פז א שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול כו'. כלומר אבל לא ע"י כבוש ומליחה שאינו דרך בישול: **ב** כל בשר בחלב כו' מותר בהנאה. טור ואו"ה כלל ל' ד"ה וכן דעת המחבר בס"ג דבשר עוף בחלב שאינו אסור באכילה אלא מדרבנן מותר בהנאה אף מדרבנן וכן דעת הרא"ש בס' החינוך מלוה קי"ג וכן דעת הרמב"ם פ"ט מהמ"א ד"ד להדיא וכן ביאר דבריו בפי' המשנה פכ"ה וכן פי' הרב המגיד דעתו וכך הכין מהרש"ל פא"ע סי' ק' ושאר אחרונים דעת הרמב"ם ולא כמ"ש הב"ח דדעת הרמב"ם דבשר עוף בחלב אסור בהנא' מדרבנן כמו שאסור באכילה מדרבנן (ומה שכתב ודוחק לומר דהאי לבשל לאכול הוא כו' כבר השבתי עליו בספרי ע"ש) וכ"כ המרדכי פ' אין מעמידין והגהת אשר"י פ' בתרא דע"ז מא"ז דעל ידי כבוש או ע"י מליחה מותר בהנא' וכ"כ המחבר לקמן ס"ס נ"א והוא מדברי האגור שהביא

פז (א) שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה. רש"ל פ' כ"ה סי' ק' חולק על זה ועל מ"ש הרמב"ם והמרדכי וס"ל מסברא להחמיר בהנאה. ואנו אין לנו אלא דברי הראשונים והאחרונים: מותרים

הלכות בשר בחלב

פז באיזו בשר נוהג דין בשר בחלב והיאך נקרא בשול. ובו י"א סעיפים:

א א כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים אחד לאיסור בישול ואחד (א) לאיסור אכילה ואחד (ב) לאיסור הנאה ג והוציא אכילה בלשון בישול לומר **א** [א] שאינו אסור מן התורה אלא (ג) דרך (א) בישול [ב] אבל מדרבנן אסור בכל ענין. **ב** [ג] (כל בשר בחלב (א) שאינו אסור מן התורה מותר (ב) (ד) בהנאה (טור וארוך כלל ל'):

א בריית' חולין דף קט"ו: ב טור והרשב"א בת"ה:

יד אפרים

(סימן פ"ז סעיף א') **אלא** דרך בישול. עבה"ט ודין מטוגן ומבושל וטיגון עיין לקמן סעיף ו' ומ"ש שם ועי' במשבצות בחלב שהיה בקדירה כבוש מעל"ע וטוב בשלו בה בשר בהמה אסור בהנאה ואף דבלעה הקדירה

גליון מהרש"א

(סימן פ"ז הלכות בשר בחלב) **כתב** בת' צ"צ סימן צ"א גם במקום דבדיעבד מותר בכל מקום אם הרב אסר לו לעשות כן מתחלה ולא שמע ועשה לא מקרי דיעבד: (ס"ע סעיף א') **א'** לאיסור בישול. ובשר שנתבשל לחודי' וגם חלב מבושל אסור אח"כ לבשלם יחד ול"א ביה אין בישול אחר בישול דזהו רק בשבת ושיהו בכבר נתבשלו יחד ורוצה לבשלם שנית דייק סימן ק"ה במשבצות סק"ב ד"ה עוד למרתי רשרי וסיים בצ"ע עיין לקמן סק"ז וס"ק י"א: (שם) **אלא** דרך בישול. וצלי להפ"ח הוי מן התורה וכן מינון

ביאור הגר"א

פז [א] שאינו כו'. שם קי"ח א' וערש"י שם ק"ד ב' ד"ה מתקיף כו' וכל שע"י האור הוא דרך בישול כמש"ש גזירה שמא יעלה ול"ק רק לאפוקי כבוש כמש"ל ס"ס צ"א וכמ"ש בפ"ג דפסחים (מ"ד ב') ופ"ו דנזיר: [ב] אבל מדרבנן כו'. רש"י בפסחים שם וכמ"ש במתני' דחולין קס"ז המעמיד בעור כו' ותוס' דפ"ב דע"ז ל"ה א' ד"ה מפני כו': [ג] כל בשר כו'. (כע"ז) שם ב' בין לרב חסדא בין כו' אבל לשמואל לא פריך.

חדושי רע"ק

(סימן פ"ז סעיף א') **אלא** דרך בישול. ע' בפר"ח דגם צלי ועירוי וצונן לתוך חם הוי דאורייתא וע' ביש"ש פרק ג"ה (סי' ס"ה) דכתב דבשר חם שנגע לגבינה חמה איכא למימר דאסור רק מדרבנן עיי"ש וכתב בהגהת ש"ד שבסוף הספר (כלל ל' סי' ד') דהתיכה שנכבשה בחלב אסור לבשלה דעד כאן הוי איסור כבוש מדרבנן ועתה עובר על איסור בישול דאורייתא עכ"ל משמע דאם נתבשלה בחלב מותר לחזור ולבשלה וע' בפמ"ג במשבצות זהב (סי' ק"ח ס"ב): (ש"ך סק"ג) **וכ"כ** המרדכי פ' אין מעמידין. עיי"ש מרדכי שהביא ראיה מהא דאמרינן מפני מה אסרו גבינות עובד כוכבים מפני שמעמידים אותם בעור קיבת נבילה ואמאי אינו אסור נ"כ בהנאה משום בב"ח אע"כ כיון דהוי רק דרך כבישה דרבנן אינו אסור בהנאה וקשה לי הא באמת קשה למאי נקט הטעם דמעמידים בעור קיבת נבלה הא גם בעור קיבת כשירה הוי בב"ח וכן הקשו תוספות ותירצו כיון דהוי רק בב"ח דרבנן לא חיישינן לספיקא וכן למה שתירצו הר"י מינ"ש והרטב"ם דבאמת יש מהפתם ס' בחלב ואיסורו רק מעמיד וע"י מעמיד לא נעשה בב"ח ומטילא בזה אזדא נ"כ ראייתם דלענין הנאה משום בב"ח ליכא דהא משום מעמיד לא נעשה בב"ח וכיון דהמרדכי לא ס"ל להנך תירוצים ישאר קושית תוספות דלמאי נקט נבילה הא בכשירה נ"כ אסור משום בב"ח וצ"ע גם קשה לי על תירוץ המרדכי דגבינות לא נאסרו בהנאת דכבוש מותר בהנאה וכן לפמ"ש דלתוספות לענין הנאה הוי ספק דרבנן מ"מ עדיין קשה יהא גבינות דעובד כוכבים אסורים לעשות מהם תבשיל דאם העובד כוכבים העמיד בעור ונבלע טעם בשר בחלב בכבישה כשעתה מבשל אותו הבלוע בתוך החלב הוי עתה בישול ועבר משום בישול בב"ח וגם כבשלו יהא אסור בהנאה וצ"ע: (בהג"ה) **מותר** בהנאה. והא דלא כתב דמותר בבישול היינו דבייל בב"א ע"י כבישה ומליחה בזה

באר היטב

פז (א) בישול. כלומר אבל לא ע"י כבוש ומליחה שאינו דרך בישול. (וגלי בכלל בישול וצונן לתוך חם אף הוא דרך בישול וכן עירוי מבשל לפחות כדי קליפה ומטוגן הוי כבישול ומבושל בחמי טבריא לא אסור מן התורה. פר"ח): (ב) **בהנאה**. אף מדרבנן ומהרש"ל חולק ופוסק לאסור בהנאה והשיג עליו הש"ך

פתחי תשובה

פז (א) לאיסור אכילה. ואף שלא כדרך אכילה והנאה אסור והיה לוקה עליו משא"כ בשאר איסורים חוץ מכלאי הכרם כ"כ הרמב"ם ספי"ד מהלכות מ"א הביאו הפמ"ג בפתיחה: (ב) לאיסור הנאה. ואי היה לוקה על הנאה דעת הרמב"ם דאינו לוקה ושאר פוסקים סוברים דלוקה והג"מ בזה"ז אי לוקה עבה"ט לעיל סי' ע"ו סק"י. ועיין סמ"ג בפתיחה שנסתפק אי אסור מ"ש בבישול והנאה מה"ת. דבאכילה קיי"ל מ"מ אסור מה"ת ובישול והנאה צ"ע ע"ש ועיין בנל"ח בפסחים ד' כ"ב בד"ה והרי אמ"ה שנסתפק בזה נ"כ לענין הנאה לחוד ואח"כ כתב בפשיטות דלדעת הרמב"ם שאינו לוקה על הנאה ודאי לענין איסור גם מ"מ אסור בהנאה מה"ת אך לשאר פוסקים שלוקה על הנאה ודאי אינו לוקה על הנאה כ"א בכזית ע"ש ועיין בתשובת רבינו עקיבא איגר סימן ק"ז שהביא ראיה מסוגיא דב"ק ד' מ"א דשיעורו בהנאת פרוטה ע"ש. ובשר בחלב שנאסר בהנאה קוברין אותו. ואם שרפו גם אפרו אסור בהנאה מה"ת. ולענין אי מותר להאכילו לכלבים עמ"ש לקמן סימן צ"ד ס"ק ה': (ג) דרך בישול. עבה"ט ועיין פר"ח דגם טיגון בכלל בישול אך המ"י בסל"מ כלל פ"ה ומהר"ם שיף בסוף הספר על חולין לידדו להקל דטיגון לא הוי בכלל בישול ואינו אסור בהנאה. ובהפמ"ג יש להקל פמ"ג. ואם בתם בלא רוטב כתב הפמ"ג בפתיחה בשם רש"ל דלא הוי דרך בישול ומותר בהנאה ע"ש. [ועי' בתשובת ח"ס סי' צ"ז מ"ש בזה] ומ"מ אף באלו שאינם אלא דרבנן ומותר בהנאה צריך ליתנם לעובד כוכבים כך ולא יבשל מתחלה דא"כ עובר על הבישול ואסור בהנאה מה"ת דאף דהמתיכה בלעה שלא כדרך בישול מ"מ הרי אח"כ נתבשל הבשר עם החלב הבלוע בו וזה פשוט וכ"כ בתשובת נו"ב תניינא יו"ד סי' כ"ו בד"ס ומוס: (ד) בהנאה. עבה"ט ועי' בתשובת שער אפרים סי' נ"ח שפסק בחמאה שנתבשלה בקדרה של בשר כ"י אסור להדליק בה להאיר הבית מטעם שאסור בהנאה וגם

יד אברהם

(סימן פ"ז סעיף א') ג' פעמים א' לאיסור אכילה וא' לאיסור הנאה וא' לאיסו' בישול. הכי אמרינן בש"ס פ' כל הבשר והרמב"ם בפ"ט מהמ"א כתב בזה"ל. בב"ח אסור לבשלו ואסור לאכלו מן התורה ואסור בהנאה וכו' ומי שיבשל משניהם כזית כאחד הנה לוקה כו'. וכן האוכל כזית משניהם כו' היה לוקה עכ"ל. ויש לתמוה שלא כ' שהנהנה מבב"ח היה לוקה. כיון שהוא לאו דלא תבשל השלישי דכתיב. וגם במנין המצות לא מנה לאו זה.

ויותר קשה לי על דברי הרב המגיד שכתב על מ"ש הרמב"ם פ"ח מהמ"א הלכה י"ו וז"ל כל מאכל שהוא אסור בהנאה אם נהנה ולא אכל כגון שמכר או נתן לעובד כוכבים או לכלבים אינו לוקה עכ"ל. וכתב הה"מ פ"ז הטעם דנפקא כל שעה אמרי' כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך הנאתן. וכל הדבר הראוי באכילה אין דרך הנאתו אלא דרך אכילה כתקנו עכ"ל. וכ"מ סברא זו ברש"י בעירובין (דף ל') עיי"ש. וקשה דא"כ בכ"ח וכלאי הכרם דאמרי' שם בפ' כ"ש דהיה לוקה עליהם אף שלא כדרך הנאתן. וכ"פ הרמב"ם בספי"ד מהמ"א א"כ יהא חייב מלקות על הנאתן. והרמב"ם נקט סתמא כל מאכל כו'. לכן נ"ע שהרמב"ם לטעמיה דס"ל דכל דבר דאתא מריבוייא דקרא ומדרשא אין לוקין עליו כמ"ש הה"מ בכ"מ. ומש"ה בכל מאכל שאסור בהנאה אין לוקין על הנאתו שהרי לא כתיבא הנאתו בפירוש אלא מריבוייא דכ"מ שנאמר לא תאכל כו' א' איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע. כדכתב הרמב"ם פ"ח מהמ"א. נמצא עיקר קרא לאיסור אכילה אתא. ומש"ה אין לוקין על הנאתו וכמ"ש הס"מ בפ"ג מה' מ"א גבי ביצי עוף טמא ע"ש. וגבי בכ"ח הרי שמעינן איסור הנאתו בהדיא מקרא דאיתא בירושלמי דלוקה וכמ"ש בס' שעה"מ י"ל דבתלמודא דידן בחולין דף קט"ו לא משמע הכי כמ"ש במ"א. ומיושב בזה מ"ש תוס' דבהנה יהא בכרת. ואולי לטעמם אולי שכתבו ר"פ א"כ דלקי כאם אינו ענין ודו"ק. ובזה נדחה מ"ש בעל פמ"ג בספרו שושנת העמקים כלל ט' דלמאן דאוסר נ"ה בהנאה היה לקי על הנאתו משום דכיון שאין נ"ט הוי הנאתו דרך הנאה. ושוב אחר כתבי ראיתי שהרב בעל למ"מ כ"כ בטעמו של הרמב"ם שלא כתב דלוקה על הנאה דבכ"ה: וא"ת דברמב"ם מוכח דאפי' שלא כדרך הנאתן מילקי הוא דלא לקי הא איסורא איכא. וכ"כ בהגמי"י בהדיא שם בפי"ד מה' מ"א והכי איתא להדיא בתוס' דנדה (דף ל"ב) ד"ה וכשמן כו'. וכס' שער המלך הביא ראי' לזה מדפנין ולא יסיק בו תנור וכיריים אף דהוי בחמן שלא כדה"נ. (ומיהו י"ל דמ"ה שאינו ראוי לאכילה וכיון שא"ר לכדה"נ הוי הסקה נ"כ כדרך הנאתו וסברא זו אי' בנל"ח) ואלו בפ' כ"ש (דף כ"ו) גבי שאני היכל דלתוכו עשוי מוכח דאפי' אי' דרבנן ליכא. דאי הוי בי' אפי' איסור דרבנן לרבא התם כשמכוון אע"פ שלא אפשר. כמ"ש תוס' שם בסמוך. וי"ל ע"פ מ"ש בס' שעה"מ דאיירי בהנאה דלא היכל. וגל ליכא בו מעילה מה"ת דאין בו ממש. וא"כ הוי פרתי דרבנן. אי נמי הוי חד דרבנן אתי ספיר דהתם היה צורך מצוה כדי לדרוש. וכה"ג תירצו התוס' שם גבי הסיטה דמגלגלין האומנין: אך קשה דהא יש לס"ל דאיכא איסור דאורייתא דבקדשים ודאי מקיים מ"ע דאכילת קדשים בתי כדתוכח בפסחים (דף ע') ובמנחות ספי"א ואפ"ה משמע בזבחים דהוה מצוה דאכילה דוחה ל"ת אי לאו משום דהוי עשה ול"ת כו' ולא אמרינן דאפשר לקיים שניהם שיאכלו חי. ואף דאיכא אי' דרבנן מ"ד כדאיתא בעירובין (דף ק"ג כ') אלא ע"מ דאיכא איסור דאורייתא בשלא כדה"נ. וזה דלא כמ"ש בס' שעה"מ דאינו יוצא יד"ח העשה בשלא כדה"נ. ויישב בזה הסוגיא דזבחים. וז"א דהא בהם ודאי יוצא בחי. ועי"ל כמ"ש דאיכא איסור דאורייתא שלא כדה"נ. וגם מה שהביא ראיה מתוס' דקידושין (דף ל"ח) וכ"כ ג"כ בעל פמ"ג בס' שושה"ע. ז"א דהא הס"ל לגאת במלה סיגה אלא למ"ש. והארכתי בזה במ"א. וכס' מחנה לוי בנו של בעל ספלאה הביא ראי' מהירושלמי דשבועות (דף כ"ד) וכבר כ"כ בס' שעה"מ. אך ק"ל דהכתי אפשר לקיים שניהם דהיינו שיאכל חצי זית שלא כדה"נ. לפמ"ש בס' הנז' דאף אי נימא דאיכא איסור תורה שלא כדה"נ היינו כבשיעור אבל בפחות מכשיעור כודאי ליכא דהא לא חזי לאיצטרופי. וכתב עוד שם דה"ה בתערובות ביותר מכדי אכילת פרס ל"מ לצירוף ואין אסור מה"ת רק גבי חלב איכא קרא כי טיכי דנאסר אף אי ל"ת לצירוף. ומיישב בזה גמ' דחולין (דף ל"ח ע"א) אך אין זה מוכרח די"ל דאף שאין מצטרפין למלקות רק לאיסור הוי צירוף. וגבי מנה אפשר דאיי י"ת מנה ס"ס משום דאין רשאי לאכול חי דכיון דיוצא בזה י"ח הרי גם איסור דאי קיבל ע"ע. וכה"ג כתב המ"ל בה' שבועות: (שם) **והוציא** איסור אכילה בלשון בישול כו'. ומ"ש איסור הנאה בלשון בישול לפי' הרמב"ם דלא לקי כאם אינו ענין א"ש. ולפי' התוס' י"ל דקמ"ל דיש בישול אחר בישול בב"ח וכמ"ש בסי' פ"ד. ודע שכתב הכרו"פ סי' ל"ב דבבישול תיכף מחייב רק באכילה אם אכלו טרם שנתבשל כמאכל בן דרוסאי פטור כתוספתא דהוי שלא כדה"נ. דס"ל דבב"ח נמי שלא כדה"נ פטור. ואנה עלמו כמאי דאיתא בתוס' דחולין כמה יאכל ויהיה חייב כדי שיהא נאכל משום בישול ולא באל כמה יבשל ע"ש דבבישול מחייב תיכף. והאיתמיטתי' תוספתא דמכות דאיתא התם כמה יתבשל. ומ"מ לפ"ד נתיישבה קושיית המ"ל בה' יסודי התורה שהקשה דברי הרמב"ם בצריך תלמוד שכתב שם בפ"ה הלכה ח' כה"ג ובכ"ח אסורין אפי' שלא כדה"נ משמע דאיסורא הוא דאיכא הא מלקות ליכא וא"כ ע"כ מפרש הרמב"ם הא דאביי בפ' כ"ש (דף כ"ד) הכל מודים בכה"ג שהיה לוקין עליהן שכדה"נ היינו באוכל. דהלו בהנה ליכא מלקות. וכיון דאיירי באוכל הל"ל שכל מודים בב"ח שהיה לוקין על אכילתן שכדה"נ עכ"ל. ועפ"י דברי הכרו"פ א"ש דעת רבינו הגדול דאזיל לשיטתו שכתמים בפ"ט מה' מ"א הך בריית' דפ' כה"ב (דף ק"ח ע"ב) גבי בישול בב"ח באיזה בישול אמרו כבישול שאחרים אוכלים אותו מחמת בישולו. וסתם ולא נתן שיעור לבישול בב"ח. ומשמע דמחייב אף בבישול שאין ראוי לאכילה. ופי' בכרו"פ טעמו במפרש דתנא דהכיא בריית' דפ' כה"ב דבעי בישול הראוי לאכילה ס"ל דגם בב"ח ליכא איסור תורה אף באוכל שלא כדה"נ. אבל למאי דקיי"ל דבב"ח חייבין על אכילתו אפי' שלא כדה"נ חייבים ג"כ על אכילה ובישול שא"ר לאכילה. ולפ"ז לא הוי מצי אביי למימר הכל מודים בב"ח שהיה לוקין על אכילתו שכדה"נ דהא הא תנא דפ' כה"ב דבעי שיעור לבישול בב"ח כדי שיהא ראוי לאכילה ע"כ לא ס"ל הכי כמ"ש: ולפ"ז א"ש מה שהקשה בס' מח"ר אהא דבעי למילף בפרק א"ע (דף מ"ד) דטעם כעיקר בכל האיסורין מבשר בחלב ולא פריך מה לבב"ח שכן לוקין עליהן שכדה"נ. דאזלא למ"ד דלא ס"ל הכי. ומ"ש עוד במח"ר דבפסח נמי א"ת אלא דרך אכילה מדכתיב אל תאכלו ממנו נא. אין הכנה לדבריו דהא כיון שהוא נא לאו דרך אכילה הוא ואפ"ה חייבה רחמנא וקרייה אכילה וס"ה למבושל ואינך דכתיבי בפסוק קרא מחייב שכדה"א. ומ"ש בס' יד המלך דלא המצ"ע הכל מודים בב"ח משום דאיכא דיליף בחולין (דף קט"ו) מקרא דלא תאכלנו וכו' כבר הרגיש בזה המגיה במ"ל בס' יסה"מ ודחה זה: ומ"ש עוד הכרו"פ דמאן דמפיק בב"ח מלא תאכל כל תועבה הוי לאו שבכללות ואין לוקין עליו. כ"כ המזרחי במשפטים וכ"מ בס' החינוך ס' ל"ה ועיין בס' שעה"מ ה' יסה"מ שיישב דלא תקשי ממ"ש הרמב"ם ה' ספס"מ: (שם) **שאינו** אסור מן התורה אלא דרך בישול. כתבו האחרונים דעירוי מבשל לפחות כדי קליפה וא"כ הוי דרך בישול ואסור מן התורה. ולפענ"ד שאינו אסור מה"ת. וראיה מהס"ם דר"פ כ"ה (דף ק"ד)

צבי לצדיק

(סימן פ"ז סעיף א') **כתוב** בתורה כו' אלא דרך בישול. בגלי יש פלוגתא והכרו"פ כתב אי גלי דרבנן מיושב קושית העולם מה יליף טעם כעיקר מגיעולי מדין איתא משום בב"ח דודאי טעם כעיקר דאורייתא וכו

סימן פג הלכות דגים

שפתי דעת

ק"ם ס"ב בה"ם יש להקל וכשעדיין לא טרפן יטול א' מהם ויזרוק או יבשל ב"א כפ"ע וכשטרפן ובישלן בא"ם בקטת וכדומה אף להש"ך בצ"ת דאוסר במין במינו וד"א דלא אמרינן סלק היינו כשנפל בב"א הא כשנפל תחלה למינו דבבר חוזר ואח"כ לא"ם שרי כמו שאבאר שם (°) עס"י ס"ו ס"ד וי"ל בין רם לאיסור תורה ממש: י באלף. עש"ך תמה על המחבר (ועל הר"ב שלא הגיה) דאמאי אין ביצה בטילה ועס"י ק"י אות ט' דעכשיו אין נמכרין ביצים כלל באוסר ולא בטילה כמ"ש הר"ב שם ועס"י כלל ס"ב אות ב' כתב דעת הט"ז בק"י אות א' בה"ם ביצה בטילה ולא ידענא דהמעיין בט"ז שם לא היקל אלא בשאר דברים דלפעמים מוכרין באוסר אבל ביצה כתב שם האידנא אין מוכרין אלא במנין ואין בטל אף בה"ם ופשוט והכל לפי המקום והזמן. ודע שמ"ש הש"ך דלפטור לק"ם דביצה הוה בריה יש לעיין ביה דנהי דהטור סובר דלא בעינן בריית נשמה ואף שאין נוצר כאיסורו מיקרי בריה מ"מ בעינן שכל שיחלוק אין שמו עליו ויראה הפירוש דה"ק כל שהתורה פרטה האיסור והוא שלם דמשמע בין קטן ובין גדול כמו שיראה הרואה פנ"ה ברא"ש תדע דחטה של טבל דומה וודאי לביצת טריפה ונבילה ומשום דלא פרט הכתוב לא תאכל חטה לא הוה בריה ומי כתיב לא תאכל ביצת טריפה ובשלמא ביצת טמאה אפשר כתיב בת היענה וגם זה אין ברור דאין לוקין עליו (עי' ר"ם פ"ג ממ"א) וצ"ע ועמ"ש בסי' ק' (°):

ודע דכל דברים החשובים דאין בטילין בין וודאי איסור דרבנן או ספק איסור תורה אין בטילין ואף בחהר"ל ומנין ובריה נוהג זה הדין עד"ם נ"ה שנתערב חד בחד ואח"כ נתערב אחד מהן באלף כולן אסורות ול"מ לטעם דבריה אין בטל מטעם חשיבות מצ"ע פשיטא דספק אין בטל אלא אפילו לטעם הואיל ולוקין עליהן בכ"ש אחשבוה רבנן מ"מ אף ספק איסור תורה הוה בריה עס"י ק"ז בט"ז אות א' ולת בספק אי הוה בריה בטל. ועי' או"ה כלל ב"ה ד"א בשם המרדכי איסור תורה וודאי או ספק או וודאי דרבנן אין בטילין ואלו הן בריה ודרכו להמנות כו' וכן הביאו הכה"ג בסי' ק' בהגהות הטור אות א'. ודע דביצת טמאה וטריפה אין לוקין עליהן להר"ם ז"ל פ"ג ממ"א ה"ו ולאו דווקא טמאה דכתיב מבשרם ת"ת טריפה דכל דבר הנלמד מריבויין הטמאים וכיוצא אין לוקה עליהם ולתוס' משמע דהיה לוקה עליהם עי' בכורות ו' ב' וחולין ק"א ב' ובס' שושנת העמקים אבאר זה בעזה"י: **יא** או. עש"ך ויראה דהוציא כן מדכתב או מביצת שחוטה ולא כתב מכשירה והפרישה אות ע' הקשה כן

משבצות זהב

בילה ביום טוב ובישלה בקליפתה עם שאר ביצים שאין קלופות (עש"ך סימן ק"ב אות יו"ד ובט"ז שם דסיל"מ טעמו נמי לא בטיל) מי נימא הא דבקליפתה אין אוסרת דמיא בעלמא היינו דטעם קלוש הוא ואין בו ליתן טעם ומתורת ביטול קאתינן עלה ולפ"ז דסיל"מ לא מהני ביטול א"ד דמיא זיעה בעלמא ואין בו כח לגאת ואף משהו לא הוה וכדסיל"מ נמי שרי ועמ"ש בש"ך בזה ובק"ב אבאר עוד (°): (י) ואם. עט"ז והנה שלש מחלוקות בדבר להפרישה אות י"א כל שא' מהן קלופה בין הטמאה או טהורה אסורים ודוקא שניהן אין קלופות מותר והב"ח מתיר כל שא' אין קלופה והט"ז משמע דעתו דהכל תלוי בטמאה אם היא קלופה הוה כבילה שיש בה אפרוח ואוסרת אחרות בקליפתן ואם הטמאה אין קלופה אף שאחרים קלופים אין אוסרת ומ"מ למעשה לא החליט ופיים והליגה להקל באם הטמאה כו' אבל כדין הטמאה אין קלופה לא ברירא ליה להתיר ועפר"ח אות י"ב הביא ראיה מירושלמי דכל שא' מהן קלופה אוסרת וז"ל במס' תרומות פ"י קלופות בשאין קלופות בקלופות או אין קלופות או שלוקות בשאין שלוקות צריכין שיעור ופי' ספר"ח דס"ק טמאות קלופות עם טהורות אין קלופות או טמאות אין קלופות בטהורות קלופות או שניהן קלופות או שלוקות עם אין שלוקות צריך שיעור ס"ח הא שניהן שלוקות שכבשו מלפלפ וגלגלע ואח"כ שלקן יחד אין אסורים יע"ש. והנה היתר שניהן שלוקות בשניהן קלופות תליא להתיר משום א' מהפוסקים לא הוכירו קולא זו כלל ומירושלמי אין ראיה דיש בו כמה גירסאות עיין תשובת הרשב"א סימן ת"ו. וכה"מ כאם טמאה אין קלופה אין אני אומר לא איסור ולא היתר ועמ"ש בש"ך אות ט"ו. ומה שהביא ראיה מבילת אפרוח הוא ממ"ש התוס' חולין נ"ח א' ד"ה בילת אפרוח דהתם ביצים מבשלין בקליפתן מדלא משני דאיירי קלופה וא"כ ע"כ כולן אין קלופות כדרך שמבשלין ובעינן שם ס"ח ומרמ"ת שהביא ראיה מנקובה לא ידענא דלמא אחרים קלופות אלא דסתמא כתב רמ"ת. ולענין מ"ש הט"ז כאן ובאות י"ב דביצים עם ביצים צריך ס"ח וקליפות היתר אין מצטרפין דחז"ל הבוו מדוסיהן דלפעמים יהיו בלא קליפה והא דכתב רמ"ת קליפת האיסור מעלה הוצרך הט"ז לפרש דקאי אם נתבשלה בילה עם תבשיל. ומ"ש קליפת היתר הוא מלתא בהלכתי נפשה אם יש בתבשיל איזה קליפת והוא דחוק ובת"ח כלל ס"ג ד"ד כתב הר"ב בפירוש דקליפות ביצי היתר מעלין את האיסור ובכבר תמה שם המ"י על הט"ז בזה והעיקר להלכה דקליפות היתר מעלין האיסור וכמ"ש בש"ך אות י"ד: (יא) ואם. עט"ז וספר"ח מחלק בין

על הטור ותי' בין ביצת נבילה הנמצאת בשיעה ובין שנולדה מחיים מינכרא שזו רכה וזו קשה והש"ך לא ניחא ליה בכך ומפרש דה"ק אפילו ידענו שמתרנגולה זו אלא שאירע ספק בשחיטה ות"א דאיתחזק

ג משנה וגמ' שם דף קי"ג : ד שם במשנה :

גליון מהרש"א

והש"י סובר דהוי דרבנן ועירוי מכ"ר הוי ספק מה"ת וחם לתוך צונן אדמיקר כו' הוי דרבנן וכן כלי שני עיין פ"ם בפתיחה ד"ה עוד אדבר וע"ש ד"ה והנה נגע דבשר חם שנגע לגבינה חמה בלא רוטב אין דרך בישול ואסור רק מדרבנן ולא בלח אי שייך תתאה גבר עיין הר"ן שבת עלה ק"א ת"ר נותן אדם לתוך כו' : (שם) מדרבנן אסור בכל ענין . עיין בספר בדק הבית סימן ק"ח : (ס"ע סעיף ג') אלא בבשר בהמה טהורה. אף שהוא נבילה או

ב ג גדי לאו דוקא דהוא הדין שור שה ועז [ד] ולא שנא בחלב אם ולא שנא בחלב אחרת אלא שדבר הכתוב בהווה :

ג ד אינו נוהג אלא (ה) בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה ג אבל בשר טהורה בחלב טמאה

שהביא בב"י שם ומהרש"ל שם חלק ע"ז ואין דבריו מוכרחים : **ג אבל** בשר טהורה בחלב טמאה כו'. ל' הטור אבל בשר טהורה בחלב בהמה טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה ובשר חיה ועוף אפילו בחלב טהורה אינו אלא מדרבנן ומותר בבישול ובהנאה עכ"ל וכתב הב"י שהלשון שאינו מכוון הוא דמ"ש אינו אלא מדרבנן לא מלי קאי אלא אחיה ועוף בחלב טהורה דאי לבשר טהורה בחלב טמאה או איפכא לא אשכחן שאסרום חכמים באכילה משום בשר בחלב וגם לא היה ענין לאסרו מדבריהם אחר שכבר הוא אסור ועומד מן התורה משום בשר טמא או חלב טמא כו' עכ"ל לכך תיקן כאן הלשון ויפה כוון אלא שהב"ח השיג עליו ופי' דהטור אתא לאשמועינן דמ"מ מדרבנן אסור' משום בשר בחלב ונ"מ לענין חתיכה נעשית נבילה דס"ל (לקמן סי' צ"ב) דאינו אלא בבשר וחלב וכן לענין חתיכה הראויה להתכבד ע"ש וכן פי' הפרישה ולפ"ז אפילו לדידן דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים היה נפקותא בדבר לענין מ"ש הרב בהג"ה סי' צ"ב ס"ד ע"ש ודוק ולפע"ד ז"א דודאי לא אשכחן בשום דוכתא וגם לא אשכחן חד מהפוסקים לכתוב כן וגם מפרש"י והר"ן (פכ"ה דף קי"ג ע"א במשנה) משמע להדיא דלית בהו איסור משום בשר בחלב כלל אפילו מדרבנן וגם אין טעם כלל שחכמים יאסרוהו משום בשר בחלב דבשלמא בבשר עוף שייך שפיר גזירה שאם היו אוכלי' בשר עוף בחלב היו אוכלים ג"כ בשר בהמה בחלב וכדכתב הרמב"ם שם

יד אברהם

דאמרי' שם דאסור להעלות בשר אפי' של עוף על שלחן שאוכל עליו גבינה גזירה אטו בשר בהמה שאסור דאורייתא. ופריך האי גזירה לגזירה הוא וא"כ ה"ל גזירה לגזירה דמדאורייתי' אינו אסור רק דרך בישול . ומסיק גזירה שמא יעלה באלפס רותח דה"ל בישול . והשתא מאי דוחקי' לאוקמי הכי שהרי אין דרך להעלות האלפס שמבשלים בו על השלחן כמ"ש בתוס' חדשים בגליון ולא אוקמיה באלפס שני . ואף שכלי שני אינו מבשל . מ"מ כשמערה מהקדירה לכלי שני נאסר כדי קליפה . אלא ש"מ שאין כזה איסור דאורייתא וא"כ שרי בהנאה . וכ"מ סי' נ"א ס"ד ע"ש . ועוד ראיה לזה דבגמ' דפסחים (דף ע"ו) גבי בשר שנפל לתוך חלב דסבר רב עילאה גובר ואם הוא צונן סגי בקליפה . ותקשי לרב אמאי החלב מותר חלב נבילה היא דכדי קליפה מהחלב נאסר ומין במינו לא בטיל לדידי' . וכדפרכינן לדידי' בפכ"ה (דף ק"ח) גבי כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב . אלא מוכרח דמן התורה לא הוי זה דרך בישול היכא דאינו מבשל רק כ"ק לכך לא אסרינן היכא דא"א לקלוף כגון דבר לח כמו חלב . ודוק היטב . וכן מצאתי להדיא בר"ן ס"פ כל הבשר דחם לתוך צונן לא הוי דרך בישול . ומביאו הב"י סי' צ"ב וא"כ הכל שרי בהנאה : ומ"ש שם אלא דרך בישול . ואם צלי הוא בכלל בישול נחלקו האחרונים ודעת הפר"ח דצלי הוא בכלל בישול בב"ח . והגיה ראיה מהא דאשכחן גבי פסח דאינו אלא צלי וכתיב ובשלת ואכלת אלמא דקרי צלי בישול . וגם במעדני יו"ט כ"כ . ובס' חוות דעת כתב דלאו ראיה היא דבב"מ מקשה הש"ס וכל היכא דכתיב ידו ממש הוא והכתיב ויקח את כל ארצו מידו ומשני שאני התם דליכא למימר ידו ממש אבל במקום דאיכא למימר דהוי ממש אינטריך ריבוי לומר דלאו ממש הוא . וא"כ ה"נ י"ל אף דקרא ובשלת היינו צלי הוא משום דליכא למימר התם רק צלי . אבל במקום דא"ל בישול ממש צריך ריבוי לצלי עכ"ד . ונראה שנעלם ממנו הסוגיא דנדרים (דף נ"ד) דגרסי' התם תניא ר' יאשיה אוסר בצלי הנודר מן המבושל ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר שנאמר ויבשלו את הפסח באש כמשפט . וקאמר לימא דר' יאשי' סבר בנדרים הלך אחר לשון תורה ומסיק דקסבר הלך אחר לשון ב"א ובאתרי' דר' יאשי' אפי' צלי קרו מבושל וקרא דקנסיב אסמכתא בעלמא . משמע דלמ"ד בנדרים הלך אחר לשון תורה ס"ל דהנודר מהמבושל אסור בצלי בכל מקום . וכ"מ בירושלמי דיליף מהא דגבי פסח קרי קרא לצלי בישול . וכ"מ שם בפירוש הרא"ש והר"ן . אלמא דאיכא למילף מפסח לעלמא כמ"ש הפר"ח ומעדני"ט . רק לגבי נדרים לא יליף למאן דס"ל שאין הולכין אחר לשון תורה בכן אבל לעלמא מודה דילפינן מפסח דצלי הוא בכלל בישול דקרא . וכ"כ המרדכי בה' ט"ב וז"ל וכל דבר צלי נקרא תבשיל כדכתיב ויבשלו את הפסח . וכ"מ ברא"ם ס"ב דבילה . ועיין תוס' סנ"ה (דף נ"ו) . ומה שהקשה בחוות דעת דמפסח אין ללמוד לעלמא דס"ה דליכא למימר דויבשלו הוא בישול ממש כמו שאין ללמוד מויקח את כל ארצו מידו דלאו ממש הוא . נראה דלא דמי כלל קרא דפסח לקרא דויקח . דבשלמא התם ודאי ליכא למטעי כלל ולומר בידו ממש לקח את ארצו ולכך לא איכפת לי' לקרא לאישתעויי הכי אף דבעלמא הוי ידו ממש . אבל הכא גבי פסח אי איתא דבעלמא לא קרי לצלי בישול לא ה"ל למקרי כאן בישול ולא ה"ל לאסמוכי אהא דפסח דינו בצלי דמ"מ איכא דטעי למימר דאיכא בישול דפסח כגון אחר הצלייה ובהכי איירי קרא דויבשלו את הפסח. אלא ש"מ דצלי קרוי מבושל . וגדולה מזו תבואר מדברי הר"מ פ' כא דאף בלא קרא אמרינן דצלי בכלל בישול . ולפ"ז דצלי הוה בכלל בישול בב"ח אסור בהנאה . ונראה שאם נפלה טיפת חלב על חתיכה צלויה ואין ס' נגדה נאסרת כולה בהנאה . ודלא כמ"ש בס' חגורת שמואל שאינו אסור בהנאה בצלי אלא כדי קליפה . דהא הרבה פוסקים סוברים דחלב הוי אי' שמן ומתפשט בכולה . ויש להביא סעד לזה מהא דאמר בשלהי כתובות (דף ק"י) אקרא דזבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש . ועוד דהא אי' נמי בספרי פ' עקב שמנים כחלב כו' משמע דחלב הוי שמן . ואף מאגדה למידין מאי דלא איתפרים בש"ס והא דאין למידין היינו להכריע ספק הלכה כמאי דפליגי בש"ס . כמ"ש הפר"ח בריש ס' מים חיים . א"נ דוקא אם הוא היפך הכלל המסור בידינו . כמ"ש הרדב"ז סי' תרמ"ז ובס' כנה"ג סוכא בספר באר יעקב כיים הל' גיטין והשיג אבעל כלה"ע שחולק ע"ד הפר"ח שם . ונראה דהפר"ח אזיל לטעמיה כמ"ש . ונראה דהדין עמו שהרי בירושלמי ריש פיאה מדמה אגדות לתוספות ובודאי דמתוספות למידין כשאין נגד הכלל וה"ה מאגדות . ושוב מצאתי סברא זו בנ"ב מ"ת חיו"ד סי' קס"א בשם א"א ומה שדחה סנ"ב . (כאן נמחק מן הכתב יד) . ועוד דעל חתיכה שנפלה לכו"ע מתפשטת בכולה כדמוכח ביו"ד סי' נ"ב ובסי' ק"ס . וכן הוכיח בס' תורת יקותיאל סי' נ"א דלענין זה הוי לכו"ע כשמן שמתפשטת בכולה : אך שוב ראיתי בר"ב"ן סי' י"ז שהקשה על המפרשים גבי כתל דגלי קרי בישול ויליף מפסח . וכתב דל"ד דהתם כתוב כמשפטו ומורה על ויבשלו דהוא צלי דזהו משפטו אבל הכא אינו מוכח ולא ה"ל לתנא למיתנו דאיכא למיטעי ביה ע"כ . וזהו כס' חוות דעת . ויש להוכיח ג"כ כהרשב"ן מהסוגיא דנדרים הנ"ל שהבאתי דקאמר ר' יאשיה ואעפ"י שאין ראיה לדבר זכר לדבר . וכתב הר"ן ומיהו לאו ראיה גמורה היא כדאמר במסקנא דבנדרים הלך אחר לשון ב"א . וקשה דא"כ למאי דס"ד דר"י סבר דהלך אחר לשון תורה תקשי דאמאי לא הוי ראיה גמורה . אבל לפמ"ש הרשב"ן א"ש דלאו ראיה היא אף לפי הס"ד . וע"ד זה י"ל ג"כ הא דאיתא במכילתא משפטים בפסוק ונמצא בידו אין ידו אלא רשותו ואעפ"י שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ויקח את כל ארצו מידו . ולכאורה היא ראיה גמורה . אך משום דס"ה דאין לומר ידו ממש וכדאיתא בגמ' דב"מ (דף נו) ולזה נתכוון המכילתא . רק בירושלמי ר"פ סורק אי' דר' ישמעאל יליף מקרא דויקח דידו היא רשותו : (שם סעיף ג') אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה . כתב בס' בי"ס דס מבשל בשר

ביאור הגר"א

מרדכי שם (עיין בחידושי ר"ע וי"ל דהמרדכי ס"ל כמ"ש הרמב"ן והריטב"א בע"ז שם דקושטא דמילתא נקט דסתם עור קיבה שלהם נבילה היא . וז"ש במרדכי שם ויש דוחין היינו לפי תירוץ הרי"מ וכן לתירוץ תוס' דחולין קט"ז א' ד"ה המעמיד והרמב"ן וריטב"א בע"ז שם בשם הרא"ה ד) : [ד] ול"ש כו' . קי"ד א' :

פתחי תשובה

להדליק בה נ"ח אף דמצות לאו ליהנות ניתנו מ"מ אסור כיון דנ"ח בעי שיעור וכב"ח כיון שאסור בהנאה כחותי מכתת שיעורא ע"ש (עי' סמ"ג שהעתיק בשמו דלנ"ח שרי וכמה"כ לא עיין שם היטב וכ"כ בש"ת בא"ח סי' תרע"ג משמו דאף לנ"ח אסור) ועיין בתשובת בשמים ראש ר"ס רפ"ה בהגהת כס"ד שם מ"ש על דברי ס"א סנ"ל ועי' בא"ז בא"ח שם שתמה דהא בלא"ה אסור משום בישול בכ"ח ועי' בתשובת שבו"י ח"א סי' ל"ח ובש"ת שם מ"ש בזה ועי' בתשובת רע"א בהשמטות לסי' פ"ד : (ה) בבשר . עי' מהר"ם שיף בסוף

סימן פד פה הלכות תולעים

משבצות זהב

נקב בתולדה לנקב שיש חסרון וטע"ז שם : (יב) וצריך . עט"ז דהמחבר שכתב דבתבשיל א"צ אלא ס' סובר כהרמב"ן דיש גדולים וקטנים דאי כטעם הר"מ דבריה הוסיפו בשיעור א' אפילו בתבשיל נמי . ועוד דהמחבר סימן ק' פסק דביצה לא הוה בריה יע"ש ומ"ש דמש"ה אין קליפות היתר מעלין דלא ניתי לאתיר אטו כולן קליפות כבר נתבאר דלהלכה אין קיי"ל כן וכמ"ש בנה"כ : (יג) וביצה . עט"ז והלשון צריך תיקון קצת כמ"ש בשני דברים חמורה דאחת היא דאוסרת בלא קליפה ואולי דל"ת דעיקר האיסור משום אפרוח שבה א"כ קליפות היתר מעלין האיסור כיון דלאו משום לאו דביצה אוסרין אפ"ה יהבינן תרתי חומרי . ומ"ש קליפות היתר היינו בתבשיל אזיל לשיטתיה דביצה עם ביצים אין קליפת היתר מעלין לכך הוכרח לפרש דאם יש בתבשיל איזה קליפות היתר מצטרפין והוא הדין המוזכר בסי' נ"ט . ודע דאף ביצה שיש בה אפרוח דהוה בריה אפ"ה א"צ ס"א בתבשיל למחבר דאל"כ הוה להשמיענו זה ובש"ך אות י"ד אבאר בזה : (יד) אפרוח . עט"ז דעשה סמוכים לאו"ה מגידולי תרומה והניח בצ"ע על הגמרא סוף תמורה דאפרוח מביצה טריפה מותר ובגידולי תרומה תנן שמא ישהנו ובנה"כ תי' דל"ד ועיקר התי' ביצה א' לא חיישינן ואי' אם יהיה לו כמה ביצים אלא דמלתא דלא שכיחא לא גזרו בהו רבנן ושרי . ודע דמ"ש ביצת נבילה אף דביעי דשחוטה ונבילה אין מגדלת אפרוחים ע' בביצה תי' כסולת למנחה כלל ס"ד ד"ב ובנ"ם סימן א' דמיירי נבילה מחיים יע"ש והיינו בשנויין ס"ק דחולין וי"ל עוד דנתנבלה בשחיטה ומסרכסת כו' אלא שי"ל כל שלא ילדה דרך לידה מחיים ממש אין מגדלת אפרוחים : (טו) וביצה . עט"ז הרא"ש מקום לסי' ס"ו הקשה לדברי המחבר אהדדי ותי' יע"ש : (טז) מאסין כו' . עט"ז דבזמן מועט לא חיישינן דהיינו כ"א יום משא"כ יב"ח חיישינן לתקלה ועמ"ש בסימן נ"ו :

שפתי דעת

איסורא אפילו בדרבנן לא אמרינן ספיקו להקל והביצה יתא נגרר אחר התרנגולת קס"ל דנחי דהתרנגולת אסורה מספק אפ"ה הביצה מותרת ומיירי בספק שהה ודרס או סכין פגומה כמבואר סי' י"ח בש"ך אות א' דהוה רק ספק כמו שהתבאר שם משא"כ אם לא בדק בסימנים אם שחט הרוב דהוה וודאי נבילה עס"י כ"ה אין סברא להתיר הביצה כח"נ . ועמ"י כלל ע"א אות ג' כתב דחזקת איסור אף בדרבנן אסור ואמאי לא הוקשה לו אף למאן דמתיר ספק דרבנן אף באיתחזק איסורא מ"מ אמאי לא נגרר הביצה אחר העוף עס"י א' בט"ז בשוחט שלא נטל קבלה יע"ש אלא כדאמרן דספק בשחיטה לאו וודאי הוא בספק ששהה וכדומה מטעם המבואר בסי' ח"י יע"ש והפר"ח אות יו"ד כתב דזה פשיטא אם באיתחזק ב' תרנגולים אסרינן כן יע"ש ולפמ"ש טובא אשמעינן . ודע דהמחבר שינה מלשון הטור שכתב וז"ל ספק אם היא ביצת נבילה או אם היא ביצת שחוטה מותרת ספק אם היא של טריפה או של שחוטה אסורה והמחבר כתב בסיפא כמו ברישא ספק אם היא ביצת טריפה או ביצת שחוטה אסורה וירצה בזה שירענו שזאת הביצה מזאת התרנגולת וא"י אם התרנגולת נטרפה בשחיטה או לאו והיינו ספק אם הגרים שליש בוושט בעוף דלא הוה אלא טריפה ולא נבילה עס"י ל"נ דמ"ש המחבר תורבץ שניקב הוה נבילה לאו דווקא אלא טריפה הוה עכח"ג ושאר פוסקים א"כ גרע טפי כיון דשם טריפה עליה הוה ספק טריפה ואין מקילין בספיקו דלא נתנו חז"ל דבריהן לשיעורין כמו ילדה מיד כמבואר אות ח' ומשום לא פלוג ת"ה טריפות בשחיטה ושינה ברישא נמי בהכי מיירי ספק אם היא ביצת נבילה או שחוטה אפ"ה מותר ולא הוה איתחזק איסורא וכדכתיבנא ועס"י כ' וק"י (ס) : **יב** ועי"ל . עש"ך ושם מבואר תוך נ"י בתוגלד אסורה ולהמחבר כל שתוגלד אסור עד יב"ח ה"ע בביצים : **יג** וחוא . עש"ך בשם הרשב"א דאם מעורה הוה בשר מהחי לא אמ"ה כמ"ש הפרישה כיון דלא נגמר כולה הות רק כבשר מהחי ולאו דוקא הכה ת"ת בלא הכאת אם הפילה ומעורה בגידין אסור משום בשר מהחי פ"ת אות ח' ועי' סי' פ"ו ובב"י ועמ"י כלל ס"ד אות ב' הפילה חלמון ואית שורייקי סומקי מיקרי מעורה וע"ש וא"כ יש להחמיר כה"נ וט"מ בשר מהחי הוה ולא אמ"ה ונ"מ לענין איסורין מבטלין זה את זה דבעינן שיהא משני שמות כדבעינן למימר בצ"ח אי"ה : **יד** ואם . עש"ך הביא דעת הר"מ ז"ל דאף קלופה אין אוסרת וכ"מ בחולין צ"ז דפריך ומוקי בביצת אפרוח ולא משני בקלופה והתוס' תי' דסתם ביצה מבשלין אין קלופה והר"מ לא ניחא ליה בזה . ומ"ש הש"ך דהירושלמי מיירי בביצת אפרוח רע דבירושלמי הכי איתא שלוקות קלופות באין קלופות צריך שיעור אחר משמע דמיירי בביצה שאין בה אפרוח עפר"ח אות י"ב ועמ"ש באות פ"ו ובש"ך אות יו"ד : **טו** ואם . תש"ך הסכים לדברי הפרישה כו' וחנה בירושלמי הזכיר שתי החלוקות קלופות עם אין קלופות או אין קלופות עם קלופות צריך שיעור אחר ומשמע דבין שאסורה קלופה או היתר קלופה אסורין כפרישה דלא כט"ז אות יו"ד שסובר דעיקר תלוי באיסור אם קלופה או לא . ומיהו חש"ך באות י"ד כתב לענין קליפות היתר מעלין את האיסור איירי בירושלמי ועתוס' חולין צ"ח א' וביש"ש פג"ה סי' מ"ג מפרשים לענין שיצטרפו קליפות היתר ואיסור להעלות את האיסור . עוד כתב הש"ך פי' בגמרא אבא שיער בס"ה היינו ג"כ לענין קליפות היתר מעלין את האיסור כל שיש עם קליפה המותרת ס"א סגי בכך דלא כפרישה וט"ז אות יו"ד ומ"ש ראיה מגמרא מבואר דהפסיק שם בין מעשה דמר בר"א ואמר ביצה בס"א ולרש"י לא קאי חני מעשים כ"א אתרבא : **טז** וצריך . עש"ך הנה יש ב' טעמים א' שאין שוות ויש קולא בתבשיל די ס' וחומרא בשבורות עם ביצים ס"א ולהר"ם הטעם דביצה הוה בריה והוסיפו בשעורה ויש קולא כל ששבורה די בס' וחומרא בתבשיל ס"א ולפ"ז יש להחמיר כב' הטעמים בתבשיל או טרופה עם ביצים ס"א (והמים מצטרף) וטרופה ועם תבשיל לכ"ע די בס' וכ"ז פשוט . וראוי שתדע מ"ש חש"ך דלהר"ם ביצה הוה בריה היינו ביש בה אפרוח דבאין אפרוח אין אסור להר"ם דמיא בעלמא אף קלופות כמבואר בפמ"ז מט"א הי"ט וכ' ועמ"ש באות י"ד אלא דה"ק דלב"י הטעם באפרוח הוה בריה והש"ך בסי' ק' אות כ' כתב דאפרוח לא הוה בריה דלא נוצר באיסורו מיקרי דכי נגיל היתרא הוא ומש"ה כתב דלהר"ם הביצה עצמה קרוי בריה ומיהו בשבורה וגם האפרוח נתרסק לא הוה בריה . אמנם מ"ש לדידן אסור התבשיל בקלופה או נקובה לא הבינותי הא דלעיל משמע שהסכים לפרישה דתרתי לא אמרינן וא"כ בתבשיל אף שאין קלופה ליתסר ואם נאמר דסובר כט"ז דתלוי באיסור אם אין קלופה אין אוסר מ"מ הא לדידן ודאי ביצה לא הוה בריה דבעינן בריית נשמה כמ"ש סי' ק' וב"ת דיש להחמיר כר"ם דביצה הוה בריה הא בסי' ק' אות ב' פסק אפילו יש בה דם לא הוה בריה . ודע דלהר"ם ביצה הוה בריה ע"כ משום חשיבות דאי משום דלקי בכ"ש הא להר"ם ביצת הטמאים ליכא מלקות כ"ש מטריפה ואם נאמר שיש לחלק ס"ם בעינן כזית וכדאמרן לעיל : ומה שכתב להוכיח מתוס' חולין צ"ח ד"ה ואיבעיא להו דהקשו הא אמר ריב"ל כל איסורין בס' ואיך מסופק ביצה אי בעינן ס"א ומה קושיא לקמן בתבשיל מיירי אלא ש"ם בתבשיל נמי בעינן ס"א ואכתי לקמן בלא אפרוח מיידי אלא אף בלא אפרוח בעינן ס"א ומיהו עיקר כוונת הש"ך דתוס' כר"ם סברי דבתבשיל בעינן ס"א ויש לעיין קצת . ודע שראיתי בספרו הארוך דביצה דהוה בריה לאו דלא ליבטיל באלף אלא כיון דהוה בריה קצת עשו היכר וס"א יע"ש וא"כ נתיישב קצת מ"ש לדידן בקלופה בעינן ס"א ומה שיש לעיין שם בדבריו אין מקומו פה . ודע דלהר"ם דהוה בריה אף בא"ם בעינן ס"א דבריה בא"ם נמי לא בטיל כמבואר סימן ק' ס"ד ירקות ויש תולעים והוא פשוט :

ודע דלפי מ"ש הר"ם ז"ל וכפי מה שתבין הב"י דלאפרוח קרוי בריה א"כ אם באנו לחוש לדברי הר"ם ז"ל בכל הדברים שהם בריה ואפשר ה"ה חהר"ל ליבעי ס"א לבטל פליטתו שלא יבואו להקל בהיא גופא . וראיתי להפר"ח אות י"א דווקא כאן דאח"כ נעשה היתר גזרו טפי משא"כ בריה של איסור ולא הבינותי דמסתם סתם הר"ם משמע אף ביצת טמאה שלא יבוא לכלל היתר ועוד בשומן ג"ה כ' שם דבעינן ששים אף דבשאר איסורי דרבנן בנ"ם סגי (לשיטת הר"ם ואנן קיי"ל בס' בדרבנן ג"כ) הואיל ג"ה בריה הוסיפו בשומן אלמא אף בשל איסור הוסיפו ולפ"ז למ"ש הש"ך דיש להחמיר כב' הפירושים דלא כפסק המחבר א"כ יש לעיין אמ"ה וכדומה ליבעי ס"א לבטל פליטתה ומיהו מה דקיי"ל שומן ג"ה בס' ולא הוסיפו ס"א לדידן יש לומר אטו גיד לא הוסיפו ומ"מ משמע בדוכתי' טובא דבריה די בס' לבטל פליטתה וצ"ע (ס) : **יז** וביצה . עש"ך עס"י ס"ו אות יו"ד ועס"י צ"ח ס"ז מ"ש המחבר ס"א לבטל פליטתה קאי אאפרוח לא אטפת דם דמבואר סימן ק' דלא הוה בריה והלשון דחוק יע"ש בש"ך אות כ"ד ושם אבאר . וכבר כתבנו דס"א היינו עם המים שמבשלין שם הביצים . ודע דלמ"ש הפרישה תרתי לא אמרינן הא חדא אמרינן ולפע"ד אף שאיסור אין קלוף כל שאחרות קלופים אסור וזה דלא כמ"ש המחבר כאן אוסרת המבשל עמה אפילו אין קלופות וי"ל ומיהו הא ל"ק הא המים נ"נ ואוסר שאר הביצים י"ל אין הנאסר כו' ועמ"ש בט"ז סוף (ס) : **יח** ועיין . עש"ך עשה כלומר דל"ת דהר"ב ה"ק דכאן מצטרפין אף באין ה"ם והראה מקום לקמן דשם יש להחמיר באין ה"ם דיש בהם קצת לחלוחית משא"כ כאן דאין בהם לחלוחית אלא דהר"ב לא חילק שם ואף בקשים החמיר באין ה"ם והש"ך הוא דחילק שם באות א' יע"ש ועמ"י כלל ס"נ אות ס' כתב באמת כן דעצמות יבשות אף באין ה"ם מצטרפין א"כ ה"ה כאן . ועת"ח כלל פ"ה די"ו שם יראה דיש לחלק בין מין במינו מצטרפין אף באין ה"ם ובש"ע לקמן בהנ"ח מיירי באינו מינו א"כ כאן נמי במינו מצטרפין אמנם בל"ח רק ר"ו כתב באות ק"ל שהת"ח חיבר באחרונה וחזר ממ"ש בהנ"ח ואזלינן בתר בתרא ואף באינו מינו מצטרפין וכבר כתבנו בהנהגות או"ה דקי"ל דההנהות חיבר באחרונה וכמ"ש הכה"ג בדוכתי טובא . ודע דמכאן מוכח לכאורה דכלים העשוין מקליפת ביצה כמו ביצת בת הנעמה די בהגעלה (עיין א"ח תנ"א) דהא בסימן צ"ט הקשו הט"ז וש"ך אות א' וג' לימא איסור דבוק ותירצו דכלי עצם יש תקנה בהגעלה ולא שייך נ"נ יע"ש וא"כ קליפת הביצה אמאי מצטרפין להיתר אלא ע"כ ג"כ מהני הגעלה ולא נ"נ ואין לחלק בין קליפת ביצה דתרנגולת לשאר ביצים (ס) : **יט** וי"א . הש"ך צידד מדלא הגיה הר"ב בצ"ח ס"ז אף באין אפרוח ואין קלופות לאסור ש"ם דעיקר כמחבר וס"ם באין ה"ם ראוי לפסוק כרמ"א דאוסר באין קלופות : **כ** אפרוח . דכי נכיל עפרא הוא ונבילה מיירי מחיים כמ"ש לעיל ועש"ך : **כא** וי"א . הש"ך התיר דאין לחדש גזירות מלבנו ועמ"ש בט"ז . ודע דביצת נבילה שאסורה מדרבנן אם היא קלופה ונגעה כד"א חם בחם בלא רוטב סגי בקליפה עס"י ס"ו בש"ך אות י"ג ובמ"י כלל ס"נ אות יו"ד ואף להש"ך דם ביצים הוה קצת שמנונית משא"כ ביצה לחודיה איסור כחוש לגמרי ובדרבנן לא מחמירין עסי' ק"ה ובמ"י כלל ל"ח אות י"ד ועוד דם ביצים י"א דאורייתא משא"כ ביצת נבילה ובסי' ק"ה אבאר בזה לדינא (ס) : **כב** ולכתחלה . עש"ך אבל אין הפירוש שאין להושיב תרנגולת ואם ישבה מותרים אפרוחים לדעת הר"ב ז"א והש"ך מתיר עיין לעיל : **כג** שהתחיל . עש"ך ועמ"ש בסימן ס"ז מה שיש הפרש בין הש"ך לט"ז שם ועפר"ח כאן : **כד** עוף כו' . אבל ודאי טריפה לא מהני יב"ח ולא עיבור ולידת ועיש"ך דעיבור לחוד או לידה לחוד לא מהני בספק דלא כפר"ח שהיקל בעיבור לחוד : **כה** כשירה . עש"ך ופשוט דל"ת שנתרפאת אח"כ דטרפה אין לה רפואה ואגלי מלתא דלאו טריפה היתה : **כו** אין . הש"ך הראה לסימן פ"ד אות ח"י דספק טריפה נמי אין מוכרין לעובד כוכבים ומכאן משמע דאף מעט אסור למכור לעובד כוכבים ועמ"י ועס"י פ"ד : **כז** בד"א . עש"ך דפי' דאאיסורא קאי דאין לוקחין מהם טרופות כיון שרואין ריעותא אבל ישראל מוכר לעובד כוכבים טרופות ולא חיישינן שלא יתן בפת ועפר"ח משמע טרופות אין לוקחין מהם הא שבורות לוקחין : **כח** פת . עש"ך ועיין לקמן דל"ש בישולי עובד כוכבים בהו דקמחא עיקר : **כט** וי"א . עש"ך צידד להתיר בעובד כוכבים שאין נחתום אסור לנחתום אבל אסור למכור ביצה טרופה דיערבם בפת וימכור לישראל יע"ש : **ל** והכי . עש"ך דמ"מ אין קונין ביצה טרופה ולא אסרינן דישראל לא מכרה לו דהא חיישינן שמא יערב בפת יש לומר כיון דחזינן ריעותא חיישינן דלמא איקרי ומכר לישראל ביצה טרופה:

*)או בשר (ו)טמאה בחלב טהורה (ב)מותרי' בבישול (ג) ובהנאה ד [ה] (ז) ה ובשר חיה ועוף אפילו בחלב טהורה [ו] (ח) מותר בבישול ובהנאה

טורי זהב

(ב) מותרים בבישול ובהנאה. בטור כתוב אבל בשר טהורה בחלב טמאה או איפכא ובשר חיה כו' אינו אלא מדרבנן ומותר בבישול כו' הקשה ב"י דאם מין אחד טמא הא אסור באכילה מדאורייתא ולמה להו למיגזר עליו איסור בשר בחלב לאכילה ובדרישה ומו"ח ז"ל מתרלים דיש נ"מ בגזרה זו דלהוי בו דין חתיכה עצמה נעשית נבילה שס"ל לרבינו אפרים בסי' צ"ב דלא אמרינן כן אלא בבשר בחלב *) ולא דקו רבנן בזה כבודם במקומם מונח דהא עיקר הטעם לרבינו אפרים דמחמיר בבשר בחלב הוא מטעם שכל אחד בפני עצמו מותר רק בתערובות אסורים ונעשים גוף אחד כמו שמביא ב"י בשם התוספות בסי' צ"ב וזה לא שייך כאן במין אחד טמא דהא בלאו הכי יש בו איסור מן התורה וא"כ הוי כשאר איסורים וא"ל דרבנן גזרו בזה לומר חתיכה עצמה נ"נ אטו שאר בשר בחלב דאורייתא דא"כ גם בבישול והנאה היה להם לגזור כן כיון שאיסור אכילה יש בלאו הכי מן התורה והם החמירו על התערובת ה"נ הו"ל להחמיר בזה ומדברים אלו הוקשה גם מ"ש עוד מו"ח ז"ל דיש נ"מ לחתיכה הראויה להתכבד שנזכר בש"ע סי' ק"א דאם נאסרה מחמת שקיבלה טעם בטל מלבד בבשר בחלב גם זה ליתיה כלל דהא דהחמיר שם בבשר בחלב הוא מטעם שהחתיכה עצמה נעשית נבילה כמבואר בב"י שם בשם ת"ה וסמ"ק וסה"ת דכיון דנתבשל בשר בחלב נעשה גוף אחד של איסור משא"כ בשאר איסורין כו' עכ"ל וכאן לא שייך לומר כן דיש באחד מהם איסור דאורייתא בלאו תערובת בשר בחלב מש"ה הוי בשר בחלב שלו עכ"פ לא גריע משאר איסור בלוע ואין בו משום ראוי להתכבד ומלבד כל מה שזכרנו אין מקום לומר שרבנן גזרו שיהא איסור אכילת בשר בחלב במין א' טמא דלא מלינו זה בגמרא ולא בפוסקים כלל אלא בבשר עוף לחוד יש פלוגתא ואדרבה במתני' תנן בבהמה טמאה מותר בבישול והנאה ופירש"י אבל אכילה לא הזכיר דמותר כיון דיש איסור מחמת טומאה ש"מ דבלאו טומאה אין שום שייכות איסור בזה דאם לא כן היה למתני' להזכירו אלא פשוט דבמין אחד טמא הוי כשאר איסורין ממש אלא ברור דמ"ש הטור שאינו אלא מדרבנן לא קאי רק אבשר עוף ולא כלל בשר טמא או חלב טמא עמו רק לענין שיהא מותר בהנאה ובבישול כמ"ש ב"י ומ"ה יפה עשה בש"ע שלא העתיק זה ומו"ח ז"ל כתב דאינו נכון ולי נראה שהדין עמו בבירור ולפי מה שנמצא בשם רש"ל שהגיה בטור תיבת לא קודם ובשר חיה כו' א"ש טפי דאין כוונת הטור רק להשמיענו שיש שם היתר בישול והנאה

שפתי כהן

אבל מה ענין לגזור שבשר בהמה טהורה בחלב טמאה או איפכא יאסר משום בשר בחלב דהא בלאו הכי ליכא למיחש למידי כיון דבלאו הכי אסור משום בשר או חלב טמאה וזה נראה כוונת הב"י במ"ש וגם לא היה ענין לאסרו כו' דלא כמו שכתוב בלשון הב"ח דהא כבר אסור באכילה מן התורה ולא הוצרכו לגזור עליו והבין שהב"י בא לומר דאין נ"מ בדבר אם הוא אסור משום בשר בחלב או לאו כיון שכבר אסור מן התורה ולכך השיב דנ"מ כו' אלא כוונת הב"י כדפירשתי וכן עיקר לדינא בשגם שחתיכה הראויה להתכבד גופיה הוי מדרבנן וכדלקמן סי' ק"י גם הדרישה כתב בסוף דבריו אלא שעדיין קשה שלא מלינו זה בשום מקום שבשר טהורה בחלב טמאה או איפכא יש בו איסור דרבנן ושנעשית נבילה מדרבנן ע"כ : ד ובשר חיה ועוף כו' ואף באכילה כו'. דעת המחבר דבשר חיה ועוף אינו אסור באכילה אפילו דרך בישול אלא מדרבנן ומותר בהנאה ובבישול לגמרי ומהרש"ל והב"ח תלו עצמן בדברי מהרא"י בהגהת ש"ד סי' ע"ו במ"ש קשה להקל נגד התוס' לכך פסקו דבשר חיה ועוף בחלב דאורייתא ובספרי החזקתי דברי האומרים שהוא מדרבנן מן הש"ס והבאתי שם שכן דעת הרבה פוסקים נוחד ושאף מהרא"י לא קאמר אלא שקשה להקל נגד התוס' שלא לאכול גבינה אחר בשר עוף מיד אבל מודה לדינא דבשר עוף בחלב דרבנן שהרי כתב בהגהת ש"ד סי' ס"ט דבילים גמורים מותר לאכלן בחלב משום דבשר עוף בחלב דרבנן הקילו (וכ"כ הר"ם במ"ש סימן ס"ט שמהרא"י תופס עיקר כבה"ג ע"ש) ואף שהתוס' תלו דין אכילת גבינה אחר בשר עוף בזה דבשר עוף בחלב דאורייתא או דרבנן מ"מ אין זה מוכרח כמ"ש שם וגם מדברי התוס' עצמן שם משמע שאין מוכרח לומר כן אלא שבאו ליישב מנהג העולם ע"ש ובאמת י"ל דרך אחרת דאף למאי דקי"ל בשר עוף בחלב דרבנן אסור לאכול גבינה מיד אחריו וכדלקמן ר"ס פ"ט והא דתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן מפרשינן כמו שמפרש הרמב"ם וסייעתו ומביאו ב"י סי' פ"ט דהיינו באוכל גבינה ואח"כ עוף ועוד יש לחלק בכמה גווני והרי כתב הרמב"ם סוף פ"ב מהלכות ממרים שהאומר בשר עוף בחלב אסור מן התורה עובר

באר הגולה

ה שם וכו"ע כרא"ש בשם הרי"ף והרמב"ם בס"ט מהמ"א (וכן דעת כה"ג וטור ורש"י בתוס' וברטנורה ובאונים ורמב"ן ורשב"א ור"ן ורבינו ירוחם ונדה לדרך וכל בו והרא"ה וספר יראים קמ"א והג"א מא"ז וכן נראה דעת סמ"ג וסמ"ק) :

נקודות הכסף

(סימן פ"ז ס"ו סק"ב) ולא דקו רבנן בזה וכו'. לא קשה מידי דמ"מ משום בשר בחלב כל חד באנפיה נפשיה שרי וא"כ חלב טהורה נעשה נבלה משום בשר אע"ג דהוא בשר טמאה וכן בשר טהורה נעשה נבילה משום חלב אע"ג דהוא חלב טמאה וכן לענין חתיכה הראויה להתכבד מיהו בש"דסק"ג העליתי ג"כ כהב"י

מטה יהונתן

(סימן פ"ז סעיף ג') ובשר חיה ועוף כו' מותר בבישול ובהנאה כו'. דין זה כתב הרמב"ם ונ"ל מהא דס' כ"ה דף קי"ג גבי פרט לחיה ועוף ובהמה טמאה וצריך לשמואל הא בעי גדי לרבות את המתה ומשני קסבר שמואל א"א ע"א וכו' א"כ לדידן דקיי"ל דאין איסור חל על איסור ע"כ מבעיא לן גדי לרבות חלב ומתה כקושית הש"ס וא"כ מנ"ל דגדי פרט לחי' ועוף ובהמה טמאה וא"ע דס"ל להרמב"ם דזה יותר מסתבר לאוקמי פרט לחי' ועוף מלרבות המתה דלא כשמואל א"כ מאי דוחקא להש"ס התם בדף קט"ו דס"ע לר"ע אתא"א הנ"ל דזה יותר מסתבר לאוקמי הקרא פרט לחי' ועוף מלרבות המתה א"ו אי לאו דס"ע אתא"א הוי מוקמינן הקרא לרבות המתה וא"כ קשה דאי' שם איתמר המבשל חלב בחלב ר' אמי ור' אסי ח"א לוקה וח"א אינו לוקה על אכילה כ"ע לא"פ דאסור כ"ס אבישול מ"ד לוקה קסבר חד איסורא הוא ומ"ד אינו לוקה קסבר מדאפקינהו רחמנא בלשון בישול להורות דכיון דעל אכילה לא לקי גם אבישול לא לקי א"כ מ"ד אבישול לקי מאוסדחד איסורא הוא וא"כ אבישול נ"צ קרא לרבות המתה ואי גדי לרבות המתה לאסור באכילה אתא ז"א במשמעות הלשון של רבוי של גדי ומ"ש דמיותרא דקרא דלא תבשל דרשינן על אכילה מ"מ ודאי רבוי דכתב לא תבשל קאי לחוד דהא לא כתיב אכילה בקרא להדיא א"כ ודאי גדי למעט היה ומופנה דאתיא והא דאצרכוה הגמרא לעיל למימר דס"ל איסור חל על איסור היינו למ"ד כיון דעל אכילה לא לקי אבישול נמי לא לקי א"כ שפיר צריך גדי לרבות המתה היינו

דגול מרבבה

(סימן פ"ז סעיף ג') או בשר טמאה בחלב טהורה וכו'. ובשר נבילה וכן חלב אסור לבשל בחלב מן התורה ולוקה על בישולו אבל באכילה אין בו איסור בשר בחלב וכל זה מבואר ברמב"ם פ"ט ממ"א הל' ו' ואמנם אם הוא אסור בהנאה אינו מבואר בדברי הרמב"ם אבל בפי' המשניות במס' כריתות פרק שלישי במשנה יש אוכל אכילה אחת מבואר שם בדברי הרמב"ם שאינו אסור בהנאה ע"ש בנקודה הנפלאה שביאר שם ואף שלדברי התו' במס' חולין דף ק"ח ע"א בד"ה איסור כולל שכתבו שאיסור הנאה לא מקרי איסור מוסיף אין הכרח לדברי הנקודה הנפלאה הא מ"מ לא מצינו להתוס' בפירוש שיחלקו על דינו של הרמב"ם שהיכא שאינו אסור באכילה משום בשר בחלב אינו אסור בהנאה ולכן הסומך על זה במקום הפסד לא יפסיד :

ביאור הגר"א

[ה] ובשר חיה כו'. כר"ע שם דרב אשי סוקים שם ק"ד א' מתני' כוותיה ואביי שם דחה דברי רב יוסף וכן לשון גמ' קי"ג ב' גדי אפילו פרה ורחל ועתוס' שם נ"ח א' ד"ה ושוין וא"ת כו' ותי' בה"ג כו' וכן התניא אגרא לחד תי' דתוס' שם ק"ד ב' : [ו] מותר כו'. שם ק"ד א' אמר דאסור מד"ס לבשל וכתב מ"מ דמפרש דל"ד אלא לישנא דקרא נקט ור"ל לאכול ולמד מבשר או חלב טמאה אף דיש לדחות דשאני התם שאחד מהם כבר אסור באכילה ואין לחוש שמא יאכלם לגזור עליהם משא"כ בחיה ועוף וכמו שגזרו בהעלאה ע"ש

חידושי רע"ק

בזה אסור בבישול כיון דכבישה ומליחה נבלע בו החלב ובשיבשל הוא מבשל עתה הבשר עם החלב שבתוכו ועובר משום בישול וגם יאסר בהנאה דנעשה בב"ח דאורייתא ודוק ולגרום כן לערב בשר בחלב להנות ממנו ע' במנ"י כלל פ"ה סק"ם:(ט"ז סק"ג)ובדרישה וכו'

באר היטב

וכ' שאין דבריו מוכרחים גם הט"ז כ' ולנו אין לנו אלא דברי הראשונים והאחרונים (ולפ"ז בשר עוף בחלב ואין בו ס' מותר ליתן לעובד כוכבים והקדירה מותר בהנאה הסכמת ראשונים ואחרונים דלא כמהרש"ל שמחמיר בהנאה. והרדב"ז בח' נשאל על מה שנהגו לתת בתוך הצוק"ר בזמן שמבשלין אותו חלב של בהמה טהורה ואומרים האומנים שנוהגים ב' למאה אם מותר לאכול הצוק"ר עם בשר והשיב דמותר דהרי נתבטל במים ובצוק"ר עיין פר"ח) : (ג) ובהנאה. כתב הש"ך אבל באכילה בלא"ה אסור מן התורה משום בשר טמא או חלב טמא ולא שייך לאסור משום בשר בחלב והב"ח כתב דמדרבנן אסור משום בב"ח ונ"מ לענין חנ"נ דס"ל להמחבר לקמן סי' צ"ב דאינו אלא בבשר בחלב וכן לענין חה"ל והשיג עליו הט"ז דהא עיקר הטעם לרבינו אפרים דמחמיר בבשר בחלב הוא מטעם שכ"א בפני עצמו מותר רק התערובות אסרו דנעשים גוף א' וזה לא שייך כאן במין א' טמא וכן חה"ל לא שייך כאן דלא גרע משאר איסור הבלוע ואין בו משום חה"ל וגם הש"ך חולק

פתחי תשובה

חולין שכתב בכבד שרצו לטגנו בשומן וטיגנו בחמאה וניזד להקל דכבד הוי דם וגדי אסרה תורה ולא דם (עוד ניזד שם דטיגון לא הוי בישול) ועי' סמ"ג שכתב דפ"ז לחוד ודאי אין לסמוך ולהקל מכח גדי ולא דם ומהר"מ שיף לא כתב זה רק לסניף בעלמא. ועי' בתשובת בשמים ראש ר"ס רפ"ה בהגהת כס"ד שם מה שכתב על דברי מהר"מ הנ"ל : (ו) טמאה. עי' בדגמ"ר שכ' וז"ל ובשר נבילה וכן חלב אסור לבשל בחלב מן התורה ולוקה על בישולו אבל באכילה אין בו איסור בב"ח וכ"ז מבואר ברמב"ם פ"ט ממ"א דין ו' ואמנם אם הוא אסור בהנאה אינו מבואר שם אבל בפי' המשניות פ"ג דכריתות מבואר שאינו אסור בהנאה ואף שלדברי התוס' בחולין ק"ח בד"ה איסור כולל שכתבו שאיסור הנאה לא מיקרי איסור מוסיף אין הכרח לדברי הרמב"ם שם מ"מ לא מצינו להתוס' בפי' שיחלקו על דינו של הרמב"ם שהיכא שאינו אסור באכילה משום בב"ח אינו אסור בהנאה ולכן הסומך ע"ז במקום הפסד לא יפסיד עכ"ל ועי' סמ"ג בפתיחה שכתב דנקטינן דאסור בהנאה מן התורה ע"ש. (ועי' בתשובת ח"ס סי' צ"ב שנשאל ג"כ על ענין זה והביא דברי הגאון מעיל צדקה בספר כנפי יונה ר"ס ס"ז בעובדא שהאומנים עירבו חמאה בחלב לעשות מהם נרות כי היה החלב ביוקר ופשיט ליה לאוסרו בהנאה והגם כי מטעם סרכא י"ל לפי דנרות של חלב אינם עשוין מחלב הכליות והקרב לבד דמערבים בהם כמה מיני חלבים וקרומים שאין בהם כרת וא"כ שפיר איכא בב"ח משום תערובת דהני חלבים אך עכ"פ משום נבילה איכא דהא רוב בהמות של עובדי כוכבים אינם נשחטים ואפ"ה אסרו הגאון בהנאה ע"כ דס"ל אע"ג דלאיסור אכילה ליכא מ"מ איסור הנאה איכא. והאריך בזה ומסיק דודאי המורה וכא כהדגמ"ר אין מזחיחים אותו אבל אי קמי דידי אתי אני אוסר כהגאון כנפי יונה הנ"ל וכן משמע בהרבה גדולי האחרונים. ואפי' להדגמ"ר הוא לא איירי מהנאת הדליק' אבל נר קרוזי"ל להדליקו בידים יש לחוש למבשל בב"ח שהטפה שסביבות השלהבת מתבשלת ואף דלענין שבת לא חשיב בישול בכה"ג אך לענין בב"ח אסור דהוי בישול. וכתב עוד אמנם נר קרוזי"ל שנאסר כנ"ל ונתערב באחרים בטל משום דאין כאן דבר שבמנין אלא דוקא נר חנוכה שבכל לילה מונין מנין הנרות למצותו ע"ש. ועי' בתשובת שבו"י ח"א סי' ס') : (ז) ובשר חיה ועוף כו'. וה"ה איפכא בשר בהמה טהורה בחלב חיה טהורה אינו אסור מה"ת. תפל"מ ע"ש : (ח) מותר בבישול. עי' בס' חמודי דניאל סי' י"ח שכ' דמותר לבשל בשר לעובד כוכבים בקדרה

יד אפרים

ע"י כבוש הרי שלטה אח"כ ע"י בישול לבשר ואם היה בשר עוף אסור באכילה ואין להקל. וכתב בשבו"י חלק א' סי' ס"א בא' שאלת לשאל שהלא להמורה ואסר בהנאה והשליך השואל הכל לאיבוד ושוב נודע שטעה המורה בדבר משנה המורה פטור מלשלם כיון שלא נתכוין המורה להזיק ואפילו השואל פטור כיון שעשה ע"י שגגת הוראה. וכתב בנו"ב סי' כ"ט בכבד שטיגנה בחמאה אסורה לא מבעיא בכבד לגויים שאינה פולטת עוד נאסרה משום שמנונית דאיסורא אלא אפילו בכבד חיה אסורה אפילו לגו"י נאסרה מהאי טעמא ע"ש : (שם סעיף ג') מותרים בבישול ובהנאה. עכה"ע ומ"ש בשם הרדב"ז ופר"ח השיג עליו ובשער המצות לרבינו הר"ח וויטאל פ' משפטים כתב ראיתי מחמירין שלא לאכול הצוק"ר שנעשה מקנים מתוקים עם הבשר לפי שהאומנים מלבנין אותו ע"י שמערבין בו חלב עזים כנודע ואני ראיתי למורי ז"ל שאכל אותו עם בשר ביחד עכ"ל וזה כדברי הרדב"ז אלא שהרדב"ז התיר אף בלא מים שאע"פ שאין בצוק"ר לבד ס' מותר לפי שהחלב מתמעט ע"י האור והצוק"ר אינו מתמעט וע"ז השיג הפר"ח דכיון דבתחילת רתיחה ליכא ס' נגד החלב כו' ודבריו תמוהים ועמד עליהם במח"ב וחכם אחד כתב לו להגיה בתיבת אבל אם בטלו נ"ל אפילו כו' ובמקום או אם יש במים נ"ל אבל אם יש במים כו' וכוונתו דכמו דבאיסור לא מהני נתמעט כדלקמן סי' צ' ה"ה בהיתר כיון דבפניה חשיב ולכן אף קדירה חדשה לא מהני אבל היכא דליכא ס' אפילו בקדרה בשר מותר לחזור כולו להיות היתר ע"ש ומח"ב כתב שאין נות לו דהאיסור שאני שמשעת נפילה כבר נאסר משא"כ אם נתמעט בעודו היתר ע"ש. ולענ"ד שפיר כתב הפר"ח לפ"ד החכם דגם בהיתר תיכף בתחלת הרתיחה הצוק"ר קולט טעם החלב ושוב אע"פ שנתמעט החלב עצמו מ"מ טעם החלב בצוק"ר לא פקע וקנרתי וכתב מח"ב דלדינא א"צ לכל זה כי נודע דהסוחרות מיוחדות ומטילין מים ביורות ומתבטל החלב ואין להחמיר

גליון מהרש"א

פרישה. ב"ח : (שם) ובשר חיה ועוף אפילו. ויש שחיה חמור מן עוף סימן פ"ט ס"ק י"ד : (שם) מותר בבישול ובהנאה. עיין ש"ך ס"ק ו' וט"ז ס"ק ז' :

צבי לצדיק

א"ש תמבירו כאן היינו כלי ומדאורייתא ליכא בב"ח בכלי. וכתב הח"ד דלא דק די"ל דכלי בשר ואינן כבשל בה חלב דהוי דאורייתא ול"צ דיסה כתב כרו"ס דהא טעם הבא מקדירה טעם שני הוא כשר דהוי מן התורה כל"ם בר ל"ס שיש חילוק בין התירה בלע וכמ"ש גם הח"ד בזה. וא"כ א"א דטעם כעיקר לאו דאורייי' א"כ מה דבלע בשר לא אסור מן התורה והוי התירה בלע ולא נאסר עוד כשנתבשל חלב בקדירה זו אבל אי עכ"פ דאורייתא או הוי איסורא בלע. דבלע בשר נבלה. עוד נראה דהא אזלא בהגעלה בתר רוב תשמיש וא"כ אי כלי בשמוד לא נוכל עתה לבשל בשמוד ואי כלי בקדירה אין זה רוב תשמיש דעיקר תשמיש קדירה הוא בבישול לא כלי וא"כ סגי בהגעלה וא"כ להעביר בלאם. עוד כתב הח"ד שאם בשלו בה בב"ח הוא כשאר איסורין לאחר שנאסרו ול"א בו טכ"ע רק כשאר איסור וק"ל. דסברא זו לא מצינו רק לענין חנ"נ לאחר שנאסר הוי כשאר איסורין אבל לענין טעם כעיקר מאי שנא. תדע דהא אביי קאמר טעמו וממשו בעלמא דאו' דהי לאו דאורייתא אמאי לא ילפינן מבב"ח *). אמרינן בב"ח לאחר שנאסר הוי כשאר איסורין *) מאי קאמר דגילף מבב"ח הא כה"ג דבלית גילף *)מה שאוסר גם בב"ח לאו דאורייי' אחר שהוא איסור כמו שאר איסורין א"ו נ"ש ודו"ק : (שם בס"ז ס"ק ב') מותרים בבישול כו'. יש בו איסור מה"ת ולענ"ד נ"ל כיון דלענין איסור בב"ח לא הי' בו איסור רק באותו תערובות אמרינן בי' חנ"נ ולאי' דבחולין ק' נקטי תוס' דהי' לוקה אי אכל חצי זית בשר וח"ז חלב. מש"ה אמרינן חנ"נ. א"כ הכ"נ אי הוי דאורי' הוי לקי אח"ז חלב טמא ואח"ז בשר מש"ה אי עבדי רבנן כעין דאורייתא אמרינן חנ"נ אף דיש בו איסור טמא ודו"ק : (שם) ועכ"פ לא גרע כו' ואין בו. ולי נראה שיש נפקותא דשלא כדרך הנאתן בשאר איסורין פטור ולרפואה מותר לכתחלה

(יו"ד ח"א)

---

*) בשלשה מקומות אלו חסר קצת בכ"י.

באר הגולה

י כאוקימתא דרב אשי שם דף ק"ד : ז הרשב"א בתשובה :

נקודות הכסף

מטעמי אחריני ע"ש : (שם סק"ד) ואף כי דברי רמ"א נכונים כו'. זה אינו כמ"ש

פרי חדש

(סימן פ"ז סעיף ג') ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן . דעת המחבר דבשר חיה ועוף אפי' דרך בישול לא אסור באכילה אלא מדרבנן ומותר בהנאה ובישול לגמרי ובספר ב"ח תמה אמאי דחו סתמא דסוגיא דר"פ כ"ה דמשמע תינח דחי' ועוף לר"ע אסור לבשל מד"ס ודוחק לומ' דהאי לבשל לאכול הוא לישנא דקרא נקט וכמ"ש הכ"מ דהא קרא בין אכילה בין בישול קאמר ע"כ וליתא דהא כתיב ג' פעמים בתורה לא תבשל אחד לאיסור בישול ואחד לאיסור אכילה נמצא דאפקיה לאכילה לתורה בלשון בישול וא"כ אין כאן דוחק אי מתניתין נמשך אחר לישניה דקרא וסירכא נקיט ואזל גם מה שנדחק לפרש דברי הרמב"ם ע"ש דעתו הוא דחוק הרבה ואינו מכוון וגם בפירוש המשנה להרב מבואר שלא כדבריו ע"ש . עוד תקע עצמו על מ"ש התוספות אהא דתנן בשר בהמה טהורה כו' ה"ה לבשר עוף לרבנן דאסור מן התורה דדוקא ר"ע הוא דאמר חיה ועוף אינם מן התורה ע"כ משמע דהלכה כרבנן דאין הלכה כר"ע מחבירו ולדידי מהא לא איריא מטעם דסוגיין דש"ס אזלא דלא כרבנן דהא בר"פ כ"ה דחיק רב אשי ומוקי מתניתין דהתם כר"ע אלמא הלכתא כוותיה דחיה ועוף אינן מן התורה ואמתניתין דהמעלה את העוף כו' אמרינן ש"מ בשר עוף בחלב דאורייתא אלמא דהיקא ליה ש"ס דליהוי סתמא דמתני' כמ"ד בשר עוף בחלב דאוריי' ואעפ"י שבתוספות בר"פ כ"ה ד"ה עוף וכו' כתבו דקי"ל בשר עוף בחלב דאורייתא היא סברא יחיד וכל הפוסקים חלוקים בזה והרמב"ם כתב בפרק ב' מהלכות ממרים שהאומר בשר עוף בחלב אסו' מן התורה עובר בבל תוסיף והתוספות עצמם בפרק אלו טריפות דף נ"ח כתבו בשם בה"ג דבשר עוף בחלב דרבנן:

שפתי כהן

עובר בבל תוסיף ע"ש : ה אבל דגים כו' . כתב העט"ז וז"ל ומ"מ אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה כמו שנתבאר בא"ח סימן קע"ג עכ"ל ובאמת נמשך אחר הב"י שכתב כן אבל הוא טעות כי לא נזכר שם אלא דדגים עם בשר אסור משום סכנה אבל בחלב לא שמענו ולא ראינו וכל יומא ויומא נהגינן הכי לבשל דגים בחלב ולאכול גם בד"מ השיג על הב"י בזה וכן בספר באר שבע דף ק' ושאר אחרונים השיגו עליו בזה וגם בש"ס פרק כ"ה (דף ע"ו ע"ב) משמע בהדיא דלית ביה אפילו משום סכנה ע"ש והוא פשוט : ו ונהגו לעשות חלב משקדים כו' הואיל כו' . כלומר ול"ד לדם דגים ס"ס ס"ו שמותר לגמרי ואפ"ה אם כנסו בכלי אסור מפני מראית עין אא"כ יש בו קשקשים שניכר שהוא דם דגים דהתם דם גופיה אסור מדאורייתא הילכך הרואה יאמר דאכיל דם בהמה שאסור מדאורייתא אבל בשר עוף בחלב ממש הוא מדרבנן וליכא למיחש למראית העין ולכן בשר בהמה בחלב שהוא אסור מדאורייתא יש להניח אצלו שקדים כדי שלא יחשוב הרואה שהוא חלב ממש וכ"כ בת"ח שם סוף כלל ס"ב ולפ"ז צ"ל דמיירי בבישול דאי לאו הכי אפילו בשר בהמה ליכא איסורא דאורייתא וא"צ להניח שקדים וכן מוכח בת"ח שם להדיא ע"ש ובסימני ת"ח אבל מהרש"ל פכ"ה סי' כ"ב למד מהך דדם דגים דבפורים וכיוצא בו שמרגילים לאכול תרנגולת בחלב שקדים שאסור אם לא שיניח שקדים אלו בתוכן ובלידן להיכרא ובפרט גבי בשר עוף דאיכא למיחש טפי שלא ידמו לומר בשר עוף בחלב שרי אפי' מדרבנן כר"י הגלילי עכ"ל וכן הסכימו האחרונים וכן נלפע"ד (שוב בא לידי ס' באר שבע ומצאתי שפסק נמי הכי) דהא אפילו במידי דרבנן חיישינן למראית העין בכמה דוכתי ומהם בש"ס פרק במה בהמה (דף נ"ד) ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא פירש"י לשוק למכור והיינו מראית העין וכדאיתא בפ' במה אשה (סוף דף ס"ד) והוא מוסכם מכל הפוסקים וכמו שנתבאר בא"ח סי' ש"ה אע"פ שאיסור מקח וממכר בשבת אינו אלא מדרבנן וכמ"ש בא"ח ובח"מ ס"ס רל"ה וכן מוכח בהדיא בתוס' בכתובות פ' אע"פ (דף ס' ע"א) ד"ה ממעכן כו' דאפי' במידי דרבנן חיישי' למראית העין והכי משמע בדוכתי טובי : ז ונראה לפ"ז דכ"ש כו' . לפי דעת הר"ב דכ"ש הוא נראה דצריך ליישב הא דכתבו הט"ו בס"ג מותרים בבישול והנאה והוא משנה ערוכה בפכ"ה ומוסכם מכל הפוסקים דהיינו דמותר מדינא אבל משום מראית העין לא מיירי וכ"מ בגוונא דליכא למיחש למראית העין כגון לרפואה וכיוצא בו וכמ"ש מהרש"ל

יורה דעה פז

*) ואף באכילה אינו אסור אלא [ז] (ד) מדרבנן

(ג) ה י אבל דגים וחגבים אין בהם (ה) (ט) איסור אפילו מדרבנן :

הגה ו [ח] ונהגו לעשות (י) חלב (ו) משקדים ומניחים בה בשר עוף הואיל ואינו רק מדרבנן אבל בשר בהמה יש להניח אצל החלב שקדים משום מראית העין (ד) כמו שנתבאר לעיל סי' ס"ו לענין דם (ד"ע) :

ד [ט] י אסור לבשל בחלב אשה מפני מראית העין ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואין צריך שיעור :

הגה (ה) ז ונראה לפי זה דכל שכן דאסור (ז) לבשל לכתחלה בחלב

טורי זהב

והנאה : (ג) אבל דגים כו' . בב"י כתוב ומ"מ אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה והוא ע"ס וצ"ל עם בשר כמוזכר בא"ח סי' קע"ג וכ"כ בד"מ שנתערב לב"י כאן בשר בחלב ובלבוש העתיק כמו שהוא בב"י ואינו נכון : (ד) כמו שנתבאר לעיל סי' ס"ו גבי דם . בד"מ ות"ח כלל ס"ב כתב הרש"ל למד מדם דגים לאסור לאכול בשר עוף בחלב של שקדים אא"כ הניחו משקדים אצלו משום מראית עין ודחה דבריו שאין ראייה מדם שמצינו בו איסור כרת משא"כ בבשר עוף בחלב שהוא דרבנן ואפילו בבהמה אינו אסור אלא דרך בישול דוקא הלכך לא חשו בזה למראית עין ע"כ*) ואפכי דברי רמ"א נכונים וכבר נתפשט המנהג כן מ"מ נראה שיש להניח לכתחלה שקדים גם אצל בשר עוף אלא במקום שאין לו שקדים אין לאסור בשביל זה האכילה דכל מאי דאפשר לן לתקוני מתקנינן ותו דלא גרע מחלב אשה דבסמוך שחשו למראית עין אבל באם אין לו שקדים אין לאסור האכילה בשביל זה כמו בחלב אשה בסמוך וכן משמע לשון רמ"א שכתב יש להניח כו' דמשמע בדיעבד או שא"א להניח לא מעכב האכילה בשביל זה : (ה) ונראה לפי זה כו' . בד"מ השאיר דברי הרשב"א אלו בחלב אשה בצ"ע דמאי שנא מחלב טמאה דמותר בבישול ודעתו כאן תמוה מאד דהא בת"ה כתב הרשב"א בהדיא דבחלב טמאה מותר בבישול והנאה ולא זכר שום איסור מראית עין ונלע"ד דאין זה ק"ו דנראה דלא גזרו משום מראית עין אלא במידי דכשר לאכילה כל אחד לחוד דאז דומה לבשר טהור וחלב טהור ומ"ה בבישול עם חלב שקדים צריך להניח שם שקדים לכתחלה ובחלב אשה שג"כ מותר כל שפירש ממנה כמ"ש בסי' פ"א ע"כ אסור לבשל עם בשר משום מראית עין משא"כ באם החלב טמא או הבשר טמא אין דומה לבשר בחלב של טהורים וע"כ לא גזרו שם מפני מראית עין כנלע"ד ברור אלא שאין בידי להקל במה שהחמיר רמ"א ומ"מ פשוט בעיני דלפי זה כל שכן שיש לאסור מפני מראית עין לבשל בשר עוף בחלב שגזרו בו רבנן בהדיא איסור בשר וחלב ולחד תנא הוי באמת לאוריי' וכן נשמע מדברי ד"מ דבשר עוף בחלב גרע טפי מטמאה בחלב ולא כמ"ש בלבוש דבזה מותר מפני מראית עין משום דמנכרי דודאי מצינו לפעמים שנתחק בענין שלא מינכר ותו דהרואה לא ידע לחלק בין בשר עוף לשל בהמה ובאמת פלוגת' דתנאי היא ותו דרש"ל כתב בפ' כ"ה סי' כ"ב דבבשר עוף איכא למיחש טפי שלא יטעו לומר בשר עוף בחלב שרי כר' יוסי הגלילי עכ"ל ולשון לכתחלה שזכר רמ"א כאן וכן בסמוך גבי חלב מתה לענין בישול נראה

חידושי רע"ק

וכו' . ועתה עובר על איסור בישול ש"ת : (ש"ך סעיף קטן ו') שוב בא לידי ספר באר שבע . ועיין בספרו צידה לדרך פ' צו : (ט"ז ס"ק ד') כמו בחלב אשה . זה תמוה דהא בחלב אשה אף דיעבד אסור ואינו מותר רק בנפל לתוך תבשיל דאינו ניכר גם לפי ראיה זו יהיה מוכח דגם בבשר בהמה אין אוסרים אכילתו וכן מה שכ' הט"ז וכן משמע לשון הרמ"א שכ' יש להניח וכו' הא זה מיירי בבשר בהמה : (סעיף ד') ואם נפל לתוך התבשיל . ואם עירב במזיד בתבשיל אסור

ביאור הגר"א

ע"ש וכ"מ שם קי"ו א' דקאמר אב"א עוף כו' וריה"ג אמר לבשל ש"מ דלר"ע אסור מד"ס:

[ז] מדרבנן . כמ"ש רב אשי שם כנ"ל ושם קי"ו א' אב"א כו' ובכמה מקומות :

[ח] ונהגו לעשות כו' . עש"ך ופר"ח: [ט] אסור לבשל כו' ואם כו' . כמש"ל סי' ס"ו ס"י ע"ש:

מטה יהונתן

לחייבו אבישול לכך הוכרחו דס"ל אתע"א א"כ לק"מ על הרמב"ם דס"ל כמ"ד אבישול לקי א"כ גדי פרט לחי' ועוף אתי ודו"ק : (שם סעיף ד' בהגה"ה) ונראה לפ"ז דכ"ש דאסור לבשל לכתחלה כו' . עיין באחרונים מה שהולים לתרץ קושי' הד"מ שהניח דברי הרשב"א בצ"ע וי"ל דבשלמא בשר טמאה בחלב טהור וכו' איכא למימר כיון דמכ"מ אסור משום טומאה מלתא דל"ש הוא שיבא א' לבשל ובמלתא דלא שכיח לא גזרו בי' רבנן משא"כ חלב אשה דמה"ע ליכא שום איסור כלל ואיכא למיחש כו' ודוק :

פתחי תשובה

של חלב אינו כ"י דכל שאינו אסור רק מדרבנן לא גזרו בבישול והנאה וכאן ליכא מראית עין דמי יודע אם הוא קדירה של בשר או של חלב מ"מ יש להחמיר מדכתב רמ"א סעיף ו' דאסור לאחות וכו' . ואפשר משום דמתחלה היה חלב גמור החמירו בו קצת ע"ש : (ט) איסור . עבה"ט ועיין בתשובת חינוך ב"י סי' ס"א שמקיים דברי הלבוש דאסור לאכול בחלב משום דחקר אצל חכמי הרופאים דדוקא דגים המטוגנים עם חמאה מותר לאכול אבל דגים המבושלים בחלב יש בו סכנת חולי דדגים מקררים מאד וגם החלב רע ומזיק לגוף ע"ש [ועיין בתשובת פ"ש סימן ק"א שכתב דזה אינו אמת ונאמן עלינו הרמב"ם גדול הרופאים] וכ"כ הסמ"ג בשם בה"ג דדגים עם חלב יש סכנה ובחמאה ושומן הנקלט מע"ג החלב אין סכנה וע"ש דמשמע דעתו דאף עם חלב דוקא לכתחלה יש ליזהר אבל בדיעבד אין לאסור ועיין בתשובת אדני פז סימן מ"ב שכתב בשם הבחיי פרשת משפטים דיש סכנה גמורה בדג עם גבינה וה"ה עם חלב ולכן פסק דאף בדיעבד אסור אבל בדג עם חמאה כתב דשרי כיון שכל העולם עושים כן ע"ש ונ"ל דהאידנא שכל העולם מבשלים גם עם חלב שרי דכיון דדשו בה רבים כו' : (י) חלב משקדים . עבה"ט מ"ש אבל מהרש"ל פסק כו' ועיין כנ"ל שכתבתי דמ"מ אין לאסור להניח בשר עוף בחלב שקדים בלי שיניח שקדים אצלו אלא אם הוא בפני הרואים כמו בסעודות גדולות דאיכא מ"ע גמור אבל בביתו מותר ע"ש ומ"ש הבה"ט וט"ז כתב כו' אין לאסור

באר היטב

חולק על הב"ח ע"ש : (ד) מדרבנן . והב"ח פסק דבשר עוף בחלב הוא מן התורה וחולק עליו הש"ך ומביא ל' הרמב"ם שהאומר בשר עוף בחלב אסור מן התורה עובר בבל תוסיף : (ה) איסור . ובעט"ז כתב דמ"מ אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה כמ"ש בא"ח סי' קע"ג וטעות הוא שלא נזכר שם אלא דגים עם בשר אסור לאכול משום סכנה אבל דגים עם חלב לא שמענו ולא ראינו וכל יום נוהגין לבשל דגים בחלב ולאכול וגם בש"ס פ' כ"ה משמע בהדיא דלית ביה משום סכנה והוא פשוט עכ"ל הש"ך : (ו) משקדים . כתב הש"ך ול"ד לדם דגים ס"ס ס"ו שמותר לגמרי ואפ"ה אם כנסו בכלי אסור מפני מראית עין אא"כ יש בו קשקשים שניכר שהוא דם דגים דהתם דם גופיה אסור מדאורייתא הלכך הרואה יאמר דאכיל דם בהמה שהוא אסור מן התורה אבל בשר עוף בחלב ממש הוא מדרבנן ליכא למיחש משום מראית עין ולפ"ז צ"ל דמיירי בבישול דאל"ה אפי' בשר בהמה ליכא איסורא דאורייתא אבל מהרש"ל פסק דגם בשר עוף בחלב שקדים אסור אא"כ מניח אצלו שקדים וכן נראה עיקר דהא מצינו דאפילו במידי דרבנן חיישינן למראית עין בכמה דוכתי וכמ"ש בא"ח סי' ש"ה ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק משום דמחזי כמאן דאזיל לשוק למכור והיינו מ"ע אע"פ שמקח וממכר בשבת אינו רק מדרבנן עכ"ל והט"ז כתב דודאי לכתחלה יש להניח שקדים אפי' אצל עוף אבל במקום שאין לו שקדים אין לאסור האכילה בשביל זה דכל מה דאפשר לתקוני מתקנינן : (ז) לבשל . והט"ז כתב

גליון מהרש"א

(שם בהג"ה) הואיל ואינו רק מדרבנן . עיין פ"ק דביצה מתניתין ב"ש אומרים אין מוליכין את הסולם לשובך כו' מ"ש בהר"ן שם : (ש"ע סעיף ד') בחלב אשה . וה"ה חלב זכר דאדם ש"ך ס"ק ס"ו : אי

יד אפרים

כלל והא איכא אסהדותא דמוהרח"ו שהקדוש רבינו האר"י ז"ל אכל מסופרי דשופרי ע"ש : (שם) אבל דגים וחגבים אין בהם איסור . עבה"ט ועי' כה"ג דלדברי הרופאים יש סכנה גם בדגים עם חלב וכמור וקניעס סי' ע"ג כ"כ בשם רבינו בחיי ועי' בל"י שכתב שמשמע מרופאים מומחים דוקא חלב ממש אבל חמאה ושומן שקולטין מהחלב אין חשש והאי' רבה בא"ח סי' קע"ג כתב על דברי כה"ג דמ"ש לא ראיתי מקפידין בזה ועי' בכנה"ג שמהרי"ט רבו וכן איזה רבנים היו נוטלים בין דגים לגבינה ומח"ב הסכים דמ"ש נפל בב"י וכמקום חלב צ"ל בשר וכמדינותינו עמא דבר שמבשלים דגים עם חלב ולא קפדי כלל ולענין בישול דגים בכלי בשר ואם תופיל ס' יבואר בסי' קי"ו : (שם בהגה"ה) ונהגו לעשות חלב משקדים . עבה"ט ועי' כנה"ג שליזד להתיר מה שנוהגין בקושטא' שבסעודת שמחה אחר אכילת תבשילי בשר אוכלין אורז שנתבשל בחלב שקדים גם נהגו לאכול עלי הגפן והכרוב ממולאים בבשר עם חלב שקדים ע"ש ובמח"ב כתב עוד היתר כיון שאין עושין כן אלא בסעודת שמחה כגון חתונה ומילה ומשימין אותם בקערות שהרגילן או לפחות בקערות מיוחדות ויפות שאין אוכלין בהן תבשיל וגם נותנין עם פירות ומגדנות על השולחן כמעט הוא ניכר במקומו ושעתו יותר מהנחת שקדים ועלי גפנים וכרוב יש להם טעם להתיר כיון שמכוסה המילוי ואינו ניכר בקערה לא הבשר ולא החלב רק כסוי הוא מרגיש אין כאן מראית עין : (סעיף ה' בהג"ה) ונראה לפי זה דכ"ש

מילואים

(סימן פ"ז ס"ק ה') וכן בספר באר שבע כו' . ובס' ל"ס מוסיף ולא היה ולא נברא בשום ספר כי דגים בחלב יש סכנה . ואני מצאתי בספר אוצר החיים למהר"י נהלון ב"ע אשר היה רופא מומחה לרבים . ודבריו מובאים בספר מוסר השכל בלשון חכמים על הלכות דעות להרמב"ם פ"ד אות י' כי אין לאכול דגים לא עם הבשר ולא עם החלב כי או מולידים חולאים קשים ע"כ . ואולי נמשך אחר דעה זו . ומה שהקשה הש"ך תש"ס פ' כ"ה אין קושיא כי שם מדבר מן ביניתא וזה דג קטן וכו אין סכנה וגם מדבר מן כותח וזה תערובת חלב ולא מן חלב בעין . וע"ע כמו"ק י"א ע"א כתוד"ה כוורא וי"ע עוד בפנים שונים . ומה שהקשה הלא כל יומא ויומא נהגין הכא ע' במ"א סי' קע"ג ס"ק א' . וכן מצאתי בתשובת אדני פז (אלטונה תקי"ג) סי' מ"ב כדעת הט"ז ומתיר רק בחמאה :

יד אברהם

טריפה או נבילה בחלב אסור מה"ת והביא ראיה לזה מחולין (דף קט"ו) דבי ר"א תני ל"ת כל נבילה כו' . וז"א דע"כ ר"א ס"ל איסור חל על איסור ולא קיי"ל כן : (שם בהג"ה) אבל בשר בהמה יש להניח אצל החלב שקדים . כתב הש"ך דמיירי דרך בישול דאל"כ גם בבהמה אינו אסור דאורייתא . ונראה דה"ה בבשר חיה צריך להניח אלו שקדים . כיון דמשום מראית העין נגעו בה . ובשר חיה דומה לבהמה . כדאיתא בפוסקים סי' פ"ט ס"ב לענין הא דאיתא בש"ס (דף ק"ד) דתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן וכתבו דדוקא נקט עוף ולא חיה שבשרה דומה לבהמה . וכ"ה בבכורות (דף כ"ט) דבשר צבי דומה לעגלה וכפ' הבוחש בשר בבשר מיחלף . ומשמע בתוס' שם (דף ק"ד סוף ע"ב) דכל עוף דנקט הש"ס שם בכולה סוגיא כגון לענין שהוא דרבנן וכן לענין העלאה ה"ה חיה . ובזה ניחא מה שדייק הש"ס שם ממה שאוסר העלאה גבי בשר עוף . ש"מ שהוא דאורייתא דאי דרבנן אכילה גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה . ולא מדייק הכי על בשר חיה וכמ"ש התוס' דאפי' נאמר שהיא מדרבנן מ"מ לא הוי רק חדא גזירה דאי לא הוו גזרו על בשר חיה לא הוה מקויימת גזירה דבהמה . דברואה

נחלת צבי

(סימן פ"ז סעיף ג') ונהגו כו' . הואיל ואינו רק מדרבנן . עש"ך שהביא דמהרש"ל חלק ע"ז והסכים עמו משום דאפילו במידי דרבנן חיישינן למ"ע כדאי' בש"ס פ' במה ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק כו' ע"ש ולפע"ד אינו מבין הטענה על הרמ"א כלל דודאי גם הרמ"א ז"ל מודה דאפילו בדרבנן חיישינן למ"ע כמבואר בכמה דוכתי אך היינו דוקא במ"ע גמור שהוא בפני הרואים משא"כ הכא דמיירי שמבשל בביתו ואין חשש לאסור

טמאה או בשר טמא בחלב טהור (ד"ע) [י] ודוקא בשר בהמה ח אבל בעוף דרבנן אין לחוש:

ה ח ביצים הנמצאים בעופות אם הם גמורות ט דהיינו שיש להם חלבון וחלמון ט [יא] אע"פ שהיא (ח) מעורה בגידים הרי זה גמורה (ו) ומותר לאכלה בחלב י (יא *) אבל אם אין לה אלא

שנתכוין שיש ליזהר במקום שאין צורך גדול אבל במקום צורך לרפואה אף שאין סכנה בדבר יש להתיר בישול בחלב במה שאין האיסור אכילה אלא מדרבנן וכ"ש חלב טמאה או בשר טמא כנלע"ד: (ז) ומותר לאכלה בחלב. *) רש"ל הקשה ע"ז פכ"ה סי' ב' מאי שנא ממה שכתב. רשב"א הביאו הטור סימן פ"ו בהכה תרנגולת על זנבה כו' דאם היה מעורה בגידין הוי כבשר מן החי וא"ל שאני התם דיש איסור דאורייתא דמנא ליה לחלק ותירץ וז"ל דמ"ש לעיל שלא נגמרו היינו שלא נגמרו כל צרכן ואעפ"כ היה להם חלמון וחלבון והיה ראוי לאוכלן בחלב אפי' הן מעורות בגידין והטעם לפי שאין להם טעם בשר כלל אכן כשהכה עד שהפילה כל זמן שהם מעורים חשוב כבשר מן החי ולאו בטעם תליא מילתא עכ"ל וכתב על זה שכל זה דוחק להלכה אלא כל זמן שמעורה בגידין חשוב כבשר לכל מילי כו' וכתב בשם מהרא"י וכמדומה שנהגו הנשים איסור אפי' אם הקליפה החיצונה קשה לגמרי וכו' ואין להחמיר בזה לכתחלה אבל בדיעבד כל זמן שנגמרה הקליפה אפי' בקרום לבן לחוד סגי ואין עליו דין בשר כלל עכ"ל ועי"ל סי' ע"ה לענין מליחה עם בשר מ"ש בשם רש"ל:

ויש

פ' כ"ה סימן ק"ב גבי חלב אשה דלרפואה שרי אפילו אין בו סכנה כלל מאחר דאין בו איסור כלל אלא משום מראית העין עד כאן לשונו א"כ משכחת לה בגווני אחריני דליכא משום מראית העין ובזה מיושב מה שהגיה בת"ח דברי הרשב"א בתימה ע"ש אכן דברי הפוסקים שכתבו סתמא מותרים בבישול משמע דאפילו משום מראית העין ליכא וכך נראים דברי מהרש"ל פכ"ה וכך משמע דעת המחבר מדלא כתב בחלב בהמה טמאה גופיה דאסור משום מראית העין לכך נראה לי ברור דשאני התם כיון דעל כל פנים אחד מהן אסור באכילה דודאי בבישול לאודיה ליכא משום מראית העין דהא יכול להיות שמבשל לצורך רפואה או שאר דברים והאי אסור לבשל היינו לאכול וכן מ"ש המחבר בש"ס אסור לבשלם ע"כ צריך נמי לפרשו לאכלם וכה"ג תלינו במקרא ומשנה דאפקיה לאכילה בלשון בישול ע"ש ובכה"ג דוקא הוא דאיכא משום מראית העין וע"כ גם לדעת הרב צריך אתה לומר כן דהא אפי' בבשר בהמה טהורה בחלב שקדים ס"ל דא"צ להניח אצלו שקדים אלא בבישול(*) וכמ"ש בס"ק שלפני זה וא"כ תקשי היאך בישלם מתחלה יחד ודוחק גדול לומר דבשעת בישול היה מניח שקדים אצל הקדירה אלא ודאי דבבישול לאודיה ליכא משום מראית העין והלכך הא דאסור לבשל בשר בחלב אשה היינו לאכול והלכך בשר בהמה טמאה בחלב טהורה או איפכא כיון דע"כ לאו לאכלם מבשל להו דהא עכ"פ אסורים משום בשר או חלב טמאה ליכא משום מראית העין כנ"ל ובזה אתי נמי שפיר דברי הרשב"א שהגיהם הרב בת"ח בתימה אי נמי בבשר טמא ליכא למיחש למראית העין דניכר לעין שהוא בשר טמא וכן בחלב טמאה כדאיתא בש"ס בעבודת כוכבים (דף ל"ה ע"ב) חלב טהור חיור טמא ירוק אבל חלב אשה וחלב שקדים לא מינכר ואסור משום מראית העין ובזה אתי נמי שפיר דברי הרשב"א ומ"מ הראשון עיקר: **ח** אבל בעוף דרבנן אין לחוש. כמשך לשיטתו בסעיף ג' אבל לפי מ"ש בס"ק ו' אף בעוף יש לחוש והיינו דסתמו הרשב"א והמחבר ולא חלקו בין בהמ"ה לעוף: **ט אע"פ שהיא מעורה בגידין** כו'. והא דמשמע לעיל סימן פ"ו ס"ד דבהכה תרנגולת על זנבה והטילה ביצים דאסורות משום אבר מן החי אם מעורות בגידין אע"פ שנגמרה בחלבון וחלמון אלמא כיון שמעורה חשיב כבשר התרנגולת שאני הכא דלענין בשר בחלב דעוף שהוא מדרבנן הקילו אי נמי שאני הכא כיון דכל חד בפני עצמו שרי כן כתבו האחרונים וחלוק זה הוזכר בתוספות ופוסקים והרשב"א מכללם לחלק בין הא דביצה לעיל סי' פ"ו ס"ג דאסור ובין הך דהכא וכ"ל דבלאו הכי לא קשה מידי מהך דהכה תרנגולת על זנבה דהתם ע"כ דלא חשיב בשר מ"מ אפילו חלב ממש הוה אסור משום אבר מן החי אי לאו דגלי לן קרא ארץ זבת חלב ודבש וכדלעיל סי' פ"א ס"ק י"א ואם כן נהי דגלי לן קרא דחלב שרי היינו משום דאינו מחובר בשום דבר ואינו פורש מן הבשר אבל ביצים מעורות ומחוברות ודאי באיסורייהו קיימי וגדולה מזו היו יש אוסרים אפילו מימי חלב משום אבר מן החי וכמ"ש לעיל סימן פ"א וגבי דלא קי"ל כוותייהו מהני טעמי שנתבארו לשם מ"מ ודאי דביצים מעורות לכ"ע אסירי משום אבר מן החי ועוד כ' ר"ת דאפילו ביצים ממש היו אסורות משום אבר מן החי אי לאו דגלי לן קרא דשרי וכמו שכתבו הטורים סימן ס"ד ושאר פוסקים על שמו וא"כ ודאי כשהן מעורות דלא גלי לן קרא דאסירי משום אבר מן החי וזה ברור: **י אבל אם אין לה אלא חלמון** כו'. משמע אע"פ שאינה מעורה דכל שלא נגמר אלא החלמון כגוף הבשר ניהו כדכתב הרשב"א ובספרי הארכתי בזה והעליתי דלכתחלה אין לאכול בחלב אפילו אותן שנגמרו בחלמון וחלבון וקליפתן רכה עדיין אפילו אינן מעורות *) וכדעת רשב"ם והמרדכי והאגודה פ' קמא דביצה והטורים סי' ע"ו ואו"ה ומהרא"י בהגהת ש"ד אבל בדיעבד אם נתבשלו עם חלב נראה דמותר אבל אם הן מעורות אפי' בדיעבד אסור כיון דבס"ג דף ל"ה ע"ג פסק כר' יעקב וכן הוא בכל נוסחאות הרי"ף שלפנינו בפ' קמא דביצה וכן כתוב בשלטי הגבורים פ' כ"ה דף תשנ"ו ע"א בשם הרי"ף וגם דעת הר"ן מוכח כן אם לא נגיה בדבריו בפכ"ה וכן הוא דעת הר"ר יונתן שהובא בא"ח ובכל בו ר"ס ק"ו וכן מוכח דעת רשב"ם וסייעתו הנזכרים דהלכה כרבי יעקב דאל"כ א"א ליישב הסוגיא דפ"ק דביצה לדבריהם וכ"כ האגודה פא"ט סימן ס"ב לסדיא *) וגם בירושלמי פסק בהדיא כרבי יעקב וכן משמע קצת בש"ס דילן דבתרתי ליטני מהדר לאוקמי ברייתא כותיה ודלא כש"נ שם שהניח בקושיא מה שפסק הרי"ף כראב"י גם הב"י ושאר אחרונים כתבו סתמא דכל הפוסקים פסקו כת"ק וז"א וכמ"ש וכבר הוכחתי דהעיקר דגמורות היינו שנגמרו בחלמון וחלבון דאם אותן שקליפתן רכה מעורות אפי' דיעבד

(*) (יש גורסין באכילה)

ח ברייתא ביצה דף ז' וכת"ק: ט הרשב"א בת"ה וכ"כ רבינו ירוחם בנתיב י"ד וש"ס:

נקודות הכסף

בש"ך ס"ק ו': (שם סק"ו) רש"ל כו'. וכתב ע"ז שכל זה דוחק להלכה אלא כ"ז שמעורה בגידין חשוב כבשר לכל מילי כו' דמי לפתי ציידא כו' שכל מה שמוצא מאמין בו ועיין בש"ך ס"ק ט' וסק"י כתבתי שבספרי הארכתי ושד' מהרש"ל תמוהים וז"ל ספרי ומהרש"ל פרק כל הבשר סי' ב' כתב גרסינן בפ"ק דיו"ט השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותר לאכלן בחלב וכו' והרא"ש פסק דברי כשנגמר החלמון לבד וקושיא גדולה היא ואפילו מה שהתיר הרשב"א כשנגמר אף החלבון דברי אפילו מעורות דוחק הוא גם נ"ע בדבריו שהרי גבי ביעתא בגידים (ולעיל סי' פ"ו) פסק שאם מעורות בגידין אסור משום אבר מן החי ודוחק לומר דיש לחלק בין איסור אבר מן החי שהוא איסור דאורייתא בש"ע משא"כ בבשר בחלב דמנ"ל לחלוקי כ"כ ולהקל בבשר בחלב וא"א לומר דהתם מיירי בשלא נגמר החלבון דא"כ אין שייך לומר אלא הן מעורות בגידין ובע"כ צריך לחלק ולומר דלענין איסור אבר מן החי אין חילוק אפילו אין בהם טעם בשר כלל וכ"ז דוחק אלא נראה כפשוטו עיקר כל זמן שמעורה חשיב כבשר לכל מילי עכ"ל וכל דבריו תמוהין בעיני דמ"ש ואפילו מה שהתיר הרשב"א אפילו מעורות הוא דוחק לקמן הא"ק דרבי יעקב בפ"ק דביצה והרי בהלכות והרמב"ם והראב"ן והרא"ש והמגיד ורבינו ירוחם ומהרש"ל ושאר פוסקים כולם פסקו כת"ק. ומ"ש גם נ"ע בדבריו כו' אינו קושי' כלל וכמ"ש בש"ך סק"ט ע"ש. ועוד דכיון דפסקו כת"ק דאפילו מעורות מותרות אמאי לא נחלק בין איסור אבר מן החי שאסור בפני עצמו וגם אסור מדאורייתא לבשר בחלב וכמו שחילקו התוס' והפוסקים גבי ביצת נבלה לעיל סי' פ"ו ואדרבה מה שאמר הרשב"א מעורות כאבר מן החי הוא חומרא אבל כאן לא הקיל כלום שפסק כת"ק. גם תימה עליו שהוא עצמו פסק בפ"ק דביצה סימן י"ט דאפילו מעורות מותר כת"ק. והמדומה שהקשה עליו משנתו ושכח הסוגיא ולא עיין בש"ס כלל רק ברי"ף והרא"ש פ' כל הבשר שכתבו רק דברי ת"ק והכריע הכל מסברתו כמו שכתב עד כאן לשונו וכתבתי דברים אלו בקצרה בש"ך: (שם ש"ך סק"י) וגם בירושלמי פסק בהדיא כרבי יעקב וכו'. וכ"פ הר"א בספר יראים ס"ס קמ"ט:

פרי חדש

(שם סעיף ה') **אבל** אם אין לה אלא חלמון כו'. בפ"ק דביצה השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרו' לאכלן בחלב רבי יעקב אומר אם היו מעורות בגידין אסורות מאן תנא להא דת"ר האוכל מנבילת עוף טהור מן האשכול של ביצים מן הפנימות טהור מן האשכול של ביצים טמא אמר רב יוסף דלא כר'

מטה יהונתן

(שם סעיף ה') **ביצים** הנמצאים בעופות כו' אע"פ שהיא מעורה בגידים כו'. עיין בט"ז מה שהקשה על דעת הרשב"ם והמרדכי ומדברי הש"ך סק"י נראה שהוא מפרש שהרשב"ם דכתב שיהיו דוקא כדי קליפה קשה לא שהוא מפרש כן סי' דביצי' גמורות אלא משום דס"ל כראב"י ומספקא אם מעורה בגידין ואין מוכח דוודאי הטור ס"ל דהרשב"ם מפרש כן דברי הברייתא דביצים גמורות היינו שנגמרה קליפה והא דקאי התם בגמ' כמאן כראב"י דמשמע דראב"י מתיר טפי דספיר א"ל דמחמיר טפי ופי' הברייתא כך הוא דקאמר ומצא בה ביצים גמורות מותר לאכלן בכותח היינו אפי' לכתחלה אבל בדוקא אם נגמר הקליפה אבל אם לא נגמר הקליפה קשה אסור לאוכלן לכתחלה בכותח אבל בדיעבד משמע לת"ק דליכא איסור כלל בין גמורות לשאין גמורות לענין דיעבד א"כ לת"ק לא מטמא בגדים בבית הבליעה וע"ז קאמר הגמ' אם היו מעורות בגידין אסורות אף דיעבד וקא' שפיר כמאן כראב"י דלרבנן לא מחלקינן כלל בין גמורות לאינן גמורות לענין דיעבד א"כ לא היה מטמאה בגדים אבית הבליעה א"ו כראב"י או י"ל דזה ודאי גם הרשב"ם סבר דת"ק ס"ל כיון שנגמר החלבון והחלמון

ביאור הגר"א

[י] ודוקא כו'. כמ"ש בס' שקדם: [יא] אע"פ כו'. כת"ק:

חידושי רע"ק

לו ולמי שנעשה כן בשבילו ע' לעיל (סי' ס"ו בש"ך סקי"א): (שם בהג"ה) **או** בשר טמא. קשה לי דלתסר ג"כ בשר טמאה בחלב טמאה משום מראית עין: (ש"ך סק"ו) **אבל** משום מ"ע לא מיירי. וכן מצאתי להדיא בתשו' תולדות אדם להרשב"א (סי' ר'): (בא"ד) **שמבשל** לצורך רפואה. קשה לי דמ"מ אמאי מותר בהנאה ניחוש למראית עין וצ"ע המבשל

באר היטב

שאין זה כ"ש מאחר שא' אסור בפני עצמו לא גזרו בו משום מראית עין דלא שייך אלא דוקא כבב"א מותר בש"ע כמו חלב שקדים עם עוף וכיוצא בזה אלא שאין בידי להקל במה שהחמיר רמ"א עכ"ל והש"ך כ' וא"ל דהא דכ' הט"ז בש"ג דמותר בבישול ובהנאה היינו מדינא אבל משום מראית עין לא מיירי שם וכ"מ בגווני דליכא למיחש משום מראית עין כגון לרפואה וכיוצא בו. והנה נ"ל לתרץ כל הקושיות של הט"ז וש"ך שהקשו על רמ"א ומתוך כך פסקו דלא כוותיה אלא דאף בעוף יש לחוש למראית עין. ולענ"ד נראה דרמ"א איירי בכל הסעיף בבישול לא באכילה אלא שקשה לו על הרשב"א שכ' דאסור לבשל בחלב אשה משום מראית עין ולא כ' דאסור לבשל בחלב טמאה לכתחלה והיה מסופק מאחר דאמרינן בש"ס דמותר בבישול ובהנאה אם מותר לגמרי ולא חיישינן גבי בישול משום מראית עין אלא דוקא באכילה חיישינן לזה או דלמא מה דאמרינן בש"ס דמותר בבישול מיירי לדינא אבל מפני מראית עין חיישינן לכך גבי עוף עם חלב שקדים דלא חיישינן שמא יעבור איסור כלל לבשל בשר שור עם חלב אם לא שיטעו בתרווייהו שיסבור דהאי בשר עוף הוא בשר שור והאי חלב שקדים הוא חלב גמור דע"ז לא חיישינן כלל שיטעו בתרווייהו אם לא שיטעה ויבשל בשר עוף עם חלב גמור והנה גם לזה לא חיישינן דגם אם יעבור אינו עובר אלא על איסור דרבנן שאסרו רק משום מראית עין ויכול להיות שגם על איסור משום מראית עין לא יעבור שאפשר שמותר לגמרי בבישול כדאמרינן בש"ס דבשר עוף בחלב מותר בבישול והנאה ולכך כ' רמ"א נהגו לעשות חלב משקדים ומניחין בו בשר עוף הואיל ואינו רק מדרבנן כלומר דגם אם יעבור ויבשל בשר עוף בחלב ממש אינו אלא מדרבנן משום מראית עין ולענין דינא מותר לגמרי כדאמרינן בש"ס וכה"ג לא אמרינן דאסרו רבנן משום מראית עין ובזה מתורץ מה שהקשה הט"ז מא"ח סי' ש"ה לענין שבת. אבל לאכול ודאי ס"ל לרמ"א דאסור שמא יבא לאכול בשר עוף בחלב שהוא איסור דרבנן בפי' וכן בשר בהמה טהורה עם חלב טמאה ס"ל ג"כ דאסור שמא יבא לבשל בשר טהורה עם חלב טהורה שהוא איסור דאורייתא וכל הסעי' מיירי בבישול דוקא וכן נמי מ"ש בסוף הסעיף בעוף דרבנן אין לחוש ה"נ מיירי בעוף דרבנן כשבא לבשלו בחלב אשה או בחלב טמאה שהוא הרחק לטיבותא אין לחוש כנ"ל ודו"ק: (ח) מעורה. כתב הש"ך והא דמשמע לעיל סי' פ"ו ס"ד דבהכה תרנגולת על זנבה והפילה ביצים דאסורות משום אמ"ה אלמא דחשיב כבשר שאני הכא דלענין בב"ח דעוף שהוא מדרבנן הקילו. ועוד כ"ל דבלא"ה ל"ק מידי דאי לאו דגלי לן קרא ארץ זבת וגו' דחלב מותר היינו אוסרין הוהו משום אמ"ה ונהי דגלי לן קרא היינו דומיא דחלב דאינו מחובר בשום דבר אבל ביצים מעורות ומחוברות באיסורייהו קיימי לענין אמ"ה ולעולם לא נקראו בשר בשביל זה וזה ברור עכ"ל והט"ז כ' בשם רש"ל לתרץ דהתם לאו בטעמא תליא מילתא רק שרש"ל בעצמו כתב שזה דוחק להלכה אלא כל זמן שמעורה בגידין חשוב כבשר לכל מילי וכו' בשם מהרא"י וכמדומה שנהגו הנשים איסור אפי' אם הקליפה החיצונה קשה לגמרי ואין להחמיר בזה אלא לכתחלה אבל בדיעבד כל זמן שנגמר הקליפה אפי' בקרום לבן לחוד סגי ואין עליו דין בשר כלל עכ"ל והש"ך כ' מיהו נראה דאפי' לא נגמר אלא החלמון והן מעורות

פתחי תשובה

לאסור באכילה כו' עט"ז דמשמע מדבריו דגם בבשר בהמה הדין כן: **(יא) אבל אם אין לה.** עש"ך ס"ק י"ד מה שהשיג על הב"י בפירוש מעורה בגידים ועיין בספר המלך פ"ט מהלכות

דגול מרבבה

(שם ש"ך ס"ק י') **ובדעת** רשב"ם והמרדכי והאגודה. שהם מפרשים דגמורות דקאמר תנא קמא היינו שכבר נתקשה הקליפה החיצונה ולדבריהם ר' יעקב להקל בא שדוקא מעורות בגידין אסורות אבל אם אינן מעורות אע"פ שלא נתקשה קליפה החיצונה מותר:

יד אפרים

דאסור לבשל. עבה"ט ועי' מח"ב דלפני האחרונים לא הוה גוף תשובת הרשב"א ועכשיו זכינו לדבריו ושם בח"ג סי' רנ"ו מבואר כדברי הש"ך ע"ש: (שם סעיף ה') **אע"פ** שהיא מעורה. עי' בס"ש ועי' מ"ש בשו"ת שם בשם שאלת יעב"ץ:

גליון מהרש"א

(ש"ך ס"ק ט') אי לאו דגלי לן קרא דשרי. חולין ק"מ גבי שלוח הקן תקח לך ולא לכלבך (ברובצת על

חידושי בית מאיר

(סימן פ"ז בש"ך סק"י) **אבל** וכו'. אבל בדיעבד אם נתבשלו עם החלב נראה דמותר. נ"ב ואם הם מעורות

חלמון **יא** אסור (ט) (יב)לבשלם בחלב **יב** [יב] י אבל אם אכלם בפני עצמם מותר לאכול (י) אחריהם גבינה או חלב:

ו יא [יג] המעושן [יד] יב והמבושל בחמי טבריה **יג** (יג) אין (יא) לוקין עליו יג וכן המבשל בשר במי חלב (יד) [טו] או **יד** בחלב (יב) יד מתה או בחלב טו זכר או שבישל [טז] טז דם בחלב פטור **טו** ואין לוקין על אכילתו משום בשר (יג) בחלב:

שפתי כהן

דיעבד אסור ואם אינן מעורות מותר אבל אותן הקטנים שלא נגמרו אלא בחלמון לבד אפילו אינן מעורות אסור אפילו דיעבד דכגוף הבשר נינהו וכ"פ בת"ח כלל ע' אלא שלא חילק שם בין מעורות או לאו ומשמע שם מדבריו דאותן שנגמרו בחלמון והלבן אפילו מעורות מותר בדיעבד והעיקר כמ"ש גם ל"ע קצת למה לא הגיה כאן כלום מיהו נראה דאפילו לא נגמר אלא החלמון והן מעורות יש להקל במקום הפסד מרובה וכה"ג דכדאי הם רש"י ותוס' והרא"ש והטור ור' ירוחם לסמוך עליהם בכה"ג גם נ"ל דלדעתם מעורות היינו אותן הקטנים שנגמרו בחלמון לבד שמעורין ומחוברים בבשר הסדרה ודלא כמ"ש בב"י לסברת הטור בשם רש"י היינו כשפירש מן בשר הסדרה ואית בהו שורייקי סומקי ואחריו נמשך הטע"ז דרש"י גופיה לא פירש כן גם בלישנא קמא ובלישנא בתרא בש"ס מוכח בהדיא דלא כהב"י אלא כדפי' גם דברי מהרש"ל פכ"ה סי"ב תמוהים בענין זה גם סותרין זא"ז למ"ש פ"ק דביצה סימן י"ט ע"ש וכל זה מדינא אבל מהרא"י כתב וכמדומה שאין הנשים נוהגות היתר אפי' נגמרו לגמרי וגם הקליפה חיצונה קשה לגמרי ע"ש ונמשכו אחריו מהרש"ל והרב בת"ח שם במנהג זה מיהו משמע מדברי מהרא"י ומדבריהם שם דאינו אלא חומרא בעלמא והלכך במקום שאין מנהג אין לחוש לזה כלל והב"ח בקש למצוא טעם דהמנהג הוא דין ואין דבריו מוכרחים ע"ש: **יא** אסור לבשלם בחלב. כל' הזה כתב גם כן הטע"ז והוא מגומגם דהא לבשל פשיטא דשרי דאפילו עוף גופיה כהאמר לעיל בס"ג דמותר בבישול אף מדרבנן אלא האי לבשלם ר"ל לאכלם. ודין מליחת ביצים הנמצאים בעוף נתבאר לעיל סימן ע"ה ע"ש: **יב** אבל אם אכלן בפני עצמן. אפילו אם הם מעורים עדיין באשכול כן הוא בא"ח שם ומשמע שם אפילו לא נגמר אלא החלמון וגם הם מעורות באשכול מותר לאכול אחריהן גבינה או חלב ע"ש ופירוש מעורות באשכול פירש"י מחוברות בבשר הסדרה: **יג** אין לוקין עליו. אבל איסורא מיהא איכא וכן בחלב מתה איסורא מיהא איכא כדלקמן סימן צ' גבי כחל וכמ"ש הרב בהג"ה בסמוך וכן כולהו משמע דאיסורא מיהו איכא אפילו בחלב זכר ומ"ש הרב בהג"ה חלב זכר לא מיקרי חלב כלל כו' יתבאר בס"ק ט"ז: **יד** בחלב מתה. כלומר חלב שיצא ממנה לאחר מיתתה ול"ש מתה מעצמה או נשחטה כדלקמן סי' צ' גבי כחל וק"ל: **טו** ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב. כל' הזה כתב הרמב"ם ומשמע דעתו דמשום בשר בחלב הוא דאין לוקין על אכילתו הא משום דם לוקין על אכילתו אף על פי שבשלו דס"ל דם שבשלו עובר עליו *) מיהו אנן קי"ל דדם שבישלו או שמלחו אינו אלא מדרבנן וכמש"ל סימן ס"ט ס"ק

באר הגולה

י א"ח בשם ה"ר יהונתן: יא טור בשם הרמב"ם שם והוא בעיא בירושלמי דנדרים ולא איפשטא: יב שם למעושן דהא אין חייבין עליו בשבת: יג ברייתא חולין דף קי"ד: יד דלא כשמואל וכמ"ש שם דאין איסור חל על איסור: טו כמימרא דשמואל שם: טז שם ובברייתא שם:

נקודות הכסף

(ש"ך ס"ק ט"ו) נמשך אחר דברי ב"י ומביא פירש"י בפ' כל הבשר דף ק"ט ע"א דסובר דחייב כרת וכתב ב"י וס"ל לרש"י דהאיך דקומן אתיא דלא כהלכתא ונראה שזהו דעת הרמב"ם ע"ש משמע מדבריו דלית הילכתא כזעירא דאמר דם שבישלו ושמלחו אינו עובר עליו ולא מצינו שום חולק על זעירא ולפענ"ד

פרי חדש

יעקב אמר ליה אביי ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר"י התם אלא לענין איסור אבל לענין טומאה לא א"ד מאן תנא מן האשכול של ביצים טמא אמר רב יוסף ר"י היא א"ל אביי ממאי דלאכול מהנך דתליא באשכול דלמא אשכול גופיה וכו' וכתב רש"י ז"ל ביצים גמורות ואפילו בלא קליפה לבנה אלא שהחלמון לבדה גמורה ואע"פ שמעורה עדיין בגידין שרי' מדפליג ר"י ע"כ והרא"ש הביא לשון

מטה יהונתן

נמי מותר אלא כיון דאין כל א' בקי לשער איזה נקרא נגמר ונתנו שיעור שיהיה צריך שיהיה קליפה קשה דאז יצא מן הספק ורא"י ס"ל דכל איסור דאלבן וחלמון לא תליא אלא במעורה בגידין וא"כ אף שנגמר האלבון והחלמון אם הוא מעורה בגידין נמי אסור א"כ שפיר קאמר סתם כמאן כרא"י דקתני האוכל מאשכול של ביצים היינו אם הוא עדיין מעורה בגידין עדיין הוא נבילה א"כ ע"כ אתי' כרא"י דאי כרבנן היכי קתני סתמא האוכל מאשכול של ביצים כו' הא לרבנן פעמים שאשכול של ביצים לא הוי נבילה היינו אם נגמר האלבון והחלמון א"ו כרא"י אתי' דתלי' הכל במעורות ושפיר קאמר אשכול של ביצים כיון שהמה מעורות הוי כנבלה עצמה ודוק: (שם) פטור ואין לוקין על אכילתן כו'. עיין בס' פ"ח שרוצה להוכיח מדברי תוס' פ' כ"ה ד' קי"ד ד"ה המבשל במי חלב לפטור היינו פטור ומותר לבשל לכתחילה שכ' המבשל במי חלב פטור הא אסורא מיהו איכא דהא כותח מנסיוני דתלי עבדי לי' ואמרינן לעיל אסור לאכול בשר בכותח משמע דווקא התם אסור לכתחילה אבל שאר דברים דלא מצינו בפירוש דאסור מותר לבשל לכתחלה ודבריו אין להם שחר כלל אדרבה משם מוכח דפטור דהכא פטור אבל אסור דהא י"ל היכי מייתי תוס' ראיה מכותח לאסור לאכול אבישול דלמא דווקא לאכול אסור אבל לבשל אפי' לכתחלה מותר א"ו דס"ל כל מה דאסור לאכול ה"ה לבשל אסור לכתחלה א"כ ה"ה בשאר אסורים דאסרו חז"ל לאכול משום בב"ח ה"ה בישול אסור: (שם) ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב. משמע אבל משום דם היה לוקין אף דהוי דם שבשלו וצ"ל דס"ל לחלק

חידושי רע"ק

(סעיף ו') **המבשל** בשר במי חלב. קשה לי דמ"ש בשר חיה ועוף דשרי בבישול ובהנאה כיון דהוא דרבנן ה"נ מי חלב וראיתי בתפארת למשה שכ' לחלק דהני דהכא שהם מן מיני בהמה טהורה שנאסר מדאורייתא ומ"מ קשה לי היכן מצינו כן דמהיא רנזול דנפלה לכמכא וכן דגים שעלו בקערה של בשר דמותר לאכלו בכותח משום נ"ט בר נ"ט אף דכותח הוא במי חלב וזהו ראיית תוס' מזה מוכח רק דבאכילה אסור אבל בישול לא מוכח ואם מלישנא דהמבשל במי חלב פטור דמשמע פטור אבל אסור וכמ"ש הרא"ש הא י"ל כמו דמפרשי' כל הבשר אסור לבשל דהיינו לאכול ה"נ י"ל דהמבשל במי חלב היינו האוכל [ואדרבה בזה מרווח סוגיא יותר במה דפרכינן מהך ברייתא על ס"ד דהמבשל חלב בחלב אינו לוקה דהא בהך ברייתא פיגול ונותר וטמא שבשלו בחלב חייב דקשה דלמא הברייתא מיירי רק לענין בישול וכן הקשה המהרש"א ותירוצו דפירכת הש"ס ללישנא דכיון דאאכילה לא לקי אבישול נמי לא לקי דחוק קצת גם לשון רש"י אינו מורה כן שכתב אלמא דנדרי רביי' והו"ל לומר אלמא דעכ"פ אבישול היה לקי ולפי הנ"ל דכיון דקתני בהך ברייתא המבשל במי חלב פטור דע"כ דמיירי מאכילה דבישול אפי' לכתחילה מותר ה"נ סיפא נותר ופיגול מיירי מאכילה ודוק] וצ"ע וביותר קשה לי על דם בחלב דלמאי אמרו חז"ל לגזור באיסור בב"ח הא בלא"ה לא משום דם וא"כ הוי כמו טמאה דמותר בישול והנאה לכ"ע וצע"ג: (שם) **או** בחלב מתה אבל בחלב חי' חייב וכ"כ בית הלל וע' בב"י שהוא מגומגם כמ"ש הדרישה: (ש"ך סקי"ד) **או** נשחטה. נסתפקתי בחלב בן פקועה אם מקרי חלב שחוטה כיון דמטעמי לה דבחלב

ביאור הגר"א

[יב] אבל כו'. כיון דבשר עוף בחלב דרבנן. ב"י. ולשון א"ח בשם הר"י מותר בלא קנוח ובלא נט"י ומפ' תני אגרא כפי' תוס' שם עוף ואח"כ גבינה וזה שהקיל בהג"ה: [יג] המעושן. ירושלמי פ"ו דנדרים רבנן דקסרין שאלון מעושן מהו שיהא בו משום תבשילי שבת מהו שיהא בו משום בשר בחלב. אבל בפ"ז דשבת שם הצולה והמטגן השולק והמעשן כולהו משום מבשל וא"כ ה"ה לענין בב"ח. פר"ח: [יד] והמבושל כו' כמ"ש בשבת מ' ב' ופסחים מ"א א': [טו] או בחלב מתה. מימרא דשמואל קי"ג ב' ולא בחלב שחוטה: [טז] דם בחלב. שם וקי"ד א':

פתחי תשובה

מאכלות אסורות מ"ש ליישב דעת מרן הב"י ז"ל ע"ש: **(יב)** לבשלם. עבה"ט ועיין בשאילת יעב"ץ ח"א סי' ק"ב שכתב דאף לפי המנהג דוקא כשנמצא במעי אמה אחר שחיטה אבל אם הטילה אותה בחיים כדרכה אפילו אם הקליפה רכה מותר לאכלה בחלב לכתחלה ע"ש: **(יג)** אין לוקין עליו. עבה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל מ"ש בשם הש"ך ובמח"כ העתיק שלא כדת דהסוף סוף דהרמ"א מיירי בשל אדם והמחבר מיירי בשל בהמה: **(יד)** או בחלב מתה. עבה"ט. ושמעתי בשם הגאון החסיד מוהר"ר עקיבא איגר נ"י שנסתפק המבשל בשר בחלב של בת פקועה מהו מי אמרינן דכיון דאינו טעון שחיטה כדלעיל סימן י"ג הוי כחלב שחוטה ופטור או דילמא כיון דראוי' לילד מקרי שפיר כחלב אמו והביא ראיה מש"ס דבכורות ד' ו' דאמר התם חלב מנ"ל דשרי אילימא מדאסר רחמנא בב"ח הא לאודויי שרי כו' ודו"ק ושוב מצאתי בשער המלך פ"ג מהלכות איסורי מזבח הלכה י"א שגם הוא ז"ל כתב כן בפשיטות שוב ראיתי בתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סוס"י ל"ו שגם הוא ז"ל חקר בזה ותופס עיקר לספק שיש בו איסור תורה כיון שראוי' להיות אם וכתב דסוגיא דבכורות הנ"ל אזלא כר' מאיר דאמר בחולין ד' ע"ו השוחט בהמה ומצא בן ט' חי טעון שחיטה ע"ש ועיין בנ"ל מ"ש בענין זה. [שוב נדפס תשובת ח"ס וראיתי בסי' י"ד שהביא דברי שעה"מ הנ"ל וכתב עליו

באר היטב

יש להקל בהפסד מרובה וכה"ג: (ט) לבשלם. כ' הש"ך דהלשון מגומגם דהא לבשל פשיטא דשרי דאפי' עוף גופיה נתבאר בס"ג דמותר בבישול אף מדרבנן אלא האי לבשלם ר"ל לאכלם (ומצד המנהג כתבו האחרונים שלא לאכול שום ביצים הנמצאות בעופות בחלב אפי' קליפה החיצונה קשה מהרש"ל וב"ח ובה"י אבל בדיעבד אפי' נגמר בקרום לבן לחוד שרי ע"ז בשם מהרא"י): (י) אחריהם. כ' הש"ך אפי' הם עדיין מחוברות בשדרה מותר לאכול אחריהן גבינה ודין מליחת ביצים אלו נתבאר לעיל סי' ע"ה ע"ש: (יא) אין לוקין. כ' הש"ך מיהו איסורא איכא וכן בכל הני שכ' המחבר יש בהם עכ"פ איסורא: (יב) מתה. פי' חלב שיצא ממנה לאחר מיתתה ול"ש מתה מעצמה או נשחטה: (יג) בחלב. כ' הש"ך דזה ל' הרמב"ם וס"ל דאין לוקין משום בב"ח אבל משום דם משמע דהיו לוקין דס"ל דם שבישלו עובר עליו מיהו אנן קי"ל דדם שבישלו או מלחו אינו אלא מדרבנן כמ"ש בסי' ס"ט והב"ח כ' דגם הרמב"ם מודה לזה אלא דלא קאי רק על חלב מתה וכונתו דלא אין לוקין עליו משום בב"ח אבל היה לוקין עליו משום נבלה (וצ"ל ראיה לדבריו שהרי בזה הבבא כ' הרמב"ם ג"כ חלב זכר והתם בודאי אינו חייב משום דבר לכ"ע ואיך שייך לומר דאין לוקין משום בב"ח הא לא שייך ביה מידי אלא ע"כ דהדיוק לא קאי אלא על חלב מתה כנ"ל ולכך נקט בלשונו אכילתו לשון

יד אפרים

(שם סעיף ו') **אין** לוקין. עבה"ט ועי' פר"ח דכתב דבירושלמי דשבת איפשטא איבעיא דמעושין לענין שבת דחייב וה"ה לענין בב"ח חשוב בישול ונפלאתי דהא זה די"ל דאין זה דרך בישול ע"י תימוס בעשן ועיין מח"ב שהקשה ע"ז דא"כ למה השמיט הרמב"ם לענין שבת ועי' ביש"ש לענין חמי טבריה שכתב שהוא משום גזירה אטו תולדות האור ומח"כ כתב דספיקא דאורייתא הוא כדמשמע מפ"ה ולענין בשר צלי בחלב דעת ספר"ת וסולת למנחה כלל פ"ה בשם התוי"ט ומטה יוסף ופליתי ומשכנות לאסור מה"ת ומח"כ האריך בזה ועי' בספר"ת בצלי קדר וטיגון בכלל בישול ועי' בשו"ת שער אפרים לענין חמאה שנאסרה משום בב"ח שנתבשלה בקדירת בשר ב"י אם מותר להדליק נר חנוכה משום דמצות לאו ליהנות ניתנו וגם נשא ונתן בענין צלי וטיגון והבאתי בשו"ת הלכות חנוכה ע"ש: ועיין בסולת למנחה בענין נרות של חלב שהעובדי כוכבים מערבין חמאה בשעת הדחק מותר להדליק דהוי טיגון אסור מד"ת מותר בהנאה וגם אין בו כזית בכא"פ ועי' בפתיחה לס"מ תמה ע"ז ועי' מח"כ שכתב ג"כ דז"א דהא העיקר בזה כפר"ח דאסור מן התורה ושם הביא מתשובת אוהל יוסף שמתיר ג"כ. ומח"ב האריך ומביא בשם הגאון מוהר"ח אבואלעפיא שאסר הנרות שהיו מעורבת חמאה וחלב שקנו ישראל וצוה לקוברם והסכימו עמו גדולים וכן מפיק מח"ב שם ועי"ש דהפ"מ הביא בשם מוהר"מ סיף שמצדד דטיגון שרי ואיהו מסיק כהפ"מ להתיר ומח"ב כ' דהעיקר כפר"ח ומטה יוסף דטיגון אסור מן התורה ע' שם ועי' בתשובת שבו"י ח"א סימן פ' שהקשו לו על מה שכ' בספר סלת למנחה טעמי ההיתר משום טיגון כו' דת"ל דחלב בחלב אין איסור הנאה והשיב דודאי אסור בהנאה אף להרמב"ם כמו שהוא דעת התוס' ע"ש ועי' במח"ב דמדברי הרמב"ם פי' המשנה בכריתות בנקודה הנפלאה מבואר דמותר בהנאה ועיין במל"מ פ"ה מהל' יסודי התורה ובשער המלך שם ועי' בתשב"ץ ח"ג סימן רנ"ה שכ' שאסור לבשל חמאה לבדה להאליכם כמו שהיא במתכת חמה שעובר בלאו דבישול דעירוי בכ"ר הוא כ"ר ובלאו כאיסור הנאה אם למכרו כו' ע"ש ועי' בשו"ת נו"ב סי' כ"ט ככר שטיגנה בחמאה אסורה לא מיבעיא בכד גלויה שאינה פולטת עוד נאסרה משום שמנונית אלא אפילו ככר חיה נאסרה אפילו לרש"י מס"ט ומ"ש וכבר כתבתי מה דהפ"מ הביא בשם מכר"מ סי"ף ובמח"ב כתב דאין להקל דטיגון הוי

חדושי בית מאיר

מעורות אפילו בדיעבד יש לאסור. שוב ראיתי שת"ל להגיה אלא שלפי' הרשב"ם סובר דר' יעקב לקולא פליג ואז אזלי דבריו בפשוט ועיין פר"ח:

גליון מהרש"א

על ביצים טמאים)ועיין באשרי פ"ק דבכורות דף ס"ח:(ש"ע ס"ו)**או** בחלב מתה.וחלב בן פקועה עיין שעה"מ פט"ג מאסורי מזבח ובת' חתם סופר סי' י"ד:(ש"ך סקט"ו)**הא** משום דם הי' לוקין על אכילתו.וכן בחלב מתה הי' לוקין משום נבילה עבב"י ובלח"מ פ"ט מט"א בדין.זה מהמם על הב"י דהא חלב טמאה אין לוקין עליו ואני איני מבין מה הפרש בין חלב נבילה לבין ביצת נבילה דמותר מדאורייתא כמש"כ בש"ך לעיל סימן פ"ו סק"ח והרי ביצים נמורות נמי ראוי להיות אסורים משום אבר מן החי אי לאו דגלי קרא כמש"ב בש"ך לעיל בסמוך ס"ק פ' וכן חלב לעיל סימן פ"א ס"ק י"ב ולמה הביצה מותרת כיון שנגמרה קודם שנתנבלה

יד אברהם

יסבור שהוא בשר בהמה. וס"ס לענין זה ודו"ק: ומ"ש הש"ך דגם בעוף דאסור מדרבנן שייך משום מראית עין כמו בכל מילי דרבנן כו' ז"א בחדרי חדרים כמ"ש המ"א בא"ח ס"ס ש"א. והסוגיא דשבת (דף ס"ד) אינו אלא לרב דלדידי' הוא דאסור בכ"מ וכמ"ש הק"נ והגל"ח ועיין בכה"ג סי' ס"ה דאנן קיי"ל כנחום. וכ"כ הרא"ש פ' חבית והט"ז ס"ס רמ"ד. וגדולה מזו כתב הסמ"ג סי' ה' בשם פליטה דאף אכילה אפי' בדאורייתא לא אסרי' משום מראית עין. וזה דלא כמ"ש הסמ"ג ס"ס ס"ו דאיסור אכילה אפי' בדרבנן אסור בחדרי חדרים. ועוד יש לדחות ראיית הש"ך ממקח וממכר דאית בהו משום לתא דאורייתא דשמא יבשל: (שם סעיף ו') **דם** בחלב פטור ואין לוקין על אכילתו משום בב"ח. הוא לשון הרמב"ם והב"י והש"ך דקדקו מזה דמשום בב"ח הוא דאין לוקין על אכילתו אבל משום דם הי' לוקין על אכילתו אע"פ שבשלו וכדעת רש"י בפ' כה"ב (דף ק"ט). ומה שדחו הסוגיא דמנחות מהלכה י"ל מפני שסמכו עצמם אברייתא דמייתי בחולין פ' העור והרוטב (דף ק"כ) הקפה את הדם ואכלו או שהמחה את החלב וגמעו חייב. וס"ל דהיינו הקפה באור דומיא דהלב דודאי איירי שהמחהו באור דלאי בחמה חי הוא ופטור כדאמרי' בפסחים (דף כ"ד) דהאוכל חלב חי פטור. והתוס' שם בפסחים הרגישו בזה דנדחקו לומר דלגדדים קתני הקפה את הדם בחמה והמחה החלב באור. אבל רש"י והרמב"ם לא ניחא להו לפרש כן אלא דהקפה את הדם קאי נמי אאור וחייב. אמנם עיקר דקדוקם של הב"י והש"ך שדקדקו מדברי הרמב"ם דמשום דם הי' לוקה דס"ל דם שבישלו אסור מדאורייתא. יש לדחות די"ל דהרמב"ם איירי שלא נתבשל כמאכל בן דרוסאי דמשום בב"ח הוי בישול. שהרי השמיט הא דתניא בפ' כל הבשר כאיזו בישול אמרו בבישול שאחרים אוכלין אותו (ועיין מה שכתבתי לעיל בסעיף ה') אבל משום דם שבשלו ס"ל דלא מפטר אלא

נחלת צבי

רק משום הא דקיי"ל דכ"מ שאסרו חכמים משום מ"ע אפילו בחדרי חדרים אסור וזה אינו אלא במידי דאורייתא דהלא כן כתבו התוס' בהדיא בכתובות ד"ס ע"א דהא דאפילו כח"ח אסור זה אינו אלא במידי שהכוונה יחשדהו שעובר איסור דאורייתא אבל אם יחשדהו שעובר מילי דרבנן לא ע"ש וכן הוא בפסקי תוס' פ"ק דע"ח סי' י"ד ע"ש. וא"כ לא קשה מש"ס פ' במה בהמה דהתם איכא מראית עין גמור משא"כ ככא ואפילו אם הוא בפני בני ביתו ג"כ חשוב כחדרי חדרים כמבואר בא"ח סימן רמ"ג מפני שבני ביתו יודעים הדבר על בוריו. ואפשר דמהרש"ל והש"ך הבינו מדסתם הרמ"א משמע דמיירי אפילו בסעודות גדולות דאיכא מ"ע גמור וע"ז שפיר השיגו: (שם סעיף ו') **או** בחלב מתה. עיין מ"ש בס"ת בענין בשר בחלב של בת פקועה דהביאו הגדולים ראיה מסוגיא דבכורות דף ו' חלב מנ"ל דשרי אילימא מדאסר רחמנא בב"ח הא לאודויי שרי כו' ולא קאמר דלעולם חלב אסור באכילה משום אבר מ"ה וקרא איצטריך להיכא שבישל בשר בחלב של בת פקועה דבזה החלב לאודויי שרי שהרי א"צ שחיטה ומשום בב"ח אסור (וכה"ג הקשו תוס' בב"ק דף מ"א בד"ה אימי יודע שהיא נבילה ע"ש) א"ו דחלב ב"פ הוי כחלב שחוטה דאינו אסור מה"ת. ובאמר דמלה ביתא זיניה תלי כו' דלענ"ד יש קצת לפקפק על ראיה זו דהא שם בגמרא מייתי מקמי הכי פלוגתא דתנאי דחד ס"ל דם נעכר ונעשה חלב ולדידיה תידושיה דחלב דהרי הוא כדם ואפ"ה שרי וחד לא ס"ל הכי והיינו חידושי' דחלב דלאו מחי וכי אמ"ה הוא ושרי ובתר הכי אמר חלב מנא לן דשרי כו' ע"ש וא"כ אם נאמר כסי מה דמשמע

הגה טז [יז] וחלב זכר לא מיקרי חלב (יד) כלל ואם נפל לתוך קדירה של בשר אינו אוסר [יח] אבל חלב מתה יז [יט] (טו) ומי חלב אוסרים המאכל כמו חלב עצמה ואפילו בבישול יש לאסור לכתחלה (כן משמע בארוך כלל ל"א) יח י"א דאסור (טז) לחתות האש תחת קדירה של עובד כוכבים לפי שהם מבשלים בהם פעמים חלב פעמים בשר והמחתה תחת קדירה שלהם בא לידי בישול בשר בחלב (הגהת מרדכי פ' כל הצלמים) עוד כתבו דאין לערב מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב וליתן לפני בהמה יט דאסורים בהנאה (מהרי"ו) עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים (יז) לחפיפת הראש אין לשמש בו דעושין אותה מאפר שעל הכירה כ ורגילות הוא להתערב שם בשר וחלב (מהרי"ל) ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן (יח) הקדרות של הגוים שבבית האופה משום דנחוש עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדרות שמבשלים בתנורים (מהרי"ו) ובדיעבד אין לחוש בכל זה כא ואף לכתחלה אין בזה אלא חומרות בעלמא והמיקל לא הפסיד :

ס"ק ל"ט ובכמה דוכתי : טז וחלב זכר לא מקרי חלב כו'. משמע דכיון דלא מקרי חלב וליכא ביה אפילו איסור דרבנן אינו אוסר המאכל ובאו"ה שם כתב דלא גרע מחלב אשה ומדברי הרב המגיד פ"ט מהמ"א נראה דחלב זכר אסור מדרבנן וכתב שכן נראה מדברי הרמב"ם שהעתיק המחבר לשונו וכן משמע קצת בש"ס פכ"ה (דף קי"ג ע"ב) דאמר שמואל התם בחלב אמו ולא בחלב זכר בחלב אמו ולא בחלב שחוטה וא"כ כיון דמחד קרא מפיק להו וחלב שחוטה קי"ל למדרבנן מיהא אסור וכדלקמן סי' ל' ה"נ בחלב זכר ונראה דהרב המגיד מיירי בחלב זכר של בהמה וכדפרש"י בש"ס שם וז"ל ולא בחלב זכר שהיה לו חלב מועט מן הדדים כגון אם נשתנה והיו לו דדים וכן פי' מהרש"ל שם סי' ק' וכן מוכח מהש"ס שם להדיא דקאמר בתר הכי בעי מיניה המבשל בחלב גדי שלא הניקה מהו אמר ליה מדאיצטריך לשמואל למימר בחלב אמו ולא בחלב זכר זכר הוא דלא אתי לכלל אם אבל האי כיון דאתי לכלל אם אסור ש"מ דבחלב זכר של בהמה איירי אבל בחלב זכר דאדם פשיטא דלא גרע מחלב אשה ולפ"ז המחבר שהעתיק לשון הרמב"ם דמשמע מיניה דגם בחלב זכר פטור אבל אסור והרב בהג"ה לא פליגי : יז ומי חלב כו'. וכתוב באו"ה שם דאפי' אותו מי חלב שנשאר אחר שעושין הגבינות וכמ"ש המחבר בסעיף שאח"ז אוסר המאכל : יח י"א דאסור לחתות האש כו'. ובמרדכי שם כתב שאסור לבשל בשר היסור בבית ישראל בקדירה של עובד כוכבים שמא יחתה הישראל ט' לכן צריך לשפחות עובדות כוכבים שתי קדרות א' של בשר וא' של חלב וכ"פ בת"ח סוף כלל ע"ו מיהו בשר לאו דוקא אלא ה"ה שאר דברים דז"ל בתר טעמא מיהו אין בזה אלא חומרא בעלמא ואין העולם נזהרין בזה : יט דאסורים בהנאה. היינו כשהדיחם במים רותחים ועירבם כך רותחין הא לא"ה אינו אסור בהנאה כיון דאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול וכדלעיל בס"א וס"ג : כ ורגילות להתערב שם בשר בחלב. והא דלא מיתסר מה"ט לחפיפת הראש שהרי נהנה משום דלרחוץ ראשו כיון שאינו דבר של אכילה לא חשיב הנאה כיון שאינו נהנה מגוף האיסור וכמו שיתבאר לקמן סי' צ"ד ע"ש וע"ל סי' ק"ח ס"ד בהג"ה וס"ס קנ"ה בהג"ה : כא ואף לכתחלה כו'. עיין בת"ח כלל ע"ו ומשמע שם דבקדירות של מתכות אין להחמיר אפילו לכתחלה משום דאף אם היה ניתז היה חוזר

שדעת רש"י ורמב"ם שוין אבל לא מטעמיה אלא דהם סוברים כמסקנא דגמ' במנחות דף כ"א ע"א דמשני כאן בחטאת החצונית וכאן בחטאת פנימית ופרש"י הא דאמר זעירא אינו עובר עליו חטאת פנימית כגון פרים ושעירים הנשרפים (ובאמת יש לתמוה על כל הני פוסקים דס"ל דם שבשלו אינו עובר עליו ה"א למסקנא זעירא מיירי דוקא בחטאת פנימי אבל בחטאת חיצוני עובר עליו. ויש ליישב בדוחק) וכיון שכן זעירא הוא אליבא דהלכתא רק דמיירי בחטאת פנימי' וא"כ לא מוכח

פרי חדש

רש"י וסיים והיינו שלל של ביצים כשמחוברות באשכול ובלבד שנגמר החלמון אבל אותם שלא נגמר החלמון שלהם אסורים ע"כ ולפי זה אף אם מחובר ועודה באשכול כל שגדל החלמון כל מה שדרכו לגדל שקרי גמורו' ומותרות לאכלן בחלב וע"כ הטור לזה כוון ודלא כהב"י שהבין מלשונו דאיירי בשפירש מן הסדרים ואית בהו שוריקי סומקי וקשה ליישב בסוגיא לשיטתיה דהא לגיסא קמא ע"כ מן הגלל היינו דפליג

ביאור הגר"א

[יז] וחלב זכר כו'. כמ"ש בפ"ו דמכשירין שאינו משקה אפי' להכשיר את הזרעים ואינו אף כמי חלב שם קי"ד א' : [יח] אבל חלב כו'. שם צ"ז ב' ושם קי"א א' חלב שחוטה דרבנן : [יט] ומי חלב. פ"ג (מ"ג א') ופ"ז (ע"ו) דפסחים ופכ"ה (קי"ד ב' קי"ב א') ועתום' שם קי"ד א' ד"ה המבשל כו' :

או

חידושי רע"ק

דבחלב אמו ושחוטה אינה ראויה להיות אם וזה לא שייך לבן פקועה ונ"ל ראי' מסוגיא דבכורות (דף ו') מדאסר רחמנא בב"ח הא חלב לחודי שרי ודלמא אצטריך לחלב בן פקועה אע"כ דמקרי חלב שחוטה אח"כ מצאתי כן בעזה"י בשער המלך פ"ג הי"א מהל' איסורי מזבח ועדיין לדינא צ"ע. גם מסתפקנא בחלב טריפה למה דקיי"ל דטריפה אינה יולדת אם מקרי אינה ראויה להיות אם ואין בזה משום בב"ח ועי' סנהדרין (דף ס"ט ע"א) רש"י ד"ה אלא כי אתא רב דימי כו' והכי קאמר בן ולא הראוי להיות אב והיינו לאחר ג' חדשים אחר שהביא שערות שראוי להיות העובר ניכר אם היה בא על אשה משהביא ב' שערות ונתעברה א"כ הרי דאב העובר מקרי אב ה"נ י"ל דטריפה ראויה להיות אם דהא יכולה להתעבר אלא שלא תלד ע' ש"ך לעיל (סי' נ"ז סקמ"ה) א"כ היא אם עובר ונקראת אם וס"מ י"ל דלא מקרי אם אלא אם העובר עומד להוולד אבל טריפה לא נקראת אם בשביל עובר כיון דאין סופה להוולד אח"ז מצאתי באו"ה כלל ל"א אות י"ד דחלב טריפה היא בב"ח דאורייתא דראויה להיות אם דאם היתה מקודם מעוברת יכולה להוליד אחר שנטרפה עיי"ש ולפ"ז בטריפות מתחילת יצירתה כגון יתרת וכדומה אין בחלבה דין בב"ח דאורייתא וצ"ע : (בהג"ה) י"א דאסור לחתות האש. קשה לי הא אינו מכוין לבשל רק לחתות באש ופסיק רישא לא הוי דשמא לא בישל העובד כוכבים בהקדירה בשר וגם חלב וצ"ל דדוקא בספק דלהבא שמא לא יהא נעשה כן במעשה שלו כמו גורר כסא וספסל דהוי ספק שמא בגרירתו לא יעשה גומא אבל בספק דעבר כמו הכא דאם יש בקדירה בלוע בשר וחלב בודאי יתבשל אלא דהספק שמא אין בו בליעת בשר וחלב זה מקרי פסיק רישא. ויש לעי' דתליא במחלוקת הערוך ובעלי תוספות בשבת (דף ק"ג) ד"ה דקעביד ארעא דחבריה וכו' ע"ש דדעת הערוך דדבר שאינו מתכוין בפ"ר היכא שאינו נהנה מותר אפילו מדרבנן ומשמע שם אפי' בשאר איסורים כן דהא מביא ראיה מההיא דמולפין יין וכו' שהוא שאר אסורים ע"ש וא"כ הכא מותר דהא אינו מבשל הבלוע של העובד כוכבים ואף דהוי פ"ר ס"ם הא לא נתנה אולם לדעת תוס' שם דאסור מדרבנן ובשאר אסורים נראה דעתייהו דאסור ד"ת ע' בדבריהם ביומא (דף ל"ד ע"ב) א"כ הכא אסור וע' בהרא"ש פי"ז דשבת דגם להערוך בשאר אסורים אסור וע' במג"א (סי' ש"ך סק"כ) אכן לדעת הט"ז א"ח (סי' שי"ו סק"ג) שכתב שם לדעת הטור בנועל התיבה וספק אם יש זבובים דמותר לנועלו דהוי דבר שאינו מתכוין ואף דהוי פ"ר ס"ם דלמא אין שם זבובים ולא הוי פ"ר א"כ לכאורה בנ"ד היתר גמור דהא אינו מתכוין לבשל כלי של עובד כוכבים ואפשר דאין בתוכו כלל בלוע בב"ח לא הוי פ"ר כתבתי זה שלא להיות האיסור חסור כי כמעט א"א לזהר העוברי דרכים גם יש לדון דסתם כלי ש"נ אינו ב"י ולא הוי כלל בישול בב"ח וזהו תלי' בב' טעמים דלטעמיה דהרשב"א דסתם כלי הוי ס"ס ספק לא בישל כלל ושמא בישל מים ה"ה ח"נ כן אבל לטעם הטור שם דהוי ס"ס שמא לא בישל תוך מעל"ע ואת"ל בישל שמא פוגם להך תבשיל וזהו רק לענין איסור התבשיל אבל לענין איסור בישול כולו חדא ספיקא היא ועיין : (ש"ך סקי"ט) כשהדיחם במים רותחין. קשה לי דא"כ מלבד הנאה ליתסר לערב מטעם איסור בשול ועמ"ש בריש הסימן אח"כ ראיתי דעמד בזה הפליתי ואולי י"ל דמיירי דהמים שבב' הכלים הם ס' כנגד הא'

באר היטב

יחיד וק"ל) : (יד) כלל. כתב הש"ך משמע דלית ביה אפי' איסור דרבנן ובאו"ה כ' דלא גרע מחלב אשה ומדברי הרב המגיד נראה דחלב זכר אסור מדרבנן ונ"ל דהרב המגיד מיירי בחלב זכר של בהמה אבל בחלב זכר דאדם פשיטא דלא גרע מחלב אשה ולפ"ז דברי המחבר דמשמע דחלב זכר אין לוקין אבל איסורא איכא ודברי רמ"א שכ' לא מקרי חלב כלל לא פליגי דהמחבר מיירי של בהמה ורמ"א איירי של אדם (מיהו אף בשל אדם אסור לכתחלה משום מראית עין כמו בחלב אשה וק"ל) : (טו) ומי. וכ' האו"ה אפי' אותו מי חלב שנשאר אחר שעושין הגבינה אוסר המאכל : (טז) לחתות. כ' הש"ך בשם המרדכי שאסור לבשל בשר איסור בבית ישראל בקדרה של עובד כוכבים שמא יחתה הישראל לכן צריך לשפחות עובדות כוכבים שתי קדרות א' של בשר וא' של חלב מיהו אין בזה אלא חומרא בעלמא ואין העולם נזהרים בזה : (יז) לחפיפת. כ' הש"ך והא דלא מיתסר מה"ט לחפיפת הראש שהרי נהנה משום כיון דאינו דבר אכילה לא חשיב הנאה כיון שאינו נהנה מגוף האיסור וכמ"ש סי' צ"ד ועיין בסי' ק"ח ס"ד בהגה"ה וס"ס קנ"ה בהג"ה : (יח) הקדרות. כ' בת"ח משמע דבקדרות של מתכת אין להחמיר אפי' לכתחלה משום דאף אם היה ניתז היה חוזר ומתלבנע"י האש עכ"ל (אלא שקשה לו לדעת רמ"א שאוסר לחתות תחת קדירת עובד כוכבים לפי שמבשלין פעמים בשר ופעמים חלב א"כ היאך מתיר לכתחלה לעשות מים מאפר ע"ג כירה לחפיפת הראש הא כתב שם רמ"א דרגיל להתערב בב"ח וא"כ כשמבשלים המים אתי לידי בישול בב"ח ודו"ק) ובסי' צ"ה ס"ד כ' הט"ז דמכאן מוכח דאפר אינו פוגם וא"כ למה אוסר לבשל בקדרה שעושין בו מים לחפיפת הראש הא נטל"פ הוא ואין שם איסור בב"ח (ויש

מטה יהונתן

כיון קרוש נגלל דאם הוא קרוש אינו חייב על דם שבשלו ואם הוא נגלל חייב ובהכי ניחא דלכאורה דבריו סותרים זא"ז דלעיל בהל' מליחה כ' משמע שמים הרבה דם שבשל אינו אלא מדרבנן והכא משמע איסורא א"נ כנ"ל ומה שהבי' להרמב"ם והמחבר לחלק בין קרוש לנגלל הו"ים כמש'זכחי': [הג"ה. מש"כ הגאון המחבר דכן נמצא בתוספות דזבחים כמדומה דבזבחים נמצא הכי' כן הגי' ואולי ט"ס הוא וצ"ל במנחות (ד' כ"א ע"א ד"ה כאן) דכן נמצא שם בתוס' לפרש"י שם אכן הדבר צ"ע דלפירש"י אין נ"מ כלל להלכה בזה דלרש"י אף בקרוש חייב וס"ל דהלא פליג אם אזעירי וגם דברי זעירי עצמו דאמר דדם שבשלו פטור אינו רק בחטאות הפנימיות אבל בחטאות החיצונו' וכ"ש בחולין גם בקרוש חייב ולדעת פרש"י אם כך מילוקא דבין קרוש נגלל אינם רק בהקפה בחמה אבל באור בוודאי לעולם פטור וכמבואר שם אבל באמת ליישב דברי הרמב"ם ספי נראה לומר כמש"כ הב"י כאן דהרמב"ם ס"ל כרש"י דדם שבשלו חייב באמת ומה שהמה הב"י מהסוגיא דמנחות הנ"ל דאולי דס"ל דהסוגיא דמנחות הוא דלא כהלכתא ולא ביאר דמהיכן הוציאו זה דהוא דלא כהלכתא אבל באמת לפי מש"כ שם רש"י מבואר דהלא פליג על מימרא זו והלא בהדיא הוא והאי' גדולה לזה דהרי הרמב"ם לא הביא כלל בהלכותיו לדין דזעירי דדם שבשלו אינו עובר עליו וע"כ דס"ל דהלכה מהלכה ועל מה שהעתיקו פטור והמחבר לשון הרמב"ם ואף דהם ודאי ס"ל דדם שבשלו מדרבנן וכמש"כ פטור בש"ס ע"ז כשם הרשב"א בהדיא [וכן המחבר מבואר בכ"מ דס"ל כן דהוא מדרבנן] וכבר העיר בזה הדרישה כאן אני אומר דלק"מ כיון דהאידנא ליכא מלקות לא חשו לדקדק בזה וכעין זה מלינו בכ"מ ופשוט הוא. ע"כ הג"ה מהרב הג' וכו' מו"ה **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק ווילנא) : (שם בהג"ה) י"א דאסור לחתות אש תחת קדירה של עובד כוכבים וכו'. אע"ג דהוי בשר של עובד כוכבים והוי נבלה ואתמע"א נ"ל כיון דאפילו לשיטת הפוסקים דס"ל דספ"כ דאורי' בשאר איסורי' היינו בנתערב כזית בכא"פ אבל בב"ח אפילו בפחות מכזית בכא"פ הוי דאורייתא לפ"ז י"ל דליכא כאן אתמע"א דהיינו אם נפל כזית בשר נבלה לתוך עשרה זיתים או יותר א"כ משום נבלה אין החלב נאסר כיון דליכא כזית בכדי אכילת פרס אבל משום בב"ח החלב אסור א"כ י"ל הרמ"א חשש לשיטת הפוסקים כו' לחומרא: (שם) עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים לחפיפות כו' דעושין אותו מאפר שע"ג הכירה וכו'. והקי' הנ"ל הא קיי"ל אפר כירה פוגם א"כ מה בכך דהא כבר נפגם טעמו וי"ל דהנה התוס' בפ' ג"ה דף ק' ע"ב כתבו וז"ל לפי' ר"ת ניחא מה שצוותה התורה להגעיל כ"מ וכו' הלא מים לאסורים כו' וחוזרים ואוסרים כו' וא"ל כשאינו ב"י מגעילין אותו דהא לא אסרה התורה אלא קדירה ב"י ומקשי' העולם דכמאי סי' ניחא אם סי' מגעילין אותן שאב"י דהא א"כ יהיה נ"ל דגם נטל"פ אסרה תורה א"כ אכתי הדרא קושיא לדוכתיה דהמים נ"נ וחוזרים ואוסרים וי"ל דהנה הרמב"ם כתב דהטעם דנטל"פ מותר היינו משום שהוא שלא כדרך הנאתן ובב"ח הא ס"ל שלא כדרך הנאתן נמי חייב וכדאיתא בפסחים דף כ"ו א"כ יצא לנו דין חדש לשיטת הרמב"ם אם נבלע בקדירה טעם בשר או חלב והוא לפגם מותר כיון דלא מקרי בב"ח כלל דליכא כאן טעם בשר הוא לפגם מש"כ אם כבר נאסר הקדירה ע"י בישול בב"ח אף שהוא אינו ב"י והוא נפגם נמי אסור כיון דכבר נעשה נבילה בב"ח אף שנפגם הטעם עכשיו אח"כ אסור דבב"ח אפי' שלא כדרך הנאתן נמי אסור לפ"ז לק"מ על הרמ"א דהכא מיירי בהאיסור בב"ח אף שהוא פגום מ"מ אסור וכזה גם דברי התוס' הנ"ל א"ש דמ"ש דאינו ב"י מגעילין להו משום חשש שאר איסורים דבהו שפיר אמרינן נט"פ מותר והא דכתב דלאלטריך התורה להגעיל כלי שאינו ב"י היינו משום חשש שמא העובד כוכבים הי' מבשל בתוכו בב"ח דאפילו נטל"פ נמי אסור וא"כ ליכא לאקשויי הא המים נ"נ ז"א דהא קיי"ל גבי איסור משהו ל"א חנ"נ דבעלמא לא הוי אמרינן בכל אסורים שבתורה נטל"פ אסור א"כ הא דקיי"ל טלט"ד אפי' בנטל"פ נמי הוי דאורייתא שפיר י"ל ביום חנ"נ

יד אפרים

כבישול ואסור בהנאה מן התורה עיין שם : (שם בהג"ה) ולכן יש לאסור ג"כ להשתמש מן הקדרות. עכה"ע ומ"ש אם כן איך מתיר לכתחלה כו' ע' באמת לדק סימן נ"ח שכ' באמת שאין ליקח אפר להדיח כלים מהכירה שמבשלים שם אלא לוקחים אפר מהתנור שאופים בו לחם וכיוצא וע"ש. ובמ"י סוף ע"ו כתב שראה שאין נזהרים בזה ונתן טעם דהוא רק חששא בעלמא ומסתמא כבר נשרף כל הלחלוחית שבאפר גם נתבטל

גליון מהרש"א

שנתנבלה וחלב שנגמרה אסורה : (סעיף ו' בהג"ה) ויש אומרים דאסור לחתות האש כו' לידי בישול בשר בחלב. עיין ש"ך ס"ק י"ח דאפילו שאר דבר אסור לבשל ויש ראיה לכאורה מכאן דבו"ח שכבר נתבשל יחד אסור לבשלו שנית ועיין גליון ריש סעיף א' : (שם) עוד כתבו כו' דעושין אותה מאפר עיין ט"ז סי' צ"ה ס"ק ט"ו ובת' צ"צ כתב ליישב דהכא אסור לכתחלה לשמש כדין כל טעם לפגם

יד אברהם

בבישול שהוא כמאכל כן דרוסאי וכדעת שו"ת בית יעקב סי' קע"ב. אבל לעולם ס"ל להרמב"ם נמי דדם שבישלו פטור:(שם בהג"ה) אבל חלב מתה ומי חלב אוסרים המאכל וכו' ואפי' בבישול יש לאסור לכתחלה. משמע דבחלב זכר כיון דלא מקרי חלב כלל ואינו אוסר המאכל גם בבישול אינו אסור. וצ"ע מי גרע מחלב אשה בסעיף ד' דאע"פ שאינו אוסר המאכל מ"מ אסור לבשל דבבישול שייך מראית העין לפי דעת הג"ה שם. כמ"ש הש"ך שם וצ"ע : (שם) י"א דאסור לחתות האש תחת קדירה של עובד כוכבים כו' שבא לידי בישול בשר בחלב. ובגמ' ס"ק דע"ז (דף י"ב) גבי לא סלקת לנור מיתיך ולאית ישראל ועובדי כוכבים ששפתו שתי קדירות על כירה א' ולא חשו להם חכמים. לא משמע הכי שהרי כשחותה ישראל קדירתו הרי חותה ג"כ תחת קדירתו של עובד כוכבים. ואפ"ה לא חשו להם חכמים משום שבא לידי בישול בב"ח מחמת כמה טעמים. חדא דסתם כלים ש"נ אין בני יומן. כמ"ש הט"ז סי' קכ"ב ס"ו. ולא מצינו שגזרו שאינן בני יומן לכתחלה אטו ב"י אלא לענין אכילה ולא לענין בישול הבלוע בתוכה. ועוד הגע עצמך דאת"ל שבישול הוא. א"כ האיך מותר להגעיל כלי הבלוע מבב"ח תוך מעל"ע. הרי נתבשל בב"ח הבלוע בו. אלא ש"מ שאין לחוש לזה. וכ"כ הש"ך ע"ש : (שם) אין לערב מים שהודחו בהם כלים של בב"ח וליתן לפני בהמתו דאסורין בהנאה. מילי מילי קתני. דלערב לבד הוא ג"כ איסור דה"ל מבשל בב"ח. ואם עירב אסורין בהנאה. ועיין ש"ך דהגה"ה איירי שעירבם רותחין דהוה דרך בישול. עיין ר"ס זה. ועי' מ"ש שם. דנ"ל שהודחו הכלים כל א' בכלי לאחון ונתערבו ג"כ בכ"ל. דאם ע"י ערוי לא ה"ל בישול. (שם) הכלי שעושין בו מים לחפיפת הראש אסור להשתמש בו דעושין אותה מאפר כו' ורגילות הוא להתערב שם בב"ח. והא דלא מיתסר מהאי טעמא לחפיפת הראש. דלרחוץ ראשו לא חשיב הנאה. כיון שאין נהנה מגוף האיסור. ש"ך והאחרונים. ונ"ל דר"ל שכאן ה"ט דהגה"ה דהבשר וחלב עדיין בעין ולא נעשה עדיין אפר ואין נהנה מגוף האיסור. אבל אם היה נעשה אפר היה נאסר לחפיפת הראש. כמבואר להדיא בסוף תמורה. כל הנקברין אפרן אסור וחשוב שם בב"ח. ופי' הרע"ב אפרן אסור לכיבוס בגדים ע"ש. וא"כ ה"ה לרחוץ ראשו דאסור. וכ"כ הרמב"ם רפ"ט מהל' מ"א להדיא דאפר בב"ח אסור.

נחלת צבי

דמשמע בפשוט לשון הגמרא דבעי אליבא דתרוויהו למ"ד דם נעכר הוי הוא כדם ולאידך עכ"פ הוא כאמ"ס ועי"ז אמר אליבא מדאסר רחמנא בב"ח כו' ודלמא חלב לחודיה אסור באכילה כו' וא"כ בודאי לא יכול לדחות ולאוקמי בחלב דבן פקועה דאכתי תיקשי למ"ד דם נעכר דהא דם אסור אף בבן פקועה כדאיתא במשנה פ' בהמה המקשה ולעיל ר"ס ס"ו וא"כ עכ"פ יהא מוכח לדידיה דחלב שרי ולהכי דחי ודלמא חלב לחודיה אסור באכילה כו' דלפ"ז לא יהא מוכח לשום מאן דאמר. ואף אם נאמר דהך סוגיא לא אזלא כלל למ"ד דם נעכר רק לאידך מ"ד (וכמו שרצה לומר בנו"ב תניינא סימן ל"ו מחמת קושייתו דהא דם שבשלו הוא מדרבנן ובב"ח דוקא דרך בישול אסרה תורה ע"ש) ואחשב לאסור חלב הוא רק משום דאתי מחי. גם כן קשה דליכא לאוקמי בב"פ לשמ"ס הר"ן הובא בב"י סימן י"ג הטעם דדמו אסור דמידי דמשקה לא הותר ע"ש ואם כן גם בחלב אילו שאר חלב אסור משום אמ"ה גם דבת פקועה אסור דאין שחיטת אמה מהני למידי דמשקה. מיהו ע"ז יש לפקפק וכמ"ש לעיל סימן ס"א ס"ס ויש לעיין בזה :

ואישתמיט

ז י המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו אבל המבשל שליא [כ] יח או עור [כא] וגידים ועצמות ועיקרי קרנים וטלפים הרכים כב (יט) (טו) פטור וכן האוכלם פטור:

ח יט יש מי שאומר דנסיובי דחלבא (פי' חלב המתמלח מקפאון הגבינה) כג אינם (כ) בכלל מי חלב ואסור מן התורה אלא מי חלב היינו אחר שעושים הגבינה מבשלים הנסיובי והאוכל צף מלמעלה ולא נשאר בו אלא מים בעלמא זהו הנקרא מי חלב:

ט חלב הנמצא (°) (כא) בקיבה כד אינו חלב ומותר לבשל בו בשר אפילו בצלול שבה (טור בשם רי"ף ורמב"ם) (ז) כה ויש מי (כב) שאוסר (תוס' ורא"ש ור"ת וסמ"ג ור"ן) (וכן נוהגין):

י כ חלב הנמצא בקיבה כו [כב] (לכתחלה אין להניחו בקיבה עד שיצטנן החלב בתוך הקיבה (ארוך כלל י"ח בשם רבי שמחה והג"ה אשיר"י) [כג] אבל בדיעבד אין לחוש עד) (ח) כז [כד] (כג) (טז) שנמלח בקיבתה כח [כה] או שעמד בו (כד) יום אחד (טז) (ט) כט אסור להעמיד בו: הגה ואם העמיד בו [כו] אם הוא הצלול אוסר כל הגבינות (י) ל (יז) עד שיהא (כה) ס' בחלב שהעמיד נגד הקיבה האסורה:

שפתי כהן

חוזר ומתלבן ע"י האש ע"ש: **כב** פטור וכן האוכלם כו'. מ"מ איסורא מיהא איכא: **כג** אינם בכלל מי הלב. ע"ל סי' פ"א ס"ה וכמ"ש שם: **כד** אינו חלב. דנפקא ליה מתורת אוכל וחשיב כפרש וטנופת: **כה** ויש מי שאוסר. פי' בגלול וכמ"ש לעיל בסי' פ"א ס"ו וע"ז כתב הרב בהג"ה וכן נוהגין וכדכתב בהג"ה בסעיף י' לחלק בין קרום לגלול ואף לכתחלה משמע בת"ח כלל ס"ה דמותר בקרום ע"ש מיהו בגלול דעתו דאפילו בדיעבד אסור וכדכתב בהג"ה בס"י מיהו נראה דלכתחלה אסור אף בקרום משום מראית העין כמ"ש בסעיף ד' ועיין בס"ק ז' ומהרש"ל פכ"ה סי' ק"ז פסק דאפילו קרום חשוב חלב ממש מדינא כרש"י וכן נראה דעת הר"ן (וכן דעת הרוקח סי' תס"א ול"ע דבסי' תס"ד משמע דמחלק בין קרום לגלול ע"ש) וכן דעת האו"ה ריש כלל מ"ו: **כו** לכתחלה אין להניחו כו'. הטעם מפורש שם שחלב הקיבה חריף וחמוץ שהרי מעמידין בו: **כז** שנמלח בקיבתה. ז"ל ב"י והשיעור שצריך שיהיה במליחה שיחשב רותח נתבאר בסי' ס"ט גבי מולח בכלי שאינו מנוקב ושיעור מליחתו לשיהי' רותח כתב רבינו סי' צ"א עכ"ל וא"כ דעתו שצריך שיהיה במליחתו כדי שיתנו על האור ויתחיל להרתיח וכדלעיל סי' ס"ט סי"ח וצריך שיהא נמלח כ"כ שאינו נאכל מחמת מלחו וכדלקמן סי' צ"א ס"ה ונראה דאף לדידן דקים לן במליחה לאסור מיד וכן אפילו לא נמלח רק מעט כדרך שמולחין לצלי מ"מ יש להתיר כאן בדיעבד אם העמידו בו גבינות אם לא נמלח בכה"ג כיון דבלאו הכי הרבה פוסקים והמחבר מכללם חשבי ליה כפרש בעלמא אפילו לגלול וגם הוא מילתא דרבנן דמן התורה אינו אסור אלא דרך בישול ולא ע"י מליחה: **כח** או שעמד בו יום א'. פירוש מעל"ע דהוי ככבוש: **כט** אסור להעמיד בו. משמע דאין חילוק בין קרום לגלול והיינו לכתחלה ואע"ג דמותר לבשל בקרום אפילו לכתחלה וכמ"ש בס"ק כ"ה התם שאני שאין כאן איסור אלא משום חלב וכיון דקרום הוא הוי כפירשא אבל הכא כהי דפירשא הוא מ"מ כיון דנמלח או שהה מעל"ע בקיבה ע"כ קבלה טעם מעור הקיבה ולהכי אסור לכתחלה להעמיד בו גבינות מיהא לענין דיעבד דעת המחבר בספרו ב"י דיש להתיר בכל ענין ולכך סתם כאן ואין כן דעת הרב בהג"ה: **ל** עד שיהא ס' בחלב כו'. כלומר עד שיהא ס' בחלב

טורי זהב

(ז) ויש מי שאוסר. פי' בגלול דוקא והוא לדעת ר"ת ורש"י אוסר אפי' בקרום ולא ס"ל פירשא בעלמא הוא ופסק רמ"א כר"ת ורש"ל פרק כ"ה סי' ק"ז פסק כרש"י וז"ל קולא גדולה להתיר בקרום כי מי יודע מה שיעור הקרישה להפשר אפילו לסברתו דוקא אם הוא קרום ואין בו לחלוחית חלב כלל והעיקר כרש"י עכ"ל: (ח) שנמלח בקיבתה. והשיעור שיהא במליחה לחשוב כרותח נתבאר בסי' ס"ט סעיף י"ח ושיעור מליחתו שיהיה כרותח בסי' צ"א סעיף ה': (ט) אסור להעמיד בו. פי' שלא יתן מאותו חלב שנמלח בקיבה או הועמד בה יום אחד לחלב בשביל שיקפיא לעשות ממנה גבינה: (י) עד שיהא ס' בחלב. *) קשה לי לדעת הרא"ש שכתב כן לדעתו שכתב בסי' ק"ה דמין במינו בס' כמ"ש ב"י והא כאן מיירי לענין מליחה *) והרא"ש ס"ל בסי' ק"ה ובכמה דוכתי דאין מליחה אוסרת יותר מכדי קליפה ובבישול דוקא בעינן ס' ונ"ל דכיון שיש כאן חלב הוי ליה כאיסור שמן דאסור להרא"ש כל החתיכה כמ"ש בסי' ק"ה ואע"ג דבסוף סי' ק"ה מביא ב"י בשם רשב"א וז"ל דברים אלו שאמרנו אפילו בבשר בחלב שהחלב אינו מפעפע מ"מ הרא"ש והטור לא ס"ל הכי וכן מוכח בסי' צ"ב סעיף ב' כמ"ש שם אך קשה דבסי' ק"ה סעיף ז' מוכח דלא אמרינן חלב הוי איסור שמן כמו שהוכחתי

באר הגולה

י שם כמימרא דשמואל: יח שם כברייתא: יט טור בשם אביו הרא"ש שם בפסקיו: (°)ציינתי בסי' פ"א סעיף ו': כ טור וכתב רבינו ירוחם דאפי' לשיטת הרי"ף והגאוני' שאף ע"פ שהוא פרש בעלמא מ"מ כבר לקחה טעם בשר וכשמעמיד ה"ל בשר בחלב:

נקודות הכסף

מידי דהם שבישלו שאינו עובר ודברי הרמב"ם ורש"י ברורים הם ונסתלקה ג"כ קושית תוס' על רש"י הנ"ל בס' כל הבשר ובתנחות ע"ש. ועוד נ"ל דאפילו להרמב"ם ורש"י דסוברים דעובר עליו הוא דוקא בחטאת פנימי אבל לא בחטאת חיצוני משום דרחמנ' אמר ולקח ונתן והאי דבר לקיחה ונתינה א"כ י"ל דמודי' להפוסקים בדם שבשלו או שמלחו ר"ל דאם הדם יצא מבשר ע"י מליחה (כמו שנזכר לעיל בסי' ס"ט) מודים הרמב"ם ורש"י דאינו עובר עליו וזהו בחטאת החיצונה נ"פ פטור וכל שאינו ראוי לחטאת אינו עובר עליו והרמב"ם מיירי שבישל דם בעין בחלב וגם רש"י סובר דשאני לב (הוא כדם בעין) שדם כנוס בתוכו כמ"ש ב"י בס"ס פ"ב מבא"כ בדם שיצא ע"י מליחה ובישול ואפשר דכל הפוסקים מודים להרמב"ם בזה. ובזה יתורץ קושית ההו' לעיל על רש"י ולס"ז הא דקי"ל להפוסקים דדם שבישלו ושמלחו אינו אלא דרבנן מיירי נמי בכה"ג ובזה מתורץ קושי' שהקשיתי לעיל על כל הפוסקי' דלכאורה הוא נגד הש"ס והשתא א"ש דמה שאמר זעירא אינו עובר עליו מטעם דאינו ראוי למזבח ודם שיצא ע"י בישול ומליחה הוא ג"כ אינו ראוי ואינו עובר עליו ודוק: (שם ט"ז ס"ק י') קשה לי כו'. לא קשה מידי מכמה טעמים. הדא דהא איהו גופיה כתב לקמן סי' צ"א סק"ו לדעת הרא"ש דכל דבר שצריך קליפה ולא שייך ביה קליפה כלו אסור ומהרא"י דס"ל לדעת הרא"ש שרי י"ל דחולק כאן אסור וכ"י א"נ והוא

ביאור הגר"א

[כ] או עור. כמו שליא דאמר שם ל"צ קרא כו' וכ"ש עור כמש"ש ע"ו ב' העור והשליא כו' עור שלקו והשליא כו' וכמו גידים כו' כמש"ש בנבלתה ולא בעור ועתוס' שם קי"ג ב' ד"ה דם כו':[כא]וגידים כו'.קי"ד א':[כב]לכתחלה אין כו'.שהוא חריף וחמוץ שהרי מעמידין בו. או"ה: [כג] אבל בדיעבד כו'. דיש לסמוך אסברת הפוסקים דלא אסור אלא ע"י מליחה. שם: [כד] שנמלח. כשיעור שנתבאר בסי' ס"ט סי"ח: [כה] או שעמד. כמ"ש בר"ס ק"ה: [כו] אם הוא הצלול כו'. הולך לשיטתו שפסק בס"ט

פתחי תשובה

והרא"ה מש"ס דבכורות יש לדחות [ממש כמו שכתבתי בנ"ל. שלי"ת שזכיתי לכוון לדעתו] (אך יש ראיה אחרת מתוספות סנהדרין דף ד' ע"ב ד"ה דרך בישול כמ"ש בשם י"מ ע"ש): (טו) פטור. עבה"ט ועיין בשו"ת שבסוף ס' מנחת יעקב סימן ט"ו בתבשיל של חלב שנמצא בתוכו עצם חלול ויש להסתפק דלמא היה בתוכו מוח ונמס תוך התבשיל ולוכח' ס' בתבשיל נגד אותו החלול שבעצם אסור דספק איסור דאורייתא לחומרא ע"ש והבל"י בשו"ת שלו סימן נ"ע התיר בזה דלא מחזקינן איסורא לומר שהיה בתוכו מוח ע"ש ועיין פמ"ג שתמה עליהם דהרי כאן משמע דעצמות הקשים בלי מוח אוסרים ג"כ מדרבנן ע"ש. עוד כתב הפמ"ג דיש להסתפק לענין עור בחלב. דאינו אלא דרבנן. אפשר באותן שעושין מהן כבשר כגון עור הטליל ועור שתחת האליה ועור בית הבושת כמ"ש הרמב"ם פ"ד מהלכות מ"א שמא דינם כבשר גם לענין בב"ח ואסור באכילה ובהנאה ע"ש: (טז) שנמלח בקיבתה. עבה"ט בשם ש"ך. ועיין פמ"ג שכתב דאם נמלח מליחה מועטת ולא שהה והעמיד גבינות וביטלו הגבינות א"כ אפשר דאין להקל דתו הוי דאורייתא ע"ש ועמ"ש לעיל סק"ג: (יז) עד שיהא ס' בחלב. [עש"ך סק"ל מ"ש די"ל דהטור ס"ל כר"ת דמעמיד בטל בס'

באר היטב

לדחות דנעל"פ עכ"פ לכתחלה אסור וק"ל): (יט) פטור. אבל איסורא איכא במבשל ובאוכל: (כ) בבלל. עיין בסי' פ"א ס"ה מ"ש שם בשם הש"ך דלא תיקשי דברי הש"ע אהדדי ע"ש: (כא) בקיבה. דנפקא ליה מתורת אוכל וחשיב כפרש וטנופת: (כב) שאוסר. כ' הש"ך פי' בגלול וע"ז כ' רמ"א וכן נוהגין ומשמע בת"ח דאף לכתחלה מותר בקרום מיהו בגלול דעתו דאפי' בדיעבד אסור ונראה דלכתחלה אסור אף בקרום משום מראית עין ומהרש"ל פסק דאפי' קרום חשוב חלב ממש מדינא וכן נראה דעת הר"ן ודעת או"ה: (כג) שנמלח. כתב הש"ך משמע שצריך לשהות במליחתו כדי שיתנו על האור ויתחיל להרתיח כמ"ש בסי' ס"ט סי"ח וצריך שיהא נמלח כ"כ שאינו נאכל מחמת מלחו כמ"ש בסי' צ"א ס"ה ונראה דאף לדידן דקי"ל במליחה לאסור מיד וכן אפילו לא נמלח רק מעט כדרך שמולחין לצלי מ"מ יש להתיר כאן בדיעבד אם העמידו בו גבינות אם לא נמלח בכה"ג כיון דבלא"ה הרבה פוסקים והמחבר מכללם חשבי ליה כפרש בעלמא אפי' לגלול עכ"ל (וכ' פר"ח אף לדידן דקי"ל כדעת המחבר שצריך שיהא במליחתו היינו לאסור כולו אבל לאסור כדי קליפה אוסר מיד ומיהו אף אם יש באותו חלב הנאסר כדי קליפה שיעור להעמיד בו לתודייהו שרי): (כד) יום. פירוש מעל"ע דהוי כבוש כמבושל: (כה) ס'. כ' הש"ך לכאורה יש להקשות אמאי סגי בס' כיון שהוא דבר המעמיד אפילו באלף לא בטיל וי"ל דדוקא דבר המעמיד

חידושי הגרשוני

(סימן פ"ז ט"ז ס"ק י') עד שיהא ס' בחלב. קשה לי לדעת הרא"ש שכ' כן לדעתו כו'. ובנקודות הכסף תירץ דשאני הכא כיון שכנס בתוך הקיבה ונמלח בתוכה כשיעור שיתנה על האור וירתיח כמו שכתב הב"י דמי לנמלח בכלי שאינו מנוקב ושהה בו כשיעור שיתננו על האור וירתיח דאסור להרא"ש כל מה שנכבש כדלעיל סימן פ"ט ע"ש:

מטה יהונתן

מש"כ הש"ך דאמרינן בכל אסורים שבתורה נעל"פ מותר א"כ הא דאסור בב"ח אפילו לפגם אינו אלא כמו מטהו ובמסהו לא אמרינן מעל"נ ודו"ק: (שם סעיף ט') **חלב** הנמצא בקיבה כו'. וי"מ שאוסר וגרסם שזה דעת ר"ת שאוסר בגלול ומיירי בגלול. וכ"כ המחבר לעיל בסי' פ"א ס"ה סי"א בחלב הנמצא בקיבת בהמה שיונקת מן הטריפה והיינו דהי' קשה ליה לר"ת הא דתני קיבה שבישלה בחלבה אסור וא"א כשיטת הרי"ף דלאחר חזרה הוי כפירשא בעלמא אפילו בגלול שבה א"כ קיבה שבשלה אמאי אסורה ומוכרח לחלק בין קרום לגלול וקיבה שבישלה מיירי בגלול ולפום ריהטא תשמע שר"ת מפרש ההבדל בין קודם חזרה לאחר חזרה דהיינו דקודם חזרה הי' ס"ל דלא הוי כפירשא ואחר חזרה קיי"ל דהוי כפירשא בעלמא והיינו בקרום אבל זה ודאי דבין קודם חזרה ובין לאחר חזרה אי לא הוי כפירשא הוי כגופא ואסור וא"כ גלול דלא הוי כפירשא הנ"ל דהוי כגופא וא"כ טריפה שינקה מן הכשרה נמי נאסר בגלול וא"כ יקשה הא דל' המחבר ויש אוסרין בגלול שינקה מהטריפה משמע אבל בטרפה שינקה מן הכשרה מותר אפילו בגלול ולפמש"ל בשיטת ר"ת אין לחלק ונ"ל לר"ת דבקרום בין קודם חזרה ובין לאחר חזרה הי' מותר דנחשב כפירשא. אבל ההבדל בין ק"ח לאח"ז היינו בגלול דקודם חזרה הי' ס"ל דהוי כגופא של בהמה וא"כ בטרפה שינקה מן הכשרה נמי אסור דהוי כגופא אבל אח"ז ס"ל דלא הוי כגופא של בהמה וא"כ נדקו דברי המחבר לעיל סי' פ"א שכ' דדוקא כשרה שינקה מן הטריפה הוא דאסור משום דלא הוי כפירשא משא"כ טריפה שינקה מן הכשרה אף דלא הוי כפירשא מ"מ אינה נחשב גופה אלא ככנוס ומותר וכ"מ בתוס' דעבודת כוכבים דף ל"ס ע"א ואפשר לומר הא דכ' המחבר כאן ויש מי שאוסר היינו לשיטת רש"י דס"ל דלא"ה אפי' קרום נמי לא חשיב כפירשא אלא ההבדל בין ק"ח לאח"ז דק"ח ס"ל דהוי כגופו ואח"ז ס"ל דלא הוי כגופו והא דקאמר הגמ' והלכתא אין מעמידין כו' אבל מעמידין וכו' ובקיבת כשרה שינקה מן הטריפה אמאי הא לא הוי כפירשא וי"ל דדוקא בעין הוא דאסרו אבל הוי הלכתא קאי לענין מעמיד גבי נותר מותר ור"ל בכה"ג לא התמירו חכמים לאסור הגבינות ודו"ק: [הג"ה. זה תמוה דברש"י מתנה שם משמע דאם הקיבה אסורה אסור אפי' להעמיד בו ומה שהקשה מהלכתא הדבר פשוט דרש"י לא גרים ובקיבת כשרה שינקה מן הטריפה וכ"כ המהרי"ב שם. ע"כ הג"ה מוהר"ם סכאן ל"י מ"ן דפ"ק]: (שם בהג"ה) **ואם** העמיד בו כו'. עד שיהיה ס' בחלב נגד הגלול וי"ל אם הקיבה אינה נאסר רק (ע"י מליחה) כדי קליפה כמ"ש המחבר והרמ"א לקמן סי' צ"א דאין צריכין

גליון מהרש"א

דאסור לכתחלה ע"ש סי' צ"א ועיין גליון ש"ך לקמן סימן צ"ה ס"ק כ"א: (ש"ע סעיף י') **או שעמד** בו יום אחד. עיין פ"ז סימן צ' ס"ק י"ב: (ש"ך ס"ק כ"ז) **וגם** הוא מילתא דרבנן. משא"כ לעיל סימן ס"ט סי"ח ברע"ה דליכא באחד קולא דדם שמלחו דרבנן ובפר"ת כ' דגם לדעת מחבר סימן ס"ט י"ח מ"מ מודה דבדי קליפה נאסר מיד ומ"מ גם ביש בקליפה לחוד כדי להעמיד אינו אסור ועיין ש"ך סוף

יד אפרים

תוך המים ונותן טל"פ מכח האפר וגם הדחת כלי אכילה הוא רק על ידי עירוי וכ"ש ע"ש וע' בשס"ד שיש ליזהר שלא לשאב מים בכלי בשר ואחר כך בכלי חלב דלפעמים מלוכלכים וליכא נ"ט בר נ"ט דהיתירא וע' שם דכתב שיש למחות ביד העושים כן: (שם סעיף ז') **וטלפים** הרכים פטור. עבה"ט וע' בשס"ד דאפילו עצמות הקשים ודלא כדמשמע בשו"ת שבסוף מ"י דברכים דוקא אבל איסור וע' בתשובות שבסוף ספרו מום חלול שנמצא תוך מאכל חלב ויש ספק שמא היה בו מוח ויצא ונתערב במאכל יש להחמיר ובתשובה שבסוף בל"י חלק עליו וכתב להתיר דאחזוקי איסורא לא מחזקינן ע"ש ונראה דאותן עצמות שרגילות הוא שיש בו מוח ודרכו לצאת בבישול יש להחמיר בתבשיל מעט שאין בו ס': (שם סעיף ח') **אינם בכלל**. עבה"ש וכתב בתח"ב בשם בית דוד בחולה שאיום הרופא לבשל תרנגול שלם במים הנופלים מגבינה לחה שהיא נסיובי מבלי מליחת התרנגול כדי להוציא המים באלינביק וזהו רפואתו לשתות אותן המים לא יעשה לבשל מאיסור ילנו התרנגול ואחלה יבשלו במים הנופלים מהגבינה ויסננו אותם ויקחו המים צלולים ואותם המים יבשלו עם התרנגול באלינביק וישתה החולה אף על פי שאין בו סכנה: (שם סעיף ט') **ויש מי שאוסר**.

יד אברהם

ולהשתמים לפ' בי"ה סי' רנ"ד. ולגמל ס' מ"י בסופו שכתב דלא הוזכר בשום פוסק דאסר בב"ח אסור. והכי הרמב"ם כתבו להדיא כנ"ל. וכן בס' החינוך ס' משפטים: (שם סעיף יו"ד) **חלב** הנמצא בקיבה וכו' שעמד בו יום א' אסור להעמיד בו. דכבוש כמבושל. כמ"ש ר"ס ק"ה. וגם עור הקיבה אסורה אם אין בה ס' נגד חלב גלול שבה. כדאי' בש"ס פכ"ס (דף ק"ט) קיבה שבשלה בחלבה אסורה. ונלענ"ד דאם נקרש החלב תוך מעל"ע. לא הוי כבוש כדאי' בסי' ק"ד לענין שומן שנקרש. וכ"כ האחרונים ר"ס ס"ט לענין קרח והכי איתא במשנה ריש פ"ב דטהרות דחלב שנקרש לא חשיב משקה אלא אוכל. וכ"ש הרמב"ם פ"ח מה' טומאת אוכלין הלכה י"ו ע"ש. ואפי' ספק אם נקרש תוך מעל"ע או לאחריו. מ"מ יש להקל דס"ל ספק כבוש כב"ח שכתב הג"ס ר"ס ק"ה דשרי. וכל זה ל"מ לענין עור הקיבה או לענין החלב בלא הספד. דאלו לענין החלב בשיש הספד בלא"ה לדעת הג"ה בסמוך להתיר בגלול ונקרש ודו"ק. וכל זה ברור

צבי לצדיק

לכתחילה. ובב"ח דלא כתב אכילה כדאיתא ס' כ"ס וגזרו בו רבנן שלא נבוא להתיר בטהור ושלא כדרך הנאה והוא איסור דאורייתא: (שם סעיף ט' בט"ז ס"ק י') **עד שיהא** כו'. ול"ע ונ"ל דהא כתבו תוס' בסוגיא דיריך דבכל קליפה ונטילה נימא דקליפה אוסר עוד כ"ק עד כולה ותי' דאין הנאסר אוסר אלא היכא שהאיסור יכול לילך. ולפ"ז התינח אם הקליפה היתר ויש בו טעם אבל בב"ח הקליפה הוא אסור מחמת עצמו דהא בגלול ס"ל בב"ח. וא"כ לא שייך אין הנאסר וממילא אמרינן כקו' תוס' דנאסר הכלי מקליפה לקליפה ודו"ק. עוד י"ל דבסי' ק"ה היינו שיוצא מחתיכה לחתיכה בזה לא מקרי החלב שמן אבל בחלב בעין וגלול. י"ל

שהוכחתי שם ול"ע רב לייסב זה : **(יא) ואם היה הקיבה קרושה אינה אוסרת** . דפירשא בעלמא היא וא"ל מ"מ יאסור משום טעם בשר שנבלע באותו פירשא כתב ב"י דהוי כנותן טעם בר נותן טעם כמו בדגים שעלו בקערה ובד"מ חלק על זה דלא הוי נ"ט בר נ"ט כיון שקבלה החלב טעם מהקיבה הוי כטעם ראשון אלא הטעם דגם טעם בשר הנבלע בה הוי כפירשא בעלמא

ואם היה ס' בחלב הכל מותר **(יא) לא** [כז] ואם היה הקיבה (יח) קרושה אינה אוסרת כלום אפי' לא היה ס' בחלב נגד הקיבה (לדעת ר"ח) [כח] ואם היה הקיבה צלול מתחילה ונקרש יש לו דין צלול (בית

בחלב שהעמיד ונעשו גבינות נגד החלב שהיה בקיבה שנאסרה בקיבה משום בשר בחלב ולכאורה קשה אמאי סגי בס' הא החלב שבקיבה אסור מעצמו שנעשית נבלה וה"ל אמרינן לקמן ר"ס ק"א דאין דין חתיכה הראויה להתכבד אלא אם איסורא מחמת עצמה כגון נבילה ובשר בחלב ע"כ וא"כ כאן כיון שהוא דבר המעמיד אפי' באלף לא בטיל וכמ"ש בסעיף י"א וכ"כ המרדכי פרק כ"ה ותשובת מיימוני סימן י"א ע"ש תשובת הר"ר שמשון ב"א במעשה שעשו גבינות מחלב שבקיבה ונמצא לאחר זמן בתוך הספק שהחלב היה בו מעט מן הדקין שהגבינות אסורות כיון שהאיסור מעמיד הייתו נותן טעם עכ"ל ואף שהטור כתב גם כן כמ"ש הרב י"ל דהטור ס"ל דדבר המעמיד שאסור בטל בס' וכדעת ר"ת במרדכי ובתשובת מיימוני שם וי"ל דדוקא דבר המעמיד שאסור מעצמו ממש כגון נבילה אמרינן דלא בטיל משא"כ הכא שאין המעמיד אסור מעצמו אלא משום העירובת בשר בחלב ולכך בטיל שפיר (ואפי' אי נימא דבשר בחלב ממש שנאסר ע"י בישול חשיב כגופו של איסור ואם העמידו בו אח"כ אוסר במשהו מ"מ הכא כיון דלא נאסר אלא על ידי מליחה וכבוש דאינו אלא מדרבנן ס"ל להרב דלא חשיב כגופו של איסור לענין שיאסור במעמיד בכל שהוא ע"ש מיהו בא"ה כלל מ"ז דין ח' איתא שאלה אי כבוש חשוב כמבושל לענין זה ונראה דס"ל להרב להקל בזה) ותשובת רבי שמשון ב"א אזיל לטעמי' דס"ל דאפילו מעמיד בעור קיבת כשירה לא בטיל וכמבואר בדבריו שם אבל לדידן דלא קי"ל הכי וכמ"ש המחבר בסי"א א"כ נהי דאסרינן החלב משום שבלעה מהקיבה מ"מ בס' סגי ודוק ודוחק קלת : **לא ואם היה הקיבה קרושה כו'** . כלומר אם היה החלב שבקיבה קרושה אינה אוסרת כלום אפילו לא היה ס' בחלב שהועמד נגד החלב שבקיבה והטעם דבקרוש חשיב החלב כפירשא בעלמא וליכא למימר עכ"פ קבלה טעם מעור הקיבה ונותן טעם בגבינות ולא הוי נ"ט בר נ"ט להיתירא דהא טעם השני דאיסורא הוא ודמי לכלים שבלועים מבשר ובשלם בקדרה חולבת שכתב הע"ז סימן צ"ד ס"ו דצריך עכ"פ ס' נגד הבשר שבכלים וה"נ נצריך ס' נגד החלב שהיה בקיבה דלא ידעינן כמה בלע מהקיבה דהכא שאני דאין כח בטעם שקבל פרש זה מן הטור לכשיתחבר אח"כ עם חלב גמור שממנו נעשה הגבינה שיוליך עמו טעם בשר והטע"ז כתב וז"ל אע"פ שמ"מ קבל טעם בשר וחוזר ומבליע אותו טעם בגבינות שמעמיד לא הוי אלא נותן טעם בר נ"ט כדגים שעלו בקערה שמותר לאכלם בכותח כמו שיתבאר לקמן סי' צ"ה כ"ל עכ"ל ולא כיוון יפה דל"ד לדגים שעלו בקערה דהוי נ"ט בר נ"ט להיתירא קודם שבא לכלל איסור שהבשר והקערה בדגים דהוי נ"ט בר נ"ט להיתירא ולכך מותר לאכלן אח"כ בכותח אבל הכא לא הוי אלא חד נ"ט להיתירא דהיינו הקיבה בחלב הקרוש וכל הפוסקים מודים בכה"ג דלא הוי נ"ט בר נ"ט כמו שנתבאר בסי' צ"ה ובאמת כתב כן לפי מראה בדברי הב"י שכתב וז"ל והטעם משום דאין כח בטעם שקבל פרש זה כו' שהרי דגים שקבלו טעם בשר מות' לאכלם אח"כ עם חלב וכ"ש זה שהוא פרש ודבר בטל שאין בו כח לקבל טעם בשר ולהוליך זה הטעם עמו לחבר אותו עם חלב הגבינה הנקפ' בו לעשות אז בשר בחלב דהוי גרוע מנ"ט בר נ"ט מצד שהוא פרש גמור עכ"ל והבין דהכא נמי נ"ט בר נ"ט הוא אלא מצד שהוא פרש גרע יותר מנ"ט בר נ"ט וליתא דהכא לא הוי נ"ט בר נ"ט כלל וכמ"ש אלא דכיון שהוא פרש גמור גרע מנ"ט בר נ"ט וזה ברור :

ובמקום

נקודות הכסף

העיקר דשאני הכא כיון שכנוס בתוך הקיבה ונמלחו בתוכו בשיעור שיתנו על האור וירתיח דמי לכבוש ואסור כלו ודמי לנמלח בכשא"מ והוה בו כשיעור שיתננו על האור וירתיח דאסור גם להרא"ש כל מה שנכבש וכדלעיל סי' ס"ט אע"ג דבמליח אינו אוסר אלא כדי קליפה והיינו שכתב הב"י כאן ובשיעור שישהה במליחה שיחשב רותח נתבאר בסימן ס"ט גבי מולח בכשאי"מ עכ"ל שכח דעתו בדפרישים .

פרי חדש

כאשכול ואמרינן דאתיא דלא כר' יעקב מכלל דרבנן אתיא אלמא אפרכינים דמו לאשכול קא שרו רבנן וכן לישנא בתרא דס"ל דאשכול ר"ל מהנך דתלי' באשכול אמרינן דמאן תנא טמא ר' יעקב היא מכלל דלרבנן טהור אף על גב דתליא באשכול וזה פשוט . נמצא דלכ"ע פירושא דברייתא דלת"ק לא שאני ליה בין מעורות לשאינן מעורות אלא כל שנגמרה הביצה מותרת לאכלה בחלב ולר"י אף שנגמרה הביצה אם עדיין מעורה בגידין אסורה אלא דפליגי הני לישני באידך ברייתא אי אתיא כר' יעקב אי כרבנן וללישנא קמא דאמר כרבנן נ"ל דמאן דשרי של ביצים דקתני טהור היינו ביצים גמורות ואשכול קרי לביצי' שאינם גמורות וללישנא בתרא דאוקימנא לה כר"י מן השלל של ביצים רצה לומר ביצים גמורות שאינן מעורות בגידין ואשכול קרי למעורות בגידין ותלויות באשכול . וללישנא קמא ה"מ למידחי אביי דשלל של ביצים היינו שאינן מעורות כדסבר רב יוסף כלישנא בתר' אלא דלא דחי הכי משום דאשכול משמע ליה לאביי אשכול גופיה ודקאמר כלישנא בתרא א"כ הוא אתיא כברייתא כיחידאי ואיהו בעי לאוקמי אליבא דכ"ע וכלישנא בתרא ה"מ למידחי דאשכול היינו ביצים שאינם גמורות אלא דקושטא דחי דמשמע ליה דאשכול היינו אשכול גופיה . והרמב"ם בפ"ט מהמ"א פסק כרבנן ובפרק ג' מהלכות שאר אבות הטומאות העתיק ברייתא דנבלת עוף טהור כצורתה וע"כ לפרושא כדפרישנא . ולא תטעה במ"ש הרב ז"ל בפ"ג מהמ"א וז"ל יראה לי שביצי עוף טמא התלויות באשכול שעדיין לא פירשו ונגמרו האוכל אותן הי' לוקה כאוכל בני מעים שלהם ע"כ ומשמע לכאורה מלשון זה דפסק כר"י וליתא שסמך אמ"ש בפרק ט' דנגמר הביצה תליא מילתא והכא ה"ק ביצי עוף התלויות באשכול שעדיין לא פירשו ועדיין לא נגמרו האוכל אותן הי' לוקה הא אם נגמרו אף שעדיין לא פירשו האוכל אותן אינו לוקה וזה אמת ויציב בכוונת הרב ז"ל אף על פי שלא נתבאר זה יפה בדברי המ"מ ע"ש וכן פסקו הרא"ש והר"ן בפ"ק דביצה כרבנן ובתוספתא הרי"ף שבידינו שבפ' קמא דביצה איתא שפסק כר"י והדבר פשוט שהוא טעות סופר שהרי הר"ן והרא"ש פסקו כת"ק ולא הזכירו דעת הרי"ף שפסק כר"י וכן בפרק כ"ה פסק כרבנן . ותדע עוד שהרי הרשב"א בת"ה פסק כרבנן וכת"ק וכן פסקו כל הפוסקים והרי"ף לאו קטיל קני באגמא הוי דלא חש ליה ודבר ידוע הוא שהוא מגדולי הפוסקים וכולי יומי שמעתתיה דהרי"ף בפומיה דהרשב"א וגם הה"מ כתב שהיא ברייתא שנזכרת בהלכות וקי"ל כת"ק ולא כתב שהלכות פסקו כר"י והם מבואר מעצמו אלא שהוזקקתי לזה לאפוקי מב"ל ושפתי כהן שיחסו להרי"ף מה שאינו וגם בדברי הר"ן בפ' ג"ה נפל ט"ס ע"ש וכן בדין לפסוק כת"ק חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ובפרט במידי דאיסורא דרבנן דבשר עוף בחלב מדרבנן ועוד דבריש ביצה תייתינן ברייתא סתמית השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן כ"ע אלמא לכל מילי בגמורות תליא מילתא ועוד דהא דקאמר רב התם ביצה עם יציאתה נגמרת שאלינן מאי עם יציאתה אילימא עם יציאתה נגמרה ומותרת לאכלה בחלב הא תנינא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב ואם איתא דהלכ' כר"י הל"ל וע"כ לא קאמר ר"י אלא במעורות אבל בשאינם מעורות מותרות אף שכן בתעי תמן דהכי אורחיה דש"ס וכדאיתא התם דף ד' מ"מ לא פליגי רבנן עליה דראב"י וכו' אלא ודאי כדאמרן . ודע שהמרדכי בפ"ק דביצה כתב בשם רשב"ם שביצים גמורות ר"ל שנגמר לגמרי עם קליפתו החיצונה אבל אם לא נתקשה קליפתה החיצונה כדרך שנמכרת בשוק דין בשר עליה לכל דבר ע"כ וכן פסק בספר התרומה וקצת מהאחרונים נתפסו אחריהם ולשיטה זו נ"ל דהא דקתני' בגמ' מאן תנא מן השלל של ביצים טהור דלא כר"י היינו לומר דלרבנן פשיטא דלא אתיא אלא אפי' כר"י לא אתיא וכלישנא בתרא דדחי אביי מאי דאשכול וכו' נ"ל דדחי דלא אתיא לא כר"י ולא כרבנן וגם צריך לפרש לשיטה זו דרבי יעקב מקיל טפי דאילו רבנן בעו גמורי' לגמרי ופליג ר"י ואמר אם היו מעורות בגידין דוקא אסורי' אבל אם אינן מעורות בגידין מותרות וכמה דוחקים יש לשיטה זו חדא דלישנא דר"י דקאמר אם היו מעורות כו' משמע דקאי לביצי' דקמיירי ת"ק ואם ת"ק גמורות לגמרי קאמר א"כ דלהוי מעורות בגידין ועוד אי ר"י אתא לאקולי הל"ל כל שאינם מעורות בגידין מותרות ועוד אין זה שיטת הש"ס לדחות דלא ליתי הברייתא כשום תנא ולפיכך איני רואה לשיטה זו שום ישוב וראיתי בספרי כהן שכתב שהרשב"ם סובר דהלכה כר"י ומלבד שאין זה במשמעות לשון רשב"ם

ביאור הגר"א

כר"ח : [כז] ואם היה כו' . דטעם היוצא מן הבשר נעשה פרש כשנבלע בקיבה ר"ל בחלב כמו החלב עצמו וע' מרדכי וכ"ר הטור [וכ"כ תוס' שם סד"ה ה"ג ואותו הקרוש כו' . ומש"ש סד"ה כאן . ומיהו היכא כו' היינו לגי' רש"י וכמ"ש רש"י] . וכתב ב"י אבל רי"ו כ' דאף להגאונים דמתירין אף בצלול כאן אסור שקבלת טעם מבשר ואסור בכ"ע וכ' ב"י דלכתחלה יש להחמיר כדבריו ובדיעבד יש לסמוך על המתירין וז"ש בכ"ע אסור להעמיד בו ר"ל לכתחלה אבל בדיעבד מותר בכ"ע כשיטתו שפסק בב"י כשיטת הגאונים ורי"ף ורמב"ם ; [כח] ואם כו' ויש כו' . עפר"ח :

חידושי רע"ק

אלא דאסור לערב ולהנות משום דהוי מבטל איסור לכתחילה ואסור לדינא דאין מבטלין רק לענין אכילה והנאה אבל לענין בישול לא מצינו כן ועדיין צ"ע: (ש"ך סק"ל) **וכבוש** ראינו אלא מדרבנן - לענ"ד גם זה אינו מוכרח די"ל דרק סמכינן להקל בצירוף דעת הסוברים דגם צלול הוי פירשא ולכאורה יש ראיה לדינא דהש"ך דבב"ח דרבנן לא מקרי איסור מחמת

עור

פתחי תשובה

ועיין בתשובת ח"ס סימן ע"ט מ"ש בזה ועי"ש עוד בסי' פ"א] : (יח) קרושה . פי' החלב שבקיבה קרושה אינה אוסרת דפירשא בעלמא הוא · וא"ל דמ"מ אסור משום טעם בשר שנבלע באותו פירשא י"ל דאין כח בטעם שקיבל פרש זה מן הטעם להתחבר עם הגבינה להיות נאסר בב"ח. ב"י וש"ך ע"ש . ועיין פמ"ג שכתב דמ"מ אם נבלע חלב גמור בקרוש וא"כ

מטה יהונתן

ס' נגד שקליפה הנאסר נ"ל דזה הוי כמו ציר ואף דמליחה אינו נאסר רק כדי קליפה ציר גרע ממליחה ואוסר בכולו ועיין ש"ך ס"ק ס"ח סי"ח כו' : (שם) **ואם** הי' ס' בחלב הכל מותר . ע' ש"ך ס"ק ל"ז שהקשה הא לדידן דבר המעמיד לא בטיל ע"ש דבריו באורך וי"ל דהנה התוס' כ' דף ל"ה ע"א ד"ה אלא קתני וז"ל

גליון מהרש"א

סוף סימן : (שם ס"ק ל') **ואפילו** אי נימא דבשר כו' חשוב כגופו של איסור וכן הוא לענין חתיכה ראויה להתכבד מיהו לענין אין דבר הבלוע יוצא מחל"ח בלא רוטב לא מקרי אסור ע"י עצמו עיין ש"ך

ומיהו במקומינו שמעמידין בקיבה אה"נ כהר"ל חיים שיש טעם קצת לאסור עפשי שנמלח הקיבה בעורה ואיכא איסור דבב"ח דמליח הרי הוא כרותח כו' ע"ש ומקשים לי"ל הטעם משום בב"ח שאינם רק דרבנן ע"י מליחה הל"ל הטעם משום שנבלע בקיבה איסור נבלה מעור הקיבה והוי איסור דאורייתא ומתרצים דאי הוי הטעם משום נבילה שבלוע בקיבה לא הוי לן למימר משום מעמיד כל האיסור אינו מעמיד כלל רק הקיבה הוא מעמיד והקיבה בעצמה הוי היתירא לכך קאמר הטעם משום בב"ח שגם הקיבה הוי כגופא של איסור ובפירוש אמרי' כי דהוי דבר המעמיד ול"נ וא"כ גם ד' הרמ"א י"ל דכיון דע"י כבוש ומליחה אינם נאסר מהתורה בב"ח רק דחז"ל אסרוהו ולכך אינו חמור כ"כ כאיסו' החלב והבב כגופו של איסור ולא אמרינן כי' דבר המעמיד ל"ב והלכך מהני ביה ס' וכמ"ש הש"ך סק"ל ע"ש ודוק [הגה"ה ואף דבתוס' הנ"ל בשם הר"י רצה לאסור משום זה י"ל דהתוס' מיירי באמת בליכא ס'] ועי"ל דהתוספות מקשים שם תימה לפמ"ש ר"ח דבקרוש לא נאסר מעולם אף קודם חוזר משום דהוי כפירשא לפי זה הוי מצי לאוקמי דברי שמואל גם קודם חוזר ואל דסולך לומר משום עור הקיבה משום דקיבה עצמה נבלה אין להעמיד כלל ובקרוש מותר והי' דמ"מ הי' אסור משום דאין הגלול מן הקרוש וכו' ע"ש ויש להקשות אף דמקצת הגלול מעורב מקרוש מ"מ מה בכך הא אין הגלול הוי להעמיד וי"ל דהתוספות דהכא קאי לר"ח לשיטתו דס"ל דבר המעמיד בטיל בס' א"כ כל חשש גבינות של עובדי כוכבים אינו אלא שמא נתערב בהו חלב נבלה עד כדי נ"ט א"כ שפיר מתרצים כיון דאין בוררים הגלול איכא למיחש שמא נתערב בגבינות מן הגלול עד כדי נ"ט א"כ אי אמרינן דדבר המעמיד ל"ב אסור באלף ע"כ נ"ל דאין חילוק בין קרוש לגלול דאל"כ ק' קו' התוס' דה"ל לאוקמי כולה ק"א כו' וא"כ יפה כ' הרמ"א דהמעמיד בחלב גלול של איסור אם יש ס' מותר ממ"נ דאי סברינן כדעת ר"ת דגלול אסור ע"כ מוכח דבר המעמיד בטיל בס' וא"א דבר המעמיד ל"ב א"כ לית כאן איסור כלל דהא לשיטה זו ע"כ גם בגלול הוי כפירשא בעלמא וכמש"כ וק"ל [הגה"ה עלת הרב וכו' מוה' **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**. מכ"כ כבוד הגאון המחבר ז"ל לדעת ר"ת ז"ל ע"כ עוכרח נ"כ לומר דמעמיד אינו חמור יותר מתערובת גרידא ומעמיד נ"כ בטיל בס' דאל"כ יקשה קושיית תוס' דעבודת כוכבים דף ל"ה הנ"ל הנה באמת אין הדבר מוכרח כלל דאף דר"ת בעלמא בוודאי סובר דמעמיד בטיל בס' וכמש"כ במרדכי סו"פ כ"ה ובתשובת מיימון השייכים להלכות מאכלות אסורות סימן ח' על שמו מ"מ אנן לדידן שפיר י"ל דמעמיד לא בטיל וכדעת הרמב"ם ואף אם נסבור כסברת ר"ת דגלול אסור ולק"מ מהא דלא מוקים הגמ' לדברי שמואל דמיירי אפילו קודם חוזה דאי משום קיבה עצמה היה בטיל בס' דהכר כתב הר"ן בפ"ב דעבודת כוכבים בשם הרא"ד דאיסורי מאכלות של עובדי כוכבים שאסרו מחמת תערובת איסור לא הלכו בו אחר הטעם משום לא פלוג ואפילו אם אינו מעמיד נ"כ לא בטיל בס' ובחידושי על יו"ד בסי' זה באלתי בעז"ה דיש ג' שיטות בדין מעמיד וזה לשוני שם בקיצור דע כי בדין מעמיד יש ג' שיטות שיטת ר"ת ז"ל דמעמיד בטיל בס' כשאר תערובת וכמו דתנן בסו"פ כ"ה דהמעמיד בעור הקיבה אם יש בנ"ט ה"ז אסורה ואין חילוק כלל בין אם הוא מעמיד בדבר שהיה היתר מתחילה ונעשה איסור ע"י העמדה וכמו דמעמיד בעור קיבה כשרה או אפילו אם מעמיד בעור קיבת נבלה דהכר היה אסור קודם העמדה נ"כ בטיל בס' והא דאסרו גבינות של עובד כוכבים ולא אזלינן בתר טעמא והוה לן למימר דלטעמיה קפילא נ"ל דס"ל כשיטת הרא"ד הנ"ל דבדבר של עובד כוכבים אף בליכא טעמא אסור והוא שהקשו התוספות שם במשנה דף קט"ז בד"ה המעמיד דלמה הוצרכו לומר דאסרו גבינות דעובד כוכבים משום דמעמידין בעור קיבת נבלה דמאי אירייא נבלה אפילו בכשרה נמי ותירצו דמשום בשר וחלב לא היו אוסרין מספק דליכא אלא איסורא דרבנן דדרך בישול אסור התורה והא דבגמרא שם עמוד ב' אמרינן אין מעמידין בעור קיבת נבלה ולא קאמר דאפילו בכשרה אסור דהא לר"ת אין נ"מ לענין בישול בין נבלה לכשרה נ"ל כמו שתי' המהרש"א ז"ל דהגב דשיפא נקטה ועוד י"ל דבנבלה אפילו ביש ס' כנגד עור הקיבה מ"מ אסור לכתחילה להעמיד משום דאין מבטלין איסור לכתחילה אבל בבב"ח אי ליכא נתינת טעם לא נעשה בב"ח ולא שייך בזה מבטל איסור לכתחילה ועוד דהא בב"ח דרבנן הוא דהא אינו דרך בישול והאיסור דרבנן היכא דמקלי קלי איסורא משמע בביצה דף ד' דמבטלין ומיהו יש להסתפק אי מקרי הכא מקלי קלי איסורא ועוד דאין לדמות איסורים דרבנן להדדי אבל טפי נכון לומר כמו שכתב המהרש"א ז"ל . שיטה הב' שיטת הב"י בלוי מינה והרמב"ם ז"ל דהמעמיד בעור קיבת נבלה לא בטיל אפילו באלף משום מעמיד אבל בעור קיבה כשרה דאינו אסורה רק מצד בב"ח לא שייך מעמיד דהא כל זמן דליכא טעם בב"ח לא נאסר כלל וכל אחד בפני עצמו הוא היתר והלכך כשיש ס' מותר דהא מעמיד בהיתר וזהו דתנן המעמיד בעור קיבה כשרה אם יש בנ"ט ה"ז אסורה וע"ש דעתם ז"ל נסתלק קושית התוספות דמשו"ה הוצרכו לאסור גבינות העובדי כוכבים משום נבלה דנ"מ דלא בטיל בס' אבל מצד בב"ח הוי בטיל בס' ולא ס"ל כסברת הרא"ד ז"ל הנ"ל וגם א"ש מה דאמר ולכתחלה דאין מעמידין בעור קיבת נבלה ולא קאמר דאפי' בכשרה דנ"מ דאפי' איכא ס' וגם עבר והעמיד אבל בהעמיד דבנבלה אסור מצד מעמיד מותר בדיעבד אם איכא ס' ונסתלק קושיית מהרש"א ז"ל . ושיטה שלישית יש בזה לר"ת בן אברהם במרדכי שם וס"ל דאף דממעמיד בכשירה לא בטיל אפי' באלף מדיונעמיד והא דתנן אם יש בנ"ט מיירי היכא דיש גורם אחר של היתר דמותר מצד זה וזה גורם ולא מהני ס' כיון דמצד מעמיד ליכא והא דהוצרכו לאסור גבינות דעובד כוכבים מצד נבלה נ"ל דיתלין כמו שתי' התוס' הנ"ל והא דאמר בגמ' דאין מעמידין בעור קיבת נבלה נ"ל כתי' המהרש"א ז"ל הנ"ל. והנה מד' הטור בס"ס זה נראה להדיא דפוסק כר"ת דהרי כ' דאם העמיד גבינות בקיבה שעמדה יום אחד בעורה שנאסרה מתחילה משום בו"ח אם יש בהם בנ"ט אסורות לרש"י אפילו בקרוש ולר"ת בצלול דוקא ונראה שהוציא כן מד' אביו הרא"ש ז"ל שהעתיק לד' רש"י שם במשנה לענין עור הקיבה שנמלח בקיבתה וכתב דאם העמיד בה בגבינות אסורות בנו"ט הרי בהדיא דס"ל כר"ת וכן מד' ס"ל כר"ת מדה לכך לאסור שם במשהו מצד מין במינו ולא אסר ליה מצד מעמיד וכ"כ הדגמ"ר שם בסי' זה ואף שיש לדחות דדוקא בבו"ח דרבנן כתבו כן אבל ניכרין דברי אמת דלא ס"ל כלל דין מעמיד דיאסור במשהו מדלא הזכירו רש"י והרא"ש כלל לדין מעמיד בעור קיבת נבלה כנ"ל כדעת הרא"ש והטור ומיהו אנן קיי"ל להלכה דמעמיד אוסר במשהו וכמו שכתב המחבר והרמ"א בסעיף י"א. עכ"ל הגה"ה מהרב הנ' מוה' **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דפ"ק **ווילנא**: (שם) **ואם** היתה הקיבה צלול וכו' ונקרשה כו'. ויש מקילין בזה והכי מוכח לכאורה מד' תו' הנ"ל דמאי קשי' להו לוקמי כולה ק"א ושא דלא אמר משום קיבה עצמה משום דעיקר העמדה הוא בקרום דדילמא ס"ל לגמ' דקיימי' שמא היה צלול מתחלה א"ו דס"ל לתו' כדעת היש מקילין ומיהו מתי' התו' מוכח איפכא כדעת האוסרים דהא כבר כתבתי בס"ק הקודם להקשות דמאי מתרצים דאין העובדי כוכבים מבררים מ"מ כיון דאין הגלול מעמיד דבטל א"ו דס"ל כדעת האוסרים א"כ מתרצים שפיר כיון דמתחלם

צבי לצדיק

י"ל דנבלע יותר מכ"ק : (בש"ך ס"ק ל"א) **ואם** היה כו' . בחלב הקרוש ול"נ כדעת הטע"ז דכיון שהוא קרוש אינו נאסר מהבשר דפרש לא נאסר וטעם בשר שבו אכתי היתירה הוא מש"ה הוי נ"ט בר נ"ט דהתירה והא דבכלים אסרינן טעם שני התם דרך בישול דיש איסור תורה אבל כאן בכבוש בב"ח דרבנן לא החמירו בטעם שני . ומלבד זה בעיקור הקושיא דהא הקיבה נאסרה רק כדי קליפה במליחה ובכל נרמ"א בסי' צ"א ;

יוסף בשם רשב"א ובשם הפוסקים) ויש מקילין בזה (ב"ד בבית יוסף בשם המרדכי) **לב** ובמקום הפסד יש (כו) להקל **לג** [כט] עור הקיבה לפעמים מולחים אותו (כז) ומייבשין אותו ונעשה כעץ וממלאים אותו חלב (יט) מותר דמאחר (כ) שנתייבש הוי (כא) כעץ בעלמא ואין בו לחלוחית בשר (ב"י בשם שבולי לקט) :

יא כא אם (יב) העמיד גבינה בעור קיבת כשרה **לד** יש בה (כח) טעם בשר אסורה ואם לאו מותרת **לה** [ל] כב אבל המעמיד בעור קיבת (כט) נבילה וטריפה ובהמה טמאה אוסר בכל שהוא : הגה משום דדבר האסור בעצמו ומעמיד אפילו באלף לא בטיל (כ"כ ב"י לדעת הרשב"א ור"ן) [לא] ודוקא שלא היה שם מעמיד אחר רק האסור **לו** אבל אם היה שם ג"כ מעמיד (ל) היתר (יג) הוי זה וזה גורם (ס) ומותר אם איכא ס' נגד האסור (ממשמעות המרדכי) :

שפתי כהן

לב ובמקום הפסד יש להקל. ואף למ"ש בסק"ה דאפי' בקרום ממש יש מחמירים כהלכה' דהכא בגלגול ונקרש יש להקל ג"כ במקום הפסד מרוב' כיון דהאין כאן אלא איסור דרבנן ויש לסמוך בכה"ג אתשובת ר' שמעון ב"א שבמרדכי והשובת מיימוני וכן הוא דעת הסה"ת וס"ד שיש לו דין קרום ועוד שבת"ח כלל ע"ט דין ג' כתב דבדיעבד יש לסמוך אהיש מקילין משמע אפילו במקום שאין הפסד מרובה א"כ הוא משום דינגלגול ונקרש לגמרי לדין קרום וא"כ אף למ"ש דבמקום שאין הפסד יש להחמיר אף בקרום ה"נ בגלגול ונקרש והו דהכי הרי"ף והרמב"ם ושאר פוסקים והמחבר מכללם מתירין אפי' בגלגול והב"ח בסי' פ"ח פסק בקרום ממש כהרב ובגלגול ונקרש כתב דנקטינן להחמיר באיסורא דאורייתא ויש לו דין גלול ואפי' בהפסד מרובה ודלא כמ"ש בהגהת ש"ע סי' פ"ז עכ"ל ותימה דמאי איסורא דאורייתא איכא הכא הא מן התורה אינו אסור אלא דרך בישול והחלב שהיה בקיבה זו לא נאסר אלא ע"י מליחה או כבוש ואולי לא קאי אלא אחלב שנמצא בקיבה כשרה שינקה מן הטרפה אלא דפשטו לשונו משמע דבכל גווני מיירי ועוד דא"כ מאי השיג על הרב מיהו נראה דיש להתיר אפילו בכשרה שינקה מן הטרפה בגלול ונקרש במקום הפסד מרובה דהא הרבה פוסקים מתירין אפילו בגלול וא"כ כדאי הם כל הנך פוסקים דמשוים גלול ונקרש לקרום מתחלה לסמוך עליהם בכה"ג וגם שי"ל שהרשב"א שכתב בת"ה הקצר נקרש בחיי הבהמה אין בדבריו הכרע כ"כ די"ל דאורחא דמילתא נקט כדי להשוותו עם כל הנך פוסקים דלעיל שהרי בת"ה הארוך לא הזכיר כלום מזה ואדרבה משמע שם איפכא שכתב בת"ה הארוך (ד' פ"ח ע"ב) וז"ל וכראין דברי ר"ת ז"ל שפי' דהא דאמרינן דמעמידין בחלב שבקיבה היינו בקרום דכל שנקרש ה"ל כפירשא ואורחיה דמילתא הכי דאין מעמידין בחלב גלול אלא בקרום עכ"ל משמע שבא לפרש הא דקתני סתמא דמעמידין ולא מחלק בין קרום לגלול דהיינו משום דאורחא דמילתא הכי הוא דמעמידין בקרום ואי איתא דגלול ונקרש ה"ל דאסור אכתי לא ה"ל לתנא למיסתם אלא ודאי כיון שנקרש אח"כ חשוב כנקרש בחיי הבהמה גם מ"ש הב"י שמשמעות כל הפוסקים דבעינן נקרש בחיי הבהמה אינו מוכרח כלל : **לג** עור הקיבה לפעמים כו'. וה"ה שאר בני מעיים כשמייבשים אותן עד שנעשו כעץ ומ"מ נראה דלכתחלה אין לעשות כן : **לד** יש בה טעם בשר. כלומר כשאין בגבינה ס' נגד העור והמחבר אזיל לטעמיה דס"ל לקמן ר"ס נ"ח דסמכינן אטעימת העובד כוכבים לכך כתב סתם אם יש ביה טעם בשר אבל אנן קי"ל דלא סמכינן אהודאה אטעימת עובד כוכבים וכמ"ש הרב בהג"ה שם והלכך לעולם משערינן בס' והיינו דכתב הרב בהג"ה ליגנא דאיכא ס' וק"ל : **לה** אבל המעמיד בעור קיבת נבילה. החילוק בזה כתבו הפוסקים דעור קיבת כשירה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסור אלא משום חבורו עם הגבינה כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא הכי באפיה קאי והאי באפיה קאי אבל עור נבילה וכיוצא בו שאסור מעצמו כיון שהוא מעמיד אנו רואין כאילו האיסור בעין ומהרש"ל פסק בפכ"ה סי' ק"ו דאפילו המעמיד בעור קיבת נבילה בטל בס' *) ואין דבריו מוכרחים : **לו** אבל אם היה שם ג"כ מעמיד כו'. נראה דדוקא כשאין האיסור יכול להעמיד לבדו בלא ההיתר

טורי זהב

בעלמא : (יב) העמיד גבינה בעור כו'. פי' שנתן חתיכת העור בחלב: (יג) הוי זה וזה גורם. זה למד ממ"ש המרדכי ס"פ כ"ה וז"ל ור"ב התיר מטעם אחר דמסתמא לא העמיד כל החלב שבקדירה מקיבה שכולה אסורה דהיינו הגלול אלא מן הקרום דאין רגילות שיתנו קיבה בקדירה להעמיד החלב שלא יהא מעט מקיבה הקרושה וגם פעמים יותר מן הקרום דה"ל זה וזה גורם דמותר מידי דהוי גבי שאור כו' אבל אם אין באיסור לבד להחמיץ אם לא שיסייענו ההיתר לכ"ע מותר עכ"ל ומזה למד רמ"א כאן דאם יש סיוע מן ההיתר מותר אע"פ שאפשר שהיה גם באיסור לחוד כדי להעמיד דהוי ליה זה וזה גורם ותימה לי דמוכח מדברי אביי בפרק כל הצלמים (דף מ"ט) דלא מקרי זה וזה גורם אלא אם אין באחד מהן לבד כדי לחמץ ובזה פליגי ר"א ורבנן וקי"ל דמותר אבל אם יש באיסור לבד לחמץ לא מהני מה שמסייע לו ההיתר ואין זה בכלל זו"ג וכך כתבו התוספות להדיא בפ' בתרא

באר הגולה

כא משנה חולין דף קט"ז (ר"י ו' מג"ש ורבינו ירוחם ומרדכי) : כב הרשב"א והר"ן שם בפ"ב דעבודת כוכבים וכ' שם משום דמאחר שהוא בעצמו אסור כיון דאוקמי מוקים לא בטיל אבל עור קיבה כשירה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסורא אלא משום חיבורו עם החלב כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא כ"א בפני עצמו קאי:(ס) והוא שלא היה בכח האיסור לבדו להעמיד הרב טורי זהב וכן מצאתי בדברי הרמב"ם בפט"ו מהמ"א וכת"ק דמשנה ע' פרק ב' דערלה :

נקודות הכסף

דאל"כ שיעור נ"ל הא לענין מליחה כדי קליפה א"נ שיעור אלא לענין מליח בכמ"ש לאסור כל מה שנכבש כתב הרא"ש שם שעורא דלעיל אלא ודאי כדפי' וזה ברור ועי"ל דשעור וכ"י לא קאי אלא אעמד כה יום שלם והרב בהג' שכתב סתמא היינו דאזיל לטעמיה דאנן קי"ל לשער כל מליחה בס' וכדלקמן סי' ק"ס:

פרי חדש

גם זה אינו כלום חדא שאין טעם לפסוק כר"י במקו' רבנן ופמו שבררתי לעיל ועוד דהא לר' יעקב כל שאינם מעורות בגידין מותרות אף שאין להם קליפה רכה דאי אימא דקאי אגמורות דקאמ' ת"ק הא אמרת דבעי קליפה קשה ומה שייך למימר בזה אם היו מעורות בגידין סוף דבר שאינו רואה קיום לשיטה זו ואין לנו לפרש בפירו' גמורות אלא או כרש"י והרא"ש דהיינו שנגמר החלמון או כהרשב"א והר"ן דהיינו שנגמר החלמון והחלבון ולכאו' ירא' כפירוש רש"י דהא גמורות סתמא קתני משמע דכל שנגמר החלמון סגי להאי ועוד דבליסנא קמא קרי ליה שלא של ביצים משמע מעורין ומחוברין יפה ואין זה אלא בחלמון. גרם כד דייקינן שפיר דברי הרשב"א עיקר חדא דהא גמורות קתני וכל כמה דמצינן לפרושי שיהו גמורות טפי מפרשינן ועוד דסתם חלמון מעורה בגידין ואם איתא דגמורות דקאמר ת"ק היינו בחלמון לא הוה ליה למימר ר"י אם היו מעורות בגידין דהא סתמייהו הכי הוו והנ"ל כיון שמעורות בגידין אסורות אלא משמע דגמורות דקאמר ת"ק היינו חלמון וחלבון וסתמייהו אינם מעורות בגידין ולהכי קאמר ר"י אם היו מעורות בגידין אסורין. נמצינו למדין שהעיקר כפסק המחבר שאם נגמרה הביצה דהיינו שיש לה חלמון וחלבון הרי היא כמובדלת לעצמה ותו לא הוי ירך האם אף שהיא מעורה עדיין בגידין ואם אין לה אלא חלבון אף שאינו מעורב בגידין ירך האם הוי ואסור לאכלה בחלב :

מטה יהונתן

אינם בודקין הגלול ואח"כ נקרש הגלול ואז ראוי להעמיד בו והוי ספיר דבר המעמיד וק"ל : (סעיף י"א בהג"ה) הוי זוז"ג ומותר. עיין ס"ך ס"ק ל"ו מספקא באם שיש בכל אחד כדי להעמיד והפ"ח ס"ק ל"ח כ"ל ממתני' דשאור של חולין ותרומה שנפל לתוך העיסה דאיספקא איבעיא בפ' כל הצלמים דכפים באיסור לבדו כדי לחמץ אסור ע"ש דבריו באורך ואין זה מוכרח בשלמא התם תלי' הדבר בטעמו ובחימוץ ולא בחשיבות א"כ כיון שיש באיסור לבדו כדי לחמץ שוב ההיתר אינו מעלה ואינו מוריד משא"כ בדבר המעמיד דתלי' בחשיבות י"ל כיון דאיכא בהדי דבר המותר שוב לית לי' חשיבות דבר המעמיד ובטיל :

חידושי רע"ק

מחמת עצמו לענין מעמיד מההיא דינא דבסמוך סי"א דיקשה דנימא דהעור הקיבה נעשה נבילה מהחלב ואחר כך יאסור הגבינה מדין מעמיד ודו"ק :
(ש"ך סקל"ג) **דלכתחלה** אין לעשות כן. וכן כתוב בסוהריק"ש להחמיר :
(ש"ך סקל"ד) **לכך** כתב סתם. לכאורה קשה דנימא דנכנס חלב בעור הקיבה ונעשה נבילה

ביאור הגר"א

[כט] עור כו'. ער"ש פ"ו דכלאים מתני' א' ר"ה אפילו. ומשום זרעים כו' : [ל] אבל המעמיד כו'. כמש"ו בהג"ה משום כו' ועבה"ג וכמ"ש בפ"ב דע"ז ל"ה א' כיון דאוקמי כו' ועתוס' שם ד"ה מפני וא"ת כו'. אבל הר"ן כתב בשם הר"י מיגש משום בב"ת היה בטל בס' וכ"כ הרמב"ם בפ"ג מה' מ"א נזרו על גבינות כו' וא"ת והלא עור הקבה דבר קטן הוא עד מאד ולמה לא יבטל במיעוטו מפני שהוא מעמיד הואיל ודבר אסור הוא שהעמיד הרי הכל אסור וע"ש פ"ט הלכה ט"ז וכ"כ הר"ן בספ"ח דחולין המעמיד בעור קיבת כו' מאי קמ"ל פשיטא ותי' דקמ"ל דל"ת דאפילו באלף לא בטיל וכנ"ל ע"ש וכמ"ש ק"ח א' דרך בישול כו' שיתן טעם. שם : [לא] ודוקא כו'. כמ"ש בפ"ב דפסחים ובספ"ג דע"ז ופ"א דתמורה :

פתחי תשובה

לכשר אוסר דדוקא טעם הנבלע נעשה פירשא ג"כ אבל בעין לא ושוב ספקא כזה ע"ש : (יט) מותר. עש"ך דלכתחלה אין לעשות כן ועיין בתשובת רבינו עקיבא איגר סימן ר"ז דזה דוקא היכא דליכא ס' אבל באיכא ס' וליכא חשש רק מדין אין מבטלין איסור לכתחלה מותר להעמיד בו לכתחלה ע"ש. [ועיין בתשובת ח"ס סי' פ"א אודות בן תורה א' דדחיקא ליה שעתא ואין פרנסתו כ"א מעשיית גבינות ומבקש להמציא לו היתר להעמיד החלב בעור קיבה כי ההעמדה בקיבה בלא עור מקלקל הגבינות וגם צריך זמן רב וזה מעשהו אחר שנתייבשה עור הקיבה חותכים ומרככין אותה במים ויי"ש מעורבים ואח"כ מוצצין הלחלוחית מהעור אל תוך החלב וזורקין העור ומהמיץ הזה נגמרה ההעמדה עפהיו"ט וכתב הנה אין נראה להמציא היתר מפני שהעור ככר נעשה יבש כעץ דמאן לימא לן שהגיע לשיעור הזה. ועוד דהכא שחוזר ומתרכך ע"י המשקין דינו כבשר ממש אך יש להמציא היתר אחר והוא מאחר דודאי איכא ס' ואפילו ק' כחלב נגד מין עור הקיבה וליכא נ"ט כלל דאע"ג דעור הקיבה יהיב עוד טעם תמון טפי מס' וק' שהרי ממנו הועמדה כל החלב מ"מ הרי כתבו התוס' בחולין נ"ט ע"ב (נ"ל נ"ט ע"ב והוא בסד"ה לא במאה) שזה לא מקרי טעם כלל. ומשום דבר המעמיד ליכא דלרוב הפוסקים ליכא בבב"ת משום מעמיד. ורק לחוש לדברי המרדכי ותשובת מיימוני דס"ל גם בכה"ג איכא משום מעמיד יקח ג"כ מהקיבה עצמו מצורף לעור הקיבה ויהיה זוז"ג ובלבד שלא נודע בודאי שבעור לחוד נמי היה עומד דאז לא הוי זוז"ג. מעתה לא נשאר עלינו אלא משום דלכתחלה אסור לבטל אפי' איסור דרבנן בס' וגם זוז"ג לכתחלה מיהא אסור לזה י"ל דהא הט"ז סוף סי' נ' מתיר להדיא בשר כבוש בחלב שהוא משום דס"ל תרי דרבנן והנה הכא נמי ה"ל תרי דרבנן דכל משקה היוצא ע"י מניגה ומליחה ליתא ביה משום טכ"ע רק משום משקה היוצא מהם וזה לא מלינו אלא בדבר האסור אבל חתיכת בשר היתר שלא נאסר עדיין ומוצצין ממנו ניר לא מלינו שתהיה זאת הניר כעיקר גדי לאסור משום בב"ת מן התורה אם בשלוה עם חלב ואין לך בו אלא חידושו (עסמ"ג לעיל ר"ס פ"א שדעתו אינו כן) וגם כשר גמור הנכנס עם חלב לא מיתסר אלא מדרבנן והשתא כנ"ד שכונס המשקה היוצא מעור הקיבה עם חלב הו"ל תרי דרבנן וכיון דלט"ז מותר לגמרי נהי שאין דבריו מוסכמים עכ"פ נוכל לסמוך להתיר לבטל בס' לכתחלה ולהתיר זוז"ג לכתחלה. אמנם כ"ז אם נתרכך בזמן מועט אבל אם צריך שיעור כבישה ה"ל כמבושל והוי טעם כעיקר ממש. ולזאת עצה היעוצה שאם צריך לכובשו זמן רב יסירנו מהם סוף כל יום כמו שעה כדי שלא יהיה כבוש יום שלם בכ"ת ויחזור אח"כ ויתנהו לתוכו ואין מצטרף זמן הכבישה (עמש"ל סי' ס"ט ס"ק ל"ב מזה) וכן אנו נוהגים בלולב ומיניו בשבת שבתוך החג להסירו מן המים ע"י עובד כוכבים בסוף היום כדי שלא יהיו כבושים ויפסלו (לכאורה לא שמענו כבוש פסול רק באתרוג בא"ח סי' תרמ"ח סט"ו ובמג"א שם דהוא דבר מאכל אבל לא בלולב והדס וערבה ועי' ברא"ש ר"פ לולב הגזול ויש לעיין) ומצורף לזה כיון דהוא עני וה"ל הפ"מ נ"ל להתיר כנ"ל עכ"ד ע"ש : (כ) שנתייבש. עיין בתשובת תפארת צבי חי"ד סימן ע"ג שכתב בתולעים אדומים שמייבשים אותם וצובעים בהם משקה יי"ש דמותר ג"כ מטעם זה ע"ש : (כא) בעץ בעלמא. עכס"ע ס"ק כ"ז דה"ה אחר מעיים כו'

באר היטב

שאסור מעצמו ממש כגון נבלה הוא דאינו בטיל משא"כ הכא שאין המעמיד אסור מעצמו אלא ע"י תערובות בב"ח לכך בטיל שפיר ואפילו אי נימא דבב"ח ממש שנאסר ע"י בישול חשיב כגופו של איסור מ"מ הכא שלא נאסר אלא ע"י מליחה וכבוש דאינו אלא מדרבנן ס"ל להרב דלא חשיב כגופו של איסור שיאסור במעמיד בכ"ש (ועיין בד"מ וכנה"ג כמה תירוצים ע"ז): (כו) להקל. כ' הש"ך נראה דיש להתיר אפי' בכשרה שינקה מן הטריפה בגלול ונקרש במקום הפסד מרובה דהא הרבה פוסקים מתירים אפי' בגלול וא"כ כדאי הם כל הנך פוסקים לסמוך עליהם בכה"ג ואף דיש מחמירים אפילו בקרום ממש מ"מ הכא בגלול ונקרש יש להקל ג"כ בהפסד מרובה: (כז) ומייבשין. כ' הש"ך וה"ה שאר בני מעיים כשמייבשין אותן עד שנעשו כעץ מ"מ נראה דלכתחלה אין לעשות כן : (כח) טעם. [כלומר שאין בגבינה ס' נגדו דאזיל לשיטתו לקמן ר"ס נ"ח שסומכין אטעימת עובד כוכבים]. ולדידן אין משערין בטעם דלא סמכינן אטעימת עובד כוכבים הלכך לעולם משערין בס' : (כט) נבילה. החילוק בזה כתבו הפוסקים דעור קיבת כשרה הוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסור אלא משום חבורו בגבינה כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בב"ח הוא אלא כל חד באפיה נפשיה קאי אבל עור נבלה וכיוצא בו שאסור מעצמו כיון שהוא מעמיד אנו רואין כאילו האיסור בעין : (ל) היתר. כ' הש"ך נראה דדוקא

יד אפרים

פנה"ע ועי' בספר שמלכים סימן ל"ג : (שם סעיף י' בהג"ה) **לפעמים** מולחים אותן ומייבשין. עכס"ס וע' בחס"ע שהביא בשם כנה"ג שכ' דשמס נוכרים שלא לאכול גבינה שהושמה תוך העור אע"פ שהוא יבש כעץ וכן יש לאסור דבש שמביאין בנודות של עור מצד הבשר וכתב במח"ג ושמענו שכן נוהגים בקושטא' ובכל ערי המריאה לאסור ומספר בית דוד אסור בגבינה והתיר בדבש ולזה הסכים מוהרי"י הכהן וכן מנהג בירושלים להתיר דבש הבא בנודות של עור מצד הבשר וכ"כ הכנ"י שנוהגים היתר וכתב תח"ב דבמקום שנוהגים היתר יש להם על מה שיסמוכו ובפרט שהוא מנהג קדוש בירושלים : (שם סעיף י"א בהג"ה) **היתר** הוי זה וזה גורם. עכס"ע וכתב בנכ"י סימן כ"ו ע"ד הקרוק שקורין הויזין בלאזין והוא שלחופית של דג

דגול מרבבה

(סימן פ"ז. ש"ך ס"ק ל"ה) **ואין** דבריו מוכרחים. ומדברי רש"י בחולין דף קט"ז ע"ב בד"ה הכי זו אסורה משמע לדעת מהרש"ל דהרי' שם החלב כבר נעשה נבילה כשנמחה כמפורש ברש"י שם ואפ"ה בעי"ך רש"י לטעם דמין במינו לא בטל הא למ"ד בטל מותר ולא אסרינן משום דבר המעמיד ואולי הואיל ולא נאסר רק ע"י מליחה ולא ע"י בישול לא אמרינן ביה שיהיה דבר המעמיד בכל שהו ואף שרש"י קראו נבילה מ"מ

יד אברהם

בלול : (שם סעיף י"א בהג"ה) **הרי** זה וזה גורם ומותר אי איכא ס' נגד האיסור. עיין בט"ז ובבאר הגולה. וככר כ"כ באו"ה כלל כ"ה : עיין בתשו' ש"א כתאחה שבשלו בקדרת בשר בן יומא אי מותר להדליק בו נר חנוכה דמצות לאו ליהנות נתנו. ותמה בס' א"ז דהא ה"ל מבשל בב"ח ויש בישול אחר בישול וגם בתשו' ש"י סי' ל"ח כתב דזה הוי בישול. ול"נ דהעיקר כמ"ש הבואל שם דזה הוי הבערה ולא בישול שסרי

גליון מהרש"א

ש"ך סק"ח ס"ק י"ז : (שם בהג"ה) **עור** הקיבה כו' וטייבשין אותו. ע' סימן צ' ס"ב בהגה"ה מיהו אם נתייבש' כו' : (ש"ע סעיף י"א) **ואם** לאו מותרת. ובדעביד לטעמא דלא מועיל ס' משום דנם טעם קלוש (רק מה שהוא בנתבטל בס') אסרו ראוי שגם בב"ח יהיה כן ועיין פ"ם בפתיחה להל' תערובות ח"נ סוף פ"א ועיין ט"ז סימן צ"ח ס"ק י"א : (שם) **אבל** המעמיד בעור קיבת. דיקא בא"א להיות בלעדו כמו הכא דלא יקפה החלב זולת הקיבה וכן שאור שבעיסה משא"כ בשמים ביי"ש אף דחזק ע"י הבשמים הנה לא נתחזק הי"ש ע"י אלא דיש בלעדי חזוק הבשמים ת' נ"ב פ"ת חיו"ד סימן ג"נ: (ש"ך ס"ק ל"ס) **אבל** עור נבילה וכיוצא בו כו' אנו רואין כאלו. ולהסור בא"ח סימן תמ"ב מדאורייתא

בתרא דעבודת כוכבים (דף ס"ח ע"ב) ד"ה ולר' שמעון וא"כ לא יועיל כאן חלב הקרוש אם לא שהוא באופן שברור לנו שלא היה בלול לבד להעמיד וכאן משמע שלא הקפידו רק שיש סיוע מן הקרוש ולא הקפידו אם יש בלול לבד להעמיד או לא ונ"ל דמיירי במלמלם בבירור בענין זה דודאי לא היה באיסור לחוד כדי להעמיד אבל בלא"ה אין לנו לסמוך על היתר זה ודברי המרדכי צ"ע במ"ש דאם אין באיסור לחוד לחמץ מותר לכ"ע והלא בזה פליגי ר"א ורבנן וזה עיקר זה וזה גורם ונ"ל דלא אמר כ"ע רק על רבנן ור"ש לחוד ולא על ר"א ורבנן:

פח (א) שלא יבוא לאכלם יחד. ואע"פ דכשאוכלם יחד נמי ליכא איסור דאורייתא שאין איסור

ההיתר הא לאו הכי אסור והכי מוכח להדיא במרדכי שם שכתב שם ראיה לדין זה מידי דהוי גבי שאור פ' בתרא דעבודת כוכבים שאור של תרומה ושל חולין ובזה כדי להחמיץ ובזה כדי להחמיץ וחמצו העיסה אסור ור"ש מתיר אבל אם אין באיסור לבדו כדי להחמיץ אם לא שסייעו ההיתר לכ"ע מותר עכ"ל וכ"כ תוספות בעבודת כוכבים דף ס"ח ע"א ד"ה ולר"ש כו' ע"ש מיהו יש לחלק דכדי להחמיץ שאני דהוי נ"ט ממש וכדאיתא בש"ס פג"ה (דף צ"ט ע"ב) ע"ש אבל פשט דברי המרדכי לא משמעינן לחלק בכך ועוד דאם כן לא היה צריך לסיים אבל אם אין באיסור לבדו כדי להחמיץ אם לא שסייעו ההיתר לכ"ע מותר דהא הכא בלא"ה מותר וצ"ע לדינא ועיין לקמן סי' קמ"ב ס"ד וסי"א ובמ"ש שם:

פח שלא להעלות בשר על השלחן שאוכלין גבינה. ובו ב' סעיפים:

א א אפילו בשר חיה ועוף **ב** אסור להעלותו (א) על שלחן שאוכל עליו גבינה (א) שלא יבוא לאכלם יחד אבל בשלחן שסודר עליו התבשיל מותר ליתן זה בצד זה:

פח א אפילו בשר כו' אסור כו'. וה"ה איפכא גבינה אסור להעלות על שלחן שאוכל עליו בשר בהמה וחיה ועוף ופשוט: **ב** אסור להעלות על השלחן. ונראה דוקא בשר אסור להעלות על השלחן שאוכל חלב או איפכא משום דלא בדילי אינשי מיניה מפני

חידושי רע"ק

נבילה ואח"כ יוצא החלב האיסור והוי מין במינו וכמו דלקמן (רס"י צ"ב) בלא קדם וסליקו ולהט"ז לקמן (סי' צ' סק"ד) דהמחבר ס"ל דבב"ח דרבנן ל"א נעשה נבילה ניחא. ולפ"ז מ"ש הש"ך אבל אנן קיי"ל וכו' בלא"ת לדידן טעימה לא מהני הבא למה דפסק הרמ"א (בסי' צ') דגם בב"ח דרבנן אמרינן דנעשה נבילה:

(סימן פ"ח ס"א) **אסור** להעלותו על שלחן. ולא מהני להעמיד אצלו שומר שישגיח עליו בן המלך אות ע"א:

באר היטב

דדוקא כשאין האיסור יכול להעמיד לבדו בלא ההיתר הא לאו הכי אסור וצ"ע לדינא ועי"ל סי' קמ"ג ס"ד וסי"א עי"ש:

פתחי תשובה

אבל בשר יבש כעץ אוסר וה"ה עור הקיבה בבישול יש לאסור דמתרכך וה"ה ע"י שריה מעל"ע יש להחמיר ודוקא ע"י מליחה או כשיעור על האש הוא דמותר פמ"ג. ובזה נסתר מ"ש בס' לה"פ ס"ק כ"ו באחד שתחב אצבעו לתוך עין של בהמה לרפואה ונתייבש עד שלא יוכל להסירו ושניהו בתוך כלי עם חלב רותח כדי שיתרכך ולא היה ס' נגד העין ונשאל על החלב ועל הכלי והורה להתיר דמאחר דנתייבש הוי כעין בעלמא ע"ש ולדברי הפ"מ לא טוב הורה דהא בשר יבש כעץ אוסר ועוד דהא כאן היה בישול [ועיין בס' בל"י שהשיג ג"כ על שלה"ס בזה] אמנם בתשובת תפארת צבי הנ"ל מבואר דלא כהפמ"ג אלא דגם בשר יבש אינו אוסר וגם מבואר דאף ע"י שריה מעל"ע נמי שרי וכן מבואר בתשו' נו"ב היו"ד ריש סי' כ"ו אלא שכ' שם דזה דוקא בבשר בחלב דכיון שנתייבש מקודם הבשר לא נשאר בו טעם לאסור החלב ולא חל עליו שם בב"ח אבל בשר איסור לא נפקע ממנו שם איסור ע"י שנתייבש ע"ש וגם בזה חולק עליו בתשובת תפארת צבי שם ע"ש ועיין בש"ך לקמן סי' ק"ד ס"ק כ"א בענין הכרכום שכתב דאף אם ימצא חוט בבשר יבש לית לן בה כמו בעור הקיבה ע"ש מבואר דלא כהפמ"ג וגם דלא כהנו"ב וכן מבואר בתשובת שבו"י ח"ב סי' ע' הביאו לקמן סי' קכ"ה סק"ה. ועיין בתשובת דת אש סי' י"ג:

פח (א) על שלחן. עבה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל שכתב בשם א"ז להזהיר שלא להדליק בחמאה דגזרינן שמא ינטף ממנה על הבשר עכ"ל וכתב הבל"י דא"כ בנרות של

קיצור הלכות בשר בחלב סימן פ"ז

א) כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים אחד לאיסור בישול ואחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה והוציא אכילה בלשון בישול לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול אבל מדברי סופרים אסור בכל ענין ופרטי הדברים יתבארו לפניו: **ב**) איסור בישול כיצד אסור לבשל כל מין בשר בהמה טהורה בחלב בין בשר גדי בין בשר שור ושה ועז וטלה בין בחלב אמם בין בחלב בהמה טהורה אחרת מן התורה ואם עבר ובישל חצי זית בשר וחצי זית חלב ביחד הוא לוקה ולאו דוקא חצי מזה וחצי מזה דה"ה אם אחד יותר והשני משלימו לכזית ואם אין בין שניהם כזית אינו לוקה אבל מכל מקום הוא אסור מדברי תורה או מדברי סופרים ולפנינו יתבאר דין בשר או חלב מבהמה טמאה וחיה ועוף: **ג**) שיעור הבישול שיתחייב עליו הוא כשתבשלו עד שיהיה ראוי לאכילה קצת דהיינו שליש בישולו למאכל כל אדם ויראה לי אם כבר נתבשל כ"א בפני עצמו כשיעור הזה ושוב חזר ועירבן יחד כמו שהן מבושלין מכ"מ הרי זה דרך בישול ועובר עליו וכן אם נתבשל בב"ח יחד ונצטנן והחזירו לאש עד שהרתיחה הרי זה עובר על איסור בישול אבל אם בישל בשר בקדירת חלב ב"י או להיפוך אף על פי שהאסור אינו לוקה וכן אסור לצלות בשר אם מכ"ר עם גבינה אמת מכ"ל או זה ע"ג זה אפילו בעליון רותח ובתחתון צונן אם אבל אינו לוקה על זה: **ד**) אין איסור מן התורה אלא דרך בישול גמור בקדירה אבל דרך צלייה וטיגון וכבוש ומליחה אין אסור מן התורה וכן אם עירב בחלב דברים הפוגמים אותם עד שנפסד מאכילת אדם ואח"כ בישל עמה בשר או הבשר שנפסד ונפגם או הסריח עד שלא היה ראוי לאכילת אדם ושוב בישלו עם חלב אינו אסור מן התורה והמעשן והמבשל בחמי טבריא אסור ואין לוקין עליו: **ה**) אע"פ שאמרנו שדרך צלייה וכבוש ומליחה אינו עובר מ"מ אם כזית בשר בלע חלב דרך צלייה או כבוש או מליח ולקח הבשר ובשלו בקדירה הרי הוא עובר עליו וכן אם דבר מאכל של היתר נבלע לתוכו בשר וגם בלע חלב ובין שניהם כזית ואחר כן בישל הדבר מאכל ההוא ה"ז עובר עליו אבל אם נבלע בקדירה בשר וגם חלב אע"פ שיש בין שניהם כזית ושוב בישל בקדירה ההוא תבשיל אע"פ שאין בו ס' נגד הבלוע אינו עובר עליו משום איסור בישול: **ו**) איסור הנאה כיצד כל דבר שאמרנו שהוא אסור בבישול מה"ת אם עבר ובשלו הרי הוא אסור באכילה ובהנאה וצריך להשליכו לבית הכסא וכיוצא [illegible] להנו לפני כלבים אפילו שאינם שלו וכן אין לשרפו ואם שרף אסור להנות מאפרו וכן אסור לאכלו אפי' ע"י תערובות דברים מרים שהוא שלא כדרך אכילתו אבל אם קודם שנתערבו יחד נפגם החלב או הבשר עד שנפסל מאכילת אדם אינו אסור בבישול ואכילה מה"ת לכן מותר בהנאה: **ז**) כבר ביארנו שבב"ח נוהג בכל מין בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אבל בשר טהורה בחלב טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה מותרים בבישול ובהנאה ואין לו דין בב"ח כלל אף לענין שנאמר בו דין חתיכה הראויה להתכבד כאשר מבואר בסימן ק"י אלא דינו כדין בשר שבלע דבר איסור או חלב היתר שבלע דבר איסור ולא משום איסור בב"ח כלל ואע"פ שמותר בבישול מ"מ כשאין לו צורך בדבר אין לו לעשות: **ח**) בשר חיה ועוף אפי' בחלב טהורה מותר בבישול ובהנאה ואף באכילה אינו אסור אלא מד"ס ולכן אם אירע איזה ספק הולכין בספיקו להקל וה"ה בשר בהמה טהורה בחלב חיה טהורה ג"כ מותר מה"ת ובשר דגים וחגבים אין בהם איסור אפילו באכילה ואפילו מדברי סופרים: **ט**) נוהגים היתר לעשות חלב משקדים ומניחין בו בשר עוף ומבשלין והולכין בלי בוש היכא דהוייל ובשר עוף אפילו בחלב גמור אינו אסור אלא מדברי סופרים אבל כשרוצה לעשות כן בבשר בהמה יש להניח בשעת אכילה שקדים אצל החלב משום מראית העין וכמ"ש בסימן ס"ו לענין דם דגים ויש מחמירין אפילו בבשר עוף להניח שקדים בשפת הקערה למעלה וכן יש לעשות אם יש לו שקדים ואם לאו אין לאסור ויש מקומות שבסעוד' של שמחה אחר אכילת תבשילי בשר אוכלין אורז מבושל בחלב שקדים וכן נהגו לאכול עלי גפן ועלי כרוב ממולאים בבשר עם חלב שקדים ואין למחות בידם: **י**) אסור לבשל בחלב אשה מפני מראית עין ואם יש לו צורך משום רפואה מותר ואם נפל חלב אשה לתוך תבשיל בטל וא"צ שיעור ובשר עוף מותר לבשל בחלב אשה ולאכול לצורך רפואה ומותר לבשל בשר עוף בחלב של בהמה טמאה: **יא**) ביצים הנמצאים בעופות לכתחלה אין לאכלם בחלב אפילו הם גמורות שיש עליו גם קליפה החיצונה הקשה ואם עבר ובישל אם כבר נגמר אפילו אין שם קליפה הקשה רק הקרום הלבן לבד די בכך וכן אם נגמר החלבון והחלמון וקליפה עבה אדומה קצת מותר בדיעבד אבל ביצה שנולדה דרך לידתה אע"פ שלא היה עליה הקליפה החיצונה רק קרום העליון הלבן לבד מותר לאכלה בחלב ועיין לעיל סי' ע"ה: **יב**) אם אכל ביצים הנמצאים במעי אמם אע"פ שהיו מעורות בגידים ומתוכרות בשדרה מותר לאכול אחריהם גבינה או חלב בלי שהות כלל: **יג**) נוקר הנעשה מקנים מתוקים ויש בע"ח שמלבנין אותו על ידי שנותנין לתוכן חלב מותר לאוכלו עם בשר יחד שאע"פ שנותנין חלב בפחות מס' מ"מ הפים שבורים יש יותר מס' ומתבטל ואפי' הנפש היפה תאכלנו ואין חושש: **יד**) המבשל בשר במי חלב או בחלב מתה או בחלב זכר של בהמה או שבישל דם בחלב פטור ממלקות אפילו על אכילתו ומ"מ הוא אסור באכילה וחלב מתה שאמרנו אין הפרש בחלב שיצא ממנה אחר מיתתה בין מתה מעלמה או נשחטה ונסיובי דחלבא שהוא חלב המתמצה מקפאון הגבינה זה אסור מה"ת ולפנינו בסימן י"ח יבואר מהו מי חלב: **טו**) מי חלב אפילו אותן שנשאר אחר שעושין הגבינה וכן חלב מתה אם נפל מהם לתוך קדירה של בשר אוסר התבשיל ואפילו לבשל לכתחילה יש לאסור: **טז**) אסור לחתות אש תחת קדירה של עובד כוכבים לפי שלפעמים מבשלין בשר ופעמים חלב לכן בשפחות שבבית ישראל שמבשלין לעצמם יש לבעל הבית לצוות להם שיהיה להם קדירה מיוחדת לבשר וקדירה מיוחדת לחלב שיש לחוש שמא יחתה ישראל תחת הקדירה שמבשלת השפחה והשמתיר תע"ב אבל אין העולם נזהרין בזה: **יז**) מותר ליקח אפר מהכירה לעשות עם מים לצורך חפיפת הראש ואין לחוש לפי שנשפך עליו פעמים בשר ופעמים חלב אבל הכלי שעושין בו יש ליזהר לכתחלה לאומרא בעלמא שלא להשתמש בו דבר היתר ומ"מ אין נזהרים מליקח אפר מהכירה שמבשלים שם להדיח כלים וכן יש זהירות לכתחילה שלא להשתמש מן הקדירות של התנורים שבבית החורף משום דנתזים עליהם פעמים בשר ופעמים חלב מן הקדירות שמבשלים בתנורים ודוקא בקדירות של חרס אבל קדירות של מתכות אין להקפיד אפילו לכתחילה וגם יש ליזהר שלא לשאוב מים מהחבית פעמים בכלי חלב ופעמים בכלי בשר לפי שלפעמים המה מלוכלכים בשיורי מאכל: **יח**) מי חלב הוא אותן המים שאחר שעושין הגבינות מבשלים הנסיובי והאוכל צף למעלה ולא נשאר בו אלא מים בלבד זהו הנקרא מי חלב אבל חלב המתמצה מקפאון הגבינה אינו בכלל מי חלב ואסור מן התורה ומעשה שליוה הרופא לחולה לבשל תרנגול שלם מבלי מליחה בתרנגול במים הנופלים מן הגבינה לתת שהוא נסיובי באלינביק וזהו רפואתו לשתות מים אלו והורה המורה להנצל מהאיסור יצלו התרנגול והחלב יבשלו במים הנופלים מהגבינה ויסננו אותם ויקחו המים צלולים ואותם המים יבשלו עם התרנגול באלינביק וישתה החולה אע"פ שאין בו סכנה: **יט**) המבשל פליל בחלב חייב וכן האוכלו אבל המבשל שליא או עור וגידים ועצמות ועיקרי קרניים וטלפים הרכים בחלב פטור וכן האוכלו פטור אבל אסור לבשל וכן לאכול ואפילו לבשל עצמות קשים אסור ואם נמצא עצם חלול בתוך תבשיל של חלב ויש ספק אם היה בו מוח ויצא ונתערב במאכל אם הוא עצם מעצמות שידוע ורגילות הוא שיהיה בו מוח ודרכו לצאת על ידי הבישול יש להחמיר בתבשיל מעט שאין בו ס' כפי אומד הדעת נגד המוח שבעצם ואם אינו מאותן עצמות הידועים שקורין מארך־ביין אין להחזיק איסור לומר שהיה בו מוח כלל: **כ**) אסור לבשל בשר בחלב הנמלח בקיבה בין בקרוש שבה בין בצלול ואם עבר ובישל אסור ובמקום הפ"מ יש להתיר בקרוש שבה ואפילו בצלול ונקרש יש להתיר במקום הפ"מ וצ"ע: **כא**) כשלוקחין הקיבה מתוך הבהמה ועודה חמה לכתחילה אין להניח החלב בתוך הקיבה עד שיצטנן ובדיעבד מותר אך אם נמלח בקיבתה או שעמד בו מעל"ע הרי זה נאסר ואסור להעמיד בו גבינות אחרות ושיעור שיהא במלחו הוא כדי שיתנו על האור ויתחיל להרתיח וגם צריך שימלח כל כך שלא יהיה נאכל מחמת מלחו ואם לא שהה כ"כ או שלא נמלח כשיעור הזה יש להתיר אם העמידו בו גבינות והחלב עצמה והקיבה עצמה אסורה כ"ק אפילו לא שהה כשיעור הנזכר ומ"מ אף שיש באותו חלב הנאסר כ"ק שיעור להעמיד בו גבינות אעפ"כ מותר אם הועמד בו גבינות: **כב**) כששהה במלחו כשיעור הנזכר או שעמד בו מעל"ע והעמיד בו גבינות אם היה החלב שבקיבה צלול אוסר כל הגבינות עד שיהיה ס' בחלב שהועמד נגד הדבר המעמיד ואם היה ס' בחלב הכל מותר ואם היה הקיבה קרושה אינה אוסרת כלום ואם היה צלול ונקרש יש להקל במקום הפסד כיון שלא נאסר חלב זה רק ע"י מליחה או כבוש שהוא מד"ס ובמקום הפ"מ יש להתיר אפילו בכשירה שינקה מן הטריפה בצלול ונקרש ועיין לעיל סימן ס"א בדין זה: **כג**) עור קיבה לפעמים מולחים אותה ומייבשים אותה ונעשה כעץ וממלאים אותה חלב מותר דמאחר שנתייבש הרי זה כעץ ואין בו לחלוחית בשר וה"ה שאר בני מעיים כשמייבשין אותם עד שנעשו כעץ ומ"מ לכתחילה אין לעשות כן ויש נזהרין מלאכול גבינה שהושם בתוך קנים יבישה כעץ וכן דבר אחר שהושם בעור קיבת נבלה כשהדבר מונח בתוכו מעל"ע והוא דבר לח שנעשה כבוש ובולע מעור נבלה והמביאים דבש בנודות של עור נבלה אין להתיר לקנות לכתחילה אם לא שמונח לגד השיעור ובדיעבד אם קנה נראה להתיר הדבש (עיין בהא"ע בשם כנה"ג ולפד"נ דמותר בדיעבד דהא בשר פוגם בדבש עיין סי' ק"ג וסי' ק"ד דשם משמע דאפילו לכתחילה מותר וצ"ע):

גליון מהרש"א

לא בטיל מג"א שם סק"ט ועיין חק יעקב שם ס"ק ט"ו דחולק ועיין בתוס' בפרק כל הזבחים: (בט"ז ס"ק י"ג) **וכאן** משמע שלא הקפידו. עיין גליון סוף סימן כ"ה בהג"ה:

יד אברהם

שהרי מתחמתו כדי לבערו מהעולם. וכ"מ בהדיא ביבמות (דף ל"ג ע"ב) וכ"כ בחידושי הרשב"א (שם דף ו') גבי בישול פתילה. ותדע דהא בב"ה הוא מהנקברים ותנן רי"א אם רצה לשרוף הנקברים רשאי. ש"מ דלא הוי בישול וכזה א"ש מה שהקשה הפמ"ג בא"ח סי' תקי"ד דאמאי מדליקין שמן בבהכ"נ ביו"ט הא הוי מבשל ובישול לא אמר מתוך רק בהוצאה והבערה. ולפמ"ש א"ש דה"ל הוי הבערה. ועיין בא"ח הל' שבת סי' רס"ד שמביא האחרונים דאסור להדליק נר של שבת בב"ח: ומה שהקשה בס' דרישת הזהב על הפ"א דאמאי מתיר להדליק נר חנוכה באיסור הנאה הא קא מתהני לי' ממצות ההוצאה שהיה צריך להוציא ע"ז וכה"ג היכא דמשתרשי בזה אסרו בנדרים. וי"ל כמ"ש בס' יד המלך דדוקא בנדרים דהוי כהקדש אסרינן אם יש לו הנאה אע"פ שאין מכוון להנות. אבל בשאר איסורי הנאה לא איכפת לן מה שבא לו הנאה ע"י המצוה בלא כוונה אע"ג דהוי פס"ר שרי באיסור הנאה כמ"ש הר"ן בחולין. אך אין דברי הר"ן מוסכמים כמ"ש בחידושי וכתבי להרמב"ם. אך י"ל בא"ח דבשעמ"ת סי' נו"ב לא ה"ר מפרש"י בעירובין (דף ל"א) דגרס הנאה שאין מגוף דבר האסור בהנאה מותר. וכ"ד הר"ן רפ"ג דסוכה. ואכ"ל הוי כאן רק גרם הנאה שא"צ להוציא מעות אחרות ובכה"ג לאו הנאה ומותר מאי' הנאה. ושוב מצאתי שכ"כ בשו"ת שב יעקב ביו"ד סי' ג'. אך כמודר הנאה מחבירו אוסר שם שיתן לו שמן לנ"ח כיון שהיה חייב לו לעולם והוא מוחל הכי מהנהו. ומדברי מהרש"ל שהביא הש"ך ס"ס רכ"ו מוכח דאף גבי נדרים מותר בכה"ג ודלא כס' כ"מ סי' ער"ה:

(סימן פ"ח סעיף א') **אפילו** בשר חיה ועוף אסור להעלותו על שלחן שאוכל עליו גבינה שלא יבוא לאוכלם יחד. ונ"ע דלא קאי האי טעמא בש"ס ר"פ כל הבשר. דהוי גזירה לגזירה. דאכילת עוף גופה גזירה מדרבנן כמ"ש ר"ס פ"ז ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה העלאת עוף אטו אכילתו. אלא מסיק דגזרינן העלאת עוף אטו העלאת בהמה כתוך אילפס דאתון דהוי איסור דאורייתא. וכ"כ הרשב"א בתה"א והרע"ב ותוי"ט ע"ש. ומ"ש הט"ז בזה אינו מובן ע"ש ועיין בט"ז סי' נ"ח. והנלע"ד דהמעיין היטב בש"ס ורש"י שם יראה לעיניים דגבי בהמה העלאה ואכילה אחת דהעלאתו היינו אכילתו שיבוא לאוכלם יחד. דאל"כ ע"כ גם לפי המסקנא הוי גזירה לגזירה. (ועיין בלח"מ ודבריו צ"ע). דגזרי' העלאת עוף אטו העלאת בהמה. והעלאת בהמה גופה גזירה אטו אכילתו. דליכא למימר דהעלאת בהמה כתוך אילפס דאתון היא גופה איסור דאורייתא שמבשל בב"ח. ומש"ה גזרינן העלאת עוף אטו העלאת בהמה. וזה אינו שהרי לדעת המחבר סי' פ"ז ס"ד לא גזרי' שום גזירה אטו בישול. כמ"ש הש"ך שם ע"ש. אלא מוכרח לומר דהעלאה היינו אכילה שבשבאו לגזור על אכילה ראו שאם לא יגזרו על העלאה לא תהיה קיום לגזירה דאכילה והכל רק חדא גזירה. וכה"ג איסור בכמה דוכתי. ועיין הרב המגיד פ"ט מהל' מ"א הלכה ד' שנראה שנתכוון למ"ש ודלא כהלח"מ. וגם דלא כס' תו"ח ע"ש. וכיון שזכינו לדין שהעלאה ואכילה א' היא גבי בהמה. ה"ה גבי עוף. ולא איצטריך לן תו למימר דגזרינן העלאת עוף אטו העלאת ואכילת בהמה אלא דהעלאת עוף היינו אכילתו וזה מדוקדק בלשון הש"ע אסור להעלות שלא יבוא לאוכלם יחד. נמצא שאין כאן גזירה לגזירה. דגזרי' העלאה ואכילת עוף אטו העלאה ואכילה דבהמה. ולזה אפשר נתכוון הט"ז: (שם) **אסור** להעלותו. ופשוט דאם העלם דאינו אסור לאכול כל א' בפ"ע. כיון שאפשר להפרידם זה מזה ולא יבוא לידי הרגל עבירה. ול"ד לעיסה שנילושה דאסורה לאכול אפי' כמילתא. כמ"ש ר"ס צ"ז. ס"ה בא"א להפרידם ויבוא לידי הרגל עבירה. וכן יש לדקדק מפרש"י שם במשנה (דף ק"ד) דב"ה סברי דעוף לא עולה ולא נאכל עם הגבינה. ולכאורה שפת יתר הוא אלא אשמועינן דבפני עצמו לא: **ובנודר** מאיזה דבר. כתב המ"י שאסור להעלותו על השלחן שאוכל עליו. וכ"כ הפמ"ג וכס' ח"ס חולק על המ"י ומתיר דכיון שאסר עליו הדבר ההוא מיבדל בדיל מיניה כמו חזיר ונבילה. ואין הנידון דומה לראיה דנבילה כולי עלמא בדילי מינה. אבל שנודר מן הדבר ורואה שאחרים אוכלין אותו אתי למיכל מיני' וסברא זו אי' בתורת יקותיאל. וכ"מ ביומא (דף י"ד) וקצת ראי' לאסור מהא דאמרי' לך לך אמרי' לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב. וכ"מ בתוס' דע"ז (דף ו') דגבי נזיר חיישי' טפי שיאכל מנבילה וטריפה. ותימה בכהה"ג בא"ח סי' תרי"ב כתב ע"ש הפוס' דדוקא גבי נזיר ואה"נ דוקא לאסור מן הסתם אבל בנודר מן הדבר אינו אסור אא"כ אמר בפירוש שיאכלנו. ועיין גיטין (דף ס"ח): (שם) **אבל** בשלחן שסודר עליו התבשיל מותר ליתן זה בצד זה. ובמשנה (דף ק"ז) מסיים ואינו חושש משמע להדיא דאפי' לכתחילה שרי. וצ"ל דמיירי מכוסים דאם הם מגולים אסור לכתחלה

באר הגולה

א משנה חולין דף ק"ד וכב"ה:

מטה יהונתן

(סימן פ"ח סעיף א') **אסור** להעלותו על השולחן. עש"ך סק"ב ונראה דוקא עד אגא שאני התם דעל שלהם יהיה אדם ע"ש ויש נסך' כא

דגול מרבבה

מ"מ לענין זה שיהיה אסור משום מעמיד אינו כנבילה ממש וכמ"ש הש"ך בס"ק למ"ד שלא דנ"ע דא"כ אף לענין מין במינו לא יהיה נבילה ממש שיאסר במשהו. וצ"ע:

יד אפרים

הנקרא כוון והוא דג שמא ומייבשין השלפוחית ונותנין לתוך המשקה שקורין בסולין מע"ד או מי דבש ושכעו להשקיע השמרים ולהצליל המשקה ונוהגין באשכנז ליתן לתוך יין ונתעוררו ע"ז לפי שהוא כבוש כמבושל ואף שבטל בס' אין מבטלין איסור לכתחלה יש כמה צדדי היתרים חדא שע"י היבוש נעשה מתורת אוכל כמ"ש לענין עור הקיבה ואף שהם אין לעשות לכתחילה כיון שאין ראוים בפ"ע רק הטעם והוא בטל בס' אין להחמיר אפילו מדרבנן ועוד דאין מבטלין איסור לכתחילה הוא ג"כ רק מדרבנן ועוד דציר דגים הוא רק מדרבנן אפילו ע"י כבוש ואין אסור כ"א כ"ק וכיון דאי אפשר בשום פעם לבא לידי כ"ש הוי ככלי שדרכו להשתמש בשפע ונבלע בו איסור מועט שמותר להשתמש וגם כי אולי אין דרכו להיות נכבש וגם מצטרף דעת רש"י והגמ"י דאין כבוש אלא בחומץ וציר גם אין הכוונה לבטלו רק להוריד השמרים ולהצליל המשקה והיתר גמור הוא ע"ש:

באר הגולה

ב משנה שם דף ק"ז וכדמפרש שמואל ובברייתא שם : ג שם בברייתא ובפי' התוספות שם:

נקודות הכסף

(סימן פ"ח סק"ג) עיין בש"ד סק"ס ובכ"ה :

מטה יהונתן

דאמרינן בפסחים דף י"א ר"א בודקין אור י"ד שחרית ובשעת הביעור ופריך בגמ' שם היכא דלא בדיל מי גזר ותקנו לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו' ור"י מתיר ול"ג דילמא אתי למיכל ולפמ"ש הש"ך ל"מ הגמרא מידי דלמא הא דגזר בחמץ היינו משום דחמץ שאני דעל כלחם יהיה אדם אבל לא בשאר דברים ואפשר י"ל הא דמחלק בין לחם לשאר דברי' היינו בשעת סעודה אדם כמו גבי מלח וכדומה שמביא הש"ך כ"ז אבל שלא בשעת סעודה ליכא לחלק בין לחם לשאר דברים א"כ התם גבי בדיקת חמץ דהוי שלא בשעת אכילה ספי' שפיר משמן החמץ ובלא"ה יש ליישב קושית הש"ך הא דכתב הר"ן דטעם בזה בשר וזה גבינה דאסור הוא

יד אפרים

(סימן פ"ח ס"ב) אם עשו שום היכר . עבה"ט ועיין בש"ע סימן קע"ג בשם הכ"ח דאם אין מכירין זה את זה אסור לאכול על מפה אחת משום דנדבק בשר במקום גבינה יחד במפה ע"ש וכן אם מפסיק בקיקן ע"ש בשעת זקוק בא"ז מהמיר והמג"א כתב דמה שמשמע בטור להתיר היינו במפה חדשה או בנתכבסה וזה אוכל בקצה מזה וזה בקצה אחר דאין נוגעין זה בזה ופשוט הוא עכ"ל המג"א . ועיין בתשובת בית יעקב סי' י"ב דמי שאוכל בשר אסור לו לישב תוך ו' שעות אצל מי שאוכל גבינה דשמא יושיט לו ויאכל אך אם זה שאוכל גבינה יודע שזה אוכל בשר מותר ע"ש ולענ"ד לא נהירא דמה שהביא ראיה מחולין דף ז' גבי אשת חבר טוחנת כו' דעביד איניש דמיגשי לאכול מה דיהבי ליה כו' (ומה שתלה זה בדברי התוס' ז"א דאדרבה התוס' כתבו על פירש"י שדוחק לחלק בכך ור"ל דלא מסתבר כן דטפי שכיח שיאכל מכלו ממה שנאמר שיאכל מה שיתנו לו אחרים ע"ש) וכאמת אין משם ראיה כלל דהתם אשה טוחנת דרך נשים לה לאכול וחיישינן שתטעה ותאכל דבעבידתה טרידא ואע"ג דהתרנן אמר משום דמוריא ואמרה תורה מדיהיה קאכיל היינו דמוריא סיהירא דאין כאן משום גזל אבל גם לטמקון דרכם בכך לאכול בשעת טחינה ולזה להרבותיה ג"כ ובמ"ש התוס' שם מהתוספתא וכן בכל דוכתא לא חיישינן אלא בשעת אכילה וכגון הא דהכא בשני אכסנאים וכן בחולה שהוזר אוכל גם כן וכן לא יאכל הזב עם הזבה כו' אבל במה שיושב אצל חבירו שלא ע"ד אכילה נראה שאין לחוש כלל ואף לדבריו נראה דוקא שזה שאכל בשר לא סעיד עדיין רק אכל מעט בשר באקראי אבל אם כבר סעד סעודתו ואינו אתב לאכול כלל אין לחוש ומכ"ש אם הוא איש מכובד בענין שנראה שהוא שיושיט לו חבירו ויאכל ספיקא שאין חשש . ויש"ם דליסב אצל עובד כוכבים האוכל בשר נבלה שרי ע"ש ונראה במי שאכל בשר מותר לו לעסוק במאכלי חלב וגבינה ולא חיישינן דלמא אתי למיכל מיניה אם אין דרך שהמתעסק לתקן המאכלים יאכל ממנו בשעת התיקון והא דפסחים דף י"א אמרינן לרבנן הוא עצמו מחזיר עליו לפרסו כו' משמע דאל"ס מודי לר"י דבדבר שהוא עסוק בו גזרינן שמא יושיט לפיו כמ"ש רש"י שם מ"מ נראה דדוקא

ב י הא דאסור להעלותו על השלחן דוקא ג בשני בני אדם (א) (ב) המכירים זה את זה (ב) ד [א] אפילו הם (ג) מקפידים זה על זה אבל אכסנאים שאין מכירין זה את זה מותר ה י ואפי' המכירים [ב] אם עשו שום (ג) (ד) היכר כגון שכל אחד אוכל על מפה שלו או אפילו אוכלים על מפה אחת (ג) ונותנים ביניהם פת להיכרא מותר :

הגה ודוקא שאין אוכלין מן הפת המונח ביניהם להיכר אבל אם אוכלין ממנו לא הוי היכר דבלאו הכי הפת שאוכלין ממנו מונח על השלחן (ארוך והגהות אשיר"י) אבל אם נתנו ביניהם ו כלי ששותין ממנו ובלאו הכי אין דרכו להיות על השלחן הוי היכר אעפ"י (ג) ששותין מן הכלי (ב"י בא"ח סי' קע"ג) (ד) וכל שכן ז אם נתנו שם (ד) מנורה או שאר דברים שעל השלחן דהוי היכר [ג] ויהיו זהירים שלא לשתות מכלי אחד ח משום שהמאכל (ה) נדבק בכלי (הג"ה אשיר"י ואו"ה) וכל שכן שלא יאכלו מפת אחד וכן נוהגין ליחד כלי של מלח לכל אחד בפני עצמו כי לפעמים טובלים במלח ונשארו שיורי מאכל במלח :

שפתי כהן

מפני שכל אחד היתר בפני עצמו אבל מותר להעלות בשר נבילה על השלחן שאוכל עליו בשר כשירה וכן מבואר בדברי הר"ן ומביאו ב"י בסימן ל"ז מיהו ממ"ש הרא"ש בפירושו לנדרים סוף דף מ"א גבי המודר הנאה מחבירו אוכל עמו על השלחן וז"ל ולא חיישינן שמא יאכל עמו דכיון שסדירו מסתמא שונאים זא"ז טפי מב' אכסנאים האוכלים על שלחן א' זה בשר וזה גבינה עכ"ל ומביאו ב"י לקמן סי' רכ"א משמע דאפילו בשאר איסורים נמי דינא הכי וי"ל דנדרים כיון שאינו אסור אלא מצד נדרו חשוב כבשר וחלב שכל א' היתר בפני עצמו אבל בשאר איסורים י"ל דמודה הרא"ש והא דכתב הרשב"א בתשובה ס"ס קע"ז ומביאו ב"י בא"ח סימן ת"מ דעובד כוכבים הבא עם המנו לבית ישראל אסור להעלותו עמו על השלחן כו' ופסק כך בש"ע שם נראה דהתם משום חומרא דחמץ שאני דכיון דחמץ במשהו רחוק הוא שלא יתערב פירור א' משל עובד כוכבים בשל ישראל כמ"ש הרשב"א שם תדע דהא אפילו בהפסק מפה קאסר התם אלא נמדברי הא"ח שהביא הב"י לשם לא משמע הכי לכאורה שכתב שם וז"ל אם רוצה העובד כוכבים לאכול חמץ בבית ישראל מותר ואפילו על שלחן ישראל קרוב הדבר להתיר זה מלה וזה חמץ דומיא דשני אכסנאים ע"כ ומדהתיר מטעמא דומיא דשני הכסנאים דוקא מכלל דס"ל דאפילו דבר שהוא אסור בפני עצמו אסור להעלות עמו על השלחן ומ"מ דברי הר"ן נראים וכן משמעות כל הפוסקים שלא כתבו איסור זה אלא גבי בשר וחלב וגם כ"ל דהא"ח מודה לזה אלא דשאני התם דעל שלחם יהיה האדם ורגיל בו כל השנה ולא בדילי אינשי מיניה וכה"ג כתב הרא"ש בפרק אין מעמידין גבי בישול עובד כוכבים דפת צריך הרחקה טפי משום דעל שלחם יהיה האדם ומביאו ב"י לקמן ר"ס קי"ד ע"ש תדע דהא ע"כ הר"ן גופיה מודה בלחם דהא אמרינן ר"פ כ"ה דף ק"ד ע"ב חלת ח"ל אי לאו דהיא דרבנן הוי גזרינן הטלאה אטו אכילה (וע"ל סימן שכ"ג ס"ק ב') אע"ג דאסירה באפי נפשה א"ו דבלחם שייך למיגזר טפי ודו"ק . ולפ"ז אסור להעלות לחם של איסור על השלחן כדרך שאסור בבשר וחלב : **ג** בשני ב"א המכירים זא"ז . שאינם מתביישים זה מזה ויאכל כל אחד מחבירו : **ד** אפילו הם מקפידין . כ"כ הטור וכ"כ ברמזים וכ"כ ב"י בא"ח סי' קע"ג וזה דעת האחרונים ודלא כמהרש"ל שם שמתיר בשני ב"א שאינן אחין אפילו מכירין זא"ז אם מקפידין : **ה** ואפילו המכירין אם עשו שום היכר כו' . ז"ל הטור וי"א שאם יש להם טבלה אחת שאין להם היתר ע"י היכר שעושין ביניהן עכ"ל ומוכח מדברי התוספות והרא"ש והנמשכים אחריהם דיש להם טבלה א' הוא לאו דוקא אלא ר"ל דמכירין זא"ז דחשיב כיש להם טבלה אחת ופליג אסברא ראבונה מיהו מדברי הטור בא"ח ס"ס קע"ג ומדברי המחבר כאן משמע דאפילו יש להם טבלה אחת מהני היכר וכן משמע מדברי הפוסקים וכן פסק בב"י שם וכן משמע בת"ח כלל ע"ז ד"ט וכ"פ מהרש"ל פכ"ה סימן מ"ג והאחרונים : **ו** כלי ששותין ממנו וכו' . ובב"ח פסק דאם שותין ממנו לא הוי היכר אע"פ שאין דרכו להיות על השלחן ודברי הב"י והרב עיקר : **ז** אם נתנו שם מנורה כו' . היינו כשאין דרכה להיות שם כגון ביום ובכה"ג אבל אם דרכה להיות בלילה במקום הזה לא הוי היכר : **ח** משום שהמאכל נדבק בכלי . והלכך אפי' הם בשתי שולחנות ואפי' שני אכסנאים אסור וכן כתוב בתא"ו כלל ח' דין י"ד:

טורי זהב

איסור אלא דוקא דרך בישול יחד ונמצא דהוי גזירה לגזירה בגמרא אמרי' דבכה"ג גזרינן גזירה לגזירה:(ב) אפי' הם מקפידים זה על זה. רש"ל בפ' כ"ה סי' מ"ג כתב ע"ז ולא נהירא דהא איתא בגמרא א"ל רב יימר לאביי אחין ומקפידין זע"ז מהו ופשט ליה דאסור ולא מבעיא ליה בשאר בני אדם מכירין זא"ז ומקפידין אלא ש"מ דוקא אחין שמקפידין אבל בשאר בני אדם אין שייך מכירין ומקפידין דלשון מכירין משמע שאוהבין זא"ז בלא הקפדה ובא"ח סי' קע"ג כזהר מזה וכתב אם היו מכירין זא"ז או ב' אחין אפילו מקפידין זע"ז אסור עכ"ל ולפי דברי רש"ל בשני בני אדם המכירים זא"ז הכרה בלא אהבה אלא אדרבה מקפידים מותרים ולא נלע"ד כן דהא בשני אחין ומקפידין היה ג"כ הסברא להתיר בגמרא אלא משום לא פלוג רבנן אסרו מטעם שלא יאמרו כל הסריקין כו' א"כ ה"נ בשאר המכירים זא"ז אמרי' לא פלוג א"כ מ"ש הטור בא"ח אפי' מקפידין קאי גם ארישא דהיינו מכירין זא"ז וכדבריו כאן וזה ברור : (ג) ונותנים ביניהם פת להיכר כו' . בטור סיים וי"א שאם יש להם טבלה אחת שאין להם היתר ע"י היכר שעושין ביניהם . לא נתכוין לאם יש להם לכל אחד טבלה בפני עצמו שיהיה מותר ע"י היכר שעושין ביניהם דלפי הי"א שהוא כתב שם דתליא מילתא בטבלה לא איכפת לן בהיכר שעושין דתלמודא לא איירי בזה אלא כוונתו דהיתר ההיכר שעושין שזכר תחלה לא מהני מידי אם יש להם טבלה אחת דזה גורם הקירוב אבל אם יש להם שני טבלאות מותר אפילו בלא היכר שעושין כל שאין הם עצמן מכירין זא"ז ולא כמו שהעלה[מו"ח]דברי הטור בל"ע *) והש"ע פוסק כפירוש הראשון של הטור דאפי' במכירין יש היתר ע"י היכר שעושין:(ד) וכ"ש אם נתנו שם מנורה כו' היינו ג"כ במקו' שבלאו הכי לא הית' המנורה עומדת שם דאל"כ הוי היכר דבכל שלחן צריכה המנורה להיות עומדת על השלחן וכ' בד"מ בשם או"ה שצריך שתהא המנורה גבוה קצת :

עד

ביאור הגר"א

פח [א] אפי' הם כו' . נט' שם : [ב] (ליקוט) אם עשו היכר כו' . זו היא לפי' ראשון שבתוס' אבל לפי' השני שם אסור וכ"כ הרא"ש שם וכ"פ בהגמ"ר פ"ק דשבת דאסור וכ' אע"ג דאמרינן בפ"ק דשבת (י"ג א') הכי השתא התם דעות איכא שינוי ליכא משמע דהיכא דאיכא שינוי מותר ההיא דיחוייא היא דלא הפשוט מינה אבל למסקנא הא אמרינן ת"ש אל ההרים לא כו' ואיכא למימר דה"נ באכילה . מס' ראבי"ה עכ"ל שם (ע"ב) : (ליקוט) ואפי' מכירים כו' . עמ"ש כמ"א דזהו לפי' ראשון של תוס' ורא"ש ומרדכי אבל לפי' השני אסור כמ"ש שם ושם להדיא וע"ל סי' קצ"ח ס"ג אא"כ יש שום כו' וכ"כ המרדכי בפ"ק דשבת וסמ"ג וש"פ וכ' מדקאמר שם התם דעות איכא שינוי ליכא ת"ש לא יאכל כו' ה"נ דעות כו' והוא לכאורה תמוה הא זה לפי הס"ד אבל לפי המסקנא הא איפשוט דאפילו בבגדו ובבגדה אסור וכן הקשה בהגמ"ר שם והוא כפי' שני של תוס' דחולין הנ"ל דאסור ואף שי"ל דאף דשינוי לא מהני מ"מ הפסק אפשר דמהני אין לדחוק דהא אמרינן שם סינר מפסיק בינו לבינה ושינוי ודאי דלא מהני אבל כי מעיינת ביה ניחא דאמרינן שם ופליגא דר' פדת כו' ועתוס' שם ד"ה ופליגא כו' ורש"י דפי' כו' וכ' ומפר"ת דפליגא דר"פ כו' והשתא ע"כ מוכח דבבב"ח ע"כ מותר בשינוי דאל"כ לא מוכח דפליגא ות"ה לאכול עם הנדה דדמי לבב"ח כמ"ש בגמ' שם ולא דמי לשכיבה דאסור מן התורה משום לא תקרבו וכמש"ש שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה ואל אשה כו' ור"ל על השכיבה כמש"ש כי אתא רב דימי כו' במערבא כו' ועתוס' שם ולפ"ז מוכח כפי' הראשון של תוס' הנ"ל (ע"כ) : [ג] ויהיו כו' . כמ"ש במתני' שם ובלבד שלא כו' וגמ' שם :

פתחי תשובה

פח שומן נמי והסמ"ג כתב ולדידי מהא לא איריא דחמאה מהותך בנר שקורין קרוזו"ל יש לחוש ע"י נענוע ישפוך משא"כ נר שומן עשוי כעין פתילה לא חיישינן שמא יטיף ונכון הוא עכ"ד ובא"ח סימן תנ"ב סעיף ב' לא משמע כן ע"ש ויש לחלק דהתם שצריך להכניסו לחורין ולסדקין חיישינן אף בנר העשוי כעין פתילה . והא דלא כתבו ג"כ שלא להדליק בחלב י"ל דחלב בדיל מיניה ונזכר שלא להחזיקו אצל מאכל משא"כ בחמאה : (ב) המכירים . עכה"ע והמודר הנאה מדבר או אוסר אכילה עליו אסור להעלות על השולחן כן משמע בש"ך ע"ש : (ג) מקפידים . מדברי הרא"ש שהביא הש"ך בס"ק ג' מבואר דאם נדרו הנאה זה מזה מותרים לאכול בשר וגבינה שאוכלים זה את זה ע"ש וכ"כ הסמ"ג וכתב הב"ח בשם רש"ל דביושבים רחוקים זה מזה בכדי שאין יכול האחד לפשוט ידו ולאכול ממה שאוכל חבירו שרי לד"ה בלא הכירא : (ד) היכר . עבה"ט מ"ש אך מי שאוכל בשר כו' והוא ט"ס וצ"ל שאכל בשר כו' ועיין סמ"ג שכתב לא ראיתי נזהרין בזה . ועיין בתשובת משאת בנימין סימן קי"ב בהמלצ התשובה דמשמע שם דאם גם אחרים אוכלים על שלחן זה מותר אף בלא היכר דזה עדיף מאם עשו שום היכר ע"ש ועיין במה שכתבתי לקמן סימן קנ"ס סק"ס :

באר היטב

פח (א) המכירים . שאינם מתביישים זה מזה ויאכל כ"א משל חבירו (נראה אפי' יחיד שיושב על השולחן ואין עמו שום אדם אפ"ה אסור משום שמא יבא לאכלם מחמת שכחה. בה"י) . וכתב הש"ך ונראה דוקא בשר אסור להעלות על שולחן שאוכל שם חלב או איסכא משום דלא בדילי אינשי מיניה שכל א' הותר בפני עצמו אבל מותר להעלות בשר נבלה על השלחן שאוכל עליו בשר כשרה מיהו אסור להעלות לחם של איסור על השלחן כדרך שאסור בבשר בחלב והטעם משום דאדם רגיל בו ועיין בסי' רכ"א ובא"ח סי' ת"מ : (ב) היכר . כתב הש"ך דמדברי הטור בא"ח ס"ס קע"ג ומהמחבר כאן משמע דאפי' יש להם טבלה א' מהני היכר וכן משמע מדברי הפוסקים עכ"ל (בבית יעקב סי' י"ב התיר לישראל לישב אצל עובד כוכבים האוכל טריפות דלא חיישינן שמא יושיט לו להכשילו.אך מי שאוכל בשר אסור לישב אצל מי שאוכל גבינה כי יש לחוש מאחר דמכירו אוכל גבינה לא ידע דאכל בשר ויושיט לו ויאכל ע"ש) : (ג) ששותין . כתב הש"ך והב"ח פסק דאם שותין ממנו לא הוי היכר אע"פ שאין דרכו להיות על השלחן ודברי הב"י והרב עיקר : (ד) מנורה . כ' הש"ך היינו כשאין דרכה להיות שם כגון ביום וכה"ג אבל אם דרכה להיות בלילה במקום הזה לא הוי היכר (דכל שלחן צריכה מנורה) : (ה) נדבק. והלכך אפילו הם בשתי שלחנות ואפי' ב' אכסנאים אסור וכן כתוב באו"ה:

יד אברהם

לכתחילה כמ"ש סי' נ"ה ס"ה ו' דאסור להניח כד של בשר אצל כד של חלב דשמא יפול מזה לזה . וכ"כ בסי' קי"א סי"מ בהג"ה דאסור לבשל לכתחילה ב' קדירות של ישראל ועובד כוכבים דשמא יתזו ניצוצות מזה [illegible]

גליון מהרש"א

(סי' פ"ח ש"ע סעיף ג') אם עשו שום היכר . דוקא בחמץ לא מועיל חיבור מפה עיין ש"ך ס"ק ב' :

פט שלא לאכול גבינה אחר בשר. ובו ד' סעיפים:

א א אכל בשר א [א] אפילו של ב חיה ועוף לא יאכל גבינה ג אחריו (א) ב [ב] עד שישהה (א) שש שעות [ג] ואפילו אם שהה כשיעור ד אם יש בשר בין השינים צריך להסירו ה והלועס לתינוק צריך להמתין:

הגה [ד] ואם מצא אחר כך בשר שבין השינים ג ומסירו ד צריך (א) להדיח פיו קודם שיאכל גבינה (הר"ן פכ"ה) ה [ה] ויש אומרים דאין צריכין להמתין שש שעות רק מיד אם סלק ו (ב) ובירך ברכת המזון מותר על ידי קנוח והדחה (תוס' ומרדכי פכ"ה והגהות אשיר"י והגה"ה מיימוני פ"ט דמ"א וראבי"ה) [ו] והמנהג הפשוט במדינות אלו להמתין (ב) אחר אכילת הבשר (ג) שעה אחת ואוכלין אחר כך גבינה מיהו צריכים לברך גם כן ברכת המזון אחר הבשר (ע"פ הארוך והגהות ש"ד) דאז הוי כסעודה אחרת דמותר לאכול לדברי המקילין אבל בלא ברכת המזון לא מהני המתנת שעה ואין חילוק אם המתין השעה קודם ברכת המזון או אחר כך (ד"ע ממהרא"י ולאפוקי או"ה) [ז] ואם מצא בשר בין (ד) שיניו אחר השעה ז צריך לנקרו ולהסירו (ד"ע ממשמעות הר"ן הנ"ל) [ח] ויש אומרים דאין לברך ברכת המזון על מנת לאכול גבינה (ארוך בשם מהר"ח) (ג) אבל (ב) אין נזהרין בזה ויש מדקדקים להמתין (ג) שש שעות אחר אכילת בשר לגבינה ח וכן נכון לעשות:

ב ו אכל גבינה מותר לאכול אחריו בשר מיד ט ז ובלבד (ה) (ד) שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהם ח ואם הוא בלילה שאינו יכול לעיין אותם היטב י צריך (ו) לרחצם יא [ט] ט וצריך לקנח פיו (ז) ולהדיחו י והקינוח הוא (ה) שילעוס

טורי זהב

פט (א) עד שישהה שש שעות. יש בזה ב' טעמים הא' שהבשר מוליא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך ולפ"ז מי שלא אוכל אלא לועס לתינוק אינו צריך להמתין וטעם ב' הוא טעם הרמב"ם משום בשר שבין השינים דמקרי בשר עד שש שעות ואח"כ הוי כמעוכל ולפ"ז גם הלועס חייב להמתין רק יש קולא בבשר שבין השינים שאחר ו' שעות וקי"ל להחמיר כשני הטעמים: (ב) אחר אכילת הבשר שעה אחת. ז"ל מהרא"י בזה רבים עושים פשרה מדעתן להמתין שעה אחת אחר הסעודת בשר וסילקו ובירכו ואוכלין גבינה אע"ג דלא אשכחן רמז לשיעור זה מ"מ מי ימחה בידם הואיל וסתו' וראבי"ה מתירין (פי' זהו דעה הי"א דא"צ להמתין ו' שעות שהביאו רמ"א בסמוך) אבל הצנועים מושכים ידיהם מסעודת שחרית לערבית גם נוהגים העולם דאין חילוק בזה בין עוף לבהמה ורש"ל פ' כ"ה סי' ט' תמה על זה למה נהגו להקל בזה נגד הרי"ף ורמב"ם שהצריכו לכל הפחות ו' שעות וכ' ש"ד שנוהגים כרמב"ם ולא כתו' דמתירים ומ"מ גם סילוק ובירך בעינן דאל"כ אפילו המתין כל היום אסור וכתב עוד ואם אי אפשר למחות ביד בני אדם שאינן בני תורה אבל בבני תורה ראוי למחות ולגעור בהם שלא יקילו פחות משש שעות ע"כ והוא האריך ובלבוש כ' דהך המתנת שעה שזכר רמ"א הוא מדברי סמ"ג והוא ט"ס שלא כתב שום פוסק כן רק מהרא"י ואו"ה כתבו שהעולם נוהגים כן אבל לא דדינא הכי ודבר פשוט הוא דמי שנוהג בקולא זו להמתין שעה אחת שצריך ג"כ לקינוח והדחה כמו שהוזכר בדברי י"א של רמ"א שמזה נמשכה הקולא הזאת: (ג) אבל אין נזהרין בזה

שפתי כהן

פט א אפילו של חיה ועוף. כלומר שהם מדרבנן וכמ"ש בסימן פ"ז: ב עד שישהה כו'. ז"ל הטור ובתוך השש שעות אפי' אין בשר בין השינים אסור לפי שהבשר מוליא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך ולפ"ז הטעם אם לא אכלו אלא שלעסו לתינוק א"צ להמתין דכיון שלא אכלו אינו מוליא טעם והרמב"ם נתן טעם לשהייה משום בשר שבין השינים והלועס לתינוק צריך להמתין וטוב לחוש כחומרי שני הטעמים עכ"ל ונתבארו דברי המחבר והעט"ז כתב בתוך הזמן אפילו אין בשר בין השינים אסור לפי שהבשר מוליא שומן ומוליא טעם עד זמן ארוך ולפיכך אם לא אכלו אלא שלעסו לתינוק צריך להמתין אע"ג שלא אכלו מ"מ טעם הבשר נשאר לו בפיו ומשך לו טעם שומנו כאלו אכל עכ"ל ודבריו תמוהין: ג ומסירו. כתב הר"ן *) דא"צ שהייה ו' שעות מאותו זמן שמסירו אלא מאכילה וכתוב בת"ח כלל ע"ו דין ח' דה"ה לענין המנהג בהמתנת שעה: ד צריך להדיח פיו. והר"ן כתב שצריך קנוח הפה ולא הזכיר הדחת הפה וכן העתיק בב"י בא"ח שם ובה"ח והיינו דאזיל לטעמיה דס"ל בעלמא דלא בעינן הדחת הפה אבל לדידן דבעינן הדחת הפה וכמ"ש הט"ו בסעיף ב' ה"ה הכא ולזה כתב הרב צריך להדיח פיו ופשיטא דבעי נמי קנוח אלא שקיצר בלשון. כ"ל: ה וי"א כו'. טעם פלוגתתן דאיתא בש"ס פכ"ה דאחר בשר אסור לאכול גבינה עד סעודה אחרת ודעת סברא הראשונה דהיינו מכדי זמן סעודת הבקר עד סעודת הערב שהוא ו' שעות וסברת הי"א דמיד כשסילק ובירך מיקרי סעודה אחרת וכ' מהרש"ל שם דלכ"ע אם לא סילק ובירך אפי' כל היום כולו אסור דהא בעינן סעודה אחרת והרבה בני אדם מקילין בזה וטעות הוא בידם עכ"ל ומ"ש הרב בסג"ה אבל בלא ברכת המזון לא מהני המתנת שעה הוא לאו דוקא דהא"כ דכל היום כולו אסור עד שסילק ובירך: ו ובירך ברכת המזון. נראה דאם אכל בשר בלא סעודה צריך לברך ברכה אחרונה מקודם ובלאו הכי לא הוי סילוק: ז צריך לנקרו ולהסירו. וכבר נתבאר בס"ק ד' דצריך הדחה וקינוח הפה אבל ודאי אם לא מצא בשר בין שיניו דהמנהג בהמתנת שעה סגי אפי' בלא קינוח והדחה וכ"כ באו"ה שם ד"ד ומביאו בת"ח לפסק הלכה וכ"כ ומ"ש הרב די"א מיד אם סילק ובירך מותר ע"י קינוח והדחה משמע דקינוח והדחה מיהא בעי היינו אם בא לאכול מיד אחר שסילק ובירך ודברי הל"ח (דף רי"ח ע"א) אינם מובנים לי בזה: ח וכן נכון לעשות. וכ"כ מהרש"ל דכן ראוי לעשות לכל מי שיש בו ריח תורה ע"ש: ט ובלבד שיעיין ידיו. וכתב רי"ו דה"ה בלילה אם יש לו נר יפה א"צ נטילה ומביאו ב"י בא"ח שם ונראה דדוקא נקט נר יפה אבל בסתם נר צריך נטילה כדמשמע בש"ס ופוסקים ומהרש"ל שם סי' י' פי' יותר נר יפה כעין אבוקה מיהו הטור כתב בשם הרי"ף שיש לרחצם אף ביום לפי שלפעמים הגבינה שמינה ונדבקת בלחלוחית הידים ולאו אדעתיה וכן דעת האחרונים וכ"כ העט"ז דכן נוהגין: י צריך לרחצם. וכתב ב"י בא"ח סימן קע"ג וז"ל כתוב בספר א"ח בשם הראב"ד דכל הדברים הנוהגים באחרונים נוהגים באמצעים שבין גבינה לתבשיל בין להקל בין להחמיר חוץ משפשוף בגופו או בכותל או בהיסח הדעת שפוסלים באמצעים ואינם פוסלים באחרונים מפני שעדיין רוצה לאכול וידיו צריכות שימור וחוץ מניגוב הידים שאף האמצעים צריכין ניגוב כראשונים וחוץ משאר משקים שאינם כשרים לאמצעים מפני שהן שמנים ולחים ואינם מנקין את השומן ואת המאכל עכ"ל וכ"כ בת"ח שם אבל מהרש"ל שם חלק וכתב מאחר שכל המשקים כשרים למים אחרונים לנקות הזוהמא כ"ש שמנקין ומעבירין לחלוחית המאכל עכ"ל. ואין כדאי בסברא זו לדחות דברי הראב"ד והנמשכים אליו ובפרט להקל בדבר שאין בו טורח כלל. ודין מים אחרונים עיין בא"ח סימן קפ"א: יא וצריך לקנח פיו ולהדיחו. וכתבו הגה"מ בשם מהר"מ שא"צ לדקדק בקנוח פה והדחה אלא איזה

מהם

ביאור הגר"א

פט [א] אפי' של כו'. כפי' הא דאגרא עוף אחר גבינה הוא מפריך ארב יצחק והא תני אגרא כו' ועתוס' שם שדחקו בזה אלא דבתחלה בשר אין חילוק וע"כ הא דאגרא אחר גבינה הוא: [ב] עד שישהא כו'. דסעודת שחרית של ת"ח הוא בשעה ששית כמ"ש בפ"א דשבת (י' א') ודפסחים ואמר שמואל מסעודתא כו' ומדינא קאמר דהא קרי נפשיה חלא שלא עשה גדר להחמיר. רי"ף ע"ש: [ג] ואפילו כו' והלועס כו'. דהרמב"ם כתב הטעם משום בשר שבין השינים שאין מתעכל עד ו' שעות ולפ"ז היה מותר אחר ו' שעות והטור כ' הטעם משום שהבשר מוציא שומן ומושך טעם זמן ארוך ולפ"ז הלועס א"צ להמתין וכ' הטור שיש להחמיר כשני הפירושים: [ד] ואם מצא כו'. נהי דאין מושך טעם לא גרע מגבינה דג"כ אינו מושך טעם דלכך מותר כו': [ה] וי"א כו'. כפי' תוס' שם ד"ה לסעודתא כו': [ו] והמנהג כו' מיהו כו'. בנויה על דברי הזוהר פ' משפטים דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא כו': [ז] ואם מצא כו'. גמ' כנ"ל: [ח] וי"א דאין כו'. כמ"ש תוס' שם אם סילק כו' וזה אין סילוק ועפ"ז: [ט] (ליקוט) וצריך לקנח פיו ולהדיחו. אבל הרשב"א

חידושי רע"ק

(סימן פ"ט ש"ך סק"ה) **אם** לא סילק ובירך אפי' כל היום ולזה הסכים המג"א (סימן קצ"ו ספק"ה): (ס"א בהג"ה) **אחר** אכילת בשר לגבינה. אפשר דדייק בזה דלאחר אכילה

הוא

באר היטב

פט (א) להדיח. כ' הש"ך דפשיטא דבעי נמי קנוח אלא שהרב קיצר בלשון וכ' הר"ן דא"צ שהייה ו' שעות מאותו זמן שמסירו אלא מאכילה וכת' בת"ח דה"ה לענין המנהג בהמתנת שעה: (ב) ובירך. כ' מהרש"ל דלכ"ע אם לא סילק ובירך אפי' כל היום כולו אסור דהא בעי' סעודה אחרת והרבה בני אדם מקילין בזה וטעות הוא בידם עכ"ל ונראה דאם אכל בשר בלא סעודה צריך לברך ברכה אחרונה מקודם ובלא"ה לא הוי סילוק ש"ך (וה"ה נ"כ מי שנוהג אף גבי בשר אחר גבינה בב"ה ובסילוק אם אכל גבינה בלא סעודה דצריך לברך ברכה אחרונה מקודם. כה"ג): (ג) שעה. כתב הט"ז בשם מהרא"י דהצנועים מושכים ידיהם מסעודת שחרית לערבית וכתב ש"ד דעכ"פ בבני תורה ראוי למחות ולגעור בהן שלא יקילו פחות משש שעות ועכ"פ אף מי שנוהג קולא להמתין רק שעה א' צריך ג"כ לקנוח והדחה ואלו המברכים ברכת המזון כדי לאכול אח"כ גבינה המה עושים נגד הש"ס דלא התירו בברכת המזון אלא כשמסלק עצמו מאותה סעודה אבל אלו מכינים עצמם לאכילה אחרת א"כ ברכת המזון לא מהני כלום והירא דבר ה' יחדל עצמו מלישב עמהם במסיבה אחת: (ד) שיניו. כ' הש"ך וצריך ג"כ קנוח והדחה אבל ודאי אם לא מצא בשר בין שיניו דהמנהג בהמתנת שעה סגי אפי' בלא קינוח והדחה וכן נוהגין עכ"ל: (ה) שיעיין. כ' הש"ך דה"ה בלילה אם יש לו נר יפה כעין אבוקה א"צ נטילה מיהו כתב הרי"ף שיש לרחצם אף ביום לפי שלפעמים הגבינה שמינה ונדבקת בלחלוחית הידים ולאו אדעתיה וכ' העט"ז דכן נוהגין (וכתב פר"ח והאוכל במגריפה בין ביום ובין בלילה א"צ נטילה): (ו) לרחצם. ודוקא במים מהני הרחיצה אבל לא בשאר משקים. ש"ך: (ז) ולהדיחו.

פתחי תשובה

פט (א) שש שעות. עיין ש"ך אם לועס לתינוק תבשיל שיש בו שומן לכאורה לכל הפירושים אין צריך להמתין דמושך ליכא כיון דלא אכל ובין שינים ליכא אלא דמ"מ כתב הסמ"ג דיש להחמיר להמתין שש שעות משום לא פלוג ולא לפרוץ גדר: (ב) אין נזהרים בזה. עבה"ט סוף ס"ק ג' בשם ט"ז ועיין בספר בכור שור בחידושיו לחולין דף ק"ה שחולק עליו והפלא שאין למחות ביד המקילין שסבירא רמ"א ז"ל דיש להם על מה שיסמכו ע"ש: (ג) שש שעות. עבה"ט של מהרי"ט ז"ל אם הם שעות זמניות. ועיין כו"פ וסמ"ג ונחלת אדם שהסכימו לדעת הכנה"ג דאינם זמניות ע"ש וכן שמנהג. [ועיין בתשובת ח"ס סימן ע"ג דחולה השותה מימי חלב לרפואתו אפילו הוא רק חולה קצת א"צ להמתין אחר אכילת בשר יותר משעה ואחר שהבר כירך כרהמ"ז ישתה וירוח לו ע"ש]: (ד) שיעיין. עבה"ט בשם פר"ח ובסמ"ג כתב דנכון להחמיר בדבר שאין בו טורח ע"ש: (ה) שילעוס פת. וכתב ספרי מוהר"א ז' דהקינוח הוא שיבלע דוקא לא שלועס ופולט ע"ש

יד אברהם

חיבר. ר"ל שאחד שותה וא' לא שדרכם בכך כל השנה. דאין לפרש דשותין שניהם היא גופה אסור. כמ"ש הג"ה בסמוך. ורש"ל חולק על הג"ה וס"ל דאי שותין ממנו לא הוי היכר מה שאין דרכו להיות על השולחן.

ונלע"ד דאיה ברורה לדעת הג"ה ממ"ש התוספות בפ"ב דפסחים (דף קי"ס ע"ב) גבי מיחם שמחממין בו חמין למזוג הכוס ועומד באמצע. דהוי היכר והפסק אליהם. ומביאם התוי"ט פ"ט (חולין פ"ח משנה ב') ערוך לקנח פיו ולהדיחו. וז"ל הטור יש נוהגין לשרות פת ביין או במים ולאכלו והוא עולה בשביל קינוח והדחה. ויותר טוב להיות כל א' כפ"ע עכ"ל. ועיין סי'

מילואים

(סי' פ"ט ש"ך ס"ק ב') עבפמ"ג ויש לפרש דברי הגמ' בשר שבין השינים מהו. פי'

באר הגולה

א מימרא דרב חסדא חולין ד' ק"ה: ב הרמב"ם בפ"ט מהמ"א והרשב"א בת"ה ובשם גדולי המחברים וש"ס: ג שם בגמ' כמר עוקבא וכפירוש הרא"ש והרמב"ם שם: ד כרב חסדא שם: ה טור: ו כפשטא דרבי יוחנן גר' אסי שם: ז כרב יצחק בריה דרב משרשיא שם דף ק"ד: ח שם בגמרא מלויקא דתנא אגרא וכו': ט כבריתא דב"ש וב"ה שם: י מימרא דרבי זירא שם

מטה יהונתן

דכל חד לחוד ברי א"כ הרואה שהוא אכל גם הוא אתי למיכל מפאח"כ דבר האיסור ליכא למיגזר א"כ ס"ה גבי תלה אף דבדיל מני' כיון שהרואה שהכהן אוכל גם הוא יבוא לאכול והא דבמודר הנאה דמותר היינו משום דשמא הם שונאים זה לזה ולא יבוא לאכול מחברי' וכמ"ש הרא"ש פא אי נא"ס סי' אסור כיון דחבירו ג"כ אוכל: (סימן פ"ט ס' א' בהגה"ה) וי"א דא"צ להמתין ו' שעות רק כו'. ומותר ע"י קנוח והדחה והא דצריך אפילו אחר בה"מ קינוח והדחה יש להוכיח כן מד"מ ס' כ"ס ד' ק"ו ע"ב ד"ה עוף וגבינה שכ' שם וז"ל סימא האיך פריך מגבינה א"כ לבשר אחר לגבינה וי"ל דהכי פריך דדכי אגרא משמע עוף וגבינה נאכל באפיקורן בלי נ"י ובלי קינוח אבל באמת בשר בעי נ"י וה"ד אי בשר שמלה אפילו בנ"י וקינוח הפה לא סגי עד סעודה אחריתי אלא לאו אגבינה תמלה עכ"ל וא"כ ע"כ צ"ל דס"ל להתו' דאף בסעוד' אחרת נמי צריך קינוח דאל"כ הנ"ל לא משכחת לי' קינוח והדחה א"ו דאף בגבינה א"כ נמי צריך קינוח והדחה כמ"ש הרמ"א שאלולי בה"מ בודאי לא מהני המתנת שעה והנה כמ"א בת"ח כ' דאפי' בבשר אחר גבינה נמי צריך בה"מ ומסתבר דלא כוותי' דקאמר התם מאי אמצעי' בין בשר לגבינה רשות והיינו בתוך הסעודה וא"כ ע"כ צ"ל דלאו צריך בה"מ דאל"כ ליכא מציאות למים אמצעים שיהיה רשות כלל דהא קודם בה"מ צריך עכ"פ מים אחרונים ושמא הוכה א"כ אמצעים הם ולא צורך א"ו דאין צורך לבה"מ כלל בין גבינה לבשר: (שם סעיף ב') צריך לרחצם. עיין

דגול מרבבה

(סי' פ"ט ש"ך ס"ק ב') דאין צריך שהייה ו' שעות מאותו

יד אפרים

בדבר שהרגילות היא לפעמים בשעת העסק הוא אוכל לאכול ואוכל ממה שעוסק בו אבל בדבר שאין דרכם בכך לא גזרינן וע' במג"א סי' תרי"ב ומ"ש בדגול מרבבה ומ"ש בספרי תשובה שלי וכן כתב בשו"ת תשובה מאהבה בשם ס' כנפי יונה שיש להקל שבלאי המה שמתירים לאכול גבינה אחר בשר להקל ע"ש וכן עמא דבר שבני בית הם עוסקים בסעודה לצורך הלילה במאכלי חלב אף שאכלו בשר בצהרי' ואין פוצה פה ומצפצף ומ"מ נראה במאכלים דלך שהמתעסק בהם אוכל בשעת מלאכתו שיש לחוש איידי דטריד בעבידתיה בלע נ"כ וקאכיל איסורא והכל לפי הענין ואם שניים עוסקים וידעו זה מזה שאכלו בשר ודאי אין להחמיר למדכרי אהדדי כדקי"ל לענין קריאה לאור הנר ע"ש: (סי' פ"ט ס"א בהג"ה) **אחר** אכילת הבשר שעה. עבפ"ע

חידושי בית מאיר

(סימן פ"ט סעיף ב' ש"ך סק"י) **חוץ** משפשוף בגופו

גליון מהרש"א

(סימן פ"ט ס"ע ה') **אפי'** של חיה ועוף. וכן נזרו בעוף לענין נשפך וספק אם היה בו ששים דל"א בית ס' דרבנן להקל ט"ז סי' צ"ח ס"ק ה' מיהו הש"ך שם חולק: (שם) **אם** יש בשר בין. ומ"מ לענין לאכול דגים אחר בשר לא חיישינן ס' קט"ז ס"ג בהג"ה: (שם בסג"ה) להמתין ששה שעות.

פת ויקנח בו פיו יפה יא וכן בכל דבר שירצה **יב** חוץ מקימחא (ו) ותמרי וירקא לפי שהם נדבקים בחניכין (פי' מקום למעלה מבית הבליעה קרוב לשינים) ואין מקנחים יפה **יג** [י] יב ואחר כך ידיח פיו במים או ביין במה דברים אמורים **יד** בבשר בהמה וחיה יג אבל אם בא לאכול בשר (ח) עוף אחר גבינה אינו צריך לא קינוח ולא נטילה :

הגה (ד) [יא] ויש מחמירין אפילו בבשר אחר גבינה (מרדכי בשם מהר"ם וב"י בא"ח סי' קע"ג) וכן נוהגין **טו** שכל שהגבינה קשה **טז** אין אוכלין אחריה אפילו בשר עוף כמו בגבינה אחר בשר (וכן הוא בזוהר) ויש מקילין ואין למחות רק שיעשו קנוח והדחה ונטילת ידים **יז** מיהו טוב (ט) להחמיר :

ג [יב] יד אבל תבשיל של בשר מותר לאכול אחריו תבשיל של גבינה והנטילה ביניהם אינה אלא רשות [יג] (ויש מצריכים נטילה) (שערים והגהות ש"ד) אבל אם בא לאכול הגבינה עצמה אחר תבשיל של בשר או הבשר עצמו אחר תבשיל של גבינה חובה ליטול ידיו :

הגה (ה) **יח** [יד] (י) ושומן של בשר דינו כבשר עצמו (רשב"א סימן ש"י ומרדכי והגהת ש"ד) [טו] ונהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר כמו אחר בשר עצמו ואין לשנות ולפרוץ גדר (ארוך וב"י) **יט** מיהו אם אין בשר בתבשיל רק שנתבשל (יא) (ז) בקדירה של בשר מותר לאכול אחריו גבינה (שם) ואין בו מנהג להחמיר וכן נוהגין לאכול בשר אחר תבשיל שיש בו גבינה או חלב **כ** [טז] מיהו יש ליטול ידיו (יב) ביניהם ואפי' לא יאכל בשר ממש רק תבשיל של בשר אחר תבשיל של גבינה אם נגע בהן בידיו (בשערים והג"ה שערי דורא) **כא** [יז] (יג) שמש המשמש בסעודה ונוגע באוכלין אינו צריך נטילה דלא הצריכו נטילה רק לאוכלים (ב"י בשם רש"י) :

ד [יח] טו מי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר צריך לבער מעל השלחן שיורי פת שאכלו עם הגבינה [יט] טז ואסור לאכול גבינה (ח) על מפה שאכלו בה בשר (וכן להפך אסור) (כן משמע בארוך) [כ] יז וכל שכן שאסור לחתוך גבינה אפי' צוננת בסכין שרגילין לחתוך בשר ולא עוד אלא אפילו הפת שאוכלים עם הגבינה אסור לחתוך בסכין שחותכין בה בשר :

שפתי כהן

מהם שירצה יקדים ע"כ ומביאו ב"י שם : **יב** חוץ מקימחא . כ"כ הטור ומשמע דבכל קימחא לא הוי קינוח וכן משמע באשיר"י וכל הפוסקים ותימה על מ"ש בת"ח חוץ מקימחא דשערי ועוד דבש"ס ר"פ כ"ה (דף ק"ה ע"א) משמע להדיא דבכל קימחא אסור ע"ש והדבר פשוט שט"ס הוא בטור שם ובלבוש שם לא הרגיש בזה וכתב כלשון הטור שם : **יג** ואח"כ ידיח פיו . לאו דוקא דה"ה אם מקדים ההדחה וכמ"ש בס"ק י"א וכ"כ הב"י עצמו בא"ח שם על לשון הטור שהוא כלשון המחבר : **יד** בבשר בהמה וחיה . ואף על גב דחיה מדרבנן כיון שבשרה דומה לשל בהמה החמירו בה : **טו** שכל שהגבינה קשה . ומן הסתם אם היא ישנה ו' חדשים חשיבה קשה והכי איתא בת"ח שם די"ב : **טז** אין אוכלין כו' . וכתוב בספר מצרף לחכמה דף כ"ז ע"א דלפי מה שנתבאר בסעיף א' דאחר אכילת בשר נוהגין להמתין שעה א' א"כ אפשר דגם הזוהר מודה שלא אסר רק בסעודה אחת ובשעה אחת ודוק עכ"ל ולישנא דהזוהר פרשת משפטי' הכי משמע ע"ש : **יז** מיהו טוב להחמיר . ומהרש"ל שם קרא תגר על המחמירים שהוא כמו מינות ואמר דוקא מהר"מ שבא מכשול לידו פעם א' החמיר אבל מי שלא בא לידו תקלה לא יכול להחמיר ע"ש שאין דבריו מוכרחים ואדרבה בדברי מהר"מ שם משמע איפכא ע"ש ודוק: **יח** ושומן של בשר וכו' . ואפילו שומן של עוף דינו כשומן ממש כ"כ בת"ח שם ד"ד בשם המרדכי והגהה ש"ד וכ"פ בסימני ת"ח שם : **יט** מיהו אם אין בשר כו' מותר . לקמן ריש סי' צ"ה יתבאר דאפי' לאכלו עם גבינה מותר דהוי נ"ט בר נ"ט ונראה דהא דאשמועינן הכא דמותר לאכול גבינה אחר כך היינו אפילו נתבשל בקדרה שלא הודחה יפה דהוי קצת ממשות של איסור דבכה"ג אסור לאכלו עם גבינה כמבואר שם והכא שרי : **כ** מיהו יש ליטול ידיו ביניהם . אף ביום לכ"ע דיותר נדבק בידים מגבינה עצמה כן הסכימו הפוסקים כמ"ש בת"ח שם דין ג' : **כא** שמש המשמש כו' . כ"כ גם הב"י בשם רש"י פ' כ"ה (דף ק"ז ע"ב) ובאמת לא דקדקו כלל דרש"י לא איירי התם אלא לענין נ"י הראשונים לאכילה והוא פשוט בש"ס שם ומוסכם מכל הפוסקים כמו שנתבאר בא"ח סימן קס"ג שאין המאכיל צריך נ"י אע"פ שנוגע אבל מים אמצעים בין תבשיל לגבינה או איפכא דטעמא הוא דנדבק בידים פשיטא דאין חילוק בין אוכל לנוגע ולא לישתמיט חד מהפוסקים

טורי זהב

בזה . לא ידעתי במה סמכו בזה דהא עיקר הקולא הוא דס"ל כהי"א שזכר רמ"א שהוא דעת התו' והאגו"ה כמ"ש לעיל בשם מהרא"י ושם הוזכר בפי' התו' בלשון זה אלא אפי' לאלתר אם סילק ובירך שפיר דמי עכ"ל משמע דלא מהני ברכת המזון אלא כשכבר סילק עצמו מן הסעודה של בשר ואלו כאן לא סילקו עצמם מן האכילה אדרבה מכינים עצמם לאכילה אחרת וא"כ ברכת המזון לא מהני כלום כמלא שאין להם על מה שיסמוכו ועושים נגד דברי התלמוד לפי כל הדעות והירא דבר ה' יבדיל עצמו מלישב עם שאינן נזהרין בזה במסיבה אחת : (ד) ויש מחמירין אפי' בבשר אחר גבינה . פי' להמתין שם שעות ושיעור גבינה קשה שזכר רמ"א היינו שעברו עליה ו' חדשים או שהיא מתולעת כ"כ או"ה וכתב שם דאין איסור בבשר אחר גבינה דדוקא טעם בשר שבפה מאחר שעיקרו נקרא בשר שייך למגזר בו אטו בשר בחלב מ"מ מצד החסידות יש ליזהר ע"כ ונלע"ד (דאפי') לטעם הרמב"ם שזכרתי בריש הסימן שבאכילת גבינה אחר בשר הוא משום בשר שבין השינים אבל בטעם שמושך מן הבשר שבפה לא איכפת לן אפשר לומר כאן בכל גבינה לית איסור לאכול בשר אחריה דגם בבשר שבין השינים לא הוי קרינן ביה בשר אי לאו דגלי לן קרא הבשר עודנו בין שיניהם כדאיתא בגמרא מ"ה בגבינה שבין השינים לא הוי גבינה כלל ולטעם שזכרתי שהוא משום שומן פשיטא יש לאסור גם בגבינה מותלעת שטעם שלה נמשך בפה זמן רב א"כ יש להחמיר אבל נלע"ד דדוקא בגבינה מותלעת יש להחמיר כן והוא מדינא מטעם שזכרנו אבל בגבינה ישנה ואינה מותלעת ולא נעשה מחלב אשר הועמדה בקיבה כדי להקפיא החלב רק נעשה מחלב בעלמא ונתייבשה או אוכל חמאה אין להחמיר בזה יותר מקינוח וניקור שינים והדחת פה וידים כי אם מי שנוהג בתוספת פרישות וזהירות כן נלע"ד : (ה) ושומן של בשר כו' . וכתוב בת"ח כלל ע"ז בשם הגהת ש"ד דאפי' בשומן אווז יש להחמיר כן ובב"י בא"ח סי' קע"ג כתב בשם הגה' מיימון דמרק של בשר יש לו דין בשר ורבי' יונה פ' אלו הדברים כתב דיש לו דין תבשיל של בשר הואיל והוא צלול אבל אם הוא

באר הגולה

יא מסקנת הגמרא שם : יב טור : יג שם בשם הרמב"ם מהא דתנא אגרא שם וכפי פירושו היינו דוקא גבינה ואחר כך עוף: יד מימרא דרב נחמן חולין דף ק"ה . וכפי' התוספות בשם ר"ת דכיון דאין הבשר והגבינה בעין וליכא אלא טעם לא החמירו שיהא חובה ליטול ידיו : טו טור בשם א"ח מהירושלמי והג"א בשם א"ז : טז תשובו' הרמב"ן סי' קע"ב (ורשב"א סימן ע"ז) : יז שם :

מטה יהונתן

ש"ך סק"י שהביא בשם מהרש"ל דמים אמצעים אסור בשאר משקין כו' ומד"ת מוכח כד' הא"ר שכתב בא"ד שהבאתי לעיל בס"א וז"ל ור"ת מפרש דאכל בשר אסור לאכול גבינ' היינו בלי נ"י וקה"פ כו' ומר עוקבא דלא אכיל עד סעודה אחריתא בלי נט"י וקה"פ ולפום ריהטא איך שייך לומר דלא אכיל עד סעודה אחריתא בלי נט"י וק"פ דהא ע"כ צריך ליטול ידיו לבה"מ תחלה ומים אחרונים חובה וא"כ יש לו נטילה אע"כ צ"ל דס"ל לתוס' דמים אמצעי' פסולין בשאר משקין ומים אחרונים כשרים וא"כ אף שנטל ידיו בשאר משקין לשם מ"א ולגבי אמצעי' לא מהני כלל : (שם סעיף ג' בהג"ה) שמש כו' בספור' א"צ נטילה . עיין ש"ך ס"ק כ' ובפ"ת שתמהו על הב"י

יד אפרים

ועיין פו"מ בשם פר"ח ועיין בגן המלך אות קנ"ד דעתו שלעולם משערין לפי הזמן ולעולם צריך להמתין רביע היום ובקיץ שהיום ארוך ימתין הרבה ובחורף ימתין מעט ע"ש ובאמת לא נהגו כן רק ממתינין שש שעו' דהיינו חלק רבע מעל"ע בין בקיץ בין בחורף ובמקום שיש מיחו' חולי יש לסמוך על הפר"ח :

חדושי בית מאיר

או בכותל . כ"כ פירוש אלו דברים עי' במ"י כלל ע"ו : (סעיף ג' ש"ך ס"ק י"ט) פי' באר היטב משינו מכח הרמ"א שם שאוסר . ולי נראה דהש"ך סובר דזה הוי כמו דיעבד כיון דאכל תבשיל

גליון מהרש"א

ר"ל מסעודה לסעודה ואף שבחורף אין בין סעודת צהרים לסעודת ערבית כ"א ד' שעות וזה מוסכם. פר"ח : (סעיף ג' בהג"ה) ושומן של בשר . בתנח"ם בשם סמ"ק הביאו הב"י א"ח ס' קע"ג דבר מטוגן בשומן אינו מושך הטעם בפה כ"כ כמו מרק של בשר וע"ש בב"י :

יד אברהם

רחיצת ידי' ופה כנהוג לבשר וה"ה הכא:(שם ס"ג בהג"ה) **שלא** לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר כמו אחר בשר עצמו . כד"מ מוכח דלאו דוקא גבינה עצמה אלא אפי' תבשיל של גבינה אחר תבשיל של בשר נהגו להחמיר וכ"כ מהרש"ל . אבל מדברי הג"ה בסמוך לא נראה להחמיר בזה . וכ"כ במ"י כלל ע"ו ובס' א"ז בא"ח סי' קע"ג שזהו דעת הג"ה דמהני קינוח והדחה : (שם) **מיהו** אם אין בשר בתבשיל רק שנתבשל בקדירה של בשר מותר לאכול אחריו גבינה . כתב הש"ך לקמן ר"ס צ"ה יתבאר דאפי' לאכלו עם גבינה שרי דה"ל נ"ט בר נ"ט דהיתרא ונראה דהאי לאשמועינן אפי' אם אין הקדירה רחוצה יפה ע"ש , וכתב א' מהאחרונים ס"ק י"ד . ולא אבין הלא לרמ"א שם אסור . וכבר הקדימוהו במ"י וס' א"ז שם וי"ל דהש"ך מדייק מהב"י שהוא מקור דין זה שכתב בג"ה דלדידי' שרי לכתחילה נ"ט בר נ"ט ומאי אתא לאשמועינן בזה . ותירץ דאתי לאשמועינן אפי' אם הקדירה אינה רחוצה וא"כ ה"ה לדידן וכ"מ בסמ"ג . וצ"ע דאיירי אפי' בידעינן בלא היה ס' נגד השומן דאי מסתמא הא אמרי' שהיה ס' כמ"ש המ"י וא"כ אכתי מאי למימרא . ומיהו מלשון הב"י בא"ח סי' קע"ג משמע דלדברי האוסרי' קאמר מדמסיים ואם מותר לאכלו עם גבינה כ' ר' בי"ד סי' צ"ה. וכן בס' א"ז מחמיר ועיין בס' בל"י שכתב דאם נותן ממשות טעם בתבשיל אסור: (שם סעיף ד') **אסור** לאכול גבינה על מפה שאכלו

חידושי רע"ק

הוא דמחמירין אבל אחר לעיסה בלא"ה יש סתירין לגמרי אין ממתינים שש שעות : (סעיף ג' בהג"ה) **ויש** מצריכים נטילה . משמע בלא קנוח והדחה ומה דכתב הרמ"א שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר היינו גבינה בעין אבל תבשיל של גבינה אחר תבשיל בשר מותר בנטילה לחוד אולם בת"ח כפי"מ דביאר המנ"י אות י' דעתו שם בתבשיל של בשר ואח"כ תבשיל של גבינה בעי' גם קנוח והדחה ובהיפוך תחילה של גבינה ואח"כ של בשר סגי בנטילה ובמנ"י שם אות י"א כתב בשם רש"ל ועתה נהגו איסור אפילו בתבשיל גבינה אחר תבשיל בשר וקשה להקל ולהתי' כפניהם בסילק ובירך עכ"ל : (ש"ך סקי"ט) **דהוי** נ"ט בר נ"ט . לענ"ד י"ל דנ"מ אפי' בשלו חומץ דחריף בקערה של בשר

ביאור הגר"א

פי' דבא' מהן סגי דאל"כ אמאי שירו ב"ש וב"ה לאידך וכן אגרא אמאי שייר להדחה (ע"כ) : [י] ואח"כ ידיח . ל"ר אח"כ. ב"י. וכ"ה בגמ' : [יא] ויש מחמירי' כו' . וכ"מ מדברי הזוהר הנ"ל . ב"י . ואין זה כחולק על הגמ' שהרי אף הם היו מחמירין על עצמן נ"ב המותר כמש"ש אנא להא כו' : [יב] אבל כו' אבל כו' . תוס' שם ד"ה ל"ש ומפר"ת כו' : [יג] ויש כו' . לפי' ר' שמואל שם דדוקא בשניהם של בשר או של גבינה הוא דהוי רשות : [יד] ושומן כו' . שלא כדברי הרמב"ם משום בשר שבין השינים אלא כפי' הטור . רשב"א שם : [טו] ונהגו כו' . כפי' ר' שמואל שם : [טז] מיהו כו' . כפי' ר' שמואל כנ"ל : [יז] שמש כו' . רש"י ק"ז ב' ד"ה דשריר כו' ועש"ך : [יח] מי שאכל כו' . ירושלמי (פ"ו דפסחים) הדין דאכיל חוביץ ובעי למיכל קופר מבער פתיתין : [יט] ואסור כו' . מהירושלמי הנ"ל וכמ"ש במתני' ק"ז ב' וגמ' שם ובלבד שלא כו' נהי דקליפה כו' : [כ] וכ"ש כו' . כמש"ש ק"ב א' קישות

פתחי תשובה

ע"ש ומיהו לכתחלה בלא"ה צריך לגלוע ואסור לגלוע משום הפסד אוכלין עיין בא"ח סי' קע"ב : (ו) ותמרי וירקי . ע' כס"ג . בהגהת הטור אות כ"ח די"א שאר פירות נמי לא וסתם דבשאר פירות הוי קינוח ע"ש : (ז) בקדרה של בשר . עבה"ט בשם הש"ך ונראה דר"ל אפילו אם אין ס' נגד הפות בעין שעש"י הקדרה דאל"כ הדק"ל . ולפ"ז פשיטא דתבשיל שהושם בו מעט שומן מותר לאכול אחריו גבינה אף אם לא היה ס' נגד השומן [כעת ראיתי בס' בל"י ס"ק ע"ו שכתב על דברי הש"ך וז"ל ונראה לי דוקא שאינו נותן טעם ממשות בתבשיל רק לחלוחית טוח על פניו אבל אם נותן הממשות טעם בתבשיל הוי כמו שומן עכ"ל. ולפ"ז בתבשיל שיש בו שומן ואין בתבשיל ס' נגדו אין להקל וע"ל סק"ח] ומ"ש הבה"ט ולא אבין כו' עיין סמ"ג מ"ש בזה ליישב : (ח) על מפה . עיין מ"ש רדב"ז ח"ב סי' תשכ"ח שכתב שאין דברי הרב אלא כשהיו מניחין הבשר והגבינה על המפה ואז יש לחוש שמא ידבקו זה בזה אבל מנהגינו להביא כל מאכל על השלחן בקערות כו' הלכך אפי' לצאת ידי חומרת הרשב"א ז"ל בהפוך המפה לחוד והסרת הפתיתין סגי וכן נהגו ע"כ דבריו עיין שם :

באר היטב

וא"צ לדקדק בקינוח פה והדחה אלא איזהו מהם שירצה יקדים : (ח) עוף . כתב הש"ך ואע"ג דגם בשר חיה אינו אלא מדרבנן מ"מ כיון שבשרו דומה לשל בהמה החמירו בו : (ט) להחמיר . כתב הש"ך דמהרש"ל קרא תגר על המחמירים שהוא כמו מינות ואין דבריו מוכרחים וכתב הט"ז בשם או"ה ששיעור גבינה קשה שזכר רמ"א היינו שעברו עליה ו' חדשים או שהיא מתולעת ודוקא בגבינה מתולעת יש להחמיר אבל אם אינה מתולעת ולא נעשה מחלב אשר הועמדה בקיבה רק נעשה מחלב בעלמא ונתייבשה או אוכל חמאה אין להחמיר בזה יותר מקנוח וניקור שינים והדחה ונטילה כי אם מי שנוהג בתורת פרישות וזהירות עכ"ל וכ' הש"ך בשם ס' מצרף לחכמה דלפי מה שנוהגין להמתין שעה א' אפשר דגם הזוהר מודה שלא אסור רק בסעודה אחת [ובשעה אחת] וליסנא דהזוהר פ' משפטים הכי משמע : (י) ושומן. כ'. הט"ז בשם ת"ח דאפי' בשומן אווז יש להחמיר כן והב"י בא"ח סי' קע"ג כ' דמרק של בשר יש לו דין תבשיל של בשר הואיל והוא צלול אבל אם הוא עב כמו ירקות יש לו דין בשר עכ"ל : (יא) בקדרה . כ' הש"ך לקמן ר"ס צ"ה יתבאר דאפי' לאכלו עם גבינה מותר דהוי נ"ט בר נ"ט ונראה דהא דאשמועינן הכא דמותר לאכול גבינה אח"כ היינו אפי' נתבשל בקדרה שלא הודחה יפה דהוי קצת ממשו של איסור דבכה"ג אסור לאכלו עם גבינה כמבואר שם והכא שרי עכ"ל (ולא אבין מ"ש דאפי' לאכלו עם גבינה מותר דהוי נ"ט בר נ"ט הלא לרמ"א שם אסור ע"ש) : (יב) ביניהם . כתב הש"ך אף ביום לכ"ע דיותר נדבק בידים מגבינה עצמה : (יג) שמש . והש"ך חולק ע"ז דכרש"י פ' כל הבשר לא משמע כן אלא לענין נ"י הראשונים לאכילה כמ"ש בא"ח סימן קס"ג אבל מים אמצעים בין תבשיל לגבינה או איפכא דטעמא הוא דנדבק בידים פשיטא דאין חילוק בין אוכל לנוגע (וכ' הפר"ח מסתברא שאם מוליך ומביא המאכל המונח בקערה א"צ נטילה ע"ש):

הגה וכן להפך נמי אסור (ו) כב [כא] מיהו על ידי (יד) נעיצה בקרקע קשה שרי (ב"י בשם א"ח וכל בו) (ז) אבל כבר נהגו כל ישראל להיות להם שני (טו) סכינים ולרשום אחד מהם שיהא לו היכר ונהגו לרשום של חלב ואין לשנות מנהג של ישראל :

צ דיני כחל. ובו ד' סעיפים :

א א [א] א הכחל (פי' הדד של הבהמה) *אסור מדברי סופרים שאין בשר שנתבשל בחלב שחוטה אסור מן התורה [ב] ב לפיכך אם קרעו ומירק החלב שבו מותר לצלותו ולאוכלו [ג] ואם קרעו שתי וערב וטחו בכותל עד שלא נשאר בו לחלוחית חלב ג מותר לבשלו עם הבשר [ד] וכחל שלא קרעו ב [ה] בין של קטנה שלא הניקה בין של גדולה אסור לבשלו [ו] ואם עבר ובשלו ג בפני (א) עצמו (וכ"ש אם צלאו) (א) ד מותר לאכלו [ז] ה ואם בשלו עם בשר אחר ד משערין אותו (ב) בששים וכחל מן המנין כיצד אם היה הכל (ב) עם הכחל כמו ששים בכחל

הוא עב כמו ירקות יש לו דין בשר : (ו) מיהו ע"י נעיצה כו'. *) זה קאי אמ"ש שרוצה לחתוך גבינה בסכין של בשר אבל במ"ש שאסור לחתוך לחם כו' לא צריך רק קינוח הסכין כדמשמע בב"י במ"ש בשם א"ח בשם רבי' שמשון ושם כתוב הטעם דהוה נ"ט בר נ"ט ולדידן א"צ לזה שהרי מבואר בסי' צ"ו דדוקא בדבר חריף אמרינן דבולע משום דוחקא דסכין : (ז) אבל כבר נהגו כו'. נראה כוונתו דלפי המנהג אסור לחתוך גבינה בסכין של בשר אפי' ע"י נעיצה בקרקע כי כך החמירו על עצמם ליקח לגבינה סכין אחר דוקא אבל מ"מ לחתוך בו לחם לאכול גבינה בזה שפיר יש לנו לסמוך אמה שמקנחו תחלה כנלע"ד פשוט:

צ (א) מותר לאוכלו. בגמרא מפרש הטעם לפי שאין החלב כנוס במיעיו ופירש"י שלא יצא מדדי הבהמה בחייה ולא נאסף אלא מובלע בבשר הוא ולא בא לכלל חלב ומיהו לכתחלה בעי קריעה מדרבנן עכ"ל: (ב) עם הכחל כמו ס' בכחל כו'. הרשב"א כ' בת"ה הארוך שהרמב"ם נתן טעם לזה לפי שאיסור הכחל מדרבנן ועשו בו סיכר והקילו בו ואע"פ שבומן הגיד בס' אע"פ שהוא מדבריהם הואיל וגיד הנשה הוא מן התורה החמירו גם בשומנו ודחה הרשב"א טעם זה דהא כמה איסורין מדבריהם צריכים ס' וכתב הוא הטעם משום דהוא עצמו בשר ומצטרף עם הבשר לבטל החלב שבו וביאר דבריו הוא עצמו בספר משמרת הבית על מה שהקשה עליו ספר בדק הבית שהרי הכחל

מהפוסקים לפלוגי בהכי : כב מיהו ע"י נעיצה בקרקע קשה שרי. משמע דאם נעצו בקרקע קשה מותר לכתחלה לחתוך בו פת לאכול עם גבינה וכן משמע מדברי הא"ח והכל בו שם וכ"כ בת"ח שם ד"ז להדיא ומהרש"ל פ' כ"ה סימן א' אוסר לחתוך בו פת לאכול עם גבינה אף אם נעצו דלא התירו נעיצה אלא אם אירע במקרה שחתכו בסכין בשר או איפכא שצריך נעיצה להכשירו מן האיסור מאח"כ בכה"ג עכ"ד וקשה דהא קי"ל דאם חתך לפת בסכין של בשר שנתבטל טעמו בלפת שמותר לחתוך בו אפילו צנון לאוכלו בכותח כדלקמן ס"ס צ"ו וכמ"ש מהרש"ל עצמו שם סימן ס"א וכ"ש שאר דברים שאינם חריפים והא ודאי דנעיצה עדיף טפי מחתיכה לפת וע"ק שהרי בס"ס סוף עבודת כוכבים ובכל הפוסקים איתא להדיא דאפילו בסכין של עובד כוכבים מותר לאכול בו לכתחלה ע"י נעיצה ולקמן ס"ס קכ"א מבואר דאפילו לחתוך בו דבר חריף סגי בהכי מיהו י"ל בזה דכיון דהסכין הוא של עובד כוכבים שנאסר כבר א"כ הנעיצה מיחשב להכשירו מן האיסור וכל זה מדינא אבל כבר נהגו כל ישראל להיות להם ב' סכינים וכמ"ש הרב בהג"ה ובשעת הדחק שאין לו סכין אחר מוקמינן לה אדינא ועמ"ש הב"ח בזה ולפענ"ד כמ"ש :

צ א הכחל כו'. עד סוף הסעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ט מהמ"א והרב בהג"ה בסעיף ב' חולק בהרבה דינים ולא כתב בלשון י"א אלא סידר סברתו הכל ביחד כדי לקצר : ב בין של קטנה שלא הניקה. וכן בכל דיני כחל אין חילוק בין של גדולה או של קטנה שלא הניקה וכ"כ הפוסקים : ג בפני עצמו. פי' בלא בשר אבל פשיטא דבמים וירקות ושאר דברים חשיב כבישול בפני עצמו וק"ל : ד משערין אותו בס'. ואיתא בש"ס ומוסכם מכל הפוסקים דבעינן ס' נגד כל הכחל ולא משערינן במאי דנפק מיניה דלא ידעינן כמה נפק והמחבר לא כתבו מפני שהוא פשוט מעצמו וכבר כתב כיוצא בזה בסי' ס"ט סי"א גבי בשר שנתבשל בלא מליחה שצריך ס' נגד אותו בשר ולא סגי נגד דם שבתוכו וכן בכמה דוכתי א"כ הוא בכלל מ"ש שמשערין

באר הגולה

א משנה חולין דף ק"ט : ב כדאמר ר"א לשמעיה שם וכגירסת הספרי' א"נ לקדיר': ג טור בשם ר"ת וכ"כ בתוס' והא"ח שם וכ"כ הר"ן שהוא דעת רש"י וכ"נ מדברי רבינו ירוחם ומדברי הסמ"ג : ד כלישנא קמא דרבי זירא אמר רב : ה מימרא דרב נחמן שם דף ק"י :

נקודות הכסף

(סימן פ"ט סק"ו) זה קאי . זה אינו וכמבואר להדיא בתורת חטאת כלל ע"ו דין ו' דאפילו לחתוך בו לחם לאכול עם גבינה צריך נעיצה וכן מ"ש באות ז' ליתא ומ"ש ולדידן א"צ לזה כו' לאו מילתא היא דהא אנן הכי לאו משום בליעה ממש אסרינן לה דהא צונן הוא אלא משום דסכין שמנוניתו טוח על פניו וכיון שמשמישו תדיר לא סגי ליה בקינוח . ומהרש"ל מחמיר הכא דאפילו נעיצה לא מהני ועיין בש"ך סק"כ :

פרי חדש

(סימן צ' סעיף א') **הכחל** כו' . עד סוף הסי' הוא לשון הרמב"ם פ"ט מהמ"א והגה"ה חולק בקצת דינים ואמר הכל בדרך קצרה כס"ד. דע שלשיטת רש"י כולה סוגיא מיירי בצלי ופליגי אמוראי בענין הקריעה דלר"י אף לצלי בעי קריעה ש"ו וטיחה ולר"א סגי בקריעה שתי או ערב ולרב נחמן לצלי לא בעי קריעה כלל ומיהו לקדירה משמע ודאי דמסתמא מודה לאינך אמוראי דמצרכי ש"ו וטיחה ובשמעתא' דכבדא פסק רש"י כר"א ולכתחלה לצלי בעי קריעה שתי או ערב (ומ"ש בלשון רש"י ש"ו אינו מדוקדק והוי וי"ו במקום או וכתוספות בדף ק"ט ע"ב ד"ה אינו עובר עליו כו' העתיקו בלשון רש"י שתי או ערב ודלא כהב"י) ואי לא קרעו מותר ולקדרה בפני עצמו בעי ש"ו וטיחה ואי לא אף בדיעבד אסור ולבשלו עם בשר הרשב"א בחדושיו ורבים עמו כתבו לאסור לכתחלה אף בקריעה ש"ו וטיחה אבל הר"ן ורבים אחרים כתבו דלשיטת רש"י לא שאני לן בין לבשלו עם בשר או לחודי' בכל גוונא ולכתחילה צריך ש"ו וטיחה ואי לא אף בדיעבד אסור וכן נראה עיקר בדעתו ז"ל וכדמוכח מדבריו שכתב ולקדירה קורעו ש"ו וטיחה וכתם קדירה משמע בכל גונא בין לחודיה ובין עם בשר ועוד שהרי כתב הרב ז"ל לקדירה ודאי צריך להוציא כולו מתחילה לפי שהוא יוצא הרי הוא חלב גמור וחוזר ומתבשל עמו ע"כ וכיון דכן מה טעם יש לאסור עם בשר לכתחלה כיון שהוא מוציא כולו מתחלה ואי בשלו לחודיה ויש ס' במים נגד הכחל מותר הכחל דמ"מ מה שפלט נתבטל במים ומה שלא פלט ה"ל חלב מובלע דלא גזרו בו רבנן ושיטה זו דחוקה היא בסוגיא כמו שיראה המעיין. ושיטת ר"ת היא זו לקדרה עם בשר לכתחלה צריך קריעה ש"ו וטיחה ובדיעבד אם לא קרעו כתקונו אלא קריעה קצת אינו עובר עליו ומותר ולצלי וקדרה בלא בשר שוין דלכתחלה צריך קריעה קצת ובדיעבד שרי בלא קריעה כלל והביא דא"ל ר"א לשמעיה קרע לי ואנא איכול ר"ל קריעה קצת ולקדרה בלא בשר וכן ההיא דרב נחמן דאמר זויקו לי כחלי ר"ל נמי קריעה קצת ולקדרה בלא בשר וכמ"ש התוספות ע"ש. ואיני מתחוור בדבריהם דהא בההיא דר"א פריך תלמודא מאי קמ"ל ובההיא דרב נחמן אדרבא פריך ממתניתין דתנן קורעו מוכח בהדיא דהני תרי עובדי לאו כחד גוונא הוו. ושיטת הרי"ף והרשב"א דכחל בין לקדרה בפני עצמו ובין לקדרה עם בשר צריך קריעה לכתחילה ש"ו וטיחה ואם לא קרעו אם בשלו בפני עצמו שרי אבל בהדי בשרא אסור ולצלי לא בעי קריעה כלל הרמב"ם קאי בשיטה זו ולא בזה חלוק שמצריך לכתחלה קריעה אף בצלי ומיהו משמע ודאי דלדעת הרי"ף והרמב"ם ורש"י כל שלא קרעו כתקנו אף אם קרעו קריעה קצת ה"ל כאלו לא קרעו כלל וכ"כ הטור וכן מתבאר

ביאור הגר"א

קישות גריר כו' וכמ"ש בס"ס צ"ו : [כא] מיהו כו' . כמ"ש בסוף ע"ו :

צ [א] הכחל כו' שאין כו' . קי"א א' : [ב] לפיכך אם כו' . כמש"ש אר"א לשמעיה כו' וכגי' הספרים הקמ"ל דלא בעינן ש"ו אלא לקדירה ול"פ ארב יהודה דרב יהודה מיירי לקדירה ואיהו איירי בצלי וער"ן : [ג] ואם קרעו כו' . וכן אף בלא בשר צריך קריעה ש"ו וטחו בכותל ואין חילוק אלא לענין דיעבד כמש"ו וכמש"ש כיצד קורעו כו' וכל הסוגיא דשם בלא בשר איירי תרי לישנא דרב ותניא כלישנא קמא כו' ועלה אמרו כיצד קורעו כו' : [ד] וכחל כו' . כמ"ש במתני' הכחל קורעו כו' ואפילו בלא בשר דהא אמר רב אינו עובר ומותר : [ה] בין כו' . ועתום' שם ד"ה דאתנייה כו' . אבל מדברי הרמב"ם וש"ע משמע דלענין לכתחלה בלא קריעה איירי ופסק כפלפולו של ר' חייא : (ליקוט) בין של (גדולה) כו' . גמ' שם וכ"ה בתוספתא כחל של מניקה כו' לא קרע כו' ומניקה דקתני לרבותא . ת"ה (ע"ב) : [ו] ואם עבר כו' . כלישנא קמא דרב דת"כ ובלא בשר איירי וכפי' תוס' שם וכ' שיש גורסין להדיא כחל שבשלו בחלבו מותר היכא דבשליה לחודיה בלא בשר : [ז] ואם בשלו עם כו' . עבה"ג . ויש ספרים שגורסין להדיא

חידושי רע"ק

בשר דאין בו משום נ"ט בר נ"ט אפ"ה מותר לאכול גבינה אחריו : (ט"ז סק"ו) **ולדידן** א"צ לזה.לא הבינותי הא קיי"ל סי' קכ"א דאסור לחתוך בסכין עובד כוכבים בלא נעיצה אפי' צונן וא"כ מ"ש סכין איסור ומ"ש סכין בשר לחתוך בו לחם אם לא מטעם נ"ט בר נ"ט וגם בזה יש לדון טובא דהא משמעות הפוסקים דבלא נעיצה נשאר הטוח על הסכין וא"כ נדבק על הלחם ולא מקרי נ"ט בר נ"ט גם אסור לעלות דגים בקערה בשר לאכול בכותח ע' ט"ז (סי' צ"ה סק"ד) ואמאי שרינן הכא לכתחלה לחתוך הלחם לאכלו בחלב וצ"ע: ואפשר

באר היטב

(יד) **נעיצה**. כ' הט"ז דזה קאי אמ"ש שרוצה לחתוך גבינה בסכין של בשר אבל מ"ש שאסור לחתוך לחם כו' לא צריך רק קינוח הסכין כמ"ש בב"י דהוי נ"ט בר נ"ט ולדידן א"צ לזה שהרי מבואר בסי' צ"ו דדוקא בדבר חריף אמרי' דבולע משום דוחקא דסכין עכ"ל . וכתב הש"ך דמהרש"ל אוסר לחתוך בו פת לאכול עם גבינה אף אם נעצו בקרקע והקשה עליו דהא קי"ל דאם חתך לפת בסכין של בשר שנתבטל טעמו בלפת שמותר לחתוך בו אפילו צנון לאוכלו בכותח כדלקמן ס"ס צ"ו (ואמ"ו תירץ דהמעיין בדברי מהרש"ל משמע דודאי מותר לחתוך לחם בסכין של בשר ע"י נעיצה לאכול עם גבינה אלא דמהרש"ל מיירי דסכין של בשר אסור לכתחלה לנעוץ בקרקע לאכול בו גבינה עצמה וק"ל) : (טו) **סכינים**. כ' הש"ך בשעת הדחק שאין לו סכין אחר מוקמינן לה אדינא ובט"ז כ' דלפי המנהג אסור לחתוך גבינה בסכין של בשר אפילו ע"י נעיצה בקרקע אבל מ"מ לחתוך בו לחם לאכול גבינה בזה שפיר יש לנו לסמוך אמה שמקנחו תחלה עכ"ל . (והב"ח כ' דוקא בשעת הדחק כגון שהוא בדרך ואין לו סכין אחר אז מותר לחתוך לחם בסכין של בשר ולאכול עם גבינה ועש"ך :

צ (א) **עצמו** . פי' הש"ך היינו בלא בשר אבל פשיטא דבמים וירקות ושאר דברים חשוב כבישול בפני עצמו : (ב) **בששים**. כתב הש"ך ולא

מטה יהונתן

והרמ"א שהעתיקו ד' רש"י כאן שרש"י לא מיירי רק לענין נ"י בסעודה אבל כל היכא דכל הנטילה משום הנדבק בידים א"כ וודאי דגם בשמש צריך נטילה ע"ש ולענ"ד נראה ליישב דאין כוונת הב"י להביא ראי' דשמש אף שהוא עוסק במאכל מ"מ א"צ נטילה דזה פשיטא דמאיכא תיתי נימא אם אחד עוסק בכו"ח שלא בשעת אכילה נמי יהיה צריך נטילה א"ו דע"ז לא הי' צריך להב"י ראי' כלל דוודאי א"צ שום נטילה ד"א קתני רק על האוכל בשר או חלב רק דבשמש ה"א דבעי צריך נטילה שמא יבא למיכל מיני' ע"ז מביא שפיר ראיה מרש"י דלא חיישינן שמא יאכל וד' הב"י נכונים ודו"ק :

(סימן צ' סעיף א') **הכחל** כו' אם עבר ובישל כו' . כל הסעיף זה הוא לשון הרמב"ם וכ' המ"מ לא נתבאר בדברי רבינו בבישול בלי בשר אי צריך קריעה או לא וקשה דהא ע"כ מוכח דלכתחלה צריך קריעה שתי וערב דהא ס"ל להרמב"ם דלצלי צריך קריעה קצת א"כ הא דזויקא לה כחלא ע"כ בקריעה קצת וע"ז פריך והא אין קורעו תנן והיינו דצריך קריעה ש"ו וע"כ לקדירה בלי בשר דאל"כ האיך קאמר רב דאינו עובר ומותר דהא הרמב"ם ס"ל דבהדי בשר בלא קריעה אפי' דיעבד אסור וא"כ וודאי דלכתחלה בלישנא קמא דרב דתני' כותי' ע"כ מיירי בלא בשר ואפ"ה צריך קריעה ש"ו א"כ מאי מספקא להרב המגיד וצ"ל דמפרש דאפשר לומר כך קו' הגמרא דוודאי הא דקתני קורע היינו קריעה קצת וקו' הגמ' מהא דקתני קרעו ומוציא את חלבו ע"כ קרעו איירי בצלי ומוציא את חלבו דצריך להוצא קריעת ש"ו היינו בבישול בלא בשר ופריך שפיר ומשני היא לקדירה פי' הא דקתני ומוציא את חלבו דצריך קריעה ש"ו היינו לקדיר' בבשר והא דקתני קרעו היינו קריעה קצת מיירי בבישול בלי בשר לפ"ז הא דקאמר רב לא קרעו אינו עובר עליו ומותר קאי ארישא בלשון קריעה דהוא קריעה קצת בבישול בלי בשר ויפה כתב דלא נתבאר בדברי רבינו דאפשר לפרש הסוגיא כמ"ש ודוק

דגול מרבבה

זמן כו' . מכאן משמע להדיא דשש שעות היינו מסוף אכילת הבשר עד תחלת סעודת הגבינה שהרי מדהוצרך לפרש שא"צ להמתין משעת הסירה משמע אבל מסוף אכילה עכ"פ צריך להמתין וכן מוכח בפירוש הדין בגמרא ולמחר אנא בסעודה אחריתא אכילנא וכ' הרמב"ם בסוף פ"ט מהל' מ"א שהוא כמו שש שעות . והנה לא מצינו מאיזה מקום למד הרמב"ם שהוא שש שעות והלח"מ פירש הדבר דמר עוקבא שאמר בסעוד' אחריתא אהריתא תלמיד חכם הוה וזמן סעודה שלו בשעה ששית והמתין עד הערב עי' בלח"מ והרי סעוד' ת"ח היינו בשעה ששית משמע לי שהתחלת הסעוד' היא בשעה ששית וכן מפורש בב"י א"ח סי' ה' ואף שהסמ"ע בס"ק ה' דחה קושית הב"י היינו שאם יושבים בדין יכולים לאחר זמן סעודה עד סוף שעה ששית ולא גרע מטעם מידי אבל מוד' הסמ"ע שעיקר זמן סעודה הוא בשעה ששית ממש א"כ זמן סעודה היא בשעה ששית ומסוף הסעודה עד הערב שש שעות:

חדושי בית מאיר

שנתבשל בקדירה של בשר אם נאסר לו לאכול אחריו גבינה אין לך דיעבד גדול מזה דמותר שם כדיעבד והוקשה לו דזה נמי פשוט' . אמנם תירוצו אינו מתיישב לי דממ"נ אם כבעין נתבטל גם' הוי כלא היה ואם לא נתבטל הוי ממש תבשיל של בשר . ולענ"ד קמ"ל הרמ"א דאפילו נתבשל בו דבר חריף דלא הוי נותן טעם בר נותן טעם מכל מקום שרי :

גליון מהרש"א

(סימן צ' ש"ע סעיף א') **הכחל**. כל דיני כחל היינו בלא הודח אבל בהודח חלב והודח עיין סוף סימן וב"י שם : (שם) **וכחל** מן המנין. להרמב"ם גם בשאר דרבנן האיסור מן המנין ועיין ש"ך סימן צ"ח ס"ק כ"ו : (ש"ך ס"ק ד') **ולא** משערי' במאי דנפיק מיניה דלא. והוי ספק מ' חסרון ידיעה ועיין בזה ט"ז סימן צ"ח סק"ו : (שם) **דלא** ידעינן כמה נפק . ומה דל"א ביה ספק דרבנן לקולא עיין ש"ך סימן

יד אברהם

בה בשר . נראה דעל מפה ארוכה מותר לאכול מצד א' בשר ומצד הב' גבינה . ודאי' ממ"ש המחבר לעיל סי' פ"ח גבי ב' אנשים שאוכלין זה בשר וזה גבינה על מפה א' דאם יש היכר ביניהם שרי . ועוד ראי' מהש"ס דפ' כה"ב (דף ק"ז) וכן כתב הטע"ז ר"ס פ"ח צורר אדם בשר וגבינה

צבי לצדיק

(סי' צ' סעיף א' ט"ז ס"ק ב') **הכחל** כו' מן התורה . וק' הא בכ"ח נמי מה"ת אלו היה בחלב אי' וצ"ע דכבגיד הוא ג"כ בשומנו מש"ה אסור ג"כ בשומנו. וא"כ מיושב ג"כ דהוים הרשב"א דשם בדם שבשלו יש ג"כ דם שלא ביטל משא"כ בכ"ח ודו"ק : (שם ס"ק ב') **עם הכחל** כו' שאם נפל . צריך ביאור איך יובטל

מילואים

לעם . האם נקראת זאת אכילה . ופשיט ליה מן הכתוב הבשר עודנו בין שניהם ונקראת אכילה כי זה היה לתבוסתם על מי שאכלו בשר וזה כדברי הטע"ז ויש עוד להאריך בזה :

(יו"ד ח"א)

[ח] הכחל אסור י והשאר מותר ואם היה בפחות מששים הכל אסור (ג) [ט] י בין כך ובין כך אם נפל לקדירה אחרת אוסר אותה (ד) ומשערין בו בס' כבראשונה [י] שהכחל עצמו שנתבשל נעשה כחתיכה (ג)האסורה [יא] ח ואין משערין בו אלא כמות שהוא בעת שנתבשל לא כמו שהיה בשעה שנפל :

הגה ה [יב] וי"א דאם נפל תחילה (א) לקדירה שאין בה ס' ונאסר (ד) הכחל (ה) אם נפל אחר כך לקדירה אחרת אין הכחל מצטרף לס' (טור בשם הרשב"א וד"ע לר"ן דלא כב"י לר"ן) וכן עיקר :

ב ו [יג] ט נהגו שלא לבשלו עם בשר כלל ולבשלו בלא בשר (ה) י בטיגון ז או בפשטיד"א מצריכין קריעה שתי וערב וטיחה בכותל ולצלי קריעה שתי וערב

שפתי כהן

שמשערין אותו בס' שמשמע שמשערין הכחל עצמו בס' : ה וי"א דאם נפל תחלה לקדירה כו'. כלומר לקדרה של בשר שאין בה ס' אפילו עם הכחל דהיינו שנפל לפחות מחמשים ותשעה שאז החלב היוצא ממנה לא נתבטל א"כ נאסר הכחל מדינא אבל כשנפל בס' שאז החלב היוצא ממנה נתבטל ולא נאסר הכחל אלא מפני מראית העין אף בקדרה שנית מצטרף הכחל לס' דלא גרע מפני שנאסר דהא בקדירה הראשונה מצטרף הכחל לס' אע"פ שהוא עצמו אסור וטעמא דהסכימו הפוסקים מפני שאין איסור של הכחל מפני שיש בו טעם חלב יותר משאר בשר אלא מפני שיש בו גומות בכחל שהחלב כנוס בתוכן ויש בתוכו חלב טעם מן הבשר שנתבשל עמה ותוכו חלב שבגומות א"א להפרישו מן הבשר דלא מהני קריעה לאחר בישול ואף על גב דבגמר בישולו יוצא כל חלב מ"מ קודם גמר בישולו נאסר בשביל חלב שבגומות ותו לא מסתברי משום דחיישינן שמא יאכלנו קודם גמר בישולו א"כ משום מראית העין והרב המגיד כתב שהטעם שהכחל מן המנין מפני שהוא מותר בפני עצמו וגם הראב"ד בהשגות כתב טעם זה ומביאו בס"ח כלל כ"ט ד"ב ונראה שגם זה הוא מכוון למ"ש הפוסקים והכל הולך למקום אחד ודוק ועמ"ש הב"ח דכחל הוי בריה כמו גיד הנשה והוא תמוה כדאיתא בש"ס ופוסקים לקמן סימן ק' דלא הוי בריה אלא מה שנאסר מתחלת ברייתו וכן מבואר ברמב"ם פט"ו מהמ"א דין י"ז דגיד הנשה הוי בריה וכחל לא הוי בריה ע"ש : ו נהגו שלא לבשלו כו'. כל זה מלד המנהג אבל לענין דינא בדיעבד נתבאר דעת המחבר בס"ה ודעת הר"ב בהג"ה בסעיף זה : ז או בפשטיד"א כו'. אפי' במחבת כן

טורי זהב

הכחל נעשה נבילה וכתב הוא דכחל זה לא נעשה מעולם בתוך קדירה זו חתיכה דאסורא שהרי נתבטל החלב בס' בתוך מה שבקדירה ובשר הכחל עצמו וכשנפל בתוך הקדירה עדיין היה באפשר לסוחטו ממנו בקריעה וטיחה לבטלו אפי' בקדירה של בשר אלא שאם נפל לקדירה אחרת חוזר ואוסר לפי שלא נודע בבירור שנסחט כל חלבו בקדירה הא' והרי נעשה לגבי קדירה הב' כחתיכת נבילה לפי שחוששין שמא נתבשל חלבו בתוכו עכ"ל הרי שלא הקילו כאן משום איסור דרבנן אלא גם אם היה איסור דאורייתא מצטרף בשר הכחל עם שאר הבשר כיון שאין על הבשר עצמו שם איסור רק שמחובר בו איסור וכשיש כדי לבטלו אזיל ליה החיבור. והר"ן כתב ג"כ כמו רשב"א ובת"ח כלל ל' הביא דבריו וכ' עליו ול"ד לדם הבלוע בחתיכה שהוא איסור דאוריי' משא"כ בכחל שהוא איסור דרבנן עכ"ל הרי שהצריך גם לטעם דרשב"א ור"ן לומר שהכחל מדרבנן ולא נהירא לע"ד מטעם שכתבתי *) והו' תמוהין דברי הת"ח לפי סברתו שהקילו משום כחל דרבנן מ"מ מדם שבחתיכה שגם הוא מדרבנן אחר שנתבשל או נמלח כמ"ש בסי' ס"ט וא"ל על הרשב"א והר"ן מ"מ מדם אפשר שלטעם זה הה"נ גם בחתיכה שנתבשלה בלא מליחה עם שאר תבשיל ה"נ דמצטרף הבשר עם התבשיל לבטל הדם שבתוכו דחד טעם הוא עם כחל ואף על פי שבסימן ס"ט לא משמע כן מדברי הרא"ש והטור מ"מ אין קושיא על הרשב"א והר"ן בזה ואפשר שהרא"ש והטור ס"ל כאן כמו טעם הרמב"ם דדוקא גבי כחל הקילו ולא הצריכו רק נ"ט של היתר בלא כחל : (ג) בין כך ובין כך. פי' בין שהיה שם ס' עם הכחל בין פחות מס' אסורה הכחל מ"מ וכתב בת"ה הארוך שהטעם שאסורה כשהיה ס' לפי שאנו חוששין שמא לא פלט כל חלבו בקדירה ראשונה ועדיין נשאר קצת חלבו בתוך הכחל לפיכך חוזר ואוסר כבתחילה וק"ל א"כ למה הולרך בגמרא לומר כיון דאמר ר' יצחק וכחל עצמו אסור כחתיכת נבילה שוויה רבנן הא יש טעם לאיסור בשנייה כמו בראשונה ולפי דברי הר"ן שכתב שאין כאן איסור בכחל אחר שנתבטל ואסור משום מראית עין אתי שפיר וכן הוא בתו' שגזרו אחר שנצטמק ונתבטל משום קודם שנצטמק ואיסורו בתוכו ול"ל לדעת הרשב"א דזהו באמת עיקר התירוץ בגמ' דשוויה כנבילה בשביל זה דשמא לא נפלט לגמרי החמירו בו רבנן : (ד) ומשערין בו בס' כבראשונה. משמע אפי' אם נפל תחילה בפחות מס' הוי כבתחילה לצרף גם הכחל וכ"כ בס' בדק הבית להרא"ה דכל שנאסר מחמתו כחל הוי דינא הכי שהוא מצטרף אח"כ לס' שלא יהא סופו חמור מתחילתו והי"א של רמ"א שהוא הרשב"א ס"ל דכל שנפלה בפחות מס' נעשה גם ההיתר חתיכה נבילה דהא עשאוהו רבנן כבשר בחלב ובשר

באר הגולה

ו אע"פ שהכחל עצמו אסור מצטרף להשלים ס' מאחר שהוא איסורי סופרים מפני שהוא מותר אם בשלו בפני עצמו כ"ה בשם י"א פ"ט מהמ"א וכ"כ הר"ן : ז מימרא דרב יצחק בריה דרב משרשיא שם : ח הרמב"ם שם מהא דאמר רבנן לרב אשי אסו דיקולא דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע וכו' שם דף צ"ח (ס) ר"ל הכחל ממש דנעשה נבלה אבל באית ביה ס' דאינו אסור אלא משום מראית העין מצטרף עם ההיתר כמו בראשונה וכן הוא בד"מ : ט טור בשם סמ"ק וכת"ה הטור לדעת רש"י וכ"כ התוספות והרא"ש והתרומה בשם רש"י : י בית יוסף :

נקודות הכסף

(סי' צ' ט"ז ס"ק ב') ותו תמוהין דברי הת"ח כו'.

מטה יהונתן

ודוק : (שם) ואין משערין אותה אלא בשעה שמבלע כו'. גם דין זה הוא לשון הרמב"ם וכו' ה"ס דהרמב"ם מפרש הא דקבעי בגמ' בי' משערין או במאי דנפיק מיני' היינו דמספקא או משערין ביה והיינו כמו שהוא כא לפנינו או במאי דנפיק מיני' דהיינו דמשערין כמו שהוא בעת שנפל ומסיק דבדידיה ופק' הכ"י א"כ איך קאמר פשיטא דבדידיה משערין דאי במאי דנפיק מנא ידעינן הא לפי זה מיירי דידעינן כמה הי' בשעה שנפל וצ"ל דזה ודאי ל"ל דא"כ ס' נגד כל החלב שבי' דאל"כ ק' הא דקאמר כחל בס' אאי בעי הכא בס' בל"ע שיעור קשיא דהא הוי פגנא"ס אע"ג צ"ל דלא אסרו חז"ל כל החלב שכנוס בכחל אלא או מה שיוצא ממנו ולא מה שנשאר בו כנוס או איפכא וא"כ א"א למיקם עלה בטעימה קשיא דאפדאי טעם חלב מ"מ מותר דאין כל החלב אסור לכך מספקא לי' אי בדידיה משערין והיינו מה שנשאר בתוכו הוא דאסרו חכמים משום דחלב היוצא נתבטל במים ותו לא מיקרי חלב ואימא בכלל חלב דמיד יצא לחוץ נתבטל ברוב מים משא"כ חלב הנשאר בתוכו שהיא עומדת בעין בפ"ע שפיר איכא למימר דאסור וגם א"ל איפכא דבשלמא מה שיצא לחוץ שהיא עמהם נתערב צריך לשער בס' משא"כ חלב שנשאר כנוס בתוכו שאינה נותנת לחוץ רק טעמא בעלמא י"ל דכיוצא בזה לא אסרו חכמים חלב שחוטה כלל ועי"ז קאמר פשיט' דבדידי' משערין היינו דלא אסרו רק חלב הכנוס דאל"כ האיך נתנו שיעור בס' נגד החלב שיצא לחוץ מנא ידעינן כמה נפיק וא"ל דנחזי במה שנשאר בתוכו א"כ שנותר יצאו לחוץ וי"א דלמא נפיק יותר ומרוטב נבלע בכחל וא"כ ליכא כאן בשיעור מוגבל לשער בס' נגד חלב היוצא א"ו דלא אסרו רק חלב הנשאר בתוכה ושפיר יוכל לשער נגד מה שנשאר בתוכה דהוי שיעור מוגבל וידוע ובזה עולה שפיר דברי הרב המגיד בלי גמגום : (שם בהג"ה) וי"א דאם נפל תחלה לקדירה כו'. עיין באחרונים

חדושי בית מאיר

(סימן צ' סעיף א' ט"ז ס"ק ב') והט"ז כתב שם שדעת הת"ח שאף הרשב"א והר"ן דעתם לצרף הטעם משום דהוי דרבנן ע"ש .

ביאור הגר"א

כחל עצמו אסור היכא דלא קרעיה ובשליה בהדי בישרא. תוס' שם ד"ה וכחל וק"ט ב' ד"ה אינו כו' וכל הסוגיא דנ"ה עם בשר מיירי ודפ' כ"ה בלא בשר: [ח] הכחל אסור. גמ' שם : [ט] בין כך כו'. שם וכחל עצמו כו' וקאי אכחל בששים : [י] שהכחל עצמו כו'. שם : [יא] ואין משערין כו'. עבה"ג וכ"כ ב"י אבל מ"מ כ' שהוא פי' למ"ש כי משערינן ברידיה כו' ר"ל במאי דנפק טינה אף במאי דנפק ומה שהקשה ב"י מאי פריך גמ' אלא מעתה עתוס' שם ד"ה אלא. ועוד נראה לפרש כו' ועלה"ם : [יב] וי"א כו'. עבה"ג. אבל הרמב"ם אזיל לשיטתו דס"ל בדרבנן לא אמרינן חנ"נ שכתב בפט"ו מה' מ"א הלכה כ"ו וכ"ז אבל באיסור של דבריהם כו' כיצד חלב כו'. פר"ח. ובלא"ה ניחא לפי הטעם שכ' שם הלכה י"ח וכחל מן המנין הואיל והכחל מדבריהם. ותי"א ס"ל כפי' תוס' צ"ז ב' ד"ה וכחל מן כו' (וע"ל סי' צ"ח ס"ק ל') : [יג] נהגו כו'. רשיטת ר"ת בתוס' כשיטת הרמב"ם אלא דמיקל יותר דאף לקדירה בלא בשר שיה לצלי דמותר לכתחילה ע"י קריעה קצת וכן ע"י קריעה קצת מותר בדיעבד אף עם בשר. אבל שיטת רש"י דכל הסוגיא דפ' ג"ה איירי בקדירה בלא בשר ואסור אף בדיעבד בלא קריעה ש"ו וטיחה ומה דאמר רב ות"כ דבדיעבד מותר בצלי איירי ורב נחמן פליג וסובר דאף לכתחלה א"צ קריעה בצלי ולית הלכתא כוותיה דת"כ דרב וס"ם א"צ ש"ו וטיחה כמ"ש ר"א לשטיה וערש"י שם קי"א ב' ד"ה קפי והלכות כו' ואף שהתוס' ק"ט ב' ד"ה אינו כ' בשם רש"י דלצלי שתי או ערב וכ"ה ברש"י שם ד"ה הא קמ"ל אבל הרא"ש ורשב"א וסה"ת וטור וד"ו כתבו בשם רש"י שתי וערב וצ"ל דה"ק הא קמ"ל דלא בעינן כו' ר"ל טיחה אבל ש"ו בעינן. ועתוס' קי"א א' ד"ה תותי. ויש ללמוד כו' ולא הצינו כו' וכ"כ רוב

חידושי רע"ק

(סימן צ' ט"ז סק"ג) ואפשר שהרא"ש והטור ס"ל. זה תמוה דעדיין יקשה הא דם נ"כ דרבנן ויהיה סגי בנ"ט וכמו שהקשה הט"ז בעצמו על הת"ח : (ט"ז סק"ד) משמע אפי' אם נפל תחילה בפחות מס' וכו'. לצרף גם הכחל כך העלה בדעת המחבר דבאיסור דרבנן ל"א חתיכה נ"נ מש"ה גם כשנפלה לקדירה אחרת הכחל מן המנין ולהג"ה שמצריך ס' בלא הכחל משום דסבר דכל איסורי דרבנן אמרינן חנ"נ. ולענ"ד יראה דלא מוכח מידי מהמחבר די"ל דהמחבר והרמ"א לטעמייהו אזלי והא במה דפליגי עוד בהאי דעת המחבר כהרמב"ם דבישל קדירה לחודיה בדיעבד אף בלא קרעה שרי ודעת הרמ"א לאסור ואופן פלוגתתם מבואר בראשונים דעת המחבר דבליעת בשר הכחל שחלבו או חלבו כבשר הכחל לא אסרו משום בשר וחלב רק בבישלו עם בשר אחר חלבו בולע טעם מבשר אחר ודעת הרמ"א דדוקא כ"ז שלא פירש חלבו לא אסרו אבל בפירש החלב הרי היא כחלב דעלמא ומש"ה בבישלו אף בלא בשר אסור הכחל שהחלב שיצא ממנו וא"כ נראה דלשיטת המחבר דלא אסרו בליעת בשר הכחל מחלבו וא"כ אם בישל עם בשר אחר אף דליכא ס' ובלע חלבו מבשר אחר ונאסר החלב משום בב"ח מ"מ מה שבולע אח"כ הבשר הכחל מחלבו אין האיסור משום שהוא כשר ובולע מחלבו אלא הוא כמו ירק שבולע מחתיכות בב"ח ובזה ל"א חתיכה נ"נ דעיקר טעמא דאמרינן בב"ח חתיכה נ"נ הוא רק משום האי לחודיה שרי וכו' משא"כ במה שבלוע מחתיכות בב"ח הוי כבלוע משאר אסורים דל"א חתיכה נ"נ אבל לדעת הרמ"א דלאחר שפירש הוא כחלב דעלמא והוי עכשיו בב"ח עצמו דאמרינן חתיכה נ"נ והוא ברור ודוק. ואדמ"ו הרב הגאון מו"ה וואלף אייגער השיב לי שהדין עמי בסברא אולם א"א לכוין כן בדעת המחבר שדעתו בב"י (סי' ק"נ) אף בדבר הבלוע מבב"ח אמרינן חתיכה נ"נ והודיתי לו שהיה בהעלם דבר ממני דברי ב"י וראיתי בש"ך (סס"י ק"נ ובסי' צ"ר) שחולק באמת על הב"י ומסברא שכ' דשוב לא שייך האי לחודיה שרי וכו' ושמחתי שכוונתי בסברא והנה לפום רהיטא אמרתי דהב"י הוכיח שיטתו ממה דמבואר במתני' דטיפת חלב דעכ"פ אותה חתיכה אסורה וכדפסקי' ג"כ ברס"י צ"ב ולזה קשה הא חוץ לקדירה הוי רק צלי ואינו אוסר רק כדי נטילת וכן תמה הש"ך (סי' צ"ב) ולזה הוכיח הב"י שאף חתיכה הנאסר מבב"ח אמרינן בי' חתיכה נ"נ דהוי איסור מחמת עצמו ומה"ת כל החתיכה אסורה דנטילה חוזר ואוסר כדי נטילה וחוזר ואוסר דבב"ח ל"א כל הנאסר וכו' וכמבואר (סימן ק"ה ס"ו) ע"ש בש"ך וכ"ז אם גם הנאסר מבב"ח הוי איסור מחמת עצמו אבל אם ניסא כסברת הש"ך הנ"ל לא הו"ל לאסור רק ב' נטילות דהנטילה הראשונה הוי איסור מחמת עצמו אבל הנטילה ב' הוא רק נאסר מבב"ח והדרי' לכללי דכל הנאסר וכו' אע"כ כדעת הב"י וק"ל : **אמנם** באמת אחר העיון תמיהני על המחבר (סי' צ"א ס"ד) או בשר רותח וכו' קולף הבשר וכו' ואמאי אף שאין החלב אוסר יותר מכדי קליפה מ"מ הבשר בעצמו נשאר רותח וא"כ הקליפה תחזור והאסר לדעת הב"י תאסור כולה ולדעת הש"ך הנ"ל תאסר עכ"פ כדי קליפה וצע"ע לדינא : **גם** י"ל לדינא מה שלא מצאתי מפורש באם נאסר בב"ח כדי קליפה כגון בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן או בצלי אם חוזר ונפל לקדירה בעי ס' נגד כל החתיכה דהקליפה הוי איסור דבוק כיון דבב"ח הוי איסור מחמת עצמו ונראה דזהו כוונת הת"ח (כלל כ"ב דין ג') באמצע דבריו שכ' מיהו י"ל דה"ק דאם בא אח"כ לתוך הרוטב וכו' והוא לפום רהיטא ולזה נראה דהכוונה למ"ש דהוי איסור דבוק וק"ל. ובההיא ענינא תמיה לי דברי תוספות חולין (דף צ"ז) ד"ה שמניע וכו' ולקמן בפרק כ"ה וכו' ולא ידעתי מה קשה להו הא התם הוי נ"כ חם לתוך צונן ואי משום שהצלי שוקע לתוך החלב והוי הצלי תתאה א"כ בלא דבריהם שלפניו קשה דתתאה בישול ולצריך ס' וע' בש"ך (סי' צ"א) וגם שנחלק דלענין זה הוי תתאה עכ"פ כמו צלי והוא דוחק להסביר וגם הרי פסקי' דאף בבשר השוקע לתוך חלב סגי בקליפה וגבי צלי פסקי' נטילה בסי' ק"ה וע"כ הטעם משום דהבשר הוי עילאה א"כ אין חובתה דההיא בר נוולא מיירי בצונן וא"כ הרמ"א שכ' בסי' צ"א וי"א דאפי' הם צוננים וכו' והוא שיטת תוס' הנ"ל וע"כ משום דבצלי בשוקע הוי כמו צלי ובנ"ל ולא תני' כן אהמחבר וסבעי נטילה בבשר השוקע וצלע"ג : (כנ"ד) **אפילו** בבשר בחלב שהוא מדרבנן. ע' בפליתי

פתחי תשובה

צ (א) לקדרה שאין בה ס'. עיין פמ"ג שכתב נראה דלדעת הרב בס"ב מיירי כאן אף שנתבטל לבדו ולא היה ס' ונ"ע בזה ואפשר כיון דיש דעות דהכחל לבדו מותר לא

באר היטב

משערין במאי דנפיק מיניה דלא ידעינן כמה נפק וע"ל סי' ס"ט סי"א : (ג) האסורה. כתב הט"ז בשם הרשב"א הטעם שאסורה הכחל כשהיה ס' לפי שאנו חוששין שמא לא פלט כל חלבו בקדרה ראשונה ועדיין נשאר קצת חלב בתוך הכחל לפיכך חוזר ואוסר כבתחלה והר"ן כתב שאינה אסורה אלא משום מראית עין ולזה נוטה דעת הט"ז ע"ש (עוד כ' שם דלדידן דקי"ל בכל האיסורים חנ"נ כן אפילו באיסור דרבנן ולאפוקי מרמ"א כאן) : (ד) הכחל. כתב הש"ך מ"ש הב"ח דכחל הוי בריה כמו ג"ה הוא תמוה דאיתא בש"ס ופוסקים דלא הוי בריה אלא מה שנאסר מתחלת ברייתו וכן מבואר ברמב"ם דג"ה הוי בריה וכחל לא הוי בריה ע"ש :(ה) בטיגון.

יד אברהם

במסכתא ס' ובנגד שלא יהיו מנפים זה בזה. וק"ל : (סימן צ' סעיף א') ואין משערין בו אלא כמות שהוא בעת שנתבשל לא כמו שהיה בשעה שנפל. הוא ל' הרמב"ם פ"ט מהל' מ"א. וכתב הכ"י שכוונתו בזה למה

צבי לצדיק

בין לאחר רגע שבקדירה זו לא נ"נ. וכשבא לקדירה אחרת נ"נ. וי"ל דס"ל בשעת הבישול עדיין יוצא החלב ע"י קריעה ולאחר נפסק אינו יוצא ע"י קריעה דלאחר בישול לא מהני קריעה. וא"כ מ"מ אם עוד יוצא חלב א"כ לא נעשה נבלה ומסייע בשר הכחל לבטל. ואם אין יוצא כלל א"כ אין הנאסר אוסר בלי איסור עמו. אבל לקדירה אחרת כבר נ"נ לפנינו דכחל עצמו אסור ואוסר כאחרות ודו"ק : (שם) מטעם שכתבתי. ולעד"ל דכל היכא דמשערינן בכולא ולא במה דנפיק היינו דספק איסורא היכא שיש ודאי איסור וספק שמא נתבטל אזלי' לחומרא. וה"נ בדם מיד כשיצא מהחתיכה נעשה ודאי איסור וספק שמא היה בטיל נשאר באיסורו עד שידעי' שנתבטל אבל הכא בעוד שכנוס בכחל ליכא איסור וכשיצא נמי ליכא איסור' לאותו חלב שיצא רק כשנתחבר אח"כ עם טעם בשר כשחוזר ונכנס לכחל אז נעשה איסור. בהא י"ל אוקמא אחזקה היתר ולא מצן טעם. כלל זה בזה רק בטיל טעמו ומש"ה כשבישל כחל בפני עצמו בלא קריעה שרי אף דיצא וחוזר ונכנס. איסור נתבטל כשיצא ולא בא לכלל איסור. אבל עם בשר מיד כשיצא החלב בא לו טעם בשר ואסור רק כשיש ס' בטיל. והכחל מן המנין דכל שיש ס' עם הכחל לא בא לכלל איסור דמיד שיצא עדיין אין כאן איסור כלל לא כיוצא ולא בכחל עד שנתערב ומיד כשנתערב בטיל ע"י צירוף עם הכחל. אבל הכחל עצמו נשאר באיסורו מפני שהחלב שבגומות קיבל טעם בשר ובזה מתורץ קושית תוס' בסוגין ד"ה אלא מעתה נפל לקדירה אחרת לא יאסור וא"ת ודלמא מספקא לן אי נפיק כולי' עכ"ל ולפי הנ"ל אי מספקא לן ליכא למימר דספק אי בא לכלל איסור כלל אוקמא אחזקה : (שם) עם הכחל כו'. ואין לומר נ"ע ואפשר לומר שלטעם זה הט"ז עיין פר"ח : (שם ט"ז ס"ק ג') ובין כך כו' יש טעם לאיסור. ונ"ל לתרץ על

הגה (ה) [יד] ואם עבר ובשלו אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל ח יש להתיר בדיעבד (סה"ת והמרדכי והג"ה מיימוני והטור וע"פ עת"ח) במקום הפסד (ו) מרובה (ן) אבל בלאו הכי אין להתיר ט [טו] ומה שנהגו לקורעו (ב) ולחתכו כמה פעמים שתי וערב על פי כולו (ז) עדיף ומהני יותר מטיח' בכותל (ת"ה סי' קפ"ב) י [טז] ולצלי נוהגין לכתחלה לקורעו שתי וערב וטיחה בכותל (ארוך כלל י"ח) [יז] מיהו אם עבר וצלאו אפי' בלא קריעה שרי אם צלה לחוד בלא בשר עמו (הג"ה מיימוני וש"ד והטור וע"פ) [יח] ואם צלה עם בשר עמו אם נקרע שתי וערב וטחו בכותל יא שניהם (ח) מותרים יב ואם לאו העליון מותר (ט) והתחתון אסור (בית יוסף בשם תוספ' והרא"ש ומרדכי וארוך) [יט] ואין לאסור שניהם שמא נתהפך השפוד דבדיעבד לא מחזקינן איסורא (או"ה) יג אבל לכתחלה אין (י) לצלותו עם בשר כלל (ז) [כ] ולקדירה בלא בשר יד נוהגין בו (יא) איסור לכתחלה (רש"י והפוסקים) טו [כא] וה"ה לטגן אפי' בלא בשר (בית יוסף) [כב] ואפי' נתייבש הכחל (או"ה) (ח) [כג] ואם עבר ובשלו טז בקדירה לבדו (יב) בדיעבד מותר אם נקרע שתי וערב וטחו בכותל (רש"י ורא"ש וש"ד ומרדכי וע"פ) [כד] מיהו אם נתייבשה יז דהיינו לאחר שלשים יום אם עבר ובשלו אפילו עם בשר יח (יג) מותר בדיעבד (ש"ד והג"ה והר' יחיאל) ולעשות פשטיד"א מן הכחל בלא בשר נהגו בו היתר אם אין אופין הפשטיד"א (יד) במחבת [כה] אבל במחבת יט דינו כמו בשול בקדירה (מהרא"י בהג"ה וארוך כלל י"ח) ויש פרושים המחמירים בכל פשטיד"א אם לא (טו) נתייבש הכחל תחילה. יש מחמירין כ שלא לאפות פשטיד"א כחל עם של בשר בתנור קטן רק יש להניח אחד בפי התנור (ת"ה סימן קפ"ב) וטוב ליזהר לכתחלה אף כי אינו אלא (טז) חומרא בעלמא (ב"י וארוך) :

ג כא [כו] יא מותר (יז) *לחתוך כחל רותח בסכין שחתכו בו בשר כב [כז] (וכל שכן כחל חי אע"ש שהיא מלאה חלב) (הא"ו ני"א) וכן מותר לחתוך בשר בסכין שחתכו

ובשר בחלב לדברי הכל נעשה נבילה ע"כ צריך אח"כ ס' נגד הכחל והכחל אינו מצטרף כ"כ בת"ה הארוך שער ראשון בבית תערובות וכו' הב"י שהר"ן ס"ל כרמב"ם ובת"ח חולק עליו דאדרבה מדברי הר"ן טעם כיון שאין אסור הכחל רק משום מראית עין ע"כ אינו אוסר בשנייה יותר מבראשונה. משמע דלא מיירי רק בנפל לס' דאז אין הכחל אוסרה רק משום מראית עין אבל אם נפל בפחות מס' דנאסר מדינא מכח הבישול בחלב שאח"כ נעשה כנבילה ואינה מצטרפת וכרשב"א מש"ה פסק ת"ח וכאן בש"ע כרשב"א ובלבוש הביא הי"א להחמיר אפי' בהיה בו ס' להצריך אח"כ ס' בלא הכחל ואין זה עיקר דבזה מודה רמ"א דהכחל מצטרף כיון שלא נאסר רק מחמת מראית עין. ומעכשיו נולד לנו מחלוקת חדשה בין רמב"ם לרשב"א מה שלא הוזכר בפוסקים דהיינו להרמב"ם לא אמרינן אפי' בבשר בחלב שהוא מדרבנן חתיכה עצמה נעשה נבילה וכן כתב ב"י בשמו בסי' צ"ט בד"ה כתב הרמב"ם בפט"ו מהל' מ"א כו' כיצד חלב שנפל לקדירה שיש בה בשר עוף ונתן טעם בקדירה מרבה עליה בשר עוף כו' עכ"ל הרי אפי' להרבות בידים התיר ולהרשב"א אפי' אם נפל ממילא אח"כ בשר עוף לא מהני דחתיכ' עצמה נעשה נבילה תחילה ולפי מה שפסק רמ"א כאן כרשב"א נמצא לדידן דלא קי"ל כרבינו אפרים אמרינן בכל האיסורין נעשה נבילה אפי' באיסור דרבנן וע' סי' צ"ב סעיף ד' : (ה) ואם עבר ובשלו. פירוש עם בשר : (ו) אבל בלא"ה אין להתיר. פירוש בלא ס' אבל אם יש ס' בבשר שבקדירה עם הכחל נגד הכחל אז הבשר מותר והכחל אסור עכ"פ כן פסק הטור בשם רש"י וכן כתוב בת"ח כלל ו' : (ז) ולקדירה בלא בשר נוהגים בו איסור כו'. הטעם משום גזירה שמא יבשל עם בשר ובלא קריעה שתי וערב : (ח) ואם עבר ובשלו בקדירה לבדה בדיעבד מותר כו'. רש"ל כתב פרק כ"ה סי' מ"ז נראה דאסור אף בדיעבד ואף שאינו מן הדין כלל מ"מ מאחר שכתבו הגאונים דנהגו כל ישראל דלא מבשלין כחל כלל הוי כדבר שנאסר במנין כו' ומ"מ ביבש לא נראה להחמיר כו' עכ"ל :

והוא

כן דעתו בספרו ב"י ואנן לא נהיגין הכי וכמ"ש הרב בהג"ה : **ח** יש להתיר בדיעבד במקום הפסד מרובה. אפילו עם בשר כן מוכח להדיא בת"ח שם ד"ג אבל לבדה מותר ע"י קריעת שתי וערב וטיחה בכותל אפילו בלא הפסד מרובה כדמוכח שם ד"ב וכמ"ש בהג"ה בסמוך ודעת מהרש"ל באו"ש ובספרו פ' כ"ה סי' מ"ז להתיר בדיעבד עם בשר ע"י קריעה שתי וערב וטיחה בכותל אפי' בלא הפסד מרוב והב"ח פסק וז"ל ואם בשלו עם שאר בשר ואין ס' כנגדו הכל אסור אף בדיעבד אפי' קרעו שתי וערב וטחו בכותל ודלא כהגהת ש"ע דמיקל בזה במקום הפסד מרובה עכ"ל ולא ידעתי לסוף דעתו שהרי כל הפוסקים הרי"ף והרמב"ם ור"ת והתוספות והרא"ש והרשב"א והר"ן וסמ"ג וסמ"ק ומרדכי וש"ד ושאר פוסקים והמחבר מכללם מתירין בדיעבד והרבה מהם מתירין אפילו לכתחלה אפילו לדעת רש"י אלא שהאו"ה וא"ז מחמירין אפי' דיעבד א"כ ודאי דעכ"פ יש לסמוך אכל הנך רבוותא בדיעבד במקום הפסד מרובה בפרט באיסור דרבנן ובשגם שפשטא דסוגיא משמע כוותייהו : **ט** ומה שנהגו כו'. וכתב ב"י ע"ש הרשב"א דאם נתנו תחת המכבש הוי כטחו בכותל עכ"ל ת"ח שם ד"ו : **י** ולצלי נוהגין לכתחלה כו'. ומהרש"ל שם פסק דמדינא נמי בעי הכי לכתחלה : **יא** שניהם מותרים. אפילו ידוע שנתהפכו דכיון שנקרע שתי וערב וטחו בכותל חשוב כבשר ממש לענין זה : **יב** ואם לאו העליון כו'. ונראה דאם ידוע ששניהם היו תחובים בשוה בשפוד ולא היה שום א' מהן עליון או תחתון שניהם מותרין : **יג** אבל לכתחלה אין לצלות כו'. הטעם משום שפודים שלנו מונחים לארכן ופעמים ראש זה למעלה ופעמים זה למעלה וכמו שנתבאר בסימן ע"ג גבי כבד : **יד** נוהגים בו איסור לכתחלה. אפילו ע"י קריעה שתי וערב וטיחה בכותל והטעם יתבאר בס"ק כ"א : **טו** וה"ה לטגן כו'. מה שנדפס בש"ע ב"י רצה לומר דהב"י משום דין טיגון לבישול כמבואר שם ובחבור זה בס"ב ואם כן למאי דנוהגין בארצותינו שלא לבשלה כלל אפילו לבדה ה"ה לטגנה אבל ודאי דעת הב"י בהדיא דבין בבישול בין בטיגון נוהגין לכתחלה לבשלה לבדה וכמבואר שם ובס"ב בהדיא : **טז** בקדירה לבדו מותר בדיעבד. בלא שיש אבל אם לא קרעו שתי וערב או לא טחו בכותל אפי' דיעבד אסור עד שיהא ס' במים נגד הכחל וכחל מן המנין כ"כ הפוסקים : **יז** דהיינו לאחר ל' יום. היינו מסתמא אבל אי חזינן דיבשה היא ממש פשיטא דאפילו תוך ל' מותר : **יח** מותר בדיעבד. אפילו בלא קריעה כלל שם ובכל דיני פשטיד"א ויבש שוה דעת מהרש"ל לדעת הרב בהג"ה זולת מה שכתב הרב בהג"ה ויש פרושים כו' אם לא נתייבשה הכחל כו' שנראה מדבריו שנתייבשה מותר בפשטיד"א אפילו במחבת וכן נראה להדיא מדבריו בסימני ת"ח שם דין י' ואין כן דעת מהרש"ל שם אלא דעתו דמחבת אסור לכתחלה אף ביבש ע"ש : **יט** דינו כמו בישול בקדרה. והא דקי"ל לעיל ס"ס ע"ח דפשטיד"א אפילו בלא מחבת יש לה דין בישול בקדרה שאני הכא כיון דמדינא שרי אלא משום גזירה אסור וכמו שכתבתי בס"ק כ"א א"כ ודאי דבמחבת דוקא דהוי דומיא דקדירה יש לגזור אבל לא בלא"ה : **כ** שלא לאפות פשטיד"א כחל עם בשר כו'. אבל ודאי עם חלב מדינא אסור דודאי כחל בשר גמור הוא ואם אפה עם חלב בתנור אחד הוי כדין שאר בשר וחלב שנאפו בתנור אחד שיתבאר לקמן סי' צ"ז וק"ח ע"ש : **כא** מותר לחתוך כחל רותח כו'. דין זה אפילו לדידן אם קרעו שתי וערב וטחו בכותל וכמו שכתב הרב בהג"ה ול"ד לקדירה שנהגו שלא לבשלה לבדה אפילו ע"י קריעה שתי וערב וטיחה בכותל דמה שהחמירו בקדרה אינו אלא משום גזירה שמא יבאו לבשל עם בשר יחד וזה לא שייך גבי סכין סמ"ק סי' רי"ג והגה"מ : **כב** וכ"ש כחל חי

באר הגולה

יא התוספות והרא"ש שם והרשב"א בת"ה וש"ס

נקודות הכסף

גם אני בספרי הקשיתי על הת"ח אבל בזה כתבתי דיש לומר דה"ק דדם הוא כשנפרש קודם הבישול אסור מדאורייתא והילכך דאף כשבישלו החמירו משא"כ בכחל דאף כשנפרש הוא מדרבנן וכהאי גוונא כתבו התוספות והרא"ש בפרק כל הבשר גבי הא דאמרי' חלב שחוטה דרבנן דם דאורייתא ע"ש :

פרי חדש

מתבאר מדברי הרשב"א בחדושיו בדף קכ"ב ע"א : (סי' צ' ש"ע סעיף ג') מותר לחתוך כו'. כתב הר"ן גבי כחלא תותי בישרא ואף על גב שהשומן הבשר נכנס בכחל הקילו בכך לפי שאין טעם השומן ניכר בכחל ועוד שלבסוף הוא נפלט דכבולעו כך פולטו ולפ"ז אין ללמד מכאן היאך מותר לחתוך כחל כשצלאו בלא קריע' בסכין

מטה יהונתן

שתמהו על דברי המחבר שלא הביא דעה זו שהביא הטור בשם הרשב"א ולק"מ דהנה א"א דבשר בחלב שנאסר כבר שנבלע בחתיכה הוי כמו שאר איסורין ולא"א ביה חנ"נ לשיטת הסוברי' כרבינו אפרים אם כן הכא בכחל לשיטת הרמב"ם דס"ל דאין טעם בשר של הכחל נאסר כלל מחמת בו"ח ואינו אסור רק אם בשלו בהדי בשר וא"כ אינו נאסר הכחל רק משום שנבלע בו בב"ח וכה"ג לא חנ"נ א"כ הרמב"ם והמחבר דס"ל כר"א א"כ ל"ש כך דינא דבשלמא הטור שהעתיק האי דינא אע"פ שהוא נמי סובר כשיטת ר' אפרים היינו משום שהוא העתיק נמי שיטת רש"י

חדושי בית מאיר

אמת שבדעת הר"ן הכי משמע מדכתב גבי כחל שנפל לחלב דבעי ס' נגד הכחל משום דהכחל עצמו אוסר ור"ל דהכחל בחלב אוסר ד"ת. משא"כ הרשב"א בתה"ב דכתב החילוק משום דחלב הכחל לא נודע נ"ל דאע"פ שבגם בשר הכחל לא נודע מ"מ קים להו לרבנן דבשר הכחל ודאי דהוי עכ"פ חלק ס' מן החלב שבו משא"כ החלב לגבי בשר הכחל אפשר דאף חלק ס' אינה ודו"ק. ואפשר משום זה הוסיף הת"ח כשהעתיק דברי התה"ב וכתב שאין החלב (ניכר) להורות דעיקר החילוק הוא משום שהחלב לא מינכרא משא"כ הבשר דניכר לעין כל ומש"ה כתב שאינו מצטרף וק"ל. ועיין בפר"ח שהעתיק נמי דברי התה"ב משמע קצת כדכתיבנא. מימי אפסי :

גליון מהרש"א

צ"ח ס"ק ט' ועיין שם סק"ז ועיין שם ס"ק י"ב : (סעיף כ' בהג"ה) מיהו אם נתייבשה. דהיינו לאחר שלשים יום עיין סי' פ"ז

יד אברהם

דאמרי' בפג"ה (דף צ"ח) אטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע דמשמע מינה דבין איסור ובין היתר הכל משערין כמו שהוא לפנינו ולא כמאי דבלעה קדירה מן ההיתר. ע"ש. ולא ירדתי לסוף דעתו בזה. דלפ"ד יהיה דברי הרמב"ם אלו סותרים למ"ש בפט"ו מהמ"א גבי שיעור האיסור דמשערינן כאומד יפה מה שנבלע מן ההיתר ועומד בדופני הקדירה כאלו הוא כעין בתוך הקדירה. ומביאו הב"י עצמו בסי' צ"ט.

צבי לצדיק

על הרשב"א דמש"ה פריך נפל לקדירה לא יאסור אבל מה שנאסרה הכחל עצמה לא פריך משום שיש טעמו של הרשב"א דשמא לא פליג הכא. אבל אם

ביאור הגר"א

רוב הפוסקים אבל סה"ת ומרדכי והג"מ כ' דלדעת רש"י אסור לכתחלה לבשל עם בשר אפילו ע"י קריעה ש"ו וטיחה בכותל דמתני' איירי בלא בשר וז"ש נהגו כו' והוא ע"פ דעת רש"י וכ"כ בב"י : (ליקים) עסש"ש שיטת הרמב"ם ושיטת תוס' ושיטת רש"י. ושיטת הרי"ף כפי שפי' הרמב"ן והרשב"א והרא"ש דלצלי א"צ קריעה כלל אף לכתחלה וכן הסכים הרשב"א וערא"ש שם (ע"ב) : [יד] ואם עבר כו'. ר"ל עם בשר ואדרישא קאי וכמ"ש בד"מ דהגש"ד ואו"ה בשם ראבי"ה וא"ז אוסרין אפילו בדיעבד אפילו ע"י קריעה ש"ו וש"ב וכ' דיש להתיר בדיעבד משום דיחידאה נינהו : [טו] ומה שנהגו כו'. דקריעה ש"ו דגמ' הוא פ"א לארכו ופ"א לרחבו לכך צריך טיחה משא"כ כה"ג בכל הגומות נפתחין. שם: [טז] ולצלי נוהגין כו'. כמ"ש הרשב"א לדעת רש"י דכולה שמעתא בצלי ומ"ש כיצד קורעו א"ר יהודה כו' נ"כ לצלי ור"א פליג עליה ויש לעשות כר"י ועב"י וד"מ ס"ק ב' : [יז] מיהו אם כו'. כלישנא קמא דרב דת"כ וכ"פ רש"י קי"א ב' :

[יח] ואם נצלה עם כו'. קי"א א' וכמ"ש תוס' שם ד"ה תותי דבקרעו ש"ו וט"ב מיירי אבל בלא"ת אפילו הותי בשרא אסור אף בדיעבד הכחל וכ"ש עלוי בישרא דהבשר אסור וז"ש ואם לאו כו' : [יט] ואין לאסור כו'. אבל לכתחלה כו'. כמ"ש רש"י שם ד"ה הלכתא כו' : [כ] ולקדירה בלא כו'. ר"ל אפי' קריעה ש"ו וט"ב דסופו לבשל בו בשר אח"כ והוי כמו עם בשר דלדידהו היה להם קדירה מיוחדת לכחל משא"כ עכשיו ואנו אין רגילין בזה ואתי לטעוי. סמ"ק והג"מ: [כא] וה"ה לטגן. ג"כ מה"ט : [כב] ואפילו. ר"ל אף דיבש בדיעבד מותר בכ"ע פ"ם לכתחלה אתי לחלופי : [כג] ואם עבר כו'. זה לכ"ע מותר : [כד] מיהו אם נתייבשה כו'. כיון דמדרבנן הוא בכה"ג לא גזרו. שם : [כה] אבל במחבת כו'. נ"כ מטעם הנ"ל משא"כ בלא מחבת : [כו] מותר לחתוך כו' וה"ה לצלות כו'. דהא שרינן תותי בישרא אפי' לכתחלה ואף ע"ג בישרא לכתחלה הוא דאסור שנוסף עליו בעין. תוס' שם ד"ה תותי כו' : [כז] וכ"ש כחל כו'. עש"ך :

חידושי רע"ק

(רס"י צ"ב סק"ב) : (ש"ך סק"ח) **אפי'** בלא הפסד. אין זה מסקנת רש"ל אלא דמכח המנהג הוי כדברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור ואף בבשלו בלא בשר אסור בדיעבד וכמו שהעתיק הט"ז סק"ח וכבר השיג המ"י על הש"ך בזה: (סעיף כ' בהג"ה) **ואם** לאו העליון מותר. באו"ה כתב הבשר שעליו כשר דיעבד והעתיקו כן בת"ח ובמנ"י כ' דהאו"ה נתן טעם דלא אסרינן דכחל מפעפע לטעלה לתוך הבשר דאין חלב מפעפע עכ"ל ששפע בכחל למעלה אסור דהבשר מפעפע למעלה לתוך חלב הכחל וצ"ע : (שם) **בדיעבד** מותר אם נקרע שתי וערב. אבל הקדירה אסורה לבשל בה בשר ואף דיעבד אסור וכ"כ המנ"י אות ב"ה בשם האו"ה ומחשש דשמא יבשל יחד בשר עם הכחל מש"ה גרע מסכין ע' ש"ך סקכ"א ובמנ"י סק"ס : (ש"ך סקט"ז) **וכחל** מן המנין. ובזה אף הכחל עצמו שרי וכ"כ המנ"י : (שם סקי"ח) **אפי'** בסחבת במנ"י השיג דכוונת הרמ"א רק בלא מחבת דבזה אף הפרושים

באר היטב

כתב הש"ך בב"י משמע אפילו במחבת ואנן לא נהיגין הכי : (ו) **מרובה**. כתב הש"ך אפילו עם בשר אבל לבדו מותר אפי' בלא הפסד מרובה והב"ח אוסר אפילו בהפסד מרובה וחולק עליו הש"ך דיש לסמוך על רמ"א בפרט באיסור דרבנן : (ז) **עדיף**. כתב הרשב"א ואם נתנו תחת המכבש הוי כטחו בכותל : (ח) **מותרים**. אפי' ידוע שנתהפכו דכיון שנקרע ש"ו וט"ב חשוב כבשר ממש לענין זה : (ט) **והתחתון**. כתב הש"ך ונראה דאם ידוע ששניהם היו תחובין בשוה בשפוד ולא היה שום א' מהם עליון או תחתון שניהם מותרין : (י) **לצלותו**. שטעם דשפודין שלנו מונחים לארכן ופעמים ראש זה למעלה ופעמים זה למעלה : (יא) **איסור**. פי' אפי' ע"י קריעה ש"ו וט"ב : (יב) **בדיעבד**. בלא שיש אבל אם לא קרעו ש"ו ולא טחו בכותל אפי' דיעבד אסור עד שיהא במים ס' נגד הכחל וכחל מן המנין עכ"ל הש"ך וט"ז כתב בשם מהרש"ל דאסור אף בדיעבד אפי' קרעו ש"ו וט"ב אף שאינו מן הדין כלל מ"מ מאחר שכתבו הגאונים דנהגו כל ישראל שלא לבשל כחל כלל הוי כדבר שנאסר במנין כו' ומ"מ ביבש לא נראה להחמיר עכ"ל : (יג) **מותר**. פי' הש"ך אפי' בלא קריעה וגם אי חזינן דיבשה היא ממש פשיטא דאפילו תוך ל' מותר : (יד) **במחבת**. כתב הש"ך והא דקי"ל לעיל ס"ס ע"ח דפשטיד"א אפי' בלא מחבת יש לה דין בישול בקדרה שאני הכא כיון דמדינא שרי אלא משום גזרה אסור א"כ לא גזרינן אלא דוקא במחבת : (טו) **נתייבש**. כתב הש"ך משמע אבל נתייבש מותר בפשטיד"א אפי' במחבת ואין כן דעת מהרש"ל אלא דעתו דבמחבת אסור לכתחלה אף ביבש : (טז) **חומרא**. כתב הש"ך אבל בפשטיד"א של כחל עם חלב ודאי מדינא אסור דודאי כחל בשר גמור הוא והוי כדין שאר בב"ח שנאפו בתנור א' שיתבאר לקמן סי' צ"ז וק"ח : (יז) **לחתוך**. דין זה אפי' לדידן אם קרעו ש"ו וט"ב ול"ד לקדרה שנהגו שלא לבשלה לבדה אפי' ע"י

פתחי תשובה

מחמירין כולי האי עכ"ד : (ב) ולחתכו. וכתב בתשובת מהר"א ששון סי' קנ"ט דאם

התכם

בו כחל וכן הדין לאכול זה בכלי שאכלו בו זה :

הגה (ט) וה"ה לצלות זה (יח) בשפוד שצלו בו זה והוא הדין דמותר להניחו בקערה עם בשר צלי אפילו שניהם חמים (י) (ג) דלאחר (יט) צליית הכחל דינו כשאר בשר לכל דבר (ב"י בשם הרשב"א והארוך) כג [כח] ודוקא שנצלה (כ) כדינו דהיינו שקרעוהו תחילה שתי וערב וטחוהו בכותל אבל אם עבר וצלאו בלא קריעה או קריעה מועטת כד [כט] כל הדברים אלו לכתחלה אסורים (טור וב"י) ובדיעבד הכל מותר [ל] ואם קרעוהו כדינו וצלאו אע"פ שמצא אח"כ (יא) (כא) גומות מלאות חלב אין לחוש (ארוך כ' י"ח) וכן אם הניחו כך שלם קודם צלייתו עם חלבו יום שלם מותר (יב) (ד) ולא אמרינן (כב) כבוש כמבושל בכי האי גוונא. (שם) (ס) :

ד כה [לא] יב לצלות כחל [לב] או יג למולחו עם (כג) הבשר דינו כדין צליית או מליחת יד כבד עם בשר [לג] כו טו ויש מי (ה) (כד) שמתיר למלוח כחל על הבשר :

הגה כז ואין למלחו עם בשר (יג) [לד] אבל בדיעבד בכל (כה) ענין מותר (ארוך כלל י"ח) [לה] עור הקיבה לאחר שהוסר חלבו מתוכו והודח יש לו דין שאר בשר כח ומותר (כו) למלחו עם שאר בשר ואין לו דין כחל כלל (שם) :

שפתי כהן

כו'. ברי"ו כתוב ואפילו כחל חי וקאי הרבותא על שהיא מלאה חלב והרב שכתב כ"ש כחל חי שאינו רותחת ויותר נראה להגיה בלשון הרב וכן כחל חי כו': **כג** ודוקא שנצלה כדינו כו'. וכתב מהרש"ל בא"ו דאם נצלה כל צרכו אפילו לא טחו בכותל אלא קרעו שתי וערב מותר לחתכו בסכין של בשר ולא בעינן טיחה אלא כשלא נצלה כל צרכו אבל לאחר שנצלה כל צרכו וגם קרעו היטב קורא אני על המחמיר חסיד שוטה והדיוט עכ"ד וע"ש וע"ל סימן ס"ט ס"ך וסי' ע"ו ס"ד וכמ"ש שם : **כד** כל הדברים אלו לכתחלה אסורים כו'. ומדברי מהרש"ל בא"ו נראה דאם לא קרעו שתי וערב וטוח בכותל צריך השפוד לבון ובלא"ה אפילו דיעבד אסור ודברי הרב נראין ועוד שמדברי הרשב"א והר"ן ומביאם ב"י בקוצר נראה להדיא דאפילו לכתחלה מותר לצלות בשפוד א' פעמים בשר ופעמים כחל אפילו בלא קריעה כלל ואפשר לומר דאף מהרש"ל לכתחלה קאמר: **כה** לצלות כחל כו'. ר"ל דלכתחלה אסור לצלות או למלוח כחל על בשר אלא תחת הבשר ובדיעבד אפילו על הבשר מותר ובשפודים שלנו אסור לכתחלה בכל ענין וכמו שנתבאר בסי' ע"ג ס"ד וה' ובב"י הביא מחלוקת הפוסקים בזה אם יש חילוק בין קרעו שתי וערב וטחו בכותל או לאו ע"ש ודעת הרב בהג"ה בצליה נתבאר בס"ב : **כו** ויש מי שמתיר. אפילו לכתחלה למלוח כחל על בשר אפילו בלא קריעה כלל ול"ד לכבד שאין דרך המלח להפליט אלא דם אבל לא חלב שבו טור בשם הרא"ש : **כז** ואין למלחו עם בשר. וכן כתב מהרש"ל באיסור והיתר שלו שם ובספרו פרק כ"ה סימן כ"ז דלכתחלה אסור למלחו עם בשר בין תותי בישרא בין עלוי בישרא ולענין דיעבד נראה דעת מהרש"ל בא"ו שם דאם קרעו שתי וערב מותר אפילו לא טחו בכותל ונראה דעת הרב דהא הרמב"ן והרשב"א וש"פ מתירין בדיעבד אפילו בלא קריעה כלל אפילו עלוי בשרא והרא"ש והטור וש"פ מתירין אפי' לכתחלה והאוסר הוא יחיד לגבי הנך רבוותא וכ"פ מהרש"ל עצמו בספרו שם דבדיעבד אם מלחו אפילו בלא שום קריעה כלל אפילו עלוי בישרא מותר ול"ל שחזר בו ממ"ש בא"ו שלו: **כח** ומותר למלחו עם שאר בשר. וכן לבשלו וכ"כ בא"ה סוף כלל י"ח ע"ש וע"ל ס"ס פ"ו :

טורי זהב

(ט) והוא הדין לצלות זה בשפוד זה. מיירי שמלח הכחל דאל"כ הא עכ"פ צריך ללבן השפוד בלא"ה מכח בשר הכחל שיש בו דם : (י) דלאחר צליית הכחל דינה כשאר בשר לכל דבר. רש"ל שם פ' כ"ה סי' מ"ז כתב דאפילו אחר צלייה אסור לבשלו אע"ג דגבי כבד מותר וא"כ ה"ה כאן כחל לא תימא הכי כי בכבד טעמו משום רבוי דם להכי לא התירו אותה בבישול לכתחלה כ"א אחר הצלייה אבל כחל דאיסור משום גזירה הוא משום בישול בלא קריעה שתי וערב ועם בשר אין חילוק עכ"ל והיינו לכתחלה דוקא : (יא) גומות מלאות חלב כו'. הטעם שם בא"ה שחלב שחוטה היא גזירת חכמים משום בשר בחלב וכל שלא פירש לא גזרו ועוד דלא גרע מדם האיברים שלא פירש בצלייה שמותר אבל אם לא נקרע כדינו הוי חלב כנוס בתוכו ומקרי פירש ואסור מדרבנן ע"כ : (יב) ולא אמרינן כבוש כמבושל. הטעם שם בא"ה לפי שחלב שחוטה מדרבנן לא גזרו ביה רבנן בלונן לומר כבוש כמבושל אע"פ שהחלב הוא נגול בעין ומיהו אם היה בשר אחר שרוי בלונן בחלב שחוטה או אפילו הכחל עצמה לאחר שפירש החלב פעם אחת ממנה בזה אין אנו מחלקים ואפי' בלונן אסור כמו בחלב אחר ותמוהין דבריו דבסמוך לפני זה העתיק דבריו שכתב דמה שכנוס בתוכו מיקרי פירש ונ"ל דעתו מאחר שהוא עדיין כנוס בתוכו הוי היכרא ולא אתא למטעי להתיר בבשר בחלב דאורייתא *) אמנם תמהתי על פה קדוש יאמר כן לאסור בזה בשאר בשר בכבוש בחלב שחוטה דהא עיקר האיסור משום גזירה דבשר בחלב בעלמא והא בכבוש כמבושל אפילו בשאר בשר בחלב מן התורה שרי דלא אסרה התורה רק דרך בישול רק שמדרבנן אסורה כמ"ש סי' ק"ה *) א"כ ה"ל גזירה לגזירה בחלב שחוטה ומכלן למיגזר ביה גזירה לגזירה וכ"כ דעת רמ"א כאן שלא העתיק לאיסור בשאר בשר בכבוש בחלב שחוטה אע"פ שבת"ח העתיקו אפשר דכאן עשה כן בכוונה מטעם שכתבתי כנלע"ד: (יג) אבל בדיעבד בכל ענין מותר. כתוב בהג"ה מרדכי דף שמ"ב ע"ב מעשה בכחל ובשר שמלחו יחד בכלי מנוקב ואח"כ שמוהו בכלי שאינו מנוקב והתיר מהר"ם את שניהם עכ"ל וכלי שאינו מנוקב דנקיט הוא משום דם שבכחל ובשר לא משום חלב כ"פ ת"ח :

באר הגולה

(ס) דחלב שחוטה הוא מדרבנן: יב מהא דרש אמימר וכו' שם דקי"א : יג טור בשם רמב"ן ורשב"א משום דמליח כרותח דצלי : יד נתבאר לעיל סי' ע"ג : טו שם בשם הרא"ש שהמלח אינו מפליט שחלב ואינו מבליע בדופני הכחל :

נקודות הכסף

(שם ט"ז ס"ק י"ב) אמנם תמהתי כו'. ואני תמה עליו

פרי חדש

שיש עליו טיחת בשר כלא כדעת מקצת מפרשים שמקילין ומביאי ראייה מזו עכ"ל ולי נראה עיקר כדעת אותם מקצת מפרשים ומ"ש שהשומן נפלט משום דכבולעו כן פולטו אגב שיטפיה כתבו וטעות הוא דדוקא בדם דמשריק שריק אמרינן כבולעו כך פולטו אבל לא בשומן: ס"ך

מטה יהונתן

בשם ר"א דכחל אסור גם אם בשלו בלא בשר א"כ הוי היא עצמה אסורה מחמת בב"ח ושפיר שייך לומר אע"ג משא"כ המחבר שלא העתיק רק לשון הרמב"ם א"כ ל"ש האי דינא אבל הרמ"א לשיטתו דפסק לקמן בסי' צ"ב כשיטת ר"ת דכל אסורים שבתורה אמרינן חנ"נ א"כ שפיר העתיק האי וי"א [הג"ה ועי' בשלתי שכ' דבלא"ס לדעת הרמב"ם לא שייך זה דהא ס"ל דהטעם דמצטרף הכחל לס' משום שהכא דרבנן וא"כ ה"ה בטעם שניה]:

דגול מרבבה

(סימן צ' ט"ז ס"ק י"ב) א"ב ה"ל גזירה לגזירה ,

גליון מהרש"א

סעיף י' בסוף הג"ה : (סעיף ג' בהג"ה) ולא אמרינן כבוש כמבושל . דין כבוש ר"ס ק"ה :

יד אברהם

וכמ"ש שם פסק להקל במין במינו שאין כאן איסור דאורייתא . וא"כ כ"ש שיש להקל בכחל שהוא עצמו דרבנן ובלא"ה מקילין בשיעורו שהוא עצמו מן המנין משא"כ בשום שאר איסור אפי' דרבנן כמ"ש סי' ק"ט עיי"ש ונ"ע . ובאמת י"ל שהרמב"ם לא נתכוון לומר שההיתר משערין כמו שהוא כעת שנתבשל . רק קאי על האיסור דהיינו הכחל שבו משערין כמו שהוא כעת שנתבשל . אבל ההיתר אה"נ דמשערין . כמו שהיה בשעה שנפל הכחל לתוכו . ואמרינן להבלוע בדופני הקדירה כאלו הוא בעין בתוך הקדירה כדכתב בסט"ו. ועוד י"ל דלא בא אלא למעט מה שבלה ואבד מחמת האור שזה אין מצטרף . וז"ש לא כמו שהיה בשעה שנפל דאי הוה משערינן הכי היה מצטרף אף מה שבלה ואבד מחמת האור וזה א"א כמ"ש בסט"ו . אבל מה שעומד בדופני הקדירה כעין חשבינן ליה ודו"ק . ואנו אין בקיאין בזה ואין משערין כלל בבלוע . עיין אחרונים סי' צ"ט סק"ד. ושוב ראיתי אחרי כתבי שהרב בעל לחם משנה הקשה זה על הב"י ות"ל שכוונתי לדעתו . אמנם כדי שלא לשוויים להש"פ א"ו כטועה ואינו מבינים שפסקיו סותרין זא"ז . נלע"ד ליישב דכאן איירי שלא ראינו האיסור כמה היה כעת שנפל מש"ה אין משערין האיסור כמות שהוא עכשיו וההיתר כמו שהיה דאטו דהיתרא בלע כו' אבל בסי' צ"ט איירי כשראינו האיסור כמה היה אז כשנפל . וזהו דעת רש"י ור"ן ורשב"א : (סעיף ג' בהג"ה) וכן אם הניחו כך שלם קודם צלייתו בחלבו יום שלם מותר ולא אמרי' כבוש כמבושל בכי האי גוונא . הטעם דחלב שחוטה דרבנן . ונראה ברור דהיינו שאינו נאסר מחמת כבוש בחלבו מכטעם האמור אבל מ"מ יש לו דין כבוש לענין דם שאם לא נמלח ונכבש יום שלם ס"ל כבוש בלא מליחה שנתבאר לעיל סי' ס"ט סט"ו וס"א בהג"ה ע"ש . והשתא אתי שפיר ששינה הג"ה מלשון או"ה דשם איתא ל' לכתחילה שמותר לכתחילה להניחו כך יום שלם והג"ה נקט לשון דיעבד . והיינו משום דע"כ צ"ל דאיירי שנמלח וא"כ אסור לכתחילה למלחו בלי קריעה אבל בדיעבד שרי כמ"ש הג"ה בסמוך . אבל דברי או"ה צריכין עיון שכ' דאפילו לכתחילה מותר להניחו כו' וע"כ איירי בלא מליחה . דאי נמלח בלי קריעה ס"ל דאסור אפי' בדיעבד כמ"ש בד"מ · ותימא הא נכבש בלי מליחה שכבוש כמבושל וה"ל לאסור אפי' דיעבד . וא"א ליישב זה ונ"ע : (שם בט"ז ס"ק י"ב) א"ב ה"ל גזרה לגזירה . בעל נ"ב בס' דגול מרבבה כתב עליו דלדבריו בשר עוף שהוא ג"כ דרבנן נ"כ אינו נאסר בכבוש ומליחה . וא"כ קשיא עובדא דבר גוזלא דנפל לכדא דכמכא דלא שרי ר"ח אלא מטעם דנאכל מחמת מלחו כחולין (דף קי"ב) . וסיים דלכן דברי הט"ז תמוהין בזה וצ"ע ע"כ . ונעלם ממנו מ"ש הט"ז בסי' צ"ח ס"ק ה' דמחלק בין בשר עוף דגזרו בכן אטו בהמה ועשו חיזוק לדבריהם כשל תורה ולא"ח גזרה לגזרה משא"כ כשאר דרבנן כגון מין במינו ע"ש : (שם סעיף ד' בהג"ה) עור הקיבה כו' מותר למלחו עם בשר . נ"ל דלא איירי במליחת בשר להוציא דם דלעיל סי' ע"ה ס"ב פסק הג"ה שם דאסור למלוח המעיים לכתחלה עם בשר , וכר"ס הנ"ל קחשיב קיבה וכרס כו' וכ"מ במ"י סוף כלל ס' . ועיין במשבצות זהב בא"ח סי' תמ"ז שכ' בשר יבש כעץ מכמה שנים אם נפל נחלב

חידושי רע"ק

(ט"ז סקי"ג) **א"ב** הו"ל גזירה לגזירה . האחרונים הקשו הא בתהיא בר גוזלא דנפל לכמכא דאמרינן דאם אינו נאכל מחמת מלחו היה אסור הא הוי תרי דרבנן בשר עוף וכליחה ולער"ג דמאי דשרייי' היינו אפי' לבשל אח"כ הגוזלא בזה אלו היה אינו נאכל מחמת מלחו כשבשלו אח"כ והבלוע בכמכא שנבלע בו כמליחה מתבשל עתה בתוכו ובבשר בהמה כה"ג היה אסור מדאורייתא מש"ה בבשר עוף אסור מדרבנן ונכון בעזה"י: **אמנם** עדיין יש להקשות לשיטת תוס' דכמכא הוי מי חלב א"כ אף אחר הבישול הוי תרי דרבנן בשר עוף ומי חלב ונלע"ד דהט"ז מיקל היכי דהוי ב' ענינים א' מהות המין דהיינו חלב שחוטה וא' מצד הבלועה דרבנן דהיינו בכבישה וזהו מיקרי תרי דרבנן אבל בשר עוף בחלב שחוטה או כמי חלב לא מיקרי תרי דרבנן דהנך מינים הוי מדרבנן ודוק היטב, אמנם נלע"ד ראיה דלא כהט"ז דהא עוף אסור לאכול עם גבינה אף בצונן כדלעיל (סימן פ"ט) וזולת דנימא לחלק בין בשר עוף לחלב שחוטה דלא מסתבר : (סעיף ד' בהג"ה) **ומותר** למלחו עם שאר בשר. היינו בהוכשר כבר סרמו דמותר למלוח עם בשר וליכא חשש משום בב"ח אבל למלוח. להכשיר לקדירה אסור למלוח לכתחלה עם בשר כדלעיל (סס"י ע"ח) סנ"י (סוף כלל ע"ט) :

ביאור הגר"א

[כח] ודוקא כו'. כשיטת התוס' רשם לאחר קריעה ש"ו וט"ב איירי כנ"ל אבל הרשב"א ור"ן פי' בלא קריעה ע"ש וכ"ר הש"ע : [כט] כל הדברים ובדיעבד כו'. כשיטתו דלכתחלה בעינן קריעה ש"ו וט"ב ובדיעבד מותר כנ"ל והוי כשאר בשר : [ל] ואם כו' וכן כו'. דחלב שחוטה מדרבנן כה"ג לא גזרו כיון דלא פירש ואינו כנוס כיון שנקרע וכמש"ש ק"ט ב' זה כנוס כו' וכן בכבוש שהוא מדרבנן וחלב שחוטה דרבנן ל"ג ועפ"ז בשם או"ה: [לא] לצלות . גמ' קי"א א': [לב] או למולחו . דמליח כרותח דצלי כמ"ש בסנ"ה (נ"ז ב') : [לג] ויש מי כו'. עבה"ג : [לד] אבל בדיעבד כו'. אע"ג דבצליה אסרינן אף בדיעבד עם בשר כמ"ש תוס' כנ"ל שהרי הרא"ש מתיר לכתחלה במליחה ואף שהרשב"א אוסר הרי הרשב"א וסייעתו מתירין אף בצלייה בדיעבד בכ"ע כנ"ל ס"ג : [לה] עור הקיבה כו'. עתוס' שם צ"ז ב' ד"ה וכחל מן וי"ל דהאי כו' משא"כ בקיבה כמ"ש ק"ט ב' :

פתחי תשובה

נחתכה עם בשר ביחד יש מקום לאסור שחלב היוצא נבלע בבשר בחוזק מיתוך שחותכים שניהם יחד ע"ש ועמ"י שם אות י"ד שכתב דפשוט דדוקא אם נצלה כך בלי הדחה אסור אבל אם הודח היטב פשיטא דאין חשש איסור כמו בכל איסור שנבלע בצונן ע"ש ועי' מ"ש לקמן סי' צ"א ס"ק א' בשם הש"ך דכל דבר שצריך הדחה אם נמלח או נצלה בלי הדחה נבלע כמשהו שע"פ כדי קליפה אס"ה שרי בלי קליפה ע"ש א"כ ניכא נפרש הכי וצ"ל דמיירי שיש בבשר בקעים וסובר כדעת הרבה פוסקים שהביא הש"ך בסימן צ"א ס"ק כ"א שאם יש בבשר בקעים אפילו הוא חי כולו אסור : (ג) דלאחר צליית . עבה"ט ועיין סמ"ג שכתב דיש לעיין אם צלו בלא קריעה דשרי דיעבד מהו הדין אם בישלו אח"כ וכפי הנראה יש לאסור ע"ש : (ד) ולא אמרינן כבוש . [עבה"ט בשם ט"ז ועיין בדגמ"ר שהקשה עליו מההוא בר גוזלא כו' ועיין בתשובת ת"ס ס"ס פ"ו שכתב ליישב בטוב טעם וע"ש עוד בסי' פ"א מ"ש בזה] : (ה) שמתיר , דאין טבע המלח להפליט חלב ונראה דוקא חלב של כחל אבל אם נבלע חלב בחתיכה נ"נ ואוסר אח"כ ע"י מליחה . סמ"ג ע"ש . וכתב עוד דאם שהה הכחל עם בשר בכלי שאינו מנוקב כשיעור על האש ויש ליר אפשר דאסור לדידן דאמרינן כבוש בחלב שחוטה דלא כט"ז דדוקא מלח אין טבעו להוציא חלב משא"כ כבוש ע"ש :

באר היטב

קריעה ש"ו וט"ב התם משום גזרה שלא יבואו לבשלו עם בשר יחד וזה לא שייך גבי סכין. ש"ך : (יח) בשפוד . כתב הט"ז דזה מיירי שנמלח הכחל דאל"כ הא עכ"פ צריך ללבן השפוד בלא"ה מכח בשר הכחל שיש בו דם : (יט) צליית . כ' רש"ל דאפי' אחר צליה אסור לבשלו אע"ג דגבי כבד מותר שאני כחל דאסור משום גזירה שמא יבשל בלא קריעה עם שאר בשר וכ' הט"ז דהיינו לכתחילה דוקא : (כ) כדינו . כ' מהרש"ל דאם נצלה כל צרכו אפי' לא טחו בכותל אלא קרען ש"ו מותר לחתכו בסכין של בשר והמחמיר נקרא חסיד שוטה והדיוט: (כא) גומות . הטעם איתא בא"ה שחלב שחוטה היא גזרת חכמים משום בב"ח וכל שלא פירש לא גזרו ועוד דלא גרע מדם האיברים שלא פירש בצליה שמותר אבל אם לא נקרע כדינו הוי חלב כנוס בתוכו ומקרי פירש ואסור מדרבנן : (כב) כבוש . כ' הט"ז בשם האו"ה דאם היה בשר אחר שרוי בלונן בחלב שחוטה או אפילו הכחל עצמה לאחר שפירש ממנה פעם א' אסור משום כבוש והשיג עליו הט"ז דהא בבשר בחלב עצמו שרי מן התורה בכבוש דלא אסרה אלא דרך בישול וא"כ הוי גזירה לגזירה וכ"כ דעת רמ"א כאן שלא העתיק לאיסור בשאר בשר בכבוש כי חזר ממה שכ' בת"ח עכ"ל (וכס' נקודת הכסף חולק על הט"ז בזה דמצינו בכמה מקומות דגזרו חכמים גזרה לגזרה ואין לדמות לגזירתם זה לזה ע"ש וגם לי נ"ע על מ"ש רמ"א דלא אמרי' כבוש בכה"ג הא פסק המחבר בסימן פ"ז בחלב הנמצא בקיבה אם עמד יום שלם הוי כבוש וזה מקרי ג"כ חלב שחוטה ודו"ק) (ופר"ח כתב כאו"ה וכ' דמש"ה דף שכ"ד ע"ב דאין לאכול כחל אחר גבינה אם לא בקינוח והדחה וכט"ו. וכן נתי לנוהגין ו' שעות בין גבינה לבשר שאח"כ צריך ג"כ לשהות אם בא לאכול כחל . וצריך לחטט שיניו אם בא לאכול אחריו בשר עכ"ל ע"ש) : (כג) הבשר . פי' דלכתחילה אסור לצלות או למלוח כחל על הבשר אלא תחת הבשר ובדיעבד אפי' על הבשר מותר ובשפודים שלנו אסור לכתחלה בכל ענין וע"ל בסי' ע"ג ס"ד וה' : (כד) שמתיר . אפי' לכתחלה בלא קריעה כלל ול"ד לכבד שאין דרך המלח להפליט אלא דם ולא חלב : (כה) ענין . פי' אפי' בלא קריעה ש"ו וכתב בט"ז בשם הגהת מרדכי מעשה בכחל ובשר שנמלחו יחד בכלי מנוקב ואח"כ שמוהו בכשא"מ והתיר מהר"ם את שניהם עכ"ל וכלי שאינו מנוקב דנקט הוא משום דם שבכחל אבל לא משום חלב וע"ל סימן ס"ט ס"ך : (כו) למלחו . כתב או"ה דאפילו לבשלו מותר :

צא דין בשר וחלב שנתערבו. ובו ח' סעיפים:

א א בשר וגבינה שנגעו זה בזה מותרים **א** אלא שצריך (א) (א) להדיח מקום נגיעתן ומותר לצור אותם במטפחת אחת ולא חיישינן שמא יגעו זה בזה:

ב (א) [א] ב כל מידי דבעי הדחה כגון **ב** להניח בשר היתר צונן בקערה של איסור צונן (ב) אסור לכתחלה (ג) (ב) דילמא אכיל בלא הדחה [ב] ודוקא מבושל דלאו אורחי' בהדחה אבל מידי (ג) דאורחיה בהדחה כגון בשר חי וכיוצא בו שרי לכתחילה:

הגה (ג) **ג** [ג] (ג) ודוקא דבר שיש בו לחלוחית קצת אבל דבר יבש ממש

טורי זהב

צא (א) כל מידי דבעי הדחה כו'. בטור כתב בזה ש"מ כל מידי כו' יש להקשות מאי ש"מ דקאמר הא סיפא היא דבהדיא אמרינן במתני' ובלבד שלא יהיו נוגעים זה בזה וי"ל דס"א דוקא בשר וגבינה עצמם אבל בכלי שלהם א"צ ליזהר קמ"ל דכל מידי דבעי הדחה ואפילו בכלי ויליף לה מדאמר אביי כסי דקליפה לא בעי הדחה מיהו בעי מדאלי טעמא בהדחה ממילא כל מידי דבעי' הדחה. עיין שם. ויש להקשות עוד הא כתב ב"י בסי' ב' דבכ"מ דבדיעבד מותר לא חיישינן מתחלה שמא ישכח והוא מוכח בכמה דוכתי וכמו שנעתיק בסעיף ד' וא"כ אמאי חיישינן כאן דילמא אכיל בלא הדחה כיון דאי אכיל בלא הדחה אין איסור דאפילו במקום שצריך קליפה יש דעות בסי' זה אי שרי בדיעבד בלא קליפה. וי"ל דבכ"מ דאין איסור ברור לפניו אלא ספק אם יש כאן איסור וצריך דרישה אחר זה בזה אמרי' כיון דדיעבד שרי מותר לסמוך לכתחלה על הדרישה שיעשה. אחר זה משא"כ כאן שיש איסור ברור במה שיש בשר כשר בכלי של איסור אלא שיש לו תקנה בהדחה בזה לא סמכינן על הדחה שאח"כ דשמא ישכח: (ב) אסור לכתחלה כו'. כתב רש"ל פ' כ"ה סי' מ"ד ולפ"ז לא יפה עושין ההולכי דרכים שאוכלים הרינג"ש מלוחים על כלי הכותיים שהרי צריך הדחה אחר שמונח עליהם וכ"ש שלא יפה עושים אותם הקונים מיני קשואים מלוחים שקורין אוגרקי"ש עם מי המלח ואוכלים בקערה שלהם שהרי אפי' הקשואים צריכים הדחה אם הושמו בקערה שלהם וא"כ המי המלח דלא שייך בו הדחה נאסרה כולה עכ"ל. ובת"ח כלל י"ו כ' ובשעת הדחק כגון שנתאכסן בבית עובד כוכבים כדיעבד דמי עכ"ל: (ג) ודוקא בדבר שיש בו לחלוחית כו'. זה הוכיח

שפתי כהן

צא א אלא שצריך להדיח כו'. וכ' הב"ח דדוקא כשהאחד מהן לח אבל אם שניהם יבשים אפילו הדחה א"צ: **ב** להניח בשר כו'. וה"ה להניח איסור צונן בכלי של היתר צונן שאין דרכו להדיח אסור לכתחלה מה"ט כמ"ש הרשב"א בת"ה הארוך דף קי"ב ע"ב ובקצר ועיין בסימן י' ס"ק כ' וסימן ס"ט ס"ק פ"ג: **ג** ודוקא כו'. דברי הרב צריכין ביאור כי גם דבריו בת"ח ובד"מ צ"ע שבת"ח כלל י"ז דין ב' הביא ל' הא"ח (שכתב כן בשם הרא"ה ומביאו ב"י בס"ס ק"ס) דכלי' של עובד כוכבים שהודחו יפה מותר ליתן בו תבלין או בצל או שאר דברים חריפים שאינו מוליא דבר קשה יבש ביבש עכ"ל ואח"כ כתב בדין ד' אמנם הטור י"ד סי' צ"א בשם בעל העיטור כתב דכל מידי דבעי הדחה כגון בשר צונן בקערה של איסור צונן אסור לכתחלה דלמא אכיל בלא הדחה ודוקא בשר מבושל דלאו אורחיה בהדחה אבל מידי דאורחיה בהדחה כגון בשר חי וכיוצא בו שרי לכתחלה ע"כ ומשמע דתבלין וכיוצא בהן דאין דרכן להדיח אסור ליתן בכלי איסור אך יש לחלק דכלי איסור שמשתמשין בו בחמין אסור להשתמש בו היתר צונן וכ"כ הטור י"ד בהדיא בסימן קכ"א אמנם אם נשתמשו בו איסור צונן מותר להשתמש בו היתר צונן לכתחלה ולכן התיר הרשב"א למלוח בשר בכלי של יין נסך אפילו לכתחלה וכן מלינו בכלי חמץ שמותר להשתמש בו מלח ומיירי בכה"ג כדאיתא בש"ס והביאו הטא"ח סי' תנ"א וכן משמע בי"ד סי' ס"ע אי נמי יש לחלק בין אם רחץ הכלי תחילה היטב או לא רחצו דאם רחצו תחילה היטב ודאי שרי כמ"ש בי"ד סי' קכ"ב עכ"ל וכה"ג כ' בד"מ בהקפה מתחלה מהך דבעל העיטור על סך דמלח וחילק מתחילה בין היתר לח או יבש ואח"כ כתב ועוד נראה דיש לחלק בין דבר שבלע האיסור בהם כו' ושתירוץ זה נראה לו עיקר ומזה תבין דדעתו דאף שהכלי הוא אסור מפני שיש בו בליעת איסור מ"מ כיון שלא נבלע בו האיסור ע"י חמין רק ע"י כבוש או מליחה וכה"ג מותר להשתמש בו צונן (ודברי העט"ז בזה מגומגמים ע"ש) זה הוא דרכו של הרב אבל כל דבריו מתחילתן ועד סופן אינם מובנים לי ברחם מה שכתב אך יש לחלק כו' וכ"כ הטי"ד בסי' קכ"א כו' לא ירדתי לסוף דעתו כי לא נמצא שם כן ואדרבה משמע שם בהדיא איפכא שכ' הטור שם וז"ל כלים שנשתמשו בהם בחמין כגון קדרות ויורות מגעילן ומטבילן והן מותרים וכתב רשב"ם דוקא מגעילן ואח"כ מטבילן אבל אם הטבילן תחילה הוי כטובל ושרץ בידו אבל ר"י כתב שיכול להטבילן תחילה ואם לא ירצה להשתמש בו אלא צונן יכול להטבילו ולהשתמש בו צונן וכשירצה להשתמש בו חמין יגעילו ויספיק לו טבילה שהטבילו כבר עכ"ל וכ"כ הרא"ש בסוף עבודת כוכבים. ומה שכתב ולכן התיר הרשב"א כו' אינו ענין לכאן דבלא"ה שפיר התיר הרשב"א דהא בשר אי דרכו להדיח ואי משום שמלחו האי מליחה לאו כלום היא כמ"ש הרשב"א שם כמה טעמים והביאו ב"י בסוף סי' ק"ס ע"ש ומה שכ' וכן מלינו בכלי חמץ כו' כדאיתא בש"ס כו' אינו מוסכם אליבא דכ"ע אלא דעת הרי"ף בפ' כל שעה דאפילו לא נבלע אלא ע"י בית שאור וחרוסת אסור להשתמש בו מלח צונן והוא דעת הרמב"ס והרמב"ן ושאר פוסקים וכמבואר בב"י בא"ח שם והרשב"א בחדושיו פכ"ש הביא ראיה מדברי רי"ף והרמב"ן אלו ומביאו ב"י בסימן ס"ע אכן דעת הרא"ש פ' כל שעה והגה"ת שם שבבית שאור וחרוסת מותר להשתמש בהם מלח בצונן (אבל גם לדבריהם אין זה מבואר בש"ס רק שהם גורסים כל הכלים שנשתמש בהם חמץ בצונן מותר להשתמש בהם. מלח חוץ מבית שאור וחרוסת ומפרשים מותר להשתמש. בהם מלח בחמין אבל צונן סוברים מסברא דאפילו בית שאור וחרוסת מותר כמבואר שם ע"ש) ומשמע דלדעתם דה"ה אם נבלע חמץ בחמין דמותר להשתמש בהן מלח בצונן דמה לי נבלע ע"י צונן או ע"י חמין ואדרבה הרא"ש שם הביא מחלוקת הפוסקים דיש סוברים דלבית שאור וחרוסת אפי' הגעלה לא מהני אע"ג דלשאר כלים שנשתמשו בהם בחמין פשיטא דלכ"ע מהני הגעלה ואע"ג דבש"ס במסכת עבודת כוכבים (דף ל"ד ע"א) מחלק זה תשמישו בחמין

באר הגולה

א משנה חולין דף ק"ז וכדמפרש אביי שם רשב"א: ב רשב"א וטור בשם בעל העיטור מהא דתנן ובלבד

נקודות הכסף

הוא מדמה גזירות חכמים זו לזו שלא אשכחן בדוכתי טובי דגזרינן גזירה לגזירה וכן כתבו התוספות ריש פרק כל הבשר וזה לשונם ויש מקומות דגזרי גזירה לגזירה ולא חיישינן ואין לדמות גזירות חכמים זו לזו אלא במקומות שהש"ס מדמה ע"כ:

פרי חדש

ונדבק יפה ותדע שאל"כ בא ונתיר בשר בחוטה שנמלחו עם בשר נבילה בשפוד מטעם דכבולעו כך פולטו ועוד דאיהו גופיה כתב שהשפוד אינו נאסר משום דם ומותר לצלות בו פעם אחרת דכבולעו כך פולטו ואלו אנן תנן בסוף מס' עבודת כוכבים השפוד והאסכלה מגעילן בחמין אלא ודאי דדוקא בדם אמרי' הכי אבל לא בשאר איסורין ושוב מצאתי כדברי בחדושי הרשב"א בפרק כל הבשר דף ק"כ ע"ד ובמקומות אחרים וכן מבואר בס' התרומ' בסי' כ"ג ובמרדכי בפרק כל הבשר ופשוט הוא:

דגול מרבבה

ולדבריו בשר עוף שהוא ג"כ מדרבנן ג"כ אינו נאסר בכבוש ובמליחה ואם כן קשיא עובדא דבר גוזלא דנפל לכדא דלא שריה רב חיננא אלא מטעם דנאכל מחמת מלחו בחולין (ד' קי"ב ע"א) לכן דברי הטורי זהב תמוהים בזה וצ"ע:

יד אפרים

(סימן צ"א ס"ו ס"ק א') דאפילו במקום שצריך קליפה כו'. לענ"ד אינו דומה דשם שהיתר בדיעבד בלא קליפה היינו כשנתבשל וא"א לקלוף אח"כ דאזל איסור שבלוע ע"י קליפה אלא שי"ל דנעשה נבילה מכבר וע"ז אמרינן דדיעבד מותר משא"כ כאן דודאי אם אינו עושה תיקון שהדחה ואוכלו איסורא קא אכיל ואין זה היתר בדיעבד כלל ולכן אינו דומה להא דסימן ב' שהוא מותר בדיעבד: (שם סעיף ב') אסור לכתחלה דלמא אכיל.

גליון מהרש"א

(סימן צ"א דין בשר וחלב) ומלוח שאינו נאכל מחמת מלחו: (ש"ע סעיף ב') אסור לכתחלה דילמא. עיין ש"ך סוף סימן ס"ט ס"ק פ"ט דבנראה לעין כמו בסכין יש לומר דשרי לכתחלה:

יד אברהם

י"ל [illegible]: (סי' צ"א סעי' ב) כל מידי דבעיא הדחה כגון להניח בשר היתר צונן בקערה של איסור צונן. נלפ"ד דמקור דין זה הוא מהש"ס פ' כה"ב (דף קי"א) דאמרינן שם סכין שחתך בה אסור לאכול בה רותח. צונן אמרי לה בעי' הדחה. ופירשו בתוס' והכת"ש וש"ס ס"ק דחולין (דף ח') דבעיא הדחה אסכין קאי. וכ"מ בר"ן פ' כ"ש גבי כל הכלים ע"ש ובזה א"ש מ"ש בגליון הר"ן שפירש"א ע"ש ודו"ק. אבל ע"י הדחת הסכין שרי לחתוך בו צונן וא"צ להדיח ההיתר אח"כ. וכ"ש הט"ן

צבי לצדיק

אם נפל לקדירה אחרת ממ"נ יצא מותר ואם מתחלה יצא הכל א"כ השני מותר ואם מתחלה לא יצא הכל אם כן הראשונה מותר דאם לא יצא הכל א"כ מה שיצא בטל. והנה קי"ל בסי' קי"א ס"ו בנפל לא' מב' קדירות ואין באחד כדי לבטל ובשתיהן יש כדי לבטל מצטרפות עי"ש וא"כ כאן נמי שיש ספק בקדירות. איזה נתבטל האיסור ממילא שתיהן מצטרפות והא מפני דהוי' רבנן כתחיכה נבלה ודו"ק. ומיושב ג"כ קו' תוס' הנ"ל ד"ה אלא מעתה ודו"ק:

ביאור הגר"א

צא [א] כל מידי כו'. כמ"ש במתני' ובלבד כו' וקאמר בגמ' נהי כו' וז"ש ודוקא כו': (ליקוט) כל כו' ודוקא כו'. ערש"י בחולין ח' א' ד"ה ותיפוק כו'. פי' אאסור ולא אהיתר דלשון ותיפוק משמע אאיסור והא דלא פריך אהיתר משום דארבא ליכא למיפרך דלא הזכיר היתר לכתחלה ואשותם ג"כ ל"ל משום די"ל דס"ל כמ"ד מדיח ובלא"ה צריך הדחה משום דם שע"פ משא"כ בבשר דא"צ בצלי הדחה ועמש"ל סי' ק"כ ס"ח (בס"ק י"ב) (ע"כ): [ב] (ליקוט) ודוקא כו'. במה"ב הביא ראיה לזה ממה שנאמר וישימו החלבים על החזות ועתוס' ח' ב' ד"ה לא כו' ואינו ראיה דמן התורה ודאי דמותר ועוד כהנים זריזין הן והרא"ה חלק שם ע"ש קי"ב א' (ע"כ): (ליקוט) ודוקא כו'. מדפריך בחולין ח' ב' וניתקן חדא כו' ופרש"י חלבים בשוק למכור ועהג"א שם ד"ה מכאן כו' וטעמו דמשום ניקור הבשר סגי בהדחה דחלב כחוש הוא וכמ"ש בסי' ס"ד ע"ש משא"כ בחלבים ממש דבעי שפשוף כמש"ש ועמש"ש (ע"כ): [ג] ודוקא דבר כו'. עתוס'

חידושי רע"ק

(סימן צ"א ש"ך סק"א) **דדוקא** כשא' מהן לח. ובמלוחים צריך הדחה כדלקמן ס"ו: (סעיף ב') **אבל** מידי דאורחי'. דעת הרא"ה בבד"ה דוקא להניח איסור בכלי היתר מותר

באר היטב

צא (א) להדיח. כתב הב"ח דוקא כשאחד מהם לח אבל אם שניהם יבשים אפילו הדחה א"צ: (ב) דילמא. כתב הט"ז ויש להקשות הא כתב ב"י בסי' ב' דבכל מקום דבדיעבד מותר לא חיישינן מתחלה שמא ישכח והוא מוכח בכמה דוכתי וא"כ אמאי חיישינן כאן דילמא אכיל בלא הדחה וי"ל דבמקום דאין איסור ברור לפנינו אלא ספק אם יש כאן איסור וצריך דרישה אחר זה התם אמרינן כיון דבדיעבד שרי מותר לסמוך לכתחלה על הדרישה שיעשה אח"כ משא"כ כאן שיש איסור ברור שימלח בשר בכלי של איסור אלא שיש לו תקנה אח"כ בהדחה חיישינן שפיר שמא ישכח להדיחו וכ' מהרש"ל שלא יפה הם עושים ההולכי דרכים שאוכלים הערינג"ש מלוחים על כלי העובד כוכבים שהרי צריך הדחה וכ"ש שלא יפה עושים הקונים מיני קשואים מלוחים שקורין אוגרק"ש עם מי המלח ואוכלים בקערה שלהם שהרי אפילו הקשואים עצמן צריכים הדחה אם הושמו בקערה שלהם וא"כ המי מלח דלא שייך בהו הדחה נאסרו כולם ובת"ח כתב בשעת הדחק כגון שנתאכסן בבית עובד כוכבים כדיעבד דמי עכ"ל: (ג) ודוקא. הנה הש"ך חולק על הג"ה זו וכתב שגם דברי רמ"א בד"מ צ"ע שלמד דין זה ממ"ש בס' א"ח דכלים של עובד כוכבים שהודחו יפה מותר ליתן בהם תבלין או בצל ושאר דברים חריפין שאינו מוליא דבר קשה יבש ביבש עכ"ל ומדברי העיטור לא משמע כן רק דתבלין וכיוצא בהן מה שאין דרכו להדיח אסור ליתן בכלי איסור ומכח זה מחלק דכלי איסור שמשתמשין בו חמין אסור להשתמש בו היתר צונן וכ"כ הטי"ד סי' קכ"א אמנם אם נשתמש בו איסור צונן מותר להשתמש בו היתר צונן אפי' לכתחלה וכן מלינו בכלי חמץ שמותר להשתמש בו מלח דמיירי נמי בכה"ג כמ"ש בא"ח סי' תנ"א א"נ יש לחלק בין אם רחץ הכלי תחלה היטב או לא דאם רחצו [illegible] מפני שיש בו בליעת איסור מ"מ כיון שלא נבלע בו האיסור ע"י חמין רק ע"י כבוש ומליח [illegible] בין אם נבלע האיסור בחמין או לא זה אינו דמבואר בסי' קכ"א להיפך דאף אם נבלע בחמין [illegible] או ע"י חמין אם משתמש בו עכשיו צונן ואע"ג דבש"ס מחלק בין תשמישו בחמין או צונן [illegible] וכן בסי' ס"ע גבי מולח בכשא"מ דמותר לאכול בו אח"כ צונן הביא שם י"א דאפי' נשתמש בכלי [illegible]

פתחי תשובה

צא (א) להדיח. עבה"ט בשם הב"ח [illegible]

אם לא בלע הכלי רק בצונן מותר להניח בו דבר יבש בלא הדחה כלל (ד"ע) וע"ל סימן קכ"ב :

ג ג צריך ליזהר שלא יגע בשר בלחם **ד** שאם יגע בו אסור לאכלו (ד) עם (ז) גבינה וכן יזהר שלא יגע בו גבינה שאם יגע בו אסור לאכלו עם בשר :

ד ד בשר וחלב רותחין (ד) שנתערבו יחד ואפי' בשר צונן לתוך חלב רותח או חלב צונן לתוך בשר רותח (ה) **ה** הכל אסור **ו** משום דתתאה (ח) גבר ה אבל חלב רותח שנפל על בשר צונן או בשר

שפתי כהן

בחמין וזה שמשמישו בצונן היינו להשתמ' בהן היתר חמין או כבוש וכיוצא בו אבל נשתמש בהן היתר צונן פשיטא דאין חילוק וכן מבואר בר"ן בפ' כל שעה דאפי' נשתמש בהן חמץ בחמין מות' להשתמש בהם מצה בצונן וכן משמע בהדיא בסה"ת ובש"ד סי' פ"ה ובסמ"ג לאוין קמ"א (דכ"ב ע"ב) שהביאו ראי' לכלים שנתבשל בהם בב"ח שמותר להשתמש בצונן מחבית של יין נסך שמותר להשתמש בהן והכי משמע להדיא מדברי הרשב"א בתשובותיו שם דאפילו אם נשתמש בכלי דבר איסור בחמין מותר לאכול בו אח"כ צונן לא בלא הדחה כלל לא הכלי ולא המאכל אלא שמקנח הכלי ע"ש ומ"ש וכן משמע בי"ד סי' ס"ט אמת שמדברי הטור שם משמע להדיא דאם מלח בשר בקערה שאינה מנוקבת דמות' לאכול בה אח"כ צונן וא"צ להדיח לא הקערה ולא המאכל אבל הי"א שהביא הטור שם שהסכים עמהם הרשב"א וסייעתו שהביא בב"י שם דס"ל בהדיא דאפילו נשתמש בקערה איסור רותח הדין כן וא"כ הדרא קושיא לדוכתא שהרי הרשב"א פסק בתה"א והקלר כבעל העיטור ומביאו ב"י (גם מ"ש וכן משמע בי"ד סי' קכ"ב ל"ע) וגם במה שחילק בד"מ בין היתר לא ליבש לא יצא ידי חובת ביאור הדברים שהרי הרשב"א שם מתיר להדיא לאכול בה צונן לא ע"ש ועוד שהרי הרא"ש והטא"ח לא אסרו ללוש בהן מצה אלא משום דממהר להחמיץ משמע הא אי לאו הכי היה מותר להשתמש אפילו צונן לח*) אבל באמת נ"ל דמה שכ' הא"ח כלים של עובד כוכבים שהודחו יפה היינו דידעי' שהודחו יפה כגון שהדיחם ישראל עכשיו ואין ר"ל דדוקא הדחה בעינן דהא הא"ח כ"כ בשם הרא"ה והרא"ה ס"ל בספר בדק הבית דף ע"ג שהקנוח יפה הוא בכ"מ כהדח' ע"ש (וע"ל סי' י' ס"ק ע"ז) ובעה"ע מיירי בלא קנוח דודאי אם קינח הכלי בענין שאין בו שמנונית כלל אין סברא כלל להצריכו הדח' דהא לא נגע באיסור ומה שבלע בו אינו מפליט בצונן ומהרש"ל פכ"ה ס"ס ע' כ' ומ"ש הרשב"א דסגי במלח בקער' בקנוח יפה כבר כ' הטור בשם בעה"ע דאסור בלא הדחה עכ"ל ותמיה לי דהרי הרשב"א גופיה פסק כבעה"ע ועוד שהרי הטור גופיה בס' ס"ט הביא דעת הרשב"א א"ו כדפי' ובהכי ניחא מ"ש הטור לקמן סימן צ"ד ס"ג דקדרה שנתבשל בה בשר בחלב מותר לתת בה פירות או צונן דמשמע אפי' צונן לח וכ"כ ב"י שם ומשמע אפילו דבר שאין דרכו להדיח דומיא דפירות אלא דהתם מיירי שמקנחה היטב בתחלה ומ"ש התוספות והמרדכי פא"ט דדבר לח אסור להשתמש בהן אפשר דמיירי בלא קנוח א"נ והוא העיקר דס"ל דכלי חרס שאני דגם הרשב"א מודה בכלי חרס וכמבואר שם ע"ש והט"ו אזלי לטעמייהו דס"ל בא"ח שם דאפילו בכלי חרס מותר להשתמש בהן צונן ע"ש כן נ"ל להשוות הפוסקים יחד ומ"ש באורח חיים שאינו מוציא דבר קשה יבש ביבש היינו לאפוקי בצלין ושאר דברים החריפים לאיס וע"ל סימן קכ"א ס"ק ע' אבל אה"נ שאינה מוציאה דבר קשה אפילו לא מיהו כל זה בדרך עראי אבל אם בא להשתמש בהן דרך קבע אפילו צונן אסור גזירה שמא ישתמש בהן חמין וכמ"ש הרב בהג"ה סימן קכ"א ס"ה : **ד** שאם יגע בו אסור לאכלו עם גבינה. בלא הדחה וחיישינן דלמא אשתלי ואכיל בלא הדחה וכבר נתבאר בס"ק א' דדוקא כשאחד מהן לח ע"ש : **ה** הכל אסור. אם אין ס' ודוקא שנפל לתוך בשר רותח שמונח בקדירה אבל לא על בשר רותח צלי חוץ לקדירה לדעת הטור ולדידן בכל ענין אסור עד ס' וכמ"ש בסי' ל"ב סוף ס"ק ג' ובסי' ק"ה ע"ש : **ו** משום דתתאה

גבר

טורי זהב

הוכיח בדברי משה מדין כלי שנשתמש בו חמץ בצונן דמותר להשתמש בו מצה כדאיתא בא"ח סי' תנ"א · ועוד כ' שם ובת"ח כלל י"ז על מ"ש כאן הטור דמידי דלאו אורחיה בהדחה אסור בצונן בקערה של איסור דקשה על זה ממ"ש אורחות חיים דכלים של עובד כוכבים שהודחו יפה דמותר ליתן לתוכו בצלין ביבש כו' והא בצלין אין דרכו להדיח ותירץ ע"ז וז"ל אך יש לחלק דכלי איסור שמשתמשין בו בחמין אסור להשתמש בו היתר צונן כמ"ש יורה דעה בסי' קכ"א אמנם אם נשתמשו בו איסור צונן מותר להשתמש בו היתר צונן לכתחלה ולכן התיר הרשב"א למלוח בשר בכלי של יין נסך וכן מצינו בכלי חמץ שמותר להשתמש בו מצה כדאיתא באורח חיים סי' תנ"א אי נמי יש לחלק בין אם רחץ הכלי תחילה היטב או לא רחצו דאם רחצו תחלה היטב שרי כמ"ש בי"ד סי' קכ"ב ומ"מ לכתחלה נראה לי להחמיר ובדיעבד מותר עכ"ל הנה מ"ש א"נ יש לחלק נ"ל שהוא אינו מדוקדק דודאי גם הטור מיירי כאן שהכלי נקי דלא אם אלא לאיסור בלוע דאילו אינו נקי מהאיסור ודאי בכל גוונא יש לאסור. והחילוק שכתב תחלה בין נשתמש בו תחלה בצונן או בחמין הוא נכון וברור כמו שהביא בכמה דוכתי וכאן מיירי הטור שנשתמשו בו איסור בחמין שהרי נקט קערה של איסור ותשמישה ע"י עירוי מרותח כלי ראשון. ונתבאר מכל זה דכלי שנשתמש בו איסור צונן מותר להניח בו ביבש אם כמו שזכרנו בכלי חמץ שאם נשתמשו בו בצונן מותר להניח בו אפי' מצה בחמין וא"כ ק"ו הוא דמותר להשתמש צונן לח דעפי גרע יבש אם מצונן לח כמ"ש בא"ח סי' תנ"א וכהאי דרשב"א שזכרנו במולח בכלי שהיה בו יין נסך והיינו תשמיש לח ובהג"ה זאת משמע דאף ביבש בעינן שהיה תשמישה תחלה בצונן ואז מותר בצונן דוקא והוא תמוה מאד דכבר נתבאר שאינו כן בר מן דין לשון הג"ה זאת תמוה שכתב מותר להניח בו דבר יבש וכו' הוא לשון מיותר שכבר זכרו בתחלה ונראה שיש כאן ט"ס וצ"ל אבל דבר יבש ממש או אם לא בלע הכלי רק בצונן מותר להניח בו דבר לח בלא הדחה וביאור דבריו דקאי על מ"ש הש"ע בקערה של איסור צונן והיינו שנשתמשו בו בחמין כמו שזכרתי לעיל וע"ז אמר דבדבר יבש מותר להשתמש בו בלא הדחה וכן אם לא השתמשו בו איסור תחלה רק בצונן מותר אח"כ בלא הדחה אפי' בדבר לח כנלע"ד*) והלבוש לא זכר ג"כ רק יבש לחוד דסגי בזה : (ד) שנתערבו יחד. ואם הוא בכלי עיין סי' ק"ה סעיף ג' ושיעור החמימות כמה הוא ג"כ בסי' ק"ה : (ה) הכל אסור. משום דתתאה גבר והיינו דוקא באיסור מחמת עצמו אבל אם הוא איסור בלוע אינו

יוצא

באר הגולה

שלא יגעו זה בזה : ג טור ושם כתב כשר לא ועיין בסי' פ"ט סעיף ד' וכמה שציינתי שם : ד פלוגתא דרב ושמואל פסחים דף ע"ו וכשמואל דהלכתא כוותיה שם הסכמת הפוסקים : ה ברייתות שם וכדמתרץ להו שם בגמרא :

נקודות הכסף

(סי' צ"א ש"ך ס"ק ג') **אבל** באמת נ"ל דמ"ש הא"ח ובעל העיטור וכו' ול"נ דבעל העיטור מיירי בכלי ב"י דחיישינן שישתמש בו בחמין וגזרינן לאסור וא"ח מיירי בכלי אינו ב"י דאפילו ברותח מותר בדיעבד כדלקמן סי' נ"ג ולא גזרו וק"ל : (שם ט"ז סק"ג) **כל** מה

יד אפרים

עבה"ט ועיין בספרי שו"ת ב"א סי' כ"ט כתבנו מסותך או חמאה שהיה חמין ונתקררו אך אעפ"כ היה נימוח ונימוס בשעת הנפילה ע"ג הבשר ונקרשו שם ע"ג הבשר וכן דם לא שנשפך על בשר ונקרש עליו אין מועיל הדחה בעלמא וצריך הדחה היטב עם שיפשוף גדול עד שידע באומד הדעת שסר האיסור ממנו והבאתי שם דברי הרשב"א בחידושיו וכמ"ש שם ועיין בחוות דעת שכ' בחתך בשר בסכין שחתך בה חלב דאיכא דוקא ושמנונית בעי' שפשוף כו' ומדברי הא"ז בת"ש סי' יו"ד ס"ק י"ז מבואר דבכה"ג דאיכא דוקא צריך נעיצה והביא שם דברי הא"ו כלל כ"ח עיין שם באורך כמה חלוקי דינים בזה : (שם בהג"ה ש"ך ס"ק ג') **ובהכי** ניחא מ"ש הטור לקמן סי' צ"ד כו'. דמשמע אפילו בצונן לח וכ"כ הב"י שם ומשמע אפי' דבר שאין דרכו להדיח דומיא דפירות כו' ולכאורה מ"ש ומשמע אפילו דבר שאין דרכו כו' הוא אך למותר דודאי כיון דמותר אפילו צונן לח מכ"ש דמותר יבש שאין דרכו להדיח באם לא יסכת בחמת ידיתו מאח"כ צונן לח דלא שייך ביה הדחה: (שם ש"ך) **שכתב** ומשמע דלדעתם ת"ה אם נבלע חמץ בחמין כו'. אפשר דמשמע ליה הכי דאל"כ מנ"ל דמותר להשתמש מצה בחמין דלמא בצונן קאמר ודוחק לומר משום דמשמע להו דבית שאור וחרוסת ג"כ מותר בצונן וכיון דאמר חוץ מבית שאור וחרוסת מוכח דבחמין מיירי דאימר דבאמת אסור בבית שאור וחרוסת אף בצונן אך אם נאמר דמסברא פשיטא להו דאף אם נשתמש חמץ בחמין מותר בצונן דמה לי נבלע ע"י חמין או ע"י צונן ע"כ הא דקאמר מותר להשתמש מצה היינו בחמין דאם ר"ל בצונן א"כ למה נקט נשתמש חמץ בצונן דהא אפילו נשתמש בחמין מותר להשתמש בצונן וע"כ צ"ל דמותר אפי' בחמין ולכן דוקא נקט שנשתמש חמץ בצונן ומ"מ לדברי הכלא"ש צריך לפרש מה דקאמר מותר להשתמש מצה בחמין היינו שרק שימוש לבד היה בצונן אבל לא היה שם בליעה ע"י צונן דאם היה בליעה ע"י צונן פשיטא שאסור להשתמש בו בחמין [illegible]

חידושי רע"ק

מותר היכי דדרכו להדיח הכלי אבל בב' מיני אוכלין שנגעו זה בזה אסור בכל ענין והרשב"א בס"ה כ' דגם זה מותר : (ט"ז סק"ג) **בכל** גוונא יש לאסור. אינו מובן הא באמת הטור אוסר להניח בכלי היתר דשמא לא ידיח ואולי י"ל דכוונת הט"ז ע"פ דבריו סק"א והיינו בכלי שהודח היה מקום לחלק בין בשר וגבינה ובין כלי אבל אלו מיירי בלא הודח והבעין טח ע"ג הוי כמו בשר וגבינה ומה חידש העיטור ומ"ש הט"ז דבודאי בכל ענין אסור היינו דפשיטא בכל ענין אסור היינו בשר וגבינה וכן כלי דאין בזה בכלי קולא יותר מבשר וגבינה : (בא"ח) **אפי'** מצה בחמין. וקשה לי א"כ איך הת"ח כתב לתרץ התיא דאורחות חיים דיש חילוק בין כלי שנשתמשו בו בחמין לבין כלי שנשתמשו

בצונן

פתחי תשובה

אין ראיה דלא נומר דאם אין אורחיה בהדחה אף בכלי אסור אבל אם אורחיה בהדחה י"ל דאפילו ע"ג איסור בעין שרי והא הטור לא הזכיר כלי אלא ברישא ולא בסיפא ע"ש. ועיין בתשובת רדב"ז החדשות סימן רכ"ו : (ד) עם גבינה. עבה"ט והוא מדברי הש"ך. ועסמ"ג שהביא דהכנה"ג תמה על הש"ך דבטור וש"ע משמע שאין תקנה בהדחה בלחם שנדבק ביותר מדכתבו שאם יגע אסור לאוכלו עם גבינה וכתב הסמ"ג דבזה ניחא מ"ש הט"ו צריך ליזהר כו' דבפי' הכה"ס הוי ב' חששות שמא יאכל עם גבינה ושמא ישכח להדיח ומנ"ל הא אבל אי אמרינן דלאס לא מהני הדחה א"ש עכ"ד ולע"ד נראה דאדרבה מסדור לשון

באר היטב

שהרי הרשב"א מתיר להדיא לאכול צונן אפי' לח אבל באמת נ"ל דמ"ש הא"ח כלי של עובד כוכבים שהודחו יפה מיירי דידעינן בודאי כגון שהדיח ישראל עכשיו ואין ר"ל דדוקא הדחה בעינן דהא הפוסקים. שלמד מהם דין זה ס"ל דבכל מקום הקנוח יפה הוי כהדחה והעיטור מיירי בלא קנוח א"נ והוא העיקר דס"ל דכלי חרס שאני דאסור להשתמש בו אפי' צונן והט"ו אזלי לטעמייהו דס"ל דאפי' בכ"ח מותר להשתמש בו צונן ומ"ש הא"ח שאינו מוציא דבר קשה יבש ביבש היינו לאפוקי בצלין ושאר דברים החריפים לאיס אבל אה"נ שאינה מוציאה דבר קשה אפי' לא מיהו כל זה בדרך עראי אבל להשתמש בהן דרך קבע אפי' צונן אסור גזרה שמא ישתמש בהן חמין וכמ"ש הרב בהג"ה סי' קכ"א ס"ה עכ"ל וכמ"ש מגיה בדברי רמ"א וכנ"ל אבל דבר יבש ממש או אם לא בלע הכלי רק בצונן מותר להניח בו דבר לח בלא הדחה כלל וביאור דבריו דקאי על מ"ש הס"ע בקערה של איסור צונן והיינו שנשתמשו בחמין וע"ז כ' דבדבר יבש מותר להשתמש בו בלא הדחה וכן אם לא השתמשו בו איסור תחלה רק בצונן מותר אח"כ בלא הדחה אפי' בדבר לח עכ"ל : (ז) גבינה. פי' בלא הדחה וחיישינן דילמא משתלי ואכיל בלא הדחה וכבר נתבאר בסעיף א' דדוקא כשא' מהן לח : (ח) גבר. כתב הש"ך דלדידן אפי' בבשר רותח צלי חוץ לקדירה נ"כ אסור וכ' הט"ז דכל זה דוקא באיסור מחמת עצמו אבל אם הוא איסור בלוע אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב עיין ס' ק"ה ס"ז (וגם) שני לוחות כ' בשם מהרש"א דנראה לו [illegible]

יד אברהם

סי' י' ס"ב ובסי' פ"ט סעיף ט"ו ע"ש. [illegible]

גליון מהרש"א

(ש"ע סעיף ד') משום דתתאה גבר. [illegible] (שם) אבל חלב רותח [illegible]

צבי לצדיק

(סימן צ"א סעיף ד') בשר וחלב כו' הכל אסור. [illegible]

רותח שנפל לתוך חלב צונן (ו) ז (ו) קולף הבשר ושאר הבשר מותר ח [ד] (ובמקום שהבשר צריך קליפה אם לא קלפוהו ובשלו כך מותר (ז) (ה) בדיעבד) (ארוך כלל כ"מ) (ז) ט (ו) והחלב מותר כולו (רמב"ם ור"ח ור"י וע"פ) י ואם נפלו זה לתוך זה צוננין מדיח הבשר (ח) ומותר:

טורי זהב

יוצא מחתיכ' לחתיכ' בלא רוטב כ"כ ת"ח כלל כ"ג ועיין סי' ק"ה סעיף ז' מ"ש שם: (ו) קולף הבשר. בגמרא אמרינן הטעם דאדמיקר ליה בלע פירש"י שמלכנו ובאו"ה כלל כ"ט כ' שמכביד עליו וכן במרדכי פכ"ה: (ז) והחלב מותר כולו. ובטור הביא דעת ריב"א שצריך שיהא בחלב ס' נגד הקליפה שנאסר ממנה וכ' מהרא"י בהגהה ש"ד אע"ג דבשאר דוכתי אין קליפה אוסרת חברתה אפילו אם הקליפות שומן כו' מטעם דאין כח לאסור במקום שאין האיסור יכול לילך שם וה"נ אין טעם הבשר בכל החלב אפ"ה צריך ס' כיון דדבר לח הוא ומתערב יחד ויראה דהכי נהוג לחומרא ולא כהרא"ש עכ"ל והש"ע פסק כהרא"ש דהיינו כר"י ורמב"ם שא"צ ס' נגד הקליפה ובאו"ה כלל כ"ט פוסק לקולא כהרא"ש בשם מהר"מ שבכ"מ שהצריכו חכמים קליפה ובשלוהו כך בלא קליפה אפי' אין ס' נגד הקליפה מותר אפי' לכתחלה דלא הצריכו חכמים קליפה אלא מצד חומרא לכתחלה עכ"ל ובכלל ל"ו כתב להפך דקערה הנאסרת כדי קליפה אוסרת עד ס' נגד הקליפה וכ' בת"ה דדבריו בכלל ל"ו הם לדעת ריב"א והוא דחוק מאד שלא הוזכר שם מזה שהולך לדעת ריב"א אדרב' כ' דבריו לפסק הלכה בסתם. ותמיהני על מ"ש מהרא"י בשם הרא"ש לקולא שהרי הרא"ש הביא ב' הדעות בפ' כ"ה ולא הכריע ואדרבה רש"ל כתב שלהכי הביא דעת ריב"א באחרונה שכן מסקנא שלו ולענ"ד להוכיח מדברי הרא"ש פ"ק דחולין איפכא והטור הביאו בסי' י' בשוחט בסכין של עובד כוכבים דקי"ל קולף בית השחיטה וכ' שם הרא"ש דלא ישחוט לכתחלה על דעת שיקלוף אח"כ נמצא ע"כ דס"ל שכל שאינו קולף אוכל איסור אפי' דיעבד דכל שמותר בדיעבד לא חיישי' מתחלה שמא ישכח וזה מוכח בסימן א' בטור גבי ומיהו לכתחלה יכולין ליתן לו לשחוט על סמך שיבדקנו וכן בסי' ב' דחיישינן שמא ישכח ולא יבדקנו כו' וכ"כ ב"י שם בהדיא מיהו זה יש לדחות דשמא מותר בדיעבד בלא קליפה ואפ"ה אין לסמוך ע"ז לכתחלה כיון שיש כאן איסור ברור אלא שיש לו תקנה כמ"ש ריש סימן זה ורש"ל פרק כ"ה סי' ס' פסק להחמיר כריב"א דצריך ס' נגד הקליפה אפי' דיעבד וכתב עוד דאפילו איכא ס' בבשר נגד החלב מ"מ הבשר צריך קליפה דלא בלע דרך כולו גם בדליסה הביא דעת רש"ל להחמיר *)והגה רמ"א פסק כאן ובת"ח דא"צ בחלב ס' נגד הקליפה אלמא לא ס"ל כריב"א וכ"פ בת"ח כלל כ"ג דאם עירה תבשיל כשר לתוך קערה אסור' מותר דהא מדינא א"צ רק קליפה ותימה דבסי' ס"ט סעיף י"ו פסק דבדבר רותח לא בעינן ס' נגד הקליפה והם דברי רשב"א שם בב"י וכ"פ בת"ח כלל י"ב והיינו כריב"א נמצאו דבריו סותרין זה את זה וכיון שגם הרשב"א הכי ס"ל כן יש לנו לפסוק כריב"א להחמיר ובכ"מ בעינן ששים נגד הקליפה וכן איתא במרדכי פרק כל הבשר במעשה שבא לפני רבינו יהודה שלשו עיסה כו' דפסק שם שצריך ששים עד קליפת הקערה. וכן מוכח בסמוך סוף סעיף ה' בהג"ה בציר שנפל על הכלי צריך הגעלה וכלי חרס שבירה ובכלי עץ קליפה כגי אלמא דבעינן לבטל אף דיעבד מה שאסרו כדי קליפה. ועוד ראיה ממ"ש הרא"ש הביאו ב"י ריש סי' ל"ו בקורט של חלתית שחתכוהו בסכין של איסור דאסור כולו אע"פ שאין אוסר אלא כדי קליפה כיון דהקרטין קטנים ואין יכול לידע באיזה מקום חתכוהו לפיכך אסרוהו כולו עכ"ל ש"מ דבמקום שא"א לקלוף אסור כולו. ועוד ראיה ממ"ש רמ"א והוא מאו"ה סי' צ"ה סעיף ג' דאם עירו מכלי ראשון של בשר על כלי של חלב אוסר כולו כו' עכ"ל ואע"ג דאין עירוי אוסר יותר מכדי קליפה מ"מ אוסר כולו במקום שא"א לקלוף ועוד ראיה ממ"ש רמ"א בסי' ל"ח סעיף ד' אבל אם ע"י רתיחות מליחה כו' צריך לשער רק כדי קליפה כו' עכ"ל ועוד ראייה ממ"ש או"ה כלל ל"ו דין ו' וז"ל ואם תנתן ביורה רותחת צריך ששים

נגד

שפתי כהן

גבר. כלומר שהתחתון שהוא רותח מחמם העליון הצונן: ז קולף הבשר כו'. משום דכאן דהתחתון הוא צונן הוא מקרר העליון אלא דאדמיקר ליה בלע פורתא לכך צריך קליפה ועי' בסי' ק"ה ס"ג עוד מדיני תתאה גבר גם נתבאר שם דאפי' נפל החלב רותח על בשר צונן ע"י עירוי שלא נפסק הקלוח סגי בקליפה וכן אפילו נפסק הקלוח בעי קליפה וע"ש: ח ובמקום שהבשר כו'. ל"ע דהתוס' פג"ה (דף צ"ו ע"ב) ד"ה אם יש כו' (ומביאם ב"י ס"ס ק' ור"י כע"ו אות י"ג ומביאו ב"י ס"ס ק"ה) והגהת אשיר"י ממהרי"ח בשם ר"י והמרדכי והאגודה שם כתבו דירך שנמלח בה גיד הנשה ונתבשל צריך אח"כ ששים נגד הקליפה שנאסרה תחלה במליחה וכ"כ האגור סי' אלף קע"ח בשם מהרי"ל על עוף שנתבשל בלא חתיכת ורידין דצריך ששים גם נגד הקליפה שנאסרה תחלה במליחה ומביאו ב"י סי' כ"ב ס"ד בסתם וכן הב"ח שם וכ"כ הב"ח בפשיטות סימן י' ס"ס גבי שחט בסכין של עובד כוכבים קולף ביה"ש דאפי' דיעבד אסור התבשיל כדין כל בשר שנתבשל בלא קליפה עכ"ל ונראה דל"ק הרב דבמקום שצריך קליפה ובשלוהו בלא קליפה דמותר בדיעבד אלא דומיא דהכא דחלב מותר מטעמא דכתבו התוספות והרא"ש ושאר הפוסקים דלא שייך ביה קליפה דהיינו שהוא דבר הנבלל והקליפה נתערבה וכה"ג אם נתבשל הבשר בלא קליפה ונבלל בענין דאינו מכירו דלא שייך ביה קליפה מותר בדיעבד והשתא ניחא הא דכתב סתם מותר בדיעבד דאי במכירו ה"ל לפרש דקליפה מיהא בעי כמ"ש בסי' ע"ב אבל כשנתבשל ועדיין מכירו בענין דשייך ביה קליפה צריך ס' וכן משמע קצת באו"ה כלל כ"ט למדקדק שם ע"ש והשתא ניחא הא דכתב הרב בהג"ה בסי' ל"ח ס"ד דכלי שנאסר במליחה כדי קליפה צריך אח"כ ס' ע"ש ולפ"ז אין להקל במקום דמכירו ושייך קליפה ועוד דהא בלא"ה מהרא"י ומהרש"ל פכ"ה סי' ע"ה פסקו כריב"א דאפילו בחלב צריך ס' נגד הקליפה וגם ת"ח כלל כ"ג דין ה' מחמיר אפילו בחלב במקום שאין הפסד כ"כ ע"ש: ט והחלב מותר כו'. הטעם עיין בס"ק שלפני זה ועיין בסי' ס"ט ס"ק ס"ד: י ואם נפלו זה לתוך זה צוננים כו'. ובאו"ה כלל ל' דין י' כ' בשם מרדכי פכ"ה וסמ"ג דהיינו דוקא בבשר בחלב אבל אם נפל היתר צונן בתוך איסור צונן צריך קליפה ומביאו הרב בת"ח ריש כלל כ"ב ול"ע כי לא נמצא מזה דבר במרדכי וסמ"ג ואדרבה מסתימת דבריהם שם משמע איפכא ע"ש וכן משמע לכאורה בש"ס פ' כיצד צולין (דף ע"ו ע"א) דאין חילוק וכ"כ ש"ד סימן כ' ומהרי"ל בתו"ש בדיני בשר בחלב בהדיא

ביאור הגר"א

עתוס' דע"ו ל"ב א' ד"ה והא. ומכאן פר"ת כו': [ד] ובמקום שהבשר כו'. עש"ך דר"ל אם נבלל הקליפה שאינו מכירו דומיא דחלב שמתיר בש"ע וכדעת ר"ת בתוס' שם ד"ה

חידושי רע"ק

בצונן והיינו דהא"ת מיירי בכלי עובד כוכבים שתשמישן בצונן א"כ אמאי כתב דמותר ליתן תבלין שאינו מוציא דבר קשה ביותר הא אפילו חמין דמוציא מותר להשתמש בו וצ"ע: (סעיף ד') ואם נפלו זה לתוך זה צוננין מדיח הבשר ואף דיעבד אם לא הדיח הבשר ובשלו צריך ס' נגד כל הבשר דדוקא יבש ביבש דא"צ הדחה רק משום חשש נגיעה וסיחה שעל גביו בזה שרי בדיעבד וכן בבשר רותח שנפל דבעי קליפה ש"ס אחר הקליפה צריך נ"כ הדחה היטב מנ"י (כלל כ"ב וכלל כ"ג אות י"א וע' בפמ"ג סי' ק"ה במשבצות זהב סק"ב): (ט"ז סק"ה) לחתיכה בלא רוטב. תמוה הא הכא הוי רוטב כיון דיתתאה תם ונובר החלב מקרי רוטב: (ש"ך סק"ח) ונראה דל"ק. ובמג"א (סי' תס"ז סקל"ג) מחלק דהכא דוקא בתתאה גבר דהקליפה חומרא בעלמא דאדמיקר ליה בלע בזה מקילים דיעבד אבל לא בעלמא עיי"ש ודוקא בנפסק הקלוח אבל בחלב רותח שנפל על הבשר בלא נפסק הקלוח י"ל דאפי' ס' לא מהני דכל דהעירוי נוגע תמיד בבשר כל שפה ושפה נאסר וכ"כ לקמן סי' ק"ד בעירוי שומן רותח על עכבר וע' בפמ"ג במשבצות זהב (סי' ק"ה סק"ו) אמנם לפמ"ש הכו"פ (סי' ק"ד) הא דאמרינן בשומן שם דבהפ"ם פסקינן אף דבלא ל"א נ"נ משום דשומן נקרש מיד והוי כמו יבש עיי"ש א"כ בחלב שעירוי על בשר מהני ס' דבלא ל"א חתיכה נ"נ וס"מ הא הרמ"א פסק לקמן (סי' צ"ב) דבב"ח אף בלא אמרי' חנ"נ ומשמע דאפי' בב"ח דרבנן הכי הוא וא"כ הכא כל החלב אסור ובפרט להסוברים בעירוי שלא נפסק הקלוח מבשל כדי קליפה א"כ הוי בב"ח דאורייתא

באר היטב

כשהאיסור חם והיתר קר שמונחים זה אצל זה לאסור כולן ואם האיסור קר והיתר חם יראה להחמיר כדברי הרשב"א להצריך קליפה עכ"ל): (ו) קולף. משום דהתחתון הוא צונן הוא מקרר העליון אלא דאדמיקר ליה בלע פורתא לכך צריך קליפה וע"ל סי' ק"ה ס"ג נתבאר שם דאפי' נפל החלב רותח על בשר צונן ע"י עירוי שלא נפסק הקילוח סגי בקליפה וכן אפי' נפסק הקילוח בעי קליפה ע"ש: (ז) בדיעבד. [ריב"א ומהרש"ל ומהרא"י ומ"ז הסכים עמהם דצריך ס' בחלב נגד הקליפה שנאסר ממנו] והש"ך מתמיה על זה ומביא כמה ראיות לסתור דין זה וגם הר"ב בעצמו כ' בסי' ל"ח ס"ד דכלי שנאסר במליחה כדי קליפה צריך אח"כ ששים וע"כ צ"ל דמיירי כאן באופן שאינו ניכר הקליפה דהיינו שהוא דבר הנבלל אבל אם מכירו ושייך ביה קליפה אם לא קלפוה צריך ששים נגד הקליפה ע"ש באריכות: (ח) ומותר. כתב האו"ה בשם מרדכי וסמ"ג דדוקא בבשר בחלב הדין כן אבל בשאר איסורים אפי' בשניהם צוננים בעי קליפה והשיג עליו הש"ך שצ"ע כי לא נמצא מזה דבר במרדכי וסמ"ג ואדרבה מסתימת דבריהם משמע להיפך ע"ש ומדברי הט"ז משמע דיש להחמיר גם בבשר בחלב אם לא קלפוה

פתחי תשובה

הטור והמחבר משמע קצת כדברי הש"ך מדכתבו תחלה דברי בעל העיטור דכל מידי דבעי הדחה אסור לכתחלה ואח"כ כתבו דין זה צריך ליזהר כו' ולא כתבו מיד אחר סעיף א' משמע דדין זה תלוי בדין דס"ב ויותר מבואר כן בלשון הטור עצמו ע"ש. ומ"ש דמדברי הט"ז משמע דלית תקנה בהדחה בלחם שנדבק ביותר יש לדחות דהרי הא ודאי אף אם נדבק ביותר נהי דהדחה לא מהני מכל מקום גרידה ודאי מהני כמו בקישואים דסימן נ"ו סעיף ה' וא"כ ע"כ מ"ש הט"ז אסור לאוכלו עם גבינה ל"ד הוא שהרי מותר לאוכלו ע"י גרידה וע"כ כוונתם דאסור לאוכלו עם גבינה בלי שום תיקון וא"כ גם ע"ז אין ראיה די"ל דאף גרידה לא בעי וסגי בהדחה וכדברי הש"ך. ומ"מ נראה דבלחם יש חילוק אם נגע בלחם שלם או בפרוס מצד חוץ במקום הקשה סגי בהדחה אבל אם נגע מצד פנימי במקום הרך בעי גרידה כמ"ש ס"ק א' ומ"ש הפמ"ג דבזה ניחא כו' ליתא דהרי נתבאר דאף אי לא סגי בהדחה מ"מ גרידה מהני וא"כ לעולם יש ב' תשובות אמנם כאמת לק"מ דהאי ספק שמא לא יאכל עם גבינה לא חשיב ספיקא כלל כמ"ש הש"ך בסי' נ"ז ס"ק כ' משום דדרך לאכול פת עם כל מיני מאכלים: (ה) בדיעבד. עבה"ט ועיין בתשובת חמודות חן סי' י"א שהאריך בזה ובפלס לדינא דכל היכא דלא נפסק הקילוח לאסור מדינא אין להקל ובעינן ס' נגד הקליפה אבל בעירוי שנפסק הקילוח יש להקל ובפרט בבשר בחלב דכל היכא דליכא בישול הוא מדרבנן ובשאר איסורים אין להקל רק בהפסד מרובה ע"ש עוד: (ו) והחלב מותר כולו. [עיין בתשובת ח"ס סימן פ' שכתב דלא קשה מלקמן סי' ק"ד ס"ב בהגה דהתם מיירי שהוריקו השומן בנחת וידוע שהקלוח נוגע תמיד בתחתית הכלי ונוגע תמיד ברתיחתו בהעכבר וכל הקלוח כולו הוא קליפתו כי כל טפה אחת שנוגע בהעכבר בא אחבירו ודוחפו ונוגע גם הוא כו' אמנם כאן מיירי בחלב רותח שנפל בבת אחת שהיכה מרובה על הבשר ועלה על כל גדותיו נמצא תחתית החלב נוגע בבשר ואידך לא פגע וא"א לקלפה בזה התירו ריב"א ור"ת ואשמעינן קולא דנפל בבב"ח ומכ"ש בשאר איסורים דקילי טפי

צבי לצדיק

יכול לאסור אלא אם האיסור יכול לילך עמו. ולפ"ז י"ל דאי אמרי' ח"נ הולך משהו מן האיסור בכל החתיכה אז הקליפה שמקבל טעם לכ"ע הולכת ואוסר עוד כ"ק שנעשה נבלה ואוסר כל החתיכה ובזה י"ש לומר אי' התוס' דא"י לאיסור אלא כשהאיסור הולך עמו דהא כאן הולך משהו איסור בכל החתיכה. ומ"ד ע"ג סובר דאין הולך ככל יותר מכ"ק ואז נ"א כ"נ שהרי אין איסור יוצא עמו ובאת פלוגי אם משהו איסור יוצא בכל החתיכה וא"כ א"א לברר על ידי טעימה ואתי שפיר ודו"ק: (שם סעי' ד' ש"ך ס"ק ח') ובמקום כו' תחלה במליחה. וי"ל לתרץ דהא דשרי הכא משום דקליפה אין לו שיעור ובכל שהוא סגי. ממילא לעולם

נקודות הכסף

שכתב כאן ניחא ולא ירד לעומק הדברים וכבר נתבאר הכל על נכון בש"ך סקי"ב ע"ש: (שם ט"ז ס"ק ז') האריך לחלוק על הרב ולפמ"ש בש"ך סק"ח בסי' זה ובסי' ס"ט ס"ק ס"ג נדחו כל דבריו ע"ש:

יד אפרים

דאיפלגו אי תתאה גבר או עילאה שהקשו לו דאיך שייך פלוגת' בזה דנטעימנו לקפילא וכתב לתרץ דמצד החוש ה"א לעמוד על סמכתן דאף בכ"ר שעל האש אין זה ודאי שפולט שפעמים אינו פולט רק דלחומרא אמרינן דפליט ולכן כשאין שם קפילא או במין במינו שא"א לעמוד עליו אם בלע או לא בזה נחלקו דמר סבר תתאה גבר ומ"ס עילאה גבר וכן כיוצא בזה אנו צריכים כמה שנחלקו בחולין בכל איסורים אם מתערים בששים או במאה ולא הכריעו חכמים הדברים ע"י הטעימה לשיטת התוס' הנ"ל דלא יהיב טעמא ליכא איסור עיין שם: כתב בשו"ת אדמת קודש ח"ב בחלק יו"ד סי' י"א סעיף ה' במקום שאין מלח מצוי רק בחנות של עובד כוכבים אחד והעובד שקונה מלח שנמלח בו שחוטות ונבלות וטריפות אסור למלוח בו וכן אסור לתתו לתבשיל ואם נתנו מתבטל בששים דאף דלטעמא עביד אין האיסור מחמת עצמו

חידושי בית מאיר

(סימן צ"א סעיף ד') מדיח הבשר ומותר. ל"כ ואם נתבשל בלא הדחה כתב המ"י בשם או"ה כלל כ"ב ס"ק ט"ו דצריך ס' נגד כל אותו מקום שהיה תוך החלב ולענ"ד ודאי נגד הקליפה סגי כס' דהא האו"ה גופי' לא החמיר אפילו בשאר איסורים רק קליפה כדאיתא בש"ך סק"י כשמו נמצא לדידן דהיינו הרמ"א שפוסק לקולא בבשר שנתבשל בלא קליפה ה"ה הכא. וזה נלענ"ד כוונת הת"ת שהשמיט דברים אלו דאו"ה דלא כמ"ש המ"י שהוא מרוב הפסיקות ועכ"פ יצא מדבריו שהדחה זאת היינו הדחה היטב: (שם ש"ך סק"ח) ונראה וכו'. וכה"ג אם נתבשלה בשר בלא קליפה ונבלל בענין דאינו מכירו דלא שייך בו קליפה מותר בדיעבד וכו'

גליון מהרש"א

רותח עיין ש"ך ס"ק כ"ב לקמן: (ש"ע) אם לא קלפוהו ובשלו כדזהו במקום שהבשר צריך קליפה במה שנגע בלחוד לא אם צריך גם במקום שלא נגע נגד קליפת הקערה סימן ס"מ ש"ך ס"ק ס"ד: (ש"ך ס"ק ו') הוא מקרר העליון הרותח מ' אש אבל לא רותח מ' מליחה ס"ק ס"ו: (שם ס"ק ח') ומביאו ב"י סי' כ"ב. ע"ש ש"ך ס"ק י': (שם) ונראה דל"ק הרב דבמקום שצריך. עיין מג"א סימן תס"ז ס"ק ל"ג סד"ה גם מ"ש: (שם) דכלי שנאסר במליחה כדי

יד אברהם

וכמ"ש הג"פ סי' ק"ה ס"ג. וא"כ אפי' בהגהה הכל אסור דכלי ראשון הו"ע בישול ואסור מדאורייתא. וה"ה בצונן לתוך חם. אבל לא בחם לתוך צונן דלא הוי דרך בישול כמ"ש ר"ס ס"ו. וכן מצאתי בר"ן ס"פ כה"ב ודלא כהבנלי"י שם והמ"י כלל ח'. וכ"מ בשו"ת מקום שמואל הבאתיו סי' ק"ח: (שם) והחלב מותר כולו. זה דעת ר"ת אבל דעת ריב"א דבעינן ס' בחלב נגד הקליפה שנאסרה ממנה. וקשה לשער ס' בחלב נגד קליפתה. ונראה דמשערין שיהא בחלב ס' נגד קליפתו של בשר שנפל לתוכו שהרי יותר מכדי קליפה אין נותן טעם בחלב. ודמי ממש למ"ש הג"ה לעיל סי' ס"ט סט"ז גבי כלי שאינו מנוקב ע"ש ודו"ק. וברש"ס ס"ז כתבתי דמוכח מן הש"ס דפסחים כדעת ר"ת דאיתא שם דלרב דסבר עילאה גבר סגי בקליפה היכא שהתחתון חם. ותקשי לרב אמאי החלב מותר חלב נבילה הוא כדי קליפה ואוסר הכל דמין במינו לא בטיל ס"ל וכדפרכינן לרב בפ' כה"ב (דף ק"ח). אלא ש"מ דהיכא שא"א לקלוף שרי בדיעבד.

ה י מליח שאינו יכול ליאכל מחמת מלחו יא [ה] דהיינו י כעין מליח שמולחים לקדירה [ו] (ט) ושהה כדי מליחה לקדירה כל זמן שלא הדיחו מיקרי אינו נאכל מחמת מלחו:

הגה [ז] (י) *) וי"א דלאחר ששהה במלחו שיעור מליחה לא מקרי אח"כ רותח (תוס' והרא"ש פכ"ה וסמ"ג לחד שינויא) **(ח)** ולצורך גדול כגון בהפסד מרובה והוא לצורך סעודת מצוה יש לסמוך אמקילין אבל בלאו הכי אין להקל כלל (ת"ה סימן קנ"ט) [ח] אפי' לא נמלח הבשר משני צדדיו רק מצד אחד כל שנמלח מליחה שאינו נאכל מחמת מלחו מחשב רותח (ב"י בשם תשובת הרשב"א סי' רס"ה) [ט] אבל כל שלא נמלח כל כך מחשב צונן אפי' נמלח משני צדדין וי"א דאנן אין בקיאים בדבר ויש לנו לחשוב אפילו מליחת צלי כרותח (ארוך כ"י) וטוב להחמיר במקו' שאין הפסד מרובה:

[י] ח ומליח כעין מליח דבעי לה לארחא אפי' לאחר שהדיחו הוי אינו נאכל מחמת מלחו וכל זמן שלא שראו במים דינו כרותח לאסור כדי קליפה יב [יא] ט ואין חילוק בין מליח (יא) עליון ותפל תחתון למליח תחתון ותפל עליון לעולם המליח מבליע בתפל ואינו בולע ממנו **(ט)** יג [יב] י הילכך בשר וגבינה המלוחים שנגעו זה בזה **(י)** צריך (יב) לקלוף שניהם מקום נגיעתם [יג] ואם אחד מהם מלוח והשני תפל המלוח מותר בהדחה והתפל צריך קליפה:

שפתי כהן

בהליא וכן משמעות הפוסקים: **יא** דהיינו כו'. המחבר סובר כר"ן שהביא בב"י לפסק הלכה דהיינו כששהה שיעור מליחה לקדירה הוי רותח ומקמי הכי לא והא דמבואר בדבריו סי' ס"ט ס"ך דאפילו מקמי הכי הוי רותח וקלה משמע שם דלאחר ששהה שיעור מליחה לא הוי רותח צ"ל דשאני התם דאיירי באיסו' דם והלכך הדם והמלח רותחין הם בשעת המליחה (וכמ"ש הרב בהג"ה דאפילו במקום שאין הבשר מיחשב רותח צירו חשוב רותח ע"ש) אבל לא כששהה שיעור מליחה שאז פסק כח המלח מחמת שפלט כל הדם אבל הכא מיירי באיסור בשר וגבינה דלכל כמה דלא נמלח כהוגן אין הבשר רותח אבל כששהה שיעור מליחה נחשב רותח שהרי לא פסק כח המלח שלא פלט כלום דודאי איירי שכבר נמלח הבשר והודח כדינו ועתה נמלח שנית דאל"כ היה הגביני' נאסר משו' דם והרב בהגהה משוה דין בשר וגבינה לאיסור דם והנה לבעבור אשר הרב נמשך אחר ת"ה סימן קנ"ט ויש לי להשיב על דבריו כאשר אבאר בס"ד ע"כ ההכרח נותן להביא דברי ת"ה בקיצור ולהשיב עליהם מה שנלפע"ד והנה בת"ה שם שאלוהו על שבסעודת ברית מילה מלחו בשר הרבה בכלי אחד ומלחו ג"כ בכלי אחד אווזות ואחר ששהו הכל שיעור מליחה ויותר לקחו וערבו כל הבשר עם האווזות והפכו הכל מלמעלה למטה וממטה למעלה עד שנגע הכל זה בזה ונמצא אח"כ שאווזא אחת היתה טריפה ואין ס' אפילו נגד האווזא אחת והשיב דיש להתירו בכה"ג בהפסד מרובה וסעודת מצוה כי התוספות והרא"ש כתבו בפכ"ה לחד שינויא דלאחר שיעור מליחה כבר פסק כח המלח כיון שהפליט כל הדם וכ"כ בסמ"ג. (לאוין קל"ז ריש דף מ"א) דטעם הגון הוא אבל בסה"ת וש"ד. וא"ז כתבו דבשר וגבינה מלוחים שנגעו זה בזה אפילו לאחר שיעור מליחה אסורים ודוחק לחלק דדוקא המלח עצמו תשש כחו אבל גוף החתיכה עצמה היא רותחת לעולם דא"כ מאי מקשים הרא"ש וסמ"ג מיונה שנפלה לכותח דאיתא בש"ס דאם הכותח נמלח כהוגן שהיונה אסורה אע"ג דהכותח נמלח מימים רבים ומתרצים דשאני התם דהמלח לא פסק כחו ושלא פלט כלום הא בלא"ה לא קשה מידי דהרי הכותח הוא גוף האיסור עצמה אלא ודאי פליגי הנך גאונים אהדדי אלא שקשה דבסמ"ג גופיה כתב כסה"ת וסייעתו הא קמן דסמ"ג גופיה לא ס"ל דטעם הגון הוא לכך נראה דאין להקל אלא בסעודת מצוה והפסד מרובה דקשה גם כן לשבר דברי סה"ת וסייעתו עכ"ד בקוצר ומהרש"ל פכ"ה סימן ס"ח השיג עליו דיש לחלק בין גוף החתיכה להמלח ויישב קושיתו וילך בעקבותיו אחריו הב"ח בסי' ס"ט ודבריהם דחוקים כאשר יראה המעיין גם בלא"ה אין סברא כלל לחלק שאם המלח אינו כרותח למה יהיה גוף החתיכה כרותח אבל הנלפע"ד ממשמעות הפוסקים דלא אמרינן שפסק כח המלח אלא היכא שהפליט דם כי דרך המלח להפליט דם ולא שאר דברים וכמ"ש הרא"ש והטור בש"ס ל' א"כ דוקא בכה"ג אמרינן דלאחר ששהה שיעור מליחה פסק כח המלח הואיל והפליט דם משא"כ בשאר דברים והלכך סה"ת וסייעתו דמיירי בבשר וגבינה מאיסור בשר בחלב ולא מאיסור דם ולא פסק כח המלח שלא הפליט כלום פשיטא דלאחר שיעור מליחה חשוב כרותח וכ"כ האו"ה כלל כ"ח דין ל"ב דבשר כשר שמלחוהו המלח לעולם בתקפו דהא לא הפליט דבר ע"ש והיינו דכתבו הרא"ש והסמ"ג דבכותח לא פסק כח המלח שלא פלט כלום. זה נראה בעיני ברור אשר לפ"ז לא פליגי הגאונים אהדדי גם דברי סמ"ג מיושבים שאינם סותרים זא"ז וכן דברי הטור והלעתי דבר זה לפני הגאון אמ"ו ז"ל ושאר גדולי המורים ונשאו ונתנו בדבר והסכימו לדברי ולפ"ז היה נראה להתיר אפילו שלא במקום הפסד מרובה וסעודת מצוה אך דמדברי שאר פוסקים גבי מעשה דרש"י משמע להדיא דאפי' גבי דם לא אמרינן דפסק כח המלח לאחר ששהה שיעור מליחה ולכך כתב הרב בהגהת סמ"ק דריב"א אומר דציר היוצא מן הבשר לאחר שיעור מליחה אין עליו דין דם רותח אבל יש עליו דין בשר רותח לאסור הגבינות כאשר נפל הציר שם (ומייתו ב"י וד"מ ס"ס ס"ט) ר"ל דאף לאחר שיעור מליחה נחשב רותח אלא דאין עליו דין דם כיון דשהה שיעור מליחה ויצא כבר כל דמו וכן הוא בהגהת ש"ד ס"ס י"ד והלכך הכו לה דלא לוסיף עלה ואין להקל אלא במקום הפסד מרובה וסעודת מצוה ומיהו בתוך שיעור מליחה לעולם אסור אפילו בהפסד מרובה וסעודת מצוה דכל הפוסקים סוברים דתוך שיעור מליחה הוי רותח והר"ן יחיד הוא לגבייהו גם כבר דחה הרשב"א במשמרת הבית (דף ע"ג) סברא זו בשתי ידים ע"ש: **יב** ואין חילוק כו'. ולעיל סי' ע' ס"ד ולקמן סי' ק"ה סי"א פסק כסברת הרשב"א לחלק במליח בין עליון לתחתון וצ"ל דדוקא לאסור כולו דהיינו בשמן יש חילוק אבל לאסור כ"ק כגון בכחוש אין חילוק דנהי דתתאה גבר מ"מ קליפה מיהא בעי כמו בסעיף ד' והכי משמע מדברי הרשב"א בת"ה הקצר ובש"ע שם (וצ"ע בב"י בסי' זה ד"ה והיינו תנוי כו' דלא משמע הכי): **יג** הלכך בשר וגבינה כו'. ולא שייך כאן למימר איידי דטריד למיפלט לא בלע א"כ ככ"פ דדוקא גבי דם אמרינן

טורי זהב

נגד קליפתה כו' וכן ראיתי בהג"ה שבסוף או"ה כתב בשם מהרא"י דהכי נהוג כריב"א להצריך ששים וכן הלכה למעשה: **(ח)** ולצורך גדול כו'. לעיל סי' ס"ט סעיף כ' ביארנו הדברים האלו: **(ט)** הלכך בשר וגבינה המלוחין. לאין כן נ"ל: **(י)** צריך לקלוף שניהם ממקום נגיעתם. ולא אמרינן כבולעו כך פולטו אלא בדם כ"כ המרדכי פרק כ"ה

באר הגולה

ו מימרא דרבא אליבא דשמואל דאמר מלית הרי הוא כרותח חולין דף קי"ב ופסחים דף ע"ו: ז טור בשם ר"ת (ור"ן) וכ"כ התוס' והרא"ש והמרדכי בשמו ופ"כ דעתם ושאר פוסקים: ח שם בשם פירוש רש"י אמימרא דרבא דלעיל ור"ן: ט תוספות והרא"ש שם וכ"כ הטור ועיין בסי' ק"ה: י טור מהא דטמא מליח וטהור תפל וכו' שם דף

פרי חדש

(סי' צ"א סעיף ה' בהגהה) **וי"א** דלאחר ששהה במלחו שיעור מליחה כו'. הסג"ה נמשך אחר תה"ד סי' קנ"ט שנשאל בסעודת ברית מילה מלחו בשר הרבה בכלי אחד ומלחו ג"כ בכלי אחר אווזות

מטה יהונתן

(סי' צ"א סעיף ה') **מליחה** כו' ושהה כדי מליחה לקדירה. עיין באחרונים שהקשו מהא דכ' לעיל סימן ס"ט דאפילו קודם לכן נמי הוי כרותח ואי' דיש חילוק בין מליח לציר דציר הוי רותח קודם לכן ומליח לא הוי כרותח עד שישהה ומפרש בספר פרי תואר דטעם משום דבשר מקרר קריר להמלח כיון שמונח עליו משא"כ ציר שהוא מכונס בכלי בפ"ע ואין שום דבר מקרר אותו הוי מיד רותח או י"ל כמו דאמרי' גבי שבת דגריכי' מולחת בגולה כבישרא דתורה משמע דכ"ר אינו מבשל לבישרא דתורה ואפ"ה אסור לתת לתוכה בשר חם והיינו משום דלע"ג דאין הבשר מתבשל מכל מקום הלחלוחית שבו מבשל כמ"ש הרא"ש בשבת שם א"כ ה"נ דבשלמא הלחלוחית שהוא ציר מקרי מיד רותח משא"כ הבשר לא מקרי רותח עד שישהה כדי מליחה. אך י"ל איך דעת המחבר להתיר קודם ששהה הא כיון שנמלח הבשר עם הגבינה ודאי דאיכא כאן ציר והש"ך הכ' לחלק בין ציר למלח היינו לשיטתו דס"ל דלאחר שהודח שוב נסתם נקבי הפליטה מכלי לפלוט לעולם שום דבר ואפילו ציר והכא מיירי בבשר שכבר נמלח והודח וליכא ציר אמנם להפוסקים דס"ל דאף אחר שהודח אית לי' פליטת ציר ק' וצ"ל דמיירי אחר שכלו כבר כל הפליטות ציר. כדלעיל ואפשר י"ל דהציר דיוצא ע"י מליחה אינה נאסר משום בב"ח דהא בכל איסורים אי לאו דקאמר קרא הטמאים לאסור צירן ורוטבן ה"א דבאמת מותר א"כ גבי בשר שהוא של היתר איכא למימר דעל הציר נ"א טכ"ע דאורייתא וקצת ראיה לזה דהא לא כן קרא דהטמאים נ"ל הא הכי טכ"ע דאורי' א"ו כציר נ"א טכע"ד א"כ א"ל דאינה נאסר כלל בב"ח מחמת הציר ודוק: (שם) **וי"א** דלאחר ששהה במלחו שיעור מליחה כו'.

יד אפרים

רק מחמת דם שבו ע"ש שנופא ונותן טענין דם שמלחו או שבלו מדרבנן וכ' עוד שנשאל במלח שנשאר בשולי הכלי שמולחים בו דגים אם יניחו המלח עד שיתיבש בחמה אי שרי למלוח בהם בשר והשיב דאסור ולא מטעם סכנה דאין סכנה במלוחה כמבואר סי' ע' רק משום שכבר נבלע בו דם דגים ואסור למלוח בו שנית וע"ש. וצ"ע לפי מ"ש לעיל מיניה דמלח שמלח בשר היה מותר למלוח בו שלא פסק כח המלח רק האיסור משום דם הנבלע בו וא"כ דם דגים דשרי יהא מותר למלוח בו א"כ בשר ואפשר דמיירי בדגים טמאים ולכן כ' דאסור משום דם דגים הבלוע במלח שנבלע אח"כ בבשר אך מהלשון שכ' דגים סתם לא משמע הכי אך לדינא יש לאסור לפי הטעם שכיון שכבר מלחם והוליא דם פסק כחו וצ"ע: כתב בשו"ת אדמת קודש חלק ב' בחלק יו"ד סי' א' שעלי בצלים שמלוי בהם תולעים קטנים שקורין סראקים אסור לאוכלן שמחמת רוב דקותן אינם ניכרים וגם סבהוב וביטול אין מועיל בהם לפי שבדקו ולאו שלא נמוחו בבישול ונשארו שלימים:

חידושי רע"ק

דאורייתא: (סעיף ה' בהג"ה) **וטוב** להחמיר במקום שאין הפ"מ. ובכחוש י"ל דל"א תרתי דא"א בקיאים בין כחוש לשמן ולא בקיאים בין מליחת צלי לקדירה ומני בקליפה. אח"כ ראיתי בפמ"ג סי' ק"ה בשפתי דעת אות כ"ו דכתב בפשיטות דאף בכחוש אסרי' מליחת צלי

ביאור הגר"א

ד"ה תניא וע"ל סי' ס"ט סס"ו בהג"ה ואם נשתמש כו' שכ' כדעת ריב"א: [ה] דהיינו כעין כו'. תוס' בחולין שם ומנחות כ"א א' מדאמרינן שם דדם שבישלו אינו עובר עליו וכן דם שמלחו ואמר להו בהרדי ש"מ דתרוייהו חד טעמא משום דמליח כרותח וכמ"ש רש"י שם ופריך שם אלא טעמא דמיעטיה קרא כו' אלמא מליחת קדשים אינן נאכלין מחמת מלחן ואמר שם וכן לקדירה: (ליקוט) דהיינו כעין כו'. עתוס' דחולין שם ד"ה ה"מ כו' וקשיא לר"ת כו' וכן דקאמר שם קי"ג א' אמר שמואל אין מניחין בשר כו' רב ששת מלח כו' ס"פ כו' ושם קי"ב ב' בתר דנייחי דגים כו' אלמא אף בשיעור זה אוסר ובשיעור זה ודאי אינו מלוח כ"כ. ת"ה (ע"כ): [ו] ושהה כדי כו'. הר"ן וכמ"ש בה"ג דשיעור מליחה כדי צליה דבהכי חשיב כרותח דצלי ובפחות מכאן עדיין לא נכנס המלח בו ונאכל מחמת מלחו. אבל הרשב"א כתב דאף שהבשר נאכל מחמת מלחו הציר והדם אינן נאכלין מחמת מלחן מיד ואף שיעור כדי שיתן על האור וירותיח א"צ אלא שיהא כבוש אבל לענין מליח ה"ה מיד וכמ"ש הרא"ש בפ' כ"ה ס"ס מ"ם ושיעור כבישה כו' ובפחות משיעור זה כו' וע"ל סי' ס"ט סי"ח ועש"ך: (ליקוט) ושהה כדי כו'. כ"כ הר"ן וכ"כ בת"ה ע"ב ב' בשם הר"י ברצלוני אבל הוא חלק עליו ממש"ש קי"ב ב' בתר דנייחי דגים כו' אלמא בתוך שיעור פליטת העופות אמרינן דבלעי דגים מגייהו דהוי כרותח (וסכ"ן דחה זה ע"ש) וע"ל סי' ס"ט סי"ח וס"ך (ע"כ): [ז] וי"א דלאחר כו'. תוס' קי"ב ב' סד"ה ודגים. אירע מעשה בביתו כו' אלא צ"ל כו' או מטעם שפסק כח המלח כו'. והנה רוב הפוסקים חולקים על סברא זו וז"ש ולצורך כו' ועש"ך: [ח] אפילו לא כו'. ע"ל סי' ס"ט ס"ד בש"ע ואם לא כו': [ט] אבל כל כו'. גמ' שם: [י] ומליח כעין כו'. כפי' רש"י שם ושם: (ליקוט) ומליח כעין כו' אפי' כו'. כן דקדק הראב"ד ממ"ש מחמת מלחו ול"ק עם מלחו (ע"כ): [יא] ואין חילוק. תוס' קי"ג א' ד"ה מתור: [יב] הלכך כו'. כדין מליח שאוסר כ"ק כמ"ש (ק"ו ב') נהי דקליפה לא בעי דבכה"ג בעי קליפה וכמו נגע בחרס של תנור (פסחים ע"ס ב' במתני') ואף לדעת המצריכין נטילה כמ"ש הרא"ש בפג"ה: [יג] ואם א' כו'. גמ' שם

באר היטב

להצריך ששים נגד הקליפה וכ' שכן נ"ל הלכה למעשה: (ט) ושהה. והא דבסי' ס"ט ס"ך מבואר דאפי' מקמי הכי הוי רותח וקלה משמע שם דלאחר ששהה שיעור מליחה לא הוי רותח צ"ל דשאני התם דאיירי באיסור דם והלכך הדם והמלח רותחין הן בשעת מליחה אבל לא כששהה שיעור מליחה שאז פסק כח המלח מחמת שפלט כל הדם אבל הכא מיירי באיסור בשר וגבינה דלכל כמה דלא נמלח כהוגן אין הבשר רותח אבל כששהה שיעור מליחה נחשב רותח שהרי לא פסק כח המלח שלא פלט כלום דודאי איירי שכבר נמלח הבשר והודח כדינו ועתה נמלח שנית דאל"כ היתה הגבינה נאסרת משום דם עכ"ל: (י) וי"א. הנה הש"ך השיג על הגה"ה זו ודעתו שהרב לא דק כלל מה שמשוה דין בשר וגבינה לאיסור דם ונמשך אחר ת"ה סי' קנ"ט שאם היה הנדון באיסור מליחה של דם באווזות שנמצא אחת טריפה וכו' והתיר בהפסד מרובה וסעודת מצוה אבל אין הנדון הנ"ל דומה לכאן שאם היה נראה להתיר אפי' בלא הפסד מרובה משום דלגבי איסור דם אמרי' שלאחר ששהה שיעור מליחה כבר פסק כח המלח אך מאחר דמדברי שאר פוסקים גבי מעשה דרש"י משמע דאפי' גבי דם לא אמרינן דפסק כח המלח לאחר ששהה שיעור מליחה וא"כ הכו דלא לוסיף שלא להתיר רק בהפ"מ וסעודת מצוה משא"כ כאן גבי בשר וגבינה שאז לא הפליט המלח כלום פשיטא דאפי' אחר שיעור מליחה חשוב רותח וכתב שהליע דבר זה לפני הגאון אמ"ו ז"ל ושאר גדולי המורי' והסכימו לדבריו. מיהו תוך שיעו' מליח' אסו' לעול' (*) (אפי' גבי איסור דם) ואף בהפ"מ וסעודת מצוה דלדעת הר"ן דס"ל דמקמי שיעור מליחה לא הוי כרותחה הוא יחיד לגבי כל הפוסקים עכ"ל (ופר"ח כתב דאין להקל כלל אף בהפסד מרובה וסעודת מצוה באשר דלדעת הראב"ד ורמב"ן ורשב"א ורא"ה ור"י ור"ן דלא אמרינן כלל פסק כח המלח אף אם שהה במלחו יום אחד או יותר ומי יקל ראש נגדם אף בהפ"מ ע"ש): (יא) עליון. כ' הש"ך ולע"ג דבסי' ע' ס"ד ובסי' ק"ה סי"א פסק לחלק במליח בין עליון לתחתון צ"ל דדוקא לאסור כולו דהיינו בשמן יש חילוק אבל לאסור כ"ק כגון בכחוש אין חילוק דנהי דתתאה גבר מ"מ קליפה מיהא בעי מיהו בב"י סימן זה לא משמע הכי וצ"ע: (יב) לקלוף.

(*) המוקפים האלה ליתא בדפוס ישן.

גליון מהרש"א

קליפה עיין סימן ס"ח ס"ק ס"ד: (ש"ע סעיף ה') **כל** זמן שלא הדיחו. חוץ מציר דגים סימן פ"ג ש"ך סק"ו: (סעיף ה' בהג"ה) **וי"א** דלאחר ששהה. עיין סימן ס"ט ס"ך סוף הג"ה: (שם) **אבל** בלא"ה אין להקל. ובדגים לצירן מועט לא הוה כרותח סימן פ"ג סק"ז: (שם) **אפילו** מליחת צלי כרותח. עיין ש"ך סימן פ"ז ס"ק כ"ו: (שם בש"ע) **הלכך** בשר וגבינה המלוחים. עיין גליון סימן ס"ט ש"ך ס"ק ל"א

הכי ולא בשאר איסורים כמ"ש הפוסקים בכמה דוכתי ודלא כאו"ה כלל י"ב דין י"א ע"ש : **יד** היינו שהטמא יבש כו'. ובהגהת ש"ד שהביא הב"י בסי' ע' משמע דחלב כך שאינו מהותך לא מיקרי דבר צלול וכן הוא בהגהת אשיר"י פכ"ה מא"ז וכ"פ מהרש"ל פכ"ה ס"ס פ' : **טו** נאסר הטהור מאחר שאינו מלוח דמחמת מלחו כו'. כל"ל ול"ד לבשר רותח שנפל לתוך חלב צונן דלא נאסר אלא כדי קליפה ולא אמרינן דמחמת רתיחתו בולע האיסור צלול שאצלו דהתם כיון דתתאה גבר נצטנן הבשר אבל במליחה לא שייך תתאה גבר : **טז** ושניהם אסורים . כלומר בבשר בחלב אף על פי שהבשר לבדו מלוח שניהם אסורים אבל אם החלב לבדו מלוח כתב בת"ח כלל כ"ב ד"ב דמשמע מדברי המרדכי דהחלב מותר דלא כהסמ"ג עכ"ל ופסק שם כך ותימא שבמרדכי פכ"ה (סי' אלף רי"ד) איתא אדרבה כסמ"ג ונראה שט"ס הוא ול"ל הגהת מרדכי דהכי איתא בהגהת מרדכי בשם מהר"ף גם באו"ה כלל ל' דין י"ד כתב כן ע"ש המרדכי בשם מהר"ף והוא ג"כ ט"ס הוא ול"ל הגהת מרדכי ומ"מ צ"ע לדינא כיון דהמרדכי וסמ"ג אוסרים ובש"ד אין הכרע כ"כ א"כ מאן לימא לן להקל בשגם הר"ן סובר דכל טהור מליח וטמא תפל לא שרי אלא כשאינן נוגעים והכי דהסכמת הפוסקים דלא כוותיה כמ"ש בסי' ע' ס"ק כ' מ"מ כאן דהוא צלול אפשר דהכל אסור ועוד שהרב בהג"ה בסי' ק"ה ס"ד חשש לסברת הר"ן במקום שאין הפסד גם מהרש"ל באו"ש כתב וז"ל ול"ע דבסמ"ג איתא לאיסור : **יז** אבל אם הוא יבש כו'. משמע אפילו מלוח הכל מותר וכן כתב האו"ה שם : **יח** ואם לא נפל רק על מקום אחד כו'. פי' דאם נפל על כל הכלי לא שייך קליפה דיפסיד הכלי א"כ טורח גדול הוא וכן משמע בת"ח כלל י"ג ובאו"ה כלל י' די"ב ולפ"ז אם הוא בענין שאין פסידא ורוצה לטרוח מותר ואע"ג דלקמן סי' קכ"א ס"ב ובא"ח סי' תנ"א סי"ו כתב הרב בהג"ה דכל מקום שצריך הגעלה לא מהני אם קלפו לכלי התם איירי בדבר שנבלע בו ע"י חמין וכה"ג דנבלע בכל הכלי אבל ציר מלוח אינו נבלע אלא כדי קליפה. וכמ"ש בסי' ס"ט לכך די בקליפה ועי' בסי' ס"ט סט"ז וי"ז וכ' וכמ"ש שם ועל סי' קכ"א וכמ"ש שם : **יט** שאם היתה שמנה כו'. כלומר דאם היתה אחת מהן שמינה או הגבינה או הבשר הכל אסור דאזיל האי ומפטם להאי והוי כאילו הכל שמן וכדלעיל סי' ע' ס"ד וסי' ק"ה : **כ** וע"ל סי' ק"ה ס"ט. נתבאר דלדידן אין חילוק בין כחוש לשמן וכל מליחה אנו משערין בס' וע"ש : **כא** אבל צלי כו'. דע שיש בענין זה ג' שיטות ספר התרומה והסמ"ג והר"ש והטור ומהרש"ל ושאר פוסקים סוברים דבשר צלי אפילו צונן שנפל לחלב אפילו נאכל מחמת מלחו בעי קליפה ואם יש בבשר בקעים או שהוא מתובל בתבלין אפילו הוא חי כולו אסור ודעת הראב"ד והרשב"א והר"ן דאם הצלי צונן לעולם א"צ אלא הדחה אלא דאם הוא רותח צריך קליפה ואם יש בו בקעים או מתובל בתבלין והוא רותח כולו אסור ומשמע מדברי הרשב"א שם שכן דעת רש"י וכן משמע בהמה דעת רש"י בפ' כיצד צולין דף ע"ו סוף ע"א ע"ש ומהרש"ל פכ"ה סי' ס"ט לא עיין אלא ברש"י פכ"ה ולכן כתב שאין שום משמעות מפרש"י ודעת א"ז והגהת מרדכי בשם מהר"ף והסמ"ק סי' ר"ס (דף ל"ו ע"ב) נראה דצלי צונן צריך קליפה ואי מתובל בתבלין או יש בקעים והוא צלי צונן כולו אסור אבל בחי לא וכן דעת הסמ"ג ע"ש בלאוין קל"ז דף מ"ז ע"ד ולאוין קל"ח דף מ"ע ע"ג וכן כתב הרא"ש שלכאורה משמע הכי וכן

כ"ה : (יא) דבר צלול נאסר הטהור מאחר שאינו נאכל מחמת מלחו בולע מהאיסור כו'. כן נ"ל :

וי"א

הגה [יד] וי"א דבכל מליחה אנו משערין בס' (רוב המורים קמאי ובתראי) ועיין לקמן סימן ק"ה כיצד נוהגין והא דטהור מלוח וטמא תפל שרי **יד** היינו שהטמא יבש אבל אם הוא (יא) (ז) דבר צלול **טו** נאסר הטהור מאחר שאינו נאכל מחמת מלחו בולע האיסור שאצלו **טז** (יג) ושניהם אסורים (כן משמע במרדכי וכ"כ בהגהו' מיימוני וש"ד וסמ"ג והגהת מרדכי) ודוקא שהטהור לא קלט **יז** אבל אם הוא יבש (יד) לגמרי אינו בולע מדבר לח שאצלו :

יא ואם הם יבשים אפילו הם מלוחים או לחים ולא מחמת מליחה סגי בהדחה :

הגה כל ציר מבשר שנמלח אפילו לא נמלח רק לגלי חשוב רותח (הגהות מיימוני פ"ט בשם מ"כ וש"ד והג"א מא"ז ואגודה פכ"ה) ולכן אם נפלה ציר על הגבינה או על כלי אוסר (ארוך) אפילו במקום שאין הבשר אוסר דלא נחשב רותח מכל מקום הציר חשיב אינו נאכל מחמת מלחו. [טו] וציר של בשר שאוסר שנפל על הכלי צריך הגעלה ואם הוא כלי חרס צריך שבירה (ש"ד שם ואו"ה) **יח** ואם לא נפל רק על מקום (טו) אחד (ח) בכלי עץ וכיוצא בו (ט) קולף מקומו ודיו (או"ה וע"ל ס"ד הג"ה א') :

ו [טז] **יב היכא אמרינן דאינו אוסר אלא כדי קליפה כשאין שום אחת מהחתיכות שמינה יט שאם היתה** (טז) **שמינה כולה אסורה** (ע"ל סימן ק"ה סי"א) **וכן חברתה אסורה כולה מפני שהשומן מפעפע כ** (ועיין לקמן סימן (יז) ק"ה) **:**

ז [יז] **הא דמפלגינן בין נאכל מחמת מלחו לאינו נאכל מחמת מלחו הני מילי בבשר חי כא יג אבל** (י) **צלי רותח שנפל למליח**

באר הגולה

קי"ג : יא שם וכ"כ הה"ת ומרדכי שם והגמי"י בש"ס : יב שם ובסי' ק"ה דכיון דאמרי' מליח הרי הוא כרותח דצלי יש להקישו לצלי לכל דבריו : יג שם דף קי"ב בעובדא דההוא בר גוזלא :

פרי חדש

ואחר ששהו שכל שיעור מליחה ערכו כל הבשר עם האווזות והשהו הכל עד שנגעו הכל זה עם זה ונמצא אח"כ שאווזא אחת היתה טריפה ואין שפים נגדה והשיב דיש להתיר בכה"ג בהפסד מרובה וסעודת מצוה כי התוספות והרא"ש כתבו בפרק כ"ה לחד שינויא דלאחר שיעור מליחה כבר פסק כח המלח כיון שהפליט כל הדם וכ"כ בסמ"ג לאוין קל"ז דטעם הגון הוא אבל בא"ז כתב דאפילו יש זמן מרובה קצת שנמלח ועדיין הוא לח ויש לחלוחית המלח והציר שעליו יש לחושבו כרותח עד שיהיה יבש וניכר לעינים שאין בו לחלוחית. וכ"כ בספר התרומה וש"ד דבשר או גבינה מלוח חשובים רותח כל זמן שהוא לח עד שתתייבש אלא דקשה דבסמ"ג גופיה כתב כס' התרומה הא קמן דסמ"ג גופיה לא ס"ל כאותו טעם הגון לכן אין להקל אלא לצורך גדול עכ"ל וגם' ב"ח כתב בזה בסימן ס"ט ע"ש שדבריו דחוקים ובספר ש"ך השיג על התה"ד דלא אמרינן שפסק כח המלח אלא היכא שהפליט דם כי דרך המלח להפליט דם ולא שאר דברים וכמו שכתבו הרא"ש והטור בס"ס ל' והילכך סה"ת וסיעתו דמיירי בבשר וגבינה מאיסור בשר בחלב ולא מאיסור דם וע"כ איירי שכבר נמלח הבשר כדינו והודח ועתה נמלח שנית כיון דלא פסק כח המלח שהרי לא הפליט כלום ספיקא דאחר שיעור מליחה מחשיב כרותח וכ"כ האו"ה כלל ל"ח דין ל"ב דבשר כשר שמלחוהו המלח לעולם בתקפו דהא לא הפליט דבר ע"ש. והיינו דכתבו הרא"ש והסמ"ג דברותח לא פסק כח המלח שלא פלט כלום. ולפ"ז דברי סמ"ג מיושבים שאינם סותרי' זה את זה וזה כבור אנו דבריו ז"ל וכתב שהרב אביו ושאר גדולי המורים הסכימו לדבריו. וגם הרב בט"ז בסי' ס"ט ס"ק מ"ז הסכים לכל זה ע"ש. ואני אומר שיש לדקדק בדברי התוספות והרא"ש במ"ש דאחר שהמלח הפליט הדם שכבר פסק כחו שהרי אנו רואין שעדיין לא פסק כחו שהרי יש בו עדיין כח להפליט ציר כיום תמים וי"ל דס"ל דלא מקרי מליח הרי הוא כרותח אלא בעודנו המלח בתוקפו וגבורתו דהיינו כל זמן שעדיין לא פלט כל הדם. אבל לאחר שהפליט כל הדם הרי תשש כחו ואע"פ שיש בו כח עדיין להפליט ציר לא הוי רותח ומעתה סבור בת"ה דאף שנאמר דא"ז מיירי בבשר שנמלח כבר והודח וחזרו ומלחוהו שנית מכל מקום גם סופק כח המלח בפליטת ציר הבשר וכל ששהה שיעור מליחה היה לו להתיר והא"ז לא כתב כן. אלא שכל זמן שהוא לח יש לחושבו כרותח משמע דפליג אשינויי' דפסק כח המלח ולפי

ביאור הגר"א

והדחת ברין צונן ; [יד] וי"א כו'. כמ"ש בס"ו היכא אמרינן ואנן לא בקיאין בזה : [טו] וציר של כו'. ר"ל אם א"א בקליפה וכמש"ו ואם לא כו' : [טז] היכא כו'. כמ"ש צ"ז א' ות"ה למליח כמ"ש שם ב' שהוא כצלי וז"ש וכן חבירתה כו' וכמ"ש שאני חלב דמפעפע ואוסר הגדי וכן כאן ואפילו השמינה אסורה כמ"ש בפסחים ע"ו ב' בשר שחופה שמן כו' ואף לוי ל"פ אלא משום דס"ל ריחא לאו מילתא היא (וע"ל סי' ק"ס ס"ק ל"ה) וז"ש כולה אסורה וזו ואצ"ל זו קאמר : [יז] הא דמפלגינן כו'. דלצלי אוסר כ"ק ומשום צלי ולא משום מליח כיון דנאכל מחמת מלחו ה"ה תפל והוא דעת רשב"א בת"ח והוא אזיל לשיטתו דס"ל דרותח דצלי אינו אוסר אלא כדי קליפה אלא שכתב שיש לחוש לדעת האומרים כדי נטילה אבל להלכה הסכים לסברא הראשונה ועבב"י בסי' ק"ה :

חידושי רע"ק

צלי ולענ"ד אינו מוכרח : (שם בהג"ה) **נאסר** הטהור. מ"י (כלל כ"ב סק"ג) כתב בשם האו"ה דדוקא אם האיסור צלול בעין בלא תערובות מים אבל אם הוא בתערובות אסרי' דמיד

וי"א

באר היטב

כ' הש"ך ולא שייך כאן למימר איידי דטריד למיפלט לא בלע א"נ כבכ"פ לדוקא גבי דם אמרי' הכי ולא בשאר איסורים : (יג) ושניהם. כ' בת"ח דהיינו אם הבשר לבדו מלוח אבל אם החלב לבדו מלוח החלב מותר וכ' הש"ך ע"ז דצ"ע לדינא כיון דהמרדכי וסמ"ג אוסרים א"כ מאן לימא לן להקל גם מהרש"ל כ' וז"ל ול"ע דבסמ"ג איתא לאיסור. ובהגהת ש"ד שהביא הב"י בסי' ע' משמע דחלב כך שאינו מהותך לא מקרי דבר צלול וכ"פ מהרש"ל : (יד) לגמרי. פי' אפי' מלוח הכל מותר (דהוי ליה כאילו לא נמלחו הואיל וכבר נתייבש ממלחו. ת"ח וש"ך. וכ' פר"ח לפי מ"ש לעיל דלא אמרינן פסק כח המלח א"כ כשמתלחלחת חוזר ומתעורר ובלע מהלח שאצלו ויש לאסור אפי' ביבש לגמרי וכן עיקר): (טו) אחד. פי' הש"ך דאם נפל על כל הכלי לא שייך קליפה דיפסיד הכלי א"כ טורח גדול הוא ולפ"ז אם הוא בענין שאין פסידא ורוצה לטרוח מותר (דציר מלוח אינו נבלע יותר מכדי קליפה) ואע"ג דבסי' קכ"א ס"ב ובא"ח סי' תנ"א סי"ו כתב הרב בהג"ה דכל מקום שצריך הגעלה לא מהני אם קלפו לכלי התם איירי בדבר שנבלע בו ע"י חמין וכה"ג דנבלע בכל הכלי אבל ציר מלוח אינו נבלע אלא כ"ק לכך די בקליפה : (טז) שמינה. פי' או הבשר או הגבינה : (יז) ק"ה. דשם נתבאר

פתחי תשובה

וקמ"ל חומרא דדוקא בשאר איסורים וכ"ש כבב"ח עכ"ד ע"ש] : (ז) דבר צלול. עיין בתשובת צ"צ סי' למ"ד ובתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סי' מ"א מ"ש לתרץ דלא תיקשי אמאי לא יצנן הדבר צלול את המלוח מלוע יגרע מהדחה אחרונה שאפילו בפעם אחת לא מיחשב רותח עוד ע"ש : (ח) בכלי עץ וכיוצא קולף. משמע דבכלי חרס לא מהני קליפה ועיין מ"ש בזה לעיל סי' ס"ט ס"ק נ"ז : (ט) קולף מקומו. כתוב בכתבי הרב הג' מהר"ר דייטש ז"ל אם נפל ציר או חלב מהותך אם בכלי ואין יודע באיזה מקום והוא מיעוט הכלי בטל ברוב. ונראה דאם הוא כלי שאפשר בהגעלה צריך הגעלה עיין לקמן סימן ק"ב ס"ג : (י) צלי רותח. עיין ש"ך שהביא בענין זה ג' שיטות ועיין בפ"ך לקמן ס"ק כ"ו שכתב דהגמ"י ואו"ה סוברים דבצלי רותח לא סגי בקליפה אם נפל לחלב ובעי נטילה ולא קיי"ל הכי לדינא ולכן השמיט שיטה זו בכאן ס"ק כ' וגם הפר"ח כתב על שיטה זו שאינו מחוור ע"ש ועיין בתשובת בית אפרים חיו"ד סימן ל"ח שהאריך ליתן טעם לשיטה זו וכתב שכן דעת התוס' והרא"ש וסמ"ג ג"כ להצריך נטילה בצלי אף בנפל לתוך צונן ואין זה דומה לשאר חם לתוך צונן דרותח דצלי מבליע טפי מרותח דבשר חם מחמת כ"ר ולכן אף שקלט

יותר מכדי קליפה) ואע"ב דבסי' קכ"א ס"ב ובא"ח סי' תנ"א סי"ו כתב הרב בהג"ה דכל מקום שצריך הגעלה לא מהני אם קלפו לכלי התם איירי בדבר שנבלע בו ע"י חמין וכה"ג דנבלע בכל הכלי אבל ציר מלוח אינו נבלע אלא כ"ק לכך די בקליפה : (טז) שמינה. פי' או הבשר או הגבינה : (יז) ק"ה. דשם נתבאר

מטה יהונתן

ע' בש"ך סקי"א שכ' שהרב נמשך אחר התה"ד סי' ק"ס ע"ש ואדמ"ו אמר דמד' הרא"ש לשינויי בתרא דמתרץ שם על מעשה דרש"י פוכח שהמלח אחר ששהה שיעור מליחה לעולם ברתיחתו עומד דז"ל הרא"ש בפ' כ"ה וא"ל דלא אמרינן מליח ה"ס כרותח אלא בשעת פליטתו א"כ בשעת גמר פליטתו לא חשיב כרותח דהא גבי בר יונה דנפל לכמכא אמרינן מליח ה"ס כרותח כו' ויש לתרץ כו' ובסי' ל"ח כ' וז"ל ובשר שנמלח ושהה כו' א"נ פסק כח המלח וכו' ומחמת אותו מלח לא חשיב עוד כרותח לאחר גמר פליטתו וכו' ולא דמי לבר יונה וכו' שהי' נחשב כרותח אם לא היה הכותח נאכל מחמת מלחו דהתם לא פסיק כח המלח ויש לדקדק בדבריו א"כ אמאי מקשה לעיל שיאסר הכלי מחמת מלח שנמחה דלמא לאחר גמר פליטתו שוב לא מקרי רותח ואין להקשות מבר יונה דהת' לא פסיק כח המלח וכמ"ש כאן וצ"ל דס"ל להרא"ש דאף דאמרי' פסק כח המלח היינו שלא יחשב עוד למלח רותח כיון שכבר פסק כחו בהוצאת הדם מן הבשר אבל מ"מ הציר לעולם ברתיחתו עומד דהם ל"ש לומר פסק כח המלח א"כ שפיר הקשה הרא"ש שיהיה ראוי לאסור הבשר מחמת דם המלח שנמחה כציר דכמו בכמכא דע"י המלח שבה נחשב לעולם רותח ה"ה ציר שיצא קודם ששהה שיעור שהייה דע"י המלח שבה לעולם ברתיחתו עומד לפ"ז יש לתמוה על התה"ד שהתיר בהאי עובדא לכאורה כיון דעדיין לא סודת מסתמא הי' שם עדיין ציר ולעולם היא רותח ונבלע ציר הטריפה בכשרה ויש לאסור אפילו במקום הפסד מרובה ואפשר י"ל הרמ"א שהביא דעתו היינו כאן בב"ח אחר בלא"ה יש סברא לומר דאין ציר אוסר כב"ח כמש"ל דאע"ג דהרמ"א ס"ל לקמן דציר הוי כבשר גם לזה היינו על האי סברא לאודי' אין רוצה לסמוך מה שאין כן הכא י"ל שסמך אהתה"ד משום האי סברא דציר אינו אוסר בב"ח וכ"מ קצת מדהביא רמ"א דינו של התה"ד הכא גבי בב"ח דאין כאן מקומו ה"ל להביאו לקמן גבי תערובת של שאר איסורי' בסי' ק"ס אלא ודאי דהם אינו רוצה לסמוך אהתה"ד וכמ"ש וק"ל : (שם סעיף ז') **הא** דמפלגינן וכו'. ש"ך סקכ"ד אינו מכוון כו' ונ"ל דהכא מיירי דאפי' צלי אינו כ"כ חם אפ"ה אסור כיון שהתחתון הוא מלוח קצת :

חידושי בית מאיר

אבל כנתבשל ועדיין מפירו בענין דשייך כי' קליפה צריך ס' וע"ש וכמה תמוה לי סברא זו ואיני מוצא לה מקום גוף הקליפה שנתערב ונבלל בענין דלא שייך קליפה הרי' כלא ביטול. ובשמכילין ומסיר גוף הקליפה יצא טעמו אוסר בפחות מס'. הא הטעם ודאי נבלע וא"א להפרידו ולמה יאסר. ובע"כ אני מוכרח להודות לדברי המ"א סימן תס"ז שכתב קליפה זו אינו אלא חומרא בעלמא. ובאמת הכא מ"ש אם נתבשל ולא קלפוהו אינו אוסר לא איירי אלא מן פליטת טעמו אבל ודאי הבשר צריך קליפה אף אחר הבישול ועיין סי' ע"ב בש"ך ס"ק ח' שם בת"ח שמביא הש"ך מסייס ולא אמרי' להצריך ס' נגד הקליפה כיון דזה עצמו אינו אלא חומרא בעלמא והכא הכי כוונתו : (שם סעיף ה') הגהה שלישית בסופה ואם הוא כ"ח. נ"ב עי' במ"י כלל י"ג סק"ג שכתב דאף בכ"ח שייך לפעמים קליפה :

גליון מהרש"א

וגביעות כשרות ובלתי כשרות שנמלחו יחד ומתציר הנוטף (אף דאיסורו מדרבנן הא ציר דגים בלא שמנונית נמי דרבנן) חזרו ושפכו עליהן צריך ס' בכשרות ת' דבר שמואל אבוהב סימן ק"ב : (שם בהג"ה שנים) וי"א דבכל מליחה אנו משערים. עיין ש"ך סי' צ"ח ס"ק י"ד דבכלי נמ לדידן אין משערין ב"א כדי קליפ' : (שם בהג"ה פליטית) **ואם** הוא כלי חרס צריך שבירה. ואם בישל בב"ח אם מועיל ס' נגד הקליפה או דכ"ח בלע כולו עיין גליון ש"ך סימן ס"ט ס"ק פ"ג ואף איסור שומן אינו בולע ע"י ציר יותר מכ"ק ואף בשהה כשיעור שיתן על האור ורתיחה אינו אוסר יותר כמו דאינו מפלים מכלי במ"ז סי' ס"ט ס"ק מ"א שפתי סימן ס"ט ס"ק פ"ב ד"ה תשובה ובמתכות אי בולע ע"י כבישה איכא פלוגתא ועיין מ"ז ריש סימן ק"ה ובזכוכית אינו בולע שם : (ש"ך ס"ק ט"ז) **אע"פ** שהבשר כו' שניהם אסורים. בת' צ"צ ס"ל הקשה אמאי לא נימא דהחלב מבטל כח המלח ומבטל כח המלח כדלעיל סימן ס"ט סעיף ו' וסעיף ח' בהג"ה וצ"ל אף דמבטל מ"מ בולע קצת ע"ש :

יד אברהם

ובזה אפי שפיר מה שהקשו התוס' בפסחים (דף ע"ה) ד"ה ימול כו'. וא"ת כי נגע ספסת בחרסו של תנור אמאי סגי לי' ביקלוף את מקומו הא הרוטב שיש באותה קליפה מפעפע כדי נטילה. עכ"ל. ולפ"ד ל"ת לק"מ דבדבר שאין שייך בו קליפה כמו הרוטב מאותה קליפה אינו אוסר וכמ"ש הג"ה סי' ק"ה : ודעת הרמב"ם ס"א מהל' מ"א משמע כדעת ריב"א כמש"ש בס"ד ודלא כהטור שכתב והחלב מותר כולו וכן יראה מדברי הרמב"ם וליתא דהרמב"ם סמך עצמו אמ"ש ה' ק"ס .

כב אפילו נאכל מחמת (יח) מלחו **כג** בעי קליפה (עיין ס"ק כ') ואם יש בו בקעים או שהוא מתובל בתבלין והוא צלי רותח כולו אסור :

הגה **כד** וה"ה (יט) (יא) אפוי ומבושל (מהרא"י בהגהו' ש"ד והגהת מרדכי וסמ"ק ורש"ל) (יב) **כה** [יח] וי"א **כו** דאפילו הם צוננים דינא (כ) הכי (ב"י לדעת הרא"ש ובת"ה וטור) וכן יש לנהוג אם אין הפסד (כא) מרובה :

ח כז [יט] יד אין בשר בחלב נאסר ע"י מליחה או ע"י (כב) כבוש אלא באכילה אבל לא בהנאה :

צב דינין אם נפל חלב לקדירה של בשר .

ובו ט' סעיפים :

א (א) [א] א כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב

שפתי כהן

וכן דעת מהר"ם מרוטנבורג בתשוב' סי' רי"ח וכן דעת הכל בו סי' ק"ו (ריש דף קכ"ג) וכן נראה דעת האו"ה כלל ל' וכן מהרא"י וכ"פ מהרש"ל שם והרב בת"ח כלל כ"ב אלא דכאן בהג"ה מיקל במקום הפסד מרובה ול"ע אם יש להקל כיון דהרבה פוסקים סוברים כן אפי' בחי ועוד דבש"ס משמע דמיירי בצלי צונן וכמ"ש התוספות בפ' כ"ה דף ע"ה ע"ב ד"ה ואם צלי כו' ובפג"ה דף צ"ו ע"ב ד"ה עד שמגיע כו' ע"ש וכ"כ הגה"מ פט"ו מהמ"א והסמ"ג סתם לגמרי כדברי המחבר ולא נהירא כלל : **כב** אפילו נאכל מחמת מלחו כו'. היינו מכוון דעדיפא מינה ה"ל לאשמועינן אפילו לא נמלח כלל כיון דהוא רותח כדין כל חם לתוך צונן דבעי קליפה וצ"ל משום דכיון דנאכל מחמת מלחו ולא נמלח כלל דין אחד להם לא ירד לדקדק בכך : **כג** בעי קליפה. כדין כל חם לתוך צונן דבעי קליפה ואין להקשו' היאך סגי בקליפה והלא החלב רך וחוזר הצלי שנפל לתוכו כמתבשל בתוכו וי"ל כיון שנפל לתוך החלב ה"ל כחם לתוך צונן ואף על פי שהצלי שוקע לתוך החלב והחלב צף על הצלי אינו כצונן לתוך חם וכל שהוא במקומו גובר ומקרר הצלי שנפל לתוכו הלכך בקליפה סגי עכ"ל רשב"א וכתב בס' ל"ח דף רל"ד ע"א ולפי מאי דקי"ל (לקמן סי' ק"ה סי"א) דבמליחה לא אמרי' החילוק שבין עילאה לתתאה מעיקרא לאו קושיא הוא עכ"ל ותימה דלדבריו אדרבה כ"ש שהקושיא במקומה עומדת דה"ל כמתבשל ואי אפשר לתרץ דה"ל כחם לתוך צונן כיון דאין חילוק אלא ודאי דהרשב"א לאו מכח מליחה אתא עלה דהא היה נאכל מחמת מלחו אלא מטעם צלי רותח אתא עלה כמבואר בדבריו וזה פשוט : **כד** וה"ה אפוי ומבושל. כלומר דאפוי ומבושל חשוב כצלי למר ברותח ולמר בצונן : **כה** וי"א דאפילו הם צוננים דינא הכי. משום דכיון דנצלה או נאפה או נתבשל אף על גב דצונן הוא רכיך ובולע ומשמע מדברי הפוסקים דאין חילוק בין נמלח קצת שנאכל מחמת מלחו ובין לא נמלח כלל לעולם בצלי צונן נמי דינא הכי וכן מסיק מהרש"ל בספרו שם. כתוב בהגה"מ שם דמ"מ החלב מותר ולא אמרינן דמפליט הצלי או האפוי והמבושל ומביאו באו"ה ובת"ח שם ודין אם החלב מלוח עיין בס"ק ט"ו : **כו** דאפילו הם צוננים כו'. מלשון זה משמע דבהא מודה להמחבר דבצלי רותח נמי דינא הכי דאם אינו מתובל בתבלין ואין בו בקעים סגי בקליפה וכן עיקר כיון שהראב"ד ורש"י ורשב"א והר"ן סוברים כן בצלי רותח אעפ"י שהגהמ"י והאו"ה שם סוברים דבצלי רותח לא סגי בקליפה ע"ש מיהו כל זה דוקא כשנפל הצלי רותח לתוך החלב אבל נפל החלב או שאר איסור על הצלי רותח יתבאר דינו בסימן ל"ב ס"ק ג' וסי' ק"ה ע"ש : **כז** אין בשר בחלב כו'. עיין בר"ס פ"ז וכמ"ש שם :

טורי זהב

(יב) וי"א דאפי' הם צוננים . זהו דעת הרא"ש שפירש כן מעשה דגוזל שנפל לחלב בגמ' וכתב מהרא"י בהגה' ש"ד וז"ל ובא"ז כתב דחי אין אוסר בו פילי פי' בקעים והכי נהגינן דהא כשמורין הבשר קודם המליחה ויש עליו דם הרבה שמעורב עם המים ולא דייקא מידי אי אית ביה פילי בבשר שיאסר מדם והמים שמעורבים ביחד ולפעמים שורה זמן מרובה ודוחק לחלק בין דם לשאר איסורים ע"כ וכתב עליו רש"ל פרק כ"ה סי' ס"ט דמה שיראה מדברי מהרא"י בצלי שאפי' הצלי וגם החלב לא נמלח כלל יש לאסור שהרי לא הביא ראיה להתיר בחי אלא ממה שמורין בשר כו' לא נראה בעיני דצונן לא בלע מצונן אפי' מתובל בתבלין ולא אסרו חכמים אלא בגוזל שנפל לכותח שהכותח היה מלוח קצת אז אסור כאית ביה פילי אבל בלא נמלח כלל לא הבשר ולא הכותח אין לאסו' כלל בצונן אפי' לאיתכל מה נעשה שהסה"ת וסמ"ג והגהו' מיימוני כתבו בהדיא שכך הדין אפילו לא נמלח לא הבשר ולא החלב כו' מסתפינא לחלוק עליהם לכתחלה ולהתיר מה שהם אוסרים ע"כ משמע דבהא פשיטא דשרי כל שלא נמלח אחד מהם ובצלי ונמלח א' מהם ואפי' נאכל מחמת מלחו אסור אפילו לרש"ל דהא עכ"פ נמלח קצת ורמ"א שכתב כאן שבמקום הפסד מרובה יש להקל כסברא הראשונה דמיקל בנאכל מחמת מלחו כל שאינו צלי רותח ולעיל כתב הוא עצמו בסעיף ה' דאכן אין בקיאין בדבר ויש לאסור אפי' במליחת צלי באין הפסד מרובה נראה לע"ד דתרי קולי לא מקלינן בשביל הפסד מרובה דהיינו לומר שמליחת צלי לא מקרי אינו נאכל מחמת מלחו וגם לסמוך על דעה הראשונה דהכא דאין לאסור ביש בקעים אלא בצלי רותח דוקא דהא מדברי מהרא"י ורש"ל משמע דבצלי אפילו צונן יש לאסור ביש בקעים אפי' בנמלח קצת כן נלע"ד :

צב (א) כזית בשר כו'. ויש כאן ב' איסורין האחד מצד טעם בשר שמפליט להחלב תכף אחר הנפילה לשם ולזה מהני ששים בחלב לכ"ע ויש איסור אחר דהיינו החלב שבולע הבשר לתוכו חוזר ואוסר שאר החלב שביורה ובזה לא מהני ס' לרש"י דס"ל מין במינו במשהו ואיסור זה אינו שייך אלא אחר שהנוח היורה אז חוזר הבשר ומפליט החלב שבלע ולא קודם לזה אבל אנן קיימא לן כר"ת דאפי' מין במינו בטל בס' ע"כ גם לאחר שהנוח היורה מ"מ מהני ס' רק שהרמב"ם שהוא בעל דיעה זו ס"ל דאף בפחות מס' יש היתר ע"י טעימת קפילא ומש"ה אם לא קדם וסילקה צריך ס' לפי שאז בא האיסור מצד החלב שנאסרה בתוך הבשר ובא לשאר החלב וא"א להרגיש הטעם ואנו לא קי"ל כן אלא בכ"מ בעינן ס' נגד הבשר ואז שרי וכזית דנקט כאן לאו דוקא אלא ה"ה פחות מכזית רק לענין מלקות

באר הגולה

יד הג"א בשלהי עבודת כוכבים והמרדכי שם בפ"ב וכן כתב האגור בשמו :

א רמב"ם בפ"ט מהמ"א דין ט' ממימרא דרב ולא כתנאי דס"ל כרבי יהודה דמין במינו לא בטיל אלא כרבנן דסברי אפי' מין במינו בס' חולין

פרי חדש

ולפי זה גם הסמ"ג פליג דידי' אדידיה אם לא שנא' דמיירי בבשר שהבשר פלט כל דמו וניכרו שאז אין לו למלח להפליט עוד ואם נמלח אח"כ כל זמן שיש בו לחלוחית מן המים שהודח מיקרי רותח שהרי לא פסק כחו א"נ אפשר שכיון שהמלח טבעו להפליט דם מפליט ברבוי שהרי כשיעור מיל מפליט כל הדם שבחתיכה לפיכך הותש כחו ביותר וכל שעבר השיעור זה פסק כחו ולא מקרי תו כרותח אבל הציר אינו מפליטו ברבוי אלא מעט מעט והיינו דמשהה להפליט ציר כיום תמים או יותר ולפיכך אף אם שהה כשיעור מיל בפליטת הציר אינו נתש כחו עדין אלא אחר זמן מרובה ומ"ה כל זמן שהוא לח ויש בו לחלוחית המלח והציר יש לו לחושבו כרותח כיון שעדיין לא גמר פליטת הציר אבל כשיבש ואין בו לחלוחית מוכחא מילתא שכבר הפליט כל הציר או שהותש כחו של מלח ופסק כחו מלהפליט כל הציר ולא מחשיב תו רותח אלא צונן וכן בגבינה ע"כ שהמלח מפליט ציר פורתא מיניה דאל"כ בשר וגבינה מלוחים לחים שנוגעים זה בזה אמאי צריך קליפה שניהם אלא ע"כ לומר שהמלח מפליט ציר מהגבינה ומבליעו בבשר ולפיכך כל זמן שהגבינה לחה עדיין המלח בכחו ואוסר ולפ"ז בשר וגבינה שנמלחו ונתייבשו אף אם חזרו ונתלחלחו אין לחוש שהרי הותש כחו של מלח אבל בהג"א בפרק כ"ה כתב שאם חזרו ונתלחלחו על ידי מים יש לחוש והטעם משום שכיבש אף שהמלח לא פסק כחו והרי הוא כרותח מ"מ מאחר שנתייבש אין בו כח להפליט ולפיכך כל שחזר ונתלחלח יש לנו לחוש ואין לנו להקל מספק לומר שכבר פסק כחו של מלח בפליטת ציר משום שיש לנו לחוש אולי לא היה שם אלא פליטת ציר מועטת או שבא בו רוח וייבשו מיד באופן שלא פסק כח המלח עדיין ולפיכך בכל גוונא של הספק יש לאסור . ומיהו לענין דינא אין להקל כלל אף בהפסד מרובה וסעודת מצוה חדא שהרי התוספות והרא"ש הם עצמם לא כתבו כן אלא לחדא שינויא ועוד שגדולי הראשונים והאחרונים ז"ל כולם חלוקים על שינויא זו וכמו שאכתוב בס"ד . הנה הרשב"א בת"ה דף ע' הביא בשם רבו ה"ר יונה ז"ל דבשר שנמלח ועומד עם מלחו לאחר גמר פליטת דם וציר אסור לפי שיש על פניו ליחת דם שפלט וחוזר הוא ובולע מחמת חום המלח שעליו ע"כ וכ"כ הר"ן אלמא דלא ס"ל כשינויא דפסק כח המלח וכן דעת הרא"ה בב"ה דף ס"ט שכתב דטעם הדחת הבשר הוא שיש לחוש שמא ישהה הבשר במלחו עד שיתייבש ויגמרו מלפלוט הדם והציר ויהא ניתך הדם ויבלע בבשר עד כאן וכתבתיו בסי' ע"ט סעיף קטן ב' ועוד כזה כתבתי שם ס"ק י"ח בשם הראב"ד והרמב"ם במולח במלח דק שצריך להדיח את הבשר בכלי מנוקב כדי שלא יפול המלח במים וכיון דעבר כח המלח מעל הבשר לא יפלוט עוד הבשר כלום וחוזר ובולע מן המים ע"כ אלמא דלא אמרינן פסק כח המלח . וכן דעת ריב"א שהביא הב"י בס"ס ס"ט . וכן דעת הסמ"ג ש"ד ס"ס י"ד נמצא דדעת הראב"ד והרמב"ן והרשב"א והרא"ה ורבינו יונה והר"ן ושאר פוסקים דלא אמרינן פסק כח המלח כלל אף אם שהה במלחו יום תמים או יותר ומי יקל ראש נגדם ואף בהפסד מרובה . ובת"ח יפה הורה לפי החבורים שראה . לפי שהחבורים הללו הגדולים שהזכרתי עדיין לא נתפשטו בזמנו ושאר האחרונים נמשכו אחר דבריו ולא דקדקו בענין אם היו רבים החולקים או לא . אבל אנו שזכינו לאור כל הגדולים הללו דחולקים אשינוי' דתוס' והרא"ש דפסק כח המלח פשיטא דהכי נקטינן :

חידושי רע"ק

דמיר שנפל הטהור מלוח לתוכה דהטמאה לא תפסיק כח המלח עיי"ש : (סעיף ו' בהג"ה) **וה"ה** אפוי ומבושל . ובנכבש צ"ע . מנ"י : (ש"ך סק"ו) **דבצלי** רותח לא סגי בקליפה וצריך נטילה כדין צלי והא דאמרינן חם לתוך צונן קולף צ"ל דלא דוקא נקט קולף ואולם מה שנראה מדברי תוס' חולין (דף צ"ו ע"ב) דס"ל נ"כ כהג"מ דהא הקשו אהא דבר גוזלא אמאי סגי קליפה ותירצו דצלי מיירי בצונן א"כ נשמע דצלי רותח בעי' נטילה בזה קשה לי הא הם כתבו דלא מצינו קליפה נזכרת אלא ההיא דביצר צולין וכו' הרי דס"ל דבחם לתוך צונן סגי בקליפה א"כ מה הקשו מבר גוזלא הא התם הוי חם לתוך צונן מש"ה סגי קליפה וצע"ג אחר זמן רב יצא לאור תשו' בית אפרים והראו לי שעמד בזה : (סעיף ח') **אין** ע"י כבוש. בשר שור שנפל לתוך חלב שהעבירו מהאור י"ל למה דפסק בש"ע א"ח (סי' שי"ח) דאפילו בכ"ד לא בשלה א"כ אף דבלע ופלט בכל מקום הוי רק כמו כבישה ומותר בהנאה :

ביאור הגר"א

[יח] וי"א דאפילו . כ"כ תוס' ובשיטתם דס"ל דצלי אוסר כדי נטילה וע"כ בצונן איירי ועתוס' צ"ו ב' ד"ה עד כו' : (ליקוט) וי"א דאפי' כו' . וכמ"ש בע"ז ל"ה ב' במתני' וגמ' דמבוקעות אפי' בצונן בולע לאלתר וכמש"ל סי' קל"ד ס"ח וסי"א ולאלתר בולע דאם עבר זמן רב אפילו על עדשים ושעורים אסור כמש"ש בס"י ונראה עיקר דעת סה"ת וש"ש דאפילו חי צונן כל שיש בו פילי אסור וכנ"ל ועבא"ח סי' תמ"ח ס"ג (ע"כ) : [יט] אין בב"ח כו' . עמ"ש לעיל סי' פ"ז סעיף א' בהג"ה : (ליקוט) אין בב"ח כו' . מדפריך בע"ז ל"ח ב' בין לר"ח בין כו' ולא פריך ג"כ לשמואל משום בב"ח . מרדכי שם סי' אלף רס"ו וכ' ויש לדחות ועי"ל סי' צ' דחלב שחוטה אינה אלא מדרבנן וכ"ש סתת כמש"ל סי' פ"ז ס"ו (דבריו ל"ע) ועתוס' שם א' ד"ה ספני כו' (ע"כ) :

צב [א] כזית כו' . כמו לרב החילוק דמין במינו במשהו כן לדידן נ"מ דמין בשא"מ בטעימה אף בפחות מס' משא"כ במין במינו כמש"ש צ"ו אסור רבנן כו' :

רותח

פתחי תשובה

פוסקים מבואר בדבריהם להקל אף בצלי כמו בשאר בשר רותח מ"מ קשה להקל נגד התוספות ושאר פוסקים שנזכרים ע"ש : (יא) אפוי ומבושל . עבה"ט ועיין במנ"י כלל כ"ב ס"ק ו' שכתב דיש להסתפק אם נכבש הבשר תחלה תוך המים מעל"ע דקיי"ל כבוש כמבושל אי לענין זה נמי דינו כמבושל ע"ש :

באר היטב

דלדידן אין חילוק בין כחוש לשמן וכל מליחה אנו מצריכין בששים ע"ש: (יח) **מלחו.** כ' הש"ך ואפילו לא נמלח כלל נמי בעי קליפה כדין חם לתוך צונן דבעי קליפה ואע"פ שהצלי שוקע לתוך החלב והחלב צף על הצלי אינו כצונן לתוך חם דכל שהוא במקומו גובר ומקרר הלכך בקליפה סגי : (יט) **אפוי** . פי' דאפוי ומבושל חשיב כצלי למר ברותח ולמר בצונן : (כ) **הכי** . והטעם דכיון דנצלה או נאפה או נתבשל אע"ג דצונן הוא רכיך ובולע ואין חילוק בין נמלח קצת שנאכל מחמת מלחו ובין לא נמלח כלל לעולם בצלי צונן נמי דינא הכי ומ"מ החלב מותר ולא אמרי' דמפליט הצלי או האפוי והמבושל : (כא) **מרובה** . כתב הש"ך דל"ע אם יש להקל בהפ"מ כיון דהרבה פוסקים אוסרים אפי' בחי ובט"ז כ' דמשמע מדברי רמ"א כאן דבהפסד מרובה יש להקל כסברא הראשונה דמיקל בנאכל מחמת מלחו כל שאינו צלי רותח ולעיל בס"ה כתב רמ"א דאכן אין בקיאין בדבר ויש לאסור אפי' במליחת צלי באין הפסד מרובה וצ"ל דתרי קולי לא מקלינן בשביל הפסד מרובה דהיינו לומר שמליחת צלי לא מקרי אינו נאכל מחמת מלחו וגם לסמוך על דעה ראשונה דהכא דאין לאסור ביש בקעים אלא בצלי רותח דוקא דזה לא עבדינן כך מיהו בצלי רותח ואינו מתובל ואין בו בקעים סגי בקליפה וכן עיקר מיהו כל זה כשנפל צלי רותח לתוך החלב אבל אם נפל חלב או שאר איסור על צלי רותח יתבאר דינו בסי' ל"ב וסי' ק"ה : (כב) **כבוש** . (ואם הוא ספק מלוח מותר באכילה משום דאמרינן בכבוש סימן ק"ה סעיף א' בהגהה ספק כבוש אזלינן לקולא בב"ח משום דמן התורה אינו אסור רק בבישול א"כ גם כאן גבי מליחה הדין כן . בה"י) :

צבי לצדיק

יש ס' נגד הקליפה שאפי' תשער הקליפה שהיא יתר מ"מ אי קלפת לה ותקלוף דק מאד לא יהיה כדי לאסור והתינח אם הקליפ' לחוד היא אבל כהם שצריך לשער נגד הגיד . מה בכך שיש ס' נגד הקליפה לחוד . מ"מ מצטרף עם הגיד עצמו לאסור והוי פחות מס' היותר נגד הגיד והקליפה . מש"ה קאמר הם דצריך לשער שיהא ס' נגד הגיד וגם הקליפה . וכן בורידין צריך ס' נגד הורידין עם הקליפה ודו"ק . ובזה י"ל דהא דכתב הרב בכלי שנאסר במליחה שצריך ס' נגד הקליפה התם בכלי לפעמים שמשמש בה מאכל מועט ולא יהי' במאכל כהוא ס' נגד קליפת כל הכלי שהיא גדולה ולא שייך לומר שהקליפה מעט רק במאכל שבשלה כולה אבל בכלי שהתבשיל מועט וטעם כל הקליפה בא תוך המאכל והבן ועוד דקליפת הכלי גם טעם אחר מעורב מתה שנבלע ככר בכלי ונעשית נבלה ואין ס' ודאי נגד הדם עם בלע הכלי וכמ"ש בסי' ל"ח ס"ה ובש"ך ל"ב ס"ק כ"ב דהבלוע ל"ב ודו"ק : (שם סעיף ז' ש"ך ס"ק כ"ב) **אפי'** נאכל כו' . דעדיפא' מניה י"ל דנקט כן משום סיפא שאם יש בקעים כולו אסור דזה דוקא בנאכל קצת שנאכל מחמת מלחו אבל בלא נמלח כלל אסור רק כדי קליפה :

מטה יהונתן

(סימן צ"ב סעיף א') **כזית** בשר כו' . מלוחה א' אסורה הא דסתם המחבר כו' סתם דאותה א' אסורה משמע אפי' טעמו קפילא ואומר דלית בה טעם חלב אפ"ה אסור ואמאי וא"ל דחיישינן דלמא מתחלה היה

[ב] רותח א טועם [ג] (א) העובד כוכבים הקדירה אם אמר שיש בה טעם בשר אסורה ואם לאו מותרת אפי' בפחות מששים ואותה חתיכה אסורה ב במה דברים אמורים בשקדם והוציא החתיכה קודם שתפלוט חלב שבלעה [ד] דהיינו קודם שתנוח היורה מרתיחתה אבל אם לא הספיק לסלקו עד שתוכל לפלוט החלב שבלעה אע"פ (ב) שטעמו עובד כוכבים ואין בו טעם כלל ב אסור אא"כ יש בו ס':

הגה וע"ל סימן צ"ח דאין אנו נוהגין לסמוך אטעימת עובד כוכבים ובעינן ס' בכל ענין:

ב ג [ה] (א) ג נפל חלב (ב) לתוך קדירה של בשר טועמין (ג) החתיכה שנפל עליה החלב אם אין בה טעם חלב הכל מותר ואם יש בחתיכה מטעימת חלב (°) (ג) ד נאסרה אותה חתיכה (ולדידן דאין סומכין אעובדי כוכבים בעינן (ד) ששים בחתיכה ואם לאו כולה אסורה) [ו] ד ומשערין בכולה אם היה בכל מה שיש בקדירה מהחתיכה והירק והמרק והתבלין כדי

טורי זהב

יש חילוק: (ב) לתוך קדירה של בשר. זה מיירי שנפלה הטיפה על החתיכה אחת חוץ לרוטב דאי בתוך הרוטב ודאי כל מה שבקדירה מצטרף לבטל הטיפה וכתב הטור מחלוקת רש"י ור"י בזה דלר"י דוקא שהחתיכה כולה חוץ לרוטב כגון שחתיכה אחת קצתה חוץ לרוטב וזו מונחת עליה ועל כן נאסרה החתיכה לבדה אבל אם מקצתה ברוטב הרתיחה מערבת כל הקדירה והכל מצטרף לבטל החלב ולרש"י אפי' מקצתה ברוטב אין הכל מצטרף לבטל החלב ויש קולא לרש"י מצד אחד דהיינו אם מקצתה ברוטב וזו החתיכה נאסרת אין אוסרת השאר כ"כ בד"מ ולא נראה לענ"ד דאע"פ שאין ברוטב למטה מסייע לבטל טיפה חלב שנפלה לפי שאין הרתיחה מגיע לשם מ"מ אותה חתיכה עצמה נאסרת חלק התחתון מחלק העליון וחוזרת ואוסרת למטה כל הרוטב ומה שבתוכו עד ששים נגד כל החתיכה דכל החתיכה נעשית נבילה כיון דמקצת החתיכה מונחת תוך הרוטב הרוטב מוליך לשאר ומדברי הש"ע האלו שהם דברי רמב"ם *) נ"ל דס"ל כרש"י מדכ' באם נאסרה החתיכה אוסרת השאר ע"כ נ"ל דהכי קי"ל אע"פ שהרש"ל בא"ו שלו פסק כר"י מ"מ בספרו בפרק כ"ה סי' מ"ט החמיר כרש"י: (ג) נאסרה אותה חתיכה. בת"ח כלל כ"ב כתב דדברי הטור

שפתי כהן

צב א טועם העובד כוכבים. ע"ל ר"ס צ"ח דבעינן שיהא דוקא קפילא או מסיח לפי תומו וע"ש במ"ש שם: ב כד"א בשקדם כו'. דאז ליכא אלא משום טעם הבשר עצמו וכיון דטעמו עובד כוכבים ואמר דלית ביה טעם שרי אבל אם לא הספיק כו' דאז אפשר שהחלב עצמה שנבלע בבשר ונעשית נבילה יצא ונתערב בשאר החלב וא"א למטעמיה דחלב בחלב הוא הלכך צריך בחלב ס' נגד כל החתיכה דלא ידעינן כמה נבלע ונפיק מיניה: ג נפל חלב כו'. עד סוף הסעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ט מהמ"א וביאור הדברים דכשנפל על חתיכה א' אין השאר שבקדירה מצטרף לבטל החלב אלא צריך שיהא בחתיכה עצמה ששים לבטל הטעם וכשאין בחתיכה עצמה ששים הרי נעשית החתיכה נבילה וכשמנער אח"כ ונכנסה החתיכה בכלל שאר הקדירה אוסרת שוב שאר הדברים שבקדירה עד ששים נגד החתיכה אבל ניער מיד בשעת נפילת הטיפה הרי נכנסה החתיכה מיד בכלל הקדרה וכל הקדרה מצטרף ואינו אסור אא"כ אין ששים בקדירה ובחתיכה נגד החלב וכן בכיסה והא דכתבו הטע"ו לקמן סי' ק"ה ס"ד דאם הוא כולו חוץ לרוטב אינו אוסר אלא כדי נטילה לר"י ולרש"י אפילו מקצתו תוך הרוטב אפשר דשאני חלב דהוי איסור שמן שהרי יש בה שמנונית של חמאה *) ונבלע בכל החתיכה כדאיתא בש"ס פג"ה ומוסכם מכל הפוסקים לקמן סי' ק"ה ס"ה דאיסור שמן מפעפע בכל החתיכה וכן תירץ בד"מ סימן ק"ה והיינו דכתבו הטע"ו ר"ס ע"ו דדם שנטף על הכלי שאצל האש אינו אוסר אלא בכדי נטילה עכ"ל דדם לאו איסור שמן הוא כדמוכח בכמה דוכתי א"נ יש לחלק כמ"ש הר"ן ס"פ כ"ה וז"ל ה"מ בחום של כלי וצולה בו אבל חתיכה זו כיון שעומדת בקדירה מתוך שיש בה הבל ולחלוחית החלב מתפשט בכולה אע"פ שהיא חוץ לרוטב עכ"ל ע"ש ולקמן סי' ק"ה אע"ג דמיירי נמי בקדירה י"ל דהתם מיירי באיסור גוש דאינו צלול דודאי אינו מתפשט בכל החתיכה אלא ע"י רוטב וכן חילק מהרש"ל ומביאו הדרישה ולחילוק ראשון קשה דמשמע מדברי הרשב"א בתה"א (דף ל"ט ע"ב) והר"ן שם דחלב לא חשיב איסור שמן ע"ש והכי מוכח נמי מדברי הטע"ו לקמן סי' ק"ה ס"ז דפסקו דאיסור כחוש אינו מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ואיסור שמן מפעפע כהרשב"א והרשב"א יליף לה מחלב דהכא דאינו מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב אלמא דס"ל דחלב איסור כחוש הוא וק"ל ע"ל דכאן מיירי שחתיכת הבשר הוא שמן כמ"ש הטע"ו בסימן ק"ה ס"ה ועוד הארכתי בזה בספרי גם השגתי שם על הב"ח שכ' בסי' ק"ה ס"ה על הרב ושארי ליה מריה בדברים שאינם נכונים ואינם ענין לדברי הרב כלל ע"ש וכאן קצרתי כיון דאנן משערים לעולם בששים כדלקמן בסי' ק"ה וע"ש וכמ"ש שם: ד נאסרה אותה חתיכה ומשערים כו'. הפוסקים והטור הביאו מחלוקת רש"י ור"י בזה דר"י סובר

באר הגולה

דף ק"ח: ב מפני שהחלב שנבלע בה ונאסר יצא ונתערב והוא מין במינו וא"א למיקם אטעמא: ג לשון הרמב"ם שם ממשנה שם ואיירי בחתיכ' שכולה חוץ לרוטב ואינ' נוגעת בחברתה ע"י רוטב וכמ"ש הטור בשם ר"י: (°) והא דאיתא לקמן בסי' ק"ה סעיף ד' דסגי בנטילת מקום כתב מהרש"ל דהכא איירי באיסור צלול ושם איירי באיסור עב שאינו מתפשט: ד מימרא

נקודות הכסף

(סי' צ"ב ט"ז סק"ב) נראה לי דס"ל כרש"י כו'. לא מוכח מידי די"ל דמיירי שכולה חוץ לרוטב והא דאוסרת השאר היינו כשניער אח"כ וכדמסיים בסיפא וכ"כ הב"ח דהרמב"ם סובר כר"י והבאתיו בש"ך סק"ח וכ"כ בש"ך ס"ק ד' שדעת כל המחברים והאחרונים כר"י והיינו כמו שכתבתי בספרי הסמ"ג לאוין קמ"א דף נ"א ע"ב והסמ"ק סי' רי"ג ד' ק"ח ע"ב והמרדכי והאגודה פ' כל הבשר והרא"ה בס' בדק הבית דף נ"ש. ומהרי"ל בדיני בשר בחלב והאו"ה כלל כ"ה ושאר מחברי'

מטה יהונתן

בה טעם חלב והבשר נאסר אותה חתיכה ואחר כך יצא ממנה דהשתא ליכא בה טעם כלל ומ"מ כיון שהבשר נאסרה אותה חתיכה שוב לא חוזר להיתרה דז"א דהא מיירי שקדם וסילק קודם שתפלוט, א"כ ע"כ וודאי לא היה בו טעם דא"כ הטעם שבה להיכן אזיל דהא לא מפליט מידי קודם שתנוח מרתיחתו ואין לומר היינו דאין מפליט טעם גמור אבל מ"מ מפליט טעם קלוש א"כ א"ל שמא היה בו מתחלה טעם גמור ועכשיו יצא ממנו טעם קלוש ונשאר בו טעם קלוש ומש"ה אין נרגש טעמו א"כ קשה לפ"ז הא דס' כ"ה ד' ק"ח א' רב כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב כו' ופריך חלב נבלה היא ומשני בשקדם וסילקו דמבלע בלע ומפליט לא פליט ולפי דברינו אכתי ק' כיון דהיה חלב בתוך הבשר א"כ אפי' אם אינו מפליט אלא טעם קלוש למה אינו אוס' לחלב שבירה וצ"ל כיון דליכא אלא טעם קלוש שוב ליכא כאן חשיבות תינו ולא הוי רק כא"מ ובטל בס' וא"ל כא מ"מ עדיין קשה הא דכ' דאם סלקו קודם שתנוח מרתיחתו דסמכינן אטעימת קפילא וא"ת דטעם קלוש יוצא אפי' קודם שתנוח מרתיחתו אמאי א"צ ס' ניחוש דלמא יצא ממנו טעם קלוש ועל טעם קלוש אינו נרגש על ידי קפילא ועוד הא שניהם חלב וא"א להכיר הטעם וצ"ל דודאי אין יוצא ממנו רק מעט טעם קלוש והא דאותה חתיכה אסור היינו משום דחיישינן דלמא אותה חתיכה קבלה טעם חלב מתחלה היינו מעותם אשר בבשר ממנו טעם מעהו שוב אינו נרגש טעמו א"כ חיישי' הכא דלמא יצא ממנו אחי מעהו קלוש ומשום זה אינו נרגש טעמו וא"כ שפיר אותה חתיכה אסורה אף דמפרש רש"י בדף ק"ח ע"א דהא דאמר רב כיון שנ"ט בחתיכה תעג"כ אמתני' קאי והיינו מדמתני' איירי שהיה חתיכה מקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב אע"פ שלא ניער וכיסה לבסוף אפ"ה אסרינן כל החתיכה והיינו משום דאפי' בלי ניעור וכיסה כיון שמקצתה תוך הרוטב יוצא ממנו אח"כ בלי ניעור וכיסה והא דלא מצטרפין לרוטב מיד היינו מהאי חתיכה כיון שאינה כולה תוך הרוטב ובלע באותה החתיכה כולה קודם שיצא אל הרוטב אבל אח"כ יצא ממנו לרוטב ואוסר שאר החתיכות וכ"מ פשטא דטיפת חלב שנפלה אם יש בנ"ט אסור משמע אפי' בלי ניעור כלל דבסיפא קתני ניעור וכיסה משמע ברישא שאוסר בלא ניעור וכיסה וכן נר' שכך מפרש הט"ז ע"ש ומשמע דאם אין בה מותר אפי' אותה חתיכה ולמאי ניחוש דלמא היה באותה חתיכה טעם ועכשיו יצא ממנו לחוץ כמ"ל דבשלמא אי הוי מפרשינן כמ"ש הש"ך דאם מקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב אינו יוצא כלל לרוטב זולת ניעור וכיסה א"כ ע"כ מתני' מיירי שניעור וכיסה לבסוף א"כ איכא למאיר טעם תחילה קודם שניעור ולא היה בו טעם מש"ה א"כ לשיטת הט"ז בפי' רש"י דמתני' מיירי בלי ניעור וכיסה ול"ש למיסר טעם תחילה וא"כ ק' וכו' וצ"ל דרש"י אזיל לשיטתו דס"ל דלא סמכי' אקפילא רק בדאי' ס' א"כ הא דמשמע במתני' אין בה נ"ט דמותר ע"כ גם אין באותה חתיכה ס' א"כ אמרינן ודאי אם טעמו קפילא ואמר דלית ביה טעם כיון (דהכבר קיי"ל) דאית בי' ס' סתמא לא היה בו טעם כלל מעולם ומותר אפי' אותה חתיכה ולא אמרינן בי' דהיה בו טעם ויצא אח"כ וא"כ לדידן דקיי"ל דמדינא סמכינן אקפילא אפי' בדליכא ס' נ"ל כפי' רש"י דהל"ל יקשה כי ליתא בי' ס' דאמאי יהיה אותה חתיכה מותר א"כ יש לתמוה קצת על מהרש"ל וסייעתו דפסקו כרש"י כיון דס"ל דסמיכת קפילא בלי ס' לא ה"ל לפסוק כוותיה דהל"ל יקשה כנ"ל: (שם) אבל אם לא הספיק כו' אסור אא"כ יש בו ס'. י"ל לפ"ז על הא דמגיא בחולין ג"ד קדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנ"ט ואמרינן מאן טעים קפילא טעים לי' ולפמ"ש המחבר אמאי סמכינן אקפילא נימא דנבלע חלב בקדירה ונ"נ וחוזר ופליט ליה ואוסר השאר חלב והוי תב"ש עם שאר חלב וליצטרך ס' כי הכא וי"ל דהנה הר"ן מפרש הא דפריך על הא דאמר רב כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב כו' חלב נבילה הוא ומק' הר"ן אמאי נ"נ הא כיון דהאי חלב שנבלע עדיין מחובר הוא ולהאי חלב שהוא חוצה לו שהוא ס' נגד טעם בשר ונתבטל טעם בשר שקבל האי חלב שנבלע בו ותי' כיון דנבלע תוך הבשר מיד הוא נפרד משאר חלב ועומד בפ"ע ושפיר קבלה טעם בשר וכו' והנה לפ"מ דקיי"ל דאם נבלע איסור תוך מאכל דהאיסור א"א לסוחטו שאין האיסור יכול להפליט ממנו ובנבלע האיסור בכלי אמרי' דמהני הגעלה ושפיר יכול האיסור לפרוד ממנו והיינו ע"כ הטעם דנבלע במאכל האיסור נדבק בו ונסרך ביותר ונבלע ממש בגוף עד שאין יכול ליתן ריוח בין הדבקים לעולם משא"כ כנבלע בכלי שאין נדבק ונסרך כ"כ ולכן בהגעלה שפיר יכול לפרוד ממנו לפ"ז י"ל הא דאמרי' דאם נבלע דבר לתוך דבר אחר שנחשב כנפרד מן הדבר שחוצה לו היינו אם נבלע לתוך המאכל כדלעיל והוי הכל בגוף א' ושפיר אמרי' דהוי כמפריד וי"ל משא"כ שנדבק בכלי שאין נדבק כ"כ עם הכלי אמרי' שעדיין הוא מחובר במאכל שתוך הכלי ולא אמרינן כיון שנבלע שיהיה כנפרד לפ"ז נק"מ [וכ"כ בסמ"ג בר"ס נ"ד בש"ד האי חילוקא בשם המרדכי] דבשלמא הכא דמיירי שנבלע תוך המאכל אמרי' נ"נ ושפיר צריך ס' משא"כ התם גבי קדירה שבישל בה כו' דכיון שנבלע בכלי לא אמרינן שיהיה כנפרד מן בשר ויהיה נ"נ ולא צריך ס' כלל לבטלו אך עדיין ק' הא דל' המחבר לעיל ס"ס פ"ז דאם העמיד בעור קיבה כשרה אם יש בה נ"ט אסורה משמע אין בה נ"ט מותר אפי' בדליכא ס' נימא דחלב שנבלע בעור של קיבה נ"נ וחוזר ופליט ויהיה צריך ס' לבטל דהתם נמי נבלע במאכל וצ"ע כיון

ביאור הגר"א

[ב] רותח. שם ק"ח ב': [ג] העובד כוכבים. שם צ"ז וק"א ב': [ד] דהיינו כו'. כפירש"י שם: [ה] נפל חלב כו'. עד סוף הסעיף לשון הרמב"ם: [ו] ומשערין כו'. צ"ז ב' ק' א'. וה"ה בסאי דבלעה קדירה כמ"ש בפ' ט"ו הלכה כ"ד אלא דלא נחות

חידושי רע"ק

(סימן צ"ב ש"ך סק"ג) כיון דאנן משערי' לעולם בששים. לענ"ד אי משום הא לא איר' דמ"מ כשיש בכל הקדירה ס' נגד הטפה לשתרי גם אותה התתיכה בנבילה מטנ"פ אם הוא שמן מצטרף הכל לבטל ואם הוא כחוש הוי בנבילה גם אף דאיכא ס' בחתיכה עצמה

באר היטב

צב (א) העובד כוכבים. ע"ל ר"ס צ"ח דבעינן שיהא דוקא קפילא או מסל"ת: (ב) שטעמו. הטעם דחיישינן שהחלב עצמו שנבלע בבשר ונעשית נבלה יצא ונתערב בשאר חלב וא"א למטעמיה דחלב בחלב הוא הלכך צריך בחלב ששים נגד כל החתיכה דלא ידעינן כמה נבלע ונפיק מיניה: (ג) החתיכה. כתב הש"ך דביאור הדברים כך הוא כשנפל על חתיכה א' אין השאר שבקדרה מצטרף לבטל החלב אלא צריך בחתיכה עצמה ס' לבטל הטעם וכשאין בחתיכה עצמה ששים הרי נעשית חתיכה נבלה וכשמנער אח"כ ונכנסה החתיכה בכלל שאר הקדרה אוסרת שאר הדברים שבקדרה עד ס' נגד החתיכה אבל אם ניער מיד בשעת נפילת הטיפה הרי נכנסה החתיכה מיד בכלל הקדרה וכל הקדרה מצטרף ואינו אסור אא"כ אין ששים בקדירה ובחתיכה נגד החלב וכן בכיסה והא דכתבו הט"ו בסימן ק"ה ס"ד דאם הוא כולו חוץ לרוטב אינו אוסר אלא כדי נטילה לר"י ולרש"י אפילו מקצתה תוך הרוטב אפשר דשאני חלב דהוי איסור שמן א"נ י"ל דהתם מיירי באיסור גוש דאינו צלול דודאי אינו מתפשט בכל החתיכה אלא ע"י רוטב רק שעל תירוץ הא' קשה דמשמע מדברי הרשב"א והר"ן דחלב לא חשיב איסור שמן ועיין בש"ז סימן פ"ז ס"י דהוכיח משום דחלב מקרי איסור שמן והניח הדבר בצ"ע ע"ש: (ד) ששים. כתב הש"ך דהטור הביא מחלוקת רש"י ור"י בזה דר"י סובר דוקא שכל החתיכה חוץ לרוטב

פתחי תשובה

צב (א) נפל חלב כו'. עש"ך סק"ג בשם הר"ן דחתיכה שעומדת בקדרה מתוך שיש בה הבל ולחלוחית החלב מתפשט בכולה אף שהיא חוץ לרוטב והש"ך כתב ע"ז דלא תיקשי מלקמן סי' ק"ה ס"ד דמיירי בקדרה די"ל דהתם מיירי באיסור גוש דאינו צלול כו'

דגול מרבבה

(סימן צ"ב ש"ך ס"ק ג') שהרי יש בה שמנונית של חמאה וכו'. ולפ"ז הא דפסק הטור והמחבר לקמן דאיסור שמן מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב היינו לחומרא אבל לקולא לא ולהכי נאסרה חתיכ' זו וכשחוזר ומנער לבסוף צריך ששים נגד כל החתיכה אבל מדברי הרשב"א משמע אפילו לקולא ג"כ אמרינן דמפעפע שהרי הוכיח הרשב"א דאיסור כחוש אינו מפעפע מהך מתניתין דטפת חלב דאי ס"ד דמפעפע א"כ למה נאסרה אותה חתיכה אלא ודאי משום דכחוש אינו מפעפע ולטעמו חלב מקרי כחוש. ועכ"פ אי יש סברא לומר דלחומרא אמרינן דמפעפע ולא לקולא א"כ נסתר הוכחת הרשב"א ואולי כוונת הרשב"א דלחכמי התלמוד ודאי לא הוה מסופק להו ומה"כ אי מפעפע א"כ אף לקולא היה ראוי לסמוך ומזה הוכיח דעכ"פ איסור כחוש ודאי אינו מפעפע אבל בזמנן דליכא הוכחה מן הגמרא מסופק לן לדידן ולכך פסק דלאיסור שמן מפעפע ולעולם

חדושי בית מאיר

(סימן צ"ב ט"ז ס"ק ב') ומדברי השו"ע אלו כו' נ"ל דס"ל כרש"י. נ"ב א"י הכרע בהרמב"ם שהרי יש שאוסר השאר מיירי בשניער לבסוף וגם הכ"מ כתב שאין הכרע כלל מדברי הרמב"ם: (שם ש"ך סק"ג) כתב עוד י"ל דכאן מיירי שחתיכת הבשר שמן. והיינו לדבריו סימן ק"ה סק"ט גם לענ"ד יש לתרץ דמיירי הכא דאית ביה בחתיכה הבשר בקעים או שהוא מתובל בתבלין דאז נאסר כולו אם הוא בלי רוטב ועי' סי' נ"א וא"כ שפיר קאמר מבלע בלע מפלט לא פלט כיון דהוא חוץ לרוטב לא

גליון מהרש"א

(סימן צ"ב ש"ע סעיף א') אם אמר שיש כו' אסורה בהנאה. ועיין סי' צ"ה ס"ב דגם הקדירה אסורה בהנאה:(שם סעיף ב') נפל חלב. תחב סכין של חלב בחתי' ואין בחתי' לבדה ס' נגד הסכין ואם הוציא חתי' זו בסכין עיין ת' חב"י סימן מ"ד: (ש"ע סעיף ב') ולדידן דאין סומכין אעובדי כוכבים. אבל פעמים ישראל סומכין דיעבד ועיין ש"ך סימן צ"ו ס"ק ה': (שם) אך שכיחה משעת נפילה. ואם נשבר חתיכה מן הכסוי או שאינה מונחת יפה על הקדרה עיין בא"ח סימן זה ס"ק ט': (ש"ך ס"ק ג') דדם לאו איסור שמן הוא. וזולת דם של עצמו ש"ך סימן ק"ה ס"ק י"ח: (בה"ד) באיסור גוש דאינו צלול. עיין תשובות חינוך ב"י סימן ל"ז כתב דבלע הסכין גרוע מאיסור גוש ואוסר רק כ"נ וצ"ע סימן צ"ד סעיף ד'

צבי לצדיק

(סי' צ"ב ט"ז ס"ק ב') לתוך כו'. אותה חתיכה. קשה ע"ז נימא ממ"נ אי הולכת למטה ברוטב א"כ הכל שרי ואי לא הולכת א"כ אותה חתיכה לבד אסורה והסד"מ כ' שמתחלה לא הלכה עד הרוטב אח"כ נאסר שברוטב

שתהא חתיכה זו אחד מששים מהכל [ז] החתיכה אסורה והשאר מותר [ח] במה דברים אמורים בשלא גיער הקדרה בתחילה כשנפל החלב אלא לבסוף ולא כיסה (ד) ה׳ אבל *) אם גיער מתחילה ועד סוף או שכיסה משעת נפילה ועד סוף הכל מצטרף לבטל טעם החלב:

הגה (ה) ו [ט] *) וכן אם לא ניער כלל לא בתחילה ולא בסוף ולא כיסה כלל אם יש ס׳ בקדירה נגד טיפת חלב שנפל אינו אסור רק החתיכה לבד ז ושאר הקדירה (ה) מותר (בית יוסף בשם (°) הראב״ד והמגיד משנה בשם הרמב״ם) [י] (ו) וכן אם ניער בתחלה או כסה מיד (ז) אע״ג דלא ניער ולא כיסה לבסוף כל הקדירה מצטרף [יא] והוא שניער וכיסה

שפתי כהן

סובר דוקא שכל החתיכה חוץ לרוטב כגון שהחתיכה שתחתיה קלתה חוץ לרוטב ו.ו מונחת עליה אבל אם מקלתה ברוטב הרתיחה מערבת הטעם בכל הקדירה והכל מצטרף לבטל החלב ורש״י פי׳ אפי׳ מקלתה ברוטב אין הכל מצטרף לבטל החלב ודעת כל המחברים (חוץ מהרשב״א ור׳ ירוחם הביאו בבדק הבית) כר״י וכן דעת כל האחרונים וכ״פ מהרש״ל בהגהותיו לטור ומביאו הפרישה אלא שבספרו פ״ה סי׳ ס״א לא פסק כן: ה אבל אם ניער מתחלה ועד סוף כו׳. הוא לשון הרמב״ם והטור כתב עליו ונראה שאין צריך רק שינער או יכסה מיד בשעת נפילה ואף׳ פסק אחר כך מלנער עכ״ל וכתב מהר״י ן׳ חביב שגם דעת הרמב״ם כן ומה שהזכיר ניעור מתחלה ועד סוף היינו משום דברישא היה מוכרח להזכיר ניעור לבסוף דאל״כ למה יאסר כל מה שבקדירה ולכך נקט נמי בסיפא ניעור בסוף עכ״ד ולפ״ז לא ה״ל להמחבר לסתום וה״ל לפרושי דבניער מתחילה לחוד סגי אלא דאזיל לטעמיה שכתב בספרו ב״י דדעת הרמב״ם דדוקא ניער בתחלה ובסוף בעינן ודעת הרב בהג״ה דבניעור בתחילה לחוד סגי וז״ש וכן אם ניער מתחלה כו׳ ולא כתב דין זה בשם י״א משום דאפשר לפרש גם דברי המחבר הכי כמו שמפרש מהר״י ן׳ חביב לדברי הרמב״ם אבל דעת המחבר עצמו אינו כן וכמ״ש ומ״מ דעת מהר״י ן׳ חביב והרב עיקר וכן משמע מפרש״י (דף ק״ט ע״א) ע״ש וכן דעת מהרש״ל פכ״ה סי׳ מ״ה והאחרונים ונראה שגם הטור לא כוון להשיג אלא לפרש דברי הרמב״ם : ו וכן אם לא ניער כו׳ אם יש ס׳ בקדירה נגד טפת חלב כו׳ . תימא דכשאין ס׳ בקדירה נמי יהא מותר כיון שלא ניער כלל ולא נתן טעם אלא באותה חתיכה עצמה כדאיתא בש״ס ופוסקים וכן מבואר בהדיא בהשגות הראב״ד פ״ט מהמ״א ע״ש ודוק ומביאו בד״מ בקוצר וי״ל הא דבעי ס׳ בקדירה היינו אי מקלתה בתוך הרוטב דמספקא ליה להרב אי קי״ל כר״י דמערב הטעם בכולו או כרש״י הלכך הקדירה מותר מה״נ והחתיכה אסורה דלמא אינו מערב הטעם בכולה ואין הקדירה מצטרף ועי׳ל ס״ק י״ב (ומ״מ מה שנרשם בש״ע והג״מ בשם רמב״ם הוא טעות ול״ל וסמ״ג בשם רמב״ם) : ז ושאר הקדרה מותר . ע״ל

טורי זהב

הטור אלו סותרים מ״ש בסי׳ ק״ה סעיף ד׳ דאם נפל איסור על החתיכה שבקדירה דאינו אוסר רק כדי נטילה ורש״ל תירץ דהכא מיירי באיסור צלול ושם מיירי באיסור עב שאינו מתפשט כ״כ · ולפי מה שכתבתי בסימן פ״ז ס״י דלדעת הרא״ש והטור הוה בחלב איסור שמן ומפעפע גם כאן ל״ק מידי דהא מבואר בסי׳ ק״ה החילוק בין כחוש לשמן וכן מצאתי אח״כ בד״מ סי׳ ק״ה שתירץ כן וכ׳ שזה דלא כרשב״א שמביא ב״י שם דחלב אינו מפעפע אבל בסי׳ ק״ה סעיף ז׳ מוכח שם דחלב לא מפעפע וצ״ע : (ד) אבל אם ניער מתחלה ועד סוף . לאו דוקא אלא בניער מיד סגי כמ״ש הטור בהדיא והקשה מהר״י ן׳ חביב דלר״י א״צ לניעור אלא שתהא מקלתה ברוטב *) וי״ל דאה״נ דסגי אלא כיון שהקדירה מליאה וא״א להכנים היטב החתיכה שמונחת בחוץ על החתיכה אחרת שמקלתה ברוטב כמ״ש לעיל לר״י ע״כ צריך שינער הקדירה ויהיו עליונים למטה וכבר נתבאר דקי״ל כרש״י: (ה) וכן אם לא ניער כלל. דברים אלו צ״ע *) דהרי הם דעת הראב״ד בב״י וז״ל אם לא ניער כלל אין שאר חתיכות נאסרות אע״פ שאם לא ניער יוצא רוטב והוי נבילה מאותה חתיכה לשאר חתיכות מ״מ לא אסרי דבעי׳ יוצא החלב לשאר החתיכו׳ עכ״ל וא״כ קשה למה כ׳ רמ״א שצריך ס׳ בקדירה נגד החלב דהא אין החלב יוצא לשאר החתיכות כלל ואי יוצא הרי אוסר ויצטרך ס׳ בקדירה נגד כל החתיכה האסורה וצ״ע. ובאו״ה כלל כ״ח כתב ג״כ להתיר כשיש בכל הקדרה ס׳ נגד הטיפה שנפלה על חתיכה שמקלתה חוץ לרוטב משום דס״ל כר״י אלא שכתב שאז גם החתיכה חוזרת להיתר דלא כרמ״א כאן ונ״ל דרמ״א מחמיר מסברא דנפשיה לאסור אותה חתיכה אף לדעת ר״י וכן משמע מדבריו בסעיף ד׳ דפוסק כר״י במקלתה חוץ לרוטב ולקולא והימא דהיה לו לרמ״א לכתוב זה כאן בשם י״א דהא הרמב״ם שהוא דעה ראשונה ס״ל כרש״י שצריך ס׳ נגד כל החתיכה כמו שכתבתי בסמוך ולשון רמ״א משמע שלא בא לחלוק אלא להוסיף ותו קשה דבסעיף ד׳ מסיים רמ״א דבבשר וחלב יש להחמיר וכאן פסק להקל ומיירי בבשר בחלב: (ו) אע״ג דלא ניער וכיסה לבסוף כו׳ . בטור כתב זה שחולק על הרמב״ם וס״ל כן וכתב ב״י שטעם הרמב״ם מדאמרינן בגמ׳ מכלל דר׳ יהודה סבר כו׳

באר הגולה

דרב שם: ח שם במשנה וכרבי׳ בברייתא וכדמפרש שם בגמ׳ דף ק״ט : ו הב״י כ׳ שכוונת הרמב״ם שצריך לנער יפה יפה וע׳ בהג״ה מה שפירש ר״י ן׳ חביב (° בדברי הראב״ד וכן העתיק הב״י לדברי הכל אם לא ניער כלל אין שאר חתיכות נאסרות אע״פ שאין בהם ס׳ כנגדם בסנהמ״י שם הסכתי ולא מצאתי אך ה״ה כתב ע״ז שם ואפשר שאף כן דעת רבינו וכו׳ וכפשט הסוגיא שם וכו׳ ועוד דלפי זה איירי שמקצתו בתוך הרוטב.א״כ אמאי סגי בס׳ כנגד הטפה דגבי בשר בחלב כ״ע מודו דחתיכה נעשית נבילה ואי לא מתפסינא אמינא לענ״ד שטעות נפל בדפוס וצ״ל אם אין ס׳ בקדרה וכו׳ ובמקום הגהמי״י צ״ע המ״מ ר״ת שמגיד משנה והמדפיסים טעו וכתבו הגהות

נקודות הכסף

כלם תפסו סברת ר״י : (שם סק״ד) לא נהירין דבריו וע׳ בש״ך : (שם ס״ק ה) צ״ע כו׳ . ובש״ך סק״ו תרצתי זה ע״ש . ומ״ש וכן משמע מדברי רמ״א בסוף ד׳ דפוסק כר״י ותימה דה״ל וכו׳ וזה לא נסירא

פרי חדש

(סימן צ״ב סעיף ב׳) **אם** ניער מתחלה ועד סוף כו׳ . המחבר נמשך אחר סברת הרמב״ם ועל מ״ש בב״י לדעתו דדוקא ניער בתחלה ובסוף בעינן ואינו עיקר אלא לדעת כל הפוסקים שכתבו שבניער מתחלה לחוד סגי וכמ״ש ההג״ה וגם דעת הרמב״ם כן. וכבדי הקשו האחרונים על הרב ז״ל שהרי לשון הרב מועתק מלשון הש״ם בזה ושם הוזכר ל׳ זה של ניער מתחלה ועד סוף . ומה שיש לפרש בלשון הש״ם יש לפרש בלשון הרב ודוק ודע שלדעת רש״י צריך לנערה היטב באופן שתהא כולה תוך הרוטב . ולר״י א״צ לנער אלא שתהא מקצתה תוך הרוטב:(שם בהג״ה) **וכן אם לא ניער כלל** כו׳ אם יש ס׳ בקדרה נגדן טיפת כו׳ . ההגה חשש לסברת הר״ן בש״ס כ״ה והביאו המ״מ בשם קצת מפרשים בפרק ע׳ דלמאי דמסקינן אסבר לטוחנו אסור אפילו בשלא ניער כלל שליטתו אוסרת כשאר חתיכ׳ נבילה אלא שיש לתמוה עליו שהיה לו להצריך ששים נגד החתיכה שהרי כולה נעשית נבילה לא נגד הטיפה וכש״ך תירץ דמיירי במקצתה בתוך הרוטב דמספקא ליה אי קי״ל כר״י דמערב הטעם בכולו או כרש״י הילכך הקדירה מותרת מה״נ והחתיכה אסורה דילמא אינו מערב הטעם בכולה ע״כ ונכון הוא אלא שהג״ה הי״ל לפרש ויותר נראה שסבור ההגה דלפליטת החתיכה עצמה אין לחוש משום דמוסל סיתר מקרי וכמו שכתב הרשב״א ומיהו אכתי יש לנו לחוש אולי יסחט מטיפת חלב עצמו לתוך

חידושי רע״ק

תצטרך קליפה דהא מדינא ל״צ רק נטילה ולא מתני ס׳ וא״כ עדיין צריכים לתנך תירוצים דהבל הקדירה וצלול שתפשט בכל החתיכה . ועדיין נ״מ לדינא דמטעם א״א בקיאים בעי׳ ג״כ נטילת מקום ואלו הכא בדינא דטפת חלב דבדאיכא ס׳ באות׳ חתיכה א״צ נטילת מקום [ולתירוץ של ד״מ והוא מדברי הרשב״א במ״ה (דף קי״א) צ״ל דלענין זה מהני ג״כ הבל הקדירה דלא בעי נטילת מקום ע׳ בפליתי] וצריכים לדון אם הוא ע״י צלול והבל הקדירה או מטעם דהחלב הוי קצת שמן וביותר קשה לי על הש״ך דמה בכך דאנן משערי׳ לעולם בס׳ דהטעם משום דא״א בקיאים בין כחוש לשמן דמ״מ סתני שאר החתיכות לבטל דלא עדיף מצלי לקמן (סי׳ ק״ה ס״י) וא״כ הא דאסרינן הכא בכל ענין החתיכה היינו משום דהאיסור כחוש ואינו מתפשט לשארי חתיכות ותתיכה נשארת באיסורה משום הבל הקדירה ודוק : (שם סק״ד) **חוץ** מהרשב״א וכו׳ . היינו שמ״ש בתהה״א (דף צ״ט ע״ב) ושמעי׳ נמי דאפילו היה מקצתו ברוטב וכו׳ וכמ״ש הש״ך שם בארוכה בספרו הארוך וכן נראה ממ״ש הרשב״א בתשו׳ גבי ביצה ששטוה על תחמין שהובא בב״י לעיל (סי׳ ס״ו) וע׳ בש״ך שם שסגי׳ למעלה מהביצה : (שם סק״ו) **תימא** דכשאין ס׳ בקדירת. לענ״ד הא הרמ״א פסק לקמן דאפילו בצלי אוסר כל החתיכות דא״א

ביאור הגר״א

כאן להכי ולשון גמ׳ ק׳ א׳ נקט וע״ל סי׳ צ״ט ס״ד : [ז] החתיכה אסורה . כרב לגבי שמואל ור״י לגבי ר״ל שם . רא״ש : [ח] בד״א כו׳ . גמ׳ שם ק״ט א׳ אמר מר ודברי חכמים כו׳ : [ט] וכן אם כו׳ . ט״ס הוא וצ״ל וכן כו׳ כלל אם אין ס׳ בחתיכה נגד כו׳ וכמ״ש שם ק״ח ב׳ מאי לא ניער כו׳ ומתני׳ שם א׳: [י] וכן אם ניער כו׳. והרמב״ם לישנא דגמ׳ נקט ור״ל כדי שיעור הבליעה של הטיפה עד סוף אתו השיעור : [יא] והוא שניער

באר היטב

כגון שהחתיכה שתחתיה קלתה חוץ לרוטב וזו מונחת עליה אבל אם מקלתה ברוטב הרתיחה מערבת הטעם בכל הקדרה והכל מצטרף לבטל החלב ורש״י פי׳ אפילו מקלתה ברוטב אין הכל מצטרף לבטל החלב ודעת כל המחברים חוץ מהרשב״א ורבינו ירוחם כר״י וכן דעת כל האחרוני׳ וכ׳ (בט״ז) [בד״מ] דיש קולא לרש״י מצד אחד דהיינו אם מקלתה ברוטב וזו החתיכה נאסרת אין אוסרת השאר וכ׳ (בד״מ) [בט״ז] שלא נראה לו כן דאע״פ שאין ברוטב דלמטה לסייע לבטל טיפת חלב שנפלה לפי שאין הרתיחה מגיע לשם מ״מ אותה החתיכה עצמה נאסרת חלק התחתון מחלק העליון וחוזרת ואוסרת למטה כל הרוטב ומה שבתוכו עד ששים נגד כל החתיכה דהחתיכה נ״נ כיון דמקצת החתיכה מונחת תוך הרוטב מוליך לשאר עכ״ל (ותמוהין דברים אלו בעיני דא״כ מה חילוק יש לדעת רש״י בין ניעור או לא וכן משמע בש״ע מדפסק וכן אם לא ניער כלל אם יש ששים בקדרה נגד טיפת חלב שנפלה אינו אוסר רק החתיכה לבד ע״כ מיירי שהוא בתוך הרוטב כמבואר אח״כ ולפי דבריו בד״מ משמע שצריך ששים נגד כל החתיכה וצ״ע) וכתב עוד בט״ז דמדברי הש״ע שהם דברי הרמב״ם נ״ל דס״ל כרש״י ואע״פ שמהרש״ל בא״ו שלו פסק כר״י מ״מ בספרו פ׳ כל הבשר סי׳ מ״ע החמיר כרש״י (וקשה מאי חומרא יש לדעת רש״י יותר מדעת ר״י דהא אף דבלאיכא ששים בקדרה יש חומרא לרש״י דלר״י אם הוא בתוך הרוטב הכל מצטרף לבטל משא״כ לדעת רש״י מ״מ כשאין בקדרה ס׳ הוא להיפך דלרש״י אינו אסור אלא אותה החתיכה לבד ולדעת ר״י הכל אסור וצ״ל דס״ל באמת בתרווייהו לחומרא אי איכא ששים אזלינן לחומרא כרש״י ואי ליכא ששים ג״כ לחומרא כר״י וק״ל) : (ה) מותר . מיהו כל שאר החתיכות שנגעו בזו החתיכה צריכים נטילה כבסי׳ ק״ה ס״ז וכתב הש״ך תימא דכשאין ס׳ בקדרה נמי יהא מותר כיון שלא ניער כלל ולא נתן טעם אלא באותה חתיכה וצ״ל הא דבעי ששים בקדרה היינו אי מקלתה תוך הרוטב דמספקא ליה להרב אי קי״ל כר״י דמערב הטעם בכולו או כרש״י הלכך הקדירה מותר מה״נ והחתיכה אסורה דילמא אינו מערב הטעם בכולה ואין הקדרה מצטרף (ובה״י מגיה שכן צ״ל וכן אם לא ניער כלל לא בתחלה ולא בסוף ולא כיסה כלל אם אין ששי׳ בחתיכה נגד טיפת החלב שנפל אינו אסור רק החתיכה לבד ושאר הקדרה מותר) : (ו) וכן . כתב הש״ך אע״ג דלכאורה יש לפרש דברי המחבר דצריך דוקא ניער

מטה יהונתן

דאין נאסר רק ע״י כבוש ומן התורה אינו נאסר כלל בב״ח אלא ע״י בישול ס״ל להמחבר דל״א חנ״נ משום דס״ל כרבינו אפרים דל״א חנ״נ רק בבו״ח והיינו מטעם דכיון דהאי לחודא שרי וכו׳ רק ע״י שנתחברו יחד נעשה אסור הוי ספיר כ״א כגוף נבילה וכ״ז אם נאסר ע״י בישול דהוי כגוף איסור משא״כ ע״י כיבוש ואליהם אף שאסרו לאכול מ״מ ל״א חנ״נ שנחשב הכל כגוף א׳ רק נחשב כשאר איסורים . [הג״ה וכ״כ בחידושי הגרע״א ז״ל שם בש״ס ס״ז דלהט״ז בסי׳ צ׳ סק״ד דהמחבר ס״ל דבו״ח דרבנן לא אמרינן חנ״נ ניחא] : (ס״ב בהגה״ה) **וכן** אם לא ניער כו׳ . מש״ך סק״ו הרוצה לפרש דברי רמ״א דמספקא ליה אי קיי״ל כר״י או כרש״י כו׳ ע״ש והיינו דאזיל לשיטתו דס״ל לקמן סק״ג דס״ל לרש״י באם מקלתה תוך הרוטב

דגול מרבבה

דלחומרא ולא לקולא וכ״כ הש״ך בספרו נה״כ סי׳ ק״ה בהשגתו על הט״ז ס״ק כ״ב ע״ש ואעפ״כ נלמ״ד להכריע בבשר וחלב לחומרא ולא לקולא ובשאר איסורין לענין שאר החתיכות אפילו לקולא שאפילו ניער לבסוף א״צ ששים נגד כל החתיכה לפי שבשאר איסורין הא דחתיכה נעשה נבילה הוא רק מדרבנן אבל לענין אותה חתיכה חיישינן לחומרא והכי אפי׳ באותה חתיכה עצמה אף במקום שצריך ששים ויש ששים

חדושי בית מאיר

או הבקעים או התבלין פועלים לבלוע בכולו כחם לתוך זונן לדעת השו״ע ואפילו כחי לדעת הטור באותו איסור עצמו של חלב יהיה כחוש או שמן . תכ״ש דמסתי בזונן לתוך מה שיבלע בכולו . ומתורץ בזה מה דק״ק למ״ד פילאה גבר הא טפת חלב שנפלה על החתיכה משמע אפילו הטיפה זונן ולמה נאמר שיבלע

גליון מהרש״א

לקמן : (בא״ד) **לקמן** סימן ק״ח סעיף ז׳ דפסקו ועיין שם ש״ך ס״ק י״ז אי בב״ח סיקרי איסור ס׳ עצמו לענין אין בלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב : (שם ס״ק ד׳) **והכל** מצטרף לבטל . ואפי׳ התחתי׳ עצמת

יד אברהם

(סימן צ״ב סעיף ב׳ בהג״ה) **טיפת** חלב שנפלה על חתיכה שבקדרה שהיא חוץ לרוטב כו׳ . אם לא ניער כלל אינו אסור רק החתיכה לבד . כ״כ הב״י בשם הראב״ד והכי מוכח בהדיא בתוס׳ והרא״ש פג״ה (דף ק׳) גבי הא דאמר חתיכה של נבילה ושל דג טמא אינה אוסרת עד שתתן טעם ברוטב כו׳ . וכתבו דמיירי שהחתיכה היתר מונחת כולה חוץ לרוטב ועליה מונחת חתיכת נבילה ונאסרה רק אותה חתיכה ואח״כ כשמנער הקדירה נאסרה כולה . עכ״ד . מוכח להדיא דבלא ניער לא היתה נאסרה רק אותה חתיכה · ובד״מ מסופק אם זה דוקא לר״י דמיירי שהחתיכה כולה חוץ לרוטב אבל לרש״י דמיירי שהחתיכה שנפלה עליה הטיפה מקלתה ברוטב נאסרו שאר חתיכות אף בלא ניעור כלל . ודקדק מדברי הטור סי׳ זה דקדק קלוש דס״ס לרש״י בלא ניער כלל לא נאסרו שאר חתיכות שבקדירה . והט״ז כתב בפשיטות דלרש״י דמיירי שמקלתה ברוטב נאסרו שאר החתיכות אף בלי ניער . ונעלם מהם דברי הרשב״א בתה״ק והש״ך סי׳ ק״ה

צבי לצדיק

שהרוטב מסטליון ודוחק מאד דהא א״א חנ״נ בחלי חתיכה . ועוד הא אין הנאסר אוסר כשאין האוסר הולך עמו ואין הרוטב אוסר בלא החלב וכמו שצ״ל להראב״ד המובא בט״ז ס״ק ה׳ : (שם ט״ז ס״ק ה׳) וכן כו׳ עכ״ל . ע״כ טעמו משום אין הנאסר יכול לאסור בלא האיסור עמו . ורמב״ם כפי שהבין הראב״ד דעתו

דל״א אין הנאסר רק בשאר איסורים אבל בב״ח דהאיסור מחמת עצמו לא אמרי׳ אין הנאסר וכיון שהרוטב יוצא מחתיכה לחתיכה אמרינן נועצים ורמ״א ס״ל לשיטתו דמחלק בין שמן כמו חלב מפעפע ולא בבשר וכמ״ש בש״ך ס״ק ג׳ מש״ס חיים שיוצא חלב לשאר חתיכה מש״ה צריך ס׳ אבל הבשר אינו איסור דאינו יוצא לתת טעם כיון

מיד שנפל שם האיסור (טור וב"י בשם ר"י ן' חביב):

ח [יב] **וכן אם נפל לתוך המרק או לחתיכות ולא נודע לאיזו חתיכה נפל** (ז) י **נוער את הקדירה כולה עד שישוב ויתערב הכל אם יש בקדירה כולה טעם חלב אסורה ואם לאו מותרת ואם לא נמצא עובד כוכבים שיטעום ונסמוך עליו משערים בששים** (עכ"ל רמב"ם):

הגה [יג] ויש חולקין וסבירא להו דאינו מועיל מה שנוער הקדירה אם לא שניער מיד שנפל האיסור (טור) והכי נהוג:

טורי זהב

כו' משמע להרמב"ם דדוקא בכה"ג שרי אבל בניער בתחלה ולא בסוף לא דשמא לא ניער יפה וק"ל ע"ז דלמאי אמרינן באמת בגמ' מכלל דר' יהודה סבר אפילו בניער מתחלה ועד סוף כו' דהא אין לנו הוכחה ע"ז אלא מדאמר ר' נראין דברי ר' יודא בלא ניער אלא בסוף מכלל דר"י מחמיר טפי מנא לך דמחמיר כולי האי אפילו בניער מתחלה ועד סוף דילמא לא מחמיר אלא בניער מיד לחוד דזהו עדיף בחד דרגא מהא דלא ניער אלא בסוף אבל מנא לך לומר דמחמיר בניער מתחלה ועד סוף דהוא עדיף בתרי דרגא בשלמא להטור הוי ניער מתחלה ועד סוף חד מילתא עם ניער מתחלה לחוד אלא דקשה מה ראה הטור להוכיח בדברי הרמב"ם יותר מדברי הגמ' שהרי גם שם אמרו לשון זה נראין דברי חכמים בניער מתחלה ועד סוף וע"כ היינו בניער מיד לחוד לדעת הטור וא"כ מאי קשיא לטור בדברי רמב"ם יותר מן הגמ', ונראה דהטור ס"ל דיש לדקדק בגמ' מדאמר נראין דברי ר"י בלא ניער אלא בסוף משמע בניער מתחלה לחוד מותר וא"כ אמר נראין דברי חכמי' בניער מתחלה ועד סוף משמע דניער בתחלה לחוד לא מהני וא"כ ע"כ חד מנייהו לאו דוקא וכעין זה מצינו בדברי הרא"ש מביאו ב"י סי' ל"ה וכתב דאזלינן לחומרא וה"נ כאן כמי אין שייך למידק לימא רבותא דאיפכא כמי תיקשי לימא רבותא אלא דאין שייך כאן הוכחה זאת מ"ה פסק הרמב"ם לחומרא דהיינו שלא זכר בסיפא אלא ניער מתחלה ועד סוף אע"ג דגם באיסור לא זכר אלא ניער בסוף לחוד מ"מ סמך עצמו שנפרש לחומרא וע"ז חולק הטור וס"ל דדיוקא דרישא עיקר כיון דלרב לא חיישינן לשמא לא ניער יפה ע"כ די בניער מתחלה לחוד כנ"ל בכוונת דברי הטור אבל באמת יש לתרץ דברי הגמרא והרמב"ם באופן שלא יהיה מחלוקת בין הרמב"ם לטור לדינא אלא בפי' הלשון שהטור מפרש מ"ש מתחלה ועד סוף היינו שלא פסק מלנער עד שסילקו מן האש ומ"ה חולק על הרמב"ם לפי סברתו אבל הרמב"ם מפרש בענין אחר דכל זמן שיש ממשות של הטפת חלב על הבשר לא מהני מה שניער הקדירה ושמא חזר אח"כ אותו חלק למעלה וחוזר ואוסר אותה חתיכה בפני עצמה כיון שישנה עדיין בעין עליו ע"כ אמרינן שינער עד זמן שיכלה ממשות של הטיפה ואיינו מתחלה ועד סוף שאמרו בגמרא דעל סוף הוויות הטיפה אמרו וכן הוא כוונת הרמב"ם אבל אם כלתה ממשות הטיפה מודה רמב"ם לטור דסגי אם פוסק אח"כ לנער כנ"ל נכון. ובמ"ש הטור אחר כך ואיני מבין את דבה"ו וכו' לפי הבנת הטור בדברי הרמב"ם דמיירי שאחר ששהה קצת ניער את הקדירה לכן הקשה מה מועיל ניעור כו' אבל הב"י ומהר"י ן' חביב פירשו דברי הרמב"ם דמיירי שלא שהה כלל וא"ל מנא ליה באמת להטור לפ' דברי הרמב"ם דמיירי ששהה קצת ולהקשות קושייתו י"ל דהוכיח כן מדכתב נוער את הקדירה כדי שיתערב ל' עתיד ולא אמר אם ניער כמ"ש ברישא אלא ודאי דכאן מיירי שמורין לו כך אם בא לשאול כנ"ל כוונת הטור אבל נלע"ד שדברי הרמב"ם אינם מתפרשים כלל בדרך זה ובתחלה נדקדק עוד בדבריו הא אין

שפתי כהן

סימן ק"ה ס"ז ס"ק ט"ז דמ"מ שאר החתיכות שנגעו בזו החתיכה צריכים נטילה: **ח וכן אם נפל כו'**. זהו לשון הרמב"ם וכתב עליו הטור ואיני מבין דבריו שאם החתיכות כולן בתוך הרוטב מה צורך לנער ואם אין ברוטב מה מועיל ניעור שמנער אח"כ עכ"ל וז"ש הרב בהג"ה ויש חולקין כו' ולפע"י שהב"י הביא בשם מהר"י ן' חביב שגם הרמב"ם סובר כן ומ"ש נוער את הקדירה כו' אינו ר"ל שמנער אח"כ אלא אתא לאשמועינן דבנודע על איזה מהן נפל נוער רק עד שיתערב החתיכה זו בין החתיכות ובלא נודע מיד כשראה נפילת הטיפה לקדירה ולא השגיח על איזה חתיכה נפל ימהר לנער או לכסות מיד כדי שיתערב החתיכה מ"מ לא נמנע הרב לכתוב בל' ויש חולקין כיון דפשטא דלישנא לא משמע הכי בפרט שהטור ג"כ לא הבין כן וגם ה"ה הבין דברי הרמב"ם כהטור והרב וכן הוא העיקר בדברי הרמב"ם וכמו שביאר והב"ח פי' דברי הרמב"ם כעין מה שפירש מהר"י ן' חביב (אלא שתלה הדבר דהרמב"ם ס"ל כר"י והוא ללא צורך ע"ש ודו"ק) וכ' על הרב ושארא ליה מריה ולע"ד דעת הרב נכון וכמ"ש אבל מ"ש ב"י דהרמב"ם מיירי שהחתיכות בתוך הרוטב ואפ"ה צריך ניעור כדי שיתערב יפה יפה קשה א"כ מאי וכן ועוד דהאי דינא ה"מ לאשמועינן אפילו בנודע לאיזה מחתיכות נפל ועוד דודאי הרוטב מבלבל ומערבב כל החתיכות ומה צורך לנער ואין להקשות למהר"י ן' חביב בנפל לתוך המרק מה צורך לנער י"ל דמיירי שאין במרק גופיה ס' אלא בצירוף החתיכות שינער אותן במרק ודו"ק א"כ ה"ק וכן אם נפל תוך הקדרה או לתוך החתיכות או לתוך המרק ולא נודע לאיזה חתיכה נפל או אי למרק נפל והא דנקט מרק כלל דנ"מ לב' קדרות ודוק. ומיהו הל' מגומגם לפי' מהר"י ן' חביב לכך נראה דהדברים כפשטן וס"ל להרמב"ם דכיון דלא נודע לאיזה חתיכה נפל לא שייך לומ' חנ"נ אלא כל הקדרה נכנס לספק ולכך מנער כל הקדרה ומצטרף כל הקדירה לבטל ודמי למ"ש הרשב"א והטור ס"ס קי"א דהיו כאן שתי קדרות ונפל איסור לתוך א' מהן ואינו יודע לאיזה נפל ואין בא' מהן לבטלו ויש בשתיהם לבטלו שהיסס מצטרפין לבטלו שכל שעתיד להתערב רואין אותו כאלו הוא כבר מעורב עכ"ל והאי נמי דכותיה היא וכ"כ האו"ה כלל כ"ט דין ד' דהיכא דלא נוברר האיסור לא אמרינן חנ"נ שוב מצאתי שה"ה כתב על דברי הרמב"ם וז"ל ומ"ש וכן אם נפל כו' הוא מפני שכיון שאינו נודע איזו חתיכה היא אין לומ' בה כ"נ וא"א לאסור הכל שהרי אין בחלב נ"ט וכיון שכן מנער את הקדרה וטועם העובד כוכבים אם יש בה טעם חלב וברור הוא עכ"ל הרי בהדיא כמו שכתבתי וזהו ברור דעת הרמב"ם לפע"ד ואין להקשות היאך ינער הקדרה שיתערב הכל דלמא יש טעם בחתיכה אחת ואיך יבטל איסור לכתחלה וא"כ הוי ליה למימר שיטעום העובד כוכבים כל חתיכה וחתיכה בפני עצמו יש לומר דכיון דלא נודע לאיזה נפל הרי נכנס כל הקדרה בספק ואין כאן משום מבטל איסור וגם דמי למה שכתב מהרא"י בת"ה סימן קע"א ואין זה מבטל איסור לכתחלה כיון שספק הוא אם יתערב שום איסור כלל עכ"ל והבאתיו בסי' פ"ד ס"ק ל"ח וכן לקמן

באר הגולה

מיימוני): ז שם ברמב"ם וכ' הב"י בשם מהר"י ן' חביב פי' מיד כשראה נפילת הטפה לקדירה ולא השגיח על איזה

מטה יהונתן

ומקלחת חוץ לרוטב אין מתפשט כלל בלי ניעור וכיסה אבל כהלכה מדברי הט"ז סק"ה דממ"ש דברי רש"י דאם מקלחת כו' אסורה היינו מכו' דבלוע קודם שבא הבלוע לשאר חתיכות ורוטב אבל מ"מ כיון שמקלחת חוץ הרוטב חוזר ופולט לתוכו אח"כ איסור ואוסר אפי' בלא ניעור וכיסה ע"ש והנה לכאורה מוכח כהש"ך דהנה ז"ל תוס' בס' ג"ה דף צ"ג ע"ב ד"ה אם יש בה נ"ט פי' דכי ניער הקדרה מוליך הוא הטיפה בכל הקדירה ומסייע כל מה שבתוכו לבטל טיפה וכן כי כיסה הקדירה עולים הרתיחות מעולים ומוליך הטיפה בכל הקדירה משמע דר"ל אפי' החתיכה שנפלה הטיפה עליה היה מקלחת חוץ הרוטב אי לא ניער וכיסה אין מסייע הרוטב והחתיכות לבטלו ולר"י נר' דכשהחתיכה שנפל האיסור עליה הוי מקלחת תוך הרוטב לא בעי ניעור וכיסה והאם מיירי כשכולה חוץ לרוטב דאז אינו מתפשט האיסור רק בניער וכיסה וכו' ע"ש ומשמע להדיא מדבריהם דלרש"י הא דאמר רבי נראין דברי ר"י בלא ניער ובלא כיסה דתנ"ל מיירי במקלחת ברוטב ומקלחת חוץ לרוטב וע"ז מקשה הגמ' אלימא בלא ניעור וכיסה כלל מבלע בלע מפלט לא פליט הרי בהדיא דלרש"י אין החתיכה אוסרת למה שבקדירה כלל אם לא ניער וכדעת הש"ך אמנם מהש"ס דחולין דף ק' מוכח לכאורה להיפך כדעת הט"ז מהא דאמרינן שם כיון שנותן טעם בחתיכ' תחנ"כ וכו' ופרש"י שם ד"ה חנ"נ ע"ש שנתבשלו תחלה קודם שנתן שאר חתיכות בקדירה ולא היה בו ס' באיסור ונתנו הנבלה טעם בה כו' וק' לפי' דא"כ גם הרוטב שהי' באותה שעה נאסר תחלה פ"י טעם הנבלע ובסמוך משמע דמבטלין וכו' ע"ש הנה לשיטת הש"ך בדברי רש"י לק"מ דדלמא מיירי בביטול ראשון היה מקלחת תוך הרוטב ומקלחת חוץ לרוטב דזה אינו פולט כלל לרוטב ולא נאסר הרוטב א"ו דלא כהש"ך דאפי' כה"ג פליט ומק' התוס' שפיר גם מפרש"י עצמו בסוגיא דטפת חלב דף ק"ח משמע דלא כהש"ך דכ' שם רש"י ד"ה אי רב כו' הא דתנן מתני' אם יש בה נ"ט כו' באותה חתיכה ואוסרת כל החתיכה וכו' וא"כ הא דרב אמתני' קאי והכאת דמתני' משמע דאיירי בלא ניעור וכיסה כלל ואפ"ה אוסרת לשאר קדירה וא"כ מוכח כדברי הט"ז דאם מקלחת תוך הרוטב דמ"מ פליט ואוסר שאר חתיכות וע"ז דודאי באמת עם הט"ז ואף דכ' תוס' בס' ג"ה משמע דר"ל דאפי' מה שנפלה עליו הטיפה הוא מקלחת תוך הרוטב כו' אפשר לשום ריהטא דלשונם משמע שהמה מפרשים אליבא דרש"י דהא דא"ר נראין דברי ר"י מיירי במקלחת חוץ לרוטב א"כ לשיטת רש"י לא צריך אידי מבלע בלע מיפלט לא פליט כו' י"ל דודאי כתוס' מפרשי דגם רש"י מוקי לה דא"ר נראין כו' דמיירי בכולו חוץ לרוטב והא דכתב תוס' וכ"ל דאפי' החתיכה שנפל עליה היה מקלחת תוך היינו דס"ל לרש"י הא דינא דהחתיכה עצמה נאסר ואין שאר החתיכות מצטרפין לבטל ספיקה וא"כ ליכא לאקשויי אמאי קא"ר נראין כו' בשניעור כו' ולא קאמר נראין דברי חכמים במקלחת תוך הרוטב משום דבכה"ג ס"ל באמת כר"י דאמרינן חנ"נ ואוסר גם לשאר החתיכות משא"כ לשיטת ר"י דבכה"ג מצטרפין גם שאר החתיכות ק' הכ"ל נראין ד"ת במקלחת תוך הרוטב וא"ל לשיטת הט"ז הא דק' להו לתוס' לשיטת ר"י דהכ"ל נראין ד"ת במקלחת תוך הרוטב ולא ק' להו לשיטת רש"י הא דקאמר נראין כו' בלא ניער תחלה אלא לסוף ס"ל לאוקמי דברי ר' שלא ניער וכיסה כלל ומיירי במקלחת תוך הרוטב כו' [הג"ה והפלתי כאן העיר ג"כ בזה של הט"ז וכתב וצ"ע לייבבו בדוחק. ע"כ הג"ה] ויש לתרץ דהנה ודאי הפלוגתא דר"י וחכמים הוא בכל אופן לר"י אפי' ניער מתחלה עד סוף נמי אסור וחכמים פליגי דבכל ענין אינו אסור בין נפל על החתיכה מקלחת

ביאור הגר"א

שניער כו'. כמש"ש ואלא לא ניער בתחלה כו': [יב] וכן אם נפל כו'. כגי' קצת ספרים במתני' טיפת חלב שנפלה על החתיכה נוער את הקדירה אם כו' ולא אמרינן חנ"נ כיון שא"י לאיזה חתיכה נפלה כולן מצטרפות לבטלה כמ"ש בספ"ד דתרומות שתי קופות ושתי סגורות כו' וכמש"ל סי' קי"א ס"ז אלא דיש לנער ולערב שלא ימעום את האיסור: [יג] וי"א כו'. דס"ל דלא אמרו כמתני' דתרומות אלא במין במינו אבל במין בשא"מ לא כיון דאפשר למיקם עלה וכמש"ש רע"א בידוע מה נפלה כו' דאין מצטרפות השחורות להעלות הלבנה ות"נ אותן שאין בהן טעם חלב וע"כ הך במין במינו הוא דשלא במינו בנ"ט וכמ"ש בפ' ג"ה צ"ט וכמ"ש בירושלמי פ"ו דנדרים הלכה ח' זה הכלל שהיה רש"א משום ר' יהושע כ"ד שיש לו מתירין כגון טבל ומ"ש והקדש לא נתנו להם חכמים שיעור אלא מין במינו כל שהוא ושלא במינו בנ"ט וכ"ד שאין לו מתירין כגון תרומה וערלה וכלאי הכרם נתנו להם חכמים שיעור מין בשאינו מינו בנ"ט ועש"ך:

חידושי רע"ק

בקיאים לכחוש לשמן וא"כ ממילא הכא דאם אין בכל הקדירה ס' נגד הטפה אסור הכל: (סעיף ג') **נוער** את הקדירה כולה. יש לע' אמאי שרי לערות כן הא אם לא ינער ישאר הטפה באותה חתיכה וע"י ניעור מעייל הטפה בחתיכות האחרות והוי מבשל בב"ח וקב"ם בליכא ס' אלא דיטעום קפילא דלמא באמת יהי' טעם בכולה ועבר על בישול בב"ח וצ"ע: (ש"ך סק"ח) **ואין** כאן משום מבטל איסור. ומ"מ עדיין קשה דאם מיירי בשהה קצת אמאי לא כתב הרמב"ם דנותנים לנכרי כל חתיכה וחתיכה לטעום דשמא זו החתיכה כשנאסרה

באר היטב

מתחלה ועד סוף וא"כ הוה ליה לרמ"א לכתוב בלשון י"א רק כיון דגם דברי המחבר אפשר לפרש כן כמו שפי' מהר"י בן חביב דברי הרמב"ם לכך לא כתב בלשון יש אומרים אבל באמת דעת המחבר אינו כן וכו' ע"ש: (ז) נוער. כתב הש"ך וא"ל היאך ינער הקדרה שיתערב הכל דלמא יש טעם בחתיכה אחת ואיך יבטל איסור לכתחלה וא"כ ה"ל למימר שיטעום העובד כוכבים כל חתיכה וחתיכה יש לומר דכיון דלא נודע לאיזה נפל הרי נכנס כל הקדרה בספק ואין כאן משום מבטל איסור ורמ"א שהוא דעת הטור ס"ל כיון דאפשר למיקם עלה דמילתא שיטעום העובד כוכבים כל חתיכה וחתיכה וא"כ לא נכנס הכל בספק דאינו מועיל

חדושי בית מאיר

שיבלע בכולו. ולהנ"ל לק"מ. אך על הטור ק"ק דהיה לו לבאר וזה באמת אף לתירוץ הש"ך קשה וע"כ דלא נחית הכא לבאר רק דין חנ"נ וסומך עצמו על המבואר במקומות אחרים עיקר דיני בליעה אימת בכולו ואימת כדי קליפה וק"ל. ועל מי' הש"ך נ"ט א"כ קושית הש"ך על הרמ"א בסימן ק"ס ס"ק י"ז על הגהת רמ"א שבסימן צ"ב כיון דמסיק הש"ך דבב"ח. איסור מחמת עצמו הוא ועי' סי' ק"ס: (שם בש"ך סוף סק"ז) צריכין נטילה. נ"ב היינו אם אינו שמן כבירור

יד אברהם

ס"ד ומבואר מדבריהם להדיא דה"ה לרש"י שכתבו וז"ל אם נפל איסור על חתיכה שבקדירה שהיא חוץ לרוטב ולא ניער הקדירה. אינו אוסר אלא כדי נטילה. אבל אם היא ברוטב לרש"י כולה ולר"י אפי' מקצתה. הרוטב מפעפע הטעם ונכנס בכולו עכ"ל. הרי מבואר דאלו לרש"י מקצתה אין הרוטב מפעפע בלי ניעור והיינו אפי' אם היא ברוטב דהיינו אפי' מאותה נטילה שנאסר רק שפניה העליונים מגולים וכמ"ש הב"י ודו"ק היטב. ועיין ברשב"א המובא ביתה יוסף סי' ס"ו. והכי נלע"ד מוכח בפרש"י פ' כה"ב (דף ק"ח סוף ע"ב) שפירש אהא דאמר בש"ס שם אי לא ניער כלל ולא כיסה כלל מיבלע בלע מיפלט לא פליט. פרש"י החלב נבלע בחתיכה אבל אין נפלט ממנה לאסור שאר החתיכות בלא ניעור. משמע דמיירי שהחתיכה תוך הרוטב רק שגגה דהיינו פניה העליונים מגולים ששם נפלה הטיפה ושם היא עומדת ואינה מתפשטת ממנה לחוץ בלא ניעור. וכ"כ הג"ה מיי' ומביאו הב"י וז"ל מתוך פרש"י משמע כו' וכמו שפירש הב"י דבריו - עיי"ש. וכ"ל שמדברי רש"י אלו הוציא כן. דס"ה לענין שמצטרפות שאר החתיכות לבטל הטיפה שאין מצטרפין אפי' היא ברוטב אם פניה העליונים מגולים. דכל שכן הוא דאם אינו אוסר שאר החתיכות כ"ש שאין מצטרפין לבטל. ועיין ש"ך ס"ק ו' וס"ק י"ג: (שם בש"ע) וכן אם נפל לתוך המרק כו'. הוא לשון הרמב"ם. והטור תמה עליו דמה צורך לנער כשנפל לתוך המרק. ונלע"ד שהרמב"ם איירי במרק עב. וכדמוקמינן מתניתין בש"ס בס' כה"ב (דף קח) לרב דס"ל מין במינו לא בטיל והא דלא מקשה אברייתא משום דלא שמיע ליה וכמ"ש התוס' שם ותירוץ זה עיקר כמ"ש בחידושי בש"ד. ונראה שזהו טעם ר' יהודה בש"ס שם (דף ק"ט) דס"ל דאפי' ניעור מיד אין מצטרפין שאר החתיכות לבטל הטיפה דחיים שמא לא ניער יפה יפה. ונעשה נבילה אותה חתיכה שנפל עליה הטיפה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה. דר"י סבר מין במינו לא בטיל ולא באמת אמאי חיים לשמא לא ניער יפה יפה. ולמד"ע דס"ל איירי ר"י במרק עבה

צבי לצדיק

כיון שאינו שמן ודו"ק: (שם ש"ך ס"ק ח') וכן כו'. או לתוך החתיכות. לפ"ז יש לפרש דברי רמב"ם כפשוטו דניער כדי לבטל האיסור רק דמיירי שיש ספק אי למרק נפל אי לחתיכות וא"כ יש כאן ס"ס שמא למרק ולא

ג [יד] כשנאסרה החתיכה מחמת החלב נעשית כל החתיכה איסור (ז) ואם בשלה עם אחרות ח צריך ששים לבטל כולה **ט** ט ואם מכירה משליכה והאחרות מותרות ואם אינו מכירה הרוטב מותר וכל החתיכות אסורות (ח) י *) אם חתיכת האיסור ראויה (ח) להתכבד:

ד **י** [טו] לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבילה (ט) יא אלא בבשר בחלב אבל לא בשאר איסורים כגון כזית חֵלב שנבלע בחתיכה ואין בה ששים לבטלו ונאסרה ואחר כך בישלה עם אחרות אין צריך אלא ששים כדי כזית חלב (י) **יא** [טז] ואז אפילו חתיכה (ט) עצמה חוזרת להיות מותרת:

באר הגולה

חתיכה מיהר לנער או לכסות וכזה יתיישב קושיא אחרת הלא אין מבטלין איסור לכתחילה : ח הרב ורבי חנינא ורבי יוחנן שם דף ק"ח : ט הרא"ש שם ממשנה דידך שנתבשל וכו' שם ד' צ"ו: י אוקימתא דגמ' שם דף ק' : יא טור הרא"ש והרשב"א והרמב"ן בשם רבינו אפרים והסכמת ה"ה וע"ש וכ"כ הרמב"ם מפני שכל אחד בפני עצמו הוא היתר ונערובהן

שפתי כהן

לקמן סימן קט"ז ס"ק כ"ח וה"נ ספק הוא אם יש טעם בחתיכה זו ונראה דגם הטור הבין דעת הרמב"ם כן אלא ס"ל כיון דאפשר למיקם עלה דמילתא א"כ לא נכנס הכל בספק שהרי יודע הדבר על ידי שיטעום העובד כוכבים כל חתיכה ותחיכה בפני עצמה והלכך כיון שחתיכה א' היתה מתבררת בודאי שהיא אסורה א"כ מאי מועיל ניעור אח"כ ול"ד להך דהרשב"א דא"א לבא לידי בירור נאיזה קדירה נפל דהרשב"א ע"כ לא מיירי אלא במין במינו דליכא למיקם אטעמא דהרי סוגיא דין זה בתה"א מתרומה והתם תליא שיעורה דק' דהיינו במין במינו וכן כתב בסי' ק"ה ס"ק ל' דבשאינו מינו לא אמרינן דכל מה שנכנס בספק מסייע' לבטל ע"ש:

ט ואם מכירה משליכה והאחרות מותרות . כשיש ששים נגד החתיכה ואם אינה מכירה הרוטב מותר כשיש ס' בחתיכות וברוטב וכל החתיכות אסורו' אם חתיכת האיסו' כלומר שנאסרה מבשר בחלב הוי ראויה להתכבד דקי"ל לקמן ר"ס ק"א דבשר בחלב הוי איסור מחמת עצמו ואם היא ראוי' להתכבד לא בטיל באלף ואם אינה ראויה להתכבד בטלה ברוב כדלקמן סי' ק"ט וע"ש :

י לא אמרו חתיכה עצמה נ"נ אלא בבשר בחלב כו'. הטעם כתבו הפוסקים משום דבשר וחלב כל חד באפיה נפשיה שרי וכי איתנהו בהדי הדדי אסור הלכך הבשר עצמו נעשה איסור משא"כ בשאר איסורים : **יא** ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת כו'. תימה דלקמן ר"ס ק"ו כתב דהחתיכה עצמה עומדת באיסורה לפי שהאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי עכ"ל והרב בהג"ה שם הבין שהם דברים סותרים זא"ז וכדי שלא יסתרו הדברים זא"ז כ"כ בפירוש נראה ליישב דמ"ש כאן ר"ל לפי שכתב מקודם גבי בשר בחלב דאף דהרוטב מותר בס' מ"מ החתיכה באיסורה עומדת דאם היתה ראויה להתכבד ואינו מכירה אינה בטילה באלף וקמ"ל דאין כן בשאר איסורים

אלא

טורי זהב

מבטלין איסור לכתחלה ומהרי"ו ז' חביב סבר לתקן זה ולא תיקן דהא אף אם לא שהה וניער מיד מ"מ הלשון של הרמב"ם מורה שלכתחלה יעשה כן והיאך יכניס החתיכה שיש עליה חלב לתוך הרוטב ויבטל החלב לכתחלה אלא הדבר ברור דכאן מיירי הרמב"ם לענין שבאמת מצטרף הכל דהיינו שנפל לתוך המרק וכן אם נפל על חתיכה שמונחת חוץ לרוטב אלא שלא נודע איזה היא וע"כ לא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה כמ"ש הרב המגיד וז"ל שכיון שאינו יודע איזה חתיכה היא אין לומר בה כ"כ וא"א לאסור הכל שהרי אין בחלב בנותן טעם עכ"ל . ובא הרמב"ם כאן לומר באיזה ענין בא לנו ע"י הצטרפות שאר חתיכות דאם יש עובד כוכבים קפילא שיוכל לטעום אם יש בה טעם חלב ואם לא יטעום טעם חלב מותר אף על פי דאין שם ס' כמ"ש ב"י בשם הרמב"ם בסימן צ"ח וע"כ אמר כאן אם יש שם עובד כוכבים לטעום אז ינער את הכל כדי שיתערב ואח"כ יתן לו לטעום דאם יתן לו תיכף לטעום אז ודאי יטעום טעם חלב ממה שנף למעלה ובאמת אם יערבנו ויתן לו לטעום לא יטעום טעם חלב כי החלב נתבטל בתערובות ואנן לא מטרפינן אלא אם יטעום העובד כוכבים טעם חלב אחר שהוא מעורב היטב ונמצא שיבוא לידי פסידא בחנם אם לא יערב וע"כ אמר נוער כדי שיתערב הכל אם יש בקדירה כולה טעם חלב פי' לא במה שנף למעלה לחוד אז דוקא טרפה וכן בחתיכה שלא נודע איזהו היא והדין הוא שגם שאר חתיכות מצטרפות עמה ואם יתן לטעום חתיכה אחת אפשר שיטעום אותה החתיכה שנפלה עליה ויטעום טעם חלב ומכח זה יאסור הכל ובאמת אם יתערב יתבטל טעם החלב ההוא ע"כ ינער הכל . וא"כ אמר שפיר אח"כ תכף אם לא נמצא עובד כוכבים שיטעום ונסמוך עליו משערין בס' כו' פי' דבהיתר ע"י טעימת עובד כוכבים צריך שינער תחילה מטעם שאמרנו שלא יבוא לידי הפסד אבל באין שם עובד כוכבים והסיתר מכח ששים אז באמת א"צ לנער כלל כיון שהכל מצטרף לס' והשתא אין כאן מבטלין איסור לכתחלה דבלאו הכי מעורב אלא דהניעור הוא לטובת הבעלים והכל ניחא בסייעתא דשמיא דאיצריכנו לעיינין מסמיא ואע"ג שלא פי' בזה רבינו הטור ומפרשים בדברי הרמב"ם : (ז) ואם בישלה עם אחרות כו'. אבל בלא בישול אינה אוסרת אפילו כשניהם חמין ולא אמרו בסימן צ"ח סעיף ד' בחם לתוך חם דאוסר הכל אלא באיסור מחמת עצמו משא"כ כאן באיסור בלוע ואע"ג דבסי' ק"ה ס"ו השוה בשר בחלב לאיסור מחמת עצמו היינו בשר עצמו עם חלב עצמה כמו שמבואר שם בדברינו בס"ד : (ח) אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד . מבואר בסימן ק"ח : (ט) אלא בבשר בחלב . הטעם משום דכל חד באפיה נפשיה שרי וכי איתנהו בהדדי אסור הלכך הבשר נעשה איסור ולוקה אם אכל חצי זית מבשר וחצי זית מחלב לכך צריך ס' ברוטב לבטל כל החתיכה שנפלה עליה טפת חלב כ"כ התוספות וביאור דבריהם כיון דבבשר וחלב אין שם איסור ניכר אלא אחר התערובות ע"כ כל התערובות הוי גוף האיסור שזהו האיסור האמור בתורה . עירוב בשר בחלב משא"כ בשאר דבר שהוא איסור בפני עצמו ואותו הוא האיסור האמור בתורה אלא שכאן נתערב ממילא אין לך אלא ספק איסור דאורייתא ואין שייך בזה חתיכה עצמה נעשה נבילה כ"כ במגיד משנה : (י) ואז אפי' חתיכה עצמה כו'. נראה דכ"כ לפי מ"ש הטור דלא אמרינן

אפשר

פרי חדש

הקדירה ואוסר הכל ולפיכך צריך ס' נגד הטיפה ומ"מ דעת רוב הפוסקים שהבלוע אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ולפי זה יש להתיר אפילו בדליכא ס' נגד הטיפה וכן עיקר ודלא כהגה"ה : (שם סעיף ג') אם חתיכת האיסור ראויה להתכבד . דבשר בחלב הוי איסור מחמת עצמו כדלקמן בריש סי' ק"א ואם היא ראויה להתכבד אפי' באלף לא בטיל ואם אינה ראויה להתכבד בטל ברוב וכדלקמן בסי' ק"ט ע"ש . כתב בהג"א בפרק כל הבשר דהא דטיפת חלב אוסרת היינו דווקא בבשר בהמה אבל אם נפלה על בשר חיה ועוף כיון דלא אסיר אלא מדרבנן לא בעינן שיהא ששים בחתיכה אלא ברוב בעלמא בטילה וכן סובר בהג"ה ואו"ז עד כאן והביאו בב"י בלי שום חולק ואין לסמוך על זה שהרי כד' הרמב"ם בפ' ט"ו מהלכות מ"א דין כ"ז מבואר דאף בשר עוף בחלב בכ"ש וכן כד' התוס' בפרק כל שעה דף ל"ו איתא דכל איסורים דרבנן צריך ס' וכן דעת הרשב"א

מטה יהונתן

תוך הרוטב או כולה חוץ לרוטב מותר ור"י פליג עלייהו ואסר כל מה שהתירו ואע"פ שאמר נראין דברי ר"י בלא ניער דהג"נ משמע בכל האופנים דפליגי ס"ל כר"י בלא ניער ואפילו כולה חוץ לרוטב וע"ז סריך שפיר דאם לא ניער כלל שבלע בלוע כו'. והוצרך לתרץ דר"ל לא ניער מתחילה אלא לבסוף דזה בכל גווני אוסר לשאר הקדירה ולפ"ז דשיטת הט"ז קמה וגם נצבה יחזור קושית הש"ך על הרמ"א לדוכתיה בהא שכ' דאותה חתיכה אסורה וגם צריך ס' נגד הטיפה א"כ ע"כ דחייש לשיטת רש"י א"כ ה"ל למימר דצריך ס' נגד כל החתיכה דהא פלוג אפי' בלא ניער כלל וי"ל דהרמ"א מיירי בכולה חוץ לרוטב והא דצריך ס' נגד הטיפה היינו משום דלא ברור ליה דהבל הקדירה אינו מוליך בכולה די"ל דהבל הקדירה מוליך הטעם בכל הקדירה וא"כ אותה חתיכה אסורה דלמא אינו מוליך וצריך נמי ס' בקדרה נגד הטיפה דלמא מוליך בכולה ולפ"ז נ"ל הא דכ' התוס' בפ' ג"ה דף ק' ד"ה תפ"ל אלא י"ל דמיירי כגון שיש חתיכה של היתר כולה חוץ לרוטב וחתיכה נבלה מונחת עליה חוץ לרוטב ונעשית היתר נבלה לפי שבולעת טעם נבלה דאין בו ס' לבטלה הטעם א"כ כשניער הקדרה אוסרת כל החתיכות מפני שהוא אינו עכ"ל נ"ל דעת תוספות הוא דמיירי באחר שסילק את האיסור או הוסיף חתיכות אחרות דאל"כ אלא דמיירי שגם קודם שסילק הנבלה היו החתיכות בקדירה א"כ יקשה אמאי צריך לתת טעם בחתיכות כי לא נתן טעם נמי אסור כל הקדירה דלמא הבל הקדירה מוליך בכולה וא"כ הוי משהו של נבלה עצמה אוסר לשאר חתיכות דבשלמא א"א דאם מונח כולה חוץ לרוטב ודאי אינו מוליך בכולה רק אותה חתיכה א"כ צריך שיתן טעם בחתיכה דאל"כ הוי תרי משהו ותרי משהו לא אמרינן משא"כ בשאת דאמרי' דהבל קדרה מוליך בכולה א"כ האי משהו של נבלה עצמה אוסר לשאר חתיכות ול"ש לומר תרי משהו א"ו מיירי שנתבשלה תחלה

חידושי רע"ק

החתיכה שנפל עליה הטפה ונבלע ובניער לא יצא לפשט בשוה דאין הגעלה באוכלי' מש"ה לא הרגיש טעם באינך החתיכה שטעם וצ"ע: (ט"ז סק"ו) **אפשר** שיטעום אותה החתיכה. לא ידעתי למה צריך לזה הא בלא ניעור צריך שיתן לטעום כל חתיכה וחתיכה ואדרבה ע"י טעימת חתיכה א' מגרע גרע דבתחילה היה הכל בגדר הספק ומצטרף הכל לבטלו ואחרי טעימת חתיכה א' ולא היה בו טעם מתברר דזהו מותר והוי כהוכר חתיכה א' והשאר הוי חד בחד וא"כ צריכים לטעום חתיכה וחתיכה וא"כ ממילא יטעים בודאי אף החתיכה שנפל הטפה וירגיש הטעם ובאמת קשה לי דאם לפרש דהרמב"ם מיירי בשהה קצת עכ"פ נצטרך ליתן לטעום כל חתיכה והו"ל להרמב"ם לפרש כן וצע"ג : (בא"ד) **אז** באמת א"צ לנער כלל . אין מובן לי דהא גם בזה תעלה טובה כיון דשהה קצת אפשר דלא נתפשט בשוה א"כ כשאוכלים אותה אולי ירגיש טעם בחתיכה א' ויצריך להפסיק שלאכול

ביאור הגר"א

[יד] כשנאסרה כו'. שם בדברי ר' יהודה ולדידן בס' : [טו] לא אמרו כו'. כמ"ש בפ"ה דתרומה ופ"א דתמורה אין המדומע כו' ובע"ז ע"ג י"ג שנפל לבור כו' ע"ש כל הסוגיא ושם רואין את ההיתר כו' שני נוסות כו' [ובפ"ה דתרומות סאה תרומה כו' ואח"כ נפלו שם חולין כו' ובירושלמי כל האיסורין של תורה שריבה עליהם שוגג מותר וכמ"ש בסי' צ"ט ס"ה] ובפ' ג"ה ק' א' בשקדם כו' ועתוס' ד"ה בשקדם וא"ת כו' ור' אפרים כו' : [טז] ואז אפילו כו'. דלא אמרינן אפשר לסוחטו אסור בשאר איסורים וכההיא סוגיא דע"ז כנ"ל . והוא מדברי הטור כאן וכן חלק על הרשב"א בסי' ק"ו אבל הרשב"א

באר היטב

ניער אח"כ וע"ל סי' ק"ה : (ח) להתכבד . ואם אינה ראויה להתכבד בטלה ברוב כדלקמן סי' ק"ט וע"ש : (ט) עצמה . כ' הש"ך תימה דלקמן ר"ס ק"ו כתב דהחתיכה עצמה עומדת באיסורה לפי שהאיסור שבה אינו נפלט לגמרי והרב בהג"ה שם הבין שהם דברים סותרים זא"ז וכדי שלא יסתרו הדברים כ"כ בפירוש נראה ליישב דמ"ש כאן ר"ל לפי שכ' מקודם גבי בב"ח דאף הרוטב מותר בששים מ"מ החתיכה באיסורה עומדת דאם היא רה"ל ואינה מכירה אינה בטילה באלף

גליון מהרש"א

עצמה מותרת עיין ש"ך ס"ק י"ג : (ס"ע סעיף ג') נעשית כל החתיכה איסור . אף בלא נודע מקודם עיין ש"ך סימן צ"ט ס"ק ט"ו: (שם) אם חתי' האיסור ראויה להתכבד. עי' גליון ש"ך סימן פ"ז סק"ג : (שם סעיף ד') אלא בבשר בחלב . ודוקא בשר טהור ש"ך סימן פ"ז סק"ל : (ש"ך סק"ט) דקי"ל כו' הוי איסור מחמת עצמו . ולענין אין בולע יוצא בלא רוטב אי מקרי בב"ח איסור מחמת עצמו עיין סימן ק"ה ס"ק י"ז : (שם ס"ק י') כל חד באפיה נפשיה שרי . עי' פ"מ בפתיחתו ד"ה פעם כעיקר כ' דאף שכבר נאסרה החתי' משום בב"ח ונפלה שוב לחלב דל"ש עוד האי לחוריא שרי ס"ם כל שהוא בב"ח נעשה ח"ע נבלה ולא עוד בשר נבילה שנפל לחלב או חלב טריפה שנפל לבשר חתי' עצמה נ"נ מדאורייתא

יד אברהם

ובדמוקמינן לרב שם דאי במרק גלול כ"ל שאינו מינו לגבי בשר ואמרי' סליק את מינו כו' וסא"ש רבה עליו ומבטלו . ואמאי קאמר ר"י שאוסרת כל החתיכות מפני שכן מינה . וא"כ כיון דאיירי במרק עבה מ"מ חיים שמא לא ניער יפה יפה כיון שהוא עב . וא"כ דומיא דהכי רבנן דר"י נמי איירי בהכי. וס"ל דמהני ניעור דלא חיישי שמא לא ניער יפה מיהו ניער ודאי בעי' כיון שהמרק עבה ודו"ק . ונלע"ד ברור ונכון בס"ד . ועיין בב"י שהקשה על הרמב"ם שכ' נער הקדירה הא אין מבטלין אי' לכתחלה . וי"ל דס"ל דזה לא הוי ביטול שהרי אין מוסיף רק שמערב. וסברא זו כתב התוי"ט בפ"ד דתרומות משנה ח' והביאו הפר"ח בא"ח סי' תנ"ג . וגדולה מזו כתב המ"א ס"ס של"ה דאם אין כוונתו לאכול האי' רק להציל ההיתר בביטולו לא מקרי מבטל איסור. ואם כן ה"נ אין כוונתו לאכול הטיפה של חלב רק שלא יאסר הבשר כולו וכה"ג מצאתי בתשו' מהר"ם מרוטנבורג סי' ק"ל ע"ש . וראיתי להפמ"ג כאן ובאו"ת שהקשה על הפר"ח שכתב לתי' ממתני' דשם איירי רק לכ"י ולא קיי"ל כוותיה כמ"ש הרמב"ם וכן הקשה בתשובת ר"ע איגר סי' ע"ז ולא זכר שקדמוהו הפמ"ג . ועוד הקשה דאי איתא דעתיה מותר כיון דאין כוונתו רק לתקן א"כ אמאי ב"ח לא בטלי ישחוק אותן כדי לאכלן וממילא יבטלו . וכן רימוני בדן יפצע אותן משום תיקון מאכל דמה שפרש יש בין טחינה בחטים לפציעה ברמונים . וי"ל דעתיה אסור כיון שנתערב הכל ביחד הוי כמכוון לבטל . ולבסוף תי' דשאני חטים שטוחן הכל ביחד א"כ יש בזה ג"כ היתר . משא"כ בחטיפות בעו"ח ופציעת רמונים דרך לפצוע א' א' ועל כל א' ספק שמא הוא האיסור ל"מ כוונתו לתקן . אלא שהקשה קושיא א' דמהירושלמי משמע דלא קיי"ל להתיר רק גבי מדומע משום דהסכימו סופן לטחון אותן ואמאי מתיר לטחון חטין שיש בהן נתמחים ק"ס . ונ"ע דס"ט דעדיין היתר הוא ע"כ . ולפ"ז א"ש כאן דכוונו רבינו כאן דמערב כל הקדירה יחד קודם שנותן טעם דמי ממש לטחינה חטים ק"פ . ועוד יש לי לומר דהזכרו' דמשמע דלאוסר סתימת חטים בשאר אי' הוא משום דמשיב לה כוונה לבטל משום לסוי ספ"ל . וז"א רק למ"ד דבטיל אי' מה"ת אסור אבל למאי דקיי"ל דאינו אלא דרבנן לא חשיב כוונה מחמת פס"ר דקיי"ל דמותר בדרבנן : (שם סעיף ג') **ואם** בשלה עם אחרות צריך ס' לבטל כולה ואם מכירה משליכה והאחרות מותרות . ודע שגם רוב בעינן שיהיה רוב חתיכות היתר כדין יבש ביבש וכמ"ש הפוסקים ר"ס ק"ט וע"ש בש"ך ועיין ר"ס ק"ל . וזהו כוונת הש"ך שכתב ואם אינו ראוי להתכבד

צבי לצדיק

ולא אסר כלל . ולהתיר להתיכות מ"מ על כל חתיכה יש ספק שמא ע"ז לא נפל ול"ד לספק א' בגוף וספק א' בתערובתו וי"ל דהא אי למרק נפל אין תחלה לאיסור כלל דהא לא נתן טעם וא"כ כיון דמדינא שרי מטעם ס"ם רק דחיישינן שמא כשיאכל ירגיש טעם בחתיכה אחת דשמא נפל על חתיכה . מש"ה ניער כדי שיבטל הטעם ואין כאן משום מבטל לכתחלה . כיון דממילא שרי משום ס"ם ודו"ק . ועוי"ל דהרמב"ם מיירי שיש ג' חתיכות חוץ לרוטב וכיון שלא נודע איזה הרי חד בתרי בטל אם אינה ראוי' להתכבד רק מחשש טעם ניער לכתחלה שהרי מהוכא בטלה החתיכה שנעשה נבלה והכן : (שם ש"ך ס"ק י"א) ואז כו' תימא .

נ"ל לתרץ תמי' זו דהא לקמן נקט אם יש מה שבקדרה מצורף עם החתיכה עצמה ס' עכ"ל א"כ י"ל דהא לסוחטו מותר דבבלוע מתפשט אח"כ בשוה בכל הקדירה מ"מ בחתיכה שהיה הבלוע בבר נשאר מעט יותר בערך נגד שאר הקדירה מרק דמ"מ אותו המעט יותר הנשאר ודאי יש ס' נגדו בחתיכה משא"כ לקמן דהחתיכה זו מצורף לששים . א"כ אם נשאר מעט יותר בחתיכה זו ממילא אין ס' נגד הנשאר בה : (שם ש"ז ס"ק ט') **אלא** כו' . אלא ספק איסור . ע"ש וג"ל אין לך אלא תערובות איסור דאורייתא כ"כ הח"ד :

וי"א

הגה (יא) יב [יז] *) וי"א דאמרינן בכל (י) האסורים חתיכה נעשית נבילה (תוס' וסמ"ג וסמ"ק ומרדכי והאחרוני') וכן המנהג פשוט ואין לשנות [יח] ודוקא (יב) [יט] אם האסור (יא) דבוק בחתיכה היתר או שהחתיכה כולה (יג) חוץ לרוטב ונפל עליה איסור (יד) יג [כ] אבל אם מקצת החתיכה תוך הרוטב ואין האיסור דבוק בו לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה ומצטרף כל הקדירה לבטל האיסור [כא] ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה (ארוך כלל כ"ח) וכל זה בשאר איסורים

טורי זהב

אפשר לסוחטו אסור בשאר איסורים ממילא אפשר לסוחטו מותר והחתיכה עצמה מותרת וע"ל בסי' ק"ז ס"א כתב להיפך מזה והוא האמת: **(יא) וי"א דאמרינן בכל האיסורים כו'.** וזהו מדרבנן ע"כ יש לצדד להיתר במקום שהזכיר בסמוך בשם רש"ל ומבואר באו"ה כלל כ"ד דאפי' באיסור דרבנן אמרינן חתיכה עצמה נ"נ והיינו כרשב"א שזכרתי בסי' צ' סעיף א': **(יב) אם האיסור דבוק כו'.** באו"ה מפרש הטעם בשם סמ"ק מאחר שדבוק בזה האיסור וכן התולע בגופו וכן דג טהור שנמצא במיעיו לאחר שנתבשל שרץ או דג טמא ולא היה בדג עצמו ס' נגדו וכל כה"ג חיישינן שמא פעם א' נשאר לבדו ברוטב בסוף העירוי או שמא פעם אחת הוציאוהו רותחת חוץ לקדירה ונעשית נבילה ומשהחזירה לא הותרה עוד ואוסרת השאר עד ס' נגדה עכ"ל מזה נלע"ד בדג שנמצא שרץ או חתיכת שרץ בראשו ונתבשל כך עם שאר הדגים דבעינן ס' נגד כל הראש של דג דאחד דינו ואחד טעמא הוא עם שנמצא במיעיו והיינו דוקא באיסור דאורייתא וכמו שחילקתי סי' ע"ב סעיף ג' ועוד ראיה ממ"ש או"ה כלל ל"ו דין י"ב בתפוח שיש בו תולע דחשיב איסור הדבוק וצריך ס' בבישול נגד כל התפוח אם אין בתפוח עצמו ס' נגד התולע וה"ה כאן וכן ראיתי במהרי"ל וז"ל תולע שלדו בו הדג נמצא בדג מלוח תחוב בחכה והורה מהרי"ל לקלוף מקומו דטעמו נתבטל בס' אפילו בבישול אם יש בחתיכה שנמצא בו ס' כנגדו וכן היה מורה על חתיכה קרעפ"ש שנמצא בראש הדג מבושל לבטל טעמו אם יש בראש הדג ס' כנגדו עכ"ל אלא דלפי הסברא נראה דלא הוי דבוק דהא מוכח במקום באפשר לרוטב לבוא לכל הצדדין וכיון דהדבר דחנ"נ בשאר איסורים היא אינה אלא מדרבנן וכמ"ש יש לצדד גם כאן להקל ולא הוי חנ"נ: **(יג) חוץ לרוטב ונפל עליה איסור.** פי' בעודו רותח נפל האיסור אבל אם תחילה נפלה לחלב צונן ואח"כ נפלה לתבשיל של בשר פשיטא שמהני הבשר עצמו עם שאר התבשיל לבטל החלב מאחר שלא נאסרה עד שהבא לתבשיל ואז מתחיל האיסור ומתחיל גם הביטול בכל מה שבקדירה וכ"כ באו"ה כלל כ"ח וכתב עוד דאפי' אם מגביה את החתיכה היא לחוץ לבדה בעודה רותח לא תיאסר ולא דמי לאיסור הדבוק כו': **(יד) אבל אם מקצת החתיכה כו'.** וזהו כדעת ר"י שזכרנו בסעיף א' גבי טפת חלב שנפלה על החתיכה של בשר אלא שרמ"א הכריע כאן כדבריו בשאר איסורין וככר

שפתי כהן

אלא דבטיל ברוב כשאינו מכירה כיון דאין איסור מחמת עצמה וכדלקמן ר"ס ק"ח ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת ומותר לאכול כולם וא"צ להשליך אחת מהן וכדלקמן ר"ס ק"ט: **יב וי"א דאמרי' בכל האיסורים כו'.** כתב האגור בשם מהרא"י דמ"מ לכ"ע אינו אלא מדרבנן ומביאו ב"י וד"מ וכ"כ הר"ן דבשאר איסורים הוי מדרבנן והבאתיו בסי' כ"ב ס"ק י' ע"ש: **יג אבל אם מקצת החתיכה כו' עד אבל בבשר בחלב כו' אמרינן חנ"נ.** הרב הכריע כן הכל מסברתו כעין פשר ומי כהחכם יודע פשר אבל באמת צ"ע בענין זה דמקצתן חוץ לרוטב דמה שנרשם בש"ע שהוציא מהאו"ה כלל כ"ח דאפי' בשאר איסורים ומקצתן תוך הרוטב יש לאסור אותה חתיכה עצמה ליתא דאדרבה באו"ה כתב שם בהדיא כמה פעמים דאפילו בבשר בחלב אם מקצתה תוך הרוטב כל הקדרה מצטרף לבטל האיסור ואפילו החתיכה עצמה מותרת ע"ש והיינו שפסק כר"י שהבאתי בס"ק ד' וכן מביא בד"מ להדיא ע"ש האו"ה במסקנא לפסק הלכה ומ"ש דבבשר בחלב אפילו מקצת החתיכה תוך הרוטב חנ"נ ג"כ צ"ע דהוא נגד כל הפוסקים דבס"פ כ"ה (דף ק"ח ק"ט) אמרינן דטפת חלב שנפלה על חתיכת בשר החתיכה אסורה ואינה אוסרת כל שאר החתיכות (עד ס' כנגדה) אלא ע"י ניעור וכסוי ופירשו ר"י ור"ת שכולה חוץ לרוטב אבל אם מקצתה תוך הרוטב מצטרף כל הקדרה לבטל ואז אפילו החתיכה מותרת וכן פסקו הסמ"ג (לאוין קמ"א דנ"א ע"ב והסמ"ק סי' רי"ג דק"ח ע"ב והשערים סימן ל"ה והמרדכי והאגודה פכ"ה והרא"ה בס' בדק הבית דף נ"ט) ומהרי"ל ושאר מחברים כר"י ואפילו לרש"י

פרי חדש

בת"ה בדף נ"ה ודף ק"ם ע"ש והא דאמרינן בפ"ק דביצה דעגלים שנשרו מן הדקל לתוך התנור כו' מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקם שאני התם דאמקלא קלי איסורא לדעת הרא"ש ולהכי הוי ליה כרוכלא א"נ דהכא ביצה אחד בתרי בטיל וזה עיקר. וכן הא ס"ל דאיתא בפ"ק עד כמה דמותר לבטלה ברוב אין למידין מינה שבתרומות ס"ל הקילו יותר וכמ"ש הרשב"א בת"ה דף קכ"ב ע"ש וכדלקמן בסי' נ"ט ס"ק י"ז וע"ש: (שם סעיף ד' בהג"ה) **וי"א דאמרינן בכל האסורים כו'.** ומיהו בשאר איסורין אינו אלא מדרבנן משום לתא דבשר בחלב וסברא זו עיקר ודלא כפסק המחבר בנמשך אחר הרב רבינו אפרים ודעימיה ומכולם נעלם הירושלמי דפרקין דמייתי הר"ן בסוף פ' כל הבשר דאיתא התם פלוגתא

מטה יהונתן

בלי שאר חתיכות אלא כבטול ראשון הי' מונחת כולה חוץ לרוטב אם שאין כן לרש"י דלא מוקי כה"ג מק' שפיר דהא נאסר הרוטב וא"נ אם כן לשיטתם נמי אמאי לא נאסר הרוטב דלמא הבל קדרה מוליך בכולה י"ל דמיירי שהיה ס' ברוטב נגד הנבלה עצמה א"כ ממ"נ הרוטב מותר אי הבל קדרה מוליך בכולה א"כ כשנפל שם הנבלה היה מוליך בכל הקדרה ונתבטל הטעם ברוטב ואי אינו מוליך בכולה א"כ לא פליט טעמו כלל לרוטב משא"כ אותה חתיכה אוסר לשאר חתיכות דלמא אינו מוליך בכולה משא"כ לשיטת רש"י מק' שפיר ממ"נ היכי מיירי אי דמונחת כולה בתוך הרוטב א"כ ע"כ דליכא ס' ברוטב דאי הוי ס' ברוטב נגד הנבלה גם האי חתיכה לא נאסר כלל. הדא דאמרי' סלק את מינו כו' ועוד אף דלא"ה סילק כו' מ"מ כיון דהאי חתיכה אינו נאסר רק מטעם משהו לא ה"ל למיסר שאר החתיכות דהוי תרי משהו ואי מיירי שהיה מונחת מקצתה תוך הרוטב ושפיר נאסר האי חתיכה שמונחת עליו אע"פ דאיכא ס' ברוטב נגד הנבלה דבכה"ג ל"ש לומר סילק את מינו ובאיסורים מועט הא לשיטת הט"ז דקיימי בי' ס"ל כיון דמקצתה תוך הרוטב פולט אפי' בלא ניער וכיסה א"כ אף דאיכא ס' ברוטב נגד הנבלה מ"מ נגד כל החתיכה ליכא ס' וא"כ נאסר הרוטב מן החתיכה כיון דליכא ס' נגדו ובספר מקשים התוספות על רש"י ודו"ק. והנה בעל המחבר ס' פרי תואר כ' די"ל דס"ל לרש"י דהא דאותה חתיכה נאסר היינו מה שלמעלה מן הרוטב דהא אין כאן הרוטב מניח ונאסר קצת אבל מה שבתוך הרוטב לא נאסר דתמיד בהא הבליעה לשם הרוטב מצטרף לבטלו כיון דמקצתה תוך הרוטב מה שלמעלה מן הרוטב אינו מזיק להאי שבתוך ע"ש ומתוס' משמע היפוך דכ' ס' ג"ה דף נ' ע"ב ד"ה אם יש בה"ם דלשיטת רש"י אם יש בה. בנ"ט דווקא דס"ל דאם מקצתה תוך הרוטב כו' דאותה חתיכה נאסר לבדו ואין הרוטב מצטרף אבל לרש"י נ"ל דאם יש בה כנ"ט אלו דווקא וא"א כמ"ש הס"ת הא גם לרש"י נ"ל דלאו דוקא דהא משמע בתוספה כיון דאיכא כגיד כדי לתת טעם בתוספה ירך הכי זו אסורה דהיינו כל הירך ולפמ"ש הס"ת דאותו חלק שמונח בתוך הרוטב מצטרף הרוטב לבטל א"כ גם לרש"י נ"ל דלאו דוקא אמר אם יש בה אלא וודאי דלרש"י כל החתיכה אסור ודו"ק: (שם בהג"ה) **וי"א דאמרי' בכל האסורים** חענ"נ. והנה הר"ן כ' וכן רוב המחברים דאף לשיטת ר"ת דבשאר איסורים אמרי' חענ"נ אינו רק מדרבנן משום לתא דבשר בחלב וקשה לט"ז הא דהקשה תוס' בפ' כ"ה ד' ק' בד"ה כשקדם וסלקו כו' לסי' ר"ת איך היו מגעילין היורה גדולה כיון דהמים נ"נ וכו' ע"ש ולפמ"ש המפרשים הנ"ל שפיר היו מגעילין אותו מן התורה ולא"א כלל בשאר איסורים חענ"נ ויש רוצים ליישב דודאי גם התוס' ס"ל דאינה רק מדרבנן והא דמק' מיורה גדולה היינו כיון דמצינו היתר בפירוש בתורה לא ה"ל לחכמים לאסור מה שהתורה התיר לן בפירוש לענין רואה ודו"ק ולאמ"ו נראה כך דהנה התוס' הקשו לשיטת ר"ת מיורה גדולה היינו דוקא לשיטת ר"ת דהוא ס"ל דוקא ט"ע דאורייתא עד ס' אם כן שפיר י"ל דחענ"נ אסור מן התורה בכל אסורים משא"כ לשיטת ר"ח הכהן דעל טע"כ אינו לוקה אם לא דאיכא כזית בכא"פ א"כ וודאי לדידיה חענ"נ מדרבנן ולאן קיי"ל כר"ח הכהן דעל טע"כ אינו לוקה א"כ וודאי דחענ"נ מדרבנן. [וכמש"כ בספרו כרתי ופלתי] ועוי"ל דקו' התוספות אף לשיטת ר"ח כהן דהא דס"ל דכיותר מח"ש אינו לוקה שע"כ כ"ז הוא כמכח"מ משא"כ מב"מ לרב דהוא ס"ל מב"מ כמשהו מ"מ וודאי דאמרי' חענ"נ אליבא דכ"ע וא"כ הקשו בתוס' שפיר דא"כ בגעולי מדין נמי איכא למיחש דלמא השתמש בו ביום יין שנתנסכו לעבודת כוכבים דהוא מין במינו עם הנעלה ואמרי' בכל פעם חענ"נ ובשלמא לשיטת ר"ח דס"ל דלא חענ"נ בשאר איסורים א"כ שפיר היינו יכולים להגעיל המים של איסור הנבלע בכלים ד"מ זית של מים והכלי מחזיק שלשים זיתים א"כ אם מגעילים אותו בפעם ראשון והוציא המים את האיסור ונבלע אח"כ לכלי וא"כ לא בלע רק חלק שלשים מן הזית איסור דאף דבלוע להשתא הוא נמי זית כמו הבלוע ראשונה מ"מ כיון דנפל למי הגעלה וחוזר ובולע מתי הגעלה הוי הוא בלע למ"ד חלקים מן המים של היתר וחלק א' מן האיסור א"כ כשמגעיל פעם שנית ליכא כאן כלל כמי הגעלה שנית נתינת טעם כלל רק שמי הגעלה נאסרו משהו דהוא המי הגעלה שנית נמי הוי רותח ואם הכלי מחזיק פחות מכן אסר אף כהגעלה שנית איכא כ"ס במים מגעילה ג' פעמים ובכל פעם לפי גודל הבלוע וקטנות החזקות הכלי מרבה כהגעלתו עד שנשאר הבלוע. בלתי נ"ש משא"כ ר"ח דס"ל חענ"נ גם בשאר אסורים א"כ כשנאסרו המים תחלה עד נ"ט נעשה המים נבילה וא"כ אף כשמגעילין מאה פעמים לא מהני דבכל פעם אמרי' בי' חענ"נ ובכל פעם שבלוע הוא בולע כזית אסור כמקדם כיון דליכא כלל במי הגעלה ס' נגד מה שבלוע מתוכו ונעשה המים כהאיסור נבלה א"כ הק' תוס' שפיר אליבא דרב דס"ל דמב"מ במשהו ועיין בו היטב ודו"ק. [הג"ה מהרב הג' וכו' מוה"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ דק"ק **ווילנא**. דברי הגאון בזה תמוהים לפענ"ד דהדבר פשוט דמין במינו לרב אף דהוי מה"ת דהא ילפינן מולקח דם הפר ודם השעיר מ"מ מלקות בוודאי ליכא כל זמן דליכא כזית בכדי אכילת פרס דלא עדיף ממין בשא"מ לדידן דלר"ח הכהן ליכא מלקות בטעמא וכיון דמין בשא"מ לדידן לא הוי רק מדרבנן וכמש"כ לעיל בשם הפלתי לדעת ר"ח משום דס"ה במין במינו לרב וא"כ ע"כ צ"ל דקושיית התוס' אינו רק לר"ת וכמו שמסיק בפלתי ואגב דאיירי בדין חנ"נ ראיתי לכתוב בענין מה דנסתפק הסמ"ע במשכנות זהב בסי' ק' סק"א בדברים האוסרים למעלה מס' כגון חמץ ומטבל וכדומה אי אמרינן בהו חנ"נ וכתב דמד' ר"ת בטור בסי' נ"ב מבואר בהדיא דלא אמרינן חנ"נ בדבר הנאסר במשהו אכן מד' הר"ן בפ' כ"ה דהקשה שם מהא דתנן בפ"ק דתמורה דאין המדומע חוזר ומדמע אלא לפי חשבון וכו' והוצרך לתרץ דהיכא ביה לא אמרו חנ"נ בשאר איסורין משום דלא הויא דומיא דבב"ח ע"ש הר"ן מבואר דבלא"ה אף למעלה מס' אמרינן חנ"נ כ"כ הסמ"ג שם אכן לפענ"ד נראה די"ל דהר"ן לשיטתו אזיל דס"ל דמחמץ ומטבל ודכוותייהו אוסרין מה"ת ביותר מס' וכמו שכ' הסמ"ג בסי' נ"ח בש"ך ס"ק כ"ש על שמו וכ"כ שם הגרע"א ז"ל בגליון סיו"ד וא"כ לא גרע משאר איסורים האוסרין עד ס' דגזרו בהם חנ"נ משום לתא דבב"ח וכמש"כ הר"ן אבל לפי מש"כ הש"ך בסי' נ"ח ס"ק כ"ש בשם האו"ה בפשיטות דאינו אלא מדרבנן בוודאי י"ל דלא אמרינן בהם חנ"נ דלא מבעיא לשיטת הרמב"ם והמחבר בסי' נ' דגבי בו"ח גופא במקום דאינו רק מדרבנן כגון בחלב שחוטה וכדומה דלא אמרינן חנ"נ וכמש"כ הט"ז שם נדעתם לא כ"ש בשאר איסורים דרבנן או בתערובת דרבנן אלא אפילו לדידן דלא קיי"ל כן מ"מ בלמעלה מס' בוודאי י"ל דלא אמרינן חנ"נ דכיון דעיקר הטעם דאמרינן חנ"נ בשאר איסורים הוא משום לתא דבשר וחלב ובב"ח לא מצינו דיהיה אוסר למעלה מס' מה"ת ועי' בש"ך בסימן זה ס"ק פ"ו מה שתמה על האפי רברבי ולענ"ד נראה דהאפי רברבי אזיל בשיטת מהרש"ל שהביא הט"ז בס"ק ט"ו דבשאר איסורים גופא דאמרינן דבלא בלא לא אמרינן חנ"נ דווקא בנתערב לח בלח נונן בנונן ואין ס' אבל

ביאור הגר"א

הרשב"א וש"ע שם כתבו דהחתיכה אסורה דאפשר לסוחטה אסור בכל איסורין וחילק בין דבר הנבלל ול"ק מההיא דע"ז: [יז] וי"א כו'. כדעת ר"ת בתוס' הנ"ל וע"ש שדחו כל ראיות הנ"ל וכתב הר"ן שכ"ם בירושלמי דפ"ב דערלה הלכה ר' גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשי חולין ויש בהן בנ"ט ריבה עליהם עדשים מותר עד כמה ירבה פלוגתא דרבי ור' ישמעאל בר"י ע"ד דרבי דו אמר עד שירבה על כולהון ע"ד דר"י דו אמר עד שירבה על העופלין. ורבי לטעמיה דס"ל בשמעתין תע"נ: [יח] ודוקא כו'. דרש"י ותוס' פליגי במ"ש הטור דרש"י ס"ל אפילו מקצתה חוץ לרוטב נאסר החתיכה ואין השאר מצטרף וכפי' דמתני' במקצתה חוץ לרוטב מיירי אבל תוס' שם ד"ה טיפת פי' שכולה חוץ לרוטב וכ"כ שם צ"ז ב' ד"ה אם יש כו' ע"ש והכריע הרב דבבב"ח יש להחמיר כדעת רש"י אבל בשאר איסורין כדברי ר"י וכ"כ כל הפוסקים אף בבב"ח כדברי ר"י: [יט] אם האיסור כו'. דחיישינן שמא היתה פ"א כולה חוץ לרוטב או נשאר לבדו בקדירה. ד"מ בשם או"ה. וכנ"ל בסי' צ"ג (ס"ק כ"ו) מהא דירך שנתבשל כו' ע"ש: [כ] אבל אם כו'. ר"ל אפילו ניער וכיסה אח"כ וכן מ"ש בתחלה או שהחתיכה כולה כו' ע"כ בכה"ג מיירי וכן מ"ש אבל בבב"ח אפ"ה כו' נ"כ בניער איירי וכמו שמסיק בד"מ ס"ק ב' דלא כהר"ן ע"ש: [כא] ומ"מ יש כו'. כדעת רש"י דלא היקל אלא בשאר

חידושי רע"ק

דנאסר הכל ומה הפרש לענין טעימת עובד כוכבים לבין אכילת ישראל וצ"ע : (ש"ך סקי"ב) **דמ"מ** לכ"ע אינו אלא מדרבנן. לענ"ד מדברי תו' (דף ק') מסה דהקשו דלר"א בכלי הדין איך הגעילו היורה גדולה מבואר דס"ל דהוא דאורייתא : (סעיף ד' בהג"ה) **וכן** בשאר איסורים אבל בבשר בחלב. אף בבב"ח דרבנן כך מתבאר מדברי הש"ך (רס"י פ"ז סק"ב) בס"ש

באר היטב

וקמ"ל דאין כן בשאר איסורים אלא דבטיל ברוב כשאינו מכירה כיון דאין איסור מחמת עצמה וכדלקמן ר"ס ק"ח ואז אפי' חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת ומותר לאכול כולה וא"צ להשליך אחד מהם כדלקמן ר"ס ק"ט עכ"ל והטעם דס"ל להמחבר לחלק בין בב"ח לשאר איסורים הוא משום דבבשר בחלב אין שם איסור ניכר אלא אחר התערובות ע"כ כל התערובות הוי גוף האיסור שזהו האיסור האמור בתורה עירוב בשר בחלב משא"כ שאר דברים שהוא איסור בפני עצמו ואותו הוא האיסור האמור בתורה אלא שכאן נתערב ממילא אין לך אלא ספק איסור דאורייתא ואין שייך בזה חנ"נ כ"כ במגיד משנה : **(י) האסורים.** כתב הש"ך בשם הפוסקים דמ"מ לכ"ע אינו אלא מדרבנן בשאר איסורים (וכבר כתבתי לעיל סי' נ' אפילו באיסור דרבנן אמרי' חנ"נ) : **(יא) דבוק.** כ' הט"ז בשם סמ"ק מאחר שדבוק בזה האיסור וכן התולע בגופו וכן דג טהור שנמצא במעיו לאחר שנתבשל שרץ או דג טמא ולא היה בדג עצמו ששים נגדו וכל כה"ג חיישינן

חדושי בית מאיר

אבל אם הוא שמן אוסר עד ס' כיון דהוי איסור מחמת עצמו לדידיה ע"ש : (שם ט"ז ס"ק י"ב) **מזה** נלענ"ד בדג שנמצא שרץ וכו'. כ"כ ולענ"ד בשרץ דמאיס לכל אדם (לאפוקי קרעפ"ש דנאכל להו) אין להחמיר ככל

גליון מהרש"א

מדאורייתא ועיין ש"ך סי' צ"ד ס"ק כ"ב וסימן ק"ג ס"ק י"ח: (שם בהג"ה) **וי"א** דאמרינן בכל האיסורים. ס"ם ל"א דאם בישל בו מים דלבעי מפל"ע משעת בישול האיסור סוף סימן ק"ג ועיין גליון סי' צ"ח סוף סעיף א' דאף יש וודאי ס' נגד הבלוע איסור וספק אם יש ס' נגד החתיכה נמי שרי

ובהפסד גדול ל"א בשאר איסורים נ"נ (בדבר לח) לקמן בהג"ה בסמוך כמ"ש בהג"ה כאן ועיין ש"ך סס"י ק"נ : (שם) **בכל** האיסורים. ואפי' באיסורי דרבנן עיין ס"ק ט"ז ס"ק ד' וש"ך סק"ח : (ש"ך ס"ק י"ב) **אינו** אלא מדרבנן. וא"כ בנתערבה חתיכה זו יבש אף באינו מינו להש"ך סימן ק"ט סק"ט בטלו ברוב ולהס"כ והמ"י דגם איסור דרבנן בא"מ צריך ס' צריך גם בזה ס' פ"ם בפתיחה לתערובת חלק ב' פ"ב ד"ה ויצא לנו : (סעיף ד' בהג"ה) **אם** האיסור דבוק. עיין ש"ך לעיל סימן כ"ב סק"ח ודבר שנאסר כדי נפילה ל"א ביה משום דבוק עיין ש"ך סימן צ"ו סק"ט : (שם) **כולה** חוץ לרוטב. עיין ש"ך לעיל

יד אברהם

כמלה ברוב. סי' ורוב עכ"ם כעין : (סעיף ד' בהג"ה) **דאמרי'** בכל האיסורין חתיכה עצמה נעשית נבילה. מבואר בר"ן ס"ס כל הבשר דאינו אלא מדרבנן משום גזירה דבב"ח ע"ש וכ"כ האחרונים. וצ"ע דבזית בכדי אכילת פרס דלר"ת היה לוקה על כל כזית מהתערובות דהפסק כל ההיתר להיות איסור. כמ"ש בה"ם פג"ה והטו"ד סי' נ"ח. א"כ ע"כ חתיכה נ"נ מדאורייתא. ומוכח להדיא בתוס' והרא"ש והר"ן

צבי לצדיק

(שם ט"ז ס"ק י"א) **וי"א** כו' כל החתיכה עצמה נ"נ. וכתב הפר"ח שכן קיי"ל כדעת רשב"א ואו"ה וט"ז וש"ך ושכן דעת רמ"א ואסור לסמוך על הפר"ח שמקיל בזה. ול"נ דגם הפר"ח מודה דאמרינן חנ"נ בדרבנן והם לא מיירי רק לענין מחומץ וכגון שאין בו לתא דבב"ח וכמ"ש שמהמנ"ס אין ראיה דעוף אין לו עיקר מן התורה וא"כ מה שמקיל הוא רק במה שאין לו עיקר מה"ת משא"כ בשאר איסורי דרבנן :

אבל בבשר בחלב אע"פ שאין האסור דבוק ומקצת החתיכה חוץ (יב) הרוטב אמרינן חתיכה נעשית נבילה **יד** [כב] יש אומרים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה (**טו**) אם נתערב איסור לח (ב) בהיתר לח ואחר כך נתערב הכל בהיתר אחר ואין צריכים רק ששים נגד האיסור (יג) שנפל (מרדכי פכ"ה ורשב"א ור"ן בשם ראב"ד) ויש לסמוך על זה בשאר אסורים לצורך הפסד גדול **טו** אבל לא בבשר וחלב (**טז**) [כג] ואם נתערב יבש **טז** לא אמרינן [כד] (יד) בשום איסור חתיכה נעשית נבילה.

שפתי כהן

לרש"י שפירש דמיירי שמקלתה תוך הרוטב מ"מ מוכח דאין כ"כ לאסור האחרות אלא ע"י ניעור וכסוי ונראה דמ"ש הרב דבבשר בחלב אפילו מקלתה תוך הרוטב חנ"נ היינו בשניער אח"כ עד שנכנסה כולה לתוך הרוטב ולאפוקי דלא נימא דמיד בתחלה מצטרף כל הקדרה לבטל הואיל ומקלתה תוך הרוטב כדאמרי' בשאר אסורים דהא בריישא או שהחתיכה כולה חוץ לרוטב ונפלה עליה איסור ט' ע"כ בניער מיירי דאם לא כן לא כ"כ לאסור שאר הקדרה א"כ ע"כ סיפא נמי בהכי מיירי ולענין מ"ש בשאר איסורים דמ"מ יש להחמיר לאסור אותה חתיכה נראה שהוא סברת הרב עצמו דמספקא ליה אי קי"ל כרש"י או כר"י וכמ"ש ס"ק ז' אלא דלענין שאר הקדרה לא רצה להחמיר כיון דבלא"ה י"א דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר בחלב ודו"ק ומ"מ כבר נתבאר בס"ק ד' שדעת כל המחברים והאחרונים כר"י ע"ש: **יד** **י"א דלא אמרינן חנ"נ אם נתערב איסור לח כו'.** כלומר דדוקא כשנתערב איסור לח בהיתר יבש אמרינן חנ"נ מטעם חשיבות כי החתיכות איסור ניכר ומובדל נ"כ הוא אבל לא כשנתערב איסור לח בהיתר לח כגון יין נסך ליין כשר או חלב לשומן ואח"כ נתערב הכל להיתר אחר ואין חילוק בין אם ההיתר האחר לח או יבש ודו"ק ועיין ביש"ש פרק ג"ה סי' ס': **טו** **אבל לא בבשר בחלב כו'.** ל' הט' אפי רבותי (ד' כ"ג ע"א) מיהו בבשר בחלב יש להחמיר אף בלח עכ"ל ולפע"ד אינו משום חומרא אלא דכ"ע מודו בזה כדמוכח בהדיא בש"ס פכ"ה (דף ק"ח) גבי הא דקאמר התם חלב אמאי מותר חלב נבילה הוא דגבי בשר בחלב אפילו בלח חנ"נ וכ"כ הרשב"א בתה"א דף ל"ח ע"א וע"ש: **טז** **לא אמרינן בשום איסור חנ"נ.** כלומר בין בבשר בחלב בין בשאר

בשאר

טורי זהב

וכבר כתבתי שזה סותר מה שכתב רמ"א עצמו בסעיף ב' ודקי"ל כרש"י דאפילו מקלתה ברוטב הוה ככולה חוץ לרוטב לחומרא מ"מ כאן בשאר איסורין מסתבר שיש לסמוך על רמ"א שאין נעשה נבלה כדעת ר"י: (**טו**) **אם נתערב איסור לח בהיתר לח.** הטעם בב"י בשם המרדכי לדוקא בחתיכ' עצמה מטעם חשיבות כי החתיכת איסור ניכר ומובדל הוא וכ"כ ואיך יצטרף אליה שום היתר לבטל האיסור הבלוע כו' אבל בדבר לח בלח כגון יין במים דע"א שאין האיסור ניכר ונבדל ואין כאן חשיבות איסור מתערב היתר השני עם הא' עכ"ל וכתב רש"ל פרק ג"ה סי' ס' מ"מ נ"ל לחלק דזהו דוקא שנתערב שלא כדרך בישול אבל אם הוא דרך בישול שהוא בנתינת טעם שנתערב שם איסור ואח"כ נפל מן הרוטב לתבשיל היתר צריך ס' נגד כל הרוטב שנפל ולא סגי לחשוב כמה נבלע בשיעור רוטב זה מן האיסור לפי ערך אבל לח בלח כגון יין ביין או מים במים האסורים נוכל לומר דלא אמרי' כבר נעשה כל ההיתר נבילה בפרט שהוא מילתא דרבנן דחתיכה נ"כ הוא דרבנן ואם ניתוסף אח"כ היתר שרי עכ"ד משמע מדבריו דאפילו שלא במקום הפסד לא אמרינן בלח שנעשה נבילה שלא כדברי רמ"א כאן: (**טז**) **ואם נתערב יבש ביבש.** פי' שלא בדרך בישול יחד דאז דינו לבטל האיסור ברוב על כן אם נתערב תחילה שלא ברוב א"ל אח"כ רוב נגד כל התערובות הראשון אבל אם נתבשלו יחד ודאי אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה וצריך ס' בהיתר נגד כל החתיכה: כתב הטור לדעת ר"ת שפסק שאף בשאר איסורים אפשר לסוחטו אסור וחתיכה נ"כ דוקא בנותן טעם שלא היה בהיתר ס' לבטל האיסור שנבלע בו אבל נאסר במשהו אפילו נאסר מחמת מינו שאוסר במשהו לר' יהודה לא נעשית כולה נבילה עכ"ל ומקור דין זה מדאיתא פרק ג"ה (דף ק') דרש רב כיון שנתן טעם בחתיכה חתיכה עצמה נ"כ ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהם מינה ומוקי לה אביי התם שחתיכה נבילה היתה תחילה מתבשלת עם חתיכה א' כשירה וקבלה טעם

נקודות הכסף

יובן מ"ש באות י"ד ליתא וכבר נתבאר הכל על נכון בש"ך ס"ק ו' וס"ק י"ב ע"ש: (שם ס"ק ט"ז) אין דבריו נכונים בכמה דינים שוים. וגם בתה! שהשיג על רמ"א ועל סדרישה ועל הב"ח העלה קושיות כמו שאבאר. בראש פס' של"ל דבחמץ בפסח שנתבשל עם חתיכה ואח"כ נתבשל אותה חתיכה עם אחרו' אינה אוסרת במשהו הוא דבר תמוה ושאלתי לכמה רבני קשישאי וגדולי המורים וכולם אמרו פה אחד שמעולם נוהגין לאסור כל התערובות. וכן משמע מדברי הטור א"ח סימן תמ"ז ומדברי מהרמ"א שם וכמ"ש בסמוך. וכן נראה באמת דהא מ"מ אותו טעם משהו שבחתיכה הראשונה אוסרת שוב האחרות כיון דחמץ בפסח במשהו בין במינו בין שלא במינו. ולא דמי למ"ש התוספות והרא"ש והטור גבי מין במינו לרבי יודא דאם נאסר החתיכה תחלה במשהו מחמת מינו ונתבשלה אח"כ עם חתיכות אחרות אינה אוסרת במשהו אע"ש שהם מינו דהתם היינו טעמא דכיון דלא אמרי' דהחתיכה נעשית נבלה כיון שלא נאסרה בנ"ט א"כ ליכא למימר דאותו משהו שבחתיכות יאסר כל החתיכות האחרות דכיון דחתיכה לא נעשית נבלה א"כ לא הוי אותו משהו לגבי החתיכות האחרות מינו דלא שמעינן לר' יודא דאמר מין במינו לא בטיל אלא כשאותו מין הוא של איסור לבדו אבל לא כשהא אחר מעורב בו וס"ל כיון שהחתיכה לא נעשית נבלה א"כ אותו משהו מעורב בהא אחר וחשיב אינו מינו לגבי החתיכות האחרות דהא אותו משהו הוא מעורב והחתיכות אינם מעורבים אם אין מין זה דומה לחבירו. והכי משמע להדיא ממה שכ' הר"ן סוף פרק גיד הנשה וזה לשונו ואיכא למידק הכא כיון דרב כרבי יודה ס"ל למה לי שתתן טעם בחתיכה דהא אפילו במשהו נמי מיתסרא כיון דתנן במינו לא בטיל כו' ונראה לי דכל שלא נתן טעם בחתיכה אע"ג דמיתסרא לא חשיב איסור למימר בה חתיכה עצמה נעשית נבלה וכל שאינה נעשית נבלה אינה אוסרת כל החתיכות כולן דאע"ג דאמר רבי יודה מין במינו לא בטיל לא שמעינן ליה הכי אלא בטעם אחר של היתר מעורב בו עכ"ל אבל בחמץ בפסח כתבשיל כיון דאוסר במשהו בין במינו בין שלא במינו א"כ אפילו תימא דכיון שהא אחר של היתר מעורב בו חשיב אינו מינו מ"מ הא אוסר במשהו אפילו שלא במינו: נמצא יפה כוונו הדרישה והבית חדש בזה דבחמץ בפסח אוסר אותה חתיכה לעולם אח"כ האחרות. ובמקל כרחך צריך לפרש גם דברי רש"י דחמץ בפסח דכתב כאן היינו כמ"ש בבית חדש שנתערבה החתיכה אחר הפסח או מיירי שנתערבה ביבש או מיירי שנתערבה בערב פסח אחר חצות. וכמו שאכתוב בסמוך: וראיה לדברי דהא כתב הטור א"ח סי' תמ"ז דחטה שנמצאת בקדירה נאסרה הכף שהגיסו בה הקדרה שמוה בקדרות אחרות כולן אסורות עכ"ל: ועוד ראיה ממ"ש מהרמ"א שם בהג"ה סעיף י"ב גבי חטה בתרנגולת דאם נתערבו התערובות ויש הפסד מרובה ומניעת שמחת יו"ט יש להקל בכל זה בספיקות איסור דרבנן שהוא משהו ויש להתיר שאר תבשילים שיש בהן תערובת מאותו תבשיל של הכבד שנשרה במים או נמלג עכ"ל משמע הא ודאי איסור דרבנן כגון שנמצאת חטה שלימה בודאי על בשר וכהאי גוונא יש לאסור התערובת השני ג"כ אפילו בהפסד מרובה אע"פ שהכבד לא נאסר אלא מחמת משהו: ומיהו יש להשיג על סדרישה מטעם אחר (וכמו שהשגתי עליו בשפתי כהן לקמן בסימן קל"ד סעיף קטן ט"ז ובשפתי כהן סימן זה ס"ק י"ד הראיתי מקום לעיין שם וע"ש) לפי מה שנראה מדבריו דאפילו במין במינו לרבי יודא לא אמרינן שאין החתיכה שנאסרה במשהו אוסרת שאר החתיכות אלא כשנפלה לשאינו מינה אבל כשחזרה ונפלה למינה או אוסר אותו משהו גם החתיכות האחרות והא ליתא כמבואר בתוספות והרא"ש וסה"ת להדיא. ובזה יפה השיג עליו הבית חדש וזהו. נמצא שבמה שהשיג על סדרישה דבריו נודקים בכל זולת זה שלענין חמץ בפסח לא השיג יפה ולענין מין במינו יפה השיג וכן השגתי גם אני בש"ך לקמן סי' קל"ד ס"ק ט"ז על סדרישה לענין מין במינו מדברי ס' התרומה והתוספות והרא"ש הנ"ל ומדברי האו"ה ע"ש וכן הוא בחידושי הרשב"א סוף פ' גיד הנשה והבאתי לשונו לקמן וכן מבואר להדיא מד' הר"ן שהבאתי בסמוך דלענין מין במינו אפילו חזרה ונפלה למינו אינה אוסרת ונפקא מינה לענין דבר שיש לו מתירין דקיי"ל דלא בטיל במינו וחזרה ונפלה לקדרה אחרת אפילו מינו הקדרה האחרת מותרת וכן נפקא מינה לענין חמץ בפסח כדבר יבש למאי דקיי"ל דיבש בפסח לא בטיל במינו ומחזיר כלמ"ש בש"ך סי' ק"כ סעיף קטן ט' דדבר שיש לו מתירין אפי' טעמו לא בטיל במינו וחזרה ונפלה לקדרה אחרת אפילו מינו הקדרה האחרת מותרת וכן נפקא מינה לענין חמץ בפסח כדבר יבש למאי דקיי"ל דיבש בפסח לא בטל משום דבר שיש לו מתירין כגון שנאסרה חתיכה מחמת משהו ושוב נתערבה אותה חתיכה באחרות אפי' במינן לא אמרינן שאחרות יאסרו משום דדבר שיש לו מתירין בטיל שלא במינו ואין החתיכה שנאסרה מחמת משהו נעשית נבלה א"כ אין אותו משהו שבחתיכה הראשונה אוסרת החתיכות האחרות משום דקיי"ל דכיון דהא אחר מעורב בו לא חשיב מינו לגבי האחרות כמ"ש למעלה. או נפקא מינה לענין חמץ בערב פסח דלאחר שש דלמאי דקיי"ל דחמץ הוי דבר שיש לו מתירין א"כ לא

חידושי רע"ק

(ש"ך סקי"ג) **לא** רצה להחמיר. ומ"מ בהיפוך אם היה מקצת' ברוטב ולא ניער בסוף לכל החתיכות וברוטב לא היה ס' נגד החלב ואח"כ בשלו חתיכה א' מאותן שלא נפל עליה הטפה עם שאר חתיכות בזה י"ל דכולם אסורים אף דיש בזה סברות להתיר הא' שיטת רש"י ולא נעשו שאר איסורים הב' רבינו אפרים די"ל דדוקא שיטת ר"י מצטרפין. לרבינו אפרים כיון דרוב רבוותא ס"ל כר"י אבל לסמוך על דעת רש"י בצירוף ראית רבינו אפרים י"ל דלא: (שם סקי"ד) **מטעם** חשיבות. כ"כ המרדכי ולפ"ז אף אם נתרסק החתיכה ונימוח' מ"מ צריך ס' נגד כולה דכבר נ"נ בשעת הבליעה דהא חשוב אבל ברשב"א בתהה"א (דף צ"ז) כתב הטעם דבחתיכה כיון שנשאר באיסורה משא"כ בלח דהכל נבלל הכל מצטרף לבטל עיי"ש ולפ"ז בחתיכה שנימוח' ג"כ דינו כלח כיון דהשתא הכל נבלל. (ט"ז סקי"ז) **לר'** יהודא לא נעשית כולה נבילה. והיכא דנאסר ביותר מס' כגון דנרגש טעמו יותר מס' או במתבל וסחטו אי אמרינן חתיכה נ"נ ע' בפמ"ג במשבצות זהב (סי' ק' ס"ק א' ד"ה ודע דמ"ש הטור) ולפ"ז בחתיכה שנימוח' ג"כ דינו כלח כיון דהשתא הכל נבלל: וע'

בש"ש נפקותא בדבר לענין מ"ש הרב בהג"ה סי' צ"ב ס"ר עכ"ל:

ביאור הגר"א

החתיכות כדעת ר"י כיון די"א דא"א חנ"נ בשאר איסורין משא"כ באותה חתיכה דאף לפי' ר' אפרים אסור מדינא לרש"י אף בשניער וכיסה אח"כ וכמ"ש בר"ס ק"ו וכמ"ש בהג"ה שם וכן עיקר ודלא כו': [**כב**] י"א דלא אמרינן כו'. מההיא דע"ז הנ"ל וא"צ לכל מה שדחקו בתוס' ורא"ש. מרדכי. אבל הר"ן הקשה על סברא זו ממ"ש ק"ח ב' אמאי מותר חלב נבילה כו' והכריע דבב"ח אמרינן מדאורייתא חנ"נ ואפילו בלח בלח אבל בשאר איסורין אינו אלא מדבריהם ול"נ אלא דומיא דבב"ח כו' ע"ש ופסק הרב כמותו בהפסד גדול: [**כג**] ואם נתערב כו'. ובזה מתורץ ההיא דתרומה אין הטדומע כו' וכמ"ש תוס' בפ' ג"ה שם [וכשיטתם שלא חילקו בין בב"ח לשאר איסורין וז"ש בשום איסור] אבל בלח בלח ס"ל דאמרינן חנ"נ בכל איסורים שדחקו עצמן בסוגיא דע"ז הנ"ל: [**כד**] בשום כו'. ר"ל אפילו בבב"ח כנ"ל ודלא כר"ן שחילק אף בכה"נ בין בב"ח לשאר איסורים

פתחי תשובה

ועיין בתשובת נו"ב תי"ד סוף סי' כ"ה שכתב דע"כ לא חילק הש"ך בין איסור גלול לאיסור גוש אלא כשאין האיסור דבוק ממש באותה חתיכה אלא נוגע בו אבל כשדבוק האיסור באותה חתיכה בתולדתו ונתבשל עמו בקדרה אז ע"י שכל הקדרה ולתאומים גורם שמתפשט בכולו וכדמוכח מדברי התוספות בחולין צ"ז כו' ע"ש: (**ב**) בהיתר לח. עבה"ט ס"ק י"ג בשם רש"ל (פג"ה סי' ס') דוקא שנתערב שלא כדרך בישול אבל אם הוא דרך בישול אמרינן חנ"נ ע"ש ועיין בתשובת נו"ב תניינא יו"ד סימן מ"ט במעשה בשמונה סרלא דכותא של כבשים שהותך השומן שלהם ועירבו אח"כ לתוך חמשה ויידל שומן ג"כ של כבשים והותך הכל יחד ואח"כ נתנו כל השומן לתוך ט"ו ויידל שומן אווזים ואח"כ נמצא שכבש א' היה

באר היטב

שמא פעם אחת נשאר לבדו ברוטב בסוף העירוי או שמא פעם א' הוציאוה רותחת חוץ לקדרה ונעשית נבלה ומשחזירה לא הותרה עוד ואוסרת השאר עד ששים נגדה עכ"ל ומזה נלע"ד בדג שנמצא שרץ או חתיכת שרץ בראשו ונתבשל כך עם שאר הדגים דבעינן ששים נגד כל הראש של דג דאחד דינא ואחד טעמא הוא עם שנמצא במעיו ועוד ראיה ממ"ש או"ה כלל ל"ו בתפוח שיש בו תולע דחשיב איסור הדבוק וצריך ששים בביטול נגד כל התפוח אם אין בתפוח עצמו ששים נגד התולע וכן ראיתי במהרי"ל וז"ל תולע שלדין בו הדג נמצא בדג מלוח תחוב בחכה והורה מהרי"ל לקלוף מקומו דטעמו נתבטל בס' אפילו בבישול אם יש בחתיכה שנמצאת בו ששים כנגדו וכן היה מורה על חתיכת קרעפ"ש שנמצאת בראש הדג מבושל לבטל טעמו אם יש בראש הדג ששים כנגדו עכ"ל אלא דלפי הסברא נראה דלא הוי דבוק דהא מונח במקום שאפשר לרוטב לבוא לכל הצדדין וכיון שדבר זה שחנ"נ בשאר איסורים אינו אלא מדרבנן יש לצדד גם כאן להקל ולא הוי חנ"נ וע"ל סי' ע"ב ס"ב מ"ש שם בשם הט"ז ובש"ך שם משמע דהטעם דאיסור דבוק הוא משום דממהר לבלוע טפי משאר בשר: (**יב**) **הרוטב.** כ' הש"ך ונראה דמ"ש הרב דבב"ח אפי' מקצתה תוך הרוטב חנ"נ היינו בשניער אח"כ עד שנכנסה כולה לתוך הרוטב ולאפוקי דלא נימא דמיד בתחלה מצטרף כל הקדירה לבטל הואיל ומקצתה תוך הרוטב כדאמרינן בשאר איסורים קמ"ל בבשר בחלב אינו כן ולענין מ"ש בשאר איסורים דמ"מ יש להחמיר לאסור אותה חתיכה נראה שהוא סברת הר"ב עצמו דמספקא ליה אי קי"ל כרש"י או כר"י אלא דלענין שאר הקדרה לא רצה להחמיר כיון דבלא"ה י"א דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר בחלב ומ"מ כבר נתבאר שדעת כל המחברים והאחרונים כר"י עכ"ל: (**יג**) **שנפל.** כ' הט"ז בשם מהרש"ל דזהו דוקא שנתערב שלא כדרך בישול אבל אם הוא דרך בישול שהוא בנתינת טעם שנתערב שם איסור ואח"כ נפל מן הרוטב לתבשיל היתר צריך ששים נגד כל הרוטב שנפל אבל לח בלח כגון יין ביין או מים במים האסורים נוכל לומר דלא אמרי' כל ההיתר נעשה נבלה בפרט שהוא מלתא דרבנן ואם נתוסף אח"כ היתר שרי עכ"ל משמע מדבריו אפי' שלא במקום הפסד לא אמרי' בלח שנעשה נבלה: (**יד**) **בשום.** כלומר אפי' בב"ח לא אמרי' חנ"נ ביבש ודינו כדלקמן סי'

חידושי הגרשוני

(סי' צ"ב ט"ז ס"ק ט"ז) **ואם** נתערב יבש ביבש לא אמרינן בשום איסור וכו' והאריך בפלפול וכתב משא"כ בחמץ בפסח דאף אם נסבר כאילו האיסור לחוד נפל לשם לתערובות שני אפילו לאינו מינו מ"מ אוסר במשהו. וא"כ מה מועיל התערובת שני יותר מן הראשון עכ"ל כבודו במקומו מונח אבל לא דק כדאי בתוס' שהכי שם מיירי שנפל החתיכה הנאסרת למינה וכו'. ואני אומר כבודו במקומו מונח הוא לא דק והמדקדק בדברי התוספות והרא"ש שם יראה בנקל שנדקו דברי מהרו"ך שלענין חמץ בפסח שאוסר במשהו בין במינו בין בשאינו מינו אין חילוק בין במשהו הראשון ובין משהו שני. אבל לר"י דס"ל מין במינו

פרי חדש

דרבי ור"י בר יוסי אם בשאר האיסורין אמרי' חתיכה עצמה נעשה נבילה או לא וידוע דהלכה כרבי מחבירו ורבי סבר דאף בשאר איסורין אמרינן חתיכה עצמה נ"נ והיא ראייה מכרעת שאין להרהר אחריה וכן יש להורות למעשה להחמיר כדברי הג"ה בדין חתיכה נעשה נבילה אבל באיסור דבוק אין להחמיר וכמ"ש למעלה בכמה מקומות:

גליון מהרש"א

ט"ז: (ט"ז ס"ק ט"ו) **דוקא** שנתערב שלא בדרך בישול. עיין ש"ך סימן קל"ד ס"ק ט"ו: (ש"ך ס"ק י"ד) **אמרינן** חתיכה נ"נ מטעם חשיבות. עיין סימן ק"ד ס"ב בהגה"ה אפילו יש ס' בשומן:

יד אברהם

סג"ה (דף ק') והמרדכי שם סי' תר"ס דאפילו לר' אפרים שפסקו הט"ו דלא אמרי' חנ"נ בשאר איסורין רק בב"ח. מ"מ כבית בכדי א"ש מודה. שהרי כתבו דמש"ה בב"ח ס"ל לר"א חנ"נ. וצריך לעיין נגד

צבי לצדיק

(שם ט"ז ס"ק ט"ז) **אם** כו' בנתינת טעם. נ"ע הסברא לזה דבלא בישול לא קיבל המים טעם היין רק כששופכין המים נבלל יין עמו אבל אם היה אפשר להפרידו לא היה במים טעם יין אבל אם נתבשל בו קיבלו המים באמת טעם יין. ולא משמע כן בפר"ח שכתב שטעמו כמש"כ הר"ן עי"ש ולענ"ד כדכתיבנא ויש בזה נ"מ לדינא דלפר"מ דטעמו משום לאו דבב"ח משא"כ בלוין ל"מ כן בלשון רש"ל שכ' כיון ביין משמע אפי' מבושל: (שם ש"ך ס"ק ט"ו) **אבל** כו' דקאמר התם. עיין מה שכתבתי עפ"ג בסי' נ"ט ס"ה ולדעת רש"ל מוכח כט"ז דרק בלא בישול הוא בלא"ס לא קשיא:

ועי"ל סימן נ"ט ס"ק פ"ו מדין חתיכה נעשית נבילה יז [כה] כלי הנאסר מבליעת איסור לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבילה ולא בעינן ס' רק נגד האיסור שבלע (מרדכי פג"ה ועי"ל סימן נ"ח):

ה יח [כו] יב **טיפת חלב שנפלה על הקדירה שאצל**

טורי זהב

מהגבילה ואחר כך סילק הגבילה והניח שם הרבה כשירות עם החתיכה שנאסרה תחילה דאמרינן דחתיכה שנאסרה נ"נ ואוסרת כל החתיכות הכשירות אף שיש ס' נגדה דאליבא דר' יהודה קיימינן דסבירא לי' מין במינו במשהו והקשו התוס' למה לי שהחתיכ' שנאסר' נאסרה מכח שהגבילה נתנה בה טעם הא אפי' במשהו יכולה לאסור אותם מפני שהיא מינ' כי היכי שהיא אוסרת אחר כך אחרת במשהו ותירץ ר"ת וז"ל דנהי דהיא גופא מתסרא בכל שהוא מכל מקום לא אמרינן שתיעשה נבילה לאסור כל האחרות כיון שהיא עצמה לא נאסרה אלא בכל דהו עכ"ל מבואר בזה דאע"פ שלר' יהודה הוי מין במינו במשהו מ"מ היינו דוקא שתחילה נאסר במשהו אבל אם נתבטל אחר כך במינו אין כח לאסור אם יש ס' נגד החתיכה שנאסרה ולא אסרינן מכח מין במינו במשהו כיון שאין גוף האיסור כאן אלא שבלעה מאיסור משהו ע"כ היו שאר החתיכות הכשירות מותרות אבל אם נאסרה החתיכה תחילה מאיסור הרבה שנתן בה טעם אז אוסרת במשהו את מינה האחרות ולא מהני ס' נגדה. וכיון שאמרינן סברא זאת באיסור משהו במין במינו לר' יהודה שהוא מן התורה כדאיתא ריש פ' כסוי הדם מקרא דולקח דם הפר מכ"ש שנימא הכי באיסור משהו דמדרבנן כגון חמץ בפסח דאיסור משהו שלו מדרבנן וכן ביין נסך פשיטא שכל שנאסר תחילה מחמת מינו במשהו אינו אוסר אח"כ אם נפל לאחרים ויש ס' כנגדו דאז אין משהו אוסר ומ"ה כ' הטור אפי' נאסר מחמת מינו שאסור במשהו לר' יהודה כלומר שהוא מן התורה כדפרישית וכ"ש חמץ בפסח לדידן בין במינו בין שלא במינו בס' דבמשהו אסור דלא נעשה נבילה אם נאסר במשהו שיאסר אח"כ במשהו דתרי משהו לא אמרינן. וכן ראיתי בדרישה שהביא בשם רש"ל לפרש לשון אפי' שכתב הטור על כונה שכתבתי אלא דהוקשה לו ע"ז דכיון שאיסורו במשהו מה לי בתערובת הראשון מה לי בתערובת השני בשלמא באיסור משהו דרבי יהודה דאין אוסר אלא במינו וכי נפל אחר כך בהיתר שאינו מינו משערינן כאילו האיסור עצמו נפל לשם ומבטלינן ליה בס' לפי שהאיסור עצמו אינו אוסר שם אלא בס' דדוקא במינו אוסר במשהו משא"כ בחמץ בפסח דאף אם נשער כאילו האיסור לחוד נפל שם לתערובות שני אפילו לאינו מינו מ"מ אוסר במשהו וא"כ מאי מועיל תערובות שני יותר מן הראשון עכ"ל כבודו במקומו מונח אבל לא דק כראוי דתוס' הרי שם מיירי שנפלה החתיכה הנאסרת במינה כמו שהעתקנו לעיל ואפ"ה אינה אוסרת במשהו דתרי משהו לא אמרינן. וכבר הביאו כל הפוסקים דעת ר"ת דלעיל וכן הביאו באו"ה כלל כ"ח בשם ספר התרומה וכן רש"ל בפ' ג"ה סי' נ"ח וכן הביא רמ"י בלבוש בזה דחמץ בפסח ויין נסך שנאסר במשהו לא נעשה נבלה ואם חזרה ונפלה לקדירה אחרת בטלה ברוב אם אינו מכירה ואם מכירה משליכה והשאר מותר עכ"ל. ולפי זה צריכין אנו לפרש הא דפסק בש"ע בא"ח סי' תמ"ז סעיף ח' דין תערובת חמץ בפסח במשהו בתערובת שאר איסורין כה' היינו בתערובת הראשון אבל בתערובת השני אינו אוסר במשהו את אחרים כיון שתערובת הא' לא היתה אלא ע"י משהו. ומו"ח ז"ל פירש האפי' שכתב הטור לעיל גם כן אחמץ בפסח דלא אמרינן ביה נעשה נבילה אלא הכי זה לענין תערובת חמץ אחר הפסח דע"ז קאמר הטור לא מבעיא דלא נעשה נבילה משמע דתוך הפסח אסור ואין זה מכוון דמדפוסן

שפתי כהן

בשאר איסורים אלא לעולם כל שניתוסף אחר כך היתר הוי כנתערב כן לכתחלה ודינו כדלקמן סימן ק"ט ועי"ל סימן ל"ט ס"ק ובמ"ש שם. ולענין אי אמרינן חנ"נ במליחה פסק בת"ח כלל ל"ח ד"ב דאף דנהגינן לשער כל מליחה בס' מ"מ כיון דהרבה פוסקים סוברים דכל מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה יש להתיר לצורך הפסד גדול או לעני בדבר חשוב ולומר דלא נ"נ עכ"ד ומשמע שם דאפילו בדבר שמן שאוסר עד ס' אפילו לדעת הט"ו לקמן סי' ק"ה והרבה פוסקים פסקו כן ע"ש וכ"נ עיקר וכמ"ש בספרי ודלא כבאר שבע דף פ"ב ע"ב ועי' בסי' כ"ב ס"ק י' ושם תמצא אי אמרינן בקליפה דהקליפה נ"נ ע"ש ועי"ל סי' קל"ד ס"ק ע"ו עוד מדיני חנ"נ: **יז** כלי הנאסר כו'. עיין בסעיף שאח"ז ובמ"ש שם ובסי' ל"ח ס"ה ובמ"ש שם: **יח** טיפת חלב כו'. ז"ל סמ"ק טפה שנפלה על דופן הכלי מספקא לן בפרק דם חטאת אי מפעפע בכל הכלי אי לא הלכך כשנפלה נגד הרוטב

באר הגולה

אוסרתן: יב טור בשם סמ"ג מהא דזבחים דף צ"ז מספקא

נקודות הכסף

בט"ז נאסר שם במינו אפילו באלף רק שלא במינו בטל בס' וכמ"ש בש"ך סי' ק"ב סעיף קטן י"ב לדעת הרמב"ם ע"ש וא"כ כשנאסרה חתיכה בערב פסח אחר שם במשהו מחמת מינו משום דבר שיש לו מתירין ונתבשלה אח"כ אותה חתיכה בערב פסח אפי' עם מינו אינה אוסרת דלא נעשית נבלה וגם המשהו הראשון אינו אוסר כיון שהוא אחר של היתר מעורב בו אם כן חשיב אינו מינו (ובטל בע"פ בששים) וזה שכתבתי בש"ך סי' קל"ד סעיף קטן פ"ז כגון חתיכה וכה"ג שנאסרה במשהו מחמת חמץ בפסח או דשיל"מ ונפלה אח"כ לקדרה כו' וכוונתי כן דומיא דדבר שיש לו מתירין דאינו אוסר במשהו אלא למינו וכמו שכתבתי בסמוך ואז אפילו נפלה אח"כ למינה דינא הכי ודלא כהדרישה וכמו שהשגתי עליו שם ע"ש: עוד ראיתי גמגום בדברי הטורי זהב שכתב וז"ל אלא דצריכים אנו לומר דהא דהקשו התוס' לעיל בשם ר"ת דתרי משהו לא אמרי' שם מיירי כשנאסרה חתיכה במשהו וחזרה ונפלה לאחרת וסלקוה דאין פליטתה אוסרת במשהו כל שיש ס' כנגדה אבל בלא בלא כו' דלמה לי שסלקו לחתיכה הא אפילו החתיכה שם כיון שלא נאסרה אלא מחמת משהו אינה אוסרת שאר החתיכו' וכדמוכח בתוס' ורא"ש ופוסקים להדיא דלא מיירי אלא שסילקו להאיסור עצמו אבל חתיכה הראשונה שנאסרה מחמת משהו נשארה שם. ואולי יש איזה טעות סופר בדבריו ור"ל שסלקו להאיסור ובא לומר דבלא בלא מהני אף כשסילקו להאיסור ובזה נראה הדין נכון דאם נאסר דבר לא מחמת משהו אוסרת אח"כ תערובות אחרות במשהו במינו דוקא אך הטעם לשונו לא משמע כן. גם דבריו אח"כ תמוהים: גם מה שכתב אח"כ וזה לשונו ואם נאסר שתיבטל ברוב האחרות זה תלוי בפלוגתא שהביא בש"ע באורח חיים סי' תמ"ז סעיף ס' ורצוי להחמיר בזה וכ"ש בלבוש שם להחמיר ביבש וע"כ מה שפסק כאן דאם אין מכיר החתיכה שנאסרה בפסח דבטל ברוב אינו נכון כלל וסותר ג"כ דברי עצמו אלא האיסור נשאר לעולם באיסורו זו ולפי עניות דעתי דברי הלבוש נכונים ואינם סותרים זה את זה כלל דמה דפסק כאן לא פסק בא"ח סימן תמ"ז ס"ס דלא בטיל אלא משום דהוי דבר שיש לו מתירין והיינו דוקא במינו והיינו דוקא בחמץ עצמו שנתערב במינו ביבש או כשנאסרה חתיכה בנ"ט וחזרה ונתערבה חתיכה ביבש במינו וכדין דבר שיש לו מתירין דלא בטיל במינו דוקא אבל הכא כיון שנאסרה מחמת משהו א"כ לא אמרינן דנעשית נבלה וגם לא אמרינן דאותו משהו יאסור אח"כ כל החתיכות האחרות משום מין במינו כיון דהא אחר מעורב בו א"כ חשיב אינו מינו לגבי האחרות ובטל הכל ברוב ביבש אם

ביאור הגר"א

איסורים כשיטתו: [כה] כלי כו'. ר"ל שהוא צריך ס' נגד הכלי עצמה שיחשב הקדרה עצמה כאלו היא אסורה והיינו בחדשה וכמ"ש בסי' צ"ח ס"ה אם ידוע כו' ולא אמרינן גבי כו' וראיה מס"ש (נ"ז א' וש"מ) קדרה שבשל בה תרומה כו' בנ"ט. אבל בישנה אמרינן לגבי בלוע חנ"נ כמ"ש שם ובסי' זה בס"ה וכמ"ש צ"ז ב' בבחל ועתוס' שם ד"ה אלא כו' ולא אסר כאן אלא לענין הקדירה עצמה דלא נ"נ: [כו] טיפת כו'. דבזבחים צ"ז ב' משמע דאינו מפעפע בכל הקדירה כמש"ש אמר אביי ל"צ אלא כו' אך בתוס' שם נסתפקו בזה ע"ש ד"ה בישל בו'. ולכן אם נפלה נגד הרוטב ממ"נ מותר אם מפעפע בכל הכלי הרי נתבטל בכלי שבכל הכלי יש ס' ואם אינו מפעפע רק במקום הבישול הרי נתבטלה בתבשיל ועב"י וש"ך אבל במקום הריקן אמרינן דאינו מפעפע בכל הדופן ויכולין לומר שמפעפע בקדירה עד פחות מס' טעם ונאסר כל חתיכת הקדירה ואם יערה דרך שם יאסר התבשיל אם אין בתבשיל ס' פעמים ס' פחות טעם וז"ש כל כך שאין ס' כו' ואם יערה כו' ר"ל מפני שאין ס' פעמים ס' ואסר עד סמוך לרוטב הכנגד הרוטב אין חשש כנ"ל דמפעפע לפנים: (ליקוט) טיפת חלב כו'. עתוס' דזבחים צ"ז ב' ד"ה בישל כו' וז"ל האגודה י"ל היאך מיתוקמא הך בעיא דאי בכלי שבולו חם ומיבעיא ליה אי מפעפע בכל הכלי או לא א"כ מאי פשיטא ליה פרס סה ענין דם אצל בעיא שלו הא בכיוצא בדם כגון שמקצת הכלי צונן פשיטא ליה דא"צ מריקה ושטיפה אלא מקום שבלע ופי' רשב"א כי שמע ספי ר"י כי בישולו מפעפע במקצת ומתפשט מעט יותר ממקום בישולו הלכך החמירה תורה בו לעשות מריקה ושטיפה בכל הכלי מתוך הוראת ר"י לפרתי שבכלי שבולו חם מעמידו והיה סובר שאינו מתפשט בכל הכלי שפ"א בישלו בשר בקדירה ונפל טעם חלב על דופני הקדירה מבחוץ שאינו נגד מבפנים היה ברוטב ובחתיכה ס' לבשל החלב ואעפ"כ לא רצה ר"ת להתיר משום דאין החלב מתפשט בכל דופני

חידושי רע"ק

(ש"ך סקכ"ו) ועי' לקמן סימן צ"ט ס"ח ובמ"ש שם. ואם נתערב תחילה חד בתרי ואח"כ נפל א' מהם למקום אחר ונתערב עם חתיכה א' החתיכה הא' הנשארת במקומה אסורה כיון דאין עליה הספק שמא היא השלישית הכשירה והספק רק שמא היא הראשונה הכשירה או האסורה והוא רק תערובות חד בתרי אבל הב' האחרות מותרות דעל כל א' הוי הספק אם היא האסורה או הכשירה הראשונה או הכשירה השנייה א"כ תערובתו תוך ב' וכאלו נתוסף אותו האחרון להב' הראשונות ובטל ברוב כ"כ בספר חוות דעת (סי' ק"א ביאורים סק"א) ונלע"ד דלפ"ז אף בחתיכה הראויה להתכבד הב' האחרונות שרי כיון דמה"ת הכל מותר מטעם ביטול ברוב ולגבי דרבנן אמרי' שאני אומר היתר לתוך היתר נפל למה דמספקי הכו"פ והפר"ח (רס"י ק"י) דאפי' נתערב תחילה א' בא' אמרי' שאני אומר דלא כש"ך שם: (כה"ד) וכן נראה עיקר. ואם בשלו אח"כ החתיכה זו עם שאר החתיכות

באר היטב

ק"ס ולענין אי אמרינן חנ"נ במליחה כ' בת"ח דאף דנהיגין לשער כל מליחה בששים מ"מ כיון דהרבה פוסקים סוברים דכל מליחה אינה אוסרת רק כ"ק יש להתיר לצורך הפסד גדול או לעני בדבר חשוב ולומר דלא נ"נ ומשמע שם דאפי' בדבר שמן שאוסר עד ששים כדלקמן סי' ק"ה לא אמרינן חנ"נ וכן נראה עיקר ועיין בסי' כ"ב אי אמרינן בקליפה דהקליפה נעשה נבלה וע"ל סימן קל"ד מדין

פתחי תשובה

פים כרא"ש ולפי ערך לא היה שומן מהדרא דכותא א' לא יותר מרביע ויד"ל וכתב להתיר במקום הפסד גדול ואף שרש"ל אוסר אם הוא דרך בישול. מדברי הרמ"א לא נראה כן וכן מוכח מדברי הש"ך ס"ק ע"ו (וע"ש בסימן נ"ו שכתב דנראה לו מדעת הש"ך דנוהגין בגוונא גם בבשר בחלב יש להקל בלא בלא לצורך גדול ואולי גם הרש"ע מודה בספ"מ ופל"פ ראוי לסמוך על רמ"א ובפרט שאין כאן רק ספק טריפות דשמא היה השומן מקיף וכיון שלא נודע הטריפות עד אחר שעשה הוי ס"ס שמא אינה טריפה ושמא הלכה כדברי הרמ"א. ועי' בסי'

מטה יהונתן

חם בחם ע"י בישול דנותן האיסור לא טעם בהיתר גם בשאר איסורים אמרינן חנ"נ יעו"ש ולפי זה הא דכתב הרמ"א ז"ל בהג"ה דבכו"ח אין לסמוך ע"ז ג"כ נוגע בגוונא מיירי וא"כ יפה כתב האפי' רבבי דאינו אלא חומרא מדרבנן דמן הס"ס דאמרינן דחלב נבלה היא אין ראיה כלל דהתם אף בחם הוא וע"י טעם דנתן בחתיכה טעם כחלב וכה"ג מודה האפי' רבבי דאסור מה"ת בכו"ח אבל נוגע בגוונא שהיה י"ל דגם בכו"ח אינו אלא מצד חומרא כנ"ל ליישב דברי האפי רבבי וכן צריך לפרש דברי הד"מ בסי' נ"ט אות ב' בהא דכתב שם ליישב דברי הטור ע"ש ד' הרשב"א ז"ל בתשובה דמחלק וכתב דדוקא אם נתערב לא בלא או יבש ביבש או אמרינן דאם ריבה עליהן שוגג מותרין וכו'. ולכאורה הא הטור כתב סתם דכל האיסורין וכו' ומשמע דאיירי אפי' בכו"ח וכמו שמסיק בד"מ בטעמו שם ובכו"ח הא מבואר בהדיא בגמ' דאף לא בלא חנ"נ מה"ת דהא מוקמינן חלב נבלה היא וא"כ ע"כ צ"ל דבגוונא ונגע מיירי אמנם כאמת מסיגרת לשון הטור שם משמע דאיירי בתבשיל חם שנפל בו איסור. ואי לא יתכן כלל אי' בד"מ שם ועדיין צ"ע. ע"כ הא"כ מהרב הגדול וכו' מוהר"ר **שלמה הכהן** נ"י מ"צ דק"ק ווילנא]: (סעיף ה') **טיפת** חלב שנפלה על הקדירה כו'. דין זה מקורו מסמ"ג וז"ל טפה שנפלה על דופן הכלי מספקא לן בפ' דם חטאת אי מפעפע בכל הכלי או לא כו'. ועיין ש"ך ס"ק י"ח שהביא לשונו ותמה בפסקו של הסמ"ג

דגול מרבבה

אפ"ס אסור כדי נטילה כמו שפסק המחבר בסי' ק"ה ס"ה וכן מסיק הש"ך שם: (שם ש"ך ס"ק ס"ז) **ולענין** אי אמרינן חנ"נ במליחה פסק בת"ח וכו'. ולקמן סי' ק"ה סעיף ס' בהג"ה משמע דאמרי' במליחה

חדושי בית מאיר

בכל זה מחמת המבואר ס"ס ק"ד וכן מסיק בעצמו סי' ס"ד. ואולם אם נתבשלו בהדי הדדי אז יש לעיין בדבריו ואף לדעת הש"ך ס"ס ק"ו מ"מ נלע"ד אין להתיר מצד איסור דבוק: (בש"ך ס"ק ס"ז) **ולענין** וכו'. ולומר דלא

גליון מהרש"א

(סעיף ד' בהג"ה) **בשופו** ולא בעינן ס' רק נגד האיסור שבלע וגם אם הכלי ישן ושל חרס אם יש הפסד שרי זולתי באיסור בב"ח ובכלי מתכות ועץ אף בב"ח שרי בהפסד מרובה ש"ך סי' צ"ח ס"ק י"ח וס"ק כ"א ובגליון שם: (ס"ז ס"ק ע"ז) **ומש"ה** כתב הטור כו' וכ"ש חמץ בפסח לדידן. בפ"א סימן תס"ז ס"ק י"ג

כתב על הט"ז שהפריז על המדה: (ש"ך ס"ק ע"ו) וכ"כ הרשב"א. עיין לקמן סימן צ"ט ס"ק י"ד: (שם ס"ק פ"ז) ועיין לקמן סימן צ"ט ס"ה. עיין מ"ש שם ס"ו ס"ק כ"א לענין אם היה רוב היתר אי חוזר איסור להיות היתר לבל ניעור ביה חוזר וניעור: (כה"ד) **בדבר** חשוב ולומר דלנ"נ. ודבר שנאסר כדי נטילה עיין סימן צ"ו סקי"ט: (ש"ע סעיף ס') **שנפלה** על הקדירה שאצל האש. אבל נפלה על אוזן הכלי לא

יד אברהם

כל החתיכה שנפל עליה הטיפה ולא סגי בביטול קיפה לחוד. לפי שבכ"ח נעשה כל התערובות איסור דלוקה על אי כזית בשר ואי כזית חלב כדאי' בפ"ס ע"ש. מוכח להדיא דה"ה נמי בכל שאר האיסורין. היכא דנעשה כל התערובות איסור ולוקה על כל כזית ממנו דהיינו כדי א"פ אמרי' שפיר חנ"נ וצריך לשער ששים נגד כל התערובות לג"ע וזה ברור: (שם בש"ך ס"ק ס"ז) **ולענין** אי אמרינן חנ"נ במליחה כו' יש להתיר לצורך הפסד גדול כו' וכ"נ עיקר. וביאר הטעם יפה בספרו שהאריך בכללתיו סי' ק"ה. והט"ז כלל נ"ח ס"ק ה' לא ראה את הס' הנ"ל ולכן השיג עליו בחנם. וזה שלא ראה ספרו שהאריך בכם לו ג"כ שהביא דברי הג"ה סי' ק"ה ס"ח בצ"ע דמשמע שמיקל גם בגלויים. ולפמ"ש שם יש להקל גם בגלוי כמו שכתבתי שם. כתב הטור לדעת ר"ת דס"ל דאמרי' חנ"נ בשאר איסורים וצריך לשער ס' נגד כל החתיכה דוקא שנאסרה בנ"ט אבל נאסרה במשהו לא נעשית כולה נבילה עכ"ל. ונלע"ד מוכח להדיא בתוס' והרא"ש פג"ה (דף ק') והר"ן ס"פ כה"ג והרא"ש פ"ב דעבודת כוכבים וטוש"ע סי' קל"ד ס"ד. דדבר הנאסר מחמת משהו לא נעשה נבילה. ואם נפל אח"כ בהיתר אחר א"צ לשער רק לפי ערך השיעור איסור הראשון. ואפי' לא בלא שנתערב יבש. והרי יש כאן משהו מאיסור הראשון ממש. אפ"ה א"צ לשער נגד כל התערובות. ולא דמי למ"ש הט"ז גבי חמץ בפסח דאמרי' פרי משהו בלא בלא דשאני התם דגם בזאת התערובות אוסר איסור הראשון במשהו והרי יש כאן משהו ממנו. אבל אם בזאת התערובות אין אוסר איסור הראשון במשהו אלא בנ"ט צריך שיהא נותן בו טעם. והכי מוכח להדיא בהא"י פ"ב דע"ז גבי יין נסך שנפל לבור של יין היתר דנאסר במשהו. ואח"כ נפל שם קיתון של מים דאמרי' שלא את מינו כמו שאינו ושא"מ רבה עליו ומבטלו. וכתב הרא"ש וז"ל ופה דלא אמרינן כאן חתיכה נעשה נבילה ויצטרך מים לבטל יין דהיתר ויין דאסור לפי שלא נפל מן היין האסור כדי נתינת טעם בהיתר אלא במשהו וכל דבר הנאסר במשהו לא אמרי' חנ"נ עכ"ל. ומביאו הב"י בסי' זה ובסי' קל"ד. וכ"ה בש"ע שם ס"ד ע"ש. וכ"מ לענין דבר שיש לו מתירין דאוסר במינו במשהו ושלא במינו בנ"ט כמ"ש ר"ס ק"ב. ואם נתערב במינו ונאסר במשהו ונתערב תערובות זאת בשא"מ שאיסורו בנ"ט. צריך שיהא איסור הראשון נותן בו טעם. וא"צ לשער נגד כל התערובות רק לפי חשבון איסור הראשון שבו. ומיהו אם התערובות בעין בפ"ע נשאר באיסורו לעולם. כי זהו אפי' לדעת ר"ת. כמ"ש התו' והרא"ש פג"ה והש"ע ר"ס ק"ו. וזה ברור. ושוב ראיתי בס' א"ז בא"ח סי' תמ"ז שהקשה ע"ד הרא"ש הללו והניח בצ"ע אמ"ש משום שנתערב תחילה במשהו דמה בכך הא מ"מ אותו יין עצמו אסור. ולפמ"ש לק"מ דמ"מ אינו אוסר במשהו להמים דלא חמיר מאילו נפל עתה היין האסור לתוך המים: (סעיף ה') **טיפת** חלב שנפלה על הקדירה.

האש מבחוץ אם נפלה כנגד התבשיל ט אין צריך אלא ס' כנגד (טו) הטיפה (יז) שמפעפעת לפנים והוי כאילו נפלה בתבשיל ואם נפלה במקום הריקן (יח) י והיא מפעפעת ברופן הקדירה (יט) עד

שפתי כהן

הרוטב ויש ברוטב ס' מן הטפה מותר ממ"נ אי מפעפע בכל הכלי הרי נתבטל ואם אינו מפעפע אז לא יאסר (כלומר אם אינו מפעפע בכל הכלי אז לא יאסור משום דמסתמא מפעפע לפנים והוי כאילו נפלה בתבשיל כך פי' ב"י) אבל בנפלה בריקן שמא מפעפע בדופן הקדרה עד סמוך לרוטב כ"כ שאין ס' מן הטפה ונעשה אותו מקצת כלי נבילה וכשיערה כו' עכ"ל וע"פ הדברים האלה הם דברי המחבר אלא שקיצר בלשון וע"ל סימן קכ"א ס"ק י"ז: יט א"צ אלא ס' כנגד הטיפה. היינו להתיר התבשיל אבל הקדרה מ"מ אסורה ויערה מיד התבשיל בלבד

טורי זהב

דמדפוסק הטור דגם לר' יהודה במינו במשהו לא נעשה נבילה כל שכן בחמץ אפילו תוך הפסח כיון שמשהו שלו אינו אלא מדרבנן וכן נראה עיקר אלא דצריכין אנו לבאר דהא דכתבו התוספות לעיל בשם ר"ת דהרי משהו לא אמרינן הם מיירי שחתיכת האיסור היתה ניכרת ולא הסירו הם אלא פליטתה שאינה אוסרת במשהו וע"כ בחמץ בפסח נמי אין להקל אלא כשנאסרה חתיכה במשהו וחזרה ונפלה לאחרת וסלקוה דאין פליטתה אוסרת במשהו כל שיש ס' כנגדה אבל בלא בלא שנתערב בדרך זה אין להקל כיון שכבר נאסר של הראשון בתערובתו לא מהני ליה אחר כך תערובת השני דאותו איסור אינו מתבטל לעולם וכן חתיכה ביבש שנאסרה מחמת משהו ואין מכירין אותה נשארת באיסור ואם נאמר שתיבטל ברוב שאחרות זה תלוי בפלוגתא שהביא בש"ע סי' תמ"ז סעיף ט' ורחוי להחמיר בזה וכן פסק בלבוש שם להחמיר ביבש ביבש וע"כ מה שפסק כאן דאם אין מכיר החתיכה האסורה בפסח דבטל ברוב אינו נכון כלל וסותר ג"כ דברי עצמו שם אלא האיסור נשאר לעולם באיסורו בפסח ואין לנו היתר רק אם מכירו וסילקו דאין פליטתו אוסרת במשהו כיון שלא נאסר רק מחמת משהו תחילה כן נלע"ד ברור ונכון: (יז) שמפעפעת לפנים כו'. בא"ה כלל ל"א בשם סמ"ק כתב זה לדרך ממה נפשך אי מפעפע לתוך הרוטב הרי נתבטל הטיפה בששים ואם אינו מפעפע לתוכה ממה יאסר מ"מ יערה התבשיל מיד ובלבד השני שלא כנגד נפילת האיסור ואל יניחו להצטנן כך מאחר שנפלה הטיפה כנגד הרוטב שמא יפעפע יותר עכ"ל מבואר מזה דהקדירה אסורה ולא חשבינן כאילו נפלה לתבשיל אלא לענין היתר התבשיל לחוד ורש"ל כ' פ' גיד הנשה סימן ל"ז בזה אף הקדירה מותר מן הדין לבשל בה בשר עוד אלא שלכתחלה אסורה להשתמש בה אפילו בשר שנראה כאילו נאסר בחלב כו' עכ"ל וכן נראה עיקר כמו שאזכיר בסמוך: (יח) והיא מפעפעת. פי' אפשר שהפעפע ויש לחוש לזה: (יט) עד סמוך לרוטב וכו'. לפי פירוש ב"י נ"ל דכל שמפעפע יותר הוי היתר יותר דיש הרבה לחלוחית באותו מקום של נפילת הטיפה והתפשטות' ק"ל טובא דלמה אמר בזה כ"כ שאין ס' נגד הטיפה אלא היה לו לומר שמא לא מפעפע אלא דבר מועט שאין במקום ההוא ס' ותו דלשון כל כך משמע שרוצה להגדיל השיעור ואח"כ אמר שלא יש שם ס' דמשמע שבא להקטינו. ונ"ל דלכל הדעות שמביא הטור לא ס"ל שלחלוחית שבתוך הכלי יוכל לבטלה לטיפה כי מי יודע כמה יש שם לחלוחית כדאמרינן בסי' צ"ח דמשערינן בכל הקדרה דלא ידעינן כמה נפיק מיניה הכי נמי לענין זה ואף על גב דהב"י מביא בשם מהר"מ במרדכי וז"ל וכיון שאין מתפשט בכל דופניה היאך לומר שכל לחלוחית שבדפנות מסייעים לבטל כו' לדוחא דמי לאח כתב כן שאפי' היה ידוע לנו שיעור הלחלוחית שיש שם כדי לבטל מ"מ לא מהני דבלחלוחית לא מפעפע כלל וע"כ נראה בכל פשט זה דכמה דמתפשט גרע טפי שאוסר מקום ההוא ואינו מתבטל כלל והמשך דברי הטור הם כך בתחלה כתב שיש איסור בטיפה בכל הבזיונתיה ואח"כ מפרש עד היכן יש כח לאיסור דהר"מ כתב דאם יש ששים דמהני ששים פעמים ששים דמהני נמשך מזה ב' חומרות וקולא אחת. חומרא אחת דאפילו נפלה נגד התבשיל לא אמרינן דהתבשיל מבטלה. חומרא ב' דהקדירה נשארה אסורה דדבר זה דומה לחתיכת נבילה שנפלה לקדירה ונתבטלה ואתה מכירה ודאי היא נשארה באיסורה ה"נ בהאי מקום שנתפשט שם האיסור נעשה נבילה ממש עד עולם. וקולא אחת דיכול לערות את הרוטב תיכף מן הקדירה בעודה חמה כיון שיש בתבשיל ששים נגד האיסור כולו וספר המלות חולק וסבירא ליה להיפך ממש דהיינו דסבירא ליה דיש ספק אם יש פעפוע לטיפה או אמרינן שאינה זזה ממקומה כלל לא כמו שכתב ב"י דיש ספק עד היכן כח הפיעפוע אם בכולו או במקצתו דהא הספק בגמרא פרק דם חטאת אינו בדרך זה אלא אם מפעפע מן התבשיל החטאת חוץ למקומו בשאר הכלי ואוסרו וה"נ כן הוא ועל כן כתב כאן אם נפלה נגד התבשיל מותר ממה נפשך אם מפעפע בכולו פירוש שהטפה מפעפעת ממקומה למקום אחר ונקט לשון בכל הכלי דגריר בתר לשון הגמרא שזכרנו ובאמת לא נתכוין כאן אלא אם יש לו פעפוע כלל

באר הגולה

לן אי מפעפע בכל הכלי או לא: י פי' חיישינן שמא אינה

הגהות הט"ז

(סי' צ"ב בט"ז סעיף י"ט) דבלחלוחית לא מפעפע

נקודות הכסף

אינו מכירה: שוד ראיתי שנגה בדברי בעל טורי זהב שנראה מדבריו דרבי יודא דס"ל מין במינו לא בטיל וכן לדידן בחמץ בפסח או דבר שיש לו מתירין וכה"ג היכא שנאסרה חתיכה מחמת משהו במינו ונפלה לקדרה אחרת דאינה אוסרת במשהו דמכ"מ ששים בעינן נגד החתיכה שנאסרה. אף שגם בדרישה נראה קצת כן. מ"מ לפי עניות דעתי שגגה היא דכיון דאמרינן דלא נעשית נבלה מחמת שנאסרה במשהו ואם כן למה יצטרך אחר כך ס' נגד החתיכה וכן מוכח בתוס' והרא"ש סוף פרק גיד הנשה דלא בעי ס' ע"ש גבי מה שהידלנו גבי יין נסך שנפל לבור ונפל אחר כך קיתון של מים. וכן הוא להדיא בהרא"ש פ' בתרא דעבודת כוכבים וז"ל והא דלא אמר חתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות ויצטרך מים לבטל היין דהיתר ויין לאיסור לפי שלא נפל היין האסור כדי נתינת טעם בהיתר אלא במשהו נאסר וכל דבר שנאסר במשהו לא אמרי' חתיכה נעשית נבילה דקאמר בפרק גיד הנשה וכו' עד והשתא אמאי איצטריך לך למימר שנתנה טעם אפי' בלא נתינת טעם נמי אסרה חתיכה נבלה לאסור חתיכות לרבי יודא דאמר מין במינו במשהו אלא ודאי אע"ג דמין במינו נאסר במשהו מן התורה לא אמרינן שתעשה חתיכה נבלה ותצריך ס' לבטל את כולם אם לא שנאסרה בנתינת טעם וכ"ש יין נסך לרבי יוחנן דאינו אוסר במשהו אלא מדרבנן לא מצריכין לבטל גם ההיתר עכ"ל וכן הוא להדיא בחדושי הרשב"א סוף פרק גיד הנשה וז"ל רבותינו בעלי התוס' ז"ל תירצו דאפי' מאן דאית לי' החתיכה עצמה נעשית נבלה לית ליה שתהא צריכה ס' כמותה כנבלה עצמה אלא א"כ קבלה תחלה טעם מן האיסור אבל בכל שהוא היא עצמה אסורה אבל לאסור אחרים ולהצריך ששים כמותה לא. ופירשו בענין זה הא דאמרינן בשלהי עבודת כוכבים יין נסך שנפל לבור כו' עכ"ל וכ"כ להדיא בס' התרומה דף מ"א ע"א וז"ל

חידושי הגרשוני

במינו במשהו יש לחלק שהיר בין משהו ראשון לשני כי משהו שני לא מקרי עוד מין במינו. ע"ש ותמצא דברים אמתיים. ומה שהקשה מהרו"ך כי נפל אח"כ בהיתר וכו' כוונתו לדייק ל' הטור שכתב לא נעשה כולה נבילה. עכ"ל הגאון. וכתב גדול אחד בספרו קושית זו של ט"ז הקשה ג"כ הש"ך על הדרישה בסימן קל"ד ס"ק ט"ו והשיב בזה על הדרישה שנראה מדבריו כאן דכשחוזר ונופל במינו לא אוסר אותו משהו גם החתיכות האחרות ובזה ליתא ע"ש. והביא הגדול הזה עוד ראי' לדבריו של הגאון מהו"ל גרשון ז"ל בנקודת הכסף כתב הש"ך ג"כ שצדקו דברי מהרו"ך ז"ל לענין חמץ בפסח שיש לחלק חמץ בפסח שאוסר במשהו בין במינו ובין בשאינו מינו ואין חילוק בין משהו לראשון למשהו שני אבל לר"י דס"ל מין במינו במשהו ליכא למימר שאותו המשהו יאסור אח"כ כשנתבשל עם אחרות ג"כ במשהו דלא שמעינן לר"י דאוסר מין במינו במשהו אלא כשאותו המין הוא של איסור לבדו אבל לא כשהוא אחר מעורב בו והכי נמי כיון שהחתיכה לא נעשית נבילה דלא נאסרה במשהו ולא קבל שום טעם. א"כ לא הוי אותו המשהו בין במינו לגבי האחרות דהא אותו המשהו מעורב בכח אחר של אסור וחתיכות אחרות אינם מעורבות ואין מין זה דומה לחבירו. ולזה כיון גם הגאון הנ"ל. וגם הש"ך הביא ראיה לדבריו של הגאון הנ"ל מן הר"ן בס"פ גיד הנשה שכתב כן בהדיא לדעת ר' יהודה והאריך עוד

ביאור הגר"א

הקדירה ואין דאוי לומר שכל הלחלוחית בדפנות מסייע לבטל נמצא שבמקום א' נפל הכל ועב דופנו באותו מקום נעשית נבילה וחוזר ואוסר כל הקדירה אם אין בו ס' לבטל שיעור דופני הקדירה שבשיעור העובי צריך לשער דלא ידעינן כמה בלע קודם שנפל החלב ורשב"א היה נראה לו להתיר אף שלא רצה לעשות מעשה הוראת הקדוש ר"י והיה נ"ל לדמות לב' קדירות אחד של בשר וא' של חלב שנוגעת זו בזו ולא שמענו מעולם תאוסרו וכ' ר"ש בשעת הדחק כגון שבת ואורחים ולעני בדבר חשוב היה מתירו ועסמ"ק. והנה מה שדימה לב' קדירות לא נראה דמה"ת כתב טעם דב' קדירות שמותרין כמו ב' חתיכות בלא רוטב דאין מפעפע מזו לזו כמ"ש בפ' כ"ה (ק"ח) משא"כ בקדירה א' דדמי לחתיכה א' וחלב הוא דבר המפעפע כמש"ש וכמ"ש תוס' שם. ומ"ש רשב"א בשם ר"י כי מתפשט טעם יותר כו'. בזה תירץ הקושיא הנ"ל כי ודאי בצונן אין מתפשט יותר אבל דם שנפל על הבגד ידוע שמתפשט קצת יותר ודמי לכלי בחמין ואיבעיא ליה אי החמירה תורה בקדשים או לא ורצה לפשוט לו מדם. ובזה מתורץ קושית תוס' ד"ה הנ"ל מאי קמיבעיא ליה אי מפעפע כו' א"כ כו'. דבאמת ידע שאין מתפשט בכל הכלי רק בקדשים איבעיא ליה אם החמירה תורה הואיל ומתפשט מעט

באר היטב

חנ"נ וכתב בט"ז דמ"ש רמ"א אם נתערב יבש ביבש פירושו שלא כדרך בישול יחד דאז דינו דבטל האיסור ברוב ע"כ אם נתערב תחלה שלא ברוב א"נ אח"כ רוב נגד כל התערובת הראשון אבל אם נתבשלו יחד ודאי אמרינן חנ"נ וצריך ששים בהיתר נגד כל החתיכה וכו' עוד וז"ל כתב הטור דלדעת ר"ת שפסק אף בשאר איסורים אפשר לסוחטו אסור וחנ"נ דוקא בלח שלא היה בהיתר ששים לבטל האיסור שנבלע בו אבל נאסר במשהו אפי' נאסר מחמת מינו שאסור במשהו לר' יהודה לא נעשית כולה נבלה והטעם דהרי משהו לא אמרינן וכתב עוד וכיון שאמרי' סברא זאת באיסור משהו במין במינו לר"י שהוא מן התורה מכ"ש שימתא הכי באיסור משהו דמדרבנן כגון חמץ בפסח דאיסור משהו שלו מדרבנן וכן ביין נסך שהיפא של שנאסר תחלה מחמת מינו במשהו דאין אוסר אח"כ אם נפל לאחרים ויש ששים כנגדו דאז אין משהו אוסר וחתיכה ביבש שנאסרה מחמת משהו ואין מכירין אותה נשארה באיסורה ואין לו היתר רק אם מכירו וסילקו דאין פליטתו אוסרת במשהו כיון שלא נאסר רק מחמת משהו תחלה וכ"פ הב"ח ע"ש (ובנקה"כ חולק על הט"ז בזה וכתב שאלו לכל רבנן קשיאי וכולם אמרו פה אחד שמעולם נהגו לאסור כל התערובות וע"ש שהאריך הרבה דינים בענין זה ושייכים ג"כ להלכות פסח): (טו) הטיפה. כ' הש"ך היינו להתיר התבשיל אבל הקדירה מ"מ אסורה ויערה מיד התבשיל לבד האחר וז"ל הסמ"ק טפה שנפלה על דופן הכלי מספקא לן בפ' דם חטאת אי מפעפע בכל הכלי או לא הלכך כשנפלה נגד הרוטב ויש ברוטב ששים מן הטפה מותר ממ"נ אי מפעפע בכל הכלי הרי נתבטל ואי אינו מפעפע אז לא יאסר כלומר אם אינו מפעפע בכל הכלי אז לא יאסור משום דמסתמא מפעפע לפנים והוי כאילו נפלה בתבשיל עכ"ל (אבל קשה לי דלפ"ז למה יאסר הקדרה ולא אמרינן ג"כ ממ"נ אי מפעפע בכל הכלי הרי נתבטל ואי אינו מפעפע בכל הכלי וא"כ מפעפע לפנים ויהא מותר גם הקדרה וכן יש להקשות למה זה פשוט דאם מפעפע בכל הקדרה דודאי

פתחי תשובה

ג' שם של' כיון שטעם סקולא בלא הוא שאין חתיכה הנאסרת ניכר ונבלל לפ"ז אם התפשט זייד"ל טרם שנתערבו עם הט"ז זייד"ל בבל נקרשו הוי כמו חתיכה וגם רמ"א מודה שנ"נ ואולי כיון שמשפט שנתערב היה לח ולא נ"נ לדעת רמ"א שוב לא אמרינן שכשנקרש יהיה נעשה נבילה שלדבר זה שהחתיכה נ"נ בשאר איסורים חידוש הוא ואין לך בו אלא חידושו שבשעה שנתערב יהיה נ"נ אבל לא אח"כ בעת הקרישה שהרי אז לא נתוסף בו איסור אלא שנעשה בעצמו ונעשה קרוש ואיך מעצמו יתחדש איסור ומ"מ לא ברור לי הך סברא ע"ש שהעלה לענין הנהלה הנ"ל דכיון שאין כאן רק ספק טריפה וגם הוא מב"מ הרוצה להקל אין מוחה

מטה יהונתן

י"ל ב' פירושים דז"ל הגמ' פ' דם חטאת ד' צ"ג איבעיא להו בישול במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי או לא א"ל אין טעון מסתברא כבגד מה בגד אין טעון כיבוס אלא מקום דם אף כלי אין טעון מריקה ושטיפה אלא במקום בישול א"ל מי דמי דם אינו מפעפע בישול מפעפע ועוד תניא חומר מריקה ושטיפה מהזהב בישול במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי א"ל אי תני' תני' וכו' יכול שאני מרבה אף תרומה ת"ל אותה פרט לתרומה ופריך ותרומה לא בעי מריקה ושטיפה והתניא קדירה שבישל בה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישל בכ"ע אמר אביי לא נצרכה לאומר מר בישול במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי ומפרש הרשב"א דוודאי אם בישל במקצת כלי מפעפע בכל הכלי רק דלאינו מפעפע למעלה במקום שבישל רק טעם קלוש וזה היה חומרא דחטאת דאפי' למעלה צריך מריקה להוציא טעם קלוש א"כ י"ל דזה ד' של הסמ"ג דוודאי א"א דמפעפע בכל הכלי אלא דמספקא לי' אי הפי' כהרשב"א א"כ אפי' נבילה במקום הריקן מגעלסין את התבשיל לבטל המפעפע כולו אי הפי' הוא כפשוטו דאותו בא למעט מתרומה היינו דאינו מפעפע כלל רק דבחטאת גזירת הכתוב הוא שטעון מריקה ושטיפה וה"א דה"ה לתרומה לכך כתב רחמנא אותה פרט לתרומה לפ"ז אם אמרי' כפי' רשב"א א"כ שימתין רק עד שיצטנן דהוא כבר בטילה אבל א"א דאינו מפעפע כלל א"כ הטיפה עומד שם במקומו ואסור לערות באותו צד או שצריך להמתין עד שיצטנן והא דכתב הסמ"ג אבל בנפלה בריקן שמא מפעפע עד דופן הקדירה סמוך לקדירה כ"כ שאין ס' נגד הטיפה ונעשה אותו מקצת כלי נבילה כו' היינו היכא דדופן הכלי הוא עב עד שאם יערה התבשיל דרך דופן הכלי במקום שנפלה הטיפה לא יהי' ס' בתבשיל דאז אוסר התבשיל וכל ספיקא של הסמ"ג הוא אם מפעפע כלאורך או ברוחב הכלי או י"ל דזהו ספק של הסמ"ג וכן הוא משמעות כל האחרונים בדעתו ז"ל דמפרשים דברי הסמ"ג כך דזה ודאי שבישול במקצת מפעפע למעלה ממקום בישול אלא דמספקא ליה אי מפעפע בכל הכלי או אינו רק מקצת הכלי ואם מפעפע בכל הכלי א"כ מגיע שליטתה גם בתבשיל ומתבטל בס' אבל א"א דאינו מפעפע בכל הכלי א"כ יש לחוש שמא מפעפע בדופן הכלי כלאורך וברוחב עד שאין ס' נגד הטיפה וצ"ל ואוסר התבשיל אח"כ כשיערה ממנו לכך צריך להמתין עד שיצטנן ולפ"ז אפי' דופן הכלי הוא דק מאד אפ"ה אסור לערות ממנו וכ"ד הש"ך ס"ק כ"ג שכתב וז"ל ועי"ג דלכאורה אין דומה לכף וכו' מ"מ כיון שאפה בא לאסור דופן הקדירה מחמת הטפה ע"כ נ"ל שמא בישול אינו מפעפע

חדושי בית מאיר

דלא נ"נ. נ"ב לענין דנצריך ס' נגד החתיכה שהחלב דבוק בו אלא ביש ס' בין הכל נגד החלב הכל שרי חוץ מהחתיכה שהחלב דבוק בו שיאסר מטעם שמא נמלח הוא תחלה וע"ש ועיין סימן ק"ה ובמ"ש בלדו

גליון מהרש"א

נאסר בא"ה סוף ס"ק ל"ג: (ש"ך ס"ק י"ט) אבל הקדירה מ"מ. עיין ט"ז כאן ועיין סוף סימן צ"ט ואף לט"ז שם הא מ"מ כאן גם גזירה ליכא דאם יבשל בפחות מס' כנגד הטיפה א"כ לא יצא לחוץ מידו אם מן הטיפה ולמטה לשולי קדירה לחוד ליכא ס' ניחא דדלמא יבשל עד נגד הטיפה במכוין ואם הוא כלי שאין דרכו להשתמש בו דבר מועט הכלי מותר פ"ח: (בא"ד) מ"מ אסורה. עיין ט"ז ס"ק כ"ד ואם היה רק מים בקדירה ונפלה הטפה נגד המים אף אם אין ס' במים נגד הטיפה הקדירה שרי שיש בכל פעם ס' נגד המים בא"ה ס"ק ל"ג: (ש"ע סעיף ס') ואם נפלה במקום הריקן. ואם הקדירה מכוסה דינו

יד אברהם

אם נפלה כנגד התבשיל א"צ אלא ס' נגד הטיפה. כתב המרדכי פ' כה"ב דס"מ שראינו הטיפה מקודם ועמד עליה כמה היתה. אבל אם לא ראינו אותה אלא לאחר שנפלה, חיישינן שמא נבלעת בדופן הקדירה וצריך לשער ס' נגד עובי הדופן שנפל עליה הטיפה. ע"ש ומביאו הפר"י: (שם) ואם נפלה במקום הריקן כו'

סמוך לרוטב כל כך שאין ס' כנגד הטיפה הרי נאסר אותו (טז) מקום הקדירה ואם יערה התבשיל דרך מקום הקדירה שנאסר כ הרי יאסר התבשיל וזה (יז) תקנתו שיניחנה כך כא ולא יגע בה עד שתצטנן:

הגה [כז] ודוקא אם הקדרה ישנה כב אבל אם היא חדשה בכל ענין א"צ ס' רק נגד הטיפה שנפל עליה כג [כח] כדלקמן סי' צ"ד גבי (יח) כף:

ו (כ) כד [כט] י נהגו העולם לאסור כה כשנפלה על הדופן שלא כנגד (יט) הרוטב ודוקא כשנופל

טורי זהב

כלל חוץ למקומו הרי נתבטל מחמת התבשיל דכיון שיש לו פעפוע ממילא נכנס לפנים לתוך התבשיל הרי בא התבשיל ומבטלו ואם לא מפעפע כלל אלא עומד במקומו אין כאן איסור כלל כיון דאינו מתפשט כלל ממקומו ממילא אינו נכנס לפנים וע"כ לא הוצרך הטור להביא חלוקה זאת כי הוא דבר פשוט ולא קשה מ"ש ב"י בזה ונכנס לתרץ כמבואר בדבריו והנה לפי זה הקדרה גם כן מותרת דאם מפעפעת לפנים הוה כנפלה לתוך התבשיל ממש ואז גם הקדרה מותרת דאנו חושבים דופן הקדירה כאילו הוא חלק מן התבשיל ממש ואם אינה מפעפעת לא יאסר גם התבשיל שיבשלו בה אח"כ דמאי שנא מן הראשון ואח"כ אמר אם נפלה כנגד הריקן אז נאסר חלק גדול בקדירה דשמא מפעפע חלק גדול ועכ"פ לא עד הרוטב דאל"כ הוי כנפלה נגד התבשיל שזכרנו כיון שגם כאן יש חיבור למפה עם התבשיל וכ"ת דאכתי יש היתר לתבשיל שיש בו ס' נגד אותו חלק הקדירה שנאסר לזה אמר שמא נתפשט חלק גדול מאד כ"כ עד שלא יהא ס' בתבשיל נגד אותו חלק ע"כ אסור לערות דרך שם דבזה ישאר חלק הקדירה באיסורו לעולם ולא מהני ליה שום ביטול ועדיין יש להקשות למה הוצרך לומר עד סמוך לרוטב האי סמיכות ל"ל היה לו לומר מפעפעת חוץ לרוטב דהא עיקר הכוונה שלא יתחבר לרוטב י"ל דכ"כ משום דרוצה לפסוק שאין תקנה אלא להניחה עד שתצטנן ואין היתר לערות מצד השני במקום שלא נתפשט האיסור או ינקוב משולי הכלי כמו שנזכרו תיקונים אלו בשאר פוסקים לזה אמר דיש חשש שמא הפעפוע נפסק סמוך לרוטב ואם יזוז הכלי ממקומו יגיע למקום האיסור ע"כ יניח עד שיצטנן דוקא ומ"ש כ"כ שאין ששים נגד הטיפה לא הטיפה לחוד אלא עם התפשטות שלה קאמר וזה ברור: (כ) נהגו העולם לאסור כו'. פירוש ולא מהני אפי' להניח עד שיצטנן וכן משמע מאו"ה כלל ל"א שכתב וז"ל נהגו העולם לאסור התבשיל אפילו אם יש ס' בתבשיל נגד הטפה דמאחר שנפל נגד הריקן אז ודאי מפעפע רק בדופני הקדרה לבדה וחיישינן שמא עלה אח"כ פעם אחת רתיחה הקדירה ונגע לאותו מקצת דופן הקדירה שנאסרה או שמא יגע בו עתה בעת העירוי קודם שתצטנן עכ"ל ובפרישה משמע דמ"מ יש להתיר אפילו לפי המנהג להניח עד שתצטנן ולא החמיר רק לערות קודם הצינון והדברים ברורים כמ"ש וכן משמעות הת"ח כלל כ"ה:

אבל

שפתי כהן

בלד הא' וכמ"ש הרב בס"ו וכ"כ בת"ח ריש כלל כ"ו: כ הרי יאסר התבשיל. מיירי כשאין בתבשיל ס' כנגד אותו מקום הריקן דהיינו ס' פעמים ס"א פחות מעט נגד הטיפה לפי שהטיפה אסרה עד ס' (*) א"כ עם הטיפה יש ס"א פחות מעט(*) ומ"ש הפוסקים דסגי בס' של ס' סיפין כמוהו נראה דלאו דוקא הוא ודוק ונראה דמכל מקום אין לערות התבשיל דרך אותו מקום הקדירה דאין לבטל איסור לכתחלה ואפילו בקדרה חדשה נראה דאסור לערות דשמא אין מפעפע אלא במקצת הכלי ולא נתבטל מתחלה ועכשיו כשעירה יבטל הטיפה ומה שכ' הרב בהג"ה דבקדרה חדשה בכל ענין א"צ רק ס' נגד הטיפה ר"ל אם עירה בדיעבד סגי בס' נגד הטיפה לחוד אבל מכל מקום לכתחלה לא יערה והיינו דלא כתב אבל אם היא קדרה חדשה בכל ענין מותר לערות דהוי קאי אדברי המחבר אלא ודאי כמ"ש: כא ולא יגע בה עד שתצטנן. אבל לא מהני שינקוב הכלי מתחת דחיישינן שמא יגע הרוטב בדופן שנאסר ע"י נענוע כ"כ סמ"ק והפוסקים ומשמע נמי דלא מועיל שיערה מיד בלד האחר דשמא ינענע הקדרה וכן משמע בסמ"ק ופוסקים שם ובאו"ה מהרש"ל ובספרו פג"ה סימן ל"ז: כב אבל אם היא חדשה כו'. לדעת הרב בהג"ה סי' צ"ח ס"ה דיש לחוש לחומרא לומר דאף כלי חרס חדש נ"נ א"כ הכא דוקא בטפת חלב אמרינן הכי דלא שייך לומר חנ"נ כיון דעדיין כולו היתר וכדלקמן סימן צ"ד ס"ו אבל לא בטיפת איסור אבל כבר נתבאר בסי' צ"ח ס"ק כ' דלא שייך כלל לומר שגוף החרס יעשה נבילה ואם כן הכא אפי' בטיפת איסור נמי דינא הכי אבל בישנה מה שבלוע בה נ"נ מיהו דוקא בישנה בת יומה דאל"כ מה שבדופני הקדירה לא נעשה נבילה כיון דנותן טעם לפגם וכדלקמן סי' צ"ח שם ודו"ק: כג כדלקמן סי' צ"ד גבי כף. ואע"ג דלכאורה ל"ד לכף דהתם כיון שהיא חדשה וניער אחר כך בהקדרה א"צ ס' אלא כנגד מה שבלעה אבל הכא הקדרה חשיבה כמו ישנה שהרי מבשלים בה עתה בשר ונפל עליה טפת חלב בשעת בישול מ"מ כיון שאתה בא לאסור דופן הקדירה מחמת הטפה ע"כ צ"ל שמא בישול אינו מפעפע בכל הכלי ואם כן לא פעפע נמי התבשיל למעלה ואם פעפע למעלה אם כן גם הטפה מתפשטת עד למטה או י"ל דמיירי בקדרה חדשה שנפל עליה הטפה כשעדיין לא חם התבשיל א"כ אחר שנפל' הטפה על קדרה של מים נתנו בו הבשר וק"ל: כד נהגו העולם כו'. ומהרא"י דהיה אחרון וגדול בדורו ואיזן וחיקר כל המנהגים כתב דנוהגים להתיר על ידי ליצון כמו שכתוב בס"ה ומביאו בהגהת ש"ד ס"ס כ"ה וכ"כ מהרש"ל בתו"ש ובספרו שם: כה כשנפלה על הדופן כו'. נראה דדוקא בקדרה ישנה הוא דנוהגין לאסור כשנפל שלא כנגד הרוטב ומטעם שכתוב באו"ה כלל ל"א ד"נ דחיישינן שמא עלה אח"כ פעם אחת רתיחת הקדרה ונגע לאותו מקצת דופן הקדרה שנאסרה עכ"ל אבל בקדרה חדשה ודאי דאם יש בתבשיל ששים נגד הטפה דלא נהגו איסור דהא אפילו נגע

בו

(*) פחות מעט. מ"י: (*) והוי כחתיכה נבילה ונאסר ואם יש ס' פעמים ס"א מתבטל (מ"י שם והאריך בזה):

ביאור הגר"א

טעם דבשלמא אי אין מתפשט כלל ודאי אין סברא להחמיר כלל בקדשים שבשאר איסורים וזה שחידש ר"י שמתפשט טעם כו' (ע"כ): [כז] ודוקא כו'. דאין הקדירה עצמה נ"נ כמ"ש בס' שקדם: [כח] כדלקמן סי' צ"ח גבי כף. ר"ל בסי' צ"ח ס"ה דמחלק שם בין ישן לחדש ע"ש: [כט] נהגו העולם כו'. דחיישינן שמא עלה אח"כ פ"א רתיחת הקדירה לאותו מקצת הקדירה שנאסרה. או"ה: והיינו בקדירה ישנה וב"י ואין בתבשיל ס' פעמים ס' נגד הטיפה. ש"ך ופשוט כנ"ל וכן אם אינו ב"י כמ"ש סי' צ"ד ס"ד. ודוקא שהקדירה מגולה אבל מכוסה כל הקדירה כאלו נגד הרוטב כמש"ל

חידושי רע"ק

החתיכות י"ל דעתה שהבלוע שבתוכו נתבשל בתוכו נ"נ וע' בפס"ג (סימן צ"ו בש"ך סק"ט): (ש"ך סק"כ) ונראה דס"מ אין לערות. ע' לקמן בס"ז (סימן קל"ז סק"ד):

אם

באר היטב

נתבטל הטפה מנלן שהיה שם ס' נגד הטפה הרי לא ידעינן כמה נפיק מיניה לכן נ"ל כדברי). והט"ז שכ' דה"פ של סמ"ק אי איכא ששים בתבשיל ונפל נגד התבשיל מותר ממ"נ אי מפעפע בכולה כיון שיש לו פעפוע ממילא נכנס לפנים לתוך התבשיל הרי בא התבשיל ומבטל ואם אינו מפעפע כלומר אינו מפעפע כלל אלא שעומד במקומו אין כאן איסור כלל כיון דאינו מתפשט כלל ממקומו ממילא אינו נכנס לפנים ולא נקט הסמ"ק בלשונו אי מפעפע בכל הקדירה אלא משום דגריר אהך לישנא דהש"ס אבל באמת עיקר כוונתו כמ"ש והנה לפ"ז אף הקדרה מותרת ממ"נ אי מפעפע לפנים הוא בטל בששים ואי אינו מפעפע לא יאסור גם התבשיל השני שנתבשל אח"כ מן הראשון [אבל אם נפלה נגד הריקן חיישינן שמפעפע חלק גדול בקדירה עד סמוך לרוטב ושמא התפשט חלק גדול מאד כ"כ עד שלא יהיה ששים בתבשיל נגד אותו החלק ע"כ אסור לערות דרך שם. דבזה ישאר חלק הקדירה באיסורו לעולם ולא מהני ביטול מש"ה לא יגע עד שיצטנן] ולכן כ' מהרש"ל פ' ג"ה בזה אף הקדרה מותרת מן הדין לבשל בה בשר עוד אלא לכתחלה יש לאסור להשתמש בו אפי' בשר דנראה כאילו נאסר בחלב: (טז) מקום. פי' שנעשה אותו מקצת כלי נבלה: (יז) תקנתו. כ' הש"ך אבל לא מהני שינקב הכלי מתחת או יערה מצד האחר דחיישי' שמא יגע הרוטב בדופן שנאסר ע"י נענוע ומיירי כשאין בתבשיל ששים כנגד אותו מקום הריקן דהיינו ס' פעמים ס"א פחות מעט נגד הטיפה לפי שהטיפה אסרה עד ששים א"כ עם הטיפה יש ס"א פחות מעט ונראה דמ"מ אין לערות התבשיל דרך אותו מקום הקדרה דאין לבטל איסור לכתחלה ואפילו בקדרה חדשה נראה דאסור לערות דשמא אינו מפעפע אלא במקצת הכלי ולא נתבטל מתחלה ועכשיו כשיערה יתבטל ומ"ש הרב בהגה"ה דבקדרה חדשה בכל ענין אין צריך רק ששים נגד הטיפה ר"ל אם עירה בדיעבד עכ"ל [וכ' פר"ח מיהו אם כלי זה שנפל בו הטיפה הוא כלי שאין דרכו להשתמש בו דבר מועט רק בשפע שרי לאשתמושי ביה דהא א"א לבוא לידי נתינת טעם כדלקמן סי' צ"ט וקכ"ב]: (יח) כף. כ' הש"ך ואע"ג דלכאורה ל"ד לכף דהתם כיון דהוא חדשה וניער אח"כ בהקדרה א"צ אלא כנגד מה שבלע אבל הכא הקדרה חשיבה כמו ישנה שהרי מבשלים בה עתה בשר ונפל עליה טיפת חלב בשעת בישול מ"מ כיון שאתה בא לאסור דופן הקדרה מחמת הטפה ע"כ צ"ל שמא בישול אינו מפעפע בכל הכלי וא"כ לא פעפע נמי התבשיל למעלה ואם פעפע למעלה א"כ גם הטפה מתפשטת עד למטה או י"ל דמיירי בקדרה חדשה שנפל' עליה הטפה כשעדיין לא חם התבשיל א"כ אחר שנפל' הטפה על קדרה של מים נתנו בו בשר וק"ל (וכ' פר"ח ודע דכל זה איירי בקדירה מגולה אבל אם בעת נפילת הטיפה היתה מכוסה לא שאני לן בין נפלה נגד התבשיל לנפלה במקום הריקן ובכל גווני בששים נגד הטיפה סגי בממ"נ שאם אין הטיפה מפעפעת לפנים אינו אסור ואם מפעפעת ונכנס' לפנים כיון שהקדרה מכוסה הכל עולה מהבולייו' לפיה ומערבת הטיפה בכל הקדירה ומתבטלת בששים ע"ש). ולפי דעת הרב בהג"ה סי' צ"ח ס"ה דיש לחוש לחומרא לומר דאף כלי חרס חדש נ"נ א"כ הכא דוקא בטפת חלב אמרי' הכי דלא שייך לומר חנ"נ כיון דעדיין כולו היתר אבל לא בטיפת איסור אבל כבר נתבאר בסי' הנ"ל דלא שייך כלל לומר שגוף החרס יעשה נבלה וא"כ הכא אפילו בטיפת איסור נמי דינא הכי אבל בישנה מה שבלוע בה נ"נ מיהו דוקא בישנה ב"י דאל"כ מה שבדופני כלי לא נ"נ כיון דנטל"פ וכדלקמן סי' צ"ח שם: (יט) הרוטב. פי' ולא מהני אפי' להניח עד שיצטנן וכתב הש"ך וז"ל ומהרא"י דהיה אחרון וגדול בדורו ואיזן וחיקר כל המנהגים כ' דנוהגים להתיר ע"י ליצון כמ"ש בס"ה וכ"כ מהרש"ל מיהו אף לפי

באר הגולה

מפעפעת אלא עד סמוך לרוטב: יד שם:

נקודות הכסף

דנהי דכשקבלה טעם או ינצל ששים לבטל כל החתיכה שהיא שלא קבלה טעם אע"פ שנאסרה אותה חתיכה נראה לא התמירו חכמים לומר חתיכה עצמה נעשית נבלה להצריך' כמוה אלא כשקבלה טעם כו' עכ"ל. עוד כתב שם בס' התרומה כן אח"כ בסוף ע"ב וז"ל ויש לומר דמיירי שלא נפל מן היין נסך תחלה עד נתינת טעם ביין של היתר ואע"פ שנאסר במשהו לא אמרינן נעשית הכל נבילה להצריך ששים גם ביין של היתר וכן פירשתי לעיל גבי שקדם ושלקן לפ"ד מין במינו לא בטיל ונאסרה מן התורה כ"ש גבי יין דאינו אוסר במשהו כ"א מדרבנן עכ"ל וכ"כ האו"ה כלל כ"ד דין ג' וז"ל נמצא שאין כל החתיכה נעשית נבלה בבליעת איסור להצריך ס' נגד כולה כ"א כל"ש פירוש כ"א כשלא היה ס' נגד האיסור אפילו מן האיסורים שאין מתבטלים וממתו במשהו ואם יש ס' בתבשיל נגד האיסור אז שאר התבשיל מותר אבל אותה החתיכה ודאי נאסרה באיסורה לעולם ולא אמרי' כל החתיכות נעשית נבלה לאסור תערובות אחר עד ששים נגד כולה אלא היכא שהאיסור נבלע בכל החתיכות דומיא דטיפת חלב עכ"ל וכן משמע מדברי מהרש"ל פ"ק ג"ה הנשה סימן נ"ח. וכן כתבתי בש"ך סימן קל"ד ס"ק ט"ו ע"ש. האריכתי בזה לפי שיצא מתוך דברינו כמה חידושי דינים הנכוחים בעינינו. הנגלה מזה חתיכה שנאסרה מחמת דבר שיש לו מתירין וכן חמץ בפ"פ משהו ולמעלה וכל דבר האוסר במשהו במינו אם נפלה החתיכה אחר כך לחתיכות אחרות ונתבשלה עמהן אפילו היא ג"כ מינן אינו צריך ששים נגד החתיכות וכ"ש שאינו אוסר במשהו וכל שכן כשנפלה לאינו מינו שאינו צריך ס' נגד החתיכה רק נגד האיסור וכן חתיכה שנאסרה במשהו מחמת חמץ בפסח ועבר עליה הפסח במזיד בענין שנאסר' באיסור' אם חזרה ונתבשלה בחתיכות אחרות אפי' במינן אין צריך ששים נגד החתיכה אבל חמץ בפסח עצמו שאוסר במשהו בין במינו בין שלא במינו אוסרת הכל במשהו אבל נתערבה בחתיכות אחרות ביבש אפי' מין במינו בטל ברוב אף בתוך הפסח אבל אם נאסרה החתיכה מחמת נתינת טעם ונתערבה ביבש במינה אפילו באלף לא בטיל משום דבר שיש לו מתירין ואם נתערבה שלא במינה ביבש בטל בס' וכל זה בחתיכה אבל אם נאסר דבר לח מחמת משהו ונתבשל אח"כ אותו לח במינו דהיינו שהאיסור הוא מין של תערובות הב' אסור אף התערובות השני כאלו נפל האיסור הראשון שם אבל אם נתערב אח"כ אותו לח באינו

חדושי הגרשוני

שם אחד לסתור דברי הט"ז בכאן וכתב בשאלה לגאון רבני קפיטאי וגדולי סמוכים וכולם אומרים פה אחד שמעולם נהגו לאסור כל התערובות בחמץ בפסח והעלה שם פסק קונטר מן כמה חילוקי דינים היוצאים מן דברי שמנותיו שם על הט"ז בכאן וז"ל שעולה מזה חתיכה שנאסרה מחמת דבר שיש לו מתירין וכן חמץ בע"פ משש ולמעלה

וכל דבר האוסר במשהו במינו אם נפלו החתיכות אח"כ לחתיכות אחרות ונתבשלה עמהן אפילו אם הוא ג"כ מינן אינו צריך ששים נגד החתיכה וכ"ש שאינו אוסר במשהו. וכ"ש כשנפלה לאינו

גליון מהרש"א

תמיד כמו נפל נגד הרוטב פ"ת: (שם) הרי נאסר אותו מקום הקדירה. דלא כי"א לקמן סימן צ"ח ס"ה ס"ק י"ט וע"ש גליון ש"ך פ"ק כ"א היכי ל"א נעשה נבילה בבלוע אם נפל שאר איסור על קדירה שלא נגד התבשיל עיין פ"ו סימן צ"ח ססק"ח: (ש"ך ס"ק כ"ג) לדעת הרב בהג"ה סימן והסכים עמו הט"ז בכוונת המרדכי שם סוף סק"ח: (כה"ד) אבל בישנה מה שבלוע בה. והיינו בדליכא הפסד כלל ש"ך סימן צ"ח ס"ק י"ח (ולט"ז שם סוף סק"ח גם בזה ל"א נ"נ בשאר אסור בבלוע) ובבשר וחלב נ"כ רק בחרס אבל בעץ ומתכות אם יש הפסד מרובה לא נ"נ בבלוע שם ס"ק כ"א: (ש"ך ס"ק כ"ד) דנוהגין להתיר בכלי דלהט"ז והש"ך אסור גם כאן דלא כהפר"ח. ומשמע דר"ל אפי' נגד הרוטב וז"ח: ונלע"ד דכאן בלא"ה אסור לערות לכתחלה אפי' יש ס"פ ס"א. דשמא לא יערה כולו בפעם א'

יד אברהם

בו' ואם יערה התבשיל יאסר התבשיל כו'. ומיירי שאין בתבשיל ס' פעמים ס"א דאם יש בתבשיל ס"פ ס"א אינה אוסרת אם עירה. ומ"מ לכתחלה אין לערות דאין לבטל איסור לכתחלה וס"ה בקדרה חדשה שאסור לערות לכתחלה. וכתב הפר"ח ומיהו אם כלי זה אין דרכו להשתמש בו דבר מועט רק בשפע שרי לאשתמושי בה. דהא א"א לבוא לידי נ"ט כדלקמן סי' צ"ט ע"ש. ול"נ דאם נפלה שלא כנגד הרוטב דלאמרי' שהטיפה אוסרת עד ס' נגדה. א"כ ואסור להשתמש בו לכתחלה ואולי הפר"ח קאי אנפלה נגד הרוטב וכה"ג. וכתב לכ"ע שרי הקדירה כיון דאין כאן רק חשש בעלמא שמא נשאר איסור מועט בקדירה

באותו צד שאינו כנגד האש (כא) אבל אם נפל כנגד האש מותר שהאש שורפו ומייבשו כו [ל] (ואז (כ) הקדירה נמי שרי) (הגהות ש"ד וארוך כלל נ"ח) ודוקא בדבר מועט כגון טיפה אבל אם נפל הרבה אין להתיר אפי' אם נפל כנגד האש אא"כ כנגד הרוטב וע"י ס': הגה כז [לא] (ג) ואז הקדירה הוי אסורה אפילו (כא) יש ס' בתבשיל נגד הטיפה שנפלה כח [לב] (כב) ויערה מיד התבשיל ממנו בכלי אחר שלא כנגד הטיפה. [לג] ואם בשלו בקדירה תבשיל אחר דינו כמו בפעם הראשון (ארוך כלל נ"ח):

ז [לד] טו יש מי שמתיר בשעת הדחק (כב) כט כגון בערב שבת אפי' ל שלא כנגד הרוטב (כג) אפילו שלא כנגד האש (כד) על ידי (כג) ס': הגה והכי נהוג (ארוך) (כה) ואם נשפך חלב או שאר איסור רותח על גבי קרקע והעמידו עליו לא קדירה (כד) חמה אם מה שנשפך לב אינו אצל האש לא הוי רק כלי שני [לה] ולכן הקדירה אסורה דבולע קצת לג והתבשיל מותר (ד) דתתאה (כה) גבר (הגהת ש"ד סימן כ"ה) וקלוח מן הקדירה רותחת שהלך אל קדירה צוננת [לו] אם נפסק הקלוח מן הקדירה הרותחת קודם שהגיע אל הצונן (כו) הוי נמי

שפתי כהן

כו אין כאן איסור וכן אפילו בקדרה ישנה שאינה בת יומא וכן אפילו בקדרה ישנה בת יומא ויש בתבשיל ס' פעמים ס"א פחות מעט נגד הטפה בכל זה לא נהגו איסור והוא מותר לכולי עלמא ומכל מקום ימתין עד שילטנן: **כו** ואז הקדרה נמי שרי. ובת"ח שם כתב בדין ג' דיש להחמיר לכתחלה כדברי או"ה לאסור הקדירה ע"ש: **כז** ואז הקדרה הוי אסורה כו'. משום דחיישינן שמא לא פעפע הכל לפנים *)אלא נשאר משהו בדופן הקדרה ואין להקשות דילמא נשאר בדופן הקדירה ונתפשט ברוחב עד שאין בדופן ס' נגדה וא"כ יצטרך ס' בתבשיל נגד אותו דופן שנאסר דאם איתא דנתפשט ברוחב נתפשט בכל עד ס' ואם לא נתפשט בכל הכלי מסתמא נכנס לפנים ונתבטל ולכך התבשיל מותר אבל לענין הקדרה חיישינן שמא נשאר בה מעט בעובי שלא נכנס לפנים ואסורה לכך אם בשל בקדרה תבשיל אחר דינו כמו בפעם הראשון וסגי בששים נגד הטפה אם נפלה כנגד הרוטב כמו בפעם הראשון דהא ליכא למיחש אלא לשמא נשאר בה מעט ודאי לא נשאר יותר מטיפה ומ"מ כיון דלא ידעינן כמה נשאר צריך בפעם השני ס' נגד כל הטיפה ודו"ק היטב ועיין באו"ה: **כח** ויערה מיד. בכלי האחר ואל יניחו להצטנן כך מאחר שנפלה כנגד הרוטב דשמא יפעפע יותר מכאן ואילך ע"כ לשון או"ה: **כט** כגון בע"ש. והוא הדין לכל צורך גדול כגון לצורך אורחים או הפסד מרובה או לעני כפי ראות עיני המורה ע"כ לשון ת"ח שם ד"ב: **ל** שלא כנגד הרוטב. ואז יניח עד שילטנן וכמ"ש בס"ו וכן כתב שם והיינו אם אפשר אבל אם צריך מיד לצורך אורחים וכה"ג אין צריך להמתין עד שילטנן אלא יערה בצד האחר כן כתב מהרש"ל שם: **לא** קדרה חמה כו'. לאפוקי צוננת דאפילו הקדירה מותרת: **לב** אינו אצל האש. דאם הוא אצל האש והוא חם פשיטא דהוי ככלי ראשון ועדיף מיניה ואפילו העמידו עליו קדירה צוננת הכל אסור אפילו התבשיל: **לג** והתבשיל מותר. וכתב מהרש"ל באו"ש ובספרו פג"ה סי' ל"ח דאם הקדרה היא

טורי זהב

(כא) אבל אם נפל כנגד האש. פי' בעודנו עומד אצל האש אבל לאחר שסילקו אע"פ שעוד רותח עדיין מ"מ אינו שורף ומייבש ואף שזה פשוט מ"מ ראיתי מי שטעה בזה: **(כב)** כגון בע"ש כו'. בת"ח כלל נ"ה כתב ה"ה לכל צורך גדול כגון לצורך אורחים או הפסד מרובה או לעני כפי ראות עיני המורה עכ"ל וכתוב בתשובת מהר"י מינץ סימן ט"ו דהמנהג לומר להם הטעם שמפני מה הוא מיקל לו כדי שלא יתמהו למה אוסר לפעמים ולפעמים מתיר: **(כג)** אפילו שלא כנגד האש. כתב רש"ל פרק גיד הנשה סימן ל"ז מ"מ הקדירה אסורה דשמא לא מפעפע לפנים ואסור מקום הטיפה ע"כ יערה אותו מצד אחר ואין צריך להמתין עד הצינון כיון שהוא ערב שבת: **(כד)** ע"י ס'. פי' בס' בתבשיל נגד הטיפה לחוד כתוב באו"ה כלל ל"א אם נפל טיפת חלב על הקדירה עם מים אצל האש ובתוך מעת לעת בשלו בה בשר אפילו לא היה ס' במים נגד הטיפה מותר הבשר דאם לא עברה תחלה לתוך קדירה גם כן בפעם השני לא תעבור ומותר הבשר בדיעבד ואפילו אם עוברת לפנים תחלה מ"מ אין בקדרה מן החלב אלא לפי שיעור המדומע במים דהא בהיתר לא חשבינן כל החתיכה כבליעה עצמה ונגד הדבר המועט ההוא מסתמא יש ס' בבשר: **(כה)** ואם נשפך חלב כו'. כ"כ בהגהות ש"ד בשם מהר"ם ובאו"ה כלל ל"א כתב בזה בשם הר"י מפרי"ז דצריך ס' נגמה שאומדין מה שיש חלב בענין תחת הקדרה עכ"ל וכתב רש"ל פג"ה סי' ל"ח שלא נראה לו פסק זה דהא לא הוי אלא כלי שני וכתב שיש לחלק היכא שהקדרה עומדת אצל האש שחום האש שבקדירה מרתיח התחתון מלהתקרר ובולע שפיר וכן נראה עיקר עכ"ל ולענ"ד דבלאו רתיחת הקדירה לא קשיא מידי דכיון שהכירה אצל האש והיא חמה שהיד סולדת שם הוי החלב שבתוכה ככלי ראשון ומהר"ם דמתיר מיירי בנשפך במקום הכירה שאינה חמה מחמת האש ואין היד סולדת שם וכן נראה עיקר להלכה: **(כו)** הוי נמי בכלי שני. נלענ"ד

טו טור בשם רבי יחיאל וכתב בת"ח כלל נ"ה וכן לצורך אורחים או הפסד

נקודות הכסף

אינו א"צ בפעם השני רק ששים נגד האיסור שלאחר דלעולם לא אמרינן בחתיכה שנאסרה מחמת עצמו חתיכה עצמה נ"נ: (שם ש"ך סקכ"ז) אלא נשאר משהו בדופן הקירה. ואין להקשות

חדושי הגרשוני

שחתיכה רק נגד האיסור. וכן חתיכה שנאסרה בפסח מחמת חמץ בפסח ונבלע עליו בפסח כמזיד בענין שנאסרה באיסורה אם פורה ונתבלבלה בחתיכות אחרות אפילו כמינן אין צריך ששים נגד החתיכה אבל חמץ בפסח עצמו שאוסר במשהו בין במינו ובין שלא במינו אוסרת בכל במשהו אבל אם נתערבה בחתיכות אחרות בינה אפילו מין במינו בטל ברוב אף בסוף הפסח וכו' דו"ק ותמצא שצדקו ד' הגאון סל"ע:

מטה יהונתן

בכל הכלי וכו' עכ"ל משמע מדבריו שמפרש כפי' השני דאי כפי' א' אפי' אם פעפע בתבשיל בכל מקום אינו נאסר דהא אינו מפעפע רק טעם קלוש א"ו דס"ל כפי' שמנו דמפעפע טעם גמור: (שם סעיף ו' בהגה"ה) ואם נשפך חלב וכו'. והתבשיל מותר דתתאי גבר והיינו דקדירה עומד במקום קליפה ולפ"מ דקיי"ל דאם הקליפה נכרת צריך ס' נגד הקליפה צ"ע שלא נתן שקדרה אצל האש א"כ דהא אינו פולט כבלע יותר מכדי קליפה אבל אם נותן אח"כ שקדירה אצל האש צריך ס' נגד הקליפה: (שם) וקילוח מן הקדרה רותחת וכו'. כוי ככ"ש

חידושי בית מאיר

כנדו: (סעיף ו' בהגה"ה) ואם בשלו כו'. נ"ב כתב ספ"י כלל מ' סק"ס ונ"ל דמיירי בקדירה שאין דרכו כגיע להשתמש בו בפסח דאם לא כן אפילו לכתחלה ואפילו להפ"י וש"ך שהשיגו וכו' מודים הכא:

גליון מהרש"א

לחתיר ע"י צינון. ובא"ש העיר דאין המנהג כן: (סעיף ז' בהג"ה) רותח ע"ג קרקע: הקרקע לחה עיין בר"ם: (ט"ז ס"ק כ"ד) אפילו לא היה כו' מותר הבשר. ואם נפל מים שבשלו בקדירה של חלב (בלי הפסק הקילות) על קדירת בשר שיש בו מים עיין סימן צ"ח ש"ך סק"ה מ"ש שם בגליון ועיין גליון סימן קכ"ב סעיף ב' וא"כ לכאורה יש להתיר הכלי בכ"פ אותי השהותי מעל"ע: (בא"ד) דאם לא עברה תחלה לתוך קדירה. דברים מוקשים הם דא"כ גם כיש בו בשר נימא האי מסג"ס וכבר תמה במשבצות ובתות דעת המליץ משום דאקליש כח החלב קודם שבא אל האיסור: (ט"ז ס"ק כ"ט) או הפסד מרובה. יכשאר אסורים לא בב"ח דגם בהפס' מועט ל"א כבלוע חנ"נ עיין גליון סי' צ"ח ס"ק כ"א א"כ גם כאן א"צ כ"א הפסד קצת: (סעיף ז' בהג"ה) לא הוי רק כלי שני. עיין ש"ך סימן ק"ה ס"ק ח' ובגליון שם: (שם) אם נפסק הקילוח מן

יד אברהם

כפירוי עד שאין ס"ס ס"א ויאסר. וכדלקמן ר"ס כ"ז ע"ש. ונראה דאם אפי' ככר עירה ואינו יודע אם נשאר בקדירה או אם עירה בס"א יש לאסור. וכדמוכח להדיא בטור וב"י וכס"ז ואחרונים שם בסי' ק"ז גבי ביצים שנתבשלו ונמצא אפרוח בא' מהן. דחיישי' שמא לא עירה כולם בכת א' ונשאר האיסור בלא ס'. וכ"ש כאן דכל מה שנשאר בקדירה איסור הוא ודו"ק וצ"ע. ודע דאם נפלה נגד הרוטב צריך שיהא ששים בתבשיל נגד כל הטיפה. אבל אין מצטרפין החתיכות שחוץ לרוטב לבטל הטיפה כמ"ש ר"ס זה לענין שאם נפלה טיפה על החתיכה שחוץ לרוטב שאין מצטרפין החתיכות שברוטב לבטלה ה"ה הכא ודו"ק. ומיהו בזה לא דמו אהדדי דאלו התם יש קולא ג"כ שאין נאסרין חתיכות שברוטב בלא ניעור כמ"ש לעיל בסעיף ב'. והטעם שאין איסור הנבלע בחתיכה יוצא ממנה לבלוע באחרות בלא רוטב כדמוכח בש"ס ופוסקים. כמ"ש שם לעיל בס"ד. אבל כאן נראה שאם אין ס' נגד הטיפה נעשה הקדרה איסור ואוסרת שאר חתיכות שמחוץ לרוטב. שכלי אוסר מאכל בלי רוטב. כמ"ש סי' ק"ה ס"ז ה' ע"ש. ועיין סי' צ"ד וסי' ס"ט: (סעיף ז' בהג"ה) אם נשפך וכו' רותח והעמידו עליו קדירה חמה כו' והתבשיל מותר. מכאן מוכח דלא כהמ"י שכתב כלל נ' ונ"ו דעכוי לכ"ע כולו אסור וכ"מ ר"ס כה"כ כמ"ש סי' צ"ד: (שם) וקלוח מן הקדרה רותחת שהלך אל הקדרה צוננת אם נפסק הקלוח קודם שהגיע אל הצונן הוי נמי ככלי שני. ע"ע דכר"ם ק"ה ס"ג כתב הנ"ה דלא ככר מונח בכלי שני אינו אוסר כלל. משמע דאם אינו מונח עדיין

חידושי רע"ק

(ש"ך סקכ"ו) **אם** נפלה כנגד הרוטב. היינו דהרוטב הגיע עד נגד מקום נפילת הטיפה הראשונה משמע דאם כשבישל אח"כ לא היה מגיע הרוטב למקום הטיפה ועירה אח"כ בעי' ס' פעמים ס' דהטיפה מתפשט במקום הריקן עד סמוך לרוטב ונ"ל ואין זה בכלל אין בלוע יוצא מכלי לכלי בלא רוטב דבכלי א' יוצא ממקום למקום בלא רוטב א"כ גם אם הרוטב מגיע עד מקום הטיפה הא בבישול הראשון עירה מיד והקדירה עדיין רותחת והיה אז מקום הריקן ונתפשט הבלוע ואוסר עד ס' ונ"ל ואם א"י להתפשט הבלוע בלא רוטב דהוי כמו מכלי לכלי א"כ גם אם בבישול השנייה לא היה הרוטב נגד הטיפה ועירה אח"כ לא ליבעי ס' פעמים ס' דאם אין כח הרוטב למעלה לא הלך הבלועה ממקומה וצ"ע. ובאמת נ"ל דממקום למקום בכלי עצמו ח"נ אינו הולך בלא רוטב דאל"כ קשה בכלי ריקן שעל האש ונפל על הכלי דבר כחוש אמאי לא נאסר רק כדי קליפה ומתני לקלוף הכלי נימא דבשעת הצלי נבלע כדי קליפה ואח"כ חוזר ויוצא מהקליפה לקליפה האחרת אע"כ דאינו יוצא ממקום למקום בלא רוטב וע' א"ח (סי' תס"א ס"ה) אם אפו חמץ עם מצה לא נאסרה אא"כ נגעה בחמץ ואמאי לא נימא גם בלא נגעה הא התנור בלע במקום החמץ מהחמץ ומתפשט עד מקום המצה ויוצא הבלוע מאותו מקום להמצה דהא מכלי לאוכל אוסר בלא רוטב אע"כ דהבלוע א"י להתפשט ממקום למקום בלא רוטב ודוק היטב: (סעיף ז' בהג"ה) **מן** הקדירה רותחת. בסג"י (כלל נ"ה סק"כ) כתב ומיירי דבאותו מקום ליכא אפר דאל"כ הו"ל נפל"ש וע' לקמן (סי' צ"ח ס"ד) ובכלל נ"ז סקכ"ו כתב

ביאור הגר"א

ס"ב. פר"ח. ועם כ"ז כ' ש"ך ופר"ח בשם האחרונים להתיר ע"י צינון כמ"ש בס' שקדם: [ל] ואז כו'. כיון שאינו נכנס הטיפה בקדירה כלל: [לא] ואז הקדירה כו'. וכן בס' שקדם דהתורה העירה על ב"ח כו' אבל התבשיל מותר מס"נ אם מפעפע מפעפע בכל הקדירה וא"ל נתבטל כנ"ל ועש"ך: [לב] ויערה מיד. כיון שא"י סירי דיפליט פליט טעם כמ"ש תוס' בחולין ח' א' סוד"ה שליבנה והרא"ש בע"ז פ"ת סל"ד לכן יערה מיד שלא יפליט יותר. או"ה: [לג] ואם בישל כו'. דלא ידעינן כמה נשאר מהטיפה בפעם ראשון וכמ"ש בפנ"ח (נ"ז ב'): [לד] יש מי כו'. וכמ"ש מרדכי בשם ראב"ן דלא אמרינן בבלוע חנ"נ כלל מס"ש בפנ"ח (נ"ז א') ופכ"ה קדירה שבשל בה בשר כו' בנ"ט ואם איתא הרי הבלוע נעשה נבילה ולר' יהודה ה"ל מין במינו ואסור במשהו ואף לרבנן אינו בנ"ט אלא בששים ושם אמרינן דסמכינן אטעימה כמ"ש כאן טעים כו' וע"ל ס"א וכמ"ש ק"ח ב' חלב נבילה הוא וכ"כ בת"ה בשם רמב"ן וכמש"ל סי' צ"ח ס"ה ויש מי שאומר כו' [וכמ"ש כטומאה ע"א ב' דטומאה בלועה לא מטמאה לטהרה בלועה ועבתה"ר סי' קמ"ג ועסי' צ"ר ס"ב] וסברא ראשונה ס"ל דנגד הרוטב שאני דלא אמרינן נ"נ כנ"ל והוא מצטרף עם ההיתר להשלים שיעור ס' כמ"ש צ"ז ב' אף ללישנא בתרא ועסי' צ"ח ס"ה בהג"ה: [לה] ולכן הקירה כו'. כמ"ש בפ' כ"צ (ע"ו א') חם לתוך צונן קולף ולכן הקדירה אסורה והתבשיל מותר שהקדירה היא כ"ק וז"ש קדירה חמה דבצוננת הכל מותר אבל אם הוא אצל האש אז הוי כמו בכ"ר דאפילו בקדירה צוננת הכל אסור כמ"ש (שם) צונן לתוך חם כו' וכמש"ו לפמה: [לו] אם נפסק כו', תוס' בזבחים צ"ו א' בד"ה עירה כו' ע"ש ובירושלמי פ"ג דשבת ופ"ק דמעשרות הלכה ז' מחו לערות עם הקילות ר' יונה ור' יוסי כו' וכמ"ש תוס' בפ"ג דשבת (מ' ב') להטעם דכ"ש אינו מבשל משום דהולך ומתקרר משא"כ באין הקילוח נפסק דהטיפה השנית אינה מנחת לראשונה להתקרר ואף דנזהל ע"ג הכירה הוי כמו שכ"ר כמ"ש בפ' כירה (שם) טול בכ"ש ותן ואע"ג דהאמבטי נמשכת מן היורה בקרקע אעפ"כ הוי ככלי ראשון ואין לדחות דחמי טבריא שאני שטבען בקרקע דא"כ למה הוצרך להוכיח שם דהא

פתחי תשובה

כידו: [*(ג) ואז הקדירה הוי אסורה. נראה בכל מקום שהוזכר בסי' זה שהקדרה אסורה. אם היה בה מתכות וכלו להגעילה לא מהני כשימלאנה מים וירתיחנה דא"כ גד המים לא נגעו אלא צריך להכניסה כולה ליורה עיין במג"א סי' תנ"ב ס"ק י"א]: (ד) דתתאה גבר. [עבה"ט ס"ס ודוקא דליכא אפר כו' ועיין בספר לבושי שרד אות קנ"ה שכתב וז"ל ראיתי קצת מורי הוראות טעו להורות כאם נשפך חלב על הכירה שיש אפר עליו והגיע הקילות תחת קדרה דאינו אוסר דע"י אפר של הכירה נפסק הקילוח ספוס ומקום טעותם מבה"ט סי' צ"ב ס"ק כ"ה שכ"כ בשם המ"י כאמת שכן כתב המ"י כלל נ"ו אך בכלל ק"ז ס"ק כ"ו חזר בו וכתב הנ"ע למעשה די"ל דבשפה קלה כזו אינו נפסק לפנים ע"ש וא"כ מאחר שדין אפר נפיה הוא מחלוקת לכן אין לסמוך ע"ז אלא באיסור קל כגון אם נשפכו מים רותחין מקדרה של חלב

באר היטב

מנהג זה נראה דדוקא בקדרה ישנה המנהג כן אבל בקדרה חדשה ודאי דאם יש בתבשיל ס' נגד הטפה לא נהגו לאסור וכן אפי' בקדרה ישנה שאינה ב"י או אפי' ב"י ויש בתבשיל ס' פעמים ס"א פחות מעט נגד הטפה בכל זה לא נהגו איסור והוא מותר לכ"ע ומ"מ ימתין עד שילטנן עכ"ל: (כ) הקדירה. ובת"ח כ' דיש להחמיר לכתחלה לאסור הקדרה ע"ש: (כא) יש. דחיישי' שמא לא פעפע הכל לפנים אלא נשאר משהו בדופן הקדרה וא"ל דלמא נשאר בדופן הקדרה ונתפשט ברוחב עד שאין בדופן ס' נגדה וא"כ יצטרך ס' בתבשיל נגד אותו דופן שנאסר דאם איתא דנתפשט ברוחב נתפשט בכל עד ס' ואם לא נתפשט בכל הכלי מסתמא נכנס לפנים ונתבטל לכך התבשיל מותר אבל בקדרה חיישינן שמא נשאר בה מעט בעובי שלא נכנס לפנים ואסורה. ולכך אם בישל בה תבשיל אחר דינו כמו בפעם הא' וסגי בס' אם נפלה כנגד הרוטב כמו בראשון עכ"ל הש"ך: (כב) ויערה. ולא יניחו להצטנן כך מאחר שנפלה כנגד הרוטב יש לחוש שיפעפע יותר מכאן ואילך (או"ה): (כג) ס'. פי' בס' בתבשיל נגד הטפה לחוד וכ' מהרש"ל דמ"מ הקדירה אסורה וכ' הש"ך דיניחו להצטנן אם אפשר אבל אם צריך מיד לאורחים וכה"ג א"צ להמתין עד שיצטנן אלא יערה בצד האחר וה"ה לכל צורך גדול או הפסד מרובה או לעני כפי ראות עיני המורה ובת' ר"מ מינץ כ' דהמנהג לומר להם הטעם מפני מה הוא מיקל כדי שלא יתמהו למה לפעמים אוסר ולפעמים מתיר וכ' הט"ז בשם או"ה אם נפל טפת חלב על הקדרה עם מים אצל האש ובתוך מעת לעת בשלו בה בשר אפי' לא היה ס' במים נגד הטפה מותר הבשר דאם לא עברה תחלה לתוך הקדרה גם בפעם השני לא תעבור ומותר הבשר בדיעבד ואפילו אם עוברת לפנים תחלה מ"מ אין בקדרה מן החלב אלא לפי שיעור המדומע במים דהא בהיתר לא חשבינן כל החתיכה כבליעה עצמה ונגד הדבר המועט ההוא מסתמא יש ס' בבשר. [ומצאתי בס' תורת האשם אם נפל טפת חלב על אוזן הכלי אין לאסור התבשיל]: (כד) חמה. לאפוקי צוננת דאפילו הקדרה מותרת: (כה) גבר. כ' הט"ז דזה מיירי דוקא אם נשפך במקום הכירה שאינה חמה מחמת האש ואין היד סולדת שם אבל אם נשפך על הכירה שאצל האש והיא חמה שהיד סולדת שם הוי החלב שבתוכה ככלי ראשון וצריך ס' ממה שאומדין מה שיש חלב בענין תחת הקדירה ובש"ך כ' דמשמע מדברי מהרש"ל דאם הקדירה מרותחת מחמת

צבי לצדיק

(שם ש"ך ס"ק כ"ז) **ואז** כו' הראשון וסגי. פי' דלאמרינן או שלא זזה הטיפה ממקומה כלל ואם זזה ונתפשטה נתבטלה. ומן הספק שמא נשארה במקומה סגי בס' נגד הטפה וא"צ ס' נגד הדופן ודו"ק קושית הפר"ת בזה:

ככלי שני (כך משמע בשערים מתשובת מוהר"ס) (בז) ואם לא נפסק **לד** הוי (כו) כעירוי והקדירה הצוננת נאסרה אם היד סולדת בקלוח הנוגע בקדירה (ת"ה סי' קס"ה) והתבשיל שבתוכה שרי **לה** [לז] דאין עירוי אוסר רק כדי (כז) קליפה אבל אם הקדירה היא חמה והוא כלי ראשון וכ"ש עומד אצל האש אפי' הקלוח הוא צונן **לו** הכל אסור (כח) דתתאה גבר והוי כצונן לתוך חם דכולו אסור (כך משמע מב"י) כמו שנתבאר לעיל סי' צ"א. [לח] טפה הנופל' על גבי כיסוי קדירה דינה כנפלה על גבי קדירה נגד הרוטב (כח) **לז** והוא שהתחיל הקדירה (כט) (ה) להרתיח דאז עולה הזיעה תמיד ומגיע אל הכיסוי ויורד משם אל הרוטב (ארוך כלל ל"א וס"ד):

ח [לט] *מחבת של חלב שנתנו בכירה תחת קדירה של בשר*) (ו) הזיעה עולה ונבלע בקדיר' ואוסרת:

הגה אם היה חלב במחבת בעינן ס' בתבשיל שבקדירה נגד החלב שבמחבת (ד"ע) וכל זה מיירי שהמחבת מגולה והזיעה עולה מן

נלע"ד דזה כתי דוקא שאין המקום ההוא רותח ואין היד סולדת דאל"כ הוי ככלי ראשון וכמ"ש בסמוך: (בז) ואם לא נפסק כו'. בת"ה הביאו ב"י כ' שהחלב שהגיע אל הבשר אם היד סולדת בחלב במקום שנגע בבשר הוי כעירוי מכלי ראשון ואוסר הבשר וכתב ב"י על זה ונראה דהבשר היה צונן דאם לא כן למה הוצרך לומר שהחלב חשיב עירוי הא אפילו חלב צונן גמור הוי אוסר הבשר דהוי צונן לתוך חם וכיון שכך הא דקאמר דנאסר הבשר אינו אלא כדי קליפה דהא חם לתוך צונן אינו אוסר אלא כדי קליפה עכ"ל הוכר הב"י שמה שנגע בחלב אל הקדירה הוי הקדירה תתאה והחלב עילאה ע"כ מחמיר בבשר רותח וחלב צונן לאסור כולו ומיקל בבשר צונן וחלב רותח דאין אוסר רק כדי קליפה ואחר פירוש זה נמשך רמ"א כאן ולענ"ד כראה תמוה דכל שנוגע בקדירה אין כאן לא עילאה ולא תתאה אלא הוה עלייהו דין נוגעים זה בזה ודינו מבואר בסי' ק"ה סעיף ג' דאם האחד צונן והשני חם אינו אוסר אלא כדי קליפה וכן מצאתיו בדברי רש"ל פרק גיד הנשה סימן ל"ח במדמה זה לנוגעים אלא דהוא מחמיר בנוגעים זה בזה כמו שיתבאר בסימן ק"ה ועל כן הקשה על ת"ה שזכרתי למה לי שהחלב רותח הא כיון שהבשר רותח אסור כדין קר וחם שנוגעים זה בזה לדידיה ותירץ שהחלב היה זב עד תחת הקדירה של בשר נמצא דהוי חלב תתאה ואין אוסר אי הוי צונן הרי לדידן יש להקל אם נאמר דהוי כנוגעים זה בזה אלא שאין להקל במה שהחמיר הב"י ורמ"א אלא דמ"מ נלענ"ד כיון דכתב רמ"א בסי' ק"ה ס"י דאפילו במליחה יש לאסור במקום שאין הפסד בנוגעים זה בזה כ"ש בחם על ידי האש כי הכא ע"כ יש להחמיר גם כאן אפילו בבשר צונן וחלב רותח במקום שאין הפסד מרובה כנלע"ד: (כח) והוא שהתחיל הקדירה להרתיח כו'. בת"ח כלל כ"ה סיים ע"ז ונ"ל אם לא התחיל להרתיח ונפל על הכיסוי לא נאסר מה שבקדרה כלל אף אם אין בו ס' דעדיין הוי כצונן ואינו מפעפע למה שבקדירה עכ"ל ונ"ל דלגבי הכיסוי עצמו חשיב כרותח והיא אסורה כיון שמונחת על הקדירה אלא האש וכן יש לפרש לשון הת"ח בזה. ובעיקר דין זה שכתב רמ"א כאן דינו כנפלה על גבי הקדירה רש"ל פרק כל הבשר סימן מ"ו חולק על זה וכתב נהי דהרתיחה עולה עד הכיסוי מ"מ הרוטב אין מצטרף עמה וא"כ אם אין בכסוי ס' נגד האיסור שנפל עליה נעשה הכיסוי נבילה עכ"ל וכן מסתבר לענ"ד דשאני בקדירה נגד הרוטב שהרוטב עצמו הוא תמיד שם מה שאין כן בכסוי שמא באותו פעם שנפלה הטיפה לא עלתה הרתיחה עד הכיסוי ממש

וספיקא

רותחת מחמת האש אפילו התבשיל אסור אם אין ס' נגד מה שתחתיו ומשמע מדברי מהרש"ל שם דאפי' הנשפך הוא צונן אסור כיון שהקדרה מרתחה מחמת חום האש ע"ש ועי' בסימן ס"ח ובמה שכתבתי שם: **לד** הוי כעירוי. כלומר דלא אמרינן שנתקרר כיון שנזחל על גב הכירה והכי איתא בתרומת הדשן שם. מיהו היינו דוקא כשהיד סולדת בו והכי איתא בתרומת הדשן שם ופשוט הוא: **לה** דאין ערוי אוסר רק כדי קליפה. ולכן אפילו יש בקדרה תבשיל דשייך ביה קליפה אין לריך לקלפו דהקדרה הוי כמו קליפה וכ"כ מהרש"ל שם: **לו** הכל אסור דתתאה גבר. ול"ד לדלקמן סימן ק"ה ס"ב בהג"ה דאם הניח היתר ואיסור זה אצל זה ואחד מהן צונן דסגי בקליפה דהכא כיון שבא הקלוח מלמעלה הוי כמו עילאה אי נמי כיון שהקדירה עומד במקומו חשוב תתאה כמ"ש בדרישה' בר"ס ל"ח ס"ב א"נ הכא מקלח על הקדרה כמ"ש הב"ח סוף סימן ל"ח: **לז** והוא שהתחיל הקדרה להרתיח. אבל לא התחיל להרתיח לא נאסר מה שבקדרה כלל אף אם

אין

ביאור הגר"א

מעשה דרבי לאחר כו'. ת"ח שם: [לז] דאין עירוי כו'. והקדירה היא כ"ק כנ"ל: [לח] טיפה כו'. כמש"ל ס"ב דבנער או כיסה הוי כמו כולה בתוך הרוטב: [לט] מחבת כו'. כנ"ל ס"ב דבכיסה הוי כניער שהבל מתפשט בכולו וכאלו כולו בתוך הרוטב

חידושי רע"ק

כתב נ"כ הכי וסיים עלה וס"ם צ"ע למעשה דאולי יש לחלק דבשעה קלה כזו אינו נעשה לפגם עכ"ל: (שם) הכל אסור. וכל מה שנגע בקדירה חולבת בעי' ס' נגדו לשון ות"ח כלל נ"ו וע' בפמ"ג סי' צ"ה בש"ך סקי"ח: (ט"ז סקכ"ז) כיון דכ' רמ"א בסימן ק"ה ס"י. לא ידעתי דאם באנו לחוש לדעת רש"ל דנוגעים זה בזה לא גרע ממליחה א"כ בלאו הכי פסקא דהרמ"א שם פשיטא דיש לאסור בבשר צונן וחלב רותח דהא הוי כמשא מלוח דלכ"ע אסור אף בהפ"ם. ולדעת רמ"א דמיקל בנוגעים אף במשא חם ע"כ דס"ל דאין לדמות למליחה א"כ דינא דהכא לא תליא כלל בהפסקא דהרמ"א סי' ק"ה ס"י: (סעיף ח' בהג"ה) נגד החלב שבמחבת ואז התבשיל מותר והקדירה אסור כדין נפלה הטיפה נגד הרוטב:

באר היטב

האש אפי' הנשפך הוא צונן אסור אפי' התבשיל אם אין ס' נגד מה שתחתיו (ודוקא דליכא עפר במקום שנשפך החלב דאי איכא עפר נעשה החלב שנשפכה על העפר לפגם ואינו אוסר כמ"ש לקמן סי' צ"ה סעיף כ"ח ל"ל מ"י): (כו) כעירוי. כלומר דלא אמרי' שנתקרר כיון שנזחל על גבי הכירה מיהא היינו דוקא כשהיס"ב (ופר"ח כתב לפי מ"ש סי' ס"ח לא שאני לן בין נפסק הקילוח ללא נפסק אלא כ' חום שהיס"ב אוסר ע"ש): (כז) קליפה. כ' הש"ך ולכן אפילו יש בקדרה תבשיל דשייך ביה קליפה א"צ לקלפו דהקדרה הוי כמו קליפה: (כח) דתתאה. כ' הש"ך ונ"ל למ"ש בסי' ק"ה ס"ב בהג"ה דאם הניח היתר ואיסור זה אצל זה ואחד מהם צונן דסגי בקליפה דהכא כיון שבא הקלוח מלמעלה הוי כמו עילאה א"נ כיון שהקדירה עומד במקומו חשוב תתאה (וכ' פר"ח מיהו היינו דוקא כשמקלח על הקדירה אבל אם החלב זב עד תחת הקדרה של בשר החלב יש לו דין תתאה ואין אוסר התבשיל שבקדירה אבל לסברת הרש"ל והש"ך שכתבתי בסמוך דאם הקדרה רותחת מחמת האש אפי' הנשפך הוא צונן אסור התבשיל עד דאיכא ס' ע"ש א"כ אפי' זב החלב תחת הקדירה נמי אוסר התבשיל ולפי דברי הט"ז הנ"ל אם מקום הכירה חם שהיד ס"ב הוי החלב ככלי ראשון ואוסר נמי התבשיל וק"ל) א"נ מיירי הכא שמקלח על הקדרה והט"ז כ' אפי' אינו מקלח על הקדירה יש לאסור במקום שאין הפסד מרובה דהא קי"ל דאפילו במליחה אסור במקום שאין הפ"מ בשנוגעין זה לזה: (כט) להרתיח. כ' הת"ח מלאה אם לא התחיל להרתיח ונפל על הכיסוי לא נאסר מה שבקדירה כלל אף אם אין בו ששים דעדיין הוי כצונן עכ"ל וכ' הט"ז ונ"ל דלגבי הכיסוי עצמו חשיב כרותח והיא

פתחי תשובה

הג"ה נ"י מקוננת תחת קדרה של בשר דבכה"ג דעת הש"ך בסי' צ"ט סק"ס וי"ז להתיר בהפ"מ וכן בכל כה"ג שיש עוד צד היתר טוב ולא בענין אחר עכ"ל]: (ה) להרתיח. עבה"ט מ"ש מהרש"ל חולק בו ועיין בתשובת בית יעקב סוסי' ל"ז שחולק על רש"ל וט"ז ומסכים להרמ"א וכדברי הפר"ח ועיין פמ"ג: (ו) הזיעה עולה ונבלע. עיין בספ"ג א"ח בהנהגת סוכלות או"ה סדר שני אות ל"ו שכתב דברמב"ם פ"ו מטומאת אוכלין דין ד' מבואר דדוקא זיעת משקין כמוהו אבל אוכלין כמו חלב המהותך אין זיעתו כמוהו א"כ יש לדון עוכא אם היה מחבת מחלל למטה הם ולמעלה סמוך דבר כשר והזיעה שעלה אפי' יד סולדת בזיעה

יד אפרים

(סימן צ"ב סעיף ז' בהג"ה) ואם לא נפסק הוי כעירוי. וכתב בשו"ת תשואות חן סי' י"א דבעירוי שלא נפסק הקילוח שאסור מדינא אין להקל וצריך ס' נגד הקליפה ובנפסק הקילוח יש לסמוך להתיר וכ"כ בספר תמר מגה בשם תורת חיבור ומכ"ש בב"ח שכלא ביטול הוא דרבנן ובשאר איסורים יש להחמיר כשאין הפסד וקדירה שבלעה ע"י עירוי שנפסק הקילוח יש להתירה אחר שהיום מעל"ע: וכתב בשו"ת חינוך ב"י סימן ל"ז בסכין חולבת ב"י שנתחב בקדירה של בשר אבל שאם לתוך חתיכה בשר והעלם החתיכה מן הקדירה ונתנו לקדירה אחרת ונגד התיכת הסכין שנתחב היה ס' בקדירה הראשונה וכנגד החתיכה בשר שנתחב אין ס' לא בראשונה ולא בשניה והעלה להתיר הקדירה הראשונה אע"פ שלכאורה תלוי בפלוגתת רש"י ור"י דלרש"י לפי מ"ש הט"ז שחלק שתחתון נאסר ואוסר וכאן בשפס שנאה הוא סכין כטיפה שנפלה על חתיכה שמקצתה ברוטב שאוסר השאר שבקדרה אבל מ"מ יש להתיר דהסכין אינו איסור המפעפע ואינו אוסר רק כדי נטילה וכ"ש שלא יאסור השאר וקדרה שניה אם היא טיפה תמה או אחר נטיפה כבשר תור ונמנוס אלא שאם היה בה ס' נגד כדי נטילה במקום התיכה הסכין מותרת ואם לאו אסורה והסכין שניטל שאסור עכ"ד (ומ"ש שהסכין אינו כאיסור המפעפע הוא תמוה דהא מבואר בסי' צ"ד בבשר שאחז בסכין חולבת צריך ס' מטעם דוחקא דסכינא או שבלע דבר המפעפע כגון חמאה או שהבשר שמן עיין בש"ך שם ומ"מ נראה דכוה שבלא"ס יש להקל במקום הפסד להתיר מה שבתוך הרוטב כמו שכתבתי לעיל סי' צ"ב לכן אם לא בלע הסכין ב"י דבר המפעפע יש להקל ואם בלע דבר המפעפע אין להקל כ"א במקום הפסד). ועיין בשו"ת תשואות חן מסי' א' עד סי' י"ח בדין כלי ראשון ועירוי ועיין שם ג"כ בדין כ"ש מסי' י"ג עד סימן ע"ו. ועיין בתשובת חכ"י סימן ס"ב שתבשיל בנאסר מחמת ריח גם הקדרה אסורה ואין ראיה מהש"ך ס"ק י"ח עיין שם. ועי' בשו"ת חכ"י סי' ל"ג אם מערין ס' במדידה או במשקל ועיין שו"ש ססי"ג ועיין פר"ח. וכתב בשו"ת בית יהודה סי' מ"ה בתבשיל שעירו המרק לתוך קערה והקערה לקדירה אחרת ושוב נמצא בתבשיל ביצה שיש בה אפרוח ואין ס' בתבשיל בהתיר כהט"ז דאף שהוא כ"מ וא"א לקלוף הקערה צריך ס' נגד קליפת הקערה אם נשתמש בה ברותחין אם לא שהיה מלאה כולה תבשיל מסתמא יש ס' נגד קליפתה כמ"ש הפר"ח סי' ס"ט ע"ש ונ"מ בקערה שחסרה בתוכה רותחין קמא קמא דמטי נאסר ואם מועיל שהיה לנכוף עליהם דאפילו אם יתוסף היתר אסור כנ"ל בסי' נ"ט ועיין בסי' ק"ד לענין עכבר שנמצא בשומן ואף אם לא הפסיק באמצע העירוי והוא מתחבר מתחילה ועד סוף ע"י ניצוק נראה שאין מועיל ניצוק להקל להתיר ע"י חיבור התבשיל שבקדרה שמערין ממנה כיון דה"ת פטעם האיסור יתחלק לגם והוא פשוט וגם נראה אם מערין מרק מקדרה לקערה של איסור דרך כוס שבתחילת העירוי כשמדיין ששם בשולי הקערה הרתם מתפשט בכל פעם מעט משולי הקערה ממש מתגלין פני שולי הקדרה ממש והעירוי נוגע בקערה עצמה ונאסר מקליפת הקערה עצמה והוי דומיא דעכבר שבכל פעם ששומן שומן ממש שמכבר ושמערוי מחדש נוגע בעכבר ונאסר כמבואר בסי' ק"ד גם מ"ש בשם פר"ח אגב ביטפא כ"כ שבספר"ת שם הביא דברי הש"ך דאף דנשאר כלים מסתמא יש ס' נגד קליפתם מ"מ בקערה שהיא רחבה מסתמא אין ס' נגד קליפתה ובדין הקדרה הצבויים שעירו מן הקערה לתוכה כתב בבית יהודה שם להתיר דאפילו להפר"ח בסי' ס"ח דכל שהיס"ב בכ"ש אסור מ"מ כאן דהקערה קר אפילו קליפה לא בעי ועוד שאינו נרגש אם היה היד סולדת בו דהוה כ"ש אינו אלא מדרבנן ואזלינן לקולא ושיכ נהגם לפי שהספר"ת כתב דסתם כ"ש יס"ב ע"ש ולענ"ד יש להתיר בפשיטות באם עירה מכ"ש לתוך כלי קר ונפרש אם הכ"ש קערה שהיא רחבה ורגילות שיתקרר במוכה ומכ"ש אם שהה קצת בתוכה עד שעירו ממנה שיש לתלות שלא היה היס"ב ובסי' ק"ה אבאר בזה אי"ה. וכתב בשו"ת בית יהודה בקדרה גדולה של נחושת שבשלו בה תבשיל ושלש ביצים ונסתם פי הכלי נקוב שקורין בסכאם בלשון ערבי ואחר שנתבשל המאכל שבכלי העליון והסיכוהו פירו מהתרק רותח לתוך האוכל כנהוג ונשאר בקדירה הבשר וירקות ושוב טוליתו ביצה אחת ונמצא בה אפרוח ולפי שהיה כדעתו שהשיעור ששים הוא כפי מילוי הקדירה בראשונה לכן אכלו כל התבשיל ושוב שאלו למורה ואמר להם שהשערת ס' כפי הנשאר בקדירה ויש ספק אם היה ס' בקדרה וכתב בשם רבו שאמר שאין לדון בזה דין סילק פינו כמו שאינו דכילה שיש בה אפרוח כריה הוא ואין לדון כזה דין סלק כו' וגם שדעת אחרונים דביצה שיש בה אפרוח לא חשיב מין במינו עם ביצים וגם שאין לדמות נאכל לנשפך ומתחבר נמגם בזה ע"ש ולפענ"ד דטעם הראשון טולם יפה אבל מ"ש שיש לחלק בין נאכל לנשפך כדין עם המתחבר דמה בכך שנאכל דמ"מ מקום אינו לפנינו וספיקא הוי וקלרתי. וכתב בשו"ת בית יהודה בקדרה שבשלו בה תבשיל ובתוכו ג"כ ביצה ונאכל התבשיל ובישלו בקדרה עוד שתי פעמים ואח"כ כשבאו לאכול הביצה מצאו בתוכו דם ויש ספק בתבשיל הראשון אם היה בו ס' נגד הביצה השיב דמה שנתבשל אח"כ וידוע שיש ס' נגד הביצה שהוא האוסר מותר דומיא דכף חדשה סי' צ"ט ס"ה אבל הקדרה אסורה אף שיש ספק שמא לא היה הדם במקום האוסר דמבושלת אין ניכר וספק שמא היה ס' הוי ספק אחד בגופו כו' כיון דליכא אלא חד ספיקא הוי לחומרא דקי"ל כמ"ד דם ביצים דאורייתא ונ"ד למ"ש הש"ך בנתערב עם ביצים אחרות כו' דהתם הוי תב"מ ובטל מה"ת ע"ש ומ"ש להתיר התבשיל כיון שיש ס' נגד הביצה האוסר הוא תמוה דמה ענין זה לכף חדשה שבלעה כזית חלב שא"צ לשער אח"כ רק נגד הכף (צ"ל הכזית) דהכלי אין נ"נ אבל אם היה כזית חלב מבושל במים ואין ס' שבמים נאסרו וג"נ ותחב כף לתוכו פשיטא שצריך ס' נגד הכף ולא מהני ס' נגד הכזית חלב דהכף בלע הרבה מן המים ג"כ שנ"נ וה"ה כאן שבקדרה נתבשל תבשיל ובתוכו ביצה אם לא היה ס' כל התבשיל נ"נ וכל הנבלע ממנו בקדירה הוא בליעת איסור ופולט לתבשיל שמבשלין אח"כ ואין מועיל ס' נגד הביצה כלל וע"ש שכתב שאין להקל מטעם דאף אם היה במקום האוסר דם שבשלו דרבנן דז"ח דבתחילת נפילתה עדיין לא נתבטל ובפעם שהתחיל לתבשל עדיין אסור מה"ת ובכבר נאסר הקדרה מספק והוא תמוה דבתחילת הבישול אין כאן כ"ע וגיד שנתבשל בכדי נ"ע דין דם שבישלו יש לו ותמה הפמ"ג בפתיחה להלכות מליחה הביא מתשובת בית יעקב סי' ע"ח דבתחילת בישולו היה ד"ח וכביא ראיה מבתוס' והפמ"ג כתב דהעיקר כהד"מ והש"ך

גליון מהרש"א

הקדירה הרותחת ורותח ע"י אור ממש לא ע"י קדירה גם בנפסק הקילוח אוסר כולו ועיין ש"ך סוף סימן: (שם) דאין עירוי אוסר. וריבוי העירויות אוסר כולו ט"ז סי' צ"ה ס"ק י"ב: (שם) הכל אסור דתתאה גבר. אם יש דוחקא דסכינא ל"א תתאה גבר עיין צ"ד ס"ק כ"ח ש"ך: (שם) טיפה הנופלת ע"ג כיסוי קדירה. ודוקא שלא נשברה הכסוי וגם מונחת יפה על הקדירה בא"ת עיין סימן ק"ח ס"א בהג"ה ואם אפו תחת המחבת כו' דהוי ככיסוי כו':

יד אברהם

בכלי שני דהיינו ערוי שנפסק הקילוח אוסר מיהת כדי קליפה. וכמ"ש הש"ך ס"ס זה וסי' נ"ג וד"מ סי' וכנית בנ"ע. ונ"ל דשאני הכא שהקילוח נוזל ע"ג כירה ואי נפסק ה"ל כמונח ממש בכלי שני. אבל אם ק"ה והוכחתי עוני, ושוב מצאתי קושיא זו בס' באר יעקב על יו"ד ע"ש. וכן בס' מ"ש סי' ק"ה ס"ב נפסק באויר לא הוי עדיין כ"ש ומבליע כדי קליפה. ומ"ש עוד בס' מ"ש שם מהא דס"ס ודאי לק"מ דקיבה

א'

באר הגולה

מלונה או שני כפי ראות עיני המורה וכ' מהרש"ל שהקדירה מ"מ אסורה: מו שם בשם אביו הרא"ש בתשובה:

מטה יהונתן

וטיינו דא"נ אפי' קליפה ואע"ג דקיי"ל בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן צריך קליפה אדמוקיר לי' בלע א"נ דנפסק הקילוח שהיה יש לחלק בין קרוש לנזול. אמנם י"ל לכאורה ממתני' דנפיק מרוטבו ע"ג הגחלים וחזר אליו יטול את מקומו אע"ג שהוא דבר נזול ואפ"ה נאסר מחמת החום ואף שנפסק הקילוח אבל לק"מ דהא שכ' הרמ"א דאם נפסק הקילוח בדבר נזול דאינו אוסר רק אפי' בכדי קליפה היינו לדידן דקיי"ל תתאה גבר א"כ כיון שתתאה הוא קר מקרר להעליון ולכן אם נפסק הקילוח אינו מבליע כלל אפי' כדי קליפה משא"כ א"א עילאה גבר אפי' בנפסק הקילוח נמי מבליע הוא דאין כאן דבר שיקרר אותו לפ"ז לק"מ דלמ"ד תתאה גבר בלא"ה מוקי שמע בגמ' דמיירי בחרס רותחת ולמ"ד עילאה גבר דמיירי בחרס צוננת נמי לק"מ דלדידי' אפילו בנפסק הקילוח נמי מבשל א"כ מדברי מהרמ"א משמעות דאפי' למ"ד תתאה גבר אפי' דבר נזול ונפסק הקילוח נמי מבליע בו כ"ק דהקשה דהא דכ' תוס' שם גבי נפיק מרוטבו על הגחלים דלא גרסינן יטול את מקומו דקיי"ל תתאה גבר וה"ק דהיינו אדמוקיר לי' בלע א"ו ס"ל אף בנפסק הקילוח בדבר נזול אדמוקיר ליה בלע ודלא כהרמ"א: (שם) טיפה הנופלת ע"ג כסוי הקדרה כו'. והוא שהתחיל להרתיח ט"ז ס"ק כ"ח ומהרש"ל כת' כ"ה הולק ע"ז כו' וכן מסתבר דשאני בקדירה דרוטב עצמו הוא תמיד שם משא"כ בכסוי שמא באותו פעם שנפלה הטפה לא עלתה הרתיחה כו' עכ"ל ומדברי רש"י מוכח איפכא דרש"י ס"ל אם מקלחה תוך הרוטב דהוסה חתיכה אסורה ואין הרוטב מסייע לבטלו' ואם כיסה הקדירה מהני משום דעל ידי כיסוי הרתיחות עולה למעלה אלמא דלא חיישינן לזה:

דגול מרבבה

במליחה העג"ה: (שם סעיף ח') הזיעה עולה ונבלע בקדירה ואוסרת. וגם המחבת נאסרה שהזיעה נאסרה ואוסרתה ועיין בפמ"ג סי' צ"א ס"ק מ"ד ועיין לקמן סי' ק"ח סעיף א' בהגהה שכתב אלא א"כ הוא כמחבת מגולה וכו':

וספיקה דאורייתא לחומרא רק באיסור דרבנן יש להקל בזה כנלע"ד : **(כט) מידי דהוה אשתי קדירות כו'.** *)מטעם זה נ"ל להתיר באם אפו בתנור פלאדי"ן של חלב ואח"כ באותו מקום רותח הושיבו שם קדירה ובתוכו בשר דכל שאין החלב בעין במקום ההוא בתנור הוי כקדירה של חלב ושתי קדירות לא אסרי אהדדי : **(ל) אבל חלב מהותך שנפל ממנו.** פי' מפיו במקום שהפתילה דולקת אותו לך חשוב ע"י האור עצמו כ"כ בהגהת ש"ד בשם מהרא"י ממילא אם נטף מצד אחר מן הכלי שהפתילה בתוכו לא מקרי רותח לאסור מה שנוטף עליו וגדולה מזו כתב שם בסג"ה בשם מהר"מ דאם נפל טפת חלב רותח על סכין או כלי אחר צונן אין צריך רק גרידה במקום שנפלה הטיפה הואיל ופסקה הטיפה בשעת נפילה ולא באה בקילוח ודוקא כשנופל על הקתא אבל נפל על הברזל נועץ עשרה פעמים בקרקע ודיו עכ"ל. והיינו שמחלק שם בדין זה למהר"ם דהוא חם מחמת רתיחת האור ובין דין החלב מהותך דלעיל שהוא מן האור עצמו כן הוא ביאור ענין זה :

אין בו ס' דעדיין הוי כצונן ואינו מפעפע למה שבקדרה עכ"ל ה"ה שם דין ד': **לח אבל חלב מהותך כו'.** פי' נר שקורין קרויז"ל שהוא דולק מחלב מהותך דהוי רותח מחמת האור אבל חלב מהותך רותח בקדרה שנרתח בקדרה אלא האם די בגרידה *)דלא חשיב עירוי כיון דפסק הקלוח וכדלעיל ס"ז וסימן ס"ח ס"י בסג"ה וזהו היתה בת"ה שם :

המאכל עצמן לקדירה שעליה (ארוך) וגם מיירי שהיא בקרוב כל כך שהיד סולדת בזיעה במקום שנוגע בקדירה [מ] אבל אם אין היד סולדת בזיעה הכל שרי ולכן תולין בשר לייבש על קדירות של חלב ולא חיישינן לזיעה שעולה (פסקי מהרא"י סימן ק"נ) וכן אם המחבת מכוסה הכל שרי (כט) מידי דהוי [מא] אשתי קדירות (ל) נוגעות זו בזו דאין אוסרין זו את זו בנגיעה כל שכן בזיעה (מרדכי פרק כ"ה) מיהו לכתחלה יש ליזהר בכל זה (הגהות ש"ד) :

ט [מב] יז **נר (ז) של חלב עשוי כנר של שעוה שנטף ממנו טפה על כלי אין צריך כי אם גרידה (ל) לח** [מג] **אבל חלב (לא) מהותך חם שנפל ממנו טפה על כלי צריך הגעלה :**

כתוב במהרי"ל הלכות פסח וז"ל והמגעיל על ידי עירוי ששופך הרותחין על הכלי להגעילו יזהר שישפוך המים הרותחין דוקא מן הכלי שבשלו בו והוא הנקרא כלי ראשון ואל ישאוב מן הכלי שבו הרותחין בכלי אחר ולערות ממנו להגעיל משום דכלי ששואב עמו הוא כלי שני ונתבטל בו בישול הרותחין טרם שמגעילין אכן אם שוהה את הכלי ששואב עמו תוך הכלי שמבשלין בו הרותחין ובעוד הוא שם מעלין המים רתיחות שפיר מקרי גם הוא כלי ראשון עכ"ל. מדברים אלו משמע שאם שואב מכלי ראשון והוציא רותחים מקרי אח"כ כלי שני ויש בו דין כ"ש ותמהתי מאד על זה דהא בעודו בכלי ראשון הכלי הזה שתוחב בו גם הוא כלי ראשון דהא מגעילין בכלי ראשון כלים ומפליט מהם הבלוע וכן קי"ל בתוחב כף איסור לקדירה דאוסר הכף אפילו אם מוציאו הכף ממנו והיאך נאמר כאן שכשמוציא הכלי ששואב מכלי ראשון נעשה כלי שני כיון שבא עליו שם כלי ראשון מי נותן לו אח"כ שם אחר והלא כלי ראשון שמו עליו אף אם נעקר מאש ה"ה כמי זה שנעקר מהרותחין שתוך כלי ראשון. ותו דאם שהה שם קצת מודה מהרי"ל דנשאר עליו שם כלי ראשון ואם כן מאן מפיס כמה תהא השהייה וכמ"ש הטור א"ח סי' תנ"ב וז"ל כתב רי"ף משהי למאני בגו יורה עד דפלטו וכתב אבי עזרי מי יודע לשער כו' ה"נ נימא כך מי יודע לשער שיעור השהייה בזה. ועוד ראיה מפ' כירה דאמר ר' שמואל בר הבדימי נכנסתי אחר רבי למרחץ בשבת כו' וא"ל טול בכלי שני כדי שיתמעט החום. ואין לטעות ולומר דהכי קאמר שבכלי שני ישאוב מן האמבטי שהוא כלי ראשון וממנו למד שבכלי ששואב הוא כלי שני זה אינו דאם כן היה לו לומר התם טול בכלי ותו ותו דאי תפרש דמה שאמר בכלי שני קאי על טול דהיינו שבשעת נטילה יהיה כ"ש הא ודאי אין שייך לומר כן דבשעת נטילה מן הרותחין הוי כלי ראשון שהרי בתוכה הוא וג"כ א"ל שיהיה כלי שני אחר שיצא מן המים דהא טול בכ"ש קאמר שמע מיניה שבשעת נטילה אמר לו ולא על הסולאה שאחריה ותו דכשהוציאה מי שם עליו שם כלי שני דהא כל כלי ראשון אחר שיתקרר יהיה עליו שם כלי שני. ותו דהתוספות כתבו התם דעיקר החילוק שבין כלי א' לכלי שני הוא דכלי שני מתקרר מחמת שאין דופנותיו חמין ע"כ הולך ומתקרר וזה ודאי דופנותיו רותחין שהרי הוחמו ברותחין דכלי ראשון אלא דבר פשוט דה"ק רבי טול מן המים באיזה דבר ותנהו לכלי שני דהיינו שיערה אותו לכלי שני ככל כלי שני שבתלמוד ותדע דאם היה כאן רבותא בהאי כלי ראשון שנעשה אח"כ שני היה לו שם לומר חידוש זה במקום דילפינן מינה כלי שני אינו מבשל עפי היה לו לומר דאפילו *) כלי ראשון

חידושי רע"ק

(שם) **שהיד** סולדת בזיעה. ואם אין הי"ס בזיעה מותר אם לא שהקדירה רותחת בפ"ע עכ"ל מהרא"י וע' בנ"א (סי' תנ"א סקמ"ד) ואם הוא ספק אם הי"ס בזיעה יש להקל ב"ח בתשו' ח"ב סי' כ"ד ואולם אם חלל כמו נומא בכירה והקדירה בתוכו ולמעלה עפ"י הכירה המחבת בענין דאין מקום לזיעה להתפשט בזה מדינא אסור ומילא בספק יס"ב ג"כ אסור ע"ש : (סעיף ט') **שנפל** ממנו טפה. בתה"ד מבואר הטעם דהם עכ"פ כמו עירוי שלא נפסק הקילוח והיינו דס"ל כהפוסקים דעירוי שלא נפסק הקילוח אוסר בכולו כמו כלי ראשון ונראה מלשונו שם דכתב תחילה דבנטף טיפה מהני גריד' שנפסק הקילוח ואם גרידה במקום קליפה כמ"ש הש"ך (סי' צ"ג סק"ז) משמע דבלא נפסק הקלוח לא מהני קליפה וא"כ לדידן דקיי"ל דעירוי שלא נפסק הקילוח מהני נ"כ קליפה (ע' ש"ך סי' ק"ה סק"ד) י"ל ה"ה הכא מהני קליפה וצ"ע ;

ביאור הגר"א

הרוסב ובפ"ב דמכשירין מרחץ שם אה כו' הברכה שבבית כו' ב' בריכות כו' ושם ספ"ג האשה שהיו ידיה כו' היו ידיה כו' : [מ] אבל אם אין כו'. דאפי' בכלי ראשון ממש אינו מבשל ולא בולע אם אין היד סולדת כמ"ש בפ"ג דשבת (מ' ב') ובירושלמי שם ופ"ק דמעשרות הלכה ז' הכל מודים בכ"ש שהוא מותר מה בין כ"ר מה בין כ"ש א"ר יוסי ברבי בין כאן היד שולטת וכאן אין היד שולטת א"ר יונה כאן וכאן אין היד שולטת אלא כו' : [מא] אשתי קדירות כו'. עתוס' ק"ח א' ד"ה טיפת כו' ואין מפעפע מחתיכה כו' וכתב סה"ת וכ"ש בשתי קדירות שהן אצל האש ונוגעות זו בזו ועהג"א ומרדכי שם : [מב] נר כו'. ר"ל בחלב שאינו מהותך שאין הטפה נופלת ע"י האור עצמו אלא מרתיחת ותמיסת האור ואין עירוי אוסר אלא בקילוח כמ"ש בס' שקדם : [מג] אבל חלב כו'. ר"ל כמו נרות שלנו והחלב נוטף ע"י האור עצמו בכה"ג אף בהפסק קילוח אינה מתקררת כ"כ ואוסרת כמו עירוי דכ"ר ונ"ל ראיה לדבריו ממה שפריך בפ' כ"צ (ע"ו א') תנן נטף מרוטבו כו' וס"ד בחרס צוננת ואע"ג דפסק הקילוח כמ"ש בתוס' רזבחים צ"ו א' בד"ה עירה כו' וכ' בתה"ד דכה"ג נקרא תשמישו ע"י האור כמ"ש תוס' בפ"א דחולין ח' א' ובסוף ע"ז בשם ריב"ם ע"ש ושם :

פתחי תשובה

אפשר יש להתיר ע"ש ועיין בתשובת ב"ח החדשות סי' כ"ד : (ז) של חלב. עבה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל אם מותר להדליק שפופרת של טובאק מנר של חלב ועיין בספר בני חייא בסי' ק"ס אות ד' שהביא ראיה שאסור מדינא ולא מחמת מדת חסידות וע"ש בהשמטות שהוא בעצמו חזר בו ודחה ראייתו ע"ש. ובתשובת ש"ב הגאון מוהר"ר שבתי כ"ץ ז"ל כת"י ראיתי שכתב נראה להביא ראיה מרש"י בשבת ד' כ"ב גבי אי מדליקין מנר לנר משום אכחושי מצוה משמע באותה שדולקת מקבל קנה במק ומאי דפירש"י דמהני קאי על אור ועיין בזה ביו"ד סי' רע"ד בט"ז ובנה"כ שם שפירש כן בדברי רש"י וא"כ ה"ה בשפופרת שואף החלב אכן לסמ"ע הכו"פ דחלב נ"ט לפגם ומתוך כך התיר אם נטף חלב על הכלי א"כ ה"ה בנדון זה הוי נ"ט לפגם כחלב עצמו עכ"ד. ולע"ד היתר זה צ"ע דדוקא בדיעבד התיר בעל כו"פ משום נטל"פ משא"כ הכא להדליק לכתחלה משפופרת של חלב. נ"ט לפגם לכתחלה אסור כמבואר בכמה מקומות. [*מיהו לדברי הנ"ל סי' ת"ז שהבאתי לקמן סי' צ"ח סק"א אתי שפיר] ועיין בתשובת מנחת מעשה הי"ד ס"ס ד' שכתב שאם אחד נזהר אסור למי שאינו נזהר להדליק מנר של חלב וליתן לחבירו הנזהר ע"ש ועיין לקמן סי' קי"ט סעיף ז' בהגהה : (ח) [*] אבל חלב. ואם נפל פתילה מנר על פתרפורקע ונכבה. כ' בשו"ת בית אפרים חלק חושן משפט סימן י"ז וז"ל אני מורה בדבר לקל ולהחמיר כי אם נפל ראש הפתילה שכבר נשרף ונעשה אפר אינו אוסר . אבל מה שלא נעשה אפר עדיין ודאי אוסר ואם שהה על הכלי בכדי שהיד סולדת בו בכלי הוי כנבלע ע"י אור ובעי ליבון ואם לא נשהה עכ"פ בעי הגעלה או גרידה והכא בכ"מ לא שייך זה משום שידוע דפתילה מלוחלחת מחלב וכיון שנפל בעת שדולק אף שנכבה תיכף כיון שנגע בכלי והיתה רותחת מחמת האור אוסר (מהרב הגאון מהור"ר **בצלאל הכהן** פ"ץ ז"ל בגליון הש"ע שלו) :

באר היטב

אסורה כיון שמונח על הקדרה אלא האם ומהרש"ל חולק על רמ"א וכתב דנהי דהרתיחה עולה עד הכסוי מ"מ הרוטב אין מצטרף עמה וא"כ אם אין בכיסוי ס' נגד האיסור שנפל עליו נעשה הכיסוי נבילה עכ"ל וכן מסתבר דאתי בקדירה נגד הרוטב שהרוטב עצמה הוא תמיד שם משא"כ בכיסוי שמא באותו פעם שנפלה הטיפה לא עלתה הרתיחה עד הכיסוי ממש וספיקא דאורייתא לחומרא רק באיסור דרבנן יש להקל בזה עכ"ל ופר"ח כ' דברי הגהה עיקר ע"ש: (ל) נוגעות. כתב הט"ז מטעם זה נ"ל להתיר באם אפו בתנור פלאדי"ן של חלב ואח"כ באותו מקום רותח הושיבו שם קדרה ובתוכה בשר דכל שאין החלב בעין במקום ההוא בתנור הוי כקדירה של חלב ושתי קדירות לא אסרי אהדדי : (לא) מהותך. כ' הש"ך פי' נר שקורין קרויז"ל שהוא דולק מחלב מהותך דהוי רותח מחמת האור אבל חלב מהותך רותח בקדרה שנרתח הקדירה אלא האש די בגרידה דלא חשיב עירוי כיון דפסק הקלוח כדלעיל ס"ז וסי' ס"ח ס"י בהג"ה וט"ז כתב וז"ל חלב מהותך פי' מפיו במקום שהפתילה דולקת אותו לך חשוב ע"י האור עצמו. אבל אם נטף מצד אחר מן הכלי שהפתילה בתוכו לא מקרי רותח לאסור מה שנוטף עליו וגדולה מזה כתב בשם מהר"ם דאם נפל טיפת חלב רותח על סכין או כלי אחר צונן א"צ רק גרידה במקום שנפלה הטיפה הואיל ופסקה הטיפה בשעת

יז תרומת הדשן סי' קע"ו :

הגהות הט"ז

כנ"ל : (שם סעיף ל') **כלי** ראשון נעשה כלי שני. ואינו מבשל ועוד ראיה ברורה מן דברי התוס' שם בפרק כירה בדף מ"ב בד"ה שאני התם שפירשו הפסק כמו שזכרתי :

נקודות הכסף

דילמא נשאר כדופן הקדירה ונתפשט ברותח עד שאין בדופן ס' וכו' כנ"ל : (שם ס"ק כ"ט) מטעם זה נ"ל להתיר כו'. כ"כ לקמן סי' צ"ז אות ג' במעשה שבא

דגול מרבבה

(ש"ך ס"ק ל"ח) דלא חשיב עירוי וכו'. ועיין סי' ק"ה בש"ך סק"ה ומסעיף ז' אינו ראיה דשאני שם שנוחל ע"ג הכירה וגם נפסק הקילוח ועיין לעיל ס"ק נ"ד :

יד אפרים

דמיד שפולט בכ"ר דין דם שבשלו יש לו ואף שהביא ממ"ה להרשב"א שכתב שמא בתחלת חומו קודם בישול הוה ד"ת מ"מ לא כתב כן אלא בלשון שמא ונקטינן עיקר דכל שפולט מחמת בישול הוה דרבנן ומכ"ש כזה שהיתה לפליטת טעם הדם שבתוך הביצה שמבשלת בקליפתה פשיטא דאינה פולטת רק מחמת בישול ומכ"ש בילת תרנגולת שקלה להתבשל. אמרי' שהפליטה והבישול באים כאחד ואף הרשב"א יודה בזה שאין להסתפק כלל דהוי דרבנן ואמנם בגוף הדבר שכתב לד קולא כזה אפי' למ"ד דם ביצים דאורייתא מ"מ דם שבשלו דרבנן צ"ע שאע"פ שבכנה"ג סימן ס"ו כתב כן בשם ספר שארית יהודה בהגהותיו והביאו בפ"ת והסכים לדבריו וכן ראיתי בפלתי שכ"כ וכן במח"ב הזכיר מזה מ"מ צ"ע לענ"ד דלפ"ז אין לחוש כאן לאיסור דאורייתא רק הדם עצמו אבל מה שאר הביצה אסורה משום דשדי תיכלא בכולה דבזה אין שייכות איסור דם רק מחמת הריקום אסרינן ליה ואיסור הריקום אינו אלא דרבנן ואין זה במשמע מדברי הרמ"א בסי' ס"ו ובת"ח כלל כ"ב והט"ז והש"ך שהאריכו בחשש ביטול למ"ד דם ביצים דאוריי' אין החשש רק על טיפת דם הנמצא הרי פשיטא שנתבטל טעמו באלף וע"כ דעל ביטול גוף הביצה איירי כמבואר בדבריהם א"כ אין כאן איסור דאורייתא לכ"ע ופשיטא דלא מיסתבר לומר דהא אמרינן דשדי תיכלא בכולא וחייב משום שרץ השורץ כו' ע"ש והב"י הביאו וכתב שחולק על הרמב"ם ולפ"ז א"ש מה שחשש הרבה לביטול גוף הביצה למ"ד דם ביצים דאורייתא וגם לפ"ז א"ש מה שלא הזכירו כאן הא דדם שבשלו דרבנן דאינו ענין לכאן כיון דאין דינינו על הדם רק משום דאי הדם דאורייתא דמיקרי דם בשר הריקום נ"כ אסור מדאורייתא דהא חזינן דשדי תיכלא בכולא אך באמת בש"ס לא משמע הכי רק בבילת עוף טמא שריקמה אסור משום שרץ ופריך אפי' טהורה נמי מדרבא"י ומשני מדרבנן כו' מבואר שהריקום של בילת עוף טהור אין בו איסור שרץ וכן מבואר בחידושי הרשב"א גופיה בחולין שם דקודם שיצא לאויר העולם אף שריקמה אין איסור רק מדרבנן וראיתי בלחם חמודות דף קע"ט ע"ב שכתב שהב"י סי' ס"ו כתב שהרשב"א חולק על הרמב"ם שכ' בתשובה דכל שנתרקמה כו' ואף הביצה כולה אסורה משום בילת השרץ דשדי תיכלא בכולא ע"כ ונ"ל דלהרשב"א גם משום ריקום אסור מה"ת ולפיכך גם כל הביצה אסורה ולהרמב"ם אין איסור דאוריי' כו' וא"ל מ"מ ב"י סי' ס"ו דהרשב"א כהרמב"ם ס"ל סותרים דברים אלו ע"ש והנה מ"ש בב"י בסי' ס"ו שדעת הרשב"א כהרמב"ם לא נמצא שם רק מה שהביא ה"ס שהרשב"א הקשה על הרמב"ם בדין בילת עוף שמת משמע ליה דבסוף סבור מודה ליה ואין זה דיוק כלל לענ"ד אך באמת כן הוא דבחידושי רשב"א דעתו כן דכל שלא יצא לאויר העולם אין איסור דאורייתא ודבריו שבתשו' סותרין זה כמ"ש ובית"ם פ' א"ם סי' ק"ך ראיתי שכתב וז"ל ואל"ל מה יש לחוש לנו בתערובות אפי' היה הדם מן הקשר הולם לו דאסור לכ"ע מ"מ שאר הביצה מותרת מה"ת אלא שמדרבנן אסורה ולמה לנו למיחש כולי האי וי"ל דמאחר דאנו אוסרים הדם משום ריקום אין לעמוד על הדבר עד כמה היה הריקום ואיכא למיחש בכל הביצה עכ"ל וסתם הדברים למאי איכא למיחש בכל הביצה לריקום אי משום דם הרי אין כאן דם כלל ואף שניחוש לריקום ריקום בשר הוא

גליון מהרש"א

(ש"ך ס"ק כ"ח) וספיקא דאורייתא לחומרא. ועפ"ת ספק בהרדמ"א: (ש"ע סעיף ט') **נר** של חלב. עובדא בתינוק שהחזיק סכין על אור הנר של חלב עד שהוחם הסכין ודנתי כיון דלא נגע בחלב אולי שלהבת אין בו ממש ועיין באר היטב מ"ש להדליק טיטון בנר של חלב ועיין ש"ך סימן ק"ה ס"ק י"א : (שם) **כי** אם גרידה. עיין ש"ך סימן צ"ג אות כ"א שהוא פחות מקליפה קצת ועיין בשפתי ועיין בט"ז סימן צ"ו ס"ק י"ד וכלים חשובים ראו"א לגודרם ונוסף עליהם טיפה נ"ל דיש לגבב התירים. א' מ"ש בפלתי דהחלב מתוך יושנו נותן טעם לפגם. ב' לדעת הש"ע סוף סימן צ"ט כיון דנגד הטיפה כל שמוש הוא בששים ואם ישהה נ"ב אותו מעל"ע ויופגם הבלוע וכשרותח החלב ממנו ולא נודע מקום שהיה עליו הטיפה מתבטל אותו מקום בשאר חלקי הקערה וזה צ"ע בפ"ה משנה ה' דתרומות ואין כאן כ"א מה שמבטל לכתחלה איסור פגום ועיין גליון ר"ס קכ"ב בשם פ"ח סימן מ"א סס"ק י"א ועיין סימן ק"ז סק"ב ועיין גליון סימן צ"ט סעיף ו' וסימן קי"ג סק"ג :

חידושי בית מאיר

(סעיף ט' בש"ך ס"ק ל"ח) **אבל** כו' די בגרידה. נ"כ פי' בת"ח כלל נ"ס ל"ו במ"י ס"ק ט"ו ט"ז :

יד אברהם

א' כ"ח סוסק : (סעיף ח' ברע"ה) **אבל** אם אין היד סולדת בזיעה הכל שרי. אם לא שהקדירה רותחת בפני עצמה. עכ"ל ב"י בשם מהרא"י והביא כמ"י סוף כלל נ"ו. ור"ל כדין חם לתוך צונן שנתבאר סימן צ"ה ס"ד דבעי בקליפה והקדירה במקום קליפה וק"ל : (סעיף ט') **חלב** מהותך חם שנפל ממנו טפה על כלי צריך הגעלה. הטעם דכיון שהטיפה רותחת מחמת חום האור עצמו אין לחלק בין אם החמסון חם או אפי' צונן כ"כ מהרא"י בתה"ד. וצריך עיון לענ"ד מהש"ס דפסחים פ' כיצד צולין (דף ע"ו ע"א) גבי נטף מרוטבו של פסח על החרס וחזר אליו יטול את מקומו. ומוקי לה בש"ס בחרס רותחת דתתאה גבר והוא חם דאי בחרס צונן אין הרוטב נאסר דתתאה גבר והוא צונן [ועיין פ"מ סי' ק"ה ס"ג ברמב"ם] וכ"כ ברע"ב והתוי"ט ע"ש. והרי שם הטיפה רותחת מחמת האור עצמו. דהא איירי בפסח שנצלה בתנור. ואפ"ה שייך שם דין תתאה גבר. ונ"ל דהיינו טעמא דטיפה א' כח תימוסה פוסק. אפי' רותח מחמת האור עצמו. ומיהו בהרבה שנשפך רותח לצונן יש להחמיר כמ"ש בתה"ד. וגדולה מזו ראיתי שכתב הכה"ן בסי' כ"ח גבי מליגת רותחין על התרנגולת דאסור נמי למשהל. דהי קאמר דתתאה גבר כחם לתוך צונן אבל ברותחין על צונן לא אמר דשאני רותח מהם ולא סגי ביה בקליפה משום דמבשל ומבליע ע"כ. ודע דלפ"ד יש ליישב מה שהתמהו התוס' בשם ר"י בפ' כל שעה (דף ל"ו ע"ב) גבי המעיסה והחליטה ע"ש. ושוב ראיתי שכ"כ בעצמו בהלכות פסח דשוכח חילוק הנ"ל בפ' כל שעה. ודע דגם בכלי חרס אסור לקלוף

צג קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב. ובו סעיף אחד:

א [א] קדירה שבשל בה בשר ᵃלא יבשל בה חלב ואם בישל בה בתוך מעת לעת **א** אסור ᵇבנותן טעם (°) [ב] (א) וצריך לשער **ב** נגד כל (א) הקדירה (א) [ג] (ב) ᶜאבל אם שהה מעת לעת קודם שבישל בה הוי ליה נותן טעם לפגם ומותר התבשיל:

טורי זהב

ראשון נעשה כלי שני ואינו מבשל גם הטור א"ח סימן שי"ח כשהעתיק דין זה של עול בכלי שני כו' לא כתב אלא אם היה חמין בכ"ש יוכל ליתן לתוכו כו' ולא כתב שישאב מכלי ראשון ואפ"ה יתן לתוכו אלא פשוט שזהו אינו וראיה מפורשת עוד ממ"ש בהגודה הביאו באו"ה כלל ס' וז"ל זבוב הנמצא בקערה מותר דהוי ספק ספיקא שמא בכלי שני נפלה ואת"ל בכלי ראשון שמא כשהוציאו הזבוב והיינו בכף היה ס' בכף עכ"ל וכן לענין הוצאה ביצה טמאה בכף וכ"כ בש"ד ובטור לענין הוצאת זבוב בכף סי' ק"ז הרי שהצריך ס' במרק שבכף נגד הזבוב והיינו דחשיבה לכלי ראשון אע"פ שהוציאו מן הקדרה דכל זמן שהיה בקדירה אין איסור מחמת זבוב דהיה שם ס' רק אחר שהוציאוהו בכף אוסרו ועל זה אמר שמא היה ס' בכף שמע מיניה דעדיין שם ראשון על הכף אע"פ שהוציאוהו וכן מוכח מפסק רמ"א בסי' ק"ז שכתב אבל אם היה מעט מהתבשיל עם האיסור בכף והוחזר לקדירה צריך ס' גם נגד מעט התבשיל דהוא נעשה נבילה בכף שמע מיניה דהכף הוא כלי ראשון במה שהוא מן הקדירה ואוסר מרק שבתוכו עד ס': ושוב ראיתי בת"ה סי' קפ"ה לענין שבלוע בתוך הכף יהיה נעשה נבילה כתב וז"ל י"ל דלאחר שהוציאו הכף מן הרותחין כל הבלוע בתוכה חשיב כמו כלי שני ולא פלט ולא בלע וכ"ש לטעמא דאין איסור בלוע אוסר היתר בלוע עכ"ל. נראה דלק"מ מזה על מה שכתבתי דהתם מוציא כף ריקן מהקדירה ואין שם אלא מה שבלוע בו בזה אמרינן ודאי דאין בכלי ריקן חום כ"כ שיפליט ויבליע במה שבתוכו בלוע ואפילו בכלי ראשון ממש שהוסר מן האור והורק מה שבתוכו נראה לומר כן מה שאין כן באם יש עדיין בתוכו הרוטב או התבשיל הרותח ודאי הוא על הכף שם כלי ראשון ממש כמו על הקדירה דאל"כ ודאי אין סברא לומר דהת"ה יחלוק מסברא בעלמא על הש"ד וטור והגוד' שזכרתי אלא ודאי כמו שכתבתי. ושוב ראיתי בתוס' פרק א"מ דף ל"ג ד"ה קינסא וז"ל ור"י היה אומר כי מצוה מן המובחר להגעיל כל כשר לבד ולזרוק עליה מאותו כלי עצמו שהוא רותח על האור ודי בכך אע"פ שפסקה הרתיחה כשמעבירה מן האור ויש משימין קערה בתוך מחבת על האש עד שהרתיחה עולה תוך הקערה ומאותה קערה מגעילין ובזה מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון אם לאו ותלה הדבר להחמיר ואסר להגעיל בכן דחשיב ככלי שני ולענין מליגת תרנגולת נמי אסור דחשיב ליה ככלי ראשון עכ"ל. הרי לפנינו דהתוס' נסתפקו בזה והעלו לחומרא אלא דהרא"ש שם כתב בשם ר"י דהוה ככלי ראשון כיון שהוציאו מן היורה מרותח וכ"כ הטור בי"ד סי' קל"א בשם ר"י וא"כ צ"ל דגירסא אחרת היתה להם בתוס' ומדברי רמ"א על פי הגהת מיימוני בא"ח סי' תנ"א משמע שפסק לחומרא דלא הוי ככלי ראשון דהא כתב שם ויערה עליהן רותחין מכלי ראשון כו' ע"כ *) נראה להחמיר כדברי התוספות:

צג (א) אבל אם שהה מעת לעת.*) הטור כתב בשם בעל העיטור אם בישל (בשר) [חלב] בקדרה של (חלב) [בשר] בת יומא [ויש בו ששים] מבשל

שפתי כהן

צג א אסור בנותן טעם. כלומר יטעימנו קפילא אם יש בו טעם וכדלעיל ר"ס צ"ב וצ"ח וכ"כ ב"י והרב אזיל לטעמי' שכתב שם דאין נוהגים לסמוך אטעימת עובד כוכבים לכך כתב וצריך לשער נגד כל הקדרה ואע"ג דמשמע בכמה דוכתי דאין מה שבתוך הכלי ששים כנגד כל הכלי י"ל דהה"נ קאמר שצריך לשער נגד כל הקדרה ולפיכך התבשיל אסור א"נ משכחת לפעמים שיהא רוחב הקדרה גדול כ"כ שיחזיק מים שיהיו ששים נגדו כגון שנחושתה דק ורחבה גדול וכמ"ש ב"י ומ"מ הא דצריך לשער נגד כל הקדרה היינו בקדרה ישנה דלא ידעינן כמה בלע אבל אי ידעינן כמה בלע א"צ לשער אלא כנגד הבלוע בו וכדלעיל סי' צ"ב ס"ה בהג"ה וסי' צ"ד ס"ו וכמה דוכתי וכן אפי' היא ישנה ולא ידעינן כמה בלע אלא דידוע כמה בשלו בה תוך מע"ל מבישול חלב זה דמה שבשלו בו קודם מע"ל נותן טעם לפגם הוא אפילו בישלו בו בשר תוך מע"ל מבישול הבשר הראשון א"צ ששים אלא נגד הבשר השני ודוק: **ב** נגד כל הקדרה. ולקמן סי' צ"ח יתבאר דאין חילוק בין קדרה של מתכת או

באר הגולה

א לשון הטור מסקנת הגמ' דעבודת כוכבים דף ע"ו דאפי' אינה בת יומא גזירה אטו בת יומא: ב שם"ס שם (°) וכתב הב"י דסמכינן כאן על הקפילא לכ"ע אע"פ שבודאי אין במה שבקדירה ס' כנגד כל הקדירה כמ"ש הטור בסי' קכ"ב שאני הכא שאין בו אלא טעמו ומ"ש הרמ"א אפשר שהוא חולק על סברא זו: ג כמ"ד נותן טעם לפגם מותר בברייתא שם דף ע"ה

נקודות הכסף

לפניו ועמ"ש שם כזה: (שם ס"ק ל') נראה להחמיר בדברי התוס'. וגם העליתי גם אני בספרי והבאתי ג"כ הגהת ש"ד ס"ס מ"פ על שם אמרכל האתחלתא מצבה בא לפני רש"י כו' דנסתפק רש"י אי אמרינן דהיכף נעשה כ"ש או נימא כיון שאחב הכף בקדירה והעלתה בכף ה"ל כלי ראשון ע"ש ומשמע שם דמספיקא פשיט להחמיר וכ"כ בקצרה בש"ך סי' ק"ז סק"ז והוא שהאריך כאן בכמה ראיות קלושות באין בהם צורך: (שם הג"ה בב"י) ומיהו מ"ש רבינו שאם אין בחלב ס' אע"פ שקדם וסילקו גם החלב אסור אינו מכוון בעיני וכו' ע"ש ולפענ"ד דדברי הטור הם דברי הרא"ש (בסי' כ"ג) דז"ל כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב בשר אסור וחלב מותר ומיירי שנפלה לתוך יורה רותחת וקדם וסילקו קודם שגם רתיחתו דמבלע בלע מיפלט לא פליט מה שבלע ואע"פ שהחלב בולע שמנונית הנפלט מן הבשר אין בו שיעור לאסור אותו אבל אם אין בחלב ס' כנגד הבשר ואפילו סילקו מיד הכל אסור עכ"ל מבואר להדיא כדברי הטור וכן לרמב"ם ורשב"א דמצרכו להטעימו לעובד כוכבים ע"ש דס"ל דמ"מ פולטת של עצמו קודם שסלקו אלא כיון דמין בשאינו מינו הוא כתבו דסגי בקפילא וכ"ה בהר"ן ושאר פוסקים עיי"ש וצריך עיון: (סימן צ"ג ט"ז סק"א) דבריו בסי' ב"ה דתוקים וגם לא הו"ל לכתבו כאן כיון דלא

מטה יהונתן

(סימן צ"ג) קדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב כו'. כתב הטור בשם הרשב"א דאם בישל ירקות בקדירה של בשר מותר לבשל בה אחר כך גבינה שהבשר נתמעט בה כח שבלע הבשר ונקלש עד שאין ראוי לחול עליו שם איסור בב"ח כד"א כשבלע היתר כמו שאמרנו אבל בלע דבר איסור לעולם הוא באיסורו עד שיגעיל הכלי להגעיל ולכן הראוי לנכן ע"כ וראייתו מהש"ס דעבודת כוכבים וכזבחים וכמו דמבואר בב"י דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו. וכתב הב"י ומיהו מדברי תוס' פ' כ"ס משמע דלית להו הא דרשב"א שכתבו בשמעתין דדגים שעלו בקערה בסוף עבודת כוכבים דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו וטעמא משום דמינו ומינו בטיל ברוב מדאורייתא' ובכלי מקדש אוקמי אדאורייתא' וכ' הש"ך בס' נקה"כ שלו דדברי ב"י אלו אין להם שחר כלל דאף לד' התוס' ראיית הרשב"א מוכרחת דלאחר שנאסר הכלי לא שייך ביטול ברוב כלל דאל"כ למה צריך להגעיל כלל ע"ש אין דגם התוס' ס"ל דמהני הגעלה בכה"ג דנפלט הכל ואמ"ו דלק"ם דוודאי לפי דברי התו' י"ל דלא מהני הגעלה בכה"ג והיינו משום דאינו מפליט כל הבלוע ואף שמפליט קצת מ"מ יוכל לחול עליו אח"כ שם האיסור על הנשאר והא דמהני גבי חטאת והיינו משום דזהו וודאי רוב הבליעה מפליט ולא נשאר בו רק מעט וא"כ כשיבלע אח"כ בקדירה מן ההיתר כמו ערך האיסור שהוציא הבלוע הנשאר בתוכ' בטיל ברוב ושפיר איכא למימר דאוקמוה אדאורייתא ע"י הגעלה זו אמנם יש דווקא בחטאת אבל בשאר אסורים דקיי"ל מין במינו צריך ס' וודאי לא מהני הגעלה בכה"ג. והנה לכאורה מוכח כדברי תוס' ודלא כרשב"א מהא דפסחים דף ל' אין עשין את התנור כאלים ואם עש כל הפסח כולה אסורה עד שיסיק את התנור ופריך אמאי אמר רב קדירות בפסח ישברו כו' ומשני כו' ע"ש. והנה דעת הרשב"א דאף דקיי"ל דבהיתירא בלע מהני הגעלה לכלי שצריך ליבון מ"מ בכלי חמץ להשתמש בו בפסח לא מהני הגעלה אף דהיתירא בלע משום דשמו עליו והלכך כשיבוא הפסח מקרי אסורא בלע וא"א כשיטת הרשב"א דהיכא שהגעילה עד שנקלש הטעם מהני שאינו יכול לחול עליו שם איסור קשה מאי פריך הגמ' על דברי הרב דלא מהני הסקה בקדרה מהא דתנור דאמרינן דמהני דילמא שאני התם דהיתירא בלע והלכך מהני היסק אבל חמץ בפסח דשמו עליו לא מהני הסקה דאף

ביאור הגר"א

צג [א] קדירה כו'. זבחים צ"ו ב' חולין צ"ז א' קי"א ב': [ב] וצריך כו'. כמ"ש בפ' ג"ה (צ"ז ב') פשיטא דבדידיה משערינן דאי כו' והיינו באינו ידוע כמה בלע בתוך מעל"ע וכשיטתו שכתב בר"ס צ"ח דאין אנו סומכין על טעימה ומשערין בס': [ג] אבל אם כו'. כמ"ש בסוף ע"ז ע"ו א' לא אסרה תורה כו'. ואע"ג דהקדרה אסורה לכתחלה כמש"ש גזירה כו' אבל התבשיל מותר בדיעבד כמש"ש ל"ח ב' דהחין וכן מישחא שליקא מותר מה"ת ועיי' שם ד"ה נטל"פ כו' ותוס' ד"ה אי כו' ועתוס' ע"ו א' ד"ה מכאן כו'. ור"ל בת יומא היינו בתוך מעל"ע דלא כרש"י ור"ת שם דלילה פוגמת דא"כ למה הצריכה התורה מריקה ושטיפה ושבירה בכ"ח הא בשעה שנעשה נותר נפגם וא"ל דגזירת הכתוב הוא דא"כ היאך למידין ממנה דהתורה תעידה על כ"ח כו' דלא מהני הגעלה בשלמא אי אמרינן מעל"ע דאפשר שיעשה נותר וכיון שחלה עליו תורת שבירה

באר היטב

נפילה ולא בהא בקלוח ודוקא כשנופל על הקתא אבל נפל על הברזל נועץ עשר' פעמים בקרקע ודיו עכ"ל:

צג (א) הקדרה. כ' הש"ך ואין חילוק בין קדרה של מתכת או של חרס לעולם צריך לשער נגד כל הקדירה והר"ב אזיל לטעמיה דפסק דאין נוהגין לסמוך אטעימת עובד כוכבים לכך כתב דצריך לשער נגד כל הקדרה ואע"ג דמשמע בכמה דוכתי דאין מה שבתוך הכלי ס' כנגד כל הכלי מ"מ מצינו לפעמים שיהא רוחב הקדרה גדול כ"כ שיחזיק מים שיהיה ס' נגדו כגון שנחושתו דק ורחבו גדול ומ"מ הא דצריך לשער נגד כל הקדרה היינו בקדרה ישנה דלא ידעינן כמה בלע אבל אי ידעינן כמה בלע א"צ לשער אלא כנגד הבלוע בו וכדלעיל סי' צ"ב ס"ה בהג"ה וסי' צ"ד ס"ו וכן אפי' לא ידעינן כמה בלע אלא דידוע כמה בשלו בה תוך מע"ל מבישול חלב זה דמה שבשלו בה קודם מע"ל נטל"פ הוא אפי' בשלו בו בשר תוך מע"ל מבישול בשר הראשון א"צ ס' אלא נגד בשר השני (ועוד יש לומר דהה"נ קאמר דצריך לשער נגד כל הקדרה ולפיכך התבשיל אסור) עכ"ל:

פתחי תשובה

צג (א) וצריך לשער. עש"ך סק"א מ"ש א"נ משכחת לה כו' כגון שנחושתה דק ורחבה גדול. ועיין בספר מרכבת המשנה בקונטרס ברכות בתבנון שהאריך לבאר זה ע"פ המופת וע"ד האלגעברא: (ב) אבל אם שהה מעל"ע. [עט"ז ס"ק א' ועיין בתשובה חתם

יד אפרים

ועיין בט"ז ר"ס ס"ו ובש"ך ס"ס ס"ו מ"ש בשם הפרישה והב"ח ועיין בתשובת הרא"ש דמשמע דכיון דשדי תיכלא בכול' איכא איסורא דאורייתא בבילה עצמה וכעת לאשם הפנאי לא יכולתי לעמוד על בירור הדברים ואחר כתבי מצאתי שהאח"ז בת"ש סי' ע"ו האריך בזה וכתב שם לענין מחלוקת הס"ת והרשב"א דהס"ת ס"ל דבילה שיש בה אפרוח אסור מדאורייתא משום נבלה והרשב"א סובר שאינו אלא מדרבנן ואסמכוה על איסור דשרץ השורץ על הארץ וכתב דהסמ"ג שכתב בדין תערובת ביצים המבואר בסי' ק"ו מתיר בתלא אפרוח באחד מהם שמא נפתרה בסוף ואם היה סובר שהוא דרבנן הו"ל ספ"ד לקולא וכתב דאיכא למידחי דת"מ דמו אסור מדאורייתא ואי משום דם שבישלו התמיר בספיקו כמ"ש לקמן ולקמן שם כתב על דברי הר"ן שצריך לשער בכל הבילה משום דם דאף על גב דהר"ן ס"ל דם שבישלו הוא דרבנן הא כתבו התוס' דף קי"א ד"ה דמא דחמיר משאר דרבנן כו'. ולענ"ד נ"ע בזה דאף שהתוס' פירשו הא דאמרינן דם דאורייתא היינו דבתחלת הפליטה היה בו איסור תורה ועיין בחידושי הרשב"א שפירש דאיכא דם האסור מדאורייתא דהיינו ע"י סחיטה בלא ביטול מ"מ היינו לענין ללוס כבלה ע"ג בשרא שהספק נוטה להחמיר דלמא דאיב כבדא ובלע בשרא ואע"ג דבכחלא מקילינן בחשש זה לפי דחלב שמוטס דרבנן ולעולם אין שם חשש דאורייתא כלל והכא מחלקינן ואמרינן דם דאורייתא דהיינו דאיתנין דהוי דאורייתא כאינו מתבשל אבל בכל ספיקא דעלמא מחמת שנתבשל הדם למ"ס לא נאמר בו ספק דרבנן לקולא כמו בכל ספק דרבנן ואמנם ראיתי במשמרת הבית דף ע"ה שכתב וז"ל ואת"ל את"ל דכל שבשלו מותר לגמרי מדאורייתא דכיון דעיקר דם דאורייתא מחמירו בו כדאורייתא ואפי' בספיקותיו וכדאיתיבינן בכי דוגי דאמרינן ודלמא עילאה מטא תתאה לא מטא ולא אמרינן כיון דבשלו הוה ספיקא דרבנן ולהקל עכ"ל וכ"כ שם את"ל בהסיה דריסא בבבסא וז"ל ומה שאמר דדם שבשלו דרבנן כבר כתבתי כו' וא"נ דרבנן טעמים חוששין אפי' בספיקותיו כשל תורה לפי שהוא קרוב לאיסור תורה כו' ועוד שמטינן לה מדרב דימי דאמר כבדא עלוי בשרא אסור מ"ע דם דאורייתא עכ"ל הנה מתוך לשונות הש"ס בזה מבואר דאף אי דם שבשלו דרבנן יש להחמיר בספיקו ומ"מ אין נראה לענ"ד שיהיה דעת הסמ"ג להחמיר בספק שמא נשאר בסוף הקדרה מחמת חומר זה וגם לענ"ד דאף שבמ"ה כ"כ דרך דחיה ממש איהו גופיה לא ס"ל להחמיר בספיקא שמבואר בתה"א שם דף ע"ו ע"ב גבי ככר שחתך עליו בשר וגבי הא דכי דוגי שכתב דמ"מ לא מיתסר דספיקא דרבנן הוא דדם שבשלו דרבנן ע"ש וכ"כ הרשב"א בחידושיו שם. ואמנם בעיני יפלא מ"ש אח"ז שם על דברי הר"ן שכתב בילה שיש בה אפרוח כלומר שיש עליו קורט דם דאיכא למיחש לריקום דאפשר דס"ל כהרשב"א דאפרוח דרבנן וא"כ אין סברא להחמיר כ"כ לכן פירש בקורט דם דמודה הרשב"א כמ"ש הספר"ח סי' פ"ו ואי מתחיל לספרקס שדי תיכלא בכול' וכולה יש בה כח דם זה כמ"ש הב"י ר"ס ס"ו בשם הרשב"א ובעינן מדאורייתא לשעורי בכל הבילה ואע"ג דדם שבשלו כו' עכ"ל ואני תמה דמ"ע דכולה יש בה כח דם זה כמ"ש הב"י בשם הרשב"א וזה תמוה דליתא שם משום כח הדם רק משום שרץ השורץ וכמ"ש מדבריו בתשובה וכח דם מאן דכר שמיה והכי מיסתבר דלא שייך כלל לפרש שדי תיכלא בכולה היינו שנאסר כאלו היה דם וא"כ לפי מה שכתב דהר"ן סובר כהרשב"א כמה"א בחידושיו דאפרוח אינו אסור רק מדרבנן מכ"ש דהריקום אינו אסור רק מדרבנן דאסמכוהו אקרא דשרץ השורץ ולמה התאירו בו וגם שהרי הרשב"א ס"ל דבילת אפרוח דרבנן ותסרס בדף ק"ח ע"ב כתב הדין בספיטות בבילת אפרוח ממש שהרי בסוף דבריו שם בדף ק"ט כתב ובילה שנמצא עליה קורט דם דינה כיש בה אפרוח ועיין בתוס' והרא"ש שם שכתבו ג"כ דה"ס בקורט דם ודם וא"כ הרגילה היא שמא כ"ב מיירי דאית בה אפרוח דחשיב כבשר וה"ה אם יש בה דם דסופו להיות אפרוח (אלא שי"ל דהס"ת לטעמיה דס"ל דאפרוח אסור מה"ת) וכ"כ בחידושי הריטב"א חולין שם אפרוח ממש או שיש בה ריקום דם ולפענ"ד דגם בהר"ן יש איסור לשון וצ"ל כלומר אפרוח ממש או שיש בה קורט דם דאיכא למיחש לריקום ממש ודבריו עולים בקיגנון אחד עם כל שאר המפרשים שכתבתי ואף שאח"ז מפרש בדוחק הנוסחא שלפנינו מ"מ סיים בה שהדברים סתומים ובאמת קשה מאד לומר שידחוק לפרש בילת אפרוח היינו קורט דם דווקא בלא אפרוח וגם יהיה מחולק בפירושו עם כל המפרשים ויסתום הדברים והנלענ"ד כתבתי:

גליון מהרש"א

(סימן צ"ג ש"ע סעיף א') קדירה שבשל בה. משכחת חומר בבלע יותר מבכעין לענין אם אפר פוגמו בגליון ש"ך סימן צ"ה ס"ק כ"א: (ש"ך ס"ק א') א"צ ס' אלא נגד הבשר. לכאורה יש לחלק בין חימום בו מים לנידון זה כיון דל"ם נ"ט בר נ"ט עד שבא אל השני (וע"ב כשי"ל שפגעו הטעמים עצמן וב"ז ל"ם ב' נ"ט) וא"כ י"ל בבא לסיט נתחזק ול"ם ב' נ"ט (והלא חלקו גם בין בא טעם ב' לקדירה לבין בא למאכל עי' ש"ך סי' צ"ד ס"ק ס"ו) אך מהדין סי' צ"ב ס"ח ממ"ש הרמ"א דבעי ס' נגד החלב שבמחבת וצ"ל מאי דל"צ ס' גם נגד המחבת הוא משום דהוי ב' נ"ט אף דבא אל חלב שהוא מינו ועדיין י"ל נהי דאין חושבים טעם הבא מהמחבת כעיקר כ"א כטעם אף שבא אל מינו וע"כ כשבא אל הבשר היו ב' נ"ט מ"מ קלושות ל"ש ביה: (שם) נגד הבשר השני. ואם בלע הכלי רק ע"י מליחה די בס' נגד קליטת הכלי סי' צ"ח ס"ד וה"ה בנאסר ע"י עירוי וע"י כבישה בעי ס' מיהו חילוק יש בכבישה

יד אברהם

מסס מעט כמ"ש במ"י כלל י"ב ס"ק ג'. ועיין בנ"א כלל כ"ה דין ו' ס"ק י"ט וע"ש. ועוד התיר שם בכלי הכם אחר מע"ל בהפס"מ ועיין מ"ש בכבי' נ"ט: (במ"י סוף ס"ק ל') כסוף דהתוס' בע"ז נסתפקו אי חשיב כ"ר כלי ששאב מכ"ר והעלו לחומרא. (וכ"ס הרמ"א בא"ח) אלא דהרא"ש כתב בשם ר"י דהוה ככ"ר. וז"ל דגי' אחרת היה להם בתוס'. ונראה שנעלם ממנו מ"ש בפסקי מהרא"י סי' ק"ב דהרא"ש לא קאי אלא אמילתא דסגי הגעלתה ע"י עירוי כמו לגבי יו"ט. אבל כלים שצריכין כ"ר להגעילן לא מהני כלי ששאב לכ"ע דבעינן שתהא מעלה רתיחה בשעת הגעלה ומשום דלענין בליעה מיהא הויא ככ"ר דאזלינן לחומרא:

או של חרס לעולם צריך לשער נגד כל הקדרה ע"ש : ג אבל הקדרה אסודה לבשל בה לא בשר ולא חלב . לפי שהיא בלוע משניהם הלכך אסור לבשל בה בשר לכתחלה אפילו אחר מעל"ע מבישול זה כמו שאסור לבשל חלב לכתחלה בקדרה של בשר אחר מעל"ע מיהו אם בישל בה בשר תוך מעל"ע לבישול בה חלב פשיטא דהתבשיל אסור אבל אם בישל בה חלב פשיטא דמותר בדיעבד אבל שאר דברים שאינן לא של בשר ולא של חלב כגון ירקות ודגים וכה"ג מותר לבשל בה אפילו לכתחלה ולקמן סי' צ"ד ס"ה כתב הרב דנוהגין לאסור הכלי שאינו בן יומו אפילו לשאר דברים אפי' כשנתחב בו רק כף בן יומו אם כן כ"ש כאן דנתבשל בו בשר ממש וצ"ל דכאן סתם הדברים לענין דינא ועמ"ש שם בסי' צ"ד : ד והוא חומרא בלא טעם . מיהו בת"ח כלל פ"ה דין ד' כתב קצת טעם לדעת המחמירין משום דס"ל דחמיר איסור זיעה וריחא מהאיסור שהוא על ידי טעם עצמו ומהרש"ל באו"ה סי' ל"ה דחה טעם כיוצא בזה ומתוך דחייתו נדחה גם טעם זה ע"ש וכתב הוא דדוקא באותן כיסויים שהם קצרים מלמעלה

ג [ד] י **אבל הקדרה אסורה (ג) לבשל בה לא בשר ולא חלב :**

הגה [ה] אבל שאר דברים מותר (ריב"ש סימן קכ"ו בשם סמ"ק ובהגמי"י פ"ו) [ו] ודין כסוי קדרה כדין קדירה עצמה (ד"ע ואו"ה) [ז] ויש (ג) מחמירים (ג) בכיסוי לומר דאע"פ שאינו בן יומו דינו כאילו היה בן יומו (בהגהות ש"ד בשם קובץ) וכן נוהגין בקצת מקומות וכן אני נוהג מפני המנהג (ב) ד והוא חומרא (ד) בלא טעם (°)

מבשל אחר כך מאיזה מין שירצה ותמה עליו עיין שם . ונראה לתרץ דעת בעל העיטור על נכון דנראה שהיה קשה לו מה שיש להקשות ממה דאמרינן פרק כל שעה דף ל' גבי כלי חרס חזינן להו דמידייתי והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם פרש"י כיון דפולטין משקין מדופני החילון ודאי בלעו ותו לא פלטי שהתורה העידה על כלי חרס שכיון שבלעו שוב אין פולטין שהרי בכלי עץ ומתכות כתיב ומורק ושוטף במים אבל בכלי חרס ישבר . וקשה אדרבה נימא מדגלי רחמנא גבי קדשים דאמרינן ישבר ש"מ דחולין הוה קיל מזה וכמו שכתב מהר"ם במרדכי הביאו ב"י סימן צ"ג לענין שאין כלי חרס פולט לתוך כלי מדאשכחן בקרא גבי קדשים כן שמע מינה בחולין אינו כן ואם כן ה"נ נימא הכי דבחולין קיל מזה ובתוס' שם הקשו קושיא אחרת דילמא גזירת הכתוב היא ואין ללמוד ממנה ותירצו מדמצינו שבכלי נחושת מועיל שטיפה ומריקה אפילו בבישול ובלוע אם כן מה שהקפידה בחרס אבישול בלא בלוע היינו לפי שעשאו כבישול ובלוע עכ"ל . זה מועיל לתרץ קושית התוספות דלא הוה גזירה אבל מכל מקום קשה קושייתנו דלמא חולין שאני מקדשים כמו בהא דלעיל ונראה דבס"ע היה ס"ל מכח קושיא זו דבחרס בחולין א"כ דמן התורה מותר בהגעלה אלא דוקא בקדשים אמרה תורה אינו יוצא מידי דופיו ורבנן אמרו דגם בחולין אמרינן כן והשתא ניחא דס"ל לבס"ע כאן דכבר נפלט טעם הבשר מכח הגעלה שבא על ידי בישול חלב אלא שמדרבנן יש איסור מכח אינו יוצא מידי דופיו וכן אם בא לבשל בו בשר אחר שיהיה מעת לעת וטעמו פגום ממילא אם תמצא כאן לאיסור דרבנן יבוא לידי פסידא דא"א להשתמש בו עוד ואין חזינן בגזירה דטעם פגום דלא חשו בו חכמים אלא לכתחלה אבל בדיעבד שרי וכאן הוה בדיעבד כיון שא"א להשתמש בו על כן שבקוה כאן אדין תורה ואין כאן גזירה דרבנן כלל וא"ל בכלי חרס של איסור נמי נימא הכי ונשהה אותו מעת לעת לא קשיא מידי דלכתחלה פשיטא שאין להגעילו וזהו עיקר גזירה דרבנן ואפילו אם הגעילו בלא מתכוין מ"מ לא מועיל כיון דעכ"פ היה כבר שם איסור על כלי זה לא מועיל לו הגעלה משא"כ כאן דנאמר דעל ידי הגעלה זו דחלב יבוא האיסור ומתיקון זה נעשה הקלקול זה לא גזרו רבנן כנ"ל נכון דעת בס"ע וגם בסי' קכ"א מביא הטור דברי בעל העיטור דמקיל בכלי חרס שאין בן יומו כיון שאינו אלא מדרבנן : (ב) והוא חומרא בלא טעם . רש"ל פרק כל הבשר סי' מ"ז כ' שעיקר החומרא דוקא באותן כיסויים שהן קצרים למעלה ויש בהם חלל וא"א לנקות יפה מן הרתיחה שעולה לשם דכל שיש איסור בעין לא אמרינן ביה נותן טעם לפגם אבל בכסוי רחב שיכולה היד לשלוט שם לנקה יפה מותר כל שהוא אינו בן יומו ע"כ . ונלע"ד לנהוג בזה שיש לשער אם יש בתבשיל ס' נגד מקום הקצר שבכיסוי אז אין שם חשש איסור בכסוי טפי מקדירה גם רמ"י בלבוש כתב שאין לחומרא של כיסוי מקום כלל ומו"ח ז"ל כתב טעם לחומרא דכסוי כיון שהרתיחה עולה שם תמיד נדבק מאד וא"א לנקתו היטב והוא תמוה דהא הקדרה נדבק שם ממשות המאכל ולמה יגרע הכיסוי ממנה אלא שאין מקום לחומרא זו יותר ממה שהחמיר רש"ל וכל מי שאומר סברות להחמיר בזה מה שלא נמצא בתלמוד ובפוסקים עליו הראייה : כתב הטור בשם רשב"א שאם בישל ירקות בקדירה של בשר שמותר לבשל אח"כ גבינה שכבר נקלש טעם הבשר כו' עכ"ל והיינו בכלי שטף שאין בליעתן מרובה אבל לעיל בכלי חרס חלק הטור על בס"ע שכתב כמו ברשב"א והקשה ב"י על הטור שהביא דעת הרשב"א דהא בסי' צ"ד בשלו מים תוך מעל"ע של בשר כו' דמשמע דעכ"פ לא נקלש טעם הבשר כ"כ כתב מהרש"ל דלא קי"ל כרשב"א ומ"מ צריך לייסב דעת הטור שהביא דעת הרשב"א להלכה ובסימן צ"ד מוכח דלא אמרינן נקלש כח בלע הבשר מחמת המים שנתבשלו בו וכמ"ש בסעיף ה' שם *) וי"ל דכאן מיירי שבישל הירקות בקדירה ממש כשיעור שבישלו בו בשר וראיה שלמדו ממ"ש גבי חטאות דכל יום נעשה גיעול לחבירו ומסתמא בכל יום היו מבשלין חטאות בשוה ומ"ה הוה כהגעלה ממש מה שאין כן בשאר מקומות שאירע מעשה שבישל מים ולא נתכוין שיהיה ממש בשיעור שבישל בשר וזה לא עדיף כהגעלה כמ"ש

וכרב חייא בריה דרב הונא שם והסכמת הפוסקים: ד טור בשם הר"ל פרץ וש"ס . (°) ומהרש"ל כתב דוקא בכיסויים שהם קצרים למעלה וא"א לנקותם יפה מהרתיחות שבתוכו והוי האיסור בעין ואינו נפגם אבל בכיסויים רחבים שיכול לנקותם היטב מותר בפרק כל הבשר סי' מ"ו והרב טורי זהב כתב לשער ס' כנגד מקום הקצר הנ"ל :

נקודות הכסף

קיי"ל סכי: (שם סק"ב) ונ"ל דכאן מיירי כו' . ובספרי כתבתי פירושים אחרים יותר מתקבלים והשגתי שם על הב"י ומהרש"ל שדחו להרשב"א מהלכה ולפי שהוא דבר חידוש אעתיקנו בכאן . כתב הטור בשם הרשב"א שאם בישל ירקות בקדרה של בשר שמותר לבשל בה אח"כ חלב שכבר נתמעט כח בלע הבשר ונקלש עד שאין ראוי לחול עליו שם איסור בשר בחלב בד"א כשבלע היתר כמו שאמרנו אבל בלע איסור לעולם הוא באיסורו עד שיגעיל הראוי להגעיל וילבן הראוי ללבן עכ"ל וב"י כ' על זה דמדברי התוספות והרא"ש בפרק כל הבשר וסה"ת וסמ"ג משמע דלית להו הא דרשב"א אלא ס"ל דדוקא גבי קדשים אמרי' הכי משום דכיון דדבר תורה מין במינו בטל ברוב אוקמוהו בקדשים אדאורייתא וכן נראה' עוד ממ"ש הטור בסי' שאחר זה בשם ס' התרומה דאם הוחמו מים בקדרה של בשר תוך מע"ל ואחר ששהה מע"ל לבישול הבשר בישלו בה חלב מותר משמע דלית ליה הא דרשב"א דא"כ עדיפא מיניה ה"ל לאשמועינן דמותר לבשל בה חלב לכתחלה אחר שהורתחו בה המים וכן מדברי סמ"ק גבי תחובת כף משמע דלא כוותיה עכ"ל וכ"כ מהרש"ל פרק כל הבשר סימן מ"ו ובספרי כתבתי דלא דקדקו כלל דודאי דינו של הרשב"א אמת וברור . וכדמוכח בהדי' בש"ס סוף עבודת כוכבים (דף ע"ו ע"א) והוא מוסכם מכל הפוסקים וכמו שיתבאר ואין ענין דברי התוס' והרא"ש פרק כל הבשר וסייעתם לכאן כלל דהתוס' והרא"ש וסייעתם שם לא באו אלא ליישב דהיאך מותר לבשל בפעם השני שלמים דהא אמעט באכילתן לזה כתבו. משום דאוקמוהו להתבטל אדאורייתא דבטיל ברוב כיון דבפעם השני עדיין אין כאן איסור דעדיין לא נעשה נותר וכן בחטאת כשמבשל אח"כ שלמים בשביל כהן מבשל ומיניה נתבטל ברוב אבל ודאי אי הגעלה לא מהני תיקשי דהיאך מבשל בפעם הג' קדשים כיון דנעשה כבר נותר מפעם הא' דודאי כשנאסר הכלי לא שייך למימר ביה אוקמו' אדאורייתא' דהא"כ לא הוי אינטריך בש"ס כלל לטעמא דכל יום נעשה גיעול לחבירו וגם לא היה צריך ביטול כלל לקדשים אלא ודאי לא שייך לומר אוקמו' אדאורי' א"א בשביל שאין כאן איסור עדיין אבל הכלי כיון שכבר נאסר היאך יבשל בו בלא ניבון לומר אוקמוה אדאורייתא' ולכך מוכרח לומר להרשב"א כיון דהשתא היתר הוא מהניא ליה הגעלה וזה ברור ומוכרח ואמת באין ספק ע"ש ודוק.והבאתי בספרי שם דברי הרא"ם בסוף עבודת כוכבים והסמ"ג (לאוין ע"ז דף ל' ע"א) גופייהו דכתבו דהיכא דהיתירא בלע סע"ג שהוא כלי שתשמישו ע"י האור סגי ליה בהגעלה וכ"כ הר"ן בפ' כל שעה בשם הראב"ד והרב המגיד סוף פרק ה' מהלכות חמץ ומצה בשם הרמב"ם ושאר פוסקים וכ"כ הכל בו סי' מ"ח בשם הרשב"א והר"ר משולם וכ"כ רא"ם בספר יראים סי' ק"ו וכן כתב הגמי"י על שמו והסכימו עמו וכתבו שראבי"ה פסק כדבריו וכ"כ הסמ"ק בהל' י"ע סי' קצ"ד ומביאו הגמיי"י פ"א מהלכות י"ט וכ"כ ראב"ן ומרדכי פרק כל שעה וסוף עבודת כוכבים ושאר הרבה מחברים דהתם אפילו מגעילו אחר שם אפילו הוא כלי שתשמישו ע"י האור סגי לי' בהגעלה כיון דהיתירא בלע וכולם למדוהו בפירוש מהך דסוף עבודת כוכבים כהרשב"א אלמא ס"ל דאין לחלק בה בין קדשים לשאר דברים וכדמוכח בש"ס שם וכ"כ האו"ה כלל נ"ח דין כ"ג גבי חמץ ובשר בחלב וכ"כ התשב"ץ סי' שנ"ו הרי דדברי הרשב"א הם הלכה פסוקה בש"ס ומוסכם מכל הפוסקים ומ"ש דהסה"ת שהביא הטור בסימן שאחר זה לית לי' לסא דרשב"א ליתא דדברי הרשב"א הם הלכה פסוקה ועוד דהרי הרבה מן המחברים הנ"ל הביאו ד' סה"ת לפסק הלכה וכן הטור גופי' אלא הדבר ברור.דסה"ת לא מיירי אלא אם נאמר דתשיבא בן יומו משעה

ביאור הגר"א

ומריקה ושטיפה שוב לא פקעה . רא"ש ור"ן (ע"ש) . ותוס' דחקו עצמן בזה ע"ש : [ד] אבל הקדירה כו' . לא מיבעיא בשר דבלוע מחלב אלא אפילו חלב אף דבליעת הבשר עבר כבר מעל"ע מ"מ לכתחלה אסור כמ"ש בסוף ע"ז (וע"ל סי' קכ"ב ס"ק ד' וס"ק ו') : [ה] אבל שאר כו' . דהא אין הקדירה בלוע מאיסור בב"ח דהא אין הבלע אסור כיון דטעם הבשר כבר נפגם והתבשיל מותר כמ"ש בש"ע ועתוס' דסוף ע"ז ע"ו א' ד"ה סכאן . ויש לתת כו' וכן כאן חלב אסור דתחלת בליעת הבשר היה לשבח אבל שאר דברים דתחלה בילוע בב"ח היה לפגם : [ו] ודין כסוי כו' . כמ"ש בסי' צ"ג ס"ח : [ז] ויש כו' . עבה"ג :

פתחי תשובה

סופר סימן פ"ד מ"ש הוא ז"ל בביאור דברי העיטור בזה] : (ג) מחמירים בכיסוי . עיין בתו"ת כא"ת סי' תמ"ז סק"ב שכתב בשם השבו"י ח"א סי' כ"א דאף המחמיר בכיסוי קדרה אעפ"י שאינו ב"י מ"מ אחר שני חדשים יש להתיר ולכתחלה בכל איסורים אסור להשתמש בכלים אף שלא נשתמש בהם שנים הרבה ומכ"ש בחמץ ע"ש ועיין מ"ש לקמן סי' קכ"ב ס"ק ג' מזה : (ד) בלא טעם . עבה"ט סק"ג וכתב בספר בני חייא דאף לדברי המחמירים דוקא

באר היטב

(ג) לבשל . כתב הש"ך מיהו אם בישל בה בשר תוך מע"ל לבישול בה חלב פשיטא דהתבשיל אסור אבל אם בישל בה חלב פשיטא דמותר בדיעבד אבל שאר דברים שאינן לא של בשר ולא של חלב כגון ירקות ודגים וכה"ג מותר לבשל אפי' לכתחלה והא דבסי' צ"ד ס"ה כ' הר"ב דנוהגין לאסור הכלי שאינה ב"י (אפי' לשאר דברים ואפי' כשנתחב בו רק כף ב"י א"כ כ"ש כאן דנתבשל בו בשר ממש) וצ"ל דכאן סתם הדברים לענין דינא : (ג) בכיסוי . כתב הש"ך בשם מהרש"ל הטעם דמחמירין בכיסוי מפני שהם קצרים מלמעלה ויש בהן כעין חלל ואז א"א לנקתם יפה שיהא נקי מן הזיעה והרתיחה שעלה שם ואף שמקום הקצר הוא דבר מועט מ"מ הזיעה של בשר עולה למעלה עד ס' כנגדו עד שנעשה מה שבעין נבלה ואח"כ הכיסוי נ"נ דשמא אין בה ס' פעמים ס"א פחות מעט כנגד מה שבעין אבל באותן שהם רחבים למעלה ויכולה היד לשלוט בהן לנקתם יפה אין לומר שהוא איסור בעין ומותר וכט"ז כ' דנ"ל לנהוג בזה שיש לשער אם יש בתבשיל ס' נגד מקום הקצר שבכיסוי אז אין שום חשש איסור בכיסוי טפי

מטה יהונתן

שנקלט טעמו ע"י מ"מ גבי איסור לעולם שהוא עומד באיסורי' אע"כ צ"ל כשיטת התוס' דאף דהתירא בלע לא מהני כלל קלישת הטעם דמ"מ יוכל לחול עליו שם איסור . ועוד יש ראיות דלא כרשב"א דהנה העולם מקשים שהיך קאמרי התוס' במקדש אוקמי אדאורייתא דמין במינו בטיל ברוב הא בפ' דם חטאת מוקי להאי דכל יום נעשה גיעול לחבירו כרבי וכ' הא ס"ל מין במינו לא בטיל כר"י וי"ל דהנה הרמב"ם ס"ל דמצות מריקה ושטיפה הוא קודם שנעשה נותר והתוס' ס"ל דמריקה ושטיפה הוא לאחר שנעשה נותר והנה לכאורה מהסוגיא דהספוד והאסכלא מלבנן באור בסוף מס' ע"ז מוכח דלא כהרמב"ם דגרסינן התם הספוד והאסכלא מלבנן באור והתניא גבי קדשים הספוד והאסכלא מגעילן א"ל הכא אסורי' בלע הכא היתרא בלע אמר רבא סוף סוף כי קפליט היכור קפליט אלא א' רבא כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו א"ה הגעלה נמי לא נבעי קשי' . והנה לפי שיטת התוס' דמריקה היה אחר זמן אסור סוגי' דשמעתין אתיא כפשוטא דהקשה פריך כי קפליט כו' היינו כיון דהגעלה הוא אחר זמן איסורא השתא נמי אסורא בלע מה לי גיעול דעובד כוכבים מה לי גיעול בקדשים וע"ז משני כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו והיינו שפיר התירא בלע דפליט לי' קודם זמן אסור משא"כ לשיטת הרמב"ם דס"ל דמריקה ושטיפה הוא קודם זמן אסור א"כ ע"כ הא דפליך סוף סוף קפליט היינו משום דאינו מפליט כל הבלוע ונעשה נותר אחר זמן ואע"ג דאינו אלא טעם קלוש יוכל לחול עליו שם איסורי' ולא דמי לנ"ט בר נ"ט דהוי טעם קלוש הכא מן ספס קלוש א"כ יקשה מאי משני כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו אכתי ק' דהא נשאר הבלוע בתוכו ונעשה נותר אחר זמן אכן לסמש"ל כשם הב"י לשיטת התוס' דהבלוע בטיל בתוך הכלי א"כ שפיר קא קשי' לי' סוף סוף איסורא קפליט היינו דבלוע בתוכו נעשה נותר אחר זמן וא"ל דנתבטל תוך הכלי הא האי הגעלה הוי ע"י מים והוי אינו מינו עם הבלוע וע"ז משני כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו וא"כ הוי מינו עם הבלוע ושפיר איכא למימר שנתבטל עם בלוע ברובא דאוקמי אדאורייתא ופריך הגמ' אי הכי הגעלה נמי לא נבעי דאף דאינו נקלט טעמא מקמי הכי מ"מ נמי יוכל להגעיל בכה"ג דנתבטל ברוב בכל הכלי לפ"ז מתורץ נמי מה שמקשים על תוס' דכ' מקדש אוקמי אדאורייתא הא האי מתני' ר' היא דס"ל מינו במינו לא בטיל דהנה כתבו התוס' ביבמות פרק הערל דהיכא ביבש מודה ר"י דבטיל וע"כ דהטעם דהיכא ביבש ליכא כאן טעם איסור כלל דבשלמא לא בלת דאיכא כאן טעם איסור א"כ מיד כשקבלה ההיתר טעם משהו מן האיסור נעשה הכל איסור ושוב ליכא רוב היתר לבטלו משא"כ ביבש דליכא בהיתר טעם מהו המקבל מן האיסור א"כ ההיתר בכ"מ שהוא עומד בס"ע ושפיר הוי כאן רוב היתר לבטלו א"כ ה"ה הכא בטעם קלוש אף שהוא איסור מ"מ אינו יוכל לבוא ע"י נתינת טעם גמור בהיתר שיתהפך בו טעם היתר לאיסור ושפיר בטיל ברוב לפ"ז לק"מ דהכא דמעיקרא היו מגעילין ברותחין א"כ נקלט טעמא ואח"כ כשמתבשלין בה שלמים שפיר איכא ביטול ברוב אפי' לרבי משום דהוי כיבש כיבש כמ"ש ולק"מ וכ"ז לשיטת תוס' משא"כ לשיטת הרשב"א דס"ל דהא דאמרינן דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו לאו משום בטיל ברוב אתינא עלה רק משום דאיכא טעם קלוש ואין ראוי לחול עליו שם איסור א"כ לא אזלי כל הסוגיא בהא דפריך הגמ' ס"ס כו' דהא שפיר מהני דהא עדיין היתר הוא והטעם נקלט ושוב לא חייל עלי' שם איסור א"ו מוכח כהתוס' והו"ק :

גליון מהרש"א

בכבישה בין עץ וכלי מתכות וחרס חדש וזכוכית ועיין ט"ז ריש סי' ק"ה ובגליון : (סעיף א' בהג"ה) ודין כיסוי קדירה כדין . עיין סימן ק"ח ס"א בהג"ה הוי כבסוי של קדירה :

צבי לצדיק

(סימן צ"ג ט"ז ס"ק ב') והא כו' ובסי' צ"ד מוכח . ואפשר לומר דכאן מיירי שבשל הירקות אחר מע"ל של בשר דנטל"פ לכתחלה אסור ומ"מ כיון שנקלט גם טעם הפגום שנפלט אל הירקות לא גזרו משא"כ לקמן שבישלו המים תוך מע"ל :

(ד"ע) ומכל מקום שיש שום צד להתיר בלאו הכי או שהוא לצורך שבת או הפסד יש להתיר אם אין הכיסוי בן יומו כמו בקדירה עצמה [ח] ואם לקחו כיסוי רותח מקדירה של בשר ונתנו אותו על קדירה של חלב [ט] אם שניהם חמים שניהם אסורים אם יש מאכל בקדירה של בשר וחלב ואם הכיסוי צונן והקדירה חמה נמי שניהם אסורים **ה** אם התחיל (ד) להזיע תחת הכיסוי דתתאה גבר (או"ה) **ו** ואם הכיסוי חם והקדירה צוננת (ה) הכל שרי (שם). רק המאכל צריך קליפה (לדעת הגהת ש"ד ולא כאו"ה שם) אם אפשר לקלפו ואם לאו הכל שרי ואם (ה) לא היה (ו) מאכל בקדירה הכל שרי דהוי כשתי קדירות שנגעו זו בזו (הכל ד"ע לסברת הארוך):

כמ"ש ב"י בשם הגהת ש"ד דמקשה למה לא יהא הבישול במקום הגעלה: כתב ב"י בשם הגהת ש"ד וז"ל *) התיר ר"י הלבן בשר שנתבשל בקדירה של חלב והיה בה חלב כל הלילה ואמר כיון דבולע פעם אחת וב' וג' מקודם לכן לא בלע בלילה כלל וחלב שבלע מקודם לכן לא נאסר דנותן טעם לפגם הוא עכ"ל ביאור דבריו דלגבי יי"נ אמרי' פרק אין מעמידין דף ל"ג ובטור סימן קל"ה דכלים של חרס שהן רכין בולעין אפילו בצונן עד שיהיו שבעים מלבלוע בהיתר תחלה כגון שהיה בהם ג' פעמים מים תחלה ואח"כ אין בולעין בצונן וע"פ זה כתב ר"י הלבן לענין בשר בחלב כן שאם היה חלב בכלי חרס אפי' חדשים בולע אח"כ בלע כבר היתר ואז שבע מלבלוע בצונן ע"כ התיר הקדרה שהי' בה חלב בלילה דלא בלעה בלילה אח' בצונן אבל אם היה החלב מעת לעת בתוכו כלי ודאי היו אמרי' שבלע שפיר החלב ואסר אח"כ הבשר כיון שכבוש כמבושל ובישול פשיטא שמבליע אפילו בכלי ישן וכן ראיתי להרש"ל בש"ד סימן פ"ה אלא דלכבוש כ' בזה אפילו היה שם מעל"ע אינו מבליע בכלי כיון שהוא ישן וכן כתב מו"ח זכרונו לברכה בסימן ל"ג ולאייתו ממה שכתב בשם מרדכי הארוך על דין דר"י הלבן הנ"ל שיש ראיה לדין שלו מפרק המפקיד (דף מ') בהפקיד שמן לחבירו אם היו קנקנים ישנים אין מוציא לו בלע ומוקי לה אביי אפי' באין מזופפים כיון דטעון טעון ותו לא בלע ומכח ראי' זאת פסק מו"ח זכרונו לברכה להקל אפילו בנשתהה מעת לעת בכלי ישן ולי נראה דבריהם תמוהים דהא גם בכלי אמרינן כבוש כמבושל כמו שנעתיק אי"ה בסימן ק"ה ולמה נקיל כאן בכבוש וראיה זו דפרק המפקיד נראה ג"כ על דרך שכתבתי דזה פשוט דגם בבישול אין הכלי יכול לקבל לתוכה שום דבר כל זמן שהוא שבע מלבלוע אלא דע"י הבישול מפליט קצת מה שבתוכו כבר ונכנס אחר במקומו משום הכי אסורה הקדרה והתבשיל בכל הערובות בשר בחלב וכן הוא ממש בכבוש מעל"ע בכלי אז נפליט מה שכבר בתוכו ומבליע במקומו ממש שהוא בתוכו כלי וזה מוכח דהא ע"כ היתר שנשרה מעל"ע בכלי איסור דנאסר וא"כ ע"כ אתה צריך לומר דמן הכלי נפלט להיתר וא"כ כאשר מקום פנוי בכלי ומקבל ממה שבתוכו מ"ש בנשרה איסור בכלי היתר מעל"ע אמרינן ג"כ בכלי שיוכל לבלוע בדרך הזה וע"כ יפה הביא ראיה במרדכי הארוך מפ' המפקיד דהתם קאי על מי שהפקיד אצל חבירו שמן ועירבו עם שמן שלו ולאחר זמן מחזירו ורוצה לנכות לו מה שבלע הכלי בזה אמר שם דאם הכלי ישן אין מנכה לו שבלע וע"ז פריך שם והא א"א דלא בלע ומשני דכיון דטעון טעון פירוש כל זמן שהוא שבע מבלוע ישן שכבר בתוכו אינו בולע עוד ואע"פ שאם ישתהה שם מעל"ע יבלע אע"פ שהוא שבע מלבלוע כבר דהיינו ע"י שיפליט מה שבתוכו ויוכל לבלוע מחדש מ"מ אין מנכה לו בשביל זה כיון שעכ"פ המדה לא תהיה חסירה דמה שיהא נאסר ע"י מה שיבלע הכלי מחדש יתמלא ממה שמפליט הבלוע כבר שלו וע"כ אין היזק להנפקד במדה ובזה מתורץ מה שקשה לי על מה דפריך התם והא א"א דלא בלע וכי לא ידע הברא כיון דטעון טעון ולפמ"ש ניחא דהתרצן גילה לו סברא חדשה שזכרתי ונמצא שלענין איסור והיתר אין שייך כן דכל שיבלע מחדש ויפליט הישן איכא איסור בדבר רק שהמרדכי שם בשם ר"י הלבן מיירי שלא נשתהה שם שיעור כבישה רק לילה אחד ואין עליו רק שם צונן ואז אינו בולע כלל כיון שהוא שבע כבר וע"ז עיקר הראיה מפ' המפקיד דכל שהוא שבע אין מקום לבלוע עוד אם לא ע"י כבוש ומזה לא מיירי כאן לענין איסור והיתר ולא בחנם נקט המרדכי בשם ר"י הלבן שהיה בחלב כל הלילה ולא קאמר רבותא אפילו מעל"ע אלא כדפרישית דמעל"ע ודאי אמרינן כבוש כמבושל גם בכלי וכמ"ש רמ"א בד"מ בסי' ס"ט נעתיק לשונו בריש סימן ק"ה כנלע"ד ברור שאין להקל כלל ועיקר אם נשתהה מעל"ע החלב בכלי אפילו אם הוא ישן ובישלו בו בשר תוך מעל"ע לשהיית החלב דהוי כבישול ממש:

מלמעלה ויש בהן כעין חלל כמו שיש בהרבה כיסויים ואז א"א לקנחם יפה ביחא נקי מן הזיעה והרתיחה שעלה שם אבל באותן שהם רחבים למעלה ויכולה היד לשלוט בהן לקנחם יפה אינלומ' שהוא איסור בעין ומותר עכ"ל ונ"ל לדבריו דאף שאותו שהוא במקום הקצר הוא דבר מועט מ"מ הזיעה של בשר עולה למעלה עד ס' כנגדו עד שנעשה מה שבעין נבילה ואח"כ הכסוי נעשה נבילה כדלקמן סי' צ"ח ס"ה דשמא אין בה ס' פעמים ס"א פחות מעט כנגד מה שבעין ודמי לדלעיל סי' צ"ב ס"ה ע"ש ומ"מ ודאי דאין להחמיר כ"כ בכיסוי וכמ"ש הרב וכ"פ בספר אפי רברבי דף ס"א ע"א דבשעת הדחק או שיש עוד שום צד להתיר או בכסוי רחב או נקוב למעל' נראה להקל ע"כ ונסהד"מ צווח ככרוכיא על המנהג הזה וסיום דבריו ואי איישר חילי אבטל המנהג כי הוא מנהג טעות ואין לו טעם לסמוך עליו עד כאן. וגם הט"ז קרא תגר על חומרא זו: **ה** אם התחיל להזיע. ונראה שצריך שתהא היד סולדת בזיע' וכדלעיל סי' צ"ב ס"ח בהג"ה: **ו** ואם הכיסוי חם והקדירה צוננת הכל שרי כו'. ואפי' הקדרה עצמה שרי לכתחלה כשמקנחה או מדיחה למעלה במקום שנוגעת בכסוי ואע"פ שהלחלוחי' היה חם מ"מ שרי שמה שנפרש מן הכסוי הוי ככלי שני ול"ד לעירוי דטיפה א' כח חמימותה פוסק ואינו ככלי ראשון עכ"ל ד"מ בשם או"ה ודע דכת' עוד בד"מ דהגהת ש"ד (סי' נ"ו) פליג על או"ה וס"ל דבכסוי רותחת על קדרה צוננת הכסוי והקדרה אסורים כיון דרותח הוא אי אפשר שלא בלע הקדרה הולכת מן הבשר מידי דהוי אטיפה רותחת שנפלה על קדרה שבלעה אף על פי שהיא צוננת עכ"ל וב"י הביאה (בס"ס צ"ב) ולא השיג עלה ונראין דברי הא"ו הארוך דהרי כתב טעם הגון דל"ד טפה רותחת שנפלה על הכלי לשאר עירוי ולקמן סי' ק"ה מבואר בשם מהר"מ כדברי או"ה עכ"ל ד"מ ול"ע במה שמתיר גם הקדרה ומדברי מהר"מ שהביא בד"מ סי' ק"ה (ובת"ח כלל כ"ה ד"ו) שכ' דלא אמרינן עירוי ככלי ראשון אלא כשנפל בקלוח אבל בטיפה שנפלה על הקתא סגי בגרידה ועל הלהב בנעילה עכ"ל אין ראי' כלל דגרידה ונעילה הוי כקליפה וכ"כ באו"ה גופי' כלל כ"ח ד"ח אדברי מהר"מ אלו דהיכא שהסכין צריך נעילה המאכל צריך קליפה עכ"ל ועוד דהכא עדיף מטיפה רותחת שנפלה על הכלי דהכיסוי גופה עם הלחלוחית חם נגע בקדרה ועוד דבסי' ק"ה ס"ק ד' הבאתי הרבה פוסקים דס"ל דכלי חרס בולע אפי' בכלי שני וכ"ש עירוי שנפסק הקלוח שמבליע עיין שם מיהו כל זה כשיש לחלוחית בכסוי אבל יבש' פשיטא דלכ"ע הכל שרי וכן דעת מהרש"ל פכ"ה סי' מ"ו מיהו מן הסתם אמרינן שיש בה לחלוחית כן כתב בד"מ וכן משמע מדבריו בהג"ה כאן:

משערים

הגהות הט"ז

(סימן צ"ג ס"ק ב') כמ"ש בסי' נ"ד ס"ה וסומך הט"ז בגליון לזה כאן יש דין מחודש לענין כלי חרס חדש:

נקודות הכסף

חימום או לא אבל בהא דליכוי כהגעלה לא מיירי דאפשר דמיירי בקדרה של חרס דסתם קדירה של חרס היא דלא מהני לי' הגעלה והרשב"א ע"כ מיירי בשל מתכת וכמ"ש הב"י גופי' אי נמי דסה"ת מיירי דלא הוחמו מים בכל הקדרה וכמ"ש בדין תחיבת כף אי נמי מיירי שהוחמו מים ולא העלו רתיחה דלענין הגעלה צריך שיהיו רותחים כ"כ שיעלו רתיחה ולענין הגרכת שהיה אפילו שאינו מעלה רתיחה רק שתהא היד סולדת בו וכמ"ש הסמ"ק שם והרשב"א לא קאמר אלא דכלי שצריך לכון סגי ליה בהגעלה כשבלע היתר אבל כלי שצריך הגעלה ודאי צריך הגעלה גמורה כדינו דאי לאו הכי אינו כלום. ומ"ש הרשב"א בסיפא עד שיגעיל הראוי להגעיל כו' לאו למימר דברישא לא בעי להגעיל הראוי להגעיל אלא לישנא דמתני' בסוף עבודת כוכבים נקיט וכמבואר בת"ה הארוך אי נמי לאו דוקא קאמ' דהל"ל תיקשי מנא ליה הא דהא לא מוכח מהש"ס אלא דכלי הצריכה ליבון סגי לי' בהגעלה ואף אם נפשך לומר דלשון הרשב"א משמע דלא צריך הגעלה גמורה ע"כ צריך לומר דשאני הך דסמ"ק כיון שבשר אסור בחלב אינו דין שיהא הוא הנגרם היתר לכף וכטעם הראב"ן שכתב הב"י לדעת רבינו ירוחם ע"ש אבל ליכא למימ' דלא ס"ל כהרשב"א דהא בהלי' י"ש ס"ל בהדיא כוותיה וכמ"ש לעיל או אפשר לומר דבהא לא ס"ל כוותיה היכא דצריך הגעלה צריך הגעלה גמורה אבל ודאי דאין חילוק בין קדשים לשאר דברים בזה וכ"כ הרא"ה בספר בדק הבית דף קכ"ח סוף ע"א דקדרה של מתכת שבשל בה בשר ואח"כ בישל בה ירק דמותר לבשל בה חלב אבל לא בדברים האסורים עד כאן וע"ש קצרתי כאן בביאור הדברים אבל כשתעיין בכל המקומות תראה שמה שכתבתי הוא ברור ונכון (והייתי מסדר דברים אלו בקצרה בש"ך ונשמט בדפוס ועיין בש"ך סימן קל"ה סוף ס"ק ל"ג ותראה שכן הוא):

(שם בט"ז) כתב ב"י בשם הגהת ש"ד וז"ל התיר ר"י הלבן כו'. יפה כוון בזה וכן כתבתי בספרי ועוד כתבתי שם דלע"ג דכתב מהרש"ל שם בא"ו שלו ומ"מ בתוך מעל"ע אינו קרוי בליעה אם היו חדשות אע"ג דפחות מעל"ע לא קרוי כבוש מ"מ כ"ח שבולע אפילו בכ"ש הסברא נותנת לאסור בבליעה זו עכ"ל נ"ל דאין דעת מהרש"ל לומר דקי"ל הכי דחדשות בולע בתוך מעל"ע דהא קי"ל דאפילו דבר המאכל היתר שנשרה בה איסור שרי בפחות מעת בהדחה כדלקמן סימן ק"ה וכמו שכ' מהרש"ל גופיה באיסור והיתר שלו ובספרו בפרק כל הבשר סי' ל"ח כ"ש כ"ח וכדכתב מהרש"ל גופיה באו"ה סימן ל"ד גבי כ"ש דמאכל כך לבלוע מכ"ח והוא פשוט וכן כתב באיסור והיתר הארוך סוף כלל כ' וכלל ל' דין ט' דאפילו כ"ח לא נאסר אלא בנכנס מעת לעת אלא מהרש"ל מפרש כן דעת ר"י הלבן לפי מה שסובר כפירש"י בפ' אין מעמידין דף ל"ג ע"ב גבי כיסוי של חרס דיין נסך בולע מיד אבל אנן לא קיי"ל הכי דכבר סתמו התוס' והפוסקים על פירוש רש"י כמו שנתבאר בסי' קל"ה ע"ש בב"י וגם הרא"ש וטור דלקמן סימן קל"ה מודים הכא ע"ש ודוק וכ"כ בד"מ דלא נהיגין כר"י הלבן בזה עיין שם והוא לא ביאר אם זה וסתם כר"י הלבן ולא כוון יפה בזה: הג"ה בב"י י"ל דאפשר שבעל העיטור סבר כהראב"ד וכו'. וקשה וסוף עצמו מביא לקמן סימן ל"ח דף ס"ט ע"ד דברי הראב"ד דל"ק הכי אלא בכלי שטף אבל בכלי חרס גם הראב"ד מודה דבכולם מעריגן. וי"ל דה"ק בעל העיטור סובר בכלי חרס כמו שסובר הראב"ד בשאר כלים וצריך עיון:

ביאור הגר"א

[ח] ואם לקחו כו'. כמ"ש בספ"ה דמכשירין האשה כו' כנ"ל בסי' שקדם ס"ח: [ט] אם שניהם כו'. כמ"ש בפ' כ"צ ע"ש:

חידושי רע"ק

(סי' צ"ג סס"א בהג"ה) **ואם** לא היה מאכל בקדירה. קשה לי הא אף אם יש מאכל בקדירה הקדירה מותרת ומה חידש בזה הרמ"א דאם ליכא מאכל בקדירה דהכל שרי ולומר דהכל שרי היינו אף בשניהם חמים הא בזה בודאי אסור הקדירה מחמת הלחלוחית שבכיסוי ובזה ל"ש סברת או"ה דקיל משאר עירוי דטיפה א' פוסק כח חמימותה דכיון דהקדירה חם במה יפסוק חמימותה וצ"ע: (ש"ך סק"ד) **עד** שנעשה מה שבעין נבילה. תמיהני הא משעה שמתחיל להרתיח והזיעה עולה למעלה הוי כמו נגד הרוטב דבעי' רק ס' נגד הטיפה ולא נעשה הבלוע בקדירה נבילה כמ"ש הרמ"א לעיל (סי' צ"ב ס"ז) וגם מ"ש הש"ך ואח"כ הכיסוי נ"נ תמוה ביותר דאין שייך שהבלוע פנום יהא נ"נ הא הוא נפל"פ והתרם בעצמו ג"כ לא נ"נ כפי הסכמת הש"ך לקמן (סי' צ"ח ס"ק כ"א) וצלע"ג:

באר היטב

מקדירה והב"ח כ' הטעם שהרתיחה עולה שם תמיד ונדבק מאד וא"א לקנחו היטב והשיג עליו הט"ז שאין מקום לחומרא זו ומי שאומר סברות להחמיר בזה מה שלא נמצא בש"ס ופוסקים עליו הכתוב: (ד) להזיע. כ' הש"ך ונראה שצריך שתהא היס"ב בזיעה: (ה) הכל. כ' בד"מ אפי' הקדירה עצמה שרי לכתחלה כשמקנחה או מדיחה למעלה במקום שנגעה בכיסוי ואע"פ שהלחלוחית היה חם מ"מ שרי שמה שנפרש מן הכיסוי הוי ככ"ש ול"ד לעירוי דטפה א' כח חמימותה פוסק ואינו ככ"ר עכ"ל ול"ע במה שמתיר גם הקדירה דהא הכיסוי גופה עם הלחלוחית חם נגע בקדירה מיהו כל זה כשיש לחלוחית בכיסוי אבל יבשה פשיטא דלכ"ע הכל שרי מיהו מן הסתם אמרי' שיש בה לחלוחית (עיין ש"ך): (ו) מאכל. נ"ל פירושו דקאי אדלעיל שכתב רמ"א אם נתן כיסוי של בשר על קדירה של חלב ושניהם חמין ובשניהם יש מאכל שניהם אסורים ע"ז כ' כאן דאם לא היה מאכל בשניהם אע"פ שהם חמין שניהם מותרים דה"ל כשתי קדירות וכו' וראיתי בט"ז שמאריך בכאן באם עמד חלב צונן מעל"ע בקדירה ואח"כ בשלו בו בשר. דאסור מכח כבוש כמבושל אפי' בקדרה ישנה ולא אמרי' דשבעה לבלוע ולא בלעה מחלב כלום ע"ש שמביא כמה ראיות לדבריו אך מ"ש דאם נתן דבר היתר בכלי של איסור מעל"ע בצונן דאסור אינו נ"ל דהא אחר מעל"ע נפל"פ וע"ל סי' ק"ה (ובקדירה חדשה של חרס ושהה בו חלב כל הלילה נאסר הבשר דקדירה חדשה בולע אפי' בצונן עט"ז ס"ס זה):

פתחי תשובה

דוקא כיסוי מיוחד לכך אבל אם נתן קערה של חלב על קדרה של בשר מותר לדברי הכל כשאינו בן יומו ופשוט הוא: (ה) לא היה מאכל. עבה"ט מ"ש וראיתי בט"ז שמאריך כו' ועיין בתשובת חוות יאיר סימן ק"ח שגם הוא ז"ל הסכים עם הט"ז ודלא כהב"ח ושכבוש אך לא מטעמא דהט"ז דמפליט ובולע דבגמרא משמע דאינו בולע כלל אלא לפי שיש חילוק

חידושי בית מאיר

(סימן צ"ג בהג"ה) **ואם** הכסוי צונן וכו' אם התחיל להזיע. נ"ב אבל כשהסירו מיד שניהם מותרים אף שהכסוי מסתמא מלוכלך ואפשר דנפל לתוך התבשיל מ"מ לא מחזקינן איסור לומר דנפל ועוד דבר מועט הוא ובודאי בטל בס' תוך התבשיל משא"כ כשהתחיל להזיע או הכסוי אוסרת כן משמע בד"מ ולא כדמשמע מהר"ם סק"ז:

גליון מהרש"א

(סעיף א' בהג"ה) **אם** התחיל להזיע תחת הכיסוי. וגם בלא נגע סי' ק"ח ס"א בהג"ה אא"כ הזיע הסתכת: (ט"ז ס"ק כ') **ד"ה** כתב ב"י כו' ועפ"ז כתב ר"י הלבן כו' אפילו חדשים בולע. עי' ת' חוות יאיר ס"ס ק"א עלה צ"ם ע"ב תמה א"ב גם אם שהה בו רגע אחד צונן יאסר אא"כ רק גבי יי"נ אמרו כן ושם כתב נ"ב דאין ראיה מהאי דפרק המפקיד דרק בעין אינו בולע אבל טעם מ"מ בולע ונאסר הכלי:

יד אברהם

(סימן צ"ג סעיף א' בהג"ה) **אם** הכסוי חם והקדירה צוננת הכל שרי רק המאכל צריך קליפה אם אפשר לקלפו. ואם לאו הכל יהיה לטעמי' אזיל שפסק בסי' ק"ה ס"ד לדבר הנצלה שאין שייך בו קליפה שרי וא"כ

א לשון הטור וכ"כ הסמ"ק בסימן ר"ד ושערי דורא: ב שם בשם ר' פרץ וכ"כ הסמ"ק בשמו: ג שם וכ"כ

הגהות הט"ז

(סימן צ"ד סעיף א') נוהגין. זה קאי אאין ס' נגד הכף עי' סי' זה סעיף ב' ס"ק ד':

נקודות הכסף

(סימן צ"ד ט"ז סק"א) דגם ע"י עירוי כו'. לא הו"ל

מטה יהונתן

(סי' צ"ד סעיף א') התוחב כף חולבת משערים בכל מה שנתחב תוך הקדרה. ואמר אדמ"ו דהי' חושש לומר דלאו דוקא מה שנתחב לרוטב אלא דצריך לשער מה שנתחב בתוך הקדרה אפילו מה שחוץ לרוטב דהא לשיטת ר"י דס"ל גבי חתיכה מקצתה חוץ לרוטב מפליט אפי' מה שחוץ לרוטב דהוי כאלו כולו תוך הרוטב א"כ י"ל ה"ה הכא גבי כף דצריך לשער כל מה שבקדרה אפילו מה שחוץ לרוטב ואע"ג דלעיל גבי טפת חלב שנפלה על הקדרה במקום הריקם לא מצטרפי' הרוטב ולא אמרינן דהקדרה הוי כמו מקצת תוך הרוטב שיצטרף אפילו מה שלמעלה ממנו י"ל דהתם אינו דומה כלל לחתיכה שאינה סביב לה כמו בחתיכה אבל הכא שפיר י"ל דהוי כמו כולו בתוך הרוטב ואע"פ דלפום ריהטא יש לחלק בין חתיכה לכלי מ"מ קשה להקל פי יכא להקל מסברת עצמו בלי ראיה ויש לחוש לחומרא: [הג"ה ונראה דאין כוונתו להחמיר, רק בכף של מתכות דחם מקצתו חם כולו אבל בכף של עץ בוודאי לא דמי לחתיכה כלל ודו"ק. ע"כ הג"ה מהרב הג' מוהר"ש הכהן נ"י מו"ץ דפ"ק]: (שם) וי"א לחומרא שאם תחב כף של מתכות כו' וסברא ראשונה עיקר. עיין לקמן סי' קכ"א ס"ו בט"ז וש"ך ובא"ח סי' תנ"א במ"א סק"ד ומ"ש לתרץ על הא דאמרינן לעיל טפת חלב שנפלה על הקדירה שמוליך הבליעה בכולו וכאן מחליט סברא ראשונה לעיקר דיש לומר לענין בליעה שפיר אמרי' דמבלע בכולה משא"כ להפליט אינה מפליט כלום מה שלמעלה ממנו דאף שהוא חם כולו מ"מ אינו מפליט מכולו והנה לכאורה זה נגד ד' הרמ"א לקמן בסי' קכ"א סעיף ו' דנשתמש במקצת מהני ג"כ הגעלה במקצת ולפי הנ"ל למה מהני נבלע בכולו ומפליט אינו מפליט מכולו א"ו דכמו דנבלע בכולו ה"ה נמי דמפליט א"כ קשה איך פסק כאן הרמ"א לסברא ראשונה לעיקר הא לעיל גבי ט"ח שנפלה על הקדירה ס"ל דמפעפעת וא"כ ה"ה נמי דמפליט ולפי מ"ש לעיל בסי' צ"ב דספיקא של הסמ"ג הי' אם מפעפע בכל הכלי והא דתרומה א"צ מריקה ושטיפה ביטול במקצת כלי היינו משום דהיתרא בלע י"ל דה"ה הכא אף דהאי כף נפלט גם מה שלמעלה מ"מ כיון דהאי היתרא בלע ואינו מפליט רק טעם קלוש שוב אין אוסר לקדירה וא"ל הא כיון שהבלוע שבכף נ"נ וכיון שנעשה איסור א"כ אפי' טעם קלוש מ"מ אוסר א"כ נימא הכי דהאי טעם קלוש שמבליע למעלה אוסר להאי בליעה שלמעלה ממה שנתחב ונ"נ ושוב פולט לתבשיל עפסקלום איסור י"ל לשיטת המחבר דס"ל דל"א בשאר אסורים חנ"נ א"כ האי בליעה האסורה הוי כמו שאר אסורים ול"א בי' חנ"נ ולשיטת הרמ"א דס"ל דאמרינן בשאר אסורים חנ"נ י"ל ג"כ דלק"מ דהא כתב לעיל סעיף ד' דבבלוע לא אמרינן חנ"נ ולא בעינן ס' רק כנגד האיסור שבלע ועוד י"ל דספיקא של הסמ"ק הוא דמספקא לי' הא דק מבעי' בגמ' ביטול במקצת כלי אי צריך מריקה ושטיפה בכל הכלי היינו אם הכלי למעלה הוא צונן וע"ז מסקינן דמיעוט רחמנא אותו פרט לתרומה דבכה"ג א"צ מריקה ושטיפה דאע"ג דאמרי' דביטול מפעפע היינו אם כל הכלי הוא צונן לא דלמתי לא עבדי שיפעול להאם מה שלמעלה היתנו וגם יבלע ויפלט ומשו"ה א"צ אך בחטאת הוא גזה"כ דאפילו למעלה היא צונן מ"מ צריך מריקה ושטיפה אבל אם כל הכלי הוא חם גם בכל האסורין מפעפע לפ"ז בטפת חלב דמיירי שהי' אצל האש יש להחמיר לומר דמפעפע או דלמא כל הסוגיא דהתם מיירי אפילו הכלי הוא חם ועכ"ז מיעט רחמנא אותו פרט לתרומה דאפי' בכלי חם אינו מפעפע ולפ"ז חייש הסמ"ק לחומרא דלמא כל הסוגיא דהתם מיירי דכלי הוא צונן אבל אם הכלי חם מפעפע בכל הכלי ואוסר טפת חלב שנפל על הקדרה שאצל האש אבל כאן מיירי בכף שהוא צונן ליכא לספוקי כלל דודאי אינו מפעפע בכל הכלי ולפ"ז הא דכתב הרמ"א בסי' קכ"א דאם השתמש במקצת כלי כו' משום דכבולעו כך פולטו איירי דבעת שבלע היה חם הכלי וא"כ בשעת הכשרו נמי צריך להחם הכלי דאז מפליט ובולע אבל אם הכלי למעלה הוא צונן בעת הבליע' בלא"ה לא תעלה הגעלה למעלה וכן אם בעת שהבליע' היה חם ובעת הגעל' היה צונן למעלה לא מהני ליה הגעלה למקצת שלמעל' ודו"ק: (שם סעיף ב') אם תחב הכף בקדרה

צד דין התוחב כף חולבת בקדרה של בשר.

ובו ט' סעיפים:

א [א] א התוחב כף חולבת בקדרה של בשר או איפכא א [ב] משערים בכל מה (ה) (א) שנתחב ממנו בקדירה [ג] (אם הכף בן יומו ב דהיינו (ג) ששמשו בו (א) (ב) [ד] בכלי ראשון תוך מעת לעת) (ארוך כלל ל"ז) [ה] ב ויש מי שאומר שאם הכף של מתכת משערים בכולו משום דחם מקצתו חם כולו ג [ו] (וסברא (ג) ראשונה (ג) עיקר וכן *) נוהגין) (מרדכי וש"ד והגהותיו וארוך)(וע"ל סי' צ"ח):

ב ד ג אם תחב הכף (ב) בקדירה שני פעמים

שפתי כהן

צד א משערים בכל מה שנתחב כו'. דלא ידעינן כמה נפיק מיניה וע"ל סימן נ"ה ס"ה אי ידעינן כמה בלע וכ' מהרש"ל באו"ש ס"ס ס"א ופג"ה סי' מ"א דאם אינו ברור לו עד כמה תחב משערי' בסתם דרך לתחוב דהיינו עד ראש הכף ע"כ: ב דהיינו ששמשו בו בכלי ראשון. חלב אבל אם שמשו בו בכלי ראשון מים אינו מחשבו מע"ל אבל בכף של איסור אפילו שמשו בו בכלי ראשון של מים מחשבו מע"ל כשלא היה במים ס' נגד הכף כדלקמן ס"ו וסי' ק"ג ועיין שם: ג וסברא ראשונה עיקר. דאע"ג דאם מקצתו חם כולו מ"מ אינו מוליך בליעתו בכולו כ"כ הפוסקים וע"ל סי' קכ"א ס"ק ע"ז ואף דעת המחבר שסברא הראשונה עיקר וכמ"ש בסי' זה ס"ק כ"ח ולכן כתב סברא האחרונה בשם יש מי שאומר וע"ל סי' נ"ח ס"ד: ד אם תחב הכף כו'. הטעם כתבו הגהמ"ר

טורי זהב

צד (א) בכלי ראשון תוך מעת לעת. בסימן נ"ה סעיף ג' יתבאר *) דגם ע"י עירוי מכלי ראשון על ב' כלים אחד של חלב ואחד של בשר והם מלוכלכים יש איסור כמו בכלי ראשון ממש ומ"ה אם עירה נמי מכלי ראשון על כלי שהוא מלוכלך מבשר נחשב כאילו השתמש באותו כלי בכלי ראשון. וכתב רש"ל פכ"ה סי' ע"א דמסתבר דכלי ראשון כל זמן שאין היד סולדת בו אין בו כח להבליע כלל אלא דמספיקא להקל בכלי ראשון שעומד אצל האש כל שהוא חם ואפילו אין היד סולדת בו ראוי לאסור דעשו הרחקה לכלי ראשון כדאיתא בירושלמי עכ"ל אבל בת"ח כלל כ"ז פוסק כב"י ואו"ה דאפילו בכלי ראשון שעל האש אינו אוסר אם אין היד סולדת בו וכן עיקר ועיין סי' ק"ה סעיף ב' מה שכתבתי על דברי רמ"א בזה: (ב) בקדירה שני פעמים. דהוה כאילו תחב שם ב' כפות של איסור ואם נודע בנתיים נתבטל הראשון ונעשה היתר גמור וכת"ה סי' קפ"ג נתן טעם להצריך שני פעמים ס' דחיישינן שמא לא פלט הכף תחילה כל הבלוע בתוכו מן האיסור ונאסר בתוכו חלק ס' ונכנס

חידושי רע"ק

(סי' צ"ד ש"ך ססק"א) עד ראש הכף ע"כ. דהיינו כמו שהוא עגול: (שם סק"ב) כשלא הי' במים ס'. אבל אם יש במים ס' מחשבים מעל"ע מן שמוש האיסור והא דל"א דכשהוציאו

ביאור הגר"א

צד [א] התוחב כו'. נלמד מקדרה שבשל כו' בסי' שקדם: [ב] משערים כו'. כמ"ש בפ' ג"ה דברידית כו' כנ"ל: [ג] אם כו'. כנ"ל בסי' שקדם: [ד] בכ"ר. ע"ל סי' ס"ח סי"א: [ה] ויש מי כו'. כמ"ש בר"פ כ"צ: [ו] וסברא כו'. דאע"ג דחם כולו אינו מוליך בליעתו בכולו. כ"כ הפוסקים ואו"ח כתב דאף אם אומר דמוליך בליעתו בכולו היינו ע"י האור דומיא דפסח. וראיה לכל זה ממ"ש בזבחים צ"ו ב' אמר אביי ל"צ אלא כו' וע"ל סי' קכ"א ס"ו ועמש"ל סי' צ"ב ס"ה: [ז] אם תחב כו'. דשמא נשאר בו טעם חלב וכשהוציאו מן הקדירה נעשה כל הכף נבילה וכמ"ש בס"ג וכמ"ש

פתחי תשובה

חילוק בין בליעת טעם הדבר לבליעת ממשו ומה שאמרו דדבר שבע לבלוע היינו שאין בולע גוף הדבר אבל מ"מ בולע טעם מדבר שבתוכו (ויש נ"מ בין אלו הב' טעמים לענין מליחה כמ"ש לעיל סימן ס"ט ס"ק ל"ד ע"ש) ומ"ש עוד ובקדרה חדשה כו' עיין בנה"כ שחולק ע"ז ומתיר בפחות ממעל"ע דכ"ש הוא מאחר שאין בולע בפחות ממעל"ע וכן דעת החות יאיר שם לפי שאין ללמוד דיני שאר או"ה מדיני יין שהיה נוהג וכתב דאף אם הקדרה בתחילה לבלוע כחלב ע"י בישול לא אמרינן דבולע והולך אפילו אחר שנצטנן וצריך מעל"ע אחר שהורק מתוכו אלא חשבינן מעל"ע משעה שבה לגדר פוסרין ע"ש ועיין פמ"ג שכתב דבאין הפ"מ יש להתיר כט"ז דהדפוס כ"ז שלא שבעו לבלוע דהיינו שניתן בתוכו מים ב' פעמים (או עמד בו פ"א כמו רביע היום עיי' סי' קל"ה ס"ד) נאסר כתוי מעל"ע ע"ש:

צד (א) שנתחב. עיין בתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סוסי' ט"ז מבואר שם דאפילו אין היכר בכף עד כמה תחב אלא שאומר עד כמה תחב שימן ולא אמרינן בזה מלתא דלא רמיא כו' דבדבר שהאדם עצמו עושה י"ל לומר כן כיון דמכ"פ יודע שבשום פעם יש חילוק בדבר יודע הוא איך עושה ודוקא בשוחט שלא למד ה"ש ואמר אחר שלמד ברי לי שבמתעתי יפה לא מהני כיון שבשעת שחיטה לא ידע שיש קפידא בשום פעם בשהייה ודרסה ע"ש ולע"ד דבריו צ"ע מסימן י"ח סעיף ד' גבי מסוכסכת ומדברי הש"ך שם ס"ק ע"ו ובט"ז סי' ו' ס"ק ג' גבי פגימה למעלה מתליו של סכין ע"ש ומ"ש הכו"פ שם ולהיא מר"ם ל"ד בש"ך שמוהלין וכו' סגה בש"ך אין זכרון מזה כלל ואפשר שכוון לדברי הש"ך בס"ק כ"ח מה שחולק על מהרש"ל גבי סכין ע"ש ומ"ש מר"ם ל"ד ע"ש וצ"ל מש"ם ל"ד אבל גם משם אין ראיה לענין תחיבת כף דשאני התם דהוי ספק דרבנן כיון שהוא בלא רוטב כמ"ש הפ"ת שם והביאו הפמ"ג. ועיין בפמ"ג לאו"ח בהנהגת הוראות או"ה סדר שני אות י"ג מבואר ג"כ דאם לא ניכר עד היכן תחב יש לספקק אי מהני אמירת ברי לי כיון דהוא מלתא דלא רמיא ע"ש וצ"ע [ועיין כו"פ שכתב דצריך לשער נגד חלק הכף שהכניס לתוך הקדרה אפילו נגד מה שלמעלה מן התבשיל דאם מחמת הבל הקדרה ובח"ד כתב עליו הגם דמה שמכרית זה מתוך מחלוקת רש"י ור"י דסי' צ"ב אינו מוכרח מ"מ יש להחמיר כדבריו ע"ש ועיין פמ"ג במשבצות סק"א. ועיין בתשובת ח"ס סי' פ"ב שכתב ע"ד הפלתי הנ"ל מסברא נ"ל דליתא וכן מורה לשון מהרש"ל שהביא הש"ך סק"א וכן נוהגים בעלי הוראות ע"ש]: (ב) בכלי ראשון. עיין בס"ט סק"ב בשם רש"ל ועיין בתשובת חות יאיר סי' ק"א שכתב דאם הרתיחו חלב בקדרה ושהה בו עד אחר שנצטנן שעה מרובה והריקו החלב מתוכה וביום אחר בשלו בה בשר אם היה סמוך אחר מעל"ע לרתיחתו באופן שאתמול בשעה הזאת היה עדיין חם שהוא יותר משיעורו כחמימות הרוק נראה לאסור דלע"ס שאוסר מעל האש ע"ש נשאר לו שם כ"ר ועשו הרחקה וסייג. ומה גם לענין דהכ"ר בולע והולך כ"ז שהדבר שבו שם וצריך מעל"ע אחר שבה לגדר פוסרין ע"ש ועיין לקמן סי' ק"ה סק"ה מ"ש שם: (ג) עיקר.

באר היטב

צד (א) שנתחב. כ' הש"ך דלא ידעינן כמה נפיק מיניה וע"ל סי' נ"ה ס"ה אי ידעינן כמה בלע וכ' מהרש"ל דאם אינו ברור לו עד כמה תחב משערין בסתם דרך לתחוב דהיינו עד ראש הכף (כ' כ"ג בשם הרדב"ז לא אמרו אלא באיסור ודאי אבל בספק איסור לא משערינן אלא בפליטה. וכ' עוד בשם תמים דעים דהיכא דהגביה עץ הפרור מלא מתבשיל שבקדירה שיש לומר שמה שיצא מפליטת הכף אינו יכול להתבטל בתבשיל שהגביה באותו כף משום דליכא ששים באותו תבשיל שהגביה. ואחר ההגבהה החזיר הכל לקדירה עם שהגביה עם עץ הפרור עצמו נעשה הכל נבילה ואוסרת כל הקדירה אם אין ס' כשיעור מה שהגביה עם העץ הפרור ע"ש): (ב) ששמשו. בו חלב אבל אם שמשו בו בכ"ר מים אינו מחשבו מע"ל אבל בכף של איסור אפי' שמשו בו בכ"ר של מים מחשבו מע"ל כשלא היה במים ס' נגד הכף כדלקמן ס"ו וסי' ק"ג. ש"ך. וכ' בט"ז בסי' נ"ה ס"ג יתבאר דגם ע"י עירוי מכ"ר על ב' כלים אחד של חלב וא' של בשר והם מלוכלכים יש איסור כמו בכ"ר ממש ומ"ה אם עירה נמי מכ"ר על כלי שהוא מלוכלך מבשר נחשב כאילו השתמש באותו כלי בכ"ר ומהרש"ל כ' וז"ל ומספיקא להקל בכ"ר שעומד אצל האש כל שהוא חם אפי' אין היס"ב ראוי לאסור דעשו הרחקה לכ"ר כדאיתא בירושלמי עכ"ל אבל בת"ח פוסק כב"י דאפי' בכלי ראשון שעל האש אינו אוסר אם אין היס"ב וכן עיקר: (ג) ראשונה. כ' הש"ך דגם דעת

חידושי בית מאיר

(סימן צ"ד בט"ז ס"ק א') ומש"ה אם עירה נמי מכלי ראשון על כלי שהוא מלוכלך מבשר נחשב כאלו

יד אפרים

(סימן צ"ד סעיף ב') אם תחב הכף כו' ב"פ. עבה"ט ועי' בסו"ס בית יהודה סימן מ"א בכף חולבת

גליון מהרש"א

(סימן צ"ד ש"ע סעיף א') משערים בכל מה שנתחב. עמ"ש גליון ש"ך ס"א ס"ק י"ב: (שם) אם הכף בן יומו. אף דבב"ח אסור גם אחר שנפגם כמ"ש הרמב"ם דאם עירב בו לענה ודוש חייב היינו שכבר היה בב"ח ונפגם אח"כ אבל כשנעשה מיד בפגם שרי פ"ם בפתיחתו סוף ד"ה טעם כעיקר גם בב"ח מכבר שנתערב אם פוגם אינו אוסר התערובות: (שם) דהיינו ששמשו בו. ואם לא שמשו בחלב בעין כ"א במאכל שיש בו חלב נראה דבלע הכף רק כפי ערך ובעי ס' לפי ערך ועי' ט"ז סי' צ"ב ס"ק ג"ד: (שם) בכלי ראשון תוך. ובלא הפסד מרובה גם בנשתמש בכלי שני שהיד סולדת בו ק"ה ט"ז

יד אברהם

וא"צ ס' נגד הקליפה וכמ"ש שם ע"ש. ונראה דס' נגד הלחלוחית שנפל מן הכסוי לקדירה מיהא בעיא וכמ"ש האו"ה הביאו הרב בד"מ. וזה שלא כ"כ משום דמסתמא איכא ס' כמ"ש שם. ומה שתמה עליו הד"מ האיך סגי ס' כיון שהוא חם לתוך צונן ע"ש. לק"מ דאורבה קליפה לא שייך לפי מ"ש שם דמעט הלחלוחית שנפל לקדירה לא הוי אלא כלי שני. דטיפה א' כח חמימותה פוסק דלכך הקדירה שני. א"כ ה"ה דאינו אוסר המאכל. דס"ל לאו"ה דכלי שני אינו מבליע ואינו אוסר כלל. וכמ"ש הג"ה סי' ק"ה ס"ג רק אם הרתיח אח"כ המאכל בעינן ס' נגד הלחלוחית שנפל דכן משמע באו"ה דמיירי בשהרתיחה ע"ש. או אפילו אם לא הרתיחה אלא שהמאכל דבר לח שנבלל צריך ס' כדין לח בלח. אבל אם לא הרתיחה וגם אינו דבר לח שאינו נבלל רק שהלחלוחית עומדת בעין כשנפל לכ"ע צריך קליפה כדי להסליק הלחלוחית כעין שיש שם באותו כדי קליפה. ולא משום הבליעה שכ"ש אינו מבליע. כנ"ל ברור בדעת האו"ה ולק"מ מה שהקשה עליו בד"מ ע"ש ודברי האו"ה ברורין: העולה מזה לדינא. כדין כסוי חם שנתנו על קדירה צוננת אם הרתיח אח"כ הקדירה או בדבר לח בעינן ס' נגד הלחלוחית שנפל לבד. לא הרתיח והמאכל אינו לח שנבלל בעי' ס' להסליק כ"ק משום הלחלוחית ולא משום הבליעה ודלא כהד"מ שר"ל משום שנבלע כ"ק. והוא תימא שהוא סתר מ"ש בכמה דוכתי דטפה א' כח חמימותה פוסק ואינו אוסר. ואפי' לפ"ד הש"ך לאסור הקדירה משום דהלחלוחית שנפלה מן הכסוי לקדירה ס"ל ערוי שאוסר מיהא כ"ק. וכמ"ש ס"ם דלעיל. מ"מ המאכל לכ"ע שרי דלדידי' ה"ל כלי שני ממש. שהרי נוחל הלחלוחית מן הכסוי ע"ג הקדירה ומשם למאכל. והרי כתב הג"ה לעיל סי' צ"ב ס"ו והבאתיו שם בסעיף ז' דה"ל כ"ש ממש ע"ש ודו"ק. אלא נ"ל כמ"ש דהקליפה היא כדי להסליק מה שיש באותו כ"ק איסור בעין. ואם נתבשל אח"כ א"צ ס' נגד הקליפה. אף לדעת הש"ך סי' נ"א ע"ש:

(סימן צ"ד סעיף א') התוחב כף חולבת בקדירה של בשר משערים בכל מה שתחב ממנו. מדברי המהרש"ל שהביא הש"ך כאן משמע דאם אומר ברי לי עד היכן תחב משערי' כמו שאומר ואע"פ שבשעה שתחב לא ידע שזה בב"ח. ומזה למד בנודע ביהודה מ"ת חיו"ד סי' י"ו דאע"ג דקיי"ל דכ"מ דלא רמיא עליה דאינש לא היינו כשלא ידע בשעה שעשה שיש קפידא בזה בשום פעם כההיא דסי' א' שאמר מי שלא הי' בקי שחיטה אבל אם ידע בשעה שעשה שיש קפידא בזה בשום פעם מהני כשאומר אח"כ ברי לי אף שלא היה רמיא עליו בשעת מעשה כדהכא. וקשה דהכא גבי כף מיקל מהרש"ל וגבי חתיכת סכין מחמיר כמ"ש הש"ך בס"ק כ"ח בשמו. והש"ך מיקל גם שם וכתב הפמ"ג שם בשם הפ"ת דהיינו משום דגבי סכין הוי דרבנן וכאן דרבנן לא אמר דל"א. ותימה שלא הרגישו דגבי כף הוי דאורייתא ואפ"ה מקילין והוא מטעם סכ"ב וכ"ש שיש להקל גבי סכין. ומזה קשה אמ"ש בעל צ"ל בסי' ס"ה גבי אשה שבדקה בתוך ה' למועמה ושוב לא בדקה דל"מ הבדיקה לז' נקיים משום דלא רמיא עלה או לז"נ שעדיין לא היתה ראויה או להתחיל וה"ל מא"ח הל' פסח ומדלעיל סי' א'. ולפ"ד הנ"ב א"ר כמ"ש וע"כ מכאן מוכח ככנ"ב ומ"ש בנו של הצ"ל כמ"ש להו"ל מתניגה (יע) דלא אמרינן דלא רמיא אם לא נתכוון לשום דבר לדידי א"מ דאין עניין נידון דהתם לזה דו"ק ותשכח. ועי' ס"ס ק"ך ומכאן י"ל דעת נה"כ שם להקל גבי כתמים ולא קשה מ"ש הפמ"ג שם מא"ח סי' תמ"ז דהתם הוי א' דאורייתא וגם לא עלה פסח על דעתו והוי כמאן דלא ידע שיש קפידא בזה וזה אף בדרבנן אסור. וכן י"ל ממ"ש הרא"ם בר"ם כ"ש: (שם בהג"ה) התוחב כף חולבת ששמשו בו בכלי ראשון תוך מעל"ע דאז נאסר כולו. ונ"ל דאם נשתמש ע"י ערוי שלא בלעה רק כ"ק א"צ לשער רק ס' נגדה. ושוב מצאתי כן להדיא בש"ך סי' נ"ח ס"ק י"א. וכאו"ה כלל ל"ו בשם סמ"ק דאף מספק רתיחה צריך ס' לבטלו ואף אם ספק אם נתחב כולו או מקצתו צריך ס' נגד כולו דמכ"ע וספיקא לחומרא:(שם) ויש מי שאומר שאם הכף של מתכת משערינן בכולו משום דחם מקצתו חם כולו. וכתב בהג"ה וסברא ראשונה היא עיקר. דאע"ג דחם מקצתו חם כולו. אינו מוליך בליעתו בכולו ש"ך. ולפסק"ד עיקר כמ"ש בחידושי פ' דם חטאת (דף צ"ו ע"ב) דמוכח שם בב"ש דפשיטא דמפעפע בכולו כשיבשל במקצתו כיון דחם כולו. ואפ"ה בשאר איסורים לא מיבעיא ליה דפשיטא דלא בעיא מריקה ושטיפה בכולו כבכ"ש וכמ"ש הג"ה סי' קכ"א. אבל בקדשים שפיר קא מבעיא ליה אי אמרינן הכי לחזונן כמה דברים החמיר בם יותר מבשאר איסורין עד דמסיק דקושטא דהכי הוא דגלי לן קרא ואם בכלי נחושת בושלה ואפילו במקצת דאל"כ אי אפשר ליישב סוגיא דהתם כלל כמה שתמהו התוס' שם עיי"ש. וכ"מ בר"ן פ' כל שעה גבי סכיני דפסחא. ולא ידעתי לסוף דעת א' מהאחרונים שכתב דמוליך בליעתו בכולו אלא דאינו מפליט מכולו וכ"מ בס' מ"א וכ"ה בס' ב"ח. אלא דהעיקר כמ"ש מן הס"ס דאמרינן דמוליך בליעתו בכולו ומפליט מכולו. ונראה לומר דהיינו דוקא מה שבלע ע"י שמוש קצתו דככל גדול כבליעתו כך פליטתו. אבל מה שבולע ע"י שימוש כולו אינו פולט ע"י תחיבת קצתו. ולפי שאין דרך להשתמש כך לא חיישינן מסתמא. ובזה ל"ק על הש"ך מאו"ה שהק' בס' ב"ח שכתב כלי שנאסר מבליעת איסור ונפל מקצתו בדוקה לבטל רק אותו מקצת. דאיירי שלא שמשו בה במקצת רק בכולה ובכה"ג אינה פולטת מכולה אלא ידעינן דבתוך מעל"ע תחבו קצתו תוך כ"ר יש לשער בכולו וצ"ע וזמן"כ א"כ מצאתי דאתי לידי שו"ת ס"מ ולאיתי שכוונתו ב"ה לדעתו כיישוב הסוגיא דפ' דם חטאת. וכן הסכים לדינא רק כתב דדוקא בשכל הכלי חם ע"ש. שוב ראיתי בס' ב"ח ב"כ חולק על מ"ש הש"ך שאין מוליך הבליעה בכולו אלא שכתב שאפ"י שמוליך הבליעה בכולו אינו מפליט מכולו אף שהוא חם. ונראה שלא ראה מ"ש בשו"ת פ"מ הנ"ל: (ס"ב בהג"ה) אם תחב הכף

ונכנס בתוכו מן ההיתר שבקדירה כ"ע חלקים ונאסר הבלוע בתוך הכף שנעשה הכל נבילה וצריך עוד ששים נגד זה שנתחדש בכף מתחיבה [ראשונה שפלטו תוך הקדירה בתחיבה] שנייה ואח"כ דהא זה דאין היתר בלוע נאסר מאיסור בלוע ועוד שהצריך למלוא טעם להתיר בפעם א' ס' ורש"ל פ' גיד הנשה סי' מ' החמיר להצריך ב' פעמים ס' ואין לנו אלא המנהג שכתב רמ"א להקל הן בבשר בחלב הן בשאר איסורים : (ג) אבל הכף אסור . ולא אמרינן דמה שנתחב כבר הוה כהגעל' תירץ בהגהת ש"ד דהגעלה צריכה רותחין שמעלה רתיחה ולענין איסור אוסר רק אם היד סולדת בו ועוד

דלאתי

ה [ח] ולא ד נודע בנתים צריך ב' (ד) פעמים ששים

ו [ט] (וי"א (ה) (ד) דסגי בפעם א' ששים וכן נוהגים) (א"ה סימן קפ"ג והגהות ש"ד וארוך) :

ג [י] אם יש ס' לבטל הכף הקדירה והתבשיל מותרים (ג) ז [יא] ה אבל ח (ו) הכף אסור ט בין עם בשר [יב] בין עם חלב לפי שהיא

הנהמ"ר דחולין ומהרי"ל בתשוב' סי' קס"א ותה"ד סי' קפ"ב דמתחלה צריך ס' נגד החלב וחיישינן דלמא נשאר בו מטעם חלב וכשהוציאו מן הקדרה נעשה כל הכף נבילה מבשר בחלב ולכך צריך לבטל הכף בפעם הב' ונראה דמה"ט כ' הטו"ו אם תחב ב' פעמים כו' צריך ב' פעמים ס' ולא כתבו סתמא ואם תחב הרבה פעמים צריך ס' בכל פעם משום דאזלי לטעמייהו דס"ל דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר בחלב דטעמא הוא מפני שכל א' היתר בפני עצמו וע"י חבורן נאסרו משא"כ בשאר איסורים וכמ"ש בסי' צ"ב ס"ק י' והלכך כשתחבו פעם ב' תו ליכא למימר דנ"נ דכיון שכבר נאסר הכף לא נ"נ אח"כ אפי' תחבו הרבה פעמים סגי בב' פעמים ס' והסמ"ק דס"ל בכל איסורי' חנ"נ באמת לא כ' בסי' רי"ג האי ליסנא דלרי' ב"פ ע"ש ודו"ק : ה ולא נודע בנתיים . דאם נודע בנתיים כבר נתבטל הראשון ושוב גם בפעם הב' בטל באותן הס' ואע"ג דמשמע דעת ב"י לקמן ס"ס צ"ט דאם נפל כזית איסור לתוך ס' זיתים היתר ואח"כ חזר ונפל כזית איסור חוזר וניעור אפי' מין במינו אפילו נודע בנתיים וכמ"ש הרב שם מ"מ הכא אין טעם כלל דהא יש ס' נגד כל הכף ולא יהא הכף אלא כולו חלב אלא דמטעם נ"נ צריך ב"פ ס' ואע"ג דמין במינו נמי איכו נ"ט מ"מ כיון דראוי ליתן טעם בכנגדו בשאינו מינו אסו' וכמ"ש הרמב"ן והר"ן בסוף מס' עבודת כוכבים ומביא' ב"י שם וזה לא שייך הכא ודו"ק : ו וי"א דסגי בפעם א' ס' . דהרבה פוסקים ס"ל דבדבר הבלוע לא אמרינן חנ"נ כדלקמן סי' צ"ח ס"ה וכ"כ בת"ה סי' קפ"ג דסמכינן אהאי טעמא ואע"ג דקי"ל התם לחומרא מ"מ בכה"ג אין להחמיר ואפי' באיסור עצמו שנפל לקדרה כמה פעמים קי"ל דא"צ אלא פעם אח' ס' וכדלקמן סי' צ"ח סוף ס"ד בהגה"ה ולמהרש"ל וב"ח דעות אחרות בכאן ולא קי"ל הכי וע"ל סי' צ"ט ס"ק כ"ח : ז אבל הכף אסור כו' . ע"ל סי' צ"ג : ח הכף אסור . לדעת הרב בסי' צ"ה ס"ג אפילו לא היה בקדרה אלא מים או שאר דברים אם היה הקדרה בן יומו ונבלע מתחלה ע"י גוף הבשר הכף אסור והכי קי"ל אבל לדעת המחבר שם אין הכף נאסר אלא כשתחבו בקדירה שמבשל בה עתה בשר בעין וע"ש : ט בין עם בשר בין עם חלב . וכן אפילו עם שאר דברים דהא הכף נ"נ וע"ל סי' צ"ח ס"ה

וכמ"ש

סמ"ק : ד דאם נודע כבר נתבטל האיסור בס' מדין סאה תרומה וכו' משנה א' פ"ה דתרומות וכדאיתא בתוספתא שם : ה שם ושם

מטה יהונתן

ב"פ כו' צריך ב"פ ס'. עי' ש"ך ס"ק כ"ה ע"ש דלכן צריך ב"פ ס' דהיינו משום דמתחלה צריך ס' נגד החלב וכשהוציא נעשה כל הכף נבלה כו'. ויש להקשות הא דקי"ל איסורין מבטלין זא"ז א"כ הכא נמי כשיצא החלב לקדרה ונבלע טעם הבשר בכף נחזר ופולט מן הכף לקדרה יהיו מבטלין זא"ז וגם שכ' לחלק בין נודע ללא נודע דבלא נודע אמרינן חוזר וניעור אבל בנודע לא אין להם שחר כלל דזהו דוקא במב"מ בליכא ס' כדלקמן סי' צ"ט אבל במבשא"מ ליכא נפקותא כלל בין נודע ללא נודע דבמא"נ אי איכא ביה טעם אפילו בנודע נמי אמרי' חוזר וניעור ואי לית ביה טעם אפילו בלא נודע נמי לא אמרי' חוזר וניעור לכך נראה לאמ"ו דודאי הא' כ"פ סוף י"ד דלעולם צריך ס' נגד כל הפתיכה ותחיבה ולא מצריך ב"פ ס' פעם א' משום בשר ופעם א' משום חלב דמשום זה א"צ כי אם פ"א ס' וכהכ"ל דקי"ל אסורין מבטלין זא"ז והא דמצריך ב"פ ס' היינו לפי מאי דפריך הגמ' בסוגיא דקיפסת חלב הא חלב נבלה היא וא"כ נ"ל דקודם פולט הבשר פליטת עצמו ואח"כ בולע החלב וחוזר ופולט א"כ הוא הדין הכא הכי כף מיד כשנותנה לתוך הקדרה פלט פליטת עצמו ה"נן מחלב ונבלע מן הבשר ואח"כ חוזר ופולט טעם בשר שנבלע א"כ איכא ב' פליטות איסור כזית חלב וכזית בשר רק דליכ' לאסרינהו משום דהאי זית בשר וזית חלב מבטלין זא"ז רק דקודם שמסיר הכף מקדרה חוזר ובולע כפי ערך שיצא כבר וג"כ אם כן כשתחבו פעם שנית חוזר ופולט לכך צריך ב"פ ס' נגד כ"פ בשר שנאסר בתוך הכף שנפל לתוך הקדרה וא"ל בתחיבה שנית אמאי לא מצריך ג"פ ס' דהא מיד כשתחבו הכף בקדרה דפליט האי זית בשר שנבלע בתחיבה ראשונה ואח"כ בולע כזית מן הקדרה וחוזר ופולט נ"ל דהנה יל"ד אמאי אמרי' דאם תחב הכף בקדרה שמשערין בס' שמא דלא משך זמן שהכף בתוך הקדרה בולע ופולט מבלי הפסק ואח"כ כל הבליע שבולע נ"נ בתוך הכף וכשפולטו נימא חוזר וניעור לאסור כל הקדרה אנ"ל כיון דחכמים שיערו ס' במב"מ הם אמרו דלא אמרינן חוזר וניעור בכה"ג דא"כ אין לדבר סוף דמיד כשהוא פולט כף שהוא קטן מאד מאסר לקדרה אף שהוא גדול ממנו מאד ב"פ ס' ויותר ולכן אמרו דלא משערינן אלא בפעם א' בכס' וכ"ז כלותה קדרה דאי"ל הכי משא"כ אם תחבו אח"כ לקדר' אחרת דלא שייך למימר הכי ודאי אמרי' כי חוזר וניעור מש"כ שילטרך על פ"א ס' על אותה תחיבה עצמה שחוזר ופולט א"כ דהוי הכל כמו בקדרה אחת לא אמרי' חוזר וניעור לפ"ז כיון הא דמצריך ב"פ ס' היינו פ"א ס' משום טעם בשר שחזר ופולט בתחיבה ראשונה ופ"א משום טעם בשר שפולט עכשיו א"כ הוי הכל מב"מ וצריך דווקא לא נודע דבנודע ל"א מב"מ חוזר וניעור לפ"ז מה שהקשה הס"ח בס"ק אמאי סגיא בס' הא ליכא כאן רק נ"ס של היתר, ויש כנגד מינו אין קו' כלל דהא אסורין מבטלין זא"ז א"כ נגד זית של אינו מינו ג"כ אח"כ כשיבלע בכף שנטרפין הבשר והחלב שפלט כבר מיד כשתחבו לתוך הקדרה אך קשה הא דקתני קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנ"ט והיינו שיטעמו קפילא אמאי לא מצרכינן ס' נגד חלב שבלע וחזר ופלט דהוי מב"מ עם חלב שבתוך הקדר' דליכא למיקם אטעימה וא"ל כמש"ל בסי' צ"ב לחלק בין כלי למאכל ע"ש דהא הכא נמי איירי בכלי וצ"ל דס"ל כשיטת רש"י דאף דאיכא ס' צריך נמי קפילא וא"כ צ"ע י"ל דמיירי דאיכא נמי ס' אבל לקמן ריש סי' צ"ט כדברי המחבר משמע דאי ליכא טעמא מותר ואף דליכא ס' וצ"ע : (שם בהגה"ת) וי"א דסגי בפ"א ס'. עי' ש"ך סק"ו דהטעם דהרבה פוסקים סוברים דבדבר בלוע ל"א חנ"נ ע"ש ואין זה מוכרח לדוחק זה לפמש"ע ריש סי' צ"ב דבכלי מה שנבלע נסרך מתם שבתוך הקדרה ומחובר הוא נפולט למה שבתוך הקדר'

ביאור הגר"א

וכמ"ש בכתל צ"ו ב' וכמש"ש ק"ח ב' חלב נבילה הוא ועתוס' שם ד"ה אמאי כו' : [ח] ולא נודע כו' . שהקשו דאסרינן המעביר עציץ נקוב בכרם כו' (סס"ז דכלאים וש"מ) מחיצת הכרם שנפרצה כו' (ב"ק ק' וש"מ) וכיוצא בזה הרבה ולא אמרינן דקמא קמא בטיל ובפ' בתרא דע"ז (ע"ג א') אמרינן ראשון ראשון בטיל ותירצו רשב"ם וראב"ן וריב"א דבע"ז מיירי דנודע בינתים וכ' מרדכי בפ"ט דב"ק דב' תתיכות שנפלו בזא"ז אם לא ידע בינתים צריך ביטול נגד שניהם ואם ידע א"צ וכמ"ש בפ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק כו' ומסיים בתוספתא שם אר"א בר' שמעון בד"א בזמן שלא ידע בה ואח"כ נפלה אבל אם ידע בה ואח"כ נפלה אחרת ה"ז מותר שכבר ה"ל לעלות ומשמע דלפרושי דברי ת"ק אתא וכ"פ הרמב"ם בפי"ג מה' תרומות ע"ש ואף שבירושלמי אמר עלה רש"א ידיעתה מקדשתה ורבנן אמרי הרמתה מקדשתה כתב הרא"ש בפ' ג"ה סל"ז דבשאר איסורים מודי רבנן לר"ש כיון דא"צ הרמה ומ"מ פסק דחוזר וניעור ע"ש שהאריך ומהא דע"ז אין ראיה כמ"ש תוס' שם ע"ג א' ד"ה כי אתא כו' ובשאר מקומות וע"ל סי' צ"ט ס"ו בהג"ה איסור שנתבטל כו' ועמ"ש שם אי"ח באריכות : [ט] וי"א כו' . דהרבה פוסקים ס"ל דבדבר הבלוע לא אמרינן חנ"נ כמ"ש בסי' צ"ח ס"ח וכמש"ל סי' צ"ב ס"ו ואף דלא קי"ל כן מ"מ בכה"ג יש להתיר וע"ל סי' צ"ח סס"ד בהג"ה אבל אם כו' : [י] אם יש ס' כו' . כמ"ש בקדירה בזבחים (צ"ו ב') ופ' נ"ה ופ' כ"ח ואם בישל כו' ולדידן בס' והמחבר סירכא דפוסקים נקט : [יא] אבל הכף כו' . ולא אמרינן דליהוי כי הגעלה דהגעלה צריכה רותחין כמ"ש בפ"ב דפסחים (ל' ב') מגעילן ברותחין ובכ"ר ר"ל דלא סגי ביד סולדת דלכן אמר ברותחין דסתם כ"ר יד סולדת סגי וכמ"ש בא"ח סי' תנ"ב ע"ש משא"כ לענין איסור דסגי ביד סולדת . הגש"ד . ור"ל כמ"ש בסוף ע"ז ובזבחים צ"ז א' דכל יום נעשה גיעול לחבירו אבל רבנן פליגי עליה דר"מ שם וכן בסוף ע"ז לא קיימא במסקנא כן ואפשר משום טעמא הנ"ל : [יב] בין כו' ואפי' כו' בין כו' . וכן בשאר דברים דהא נעשה נבילה :

אך

חידושי רע"ק

דכשהוציאו הכף והוא רותח נעשה המים הבלוע בכף נבילה מהאיסור הבולע בו מ"מ כיון דהאיסור שנשאר בלוע (ולא יצא במים דמה שיצא נתבטל בס') פגום ואסרינן דאין הנאסר הסים חמיר מהאוסר כמ"ש הרמ"א לקמן (סי' קל"ד ס"ב) בהג"ה אלא דאם אין במים ס' חיישינן שיצא מהאיסור לחוץ וכיון דהאיסור רגע א' חוץ לקדירה לא נפגם וכדמוכח מדברי הש"ך (סי' זה סקכ"ד) דאף אם בשאר איסורים ל"א חנ"נ חשבינן משעת חימום המים דנ"ט בר נ"ט באיסור אסור הרי דהאיסור עצמו אוסר דלא נפגם גם לפי"מ דכתב הרמ"א ס"ב דסגי בפעם א' ס' ומבואר בתה"ד הטעם דיש ב' סברות להקל א' דדלמא הכף כשהוציאו אינו כלי ראשון שיבלע הטעם חלב שבו מטעם הבשר שבו הב' סברת הרמב"ן דבלוע לא נ"נ א"כ מה"ט ה"נ ליכא איסור מצד הוצאת כף ממים : (שם סק"ח) **לדעת** הרב וכו' . זה תמוה דהא ביש במים ס' גם להרמ"א הכף מותר :

באר היטב

דעת המחבר שסברא לאשונה עיקר ולכן כ' סברא האחרונה בשם יש מי שאומר : (ד) **פעמים** . הטעם כ' מהרי"ל דמתחלה צריך ס' נגד כל החלב דחיישינן דלמא נשאר בו מטעם חלב וכשהוציאו מן הקדרה נעשה כל הכף נבלה מבב"ח ולכך צריך לבטל הכף בפעם הב' ונראה דלכך נקט המחבר אם תחב ב' פעמים כו' ולא כתב סתמא הרבה פעמים צריך ס' בכל פעם משום דאזיל לטעמיה דס"ל דלא אמרינן חנ"נ רק בב"ח ולא בשאר איסורים מטעם שבב"ח כל אחד היתר בפ"ע והלכך כשתחבו ב' פעמים תו ליכא למימר דנ"נ דכיון שכבר נאסר הכף לא נ"נ אח"כ אפי' תחבו הרבה פעמים סגי בב' פעמים ס' ודוקא אם לא נודע בנתים אבל אם נודע בנתים כבר נתבטל הראשון ושוב גם בפעם הב' בטל באותן הס' ואע"ג דמשמע דעת הב"י לקמן ס"ס צ"ט דאם נפל כזית איסור לתוך ס' זיתי היתר ואח"כ חזר ונפל כזית איסור חוזר וניעור אפי' מין במינו אפי' נודע בנתים מ"מ הכא אין טעם כלל דהא יש ס' נגד הכף ולא יהא הכף אלא כולו חלב אלא דמטעם נ"נ צריך ב"פ ס' (ואע"ג דמין במינו נמי אינו נ"ט מ"מ כיון דראוי ליתן טעם בכנגדו בשאינו מינו אסור וזה לא שייך הכא ודו"ק עכ"ל) עיין בס"ם ל"ב בס"ז מה שמקשה מכאן על מה שכ' מהרי"ל בהלכות פסח בהגעלה מכ"ר עיין שם : (ה) **דסגי** . כתב הש"ך אפי' באיסור עצמו שנפל לקדרה כמה פעמים קי"ל דא"צ אלא פעם א' ס' וכדלקמן סי' צ"ח סס"ד בהג"ה : (ו) **הכף** . כתב הט"ז ולא אמרינן דמה שנתחב כבר הוי כהגעלה משום דהגעלה צריכה רותחין שמעלה רתיחה ולענין איסור אוסר רק אם היס"ב והש"ך כתב דלדעת הר"ב בסי' צ"ה ס"ג אפי' לא היה בקדרה אלא מים או שאר דברים אם היה הקדרה ב"י ונבלע מתחלה ע"י גוף הבשר הכף אסור והכי קי"ל דאסור הכף

פתחי תשובה

עכה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל שכתב בשם הב"י אע"ג דאם מקצתו חם כולו היינו לבלוע אבל לא לפלוט דאינו פולט אלא מה שנתחב ממנו בקדרה ונ"מ אם תחבו מקצת של הכף של מתכת ב"י בקדרה צריך ס' בקדרה נגד המקצת שנתחב בו עכ"ל והנה בס"י כתב שמשמע כן מבעל מג"א ע"ש ובאמת כן הוא במג"א בא"ח סי' תנ"א ס"ק כ"ד אכן דעת הש"ך כאן סק"ב לא נראה כן אלא דגם לענין לבלוע לא אמרינן חם כולו דאינו מוליך בליעתו בכולו וכ"כ לקמן סי' קכ"א ס"ק י"ז דהעיקר כמהר"ם מ"ץ דחם כולו היינו לענין דאם הכלי נעשה חם בראש אחד ונגע איסור בראש השני נאסר אבל לא מהני שאם נפל איסור בראש אחד איהא מתפשט בנגד השני ולכן אם נשתמש היתר במקצת האחר מותר בדיעבד ע"ש וכ"כ בסולת למנחה כלל פ"ה דין א' דאם תחב מקצת מן הכף של בשר תוך מאכל חלב אף שנשתמש הכף בלא מקצת תוך מעל"ע אין צריך לבטלו כלל בדיעבד וכן העליתי בהלכות פסח סי' תנ"א סק"ט ודלא כמ"ש הבה"י בשם בעל מג"א אבל מ"מ הכף נאסר שוב להשתמש בו עד שיגעילו עכ"ל ועיין בתשובת אא"ז פנים מאירות ח"א סימן פ"ג שהאריך בענין זה והעלה דהיכא דאין כל הכלי חם שהיד סולדת בו לא אמרינן חם מקצתו חם כולו ואם תחב מקצת של הכף או הכין קודם הבשר אין צריך ששים לבטלו ואם כל הכלי הוא חם אמרינן שפיר דמתפשט בכל הכלי כמו גבי תתיכה חמה ואם תחב צד השני נתבשל קודם הבשר צריך ששים לבטלו אלא לענין הבשר סגי למקצת כלי שנשתמש בו דכבולעו כך פולטו ע"ש . וכתב עוד הש"ך שם בשם או"ה כלל ל"ז דין ב' דדוקא בחם שע"י ביטול אבל בחם שע"י האור ממש מוליך ומפליט בליעתו בכולו ע"ש ולפ"ז אם נתחמם הכלי מתכת ע"י אש ממש במקצת ונתחב מקצתו לקדרה צריך לשער נגד כל הכף דכולו חם ממש ומפליט מן הכל : (ד) **דסגי בפעם אחת** . וכתב בספר תמודי דניאל כ"י דאם תחבו לקדרה והיה ששים ואח"כ תחבו לקדרה אחרת

ולא

יד אפרים

ב"י שניערו בה קדירה של בשר יום א' ויום ב' ואח"כ נודע ולפי שההכבישה כבר נאכל היה ספק אם היה ס' ולפי מה שהראתה האשה בעה"ב עד איזה מקום היה התבשיל שיערו שהיה ס' והשיב דלפי מ"ש בהג"ה סימן קכ"ז בספק איסור שיש בו צדדים להקל אין אשה נאמנת שלדעתה קלה להקל גם כאן אינה נאמנת ואף דאיכא אומדנא דמוכח שהיה ס' כיון דהכי בית מרובים מ"מ אין להקל באיסור דאורייתא ועוד דבכ"ד שהחכה הכף שתי פעמים ולא נודע ספק בסימן צ"ד דבעי ב' פעמים ס' ע"ש וצ"ל דמיירי שנודע הדבר מתחיבה הכף ההוא אלא מפיה של בעה"ב דאל"כ שמיטה דנאמנת משום מיגו דאי הוה בעינן היתה מעלמת מענין לגמרי אך אפילו אם היו אחרים רואין כשאירע הספק הוא תמוה שנאמר שלא נאמין להאשה ומעשים בכל יום שהאשה בעה"ב או המשרתת באה להמורה לשאול וסומכין על אמירתה אם אומרת שהיה בענין שהוא מותר ואין מדקדקין כלל אם הוא בענין שיש צדדים להקל או ספק איסור ולכן נלע"ד דהנה מה שכתב הרמ"א דבים צדדים להקל אינה נאמנת מקורו מהד"מ שכתב שם וז"ל כתב הר"ן בקדושין ס' האומר דף פרנ"ב וריש חולין דאף נשים נאמנות אף באיסור דאורייתא רק באיסור שיש צדדים להקל אינה נאמנת אבל שאר איסורין אף שיש בהם טירחא מרובה נאמנת ובסמ"ג והביאו באו"ה כתב דלכל דבר שהוא ודאי איסור כגון ניקור חלב וגיד נאמנת אבל ספק איסור כגון לראות אם יש דגים טמאים בין טהורים אינה נאמנת דאשה דעתה קלה ולא בדקה שפיר עכ"ל ומזה כתב בהג"ה דבספק שמא אין כאן איסור כגון שצריכה לברר כו' והו ע"פ דברי האו"ה ושוב כתב או איסור שיש בו צדדים להקל והוא ע"פ הר"ן שהביא בד"מ וכן נייהו המדפיסים בהג"ה בש"ע שם והנה הר"ן בריש חולין כתב וז"ל דהא דאמרינן גבי בדיקת חמץ סימנוהו רבנן בדרבנן אלמא דבדאורייתא לא מהימני הא אמרינן התם טעמא בירושלמי מתוך שהנשים עצלניות הם בודקות בכל שהוא כלומר מתוך שאין שם חמץ ידוע תולות לומר שאין שם חמץ ומקילות ואי דאורייתא לא מהימני אבל בשאר מילי מהימני אפילו בדאורייתא ומעשים בכל יום כו' ולא אמרו בודקות כל שהוא אלא כמה שאין שם שהאיסור ידוע ויכולות לתלות כמ"ש עכ"ל הנה הר"ן לא הזכיר כלל מ"ש הד"מ בשמו באיסור שיש בו צדדים להקל כלל רק כתב במה שאין האיסור ידוע ויכולות לתלות לומר שאין שם חמץ ואם נסתך לומר שמ"ש הרמ"א שיש צדדים להקל הכוונה ג"כ דהיינו לפי שאין שם איסור ידוע היא מצדדת להקל ולומר שאין שם איסור א"כ למה פלגינהו הרמ"א בתרתי ספק שאין כאן איסור כו' או שיש צדדים להקל כו' בענין זה שיש ספק והיא תולה להקל ומדפלגינהו בתרתי משמע דים צדדים להקל אינו מצד הענין רק מצד הדין וכן מבואר במנחת יעקב כלל מ"ו ס"ק ל"ב שכתב על דברי הת"ה שם שכתב דהא דסמכינן אבדיקת נשים קטניות ופירות לפי שיש הרבה צדדים להקל וכ"כ הש"ך סי' פ"ד וט"ז הקשה דבסימן קכ"ז כתב בהג"ה דכל דאיכא צדדים להקל יותר אין להאמין לנשים ולפסבר לחלק כיון צדדים להלכה לצדדים ע"ש מבואר דמפרש רמ"א דאין להאמין בצדדים להקל היינו שיש צדדים עפ"י הדין וכדמשמע ממה דפלגינהו לספק וצדדים בתרתי ולפענ"ד זה תמוה מאד אטו נשי דידן גמירי לתוש דשמא תמצא שיודעת צדדים להקל היא משקרת ואומרת מותר וכבר כתבתי שלא נראה כלל לשון זה בר"ן דחולין ומ"ש בד"מ שכן הוא בר"ן דקדושין פרק האומר חפשתי ולא מצאתי מענין נאמנות הנשים כלל רק בריש פסחים כתב הר"ן בהא דקאמר סימנוהו רבנן בדרבנן דהא בכתובות דף ע"ב גבי מאכילתו שאינו מעושר אמרינן אי דלא ידע נסמוך אלה משמע דאפילו בדאורייתא סמכינן כו' וצ"ל שמתוך שנשים עצלניות הן אי לאו דמדרבנן לא הוי סמכינן עלייהו כו' ע"ש ונראה שר"ל כמ"ש בחולין דמחמת עצלות שבהם הם מקילין

גליון מהרש"א

ט"ז סק"ד : (סעיף ב' בהג"ה) וי"א דסגי בפעם א' ס' . עיין ט"ז סי' צ"ט ס"ק י"ד : (ע"ז ס"ק א') ועי' סי' ק"ח סעיף ב' . וע"ש ש"ך סק"ה : (ש"ך ס"ק ד') **והלכך** כשתחבו פעם ב' . עיין גליון סי' צ"ב סק"ו ועי' גליון סי' צ"ח סעיף ב' ע"ת אסור : (שם ס"ק ו') **ואע"ג** דקי"ל התם לחומרא

וכלא

יד אברהם

בקדירה ב"פ סגי בפ"א ס' . ופשוט דדוקא אם תחב אותו הכף עצמו די בפ"א ס' . כיון שאין נ"נ . אבל אם תחב כף אחרת צריך לבטל שניהם . דקי"ל דחוזר וניעור . אם ניתוסף איסור הראשון כמ"ש סי' צ"ט

בלועה / מבשר בחלב ואפילו בדיעבד אוסרת אם חזרו ותחבוה בין בבשר בין בחלב י כל זמן שהיא בת (ז) יומא ואם אין ס' יא הכל אסור (ח) (ה) בהנאה אפי' הקדרה [יג] אך מותר לתת לתוכה (ד) יב (ט) פירות או (°) צונן כיון (ו) שאינו נהנה מגוף האיסור:

ד [יד] אם אין הכף בן יומו הקדרה והתבשיל מותרים יג י והכף אסור (י) לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב יד [טו] ומ"מ (ה) (יא) בדיעבד י אינה אוסרת כיון שלא היתה בת יומא:

שפתי כהן

ובמ"ש שם : י כל זמן שהיא בת יומא . פי' משעת התחיבה אפי' אינה בת יומא משעה שבישל בה חלב כיון שהיתה בת יומא בשעת התחיבה ראשונה נ"נ ואוסרת אח"כ אפי' דיעבד אם היא בת יומא משעת התחיבה ופשוט הוא וכ"כ האו"ה בכמה דוכתי וכ"כ בד"מ ס"ס זה בהדיא דלא כהב"ח שכתב בס"ג בפשיטות לספק ופשוט הוא דטעו' הוא אבל אם אינו בת יומא בשעת התחיבה השנייה הכל מותר דנהי דנ"נ מ"מ השתא נותן טעם לפגם ומותר אבל ודאי לכתחלה אסור לתוחבו אפי' בשאר דברים אפי' אינו בן יומו כיון דנ"נ מתחלה : יא הכל אסור בהנאה ואפי' הקדרה כו' . וכ' הא"ז והגה"ה סוף מס' עבודת כוכבים דאם בישל בה אח"כ כשאינה בת יומא ישליך דמי הקדרה לנהר והמאכל מותר עכ"ל וכ"כ מהרא"י והרב בת"ח כלל פ"ה חלק ע"ז (וכן דעת האו"ה) ומהרש"ל בא"ש ובספרו פכ"ה סי' מ"ו חלק עליו ודחה ראיותיו : יב פירות או צונן . כתב הב"י משמע אפי' דבר לח כל שהוא צונן מותר עכ"ל וע"ל סימן צ"ה סק"ב הארכתי בזה : יג והכף אסור לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב . כיון שהוא בלוע מבשר ומחלב אבל עם שאר דברים מותר כדלעיל סימן צ"ג ס"ק ג' : יד ומ"מ בדיעבד אינה אוסרת כו' . כתב הב"י דהיינו דוקא שחזר ותחבה במין שתחבה בפעם ראשון דאילו חזר ותחבה במין שהיתה בלועה ממנה תחלה בתוך מע"ל מתחיבה פשיטא שאוסרת עכ"ל וכ"ש אם חזר ותחבה בשאר דברים כגון מים וירקות דמותר בדיעבד אפי' תוך

טורי זהב

דאתי למטעי כו' : (ד) פירות או צונן . כ' בת"ח כלל פ"ה ובשערי דורא כ' דאף חמין לחוף בו הראש או לעשות בהן שאר דברים שאינן לצורך אכילה ושתייה מותר והכי נהגו ולא כמרדכי פרק אין מעמידין דאסור להשתמש בדבר לח עכ"ל וכתב עוד ולפי מנהג זה יש להקל נ"כ אם נאסרה קדירה מבשר בחלב ואחר מעת לעת בשלו בו מאכל אינו צריך להשליך דמי הקדירה לנהר כמו שפסק מהרא"י עד כאן ורש"ל פרק כל הבשר סי' מ"ו חולק על רמ"א כי לא נהגו להקל אלא לזיג"א בעלמא לחוף ראש אבל לא מים הראויים לשום מאכל ומשתה והא ראייה דלחוף ראש מותר אפילו לכתחלה כו' על כן צריך להשליך דמי הקדירה לנהר עד כאן לשון רש"ל . וכל זה בקדירה שנאסרה אבל המאכל שנאסר כתוב באיסור והיתר הארוך ורש"ל ות"ח שצריך להשליכו דוקא לבית הכסא אבל לא לפני הכלב אפילו אין הכלב שלו : (ה) בדיעבד אינה אוסרת . פירוש אם חזרו ותחבוהו למין התחיבה ראשונה אבל אם חזרו ותחבוהו למין הבלוע בו מתחלה תוך מעת לעת לתחיבה הראשונה אסור

באר הגולה

(ס) ודוקא דבר יבש אבל לא דבר לח ב"י ומותר לחום בו לזיג"א לחוף הראש והמאכל שנאסר אסור ליתנו אפילו לפני כלב שאינו שלו רש"ל ות"ח : ו שם כיון שבלע החלב בשעת שבחו משא"כ הקדירה שלא בלע אלא אחר שנפגמה : ז אבל אם תחבוהו תוך מעת לעת לתחיבה הראשונה למין שהיה בלוע בו מתחלה אוסר ב"י

מטה יהונתן

שהוא ס' נגד איסור ואין נ"נ כלל א"כ הכא בכף דלא נ"נ ולכן סגיא במדת ס' : (בש"ע סעיף ג) הכל אסור בהנאה, וכו' אך מותר לתת לתוכה פירות או צונן וכו' · דין זה מקורו הוא בטור כאן ועי' בד"מ שכתב ולא דמי לכלים בפסח דאסורי' להשתמש בו כמש"כ באו"ח סי' ת"נ [ור"ל דהא הטור אוסר שם להשכיר כלי לא"י בפסח] משום דרוצה בקיומו ע"י דבר אחר די"ל דשאני התם דרוצה ליהנות מן האיסור אחר הפסח משא"כ כאן עכ"ל ותי' דחוק קצת אמנם יש לתרץ בדרך אחר דהנה בעבודת כוכבים דף ל"ב אמרינן ולמ"ד דרוצה בקיומו על ידי דבר אחר אסור מ"ט קנקנים דשרי ומשנינן התם ליתא לאיסורא בעיניה הכא איתא לאיסורא בעיניה והיינו דבנודות אין היין נבלע כ"כ ומקרי דאית' לאיסורא בעיניה אבל קנקנים שנבלע ביותר מקרי דליתא לאיסורא בעיניה וא"כ לק"מ מהא דאסור להשכיר כלים בפסח דהתם ישתמש בו העובד כוכבים בחמין ויהיה האיסור בעין והוי מקרי רוצה בקיומו ע"י דבר אחר אבל כאן דאינו מתיר רק להשתמש בו צונן ליתא לאיסורא בעין וכו' ולכן מותר להשתמש בה והנה הרמ"א כתב התם ויש מתירין להחם חמין בכלי חמץ ולרחוץ בהן וכן שאר צרכי הנא' בכלי חמץ והכא גבי כלי שנתבשל בה בב"ח לא הביא כלום דאפילו בחמין ממש ומשמע דבחמין בוודאי אסור וצ"ל טעם דהתם גבי חמץ מותר משום דהוי שלא כדרך הנאתן אבל בב"ח אפילו שלא כדרך הנאתן נמי אסיר ועי"ל בשלמא התם דליכא איסור בישול משא"כ הכא דאף שהוא שלא כדרך הנאתן מ"מ כשמחממו איכא איסור לכך הכא ודאי אסור אך לפ"ז קשה דהאיך מגעילין כלי שיש בו בליעה בב"ח הא איכא בשעת הגעלה איסור משום בב"ח וצ"ל דבאמת אסור להגעיל כלי הבלוע מבב"ח משום האי טעמא לפ"ז נסתלק קושית העולם מה שמקשים בהא דכתבו תוס' לשיטת ר"ת האיך מגעילין יורה גדולה הא מים נעשה איסור כו' וקשה דהא לשיטת ר"א נמי קשה האיך מגעילין יורה גדולה שנתבשל בה בב"ח דגם הוא מודה דאמרינן חנ"נ ולפמש"ל ניחא דודאי הוא בלוע מבב"ח שהיה אסור להגעילו עד שנעשה אינו ב"י דאיסור בישול בב"ח נגע בה . [הגה"ה מאת הרב הגדול כו' מוהר"ר שלמה הכהן מ"ץ דס"ק ווילנא ע"ד מה שכ' לתרץ קושית הד"מ משום דהתם משתמש בחמין משא"כ הכא אינו מתיר רק בצונן הנה אף שבעינן זה תי' המג"א בס"ס ת"נ שם על קושיא אחרת מ"מ על קושיתו של

חידושי ר' ע"ק

(ש"ך סק"י) ופשוט הוא. לכאורה לאו פשוט דהא הבשר שנ"נ בכף מחבלוע חלב שבכף מ"מ החלב נפגם (דהא מה שיצא בטל בס' והנשאר בקדירה נפגם) וכיון דבשר שנעשה נבילה מחלב אינו אוסר הבשר שמבשלים תוך מעל"ע(מתחיכה)[מתחיבה]וו דאין הנאסר דגם לענין נטל"פ אמרינן כן כמ"ש הרמ"א (סי' קל"ד ס"ב) ואולי סבר הש"ך דלענין איסור בב"ת ל"א לענין זה אין הנאסר גם הא כל זמן שהכף תוך הקדירה לא נעשה הבשר נבילה ואחר שהוציאו הכף יש ב' צדדים להתיר דיש סברא דלא הוי תכף אז כלי ראשון ויש סברא דבלוע לא נ"נ וכמ"ש התה"ד (סי' קפ"ג) לענין תחב הכף ב' פעמים ואם כן בצירוף נ"כ הסברא דאין הנאסר יש להתיר בהפ"מ וצ"ע לדינא :

ביאור הגר"א

[יג] אך מותר כו' . כמ"ש בע"ז ל"ב א' התם ליתיה כו' וכמ"ש תוס' בסד"ה והא כו' ומכאן פר"ת כו' ושם (ל"ג) דמותר ליתן ביה שיכרא : (ליקוט) אך מותר כו' . כמ"ש בע"ז ל"ב א' ושם ל"ג דמותר לתת לתוכן מים ושאר משקים ובב"ם כ"ד ב' ומותרת בהנאת כו'. סה"ת סימן נ"ח ע"ש (ע"ב) : [יד] אם כו' והכף כו'. כמש"ל בר"ס צ"ג ועבה"ג ס"ק ו' וכמ"ש תוס' בסוף ע"ז ד"ה מכאן כנ"ל : [טו] ומ"מ כו'. עבה"ג

פתחי תשובה

ולא היה ששים ואח"כ חזר ותחב לראשונה צריך ב' פעמים ששים : (ח) בהנאה . עבה"ט . ומ"ש אבל לא לפני הכלב אפילו אין הכלב שלו . הוא מדברי הט"ז שכתב כן בשם או"ה ומהרש"ל ות"ח אכן אין כן דעת הגאון בעל מקור חיים בסי' תמ"ח סק"י דדוקא בחמץ בפסח כו' וכ"כ בביאור הגר"א ז"ל שם ע"ש וקצת ראיה מלקמן סימן קל"ד ס"ב ע"ש ועל ראיית המק"ח מתוספות פסחים דף כ"ב ד"ה ואבר מן החי יש לפקפק ע"ש ודו"ק ועיין בתשו' פני יהושע או"ח סימן י"ב ובספר באר יעקב סי' כ"ט מ"ש בענין זה : (ו) שאינו נהנה מגוף האיסור . עיין בתשובת הרדב"ז ח"א סימן כ"ד . [ועיין בתשובת חתם סופר סימן צ"ח שהעלה דלמכור לעובד כוכבים קדרה הבלועה מבשר בחלב אין בו שום מיחוש כלל אפילו

באר היטב

להשתמש בו בין עם בשר בין עם חלב או שאר דברים דהא הכף נ"נ ועי"ל סי' צ"ח ס"ה : (ז) יומא . פי' משעת התחיבה אפי' אינו ב"י משעה שבישל בה חלב כיון שהיתה ב"י בשעת התחיבה ראשונה נ"נ ואוסרת אח"כ אפי' דיעבד אם הוא ב"י משעת התחיבה אבל אם אינו ב"י בשעת התחיבה השניה הכל מותר דנהי דנ"נ מ"מ השתא נטל"פ ומותר אבל ודאי לכתחלה אסור לתוחבו בשום דבר אפי' אינו ב"י : (ח) בהנאה . (ר"ל הקערה צריך שבירה והמאכל זורקו לבית הכסא אבל לא לפני הכלב אפי' אין הכלב שלו) כ' בהגהת אשר"י סוף מס' עבודת כוכבים דאם בישל בה אח"כ כשאינה ב"י ישליך דמי הקדרה לנהר והמאכל מותר ובת"ח חולק ע"ז : (ט) פירות . כ' הב"י משמע אפי' דבר לח כל שהוא צונן מותר עכ"ל והקשה הב"ח דהא בסי' צ"א כ' דאסור להניח דבר לח בכלי איסור ותירץ דהכא הוי כמו דיעבד דא"א אם לא שישבר הכלי (אבל קשה לי דבסי' קכ"א כ' או"ה דכלי חרס שנשתמשו בו איסור בצונן מאחר דא"א בהגעלה מקרי דיעבד וסגי ליה בשטיפה היטב וכ' או"ה והביא אותו הש"ך דדוקא כלי דלאו בר הגעלה כגון כוסות ששתו בו עובדי כוכבים מותר לישראל לקנות ולשתות בו ע"י הדחה אבל שאר כלי חרס שקנה מעובד כוכבים אם הוא רק מסופק בו שנשתמש בחמין צריך שבירה משמע בפירוש אפי' להשתמש בו ביבש נמי אסור דכ' דצריך שבירה דוקא וכאן אינו חולק הרמ"א על ב"י משמע אפי' דבר לח מותר להשתמש בו וצ"ע) וכ' הט"ז בשם הת"ח דאף חמין לחוף בו הראש או לעשות בהן שאר דברים שאינן לצורך אכילה ושתיה מותר והכי נהגו ולפי מנהג זה יש להקל נ"כ אם נאסרה קדירה מבב"ח ואחר מע"ל בשלו בו מאכל א"צ להשליך דמי הקדירה לנהר ורש"ל חולק ע"ז ופסק דצריך להשליך וכו' וכל זה בקדירה שנאסרה אבל המאכל שנאסר צריך להשליכו דוקא לבית הכסא אבל לא לפני הכלב אפי' אין הכלב שלו : (י) לכתחלה . החילוק שבין קדרה לכף איתא בב"י לפי שהכף בלע החלב בשעת שבחו הלכך אף אחר שנפגם אסור לכתחלה כדין קדרה שאינה ב"י משא"כ הקדרה לא בלעה טעם החלב אלא לאחר שנפגם : (יא) בדיעבד . כ' הש"ך בשם ב"י דהיינו דוקא שחזר ותחבה במין שתחבה בפ"א דאלו חזר ותחבה במין שהיתה בלוע' ממנו תחלה בתוך מע"ל מתחיבה פשיטא שאוסרת וכ"ש אם חזר ותחבה

חדושי בית מאיר

שתמש באותו כלי בכלי ראשון בודאי לשונו ל"ד דאילו נשתמש ממש בכלי ראשון הוי בלוע בכולו ואלו הכא הא עירוי אינו מבליע אלא כדי קליפה וא"ל פ' אלא נגד הקליפה אלא ר"ל דלענין העירוי נחשב ככ"ר וגם אין נ"מ לענין קדירה שנעשה קליפתו העירוי ככ"ר דבקדירה תמיד יש מסתמא מה שבקדירה ס' נגד הקליפה כדאיתא סי' ס"ט ס"ק ס"ה בש"ך אלא הנ"מ בכף שנעשה הקליפה כ"ר ע"י העירוי דנהי דמה שבקדירה סתמא ס' נגד הקליפה היינו קדירה דאף דהקדירה גדול אף מה שבתוכו הרבה . אבל בכף אם הוא גדול והקדירה שנתחב בו קטן בזה צריך שיעור אם הוא ס' נגד הקליפה וק"ל : (סעיף ג' בש"ך סק"י) פי' וכו' . נ"נ ואוסרת אח"כ . נ"ב למה דמסיק בעצמו סי' צ"ח ס"ק כ"א להקל בהפ"מ בכלי עץ ומתכת שלא לומר בהם נ"נ ואפילו בב"ח ה"ה הכא בהפ"מ יש לפסוק כהב"ח כיון דמיירי דיש ס' נגד הכף נמצא דהמאכל לא י"נ רק הבלוע בהכף ולאיתויי מד"מ אינו דומה דהם מיירי בנתבשל בשר בקדירה חולבת דנעשה הבשר נבילה והקדירה בולעת ממנו ודו"ק : (שם בשו"ע) ואם אין ס' וכו' אפילו הקדירה . נ"ב משמע שאף הקדירה נאסר בהנאה וצ"ע לאיזה ענין אם למכרו לעובד כוכבים וכן הבין הט"ז סי' קנ"א ומדייק הכי מהת"ח ושם לא נאמר יותר ממה שנאמר בהשו"ע ובאמת יש לתמוה אם הישראל בעצמו מותר להשתמש בהקדירה משני שאינו נהנה מהבלוע מה"ט יהא אסור למכרו וכי מפני הבלע ישיב יותר כעדו . ודברי התה"ח שם אין בם טעם מספיק לענ"ד . והיותר קרוב אלי דההוא אפילו אינו סובב על האיסור הנאה רק מסמיענו דאפילו הקדירה נאסר והיינו לממש בו שהוא סנאתו מאמיש אכילה . ועיין בשערי דורא בנוסח הכי ואם אין ס' הכל אסור אפילו בהנאה ומיהו הכלים מותר להשתמש בהן וכו' ושם לומד מקנקנים די"נ שמותר לתת לתוכן שכר . ובע"ז דף ל"ב מבואר בפשיטות דקנקנים מותרים למוכן לעובדי כוכבים וה"ה נמי כלי הבלוע מבב"ח . ועיין

יד אפרים

לעצמם אף שעדיין הספק במקומו ולא נתברר לחם כלל אבל בענין צדדים להקל לא זוכר בדבריו כלל ויש לתמוה גם על הד"מ בזה שהעתיק בשם הר"ן מה שלא נמצא בדבריו כלל וכלל ולולי דמיסתפינא הוה אמינא שהרמ"א ז"ל לא העתיק זה מדברי הר"ן בעצמו רק העתיק דברים אלו מן לוח הסימנים מדינים הנמצאים בהל' הר"ן אשר חיבר הגאון מוה' יוסף אוטולנגי שנדפס אצל המרדכי הגדול בעיר ריווא דיטרענט בשנת ש"ט לפ"ק כנזכר בשפתי ישינים אות מ"ם וזכורני שזה כביר אשר ראיתי הספר הזה ואינו עתה בידי ואם כדברי כן הוא קרוב בעיני שהגאון הנ"ל העתיק המכוון מדברי הר"ן וחסר תיבה אחת בדפוס וצריך להיות או איסור שיש בו צדדים לתלות להקל והיינו מ"ש הר"ן דמתוך שאין שם חמץ ידוע תולות לומר שאין שם חמץ ומקילות בזה ובד"מ העתיק הדברים כהווייתן בדפוס ומזה נמשך מ"ש בהג"ה לפלוני ספק וצדדים בתרתי וע"כ לפרש דהיינו צדדים שיש לצדד להקל אפילו במקום שאין ספק בגוף הענין וז"א וכמ"ש ולדינא נלע"ד ברור דדייקא לענין בדיקה איתמר דכל שאין האיסור בודאי והיא יש לה לתלות שאין כאן איסור כלל דמיונה כזב לומר שמסתמא אין כאן איסור ואינה חוששת לבדוק יפה במקום שהוא טורח גדול וכמ"ש הר"ן בפסחים גבי בדיקת חמץ ומחמת עצלות שבה היא בודקת כ"ש וסומכת ע"ז ואומרת שבדקה יפה אבל בענין

יד אברהם

ס"ן בסג"ס . ועיין סי' נ"ח ס"ס בסג"ס : (סעיף ג') ואם אין ס' הכל אסור בהנאה . מ"ש בהס"ט דאפי' לכלב שאינו שלו כ"כ באו"ה כלל כ"א וכ"כ מהרש"ל . ובס' מ"ח סי' תמ"ח לא כ"כ . ונראה שלא ראה דברי מהרש"ל בי"ש ואו"ה . וכ"כ בהגמיי' בה' חמץ דצריך דוקא קבורה · ועי' רש"י מנחות (דף ק"א ב') דמשמע דהנאה לא הוי אלא בכלב שלו למזונותיו עליו . וכ"מ בשבת (דף קנ"ה ע"ב) ובקדושין (דף מ' ע"ב) וכן דקדק בס' פ"י מדברי רש"י בפסחים (דף ה') למ"ד דאל"ל שריפה דוקא רק שבכתתו בכל דבר יכול ליתן לכלב שאין שלו . ובס' או"ח כתב דמרש"י א"א להוכיח דס"ע דלא יאכל בזירי אתא לאסור חמץ בהנאה אבל לר"א דל"ת נמי משמע הנאה איהו דרים לא יאכל בזירי למאכל לכלבים . ודבריו א"מ דהא רש"י שם לר"ע קאי ואיהו ס"ל כר' אבהו כדאי' שם (דף כג) . אלא דאף לר"א י"ל דדרים בזירי לחייב המאכיל כדאיתא בירושלמי . והך דרשא דכלבים אתיא למ"ד דא"ל לחייב מאכיל וגם לא לאסור הנאה וגם לא לתני שיעור כמ"ש הלמב"ס : (שם) הכל אסור בהנאה אפילו הקדירה . דה"ל בישול ואסור מדאורייתא ומש"ה אסור בהנאה . ער"ס פ"ז וא"כ אסור לכתחילה לתחוב כף ב"י חולבת בקדירה של בשר או איפכא דה"ל מבשל בב"ח . והיינו דאמרינן בפ"ס פנ"ס (דף נ"ו) ובזבחים פ' דם חטאת (דף צ"ו) וכ"כ הט"ז ר"ס נ"ב . קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב . בישול ממש קאמר דאסור דה"ל מבשל חלב בתוך טומן הבשר הבלוע מן הקדירה למים . ולא תקשי ממה שכתבתי לעיל בסי' פ"ז סעיף ו' דבבלוע בכלי לא שייך בישול . די"ל דה"מ שאין כאן שום דבר בעין שהבשר והחלב שניהם נבלעו בכלי . אבל היכא שהבשר בעין והחלב בלוע ס"ל מבשל בשר בתוך חלב הנפלט למים או איפכא . וצ"ל דזהו עדיף יותר מאלי קדר ומיני טיגון דלא הוי בישול כמ"ש בסלת למנחה כלל ס"ה עפ"ד התוס' דסנהדרין . דש"ס דע"י המים חשוב בישול משא"כ היכא דלא הוה גלול במים : (שם) אך מותר לתת לתוכה פירות או צונן . נראה דלצונן דומיא דפירות דהיינו דבר יבש לגמרי אבל לא דבר לח . וכמ"ש התוס' פ' אין מעמידין (דף ל') בשם ר"ת ובפסקי תוס' שם סי' ל"ו והמרדכי שם ומביאו ב"י והבאר הגולה ע"ש . ובזה אתיא שפיר מה שהקשה הב"ח על הט"ז דלמה לא מצריך הדחה תחילה . דהא כבר כתבתי ר"ס נ"א דלדבר יבש לגמרי לא בעינן הדחה אפילו בכלי חרס ע"ש . אבל דבר לח אסור לתת בכלי חרס ואפילו הדחת הכלי לא מהני . שכ"ד רוב הפוסקים הרי"ף והרמב"ן והרשב"א והר"ן והסמג"ד והכל בו והרא"ב"ד . אלא צריך להדיח מה שנשתמש בו . עי' סי' פ"ס : (סעיף ד') אם אין הכף ב"י

גליון מהרש"א

ובלא הפסד מרובה ע"ש ס"ק כ"א : (ש"ע סעיף ג') הכל אסור בהנאת אפילו הקדירה . אסורה למכרה לעובד כוכבים ועי' מג"א סי' ת"ן ס"ק י"ב ד"ה ובמעגלי צדק ועי' ש"ך סי' קכ"ג סק"ה ובתוס' בע"ז ל"ב א' סוף ד"ה והא הכא : (ש"ך ס"ק ח') אפי' לא היה בקדרה אלא מים . עי' ט"ז שם ס"ק ח' : (שם) מתחלה ע"י נוף הבשר . לאפוקי אם בלע ע"י כף ס"ק ט"ז : (שם) הכף אסור . משמע גם ביש ס' נגד הכף דהא עלי' ציין הש"ך ואלו לקמן ס"ה בהגה ב' ביש ס' הכל שרי ועי' בשפתי דע' הכא מיירי בהי' היד סולדת בכף כשהוציאו מהקדירה וכשנפסק חיבורו מהשים שבקדירה נאסר הבלוע ולקמן בהגה בלא היה היד סולדת כשהוציאו ובספר חוות כ' דכוונת הש"ך לקמן רק על לאכול במין כו' וק"ל למה באמת לא יהיה צריך לאכול במין כלי שהיה בו ס' נגד הכף : (שם ס"ק י"א) ישליך דמי הקדירה

צבי לצדיק

(סימן צד סעיף ג' בש"ך ס"ק י"א) הכל כו' דמי הקדרה . תמוה הא הקדירה לא נאסרה בהנאה שהרי מותר לתת בה פירות רק הבלועה אסורה בהנאה וא"כ ישליך דמי הבלועה ואין בזה ממש רק משהו :

טורי זהב

אסור כ"כ ב"י ורש"ל פכ"ה סי' מ"ז בשם סמ"ג: (ז) דהוה נ"ט בר נ"ט. פי' מן הכף למים ומן המים לקדירה שניהם להיתר דאף בפעם השני הוא היתר מן הדין והא דאסור לכתחלה הוא מטעם כיון שנתפשט המנהג לאסור אותו שאינו בן יומא כמ"ש אחר זה כ"כ ס"ח ונ"ל הטעם דהחמירו בקדירה כאן לפי שעושין המאכל לכלי ההוא כמין הכלי שהוא בן יומו ע"כ אין נכון להתיר הכלי שאינו בן יומו כיון שמערה ממנו כנ"ל כוונת רמ"א ויש להקשות כאן בטור שכתב ואחר ששהה מעת לעת לבישול המים כו' משמע דאם הוא תוך מעת לעת לבישול הבשר אסור אע"פ שבישל תוך זמן זה מים ולא אמרינן נקלש כח בלע הבשר וזה דלא כמ"ש הטור בשם הרשב"א סי' צ"ד גבי ירקות דנקלש הבלע מחמת הירקות והלא כתב ב"י שם דאין חילוק בין ירקות למים. ולעיל כתבתי ליישב זה:

ה טו [טז] ת אם בשלו מים בקדרה חדשה ותחבו בה כף חולבת ואחר כך חזרו ובשלו בה מים פעם אחרת ותחבו בה כף של בשר ושתי הכפות היו בני יומן ובשום אחד מהפעמים לא היו במים ששים (יג) אסור להשתמש בקדירה לא בשר ולא חלב אבל שאר דברים מותר לבשל מאחר שהיתה חדשה שלא בשלו בה מעולם:

הגה מיהו אם עבר ובישל בה בשר או חלב מותר (ז) דהוי נותן טעם בר נותן (°) טעם (הגהות מיימוני פ"ט) קדרה שבשלו בה ירקות או

שפתי כהן

תוך מע"ל מתחיבה הראשונה: **טו אם בישלו כו'**. עד סוף הסעיף באמת שהמחבר לא כוון יפה בכאן וגם הרב לא ירד למכוון לכן מוכרח אני להאריך דז"ל הסמ"ק (סי' רי"ג דף ק"ג ע"א) מעשה בא לפני מורי הרר"י בקדרה חדשה שבישלו בה מים ותחבו לתוכה כף חולבת בת יומה ולא היה במים כדי לבטל ואחר הימים בישלו בה מים אחרים ותחבו לתוכה כף שנשתמש לבשר כמו כן בת יומה וג"כ לא היה במים ס' כדי לבטל והורה שנבלע מפגם בשר בחלב והקדרה אסור להשתמש בה בשר או חלב אבל לבשל בה דגים מותרת ומיהו נראה כיון שהקדרה חדשה ולא בישלו בה חלב מעולם אע"ג שתחבו לתוכה כף חולבת בת יומה וגם אין בקדרה ס' מ"מ אין הקדרה נעשית חולבת בהכי לאסור אם בישלו בה בשר אח"כ אפי' בו ביום משום דהוי נ"ט בר נ"ט הטעם היוצא אל הכף ומן הכף אל המים שבקדרה ומן המים אל הקדרה עצמה ועדיין הוא היתר ומה"ט נמי אם או

לאחר מע"ל מתחיבה כף חולבת הוחמו בה מים ותחבו בה כף של בשר בת יומא מותר להשתמש בקדרה לכתחלה בשר וטעם חלב שנבלע בקדרה לא חשיב טעם כדפי' ואמנם אמת הוא כאשר פסק הרב דקדרה הבלוע מבשר וחלב אפי' בפגם אסור להשתמש בה לכתחלה לא בשר ולא חלב ומשכחת לה כגון קדרה של חלב שנשתמש בה חלב בעין ואחר מע"ל נשתמש בה בשר הבשר מותר אבל הקדרה אסור להשתמש בה לכתחלה לא בשר ולא חלב לפי שהיא בלוע מפגם בשר בחלב עכ"ל (כך הוא הל' בספרי סמ"ק שנדפסו בקק"ק וכן הועתק בכל בו סי' ק"ו דף קכ"ב ע"ב ובהגהת ש"ד סימן פ"ה ובאו"ה מהרש"ל שם ובספרי סמ"ק שנדפסו בוויניציא הל' מוטעה) וביאור הדבר דהמעשה היה דבישלו בה מים פעם אחרת אחר מע"ל והיינו דמסיים והורה שנבלע מפגם בשר וחלב והר"פ משיג על הוראת מהרר"י ואומר ומיהו נראה דכיון שהקדרה חדשה אין הקדירה נעשית חולבת בהכי כו' הלכך מה"ט מותר להשתמש בקדרה זו לכתחלה בשר דטעם חלב לא חשיב טעם ודינו של הרב דבשר וחלב אסור ושאר דברים מותר משכחת לה בענין אם בישלו בשר בקדרה של חלב שנשתמש בה חלב בעין שאינו בן יומו וכן מוכח בכלבו שם להדיא דכן הוא פי' דברי הסמ"ק דאחר שהביא דברי מהרר"י עד לבשל בה דגים מותרת כתב והר"פ כ' ומיהו נראה דכיון שהקדרה כו' וכן מוכח באו"ה כלל ל"ה די"א בהדיא דכן הוא פירוש דברי הסמ"ק ע"ש והוא פשוט וא"כ יש לתמוה על המחבר למה אסר לבשל בה בשר בפרט שהוא מתיר לקמן ר"ס צ"ה נ"ט בר נ"ט בבישול ועוד תימא דהיאך כתב מאחר שהיתה חדשה כו' דמשמע הא אם בישל בה מתחלה חלב בעין אסור לבשל בה שאר דברים וזה אינו למ"ש לקמן סי' צ"ה ס"ג דקערות של בשר שהודחו ביורה חולבת במים רותחין אפי' שניהם בני יומן הכל מותר מטעם דהוי נ"ט בר נ"ט ואע"ג דהר"ף נמי מתיר גבי הדחה כשאחד מהם אינו בן יומו מ"מ נקט חדשה דקאי על המעשה שהיה שם וכ"כ באו"ה שם בהדיא אבל דברי המחבר א"א ליישב כן ועוד תימא דהא כתב המחבר בא"ח ר"ס תנ"ב וז"ל יש להגעיל קודם שעה חמישית כדי שלא יצטרך לדקדק אם הכלי בן יומו או לאו או אם יש ס' במים נגד הכלי שמגעיל עכ"ל אלמא דמטעם נ"ט בר נ"ט מותר אפי' לכתחלה וכמ"ש הרא"ש בפ' כל שעה (ובעט"ז העתיק ל' המחבר כהוייתו ולא חלי ולא מרגיש) מיהו הא לא קשיא דלמה לא יהא מותר לבשל בה אפי' חלב דכיון דעכ"פ צריך לקבוע תשמיש א' בקדרה זו א"כ יש לקבוע לה תשמיש בשר דמ"מ יותר נשאר בה טעם האחרון וכ"כ באו"ה שם בהדיא וע"כ צ"ל כן דהא הר"ף מתיר נ"ט בר נ"ט בבישול וכן גבי הדחה מתיר כשאחד מהם אינו בן יומו א"כ ש"מ דהקערה במילתא קמייתא קיימא אלא ודאי התם ה"ט דכיון דמתחלה היתה בלוע בעין נשאר בה אותו טעם עיקר משא"כ הכא בקדרה דנשאר טעם האחרון עיקר דהא קיבלה משניהם בשוה נ"ט ובת"ח כלל פ"ה ד"ה השיג על האו"ה בזה שלא כדת דלדבריו מוכח להדיא בסמ"ק עוד כתב באו"ה שם דה"ה אם נתחב בתוכו הכף הב' תוך מע"ל מתחיבת כף הא' דינא הכי דהא התירה שלו הוא מטעם שכבר הוי בו ג' נ"ט שהוא מותר אפי' בתוך מע"ל והא דכתב הר"ף אחר מע"ל היינו משום דקאי שם על המעשה שהי' עכ"ל ודבריו נכונים וע"כ נ"ל כן דהא הר"ף מתיר דגים שנתבשלו בקערה של בשר לאוכלן לכתחלה בכותח א"כ כ"ש הכא בקדירה דהוי ג' נ"ט ועוד כיון דמתיר גבי הדחה כשאחד מהם אינו בן יומו א"כ ש"מ דלא חשיבה בליעה מה שבלע מהכלי שהוא בן יומו ואם כן דכאן גבי קדרה לא חשיב הבליעה הב' שום בליע' אלא דא"כ הוי צריכין לאוקמא הקדר' במלתא קמייתא ובאמת נשאר בה הטעם האחרון יותר מהראשון וכמ"ש הלכך ניחא טפי לאוקמי אמילתא בתרייתא ועוד דע"כ נ"ל דמ"ש הר"ף לאחר מע"ל לאו דוקא דאי תימא תוך מע"ל מודה למהרר"י מאי הוצרך לומר ואמנם אמת הוא כאשר פסק הרב כו' ומשכחת לה כו' לימא אמת הוא כאשר פסק הרב כו' ומשכחת לה תוך מע"ל (ומיהו י"ל הא דלא קאמר אמנם אמת הוא כאשר פסק הרב ומשכחת לה תוך מע"ל כו' משום דבעי לאשכוחי בכה"ג דפסק הרב דנבלע מפגם בשר בחלב מיהו ודאי באמת כאשר כתבתי והדברי' נראין שהי' לפני המחבר ספרי סמ"ק ויניציא"ה שנדפסי' בטעות מעשה בא לפני מהר"י בקדר' חדשה שבישלו בה מים ותחבו לתוכה כף חולבת בת יומה כו' ואחר הימים בישלו בה מים פעם אחרת כו' ומיהו נראה שהקדרה חדשה לא בישלו בה חלב מעולם כו' ופי' דהאי ומיהו נראה היא' השגה אלמעלה אלא ברישא מיירי כשהכף הב' נתחב תוך מע"ל ואחר כל הדוחקים אינם מיושבים כל הקושיות שהקשיתי בפנים ובאמת הדבר ברור שספרי סמ"ק אלו נדפסים בטעו' והפסוק כדאי' בסמ"ק שבקק"ק ובכל בו ושאר הספרי' שהבאתי וכדפי') ודוחק גדול לומר דס"ל דתוך מע"ל נ"ט לכתחלה ואסור לבשל בה אפי' שאר דברים דהא ליתא דהא מתיר נ"ט בר נ"ט בבשול אפי' לכתחלה לאכלן בכותח וכדלעיל ועוד דודאי לא שייך לומר נ"ט לכתחלה דא"כ הקדרה שנבלע בה חלב בעין כו' אמאי מותר לבשל בה שאר דברים לכתחלה נימא כיון דבעל"פ אסור לכתחלה א"כ נ"ט לכתחלה אלא ודאי לא שייך כלל לומר נ"ט לכתחל' אלא הברור כמ"ש ונראה דאפי' למאי דמחמרינן לקמן סי' צ"ה לאסור דגים שנתבשלו בקדרה של בשר לאכלן בכותח לכתחלה מותר כאן הקדרה לבשל בה בשר בתחיבת כף האחרון וכמ"ש הרא"ש פ' כל שעה וז"ל ואפי' להאוסרים נתבשלו הכא שרי דהתם הבשר הנבלע בדגים חשוב טעם כי נבלע אוכל באוכל שדגים ראוים לאכילה הלכך אסור לאכלן בכותח אם נתבשלו בקדרה של בשר אבל הכא טעם החמץ הנפלט מן הכלי למים וחוזר ונבלע בדופני הכלי אינו חשוב טעם כשיחזור ויפלוט בפסח לתוך התבשיל עכ"ל וכ"כ ג"כ בסוף מס' עבודת כוכבים וכ"כ התוס' סוף מס' עבודת כוכבים ד"ה מכאן וא"כ ה"נ החלב הבלוע בקדרה אינו חשוב טעם כשיחזור ויפלוט לבשר וכן מוכח דעת האו"ה שהרי הוא אוסר גבי דגים ואפ"ה מתיר כאן לבשל בה בשר והכי איתא נמי לקמן סי' ק"ג ע"ש בס"ק י' ועוד דהכא כיון דאיכא ג' נ"ט הטעם היוצא אל הכף ומן הכף אל המים ומן המים לקדרה לכ"ע שרי וכמ"ש סה"ת סימן ע"ה והתוספות סוף מסכת עבודת כוכבים ד"ה בת יומא וש"ד ס"ס פ"ה ומרדכי פג"ה דאם הוחמו מים בקדרה של חלב תוך מע"ל לא חשיב בת יומא משעת החימום דאפילו למ"ד נתבשלו אסור מודה בג' נ"ט הטעם הא' שנבלע בכלי וממנו למים ומן המים חזר ונבלע בכלי עכ"ל וכ"כ בהגמ"ר שם וכ"כ ב"י בא"ח ס"ס תנ"ב בשם שבולי לקט דמות' להגעיל כלי ב"י בע"פ קודם חצות דאפי' למ"ד שנתבשלו אסור מודה בג' נ"ט ע"כ וכן מחלק האו"ה כלל ל"ד ד"ט וכלל

באר הגולה

ורש"ל: ח ספ"ק סימן רי"ד (°) פי' מן הכף למים ומן המים לקדירה ושניהם היתר

מטה יהונתן

בד"מ לאחור' אינו מיכון כלל דמה בכך דעכשיו משתמש בחמין מ"מ החמץ שנבלע בו מכבר ניחא לאיסורא בעיניה ויותר הו"ל לומר דהתם שאני דמשכיר הכלי ע"מ להשתמש בו חמץ בעין בפסח ושכיר הוי רוצה בקיומו של חמץ בעין ובזה יתיישב ג"כ מש"כ הד"מ בתו"ס שם דלדעת הטור דאסור להשכיר הכלי כ"ש דאסור להשתמש בעצמו בכלי חמץ חמין לרתיחי' והמנהג הוא להיתר ולפמ"ש אינו הכרח כלל פד' הטור וע' בגליון האו"ח שם להגאון מוהרפ"א ז"ל שתמה דלדעת הטור שם היכא מתיר להניח דבר יבש הרי נהנה מהכלי ותמוה דכבר הקדימו הד"מ כאן בי"ו"ד להקשות זה וצ"ע. ומש"כ עוד הגאון המחבר כאן בפשיטות דכמאן מותר מה"ת שלא כדרך הנאתו מסו' דכתיב ביה אכילה שכן באמת כ"ה ברמב"ם בפ"ה מהלכות יסוה"ת ובתו' בעבודת כוכבי' דף מ"ג ע"ב ד"ה אמרו לו אכן בס' מקור חיים באו"ח בר"ס תמ"ב דעתו נוטה דאסור מה"ת ונפקא לן מדכתיבו להשבתה היינו שלא ע"י אכילה אכן הדבר תמוה דהיאך נעלם מעיני הגאון הנ"ל דברי הרמב"ם והתוס' שהבאתי וצ"ע. ע"כ הגה"ה מהרב הגדול וכו' מוהר"ר שלמה הכהן נ"י מ"ץ בס"ק ווילנא):

יד אפרים

בענין שאלה בעניני איסור והיתר פשיטא שסומכין על האשה שאומרת שהענין היה כן ואין לחוש כלל כשאומרת שהיה בענין המותר לומר שמא היה בענין האיסור ואף היכא דאיתיליד ריעותא כגון עובדא דלעיל שנתחב כף ולפי דבריה היתה הקדירה מליאה בענין שיש ס' היא נאמנת ומתירין על פיה דהא עיקר דע"א נאמן באיסורין מוספרה לה ילפינן וסמכינן עלה בכל מילי ופסקינן (לדינא אסומא דידה ובאמת צ"ע לענ"ד דהא לטעמים סומכין עליה אף כבדיקה שיש בה טורח:

חדושי בית מאיר

פר"ת א"ח סימן ת"נ: (סעיף ה' ש"ך ס"ק ט"ו) **בא"ד** והא דכתב הר"ף וכו' א"כ כ"ש הכא בקדירה דהוי ג' נ"ט. נ"ב כבר השיגו בזה האורח מישור דזה הוי ממש כדגים שנתבשלו ואם הכא נתחב. (נ' ס"ה נמי כדגים. ואולי כוונתו דהכא יש ג' קודם שבא אל מאכל

גליון מהרש"א

הקדירה. עי' בהר"ן ע"ז ד' שנ"ב עמוד ד' ו (ש"ך ס"ק ט"ו): **דהא** כתב המחבר באו"ח כו' אלמא דמטעם נ"ט בר נ"ט. עי' מג"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ד וסי' תנ"ב סק"א ומ"מ צ"ל שזה שכ' סימן תמ"ז אינו מעיקר הדין אלא דגם לאו דל"ת חמץ אינו חל על חמץ שנקלש בנ"ט בר נ"ט (וכעין דאין יוה"כ חל על נבילה לולי כולל) דאל"כ מאי בכך דבסימן תנ"ב הוי הרבה טעמים הא בנבילה גם בהרבה טעמים אסור: (ש"ע סעיף ה') **ובשום א'** מהפעמים לא היו. עי' ט"ז סי' צ"ב סק"ד וצ"ע ועכ"פ בהיו בין שני הפעמים ס' לפני. וצ"ל דפעם א' משערים בכולו כאלו נכנסו כל ל"א זיתים ובפעם ב'

יד אברהם

כו'. ק"ל דהא נטל"פ מנבילה מה"ל לגר גמרינן והתם שריא שלא כדס"ג משא"כ בב"ת. וי"ל דאיתקש ב"ת לנבילה את שאסור משום נבילה כו' כדאית' בגמ': (סעיף ה' בהג"ה) **קדירה** שבשלו בה

ביאור הגר"א

עבה"ג: [טז] אם בשלו כו'. בש"ך ופר"ח השיגו על הש"ע ומס' דברי הסמ"ק בע"א וכמ"ש בפכ"ה (קי"א ב') דנ"ט בר נ"ט מותר. ואף למ"ש תוס' שם דוקא עלו אין נתבשלו לא בג' נ"ט מודה כמ"ש תוס' בסוף ע"ז ע"ו א' סד"ה בת ובד"ה מכאן כו' ובחולין ק"ח ב' ד"ה שנפל כו' והרא"ש בפ"ב דפסחים וש"פ וכ"ש לפסק הש"ע בסי'

באר היטב

בשאר דברים כגון מים וירקות דמותר בדיעבד אפי' תוך מע"ל מתחיבה ראשונה: (יג) אסור. הנה הש"ך הניח דברי המחבר ורמ"א בצ"ע דמאחר דאיכא כאן ג' נ"ט א' הנכנס אל הכף ומהכף אל המים ומן המים לקדרה וא"כ יש לתמוה על המחבר למה אוסר לבשל בה בשר בפרט שהוא מתיר לקמן סי' צ"ה נ"ט בר נ"ט בבישול ועוד תימא דהיאך כתב מאחר שהיתה חדשה וכו' דמשמע הא אם בישל בה מתחלה חלב בעין אסור לבשל בה שאר דברים וזה אינו למ"ש לקמן סי' צ"ה ס"ג דקערות של בשר שהודחו ביורה חולבת במים רותחין אפילו שניהם ב"י הכל מותר דהוי נ"ט בר נ"ט וגם על הרב דמ"א יש לתמוה דסתם כהמחבר והא ליתא אפילו לדידן דהא בג' נ"ט מודו מיהו הא לא קשיא דלמה לא יהא מותר לבשל בה אפילו חלב דכיון דעכ"פ צריך לקבוע תשמיש א' בקדרה זו א"כ יש לקבוע לה תשמיש בשר דמ"מ יותר נשאר בה טעם האחרון עיקר ונראה דכ"ש אם נשתמשו בשר בעין בקדרה זו שתחבו בה בראשונה כף חולבת ב"י דמותר לבשל בה אח"כ בשר אבל לאחר תחיבת כף הא' לא היינו מתירין הקדרה לבשל בה בשר לכתחלה כיון דעכ"פ צריך לקבוע תשמיש לקדירה זו יש לקבוע מחלב שבלוע בה עכ"ל (והנה בודאי תיובתא גדולה היא על הב"י ורמ"א ונ"ל לתרץ דבריהם בדוחק דמיירי שהכפות היו ב"י ומסתמא כשהיה ב"י מסתמא שמנונית קצת דבוק עליו כמ"ש בסי' צ"ה ס"ג דצריך שיאמר ברי לי שלא היה שם שום שומן דבוק עליו וכו' וא"כ הוי נתינת טעם ממש ואפ"ה סובר רמ"א דבדיעבד מותר דהוי נ"ט בר נ"ט כי זה הטעם

מים ותחבו בה כף בן יומו טז והקדירה אינה בת יומא או להפך (ז) או שיש במאכל (יג) ששים [יז] הכל שרי (ח) יז ונוהגין להחמיר יח לאכול יט המאכל [יח] כמין הכלי שהוא בן יומו (°) כ (יד) ולאסור הכלי שאינו בן יומו (ארוך כלל נ"ז) (ט) [יט] ואינו אלא (טו) חומרא בעלמא כא כי מדינא הכל שרי :

ז כב [כ] ם בצלים או ירקות (י) כג שבלועים

שפתי כהן

וכלל ל"ה די"א בהדיא בין ב' נ"ט לג' דג' נ"ט מותר לכתחלה אף בכלי ע"ש וא"כ גם על הרב בהג"ה יש לתמוה שסתם כהמחבר והא ליתא אפי' לדידן. ונראה דכ"ע אם נשתמשו בשר בעין בקדר' זו שתחבו בה בראשונה כף חולבת בת יומא דמותר לבשל אח"כ בה בשר אבל לאחר תחיבת הכף הראשון לא היינו מתירים הקדרה לבשל בה בשר לכתחלה כדמשמע בתו"ה כלל נ"ו סוף ד"י והכי משמע מדברי סמ"ק דלעיל ואע"ג דהסמ"ק גופיה מתיר הדגים אפי' לכתחלה אפי' בבישול י"ל דשאני הכא כיון דעל כל פנים צריך לקבוע תשמיש לקדרה זו יש לקבוע לה מחלב שבלוע בה ודו"ק בכל זה היטב : **טז** והקדרה אינה בת יומא. דאלו היא נמי בת יומא הכל אסור הקדרה והמאכל והכף כדלקמן סימן צ"ה ס"ג בהג"ה ודוקא כשהקדרה בלעה מתחלה הגוף הדבר בעין אבל אם בלעה ע"י כף וכה"ג נתבאר בס"ק שלפני זה : **יז** ונוהגין להחמיר כו'. קאי אחלוקה הראשונה ולא קאי איש במאכל ששים וק"ל : **יח** לאכול המאכל כמין הכלי כו'. כן הוא בכל הספרים ואינו נכון דא"כ משמע דנוהגים לאכלו כמין הכלי שהוא בן יומו דהיינו אם הכלי בן יומו הוא חלב אוכלין אותו עם חלב ואם בשר עם בשר א"כ היאך כתב ע"ז דאינו אלא חומרא בעלמא הא הרבה פוסקים ס"ל הכי דכ"ע בר נ"ט אסור בבישול והביאם הרב לקמן סי' צ"ה ס"ב וכ' שכן המנהג אלא נראה דצ"ל במין הכלי בבי"ת וכ"כ בת"ח כלל כ"ז די"ד וראיתי מורים לאסור אותו כלי שאינו בן יומו ולאכול המאכל כמין הכלי שהוא בן יומו ונ"ל שלא לאסור שום כלי ולגבי המאכל נ"ל דאין לאכלו לא עם בשר ולא עם חלב אבל לשומו בכלי של א' מהן אין להקפיד עכ"ל (ולא ידעתי למה לא יאכל המאכל כמין של הכלי בן יומו דהא הכלי שאינו בן יומו הוא נותן טעם לפגם וא"כ אם הכף של חלב הוא אינו בן יומו והקדר' של בשר בן יומו מותר לאכלה לכתחלה עם בשר וכן להפך וכ"כ באו"ה כלל ל"ה ד"י ובכמה דוכתי וכ"כ הרב גופי' בסי' צ"ה וכן אם היה הכלי שנתבשלו בו או נגלו בו לפגם שלא היה בן יומו נוהגים בו היתר לכתחלה לאכלו עם המין הב' עכ"ל ומהרש"ל החמיר קצת בדברים אלו ומחלק בין כף שתחב בו באקראי ובין קדירה ואחריו נמשך הב"ח בס"ס זה ולפעד"נ דאין לחלק בין כף לקדירה אלא לתפוס דנ"ט בר נ"ט אסור לכתחלה בבישול וכדלקמן סי' צ"ה והיכא דנתן טעם לפגם מותר לכתחלה ודו"ק) אבל קשה דלקמן סי' צ"ה ס"ב כתב הרב דדגים שנתבשלו בקדרה של בשר מותר לאכלן לכתחלה בכלי של חלב וכן נהגו עכ"ל וע"ק דכתב שם בהג"ה דקערות של בשר שאינן בני יומן שהדיחו ביורה חולבת שהכל מותר ושכן נוהגין ואולי כאן לא קאמר אלא דקצת נוהגין להחמיר והכי דייק לישניה בת"ח וראיתי מורים לאיסור כו' אבל רוב העולם אין נוהגין כן א"נ אפשר שאני הכא כיון שנתבשל בקדרה שאינה בת יומא אי שרי' לאכול באיזה כלי שירצה איכא למיחש דלמא אתי למטעי ולומר דלעולם כף של בן יומו אינו אוסר במים וכה"ג אפי' היה הקדרה בת יומא והא ודאי אסור לדעת הרב וכמ"ש בס"ק ח' אע"ג דחששא רחוקה היא מ"מ יש ליישב המנהג כן ועל הקושיא השניה י"ל כיון דאירע ע"י בישול נוהגין להחמיר טפי : **יט** המאכל כו'. דוקא המאכל אבל המים הואיל ואינם מאכל אסורים כדלקמן סי' צ"ה ס"ג בהג"ה וכן משמע בת"ח שם בהדיא : **כ** ולאסור הכלי שאינו בן יומו. אפי' לבשל בו שאר דברים כ"כ בת"ח כלל פ"ה ד"ה וע"ש במ"ש דל"ד למה שהתיר המחבר לבשל בה שאר דברים : **כא** כי מדינא הכל שרי. ול"ד לדלעיל סימן צ"ג דקדרה של בשר שאינה בת יומא שבישל בה חלב דאסור לבשל בה אח"כ לא חלב ולא בשר דהתם נבלע בעין אבל הכא הקדרה לא נאסרת דהיוצא מן הכף הוי נ"ט בר נ"ט ושרי אפי' למאי דכתב הרב סי' צ"ה דנוהגין לאסור לכתחלה נ"ט בר נ"ט בבישול וכדהבאתי בס"ק ט"ו דברי הרא"ש ודמי להדחה כשאחד מהן אינו בן יומו ומ"מ צ"ע דמ"ש ממ"ש המחבר בסמוך גבי ב' כפות דאסור לבשל בה לא בשר ולא חלב א"כ בקדירה זו ודאי דאסור לבשל בה ממין אחר שהיא כגון אם היא של חלב ודאי דאסור לבשל בה בשר אע"ג דאינה בת יומא דלכתחלה מ"מ אסור וכן חלב יש לאסור לבשל בה לכתחלה כיון דתחבו בה כף של בשר דהא מהאי טעמא אסר המחבר לבשל בה חלב כיון שהכף היה של בשר ונ"ל דשאני הכא דכיון שהית' של חלב מתחלה אין מוציאין אותה מחזקתה במאי דנתחב בה כף בן יומא דנ"ט בר נ"ט מ"מ א"כ התם דלא נעשית מתחלה של חלב ממש אלא שנתחב בה כף של חלב הלכך גרע טפי ומ"מ לענין דינא ע"ל ס"ק ט"ו ועמ"ש בדיני' אלו בס' אפי רברבי דף ס"א והנלע"ד כתבתי ועיין עוד מדינים אלו לקמן סי' צ"ה : **כב** בצלים או ירקות כו'. ז"ל הטור כתוב בסה"ת אע"ג דבשאר איסורים קדרה של איסור ששהתה מעל"ע בלא איסור אם הוחמו בה חמין בתוך מעל"ע חשיבא כבן יומו שהרי טעם האיסור שבקדרה פלט לתוך המים ולא היה בהם ס' לבטלו דבכולי' משערינן ונעשית בת יומא וצריכה מעל"ע לאחר חימום המים אבל בבשר בחלב אינו כן שאם בישלו בה בשר ובתוך מעל"ע הוחמו בה מים ואחר ששהתה מעל"ע מבישול הבשר בישלו בה חלב מותר אע"פ שהוא בתוך מעל"ע מחימום המים עכ"ל וכתב בסמ"ק (ומביאו ב"י) הטעם דנבלע מן האיסור חשיבי מים שבקדרה עצמו איסור דנ"נ משא"כ בבשר בחלב דעדיין כולו היתר וא"כ הוי נ"ט בר נ"ט וכ"כ ב"י בס"ס ק"ג להפוסקים דלא אמרי' חנ"נ רק בבשר בחלב לא משכחת להאי דינא בשאר אסורים (וע"ל ס"ס ק"ג בש"ע ובהג"ה) אבל ודאי הטור שכתב להא דסה"ת בסתם וכן לקמן בסי' קכ"א כתב בסתם להאי דינא ודאי דלא ס"ל הכי דהא איהו פסק כמי בסימן צ"ב דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים אלא נראה דס"ל דמטעם אחר לא שייך כלל נ"ט בר נ"ט בדבר איסור וכמ"ש הר"ן פרק כ"ה דלא שרי נ"ט בר נ"ט אלא בשל היתר בבשר בחלב דכיון דטעם שני עדיין היתר הוא כיון דאיקלש כולי האי לא חשיב לאסור אבל במידי דאיסורא כל היכא דאיכא טעמא כלל אוסר עד סוף כל העולם עכ"ל ועוד מוכח שם בהדיא דכתב כן אפילו למ"ד דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים ע"ש ועיין בסי' צ"ה סק"ה וכן משמע להדיא בס"ד ס"ס פ"ה ע"ש ובתוס' פ"ב דעבודת כוכבים דף ע"ו ע"א סוף ד"ה בת יומא והיינו דכתב הרא"ש בסוף עבודת כוכבים שם דאם נתבשל בה צריך מעל"ע מבישול אחרון ובס' מעדני מלך שם כתב דמהך משמע דס"ל להרא"ש דאמרינן חנ"נ בכל האיסורים ואשתמיטתיה להטור וב"י דברי הרא"ש לשם ולית נגר וכר נגר דיפרקיניה ע"כ ולא עמדתי על סוף דעתו דהדבר ברור כדפירשתי וכן הרשב"א בתשובה סי' תקי"ו נמי כתב כהר"ן (והכי משמע להדיא מדברי הרא"ש פ' כ"ה) וסבירא ליה להרשב"א דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורי' וכ"כ ב"י בסי' צ"ה דדעת כל הפוסקים שוה בזה דבדבר איסור לא שייך נ"ט בר נ"ט וכתוב בת"ח כלל כ"ז דהוא פשוט והיינו מטעמא שכתב הר"ן וסייעתו דכיון דכבר נאסר לעולם הוא באיסורו עומד והלכך קדרה זו שהוחמו בה מים תוך מעל"ע חשיבא בת יומא דהא בדבר איסור לא שייך נ"ט בר נ"ט משא"כ בבשר בחלב וזה נ"ל ברור. עוד כתב הב"י בס"ס ק"ג וז"ל ומיהו היכא שהיה בלוע מבשר בחלב שנתבשלו בה יחד או בזא"ז נראה דלכ"ע כשהוחמו מים בתוך מעל"ע חשיב כאילו חזר ונתבשל בה האיסור ומונין מעל"ע מפעם שהוחמו בה המים דהא בבשר בחלב כ"ע מודו שחנ"נ עכ"ל והלך לשיטתו ולא נהירא אף לשיטתו דהא טעמא דהפוסקים דאמרינן בבשר בחלב חנ"נ הוא משום דבשר בחלב כל חד באפי נפשי' שרי וכי איתנהו בהדי הדדי אסור הלכך הבשר עצמו נעשה איסור משא"כ בשאר איסורים כמ"ש הפוסקים והבאתים בסימן צ"ב ס"ק י' א"כ הכא שכבר נאסר הבלוע בקדרה לא שייך חנ"נ וזה ברור בעיני. שוב מצאתי להב"ח בסי' צ"ו ס"ג שכוון ג"כ לסברת הב"י ואולי ס"ל דכיון דבא מבשר בחלב דיינינן ליה כמעיקרא שוב מצאתי בהגהת מהרש"ל בסי' צ"ו ובדרישה בסימן זה ס"ח סוברים כמ"ש ומ"מ לדידן דקי"ל חנ"נ בכל האסורים אין נפקותא כאן בכל זה : **כג** שבלועים מבשר

טורי זהב

(ז) או שיש במאכל ס' הכל שרי. פי' אפילו אם שניהם בני יומן וקשה לפי טעם הא' בסי' צ"ה ס"ג על יש אוסרין דחיישינן שמא נגעו הקערות במחבת וה"נ ניחוש שמא נגע הכף בגוף הקדירה ומה מועיל ס' דמ"מ בולעת הכף והוה בו טעם שני ונ"ל דס"ל כטעם הב' דהתם יש לחוש שמא נאסרו המים כו' וכאן אין חשש זה כיון שיש ס' : (ח) ונוהגין להחמיר לאכול המאכל כו'. בת"ח כלל כ"ז כתב דאע"ג דאין המאכל נאסר מ"מ אין לאכלו לא עם בשר ולא עם חלב דהואיל ויכול לאכלו בלא זה הוה כלכתחלה על כן טוב להחמיר עם המאכל שלא לאכלו לא עם בשר ולא עם חלב אבל לשומו בכלי של אחד מהן אין להקפיד כנ"ל עכ"ל ורש"ל פ' גיד הנשה סי' מ"ג כתב שיש לנהוג לאוכלו מן הקדרה בכף חדשה וכיון שהומרא בעלמא הוא יש לנהוג כרמ"א ומ"מ לכתחלה יש להקפיד לערותו לכלי שהוא כאותו שהוא בן יומו דוקא כן נלע"ד: (ט) ואינו אלא חומרא בעלמא. ממילא גם במ"ש הש"ע בתחבו ב' כפות בקדרה חדשה כו' דאסורה הקדרה *)גם זה אינו אלא חומרא בעלמא דחד טעמא הוא עם דין זה ואם נתבשל מים בכלי של בשר שאינו בן יומו ותחב בו כף חולבת בן יומו המים אסורים כמ"ש רמ"א בסי' צ"ה סעיף ג' וע"ש בטעם שכתבתי : (י) שבלועים מבשר

באר הגולה

עדיין) (מ"מ אין לאכלו עם בשר ולא עם חלב הואיל ויכול לאכלו בלא זה הוי כלכתחלה): ם טור בשם סה"ת ומשני שהוא נותן טעם בר

נקודות הכסף

לערבינהו ולתנינהו דהא אין דינם שוה דעירוי קי"ל דאינו אוסר רק כדי קליפה וא"כ ה"נ אח"כ ס' אלא כנגד הקליפה ולכן כתב רמ"א דהיינו בשמשו בו בכ"ר על דברי המחבר שכתב משערינן בכל מה שנתחב בקדירה : (שם ט"ז סק"ט) גם זה אינו אלא חומרא כו'. ז"א דהא בכ"י כ"כ בשם הסמ"ק ועיין

מטה יהונתן

(ש"ך ס"ק כ"ב) ז"ל ובס' מע"מ כת' דמהך משמע דס"ל להרא"ש חנ"נ בשאר איסורים ואשתמיטתיה להטור וכו' ולא עמדתי על סוף דעתו דדבר ברור הוא כדפרשתי ע"ש והס"ח תמה עליו אי לא אמרי' חנ"נ בשאר איסורים מה מהני מה דהוי נ"ט בר נ"ט דאסורא. נראה מדבריו שהוא מפרש דהא דמשכינן המעל"ע בשאר אסורים משעת שחממו בו מים היינו שיצטרך ס' נגד כל הבלוע שבקדירה ואם הפי' כך הוא ודאי יש מקום לתמיהתו דמ"נ מה שנשאר בתוכו הוי נ"ט לפגם ומה שיצא לחוץ בשעה שחממו בו בתוך המים א"כ אף אם נימא שנפלט כל הבלוע ולא היה בתוך הכלי כל מעל"ע ולא הוי נטל"פ כיון דלא היה נבלע בקדירה כל מעל"ע מ"מ לא בלע רק לפי ערך מה שנבלע במים דהיינו למשל אם נבלע בקדירה שיעור זית א' ואח"כ חממו בו שיעור ו' זיתים א"כ כשפולט להמים וחוזר ובולע מן המים ליכא כאן בליעת איסור רק חלק שביעית דהא השתא נבלע בו אותו עם ו' חלקים מים אבל באמת אין הפי' כך א"כ

חידושי בית מאיר

משא"כ כדגים : (ש"ך ס"ק י"ח) בא"ד וע"ק. נ"ב קושיא זו קאי על החומרא שניה לאסור הכלי שאינו ב"י: (סעיף ו' ש"ך ס"ק כ"ב בא"ד) אבל ודאי הטור וכו'. נ"ב א"י אין יתרץ הטור במה שמעתיק דברי סה"ת לחלק בבצלים בין בלועים מאיסור לבלועים

גליון מהרש"א

דלמא לא נכנס כל כך : (שם בהג"ה)והקדירה אינה בת יומא. אבל אם היא בת יומא עי' ט"ז סימן צ"ה ס"ק ח' : (שם בהג"ה) או שיש במאכל ששים. עי' גליון ש"ך ס"ק ח' דלפעמים מ"מ הכף אסור : (שם בהג"ה) ונוהגין להחמיר לאכול. משום מראית עין ט"ז סי' צ"ה סק"ט : (שם בהג"ה) כמין הכלי שהוא. עי' סי' צ"ה ס"ב בהג"ה וכן אם היה הכלי כו' שלא היה בן יומו : (ט"ז ס"ק ז') שמא נגע הכף בגוף הקדירה. עיין סימן ק"נ ט"ז סק"ו : (ש"ך ס"ק ט"ז) כדלקמן כו' בהג"ה. ר"ל דנלמד משם כמ"ש בט"ז שם : (שם ס"ק י"ט) אבל המים הואיל. עיין ש"ך סימן קכ"ב ס"ק ה': (ש"ע סעיף ו') בצלים או ירקות. והירקות ובצלים עצמן אסורים דאפשר לסוחטו אסור. פלתי : (ש"ך ס"ק כ"ג) שהרי טעם האיסור שבקדירה כו' ולא היה בהם ס'. עס"ש בחידושים חולין ק"א ב' בתד"ה הלכתא : (בא"ד) כמ"ש הפוסקים כו'

יד אברהם

ירקות או מים ותחבו בה כף ב"י והקדירה אינה ב"י כו' או שיש במאכל ס' הכל שרי. ומותר לאכול המאכל כמין הכלי שהיה בתוכה. עכ"ל ד"מ בשם או"ה. ונראה דצ"ל כמין הקדירה שהיה המאכל בתוכה.

צבי לצדיק

(סעיף ו' בש"ך סעיף קטן כ"ג) שבלועים כו'

חידושי רע"ק

(סעיף ה' בהג"ה)**כמין** הקדירה שהוא ב"י. ואם הקדירה אינה ב"י והכף ב"י אין לערות מהקדירה

בהג"ה אבל ליתנן בכלי כו' ושם ס"ג בהג"ה אא"ב אחד כו' ודלא כתוס' קי"ב א' סד"ה הלכתא

ביאור הגר"א

צ"ה : [יז] הכל שרי. דכלי ב"י מקבל טעם פגום ואותו שאינה ב"י מקבל נ"ט בר נ"ט : [יח] במין הכלי. בצ"ל ש"ך ע"ש : [יט] ואינו אלא כו'. כמש"ל סי' צ"ה ס"ב ואם האחד אינו ב"י אז כו' : [כ] בצלים כו'. תוס' דע"ז ע"ו ד"ה בת כו' והר"ב

באר היטב

הטעם נותן לקדרה והקדרה למים שניה כנ"ל) : (יג) ששים. פי' אפילו אם שניהם ב"י והקשה בט"ז לפי טעם הא' בסי' צ"ה ס"ג על היש אוסרין דחיישינן שמא נגעו הקערות במחבת וה"נ ניחוש שמא נגע הכף בגוף הקדרה ומה מועיל ס' דמ"מ בולע הכף והוי בו טעם שני ונ"ל דס"ל כטעם הב' דהתם יש לחוש שמא נאסרו המים כו' וכאן אין חשש זה כיון שיש ס' : (יד) ולאסור. פי' אפילו לבשל בו שאר דברים וכתב הש"ך דצריך לגרוס במין הכלי בבי"ת ולא כמין הכלי בכ"ף והכי פירושו דאע"ג דאין המאכל נאסר מ"מ אין לאכלו לא עם בשר ולא עם חלב דהואיל שיכול לאכלו בלא זה הוי כלכתחלה ויש לערותו לכלי שהוא כאותו שהוא ב"י דוקא (ורש"ל כתב דאוכלין אותה מן הקדרה עם כף חדשה) : (טו) חומרא. כתב הט"ז ממילא גם מ"ש בש"ע בתחבו ב' כפות

(טז) מבשר ובשלם בקדרה חולבת אם ידוע כמה בשר בלוע בבצלים ובירקות אין צריך ס' אלא כנגד הבשר :

הגה דלא שייך לומר חתיכה נעשית נבילה הואיל ועדיין כולו היתר ולכן אין צריך לשער רק נגד מה (יז) שבלע **כד** [כא] וכל שכן בקדירה של חלב שבשלו בה מים תוך מעת לעת (יא) ואח"כ בשלו בה בשר לא אמרינן דצריך לשער נגד כל המים רק נגד החלב שבלע (יח) הקדירה (משמעות הטור וב"י) :

ז **כה** [כב] י בשר רותח שחתכו (יט) בסכין חולבת **כו** כל החתיכה אסורה **כז** אם אין בה ששים (יב) **כח** כנגד יא מקום הסכין (כ) שחתך הבשר אבל אם אינו בן יומו **כט** [כג] או אם אינו יודע שהוא בן יומו (יג) אינו אוסר [כד] אלא כדי (כא) קליפה (°) :

טורי זהב

מבשר . פי' מבשר עצמו או שחתכן בסכין של בשר דק דק אבל אם חתך במקום א' מהם מבואר לקמן בסי' צ"ו כדברי רמ"א שא"צ רק ס' עד מקום הנטילה : (יא) ואחר כך בישלו בה בשר . פי' אפילו תוך מעל"ע של בישול חלב והא דהוה זה כל שכן לפי שכאן אין בלוע מחלב עצמו וטעם החלב הבלוע כבר נקלש על ידי המים : (יב) כנגד מקום הסכין כו' . בטור כתב בשם ר"פ כדי כל הסכין והש"ע לא העתיקו לפי שר"פ אזיל לטעמי' דס"ל ריש סי' זה במתכת אם מקצתו אם כולו ולא קי"ל כן ע"כ אין צריך רק כנגד המקום שחתך אבל רש"ל פרק גיד הנשה סי' מ"ב כתב שצריך לשער נגד כל הסכין דהיינו הלהב חוץ לקתא דכל חותך בסכין אינו מדקדק כמה חתך בסכין ואף אם יאמר ברי לי שלא חתכתי רק במקום זה אינו נאמן דכל מלתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתי' ע"כ : (יג) אינו אוסר אלא כדי קליפה . כ"כ הטור בשם הר"ף וז"ל אבל קליפה בעי לפי סידור לשון הטור בזה נראה שיש שם ט"ס וכן נ"ל אם הוא בן יומו אם לאו דמסתמא אין בן יומו דסתם כלים אינן בני יומן מותר אבל קליפה בעי וכן הוא בהגהת סמ"ק וכתב שם הטעם משום שמנונית שעל הסכין שסתם סכין יש עליו שמנונית וקשה דמשמע לכאורה דבריתא בעי' ס' נגד מקום הסכין לא צריך קליפה אם יש ס' ולמה צריך כאן קליפה אם יש ששים נגד אותו השמנונית

שפתי כהן

מבשר כו' . כ"ל דלא אתי לאפוקי שאר איסורים דהא ס"ל דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים אלא אתא לאפוקי בצלים שהיו בלועים כולן מחלב שבלעו אח"כ בשר דלא הגי בס' נגד הבשר ולדידן דקי"ל בכל איסורים חנ"נ א"כ דוקא בבלועים מבשר דינא הכי וכתוב בתשובת מהר"מ מלובלין סי' כ"ח דאם יש ס' נגד הבשר שבלוע בבצל אז אף הבצל מותר אע"פ שלא נמחהו ונתמעך וא"צ להפרישה אבל אם חתכו הבצל בסכין של איסור אפילו יש ס' צריך להפריש הבצלים מן התבשיל ע"י סינון או בע"א במה שאפשר דקי"ל אפשר לסוחטו אסור ע"כ וע"ל סי' צ"ו : **כד** וכ"ש בקדרה . כלומר כ"ש בקדרה דאינו אלא נ"ט בר נ"ט דאמרינן הכי ועיין בס"ק כ"ב : **כה** בשר רותח כו' . אפילו היה הסכין למטה והבשר למעלה דתתאה הוא נותן דאגב דוחקא דסכינא בלע טובא כן מוכח באו"ה כלל כ"ז ד"י : **כו** כל החתיכה אסורה כו' . ול"ד למאי דאמרינן ביה השחיטה רותח וסגי בקליפה דהתם אין כל הבהמה רותחת אלא מקום ביה"ש לבד אבל חתיכה כולה רותחת כו' טור בשם הר"ף וכתב מהרש"ל פג"ה סי' כ"ט וה"ה דה"מ להלק דגבי סכין ששחט בה שהאיסור משום דם אמרינן מישרק שריק אלא מחמת רוב דם הוא דבולע קצת ולא נאסר כ"כ מ"ה סגי בקליפה משא"כ בבליעת בשר או חלב עכ"ל ולא עמדתי על סוף דעתו דודאי לא עלה על הדעת לדמותו לסכין ששחט בה כשרה דהתם ודאי אפי' קליפה לא בעי דאיידי דטריד למיפלט דמא לא בלע דמא וכדאיתא בש"ס ונתבאר לעיל סי' י' אלא המתירין מדמי לה לסכין של עובד כוכבים ששחט בה דאמרינן בפ"ק דחולין (דף ח' ע"ב) דאפילו למ"ד ביה"ש רותח סגי בקליפה וכן הוא בהגהת סמ"ק סי' ר"ה להדיא ע"ש א"כ הכא ליכא איסורא דדם אלא משום שמנונית דאיסורא וא"א לחלק בהכי וזה ברור : **כז** אם אין בה ס' כו' . ואע"ג דלקמן סימן ק"ה ס"ד כתבו הט"ו דאם נפל איסור על חתיכה שבקדרה שהוא חוץ לרוטב סגי בנטילה י"ל דשאני הכא דאגב דוחקא דסכינא מתפשט בכולו וכן משמע חילוק זה בב"י ובאו"ה שם ע"ש עי"ל דסתם סכין הוא בלוע ג"כ משמנונית של חמאה וכה"ג א"נ מיירי שהבשר שמן ובדבר של שמן כתבו הט"ו שם ס"ה דאוסר עד ס' וע"ש ואע"ג דלקמן ר"ס צ"ו אם חתך בסכין של איסור או של חלב לגון אינו אסור אלא כדי נטילה י"ל דהתם ליכא אלא משום חורפא דלגון ואע"ג דיש פוסקים והביאם המחבר שם דחורפי' דלגון עדיף מרותח דאפילו אין הסכין בן יומו משוי ליה נ"ט לשבח מ"מ לענין להתפשט בכולה ביטול עדיף : **כח** כנגד מקום הסכין . נמשך לסברא הראשונה שבסעיף א' שהיא עיקר ואע"ג דאם מקצתו אם כולו מ"מ לא הוליך בליעתו בכולו וכן משמע בהדיא בסמ"ק שם וכ"כ ב"י ות"ח סוף כלל ס"ח דלדידן לא צריך לשער רק נגד הסכין שהכניס בבשר ולפ"ז מ"ש בהג"ה נגד הסכין היינו מקום שנגע בבשר אבל מהרש"ל כת' באו"ה ובספרו פג"ה סי' מ"ב דמ"מ יש להחמיר לשער נגד כל הסכין משום דכשחותך בסתם בלא כוונה אינו יודע עד כמה חתך ואפילו אומר ברי לי על כמה חתכתי מ"מ כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה ומ"מ א"צ לשער נגד הקתא עכ"ל ודברי המחבר והרב עיקר מיהו ודאי דלא אמרו אלא כשידוע לו בבירור עד כמה חתך אבל מן הסתם ודאי הדרך לחתוך בכל הסכין וצריך ס' כנגד כל הסכין חוץ מן הקתא : **כט** או אם אינו יודע כו' . בסי' י' סק"ז הוכחתי דדעת המחבר דאם שחט בסכין של עובד כוכבים אין חילוק דאפי'

באר הגולה

כ"ש דסיפרא : י שם בשם ה"ר פרץ : יא ב"י וכ"ה כדעת החולקים עליו דלא אמרי' אם מקצתו אם כולו (°) (עיין בסימן ק"ה סעיף כ')

ביאור הגר"א

והר"ב כתב בסת"ת כו' (וע"ל סי' נ"ט ס"ק י"ז) : [כא] וכ"ש בקדירה כו' . דהוי נ"ט בר נ"ט : [כב] בשר רותח כו' . דלא כר"ב שכ' דדי בקליפה ומביא ראיה מפ"ק (ח' ב') דסכין ש"נ קולף לחד לישנא משום דבה"ש רותח ודחה בסמ"ק דשם אינו רותח כי אם קליפה הסמוכה למקום החיתוך בה"ש : [כג] או אם א"י כו' . כמ"ש בע"ז ל"ח ב' ובתוס' שם ד"ה אי וכמש"ל סי' קכ"ב ס"ז וע' תוס' פ"א דחולין ח' ב' ד"ה השוחט צריך להעסיר כו' וכ"כ הרא"ש שם : [כד] אלא כו' . כמ"ש הסמ"ק שם בשם ר"ב דהתי"א שוחט בסכין ש"נ אפילו באינו ב"י וכמ"ש תוס' דסתם כליהם אינם ב"י ואסור משום שמנונית הדבוק בסכין וכ"כ הרשב"א וכמ"ש רש"י ק"ב א' ד"ה קישות לפי' הראשון . ובזה א"צ לתי' הסמ"ק הנ"ל דאפי' בכולו

חידושי רע"ק

מהקדירה להכלי שהוא כמין כף בעוד שהקדירה רותח תפל"מ : (ס"ו) **ובשלם** בקדירה חולבת . לכאורה היה נראה דבדקדוק נקט כן ולא נקט ובשלם בחלב אלא דמיירי בקדירה של חלב אבל אין חלב בקדירה אלא דבר אחר ובזה הוא דמהני ס' נגד הבשר וגם הבצלים עצמן מותר דליכא חשש דטעם חלב נכנס בבצלים ונאסרו הבצלים וגם יאסרו אח"כ התבשיל אם אין ס' נגד כל הבצלים דהטעם החלב בהתבשיל קודם שנכנס לבצלים הוא נ"ט בר נ"ט דהיתרא ואם ליכא ס' נגד הבשר הוא דאסור אף לשיטת המחבר (סי' צ"ה ס"ג) דהכא אסור דמבצלים למים לא מיקרי נ"ט בר נ"ט כיון דלא היה בלוע בכלי לא נקלש אבל בבשלם בחלב י"ל דבעי' ס' נגד כל הבצלים דחלב נכנס בתוכו ונ"נ והדר יוצא ואוסר וכן הבצלים נשארו באיסורם ואף מדברי המהר"ם לובלין לא משמע כן וכן מוכח הגהת ש"ע (סי' צ"ה ס"ב) ודוק : (ט"ז סקכ"ג) **אז** אף הבצל מותר . ובנכבשו בחלב י"ל דגם הבצלים אסורים עי' מג"א (סי' תמ"ז סקל"ח) : (סעיף ז') **כל** התחיכה אסורה . ברשב"א בתה"א (דף קכ"ה ע"א) כתב וז"ל וי"ם סכין וכו' ואם תתך בו דבר חם או צונן וחריף באתרוג איכא מ"ד דקליפה מהני ואיכא מ"ד דנטילה בעי והו סברת הראב"ד עכ"ל מבואר דס"ל להרשב"א דרותחא ורותח דין א' עם דוחקא וחריף

באר היטב

בקדרה חדשה כו') דאסורה הקדרה גם זה אינו אלא חומרא בעלמא עכ"ל וכל זה במאכל שהתורה חסה על ממון של ישראל אבל אם בשלו מים בכלי של בשר ותחבו בו כף חולבת ב"י המים אסורים כמ"ש רמ"א בסי' צ"ה ס"ג : (טז) מבשר . פי' מבשר עצמו או שחתכן בסכין של בשר דק דק אבל אם חתך במקום א' מהם ע"ל סי' צ"ו מה דינו : (יז) שבלע . כתב בתשובת מהר"ם מלובלין דאם יש ס' נגד הבשר הבלוע בבצל אז אף הבצל מותר אע"פ שלא נמחה ונתמעך וא"צ להפרישו אבל אם חתכו הבצל בסכין של איסור אפי' יש ס' צריך להפריש הבצלים מן התבשיל ע"י סינון דקי"ל אפשר לסוחטו אסור עכ"ל וע"ל סי' צ"ו : (יח) הקדירה . כתב הש"ך דהב"י כתב בס"ס ק"ג וז"ל ומיהו היכא שהיה בלוע מבב"ח שנתבשל בה נראה דלכ"ע כשהוחמו בה מים תוך מעל"ע חשוב כאילו חזר ונתבשל בה האיסור ומונין מעל"ע משעת חימום המים דהא בבב"ח כ"ע מודו שהנ"נ עכ"ל ולא נהירא דהא טעמא דהפוסקים דאמרינן אבל בב"ח חנ"נ הוא משום דכל חד באפי נפשיה שרי וכי איתנהו בהדדי אסור הלכך הבשר עצמו נעשה איסור משא"כ בשאר איסורים א"כ הכא שכבר נאסר הבלוע בקדרה לא שייך חנ"נ ומ"מ לדידן דקי"ל בכל איסורים חנ"נ אין נפקותא כאן בכל זה עכ"ל . אבל קצת קשה לי למה צריך כאן ס' נגד החלב שבלעה הקדרה אם בשלו בה מים תוך מעל"ע ולא אמרינן דהוי נ"ט בר נ"ט מחלב לקדרה ומקדרה למים חמין שהוחמו בהם וממים חמין לקדרה כמ"ש בס' התרומה . ע"כ נ"ל דזה ודאי אינו ידוע בבירור שכל הטעם שהיה בקדרה הלך למים חמין ולא הוי נ"ט בר נ"ט אלא מספק ומיהו אם הקדרה אינה ב"י מותר ממ"נ אם הלך בתחלה הכל אל המים הוי נ"ט בר נ"ט ואם לאו הוי נטל"פ וא"ל א"כ בשאר איסורים למה קי"ל אם בישל בקדרה מים תוך מעל"ע חשבינן ב"י משעה שהוחמו המים ולא אמרינן ג"כ ממ"נ אי לא פליט האי קדרה לתוך המים אז הוי מה שבקדרה אינו ב"י ואי פליט דלמא פליט בפחות מששים ובטיל האי טעמא בס' שהרי הנ"נ בשאר איסורים אינו אלא מדרבנן וספיקא דרבנן לקולא . נ"ל דרבנן תקנו זאת כיון דאיכא ספיקא כמה פליט אמרינן בכ"מ לחומרא וחיישינן שמא נפיק הכל ונעשה הכל נבילה אע"ג דבסי' צ"ח בנספך מין במינו מותר מכח דהוי ספיקא דרבנן דוקא בנספך אמרינן כן דאם לא נספך היה יכול לשער אבל הכא א"א לשער בשום ענין לכך תקנו שישער בכל הקדירה . וקי"ל ואם נתבשל מים בכלי של איסור תוך מעל"ע אי אמרינן ביה חנ"נ וצריך מעל"ע משעת חימום המים ע"ל ס"ס ק"ג : (יט) בסכין . אפי' היה הסכין למטה והבשר למעלה לא אמרינן תתאה גבר דאגב דוחקא דסכינא בלע טובא כן מוכח באו"ה וכתב הש"ך ול"ד למה דאמרינן בית השחיטה רותח וסגי בקליפה אפי' בסכין של עובד כוכבים לאסור משום שמנונית ואפ"ה א"צ רק קליפה דהתם אין כל הבהמה רותחת אלא מקום ביה"ש לבד . אבל חתיכה כולה רותחת : (כ) שחתך . כתב הש"ך דזה נמשך לסברא הראשונה שבס"א שהיא עיקר ואע"ג דאם מקצתו אם כולו מ"מ לא הוליך בליעתו בכולו ולפ"ז מ"ש בהג"ה נגד הסכין היינו מקום שנגע בבשר מיהו ודאי דלא אמרו אלא כשידוע לו בבירור עד כמה חתך אבל מן הסתם ודאי דרך לחתוך בכל הסכין וצריך ס' נגד כל הסכין חוץ מן הקתא ואע"ג דבסי' ק"ה ס"ז כתבו הט"ו דאם נפל איסור על חתיכה שבקדרה שהוא חוץ לרוטב סגי בנטילה י"ל דשאני הכא דאגב דוחקא דסכינא מתפשט בכולו א"נ דסתם סכין הוא בלוע ג"כ משמנונית של חמאה וכה"ג א"נ מיירי שהבשר שמן ואע"ג דבסי' צ"ו פסק דאם חתך לגון בסכין של איסור אינו אסור אלא כדי נטילה י"ל דהתם ליכא אלא משום חורפא דלגון ואע"ג דיש פוסקים דחורפיה דלגון עדיף מרותח דאפי' אין הסכין ב"י משוי ליה לשבח מ"מ לענין להתפשט בכולו ביטול עדיף : (כא) קליפה . כתב הש"ך ואע"ג דבסי' י' ובסי' צ"ו ובא"ח סי' תמ"ז קי"ל דסתם סכין אינו נקי מ"מ השמנונית שעליו אינו אוסר יותר מכ"ק ואע"ג דבסי' צ"ו גבי לגון משמע דאם אינו ב"י ואינו מקונח אוסר כדי נטילה י"ל דאגב חורפיה דלגון ודוחקא דסכינא משוי ליה לב"י מה שבקליפת הסכין ומה שעל פני הסכין ואוסר עד כדי נטילה וכתב בט"ז דגם בריתא אם יש ס' נגד מקום הסכין אפ"ה צריך קליפה וע"ל סימן ק"ה ס"ה דכל דבר הצריך ס' צריך ג"כ קליפה וכן נמי אפילו אינו ב"י

מטה יהונתן

אין מקום לתמיהת הפ"ת דלאמת א"צ לשמתינן מעל"ע משפה שחתמו בו שיסרק משום חלק שהיפים שהאיסור שנבלע בו אח"כ ואם נשלו בו א"צ ס' רק נגד החלק השמימית : (שם סעיף ז') בשר רותח שחתכו בסכין חולבת כו' . אם אין בו ס' נגד מקום הסכין שחתך בו בשר . ש"ך ס"ק כ"ד ואפ"ה דאם מקצתו אם כולו ע"ש ולפמ"ש הש"ך בס"ק כ"ה דמיירי שהסכין הוא למטה ואפ"ה לא שייך תתאי גבר דאגב דוחקא דסכינא בלע טובא א"כ ודאי דא"צ רק נגד מקום שחתך דבמקו' שלא חתך ליכא דוחקא דסכינא ודאי אמרינן בי' תתאי גבר :

חידושי בית מאיר

מחלב לשיטתיה דל"א נ"נ בשאר איסורים . ואף שהב"י כתב נמי על דין זה שהוא נ"ט בר נ"ט א"י להולמו : (ש"ך ס"ק כ"ח) מסיים ודברי המחבר והרב עיקר . נ"ב ואם חתכו בו בשר שגלגה על האש משמע סימן קכ"א סס"ק י"ז בש"ך דצריך לשער בכולו . אך עיין שם פר"ח דלא סבר כותיה אף בזה . וגם דברי מהרש"ל מ"ל שעיקר יסודו שם עליו לא משמע כדבריו שהרי עיקרן של דברים שנאמר אם מקצתו וכו' לא נאמר אלא ע"י אש כפסחים שם ועו"ן כתב אבל לא מהני שאם נפל וכו' ע"ש :

גליון מהרש"א

בסי' צ"ב ס"ק יו"ד . וע"ש בגליון : (שם ס"ק כ"ג) **אז** אף הבצל מותר . וכ"כ הט"ז סי' צ"ו סק"ה והכו"פ כתב כאן דאין להקל : (ש"ע ס"ז) **בשר** רותח שחתכו . ובליכא דוחקא דסכינא אלא שמונח בשר רותח אוסר רק כדי קליפה סעיף ח' : (ש"ע שם) **אם** אין בה ששים כנגד . עיין גליון ש"ך סימן צ"ב סק"נ : (שם) **אינו** אוסר אלא כדי קליפה . היינו נסה קצת שתוכל להנטל כולה כאחת וגרידה פחות מזה ונטילה הוי כעובי אצבע ועי' גליון סוף סימן צ"ב וסימן צ"ו ס"א ובט"ז שם ס"ק י"ד וש"ך סימן ס"ו ס"ק י"ג דקליפת ביצה לא גרע משיעור קליפה ובסי' ס"ח ס"ק כ"ו שנוצות העוף כמו

יד אברהם

ואפילו לכתחלה שהרי טעם הנבלע מהכף נתבטל בס' . וכ"מ שם דקאי אמ"ש שיש ס' ע"ש . אבל לאכול כמין הכף ודאי אסור מחמת טעם הקדירה . ואף דה"ל נ"ט בר נ"ט . מ"מ אסור לכתחלה כבישול כמ"ש סי' צ"ה בהג"ה . וי"ש בהג"ה בסמוך דנוהגין להחמיר לאכול שאוכל כמין הכלי שהוא בן יומו . קאי אחלוקה הראשונה דאיירי שהא' ב"י והא' אינו ב"י ולא קאי אחלוקה שיש במאכל ס' . דא"כ הכי הל"ל לאכול המאכל כמין הקדירה . ומ"ש דנוהגין לאסור הכלי שאב"י הוא דוקא גבי חתיכת כף דעלוי כמש"ל סי' צ"ה . וכמ' ח"ד אוסר הכלי שאב"י אף שיש ס' נגדה וא"מ : (סעיף ז') **בשר** רותח כו' . עי' מ"ש בש"ך ס"ק כ"ו והפמ"ג

צבי לצדיק

אף הבצל מותר . קשה כיון דקי"ל בסי' צ"ב ס"ד באיסור דבוק נעשה החתיכה באיסור כיון דבאותה חתיכה נשאר יותר איסור ואינו מתפשט בטוב . וא"כ הבצלים אסורין שנשאר בהן טעם בשר וקבלו טעם חלב וכמו בכף הכי' מהרא"ש בסי' קס"ג דחיישי' שלא יצא הכל בחתיכה ראשונה רק דשם דאם זה משום דהאיסור בלוע בכלי אינו אוסר היתר בלוע אבל הכא במאכל ודאי אוסר וצ"ע . ואפשר לומר כיון שנתערב ואינו בעין ממש בטל ברוב . דאף דהוי מין באינו מינו מ"מ כיון שאינו יכול ליתן טעם יש לו דין יבש ביבש וכמו חתיכה בחתיכות . ואף שניכר מ"מ כיון שאינו מצוי לפנינו וא"א לחפש אחריו ס"ל כמו שאינו ניכר : (סעיף ז' בט"ז ס"ק י"ג) **אינו** אוסר כו' איסור משהו .

הגה (יד) **ל** וכל זה כבשר רותח בכלי ראשון ולא אם הסכין בן יומו ואין ס' בבשר נגד הסכין הכל אסור **לא** ואף [כה] הסכין צריך (כב) הגעלה אבל אם (ז) הוא כלי (כג) שני [כו] הבשר צריך קליפה

שפתי כהן

דאפי' יודע שאינו בן יומו צריך קליפה משום דסתם סכין שמנוניתו קרוש על פניו והכי מוכח מדברי המחבר לקמן ר"ס צ"ו דאפילו אינו בן יומו מסתמא שמנוניתו קרוש ע"פ וכ"כ הרב בהג"ה בא"ח סי' תמ"ז דסתם סכין אינו נקי וצ"ל דס"ל דהשמנונית שעליו אינו אוסר יותר מכדי קליפה כיון שהוא דבר מועט כדאמרינן בר"פ כ"צ דפריך למ"ד תאחא נבר סכו בשמן של תרומה אמאי סגי ליה בקליפה לגמרי ליתסר ומשני שאני סיכה דמשהו בעלמא עבדי להו והלכך גבי שחיטה דבלאו הכי הוס של שחיטה אינו אוסר יותר מכדי קליפה כדאיתא בסי' י' אין חילוק אבל לאסור כולו ודאי דאם אינו בן יומו אין לאסרו משום השמנונית ומה"ט אפי' אינו בן יומו מצרכי הט"ו קליפה וטעמא משום שמנונית וכמ"ש ב"י והרב ואע"ג דלקמן ר"ס צ"ו גבי צנון משמע דאם אינו בן יומו ואינו מקונח אוסר כדי נטילה י"ל דהתם אגב חורפיה דצנון ודוחקא דסכינא משוי למה שבקליפת הסכין בן יומו ואע"ג דעומד השתא בסברא דלא אמרינן דחורפיה משוי לי' בן יומו דהא מה"ט כשהוא אינו בן יומו ומקונח אינו אוסר כלל היינו דלא משוי לכל פליט' הסכין בן יומו אבל מה שבקליפ' הסכין משוי לי' בן יומו ואי הוי מקונח לא הוי צריך אפילו קליפה אלא הלחה דמה שבקליפת הסכין דבר מועט הוא אבל השתא דאינו מקונח מצטרף מה שבקליפת הסכין ומה שעל פני הסכין ואוסר כדי נטילה אבל א"א לומר דאגב חורפי' דצנון מתפשט טפי ואוסר יותר מכדי קליפה עד כדי נטילה דהא אדרבה איפכא הוי דהיכא דחתך בסכין בן יומו בשר אוסר עד ס' ובצנון סגי בנטילה ש"מ דברותח מתפשט טפי וכמ"ש בס"ק שלפני זה ודוחק לומ' דמה שנפלט מתוך הסכין מתפשט יותר לבשר רותח מצנון ומה שעל פני הסכין מתפשט יותר לצנון דמ"ש אלא ודאי כדאמרן ודו"ק:

ל וכל זה בבשר רותח בכלי ראשון כו' עד והסכין נעיצה. בש"ע נרשם כאן ארוך כלל ל"ו ואינו בד"מ ולא בת"ח ואדרבה דעת האו"ה כלל ל"ו ד"ז דאפילו בכלי ב' נדון ככלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בו וצריך הגעלה הואיל והוא דבר גוש וכן דעת מהרש"ל באו"ש סי' כ"ח דבדבר גוש כגון בשר וכיוצא בו שאינו צלול אין חילוק בין כלי ראשון לכלי שני אלא כל זמן שהיד סולדת בו אסור ויתבאר זה בסי' ק"ה סק"ז בס"ד אלא הוא דעת הרב עצמו כדאיתא בת"ח סוף כלל ס"ח: **לא** ואף הסכין צריך הגעלה. הא דכתב כן אסכין בן יומו דצריך הגעלה ולא כ"כ נמי אאינו בן יומו דהא הוא בלוע מבשר וחלב דאסור להשתמש בו לא בשר ולא חלב כדלעיל ס"ד גבי כף היינו משום דבאינו בן יומו מותר להשתמש בו שאר דברים כגון דגים וירקות וכה"ג וכדלעיל סי' ל"ג בהג"ה משא"כ בבן יומו דנעשה הסכין נבילה ואסור להשתמש בו אפילו שאר דברים והלכך צריך הגעלה. ומ"ש והסכין צריך נעיצה אף שהבשר הוא רך אבל אם חתך בו דבר קשה כגון גבינה קשה וכה"ג אע"פ שהוא צונן צריך הסכין נעיצה כמ"ש האו"ה כלל כ"ח ד"ד ועי"ל סימן פ"ט סק"כ ועי"ל

טורי זהב

השמנונית שעל הסכין ואי אין ס' נגדו מה מהני קליפה דהא מוליך הטעם בכולו כמו ברישא ומו"ח ז"ל כ' דמיירי באין בו שמים ואפ"ה הכי אינו אוסר רק כדי קליפה כיון דאיסור מועט הוא ומייתי ראי' מפרק כילד צולין (דף ע"ו) בסך את הפסח בשמן של תרומה דסגי בקליפה דפריך שם כיון דהאי גבר הא כולו אסור ומשני שאני סיכה דמשהו בעלמא היא ודבריו תמוהי' דכיון דהאיסור מתפשט בכולו דהא בכלי ראשון הוא ואי אין בו ס' ודאי לאו איסור משהו אלא גדול לפי ערך הבשר שנאסר ממנו שאינו ס' *)ועוד יש ראייה ממ"ש בת"ה הארוך בית ד' סוף שער רביעי וז"ל והוי יודע דכל שיש לו פעפוע שנפל למקום ידוע מן החתיכה שאע"פ שיש ס' לבטל האיסור צריך ליטול את מקומו וכמ"ש בפרק כילד צולין נטף מרוטבו על החרס וחזר עליו יטול את מקומו עכ"ל וכתב שם הוא בעצמו במשמרת הבית דהא דאינו אוסר כולו משום דהנטיפה דבר מועט היא ואין בה כדי לאסור את הכל כו'. מ"מ שאם אין בה ס' נגד הטיפה נאסר הכל אף על פי שהאיסור מועט אלא פשוט הוא דודאי יש ס' נגד האיסור או בתרומ' א' ומאה אלא דהחילוק הוא דברישא דהוה האיסור משום פליטת הסכין הוצרך לומר דאוסר עד ס' אבל בסיפא שאין בן יומו מותר מלד הסכין אלא מלד שמנונית שעליו והוא דבר מועט ויש ס' בשיעור קליפה נגדו על כן לא הוצרך להזכיר כאן ס' כיון דעל כל פנים בעי קליפ' בכל גוונא ואפילו ברישא דיש ס' נגד כל הסכין ואפ"ה צריך קליפה במקום נפילת האיסור מועט בגלל שמם האיסור על כל פנים יותר דבוק ונסרך מבשאר מקומות על כן צריך לקלוף המקום ההוא ומזה למד הרשב"א לכל צלי שנפל עליו איסור מועט שצריך ס' וגם קליפה וכן כתוב להדיא במרדכי סוף פרק גיד הנשה בהסיא דפסח שצריך קליפה אפילו ביותר מס' וכ"כ הר"ן בפרק כל הבשר וכן פסק בש"ע סי' ק"ה ס"ה ולכוונה זו כתב הטור כאן בשם הר"ף דבעי קליפה דהיינו גם ברישא שיש ס' נגד מקום הסכין ולא חילקו לשני בבות אלא ללמדינו דבאין ידוע שהוא בן יומו אזלינן להקל וא"צ ס' נגד מקום הסכין אבל נגד השמנונית שבעין פשיטא שיש ס' ולא הוצרך להזכירו וסיים אבל קליפה בעי אתרווייהו והש"ע שהעתיק בסיפא אינו אוסר אלא כדי קליפה ג"כ נתכוון לזה : שוב ראיתי באסו"ר פרק גיד הנשה בדין צלי שצריך נטילה שכתב שם וכן הא דאמר בפרק קמא למ"ד בית השחיטה רותח הוא קולף שאני התם דהשמנונית שעל הסכין דבר מועט הוא כדאמרינן בפ' כילד צולין שאני סיכה דמשהו עבדי ליה כו' עכ"ל. התם ג"כ קאמר אחר שיש ס' רק שיש חשש מחמת מקום הנפילה בזה סגי בקליפה ולא צריך נטילת מקום כן נלע"ד פשוט דאם אין ס' נגד השמנונית שעל הסכין דאסור כולו והמיקל בזה אינו אלא מן המתמיהים: (יד) וכל זה בבשר רותח כו'. בת"ח כתב ג"כ הכי ותמיהני שהרב רמ"א רגיל להביא האו"ה בכל המקומות וכאן לא הביא דבריו כמ"ש בכלל ל"ו בזה לאסור אם חתך בשר רותח שהיד סולדת בו שנחתך בסכין של חלב שהוא בן יומו מתחממים רותח אגב דוחקא דסכינא בלע בכולו וצריך ס' נגד כל הלהב כו' ול"ד לכלי שני דבדבר יבש ליכא דפנות המקררות ומבשל מיהו כ"ז שהיד סולדת בו ואם אין ס' הבשר אסור אפי' בהגהה ובכלי שני איכא דופני הכלי שמלננות אותו כל שעה ואע"ג דאין כאן גם דופני הכלי ראשון שמחזיק לו החמימות זמן ארוך מ"מ מיבלע מיהו בלע כו' עכ"ל הרי לפנינו דגם אם מונח הבשר הרותח על הטעלי"ר מחמיר בו לאסור גם הבשר והיינו כל זמן שהוא רותח הרבה אחר שבא מן הכלי ראשון וכך הם דברי רש"ל פרק ג"ה סי' מ"ד וז"ל דלא שייך כלי שני אלא במים ורוטב וכל דבר הצלול שמתערב מיד ונתקרר במהרה אבל לא בחתיכת בשר ודג וכל דבר שהוא גוש דכ"ז שהיד סולדת בו עומד בחמימותו ומפליט ומבליע שפיר ומ"ה נראה דדוחן ואורז ג"כ אחר שנתערו מקדירה לתוך קערה כל זמן שהיד סולדת בו הם ככלי ראשון ונפקא מינה לענין בשר בחלב שאם הכף בן יומו מבשר והדוחן בלוע מחלב או איפכא נאסר המאכל משום בשר בחלב וגם נאסר הכף ואוסר אח"כ קדרה אחרת אם החבו לתוכו אי נמי אם הכף של איסור נאסר הדוחן מבליעת איסור שבכלי אוסר דבר אחר אפילו בלא רוטב אבל אם אותו התבשיל נאסר כבר בבליעה לא נאסר הכף בלא רוטב מאחר שהמאכל אינו אוסר מחמת עצמו וכ"ש אם המאכל הוא של חלב או של בשר שאין הכף נמי נעשה כמוהו ולהיות בן יומו לאסור אח"כ קדירה אחר דלא גרע מדבר שנאסר בבליעה שאין אוסר בלא רוטב כ"ש בכלי היתר עכ"ל ובד"מ סי' ק"ה מביא דברי רש"ל אלו וחולק עליו וכתב שנראה לעינים שרוטב רותח מחזקת יותר חום מן בשר ודבר עב ול"נ שאין ראייה מזה דכאן גרע טפי שיש דוחקא דסכינא ודמיא לצנון דרים סימן צ"ו דאסרינן ליה בנ"ט. וכן נלע"ד להוכיח מלשון הר"ף בטור בדין זה שכתב יש רוצים להתיר בשר רותח שחתכו בסכין חולבת על ידי קליפה כדאמרינן גבי בית השחיטה כו' ואי מיירי בכלי ראשון מי הוא זה אשר רוצה להקל בכלי ראשון בכדי קליפה דאי בכלי ראשון סגי בקליפה היאך תמלא בעולם לאסור כולו בנותן טעם אלא פשוט דבכלי שני מיירי ואפ"ה מחמיר בו להצריך ס' כיון שהיד סולדת בו ואם לאו כל החתיכה אסורה ומו"ח ז"ל כתב בסי' ק"ה דבחתך בשר רותח בסכין חולבת בכלי שני והיד סולדת בו דהסכין נאסר דהבשר מפליט בו אבל אין הבשר נאסר שאין כח בחום דכלי שני להפליט הבלוע בסכין ולהבליע בבשר. ולפי הנראה לע"ד יש להחמיר במקום שיש דוחקא דסכינא אבל באין דוחקא

נקודות הכסף

פ"ש בט"ז ס"ק ס"ו : (שם ט"ז ס"ק י"ג) תמה על הב"ח והאריך בראיותיו וכל ראיותיו אינם כלום דהמעיין בב"ח יראה דלא כתב כן לדינא דאדרבה לקושטא דמילתא ס"ל להב"ח דלעולם צריך ס' אלא שכ"כ ליישב דעת הטור לדעת הר"פ דמשמע לכאורה כן כדבריו וא"כ מה ראיה מייתי מהסה"ת ושאר פוסקים הלא הרא"ה בבדק הבית שם חולק ומפרש כך דקיימא לן כדאיכא ס' וכדאיתא ס' א"צ קליפה וכדאית' במרדכי פ' גיד הנשה וכן משמע לכאורה מדברי הרא"ש פ' כ"ש שהביא הוא. ומ"מ לענין דינא דבריו אמת כדקיי"ל לקמן סי' ק"ה ס"ה

חידושי בית מאיר

(סעיף ז' ט"ז ס"ק י"ד) מעתיק דברי רש"ל ע"ש. ואני איני יכול לעמוד על דעתו כמ"ש וגם נאסר הכף דלמה יאסר הכף ע"ש דאם המאכל נאסר כבר מבליעה דאינו אוסר הכף או המאכל של חלב שאינו נעשה הכף כמוהו משום דחשוב איסור הבלוע ואינו יוצא אל הכף א"כ כ"ש כזה אף שהמאכל נאסר מ"מ ודאי דלא חשיב האורז גוף איסור אלא איסור בלוע שבכ"ש ומ"ש מבלוע מאיסור בשר נבילה. והנה הש"ך סימן ק"ה העתיק דבריו שבסימן צ"ה וגם רציתי לדחוק שכ"ל שבכל חלקי אורז ודוחן יש גוף שמנונית חמאה בין כל גרעין וגרעין וזה לא חשיב בלוע אלא בעין אך גם לא נראה כוונתו הכי דא"כ אף מבלוע מחלב לבד יעשה הכף כמוהו. ולענ"ד נראה באמת לחלק בהכי שאם נשפך לתוך התבשיל חלב ממש אף דעב הוא מ"מ לא חשיב בלוע והכף נעשה כמוהו. משא"כ אם רק בלעו ע"י בליעת חלב אזי אינם כי אם כמו איסור בלוע. אבל החילוק של רש"ל ז"ל אין מובן לי כלל ודו"ק. ובהר"ן פרק כל שעה הביאו הב"י סי' קי"ב משמע ברור כמה שדחק בסכינים של איסור דצריכים הגעלה ככ"ר אפ"ה בדיעבד אינן מתירין אלא בכ"ש דלא ס"ל כלל הסברא דדבר גוש (אם לא בחתיכות בשר ע"י סדוחקא) אבל דבר גוש לא כדוחק ודאי מוכח מיניה דלא סבר. דהא פשיטא דחותכין בסכין בשר רותח בכ"ש ע"ש :

גליון מהרש"א

קליפה : (ש"ך ס"ק כ"ט) משום דסתם סכין שמנוניתו. אבל סתם קדירה נקיה סימן צ"ח סק"א : (שם) דאפי' אינו בן יומו מסתמא שמנוניתו. אם אינו ידוע שהוא מקונח : (שם) ואע"ג דלקמן ריש סימן צ"ו כו' אוסר כדי נטילת. בט"ז שם תירוץ אחר : (שם) ובצנון סגי בנטילה ש"מ כו' מתפשט טפי. ומ"מ להפליט ממשו כח דבר חריף יותר מכח בישול דהא דגים שנתבשלו שרי בנ"ט בר נ"ט לדעה א' סימן צ"ה ובחריף לכ"ע אסור סי' צ"ו וש"ך שם סק"ב: (שם סק"ל) דבדבר נוש כגון בשר וביוצא. ובט"ז כאן הכריע לאיסור רק היכא דיש ג"כ דוחקא דסכין ועי' ש"ע א"ח סי' תמ"ז ס"ג ויש מחמירין בכ"ש בפסח וטוב להחמיר אם היד סולדת בו ועי' במג"א סק"ט דהתרנגולת בלא רוטב מונח בכ"ש והתחת בתוכה והרי הוי דבר גוש : (ט"ז ס"ק י"ד) אי נמי אם הכף של איסור נאסר הדוחן שבליעת איסור שבלי. לקמן סי' ק"ה ס"ז בהג"ה : (שם בסופו) ולפי הנראה לענ"ד יש. ועי' ט"ז סי' ק"ה ס"ק ד' וצ"ל דנ"מ דהכא גם בה"מ אסור אי נמי לענין דמבליע ומפליט כאחד וכ"ה לקמן במשבצות סימן ק"ה:

חידושי רע"ק

והריף וצ"ע : (בהג"ה) **צריך** קליפה. משום הבעין שעל הסכין אבל בידוע שהסכין נקי

ביאור הגר"א

בכולו רותח אינו אוסר משום טעם שמנונית הנדבק בה אלא כ"ק וכמ"ש בפ' כ"צ (ע"ו א') שאני סיכה דמשהו כו' וז"ש כדי קליפה : [כה] הסכין צריך הגעלה. וה"ה בסכין שאינו ב"י אלא דאז מותר להשתמש שאר דברים כנ"ל : [כו] הבשר צריך כו'. כמו סכין ש"נ דחום בה"ש אינו יותר מכ"ש אלא משום שמנונית וכמש"ו ; והסכין

פתחי תשובה

ביומים ע"ש] : (ז) הוא כ"ש. עבה"ט ועיין בסולת למנחה כלל כ"ג שכתב שנתורת האשם כאלין להחזיק דעת מהרש"ל אך שמחלק דהיכא שעירו הבשר עם הרוטב תוך הכ"ש או מתקרר גם הבשר ע"י הרוטב שמקררו וסובב הבשר מכל צדדיו ע"ש. [ועיין בתשובת ח"ס סימן צ"ס שהאריך בזה וכתב שבעיקר הדין לא נ"מ כולי האי דאנו רגילים להחמיר בכל הכלים אפילו כלי שלישי כ"ז שהיד סולדת בו וכמ"ש הפר"ח ס"ס ס"ב אם לא בהפ"מ ויש עוד סברות להתיר ובכל זאת אם אפשר להכשיר הכלים ולהשהות כלי חרס אנו מצריכים הכשר ושיהוי ולפעמים ג"כ להגעיל הכ"ח ג"פ כרותחין אחר השיהוי וכמ"ש הטור סי' קכ"א בשם העיטור דכל מה דאפשר לו למיעבד כהיתרא עבדינן ולא ר"ל כשהוא הפ"מ ועבדינן כל שלדקתי הנ"ל בוודאי יש להקל אפי' בדבר גוש דכדאי הרמ"א לסמוך עליו ואפי' בכב"ח דטעם בעיקר שלו תמיד עפי מ"מ עכ"ם הכא ע"כ לאו בישול גמור הוא כמו שהוכיח המג"א סוף כלל ס"ח כו' וליכא אלא איסור דרבנן ומכ"ש בשאר איסורים דלא תמיד עכ"ע כ"כ דיש לסמוך אהג"ה. בכגם עיקר הדין נ"ע מתום' זבחים נ"ו כו' וכן קבלתי ממורי הגאון ז"ל להקל בדבר גוש כדעת הגוף ערל ע"ש. וכגם מ"ש דאנו רגילים להחמיר בכל הכלים אפילו כלי שלישי כו'. שמורים שלנו אין נוהגים כן ועט"ז ופ"ך סי' ק"ה ובפמ"ג שם. ומ"ש בסוף דבריו ומכ"ש בשאר איסורים כו' לכאורה אין זה כ"ש אדרבה בשאר איסורים יש להחמיר טפי דלא הוי אם הוא דרך בישול איכא חשש דאורייתא ויש לעיין] :

באר היטב

אם אין ס' נגד השמנונית שעל הסכין אסור כולה והמיקל בזה אינו אלא מן המתמיהים עכ"ל : (כב) הגעלה. כתב הש"ך הא דכ"כ אסכין ב"י דצריך הגעלה ולא כ"כ נמי אם אינו ב"י דהא הוא בלוע מבב"ח דאסור להשתמש בו לא בשר ולא חלב היינו משום דאינו ב"י מותר להשתמש בו שאר דברים כגון דגים וירקות וכה"ג כבסי' ל"ג בהג"ה משא"כ בב"י דנעשה הסכין נבלה הלכך צריך הגעלה : (כג) שני. כ' הש"ך דזהו דעת הר"ב עצמו אבל דעת האו"ה ומהרש"ל

יד אברהם

כתב מדנפשיה כן. ולא ראה שכבר קדמוהו הש"ך : (שם בהג"ה) אבל אם הוא כל שני הבשר צריך קליפה. דכלי שני אינו מבליע יותר מכדי קליפה אפילו סיכה דאיכא דוחקא. וזו דעת הג"ה. אבל דעת רש"ל דגבי דבר גוש אין לחלק בין כלי ראשון לכ"ש ואפילו הבשר מונח בכלי שני צריך ס' כנגד הסכין.

[כז] והסכין נעיצה בקרקע (ארוך כלל ל"ז) וכן נוהגין [כח] ואפילו אין הסכין בן יומו יש לקלוף הבשר מעט משום שמנונית הסכין (טור וב"י בשם סמ"ק):

ח לב [כט] יב אם נפל (°) (טו) לתנור פנאד"ש גבינה אפי' לחה לג [ל] וכן (כד) גבינה חמה בקערת בשר בת יומא (טז) אינו אוסר אלא כדי (כה) קליפה:

ט יג בשלו דבש במחבת של בשר בת יומא והריקוהו חם בקערה של חלב בת יומא לד מותר (יז) יד משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם (כו) דהיתירא (ד"ע):

צה דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר אם מותר לאכלן עם גבינה. ובו ז' סעיפים:

א [א] א דגים שנתבשלו או ב שנצלו בקדירה של בשר א (א) רחוצה יפה שאין שום שומן דבוק בה

טורי זהב

דוחקא דסכינא כההיא דאתא כף שזכר רש"ל בזה יש להקל כדעת רמ"א: (טו) לתנור פנאד"ש. פי' קערה של בשר דהיינו שעושין בה מאכל של בשר הנקרא פנאד"ש: (טז) אינו אוסר אלא כדי קליפה. דאין שם רוטב ולא דמי לבשר רותח שבסעיף ז' דכאן ליכא דוחקא דסכינא רק שמונח עליה ותו דשם יש לפעמים שומן קרוש עליו ואינו ניכר וכשחותך בו הוה טעם הבא מן הממש משא"כ בקערה כ"כ ב"י: (יז) משום דהוה נ"ט כו'. במרדכי שם בדין זה כתוב הטעם דמותר מפני שהשמנונית הוא נ"ט לפגם וסיים שם אבל אם היה לשבח היה אסור משום דס"ל דגים שעלו בקערה עלו אין נתבשלו לא והב"י דנראה לו טעם ההיתר בזה הדבש משום דהוה נ"ט בר נ"ט ויש נ"מ בטעם המרדכי דאפילו היה בשר בעין במחבת שבשלו הדבש דאז הוה אסור ולא הוה נ"ט בר נ"ט כמ"ש בסי' צ"ה גבי ביצה שנתבשלה עם בשר כו' מ"מ כאן שרי מטעם דהוה נ"ט לפגם *) ואם כן לא היה לו לש"ע להשמיט טעמו של המרדכי בזה:

משום

שפתי כהן

ועי"ל ס"ס קכ"א מדין געילה: לב אם נפל לתנור פנאד"ש כו'. פי' שנפל על פנאד"ש חמה גבינה אפילו לחה סגי לפנאד"ש בקליפה ול"ד לדלקמן סימן ק"ה דאיסור שנפל על היתר חם צריך נטילה דאין דרך גבינה ליכנס כל כך רי"ו בשם ר"י *) וא"כ הגבינה עצמה צריך נטילה: לג וכן גבינה חמה כו'. דין זה למד הב"י מדין פנאד"ש וס"ל דדבר הבלוע אינו נכנס יותר מגבינה וכו' דה"ע דבקערה ליכא טעמא דדוחקא דסכינא (כמו בגבינה) וכיון דאין שם רוטב להבליע ולהפליט אינו אוסר יותר מכדי קליפה וכן נראה ממ"ש התוספות והרא"ש גבי דגים שעלו בקערה פירוש שעלו מן הכלי או נותנים בקערה רותחין דבין למאן דאמר עילאה גבר בין למ"ד תתאה גבר אדמיקר ליה בלע ובעי קליפה וכדאמרינן בפרק כיצד צולין עכ"ל אלמא דמיירי בשהקערה חמה מדמדמי ליה לפנאד"ש ועוד דאל"כ מאי צריך למוד לזה פשיטא דהא לתוך צונן אפי' במאכל אינו אוסר רק כדי קליפה כדלעיל סי' צ"א וסי' ק"ס ודוכתי טובי ועוד דאל"כ אפילו היה שם רוטב להבליע ולהפליט אינו אוסר יותר מכדי קליפה וכדאיתא לשם וא"כ צ"ע מאי ראיה מייתי מהתוס' והרא"ש הא י"ל דאינהו לא באו אלא לומר דאפילו כשהתחתון קר למ"ד תתאה גבר או העליון קר למ"ד עילאה גבר דקליפה מיהא בעי עכ"פ לכ"ע וא"כ כשהתחתון חם למ"ד תתאה גבר דבעי נטילה כדלקמן סימן ק"ה ועוד דהרי בחידושי הרשב"א שהביא ב"י בסי' ס"ט גבי מליחה בכשה"מ מבואר דאם נתן דבר שיש בו רטיבות קצת כבשר רותח*) בקערה חמה צריך נטילה ודוחק לומר דהאי שניהם חמים מהתחתון חם ול"ל דמיירי כאן בדבר נגוב של' הרשב"א שם דסגי בקליפה ומשמע ליה נמי הכי מהתו' והרא"ש מדסתמו דבריהם אלמא דאפילו התחתון חם סגי בקליפה למ"ד תתאה גבר ומיירי בדגים נגובים לגמרי (ואע"ג דמדברי ב"י בסי' צ"ה גבי מה שחלק על ר' ירוחם מבואר דדגים צוננים שעלו בקערה רותחת דמיירי מינה התוספות והרא"ש בעי נטילה יש לומר דל' כן בא"ל לדעת רבי' ירוחם וליה לא סבירא ליה עיין שם ודוחק) והרב שלא הגיה כלום אפשר דמודה נמי לזה דאע"ג דבכל דברים של מאכל יבשים לגמרי ס"ל דאוסר כולו וכדלקמן סי' ק"ה ובת"ח ריש כלל כ"ג מ"מ בכלי גרע כיון דאין האיסור בעין ואע"ג דכתב בסי' ק"ה ס"ז דכלי עדיף שאוסרת היתר שנוגע בו באיסור שאינו שמן אפי' בלא רוטב י"ל דנהי דעדיף דמפליט בלא רוטב מאחר שאינו פליט מגופו מ"מ אינו פולט בלא רוטב רק כדי קליפה וכ"כ בד"מ סי' ק"ה הבאתיו סי' ק"ה ס"ק כ"ב ע"ש ומ"מ צ"ע: לד מותר. המרדכי בשם ר"י כ' הטעם משום דשמנונית בדבש הוי נטל"פ והב"י כתב עליו ול"ל דאפי' היה נ"ט לשבח מותר משום נ"ט בר נ"ט דהיתירא עכ"ל וא"כ מוכח דמיירי שהריקוהו בעירוי ולא פסק הקילוח דאל"כ בלאו הכי פשיטא דשרי וכדלעיל סי' ס"ח ס"י וסימן צ"ב ס"ו בהג"ה וא"כ ע"כ צ"ל דלא שרי אלא הדבש דאפילו מאן דאסר לקמן סי' צ"ה דגים שנתבשלו בקדרה של בשר לאכלן בכותח הא שרי התם לאכלן בכלי של חלב אבל הקערה אסור לדעת הרב בהג"ה שם ס"ג שכתב דאם עירה מכלי של בשר ראשון על חלב דינו ככלי ראשון ואוסר הכלי (עיין בסי' צ"ה סק"ה) וליכא למימר דמ"מ שרי מטעם שכתב המרדכי דהא כתב הרב לקמן סי' ק"ג ס"ד דבמקום שאין הפסד מרובה יש להחמיר לומר דשמנונית בדבש לא הוי נטל"פ ואפשר דמיירי הכא במשקה מע"ד העשוי מדבש דבכה"ג לכ"ע נטל"פ כמ"ש הרב שם וכן כתב מהרש"ל בהגהת ש"ד בסי' כ"ב דבהכי מיירי המרדכי בשם ר"י (שהביא המחבר) אכן מסתימת לשון המחבר משמע דאפילו הקערה מותר וא"כ לא ס"ל להרב לסתום כוותיה ואולי כיון דיש כאן תרתי למעליותא דאפילו בנתבשלו הרבה פוסקים והמחבר מכללם מתירין לאכלן בכותח וכן יש פוסקים דשמנונית בדבש הוי נטל"פ שרי לדעת הרב אפילו הקערה ועי"ל סי' ק"ג ס"ב בהג"ה:

צה א רחוצה יפה כו'. לאו למימרא דכל שנתבשל בה בסתמא מחזקינן לה שהיה שם שומן דבוק וכמ"ש הרא"ש וסט"ו

באר הגולה

יב ר' ירוחם בשם מעשה שהיה בשני ר"י (°) פי' קערה של בשר שעושין בה מאכל שקורין פנאד"ש כיון שאין שם דוחקא דסכינא ולא רוטב אינו אוסר יותר מכדי קליפה: יג מרדכי הס"פ דעבודת כוכבי' בשם ר"י: יד בית יוסף: א מסקנת הגמרא שם אליבא דרב חולין דף קי"א וכמו שפירשו התוס' והרא"ש שם מתוך לשון רש"י וכ"כ הטור: ב הרמב"ם והרשב"א והר"ן

נקודות הכסף

וגם אני בש"ך סקכ"א כשכתבתי דהשמנונית שעליו אינו אוסר יותר מכדי קליפה כיון שהוא דבר מועט כו' נשמרתי מזה ולא כתבתי אפילו אין בו ס' וכוונתי בזה כיון שהוא דבר מועט מסתמא איכא ס' נגדו וגם לא הוצרכתי לפרש דאפילו איכא ס' והוא כ"י צריך קליפה כמ"ש ב"י ודוק: (שם ט"ז ס"ק י"ז) וא"כ לא הו"ל להש"ע להשמיט כו'. לק"מ דכאן אין מקומו של דין זה ולקמן בסי' ק"ג בדין נותן טעם לפגם כתבו בהדי' בס"ד ע"ש:

מטה יהונתן

(סימן צ"ה בש"ע ס"ק א') דגים שנתבשלו כו'

דגול מרבבה

(סימן צ"ד ש"ך ס"ק ל"ב) *) הגבינה עצמה צריך נטילה. ואם הפנאד"ש שמן נאסרה הגבינה כולה ולדידן בכל ענין נאסרה כולה: (שם ס"ק ל"ג) בקערה חמה צריך נטילה ודוחק לומר דשאני שניהם וכו'. נ"ל בקערה חמה צריך נטילה ואם כן צריך לומר דשאני שניהם וכו':

גליון מהרש"א

(סימן צ"ה ש"ע סעיף א') או שנצלו בקדירה. אף דגרע מבישול דשם שנים ב' בתים ומהם לדגים והוי נ"ט בר נ"ט כדאי' בהרא"ש וכתב הב"י דמסתימת הר"ן משמע דה"ה גם בצלי שרי ולענ"ד ראיה ממ"ש הר"ן פ' כל שעה בסוגיא שעל מתני' חמץ של עובד כוכבים שעבר עליו הפסח דהא מפני הרגל עבירה דשאני ותנור ששפו באליה צריך

יד אברהם

ונראה דאפילו לס"ד רש"ל אין לאסור הבשר בהנאה אם אין ס'. דעכ"פ לא הוי זה דרך בישול לאסור מדאורייתא וכ"מ בת"ח סוף כלל ס"א. וסברת ראיה לזה מהא שכתב סדר"ם בס"ג (דף קד) דאמרינן שם דאסור להעלות בשר וגבינה על שלחן א'. כמ"ש ר"ס פ"א דמשמע יעלם באלפס ראשון דה"ע דרך בישול. אבל אם יעלם בכלי שני לא איכפת לן משום זה דאינו מבשל ואין כאן איסור דאורייתא. אלמא דאפילו בדבר גוש כמו בשר וגבינה שייך נמי דין כלי שני שאינו מבשל כו'. וקיימתי הרא"ם זו פ' דנסקי. וכ"כ הפמ"ג. אך שבתי וראיתי דא"ר כלל דהא ע"כ שם רוטב איירי דבלא רוטב לא מקרי בישול כמ"ש הוא עצמו בפתיחתו לה' בב"ח ע"פ סוגיא דסנהדרין וא"כ לא מקרי גוש כמ"ש התורת אשם הביאו הפ"י בסולת למנחה כלל כ"ג דבכה"ג שמערב הבשר עם הרוטב מתקרר גם הבשר ע"י הרוטב שמסבבו ומ"מ אף שא"ר יש להקל בהנאה ומ"ש הפמ"ג דהיכא

ביאור הגר"א

[כז] והסכין נעיצה. כמ"ש בסוף ע"ז בסכין של עובד כוכבים להשתמש בו צונן אע"ג דצונן אינו בולע ובהדחה בעלמא סגי כמ"ש בפ' כ"ה ק"ז ב' בסכין בעינן נעיצה ה"ה בחתך בה צונן וכן לא"ד בפ"א (ח' ב') דבה"ש צונן מ"מ קולף משום דוחקא דסכינא אלא שכתב הרשב"א דמ"מ טעמא משום דבה"ש רותח קצת שצורף לטעמא דדוחקא דסכינא ומ"ש כאן בכלי שני והיא דסוף ע"ז להשתמש בקביעות בדבר שנשתמש בו רותח או לחתוך דבר חריף כמ"ש בס"ס קכ"א: [כח] ואפילו כו'. כנ"ל ובה"ש צונן אלא שרותח קצת כנ"ל וכן אפילו ללישנא קמא כנ"ל: [כט] אם נפל כו'. עש"ך: [ל] וכן כו'. ר"ל אף כשהקערה חמה נ"ב אבל הרשב"א כתב ג' חילוקים בנגוב אוסר כ"ק וברטוב קצת אוסר כדי נטילה ואם הוא לח גמור צריך ס' נגד כל הקערה ועש"ך:

צה [א] דגים שנתבשלו או כו'. כ"ד הר"ן ורמב"ם וש"פ ולאפוקי דעת ריב"ן בשם רש"י שכ' בתוס' ד"ה הלכתא והביא ראיה מצנון שחתכו כו' ואע"ג דנ"ט בר

חידושי רע"ק

נקי אף בב"י א"צ קליפה ת"ח כלל ס"א: (ש"ך סקל"ג) ודוחק לומר דשאני שניהם חמין א"א לומר כלל כן דהא הכא נקט גבינה חמה: (סקל"ד) ואע"ג דכ' בסי' ק"ה. נראה דמ"ש הש"ך כאן מ"מ בכלי גרע היינו דאפילו בבלוע שמן אינו אוסר בנגוב רק כדי קליפה וכמו שצידד בש"ך (סי' ק"ה סקכ"ג) בזה הקשה הכא כלי גרע לענין בליעת שמן ואלו בבליעת כחוש כלי עדיף דיוצא כדי קליפה ובלוע באוכל כחוש אינו יוצא כלל אבל לפי אידך צד בש"ך (סי' ק"ה) הנ"ל דבבלוע שמן אוסר בכולו אלא דאין אומרים בזה אין אנו בקיאים אין כאן קושיא דלענין בלוע שמן כלי ואוכל שוין ולענין בלוע כחוש כלי עדיף:

באר היטב

לדבר גוש כגון בשר וכיוצא בו שאינו צלול אין חילוק בין כ"ר לכ"ש אלא כל זמן שהיס"ב אסור וכ' בט"ז שנ"ל להחמיר בדבר גוש אפילו בכ"ש במקום שיש עוד צד להחמיר כגון הכא שיש לומר אגב דוחקא דסכינא אבל באין דוחקא דסכינא יש להקל כדעת רמ"א (הכ"ח כ' בסק"ה אם חתך בשר רותח בסכין חולבת בכ"ש והיס"ב לאסר הסכין משום דהבשר מפליט בו אבל אין הבשר נאסר שאין כח בחום דכ"ש להפליט הבלוע ולהבליע בבשר עכ"ל): (כד) גבינה. פי' שנפל על פנאד"ש חמה גבינה: (כה) קליפה. כתב הש"ך ול"ד לסי' ק"ה באיסור שנפל על היתר חם דצריך נטילה דאין דרך גבינה לכנוס כ"כ ואם כן הגבינה עצמה צריך נטילה וכתב בט"ז ול"ד לבשר רותח שבסעיף ז' דכאן ליכא דוחקא דסכינא ותו דשם יש לפעמים שומן קרוש עליו ואינו ניכר משא"כ בקערה וכתב הש"ך והא דסגי כאן בקליפה היינו בדבר הנגוב לגמרי אבל אם יש בו רטיבות קצת קי"ל בסי' ס"ט גבי מולח בכשה"מ דבבשר רותח בקערה חמה צריך נטילה ואע"ג דכתב בסי' ק"ה בדבר מאכל אם שניהם חמין אפילו שניהם יבשים אוסר כולו מ"מ בכלי גרע כיון דאין האיסור בעין ואע"פ דשם ס"ז משמע דכלי אוסר אפילו באיסור שאינו שמן אפילו בלא רוטב י"ל נהי דעדיף דמפליט בלא רוטב מ"מ אינו פולט יותר רק כ"ק ומ"מ צ"ע עכ"ל: (כו) דהיתירא. כתב הט"ז דבמרדכי כתוב הטעם מפני שהשמנונית בדבש היא נטל"פ וסיים שם אבל אם היה לשבח היה אוסר והב"י ס"ל הטעם בזה משום דהוי נ"ט בר נ"ט ויש נ"מ בטעם המרדכי דאפילו היה בשר בעין במחבת שבשלו הדבש דאז הוי אסור ולא הוי נ"ט בר נ"ט מ"מ כאן שרי מטעם דהוי נטל"פ וא"כ לא היה לו לש"ע להשמיט טעמו של המרדכי בזה עכ"ל והש"ך כ' דמוכח שמיירי כאן שהריקוהו בעירוי ולא פסק הקילוח דאל"כ פשיטא דשרי כדלעיל סי' ס"ח ס"ו וא"כ ע"כ צ"ל דלא שרי אלא הדבש אבל הקערה אסורה לדעת הרב בהג"ה בסי' צ"ה ס"ג וליכא למימר דמ"מ שרי מטעם המרדכי דהוי נטל"פ דהא כתב הרב בסימן ק"ג ס"ד במקום שאין הפסד מרובה יש להחמיר לומר דשמנונית בדבש לא הוי נטל"פ ואפשר דמיירי הכא במשקה מע"ד העשוי מדבש דבכה"ג לכ"ע נטל"פ אכן מסתימת ל' המחבר משמע דאפילו הקערה מותרת ואולי כיון דיש כאן תרתי למעליותא דאפילו בנתבשלו הרבה פוסקים מתירים לאכלן בכותח וכן יש פוסקים דשמנונית בדבש הוי נטל"פ שרי לדעת הרב אפילו הקערה וע"ל סימן ק"ג ס"ב בהג"ה:

צה (א) רחוצה. כתב הש"ך לאו למימרא דבסתמא מחזקי' לה שהיה שם

דאיכא דוחקא דסכינא יש לאסור גם בהנאה. לא נהירא כלל דבשלמא לענין בליעה שייך לומר אגב דוחקא מבליע. כדאי' בש"ס ס"ק דחולין (דף ח'). אבל מאי בישול הוא זה דאין בישול אלא ע"י אור וק"ל. כדמוכח להדיא בש"ס ובפ"י דפסחים (דף מ"א ע"א) בסופו. וגדולה מזו התיר הוא עצמו בפתיחתו להל' בב"ח דבשר חם עם גבינה חמה בלא רוטב לא הוה דרך בישול והוא נגד דבריו כאן. גם בס' ב"א משמע דאי אמרינן שיש בישול אחר בישול אסור בהנאה. וז"א כמו שאכתוב בסמוך: איברא של"ע מטעם אחר שהרי מוכח מדברי התוס' בפסחים (דף ע"ו) ד"ה אלא. דאם חותך בשר רותח בסכין נתחמם הסכין ומבשל הבשר. אלא דגבי פסח מ"מ שרי דקי"ל אין בישול בכה"ג אוסר אחר שנצלה כדי צלייה [ובזה י"ל מ"ש בס' ב"א דלאחי שרי אם סכו בשמן של חולין לפסח לא הוי בישול ולק"מ לפ"ד התוס'] ובב"ח מוכח כדוכתי טובי דיש בישול אחר בישול [וכ"מ בפ"מ וכ"כ בס' א"ו בא"ח סי' תרע"ג ודלא כמ"ש בס' טעם המלך הל' א"ב] שהרי כבר נתבשל כדי לאכול כל א' בפ"ע והשתא הוא מערב כשמעלם על השלחן. וי"ל דשאני התם בפסח שהוא צלי וכל זמן שהוא רותח ס"ל דין כלי ראשון. [וא"כ יש לדחות מ"ש בס' ב"א לפ"ד דכל זמן שאינו מונח בכ"ש מבשל מהא דקי"ל גבי ביצה ע"ג סודר הוי בישול. דש"ה דדבר שנתבשל מכ"ל י"ל שנתקרר] וכן מצאתי סברא זו בס"ז וכמ"ח בא"ח ס"ס בי"ח ע"ש. ועי' פ"א בסי' תמ"ו וא"כ מחמם לסכין שיהא כ"ר ומבשל. משא"כ הכא שהסכין נתחמם מחום כלי שני ואינו מבשל. דהא ס"ל תרתי כ"ש דלא גרע בישול יותר מחד כ"ש כדמוכח בס' כס"ג (שם) דהא כשעירה החלב בכ"ש דיוסיה ענ"ס אם ואפ"ה כשעירה הבשר לתוכו אינו בישול. וכ"ש הכא שחומו של סכין נולד מהבשר שהוא כבר בכ"ש. אך אי הוה הבשר בכלי רותח וחתכו בסכין חולבת לא הוי בישול בחלב כמ"ש תוס' ורפ"י פ"ק דסנהדרין (דף ד') דהא לא הוה צלול כמים. וזה דלא כמ"ש המ"י כלל נ' דערוי לכלי שני מבשל ואוסר כולו דהכא קרי לה כלי שני: (סימן צ"ה ס"א) דגים שנתבשלו וכו' בקדירה של בשר

צבי לצדיק

לענ"ד לקיים דברי הכ"מ קצת באופן אחר. דאמת ראיתו נכונה מהא דסילה דגמי דאין בו ס' מ"מ כיון דתתאה גבר למה לא יאסור כדי נטילה ולמה סגי בקליפה ועי"כ במשהו אינו הולך יותר מכדי קליפה שאין לו כח לפעפע ולפ"ז י"ל דהכא מיירי שיש ספק אם יש בו שמנונית ואם יש ס' נגד השמנונית. וא"כ לענין לאסור כלו יש ס"ס שמא אין שמנונית כלום ואת"ל יש שמא יש ס' אבל לענין קליפה יש רק חדא ספיקא שמא יש ס' ואז הוא משהו ובמשהו אינו מפעפע יותר מקליפה. ובאמת בלא כט"ז דכאן ס' לאו משהו הוא - וא"כ א"ש דברישא דהוי איסור מרובה דהא משערין נגד הבלוע כמו בכף ולא מפעפע בכלו וא"צ קליפה רק בס' סגי. אבל בסיפא אי יש ס' הוי משהו וצריך קליפה ודו"ק. ומה שהביא הט"ז ראיה מהת"ה נ"ל דלאו ראיה כלל דהא שם קאמר יטול את מקומו. וא"כ ע"כ לא הוי משהו. דאי הוי משהו כמו סילה היה סגי בקליפה כדתנן יקלוף את מקומו א"ו לא הוי משהו רק ממש. ומה דנקיט דבר מועט היינו שיש ס' נגדם משא"כ הכא דסגי בקליפה היינו משום הכא הוי משהו ודו"ק: (שם בש"ך ס"ק ל"ד) מותר כו' דאל"כ בלאו הכי. אינו מובן הא אדמיקר לי' בלע כ"ק וכמ"ש הרא"ש

בס"ג גבי הדחה דאפי' אינו בן יומו מחזיקין בה שומן ושלא הי' מקונח יפה דדוקא גבי הדח' אמרינן מסתמא שומן דבוק בהן דהא השתא הוא דמדיחן אבל כשנתבשלה בקדרה אמרינן מסתמא דלא היה שומן דבוק בהן וכדכתב בת"ח כלל י"ז ד"ב וכדמוכח להדיא מהפוסקים בדוכתי טובא ומ"ש המחבר רחוצה יפה היינו לאפוקי כשידוע בבירור שלא היתה רחוצה יפה : **ב** ביצה כו'. ואפילו ביצה קלופה שנתבשלה במים בקדרה חולבת כו' אם הקדרה רחוצה יפה כמו בס"א וק"ל : **ג** והמנהג לאסור לכתחלה. לאכלו בכותח ובדיעבד מותר אם נתנו בכותח אבל לבשלן לכתחלה בקדרה של בשר כדי לאכלן בכותח אסור אפי' להמחבר וסייעתו כ"כ סמ"ק סי' רי"ג והגה"מ ורי"ו ומביאם ב"י וכ"כ באו"ה ריש כלל ל"ד בשם המרדכי : **ד** ובדיעבד מותר. ומהרש"ל באו"ה ובספרו פכ"ה סימן ס"ג אוסר אפי' בדיעבד בכלו מדינא ע"ש :

אבל

מותר לאכלם בכותח (א) משום דהוי (א) נותן (ג) טעם [ב] בר נותן טעם דהיתירא ואם לא היתה רחוצה יפה [ג] ג אם יש בממש שעל פי הקדירה יותר מאחד בששים בדגים אסור לאכלם בכותח :

ב ב (ג) ד ביצה שנתבשלה במים בקדירה חולבת מותר לתת אותה בתוך התרנגולת [ד] אפילו לכתחלה [ה] אבל אם נתבשלה בקדרה עם בשר (ב) [ו] ה ואפילו (ד) בקליפה אסור לאכלה בכותח :

הגה (ג) [ז] ויש מחמירים בצלייה ובישול לאסור נותן טעם בר נותן טעם (ריב"ן בשם רש"י ובארוך כלל ל"ד הביא המרדכי וא"ז) ג (ד) והמנהג (ה) לאסור לכתחילה ד (ב) ובדיעבד מותר בכל ענין (ארוך) ודוקא לאכול עם חלב והבשר עצמו

צה (א) משום דהוה נ"ט בר נ"ט דהיתירא. פי' דתחלה אין ממשות של בשר רק טעם דהיינו הבשר נתן טעם בקערה והקערה בדגים ועדיין כולו היתר וטעם קלוש כזה אין בו איסור ובאיסור אפילו כמה פעמים נ"ט בר נ"ט אסור הכל : (ב) ואפילו בקליפה. שקליפת הביצה בבירור מנוקבת היא וכשאדם מבשלה תמלא הביצה עצמה לבועה מתוכו לבע ולכן אסרו חכמים ביצת אפרוח והתירו ביצה אסורה שזו פולטת ציר של אפרוח וזו אינה פולטת אלא ציר בעלמא עכ"ל רשב"א ומביאו ב"י ול"ע ממ"ש רמ"א בסימן פ"ו סעיף ה' דאם הביצה נקובה דינה כקלופה דהא כל קליפת הביצה נקובה היא ופולט שפיר ואפילו הכי מותר בביצה אסורה שאינה פולטת אלא ציר דמאי שנא נקב בתולדה או שלא בתולדה *) ואי לאו פה קדוש דרשב"א כ"ל דאין נקב בביצה בתולדה אלא שבולע ופולט דרך הקליפה מדבר שהוא ממש בו ול"ע : (ג) ויש מחמירין בצלייה ובישול . דבזה הוה כמו ממש של בשר בדגים ולא התירו נ"ט בר נ"ט אלא עלו לחוד דהיינו דגים רותחין מיד לאחר שסלקן מן האש ונתנן בקערה של בשר צוננת או איפכא שהדגים צוננים והקערה רותחת דמותר לאוכלן בחלב ובשניהם ממין הדגים והקערה אסור לפי זה דהוה כנתבשלו או נצלו וא"ל דמשמע כאן דדוקא עם חלב אסור הדג אבל בפני עצמו שרי הא יש בו איסור משום סכנה כמ"ש סי' קי"ו שיש סכנה אם נתבשל דג עם בשר דכאן לא נחית לדין זה אלא במה שנוגע לענין נ"ט בר נ"ט וכ"כ רש"ל בפרק ג"ה סי' ע"ו אלא שבאו"ה כלל ל"ט כ' וז"ל וכן כל דבר שהוא משום פליטת כלים אין אוסרים מבשר לדגים בדיעבד משום סכנת דבר אחר דהא מתיר בגמרא דגים שעלו בקערה רותחין של בשר ול"ע לפי זה ממה שזכרתי כאן . אבל מה שאמרו בזה דגים שעלו בקערה כו' יש ללמוד מזה שאין סכנה באכילת דג שיש בו טעם בשר במה שנתבשל בכלי בן יומו של בשר דהא אמרי' בגמרא דהרבה אכלו דגים שעלו בקערה כו' ועיין סי' קי"ו מ"ש שם:(ד) והמנהג לאסור לכתחלה. משמע דהלא בישלו אלא עלו לחוד מותר אפילו לכתחילה וכ"כ רמ"א אח"כ בהדיא וזה כדברי ספר התרומה שמביא ב"י דקטניות שבישל בקדירה חולבת מותר לכתחלה לערותן בקדירה של בשר ב"י וממילא לדידן שאנו מחמירין בבישול לכל הפחות בעלו מותר כן לכתחילה אלא שכתב ב"י שזה חולק על מ"ש סמ"ק דלכתחלה אסור להטעותם בכלי של בשר כדי לאכלם אח"כ בכותח וכן ראיתי ברש"ל פרק כ"ה סי' ס"ג *) והוא שלא בדקדוק דגם סמ"ק מתיר אח"כ לכתחלה בכותח אלא שלכתחלה אוסר להטעותם בכלי של בשר בשביל זה ע"כ שפיר מקיל רמ"א בלא בישול אפי' לכתחילה אבל אסור לכתחילה להטעותם בכלי בשר כדי לאכול אח"כ בכותח וכ"פ או"ה כלל ל"ד בשם סמ"ג דאסור לגרום נ"ט בר נ"ט לכתחילה אפי' בהעלא' בלא בישול ובבישול אסור לכתחלה אפילו לערות אח"כ לחלב וכתב רש"ל וז"ל ומאחר שהעולם תופסים איסור בנתבשלו אח"כ בנתבשלו בכלי שאינו בן יומו נמי אסור לכתחלה דכל טעם לפגם אסור לכתחלה ודוקא הקדירה שנתבשל בה המאכל מחזיקים המאכל כמו הקדירה לעולם אבל אם תחב כף של בשר בן יומו בקדירה שאינו בן יומו שרינן לאכלה בחלב כמו הקדירה דלא החמירו בתחיבת הכף שהוא באקראי ודבר מועט ורובא שהכף נקי עכ"ל בקיצור אלא שמשמע מלשונו דגם בקדירה של חלב אסור לתת הדגים לכתחילה כל שנתבשלו תחילה בכלי של בשר ולא כרמ"א שמקיל בסמוך אף לכתחילה בקדירה שלהם גם בנתבשל בקדירה של בשר שאינו בן יומו מיקל רמ"א בסמוך והסומך על רמ"א להקל בזה לא הפסיד :

חידושי רע"ק

(סי' צ"ה סעיף א') **יותר** מאחד בששים. במ"י (כנ"ה סקי"א וסקי"ח) כתב בשם האו"ת דמסתמא יש ס' כנגד הבעין אבל במי הדחה בעי' שבוודאי הוא ס' : (סעיף ב' בהג"ה) **ובדיעבד** מותר בכל ענין. נלע"ד דאם בשלו חלב שחוטה בקדירה חולבת ועיר' אותה אח"כ עם בשר דהוי רק בב"ח דרבנן דהבלוע שבכלי שנפלט הוי נ"ט בר נ"ט ול"א דדוקא היכא דנבלע באינו מינו בזה נקלש טעמו אבל בכה"נ דהפליטה נתערב בחלב שחוטה דהוי מינו נתחזק הטעם ולא נקלש דאין לחלק דבכל ענין הוי נ"ט בר נ"ט וראיה לזה מדברי הש"ך לעיל (רסי' צ"ג) דבידוע במה בשר בשלו תוך מעל"ע לבישול חלב בעי' רק ס' כנגדה דמה שנבלע מקודם הוי נטל"פ ואפי' בשלו בו בשר תוך מעל"ע מבישול ראשון א"צ אלא ס' נגד הבשר השני ע"ש הרי לדעת הש"ך (סי' צ"ר סקכ"ד) דבהוחמו בו מים בכלי איסור אף להסוברים דל"א חנ"נ בשאר איסורים מ"מ מונים משעת חימום בו מים כיון דלא שייך בי' נ"ט בר נ"ט דהיתירא ע"ש א"כ מדשרי בבשלו בשר בתוך מעל"ע ע"כ דגם בכה"נ שייך היתירא דנ"ט בר נ"ט אף דהטעם בשר שבכלי כשיצא נתערב עם טעם בשר אעפ"כ מקרי נ"ט בר נ"ט דהיתירא ודוק ושוב ראיתי שמפורש כן במ"ש תוס' (ר' קי"א ע"ב) ד"ה הלכתא דבכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו וכו' דהא דמותר לבשל האידנא בקדירה שבישל בה שלמים באתמול ול"א דמטעם באכילתו משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתירא הרי דאף דטעמיה שווים מקרי נ"ט בר נ"ט : (ש"ך סק"ג) **והמנהג** לאסור לכתחלה

ביאור הגר"א

נ"ט לפי' שני שברש"י דמחלק דאנב חורפית בלע מפי מדגים הרותחים וזהו בעלו אבל נתבשלו לא גרע מצנון וכ' תוס' ומיהו ללשון ראשון שברש"י משום שמנונית שעל פניו אין ראיה . וסה"ת ורא"ש מתירין בנתבשלו ואוסרין בנצלו משום דבבישול איכא ג' נ"ט מן הקדירה למים ומן המים לירק דרוב הטעם מתפשט במים משא"כ בנצלו וראיה ממ"ש אין טשין את התנור כו' . ובתוס' דחו ראיה זאת נ"כ דתנור א"א להתקנח יפה והוא בעין וכנ"ל וז"ש רחוצה יפה ולאפוקי שידוע שאינה רחוצה אבל מסתמא רחוצה שזה החילוק בין קערה שעלו בה דגים לצנון שחתכו בסכין כנ"ל וכן הא דמתירין בפ"ב דע"ז משחא שליקא וחסין ש"ט דמסתמא מודחין הןועתוס' דחולין ח' ב' ד"ה השוחט כו' דא"ל דאפילו כו' ובע"ז ל"ח ב' ד"ה אי כו': [ב] (ליקוט) בר נ"ט דהתירא. דוקא דהתירא מס"ש קדירה שבשל כו' בנ"ט . תוס' דזבחים צ"ו א' ד"ה ואם כו' (ע"כ) : [ג] אם יש כו' . כנ"ל : [ד] אפילו לכתחלה . כמ"ש מותר לאכלם כו' : [ה] אבל אם כו' . כמ"ש בספ"י דתרומות ביצה כו': [ו] ואפי' בקליפה. כמו ביצת אפרוח צ"ח א' ובשאינה קלופה מיירי כמ"ש תוס' שם : [ז] ויש כו' . כנ"ל :

פתחי תשובה

צה (א) נותן טעם . מנה"ט ועיין סמ"ג במשבצות ס"ק א' שכתב בשם שערי דורא דאין נ"ט בר נ"ט אלא בכלי אבל לא באוכל . ועיין בתשובת פני אריה סימן מ"ח ומ"ש שהאריך להוכיח דנוסחא זו בש"ד שהביא הפמ"ג נוסחא משובשת היא וכאמת הדין דבאוכל נמי אמרינן נ"ט בר נ"ט וקי"ו הוא מכלי אלא דמ"מ כתב בתבשיל של שעורים שניתן לתוכו חמאה כמו א' מאלבעים מהתבשיל שהגיסו אותו בכף ואח"כ נתחב הכף לקדרה של בשר שאין בה ס' נגד החמאה שניתנה אל התבשיל של שעורים דאסור לא מבעיא לחמאה שניתן לתבשיל גוש של שעורים וכיוצא בו דלא דיינינן ביה נ"ט בר נ"ט מטעמי א"א שנכנס החמאה כולה לתוך השעורים לפנים שלא נשאר ממנה כלום ע"ג השעורים מבחוץ וא"כ בלע הכף מאותו שנכלוך שהוא בעין אלא אפילו היה התבשיל כולו רוטב אסור שלא התירו נ"ט בר נ"ט אלא בכלי או בחתיכה שבלעה בשר או חלב שנבלע נאחז ונדבק בו אבל ברוטב דלא שייך בו בליעה כלל אלא תערובת אין כאן נ"ט בר נ"ט ע"ש לאיותיו ולע"ד נראה להתיר הקדרה של בשר הנ"ל ולא משום נ"ט בר נ"ט אלא לפי שכתב סט"ז בסי' צ"ב ס"ק כ"ד דאין צריך לשער כי אם לפי החשבון דאין סמדומע תדמע כו' וא"כ הכא א"צ שיהא ס' נגד כל החמאה אלא כנגד חלק אחד מאלבעים מסכף וזה פשוט . ועיין בס' ח"ד שכתב עוד דלא אמרינן נ"ט בר נ"ט בטעם בישול כגון אם נפל חלב על סקדרה שמבשלין בה דגים כנגד הרוטב ואח"כ בישלו הדגים עם הבשר אפילו בדיעבד אסור אם לא הוה ס' כבשר נגד החלב שנפל בראשונה על הקדרה ולא אמרינן דהוי נ"ט בר נ"ט דכיון שנפל בשעת הבישול וביטול מפעפע בכל הכלי לחומרא והבלוע מקושר הוא עם התבשיל חשבינן כאילו נפל לתבשיל והוי טעם אחד ע"ש ועיין בתשובת בית אפרים חלק יו"ד סי' ל"ז בתשובה המשובה שהשיג עליו והעלה דאפילו בשעת הבישול אמרינן נ"ט בר נ"ט ע"ש ועיין מ"ש לקמן סימן צ"ו : (ב) ובדיעבד מותר בכל ענין .

באר היטב

שומן דבוק דדוקא גבי הדחה אמרינן כן דמסתמא שומן דבוק בהן דהא השתא הוא מדיחן אבל כשנתבשל בקדרה אמרינן מסתמא דלא היה שומן דבוק בהן ומ"ש המחבר רחוצה יפה היינו לאפוקי כשידוע בבירור שלא היתה רחוצה יפה : (ב) טעם . פי' הבשר נותן טעם בקערה והקערה בדגים ועדיין כולו היתר וכ' הט"ז וז"ל (וכל זה בב"ח אבל באיסור אפילו כמה פעמים נ"ט בר נ"ט אסור דלא שייך שם נ"ט בר נ"ט דהיתירא) יש ללמוד מזה שאין סכנה באכילת דג שיש בו טעם בשר במה שנתבשל בכלי ב"י של בשר דהא אמרינן בגמרא דהרבה אכלו דגים שעלו בקערה וכו' ועיין סי' קי"ו מ"ש שם עד כאן לשונו : (ג) ביצה . כ' הש"ך אפי' היא קלופה אם הקדרה רחוצה יפה : (ד) בקליפה. כ' הרשב"א דקליפת הביצה בבירור מנוקבת היא וכשאדם מבשלה תמלא הביצה עצמה נבוע מתוכו נבע ולכן אסרו חכמים ביצת אפרוח והתירו ביצה אסורה שזו פולטת ציר של אפרוח וזו אינה פולטת אלא ציר בעלמא עכ"ל וכ' הט"ז ול"ע ממ"ש רמ"א סימן פ"ו ס"ה דאם הביצה נקובה דינה כקלופה דהא כל קליפת הביצה נקובה היא דמאי שנא נקב בתולדה או שלא בתולדה והניח בצ"ע (ול"נ דזה ודאי אם נתבשלה ביצה כל היום ראינו שאינו פולט כלום אלא ודאי נתקשה בכל רגע יותר עד שמכח זה נסתמו אלו הנקבים דקים ולכן גבי ביצת עוף טמא אינה אוסרת עד שתנקב נקב גדול אבל הכא אם נתבשל עם בשר או בולע שפיר דרך אלו הנקבים בדוחק ולכן אסור לאכלו בכותח וראיה לדבר מהרשב"א עצמו שכ' בסימן ס"ו אם נמצא דם בביצה שמוה על החמין להצטמק הדבר פשוט שאין התבשיל נאסר כיון שלא היה שם רוטב אינו אוסר יותר מכדי קליפה וקליפת הביצה לא גרע משיעור קליפה וכאן כתב שקליפת הביצה מנוקבת אלא ודאי שאינו פולט שום דבר מאלו הנקבים הקטנים וק"ל) : (ה) לאסור . לכתחלה לאכלו בכותח אבל בדיעבד אם נתן בכותח מותר אבל לבשלן לכתחלה בקדרה

חידושי בית מאיר

(סימן צ"ה סעיף א') **אם** יש בממש וכו'. נ"ב זה קאי על נתבשלה אבל בעלה עיקרו תמיד בנטילה :

גליון מהרש"א

חוסך אינו משום הבלוע דזה נ"ט בר נ"ט והא בטש בלע התנור בלי ממוצע וממנו להפת והוי רק ב' פעמים וכמ"ש הרא"ש דמהאי דתנור אין ראיה לאסור בנתבשל דבבישול יש ג' נ"ט ויראה דממ"ש הרא"ש נ' נ"ט היינו דמוקי גם בנצלה הבשר בהקדירה דאי נתבשל איכא ד' נ"ט ולפ"ז בנצלו הדגים משכחת ג' נ"ט והיינו בשנתבשל הבשר:(שם) **משום** דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתירא.לאפוקי באיסור דבי' לא מועיל נ"ט בר נ"ט ועיין ש"ך סי' צ"ד סק"ב וס"ק כ"ב:(ש"ך ס"ק א') **אבל** כשנתבשלה בקדירה אמרינן.דדוקא סתם סכין שמנוניתו קרוש על פניו סי' צ"ד ס"ק כ"ט או דאין חילוק אלא דסה שכן הסתם קרוש על פניו כיון דמשחו הוא כמ"ש הש"ך לעיל שם א"כ בקדירה נתבשל בה' רק בסכין בעי קליפה דבי' גם בדאיכא ס' בעי קליפה כמ"ש במ"ז שם לעיל ס"ק י"ג:(ט"ז ס"ק ב')**ואפי'** בקליפה שקליפת הביצה.צ"ע סוף פרק י' דתרומות ביצה שנתבשלה

צבי לצדיק

שנדחק מאד בזה דלמא פשיטא דשרי וכו'. דבנפסק קלות הוי רק בלוע בלי ביטול דאסור בב"ח דרבנן וא"כ הכא שיש ספק שמא יש ס' נגד קליפה הכלי הוי ספק דרבנן לקולא . ונמ"א דמחמיר בסי' ס"ט כבר כתב

יד אברהם

אם לא היתה רחוצה יפה אסור לאכלם בכותח . נ"ע דאגב גיסא נקט כותח ולאו דוקא . דה"ה דאסור אפילו בפני עצמו אם אין ס' נגד שמנונית הבשר משום סכנה וכדלקמן סי' קט"ז ס"ב וע"ש די"א דאפילו

ולאפי"ס וזקנו וכו': ג הרשב"א והרשב"א בת"ה : ד משנות הרשב"א סי' תקי"ו : ה שם

הגהות הט"ז

(סימן צ"ה סעיף ב') בתולדה גם במשנה ו' פרק העור והרוטב מחלק בביצה אם היא נקובה או לא. עוד בזה הסעיף שם קדוש היינו אומר דרשב"א ס"ל כנ"ל : (ס"ק ד') עכ"ל

נקודות הכסף

(סימן צ"ה בט"ז ס"ק ד') *והוא שלא בדקדוק כו'. כבר קדמוהו הד"מ והדרישה

מטה יהונתן

מותר לאכלם בכותח כו'. והיינו דס"ל כשיטת תוס' והרא"ש דעלו ל"ד ומזה מוכח שהתוס' ס"ל נמי דלא כרשב"א דס"ל דאפשר בכלי דבר אחד דהוי הגעלה היכא דהיתירא בלע דלא כהש"ך דכתב דגם תוס' כהרשב"א ועיין לעיל סי' נ"ג מה שכתבתי פלוגתא דהרשב"י והש"ך בפי' דברי תוס' בחולין דף קי"א ד"ה הלכה ולכאורה יש להקשות בהא דאיתא במס' עבודת כוכבים כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו ופריך מינה שלמים אלא חטאת דלילה ויום מתאכלי כי מבשלים בה האידנא חטאת הוי נותר כי הדר מבשל בה למחר או שלמים או חטאת קסלים נותר דחטאת דהאידנא בשלמים או חטאת דלמחר לא נצרכה דכי מבשל חטאת האידנא הדר מבשל בה האידנא שלמים דחטאת דלמחר ושלמים דאתמול בהדי הדדי קא שליס זימנייהו והדר מבשל שלמי' דלמחר וכו' ויש להקשות אמאי צריך לבשל בהאידנא שלמים דאתמול אמאי לא מבשל בה מיד בטעם ראשון שלמים דלמחר וי"ל דתוס' כתב שם בא"ד דהא דאמרי' בכלי מקדש אוקמי אדאורייתא' א"כ כל מה שנוכל לעשות דבר שלא נבשל איסור ברוב' עושין כל מה דאפשר לפ"ז אי הוי מבשל בה מיד שלמים למחר מיד הוי קמבטיל ברובא שני איסורים חדא דחטאת אסור לזרים ועוד אם נבלע בלוע דחטאת בשלמים דלמחר אי לאו דבטיל הוי בלועה ברובא למחר נעשה נותר וא"כ לענין זה בעי היה צריך לאוקמי אדאורייתא דבטיל ברובא לכך היה מבשל תחלה שלמים דאתמול א"כ לא קמבטיל רק איסור חדא היינו איסור מה שהוא אסור לזרים אבל איסור נותר לא קמבטיל ליה דהא שילום זמן דחטאת ושלמים בחד זמנא והנה א"ת דעלו לאו דווקא דה"ה בנתבשלו נ"ט בר נ"ט מותר א"כ לא הוי צריך לכל זה דהא לא קמבטיל ליה רק איסור לזרים מהא"כ איסור נותר ל"צ ביטול כלל דהוי נ"ט בר נ"ט רק אי אמרת כפי' הב"י בשיטת התוס' דהגעלה לא מהני בכה"ג רק במקדש כיון דהגעלה כזה אינו מוציא כל הבלוע והא דבמקדש שייך הגעל'ו היינו משום דבמקדש אוקמי אדאורייתא' והיינו כיון דנבלע בקדרה עד כדי רובא מבטיל לי' לבלוע תוך הכלי א"כ היה צריך לבשל שלמים דאתמול דהבליעה לא הוי רק טעם ראשון דאחר שילא הוא דאמרי' דהוי נ"ט בר נ"ט אבל קודם שילא הבלוע לא הוי נ"ט בר נ"ט א"כ אי הוי מבשל שלמים דלמחר הוי מבטל שני אסורין כו' ושפיר קאמר דצריך לבשל בתחלה שלמים דאתמול שלא נבטל שני אסורין לפ"ז מוכח דלא כהרשב"א דאי כהרשב"א דס"ל דהוי הגעלה גמורה א"כ גם בתוך הקדירה ליכא בליעת נותר אם כן הקושיא כמ"ע אמאי צריך לבשל שלמי' דאתמול כלל א"נ כמ"ם הפ"י לתוס' ודו"ק : (שם סעיף ב') **ביצה** וכו' אבל אם נתבשלה בקדירה עם בשר אסור לאכלה בכותח . עי' אחרונים

(ה) ה [ח] (ג) אבל ליתן (ו) בכלי שלהם מותר לכתחלה (באיסור והיתר הארוך) וכן נהגו [ט] וכן אם לא נתבשלו או נגלו תחילה ו רק עלו בכלי של בשר מותר לאכלן עם חלב עצמו וכן להפך (סברת עצמו) [י] וכן אם היה הכלי שנתבשלו או נגלו בו לפגם שלא היה בן יומו נוהגין היתר לכתחילה לאכלן עם המין השני (שם בארוך) [יא] וכל זה כשהמאכל אינו דבר חריף (ד) אבל אם היה דבר (ז) חריף כגון שבשלו דברים חריפים בכלי של בשר ז אפי' אינו בן יומו או שדכו הבלין במדוך של בשר אם אכלו(*) בחלב אוסר אפילו בדיעבד ח [יב] עד דאיכא ס' (ך) [יג] נגד הבשר (ח) הבלוע בהם (בארוך כלל כ"ד וכן משמע בתשובת הרשב"א סי' תמ"ט ובי"י סי' צ"ו בשם כה"ת והגהו' ש"ד סי' ס"ב בשם מהר"ש ואגור בשם מרדכי) [יד] ומכל מקום לא מקרא מאכל דבר חריף משום מעט תבלין שבו רק אם כולו הוא דבר חריף ורובו ככולו וע"ל סימן צ"ו:

ג י קערות של בשר שהודחו ביורה חולבת בחמין שהיד סולדת בהן אפילו ט שניהם בני יומן (ט) מותר משום דהוה ליה נותן טעם בר נותן טעם דהתירא והוא שיאמר (ז) ברי לי שלא היה שום שומן דבוק בהן י ואם היה (י) שומן דבוק בהן יא צריך שיהא במים ס' כנגד ממשות שומן שעל פי הקערה:

(*) נ"ל אם בשלו

טורי זהב

(ה) אבל ליתנן בכלי שלהם מותר כו'. דבזה אנו סומכים על המתירין גם בבישול ולדידיה נ"ט בר נ"ט: (ו) נגד הבשר הבלוע. ואם אין ידוע הבלוע צריך ס' נגד כל התבלין: (ז) ברי לי שלא היה שום שומן. אין להקשות ממ"ש התוס' והרא"ש והר"ן והבאתי' בסי' נ"ז ס"ב דס"ל כר"ת דס"ל אין התנור מתקנת יפה די"ל דהתם קאי אתנור באי אפשר לשלוט בו כ"כ בידים ולקנח קינוח רב שצריך לכלי חרס מה שאין כן כאן בקערה וכן בקדירה שפיר שולטות בו הידים בקינוח רב ומו"ח ז"ל כ' מחמת זה שהרא"ש כאן והר"ן בפרק כל הבשר ובפרק כ"ש חולקים על ר"ת וס"ל דמתקנת יפה ואגב טירדתו בגירסא לא עיין ברא"ש ור"ן פרק

שפתי כהן

ה אבל ליתן בכלי שלהם מותר לכתחלה. לכאורה משמע דאפי' ליתנן דרך עירוי מותר וכ"כ באו"ה בהדיא וכ"כ הב"ח בסוף ס"ד שדעת הרב דמותר לערותו בכלי שלהם אפי' לכתחלה אלא שקשה דהרי כ' בס"ג דאם עירה מכלי ראשון של בשר על כלי חלב דינו ככלי ראשון ואוסר אם היה בן יומו ודוחק גדול לומר דכאן לא קאמר אלא דהמאכל מותר לערותו בכלי שלהן אבל הכלי אסור וי"ל דכאן לא מיירי אלא דמותר ליתנן בלא עירוי. ומ"מ לענין דינא צ"ע כיון דהרבה פוסקים והמחבר מכללם מתירים אפילו בנתבשלו והרב בהג"ה גופי' מתיר בדיעבד א"כ נראה דאם עירה מכלי ראשון של בשר על כלי של חלב דשרי דהוו דיעבד ול"ד למאי דאסרינן קערות של בשר שהודחו ביורה חולבת דהתם שאני כמ"ש הר"ן וז"ל דמאן לימא לן שלא יתערבו פליטת הבשר ופליטת החלב בעצמם שלא באמצעי' המים הילכך לא הוי נ"ט בר נ"ט הילכך ל"ד לדגים שנתבשלו כו' ועוד דמאי דפריכן נ"ט בר נ"ט לאו משום דסברי שהטעם הראשון אין מתפשט והולך עד השלישי דא"כ אפי' בשאר איסורים נמי נימא הכי למאן דלית לי' חנ"נ ואנן לא פריכן אלא בבשר בחלב וכיוצא בו דהוי ב' נ"ט של היתר הלכך דוקא כשהטעם שני עומד בהיתר בלא תערובת חלב אמרינן הכי אבל כאן שהטעם שני לא עמד בפני עצמו לעולם נתערב בטעמו של חלב כלל אלא תכף שבא ודאי דאסור וכדברי הס"ת עכ"ל וכל זה לא שייך בעירוי וכן דעת האו"ה דאם עירה מכלי ראשון של בשר על של חלב מותר ואף הרב בת"ח שם דין י"ב כתב שכל דבריו נ"ל הלכה כי דברי טעם הם אלא כמדומה לי שלא נהגו להקל בכה"ג אמנם בהפסד מרובה או לעת הצורך יש לסמוך עליו ע"כ שוב מצאתי שגם בתשובת משאת בנימין סי' כ' פסק כן וכ' שכל המחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהין וע"ש ועיין ס"ק י"ז: ו רק עלו בכלי של בשר כו'. פי' שאחד מהן הכלי או הדגים חמים כדאיתא בתוספות והרא"ש וטור ושאר פוסקים והכי מוכח בש"ס אבל אם שניהם חמים הביא הב"י בשם מ"כ דה"ל כנגלו וכ"כ בת"ח שם ד"מ בשם או"ה ע"ש המרדכי ע"ש: ז אפילו אינו ב"י. דחורפי' דתבלין משוי ליה כאלו האיסור בעין ומשוי ליה בן יומו כדלקמן סי' צ"ו ולקמן סי' קכ"ב ס"ו נתבאר דדוקא כשהמאכל עצמו שהוא חריף נעשה נשבח אבל לא משוי הקדרה לשבח וע"ש וע"ל סי' צ"ו וסי' קי"ג ס"ו: ח עד דאיכא ס' כו'. ולא אמרינן דתבלין כיון דלטעמא עבידי לא בטילי כיון דאין איסורן מחמת עצמן וכדלקמן סי' צ"ח ס"ח: ט שניהם בני יומן מותר. היינו בדיעבד אבל לכתחלה אין להדיחן אפילו להמחבר וכמ"ש המחבר בא"ח סי' תנ"ב ס"ב דיש ליזהר מלהגעיל כלי בשר וכלי חלב יחד אא"כ אחד מהם אינו בן יומו וכ"כ הטור לקמן סי' קכ"א אם מגעיל כלי של בשר לאכול בו חלב או איפכא צריך שלא יהא בן יומו עכ"ל והיינו לכתחלה כמ"ש הב"ח והדרישה שם ע"ש ועיין בס"ק ג' בסי' זה ולעיל סי' צ"ד ס"ק ט"ו: י ואם היה שומן דבוק בהן כו'. פי' אפי' היה רק שומן דבוק באחד מהן הכל אסור לפי שטעם שני מיד נותן טעם לתוך ממשות ולא הוי נ"ט שני בהיתר וגם השומן נוגע בכלי השני ונאסר הכלי ושוב נאסר הכל ולפ"ז אפי' אם היה אחד מהן אינו ב"י והשומן דבוק באותו שאינו בן יומו הכל אסור אבל אם השומן דבוק באותו שהוא בן יומו אותו שהוא בן יומו מותר ושאינו בן יומו אסור כ"כ מהרא"י בהגהת ש"ד והרב בת"ח שם ד"י: יא צריך שיהא במים

באר הגולה

שקליפת הבצל' בבירור מתוקנת היא וכלאחר מבשלה שמלא הבינה עצמה נבוסה מאותו נבע ועי' לעיל סי' ס"ו סעיף ס' בהגה"ה: ו טור בשם אביו הרא"ש ורמב"ן ורשב"א: ז בית יוסף וכמ"ש הרשב"א בענין דגים שעלו בקערה

מטה יהונתן

שמחמת דפיקל דין זה סוף אך למותר לכאורה דמסיכא איתי נומר דבילה גרע מקדל' של בשר דמבואר לעיל בריש סי' נ"ג דאסור לבשל בה חלב וי"ל ע"פ דברי רש"י ז"ל בסוף פ"ק כ"ס וז"ל וחלב שנמלא קרוש בעור הקיבה שמולחין אותו בעורה נראה בעיני איסור גמור כו' ויש מתירין אותו ומכיאין ראיה מדגים שעלו בקערה שפסקינו דמותר לאכלן בכותח משום דה"ל נ"ט בר נ"ט וכו' ורחוקין זו מזו כרחוק מזרח ממערב כו' אבל חלב הנמלח בבשר שנתנו טעם זה בזה נעשה שניהם איסור כו' עכ"ל רש"י ז"ל ויש לדקדק היכי מדמה לדגים שעלו בקערה הא הכי הוי טעם שני באיסור דמיד שבא טעם מן הבשר מן הקיבה הוי מיד הטעם באיסור וצ"ל דס"ל לרש"י כשיטת ר"מ שהביא הרשב"א דאף אם הטעם שני הוא באיסור נמי מותר דל"א טע"כ אלא בטעם שבא מן ממשו של איסור ולא טעם מן הטעם אף שהוא באיסור א"כ לפ"ז קשה הא דקתני קדרה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב הא הוי נמי טעם מן הטעם ואפ"ה אסור וצ"ל דדוקא גבי דבר מאכל שיש לו טעם ופליטה מגד עצמו א"כ הוי טעם שלם אח"כ נאו טעם גמור אלא טעם מן הטעם משא"כ בכלי שאין בו טעם ופליטה מגד עצמו א"כ לא הוי הטעם מן הטעם כלל רק הוי הכל טעם ראשון דמה שנבלע בקדרה לא הוי רק כאלו כונס כתוך הקדירה ולכן הקדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב דהוי טעם ראשון ולפ"ז שפיר הוצרך הש"ע לאשמעי' דאפי' בבילה אסור לאפוקי מדעת רש"י ותוס' הנ"ל דהוא דוקא לעיל בסי' נ"ג גבי קדרה. אסור דהוי הכל כטעם ראשון אבל הכא שא הוי טעם מן הטעם ולא יהי' אסור קמ"ל דאסור וק"ל: [הגה"ה מספר

מהר"ש הכהן

נ"י ועיין בפמ"ג בפתיחה להל' בב"ח שחקר בטעם שני אי הוי ד"ת או מדרבנן וכתב דלדידן דקי"ל דטע"כ מה"ת דילפינן מגיעולי עובד כוכבים מוכח דגם טעם שני מה"ת ע"ש אכן להנ"ל אינו ראיה רק בטעם שנבלע בקדירה אבל בטעם שנבלע באוכל אינו ראיה ודו"ק. ע"כ הגה"ה]: (שם בהגה"ה) ויש שמתירין בצלי ובישול וכו'. ויש לדקדק היכי סתם הרמ"א דאסור המשמע אפי' בשיעור דלית ביה טעם אפ"ה אסור ואמאי כיון דליכא כאן טעם בשר כלל אמאי יהיה אסור וי"ל דסנה הרי"ף מפרש דהא דאמרי' דהאי כוורא דאטמיה ביה בשרא אסור למיכל בכותח אע"ג דקי"ל ליתא לאו מלתא היא ותירץ הרי"ף דאף דליתא לאו מלתא מ"מ משהו איכא והכי קורא כיון שיכול למיכלי בלי כותח הוי כמו דבר שיש לו מתירין לאסור במשהו כיון דעכ"ם איכא טעם משהו ואסור וא"כ ה"ג דבוותיה: (שם בהגה"ה) וכן אם לא נתבשלו כו' מותר לאוכלן עם חלב עצמו. והא דכתב ומדייק עם חלב עצמו היינו לפ"מ דקיי"ל דמי חלב אין אסור רק דרבנן וכותח היינו מי חלב והא דנ"ט

ביאור הגר"א

[ח] אבל ליתנן כו'. דבזה אנו סומכין על המתירין. ס"ז: [ט] וכן אם כו'. זה מותר לכ"ע כנ"ל: [י] וכן אם היה כו'. בהג"ה אף בשל איסור מותר כמ"ש בתוס' ע"ז ע"ו א' ד"ה מכאן וכמ"ש שם ל"ח ב' ואף בקדירה אינאסור לכתחלה שאינה ב"י אלא משום גזירה אטו ב"י משא"כ כאן דאף ב"י מותר מדינא כנ"ל: [יא] וכ"ז כשהמאכל כו'. כמ"ש צנון שחתכו כו' וכלשון הב' שברש"י הנ"ל משום חורפיה וכמ"ש בר"ם צ"ו בן יומו או כו' וכ"ש לסה"ת שמרמה לקורט של חלתית בע"ז ל"ט א' שאמרו אע"ג דאמר מר כו' וע"כ במקונח מיירי דאל"כ אינו נטל"פ כמש"ל וכמ"ש בש"ע שם וי"א דה"ה כו': [יב] עד דאיכא כו'. ע"ל סי' צ"ח ס"ח: [יג] נגד כו'. ע"ל סי' צ"ד ס"ו: [יד] (ליקוט) ומ"מ לא מקרי כו'. כמ"ש בפ"ו דברכות (ל"ו ב') האי הימלתא כו' והקשו דאע"ג דסתם כליהם אינן ב"י ס"ם הא דבר חריף הוא ותי' בסמ"ג משום דדבר יבש הוא ולא מחליא לשבח כי אם בדבר לח ומרדכי תי' דתולשין אותו בידים ומ"ם קשה הא מבשלין אותו בכליהם ותי' דסתם כליהם אינן ב"י. ור"ל כיון דמבשלין אותו בדבש אינו חריף משום דהתבלין מועט ואף שתי' עוד במרדכי דיש להם כלים מיוחדין לכך כבר סתר הרשב"א דא"כ למה הוצרכו לומר בחמין ושמן של עובד כוכבים משום דנטל"פ הוא ועי' במרדכי שם ובת"ח

באר היטב

של בשר כדי לאכלן בכותח אסור אפילו להמחבר: (ו) בכלי. כ' הש"ך לכאורה משמע דאפילו ליתנן דרך עירוי מותר אלא שקשה דהרי כתב בס"ג דאם עירה מכ"ר של בשר על כלי חלב דינו ככ"ר ואוסר אם היה ב"י וי"ל דכאן לא מיירי אלא דמותר ליתנן בלא עירוי ומ"מ לענין דינא צ"ע דנראה דאם עירה מכלי של בשר על כלי של חלב דשרי דהוי דיעבד ול"ד למאי דאסרינן קערות של בשר שהודחו ביורה חולבת דהתם שאני דמאן לימא לן שלא יתערבו פליטת הבשר ופליטת החלב בעצמם שלא ע"י אמצעית המים הלכך לא הוי נ"ט בר נ"ט וכל זה לא שייך בעירוי וכן דעת האו"ה דאם עירה מכ"ר של בשר על של חלב מותר ואף הרב בת"ח כתב שכל דבריו נ"ל הלכה אלא כמדומה לי שלא נהגו להקל בכה"ג אמנם בהפסד מרובה או לעת הצורך יש לסמוך עליו וגם בתשובת מ"ב כ' שכל המחמיר אינו אלא מן המתמיהין עכ"ל וכתב הט"ז ודוקא כשאחד מהם צונן או הדגים או הקערה אבל אם שניהם חמין אז דינו כנגלו ואסור לאכלם בחלב (וא"ל דמשמע דוקא עם חלב אסור הדג אבל בפ"ע שרי הא יש בו איסור משום סכנה דכאן לא נחוש לדין זה. ובתו"ה כ' כל דבר שהוא משום פליטת כלים אין חוששים מבשר לדגים משום סכנה דהא בגמרא מתיר דגים שעלו בקערה של בשר אפי' רותחין ונ"ע) *) : (ז) חריף. דחורפי' דתבלין משוי לי' כאלו הוא בעין ודוקא המאכל עצמו שהוא חריף נעשה לשבח אבל לא משוי הקדרה לשבח וע"ל סי' צ"ו וסי' קי"ג ס"ו: (ח) הבלוע. פירוש ולא אמרינן דתבלין כיון דלטעמא עבידי לא בטלי כיון דאין איסורן מחמת עצמן וע"ל סי' צ"ח ס"ח וכ' הט"ז ואם אין ידוע הבלוע צריך ס' נגד כל התבלין: (ט) מותר. כתב הש"ך היינו בדיעבד אבל לכתחלה אין להדיחן אפילו להמחבר כמ"ש בא"ח סימן תנ"ב: (י) שומן. פי' אפי' היה רק שומן דבוק באחד מהן הכל אסור לפי שטעם שני מיד נותן טעם לתוך ממשות ולא הוי נ"ט שני בהיתר וגם השומן נוגע בכלי השני ונאסר הכלי ושוב נאסר הכל ולפ"ז אפי' היה א' מהם אינו ב"י והשומן דבוק באותו שאין ב"י הכל אסור אבל אם השומן דבוק באותו שהוא ב"י אותו שהוא ב"י מותר

*) עי' בפמ"ג

פתחי תשובה

ודוקא נתבשלו שיש ג' נ"ט שעיקר הטעם הולך באמצעית המים אבל נגלו אסור ש"ך. ולפ"ז גם בנתבשלו אף הדגים מותרים מ"מ הרוטב אסור דהוי כמו נגלו. סמ"ג וח"ד וכתב עוד הח"ד דהא דנגלו אסור דוקא שצלה דגים בשפוד או בכלי שצלו בו בשר אבל אם צלה דגים בקדרה שבישל בו בשר מותר כיון שטעם בשר נבלע בכלי ע"י בישול חשיב מעיקרא כמו ג' נ"ט. ואם חתך דגים רותחים בסכין שחתך בשר הוי כנגלו דדוחקא ורותח מבשל ע"ש ודין זה בחתך דגים בסכין כתב הכנה"ג בסימן נ"ו בהגהת בית יוסף אות ט' ועיין בתשובת פרי תבואה סי' כ"ב בכנה"ה שחולק עליו וכתב דאין לחוש לו גם הפמ"ג בסי' נ"ו בשפתי דעת אות ג' הניח דין זה בצ"ע ע"ש: (ג) אבל ליתנם בכלי שלהם. עש"ך סק"ה לשון הר"ן שם ועיין בתשובת ר"א בן חיים סימן ס"ח: (ד) אבל אם היה דבר חריף. עיין בתשובת מקום שמואל סימן פ"ט שהאריך הרבה לסתור פסק זה דבתשובת הרשב"א שם לא משמע כדבריו ומדברי האו"ה נ"כ אין ראייה דמה שהצריך ס' נגד כל התבלין אינו מטעם דבד"ח לא אמרינן נ"ט בר נ"ט רק משום דאין כאן רק ב' נ"ט (זה הוי כנגלו שכתבתי לעיל) ולפ"ז בנתבשל דאיכא ג' נ"ט אפילו בדבר חריף מותר ולא כמו שמדמה הרמ"א דין בישול בדברים חריפים לדין תבלין שנדוכו. ומסיק דבדבר חריף גמור אין לזוז מפסק הרמ"א מאחר שכן פשט המנהג אבל במקום שיש להסתפק אי מקרי דבר חריף (כמו בהרש"ט שנחלקו בו הט"ז והש"ך כמ"ש הכנס"ג סימן צ"ו סק"י) וכדומה יש להתיר ע"ש וכן הסכים בתשובת פרי תבואה סי' כ"ב ע"ש. ויש להסתפק הא דחורפא מחליא אם הוא דאורייתא או מדרבנן ונפ"מ להקל בספיקו וראיתי בתשובת כנסת יחזקאל סוף סי' כ"ד כתב דהוא מדרבנן ע"ש ועיין בספר' א"א"ז פנים מאירות ח"א סי' ס"ד שכתב דהוא דאורייתא ע"ש. שוב ראיתי בתשובת שיבת ציון להס"י נ"ב כתב דלא שייך בזה כלל לומר דין דאורייתא או דרבנן דמיך אוכל יטעם וכיון דחז"ל עמדו בזה על הנסיון וידעו

חדושי בית מאיר

(סעיף ג' ש"ך סק"ט) מכיים והיינו לכתחילה כמ"ש הב"ח ודרישה. נ"ב והיינו כרוצה להגעיל כלי של

גליון מהרש"א

בתבלין של תרומה אסור משמע בירקות של תרומה אינן בולע: (סעי' ב' בהגה"ה) וכן אם היה הכלי שנתבשלו כו' נוהגין היתר. עי' סי' צ"ד ס"ה בהג"ה ונוהגין להחמיר לאכול המאכל כמין הכלי שהוא בן יומו (שם) וכ"ז כשהמאכל אינו דבר חריף. ובארש"ם הוי דבר חריף אפילו אינו מחומץ הרבה ס"ז סימן צ"ו סק"ט וע"ש: (שם) אבל אם היה דבר חריף כגון שבשלו. וכן דוחקא דסכין עם דבר חריף אסור בנ"ם בר נ"ם סימן צ"ו ס"ז ס"ק ג': (שם) שבשלו דברים חריפים. לימוני"ש עיין ש"ך סימן צ"ו ס"ק כ'. פלפלין הוי דבר חריף סי' ק"ג ס"ו. ומלח הוי דבר חריף ועיין ש"ך סוף סי' צ"ה ועיין סימן צ"ו ס"ב: (פ"ז ס"ק ג') ויש ללמוד מזה שאין סכנה. וכן במליחה וצליה אין סכנה ת' חוט השני סי' ס"ז ועיין תשו' חינוך ב"י סימן ס"א: (ש"ך ס"ק ה') אינו אלא מן המתמיהין. ובניתו

יד אברהם

ס' לא מהני דמתירא סכנתא מאיסורא. ועי' ת"ס בסי' ס"ט דאם אכלם כפ"ע שרי לאכול אחריהם גבינה מיד אף אם לא היה ס'. (סעיף ב' בהג"ה) וכן אם היה הכלי שנתבשלו בו לפגם נוהגין בו היתר לכתחילה. וזה כוונת כ' ירוחם שהביא הב"י בשם כה"ה וז"ל ואם אינו בן יומו מותר לאכול אותו תבשיל עם גבינה עכ"ל. ובהדי ססיג עליו הב"י שהוא פוסק ממש כהג"ה. וכ"ד הגהת מיימ' הביאו הד"מ בסי' דלעיל גבי ב' כפות שתתכו בקדירה שאסור להשתמש בו לכתחלה. דנ"ט בר נ"ט אסור לכתחלה בבישול כמ"ש הפ"ע בסימן דלעיל ס"ה. וכתב הגהת מיימ' שאם תיבה הכף השני לאחר מע"ל של חתיכה הכלאוגה מותר לכתחילה להשתמש בו ממין האחרון עכ"ל. וכיון שכ"ד כ' ירוחם והגהת מיימ' והאו"ה ודע והג"ם וע"ז אין להסניח על רש"ל שאוסר בזה. גם ראייתו לאסור נגלו בדיעבד אפילו אם כבר נתנו בחלב מדקט עלו ולא נקט נגלו דהוי רבותא טפי והבאיתו הט"ז לא הבנתי דה"ר אלא דלא שרי לכתחילה בחלב כמו עלו וכ"מ בהגהה סי' דלעיל ס"ב ובד"מ שם כת"ש שם: (שם) אבל אם היה דבר חריף כגון שבשלו דברים חריפים בכלי של בשר כו' אם אכלו בחלב אוסר אפי' דיעבד. צ"ל דלאו דוקא בחלב אוסר. דאפילו אם נתנו בכלי של חלב אוסר אפי' דיעבד שהרי אין כאן נ"ט לפגם ולא נ"ט בר נ"ט דהיינו. שהרי דבר חריף מוליא והרי בלוע בו טעם ראשון. ואם נתנו אח"כ בכלי של מין השני ג"כ מוליא ממנו טעם ממש כראשון. והרי נבלע בו בשר וחלב ממש. וצ"ע באשר"י פרק

צבי לצדיק

הש"ך בסי' צ"ח דהיינו דניכר הקליפה וכאן כדבש דלא ניכר ושרי: (סימן צ"ה סעיף ב' בש"ך סק"ח) אבל כו' דהוי דיעבד. וי"ל דלקמן מיירי דלא נפסק הקלוח מש"ה אסור וכאן מיירי כנפסק הקלוח דהא כתבשיל ודאי אין

הגה (ח) יב [טו] ויש (יא) אוסרים אפילו אין שומן דבוק בהן (°) (טור בשם סה"ת וסמ"ג וסמ"ק וש"ד והר"ף ותוס' ומרדכי ור"ן והגמ"יי ופסקי מהרא"י ואו"ה) אלא א"כ אחד מן הכלים אינן בני יומן יג מבליעת כלי ראשון (ט) [טז] ואז כל הכלים מותרים (י) יד [יז] (ה) והמים נוהגין בהן איסור (יב) לכתחילה טו אבל אם שניהם בני יומן והדיח אותן (יג) ביחד בכלי ראשון הכל אסור טז והכי נוהגין ואין לשנות ודוקא שהודחו ביחד ובכלי ראשון (יא) [יח] אבל אם הודחו זה אחר זה (יב) [יט] או בכלי (יד) שני אפילו ביחד הכל שרי (בארוך כלל ל"ד) יז [כ] ואם יח עירה מכלי

שפתי כהן

במים ס' כנגד כו'. ע"ל ס"ק ח': יב ויש אוסרים אפילו אין שומן דבוק בהן. וטעמא דהא כשטעם השני של בשר ושל חלב נכנסים במים מיד נאסרו המים וחוזרים ואוסרים הקערות והיורה ועיין בס"ק ה' ל' הר"ן אבל כשאחד מהן ר"ל הקערות או היורה אינו ב"י כל הכלים מותרים דאותו שהוא ב"י פשיטא דמותר שהרי לא קיבל טעם אלא מכלי שאינו ב"י שהוא כטל"פ ואותו שאינו ב"י נמי מותר דהרי קיבל הטעם מנ"ט בר נ"ט ועדיין הוא היתר מאחר שאינו ב"י: יג מבליעת כלי ראשון. וכתב האו"ה דאין חילוק בין הדיח קערות עם קערות או כפות עם כפות או טעלי"ר עם טעלי"ר ולא אמרינן דמה שתשמישו בכלי שני אינו אוסר עכ"ל ונ"ל דדוקא מן הסתם דחיישינן שמא השתמש בכף או בטעלי"ר בכלי ראשון וכמו שחיישינן בכה"ג לענין הגעלת כלים וצריכין כולם הגעלה בכלי ראשון אבל אם ברי לו שלא נשתמש בכף או בטעלי"ר רק בכלי שני תוך מעל"ע ודאי אינו אוסר בדיעבד והכי נהוג עכ"ל ת"ח שם דין י"ג והב"ח השיג על דברי הרב אלו ע"ש אף כי דבריו נראין מ"מ נראה שגם הוא מסכים שאם ברי לו שלא נשתמש בכף או בטעלי"ר בכלי ראשון או בעירוי מעל"ע אינו אוסר בדיעבד והוא פשוט: יד והמים נוהגין בהן איסור לכתחלה. דהואיל ואינו מאכל אלא מים גרידא הוי כלכתחלה ואסרינן הואיל ובלוע מאיסור פגום כ"כ בת"ח שם די"ד בשם או"ה אבל ודאי מדינא מותר לאכלו עם מין הכלי שהוא בן יומו כגון אם הוא של בשר מותר לאכלן עם בשר וע"ל סי' צ"ד ס"ה וכמ"ש שם: טו אבל אם שניהם בני יומן כו'. הא דאצטריך לכתוב זה אע"ג דכתב כבר ויש אוסרין אא"כ א' מהם אינו בן יומו כו' י"ל דקמ"ל דל"מ אם הדיח קערות של בשר ביורה חולבת עצמה דהכל אסור אלא אפי' הדיח כלי של בשר ושל חלב ביחד בכלי אחד הכל אסור דהמים שבכלי ראשון מפליטים ומבליעים ונעשו נבילה: טז והכי נוהגין. וכ"פ מהרש"ל באו"ש ובספרו פכ"ה סי' ס"ד אבל אם הודחו בזה א"ז הוי ממש כדגים שנתבשלו בקדרה של בשר דלעיל דשרי: יז ואם עירה מכלי ראשון כו' דאין עירוי ככלי א' כו'. ובת"ח שם די"ב משמע להדיא דבין מערה מכלי של בשר מקונח בן יומו על כלי חלב ובין מערה מים שאינן לא של חלב ולא של בשר על כלים של בשר וחלב יחד שאומן דבוק בהן יש להתיר במקום הפסד מרובה או לצורך ושלא בכה"ג יש לאסור הכל וצ"ע שלא כ' כן כאן בהג"ה וע"ל ס"ק ה' וס"ק י"ט: יח עירה כו'. וכתוב בת"ח שם בשם או"ה דאפי' במערה מכלי של איסור על כלי של היתר אין לאסור

רק

טורי זהב

פרק כ"ה שבפירוש כתבו כר"ת: (ח) ויש אוסרין אפילו אין שומן כו'. טעמא מבואר בתוס' דל"ד לדגים שעלו בקערה דשאני הכא שהקערות נוגעות במחבת ונפלט טעם מזה לזה והוה טעם שני באיסו' ועוד דהא כשהטעם הב' של בשר ושל חלב נכנס במים מיד נאסרו המים וחוזרים ואוסרין הקערות והמחבת עכ"ל ובר"ן מבואר הטעם השני של התוס' ביותר דשאני בדגים שעלו בקערה כו' דהכותח לא קיבל טעם כלל מטעם הראשון דהיינו הקערה אלא מהדגים דהוא טעם שני אבל כאן טעם החלב הנפלט לתוך המים מקבל טעם מטעם הבשר ראשון שבקערות דמאן לימא לן שלא יתערבו פליטת הבשר ופליטת החלב בעלמן בלא אמצעית המים עכ"ל ומ"ה אם נתבשל מים או ירקות בקדירה חולבת בת יומא ותחבו בו כף של בשר בן יומא ואין ס' נגד הכף בת יומא אוסרים זה את זה אפילו שניהם מקונחות יפה ואף שזה ממש דין קערות שהודחו ביורה שזכר השלחן ערוך מ"מ כתבתי זה שהוא מצוי ביותר: (ט) ואז כל הכלים מותרים. אותו שהוא בן יומו מותר דהא פגם הוא מקבל ואותו שאינו בן יומו גם כן אינו נאסר מן אותו שהוא בן יומו דנותן טעם בר נותן טעם הוא ועדיין היתר הוא אף אחר שנכנס לתוך זה הכלי מאחר שאינו בן יומא ממילא אין שם איסור עליו ע"כ מותר אפילו לטעם הא' של התוספות דלעיל שנוגעות במחבת כו' ולפי מ"ש רמ"א בסי' צ"ד סעיף ה' לאסור הכלי שאינו בן יומו משום הומרא היה לו לכתוב גם כאן כן דחד טעמא הוא ונראה דדוקא התם ס"ל שיש להחמיר משום מראית עין לפי שמערין המאכל לתוך הכלי שהוא כמין שהוא בן יומו מ"ה יש לאסור הכלי שאינו בן יומו וזה אינו שייך כאן כן נ"ל כוונת רמ"א: (י) והמים נוהגים בהן איסור. דהא בלעי עתה מפגם בשר בחלב ואין שייך דיעבד במים גרידא כמו בתבשיל וקדירה שהוא דבר חשוב והתורה חסה על ממון של ישראל או"ה כלל ל"ד: (יא) אבל אם הודחו זה אחר זה. אפילו בכלי ראשון דזה הוי נ"ט בר נ"ט כיון שלא נתערבו הטעמים: (יב) או בכלי שני כו' הכל שרי. פירוש אפילו אם היו מלוכלכות כמ"ש אח"כ גבי עירוי וכל שכן הוא דהא עירוי חמור מכלי שני לדידן ומהרש"ל בפ' כל הבשר סי' ס"ד חולק על זה וכתב דאם היה שם לכלוך מבשר וחלב אסור אפילו בכלי שני דיש לחוש דהלכלוך יתמחה בתוך המים ויהיו נחשבים כגוף האיסור אכן כיון שהוא קלא כמו חומרא אין המורה צריך לשאול על זה אם היו מלוכלכות עד שיתברר לו ממילא שהיו מלוכלכות אבל בעירוי שמבליע ומפליט עד כדי קליפה ודאי אסור בשיורי מאכל וצריך לשאול אם היה ההדחה ע"י עירוי לפי שמן הסתם רגילין לערות עליהן מכלי ראשון שאלה האם אם לא שידוע שלא היה ע"י עירוי או אין צריך לשאול אם היה שם שיורי מאכל ע"כ דבריו ולע"ד נראה להכריע בזה למעשה דבעירוי יש לאסור שניהם אם היה שם שיורי מאכל משניהם ואם הא' מלוכלך והב' נקי אזי נאסר הנקי אבל בכלי שני אין אוסר שיורי מאכל כיון דקי"ל כלי שני אפי' היד סולדת בו לא מבליע ולא מפליט כמ"ש בת"ח כלל נ"ז. כתוב באו"ה דאין חילוק אם הדיח בכלי ראשון קערות עם קערות או מה שקורין בל"א טעלי"ר לא אמרינן דמה שנשתמש בכלי שני אינו אוסר דכיון שנותנין עליו בשר רותח ע"י עירוי א"כ ע"י עירויות הרבה בלע האיסור בכולו כ"ש הכפות שרגילין להתבן בכלי ראשון אבל אם בודאי לא השתמש

בכלי

באר הגולה

לעיל סעיף א' (°) משום דלא דמי לדגים שעלו בקערה דשאני הכא שהקערות נוגעות

הגהות הט"ז

בקילור היינו כיש ס' בקדרה עם הכף דאל"כ אינו מקרי דבר מועט עי' מ"ש סי' צ"ד סעיף ז' ס"ק י"ג:

יד אפרים

(סימן צ"ה סעיף ג' בהג"ה) **ואם** עירה מכ"ר כו'. כ"ש שהוא תמוה דהא עירוי אינו אוסר יותר מכ"ק ובמקום שא"א לקלפו שרי והיינו אפילו היה שם שומן ומכ"ש בזה שהטעם שבמים אינו רק נ"ט בר נ"ט והביא שם דברי האו"ה בשער ל"ד ודברי הת"ח כלל נ"ז ונ"ח והביא הגהה ש"ד כלל נ"ז מעשה היה כמגנצא כו' דמשמע כהרמ"א ודחה זה דמאן לימא לן דבעירוי מיירי כו' והאריך וכתב לבסוף שהב"י וה"ח לא הביאו הגהת ש"ד זו והעלה הלכה למעשה דבמקום הפסד קצת אין לאסור אם עירו מכלי של חלב ב"י או איפכא מים שהיס"ב אפילו אם הכלי שעירו עליו מלוכלך עכ"ד ונראה שכן הוא ג"כ דעת הש"ך ובחידושי הבאתי טעם הט"ז דחושבין קלות בעירוי כאלו הוא בכלי שמערין מתוו והמנחת יעקב הקשה ע"ז דהא באיסור לא אמרי' ניצוק חיבור לענין דיעבד כמ"ש בכלל כ"ג וכתבתי דבכלי מתכות דאפשר בהגעלה הוי כלכתחילה כדמשמע בש"ך סימן ק"ג ושם כתבתי דאפשר דמאן דס"ל ניצוק מותר מודה בהא דדוקא המאכל דאין לו תקנה הוי דיעבד משא"כ בכלי וכתבוכת מצאה בנימין סי' כ' כתב דאין טעם לחלק בין מאכל לכלי וכן בס"מ סי' זה ס"ק ה' כתב ג"כ ולא ידעתא מאין הרגלים שהמאכל מותר והכלי אסור הלא כל עצמו של איסור זה כמ"ש הט"ז כו' ולפי מ"ש ניחא וכן מבואר בש"ך סי' צ"ד ס"ק ל"ד והארכתי דברי הש"ך שם שכתב שאין להתיר הכלי מטעם שמרדכי דשמנונית פוגם בדבש כו' ואמנם כתבתי שם דלפ"ז היה מקום להתיר בב"ח שאין לו תקנה בהגעלה ובש"ך סי' צ"ד ס"ק ט"ו משמע דאפילו בב"ח בעינן ג' נ"ט ע"ש ובסי' ק"ג בנה"ך וקצרתי כאן ונלע"ד שבכלי חרס חשוב כגון פירצלאי"ן יש להתיר אחר בהיית מעל"ע כיון שיש הפסד קצת וכהאכל דמי אבל בכלי דאפשר בהגעלה יגעיל ומה בכך ועי' בת"י כלל נ"ג לענין כלי שני:

חידושי רע"ק

לכתחלה לאכלו וכבוש כה"ג צ"ע לדינא והיינו אם תיכף כשפינו ממנו הבשר נתנו המים לתוכו אבל אח"כ הוי נ"ט בר נ"ט ונט"פ: (ש"ך סקי"ג) **וכמו** שחיישינן בכה"ג.

אין

ביאור הגר"א

כלל ס"א סימן ז' וע"ל סי' צ"ו ס"ב וס"ג וסי' קכ"ב ס"ו ע"ש (ע"ב): [טו] ויש אוסרים כו'. תוספות שם ד"ה הלכתא. וקערות כו': [טז] ואז כו'. דגם שאינה ב"י מותר דנ"ט בר נ"ט אף לטעם ראשון של תוס' דאין שם איסור עליו כיון שאינו ב"י דלא כתו' שם ועש"ז: [יז] והמים כו'. דלא שייך במים דיעבד והוי כמבשל לכתחלה בקדירה של איסור שאינו ב"י כמ"ש בסוף ע"ז וכן כאן מבלוע בב"ח ועש"ז: [יח] אבל אם הודחו כו'. דלא שייך כאן טעמים של תוס' והוא ממש דין דגים שעלו כו' בכותח: [יט] או בכ"ש. כמש"ל סי' ס"ח: [כ] ואם עירה כו'. כמ"ש שם:

פתחי תשובה

וידעו דבדבר חריף מצוי ליה לנכת ספיקא דהוא דאורייתא ע"ש ועמ"ש ל"ש ק"י כדיני ס"ס אות י"ט שכן דעת הגאון רבינו עקיבא איגר: (ה) והמים נוהגין בהן איסור. עיין בת"ח סוף כלל נ"ח שכתב ויש ללמוד מזה אם תחבו כף של בשר ב"י לקדרה של חלב שאינו ב"י מלא מים או איפכא כו' המים מיהו אסורין וכתב המנ"י ריש כלל נ"ט התוחב כף שאינו ב"י

באר היטב

ושאינו ב"י אסור עכ"ל הש"ך: (יא) אוסרין. דמאן לימא לן שלא יתערבו פליטת הבשר ופליטת החלב בעלמן בלא אמצעית המים הר"ן וכתב הט"ז ומ"ה אם נתבשל מים או ירקות בקדירה חולבת ב"י ותחבו בה כף של בשר ב"י ואין ס' נגד הכף אוסרים זא"ז אפילו שניהם מקונחות יפה וכתב עוד מ"ש רמ"א כל הכלים מותרים הוא מטעם דאותו שהוא ב"י מותר דהא פגם הוא מקבל ואותו שאינו ב"י ג"כ אינו נאסר מאותו שהוא ב"י דנ"ט בר נ"ט הוא אף אחר שנכנס לתוך זה הכלי מאחר שאינו ב"י ממילא אין שם איסור עליו ואף שכתב רמ"א בסי' צ"ד ס"ה לאסור הכלי שאינו ב"י משום חומרא נראה דדוקא התם ס"ל שיש להחמיר משום מראית עין לפי שמערין המאכל לתוך כלי שהוא כמין שהוא ב"י מש"ה יש לאסור הכלי שאינו ב"י וזה לא שייך כאן עכ"ל וכ' הש"ך בשם או"ה דאין חילוק בין הדיח קערות עם קערות או כפות עם כפות או טעלי"ר עם טעלי"ר ולא אמרינן דמה שתשמישו בכ"ש אינו אוסר עכ"ל ונ"ל דדוקא מן הסתם דחיישינן שמא השתמש בכף או בטעלי"ר בכ"ר כמו דחיישינן בכה"ג לענין הגעלת כלים אבל אם ברי לו שלא נשתמש בכף או בטעלי"ר רק בכ"ש תוך מעל"ע ודאי אינו אוסר בדיעבד והכי נהוג (ופר"ח כתב עליו ואין הדין אמת אלא כל שנשתמש בחום שהיס"ב תוך מעל"ע אסור): (יב) לכתחלה. דהואיל ואינו מאכל אלא מים גרידא הוי כלכתחלה ואסרי' הואיל ובלוע מאיסור פגום: (יג) ביחד. כתב הש"ך וקמ"ל דל"מ אם הדיח קערות של בשר ביורה חולבת עצמה דהכל אסור אלא אפי' הדיח כלי בשר וכלי חלב ביחד בכלי א' הכל אסור דהמים שבכ"ר מפליטים ומבליעים ונעשו נבלה: (יד) שני. כ' הט"ז אפילו היו מלוכלכות כמ"ש אח"כ גבי עירוי וכ"ש הוא דעירוי חמור מכ"ש לדידן ומהרש"ל חולק ע"ז וכ' דאם היה שם לכלוך מבשר וחלב אוסר אפי' בכ"ש דיש לחוש דהלכלוך יתמחה בתוך המים ויהיו נחשבים כגוף האיסור אכן כיון שהוא קלא כמו חומרא אין המורה צריך לשאול ע"ז אם היו מלוכלכות עד שיתברר לו ממילא שהיו מלוכלכות אבל בעירוי צריך לשאול אם היה ההדחה על ידי עירוי לפי שמן הסתם רגילין לערות עליהן מכ"ר שאלה האם אם לא שידוע לו שלא היה ע"י עירוי אז אין צריך לשאול אם היה שם שיורי מאכל עכ"ל. ולע"ד נראה להכריע בזה למעשה דבעירוי יש לאסור שניהם אם היו שם שיורי מאכל משניהם ואם האחד מלוכלך והב' נקי אזי נאסר הנקי אבל בכ"ש אין אוסר שיורי מאכל דקי"ל דכ"ש

חידושי בית מאיר

של בשר בקדירה חולבת: (ט"ז ס"ק י"ב) **משיים** כ"ש הכפות שרגילין להתבן בכלי ראשון. נ"ב כאן נ"ל וכתב הת"ח כמו שהעתיק הש"ך ס"ק י"ג ונ"ל וכו':

גליון מהרש"א

עליו כיון דבנפסק הקילות אינו אלא חומרא עי' גליון לקמן ש"ך ס"ק כ' דאינו אלא חומרא בעלמא נלע"ד וודאי להקל דבזה י"ל גם הרמ"א מודה דמ"ש עירה מכלי ראשון כו' סתם עירוי הוא בלא נפסק כדמשמע לעיל סי' ס"ח ס"י ובן אם עבר ובישל בכלי שעירה עליו וודאי שרי וכ"כ בחוות דעת ואולי אם הוא בכלי שבא עליו הקילוח רק מים דיש נ"כ קולא בעבר ובישל במ"ז סי' צ"ב ס"ק כ"ד יש להקל בקילוח נ"ט בר נ"ט גם לכתחלה: (סעיף ג' בהגה"ה) **ויש אוסרין**. ולצורך או הפ"מ עיין ש"ך ס"ק י"ז: (שם) **ואז** כל הכלים מותרים. בתוספות חולין קי"א ב' ד"ה הלכתא בסוף הדבור כ' אותו שהוא בן יומו מותר מזה קשה גם לטעם א' שם דהכלים נוגעים זב"ז ונכנס בלי אמצעית מים ומצאתי במשבצות שהעירה גם בראש יוסף ומ"ש דהתוס' חזרו ואזלו לפ' רש"י דדוקא עלו דוחק מאד ואולי ס"ל דוקא טעם ב' באוכל ועפ"י ס' הר"ן נדרים מטעם מב"ם לא בטיל דמחזק היטב אבל בא"ם בחלישו וי"ל דטעם א' אין כח להחליש כ"א ברבה עליו בס' אבל בטעם ב' נחלש גם בפחות מס' אבל בכלי אין דבר שיחלישו ומ"ש רש"י שם ד"ה נ"ט בר נ"ט כו' אי נמי כו' היינו דה"א גם ס' להיפוך דבכלי שמונת לבדו גם טעם א' נחלש ועיין מ"ש בחדושים שם: (שם) **ואם** עירה מכלי ראשון. עי' ש"ך סק"ה ובגליון ואם יש עוד צד היתר אף דלא קיי"ל חנ"נ בכלים בצירוף מותר הכלי ש"ך ס"ס צ"ד: (ט"ז ס"ק ח') **שהקערות** נוגעות במחבת. עי' סימן ק"ג ט"ז סק"ו: (שם) **ובר"ן** מבואר הטעם השני. בט"ז לעיל סי' צ"ד סק"ז מבואר דקיי"ל כטעם זה השני: (שם) **ותחבו** בו כף של בשר.

יד אברהם

כה"ג: כתב הפמ"י כלל נ"ז דסתם קדירה וקערה יש בתבשיל ס' נגד הלכלוך רק בהדחה לא אמרי' הכי וא"כ בכה"ג אין נפקותא במ"ש דסתם כלים נקיים אלא כשלא נשתמשו בהם בשפע והתב"ש חולק עליו: (סעיף ג' בהג"ה) **ואז** כל הכלים מותרין. תימא לי דלעיל סי' צ"ד ס"ה גבי אם תחב כף ב"י בקדירה שאינו ב"י כתב הג"ה דנוהגין לאסור הכלי שאינו ב"י ואח"כ הש"ס גבי הדחה. וכ"כ התוס' פ' כה"ב (דף קי"א) סד"ה הלכתא דגים כו' וצ"ע. ושוב ראיתי בט"ז שהקשה כן ותירץ דדוקא שם נוהגין לאסור משום מראית העין שהרי צריך לאכול המאכל כמין הכלי שהוא ב"י. ומש"ה אוסרים הכלי שאינו ב"י לגמרי שלא יבוא לאכול המאכל כמינה. ולע"ד הוא דוחק גדול דלגזור הא אטו הא דהיא גופא חומרא לאסור המאכל לאכול כמין הכלי שאב"י שהרי הוא נ"ט בר נ"ט. ונחמיר לאסור ג"כ הכלי מחמת המאכל. ועוד דא"כ הא תינח כשיש מאכל בקדירה אבל אם רק מים גרידא בקדירה הט"ז והש"ך שם לאוסרם לאותם מים. א"כ אמאי אוסרין הכלי שאב"י. שהרי הג"ה איירי שם כשנתבשלו בקדירה ירקות או מים. ושוב מצאתי בס' סמ"ג שהרגיש בזה. ותירצו לא נכונה עיי"ש. ונלע"ד טעם אחר יותר נכון לפי מ"ש הט"ז סימן זה ס"ק ח' דהתיכת כף מצוי ביותר. א"כ אין להלק בזה בין לכתחילה או דיעבד דכשאתה מתירו בשעשה ה"ל כמו שאתה מתירו לעשות לכתחילה כיון דמיד יהיה נעשה עוד. וכמ"ש מהרי"ק בתשובה הביאו בד"מ סי' ע"ו ע"ש כנ"ל. וכ"מ בס"ג ס"ס דכיוה בשם שו"ת הרא"ם ע"ש. וכ"ה בתשו' הרא"ם כלל כ"ב ס"ס ו' ובעא"ח. דכיון

צבי לצדיק

אין רגיל לערות כלי הפסק: (סעיף ג' בט"ז ס"ק ט') **ואז** כל כו'. ולפי מה שכ' רמ"א יש לייטב דשם איירי

ראשון של בשר על כלי חלב (יג) (טו) דינו ככלי ראשון [כא] ואוסר אם היה בן יומו [כב] אבל אם עירה מים רותחים יט שאינן של בשר ולא של חלב על כלים של בשר ושל חלב ביחד ואפילו שומן דבוק בהם הכל שרי ב דאין עירוי ככלי ראשון ממש שיעשה שהכלים שמערה עליהם (טז) יבלעו זה מזה (שם). [כג] ואם נמצא קערה הולכת בין כלי בשר (יד) לא חיישינן שמא (יז) הודחו ביחד בדרך שנאסרים (הגהות ש"ד ואו"ה):

ד כא [כד] **יראה לי** (ו) **שאם נתנו** (יח) **אפר במים חמין שביורה קודם שהניחו הקדירות בתוכה**

טורי זהב

בכלי ראשון תוך מעת לעת אינו אוסר בדיעבד ומו"ח ז"ל הסכים באו"ה: (יג) דינו ככלי ראשון. יש להקשות הא הוה נ"ט בר נ"ט ונראה דכיון שאנו אוסרים לעיל ביש אוסרים שהביא רמ"א סעיף זה מטעם דהוה כטעם בשר וחלב מעורבים יחד והיינו כיון ששני הטעמים מתערבים בכלי א' וא"כ דומה לזה שאנו חושבים קילוח העירוי כאלו הוא בכלי שמערה ממנו וע"כ אוסר את הכלי שהוא מערה עליו כיון שגם הוא בן יומו אבל אם זה הכלי שמערה עליו אינו בן יומו לא נאסר דלא גרע מההיא שכ' בסמוך דהכלי' מותרים אם אחד אינו בן יומו כן נ"ל:

(יד) לא חיישינן שמא הודחו כו'. בא"ה כתוב אפילו אם רגילין בלותו ביה להדיח בכלי ראשון מותרין מכח ספק ספיקא ספק שמא לא

שפתי כהן

רק הכלי שבא קלוח העירוי עליו ע"כ: **יט שאינן של בשר ולא של חלב**. כגון מקדרה חדשה או שלא נשתמש בה רק ירקות וכיוצא בהן או שאינה בן יומו וק"ל: **ב דאין עירוי בכלי א' ממש כו'**. קשה לי דהא משמע מדברי הרב בהג"ה סי' ס"ח ס"י דעירוי מבשל כדי קליפה וכ"כ בת"ח כלל נ"ג ד"ב ונ"ל דס"ל להרב דנהי דמבשל כ"כ שהתרנגולת מפליט ומבליע מ"מ הכלי שהוא קשה אינו בולע דאינו מפליט ומבליע כאחת בכלי שהוא קשה אכן לענין דינא נראה כמ"ש בהגהת ש"ד סי' נ"ז בשם מהר"ש ומביאו בת"ח שם דנאסרו דכיון דקי"ל דעירוי מבשל וכמו שיתבאר בסי' ק"ה ס"ק ד' א"כ חשיב כבישול ממש ומבליע אפילו בכלי והכי מוכח מדברי המרדכי והגה"ה סוף עבודת כוכבים דאפילו למ"ד כלי שני מבליע ומפליט אין סברא לחלק בכלי שכתבו על מ"ש ה"ר חיים כהן דתרנגולים שנמלגו בכלי שני אסורים וזה לשונו ולפי דבריו היו נאסרים כל הכלים שמולגין בהם התרנגולת מחמת הדם שפולטת התרנגולת ונבלע בכלי עכ"ל א"כ כ"ש דלמאי דקי"ל דעירוי מבשל דמבשל אפי' לכלי וכ"כ מהרש"ל בספרו פג"ה ס"ס ס"ד וז"ל היכא שעירו מים רותחים על הקערות צריכים לדקדק ולהגעיל אם היו שם שיורי מאכל לפי שהעירוי מפליט ומבליע כדי קליפה עכ"ל וגם הרב בת"ח שם כ' שלא נהגו להקל בזה ושיש להחמיר במקום שאין הפסד מרובה ואו"ה דהתיר אפילו שומן דבוק בהן היינו משום דאזיל לטעמיה דס"ל דעירוי אינו מבשל ולא מפליט ומבליע אפי' כדי קליפה אלא בולע כדי קליפה קודם שמלגנו וכמבואר בדבריו להדיא אבל למאי דקי"ל דעירוי מבשל כדי קליפה נראה כמו שכתבתי מיהו היכא דהם נקיים ודאי יש להתיר מטעם נותן טעם בר נותן טעם וכדמשמע מדברי מהרש"ל אבל היכא דהוי כלי של איסור דלא שייך ביה נותן טעם בר נותן טעם נראה דאפילו נקי אסור וצריך עיון בזה דאפשר דאפילו מבשל לא מבשל כולי האי שיפליט מן הכלי ויבליע לכלי ולפ"ז גם בכלים של בשר וחלב שאחד מהן נקי והאחד מהן אינו נקי שהנקי אסור ושאינו נקי צ"ע אי נימא כיון דהנקי נ"כ חוזר ואוסר השני כיון שמערה עליו כל פעם או נימא דעירוי לא מבשל כולי האי ויש להחמיר בשניהם במקום שאין הפסד מרובה כי נראה כיון דמבשל חשיב ממש כבישול והכי משמע בהגהת ש"ד הישנים שנדפסו בקושטנדינ"א שנת שו"ב (סי' ל"ג) דאין חילוק ע"ש: **כא יראה לי כו'**. דין זה לא נמצא בשום פוסק ולא שום א' מהאחרונים הזכירוהו גם בב"י לא הזכירו ואדרבה משמע מדברי

באר הגולה

ביורה ונפלט טעם מזה לזה והוה טעם שני באיסור ועוד דהא כשהטעם שני של בשר ושל חלב נכנס במים מיד נאסרו המים וחוזרים ואוסרי'

מטה יהונתן

בר נ"ט מותר דוקא לאכלן בכותח שהוא מדרבנן אבל בחלב שהוא מדאורייתא הי"א דאפי' נ"ט בר נ"ט אסור לכך כתב הרמ"א אפילו בחלב עצמו מותר: (שם סעיף ד') יראה לי שאם נתנו אפר במים חמין כו' דע"י אפר

יד אפרים

(שם בהגה"ה) **אבל** אם עירה מים רותחין. כתב בשו"ת פ"י כת"י שנשאל אם עירו מים רותחין מכלי חולב על בשר רותח מה דינו וכתב דלפע"נ דכדינא דלעיל שעירה על כלי בשר י"ל דהמים לא נאסרו כיון שאין עירוי אוסר רק כ"ק וא"א לקלפה מ"מ בנידון זה היה אסור כיון דהבשר רותח א"כ תתאה גבר ונאסרו המים וחוזרים ונבלע בבשר אלא שיש להקשות אמאי לימא לן שהכלי שמערין ממנה נ"ט בשעת העירוי למים הנשפכים אף לכלי דנימא דשייך בהו הטעם שכתבו הפוסקים בכלים ב"ב שהודחו ביורה חולבת כו' שיוצאים ב' הטעמים בס"א למים כו' ואם כתבו לאסור בעירוי נ"ל שהכלי נ"ט במים הנשפכים בשעת העירוי ואז יוצא הטעם מן הבשר ג"כ והטעמים מתערבים ונאסרו המים וזו אינו לנו והביא ראיה מדברי הנ"א בשם מהר"ח שהביא הב"י ס"ס ס"ח בתרנגולת שנמלגה בקערה חולבת כו' ומפרש דמ"ש אבל אם עירו המים על התרנגולת ר"ל שעירו עליה מכ"ר חולבת ומוכיח מזה דהטעמים יוצאים בבת אחת דאל"כ הוי נ"ט בר נ"ט וס"ל דמים שנאסרו שצריכין ס' נגד הקליפה וא"כ אע"ג דבזה לא קי"ל הכי וסבירא לן דאין המים נאסרים מחמת העירוי כיון שא"א בקליפה מ"מ בעירה על בשר רותח דתתאה גבר ונותן טעם בכולו י"ל דאסור עד דאיכא ס' נגד המים שנשפכו על הבשר דבכולו משערינן דלא ידעינן כמה בלע מכ"ר והוא דבר חדש לומר בעירוי שהטעם יוצא עם המים הוא פוגע בטעם הנפלט מן הבשר ואוסרין זה את זה והמים נאסרין דהא בעירה מכלי של בשר על כלי של חלב לא אמרינן הכי ומ"ש דהתם אין המים נאסרים כיון שאין הפליטה מהכלי שע"י העירוי אוסר רק כ"ק ובמים לא שייך קליפה הנה המעיין בדברי הפוסקים שמתירין לא מהני שמא אתו עלה כמבואר באו"ה שער נ"ד שכתב דטעם יורה שבחלב לא הטיב טעם בדיעבד לא גרע מנתנו בכאלדין כו' ומבואר דמטעם דכיון דהמים הם נ"ט בר נ"ט הם מותרים אפילו עם בשר ולא חשו לפגישת טעמים גבי עירוי וכן מבואר בש"ך ושאר פוסקים וגם מה שמפרש דברי מהר"ח שבמרדכי דר"ל שעירו מכ"ר חולבת מבואר מש"ע סי' ס"ח כפשוטו שהתרנגולת מונחת תחלה במחבת חולבת ועירו מים מכ"ר על התרנגולת לתוך המחבת והגאון ז"ל פירש ג"כ דברי הש"ע ע"ד זה שעירו מכ"ר חולבת ונשא ונתן בשתי דעות שכתב הש"ע בזה ועי' מ"ש בספרי יד אפרים על א"ח סי' תמ"ז בדברי הש"ע אלו ומצאתי בספר הפלאה למשה שפירש גם כן כמ"ש הגאון ז"ל אך לענ"ד הוא דוחק גדול ויגעתי ומצאתי מקור דברי הש"ע בזה לקוחים מספר השב"ן קטן שחיבר תלמיד מהר"ם ז"ל ושם בסימן של"ד איתא ותרנגולת שנמלגה בקערה (חולבת) מותרת אפילו היא ב"י כי כ"ש הוא ואינו מבשל וכתב ע"ז הגהה (והוא הגהת מהרי"ף כמבואר בספר כל בו בהעתקת דינים מהשב"ן) ודוקא כשעירו המים בכלי בתחלה ואחר כך נתנו בו התרנגולת אבל אם נתנו התרנגולת בכלי תחלה ואח"כ עירו המים על התרנגולת אם המים רותחין אוסרין התרנגולת כדי קליפה עכ"ל וגם מ"ש שם בשב"ן ואין להחמיר בתרנגולת כו' הוא ג"כ מהשב"ן שם סי' שמ"ח וגם מ"ש שם מעשה בכתל ונכר כו' הוא גם כן מהשב"ן שם סי' שמ"ח ולפי פשיטות הדברים משמע דמ"ש אבל אם נתנו התרנגולת בכלי תחלה ר"ל אותו כלי דאיירי בה מעיקרא דהיינו הקערה חולבת ומ"ש אם המים רותחין אוסרין התרנגולת ר"ל שמפליטין מהכלי ומבליעין בתרנגולת כ"ק ולא בא לאשמועינן שהמים הם מן הכלי לתרנגולת כ"ק והוא נ"ט שני כיון שהתרנגולת הוא על שולי הקערה ממש והוה נ"ט שני לאיסורא ולפי דברי הגאון צריך לפרש מ"ש אבל אם נתנו התרנגולת בכלי תחלה לא קאי אקערה חולבת דלעיל אלא אכלי דעלמא ואח"כ עירו המים ר"ל מים מכלי חולבת ולפ"ז ליכא דמים רותחין אוסרין ר"ל המים גופייהו בהם נאסרין מחמת פגישת הטעמים של מי העירוי ופליטת התרנגולת יחד ומוכח דינו דהגאון דשייך פגישת הטעמים גם בעירוי אבל לענ"ד הוא דוחק לפרש כן בהגהת מהשב"ן וע"פ שכתב שאף לפי פירושו י"ל דמהר"ם ס"ל נתבשלו ולכן סתיר אוסרין מי העירוי מה שאין כן לדידן דקי"ל נתבשלו מותר ושוב כתב להוכיח דאפילו נגלו ס"ל מוהר"ם דמותר כמבואר בתשובת מהר"מ ב"ב סי' ריי"ג בדבש שנבשלו במחבת כו' דמסיים שם ועוד היה מתירו משום נ"ט בר נ"ט ואף שבמרדכי כתב התשובה בשם ר"י בתשובה לא הזכיר אלא שאלו לרבי ואפשר הוא ותלמידו שסידר התשובה כתב זה ואפשר שבמרדכי ס"ס מ"ם לר"י ואיתא וא"כ לרבי וא"כ כיון דהאבי"ה מתיר נגלו כ"ש נתבשלו וע"כ מאי דאוסר בהסיה דתרנגולת שנמלגה מטעם פגישת הטעמים הוא ע"כ דברי קדשו ובחידושי הגאון דברי המרדכי וב"י ור"ש ומנחת כהן נהך עובדא דדבש כו' ושם כתבתי דהך דתשובת מהר"ם שאלו לרבי קאי על הר"י כמו שהשאלות הכתובים שם סי' ריי"ד רש"ו רס"ו ע"ש דכי והוא הר"י כמבואר בש"ד סי' קס"ב שהשיב ר"י שר"ת הקפיד כו' ואם כן כפי הנראה שהמרדכי לא היה לפניו סיום התשובה שאפילו לנגע היה מתיר מטעם נ"ט בר נ"ט ומזה ראיה להב"י בשיטת הב"י והארכתי בזה ודאתאן לענין דינא נראה לענ"ד בכך דינא שעירו מכלי חולבת נקי על בשר רותח שמקיל במקום הפסד לא הפסיד אבל בלא"ה אין להקל כיון דאפילו בעירה על כלי בשר ב"י יש מחמירין ובאמת יש סתירה בדברי או"ה שער נ"ד מספיק ע"ו לסעיף כ"ג והגאון ז"ל בתשובה לעיל עמד בזה וכתב לייטב מה שכתב בסעיף כ"ג אע"פ שהכלי נאסר אפילו בדיעבד כו' דרך את"ל קאמר שאפילו אם היינו תופסין כריב"א שצריך ס' נגד הקליפה והיה הכלי נאסר ע"ש ויש לעיין הרבה בזה וכאן לקצר אני צריך: (שם ס"ק י"ח) שכה"ט ועי' שו"ת ח"צ ק"א שדעתו לפסוק הלכה למעשה כהש"ע ולכן פסק גם בבורית להתיר יעו"ש שכתב על קושית הש"ך מהתוס' שבקטן ביורות גדולות היכי הוה עביד שהיה אפשר להם להגעיל במים עם אפר ע"ז כתב דז"א דקרא מדין הגעלה אתי עלה ולא דיני פגימה דהוה מגגר סרלוי נגר כו' נפקא ע"ש. ונראה דגם הש"ך מודה דקרא מדין הגעלה מיירי אלא דקשיא ליה על התוס' שבקטן יורות גדולות דע"ז י"ל דגם הם היו בכלל דין הגעלה לפסלים האיסור שכתובו אלא דיגיעות שיחורו המים וישאלו לזה היו מתקנים ע"י אפר ומ"מ גוף פליטת האיסור מועיל לו הגעלה זו בכל הכלים יעו"ש דהגעלה לו דביטלו בהם דבר הפוגם בזה מהיר י"ל דקרא בתקנה דהגעלה מיירי המועיל לרוב הכלים שהיא להם תקנה טובה יותר מלהכניס לכלים טעם פגום שיפגום התבשיל שיבשל בו הישראל אח"כ. וגם ביורות גדולות י"ל שאין הכוונה שישאר כך אלא שאחר כך יחזרו ויגעילו במים לחוד שיפלוט טעם פגום בזה וכמ"ש כמ"י ובכרו"פ לייסב להש"ך מה דקי"ל בא"ח סי' תנ"א דאין להגעיל כמי סבר ע"ש. ומ"מ שפיר קא מותיב הח"צ דהא אפילו מימא דאסור הוא פוגם לכתי לא מתייבבא דלחוש מי ליכא דבר אחר מר כגון ראש ולמה שיפגום במים יעו"ש דמשמע לפי התוספות דלכל הכלים הותרו מדין הגעלה להפליט האיסור ולא מסתבר לפו שהגדולים הוצרכו לענין אחר כגון לפגום אותם או לפגום ע"י קפילא או ע"י בדיקה כמ"ש הרשב"א סי' תי"ג ועי' בבית הלל סי' קל"א ובפר"ח ובפ"מ בש"מ שהסכים בלינו ובמהרח"א איישתמיט לכו דברי הרשב"א והארכתי בספרי ושם ביארתי ג"כ לפי דברי הרמב"ם דס"ל דבכ"מ לא מהני דבר מר הפוגם לזולא אף שלא כדרך הנאתן דלפ"ז היה לנו לאסור אף קדירה שאינה בת יומא. וקושית הטולם מנ"ל למילף מגיעולי מדין לשאר איסורים דלמא הגעלו משום בכ"ח וכאן קצרתי: ועיין בשו"ת כנסת יחזקאל סי' ד"ח לתרץ קושית הש"ך שיש לחוש לעבודת כוכבים ולאפר אין פוגם במים והמים נעשו נבלה ואוסרין ע"ש ועי' במקום שמואל שכתב מתעתי בשם גדול אחד דלאפר עצמו היה אסור כו' והשיב עליו וכפי הנראה כיון לגבל בכ"י ובהאתת שהשמועה שמע וטעם והשיב כדברים למה שלא עלה על לבו ובספרי הארכתי ושם הבאתי מ"ש במשמרת הבית דף קכ"ג שהרמב"ן הקשה למ"ד מב"מ לא בטל דניחוש שמא בישל בכלים מים שנתנסכו לעבודת כוכבים והרשב"א השיב לו שהם מיתיכן מותרים ואנן ניחוש לבישול מים שנתנסכו והארכתי בזה וגם מ"ש דלאפר אינו פוגם במים צ"ע דמנ"ל הא והוא נגד החוש דודאי מים המקבלים טעם מאפר הם פגומים ועי' מ"ש במקום שמואל סי' ע"ד דטעמא דפוגם משום דמאיס ונעשו של אדם קצה בו א"כ אין לחלק בין מים לשאר דברים אך בזאת נראה דגוף טעמם פגום הוא ולא משום מאוס דאפילו אסור נמי שלא יהיה מאוס אין הטעם אוסר וכן מוכח מהש"ך דהמים שקבלו טעם מאפר כשנבלעים בכלי אינם אוסרים אף על גב דאין נבלעים עם האפר ולא שייך מאוס וקצרתי:

ביאור הגר"א

[כא] ואוסר כו'. כטעם השני של תוס': [כב] אבל אם כו' שיעשה כו'. דמיד שנתנו המים על כלי א' הוי כלי שני. שם: [כג] ואם נמצא כו'. דלא מחזקינן איסורא כמ"ש בפ"ק דנדה (ג' ב') דאמרינן השתא הוא דנפל. הגש"ד. ועוד דס"ס הוא כו'. או"ה ועס"ו: [כד] יראה לי כו'. עס"ו וש"ך שחלקו על זה:

חידושי רע"ק

אין זה ראיה דלענין הגעלה אמרינן אף דרוב תשמישו בב"ש מ"מ שמא פ"א נשתמש בכ"א ואפילו לכתחלה אסור אבל הכא דמה ששימש סומך רב ליכא איסור דהוי אב"י והאיסור רק מ' ששימשו תוך מעל"ע י"ל דל"ח כיון דרוב תשמישן בב"ש גם מ"ש הש"ך אבל אם ברי לו שלא נשתמש כו'. נראה לי אף אינו ברי לו רק מה שידוע לו תשמישי' תוך מעל"ע היה בב"ש ויותר מזה א"י ממילא אמרינן דיותר מאלו תשמישי' בב"ש שידוע הוי על השאר כמו סתם כלי אב"י דלא שימש בו תוך מעל"ע ודוק: (ש"ך סק"כ) **דעירוי** לא מבשל כולי האי. יש לפ' אף אם עירוי אינו מבשל להפליט ולהבליע מכלי

באר היטב

אפילו הכי לא מבליע ולא מפליט: (טו) דינו. כ' הט"ז יש להקשות הא הוי נ"ט בר נ"ט ונראה דכיון שאנו אוסרים לעיל ביש אוסרים שהביא רמ"א בסעיף זה מטעם דהוי כטעם בשר וחלב מעורבים יחד והיינו כיון ששני הטעמים מתערבי' בכלי א' וא"כ דומה לזה שאנו חושבים קילוח העירוי כאלו הוא בכלי שמערה ממנו וע"כ אוסר את הכלי שהוא מערה עליו כיון שגם הוא ב"י אבל אם זה הכלי שמערה עליו אינו ב"י לא נאסר דלא גרע מההיא שכתב בסמוך דהכלים מותרים אם א' אינו ב"י: (טז) יבלעו. כ' הש"ך ואע"ג דבסי' ס"ח ס"ו משמע מדברי הר"ב דעירוי מבשל כ"ק צ"ל דנהי דמבשל כ"כ שהתרנגולת מפלים ומבליע מ"מ הכלי שהוא קשה אינו בולע דאינו מפלים ומבליע כא' בכלי שהוא קשה אכן לענין דינא נראה כמ"ש בהגהת ש"ד דנאסרו כיון דקי"ל דעירוי מבשל וכמ"ש בסי' ק"ה א"כ חשיב כבישול ממש ומבליע אפי' בכלי מיהו כ"ז כשהשומן דבוק בהם אבל אם הם נקיים ודאי יש להתיר דהוי נ"ט בר נ"ט אבל היכא דהוי כלי של איסור דלא שייך בי' נ"ט בר נ"ט נראה דאפילו נקי אסור וצ"ע בזה דאפשר דאפי' מבשל לא מבשל כולי האי שיפליט מן הכלי ויבליע לכלי ולפ"ז גם בכלים של בו"ח שא' מהם אינו נקי וא' מהם נקי שהנקי אסור ושאינו נקי צ"ע אי נימא כיון דהנקי נ"כ חוזר ואוסר השני כיון שמערה עליו כל פעם או נימא דעירוי לא מבשל כולי האי ויש להחמיר בשניהם במקום שאין הפסד מרובה: (יז) **הודחו**. באו"ה כתוב אפי' אם רגילין בתוכו ביה להדיח בכ"ר מותרין מכח ס"ס שמא לא הודחו עמהם את"ל הודחו שמא לא היו ב"י: (יח) **אפר**. כ' הש"ך דדין

פתחי תשובה

למים דאסורין היינו בלא הוחמו לשתיה מש"כ בהוחמו לשתיה וצ"ע למעשה ע"ש: (ו) שאם נתנו אפר. עש"ך שהשיג על דין זה. ובתשובת כ"י הארכתי בזה והירלתי קושית המחברים על הש"ך בזה הלא המה המנ"י כלל נ"ח ס"ק כ"ו והכרו"פ סק"ד וח"צ בתשובה סימן ק"א ובתשובת כנסת יחזקאל סי' כ"ח שכולם הקשו על הש"ך ואני ישבתי דברי הש"ך בזה בס"ד על נכון ולבסוף כתבתי דנראה שאין כוונת המחבר דאפר יכול לפגום את האיסור אלא כוונתו דוקא הכא בבשר בחלב מהני אפר לסקלים טעם שלא יחול עליו את"כ שם בב"ח וכמו שמצינו בסי' פ"ז בחלב קיבה קרושה ע"ש בש"ך ס"ק ל"ח ובזה מסולק קושית הש"ך גם קושית הט"ז מאמרי"ל ע"ש. ועיין עוד בשאלת יעב"ץ ח"א סי' קנ"ו ובתשו' מקום שמואל סי' פ"ד ובתשובת צ"צ

גליון מהרש"א

לעיל סימן צ"ד ס"ה בהג"ה: (סעיף ג' בהג"ה) ל"ח שמא הודחו. עיין במ"א סי' צ"ו סק"ב וסי' צ"ש סק"ח

יד אברהם

(שם) **ואם** נמצא קערה הולכת בין כלי בשר לא חיישינן שמא הודחו ביחד בדרך שנאסרים. אפילו רגיל בתוכו ביה להדיח בכלי ראשון מותרים מכח ס"ס. ספק לא הודח עמהם. ואת"ל הודח שמא לא היה בן יומו. או"ה ע"ז נלענ"ד דהכא איירי שלאחר שהוציאו הכלים מהיורה שהודחו בתוכה. נמצאת בה הקערה לבסוף. דיש לחוש שמא היתה גם מקודם שהודחה עם הכלים. דמזמן לזמן מחזקינן איסורא. ומש"ה אין להתיר רק מכח ס"ס הנזכר. ואי ליכא רק חדא ספיקא כגון שודאי ב"י היה יש לאסור הכלים. דשמא כבר היתה ביורה. אבל אם נמצאה הקערה בין הכלים לאחר שהוציאם מן היורה ונתנום למקום אחר. אפילו היה ודאי ב"י שרי דלא מחזקינן איסור ממקום למקום למימר דביורה הודחה עמהם. אלא אמרינן כאן נמצאת וכאן היתה כבר. ולא הודחה עמהם. אלא שאח"כ היה נתערבה בכניסה. וכה"ג אי' בא"ח סי' תמ"ז סעיף י"א וי"ב בהג"ה וכמ"א. וכזה מיושב תמיהת התוי"ט במסכת טהרות ס"ו. וכ"כ כתוס' חדשים. ועי' מ"ש סי' ק"ד. ולחנם נדחקו בזה הספ"ת והפמ"ג וכ"ת בס' תו"ק סי' ק"ד. וכן מצאתי בס' כל"ש שכ' בשם הגהת ש"ד הטעם דאין מחזקינן אי' ממקום למקום וכו' דלטעם זה אפילו הוי ב"י אין לאסור. אך מ"מ החמיר להגעילן במקום שאפשר ובכ"מ להמתין עד מע"ל: אבערא סג"ש בזה דמאי ס"ס הוא דספק השני שמא לא היה ב"י אינו מועיל. דמ"מ מסתמא היה מלוכלך עד שלא היה ס' נגדו עד שיאמר ברי לו שלא היה מלוכלך. כמ"ש הש"ע ס"ב והרא"ם והד"מ בשם או"ה. וכ"כ הש"ך ר"ס זה. וספק הרגיל הוה קרוב לודאי כדמוכח בתוס' ס"ק דפסחים (דף ט') ד"ה ואם ובפ"ק דכתובות דף י"א ד"ה ולכ"א. ועי' סי' פ"ד ועי' ס"ס קכ"ב. שיותר יש לומר שהיה מלוכלך דא"כ אמאי מדיחם. וכמ"ש הש"ך ונ"ל דמ"מ הוא ס"ס ספק לא הודחה עמהם. וספק שלא היה ב"י והכל נ"ט לפגם. ואף דמסתמא היה מלוכלך. שמא בישל בה דבר הפוגם כהוא בעין. וס"ל ג"כ נעל"ש דספק גמור הוא דמהס"ע

אע"פ שהשומן דבוק בהן מותר (טו) דע"י האפר הוא (ז) נותן טעם לפגם:

ה כב ח אין מניחין כלי שיש בו כותח אצל כלי (טז) שיש בו (יט) מלח אבל מותר להניחו אצל כלי שיש בו חומץ:

הגה ודוקא אם הכלים מגולים [כה] ואפי' הכי אם עבר ונתן ביחד מותר ולא חיישינן שמא נפל אל המלח (הגהות ש"ד וארוך):

ו (יז) כג [כו] ט מותר ליתן בתוך (כ) תיבה כד של בשר אצל של חלב:

הגה כד [כז] ויש מחמירין (כא) לכתחילה (הגהות אשיר"י בשם א"ז) וטוב ליזהר לכתחילה במקום שאינו צריך:

ז כה [כח] י מלח הנתון בקערה של בשר מותר ליתנו (כב) בחלב:

הגה (יח) [כט] (ח) והמחמיר גם בזה תבא עליו ברכה כי יש מחמירין לכתחילה (תוס' וסמ"ג ואו"ה):

מדברי הפוסקים דאין שום תקנה להגעיל כלי בן יומו אם לא שיש במים ס' נגד הכלי והכי מוכח נמי ממ"ש התוס' פג"ה (דף ק') סוף ד"ה בשקדם והרא"ש לשם דלפי' ר' אפרים דאמר דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר בחלב ניחא מה שצותה התורה להגעיל כלי מדין ב"י והיאך יכשירו יורה גדולה והלא אין במים ס' כנגדו והמים נאסרים כו' ולפירושו ניחא כי לא נעשו המים כולן נבילה ומעט איסור הנפלט מן היורה חוזר ונבלע בתוכו ומגעילו שנית ואותו מעט איסור בטל בס' במים עכ"ל ואם איתא הלא התורה לא באה ללמוד אלא להגעיל כל חד כדיניה ואי משום שהמים יאסרו הא איכא תקנתא דאפר וצ"ע: **כב** אין מניחין כו'. הטעם דבמלח הכותח הנופל עליו הוי בעין ולא בטיל וחיישינן שמא ימלח בו בשר אבל בחומץ ליכא לאיסורא בעיניה ובטיל בס': **כג** מותר ליתן כו'. דמיזהר זהירי שלא יפול מזה לזה משא"כ בס"ה דלא מסיק אדעתיה שלא יפול מן הכותח במלח ויתן ממנו לתבשיל: **כד** ויש מחמירין לכתחלה. דוקא במגולים כמו בס"ה והכי איתא בסג"א בהדיא: **כה** מלח הנתון כו'. אין הטעם משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהא מלח דבר חריף הוא ומשוי ליה בעין וכמו שכתב הרב בהג"ה ס"ב והמחבר סי' צ"ו ס"ג גבי תבלין אלא הטעם דאין כח למלח להפליט טעם מהכלי כדלקמן סימן ק"ה סי"ג ולפ"ז אפילו בקערה של איסור מותר:

לא הודהו עמהם אח"ל הודהו שמא לא היתה בת יומא: **(טו)** דעל ידי האפר הוא נ"ט לפגם. ולפי זה אין איסור אם נפל בורית שקורין זיי"ף העשוי מחלב לתוך תבשיל שהרי הבורית יש בו אפר כשעושין אותו מחלב *) וצ"ע הוראה זו דלעיל סי' פ"ז כ' רמ"א דהכלי שעושין בו מים לחפיפת הראש כו' ורגילות הוא לערב שם בשר וחלב עכ"ל וכיון דנ"ט לפגם אין שם האיסור בשר בחלב לגמרי ועוד מצאתי בדברי רש"ל פרק כ"ה סימן ל"ד וז"ל ומצאתי בשם מהרי"ל שפעם אחת בא תינוק ואמר שנפל חתיכה של בורית העשוי מחלב לתוך הקדירה ואמר שאין להאמין לתינוק עכ"ל משמע דבודאי נפל אוסר הבורית והא בורית עשויה מאפר עם חלב ונותן טעם לפגם הוא וצ"ע למעשה: **(טז)** שיש בו מלח. דאם יפול שם כותח במלח נראה וניכר ולא בטיל ושמא לא ידע וימלח ממנו בשר אבל כותח הנפל בחומץ ליתא בעיני' ובטל בששים: **(יז)** מותר ליתן בתוך תיבה כו'. דבשר עם חלב זהירי אינשי שלא יפול מזה לזה: **(יח)** והמחמיר גם בזה תע"ב. זה כתב ע"פ התוספות והרא"ש פ' כל הבשר וז"ל ויש ללמוד מכאן דטהור מלוח וטמא תפל שא"צ להגעיל דפוסי גביות העובדי כוכבים כו' ולא נעשה הטעם רותח ע"י מליח ומעשים בכל יום דמלח הנתון בקערה שמתממחין בה בשר לוקחין ממנה לתת לתוך חלב ולא חיישי' שמא בלע מנהקערה והמחמיר תבא עליו ברכה עכ"ל הבין הרב דמה שסיימו התוספות והמחמיר תע"ב קאי גם אמ"ש ומעשים בכל יום כו' *)והוא תמוה מאד דמ"ש ומעשים בכל יום ע"כ מביא מאנשים חשובים לומדים וכי הם בכלל המוציאים עצמם מכלל הברכה אלא ברור דמ"ש המחמיר תע"ב קאי אדפוסי עובדי כוכבים שמולחין בהם חומרות בקצת פוסקים אבל בזה המלח אין שום סברא לאסור אפי' לכתחלה ומה שכתבו התוס' ומעשים בכל יום לא כתבוהו רק לראיה על הקודם וכן מצאתי אח"כ לרש"ל פרק כ"ה סי' פ"א דדין המלח אפי' לכתחלה מותר וכן הביא בת"ח מן אורחות חיים דכלים של עובד כוכבים נקיים מותר ליתן שם תבלין ושאר דברים חריפים שאין מוליא דבר קשה ביבש עכ"ל הבאתיו בסימן ל"ה סעיף ב' וסיים רש"ל ומ"מ משבח אני מנהג אשכנז שיש להם כלים עשויים למלח אחד לבשר ואחד לחלב דלפעמים בתוך הסעודה שידיו מלוכלכות מן הבשר לוקח שם מלח ואחר כך יקח לחלב וכן איפכא עכ"ל:

היורה והמחבת: ח בעיא דרב נחמן ונפשטא שם דף ק"ז ומפרש שם מפני שהמלח הוא עב והוא בעיניה ולא בטיל ושמא ימלח ממנו קדירת בשר משא"כ בחומץ: ט תוס' והרא"ש שם וכ"כ הטור: י שם סוף שם וכתבו הטור בסימן ק"ה:

נקודות הכסף

וכל"ם כזה: (שם ס"ק ט"ו) וצ"ע בהוראה זו דלעיל סי' פ"ז כו'. ועוד מצאתי בדברי רש"ל כו' נק"מ מכל זה דלא קאמר המחבר אלא דהמעט שומן הדבוק על פי הכלי נותן טעם לפגם ע"י האפר משא"כ התם דיש גוף החלב וכה"ג איתא לקמן סי' ק"ג ס"ה די"א דהשומן הדבוק בכלי נפגם במעל"ע ועיין בש"ך סק"ב דצ"ע בהוראה זו מטעם אחר: (שם ס"ק י"ח) *והוא תמוה מאד כו'. לא קשה מידי דמעשים בכל יום כן והוא היתר גמור מ"מ המחמיר תבא עליו ברכה מטעם שכתב בא"ו הארוך דחיישינן שמא אינו נקי והתוס' מביאים ממעשים בכל יום שהוא היתר גמור גם בלאו הכי לא קשה מידי דמ"ש הוטב לדעת בא"ו הארוך שכתב בשם המרדכי די"ש להחמיר לכתחלה ומביאו בת"ח כלל י"ז דין ב' וכלל י"ז דין ז' ע"ש:

מטה יהונתן

הוא נטל"פ. וכתב הש"ך דדין זה לא נמצא בשום פוסק וכו' ואדרבה משמע וכו' וכן מוכח נמי מהתוס' שכתב דלר"א דלא אמרינן חנ"נ רק בבו"ח ניחא מה שצותה התור' להגעיל כלי מדין ע"ס כאורך ולכאורה אין זה קושיא כלל דהא בלא"ה אף דאפר אינו פוגם מ"מ איכא שאר דברים הפוגמים וע"כ צ"ל דהתוס' מקשים הא התורה צותה להגעיל כלי מדין ולא הוזכר דצריך ליתן בו דבר הפוגם ואם כן היאך הגעילו יורה גדולה וכ"מ קצת בש"ת ע"ש. ועי"ל דאיתא במס' עבודת כוכבים דף ל"ח ע"ב אמר רבא הלכתא נטל"פ מותר ושכרא בשיכרא לא ידעינן מ"ט דרב אי משום דקסבר נטל"פ אסור והלכתא דמותר או קסבר רב נטל"פ מותר ושכרא בשיכרא אשכוחי משכח נפי זה קו' התוס' הוא מה מספקא ליה אי קסבר רב נטל"פ מותר או לא הו"ל להוכיח דע"כ ס"ל דמותר דאל"כ הא ס"ל לרב חנ"נ וא"כ יקשה היאך מגעילין היורה גדולה דהא לדידיה לא מהני אפר אם כן מוכח דנטל"פ מותר:

חידושי רע"ק

מכלי לכלי מכל מקום נידון דבתחלה הלכלוך שבכלי חלב בלע מכלי נקי דבשר דעירוי מפלים לאוכל ואח"כ כשמערה שנית מבליע הלכלוך נבילה לכלי ומה"ט יש לדון דבכלי איסור אף בנקייה אף אם נימא דאין עירוי מפלים ומבליע הא מכל מקום בעירוי הראשון נעשו המים נבילה דבלעי מכלי איסור ובעירוי שנייה מבליע המים דנ"נ לכלי ההיתר ואף בהש"ם דל"א בלא נ"נ מ"מ המים עם הבלוע שבתוכן נבלעים בכלי ההיתר ובזה י"ל דבמים דנאסרו ע"י עירוי הם עצמם מותרים כיון דא"א לקלוף והא דכתב הש"ך דהנקי נ"נ וחוזר ואוסר היינו דבלי שפיר נאסר ואוסר כיון דהקליפה ניכר ע' ש"ך לעיל (סימן צ"א סק"ח) אבל מ"ם הראשונה בכלי בשר וכלי חלב וא' אינו נקי דלכלוך גוש נימא דהלכלוך היתר נאסר כדי קליפה ואוסר בעירוי הב' להכלי היתר:

ביאור הגר"א

[כה] ואפ"ה כו'. כנ"ל דלא מחזקינן איסורא. שם: [כו] מותר כו'. כמ"ש בע"ז י"ב א' רבה בר עולא כו': [כז] ויש מחמירין כו'. דשם אקראי בעלמא ודיעבד וכמ"ש הר"ן ולא מחזקינן איסורא וכמ"ש בס"ה: [כח] מלח כו'. דהוי כמו טהור מליח וטמא תפל. תוס' ק"ג א' ד"ה טהור כו': [כט] והמחמיר כו'. תוס' שם:

פתחי תשובה

סי' פ"ז: (ז) נותן טעם לפגם. עבה"ט ס"ק י"ח. ועיין בתשובת נו"ב תניינא חי"ד סימן נ"ז על דבר הבהדאשין שעושין מן הלא"ג של הבורית אם מותר ליתנו לתוך העיסה שיתחמץ העיסה והשיב דאף שהעיד הגאון בעל נ"צ על הבורית שהיא פגומה מאד מ"מ אולי הבורית הוא פגום והלא"ג אפשר שאינו פגום דכל טעם טוב שבחלב נכנס ללא"ג אך יש להתיר דידוע שהבהדא"ש עצמו צריכים ליתנו בתוך בועד והוא נעשה כחרס כולו אם ואין זה חמור מהנהרסין שאסרן מותר וע"ש עוד דאפילו אם היה מלאכת הבהדא"ש כאופן אחר שלא היה נשרף ממש מ"מ בדיעבד לא נאסרה העיסה שהועמד ע"י מלאכה טעמים ע"ש: (ח) והמחמיר גם בזה. עיין בתשובת רדב"ז בחדשות סי' רל"ו דמשמע דדוקא בכלי חרס ראוי להחמיר ולא בשאר כלים:

באר היטב

זה צ"ע כי לא נמצא בשום פוסק ומביא ראיה מהפוסקים שמוכח להיפך ע"ש וכט"ז כ' שלפי דין זה אין איסור אם נפל בורית שקורין זיי"ף העשוי מחלב לתוך התבשיל שהרי הבורית יש בה אפר כשעושין אותה מחלב וצ"ע דהא בסי' פ"ז כ' רמ"א דהכלי שעושין בו מים לחפיפת הראש רגילות הוא לערב שם בשר בחלב עכ"ל וכיון דנטל"פ אין שם איסור בו"ח לגמרי ועוד מצאתי בדברי רש"ל וז"ל ומצאתי בדברי מהרי"ל שפעם א' בא תינוק ואמר שנפל חתיכה של בורית העשוי מחלב לתוך הקדרה ואמר שאין להאמין לתינוק משמע דבודאי נפל אוסר הבורית והא נטל"פ הוא וצ"ע למעשה (ובנה"כ כתב דיש לחלק דהכא לא קאמר אלא דמעט שומן הדבוק ע"פ הכלי נטל"פ ע"י האפר משא"כ בגוף החלב ע"ש): (יט) מלח. הטעם דבמלח הכותח הנופל עליו הוי בעין ולא בטיל וחיישינן שמא ימלח בו בשר אבל בחומץ ליתא לאיסורא בעיניה ובטיל בס': (כ) תיבה. דמיזהר זהירי שלא יפול מזה לזה משא"כ בס"ה דלא מסיק אדעתיה שלא יפול מן הכותח למלח: (כא) לכתחלה. היינו דוקא במגולים כמו בס"ה: (כב) בחלב. הטעם איתא בש"ך דאין כח למלח להפליט טעם מכלי ולפ"ז אפי' בקערה של איסור מותר וכ' רש"ל ומ"מ משבח אני מנהג אשכנז שיש להם כלים עשויים למלח א' לבשר וא' לחלב דלפעמים בתוך הסעודה שידיו מלוכלכות מן הבשר ולוקח שם מלח ואח"כ יקח לחלב וכן איפכא עכ"ל:

יד אפרים

ועיין בשו"ת דבר שמואל סי' ס"ה כתוב בכף שמשתמשו בה בקדרה של טריפה ושוב פיחמוה ביורה של מים חמין באפר ותוך מעל"ע תחבוה לתבשיל בשר ואין ס' כנגדו שיש לאסור די"ל הנו דלא לגוסיף על דין הש"ע די"ל דשם פגם המים קודם שבלעו האיסור דממשות האפר נתערב עם ממשות השומן הפוגמין והמים נפגמים מחמתן ואינן אוסרים עוד כשבלעתן אך אחר שנאסרו הכלים בבליעת איסור הגמור לגבו אפשר שאין כח טעם פליטת האפר במים כדי ליכנוס לתוך הכלים לפגום טעמם הראשון לשבח ועוד דקי"ל לענין קנה ספיקות איסור הכלים דמוקמינן להו אחזקייהו כדאיתא ביו"ד סי' ק"ז לכן קודם שיתברר איסור הכלי תלינן מספיקא לומר שהמים שבלעו הם פגומים מטעם האפר לאוקמי הכלים בחזקתן של היתר אבל אחר שנאסרו ודאי בבליעת האיסור ובפרט בשכות דאורייתא אין לתיזל בתר אומדנות טעם פגם האפר להוציא אותם מחזקת איסור ולהכשירן עכ"ל ושם דברי טעם ולפ"ז יש לחלק אם מחמת הרתיחה נזחל ע"ג כירה של האפר שיש מתירין כמ"ש לקמן בין אם נזחל מקדירה של איסור תחת קדירת היתר שבזה י"ל שאין האפר מועיל לפגום טעם האיסור ובין אם נזחל מבשר לחלב או איפכא שנפגם מרס שבא לכלל איסור וראיתי בשו"ת דברי מנחם סי' י"א הביא דברי הדבר שמואל בחילוק הראשון וכתב דלפ"ז בכף של חלב שבא במים חמין עם אפר ושוב נתחב לבשר יש להתיר דכיון שהכלי נפגם שוב אין לו כח לאסור הבשר ע"ש וע"ש שכתב דלפ"ז לא קשה קושית הש"ך דהכלים נאסרו בהיותם ביד שמדיחים תו לא מהני אפר הבא אחר כן לפגום טעם ראשון שהיה לשבח ע"ש ובמחכ"ת הוא שגיאה דאטו הניחא היתר הכלים משום שקבלו טעם מאפר ונפגם טעמם היתר הכלים הוא לפי שפלטו איסור שבהם ע"י ההגעלה אלא שנאמר שחוזרים ונאסרים ע"י המים שנבלעים בהם ובאמת המים לא נאסרו כלל כיון שהכשר טעמם פגום מחמת האפר ואין כח בפליטת האיסור לאסור המים ומכ"ש שאין בהם כח לאסור הכלים שהכשר הוכשרו מאחר שפלטו האיסור שבהם על ידי ההגעלה אך טעם הב' של הדבר שמואל צ"ע לענ"ד שגם בכף של איסור שנתחב מאפר אחר כן בחמין שהוא מאפר הורע כח של איסור והוא אינו יכול לאסור התבשיל שעומד בחזקת היתר מ"מ י"ל דדוקא במקום דלא איתחזיק איסורא כלל מעיקרא מה שאין כן בזה שעכ"פ נתחב בתבשיל זה כף שהיה ודאי של איסור ופלט בתוכו פליטתו של איסור אלא שאתה בא לספק עליו שמא אחר שנאסר חזר והתיר על ידי שנשתה ונתעב טעמו בחמין עם אפר אין ספק זה מועיל מידי ודאי של איסור שבודאי היה במקום זה ועיין בחידושי אח"ז מוהר"מ מלובלין ז"ל בריש נדה וקצרתי:

יד אברהם

דמס"ע סתם כלים אינן ב"י. כמ"ש הפוסקים והט"ז סי' קכ"ב ס"ו. ועוד יש לומר שמא נתן בכלי אסר דפוגם כשהוא בעין כמ"ש הש"ע סעיף ד'. ושוב ראיתי שהמ"י סוף כלל נ"ח הרגיש בזה. וכתב שאו"ס איירי שידוע שהיה נקי. ולסמ"ע ה"ה בסתמא הוי ס"ס ובכה"ג גם ספק הרגיל נחשב לספק כמ"ש המ"י כלל נ"ט ומש"ה תמכו לס' ג"כ שמא אכ"י ודו"ק. וכ"כ הוא עצמו בסלת למנחה כלל ס"ו דנאינו ב"י הרי דמספקא היה ס' וע"כ ר"ל כמ"ש ודו"ק. וצ"ע דבסי' קכ"ב ס"י כתב המחבר דאם שלא הישראל כלי עם מאכל אצל עובד כוכבים. אם לא ניכר המאכל שאלת אסור דחיישינן שמא הודח בתוך כלי איסור. ותימה דהוא סותר למ"ש הנ"ס כאן. דמי גרע פהם שיהיה נמלאת עם כלי איסור דלהנ"ס כאן אין לאסור דהוי ס"ס ספק שלא הודחה כלל. ואם"ע הודח בתוך כלי איסור שמא מישל גם העובד כוכבים דבר הפוגם כעין. או שמא נתן גם העובד כוכבים אפר כשהדיח. והנ"ס לא הניח שם כלום. מיהו בת"ח סוף כלל נ"ט מבואר דהתם הטיל ודאי הודח עם כלי איסור:

גליון מהרש"א

סק"ה: (ט"ז ס"ק ט"ו) **דלעיל** סי' פ"ז כתב רמ"א. סעיף ו' וע"ש בגליון: (שם) **שאין להאמין** לתינוק. בת' צ"צ סי' צ"א ד"ה ומה דקשיא כ' דמש"ה השיב דאין להאמין כדי גם שאלה שיורה בה חכם לא יחשב ואי"צ לבדול ממנו גם משום ולא בא בפי בשר פיגול. עיין ש"ך סימן קכ"ז ס"ק ל"א ובגליון: (ש"ך ס"ק כ') **וכמו** שיתבאר בסימן ק"ה סק"ד. ואף בנפסק הקילוח מבליע כדי קליפה שם סימן ק"ה סק"ה ועיין סי' ס"ה ס"י ועיין במשבצות סי' ק"ה סק"ח דלחומרא בעלמא דרבנן גם בנפסק הקילוח: (שם ס"ק כ"ח) **הא** איכא תקנתא באפר וצ"ע. עיין לעיל סימן פ"ז ס"ו בהגהת דעושים אותה מאפר כו' ובת' ח"צ סי' ק"א העלה להתיר בזה גם בבורית והסכים לת' צ"צ ובמשבצות אות ט"ז דאיסור בעין כגון חלב שנב ע"י אפר לקדירה של בשר המתיר בה"כ לצורך שבת אין לגעור בו ודין המחבר בבלוע וכן טעם שומן הדבוק נפגם ע"י אפר ובבאר היטב בשם ת' בי"ר הביא ס' התוכה דבעין פוגם אבל בלוע אין אפר פוגם אותה ובת' כני"ח סימן כ"ח דאין לזוז מדין הש"ע ויישב קושיית הש"ך ובת' דבר שמואל אבוהב סימן פ"ח דאפשר ע"כ ל"א מהרי"ק אלא כשנבלע השומן עם האפר אבל בבא בלע האפר אח"כ אינו פוגם ותו דבבא האפר מיד אוקי הכלי בחזקת היתר א"נ הוי ספק אם אפר פוגם משא"כ בבא אח"כ אוקי הכלי בחזקת איסור: (ש"ע סעיף ז') **מלח** הנתון. וה"ה צנון וקריי"ן ושאר דברים חריפים כיון דאין דוחקא דסכינא ט"ז סימן צ"ו סק"ב. שמן זית הוה דבר חריף פסקי תוספות ע"ז פ' א"מ ע"ד ועי' ת' שבו"י ח"ג סי' נ"ו: (ש"ך ס"ק כ"ה) **דאין** כח למלח. עיין גליון סימן ס"ם סוף הגה"ה סעיף כ':

צבי לצדיק

איירי בדרך בישול די"א בבישול אסור נ"ט בר נ"ט מש"ה מחמירין מכאן לא איירי בנתבשל רק שהכשר הפלוג מן הלא והודחו בו דהוי כעין: (סעיף ד' בט"ז ס"ק ט"ז) דע"י כו' דלעיל סימן פ"ז. וי"ע כיון דעושין כן תמיד הוי לכתחלה וכאן דיעבד דנטל"פ לכתחלה אסור ובעיקר הדין סי' נ"ב להחמיר בזוי"ף מפני שנעשין נף ממנו למעלה וניכר לפעמים משא"כ בסדרה והש"ך אוסר גם בסדרה:

צו דין מאכל חריף שנתחך בסכין של בשר.

ובו ה' סעיפים:

א* צנון[א] או א (א) סילקא שחתכם(א) בסכין *) ב של בשר [ב] ב בן יומו ג או שאינו מקונח אסור לאכלם בחלב ד עד שיטול ממקום החתך [ג], כדי נטילת מקום שהוא כעובי אצבע (ב) ה [ד] או (ב) שיטעמנו ולא יהא בו טעם בשר שאז מותר בהדחה (ג) [ה] (א) י ויש אומרים ו דהוא הדין לאינו בן יומו והוא (ג) מקונח. ואם לא נטל מהם כדי

טורי זהב

צו (א) בסכין של בשר בן יומו. זהו כסברת מהר"ש בטור דלא מקרי דבר חריף אלא קורט של חלתית דמנקב בני מעים של בהמה כשאוכל אותה וע"כ נותן טעם לשבח אפי' אינו בן יומו אבל שאר דברים חריפים אין דינם כן ע"כ כתב כאן שאינו אוסר אלא בן יומו או שהוא אינו מקונח ואז אוסר מפני השמנונית שעליו ע"כ צריך נטילת מקום ואין להקשו' ממ"ש בסוף סי' ל"ד סעיף ז' בבשר רותח שחתך בסכין הולכת דדי בקליפה משום שומן שעל הסכין כשאינו בן יומא דהתם גבי הקליפה אינו הכרח כ"כ דהא יש ס' *) על כל פנים נגדו והוא רותח ומוליך הטעם בכולו משא"כ כאן דאין מתפשט כלל יותר מכדי נטילה ומו"ח ז"ל הקשה מבשר רותח דאמאי א"צ שם ס' כלל אלא קליפה ואני כבר כתבתי שם לפע"ד דצריך גם שם ששים והוא פשוט: **(ב)** או שיטעמנו כו'. כתוב בת"ח כלל ס"א דאין אנו בקיאין עכשיו בטעימה זו: **(ג)** וי"א דה"ה כו'. זהו דעת ספר התרומה בטור דלנון וכל דבר חריף דמי לקורט של חלתית ואוסר אפילו אינו בן יומו ואינו דומה לדגים שעלו בקערה דמותר מכח נ"ט בר נ"ט דשאני הכא בסכין שפעמים שהשמנונית נקרש עליו ואינו ניכר והוה נ"ט בר נ"ט מן הממש ועוד משום חורפיה דלנון ואגב דוחקיה דסכינא פלט טפי מדגים הרותחין כ"פ רש"י מזה נ"ל בתמכא שקורין קריי"ן שנמלל תוך קערה הולכת נקייה שמותר לאכול אותו הקריי"ן עם בשר כי אין כאן דוחקא דסכינא ולא שמנונית

שפתי כהן

צו א סילקא. הוא תרדין: **ב** של בשר בן יומו. אע"פ שהוא מקונח ונקי בודאי דאגב חורפיה דלנון וסילקא ודוחקא דסכינא פלט סכין גוף הטעם שבו והוי כמו איסור בעין הלכך ל"ד לשאר נ"ט בר נ"ט דלעיל סי' צ"ה דמותר: **ג** או שאינו בן יומו. ואינו מקונח דהשתא השמנונית קרוש על פניו ועי"ל ס"ק כ"ז: **ד** עד שיטול כו'. דדבר האוסר מחמת חריפות אינו אוסר יותר מכדי נטילה: **ה** או שיטעמנו כו'. הא דטעימה מהני מבואר בש"ס ובאשיר"י וטור ורשב"א מיהו הוכחתי בספרי מן הש"ס דלכתחלה אסור לאכלו בכותח ע"י טעימה וכתבתי שם שכן משמע דעת הרמב"ם והסמ"ג וסמ"ק ומרדכי ושאר מחברים שלא הזכירו היתירא דטעימה וכ"פ מהרש"ל בספרו פכ"ה סימן ס"א והרב בת"ח ריש כלל ס"א דלא כדמשמע מדברי הרא"ש וטור והרשב"א והמחבר דאפילו לכתחלה מותר מיהו ודאי אי טעמו דלית ביה טעם וביטלו בדיעבד בחלב מותר כיון דבודאי אין טעם בקדרה זו כדאיתא בהדיא בש"ס ופוסקים והוא פשוט וכן משמע במהרש"ל וה"ה שם והיינו דלא הגיה הרב כאן כלום אמ"ש המחבר או יטעמנו כו' כדהגי' בריש סי' צ"ב ול"א משום דמ"מ לענין דיעבד מהני טעימה דודקא אטעימת עובד כוכבים לא נהגינן לסמוך אפי' דיעבד משא"כ אטעימת ישראל וכמ"ש לקמן סימן צ"ח ס"ק ה' (והא דלא הגיה דלכתחלה אין לסמוך אטעימה היינו משום שהוא בכלל מ"ש דאם חתכו בסכין של בשר אסור כולו בחלב כו' דלישנא דאסור כולו משמע דלית ליה תקנתא) דלא כהט"ז שהשמיט לגמרי הא דטעימה מהני משמע דס"ל דאפי' דיעבד לא סמכינן אטעימת ישראל וכמ"ש לקמן סימן צ"ח וליתא ועמ"ש שם: **ו** דה"ה לאינו בן יומו והוא מקונח. הטעם דחורפיה דלנון מחליא ליה ומשוי ליה לשבח כמו קורט של חלתית לקמן סימן קי"ד ס"י וכן דעת כל האחרונים וכן נוהגין ומשמע דאין חילוק בין בן יומו לאינו בן יומו ונהגינן להחמיר בכל מילי כמו בן יומו ודלא כמ"ש בס' אפי רברבי דף ס"ב ע"ב דבאינו בן יומו יש להקל בכדי נטילה מיהו ודאי בשאר דברים שאינם חריפים דין סכין כשאר כלים שאם אינו בן יומו והוא

באר הגולה

א מימרא דחזקיה משמיה דאביי חולין דף קי"א: ב שם בפי' רש"י ואע"ג דקי"ל דנ"ט בר נ"ט מותר משום חורפיה בלא ספי מדגים הרותחים ואגב דוחקא דסכינא פלט סכינא ונבלע בנון: ג סה"ת והרשב"א בשם הראב"ד וסמ"ג וסה"ת: ד הרא"ש שם הניחו בצריך עיון וכ"כ הטור בשם

הגהות הט"ז

(סימן צ"ו סעיף א') עכ"פ נגדו. כמ"ש שם:

פרי חדש

(סימן צ"ו בש"ע סעיף א') של בשר בן יומו כו'. קצת מהמפרשי' סוברין דמשום חורפי' דלנון ודוחק' דסכינא מפליט הסכין גוף האיסור ובלע ספי מדגים מרותחים וזה נרא' כדעת המחבר מש"כ כאן וגם ממ"ש לקמן בדין חבלין וכדלקמן בס"ק פ"ו ע"ש ואין זה סתור לדידן דקי"ל כפסק המחבר לעיל דאפילו דגים שנתבשלו מותר לאכלן בכותח וכיון שהבישול אינו מפליט אלא טעם ומקרי נ"ט בר נ"ט דהיתירא כ"ש חורפא וכ"כ בתוס' ובהג"א דנתבשלו לא גרע מלנון. ופשוט הוא לאוס הכאות ועוד קשה דגבי קישות אמאי צריך לבי פיסקי כיון שאין שם חורפא אלא דוחקא דסכינא להודים אינו כלום וכמ"ש התוס' והרשב"א בפ"ק דחולין דף ח' ודקדקו כן מן הסוגיא ע"ש ולכן העיקר דטעמא משו' דהתם הסכין שמנונית קרוש על פניו וה"ל טעם ראשון הבא מן ממש ולפ"ז אם הוא מקונח יפה שאין כאן שמנונית על פניו הלנון מותר משום דס"ל נ"ט בר נ"ט דהיתירא וזה דעת רוב הפוסקים ועיקר ועי' מ"ש בסי' צ"ד ס"ק כ"ה:

מטה יהונתן

(סימן צ"ו בש"ע סעיף א') צנון כו' וי"א דה"ה לאינו ב"י כו'. והיינו משום חורפא דלנון משווי לי' לשבח והק' הרשב"א בתשובה סי' תנ"ו לפ"ז איך יליף הגמרא במס' עבודת כוכבים דף ס"ו ע"ב דנטל"פ אסור מגיעולי מדין דא"א דלא פגמה פורתא דלמא מש"ה צותה התורה להגעיל כדי שיכול הישראל להשתמש בו דבר חריף שהוא משווי' ליה לשבח ותי' אמ"ו כנ"י דלפ"ז מאי דקי"ל דכלי שבלע דהיתי' דהתירא בלע סגי בהגעלה אף בכלי הצריך לינון וכמש"כ לעיל בסי' צ"ג בשם הרשב"א אם כן מוכח שפיר

יד אפרים

גם מש"ל בנזל מחלב לבשר או איפכא יש להתיר גם לדעת הדבר שמואל וכ"כ בדברי מנחם לענין כף של בשר לחלב או איפכא לא נתחוור כל הצורך לפי מה שמדייק הדב"ש מלשון הש"ע נראה שר"ל דודקא התם שהשומן הדבוק פולט טעמו במים וטרם מגיע להתערב עם מאכל הדבוק מחלב כדרך כלומר פוגע בטעם האסר ונפגם ממנו וכן טעם המאכל מפליטת חלב ואין טעמים הפגומים אוסרים זא"ז וזה דוקא בפליטת טעם אבל הטעם הנבלע ועומד במקומו כגון כף שבלע איסור מושבח אין מה שנכנס מטעם האסר כדאי לבטלו דמה שעומד במקומו טעמו מוחזק ביותר וכענין תתאה גבר ולפ"ז אין לחלק בין כף של איסור לכף של בשר ומכ"ש בנזל דאף מבשר לחלב או איפכא טעם החלב אינו מקבל פגם מהאסר וכן רוטב של בשר מה שאין כן הטעם הבא מחמת שומן מעט הדבוק וכה"ג מחלק בנס"כ בין דין הש"ע בקערות לדין בורית כמ"ש לקמן וא"כ אפשר דלהדב"ש דמחמיר בכף פגימה ה"ה בכף בשר וכן בנזל ומ"מ כיון דבלא"ה הרבה מקילין אף בטיפה אין להחמיר כב"ח כס"ג בפרט במקום הפסד או לצורך כנלע"ד והנה לענין נוזל על גב כירה דין האסר כתב במנחת יעקב להסתפק שמא אינו נפגם בטעם קלה ועיין בפ"ת שלבד שהמ"י כלל כ"ו התיר בפשיטות ובספרי כתבתי דטעם קלה היינו כדרך שנוזל על הכירה מעל"ע אבל אם נשאהם קצת מודה דפוגם דהא בהדיא קערות מיירי גם כן במים שהיס"ב ואם כן תיכף כתחיל הפליטה טרם שהם הרבה ודוחק לומר שבכל שהם בתוכו טרם שנתן לתוכו הקערות וגם לא מסתבר לחלק בין כ"ד לכ"ש וע"כ דהשם מעט במים שהיד ס"ב פוגמו וגם כתבתי שנ"ט מעובדא דמהר"מ שהרוטב נשפך על גבי קרקע ועיין במ"י כלל כ"ו דדוקא קרקע לחה דאי פגמה לחה אינה אוסרת מידי דהוי אשפי קדירות וקשה ת"ל דנפגם מטעם האפר דודאי אין לחלק בין עפר לאסר והקדרות שהם עפר נצרפין בכבשן ומתקשים עד שאין מפליטים שום טעם מה שאין כן עפר הארץ ואין טעם להפריש בין טעם אסר לעפר וגם הקשתי מהא דסימן צ"ז בתנור שטחו באליה מסיקו עד שיתלבן דל"ל עד שיתלבן כיון שנשרפו כפנים ונעשו אפר פוגם הטעם הבלוע בתנור ושוב אינו אוסר ודוחק לומר דלכתחלה צריך ליבון דעפ"י לכתחלה אסור גם ל"ש ספרי הרבה פעמים צולין בשר ביבש וכבר או תרדום בכמן חם ואין מרגישין טעם פגום מפגם האסר וצריך לחלק דביבש אינו מפליט כלל רק בלח כשמתערב בדבר לח נותן בתוכו טעם לפגם וקצת הוא מורגש בחוש ונ"ע: ולענין בורית שנפל לתבשיל כבר האריכו בתשובות וכנס"כ משמע קצת שדעתו להחמיר אף דבורית שלנו שנראה שהיא פגומה הרבה עד שנפסלה מאכילת כלב נראה דגם הש"ך מודה להתיר ובספרי כתבתי בזה כדברי הח"צ והמקום שמוחל סי' ע"ד והנ"ל סי' נ"א וקראתי כאן: וכתב בנ"ב סימן נ"ו בענין הכלאפין שטוחין מלוג של בורית וטהנין אותו לתוך העיסה ועל ידו מתחמץ יש להתיר שאף שי"ל דאע"ג דהבורית פגומה הלוג אינה פגום מ"מ מותר כיון שניתן בתנור בוער והוא עצמו נעשה כולו אש וא"כ הוא אפר ממש וכן נקרא בהדא"ש ולא יהא זה חמיר מהנשרפין דאפרן מותר וגם בלא"ה הוא שיעור מועט שנותנין בעיסה ובטל בס' וטעם לבדו אינו דבר המעמיד וגם שאין מעמידין כח האסר ולא החלב אלא שבזה כתב דלערב בידים לכתחלה אסור אף מכוון לבטל ולענין שיהיה מותר למכור לעובד כוכבים אף אם לא היו עושין בתנור בוער היה מותר כיון שאין מכוין לבטל ובספק אם ימכרנו לישראל וליתן מאכל אין לאסור אף בנא"ם שדי כיון שנפגם אסר וכמ"ש ע"ש; וכתב בנ"ב סי' ל"ד קדרות של חרס שדרכם שם לאסר בלא בהם סדק שנוהגים לאומנים לתקן בחוטי ברזל ונסוח כאיזה טיחת סיד במקום הסדק שלא יפלוט ועכשיו נודע כבירור שאומן אחר עושה טיחה זו בגבינה חריפה לתוך ועליה סיד והשואל נסתפק אולי הסיד פוגם הגבינה וגם אין לדמות לסי' קי"ד כיון שידוע שאחד הוא בעיר שאינו מערב יין מותר ליקח מכולן כו' דהתם הוא איסור דרבנן אבל באיסור דאורייתא לא והגאון ז"ל השיב דגם כאן לא הוי איסור דאורייתא שהקדרה דרכה להשתמש בה בשפע והגבינה שבסדק מועט ואפילו לדעת הרא"ש דאוסר היינו משום שישתמש בה מעט לא חמירא מאיסור דרבנן דסמכינן שלא שמו גבינה וגם לא ישתמשו עד אחר מעת לעת אחר שתיקון אף דלא קי"ל כמ"ד שפגימת האיסור עכ"פ בכלי גם כן נפגם עיין בש"ך סי' ק"ג ס"ק ט"ז מ"מ סניף הוא להקל בספק ע"ש: כתב בשו"ת ח"צ סי' ק"א להלכה למעשה לפסוק כהש"ע דהכלים שהודחו במים ואפר מותרין מכח טעם לפגם וגם בורית שקורין זייף אינו אוסר כלל וכדברי הנ"ל וכתב לדחות קושית הש"ך מהגעלת כלי מדין ע"ש ועיין שו"ת כנ"י סי' כ"ח:

ביאור הגר"א

צו [א] או סילקא. שם קי"ב א': **[ב]** בן יומו או כו'. והוא כשני הטעמים של רש"י שם ד"ה קישות. ואע"ג דנתבשלו מותר לדעת הש"ע ר"ס צ"ה וא"א לומר כטעם השני שברש"י כמ"ש תוס' ד"ה הלכתא ס"ל דחורפיה פלט גוף הטעם. ע"ש: (ליקוט) בן יומו או כו'. סהאי הילכתא כנ"ל (בסי' צ"ה ס"ק י"ד) דמותר אלא דלא אמרינן כי אם בחלתית וסתם סכיניהם מקונחים כמ"ש והרשב"א דלכן הוצרך לומר בחלתית ואע"ג דאמר מר כו' דאומן מקנח כליו וכמ"ש בסי' קכ"ב (ס"ק ז') ע"ש (ע"כ): **[ג]** כדי כו'. וא"א לומר כדי קליפה מש"ש אבל קישות גריר לבי פסקיה וכאן אמר סתם אסור ובין גרירה לקליפה הפרש כ"ש וער"ן ות"ה: **[ד]** או שיטעמנו כו'. גמ' שם האי אפשר כו': **[ה]** וי"א כו'. כמו קורט של חלתית בע"ז ל"ט א' וע"כ בסכין מקונח מיירי מדאמר ואע"ג דאמר מר כו'. וסברא ראשונה ס"ל דל"ד לקורט ש"ח דחריף מאד דלהכי לא תני בכתני' שם אלא קורט ש"ח ובפ"ג דחולין (נ"ח ב') הלעיטה חלתית כו' דמנקבה למעיינה משא"כ בצנון ושאר דברים החריפים. הר"ם ורא"ש בפ"ב דע"ז שם, ובהג"ה סי' צ"ה ס"ב סתם כסברא האחרונה: (ליקוט) וי"א כו'. דס"ל כתי' המרדכי כמ"ש

חידושי רע"ק

(סי' צ"ו סעיף א') **כדי** נטילת מקום כו' או שיטעמנו. נ"ל פשוט דהטעימה צריך להיות ר"מ אם חתך הצנון לשנים דממילא הסכין כדרך חתיכתו בכל אורך הצנון בעומק עובי אצבע דנ"כ אינו מספיק אם יטעום קפילא ממקום א' של מקום החתך. דשמא באותו מקום שטעם לא פלט הסכין כ"כ ובמקום אחר פלט כאלו חתך בזה אחר זה בב' מקומות דפשיטא דלא מהני בזה על זה ה"נ בחותך בבת אחת כך הי' נלע"ד. אבל לפ"ז קשה לי במה דהאריך הרשב"א לסתור דעת הסוברים דקליפה סגי. והא בפשוטו א"א לומר כן דא"כ איך שייך טעימה כיון דצריך לטעום בכל אורך מקום החתך דנראה פשוט דטעימה כזו ממילא נקלף כל הקליפה שהוא כחוט השערה. וצל"ע: (שם ס"ק ג) **ואינו** מקונח כו'. אם לא הדיחו בכוונה מקודם וכתב בהג"ה שם דאם מדיחו צריך להדיח כ"כ שיזוב המים מראשו לסופו ומסופו לראשו בלא עיכוב כי כ"ז שדבוק עליו השמנונית מעכב המים מלזוב עכ"ל הת"ח דין ד' וכתב המנ"י ה"ה בקינוח בדבר קשה מהני ולכתחלה לא יחתוך בלא נעיצה י' פעמים ובתשו' חוט השני מסתפק באומר שהסכין היה נקי אם אמרי' מלתא דלא רמי' ואולם בתב"ש (סי' י' סקי"ח) העלה דבלא מקונח דהדין בנעיצה אפילו דיעבד אסור בהדיה יפה ולא נעצה: (שם סק"ה) **מן** הש"ס דלכתחלה אסור. היינו כיון דמתפשט הבלע רק כדי נטילה אבל בבשלו ירק עם בשר מהני לכתחלה טעימה לבשל עם חלב כך מבואר בש"ך בספרו הארוך ולפ"ז מ"ש הש"ך והיינו דלא הגי' וכו' דלישנא דאסור כולו משמע דלית תקנתא בזה יקשה מ"מ ע"י טעימה יהי' תקנה ליטול ממנו כ"נ ולבשל השאר עם בשר דהסמנ"פ אם נימא דצנון בלע בכולו הא מהני טעימה וצ"ל דטעמא דהרמ"א דאנן לא בקיאים ולא סמכינן אף על טעימת ישראל רק לענין דיעבד ולישנא דהש"ך צ"ע: (בא"ד) **לא** נהגינן לסמוך אפי' דיעבד

באר היטב

צו (א) סילקא. פי' תרדין ואז אע"פ שהוא מקונח ונקי מ"מ אגב חורפיה דלנון וסילקא ודוחקא דסכינא פלט סכין גוף הטעם שבו והוי כמו איסור בעין ול"ד לשאר נ"ט בר נ"ט ואם אינו מקונח אף שאינו ב"י מ"מ מחמת השמנונית קרוש על פניו. ש"ך. וכתב הט"ז זהו כסברת מהר"ש בטור דלא מקרי דבר חריף ליתן טעם לשבח אפי' אינו ב"י אלא קורט של חלתית אבל שאר דברים חריפים אין דינם כן ע"כ כתב כאן שאינו אוסר אלא ב"י או שאינו מקונח וא"ל מ"ש כאן דצריך נטילת מקום ובסימן ל"ד ס"ז בבשר רותח שחתך בסכין הולכת שאינו ב"י דדי בקליפה משום שומן שבסכין דהתם גבי קליפה עכ"פ יש ס' נגדו והוא רותח ומוליך הטעם בכולו משא"כ כאן דאין מתפשט כלל יותר מכדי נטילה ומו"ח ז"ל הקשה מבשר רותח דאמאי א"צ שם ס' כלל אלא קליפה ואני כבר כתבתי שם לפע"ד דגם שם צריך ס' והוא פשוט עכ"ל ועי' בסימן ל"ד מ"ש בשם הש"ך: (ב) שיטעמנו. וכתב בת"ח דאין אנו בקיאין עכשיו בטעימה זו והש"ך כתב דהיינו לכתחילה אבל בדיעבד אם טעם ישראל ולא היה בו טעם בשר ונתבשל בחלב מותר דודקא אטעימת עובד כוכבים לא נהגינן לסמוך אפילו בדיעבד משא"כ אטעימת ישראל (ופר"ח כתב אפילו לכתחילה): (ג) מקונח. הטעם דס"ל דלנון וכל דבר חריף דמי לקורט של חלתית ואוסר אפי' אינו ב"י ולא דמי לדגים שעלו בקערה דמותר מכח נותן טעם בר נ"ט דשאני הכא בסכין דפעמים שהשמנונית נקרש עליו ואינו ניכר והוי נ"ט מהממש ועוד משום חורפיה דלנון ואגב דוחקא דסכינא פלט טפי מדגים הרותחין ומזה נ"ל בתמכא שקורין קרי"ן שנמלל תוך קערה הולכת נקיה שמותר לאכלו עם בשר כי אין כאן דוחקא דסכינא ולא שמנונית עכ"ל הט"ז וכתב הש"ך דהמנהג כדעת היש אומרים ואין חילוק בין ב"י לשאינו ב"י מיהו ודאי בשאר דברים שאינם חריפים

פתחי תשובה

צו (א) וי"א דה"ה לאב"י. [עיין בתשובת משכנות יעקב סימן ל' שמוכיח מגמרא דלית' לדעת

גליון מהרש"א

(סימן צ"ו ס"ע סעיף א') **צנון** או סילקא. בצל שנתבשל תחלה אזל חריפותיה. ת' נ"ש בבאר היטב. ודבר חריף יבש סגי בהדחה ש"ך ס"ק י"ז: (שם) **עד** שיטול ממקום. ולא סגי בקליפה כמו בחתך רותח משום דגם לדעה זו משוי עכ"פ מה שבקליפה לשבח ועיין ש"ך סי' צ"ד ס"ק כ"ט: (שם) **שהוא** כעובי אצבע. עי' ש"ך ס"ק כ"א: (שם בהג"ה) **צריך** לשער ס' נגד. ול"א כבר נתבטל טעם הסכין בראשונים כמו דאמרינן לקמן סעיף ד' בהגה"ה ועי' ש"ך שם ס"ק כ' והצנון עצמו עי' גליון סי' צ"ד ס"ו: (ט"ז סק"א) **שאר** דברים חריפים אין דינם כן. ומוסכין על דעה זו אם יש עוד סברא להקל

יד אברהם

(סימן צ"ו סעיף א') וי"א דה"ה לאינו בן יומו והוא מקונח. הכנ"י מביא בשם הכס"ג שהסכים לדברי ס' א"ר שהביא הש"ך שמיקל במקונח והכ"י אף בדבר חריף והכנ"י הכריע כן במקונח יפה. וה"ה ס"ס לענין כבוש וכ"ה כסה"ג אלא כשיעור שיתנו מים על כלם. וזה דעת המ"א בהל' פסח סי' תמ"ז ס"ק כ"ח ושם יש שם. ובחנם השיג עליו הח"י. עוד הביא הכנ"י בשם הפר"ח דלפמ"ש הר"ן ס"פ כה"ב לא אמרינן חנ"נ בדבר חריף שאינו דרך בישול. וכבר מבואר בס' ארוך מהש"ך שבאחיו סי' ק"ס שבהפס"מ יש לסמוך על זה. ועמש"כ דיש מקום שמתיר אפילו בלא הפ"מ היכא דבלא"ה יש פוסקים להקל כגון כשאר פירות. ועי'

נטילת מקום וגם לא טעמם ובשלם בחלב ז צריך ששים (ד) ח כנגד (ה) מה (ז) שנגע מהסכין בהם (ו) וה"ה לחתכם בסכין של עובד כוכבים:

הגה [ו] ואם חתכן דק דק (°) ט צריך לשער ס' נגד כל (ה) הצנון (ב"י בשם סמ"ק (ז) [ז] וי"א שאם חתך צנון בסכין של (ו) איסור כולו אסור (רשב"א ור"ן וכן משמע בארוך כלל נ"ה) וכן אם חתכו בסכין של בשר אסור כולו בחלב י וכן נוהגין לכתחלה אבל בדיעבד אין לאסור

שפתי כהן

והוא נקי מותר כדמשמע מכל הפוסקים ראשונים ואחרונים : ז צריך ששים נגד מה שנגע בסכין . והא דלא סגי בששים נגד הנטילה משום דאינו יודע כמה היה לו ליטול א"נ מיירי כשהמקום שנגע בסכין הוא פחות מכדי נטילה : ח כנגד מה שנגע בסכין . היינו כשידוע בבירור עד כמה נגע אבל מן הסתם דרך לחתוך בכל הסכין ועי"ל סי' נ"ד ס"ק כ"ד : ט צריך לשער ששים נגד כל הצנון . דכל חתיכה וחתיכה נאסרה כדי נטילה מיהו היינו דוקא כשהצנון קטן מהסכין או שאין הסכין לפניו שיוכל לשער בו אבל כשהסכין קטן מהצנון והוא לפניו פשיטא דאין צריך ששים אלא כנגד הסכין מיהו בסכין של עובד כוכבים או של איסור לדידן דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים א"כ כל חתיכה וחתיכה נ"נ כדי נטילה א"כ כשחתכו דק דק צריך לשער נגד כל הצנון אף שהוא יותר מהסכין ודוק מיהו ודאי היכא שבישלו צנון שלם שנחתך בסכין של עובד כוכבים או של איסור כיון דאין אוסר יותר מכדי נטילה אם יש בתבשיל ס' נגד הנטילה שרי וכן משמע מדברי הרב בת"ח שם ד"ב וכאן בהג"ה והוא פשוט לדעתו ובעט"ז כתב דאם חתכו בסכין של עובד כוכבים ג"כ וצריך ס' נגד כל הצנון אפי' לא חתכו דק דק עכ"ל והוא תמוה דכיון דלא נ"נ רק הנטילה לסגי בס' נגד הנטילה ואולי כוון למ"ש מהר"מ מלובלין בתשובה סי' ל"ב דאע"ג דמתחלה לא נ"נ רק הנטילה מ"מ מיד כשנותנו בתבשיל נעשה כל הצנון נבילה דהוי אותה הנטילה איסור דבוק אם אינו בצנון עצמו ס' נגד הנטילה עכ"ל אבל גם זה אינו דכיון דאין הנטילה אסור מצד עצמה וגם אינה איסור ניכר ומובדל וגם אינו נאסר רק כדי נטילה לא שייך למימר ביה איסור דבוק ודו"ק וודאי דל"ד לכל איסור דבוק בסימן ע"ב ול"ב וכמה דוכתי וכן הבאתי בסי' כ"ב ס"ק י' בשם יש פוסקים דל"א חנ"נ רק כשהחתיכה עומדת בפני עצמה אבל לא בחצי חתיכה וכה"ג ואף להפוסקים דלא ס"ל הכי מ"מ מודים דלא חשיב בכה"ג איסור דבוק וכ"פ הב"ח בסי' כ"ב ס"ו דאם נמלח העוף עם הורידין צריך נטילה ואם נתבשל א"כ צריך ס' בתבשיל נגד הנטילה ולא מצריך בעוף גופיה ס' נגד הנטילה א"ו כדפי' והוא דעת הרב והוא ברור : י וכן נוהגין לכתחלה . פי' בין בסכין של בשר בין בסכין של עובד כוכבים נוהגין לכתחלה לאסור כולו והכי משמע בת"ח ובסימני ת"ח שם ד"ב אבל בדיעבד שנתבשל בין בסכין של בשר בין בסכין של עובד כוכבים א"צ לשער רק כדי נטילה :

הירק

טורי זהב

שמנונית : (ד) כנגד מה שנגע מהסכין . ולפי שאינו יודע בבירור באיזה מקום נגע דמילתא דלא רמיא עליה דאינש לא מידכר ע"כ צריך ס' נגד כל הלהב דסכין חוץ מהקתא וכ"כ רש"ל בפרק כ"ה סימן ס"ב : (ה) מה שנגע מהסכין כו' . ואע"ג דבבשר בחלב לכ"ע אמרינן חתיכה עצמה נ"נ היינו בחתיכה אסורה כגון חלב שנפל על הבשר אבל הכא כולו היתר הוא קודם הבישול *) ונראה לי פשוט דאם יש ס' א"צ להסיר הבלועים כיון שלא היה שם איסור עליהם וממילא כשהבלועים הם בתוך הקדירה נעשו כשאר מילי שהם בקדירה ולא דמי למ"ש סי' ק"ו דחתיכה שנאסרה מחמת בליעת איסור נעשית אסורה לעולם דשאני התם דכיון שנאסרה א"א לה לחזור להיתירה כמ"ש ב"י שם בשם תה"ד משא"כ בזה לא נבלע רק היתר כמו כאן שפיר אמרינן דכל שנתבטל הוה הוא כלא היה והרי אפילו היה כולו בשר נתבטל ע"כ הותרו הבלועים לגמרי אבל נחתכו הבלועים בסכין של איסור נעשו נבילה ואף אם יש ס' צריך להסיר הבלועים והוה כמו חלב שכתב רמ"א סי' צ"ח סעיף ד' צריך שיתן שם מים צוננים כו' ה"נ כן הוא בהך בלועים שנעשו נבילה זה נראה ברור ורבים אינם מדקדקים בזה ועי"ל סימן נ"ח סעיף ד' : (ו) וה"ה להתכם בסכין של עובד כוכבים . פירוש דמשערינן בס' נגד מה שנגע בסכין דש"ע אזיל לטעמיה בסימן צ"ב דפסיק דלא אמרינן חתיכה עצמה נ"נ אלא בבשר בחלב אבל לדידן דקי"ל בכל האיסורין אמרינן חתיכה עצמה נ"נ בעינן כאן ס' נגד כל מקום הנטילה בצנון והיינו אם חתך הצנון במקום אחד לחוד אבל אם חתכו דק דק נאסר כל הצנון וע"כ צריך ס' נגד כולו ובזה אין חילוק בין בשר בחלב ובין סכין של איסור דבשניהם אם חתך במקום אחד די בכדי נטילה ואם חתכו דק דק נאסר כולו אלא לענין ביטול שמבשלים אח"כ יש חילוק דבשל חלב לבשר צריך ששים נגד הנגיעה בסכין דהיינו הלהב כמ"ש לעיל בין שחתכו במקום אחד בין שחתכו דק דק אבל בסכין של איסור והחתך דק דק צריך ס' נגד כל הצנון ובהתך במקום אחד צריך ס' נגד מקום הנטילה לפי שכל מה שנאסר חשיב כנבילה והשאר היתר גמור הוא ואין שייך לומר שאותו החלק הנאסר יאסר את החלק שלא נאסר דהכי קי"ל דאין אומרים בחצי חתיכה דנעשה נבילה כמ"ש התוס' פרק כ"ה דאל"כ כל מה שנאסר כדי קליפה יאסר הכל וזה פשוט נמי שאין האיסור מתפשט יותר בסכין של איסור ממה שמתפשט בסכין של בשר וכן כתוב בת"ח כלל ס"ח וזהו שכתב הטור בסכין של איסור דצריך ס' נגד כולו היינו בחתכו דק דק וכן מבואר בהדיא בב"י שהביא דברי הסמ"ג שפירש כן דעת ספר התרומה שהם דברי הטור בזה כל זה הוא פשוט וברור *) אלא דצ"ע מ"ש רמ"א בסמוך ואם חתכן דק דק צריך לשער ס' נגד כל הצנון דזה פשוט דקאי אסכין של עובד כוכבים דסמיך ליה דאילו בשל בשר לחלב הא סגי בס' נגד מקום הסכין לדברי הכל א"ו דקאי אסכין של עובד כוכבים וא"כ גם בחתך במקום אחד בעינן ס' נגד מקום הנטילה וקשה תרתי על רמ"א כאחד דהיה לו לכתוב דבר זה בשם י"א דלדעה קמייתא אף בזה סגי בס' נגד מקום הסכין דלא אמרי' חתיכה עצמה נ"נ ותו דהיה ליה לכתוב דאם חתך במקום אחד צריך ס' נגד מקום הנטילה כיון דבסכין של איסור מיירי וראיתי בלבוש שכתב בסכין של בשר משערינן ס' נגד מקום הסכין אפילו בדק דק והוא כמ"ש לעיל ובסכין של איסור כתב שצריך ס' נגד הצנון אפי' לא חתכו דק דק ואין נכון דמאי שנא דבעינן נגד כל הצנון באיסור טפי מבשל בשר לחלב . ותו דהא בהדיא כתב ב"י בשם סמ"ג דוקא בדק דק צריך ס' נגד כל הצנון אפי' בסכין של איסור ולענין הלכה אין לנו אלא כמ"ש ההלכה כפי מה דקי"ל לדידן דחתיכה עצמה נ"נ והיינו בדיעבד כמ"ש רמ"א בסמוך : (ז) וי"א שאם חתך צנון כו' . פי' אפילו לא חתך דק דק והוא דעת רשב"א בטור דבכל נוגעת

מתפשט

חידושי רע"ק

דיעבד ע' לעיל (סי' מ"ב בט"ז סק"ב) ומשבצות זהב שם : (שם סק"ט) דא"צ ס' אלא כנגד הסכין. לכאורה נראה דס' נגד קליפת הסכין מהני דהא קיי"ל לקמן (סי' ק"כ ס"ז) דע"י נעיצת מותר לחתוך צנון והא פשיטא דנעיצה אינה מפלטת רק מה שיש בקליפת הסכין א"כ מוכח דהצנון אינו מפליט רק הבלוע שבקליפת סכין וא"כ סגי בס' נגד קליפת הסכין ואולם קשה לדעת הא דמשוי לשבח אף בנקי אסור כדי נטילה הא בקליפת סכין הוא טועם וסגי בהדחה כמ"ש הש"ך (סי' צ"ד סקכ"ח) וכיון דחורפא ודוחקא אינו מפליט רק מה שבקליפה יהיה די בהדחה להצנון כמו באינו יומו ומקינח דאף דס"ס משוי לשבח מה שבקליפת הסכין להש"ך הנ"ל ומוכח ע"כ דחורפא ודוחקא מפליט יותר ממה שבקליפת הסכין א"כ למה מהני נעיצת סכין לחתיכת צנון וצלע"ג : (בא"ד) דקיי"ל חנ"נ בכל האיסורים. ע' באשל אברהם א"ח להגאון פורת יוסף זצ"ל (בסי' קס"ח סקי"ח) וצ"ע לדינא: (בא"ד) מ"מ מודים דלא חשיב בכה"ג איסור דבוק. וכ"נ כוונת הט"ז. ואולם לענ"ד קשה אף אם נידון דחצי חתיכה לא נ"נ מ"מ הבלוע איסור שבתוך הנבילה היא דבוקה בחתיכה ומתפשט תחילה באותה חתיכה ונעשה נבילה ומדברי האו"ה (כלל ל' דין ד') נלע"ד ראיה למהר"ם לובלין והעט"ז ודו"ק: (ש"ך סק"י) נוהגים לכתחלה לאסור כולו. ובמנ"י השיג דלכתחלה דאסור היינו בסכין של בשר ואפשר לאכול הצנון בלא חלב ובסכין של איסור לענין לקנותו לכתחלה להתיר ע"י נטילת היכא דנמצא לקנות אחרים אבל באם קנה כבר וחתך להצנון או שאינו מצוי לקנות אחרים הוי דיעבד עיי"ש ובזה י"ל

ביאור הגר"א

כמ"ש בס"ב בהג"ה (ע"כ) : [ו] ואם חתכן כו' . תוס' ד"ה אגב כו' . ועבה"ג וכמש"ל סי' צ"ד ס"ו : [ז] וי"א כו' . דאסור משמע כולו אסור וכמ"ש בקורט ש"ח . ת"ה . ועתוס' שם ד"ה אגב כו' והרא"ש בחולין כתב שאני חלתית שהן קשים וא"י לידע באיזה מקום חתכם אבל אין לאסור יותר מרותח דצלי או מבושל בלא רוטב :

אבל

באר היטב

דין סכין כשאר כלים שאם אינו ב"י והוא נקי מותר : (ד) שנגע . כתב הש"ך היינו כשידוע בבירור עד כמה נגע אבל מן הסתם דרך לחתוך בכל הסכין ועי"ל סימן נ"ד והט"ז כתב מטעם שהוא מילתא דלא רמיא עליה דאינש לא מידכר ואינו יודע בבירור באיזה מקום נגע ע"כ צריך ס' נגד כל הלהב חוץ מהקתא (ואם יש ס' אין צריך להסיר הבלועים כיון שלא היה שם איסור עליהם ממילא כשהבלועים הם בתוך הקדרה נעשו כשאר מילי שבקדרה . אבל אם נחתכו הבלועים בסכין של איסור אף אם יש ס' צריך להסיר הבלועים . ומצאתי בת' כ"ש סימן ס"א הא דבצל הוי דבר חריף היינו אם נתנוהו חי לתוך התבשיל אבל אם בשלוהו תחלה לבדו ואח"כ נתנוהו לתוך התבשיל בטיל חריפותייהו ומביא ראיה מהמשנה דפ"י דתרומות ע"ש) (ומאחר דתולה הטעם משום דהוי מילתא דלא רמיא וכו' משמע אפי' אומר ברי לי לא מהני ועי"ל סי' א' ס"ג) וכ' הש"ך והא דלא סגי בס' נגד הנטילה משום דאינו יודע כמה היה לו ליטול א"נ מיירי כשהמקום שנגע בסכין הוא פחות מכדי נטילה : (ה) הצנון . הטעם איתא בש"ך דכל חתיכה וחתיכה נאסרה כדי נטילה מיהו היינו דוקא כשהצנון קטן מהסכין או שאין הסכין לפניו לשער בו אבל כשהסכין קטן מהצנון והוא לפניו פשיטא דא"צ ס' אלא כנגד הסכין מיהו בסכין של איסור לדידן דקי"ל חנ"נ בכל איסורים א"כ כל חתיכה וחתיכה נ"נ כדי נטילה וכשחתכו דק דק צריך לשער נגד כל הצנון מיהו ודאי היכא שבשלו צנון שלם שנחתך בסכין של איסור אם יש בתבשיל ס' נגד הנטילה שרי ודלא כמהר"ם מלובלין שכתב דאע"ג דמתחילה לא נ"נ רק הנטילה מ"מ מיד כשנותנו בתבשיל נעשה כל הצנון נבלה דאותה הנטילה הוי איסור דבוק אם אין בצנון עצמו ס' נגד הנטילה עכ"ל אבל זה אינו דכיון דאין הנטילה אסורה מצד עצמה וגם אין האיסור ניכר ומובדל וגם אינו נאסר רק כדי נטילה לא שייך למימר ביה איסור דבוק וכ"פ הב"ח בסימן כ"ב ס"ו וכתב הט"ז דבזה אין חילוק בין בב"ח ובין סכין של איסור דבשניהם אם חתך במקום א' די בכדי נטילה ואם חתכו דק דק נאסר כולו אלא לענין ביטול שמבשלים אח"כ יש חילוק דבשל חלב לבשר צריך ס' נגד הנגיעה בסכין דהיינו הלהב בין שחתך במקום א' בין דק דק אבל בסכין של איסור וחתך דק דק צריך ס' נגד כל הצנון ובחתך במקום א' צריך ס' נגד הנטילה אלא דצ"ע מ"ש הרמ"א דאם חתך דק דק צריך לשער ס' נגד כל הצנון דזה פשוט דקאי אסכין של עובד כוכבים וקשה הרבה על רמ"א חדא דהיה לו לכתוב דבר זה בשם י"א דלדעה קמייתא אף בזה סגי בס' נגד מקום הסכין דלא ס"ל חנ"נ בשאר איסורים ותו דה"ל לכתוב דאם חתך במקום א' צריך ס' נגד הנטילה כיון דבסכין של איסור מיירי וכתב עוד ונ"ל פשוט דאם יש ס' א"צ להסיר הבלועים כיון שלא היה שם איסור עליהן ול"ד למ"ש בסימן ק"ו דחתיכה שנאסרה מבליעת איסור נעשית אסורה לעולם דשאני התם כיון שנאסרה א"א לה להחזיר להיתירה משא"כ אם לא נבלע רק היתר כמו כאן שפיר אמרינן דהותרו הבלועים לגמרי אבל אם נחתכו הבלועים בסכין של איסור נ"נ ואף אם יש ס' צריך להסיר הבלועים זה נראה ברור ורבים אינם מדקדקים בזה ועי"ל סימן נ"ח ס"ד עכ"ל : (ו) איסור . פי' אפי' לא

חתך

נקודות הכסף

(סימן צ"ו בט"ז ס"ק ה') *ונ"ל פשוט וכו'. כבר קדמו מהר"מ מלובלין בתשובותיו והבאתיו בש"ך סי' נ"ד ס"ק כ"ג : (שם ס"ק ו') אלא דצ"ע מ"ש רמ"א בסמוך כו' . עי' בש"ך ס"ק ט' דלא קשה מידי :

מטה יהונתן

דמ"ש הט"ז אסור דאל"כ לא יצטרך ליבון לעולם דכיון דא"א שלא תגמא סורחא א"כ לעולם הוי הסירה בלע וקשה אמאי לותה הסורה דכלי שמשתמשו ע"י אור שיצטרך ליבון הא סגי ליה בהגעלה כיון דהסירה בלע דהא עדיין לא נשתמש בו דבר חריף הוי הסירה בלע ומהני בי' הגעלה ואומר א"כ להשתמש אפילו דבר חריף א"ו דנט"ש אסור והוי איסורא בלע ולא מהני הגעלה כדבר הצריך ליבון ועי' לקמן סי' קנ"ב מ"ש שם:

חידושי בית מאיר

(סימן צ"ו ט"ז סק"ה בא"ד) והרי אפילו וכו' . נ"ב דברים מגומגמים דודאי בשר שנתבשל בחלב אסור לעולם וכמבואר בגמרא להדיא . ועיין במ"א סימן תמ"ז ס"ק נ"ח בא"ד המתחיל ואם נתבשלו . ועיקר דברים אלו עיין פ"ס סי' נ"ד סעיף ו' :

גליון מהרש"א

ט"ז סק"ח : (שם סק"ה) ונראה לי פשוט אם יש ס' . וכ"כ בש"ך סימן צ"ד סקכ"ג וע"ש בגליון : (ש"ך סק"ה) מיהו ודאי אי טעמו דלית בי' . עיין סי' צ"ח סק"ה : (בא"ד) דאפילו דיעבד לא סמכינן אטעימת ישראל . והפר"ח מתיר בטעימה לכתחלה : (שם סק"ו) ומשוי לי' לשבח כמו קורט . ובזה עדיף מבישול אבל לפלוט בישול עדיף ועיין ש"ך סימן צ"ד ס"ק כ"ז ויש לעיין כאן דגם באיסור דרבנן המנהג דהא הכא ליכא בב"ח ע"י בישול א"כ לא נקשיה ספק פלוגתא זו לספק (עי' ט"ז סימן נ"ה

יד אברהם

ש"ך סי' כ"ב . וא"כ א"נ למ"ש המ"א סי' תמ"ז ס"ח גבי זיתים דאינו נ"נ משום דקודם שסה עדיין היתר הוא . ובזה י"ל קושית התמ"י ארמ"א שהקיל בלימונים שנחתכו בסכין ב"ח ולא אמר ספסח: המ"י הוכיח מדברי הרב בש"ם שאם חתך בסכין של איסור שאם צריך לאוסרו זה משוב דיעבד וסגי בנטילת מקום . וכתב שכ"מ בתשו' מהר"ם מלובלין . ונראה דבכ"פ במקומה ואכ"י יש לסמוך על זה דיש ב' צדדים להתיר . ובחפותים חמוצים מקיל בס' ב"א וכן בסכין של בשר מטעם נ"ט בנ"ט אף בב"י ובסכין של א"י באב"י : הפמ"ג במשבצות זהב כאן תמ"ז פניח בצ"ע אי מפליט דוחקא וחריף מאוכל בלי רוטב ואי חתך בסכין חלב צנון שחתכו בסכין של בשר אי נאסר הסכין חלב דאפשר לדוחקא וחריף עדיף מתם כתם בלא רוטב (וי"ל דלא גרע מדוחקא וחום כיס"ש דאינו אוסר יותר מכ"ק וקי"ל דסכין שתחב בו אסור לאכול בו רותח ואי מהני דוחקא כחום דכיס"ש כ"ש דלהגי כאן) :

צבי לצדיק

(סימן צ"ו סעיף א' בט"ז סק"ה) כנגד כו' דאם יש ס' אין צריך . עיין מה שכתבתי עס"ג בסי' נ"ד סעיף ו' : (בט"ז ס"ק ו') וה"ה כו' . וקשה תרתי והש"ך סק"ט ס"ל דמיירי בב"ח וליק קו' ט"ז . אך מה דס"ל לתמוה דבב"ח א"נ ס' רק נגד מקום הסכין קשה לי הא כל חתיכה דקה כשבא אל החלב נעשה נבלה דהא יש בה טעם בשר וטעם חלב ובעין זה קשה ליה לפר"מ על הש"ך וי"ל דס"ל כיון דכשבא תוך החלב

רק כדי נטילה (ב"י ואו"ה). וכל זה אם חתך הצנון עצמו *) [ח] אבל אם חתך **יא** (ז) הירק שעל הצנון אין לחוש **יב** [ט] (ב) ואם יש ספק אם נחתך בסכין של איסור אזלינן לקולא (שם) לכן קונים הצנונות שיש בהן חתוכין לצד (ח) זנבותיהן **יג** כי תלינן **יד** שנעשה במרא וחצינא (שם בהג"ה ומהרא"י בהגהת ש"ד) **טו** (ט) ובמקום שאין נמצא לקנות רק החתוכים בסכין (ח) נוהגין לקנותו ולהתיר ע"י נטילת מקום :

ב [י] ה אם חתך בו שומין (ג) ובצלים וכרישין (והמכה שקורין קרי"ן) (הגהת ש"ד והגהת או"ה שם) וכיוצא בהם מדברים החריפים (ט) ופירות חמוצים (אורחות חיים) **טז** ודגים (י) (ד) מלוחים דינם שוה לחתוך בו צנון (שבולי לקט) :

הגה [יא] ומכל מקום מותר לאכול מרקחת חריפים של עובדי כוכבים כגון זנגביל וכיוצא בו **יז** דיש להם כלים (יא) מיוחדים לכך או חולטין אותו (מרדכי ואגודה פ' כיצד מברכין) :

ג **יח** (יב) י תבלין שנדוכו במדוכה (י) של בשר **יט** [יב] בן יומו אסור לאכלם בחלב.

טורי זהב

מתפשט טעם הסכין בכל הצנון כמו בקורט של חלתית בגמרא : (ח) נוהגין לקנותו כו'. כיון דאין נמצא אחר הוה לכתחלה כדיעבד להתיר בנטילת מקום ולסמוך על דעת החולקים על הרשב"א לעיל וכתב מהרא"י הטעם דמקילים בזה כי הרבה הוכחות כתב מהר"ם דלא מיקרי דבר חריף רק קורט של חלתית על כן יש להקל בשאר דברים חריפים במקום שיש קצת סברא להקל: (ט) ופירות חמוצים. בה"ח כלל ס"א כתב בשם או"ה דהתפוחים חמוצים לא מיקרי דבר חריף ונראה דבמקום הפסד יש לסמוך על זה מטעם שכתבתי בסמוך בשם מהרא"י ואותו משקה שעושין במדינות רוסיא"ה מסובין עם מים שקורין אותו בארש"ט נראה פשוט דמיקרי דבר חריף אפי' אינו מחומץ הרבה עדיין מידי דהוה אחומץ שאינו חזק בפרק כ"ה לענין חליטה דאיתא לקיוהא דפרי בעינא : (י) של בשר בן יומו. תמוה הוא דבסי'

שפתי כהן

יא הירק שעל הצנון שאינו חריף. וכתב בת"ח שם בשם או"ה דזנבותיהן של שומים ובצלים נמי לא חריפים ולא בלעי אלא כדי קליפה: **יב** ואם יש ספק כו'. הרב קיצר כאן קצת שבהגהת ש"ד והגהת או"ה לא התיר מהרא"י בספק אלא הקרי"ן מטעם דהרבה פוסקים אינם אוסרים אלא בסכין בן יומו וכן יש פוסקים אינם אוסרים אלא בצנון ולא במידי אחריני וא"כ בצנון היכא דידוע שהסכין היה ב"י אלא דמסופק אם חתך בו הצנון או לא דאי הוי חתך ביה בודאי הוי אסור לכ"ע ספיקא לחומרא : **יג** כי תלינן כו'. דאף אם נחתכו בסכין מ"מ סתם כלי של עובד כוכבים אינו ב"י ויש פוסקים מכשירין באינו ב"י : **יד** שנעשה במרא וחצינא. וכתוב בת"ח שם בשם הגהת או"ה שכל החתוכים שהן חתוכים לצד זנבותיהם עד חצי הצנון תלינן במרא וחצינא אבל למעלה מזה לא : **טו** ובמקום שאין נמצא כו'. אבל במקום שנמצא לקנות אחרים הוי כלכתחלה לאסור כולו : **טז** ודגים מלוחים : משמע דלדעת המחבר אסורים כדי נטילה ולדעת הרב לכתחלה אסורים כולו ובדיעבד צריך לשער כדי נטילה אבל בת"ח שם ד"ט מביא בשם או"ה דאם חתך דגים מלוחים בסכין של איסור צריך גרידה ואם חתכם קודם שנמלחו סגי בהדחה עכ"ל וכ"כ לעיל סי' ס"ט ס"ק פ"ט בשם הרב ונ"ל דהמחבר איירי כשהם מלוחים ביותר דאז אגב חורפיה דמלח ודוחקא דסכינא בלעי טפי אבל משום טעם מלח לא חשיבי חריף כדלעיל סי' ל"ה ס"ב בהג"ה : **יז** דיש להם כלים מיוחדים. משמע דאי ידעינן בודאי שנחתך בסכין של עובד כוכבים אפי' אינו ב"י אסור דדמי לקורט של חלתית וכ"כ בת"ח שם ד"ז בהדיא אכן בסמ"ג גבי דיני ברכות (דף קי"ג ע"ב) משמע בהדיא כמ"ש האו"ה דאפילו חתך בודאי בסכין זנגבילא רטיבתא מותר וא"כ צ"ל דל"ד לחלתית ושאר דברים שהם חריפים ביותר והלכך אפילו אינו מלאלא משוי ליה לשבח משא"כ בזנגביל וכ"כ מהרש"ל בביאוריו לסמ"ג דל"ד לחלתית ומ"ש הרב בת"ח שבטו"ד סי' קל"ב משמע שסתם כלי של עובד כוכבים אינו ב"י לחוד לא מהני להתיר הזנגביל לא ידעתי בזה משמעות הלכך נראה דאין להחמיר כ"כ בזנגביל כיון דאפילו בצנון הרבה פוסקים מתירין באינו ב"י וכן בס' אפי רברבי דף ס"ב ע"ב מתיר ע"י קליפה באינו ב"י אלא דמחלק שם וכתב דהיינו דוקא בזנגביל"א יבישתא אבל באו"ה שם מבואר דביבישתא פשיטא דשרי *) וכל דבר חריף יבש מותר בהדחה ע"ש : **יח** תבלין שנדוכו כו'. וה"ה מלח שנדוך וכל שאר דברים החריפים ודוקא שנדוכו אבל לא כשהיו נתונים במדוכה של בשר כדלעיל ס"ס ל"ה וק"ה ובא"ח סי' תמ"ז ס"ו : **יט** בן יומו . ז"ל הס"ת תבלין שנידוכו במדוכה של בשר

ביאור הגר"א

[ח] אבל אם כו'. דאינו חריף : [ט] ואם יש ספק כו'. עש"ך ס"ק י"ב י"ג דדוקא בחתכא מפני שי"א דוקא צנון וי"א דוקא ב"י וסתם כליהם אינם ב"י לכך מקילין בספקו : [י] אם חתך כו'. תוס' שם ד"ה אגב כו' : (ליקוט) אם חתך כו'. אבל סמ"ק כתב בשם ר"י דאין לך אלא מ"ש חכמים וכ"כ כמה פוסקים (ע"כ) : [יא] ומ"מ כו'. כמ"ש בפ"ו דברכות האי חימלתא כו' : (ליקוט) ומ"מ כו'. מהאי חימלתא כנ"ל וע' מרדכי שם (ע"כ) : [יב] בן יומו . דמדוכה מסתמא מקונחת :

חידושי רע"ק

י"ל דאם נתבשל אסור כל הצנון דאף אם בלע רק כ"נ מ"מ בשעת הבישול הוי דבוק ומתפשט בצנון אף להש"ך סק"ט י"ל דוקא לאסור התבשיל דהוא רק חתיכה עצמה נ"נ דהוא דרבנן בשאר איסורים אבל לגבי הצנון אם נידון דין דבוק החתיכה אסורה מדאורייי' דהבלוע נשאר בתוכו י"ל דאסור כולו אף אם נתבשל ס' נגד הנטילה ודו"ק : (ט"ז סק"י) **תמוה** הוא. כבר כתבו האחרונים דדעת המחבר להקל בצירוף דעת הפוסקים דנ"ט בר נ"ט מותר בחריף ודוחקא אבל לקמן (בסי' ק"ג) דמיירי באיסור מש"ה אסור דעל סברא זו לחוד דלא מהני' לשבח רק חלתית לא סמכינן ולענ"ד י"ל דהכא סמכינן בצירוף הפוסקים דרק בצנון דוחקא וחריף מפלים אבל לא בשאר דברים חריפים מש"ה בסעיף א' לא הכריע דבצנון אסור והכא בתבלין הכריע להקל בצירוף דלא פלט ובלע כלל ולקמן (סי' ק"ג) דמיירי בבישול דודאי בלע אסור ודו"ק :

באר היטב

חתך דק דק דבכל גוונא מתפשט האיסור של טעם הסכין בכל הצנון והיינו לכתחלה אבל בדיעבד אין אסור רק כ"נ אם לא חתכו דק דק אבל בדק דק צריך ס' בשל בב"ח נגד הסכין או הצנון כשהוא קטן מהסכין ובסכין של איסור אפי' אם הצנון גדול מהסכין צריך לשער נגד כל הצנון משום דכל חתיכה וחתיכה נ"נ וכתב הש"ך דדיעבד מקרי אם כבר נתבשל דוקא : (ז) הירק . שהוא אינו חריף וכתב בת"ח דזנבות של שומים ובצלים נמי לא חריפים ולא בלעי אלא כדי קליפה : (ח) זנבותיהן . שכל שהן חתוכים לצד זנבותיהם עד חצי הצנון תלינן במרא וחצינא אבל למעלה מזה לא והיכא דידוע דהסכין היה ב"י אלא דמסופק אם חתך בו הצנון ספיקא לחומרא והיינו דוקא בצנון אבל בקרי"ן מקילין משום דכמה פוסקים ס"ל דאין לאסור אלא בצנון ולא במידי אחרינא . ש"ך בשם הגהת או"ה : (ט) ובמקום . אבל במקום שנמצא לקנות אחרים הוי כלכתחילה לאסור כולו . ש"ך : (י) מלוחים . כתב הש"ך משמע מדעת הר"ב דלכתחלה אסור כולו ובדיעבד צריך לשער כדי נטילה אבל בת"ח מביא בשם או"ה דאם חתך דגים מלוחים בסכין של איסור צריך גרידה ואם חתכו קודם שנמלחו סגי בהדחה ונ"ל דהמחבר איירי כשהם מלוחים ביותר דאז אגב חורפי' דמלח ודוחקא דסכינא בלע יותר אבל משום טעם מלח לא חשיבי חריף כדלעיל סימן ל"ה סעיף ב' בהג"ה וכתב בט"ז בשם או"ה דהתפוחים חמוצים לא מקרי דבר חריף ואותו משקה שעושים במדינת רוסי"א שקורין בארש"ט נראה פשוט דמקרי דבר חריף אפילו אינו מחומץ הרבה עדיין מידי דהוי אחומץ שאינו חזק וכו' (ובה"י כתב בסימן ל"ה דאינו מקרי דבר חריף דיכולין לשתותו כשהוא חי אם לא שהוא כ"כ מחומץ שאינו יכול לשתותו כשהוא חי כמו חומץ ע"ש):(יא) מיוחדי'. כתב הש"ך משמע דאי ידעינן בודאי שנחתך בסכין של עובד כוכבים אפי' אינו ב"י אסור דדמי לקורט של חלתית אבל מהרש"ל חולק ע"ז הלכך נראה דאין להחמיר כ"כ בזנגבי"ל כיון דאפילו בצנון הרבה פוסקים מתירים באינו ב"י וגם זה פשוט דכל דבר חריף יבש מותר בהדחה : (יב) תבלין . כ' הש"ך וה"ה מלח שנדוך

פתחי תשובה

לדעת המקילין דלא מיקרי ד"ח רק חלתית ע"ש] : (ב) ואם יש ספק אם נחתך . עיין ש"ך שהשיג על הרמ"א ז"ל דמדבריו משמע דאף שידוע שהסכין ב"י אלא ספק אם נחתך בו או במרא וחצינא שרי והא ליתא דדוקא בקרי"ן הוא דיש להתיר כה"ג ולא בצנון ע"ש ועיין בכו"ס שהקשה עליו דהא יש לירק ההוא חזקת היתר והעמד דבר על חזקתו דלא נחתך בסכין של איסור ואף בכל תורה אזלינן לקולא ע"ש ועיין בשו"ת תולדות יצחק סימן י"ז שהשיג עליו דהא דאמרינן העמד דבר על חזקתו דוקא היכא דאיתיליד ריעותא מגו עצמו אבל אם הריעותא מחמת דבר אחר של ספק תערובת איסור שנתערב לא אמרינן להעמיד דבר בחזקתו והאריך בזה (ועיין בתשובת שיבת ציון סי' ל"ב שאין דעתו כן ע"ש) ומ"מ העלה דדברי רמ"א ז"ל נכונים ודלא כהש"ך משום שגם בצנון יש כמה צדדים להקל ע"ש : (ג) ובצלים . בכתבי הרב הגדול מהר"ר דניאל ז"ל כתב נראה דהני בצלים כשהם קטנים אינם חריפים כ"כ ואם חתכם בסכין שאינו בן יומו יש להקל במקום הפסד ע"כ : (ד) מלוחים . עבה"ט לענין בארש"ט אי הוי ד"ח ועיין פמ"ג שהכריע דאם אינו יכול לשתותו חי הוי ד"ח כצנון וכשיכולין לשתות חי הוי כפירות חמוצים דשרי במקום הפסד ואם הוא מלוגן בביצים שוב לא הוי ד"ח (וכ"כ בס' ח"ד) והכל לפי ראות עיני המורה . וכתב עוד בדבר מי סובין שדרך לתת מים בכ"ר על האש ונותנין על סובין בחבית על ידי עירוי ועומד שם יום או יומים ונעשה מחומץ אם סוחטו המים בקדרה חולבת ב"י לכתחלה אסור ובדיעבד שרי דהוי נ"ט בר נ"ט ואף דבד"ח לא שייך זה מ"מ הכי בשעה שקבלו המים טעם לא היו חריפין וכשנתחמץ אח"כ כבר חלף לו הטעם . ואם סוחטו בקדרה חדשה רק שעירו להבית חולבת מותר לכתחלה עם בשר כדין עלו . ודוקא שנטלו מהם המי סובין קודם חימוץ ואף בכלי איסור בן יומו יש להתיר דעירוי מבשל כ"ק ויש ס' נגד הקליפה של הכלי . ואם נשתהה שם עד שנתחמץ ושהה כדי שיתן על האש וירתיח אחר שנתחמץ או אסור בין בחולבת וכ"ש בכלי איסור דל"ש לפגם ונ"ט בר נ"ט לא שייך בד"ח ואפילו בדיעבד אסור . ואם נשתהה מעל"ע וקודם החימוץ לקחו מהם אם בכלי חולבת מותר בדיעבד . ואם בכלי איסור אפילו אב"י אסור דכיון שנשתהה מעל"ע בלע ובשנתחמץ הוי כפוגם ולבסוף השביח . דלא כח"י בסי' קמ"ז שכתב אף כשנתחמצו אח"כ לא אמרינן תו מחליא לשבח דליתא דמידי דהוי אפוגם ולבסוף השביח עכ"ד בקצרה ועיין בתשובת פרי תבואה סימן כ"ב שהשיג על כל דבריו . כראה מ"מ אם סוחטו בקדרה חולבת כו' בדיעבד שרי . ליתא דהא בבללו אף דיעבד אסור וזה הוי כבללו (וכמש"ל סי' ל"ה סק"ב) ומ"ש ואף בכלי איסור כו' ליתא דבכלי של איסור ב"י י"ל דכל מה שנוגע ממי הסובין בכלי נעשה נבלה מעט מעט כההיא דסי' ק"ד בפירו שומן על מכבר ואולי כו' עד וצ"ע בזה . גם כמה שחולק הפמ"ג על החק יעקב נראה לו עיקר כדעת הח"י דאם בעת קבלת הטעם לא היה דבר חריף לא אמרינן תו כשיחמיץ מחליא ליה לשבח ע"ש גם הח"ד מסכים עם הח"י בזה . וכתב בתשובת מקום שמואל סימן נ' ע"ד הלפת שקורין בוריקי"ש ובל"א רויטי ריבי"ן אם בישלו אותם במים מקודם כדי לרככן כדרך בכל המדינות לכ"ע לא מקרי דבר חריף אף אם נאמר דהוי כצנון ושאר דברים חריפים דאגב המים בטל חורפייהו וכן הורו חכמי פראג בכיוצא בזה במאכל של בצלים עם בשר שטמנו על שבת בקדרה של חלב שאב"י והתירו המאכל של בצלים הנ"ל משום דדרך העולם לבשל אותם הבצלים מע"ש קודם הטמנה להמתיקן וא"כ בטל חורפייהו ומכ"ש שיש להקל בלפת הנ"ל דאף אם נדמהו לפירות חמוצים הרי גם בזה מתיר הט"ז במקום הפסד ובלפת הנ"ל יש לצדד ולהקל גם שלא במקום הפסד ע"ש ועיין בתשובת אא"ז פנים מאירות ח"א סוף סי' ס"ד

אבן העוזר

(סימן צ"ו בש"ע סעיף ג') **תבלין** שנדוכו במדוכה של בשר וכו'. כתב המ"א בא"ח סי' תנ"א ס"ק ל"א דבדבר חריף אין מועיל נ"ט בר נ"ט ומה"ט שלא כדין עושין מה שלפעמים חותכין זנגביל בסכין של בשר

גליון מהרש"א

(ש"ך סק"ז) ולקמן בש"ך ס"ק י"ג מצרפי זה לס"ס : (ש"ך סקי"ט) **לדידן** דקיי"ל חנ"נ בכל האסורים . מדרבנן עיין סי' צ"ב ש"ך סק"ב : (שם) וחנ"נ כדי נטילה . עי' לעיל סצ"ב סק"י לענין דבר שנאסר כדי קליפה אי אמרינן בו נעשה נבילה ובסי' צ"ב ס"ק פ"ז : (סעיף ב' בהג"ה) **כגון** זנגביל . להב"ח בא"ח סי' ר"ג דוקא ברטיבא אבל כשנתיבש אינו נאכל כמו שהוא חי ויש בו משום בשולי עובדי כוכבים ולמג"א שם גם יבש שרי כיון דנאכל עם לחם ומלח : (ש"ך ס"ק י"ב) **אלא** דמסופק אם חתך . עי' ריש סי' ק"ח בהגה"ה דספק כבוש אסור מלבד בבשר עם חלב אך הכא י"ל גם בבו"ח דכשמבשל נעשה דאורייתא : (ש"ך ס"ק י"ג) ויש פוסקים . עי' גליון ש"ך סק"ו : (ש"ע סעיף ג') **לאכלם** בחלב .

צבי לצדיק

עדיין היתר מקודם שבא לקבל טעם החלב נתבטל מקודם כל חתיכה וחתיכה ולא בא לכלל איסור . ומה שהקשה על הלבוש לא ידענו מה הרמ"א ג"כ ס"ל הכי . ומ"ש מאי שנא י"ל כק' תוס' חולין נ"ז נימא דטעילה תאסרם יו"ד כ"ע . וכאן לא שייך תירוצם דאין שנאסר כו' דהא כאן מחמת חורפא מתפשט בכולא וזה לא שייך בב"ח כיון דהתירא הוא ודו"ק : (סעיף ג' בש"ך ס"ק י"ט) **בן** יומו כו' אפילו אינו ב"י אסור . י"ל דהתם הי' גם דוחק הסכין ובסי' ק"ג הוי של איסור דלא שייך בו נ"ט בר נ"ט וכאן מיירי בהיתר . ועוד דבסי' ק"ג מיירי

(יו"ד ח"א)

באר הגולה

ס"ה (וסמ"ג וע"ש וכל האחרונים) (ס) והסכין של עובד כוכבים דסמיך ליה קאי וכר"ת דאמר חתיכה נעשית נבילה אמרינן בכל האיסורין דאינו בבשר בחלב גם נחתכו דק דק הני הס' נגד מקום הסכין : ה טור בשם הס"ת (ורוב הפוסקים) : ו בית יוסף בשם

מטה יהונתן

(שם בהגה"ה) ואם יש ספק אם נחתך בסכין של איסור אזלינן לקולא . עי' ש"ך ס"ק י"ב שרוצה לאסור הצנון והיינו כיון דלכ"ע משוי ליה נבלה א"כ הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא ולאמ"ו נראה דהדין עם רמ"א דקי"ל בכל דוכתי' דאפי' ס' איסור

דגול מרבבה

(סימן צ"ו ס"ק א' בהג"ה) *) אבל אם חתך הירק וכו'. ומיהו מבואר שם באו"ה שצריך שישאר בירק כדי רוחב קש היסיונקן כד"ע שעתיק כן ותמהני שהשמיט כאן בש"ע : (ש"ך ס"ק י"ו) וכל דבר חריף יבש מותר בהדחה ע"ש . ובד"מ מבואר דאפילו יבש אסור בחריף ע"י דוחקא דסכינא ולפי סברת הש"ך נ"ל אף דתבלין נאסרין במדוכה והם תבלין יבשין היינו משום דמדוכה יש תרי טעמי לאסור חריפות המדוכה שהי' כבית שאור שחמוצו קשה כמבואר שם באו"ה וחריפות התבלין

יד אפרים

(סימן צ"ו בש"ע סעיף ב') ודגים מלוחים דינם שוה . עבה"ט סק"י שהט"ז כתב דמשקה בארש"ט הוי דבר חריף ובית הלל כתב בסי' ל"ה דאינו דבר חריף דיכולין לשתותו חי אם לא שהוא חזק הרבה כמו חומץ ע"ש וכתב בשו"ת מקום שמואל סי' פ"ט במשקה בארש"ט שאל הבוז אינו מחומץ הרבה ובשלוהו בכלי חלב אינו ב"י ושוב עירו אותו לכלי בשר ובשלו בו בשר שיש להתיר דאף שנאמר כט"ז דהוי דבר חריף מ"מ מה שדעת הרמ"א בהגהה ובד"מ סי' ל"ה דבד"ח אינו מועיל נ"ט בר נ"ט ובכית ראיה מתשובת הרשב"א וסה"ת שם מוכח איפכא והאריך בזה ובספרי עמדתי בכל זה והבאתי דברי המנחת כהן ופר"ח ופמ"ג ושאר פוסקי' והעליתי דבבארש"ט שהוא חריף יש לאסור כדעת הרמ"א וט"ז וכן דעת המג"א סי' תנ"א דבדבר חריף אין מועיל נ"ט בר נ"ט ועתה ראיתי בס' הגדסס פס חידושי אבן העוזר ביו"ד סי' צ"ו משיג על המג"א : וכתב במקום שמואל סי' נ' במשקה שעושין מלפת שקורין (רויטי ריבין) או (בורקים) שמחמיצין אותם ע"י כבישה במים שבשלו אותה בכלי חלב שאינו ב"י ושוב עירו אותה לתוך כלי בשר ובשלו עם בשר אם בשלו אותה במים תחלה כדי לרככן בטל חרפייהו אפילו היו מחומצים הרבה ואף שהט"ז אינו מקיל בתפוחים חמוצים רק במקום הפסד בזה יש להקל בכל גווני וע"ש בסוף דבריו דמשמע להקל אף אם לא נתבשלו תחלה (ויש קצת סתירה מרישא לסיפא וקצרתי שנראה שהכל לפי הענין אם מחומצים הרבה עד שיש לדמות' לפירות חמוצים ואז אם לא נתבשלו תחלה אין להקל כ"א במקום הפסד כמ"ש לעיל דהעיקר כהפוסקים להתיר בד"ח אף בנ"ט בר נ"ט ובמקום צורך ע"ש וכס"ג יש להקל גם בזה : וע"ש בשם חכמי פראג שהורו במאכל של בצלים עם בשר שטמנו בשבת בקדרה של חלב שאינם ב"י דמותר לפי שדרך לבשל אותן הבצלים מע"ש קודם שטומנם בסיר הבשר שהמתיקן ובטל חורפייהו והוא פשוט :

[יג] (וי"א אפי' (יג) אינו בן יומו) (רשב"א סימן תמ"ס ובארוך ועי"ל סימן נ"ה סוף ס"ב בהג"ה) :

ד (יא) ב [יד] י *) מי (יד) לימוני"ש שמביאים העובדי כוכבים וכן חתיכות דג מליח שמביאים העובדי כוכבים בחביות מותרים :

הגה מפני שמביאים הרבה ביחד ואף אם נאסרו מקצתן שנחתכו בראשונה עם סכין עובד כוכבים נתבטלו באחרים הנחתכים אחר כן שאין נאסרין כי כבר נתבטל טעם הסכין בראשונים ולכן כולם מותרים וכל כיוצא בזה (בית יוסף בשם שבולי לקט) (יב) ולכן אוכלים בקצת מקומות הכרוב שקורין קומפס"ט אע"ג דפרום וחתוך (°) ויש מקומות שמחמירין בזה ואין לשנות המנהג (מהרי"ו סי' מ"ט) (יג) אבל שאר דברים שאינם חריפין כגון תפוחים או (טו) לפתות יבשים וכדומה נוהגין בהן היתר כמו בלימוני"ש ואין להחמיר כלל (בארוך) :

בשר אין להתירם בחלב משום נ"ט בר נ"ט דהא תבלין חזק וחריף והוי מדוך כמו בית שאור וגם פלפלין חריפים והוי כמו לנון שחתכו בסכין של בשר דלא שרי מחמת נ"ט בר נ"ט ואסור משום טעם ממש הנבלע שם עכ"ל ומשמע דאפילו כשאינו ב"י אוסר דהא מדמי ליה ללנון ועוד דיהב טעמא משום טעם ממש הנבלע שם וא"כ קשה על המחבר למה כ' בסתם ב"י הא להי"א שבסעיף ח' אפילו אינו ב"י אסור וכ"כ המחבר לקמן סי' קי"ג ס"ו וז"ל יש מי שאומר שאם שמו פלפלין בקדרה של איסור שאינו ב"י הכל אסור דחורפיה מצוי ליה לשבח עכ"ל הלכך נראה כדעת הי"א שהביא הרב בהג"ה דכיון דקי"ל כהי"א שבס"ח א"כ ה"ה הכא וכן בסימן נ"ה ס"ס ב' וסימן קכ"ב ס"ג כתב הרב בהג"ה בסתם דאפי' אינו ב"י אסור גבי תבלין וע"ש וכן דעת כל האחרונים וכן נוהגים : ב מי לימוני"ש כו' . ז"ל שבולי לקט לימוני"ש של עובד כוכבים מן הדין לאסרם מפני שחותכין אותם בסכין שלהם ואגב חורפייהו בלעו אלא שמפני שמחתכין רבים וממלאים מהם חבית י"ל שבטל טעם הסכין בראשון ושני כו' וכתב הב"ח דל"ל דס"ל דלא אמרי' חורפיה מחליא אלא בחלתית וכיון דסתם כלי של עובדי כוכבים אינו ב"י אין שם איסור אלא מפני שמנונית הקרוש על הסכין ונתקנת בראשון ושני כו' וא"כ לדידן דקי"ל כסה"ת הני לימוני"ש כולם אסורים וכ"כ הטור בא"ח סימן תמ"ו דלדעת סה"ת זיתים שכבשן ונחתכו קודם הפסח בסכין של חמץ שאינו ב"י דחזרו הזיתים כולם חמץ (וכ"כ המחבר שם ס"ה וכ"כ הטור והרב בהג"ה לקמן סי' קי"ד ס"ח ע"ש) ודלא כהגהת ש"ע עכ"ל ולדעתי ליכא דשבולי לקט שבטלה טעם הסכין כו' משמע מה שבלוע בסכין אלא נראה דמודה לסה"ת דלנון וכיוצא בו דחריפי טובא דמחליא להו לשבח אלא דס"ל דלימוני"ש וכיוצא בו כיון שאינם חריפים כמו הלנון א"כ לא מחליא אלא מה שבלוע בדופני הסכין שנתבטל בראשון ושני דזה הוי מחליא ליה ושוב אין כח להלימוני"ש להשוות לשבח מה שבלוע מבפנים [אלא] מה שנתבטל כבר דודאי בלנון ודכוותיה שהוא חריף טובא אפילו מה שבלוע מבפנים מצוי ליה לשבח משא"כ בלימוני"ש וזה מוכרח בדברי הרב דאל"כ היו דבריו סותרים זא"ז דהרי כתב בס"ה דאם חתך הלנון דק דק צריך ס' נגד כולו אלמא דלא נתבטל טעם הסכין וא"כ ניחא דזיתים דאינם חריפים כ"כ אפילו כמו לימוני"ש אינן מבטלים טעם הסכין אפילו מה שבלוע בדופני הסכין מבחוץ ודוק או י"ל דזיתים הוי חריפים כמו לנון כדאמרינן בערובין דאמרה יונה יהיו מזונותי מרורין כזית כו' א"כ דודאי לענין דינא אין לסמוך אזה דכבר נתבטל טעם הסכין ומה"ט כתב הרב דבמקום שנוהגים להחמיר אין לשנות והיינו דאסורים הזיתים אלא משום דבלימוני"ש ודכוותייהו נוהגין היתר כתב הרב דיש ליישב המנהג ויש לסמוך אהאי טעמא דכבר נתבטל כיון דאפשר נמי לומר דחתכו אותם בסכין חדשה שיש להם כלים מיוחדים לכך וכדאמרינן בזנגבי"ל בס"ב אלא מספיקא אסרינן להו והלכך סמכינן

אהך

דבסי' ק"ג סעיף ו' פסק הש"ע גופיה אפי' אינו בן יומו : (יא) מי לימוני"ש . פי' שחותכין הלימוני"ש ומוליחין ממשו ממנו שקורין לימונ"י זאפ"ט : (יב) ולכן אוכלין בקצת מקומות הכרוב כו' אע"ג דפרום וחתוך . פי' שחותכין העובדי כוכבים אחר שנתחמץ דאלו מה שחותכין בו קודם חימוצו *) אין בו חשש כלל ונראה פשוט שאותן מקומות שמחמירין בכרוב לא ס"ל האי טעמא שכתב רמ"א מפני שמביאים הרבה ביחד כו' דהא גם בכרוב עושין הרבה ביחד וא"כ גם מי לימוני"ש אסור להם דחד טעמא הוא ולפי זה צ"ע מ"ש אח"כ אבל שאר דברים כו' דמשמע אפילו למחמירים מותר בזה וסיים כמו בלימוני"ש אין להחמיר כו' דמשמע בלימוני"ש ג"כ אין חומרא כלל וה"ה נמי שמרקחת חריפים כגון זנגביל נמי אסור להמחמירים דהא בכרוב כתב מהרי"ו דאין העובדי כוכבים נאמנים לומר דיש להם כלים מיוחדים לכך נראה לע"ד להמחמירים בכרוב פרום אחר חמיצותו יחמירו ג"כ במרקחת חריפים ומי לימוני"ש דאל"כ הוי תרי מילי דסתרי אהדדי : (יג) אבל שאר דברים שאינם חריפים . קשה מאי קמ"ל בזה ויותר תימה מ"ש אח"כ לפתות יבשים דבלפת מותר בכל גוונא כמ"ש אחר כך וצ"ל להגיה ע"פ דבריו בת"ח בלשון זה אבל שאר דברים שאינם חמוצים כ"כ כגון תפוחים או פירות יבשים וכדומה כו' : כתב בת"ח כלל ל"ה כיון שמקילין בדבר שנפשו של אדם קצה עליו יש ג"כ להקל אם חתך התולע עם הפרי שמותר ע"י קליפה מעט הואיל ואף בלנון

אין

סה"ת : י שם בשם שבולי הלקט בשם ס"ל יפה : (ס) פי' שחותכין אותו אחר

הגהות הט"ז

(שם ס"ק י"ב) אין בו חשש כלל . וכ"כ באו"ה כלל נ"ח דין פ"ז לענין זיתים שחתכם בסכין חמץ כמו שזכרנו בא"ח סי' תמ"ז ע"ש :

פרי חדש

(ש"ע ס"ד) מי לימוני"ש כו' מותרין כו'. המחבר יפה פסק שמותרי' משום דאזיל לטעמיה שכתבתי בס"ק ט"ו שסובר שאין החורפא מצוי לבלוע בסכין לשבח ועוד כתבתי בסי' נ"ד ס"ק כ"ה שסתם סכין הוה ליה כשאר כלים דעלמא דקי"ל דסתם כלים אינם בן יומן אלא דסתם סכין יש שמנונית סוח על פניו ולפיכך מותרין הלימוני"ש שהרי השמנונית שעל פני הסכין נתקנת בשנים ובשלשה לימוני"ש ראשונים שחתך והבלוע בסכין הוה ליה נותן טעם לפגם משום דסתם כלים אינן בני יומן שאין החורפא מצוי ליה לשבח אבל על הגה"ה ודאי יש לתמוה שהרי איהו סובר בכמה דוכתי שהחורפא מצוי ליה לכלי שאינו בן יומו טעם לשבח וכמו שכתב לעיל בס"ג בשם יש אומרים ולעיל בסי' נ"ה ס"ס כ' וסימן קכ"ג ס"ג . ואם כן מה בכך שנתקנת השמנונית סוף סוף החורפא מצוי לי' לבלוע בסכין מושבח ואוסר . והא ודאי קושיא היא וכבר הבינו הב"ח וט"ז שהרי ההג"ה גופי' כתב לעיל בסעיף ה' שאם חתכן דק דק צריך לבער ששים נגד כל הלנון ולא אמרינן שהוקנת השמנונית בחתיכות ראשונות שחתך דומיא דהכא והכא נמי משמע ממה שנתבאר בסוף הסי' דלנון שחתך אחר לפת שרי וכתב הגה"ה דדוקא לפת שטעמו פשוט אבל ירק או לחם ושאר דברים לא אלמא לא אמרי' שמתקנת השמנונית והטור נמי כתב בא"ח בסי' תמ"ז זיתים שכבשן כשאר ימות השנה ולא נזהר בהם חורפיה דזית עושה אותו כבן יומו ותזכו הזיתים כולם חמץ . וגם המחבר והגה"ה כתבו לקמן בסי' קי"ד ס"ח בזיתים כבושים של עובדי כוכבים חתוכים בסכין שלהם אסורים ואמאי והלא מעיקר דינא הוה לן למשריינהו מפני שטעם הסכין בטל בזית ראשון ושני ושאר הזיתים הוה ליה כדין יבש ביבש דחד בתרי בטיל וצ"ע לייסב כ"ז דמוכח לכאורה דהוי היפך דין הלימוני"ש המוזכר בכאן וצריך לדחוק ולומר דס"ל דאע"ג שכתב המחבר לעיל בסמוך דפירות תמוזי' ודגים מלוחי' דינם שוה לחתך ביה כגון לא השוה אותם אלא לענין להצריכם נטילת מקום אבל לא לשווי' לכלי שאינו בן יומו נותן טעם לשבח ולפיכך כיון שלא הוזכר דין זה בש"ס אלא גבי קורט של חלתית ורבים מהמפרשים סבורים שאין למדים ממנו לשאר דברים חריפים אע"ג דלא קי"ל הכי אלא דס"ס לשאר דברים חריפים הני מילי דברים שהם חריפים ביותר כמו לנון וזיתים וכיוצא בהם אבל לימוני"ש וחתיכת דג אעפ"י שהם חריפים אין כח בחריפותן להשביח איסור פגום הבלוע בסכין וכן תירץ הש"ך . ומיהו לענין דינא כל זה אינו מחוור והאמת יורה דרכו שדינם של לימוני"ש פליג על כל דינים שהזכרתי ואין להתיר' כלל לפי שהחורפ' מצוי ליה לבלוע בסכין מושבח ואין כאן נ"ט בר נ"ט דהיתירא' שהרי הסכין הוא של עובד כוכבי' וכן דעת הב"ח ועיקר . ובלאו הכי לא סמכינן אמאי דכתיבנא שמתקנת השמנונית בלימוני"ש הראשונים שחותך . שהרי הרשב"א בחידושיו דפ"ק דחולין כתב שסתם סכין שמנונית קרוש עליו הוקשה לו מההיא דפרק אין מעמידין דקורט של חלתית אסור דמפסקי לי' בסכינא דארמאי . ואע"ג דאמר מר נותן טעם לפגם שרי הכא אסור דחורפי' דחלתית מחליא ליה אלמא אפילו בסתם סכינים שייך נותן טעם לפגם והוצרך לתרץ בשם הר"ר יונה דסתם חנוני מקנח כליו והשתא קשה דמאי קושיא דאע"ג דסתם סכין שמנונית קרוש על פניו מ"מ מתקנת השמנונית בקורטים ראשונים שחותך בסכין ובטילי ברובא כדין יבש ביבש והוי נותן טעם לפגם . ולהכי

ביאור הגר"א

[יג] וי"א . כסברא האחרונה שבס"א : (ליקוט) תבלין כו' . כתי' הסמ"ג דבדבר יבש דוקא בן יומו ; וי"א כו' כשיטתו דסתר דברי הסמ"ג מחלתית וז"ש בס"ב בהג"ה דברי המרדכי שני התי' שלו (ע"כ) : [יד] מי לימוני"ש . עש"ך ופר"ח אוסר :

באר היטב

שנדוך וכל שאר דברים החריפים ודוקא נידוכו אבל לא כשהיו נתונים במדוכה של בשר: (יג) אינו . ופסק הש"ך דכן עיקר וכן נוהגין כרמ"א: (יד) לימוני"ש. פי' שחותכין הלימוני"ש ומוליחין ממשו ממנו שקורין לימוני"ש זאפ"ט והנה הב"ח חולק ומחמיר בדינים אלו ע"ש וכתב הש"ך דקי"ל לדעת הר"ב שכתב לעיל אם חתכו דק דק צריך ס' נגד כל הלנון משום דחנ"נ וא"כ מה שייך כאן לומר דאם נאסרו מקצתן מתבטלים באחרים הא כל א' נ"כ וכמ"ש הרב עצמו לקמן סי' קי"ד גבי זיתים וצ"ל דס"ל דזיתים חריפים טפי מלימוני"ש א"כ דבאמת לענין דינא אין לסמוך ע"ז ומה"ט כתב הרב דבמקום שנוהגים להחמיר אין לשנות והיינו דאסורים הזיתים אלא משום דבלימוני"ש ודכוותייהו נוהגין היתר כתב הרב דיש ליישב המנהג ויש לסמוך אה"ט דכבר נתבטל כיון דאפשר לומר ג"כ דחתכו אותם בסכין חדשה שיש להם כלים מיוחדים לכך כדאמרינן בזנגבי"ל אלא מספיקא אסרינן להו והלכך מצטרפין הך סברא דנתבטל כו' לייסב המנהג ואף על גב דלעיל בס"ח דקונין הלנונות מעובדי כוכבים משום דיש ספק אם נחתך בסכין של איסור אזלינן לקולא דהתם יש לתלות במרא ותלינא מה שאין כן הכא דקרוב הדבר שחותכין אותן בסכין שלהם עכ"ל . ובט"ז כתב דהמחמירים בכרוב פרום אחר חמיצתו יחמירו ג"כ במרקחות חריפים ומי לימוני"ש דאל"כ הוי תרי מילי דסתרי אהדדי (ולה"פ כתב דמרקחת לא מיקרי דבר חריף כלל שהדבש מבטל החריפות ע"ש . בת' נ"ש סי' ע"א מתיר כרוב שלם שמבשלים הכותים תחילה שלימים ואח"כ כובשין אותן דמותרים באכילה ע"ש) וכתב עוד דגם בזנגבי"ל יש להחמיר לפי שכתב בהו"ח גבי כרוב דאין הכותים נאמנים לומר שיש להם כלים מיוחדים א"כ גם במרקחת הדין כן ע"ש : (טו) לפתות . כתב הט"ז וקשה מאי קמ"ל בזה הא בלפת מותר בכל גוונא וצ"ל להגיה עפ"י דבריו בת"ח בזה הלשון אבל שאר דברים שאינם חמוצים כ"כ כגון תפוחים או פירות יבשים וכדומה וכו' עכ"ל וכתב בת"ח כיון שמקילין בדבר שנפשו של אדם קצה עליו יש ג"כ להקל אם חתך התולע עם הפרי שמותר ע"י קליפה מעט הואיל ואף בלנון אינו אוסר יותר מכ"ק ע"כ ועיין מזה בסימן פ"ד ס"ע מ"ש בשם הש"ך אי

מטה יהונתן

דאורייתא אוקמינן אחזקה ומותר : (שם סעיף ד') לימוני"ש שהביא העובד כוכבים מותר מפני שמביאים הרבה ביחד ואף אם נאסר מקצתן כו' נתבטלו באחרים כו' . והק' בס' של"ה אמאי לא יאמר כב"ח מענ"ג ואח"כ בלע הסכין מן הנחתכין ואוסר כל הנחתכין בסכין י"ל דל"א בחורפא רק מבליע או מפליט אבל מפליט ומבליע כאחת ל"א ואם כן אם נאסרו הנחתכים שוב אין לו כח להבליע בסכין ואם כן שפיר יש לפסוק כפסק הש"ע :

אבן העוזר

בשר ודכין אותו במדוכה ונמצא המדוכה בלוע מבשר ואח"כ דכין בתוכו בשמים ואוכלן בחלב לכן יש ליזהר שלא לחתוך הזנגביל רק בסכין חדש עכ"ל מבואר מדבריו דבסכין ישן מקונח יפה אסור לחתוך בו אלא דוקא חדש בעינן . ואין דבריו נ"ע דהא מקור דין זה דדבר חריף לא שרי ביה נ"ט בר נ"ט הוא מבואר בסה"ת הביאו הב"י סי' נ"ו דהוציא דין זה מדברי רש"י בלנון שחתכו בסכין של בשר דאסור לאכלו בכותח והקשה רש"י הא הוי נ"ט בר נ"ט ותירץ כיון דהוא חריף בלע טפי מדגים הרותחים ע"ש פי' דבריו כא דאמרו נ"ט בר נ"ט ר"ל דטעם הראשון נכנס קצת ממנו אל הכלי וחוזר ויוצא קצת מהטעם שבכלי אל המאכל ע"כ נקלש הטעם ונתמעט אבל דבר חריף בולע כל מה שבתוך הכלי נמצא דעכ"פ אף בדבר חריף ליכא נ"ט בר נ"ט דטעם השני יצא כולו אל הדבר החריף רק חד נ"ט איכא דהא מתחלה לא נכנס רק קצת טעם אל הכלי ולפ"ז בנידון דידן יש כאן נ"ט בר נ"ט מן הבשר לסכין טעם א' שנכנס קצת לסכין ומן הסכין יצא כל מה שהיה בתוכו אל הזנגביל וזה נ"ט א' וחוזר ויצא מהזנגביל אל המדוכה טעם שני ודהיתרא ודאי לא יצא כל הטעם מהזנגביל אל המכתשת דדוקא להיפך אמרינן דדבר חריף מוציא כל הטעם מן הכלי אבל מ"מ אינו מבליע בכלי רק קצת טעם דבזה שוה דבר חריף לשאר דברים דהא סתמא אמרו דגים שנתבשלו בקדירה של בשר מותר לאכלן בכותח ואף שהבשר נתבשל שלה עם דברים חריפים מרובים אפ"ה מותרים הדגים שנתבשלו אח"כ באותה קדירה לאכלן בכותח מזה מוכח דדבר חריף אינו מבליע כל הטעם רק קצת ממנו לפ"ז ה"ה בזנגביל שנחתך בסכין של בשר ודכו אותו במדוכה הוי נ"ט בר נ"ט טעם א' אל הסכין והזנגביל וטעם השני מן הזנגביל אל המדוכה והוי טעם שני בהיתר לכך אף שחזרו ודכו במדוכה זו בשמים מותרים לאכלן בחלב והשתא אתי שפיר הא דכתב הש"ך ר"ס קכ"ב כדין דבר חריף שבשלו בקדירה של בשר ב"י ואחר מעת לעת שבשלו בו בשר בשלו בו חלב אף שהוא ב"י מטעם שבשלו בו דבר החריף מותר ולכאורה קשה הרי דבר החריף שנתבשל בו עושהו כמתם ולפי מ"ש ניחא דהוי נ"ט בר נ"ט מן הבשר לקדירה ולדבר החריף טעם א' ומן הדבר החריף מה שחוזר לקדירה הוי טעם שני והוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא והא דנקט בהג"ה שם שאינו ב"י משום דנקט אליבא דכ"ע לאפוקי בזה איכא פלוגתא דהא"ז דנ"ט בר נ"ט אסור בבישול גם זה אסור וזה דבר ברור עכ"ל :

צבי לצדיק

מיירי בבישול כמ"ש הש"ך שם : (סעיף ד' בהג"ה) ויש מקומות שמחמירין כו' . אפשר הא דמנהג יותר להחמיר בכרוב מבשאר דברים . משום שיש עוד שיש בהם תולעים שאין מנקין אותם מהם רק בישראל וא"כ לא קשה קושית הט"ז :

חידושי בית מאיר

(ש"ך ס"ק י"ט) א"כ מסיק ה"ה הכא . כ"כ א"י למה שמסיק ס"ק י"ז להתיר זנגווי"ל יבש אפילו נחתך ודאי בסכינים אב"י א"כ מ"ש פלפלים יבשים ועכצ"ל דמיירי כשנדוכו הפלפלים בתערובות דבר לא דומיא דנעשה המדוכה תחלה של בשר ע"י דיכה של בשר בתערובות פלפלין : (שם בהג"ה) וי"א אפילו אינו ב"י . (ואפילו מקונח ועיין פר"ח) יראה לי דלא כתב הרמ"א דעה זו דס"ל כ' חומרות לדברים חריפים זולת לנון . חומרא דגרע מנתבשל ואסור אפילו בנ"ט בר נ"ט וגם חומרא דחורפא מצוי ליה לשבח . רק לחוש לה לכתחלה אבל בדיעבד כגון במידי דשכיח שחתכו בצלים בסכין חולבת ונתנום בקדירה של בשר דמסתמא הסכין אינו ב"י מבליעת כלי ראשון כדקי"ל סתם כלים אב"י . ובסתם סכין חולבת שרוב תשמישו בצונן . ומלבד מה דשמנונית סתמא על פניו . זה לפ"ד תמיד בטל בס' תוך הקדירה א"כ ודאי בדיעבד שרי . דהא אנן מתירין דיעבד נ"ט בר נ"ט אפילו בבישול ועיין פר"ח ס"ק כ' ומכ"ש סתם סכין אב"י דלא נסתפק בתרי חומרות הנ"ל ולכן אפילו אין ס' נגד הסכין נמי בדיעבד שרי :

אין אוסר יותר מכדי קליפה ע"כ : (יד) בגרידה בלבד. הדחה לא סגי כיון שהוא לח והגרידה פחותה מקליפה שהקליפה צריכה שתהא גסה קצת שתוכל להנטל כולה כאחת כ"כ ר"ן וב"י :

צז (א) שמא יבא לאכלה עם בשר כו'. מזה נראה לי דמדוכה שדוכין בה בשמים ומשתמשין הבשמים הן עם בשר והן עם חלב ופעם אחת דכו שם שום עם מרק משל שומן אווז ואחר כך מחזירין אותו הרוטב על האווז נ"ל שאותה מדוכה אסורה לדוך בה עוד בשמים אפילו לאכול בבשר שמא יבוא לאכול בחלב דומיא דכאן וצריכה הכשר דוקא ואפילו דיעבד אסור בלא הכשר כמו הפת דכאן ולא דמי למ"ש בסי' צ"ו סעיף ג' תבלין שנידוכו במדוכה של בשר אסור בחלב אבל עם בשר מותר שם מיירי שהמדוכה

ה ח חתך קישואים בסכין של בשר מותר לאכלם בחלב (יד) **כא** בגרידה (טז) בלבד (ה) שיגרוד ממקום החתך ט ואם חתך בו **כב** לפת אפי' גרידה אינו צריך י אלא [טו] הדחה בעלמא יא ולא עוד אלא אפילו (יז) צנון **כג** שחתך אחר הלפת יב שרי בהדחה כמו הלפת לפי שטעם הלפת משונה ומבטל טעם הנפלט מהסכין :

הגה [טז] יג ודוקא לפת שטעמו משונה אבל ירק או לחם ושאר דברים לא [יז] ואפי' בלפת אין להתיר לחתוך צנון רק פעם אחת אבל לא הרבה פעמים אם לא שחתך כל פעם לפת בין חתיכת צנון לצנון (ב"י בשם סמ"ג) :

צז שלא ללוש עיסה בחלב. ובו ג' סעיפים :

א (א) א אין לשין (א) עיסה בחלב (א) שמא יבוא לאכלה עם בשר ואם לש כל (ב) הפת אסור **א** אפי' לאכלה(ב) לבדה ואם ב היה דבר מועט כדי אכילה בבת אחת [א] ג או (ג) ששינה צורת הפת שתהא ניכרת שלא יאכל בה בשר מותר ד כיוצא בו אין אופין פת בתנור שטחו באליה ואם אפאו דינו כעיסה שנילושה בחלב :

הגה ולכן נוהגין ללוש פת עם חלב בחג השבועות גם בשומן לכבוד שבת כי כל זה מחשב כדבר מועט גם כי ניכרין משונה משאר פת וכ"ש פלאדי"ן או פשטיד"א דמותרין (הגהות ש"ד) **ב** [ב] (ד) ואין לאפות שום פת עם

אהך סברא דנתבטל ט' לייחב סמכה כיון דבלא"ה יש פוסקים מתירין אפילו בצנון בסכין שאינו בן יומו וגם יש פוסקים דדוקא צנון הוי חריף ולא שאר דברים וכמ"ש בס"ק י"ב בשם מהרא"י ע"ש והיינו דכתב הרב ואף אם נאסרו מקצתן ט' משמע דאפילו מקצתן לא בריך שנאסרו מיהו בלא ה"ט דנתבטל לא הוי צריכן להלימוני"ם אע"ג דלעיל ס"א דקונין הצנונות מעובדי כוכבים משום דיש ספק אם נחתך בסכין של איסור אזלינן לקולא משום דהתם יש לתלות במרא ותליכה משא"כ הכא דקרוב הדבר שחותכין אותן בסכין שלהם : **כא** בגרידה לבד. והוא פחות מקליפה שהקליפה צריך שתהא גסה קצת כדי שתוכל להנטל כולו כאחד משא"כ בגרידה ר"ן מיהו בגרידה סגי אע"פ שהסם סכין שמנוניתו קרוש על פניו דמדינא הוי סגי בהדחה כמו בלפת כיון דצנון בגון הוא אלא שמתוך לחותה א"א להדיח אותה דאדרבה ע"י ההדחה נסרך בהם יותר ולכך סגי בגרידה וכמ"ש הר"ן ובת"ח שם ד"י מביא טעם אחר ע"ש האו"ה ע"ש : **כב** לפת. הוא שקורין בל"א ריבי"ן וכן הוא במהרי"ל ריש דיני או"ה : **כג** שחתך אחר הלפת שרי. לכאורה משמע מלשון זה דלכתחלה אסור לחתוך בו צנון לאכלו עם בשר אע"פ שכבר חתך בו לפת וכדכתב בת"ח שם בשם או"ה אבל מהרש"ל באו"ש ובספרו שם חולק על האו"ה ומתיר אפילו לכתחלה והכי משמע מל' ב"י שכתב על הרשב"א דלא מתיר כשחתך לפת אלא לסילקא וז"ל אבל ש"ד וסה"ת ורבינו מתירין בהדיא לחתוך אפילו צנון עכ"ל ובאמת משמע כן בל' סה"ת וש"ד וטור ע"ש ודוק וכ"כ האגודה פ' כ"ה סי' קכ"ו ואין להקשות כיון דהצנון עכ"פ בעי הדחה ניחוש לכתחלה דלמא משתלי ואכיל עם בשר בלא הדחה כדאסרינן בר"ס צ"א להניח בשר בקערה של איסור אגן מה"ט דשאני התם דמיד כשהניחוהו בקערה צריך הדחה *) משא"כ כאן דאם רוצה לאכלו כך שרי הלכך לא חיישינן דלמא משתלי ואכיל עם בשר ובענין זה חלקתי בסי' ס"ט ס"ק פ"ג ע"ש או נמי שאני הכא דהדחה נמי היא חומרא בעלמא דהא כבר נתבטל הטעם בלפת גם בש"ד וסה"ת וסמ"ג לא הוזכר' הדחה זו מיהו ודאי לחתוך לכתחל' לפת כדי לחתוך בו אח"כ צנון משמע בש"ס ופוסקים לאסור :

צז א אפילו לאכלה לבדה. גזירה שמא יאכלנה עם בשר : **ב** ואין לאפות כו'. פי' לכתחלה אין לאפות שום פת עם פלאדי"ן או פשטיד"א בתנור אפילו רחב ואינו משופע דחיישי' שמא יזוב ממנו אל הפת אבל בדיעבד אם אין התנור משופע או שהפת למעלה מן הפשטיד"א לא מחזקינן איסורא דשמא זב כיון דאפילו זב לא זב תחת הפת עצמו אבל אי חזינן דזב מן הפשטיד"א לחוץ אפילו איכו זב

באר הגולה

פנחתמן : ח שם בגמ' דף ק"ב והגרידה פחות מהקליפה' שהקליפה צריכה שתהא גסה קצת כדי שתוכל להנטל כולה כאחת משא"כ בגרידה : ט שם בגמרא : י טור וכ"כ הרשב"א : יא שם בגמרא : יב טור וכן כתב הרשב"א : יג טור בשם סה"ס : א ברייתא פסחים דף ל' והביאו הרי"ף והרא"ש בפ"ח דחולין : ב מסקנת הגמרא וכפירש"י שם : ג כפירוש הרמב"ם בפ"ח מהמ"א והרשב"א מה"ס והרי"ף : ד שם

פרי חדש

אונטריקס"ס לשנויי דחורפ' דחלתים מתליא ליה ולהכי אסור. וגם הר"ן הביא פי' הר"ל יונה שם ופשטא ודאי דסבירא להו דליתא להאי סבר' שמתקנת הסכין כראשוני' בחוזקה אלא שהשמנוני' מסלק מעט מעט בכל קורט וקורט ובדברים של עובדי כוכבים לא הלכו בהם אחר נתינת טעם כדי שלא יפרצו וכיון דהרשב"א והרי"ף והר"ן מחמירין בזה הכי נקטינן :

מטה יהונתן

(סימן צ"ז סעיף א' בהג"ה) ואין לאפות שום פת כו'. עיין ש"ך סק"ב ברוצה לאסור אם ודאי זב דאינו אלא פרת ספיקא ואדמ"ו דאינו מוכרח דהא הוי נ"ט בר נ"ט דהתיר'

דגול מרבבה

כנלפ"ד : (שם בש"ך ס"ק כ"ג) משא"כ כאן דאם רוצה לאכלו וכו'. ונ"ע בסי' צ"א ס"ג ובש"ך שם ס"ק ד' ואולי בלחם יש להתיר יותר ועי' בסי' צח"ו בש"ך ס"ק כ' שכתב בבריא דבפת לא חשיב ספיקא כיון שרגיל לאכול פת עם כל מיני אוכלין :

יד אפרים

(סימן צ"ז בש"ע סעיף א') אין אופין פת בתנור כו'. וכתב בשאילת יעב"ץ ח"א סימן ק"ג שהוא היה מונע בניהו להכה בתנור של חרס מאכלי חלב אחר שנתחמם כחמין מאכלי בשר ולא מחמת שיש לחוש לבליעה דאין חוששין מכלי אל כלי כמ"ש הט"ז סי' צ"ז כאשה שאפתה פלאדי"ן כו' וכ"כ בסי' צ"ב וגם בט"ז א"ח ובמג"א סי' תנ"א שאפילו בפסח הקילו עכ"ל אך כמניעה מטעם שלא יבא לידי מכשול להביא מאכלים בלי

אבן העוזר

(סי' צ"ז סעיף א' בהגה"ה) ואין לאפות שום פת עם

חידושי בית מאיר

(סימן צ"ז סעיף א' בט"ז סק"א) כתב מזה נראה לי. נ"ב עיין סימן פ"ח ס"ד ס"ק כ' בסופו. וכ"כ י"ל פס

גליון מהרש"א

ואם אינה מיוחדת לבשר עי' פ"ו ריש סי' צ"ו : (ש"ך ס"ק כ"ח) בגרידא לבד והוא פחות מקליפה. עיין שפתי סוף סי' צ"ב : (ש"ע סעיף ה') ואם חתך בו לפת. וכ"ש בנעיצה דעדיף מניה דמותר לכתחלה ש"ך סוף סי' פ"ט : (ש"ך ס"ק כ"ג) ואין להקשות כו' ניחוש לכתחלה. עי' פ"ו סי' צ"א ספ"ק א' :

ביאור הגר"א

[טו] הדחה. כמ"ש ח' ב' ליסא בהא קמיפלגי כו' : (ליקוט) אלא הדחה. פי' ראשון שברש"י משום דסתם סכין שמנוניתו כו' ועבת"ה צ"ד א' שהקשה סוה על פי' ראשון שברש"י ותי' דה"ג דבעי הדחה כו' ע"ש והסכים לפי' ראשון דלפי' השני קשה אמאי קישות גריר הא אינו חריף כלל אבל לפי' ראשון ניחא משום דקישות רך הוא וא"א בהדחה דכ"ש שסכליע בהדחה לכך צריך גרידה (ע"כ) : (ליקוט) הדחה. היינו בשאין מקנח וז"ל ת"ה פירש"י משום שמנונית שקרוש כו' וק' דליפתא אמאי שרי ופי' אחר פירש"י משום חורפיה ואינו מחוור דמ"מ נ"ט בר נ"ט הוא ופי' ראשון עיקר והא דקאמר דליפתא שרי הדחה מיהא בעי כו' ע"ש (ע"כ) : [טז] ודוקא כו'. וכפי' הת"ה ומוש"ע לפי כו' ולהכי נקט ליפתא : [יז] ואפילו כו' אם כו'. רש"י שם ד"ה ואי ערבן כו' אתת ח"ש בגמ' ואי פתך בהו כו' ר"ל ערבן :

צז [א] (ליקוט) או ששינה. כפי' הרי"ף בפ' כ"ה : [ב] ואין לאפות כו' ואם כו'. מתנור

באר היטב

חולעים נקרא נטל"פ או לא : (טז) בלבד : פי' שהוא פחות מקליפה שהקליפה צריך שתהא גסה קצת כדי שתוכל להנטל כולו כא' משא"כ בגרידה מיהו בגרידה סגי דמדינא הוי סגי בהדחה אלא שמתוך לחותם א"א להדיחם שע"י ההדחה נסרך בהם יותר : (יז) צנון. כתב הש"ך לכאורה משמע מל' זה דלכתחילה אסור לחתוך בו צנון לאכלו עם בשר אע"פ שכבר חתך בו לפת אבל מהרש"ל חולק ומתיר אפילו לכתחילה וא"ל כיון דהצנון עכ"פ בעי הדחה ניחוש דילמא משתלי ואכיל עם בשר בלא הדחה כדאסרי' בר"ס צ"א להניח בשר בקערה של איסור ע"ש דשאני הכא דהדחה נוסה היא רק חומרא בעלמא ואף אם יאכל כך אין בו איסור לכך לא חיישינן דלמא וכו' א"נ דשם מיד כשהניחו בקערה צריך הדחה משא"כ כאן יכול להיות שיאכל אותו כך ולא עם בשר דאז א"צ הדחה כלל מיהו ודאי לחתוך לכתחילה לפת כדי לחתוך אח"כ צנון משמע בש"ס ופוסקים לאסור עכ"ל :

צז (א) עיסה. כ' בט"ז מזה נ"ל דמדוכה שדכין בה בשמים ומשתמשין הבשמים הן עם בשר הן עם חלב ופעם א' דכו שם שום עם מרק של שומן אווז ואח"כ מחזירין אותו הרוטב על האווז נ"ל שאותה מדוכה אסורה לדוך בה בשמים עוד אפי' לאכלן בבשר שמא יבוא לאכול בחלב וצריכה הכשר דוקא ואפי' דיעבד אסור בלא הכשר כמו הפת בכאן ול"ד למ"ש בסימן צ"ו ס"ג דתבלין שנדוכו במדוכה של בשר אסור בחלב אבל עם בשר מותר דשם מיירי שהמדוכה מיוחדת לבשר דוקא ואין לטעות שם עכ"ל (וספ"ח חולק ומתיר ע"ש) : (ב) לבדה.

פתחי תשובה

נראה דפשיטא ליה דכל דבר חריף שנתבשל פקע חורפיה ע"ש ועיין בספר באר יעקב בסימן ק"ב סוף תשובת הרב מהר"ר יוסף חולק עליו שהרי נראה כחוש שתבלין חריפין אפילו אחר הבישול וכן תמכא ולכן אם טוחנו דברים חריפים אחר שנתבשלו בקדרה של איסור אינו כ"י אסורים אם לא שידענו בבירור שבטל חורפייהו כגון בצלים אבל מסתמא אין להקל והבאר יעקב שם כתב דאף מן הבשם היכא דאיכא קצת צדדים להיתרא יש להקל ולהתיר מכח ס"ס דילמא הלכה דדוקא קורט של חלתית ודלמא כבר בטל החריפות ע"ש : (ה) שיגרור ממקום החתך. עיין בתשובת חות יאיר סימן קע"ם בדג שנפתח בסכין של עובד כוכבים והורה שידיחנו וישפשף במקום נגיעת הסכין יפה יפה ואף דקיי"ל בסי' צ"ו חתך קישואים בסכין של בשר בעי גרידה מפני שהקישואין לחין וה"ה בדג. י"ל דשם דבר קל הוא לגרוד קצת מכי פסקי שלא מיירי כשנחתכו דק דק דאיך ינגרוד כל חתיכה קטנה מכל צדדיו ועוד דאם נחתך דק דק אפשר דמותר ע"י שהחתוכים האחרונים כבהגהה הסמוכה שם משא"כ בדג שא"א לגוררו ללחותו ואם נאמר לקלוף מקום החתך יפסיד כולו וכו' עד מ"מ אמרתי שישטוף עליו מים ויעבור עליו בכח תודו של סכין וגרידה ממש מבשר הדג לא בעי ואפילו ידעינן שהסכין ב"י די בכך ע"ש :

צז (א) אין לשין. עיין בתשובת נ"ש סי' ס' בענין אם מותר לתת חלב לתוך היין כדי שיהא לבן וצלול ע"ש ועיין בנ"צ : (ב) הפת אסור. עיין בספר לבושי שרד ס"ק קל"ח לענין אם נתערב ככר זה בככרות אחרות ע"ש היטב ועיין פמ"ג בשפ"ד סק"א שכתב די"ש לעיין אם לש פת עם חלב בשוגג שלא ידע שזה אסור או נפל בשוגג חלב מי אסור או לא קנסו כ"א היכא שעבר במזיד ומסתימת הפוסקים משמע אף בשוגג אסור עכ"ד ועיין בנ"צ בזה : (ג) ששינה צורת הפת. עיין בתשובת מהרי"ט ח"ב סי' י"ח שכתב דאין מועיל שינוי רק בביתו אבל לעשות הפת מרובה למכור בשוק אסור דהלוקחים לא יכירו בשינוי ואף על סמך ההודעה אסור דחיישינן שמא ישכח מלהודיע ע"ש. ועיין ת"ד שכתב עוד דשינוי אין מועיל רק בשעה בשעת אפיה דלא היה עליו איסור כלל אבל לעשות שינוי אחר שכבר נאסר אינו מועיל וכן לחלקו להרבה ב"א שיגיע לכ"א דבר מועט אסור כיון שכבר נאסר ונעשה נבלה ע"ש וכן דעת הפמ"ג דלא ככו"ס בשם זקינו. וכתב עוד בתשובת מהרי"ט שם דהא דלאסור אם ליכא שינוי דוקא היכא דאיכא למיחש להכי כמו אותם שמוללים כמיני מתיקה שאין דרך לאכלן עם גבינה מותר ללוש אותם עם שומן ולא חיישינן שמא אחליהם יאכל גבינה דדיינו במה שאסרו ואין לנו לגזור גזירה אחרת עליה ע"ש עוד טעמים לזה : (ד) ואין לאפות. עיין בתשובת פני אריה סוף סימן מ"ח שכתב דפת שאפה עם עיסה שאין בה שומן בעין אלא טעם בלוע אפילו נגע בה ע"י לא רותח מותר בין עם בשר בין עם חלב דנ"ט בר נ"ט הוא אלא דלכתחלה אסור כמ"ש הרמ"א לעיל סימן צ"ה ס"ב בהגהה אבל בדיעבד אם נתנו לתוך החלב מותר לאוכלו ועם בשר מותר לאוכלו אפילו לכתחלה ולא גזרינן שמא יאכלנו בחלב כיון דבדיעבד אף אם אכלו בחלב לאו איסורא קאכיל ע"ש

(סי' צ"ז ש"ע סעיף א') אין לשין עיסה. ואפילו ליתן בתוכו דבר מועט אסור דהוי כמבטל איסור לכתחלה דכיון שאסרו ליתן חלב לתוך העיסה הרי העיסה עם חלב כמו בשר עוף עם חלב ת' צ"צ סי' פ' ומן הטעם זה אסר שם לתקן היין שיהיה לו מראה לבן צלול ע"י שיתנו בתוכו קצת חלב בהמה וקצת חלב חטה ועי' גליון ש"ך סוף סימן : (שם) או ששינה צורת הפת. משמע דדוקא בשכל צורתן משונה אבל אין תקנה לעשות בה אחר אפיה סי' כגון לחתוך בו אותיות חלב פן לא ישגיח בסי' ולא כנראה מת' דת אש סס"י י"ב ואולי גם הוא ז"ל לא כתבו אלא לדווחא דסלתא בנידון דידיה שהיה

יד אברהם

(סימן צ"ז סעיף א') אין אופין פת בתנור שטחו באליה כו'. עב"י מ"ש דכ"ע דמסכי כזה ג"כ שינוי דבעינן תורה. ועיין תוס' שבת (דף ע"ח) : (שם בהג"ה) אין לאפות שום פת עם פלאדי"ן

נחלת צבי

(סי' צ"ז ס"א) אין לשין עיסה בחלב כו'. עיין בתשובת צמח צדק סי' פ' בנשאל אודות יין לבן שאינו לבן ממש וצלול מפני לקבון שהיה כענבים בשנה ההיא ולא ימצאו קונים על היין כיון שאינו נחמד למראה ויש סגולה לזה שמערבין מעט חלב בהמה עם חלב חטה ומשימין לתוך היין ועי"ז נראה היין לבן וצלול אם מותר לעשות כן והשיב לאיסור מב' טעמים. טעם הא' הוא מגזר חלב בהמה שנותנין לתוכו ואיכא למגזר שיעשה מתנו עם בשר כמו שאסור ללוש עיסה בחלב כדאי' ביו"ד סימן צ"ז ואף שנתבטל כמ"ש מ"מ הו"ל מבטל איסור לכתחלה דמ"ם איסור דרבנן זה מבטל איסור דרבנן כמו שאסרו ליתן מעט בשר עוף בחלב אף אם אין בו נ"ט. ס"ל בחלב בעיסה או ביין כיון שאסרו זה ס"ה אפילו אין בו נ"ט משום מבטל איסור. טעם הב' הוא משום החלב חטה דאיכא למיחש שיפתח מתנו בפסח ואף שנתבטל מ"מ הו"ל מבטל איסור וגם שמא ישאר מעט מן החטה בעין שלא יתערב עכ"ד. והנה לדבריו דס"ל דאסור ליתן אפילו מעט חלב בעיסה מחמת מבטל איסור צ"ל דמ"ם דס"י בגמרא דפסחים דף ל' אלא דאמר כסם ססוה תנורה דטחו ביה סיחיא אסרה רבנא בר אהילאי למיכלא בריפתא ופרש"י שומן נתנו בקרקעיתו ונותן טעם בלחם עכ"ל דלהכי פרש"י ונותן טעם כיון דהוה בדיעבד אבל אין ה"ל דלכתחלה אסור אפילו אינו נותן טעם משום מבטל איסור. ועכ"ל איירי שהיה בשוגג אם דטחו ביה סיחיא כגון שלא ידעו שזה אסור דאל"ה הוי מבטל איסור במזיד דאיתא לקמן סי' צ"ט סעיף ו' דאפילו בה איסור של דבריהם אסור לבטל עצמו ואסור גם כן למוכרו ליהנות אחר ע"ש בש"ך. וכן בגמרא שם דאמר דלהכי אסר' דילמא אתי למיכלא בכותח נ"ל דלהכי אמר דילמא כו' ולא אמר משום קנס כיון דבשוגג איירי. (ע' בתוספות שם בד"ה דילמא) ואם כן. זכינו לדין דלאפי' אם לש פת עם חלב בשוגג שלא ידע שזה אסור או נפל בשוגג חלב אם יש בו כב"ע להאכור ונפשם ספיקו של הפמ"ג בשפ"ד סק"א. מיהו כל זה אי אמרינן דבזה שייך מבטל איסור כדעת הצמח צדק אבל באמת לענ"ד לא נראה כן דמ"ם הנ"ל דמ"ם איסור דרבנן זה מבטל איסור דרבנן. שנה והנה הוא דהכא כל מה שאסרו הוא סייג כדי שלא יאכל עם בשר ולהכי היכא דאיכא היכר כגון ששינה צורת הפת מותר כיון שלא יבא לאיסור ואם כן הכא כיון שאף אם יאכל לא יבא לאיסור בשר בחלב לא גזרו כלל בזה. משא"כ בבשר עוף בחלב שאסרו בכתם. וקצת משמע כן בתוספות בחולין

באר הגולה

בברייתא : ה שם בברייתא וכדמפרש שם בגמרא :

(נ) פלאד"ן או פשטיד"א בתנור דחיישינן שמא יזוב מן השומן על הפת (ב) ואם (ה) זב תחתיו דינו כאלו נילוש עמו (ב"י בשם הגהות אשיר"י) ונוהגין לשום הפסילה בפי התנור (ב"י בשם הגהת ש"ד) (ג) ואפי' הוא במחבת נוהגין להחמיר לכתחלה :

ב ה תנור (ו) שטחו באליה אין אופין בו פת (ד) עד שיסיקנו (ז) מבפנים עד שיתלבן

שפתי כהן

זב תחת הפת עצמו אלא הפת רחוק מן הפשטי"ד הפת אסור אף דיעבד וכדאיתא בהגס"א והגהת ש"ד והגהת או"ה כלל ל"ט בשם א"ז כל זה מוכח בת"ח כלל ל"ו ד"ע ע"ש ובסימני ת"ח ודו"ק וטעם לדבר כ"ל משום דמספקא לן אי בישול מפעפע בכל הכלי או לא וכמ"ש בסי' צ"ב ס"ק ט"ז והלכך היכא דלא חזינן דזב איכא ספיקא ספק זב או לא זב ואת"ל זב שמא לא פעפע בכולו אבל כשהתנור משופע מסתמא זב תחת הפת עצמו וכן כשחזינן דזב ליכא אלא חדא ספיקא כנ"ל ודוק ואע"ג דבהגהת או"ה שם כ' בשם א"ז דבלא ראה דזב איכא בלאו הכי ספק ספיקא ספק זב או לא ואת"ל זב שמא לא יאכלו עם חלב עכ"ל שמא לא חשיב הכי דשמא לא יאכלו עם חלב להרב ספיקא כלל כיון דהרגילות הוא לאכול פת עם כל מיני אוכלים קרוב הדבר לאכלו ג"כ עם חלב ולפ"ז מ"ש הרב בהג"ה כאן ואם זב תחתיו ר"ל זב תחת הפשטי"ד אפי' רחוק מן הפת וכן מוכרח לפרש לשון זה שהביא בת"ח שם בשם הגהת או"ה ע"ש ודוק והב"ח חדש כתב וז"ל ודלא כמ"ש בהג"ה ע"ש דלא נאסר הפת אלא כשזב תחתיו ממש והבין כך מהגה"א הביאו ב"י ולא דק עכ"ל ולא עיין בת"ח כי המעיין שם יראה שהרב מביא בשם הגס"א בהדיא לספק דאפי' אינו זב תחת הפת אסור וכ"פ בסימני ת"ח שם ומוכח שם דעת הרב כאשר כתבתי :

טורי זהב

מיוחדת לבשר דוקא ואין לטעות שם כן נלע"ד פשוט : (ב) ואם זב תחתיו. לא בעינן שיהא נראה השומן תחת הפת ממש אלא כל שמתפשט חוץ לפשטיד"א ונבלע בתנור חיישינן שמא הלכה הבליעה עד הפת כן משמע בהגהת אשיר"י : (ג) ואפי' הוא במחבת. נשאלתי באשה שאפתה פלאדי"ן של גבינה בתנור על קרקע שלו בלא כלי ואח"כ שמה שם קדרה של בשר רותחת על אותו המקום שהיה הפלאדי"ן. *) והשבתי שאין כאן איסור דהרסית של תנור שבלעו מן החלב לא גרע מקדירה שמבשלין בתוכה חלב ונגעה בקדירה של בשר דאין שם איסור כמ"ש הפוסקים בשתי קדרות שנוגעות זו בזו ורמ"א מביאו סי' צ"ב סעיף ח' וכאן שהחמיר במחבת היינו לכתחלה דוקא : (ד) עד שיסיקנו מבפנים. הא דלא סגי בקינוח מפני שא"א לתנור להתקנח יפה והוה השמנונית בעין עד שיוסק כ"כ בתוספות וכ"כ הר"ן בפרק כ"ש ובפ' כ"ה ואין להקשות מזה על מה שכתבתי

נקודות הכסף

(סימן צ"ז בט"ז ס"ק ג') והשבתי שאין כאן איסור וכו'. ולי נ"ע בזה דלא דמי לשתי קדרות דהתם האיסור הוא בלוע בקדירה אבל הכא האיסור מבחוץ על התנור :

מטה יהונתן

דהא אין זב תחת הלחם ממש רק שהתנור קבל טעם מן הבשר והלחם מהתנור ואע"פ שהבשר היה בעין במקום שזב מ"מ במקום לחם לא הוי בעין וליכא אלא טעם שנתפשט מן המקום שזב א"כ הוי נ"ט בר נ"ט ובהגהת אשר"י שאוסר בכה"ג היינו משום דס"ל נ"ט בר נ"ט ע"י בישול וגלי אסור אבל לדידן דקי"ל דבדיעבד נ"ט בר נ"ט אפי' ע"י בישול וגלי מותר א"כ הכא נמי מותר ודו"ק :

פתחי תשובה

ועי"ל סי' צ"ה סק"א: (ה) זב תחתיו. עבה"ט סק"ג בשם הש"ך וכ"כ הט"ז והנה בש"ע קטנים ד"א כתוב בשם הגאון מהר"ר עוזר ז"ל דדוקא קאמר הרמ"א ואם זב תחתיו היינו תחת הפת ממש דאל"כ הוי נ"ט בר נ"ט דשרי בדיעבד כו' ע"ש. וכן הסכים בכו"ם על הט"ז והש"ך ועיין בח"ד שכתב דלא קשה מידי דלא אמרינן נ"ט בר נ"ט רק כשטעם האחר הוא בלוע בכבר אבל בשעת בישול לא שייך זה ע"ש (ועמש"ל סי' צ"ה ס"ק א') ועיין בתשובת בית אפרים חי"ד סימן ל"ז שנשאל על מעשה כזה בנשים שאפו לחמים לצורך שבת ואחת מהשכנות נתנה לחמניות מגולחות בגלים ותאפה וזב לקרקעית התנור והעלה דכיון דלא זב תחת הפת ממש הוי נ"ט בר נ"ט דלא כת"ד ועוד דכיון שהיה התאפה דבר מועט ואין בה בכדי נ"ט בפת מותר אליבא דכ"ע (ויש נ"מ בין הני שני הטעמים דאילו לטעם א' מ"מ לאוכלם עם חלב אסור דנ"ט בר נ"ט לכתחלה אסור אבל לטעם ב' אף לאוכלם עם חלב שרי מאחר שכבר נתבטל) ולענין אם צריך ס' בכל עוגה בפ"ע או מצטרף כל מה שבתנור נראה דיש להקל כאן כמ"ש הרמ"א לקמן סי' ק"ה לענין ריחא ע"ש באורך. ונראה דמה דנקט בלשון השאלה שאפו לחמים לצורך שבת אינו מדוקדק דא"כ למה לו להאריך בזה להתיר לאוכלו במלח משום נ"ט בר נ"ט דהלא כתב הרמ"א בסעיף זה דלצורך שבת מיחשב כדבר מועט ובלאו הכי שרי והכוונה שאפו בע"ש ובאמת היה לימים הרבה : (ו) שטחו באליה. עיין בתשובת מהרי"ט ח"ב סימן י"ח מבואר שם דאפילו בפחות מכדי נ"ט אסור משום דהאיסור עומד במקומו ואינו מתבטל כו' ע"ש וכן הסכים בספר חוות דעת וס"ל לחלק בין אם נפל על הפת או שנדבק בתנור שטחוהו באליה דאז לא מהני ס' ובין אם נילוש החלב בתוך הפת דאז שרי אי איכא ששים ע"ש ועיין בתשובת בית אפרים חי"ד סימן ל"ו באמצע התשובה שחולק ודעתו דבכל ענין מהני ס' רק דצריך נטילה באותו מקום ע"ש :

באר היטב

גזירה שמא יאכלו עם בשר : (נ) פלאד"ן. כ' הש"ך ולכתחלה אין לאפות שום פת עם פלאד"ן או פשטיד"א בתנור אפי' רחב ואינו משופע אבל בדיעבד אם אין התנור משופע או שהפת למעלה מהפשטיד"א לא מחזקינן איסורא אבל אי חזינן דזב מהפשטיד"א לחוץ אפי' אינו זב תחת הפת אלא הפת רחוק מהפשטיד"א הפת אסור אף דיעבד ולא אמרינן דהוי ס"ס ספק זב תחתיו או לא ואת"ל זב שמא לא יאכלו עם חלב נ"ל דלא חשיב הרב האי שמא לא יאכלו לספיקא כיון דהרגילות הוא לאכול פת עם כל מיני אוכלין קרוב הדבר לאכלו ג"כ עם חלב ולפ"ז מ"ש הרב בהג"ה כאן ואם זב תחתיו ר"ל דזב תחת הפשטיד"א אפי' רחוק מן הפת ודלא כב"ח וע"ש וכ' הט"ז וז"ל נשאלתי באשה שאפתה פלאדי"ן של גבינה בתנור על גבי קרקע שלו בלא כלי ואח"כ שמו שם קדירה של בשר רותחת על אותו המקום שהיה הפלאדי"ן והשבתי שאין כאן איסור דהרסית של תנור שבלעו מן החלב לא גרע מקדירה שמבשלין בתוכו חלב ונגעה בקדירה של בשר דאין שם איסור כמ"ש הפוסקים בב' קדירות שנגעו זו בזו ורמ"א מביאו בסי' צ"ב ס"ח וכאן שהחמיר במחבת היינו לכתחילה דוקא עכ"ל (ובנה"כ כ' דלע"ע בזה דל"ד לשתי קדירות שהאיסור הוא בלוע אבל כאן האיסור מבחוץ על התנור ע"ש) : (ד) מבפנים. כ' הט"ז והא דלא סגי בקנוח מפני שא"א לתנור להתקנח יפה והוי השמנונית בעין וא"ל מזה על מ"ש לעיל דקרקע של תנור הוי כבלוע בקדרה וכאן משמע דהוי איסור בעין דשאני כאן שהשמנונית עצמה מטיח ממנה בתנור ואינו מתקנח יפה משא"כ בפלאדי"ן דלעיל שאין שם שומן בעין כלל בתנור אלא בליעה מן הפלאדי"ן דודאי לא נכחיש חוש הראות שרואין שמקומו יבש

יד אפרים

כלי וכה"ג התנור בולע ומבליע דכ"ה אינו יוצא מידי דפיו מיהו בשעת הדחק ולצורך קצת אין למנוע להשתמש בכלי ובתנור של ברזל שהאשכנזים א"צ להחמיר כלל דתמיד מתלבן ע"י היסק והוא הכשרו אפי' נשפך עליו דבר לא כ"ש שאינו אלא ספק והרוצה להחמיר לעצמו דשמא יושיבו מאכל בלא כלי מיד שנשפך הדבר האוסרו ולא נתלבן עדיין מ"מ בדוכתא דלא רגילי לחמם מאכלים בלי הפסק אין להחמיר כלל ותדע שהרי מעשים בכל יום שמבשלים בשר בתנור וכיריים שמבשלין שם חלב וכן להיפוך אע"פ שלא אפשר שלא נשפך שם מהתבשילין וגם שופכין קדירה של היתר נגד איסור ואין חוששין לכיונות עי' סי' ק"ח עכ"ל בקצרה וע"ש שכתב ואפי' הועמד כלי בשר בתוך כוטב של חלב או איפכא ג"כ אין המאכל נאסר רק הכלי וגדולה מזו איכא עובדא בס"ד כלל נ"ה כו' וכוונתו לעובדא דמהר"ש שנהגה"ה שם ומבואר בסג"ה סי' נ"ב ואין זה ענין לכאן דהתם מדין כלי שני אתי עלה משא"כ שהתנור הוא רותח ומה שנשפך עליו כלי ראשון הוא ותתאה גבר ומבליע ואוסר המאכל אם אין ס' ועיין בסי' קע"ז בת"ח שהב"ח כתב לחוש בתשים קערה כו' והמג"א כתב דאין הולכות מכלי אל כלי ע"ש : כתב בשאילת יעב"ץ דנהוג עלמא היתר בלחמניות דידן דמיכלי טובא ללוש אותם בחלב והשיג על מוהר"ם חאגיז בהלכות קטנות סי' כ"ו שכתב באפיית ביסקוטים (כן הוא בלשונם לשון פלחכיקלא איזה מין של רקיקין) בחלב שהשיב אביו מוהר"י חאגיז דלא הוי כעין תורא והוי כשאר פת כיון שעושין תדיר מהם והכין כנו מקר"ת ז"ל דאהיטרבלא קא מהדר (וכ"כ מהר"מ בלקט סקמת בזה) ולא הרבים בט"ם ונ"ל דלא מיקרי כעין תורא ורלה לומר דאותן ביסקוטים אינם כעין תורא דאמרינן דשרי והוא ליה כשאר פת דזה שהם דקין קצת לא מהני כיון שעושין מהן תדיר מחליף בשאר פת לאוכלן עם בשר ולכן אסורים לגמרי עיין שם :

חידושי בית מאיר

שאני וכה"ג השינו ספר"ת : (שם הג"ה) **ואם** זב תחתיו. נ"ב עיין בזה בכרו"ם והעלה לנכון שאין לזוז ממשמעות הפסוק דלא כש"ך :

אבן העוזר

פלאד"ן או פשטיד"א בתנור דחיישינן שמא יזוב מן השומן על הפת וכו'. וכתב הב"ח דהרמ"א לא דק דמבואר בהגהת אשר"י שממנו מקור דין זה דאף דזב רק תחת הפשטיד"א ג"כ אסור הפת וכן הסכימו הט"ז והש"ך ול"נ פשוט דהרמ"א יפה דק ובכוונה שינה לשון הג"א הנ"ל דהנה הג"א כתב כן בשם א"ז ומרדכי גם הגהת ש"ד ואו"ה כתבו כן בשם א"ז וסה"ת והמרדכי לשיטתייהו אזלי דס"ל דנ"ט בר נ"ט אסור בבישול ונליה אפילו בדיעבד הביאו הרמ"א ר"ס צ"ה לכן כיון שנבלע השומן בתנור הולך ומפעפע עד תחת הפת ונבלע בו אבל הרמ"א ג"כ לשיטתו אזיל דפסק שם בסי' צ"ה דאפילו בבישול ונליה שרי בדיעבד נ"ט בר נ"ט הלכך אם זב רק תחת הפשטיד"א אף שמפעפע דרך התנור אל הפת הוי נ"ט בר נ"ט דהיינו מן השומן לתנור טעם א' ומהתנור לפת טעם שני והכל דהיתרא דשרי לאכול הפת אפילו בחלב דהרי הרשב"א כתב בתשו' הובא בב"י ובש"ע ר"ס צ"ה שהיה רוצה להתיר ביצה שנתבשלה עם הבשר לאוכלה עם חלב משום דטעם הבשר נכנס לביצה דרך קליפתה הוי נ"ט בר נ"ט אך דאסרה כיון דהביצה בבירור היא מנוקבת ע"ש עכ"ל מוכח דאי לאו האי טעמא למנוקבת הוי שרי לה א"כ ה"נ אף דמפעפע טעם השומן ללחם דרך התנור אפ"ה שרי עכ"ל :

גליון מהרש"א

מעט חלב ובא סכה ממנ"ש אי היו פתים גדולים נתבטל ואי קטנים הוה מועט כדי אכילה בבת אחת : (ט"ז ס"ק ב') חיישינן שמא הלכה. עי' סימן צ"ה בסוף הג"ה שבסעיף ג' : (שם ס"ק ד') מפני שא"א לתנור להתקנח. דוקא תנור אבל קערה וקדירה מתקנח יפה ט"ז צ"ה סק"ז : (ש"ך ס"ק ג') שמא לא חשיב האי דשמא לא. לענ"ד י"ל עוד כיון דכבר אסרו ללוש עם חלב וא"כ מה לי שלא יאכלנו ס"ם איסור דרבנן וודאי רבע עליה וא"כ בדרבנן בחד ספק סגי י"ל דדומה לגבינות של עובדי כוכבים שאסרו מפני חשש איסור דאורייתא והוי כוודאי איסור ובעינן ב' ספיקי חוץ מזה כמ"ש בפ"ח בקיצור

יד אברהם

פלאדי"ן בתנור דחיישינן שמא יזוב מן השומן אל הפת. ואם זב תחתיו דינו כאלו נילוש עמו. נ"ל וכיון שדינו כאלו נילוש עמו אם זב תחתיו אסור אפי' לאכלו במלח. כמ"ש ר"ס זה. אבל אם אין זב תחתיו ממש לא ה"ל כאלו נילוש עמו ומותר לאכלו במלח לכתחילה. וגם אם נתערב בחלב בדיעבד שרי דה"ל נ"ט בר נ"ט מן השומן לתנור ומן התנור הלכה הבלוע עד הפת וה"ל טעם שני בפת. ואף דה"ל בישול מ"מ כבר כתב הג"ה בסי' צ"ה ס"ב דבדיעבד שרי. פי' אם כבר נתנו בחלב ה"ל דיעבד אם נאסור. אבל מ"מ לכתחילה אסור לאכלו בחלב דמה שכבר נתבשל לא חשוב דיעבד. דמ"מ אפשר לאכלו בלא חלב. ואי נתיר ליתן בחלב ה"ל לכתחילה. ועיין טור וב"י וד"מ וש"ע והג"ה ר"ס צ"ה ות"ח ותבין שורש הדברים. דלבשל לכתחילה דבר ככלי של בשר כדי ליתנו בחלב זה אפילו להב"י אסור. דהא כש"ס פ' כל הבשר (דף קי"א) איתא דגים שעלו כו' וכ"כ הט"ז ר"ס הנ"ל דגים שנתבשלו כו'. רק אם כבר נתבשל דעת המחבר ב"י דשרי לכתחילה ליתנו בחלב. ולהג"ה אסור אא"כ כבר נתנם לא אסרינן. וכל זה ברור ופשוט ולא הוצרכתי לכתבו רק כדי להוציא ממ"ש הרב מ' עוזר בס' אבן עוזר דלהג"ה אם כבר נאפה הפת עם הפשטיד"א ולא זב תחתיו דה"ל נ"ט בר נ"ט שרי לאוכלו בחלב ולא כוון יפה. והאפשר דר"ל אם אין לו פת אחר לאוכלו בחלב דזה ה"ל דיעבד. כמ"ש הג"ה סי' ק"ח לענין ריחא. ולא ידעתי מניין לו לדמות לריחא. דש"ה דמקילינן בה. והכי איתא בתוס' פ' כל שעה (דף ל') דריחא קיל מתנור שטחו באליה עיין שם (ומיהו נ"ט בר נ"ט קיל מריחא כמ"ש המ"י ריש כלל ל"ז) והיינו שדקדק הג"ה שם בסי' ק"ח בלשונו דזה מקרי לענין זה דיעבד. משמע פר"ל דדוקא לענין זה דריחא מקרי זה דיעבד מה שאין לו פת אחר לאכלו בחלב ולא לענין אחר. ועיין בבאר הגולה סי' צ"ה ס"ה. וכ"מ בפת"ש דלכתחילה אסור לאכלו בחלב ובדיעבד שרי דהוה נ"ט בר נ"ט. ומיהו אם אין לו פת אחר לאכלו עם חלב יש להקל לפמ"ש המ"י דקיל מריחא :

נחלת צבי

בחולין דף קי"ב ד"ה והלכתא ע"ש ודו"ק. וכן מצאתי להדיא בתשובת מהר"י הלוי ח"ב סימן י"ח דאין בזה משום מבטל איסור ע"ש. ומה שהביא הנ"ל ראיה דזה מקרי מבטל איסור מדברי הת"ח שכתב דאם נפל חלב למים ונתבטל בס' מותר ליתן לתוך הבשר משמע דלתת חלב מועט לכתחלה לתוך המים וליתן אחר כך לתוך הבשר אסור עד כאן דבריו. לפי עניות דעתי. אין הנדון דומה לראיה דיש לומר דבזה הדין אמת שאסור כיון שלכתחלה נותן על מנת שיתנו עם בשר. מה לי אם נותן לבשר או לדבר אחר ואותו ד"א נותן לבשר כיון שמכוין שיתוסף בקדרת בשר מהחלב אבל הכא יש לומר דשרי כיון שאינו נותן לכתחלה על מנת שיאכל עם הבשר אלא היה חשש לאסור מטעם שמא יאכל עם בשר יש לנו לומר דדוקא היכא שיבא איסור מזה אסור אבל באם אפילו יאכל עם בשר לא יבא איסור לא שייך כאן גזירה כלל. ובזה יש לדחות גם כן לפע"ד מה שהביא הנ"ל ראיה מקודם לזה דזה הוי מבטל איסור ממה דאיתא בחולין דף קי"ב מהו לאנוחי כדא דמלחא גבי כדא דכמכא א"ל אסור. דהלא מאי א"ל שרי ע"ש ועל כרחך ליכא למיחש שיפול הרבה עד שלא יהא ס' דאם כן למה ספיקא דהלא שרי משום דליתא בעיניה הא זה לא מהני כיון דנו"ט. אלא ודאי דלהא לא חיישינן ואם כן מאי מבעיא ליה מהו לאנוחי הא אפילו ליתן לתוכו שרי א"ו דלאסור עכ"ד ולפמ"ש דכוונתן לכתחלה ע"מ שיתנו עם בשר ודאי אסור אם כן יש לומר דשם איירי שמניח הכדא עם הכותח ע"מ להשתמש אח"כ מתוכו לבשר משא"כ הכא ועיין ברש"י שם. ובלא"ה נ"ל דאין ראיה כלל מזה דיש לומר דהא גופא מבעיא ליה אי חיישינן שיפול לתוכו הרבה עד שלא יהא ששים ופשיט ליה דשרי דלא חיישינן לזה ופריך מאי שנא ר"ל דאם כן דלא חיישינן לזה מ"ש דאסור במלחא ומשני הא איתא כו' ואם כן יש לומר דהה"נ דביותר מס' דליכא נותן טעם פשיטא ליה דשרי אפילו לתת לתוכו לכתחלה כן נ"ל. ואם כן כיון שהעלינו דאין בזה משום מבטל איסור לכתחלה. נראה דבנדון זה כיון לכן שרי לעשות סגולה הנ"ל אם מייחד היין שלא על פסח כגון שמטילו בגיגית של שכר דאז ליכא למיחש שישתה ממנו בפסח. ועוד נ"ל דאפילו אם נניח להנו"ב סברתו ואסור ליתן לכתחלה אפילו משהו חלב בעיסה מ"מ שרי לעשות סגולה הנ"ל ביין דיש לומר דדוקא בפת שרגילות הוא לאכול גם כן עם בשר בזה גזרו עיין בש"ך ס"ק ב' ולא בדברים אחרים כגון הכא ביין לא גזרו כלל בזה ועי' ברמ"א לקמן סימן ק"ג ס"ד. וכן מצאתי בפר"ח דדוקא בפת גזרו ולא בשאר דברים. ובאמת משמע כן ברש"י חולין שם שפירש הכא דאמר בפת חלא מאי ופרש"י דרך לפת הומן לתבשיל ע"ש משמע דאם לא היה דרך ליתן לתוך התבשיל לא אסרינן מטעם שמא יתן לתבשיל. וראיתי במג"א בסי' תמ"ז ס"ק מ"ה שהביא דברי הנו"ב הנ"ל בקיצור וכתב עליו דזה לא הוי מבטל איסור כיון שאין כוונתו אלא לתקן היין כמ"ש בי"ד סימן פ"ד גבי דבש ומכל מקום אם ידוע אותו יין לא ישתה ממנו בפסח דשמא נשאר קצת בעין אבל משום תשפך כו' עכ"ד ולפענ"ד נראה דאי משום הא לא איריא דהרי בתשובת נו"ב חי"ד סי' כ"ו בהג"ה כתב דהא דשרי כאן כוונתו דוקא אם הוא כבר מעורב אבל לערב לכתחלה אסור אפילו באין כוונתו ע"ש ואם כן לא מהני כאן מה דאין כוונתו (מיהו לע"ד דין זה דהנו"ב אינו מוסכם וכתבתי מזה לעיל סימן פ"ד) שוב מצאתי שהנו"ב עצמו בתשו' סימן כ"ו וכ"ז כתב כן. גם המג"א כתב בכלל ס' ס"ק א' דלא דמי זה לדבש. אך מה שכתבו דבלא"ה שרי כאן דאין בזה משום מבטל איסור : והנה במג"א כלל ס' ס"ק א' כתב דעוד יש טעם לאסור לעשות סגולה הנ"ל לפי"ן מטעם דאסור להונות ולגנוב דעת הבריות בכיוצא בזה כמ"ש בח"מ סימן רכ"ח דאסור לשום הבשר במים כדי שיראה לבן ושמן ע"ש ולע"ד דכאן שרי בודאי חדא דהכי הסמ"ע שם ס"ק ט"ו כתב דאם המנהג כן מותר דאין מאנה בו כיון דהכל יודעים שדרך הקצבים לעשותו ע"ש וכן כתב המג"א שם אח"ז גבי יין שמערבין בו מי דבש ואם כן ה"נ כיון שכל היינות בשנה הזאת אינם יפים ואם יהא מותר לעשות סגולה זו יעשו כולם הוי המנהג כן. ועוד נראה לי דדוקא גבי בשר שאילו היה יודע שהבשר כחוש לא היה קונה אותו או לא היה נותן לו כל כך הוי מאנה משא"כ הכא אסור אף אם היה יודע הקונה שנעשה ע"י סגולה זו לא ימנע מלקנותו כיון שהוא טוב במראה ומה איכפת ליה אם הוא נתמד למראה מחמת עצמו או מחמת דבר אחר. עוד כתב המג"א שם ללאותה דעת שהובא בב"י בא"ח סימן תקי"ב דמידי דלחזותא עביד לא בטיל אם כן פשיטא היא לאסור היין אפילו בדיעבד מטעם שלא בטל ואי כאילו החלב הרבה בתוכו ושמא יבא לאוכלו עם בשר ע"ש. הנה המג"א עצמו בכלל ע"ד סק"ט פסק דמידי דלחזותא בטיל ע"ש אם כן בודאי שרי ואף לדעת הש"ך בסימן ק"ב סק"ט דלא בטיל מכל מקום הכא נראה דודאי בטיל כיון שסגולה זו אי אפשר לעשות אלא ע"י חלב בהמה וחלב חיה יש לומר דדמי לדבר המעמיד שהוא גם כן לא בטיל וכתב הרמ"א לעיל סוף סי' פ"ז דאם היה גם כן מעמיד היתר הוי זוז"ג ומותר אי איכא ששים נגד האיסור ע"ש. (וא"כ ה"ה הכא בטל החלב בבהמה אם הוא באופן שכתבנו לעיל שמטילו בגיגית של שכר כו') ועל פי המטור אי לאו דמסתפינא הייתי אומר להלכה דשרי לעשות סגולה זו לכתחלה בלי פקפוק בפרט אם הוא ספק מרובה :

(ה) [ג] ואפילו אם הוא של בוביא (פירוש כלי חרס שמסיקין מתחיו ואופין עליו עוגות) אין לו היתירא על ידי היסק מבחוץ :

ג [ד] י פת שאפאו עם הצלי ג ודגים שצלאן בתנור אחד עם הבשר ד אסור לאכלם (ה) בחלב [ה] י והני מילי בתנור קטן אבל בתנור גדול (ז) המחזיק שנים עשר ה (ו) עשרונים ופיו פתוח מותר [ו] ח ואם הצלי מכוסה וכן פשטיד"א שמכוסה הנקב שבו מותר אפילו בתנור צר (ועיין לקמן סימן ק"ח כילד נוהגין) :

שכתבתי קודם לזה דקרקע של תנור הוה כבליעה בקדרה וכאן משמע דהוה איסור בעין *)דשאני כאן שהשמנונית עצמה מטיף ממנה בתנור ואתו לאות אינו מתקנח יפה בתנור משא"כ בפלאדיי"ן דלעיל שאין שם שומן בעין כלל בתנור אלא בליעה מן הפלאדיי"ן והכרה זאת כתובה בהדיא בהגהת אשר"י פרק כל הבשר בהג"ה המצלה טלה או תרנגולת כו' וז"ל אבל דפשטיד"א אנו רואין שאינו פולט כלל אלא מקומו יבש כו' עכ"ל וא"ל ממה שכתב רמ"א סעיף א' שמא יזוב תחתיו דמשמע שיש איסור בעין תחת הפלאדיי"ן לא קשיא דודאי לא נכחיש חוש הראות שרואין שמקומו יבש ותו דהא תרווייהו הנך דינים הם של הגהת אשר"י בשם א"ז אלא פשוט דהתם פלאדיי"ן אין זב תחתיו כמו שאנו רואין תמיד אלא דלפעמים אירע שזב וכ"כ בהגהת אשר"י שמעתיק ב"י כאן וז"ל טוב ליזהר דילמא זב וכו' משמע דאינו ודאי זב : (ה) ואפילו אם הוא של בוביא. פירוש הוא אלל כמין שפיתות קדירה ואופין בו בפנים וקאמר דבזה אפי' היסק לא מהני אם מסיקו בתוך :

ג ודגים שצלאן כו'. לא איירי כאן אלא מדין איסור אבל מסכנתא לא איירי וזה יתבאר בר"ס קי"ו בס"ד ע"ש : ד אסור לאכלן בחלב. ואע"ג דלקמן ר"ס ק"ח אם צלו בשר כשרה עם בשר נבילה בתנור א' אפי' קטן מותר בדיעבד הכא כיון דאפשר לאכלו בלא חלב הוי כלכתחלה ועי"ל סי' ק"ח שם יתבארו על נכון דיני ריחא מילתא כי שם מקומם : ה עשרונים. וכל עשרון הוא שיעור חלה מ"ג ביצים וחומש ביצה :

ו טור בשם הרשב"א בת"ה בשם הגאונים ובשם ר"ת כרב וכדתני רב כהנא וכו' וכטוביה דרבא שם בפסחים דף ע"ו : ז טור וכ"כ בסמ"ג בשם רבינו יעקב וסמ"ק והגמי"י בשם מהמ"א : ח כ"כ התוס' שם והגהות אשר"י בפרק בתרא דעבודת כוכבים והמרדכי והגמי"י פרק ט"ו מהמ"א :

נקודות הכסף

(שם ס"ק ד') דשאני כאן שהשמנונית כו'. לא היה צריך לזה דהא הכא אין אופין לכתחלה קתני ועוד דשאני פת שהוא מאכל עצמו מקדרה וק"ל :

גליון מהרש"א

בקיצור דיני ס"ס אות ל"ט ועי' גליון ריש צ' : (ס"ע סעיף ג') המחזיק שנים עשר עשרונים. היינו קרקעית התנור יחזיק פת עבה טפח טעיסת של י"ב עשרונים וע' ת' יד אלי' סימן כ"ה ב' דדי אם כל החלל באורך ורוחב וגובה מחזיק כ"ב :

ביאור הגר"א

מתנור שפתו דס"ב (ע"כ) : [ג] ואפי' כו'. גמ' שם : [ד] פת כו'. עש"ך כיון שאפשר בע"א הוי לכתחלה ועסי' ק"ח : (ליקוט) פת כו'. דתני רב כהנא כו' ואפילו לגי טורה דלוי ל"ק אלא דיעבד דהא שצלאו קאמר. רי"ף בפ' ג"ה ועסי' ק"ח : [ה] וה"מ כו'. תוס' דע"ז ס"ו ב' ואפילו לרב ע"ש : [ו] ואם הצלי כו'. כמ"ש בפ' כ"צ (ע"ז כ') כעין שתי קדרות ובע"ז שם בחבית סתומה דמותר אפילו בפת חמה לר' יהודה וכן לר' יוסי בחטים (ע"כ) :

באר היטב

ומ"ש ס"א דחיישינן שמא יזוב וכו' היינו מספק : (ה) בחלב. כתב הש"ך ואע"ג דב ר"ס ק"ח אם צלו בשר כשרה עם בשר נבילה בתנור א' אפי' קטן מותר בדיעבד הכא כיון דאפשר לאכלו בלא חלב הוי כלכתחלה וע"ל סי' ק"ח סימן קי"ו מדין סכנה : (ו) עשרונים. ושיעור עשרון הוא שיעור חלה והוא מ"ג ביצים וחומש ביצה (כמנין חל"ה. וחומש נרמז בה'). ושיעור חלה הוא לערך שלשה קווארט. בה"י. ועי' סי' שכ"ד) :

פתחי תשובה

(ז) המחזיק י"ב עשרונים. עיין בתשובת יד אליהו סי' כ"ה שכתב דאין צריך שיהא קרקעיתו של תנור מחזיק כל כך אלא שיהא כל חלל התנור מחזיק כל כך ע"ש באריכות ועיין פמ"ג שאין דעתו כן רק דבעינן שיהא קרקעית התנור מחזיק י"ב עשרונים טפח עבה טפח :

* * *

אמרי הלכות שחיטה ברוך

סימן יד (ש"ך ס"ק ו') סמ"ג אפי' היתה אסו טריפה כו' · נ"ב לולא דמסתפינא הייתי אומר שצ"ל אפילו לא תיתה אסו טריפה ויעוין ב"ח ות"ש וכדח"ב לתרא"ה דף למ"ד : (שם ס"ק י"א) וכ"כ הרשב"א בחידושיו כו' · נ"ב ובתה"א דף נ"ב ע"ב ויעו"ש בהרא"ה בבדה"ב : (שם ס"ק הנ"ל) משום דאיסורא משום אמ"ה · נ"ב צ"ע שמדברי הרמב"ם פ"א מהלכות מ"א דין ט' וי"ב מבואר שאיסור האבר הוא משום טריפה כנלמד מפסוק ובשר בשדה טרפה אבל מאיסור אמ"ה אין שום רמז :

סימן טו (ט"ז ס"ק ב') ולא שאלו כלל את"ו א"ו כו' · נ"ב י"ל דלא היו צריכין לשאול כי לא חשו על ברי' דד"א שטעה בדין למה שעביד להו העגל ביום ז' לא היה טעות לדעתי' שפסק כרבנן דרשכ"ג נם י"ל דאם היה ריעותא שלא הפרים בכל אותן הימים בוודאי היה חש לספק נפל מצד ריעותא זו אמנם סנס' דשבת דף קל"ו ומדברי תוס' בכורות דף כ' נראה דלרבנן אין לחוש רק בחלי קרוב לפיהוק של סיתה ויעוין במאוד ובמלחמות בסוגי' דפיהק ומת : (שם ט"ז ס"ק ד') קשה הא הוי ס"ס ספק שמא כו' · נ"ב יעוין בשו"ת חוט המשולש בס' שו"ת תשב"ץ טור א' סימן ב' דמקיל לסמוך על אמירת העכו"ם שהוא בן ח' היכא דאיכא בלא"ה אומדנא ב"א מצד גדולו · אבל הוא בונה שם בתחלת יסודו גם על הס"ס שהעיר עליו בט"ז ובאמת אין שחר לדברים אלו כמבואר בנקה"כ וכל האחרונים · אמנם בשעה"ם פ"א מהלכות יו"ט דין כ' מביא ראיה דאף בודאי לא כלו חדשיו מהני שהייה ח' ימים. וכמ"ש גם המל"מ בפ"ג מהלכות אסורי מזבח דין ח' ומיישב בזה דברי הט"ז דהוי שפיר ס"ס · אבל דבריו צ"ע דבודאי נפל לא מהני שהייה ולא משכחת שהייה שאינו יכול לחיות דהוי נבילה רק בנולד לשמונה דאם הי' מוכן להיות נולד בתשעה לא כלו חדשיו ואם לו' רק אשתהי אשתהי הוי כלו חדשיו · ובכה"ג לבר מועיל השהייה ח' ימים להוציא מספק נפל דנתברר שהוא בן ז' וכלו לו חדשיו א"כ אין מזור לתרץ דברי הט"ז ואם מסופקים אם כלו חדשיו בתשעה אינו בגדר ס"ס דשני הספיקות הסה ספק א' אם כלו לו חדשיו בתשעה או לשבעה ואישתהי שהה יעוין יבמות דף פ' ע"ב ברש"י :

סימן טז (סעיף י"ב מחבר) ונכבשינהו · נ"ב יעוין בתוס' זבחים דף ע"ג ע"ב ד"ה ונכבשינהו שכתבו בזה"ל וכגון שלא בפנינו פירשו ספקום קבוע ע"כ אבל בתוס' פסחים דף ט' ע"ב ד"ה היינו איתא דבתערובות איסור דלא הוי קבוע מדאורייתא היה מועיל נכבשינהו אפילו דניידי בפנינו אם לא מטעם גזירה שמא יקח מן הקבוע : (שם ש"ך ס"ק כ') וצ"ע בחש"ו נהי כו' · נ"ב בת"ש מתרץ שמיירי בטריפת העיכרות : (שם ס"ק כ"ג) כדלקמן סי' קכ"ז ס"ק י"ט · נ"ב ויעויין מ"ש הש"ך בסי' שי"נ ס"ק ד' ובט"ז לקמן סימן קכ"ב ס"ק ד' : (שם ס"ק הנ"ל) דאי בעי לא מזבין להו או מקלי קלי להו כו' · נ"ב שיגרא דלישנא יעוין סוף יבמות :

סימן יח (ש"ך ס"ק ט"ז) בישמע בדיקה בהלכתא אבשרא כו' · נ"ב צ"ע כיון דהשתא אין אנו בקיאין בבדיקות בשרא א"כ מאי צד תועלת יש בזה לענין חשש מציאות הפגימה אח"כ ונלענ"ד שאף בזמן הגמ' היה די כשבדק בצפורן אתלת רוחתא לאחר השחיטה להכשיר הראשונים ולתלות שנעשה פגימה אח"כ · אמנם בת"ש סימן זה ס"ק כ' מחזיק דברי הש"ך יעו"ש אם הפגימה הנמצאת כעת נרגשת אטופרא · הרי ראיה מכרעת מדלא הרגיש כשבדק השופרא אחר שחיטת הראשונים שאז עדיין לא נפגם הסכין : (מחבר סעיף ט"ו) אפי' דרך שבירה אין תולין כו' · נ"ב יעוין שו"ת הרא"ש כלל כ' סי' י"ד ע"ש ואין דרך לדחוק הסכין על עצם המפרקת : (ש"ך ס"ק ל"ג) מעבירין אותו שמעיד על עצמו כו' · נ"ב ז"ל הרשב"א ראובן זה נראה כחשוד בזו ופושע וכי מי שנעשה טבח לרבים יכסה בסכינו כו' ויחוז בו עפר ויצרוד כו' שדרכן של ב"א להקפיד עליו שלא להשאילו כו' כ"ש זה כו' אמר שמזיז בו עפר שמעיד כו' :

נמוקי הלכות שחיטה רי"ב

סימן יז (סעיף א' במחבר) השוחט את הכריאה וכו' אבל בתחלתה אינו מועיל · נ"ב נ"ל אבל בתחלתה או באמצעיתא וכ"ה בטור והרלב"א בש"ם :

סימן כ (בש"ך סוף ס"ק ו'). (ועיין סק"ד) · נ"ב הני תיבות ועיין ס"ק ד'. נ"ל אחר סוף ס"ק ז' ושכאן הוא בטעות :

סימן כב (בש"ך סס"ק ח') היינו משום דיש דם בבשר שלב עצמו וכו' · נ"ב לפ"ז אם נטלת הלב שלא נפתחי כל מה שבקדרה מצטרפין לבטל : (שם בט"ז ס"ק ז') ולכן נהגו כו' כד"מ העתיק · נ"ב נ"ל ,,בב"י" :

סימן כג (ש"ך ס"ק י"ח) ואסור למכרו לעובדת כוכבים כו' דהכנו הרי שמא דהכא נמחקה וכ"ב ודאי : (שם סעיף ו' בהג"ה) והמנהג להטריף כו' יש להטריף דחיישינן לנקיבת הוושט · נ"ב מגויין לפנינו ניון (ז) וליון (ז) שלפני מלא וחיישינן נמחק · וכ"ל שדברי הט"ז מוסבים על דחיישינן זה ולא על וחיישינן הקודם :

סימן כד (סעיף ט"ו בהגה"ה) ואנו נוהגין להטריף כל עיקור בין במיעוט קמא כו'. נ"ב אם שחט הקנה לבד בעוף ותפס הקנה בידו באופן שלא נגע בוושט כלל ולאחר ששחט הרוב נעקר הסימן בכ"ש קודם שנגמר השחיטה במיעוט בתרא · הנה הגם שכתב הרמ"א ביו"ד סי' ק"ד סט"ו בהגה"ה דאנו נוהגין להטריף כל עיקור בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא בין בקנה בין בוושט מ"מ בנידון זה שתפס הקנה לבדו ויודע בוודאי שלא נגע בוושט כשר וכמ"ש הש"ך שם ס"ק ק"ג דכיון דאירע פסול בשחיטה נהגינן להטריף הכל מטום תחשא כנ"ל דשמא ניקב הוושט ע"ש · וא"כ במקום דליכא חשש דנקיבת הוושט כשר כמו בשהייה וכמ"ש ש"ך סי' כ"א ס"ק ה' וזה פשוט וכתבתי זאת לאפוקי ממה שראיתי בתשובת גבעת שאול ס' כ"ח שהרבה לתמוה על הש"ך וכתב בשלמא התם דשהה במיעוט קמא דקנה לפ"ז אם נגע בוושט ושהה א"כ בזה טריפה ודאי דשהייה דמיעוט קמא דוושט ודאי פסול אליבא דכו"ע כו' משא"כ הכא דלא שהה כלל א"כ היכא דתפס הקנה בעוף אף אם נגע בוושט שחיטה כשרה היא כיון דמשחיט שפיר לפי סברת הש"ך והכל חדא שחיטה היא א"כ מה פסול בשחיטה יש כאן ע"ש · ולכן כתב דהטעם בעיקור כ"ש נ"כ לא משתחיט הסימן שפיר כמו ברוב וא"כ אף כתפס הקנה לבדו טריפה אף במיעוט בתרא ע"ש מה שכתב באריכות · ולא דק בזה במחכ"ת דזה וודאי בעיקור המיעוט קמא הרוב · שהוא מחובר בוודאי משתחיט שפיר · רק במיעוט א"א לחוש שפיר דבמקום שנעקר מתנדנד הסימן · דזה הטעם של עיקור כמ"ש הש"ך בס"ק כ"ד בשם הר"ן ע"ש ובזה אין חסרון בקנה במיעוט קמא רק החשש שמא נגע בוושט וכמ"ש הש"ך ולכן אם תפס הקנה לבדו ויודע בוודאי שלא נגע בוושט כשר גם לדידן · וזה ברור · [העתקה מפסקי האדמו"ר הגאון זצוק"ל] : (שם בט"ז ס"ק י"א) לא דפסול כו' וכן מבואר בדברי הר"ן כו' בדבר שעושה אותה טריפה והוי ליה למימר שאם כו' · נ"ב נ"ל והלכה למשה מסיני שאם כו' : (שם) של אחר שחיטה תו' פ' א"ס · נ"ב דא"ש פ"ב דחולין סי' ו' ועי' תוס' כו' כנ"ל :

ויותר הגהות מאמרי ברוך ונמוקי רי"ב תמצא בסוף חלק א' :

* * *

פתיחה להלכות בשר בחלב

דע דיש הבדל בין בשר בחלב לשאר איסורין בתלת מילין כמו שאבאר :

א בשר בחלב שנתערבו יחד ע"י בישול הראוי נאסרו שניהם באכילה ובהנאה מן התורה ואלו שאר איסורין הנהוגין בינינו רובן מותרין בהנאה חוץ מן חמץ בפסח וערלה וכ"ה · ועיין באו"ה כלל כ"א די"ד מ"ש בזה :

ב בב"ח חנ"נ ואפשר לסוחטו אסור בו מ"ת ואלו שאר איסורין אפשר לסוחטו וחנ"נ לא הוה אלא מדרבנן אף שמהרי"ק הביא דעה א' שחנ"נ בשאר איסורין הוה מן התורה לא קיי"ל כן וכמו שיתבאר לקמן :

ג טעם כעיקר בב"ח לכולי עלמא הוה מן התורה ובשאר איסורין יש פוסקים דלא אסור אלא מדרבנן ואף לדידן דבשאר איסורין הוה טעם כעיקר מן התורה מ"מ הבדל יש דאלו בב"ח היה לוקה על כל כזית מבשר או מחלב או משניהם יחד ובשאר איסורין אין לוקה על טעם כעיקר כמו שאבאר בעזה"י :

הנאה כיצד בשר בחלב האסור באכילה מ"ה אסור נמי בהנאה ואף שלא כדרך אכילה והנאה אסור היה לוקה עליו שהרי הרב אומר כן (הוא הר"מ ז"ל) בפי"ד ממ"א ה"י וי"א דכל איסורין אין לוקין אלא דרך אכילה חוץ בב"ח וכ"ה שאם עירב דבר מר בתוכו חייב ולענין הנאה אי היה לוקה דעת הר"מ בפ"ט ממ"א ה"א שאין לוקה ועיין לח"מ שם ובמ"ל פ"ה מהל' יסודי התורה דשאר פוסקים סוברים דהיה לוקה על הנאת בב"ח עש"ך בסי' פ"ו רנ"מ בזה"ז במלקות לענין פסולי עדות המוזכר בח"מ עבר עבירה שיש בה מלקות פסול מה"ת . אבל על בישולו ודאי היה לוקה מ"ה כמ"ש הר"מ שם וכמה יבשל ושיעור בישולו שהיה לוקה הנה שיעור בישול כשיעור אכילה כמ"ש הר"מ שם מי שיבשל כזית משניהם היה לוקה על בישולו ועל אכילה והוא מגמרא חולין ק"ח ב' ואף דלא כתיב אכילה גבי שיעורין הלמ"מ דאין לוקה פחות מכזית על אכילה כל שכן בישול דבעינן כזית . ושיעור בישול לא נתבאר בר"מ ז"ל ובגמרא שם אמרו באיזה בישול שאחרים אוכלין וכתב הפר"ח כאן אות ג' כל שלא הוה כמאב"ד אין איסור יע"ש . ומיהו לדינא אבאר לקמן דודאי כל שנפל חתיכה בשר לכ"ר והוסר מיד אסור באכילה והנאה אף דליכא שליש בישולו ולמלקות איתמר דאין לוקה אלא דרך בישול . ומ"ש פר"ח שליש בישולו רש"י ל"פ כן אלא שנתבשל כל צורכו ולדינא צ"ע (°) אבל אסור הוא באכילה והנאה אף בלא שליש בישולו כסתימת הפוסקים בחתיכה ליורה וסילקוהו מיד ודוכתי טובא . וחצי שיעור אסור באכילה ומיבעיא לי בבישול והנאה אי אסור ח"ש מ"ה דביומא ע"ד אמרינן הטעם דחזי לאיצטרופי ואי הפי' שיטעה ויאכל כזית כא"פ ויהא חייב ובישול והנאה לא שייך זה דהלכתא כא"פ נאמרה על אכילה לא על בישול והנאה א"ד הפי' חזי לאיצטרופי כפשוטו דראוי להצטרף עם חצי זית אחר ויהיה שיעור שלם (ולשון צירוף אין מתישב שפיר) וכבר עמדנו ע"ז בסימן ס"ב וס"ד יע"ש . וכשר בחלב הנאסר בהנאה הוא מהנקברין כדחשיב סוף תמורה ופסק כן הר"מ ז"ל בפ"ט ממ"א ה"א ואם שרפו אי האפר אסור כדין הנקברין ראיתי להמ"י בסלת למנחה כלל פ"ה ד"ג דכתב דאם נשרף האפר שרי דנתפרד לתלוחית החלב מניה ואם היה אפשר להפריד כך בלתי שישאר משהו חלב הוה שרי יע"ש . הנה הר"מ ז"ל אומר בפירוש להיפוך בפ"ט ממ"א וז"ל בה"א ואסור בהנאה וקוברין אותו ואפרו אסור בהנאה וכן הביא דבריו פ"ת אות ב' שאפר בב"ח אסור בהנאה (ואף שיש לדחוק ולייטב מ"מ נראה כך) . ולפ"ז יצא לנו הדין מכ"ש שחם בחם בלא רוטב בבשר הבלוע מחלב דהוה גוף האיסור ולא שייך דנתפרד דהא אפילו האפר אסור ועס"י ק"ה בש"ך אות י"ז ובט"ז ושם אבאר . ומיהו עדיין יש לספק אי האפר מ"ה אסור או מדרבנן אסור וכן אם טועם עובד כוכבים ואומר שאין בחתיכה טעם חלב דהיינו שנפלה אח"כ לאחרות ונסחט האיסור וידענו זה ע"י טעימת קפילא (להמחבר) דאסור לכ"ע אי הוה מ"ה או אפשר לסוחטו בב"ח דרבנן והנה אבאר זה בצ"ח וצ"ב דאפשר לסוחטו בב"ח הוה מ"ת ואפר יראה דמ"ה הוא אף בשאר איסורין אפשר הוה דרבנן דהוה שלכ"ה משא"כ בב"ח דשלכ"ה אסור מ"ת ועפ"י בחדושיו לפסחים . וכ' באו"ה כלל כ"א די"ב וי"ג דאסור להאכיל אפילו לכלבים של הפקר אלא ישליכנו לבית הכסא או לנהר . ויראה דה"ה לשאר בהמה וחיה אסור עיין הלכות פסח . והפר"ח בצ"ד אות י"ד כתב רבים משליכין בב"ח לאפר שע"ג בירה וטעו בדבר משנה כל הנקברים לא ישרפו והמ"י תי' בסולת למנחה דפוסקים כרא"ש דפוסק בחמץ כרבי יהודה דרשאי לשרוף יע"ש ומ"מ הנכון לקבור דוקא . והנה כל בב"ח דאין אסור מ"ה מותר בהנאה ואני בזכרי ענינים ההמה ר"ל עניני בב"ח ארמוז עליהם בכ"מ איזו ד"ת ואיזו דרבנן . והנה כבוש ומליחה וכדומה דלא הוה אלא דרבנן יזהר ליתנם לעובד כוכבים קודם שיבשלנו דאי יבשלנו ישראל יאסור בהנאה אף שבלוע מקודם ע"י כבישה כשיבא לבישול יהא נאסר מ"ה גם יהיה חייב משום בישול וכאמור וזה פשוט :

הפרש יש בין בב"ח לשאר איסורין כמו שאומר כי בב"ח ספק אי נפל לכ"ר אסור מספיקו ולכ"ש מותר אפילו דמפליט מ"מ אין מבשל ואלו שאר איסורין אף בכ"ש אסור עכ"פ אי ספק אי נפל ללח צלול וכדם הוא מהיפוך להיפוך דבדם בכ"ר ספיקו לקולא ובכ"ש ספיקו לחומרא . עמ"ש בקי"א :

ודע מה שיש מהחקירה הוא דבב"ח שנאסר בהנאה ואח"כ נתערב ממנו בתבשיל ירקות וכדומה ויש בנ"ט אי שרי ליתן לעובד כוכבים ובהנאה כפי שיטת ר"ת בע"ז ס"ז דטכ"ע היתר נהפך לאיסור והיה לוקה על כל כזית מהיתר כאלו אוכל גוף האיסור וכההיא דאמרי' אורז שנתערב עם דגן אם יש בה טעם דגן יוצא י"ח (וכבר הארכתי בזה בפריי בא"ח תמ"ב וקבעתי פלפול עצום בעזה"י בשיטת טכ"ע) ולפי הנראה בא"ח המ"ב משמע דהטור סובר כן אלא דכאן בי"ד צ"ח כ' בשם ר"ת דבעינן כזית כא"פ. ולפ"ז אם נאמר דעל כל כזית היה לוקה יש לספק לענין הנאה מי ניכא דוודאי העובד כוכבים אין נותן דמיו טפי בשביל זה ודוקא באכילה דחיך אוכל יטעם וטעים טעמא דאיסור' הוא דאסור לא בהנאה א"ד כיון דהיתר נהפך לאיסור ל"ש ואסור בהנאה:

שוב ראיתי שדבר זה מפורש בע"ז ס"ה ב' בחיטי דנפל עלייהו יי"נ שריא למיטחינהו וליזבוניה פת לעובד כוכבים וע"כ ביש בנ"ט דבאינו מינו הוא וכן מבואר בר"מ ז"ל פי"ז ממ"א ה"ג ובש"ע קל"ד סי"א הרי אף שנ"ט באינו מינו שרי למכור לעובד כוכבים . ושוב מצאתי באו"ה כלל כ"א דין ז' וז"ל כל איסורין בהנאה אפילו יש בנ"ט שרי למכור חוץ מדמי איסור שבו כ"כ הרא"ש בע"ז מההיא עריבה דחיטי שנפל יי"נ שריא רבא לזבוני לעובד כוכבים יע"ש הרי מבואר כדכתיבנא . והא דאמרינן בע"ז ס"ו יין ביין לא מהני חוץ מדמי יי"נ שבו עש"ך סי' קל"ד אות י"א דוקא ביי"נ וג"ז במינו ולא בא"מ עס"י ק"י בש"ך אות א' . ועא"ח תמ"ה אות ז' ותמ"ז אות ג' בח"י מ"ש על המ"א ולא הבינותי דבריו גם דברי מ"א דמההיא דחביות בחביות אבל לא יין ביין אין ראיה כל שגוף האיסור בתוכו דלא מהני מכירה לעובד כוכבים דמההיא כרי דחיטי מוכח אפילו יי"נ וודאי דהוה איסור תורה בתוכו מותר למכור לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו יע"ש . וכ"ת דיש לומר בין היכא דטעמא לבד ובין היכא דאיסוריה בעין בתוכו דאיכא למגזר שמא יקח ממון גם בשביל האיסור מנלן הא ועיין ר"ן סוף ע"ז לענין חמב"פ יע"ש :

עוד אדבר כמעט רגע איזו בשר בחלב האסור באכילה והנאה מן התורה הוא דרך בישול הא מליחה וכבישה מעל"ע או בחומץ וציר כשיעור שירתיח דרבנן קודם שבישלו וחם לתוך צונן דנאסר כ"ק לא הוה מ"ה דאדמיקר בלע לא מבשל עש"ך סימן ק"ה אות ד' [וכ"ש למ"א א"ח תס"ז הוה בשאר איסורין נמי דרבנן] וכלי שני נמי דרבנן בצלול ג"כ ועירוי מכ"ר שלא נפסק הקילוח כ"ק הוה ספק איסור תורה שמא מבשל כ"ק . וצלי שאצל האש דעת הפר"ח אות ג' דהוה מן התורה וה"ה מיני טיגון מ"ה אמנם המ"י בסולת למנחה כלל פ"ה כתב דטיגון לא הוה בכלל בישול ובספוך אביא דבריו וכ"כ מהר"ם שי"ף וז"ל בחדושיו לחולין בסוף כל הבשר כבד שטיגנו בחמאה הוה דרבנן וכ"כ המ"י שם שנשאל חמאה שמעורב עם החלב אי שרי להדליק ממנו והשיב דטיגון אין אסור מ"ה ולענין חלב בחלב אי אסור מ"ה או לאו הנה משמעות הר"מ פ"ט ממ"א דאין לוקה על אכילה ב' והיה לוקה על בישולו וממילא דאסו' בהנא' דל"ש אין אסו' חע"א בהנא' יעיין בתה"א פ"א א' דכתב דהוה מוסיף אף שדבריו צ"ע שם מ"מ נקטינן דאסור בהנאה מ"ה וכן משמעות המ"י בתהיא דחלב בחמאה וכ"כ בה"י בפירוש ועב"ח . ואף שמדברי הר"מ בפי' המשניות בכריתות פ' אמרו לו ביש אוכל אכילה א' משמע כיון דלא חל איסור אכילה ה"ה הנאה מ"מ לא שבקינן הנך מקומות המפורשים לאיסור מפני זה ומה גם שיש לפרש דבריו בע"א וכס' פ"י וג"ו ובר"י הארכנו בפי' דבריו ומיהו אף אם נאמר דאין אסור בהנאה מ"ה מ"מ חתיכה שבלעה חלב וכדומה ואח"כ בישלה עם חלב כ"ע מודים דאסו' בהנא' ול"ש אין איסור חע"א ואף לדידן טכ"ע ד"ת מ"מ אי טעים קפילא ואמר שאין בה חלב דנפלט א"כ אפשר לסוחטו בשאר איסורין דרבנן ושפיר חייל חלב ומספק אסור שמא נסחט חלב ועוד דביבמות ל"ג איכא תרי שינויא ולחד תירוצא אין איסור חע"א למלקות ולחטאת משא"כ לקוברו בין רשעים גמורים וודאי דעבר ב' איסורים ה"ה דאסור בהנאה דוודאי איסור כב"ח רכיע עליה אלא שאין לוקה ב' וכדאמרן באופן שהמבשל בשר נבילה וחלב בחלב אסור בהנאה מ"ה :

אמנם מ"ש המ"י בסולת למנחה כלל פ"ה דלהרמב"ם אין אסור מ"ה אלא כזית כא"פ דהיינו חלק ששית יע"ש לא ידענא מה קאמר דנהי דלהר"מ טכ"ע דרבנן עד שיהא כזית כא"פ (פרס הוא ג' ביצים וביצה ב' זיתים י"א פרס ד' ביצים ובא"ח תמ"ב הארכתי כמבואר פט"ו ממ"א הל' אב"ג) זה בשאר איסורין אבל בב"ח כ"ע מודים דטכ"ע מ"ה וט"ה לקדירה בשר היה לוקה על כל כזית מבשר כמבואר ומ"ש הר"מ בפ"ט ממ"א גוער הקדירה עמ"ש בש"ך סימן צ"ב יע"ש באופן שדבריו צ"ע :

והנה נגע חתיכה חמה בשר לגבינה חמה בלא רוטב לדעתי הוה רק דרבנן ומותרת בהנאה דלא הוה דרך בישול ושוב מצאתי מבואר ביש"ש פג"ה סי' מ"ה כתב ואף דחם בחם בלא רוטב לא הוה מ"ה דלא הוה דרך בישול מ"מ מדרבנן אסור יעיין שם וא"כ בספק יש להקל וגם אין אסור בהנאה (°) : **חתיכה** נ"נ כיצד בשר שבלע טעם חלב נ"נ והיה לוקה על כל כזית מבשר ואם היא חהר"ל אינה בטילה דהוה גוף האיסור משא"כ בשאר איסורין דנ"נ מדרבנן ולא הוה ר"ל ואין לוקה על כל כזית זולת לר"ת שסובר היתר נהפך לאיסור . ודע דבשר עוף בחלב דרבנן או כבוש וכדומה יראה דחהר"ל מיקרי דשניהם הם גוף האיסור ול"ד לשאר איסורין · והנה בהא דכל הדברים חחשובים דאין בטילים אף שהן אסורין רק מדרבנן כמ"ש הר"ב בהג"ה סימן ק"א ס"א כדבעינן למימר לקמן ובאו"ה כלל כ"ה ד"א בשם המרדכי אלו דברים שאין מתבטלין ספק איסור תורה אף וודאי איסור דרבנן בריה ודשיל"ם ומנין וחהר"ל וטעמא יע"ש ומ"ש שם במינו הוא לאו דווקא ראף באינו מינו הדין כן זולת דשיל"ם כמו שיתבאר ועב"י סימן ק"א הביא ראיה ממ"ש הר"ם בפי"ו ממ"א הלכה ו' וכן חתיכת בב"ח או חולין בעזרה שהרי הן אסורים בהנאה מדבריהם אם ר"ל אין בטילה הנה ראייתו מחולין בעזרה דהרי הן אסורים מדבריהם קאי רק אחולין בעזרה וסובר הכ"מ דלהר"מ חולין בעזרה אסור רק מדרבנן אף באכילה ובכ"מ שם עשה כלומר דקשיא ליה מה השמיענו בהני תרתי לז"א בב"ח אף שאין איסורו מחמת עצמו וחולין בעזרה אשמעינן דאף שאין איסורו כ"א מדרבנן . הן אמת דפ"ב מה"ש החליט הכ"מ להיפך דחולין בעזרה דאורייתא וא"כ קשיא מדבריהם אהי קאי (לשון דברי קבלה או דברי סופרים מצי קאי אדבר הנלמוד בי"ג מדות משא"כ לשון דרבנן או מדבריהן משמע רק איסור דרבנן ועוד דא"כ מה רבותיה דחולין בעזרה) וכ"ת דקאי אבב"ח בעוף הא בורכא דלהר"מ בשר עוף בב"ח לית ליה נ"נ עט"ז סימן צ' אות ד' דמרבה עליו כו' ואיך שיהיה נהי מהא דפט"ז ממ"א אין מוכח כ"כ מ"מ הדין אמת ויציב דאיסור דרבנן מיקרי ר"ל כמ"ש או"ה והר"ב בק"א בהג"ה אין בו לטעות כלל וגדולה מזו בב"ח ע"י כבישה ומליחה נמי מיקרי חהר"ל ואין בטילה ועב"ח סי' פ"ז ושם אבאר ובק"א ג"כ אכתוב בעזה"י:

ולפ"ז חתיכת בשר שקיבלה טעם מחלב ונאסרה ונפלה לתבשיל ירקות וכדומה וסלקוהו וא"י אם היה ס' נגד כל החתיכה ספיקא דאורייתא לחומרא כמבואר סימן צ"ח דחנ"נ בב"ח מ"ה ואף שיש ס' נגד כל החלב מ"מ כל שפולט בשר וחלב יחד צריך נגד כל החתיכה ס' ואלו בשאר איסורין כמו חתיכה שקיבלה טעם מכזית חלב ונפלה לקדירה וסלקוה ויש ס' נגד החלב וא"י אם יש נגד החתיכה כיון דחנ"נ בשאר איסור דרבנן תו הולכין בספיקו לקולא וכדאמרן ולענין דבר הבלוע אין יוצא בלא רוטב ובב"ח כה"ג לפי מש"ל דאפרן אסור כ"ש כה"ג בב"ח אף שאין החלב יוצא כלל מ"מ גוף הבשר אסור אף שנפרד החלב לגמרי מידי דהוה אאפר ובסימן ק"ה בש"ך אות י"ז אבאר :

טעם כעיקר כיצד ל"מ בשר שקיבל טעם מחלב י"א דהוה ממשו אפי' חלב שקיבל טעם מבשר נאסר החלב וכן קדירה שבישל בה בשר וכתוך מעל"ע בישל חלב אסור מ"ה לכ"ע אף למ"ד טעם כעיקר דרבנן בשר בחלב מקרא מלא הוא דאסו' מ"ה ומילקא נמי היה לקי (ובשאר איסורין י"א דלא לקי) ועדיין יש לעיין קדירה שבישל בה בשר ואח"כ חלב או להיפך י"ל למ"ד טכ"ע לאו ד"ת ה"ה בב"ח כן ונהי דגלי קרא במבשל גוף בב"ח יחד טכ"ע ביה ד"ת ולא בטל חד בב' דחיך אוכל יטעם כמ"ש הרשב"א בחדושיו בסוגיא דזרוע בשילה אבל בקדירה דאיקלש טעמיה דהוה נ"ט בר נ"ט טעם א' בקדירה וטעם ב' לבשר נהי דהוה טעם ב' לאיסורא מ"מ אין לנו ראיה דהוה ד"ת בשלמא לדידן טכ"ע ד"ת מגיעולי עובדי כוכבים ילפינן אלמא טעם שני כממש חשיב ואין לחלק בין היתרא בלע לאיסורא בלע מ"ה כמו שהארכנו בזה בספר גינת וורדים כלל ס"ז משא"כ להאומרים טכ"ע דרבנן דלא ילפינן ו׳ .יעולי מדין ה"ה אפשר בב"ח מקדירה לתבשיל לאו ד"ת (ואף דהמעיין בר"מ ז"ל פי"ז ממ"א משמע הגעלת כלים ד"ת היינו לכתחלה צוותה התורה להגעיל דאין מבטלין איסור א"נ דהוה ד"ת עס"י צ"ח וצ"ט משא"כ אם בישל אין לאסור מ"ה) . ומ"מ אף אם נאמר כן עדיין לא הועילנו במ"ש הש"ך סימן צ"ח אות ב' להר"מ טכ"ע דרבנן ומש"ה עובד כוכבים מהימן והא כתב כן בב"ח ונהי מפט"ו הלכה למ"ד אין קושיא דמיירי בישול בקדירה של בשר די"ל לדעתו דהוה דרבנן מ"מ מפ"ט ה"ח ממ"א קשיא שכתב בשר שנפל ליורה של חלב טועם עובד כוכבים והא וודאי בב"ח ממש הוה ד"ת ובסימן צ"ח יבואר . ומיהו לדידן כל טעם כעיקר בשאר איסורין בקדירה ב"י הוה ד"ת מגיעולי עובדי כוכבים אלא שאין לוקין עליה ובב"ח היה לוקין עליה וכדאמרן ודע דטכ"ע בשאר איסורין וודאי הוה לא ספק אף שלכאורה משמע בתה"א בשער התערובות דמחמת ספק הוא להחמיר בשל תורה עב"י סימן צ"ח מ"מ לדידן לא הוה ספיקא דפלוגתא דבסימן צ"ח נשפך בא"מ הוה ספיקא ד"ת ולא מיחשב לס"ס שמא טכ"ע דרבנן ושמא יש ששים וכל שיש ס"ס בדאורייתא ובדרבנן ספק א' שריא כמבואר בקונטרס הספיקות בסימן קי"א בספק אם נפל לא"מ לא מתירין מטעם ס"ס אלא וודאי לדידן לא מיחשב לספק פלוגתא כלל דרבים הם האומרין טכ"ע ד"ת ודווקא בשקולין הוה ספק פלוגתא כמבואר בקו"ה באופן שלענין זה אין חילוק בין בב"ח לשאר איסורין . וה"ה נ"ט בר נ"ט דאיסורא אי אמרינן דלא הוה אלא מדרבנן כמו שצידדנו בס' גינת וורדים וכמו שיבואר כפנים נמי אין חילוק בין בב"ח לשאר איסורין ובכולהון אפשר דהוה דרבנן . גם אי נפלה חתיכה לחלב ונאסרה ואח"כ נפלה עוד לחלב עד אלף אוסר הכל מ"ה ואמרינן ביה חנ"נ מ"ה אעפ"י שכבר נאסר הבשר (ל"ת דליכא האי לחוריה שרי) אפ"ה כל שהאיסור הוא משום בב"ח שייך חנ"נ מ"ה ולא עוד אפילו בשר נבילת שנפל לחלב או חלב טריפה שנפל לבשר נ"נ מ"ה וצריך ס' נגד כולה מ"ה אף דל"ש כה"ג שכ"א היתר הוא ואף שמדברי הט"ז כאן אות ב' יש לפקפק ע"ז ושם יבואר (°) :

ודע דאף דכתב הר"מ ז"ל בפי"ד ממ"א הי"א וי"ב דבב"ח אם עירב לענה ורוש חייב היינו שמתחלה בשלן בנ"ט ואח"כ עירב בהם דברים המרים אבל אם בתחלה בישלן ע"י דברים הפגומים כגון שעירב בתחלת הבישול דברים המרים או בשר שהסריח ונפסד מאוכל אדם ובישל עם חלב אין אסור מה"ת דדרך בישול אסרה תורה וכ"ז שלא קיבלו טעם מושבח אין אוסרין אבל לאחר שנעשו בב"ח אסורים אפילו נפגמו מאוכל אדם ומיהו אם נפלו לתבשיל אחר אין אוסרים דכל נט"ל רחמנא שריא דטכ"ע וחיך אוכל יטעם לו היינו בנ"ט משובח משא"כ זה שנ"ט פגום ובטל מטעמא דחד בתרי כל שאין טעם משובח וכדבעינן למימר לקמן . וכ"ש קדירה של בשר שאב"י שבישל בה חלב דלא בא לכלל זה פשיטא דמותר ועמ"ש לקמן וכבר ביארנו כבוש ומליחה דרבנן בתנאי שלא יבשל אח"כ דאם כן עובר על הבישול ואסור בהנאה מ"ה :

יורה דעה פז הלכות בשר בחלב

שפתי דעת

פז א שאינו. עש"ך עשה כלומר אפשר מלת דרך קשיא ליה הי"ל שאין אסור אלא בבישול או דכלל צלי וחם לתוך חם וצונן לחם דנ"כ אסור מ"ה . ולשון זה שכתב המחבר הוא דברי הרשב"א בתה"א ב"ד ש"א ועיין בספר נ"ך בפתיחה שם כתבנו דאף דהוצרך הכתוב להוציא בלשון בישול לאסור שלכ"א מ"מ אין לנו איסור ע"י כבישה כיון שבא הכתוב בלשון בישול דהוה כאלו אסרה תורה לא תבשל ותאכל וכ"כ הפ"ת . ועי' חולין קי"ג בהא דהמבשל חלב בחלב דאמר להכי אפקיה לאכילה בלשון בישול לומר כשם שהיה לוקה על בישולו. וח"א להיפוך והא וודאי קשיא מנלן הא כיון דאיצטריך לתוציא אכילה בלשון בישול כמ"ש . וסבור הייתי לומר דהני אמוראי סברי כמ"ש בפסחים כ"ה

משבצות זהב

פז (א) שאינו. עט"ז פסק כן להלכה וכן הש"ך דלא כיש"ש פכ"ה סימן ז' ומיהו בישול אסור כמ"ש באות ו' דאפילו עוף אסור משום מ"ע ומ"ש רמ"א ס"ד דעוף אין לחוש היינו בחלב אם דבוש תרי דרבנן כמו שאבאר שם . והנה היש"ש כתב דכבוש ומליחה אסור בהנאה דהא בכל איסורין כבוש ומליחה אסור וכאן הוא גזירת הכתוב וכי גזרו רבנן לכולא מלתא גזרו משמע לאורה בעוף וחיה דמעו רק הרחקה לא אסור בהנאה אמנם בסיום דבריו כתב וז"ל מודה אני בבשר טמאה מותר בהנאה אף מדרבנן דלא מצינו שגזרו חז"ל משמע דחיה ועוף דגזרו אף בהנאה אסור וכן מדכתב דהר"ע מתיר בהנאה ונ"ב יע"ש והר"מ בפ"ט מת"א לא הזכיר בה"ד רק חיה ועוף אלמא בהא נמי חולק מהרש"ל . והסבור הייתי לומר שמ"ע הר"ב כל בב"ח דאין אסור מ"ה מותר בהנאה והא מבואר הוא בהמחבר ס"ג אלא דאי מהתם ה"א דווקא חיה ועוף שאין להם עורה בדאורייתא משא"כ ע"י כבוש ומליחה ומכ"ש לפי מ"ע היש"ש כיון דבשאר איסורין כבוש ומליחה ד"ש נגזרו כאן שיהא כמו שאר איסורין לזה אשמעינן הר"ב אף ע"י כבוש ומליחה הרי בהנאה אלא דג"ן אינו דהא מבואר סימן צ"א ס"ה לפ"י מליחה וכבישה הרי בהנאה . ודע דבשר חיה ועוף ע"י כבישה ומליחה אסורין אף דבוש גזירה לגזירה עפ"ת אות י"ד ועמ"ז סימן צ' אות י"ב כתב כאן שסירב בחלב

הלב ונכנס מעל"ע הוה גזירה לגזירה ובנה"ך השיג עליו שם דאסור ועפר"ח שם . (ומיהו מה דכתב הר"ב כל שאין אסור מ"ה מותר בהנאה דוחק לומר לדיוקא אתא הא בישול אסור דלא ניתי לאיחלופי עיין אות ה' והמחבר ס"ג שפי' דבשר חיה ועוף מותר בבישול היינו מדינא ומפני מ"ע אסור דזה דוחק) ומה שכתבנו דחיה ועוף ושאר איסורי דרבנן אסורין אף ע"י כבישה הוא ברור ואף הט"ז בסימן נ' שם יודה לזה שהרי בסי' ל"ח ס"ז בהגיה כל גוזלא המבושלא בחולין קי"ב דאי אין נאכל מחמת מלחו אסור וכ"ת לבשל את"כ קאמר הא כורכא די"א אלי נונן נאסר כולו. אף דהוה גזירה לגזירה וע"כ דיש לחלק בין חלב שחוטה לכאן ושם יבואר עוד :

והנה אלי אסור מ"ס עפר"ח אות ב' וכן הלכה וע"י טיגון אף דהפר"ח שם הקליט דהוה מ"ה הנה הט"ז בכלל פ"ט בסולת למנחה ליזד להקל וכן מממעות רש"י ותוס' סנהדרין ד' ב' ועיין מהר"ם שי"ף בסוף הספר הבית כבכד שרנו לענגו בשומן וטיגנו בחמאה ליזד ג"כ דטיגון כו' (עוד ליזד שם דכבד הוה דם וגדי אסרה תורה ולא דם וצ"ע) מכל הלין יש לצדד בס"מ להתיר טיגון בהנאה ונאמר דלא היה ד"ת אמנם להקל כבבד בהנאה ע"י בישול וודאי אין להקל מכח גדי ולא דם (דמהר"ם שי"ף ז"ל לא כתב אלא להניף בהנאה) . ועכר"ו אות ב' דאנן קי"ל יש אם למקרא א"כ י"ל טיגון בכלל ולא מוכח מבב"ח ומהא דאמר כבדא עילוי בשרא אסור כחלא שרי דרבנן ותיפוק ליה דגלי דרבנן עכ"ל . והנה מ"ם אנן קיי"ל יש אם למקרא לא הבינותי דבפ"ד מס' סוכה ה"ב פסק הר"מ כרבנן דיש אם למסורת עיין פ"ב מה' פה"מ אין טעת כתבפ פס . ומ"ש מכחל דרבנן י"ל דלפי מ"ש דם שבישלו דרבנן ע"כ צ"ל שם דם דאורייתא ומש"ה הוצרך לומר כחל דרבנן כמ"ש בפתיחה . ומיהו לדינא אלי אסור מ"ה וע"י טיגון כפי הנראה לדידן דיש אם למסורת יש לצדד בס"מ להתיר בהנאה ומבושל בחמי טבריה הנה הר"מ בפ"ט ממ"א ה"ו והמחבר לקמן ס"ו הביאו הוא ספיקא ד"ת וכתב כמ"מ בירושלמי פ' הנודר מן המבושל בעיא דלא איפשטא במעושן וחמי טבריא משמע התם דהוה למעושן והפר"ח אות ב' כתב דנפשטה האיבעיא במקום אחר פ' כלל גדול בירושלמי הגולה והשולק והמעשן והמטגן חייב משום שבת וכחמי טבריה הוא פלוגתא ואין לוקין בשבת וה"ה בב"ח זה תוכן דבריו . והנה אף שאין לדמות שבת לבב"ח דלענין שבת לאו מלאכה הוא ולענין בב"ח איסור בישול מיקרי או לסיפוך דבשבת הוה מלאכה ובב"ח לא הוה בכלל בישול אמנם ממ"ש המ"מ דנראה דחמי טבריא הוה למעושן ולכאורה לא ידענא מנלן ונ"ל מהא דמיבעיא התם הנודר ממבושל מהו שיהא מותר במטוגן ומבושל בחמי טבריא ומעושן . וכתב הכי אמרינן רבנן דקיסרין מיבעיא מעושן מהו כבב"ח משמע דדין א' להם ולפ"ד פ"ם טיגון גם מ"ש המ"מ דבשבת מבואר דבחמי טבריא פטור משמע דתשוה בב"ח לשבת ע"ז שפיר כתב הפר"ח דהי אתינן להכי הכי נפשטה במקום אחר ולפ"ז ה"ה מטגן דחייב בב"ח מ"ה כמו בשבת אמנם למ"ש ל"ע ועמ"ש בס"ך וס"ו במעושן (°) :

שאלה שלש קדירות בא' עירו לתוכה רוטב נבילה חם יס"ב מכ"ר . וא' היה כבוש בתוכה מעל"ע חלב (קדירה חדשה או אב"י) ובישלו בה בשר בהמה . וכא' ג"כ כבוש מעל"ע חלב ובישלו בה בשר עוף מה משפט המאכלים ההמה :

תשובה שלש הקדירות זה פתרונן לדינא . קדירה א' שעירו לתוכה רוטב נבילה ובישלו בה היתר התבשיל שרי דקי"ל עירוי כ"ק מבשל ולא יותר עפי' ס"ח וק"ה ויש בתבשיל ס' נגד קליפת הכלי עש"ך סימן ס"ט אות ס"ח וקל"ז ס"ח יע"ש לבד קערה שהיא רתחה א"כ לא נאסר התבשיל דיש ס' ומיהו כאן ס"ת יש לאסור כמ"ש סימן ק"ה דאף כ"ש מפליט ומבליע בכולו כ"ש עירוי וכס"מ הוא דשרי . ומיהו אם תבשיל גלול ישפכנו אבל אם הוא תבשיל עב כמו טערק"י וכיוצא המונחא בכף אם יוציא וישאר מעט בקדירה והקדירה כ"ז שיס"ב סולטת אף בלא רוטב כמבואר סימן ק"ה דדוקא מאכל אין דבר הבלוע יוצא ממנו בלא רוטב משא"כ מכלי א"כ לא יהיה במעט תבשיל ס' נגד כל הקליפה שבקדירה (עש"ך ס"ע אות ס"ח דבכל הקליפה אף במקום שאין נוגע מטעדין) מה תקנתיה יניחנו עד שיצטנן ואח"כ יקח בכף המאכל . הקדירה ב' שהיה כבוש חלב מעל"ע ובשלו בשר בהמה אסור בהנאה אף דבלעה הקדירה ע"י כבישה מה בכך הלא פלטה אח"כ ע"י בישול לבשר ואסור בהנאה וזה פשוט . הקדירה השלישית שבישלו בה בשר עוף לכאורה דאנן קיי"ל כבוש בכלי אוסר בכולו לא כ"ק עת"ח כלל פ"ה דבאו"ה יש סתירה פעם כתב כבוש בכלי אין אוסר כ"א כ"ק ופעם כתב דאוסר בכולו בכלי ואנן קיי"ל כבוש אוסר בכולו בכלי והנה בסימן קל"ס בש"ך אות י"ג וקל"ו אות ט' ליזד שם ביי"נ וכפי מממעות שאר אחרונים שם דאין אוסר כ"א כ"ק בידוע שעמד מעל"ע וצריך לחלק בין יי"נ דרבנן לאיסור תורה וסבור הייתי לומר דמ"ש או"ה בכלל ל"ז ד"ה דכבוש בכלי כ"ק שם מיירי כמולח בכשח"ת ודם שמלחו דרבנן מקילין ביה לומר כבוש בכלי אין אוסר כ"א כ"ק כמו יי"נ משא"כ באיסור תורה ולפ"ז ה"ה בשר עוף בחלב דרבנן י"ל כבוש אין אוסר בכלי כ"א כ"ק אמנם חלילה להקל דאף באיסור דרבנן כבוש אוסר בכל הכלי ועמ"ש בסי' ק"ה וא"כ אוסר בהכילה (°) וזה הנראה לי בכאן : **(ב)** מותרים בבישול . עט"ז האריך ותוכן דבריו דבטמאה לא היה להם לגזור דבלא"ה אסור משום טומאה וכן הסכים הש"ך באות ג' . ומיהו מ"ש הט"ז דרבינו אסרים מחמיר בב"ח אין מדוקדק דבב"ח מ"ה חנ"כ גם מ"ש היכא דא' אסור בפ"ע ל"ש חנ"כ הא בשר נבילה וטריפה בחלב וכדומה חנ"כ כמ"ש הר"מ בפ"ט ממ"א ועב"ח וכ"כ הרשב"א בתה"א פ"א וכ"כ הב"י (עמ"ש בפתיחה)ועש"ך כתב דכ"א בפ"ע אסור שייך חנ"כ וזה כדברינו יע"ש :

יראה לי כזית חלב שנפל על חתיכה שיש בה נ"ט זיתי בשר ונאסרה ואח"כ נפלה החתיכה לשאר בשר ויש ס' נגד כזית חלב ולא נגד החתיכה החתיכה נשארה באיסורה בהנאה והשאר מותר בהנאה דהא לית בהו טעם חלב כלל אלא דקיבלו טעם מחתיכת איסור דנ"נ תו הוה כקיבלו טעם משאר איסורין ומותרים בהנאה אבל אם החלב עדיין נ"ט בשאר אוסרת עד אלף פעמים בהנאה ואף שכבר נאסר החלב ס"ת וכבר התבאר בפתיחה דאיסורי הנאה שנתנו טעם למאכל מותר למכור דאין העובד כוכבים נותן יותר בשביל הבלוע אף דשכ"ע ד"ת כדמוכח בע"ז ס"ו כרי שנפל עליו יי"נ ולקמן בסימן קל"ד ס"ח אף יי"נ ממש וכן להיפוך כזית בשר לנ"ט זיתי חלב ואח"כ נתערב עם חלב אחר (ובזה יש לעיין אי בעינן חוץ מדמי איסור שבו ועפי' ק"י דבעינן חוץ מדמי איסור בש"ך אות ח') (°) ועמ"ש בל"ד בש"ך אות ד' : **(ג)** אכל . עט"ז ועבה"ג ובל"י אות ד' וי"ט דגים בחלב סכנה ובחמאה ובשומן הנקלט מעג"כ החלב אין סכנה ומ"ש הב"י כמ"ש בא"ח קע"ג היינו דיש סכנה לאכול דגים עם בשר מפני צרעת ה"ה חלב עם דגים יע"ש ויש ליזהר שלא נבשל חלב עם דגים כי חמירא סכנתא מאיסורא ועמ"א א"ח קע"ג : **(ד)** כמו . עט"ז ומלשון ת"ח משמע לכאורה דלא סתיר בשר עוף בחלב שקדים אלא בצונן ולא ע"י בישול ועש"ך . ומ"ש הט"ז דלא גרע מחלב אשה לא הבינותי דהתם חד דרבנן וכאן תרי דרבנן שיטעה לומר שהוא חלב ממש ואסו בשר בהמה ומ"ש הט"ז דאין לאסור אכילה כמו בחלב אשה עש"ך אות ז' דסי' לבשל היינו לאכול וי"ל דקאי את"ם רמ"א בעוף דרבנן אין לחוש היינו כחלב אשה דהוא תרי דרבנן ה"ה בשר עוף בחלב שקדים אי אין לו שקדים אין לאסור בשביל זה האכילה : **(ה)** ונהגו . עט"ז העלה דאין לזוז מפסק רמ"א דאסור לבשל כדרבנן משום מ"ע וה"ה בשר עוף לפעמים לא מינכר וכן משמע מרמ"א שכתב עוף דרבנן אין לחוש משום דהוה תרי דרבנן והאי על חלב עצמה הא בחלב טהורה אסור : **(ו)** ומותר . עט"ז לכתחלה יש להחמיר שאין לאכול בחלב ודיעבד כל שקדום לבן עליה אין איסור ולענין מליחה כתב בסימן ע"ה אות ג' דאסור למולחם עם בשר יע"ש . ודע דהב"י כתב דבוצים אין להחמיר דבשר עוף בחלב דרבנן ובמליחה דרבנן נמי אין להחמיר . לכאורה משום דם שבישלו אין עובר עליו והא בס"ו כתב דם שבישלו אין לוקין משום בב"ת הא משום דם היה לוקה כהר"מ וכמ"ש הש"ך שם א"כ קשיא ולכאורה יש לחלק בין דם בעין הוא ד"ת אף שבישלו ובין דם איברים שיוצא ע"י מליחה ובישול ועבה"ך ליזד בזה אמנם בב"י לא משמע כן ואנן קי"ל דם בעין שבשלו הוא דרבנן כמו שהוכחנו בפתיחה ממנחות כ"א ומתוס' חולין קכ"א (°) : **(ז)** ויש . עט"ז המחבר הביא סברת הרי"ף והר"מ דאף גלול אין איסור ודעת ר"ת דגלול אסור והשמיט דעת רש"י דאוסר בקרוש ורמ"א פסק כר"ת כמ"ש בש"י בהג"ה דקרוש אין אוסר וגלול אוסר יע"ש והט"ז הביא דעת רש"ל להחמיר אף בקרוש ולבשל בגלול דאוסר רמ"א היינו לאכול דלבשל ממש לכתחלה בלא"ה אסור משום מ"ע ועש"ך אות י' ושם אבאר : **(ח)** שנמלח . עט"ז הביא דברי הב"י ועש"ך אות כ"ו ומשמע שהסכים לש"ך בזה דבעינן כשיעור על האש וירתיח ואין נאכל מחמת מלחו מטעם דיש דיעות דאף הגלול מיחשב פירשא וממילא טעם בשר הנבלע בה הוה פירשא כמ"ש באות י"א ובש"ך אות ל"א ויש לראות מ"מ לדידן אוסרת מליחה בכולו כמ"ש בסימן ק"ה א"כ א"נ כשיעור על האש וכ"ם חלב יש לומר דהוה שמן ונ"ל דהס"ה מקילין כיון די"א דגלול נמי הוה פירשא ומיהו כ"ק נאסר מיד וצריך ס' נגד הקליפה ועפר"ח ועמ"ש בש"ך אות כ"ז : **(ט)** אסור להעמיד בו . ליתן בחלב לסקפות לעמות מהנו גבינות ט"ז : **(י)** עד . עט"ז ולא ידענא דהא הביא דברי הב"י דבעינן שיעור על האש דהוה כבוש ואוסר כולו או מעל"ע וא"כ אין קושיא על הש"ע וכמ"ש לעיל וירא' סתירה מדבריו באות ח' למ"ש כאן ועוד ראיתי בנה"ך הרגיש בזה : **(יא)** ואם . עט"ז ועב"י יראה דכוונתו ג"כ דגרע מנ"ט בר נ"ט דהיהרא דהכי מטעם דאיקלש טעמיה ה"ה כאן דמיקלש דהוה פירשא לא דהוה ממש נ"ט בר נ"ט : **(יב)** העמיד גבינה בעור . פי' שנתן חתיכות העור בחלב ונקפה ט"ז : **(יג)** היה . עט"ז האריך והעיקר דבעינן באיסור לחוד כדי לתתן אסור אף שהיתר מסייע ובסימן פ"ז ונ"ע אבאר ועפר"ח כתב אפילו מתומנת בשר בהיתר ונפל איסור לתוכה ויש בה כדי לתתן אוסר יע"ש :

דע דאנן קי"ל מעמיד ולטעמא עבידי אין בטלין ומ"מ יש הבדל ביניהן כי מעמיד קיי"ל דהוה רק מדרבנן ובטעמא י"ח דהוה ד"ת כל שנרגש הטעם אפילו באלף ומיהו אם נאבד הטעם במיעוטו ואין מרגישין כלל וודאי דבטל אף לטעמא עבידי ובל"ח ול"ע אבאר . ועא"ח סי"ח כמ"ש הט"ז שם במלח שנתן לתבשיל בשבת דהוה זו"ג חולק שם כיון דמלח של אתמול כבר פסק כחו והמלח אחרון עיקר ונ"ל דל"ד לבאר יע"ש ומיהו בש"ע שם פסק דאף במלח הוה זוז"ג . ומשם מוכח דכל שנתבשל בשבת הוה איסור מחמת עצמו ולקמן בשער התערובת אבאר בעזה"י :

שלה

כ"ה כתיב רבא כו' דסובר כל איסורין לוקין שלכ"א ומש"ה דרשי להכי אפקיה לאכילה לומר כו' מש"ה הר"ם בפ"ט ממ"א ה"ו פסק דהי' לוקה על בישולו ולא על אכילה אלא דאכתי קשיא הא צריך למעט מליחה וכבישה (והר"מ פסק דל"מ דפליגתא מחלוקת עדיף) ובס' ר"י כתבנו ישוב לזה : **ב** כל . עש"ך הסכים דמותר בהנאה דלא כמהרש"ל ומ"ש לבשל לאכול תוא קאי אמה ששנינו דפכ"ה כ"ה אסור לבשל חוץ מבשר דגים וחגבים כתב הב"ח דמשמע ה"ה עוף אסור לבשל והש"ך תי' כמ"ש המ"מ דלבשל לאכול קאמר אבל בישול מותר בעוף . ומיהו י"ל אסור לבשל משום מ"ע . ולבוש ס"י כתב המחמיר לאסור בשר עוף בהנאה תע"ב יע"ש . עוד כתב הלבוש ס"ג תלתא גדי ואטו לרבות שור ושה תמוה דבחולין דריש תלתא גדי ואטו לדרשא אחריתי ושור ושה מסיק תרי מיעוטי כתיבי עזים העזים יע"ש (°) ועמ"ש בס"ז אות א' : **כתב** בשו"ת שער אפרים סי' ל"ח חמאה שבשלו בקדירת בשר ב"י העלת לנר חנוכה שרי דמצות דרבנן נמי לאו ליהנות ניתנו ושרי הא נרות של חול אסור ונקברין לא ישרפו לא שייך בנ"ח דלא נשאר אפר עכ"ל . וזה הפך מ"ש כש"ז בשם מ"י בסולת בלולה בשמנן אין לאסור בהנאה ועיין שבת פתילות ושמנים שאין מדליקין בשבת אין מדליקין בחנוכה דמותר להשתמש לאורה והוקשה להם לתוס' דלמא הטעם כבתה זקוק כו' א"ל והאיכא איסורי הנאה י"ל דאמתני' קאי שאסרו חז"ל ושם לא הוזכר איסורי הנאה . עתה בהעתקה שלישית ראיתי בא"ז א"ח תרע"ג אות ב' תמה עליהם דלהדליק נ"ח אסור דעובר על בישולו יע"ש דיש בישול אחר בישול כמבואר בסי' ש"ח . הנה מ"ש כמבואר בשי"ח לענ"ד אף יבש או רותח לח דל"ש בישול אחר בישול בשבת אפ"ה בב"ח בישול הוה ובמקום אחר כתבנו . ולהליץ בעד ש"א י"ל קצת טיגון לאו בישול הוא ואסור בהנאה מדרבנן כיש"ש יע"ש (°) : **ג** אבל . עש"ך ותוכן דבריו דהמחבר יפה עשה ששינה מלשון הטור וכתב דבהמה טמאה אין בו איסור אפילו מדרבנן בשגם דמהר"ל דלא בפ"ל לא הוה רק מדרבנן אין להחמיר בחלב טמאה גם לענין נ"נ יראה לומר כן . ומ"ש שכ"מ מרש"י הוא כמ"ש הפ"ז אות ב' וע"ש ברש"י . ומ"ש דנ"ם לענין מ"ש הר"ב בסי' צ"ב ס"ד אפשר דקאי אאם היה חצי החתיכה ברוטב או דקאי אלח בלח דבשאר איסורין בה"ם סומכין לומר דאין חנ"נ ובב"ח אף בשר עוף בחלב דרבנן עד"מ ציר בשר עוף עם חלב ונתערב אח"כ צריך ס' נגד הכל אף בה"ם וכ"מ לשון הר"ב שם דלא חילק אלא בין בב"ח לשאר איסורין ועש"ך שם אות ט"ו מ"ש על אפי' דברבי שכתב בב"ח יש להחמיר כתב הש"ך דמדינא הוא וי"ל דא"ר כ"כ אכשר עוף וכדומה אפ"ת יש להחמיר אטו בב"ח דאורייתא ושם יבואר עוד :

כתב בכר"ו אות ח' רנ"ם זית בשר טמא וזית בשר טהורה שנפלו לנ"ט זיתי חלב דאיסורין מבטלין זא"ז יע"ש . ולי נראה אם לומר דטמא וטהור אין טעמן שוין יש לצדד בזה אבל כאמת אין זה ברור והלכך בטעמא תליא מלתא וכל שנרגש טעם הבשר ודאי אסור באכילה ולענין הנאה יש לעיין דבאכילה אסור משום טמא ג"כ דנ"ם ותיך אוכל ישעם אבל הנאה י"ל דרך בישול אסרה תורה וכל שאין בבשר טהור כדי ליתן טעם לא נעשה בב"ח ושרי בהנאה ועמ"ש בשער התערובת וצ"ע (°) : **ד** ובשר . עש"ך דהלכה דחיה ועוף מדרבנן והולכין בספיקן לקולא ובהנאה שרי ועמ"ש באות ב' : **ה** אבל . עש"ך ועמ"ש בט"ז בשם כה"ג דבחלב יש סכנה ובחמאה ובשומן הנקלט אין סכנה עפי' ק"ז דיש דיעות בסכנת אפילו ס' לא מהני : **ו** ונהגו . עש"ך הסכים דאסור לעשות כן דבאיסור דרבנן נמי שייך מ"ע ומיהו מ"ש מת"ח משמע דבצונן מותר להניח בחלב שקדים אפילו בשר בהמה זה לשון הת"ח כלל ס"ב ר"ת יש רוצים לאסור בשר עוף בחלב שקדים . ול"ד לדם שבכרת משא"כ בשר עוף דרבנן ואפילו בבהמה אין איסור כ"א בבישול וראיה דמותר לבשל בחלב טמאה ולא חששו למ"ע ואפילו להרשב"א דאוסר לבשל בחלב אשה מ"מ היינו בישול אבל אכילה שרי ודברי הרשב"א תמוהים דהא בטמאה לא חששו למ"ע עכ"ל הנה מה שחילק דם בכרת ואפשר דלא תקשי דם שבישלו דרבנן ואפ"ה כ"ז שלא כנסו עם קשקשים משמע אפילו ע"י בישול אסור . ומ"ש ואפילו בבהמה אין איסור כ"א דרך בישול לכאורה אעוף קאי וה"ק אפילו בהמה אין איסור בצונן וא"כ בעוף דאיכא כסה צרדים לא גזרו ע"י צונן. אמנם מכ"ש ואפילו להרשב"א דאוסר בחלב אשה אבל שלא ע"י בישול שרי משמע להדיא אפילו בשר בהמה טהורה בחלב אשה . ומ"ש הת"ח דהחלב טמאה לא חששו למ"ע קשה הכל טעמא מאי הא דם דגים גזרו בחד דרבנן אם לא כמ"ש דם בכרת החמירו טפי . ולענין דינא בסעודות גדולות ודאי ראוי להניח אצלו שקדים : **ז** ונראה . עש"ך ובתחלה כתב דהמחבר בס"ד מיירי לרפואה או בגוונא דליכא למיחש למ"ע דמינכרי ובזה מיושב מה שתמה הת"ח על הרשב"א דאוסר בחלב אשה והא שרי לבשל בחלב טמאה דהתם מיירי לרפואה או דמינכרי . אכן קשה אמאי נקיט חלב אשה ולא נקיט טמאה היכא דאין לרפואה דאסור משום מ"ע ע"כ כתב הש"ך דלהמחבר האי אסור לבשל לאכול הוא ובס"ה דכתב המחבר אם אין גמורות אסור לבשלם ע"כ לאכול דלבשל כתב בס"ג דשרי עיין אות י"א וכן מכרוצת לשונו שכתב בס"ה אסור לבשלם אבל אם אכלם בפ"ע מותר לאכול גבינה משמע דלבשל היינו אכילה (ומיהו י"ל דבס"ג כתב דמדינא שרי ואח"כ בס"ד כתב דס"ע אסור וה"ה חלב כו' עם בשר עוף ומש"ה בס"ה כתב דאסור לבשל אלא דביצה מנכרא) וביה מתורץ הקושיא של הת"ח דטמאה דאין ראוי לאכילה בבישול ליכא מ"ע משא"כ לבשל ולאכול בחלב אשה באכילה שייך מ"ע . אמנם מ"ש דלהר"ב צ"ל כן הלשון מגומגם דלהר"ב ודאי אסור בישול ממש בחלב טמאה שהרי הר"ב אומר כן דאסור לבשל בחלב טמאה והיינו בישול דאין ראוי לאכילה משום טמאה ולפי דברי הש"ך יהיו דברי הר"ב סותרין דלעיל כתב דבשר בהמה אין להתיר אא"כ הניח שקדים והיינו ע"י בישול דבצונן משמע כת"ח דשרי אף בבהמה ואיך בישל מתחלה דדוחק שהניח אצל קדירה שקדים וע"כ מותר בבישול א"כ איך כתב הר"ב דלבשל בחלב טמאה אסור וע"כ צריך לדחוק דסגית בשפת הקדירה שקדים . ומיהו המחבר דנקיט חלב אשה ה"ה דה"ם למנקט בשר עוף דבאכילה הוא דאסור ואולי סובר כלבוש דחיה ועוף מינכר יע"ש : **ח** אבל . עש"ך זה להר"ב דמתיר עוף בחלב שקדים ה"ה בחלב אשה אבל לפי מה שהעלה הש"ך אות ו' דאפילו בדרבנן שייך מ"ע אסור אף עוף דרבנן אפילו בחלב אשה לאכול כמו בחלב שקדים דאסור : **ט** אע"פ . עש"ך חילק בין סימן פ"ז . ומ"ש אמ"ה הוא לאו דוקא דשם מוזכר בשר מן החי ומיהו באין גמורות הוא דהוה בשר מהחי וגמורות ומעורות הוה אמ"ה : **י** אבל . עש"ך ודע דמעורות היינו דאית ביה שורייקי סומקי אפילו נגמרה החלמון והחלבון מיקרי מעורות ועמ"ש בט"ז ועפר"ח : **יא** אסור . עש"ך דלבשלם היינו אכילה וכאן אפשר כ"ע מודים דשרי לבשל ביצה המעורה בחלב דמינכר ולא אתי לאיחלופי כמש"ל : **יב** אבל . עש"ך ופשטא דבשר עוף דרבנן ובביצים לא גזרו אף דחשיב כבשר ממש : **יג** אין . עש"ך דהמחבר כלל חלב זכר עם אינך משמע דאיכא איסור דרבנן ואם נפל לתבשיל אסור עד ס' והר"ב בהג"ה מיירי בחלב זכר אדם דליכא אלא מ"ע וכל תערובת ליכא מ"ע ושרי באין ס' ועפר"ח : **יד** בחלב . עש"ך כבר כתבנו במקום אחר חלב נבילה יש בו איסור תורה אלא שאין לוקין עליו והפרישה כאן כתב חלב מתה דרבנן כמו ביצת נבילה והב"ח בקי"א כתב דהי' לוקה עליה ובסימן פ"א כתבנו דלדעת הר"ם איסור תורה יש בו ולא מלקות: **טו** ואין . עש"ך דהמחבר כר"ם דאין לוקין משום בב"ת הא משום דם לוקה דאמה דסמיך ליה קאי ועוד המחבר השמים בשר מתה . וחלב מתה כתבנו דאין בו מלקות אלא איסור אמ"ה עב"ח ופרישה כאן [ומיהו י"ל לדעת התוס' בכ"ה בכורות ו' לוקה אחלב מתה] ומיהו אנן קי"ל דם בעין שבישלו דרבנן וכ"ש מה שיוצא ע"י מליחה כו' : **טז** וחלב . עש"ך דרמ"א מיירי חלב זכר אדם הא דבהמה אסור מדרבנן אבל הטעיין באו"ה כלל ל"א ד"ג כתב חלב זכר מלתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן ולא גרע מחלב אשה יראה דבחלב זכר דבהמה איירי משום דלא שכיח לא גזרו דאי לאדם תיפוק דלא גרע מחלב אשה דלא כמ"ש הפר"ח אות י"ד . עוד כתב או"ה חלב של ודאי טריפה אוסר בשר ס"ת דראוי להיות אם . אם היתה מעוברת כבר עכ"ל וירצה דמחלב אמו מטעמינן חלב שחוטה הא חלב טריפה נהי שאין מתעברת וילדת מ"מ יולדת עכ"פ . (ולולי דבריו הקדושים הייתי אומר בלא"ה דמי שראוי להיות אם היינו להניק וילדת כבר קודם שנטרפה) ואיך שיהיה למידין מיניה דהחלב טריפה אסור ג"כ בהנאה ע"י בישול ומינה בשר טריפה ונבילה וכ"כ ז"ל ובד"מ אות ה' הגיה דברי או"ה בצ"ע ואולי היה נוסחא אחרת לפניו יע"ש : **יז** ומי חלב . כתב הש"ך אפילו לאחר שהוציאו כל המאכל אפ"ה איכא איסור דרבנן יע"ש : **יח** י"א . עש"ך דאין העולם נזהרים בזה דאין אלא חומרא בעלמא עכר"ו אות י"ג ולדינא בשר בחלב יש בישול אחר בישול ומ"ם תבלוע שבתוך הקדירה מבשר וחלב יחד שיפלוט לחוץ ויתבשל לא חשו דזה לא הוה דרך בישול אבל בשר בקדירה ב"י מחלב ודאי הוה דרך בישול . ומ"ש הכר"ו בב"ח כל שבא לידי בב"ח אוסר אח"כ אף שנפ"ל לא נהירא דנפ"ל שרי מטעם חד בתרי בטל כיון דאין נותן טעם משבח במאכל וכ"ם בכמה דוכתין ובסי' ק"ג אבאר דבלוע אף בציר חד בב' בנפ"ל שרי . ומה שהקשה מהרי"ל שצוה להגעיל הכלי שעשו בו חפיפת סים עם אפר תי' בצ"ץ סי' צ"א דכיון דיש תקנה בהגעלה הוה כלכתחלה ונפ"ל לכתחלה אסור עמ"ש בסי' צ"ב בט"ז וש"ך . אם מותר לערב חלב בהמה או חלב חפה ביין שיהא צלול אבאר בסי' צ"ו וצ"ם עיין צ"צ סי' פ' : **יט** דאסורים . כתב הש"ך היינו רותחים וברור הוא דכשהיס"ב בכ"ר מיקרי מבשל הא כ"ש אף דמפליט ומבליע לא מבשל ושרי בהנאה : **כ** ורגילות כו' . והא דלא מיתסר לחפיפה דאין נתנה מגוף האיסור מבב"ח ש"ך : **כא** ואף . עש"ך בקדירות של מתכות יש להתיר אף לכתחלה דמתלבן ונשרף הבלוע . ובתנורים שלנו בבית החורף אין רגילים להתבשל שם כלל ודאי שרי ומיהו יש ליזהר שלא לשאוב מים בכלי חלב ואח"כ בכלי בשר דפעמים שהם מלוכלכים ולא הוה ב' נותני טעמים להיתר ויש למחות ביד העושים כן : **כב** פטור . ואיסורא מיהא איכא ש"ך . והוא לשון הר"ם ז"ל בפ"ט ממ"א ה"ז והוא ברייתא חולין קי"ד ומשמע ודאי דבאכילה אסור מדרבנן עכ"פ ועמ"י בשו"ת סי' ט"ז בנמצא עצם חלול בתוך מאכל חלב והיה ספק שמא חית מות וצידד המ"י להחמיר והבל"י בשו"ת שלו סי' צ"ם התיר דלא מחזקינן איסורא והמ"י כתב בעצמות דרבנן אסורין אף העצמות עפי' צ"ט ולא הבינותי דכאן משמע דעצמות חקשים נמי אוסרין בב"ח מדרבנן אם לא שנאמר דמלת הרכים קאי נמי על עצמות וז"א וצ"ע ועיין חולין קי"ד לא הוזכר הרכים ועפי' צ"ט בש"ך אות א' ופר"ח ושם אבאר בעזה"י (°) : **ודע** דעור בחלב פטור אבל אסור מדרבנן ויש להסתפק באותן שעורותיהן כבשרן כמו שחשבן הר"ם ז"ל בהמ"א פ"ד הכ"א עור השליל.ועור תחת תאליה ועור בית הבושת דהוה מ"מ כבשר ה"ה לענין בב"ת אפשר שאסור באכילה ובהנאה (°) : **כתב** הכה"ג בהגהות הב"י אות מ"ג פעם אחת הביאו תורגמים דבש בנודות ואסר דאף שיבש הוא מ"מ נתלחלח תוך שיעור כבישה אם לא לצד השיער יע"ש ויראה דמש"ה אסור לצד הבשר שיש תלתלי בשר עדיין מחובר בעור משא"כ לצד השיער אף דכבוש אוסר בכולו מ"מ העור לחוד אין בו טעם כ"כ ויש לסמוך ג"כ אמ"ר בשר בדבש פוגם . ומיהו שמן זית אוכלים אף הבאים בנודות דפוגם הוא בשמן עפי' ק"ג ושם אבאר : **כג** אינם . עש"ך הראה מקום לסי' פ"א ולהרא"ש קשיא רתי' דבחלב אמו מטעם כאן מי חלב דהיוצא מאם מעורב הוא משא"כ לענין אמ"ה א"כ קשיא למעט נמי מי חלב הראשון דלאו בכלל חלב אמו הוא אמנם למ"ש הש"ך שם א"ש דמימי חלב לאו בכלל הוא ואפ"ה לא הוה אמ"ה דהתורה גלי דוקא בשר הוא דאסור ועפר"ח סי' פ"א אות י"ד כתב דמי חלב שהוא נסיובי ג"כ אין אסור מן התורה וכ"כ כאן ולענין דינא אין לנו אלא דברי המחבר ואפילו בה"מ יש לאסור בהנאה ומיהו אי יש עוד ספק אי מצטרפין דליהוי ס"ס או לאו איני אומר לא איסור ולא היתר וצ"ע כעת בזה (°) : **כד** אינו . עש"ך ואף דנ"ט לשבח ומעטיר הוא אפ"ה קים לחז"ל דנפיק מתורת חלב ולא הוה אלא כפירשא בעלמא ואף אם בישלו בה דהוה דאורייתא אפ"ה שרי לריעה זו וכמבואר : **כה** ויש מי שאוסר . כתב הש"ך היינו צלול והוא דעת ר"ת ולא תימא שהוא דעת רש"י דאוסר אף קרוש דהא בסי' פ"א לא הביא המחבר בכשירה שינקה מטריפה כ"א סברת הרי"ף ור"ת והשמיט סברת רש"י ה"ה כאן ומה שהראה מקום לאות ז' אפשר דה"ק דבקרוש לכ"ע שרי הבישול להר"ב הרי מתיר בת"ח וסובר דליכא מ"ע דחזותיה מוכיח ולש"ך הא כתב באות ז' דבבישול לא שייך מ"ע : **כו** לכתחלה . עש"ך הטעם דתריף וחזק הוא ויש לחוש שיפלים ויבליע ובדיעבד אין אוסר כ"א בנמלח או כבוש מעל"ע אבל לא כשיעור על האש לחוד : **כז** שנמלח . עש"ך הסכים לט"ז דכאן דאיכא דיעות דצלול הוה פרשא הלכך כל דלא הוה מלוח שאין נאכל מחמת מלחו ושהה כשיעור על האש אין איסור ומיהו כ"ק בעינן עכ"פ ס' כמ"ש בס"ו . ומיהו אם נמלח מליחה מועטת ולא שהה והעמיד גבינות ובשלו הגבינות אח"כ אפשר דאין להקל דתו הוה דאורייתא והש"ך כתב הטעם ג"כ דהוה ע"י מליחה דרבנן וכל שאין ששים נגד עור

הקיבה עכ"פ יש לעיין ביה (°) : **כח** או שעמד יום א'. פירוש מעל"ע כ"ד שעות ש"ך ופשוט הוא דבזמן כזה הוא דהוה כבוש ועמ"ש בק"ה : **כט** אסור . עש"ך וכוונתו מבואר דלכתחלה אין חילוק בין קרוש לצלול וגם הר"ב מודה דאסור מטעם בשר הנבלע בחלב הקיבה שיתן טעם בגבינה ודיעבד סמכינן לומר דהבשר הנבלע בה הוה פרשא ומיהו להמחבר אף בשר הנבלע בצלול הוה כפרש וכמ"ש כאן שסתם כדיעה א' ולהר"ב אינו כן אלא בצלול אוסר דלא הוה פרש ומ"ש רמ"א דלא בעינן ס' נגד הקיבה היינו דלא ידעינן כמה בלע וכמ"ש לקמן : **ל** עד . עש"ך עשה כלומר דהלשון משמע דס' בחלב שהעמיד נגד עור הקיבה סגי ואהא כתב רמ"א דקרוש א"צ נגד עור הקיבה לזה כתב הש"ך דאינו דוודאי חלב הצלול נ"נ אף ע"י מליחה וכבישה וצריך ס' נגד כולו ומ"ש הר"ב וצריך ס' בחלב שהעמיד היינו הגבינות נגד הקיבה והיינו חלב הקיבה . ומ"ש בקרוש א"צ ס' נגד הקיבה ה"ה דא"צ ס' נגד עור הקיבה אלא דלא ידעינן כמה נפיק ועיין עוד ש"ך סח שהעלה דלא הוה מעמיד כיון דע"י מליחה נעשה הא ע"י בישול בב"ח מיקרי איסורו מגופו וכ"כ הפר"ח אות כ"ז להחמיר ע"י בישול יע"ש . ומ"ש הש"ך דהטור סובר דבר המעמיד בטל הוא עיין א"ח ה"פ תמ"ב ותמ"ז משמע דסובר דאין בטל ואולי בדאורייתא אין בטל אבל בב"ח ע"י כבישה בטל אבל להר"ב אפילו מעמיד דרבנן לא בטיל :

ודע דהמ"י כלל י"ד אות ט' כתב דם שנבלע בפרש הקורקבן אוסר אח"כ וחילק בין טעם בשר הנבלע בקרוש דאף הוא נעשה פירשא ובין דם בעין וצלול שנבלע בפרש ולפ"ז חלב גמור שנבלע בקרוש ואח"כ לבשר אוסר ומיהו יש לחלק בין שאר איסורין לבב"ח שכ"א לחודיה שרי ונבלע בפרש אין בו כח להתחבר עם בשר אח"כ והוה כעין נ"ט בר נ"ט דאיקלש ה"ה כאן (°) : **לא** ואם . עש"ך ודברים פשוטים הם דכיון שנבלע בפרש איקלש טעמיה יותר מנ"ט בר נ"ט ומיהו נ"ט בר נ"ט ממש לא הוה דטעם ב' לאיסור הוא . ומיהו אי היה להיתר אף דל"ש נ"ט בר נ"ט באוכלין כמ"ש בסי' צ"ה הכא בפרש הוה כמו בכלי וש"ד : **לב** ובמקום . הש"ך האריך ויש לעיין בדבריו דבב"ח י"ל כל שהיה דרך בישול בצלול ואח"כ נקרש יש להחמיר דיש פוסקים סוברים דטעם הבשר הנבלע בחלב הקיבה לא הוה פרשא הלכך די שניקל ע"י כבישה ומליחה משא"כ כשירה שינקה מטריפה הוה כעין ס"ס שמא הלכה כמאן דמתיר אף בצלול ושמא צלול ואח"כ נקרש דין קרוש יש לו ומרשב"א אין הכרע ומש"ה יש להתיר שם בה"מ וכדאמרן : **לג** עור . עש"ך אבל בשר יבש כעץ אוסר וה"ה עור הקיבה ובני מעיים בבישול יש לאסור דמתרכך וג"ם וה"ה ע"י שריה מעל"ע יש להחמיר בעור הקיבה ודוקא ע"י מליחה או כשיעור על האש הוא דמותר עכה"נ : **לד** יש . עש"ך ואפילו באיסור דרבנן לא סמכינן עכשיו אקפילא ואפילו מסל"ת נ"כ עסי' צ"ח : **לה** אבל . עש"ך דהמעמיד בדבר המותר מצד עצמו בטל הוא ואפילו נבלע בו איסור משא"כ דבר האסור מגופו ואפילו שבת וטומאת חשיב איסור מגופו ועכר"ו כתב אם עשה המעמיד פעולתו אף שלא שהה מעל"ע וכיוצא אסור ונכון הוא : **לו** אבל . עש"ך הסכים לט"ז דבעינן שאין באיסור לחוד כדי להעמיד הא לאו הכי אף שיש בהיתר לחוד נ"כ אסור ועמ"ש בצ"ח וצ"ם כזה :

פח א אפילו . עש"ך ואשמעינן דל"ת כיון שצריך לשהות שש שעות ל"ת משא"כ בשר על שלחן שאוכל גבינה חיישינן שמא יהא סבור שבלעו הגבינה ויאכל יחד כשהם עדיין בפיו דומה למ"ש בפ"ק דשבת במשקין דתרומה לכן כתב דודאי הוה גזירה לגזירה אלא שמא יעלה באלפס רותח וכדומה פשיטא דה"ה גבינה על שולחן שאוכל בשר דאסור להעלות : **ב** אסור . עש"ך דבדבר דלא בדיל מיניה אסור להעלות על השולחן והנודר הנאה מדבר אי אוסר אכילה עליו אסור להעלות על השולחן הא בבדיל מיניה אין איסור ומ"ש חמץ וכן חלת דעל הלחם יחיה הארם אפילו להם איסור אסור להעלות על השולחן עמ"י כלל ע"ז אות כ"א דהעיקר חמץ נ"כ לא בדיל מיניה עיין פסחים י"ב ע"א. ומידע להם איסור איפשר דמיקרי נ"כ לא בדיל עיין ריש פסחים : **ג** המכירים . עש"ך והיינו אפילו אין להם אחוה וריעות דמקפידין זע"ז אפ"ה חיישינן וכתב הב"ח בשם רש"ל דביושבים רחוקים זה מזה ככדי שאין יכול לפשוט ידו וליטול מאוכל חבירו שרי לד"ה בלא היכרא : **ד** אפילו הם מקפידין אסור דלא כרש"ל דמתיר אם מקפידין זע"ז . ש"ך : **ה** ואפילו . עש"ך פי' כמ"ש הט"ז די"א אלו חולקין עם סברא א' דלדיעה א' מהני היכר בין בהוצאה א' או במכירין ולי"א לא מהני היכר אף בב' הוצאות כ"ז שמכירין דלא כמ"ש הכה"ג בהגהות הטור אות כ"ב די"א הוא דיעה שלישית דמפרשים בגמרא כדיעה א' דמהני היכר ומצד הסברא אמרו דכל שיש להם הוצאה א' לא מהני היכרא וב' שב"מ מש"ך ולא הבינותי אדרבה הש"ך שלל זה דאלו לזה הפי' איפשר הי"א לפרושי קאי דכי מהני היכרא בב' הוצאות כו' ולמ"ש הט"ז והש"ך מחולק הוא עם דיעה קמייתא ולענין הלכה כדיעה א' עיקר אף בהוצאה א' כל שעשו היכר סגי ומ"ש דכ"מ מטור א"ח והמחבר כאן היינו מדסתמו משמע ודאי אף בהוצאה א' מהני היכרא דל"ת שהי"מ הוא דיעה שלישית וכמו שכתב : **ו** כלי . עש"ך פסק כן להלכה דלא כב"ח שמתיר . ומיהו לכאורה אין ראוי לשתות מכלי אחד האוכלין בשר וחלב דנדבק שיורי המאכל וכמ"ש הר"ב אח"כ ומיהו אם העמידו קנקן ושותין מכלים קטנים שפיר דמי : **ז** אם נתנו שם מנורה היינו ביום או בלילה אלא שאין דרכה לעמוד במקום הוה אלא בסוף השלחן ועכשיו העמידוה להפסיק בין מאכל חלב לבשר ועט"ז : **ח** משום . עש"ך וכ"ש דאסור לאכול מפת א' האוכלין בשר וחלב ומ"ש הר"ב דאם אוכלין מפת א' לא הוה היכרא היינו א' אוכל ממנו תו לא הוה היכרא כיון שאוכל ממנו. בל"י בשם הלבוש הביא דוקא פת שלם הוה היכר ולא ראיתיו אדרבה ממ"ש דלא יאכלו מפת משמע אפילו אינו שלם . עוד הביא בשם א"ז דאין לעשות נרות מחמאה שמא ישוף על בשר וכתב הבל"י דא"כ בנרות של שומן נמי יע"ש ולדידי מהא לא איריא דחמאה מחותך בנר שקורין קרוי"זיל יש לחוש ע"י נענוע ישפוך משא"כ נר שומן עשוי בעין פתילה לא חיישינן שמא ישוף ונכון הוא :

מה שכתב המחבר אפילו אוכלין על מפה א' משמע דרשאי לאכול ע"י היכר ול"ר לחוש שא"א שלא יתערב כ"ש ועיין סימן פ"ט ס"ר ושם אבאר לענין מפה :

פט א אפילו . עש"ך ומה שעשה כלומר לא ידענא מה קשיא ליה והמחבר נקיט בשר הוא לאו דוקא ה"ה שומן דמושך טעם : **ב** עד . הש"ך השיג על הלבוש דכתב היפך דברי הטור דלרש"י הלועס א"צ שש שעות . והמ"י כלל ע"ז אות א' כתב דלבוש גירסא אחרת היה לו בטור וכ"כ או"ה כלל ס' אות ו' לרש"י הלועס לתינוק צריך ש"ש דמושך זמן יע"ש וכ"ש להר"ם מפני בשר שבין השיניים : **ג** ומסירו . כתב הש"ך בשם הת"ח דה"ה למי שנוהג להמתין רק שעה א' דאם מוצא בשר בין השיניים א"צ להמתין שעה א' אלא מזמן אכילה . עת"ח כלל ע"ז ד"א מ"ש שם : **ד** צריך . עש"ך ור"ל דהר"ן דכתב רק קינוח סובר בשר אחר גבינה נמי א"צ כ"א קינוח משא"כ להמחבר ס"ב בשר אחר גבינה צריך קינוח והדחה מש"ה כתב דאם מסירו מבין השיניים נמי צריך הדחה דלא גרע מבשר אחר גבינה וממילא דצריך נמי קינוח והר"ב קיצר בטובו . וכהר"ן הזכיר להדיא קינוח עת"ח שם : **ה** וי"א . עש"ך והעיקר דאפילו המתין כל היום אם לא בירך בהמ"ז אסור ובאכל בשר בלא פת בעינן שיברך ברכה אחרונה והר"ב שכתב בהמתנת שעה צריך בהמ"ז הוא לאו דוקא . מיהו מ"ש הר"ב דיש מקילין ע"י בהמ"ז וקינוח והדחה זה לא נזכר כלל לי"א דבעי קינוח והדחה כיון דמפרשי סעודה אחרת מיד לאחר שבירך . ע' בל"ח בפכ"ה אות כ"ח ובמ"י כלל ע"ו אות ד' שעמדו בזה והלבוש כאן השמיט קינוח והדחה ובא"ח קפ"ג הזכיר כ"כ הל"ח . ולדברי הש"ך אות ו' א"ש דכאן בהמתנת שעה א"צ קינוח והדחה ובא"ח מיירי מיד מש"ה בעי קינוח והדחה וע' באות ז' ומיהו המנהג הפשוט ו' שעות ובהמ"ז : **ו** ובירך . כתב הש"ך וה"ה אכל בשר בלא פת בעינן שיברך ברכה אחרונה וכתבו אחרונים ה"ה למאן דנזהר מלאכול בשר אחר גבינה מטעם הזוהר הביאו הלבוש בא"ח קע"ג שהפליג מאד בחומר זה נמי צריך לברך ברכה אחרונה אחר החלב ובשבועות נוהגין לאכול מאכלי חלב ומברכין בהמ"ז ואח"כ אוכלין בשר : **ז** צריך . הש"ך כתב בהמתנת שעה א"צ קינוח והדחה דלא כט"ז אות ב' ולשון מהרא"י שכתב על אותן שממתינים שעה א' מי יסמוך בידם שסומכין על תוס' דמפרשים מסעודה לסעודה ע"י בהמ"ז א"כ ודאי די לבהמ"ז להיות כנדון בקינוח והדחה. ובת"ח שם אף בירך לאלתר לא הזכיר הר"ב קינוח א"כ אין ראיה משם ועמ"י שם ואפשר הש"ך סובר דודאי הנוהגין להמתין שעה הוא בסברת התוס' דמסעודה לסעודה לאלתר שרי ואפ"ה בעי קינוח והם ממתינים שעה הוא במקום הקינוח דתו אין מושך טעם : **ח** וכן כו' וכן הלכה והמנהג דממתינים ו' שעות ואין לפרוץ גדר . עש"ך וגם כן בעינן סילק ובירך בהמ"ז הא לא"ה אפילו כל היום לא מהני : **ט** ובלגד כו' . עש"ך ומיהו לפי המנהג אף ביום נוהגין לרחוץ הידים אלא בשעת הדחק שאין לו מים בסמוך נ"ם בזה : **י** צריך . עש"ך הסכים דוקא מים ולא שאר משקין וקצת אחרונים מקילין ומיהו מים אחרונים אין נוטלין ע"ג קרקע ומים אמצעים נוטלין ע"ג קרקע : **יא** וצריך . עש"ך דאיזה שירצה יקדים . ויש נוהגין לשרות פת במשקה ואוכלין ועולה במקום קינוח והדחה וטוב לעשות כ"א בפ"ע עי' לבוש : **יב** חוץ מקימחא . כתב הש"ך כל קמח לא מהני ולאו דוקא דשערי . ומ"ש בש"ע תמרי וירקי עכה"ג בהגהות הטור אות כ"ט די"א שאר פירות נמי לא והעלה דשאר פירות הוה קינוח וכ"ה בר"ם פ"ט מס"א הכ"ו . ודע שהפ"ת אות ו' כתב דהקינוח שיבלע דוקא לא שלועס ופולט ואני תמה שבר"ם מבואר ההיפוך בולע או פולט יע"ש וכן משמעות המחבר לועס אלמא הקינוח הוא בלעיסה וכדאמרן (°) : **יג** ואח"כ . עש"ך הביאותיו לעיל . עכה"ג בהגהות הטור אות כ"ט חולק על הש"ך במ"ש בשאר משקין לרחוץ ידיו מהני חוץ מים רותחין דלא סגי דא"א להעביר הזוהמא במים רותחין והיינו יס"ב יע"ש : **יד** בשר בהמה וחיה כיון דשוה לשל בהמה החמירו בה יותר משל עוף . עש"ך : **טו** שכל . עש"ך דלא כט"ז משום דגבינות נמי מיקרי גבינות בין השיניים וכמ"ש הפר"ח : **טז** אין . עש"ך ושאר אחרונים החמירו בש"ש כזוהר והפר"ח היקל בשר עוף אחר גבינה לאכול ע"ש באות ט"ו וכבר נהגו להקל ע"י סילוק ובהמ"ז והיינו כל שאין גבינה קשה אבל גבינה קשה ראוי להחמיר ש"ש : **יז** מיהו . עש"ך דהעלה דכן ראוי וכבר כתבנו בזה . ושומן אווז נמי ראוי להחמיר להמתין שש שעות עי' לבוש א"ח קע"ג והעולם מחמירין : **יח** ושומן . אפילו של עוף נמי ש"ך וכבר כתבנו לסעלה : **יט** מיהו . עש"ך אף דלקמן כתב הר"ב דיש מחמירין בצלי ובישול שלא לאכול בכותח וכן הלכה מ"מ הא הב"י בא"ח סי' קע"ג כתב ג"כ דנוהגין היתר בנתבשל בקדירה של בשר ולדידיה מאי איריא זא"ז אפילו בב"א שרי אלא ע"כ נפוח בפין א"כ ה"ה לדידן הדין אמת . ובמ"י שם אות י"ג הקשה על הש"ך ולמ"ש א"ש : **כ** מיהו . עש"ך ובפר"ח מי שאוכל במזלג א"צ לרחוץ ידיו ומ"מ הנכון להחמיר בדבר שאין טורח : **כא** שמש . עש"ך תמה על הב"י והר"ב והעלה דצריך נטילה בין תבשיל לתבשיל ועמ"י כלל ע"ו ותכר"ו מ"ש בזה ליישב : **כב** מיהו . עש"ך וכפי הנראה דלחתוך להם בעינן נעיצה וכ"כ בת"ח דלא כט"ז שכתב בקינוח סגי דאינו דלכתחלה צריך כו' דוחקא לחוד אסור . ומשמע לחתוך גבינה אף ע"י נעיצה אסור מדלא כתב רבותא וכ"מ לשון רמ"א דעלה קאי וכסי' קכ"א בסכין איסור קיל טפי משא"כ מבשר לחלב שמא ישכח . וחולק אמ"ז ובחרתי דלא מהני לפת קינוח אף דהוה נ"ט בר נ"ט מ"מ לכתחלה אסור לאכול בחלב אף להמחבר בצ"ה ולגבינה לא הוה נעיצה ועכר"ו כתב שם דהוה נ"ט בר נ"ט ויש לעיין ביה :

צ א הכחל . עש"ך דהר"ב בס"ב חולק אמ"ש המחבר כאן ולא כתב וי"א אף שבא הפלוגתא בפירוש כדי לקצר . ומ"ש וי"א בס"א ששם מקומו : **ב** בין של קטנה . ובכל דיני כחל אין חילוק בין הניקה או לא הניקה ש"ך ופוסקים : **ג** בפני עצמו . כתב הש"ך לאו דוקא אלא כל שאין בשר אף שיש ירקות ופשוט הוא כיון דלא נתן בשר אחד עם בכחל שרי לדיעה זו שהוא דעת הר"ם והמחבר : **ודע** דכחל שנאסרה מותרת בהנאה והוא פשוט דכל בב"ח שאין אסור מ"ה מותר בהנאה עסי' פ"ז בהג"ה : **ד** משערין . כתב הש"ך דבכולה משערין דלא ידעינן כמה נפיק יגיה ופשוט הוא אלא מ"ש המחבר כמו ס' בכחל היה מקום לטעות ולומר דבחלב שיש בכחל משערין והא דלא אמרינן ספק דרבנן לקולא כתב הר"ן ושאר פוסקים דכל א' ישער באומד הדעת שא"א לעמוד על

פח (א) שלא . כתב הט"ז דבגמרא אמרינן דגזרינן גזירה לגזירה כה"ג . הלשון מגומגם חדא דהו"ל דבשר עוף א"כ דרך בישול לא הוה כ"א דרבנן ועוד דבגמרא לא אמרו דכה"ג גזרינן גזירה לגזירה ואדרבה רש"י פי' דמש"ה לאביי גזרינן העלאה אטו העלאה ואכילה בבהמה. דהוה חדא גזירה דהעלאתו היינו אכילה שוודאי יאכל יע"ש והוא רק חדא גזירה ואף למה דתמני אלפס רותח הכין סוא דגזרינן העלאה אטו העלאה באלפס בשר בהמה ועיין בלח"מ ס"ע ממ"א ה"ב וכהכה"ג בהגהות הטור אות ג' יע"ש והט"ז נקטו לשון הר"ת שלא יבוא לאוכלם מפרשים שלא כדברי רש"י אלא דאביי אמר כה"ג גזרינן גזירה לגזירה כיון דלא בדיל מיניה דכ"א באפי נפשיה שרי ועמ"ש בס' ראש יוסף . ומ"ש הט"ז דע"י בישול היינו לומר אי נימא שלא יבוא לאוכלם קאי אבשר בהמה ואף שלא הוזכר בר"מ וטור ומחבר כלל ולזה כתב ת"מ דוקא דרך בישול . ועל"מ וכה"ג : (ב) אפילו . הט"ז השיג על מהרש"ל והעלה דב' בני אדם המכירין ומקפידין אסור משום לא פלוג כו' והמ"י כלל פ"ז אות כ"ב כתב לא פלוג שייך מיעוטא אטו רובא הלכך אהים רובן אין מקפידין גזרו ולא בשאר ב"א ולדינא הסכים לטור ושאר פוסקים . ועיין תוס' ריש כתובות באשת כהן וכס' פורת יוסף מ"ש שם . ואם נדרו הנאה זה מזה מותרים לאכול בשר וגבינה שמואים זא"ז ופשוט הוא (°) עש"ך אות ב' : **כתב** בשו"ת בית יעקב סימן י"ב דמי שאכל בשר שצריך לשהות שש שעות לא ישב אצל מי שאוכל גבינה שמא יושיט לו ולאיש מהולין א' אשת חבר יע"ש ולא ראיתי נזהרין בזה ומהביא דאשת חבר בין לרש"י ותוס' אין ראיה שעוסקין במלאכתן חיישינן דלמא מינסי משא"כ באינש דעלמא שיושב אצל מי שאוכל גבינה גם הוה גזירה לגזירה כולי האי לא גזרינן (°) : (ג) וניתנים . עט"ז הביא דברי הטור והב"ח הביא בנ"ע דברי הטור דמשמע דלי"א אם אין להם הוצאה א' מהני היכר אף שמכירין וי"א דבגמ' חולין ק"ז ב' אמר ולא אמרו אלא תפיסה א' וסריך ס"ד אלא כעין תפיסה א' וכתבו התוס' ד"ה כעין דס"ד במטפחת א' ומשני כעין מטפחת א' אף עמו היכר שרי . וי"א דתפיסה א' היינו הוצאה א' וסריך אפילו שאין הוצאה א' כל שמכירין אסור אלא כעין תפיסה א' פירוש כל שמכירין אסור ולס"ז לא הוזכר כלל דהיכר מהני . והט"ז פי' דברי הטור דלאו נומר כל דב' הוצאות מהני היכר אלא ס"ק וי"א בהוצאה א' פי' האי תפיסה א' היינו הוצאה א' דמכירין זא"ז לא מהני היכר וה"ה ב' הוצאות כל שמכירין לא מהני היכר ולדינא פסק הש"ע כדיעה א' בטור דמהני היכר בין הוצאה א' ובין ב' הוצאות ואלו היה הפי' בטור לחלק היה להמחבר להזכיר זה אלא דאין חילוק כלל בין הוצאה א' לב' הוצאות וכאמור : (ד) וכ"ש כו' . כתב הט"ז דבעינן דבלא"ה לא היתה המנורה עומדת . ר"ל אלא בסוף השולחן ועכשיו הניחוהו באמצע הוה היכרא וכ"ש ביום דהוה היכרא . ועש"ך :

פט (א) עד . עט"ז הנה דעת רש"י דמושך זמן שש שעות וכפי' דאמרו בגמרא מסעודה לסעודה היינו שש שעות והר"מ כ' מפני בשר שבין השיניים ויש לכ"א מהפירושים קולא וחומרא לרש"י קולא בלועס לתינוק כיון שלא אכל אין מושך טעם. חומרא דבשר שבין השיניים אף לאחר שש שעות צריך לחוץ דהא דאמרינן בגמרא קרי עליה הבשר עודנו בין שיניהם אף לאחר ו' מיירי והלועס דא"צ להמתין היינו במנקה שיניו ולהר"מ קולא לאחר ו' אף שיש בשר בין שיניו א"צ לנקר דלאח"כ חשיב כמעוכל ומש"ה סגי בו' שעות וחומרא דלועס צריך להמתין . ויש עוד נ"מ באוכל גבינה חריף או מתולעת דמושך זמן לרש"י אסור ולהר"מ מותר דבגבינה מה שבין שיניו לא מיקרי גבינה כמ"ש הט"ז אות ד' וכדבעינן למימר שם ואנו מחמירים כחומר ב' הפירושים ואין זה כתרתי דסתרי וכסיל בחושך הולך חדא דאיסור ב' הפירושים אמת דלאחר שש שעות סרי דמסתמא לא נשאר בשר ואם יש צריך לחוץ ועוד כל שאנו עושים מספק לחומרא לא הוה כתרתי דסתרי אהדדי :

ודע דאם לועס לתינוק תבשיל שיש בו שומן לכאורה לכל הפירושים א"צ להמתין דמושך ליכא כיון דלא אכל ובין שיניים ליכא מ"מ יש להחמיר להמתין שש שעות משום לא פלוג (°) וישראל קדושים ואין לפרוץ גדר . וסגי שש שעות אם חלק מכ"ד מעל"ע לא זמניות וכ"כ הכה"ג בהגהות הטור אות ו' דוודאי אין לומר בימות החורף מתעכל מהר והוא פשוט : (ב) אחר . עט"ז ותוכן כוונתו דמי שהוא בן תורה אין לאכול גבינה אחר בשר עוף כ"א אחר שש שעות וראוי לגעור בו אם אינו עושה כן וגם צריך סילוק וברכת המזון ואם אכל בשר בלא פת צריך ברכה אחרונה ומאן דאין בן תורה ומיקל בשעה א' עכ"פ בעי הדחה וקינוח הפה דקולא זו נמשך מתוס' דסעודה אחריתי היינו ברכת המזון שהביא הר"ב בהג"ה דלא כש"ך אות ז' דמחלק בין המתנת שעה א' דא"צ קינוח והמעיין בד"מ שהביא לשון מהרא"י משמע דהמתנת שעה הוא להחמיר ולא להקל וזה יורה כט"ז : (ג) אבל . הט"ז מאריך דוודאי איסור גמור לכתחלה לברך בהמ"ז ע"מ לאכול גבינה אח"כ . ומיהו המנהג שאין אוכלין עד שש שעות . אבל בשר גבינה רכה ראיתי מקילין קצת וסומכין על קינוח והדחה ואפילו מאן דמחמיר מברך (בשבועות) בהמ"ז על סעודת חלב ומכינים עצמן לאכול בשר אח"כ כיון דהוא גופא חומרא הוא דלא נוסיף : (ד) ויש . הט"ז גבינה מתולעת ואוכל התולעים הוה כמו בשר דמושך זמן וכן הועמדה בקיבה שחריף וחזק (כמו גבינה שקורין זואלכי"ש קעז) ראוי להמתין שש שעות הואיל שמלוחה וחזקה שהועמדה בקיבה מושך טעם. ולדבריו גבינה מפרה אף שהיא קשה ונשאר בין שיניו א"צ להמתין דלא מיקרי גבינה בין שיניו אמנם הפר"ח חולק ואמר דגבינה בין שיניו נמי מיקרי גבינה יע"ש וכן ראוי להחמיר בגבינה קשה עש"ך אות ט"ו : (ה) ושומן . עט"ז ורוטב של בשר יש מחלוקת אי דומה לתבשיל שנתבשל בקדירה של בשר או דומה לבשר עצמו והמחמיר תע"ב. ומיהו כשהוא עב ויש בו מיחוי בשר דינו כמו בשר וצריך שש שעות : (ו) מיהו . עט"ז דלחתוך לחם בסכין בשר לאכול בחלב די בקינוח הסכין דכל שאין שמנונית בעין אי מפליט בצונן אגב דוחקא אם לא כד"ת עסי' צ"ה אם כן משמע אף בסכין איסור סגי בקינוח ועש"ך אות כ"ח דלכתחלה י"ל דאסור כ"א על ידי נעיצה ודיעבד סומכין לומר דבצונן אין מפליט על ידי דוחקא עיין בתוספות חולין ח' : (ז) אבל . הט"ז כתב דלחתוך לחם שרי ע"י קינוח ומיהו העולם נוהגים אם לא בשעת הדחק ובדרך . כתב הלבוש ס"ד נוהגין לעשות סימן בסכין חולב וסימנך חיילי חלב ולא יעשה הסימן בשל בשר פן יבוא אחר להשתמש בו חלב כיון דרובן חורצין של חלב יע"ש וסמוכא סכין תלוי ברמוז של יהודים וודאי של חלב הוא ולענין להגעיל כלי מבשר לחלב וה"ה לגבן אסור עמ"ש בקכ"א (°) :

צ (א) מותר . עט"ז כל סעיף זה הוא לשון הר"מ ז"ל והר"ב בהג"ה ס"ב חולק בסברא דינים וכמ"ש בש"ך אות א' . והנה דעת הר"מ דחלב שחוטה מדרבנן הוא וכי גזרו היכא שנפל חלב שחוטה בעין לקדירה של בשר משא"כ בנפלט מכחל וחזר ונבלע בו לא גזרו הלכך אף הכחל מותר כל שאין שאר בשר בקדירה אבל כשיש בשר אחר בקדירה אפילו יש ס' הכחל קיבל טעם מבשר אחר הלכך אסור הכחל ולקמן אבאר עוד בזה . ובגליה אף בלא קריעה כלל שרי דיעבד כמ"ש הר"ב בס"ב דכ"ז שלא פי' לא גזרו ביה ועמ"ש לקמן : (ב) עם . עט"ז הנה הר"מ סע"ו ממ"א הי"ז וי"א סובר כל איסורי דרבנן בנ"ט והוא סגי והא דבג"ה בס' והוא (וע"כ בשומן דאין בסס בנ"ט ור"ל מסתמא כהלכתא אמרה) דג"ה בריה הוסיפו בשיעורו אף בשומן והר"מ לשיטתיה כתרתי א' באיסור דרבנן בנ"ט והוא סגי ב' דבריה צריך א' יותר משום היכרא הלכך בדאורייתא בעינן ס"א והוא כמו בילה ובדרבנן בעינן ס' והוא . ומ"ש הט"ז הואיל וג"ה מ"מ החמירו בשומנו אין מוזכר בר"מ והוא טעמיה דנפשיה כמו שכתן הר"מ טעם דג"ה בריה הוסיפו בשומן דיליה ס"ה די"ל דג"ה מ"ה הוסיפו בשומנו אטו ג"ה (ויש לעיין בזה) והרשב"א בארוך נ"ה הקשה עליו דבדרבנן נמי ס' והוא (הכי קיי"ל) אלא הטעם דכחל בשר הוא ומצטרף . ויש לעיין דמ"מ הכחל אסורה מטעם דבשר אחר נ"ט בחלב הכחל וא"כ איך יצטרף וכ"ת דרשב"א סובר דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורין א"כ חלב שבכחל אין איסור אלא מחמת הבלוע של בשר אחר וכחל עצמו שנאסר הוה כמו שאר איסורין דחלב שבכחל אין איסור לכחל כיון שלא פי' מ"מ לסר"ב דחנ"נ הולך לומר דהוה איסור דרבנן וכדכתיבנא וקילו בו כיון שלא פי' אף בשאר איסורים דרבנן לא הקילו הכא הקילו טפי. ועכר"ו אות ג' כתב חלב הכחל כ"ז שלא יצא אין איסור ואח"כ מתבטל בזה משא"כ דם שפירש ממקום למקום . ולא הבינותי חדא אף שביטל עם בשר מצטרף הכחל ועוד דם שפירש להר"ש וטור אין איסור כפירש ממקום למקום כמבואר סימן ס"ע ואפ"ה כתב המחבר שם כי"א דבעינן ס' כנגד המתיכה והיא אין מצטרפת . ועוד דאף בלא בשר כל שנבלע מחלב אח"כ לכחל ויש שם עוד חלב חוזר וניעור וכיון שיש טעם אסור ועמ"ש בפתיחה ומיהו בזה יש לעיין ועמ"ש בשער התערובת ומ"ש הט"ז דם שבישלו ומלחו הוה דרבנן השיב בנה"ך ובמ"י שם אות ה' דמ"מ קודם הבישול הוה ד"ת כמ"ש התוס' חולין ק"י משא"כ חלב שחוטה וכ"כ הפר"ח בסימן ס"ע סי"א בחתיכה שנתבשלה בלי מליחה . ומכאן תראה מ"ש בת"ח דחתיכה שנתבשלה בלי מליחה אין החתיכה מצטרפת ובעינן ס' חוץ החתיכה ומכ"ש לדידן דחתיכה נעשה כאיסורה דלא כפר"ח סימן ס"ע שצידד להצטרף גם החתיכה :

ודע דיש קצת חסרון בקצת דפוסי ס"ע בט"ז וכוונתו דלהרשב"א והר"ן אה"נ דחתיכה שנתבשל בלי מליחה דהיא גופא מצטרפת ואף שמהרא"ם וט"ז סימן ס"ט סי"ח לא משמע כן ואין מצטרפת צריך לומר דסוברים תי' הר"מ דבכחל הקילו . ור"ל אלו כר"מ מתם דבאיסור דרבנן כו' חדא דהא סוברים דבאיסור דרבנן נמי בעינן ס' ועוד דם נמי דרבנן לדעתם אלא כחל הקילו יותר משאר איסורי דרבנן כיון שלא נפלט החלב בעין :

והנה יש לחקור חתיכה שנתבשלה בדמה להמחבר שרי היא עצמה כשיש ס' ואמאי הא הדם שפי' ונתחלק בשוה ומעט נבלע בחתיכה ונהי שאין במעט ההוא לאסור דיש בחתיכה ס' מ"מ הדם שנשאר כס אף שלא פירש לחוץ בהצטרפו עם המעט שפירש לחוץ נותנין טעם בחתיכה וכל שנרגש הטעם לא ניבטל אף שאין באיסור לחוד כדי נ"ט אלא עם ההיתר וכבר הקרנו בזה בפתיחה לבב"ח ובסי' פ"ז ואולי משום הכי איפסק לדידן אסורה החתיכה שנתבשלה בדמה עסי' ס"ט וז"א דלהמחבר עכ"פ שרי ובספר התערובת אבאר זה ממשנה פ"ב דערלה משנה ט"ו וטעמא בעי כיון דאיך אוכל יטעם ונ"ע ואין להאריך כאן ושם יבואר בעז"ה (°) : (ג) ובין . עט"ז ור"ל דאף שהיה ס' אם נפל לקדירה אחרת אוסר הכחל הקדירה שניה והר"ן כ' הטעם משום מראית עין והרשב"א כתב הטעם דשמא לא נפלט כל החלב בפעם א' ובגמרא נמי הכי קאמר יע"ש : (ד) משערין . עט"ז דהר"ב לא פליג אהמחבר אלא כאין בפעם א' ס' דאז נאסר הכחל מדינא שפי' החלב ונבלע אח"כ ומש"ה בעינן בקדירה שניה ס' והוא כמו בשאר איסורין דרבנן לדידן אבל כיש ס' בראשונה אף שהכחל אסורה הואיל ואין איסורה אלא משום מ"ע שפיר מצטרף הכחל גם בקדירה שניה . ואף כשיש בשר בקדירה א' אפ"ה מצטרף בשניה . ומ"ש שיש מחלוקת בין הר"מ והרשב"א כי תרוייהו סוברים אין חנ"נ בשאר איסורין אלא להר"מ

אף בב"ח דרבנן אין חנ"נ ביה ומש"ה בשניה מצטרף אף שלא היה בראשונה ס' ולהרשב"א כל שלא היה ס' נ"נ עכ"פ מדרבנן בב"ח וצריך ס' והוא כשניה . והא מ"ש דלדידן אף באיסור דרבנן שאין בב"ח נ"נ אין כ"כ הכרע די"ל בב"ח גזרו אטו דאורייתא משא"כ בשאר איסורין מ"מ או"ה בכלל כ"ד כ"כ הניחו הט"ז בסימן צ"ב אות י"א ואף דהוה גזירה לגזירה פעמים גזרו כו' דלא כמ"ש הט"ז לקמן בכבוש בכחל וגם אבאר . והפר"ח כאן אות ד' ובנה"כ אות י"ז כתב בדרבנן לא אמרינן חנ"נ ומביא דברי הר"מ סט"ו ממ"א הכ"ז דבשר עוף בחלב מרבה עליו ומבטלו אלמא בדרבנן אין חנ"נ ואין ראיה דהר"מ סובר כר"א ולא גזרו כלל אטו דאורייתא משא"כ לדידן אף בשאר איסורין חנ"נ אטו בב"ח כ"ש בשר עוף וה"ה שאר איסורין דרבנן . וכ"כ המ"י בסולת למנחה שאין דבריו נראים נגד כל הפוסקים והניחו מקום לתוספות חולין ק"ח ב' ד"ה אמאי חלב נבילה . והכין הלכתא וחלילה להקל כלל וכ"מ מהר"ב בכמה דוכתי ומהא דע"כ לב דבוק נ"נ הם דרבנן ודוכתי טובא ואין לחלק בין דם כו' ועמ"ש לקמן :

אמנם כן מה שהקשה הט"ז מדכתב הר"מ בפ"ט ממ"א הי"ג ובין כך ובין כך דחנ"נ לא אמרינן בדרבנן אפילו בשר עוף בחלב לא ידענא דהא להר"מ כל איסורין דרבנן בנ"ט והוא הגי כמ"ש סט"ו ממ"א וא"כ אפילו נ"נ מדינא מצטרף כדכתיבנא . וסבור הייתי לומר דכחל בריה הוא כמ"ש הב"ח הביאו הש"ך אות ה' ואף שהש"ך תמה שם היינו לדידן אבל להר"מ דסובר בינה שיש בה אסרות הוה בריה אף דלא נאסר מתחלת ברייתו דהי גבי עפרה הוא עש"ך סימן ק' ומ"ש הר"מ בפט"ו ממ"א הי"ט דכחל מצטרף היינו כחל מעדיין היתר וכמ"ש בש"ך וא"כ שפיר קשיא ליה כיון שנאסר בראשונה בפחות מנ"ט והוא מיקרי בריה (כל שיחלוק אין שמו עליו ואף בדרבנן הוה ליה דין בריה כמ"ש בסימן ק') וא"כ היה ראוי להוסיף ס' והוא כמו בשומן ג"ה . אלא דהמחבר סובר בסימן ק' דבילת אסרוה הוה בריה ואפ"ה סובר דבעינן נגד באיסורו . ואם נאמר כחל הוה מהר"ל וצריך להוסיף בשיעורו א' שלא יבואו לבטל היא גופא כמו בבריה הוא א"ם וכל זה אינו שוה לי ועמ"י בכלל מ' מ"ש שם ובש"ך אות ה' אבאר (ומיהו מ"ש הר"מ סט"ו ממ"א בשר עוף נוער מזה מוכח וודאי אבל סס"ז כתב מכחל מוכח וצ"ע) (°) : (ה) ואם . עט"ז דאלו בלא בשר כל שקרעו ש"ו וטחו בכותל אף בלא ס"מ שרי הכחל כמ"ש הר"ב לקמן בהג"ה ועט"ז : (ו) אבל . עט"ז ומשמע לבדו בלא בשר כל שיש ס' אף שהכחל מותר ודווקא עם בשר שאז בשר אחר נותן טעם לחלב שבכחל אסרוהו משא"כ לבדו ועת"ח כלל ע"ד ד"ג וכמ"י אות ח' דבש"ע השמיט הר"ב זה ולבדו כל שיש ס' אף כחל מותר אף שלא קרעו : (ז) ולקדירה . עט"ז וכפי הנראה מ"ש "ובלא קריעה הוא וי"ו הפירוד שמא עם בשר או בלא קריעה לבדה ואסור הוא וי"ו החיבור דלבדה בלא קריעה יש ספק שמא הלכה כר"ת ועש"ך אות כ"א כתב שמא יבוא לבשל עם בשר ולא שייש ובלא קריעה . ומה שנרשם בהג"ה רש"י ופוסקים לרש"י לכל הפירושים שרי אלא לרש"י איכא למיגזר . ולענין המנהג הביא דעת רש"ל באות ח' עמ"ש שם : (ח) ובשלו . הט"ז הביא בשם רש"ל דאסור אף דיעבד אף קרעו ש"ו וט"ב וכבר כתבנו דל"ז כשאין שיש אבל בשיש כמים שהיה אף הכחל שרי : (ט) וה"ה . עט"ז ופשוט הוא עס"י ע"ו דבלא"ה צריך ליבון משום דם : (י) דלאחר . כ' הט"ז בשם רש"ל דמ"מ אסור לבשל אחר הצליה אף קרעו ש"ו וט"ב משום גזירה אטו יבשלו עם בשר אחר כו' והיה היינו לכתחלה אבל דיעבד אם קרעו ש"ו וט"ב וצלו ובישלו אחר כך שרי . ויש לעיין אם צלו בלי קריעה דשרי דיעבד מהו הדין אם בישלו אח"כ וכפי הנראה דיש לאסור (°) ועמ"ש רמ"א ואם לא קרעו יש לאסור לכתחלה ודיעבד שרי : (יא) נוהגים . עט"ז בשם או"ה דחלב שחוטה כ"ז שלא פי' לא גזרו ומיהו כל שלא נקרע הוא כפי' דכנוס הוא ויש הרבה חלב אסור מדרבנן : (יב) ולא . עט"ז ור"ל אף באות הקדום העתיק הט"ז דברי או"ה דכל שלא נקרע הוה כפי' מ"מ לא גזרו על הכנוס . ומ"ש הט"ז דהוה גזירה לגזירה ככר כתב בנה"כ ושאר אחרונים דלפעמים גוזרין גזירה לגזירה וכן הלכה ואף בשר עוף בחלב שחוטה ע"י כניסה אסור עסי' פ"ז בש"ך אות ז' מזה (°) : (יג) אבל . הט"ז הביא מעשה דמהרלי"ו וע"ש בשא"מ משום דם נקיה לאסון מגומגם וכוונתו דמשום חלב אף הניחו בכשא"מ נמי שרי אלא משום דם נקיה תחלה בכ"מ דאי בשא"מ אסור משום דם ועמ"י כלל למ"ד אות ל"ח . ומיהו אם שהה בכשא"מ כשיעור על האש ויש ליר אפשר דאסור דכבוש כמבושל והט"ז לשיטתיה דכבוש אין אוסר בחלב שחוטה משא"כ לדידן וודאי אסור דבלא שהה כתבו י"ל אין טבע המלח להוציא החלב וס"י ק"ה משא"כ בכבוש ועס"י ק"ה לענין דבר הבלוע ע"י מליחה (°) ושם אבאר :

צא (א) וכל. עט"ז הקשה על הטור שהביא ד' בעל העיטור ש"מ כל מידי דבעי הדחה אסור להניח כו' לא הוה ליה ממתני' ותי' דהשמעינן אפילו בכלי . ומ"ש עוד דאמאי לא יהיה מותר דה"נ מישתלי נהו איסורא אכיל אזיל לשיטתיה באות ו' אבל לפי מ"ש שם דווקא היכא דהקליפה מן הדין אסור אפי' דיעבד ודווקא חם לתוך צונן דהוה רק חומרא מדרבנן כמ"ש שם א"כ בשר בחלב נוגעין זב"ז וודאי מדינא צריך הדחה והיכא דה"ת בהדחה אסור אפילו דיעבד כמו קושית נגרר לגבי פסקיה וכן לחם כמו שאבאר . ומ"ש עוד דמדתלי טעמא בהדחה ש"מ כל מידי דבעי הדחה תמה הכה"ג בהגהות הב"י אות ו' דכמה היה נתלות בדבר אחר יע"ש . ואפשר לומר מדאמר אביי נהי דקליפה לא בעי הדחה מי לא בעי ולא אמר כפשוטו דהלחה בעי ועוד איך היה סובר המקשן דהדחה לא בעי והא ברייתא בכולה צלין צונן לתוך צונן מדיח אלא דקשיא ליה יניחם ע"מ שידיחם וכזה לא תי' אביי כלום אלא דס"ל קאמר דכל מידי דבעי הדחה תו חיישינן דלמא מישתלי . ומיהו להניח היתר בכלי איסור אפשר דהאי הדחה חומרא בעלמא הוא כיון דמיירי עכ"פ בקערה מקונחת יפה אלא שאינה מודחת כמו שאבאר אם כן שפיר הוקשה ליה להט"ז אמאי אסור דהא"כ מישתלי נהו איסורא קאכיל ע"כ תי' דכל שאיסור ברור אסור עיין לעיל סימן יו"ד ולקמן אות ו' בזה . ועיין מ"י כלל כ"ח אות ב' כתב דממתני' לא מוכח מידי דה"ק ובלבד שלא יהיו נוגעין זה בזה דאי נוגעין עכ"פ הדחה מיהא בעינן ומיהו אפשר דמותר ע"מ שידיחנו לכן כתב בש"ע דאינו כן . והיינו מדתנן סתמא ובלבד שלא יהיו נוגעין עב"ח . והכס"ג שם כתב שבש"ע לאו להכי נתכוין אלא להיתרא דמידי דאורחיה בהדחה שרי דלא מישתלי . אמת שכן הוא בתה"א קי"ב א' אבל לשון הטור שכתב ש"מ ודווקא כו' אין מורה כן ועמ"ש בש"ך:

ודע דבתה"א קי"ב א' כתב דאם הוא איסור שמן צריך שפשוף גדול ולא סגי בהדחה והביא לא דהסכה צריך ג' סכינים . ולפ"ז הא דמידי דאורחיה בהדחה כמו בשר חי שרי היינו בלא איסור שמן דסגי ליה בהדחה משא"כ אבל איסור שמן כמו חמאה וכדומה אסור דבעי שפשוף וכ"ת דאתי טבח דע"י דוחקא דסכינא שמן מש"ה צריך שפשוף הא ליתא דתלי טעמא רק בשמן וכמ"ש כ"כ שחלב נדבק בבשר הרבה יע"ש . ומיהו מ"ש שם למעלה מקרא וישימו החלבים על החזות משמע דשרי אף בחלב אלא שאני התם דמה דאיש מקרא לדידן לגזרינן שמא ישכח ולדינא נראה אפילו ב' דברים שאין שמינים אפילו אורחיה בהדחה כמו בשר חי אסור דצריך שפשוף גדול ודווקא להניח בכלי איסור מקונחת הוא דמתיר והמעיין בתה"א הביא בשם בש"ע דמותר לגור במטפחת אחת אבל הטור הביא דברי בש"ע אכלי יע"ש (°) נראה לי : (ב) אסור . עט"ז בשם רש"ל . ומה שאוסר המי מלח אזיל לשיטתיה באות ז' דפסק כרשב"א היכא דה"ת בקליפה כולו אסור ה"ה היכא דה"ת בהדחה . ומ"ש בשם ספר התרומה דנתבשלכן בבית עובד כוכבים הוה דיעבד ושרי הוא בכלל י"ז ד"ד ולא הבינותי דמה דיעבד שייך כיון שאפשר בתיקון שירחוץ הכלי יפה ואז וודאי שרי ליתן דרך ערלי שם היתר צונן אפילו מלוחים דאין מפלטין . וכ"מ דמיירי באין לו מים לרחוץ הכלי היטב והר"ב לשיטתיה לקמן דכל שה"ת לקלוף ס"ד ס"ס בהדחה כל שה"ת דזה דוחק . ואולי לכתחלה אסור משום דהעדיף"ג מלוח ביותר והוא כדבר חריף וגם טהור מליח וטמא תפל אסור לכתחלה . ומ"מ שמעינן דאז עכ"פ ירחוץ הכלי היטב אם רוצה להשתמש בו בבית העובד כוכבים ועס"י ק"ס וקכ"ב : (ג) ודווקא . עט"ז וכוונתו שצריך להניח דיבש לגמרי אף שנשתמש בכלי חמין מותר ואם נשתמש בכלי בצונן מותר להניח דבר לח צונן או יבש אם כיון דהכלי נשתמש בצונן . והלבוש באמת לא כתב רק ואם הוא דבר יבש שרי ולא פירש אם שימש בכלי צונן דאפילו שימש בחם מותר להניח דבר יבש לגמרי . ולפ"ז מ"ש בת"ח כלל י"ז ד"ד על מ"ש אורחות חיים דמותר ליתן מלח בכלי איסור כתב דמטי"ד משמע דאסור ליתן הכלין לאו אורחייה בהדחה היא לתרץ דיבש לגמרי שרי ואפשר דבריס חריפים הוא כמו לח לענין זה דאם שימש בחמין אסור להניח אע"ג יבש לגמרי . אמנם מ"ש דהטור מיירי שהודח הכלי לא הבינותי דאם הודח הכלי יפה וודאי אין מועיל בצונן כלום מהכלי ועש"ך אות ג' ופר"ח בזה דאם רחץ הכלי היטב מותר והטור מיירי בלא רחץ אלא נתקנח קלא אבל לא קינוח היטב או דלדידן בצונן רחיצה דווקא וצ"ע : (ד) שנתערבו . עט"ז הנה נראה להניח בכלי ר"ל אם אוסר כולו בכלי ולדידן אוסר . עש"ך אות ה' ושיעור סתמיות בעינן שיס"ב כמבואר . ואם נגיס בש"ג ר"ל ואם בכלי אם אמרינן ביה תתאה גבר מבואר סימן ק"ה ס"ג דבכלי נמי אמרינן תתאה גבר יע"ש : (ה) הכל . עט"ז ולא ידענא כוונתו דכאן מיירי בשר לתוך חלב שהוא איסור צלול כמו רוטב וא"כ וודאי אף באיסור בלוע כה"ג עד"מ חתיכה שבלעה דם וכדומה מדברים שאין מפעפעין ונפלה לרוטב רותח תתאה גבר ומפליט מן החתיכה ולא עוד אלא אפילו רוטב קר שנפל לבשר רותח הבלוע מאיסור אפשר תתאה גבר ומרתיח לרוטב העליון ומפליט הבלוע מבשר ונאסר הרוטב ובת"ח כלל כ"ג ד"א מיירי לאידך בשניהם יבישים ועס"י ק"ה ס"ו ושם אבאר בזה לענין בב"ח אם נחשב כאיסור מחמת עצמו ועש"ך שם אי בבלוע שייך אדמיקר יע"ש :

והנה בדין תתאה ועילאה יש לחקור כמה חקירות כמו שאגיד . א' כי מדברי המחבר משמע חלב לתוך בשר או להיפך שאחד מהם איסור צלול ואם שניהם דברים גושיים אין אוסר דאפשר דאין מפליט ומבליע כא' ודי שנאמר דמפליט לחוד או מבליע לחד . ב' אם יש חילוק בין מונחים זע"ז או זא"ז . ג' אם יש חילוק בין עדיין עומד על האש או הוסר מאש . ד' אם הא דאדמיקר בלע ובעי קליפה אם הוא מ"ס או רק חומרא בעלמא מדרבנן . ה' אם הא דתתאה גבר דווקא כשהתחתון קר לגמרי הא אם חם אלא שאין יס"ב מכ"ר מי אמרינן דמיקר לעליון או לאו . ו' אם נפל מחום כ"ר לחום כ"ס שיס"ב אם שייך דין תתאה גבר או לאו כיון שהתחתון חם שיס"ב לא שייך דמקרר לעליון ואוסר כולו . כל אלו הם ספיקות עמומות לא יש כמוני שאין בקי בדרכי ספרי הפוסקים ונעלמו ממני שערי בינה לכן אאריך קצת :

ואען ואומר הנה ברור הוא דצונן לתוך חם של כ"ד שהוסר מהאור ועדיין יס"ב דין כ"ר לגמרי יש לו ומפליט ומבליע כא' ואפי' שניהם יבישים ולדידן אוסר הכל אף שהם כחושים שת"ח בקיאין כמבואר לקמן סימן ק"ה והמחבר עכ"פ ב"נ אוסר וכן הוא באו"ה כלל כ"ט דין א' בשר נבילה עם בשר כשירה אוסר אם סתם למעט וכ"כ בת"ח כלל כ"ג ד"ב יע"ש הרי מבואר דהתחתון חם מפליט ומבליע כא' כדין כ"ר והמחבר דנקיט בשר לחלב או להיפך הוא לומר דאוסר כולו וכדאמרן ולדידן מיהא אין חילוק ועס"י ק"ה ס"ג . ואם מונחים זא"ז מבואר לקמן סימן ק"ה ס"ג בהג"ה דאם הא' קר וא' חם סגי בקליפה ועט"ז שם אות ה' שמתיר במקום שאין ה"מ ועש"ך שם אות ט' והיינו כשהאיסור חם אבל כשהיתר חם מודה רש"ל דבקליפה סגי יע"ש :

ומיהו נראה דהוא דווקא בשניהם יבישים אבל אם מונח היתר חם אצל איסור צלול קר להיש"ש ספ"ה סימן ע' דמדמה לה לטהור מליח וטמא תפל דהסמ"ק חילק בין מליחה דלא שייך תתאה לחום ע"י אש שעולה למעלה כמ"ש או"ה כלל כ"ט דין א' ומזה למד היש"ש שם דמונחים זא"ז הוה כטהור מליח כו' ולפ"ז באיסור צלול והיתר חם הוה כטהור מליח וטמא צלול תפל דאוסר להיתר כולו כמ"ש הר"ב ס"ס בהג"ה כאן דהמליח בולע מצלול ס"ה בהיתר חם ואיסור צלול קר וכדאמרן לט"ז בסימן ק"ה דמתיר באין ס"מ • ואם יש חילוק בין עומד על האש או לאו הנה בת"ח כלל כ"ג ד"ד כתב והוא מהר"ן שכל שעומד על האש לא שייך ביה תתאה ועילאה והוה כשניהם חמין . ובאמת הר"ן כ"כ והב"י הביאו וסבור הייתי לומר דר"ן כ"ה נסרה פלוגתא דרב ושמואל דכשעומד החם על האש ונפל קר לתוכו אף רב מודה דתתאה גבר משא"כ כשעומד קדירה צוננת על האש ונפל לתוכה חם מכ"ר תם יוסיף חם כח שעומד על האש כיון דקר הוא אלא

שמדברי

על שיעורו ויבואו להקל ובסי' צ"ח וצ"ט אבאר : ה וי"א . עש"ך הנה מ"ש הר"ב לקדירה שאין בה ס' משמע נ"ט יש וז"א דס' עם הכחל לא נ"נ רק מפני ס"ע ומש"ה עשה כלומר שאין בה ס' עם הכחל דהיינו שאין בה נ"ט ומ"ש לקדירה של בשר יראה דלהמחבר נ"כ דלבדו בלא בשר שרי אף הכחל משא"כ לדידן דפוסקין כרש"י כמ"ש הר"ב בס"ב בהג"ה אף לבדו כל שאין ס' נאסר הכחל וא"נ אם כן כשנפל לקדירה שניה אין הכחל מצטרף וצ"ע בזה דאפשר כיון דיש דעות לומר דלבדו הכחל מותר לא מחמירין כולי האי (°) ועמ"י כלל ל' אות יו"ד כתב וז"ל אם בישלו עם בשר בלי קריעה והיה ס' ואח"כ קרעו ש"ו וט"ב ונפל לאין ס' מותר כיון דאין בה אלא ט"ע לא חמור מ"ש מראשונה אבל אם לא היה בראשונה ס' וקרעו לאחר בישול לא מהני . הדין השני דאם לא היה ס' תחלה פשיטא דלא מהני קריעת אח"כ דאין יוצא תו אחר הבישול ואוסר אם נפל לפחות מס' והוא אף בה"ם זה ברור . אבל מ"ש דאם היה ס' ואח"כ קרעו ונפל לנ"ת דמותר דלא יהא חמור סופו מתחלתו אין הנדון דומה בדין זה דהא אם יש ס' בתחלה ואח"כ לס' ר"ל לנ"ט כמה שכתב כאן בהג"ה משא"כ כשאין נ"ט פשיטא דקריעה לאחר בישול לא מהני כלום (°) :

ומה שכתב הש"ך על מה שכתב הב"ח דכחל הוה בריה תמה דאין איסור מתחלת ברייתו והביא ראיה מר"מ כתב הפר"ח דמהר"ם אין ראיה דמיירי בכחל של היתר יע"ש והמ"י אות י"ט כ' דהב"ח כ"כ לרא"ש וטור עס"י ק' דכל שאלו יחלוק אין שמו עליו הוה בריה שפיר קאמר דכחל הוה בריה יע"ש ולא הבינותי דהמעיין ברא"ש פנ"ה קאמר כל שפרטה התורה האיסור כמו לא יאכל שרץ בין קטן וגדול הוה בריה והרי חטה של טבל כתב הרא"ש דלא הוה בריה משום דלא אמרה תורה אל תאכל חטה של טבל הרי שאין תלוי בטה שאלו יחלוק אין שמו עליו יע"ש ומיהו כחל חהר"ל מיקרי ואם נתערבה כחל שנאסרה באחרות או כחל טריפה בין הכשירות לא בטל עב"ח ושאר אחרונים (°) : ו נהגו שלא לבשלו כל זה מטנהג ש"ך ועי' בהג"ה מה שמחולק הר"ב עם המחבר : ז או בפשטיד"א להמחבר אפילו במחבת ולדידן מחבת כמו בישול בקדירה לבדו כמ"ש הר"ב בהג"ה ואין להתיר לכתחלה אפילו בקריעה ש"ו . עש"ך : ח יש . עש"ך העלה כמ"ש הר"ב דעם בשר בקריעה ש"ו וט"ב בה"ם מותר ובלא בשר בקריעה ש"ו וט"ב אפילו באין ה"ם שרי ומ"ש בשם מהרש"ל צ"ע בהדיא כתב ביש"ש פכ"ה סי' פ"ז דאפילו בלא בשר ובקריעה אסור אפילו דיעבד וכ"כ הט"ז משמו באות ח' ובאו"ש אשר כ"כ ולא היה ת"י בעת ס' האו"ש וצ"ע : ט וטח . עש"ך והיינו ע"י קריעה ש"ו מהני מכבש כמו טחו בכותל ובלא קרעו ש"ו לא מהני מכבש : י ולצלי . עש"ך והוא עפ"י שיטת רש"י בסוגי' דכחל עב"י ובספר ראש יוסף הארכנו : יא שניהם מותרים . עש"ך ועב"י מ"ש באורך : יב ואם לאו כו' . כתב הש"ך ואם ידוע שהיה כל שעת צליה בשוה שניהם מותרים : יג אבל . עש"ך ולא הוה גזירה לגזירה . ובאותן שפודים שמתגלגלים מאיליהן שרי וכ"ש הוא מכבד עס"י ע"נ : יד נוהגין בו איסור . והטעם מבואר באות כ"א דשמא יבואו לבשלו עם בשר ש"ך ועמ"ש בט"ז מזה : טו וה"ה לטגן . עש"ך דמה שנרשם ב"י אדרבה הב"י אפילו בישול לבדו שרי אלא דהב"י משוה טיגון לבישול סטילא לדידן דאסור בישול לבדו ה"ה טיגון : טז בקדירה לבדו . עש"ך ואם בלי קריעה אם יש ששים הכחל מצטרף ומשמע דהכחל נמי מותר עב"ח ובמ"י שם ועמ"ש בט"ז : יז דהיינו לאחר שלשים יום . ואי חזינן ריבישה אפילו תוך ל' מותר . ש"ך : יח מותר בדיעבד . עש"ך בשם מהרש"ל ואם שרי לבשל אחר הצליה עמ"ש בט"ז ועיין ביש"ש : יט דינו . עש"ך ולפ"ז משמע דווקא ע"י קריעה ש"ו וט"ב דלא הוה אלא גזירה שמא יבוא לבשלו עם בשר אחר אבל בלא קריעה ש"ו וט"ב דאסור לשיטת רש"י אפילו לבדו בקדירה בה"ם ה"ה פשטיד"א בתנור בלא מחבת נמי כן הוא : כ שלא לאפות . עש"ך דכחל וודאי דין בשר גמור יש לו לכל דבר ועיין תה"א ב"ד כש"א דאם נפל ליורה של חלב דצריך ס' נגדו דבשר גמור הוא ס"ח : כא מותר . עש"ך היינו בקריעה ש"ו וט"ב עמ"ש בט"ז שמא יבוא לבשלו עם בשר ובלי קריעה והש"ך השמיט זה : כב וכל שכן כחל חי . הש"ך הגיה וכן כחל חי שוה לכל דבריו : כג ודווקא . כתב הש"ך בשם רש"ל דאם לא נצלה כל צרכו אז בעינן ש"ו וט"ב ומותר לחתוך בסכין ואם נצלה כ"צ א"צ רק קריעה לא ט"ב : כד כל הדברים האלו . כתב הש"ך דעיקר כהר"ב דיעבד עכ"פ שרי : כה לצלות כחל . עש"ך דבשפודים שלנו נתבאר לכתחלה לכ"ע אסור : כו ויש מי שמתיר דאין טבע המלח להפליט חלב . נראה דווקא חלב של כחל אבל אם נבלע חלב בחתיכה נ"נ ואוסר אח"כ ע"י מליחה ובסי' צ"א וק"ה אבאר בהא דאיסור בלוע ע"י מליחה : כז ואין למולחו לכתחלה אבל דיעבד שרי וכן היש"ש חזר בספרו סמ"ש באו"ש והתיר דיעבד ש"ך . כי היש"ש חיבר באחרונה לאחר שחיבר האו"ש עמ"ש בכללים : כח ומותר למלחו . וה"ה לבשלו עם שאר בשר עור הקיבה כיון שהוסר החלב מתוכו הוה כשאר בשר או"ת ש"ך ועמ"ש בסי' פ"ז :

צא א אלא. עש"ך ולקמן ס"ה כתב המחבר שניהם יבשים סגי בהדחה צריך לחלק ע"י מליחה אף שניהם יבישים אפ"ה צריך הדחה וא"י טעם לחלק ואין לומר דמ"ש לקמן הדחה קאי אנתלהלתו דדוחק הוא . כתב דבר שמואל סי' ק"ב גבינות כשירות ובלתי כשירות נמלחו יחד ושפכו הציר הנוטף עליהן אסור יע"ש וזה למאן דפסק מליחה כ"ק הוצרך לזה הא לדידן אף בלא ציר אסור כולו אף באיסור גבינות עובדי כוכבים דרבנן ופשוט הוא וכ"כ הוא ז"ל שם : ב להניח . כתב הש"ך ה"ה איסור בכלי של היתר והראה מקום לסי' יו"ד אות כ' וסי' ס"ט אות ס"ג . הנה מ"ש איסור בכלי של היתר הם דברי הרשב"א בארוך ובקצר סוף שער א' ב"ד והיינו אם דרכו של כלי שלא להשתמש בה כ"א אחר ההדחה מותר להניח . ומה שהראה לסי' יו"ד שם נאמר שיש חילוק בין שפשוף גדול להדחה וכבר נתבאר בט"ז מזה דכל דבר שיש בו שמנונית ונדבק ביותר אסור להניח אצל היתר אף שדרכו בהדחה דצריך שפשוף ול"ת דדווקא היכא דאיכא דוחקא שהרי בסי' ס"ד סט"ז הסכה צריך ב' כלים א' שמדיח חלבים וא' שמדיח בשר אף דליכא דוחקא וכן הוא בארוך ובקצר ששמנונית אין סר אלא בשפשוף היטב . ומה שהראה לסימן ס"ט אות ס"ג לא מצאתיו שם אלא דאם מלח בכלי איסור אין מליחה להפליט אם היה הכלי נקי יע"ש (°) : ג ודווקא . עש"ך האריך ואבאר קצת . הנה הוא ז"ל מפרש שהר"ב בהג"ה תרתי בעי יבש והכלי לא נשתמש אלא בצונן מהיא דכל הכלים שנשתמש חמץ בצונן משתמש מצה בצונן אף שמרשב"א דמתיר למלוח בכלי יי"נ משמע אף לח מ"מ יש לדחות כמ"ש הש"ך גופא . וממ"ש הר"ב כאן אם לא "בלע הכלי רק בצונן משמע אף שיש בו בלוע ע"י כבישה וכדומה וכן ממ"ש בד"מ דיש לחלק בין בלע הכלי איסור בחמין ולא אמר בין שימש בחמין אלא לומר אף שבלע ע"י צונן שרי וכן ממ"ש בת"ח כלל י"ז ד"ד דמש"ה התיר הרשב"א למלוח בכלי יי"נ משמע אף במכניסו לקיום שבלע הכלי . ומש"ה השיג על עפ"א שכתב בס"ב ודווקא דבר לח אבל יבש מותר דהא לא בלע הכלי כלום היינו שנשתמש בכלי צונן ומאי איריא דלא בלע אפילו בלע ע"י כבישה כל שהיה צונן שרי (ובאמת יש לתמוה על הט"ז אות ג' שכתב דהלבוש לא זכר רק יבש והא סיים דלא בלע הכלי גם מ"ש הט"ז דחילוק אם רחץ הכלי ליתא והטור נמי מיירי ברחץ צ"ע דהא בסימן קכ"א ס"ת בהג"ה פסק הר"ב בפירוש דע"י הדחה ושפשוף היטב הכלי מותר להשתמש בו צונן אפילו לח ואפילו שימש בכלי ע"י רותח וצ"ע) . ועל ראיה מחמץ הקשה הש"ך סמ"נ למאן קאמר לה להרי"ף משמע דאסור אפילו שימש בה בצונן דאף דהתם לית לה תקנה בהגעלה מ"מ ראיה ליתא מהתם ולהרא"ש משמע אפילו שימש בחמין אפ"ה משתמש אח"כ בצונן . ולענין דינא אבאר ג"כ קצת . הנה בסימן קכ"א ס"ה בהג"ה פסק הר"ב דכל הכלים ששימש בהם ע"י רותח אם הודח היטב שרי לאישתמושי צונן לח והיינו דרך עראי לא בקביעות ודבר חריף יבש מותר ע"י הדחת הכלי היטב הא דבר חריף לח לא כמ"ש האורחות חיים שאין מוציא דבר יבש חריף משמע הא לח חריף לא ומ"ש הר"ב בסימן קכ"א שם דחומץ מותר היינו בכלים שלא נשתמשו אלא ע"י צונן כמ"ש הש"ך שם אות יו"ד . וכל זה בשאר כלים אבל כלי חרס אסור להשתמש בו צונן אפילו ע"י הדחת הכלי עת"ח כלל י"א בט"ז אות ו' השיג על הש"ך בסימן ס"ט אות ס"ו שמתיר ע"י הדחת כלי חרס לשמש בו צונן וז"א דהטעם כיון דא"א בהגעלה גזרינן אם יתירו לו להשתמש דרך עראי יבוא לידי תקלה משא"כ כלי שיש תקנה בהגעלה וכן נראה הסכמות פר"ח כאן אות ג' וראיה מפ"ב דע"ז ממ"ב דרב אסי דתברה לח ולא שימש בה דרך עראי לפעמים ש"מ אף דלא בלע כ"א ע"י מליחה אפ"ה אסור כדאמרן . ולפי זה ה"ה כלי עצם שאין תקנה בהגעלה דחיים או כלי עץ שבלעו ע"י אש שנפל חלב חם מהותך סנר שקורין קרוייזי"ל דהוה תשמישו ע"י אור עס"י צ"ב בלא נפסק הקילוח וה"ה נר עשוי כעין פתילה כמו שלנו אם נפל חנר על כלי עץ נבלע ע"י אור לא סגי בהגעלה כמו שאבאר שם א"כ אפילו דרך עראי אסור כמו כ"ח דחד טעמא הוא כיון דא"א בהגעלה אתי לידי תקלה (°) . ומיהו להניח כלי איסור בביתו בלי להשתמש ביה משמע דשרי ולא חיישינן דלמא אתי לידי תקלה דבדיל מיניה . ועמ"י כלל י"א אות ו' האריך להשיג על הב"ח כמ"ש לאסור כלי בדיל חמץ דצריך לסגרן בחדר ובכלל י"ז אות י"א ג"כ יע"ש . ומכל מ"ש שם לא הבינותי דמה ראיה מכלי איסור דבדיל מיניה לחמץ דלא בדיל גם לאחר הפסח יחזרו להיתרן הראשון . עיין שו"ת חכם צבי בי"ד ושו"ת פ"מ ח"א שאלה כ"ד על מ"ש הרא"ם ז"ל בביאוריו לסמ"ג לענין כלי מקדש ויבואר אי"ת בש"ך סקכ"א אות מ' : ד שאם . עש"ך דאסור לאוכלו בלי הדחה ודווקא בשא' מהן לח עכ"ל . הנה הכה"ג בהגהות הטור אות ב' וג' נתקשה בדברי הש"ך האלו . א' מ"ש דההדחה מהני ובטור משמע וכן במחבר שאם יגע אסור לאכול עם גבינה משמע דלית תקנה בהדחה בלחם שנדבק ביותר . גם מ"ש הש"ך וכבר נתבאר באות א' דווקא א' לח הא בטור מבואר כן דלא יגע לחם בבשר לח . ובאות ג' כתב הכה"ג דהטור כתב בשר לח כו' ובגבינה לא כתב לחה אלא שבספרי טורים עם ב"ח הנה גבינה לחה מש"ה הוצרך להזכיר כמ"ש באות א' דאפילו גבינה אין איסור אלא בלחה לא כשהיא יבישה דא"צ הדחה עכ"ל . והוא רחוק דלא ציין הש"ך שלא יגע לחם בגבינה אלא לחם בבשר וזה מפורש בטור דבשר לח דווקא . ומיהו מ"ש לעיל אות א' בשם הב"ח אין קושיא הא מפורש בטור י"ל דלחם עם בשר שאני מגבינה עם בשר . ואמנם מ"ש הט"ז צריך ליזהר שלא יגע לחם בבשר דכפי הנראה הוה ב' חששות שמא יאכל הלחם עם גבינה ושמא ישכח להדיח מנא ליה הא וראית מירושלמי הדין דאכיל תוביץ צריך לבער פתיתי לחם אי בעי למיכל קופר אין ראיה דודאי נגע ורוצה לאכול כך . ואם היינו אומרים דלחם לא מהני ליה הדחה תוה א"ש קצת מירושלמי וסמי' צ"ז דאסור ללוש פת עם חלב דחיישינן שמא יאכל עם בשר ה"ה כאן דישכח וכאטור וצ"ע (°) ומ"ש הטור כיון דצונן בעי הדחה צריך ליזהר שלא יגע לחם בבשר ה"נ קאמר דבלחם לא מהני הדחה ומש"ה חיישינן שמא ישכח ויבוא לאוכלו עם בשר או להיפך : ה הכל . עש"ך להמחבר יש חילוק בין בשר תוך הקדירה אפילו בלא

רוטב אוסר כל החתיכה בין נפלה טיפה על הצלי שאצל האש אין אוסר כ"א כ"ג בדבר כחוש אבל לדידן שא"א בקיאין ואסור אפילו בצלי עד ס' ועמ"ש בק"ח ועסי' צ"ב בש"ך אות ג' וכאן במ"ז אות ה' : ו משום . הש"ך עשה כלומר דל"ת דתתאה גבר היינו שנשאר בחמימותו ואין העליון מקררו והתחתון לחוד אסור לזה אמר דאינו דהכל אסור עליון ותחתון ואפילו שניהם יבשים : ז קולף . עש"ך וראוי שתדע דעירוי שלא נפסק הקילוח מספק אמרינן מבשל כ"ק בבב"ח ובשבת ואם נפסק הקילוח אין מבשל רק מפליט ומבליע כ"ק וגם זה רק חומרא בעלמא מדרבנן כמ"ש במ"ז אות ו' ועמ"ש באות שאח"ז . ומה שחקשה מסי' צ"ב ס"ז בהג"ה יבואר שם בש"ך אות ל"ח ועסי' ק"ה בש"ך אות ד' : ח ובמקום . עש"ך האריך דהיכא דניכר בעי ס' נגד הקליפה והיכא דאין ניכר א"צ ס' ועיין סימן צ"ו בש"ך אות ט' דבר הנאסר כ"ק או כ"נ ל"ש ביה איסור דבוק ויבואר שם . וכבר כתבנו דהמ"א בא"ח ס"ס תס"ז חילק דהיכא דהקליפה הוה רק חומרא מדרבנן א"צ ס' נגדו אבל היכא דמדינא צריך קליפה צריך ס' נגד הקליפה עמ"ש במ"ז : ט והחלב . עש"ך דהטעם כיון דאין ניכר הקליפה והראה מקום לסימן ס"ם אות ס"ד בקערה שנאסרה ע"י מליחה דקליפת הקערה ניכר הוא יע"ש : י ואם . הש"ך השיג על או"ה שחלק בין היתר שנפל לאיסור צלול בעי היתר קליפה בצונן ובב"ח אין כן דאי תרי לא הוה אלא מדרבנן לא נזרו כה"ג ודי בהדחה . ועיין ת"ח כלל כ"ב ד"א ובמ"י אות א' הסכים להש"ך וכן משמע דעת הר"ב שם בסימנים ודע דאם ההיתר לח שנפל לאיסור גוש היכא דאי אפשר בהדחה שרי דכ"ש הוא מקליפה היכא דא"א וכ"כ בת"ח שם בהדיא ומיהו זה למאן דפוסק כר"ת וכפסק הג"ה אבל רש"ל דפסק כריב"א באמת אוסר המ"י מלח של אונרקי"ם עמ"ש במ"ז : יא דהיינו . עש"ך ותוכן דבריו דהמחבר סובר דמולח חתיכה לתוציא דם תוך שיעור הוה רותח ולאחר שיעור לא הוה רותח ובשר כשר שמולחו שלא עשה המלח פעולה תוך שיעור לא הוה רותח ולאחר שיעור הוה רותח והר"ב משוה בשר ונבינת לדם דתוך שיעור הוה רותח ולאחר שיעור לא הוה רותח . והש"ך כתב דלדינא בין דם ובין שאר איסור תוך שיעור הוה רותח ואף בה"ם אין להתיר דלא כמ"ש הר"ן דבשר ונבינה תוך שיעור לא הוה רותח . ולאחר שיעור יש חילוק בין עשה המלח פעולה להוציא דם או תשש כח המלח וכמעשה דתה"ד בסעודת ברית מילה יש להתיר באווז טריפה משא"כ בשר כשר שנמלח יפה לאחר שהוציא דם אין להתיר אף בה"ם ועיין מ"ש במ"ז בסי' ס"ט . ועפר"ח כאן אות ט' וי' ומ"ש הפר"ח מסולח בכשא"ם כבר תי' הש"ך דיש חילוק בין דם לשאר איסורין להמחבר ואנן לא קי"ל כן אלא תוך שיעור אין חילוק ואוסר אף בה"ם ולאחר שיעור בעשה פעולה יש להתיר בה"ם ובלא עשה פעולה דעת הר"ב להתיר בה"ם ודעת הש"ך דאסור אף בה"ם עמ"ש בסי' ס"ט : יב ואין . עש"ך דלהמחבר יש חילוק דפסק במליחה נמי שייך תתאה גבר אלא לענין קליפה באין שמן אין חילוק דא"נ תתאה גבר בעי קליפה ומ"ש בב"י לא משמע כן שכתב על מ"ש הטור ואינו תלוי בין עליון לתחתון שזה למאן דסובר במליחה אין חילוק בין תתאה כו' והא הטור מיירי נ"כ בכחוש שאוסר רק כ"ק ולכ"ע אף להרשב"א אין חילוק וכדאמרן . ולפי מ"ש לעיל בשם מ"א דהחלב מותר וא"צ ס' דהקליפה בתתאה הוא רק חומרא א"כ יש חילוק במליחה בין תתאה דמדינא צריך קליפה ואוסר עד ס' אח"כ ובין עילאה דלא הוה מדינא : יג הלכך . עש"ך וכלל בזה דבכ"פ או טרוד לא שייך אלא בדם ולא כשאר איסורין דלא כאו"ה כלל י"ב די"א כתב דבשר ונבינה מלוחים לא שייך טרוד דלגבי בשר הוה איסור תורה (וכוונתו דאי יבשל אח"כ ומש"ה לא נקים לגבי גבינה) וז"א דאפילו באיסור דרבנן ל"ש כב"פ וטרוד בשאר איסורין . ואני תמה דהא בדג טמא עם טהור אפילו כחושין אסורין אם נמלחו יחד אף דציר דרבנן והכין הלכתא ואין להתיר אפילו בכמה צרדים (ס) : יד היינו . עש"ך ור"ל אף שלח קצת כל שהוא גוש שרי וחלב רך שאין מהותך לא סיקרי איסור צלול ועמ"ש באות שאח"ז : טו נאסר . עש"ך מה שהגיה ולפ"ז ה"ק דהטהור המליח נאסר מטמא תפל דטהור חשוב רותח ובולע איסור צלול בעין משא"כ כשהטמא הוא דבר גוש דאין כח בטהור מליח להפליט מן הטמא ולפ"ז לדידן אף במליח קצת שא"א בקיאין אסור באין ה"ם כמ"ש הר"ב לעיל משא"כ לפי מ"ש המ"ז אות י"א משמע דווקא שאינו נאכל מחמת מלחו ואולי בה"ם מיירי ודע דלדידן כל שנמלח מליחה מועטת באין ה"ם חשיב רותח ובה"ם יש להתיר והא דכתב הר"ב בסי' ס"ט במולח בכשא"ם אף מעט אסור יש לחלק במולח בכשא"ם פירש ממקום למקום אסור אף בה"ם . ואני מסופק באיסור דם כה"ג ויראה גם כן להתיר . ומיהו ציר הנוסף ממליחת בשר אף מבשר שנמלח רק מעט חשיב ודאי רותח וז"ש הר"ב כל ציר מבשר שנמלח דאפילו בה"ם אסור . ועמ"י כלל ז' אות ט"ו כ"כ ונכון הוא . ולפ"ז צריך המורה להזהר כשרוצה להתיר בה"ם במליחה מועטת כל שאין שם כלל טיפת ציר רק מונחים זא"ז או זע"ז אף שהם לחים קצת כל שאין ממש ציר יש להתיר בה"ם במליחה מועטת וכדכתיבנא (ס) : טז ושניהם . עש"ך מ"ש כלומר דלישנא דטהור מלית וטמא תפל לא שייך בשניהם אסורים לו"א דאבשר וחלב קאי . ומ"ש דחלב מלוח החלב מותר והש"ך כתב דהחלב ג"כ אסור וכבר כתבנו בסי' ע' דלפי מ"ש הרשב"א הטעם דטהור מליח וטמא תפל שרי דנהי דמפליט טעם מטמא מ"מ אגב דטרוד הטהור לפלוט אין בו כח לבלוע אותו הטעם א"כ פשיטא כה"ג בחלב דמפליט קצת מבשר ונבלל דיש לאסור (ס) : יז אבל . עש"ך בשם או"ה כלל י"ב די"א והכלל דיבש לגמרי שאין בו שום לחלוחית אף שנמלח מחדש חשיב כתפל וכן אפילו אם נמלחו ונתיבשו ואח"כ נתלחלחו מחמת ד"א והמלח עליו חשיבותו כתפל ואפילו באין ה"ם וז"ש המחבר או לחים ולא מחמת מליחת ר"ל שנתלחלחו אח"כ והמלח עדיין עליו ומ"ש הש"ך דאפילו מלוח הכל ר"ל אפילו הלח הצלול והיבש מלוחים אפ"ה מותר אלא דתמוה דמאן מותר היבש אסור וודאי דהוה כתפל והלח הצלול מלוח מבליע בתפל ולא עוד אפילו שניהם נושים ושניהם מלוחים וא' יבש היבש אסור והלח מותר כמו טהור מלוח וטמא תפל ע' או"ה כלל י"ב וכבר עמד המ"י בזה בכלל כ"א אות יו"ד במ"ש או"ה דיבש מותר דט"ס הוא וצ"ל הלח מותר וצ"ע (ס) : יח ואם . עש"ך ודע דמשמעות הר"ב כאן משמע לכאורה דוקא כ"ע קולף במקום א' לא בכ"ח עסי' ס"ם ועמ"י כלל י"ג אות ג' ובת"ח שם מבואר דאפילו כ"ח אין בולע ע"י מליחה כ"א כ"ק וזה שסתם הר"ב בסי' צ"ח דע"י מליחה אין אוסר יותר מכ"ק ועת"ח כלל פ"ה ובמ"י אות י"א . ומה"ט התרתי בא' שנפל טיפת ציר מלוח על צאליג"ם טא"ם מבחוץ וקלפו למקום ההוא והיה ע"ש ושעת הדחק שא"א להכין אחרת והתרתי להטמין בה על אותה שבת (גם היה צד להקל שנפל בחוץ ובמקום אחר כתבתי מזה) . ואם נבלע דבר שמן ע"י מליחה בכלי נמי אין אוסר יותר מכ"ק דהא הת"ח כלל י"ג כתב דלא עדיף מחם לצונן דאין אוסר אלא כ"ק הרי כמו תתאה אין חילוק ואף דבמליחה אנו פוסקין דלא אמרינן תתאה עסי' ק"ה מ"מ בכלי אמרינן כן א"כ ודאי אין לחלק בין כחוש לשמן (ס) :

כתב הבל"י אות י"ז כלי הנאסר ע"י מליחה לא מהני הגעלה ע"י עירוי דעירוי ספק הוא אי מבשל כ"ק ולחומרא והלכך לא מהני ביה הגעלה ע"י עירוי דלא כספר בית ישראל יע"ש וכן משמעות או"ה דבעינן הגעלה מכ"ר ועסי' ק"ה בש"ך אות ד' מדיני עירוי : יט שאם . עש"ך ועמ"ש בסי' ק"ה בזה : כ ועי' לקמן . שם נתבאר לדידן אין חילוק דא"א בקיאין בין כחוש לשמן ושם יבואר באיסור דרבנן דלא שייך ביה כלל שסנונית כמו חמץ יש להקל יע"ש : כא אבל . ועש"ך ולדינא חוכך להחמיר אפילו בה"ם אפילו שניהם צוננים כל שהם צלוין דלא כלבוש שסתם לגמרי כדעת המחבר להקל : כב אפילו . כתב הש"ך ל"ד דה"ה אין מליח כלל כדין חם לתוך צונן דבעי קליפה אדמיקר ליה בלע וכמ"ש באות שאח"ז : כג בעי . עש"ך וז"ש בגמרא אבל צלי רותח בעי קליפה קמ"ל דסגי בקליפה והשיג על הל"ח : כד ה"ה אפוי ומבושל . להמחבר ברותח בעי קליפה ולהר"ב במקום שאין ה"ם אף באפוי צונן יש לאסור כל שנפל לחלב צונן ועש"ך : כה וי"א אפילו צוננים . וכל שהן צלוין או אפוים אפילו לא נמלח החלב כלל אפ"ה הם אסורים אבל החלב מותר כל שלא נמלח כלל אבל נמלח קצת א"א בקיאין בין מליחה מרובה למועטת ובאין ה"ם אסור ועש"ך ואיזו שיהיה קצת מלוח יש לאסור : כו דאפילו . עש"ך דצלי רותח לתוך חלב צונן הוה עילאה רותח ודי בקליפה ואם החלב רותח אסור כולו דתתאה גבר : כז אין כב"ח הנאסר ע"י מליחה או כבישה אסור בהנאה . וה"ה בשר חיה ועוף מותר בהנאה ועמ"ש בסי' פ"ז באורך :

צב א טועם . עש"ך והיינו להמחבר בסי' צ"ח בספרו הארוך שפסק קפילא לא בעינן מל"ת וסתם עובד כוכבים מל"ת אבל לשון המחבר בכאן שהוא לשון הר"ם והר"ם סובר דסתם עובד כוכבים אף לא מל"ת נאמן עסי' צ"ח ולדידן אין נ"ם ובישראל בנדרים כל אדם יוכל להבחין ולא בעינן קפילא עסי' צ"ח : ב בד"א . עש"ך הנה לשון המחבר שהוא לשון הר"ם ע"כ הכי מתפרש אם קדם וסילק בטעימה סגי אף בפחות מס' ולא סילק בעי' ס' וטעימה כל היכא דאיכא לברורי מבררינן ס' משום חלב מין במינו וטעימה משום טעם בשר עסי' צ"ח בב"י ושם יבואר ורמ"א דהגי' כאן ובצ"ח א"א נוהגין בטעימה ובעי' ס' בכ"ע וא"צ תו קפילא כלל . ומ"ה כתב שם הש"ך דבישראל מהני טעימה לחוד אף באין ס' ושם בסי' צ"ח יבואר בעזה"י ואין להאריך : ודע דהא קי"ל כשנפל לרותחת דהיינו שמעלין המים רתיחות מבלע בלע מפלט לא פליט והיה לכאורה נ"ם לדידן בנודר עסי' צ"ח ובס"ז אות א' כתבנו מזה יע"ש והנה אף בכלים שייך מפלט לא פליט גם דוקא מה שבלע עכשיו לא מה שבלע כבר פולט ברותחין דחשיב כאלו הוא גופו וכ"ם בתוס' חולין ק"ח ב' ד"ה שנפל מהגעלת כלים . ובמ"ז כתבנו על מ"ש בשם רב א' דמש"ה לדידן אין נ"ם בין מחלוקת ר"י ורש"י בחצי חתיכה תוך הרוטב דא"א בקיאין ודלמא רותחת היה ולא פלט ואפשר לסוחטו אסור וכתבנו רא"כ אף בלא רותחת ועכשיו ראינו דשפיר קאמר כפי מ"ש התוס' חולין ק' ד"ה כשקדם דחקרו ספת חלב אם יש בחתיכה ס' והא מתחלה עברה מקצת ונתנה טעם באותו מקצת (והוא כקושיתנו) ותי' כיון דסופו להתפשט כו' ור"ל כל אגב דרך הילוכו לא אמרינן חנ"נ וא"כ ביורה רותחת אה"נ דאף שיש ס' מ"מ מתחלה לא הוה דרך הילוכו שאין סופו להתפשט בלא נח מרתיחותיו ונ"נ ומיהו אכתי טעמא לא ידענא בשלמא שאר איסורין דרבנן י"ל דלא גזרו כל דרך הילוכו משא"כ בב"ח אפשר לסוחטו ד"ת גם יש לנו הרהורי דברים על מ"ש התוס' שם דחצי חתיכה לא נ"נ דוה שייך בשאר איסורים דלא גזרו לא בב"ח דהוה ד"ת ובסי' צ"ו

שמדברי ת"ח יראה להדיא שמפרש אף בעומד קדירה קרה אצל האש ונפל לתוכה חם מכ"ר כח האש שולט בה ואין מניח להתקרר . אמנם המעיין בב"י על מ"ש תה"ד סימן קפ"א הביאו הר"ב סימן צ"ב בהג"ה ס"ז בקדירה צוננת ומיירי שעומד על האש כי כן כתב התה"ד קילוח מקדירה רותחת שהלך אל קדירה שהיה ג"כ על הכירה משמע שעמדה ג"כ על האש ואפ"ה כ' הב"י והר"ב ג"כ דאם הקדירה צוננת התבשיל שבתוכה מותר מטעם עירוי רק כ"ק ומדין תתאה גבר קאתינן עליה ואמאי הא הקדירה עומדת על האש ועוד מנא ליה לב"י לומר דאין אוסר רק כ"ק נימא שהיתה עומדת ממש אצל האש ולא שייך תתאה אלא משמע כל שהקדירה צוננת אף שעומדת על האש ממש אפ"ה שייך תתאה באופן שדברים אלו צ"ע ולקמן צ"ב אבאר עוד בזה בעזה"י . ואם קליפה מה"ת או מדרבנן הנה באו"ה כלל כ"ט ד"ב דקליפה זו לא הוה אלא חומרא בעלמא מדרבנן ועיין במ"א בא"ח ה"פ סימן תס"ז אות ל"ג כתב במלות קערות ונתכוין לזה . והמעיין באו"ה כלל כ"ט יראה שכן הוא דווקא באיסור קליפה שהוא רק חומרא בעלמא דיעבד שרי בא"ת לקלוף כמו שאבאר באות ז' . וא"כ בספק אי נפל חם לתוך צונן יש להקל דהוה ספיקא דרבנן ולקולא באם הקליפה הפסד קצת . ומה שחקרנו אי אמרינן תתאה גבר דווקא בתחתון קר הא כשהם וכ"ש יס"ב אלא שהוא בכלי שני אי שייך ביה תתאה גבר או לאו הנה המעיין בסימן ק"ז בש"ך אות א' דקשיא ליה למה לי ס' עירוי אין אוסר יותר מכ"ק הרי אף שדגים רותחים בכלי שני אפ"ה אין עירוי יותר מכדי קליפה וכל שכן נפסק הקילוח וכן מוכח בסימן צ"ב בהג"ה דאם נשפך על כירה שאין אצל האש הוה כלי שני וקדירה חמה שהעמידו עליו הוה כחם לתוך צונן הרי מבואר דאף שהתחתון חם שיס"ב הוה כ"ש ושייך ביה תתאה גבר וזה דלא כמו שכתב המ"י כלל נ"א אות א' דכשהתחתון הם שיס"ב בכלי שני לא שייך תתאה יע"ש . ולפי מה דכתיבנא כל שכן כשהתחתון אין יס"ב בזה אף המ"י יודה דאין אוסר יותר מכדי קליפה ושייך ביה תתאה ואף כשהתחתון אין יס"ב כ"ר . ודע דתתאה גבר ואוסר רק כדי קליפה אף כשמן אין אוסר יותר ומיהו בנפסק הקילוח לא הוה אלא מדרבנן ובלא נפסק הוה מן התורה ובב"ח ובשבת חייב דמבשל כדי קליפה ומיהו ספיקא הוה לא וודאי עסי' ק"ה וצ"ב ועמ"ש בסימן ס"ח וכאן אין להאריך (ס) נראה לי : (ו) קולף . עט"ז ומלא אדמיקר או שהוא מלבון קר או מלבון יקר דמחמת כובד שמונח עליו מתחממו ומיהו . אף בצלול חזינן דאוסר כדי קליפה וכאמור : (ז) והחלב . עט"ז האריך לסתור זה ובכ"מ שצריך קליפה צריך ס' נגד הקליפה ועסי' צ"ה אם אמרינן בדבר הנאסר כדי קליפה חתיכה נעשה נבילה . ועמ"א ה"פ סי' תס"ז אות ל"ג שהביאותיו לעיל דחילק בין תתאה גבר דאין צריך קליפה אלא מחמת חומרא בעלמא מש"ה שרי . אמנם למ"ש בת"ח כלל כ"ג ד"ה דאם עירה מתבשיל כשר לקערה אסורה שרי והא עירוי מדינא מבשל כ"ק עמ"ש בסימן ס"ח וכי תימא דמיירי בנפסק הקילוח א"כ מה קשיא ליה שם מת"ם או"ה כלל ל"ו דלמא מיירי בלא נפסק הקילוח ולענין הלכה ראוי להחמיר וכת"ח גופא לא היקל אלא בה"מ דווקא ועש"ך לכן לדינא אין להקל (ס) :

מה שיש לחקור בעילאה ותתאה איך אוכל יטעם וליטעמיה קפילא ארמאה ובמה פליגי רב ושמואל וכבר ראיתי להכרו"ו שעמד בזה ולדידי יש לומר דמי לא משכחת כזית בשר ליורה גדולה של חלב ואפ"ה אין בו טעם חלב דלאו וודאי סיבלע ורב ושמואל פליגי מ"ם על הרוב כ"ע וודאי היכא דאיכא קפילא סגי ע"י קפילא אפילו בכ"ר אלא היכא דליכא קפילא אסור מספק למר עילאה ולמר תתאה וכדאמרן : (ח) ולצורך . עסי' ס"ט בט"ז אות נ' מה שהאריך בזה לחלק בין אם המלח פועל להוציא דם או לאו . ועמ"ש בש"ך : (ט) הלכך . עט"ז ולכאורה דאם א' יבש וא' לח שניהם מותרים וכמ"ש הש"ך אות י"ז ועיין או"ה כלל י"ב ועמ"ש בש"ך : (י) צריך . עט"ז דלא אמרינן כב"פ ולא אגב דטרוד אלא בדם ולא בשאר איסורין ואף באיסור דרבנן ל"ש טרוד . וכב"פ בשאר איסורין כמו שאבאר בש"ך אות י"ג דלא כאו"ה כלל י"ב דמשמע דווקא באיסור תורה הדין כן : (יא) דבר . עט"ז והגירסא שלפנינו בש"ע בהג"ה הוא גירסת הט"ז אבל הש"ך מגיה בע"א עמ"ש בש"ך אות ט"ו : (יב) וי"א . עט"ז ומה שהביא מהרא"י ראיה מבריית בשר אף בדם יש לומר כב"פ ולא בשאר איסורין מ"מ לכתחלה אין לעשות כן ובסמוך על כב"פ כמו בשר הפל שאסור להניח אצל חתיכה הנמלחה עסי' ע' ומה שהאריך כוונתו דבתי יש ראיה להתיר מבריה ובכלי צונן ונמלח קצת אף רש"ל מודה דאסור . וכמ"א דמיקל בה"מ וכפי הנראה יש ס"ס לאיסורא שמא הלכה דסילי אוסר אף בלא נמלח כלל שיש בו בקיעים ושמא א"א בקיאים והוה מליחה גמורה ואוסר כולו והלכך אין להתיר בכלי צונן ואפילו בנמלח קצת אף בה"מ ובת"ח דמיקל אפשר דמיירי באין מלוח כלל התיר בה"מ לא בנמלח קצת ויש לעיין :

צב (א) כזית . עט"ז לכאורה יאמר דלהר"מ כל שטועם ואין בו טעם שרי אף בפחות מס' ואנן קיי"ל כרש"י בסימן צ"ח דבעינן ס' וקפילא אמנם יראה לפרש כפשוטו דאנן לא קיי"ל כן היינו כמ"ש רמ"א שם דא"א נוהגין לסמוך אטעימת קפילא ומ"ש הט"ז הוא לענין מלקות יראה בזה דרב דנקיט כזית לשיטתיה דבעינן שיהא בכ"א שיעור משא"כ לדידן דפסקינן כלוי חצי זית בשר וחצי זית חלב הוה שיעור שלם א"נ כזית והר"מ בש"ע ממ"א ה"ת השמיט מלת כזית והט"ז כתבו היינו למלקות ר"ל אם אכל הבשר היה לוקה בכזית ועיין פרישה אות א' . והנה יש בכאן חקירות רבות ונ"מ לדינא לכן ראיתי להאריך קצת :

דע כי מ"ש מבלע בלע מפלט לא פליט הוא מאמר מוחלט אין בו מחלוקת אמנם יש בו פירושים רבים כי רבינו שמואל בחולין ק"ח ב' תוס' ד"ה שנפל פי' אף ש"ע אין פולט כ"ז שאין שבע מלבלוע וכי נייח היינו מבליעתו ור"ת פי' ש"ע פולט מיד רק מה שבלע ממקום אחר אין פולט וכי נייח היינו היורה מרתיחתו . ויש בזה לכ"א מהפירושים קולא וחומרא . לר"ש קולא כל שלא נייח החלב מותר אף בלא טעימה וכשבע מלבלוע החלב צריך ס' ולא מהני טעימה וזהו חומרא . ולר"ת קולא כ"ז שלא נח מרתיחה מהני לחלב טעימה וחומרא אף שלא נח מ"מ צריך החלב טעימה . וסמ"ג כתב דאפשר דהר"מ מפרש כפי' הר"ש וא"י היאך יאמר זה והלא הוצריך טעימה אף קודם שנייח ע"י וב"ח . ובזה יש לנו לומר דהר"מ יש לו שיטה שלישית ולחומרא כ"ז שלא שבע מלבלוע לא פליט ומה שבלע מלבלוע אף מה שבלע פולט . ואמנם המחבר פסק כר"ת לגמרי דש"ע פולט מיד אף במעלה רתיחות ומה שבלע לא פלט עד שתנוח היורה מרתיחתו . ויש נ"מ לדידן כפי מ"ש הש"ך סי' צ"ח אות ה' דלענין נדרים ואיסור סומכין אטעימת ישראל ואם כן הנודר מבשר ונפל כזית בשר ליורה של תבשיל קדם וסילקו שרי בטעימה ואי לא ס' בעינן . הן אמת שאני נסתפקתי אי אמרינן כה"ג חנ"נ בשאר איסורים דהוא מחמת לאו דבב"ח והוא בעינן שאסור לכל העולם ואל תשיבני מהמדומע מדמע לפי חשבון שהוכיחו מכאן דביבש לא אמרינן חנ"נ והא תרומה שרי לכהן עדיין י"ל שאני נדרים דיש היתר בשאלה וה"ה דשיל"מ דבא"מ מהני ס' אי אמרינן ביה חנ"נ כמו ביצה בי"ט שבישל עם ל"ט בא"מ ואח"כ נתערב עד ס' כיון דל"ד לבב"ח לא גזרו ותדע שהרי במליחה וכבוש יש דעות דלא גזרו עיין ספכ"ה וכעת לא מצאתי גילוי לזה ובשער התערובות אבאר דאמרינן בהו חנ"נ . ומ"מ אנן אין בקיאין אי נח היורה מרתיחה או לאו ואין להתיר בטעימה אף בהיתר :

ויש לחקור בכאן כמה חקירות כמו שאגיד א' ב' עמד בהם הפר"ח אות ג' דניחוש בלע ופלט הרבה פעמים חלב ולא ליהני ס' קושיא ב' דעכ"פ ס"ח ליבעי דכזית חלב הנבלע בבשר נ"כ וליבעי ס"ח חלב ועב"ח דליבעי ק"כ זיתים . והפר' בזה דמ"ה מין במינו ברובא בטיל לא דייקינן כולי האי . עסי' צ"ט ס"ו בהג"ה . ויש להקשות לפ"ז בישל ירקות עם ב' זיתי חלב ונפל כזית בשר לתוכן נימא דנבלע מתחלה כזית חלב בבשר ופלט והדר בלע כזית הב' ופלט דנעשו ב' זיתי חלב נבילה וליבעי ק"כ זיתי ירקות לבטל אתיכן דהוה דאורייתא מין בא"מ ורוב ליכא כחלב לומר סלק וכאמור' ולזה יש לומר דלא נכנס הבשר כ"א לפי ערך חלק ס' והכן (ס) . עוד יש לחקור איך אמר טועם החלב ודלמא לא נתן טעם הבשר בחלב ואח"כ נבלע הבשר לתוך הבשר ונ"נ . ואפשר שזה היה קשה להב"י ובכ"ח שם דבלא סילק למה ליה טעמא דבעינן ס' משום חלב היינו . היינו דקשיא ליה דבלא"ה שמא הבשר נתן טעם בחלב ואחר כך נסתם הטעם מהחלב לתוך הבשר ונ"נ ועט"ז תי' דלהא לא חיישינן כיון שאין טועם עכשיו טעם לא מחזקינן איסור ומיהו קודם סילוק י"ל דלא כר"ת בתוס' ד"ה שנפל דאף החלב אין פולט או דהחתיכה אין פולט ובולע מה שפלטה והא דאוסרין החתיכה ולא מהני קפילא דמסתמא כי נפל כזית ליורה גדולה אף הר"מ יודה דשקולי משקר העובד כוכבים דמסתמא יש בו טעם ועכר"ו אות א' (ולפי מ"ש לעיל דבלע לפי ערך יש לעיין כאן ועסי' ק"ו בחתיכה שאין חוזרת להיתרה) : עוד יש לחקור קדירה חדשה או אב"י שבלעה כזית איסור ואח"כ בישלו בה היתר א"צ ס' כ"א נגד זית שבלעה עסי' צ"ח ס"ו ולא אמרינן דמה שנכנס בקדירה שהיתר נ"נ וצריך לשער אח"כ נגד כל הקדירה י"ל דבאוכל אמרינן מה שבתוכו הוא נפסד ומה שבתוך הכלי מסייע הרוטב שבתבשיל ומה"ט נפלה טפה נגד הרוטב מהני ס' בתבשיל ובדבעינן למימר קמן בעזה"י ועכר"ו אות ב' והכין מסתבר . ומ"מ קשה מסי' צ"ד סי"ב בתחב כף ב"פ צריך ב"פ ס' להמחבר וגבי דחששא שמא לאחר שהוציא הכף מן הקדירה הבלוע שבלע מחלב כ"נ דהם כ"ר עליו אף לאחר שהוציא מ"מ אמאי הכא די בלא סילק ס' פ"א מטעם דאיסורין מבטלין זא"ז והתם בלא נודע בעינן ב"פ ס' . שוב ראיתי בתה"ד סי' קפ"ב כתב בפי' לחלק בין כזית בשר והחלב הבלוע בתוכו נפסד ואין מצטרף עם החלב משא"כ חלב שבקדירה שבדופן קדירה מצטרף עם הכל דאוכל עם אוכל א' הוא . ויראה מדבריו דזית בשר כחלב וזית חלב שבלוע מבשר כיון דמ"מ שם איסור בב"ח עלייהו הוה כאיסור א' וכבר כתבנו בסי' פ"ז (ובנ"ח) דאיסורין מבטלין זא"ז בעינן ב' אסורים שיהא חלוק בטעם וחלוק בשם עיין תב"ם בסי' ל"ג וא"כ שפיר כתב המחבר בסי' צ"ד דוודאי מ"ה שרי דחלוקין בטעמן ובדרבנן אסור הלכך גם דהוה חתיכה מחדש בלא נודע יש לאסור משא"כ כאן דאין שם נפילה מחדש (בב"ח חצי זית בשר וחצי זית חלב מצטרפין ולוקה והוה איסור א') ומיהו לדידן אף התם בלא נודע די בפ"א ס' וגם אבאר אמנם מה שקשה מגלים הבלועים מבשר אבאר בצ"ד ס"ו בעזה"י : (ב) לתוך . עט"ז הנה מחלוקת ר"י ורש"י מבואר בטור לר"י כל שמקצתה תוך הרוטב דיינינן ככולה תוך הרוטב ודוקא שכולה חוץ לרוטב שמונחת על חתיכה שמקצתה חוץ לרוטב כו' ולרש"י כל שמקצתה חוץ לרוטב אסור . ויש קולא וחומרא לכ"א מהפירושים לר"י קולא מקצתה תוך הרוטב ונפלה טפה על חוץ לרוטב כל הקדירה מצטרפת ואף אותה חתיכה מותרת ואם נפלה הטפה תוך הרוטב ואין מה שבתוך הרוטב ס' מצטרפת אותה המקצת שחוץ לרוטב גם . וחומרא אם מקצתה ברוטב ואין בכל הקדירה ס' הכל אסור . ולרש"י חומרא אם נפלה הטפה על מה שחוץ לקדירה אותה חתיכה אסורה ואם נפלה לרוטב ואין מה שברוטב ס' אין מה שחוץ מצטרף . וקולא אם אין ס' בכל הקדירה ונפלה על מה שבחוץ ולא ניער כלל האשר מותר כן העלה בד"מ . והט"ז סובר דלרש"י נמי האשר אסור כה"ג ואף שיש ס' נגד מקצת החתיכה שחוץ לרוטב דאמרינן מתחלה לא הלכה הטפה כ"א עד שחוץ לרוטב ואח"כ נאסר מה שברוטב מן העליון לדידן דאית לן איסור דבוק דממהר לבלוע יותר ה"נ כאן אמרינן שאח"כ אותו מקצת שחוץ מפעפע לתוכה שתוך הרוטב ונאסרה ואח"כ צריך ס' נגד כל החתיכה ומ"ש שכן משמע מהמחבר לכאורה יש לתמוה הא סיים בד"א שלא ניער אלא לבסוף וכן השיג עליו בנה"ך ועיין פ"ם ממ"א הלכה ט' בהשגות סר"א וסמ"מ שם מפרש דברי הר"מ כן דאף לא ניער כלל אסור מדסתם בלא לחלוקה ומ"ש אח"כ בד"א שלא ניער תחלה אלא לסוף להמשך הלשון שאמר אח"כ דבעינן ניער תחלה וסוף כדעת הב"י הא תחלה לחוד או סוף לחוד אסור דלא כמהרי"ן חביב עב"י . ומדאמר בד"א שלא ניער תחלה אלא לסוף ולא אמר להיפך בד"א שניער סוף ולא תחלה יראה כן דעיקר האיסור משום שלא ניער תחלה . ומיהו ממה שלא כתב הר"מ רבותא בד"א שלא ניער תחלה אלא לסוף או תחלה ולא סוף אסור לדעת הב"י אלא ע"כ דלא ניער כלל נמי אסור ואי הוה אמר ניער תחלה הוה משמע דניער בעינן . הא ליתא דניער תחלה אין איסור אלא אותה התיכה ממ"נ אי ניער יפה כולו מותר ואי לא האשר מותר אלא כדכתיבנא דהוכחת הט"ז מדסתם הר"מ והמחבר בלא א' משמע אף דלא ניער כלל אוסר האשר ומה שכתב בסיפא בד"א שלא ניער תחלה אלא סוף ה"ה לא ניער כלל ומשום סיפא נקט לה דלסיפרא בעינן תחלה וסוף ואח"כ קשיא אמאי לא ניער כלל אסור הא בלע ולא פלט ואף אי נימא דמכל מקום כ"נ אוסר דבב"ח הוה גוף איסור עסי' ק"ה בט"ז אות י"ג מ"מ איך סתם כאן דכל התתיכות כולן אסורות ולא סגי כ"נ אלא דמיירי מקצתה ברוטב וכרש"י ולא כר"י ואוסרת הכל ואף כפי הנראה המחבר ליח ליה איסור דבוק בסי' ק"ו ומ"מ אוסר אחרות אח"כ לדידיה . וכל הטורח הזה כדי לקיים הלכה כרש"י וכמ"ש הט"ז באות י"ד לחומרא קי"ל כרש"י והש"ך חולק ופוסק כר"י להקל . ומיהו כשכל התתיכה תוך הרוטב ופניה מגולים אפשר הט"ז יודה דאין להחמיר כ"כ עב"י . ודע לרש"י מקצתה תוך

הרוטב ולר"י כולה חוץ לרוטב דנאסרה אותה החתיכה ואח"כ כשניער אוסר הכל וביורה רותחת דמבלע בלע מפלט לא פלט מה שבלע אין אוסר אחרות לסברת מי שסובר בכ"ח אם כתב בלא רוטב אין אוסר דבעינן שיהא יוצא מעט חלב עש"י ק"ה כס"ז י"ב וש"ך י"ג ולדידן א"א בקיאין איזה מיקרי רותחת וכמה נח מרתיחותיו. ומיהו י"ל דמפלט לא פלט טעם גמור אבל משהו פולט וז"א דהא לרב אמרינן כן בחולין ואיהו ס"ל מין במינו במשהו ועיין סימן ק"ה אבאר דאף משהו אין יוצא :

שמעתי אומרים בשם רב אחד דלדידן אין נ"מ בין מחלוקת רש"י ור"י דמקצתה חוץ לרוטב דביורה רותחת מבלע בלע מפלט לא פלט ונ"נ ואח"כ כשנח מרתיחותיו אוסר השאר וא"א בקיאין בין יורה רותחת או לאו עכ"ל ולא אבין כלל דא"כ אף ביורה שאין רותחת איך משכחת לאפי דינא דר"י והא א"א לרוטב לחלק לשאר חתיכות אם לא דרך החתיכה וכ"ש אם נאמר דמתחלה הולך הבליעה עד הרוטב והגיע לרוטב מתחלק ואין שיעור לדבר כי אפשר לסוחטו אסור ומה יוסיף את כח בהתחלק אח"כ לאחרות ועוד דלא מצינו הגעלה באוכלין אלא מה אית לך למימר דלר"י מקצתה תוך הרוטב והבל הקדירה שעולה למעלה חשוב כאלו כולו תוך הרוטב ואין מניח כלל להתבלע הטפה ההיא בחתיכה זו בגנגס אלא מיד נחלק הטפה לכל הקדירה וא"כ גם לדידן יתכן דינו של הר"י. (ומיהו המעיין בתוס' חולין ק' א' ד"ה כשקדם שכתבו כיון דסוף הטפה להתפשט לא נ"נ יש לעיין במה דכתיבנא דכל דרך הילוכו לא נ"נ משא"כ לאחר שנח מרתיחותיו) ועמ"ש בש"ך מזה (°) : (ג) נאסרה. עט"ז ראיתי לבאר קצת מנה בת"ח כלל כ"ג ד"ג הקשה דברי הטור אהדדי דבסי' ק"ה פסק בישול בקדירה בלא רוטב אין אוסר כ"א כ"נ וכאן כתב היכא שבישלה עם אחרות צריך ס' לבטל כולה משמע שנגמר בישולה כך ויש לומר דה"ק אם ניער אח"כ עכ"ל ולא הבינותי כלל דבד"מ מוכח איפכא דאם בישלה היינו ניער דוקא ועוד דאף בניער אח"כ מ"מ לא היה לשער אלא נגד המקצת שנאסר חוץ לרוטב ואף רק נגד כ"נ ודוחק לחלק בין ההיא דסי' ק"ז בחתיכה שיש חלב דבוק דלא אמרינן דבוק (להטור) לכאן. והדרישה אות ד' הוכיח מדכתב הטור טפת חלב כו' אם יש בה ס' אלמא דמתפשט בכולה מדמתיר בס' וכ"כ לקמן והיכא שנאסרה החתיכה נעשה כולה איסור עכ"ל ויפה כיון דמדמתיר בס' ואי אין אוסר כ"א כ"נ לא מהני ס' ע"כ הקשה דברי הטור אהדדי. והנה לרש"י י"ל כל שמקצתה ברוטב ודאי כולה אסורה ולא עוד דדעת הט"ז לרש"י אף בלא ניער כלל אוסר אחרות אלא לר"י כולה חוץ לרוטב הוא דאיכא לפלוגי ולומר דאין אוסר כ"א כ"נ או אוסר כולו. ועב"ח סי' ק"ה לא כתב רק תימה לר"י יע"ש בש"ך הא לרש"י מקצתה ברוטב א"ש. והנה לרש"י משנת טפת חלב מקצתה ברוטב ואפילו הכי תנן אם יש בה בנ"ט אלמא דכולה אסורה וש"מ דמקצתה ברוטב מהני עכ"פ דכולה אסור ואפשר אח"כ אוסר אחרות כט"ז. ולאפוקי אם כולה חוץ לרוטב אה"נ דרק כ"נ משא"כ לר"י דמוקי למשנה בכולה חוץ לרוטב ואוסר כולה ע"כ או דיש לחלק בין כלי לאוס קדירה או דיש לחלק בין צלול לגוש או בין דבר המפעפע וחלב מיקרי שמן. והנה בטור סי' ק"ה הכי הגירסא וכן אם נפל על חתיכה בקדירה חוץ לרוטב אין אוסר כ"א כ"נ ואם היא ברוטב לרש"י אפי' מקצתה ולר"י כולה אוסר וכ"ה בש"ע שם בק"ה ס"ד אלא שהוגה שם להיפוך עיין דרישה שם ט' וט"ז. והנה אפשר לפרש לרש"י אפילו מקצתה תוך הרוטב נאסרה החתיכה ואפשר שאוסרה אחרות ולר"י כולה הוא ענין בש"ע דלר"י דוקא כולה חוץ לרוטב אוסר כל החתיכה ומ"ש תחלה שאין אוסר כ"א כ"נ בשכולה חוץ לרוטב היינו לרש"י ואף שדוחק לפרש כן מ"מ עדיף ממה דנגיה כל הספרים. גם מ"ש הט"ז דשמן מפעפע וחלב הוא שמן צ"ע דמ"מ בעי נטילת מקום כמ"ש סי' ק"ה ס"ה ואיך כתב כאן דהכל מותר ולא הוצרך נטילת מקום דבכ"נ ודאי יש בה טעם. ומ"ש הט"ז דבסי' ק"ה ס"ז מוכח דחלב לא מפעפע אמת שם באות ט"ו כ"כ וכוונתו דרמ"א כאן כתב אם לא ניער כלל אין אוסר אחרות דבלוע אין יוצא בלא רוטב ואלו הוה חלב שמן יוצא. ואנו בקיאין בין כחוש לשמן לענין בלוע שאין יוצא בלא רוטב. ומיהו לדידן אין נ"מ בין חילוקים אלו דא"א בקיאין בין כחוש לשמן ועכ"פ איסור שנפל על כלי אם אוסר כולו אף גוש וכתוש וכ"ש בקדירה בלא רוטב ואף שיש ס' בעינן נטילת מקום וכזה חמור מאלו כולו תוך הרוטב דא"צ נ"מ (°) : (ד) אבל. עט"ז סובר עדסתם המחבר ולא כתב דניער מתחלה לא סגי כמ"ש בב"י ש"מ דהסכים בש"ע כמהרי"ן חביב דניער מתחלה סגי וזה שלא כתב הר"ב ויש אומרים ועש"ך אות ה' מפרש בע"א. ומ"ש לר"י אין שייך ניער כ"א להיות מקצתה תוך הרוטב משא"כ לרש"י שייך לשון ניער ואי' דקדירה מליאה א"א להיות תוך הרוטב מקצתה אם לא בניער ומהפך התחתונים למעלה : (ה) וכן. עט"ז וכוונתו מבואר דאזיל לשיטתיה באות ב' לרש"י מקצתה תוך הרוטב אף שלא ניער כלל נאסרה תחלה החתיכה ואח"כ אוסרת אחרות וכן פסק רמ"א ס"ד בהג"ה דבכ"ח אוסרת שאר החתיכות אף שלא ניער כלל כן משמע מסתימות לשונו שם וחזר ממ"ש בד"מ לרש"י אין אוסרת אחרות בלא ניער וא"כ קשיא שפיר איך כתב כאן דאם לא ניער כלל צריך ס' נגד הטיפה ולא נגד החתיכה ואתיכה אסורה והיינו ע"כ במקצתה תוך הרוטב דאי כולה חוץ לרוטב א"צ ס' נגד הטפה אלא במקצתה תוך הרוטב. והכריע רמ"א נגד הטפה צריך ס' כר"י. ונגד החתיכה א"צ ולקמן הכריע בכ"ח צריך ס' אף נגד החתיכה בלא ניער כלל כמ"ש מדסתם. עוד הקשה דאמאי לא כתב רמ"א וי"א דחולק על המחבר כמ"ש באות ב' דלהמחבר אף בלא ניער כלל כל שמקצתה ברוטב אסור. אבל לפי מה שמפרש הש"ך באות ו' א"ש דלרש"י במקצת' תוך הרוטב ולא ניער כלל אין אוסר השאר ורמ"א ספוקי מספקא ליה בכ"א אי הלכה כר"י או כרש"י הלכך צריך ס' נגד הטפה במקצתה תוך הרוטב וממ"נ השאר מותרות אי כר"י אף החתיכה מותרת ואי לרש"י אין יוצא מחתיכה לחתיכה ואותה חתיכה אסורה מספיקא שמא כרש"י ולקמן ס"ד הכריע במקצתה תוך הרוטב לאסור אותה חתיכה ולא אחרות ובכ"ח אף אחרות והיינו בניער אח"כ הא לא"ה שרי אף לרש"י וכמ"ש בד"מ עט"ז אות ב'. ודע למה דמפרש הט"ז בלא"ה לא ידענא להולמו מה שכ' רמ"א וכן אם לא ניער כלל דשרי השאר הא אף בניער לסוף שרי במקצתה תוך הרוטב לפי סברת הט"ז ואמאי לא כתב רבותא טפי בניער לסוף גם הלשון אין מיושב דמשמע בניער לסוף אודי להמחבר דאסור והא במקצתה תוך הרוטב סובר דשרי ולש"ך א"ש דניער לסוף אסור בכ"ח כמ"ש בס"ד ונ"ע. וראיתי נאורת מיסור אות ב' דברים אשר לא הבינותי. כתב דחלב אפשר דהוה שמן ויוצא יע"ש והא הקושיא הוא דלמה לא יאסור שאר חתיכות כיון שיוצא החלב ג"כ וע"כ דנפרד ואין יוצא שום חלב עש"י ק"ה א"כ א"צ ס' נגד הטפה. ועיין בשאר הגולה אם אין ס' וכ"ל פסק כר"י כת"ג שכולה חוץ לרוטב אין יוצא הבלוע בלא רוטב ונפרד האיסור אף בכ"ח הדין כך הוא עש"י ק"ה ושם יבואר : (ו) אע"ג. עט"ז דאוי להאריך קצת עיין חולין ק"ח ב' אלימא לא ניער כלל מבלע בלע מפלט לא פליט אלא ניער בסוף מכלל דר"י אף ניער תחלה וסוף אוסר שמא לא ניער יפה ודברי חכמים כשניער תחלה וסוף מכלל דלרבנן ניער לבסוף שרי דאפשר לסוחטו שרי לדידהו יע"ש. והנה יש בכאן שלש פירושים. א' מבלע בלע ולא פליט החלב דאין בלוע יוצא בלא רוטב וכיון שנפרד האיסור לגמרי אף בכ"ח אין איסור עש"י ק"ה ט"ז אות י"ב ובש"ך אות י"ז. ב' דמפליט לא פלט רק כ"נ כדין אם בכה בלא רוטב. השלישי דבקדירה אוסר כולו אם בלא רוטב ול"ד לכלי אלא לפי הס"ד דאפשר לסוחטו מותר קאמר הכי וה"פ מפלט לא פליט כלומר פליטה האוסרת דאפילו תאמר בלוע יוצא בלא רוטב או חלב הוא שמן מ"מ אינו בטל בס' אבל למה דמסיק אפשר לסוחטו אסור אפילו בלא רוטב אוסר עכ"ל עיין בר"ן ספכ"ה דפי' כן. ולפ"ז הא דאמר מכלל דר"י סבר ניער תחלה וסוף אסור שמא לא ניער יפה מנלן דלמא ר"י בלא ניער או ניער סוף אוסר לפי האמת דאפשר לסוחטו אסור י"ל מדאמר ר' נראין דברי ר"י בלא ניער ע"כ אמר אף ניער סוף אוסר כו'. והנה לפי סברת הט"ז באות ב' דלרש"י מקצתה תוך הרוטב נאסרה ואח"כ אוסרת אחרות בלא ניער כלל נ"כ יפרש כפי' הר"ן מפלט לא פליט פליטה האוסרת כפי הס"ד דאפשר לסוחטו מותר אבל לפי האמת בלא ניער כלל כיון שמקצתה תוך הרוטב אוסר הכל. ועם זה קשיא מ"ש הט"ז באות ב' דהר"מ והמחבר כרש"י דלמא כולה חוץ לרוטב ואפ"ה אוסר אחרים דנ"נ ומפלט לא פליט פליטה האוסרת ויש ליישב בדוחק :

ועתה הנני נכון לבאר מ"ש הב"י והכ"מ דהר"מ סובר דווקא ניער תחלה וסוף שרו רבנן יש לתמוה מדא דניער תחלה לחוד חיישינן שמא לא ניער יפה ונאסרה ומה יוסיף את כח שניער בסוף אדרבה גרע טפי שאח"כ מתחלק הטעם לכל הקדירה ע"י ניער משא"כ כו' והב"ח תמה עליו למה צריך ניער לסוף יע"ש והיינו כמ"ש. עוד תימה איך כתב הב"י והכ"מ דרבנן לא שרו אלא ניער תחלה וסוף והא רבנן שרו אף ניער סוף לחוד ולזה י"ל דה"ק דרבנן שרו כשניער סוף כשניער זמן מה יפה יפה וכ"ש מתחלה ועד סוף הא ניער תחלה לחוד שמא לא ניער יפה ועכ"פ אותה חתיכה נשארה באיסורה שלא נחלק הטעם בכל הקדירה ונשאר בה. והנה למ"ש הט"ז בפי' הר"מ אמת ויציב הוא דהאי תחלה וסוף ה"ק משעת נפילת הטפה עד שנתבשל הטפה מעל החתיכה ברוטב ובשאר התיכות הא ניער או כיסה תחלה ואח"כ נף החתיכה מיד למעלה והסיר הכיסוי חיישינן שמא עדיין יש בעין על החתיכה חלב ונ"נ ואוסרת כולן והב"י סובר כן וא"כ שפיר אמר דרבנן לא שרו אלא ניער תחלה וסוף או לסוף ממש שנתבד הטפה וכדומה דסברי אפשר לסוחטו שרי אבל ניער תחלה דחיישינן שמא נשאר ממשות בעין בגנגס על חתיכה ונאסרה אותה חתיכה. אמנם דקשיא תרתי. חדא מה שהקשה הט"ז דלמא לר"י ניער תחלה וסוף שרי ואין אוסר אלא ניער תחלה. קושיא ב' מנא ליה לגמרא דפליגי באפשר לסוחטו דלמא רבנן מודו דאפשר לסוחטו אסור ופליגי בניער תחלה או ניער תחלה וסוף לר"י אסיר ולרבנן לא חיישינן שמא לא ניער יפה ורבי הכריע כר"י בלא ניער לסוף אלא תחלה שמא לא ניער יפה ואח"כ כשנף החתיכה למעלה נשאר חלב בעין ודברי רבנן בניער תחלה וסוף דלא חיישינן שמא לא ניער יפה כה"ג ובתמוד ובספרי ראש יוסף אבאר (°) בעזה"י :

עוד כתב הט"ז מ"ש הר"מ ניער כו'. הנה דקדק לשון ניער הול"ל אם ניער מיד ב' מה זה שסיים ואם אין קפילא בס' אין כאן מקומו ולזה אמר דשפיר כתב הר"מ והוא בהקדים מ"ש בסימן קי"א ב' קדירות וכב"ח שלשים חשיב כמעורב בדרבנן וס"ה כאן דיש שלשה חתיכות והטפה נפלה על א' מהן ולא נודע על איזה נפלה ולו שהחתיכה נ"נ כאן מ"ה מ"ת חד בתרי בטיל מ"ה וכ"ת דרוטב הוה א"מ י"ל סלק שא"מ ומינו רבה עליו ומבטלו ועש"י צ"ח וכיון שכן אף הסב"ל דליכא כ"א איסור דרבנן תו אמרינן כה"ג כל שעתיד להתערב הוה כמעורב ומעורב יפה וגם נ"נ כלל אלא דאיכא לברורי כל חתיכה ע"י קפילא ולז"א דניער מקודם לטובת הבעלים ומש"ה שפיר סיים ואי ליכא עובד כוכבים דהו בס' א"צ כלל ניער והכל מצטרף ומיהו שלא יטעום בעצמו טעם החלב טוב לנער קודם שיאכל וכדאמרן. ובש"ך אות ח' אבאר עוד. ולפ"ז אם יש רק ב' חתיכות דהוה איסור תורה הן ברוטב והן בחתיכות וודאי ל"ש דין דהר"מ ז"ל (°) גם הגהות רמ"א א"ש דאיהו לשיטתיה לקמן קי"א ודווקא בה"מ אומרין דהוה כמעורב לא בע"א : (ז) ואם. עט"ז דאם בלא רוטב אין שבלוע יוצא כ"א שבלעה דבר שמן ואף דא"א בקיאין לענין בלוע בקיאין עש"י ק"ה בש"ך אות י"ז וט"ז אות י"ג ואפשר לסוחטו אסור היינו שנאסר משהו בגויה משא"כ כשנפרד לגמרי ועש"י רצ"ט בש"ך דל"ש ביטול כשבא לכלל איסור כיון שכ"ח היתר א' מחזק חבירו משא"כ קודם שנאסר בנ"ט לאו מטעם ביטול קאתינן עליה והלכך כל שנפרד לגמרי שרי והש"ך בק"ה אות י"ז סעלה דכ"נ אוסר ושם אבאר. ויש לבאות להמחבר מנא ליה סברא זאת דמהא דמבלע בלע מפלט לא פליט אין ראיה דמפרש כפירש"י דמקצתה תוך הרוטב כמ"ש הט"ז אות ב' וע"כ כפי' הר"ן מפלט לא פליט פליטה האוסרת כמ"ש באות ו'. ונהי דיש הוכחה ממ"ש הרשב"א בקצר כ"ד נ"ט דסוס קרימונה דאל"כ איסור קליפה היאך משכחת ליה (וירצה בזה דמתחלה אין לו כח אלא לפעפע כ"ק ואח"כ נימא שהבלוע הולך מקליפה לקליפה הסמוך וכן לעולם אלא בלוע אין יוצא בלא רוטב) מ"מ שמא בכ"ח הוה גוף האיסור ומנלן לחדש סברא דנפרד כאלו בא אליהו כו' עש"י ק"ה אות י"ז ועוד דלמא משהו יוצא וחנ"נ בכ"ח וודאי כל שמשהו חלב עמו ומקליפה אין ראיה בשאר איסורים דמשהו בטל (וחנ"נ להמחבר לית ליה בשאר איסורין) ובזה י"ל בה"פ מטה כתרנגולת גלויה אוסרת אחרות דמשהו יוצא עסי"ל סימן ק"ה אות כ"ג ושם אבאר דאפילו משהו אין יוצא (°) : (ח) אם. עט"ז והיינו בכ"ח לא בשאר איסורין ואם חתיכה א' אינו כ"ל מותרת ממ"נ עש"י ק"ה והכה"ג בהגהות הטור אות י"ג כתב שמש"ך אות ט' מבואר אף שאין אחרות כ"ל יע"ש וזה תימא ומש"ך אין רמז מזה : (ט) אלא. עט"ז ומיהו בכ"ח ה"ה מ"ה וודאי ואפשר לסוחטו בכ"ח נמי מ"ה ובשאר איסורין מדרבנן ועמ"ש בש"ך : (י) וזו. עט"ז ויש לראות מה זה שכתב שבאנות כמ"ש בק"ו הא לדידן אין נ"מ דחנ"נ בשאר איסורין ולזה י"ל דר"מ בלא נודע

עד

צ"ז בש"ך אות ט' אבאר עוד : ג נפל. עש"ך הנה המחבר כתב טועמין והש"ך כתב ס' ירצה ס' וטעימה בעי' לחומרא. או ירצה בזה דהמחבר בלא ס' וטועמין היינו קודם שניער דאלו אח"כ כיון שמפלים באחרות ע"כ בלא רותחת א"כ מה מהני טעימה אחר שכבר נאסרה ואיך תחזיר להיתרה אפשר לסוחטו אסור. ומ"ש המחבר בניער מיד הכל מצטרף אפשר דטועם הרוטב לבד ואין נראה ואפשר דה"ק אם אין טועם כלום שרי משא"כ ניער לסוף ולא תחלה לא מהני טעימה דנ"נ ואפשר לסוחטו אסור. והקשה הש"ך מסימן ק"ה ותי' בשם הר"מ ב' תירוצים תי' א' דחלב שמן הוא ולפ"ז אין חילוק בין צלי או הבל קדירה ותי' ב' דבצלי בצלול כ"נ כמו נוטף מרוטבו על החרס וחוזר עליו יטול מקומו ובהבל קדירה צלול אוסר כל החתיכה וגוש כ"נ ולתי' א' הקשה הא הרשב"א יליף דבלוע אין יוצא בלא רוטב מהא דלא ניער מפלט לא פליט והא אין שמן יוצא ש"מ חלב אין ולזה יש לומר דהט"ז למדו מקליפה דאין יוצא לסמוך לה עמ"ש בט"ז ומ"ש הש"ך דלדינא בכ"ע משערין בס' דא"א בקיאין בין כחוש לשמן עי' בסי' ק"ה אות ט"ז ול"ח באיסור דרבנן בכחוש לגמרי רק כ"נ וא"כ עדיין יש נ"מ אי נאמר שיש חילוק בהבל קדירה בדבר צלול ושם יבואר על נכון : ד נאסרת. עש"ך וחולק עם הט"ז אות ב' וסובר דרוב הפוסקים הסכימו כר"י וכן באות י"ג ובנה"כ כ"כ דהלכה כר"י ולענין מעשה עמ"ש באות י"ג : ה אבל. עש"ך מפרש דעת הש"ע כמ"ש בב"י דוקא ניער מתחלה וסוף ולא כהט"ז אות ד' ומיהו לדינא הסכים להר"ב דניער תחלה סגי. ומ"ש כ"מ מרש"י ק"ח א' לכאורה ממ"ש רש"י ד"ה שמא דאח"כ פלטה וליתא אלא ממ"ש רש"י ד"ה ניער וז"ל ראה דברי המתירין בזו כיון דפשט הטעם מתחילה בכולה קדירה מלת מתחלה יורה דאף לא ניער לסוף ש"ר ועי' בט"ז אות ו' וכבר כתבנו שם מזה : ו וכן. עש"ך הנה תראה שקושייתו אינו כמ"ש הט"ז אות ה' דקשיא ליה ממ"נ אם יוצא החלב ליבעי ס' נגד כל החתיכה דאזיל לשיטתיה בק"ה דאף בב"ח לא הוה גוף איסור כיון שנפרד החלב לגמרי משא"כ הש"ך שם אות י"ז דהר"ב כאן מיירי בכחוש דאין אוסר אחרים כ"א כ"נ דבקיאין אנו הואיל ומ"מ אין איסורו ממש מחמת עצמו א"כ אין קושיא ממ"נ אלא מחמת גמרא ופוסקים וכיון שכן לא ידענא מהו דהא מגמרא אין ראיה דמפלט לא פליט פירושו פליטה האוסרת עי' בק"ה אות י"ז וכ"ת דראיה מגמרא לאו מהא דמפלט לא פליט אלא מקליפה דאין אוסרת חברתה ש"מ דבר הבלוע אין יוצא בלא רוטב חדא דלמא יש חילוק בין צלי להבל קדירה ולו אין חילוק דלמא חלב שמן הוא ויוצא ומפלט לא פליט היינו פליטה האוסרת דלא נאסר אחרות רק כ"נ דחלב אין אוסר דהוה אינו מינו וצ"ע ולדינא מחולק הוא עם הט"ז בתרתי דאלו להט"ז אחרות מותרות אף בשר שמן ואף נטילה לא בעי ולהש"ך דוקא בשר כחוש ובקיאין בזה לא בשמן ואעפ"כ אחרות נטילה עכ"פ בעי' והיינו במקצתה לתוך הרוטב ממ"נ אחרות שרי בכ"נ ואותה חתיכה אסורה שמא כר"י דאין מצטרף ומ"ש הר"ב לקמן ס"ז דבשר בחלב שאר התיכות אסורות בניער אח"כ כמ"ש הש"ך אות י"ג וזה הכל דלא כט"ז וכבר התבאר לעיל באורך : ז ושאר הקדירה מותר ומ"מ נטילה בעי. הש"ך הולך לשיטתיה באות הקדום ועי' בק"ה אות י"ז דמיירי כאן דהחתיכה אין שמינה הא שמינה אוסרת אחרים אף בלא רוטב ועי' חולין ק' תוס' ד"ה שקדם ולקמן סי' ק"ה אבאר : ח וכן. עש"ך האריך והעלה כט"ז אות ו' כיון דלא נודע לא אמרינן חנ"נ ודמי לקי"א דהכל נכנס בגדר הספק. כבר הקשו עליו האחרונים דל"ד לקי"א דהוא איסור דרבנן משא"כ כאן ובכר"ו תי' דיבש ביבש חד בתרי בטל יע"ש וכן כתבתי בט"ז ואפילו היתה חתיכה הראויה להתכבד הוה דרבנן וכל כדרבנן תו דמי לקי"א דהכל מצטרף לבטל. ומיהו למ"ש הש"ך בצ"ח אות ח' דרוטב הוה אינו מינו ספיקא דאורייתא לא אמרינן מינו רבה עליו קשה כאן קצת יע"ש דמשמע כאן אף הרוטב מותר. ומדבריו למדנו דהמחבר איירי ביש רוב תתיכות של היתר הא חד בחד לא דהוה ד"ת ומיהו לדידן אסור בכל גווני וכפסק רמ"א כאן וכמו שיתבאר ומפני שיש כאן מקום עיון אמרתי לבאר :

דע דהרשב"א בתה"א ובמ"ה שם משמע אף באיסור תורה מתיר כל שעתיד להתערב וכ"כ הב"ח בק"ה דרשב"א אפילו באיסור תורה קאמר עש"ך בק"ה אות י"ם וכ"ת אי באיסור תורה מה"ת נילף מתרומה דרבנן או מין במינו ס' דאת"נ דאין מותר אלא לאחר שנתערבו הא כל שלא נתערבו ודאי טעמא לא בטיל מיהו מותר להתערב ל"ם למ"ד אין מבטלין איסור מדרבנן כה"ג שהכל בספק חשיב כמעורב לענין זה אלא אפילו למ"ד אין מבטלין ד"ת אפשר להקל וכמו שאבאר שם. ומ"מ כ"ז לא מעלה ארוכה לכאן דהנ"נ בב"ח מ"ה ומה מועיל ניעור משא"כ בשאר איסורים דלא הוה אלא דרבנן וע"כ כמ"ש דבטל חד בתרי. ודברי הפר"ח בסי' קי"א אות י"ם יש קצת גמגום ומ"מ המכוון מדבריו דאף איסורין דרבנן כל שאין מינו דאפשר לברורי לא נכנס בגדר הספק יע"ש וכפי הנראה שכן דעת רמ"א כאן ומש"ה חולק אהמחבר וכמ"ש הש"ך כאן דרשב"א במינו דווקא הא בשאינו מינו אף באיסור דרבנן לא. ועיין סי' ק"ה בש"ך אות למ"ד בשם או"ה כלל י"ד ד"ה חלב שנגע בבשר מלוח וא"י כל החתיכה אסורה דלא אמרינן הכל בספק ומשם אין ראיה דהוה איסור תורה מין בא"מ ומיהו אם מליחה לא הוה רק מדרבנן אף ששם א"ש ושם אבאר. אלא שאני תמה מ"ש מאיסור דרבנן ולפניו ב' קדירות א' של היתר וא' של איסור או ב"ה א' של היתר וא' של איסור אפילו א"מ תולין להקל בדרבנן והא אפשר לברורי ע"י קפילה וכ"ת דווקא באיסור מין במינו הא בורכא דהרי שם בס"א ב' קדירות בשר כו' ונפל א' מאלו החתיכות היינו שומן הניר בבשר הוה א"מ וכ"ת בשר שמן הוה מינו עי' סי' צ"ח בש"ך אות א' מ"מ בס"ד כתב באיסור תורה באינו מינו משמע הא דרבנן אף א"מ אמרינן שאני אומר וכ"ה להדיא בארוך קי"ר א' באינו מינו באיסור דרבנן אומר שאני אומר וכ"כ באו"ה כלל כ"ו ד"נ יע"ש הרי לא אמרינן איכא לברורי ומ"ש ב' קדירות ואין בכ"א ס' ויש בשתיהן אמרינן בא"מ דאין נכנס בגדר הספק ולזה יש לומר ספק דרבנן א"צ לברר כמו שאבאר בק"י וב' קדירות לא הוה כמעורב כיון דיכול לברר. ומ"מ מ"ש הש"ך דמתרומה למד והתם שיעורא בק' והיינו מינו התיא קושיא איך יליף תקשה נמי אאיסור דרבנן וא"י לאיזה נפל דיליף מתרומה התם מין במינו דליכא לברורי ומנלן למילף מיניה לא"מ ונהי דבלא"ה ספק דרבנן להקל מ"מ מתרומה לא מוכח ועוד שאני אומר לאו מספק דרבנן מצי יליף וכדבעינן למימר לקמן בעזה"י בקי"א אלא מה אית לך לומר דמתמא תנן אפילו א"מ והיינו קמח שעורים עם חיטין דאין ניכר ולענין שמא הוה חדא וצריך ק"א כרבא דבתר שמא אזלינן ה"ה בההיא דב' קדירות ואין בא' מהן להעלות דיליף מב' קופות ב' עיירות נמי כה"ג מיירי עי' תוס' פסחים ס"ד א' ד"ה איתביה ולפי שהדברים ארוכים ומקומן בקי"א קצרתי ושם אבאר עוד בעזה"י :

עוד אזכיר דבר א' והוא זה מה שכתבנו דאפילו היה תהר"ל אפ"ה הוה רק איסור דרבנן והכל בספק בדרבנן מצטרף להמחבר. הנה לכאורה בלא"ה לא הוה ר"ל כיון דלא נודע שעה א' הוה כנולד ע"י תערובת מתחלה כמ"ש או"ה כלל ז' ד"נ בשר שלא נמלח ונתבשל בין אחרות בטילת אפילו ר"ל חדא דאין איסורא מחמת עצמה ועוד דקודם הבישול מותר לאכול בשר חי ולאחר שנתערב הוה כתחלת ביאתו לעולם ע"י תערובת לא הוה תהר"ל יע"ש א"כ ה"ה כאן דמעולם לא נודע החתיכה האסורה בפ"ע דלתול עליה שם תהר"ל אמנם כד מעיינת ביה טעות הוא דע"כ לא קאמר או"ה אלא התם דאיסור מתחיל בבישול ובאותו רגע תו לא מינכר התתיכה משא"כ כאן מיד כשנפל הטפה קודם הניעור אלו היינו יודעין באיזה נפלה נ"נ תו הוה ר"ל ותדע דהא בסי' ק"י בב"י תשובת הרא"ש בריאה בין הריאות ותשובת הרשב"ן שם ועיין משאת בנימין בתשובה סי' ל"ז ול"ח במעשה די"ד כבשים ונמצא אח"כ בראש א' סים אף שנתערב מקודם ואח"כ נודע שא' טריפה לא אמרינן חד בתרי בטל והוה תהר"ל ומטעם ס"ס הוא דמתיר יע"ש ומעשה דר"י ור"ת ששחט הרבה עופות בספק א' בגופו והב' על ידי תערובת מבואר כן ודווקא היכא דאין האיסור מתחיל אלא לאחר שנתערבו הא כל שהיה האיסור מקודם אלא שלא נודע עד אחר כך שפיר הוה ר"ל ושמור זאת ובקי"א אבאר עוד (°) : ט ואם. עש"ך תדקדק בלשונו ותראה דה"ק אם מכירה משליכה ואחרות מותר אם יש ס' נגדה זה פשוט דס' בעינן (וא"י מה בא ללמדינו) והדר אסר כשאין מכירה הרוטב מותר אם יש ס' בחתיכה ורוטב דל"ת ס' ברוטב בעינן נגד כל החתיכה דו"א דיבש ביבש לא נ"נ כמבואר והדר אסר אם חתיכת האיסור ר"ל כלומר שנאסרה מבב"ח עשה כלומר וירצה בזה דל"ת חתיכת האיסור אבל החתיכות קאי ואם נתערבו אח"כ גם הם אין בטילות דו"א דהם לאו איסורא מגופא מיקרי אלא רצה לומר ותתיכה שנאסרה מבב"ח הוה ר"ל ומיהו הא וודאי כל חתיכה משאר שאין ר"ל מותר ממ"נ דלא כבה"נ וכבר התבאר בט"ז ויש עוד לפרש בע"א : י לא אמרו. הטעם דבב"ח האי לחודיה שרי משא"כ בשאר איסורים ש"ך הנה תראה בפי' כל דבלא"ה אסור לא אמרינן חנ"נ אף בב"ח להמחבר וכן יוצא מפורש ס' הכהן הגדול ז"ל בסי' צ"ד אות ד' דאפילו בב"ח גופא כל שנאסרה פ"א תו הוה כשאר איסורין לענין דלא נ"נ להמחבר ועיין סי' פ"ז בט"ז אות א' השיג על הב"ח בנבילה וטמאה לא שייך נ"נ כיון דב"א היתר לא שייך ובנה"כ שם השיג עליו דמ"ם נ"נ וזה סותר למ"ש הוא עצמו בצ"ד אות ד' דגם התם החלב שבקדירה בפעם שלישי עדיין היתר דיש ב"פ ס' ולא אמרינן כשבלוע בכף נ"נ כיון דכבר נאסר הבלועה הנשאר מתתיכה שניה בכף לא נ"נ אלא שבנה"כ אל בית מלחמתו הוא שב אין ראיה מהתם והעיקר כמ"ש בספרו בצ"ד אות ד' והפר"ח שם בצ"ד אות ד' חולק עליו וכמו שאבאר למטה :

שאלה חתיכה שנאסרה מחמת שבלעה כזית חלב או דם ואחר כך נבלע בה חלב ואח"כ נפלה לקדירה אחרת אינו מינה ונשפך וא"י אם היה ס' נגד החתיכה ומ"מ ס' נגד זית חלב וחלב היה מתו ואי יש חילוק בין נאסרה תחלה מחמת חלב לנאסרה מחמת דם גם אי נאסרה החתיכה בהנאה גם אי אוסר התבשיל האחר בהנאה הואיל ובלוע מבב"ח :

תשובה דבר זה צריך עיון וחקירה רבה. הנה למ"ש הש"ך דלא שייך נ"נ בב"ח שנאסר כבר פ"א כ"ש חתיכה שנאסרה מחלב טעם כעיקר דאורייתא תו כשנפלה חלב עליה לא נ"נ החתיכה דבלא"ה אסור ואף הפר"ח דחולק אהש"ך שם יודה כאן דהתם לא דביע עליה כ"א איסור בכ"ח וא"כ באלף פעמים נמי בב"ח מיקרי ונ"נ מ"ה משא"כ היכא שנאסרה בלא"ה משאר איסורים תו לא הוה האי לחודיה שרי כו' וא"כ לא הוה איסור תורה לדידן כ"א דרבנן בשאר איסורים כמ"ש באות שאח"ז תו בנשפך תולין להקל כמבואר צ"ת דכל ספק דרבנן להקל. שוב ראיתי שזה ליתא חדא דטעם כעיקר

בשאר איסורין לאו דבר ברור הוא דלהוי מ"ה לדידן אלא מחמת ספיקא אסור כמו שיראה הרואה בסי' צ"ח בב"י הביא דברי הרשב"א אנן נסמוך על ר"ת להחמיר בשל תורה הרי דמספקא ליה ועיין בארוך ק"ד ולקמן אבאר ועוד לאחר שנפלה החתיכה לקדירה אחרת אפשר דנסחט האיסור ממנה החלב ומ"ה חוזר להכשירו דאפשר לסוחטו בשאר איסורין דרבנן וכיון שכן נ"נ מ"ה מחמת חלב הבלוע בה וצריך בא"מ ס' נגד כל החתיכה מ"ה ונשפך הוה ספיקא דאורייתא ולחומרא . ומיהו מסופק אני אם לחוש כ"כ לומר דחלב נסחט ממנה וחלב נשאר כדי נתינת טעם דאי נסחט לא שייך אפשר לסוחטו אסור מ"ה כיון דקודם שנסחט לא הוה האי לחודיה ולאח"כ אין בו טעם ומיהו בנאסרה מחמת דם וודאי הוה נ"נ אח"כ מחלב מ"ה דם שבישלו דרבנן ומ"ה האי לחודיה שרי ולענין הלכה אף מחלב ושאר איסורין כ"ה מטעם א' וכאמור (°) ולענין איסור הנאה החתיכה גופא וודאי נאסרה בהנאה ואף חתיכה נבילה שנאסרה מחלב אסורה בהנאה ובישול נ"כ כמ"ש הבה"י הביאו האחרונים סי' פ"ז ועיין ברמ"ם המ"א פ"ט ה"ו . שוב ראיתי בב"ח כאן ס"ט וז"ל על מ"ש הטור אבל שאר איסורים לא נ"נ חלב בחתיכה כתב אבל חלב בגבינה הוה בב"ח וכן פסק הר"ם דלוקה על בישולו עכ"ל הרי בהדיא דחולק על הט"ז והש"ך בצ"ד וסובר דאף דלחודיה אסור מכל מקום נ"נ מ"ה וכאמור ואזיל לשיטתיה בסימן פ"ז והט"ז השינו שם וכדאמרן :

מעשה אירע בקהלה א' שעשו לכבוד שבת לחם משנה ולקחו מהבצק ההוא ושמו בפת הצנומה בקדירה ולא לקחו חלה ובבוקר ביום שבת קודש אכלו כל הלחם משנה גם פת הצנומה ולא נשאר כ"א הבשר ורוטב שנתבשל עם פת הצנומה מהו דינו . והשבתי וודאי אם נשאר קצת מפת הצנומה יוכל להניח קצת עד לאחר שבת דחלת ח"ל אוכל ואח"כ מפריש כמבואר בהל' חלה שכ"ד וכאן דלא נשאר כלל אפ"ה יש להתיר דלא נ"נ פת הצנומה כיון דבשעה שהיתה פת הצנומה בעולם אין שם איסור עליה דיוכל להפריש מיניה ודמיא לחלב בטים דעדיין היתר לא נ"נ ואף דשם א"צ תיקון משא"כ כאן דצריך להפריש מ"מ אין שם איסור עליה ול"ד לבב"ח דמשום להא דידיה גזרו אלא לאחר שאכלו הפת הצנומה נשאר טעם פת הצנומה בבשר ורוטב ונגד המעט בצק היה בבשר ורוטב ס' ועוד דהוה כלח בלח דבה"מ שרי ומכ"ש לכבוד שבת ועוד דפת הצנומה לא היה מתחלה מים אלא שומן ודרך השינון ליכא משום לתא דבב"ח ומיהו אהא לחוד לא סמיכנא ולסניף כתבתיה . וכ"ת טבל הוה דשיל"מ ואפילו באלף לא בטל הא ליתא חדא דא"מ הוא ועוד כיון דא"א להפריש מיניה וביה תו לא הוה דשיל"מ ובתשובה הארכתי וכאן אקצר : **יא** ואז . עש"ך והלשון דחוק דמה ואז אפילו אי חנ"נ בשאר איסורין אין לה דין חהר"ל שהרי הר"ב אוסר כן בדוכתי טובא . וגם המחבר לקמן ק"א ואיך תלוי זה במה שקדם . ובבית ישראל אומר דכאן חלב בבשר א"מ אפשר ע"י טעימה ולקמן במינו דא"א למיטעמיה והכר"ו ח' כתב להיפך במינו מיירי כאן (והיינו בשר שמן עסי' צ"ח בש"ך א') וספיקו להקל משא"כ בא"מ יע"ש ולדידן אין נ"מ דחנ"נ בכל איסורין וראיתי לחפר"ח אות י"ג וי"ד כתב דהעיקר כפסק המחבר לקמן דאותה חתיכה אסורה ובאות י"ד פסק דחנ"נ בשאר איסורין ולא דבוק א"כ אין נ"מ במ"ש מקודם וגם על רמ"א לקמן קשה לאיזה צורך הגיה שם זה ועיין שם פר"ח . שוב ראיתי שדברי הר"ב כנים ודברי פר"ח פריו למאכל ועלהו לתרופה כמו שאגיד :

ודע דהרשב"א בארוך צ"ח א' כתב וז"ל ואפילו לפי דברי ר"א חתיכה שנאסרת ונפלת לקדירה שיש ס' היא עצמה אסורה ואם מכירה זורקה ואוכל השאר לפי שכבר נאסרה והאיסור הנבלע בה אין יוצא ומתערב עם הרוטב כו' והלכך אין להתיר חתיכה ראשונה שקבלה טעם ויש בה טעם איסור . ובקצר בית ד' ש"א כתב לפי שאין האיסור שבה נפלט ממנה לגמרי . המעיין היטב יראה סתירה דבארוך כתב שאין האיסור יוצא ירצה דאפשר שאין יוצא כלל אף ע"י רוטב (דדוקא חתיכת איסור שנפל אמרי' מה שיוציא הרוטב מחלק בשוה משא"כ לומר דוודאי יוצא ומחלק בשוה זה אין ברור) ומדסיים ויש בה טעם איסור משמע דעכשיו יש בה טעם איסור ולפ"ז ע"י טעימת קפילא מתברר ושרי אותה חתיכה ואלו בקצר בית ד' ש"א דפוס קרימונא ל"ח ב' כתב לפי שאין איסור נפלט לגמרי יע"ש מלת לגמרי יורה דת"ק דאפילו טעמו קפילא מ"מ הואיל וא"א לבירורי שלא נשאר כלום בה מש"ה אפשר לסוחטו עכ"פ אסור בשאר איסורין (ומיהו אי הוה ידעינן שנפלט מכל היה מותר שנפרד לגמרי ואף למאן דאוסר בב"ח כה"ג עסי' ק"ה בש"ך י"ז יודה כאן) ובדברי הקצר נקטינן להלכה דחזר מארוך שהוא באחרונה ועיין ב"י סי' ק"ו ותבין שכדברי כן הוא :

ויצא לנו הדין בחתיכת בשר וכדומה שקיבלה טעם חמץ בע"פ קודם שש ולא היה ס' ואח"כ בישלו עם אחרות קודם שש ויש ס' נגד החמץ וכשבא שש החתיכה נשארה באיסורה דשמא לא נפלט כלל ונשאר בתוכה ולא היה ס' ולו אף כשהגיע שש ויצא אח"כ תו אפשר לסוחטו אסור ומיהו אי קודם שש טעמו לחתיכה ולא היה טעם דנהי דלא סמכינן אקפילא אטעימת ישראל סמכינן להש"ך צ"ח אות ה' אז החתיכה שרי לאחר שש דאפשר לסוחטו לא שייך כיון שעדיין היה כולו היתר קודם שש וכדאמרן וז"ש הר"ב שם וכמ"ש כאן עיקר וכן הפר"ח כאן דשמא לא יצא כלל ויש בה עדיין טעם וכדאמרן (°) . ומ"ש הרשב"א בארוך אם מכירה זרק ואוכל השאר ה"ק דאם אין מכיר פעמים שהכל מותר אם יש רוב דלא הוה ר"ל ואם אין רוב בחתיכות הוה חד בתרי ואסורין שניהם עסי' ק"ם בש"ך . ובק"ו אבאר עוד בעזה"י : **יב** וי"א . עש"ך דבשאר איסורין הוה דרבנן וכן עיקר אף שהכה"ג בשם מהרי"ק קצ"ב בהגהות ב"י אות ל"ח וכר"ו אות ט' דיש סוברים חנ"נ בשאר איסורין ד"ת וסבור הייתי לומר דתלוי בפלוגתת ר"ח כהן ור"ת אי לוקה על כל כזית מהיתר עי' בס' גינת וורדים ועכשיו ראיתי שגם בכר"ו הרגיש כזה ומ"מ לא אוכל להבין דהרי מהרי"ק סיים בפי' דאין לוקה עליו כמו ח"ש וא"כ מת"ת דנ"נ מ"ה כיון דטעם הלך לו . ולענין דינא אנן קיי"ל בשאר איסורין הוה דרבנן וג"ם אי נפלה לאינה מינה ונשפך ולא ידעינן אי היה ס' נגד כל החתיכה הוה ספק דרבנן ומנא אמינא לה שהרי הר"ב בהג"ה אומר כן דמחלק בין בב"ח לשאר איסורין ואין הכרע דמשום ספק פלוגתא דר"א הכריע כן ומ"מ הדין אמת מכמה מקומות וכדכתיבנא : **יג** אבל . עש"ך וחולק על הט"ז אות ה' דהר"ב שכתב דבב"ח אוסר שאר החתיכות היינו בניער דווקא אח"כ הא לא ניער אין אוסר במקצתה תוך הרוטב סמ"נ כמ"ש הש"ך באות ו' . אמנם מ"ש דמש"מ מוכח דבלא ניער אין אוסר וכן מ"ש דברישא כולה חוץ לרוטב ע"כ בניער אח"כ מיירי לא ידענא לשיטתיה בסי' ק"ה אות י"ז דבב"ח הוה לענין זה כגופו של איסור והר"ב לעיל ס"ב בהג"ה מיירי בכחוש וכ"נ אוסר כמ"ש הש"ך לעיל אות ז' א"כ י"ל דרישא מיירי בחתיכה שמינה דאוסרת השאר אף בלא ניער ומש"מ נ"כ לא מוכח דמפלט לא פליט היינו למה דס"ד דאפשר לסוחטו מותר במ"ש הש"ך בסי' ק"ה אות י"ז יע"ש וצ"ע : **יד** י"א . עש"ך עשה כלומר ולא ידענא על מה והדברים כפשוטן דאיסור לח בהיתר לח מעורב אח"כ יפה בהיתר אחרון שרי אף שמתחלה נתערב ע"י בישול משא"כ לח ביבש דחתיכה אסורה מטעם איפשר לסוחטו אסור וודאי צריך אח"כ ס' נגד כל החתיכה וכבר התבאר זה בט"ז על נכון : **טו** אבל . הש"ך השיג על הא"ר דמשמע מלשונו בב"ח לח בלח הוה רק חומרא בעלמא דא"כ לא הוה מקשה הגמרא חלב נבילה והיא קושית הרשב"א בתה"א צ"ח א' וכוונתו נהי שהחתיכת בשר מובדל וניכר הא ביורה יש ס' נגד כל החתיכה וצריך לומר דמ"מ חלב ומיחל היוצא מהחתיכה נ"נ החלב והוה מין במינו ומה קושיא והא המיחל של בשר מתערב יפה יפה עם היתר האחרון דהיינו החלב שביורה אלא ע"כ בב"ח אסור מ"ה כה"ג (דאי משום חומרא מנא ליה להקשות לתלמודא ומיהו הא וודאי לרבי יהודה מין במינו אף ברבנן לא בטל ועי' חולין דף צ"ט א' תוס' ד"ה שאני וברשב"א שם ואין להאריך) ומיהו י"ל מ"ש הא"ר הוא אפילו בשר עוף או כבוש דהוה דרבנן אפ"ה יש להחמיר לח בלח יותר משאר איסורין : **טז** לא . עש"ך והנה חתיכה שנאסרה מחלב ונ"נ מ"ה ונתערבה אח"כ ביבש עם ב"ח בטל ברוב מדרבנן ובתנאי שיהיה עכ"פ ס' בכולן נגד החלב דאל"כ איכא למיגזר שאם יבשלם יתן טעם ואני אבאר זה בהקדמה להל' תערובת ולז"א כאן דאם נתערב תחלה חד בחד לא אמרינן חנ"נ ביבש . ובמליחה בה"מ פסק אף בשמן לא נ"נ . הנה המעיין בת"ח כלל ל"ח ד"ב יראה כן שכתב שמהר"ם פדוואה השיב לו דבמליחה בה"מ די כ"ק וכתב וכ"ש שיש לומר דלא נ"נ בה"מ בלא"ה שרי כ"ק וכן פסק בק"ה בהר"ב דבה"מ יש לסמוך כ"ק והוא עפ"י מהר"ם פדוואה יע"ש וא"כ בהכרח שמ"ש הר"ב בת"ח להקל דלא נ"נ בה"מ היינו בשמן דלא היקל כ"ק בהנ"ת שם אפ"ה נ"נ לא אמרינן במליחה והמ"י שם אות ה' כתב דהר"ב חזר בש"ע ולא ידענא אף דהר"ב כתב סתמא דצריך לשער נגד כל החתיכה היינו באין ה"מ לא בה"מ וכאמור ולא חזר מת"ח . ומיהו אותה חתיכה וודאי אסורה דמי יודע אם נסחט האיסור וכן כתב שם בת"ח בפירוש דאותה חתיכה נשארה באיסורה . ומיהו יש לעיין באיסור דבוק וידעינן וודאי שחתיכה זו לא נמלחה לבדה רק מונחת עם אחרות דליכא אלא טעמא דממהר לבלוע יותר יש להסתפק ולהתיר אותה חתיכה לצורך שבת ולעני בד"ח ות"מ כמו צלע שלם ותבלין יש לדבר זה שהרי הר"ב בת"ח היקל דבשאר איסורין רוב הפוסקים סוברים דלא נ"נ ודבוק רובא דרובא אף מאן דסובר חנ"נ בשאר איסורין אפ"ה דבוק לית ליה עיין פר"ח כאן א"כ יש להקל ומיהו בא"י אם נמלחה בפ"ע אסור עת"ח (°) ודע דהא דהיקל הר"ב בת"ח הטעם דרוב פוסקים דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים ולפ"ז בשר בחלב במליחה דהרשב"א מן המתירין חנ"נ בשאר איסורין ואפ"ה בסי' צ' בכחל הביא הר"ב דעתו דנ"נ בב"ח אף באיסור דרבנן . עפ"ז שם אות ד' א"כ יראה דאין להקל אף לדעת הר"ב אם נפל חלב במליחה על בשר דנ"נ דצריך אח"כ ס' נגד כל החתיכה אפילו כה"מ אין להקל ונהי בשאר איסורין המיקל בה"מ לא הפסיד הא בשר בחלב לא וכאמור (°) . ועיין ש"ך קל"ד אות ט"ז במ"ש חתיכה שנאסרה במשהו חמ"פ היינו ע"פ עד שתחשך דהוה א"מ אף במינו דטעם היוצא איסור והיתר מעורבין ועיין בנה"ך כאן מה שהשיג על הט"ז בדין תרי משהו וכבר התבאר בט"ז באורך ואין להאריך : **יז** כלי . עש"ך ועי"ל צ"ח דבכ"ח יש לומר נ"נ ושם בש"ך היינו ישינה ושם אבאר הפרטי דינים בעזה"י וכאן אין להאריך : **יח** טיפת . עש"ך הביא פי' הב"י ועט"ז אות י"ט שפירש בע"א . ועיין קכ"א אות י"ז בש"ך לענין מתכות בחם מקצתו אי חם כולו ושם אבאר ומ"מ לענין נפלה נגד הריקן ושלא נגד הריקן אין לחלק בכל הלכותיו בין כ"ח למתכות כה"ג וכמו שיתבאר ועיין מ"ש בט"ז מזה : **יט** א"צ . עש"ך דהקדירה מ"מ אסורת ויערה מיד התבשיל כמ"ש הר"ב בהג"ה דל"ת שיש חילוק בין הרבה למעט דאפילו טפה א' הקדירה אסורה להשתמש עוד ועסי' צ"ט בנבלע איסור מועט יע"ש : **כ** הרי . עש"ך הנה תראה שהזהיר להמעיין דידקדק בדבריו והוא כמו שאגיד די"ל דהפוסקים סברי כר"מ ז"ל פט"ו ממ"א הח"י איסור

של

עד שנתרבה היתר עסי' נ"ט בש"ך אות ע"ו וקמ"ל דאפילו בס"ת דיש לגדר אפ"ה אותה חתיכה אסורה ויש נ"מ עוד ונ"ע : (יא) וי"א . עט"ז דלא הוה אלא מדרבנן ונ"מ להקל בספיקן . ומ"ש דאפילו באיסור דרבנן אמרינן חנ"נ ואיסור דבוק הכין הוא וודאי שהרי הר"ב אומר כן בסי' ע"ב גבי דם שבישלו דרבנן ובסי' צ' בכחל יע"ש והפר"ח אות י"ז היקל באיסור דרבנן דלא אמרינן חנ"נ יע"ש וחלילה לסמוך עליו דאיהו פסק כמחבר סי' צ"ב אבל לדידן קיי"ל כרמ"א שם ובסי' ע"ב הרי באיסור דרבנן אמרינן דבוק וכ"ש חנ"נ ואף כה"מ אין לגדר כלל והכין הלכתא : (יב) אם . עט"ז הנה באיסור דבוק יש ב' טעמים א' דממהר לבלוע יותר עש"ך סימן ע"ב אות ח"י . הב' שמא פ"א חוץ לרוטב ונ"א דבאיסור תורה שייך טעם ב' וספיקא לחומרא ויש לאסור בקרעפ"ש ובאיסור דרבנן כמו דם שבשלו אם הלב דבוק אסור דממהר לבלוע ואם אין דבוק ומונח בתוכו כיון דל"ש ממהר לבלוע דרוטב מקיפו מכל צד רק חששא שמא פ"א חוץ לרוטב אין לחוש באיסור דרבנן . ומ"ש דגם בחתיכת קרעפ"ש יש להתיר היינו דהנ"נ בשאר איסורין דרבנן תו הוה ספק דרבנן עכ"פ שאין לאסור שאר משא"כ אותה חתיכה שהקרעפ"ש מונח בתוכה יש לאסור דהוה ספיקא דאורייתא שמא פ"א חוץ לרוטב ולא מהני הגעלה באוכלין ונשארה באיסורה כמ"ש בסי' ק"ו (עמ"ש באות יו"ד) ויש לתרץ כמ"ש כאן דוודאי אותה חתיכה נשארה באיסורה מ"מ ובפרט לדידן דאין סומכין אקפילא אין להתיר ושאר החתיכות כיון דאותה חתיכה אסורה לא הוה ספק דרבנן לקולא כיון שאין הספק בדרבנן אלא באיסור תורה כמבואר בקו"ם ובס"מ יש לגדר בשאר (°) וגם זה נ"ע : (יג) חוץ . פט"ז והוא פשוט דלא שייך כלל איסור כאן בכולו למים מיד נחלק הטעם : (יד) אבל . עט"ז וכבר כתבנו לעיל דלדעתו הכריע הר"ב כאן בב"ח לאסור אחרות אף בלא ניער כלל ובשאר איסורין אין אוסר אחרות אף בניער אח"כ והכריע הט"ז כן להלכה כמ"ש רמ"א כאן דלא כמ"ש הש"כ להתיר שאחרות בב"ח : ויש לראות באיסור דרבנן שנפל על חתיכה שמקצתה ברוטב כמו דם או בשר עוף בחלב אי שרי אותה החתיכה כר"י כיון דמיקל בשאר חתיכות מטעם חנ"נ דרבנן ה"ה באיסור דרבנן אותה חתיכה כן ועיין או"ה כלל כ"ח ד"א משמע באיסור דבוק אף שיש ס' באותה חתיכה מ"מ צריך קליפה במקום ההוא והיינו אפילו בדבר שלא נאסר אלא ע"י מליחה ואף כאין דבוק אלא מונח בתוכו ואיסור תורה יש להצריך קליפה שמא פ"א חוץ לרוטב ואם בחם בלא רוטב אף שיש ס' צריך קליפה ר"ל נטילה בעינן עסי' ק"ה וסי' ע"ב ונ"ע בכ"ז : (טו) אם . עט"ז לשונו צריך תיקון דלכאורה ר"ל דרש"ל ורמ"א לא פליגי אלא לרמ"א בה"מ דווקא ולרש"ל אף באין ה"מ והרואה יראה דרחוקים הם מקצה אל קצה כמו שאומר הנה הרשב"א בארוך נ"ו ב' ור"ן ספכ"ה בשם הראב"ד חילקו דאם נבלע איסור בחתיכה צריך לשער אח"כ נגד כולה דאין איסור יוצא מחתיכה זו וכ"ה במרדכי שהביא הי"ש פג"ה סימן ס' ולכאורה יראה דה"ק בשלמא בחתיכה דוודאי באיסורה עומדת אף למ"ד דלא"ת חנ"נ בשאר איסורין כמ"ש המחבר בק"ו וא"כ משום לתא דבב"ח גזרו ואמרו שצריך ס' נגד כל החתיכה דלא ליהוי תרתי דסתרן דחתיכה נשארה באיסורה והתבשיל יהא מותר משא"כ לח בלח רוטב איסור ברוטב היתר ונתוסף עוד היתר הרי הכל מותר וא"נ אלא נגד רוטב האיסור תחלה . ולפ"ז חתיכה שנאסרה מחמת דם וכיוצא ונפלה לרוטב ויש שם ב' חתיכות היתר מהראוי להתיר התבשיל אם יש ס' נגד הדם כיון דחתיכה עצמה נמי מותרת דבטילה כדין יבש חד בתרי והטעם היוצא בטל בס' ר"ל ס' נגד הדם אמנם זה טעות דאנן ס"ל כיון דחתיכה ניכרת ומובדלת ואין הטעם נסחט ממנה לגמרי דאין הגעלה באוכלין א"כ וודאי צריך ס' נגד כל החתיכה וא"נ אסור הכל אף שיש ב' חתיכות של היתר נגדה דשויא רבנן כחתיכת נבילה משא"כ לח בלח דמעורב האיסור הראשון יפה גם עם היתר האחרון מוזר להתירו בשאר איסורין ולא בב"ח כדמוכח מההיא דחלב נבילה חולין ק"ח עיין בארוך נ"ח א' וזה ברור . והר"ן כתב טעם שני דמשום לתא דבב"ח בעינן דווקא דרך בישול הא צונן כמו מים במים וכדומה לא נ"נ ולפי זה ה"ה כל שנאסר שלא כדרך בישול . ויש לב"ח מסברות קולא וחומרא . לפי' הא' כל שנבלע איסור בחתיכה וא"א להוציא האיסור מסם שיהא מעורב עם היתר האחרון צריך ס' נגד כל החתיכה ואף ע"י כבוש ומליחה כן הוא הכי חומרא . וקולא כל לח בלח אף דרך בישול לא נ"נ . ולפי' הב' קולא כל שאין דרך בישול אף בחתיכה ע"י כבישה ומליחה לא נ"נ דמשום לתא דבב"ח בעינן דומיא דבב"ח . ומדינא כל שנכבש בשר עם מעט דם וכדומה ואח"כ בישל עם היתר הוה דרך בישול ואף שיש ס' בהיתר נגד הדם מ"מ חנ"נ בבישול דהוה דבוק עסי' ס"ט בחתיכה שנתבשלה בדמה ותו צריך ס' נגד כל החתיכה משא"כ אם נכבש אח"כ החתיכה עם שאר היתר די בס' נגד הדם לסברא שניה וחומרא כל דרך בישול אף לח בלח נ"נ וצריך ס' נגד הכל ורמ"א שחילק בין לח ליבש והוא סברת הראב"ד (כמו שציינו) א"כ אין חילוק בין דרך בישול או צונן רק בין לח בלח או לח ביבש וכדאמרן (°) : (טז) ואם . עט"ז והנה מנינו האי דינא אף ע"י בישול שבישל זית נבילה עם זית היתר בס' זיתי רוטב דרוטב מותר והבשר אסור חד בחד כמו יבש ביבש ואם נפל אחר כך עוד זית היתר גם החתיכות מותרות דלא נ"נ (ביבש) ומה"ט הרוטב מותר אף שאין ק"כ ברוטב דיבש ביבש לא נ"נ עסי' ק"ט בש"ך אות ד' ופר"ח אות ג' וסימן ק"ד ג' ועמ"ש שם :

ויש לחקור קדירה אחת וגדולה היא אלי . הנה קי"ל יבש בלח אין לו ביטול וה"ה לח ביבש כל שהאיסור מובדל וניכר ולפיכך זית איסור וזית היתר שבישל בס' זיתי רוטב הרוטב מותר והחתיכות אסורות . מיבעיא לי אם רוטב איסור שנפל זית ממנו לרוטב של שלשים זיתי היתר ושלשים זיתי היתר דבר גוש נמי נימא הגוש שרי דיש בין הכל ס' לבטל זית רוטב איסור ול' זיתי רוטב יהא אסור דאין יבש מבטל לח וכ"ת דזית רוטב איסור נתחלק בנפילתו בשוה חצי זית לרוטב וחצי זית לחתיכות מאן נימא לן הכי דנהי דאמרינן אין בטעמו כח לאסור דהטעם מתפשט בכולו בשוה מ"מ ממשות הרוטב נשאר בל' זיתי רוטב היתר ואין שייכות לחתיכות לבטל הרוטב וכ"ת א"כ הרוטב נ"נ ויאסור החתיכה בשלמא להיפך יבש ביבש לא נ"נ משא"כ לח בלח וכ"ת א"כ הא מדוכתי טובא משמע אף איסור לח שנפל להיתר מצטרף הכל לבטל . ועוד כמו שנבלע מאיסור לחתיכות ה"ה מרוטב היתר נבלע לחתיכות וסוף סוף ליכא ברוטב שיעור ס' וכ"ת חתיכות פולטין רוטב לבטל הזית איסור הא ליתא דוודאי שלשים זיתים גושים אין פולטין ל' זיתים מיחל ומוהל סוף דבר אני נבוך בעת בזה וא"י"ה בסי' ק"ט בש"ך אות ד' אבאר ועיין מנחת כהן ס"ו ב' (°) :

עוד כתב הט"ז בתרי משהו ואבאר . הנה הוא ז"ל סובר דבר הנאסר במשהו אין כח במשהו לצאת לחוץ אף ע"י רוטב ותדע דהכין הוא לר"ת דסובר אין חנ"נ בשאר איסורין ורב דאמר חנ"נ לאו דווקא אלא שיש בה כח לאסור אחרות וא"כ אמאי הוה מינה לסברת הש"ך בנה"ך כיון דלא אחר מעורב במשהו לא הוה מין במינו זה ילדק לר"ת משא"כ לר"ת ע"כ לית ליה הך סברא דא"כ אפילו נתנה טעם נמי הוה א"מ לגבי אחרות אלא ע"כ ר"ת סובר דבר שנאסר במשהו אין בו כח לצאת לחוץ וכמ"ש הרשב"א בפי' בחידושיו כן יע"ש וא"כ אית לן לומר לר"ת נמי הכין הוא ומחולקין לר"ת אי איתא דחנ"נ מה בכך שאין משהו יוצא לחוץ מ"מ גוף חתיכה נ"נ ור"ת סובר דווקא היכא שהאיסור יכול לילך משהו עכ"פ או נ"נ ובעינן ס' נגד הכל משא"כ היכא שאין איסור יוצא כלל אין שנאסר כו' ותדע דהכין הלכתא בסימן ק"ה דבר הבלוע אין יוצא בלא רוטב אף לדידן דל"נ אלא כדאמרן ועיין תוס' חולין ק' א' ד"ה בשקדם הקשו מיי"נ לבור לר"ת ולא תי' דמשהו לא נ"נ דבלא ל"ש דאין יוצא כו' . והרא"ש תי' דבמשהו לא אמרינן נ"נ (ויראה הטעם דומיא דבב"ח והם בטעמא תליא מלתא) וא"כ יפה פסק הט"ז דבר גוש הנאסר במשהו כמו חמ"פ ואח"כ נפל לקדירה אחרת אף לא סילקוה שרי דאין המשהו יוצא מגוש אף ע"י רוטב . ומ"ש הט"ז אם סלקוה היינו דבלא סלקוה ולא ניכר הוה יבש ביבש לאסור בפסח וסלקוה לאו דווקא אלא כלו' ניכר וכן פי' בא"ר וא"נ בא"ת תמ"ז אות א' דלא כנה"ך שתמה על הט"ז . אמנם הדבר הקשה הוא מ"ש דבר הנאסר במשהו שנפל לאחרות די בס' נגד חתיכה א' אמאי כיון דלא נ"נ כמ"ש בנה"ך אלא דכתב מדרישה אות י"ד נראה כן ולא הבינותי דהם כ' ס' נגד האיסור היינו הבלוע דסובר משהו יוצא לחוץ אבל לט"ז קשה דאפילו ס' נגד המשהו א"נ כיון דסובר שאין יוצא לחוץ . ולפ"ז לט"ז העולה לדינא כך הוא חתיכה שנאסרה במשהו בפסח ונפל לאחרות אף שאין ס' נגד המשהו אחרות מותרות והחתיכה נשאר באיסורה ואם מכירה זורקה וא"ל הכל אסור כדין יבש בפסח ורוטב כ' מותר והבן : **ואם** לא נאסר במשהו ונתוסף עוד לא יראה לי כאין ה"מ אם נתבטל כך אסור כמו שאומר . עד"מ יי"נ או דשיל"מ דאוסר ככ"ש במינו בלח ואח"כ נתערב באינו מינו דבטל הוא בס' ונתבטל כך צריך ס' נגד כל תערובות הראשון דלדידן אין הוכחה לומר דבר הנאסר במשהו לא נ"נ ושאני מחתיכה דאין יוצא משא"כ בלח וכ"ת דקשיא ההיא דיי"נ לבור דאם יש קיתון מים ולא בעינן נגד כל היין התם בלח ביטול לא נ"נ דומיא דבב"ח בעינן כמ"ש הט"ז אות ע"ו בשם יש"ש ואף שלא בה"מ שרי משא"כ ע"י בישול אין הוכחה והלכך באין צורך גדול א"א להקל כפסק רמ"א בלח ע"י בישול (°) ובחמ"פ בלח אוסר בכ"ם תערובות הב' עד אלף והיכא שהגיסו בכף תבשיל הנאסר במשהו ותחבו הכף לתבשיל אחר דעת אלי' רבה וזוטא לחלק באוכל אין יוצא משהו לחוץ ובכלי יוצא ורלייתו מא"ח תס"ז כף "שהגיסו וכו' ממ"ש הט"ז שם דיש לחוש שהכף נגע בחטה ואין בו ס' דחה א"ר דאין סברא לומ' כן יע"ש . ואני אומר דוודאי לא עלה על דעת הט"ז לחוש כשיש רוטב דמבלבל טעם בכולו אלא מיירי בתבשיל עבה שאין בו רוטב דחיישינן שפיר שמא לא נגע בחטה אלא בכף ואין בו ס' והא"כ ברוטב אף בכלי אין לחלק ולומר דמשהו אין יוצא כלל אף בכלי כל אלה סברת הט"ז וכדכתיבנא :

אמנם הש"ך בנה"כ יש לו דרך אחרת וכן הסכים המ"א בה' פסח והח"י שם דוודאי משהו יוצא ע"י רוטב אלא דלא נ"נ במשהו דדומיא דבב"ח בעינן וא"כ לר"ת מש"ה בעינן שקבלה החתיכה טעם הא לא"ה אין משהו הבלוע אוסר החתיכה כיון שחתיכה פולטת איסור והיתר ביחד כיון דאין נ"נ תו לא הוה לגבי אחרות מין במינו (וצריך לדחוק לפי דבריו כשהחתיכה נ"נ ע"י טעם תו הוה פליטתה מין במינו לאחרות אף דזה איסור וזה היתר משא"כ כשהחתיכה פולטת איסור והיתר יחד ואחרות כולן היתר הוא אינו מינו ודוחק . ועוד דוחק אחר לר"ת ע"כ לית ליה הך סברא דא"כ אפילו נתנה טעם נמי) . הלכך פסק כך דשיל"מ שאוסר במינו וכן יי"נ במינו או יבש ביבש פסח שבמינו דווקא משום דשיל"מ או חמץ בע"פ מו' עד שתחשך במינו למ"ד דהוה דשיל"מ אם נפל לאחרים אף במינו אין אוסר דלא אחר מעורב בו הוה א"מ ובפסח אוסר אף בא"מ דאותו משהו שבלוע יוצא ואוסר . ובלח במינו אוסר ובא"מ א"נ אלא ס' נגד משהו דלא נ"נ לדעתו ז"ל יע"ש היטב : **והנה** ב' דינין אידש עוד שם א' דשיל"מ אמרינן ביה חנ"נ כנראה שם בדבריו עוד חידש דחמץ בפסח שנתערב בס' והשהה במזיד א"נ לאחר הפסח ס' נגד החתיכה וכן פי' הב"ח כאן הביאו הט"ז ונ"ע דלאחר פסח החתיכה גופא חוזרת להיתרא ביש בה ס' עיין א"ת תמ"ז סי"א בין חמץ שנתערב תוך הפסח יע"ש ועיין דרישה כאן אות י"ד :

ודע דמלת "אפילו שכתב הטור יש לפרש ה"ק ל"מ בא"מ דשיל"מ במשהו במינו ואח"כ נפל לא"מ שא"צ נגד כל התערובת דלא נ"נ אלא אפילו מין במינו אין בו כח להתפשט לחוץ ומדלא פי' כן הט"ז אלא דאורייתא ודרבנן יראה כדכתיבנא דלשיטתו זו חנ"נ במשהו וכ"מ לח בלח דצריך ס' נגד כל תערובת הראשון ודוקא דבר גוש אין מתפשט לחוץ כלל ואף ס' נגד המשהו א"נ וכאמור : (יז) שמפעפע . עט"ז ולא הבינותי מ"ם ומשמע לקדירה אסורה הא בהדיא כתב רמ"א ס"י דנגד הרוטב הקדירה אסורה ומ"ם דרש"ל פסק מן הדין קדירה מותרת לא ידענא טעמא מאי אי בקדירה שדרכו להשתמש בשפע עיין סימן צ"ט וק"ה דהט"ז לא פסק כן ואי מ"ש באות י"ט דמת"נ גם תבשיל השני לא יפעפע לפנים קצת מוכח דלמא פעם א' לא יפעפע ובשני יפעפע ומת"נ ליכא ועוד כנגד הרוטב יערה מיד ולא יניח עד שיצטנן א"כ כשהכלי ריקן ויש"ב הוא כ"ר ונעשה הבלוע נבילה ואמאי תבשיל שני דין תבשיל ראשון יש לו והא הבלוע נ"נ ועיין מ"ש באות למ"ד מזה (°) : (יח) והיא . פי' אפשר שמפעפע ויש לחוש לזה ט"ז לא שודאי הוא מפעפע : (יט) על סמוך לרוטב . עט"ז האריך לבאר דברי הטור . וכבר כתבנו מזה באות ט"ז גם מה שנראה לכאורה מדבריו דבנפל נגד הריקן לדידן לא מהני ס' פעמים ס"א דשמא נתפשטה מעט מעט עד חלק גדול נ"ע דבים ס' פעמים ס"א שרי עש"ך אות כ"ה ועיין מ"י כלל נ"ו ובש"ך אבאר עוד : (כ) נהגו . עט"ז ירצה דהסכימה כתב דנהגו לאסור היינו דאפילו עירה מצד אחר נוהגין לאסור דמדינא שרי מנ"א רק לכתחלה אין לעשות שמא יערה

מגד

מגר זה ע"כ כתב הט"ז דאין הפי' כן אלא אפילו לכתחלה נהגו לאסור כו' : **(כא) אבל** . היינו כעודנו על האש הא לאחר שהוסר אסור אף שנפל על המקום שהיה נגד האש . ט"ז : **(כב) כגון** . ה"ה לצורך אורחים או ס"מ או עני כפי ראות עיני המורה ת"ח כלל כ"ו דין ב' ויש לומר לשואלים הטעם משני מה מיקל לפעמים ולפעמים אוסר ט"ז בשם מהרש"ל פי"ך בתשובה ע"ו : **(כג) אפילו** . עט"ז וכוונתו פשוט בע"ש סומכין אדיניה דאף שלא נגד הרוטב שרי כמ"ש המחבר אלא דע"ש קיל מחול ובה"ת דאלו בחול הכ"ש צונן בעי ובע"ש אין צריך להמתין אלא יערה מצד אחר דהא דצריך לצונן מטעם גזירה שמא יערה מאותו צד עיין ב"ך כ"א ובע"ש לא גזרו : **(כד) ע"י ס'** . פי' נגד טפה ט"ז . הט"ז הביא דברי או"ה והעתיק לך מ"ש או"ה כלל ל"א אות א' דאין חילוק בין חלב לשאר איסור נגד הרוטב שרי ביש ס' נגד התבשיל ומשמע נגד האש נגד הריקן נמי שרי אפילו שאר איסור . ובאות ב' כתב אם נגד הריקן היה בה מים ואח"כ תוך מעל"ע נפילתו בישלו בשר אסור . זה פשוט דהיינו באין ס"מ דנהגו לאסור ואם בתבשיל ב' יש ס' פעמים ס"א נמי שרי כמו ספק ראשון כמו שאבאר לקמן . ובדין ג' כתב אבל נפל נגד המים אפילו לא היה ס' במים שרי ממ"נ אי לא עברה תחלה גם עכשיו לא תעבור ואי עברה תחלה מ"מ יש עכשיו בתבשיל שיעור לבטל דאין בה אלא לפי חשבון עכ"ל . ביאור דבריו דאנן מספקא לן אי הטפה דרכו לפעפע בכלי או לאו והשתא ממ"נ אם אין דרכה לפעפע אף בשניה אין מפעפע ואין לחוש שמא פעפע בשניה ואין ס' בשניה נגד הטפה ואי דרכה לפעפע אף שאין ס' במים מ"מ לא נשאר בדופן כל הטפה אלא נתחלק גם לפנים ומה שחוזר ונבלע לתוך דופן לא נבלע כל הטפה אלא לפי חשבון כמו אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון דיש בילה ואין בדופן כל טפה חלב אלא מעט מן הטפה וכנגד אותו מעט וודאי יש בבשר ס' נגדו אף שאין ס' נגד כל הטפה זה תורף דבריו . אמנם לא ידענא לאוקמו דאי קדירה ישינה ותוך מעל"ע מבשר אכתי שמא מתפשט לפנים וגם נאסר משהו תוך הדופן וא"כ כל הבלוע בדופן כיון שאין במים ס' נומר למים מבטלים הטפה שבדופן וא"כ נאסר בשר שני . וכ"ת דמיירי בקדירה חדשה או ישנה לאחר מעל"ע הא בורכא דא"כ אין חילק או"ה בין ריקן לנגד מים ובחדשה אפילו נגד הריקן מותר כיון שבישלו מים לא נ"נ בהיתר וצ"ע (°) :

ודע דלפ"ז אם בישלו בקדירה חדשה מים ויש בה זית חלב או חמאה ואח"כ בישלו בשר א"צ ס' נגד זית החלב כ"א לפי חשבון משא"כ בשל איסור נ"נ ומיהו אין התבשיל הב' אסור מ"ה ביש ס' לפי ערך כיון דחנ"נ מדרבנן הוא ויש להקל בספיקו וכבר אמר כן הכא ס' דבישלו מים א"צ נגד כל הזית והוא פשוט ואנן כתבינן דאפילו באיסור נ"ת דלא הוה אלא דרבנן וכאמור (°) : **(כה) ואם** . עט"ז ולדינא שניהם אמת אם הכירה יס"ב אף שקדירה צוננת הכל אסור דתתאה גבר ואם הכירה אין יס"ב וקדירה רותחת אצל האש לא שייך תתאה גבר כיון שעומד אצל האש אין התחתון מקרר לעליון כמ"ש הת"ח כלל כ"ג ד"ד בשם הר"ן פכ"ה דאצל האש לא שייך עלאה ותתאה יע"ש . אמנם מה שתי' הט"ז כן לר"י מפרי"ש תמה עליו המ"י כלל כ"ח אות כ"ח דא"כ אם אירלא קדירה חמה אפילו צוננת כדין צונן לחם . אמנם מ"ש עוד המ"י שם דאם לתוך צונן דתתאה גבר היינו שהתחתון קר לא כשהוא כלי שני וכן כתב בכלל כ"ה אות א' ורלה לפרש כן דברי רמ"א בסימן ק"ה בדגים ולתרץ קושית הש"ך שם אות א' ולפי דבריו אם הוא כ"ר נפל לתוכו כ"ש הכל אסור וכתבתי שהתחתון עכ"פ יס"ב הא אין יס"ב אף המ"י יודה . אמנם שמוה דרמ"א וודאי אין סובר כן דא"כ איך כתב כאן אם מה שנשפך אין אצל האש שרי משמע אף שיס"ב בתחתון וקדירה חמה מיס"ב דאי קדירה אין יס"ב מה זה שכתב התבשיל מותר תתאה גבר תיפוק אפילו עלאה גבר הא אין יס"ב באוסר שמרמ"א מוכח דאם כ"ר לאם כ"ש ויס"ב בשניהם אפ"ה תתאה גבר וכאמור (°) :

כתב עוד המ"י שם באות כ' דאם יש אפר במקום הכירה נעשה לפגם ובכלל ל"א אות כ"ו פנית למעשה כנ"ע דל"ד לנ"ר אפר כמים הוא לפגם דבעינן מועטת לא נעשה לפגם ואין להקל למעשה דאפילו בכסית דל"ד כאמירו הט"ז וש"ך שם : **(כו) הוי** . עט"ז ופשוט דאם מקום הכירה רותחת הוה ככ"ר אף נפסק הקילוח ועכ"פ הקדירה אסורה כדין אם לתוך צונן ועיין מ"ש באות כ"ז . והנה הר"ב ז"ל השמיענו כאן כמה דינים . א' דאם נפסק הקילוח אין אוסר כלל אף דעירוי שנפסק הקילוח אוסר כ"ק כדבעינן למימר לקמן עסי' ק"ה בש"ך אות ד' שאני הכא דנפל על הכירה קרה מיד נתקרר והוה כ"ש קודם שהגיע לקדירה . הב' השמיענו דאם לא נפסק הקילוח אף שעובר דרך כירה קרה אפ"ה כיון שלא נפסק חשיב כאלו נפל מן קדירה לקדירה בלי אמצעי . הג' השמיענו דקדירה צוננת הוה תתאה . ועיין ע"ש בש"ך אות ל"ח . ועיין בתה"ד קס"ה לכאורה ירלה דווקא שהקדירה רותחת אבל הכא הא אין אצל האש אין חשיב כעירוי אף שלא נפסק הקילוח ולמעשה אין להתיר אף שילקו מלא . ע"ש בנ"ה בש"ך אות י"ח : **(כז) ואם** . עט"ז וכוונתו דהכ"י והר"ב סוברים דקדירה הוה תתאה וקלות עלאה ויש קולא בקדירה צוננת דאין אוסר רק כ"ק וחומרא דאם קדירה רותחת כולו אסור אף שהקילוח צונן והט"ז סובר דדין נוגעין זה בזה הוה וא"כ קדירה רותחת וקילוח צונן הוה להקל כמבואר סימן ק"ה אפ"ה החמיר כרמ"א דקדירה חשיב תתאה ומ"מ החמיר בדין הפני בקדירה צונן דהוה נוגעים וכאין ה"מ אוסר כמו במליחה . ולא הבינותי דא"כ רמ"א בק"ה ס"ג דמתיר ע"י קליפה היינו באין כ"מ ואיך סתם ולדידי נראה דמליחה המלח שעל הטהור נוגע בטמא הוה כאלו נמלח הטמא משא"כ כאום לא עיין סימן ע' בכ"י בשם הרא"ש וצ"ע : **(כח) והוא** . עט"ז מפני שיש כאן ענין עמוק ודרכי החכמה נעלמו ממני אמרתי אשיחה וירוח לי . הנה או"ה כלל ל"א דין י"א ביאר דנפלה על כיסוי דינו כמו בתבשיל נגד הרוטב כו' דהרתיחה עולה למעלה יע"ש ויש קצת גמגום שם בדבריו והוכן כוונתו דאם העלה רתיחות פ"א וכיסה או עולה הרתיחות למעלה דינו כנגד הרוטב ויש קולא וחומרא . קולא דהתבשיל מותר ביש ס' בתבשיל נגד הטפה והכיסוי אסורה כמו קדירה נגד הרוטב דהקדירה אסורה . חומרא דאם אין ס' נגד הטפה התבשיל אסור . ואם לא התחיל להעלות רתיחות אף שיס"ב בקדירה ובכיסוי קולא אף שאין ס' נגד הטפה מותר התבשיל והכיסוי אסורה . והיינו שלא התחיל להזיע או שאין הזיעה יס"ב בכיסוי והיינו בכיסוי צונן ובכיסוי חם אף שאין הזיעה יס"ב שניהם אסורים הכיסוי והתבשיל כמבואר סימן צ"ג ס"א בהגהה דאם התחיל להזיע שניהם אסורים דזיעה סולקת מן הכיסוי ונפל לתבשיל . ומ"ש רמ"א בת"ח כלל כ"ו ד"ו דאם לא התחיל להרתיח הוה כצונן י"ל דכ"ז שלא התחיל להזיע וכדכתיבנא ועיין ש"ך אות ל"ז ובכל"י יש סערוריה בדבריו כתב דהוה צונן יע"ש וכמה דברים מעורבבים שם . ואם לא התחיל להרתיח ואח"כ שהם הכיסוי על הקדירה והזיע או התחיל להרתיח פשיטא דכל התבשיל אסור אם אין שישים עכ"פ ס"א פעמים ס"א נגד הטפה . והיש"ש פכ"ה ס"ם מ"ו חולק ע"ז דאף שהרתיחה עולה למעלה מ"מ אין דומה לקדירה עצמה והכיסוי כ"ג וצריך ס"א פעמים ס"א (ומ"ש אם אין בכיסוי עצמה כלשון דחוק דוודאי אין לשער בכלים עצמם ס' דמי יודע כמה הבלוע וצ"ל ס"א פ' ס"א) והט"ז הסכים עמו ולא מטעמיה אלא דהוה ספיקא דאורייתא שמא פ"א לא עלה רתיחה ובאיסור דרבנן סיקל . ואני כעניי לא אבין כלל . הנה הפר"ח ושאר אחרונים כתבו דמדין ניפר וכיסה כאמור בגמרא מוכח דלא חיישינן להא וכן באו"ה גופא שם סיים כן דלא מחזיקין איסור ועיין פ"י אות י"ב . אמנם מה שסיים או"ה ומוסר המאכל מח"כ לא ידענא מה הוא דממ"נ ליכא אלא דלא מחזיקין איסור ולקמן יבואר : **והנה** נולא דמספיקא מתכלאי וכ"ם מרבותי (°) הייתי אומר דהא דלא חיישינן לעיל בע"ם שמא לא עלה רתיחה דמ"מ הוה רק איסור דרבנן כיון שיש הלכה אתיבום בשר מין במינו לדידן כרובו וכדבעינן למימר בש"ך אות א' ור' יהודה דחיים לשיטתיה דמין במינו במשהו מ"ה . והא דהלכה רווחא דתנ"ך בכ"ת דאורייתא ובשאר איסורין דרבנן אמת הוא והיינו באינו מינו אח"כ או כרומה . וא"כ שפיר כתב כאן הט"ז שבאיסור תורה היינו בא"מ יש להחמיר . אלא דהספיר אמינא דמספיקא דאם כן קשיא סוגיא דחולין ק"ם א' לרב דסובר כר"י מין במינו ואפ"ה נראין דברי חכמים בכיסוי ולא חיים והדברים ארוכים עיין בר"י שם ד"ה ותו ובפסחים ל' תוס' ד"ה אמר יע"ש . עוד קשיא לי דנגד הריקן מחמת מנהג הוא ומה איסור תורה שייך כאן ולזה יש לנו לומר דע"כ מנהג בלא כיסה כלל משא"כ כאן שמא מתחלה לא עלה רתיחה ואח"כ עלה רתיחה ואסור . ועם זה יתיישב הא דכתב או"ה והמאכל מותר ממ"נ כ"ל דלא מחזיקין איסור שמא תחלה לא עלה ואח"כ עלה אלא ממ"נ אי עלה עלה בתחלה ואי לא לא ומדינא מותר רק מנהגא והלכך מותר ואמרינן מסתמא עלה נגד המנהג ולפ"ז דין חדש (°) יש בכסוי מקדירה דאלו קדירה נגד הרוטב בפעם שני כמו כפ"ת כמבואר וס' נגד הטפה די ובכיסוי חיישינן שמא לא עלה כלל וצ"ל כל מה שבכיסוי בחם הכיסוי ואח"כ צריך ס"א פעמים ס"א וה"ה בקדירה ריקנית חמה שנפלה טפה עליה צריך אח"כ ס"א פעמים ס"א וזה פשוט אלא אף בכיסוי כן וכדאמרן . ולפ"ז ה"ה נגד ריקן בקדירה ומכוסה והתחיל להרתיח פ"א הדין כן וכן כתב הפר"ח והוא פשוט אם בכיסוי כן כ"ש בקדירה ואף רש"ל אוסר יודה ובש"ך אבאר עוד וכאן אין להאריך : **(כט) מידי** . עט"ז והיינו שהמקום ההוא יבש לגמרי לא לא קלא וה"ה בקרקע כס"ג עיין בנה"ך סימן נ"ז השיג על הט"ז וכבר כתב המ"י כלל כ"ו דהט"ז לא מתיר אלא בתקונת יפה מקום מוסב כסלאדין יע"ש . והנה בדין המחבת ראיתי לבאר קצת . דע דהרא"ש בתשובה הוכיח דזיעה כמתם ממכשירין ועפ"י זה כוה לך אם מחבת למטה ואין בו חלב אף שהוא כ"י אין אוסר עליונה וכן הוא בת"ה כ"ז ד"ת להדיא ואם בתחתונה יש מים ירלה להתיר עליונה דהוה נ"ט בר נ"ט ואף לקמן סי' צ"ה ס"ג אוסר רמ"א פירש בכלי בשר לחלב דהתם ניצוק חיבור כמ"ש שם עט"ז שם י"ג וש"ך משא"כ הזיעה סוף נ"ט בר נ"ט ובכלי איסור אסור . ודע עוד כ' קדירות נוגעות אפילו הזיעו שניהן מותרות אם נוגעת בחוץ שכן כתב שם בת"ח ד"ח דאם תחתונה מכוסה אין הזיעה אוסרת הרי כדברי יע"ש ואם הזיעה עולה לעליונה והקדירה עליונה חמה אף שאין יס"ב בזיעה אסור ובצוננת בעינן יס"ב בזיעה תה"ד סימן ק"ג בפסקיו וכן הביאו המ"י כלל כ"ו אות כ"ז ואם הזיעה נופלת למחבת גם המחבת אסורה וכן הוא לקמן צ"ג כיסוי קדירה אם התחיל להזיע שניהן אסורות . ואם יש ס' בעליונה נגד החלב שבתחתונה התבשיל מותר והקדירה אסורה כמו נפלה נגד הרוטב עיין בת"ח שם כ"ז פשוט אך הדבר קשה עלי הוא דאם יש ס' נגד חלב שבמחבת שרי ולא בעינן נגד כל הבלוע שבמחבת שוב ראיתי שאין קושיא דבלוע הוה נ"ט בר נ"ט דהיתרא ואס"כ באיסורא צריך לשער נגד כל הכלי התחתונה וכדאמרן : **(ל) אבל** . עט"ז והעלה לדינא נר חלב או רותח שנפסק הקילוח שנפל על קדירה א"נ כ"מ גרידה ולהב נעיוה ואפילו נפל מכ"ר וכ"ם מנר קוריז"ל בצד אחר שלא מפיו . משא"כ מפיו הכלי צריך הגעלה דהוה מחמת אור שדולק ממש וכש"ך אות ל"ח אבאר באורך . וכאן אין להאריך : **כתב** עוד הט"ז והאריך והעלה דאם הגביה כף עם מאכל שם כ"ר עליו וריקן אין שם כ"ר עליו . ועיין נה"ך כאן ובסימן ק"ו בש"ך אות ז' כתב בקונטרס דהוה ספק ושמא שם כ"ר עליו . ולדינא צ"ע גדול (°) מה שהאריכו בפשיטות דכלי ריקן אין בו דין כ"ר והיינו לאחר שהוסר מן האש דבעודו על האש וודאי בולע אם יס"ב ומהכ"א דטפת חלב על הקדירה בחוץ אצל נגד הרוטב אף בפעם שניה די בס' נגד הטפה ולא אמרינן מיד שהורק התבשיל ראשון נ"נ הבלוע יש קצת ראיה ובש"ך אבאר זה . ומ"מ ראייתו הוא מתה"ד קס"ג (קס"ה כוה ט"ס) אהא דהוהב כף חלב כ"ם א"נ אלא ס"א ס' יע"ש והמעיין לקמן סי' צ"ד המחבר פסק בפשיטות דבעינן כ"פ ס' ואף רמ"א דפיקל היינו דמן התורה ברובא בטל וכמו שאבאר שם משא"כ כאן וא"כ קדירה רותחת שהוסר מן האש והורק ואח"כ נפל איסור שם צ"ע ואין להאריך כאן ואי"ה במקום אחר אבאר עוד בעזרת השם יתברך :

של דבריהם נ"ט והוא סגי וראיה מכחל א"כ י"ל הבלוע בקדירת דנ"נ אפשר דהוה רק מדרבנן בב"ח דלא הוה דרך בישול כמו שטהרה בלוע אין מקבל טומאה מטומאה בלוע עש"ך צ"ד אות ז' וצ"ח י"ם ושם אבאר ולא הוה אלא מדרבנן נאמר כן וא"כ תו בנ"ם והוא סגי לז"א דאינו כן . ומ"ש דאפילו בקדירה חדשה דאין מבטלין איסור לכתחלה דל"ת כיון שאין כוונתו לכך לא מיקרי מבטל עיין בהל' י"נ מזה . ומ"ם יש לראות הר"ב שהניח בקדירה חדשה בכ"ע א"צ ס' אלא נגד הטפה היה להגיה אח"כ על מ"ש המחבר נהגו לאסור כשנפלה נגד הריקן דבחדשה מותר ולא כאן : **כא** ולא . עש"ך ונ"ם לדידן בה"ם או ע"ש דאפ"ה יניחנו עד שיצטנן ואם א"א יערה בצד אחר ולא ינקוב מתחת עיין אות ל' ס"ש : **כב** אבל . עש"ך חילק בין נפל חלב דהוה היתר או בחדשה בחרם א"צ לשער רק נגד הטפה לדידן כפי מה שנהגו העולם הא בנפל איסור בכ"ח להר"ב לקמן צ"ח בהג"ה ס"ח ובש"ך שם אות כ"א וכ"ב דגוף החרם נ"נ אין להקל לדידיה בלא ה"ם אף בחדשה : **כג** כדלקמן . עש"ך בהג"ה נרשם וכן בש"ך צ"ד ולא מצאתי כפי' ואולי ט"ס וצ"ל צ"ח ס"ה כף חדשה כו' והש"ך הקשה דכאן איך יצוייר חדשה כיון דמבשלין עתה בשר א"כ ניחוש שהוליך הבליעה בכל הכלי ויש טעם בשר בריקן והטפה אוסרת ס' פעמים ס"א פחות מעט ול"ד לכף צ"ח דהתם לא חיישינן כיון דיש ס' עתה בתבשיל ולהא לא חיישינן שמה שנבלע בכף עתה נ"נ דלא הוה דבוח בשר לתוך יורה של חלב דחלב נבילה הוא כמ"ש לעיל ולקמן צ"ד בש"ך אבאר עוד ותי' ג' תירוצים . א' סמ"ג וזה כפי' הב"י אות ח"י דלא כט"ז אות י"ם ותי' ב' דלא היה חם וליכא למיחש אח"כ שהוחם שעלה טעם למעלה מסתמא באותה שעה מתפשטת נ"כ הטפה למטה ותי' ג' דלא נעשה נבילה הבשר דכולי היתר ואח"כ כשעולה הטעם למעלה מתפשט הטפה למטה ויש בכל הדפנות לבטל הטפה . ולפ"ז צריך המורה לישאל אם היה מתחלה מליאה רוטב ונצטמק ע"י רתיחות ואח"כ נפלה טפה לא שייך חדשה לכל התירוצים וכאסור ואף את"ל דאין המורה צריך לישאל מ"מ הדין אמת ויציב (°) : **כד** נתנו . עש"ך משמע קצת דעתו להקל בצד הריקן ומ"ם העולם נוהגין דווקא בה"ם וע"ש לא בע"א . ובל"י אות כ"ז כתב בשם רש"ל ושאר אחרונים דלא נהגו כן אלא כמ"ש המחבר עם מור"ם בס"ח אחר המחילה ממנו העיד עדות שאינו דמור"ם סיים בס"ו והכי נהוג ובס"ה כתב דחדשה א"צ אלא ס' נגד הטפה שלא לאסור דאי לערות מיד אסור כמ"ש הש"ך אות כ' : **כה** כשנפלה . הש"ך מסיק דחדשה או אב"י או ס' פעמים ס"א אפילו מנהגא ליכא ומיהו יניחנו עד שיצטנן דאין מבטלין איסור לכתחלה : **כו** ואז . הש"ך הביא בשם ת"ח דס"ם יש לאסור הקדירה והוא מאו"ה כלל ל"א ד"ו יע"ש ומבואר שם אף נגד האש ונגד הרוטב אפ"ה אסורה הקדירה ומה שנרשם בהג"ה ש"ד וארוך כלל ל"א לא ידענא מהו דבארוך מבואר להיפך כדכתיבנא : **כז** ואז . עש"ך וכבר כתבנו בט"ז מה שיש להקשות לאחר שעירה התבשיל נאסר הבלוע ולש"ך כפי' הב"י א"ש קצת דאי מפעפע מסתמא יש בכל בלוע בקדירה ס' נגד הטפה וצ"ע : **כח** ויערה . עש"ך וזה החילוק בין נגד הרוטב ויש ס' נגד הטפה יערה מיד דאם יניח כך יש לחוש שמא יפעפע בדופני הקדירה מעט מעט ומיהו אם לא עירה מיד דיעבד וודאי שרי וכנגד הריקן יניחנו עד שיצטנן בע"ש או אורחים ולא יערה ומיהו אם אי אפשר יערה מיד ואם יש ס' פעמים ס"א נגד הריקן ימתין ולא יערה מיד דאין מבטלין לכתחלה : **כט** כגון בע"ש . עש"ך ה"ה ה"ם ועני בדבר חשוב או אורחים ואי"ה בכללי הנהגות או"ה אבאר אי בכל מקום שלשתן שווין או היכא דאיתמר איתמר ואין למידין ממנו בשאר מקומות : **ל** שלא כנגד הרוטב ואם א"א להמתין שהוא ע"ש ואין שהות יערה מצד אחר ש"ך ועס"ש לעיל : **לא** קדירה חמה לאפוקי צוננת . ש"ך דכ"ש אין מפליט ומבליע לרמ"א עס"י ק"ה ואם אצל האש אף דקדירה צוננת הכל אסור דתתאה גבר וכמ"ש באות שאח"ז : **לב** אינו אצל האש דאצל האש הוה ככ"ר ועדיף כו' ש"ך היינו אפילו למאן דסובר עלאה גבר אפ"ה אצל האש לא שייך כן ומ"ם לדידן אין נ"ם בזה דא"נ אינו אצל האש תתאה גבר ועיין בפ' כיצד צולין בהא דנטף מרוטבו יש לעיין בהא דכתב הר"ן ורא"ש דאצל האש אין שייך תתאה או עלאה : **לג** והתבשיל . עש"ך בשם מהרש"ל דאם הקדירה אצל האש לא שייך תתאה גבר ומ"ש אפילו הנשפך צונן דל"ת דווקא תתאה כ"ש דיס"ב והעליון אצל האש לו"א אף התחתון צונן גמור מ"ם כח האש שבעליון אין מניח להתקרר ואוסר התבשיל ועיין ת"ח כלל כ"ב ד"ד בשם הר"ן כה"ג דהיכא שאצל האש לא שייך עלאה ותתאה אלא כחם לתוך חם : **לד** הוי כעירוי . עש"ך עשה כלומר אמ"ש הר"ב בכ"ף הדמיון והוא עירוי ממש הוא אלא דל"ת דנזחל על כירה צוננת הוה כ"ש קמ"ל כיון דלא נפסק הקילוח אין מניח להתקרר ומ"ש ומיהו דווקא יס"ב לא ידענא דהא מפורש הוא ברמ"א אם לא שמורה מקום מתה"ד וצ"ע . ואם נפסק הקילוח שרי אף דבסי' ק"ה פסק הש"ך באות ד' דנפסק הקילוח אוסר כ"ק שאני הכא דנזחל על כירה צוננת הלכך אם נפסק הוה כ"ש ומשום הוא עס"ש באות ל"ח סוה : **לה** דאין . עש"ך דהקדירה אסורה והתבשיל מותר דהקדירה במקום קליפה הוא ומשום הוא :

ודע דאם נזחל ע"ג כירה ולא נפסק הקילוח דהוה עירוי והקדירה חמה אף אי נזחל מתחת הקדירה דאפשר דיודה רמ"א דעירוי הוה תתאה ועכ"כ אסרינן דהקדירה הוה תתאה אלא בנוזל מן הצד על הקדירה מ"מ כל התבשיל שבקדירה אסורה דנהי דעירוי אין מבשל יותר מכ"ק לא שהוא קר אלא שאין בו כח לבנוס ביותר ומ"מ לא שייך ביה תתאה גבר לומר שמקרר לעליון ול"ד לכ"ש שיס"ב דחשיב תתאה וכדאמרן ועיין מ"ש בט"ז מזה : **לו** הכל אסור . עש"ך דל"ק סק"ה דנוגעין זה בזה דהכא מיירי שמקלח על הקדירה או הקדירה עומדת במקומו הוה תתאה א"נ אף שמקלח על צד הדופן מ"מ הוה כמו עלאה והקדירה תתאה והכל אסור . ודע דכל זה כשהוא בעין בקדירה בשר או חלב הא מים לחוד דיתבאר דינו בסי' צ"ה בדין נ"ט בר נ"ט בזה : **לז** ותוא . עש"ך ומשמע דהכיסוי עכ"פ נאסר כמ"ש הט"ז אות כ"ח ולקמן סי' צ"ג בהג"ה אבאר אי"ה קצת דיני כסוי קדירה וכאן אין להאריך : **לח** אבל . עש"ך ויש בכאן קושי ההבנה וכבר עמד בזה המ"י כלל נ"ז אות ט"ו וט"ז דכאן כתב דעירוי שנפסק הקילוח אין מבליע כ"ק רק גרידה שהוא פחות (דאלו קליפה נסח שינפל בב"א עס"י צ"ו אות כ"א בש"ך) ובסי' ק"ה אות ד' כתב הש"ך דאפילו נפסק הקילוח מבליע כ"ק וכ"ם בפסחים פכ"צ נטף כו' וחילק ההיא דסי' ס"ח ס"י דאין מבליע ומפליט כא' ותוכן תירוצו של המ"י דיש לחלק במאכל נפסק מבליע כ"ק ובכלי אין מפליט כ"ק רק גרידה ובאוכל אין מפליט ומבליע כאחת אם נפסק הקילוח וכלי חרס דינו כמאכל יע"ש . ולפ"ז מ"ש הש"ך כדלעיל סי' ס"ח היינו כמו דיש חילוק בין נפסק הקילוח שאין מפליט ומבליע כאחת אלמא דקיל הוא ה"ה לענין כלי מתכות בנפסק הקילוח שאין צריך כ"א גרידה הוא קליפה . ומ"ם מה שהביא הש"ך ראיה מכאן סעיף ז' יראה כוונתו מ"ש רמ"א אם לא נפסק הקילוח משמע הא נפסק אין אוסר אף בכ"ח וודאי קשיא גם אין ראיה כלל דאי נפסק הוה כ"ש דנוזל על כירה צוננת כמ"ש לעיל וצ"ע :

עוד הקשה המ"י שם באות ט"ו דבריו אהדדי בכאן משמע דגרידה לא הוה כמו קליפה וכן כתב בסי' צ"ו אות כ"א ואלו בסי' צ"ג אות ו' כתב הש"ך דגרידה הוה כמו קליפה והם דברים סתורים מיניה וביה יע"ש ובאמת צ"ע ואולי שם גרידה משותף הוא פעם הוא כמו קליפה ופעם פחות ומ"מ קשיא מ"ש בסימן צ"ג דאיך יאמר דגרידה המוזכר בנר קרויז"ל הוא קליפה דא"כ איך כתב דלא הוה עירוי כיון שנפסק ואולי סובר מהרא"י דעירוי הוה ככ"ר ממש עיין פרישה בכאן ואין להאריך ועס"י צ"א בב"י מ"ש בשם מהרא"י : **שוב** עיינתי בתה"ד קע"ו כתב דהואיל והם ע"י אור ממש לכל הפחות הוה כעירוי מכלי ראשון ובעי הגעלה משמע דסובר דעירוי בכולו אוסר וצ"ע . ודע דאם נפל נר חלב על הכלי ושהה שם קצת אם הוא מתכות יש תקנה בליבון ואם עץ אין תקנה לכאורה דהוה תשמיש ע"י אור כמו סכינין של עובד כוכבים דטעון ליבון שהעובד כוכבים מתקן פתילות הנר עיין תוס' חולין ח' ובתה"ד שם הביא זה וא"כ אין מהני הגעלה כ"א ליבון עיין שם תוס' ד"ה שלבנה באור ועיין פר"ח סוף הסימן כ"ה חדש שמצא טפה אסורה דשמא נפל נר עליה ולא נפסק הקילוח יע"ש ובמקום אחר אבאר עוד וכאן אין להאריך :

צג א אסור . עש"ך עשה כלומר הגה המחבר שינה מלשון הטור דכתב אסור ובב"י תמה עליו דכאן לכ"ע מהני קפילא כיון שאין איסור בעין נפלט ומש"ה כתב בנ"ט בברייתא חולין צ"ז א' והר"ם בפ"ט ממ"א ה"א . והיה להמחבר לכתוב בסי' טועם קפילא כמו בצ"ב וצ"ח כדי שלא נטעה אלא דלשון ברייתא והר"ם נקיט ומש"ה עשה כלומר והר"ב לא כתב י"א שאין מוכח מהמחבר בהיפוך דאפשר בנ"ם היינו ס' כמו ירך בנ"ה בנ"ם כו' מש"ה לא כתב וי"א ולשון באר הגולה אפשר הוא דוחק יע"ש . ומפני שיש כאן ענין עמוק ודרכי החכמה נעלמה ממני אמרתי אשיחה וירוח לי :

הנה

צג (א) אבל . עט"ז ואבאר הנה כתב הטור תמה על בה"ע והמעיין יראה דעל דיעה א' שם תמה ולזה י"ל כמ"ש הב"י דכ"ב דתמה על בה"ע . ומ"ש הט"ז דבה"ע קשיא ליה ניחא מדאיצטריך קדשים הא חולין לא והביא ראיה מהמרדכי כמ"ש ב"י ל"ג (ע"ס ל"ג ול"ל ב') והוא מ"ש המרדכי פג"ה על טפת חלב שנפלה על הקדירה דבזבחים מוכח דאין טפה מתפשט בכל הכלי מדאיצטריך לקדשים אם בישל במקצת כלי טעון מריקה כל הכלי ש"מ בחולין או מפעפע בכולו (וכמ"ש הט"ז לענין שאין כ"ת פולט לתוך כלי מגומגם ור"ל לכל דופן הכלי ועיין ל"כ בט"ז אות י"ט לשיטתיה איפשר ליישב בע"א א"כ פ"נ כאן . ועיין כל"ו אות ס' כתב עליו דלא עיין יפה בזבחים אותה למעט תרומה וכ"ש חולין לא בעלמא מכל"ת שלא לילף חולין מיניה עכ"ל . ואני תמה על עצמי למה חשד למאורן של ישראל הט"ז שלא עיין יפה ולמה לא נאמר שעיין ודבריו כנים כמו שאגיד עיין זבחים צ"ג א' וכן פסק הר"מ ז"ל פ"ח מהל' מעה"ק ה"נ כסתם מתני' דרים דם חטאת אף שלא היה ש"ה דמה טעון כיבוס כר"ש מדמה אותה ואפ"ה פסק בהי"ד כת"ק דר"ש זבחים צ"ה ב' דקדשים קלים טעונים מריקה והם דברים סותרים כמ"ש הלח"מ דא"כ אותה בעינן פרט לתרומה והכו"ם זבחים ס"ס מ"ז הקשה כעין זה יע"ש והלח"מ תי' דהר"מ אין סובר כר"י צ"ג א' ד"ה ל"ע יע"ש והוא דוחק קצת ע"כ נאמר דהר"מ קשיא ליה סתמא אסתמא דרים דם חטאת אסתמא דקדשים קלים טעון מריקה ושטיפה וע"כ תרוייהו הלכתא סובר רבי דאותה לרבות לא היה ש"ה ותרומה ממילא לא מדאיצטריך בקדשים ואם בכלי נחושת לרבות בישול במקצת כלי כו' ש"מ תרומה לא וכ"ש חולין . ועיין בזבחים צ"ז ב' ת"ר קודש קדשים לרבות קדשים קלים יכול תרומה ת"ל אותה ומסיק דמאותה למעט תרומה לא קדשים קלים טעון היינו לר"י אבל רבי סובר דקדשים קלים מריבוי דקדש קדשים או גילוי מלתא ואותה ללא היה ש"ה טעון כיבוס ותרומה וחולין לא מדאיצטריך קדשים כו' (וז"ש מ"ם דר"י ולא אמר קדשי קדשים דא"כ למה לי אותה אלא מאותה ידעינן דקדשים קלים טעון וא"ל הא צריך בקדשים לומר דטעון שטיפה אח"כ י"ל אי חולין בישל במקצת טעון כולו ממילא קדשים כל דין מריקה ושטיפה יש לה) . והרי המעיין במרדכי וב"י העתיקו יראה להדיא שכ"כ מדאיצטריך בקדשים אלמא דאינו מפעפע בכולו הרי כמ"ש לא מאותה דבעינן ללא היה ש"ה . ועם זה יתישב מ"ש הסמ"ק רי"ד והש"ך העתיק בנ"כ אות א' בזבחים מספקא לן אי בישל מפעפע בכל הכלי והקשה כל"ו נ"ב אות י"א הוקשה לו דבזבחים מבואר דבקדשים מפעפע בכל הכלי ע"ש וי"ל דאביי צ"ו ב' תי' אותה לתרומה לענין בישל במקצת כלי והנא אמר למעט במים ולא במזוג הא

אפילו

הנה הפרי תואר אות א' תמה בצ"ע על הש"ע איך מתיר ע"י טעימה דלמא בלעה קדירת חלב ופלטה ומין במינו ליכא למיקם אטעמא יע"ש כמו כזית בשר חלב נבילה. וכבר ראיתי מי שנמשך אחריו בזה ואני תמה על האדון למה יאמר כדברים האלו והלא גמרא ערוכה חולין צ"ז א' אלא כב"ח מאן טעים לה קפילא הרי בבירור דקדירה כו' טעם קפילא והלא היא כתובה על ספר הישר במרדכי בג"ה במעשה דמגנצא בטיפת חלב מבחוץ נגד הרוטב (המבואר בצ"ב) הביא ראיה דחלב שבפנים בקדירה ומה שבתוך הדופן מקושר הוא ואין נ"נ בתוך הקדירה מההיא ברייתא דקדירה שבישל בשר אם בישל חלב כנ"ט ואמאי נימא בתוך דופן קדירה נ"נ והוה מין ומינו ובאלף לא בטיל אלא דמקושר הוא (וה"ה אף מב"מ בטל קשיא דמאן טעים קפילא ומב"מ א"א למיקם אטעמיה) וכבר ביאר זאת מהרא"י ז"ל בסי' קפ"ג באורך על התוחב כף ב"ט וכדבעינן למימר לקמן בצ"ד בש"ך אות א' והעיקר לחלק בין הנבלע באוכל נ"נ דחשיב הכל א' ואין מה שבחוץ עם מה שבפנים מצטרף כמו ההיא דחלב נבילה חולין ק"ח ב' ובין בלוע בקדירה לאדרבה הבלוע מקושר עם המאכל שבחוץ והוא ברור וזה הטעם שטפת חלב נגד הרוטב דשרי וכאמור. ומיהו שלא כנגד הרוטב אסור כמנהג העולם ס"א פעמים ס"א ובע"ש מתירין. ודע דהא דמתירין בע"ש או בה"ט היינו שישפך מצד א' אבל מצד זה או שאח"כ מלאו הקדירה במים נגד הריקן אף בה"ט אסור דנ"נ בתוך הריקן (ס) וכבר חקרנו מזה לעיל בסי' צ"ב באורך דהא דמתירין מטעם מס"נ אי מפעפע עם הרוטב נתבטל ואי לא לא והמנהג שמא אח"כ עלה רתיחה כו' ובע"ש מתירין אבל בטילא אח"כ אסור אף בה"ט. והנה יש לחלק בין קדירה של חרס למתכות עסי' צ"ח בש"ך אות ב"א דבה"ט בבלוע לא נ"נ יע"ש וא"כ אף שמילא מים אח"כ יש להתיר בה"ט לא בחרס ושם אבאר. עוד אבאר לך אם בישלו בזית איסור בקדירה ישינה במקצת הכלי ואח"כ היתר צריך לשער נגד כל הקדירה דבפ' דם חטאת מספקא אי מפעפע בכל הכלי עסי' צ"ב בש"ך ח"י. ודע הא דהכריע הש"ך בצ"ח כ"א בה"ט במתכת ועע דאין נ"נ היינו בלא היה רק זית חלב אבל היה יותר רק שאין ס' נגד הכף י"ל דהרמב"ן מודה דפלט הכף ונ"נ מה בב"ח החלב שבקדירה ואח"כ נבלע בכף עיין יש"ש פג"ה סי' ל"ו ומ' ובר"ן פג"ה גבי כחל במאי דנפיק ובתה"א דף צ"ב א' ובקצר ב"ר ש"א נ"ו א' דפוס קרימונה ולפי שדברים ארוכים וענינים עמוקים ומקומן בסימן צ"ד וצ"ח אבאר שם וכאן אין להאריך :

ומה שכתב הש"ך אם ידוע כמה בלעה א"צ לשער בחרשה כדלעיל צ"ב ס"ח בהג"ה חרשה א"צ ס' אלא נגד הטפת וצ"ד ס"ו הוא מ"ש כ"ש קדירה שבישלו חלב ואח"כ מים א"צ אלא נגד החלב והיינו בידוע כמה בלעה חלב וכמה דוכתי תנא בצ"ח ס"ח אם ידוע כמה האיסור שבלעה ושאר דוכתין והכל הטעם משום דמה שבתוך הקדירה ובדופן מקושר ואין מניח לעשות הבלוע נבילה לכ"ע אף לדידן ולמחבר שסתם בצ"ח כדיעה א' דבלוע נ"נ וכדבדירנא בס"ד ואמנם מה שקשה מצ"ד ס"ו בצלים או ירקות א"צ ס' אלא נגד הסכין של היתר הא כאוכל עם אוכל נימא שנכנס מתבשיל לבצלים נ"נ כמו חלב נבילה אבאר בצ"ד שם בעזה"י. גם אמאי מותרין גם הבצלים ועיין כר"ו ושם אבאר. ומ"ש הש"ך שאם בישלו בשר תוך מעל"ע של בישול בשר א' אפ"ה א"צ לשער רק נגד בשר ב' מבואר עיין לקמן צ"ד אות כ"ב דסובר רמונין מפליטה שניה וכדבעינן למימר שם וכמ"ש הפר"ח שם אות ב' לשיטת הש"ך מ"מ נ"ט בר נ"ט דהיתרא הוא ואין כח בבלע הא' לאסור החלב ומשערין רק נגד הבשר ב' וזה כהיתר ולא כבישול איסור וכן אם בחלב יש דברים חריפים כמו הרבה פלפלין וכדומה משערין נגד הבשר הראשון כמו שיתבאר בצ"ד אות כ"ב באורך וכאן אין להאריך (ס) : **ב** נגד. עש"ך דאין חילוק בין מתכת וחרס נקיט מתכת וחרס במתכות אין משערין כאוסר יפה דלא כראב"ד ות"ח נרם לומר דאם בישל במקצת כלי צריך ס' נגד כל הכלי אף בנחושתי דק ול"מ מתכת דחם מקצתו חם כולו אלא אפילו חרס נמי דאין חם כולו מ"מ בחם כולו ממש ע"י בישול מפעפע בכלי כולו כמו דאמרינן בדם חטאת והבן (ס) : **ג** אבל. עש"ך דמדינא יש חילוק בין אם בישל בשר בקדירה חולבת לאחר מעל"ע שרי שאר דברים דבב"ח הבלוע בקדירה לא נ"צ מעולם דליתן טעם אח"כ בירקות ואף נפ"ל לכתחלה אסור מ"מ הבלוע לא נאסר מעולם (גם הכלי לא קיבלה איסור מעולם ופשיטא בב"ח דמותר דהוה דיעבד דצריך שבירה אלא אפילו בשאר כלים בין ולקמן ק"ב אבאר) משא"כ כשבישל תוך מעל"ע נאסר הבלוע ואף לאחר מעל"ע אסור שאר דברים דיתן הבלוע טעם בירקות ונפ"ל אסור לכתחלה כשקיבל מתחלה איסור מושבח אבל מצד המנהג אוסרין אף שאר דברים אף בבישל בשר אחר מעל"ע של בשר כמו שיתבאר בסי' צ"ד ס"ה בהג"ה. ובענין נט"ל ראיתי לחקור בכאן חקירות רבות אי לאו דמסתפינא מחבראי וכ"ש מרבותי אמינא מלתא חדתא כמו שאומר. דע דבע"ז א' מסיק מ"ה לא אסור אלא קדירה בת יומא ומדרבנן אטו אב"י ותו' שם ד"ה מכאן הוקשה להם מ"ש מאכל מכלי ותירצו דכלי קיבלה תחלה טעם מושבח והיה בה איסור משא"כ במאכל לא היה איסור מעולם ובר"ש הביא זה התוס' ועוד תי' דבתבשיל ליכא למיגזר אטו בב"י דל"ש דינזרו לאסור אף קדירה שאב"י. והנה עיקר הקושיא מכ"ח דהוה דיעבד דצריך שבירה ולא מב"מ דהוה לכתחלה דיש תקנת בהגעלה וכן מבואר בהג"א שם דא"צ כלי הוה לכתחלה כיון דטעון שבירה הוה דיעבד. ועיין בס' שו"ת דבר שמואל שי"א בכ"ח פרצול"ניש באב"י להתיר בה"ט יע"ש ויראה דאין להתיר כמו שמבואר מתוס' ומהג"א כאן ואולי באם בלע איסור דרבנן יש לצדד בה"ט דספינבא אין כ"כ ראיה דדם שבישלו הוה עיקרו דאורייתא ולקמן ק"ג אבאר אי"ה. והנה נ"מ בין ב' תירוצים הא' בכלי בשר לתוס' לאחר מעל"ע שרי להשתמש חלב דלא היה איסור מעולם ומיהו זה טעות דהוה לכתחלה אלא אם בישל אח"כ חלב מותר להשתמש אח"כ איזה שירצה לאחר מעל"ע מב' דהוה דיעבד בכ"ת וזה דעת הרא"ה בפסחים דף למ"ד א' בחדושיו קדירות ליעבד שלא בסיגן כיון דהיתרא בלע וכאמור ומיהו בב"ה קכ"ז ב' יש לו שיטה אחרת ודבריו קשים להולמן ואבאר קצת לקמן. ואלו לתי' הב' של הרא"ש אף בלע היתר ובישלו לאחר מעל"ע חלב ממש אין תקנה לקדירה זו דגזירה קרובה הוא מאד אי שרית באב"י יבוא להתיר בב"י וכן הלכה כמ"ש המחבר כאן ועי' ש"ך צ"ד אות כ"א דשם מדינא שרי ולא כאן וכדאסרן. והנה הר"מ ז"ל בפי"ז ממ"א הל' א"כ כתב וז"ל קדירה של חרס שבישל בשר נבילה אסור לבשל בשר שחוטה בו ביום ואם בישל אסור ואינו מינו בנ"ט. ולא אסרה תורה אלא בת יומא ומד"ס אף אב"י עכ"ל הנה תראה שמ"ה אסור לבשל בב"י אף שסובר כסמ"ג סמ"א ה"נ מכ"ע דרבנן מ"מ מודה דגיעולי עובדי כוכבים נוהג אף היום לא דחידש הוא הוראת שעה אלא ה"פ דחידוש הוא דב"י פגמת פורתא ואפ"ה אסרה תורה אין ללמוד ממנו ועיין ע"ז מ"ו ב' ד"ה מכלל יע"ש ואפ"ה אין ללמוד ממנו מכ"ע דהתם לכתחלה צותה תורה להגעיל כלים כיון דאפשר בהגעלה דכ"מ מוכר בקרא ואפשר כ"ת מ"מ הוה לכתחלה ומצינו כ"פ מ"ה חילוק בין תחלה לדיעבד. ובכר"ז צ"ת א' תמה על מ"ה קכ"ג א' מ"ש בכלי מדין למ"ד מכ"ע ל"ד א"ש דהגעילו והא בכלי מדין הוה ד"ת יע"ש ולפמ"ש לק"מ דמכ"ע בכים כא"ם לאו ד"ת ולהגעיל הכלי דהוה לכתחלה צותה התורה וא"ש. גם מ"ש הרשב"א בחדושיו בסוגיא דזרוע בשילה דכף חולבת לבשר ונשפך הוה דרבנן למ"ד מכ"ע לאו ד"ת תמה הכר"ו בב"ת ד"ת לכ"ע י"ל בשר בחלב חנפלם מכלי טעם א' הוה דרבנן והתורה צותה להגעיל לכתחלה ואח"נ דיעבד אי בישל בלי הגעלה ודאי שרי המאכל מ"ה וב"ש הוא דמכ"ע ממש לאו ד"ת (גם מ"ש בתוס' חולין היאך הגעילו היינו למ"ד חנ"נ בשאר איסורין ד"ת כמהרי"ק יע"ש) :

והנה בפסחים ל' א' פריך קדירות לאחר הפסח ליעביד שלא במינה ומשני אטו מינן ותוס' ד"ה לשהינהו הוקשה להם והא אין מבטלין איסור לכתחלה. והנה יש בזה ד' תירוצים כמו שאגיד. התוס' תירצו ב' תירוצים א' דה"מ נט"ל ומשהו שרי לכתחלה (ומ"ש התוס' דה"מ אי סובר רק נט"ל שרי היינו אף הקדירה דקיבל מעיקרא טעם מושבח וכ"ש פגום מעיקרו) עוד תירצו דאינו מבטלין לכתחלת היינו כ"מ לא כ"ת דצריך שבירה הוה דיעבד ול"ד לנט"ל דאסור בכ"ת וצריך שבירה כמ"ש הג"א סוף ע"ז התם בלע הרבה ומושבח וגזירה אטו ב"י גזירה אלימתא משא"כ משהו הוה דיעבד ולפ"ז אף אי רב סובר נט"ל אסור התם וה"ה כאן אפ"ה פריך שפיר (זה נ"ל בפי' התוס' יע"ש). התי' הג' הוא כמ"ש הרא"ה בב"ת קכ"ז ב' ובחדושיו דהיתרא בלע הוה נט"ל מותר ותי' הגמ' אטו מינו לפי התוס' לב' התירוצים כיון דמינו משהו אוסר תו ליכא ב' לטיבותא וגם לא שייך מבטלין כ"ש בכ"ת דמשהו אוסר. ולתי' הרא"ה צ"ל דמינן משהו אוסר ונט"ל משהו הוה ואסור. ואמנם הרשב"א בס"ה פי' פירוש מחודש דנט"ל דאסור לכתחלה אטו ב"י היינו כאיסור דשייך בכל יום גזרי' אם תתיר באב"י יבוא להתיר שיבשל איסור היום ואח"כ היתר משא"כ חמץ לאחר הפסח כל ימות השנה מותר לא שייך בחמץ שעבר הפסח הבלוע תוך הקדירה אטו יבשל היום דהאידנא היתרא הוא כ"ת תוכן כוונתו שם. ולפ"ז משני אטו מינו ובמינו נט"ל אוסר מטעם משהו ואף דיעבד :

והנה אנן פסקינן בא"ח תנ"א דקדירות משהו לאחר הפסח ואפילו בישול דייסא עי' מ"א אות א' דחה ראיית האומרים דבבלע הרבה אסור מתוס' דכתבו ד"ה לישהינהו דב' לטיבותא וז"א דלרב כתבו כן דחמץ לאחר הפסח ד"ת משא"כ לר"ש דקנסא ובאן לא קנים הואיל ולא עבר בב"י אף שיש כזית בדופן הכלי שאין מצוי בידו כמ"ש הראב"ן ולא נראה נ"כ וזה כוונת המ"א. וזה אמת ויציב אמנם אם שימשו בכלי חמץ תוך הפסח שעבר עליה ב"י או שעבר הפסח ונבלע אח"כ בכלי ודאי הוה כשאר איסור דרבנן שנבלע בכלי דלא מהני נט"ל וראיה מפינבא ואף שיש לדחות הראיה מפינבא מ"מ הלכה פרוזות היא בישראל אפילו איסור דרבנן שנבלע בכלי לא מהני נט"ל עי' כה"ל סי' א' וכדבעינן למימר לקמן סי' ק"ג א"ה אמאי שרינן לקדירה כמבואר סי' תמ"ז ועי' בחק יעקב אות ד' מ"ש בשם הרוקח רצ"א לשבור הכלי ורצ"א בתב הגעלה יע"ש. והנה אנן קי"ל להיתרא אף שנבלע תוך הפסח ובשלמא קודם הפסח לא בא לכלל איסור ולא עבר ב"י דלא נראה ולא מצוי כמ"ש הראב"ן משא"כ תוך הפסח וכ"ש שעבר הפסח ונבלע אשר ע"כ צ"ל כתי' משהו ונט"ל דהוה ב' לטיבותא לא גזרו. והבאר היטב בסי' תמ"ז אות ד' אפילו תבשיל שכולת חמץ יע"ש וא"י מי הגיד לו זה ולפי שראה מ"ש הט"ז בתנ"א והמ"א ול"ד דהתם בלע קודם הפסח וכדכתיבנא. הן אמת שאנן קי"ל נט"ל אסור בכ"ת וטעון שבירה ולא מחלקין בין משהו או הרבה עסי' צ"ט ובקכ"ב ס"ה ובש"ך אות ג' ובט"ז צ"ט ובב"ת והר"ן כולן פסקו דלא כהמחבר ורשב"א יע"ש וכ"ש כלי שדרכו להשתמש טעם כו' וגם אפילו היתרא בלע פוסקין דנט"ל אסור דלא כהרא"ה וכמ"ש הט"ז כאן דהקדירה אסור לבשל לא בשר ולא חלב (אף דהרשב"א באורך למדה מקדירות בפסח יוכיחו דמשהו לאחר פסח ולא תוך הפסח ולדידן ליכא הוכחה דנט"ל אסור בפסח כמ"ש בא"ח סי' תמ"ז ס"י מ"מ מסברא אמרינן כן) ולפ"ז אין לנו תי' בההיא דפסחים כ"א תי' הג' של הרשב"א כמ"ת דכיון דעתה חמץ שרי תו לא שייך לגזור אטו ב"י באיסור שאין שוה בכל זמן :

ומעתה יצא לנו דין חדש כמו שאבאר. המשל בזה קהל שאסרו מורת הוראת בעירם שחיטת כל השוחטין עד זמן פלוני ותהא שחיטתן כנבילה עיין סי' א' וב' ובתוך הזמן בישלו בכלים. או אחד שנדר כל מה שישחוט פלוני בתוך אותו זמן וכדומה בנדרים שאסר על עצמו עד זמן פלוני ובישלו תוך הזמן שרי לאחר הזמן נט"ל בה"נ כיון דעתה ליכא למיגזר דעתה היתר הוא כמו חמץ בפסח ומילא ה"ה חמץ שעבר הפסח ועבר ב"י ונבלע בקדירה כדי נ"ט אפ"ה שרי לאחר מעל"ע וכאמור (ס) : **ד** והוא. עש"ך העלה להקל כפסק רמ"א בהפסד יש להתיר ומשמע לכאורה אף בהפסד קצת ובאין הפסד צריך ס' נגד כל הכיסוי לא כט"ז אות ב' לשער נגד הקצר. ועי' ב"ח מפרש דמ"ש בהגהות ש"ד לאסור בכיסוי שאב"י הוא כיסוי שעושין מבצק ונבלע בה דבאוכל לא שייך נט"ל יע"ש וזה אמת ויציב גם נ"ט בר נ"ט דהיתירא לא שייך באוכלין אלא מכלי לאוכל כמו שיתבאר בסי' צ"ה בעזה"י : **כתב** הט"ב בסי' י"ט קדירה מסולקת מהאש ושמוהו כיסוי חולב בו' אם היס"ב בזיעה שניהם אסורים וכ"נ שביסוי צונן הא ביסוי רותח מאש אף שאין יס"ב בזיעה ותיקל באין הכיסוי ב"י להתיר התבשיל אף שביסוי רותח הוא ולאסור הכיסוי בה"נ יע"ש : **עוד** שם בסי' ת"י דכיסוי אוסרת הקדירה כשיש בשר או חלב לא שאר דברים והכיסוי אב"י דהוה חומרא בעלמא לא החמירו כשיש בו שאר דברים יע"ש וכן הלכה בזה אבל בכיסוי ב"י אוסרת אף שאר דברים בקדירה דדמיא לקערה ביורה חולבת דשניהם באין כאן כא' יע"ש : **ה** אם. ויס"ב בזיעה ש"ך והיינו בכיסוי שהיא צוננת וברותח אם הזיע ואין יס"ב אסור וכבר התבאר באות הקדום ובלא הזיע שרי : **ו** ואם. עש"ך תמה על הר"מ ועיין לעיל ס"ס צ"ב אות ל"ת ובמ"י כלל נ"ו אות ס"ו וכבר התבאר לעיל ס"ס צ"ב אות ל"ת. ומיהו הא ליכא למימר דנהי דבבלי נמי אסרינן תתאה גבר עסי' ק"ה דלא כמהרש"ל מ"מ ע"י עירוי שלא נפסק הקילוח אוסר בכלי דבת"ת כלל פ"ה ד"א דאף בכלי אין עירוי אוסר יותר מכ"ק וכק"ה אבאר : **הכה"ג** בהגהות ב"י אות י"ב כתב אמ"ש המרדכי בשם ר"י הלבן דקדירה שהיה חלב כל הלילה ואח"כ בישלו בשר דהט"ז אוסר בשהה חלב מעל"ע הקשה עליו הכה"ג דהא המרדכי סובר כ"י הוה כבוש ולא מעל"ע וא"כ קשיא אמאי נקים חלב כל הלילה אפילו מעל"ע נמי לדידיה וכ"ת דבשם ר"י הלבן כתב כן המרדכי (ואפשר דר"י הלבן במעל"ע סובר הוה כבוש) הא מסורת בידינו ד"י הלבן הוא ר"י הבחור ור"י הבחור הוא ריב"א והרא"ש כתב בשם ריב"א דכבוש הוה בי"ב שעות (וראיה דאמר תרי ליה כולי יומא סוברים י"ב שעות) א"כ הרי דבכבוש נמי כיון דשעה שעון יע"ש ומיהו להלכה יש לאסור כט"ז וכן הסכים בגה"ך ובחצי מעל"ע יש לאסור באין ה"מ ומיהו אם שהה לילה לאחר הכבוש בכ"ת ישן אפשר לצדד ולהקל כיון דבלא"ה יש דיעות דלילה הוה פגום עסי' ק"ג ושם אבאר ולמעשה צ"ע (ס) : **דע** דב' קדירות אין אוסרין בנגיעתן אפילו קיבלו דבר שמן מאוד ובזה קיל קדירות מאוכלין עסי' ק"ה ושם אבאר עוד : **עיין** כה"ג בסי' ק"ת בהגהות הטור וב"י אי כבוש מעל"ע הוה וודאי או מידי ספיקא פלוגתא דרבותא לא נפ"ק ונ"מ באיסור דרבנן ולפי שעיקר דין דכבוש הוא בסי' ק"ת אין להאריך כאן :

צד א משערין. עש"ך הראה מקום לסימן צ"ח ס"ה בהג"ה שם דבכ"ח באין ה"מ החמיר דמ"א שם דאף חרש נעשה גוף החרס נבילה ושם אבאר. והא ל"ק אף בידוע כמה בלע נימא דמה שנבלע פתה בכף בתחיבה זו נ"נ דבכלי לא אמרינן כן. ול"ד למה דאמרי' חולין ק"ח ב' חלב נבילה דבאוכל נפרד הוא ואין מה שבקדירה מצטרף משא"כ בכלי כדמוכח מברייתא דקדירה שבישל בשר אם בישל חלב בנ"ט כמ"ש הראב"ן הביאו המרדכי ס"פ ג"ה ואבאר עוד באות ד' ומיהו אם חוזר ותחב פעם שנית לקדירה יש לומר דכשהוציאו עדיין ב"ר עליו ונאסר או הבלוע ונ"נ וצריך תו ס' נגד כל הכף ובאות ד' אבאר בזה ועיין צ"ב בט"ז אות ל'. ומ"ש מסתמא דרך לתחוב עד ראש הכף היינו כל מה שהוא עגול ויראה בא"מ א"צ לשער יותר ובין במינו משערין כל מה שעגול דלא שייך ספק דרבנן

להקל

אפילו כיון א"כ היינו ספיקא אי רבא חולק על אביי וסובר בישל במקצת מפעפע בכולו אף בחולין וכ"ש תרומה ואותה נמשך דבהגעלת חולין ותרומה אף ביין ושאר משקים ועיין קכ"א וא"ת סג"א אי הגעלה מהני בשאר משקין לאסבר כאביי ומיהו י"ל דהלכה כרבא וכיון דבדירנא בס"ד :

מעתה אבאר דברי הט"ז סנה הביא סיעתא מדמייתי אלמא בלעי וכיון דבלעי שוב הקושיא הקשה עיין פסחים למ"ד כ' וקשה אמגופין באבר שקורין פלומי"ר בלע"ז הוצרך להביא ראיה שבולעין וכיון שכן תו עביה ראיה מקדשים דאין יוצא יע"ש. וקשה ימאי דגלי דווקא קדשים הא חולין לא כמ"ש מהר"א (הוא הר"ם מרוטנבורג) לענין בישל במקצת כלי כו'. עוד הביא מ"ש התוספות שם ל"ה התורה דע"כ גזירת הכתוב הוא דאפילו בישול בלא בלוע הוא כמו תאלו כו' ותירצו דהוין מאכת מסני הגעלה כאמר דבישול בלא בלוע הוא כמו בישול בעלמא אם כן אמאי חרס ישבר ואכתי תקשה דאלמי קדשים מחולין דהא ע"כ שאני הוא דבישול בלא בלוע נמי בקדשים אסור ע"כ העלה דבה"ע סובר מ"ה אה"ב דבגעלה מהני ומדרבנן אסור ואה"כ דמדרבנן לא עשה כלום דגזרו כן. ומיהו זה גזרו בבלע איסור דאל פ"א שם איסור מאח"כ באן דמעולם לא היה שם איסור דמקודם היה בשר ועכשיו נגעל ע"י חלב וכזה א"ש דפס א' שמביא בה"ע סוברת שמותר לבשל חלב דבשר נגעל וכיון דלא היה שם איסור לא גזרו בה"ג אבל בשר אסור לבשל אף לאחר מעת לעת של חלב דנותן טעם לפגם אסור ובה"ע סובר דכאן אף בשר שרי לאחר מעל"ע דאי איחוש כאן לגזירת חז"ל א"כ פ"ס חלב אסור דבבר גזרו דאין יוצא מידי דופיו וטעון שבירה הלכך לא גזרו כלל כאן כיון דלא אל שם איסור מעולם וע"כ בין בשר וחלב שרי ודווקא חרס ומתכת גרע לבה"ע ולפ"ז א"ם בכ"ע לבשל בשר שרי היינו וודאי לאחר מעל"ע החלב וכן כתב הב"ח בפירושו לבה"ע יע"ש (ומ"מ סתימת לשון בה"ע משמע אף תוך מעל"ע) ועל דברי הב"ח יש לנו הרהורי דברים במ"ש שם דאין יוצא מדפנו יליף מכלי מדין ונותר דאיסורא בלע ממדין לא ידענא אי מה שכתוב במדבר ל"א זהב ובדיל כו' ולא זכר חרס הא עץ נמי לא הזכיר והיינו משום טבילה ומ"ש נותר איסורא בלע הא התורה נותה למכור קודם שנעשה נותר וכדאסי"ק בע"ז התם היתרא בלע וצ"ע. ועיין פסחים להרא"ה למ"ד א' דסובר דהיתרא בלע נט"ל שרי אסבר זה סברת בה"ע ומש"ה שרי אחר החלב בשר לאחר מעל"ע. ומ"ש הט"ז מסימן קכ"א אין ספי' דשם כתב בה"ע כ"ח שאב"י מהני הגעלה ב"ס ואמאי אלא הוא גופא גזירה וכאב"י הוא גזירה (גזירה דז"א דהא יליף מירושלמי תרומה דרבנן אף בב"י אלא לומר דהוינן דסקילו ביה. ומ"מ קשיא דבה"ע לטעמיה איך כתב הט"ז אם נאגו לחוש לגזירת חז"ל לית תקנה והא יש תקנה לאחר מעל"ע בהגעלה לבה"ע ואולי דשם בקכ"א א"א לומר כן וצ"ע. ולענין דינא הגן קיי"ל מ"ס אין יוצא מידי דופיו לא מדרבנן (ס) ואין להקל כפסיקו וכש"ך אות א' אבאר עוד וכאן אין להאריך : **עיין** כר"ו על מה שתי' מהרי"ן חביב לגה ס' ז"י"ל דלדעת א' צריך ס' ואה"כ לבה"ע א"נ ולט"ז ניחא ומ"מ מה שהקשינו לט"ז קשיא ויש לדחוק ולפרש באופן אחר ואין להאריך :

(ב) והוא. עט"ז דעב"ם אם יש ס' בתבשיל נגד הקלר אין חשש ולא אמרינן דנ"נ חביסוי כדלעיל צ"ב ס"ס נגד הריקן כמ"ש הש"ך אות ד' ואף דהם מבוסה חשוב ככל כנגד רוטב י"ל דמיירי שלא סתחיל נפעלות רתיחות אלא יס"ב לחוד [ועמ"ש בנ"ב כט"ז אות כ"ת וש"ך אות ל"ו יע"ש] והט"ז מיקל כיון דהוא גופא חומרא בלי טעם כלל : **עוד** הביא דברי הרשב"א כו' וב"י הקשה אמאי תמה הטור על הרשב"א לא על הרשב"א ויש כמה תירוצים דהכא נקלט וכוה שדיף מל"ע בר נ"ע דהיתרא משא"כ לעיל דאיסורא הוא דבישלו חלב והט"ז תי' דרשב"א נמי בכלי שטף אמר הא הלם אף היתרא בלע לא מהני דלו נקלט מ"מ נ"ט בר נ"ט אסור לעשות לכתחלה נ"ל לפרש כן. וכתב דהב"י הקשה דהא כל"ר הביא הטור דעת התרומות דבכ"ת אין מונין תמל"ע אלא מבישול הבשר והא אפילו תוך מעל"ע שרי כיון שבישל בה מים נותיים (ואפילו לכתחלה) עש"ך אות כ"ב וע"כ כתב רש"ל דאין הלכה כרשב"א (וכן קיי"ל דלא כרשב"א) ומ"מ ליישב דברי הטור איך הביא דברי הרשב"א ולבכי סה"ת תי' הט"ז דשם בסה"ת מיירי דלא שהה כ"כ כמו הבישול בשר לא הוה הגעלה. אמנם מ"ש עוד דמקשה ב"י בשם הגהות ש"ד דלמא לא יהא כו' לא מצאתיו וב"י בשם הגהות סמ"ק סימן רי"ג מייתי לה וכש"ד סער פ"ה בהג"ה מייתי לה ולא הוזכר שם תי' זה אלא שלש תירוצים שהוזכרו בב"י (והסמ"ע תי' הד' שבב"י יע"ש) ואמנם לומר דמש"ם התוחב כף חולבת לבשר ויש ס' דכף אסור ולא כוה הגעלה דאין שוהה כ"כ זה לא נזכר כלל ואדרבה בקכ"א כתב מעור על דעת הרי"ף מ"ל להגהות הכלי בהגעלה יע"ש (ויש דיעות שאסור לשהות) וכן אנו נוהגין א"כ צ"ע. גם לפי מ"ש דרשב"א בכלי שטף אמר א"כ אין קושיא כלל מנ"ד דאיסבר מיירי בכ"ת צ"ע : **הט"ז** הביא תשובה דר"י הלבן והאחר בקערה דעת הט"ז דר"י הלבן בלא שהה מעל"ע שרי הא כבוש אוסר ומיניס דבכ"ת תרשים אף בתוך מעל"ע (או איסבר בערך שעה) אוסר ומשמע שכן דעת הט"ז וכנה"ך חולק ומתיר בפחות מעל"ע דכ"ס הוא מתאכל שאין בולע בפחות מעל"ע ואמת שבד"מ כתב כן דאף בזי"נ לא נהגינן כן וכ"כ הגה"ך והאחרת מיסור תמה דבסי' קל"ם ס"ד מבואר דאסור בזי"נ יע"ש ואני אומר אף אם נאמר שמ"ע רת"א שם ודיעבד אין איסור אסוטים ובסבעו מיירי אמ"ה אין כ"כ תרדה דהעיקר כפי' התוס' בע"ז ל"ג בהא דכפי פ"א אהדרתא קאי בפי"ת ואף דוי"ג מחמירין מ"מ כאן אין ללמוד מיי"ע לא קולא ולא חומרא. ולענין דינא באין ה"מ יש להחמיר כט"ז דמלפים כ"ז שלא שבע לבלוע וירלה דמפעם שניה ואולך היינו סליטית יש להתיר אף באין ה"מ עסי' קל"ה ס"ד בש"ך אות י"ד. וכן הלכה דבמעל"ע וודאי בולע כ"מ ואף כ"ח בולע במעל"ע עסי' ס"ה בש"ך אות ל"ג ובק"ם אבאר עוד. וכלא דהלבוש וכב"ת נמי לא התירו אלא כ"ח דעדיף לדעתם מאחר כלים כשסבעו מבלוע עסי' קל"ה פ"ח שם ואין הלכה כן. והמפקיד אין קושיא אף דשוהה מעל"ע מ"מ כשיעור שבולע יוצא נגדו שמן דח"ת לבלוע אם לא שמפליט כיון שסבע כו' משא"כ לענין איסור לאסור דזה נכנס וזה יוצא ומ"ש המרדכי דר"י הלבן יש לו ראיה מהמפקיד ומה דליה שם ממונא והכא איסורא וזה נכנס וזה יוצא י"ל דס"ק, דאדרבה התם אף במעל"ע אין מנכה והא וודאי בלע שקנקנים אף בשבע לבלוע וע"כ דח"ת לבלוע אלא שיפלוט תחלה וא"כ יש לו במדתו וא"כ ספיר דאיה להתיר בפחות מעל"ע מדחזינן בהמפקיד דאף במעל"ע א"א לבלוע אא"כ שיפליט תחלה וא"כ לו דמיי"ג אין ראיה דלמא כסיר"ת עסי' קל"ם ס"ג היינו אהדרתא מ"מ מהמפקיד מוכח דכ"ת שסבע א"א לבלוע אא"כ מפליט וכתני מעל"ע וודאי אינו מפליט שיבלע טוב ועיין בס' הארוך לס"ך כיון לד"ת עם הט"ז כאן יע"ש מ"ם לעיל דב' טעמים שבע מט"ז משמע ג"פ ומ"מ יש לנדד להקל כמ"ש ועיין בה"ך מתיישב הבות דרשב"א מתכת וסה"ת כחרס וכבר הקשינו כן :

שמעתי אומרים בשם מגש א' אם מלח בשר בכלי ישנה חולבת שרי הקדירה דשבע מבלגות ואין מבליע א"כ מפליט שלו ואין מליחה בכלים להפליט וא"ת לבלוע כההיא דהמפקיד. ונס"ד ה"ה הבשר שרי אף שהקדירה ב"י דאין מליחה להפליט. ואני אומר אף שאמר דבר חכמה מ"מ אין שמועתו מכוונת דא"כ לא ופרנס הא דקי"ל יש מליחה לכלים ונבלע היאך משכחת וכ"ת חרס או שאר כלים ונאמר כ"ת עדיף דבולע הרבה ושבע מלבלוע סתימת כל הפוסקים לא משמע כן ומעולם לא שמענו שיאמר אדם זה ובטעם דע"י בישול בולע כמה פעמים מה שבקדירה והוה כבגעלה להחמיר ולא שייך שבע לבלוע ואפילו אי לא סימסו בכלי מעולם כ"ת נונן דספיר שבע ולא מפלים ע"י מליחה אין נהתיר כלל ואין ללמוד יותר ממעשה דר"י הלבן וכי"ג יש פיר"ת וא"כ לאוי להחמיר ואין למחות שום קולא כלל ואם בכבוש נאסר הכלי כולו יבואר בסימן ק"ס. ומיהו הא ליכא לומר דעל ידי מליחה מבליע אף שאין מפליט דכבוש עדיף ממליחה דכ"ק לדעת כמה רבוותא ובכבוש כולו אוסר :

צד (א) בבלי ראשון. עט"ז ולשונו צריך קצת תיקון וכוונתו דשם באות י"ב פסק כיש"ש דלא כסר"ב וא"כ כ"ם כשעירה מים שאין של בשר וחלב על כלי מלוכלך בשר דבלע הכלי ע"י עירוי (ולפסר הר"ב לקמן יודה בזה וכ"נ) וכן נמי עירה בשר ממש על כף וכ"ם הוא ומיהו אף בעירה מים של

בשר או של חלב על הכף נמי הוה כשימש בו כאן ה"מ עיין סימן צ"ה ס"ג בהג"ה וט"ז אות י"ג ובש"ך אות כ' ו' יע"ש. אמנם נ"פ דע"י עירוי לא בלע רק כ"ק וכן מבואר בא"ה כלל ל"ז ד"א וא"כ וודאי יש ס' בקדירה נגד קליפת הכף שמאח נגד קליפת כל הקדירה יש בתבשיל ס' לבד קערה דהנה עס"י ס"ט בש"ך אות ס"ד וקל"ד וקל"ז וכ"ש דכאן ה"ם מיירי א"כ מה אירא עירוי כ"ש נמי עיין ק"ה בט"ז אות ד' וש"ך אות ס' גם אין ברור אף לש"ש אי כ"ש אוסר כולו עס"י ס"ח האריכנו בדיני עירוי וכ"ש ולקמן ק"ס אבאר עוד. ועש"ך אות ב' וסיים הט"ז דאף אלא הא כל שאין יס"ב שרי. ובאות ד' בסימן ק"ה כתב דמ"ש רמ"א כאן כ"ר לדינא אף כ"ש כן אם לא בה"מ יע"ש דכאן ה"מ אוסר כולו. ושם אבאר:

כתב או"ה שם ד"ה בשם סמ"ק אפילו מספק רתיחה ואפילו ספק אם נתחב כולו או מקצתו צריך נגד הכל דטעם כעיקר ד"א עכ"ל הנה בספק רתיחה כ"ל שא"י אם היה חם יס"ב בשעת תחיבה נ"מ אם עתה הם דאוקי אחזקה דהשתא ואף מעיקרא היה צונן מ"מ חזקה דהשתא אלימא כה"ג דחזקה א' עשויה להשתנות בכל רגע שעומד אצל האש עיין ס"י בקו"א לקדושין בהא דקידשה אניה בבוקר (והדברים ארוכים ואי"ה בס' שושנת העמקים כלל י"ב אבאר כאורך. משא"כ בעלמא חזקה דמעיקרא עדיפא מהשתא) ואיפשר אף באיסור דרבנן אסור כה"ג אלא אפילו עכשיו צונן הוא אפ"ה כא"מ דהוה ד"א ספיקו לחומרא ולא כתיגו דרבנן. ודע עוד דבכל הקדירה משערין אף באיסור דרבנן ואין לומר ספק דרבנן להקל ולשער כאומד הדעת כמו בכחל דכל א' יבוא לשער כפי דעתו עכ"י נ"א ואין לעשות ממנו כלל ספק אפילו אלף ספיקות כיוצא בו לא מהני. עיין כה"ג בהגהות ב"י אות ו' בשם הרלב"ח הא דמשערין בכל הקדירה בוודאי איסור לא בספק איסור ותמיה בכף שמשערין בכל הכף בוודאי איסור ובספק איסור רק נגד הפליטה יע"ש והוא חידוש גדול בעיני ולא מצאתי שיאמר א' מהאחרונים זה וס"ס לא הוה דחסרון חכמה כזה שכ"א יבוא לשער כפי אומד דעתו וודאי אין בגדר ספק כלל ע"כ כף שבלע ספק איסור משערין בכולו (°) :

ודע שמ"ש המחבר שמשערין בכל מה שנתחב בקדירה ולא כתב מה שנתחב במאכל יורה כמו שאגיד. והוא דהספר"ח קכ"ה אות ט"ו ובלב"י אות י"א דאם תחב כף לקדירה במקצת צריך להכשיר כולה מפני הזיעה ומודינא דאם היה ההכשר מעין הבליעה כה"ם עכ"ל ואם כן הוא הדין כאן כל מה שנתחב בקדירה אף שלא נתחב במאכל מ"מ הזיעה מפליט מהכף וכ"ח דזיעה נבלע בכף ולא מפליט הא בורכא דהספר"ח כתב דבכ"ש אלמא זיעה מפליט גם כן ועיין סימן צ"ב ס"ח בהג"ה ומ"ש שם ובצ"ג ס"א בהג"ה דבשניהם רותחים צריך להזיע גם כן אלא דא"צ שיהא יס"ב בזיעה ובכיסוי צונן בעינן יס"ב בזיעה עיין שם בש"ך אות ה' ובמ"ז שלה י"ט ועיין מ"ש שם. וה"נ כן הוא. ומיהו למעלה מקדירה אין לחוש דהזיעה אין יס"ב שם. ועיין כר"ו אות א' כתב בפשיטות כל מה שבקדירה אף שלא במאכל צריך ס' כר"י בעל התוס' דהתיכה אליה חוץ לרוטב מוליך הטעם בכולה עם ההבל שיש בקדירה משא"כ חוץ לקדירה שאין הבל עכ"ל. הנה מ"ש דאליה מתחיכה אין ראיה דכולה אם שיס"ב מוליך הרוטב בכולה אף שמקצתה חוץ לרוטב משא"כ כף קר שמקצתו תוך הרוטב וכדבעינן לעיתר קמן. גם מ"ש דלר"י דווקא הכל הקדירה עם הרוטב כו' לא ידענא מנא ליה הא ובחולין ק"ח א' תוס' ד"ה ספת בשבולה חוץ לרוטב ולא כתבו חוץ הרוטב מקצתה אלא שבולטת חוץ לקדירה וצ"ע לדינא אם בולטת חוץ לקדירה לענין פלוגתא דר"י ורש"י גם אי נפל איסור לרוטב ואין ס' בלא מה שבולט לחוץ. ומפני שיש כאן קצת עיון אמרתי לבאר בקיצור כמו שאגיד :

הנה בסימן צ"ב ס"ה פסקינן דנגד הריקן וודאי נאסר מדינא ס"ח פעמים ס"ח וכא דהתיר המחבר היינו שלא נערום מלך זה ואין מתנגדא אוסרין שמא עלה הרוטב ס"א עיין ש"ך אות כ"ה יע"ש ובאות ח"י בשם סמ"ק אי בישול מפעפע בכל הכלי או לאו מספקא לן בפ' דם חטאת והיינו וודאי אף בעץ וחרס יע"ש. ובסימן נ"ב מבואר מחלוקת רש"י ור"י בעל התוס' במקצת חתיכה תוך הרוטב ועיין ש"ך אות ד' וי"ג שם דכולן (לבד רשב"א ור"ן) פסקו כר"י ואו"ה נמי כר"י סובר וכלפי שאמרו רבותינו בכ"מ יש דיעות אי חם מקצתו הם כולו או לאו והמחבר כפי הנראה כאן ובנ"ח ס"ד סותם כדיעה א' דאין חם כולו והר"ב בפי' אוסר כן ובקכ"א ס"ו פסק רמ"א כ"מ אי לא שימש אלא במקצת די בהכשר מקצת יע"ש ובש"ך אות י"ז. והנה לכאורה יש סתירה בדינים אלו וכמו שאבאר. חדא כיון דקי"ל לכאורה כר"י בעל התוס' וכין לקולא ולחומרא באם שהתיכה מקצתה ברוטב מוליך ומביא הטעם בכולה כמ"ש הש"ך שם אם כן אמאי בתוחב כף א"צ כ"א נגד מה שנתחב לא יותר וכ"ת להלק בין חתיכה תמה כולה לכף שאין חם או לחלק בין אוכל הרך שהרוטב מולך ומביא בכולו מה שא"כ בכלי הקשה ומש"ה לא בעינן כ"א נגד מה שנתחב אכתי קשה הא בכלי גופא אנן מבוספקין אי בישול מפעפע בכל הכלי או לאו כמ"ש הש"ך בנ"ב בשם סמ"ק בנ"ב אות ח"י ואם כן אמאי א"צ כ"א נגד התתיכה וכ"ת שיש חילוק בין לשבליע אמרינן דמתפשט בכל הכלי אף בעץ וחרס ולא להפליט אם כן קשה על הש"ך בנ"ב אות כ"ג בקדירה חדשה מש"ה והא ליכא מנ"ל להפליט לא אמרינן דמתבטל יע"ש. ולזה יש לומר דיש חילוק בין הכף צונן ותוחב לקדירה רותחת דאין כח לרוטב להפליט מלמעלה לתבשיל כיון דצונן הוא אבל אם הכף כולו רותח שהסירו מכ"ר ויס"ב א"נ אם תחבו לקדירה חולבת צריך ס' נגד כל הכף דפולט כולו ומש"ה א"ש הכיא דל"ב בש"ך כ"ג ממ"נ ובאמור אלא שלא מצאתיו מבואר דבר זה. שוב ראיתי שדין ערוך הוא בש"ך סימן ס"ט אות ס"ד דאם נתן רוטב חם בקערה חמה צריך ס' נגד כל קליפת הקערה אף במקום שלא נגע הרוטב יע"ש ועדיין לא נחה דעתי בזה כיון דקי"ל דאף בכלי אמרינן תתאה גבר כמבואר סי' ק"י א"כ אם נפל כלי איסור צונן על חתיכה חמה היתר תתאה גבר והוא כלי נמי כמו כולו חם ובעינן לשעורי נגד כל הכלי כ"ש מקצתו נתחב בתבשיל ורוטב וכ"ת דבר הבלוע דיוצא מכלי בלא רוטב אין בו כח להתפשט יותר מכ"ק עש"ך כאן אות ל"ב וק"ה אות כ"ג מ"מ ברוטב קצת אוסר כ"ש כאן. ומ"מ צריך לחלק בין מאכל לכלי דאין מפליט מכולו כשהכלי צונן אף דהתחתון חם ול"ד להתיכה צוננת וצ"ע קצת. ובדין כלי מתכות שיש דיעות אי חם מקצתו חם כולו או לאו היינו במקצתו קר שאין יס"ב אפ"ה פליגי אי מפליט ומבליע בכולו או לאו : **וראיתי** להמ"ח א"ח ה"ס תנ"א אות כ"ד והעולה מדבריו דכלי הנתחב במקצת איסור שמבליע בכולו אבל לפלוט אין בו כח יע"ש. ועיין פנים מאירות סימן פ"ג בח"א וכר"ו כאן שהאריכו ג"כ בזה יע"ש. ועיין ריש כיצד צולין ע"ד א' וניתי של מתכות חם מקצתו חם כולו עיין ר"ן פ' כ"ש גבי סכינא דפסחא ובמ"ה קכ"א יע"ש ובש"ך קכ"א אות י"ז בשם מהר"ם מ"ץ דכ"מ חם כולו אם נפל איסור בראש הא' נבלע אבל לא שאם נפל בנ"ח שיהא מתפשט בלא השני ובש"ך הסכים עמו להלכה יע"ש :

העולה מזה דכלי שהוא חם שיס"ב אם נגע ברוטב צריך לשער נגד כל הכלי כמו בסימן ס"ט והתם נגד כל קליפת הקערה דלא נאסר מתחלה כ"א כ"ק ע"י מליחה יע"ש משא"כ בכף בלוע ע"י בישול בכ"ר. וכל שכן שהכף נאסר כולו שמוליך בליעתו בכולו כמו בס"ת כו' ואין חילוק בין כלי מתכות ועץ וחרס. ואם הכף צונן בהא איכא לעיונא טובא כפי מה דקי"ל חם לתוך חם תתאה גבר ולהמחבר בק"ה אם נפלה חתיכה קרה על חתיכה חמה אם הוא שומן בין היתר או איסור המאכל בזה התיכה בשר שחוטה קרה על בשר נבילה חמה או לסיפך חתיכת נבילה קרה על בשר שחוטה חמה ונוגעת זו בזו אף בלא רוטב אוסרת הכל ולדידן דא"א בקיאין בין כחוש לשמן בכ"ע אוסר בכולו אף בלא רוטב מ"מ ע"כ צריך עתה להלק בין מאכל לכלי דאם כלי צונן על דבר חם לא אמרינן תתאה גבר ולהצריך ס' נגד כל הכלי ברטיבות קצת עש"ך-ק"ס אות כ"ג יע"ש וכן לאסור כל הכלי ולומר אם נתחב מקצת האחר כהיתר דאין לאסור וזא דאמרינן בכלי שייך תתאה גבר היינו לפקל אם הכלי תחתון קר משא"כ אם המאכל חם וכלי קר נפל עליו אין אומרים שמרתיח הכלי ומפליט מכל הכלי וגם שאסור כל הכלי זה לא אמרינן ומ"מ דוחק גדול לומר כן ואם נאמר כמ"ח א"ח תנ"א אות כ"ד לפלוט אין כח אבל להבליע יש הוה א"ש אלא דקשיא מ"ש הש"ך בנ"ב אות כ"ג. וכדכתיבנא לעיל ובכ"מ נמי קיי"ל דאם מקצתו אין חם כולו לפליט ולהבליע כמו שיתבאר בש"ך אות ג' מ"מ תמור הוא מכ"ח ועץ וכדומה אם חם מקצתו ונגע איסור במקום הקר אין אוסר הכלי ובמתכות י"ל כ"ע מודים דאם חם מקצתו ונגע איסור במקום הקר שמבליע בכולו כמ"ש הש"ך קכ"א אות י"ז בשם מהר"ם מ"ץ. וזכין וודאי מסתבר דאיה מכ"ל צונן כ"מ חם מקצתו חם כולו ואף למ"ש הרשב"א במ"ס קכ"ח יש לדחות זה מ"מ הכי יש לפסוק : **וראוי** שתדע עוד דהא דמסיק כאן דגם במתכת לא אמרינן חם מקצתו חם כולו להפליט ולהבליע כיון שאר הכלי קר וכמשמעות הפוסקים דלע"ג דחם מקצתו חם כולו מ"מ אין מוליך בליעתו בכולו היינו שאין מבליע ג"כ בכולו וכ"ש שאין מפליט מכולו וכ"כ הלבוש כאן ס"ח בהדיא שאין מוליך בליעה ופליטה בכולו ואמנם בקכ"א ס"ו כתב שאין מוליך פליטה בכולו הא מוליך בליעה בכולו וזה כמ"ח בח"ח ויש לכאורה סתירה בדבריו מכאן לשם מ"מ דווקא שנתחמם המתכות ע"י בישול הא ע"י אור ממש מוליך ומפליט בליעתו בכולו כ"כ או"ה כלל ל"ז ד"ב הביאו הש"ך בקכ"א אות י"ז ע"ש ולפ"ז היכא שנתחמם המתכות ע"י אש ממש במקצת ונתחב מקצתו לקדירה צריך לשער נגד כל הכף דכולו חם ממש ומפליט מן הכל והיות שהדברים ארוכים ובעו"ה דרכי חכמה נעלמו מתני הוכרחתי להאריך עד כה ובש"ך אות ג' אבאר עוד ואי"ה בסי' קכ"א בש"ך אות י"ז אבאר עוד בזה וכאן אין להאריך : (ב) בקדירה. עט"ז והנה דעת המחבר לחלק בין נודע ללא נודע קשה דבנ"ש הסכים הטור וב"י שם דאין חילוק ואף לא נודע חוזר וניעור כבר עמד הפריסה כאן אות ו' והובן כוונתו דכאן א"א לבא לידי נתינת טעם שהרי אין טעם בשר וחלב שוין והוא כמו איסורין מבטלין זא"ז (כמו שיתבאר בש"ך אות ד' ה') ומש"ה היקל בנודע ומיהו בתחב ג"פ י"ל דהמחבר לשיטתו דבשאר איסורין לא נ"נ כמ"ש הש"ך אות ד' לדבעינן למימר שם. ומ"ש הט"ז אנו אין לנו אלא דברי רמ"א אף דאנו סוברים איסור יותר בלוע כמו שיתבאר בסי' צ"ח מ"מ כאן א"א לבוא לידי נתינת טעם ואף בתחב ג"פ ויותר נאסר כמה זיתים כו' י"ל דמין במינו מ"ה ברובו בטל לא מחמרינן ודווקא נפל זית מחדש אמרינן חוזר וניעור ולא בכף והא אפילו זית איסור ממש שנפל ב"פ לתבשיל א' אין צריך ס' כ"א ס"א כמ"ש בסימן צ"ח וכמ"ש בש"ך אות ו' והטעם דלא מחמירין כולי האי לומר שפלט ונבלע ב"פ כל שאין זית איסור מחדש ולאמור ומ"ש הן בשאר איסורים הן בבב"ח מ"ה חנ"נ יש לאסור ב"פ ס' ובשאר איסורים הוא דמיקל ד"א דאין חנ"נ בשאר איסורים ולהיסוף נמי דשאר איסורים חמור דבבב"ח יש סניף דאין איסור בלוע אוסר יותר בלוע בכלי דלא הוי דרך בישול משא"כ בשאר איסורים לא"ח כן : (ג) אבל. עט"ז והוא קושית סמ"ק דבעינן ס' להוי כהגעלה בכף של עץ ויסים כמו קדירה (דהגעלה מהני בכל מקום א"ח תנ"ב ס"ס) ומי' דבעינן מעלה רתיחה משום (כב"ס) ועוד דהתי לתוספי היכא שלא תחב כ"א מקצת עכ"י : **וראה** לי אם תחב כף בשר לקדירה חלב שמעלה רתיחה ואח"כ תחבו עוד לקדירה אחרת חלב ונשפך וא"י אם היה ס' אין להקל ולומר דמ"ה הוה הגעלה והכף נטעם חולב ומדרבנן משום לא פלוג תו הוי ספק דרבנן כמו בנ"ח נשפך במינו יע"ש דלא מקילין. עוד נראה לי אם תחבו אח"כ לקדירה בשר ונשפך וא"י אם היה ס' לא אמרינן כיון דהכף כ"ג הכשר שבתוכו ומין במינו מ"ה ברובו בטל די"ל דאמרי' דכף בלע חלב וכ"ג ומו הוי א"מ וטכ"ע ס"ס ומה דמקילין בנותב ב"פ דא"צ כ"א ס"א ס' דטעמא ליכא מש"ה כאן ואף די"ל דהוי ס"ס שמא לא בלע חלב ושמא היה ס' הא לא אמרינן והכן (°) : (ד) פירות. עט"ז ועיין כר"ו בסי' פ"ז אות ט"ו כתב דבב"ח כל שנעשה בב"ח תו לא מהני נט"ל לאסור שלא כדרך הנאה ובל"ב באות ד' שם דחקר בחמץ בפסח אמאי מותר נט"ל הא הוי מנקברין ואסרן אסור כ"ם נט"ל יע"ש והנך רואה מכאן ממ"ש המחבר כ"ו שהיה כ"י הא אב"י אף שנעשה בב"ח נט"ל שרי ושוב ראיתי שהרגיש בכר"ו כאן אות י"א וכתב דהואיל ויש בקדירה ס' לא מחמירין כולי האי וא"י מה הוא אם לומר דיש סניף דהוי כהגעלה כמו שכתוב באות ג' חלולם לומר כן ומיהו י"ל דבעודו בקדירה מקושר הוא ולא כ"כ כסברת הא"ן ובסימן צ"ב בט"ח נגד הרוטב ולאחר שהוציאו ואין שם כ"ר עליו כמ"ש הפ"ד סי' קס"א עט"ז ס"ס צ"ב ורק מדרבנן נתערב בכף צונן וזהו מהני נט"ל והמחבר שהצריך ב"פ ס' יש לייבב וכאמור ומ"מ מת"מ א"ס כלל כ"א ד"א הביאו הת"ח כלל פ"ה והט"ז מבואר כאן דקדים הבלועה מבב"ח ולב"י וביטלו דיעבד המאכל מותר ואף דמי הקדירה א"ל לפלוט וכ"ז ברור וזכין הלכתא. ואם שמקר מנקברין אסרן אסור לא ידענא מה הוא דנהנה עכ"פ משא"כ אוכל אדם דלא נהנה כלום ומזיק הוא פשיטא דאין בו איסור תורה כלל ובסי' ק"ג יתבאר ומ"ם דבב"ח אף שלא כדרך הנאה שעירב דבר מר אסור מ"ה היינו במינים דמ"מ הוי אכילה לגביה דידיה משא"כ שנתערב עם תבשיל אחר דנט"ל כי הא לא אמרה תורה טכ"ע ד"ת ומדין ביטול כמו יבש ביבש קאתינן עליה כמו שיתבאר בק"ג וזה ברור : (ה) בדיעבד. עט"ז הוי קשיא לי פשיטא דיעבד אינם אוסרות אפו נרגע תחיבה ב' מתחיבה א' היה היא גם מה קמ"ל דאם תחבוה למין הבלוע בו בראשונה שאוסר פשיטא עד"מ כף בשר שאב"י לחלב ואח"כ תוך מעל"ע לתחיבת חלב תחבו לבשר אכתי לא ידעינן דאסור וניחא לי דהדא מהודלת בירך חברתה דהא דהס"ע קמ"ל אף בתחיבה שנייה היה בשר. שרי ובכה"ג כנ"ע דאם קדירה של בשר שבישל בה חלב שרי לבשל תמין שירלה ואף דאנן לא קיי"ל הכי היינו בים בו טעם מסובה לא אמרינן שיבא החלב גורם היתר משא"כ בשאב"י נאמר דהחלב הוי כהגעלה ואם נוזר לשמוך כסוד מעלה רתיחה לא בלע הכף כלל לא בשר ולא חלב כמ"ש מהרי"ן חביב בנ"ב לכה"ע עיין ב"י שם לזה קמ"ל דאינו כן דפשיטא דאוסר הכף אם תחבוה אח"כ לבשר תוך מעל"ע לחלב. והמחבר אשמעינן דל"ת כתבשיל אחד אין אוסר דנט"ל מטעם יבש ביבש קאתינן עליה דאחד בתרי בטל דחיך אוכל יטעם לא שייך דאין נ"ע משובה מ"מ ניחא דאוסר הכף בנ"כ לאחר שהוציאו דהוה מעלה על מהלה ולא מתירין נט"ל כה"ג אלא בהיתר מרובה וא"כ אם תחב הכף אח"פ לתעם חלב שאין רוב נגד הכף יתא נאסר ואסור כל שאין ס' נמי כיון דבהלב נ"נ בכף עם בלוע בשר הו צריך ס' בחלב נגד חלב הנאסר קמ"ל דנטעם לבל אפילו ברוב איסור אין אוסר כדבעינן למימר בסי' ק"ג בס"ד. שוב ראיתי בפריסה אות ז' דקמ"ל דנ"ת הסתא שבלוע מבב"ח דאבור עפי מס"ת יע"ש ולא ידענא מס"ת ולמ"ש א"ש ולקמן בק"ג אתקוד בדין נט"ל יע"ש. ודע אם תחבוה לבשר אם ידוע כמה חלב היה א"צ לשער כ"א נגד החלב כמבואר ופשוט הוא : (ו) דשוי. עט"ז וכוונתו דמס

להקל דשכיח הוא שיתחב העגול כולו ומה שהעולם נוהגין לשער בחצי פא"פ י"א ב' קווארט וי"א קווארט וחצי טוב לשער באומד יפה ע"י מדידה שימלא כלי מלא מים ואח"כ יתחוב הכף לתוכן והמים היוצאים הם שיעור הכף ולקמן צ"ת אבאר עוד : **ב** דהיינו. עש"ך הראה לס"ו כאן וסימן ק"נ ס"ז וכאן ס"ו הזוכר דבהיתר לא שייך נ"נ ומסילא חושבין מעל"ע מבישול הבשר ואף הש"ך אות כ"ב לקמן יודה לזה דמה שנפלם תוך מעל"ע וחזר ונבלע אין בו כח לאסור דנ"ט בר נ"ט הוא ומה שעכמד מתחילתו בכף נט"ל לאחר מעל"ע ובק"נ מבואר באיסור חושבין מבישול המים. והואיל ומצוי הוא דבר זה אמרתי לכתוב כאן בקיצור. אם שמשו בכף איסור ואח"כ תוך לילה מים ואחר מעל"ע מאיסור תחבו להיתר בהפסד קצת שרי ע"ש בש"ך אות ך' ובט"ז אות י"א ובאין הפסד כלל אסור אבל אם שמשו מים לאחר לילה מאיסור או לאחר מים שהתת לילה ושמשו אח"כ בהיתרא שרי אף באין הפסד כלל להר"ב שם כדבעינן למימר שם וה"ה בישלו בשר וכין בשר לחלב שהת לילה או לאחר חלב לילה והוחמו מים ולאחר מעל"ע מבישול החלב שמשו היתרא שרי אף באין הפסד כלל יע"ש ואם לאחר מעל"ע מבשר הוא אבל תוך מעל"ע לחלב והיה בין חלב למים לילה באנו למחלוקת הש"ך והט"ז בסי' ק"ה אות י"ז וי"ג להט"ז דגם בב"ח בנפרד לגמרי לא נ"נ יע"ש ה"ה כאן יש להתיר דהוי תרי טעמי להתיר א' טעם הסמ"ק שכתב בב"י ס"ם ק"נ כיון דאין תוך מעל"ע סומן הראשון ולש"ך אות י"ז שם וודאי לא שייך טעם הסמ"ק רק לינת לילה להוד אין מספיק להיתר ואף בהפסד קצת אסור ושוב ראיתי אפשר אף לט"ז שם אסור הוא דנט"ל משהו אית ביה .מדקי"ל לאסור נט"ל בפסח עיין א"ח תמ"ז וה"ם בסי' ק"נ דס"ם לא התמירו נאסר יותר מאוסר ואוסר גופא אין בו כח לאסור דנט"ל הוא אף בכחצה או רוב כיון דטעם פליטה בעלמא הוא מכף כמבואר סי' ק"נ וא"כ בב"ח לא שייך אין הנאסר דכ"א איסור הוא וכדאמרן. ובהפסד מרובה וצורך גדול יש מקום לומר אם בשלו איסור והחמו מים בתוך מעל"ע לאיסור ונפל מן המים להיתר דמתירין כמו שיתבאר באורך לקמן אות כ"ב אמנם להלכה ח"ו להקל ולומר כן ובאות כ"ב אבאר הדברים באורך ובסי' ק"נ אעורר עוד ע"ז (°) : **ג** וסברא. עש"ך וכוונתו דאין מוליך בליעה ממש בכולו וכ"ש שאין מפליט מכולו כמ"ש בסי' קכ"א אות י"ז כמהר"ם מ"ץ דחם כולו היינו אם נגע איסור בראש שהוא קר נבלע שם אבל תרתי לא אמרינן שחם כולו והוליך בליעתו בכולו ומהא דבישול מפעפע אף בשאר כלים עסי' צ"ב התם עומד אצל האש, וחם כולו ואף אין אצל האש כיון דחם כולו כמו שביארנו בס"ז באורך ולפי דברי הש"ך כלי מתכות שחם מקצתו ובלע איסור במקצתו ואח"כ נגע בראש השני ברוטב הם מותר דאין נבלע שם איסור ולא מוליך בליעה בכולו כיון דעכשיו ראש הא' קר הוא. ועיין א"ח בסי' תנ"א במ"א אות כ"ד סובר בהיפך דמוליך בליעתו בכולו אלא שאין מפליט מכולו ופי' פ"ש הר"ם באן שאין מוליך בליעה ר"ל להפליט ולפ"ז אם תחב מקצת האחר נאסר התבשיל דלא כש"ך ובסי' צ"ח וקכ"א אבאר. ומ"ש שכן מוכח באות כ"ז ס"ם וצ"ל כ"ח ששם כתב מ"ש נגד מקום החתך יע"ש ואי דהתם מטעם דוחקא מ"מ כיון שמפליט מכל עכ"פ תו במקום החתך יש דוחקא ומבליע בכל החתיכה כמ"ש בס"ז יע"ש ומיהו לס"ש הב"י סוף הסי' דמשום בעין שעל הסכין יש לומר וודאי מש"ה דווקא נגד מקום החתך דעל בעין אנו דיינינן ומ"ם כבר הארכנו בס"ז דעיקר שמפליט מסכין לא משום בעין ושפיר מוכח דאין מפליט מכל הסכין יע"ש. ואף אי משום בעין י"ל כן ואין להאריך :

ודע שאני נסתפקתי כלי מתכות שהוחם באור ממש והוחבו לתבשיל צונן אי שייך תתאה ואין אוסר רק כ"ק או שאני הוחם ע"י אש ממש וכה"ג מחלק הש"ך לענין מפליט ומבליע בכולו בין הוחם ע"י אור או ע"י מים חמין וצ"ע (°) כעת : **ד** אם. עש"ך הנה מהרא"י סי' קפ"נ ביאר טעם המצריכין ב"פ ס' שמא פ"א יצא כזית חלב מכף ונשאר בכף חלק ס' מחלב ובלע נ"ט חלקים בשר ונ"נ כשהוציאו הכף מקדירה (דבעודו בקדירה מה שבתוך הקדירה מחובר ומצטרף למה שבתוך הכף ולא נ"נ כדמוכח מברייתא דקדירה שבשל בשר אם בישל חלב בנ"ט ול"ד לחולין ק"ח ב' חלב נבילה דאוכל עם אוכל מחובר הוא יע"ש בתה"ד וכבר נתבאר לעיל בצ"ב באורך) וסוברים דאף לאחר שהוציא הכף מקדירה עדיין שם כ"ר עליו כיון דנתחב לתוך כ"ר עיין בצ"ב בס"ז אות למ"ד יע"ש. ומש"ה צריך ב"פ ס' ועיין בספר הארוך לש"ך שכתב דקי"ל ב' איסורין מבטלין זא"ז כמבואר סי' צ"ח וא"כ זית בשר וזית חלב אין טעמן שוין יע"ש וכבר כתבנו במקום אחר דבב"ח שם אחד הוא הוה כאיסור א' אף שאין טעמן שוה כמ"ש התב"ש בסי' ל"ג והב"ח בקו"א סי' כ"ו וצ"ח דבחד שמא נמי אזלינן ואם שוה בשמא אין מבטלין זא"ז ובב"ח איסור אחד הוא ובסי' צ"ח אבאר באורך. ודע דיש לראות להמחבר מאי איריא תוחב ב"פ אפילו פ"א ושוהה הרבה ניסא פלט ובלע וסבור הייתי לומר דמקושר הוא עם מה שבקדירה וחששא לאחר שהוציאו מקדירה וא"כ דווקא תוחב ב"פ אלא דא"כ קשיא כזית בשר ליורה חלב בסי' צ"ב בנה מרתיחה עכ"פ ליבעי ב"פ ס' להמחבר כיון דחשש כאן בכף כ"ש בבשר ואף לא נפל ב"פ אלא שנשתהה הרבה עיי"ש פר"ח אות א' דבבשר לא שייך מקושר כדמוכח חולין ק"ח ב' חלב נבילה וצ"ל דוודאי באיסורא דרבנן לא דייקינן כולי האי דמ"ה מין במינו ברובא בטיל אלא מדרבנן הלכך כשתחב ב"פ נראה כב' זיתי איסור משא"כ בתחיבה אחת אף ששוהה הרבה וה"ה זית בשר ליורה חלב כל שלא סילק הבשר ושוהא הרבה א"צ אלא פ"א ס' ואה"נ לדעת המחבר בנפל ב"פ פשיטא דצריך ב"פ ס' והר"ב לקמן צ"ח ס"ס ד' בהג"ה דא"צ דאזיל לשיטתיה כאן דבכף א"צ אלא פ"א ה"ה שם ועיין מ"ש באות ו'. והב"ח ויש"ש בפג"ה ס' אוסרין בתוחב נ"פ וצ"ע אמאי לא עירערו נ"כ על צ"ח בהג"ה איסור ב"פ לקדירה א' ודוחק לומר שהם סוברים כלי גרע מפי דדרך הוא לבלוע ולהפליט יותר ממאכל דאינו מפליט כ"כ וצ"ע : **ומה** שכתב הש"ך והט"ז שינו מלשון הסמ"ק דכתב ב"פ והם כתבו ג"פ דהט"ז לשיטתייהו דנ"נ בשאר אסורים לא אמרינן ת"ה חלב הנאסר כבר תו אין מתחבר עם בשר לומר נ"נ דלא שייך תו טעמא דהאי להודיה שרי והסמ"ק סובר חנ"נ בשאר איסורים משום לתא דבב"ח כ"ש בב"ח עצמו אף שנאסר כבר נ"נ זהו תוכן כוונתו. והנה דבר גדול דיבר האדון ז"ל דלפ"ז חלב טריפה או בשר טריפה שנתערבו בב"ח אף דוודאי דין בב"ח יש בהו לאסור בבישול והנאה כמ"ש הר"ם פ"ט ממ"א עיין סי' פ"ז מ"ם אין נ"נ מ"ה אלא מדרבנן לדידן ונ"ם בשר טריפה לחלב ונאסר ואח"כ נפל מחלב לקדירה ירקות וכדומה ונשפך וס' בבירור נגד הזית בשר וא"י אם ס' נגד החלב יש להקל דרבנן עסי' צ"ח (°). אמנם הפר"ח אות ד' צעק כברוכיא דמ"ם נ"נ אף להמחבר וכפי שנראה מדבריו שם דמ"ה הוא נ"נ דמ"ם שם בב"ח עליו וע"ש אות כ' וכן הסכים הכר"ו להפר"ח אות ז' ולפ"ז הוה ספיקא דאורייתא בנשפך ואסור ומיהו לענין לח בלח בה"ם אין להתיר אף להש"ך עי' סי' צ"ב בהג"ה דבב"ח אף בדרבנן יש לאסור ודוקא שאר איסורין מקילין ומה שהקשה הפר"ח מסי' ק"נ הא וודאי קושיא חזקה היא על הש"ך וי"ל דהא בסי' ק"נ ס"ז קדירה בלועה מבב"ח והוחמו מים מונין מעל"ע מסים אלמא כיון דמבב"ח בא דיינינן ליה כבב"ח כמ"ש הש"ך כאן אות כ"ב א"כ וודאי לא גרע בשר שנבלע בכף פעם ב' דנ"נ עכ"פ מדרבנן כיון דמבב"ח בא וכאמור. ויש ליישב בדוחק דעת המחבר דווקא באיסור תורה החמירו וחיישינן שמא פלט הכף ובלע ולא באיסור דרבנן דוודאי מ"ש המחבר בק"נ כיון דבא מבב"ח כבב"ח דיינינן לית הוא רק מדרבנן (נהי דבתבשיל ליכא כ"א מדרבנן מין במינו מ"מ נ"נ מ"ה הוא בב"ח) וסמ"ק אפשר סובר חנ"נ בשאר איסורין מ"ה כדעת מהרי"ק שורש קנ"ב עיין כה"ג צ"ב בהגהות הב"י אות ל"ח ומש"ה לא הזכיר ב"פ ועסי' צ"ב בש"ך אות יו"ד ודוחק. עוד אפשר לומר דהמחבר בק"נ חומרא בעלמא החמיר במים שבא מבב"ח וכאן לא החמיר דזה גופא לחוש ב"פ הוי חומרא וסמ"ק מדינא סובר חנ"נ בשאר איסורין עכ"פ מדרבנן וצ"ע : **ה** ולא. עש"ך ודברים פשוטים המה וקשיא ליה אהמחבר דאמאי היקל בנודע דבשלמא הטור סובר דנודע קמא בטל כמשנה פ"ב דערלה משא"כ המחבר כארוך בצ"ט דחוזר וניעור בנודע אפילו מכ"ם י"ל התם גזרינן אטו א"ם ובכף לא שייך זה כיון דיש ס' נגד הכף תו לא משכחת בכמה תחיבות שיהיה בו טעם בתבשיל דהא מסין התבשיל בולע ופולט והוה מכ"ם לעולם ומש"ה בנודע מיקל ובלא נודע אסור דהוי כנפלו בב"א ואף דאיסורין מבטלין זא"ז מ"מ אם שמן שוין אף שטעמן חלוקין אין מבטלין ושם בב"ח חד שמא הוא כמ"ש באות ד'. ומה שהזהיר לדקדק בדבריו הוא כמו שאגיד דאם היינו אומרים דבשר טריפה וכדומה אפ"ה כשבישלו עם חלב נ"נ מ"ה כמו שכתב הפר"ח אות ד' הביאותיו באות ד' (וכן הלכה) וא"כ קשיא על המחבר דחילק בין נודע דשרי משמע אף תחב הרבה פעמים ואמאי עד"ם כף חולב לקדירת בשר עם רוטב דבתחיבה ב' וג' יש ב' זיתי בשר איסור שנבלעו בכף ופלטו בקדירה ונהי דיש רוב היתר ומ"ה מב"ם ברובא בטל מ"מ הרוטב א"ם והש"ך לשיטתיה בסי' צ"ח אות ח' דלא אמרינן סלק אלא להתיר את מינו ולא את אינו מינו ולכאורה מ"ה אוסר אינו מינו וא"כ וודאי קשיא איך סתם וחילק בנודע שרי משמע אף הרבה פעמים והא הרוטב עכ"פ נשאר באיסורו ולזה הכריח שיטתו באות ד' דכה"ג אין חנ"נ מ"ה עכ"פ וליכא כאן איסור תורה וכתחיבה א"ב שמא להוד הוה דרבנן דאיסורין מבטלין זא"ז כיון דליכא טעמא ומדרבנן אסורין בחד שמא תו לא גזרו כאן בנודע ועסי' ל"ג וצ"ח אבאר (°) באורך וכאן אין להאריך : **ו** וי"א. עש"ך דאנן קי"ל

להקל אף בלא גורע ול"ט בכף דיש ב' טעמים א' די"א דבלוע בכלי לא נ"נ ואף דאנן לא קי"ל כן לקמן בצ"ח (לדעת הר"ב שם ועש"ך אות כ"א) מ"מ י"ל צירוף טעם דאין שם כ"ר לאחר שהוציא הכף ריקן אלא אפילו חתיכות איסור ב"פ דליכא טעמא דבלוע דהוא בב"ח ממש גם כ"ר ממש אף לאחר שהוציאו מקדירה מכל מקום מקילין אף כה"ג כיון דאין שם איסור חדש עסי' צ"ט ט"ז אות י"ד ועסי' ק"ז בש"ך אות ז' ע"ש :

שאלה כף בשר ב"י ותחבו לקדירה מליאה חלב כמה פעמים ונתנו מן החלב לקדירה אחרת חולבת ב"פ עם הכף זה ובקדירה ראשונה ושניה יש ס' נגד הכף מהו הדין ואם יש לחלק בין אם היה חלב ממש בקדירת א' או מים וכדומה : **תשובה** זה דבר פשוט הוא דצריך בקדירה שניה ס' נגד כל התבשיל שהוציא מקדירה א' עסי' ק"ז ס"ב בהג"ה דאם טעם יש תבשיל בכף נ"נ ולא שייכים הני טעמים דמהרא"י בסי' קפ"נ דבלוע לא נ"נ גם לאחר שהוציא אין שם כ"ר עליו דכהוציא ריקן י"ל כן לא כשהוציאו עם תבשיל עסי' צ"ב בט"ז אות י"ד גם בלוע לא שייך כאן דפולט מן הכף לתבשיל שבכף ונאסר וכ"ת דאנן בלא"ה לא קיי"ל כן להתיר בלוע או לאחר שהוציא לומר שאין שם כ"ר עליו וע"כ הטעם דס"מ נגד הכף יש ס' ה"ה ה"נ הא בורכא דודאי כל החלב שבכף פ"א וב' נ"נ מה"ת וצריך אח"כ ס' נגד ב"פ חלב דחוזר וניעור וגם יש לגזור אטו אינו מינו וזה ברור ואפילו באיסור דרבנן במינו בלח בעינן ס' אף ביבש בדרבנן י"ל כמ"ש הש"ך סי' ק"ט אות ט' מ"מ בלח ודאי בעינן ס' אף באיסור דרבנן כמבואר בכמה מקומות בסי' ע"ב בלב נ"נ החתיכה אף דהוי מב"מ עם שאר העוף. ודם שבישלו דרבנן ודוכתי טובא מוכח כן ודוקא כף ריקן לא אמרינן שפולט וחוזר ובולע ופולט כמו חתיכת איסור ב"פ לקדירה א' א"צ אלא פ"א ס' משא"כ כאן . ואם היה כף איסור ותחבו לתבשיל ויש ס' נגד הכף ולקחו כמה פעמים מעט תבשיל לקדירה אחרת נ"כ הדין כך ומיהו בה"מ וצורך גדול יש להתיר בשאר איסורים דהוה לה בלח די"א דלא נ"נ עסי' צ"ב דנגד הכף יש ס' ומה שנפלט ממנו לתבשיל שבתוכו הוי לה בלח ואמנם חלב כה"נ אסור עש"ך שם אות ט"ו ואם תחב כף בשר למים בקדירה חולבת ויש ס' נגד הכף יתבאר באות ח' באורך בעזה"י : **ז** אבל הכף אסור . ע"ל צ"נ ש"ך לא מצאתיו שם כלום מזה . כתב או"ה כלל ל"ו ד"ב שיעור לשער ס' נגד הכף ממלאין כלי מלא מים ותוחבין ט' פעמים הכף ובכל פעם ממלאין הכלי כבראשונה והמים היוצאין הן שיעור ס' יע"ש והעולם נהגו לשער ב' קווארט והכל לפי ראות המורה :

הבל"י אות ד' העתיק דברי או"ה כלל כ"ד ב' כפות של ב' איסורין לירקות ואין לבטל א' מהן בלי צירוף חבירו א' מסייע לבטל חבירו דמט"נ אי א' פולט גם השני ול"ד לקדירה שאין מסייעת לבטל דקדירת חרס וכף עץ עכ"ל . בתחילה טכ"ת סבר שמצא מציאה ויסול מה שחידש ולמה לא ראה מ"ש הד"מ בצ"ח אות י"ד שחלק על זה דאין זה טעם לחלק בין חרס לעץ והפר"ת בסי' צ"ח אות ל"ב ג"כ דחה זה מסברא דנפשיה ולפי שיש תועלת מדברי או"ה שם לכן אעתיקם זה לשונו בכלל כ"ד דין יו"ד בסופו זית בשר וזית חלב לנ"ט זיתים של ירקות כל אחד מבטל חבירו הואיל ולא נאסרו קודם נפילה כו' אבל ודאי אם נאסרו מקודם שנפלו לקדירה וכן ב' זיתי נבילה צריך ס' נגד שתיהן יע"ש הרי בהדיא דכב"ח חשיב גוף א' אף שאין טעמן שוה כיון דמצטרף למלקות חצי זית בשר וחצי זית חלב הוה כגוף א' וא"ש הא דאות ד' וכמ"ש לעיל ובסימן צ"ח יבואר באורך י ואח"כ כתב ב' כפות הפכיים (ר"ל אחד בשר ואחד חלב) בירקות ויש לבטל א' מהן המאכל מותר ואח"כ כתב אפילו אין לבטל א' מהן צריך ליישב ולומר דתחילה אמר בין בב"א או בזא"ז ועכ"פ צריך ס' נגד א' מהן בזא"ז אבל בפ"א סיים דא' מסייע לבטל חבירו ומ"מ אנן לא קי"ל כן ולפי שעיקר הדברים בצ"ח ואין כאן מקומם לא ראיתי להאריך כאן ושם יבואר : **ח** הכף אסור . עש"ך כבר כתבנו בט"ז אות ז' שהש"ך ע"כ סובר תי' חב' של תוס' חולין קי"א ד"ה הילכתא דהטעמים מקדירה לכף בלא אמצעית המים וכן יראה מש"ך צ"ה אות ה' הביא לשון הר"ן ואות י"ב הראה לאות ה' וכאן הראה לשם ועיין בר"ן פכ"ח ותראה שזה תי' של תוס' דבלוע מן קדירה ממש (ומה שכתב שם בחירושי אנשי שם לא הבינותי במה שחילק בין דגים מתוסרין פליטה למים דבותח הנבלע בדגים ליתסר ודוחק לחלק בין נבלע בנוש או בצלול ולקמן צ"ה אחקור בזה) ומה אעשה שהרי הר"ב אינו אוסר כן בסי' בסעיף ה' בהג"ה כאן דיש ס' הכל מותר אפילו הכף וכ"ת באו"ה כלל ל"ז דין ס' וד"מ הביאו וכמ"ש הט"ז אות ז' דאף אם נדחק בהג"ה לומר הכל המאכל והקדירה הא אשמעינן המחבר כאן וע"כ הכל אכף נמי קאי וכבר דאיתי להאורח מישור אות א' הרה אפו על אדונינו הש"ך ז"ל ואבאר לקמן מה שיש להשיב על דבריו אמנם הא ודאי קשיא שסותר למה שכתב רמ"א בהג"ה ס"ח דיש ס' הכל שרי ואיך כתב הש"ך להיפך (דאיש ס' ציין הש"ך דכאין ס' הוא ממש דברי רמ"א לקמן והיה לו לציין אסיפא באין ס' והאריכות למותר בזה) ואם נדחוק דרמ"א מיירי בידוע שלא נגע בגוף הקדירה וכאן בספק מתירין וכאן בודאי נגע בקדירה דמבליע מקדירה מלבד הדוחק הגדול אכתי תקשה דהא כ"ז שהכף בקדירה מחובר הוא עם מה שבקדירה ולא נ"נ תוך הכף כמ"ש הראב"ן עמ"ש אות ד' כאן ולאחר שהוציא הוי נ"ט בר נ"ט וכ"ת דנ"ט בר נ"ט אין בו כח לצאת ולאסור משא"כ שהם בלועים בכף אכתי תקשה משומן בכלי חמץ או"ח תמ"ז ס"ה משמע אי לאו חמץ שמו עליו היה מותר ומיהו בסי' צ"ה אבאר דאה"נ דאסור בחמץ מה"ט דטעם שני נתהוה אח"כ איסור . והנה יש לומר דיש חילוק בין הוציא הכף ויס"ב אז נתבשל הבלוע בתוכו ומעורבין בשר וחלב יחד אלא שמקושר הוא וכשהוציאו ויס"ב דומה לזית בשר שנפל ליורה גדולה שהחלב מותר וכי מעלהו קצת מהחלב עם הבשר נאסר המעט חלב ה"ה כאן משא"כ כף צונן ולא שהה בקדירה כשהוציא אין שם כ"ר עליו דכף צונן הוא וא"כ בס"ה מש"ה סתים הר"ב דהכל שרי אף הכף דהכין הוא מסתמא כשתוחב כף צונן לקדירה רותחת ולא שהה והוציא מיד ואין יס"ב בכף ודאי אין שם כ"ר עליו ואין נאסרין החלב והבשר הבלועים בתוך הכף ומש"ה שרי הכף לאשתמושי ביה אח"כ דא"נ מפליט לקדירת נ"ט בר נ"ט הוא דהיתירא גם הגוף הכף אין בו כח לאסור אח"כ כאמור והש"ך כאן מיירי בכף רותח שיס"ב ודוחק דמסתם דבריו . ומ"מ העולה מדברינו דכף שהוציא מכלי ראשון יש בו חילוק כמו שאומר דאם הוציא הכף ריקן ואין יס"ב לא הוי דין כ"ר עליו ואף יס"ב ספיקא הוי ואם הוציא עם מים נמי ספיקא הוה עסי' צ"ב בט"ז ובק"ז אות ז' בש"ך ובאו"ה דספיקא הוי מ"מ נראה דוקא כשיס"ב בכף הא לא"ה לא הוי שם כ"ר עליו על התבשיל שבתוך הכף ומ"מ צריך עיון בזה דבסי' ק"ז לא חילקו משמע אף שאין הכף יס"ב (ס) וצ"ע והפר"ת אות ז' והכה"ג בהגהות הטור אות ת' הביאו לדברי הש"ך כאן יע"ש :

שוב התבוננתי בספרים וראיתי שדברי הש"ך יש להם מקום לפי מ"ש סי' צ"ה אות ד' דרש"ל אוסר נצלו אף דיעבד וכפי הנראה דכן הסכמת הש"ך וכדבעינן למימר שם א"כ כך לי המים כמו דגים שנצלו דליכא כ"א ב' טעמים להיתר וטעם הג' אסור הוא עי' ת"ח כלל נ"ז ובמ"י אות ב' א"כ ודאי הכף אסור דטעם הג' בכף מטים שבקדירה לאיסור הוא והוה כמו נצלו דאסור אף דיעבד ליש"ש וז"ש הש"ך לדעת הר"ב לקמן והכי קיי"ל ירצה בתרין מילין אלו דהכי קיי"ל לאסור ולא מטעמא דהר"ב לחוד שהטעמים פוגמין אלא נצלו אסור כמו שאבאר שם א"כ ה"ה כאן אבל להמחבר שמתיר שם פשיטא דכאן שרי ועיין באורח מישור מ"ש על הט"ז שהביא ב' טעמים של התוס' והמעיין שם אין כל דבריו מוכרחים דודאי הכין הוא להר"ב דמתיר דיעבד נצלו דעדיין טעם ב' בדגים היתר הוא משא"כ כשהטעם ב' לאיסור וכמ"ש הפרישה בסי' צ"ה אות ז' ושם יבואר . עוד ראוי שתדע אף דהרא"ש אוסר בנצלו דיעבד אפ"ה מתיר בקערות ביורה חולבת וחילק בין לאכול עם כותח עצמו או רק טעם מכלי עיין פכ"ה והרב לקמן סי' צ"ה חולק נמי לכתחלה מותר ליתנן בכלי שלהם כמו שאבאר שם מ"מ המעיין במ"י כלל נ"ז אות ב' על מ"ש המרדכי ס"פ אין מעמידין מעשה לפני ר"י הביאו המחבר סעיף) ט' דר"י אוסר גם"ל מטעם דסובר נצלו אסור היינו דבש הוה רק טעם שני אלמא אף שהמחבת היתה נקיה והקערה נקיה אפ"ה אסור בנצלו אף בכלי דיעבד ומיהו המעיין ביש"ש פכ"ה סימן ס"נ כתב ממעשה דמרדכי ונ"מ לדידן אם עירה לחלב עצמו דנצלו אסור יע"ש משמע הא בקערה נקיה בלא"ה מותר דנצלו אסור דיעבד היינו עם כותח ממש הא בכלי שלהן מותר עכ"פ כמו שחילק הרא"ש ולפי שהדברים ארוכים ודברי יש"ש שם מ"ש שאומר לדעת ריב"ן בנתבשלו כו' יש לעיין בהו ומקומן לקמן בצ"ה לא ראיתי להאריך בכאן ואי"ה בסי' צ"ה בש"ך אות ד' אבאר באורך (ס) : **ט** בין . עש"ך הא ודאי דמ"ש המחבר בין עם בשר ובין חלב הוא לאו דווקא דשאר דברים נמי אף לאחר מעל"ע נט"ל לכתחלה אסור והבלוע נ"נ בכף משא"כ לקמן כף אב"י דווקא בשר וחלב הא שאר דברים מדינא מותר דלא נ"נ הבלוע כיון שבכף אב"י ואף נט"ל לכתחלה אסור מ"מ הבלוע היתר גמור הוא דלגבי מאכל הוי דיעבד מיהו אנו נוהגין לאסור כמו שיתבאר אות ב' ומה שהראה מקום לצ"ח אות כ' לענין עץ ומתכות בה"מ אי אמרינן נ"נ הבלוע ושם יבואר בעזה"י . וראוי שתדע דאם תחבו הכף לשאר דברים יראה דמותר המאכל בהנאה עכ"פ דאין מרויח הטעם הבלוע בו מבב"ח וכן כתב או"ת להדיא כלל כ"א דין ו' והביא ראיה מפרק בתרא דע"ז עריבה דחיטי שנפל יי"נ דשרי רבא לזבוני לעובדי כוכבים אפילו יש בהן טעם דאין מרויח כו' וכבר עמדנו ע"ז בפתיחה כאן . אמנם עתה ראיתי בכלל ל"ה דין ו' כתב אם הכף וקדירה ב"י ואין ס' הכל אסור בהנאה אע"פ שהוא של ירקות יע"ש הרי דאף שאר דברים אוסר בהנאה אפילו שאין פת שנבלע בב"ח בו ומה אעשה שעונותי גרמו שלא זכיתי להבין דבריו הקדושים בכאן ודרכו

מני

שאסור לכתחילה הוא כמ"ש הר"ב בת"ח כלל פ"ה ד"ה הואיל והמנהג לאסור אותו שאב"י לקמן בהג"ה אף דהוי נ"ט בר נ"ט ונהי דלקמן נ"ה פסק הר"ב בבישול לכתחילה אסור מ"מ בליס הוי דיעבד (בכ"ח) ואפ"ה אסור וכתב הטעם דהואיל והוכלין המאכל בכלי ב"י אין נכון להתיר שאב"י כי הוא קצת כתרתי דסותרין (והמאכל וודאי מדינא צריך לאכול במין ב"י דנ"ט בר נ"ט לכתחילה אסור בבישול כמו שיתבאר בש"ך אות ח"י) מש"ה נהגו בב' כפות דאין משתמשין בו לא בשר ולא חלב אף דכאן לא שייך זה הטעם דמהראוי יאכל המאכל עתה כמין הכף שתחב עתה אפ"ה לא חילקו בין אב"י לכאן דאי לא הא לא קיימא הא וכש"ך אות ט"ו אבאר ועיין ת"ח כלל נ"ז מזה . עוד הביא הט"ז דברי הס"ת שהובא בטור בב"ח שאם בשלו בשר ובתוך מעל"ע בישלו מים ולאחר מעל"ע מבשר (מ"ש ממים ט"ס) בישלו חלב שרי וזה הרשב"א נ"ג בירקות שמוקלס אפילו תוך מעל"ע מבשר שרי תו' בסימן צ"ג באות ב' יע"ש . ומיהו אנן לא קיי"ל כרשב"א יע"ש : (ז) או . עט"ז והם דברים פשוטים לפי מ"ש בנ"ה אות ח' ועיין חולין קי"א תוס' ד"ה והלכתא דקערה חולבת ביורה בשר שהודח אסור ויש בו ב' טעמים א' דהמים נ"נ בטעם ב' ועוד טעם דהקערה מקבל מן היורה בלא אמצעית המים והוי טעם ב' בקערה לאיסור א"כ בשלמא להטעם דהמים נ"נ ביש ס' לא נ"נ המים אבל לטעם דמקבל מיורה א"כ קשיא אמאי הכף שרי ביש ס' דמקבל מקדירה ובשלמא כשאר אב"י הוה נ"ט בר נ"ט דהיתרא ע"כ הוכיח דהר"ב תופס עיקר הטעם דהמים נ"נ שהטעמים פוגעין זה בזה וביש ס' לא שייך זה והמעיין בנ"ה אות ט' יראה דלא ברירא ליה איזה טעם עיקר דכתב וזה אף לפי ט"א שרי יע"ש והנך רואה בעליל שזה דלא כמ"ש הש"ך אות ח' דלדעת הרב לקמן אפילו אין בקדירה אלא מים וס' נאסר הכף ואיך יפרש מ"ש הר"ב כאן דאף (ביש) [באין] ס' ובניהם ב"י הכל שרי אפילו הכף דל"ל הכל שרי המאכל והקדירה דכבר כתב המחבר זה ובאו"ה כלל ל"ז מבואר להדיא כן דהכל שרי וצריך לדחוק דכאן מיירי שידוע ודאי שנזהר ולא נגע הכף כלל בקדירה כמו מאכל עב מיני הריסות וכדומה שמתב באמצע המאכל מש"ה שרי והש"ך מיירי בספק לו אי נגע בקדירה ובש"ך אות ח' אבאר בעז"ה :

שאלה מיני הריסות מטרקי או גרופין ואורז ודוחן שדרך לבשל בקדירה עם מים ואח"כ שופכין המים לחוץ ונשארו בקדירה בלי מים כלל או שהמים נצטמקו בתוך הגרופין ונעשה גוש ואין שם לחלוחית מים איך יש לנהוג בתחיבת כף בתוכן גם אם יש חילוק בין נ"ט בר נ"ט לגבייהו :

תשובה דבר זה צריך עיונא ודקדוקה רבה ודבר מצוי הוא בכל יום לכן ראיתי להאריך קצת . הנה אם תחבו כף בשר ב"י לקדירה חולבת ב"י ולא היה בקדירה ס' נגד הכף הדין מבואר לקמן סי' נ"ו ס"ה להר"ב והכי קיימא לן דהקדירה והכף והתבשיל אסורים דהטעמים פוגעין זה בזה או ט"א יעוין שם . ונאסר כל הגרופין אף דהם כחם בלא רוטב כ"כ מכל מקום א"א בקיאין בין כחוש לשמן כמבואר סימן ק"ג בהג"ה ס"ה ודבר הבלוע בכלי יוצא בלא רוטב כמבואר שם בהג"ה ס"ז וכ"ת דבר הבלוע בכלי בלא רוטב אין אוסר כ"א כ"ק הא בורכא דבדבר יבש לגמרי הכין הוא כל שיש רטיבת קצת אוסר לדידן בכולו כמ"ש הש"ך שם אות כ"ב והרב יודה לזה כמ"ש בסימן ס"ט אות ס"ד יע"ש היטב והגרופין יש רטיבת קצת כנראה לעין ואף יש בקדירה ס' נגד הכף והתבו בו ס"ח הכף הכל שרי לדעת הר"ב והט"ז כאן אם יש במאכל ס' הכל שרי דלא כש"ך אות ח' ושם אבאר ומיהו הגרופין נאסרו כ"כ עכ"פ כדין חם בחם בלא רוטב אף שיש ס' צריך נטילה כמבואר בסימן ק"ה ס"ה בהג"ה ואפילו בשמן לגמרי כ"ש כאן עש"ך שם אות ט"ו ואם לא נודע מקומו היה שרי אף שאין ס' נגד הנטילה דיבש ביבש חד בתרי בטל עסי' ק"ח ס"ד בהג"ה (דהתם קליפה דיעבד שרי ולא נטילה גם בקליפה לא קיי"ל כן יע"ש) וסימן ק"ה ס"ט בהג"ה וש"ך אות ל"ה והקדירה שרי ג"כ דהא לא נגע כ"א בתבשיל ואי מוליך יותר מכ"נ א"כ יש ס' ומיהו אם נגע הכף בקדירה ממש יש לעיין דהקדירה נאסרה לטעם הא' בסימן נ"ה בט"ז אות ח' דאף דב' קדירות נוגעות זה בזה אין מפליטין בלא רוטב מ"מ ע"י הכל בקדירה מפליט שפיר כדבעינן למימר שם ודוקא נוגעין בחוץ אין איסור עסי' נ"ב ס"ט בהג"ה א"כ יהיה אסורה הקדירה ולזה י"ל דהר"ב ע"כ טעם הב' סובר כמ"ש הט"ז כאן וכ"ת דמה בכך מ"מ כ"נ נאסרו הגרופין ומפליטין בקדירה י"ל אין בלוע יוצא בלא רוטב ומ"מ קשה אם הגרופין נאסרו כ"נ ובתוך כ"נ לדופן קדירה יש לה להתפשט בדופן ותהיה הקדירה אסורה כה"ג . ואם תחבו כמה פעמים הכף במקומות מחולפים בגרופין נמצא נ"נ כ"פ בכל חתיכה ואח"כ עירו עליהם מים או רוטב וכדומה דמוליך עכשיו הטעם בכולו ולדידן חנ"נ ואין ס' נגד כמה נטילות ויהיו אסורין אף שיש ס' נגד הכף וממילא הקדירה אסורה דודאי אין לומר שכל סקדירה מצרף לבטל שלא יהיו נאסר כ"נ כיון שבלועים מים הרבה לא ידענא חילוק כלל דבלגא אמרו ז"ל כל שאין רוטב לף על המאכל אף שיש ס' צריך נטילה כדין חם בחם בלא רוטב ואנן מחמירין לאסור כולו דאין אנו בקיאין ולא נחקל שלא נאבור כ"נ וכאמור דהני מיני הריסות ודאי כל דבר גוש בלא רוטב יש לנס מה בכך שנבלעו ונצטמקו המים בתוכו מכ"ש אורז ודוחן ששופכין המים לחוץ ואורז ודוחן כשאר יבש א"כ הוי חם בלא רוטב וכדאמרן אמנם כל מעיינין ביה איכא למשדי בה נרגא דאם כן לא הפרים משנתינו בכ"ה ק"ח ט"ת על התחיבה אם יש בה נ"ע אסורה הא לא"ה מותרת אלמא דת"ח כ"נ וכולן מצטרפות ומסייעת לבטל ועיין פרישה ודרישה נ"ב אות ד' שהעיר בזה מסימן ק"ה וכש"ך שם אות ג' ובט"ז ג' לחלק בין הכל קדירה לגלי ובין דבר לגלי שנפל לגוש כו' והנה הכף דינו כגוש ובטו"ע ק"ס ס"ד פסק המחבר בפירוש דאף בהכל קדירה אוסר כ"נ ומינה לדידן אין הכל מסייע לבטל ונאסר כ"נ אף ביש ס' והסיא דט"ת צריך לחלק בגלול מתפשט בכולה בהכל קדירה עכ"פ וא"כ כף כגוש דמי ומאחר שאין תלמיד קטן כמוני יודע להכריע ולוזאי שאבין דבריהם הקדושים א"כ דין זה צ"ע לי (ס) ומיהו אם הוציא הגרופין מהקדירה בכף חולב כל פעם שמוציא נאסר מה שבכף דעדיין כ"ר עליו כיון שתחבו לכ"ר ויש בו עדיין מאכל עט"ז נ"ב אות ל' בסופו לדידן יש להחמיר אף בכלי ריקן שהוציאו מכ"ר כמ"ש בש"ך כאן אות ד' . ומיהו זה להש"ך אות ח' אבל להט"ז כאן וכמשמעות רמ"א דיש ס' הכל אף הכף שרי דלא שייך טעמים פוגעין זה בזה כיון דיש ס' במאכל ומיהו יש לעיין ביה דכ"נ נאסר בכל פעם ומ"מ מגרופין אין דבר בלוע יוצא בלא רוטב לכף . ואם לקחו גרופין בכף של איסור ביד לאחדים ודאי אף שיש ס' בקדירה הגרופין נאסרו בכל פעם שהם בכף עיין סימן ק"ז ס"ב ובש"ך שם וכש"ך אות ד' כאן אבאר :

ודע אם תחבו כף חולב ב"י לקדירה ירקות וכדומה והיה ס' נגד הכף וקדירה אב"י דודאי הכל שרי הכף בלע מאב"י והקדירה יש ס' נגד הכף והמאכל יש להתיר לאכול בכל מין שירצה במין הקדירה דהא היה ס' נגד הכף ובמין הכף נ"כ דהא הקדירה אב"י ולקמן נ"ה ס"ב בהג"ה מבואר דנתבשלו או נצלו בכלי שאב"י נ"ט בר נ"ט דהתירא מותר לאכול בחלב אח"כ יע"ש ועי' לקמן נ"ט ס"ו וכש"ך אות כ"ב היתר בהיתר שנתבשל מותר לכתחלה לאכול בחלב יע"ש ולפ"ז כף חולב ב"י שתחב לקדירה בשר אב"י והיה בה ירקות עם מים וכדומה דאף לפי המנהג להוסיף שאב"י אם כן לאחר שנתמעט התבשיל מהיות ס' אפ"ה כיון שנתערב אח"כ הכל בכלי אחר ויש ס' נגד הכף בין הכל כדבר לגול כמו רוטב א"צ לשער כ"א נגד הכף דבהיתר לא שייך נ"נ כמו בגלים שמתכן דק דק בסכין היתר המבואר סימן נ"ו דא"צ כ"א נגד הסכין ע"כ לכאורה אף הקדירה מותר דמ"ט אוסרין כתב הט"ז לקמן נ"ה אות ט' כיון שאוכלין המאכל כמין הכלי ב"י משא"כ כאן דאי לאכול המאכל כמין אב"י כיון דיש ס' בין הכל מ"מ נראה לאסור שאב"י מחמת המנהג משום לא פלוג ועמ"ש באות ט' מזה ובש"ך אבאר עוד וכאן אין להאריך : (ח) ונוהגין . עט"ז הנה ממרוצת דבריו אתה רואה דה"ק בת"ח כלל נ"ז די"ד פסק דנוהגין לאכול בלא בשר ובלא חלב אבל נעוס בכלי ש"א מהן אין להקפיד וכמ"ש הר"ב לקמן נ"ה סעיף ב' בהג"ה ורש"ל פכ"ה סימן ס"ג (נ"ה מ"נ הוא ט"ס) פסק לאכול דווקא בכלי חדשה והט"ז כתב דהואיל דחומרא בעלמא הוא יש לנהוג כרמ"א בת"ח ומ"מ להלכה פסק כמ"ש הר"ב כאן דווקא במין הכלי ב"י (ומוזר בהג"ה ממ"ש בת"ח) ולפ"ז אף דלקמן באות ה' בנ"ה לא עמד על הר"ב ומשמע דמסכים עמו לשומו בכלי א' מהן שרי נ"ל דסובר כתי' הב' של הש"ך באות ח' דכאן גרע טפי דאי שריא לאכול במין הקדירה אתי למיטעי ויאמרו העולם דלא דמשום דקדירה היתה אב"י א"כ היתה ב"י שרינן כדעת המחבר נ"ה ס"ג דקערות ביורה ובניהם ב"י שרי ולדעת הר"ב שם איסור גמור הוא דפוגעין הטעמים מש"ה עביד הכא סיכרא דלא לאכול במין הקדירה שאב"י אלא כמין כ"י ותו לא אתי למיטעי דהא היכרא איכא להו וביינו משום שהקדירה אב"י התירו כאן . אמנם כן המעיין ביש"ש פכ"ה סימן ס"נ יראה דלא זו הדרך שכתב הט"ז כו . ותוכן דברי היש"ש אכתוב בקיצור · הנה סובר בכף בשר נקי ב"י לקדירה חולבת אב"י דמותר לאכול המאכל בכותח ממש אף בנתבשל בקדירה חולבת או בשר אסור למיכל בכיסוף (וכמ"ש רמ"א נ"ה ס"ב דיש מחמירין בבישול) שאני התם דהוי כי אורחיה ושכיח משא"כ לתחוב כף הסיפוך בקדירה זה לא שכיח אין לאסור בנתבשלו ושרי למיכל כמין אב"י היינו עם כותח אם הקדירה חולבת אב"י בשר אבל לאכול התבשיל כמין ב"י שהוא הכף כולמר עם בשר אסור וודאי (ויש"ש שם מחמיר אף אם נתבשלו בקדירה שאב"י לאכול במין היסוף דלא כהר"ב בנ"ה ס"ב דמיקל בלאם אב"י יע"ש) ולא עוד אפילו לאכול במין הכלי ב"י היינו עם כלי בשר וכדומה אין לאכול (כיון דמחזיקין המאכל כמין קדירה גם היה דבר תמוה בעיני העולם) ואם הכף אין נקי ותלוכלך בבשר אף שיש ס' נגד הלכלוך מ"מ לאכול בכותח אין נכון דהכף היה מלוכלך ולאכול כמין ב' דסייגו בכלי בשר נמי אין נכון דיהיה דבר תמוה בעיני העולם דתבשיל שנתבשל בקדירה חולבת נהפך לבשר כו' מש"ה בעינן כף וקדירה חדשה לערות לאוכן כן הוא תוכן דבריו שם למעיין היטב בדבריו . ולפ"ז שיטת היש"ש והר"ב רחוקים מקלא אל הקלא דליש"ש בכף נקי ב"י בשר לקדירה חולבת אב"י צריך דווקא לאכול בכלי חולבת ואף עם כותח שרי כיון דמלתא דלא שכיחא הוא שיתחב כף הסף הקדירה ובשוגג נעשה לא החמירו אף בבישול והיינו דווקא דגים וירקות שנתבשלו שרי הדגים וירקות לא המים כי יש"ש אוסר בנצלו אף דיעבד דהוי רק ב' נ"ט בר נ"ט ולא שרי אלא הירקות והדגים דהוי ג' נ"ט בר נ"ט (עמ"ש לקמן נ"ה ס"ב דלא כהר"ב שם) ואלו להר"ב כאן עם כותח ודאי אסור ואף בכלי חולב יש להחמיר אלא בכלי בשר כמו הכף ב"י וליש"ש אסור בכלי ב"י הרי קולא וחומרא להר"ב וקולא וחומרא ליש"ש ובכף שאינו נקי הוא דכתב יש"ש דבקדירה חדשה יש לאכול כמ"ש מלתא בטעמא . ולהר"ב בשהכף ב"י ואין נקי פשיטא דאוכלין בכף בשר וכ"ש הוא אבל אם הכף אב"י ואין נקי אפשר יודה ליש"ש דהיכי ליעבד יאכלו "במין אב"י כבר התנהג לאכול "במין הכלי ב"י ולאכול "במין ב"י ג"כ אין נכון כיון דאב"י לא היה נקי אף שיש ס' נגד הלכלוך יודה ליש"ש דמוטב לאכול בקדירה וכף חדשה . ועיין מ"י כלל נ"ז אות כ"ח הרגיש קצת בזה . אמנם יש ליישב דברי הט"ז דהכי קאמר דודאי כשכב"י קי הלכה כהרב דודאי אסור ממנהגא לאכול במין אב"י (דל"ד לנ"ה ס"ב בהג"ה כמ"ש הש"ך אות ח"י בתי' הב') ואין לחלק בין כף אקדאי לקדירה כו' ואח"כ בהכרח אם אתה רוצה להחמיר כיש"ש ע"כ בין הכ"י נקי או אין נקי צריך לערות בכף וקערה חדשה וז"ש ויש"ש פוסק בקערה חדשה היינו באין נקי ולדידן אף בנקי יהיה הדין כן וסיים דהואיל דחומרא הוא ממנהגא (דאילו מדינא בהא בהג"ה נ"ה לקמן מותר ליתנן בכלי שלהם מש"ה בין נקי או אין נקי יש לאכול "במין הכלי ב"י ויצא לנו הדין באם אב"י אין נקי והכ"י נקי דיודה הר"ב ליש"ש דיש לאוכלו ודאי בכף וקערה חדשה אף שיש ס' נגד הלכלוך עיין יש"ש וכדכירנא (ס) בעזה"י : (ט) ואינו . עט"ז וכבר כתבנו באות ז' דב' כפות לא שייך הטעם דמערין המאכל לב"י כו' אלא כיון דכאן המנהג להחמיר נהגו גם לעיל . ומ"מ אם ניסל מים כאב"י ותוחב כף ב"י אסורים והראה מקום לנ"ה אות י' (ט"ס נ"ח) כוונתו דפרמ"א אין ראיה כיון דהמים לא הוחמו כ"א להדחה משא"כ כשהוחמו לאפיה וכ"ש לשתיה י"ל דהוי דיעבד עיין סימן קכ"ב ס"ו ובש"ך אות ה' דעס"ל בכלי עובד כוכבים יש חילוק בין הוחמו לשתיה שרי ליקח מהם ובהוחמו לאפיה לכתחלה אסור הואיל דלא התחיל סגתחן עדיין משא"כ בכלי ישראל כה"ג אסרינן אף הוחמו לשתיה דהכי או"ה כלל ל"ד דין י"א כתב הטעם דמאכל דבר חשוב והאורס הסה ולא מים משמע סטעם דמים לא חשיבי ואף הוחמו לשתיה דומיא דמאכל אסורין וכן משמעות הר"ב בת"ח כלל נ"ז דין י"ד הביא לשון או"ה הואיל ומים גרידא ולא מאכל הוי כלכתחלה ויש ללמוד דאם תחבו כף למלא מים אסורים יע"ש הרי מדכתב בלשון או"ה הואיל ואינו מאכל (וכאו"ה שלפנינו קצת הלשון בכ"א) משמע אף הוחם לשתיה אסור והטעם נ"ל לחלק בין כ"ב דלא שכיח וגם יש ספק שמא לא נשתמש מעולם רק בדבר המותר משא"כ בישראל חיישינן טפי לאסור נט"ל דאתו ב"י דשכיח טפי ודווקא מאכל שרי עיין סי' קכ"ב . ושוב ראיתי במ"י כלל נ"ט אות כ' דכתוב כף אב"י לב"י הוחמו לשתיה מותרים והר"ב לא חילק שם משמע דאסור ואולי יש לחלק עכ"ל . ולפי מ"ש הדברים נכונים דהוחמו לשתיה אסורים כל שאינו מאכל וכבר כתבנו מה שיש לחלק . וזה שכתב הש"ך אות י"ט דדוקא מאכל הא מים אסורים כמ"ש הר"ב לקמן וכן משמע בת"ח להדיא ולא די לו במ"ש הר"ב לקמן גם המשמעות שכתב לא ידענא דמפורש בת"ח אלא כדכתיבנא דרוצה להוכיח אפילו חממו לשתיה וזה לא הוי רק משמעות וכאמור : **יראה** לי אם בשלו מים בקדירה בשר אב"י ותחבו כף חולב ב"י אף לפי המנהג הקדירה שריא דהטעם כתב הט"ז דאוסרין האב"י אות ו' משום דהמאכל מערין לב"י ולקמן בנ"ה אות ט' דאם א' אב"י אף הוא מותר וכתב הט"ז שטעם דלא שייך מראית העין וה"ט דהם מים ואסורין כאמת וא"כ ה"ה בשלו המים הדין כן ואף להש"ך באות ח"י דתי' דאודע ע"י בישול יש להחמיר עפי א"כ י"ל דאין חילוק

בין מאכל או מים מ"מ כיון דתמיהא בעלמא היא י"ל כט"ז וגם אפשר ליישב לישנא דהש"ך כט"ז וזה שהתחיל הש"ך מים או ירקות וסיים במאכל ולאיזה צורך זכר מים דוודאי המים מליאה אסורים נע"ל לכתחלה אסור וכאו"ה כלל ל"ו אין זכר ממים אלא דתש"ם כתב מים דבזה הכלי אב"י פרי ובמאכל נוהגין לאסור אב"י. ובע"ם ובשעת הדחק נוכל לסמוך לבשל בקדירה כזו ואף בחול אח"כ או פרי דלא מסתבר לאסור אח"כ וכן כל היכא דמתירין לצורך ע"ם אי ניתותר לחול לא מסתבר לאסור אחר כן קוליא ואשתרי אשתרי (ס) : (י) שבלועים . עט"ז דהיינו בחיתוך דק דק שלא רק במקום אחד א"נ לשער נגד הבשר (דהיינו נגד הסכין) אלא נגד הנטילה אם היא פתוחה מסכין כמבואר במחבר סי' צ"ו ס"ה ואף רמ"א דאוסר כולו היינו לכתחלה ולא דיעבד יע"ש וזה שכתב הט"ז מבואר כרמ"א כו' . ודע שהמחבר מביא דין הפ"ח אף לדידיה ס"ה כשאר איסורים לא כ"כ עש"ך כ"ג י"ל דאשמעינן דל"א דהלב הנכנס בבצלים נ"נ דמחובר הוא עם הבשר ואין מה שבתוך התבשיל מצטרף כמו חלב נבילה חולין ק"ח ב' ול"ד לע"ח על קדירה וקדירה שבישל בשר בנ"ט דהתם תקוע עם המאכל שבקדירה משא"כ אוכל עם אוכל כמ"ש בש"ך אות כ"ג והמחבר לשיטתו בסימן ק"ג ס"ז וקכ"ב ס"ד דכל הבא מחמת בנ"ט כנ"ט דיינינן ליה כמ"ש הש"ך באות כ"ב וא"כ נצטרך אח"כ ס' נגד כל הבצלים קמ"ל דלא אמרינן כן וכש"ך אבאר עוד : (יא) ואחר כך . עט"ז וירא כזה דבטור כתב ב' דינים בשם הה"ת א' קדירה ע"כ שבישלו מים תוך מעל"ע ולאחר מעל"ע מבשל חלב שרי . הב' בצלים כו' והמחבר הביא כאן הדין ב' ודין א' לא זכר כאן רק בסימן ק"ג וקכ"ב ס"ד ואל תטעה דרמ"א הביא כאן דין הא' דא"כ איך כתב רמ"א אין צריך לשער כ"א נגד החלב והא לאחר מעל"ע הוא אלא תוך מעל"ע מיירי והוא ממש דין דבצלים והוה כ"ש אף דלא שייך כ"ש כל כ"ש כיון דהוא תוך מעל"ע לחלב א"כ המים נכנסו בגוף דופן הקדירה (ובשלמא לאחר מעל"ע לחלב מה שעומד בדופן נפגם ומה שיצא הוי נ"ט בר נ"ט) אפ"ה עכ"פ נקלט טעם ע"י המים כמ"ש הרשב"א בנ"נ אף דלא קיי"ל כן מ"מ כ"ש הוא וכש"ך אות כ"ד משמע לכאורה דמפרש לאחר מעל"ע ושם אבאר דגם הוא מפרש תוך מעל"ע : (יב) כנגד . עט"ז דר"ש דהצריך נגד כל הסכין לשיטתיה כ"מ אם מקצתו אם כולו משא"כ המחבר בס"ה סתם כדעה א' בסתם והביא דברי יש"ם דמחמיר נגד כל הסכין ומשמע קצת שגם דעת הט"ז כן וכש"ך אות כ"ח חולק ופוסק כנגד מקום שחתך לבד יע"ש ועיין בת"ח כלל ס"א דין י"ב . וראיתי לאמ"י שם באות ו' נמשך אחר מ"ש רמ"א כמ"ש בש"ד סי' פ"א דע"ש הטור בנ"ו צריך לשער נגד כל הסכין כשה"ר פרק דכ"מ ת"מ ח"כ והא"ח כא"ם סי' קס"א ועיין דרישה נ"ו אות א' ופליאה דעם ממני דמה ענין דוחקא ודבר חריף לדין של הא"ר פרק דחותך בסכין בשר רותח דוודאי הבשר מחמם לסכין במקום שחתך ואם מקצתו אם כולו סובר דמוליך ומפליט בליעתו מכולו מש"ה בעי ס' נגד כל הסכין משא"כ דוחקא וד"ה בגונן דאין אם רק החריפות עם דוחקא מפליט מסכין הא וודאי דאין מפליט רק מקום שחתך דאיכא דוחקא ולא מכל הסכין דלא אגיס כלל . וראיתי להכר"ו כאן אות יו"ד כתב אמ"ש המחבר נגד מקום שחתך דכתבו הטעם משום דהלכה כ"מ אם מקצתו אין אם כולו והכ"ח ז"ל כתב דאין מוכח דלא היה לאסור רק כ"ק אלא אגב דוחקא וכאן אין למתוך אין דוחקא יע"ש וכוונתו דהם בחם בלא רוטב כ"נ ואף לדידן דאוסר כולו מ"מ דבר הבלוע מכלי אין אוסר יותר מכ"ק עס"י זה בש"ך אות כ"ג ומיהו י"א דרטיבת קצת אוסר כולו יע"ש ובשר מסתמא יש בו רטיבות קצת אלא להמחבר כתב כן ומ"מ לא ידענא מה קאמר כיון דכ"מ אם מקצתו אם כולו ומוליך הבליעה ומפליט מכולו או כשבא כל הבליעה למקום שחתך יש כח בדוחקא ורותח להבליע כל הבלוע בסכין לבשר בכולו (ס) : (יג) אינו . עט"ז הנה בטור כתב וז"ל כתב הר"ם יש רוצין להתיר כשחתך בשר בסכין חולבת כ"ק כמו שוחט ול"ד דהתם אין כל הבהמה רותח וכאן כולה אסורה אם אין ס' ודווקא כשידוע שב"י אבל מסתמא אב"י אבל קליפה בעי ויש לפרש בטוב כמ"ש בדרישה אות יו"ד דה"ק אבל קליפה בעי לכל הפחות ואשוחט קאי אבל בשר רותח אה"נ דצריך ס' נגד שמנונית בעין ולזה כתב הט"ז דהמחבר שכתב אבל אב"י אינו אוסר אלא כ"ק וכן דעת הטור וחסר בטור מלת "מותר וכצ"ל אבל אב"י "מותר אבל מ"מ באב"י בשר רותח קליפה בעי . וע"ז הקשה הט"ז (והוא קושית הפרישה והב"ח) דאמאי סגי בקליפה ליבעי' ס' נגד השעין דע"כ בשמן מיירי או אגב דוחקא דסכינא אף בכחוש מתפשט בכולו כדבעינן למימר בש"ך אות כ"ו ע"ש דאל"כ ב"י אמאי אוסר כולו וע"כ תי' דהא"נ דבעינן ס' ומסתמא יש ס' נגד השעין של הסכין דלא ככ"ח שסובר משהו אין בו כח להתפשט אף שאין ס' נגדו והביא ראיה מהרמ"א ביש ד' ס"א (ס"ם ש"ד) דקי"א ב' מבואר בהדיא דהסיא דפסחים ע"ה א' נטף מרוטבו ותזר אליו יטול מקומו וסכו בשמן תרומה יקלוף מקומו דמשני סיכה משהו פביד. היינו דבטל בס' רוטב ושמן במאה ואחד ואפילו הכי צריך נטילת מקום כמ"ש המחבר לקמן סימן ק"ה ס"ה (וכללא הוא כל שאין רוטב אף בשמן גמור ויש ס' אפ"ה צריך כ"מ יע"ש בש"ך אות ט"ו) . ומה דמשני סיכה משהו היינו שיש ק"א והעלה הט"ז שמ"ש המחבר כאן דצריך קליפה אגיסא נמי קאי . ולפ"ז ל"ד קליפה אלא כ"מ עכ"פ והמחבר שגירת לישנא דהר"ם נקט . דבשלמא אי היינו אומרים דבסיפא כיון דמשהו הוא אין בו כח להתפשט יותר מכ"ק הוה א"ש כפשוטו משא"כ עכשיו הוכיח דמשהו נמי יש כח להתפשט יותר וטעמא דיש ס' א"כ ע"כ בין בסיפא ובין ברישא קליפה לאו דווקא אלא נטילה וכאמור . ועיין בש"ך אות כ"ט כפי הנראה סובר כב"ח אמנם בנה"כ כתב (ע"ם שם כ"ח וכ"ל כ"ט) שנסתר כש"ך ולא כתב אפילו אין ס' אלא כוונתו דמסתמא איכא ס' סרי הודם לדברי הט"ז כאן . וראיתי להפר"ח אות כ"ה האריך להשיג על הט"ז וכתב שסבוש הוא . הנה לא ידענא למה יכתוב האדון מרורות על אדונינו דוד בעל הט"ז והלא דבריו ברור מללו דמדאוסר המחבר ברישא כל החתיכה ע"כ או איירי בחתיכה שמינה או דוחקא אוסר הכל כמ"ש הש"ך אות כ"ז אם כן יפה הקשה הט"ז אמאי בסיפא כ"ק ליבעיא ס' נגד השעין ומגמרא דפריך הכו בשמן ליתסר כולו ע"כ סובר שמן יש לו פעפוע מיין מ"ס קי"א ב' מבואר כן להדיא ובאמור ומשני סיכה משהו ומסתמא יש ק"א ואין שום קושיא כלל . ואם אמנם מה שכתב הפר"ח שהש"ך אף שהודה בנה"כ להט"ז אין כהודאתו כלום כיון שהגיד בש"ך אין חוזר ומגיד יע"ש בזה נראין דבריו שים דמדכתב הש"ך כאן אות כ"ט דל"ד לגנון אלמא סובר דווקא נקיט המחבר קליפה וס"ט דמשהו אין כח להתפשט יותר מכ"ק ולקמן בגנון משהו שבקליפת הסכין עם בעין סע"ס מצטרפין משא"כ בדלית תורפא ולפ"ז לא קאי כ"א אסיפא וברישא שיש ס' בו צריך נטילה . ואני תמה על עצמי איך השוה הש"ך דבריו שבש"ך לנה"כ וא"א כדאמרן (ס) . אמנם כן יש בכאן מקום עיון במסכת דכיצד צולין ע"ד ב' נגע בחרסו של תנור יקלוף נטף מרוטבו יטול סכו בשמן יקלוף ועיין תוס' ע"ה ב' ד"ה יטול הקשו אמאי נגעו בחרסו סגי בקליפה והא הרוטב שבתוכו יבלע כ"כ ותי' דמשהו ובתוי"ט הקשה אמאי סכו יקלוף ותי' דמשהו הוי ולט"ז קשיא אמאי נקיט משנה לשונות מתחלפים : עיין בהלכות מליחה אם נתנו בשר בלא מליחה אצל תנור חם אין רחיה. ממשנה דסגי בכ"ק דנגע משמע לפי שעה משא"כ כשמונח זמן מרובה הכל לפי חום התנור ואפשר אף גלי לא מהני דפירש ממקום למקום ול"ע מיהא טייב יע"ש :

קשיא לי נגע בחרסו של תנור יקלוף ואמאי ליתסר קליפה הסמוכה לה עכ"פ דהתוס' בחולין צ"ו ב' בד"ה אפילו הוקשה להם ותי' דאין הנאסר יותר מהאוסר מ"מ נפסח דהקליפה מחמת עצמה נאסרה דנטוה מחמת ד"א או יכולה אותה הקליפה עכ"פ להבליע בקליפה הסמוכה לה ונהי שהקליפה ב' אין כח לאסור גליפית דהוי או בלוע ואין בלוע יוצא בלא רוטב מ"מ ליבעי ב' קליפות וכאמור ועיין תוס' פסחים ע"ה ב' ד"ה יטול וצ"ע (ס) : (יד) וכל . עט"ז הנה לכאורה משמע דנגוש ודוחקא דסכינא מבשל ממש ככ"ש ואסור בהנאה אמנם המעיין באו"ה כלל ל"ו ד"ז משמע רק שמבליע ומפליט ואין אסור בהנאה ועיין מ"י כלל ס"א אות מ"ה כתב גם כן דאו"ה דנקיט מתחילה מבשל הוא לאו דוקא אלא מפליט ומבליע יע"ש אלא דע"כ קשיא דברי או"ה במ"ש דאם איגם' הבשר אסור בהנאה והא בכלל מ"ד דין ה' כ' בשם המרדכי דמפליט ומבליע הוי רק מדרבנן בב"ח עש"ך"ה בש"ך אות ה' ואולי יש לדחוק דמ"ש אסור בהנאה היינו אם הוא בכ"ר ולא קאי אכ"ש ומה שמדמה שם לעירוי לא לגמרי אלא ה"ק כמו עירוי מבשל כ"ק אף שאין ממש חום כ"ר ה"ה גוש עכ"פ מבליע מיהא ול"ד לעירוי דהתם אין נסתך כח העמוד וצ"ע לענין הנאה ונראה דרמ"א מיקל אף באכילה די למאן דמחמיר להתיר עכ"פ בהנאה . וכתב עוד הט"ז דיש ראיה מר"פ דאי בכ"ר מי הוא זה אשר רוצה כו' לא ידענא מהו דיש אומרים אם בלא רוטב אוסר כ"ק בכ"ר והא"ש אומר דע"י דוחק אף בלא רוטב אוסר הכל ונ"ד לאום ביה"ש דאין כל הבהמה אם יע"ש עש"ך כ"ז וכפי הנראה דט"ז סובר כתי' הב' בש"ך דר"ש דאוסר איירי בשר שמן ופשיר קשיא ליה עיין פרישה אות י"א ובש"ך אבאר . ומה שהביא דברי יש"ם בא"ס סי' מ"ד יראה לפרש דהכי קאמר דסובר אף בלא דוחקא בגוש מפליט ומבליע והלכך אורז ודוחן שיש בו חלב ממש (ובלוע שגירת לישנא הוא) הכף נאסר מן הממש והכף מפליט דכלי מפליט בלוע בלא רוטב אבל אם המאכל רק בלוע מחלב אין דבר הבלוע מאוכל יוצא בלא רוטב ומש"ה הכף אין נעשה נ"י מחתיכה זו . ומ"מ המאכל אסור דהכלי מפליט שפיר בלוע בלא רוטב ובסי' ק"ה בט"ז אות ד' אבאר ולאוי שמדע דהט"ז דמחמיר בגוש ע"י דוחקא היינו אף בס"מ דבאין ה"מ בלא"ה פוסק כרש"ל שם בסימן ק"ה דאף כ"ש אוסר ושם אבאר הכ"מ לית"ש בין כ"ש לגוש דמפליט ומבליע כו' :

ודע שיש"ש כתב מפליט ומבליע ובאו"ה כתב מבשל היה נראה לומר דוחקא מבשל ובלא דוחקא מפליט ומבליע כדמוכח מפכ"ס ק"ד ב' דפריך סוף סוף כ"ש ומה קושיא והא גוש הוי ככ"ר עיין מ"י כלל כ"ח אות מ"ס אלא דמפליט ומבליע והוי דרבנן משא"כ ע"י דוחק י"ל מבשל ממש ואסור בהנאה (ס) וכבר התבאר : (טו) לתנור פנאד"ש . פי' קערה של בשר דהיינו שעושין בה מאכל של בשר שנקרא פנאד"ש ט"ז נכאורה יאמר דגבינה נפל על קערה של בשר שעושין בה פנאד"ש ולא היה פנאד"ש שם רק לענין לאסור הקערה קאמר ומ"ש המחבר ממה כו' היא היא וה"ם בין הקערה והגבינה שניהם אין אסורים אלא כ"ק וזה טעות מלשון הש"ע ובב"י א"א לפרש כן וכמו שאמר וז"ל הב"י כתב רי"ו מעשה היה ונפל תוך התנור של פנאד"ש גבינה והתיר ר"י הפנאד"ש בקליפה להסיר מעליה ואפילו שהגבינה לחה שאין דרך גבינה ליכנס כ"כ ע"כ ונראה דל"ד לבשר רותח בסכין חולבת שאסר הר"ם דהתם דוחקא דסכינא טובא א"נ התם ס"ם דסכין שמנונית קרוש עליו ובשחותך דהוי טעם מן הממש משא"כ קערה . ונראה ללמוד מכאן בלק שמטגנין בשמן עם גבינה שנתנום בקערה בשר ב"י שאין צריכה אלא קליפה דליכא דוחקא וכיון שאין רוטב אין אוסר יותר מכ"ק עכ"ל . הנך רואה כפי' שפנאד"ש בשר היה בתוך התנור (דאל"כ בכ"ח לא שייך קליפה דא"ח וגם בנא"ס מוכח כן) וביאר הדברים כך הוא דרי"ו מתיר לפנאד"ש הבשר כ"ק שהגבינה אפילו לחה קצת אין בו כח לכנוס בלא רוטב יותר מכ"ק ואף דהם כחם בלא רוטב אוסר כ"נ כמבואר סי' ק"ס מ"מ גבינה כחושה בסכעם וגום מאד אין בה כח להבליע יותר מכ"ק . ועט"ז כתב הב"י ול"ד לבשר רותח כו' כי מרן הב"י ז"ל משום כלי הבלוע דומה כמו גבינה דנהי דכלי אוסר בלא רוטב כמבואר סי' ק"ס בהג"ה ס"ז (והוא מוכח מדגים שעלו בקערה ס"ב עש"ך אות ל"ג) מ"מ לא עדיף מגבינה ועט"ז קשיא ליה שפיר מ"מ מסכין שחתך בשר רותח דאסור כולו מבלוע בסכין ועט"ז תי' דוחקא שאני א"נ התם מגעין שעל הסכין הוה ממש משא"כ בקערה כ"ל הפנאד"ש הנתון בקערה ונפל גבינה לחה עליה שאין כח בגבינה כחושה לכנוס בפנאד"ש יותר מכ"ק ואפילו הפנאד"ש שמן הוא (כי התם פנאד"ש שמן הוא) ולפ"ז יש לראות א"כ אין חילוק ר"ס בין סכין ב"י לאב"י וסיים קליפה בעי משום בעין וכמ"ש הט"ז אות י"ג דמסתמא נגד בעין יש ס' א"כ אמאי בב"י צריך ס' ולזה י"ל דהה"נ לדינא תי' א' עיקר ולתי' ב' יפרש מ"ש אבל קליפה בעי אביה"ש קאי עיין פרישה אות י"ב . וסדר אמר הב"י דמזה נלמוד גבינה בקערה נקיה שאין הגבינה נאסרת יותר מכ"ק דקערה נקיה לא גרע מגבינה שאין בה כח לכנוס יותר מכ"ק והיינו כדאמרן (ועיין מ"ש בש"ך אות ל"ג דע"כ יש חילוק דגבינה אפילו לחה אין בה כח ליכנס יותר מכ"ק ואלו מכלי כל שגבינה לחה יש בה כח מכלי כ"נ ואיך למד הב"י מזה לזה) . ולפ"ז המחבר בש"ע הביא ב' דינים . הא' הוא מרי"ו דהפנאד"ש בשר אין נאסר מגבינה אפילו לחה כ"א כ"ק ודין הב' הוא ד"ע דקערה אינה אוסרת לגבינה יותר מכ"ק אם היה ר"ל הקערה נקיה . ולפ"ז הגבינה נאסרת כ"נ מפנאד"ש . והר"ב מדשתיק מ"מ אודויי אודי למחבר בב' דינים אלו וזה תימה גדול בעיני . ובשלמא בדין הב' דאין כלי אוסר בלא רוטב כ"א כ"ק הוא אמת כמו שכתב הש"ך ק"ה אות כ"ב והביאו כד"מ שם ובתנאי שיהא המאכל שבתוכו יבש לגמרי הא רטיבות קצת אוסר כולו לדידן אבל דין א' שאין כח בגבינה אפילו לחה לכנוס במאכל כ"א כ"ק זה לא שמענו וגם לא ראיתי ממורי הוראות שחלקו בכך . וכ"ת דאין ה"נ השמעיין בסי' צ"א לא משמע כך וצ"ע : **והנה** יש מקום אמאי לומר דהט"ז מפרש מעשה דרי"ו דה"ק שנפל גבינה לחה על הקערה מאה שעושין בה פנאד"ש בשר ואח"כ שמוהו שם פנאד"ש בקערה שאין בלוע מקערה נכנסת בפנאד"ש יותר מכ"ק אלא דל"מ שגבינה מקרי שמן ובשמן סובר הט"ז דיוצא מכלי ואוסר

בכולו

מני נסתרה כי לכאורה הם דברים סתורים . ואף שאנו אוסרים תרנגולת שנמצאת חיטה בפסח חומרא דחמץ שאני ובסי' ק"י אות ב' בש"ך אכתוב עוד (ס) : י כל . עש"ך ורואי שתדע דיש חילוק בין אם תחבו למין תחיבה א' או למין מה שהיה בכף מתחלה עד"מ אם כף בשר הוא שתחבו לחלב ובתוך מעל"ע של חלב תחבו לבשר פשיטא שאסור בהנאה מ"ה וכל ספיקותיו לחומרא וג"נ מ"ה משא"כ אם תחבו לחלב הואיל והוא אחר מעל"ע לבשר נהי שחלב הא' שבכף נ"נ אין בו אלא דין שאר איסורין בחלב שניה דטעם הבשר אין בו כח ליתן טעם לחלב עתה בתחיבה שניה דנט"ל הוא וא"כ מותר החלב שניה בהנאה כמש"ל בפתיחה ובסי' ק"י דכל שאר איסורין חוץ מרסי איסור שבו מותר בהנאה וכ"ש טעמו ולא ממשו אפשר כ"ע מודו ושאני חמ"ץ משום חומרא וכבר התבאר . גם בה"מ וצורך גדול אי נתערב זה עם שאר דבלח לא נ"נ בשאר איסורין כמבואר צ"ב ובב"ח אסור יע"ש גם הולכין אח"כ בספיקו להקל אי ספק אי נפל מחלב לתבשיל אחר דמ"ה מין במינו תר בתרי בטל וכל זה נראה פשוט :

ומה שהשיג על הב"ח והביא מד"מ הוא מה"ש הד"מ באות ז' בס"ש אבל אין להבינו ועיין או"ה כלל ל"ו בתוך חפ"ו דינין דין ה' אם אין הכף ב"י ונאסר חבשר ואח"כ לבשר אסור ומ"מ מה שהשיג על הב"ת ואחריו החזיק הפר"ח אות ט' וכתב על הב"ת שכתב שפשוט הוא וטעה בפשיטות יע"ש והנה לכאורה יש לתמוה איך הבין הב"ח מ"ש הטור בשם סה"ת אם בישלו מים כו' בשאר איסורין מחשבין מעל"ע ממים כ"ש בב"ח דמ"ה נ"נ ועוד הא כתב בב"ת אינו כן ולא כתב רבותא אפי' בישלו חלב בתוך מעל"ע ואח"כ חלב לאחר מעל"ע סבשר שרי ונאסור . וכדי דלא נשויה למרן הב"ח ז"ל כטועה בדבר משנה ח"ו אומר דמההיא דסה"ת וודאי לא קשיא דאיהו לשיטתיה שכתב כאן בס"ז דבצלים כו' לא שייך לר"א משמע דין הא' של סה"ת בישלו מים שייך לר"א ושוב מצאתי מבואר בק"נ ס"ד כ"כ בפי' דלא כב"י והטעם דמה שנפלט מקדירה למים חושבין מעל"ע מבליעה שניה כיון דלא היה במים ס' דלא כב"י וכמ"ש הש"ך באות כ"ב וכדבעינן למימר שם משא"כ כף שיש ס' נגדו א"כ מה שנפלט נתבטל ומה שעומד תוך הכף כבר נפגם ומש"ה מתיר . ומה דקשיא ממ"ש או"ה והד"ם גם בעצמו יקשה הא החלב נ"נ אומר כי במחלוקת שנויה עס"י ק"ה בש"ך י"ו ובפ"ז אות י"ג דאם נאסר דכל שנפרד לגמרי אף בב"ת חוזר להיתרו ואפשר לסותמו היינו כ"ז שמשהו נשאר בו יע"ש באורך והרא"ש בע"ז ס"ו והתוס' שם ד"ה מכלל כתבו דנ"ל בפסח שרי וכפי הנראה מסרוצת דברי הרא"ש שם דעפרא הוא ומשהו ליכא א"כ הטור בא"ח תמ"ז דפסק נמ"ל שרי דמשהו ליכא ה"ה כאן כיון שנפסד הבשר לגמרי לא נאסר והש"ך לשיטתיה בק"ה אות י"ו דנאסר יע"ש ומד"מ אין ראיה דאיהו פסק בא"ח נט"ל בפסח אסור דמשהו הוה לא עפרא כמ"ש הרשב"א בתשובה תצ"ם ומש"ה אוסר כאן אף שלא היה ב"י מבליעה א' וכדאמרן ולפ"ז להמעיין בהל' פסח תמ"ז כמ"א אות מ"א ושאר אחרונים במקום שאין מנהג המיקל בנמ"ל לא האסיר היה מקים לומר בה"מ וצורך גדול להקל כאן ונהי בחמץ מחמירין אנן משום חומרא דחמץ . שוב ראיתי שהב"ח צ"ב ס"ו הסכים לדינא דנפרד אסור בב"ח כש"ך בק"ה אות י"ז ואף שבק"ה ס"ח כתב תי' רש"ל שט"ש הטור בב"ח גבינה בבשר מ"מ קשיא איך כתב שפשוט הוא כו' ולדינא נראה דקדירה שאב"י לא הגיע ההפסד לעפרא כמ"ש הרשב"א בתשובה תצ"ם ונפ"ל שהתיר המחבר בא"ת הוא מטעם שכתב מהרר"א כהן אפיסנ"טיל בס' מ"כ בשער התערובות ע"ד ע"ג דלא גזרו בחמץ דקץ ביה דנמ"ל יע"ש וא"כ וודאי אף בה"מ וצורך גדול אסור כאן וודאי (ס) . ולפי שהדברים ארוכים ומקומן בסי' ק"נ אקצר כאן ושם אבאר עוד : יא הכל . עש"ך ועי' ת"ח כלל פ"ה ד"נ ואו"ה כלל כ"א התיר וכן דעת הפר"ח אות יו"ד אבל המ"י מצריך השלכת הנאת קדירה כי נהגה שקדירה ישנה אין נבלע עתה מתבשיל זה יע"ש ולפ"ז קדירה שבישל כ"פ מים וירקות ואח"כ בשר ואח"כ חלב אין המים והירקות הבלועים בקדירה אסורים בהנאה והמיקל אין לגעור בו בלא"ה : יב פירות . עש"ך והיינו באקראי אבל לא להשתמש בו תדיר עס"י צ"א באורך : יג והכף כו' . אבל שאר דברים מותר היינו מדינא אבל מצד המנהג אפילו שאר דברים אסור כמ"ש הר"ב בהג"ה ס"ה דאוסרין שאב"י אפילו לשאר דברים ושם אבאר : יד ומ"ם . עש"ך והם דברים פשוטים דכשתחבו לבשר או לחלב צריך להיות במין תחיבה א' לא כבליעה א' ולשאר דברים אין מזיק כלל דבלוע בכף לא נ"נ כיון שלא היה ב"י וכבר נתבאר אף בב"ת שנאסר בכר שייך ביה נמ"ל דלא ככר"ו בסי' פ"ז יע"ש : טו אם . עש"ך שהאריך הנה לפי ספרי סמ"ק דפוס קראקא פירש הש"ך דהכי הוא דהר"ד פרץ הביא הוראות מהר"י מקורביל שאסר הקדירה בין לבשר או לחלב אפילו נתחב כף ב' אחר מעל"ע רק לשאר דברים התיר מהר"י וצ"ל דסובר נ"ט בר נ"ט בבישול אסור אף דיעבד עס"י צ"ה ס"ב בהג"ה ולשאר דברים התיר כמו בסי' צ"ג אות ג' בש"ך יע"ש וע"ז השיב והשיג הר"ף ואמר ומיהו נראה דאפילו בישלו בשר ממש תוך מעל"ע שרי הבשר דטעם הכף מתחלה הוי ג' נ"ט ומההוא טעם שרי הקדירה לכתחלה דלא כמהר"י ומיהו ה"ה אפילו ב' תחיבות בתוך מעל"ע שרי הקדירה לכתחילה מטעם נ"ט בר נ"ט אלא קאי אמעשה דר"י דאוסר אפילו תחיבה שניה לאחר מעל"ע מש"ה כתב הר"ף דשרי . אלא שיש לבעל דין לחלוק ולומר כי לשון הר"ף מורה דה"ק דבתוך מעל"ע ב' תחיבות דיעבד שרי ולא לכתחילה לבשל בקדירה בשר או חלב דמחמיר לכתחלה בנ"ט בר נ"ט בבישול וכיון שאפשר להשתמש שאר דברים הוי לכתחילה משא"כ כשתחיבה ב' לאחר מעל"ע איכא ב' לטיבותא טעם חלב נ"ט בר נ"ט ונט"ל נמי הלכך שרי אח"כ להשתמש תחילה בקדירה בשר אבל לא חלב כיון דשימש עתה בשר ע"י נ"ט בר נ"ט לז"א הש"ך דז"א דהר"ף מתיר דגים בכותח כדעת א' בצ"ה וכ"ש כאן דהוה ג' טעמים . והאי כ"ש לא ידענא דבבישול דגים נמי ג' נ"ט קערה מים דגים וה"ה כאן כף מים קדירה ואולי ת"ה נצלו . ועוד דכאן ב' טעמים בכלי כדלקמן . עוד מביא ראיה הש"ך דהר"ף מתיר בהורתו קערות חולבות ביורה בשר בא' מהן אב"י כדלקמן בצ"ת בהג"ה ס"ג אלמא אותו שאב"י אין מזיק לו קבלת טעם מב"י ואף תוך מעל"ע מותר להשתמש באב"י ה"ה כאן . ומ"מ צריך אתה להבין במ"ש הר"ף ומיהו אם בשלו בשר אין לאסור דיעבד למה לי זה כלל וגם הלשון דחוק ואמנם מה שמצאתי בנה"כ בקו"א א"ש והכוונה בקיצור דה"ק הר"ף וודאי לאחר תחיבה א' דיעבד שרי הבשר הא לבשל תחילת בשר לא מאחר שאתה רוצה לקבוע תשמיש לקדירה לסה נתיר בשר יבשל חלב כמו התחיבה ובדיעבד הכשר שרי אבל אם נתחב תחיבת ב' כיון דלאסור הקדירה לבשר ולחלב לא מסתבר דוודאי כי האי דומה תו לדגים בכותח ומש"ה קובעין כמין תחיבה ב' ולא כמין תחיבה א' . וו"ש הש"ך בסוף דכן משמע מסמ"ק שיש לקבוע בה תשמיש חלב בנתחב פ"א אבל כשתחב פ"ב בשר קובעין כתחיבה ב'. עוד כתב הש"ך דאי הר"ף דוקא כשתחיבה ב' לאחר מעל"ע א"כ אמאי מצייר דינו של הר"ב מהר"י מקורבי"ל לאסור לבשר ולחלב רק לשאר דברים בשימוש בה בעין ולא מצייר ב' תחיבות תוך מעל"ע כו' ואח"כ דחה הש"ך זה דרוצה לצייר בגוונא שכתב מהרר"י . ור"ל דמהרר"י סובר דנ"ט בר נ"ט הוי כממש ע"י בישול ושאר דברים התיר משום דפגם היה וכמ"ש בצ"ג אות ג' בש"ך ע"ז כתב הר"ף דינו יצויר בבעין לא על ידי נ"ט בר נ"ט אבל ע"י נ"ט בר נ"ט וב' תחיבות תוך מעל"ע לשאר דברים מותרים מטעם דהוי לענין זה דיעבד ונ"ט בר נ"ט מותר כה"ג . ואמנם דחה זה דוודאי נ"ט בר נ"ט שרי לר"ף אפילו לכתחילה ופשיטא דאין לומר דב' התחיבות תוך מעל"ע אפילו שאר דברים אסורים לחר"ף דליתא :

אמנם המחבר היה לפניו גירסא אחרת בסמ"ק דפוס וויניציאה . וז"ל מעשה כו' עד ומיהו נראה כמו בדפוס קראקא ומלת כיון אינו שם גם וי"ו ממלת "ולא אינו והבין הב"י דהר"ף אינו חולק על מהרר"י אלא ה"ק ומיהו נראה קדירה חדשה שלא בישלו מעולם ותחב כף חלב ב"י ובישלו תוך מעל"ע בשר דיעבד נ"ט בר נ"ט שרי . ואח"כ אם תחיבה ב' לאחר מעל"ע אפילו תחלה שרי לבשר דתרתי לטיבותא איכא נ"ט בר נ"ט גם טעם פגם אבל כשבא תחיבות תוך מעל"ע שרי לשאר דברים ולא לבשר וגם לא לחלב ואף דהר"ף סובר דגים לכתחילה מותר מ"מ מאחר שהקדירה חדשה ונתחב ב' כפות הפכיים אין לקבוע לה שום תשמיש רק לשאר דברים (כן יראה מט"ז ברף האחרון הביאו קצת הש"ך בנה"כ בקו"א ואני לא ראיתי אותו הדף כעת) . ולפ"ז מעשה דהר"י היה תוך מעל"ע ומש"ה אוסר לבשר ולחלב ואף שכתב "ואחר "המים ע"כ מתפרש שבישלו בה מים ב"ם ותניסו בכף חולב ואחר המים נשתמשו בו ביום בכף חולב כו' ומעשה שהיה נקים ועי' בכה"ג בהגהות הב"י אות ל"ט . והנך רואה באמת כמה מהדוחק בגירסא זו ועוד מה זה שכתב מהר"י דנבלע "מפגם בב"ח וצריך לדחוק דנ"ט בר נ"ט טעם פגום וקלוש וכ"ז דוחק :

ולדינא העלה הש"ך דאף לדידן דמחמירין לקמן בצ"ה בבישול לכתחלה כאן שרי דהוי ג' נ"ט ויש לראות הא דגים שבישלו עם מים נמי ג' נ"ט הם וסה"ת בסימן ע"ה שכתב למאן דאוסר נתבשלו הוא ריב"ן חתנו של רש"י עיין בס' התרומות סימן ס"א היינו ניצלו אבל ע"י מים הוה ג' נ"ט ויש לומר דסובר בישלו במים נוגעין הדגים במחבת גופא משא"כ כלי מכלי אי אפשר בלי אמצעות המים דאין כלי מקבל טעם מכלי בלא מים עס"י צ"ב ס"ח בהג"ה אמנם עדיין קשה ממ"ש הש"ך לעיל אות ח' לדעת הרב אף שיש ס' הכף אסור וע"כ דחיישינן לתי' הב' של תוס' חולין קי"א דנגע הכף בקדירה גופא וזה יש לומר דכולי האי לא מחמירין כאן דנ"ט בר נ"ט נמי שרי דיעבד הלכך כת"כ דאיכא נמי טעם תי' של תוס' אף לכתחלה שרי . ואם תחב כף חולב ואחר כך בישל בשר תוך מעל"ע שרי אחר כך לבשל בשר לכתחילה אבל לכתחילה אחר תחיבה א' לבשל בשר אסור דתקבע לה תשמיש חלב אבל לאחר ב' תחיבות הפכיים שרי לבשל בשר תחלה אף שהיו ב' התחיבות תוך מעל"ע . ומיהו במה שנוהגין לאסור שאב"י וכמ"ש באות כ' והט"ז ברף אחרון חולק עליו ופסק כהמחבר ומלת מאחר שהיתה חדשה שכתב המחבר סובר דקאי אאיסורה דמשום הכי אסור לבשל בשר או חלב כיון דלא שימשו מעולם בה ונתחבו שני כפות הפכיים אין לקבוע שום תשמיש כי אם שאר דברים ול"ד לדגים בכותח דיותר יש להתיר שם תחלה שהוא רוצה לאכול בכותח משא"כ כאן יקבע לה תשמיש שאר

דברים ובנה"כ בקו"א השיב דמשמע דהמחבר אתיתר' דשאר דברים קסהדר ונתן טעם מאחר שהיתה חדשה יע"ש ואין להאריך : **טז** והקדירה . עש"ך דלפסק הר"ב לקמן דהטעמים פוגעין במים או שהכף במחבת גופא כלי אמצעית המים ע"ש לקמן בט"ז אות ח' מש"ה בעינן כאן שא' מהן אב"י או שיש ס' הכל אף הכף שרי ומ"ש לעיל באות ח' דהכף אסור היינו מספק שמא נגע בקדירה וכאן מיירי שודאי לו שלא נגע או אפשר התם בודאי נגע התמיר וכבר התבאר בט"ז ובש"ך שם : **יז** ונוהגין . עש"ך אפשר שכוון בזה דל"ת דאם הקדירה אב"י וכף ב"י ויש ס' דאוכלין כמין הכף דז"א כיון דיש ס' ראוי לאכול כמין הקדירה אב"י ולא כמין הכף דנט"ל לכתחילה אסור הואיל ויש ס' ועיין מש"ל בזה : **יח** לאכול . עש"ך כוונתו משום דלגי' כמין בכף הדמיון משמע אם ב"י חלב מותר לאכול עם חלב ואיך כתב ואינו אלא חומרא משמע דקאי בין לאסור שאב"י ובין לאסור המאכל עם בשר והא ודאי מדינא קצת הוא לפי מה שהכריח הרב לקמן דלכתחילה אוסרין נ"ט בר נ"ט בבישול אלא הני' במין וכמ"ש בת"ח די"א שאב"י והמאכל דוקא במין ב"י ופסק שם דאין להחמיר ורשות לאכול המאכל במין אב"י כמו שפסק בצ"ה ס"ב בהג"ה דלשומו בכלי שלהן שרי ואפ"ה בהגהותיו כאן פסק כיש מורין לאכול דוקא במין ב"י וע"ז הקשה הש"ך ב' קושיות. א' שהרי באמת לקמן בהג"ה פסק דשרי ליתן בכלי של איזה שירצה. ב' דהודחו בא' אב"י הכל שרי ואמאי כאן אוסר שאב"י ותי' לקושיא א' דלקמן נהגו רוב העולם וכאן נהגו מקצת כו' ועוד תי' דלקמן עדיף מכאן דגזרו כאן משום הרואה שלא יאסר דמש"ה מתירין כאן המאכל כפסק המחבר בצ"ה ס"ב דאין טעמן פוגעין מש"ה עבדי היכר' דלאסור המאכל ליתן במין אב"י וידע הרואה דמשום נט"ל שרינן לה הא שניהם ב"י אסור כפסק הר"ב לקמן בקערות שהודחו ועל קושי' ב' דאמאי לקמן באחד אב"י אף אב"י שרי וכאן אסור תי' דע"י בישול נוהגין להחמיר משא"כ ע"י הדחה והט"ז לקמן שם אות ט' תי' בע"א עמ"ש כאן בט"ז אות ט' והא לא ניחא ליה להש"ך לומר דכאן מצד המנהג בעלמא כמ"ש לקושיא א' בתי' א' :

עוד הקשה הש"ך את"ח ואהר"ב בהג"ה אמאי כתב "במין הא "במין הכלי ב"י נמי שרי כמ"ש הר"ב לקמן צ"ה ס"ב בהגה"ה והמ"י כלל נ"ז אות כ"ז כתב דל"ד דהתם ב' היתרים א' נ"ט בר נ"ט הב' נט"ל משא"כ כאן עיקר שריותא מכח נט"ל ומש"ה לכתחילה אסור יע"ש ואני תמה ע"ז כיון דסוף סוף המאכל שרי לאכול כך ואם כן אמאי לא מותר כמין הכלי ב"י אם בשר בשר ומה יוסיף תת כח לאסור לאכול עם בשר אחר כך או עם חלב והא ודאי טעם ב"י אין מגרע בו שהוא גם כן מינו ומין אב"י הוה נ"ט בר נ"ט ונט"ל וכאמור (ס) ועמ"ש בט"ז אות ח' ועמ"ש בדברי רש"ל האלו בסי' צ"ה בט"ז אות ד' יע"ש : **יט** המאכל כו' דווקא המאכל אבל המים הואיל ואינם מאכל אסורים כדלקמן סי' צ"ה ס"ב בהג"ה וכן משמע כת"ח שם בהדיא עכ"ל הש"ך . לדעתי כוון האדון ז"ל בזה כוונה מיוחדת והוא כמו שאגיד . הנה בסי' קכ"ב ס"ו חילק הרב בין חימום לאפיה ולישה הוה לכתחילה ואסור במים נרידא בכלי עובד כוכבים ואם הוחמו לשתיה אף במים הוה דיעבד ושרי והוא מש"ד סי' נ"ט והגהות מהרא"י ז"ל שם וכ"ה בת"ח כלל נ"ט ד"א והשיג על או"ה דאוסר אף בהוחמו לשתיה ועיינתי באו"ה כלל ל"ג די"ג כתב בהדיא דאפילו בישל מים בכלי עובד כוכבים דאין מתירין נט"ל במים נרידא והיינו דמים דבר מועט הוה לכתחילה ואלו בת"ח כלל נ"ז ד"ד בהודח קערות בירוה אב"י הביא דברי או"ה (בכלל ל"ד די"א) דמים נרידא הואיל ואינם מאכל הוה לכתחילה יש ללמוד מזה אם תחבו כף חלב לקדירת אב"י המים אסורים יע"ש . הנה ודאי משמע דאודויי אודי הר"ב לאו"ה שם דהואיל ואינם מאכל ומשמע אף הוחמו לשתיה אסור ועוד דאל"כ אלא הוחמו לאפיה זה א"צ ללמוד מאו"ה אלא מהגהות ש"ד בכלל נ"ט יע"ש ובמ"י כלל נ"ט אות א' העיר בזה וכתב דיש לאסור מספק ולי נראה ודאי הכין הוא וצריך לחלק בין כלי עובד כוכבים דלא שכיח לא גזרו במים בהוחמו לשתיה אבל בשל ישראל כה"ג גזרו במים וכמה דברים מקילין בשל עובד כוכבים יותר משל ישראל עס"י קכ"ב מש"ה הביא זה הש"ך וא"ש מה שכתב וכ"מ בת"ח וכאמור . ועיין ברג"ש בש"ד במ"ש אות א' דהמחבר נקיט של עובד כוכבים דשל ישראל הוי ב"י ולא ידענא למה לא נקיט רבותא של ישראל ודאי אב"י אלא נקיט של עובד כוכבים לאסור אפיה ולהתיר בישול ובשל ישראל אף חימם לבישל אסור בשל איסור וכדאמרן וע"ש בהגהות אות ס' : **כ** ולאסור . עש"ך ועי' סי' צ"ג שם כתב הר"ב מדינא אבל ממנהג אפילו שאר דברים אסור כאן וכ"ש שם . ומה דל"ד לתחב ב' כפות הסכיים דמותר שאר דברים אף ממנהגא משום שהיתה חדשה משא"כ כששימש בה בעין : **כא** כי מדינא . עש"ך דמשמע ליה דב' כפות לעיל מדינא אסור לכתחלה ולא מחמת חומרא דלא כמ"ש הט"ז אות ט"ז דגם התם הוי רק ממנהגא דאם כן היה להרב לכתוב כן לעיל על זה תי' הש"ך דהתם היתה חדשה משא"כ כאן אין מוציאין מחזקתה הישנה . ולענין דינא הראה מקום לאות ט"ו ומשמע אף לפי המנהג שאנו אוסרין בבישול אותו שאב"י ט"ם ב' כפות אף ממנהגא ליכא דב' כפות ראוי להקל יותר משימשו בה פ"א בעין ומ"מ מצד המנהג לדידן ראוי לחוש להר"ב ולט"ז כאן ובדף האחרון וכמ"ש המ"י בכלל פ"ה אות כ"ח דממנהגא אסור בב' כפות : **כב** בצלים . עש"ך מפני שיש כאן מבוכה גדולה ראיתי לבאר הנה הטור הביא בשם סה"ת ב' דינים . א' דיש הבדל בין קדירות איסור לבב"ח דבאיסור מונין מחימום המים ובב"ח מבליעה א' . ב' דבצלים בלועים מאיסור משערין נגד כולו ובב"ח רק נגד הבלוע . והמחבר הביא כאן דין דבצלים (ומיהו לדידיה אף הבלועים מאיסור דלית ליה חנ"נ עי' אות כ"ג) ודין א' הביא בסי' ק"ג סעיף ז' דקדירה הבלועה מבב"ח יחד מונין מחימום המים וחזר וכפלו בסי' קכ"ב ס"ד וסיים משא"כ בשאר איסורים דאזיל לשיטתיה בספרו הארוך בסי' ק"ג דלמאן דלית ליה חנ"נ בשאר איסורים ליתא להאי דינא . והמעיין בסמ"ק שהביא הב"י בסי' צ"ד יראה דה"ק דוודאי מונין מעל"ע מחימום המים דהא בעת ההיא פלטה הקדירה הבשר ואחר כך נבלע הבשר בה שנית וודאי דאין סברא כלל לומר הואיל והיה בלוע שעה א' בדופני קדירה אף שפלט ושהה במים זמן מה מקודם מעל"ע נבלע בדופן זה אין הדעת סובלתו לומר דהוה נט"ל ואיזה שיעור תתן לזה . ומש"ה בב"ח לבשר הבלוע שנפלט במים וחזר ונבלע בקדירה אין לחוש דנ"ט בר נ"ט הוא ומים לא נ"נ דבהיתר לא שייך נ"נ משא"כ באיסור נהי דנ"ט בר נ"ט אף באיסורא הוה לן למישרי (וכמ"ש בספר נ"ו דמ"ש אמו דהיתרא כיפי תלה לה) מ"מ המים נ"נ בו וזה מבואר היטב מס"ש הסמ"ק הביאו הב"י וז"ל אע"פ שחמין שבנתיים משוי בת יומא הוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא ובסוף סיים בהיתר אין כל המים כשר וטעם הבשר הוה נ"ט בר נ"ט ובאיסור כתב נהי לגבי איסור עצמו הוה נ"ט בר נ"ט מ"מ המים נ"נ הלכך אף דאיסור נ"ט בר נ"ט בהיתר מ"מ המים נ"נ יע"ש היטב . הנה כמה הילכתא גבורתא השמיענו הסמ"ק. א' דוודאי הכין הוא דמונין מבליעה שניה מדהוצרך ליתן טעם בתחילה וסוף דנ"ט בר נ"ט ולא מטעם נט"ל . ב' דבאיסור נמי נ"ט בר נ"ט שרי מ"ה וטעמא רבא איכא כיון דאיקלש מה לי היתרא או איסורא ומניעולי מדין נמי טעם לא טעם ב' ומדרבנן הוא דחנ"נ בשאר איסורין דרבנן ואמנם בס' התרומות סי' ע"ה כתוב לאסור וז"ל שהרי בהיתר אותו טעם הנפלט מקדירה למים וחוזר ונבלע בקדירה טעם הוא שנבלע שעשר ידות נבלעו ממים יע"ש וכן באו"ה כלל ל"ד מצאתי מבואר יותר וז"ל אעפ"י דלגבי איסור עצמו נ"ט בר נ"ט הוא מ"מ המים נ"נ ובהיתר אין לחוש רק מבליעת הבשר המדומע במים שהוא דבר מועט שהרי עשר ידות נבלע ממים משנבלע טעם הבשר לקדירה ולגבי דבר מועט יש בתבשיל ס' עכ"ל תרי כמ"ש והם דברי סה"ת :

והנה האדון ז"ל עשה פלילות עם רבינו המחבר ז"ל ולי ההדיוט אשר דרכי החכמה נעלמו ממני אמרתי אשיחה וירוח לי . הנה תפס על הב"י במ"ש בק"נ דלהפוסקים דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורין לא משכחת להאי דינא והא הב"י גופא בצ"ה פסק דנ"ט בר נ"ט באיסורא אף למ"ד לא נ"נ בשאר איסורים אפ"ה אסור (וכ"פ מר"ן בשולחנו הטהור צ"ה ס"ג דהוה נ"ט בר נ"ט דהיתרא הא דאיסורא אסור ודוכתי טובא) וע"כ אין סובר כסמ"ק דכתב נ"ט בר נ"ט דאיסורא אסור דנ"נ דמשמע וודאי מדבריו למ"ד לא נ"נ אף דאיסורא מותר והא ליתא וכאמור . וא"כ נהי דסה"ת כתב טעם דעשר ידות כו' ואו"ה נמי כתב כן כמ"ש לעיל מ"מ נימא הטור אין סובר כן ומש"ה פוסק כסה"ת ולאו מטעמיה וכמו שכתב הפרישה כאן אות ח' ומי הכניסו להב"י לתגר זה לומר דהטור לא כתב האי דינא אליביה דהלכתא ועיין מ"י כלל פ"ה אות כ"ו כתב הטעם דעשר ידות יע"ש ולפי מ"ש הש"ך תשיג על הב"י איך כתב דלא משכחת להאי דינא כלל כו' ואמנם אני תמה דהב"י לא כתב כלל בק"נ האי לישנא אלא כתב ול"נ להתיר דלא נ"נ בשאר איסורים ויכול להיות משה"ה התיר שם ובקכ"ב משום עשר ידות ונגד דבר מועט התוא יש ס' וכאמור : **שוב** ראיתי שש"ך ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כו' דהמעיין בב"י בצ"ד וק"נ לא הביא כ"א דברי הסמ"ק וריש דברי סה"ת ולא הביא כלל בב"ח הטעם דעשר ידות א"כ סובר הב"י דוודאי אין לסמוך אזה הטעם דעשר ידות וכמ"ש הפרישה דרואין כאלו כל הנפלט חוזר ונבלע ואפ"ה התיר הב"י בשאר איסורין דלא נ"נ והא וודאי תיובתא דידיה אדידיה דהב"י פסק בצ"ה דבאיסור לא שייך נ"ט בר נ"ט וא"כ באיסור קמה וגם נצבה דין סה"ת וכדאמרן והפר"ח אות כ' והפ"ת שם השיגו על הש"ך דאיסור מונין מבליעה א' אף שפלט בנתיים ואני תמה על עצמי מאין הרגלים לומר כן וגם בכר"ו אות ט' כתב דמונין מבליעה ב' והא וודאי כן הוא ומדברי הסמ"ק רי"ד גופא שהביא הב"י מבואר כן כמ"ש למעלה וא"צ ראיה כלל והסברא נותנת כן : **הן** אמת שהב"י בק"נ מביא דברי סמ"ק ויש מקילין מאחר דאין להחשיבו ב"י אין איסור ב"י בגוף איסור ב"י ואא"ב דמונין מבליעה א' שפיר דאין להחמיר בנאסר יותר מהאוסר ועל האוסר טעם פגום יש לו אא"א דמונין מבליעה ב' אמאי רבים מקילין וי"ל דרבים מקילין דלית להו נ"נ ואיסורא פגום הוא ומפלט הוה נ"ט בר נ"ט וזה דוחק וצ"ע . ועיין כר"ו ק"נ אות ז' ויבואר לקמן : **עוד** כתב הש"ך מ"ש הב"י דמים הבלועים מבב"ח נ"נ וזה לפי שיטתו ר"ל לשיטת הב"י דאי לא נ"נ אין איסור וע"ז השיג עליו דלפי שיטתו בב"ח נמי המים שאר איסורין חשיב וכן הסכים הפר"ח בזה . ומיהו וודאי אף להב"י מדרבנן הוא המים לא מ"ה דוודאי לא נ"נ המים מ"ה אלא מדרבנן הואיל ובא מבב"ח . וסיים הש"ך לדידן אין נפקותא "כאן "בכל זה . במלת "כאן רמז "דכאן אין נ"ט הא לקמן סי' ק"נ יש נ"ט וכדבעינן למימר קמן ובמלות "בכל רמז בין מ"ש כיון דמבב"ח דיינינן כו' אין נ"ט דלדידן שאר איסורים ומים מבב"ח תרוייהו דרבנן ובין בהוחמו מים בקדירות איסור אין נ"ט דוודאי מונין מבליעה שניה לדידן ומה שלא הגיה הר"ב בקכ"ב ס"ד לאו דאודויי אודי ליה אלא שכבר הגיה בק"נ ס"ז יע"ש : **אמנם** הדבר הקשה עלי מ"ש הש"ך דכן מוכח מש"ד פ"ח ותוס' ע"ז ע"ו א' ד"ה בת יומא עיינתי שם ובתוס' חסרו הא דעשר ידות מ"מ הוא כמ"ש בסה"ת וכן בש"ד יע"ש וא"כ אין הכרע משם כלל וצ"ע :

שאלה נ"ט בר נ"ט דאיסורא אי הוי ד"ת או דרבנן ונ"מ לספק דרבנן גם אי אמרינן אין המדומע גבי באיסורין ולא הוי רק דרבנן או הוה ד"ת : **תשובה** דע מסמ"ק ואו"ה כלל ל"ד ד"ד מבואר להדיא דנ"ט בר נ"ט הוי דרבנן מטעם דנ"נ בשאר איסורים ולהר"ן פכ"ה יש לספק אי מ"ת או דרבנן הואיל וחל עליו שם איסור לא ראו להתיר אח"כ בכמה טעמים ועיין בס' נ"ו כלל פ"ה בשאלת א' חתם חיה כמה צדדין להיתירא אבל מפני זה לחוד אין להורות בספקן להקל . ולענין המדומע עיין ט"ז צ"ב אות כ"ד ואו"ה כלל ל"א מבואר כ"פ אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון הלכך ב' זיתי חטאת או שומן במים ותחב כף משערין לפי אומד לא כפי הב' זיתים . וא"ת מה נעשה במ"ש הש"ך דהטור נמי פוסק כסה"ת אלמא אין סובר סברא זו י"ל דבכל הקדירה משערין דלא ידעינן שיעורא מש"ה אין שייך לומר אין המדומע משא"כ בידעינן שיעורא ועמ"ש בצ"ב (ס) : **עוד** אבאר לך שמ"ש הש"ך דהטור כסה"ת ולאו מטעמיה יש לראות הא בסי' ק"נ כתב הטור דהמים נ"נ וזה כסה"ת אמנם כשנדקדק בלשון הטור שם לא כתב כן אלא ז"ל וחזרו המים כולן איסור וכבר עמד בזה הכה"ג בהגהות הב"י אות ל"ח כאן בזה וי"ל דנעשה איסור ר"ל לא לפי חשבון או דנ"ט בר נ"ט באיסורא לאסור כמו האיסור הא' : **והנה** בק"נ אות י"ח כתב הש"ך דאין לחלק בין שאר איסורין לבב"ח והיינו לשיטתיה כאן דמונין מבליעת שנית ובאיסור לא שייך נ"ט בר נ"ט ולא לפי המדומע בקדירה דלא ידעינן כמה לשער וכדכתיבנא עוד יש נ"ט אם בישלו מים תוך מעל"ע אי הטעם נ"נ הוי דרבנן ואי באיסור לא שייך נ"ט בר נ"ט ומונין מבליעה ב' הוי דאורייתא ובספיקן להחמיר ולסברת הפר"ח וודאי לית כאן דררא דאורייתא ואמנם כבר כתבנו דסברא דמונין מבליעה שניה :

ודע דלפ"ז אם בישלו ד"ח תוך מעל"ע לבשר ובתוך מעל"ע לד"ח בישלו חלב להב"י שרי ולהש"ך דעיקר טעמא דנ"ט בר נ"ט דהיתרא ולפ"ז בד"ח לא שייך זה וא"כ אמאי כתב הש"ך בקכ"ב אות א' דשרי . ושוב ראיתי באורח מישור שם אות א' הרגיש קצת בזה ומ"ש שם דעל או"ה נמי קשה לק"מ דאו"ה כתב במי' כלל ל"ד דעשר ידות מים כו' ושם אבאר לדינא בזה ואין להאריך : **כג** שבלועים . עש"ך וירצה בזה דבה"ת סובר חנ"נ בשאר איסורין מש"ה צריך לחלק בשר הוי היתר כמ"ש הר"ב אבל להמחבר אף שאר איסורים כן כמ"ש בקכ"ב ס"ד אלא ה"ק הבלועים מבשר הא מבב"ח יחד צריך ס' נגד הבצל כיון דמבב"ח בא דיינינן כבב"ח ואזיל לשיטתיה כמבואר כאות הקדום . וא"ל דלמא נקיט הכי להתיר אף הבצל זה לא נזכר כלל בהמחבר וכתב מהר"ם מלובלין כבשר הבצל מותר ובאיסור הבצל אסור . ולי יש כאן עיון לפי מה שמחלק התה"ד בסימן קפ"ג בין התיא דחולין ק"ח חלב נבילה ובין קדירה דמחובר עם האוכל הוה כאוכל ואין מה שבקדירה מצטרף יע"ש היטב והבאתיו בסי' צ"ב וצ"ד כאן בש"ך אות ד' א"כ קשה כאן אמאי לא נימא דחלב הנכנס בבצלים נ"נ ויצטרך ס' נגד כל הבצל אף להמחבר מתרי טעמי, ושוב ראיתי בכר"ו שהרגיש בזה אות ח' יע"ש וצ"ל כיון דמין דמינו ברוב מ"ה ומדרבנן נ"נ לא החמירו כ"כ בזה . ואמנם מה שהתיר מהר"ם מלובלין הבצלים קשיא ובכר"ו אוסר הבצלים יע"ש . אמנם עוד תמיה לי דוודאי כשנוטל הבצלים בכף מקדירה דעדיין שם כ"ר עליו עס"י צ"ב בט"ז בסופו ולא יש באותו טעם ס' וודאי דנאסרו הבצלים וכפי הנראה תקנתא דצינגן היה צריך כאן וצ"ע (ס) . **כד** וכ"ש . דהוי נ"ט בר נ"ט ש"ך ולכאורה דמיירי אחר מעל"ע מחלב דלא כט"ז אות י"א וז"א דא"כ איך כתב הר"ב נגד חלב והא א"צ כלום דנט"ל הוא אלא אפילו תוך מעל"ע מחלב מ"מ טעם א' בדופן הקדירה ואח"כ ליתן טעם במים תוך דופן הקדירה וצ"ע . עיין ב"י שכתב גבי בצלים הטעם נ"ט בר נ"ט והבאר הגולה ציין כך והפרישה אות ח' תמה דבלועים מבשר משמע בשר ממש יע"ש ואי משום הא י"ל בסכין של בשר וכן הוא בבה"ת סי' ס' בצל שחתכו בסכין בשר . אמנם לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו אי מטעם נ"ט בר נ"ט א"צ כלום מבעי לי' לא ס' נגד הבשר וע"כ ר"ת אין מועיל נ"ט בר נ"ט או דהוי כנצלו לדעת בה"ת דאוסר נצלו ע"ש סימן נ"ט וס' ובטור סימן צ"ו ואין להאריך : **כה** בשר . עש"ך דבדוחקא אף תתאה לא שייך ביה ולי העני דבריו הקדושים נעלמו ממני כוונתם דבכלל כ"ז ד"י אין זכר למו ובכלל ל"ז ד"ו יראה קצת כן ומכל מקום מה יושיענו זה דאו"ה לשיטתיה אף בלא דוחק' ובכלי ב' ממש בנוש סובר לא שייך כלי שני כ"ש תתאה וכ"ש עם רוחק' משא"כ להר"ב דאין סובר כאו"ה בזה איפא רותקא לא מהני אף לתתאה עיין ט"ז כאן אות י"ד וש"ך ל' וק"ת ח' : **כו** כל . עש"ך והמ"י כלל ס"א אות מ"ב ובית ישראל כאן כתבו דש"ך בסימן יו"ר אות י"ד פי' גופא דברי יש"ש דהר"פ קאי אסכין שחיטה שחתך בה רותח אחר כך ובבית ישראל ביאר עוד דלשחוט אחר כך אין קושי' דאיכא טעמא דפרידי סימנים מהני עכ"פ דאין בלוע אפילו שמנונית יותר מכ"ק זה תוקף דבריהם יע"ש. ואני ההדיוט הכותב אומר כי שפתי כהן ישמרו דעת כו' והנה בס' נ"ה סימן מ"ב הביא היש"ש גופא דברי הגהת סמ"ק וז"ל ויש רוצין להתיר בשר רותח בסכין חולבת וראיה מסכין עובד כוכבים ששחט בה סגי בקליפה וכ"כ ר"ם ואין הנדון דומה לראיה דהתם אין כל הבהמה רותח יע"ש הרי בבירור דמסכין של עובד כוכבים ששחט קשיא ליה ור' הש"ך ביו"ד וכאן צדקו יחדו וכאמור: **כז** אם. עש"ך ועסי' ק"ה אות כ"ג וט"ס לדינא ודאי אף בשר כחוש הדין כן ואף לדידן בלא"ה אין בקיאין בין כחוש לשמן מכל מקום בבלוע בקיאין ובסימן ק"ה אבאר עוד בזה : **כח** כנגד . עש"ך וא"י הא טעמא קאמר יש"ש ופר"ח אות כ"ר כ' וד' מהרש"ל נראין והביא מ"ש הש"ך יע"ש ולא כתב שחולק עם הש"ך לדינא וכאמת בסימן א' ס"ג ובסי' ח"י ס"ד מבואר כן דכל מילתא דלא רמיא אף בברי לי לא סגי ופ"ת כ' דכאן הוה ספק דרבנן בב"ח בלא רוטב לא הוי דרך בישול ולא עדיף ממינון עיין מ"ש למעלה בפתיחה סימן פ"ז ושאר דוכתי וכל מלתא דלא רמיא הוי רק דרבנן כנראה מדברי הרב בעל קרית ספר (הוא המבי"ט) פ"ד מה"ש וז"ל ישראל שא"י ה"ש ושחט ושאלנו אם לא היה שום דבר המפסיד שחיטה מדרבנן אסור כיון דלא ידע מעיקרא יע"ש . והנראה שזה עשה פירוש על מ"ש הר"ם והר"ן קרובה לספק נבילה היינו בשואלין אותו ואמר שלא היה שום דבר כו' ולפ"ז אפשר דוקא באיסור תורה אמרינן כל מלתא דלא רמיא לאו אדעתיה אבל בדרבנן לא גזרו אם אומר בבירור ואי"ה כס' שושנת העמקים אבאר באורך דכפי הנראה אף בדרבנן כן (ס) : **כט** או . עש"ך הנה מכאן יש קצת להוכיח דסתם' אין מקונח דאל"כ אמאי צריך קליפה באב"י ויש לישב ועוד יש לומר דקליפה הוי כלכתחלה ונט"ל אסור לכתחילה ע' חולין בשוחט בש"ג ועס"י יו"ד . ועיין נה"כ ובפר"ח כתב כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד והאמת יראה דכאן חולק הש"ך אט"ז וע' ב"י לקמן גבי פנאדי"ש : **ל** וכל . עש"ך ובסימן ק"ה אות ח' הניח הדבר בצ"ע ואם צלול כרוטב כתב להתיר יע"ש ולענין דינא עמ"ש בט"ז : **לא** ואף . עש"ך והיינו מדינא ומנהגא אף שאר דברים אסור להשתמש בהם עיין סימן צ"ג אות ג' וכאן אות כ' ומשמע לכאורה דנט"ל אפילו כלי שיש לו תקנה בהגעלה א"צ הגעלה ולקמן בצ"ה בט"ז אות ט"ו וש"ך כ"א אבאר ועיין מ"ש בסימן ק"נ וקכ"ב : **לב** אם . עש"ך ועמ"ש בט"ז אות ט"ו בזה ולדידן עס"י ק"ת : **לג** וכן . עש"ך פי' דברי הב"י דיליף כמו גבינה שכחושה בטבעה אין נכנס יותר מכ"ק ה"ה בלוע מכלי אין אוסר יותר מכ"ק ועס"י ק"ת אות כ"ג דווקא יבש לגמרי אבל לח קצת אף כלי אוסרת בכולו יע"ש לדינא . ומ"ש על הב"י כתו' אין ראיה הם דברים פשוטים אמנם מ"ש דא"צ למוד לזה יש לעיין בק"ה דיש"ש פוסק בכלי לא שייך תתאה יע"ש ועיין בזה : **לד** מותר. עש"ך דבריו בכאן יש בו מקושי ההבנה. א' מ"ש דבנפסק הקילוח אין אוסר כלל סותר למה שכתב בסימן ק"ה אות ל"ד דמסי' ס"ה אין מפליט ומבליע כאחד וממסי' צ"ב ס"ז בהג"ה אין ראיה שנוחל על גבי כירה צוננת קודם שהגיע אל הצונן הוה תו כ"ש כמ"ש לעיל בסי' צ"ב . ואין לומר דה"ק כיון דקי"ל בק"ח אות כ"א דבלוע אף שהוא שומן לא שייך בי' ארמיקר בלע ודווקא מבעין שייך זה וא"כ ה"ה מכלי נאמר כן דאף דיוצא בלא רוטב מ"מ לא שייך ארמיקר בלע ומביא ראיה מס"ת צ"ב בנפסק אין לו דין עירוי רק דין תתאה גבר הא בורכא דבסי' ק"ה אות יו"ר הביא הש"ך בשם הרשב"א דקערה שנמלח למ"ד אחר הדחה צוננת אם נתן רותח יבש ביבש או לח סגי בקליפה ואמאי תיבעי קליפה כלל וכן מבואר ברס"א שם ומיהו לב"י אפשר יש לו הוכחה מתו' דגים שנצלו בקערה צוננת או צוננין בקערה חמה בין למ"ד עילאה ר"ל דגים חמין ובין תתאה והקערה חמה עיין אות ל"ג ויש לב"י הוכחה כן דסובר דאי קערה צוננת אף למ"ד תתאה א"צ קליפה וכל זה איננו שוה לי . גם י"ל דהב"י כתב דנ"ט בר נ"ט והא טעם המרדכי עדיף אפילו בעין שרי עיין ט"ז ולזה נאמר דהב"י קאמר אפילו למאן דרוצה להחמיר מספקא אי דבש פוגם בשר מ"ש נ"ט בר נ"ט ואי בנפסק הוי דרבנן בב"ח ובלא"ה מספיקא שרי גם זה דוחק גדול ועיין מ"ש לעיל בצ"ב ולקמן בסי' צ"ה אבאר עוד באורך מזה וכאן אין להאריך : סיימנו סי' צ"ד (כ' תמוז) [ער"ה] התקל"א פה ברלין מהדורא בתרא שנת **אל שדי יתן לכם רחמים** לפ"ק :

צה א רחוצה . עש"ך וע' מ"י כלל נ"ז אות י"ז וס"א אות י"נ ונ"ט אות א' וי"ז אות ד' והמתבאר שם דהר"ב סובר בבירור סתם כלים אין נקיים ובש"ג אפשר נקיים דעובדי כוכבים אנקיותא קפדי טפי מישראל ובאמת על הש"ך קשה איך כתב דהרב סובר דסתמן נקיים ולדינא הסכים המ"י עם הש"ך בכלל נ"ז אות י"ז וי"ח דסתם כלים אף ש"י נקיים אם לא כשרוצים להדיח כבס"ג צריך ברי . ובסכין סתמא אין מקונח דמדובק טפי ע"י דוחקא ותשמישו תדיר עש"ך צ"ו אות נ' יע"ש . כתב או"ת כלל ל"נ דין ב' דסתם כלי יש בתבשיל ס' נגד הלכלוך שעליו ובכלל ל"ד דין י"ז דבמי הדחה ליכא ס' נגד הלכלוך הביאו נ"כ המ"י כלל נ"ז אות י"א וי"ח יע"ש וא"י לחלק בין סתם לכלוך דיש ס' ובין מי הדחה ודוחק לומר דמדיח הרבה ביחד ואולי לכלוך שע"ג קדירה כקליפה דיינינן לה מיש בתבשיל ס' נגד קליפת הכלי עס"י ס"ט בש"ך אות ס"ה וקל"ז משא"כ מי הדחה דאין כ"כ כמו חלל הקדירה ואין להקל כב"ע במי הדחה ולפ"ז יצא לנו הדין בסתם כלים יש ס' בתבשיל נגד הלכלוך כמו כאן וק"נ קדירה שאב"י מסתמא יש ס' דלא כפ"ת אות ג' שכתב דספק הוה בנשפך. ואמנם אף אנו נאמר דבקערה אפשר שאין ס' נגד הטוח עש"ך סי' ס"ם אות ס"ה ועמ"ש באות יו"ר . ודע שמ"ש המחבר ס' בדגים קאי אנצלו

כבולו ואף ביבש לגמרי ומה דמבעיא ליה להש"ך בק"ה אות כ"ג מיפשט פשיטא ליה לט"ז לאיסור (ובק"ה אבאר בסמוך [הלכה]) לנ"ת רי"ו דאין דרך גבינה לכנוס כ"כ ר"ל גבינה חשוב כחוש ולפ"ז אין חילוק כלל בין גבינה לשאר דברים וכב"י למד דינו דאם נתן גבינה בקערה בשר כ"י דאין הגבינה נאסרת יותר מכ"ק ואף דהוא ממש דין של רי"ו ל"ת דגבינה אין בה כח משא"כ קערה בשר וכמ"ש הש"ך ל"ג קמ"ל דאין חילוק וא"ם נמי מ"ש ול"ד לסכין שחתך בשר רותח משא"כ קערה ועיין כה"ג בהגהות ב"י אות מ"ב ולענין דינא צ"ע (ס) : (טז) אינו . עט"ז וכבר התבאר באורך באות שלפני זה אמנם מ"ש דהם יש בעין קשיא דלא היה לו להביא זה כפי שיטתיה באות י"ג דבריתא נמי דאין ס' נגד הבלוע בסכין דנגד בעין מסתמא יש כמו בסיפא באב"י וצ"ע וכבר התבאר : (יז) משום . עט"ז תמה על המחבר דהיה לומר יותר רבותא אפילו בעין נמי דנט"ל הוא עס"י ק"ג ס"ד דפסק המחבר כן וי"ל דהם במע"ד איירי ולאו כדבש גופא אלא דמבחינת המחבר הם משמע דבש נמי נט"ל והרב שלא הגיה כאן כלום דנ"ט בר נ"ט דיעבד עכ"פ מותר ובש"ך אות ל"ד אבאר :

צה (א) משום . עט"ז בענין נ"ט בר נ"ט רציתי לחקור כמה חקירות בקצרה : **ראשונה** אי דווקא טעם א' בכלי וטעם ב' באוכל הוקלש טעמו ושרי הא טעם א' ג"כ באוכל לא מהני אף אלף טעמים כממש הוי א"ד מ"מ שרי . עוד יש לחקור אי בעינן ט"א בכלי וב' באוכל בסדר הזה דווקא א"ד ה"ה להיפוך ט"א באוכל וב' בכלי שרי עוד יש לחקור אי היה המאכל הבלוע חריף אי מהני ביה נ"ט בנ"ט ובאיסור [אי] הוה מ"ה או מדרבנן גם אי דווקא טעם בשר הבלוע בכלי ומשם לדגים הוה נ"ט

בר נ"ט אבל חלב גלול בכלי הוי ממש או נ"ט : הנה בסה"ת סי' ס"א אין לאפות עוגה בכד פשטיד"א דאין להתיר מטעם נ"ט בר נ"ט דשמא זבו בכלי אבל באוכל הכל אחד הוא ובש"ד סי' ס' הביא דברי סה"ת והשמיט מלת "שמא" ועיין א"ח בב"י סי' תמ"ז ותנ"ב . ילאה כלור דווקא טעם א' בכלי וב' באוכל הוקלש הא טעם א' באוכל ואחר כך בכלי ושם לבשר או לחלב אסור דכל באוכל הוא הוי כממש וכאמור . ובאם היה המאכל שבלוע בכלי חריף אי מהני ביה נ"ט בר נ"ט כמ' בית ישראל כאן הביא הא דחולין קי"א שאני התם דנפיש מריריה טובא משמע דב"ח שבלוע לא שייך נ"ט בר נ"ט וכ"ה בהגהות פרישה קכ"ה אות י"א בשם ר' אנשיל דלא כרמ"א ובאו"ה לא מצאתי עכ"ל מ"ש דלא כרמ"א הנה לא כתב כאן כלום מזה רק בקכ"ב לענין נט"ל . ולדינא נ"ט בזה . ונ"ט בר נ"ט באיסור כבר כתבנו בנ"ד בש"ך אות כ"ב יע"ש ועיין תשובת הרשב"א תקי"ו משמע קאי דהוי ד"ת . וטעם חלב בקדירה גם כן הוה נ"ט בר נ"ט ועיין פרישה ס"ז ח' : (ב) ואפילו . עט"ז שכתב אולי דברי הרשב"א היה אומר דאין קליפת הביצה מנוקבת ומן הממש בולע וכן פולט והנה הרשב"א הוכרח לומר דמנוקבת דאל"ה אף עם בשר הוה נ"ט בר נ"ט בקליפה דהוי כמו כלי . ויש חילוק בין נקב בתולדה דהוא קטן מאד ואין פולט כ"א מיא בעלמא ובשר פולט ובולע שפיר משא"כ נקב שנהוה אח"כ אלא דהמעיין הרשב"א תקי"ו יראה דכתב כן אהא דביצה שיש בה אפרוח דאוסרת דמנוקבת היא והא וודאי י"ל אף אין מנוקבת פולט ובולע מן הממש יע"ש : (ג) ויש . עט"ז ועמ"ש בש"ך אות ו' ומ"ש הט"ז אין לדקדק כו' ונ"ע כו' אבל כו' הם דברים פשוטים וה"ק דממ"ש רש"י נ"ט בר נ"ט ואין איסור אלא כשבישלו עם בשר משמע הא לאודויי שרי ובקי"ו מבואר דבשר עם דג אסור וכמו בר"ח פסחים יע"ש תי' דרש"י לענין נ"ט בר נ"ט קאמר לה וכ"ה ביש"ש סג"ה מ"ו וע"ז כתב ונ"ע מאו"ה מדגים שנתבשלו בקדירה כו' ותי' דוודאי יש ללמוד ולחלק בין פליטת כלים לבשר ממש וכמ"י כלל נ"ז אות א' הכין מיש"ש דאוסר בפליטת כלים וכתב על הט"ז כאן שדבריו מגומגמין מאד . ואני תמה על רב מובהק כמוהו כפי הנראה לא עיין ביש"ש גופא : (ד) והמנהג . עט"ז ובד"מ נמי הקשה כן אב"י ובהגמרא נמי משמע מותר לכתחלה ואולי היינו מפרכים אם נתנן בכותח עיין סימן א' בב"י קטן היודע לשחוט מותר לאכול משחיטתו דיעבד יע"ש ועיין פרישה אות ס' ודרישה אות ו' מיישב דברי הב"י ונ"ע דהאכתי הסמ"ק מיירי לבשלן בכלי חולב לאכלן עם בשר או להיפך אסור ובסה"ת במפתחות מתיר לבשלן בכלי חולב לערותן לכלי בשר לא עם בשר ממש ונ"ס אהדדי (בפרישה ס' הקשה דמשמע מדבריו נ"ט בר נ"ט שייך באוכלין וז"א כמ"ש באות א') ולענין דינא אם מותר לבשל בכלי חולב להעלותו אח"כ בכלי בשר יראה דאסור אף דהדרישה דחיק לא תסה"ת במפתחות דברי וסמ"ק לא מצינו דפליג כ"א בכותח גופא ועיין נ"ד בש"ך אות ט"ו ממ"ש הרא"ש הכ"ם ובספ"ם בהגעלה מ"מ אין להקל לכתחלה בזה אלא שראיתי להב"ח ס"ד כתב דכדי לאכול עם החלב אסור לכתחלה אבל כדי לערותן לכלי חלב שרי לכתחלה וכ"ס או"ס והר"ב ונ"ע דהר"ב קאמר בבישול דיעבד שרי לכתחילה לערותן לכלי חולב אבל לבשל תחילה לערות אח"כ לגרום נ"ט בר נ"ט אף לכלי חולב לא שמענו ואף שיש לדחוק בדברי הב"ח מ"מ מלת "כדי" קשה . ובספר"ח אות ז' מתיר כה"ג יע"ש כתב סמ"ך ח"א פי"א דף ע"ו ע"ד אם בישלן תחלה בכלי חולב ע"ד לאכול עם בשר אסור ופר"ח אות א' כתב דלא הוי אלא הרחקה בעלמא ושרי יע"ש ותשמע וודאי אם נתנו בכותח או בבשר אף הסמ"ך יודה דשרי ולי נ"ע דנ"ס בר נ"ט אם נאמר תשהו וודאי יש אלא טעם קלוש בטל הוא א"כ כיון דחזינן בגמרא דגים שעלו משמע דיעבד כפי הבנת הסמ"ך ושאר פוסקים (דלא כפר"ח) אם כן הוי כמבטל איסור לכתחלה ואפילו נתנו בכותח הוה לן למיסר בשלמא בישלו שלא ע"ד זה כבר הוקלש טעמו בדגים תו לא הוי אח"כ כמבטל איסור וכאמור . ועיין פ"ת אות ב' כתב דגים דרכן היה לאכלן בכותח והוה דיעבד ולא שאר דברים מא"ם דבש במחבת בנ"ד דווקא דיעבד יע"ש ומספיקם רמ"א וכל הפוסקים משמע אף שאר דברים וגם כותח לא שכיח לן כלל ודבש במחבת נתבאר לעיל : (ה) אבל . עט"ז שלשת דחוק דסה הרא"ש מהאוסרין בנצלו ואפ"ה מתיר קערות בס"ג וכתב בספ"ם אף לריב"ן דאוסר נתבשלו (היינו נצלו עיין בס' התרומה ס"א ועמ"ה) דווקא עם הכותח הא בכלי שלהן שרי ומשמע מהרא"ש שם אף לכתחילה . ולענין אי מותר לבשל תחלה בכלי בשר ע"ד ליתן בכלי חולב כתבנו באות קדום דיראה לאסור ואמנם ספר"ח אות ז' כתב מסברא דלהעלותו מותר לבשל כו' ועכשיו ראיתי בב"ה שהביא בשם רי"ו שאסור והב"י השיג עליו ובספר הארוך להש"ך ראיתי שפי' כן דברי רי"ו וכתב דלא ידע למה חלק עליו הב"י יע"ש . ואפשר לכבוד שבת וכדומה המיקל לבשל תחילה במחבת בשר ב"י לערות בכלי חולב או להיפך אין גוערין בו : (ו) נגד הבשר . ואם אין ידוע צריך נגד כל הבצלים ס"ז ופשוט ואף דבשמים לטעמא מ"מ אין איסור מחמת עצמם : (ז) כרי לי . עט"ז חילק בין תנור אין מתקנת יפה ובין כ"ח דמתקנת יפה וכ"ה כרש"ב ובשאר פוסקים ומיהו אי יש ס' בפת נגד בעין שבתנור שרי דבלוע הוי נ"ט בר נ"ט ועכ"פ לאכול עם בשר שרי לאכול הפת דא"נ יאכל עם חלב לאו איסורא עביד דיעבד עס"י א' בסי' צ"ז אבאר עוד (°) : (ח) ויש . עט"ז הביא ב' הטעמים ובאות ט' נראה כמסופק ברמ"א איזה טעם עיקר ובסי' צ"ד כתבנו מזה ומ"מ א"י לא מפורש הוא דין דכף בקדירה ירקות או מים ברמ"א בצ"ד ס"ה דאם יש ס' הכל שרי תשמע הא אין ס' אסור : (ט) ואז . עט"ז אפילו לטעם א' שמא בלעו כלים זה מזה כלא אמנעית המים (מחמת שום והכל שבקדירה) מ"מ עדיין היתר הוא דטעם דידים נט"ל הוא ויראה אף בכלי מתכת דיש תקנה בהגעלה ושם יורה כ"מ מ"מ לא הוי כלכתחלה כנתבשלו די"א עס"ך סימן צ"ד אות ט"ו וברא"ש סכ"ה דהכי קיל טפי ומיהו הרא"ש אין סובר דכלים בלעו זה מזה וא"כ לדידן אי לטעם א' הוי נ"ט בר נ"ט בכלי ויבשל בשר אח"כ מ"מ ב' טעמים ב' כלים מקילין כשעדיין היתר כמבואר . ובספרי ראש יוסף הקשתי על הט"ז בזבחים שכתב בתוס' בחולין קי"א דלאו' כלים נוגעין זה בזה אפילו אב"י אסור ותמהתי שם והבאתי סיוע מט"ז כאן ואמנם יש ליישב אם נאמר נגלו אסור עיין ברא"ש פכ"ה ומ"מ כתבנו ב' כלים קיל טפי : (י) והמים . עט"ז הביא דברי או"ה ומשמע דאפילו הוחמו לשתיה אסור והבאתים בנ"ד באורך ועס"י קכ"ב : (יא) אבל כו' . דהוי נ"ט בר נ"ט ס"ז והכל שרי אף המים דא"ל אכלי כיון דלא קאי כ"א אחד כלי והיינו להשתמש בך אכל עם בשר ממש או עם חלב ממש אסור לדידן בנתבשלו לכתחילה : (יב) או . עט"ז מ"ש כ"ש מעירוי כ"ל שאין של בשר ושל חלב . והכריע ע"י עירוי אוסר הנקי דבולע מלכלוך כעין ושאין נקי אין אסור דעירוי אין בו כח להפליט ולהבליע כא' וכב"ע התיר אף בליכלוך אך בסימן ק"ה אות ד' החמיר באין ס"מ מ"מ כאן להפליט מזה ולהבליע בזה שרי ואי בחלב גלול אסור כאן באין ה"מ וגם יבואר עוד הביא בשם או"ה ע"י עירוי הרבה בלוע בכולו וכמדומה שיש קצת חסרון בלשון ט"ז והיה ראוי להיות בת"ח כלל נ"ז כתב דאם ידוע שלא נשתמש בכ"ר תוך מעל"ע שרי והב"ח הסכים לאו"ה עיין ש"ך אות י"ב ומ"י אות כ"ה . ומיהו לאו"ה בדבר גוש בלא"ה לדידיה הוי כ"ר י"ל דמ"מ בלא רוטב אין מבליע יותר מכ"ק ולדידן שאין בקיאין בין כחוש לשמן ע"מ כמ"א מתיר לעיל בנ"ד . ומ"מ למידין מכאן חידוש דין ע"י הרבה עירויים בלוע בכולו ונ"ע לדינא ומיהו כ"ז בעירויים הרבה ביום אחד דאי לאחר מעל"ע כבר נפגם ונ"ע : (יג) דינו . עט"ז שכתב דניצוק חיבור וש"ך לעיל אות ה' תמה בזה ומ"ב בסימן כ' סתיר בפשיטות יע"ש ונראה דאף לרמ"א אין אוסר כ"א התחתון ואם עליון אב"י פשיטא דהתחתון שרי גם אם נפסק הקילוח דלא הוי ניצוק פשיטא שאין מקום לחומרא זו ואפילו ראוי להגעיל א"נ הגעלה : (יד) לא חיישינן . הט"ז הביא מטעם ס"ס משמע הא ידעינן שסימנו תוך מעל"ע אסור בחד ספק ויש טעם אחר דלאחזוקי איסורא לא מחזקינן וראיה מנדה ד' עיין או"ס ל"ד דין כ"ס א"כ אפילו בחד ספק שרי והפר"ח אות י"ח מחמיר וכתב מהג"ה משמע דווקא מס"ס וכ"ל מדכתב בדרך שנאסרים יחד ובנל"י אות י"ז כתב בכ"מ להגעיל וכ"ח ישהה מעת לעת ואמת שבגליון או"ס כתב בשם מהר"י מולין להגעיל בשל עץ ונ"ס לשהות מעת לעת לאו מטעם ספק מדרבנן כיון שבא ע"י גלגול אלא דהוי דשיל"מ :

ודע שראוי לעמוד במקום זה על חקירה אחת כמו שאגיד והוא דלפי מה דפסק המחבר בקכ"ב ס"ז דסתם כלי ישראל נמי אב"י והרב מדשתיק אודי ליה וכ"ס בת"ח כלל נ"ט א"כ בלאו הכי שרי כאן וע' מ"י כלל נ"ז אות כ"ט ומיהו יש לומר כמ"ש הט"ז בקכ"ב דשל אותו ישראל מטעם קנס הוא ובאו"ה כלל נ"ד אות כ"ו דבש"ב יש היתר אחר מעת לעת סתם כ"ג אב"י ואמנם קשה מה בכך הא מטעם ס"ס הוא שמא בדבר ספוגמין עיין קכ"ב וזה שייך במאכל אבל לגבי כלי מבואר בסימן ק"ג ס"ב בהג"ה דהקדירה אסורה והטעם דיתן טעם לשבח במאכל אחר א"כ ליכא גבי קדירה כ"א חד ספק שמא אב"י אבל ב"י הקדירה שניה אסורה דנסי שנותן עכשיו לשגם מ"מ כתבשיל אחר יהיה לשבח ומיהו למ"ש הט"ז שם אות ו' שרי כאן דהכלי ב"י נט"ל במים ומים לשניה ועדיין היתר ומ"ש הט"ז שם אין ראיה דנותן טעם בר נותן טעם שייך אף שתחילה באוכל ואחר כך בכלי דזה אינו דמ"מ שם הוי ב' כלים והוקלש וגם אבאר באורך :

עוד אבאר לן אם הדיחו איסור והיתר ביחד וספק אם בכ"ל או כ"ש או שהיה יס"ב או לאו ועברה לילה אחד עכ"ם יראה לכאורה להתיר דהוי ס"ס שמא הלכה כר"ת דלינת לילה פוגמת ושמא לא היה יס"ב שהרי הר"ב אוסר כן בקג"ג ס"ז אלא שיש לדחות וגם אבאר שוב מצאתי כמ"י כלל נ"ט אות ט' בשם זכרון משה בליקוטין דין כ"ס כלי חולב שעבר לילה ולמחר בישלו בשר ואח"י אם באותה קדירה התיר דיש לסמוך בהפסד על ר"ת והסכים עמו כמ"י בה"מ והיה דנותן כלי לאותן המבואר בקכ"ב שם יש להחמיר יותר יע"ש א"כ ה"ה לענין הודחו יש להתיר בכ"ח בה"מ והראוי להגעלה ודאי יגעיל (°) : (טו) דעל . עט"ז ובכ"ל סימן נ"א תישב דהחמיר מהרי"ל להגעיל הכלי שמשם עבר כמזיד על גזירות הר"ב ועוד דאפשר בהגעלה ובורית התיר בנטל לסבסיל דאין ראוי אפילו לאכילת כלבים יע"ש הוה מה דמשמע לכאורה מדבריו דהא דנט"ל שרי דיעבד בכלים עד"ע כף שאב"י לקדירה בת יומא היינו בכ"ח לא בכ"מ דאפשר בהגעלה ומיהו י"ל דס"ק דהחמיר מהרי"ל כיון דלאו ודאי נט"ל ע"י אפר . ועיין בק"ג ושם אבאר . ובנה"כ סי' דמשם שומן שדבוק נפגם ע"י אפר לא בממש ובק"ג ס"ה יש מתירין נט"ל באין מודה עכ"ל ולפי דבריו בורית אוסר דהוי ממש וה"ה וכ"ש אם זב חלב תחת קדירה בשר אם אכל האש אף שיש אפר תחת הקדירה אסור ודאי והספר"ח אות י"ט מיקל בה"מ . והנה מ"ש נה"ך מעט שומן שדבוק נפגם ע"י אפר קשה גוף כל הקדירה דמשמעין בכולם וכ"ת דהמחבר לשיטתיה בס"ג כאן אכתי מדשתיק הרב אודוי אודי ליה ולזה נאמר דס"ס הבלוע קלוש הוא ונפגם ע"י אפר לא בבעין ומ"מ לדינא יראה בורית נראה להתיר כפסק הנ"ל ועדותו מפני דלא ראוי אפילו לאכילת כלב כוודאי נט"ל גמור הוא ע"י אפר ושיד משא"כ איסור בעין ע"י אפר המתיר בכ"מ ולצורך פ"ס אין נגעור בו לא בע"א עמ"ש בנ"ב :

אנצלו ובנתבשלו ס' בדגים וטים סגי דמוליך הטעם בשוה ופשוט : **ב** ביצה . עש"ך והכין הוא וודאי דאין חילוק בין קלופה לאין קלופה ועם בשר אסור דמנוקבת היא ולדידן דמחמירין בבישול ה"ה ביצה בקליפה ויש לעיין ג' נ"ט אי שרי לכתחיל' לדידן דמחמירין אפשר חששו שנגעו הירקות והביצים בעצמן בקדירה משא"כ אי הוה ממש נ' נ"ט עש"ך צ"ד אות ט"ו : **ג** והמנהג . עש"ך וכבר כתבנו בט"ז להתיר לבשל בכלי חולב ליתן לתוך כלי בשר או להיפך יש לעיין ומרמ"א אין ראיה : **ד** ובדיעבד . עש"ך דמהרש"ל אוסר נצלו דיעבד אפי' נתן בכותח אסור דווקא טעם שלישי בעינן ובישלו הוי טעם ב' ופשוט דמים גופא הוי כמו נצלו כמ"ש היש"ש שם בדבש שהוריקוהו בכלי חולב דכתב דנ"ס אי הוריקוהו לחלב ממש דהוי הדבש כנצלו יע"ש ועיין מ"י שם כלל נ"ז אות ב' ומדברי יש"ש מוכח להדיא דווקא בכותח גמור אסור דיעבד בנצלו הא לכלי חולב שרי בדיעבד עכ"ם ממש ונ"ם לדידן בנפל לחלב עצמו יע"ש ועמ"י צ"ד כמ"ש המחבר דבש שהוריקהו דיעבד י"ל לכתחלה אסור דנצוק על ידי ערוי חיבור ואף בקערות בס"נ מתיר היינו נ"כ דיעבד . ומדברי הרא"ש אתה רואה כן שאוסר נצלו והתיר קערות בס"נ ולא נאסר המים דלא הוי רק מכלי לכלי עיין מכ"ה אבל במרדכי פ' אין מעמידין במעשה דדבש המבואר ס"ס צ"ד משמע דלריב"ן אפילו לכלי חלב אוסר ומש"ה הוצרך ליתן טעם דנט"ל דבש בבשר יע"ש ובמ"י שם וי"ל מ"ש ט"ז אות ה' ובלא"ה י"ל דסומכין לכתחילה ע"ש יע"ש :

ודע דמיני הריפות שקורין גרויפ"ן ומסרקי ואורז ודוחן שמבשלין עם מים ואח"כ מצמצק ועומד לערך רבע שעה בלי מים כלל הוי כנצלו דמה בכך שהיה תחילה מים ואסור דיעבד ליש"ש וכאמור' ועיין פרישה אות ד' שכתב בירקות להדיא בן שאם בסוף אין מים דאסור לרא"ש בנצלו ועיין בל"י אות ד' קחשיב דרי דנברי הב"ח ומ"ז ול"ח ורמ"א ופ"י וש"ך דאוסרין נצלו דלא כפר"ח ואם בישלו דגים במחבת חולבת בקשקשים הסרת קשקשים הוי קליפה עכ"ל . הנה דבריו לקוחים מכנה"ג בהגהות ב"י אות י"א ושם חשיב ב"ח ומ"ז ול"ח אות קנ"ם בסכ"ה ודמ"א (והוא דמשק אליעזר) כי דמ"א מתיר בנצלו דיעבד וכתב ש"ך הוא ענין בס"ע שם והבל"י חשב שש"ך קאי אלעיל . ומ"ש שאם נצלו די בקליפה לקח זה ממ"ש הדרש"א הביאו הכנה"ג בהגהות הטור אות ו' וז"ל ויש חילוק אם בישלו עם בשר אסורין כולו ובנצלו כ"ק והסרת קשקשים די הנה נ"א לדידן דאין בקיאין בין כחוש לשמן עסי' ק"ה אבל נצלו בכלי בשר הדין אמת ויציב עס"י ק"ה בש"ך אות כ"ג דבר הבלוע בכלי שאוסרת בלא רוטב רק כ"ק ואף בשומן כמו שאבאר שם ועס"י ע' ס"א : **ה** אבל . עש"ך ומ"ש שהמאכל שרי והכלי אסור לא ידענא מאין הרגלים לומר כן והלא כל עצמו של איסור זה כתב הט"ז אות י"ג דהוי ניצוק חיבור ולענין דינא בהפסד שרי ובמ"י כלל נ"ז אות כ"ר היקל ג"כ ולכן לעת הצורך אין להחמיר כ"כ ועיין כר"ו : **ו** רק . עש"ך הנה מ"ש שכן מוכח בש"ס ותוס' ורא"ש ועוד אם לוסר אף דתתאה גבר אפ"ה לא הוי כשניהם חמין כמ"ש תב"י תנה בתוס' ורא"ש ועוד . מבואר זה כרבעינן למימר לקמן אבל בש"ס לא מצאתיו . ואולי מהא דשיפא בצעא עיין כר"ו סימן צ"ד אות י"א סמ"נ אי איירי קערה קר ושייפא חם אין ראיה לרב ואי להיפך ל"ק לשמואל וע"כ אף למ"ד נתבשלו לא ט"מ א' חם בין עליון או תחתון אין אוסר לשמואל ושייפא מדריה טפי ודוחק . ומ"ש בכר"ו כאן אות ו' דהש"ך סובר תתתון חם הוה כנתבשלו לא ידענא דהתיפך מבואר כאן אלא שכוונתו למ"ש הש"ך בצ"א אות ל"ג דמפרש דברי התוס' בין למ"ד עילאה כו' היינו למ"ד עילאה ודגים צוננים ולמ"ד תתאה קערה צוננת ומש"ה כת' הכר"ו דש"ך סותר דברי עצמו יע"ש . ולדידי אין כאן סתירה כלל ואף אם נפרש דברי התוס' כמו שפירש הש"ך שם לק"ם ומכ"ש שכתב כן לפי' הב"י והנה ראוי שתדע דבשניהם חמין הוה כנצלו היינו בלא רוטב וליש"ש אות ד' אסור אף דיעבד בכותח ועם רוטב דינם כמו נתבשלו ואפ"ה כשתתתון חם לדידן וע"י רוטב שרי דהוי כמו עלו ול"ת דווקא בלא רוטב דאין מפליט מכלי רק כ"ק עס"י צ"ד בש"ך אות ל"ג הא עם רוטב מפליט ומבליע בכולו מ"מ אין מפליט כ"כ עיקר הטעם כמו בשניהם חמין כמו שמוכח בב"י דהחילוק הוא בין ב' חמין לא' חם כאסור דלא ככר"ו בסימן צ"ד אות י"א וחבן (°) : **ז** אפילו . עש"ך ולענין אי הבלוע ר"ת אי חשיב נ"ט בר נ"ט או לאו מבואר בט"ז ודע דברים חריפים מבואר בסימן צ"ו סעי' אב"נ יע"ש ושם אבאר בדין הבצלים אי שלקי במים וכאן אין להאריך : **ח** עד . עש"ך ולא הבינותי דאו"ה כלל כ"ד דין ו' כתב זה על חתכו בסכין של עובד כוכבים דנ"נ אפ"ה אין איסורו מחמת עצמו משא"כ בסכין בשר אף הבצלים וד"ת מותר כמבואר סימן צ"ה מתשובת מהר"ם מלובלין אם כן אין צורך לזה הטעם : **ט** שניהם . עש"ך הנה תראה מס"ש האדון ז"ל דברים אלו אשר לכאורה אין נ"מ לדידן דאף דיעבד אסור תם מדציונה לעיין באות ג' ובצ"ד אות ט"ו תבין בו שכוון כוונה מיוחדת לפי דעתי כמו שאגיד . והוא דבאות ג' כתבנו שאין לגרום נ"ט בר נ"ט לבשל בכלי בשר ע"ד ליתן לכלי חולב דלא כפר"ח אות ז' שהתיר יע"ש וכנראה מספרו הארוך בכאן שתלונן על מרן הב"י ז"ל במה שדחה דברי רי"ו יע"ש ואם כן מש"ה כותב המחבר כאן דלכתחילה אסור דאין לגרום נ"ט בר נ"ט אף כה"ג ונ"ם לדידן באסור וכדי שלא תקשה מא"ח תנ"ב דקודם שעה ה' מותר להמחבר התם הוה ב' טעמים מכלי לכלי וג' נ"ט היתר מש"ה שרי לגרום נ"ט כזה לכתחילת וזה שהראה מקום לצ"ח אות ט"ו ברא"ש ע"ש והפר"ח אות י' כתב דהמחבר חושש לסברת ס' התרומה (דהטעמים פוגעין) דהא מתיר בא"ח קודם שעה ה' ולדידי מהא לא איריא דהוי ג' נ"ט וב' כלים ועדיין היתר משא"כ כאן דממים לכלי ב' תו הוה איסור אין לגרום זה לכתחילה . ואמנם אחר טעם השתכלות ראיתי שיש לשרות בי' נרגא מדכתב הש"ך מסימן קכ"א כלי חולב לבשר אסור לכתחילה והתם וודאי ג' נ"ט להיתר וב' כלים אפ"ה אסור לכתחלה וע"כ כמ"ש הב"ח שם בשם הגהות מס"ק דאטו דאיסורא יע"ש אם כן מה ראיה יש ואפשר שסובר כדרישה שם בהג"ה דמגעיל כלי חולב בכלי בשר . שוב ראיתי בא"ח תנ"ב ס"ב ויש ליזהר להגעיל כ"ח ובשר "ביחד והר"ב הגיה וכ"ש כלי איסור על כן נהגו שלא להגעיל שום כלי ב"י והמ"א אות ז' ח"ם יש ליזהר ובדיעבד עבי"ר צ"ה ביחד פי' שתוחב בב"א שום כלי אפילו קודם ה' אטו איסור . הנה המחבר כת' יש ליזהר הא דיעבד שרי והר"ב שלא הגיה סמך על מ"ש במקומו כאן ומדהשמיט המחבר שלא להגעיל כלי חולב לבשר ש"מ דשרי דהוה כמו הסק קודם ה' דג' נ"ט וב' כלים כדאמרן דכה"ג שרי לגרום לכתחילה נ"ט בזה . ומיהו מדכתב "ביחד משמע וא"ז שרי אפשר לשיטתיה כאן שכתב על רי"ו ואין דבריו נראים אם כן סובר מותר לבשל ע"ד ליתן בכלי חולב . והר"ב שכתב שם וכ"ש כלי איסור בא להשוותן יחד לענין דיעבד ומ"ש ע"כ נהגו שלא להגעיל הוא מסמ"ק קצ"ח אטו של איסור כמ"ש הב"ח בקכ"א ויש לדאות להב"ח יהיו דברי הטור סתורים מקכ"א דאוסר מחלב לבשר כסמ"ק ואמאי בא"ח התיר קודם ה' ואולי יש לחלק בין זמן היתר וחבן : **י** ואם . עש"ך ועיין פר"ח אות י"ד ובל"י אות יו"ד להמחבר דלא חייש שמא ינעו הכלים לחרדי מדהתיר בשניהן נקיים משום דאין פולט כלל מים לדידיה משא"כ בכמש . ולענין דינא גם לדידן נ"ם בכל אלה אם הב"י מלוכלך שאב"י אסור לבשר או לחלב ולשאר דברים ממנהגא אסור עס"י צ"ג אות ג' בש"ך ואם אב"י מלוכלך שניהם אסורים אף לשאר דברים מדינא דהמים נ"נ ואוסרין הכל ואם שניהם אב"י המלוכלך מותר והנקי אסור מדינא לבשר וחלב ולשאר דברים ממנהגא ואם הדיחו ג' כלים וב' ב"י וא' אב"י אף ששלשתן נקיים לדידן הכל אסור : **יא** צריך . עיין לעיל ס"ק א' ש"ך ושם נאמר דחילוק יש בין כשרוצה להדיחם עתה סתמא יש לכלוך ובין כשמבשל בקדירה סתמא נקיה ואמנם במ"ש הש"ך שיאמר ברי לי שם היה לציין כי מקורו . ואמנם נראה [illegible] אינן [illegible] דאפילו אם רוצה להדיחם [illegible] ז"ל כאן [illegible] שרוצה להדיח עתה סתמא אין [illegible] מחבת ושאר כלים וכאמור : **יב** [illegible] כלכתחילה יע"ש : **יג** סבליעת . עש"ך דאם ידוע שלא נשתמש ע"י עירוי תוך מעל"ע שרי ועמ"ש בסימן ק"ה בדבר גוש בב"ש בש"ך ושם אבאר : **יד** והמים . עש"ך ור"ל מדינא אף עם בשר כך אבל עם חלב מדינא אסור דנתבשלו לדידן הוה לכתחלה ואסור : **טו** אבל . עש"ך וכ"ש הוא דל"ת דווקא יורה שהועמדה על האש יש בה כח להפליט ולהבליע בקערה לטעם שהקערה מן המחבת בלוע אפי' ב' כלים כשר וחלב ביורה חדשה אב"י אפ"ה אסור הכל אף היורה : **טז** והכי נוהגין . ובזא"ז הוה כדגים דלעיל ש"ך ועמ"ש בט"ז לענין המים ואין להאריך : **יז** ואם . עש"ך שהגיה בצ"ע שבת"ח כתב בה"מ שרי בין עירה מכלי בשר על חלב ובאין ה"מ אוסר בעירוי מחדשה על בשר וחלב וכאן חזר מתרחי בעירוי מבשר לחלב אוסר אף בה"מ ובעירה מחדשה על בשר וחלב התיר אף באין ה"מ ולענין דינא באות ה' התיר שם עכ"ם בה"מ ולענין עירה מחדשה על בשר וחלב הראה אות כ' (י"מ ט"ס) : **יח** עירה . עש"ך עיין באו"ה כלל ל"ד דין כ"א דלשאר כלים שאין הנצוק נוגע בהן הוה כ"ש וכן לענין שבת דאין מערה רותחין על תבלין אבל בצידיהן שרי עוד כתב שם בדין י"ז בזא"ז אם היו נקיים שרי ופשוט הוא דאם כלי אחר מלוכלך נאסר הב' אבל הכלי הב' מלוכלך אין מזיק כלום לשני לדידן דנצלו שרי עיין ברא"ש פנ"ה : **והוי** יודע שמ"ש דהכלי שאין הנצוק בו שרי יש בו מהעיון לפי מ"ש הר"ב בצ"ב ס"ז דקלוח מהקדירה רותחת על צוננת אם לא נפסק הקלוח אף שנוחל ע"ג כירה צוננת לא הוי כ"ש דנצוק חיבור ואין מניח לקרר ודין עירוי כ"ק יש עליו וכרבעינן למימר קמן א"כ כאן נמי כ"ז שלא נפסק העמוד אף שנוחל ונח המים על כלי צוננת ומגיע לכלי אחר הכל חשיב עירוי כאסור וכן לענין תבלין בשבת כל זמן שלא נפסק הקילוח אף בצידיהן אסור לערות כדכתיבנא וכ"ת נהי דדין כ"ש לא הוי מ"מ אין מבשל ולענין שבת מישרא שרי הא בורכא הוא דהא דין זה מדברי תה"ד בסימן קס"א והביא ראיה משבת ס' ב' אמבטי הרי מבשל הוא יע"ש . וסביר חזיתי אני העני לומד המעיין ן במהרא"י שם שיים קדירה על האש ומתוך רתיחותיו נזחל ומים וז"ל הואיל וקילוח נזול ונזחל סקילות

ולענין טעימת הבורית סג"ל בסימן מ"ז התיר וכל דבריו טעימה שפולט הוא דרבנן ובאיסור דרבנן לא גזרו וכקו"א הסיג בנו עליו מחולין קי"ד דם שמלחו דרבנן ואפילו לאחר מעל"ע א"מ למיטעמיה והספר"ח החמיר ג"כ מטעם זה ולדידי משום הא לא אריא דטעימת איסורין בעינן בליעה ממש כמ"ס כריב"ש רפ"ח עמ"ש בנ"ח בט"ז אות ב' ואף דמלשון השואל שם יש לדייק לאסור מ"מ יש לדחות ומ"מ אין בידי להכריע להקל בטעימת הבורית וכדומות ראיה יש ממ"ש הש"ך סי' מ"ב אות ד' דתש"ה טועם המרס דרוב יש טעם מר ואכתי היא גופא קשה הא משום דם אסור וכמ"ש הספר"ח שם אות ה' ולזה י"ל דם בכבד דרבנן עש"ך בע"ג אות י"ט ותמ"ה שרי ללחוך בלשונו וכאמור . אמנם הא אמינא ודאי שפיר ללחוך הבורית בלשון שפיר דמי דע"כ לא אסר הספר"ח בק"ח אות כ"ב אלא ליתן לתוך פיו ולרקוק כמ"ס סג"ל בסי' מ"ז אבל לחיכה בלשון מתיר הספר"ח במ"ב אות ה' אפילו באיסור תורה ומיהו אנן קיי"ל לחיכה נמי אסור כמ"ש מהרש"ל דאסור ללחוך בלשון אם מלוח ועיין תב"ש סימן מ"ב ותו לא מידי (°) ועמ"ש בנ"ח : (טז) סיס . עט"ז אבל הר"ם ז"ל נתן טעם שדרך הכותח לשאוב מלח מדוסניו ולפ"ז אפילו מכוסים אסור והר"ב שהתיר דיעבד או מכוסים ע"כ כאו"ה וש"ד סובר ובס"ת אות ז' וכה"ג ובהגהות הטור האריכו ופסק הס"ת שאין להתיר אלא מכוסה ורחוקים זה מזה יע"ש אבל שאר דברים וודאי מכוסים לאחד מהני : (יז) מותר . דמיוסר זהירי ט"ז וכ"ל שזה בשר וזה חלב וכ"ש איסור והיתר מאח"כ מלח וכותח שגיסם היתר לא אסיק אדעתיה : (יח) וכמחמיר . עט"ז וראוי שתדע מה שהקיל הט"ז הוא שאין מוליא דבר קשה ביבש הא נמלחה כמלח וודאי לכתחילה אסור עמ"י ק"ס ס"ג וכש"ך אות מ"ד ומשום דסוסי הגוים אסור לכתחילה דיש לחנוחים ובק"ס אבאר ועמ"ש בש"ך אות כ"ה ועמ"י כלל י"ז אות ג' שחילק בין בנ"ח דעדיין היתר לכתחילה מותר ביבש ובכלי איסור אסור לכתחילה לא מסע"ב אלא מדינא לכתחילה אסור וסמעין שם בת"ח הביא

מקילוח העומד על האש כו' משמע דאם עוד כח "אש שולט אין מתקרר יע"ש היטב משמע הא סלקו ממש כה"נ אף שלא נפסק הקילוח ונזחל ע"ג מקום קר קודם שהגיע לכלי תו כ"ש ומה אעשה שהרי הר"ב לא אומר כן בצ"ב ס"ו אין אוסר ואין דברים מהא דעל אש אלא סתם וכתב וקלוח מקדירה רותחת ואף אם נרחוק בזה מ"מ המעיין בת"ח כלל נ"ו דין ו' וז"ל ואם קדירה על האש או שאר "כלי "ראשון ולא נפסק הקילוח הוה כעירוי כמ"ש מהרא"י יע"ש הרי בביאור אף כ"ד שהוסר מאש דינא הכי ועמ"ש בצ"ב בט"ז אות כ"ו גם מ"ש הת"ח ס' נגד מה שנגע בקדירה הא הכל מחובר וצ"ל ומ"מ משרין באומד יפה וצ"ע גם בזה ; **ומה** אעשה שעונותי גרמו שלא זכיתי להבין כל זה כי לפ"ד תה"ד דמדמה זה לערוי א"כ איך יפרנסו מעשה זו בת הפוסקים דאין עירוי מבשל כלל ובתכרח דיש חילוק בין עומד על האש ואפשר כה"ג אף הכל אוסר לא כ"ק עמ"ש בדיני עירוי בס"ח וצ"ב בשם הר"ן דאצל האש לא שייך תתאה יע"ש . גם מתמשנה האלפס והקדירה שהעבירן מרותחין דף מ"ב ב' תוס' בד"ה אבל שכתבו דהדיוקים סתרי ליכא למידק מינה והא דיוקא דסיפא בהברה לאו דווקא דאל"כ לאשמועינן רבותא דמערה מצידיהן. ואפשר היה לומר דהתנא מדבר בקצוות לתוכן וודאי אסור ולכ"ש וודאי שרי וע"י עירוי עליהן אסור ובצידיהן שרי (ואפשר בנפסק הקילוח שרי) והדברים ארוכים ואין להאריך ; **סוף** דבר הכל נשמע לענין דינא כ"ו שלא נפסק הקילוח אף שאין על האש ונח על כ"ש אפ"ה חשוב כעירוי לחומרא וה"ה בשבת לא יערה בצידיהן כ"ו שלא נפסק העמוד וכדאמרן ואם נזחל ב"ר על כירה צוננת שלא בהפסק ומשם ניתז צרורות על כלי קר נמי הוי עירוי ואוסר כ"ק כדין חם לתוך צונן ונהי שאין מבשל כה"ג מפלים ומבליע מיהא . ונקוט האי כללא בידך כ"ו שלא נפסק הקילוח הוי עירוי ולא נתקרר אף שנח ע"ג כלי קר אלא אם כן נפסק ונח ע"ג כלי קר ומשם לכלי אחר אין אוסר ; (ס) **יט** שאינן . עש"ך ובאב"י אפשר דהטים אסורים לשיטת הר"ב ועיין אות ה' ומיהו במערה מכלי בשר על כלי חולב שאב"י יראה אף להר"ב אין להחמיר דלא הוה רק מנהגא ; **כ** דאין . עש"ך דבסי' ס"ח פסק דמפלים ומבליע באתת בעירוי שלא נפסק הקילוח וחילק בין להבליע בכלי כו' ומ"ש דנקיים הוי נ"ט בר נ"ט תמה חמ"י בלל נ"ו אות כ"ב דלרמ"א בקערות הטעמים נוגעין זה בזה וכן הפר"ח אות י"ז החמיר יע"ש והסכים עמו הכר"ו ומ"מ י"ל דיש צירוף סברת המחבר דהוי נ"ט בר נ"ט ולענין דינא ראוי להחמיר וכ"ש אם מערה כמה פעמים י"ל בפעם א' מפלים ופעם ב' מבליע במלוכלך אבל בשניהם נקיים יש להקל בה"ט ואם אפשר בהגעלה וודאי יגעלנה . ומ"מ יש לראות כיון דעירוי אין מבשל רק כ"ק לדידן מסתמא יש בכדי הדחה ס' נגד קליפת האחד נהי שאין ס' נגד כולו וי"ל אין ה"נ אם יש ס' נגד קליפת האחד די : **כא** יראה לי . עש"ך מ"ש דאין תקנה להגעיל ב"י והא יש ע"י אפר הקשה הפר"ח אות י"ט דלוי"ג אין להגעיל בהן והמ"י בלל נ"ו אות כ"ו וכר"ו אות ד' תירצו שיגעיל ב"פ פ"א להפנים ופ"ב להגעיל כדינו ואמנם הקשה הפר"ח דוודאי יש שאר דברים הפוגמין ובתשובת ח"צ ק"א כ"כ אלא דהתורה מיירי דין הגעלה במים ממש וכר"ו הקשה עוד דא"כ כלי הצריך ליבון יכשיר בכמי אפר ויהיה נט"ל יע"ש וכוונתו דס"ה וודאי נט"ל שרי אף שקיבל תחילה טעם משובח ומדרבנן אסור אטו ב"י . והנה בתוס' ק' ד"ה בשקדם פי' חש"ך דהכי קשיא בשלמא לר"א ניחא דלא נ"נ הגעילו ב"פ פ"א נפלט כל האיסור במים ואף שאין ס' מ"מ אחר כך כשנבלע לדופן הקדירה לפי ערך המרובע הוא מעט ואח"כ מגעיל פ"ש ונגד הטעם יש ס' משא"כ לר"ת חנ"נ וסוברים השתא דס"ה נ"נ בשאר איסורים ויש דעה במהרי"ק לומר כן (ואנן לא קיי"ל כן אלא מדרבנן בשאר איסורין) א"כ המים נ"נ ;

עיין בם"י כלל נ"ז כ"ו במ"ש הר"ב צ"ב ס"ז זב על חכירה במקום אפר הניח בצ"ע שמא בשעה קלה אין מפנים ובכלל נ"ח אות כ' התיר יע"ש ובנה"כ כתב דמעט שומן הדבוק נפגם ע"י אפר לא בעין וס"ם בהפסד מרובה וצורך ע"ש במעשה דס"י אפשר לצדד . ובתשובת ח"צ התיר בורית במשיפות וכן הוא האמת וכמ"ש בט"ז דנפסד לגמרי הוא ; **כב** אין מניחין . הטעם דשמא ישול ולא בטיל ש"ך ועיין מ"ש בט"ז טעם הר"ם ז"ל דחמלח שואב מכותת : **כג** מותר . עש"ך דמיזהר זהיר וכ"ש איסור אצל היתר ויש מחמירין אפילו איסור והיתר : **כד** ויש מחמירין דווקא במגולים ש"ך וכ"ש הוא מכותת דווקא במגולה וכ"ש כאן : **כה** מלח . עש"ך לא ידענא דדין זה כפול הוא לקמן סי' ק"ה ס"נ ושם מבואר ג"כ אפילו בקערה של איסור ואולי כוונתו דאף לכתחילה בקערה של איסור מותר להניח ולא כמו שחולק המ"י כלל י"ז אות ג' בכלי היתר שרי לכתחילה דאף דמוציא קצת בדבר יבש מ"מ הוה כנ"ט בר נ"ט טעם קלוש כזה אף בד"ח מהני משא"כ בכלי איסור ובאמת המעיין בסימן ק"ה סי"נ בהג"ה שכתב וכן בכלי איסור דמאחר שהם יבישים אין בולעים מכלי וע"כ היינו אף לכתחלה כמ"ש הש"ך שם אות מ"ז דאי דיעבד אפילו נתלחלח המלח שרי דאין מליחה לכלים להפליט וא"כ מבואר אפי' בכלי איסור שרי לכתחלה כ"ז שהוא יבש לגמרי ועמ"ש בש"ך סי' צ"ו אות י"ז . ולענין דינא לכתחלה וודאי אין ליתן מלח בכלי של היתר וכ"ש בכלי של איסור ועוד שלוקח מלח בידים מלוכלכות ונכון שיהיו ב' כלים ודיעבד אין איסור אפילו נתלחלח המלח דאין מליחה לכלים להפליט אפילו שמנונית כמבואר ברוכתי מובא ובסימן ק"נ וק"ה וקכ"ב אבאר עוד :

צו א סילקא הוא תרדין . ש"ך והפר"ח כתב באות א' שקורין אסילקא"ם ולא אסירי משום דחריפי אלא משום שיש בטבעם כח המושך . עיין ערוך ערך סילוק מציעא קי"ד א' פסחים קי"ד עבודת כוכבים כ"ח פרש"י תרדין ועם כל זה לא ידענא מהו ולא ראיתיו עד הנה והנה הרשב"א בארוך צ"ד ב' כתב סילקא משיכה יש לה בטיבעה ולכך אסורה כצנון ובקצר ל"ח א' (דפוס קרימונה) סילקא אין חריף כצנון אלא כח משיכה יש לה והמעיין בב"י דמש"ה השמיט הרא"ם סילקא דבכלל דברים חריפים הם ובוודאי במציאות ל"ס אלא סילקא חריף כמו שומים ובצלים ופירות חמוצים והשתא לרשב"א דסובר דווקא צנון סילקא מטעם משיכה ולהר"ם שכתב כיוצא מדברים החריפים ה"ה סילקא (ועיין סי"ם סב"ה אות ק"ע ויש לנו הרהורי דברים מ"ש הב"י בזה דהא הרשב"א נמי כתב בארוך וכיוצא מדברים חריפים יע"ש) ויש לכ"א קולא וחומרא לרשב"א חומרא אף שבישלו במים והלך החריפות משיכה יש לה וקולא באב"י דלא הוי חריף (היינו בס"נ) ואיהו לשיטתיה מפרש משום שמנונית בעין ולהר"ם חומרא (לדידן) באב"י וקולא באם בישלו תחלה במים שהלך החורפא ויש להחמיר כב' הפירושים . ומעתה אני תמה מ"ש הפר"ח בזה דהא המחבר כתב וי"א באב"י והא וודאי אסילקא נמי קאי (ומה שכתב הש"ך אות ו' דחורפיה דצנון הוא לאו דווקא) ועוד המחבר בס"ב אפי' פירות חימוצים כ"ש סילקא וכאמור . עוד אבאר לך שהלבוש ס"א כתב או שלקית חריפים והשמיט סילקא כלל וכגירסת הטור ומש"ה אפשר השמיט הר"ם סילקא וצ"ע גם דברי חב"ח ס"א לא זכיתי להבין מ"ש דמש"ה אוסר הרשב"א צנון כולו דהוי לכתחלה ועוד דבכלל הסכין פולט משא"כ בצ"ד בסכין בשר רותח משום בעין די בקליפה והא הרשב"א בארוך לטרח מקורם והתם דיעבד אסור לה גם הרשב"א תופס עיקר בארוך וקצר משום בעין שעל הסכין ובלוע לדידיה הוה נ"ט בר נ"ט ואף אם נאמר דבת שובה תמ"ם חזר בו ובדבעינן למימר לקמן בס"ג מ"מ בארוך ובקצר איך יתישב וצ"ע ; **ב** של בשר . עש"ך והפר"ח אות ב' חרה אפו בו ובהר"ב ופסק לקולא וכוונתו דהמחבר והר"ב דפסקו בצ"ה נצלו שרי כ"ש ד"ח וכר"ו אות א' היקל במקום שיש עוד צד להקל ואני אומר חלילה לזוז מש"ע והר"ב והמעיין בפוסקים יראה כמה דעות סוברים כן אף מ"ד נצלו שרי מ"מ צנון חורפא ודוחקא גרע מפי ומקישות ואבטיח למה נודר מבואר התי' בסת"ת ס"א ובהגהות ש"ד ס' ובכה"נ בהגהות ב"י אות נ' דחורפא קצת ודי בגרידה וראוי שתדע דבחורפא אלף טעמים לא מהני ר"ל עד"ם צנון בסכין בשר ונתנו במים ומשם לאוכל אחר ואח"כ לחלב אוסר ועיין רנ"ש במ"ש סי' נ"נ אות ג' ולכאורה לא יראה כן וכבר כתבנו כל באובלין אלף לא מהני וזה פשוט : **ג** או . עש"ך הוסיף ב' מלות שאב"י וסתם סכין שמנונית קרוש וכ"ז מ"ם ועיין מ"י כלל נ"ז אות י"ז סכין אין נקי וסתם כלים נקיים אם לא ברוצה להדיחן ופר"ח בצ"ה יע"ש ותש"ך אות כ"ם בצ"ת דסתם סכין אין נקי ועיין א"ח תס"ז וכן הלכה : **ד** עד . עש"ך כוונתו פשוט דבצ"ד פסק המחבר דוחקא ויותה אוסר כולו משא"כ חורפא ות"ה דברים שמינים פוח על הסכין אפ"ה גם לדידן דיעבד כל אגב חורפיה אין אוסר יותר מכ"נ עס"י צ"ר בש"ך אות כ"ז ובק"ה אות כ"נ : **ה** או . עש"ך ואפילו לאו קפילא שרי ועיין צ"ח אות ה' שם : ומ"ש לכתחלה אסור ראוי שתדע דליש"ש הטעם דמ"מ משהו איכא ולת"ח הטעם שא"א בקיאין כ"כ לסמוך אטעימה לכתחילה ויש לתמוה איש"ש דהא לקמן צ"ט ס"ח וש"ך אות ל"ב חלב למים ונתבטל מותר לכתחלה ליתן לבשר דנתבטל היתר גמור הוא ועת"ח כלל פ"ה די"א מצטר נמלים יע"ש ופינכא שבלעה איסור אין ראיה דזהו איסור טועם הנבלע בקדירה אטו יבשל דבר טועם עס"י צ"ה ושם יבואר ; **גם** דברי הלח"ם בפ"ט ממ"א הב"ד לכאורה תמוהין ואמנם דבריו כנים כמ"ש היש"ש כמו ראב"י אליבא דר"כ אמר ה"ה רבא ולקמן אסור משמע דלא מהני טעימה לכתחלה ומ"מ צ"ע כיון דהר"ם פסק לסמוך אטעימת עובד כוכבים וכדאמרן : **ו** דה"ה . עש"ך והכי נוהגין אפילו נ"ט בר נ"ט ומקונת אסור בחורפא כמ"ש הר"ב בצ"ה ס"נ וכן סתם המחבר בק"נ ס"ו ובקי"ד ס"ת וקכ"ב ס"נ ואף במחבר י"ל בין היתרא ואיסורא מ"מ אנן כהר"ב סוברים . ועיין פ"ת אות א' הוכיח מרש"י דנצלו שרי דאל"כ מה קושיא מצנון דב' טעמים הם ואפ"ה אוסר בצנון אלמא חורפא ודוחקא עדיף מצלי בפסק המחבר והר"ב . ולדידי מהא לא איריא דרש"י מעלו קשיא ליה בלא רוטב דהוה ב' טעמים לו"א חורפא עדיף מדגים "הרותחין ודומה לצליה ומ"מ כבר ביארנו שהלכה כהמחבר וכהר"ב וכדאמרן . ומ"ש הש"ך כשאר דברים כו' היינו אף שבפלים צ"י רותח מ"מ לא הוה כב"י עס"י צ"ד אבל בד"ח אין לחלק כלל דלא כא"ר שטיקל באב"י כ"נ לכתחילה אלא לכתחילה כולו כו' : **עיין** בל"י אות ב' בשם פר"ח דבא"י אם נקי הסכין די בקליפה ואמת שכ"כ פר"ח אות נ' ואזיל לשיטתיה בצ"ד אות כ"ח חילק בין חכא בידוע ובין שם בא"י וש"ך שם כ"ם וכאן אות ג' לשיטתיה יע"ש ואיך לא הביא דברי הש"ך . ובמחילה מכ"ת שגג דלדידן אין נ"ם דחורפיה משויא לב"י והפר"ח לשיטתיה באות ב' דנ"ט בר נ"ט לא עדיף מנצלו יש נ"מ בהיתירא משא"כ לדידן כפסק המחבר והרב אין נ"מ בין היתירא או סכין ש"נ : **ז** צריך . עש"ך ולהמחבר אין חילוק בין בשר לש"נ . ויש בכאן קושיא כמו שאומר . כי הפרישה ודרישה אות ו' כתב סכין של עובד כוכבים אף שבלוע מנבב"ח מ"מ הוי בליעת איסור וכוונתו דבצלים הוי שאר איסורין משא"כ להמחבר בצ"ד עיין ש"ך שם אות כ"ב כיון שבא מנבב"ח כו' איך השווה ש"נ לשל בשר . שוב ראיתי להב"ח ס"נ כתב דמ"מ לא מחזקינן שבולעים תוך מעל"ע בשר וחלב וזה שרמז הש"ך בצ"ד אות כ"ב יע"ש וא"כ א"ש ומ"מ י"ל הא בצ"ה ס"נ פסק הר"ב ד"ח בכלי בשר אסור דיעבד עם חלב אב"י אלמא חורפא מהני להפגם ליתן טעם טוב בתבשיל אחר ולפי שהדברים ארוכים ואין מקום כאן אי"ה אתקור בזה בק"נ ובקכ"ב בש"ך אות א' ונה"כ שם משמע דחורפיה מהני לדידיה ולא לתבשיל אחר (°) : **ח** כנגד עש"ך מ"ס כ"ד וצ"ל כ"ח וברי מהני לדעתו עיין בל"י אות ח' נגד קליפת סכין ברוחב קש פ"י עב"ל רוחב קש לא ידענא מהו וסתם קליפה דקה שיוכל להנטל כאחת והפר"ח כ"כ בצ"ד אות כ"נ וקכ"א אות כ"א וכבר כתבנו בסימן יו"ד באורך דחלילה לומר כן ובטור ובכל הפוסקים מבואר כדי כל הסכין ממש ועכ"פ לא די בקליפת הסכין והכי נוהגין כל מורי הוראות ומה שהביא מקכ"א למה מהני השוות כבר ביארנו בסימן יו"ד ובקכ"א אעורר עליו עוד :

שאלה בצלים שחתכו בסכין בשר ונתנם לחלב ויש ס' נגד הסכין אי שרי הבצלים ואם יש לחלק בין נתבשלו או נכבשו בחלב ובדומה : **תשובה** בנתבשלו הט"ז כאן אות ה' והש"ך בצ"ד אות כ"נ בשם מור"ם מלובלין כ"ח דבבצל שרי וכבר תמהנו שם למה . עכשיו ראיתי בם"א א"ח תמ"ז אות ל"ח אם נתבשלו הזיתים מתבטל בס' דהיתרא בלע פסק מהר"ם בתשובה דאפשר לסוחטו שרי וכ"פ הט"ז עכ"ל וכוון לתשובה זו והיינו דבסימן ק"ו פסק המחבר דאותה חתיכה אסורא מטעם אפשר לסוחטו ובהיתרא לא שייך זה . אמנם כן תמהתי אם טעמו עובד כוכבים אח"כ או לדידן בהיתרא וראינו שאין בו טעם שייך זה משא"כ בלא טעמו מאן יימר שנסחט כלל ועיין בתה"א ק"ם ולעיל הארכנו . ומ"מ הרי אתה רואה שבכבוש לא אמרינן שנסחט ונתבטל הטעם בבולה כמ"ש הם"א שם דה"ה כאן בכבוש וודאי הבצלים אסור אף בהיתר ובאסור אף למהר"ם מלובלין ז"ל (°): **ט** צריך . עש"ך הסכים לט"ז אות ו' דלא אמרינן איסור דבוק בכ"נ ומ"ם בפירוש דמ"א מחולק עם הט"ז ומוכר דהר"ב אסכין בשר קאי . וקאמר דאם הסכין גדול בחתכן דק דק צריך נגד כל הבצל כו' ומיישב בזה קושית ט"ז אמאי לא כתב וי"א כו' ובכה"נ בהגהות ב"י אות ל"ד בסופו כתב שהג"ה זו מקומה לאחר וי"א שכולו אסור ואחריו נמשך הבל"י אות

הכיח דבכלי א"ח בכלי איסור נמי שרי לכתחילה בסמוך לו מיד משמע דאין חילוק כלל ועיין בתוס' חולין קי"ג טהור מליח משמע שטעם דהדפוס הוה כתפל ומ"מ אף בקערה ונתן שם מלח הרבה ונתלחלח אפ"ה דיעבד שרי דאין טבע המלח להפליט מכלי הקשה והוי דוגמת טהור מליח שאין נכנס בחלקיו כמבואר :

צו (א) בסכין . עט"ז כתב דבכל החתיכה יש ס' נגד הטות משא"כ בנטילה אין ס' נגד הטות ועש"ך אות כ"ט בסי' צ"ד יע"ש : עיין פנים מאירות ח"א סי' ס"ד כ' דמסקה לא הוה חריף דאל"כ גיעולי מדין משום ד"ת אסור אלא ליכא מסקה שהוא חריף וטירא כשמבשלו בטל חריפותי' והכס א' אומר ד"ת הוה דרבנן והוא פוסק מע"ז ס"ט דספקינן לחומרא יע"ש . הנה אחר בקשת המחילה מהאדון י"ל לא ראה מ"ש הרשב"א בתשובה אל"ו הוקשה לו זה מגיעולי מדין וגם משמע דהוי ד"ת וגם מש"ע כאן בבנונות סקונין משמע דהוי ד"ת דהוצרך לס"ם ועש"ך אות י"ב ומ"ש ראיה מעבברא סאמת ספר"ת בסע"ו מת"ח סל"ב כתב שאנו חוששין וכן הר"ש שם אף דאמרינן והילכתא בס' מחמת ססיקא הוא ומ"מ אין ראיה מכעין לבלוע והדבר בעצמו מבואר דגם הבלוע כאב"י הוה ד"ת : (ב) או . עט"ז בשם ת"ח דמ"א בקיאין בטעימה או אפשר דיודה לש"ך אות ה' דיעבד שרי ולכתחילה לבשל עם חלב אוסר וכן הסכים המ"י כלל ס"ח אות ג' ועמ"ש בש"ך אות ה' : (ג) וי"א . עט"ז שינה מלשון רש"י חולין קי"א א' ד"ה קישות וז"ל ועוד משום חורפא בלע טפי מדגים רותחים ואגב דוחקא דסכינא פלט סכין ובלע צנון והוא ז"ל הלביש זה דחורפא ודוחקא בהדדי ,ופלט במקום בלע . והנה וודאי דברים חריפים בלא דוחקא כבישול לא שייך נ"ט בר נ"ט כמבואר סימן צ"ה ס"ב בהג"ה והיינו ד"ח בולע טעם גדול ולא חשיב נ"ט בר נ"ט והבישול פועל פליטה מקדירה וז"ש רש"י חורפי ,בלע טפי ואחר כך כ' דאגב דוחקא לחוד פליט סכין ואפשר אף בלא ד"ח עס"י פ"ט בב"י אסור לחתוך אלא לחם בנקי מותר דהוי נ"ט בר נ"ט ועיין בט"ז שם אות ז' ובת"ח כלל ע"ז מבואר דאפי' לחם אסור כ"א נעיצה ועיין ב"ח שם דוחקא כגון בלא חריף מפליט ונ"ט בר נ"ט הוה והא דקיי"ל דוחקא בלא חריף או חריף בלא דוחקא לאו כלום היינו דמפליט ובהדחה סגי' וכדבעינן למימר קמן בסוף הסי' בהא דליפתא בעי הדחה . אמנם ברא"ש סכ"ה סי' נ"ל לשון א' דרש"י דליפתא בעי הדחה משמע הא לנשון ב' אף הדחה לא בעי ומיהו הט"ז לשיטתי' בס"ע שם דקינוח מהני יע"ש ובסי' יו"ד הארכנו בזה ות"ס בקכ"א אבאר עוד . ובסה"ת סימן נ"ע העתיק לשון רש"י חריפות כגון בלע ומפליט עיקר הבלוע בסכין יע"ש . וזה כט"ז כאן : **ומה** שהוצרכתי לכל זה מפני שראיתי לכה"ג בהגהות ב"י אות ה' חתך דגים רותחין בסכין בשר אסור בכותח דכך לי רותחים כמו חריפות כגון ועוד דוחקא ועוד משום בעין הנס בכעין אנ"ל אבל בהדית יפה יש לעיין דכפי הנראה מדבריו דחורפא ודוחקא פועלין וה"ה בישול ודוחקא פועלין ממש וז"א דחורפי' בבישול יוכיח אלמא עיקר משום חורפי' וכ"ת דמדין בשר רותח שחתך בסכין חולבת המבואר ס"ס נ"ד דעדיף מחורפי' דכאן נטילה והתם כולו מדיין אפשר חריפות פושה ממש ולא רותח ודוחקא ועיין ש"ך שם אות כ"ם משמע קצת כדמש"א יע"ש ובדיעבד אם חתכו בסכין נקי בשר דגים רותחים ונותנים בחלב צ"ע (°) . ומ"ש הט"ז בקרי"ן כו' זה פשוט כל דליכא דוחקא ומהא דס"ס נ"ה מלח בקערה מבואר כן וגם התיר רמ"א יע"ש ובט"ז שם אלא דבת"ח כלל י"ז ד"ב מבואר מאחר שהוא יבש ועש"ך לקמן סימן ק"ה וא"כ קרי"ן יש בו לחות קצת ולכתחילה אפשר דאסור מדינא ליתנו בחלב ומיהו בכלי איסור הוה דיעבד וצ"ע . ודע דאם סרי"ב אייז"ן של בשר נ"מ אם גררו בשר בעין דא"א לנקות היטב הכלי עיין הלכות פסח אפילו בלע טעם מ"מ חורפא ודוחקא הוה וכדאמרן : (ד) כנגד . עט"ז דמילתא דלא רמי' כו' ולא הבינותי שנראה מדבריו דהש"ע וסי"ם אין חלוקין והם רחוקים דהש"ע כאן וכס"ם נ"ד סובר באומר ברי לי סגי עש"ך שם אות כ"ח ולים"ם לא מהני ברי יע"ש ובנ"ה סי' מ"ב ביאר שם וחילק בין תוחב כף לקדירה חולבת באומר ברי סגי לסכין והבנתי מדבריו דכל שדרך לעשות כן והוא אומר ברי אין מהימן אבל כל סי"ל כך או כך מהני ברי ועמ"י כלל ס"ח אות ז' וי"ד ות"י"ם בספר שושנת העמקים אמאר זה : (ה) כנגד . עט"ז מ"ם כולו היתר עס"י נ"ד בש"ך דזה לסבי' כבב"ח דיינינן ומ"ש בצלים של בוחר כו' גם במהר"מ מלובלין כ"כ ועמ"ש ל' . וכוונתו דהמחבר כתב וכן בסכין איסור דאזיל לשיטתיה דאין חנ"נ בשאר איסורין ושווין הכל ע"ז אין שווין לענין גוף הבצלים והרב באמת מבאר באריכות : (ו) וה"ה . עט"ז . ביאור דבריו כי הניח הנחה קיימת דקודם בישול אין חילוק בין חתך בסכין בשר או איסור אם דק כולו אסור לדידן ולהמחבר כ"נ ובסכין בשר לדידן כולו אסור בחלב ולהמחבר כ"נ עש"ך אות יו"ד . אבל בבישול יש חילוק דבאיסור צריך בדק נגד כל הצנון דכ"נ ובמקום א' נגד הנטילה דכ"נ ובסכין בשר בין דק במקום א' אם הסכין קטן מבצל כולו או מכ"נ במקום א' די נגד הסכין דעדיין היתר לא נ"נ ואם הבצל קטן די כ"נ ובדק נגד כולו ולא יותר אבל קודם הבישול אף בסכין בשר אין לבשל בחלב ולהרבות עד ס' נגד הסכין דאין מבטלין איסור לכתחילה ואף שיש בבצל ס' מ"מ הא אין מתפשט רק כ"נ לא שייך ס' ומיהו אם כ"נ יש ס' נגד הסכין שרי ובש"ך אות ה' אבאר דה"ה נט"ל אסור לכתחלה כה"ג :

ואח"ב כתב הט"ז דבאיסור צריך ס' נגד הנטילה ודי לא אמרינן דהוה איסור דבוק לסוגית מלג סלכוש והש"ך אות ט' הסכים עם הט"ז בזה . ומ"מ מ"ש מתו' סכ"ה ל"ז ד"ה אפילו לא ידענא מה הוא דהתו' בשם מהרא"ם ממי"ן כתבו זה דאין כ"נ כלל כ"ק ואנו לא קי"ל כן וכמו שכתב הט"ז כאן ובסי' יו"ד דמש"ע צריך ס' נגד הנטילה והא דאין קליפה אוסרת חברתה מטעם דאין האוסר הולך במקום שאין האוסר יכול לילך כתי' א' שם גם מ"ש הב"י בשם סמ"ג לי הטעי דבריו תמוהין שהמעיין בסמ"ג לאוין קמ"א כ"נ ב' יראה דקודם בישול קאמר וז"ל וכתב בסה"ת שמדמה לקורט ואף לדבריו דוקא דק דק אבל מקום א' אף שאין די בגרידה לבי פסקי מ"מ יטול בעומק ודי יע"ש והיינו אקודם בישול דדק דק כולו אסור ובמקום א' אף שאין די בגרידה כמו קישות מ"מ בנטילה די וא"כ אין ראיה כלל ובש"ך אות ט' אבאר לדינא :

עוד תמה על רמ"א בתרתי והוא דהנה יש לפרש מ"ש רמ"א ואם חתכן דק אסכין בשר קאי וכפי הנראה ממרוצת הש"ך באות ט' מפרש כן וה"ק אם הסכין גדול מבצל אזי במקום א' באומד כ"נ ס' די ודק צריך נגד כל הבצל אלא שהט"ז חשב זה לדוחק גדול דהמחבר מיירי בסכין קטן והר"ב השמיענו בסכין גדול ועיקר חסר וע"כ סר"ב בסכין קטן ובסכין של איסור וקאמר דכ"נ לשיטתיה ע"כ תמה עליו בב' א' דהיה לכתוב וי"א דחולק אהמחבר ועוד היה להשמיענו דבמקום א' צריך ס' נגד הנטילה דל"ת כרה"מ ממי"ן דכתבי חתיכה לא כ"נ וכדאמרן: (ז) וי"א. עט"ז והמעיין בב"י יראה דלהרא"ם שהוא דעה א' אף קורט די במקום אחד כ"נ אלא דחותכין הקרטין דק דק או שאו"י יע"ש ומ"ע לענין דינא דיעבד בקורט במקום א' צ"ע אי מקילין כ"נ ובסי' קי"ד אבאר בעזה"י: (ח) נוהגין. עט"ז וע' מ"י כלל ס"ח אות כ' דלנון אם יש שלם אין לקנות ספק וכן ספק עם ודאי יש לקנות הספק ולא הודאי וקרי"ן דכולן הם חתוכים הוה כדיעבד כיון שאין בנמצא אחר ודי בנטילה ועש"ך אות י' מ"מ כיון שא"א למצוא כלל כ"א חתוכים לוקחין. ומ"ש הט"ז ומהרא"י כתב שלשון דחוק כי מהרא"י בס"ד ס"ח והגהות או"ה כלל ל"ח די"א אם ספק אם במרא קאי דהוה כעין ס"ס שמא במרא ושמא הלכה כהר"מ מרוטנבורג דלא מיקרי ד"ת כ"א קורט עש"ך אות י"ב ולהתיר בודאי נחתך כ"נ לא מחבר שם אלא דשייך ג"כ טעם הנ"ל : (ט) ופירות . עט"ז במקום הפסד (אפשר אף קצת) שרי מטעם מהרא"י כי כמה הזבחות כתב מהר"ת כו' ועמ"י כלל ס"ח אות ת"י דמ"מ אף לאו"ה קליפה בעי ותמה באו"ה כלל ל"ח כתב כן ומשמע משום בעין שעל הסכין ואין מפליט כלום מבלעו של סכין יע"ש אמנם לדידן אף במקומה בעי קליפה ועוד דקליפה אין הפסד והבן ומ"מ מתי סובין בבית הילל כתב אם מחומץ הרבה דוקא שאין יכולין לשתותו חי חשיב חריף יע"ש ויראה ודאי דאם אינו חריף כ"כ כפירות חמוצים דמי ובמקום הפסד שרי ובאין ראוי לשתות חי ודאי לצנון דמי וכט"ז ודאי לפירות חמוצים מדמה וסכין מסתבר . וה"ה ברוט"י ריבי"ן כה"נ נמי סכין הוה ומה שמורפין הבאר"ש בביצים ולבנו וכדומה יראה כל שממתיק טעם החריפות לא חשיב חריף והכל לפי ראות עיני המורה :

שאלה מי סובין שדרך לשום מים בכ"ר על האש בקדירה ונותנין על הסובין בחביות ע"י עירוי ושוהה שם אך יום או יומים והוא מחומץ או הוחמו בקדירה חולבת מהו לבשל עם בשר או להיפך ואם בישלו מהו הדין וכן בכלי איסור כה"נ וכן אם הוחמו בקדירה חדשה ועירו על סובין בחביות חולבת או של בשר מהו הדין : **תשובה** בקוצר הנה אם בקדירה ב"י לכתחילה אסור עם בשר עס"י נ"ה ברמ"א ודיעבד שרי וכ"ת בדבר חריף לא שייך נ"ט בר נ"ט הא כורכא דבטעם שקיבלו המים טעם לא הוי חריפין ומה יוסיף תת כח א"כ שנהחמץ כבר חלף והלך לו הטעם ולית ביה אלא טעם קליפתא וזה פשוט ועיין בר"ו אות ד' דגים בקערה מותר עם ד"ח יע"ש והנה יותר רבותא הו"ל כבאר"ש ואין צורך לראיה כדכתיבנא ואם בכלי איסור אם ב"י אסור ואב"י אבאר בסמוך ואם בקדירה חדשה ועירו לחביות חולבת מותר לכתחילה עם בשר כדין עלו והיינו שנטלו מהם המי סובין קודם חימוצן ואף בכלי איסור בן יומו יראה להתיר דעירוי כ"ק ויש ס' נגד קליפת הכלי עס"י ס"ע בש"ך אות ס"ד ואם נשתהה שם עד שנתחמץ ושהה כדי שיתן על האש ויתרתח לאחר החימוץ או אסור כין בחולבת וכ"ש בכלי איסור דנט"ל ונ"ט בר נ"ט לא שייך כד"ח ואפי' דיעבד אסור עס"י ק"ה ואם נשתהה מעל"ע וקודם החימוץ לקחו משם ונתחמץ ובשלו עם בשר מותר מב' טעמים נ"ט בר נ"ט ונט"ל לאותה שבלעה לאחר מעל"ע עס"י ק"ה בש"ך ומה שנעשה חריף אח"כ אין מזיק לנ"ט בר נ"ט דמעיקרא . ומיהו בנט"ל אבאר בסמוך ואם בכלי איסור אב"י ולקחו משם קודם החימוץ אפ"ה כיון שנשתהה מעל"ע בלע וכשנתחמץ הוה כפגום ולבסוף השביח דאסור ועיין א"ח סי' תמ"ז וכדנפיק לתימר לקמן וב"ח דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא טעם א' בכלי וטעם פגום שרי ואמם לתי סובין קודם החימוץ ושרי אף אח"כ כדכתיבנא הא כורכא דטעם א' הנבלע בקדירה כולו איסור אטו נבילה כראוים קא לגר שרית מס"ת ואף כאין ראוים כלל מדרבנן אסור בכ"ע ונ"ד לסי' נ"ד בתב"י דשרי מדינא יע"ש גם לסי'

לסי' ק"ג ס"ב בהג"ה וכט"ז אות ו' כף בלוע מבב"ח שפלט ליין ולקדירה דשרי הקדירה שפיר הוה נ"ט בר נ"ט דתבשיל יין מותר ע"י שמרבות ואף דכתיבנא בנ"ט נ"ט בר נ"ט בעינן טעם היתרא בכלי מ"מ סוף הוקלא טעמו ע"י ב' בלים וכמו שאבאר לקמן משא"כ כאן ודאי לא מיקרי נ"ט בר נ"ט וכדאמרן וצ"ע בזה ולקמן אבאר עוד : **אלא** שראיתי להחק יעקב בסי' תמ"ז אות מ"ג כתב אף שנתחמנו אח"כ לא אמרינן תו מתחלה לשבח ולא ידענא מהו מידי דהוי אפגום ולבסוף השביח ול"מ בח"מ דחיך אוכל יטעם אלא אפילו במינו עס"י ק"ג ואף אם נאמר דהוי נ"ט בר נ"ט דהתירא במקן שם עליו ומיהו לזה י"ל כהתיכו שומן בכלי חמן כמבואר תמ"ז ס"ב בביטול אסור לכתחלה נ"ט בר נ"ט וזה מיקרי לכתחלה ואזיל בת"י לשיטתי' בתג"ה אות ב' דמכ"ש אסור כהתיכו שומן ואזיל לשיטתיה בסי' תמ"ב אות א' דהתיר להשהות דברים המתבשלין בב"י ופ"ם ובי' מ"א תנ"א אות א' כתב רק מירוץ הרא"ם דהכ"ם טעמים יע"ש וא"ם דבזיתים כאב"י הרתי לשיבותא אב"י ונ"ט בר נ"ט מותר לכתחלה כמבואר בנ"ה ואף דמ"מ כשנתחמן הוה לשבת סו הוה קליפתא וסכן : **ויצא** לנו הדין בשומן שעירוי רק בכלי חמן בשעת הדחק לח"י ירחה להתיר דהוי בדגים שמלו ולמ"א יש לעיין ואם כבוש בנ"ט בר נ"ט אין מתירין לכתחלה דהוי כביטול והיינו למאן דסובר בליעם ופגומה באין כח' עיין א"ח בה"ם אבל להש"ך בק"ה לא יגזור זה וזהו מה שכלינו נבאר : (י) של בשר . עט"ז י"ל בהדהי לשיבותא נ"ט בר נ"ט ואב"י היקל משא"כ בכלי איסור ומש"ה בס"א כאן שהם דעם א' ושוב ראיתי באחרונים וכר"ן הרגישו בזה ולענין דינא לדידן אף אב"י והיתרא אסור עד ס' אף בס"מ כמבואר סימן נ"ח ס"ב ושאר דוכתי : (**יא**) מי לימוני"ש . עט"ז ואם תתכו הלימוני"ש בס"נ וכבשו ונעשה חריף אזי דין זיתים המוזכר בא"ח תמ"ז יש לנס עיין באות שאח"ז : (**יב**) ולכן . עט"ז וי"ל מי לימוני"ש בכל כתנית יש ס' נגד הסכין ואף דהג"ל מ"מ לא בלא בב"מ מותר עס"י צ"ב וכאן איכא עוד נדדין שמא כלים מיוחדים ושמא קודם הוה חריף מש"ה מקילין משא"כ כרוב דהוי יבים ביבם שמתירין שמא אין ס' נגד הכרוב הנאסר : (**יג**) אבל . עט"ז וכוונתו דלפת אף בב"י שרי דמשונה הוא ופירות יבשים מסתמא מדיחין קודם הביטול ועמ"ש בש"ך . והגיה אף דלעיל פסק בת"ח דפירות חמוצים הוה חריף מ"מ כאן יש נדדים להקל והכיח מ"ש הת"ח כלל כ"ח (וע"ם נ"ח) וז"ל בדין ג' ולפ"ז אין להחמיר אם החך התולע בפרי דנונן הוא ואף דהדחה בעי מ"מ אין לאסור הפירי דאין טעם בתולע לאסור ומ"מ יקלוף מעט דלמא נשאר ממשות תולע עצמו והשאר מותר אפילו נגון שהוא חריף דלא כמור"ם בא"ש שצריך בנגון קליפה ובשאר פירות התיר ואין נראה דאם בנגון אסור שהוא חריף בשאר פירות נמי בדהה ועיין במ"י אות כ"ח מה קולא יש בשאר פירות יע"ש ולי נראה דמתיר שאר פירות חמוצים ג"כ וע"ז כתב דהדחה או קליפה קצת כעין גרידה די וא"צ קליפה דלא כמור"ם דבנגון לצריך קליפה ממש והיינו דסובר דתולע יש בו טעם והיקל לסמוך על הרא"ם דמתיר בנגון בכל איסור כ"ק וע"ז כתב וא"כ דא"כ דיש טעם בתולע א"כ בשאר פירות עכ"ם הדחה בעי ולדינא היקל שם בין בשאר פירות או נגון כ"ק מעט לא קליפה ממש ולשון הט"ז שכתב הוהיל ובנגון כו' מגומגם קצת דאין זה סברת הת"ח וכאמור ועיין סימן פ"ד בט"ז אות ע"ו בביטול היקל ג"כ ואף להש"ך שם שהחמיר י"ל דמיקל כאן די"א דדי בקליפה בנגון דהורפא לא בלע כולי האי :

ודע דמ"ש הת"ח דטעם התולע פגום הוא אף דחורפא משוי ליה לשבח זה כא"י אבל דבר הפגום מעיקרו אפילו חורפא לא מהניא ליה וכ"כ המ"י שם אות כ"ו והביא ראיה מט"ז לגו תלא מהו ויללה דמבעיא בט"ז שכברא נתלא והא חורפא כו' ומיהו וודאי אין ללמוד מזה לכל הדברים ונ"ע ובסי' ק"ד אבאר א"ים : (**יד**) כגרידה . עט"ז ועיין בת"ח ס"ח ד"ע בכה או"ה דטעם דחריף קצת ובש"ך אבאר ועיין מ"י ופרישה לענין פת נונן משמע דלא מהני הדחה רק גרידה :

צז (**א**) **שמא** . עט"ז . הנה מ"ש דמדוכה נעשים בשר אף שהשומן אין חריף מ"מ ע"י חורפא דתבלין ותוזק הדיכה נבלע השומן ג"כ במכתש וזה אמת ויל"ע עיין רשב"א תמ"ע ויבואר לקמן בק"ג ס"ו ואף שהפר"ח בנ"י אות כ' כתולע שחתך בפירי חריף אין הסכין צריך נעיצה דאין שהולע חריף ל"ד לכאן . גם הכ"ח מתיר שם ואף דהת"ח כלל נ"א כתב דה"ל הסכין נעיצה היינו דתולע פגום הוא . והפר"ח כאן אות א' חולק עליו אמנם הכה"ג בטור אות ב' כט"ז וכן הפ"ת אות א' והיינו היכא לפי שעה אבל אם ייחדום לבשר ויהד נמי מכתש חולב שרי כן משמע מפ"ת וכן יראה להקל דהט"ז לא מיירי אלא ברוצה לכתוש לפי שעה לבשר להכשירו אח"כ או להניח כן ואם יצטרך לחלב ישאל משכינו כה"ג אסור . ומ"ש הפ"ת שם נ"ט דוודאי אף בהדחה אסור דנ"ט בר נ"ט ואב"י לא מהני בד"ה עס"י נ"ה : **והנה** אי איכא ס' נגד החלב אי שרי לכתחלה לעשות כן דעת הבנ"ל בסי' פ' דלאסור דהוי כמבטל איסור לכתחלה כיון דדרך הפת ויין להשתמש עם בשר וחלב וכהג"ה בהגהות הטור אות ג' בתיר יין נערב בו טעם חלב וסבכים עמו מהר"י איסקפ"ס יע"ש . נמלינו למידן נערב לכתחלה מעט חלב בפת כדי לאכול עם בשר לכ"ע אסור עס"י נ"ע בש"ך אות כ"ב ומ"י כלל פ"ה אות ס"ב ואפילו לאכול כך ירחה לאסור כי פליגי לתקן היין דמשום הפסד הוי דיעבד הב"ל אוסר והכה"ג מתיר :

ואם אפו פת בתנור שטחו בשומן כמבואר בס"ה לאסור אפילו במליחה אין להקשות ליעעמי' עש"ך נ"ן אות ס' והכיח תשוב דיעבד דאפילו במלחה אסור י"ל דמה"ט הוא דעבד לכתחלה הוה כמבטל איסור בידים ומהר"י מטרחני (הובאה בכה"ג א' שהוא מורו הרב יודה בכאן לכתחלה) ולפ"ז אם בשוגג שלא ידע שטחו התנור וכיוצא ואפה פת י"ל דמהני טעימה ואפילו לאוכלו עם בשר או עם חלב שרי כבסי' נ"ם שם ועם זה יתיישב הוה דרבה בר אהילאי פסחים ל' דמקשה מבריית' דוודאי לכתחלה לעשות כן אסור אף ע"י טעימה ועיין בר"ז א' יע"ם ומיהו בלא טעימה אף שיש ס' בפת נגד השומן אפ"ה כ"ל מיהו אסור עש"ך בק"ה אות ט"ו ומ"י כלל ס' אות א' בשם מהרא"י מטרחני : **ב** ואם . עט"ז משמע דמפרש כש"ך אות ב' ובכר"ז הקשה דאמאי אסור הפת דהוי נ"ט בר נ"ט יע"ש ובאמת קשה טובא כיון דלא זב תחת הפת ממש רק שהבלוע הולכת בכל התנור וברמ"א א"ח לפרש ליזם עמו משמע דאף במליחה אסור וו"א עס"י נ"ה בהג"ה דנולו דיעבד שרי ומיהו עם חלב ממש אסור דהוי לכתחלה כמו בס"ב פת באפחו עם בשר אבל עם מלח וודאי שרי ואיכא נמי למיגזר עס"י א' ובש"ך אבאר עוד : (**ג**) ואפילו . עט"ז ובנה"ך הניח בנ"ע ובכה"ג וגל"י בסי' נ"ב סתירו דלא הוי בעין כיון שמפסיק בעיסה של הספעיד"א רק בלוע בתנור ומבלי אל כלי אין יוצא כלי דוגע ומ"ש הט"ז דמחבת לכתחלה אסור משמע הטעם רב' קדירות לכתחלה אסור ועיין בה"ח כלל נ"ה משמע דחיישינן שמא יזוב מחוגני המחבת בעין נחוץ : **ד** עד . עט"ז הנה להמחבר בנ"ב נ"ל כן דמתיר נגל לכתחלה ולדידן אדיעבד דאם אפה אסור הפת היינו שאין מגול מקונח יפה (ומיהו כ"ח מתקנח יפה) ולפ"ז אם טחו בחלים והוסק מעט לא מתלבן היכא ניזונות גתוין היתנו דמ"מ הבעין נשרף תו כוה נ"ע בר נ"ט ודיעבד הפת שרי במלחא עכ"פ לדידן והא רכתב המחבר עד שיתלבן אסבר משום להתיר עם החלב קאמר דאין לגרום לכתחלה נ"ט בר נ"ט עס"י נ"ה ועיין תוס' פסחים ל' א' ד"ה ודילמא ונ"ע דהא רבה בר אהילאי לעולם אפי' הוסק התנור היכא מתלבן אוסר דכוכר אין כ"ח יוצא מידי דופיו בכך והא הוה נ"ט בר נ"ט ולהתוס' הוקמו דאסרה לעולם משמע אפי' דיעבד ואפי' בנג עס"י נ"ה מ"מ כשם כש"ך ואם היינו אומרים דרבה בר אהילאי כרב סובר דנ"ט בר נ"ט אסור אכתי מה מקשה מבריית' עד שהוסק בריית' סברי כשמואל דנ"ט בר נ"ט שרי ורב תנא ופליג ורבה ב"ח כרב סובר ועיין בר"ן פסחים במ"ע דכך להסיק י"ל כמו שכתבתי ואין להאריך . ואם לא הוסק ויש ס' בפת נגד הבעין דיעבד שרי וכהגהי' טיטול כדי נטילה ולאמור : **ה** ואפילו כו' . דבוכיה לא מהני היסק בתוך ס"ז אבל בפנים מהני היסק עיין הלכות פסח תנ"א ומ"י אות י"ג ושם יבואר כעז"ה וכאן אין להאריך :

אות ו' ואין צריך כלל ומ"ם מה שתמה הש"ך על הלבוש ובן הל"ח אות קס"ח כתב עליו שלא דק בהגהות רבו תרע שאין שיטתיהם שוות דאלו להש"ך מ"ש שכ"ם מהר"ב כאן היינו מם"ש אחר כך ודיעבד בב"נ מני היינו לאחר הבישול כמ"ש אות יו"ד אם כן מוכח דבב"נ לא אמרינן דבוק ואלו הל"ח פירש דיעבד היינו בסכין של איסור קודם הבישול ואין ראיה אלא הל"ח מפרש ואם חתכן דק דק כמ"ז אות ו' ויש ראיה ומ"ש מת"ח ד"ב מ"מ וצ"ל ר"ב ששם משמע כן . ומיהו המור"ם מלובלין שם בתשובה כתב דרמ"א נמי אפשר סובר כן וצ"ל דהת"ח מיירי אם חתכו מ"א בסכין איסור וחתך ב"נ ובישלו עם הנמילה ודוחק ומ"מ הנך רואה שמור"ם מלובלין עם הלבוש בחדא שיטה קיימי ובאמת יש לראות אמאי לא אמרינן איסור דבוק כה"נ בין למעם שמחמר לבלוע ובין למעם שמא מ"א חוץ לרוטב ואפילו נאמר דמהא דחתכן דק דק אין ראיה דשם כל החתיכה כולה נאסרה אבל במקצת חתיכה ובלוע לא אמרינן דבוק מכל מקום מעמא לא ידענא וכר"ו גם כן הורך להחמיר בזה באות ג' יע"ש ונראה לי אף למיקל בהא עכ"ם כל הצנון נאסר ל"ם לש"ך אות יו"ד די"ל כן אפי' לשאר פוסקים שאכתוב שם יש לומר בה"נ כל הצנון דהוה ספיקא דאורייתא לגבי' האי חתיכה ובאסור : **ודע** דמ"ש רצריך ס' נגד הנמילה כו' ובן בדק דק יש לעיין בי' כפי מה שנתבאר בצ"ב במ"ז אות מ"ז והוא גם כן דעת הר"ן דבל שלא דרך בישול לא נ"נ דמשום להא דבב"ח נזרו אם כן בה"ם יש לצדד אף בדבר נוש . שוב ראיתי בפר"ח אות ח' עסד בזה ופסק כן יע"ש שוב ראיתי שאין להקל כלל אף בה"ם דמ"ם ע"י בישול אחר כך נ"נ הבצלים וצריך ס' נגד כולו ול"ד לבלוע מהתירה דהתירה בלע והבן (ס) : **י** וכן נוהגין . עש"ך דקודם הבישול אף בסכין איסור אסור כולו דזה הוה לכתחלה אבל בבישול לאסור התבשיל הוה דיעבד ועמ"י כלל צ"ז אות י"א השיג על הש"ך וכ"ד הל"ח אות קס"ח אמנם המעיין שם ד"נ יראה דה"ק ודיעבד סני בנמילה ואם נתבשלה כו' חד דינא הוא וכן פירש הכה"נ בהגהות ב"י אות ל"ד ויראה מדכתב שם הר"ב ואם נתבשלו דמיותר הוא שכבר כתב בתחילה דיראה לדקדק כו' אלא חד דינא הוא :

עיין ב"ח בסימן זה אות ד' בתוס' האשה רבה פ"ם א' ד"ה איבעי יע"ש ובתוי"ט פ"ג דתרומות מ"א . ומשם מוכח לכאורה דלא כצ"צ בסימן צ' דפסק טעימה באיסור דרבנן שרי דהא התוס' סוברים בכמה דוכתין תרומת שאר פירות חוץ דת"ו הגת דרבנן עיין ס"ל פ"ב ה"א מהלכות תרומות וביבמות פ"א וכ"ו ודוכתי טובא וצ"ע (ס) : **יא** חירק . עש"ך דה"ק מיהא נאסרין אף העלין כו' : **יב** ואם . עש"ך ובמ"י שם אות י"ם ובכה"ג בהגהות ב"י אות ל"ה והבל"י העתיקו תמהו על הש"ך ולי יראה לפרש דבריו דה"ק דהר"ב שכתב ואם יש ספק אם נחתך בסכין איסור מותר משמע וודאי אף שידוע שהסכין ב"י אלא ספק אם בטרא כו' שרי ואהא קשי' לית דקרי"ן הוא דיש להתיר כה"ג ובמו שאבאר . כי הנה לענין חורפא מחלי' לשבח הוזכר בעבודת כוכבים קורם וסובר מהר"ם מרוטנבורק כל שלמטה ממנו שרי ולענין בליעת דברים חריפים הוזכר צנון אפילו לפירוש הא' כרש"י ק"א דבולע מבעין מ"ם שמעינן רצנון בולע כצונן אגב דוחקא אלא שרבינו יחיאל סובר דווקא צנון הא שאר דברים לא עיין ב"י ואם כן בס"ג אף בצנון הוה ס"ס שמא בטרא ושמא כמהר"ם דס"ג אב"י משא"כ בסכין איסור ב"י ויש ספק אם נחתך בי' בצנון יש לאסור ובקרי"ן להתיר בצירוף סברת רבינו יחיאל וז"ש מהרא"י בש"ד סימן ס"א וכן ר' יחיאל כו' וזה כוונת הש"ך ז"ל כאן ואם כן שמעינן מכאן בקורס אי יש ספק אי בס"נ אסור דספיקא דאורייתא הוא (דחורפא מחלי' ד"ת הוא) וכ"כ המ"י שם ובצנון אי ספק שרי מטעם ס"ם וקרי"ן אין ספק בב"י או בטרא להמ"י משמע לאסור ולש"ך משמע להקל ולענין דינא אין להקל אף בקרי"ן ושאר דברים חריפים כי כפי הנראה קרין ובצלים חריפים יותר מצנון ואף שאין זה הכרח מ"ם נ"ל כן : **יג** כו' . עש"ך והיינו צנון ובקרי"ן אף בספק ב"י יש להתיר לפי דבריו וכבר התבאר : **יד** שנעשה . עש"ך וזה בצנון דלמעלה מחצי אין לחלות בטרא משא"כ בקרי"ן שכולו טמון בקרקע אף למעלה מחצי תולין כ"ם בר"ם ואו"ה בהגהות נראה כן . ודע דאף דסתם סכין אין נקי ואף ס"ג לא אמרינן אנקיותא קפרי עמ"י כלל נ"ם אות א' וכלל ס"א אות י"ם מכל מקום יש לומר שנתקנח באחרות ומש"ה שרי : **טו** ובמקום . עש"ך וציין ל"ח מכ"ה הערי"נ אסור לקנות מעובדי כוכבים בחתיכים בסכין שלהם דהוי לכתחלה יע"ש באות ק"ע ומיהו אם קנה בשוגג יש להתיר כ"נ דהערינ"ג הוי ד"ה דמלות הרבה : **טז** ודגים מלוחים הרבה ודאי דיעבד דירהו אף קודם הבישול דל"ד לצנון דהוא דבר מועט ומ"ש הש"ך דיעבד היינו בסכין בשר . ודע אם הסכין אין נקי אף במליחה מועטת יש לאסור דלדידן אין אנו בקיאין בין הרבה למעט עס"י צ"א וממפק אף דסתם אין נקי אין להחמיר בנמלחו מעט : **יז** דיבש . עש"ך לכאורה הש"ך פסק כאו"ה דיבש לגמרי אפילו חריף ביותר לא פולט כלום ואין בולע ונגביל אף רטיבתא שרי דאין חריף הוא וכן ראיתי להפר"ח אות י"ד והבל"י אות י"ז העתיקו ולי הדברים תמוהין דמ"ש הש"ך באות י"ם פלפלים חריפים ופלפלים יבשים לגמרי הם וכן מ"ש הש"ך כאן דל"ד לחלתית ושאר דברים שהם חריפים ביותר אפילו אינו מלוחלח משוי ליה לשבח אלמא שאר דברים נמי מוציאין ומבליעים ביבש לגמרי והכי קאמר הש"ך דא"ר סובר דאו"ה ביבשתא מתיר ועל זה השיג הש"ך דבאו"ה מבואר וז"ל בכלל ל"ת ד"ם יבש ממש חריף מותר בהדחה וכן מתיר בסמ"ג ונגביל רטיב' שעשאו בס"ג דנמ"ל שרי והיינו דנגביל רטוב לא הוי חריף והילכך מלובלך רטוב נמי מותר אבל ביבש אפילו ב"י שרי לאו"ה אבל הש"ך גופא אין סובר כן אלא יבש לגמרי עם דוחקא מפליט ומבליע וכן הלכה וכמ"ש בת"ח שם והמ"י אות כ"ח פסק כן להלכה אלא שהאריך שם באות כ"ב והיינו לפי הגירסא באו"ה ומה"מ מתיר הסמ"ג ונגביל רטיבותא ומשמע דחד דינא הוא אבל לפי הגירסא שלנו וכן מתיר בסמ"ג הוא ענין בפ"ע דרטיבא לא הוה חריף כנגביל . ומ"ם יש לראות בשלמא או"ה לשיטתיה דתפוחים חמוצים לא מיקרי חריף משא"כ לדידן אפי מי גרע ונגביל מתפוחים וצ"ל במקום הפסד הוא דמותר עמ"י אות ס' ומ"ם העולה מזה דיבש לגמרי עם דוחקא בד"ח אוסר (ס) והש"ך נמי סובר כן : **יח** תבלין וה"ה מלח ש"ך ובהלכות מליחה כתבנו מזה דאותן מאלפי"ן קשים שחותכין בס"נ או מחלב לבשר ודאי איסור נגמר מה לי חוזק הדיכה או דוחקא דסכינא ומכאן תראה שדברים יבשים כמו מלח שאין בו שום לחלוחית פולט אגב דוחקא ועיין בביאורי מהרש"ל הלכות ברכות משמע כן עיין באות הקודם : **יט** בן יומו . עש"ך הנה דברי מה"ת הם בסי' נ"ב ומדמי לצנון ובסי' ס"א אוסר מה"ת צנון אב"י אמנם מ"ש ועוד דיהב טעמא משום טעם ממש הנבלע שם לא ידענא מה הוא דלא ליהוי נ"ם בר נ"ם קאמר מה"ת דבדר"ת לא מהני והוי טעם ממש ואין ענין לחורפא מחליא לשבח ואי דמדמי לצנון זה הוא קושיא א'. ולדינא אנן קי"ל כהר"ב סי' צ"ב אפילו נ"ם בר נ"ם ואב"י לא מהני בדר"ת ובסי' ק"נ וקכ"ב אבאר עוד : **כ** מי לימוני"ש עש"ך שהאריך ועמ"י כלל פ"א אות כ"ו הקשה דמ"ם הלימוני"ש הראשונים נ"צ ואח"כ חוזר הסכין ובולע מהלימוני"ש ותי' דאין חריף פועל להפליט ולהבליע בכלי באחד יע"ש ולא ידענא דלא דמי לסי' ס"ח בעירוי שנפסק הקלוח ובסי' ק"ה בש"ך אות ד' אבאר בזה ועמ"ש בט"ז מזה : **כא** בגרידה לבד . עש"ך ולא הבינותי דודאי למ"ש המחבר ס"א סכין מקונח וב"י עכ"פ אסור כפי' ב' של רש"י וצלה קאי קישות ואבטיח (עמ"י אות לס"ד וכ"ת ברי"ף ובמרדכי ולבוש שאבטיח) נדיר לבי פסקי וקשיא קושי' הרשב"א כארוך קישות למה נדיר וע"ב כתי' הסה"ת סי' ס' ומרדכי והוא הטעם או"ה ומביאו הר"ב בת"ח שם ד"ם (מ"ם ד"י) דקישות חריף קצת ודי בגרידה ומש"ה מסתם בש"ע כאן ועל ס"א קאי אפי' מקונח והיינו דפולט דחריפי קצת וא"כ איך כתב הש"ך סתם הר"ן ואגב נגרא דברי או"ה והא טעם או"ה עיקר ואף מקונח אסור וכדאמרן ומיהו לענין אב"י יראה להקל בקישות ואבטיח וכדאמרן :

כב לפת שקורין ריבי"ן ש"ך וה"ה כל מיני מתיקה מבטלין טעם ומחליש עיין בל"י . עיין ת"ח שם ד"י בשם או"ה דוקא מבשר לחלב מהני לפת הא בסכין איסור לא מהני שחתך לפת וכמ"י שם בשם מהרש"ל דאם נתערב במאכל אין איסור וכן היקל המ"י שם יע"ש ועכה"ג בהגהות הטור יע"ש : **כג** שחתך . עש"ך ומלשון הר"ב שכתב לחתוך צנון "לחתוך בין כל פעם אין ראיה דה"ק לחתוך ולאכול דיעבד ולדינא העלה דאף לכתחלה שרי ומיהו לחתוך צנון אסור שב"ם בש"ם ואם חתך דליפתא שרי משמע הא לכתחלה אסור וכבר כתבנו דבסכין של עובדי כוכבים אסור לכתחלה עכ"פ אין נ"ם בין ב' התירוצים של הש"ך :

צז **א** **אפילו** לאכלה לבדה גזירה שמא יבוא לאכלה עם בשר ש"ך וה"ה בשומן אווז וכיוצא אף דהוה דק דרבנן מ"מ לא הוי גזירה לגזירה דקרוב למעות שעל הלחם יחית האדם ודרכו לאכול עם בשר וחלב ובשפים עיין במ"ז ופר"ח ובמ"י כלל ל"ו מה שתמה על הט"ז ועיין מ"ש הט"ז מזה ולק"ם וביין אי שרי לערב חלב חמה ע' צ"צ סימן פ' ובה"פ יבואר . אותן לחמין שמשימין הרבה שומן בהם עד שניכר השומן בהם שרי דאין ליטעות וכן אם עשה איזה שינוי בפת שרי : **ואם** פת מועט נמי שרי ומה הוא דבר מועט בש"ע משמע כדי אכילה בב"א אמנם בת"ח כלל ס' ד"ב כל ליומא הוה דבר מועט וכ"ם בלבוש דלא כב"ח שכתב בשבת אוכלין בשר ומשמעות הת"ח דהוי דבר מועט כל שאוכל בו ביום ולא ישאר למחרתו לא ישכח מ"ש הכר"ו בשם זקינו הגאון אין לעשות מעשה כן לחלק להרבה ב"ב דאל"כ הא דאם מש כל הפת אסורה יחלק כו' יש לעיין אם לש פת עם חלב בשוגג שלא ידע שאיסור זה או נפל בשוגג חלב מי אסור או לא קנסו כ"א היכא שעבר במזיד אאיסורא דרבנן לא בשוגג ועס"י צ"ט ומסתימת הפוסקים משמע אף בשוגג אסור כל שלא שינה צורת הפת וצ"ע : **בתשובת** הרדב"ז כ"י הביאו הפר"ח בסי' פ"ז אות ו' על הסוקא"ר שמבשלין עם חלב ונותנין תרי למאה והשיב דהחלב מתמעט ע"י אור ויש ס' בסוקא"ר ומותר עם הבשר יע"ש והיינו בקריר' חרישה שאין בו איסו' בב"ח בעת הבישול הא לא"ה מיד נ"נ וכ"כ הפר"ח שם ופשוט הוא ומיהו משום חלב של עובדי כוכבי' יש לעיין ביה וי"ל דלאו"ה חלב עובדי כוכבים לא בעינן ס' רק רוב ואף דלדידן ס' בעינן מ"ם חנ"נ בשאר איסורין וכפרט בלת יש להקל עס"י צ"ב וכ"ש עתה שאין מצוי חלב טמא ובקט"ז יבואר בעזה"י : **ב** ואין לאפות . עש"ך וביאור דבריו לכתחלה אין לאפות כשום ענין אפילו תנור גדול מאד עס"י ק"ח דחיישינן שמא יזוב על הפת ואף דאיכא ספיקי טובא מ"מ אין לעשות בידים מ"מ עס"י ק"י ובדיעבד אי לא דאינו זב ואין התנור משופע שרי עם החלב דאיכא ס"ם שמא לא זב כלל ואת"ל זב שמא אין מפעפע בכל התנור (והוה ס"ם כיון דשמא לא זב כלל רק מקומו יבש וכולו להיתרא) אבל כזב או משופע הוי כזב אסור דליכא כ"א חדא ספיקא שמא אין מפעפע בכל התנור דשמא לא יאכלנו עם חלב לא חשיב ספיקא . וכט"ז כתבנו דהוה נ"ם בר נ"ם עיין כר"ז וי"ל דעם חלב אסור וודאי ליש"ש דאוסר בנצלו ולהר"ב ג"כ אסור עם חלב דהוה לכתחלה ומ"ם אף עם בשר או מלחא אסור דהוה כגורם נ"ם בר נ"ם לכתחלה עיין סימן צ"ה ובש"ך אות ג' מ"ש בשם תמ"כ יע"ש :

והנה בכר"ז הקשה דסותר הש"ך ד"ע בקב"א אות י"ז דאין מפעפע בכולו ועוד ספק דרבנן להקל עכ"ל ואני אומר כי שפתי כהן ישמרו דעת כו' וכבר הארכנו בזה בסי' צ"ב בש"ך אות י"ז דודאי הלכה כפסק המחבר שם דאם עירה דרך שם אסור אף דיעבד אם אין ס"א פעמים ס"א והא דבע"ש או בה"ם סותר היינו עד שנצטנן ואין סתירה למ"ש בקב"א דחילוק יש כשכל הכלי חם אמרינן אף בכ"ח דבישל במקצת הכלי יש ספק אי מפעפע בכל הכלי ואסור מספיקא כמבואר בצ"ב משא"כ כשכל הכלי קר רק במקום שנפל האיסור חם אפילו בכ"ם אין מפעפע ומפליט מכולו כהוא דצ"ד התוחב כף מתכות אין משערין בכולו רק מה שנתחב יע"ש . ומ"ש בקב"א אות י"ז בשם מהרא"י בישל בכלי חם אין מפעפע בכולו י"ל דהיינו מקצת הכלי חם והשאר קר כדכתיבנא ראהכי מייתי לה בתרומת הדשן קל"ב בכלי כסף מצוירין בחוץ דעל ידי עירוי בפנים כו' והיינו בחוץ קרים הם ועוד דהה"א דפשת חלב כצ"ב דנפלת השפה מבחוץ הוה חיממו ע"י אש דליכא בחוץ משקים וה"ה כאן בתנור חיממו ע"י אש ומסיק הש"ך בקב"א שם דע"י אש מודים דמפעפע בכולו וה"ה כאן ועס"י מ"ם אות ס"ג בש"ך לפלוט מבלי חם פולט מכל הכלי אף במקום שאין נוגע התבשיל ואי"ה בסי' קב"א אבאר עוד באורך . ומ"ש הכר"ז דספק דרבנן להקל י"ל דלא חשיב לספק דרבנן ובקונטרס הספיקות אבאר עוד בעזה"י : **ג** ודגים . עש"ך ולקמן סימן קי"ו מבואר לכתחלה אין לצלות בשר עם דגים אפילו בתנור גדול ודיעבד הר"ב בהג"ה מתיר וש"ך בשם ב"ש אוסר דיעבד יע"ש . ובאמת הרב שפסק בק"ת וכא"ח לענין חמץ יש להחמיר דמשהו איכא ת"ח סכנתא אם נאמר דלא מהני ס' עמ"ז בקי"ו אות ב' ושם אבאר ואם צלו בשר עם דגים וחזינן רוב אסורים הדגים מספיקא שמא זב תחת הדגים וספיקא דאורייתא לחומרא אבל אם וודאי שוב ולא זב תחת הדגים אף דמפעפע בכל התנור מ"מ פליטת כלים אין סכנה בדגים עמ"י קי"ו וה"ה תנור משופע ועיין אות ב' (ס) : **ד** אסור . עש"ך והוא פשוט דהוה לכתחילה לאוכלן עם חלב ואסור דאף לני מודה דלכתחילה ריחא מלתא עב"י ובסי' ק"ח אבאר עוד בעזה"י : **ה** עשרונים . עש"ך והנה לא נתבאר אי לומר שיהא חלל התנור מחזיק י"ב עשרונים וזה קולא גדולה או קרקעית התנור מחזיק כך וכמה יהא עבה הפת או שירבק הפת כדופני התנור כמו שהיו עושין בימי התלמוד עיין כר"ז אות נ' בק"ח כן דעתו ובתשובת יד אליהו מיקל אם כל חלל התנור מחזיק י"ב עשרונים . ואנו אין לנו אלא כמ"ש הפר"ח בקו"א בצ"ז והמ"י כלל ל"ה בסולת בלולה שקרקעית התנור מחזיק י"ב עשרונים . שיעור פת עבה ספת שכסמ"ק כתב שיעור מצה היינו טפח וכ"כ תורת האשם וכן עיקר ושל נחתומין מסתמא הוה גדול ולא של בעה"ב כסתם כי צריך להחזיק תקי"ח ביצים וכ' חומשים עיין פר"ח ק"א אות ג' . ועיין שב"ד אות נ' בש"ך ובת"ג א"ת במ"א שהם נ' קוואר"ט שיעור חלה והם לערך ששה ושלשים קוואר"ט ועיין ח"י שם ובה"פ יבואר : **אם** אפה פת בתנור קטן עם בשר במזיד לדעת הצ"צ בסימן פ' זה הוה כמבטל איסור דרבנן לכתחלה ועס"י צ"ם אות ט' בפ"ז מהו הנקרא שוגג וכבר כתבנו מזה דה"ה הלש עיסה במעט חלב ויש ס' בעיסה לכתחלה אסור כמו ביין שאסור ליתן טעם חלב בתוכו וא"ה בסימן ק"ח אבאר עוד בדיני ריחא מלתא . בריך רחמנא דסייען עד כאן :

הלכות תערובות

צח דין איסור שנתערב בהיתר ואופן ביטולו.

ובו ט' סעיפים:

א א א איסור שנתערב בהיתר מין בשאינו מינו (א) [א] כגון (א) חלב שנתערב בבשר (ב) **ב** [ב] (א) ב *) יטעמנו (ב) עובד כוכבים אם אומר

שפתי כהן

צח א איסור שנתערב כו' כגון חלב כו'. משמע דהיינו חלב בליר"ה דהיינו תרבא וכן משמע בטור וא"כ דעת הט"ו דטעם חלב ובשר אינו שוה וכן משמע מדברי שאר פוסקים אבל הרא"ן כ' בתשובה בסי' ב' ובסוף עבודת כוכבים דחלב ובשר טעמם שוה וצ"ל דמיירי בבשר שמן ועיין בס"ק ו':

ב יטעמנו עובד כוכבים כו'. וצריך שלא ידע שסומכין עליו בב"י פסק דאעובד כוכבים דלאו קפילא (פי' כחוס אומן) סמכינן עליה במסיח לפי תומו דוקא ואקפילא סמכינן אפי' אינו מסיח לפי תומו דלא משקר שלא יפסיד אומנותו ונתבאר לך דכאן מיירי בעובד כוכבים שאינו קפילא ולכך צריך שלא ידע שסומכין עליו ומ"מ קשיא לי כיון דפסק בס"ב דמין בשאינו מינו אסור מדאורייתא כל שנותן טעם א"כ איך יהיה עובד כוכבים נאמן במסיח לפי תומו והלא ש"ס ערוכה היא בפ' הגוזל בתרא (דף קי"ד) דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן באיסור תורה אלא בעדות אשה לבד ופסקוהו בה"ג והרי"ף והרא"ש שם וסמ"ג בסוף הלכות גרושין (סוף עשין נ') ואע"פ שמדברי הרמב"ם ושאר פוסקים משמע נ"כ דסמכינן אעובד כוכבים דלאו קפילא במסל"ת מ"מ אפשר דסברי כרש"י וסייעתו דמין בשאינו מינו מן התורה בטל ברוב אבל על המחבר קשה וכן קשה על הרשב"א שגם הוא פסק דמין בשאינו מינו אסור מן התורה עד ס' ופסק דעובד כוכבים דלאו קפילא נאמן במסל"ת וכדהובא בב"י שוב מצאתי בתרומת הדשן סי' ע"ט שהרגיש קצת בזה וכ' ז"ל דקפילא שאני דאומנותו בכך ולא מרע חזקהו והכי איתא בטור י"ד דמסקנת הרא"ש דבעינן תרתי קפילא ומסל"ת ולא כרשב"א דסבר דכל חד מהני וא"ת תיקשי להרשב"א אמאי מהני מסל"ת וי"ל דסבר כרש"י כו' ותימה שהרי הרשב"א פסק בהדיא בתה"א דף ק"ב ע"א כר"ת ע"ש ודוחק לומר כיון דכ' ומ"מ לענין פסק הלכה נסמוך על ר"ת ור"י ובעל הלכות והראב"ד ז"ל שרבים הם ואמרו להחמיר בבעל הורה עכ"ל א"כ לא פסק כותייהו אלא משום חומרא ומהני סברת המקילים לענין עובד כוכבים מסל"ת ועוד דבת"ה הקצר שם סתם לגמרי כסברת ר"ת ולא הזכיר סברת המקילין (ומחותני האלוף המרומם מהר"ר גרשון נר"ו הקשה ג"כ על הת"ה דהא הרא"ש וסייעתו דמצרכי קפילא ע"כ לאו טעמא משום דלא מרע חזקה דהכי הוא מסל"ת אלא הטעם הוא משום דאל"כ מנ"ל שיודע להבחין בטעם וכן משמע בב"י וכן הוא בתה"א דף ק"ז ע"ב וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דהא הרא"ש פסק כר"ת ופסק דסמכינן אמסל"ת [ועוד] דע"כ טעמא הוא משום מסל"ת לחוד דאי משום דלא מרע אומנתיה ליסגי בקפילא לחוד ודוק) ועוד דעדיין דברי המחבר אינם מיושבים שסתם בחבור זה הפסקים וכן מהרש"ל פג"ה סי' ל"ג פסק דאפי' בהידנא סמכינן אעובד כוכבים מסל"ת אפי' לאו קפילא ובסי' מ"ו גם הביא מ"ש הרשב"א ואמרו להחמיר בבעל הורה וכתב עליו ולפי מה שפירשתי הוא בלא חומרא דלכך הוא מחוורתא דשמעתא דהוא דאורייתא כו' ע"ש ויש שהיו רוצים לתרץ דהא דאמרינן בהגוזל דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן בשאר דברים היינו היכא דאתחזק איסורא משא"כ הכא דלא ידעינן אי אית ביה טעם כלל ודוחק. ועוד דהתם פרכינן עלה מהא דהתירו שבויה על פי קטן מסל"ת ומשני בשבויה הקילו והשתא מאי פריך הא בשבויה לא אתחזק איסורא ואע"ג דבריב"ש סי' תל"ג כתב על דין דעובד כוכבים מסל"ה על קנקנים של יין נסך שעברו עליהם י"ב חדשים דאינו נאמן דאף אם נאמר גבי מין בשאינו מינו דסמכינן אעובד כוכבים מסל"ת אפי' לאו קפילא מכל מקום שאני הכא דאתחזק איסורא דודאי נשתמשו בקנקן ביין של איסור ואתה בא להוציא מכח

עדותו

טורי זהב

צח (א) כגון חלב כו'. בליר"ה דתרבא בבישרא הוה מין בשאינו מינו כ"כ ב"י לקמן בסי' זה בשם האגור ורש"ל בשם הרא"ם וא"ז בפרק גיד הנשה סי' ל"ח: **(ב)** יטעמנו עובד כוכבים. כתב בדרישה מדאסר בישראל למטעם בו יש ללמוד שפעמים שקונין בשר מן הקצב ואין ידוע אם מלוח הוא אם לא אסור לטעום בלשונו עד כאן לשונו והוא תמוה מאד דהא בסי' מ"ב גבי מרה כ' בהדיא דטועמו בלשונו וע"כ נראה דבטעימ' בלשון אין בו חשש איסור במקום ספק ומשום הכי הזכיר בפירוש גבי מרה שיטעום בלשון כמ"ש שם ב"י בשם מרדכי וה"נ מותר אם נקי שם מדם ושאני הכא דהיה צריך לטעום ע"י אכילה ממש כדי להרגיש אם יש שם טעם וע"כ צריך שיטעמנו עובד כוכבים וגבי תענית בא"ח סי' תקס"ז מבואר פשוט בזה דאין איסור בטעימה בלשון לחוד דלא הוזכר שם אלא לענין טעימה ליקח לתוך פיו ובזה יש חילוק בין תענית לשאר איסורים. והך יטעמנו עובד כוכבים משמע אפי' לאו קפילא בכן דקדק ב"י מלשון הראב"ד שכתב שם עובד כוכבים ולא זכר קפילא וא"כ עיקר ההיתר מכח מסיח לפי תומו כמבואר בב"י בשם הרשב"א ובבדק הבית להרא"ה הקשה ע"ז דאין מסל"ת נאמן אלא לעדות אשה שאינו אלא כגילוי מילתא בעלמא כו' וקושיא זו הקשה גם בתרומת הדשן סי' ע"ט על הרשב"א ותירץ דס"ל לרשב"א דטעם כעיקר לאו דאורייתא ובמידי דרבנן מהני מסל"ת ובאמת כתב ב"י בשם ת"ה האריך דמסכים עם ר"ת דס"ל דאורייתא אפשר דלא מסכים עמהם אלא לענין עיקר הדין אבל לענין מסל"ת שפיר סמך ארש"י ורמב"ם דס"ל דטעם כעיקר דרבנן ואפשר שלזה נתכוין ב"י שכ' בסי' זה בהא סמכינן ארמב"ם ורשב"א דמהני עובד כוכבים מסל"ת אפילו אינו קפילא אבל באמת מצינו ויכוח כזה עוד בפיסקי מהרא"י סי' ק"ל לענין בכור שכ' דלהרא"ש מהני מסל"ת כשאינו משביח מקחו אלא שהקשה עליו דלא מהני אלא בעדות אשה כדאיתא בהגוזל וי"ל דהרשב"א והרא"ש ס"ל דהא דאמרינן בהגוזל דאין מסל"ת נאמן במילי דאורייתא היינו במידי דבעי עדות דוקא משא"כ באיסור והיתר שפיר מהני דבזה לא בעינן עדות גמורה אלא באם יש לנו הוכחה סגי תדע דהא ע"א נאמן באיסורין להתיר ואם כן הכי נמי מסל"ת דמזה יש לנו סברא שאין שם איסור וסגי בזה והא ראייה שקפילא מהני אפי' באינו מסל"ת מטעם דלא מרעה חזקהו ובמידי דבעי' עדות ודאי לא מהני דבר כזה אלא ע"כ דבאיסורין לא צריך רק הוכחה. כנ"ל ליישב דעת הרשב"א והרא"ש אבל לענין הלכה כבר פסק בטור וש"ע סי' ש"ו לענין בכור דלא מהני מסל"ת ואם כן לא מהני בשום דוכתא *) דאיכא איסור דאורייתא:

בטור

באר הגולה

א מימר' דרבא חולין דף נ"ו: ב רמב"ם בפרק ט"ו מהמ"א ואפילו אינו אומן בכך וכמ"ש

הגהות הט"ז

(סימן צ"ח ס"ק ב') דאיכא איסור דאורייתא.מון מעדות

פרי חדש

(סימן צ"ח בש"ע סעיף א') יטעמנו עובד כוכבים אם כו' וצריך שלא ידע שסומכין עליו. הנה הרב בב"י פסק דאעובד כוכבים דלאו קפילא סמכינן עליה במסל"ת דוקא ואקפילא סמכינן אפילו אינו מסל"ת דלא מרע נפשיה וכדאמרי' גבי ציצית בפרק התכלת דלוקחת מן האומן ולא חיישינן לקלא אילן וא"ת והיכי סמכינן אעובד כוכבים דלאו קפיל' במסל"ת והא קי"ל טעם כעיקר דאורייתא ועובד כוכבים מסל"ת אף באיסור דרבנן לא מהימן וכמ"ש בסי' ס"ט ס"ק ל"ט וכ"ש באיסור דאורייתא י"ל דשאני הכא דהויא מילת' דעבידא לאיגלויי מיד ועדיפא מעדות אשה דאילו התם אף אם שנין יהיה שקר אינו מתברר מיד ואף לאחר זמן אפשר שלא יתברר שהבעל הלך לו לאיים הרחוקים משא"כ הכא שמיד שטועמין אותו מתברר אם משקר או לא וכל כה"ג סמכינן אעובד כוכבים מסיח לפי תומו אף באיסורין דאורייתא וכדלעיל בסי' ס"ו ע"ש. ושאר פרטי דיני מסל"ת

חדושי בית מאיר

(סימן צ"ח סעיף א' בט"ז סק"ב בא"ד) ותירץ כו' ובמידי דרבנן מהני מסל"ת. נ"ב כן מגיה מסל"ת

גליון מהרש"א

(הלכות תערובות) עי' ת' חב"י דבמינים שוים אין לשער כ"א במדידה ובשוים אם יש לאחד חלל טוב יותר לשער במשקל פן לא יטעה החלל כדבעי סי' ל"ג. ועי' ת' שער אפרים סימן ק"א דלא אזלינן כלל בתר משקל ועי' גליון סוף סי' זה ע"ת כו': (ש"ע סעיף א') **איסור** שנתערב. במקרה אבל בדרכו תמיד שיערב אותו העובד כוכבים עי' פ"ס קל"ד ו' ובגליון שם: (שם) **אם** אומר שאין בו טעם חלב. ובזה נהפך האיסור להיות היתר אבל מין במינו דבטל מן התורה גם בלא ברוב מ"מ אין האיסור מתהפך להיתר לומר ששוב אינו אוסר גם את שאינו מינו פ"ח לקמן סוף סעיף ב': (ט"ז ס"ק ב') **דהא** גבי מרה כו' כתב בהדיא דטועמו בלשונו. ע"ש בש"ך ועי' ס' באר יעקב מ"ש בש"ע יו"ד סי' מ"ב: (בא"ד) **וגבי** תענית בא"ח כו' דאין איסור. מנ"ל דנהי דטעימת לשון אינו אכילה מכל מקום הנאת מיה' איכא ובב"ח הא אסור בהנאה עיין בתוספות ע"ז י"ב ב' ד"ה אלא ובגליון מל"ם פ"ה מיסודי התורה אך מ"מ תקשי ל"ל למימר חולין צ"ז בשלמא תרומה טעים ליה בהנך חלב דהכא ר"ל תרבא גם בגמ' גבי כוליא בחלבא אר"י לטעמיה קפילא ארמאי ועיין יבמות פ"ט א' תד"ה איבעי ור"ל דאל"כ א"א למטעמיה דהא טבל אסור לכהן תי"ט רפ"ג מתרומות ועי' ת' צ"צ סי' מ"ג דמידי דאיסורו רק מדרבנן שרי לטועמו כיון דגם טעימה בדבר האסור מה"ת אינו אלא דרבנן: (ש"ך ס"ק א') **דהיינו** חלב בציר"ה. דעל חלב בבשר ל"ש למימר דהא כל חדא התירא הוא: (בא"ד) ועיין בס"ק ו'. ובגליון שם: (שם ס"ק ב') **בב"י** פסק דאעובד כוכבים דלאו קפילא. וג"מ לדידן למ"ש ס"ק כ"ט: (ש"ך ס"ק ב') **דהא** דאמרינן בהגוזל דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן כו' היכא דאיתחזק

ביאור הגר"א

צח [א] כגון חלב כו'. אבל הר"ן כתב שהוא מין במינו ממ"ש ק"ג א' אבל חלב מן החי כו' דחייב משום בשר מן החי אלמא מין בשר הוא (עסק"ת ס"ק ז' מ"ש ומיהו כ"ז אליבא דר"י כו' פשיטא דחלב כו'. וע"ל ס"ק ט') וז"ש (נ"ח א') ההוא כזיתא תרבא כו' ואי בטעמא מה שייך במה דבלע כו' וכן מ"ש ההוא פלגא דזיתא כו' ואי בטעמא לא שייך לפלוני בדרבנן כיון שניכר טעמו וכ"כ ראב"ן ע"ש וע"ל סי' צ"ט ס"ד מ"ש שם: (ליקוט) כגון חלב כו'. ליתא שכבר כ' בת"ה שגירסת הגאונים והרי"ף בפג"ה (נ"ז ב') מין במינו כגון שומנא דגיד כו' ע"ש (ע"ב): **[ב]** יטעמנו עובד כוכבים. אע"ג דבגמ' אמרו קפילא דוקא היינו שאינו מסל"ת ונאמן משום דאומן לא מרעי נפשיה כמ"ש תוס' שם ד"ה סמכינן כו' אבל מסל"ת נאמן כל עובדי כוכבים ואע"ג דאין נאמן אלא בדרבנן כמ"ש בפ' בתרא דב"ק (קי"ד ב') כאן כיון שהוא מילתא דעבידא לגלויי נאמן כמ"ש הריב"ש בסי' תל"ג וכמ"ש ברפ"ב דר"ה ואף גוי כמ"ש בפ"ג דחולין (ס"ג ב') לוקחין ביצים כו'. וא"ל דוקא קפילא שהוא בקי דהא אמרו שם דהתירא

פתחי תשובה

צח (א) יטעמנו עובד כוכבים. עבה"ט בשם ט"ז. וע"ל סי' מ"ב בבה"ט סק"ג שכתב בשם הש"ך דלהכי גבי מרה שרי לטעום לקרוב הדבר שיטעום טעם מר ע"ש משמע דאי לאו הכי אף טעימה בלשון אסור וכ"כ הפמ"ג בסי' ל"ה במשבצות ס"ק ט"ו דהכי קי"ל ואסור לנהוג בלשון אם מלוח ע"ש. ועיין בשו"ת צמח צדק סי' מ"ז שכתב אם מותר לטעום תבשיל אם יש בו מלח כל צרכו והשיב דאע"ג דדבר שהוא פגום מדרבנן מיהא אסור לכתחלה וטעימה היינו דוקא לאכילה אבל לטעימה שרי לכתחלה וטעימה אינו אסור אלא מדרבנן ובדרבנן לא גזרו ע"ש. והמובן מדבריו דס"ל דה"ה בכל איסורי דרבנן שרי טעימה ואף לטעום בפיו ממש וכן הבין בנו של בעל צ"צ בסוף הספר והפמ"ג בסי' ק"ח ס"ק כ"ב ע"ש (ועפ"ז מיושב דברי רש"י בחולין ד' צ"ז ע"ב במה שפירש דלאיסורא כגון בשר בחלב שאין ישראל יכול לטועמו ע"ש וגם אפשר לתרץ קושיית התוס' שם ע"א בד"ה אבל בב"ח מהא דיין כמים כו' אמנם התוס' לשיטתייהו בדף צ"ח ע"ב בד"ה רבא דחולקים על רש"י ז"ל וס"ל דאף רבא ס"ל בכל האיסורים טעם כעיקר דאורייתא ע"ש ודו"ק) אכן בתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סי' נ"ב כתב דהצ"צ לא התיר אלא טעימה בלשון ומסיק דאף טעימה בלשון אינו מותר כי אם באיסור פגום

באר היטב

צח (א) חלב. כ' הש"ך דמדברי הטור משמע דהיינו חלב בליר"ה דהוא תרבא אבל הרא"ן כ' בתשובה דחלב ובשר טעמן שוה וצ"ל דמיירי בבשר שמן עכ"ל: (ב) עובד כוכבים. כתב בדרישה מדאסר בישראל למטעם בו יש ללמוד שפעמים שקונין בשר ואין ידוע אם מלוח הוא אם לא אסור לטעום בלשונו עכ"ל וכתב הט"ז ע"ז שהוא תמוה מאד דהא בסימן מ"ב גבי מרה כתב בהדיא דטועמו בלשונו וע"כ נראה דבטעימה בלשון אין בו חשש איסור במקום ספק ושאני הכא דהיה צריך לטעום ע"י אכילה ממש כדי להרגיש אם יש שם

צבי לצדיק

(סי' צ"ח בש"ך ס"ק ב') **יטעמנו** כו' דמין בשאינו מינו אסור. כנה"ס היה לו להקשות דהא נקט בש"ע בשר בחלב וזה לכ"ע טכ"ע דאורייתא. עוד תמיה לי אי בעיא מסל"ת א"כ ע"כ אין אומרים שיטעום ויפלוט בא"כ ליכא מסל"ת וע"כ נותנין לו לאכול ממנו א"כ אי יש בו טעם עובר על איסור הנאה ומה לי לאו דאיסור

יד אברהם

(סימן צ"ח סעיף א') **איסור** שנתערב בהיתר מין בשאינו מינו כגון חלב שנתערב בבשר יטעמנו עובד כוכבים כו'. כ"כ הטור וכ"כ הב"י בשם מגלה כתוב. וכ"כ המרדכי בסוף חולין ובפ"ב דע"ז בשם רש"י דתרבא בבישרא הוי ב' מינים. והכי מוכח ודאי ממ"ש רש"י בפ' כל הבשר (דף ק"ט) דהילכתא כר' יהודה דאמר מין במינו במשהו. ואם נתבשלה חתיכת בשר בחלבה הדבוק בה אם אין ס' בה לבדה נגד החלב נעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות במשהו מפני שהן מינה. מוכח בהדיא דאם היה בה ס' נגד החלב היה מתבטל אלמא דתרבא בבישרא הוי שאינו מינו. והכי מוכח נמי ממ"ש המרדכי פג"ה גבי חלב ובשר שנמלחו יחד דלראבי"ה לא משערינן במליחה בס' אלא די בקליפה דאין חלב מפעפע ועיין ס'. וכמ"ש הב"י סי' ק"ה שזו הוא דעת ראבי"ה. משמע דמיהא בחתיכה עצמה שהחלב דבוק בה מפעפע מחתיכה לחתיכה במליחה. אלמא דה"ל שאינו מינו. שהרי ראבי"ה סובר כרש"י דמין במינו לא בטיל וכמ"ש המרדכי ומביאו הד"מ סי' זה והב"י סי' ע"ב. וכן משמע באמת לומר כן שהרי בין למ"ד בע"ז (דף ס"ו) דלענין מין במינו אזלינן בתר טעמא ובין למ"ד גם דבתר שמא אזלינן. אית לן למחשב לשני מינים. שהרי אינן שוין לא בטעמא ולא בשמא. ומיהו בתה"ל כתב בשם הראב"ד דחלב מקרי בשר והביא ראיה מש"ס נ"ה דחייב עליו משום בשר נ"ב. אך א"מ די"ל דהתם משום אבר מ"ה איירי ולא משום בשר מ"ה כמ"ש בעלתו בס"ם. ומ"מ נראה שזו היתה דעת רש"י שהרי בפסחים (דף ל') פירש דהילכתא כרבא דמין במינו במשהו. ולכך אם נפל חלב לקדרה אוסר במשהו. משמע דס"ל דתרבא בבישרא ה"ל מין במינו. וכ"מ בפ' כה"ב (ק"ח ע"א) גבי שומן עם בשר וזה דלא כמ"ש בפ' כל הבשר (קט) ובשלטי הגבורים פ"ב דע"ז האריך בזה ע"ש ולא הביאו שדברי רש"י סותרי אהדדי. ומהרש"ל הביא פרש"י דפסחים ונמשך אחריו בס' א"ח ולא הרגישו בפרש"י דחולין (קח). אך י"ל דס"ל כהראב"ד דא"ל למ"ד בתר שמא הוי מינו ובפ' כה"ב איירי למ"ד בתר טעמא. ודמי למ"ש רש"י בפסח"ע גבי שומן דמקרי חלב וה"ל בשר שמן מקרי חלב. ועפ"ז י"ל מה שהק' בס' מ"כ דבזבחים (דף ק"ז) אי' דחלב ובשר הוי מכ"מ ואיך ס"ל כאן לכ"ע דהוי שאינו מינו. ולפמ"ש א"ש דהתם למ"ד בתר שמא וכאן למ"ד בתר טעמא. אבל הרא"ן כתב בסיפר דבשם אין שוין רק בטעם: ולפמ"ש א"ש מה שהקשה בה"ר פג"ה (דף נ"ז ע"ב) גבי אלו דמקשה

אזמולא

בטור כתוב וכן כתב א"א הרא"ש שצריך כו' הא דלא כתב סתם וכן כתב א"א הרא"ש פי' ב"י כלומר שאין הכרע בדבריו אם צריך קפילא דוקא . ק"ל הא כתב הרא"ש פי' נחתום עובד כוכבים משמע דבעינן דוקא אומן דאל"כ למה ליה לכתוב דבר זה דאין דרכו של הרא"ש לכתוב אלא מה דנפקא מיניה לדין על כן נראה איפכא דודאי הרא"ש סבירא ליה כמו יש אומרים שמביא לפני זה דצריך אומן דוקא . אלא דיש חידוש אחד בדברי הרא"ש דמשמע אם יודע העובד כוכבים שסומכין עליו בדבר אחר לא לענין איסור והיתר מקרי לפי תומו מה שאין כן באחר לפי תומו כגון בעדות אשה לא מהני זה על כן כתב בשם הרא"ש דגם זה מהני כאן :

אלא

שאין בו טעם חלב [ג] או שאומר שיש בו טעם אלא שהוא פגום מותר ג [ד] ג והוא שלא יהא סופו להשביח [ה] ד וצריך שלא ידע (ג) שסומכין עליו ד ואם אין שם עובד כוכבים לטועמו (ד) (ב) משערינן בס' [ו] וכן אם הוא מין במינו כיון דליכא למיקם אטעמא משערים בס' ה [ז] (ואין נוהגים עכשיו (ה) (ג) לסמוך אעובד כוכבים ומשערינן הכל בס') (בהגור ותשובת מהר"ם פדואה סימן ע"ם ושאר אחרונים) :

עדותו מידי ודאי איסורו עכ"ל ע"כ נ"ל דהריב"ש ס"ל כרש"י וסייעתו והלכך באיסור דרבנן (דקנקנים של עובדי כוכבים אינם אסורים אלא מדרבנן וכדלקמן בהל' כלי היין) הוא דיש לחלק בהכי וכמו שמוכרח לחלק בהכי לדעת הרב כמ"ש בסוף סימן קל"ז ע"ש אבל באיסור דאורייתא ודאי א"א לחלק בהכי וכמו שכתבתי לכך נ"ל לחלק דדוקא היכא דליכא למיקם עלה דמילתא הוא דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן באיסור תורה אבל במין בשאינו מינו כיון דאיכא למיקם עלה דמילתא להטעימו לקפילא סמכינן עליה וחלוק זה מוכח בריב"ש שם ע"ש ועי' בסימן ט"ז סעיף י"א ובסימן ס"ט ס"י ובסימן קכ"ב סי"ח ובס"ס קל"ז ובמ"ש שם : **ג והוא שלא יהא סופו להשביח** . ע"ל סימן ק"נ סוף ס"ב : **ד ואם אין שם עובד כוכבים לטועמו** כו' . משמע דעת המחבר, דכשיש שם עובד כוכבים לטועמו לא שרינן אלא ע"י עובד כוכבים ואי אמר דאית ביה טעם איסור אסור אפי' טפי מס' ואי אמר דלית ביה טעם מותר אפי' בפחות מששים ולא אמרינן לשער בס' אלא היכא דלא אפשר למיקם עלה דמילתא כגון שאין שם עובד כוכבים או מין במינו וכמו שפירש בב"י דעת הרמב"ם כן וע"ש : **ה ואין נוהגין עכשיו לסמוך אעובד כוכבים** כו' . מדלא קאמר ואין נוהגין עכשיו לסמוך אטעימה וקאמר ואין נוהגין עכשיו לסמוך אעובד כוכבים נשמע דוקא אעובד כוכבים

הוא

באר הגולה

סמוך בשם הרשב"א: ג מבואר בסימן ק"ג : ד טור בשם

מטה יהונתן

(סימן צ"ח סעיף א' בהג"ה) [ואין נוהגים עכשיו וכו' . כתוב בחידושי רעק"א ז"ל לא ידעתי טעם נכון לזה ואולי י"ל וכו' והיינו דחיישי' דלא קפילא וכו' עכ"ל ונראה דט"ס נפל בדבריו וצ"ל דחיישינן דההיתר דקפילא היינו במסל"ת כנ"ל ועל עיקר תירוצו תמוה דא"כ עדיין יש לסמוך גם עכשיו אטעימה עובד כוכבי' והיינו דיטעמנו לשני עובדי כוכבים לקפילא שלא יהיה מסל"ת וגם לעובד כוכבים קפילא אחר במסל"ת ואז יהיה יוצא כל הדעות ולפ"נ . ע"כ הגה"ה מהרב הגדול מהור"ר שלמה הכהן נ"י מ"ץ בפ"ק ווילנא] :

יד אפרים

(סימן צ"ח בש"ע סעיף א') **אלא** שהוא פגום מותר . הנה"ט וכתב בנ"ב מ"ת סי' נ"ב כמ"ש הנ"ל להקיל הטעימ' באיסור פגום והפר"ח השיג עליו יש לדחות ראייתו

גליון מהרש"א

עיין בב"י סי' ק"ו : (שם ס"ק ד') **ואי** אמר דאית ביה טעם איסור אסור אפילו טפי מס' . ומ"מ רק מדרבנן עי' ש"ך ס"ק כ"ט ולהר"ן דטעם שיש ביותר מס' איסור מדאורייתא עי' בפ"מ ועי' גליון ט"ז סי' ק"ו סק"ב (סעיף א' בהגה"ה) **ואין** נוהגין עכשיו לסמוך אעובד כוכבים . עי' ש"ך סי' זה ס"ק כ"ט והתם משום דהוי ס' אבל הכא דליכא ששים גם בדרבנן אין סומכים : (שם) **ומשערינן** הכל בס' . ותתיכה בלועה מאיסור שנפלה ויש ששים וודאי נגד הבלוע וספק אם יש ס' נגד כל התי' אם הבלוע משאר איסורים דנ"נ מדרבנן שרי ואם הוא חתי' בב"ח אסור עיין פ"מ בפתיחתו להל' בב"ח ד"ה ולפ"ז

ביאור הגר"א

דהתירא בטעמא ולא אמרו קפילא וכן שם וקי"א ב' תרומה טעים לה כהן . ת"ח : [ג] או שאומר כו' . כמ"ש בפ"י דתרומות ופ"ב (נ"ו א' נ"ח ב' נ"ט א"ב) ופ"ה דע"ז במתני' (ס"ה ב') וגמ' שם הכי הלכתא (ס"ז א') א"ר הלכתא כו' (ס"ח ב') : [ד] והוא כו' . בירושלמי פ"י דתרומות הלכה ב' ופ"ב דערלה הלכה ה' כל נ"ט בין לפגם בין לשבח אסור דר"מ דש"א לשבח אסור לפגם מותר דשב"ל אמר בשהשביח ואח"כ פגם אבל אם פגם ואח"כ השביח אף ר"ם מודה ר' יוחנן אמר לא שניא הוא השביח ופגם הוא פגם והשביח הוא המחלוקת כו' וקי"ל דהלכה כר"י וכיון דאיפסיק בגמ' דידן דהשביח ולבסוף פגם דאסור ה"ה לפגם וסוף השביח דהא שניהם שוין ועוד דמתני' כר"ם כמ"ש אמר שלא מחלוקת כו' אלא דלר"י בגמ' דאמר בפוגם מעיקרא מחלוקת א"א לאוקמי כר"ם אף אם תאמר בין בזו כו' אלא דהרמב"ם מפרש פוגם מעיקרא היינו פגם ולבסוף השביח כמ"ש בפי' שם והחלק הר' שמפסידו לפי שעה וברוב הימים משביחו כו' וזה נקרא פוגם מעיקרו אמנם פוגם מתחלה ועד סוף אצ"ל שהוא מותר כו' ומפרש דעולא ס"ל כרשב"ל בירושלמי וד"י אם אוסר בשניהם מחלוקת הוא כשיטתו בירושלמי ומתני' לכ"ע כר"ם דבפוגם לגמרי ליכא למ"ד דאסור וכמ"ש בפי' אמנם פוגם מתחלה כו' כנ"ל ובזה מתורץ קושית תוס' שם ד"ה או כו' וג"כ ניחא דפריך רב חנא יין כו' ולא משני בשנצטנן אח"כ דמן הסתם הוא כן כמ"ש בירושלמי כמ"ש למטה ופסק כר' יוחנן ואף אם אוסר דוקא בפוגם מעיקרא מחלוקת י"ל דמתני' ר"ם היא ובפי' הרמב"ם מ"ס שכתב ושני חלקים הנשארים כו' דהא השביח בתחלה נתבאר בגמ' שאסור ועוד שאמר איזה מהן כו' דמשמע דיש סברא נ"ב דפוגם לבסוף קל מהשביח לבסוף וזה ליכא למ"ד דר"י ל"ק אלא בין כו' ובירושלמי הנ"ל לא שניא כו' וצ"ל החלק הרביעי לא נתברר כו' דאם אומר בין בזו כו' ע"כ קי"ל כר"ם ושניהם אסורין ואם אוסר דפוגם מעיקרא לבד מחלוקת וכמו שנפשט בגמ' שם אין ידוע אם הלכה כר"ם או כר"ש אבל בירושלמי דע"ז שם א"ר יוחנן הרא אסרה ברותחין אבל בצונן אסור היו רותחין וצוננן ר"ל מהו . מעתה אפילו רותחין יהו אסורין מאחר שדרכן ליצנן כו' משמע דמותר אלא שהרמב"ם מפרש שהאיבעיא הוא כשיצטנן אם הוא פוגם עדיין כאחר שנפל לרותחין וכ"מ בפי' הרמב"ם ע"ש . אבל פשטא דירושלמי לא משמע כן וגם סוגיא דגמ' קשה לפירושו דאמר שם א"ר אסרם ניחוי כו' אר"ז שאני עיסה כו' וכן בירושלמי דתרומות וערלה שם ושם אמרו תמן תנינן שעורים שנפלו לתוך הבור כו' רי"א במחלוקת רשב"ל אמר ד"ה ואם איתא אפילו לר"י ר"ה היא אלא דפוגם מעיקרא ומתחלה ועד סוף דין א' להם ובזה ניחא דפריך רב חנא כו' ולא אוקים בשצוננן וסוגיא דגמ' פגם מעיקרא משמע מתחלה ועד סוף וו"ש שם א"ר הלכתא כו' לאפוקי מר"ש לדעת ר' יוחנן . וב"י כתב דלמד מק"ו מהשביח ולבסוף פגם ומעה מאד בזה דהא ר"ל אמר מה פליגין וכן עולא בגמ' וכן איבעיא לגמ' לרבי יוחנן בפגם מעיקרא כו' אבל כו' ואף לסברא דבשניהם מחלוקת ר"ל גם בזו מחלוקת : [ה] וצריך כו' . רשב"א וכנ"ל דמש"ה נקט קפילא . וצ"ע למה השמיט קפילא דנאמן בכ"ע והלך בדרך הרמב"ם שהשמיטו אבל הרמב"ם מפרש קפילא ל"ר אלא שהוא בקי בהכרת הטעם וכמ"ש הריב"ש בסי' רפ"ח דלא כב"י ולכן לא הזכיר מסל"ת דסובר דא"צ משום דעבידא לגלויי ול"ד לביצים דסובר דדוקא בישראל משום דלא עבידא לגלויי כמו כאן [אלא שב"י הכריע מדעתו כי ד' שיטות תוס' כתבו דוקא קפילא ורא"ש כ' קפילא ומסל"ת ורשב"א פסק דבא' מהן ורמב"ם פסק דא"צ לא קפילא ולא מסל"ת והכריע כמ"ש כאן וע' כמיר וב"י] : [ו] וכן אם הוא כו' . דלא כר' יהודה וכמ"ש רבא שם וכן בפסחים ל' א' א"ר הלכתא כו' משמע דוקא בחמץ (ערא"ש כס"ס כ"ט) וכן ס"ל לר"י ור"ל שם ובפ"ה דע"ז והא דאיפלינו אביי ורבא שם (ס"ו א') בתר שמא או בתר טעמא היינו בטבל ויי"נ דלהכי נקט חמרא וחמירא וכן סתמא דפ"ה די"ם (נ"ח ב') שפיר עבידו דאחיכו כו' וכן ס"ל לראב"י דהלכה כמותו (אפי' בברייתא כמ"ש ביבמות ל"ו ס' א') בזבחים ע"ט ב' וכן כל הסוגיא דפ' ג"ה (צ"ח א') ביצה בס"א ובמינה איירי כמש"ל סי' פ"ז ס"ה וכן פליגי אליבא דריב"ל שם בס' או במאה ולמדו מזרוע בשלה שהוא מין במינו וקי"ל כריב"ל בכ"ם ובע"ז ס"ם א' איפסיק הלכתא בששים : (ליקוט) וכן כו' . כר"י ור"ל דהלכה כר"י לגבי רב ושמואל כמ"ש בפ"ק די"ם (ד') ופ"ד דעירובין (מ"ז כ') וכן ס"ל לרבא בפ' התערובות (ע"ט א') ופ' ג"ה וכן ס"ל לראב"י בפ' התערובות ומשנת ראב"י קב ונקי וכן בפ"ה דע"ז (ס"ע א') והלכתא כו' וכן כל כו' (לפי' היוצ"א שם אין לאיס וע"ש) והא דפליגי אביי ורבא שם בחלא וחמירא היינו בטבל ויי"נ והא דרבא פ"ב דפסחים שם משום חומרא דחמץ כמו שאינו מינו לרב ה"ה מינו לרבא תוס' וש"ם (ע"כ) : [ז] ואין נוהגין כו' . מצד החומרא וכפי' הרא"ש ור"ן דלא הוזכר נ"ם אלא בפחות מס' אבל בס' מסתמא אין בו נ"ט וז"ש בכ"מ כל האיסורין שבתורה בס' [וער"ם צ"ם ירושלמי נ"ם א' מס' כו' וכן בע"ז ס"ם א' והלכתא כו'] וז"ש סמכינן אקפילא ואי בס' מאי סמכינן דמשמע דקולא היא הא בלא קפילא מותר לגמרי ודברי

ש"ע

חידושי רע"ק

(סי' צ"ח ס"א בהג"ה) **ואין** נוהגים עכשיו . לא ידעתי טעם נכון בזה ואולי י"ל דאנןחיישי' לחומרת כל השיטות והיינו דחיישי' (דלא) [דלמא] קפילא היינו דמסל"ת וקפילא מצד בקיאות וא"כ בלא מסל"ת ליכא היתר' ובמסל"ת ג"כ אין מתירי' דחיישינן דההיתר לאו משום מסל"ת דא"נ אלא בעדות אשה וההיתר דקפילא מטעם לא מרע' אומנתו ובעי' דוקא שלא יהיה מסל"ת כמ"ש הש"ך בשם מהר"ג ואולם לפ"ז באיסור דרבנן דמהני בכל מקום לפ"ת הי' לנו להתיר בקפילא מסל"ת ולומר דחיישינן לשיטת רש"י דבלא ס' לא מהני טעימה דא"כ גם על טעימת ישראל לא מהני וע' ש"ך כאן סקכ"ט ודוק :

אבל

באר היטב

טעם וע"כ צריך שיטעמנו עובד כוכבים ועיין בא"ח סי' תקס"ז לענין תענית מבואר שפשוט דאין איסור בטעימה בלשון לחוד : (ג) שסומכין . כתב הש"ך דבב"י פסק בכותי דלאו קפילא פירוש נחתום אומן סמכינן עליה במסל"ת דוקא ואקפילא סמכינן אפילו אינו מסל"ת דלא משקר שלא יפסיד אומנתו ונתבאר לך דכאן מיירי בעובד כוכבים שאינו קפילא ולכך צריך שלא ידע שסומכין עליו אלא שהקשו בט"ז ובש"ך כמה קושיות על המחבר דהא קיי"ל דאין עובד כוכבים נאמן במסל"ת רק בעדות אשה לבד ומכ"ש שהמחבר עצמו כ' בס"ב דמין בשאינו מינו אסור מדאורייתא א"כ היאך עובד כוכבים נאמן ותירץ הש"ך דיש לחלק דדוקא היכא דליכא למיקם עלה דמילתא הוא דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן באיסור תורה אבל במין בשא"מ כיון דאיכא למיקם עלה דמילתא להטעימו לקפילא סמכינן עליה והט"ז תירץ דס"ל להני פוסקים דהא דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן במידי דאורייתא היינו במאי דבעי עדות דוקא משא"כ באיסור והיתר דא"צ עדות גמורה אלא בהוכחה סגי מהני שפיר מסל"ת והא דאיה שקפילא מהני אפילו אינו מסל"ת מטעם דלא מרע חזקתיה ובמידי דבעי עדות ודאי לא מהני דבר כזה כנ"ל ליישב דעת הפוסקים אבל לענין הלכה קיי"ל בסימן ס"ו ולענין בכור דלא מהני מסל"ת וא"כ גם באחר דוכתי לא מהני באיסור דאורייתא עכ"ל ועי' בסימן פ"ז סי"א ובסי' ס"ט ס"י ובסי' קכ"ב סי"א ובס"ס קל"ז : (ד) משערינן . כתב הש"ך משמע דעת המחבר דכשיש שם עובד כוכבים לא שרינן אלא ע"י עובד כוכבים ואם אמר דאית ביה טעם איסור אסור אפי' טפי מס' ואי אמר דלית ביה טעם מותר אפילו בפחות מס' ולא אמריך לשער בס' אלא כשאין שם עובד כוכבים או במין במינו : (ה) לסמוך . כ' הש"ך משמע

פתחי תשובה

ולא בכל איסורי דרבנן ע"ש : (ב) משערינן בששים . עיין בתשובת שער אפרים סי' כ"ח ובתשובת עבודת הגרשוני סי' ל"ד שמשערים במדה ולא במשקל ע"ש וכן כתב בתשובת הר"ש בן הרשב"ץ סי' רנ"ט . ועיין בתשובת חינוך בית יהודה סי' ל"ג שדעתו דאם האיסור וההיתר שוים במשקל דהיינו ממין אחד שאין א' כבד בטבעו יותר מחבירו וגם אין בו נקבות או חלל יותר מחבירו שיכול לשער בשיעור או במדידה או במשקל ואמנם אם יש בחלק א' חלל יותר מחבירו דאז אם נשער במדידה צריך למעט החלל או אמרינן השוקל משובח ממנו דשמא לא מימעט החלל יפה ובשני מינים א"א לשער במשקל ואפילו אם יש חלל ע"כ צריך למעט החלל ע"ש . ועיין בתשובת בית אפרים חי"ד סימן ל"ו שכתב דכזית קרום שנפל לתבשיל כגון כזית שומן שנפל לתבשיל של חלב או כזית חמאה שנפל לתבשיל של בשר אע"ג שמיד שנפל לתוך התבשיל נמס ונעשה רביעית מ"מ א"צ ס' רביעיות מחמת שנמס רק סגי בס' זיתים דאף שהגדיל מדתו מ"מ עמד בו טעמו שהיה בתחלה ואפשר דאם נמס קודם ונפל אחר שנמוח צריך ס' רביעיות נגדו מדרבנן כיון שהיה האיסור ניכר בפ"ע כשיעור הזה ע"ש שהאריך בזה . ועיין בתשובת פאר הדור להרמב"ם סי' ס"ה שנשאל באיסורין שאמרו חכמים שבטילין בששים אם מותר להורות כך לעם הארץ או לא והשיב כודאי מותר להורות כך אפילו לעם הארץ ולא גזרינן שמא יפרצו פרץ מפני שדבר שנתערב איסור בהיתר מדין תורה חד בתרי בטל כו' אמור מעתה מאחר כי אתר בששים גזירה הוא ניקום אנן ונגזור גזירה לגזירה עכ"ד ע"ש . ונ"ל דלשיטתו אזיל דס"ל שכ"ע לאו דאורייתא כמ"ש הש"ך בסק"ב ועיין בבית יוסף ולפ"ז לדידן דקי"ל טעם כעיקר דאורייתא אם נתערב איסור בהיתר מין בשאינו מינו אסור להורות כך לעם הארץ שיתבטל בששים וצ"ע כי לא שמענו זאת מעולם ועיין בש"ך לקמן סי' ק"ס ס"ק כ"ב : (ג) לסמוך . עבה"ט בשם ש"ך ועיין בספר בכור שור בחידושיו לחולין ד' צ"ו שמסתפק

בזה

יד אברהם

אשמואל דמתיר ירך שנלש עם ג"ה מכח דר"ה דאוסר גדי שנלאו בחלבו ומשמע התם דאי הוה ס' מותר גם לשמואל ואיהו סובר דמין במינו במשהו . ואליבא דר"ה כתב דס"ל דבטל אבל לשמואל קשה דחלב ובשר מב"מ . ולפמ"ש א"ש דהא דהוי מב"מ הוא למ"ד בתר שמא . ושמואל ור"ה אפשר דס"ל בתר טעמא . וכ"כ תוס' בע"ז (דף ג"ו ע"ב) . והא דתנן הנודר מבשר מותר ברוטב וקיפה ופי' הרא"ש דק דק של בשר ושומן דלאו בשר הוא . י"ל דשאני נדרים דאזלינן בתר לשון בני אדם ובלשון ב"א לא אקרו בשר . אך לפ"ז ק' דברי הש"כ שהביא הב"י : ועפ"ז יש ליישב ג"כ מה שהקשה הש"ג שם לפ"ד הסוברים דחלב ובשר ה"ל מין במינו שאיך נתבטל שומן של גיד הנשה בס' לדעת רש"י דמין במינו במשהו . והניח בנ"ע ולפמ"ש י"ל דלק"מ דהא ודאי לא עלה על דעתם ז"ל לומר שהחלב שנקרא בתורה כגון חלב הקרב וכה"ג בשומן הדקים שיהיו נקראים מין בשר וכדמוכח מפוסקים הנ"ל . רק ר"ל דחלב הדבוק לחתיכת בשר וכה"ג בשומן הצלעות והבשר נקראים מין בשר שהם בשר שמן . וזה מוכח להדיא בש"ס פ' כה"ב (דף ק"ח) במאי דמשני הכא במאי עסקינן ברוטב עבה . פירשו רש"י ור"ן דק דק של בשר ושומן דכוליה מין בשר הוא עכ"ל . הרי מבואר להדיא דשומן הבשר הוי מינו עם הבשר דבשר שמן הוא מקרי . וא"כ ה"ה חלב של בשר הוי מינו עם הבשר . וא"כ בשומן הגיד שדבוק לגיד מקרי שומן של גיד וה"ל מינו עם הגיד . וגיד ובשר שני מינים הם . כדאמרינן הנודר מהגיד מותר בבשר . בי"ד סי' רי"ז . ועי' במ"כ שהביא הב"י ג"כ ראיה לענין שאינו מינו מנדרים מ"ש . וזה נ"ל ברור . ולפ"ז לא תקשי עליהם מה שיש להוכיח מהש"ס בכמה דוכתי דחלב ובשר משערינן בס' כגון בפס"ה (דף ל"ח ע"א) וכמ"ש בס' אגודת אזוב . דהתם איירי מחלב הקרב וכה"ג שאינו דבוק לבשר . אבל חלב שדבוק בתולדתו לבשר מקרי בשר שמן לדידהו : ודע דכל זה לפי פסק הג"ה בסמוך דבתר שמא אזלינן . ומש"ה כיון דמקרי בשר שמן ה"ל מינו עם הבשר . אבל למ"ד דבתר טעמא אזלינן ודאי דכל חלב אין טעמו שוה לבשר (אבל הרא"ן סי' כ' כתב דחלב ובשר אין שוין בשמא ושוין בטעם) . ומש"ה המחבר ש"ע דמיירי לענין לטעום האיסור יפה כתב כגון חלב שנתערב בבשר ואפי' לכ"ע ודו"ק . ודברי המחבר אלו הם מימרא דרבא בפג"ה (דף צ"ז) מין בשא"מ בטעמא . מין במינו דליכא למיקם אטעמא בס' . וע"כ ר"ל שא"מ שאין טעמם שוה דאפשר למיקם עלה דמילתא . ומין במינו היינו דטעמם שוה דליכא למיקם עלה דמילתא משערינן בס' . ולאו היינו דאמר רבא בס"ב דע"ז (דף סו) דאזלינן בתר שמא . דהתם קאי לאיסורין דלא אזלינן בתר טעמא או ס' אלא שהוסיף למבהו במינו . וכמ"ש הש"ך ובזה אתו שפיר דלא סתרי דברי רבא אהדדי . וכ"מ בפר"ח ולא קשיא מ"ש תוס' פ' כ"ש ופג"ה אר' אסרים דכיון דאזיל בתר שמא לא היה מקרא אותו מין במינו דקושטא דבכה"ג דמשערי' בס' לא אזיל בתר שמא : ודע דהמ"י כלל ע"ד הניח בנ"ע לס"ז אמ"ש הטור סי' שכ"ג כמלה שנתערבה שבכורות אחרות דהיינו חטין בשעורין בטיל בס' דהא חלה ותרומה הוא מאותן שיעורן למעלה מס' וא"כ אזלינן בתר שמא והרווייהו בכורות מיקרי כמו דאמרינן לענין אכילת דמקרי מין במינו אפילו חיטי בשערי . וי"ל דס"ל כמ"ש בתו"ה כלל כ"ג בשם הרשב"א דאיסור דרבנן שאין לו שורש בדאורייתא כגון בש"ע וג"ע וחלה וכה"כ של ח"ל אם נתערב בטל ברוב והיינו אף היא ברי' והחר"ל ע"כ . וכן הטור איירי בחלת ח"ל ולכך אף בכר שלם בטל והא דכתב ס' משום דאיירי בשא"מ וה"ה במינו בק"א לפי דעתו דאף חלת ח"ל בעי ק"א במינו ואין חילוק בין דבר חשוב כיון שאין עקרו מס"ת : (שם) **אם** הוא מין במינו . כגון חלב שנתערב בשומן טור . ואף שכתב הג"ה סעיף ב' דלענין מין במינו אזלינן בתר שמא מ"מ חלב ושומן חד שמא הוא . דשומן נמי חלב מקרי ושומן אינו אלא לשון חכמים . כגון גבי ב' חתיכות א' של חלב וא' של שומן דע"כ קרי גם שומן דגבי חלב מתניה . כ"כ רש"י פח"ע (דף מ"ה) גבי הא דקאמר התם חלב שע"ג דופני כריתה שהוא קנה שומן שמחובר ללב . והוי בכלל שומן הלב דמקרי חלב . כמ"ש הב"י בשם מנח' כתוב וכ"מ נמי ברש"י ותוס' בבכורות (דף י') ע"ש ובס' מע"מ כ"כ מסברא דנפשיה ולא זכר פרש"י דפח"ע שזכרתי . וכתב עוד הב"י דשומן הצלעות וחוט ואליה בשר שמן מיקרי ולא חלב . מ"ש דשומן הצלעות הוי מינו עם הבשר כבר כתבתי לעיל בסמוך ראיה לזה מהש"ס דפ' כה"ב (דף ק"ח) . ומ"ש דחלב האליה לא מקרי חלב נראה ראיה לזה מהש"ס דפרק כל הבשר (דף קי"ז) ופ"ק דכריתות (דף ד') דאמרינן שם דחלב האליה אקרו חלב סתמא לא אקרי . ועי' רמב"ם ס"ז מהמ"א ומביאו הב"י סי' ס"ד וז"ל האליה לא נקראת חלב אלא לענין קרבן בלבד כו' ע"ש . והפר"ח חולק על הב"י וכתב דפשיטא דאליה הוי כשומן עם חלב . ואד"מ נסמ"ש רש"י פח"ע דשומן מקרי חלב אבל אליה לא נקראת חלב . ועיין מ"ש בסי' ק"א : כתב הפר"ח דאף כשחלוקין בשמן לא הוו ב' מינים אם הם באמת מין א' . והביא ראיה מדתנן גבי תבלין ב' וג' שמות ממין א' מצטרפין . וכן שאור ועיסה ממין א' אף שחלוקין בשמן הוי מין א' . וכתב שכ"ד הרמב"ם ודלא כהמרדכי . ובזה נ"ל ליישב קושי' הרשב"א שכתבו התוס' בב"ב (דף נ"ה) דלימא דלרבנן נמי ריחא חלא חלא ואפ"ה בטל בחלא משום דריחא חלא נקרא מין במינו ונוח אזיל בתר שמא ולס"ד הפר"ח א"ש ולק"מ : (שם) **משערים** בס' . כתב במ"י כלל ס"ה שאין לשער בס' ע"י משקל לפי שאין כובד הדברים במשקל שוה ובמשקל כן טועם .

ועי'

ב (ג) ו [ח] ה **אם נתערב מין במינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמוד עליו לשערו אם** (ו) **נודע שהיה רובו היתר מותר ואם לא נודע שהיה רובו היתר אסור :**

הגה (ד) [ט] * ולענין מין במינו אזלינן (ד) בתר (ז) שמא אם הוא שוה הוי מין במינו אבל לא אזלינן בתר טעמא אם הוא שוה או לא (ב"י בשם האגור וכן הוא בהגהת ש"ד סי' ל"ט) :

שפתי כהן

הוא דלא סמכינן משום דעובד כוכבים הוא אבל אטעימת ישראל סמכינן במין בשאינו מינו דהתירא כגון תרומה שנפל לחולין דטעים לה כהן כדאי' בש"ס ופוסקים ואף שאין תרומה נוהג בזמנינו מ"מ נ"מ לענין האומר קונם בשר ויין שאני טועם ונפל לתבשיל שאסור לו בכ"ע דסמכי' אטעימת ישראל וכדלקמן סימן רי"ז ס"ק כ"ו א"נ לענין טעימה בשר או חלב כמו גבי לנון וכה"ג וכמ"ש בסמוך וכ"פ הב"ח דבשא"מ דהיתירא יש לסמוך אישראל אפי' אינו אומןאפי' ההידנא אפי' בנתערב גוף הדבר דודאי ישראל לא משקר וכן משמע לעיל ר"ס ל"ו גבי לנון שחתכו בסכין של בשר וכמ"ש שם בס"ק ה' וכן משמע בתשובת הרב סימן כ"ד דקי"ט ע"ג ודלא כהעט"ז שכ' ועכשיו אין נוהגין לסמוך אטעימת כהן ועובד כוכבים עכ"ל ואזיל לטעמיה שגם בסימן ל"ו לא הזכיר טעימת לנון כלל והא ליתא אלא בישראל מהני לעולם טעימה וכמ"ש : ך **אם נתערב מין במינו**. הטעם כתב ר"ת וכל הפוסקים העומדים בשיטתו דקי"ל טעם כעיקר אסור מדאורייתא במין בשאינו מינו דכיון שנותן האיסור טעם בהיתר נהפך ההיתר להיות כולו איסור ואסור כולו מדאורייתא אבל מין במינו כיון שאינו נותן בו טעם בטל מה"ת ברוב דכתיב אחרי רבים להטות אלא שחכמים הצריכוהו ס' והלכך כיון שנודע שהיה רובו היתר ולא נסתפק אלא אם יש שם ס' או לאו ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא משא"כ כשלא נודע שהיה רובו היתר דה"ל ספק דאורייתא ואסור אבל מין בשאינו מינו כיון דאסור מה"ת עד ס' כיון שנ"ט אפי' נודע שהיה רובו היתר ולא נודע שהיה ס' ה"ל ספיקא דאורייתא לאסור ובהיות כן תמהני על מ"ש הרב ולענין מין במינו אזלי' בתר שמא כו' דדעתו אם הוא שוה בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ואסור מדרבנן ואם אינו שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא ה"ל מבשא"מ ואסור מה"ת וכ"כ מדברי מהרש"ל בא"ו ובספרו פג"ה ס"ס ל"ב והרי מבואר בכל הפוסקים דלהכי מבשא"מ אסור מה"ת עד ששים כיון דנ"ט ולהכי מין במינו דאינו נ"ט בטל מן התורה ברוב כדאזלינן בכל דוכתי בתר רובא וא"כ נהפוך הוא דהכל אזלינן בתר טעמא דאם אינו שוה בטעמא אע"ג דשוה בשמא מ"מ כיון דנ"ט בהיתר ונהפך ההיתר להיות כולו איסור אסור מן התורה עד ששים והלכך בנשפך אזלינן לחומרא ואם שוה בטעמא אע"ג דלא שוה בשמא מ"מ כיון דלא יהיב טעמא בטיל מן התורה וכדאזלינן בכל דוכתי בתר רובא כדכתיב אחרי רבים להטות והלכך בנשפך אזלינן לקולא ואע"ג דקי"ל כרבא פרק בתרא דעבודת כוכבים ס"ו גבי חמרא חדתא דאזלי' בתר שמא ולא בתר טעמא לענין מין במינו היינו דוקא לענין יי"נ וטבל שאוסרים במשהו מין במינו וכן לענין תרומה וערלה שאיסורן למעלה מששים במינו והלכך אם הוא שוה בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ואסור במשהו או בק"א ור"א ואם אינו שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא אסור בנ"ט וכן לר' יודא דאמר בכל האיסורין מין במינו במשהו והלכך בכה"ג תו ליכא משום טעם כעיקר או אחרי רבים להטות וכן הוא להדיא בתוספות פג"ה (דצ"ז ע"א) ד"ה אמר רבא כו' ובאשיר"י ורא"בן ור"ן סוף עבודת כוכבים וכל הפוסקים דהך דרבא איירי ביי"נ וטבל ודכוותייהו וא"כ י"ל דוקא בהנך אבל לא לדידן בשאר איסורים ולענין נשפך (והגיעו דברי אלה לפני כמה גדולי הדור והסכימו לדברי גם מ"ו הגאון מוהר"ר יהושע נר"ו אמר שדברים ברורים הם) והכי מוכח נמי בדברי מהרא"י בת"ה שהבאתי בס"ק ב' דאל"כ לא הוי צ"ל דהרשב"א סבר כרש"י ע"ש ודוק והכי מוכח נמי להדיא בחידושי הרשב"א דף ק"ט ובת"ה הארוך דף ק"כ ק"ג ע"ש וכן מוכח עוד בכמה הוכחות למעיין ומדקדק בדברי התוס' והרא"ש והרשב"א והר"ן ותשובת ראב"ן אשר התוכח עם ר' אפרים והיא נדפסת בסוף ספר ראב"ן ושאר כל הפוסקים והכי מוכח נמי בפי' בדברי הרא"ש פג"ה במ"ש וגם מין במינו כו' אע"ג דלא יהיב טעמא כי חכמים גזרו מין במינו אטו מין בשאינו מינו ומביאו ב"י בסימן ק"ט והכי מוכח נמי בפי' בדברי הרא"ש בסוף הלכות חלה ע"ש וכן משמע להדיא מדברי הפוסקים שאביא לקמן גבי יבש שלא במינו דצריך ששים משום שאם יבשלם יתן טעם וס"ל איסורא דאורייתא ע"ש וזה ברור לדעתי ועיין נמי בס"ק ח' ואע"ג דהאגור ושאר קצת אחרונים כתבו ג"כ בשם א"ז הך דרבא דאזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא אפשר שכתבו כן לרש"י וסייעתו שפסקו כר"י דמין במינו לא בטיל וכן משמע לכאורה באגור ע"ש או נמי נ"מ לענין יי"נ כדלקמן סימן קל"ד וכן לענין שאר תקרובת עבודת כוכבים ומשמשיהן דאסור במשהו במינן א"נ לענין דבר שיש לו מתירין דלא בטיל במינו דאזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא וכמ"ש לקמן סימן ק"ב ס"ק ג' (או אפשר שס"ל דנ"מ לענין יבש ביבש וס"ל הטעם דיבש ביבש לא בטיל כמ"ש האו"ה לקמן) והלכך בכל הנך גווני תו ליכא משום טעם כעיקר או אחרי רבים להטות אבל לענין שאר איסורים דאסורים בששים ולענין נשפך בדאורייתא או דרבנן ודאי דהכל תלי בטעמא וכדאמרן גם הב"ח והעט"ז נמשכו אחר דברי הרב ולפעד"נ כמו שכתבתי שוב מצאתי באו"ה סוף כלל כ"ג שהאריך בשם הא"ז בדינים איזו נקרא מין במינו בשמא ודאזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא וכ' עליו לבסוף ואנו דקי"ל דאף מין במינו כדבר לא בששים כדאיתא לעיל אין נפקותא אלא באיסור יבש שנתערב בהיתר ונודע תערובתו קודם ביטול שהוא במינו ברוב ושלא במינו בששים עכ"ל וגם בכלל ההוא כתב בהדיא דקי"ל כר"ת דמין במינו בששים מדרבנן ושלא במינו בששים מדאורייתא וכ"מ אם נספך עכ"ל הרי מוכח בהדיא דס"ל כמו שכתבתי אלא שמ"ש דנ"מ לענין יבש ביבש כו' אזיל לטעמיה שכ' שם ד"ח דאין הטעם דיבש ביבש במינו בטל ברוב ושלא במינו

טורי זהב

(ג) **אם נתערב מין במינו**. המסקנא בפוסקים דמין שנתערב במינו מן התורה בטל ברוב בעלמא שנאמר אחרי רבים להטות אלא דרבנן אצרכו בה ששים על כן במקום שיש ספק כגון זה שנשפך אזלינן לקולא ואמרי' שהיה ששים אבל במין באינו מינו צריך ששים מן התורה כיון שמרגישין בהיתר טעם האיסור ע"כ במקום ספק אזלינן לחומרא : (ד) **ולענין מין במינו**. עיין בב"י בדבור המתחיל מצאתי כתוב כו' מבואר בפרטות מהו נקרא מינו או אינו

באר הגולה

פרשב"א : ה טור בשם ר"ת וכרבא דאמר מין במינו מדאורייתא ברובו בטל וכתים

פרי חדש

נתבארו לעיל בסי' ס"ע ס"ק ל"ע ע"ש : (שם סעיף ב' בהגה"ה) **ולענין מין במינו** אזלינן בתר שמא כו'. אחר שלפלול ארוך כתב אליבא דהלכתא סוף דבר הכל נשמע דלענין טבל ותרומה וערלה וכן לר"י דס"ל דמין במינו אפילו באלף לא בטיל וכן בשאר איסורין שיעורן למעל' מששי' במינו וכן לענין דשיל"מ דלא בטל במינו וכן לענין יין נסך ושאר תקרובת עובדי כוכבים ומשמשיהן דאסור במשהו במינן וכדלקמן סי' קל"ד וכן לענין חה"ל ודבר חשוב דלאיכא מ"ד דהא דקי"ל אפילו באלף לא בטיל אינו אלא דוקא במינו בכל הני מין במינו מיקרי מאי דשוה בשמא ולא בטעמ' אבל שאר איסורין שבמין במינו בטלין בששים במין בשאינו מינו בנותן טעם הדבר פשוט כדברי הש"ך דתלי בטעמא ולא בשמא וכ"מ לענין נשפך וכן לענין יבש ביבש דבמין בשאינו מינו מצריכינן ששים גזירה שמא יבשלם ויתן טעם גם זה בטעמא תליא מילתא ולאו מן השם הוא זה ודלא כהגה"ה והב"ח ורבים מהאחרונים ז"ל שטעו בהוראה זו אלא כדברי הרב הכהן הגדול אשר שפתיו ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. וכבר סלקו כל יתדות הדרכים וחזקוהו במסמרים בל ימוש לנצח ותו לא מידי :

יד אפרים

ומ"מ דוק' באיסור פגום אבל בשאר איסור דרבנן מודה דאסור ומכ"ש דאסור לטעום להבחין באיסור שנבלע בהיתר כיון שצריך לבלוע מעט אך לפי מה שהביא בנ"צ שם בסוף הספר מדברי הש"ע לענין טעימת בשר בלשונו נראה שאף טעימה אסור אפילו בדרבנן וכן אסור לטעום סתם יינם אע"פ שהוא דרבנן ע"ש ועי' מ"ש בספרי בית אפרים סי' ל"ו בענין טעימת המים שבכבוצא ושם בק"ה שבאתי דברי הא"ז בענין טעימת הכבד ע"ש :

גליון מהרש"א

תתיכת בשר : (ש"ך ס"ק ה') **א"נ** לענין טעימת בשר או חלב כמו גבי צנון וכה"נ . אם כבר בישל אבל לכתחלה לא עיין סימן צ"ו סק"ח : (ש"ע סעיף ב') **אם** נודע שהיה רובו היתר . וכן לעיל סימן פ"א ש"ך סק"ח גבי גבינות וסי"ד סקי"ב : (שם) **ואם** לא נודע שהיה רובו . ואם נטל הממש ונשאר רק טעם . במין במינו ל"א טעם כעיקר וא"צ מדאורייתא ביטול כלל ט"ז סימן ק"ב קרוב לסוף סקי' ועי' סעיף ד' וש"ך שם סק"י . ודבר שאין טעמו לא לשבח ולא לפגם למה שרמזו הש"ך סי' ק"ג סק"ב לגיד שנימה א"כ למ"ש הפ"ז פ"ק סק"ה י"ל דגם באינו מינו אי איכא וודאי רוב וספק ששים שרי:(שם בהגה"ה) **אזלינן** בתר שמא .ולפ"ז גם כל שצריך זל"ו כגון מים ומלח לגבי עיסה הוי נקרא מב"ם ועיין פ"ז סיק"ב סק"ו : (ט"ז ס"ק ג') **אם** נתערב מין במינו. עי' פ"ז סי' ק"ב סק"ה: (ש"ך ס"ק ו') **וא"כ** נהפוך הוא דהכל אזלינן בתר טעמא דאם אינו שוה . בפ"מ בפתיחה לתערובות ח"ג פ"ד בשר וכבד אטעמא מין א'. שומן וחלב שוין בטעמן . שומן ובשר כחוש אינו שוה . בשר שומן עם חלב צ"ע אי הוה מב"ם . בשר כחוש עם בשר שמן בהפ"מ יש לדונו למב"ם . פרי מגדים סק"א . חלב ובשר עי' בב"י כאן דב' מינים הן ועשה"ם פ"ו מא"כ עלה קכ"ג ע"ג ד"ה ומ"ם : (שם) **ואע"ג** דקי"ל כרבא בפ' בתרא דעבודת כוכבים גבי חמרא חדתא . וכן חומץ יין של עובד כוכבים וחומץ שכר לקמן קל"ד ז' : (שם) **וכן** לענין תרומה וערלה ששיעורן למעלה מס' . וכן לענין דבר שיל"מ סימן ק"ב סק"ג : (ש"ך ס"ק ו' בסופו) **דא"כ** היה מותר מסנ"פ כו' אלא הטעם דשלא במינו כו' חמור יותר . ועיין עוד ג"ם בין הטעמים בש"ך סי'

חידושי רע"ק

(ש"ך סק"ה) **אבל** אטעימת ישראל סמכינן כו' כגון כו' דטעים לה כהן. לכאורה קשה לדידן דקיי"ל תתיכה נ"נ א"כ נימא דחולין נכנסים בתרומה ואח"כ כשיוצאים הוי סב"מ דבעי' ס' וליכא למיקם אטעמא וצ"ל דנ"מ בבישל חולין בקדירה שבישל בה תרומה דבקדירה ל"ש דנכנס ונ"נ דתמיד מחובר הוא למה שבקדירה ואינו נפרד כיון דאין בקדירה טעם של עצמו דהא סת"ם תנינן בברייתא קדירה שבישל בה בשר וכו' ואם בישל בנ"ט וכמ"ש הראב"ן והובא בתה"ד (סי' צ"ד) והכו"פ (סי' קפ"ג) שיי"ש או דנ"מ אף בבישל וקודם שנה הורה סרתיחה דמה שנבלע בתרומה אינו פולט וכדאיתא לעיל (רס"י צ"ב) דבזה אף בב"ח מהני טעימת וראיתי בפמ"ג (רס"י צ"ב) שכתב בנדר סבשר ובישל בקדירה לא מהני טעימה סישראל אחר דשמא נכנס ההיתר באיסור ונ"נ וחזר ופלט והוי סב"מ ובעי' ס' כי אנן אין בקיאים לענין נת פרתיחה או לא ע"ש וא"כ אף בתרומה כן וע"כ דברי הש"ך רק בקדירה של תרומה שבישל בה חולין ובנ"ל אך מ"מ י"ל כיון דמה"ת סב"מ ברובא בטל וגם חנ"נ נופא בשאר איסורים דרבנן א"כ אף שאין בקיאים בין נת פרתיחה מ"מ לו יהא דהוי ספק אם חזר ההיתר ונפלט סהאיסור או לא הוי רק ספיקא דרבנן ולקולא ואפשר דגם הפמ"ג לא כ"כ רק גבי נדרים דבזה אם באנו להקל מחמת ספק דרבנן הוי דשיל"ם וספיקו להחמיר אבל בתרומה כה"נ אפשר דמקילינן ונ"ם בכל זה אף בכל איסורים אם בדיעבד שלא ידע הישראל וטעם אם יש לסמוך אטעימתו קודם שנת מרתיחתו גם יש לצרף לזה דעת הראב"ד דבלח בלח ל"א נ"נ וא"כ הבלוע שנכנס ונפלט אינו דבר נפרד והוי רק כמו לח בלח וצ"ע לדינא . ומה שמסתפק שם הפמ"ג בנדרים להקל מטעם אחר דאפשר באיסור נדר כיון דיהיה לו היתר ע"ש כבר כתבתי במקום אחר דבמחכ"ת אשתמיטתיה דברי הר"ן (בחולין ס"פ כ"ה) : (ש"ך סק"ו) **נהפך** ההיתר . הוא שפת יתר ובאמת לדעת ר"ת ור"י דאם כזית מעורב ביותר מד' ביצים ל"א דההיתר נהפך לאיסור אלא דמ"מ כיון דמרגישים טעמו דהאיסור לא נתבטל האיסור ואסור לאכול מה"ת דהוי אוכל חצי שיעור איסור ובנשפך הוי ספק דאורייתא

ביאור הגר"א

ש"ע אין בחן הברע שהוא כדברי הגמ' דלא כש"ך וע"ל סי' ק' ס"ב : [ח] (ליקוט) אם כו' אבל כו' . כשיטת ר"ת ועבת"ה ק' ק"א שהאריך שם (ע"כ) : (ליקוט) אם נתערב כו' . הרא"ש בפ' ג"ה אליבא דר"ת שסובר דמין בשא"מ דאורייתא אפילו במשהו וטעמא ומ"ש טעמו ולא ממשו אין לוקין עליו היינו במין במינו ומשמע ברא"ש אבל לפי' ר' חיים דוקא בשיש כבא"מ דלא נקט אלא לפי' ר"ת וכ"ד הרמב"ן הביאו הרא"ש בסוף חלה אבל הראב"ד וטור ב' דאפילו אין כבא"מ מ"מ הוי כמו חצי שיעור שאסור מן התורה וכן כולו נהפך לאיסור וש"ס בטור שכ' ר"ת וצ"ל ר"ח (ע"כ) : [ט] ולענין כו' . כרבא ע"ז ס"ו א' . ועש"ך וכ"מ בגמ' הנ"ל מין במינו דליכא למיקם אטעמא משמע שהטעמים שוין

פתחי תשובה

בזה ודעתו שאין להקל משום דכתב הרמ"א ז"ל לעיל סי' פ"ג ס"ג בהגהה דאף עכשיו יש לסמוך אטעימת הכבד ויאמר הטעם כד"מ משום דרבו מכשירים בחסרה המרה אלמא דבמקום אחר אין לסמוך עכשיו אטעימה אפילו דישראל ע"ש ועיין פמ"ג בסי' מ"ב שם שדעתו לחלק דבטעימה ע"י לחיכה בלשונו לחוד אין בקי כ"א מומחה וע"ז כתב הרמ"א דיש לסמוך הואיל ורבו מכשירים אבל לענין טעימת מאכל בזה כ"ע בקיאין וא"צ אומן ומש"ה ישראל מהימן ע"ש : (ד) **בתר שמא** . עכס"ש [ועיין פמ"ג בפתיחה ח"ג פ"ד בענין בשר עוף ובהמה ואיל וכבש כו' אי נקראים מב"מ ועיין בתשובת ח"ס סימן פ"ז וס"ס נ"ג מ"ש בזה] . ועיין

באר היטב

דוקא אעובד כוכבים לא סמכינן אבל אטעימת ישראל סמכינן כגון גבי לגון שחתכו בסכין של בשר כמ"ש בסימן ל"ו (וכגון תרומה שנפל לחולין דטעים ליה כהן) וכן האומר קונם בשר ויין שאני טועם ונפל לתבשיל שאסור לו בכ"ע סמכינן אטעימת ישראל אפי' אינו אומן ואפי' נתערב גוף הדבר דודאי ישראל לא משקר דלא כעט"ז שמחמיר בזה עכ"ל : (ו) **נודע** . הטעם כ' ר"ת וכל הפוסקים דמין במינו מדאורייתא בטל ברוב כיון שאינו נ"ט אלא דחכמים הצריכו ס' הלכך כיון שנודע שהיה רובו היתר רק הספק אם היה ס' ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא משא"כ כשלא נודע דהיה רובו היתר ה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא (אבל מין בשא"מ צריך מדאורייתא ס' והטעם משום ד איסור נותן טעם בהיתר נהפך ההיתר להיות כולו איסור ע"כ בספק החמירו) : (ז) **שמא** . והש"ך חולק על רמ"א

צבי לצדיק

דאיסור דגנאה או לאו דאכילה וצ"ע : (ש"ע סעיף ב') **אם** נתערב . נ"ל דגם לרש"י ורמב"ם דטב"ע לאו דאורי' לא חלקו על דין זה לומר בספק ספק דרבנן די"ל כיון שיוכל לבוא לידי הרגשת טעם איסור וכל שאפשר לבוא לידי בירור איסור דרבנן לא אזלא בתר רוב : (בש"ך ס"ק ו') **אם** נתערב כו' דא"כ היה

יד אברהם

ועי' בפר"ת סי' נ"ט סעיף ד' שהאריך בזה : (סעיף ב') **אם** נתערב מין במינו ונשפך . אם נודע שהיה רובו היתר מותר . בתוס' וברא"ש פג"ה וש"ס מבואר דהיינו אם נתערב שם טעמו ולא ממשו או אפילו ממשו של איסור והוא בעין אבל אינו ניכר דאם ניכר צריך לזרקו כמ"ש הב"ח סעיף ד' . ולפ"ז נ"ל שבספק לאחר שנצטנן . דאי נשפך בעודו רותח אף היה ודאי ס' א"א להיות מותר כיון שעכשיו אין ס' והאיסור בעין בקדירה הכי אוסר עכשיו . וכמ"ש בט"ז ס"ס ק"ו והב"י ס"ס ק' בשם הרשב"א . וכ"מ להדיא בסי' צ"ט ס"ד : ועיין במ"י כלל פ"ה דבשח"י לכתחילה כמה נפל מהאיסור לא מקרי ס' חסרון ידיעה ואם נודע שהיה רובו היתר שרי במינו . וא"כ ה"ה באיסור דרבנן בשאינו מינו . וכ"כ בפו"ם אמונת שמואל סי' כ"ח וכסר"ת : (שם) **אם** נודע שהיה רובו היתר מותר . ומוכח ברשב"א וטור וב"י דה"ה באיסורין שעיקרן מדרבנן

ז [י] (ה) ו אבל אם נתערב בשאינו מינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמוד עליו לשערו אפי' נודע שהיה (ח) (ו) רובו היתר אסור (ה) ח [יא] ז ואם נתערב במינו ובשאינו מינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמוד עליו לשערו ח ונודע שהיה רובו היתר ממינו *רואין את שאינו מינו כאילו אינו והשאר מינו (ז) רבה עליו (ט) ומבטלו :

טורי זהב

אינו מינו : (ה) ואם נתערב במינו כו'. הרשב"א יליף לה ממאי דאמרינן בגמ' לר"י דאית ליה מין במינו לא בטיל אם נתערב במינו ואינו מינו סלק את מינו כאלו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו הכי נמי כאן לדידן דלהיפך דמין במינו קיל מן התורה מהתערובת באינו מינו ע"כ אם נתערב במינו ואינו מינו סלק את שאינו מינו כאלו אינו ומינו רבה עליו ומבטלו ואלו לא נשפך ועדיין התערובות לפנינו היה נשאר עדיין איסור דרבנן כי מדרבנן לא סגי ברוב אלא עכשיו שנשפך ואפשר לנו לומר שהיה ס' במינו נגד האיסור אזלי' לקולא וע"כ צריך שיהא ידוע וברור לנו שהיה רוב ממינו ההיתר נגד האיסור כי היכי דלא להוי חשש איסור דאורייתא ולשון ותולין לומר שמינו היה רוב כו' שכ' הטור כבר תירצו הב"י ע"ש ורש"ל פכ"ה סי' מ"ו כ' על הרשב"א הנ"ל שחולק עליו וז"ל נ"ל שאין זה דמיון כלל דבשלמא התם גבי מין במינו בגמ' אין בו איסור מצד נתינת טעם אלא שגזירת הכתוב הוא לר"י שאינו בטל במינו מש"ה כי איכא נמי בהדיה מין באינו מינו אמרי' סלק את מינו כדי שיבטל הטעם באינו מינו וממילא יהא מותר הכל אבל הכא מה אוסר באינו מינו בנ"ט מדאורייתא א"כ היכא שנשפך הרוטב אפי' איכא נמי מינו בהדיה סוף סוף עדיין בספק עומדת וספיקא דאורייתא לחומרא עכ"ל . *) ולענ"ד נראה דדברי הרשב"א נכונים וברורים דהא דאמרי' בגמ' סלק את מינו כו' היינו כגון בשר שחוטה ובשר נבילה והרוטב ויש ברוטב ס' נגד הבשר נבילה לחוד והיה לנו לומר דמ"מ בשר שחוטה יהא אסור כיון שהוא מינו עם האיסור ובמינו לא מהני בטול ס' אפ"ה לא אמרי' כן אלא כיון שאין בבשר שחוטה איסור אלא מחמת התערובות עכשיו אמרי' סלק את מינו ההיתר כאלו אינו ולא יזיק לו התערובות כיון שבטל בס' האיסור ברוטב הוה האיסור כמאן דליתיה ואין כאן אפי' בליעה במשהו וא"כ הוא הדין ממש לדידן שמינו בטל ברוב מן התורה ואינו מינו בס' לכ"ע ונתערב בשר שחוטה עם נבילה ורוטב ואין כאן ס' לבטל הנבילה כמלא שיש כאן היתר לבטל האיסור בבשר שחוטה מצד שהוא רוב נגדו ובמינו מהני רוב מן התורה אלא שרצוי לאסור הרוטב מצד שאין בו ס' נגד האיסור כמלא שנותן בו טעם לזה אמרי' דחשבינן לרוטב כאלו לא נתערב עם הנבילה כיון שכבר בטלה הנבילה מחמת רבוי מינו והוה כמאן דליתיה ולהיתר ממש נחשב האיסור לגמרי כן הוא מן התורה אלא דרבנן החמירו להצריך ששים אף במינו ע"כ כאן שיש ספק אם היה ששים באינו מינו נגד האיסור וא"א לעמוד עליו כיון שנשפך מותר דשבקינן ליה אדאורייתא דמינו מבטל ברוב וא"צ ס' כיון שאפשר שהיה ס' באינו מינו וכל זה הוא נכון ואין בו פקפוק ועיין מה שכתב' בסי' ק"ט ס"ק מזה . *) ודבר פשוט שכאן לא מיירי אלא שנתערב בפעם אחת במינו ואינו מינו אבל אם נתערב תחלה עם אינו מינו ואחר כך ניתוסף שם מינו ודאי כבר נ"נ קודם שבא לשם מינו כן נלפע"ד . ועוד יש נ"מ בין במינו לשאינו מינו לענין תערובת יבש

ביבש

שפתי כהן

במינו בששים משום דמין במינו אינו נ"ט כשיתבשלו אבל שלא במינו נ"ט כשיתבשלו דא"כ היה מותר ממ"נ דאי נודע התערובות קודם הבישול היה מותר אף לבשלן יחד לבדו ואי לא ידע בו עד שנתבשלו א"כ צריך ששים מטעם דהוי איסור לא אלא הטעם דשלא במינו אף בדבר יבש שאינו נ"ט חמיר יותר לפי שנקרא דבר שיש לו תקנה דיכול קצת להכיר האיסור ולהסירו משם ומ"מ בטל שפיר בששים דמאחר שהוא ג"כ מועט ואינו מוצאו נקרא שפיר דבר שאין לו תקנה אבל באמת טעמו דחוק והטעם ברור ומבואר בדברי הרא"ש פנ"ה והר"ן שם ובחידושי הרשב"א שם דק"ה ריש ע"ג ובטור סק"ט בשם סה"ת ובתרומה סי' תע"ט ובתשובת מהרי"ל סימן קל"ד ורי"ד דמין בשאינו מינו ביבש צריך ששים דחיישינן שמא יבשלם ויתן טעם וה"ל איסור דאורייתא ואפילו נודע התערובות קודם הבישול מכל מקום כיון דנ"ט אחר כך אסור מן התורה וכדאיתא לשם (ומדברי הפוסקים אלו מוכח כמי דאזלינן בתר טעמא ודוק) וכן דעת הרב לקמן סימן ק"ט ושאר כל האחרונים משא"כ במין במינו והלכך כיון דבטעמא תליא מילתא גם ביבש אזלינן בתר טעמא וכל זה נלפע"ד ברור : **ז** אבל אם נתערב בשאינו מינו כו'. כתוב בת"ח כלל פ"ה די"ג בשם או"ה כלל ל"ז דאפילו אם נפל חלב לבשר עוף שהוא דרבנן אפילו הכי אם נשפך אסור הואיל וטעם כעיקר דאורייתא וכ"פ בסימניו והוא תמוה דהא מ"מ אפילו עיקר בשר בחלב דעוף גופיה אינו אלא מדרבנן ואם כן הוי ספיקא דרבנן ולקולא והכי מוכח להדיא ממה שהביא הרשב"א והר"ן ושאר פוסקים ראיה לאיסור שהוא לפנינו ואי אפשר לעמוד על שיעורו דאין תולין להקל מכח דאיסורו דרבנן דחלב שחוטה דרבנן ע"ש ודו"ק ועס"ק ט' וכן לקמן סי' ק"ח אמרי' בין באיסור דרבנן בין בשיעור דרבנן תולין להקל אבל המעיין באו"ה יראה דהרב לא כוון יפה דז"ל שם דט"ו אם נשפכו המים שבקדרה לאחר נפילת האיסור וספק אם היה שם ס' מתחלה או לא כתב בסמ"ק שנוהגין כר"ת דטעם כעיקר דאורייתא ודינן בספיקו לחומרא ע"כ ואפילו נפל חלב לתבשיל של בשר עוף דאין חילוק עכ"ל ור"ל דאין חילוק דאזיל לטעמיה שכתב בכלל מ' ד"ו דבשר עוף בחלב הוי דאוריי' ואין חילוק בין בשר עוף לבהמה בכל מילי עכ"ל וכ"כ בכמה דוכתי אבל למאי דקי"ל כר"ם פ"ז דבשר עוף בחלב דרבנן פשיטא דתולין כאן להקל וזה ברור : **ח** ואם נתערב במינו ובשאינו מינו כו'. באמת צריך עיון בדין

זה

באר הגולה

דף ע"ט : ו כדעת ר"ת דכיון שנתן האיסור טעם בהיתר נהפך כולו להיות איסור : ז שם בשם הרשב"א : ח ב"י

נקודות הכסף

(סימן צ"ח בט"ז ס"ק ה') ולע"ד נרא' דברי הרשב"א נכונים כו' . כבר כ"כ הב"ח אבל כבר הקשיתי עליו בש"ך סק"ח דעדיין קשה מנין לנו להמציא היתר כיון דל"ד כלל ויש טעם נכון לחלק ביניהם דהכא נרגש הטעם ודו"ק :

חדושי הגרשוני

(סימן צ"ח בט"ז ס"ק ה') **ואם** נתערב במינו וכו' . ודבר פשוט שכאן לא מיירי אלא שנתערב בפעם אחת במינו ואינו מינו . אבל אם נתערב תחלה עם אינו מינו ואח"כ ניתוסף שם מינו ודאי כבר נעשית נבילה קודם שבא לשם מינו . לפי דעת האו"ה כלל כ"ד דין יו"ד שס"ל שאם נתערב איסור בהיתר ולא הי' בו ס' לבטלו ולא נודע לו התערובת עד לאחר שנתערבה בהיתר לא אמרי' שכבר נעשה נבילה כיון שלא נודע לו עד לאחר שנתערבה בהיתר . גם בנדון זה יש לומר כן ודו"ק :

פרי חדש

כתב ב"י בשם האגור כבד ותרנגול שני מינין הם . בשר עוף ובשר בהמה ב' מיניהם. שאור ועיסה ב' מינין הם . איל שור ועז ב' מינין הם . וכן מיני דגי' ועופות שחלוקין בשמן ב' מינין הם. אבל ביצים של עוף זה וביצים של עוף זה הם מין במינו . חלב ובשר ב' מינין הם ושומן של חלב ושל הדקין מקרי חלב . חלב פרה ורחל מין אחד שומן של גלפות וחזה ואליה ושומן סירך בשר שמן הוא ומקרי בשר לא חלב . כבש ואיל מין במינו הוא עכ"ל : (שם סוף סעיף ב') **רואין** את שא"ם כו'. ז"ל הרשב"א בתה"א דף ק"ב ירא' לי שאם נפלה לתוך מין ושאינו מינו הולכין בו להקל כל זמן שרבה ההיתר שהוא מינו עליו דהא קי"ל במין במינו ושאינו מינו רואין את מינו כמי שאינו והשאר שאינו מינו רבה עליו ומבטלו וה"ה הטעם כאן דאומרין רואין שאינו מינו כמי שאינו והשאר רבה עליו ומבטלו עד כאן והאחרונים נחלקו בדין זה שהב"ח והט"ז הסכימו עם הרשב"א ומהרש"ל והשפתי כהן חלקו עליו וכתב עוד השפתי כהן דגם הרשב"א לא אמר אלא להתיר את מינו והיינו דדייק לישנא דוהשאר כו' ע"כ ואין זה אמת דשפתי' דהרשב"א להתיר כל התערובות קאמ' כדמוכח מדבריו ודקדוק דוהשאר אינו כלום דגם גבי רואין את מינו כמי שאינו כתב הלה והשאר אעפ"י שהכל מותר . ומ"מ גם אני מסכים שאין דברי הרשב"א נכונים

גליון מהרש"א

צ"ח ס"ק כ"א : (ש"ע סעיף ב') **אם** נתערב בשאינו מינו . עי' בט"ז סי' ק' סק"ח וסי' ק"ה סק"ג ודין הכלי צ"ע סימן ק"ז סוף הגה"ה שבסעיף ב' ועי' ש"ך שם ובגליון : (שם) **אפילו** נודע שהיה רובו היתר אסור . ואין עושין ס"ס דלמא היה ס' ודלמא כרש"י ורמב"ם דטב"ע דרבנן והוי ס"ס בדאורייתא וספק א' בדרבנן דשרי דבר עשאוהו כוודאי לחוש לר"ת דטב"ע מה"ת ומ"ם

ונסתפק הפמ"ג בפתיחתו להלכות תערובות אי גם לקולא נקטינן טב"ע מה"ת וכ"ם בשר שבלע תרבא ואח"כ בלע חלב להש"ך סי' צ"ד סק"ד דאם כבר נאסר הבשר גם בב"ת לא נ"נ מה"ת א"כ לר"ת אם נשפך והיה ודאי ס' נגד החלב וספק אי היה ס' גם נגד הבשר הוי ס' באיסור דרבנן ולרש"י מה"ת לא נאסר הבשר ע"י בלע התרבא ונעשה מן החלב נבילה מה"ת והוי הספק בדאורייתא ע"ש בחלק ב' פ"ב ד"ה ואני העני : (ט"ז ס"ק ס') **ואלו** לא נשפך ועדיין התערובות לפנינו היה נשאר עדיין איסור דרבנן . ומ"ש ת' צ"צ סי' מ"ג ד"ה והנה בבשר שמן וחלב מספק אם נמלח גם החלב עמו דאם היה חלב ושומן לבד היה ספק דרבנן דהוי סב"ם אבל כיון שהיה גם בשר ונגדו הוי חלב אינו מינו הוא ספק תורה דל"א רואים אלא בנשפך איני מבין דזה משום דמ"ם מדרבנן אסור גם סב"ם וא"כ בנידון דידיה הוה ספק דרבנן : (ש"ך ס"ק ו') **וא"כ** הוה ספיקא דרבנן ולקולא . ויש לעיין בספק איסור דאורייתא שנתערב מין במינו בלח או באינו מינו ביבש אי דמי לבריה שיש ספק איסור דמ"ם לא אמרינן ביה

ביאור הגר"א

שוין ועתוס' דזבחים ע"ח א' ד"ה אלא כו' ומנחות כ"ג ב' ד"ה אלא כו' : [י] אבל נתערב כו'. דקיי"ל טעם כעיקר דאורייתא כמ"ש בפ"ג דפסחים (מ"ד) ופ"ו דנזיר ליתן טעם כו' וע"כ דדשא גמורה היא מפריך והאי משרת להכי הוא דאתא ולר"ע לוקין על היתר מצטרף לאיסור ובזבחים ע"ח ב' אלא מין בשאינו מינו כו' ושם ע"ט א' אסור רבנן כו' וע"כ מדאורייתא דומיא דמין במינו שהוא דאורייתא כמש"ש ע"ח א' א"ה איתא היא כו' והא דאמרינן בע"ז ס"ז ב' טעמו ולא ממשו כו' פי' בתוס' שם ד"ה אר"י בשם ר' אליהו דכזית באכ"פ קרי טעמו וממשו וכתב הרא"ש בפ' ג"ה דלוקין אפילו על כזית טעמו דכולה נתהפך לאיסור דטעם כעיקר דאורייתא וכמ"ש משרת ליתן כו' שאם שרה כו' ואם אינו באכ"פ אין לוקין ועבתוס' ורא"ש בפ' ג"ה וב"כ הראב"ד ורשב"א וכתבו דמ"ם אסור הוא מדאורייתא כמו חצי שיעור ברפ"ח דיומא ועהג"א פ"ה דע"ז סי"א ד"ה וטעם כו' ועמ"ש באו"ח סי' תג"ג ס"ב : [יא] ואם נתערב במינו כו'. כמ"ש בחולין

חידושי רע"ק

דאורייתא ולזה דינא דנהפך אין שייכות לכאן: (ט"ז סק"ה) **ואפשר** לנו לומר שהיה ס' במינו זהו לישנא אינו מדוקדק דסגי במה דאפשר דבכולל הכל מינו ואינו מינו הוא ס':

באר היטב

והביא כמה ראיות שההפוך הוא דהכל הולך בתר טעמא ולא בתר שמא רק ביין נסך או תקרובת עבודת כוכבים לאסור במשהו במינו וכן בדבר שיש לו מתירין דלא בטל כלל במינו בזה אזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא אבל בדבר שמתבטל בס' אזלינן בתר טעמא ואפילו יבש ביבש ג"כ אזלינן בתר טעמא וכתב שהגיעו דבריו אלה לפני כמה גדולי הדור והסכימו עמו גם הגאון מהר"ר יושיע אמר שדבריו ברורים הם : (ח) רובו . הטעם דס"ל מין בשאינו מינו מה"ת בנ"ט א"כ ה"ל ספיקא דאורייתא לחומרא וכ' הת"ח בשם או"ה דאפי' אם נפל חלב לבשר עוף שהוא דרבנן אפ"ה אם נשפך אסור הואיל וטעם כעיקר דאורייתא וכתבו הט"ז וש"ך דתמוהין מאד דבריו דמה בכך דטעם כעיקר הלא העיקר גופא אינו אלא מדרבנן וזה שכ' האו"ה אינו אלא למ"ד דבשר עוף בחלב דאורייתא אבל לדידן דקי"ל שהוא רק מדרבנן פשיטא אם נשפך דמותר (ומ"ז כ' ונראה להחמיר בעוף גזירה אטו נשפך בבשר בהמה משא"כ מין במינו ונשפך דאין שם גזירה אטו איסור דאורייתא) : (ט) ומבטלו . והש"ך אוסר עכ"ם את שאינו מינו (וכן

פתחי תשובה

בספר שיבת נמא שחיבר בעל הסמ"ג דף ע"ח שכתב דדם נעכר ונעשה חלב [*צ"ע דזהו לר"מ בנדה ט' אבל אנן לא קי"ל הכי כמבואר לקמן סי' קפ"ד ס"ו ובסי' קפ"ט סל"ג וכמ"ש בכ"ג לעיל סימן פ"א ועיין מג"א סי' תס"ז סק"ג ובסימן תנ"ד סק"ו] מ"מ השתא לאו טעם דם הוא וכדמוכח ראיה מחולין קי"א אמרה ילתא אסר לן דמא שרא לן כבדא ופירש"י טעם דם כו ולא אמרה שרא לן חלב ש"מ דאין בו טעם דם . ועיין בתשובת בית אפרים חי"ד סי' ל' לענין חתיכה בשר שנפל לתוך יורה של חלב וסילקו מיד והבשר נאכל וא"א לעמוד על שיעורו והשואל אומר שלפי אומדן דעתו היה ס' אך אינו יודע בבירור וכתב שיש כמה צדדים להקל דדעת הפר"ח דכל בב"ח שלא נתבשל כמאכל ב"ד אין בו איסור מה"ת וגם כיון שאומר שהיה חתיכה קטנה קרוב שיש ששים הוי כהיתרא שכיחא ספי ונכונים להתיר ע"י טעימת קפילא מסל"ת ואם אין שם קפילא שרי לישראל לטעום טעימה בעלמא ואם אין מרגיש טעם בשר מותר לאכול אח"כ ומי שירצה להחמיר גם בזה לענין אכילה הכ"ם בהגלה יש להתיר בהשיאות ע"ש : (ה) אבל אם נתערב בשא"ם . משום דקי"ל טעם כעיקר דאורייתא ועי' בתשובת נו"ב תנינא חלק י"ד סימן ס"ו שכתב דכיון דהא דטעם כעיקר דאורייתא ילפינן ממשרת או מגיעולי עובדי כוכבים אמרינן דדוקא באיסורים דכוותייהו שהם לאווין שיש בהם מלקות אבל לא באלו שאין בו מלקות כגון חלב טמא וכיוצא ע"ש ועיין מ"ש לקמן סי' ק"ח ס"ק א' . ועיין בש"ך מה שתמה על הרב בת"ח ועיין בתשובת נשמים רלא סימן קמ"ד בהגהות בספר דהלכנה שם מ"ש בזה . [ומה שתמה בכו"פ סק"ב על דברי הרשב"א בחולין בהיתר כף חולבת ליורה של בשר ונשפך עיין בתשו' חתם סופר סימן פ"ו שכתב ליישב בטוב טעם . ועי"ש עוד שתלמיד ותיק אחד רצה לחדש למאן דס"ל טכ"ע ל"ד ואף בבב"ח הוא דאורייתא מדאפקיה רחמנא בלשון בישול א"כ י"ל דהיינו דוקא כשקיבל החלב בקדרה אינו כעיקר מפ"ס לאסור הגלב (גם הפמ"ג בפתיחה להלכות בב"ח נסתפק בזה ע"ש ולפ"ז לענ"ד מיושב קושיית העולם והוזכרה ג"כ בה' הנ"ל סי' ס"ג איך נילף טכ"ע מנ"ג דילמא משום בב"ח נוה להגעול ע"ש ודו"ק) והוא ז"ל כתב דסברא זו י"ל גם לדידן דטכ"ע דאורייתא מ"מ בב"ח לא הוי אלא בקיבל טעם מן הגדי ממש אך הכא לו סתירה חילוק זה הפ"ם ס' אלו עוברין ע"ש] : (ו) רובו היתר . עכס"ט ועיין בתשובת אמונת שמואל סי' כ"ח שדעתו כהש"ך וחולק על ט"ז וכן דעת הפר"ח ע"ש : (ז) רבה עליו ומבטלו . [עכס"ט דהש"ך אוסר את שאינו מינו והט"ז מתיר . ועיין בתשובת ח"ס סימן פ"ו שכתב דאין נראה

צבי לצדיק

היה מותר . אינו מובן כ"כ וה"ם אחר שהוכיח דהפ"ן ס"ע ג"כ כוותיה דכשאין שוין בטעמא אסור א"כ מאי נפקותא שכ' האו"ה ע"כ מיירי בשוין בטעמן ואין שוין בשמא . ואם איתא דס"ל כשיבשל יתן טעם ואז ע"כ מיירי דשוין בטעמן . א"כ ממ"נ מותר בין שהוא מינו בין שהוא אינו מינו והכי מאי נ"מ דקאמר האו"ה א"ו ס"ל אפילו אינו נ"ט מ"מ חמיר יותר מפני שיש לו תקנה להכיר קצת וא"כ יש נ"מ שפיר אי תמיד מינו כיבש דל"ח שיבשל ויתן טעם והממ"כ שכ' הש"ך לא קאי אלהכין רק על מינו ואינו מינו ודו"ק . ולשון דאי נודע התערובות כו' הוא פירושו בעל המח"ג שמבאר הדין דאי נודע אף לכתחלה שרי לבשל כיון שאין נטעם רק לא לאכול הכל כ"א רק לבדו וכ"ש דיעבד שרי ואי לא ידע ודאי אין נפקותא דהא צריך ששים : (בט"ז ס"ק ח') **ואם** נתערב וכו' לשון ותולין . תירוץ הב"י דחוק וי"ל לפי מה שכתב הט"ז דהאיסור נתבטל ברוב והוי כמו שאינו והו לא אוסר לשאינו מינו אכתי הא תינח אי פגע תחלה במינו ונתבטל טרם שנתן טעם בא"מ אבל אי פגע תחלה בא"מ ונתן בו טעם בטרם שנתבטל א"כ מיד נאסר ע"ז כתב ותולין לומר שמינו היה רוב מיד בטרם שנתן טעם לא"מ וטעמו אף דהוי ספק דאורי' מ"מ הוי ס"ס שמא היה ס' ואת"ל אינו ס' שמא פגע תחלה במינו ונתבטל . עי"ל סברא אפילו אינו רוב מ"מ אנן בעי' טעם נרגש שהוא מן האיסור כדמצינו גבי קפילא שאפילו הדיוט טועם שרי משום דכל שאין טעם נרגש לכל לא מקרי טעם . וכן הכא בלתי אפשר להודע שהטעם נרגש מן האיסור שמא הוא מן ההיתר שטעמו כן והתורה אמרה טעם כעיקר אם הוא טעם נרגש שיש טעם מאיסור אז אסור כעיקר וא"כ הכא אסור רק מדרבנן

(יו"ד ח"א)

ג [יב] ם במה דברים אמורים בשנשפך אבל איסור שנתערב בהיתר ט והוא לפנינו (ו) ואי אפשר (ח) לעמוד על שיעורו אף על פי שהוא מאיסורים של דבריהם (י) אסור:

באר הגולה

בשם הרשב"א: ם טור בשם הרשב"א ופירש הר"ן הטעם דכנשפך שאינו בא אלא בתקראי בעלמא אזלינן לקולא

שפתי כהן

זה דהטור בשם הרשב"א הוציא דין זה ממאי דאמרי' רואין את מינו כאלו אינו להקל ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו למאן דאית ליה מין במינו לא בטיל עכ"ל (וע"ל סי' קל"ד ס"ד) ולא דמי כלל דהתם במינו לאו בנ"ט אסור הלכך אמרי' רואין את מינו כאלו אינו דהא נתבטל בשאינו מינו אבל הכא איך נאמר רואין את שאינו מינו כאלו אינו סוף סוף השתא נ"ט בשאינו מינו וא"כ הוי ספקא דאורייתא דלמא לא היה ס' וכאן טעם וכן השיג מהרש"ל באו"ה סי' פ"ה ובספרו פכ"ה סי' נ"ו בדין הרביעי ע"ז ע"ש ומ"ש הב"ח בזה קשה דמ"מ מנין להמציא היתר כיון דל"ד כלל ויש טעם נכון לחלק ביניהם ודו"ק ונ"ל דגם הרשב"א והנמשכים אחריו לא אמרו אלא להתיר את מינו ולאפוקי דלא נימא כיון דהשתא נפל באינו מינו א"כ ה"ל ספיקא דאורייתא אלא אמרי' רואין את שאינו מינו כאלו אינו והשאר מינו רבה עליו ומבטלו והיינו דדייק לישנא דוהשאר מינו רבה עליו כו' דהל"ל ומינו רבה עליו אלא משום דשאינו מינו אסור קאמר דמינו הנשאר רבה עליו: ט והוא לפנינו וא"א לעמוד עליו כו'. פי' שעכ"פ בקיאין אנו שיש בו רוב אלא דאין אנו בקיאין אם יש בו ס' או לא או שאין אנו יודעין כמה איסור נפק מיניה דאז הוי מאיסורים של דבריהם אפ"ה אין תולין להקל כדקי"ל גבי כחל לעיל סי' צ' והטעם כתבו הפוסקים דספק התלוי בחסרון ידיעה לא מקרי

טורי זהב

ביצה בסי' ק"י לקמן. וכתב בת"ח כלל פ"ה בשם או"ה אפי' אם נפל חלב לבשר עוף שהוא דרבנן ונספק אסור הואיל וטעם כעיקר דאורייתא. ולכאורה תמוהין מאד דבריו דמה מהני שטעם כעיקר הוא אפי' אם העיקר בעין לא הוי אלא איסור דרבנן לפי מה שתופס עכשיו דבשר עוף בחלב דרבנן ובאמת לא כתב באו"ה בזה שהוא דרבנן כמו שהעתיק ת"ח משמו נמצא שהוא כתב זה למאן דס"ל בשר עוף הוא דאורייתא וכ"כ הוא בהדיא כלל מ' מ"מ אין מזה תפיסה על רמ"א שאפשר שבנוסחא שלו באו"ה היה כתוב כן כמו שמצינו בתשובות רמ"א בסופן שכתב במידי אחרינא שבנוסח שלו באו"ה כתב יד לא היה כתוב כמו שהוא בנדפסים אלא של"ע במ"ש הואיל וטעם כעיקר דאורייתא דאין בזה כלום אבל נראה דשפיר קאמר רמ"א דכיון דמצינו בבשר בחלב שעשו חכמים חיזוק לדבריהם כשל תורה ממש כגון לענין אכילת גבינה אחר בשר כמ"ש ריש סי' פ"ט סעיף א' וכן בסעיף ב' ליש מחמירין שמביא רמ"א וכן ר"ס פ"ח לענין להעלותו על השלחן ולא חשבי' לה גזירה לגזירה והמקור ממה שאיתא בגמרא בזה בפכ"ה דגזירה לגזירה הוא בזה כמו גזירה אחת ע"כ גם בזה ראוי להחמיר בעוף גזירה אטו נשפך בבשר בהמה משא"כ במין במינו ונשפך דאין שם גזירה אטו איסור דאורייתא ע"כ אזלינן שם להקל כיש רוב להיתר: (ו) וא"א לעמוד על שיעורו כו'. במרדכי פ' השוכר נתן טעם דדעת שוטים אינו כלום וכ"כ בש"ד בזה וכעין זה כתב ב"י לקמן בסי' ק"ז בדין לבשה חלוק שנתכבס ונמצא עליו כתם *) בשם הרשב"א וז"ל שאין זה כספיקא דרבנן דספק הבא ממיעוט הכרה אינו ספק דאם אין זה בקי ומכיר אחר יכיר והיינו באפשר למיקם עלה דמילתא עכ"ל. *) ויש להקשות ממ"ש הטור סימן פ"א להתיר הגבינות בטרפות שע"י סירכא מפני שאם היינו בקיאין לברר אפשר שהיה לכן היתר ע"י בדיקה א"כ ה"ל ס"ס כו' אלמא דחסרון בקיאות שמיה ספק לענין איסור דאורייתא דצריך ס"ס וכאן לא חשבינן ליה לספק כלל במקום שדי בספק אחד כיון שהוא דרבנן. ונ"ל דדוקא כאן דיש חסרון בקיאות למי שאינו בקי אבל לאחרים ודאי יוכל להתברר זהו דוקא לא מיקרי ספק כלל משא"כ בסירכא דהתם כל הדור אינם בקיאים בזה אלא דקשה דלמאי הביא כאן הטור הלכך כחל כו' דאזלינן להחמיר והיינו מטעם שא"א לנו לעמוד על השעור וזה כולל לכל הדור. ונראה לתרץ דיש כאן ב' צדדין בספק דחסרון בקיאות. הצד הא' במקום שיש ספק אם הוא מותר או אסור ואין שום תיקון לומר עד היכן הולך האיסור אלא א"ת אסור יהיה אסור לגמרי והיינו סך דהכא אם אינו בקי לשער ובזה אמרינן דאם היה החסרון לכל הדור היינו הולכים בו להקל כיון שהוא ספק דרבנן אבל אם החסרון ליחידים אין זה ספק וצד השני באם הספק הוא באיזה ענין נשער כי יש לנו שני שיעורים היינו הכא דכחל שספק אם נשער בכחל עצמו או במאי דנפיק מיניה דאין לנו לומר דאפי' בודאי אין ס' נגד כולו יש ספק אם יש ס' נגד *) מאי דנפיק מיניה דא"כ יש לך להתיר בכל גוונא והיכן תמצא איסורא בזה אזלינן להחמיר אפי' אם החסרון לכל העולם כיון שיש עכ"פ לפנינו שיעור אחר שיצא מספק ודאי חושבין לו ולא אמרינן דהוה ספק דרבנן להקל כיון דהספק הוא מחמת חסרון ידיעה כמצא דה"ק הטור כאן אזלינן לחומרא אם הוא אינו בקי לשער כיון שיש אחרים שיודעים ע"כ אסור לגמרי הלכך בכחל דהוה הספק בין כולו או במאי דנפיק מיניה אזלינן ג"כ לחומרא ומשערים בכולו כיון דהוא לפנינו וא"א לשערו אבל כל היכא שהספק לכל העולם והוה הספק אם הוא אסור לגמרי או מותר אזלינן לקולא והיינו הכיא דגבינות שחשבינן זה לספק והוא ס"ס ובזה מתורץ גם קושיא של ב"י דהקשה למה כתב הטור הלכך כחל והרשב"א למד דין זה מכחל ולפי מ"ש ניחא דכבר יש פלוגתא בסי' פ"א בין הרשב"א להרא"ש בזה דלהרשב"א אמרינן אפילו בספק לכל עולם מחמת בקיאות הוה כמו ביחיד ולא נחשב לספק ומ"ה אסורים הגבינות ולא חשב לספק ספיקא ע"כ שפיר יליף להך מילתא מכחל אע"ג דבכחל הוה ספק לכל העולם וכאן הוה ספק ליחיד מ"מ שוין הם לדידיה אבל הטור כאן אזיל בסברא זו בתר אביו הרא"ש דיש חילוק בין חסרון הבקיאות א"א לו ללמוד דין דכאן מכחל כי באמת חלוקים הם אלא דכתבו בלשון הלכך כלומר כי היכי דלגבי חסרון בקיאות ביחיד אמרינן כאן לחומרא הכי נמי בכחל דהוה חסרון בקיאות דרבים אזלינן לחומרא לענין חילוק השיעור בין כולו למאי דנפיק מיניה והכל ניחא בסייעתא דשמיא. גם בסי' פ"א ס"ב כתבתי מענין זה דבמקום שתלוי בחסרון ידיעה יש להחמיר במקום

הגהות הט"ז

אסה: (שם ס"ק ו') בשם הרשב"א לדעת הראב"ד. בזה הסעיף מן דנפק מיניה עד בזה אזלינן הכל נמחק. עוד בזה הסעיף נלאה מן הספק כגון לענין ביצה:

נקודות הכסף

(שם ס"ק ו') הקשה מסי' פ"א והאריך בזה וכל דבריו דחוקים ומעיקרא לק"מ דהכא הוי שפיר חסרון חכמה כיון דלא אפשר לעמוד על שעורו אבל התם מדינא כשר דהא אפשר למיבדק בפושרין ובנפיחה אלא דמחמרינן ואמרינן דלא בקיאי אנן בבדיקה הילכך ודאי ספק

פרי חדש

דבגמ' לא איתמר סלק אלא גבי הניא דסבור ר"י דמין במינו אפילו באלף לא בטיל אמרי' שאם נתערב האיסור במינו ושאינו מינו דהיתר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו והיינו טעמא דכיון שיש ששי' בשאינו מינו דהיתר נגד האיסור הרי אין כאן איסור כלל והספק התערובת להיתר ואין כאן האיסור אפי' משהו לאסור את מינו דהיתר משא"כ הכא דלא שייך למימר סלק את שאינו מינו מפני שביטול מין במינו ברוב מן התורה היינו לפי שאינו נרגש טעם האיסור בהיתר שהרי הכל מין אחד ולפיכך הקילה בו תורה להתבטל ברוב. אבל לא נות' שהאיסור נספך בהיתר ונתבטל לגמרי דומיא דמין בשאינו מינו ואסור דהכה"ג לא אמרי' סלק כיון שהאיסור נותן טעם בתוך שאינו מינו שיש בתערובות ואע"ג דהכא לא מצינן למיקם אטעמ' שהרי האיסור והיתר דמינו נותנים טעם בשא"מ דהיתר ואין כאן טעם איסור לחודיה אלא ע"י תערובת מ"מ התורה אסרה בכל גוונא כל מין דאיסור בשא"מ דהיתר משום טעמא וכי היכי דהיכא דליכא קפילי משערינן בששי' הכי נמי היכא דליכא למיקם אטעמ' דאיסור' לחודיה לית לן למימר דטעם כעיקר דאורייתא ויש לנו לאסור עד ששים ובנשפך ה"ל ספק וספק דאורייתא לחומרא עד שידע בבירור שיש ס' ברוטב ובחתיכות דהיתר נגד החתיכה האסורה וכן נראה מדברי רש"י בפרק גיד הנשה דף ק' סב' וז"ל מיני דהיתר אינו מבטלו לאיסו' ולא מוסיפו אלא סלקהו כמי שאינו בקדר' זו על כן מוכח מדבריו כדפרישית דלא אמרינן סלק אלא גבי מינו וכיון שנחיים

חידושי בית מאיר

א"ח סימן תמ"ב בשם הרשב"א גופיה בתשובה סימן תל"ו: (סעיף ג' בש"ך סק"ט) והטעם כתבו הפוסקים דספק התלוי בחסרון ידיעה. ג"כ טעם זה כתב נמי הרשב"א על דין הראשון היכא שהאיסור לפנינו והוא אינו בקי לשער אם יש ס' נגד כל האיסור והטעם שהחכמים השוו מדותיהם נתן פה הלכה השיעור נגד כולו ולא כמאי דנפיק מיניה שם גבי כחל. והיינו משום דזה לא מקרי חסרון חכמה דלכ"ע הוא ומוכרח לטעם שהשוו מדותיהם ובדין הראשון לא שייך טעם זה כיון שאין זה אלא מקרה לגבי זה שאינו בקי ועיין ט"ז:

ביאור הגר"א

בחולין ק' ב' ובע"ז ע"ג א' ג': [יב] בד"א כו'. ממ"ש צ"ו ב' פשיטא דבדידיה כו' אע"ג שאין אסור רק מדבריהם כמ"ש ק"ט א' קי"א א'. ת"ה ור"ן:

פתחי תשובה

להקל נגד דעת הש"ך דטעמא לא בטיל ולכן גם הכשר כשר שהוא אינו צריך שיסיר ממנו כל לחלוחית הרוטב והמרק ויקלפנו מפס דאית ביה סילי כדי להסיר ממנו המרק של איסור שהוא בעין עליו ע"ש]: (ח) לעמוד על שיעורו. עיין בתשובת אמונת שמואל סי' כ"א שכתב דקטן או עובד כוכבי' ששמו דם בקדרה של בשר וידוע שנתבטל ברוב אלא ספק אם יש ס' כיון דרס שבישלו דרבנן ספק כי האי שאינו מוטל עליו לידע הוי ממש כנשפך דתולין להקל ולא שייך לומר דדעת שוטים הוא זה שהרי אינו נביא לידע כמה נפל וכ"ש לטעם הר"ן (הובא בבה"ט סק"י) כיון דמילתא דלא שכיחא הוא ודאי דינו כנשפך ומ"מ לא החליט הדבר רק להלכה ולא למעשה ועפמ"ח שהביאו והביא ראיה לדבריו ע"ש (וכזה מיושב דברי הש"ך לעיל סי' י"ד ס"ק י"ב ועיין בש"ך סי' פ"א סק"ח ודו"ק) ועיין פמ"ג שכתב דאף שיש עובד כוכבי' א"צ לברר להטעיתו

באר היטב

דעת הפר"ח) והט"ז מתיר אפילו שאינו מינו ג"כ וכתב דכל זה לא איירי אלא כשנתערב בפעם א' במינו ושאינו מינו אבל אם נתערב תחלה עם אינו מינו ואח"כ נתוסף עם מינו ודאי כבר נ"נ קודם שבא לשם מינו והוא פשוט עכ"ל: (י) אסור. כ' הש"ך פי' שעכ"פ בקיאין אנו שיש בו רוב אלא דאין אנו בקיאין אם יש בו ס' או שלא ידעינן כמה נפיק מיניה דאז הוי מאיסורים של דבריהם אפ"ה אין תולין להקל והטעם כתבו הפוסקים דספק התלוי בחסרון ידיעה לא מקרי ספק דדעת שוטים הוא זה משא"כ אם בא הספק מכח שנשפך והר"ן כ' משום דכדבר שא"א לעמוד עליו אי אזלינן לקולא יהיו כל האיסורים בספק וכל א' ישער כמה שנראה בעיניו לפיכך באו חכמים להשוות מדותיהן אבל במה שאינו בא אלא בתקראי בעלמא כגון שנשפך וכה"ג אזלינן לקולא והט"ז הקשה איך אמרינן כאן דחסרון ידיעה לא הוי ספק ובסי' פ"א מתירין גבינות הטריפות ע"י סירכא וכן בכחל משום שאם היינו בקיאין היה אפשר להתיר ע"י בדיקה וה"ל ס"ס אלמא דחסרון בקיאות הוי ספיקא ותירץ דגבי גבינות איכא ספק לכל העולם ובכחל איכא תקנה אחרת לשער בכולו משא"כ כאן דעכ"פ איכא איסורא בודאי אלא לא ידעינן אם יש שם ס' לכך אסור וע"ש באריכות (ובנה"כ תירץ דהכא הוי שפיר חסרון חכמה כיון דא"א לעמוד על שיעורו אבל התם מדינא אפשר למבדק

יד אברהם

מדבריהם אפילו מין בשא"מ תולין להקל דה"ל ספיקא דרבנן ולקולא. וכ"מ להדיא ברשב"א והעתיקו המחבר בסמוך וז"ל אבל אם הוא לפנינו אלא שא"א לעמוד עליו אע"פ שהוא מאיסורין של דבריהם אין תולין להקל. מוכח להדיא דאלו נשפך תולין להקל באיסורין של דבריהם וזה פשוט: ובספר יד המלך הקשה דמה לי ספק דנשפך מה לי ספק שהיה אף קודם שנשפך אם יש בו ס' ואעפ"כ חששו חכמים להצריך ששים וא"כ אף כשנשפך וא"י אם היה בו ששים הם ספק הך הוא ונראה שלא ראה מ"ש הר"ן דאתי ס' נשפך שבא בתקראי הקלו בו חכמים משא"כ ספק אם יש בו טעם הוא לעולם וכל א' ישער כפי הבנתו: כתב המ"י דאפי' דרבנן אפילו לא נודע שהיה רובו היתר ומסופק אם היה ס' מותר. ומה שהקשה הכרו"פ הא איתחזק אי' ותי' דהקדירה בחזקת היתר הוא כמ"ש בס' שעה"מ. אבל אינו כן דעת הש"ך בסי' קי"א גבי אחד נחד ונפל להיתר ולס"ד ק' כאן קושיי' הכרו"פ. אבל י"ל דזה לא הוי איתחזק אי' כיון שלא היה התערובות מעולם בחזקת ודאי

גליון מהרש"א

כיון דברי' מדאורייתא בטל הוי ספק דרבנן ולקולא וכדאיתא במ"ז ריש ס"ק או דש"ה דמה שאינו בטל הוא רק משום שמא יבא לבשלו שמא יבא להתיר גם באינו מינו ולצד זה יובנו דברי התוספות ע"ז ס' א' ד"ה מחלוקת דלכאורה אין תירוצם מובן דמה לי ברי' דהוא מדרבנן (ודוחק דאולי הכא לדבריהם בב"מ ו' ב' ד"ה קפץ) ומה לי ציר דמ"מ נמי מדרבנן אינו מתבטל ברוב וכן בכהאי יש לעיין הכא בנתערב שבשא"מ ספק איסור ונשפך: (ש"ע סעיף ג') **שנתערב** בהיתר והוא לפנינו. וצל"ע בתשובת צ"צ סמ"ג בעובדא שנמצא בשר ושומן וחלב יחד ולא נודע אם נמלחו יחד כך וכתב שם דאלו היה רק שומן וחלב היה ספק דרבנן דחלב ושומן מיקרו מין א' ובטל ברוב מדאורייתא אבל כיון דאיכא בשר שהוא עם חלב מין בשא"מ הוי ס' דאורייתא וכ' ול"ש כאן לומר רואין את שא"מ כאילו אינו דל"א רואין אלא בנשפך ולא כשהוא לפנינו עכ"ל ולא ידעתי מנין לו דדוקא בספק אי יש בו ס' בהא אסור בישנו לפנינו ובמעטים שכתב הש"ך אבל ספק אם נמלח שהוא מבחוץ מה בכך שהוא לפנינו ועי' פ"ח כאן וגם הוא בעצמו כתב שאלו היה רק שומן וחלב היינו מקילין בספיקו אלא דרואין ל"א אלא בנשפך ולא ירדתי לסוף כוונתו דודאי מה שכתב בש"ע כאן בס"ב קאי אשלפני פניו בשין בשינו לחוד אבל אלו היינו מקילין בספיקו גם כשהוא בעין לפנינו גם בנתערב במין ובאינו מינו היינו אומרים ביה רואין ואולם למ"ש הש"ך סק"ח הדין בעצם נכון דהבשר אסור שוב מצאתי בפ"ם סימן ס"ט אות ס"ב שעמד בקצת דברי ושוב ראיתי בת' עבה"ג סי' י"ד כ' ג"כ כהצ"צ. ועי' סימן ס"ו בט"ז סוף ס"ק ה': (ט"ז סק"ס) **ולענ"ד** נראה כו' לזה אמרינן דחשבינן לרוטב כו' ולהיותר ממש נחשב האיסור לגמרי. עי' פ' חדש ק' יבש ביבש בא"מ גזרינן שמא יבשל ויהיה טעם כעיקר דאורייתא ואיך הא נתבטל וטעם היתר הוא (ועי' בפ"ם בפתיחה ח"א פ"א ד"ה ומה שראוי להזכיר) ועי' ט"ז סי' ק"ט סק"ב. (שם) **ודבר** פשוט שכאן לא איירי אלא שנתערב בפעם א'. עי' זבחים כ"ב א' תד"ה אבל ות' בית יעקב סי' ס"ב: (ש"ע סעיף ג') **וא"א** לעמוד על שיעורו. צע"ק מלעיל ספ"א ש"ך סק"ח ועי' גליון שם מ"ש דין חדש וי"ל דהתם יש ס' לפנינו ואנו באים לחוש ועי' ט"ז סי' י"ד סק"ו: (ש"ך ס"ק ח') **ומ"ש** הב"ח בזה קשה דמ"מ כו' ודו"ק. בפלתי סק"ו כ' דעיקר כרשב"א מ' דמוהל היוצא מנבילה בטל ברוב מוהל היוצא מבשר כשר ואין כאן מוהל איסור שיאסר האינו מינו וכ"כ בס' פרי תואר ובספר חו"ד כתב דבנפל תחלה בא"מ גם רשב"א מודה אף דנ"נ בשאר איסורים מדרבנן מ"מ אפשר לסוחטו הוא כה"ת: (כח"ד) **ונ"ל** דגם הרשב"א כו' לא אסרו אלא להתיר את מינו. וא"ת א"כ נאסר המינו משום דבלע מאינו מינו דהא קיי"ל גם בשאר איסורים חענ"ג י"ל כיון דבשאר איסורים רק מדרבנן אמרינן

צבי לצדיק

מדרבנן מש"ה תולין שיש רוב ודו"ק ומיושב קושית רש"ל על נכון ועט"ז סי' ק"ט סס"ק ב': (בט"ז ס"ק ו') **וא"א** לעמוד כו' כיון שהוא דרבנן. ולולי דבריו י"ל דכאן איתחזק איסורא דודאי נפל

ד י [יג] **איסור שנתבשל עם היתר אפי' מכירו והוא שלם וזרקו צריך ששים כנגד כל האיסור מפני שאין אנו יודעים כמה יצא ממנו לפיכך המבשל בקדירת איסור שהיא בת יומא או תוחב כף של איסור בהיתר** יא **צריך ס'** [יד] **כנגד כל הקדירה וכנגד כל מה שתחב מהכף שאין אנו יודעין כמה בלעו** יב [טו] **בין שהם של חרס או עץ** [טז] **או מתכת :**

הגה [יז] ובלבד שבלעו ע"י רתיחת אש שאז הבליעה הולכת בכל הכלי יג אבל על ידי רתיחת מליחה אינו נבלע **יד** (יא) בכלי רק כדי קליפה וא"צ לשער רק כדי קליפה (מרדכי פכ"ה ובארוך כלל כ"ד) וע"ל סימן ס"ט : יא **ויש מי שמחמיר בכף של מתכת להצריך ס' כנגד כולו אפי' לא הכנים אלא מקצת משום דחם מקצתו חם כולו :**

הגה **טו** ונוהגין כסברא ראשונה [יח] וכל איסור שמבטלים בששים אם מכירו צריך להסירו משם אף על גב דכבר נתבטל טעמו בששים (ז) **טז** ולכן אם נפל חלב לתוך התבשיל ונתבטל טעמו בששים צריך ליתן שם מים צוננים וטבע החלב להקפיא ולצוף למעלה על המים (יב) ויסירנו משם דמאחר דאפשר להסירו הוי כאילו מכירו וצריך להסירו משם (הגהות מרדכי בחולין ובארוך כלל כ"ג) [יט] איסור שנתבטל בקדירה והסירוהו משם ונפל לקדירה אחרת צריך לחזור ולבטלו בששים נגד כולו וכן לעולם [כ] אבל אם נפל לקדירה הראשונה ב' פעמים אין צריך רק ששים (פעם) אחת כנגדו (בארוך כלל כ"ד דין ב') ועיין לעיל סימן צ"ד :

ה (ח) [כא] יב **אם ידוע כמה הוא האיסור כגון כף חדשה** **יז** **או שאינה בת יומא שניער בה ובלעה כזית חלב ואחר כך ניער בה קדרה של בשר אין צריך אלא ס' לבטל הכזית שבלעה** (ולא אמרינן גבי כלי חתיכה נעשית נבילה **יח** [כב] אפילו אם ניערו בו איסור) [כג] יג **אבל כף ישנה** [כד] **ובת יומא משערין בכולה** (דכל מה שבלע נעשה (יג) איסור ולא ידעינן כמה בלע) (שם)

טורי זהב

שאפשר לעשות תקנה לצאת מן הספק אע"ג דהוא מדרבנן שם דהא מן התורה חד בתרי בטל ע"ש : (ז) ולכן אם נפל חלב לתוך התבשיל כו'. משמע דבפחות מס' לא מהני הך תקנה ולומר שהאיסור הוא דבר נפרד בפני עצמו ואו"ה פסק ג"כ הכי ובת"ח כלל פ"ג מביאו אלא דבהגהת או"ה בסוף הספר בשער כ"ד סימן י' כתב בשם המרדכי פג"ה תקנה זו אפילו בדליכא ס' הבשר מותר שהחלב צף למעלה וכתב הטעם שאין החלב מתערב ברוטב אלא צפה למעלה וכל שאפשר להפרידו לגמרי לא אמרינן ביה חתיכה עצמה נ"נ כו' וכן משמע במרדכי שאין מחלק בין איכא ס' לליכא ס' בתקנה עכ"ל ובספר בית חדש פסק מו"ח ז"ל מטעם זה דבדיעבד מותר אפילו אי ליכא ס'. ולענ"ד נראה דלא להקל כלל בזה דמ"ש הג"ה הנ"ל בשם המרדכי פשיטא שאינו בהדיא במרדכי שלו דהא אח"כ מסיק דכן משמע במרדכי מדלא מחלק בין איכא ס' וכו' והדברים מבוארים בעלמא שאין טעם וריח לקולא זו דהא אפילו בכלי בעינן ס' נגדו אם תחב כף של בשר בקדירת חלב ואנו רואים הכף כמו שהוא בתחלה אעפ"כ אמרינן שהטעם יצא ממנו ה"נ בחלב לתוך היתר אע"פ שאח"כ צף למעלה אפי' אם אנו יודעים שיש בו שיעור כמו שהיה בתחלה מכל מקום הטעם שלו נפלט ונכנס מיסכמקומו אלא פשוט דלא אמרינן תקנה זו דילוף החלב למעלה אלא לחומרא בדאיכא ס' אבל בליכא ס' ודאי החתיכה עצמה נ"נ ולא מהני אח"כ שילוף למעלה דמ"מ הטעם נשאר שם כמ"ש בת"ח וכאן בהג"ה : **(ח) אם ידוע כו'**. קודם שנבאר דברים אלו נבאר שיש חילוק בפירוש דברי הטור בין ב"י לרמ"א שהטור כ' וז"ל ואם ידוע כמה הוא האיסור כגון כף חדשה שניער בה כזית חלב ואח"כ ביומו ניער בה קדירה של בשר א"צ אלא ס' לבטל הכזית שבלע

שפתי כהן

מיקרי ספק דדעת שוטים הוא זה מש"כ בריש' דהא הספק מכח שנספק והר"ן כ' משום דבדבר שא"א לעמוד עליו אי אזלינן לקולא יהיו כל האיסורים בספק וכל א' ישער במה שנראה בעיניו ולפיכך כלו חכמים להשוות מדותיהן אבל במה שאינו בא אלא באקראי בעלמא כגון שנספק וכה"ג אזלינן לקולא ע"כ: **י איסור שנתבשל כו'**. אפי' איסור דרבנן וכמ"ש בס"ק שלפני זה : **יא צריך ס' נגד כל הקדירה** . פי' וא"כ אסור התבשיל שבקדרה דאין מה שבתוך הכלי ס' נגד הכלי ועיין בסי' נ"ג ס"ק א' : **יב בין שהם של חרס כו'**. כלומר ולאפוקי סברת הראב"ד דס"ל דבעץ ובמתכת כיון דאפשר להפריד האיסור ע"י הגעלה אין משערין בכולו אלא אומדים אומד יפה כמה יצא ממנו אלא אין חילוק : **יג אבל ע"י רתיחת מליחה כו'**. וכתוב בת"ח ריש כלל פ"ה בשם או"ה דה"ה אם נאסר הכלי ע"י עירוי א"צ לשער רק כדי קליפה אבל אם נאסר ע"י כבישה צריך לשער נגד כולו עכ"ל ועיין בסימן ס"ט ס"ק ס' ובסימן צ"ה ס"ה בהג"ה ג' וכמ"ש שם : **יד בכלי**. דוקא בכלי אבל בדבר מאכל קי"ל דנאסר כולו כדלעיל סימן צ"ה ס"ה ובסימן ק"ה ס"ט : **טו ונוהגין כסברא הראשונה** . וכמו שנתבאר בס"ס צ"ד וע"ש : **טז ולכן אם נפל חלב כו' ונתבטל טעמו בששים כו'**. משמע דהיכא דליכא ס' לא מהני נתינת מים צוננים וכ"כ בת"ח כלל פ"ה די"ז בהדיא וכ"כ באו"ה כלל כ"ג סוף ד"י בשם רא"ן וכן כל הפוסקים לא הזכירו היתר נתינת מים צוננים היכא דליכא ס' אלא ודאי כיון דליכא ס' אע"פ שנותן מים צוננים מ"מ מתחלה נפלט טעם האיסור וטעמא לא בטיל במה שמסיר השומן אח"כ ולא עדיף מאילו נפל חתיכת איסור אע"פ שמכירו והוא שלם וזרקו צריך ס' נגד כולו וכדכתבו הט"ו וכל הפוסקי' דלא כהב"ח שסמך עצמו אהגהת או"ה להתיר בדיעבד על ידי נתינת מים צוננים אפי' ליכא ס' וע"ל ר"ס ק"ד : **יז או שאינה בת יומא** . פי' שהיה של בשר ואינה בת יומא שניער בה כזית חלב דליכא למימר דכ"כ כיון שהבלוע שבה היה נ"ט לפגם הלכך אם ניער בה אחר כך קדרה של בשר א"צ אלא ס' נגד הכזית חלב דלגבי הכלי לא אמרינן חנ"נ לכ"ע אפי' ניער בו איסור כיון דהבלוע לא נ"נ דודאי לא שייך לומר שגוף העץ או מתכת או חרס יעשה נבלה אבל אם ניער בכף אח"כ חלב פשיטא דמותר בדיעבד שהבשר נטל"פ אבל כף ישנה של בשר ובת יומא שניער בה כזית חלב או איפכא ונעשה הבלוע בה נבילה בין שניער אח"כ בה קדרה של בשר או של חלב או של שאר דברים צריך ס' לבטל כל מה שנתחב מהכף בקדרה דלא ידעינן כמה בלע אבל אי ידעינן כמה בלע לא הוה צריך לשער אלא נגד הבשר והחלב כגון אם ניער בה כזית של בשר ואח"כ ביומו כזית חלב א"צ אלא ס' נגד הב' זיתים : **יח אפי' אם ניערו בו איסור** . מדלא כ' זה בסיפא גבי כף ישן משמע דס"ל דאף בשאר איסורים חנ"נ בכלי ישן מיהו היינו דוקא במקום

באר הגולה

ולא בספק ידיעה : י טור וכ"כ הרשב"א מהא דאמרינן גבי כחל אי ידעינן כמה נפק מיניה חולין דף צ"ז : יא שם בשם ר' פרץ : יב שם וכ"כ הרשב"א בת"ה : יג שם ושם ופי' ישנה שניער בה באותו יום בהיתר קודם שניער בה

פרי חדש

הרשב"א אינה מוכרחת א"כ להקל בלא ראיה וכן עיקר . ודלא כהמחבר והב"ח והט"ז שנמשכו אחריו דליתא : כתב בספר אמונת שמואל בסי' כ"ח שאם קטן או עובד כוכבים הניח בקדרה של בשר דם וידוע שנתבטל ברוב אבל יש ספק אם יש ששים בהיתר כנגדו כיון דדם שבשלו קי"ל דהוי מדרבנן ספק כי האי שאינו מוטל עליו לידע הוי ממש כדין נספך גבי בשר עוף בחלב שכתב הש"ך דהולכין להקל ולא שייך למימר דדעת שוטים היא זה שהאי אינו נכיח לידע כמה נפל ע"כ והנה כדין נספך גבי בשר עוף בחלב אע"פ שהת"ח כלל פ"ה כתב בשם האו"ה דאסור כבר השיג עליו הש"ך דהא"ו הארוך אזיל לטעמיה דבשר עוף בחלב הוי דאורייתא אבל למאי דקי"ל כר"ס פ"ז דבשר עוף בחלב דרבנן פשיטא דבנספך הולכין להקל וכן עיקר ודלא כהטורי זהב שהסכים עם הת"ח ולא נתחוורו לי דבריו ע"ש : וא"כ גם בדין זה שהעובד כוכבים הניח בקדרה דם אף שהרב הנ"ל לא החליט הדבר אלא להלכה ולא למעשה מ"מ אפשר להקל בדבר וכן נראה מדברי הרשב"א במשמרת הבית דף נ"ה ע"ב שכתב וז"ל אם נפל איסור דרבנן בתוך היתר ולא עמדנו על שיעורו בשל תורה להחמיר ובשל דבריהם להקל עד כאן : כתב הרשב"א בחידושיו בפרק ג"ה דף ק"ט ע"ב וז"ל ונראה דאפילו אם נתערב בו ממשות של איסור כגון חתיכה קטנה שאינה ראויה להתכבד שנתערבה בחתיכות ואינו מכירה ונשפך קצת המרק ואבדו קצת החתיכות קודם שהספיק לשער בששים גם בזו הולכין להקל דספיקא דרבנן היא ואנ"ל בנבילה עובד כוכבים שנפלה ביורה של בשר ואין מכירה שהולכין בו לעולם להקל בשיעורו בזמן שאין מכירו אבל בזמן שההיתר והאיסור לפנינו וא"א לעמוד על עיקר שיעורו אסור עכ"ל ולא ידעתי למה כתב דין זה בחתיכה שאינה ראוי' להתכבד והלא אף בתה"ל יש להתיר כיון שאבדו קצת חתיכות ואין אנו באין לדון עליהם אלא על אותם שהם לפנינו וכדלקמן סימן ק"י ס"ק ל"ד ע"ש :

ביאור הגר"א

[יג] איסור כו'. גיד הנשה שנתבשל כו' וכן חתיכת כו' ופרש"י שם ושם צ"ז ב' בחל בששים כו' וכחל עצמו אסור ועבה"נ : [יד] כנגד כל כו'. שם צ"ז ב' : [טו] בין כו'. ר"ל לאפוקי מדעת הראב"ד שכתב דוקא בשל חרס דומיא דכחל שא"א להפרידו דכחל עצמו אסור משא"כ בשאר כלים דאפשר בהגעלה משערינן באומד יפה : (ליקוט) בין כו'. לאפוקי מהראב"ד וכתב והיאך אפשר שנשער בכולו וכאלו כולו אסור והרי אתה מכשירו בהגעלה אבל בת"ה הקשה עליו דא"כ כחל נמי דאף שעתה אין לו הכשר מ"מ קודם שנפל הרי אתה מסרקו בקריעה ושיחה והיאך אפשר כו' ועוד כיון שאסרו בגמ' משום דלא ידעינן כמה נפיק מ"ל חוזר להכשירו או לא וכו' וכ"ד רבותינו הצרפתים וכ"ד הרמב"ן ז"ל (ע"כ) : [טז] או מתכת . לאפוקי מהי"א וע"ל ר"ס צ"ד : [יז] ובלבד כו'. כמ"ש שם צ"ז ב' מכלל כו' : [יח] וכל איסור כו'. כמ"ש במתני' חנ"ל אם מכירו כו' ובירושלמי פ"ב דערלה שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואח"כ נתחמצה העיסה ח"ו מותרת . ודכוותה תאנה של תרומה שנפלה לתוך מאת הוגבהה א' מהן ואח"כ הוכרה התרומה תהא מותרת תמן לא הוכר האיסור ברם הכא הוכר האיסור : [יט] איסור שנתבטל כו'. שם אלא מעתה נפל לקדירה אחרת כו' ופרש"י שם ד"ה כיון כו' : [כ] אבל אם כו'. כ"מ שם דקאמר לקדירה אחרת ול"ק לאותה קדירה ב"פ דהא קאי אנתבטלה בס' ואע"ג דבלוע שבו נ"נ והוי כאיסור אחר שנפל דאוסר כמ"ש בסי' צ"ט ס"ו בהג"ה והטעם דהא אותו הבלוע הוי בקדירה מין במינו ובכה"ג אוקמוה אדאורייתא ברובא וכמ"ש הרא"ש בפ' ג"ה דמין במינו בס' גזירה אטו שא"מ משא"כ בכה"ג דליכא למיגזר דא"א באותו קדירה אלא במינו ועש"ך סי' צ"ד ס"ק ה' : [כא] אם ידוע כו' דלא כו'. ע"ל סי' צ"ב ס"ד בהג"ה : [כב] אפילו אם ניערו כו'. ר"ל לא מיבעיא בבב"ח דל"ל נ"נ אפילו במאכל כמש"ל סי' צ"ד ס"ו וז"ש (צ"ז א' וש"מ) קדירה שבשל בה בשר כו' ואפי' בישנה (וסיפא תרומה כו' בחדשה דוקא ואיידי דלא מפליג ברישא לא מפליג בסיפא) : [כג] אבל כף כו'. ובבלע איסור דאסרינן נ"נ כנ"ל : [כד] ובת יומא . ע"ל סי' צ"ד ויש

באר היטב

בפוסרין ובנפיחה רק דמחמרינן לומר דאין אנו בקיאין לכן הוי ספק מעליא ע"ש): (יא) בכלי . כ' הש"ך דוקא בכלי אבל בדבר מאכל קי"ל דנאסר כולו ואפילו בכלי דוקא אם נאסר ע"י מליחה או ע"י עירוי אבל אם נאסר ע"י כבישה צריך כולו ג"כ לשער נגד כולו וע"ל סי' נ"ח ס"ה: (יב) ויסירנו. כתבו הט"ז וש"ך אבל בפחות מס' לא מהני תקנה זו דהא אם תחב כף בשר בקדרה של חלב ואנו רואין הכף כמו שהיה בתחלה אפ"ה אמרינן שהטעם יצא ממנו ה"נ בחלב לתוך היתר אע"פ שאח"כ צף למעלה מ"מ הטעם שלו נפלט ולא אמרינן תקנה זו אלא לחומרא בדאיכא ס' אבל בדליכא ס' ודאי חתיכה עצמה נ"נ ולא מהני אח"כ שילוף למעלה ודלא כב"ח שמתיר בדיעבד : (יג) איסור . כתב הש"ך דמשמע מדברי הרב דס"ל דאף בשאר איסורים חנ"נ בכלי ישן מיהו היינו דוקא במקום שאין

חידושי בית מאיר

(סעיף ד' בש"ך ס"ק י"ג) דה"ה אם נאסר הכלי ע"י עירוי . נ"ב ועי' סי' נ"ה בט"ז ס"ק י"ב באורך וגם בש"ך שם ס"ק י"ג : (שם) **אבל** כו' צריך לשער כנגד כולו . נ"ב עי' סי' ק"ה בט"ז סק"א מ"ש ובעיקר הדין קשה

גליון מהרש"א

ג"נ הוי שוב ס' דרבנן ; (שם ס"ק י"א) **צריך** ס' נגד כל הקדירה . ודוקא באיסור וודאי לא באיסור ספק בא"ח בשם רדב"ז : (שם ס"ק י"ג) **כיון** דאפשר להפריד . עי' סי' צ' ס"א גבי כחל ואם קרעו כו' מותר לבשל ומ"מ כלא קרעו צריך ס' נגד כל הכחל והרי פירוד זה דכחל עדיף דיפרוד דאיסור מהיתר משא"כ בהגעלה וכמ"ש בט"ז סק"ח : (סעיף ד' בהג"ה) **אבל** ע"י רתיחת מליחה כו' רק כדי קליפה . עי' גליון סימן צ"א ס"ה בהג"ה אחרונה : (שם) **וא"צ** לשער רק כדי קליפה . עי' ש"ך סימן צ"א סק"ח : (שם בהג"ה שניה) **אם** מכירו צריך להסירו משם . נראה לי דמדאורייתא הוא ממ"ש הר"ן פ"ק דסוכה על מתני' העושה סוכתו סוף ד"ה וגרסינן דאין סכך מחובר שערבו עם תלוש הוי ביטול ממש כיון דיכול להתירו ולעמוד עליו עי' ט"ז א"ח סימן תרל"ג סק"ג :

יד אברהם

ודאי איסור דשמא היה כדי ביטול בתחילה : (סעיף ד' בהג"ה) **אבל** ע"י רתיחת מליחה אין נבלע בכלי רק כדי קליפה . וא"צ לשער רק נגד הקליפה . ונראה דהיינו דוקא פעם ראשון שנתבשל בה אבל כיון שנתבשל בה האיסור פעם א' בלא ס' הרי הלך הבלוע נאותו כדי קליפה בכולה ונעשה כל מה שהיה בלוע בה מה שנשתמשו בה תוך מעל"ע נבילה דלדידן אמרי' בבלוע חנ"נ כמ"ש סעיף ה' וסי' צ"ב ס"ו . וא"כ בסי' ס"ט סט"ז גבי מלח בכלי שאינו מנוקב דמבואר שם ג"כ דלא נאסרה רק כדי קליפה . וא"צ לשער רק נגד הקליפה . מיירי שלא הוחמה מקודם . אבל אם הוחמה מקודם דנ"נ כל הבלוע בה מהיתר תוך מעל"ע צריך לשער נגד כולה . אבל מדברי הש"ך שם לא משמע לחלק בהכי . ושוב ראיתי בס' פמ"ג שהניח בצ"ע . ומיהו לספ"ש בסי' ק"ה דלא אמרינן חנ"נ אלא בביטול וא"כ י"ל דאין היתר בלוע נ"נ מאי' . בלוע דבב"ח בלוע לא הוה ביטול כששניהם בלועים הבשר והחלב כמ"ש סימן פ"ז וצ"ד . ועי' במ"י ריש כלל נ"ו . וכ"ה בתוס' מדברי התוס' דחולין (צ"ז ב') : (סעיף ה') **אבל** כף ישנה ובת יומא משערינן בכולה . דכל הבלוע בה נעשה נבילה . ודעת הרמב"ן שהוא היא מי שאומר שהביא המחבר דאין לומר חנ"נ בבלוע והטור כתב כזה"ל . אבל כף ישנה שניער בה כמה פעמים אין יודעים כמה בלע ומשערין בכולה . וכתב הב"י שהטור סתם דבריו כדעת הרשב"א דאמרינן בבלוע חנ"נ . וכתב הד"מ ואינו נכון שהרי בסי' ק"ז כתב הטור בהדיא כהרמב"ן . ור"ל מדכתב שם הטור גבי זבוב שהוציאוהו מהקדירה בכף שא"צ לשער רק נגד הזבוב כיון שידוע הוא כמה האיסור הנבלע בה . אלמא דס"ל שאין הבלוע בכף נעשה נבילה . ודבריו תמוהין דמאי מייתי ראיה מזה דהא הטור ס"ל כסי' צ"ב וס"ס ק"ז ובאחר דוכתי דלא אמרינן חנ"נ כלל בשאר איסורין . ומאי ראיה היא מזבוב לבב"ח וצ"ע . ושוב ראיתי שהרגישו בזה האחרונים הובא במ"י כלל נ"א :

צבי לצדיק

איסור כאן והספק בשיעור אבל בסיכא ספק אחד הוא אם יש כאן איסור כלל . ונראה שכן דעת הש"ך דלא הקשה קושית הט"ז :

[כה] יד ויש מי שאומר יט שגם בזו אין צריך אלא ס' לבטל (יד) הכזית שבלע:

הגה והסברא ראשונה עיקר כ כמו שנתבאר לעיל גבי טיפת חלב שנפלה על הקדרה כא [כו] ויש שאין מחלקין בין כף ישן לחדש רק בין כלי חרס לשאר כלים (מרדכי פ' ג"ה) ואומרים כב דבכלי (טו) חרס דאי אפשר להפריד האיסור על ידי הגעלה אמרינן הכלי נעשה נבילה אבל לא בשאר כלים וטוב לחוש לחומרא וע"ל סימן צ"ב:

ו (ט) כג טו בחצי זית של (טז) איסור שנתערב בהיתר צריך ששים חצאי זיתי היתר לבטלו:

שפתי כהן

במקום שאין הפסד אבל בהפסד שרי בשאר איסורים בכלי ישן כדמשמע בת"ח כלל כ"א ד"ב ע"ש: יט שגם בזו כו'. דס"ל דלגבי דבר הבלוע לא אמרי' חנ"נ: כ כמו שנתבאר לעיל. סי' צ"ב ס"ה ועמ"ש שם: כא ויש שאין מחלקין כו'. מה שנרשם כאן בש"ע רשב"א בת"ה בשם הראב"ד הוא טעות דהרשב"א בשם הראב"ד לא כתב כן אלא דבכלים שיש להם הכשר בהגעלה אפי' לא ידעינן כמה בלע א"צ לשער נגד כולו אלא לפי אומד דעת מאי דנפיק מיניה וכמ"ש בס"ק י"ב אבל לא מיירי כלל מדין נ"נ אלא היש מחלקים הוא מ"ש בת"ח ריש כלל פ"ה בשם המרדכי דכ' דבדבר שיש לו הגעלה לא אמרי' ביה חנ"נ כיון דאפשר להפריד האיסור משם ע"י הגעלה ומ"מ נראה דדוקא בכלי ישן קאמר הכי אבל בכלי חדש אפי' של חרס ודאי אינו עולה על הדעת שגוף החרס יעשה נבילה וכן דעת מהרש"ל באו"ש ובספרו פ' ג"ה סי' ל"ו וכן הב"ח השיג על הרב בזה במ"ש דכלי חרס חדש נ"נ ומ"מ נראה דבישנה יש להחמיר כאותן הפוסקים והמחבר מכללם דנ"נ אפי' בדבר שיש לו היתר בהגעלה ולומר דס"ס השתא הבלוע בה נ"נ. אבל בהפסד מרובה וכה"ג יש להקל כהפוסקים דבשל עץ ומתכת לא אמרי' נ"נ וכדברי מהרש"ל (ואו"ה) וכ"פ הב"ח וע"ל סי' צ"ד ס"ב וע"ל ס"ס ק"ז: כב דבכלי חרס כו' נ"נ. היינו כשבלע איסור אבל כלי חרס חדש שבלע חלב או בשר לבד לא שייך נ"נ דהא אפי' בחתיכה וכה"ג לא אמרי' בכה"ג דנ"נ כיון דעדיין כולו היתר וכדלעיל סימן צ"ד ס"ו וכמה דוכתי: כג בחצי זית כו'. דקי"ל חצי שיעור

כמי

טורי זהב

שבלע אבל כף ישנה שניער בה הרבה פעמים אין יודעים כמה בלע ומשערינן בכולה ע"כ לשון הטור ות"ח סי' קפ"ג פירש דברי הטור דס"ל אין כלי נ"נ כלל ומ"ש הטור אבל כף ישנה וכו' פי' שהיה ניער הרבה פעמים בבשר ותחבה לחלב תוך מעל"ע דצריך ס' נגד כולה וה"ק הטור אם הוא חדש לכ"ע סגי נגד האיסור ואם הוא ישן לכ"ע צריך נגד כולה *) אלא אם כבר יש איסור בכף מחמת שהיה בה היתר ובלעה איסור כזית ותחבה להיתר בזה סמך עצמו על מה שיכתוב בסימן ק"ו שיש פלוגתא כן משמע בת"ח שפירש כן דברי הטור והב"י פירש בדרך אחר וזהו תורף פירושו אף שאין זה לשונו מ"מ דהטור ס"ל כדעה ראשונה של רשב"א שמביא ב"י דלא כרמב"ן דהיינו שגם בבלוע בכלי אמרינן חתיכה עכ"ל ונמצא דה"ק הטור דוקא אם הכף חדש ובלע כזית חלב ולאו דוקא חדש ממש אלא ה"ה כף ישן שנשתמש בו כבר קודם מעל"ע בשר הרבה והיום בלע כזית חלב ואכתי קרי ליה חדש דכל שאינו בן יומו ה"ל כאילו הוא חדש כיון שאין טעם שלו אוסר על כן אין שייך בו נעשה נבילה דהא בשעת בליעת החלב היה היתר ע"כ אם תחבוהו אח"כ לבשר א"צ ס' רק נגד הבליעה של חלב. אבל אם היה כף ישנה פי' שביום א' נשתמשו בו בשר הרבה ואח"כ בלע כזית חלב כיון שבשעת הבליעה היה בו איסור בשר בחלב חשבינן לכל הבלוע שבו דהיינו בליעת בשר שבו לאיסור כי חתיכה עכ"ל ואם חזר ותחב אותו לבשר היתר כיון שאין אנו יודעין כמה היה תחילה בליעת הבשר ע"כ משערינן כנגד כל הכף כיון דכל הבליעה שלו נעשה איסור מכח חתיכה עצמה נ"נ וא"ל מדברי הטור סי' ק"ז בהוצאת זבוב דלא בעינן ס' רק נגד הזבוב ולא נגד הכף דדוקא הכא בבשר בחלב אמרינן חתיכה עצמה נ"נ משא"כ בשאר איסורים דהטור ס"ל כר' אפרים בסי' צ"ב ועל פי זה כתב הש"ע כאן אם הכף חדשה או שאינה בת יומא פירוש שהיא כף ישנה של בשר רק שהיום בלעה כזית חלב לא שייך בזה נ"נ כמ"ש לעיל כיון שאין כאן איסור וע"ז כתב רמ"א לפי סברתו דהש"ע ולא אמרינן חתיכה עכ"ל גבי כלי אפי' בלעה איסור דהאיסור בלוע אין כאן ע"כ אין שייך לומר על גוף הכלי שיהיה נ"נ כמו שאר חתיכה שנאסר וה"ק לא מיבעיא בזה שכתב הש"ע בכף חדש או ישן וכו' דכיון דעדיין היתר הוא לא שייך נ"נ אלא אפי' אם בלע איסור כגון בשר נבילה כזית דמ"מ לא אמרינן ביה דהכלי עצמה שהוא חדש יהיה כולו נבילה וזהו אליבא דכ"ע אבל בסיפא דמיירי בכף ישנה ובת יומא פי' שהכף היא של בשר ונשתמש בה היום הרבה בשר ובלעה ג"כ כזית חלב ממילא יש כאן איסור בלוע ובו ביום תחבוהו לבשר נעשה כל הבלוע כבקדירה ועל זה סיים רמ"א דכל מה שבלעה הקדרה פי' אפי' טעם בשר קודם בליעת החלב נ"נ ממילא צריך לשער נגד כל הקדירה כיון דלא ידעינן כמה יש בו איסור. ויש מי שאומר שמביא הש"ע הוא דעת הר"ן בשם הרמב"ן דאפי' בכף של בשר שנשתמש היום ובלע אח"כ כזית חלב בו ביום ותחבוהו לבשר א"ל בבשר ס' רק נגד החלב דלא אמרינן בבלוע בכלי חתיכה עצמה נ"נ וכ"ש בגוף הכלי *) ומה שנרשם במראה מקום על הג"ה ולא אמרינן גבי כלי כו' שהוא מדברי הר"ן בשם הרמב"ן אותו המעתיק טעה ולא הבין דברי הג"ה כלל דלא מיירי בהג"ה בבלוע נ"נ רק בגוף הכלי לא אמרינן כן כמו שכתבתי וע"כ סיים רמ"א שפיר דהסברא ראשונה עיקר דבבלוע אמרינן נ"נ אם הוא איסור דהא גבי טפת חלב שנפלה על הקדרה נתבאר דכל שלא כנגד הרוטב אסור שהבשול מחמת הקדרה אלמא דאמרינן בבלוע חתיכה עצמה נ"נ *) ובאמת אין זה ראייה דגם שם יש היתר כמ"ש סי' צ"ב סעיף ד' וכ"כ או"ה כלל כ"ד ואחר כך מביא רמ"א ויש שאינן מחלקין כו' והוא דעת המרדכי שכתב פג"ה דכל שאפשר להפריד האיסור הבלוע מן החתיכה לא אמרינן ביה חתיכה עצמה נ"נ וע"כ בכלי עץ ומתכות שאפשר בהגעלה וליבון אם נפל האיסור במקום אחד לא אמרינן כל הכלי נעשית נבילה להרבות האיסור ולשער בכל הכלי אם נתבשל באותו כלי היתר ומשערין לפי איסור שנפל בו במקום שברור לנו כמה נפל איסור ואי לא ידעינן צריך לשער נגד כולו מכח ספק עכ"ל משמע מדבריו דבכלי חרס שא"א להפריד האיסור הבלוע ע"י הגעלה וליבון אם לא ע"י החזרה לכבשן וזה מקרי פנים חדשות וע"כ אפי' ידעינן כמה בלע כגון כף חדש מ"מ כיון שבלע איסור נעשה גוף החרס נבילה כמו החתיכה בעלמא והמרדכי לטעמיה דס"ל בכל האיסורים אמרי' חתיכה עצמה נ"נ דמה לי גוף החתיכה שנעשה איסור מחמת האיסור הבלוע ומה לי גוף החרס כיון שנעשה איסור הוה נבילה. *) ונראה לי ברור דהמרדכי לא מיירי אלא לענין אם צריך ששים אף נגד החרס עצמו או המתכות עצמו דהיינו שהבליעה של איסור שבלעה תוך מעל"ע היה ידוע בזה אמרי' במתכות שא"צ לבטל גוף *) החרס כיון שאפשר להפריד האיסור משם ובחרס צריך ששים אף נגד החרס אבל בכלי ישן שיש בו בלוע היתר ואין בבלוע כזית איסור ובלע כזית היתר חוץ מעל"ע ובלע כזית איסור ואין בבלוע היתר ששים כנגדו ודאי נעשה הבלוע נבילה אף בכלי מתכות דהא אף בהגעלה לא יהיה הפרש בין בליעת ההיתר לאיסור וכ"כ בת"ח כלל פ"ה וז"ל ומיהו אפשר המרדכי מיירי בכלי חדש כו' עכ"ל ואף שכתב רמ"א בזה לשון מסופק מ"מ נראה ברור שהוא כן נמצא לפי זה אין שום קולא בדברי המרדכי כאן על דעה הראשונה אלא חומרא נוספת יש בכלי חרס חדש דאמרי' ביה כלי נעשה נבילה אע"פ שיודעים כמה נפל איסור שם א"כ בכלי ישן שאינו בן יומו בשעת בליעת איסור אלא דמלשון רמ"א שכתב ויש שאין מחלקים כו' רק בין כלי חרס לשאר כלים כו' דמשמע קלא דבשאר כלים יש קולא לפי זה דאפילו בכלי ישן אין הכלי מתכות נ"נ אף הבלוע בו מדכ' סתמא שאין חילוק בין ישן לחדש ולענין הלכה אין נ"מ מזה דמסיק רמ"א וטוב לחוש לחומרא יש לנו לומר דיש לחוש לחומרא של המרדכי ובת"ח כלל נ"ח כ' וז"ל ובמקום הפסד יש להקל בכל האיסורים מלבד בבשר בחלב כי רוב הפוסקים הסכימו דאין אומרים חתיכה עצמה נ"נ רק בבשר בחלב ואע"ג דאנו נוהגין מ"מ בכלי אין להחמיר כן נראה לי עכ"ל ורש"ל בפ' ג"ה סי' ל"ו לא מחלק בין איסור בשר בחלב לשאר איסורים אלא מסיק דהרווייהו בעינן דאף בכלי חרס אין חומרא לשער נגד כולו אלא אם נשתמשו באותו יום בדבר של היתר אבל אם לא נשתמשו בו באותו יום בשל היתר אפי' בכלי חרס א"ל לשער רק נגד בליעת האיסור וכ' עוד שם לתרץ הא דאמרינן דבכלי אף היתר הבלוע כבר נעשה איסור לא תקשה ממאי דקי"ל בעלמא אין איסור בלוע אוסר היתר בלוע דהתם היינו שנפל עליה טיפה של איסור ואיכא רוטב היתר בקדרה ויש בו כדי לבטל האיסור לחוד ולא כדי לבטל האיסור וההיתר הבלוע יחדיו התם אמרינן שאין איסור בלוע אוסר היתר בלוע אבל בלא נפילת טיפה אלא שהכלי בלע איסור אף ההיתר שבלע כבר נעשה איסור ובעינן ששים נגד כולו בכלי חרס עכ"ל ולע"ד נראה דלפי דברי המרדכי יש להחמיר בכלי חרס אפי' חדש לשער נגד כולו ובשאר כלים דוקא ישן דהיינו חוץ מעל"ע של בליעת הרבה בשר ובליעת כזית חלב ובשאר איסורים לא אמרינן כלל בכלי שנעשה נבילה אפי' בלע איסור והיא כלי חרס וכמו שזכרתי בשם ת"ח כלל נ"ח שבשאר איסורים אין להחמיר כלל: (ט) כחצי זית של איסור. פירוש אפי' באיסור דרבנן דהכי אמרי' פ' ג"ה לא

חזלול

באר הגולה

החלב: יד הרשב"א שם בשם הרמב"ן דס"ל דלא אמרינן בבלוע חתיכה נעשית נבילה: טו מעובדא דמר בר רב אשי וכו' וכרבי יוחנן דהאי שיעור אסור מן התורה חולין דף

הגהות הט"ז

(שם ס"ק ח') אבל אם יש ככר כו' כצ"ל: עוד בזה הסעיף שבלעה כף כצ"ל: עוד בזה הסעיף שא"צ לבטל גוף המתכות כצ"ל:

נקודות הכסף

מעליא הוא ודו"ק: (שם ס"ק ח') ומה שנרשם במ"ש על ההג"ה ולא אמרינן גבי כלים וכו' אותו המעתיק טעה וכו'. כבר כתבתי כן בש"ך במראה מקום שלי על הגליון: (שם) וגם ובאמת אין זה ראיה דנששיש היתר וכמ"ש סימן צ"ב כ"ד וכ"כ האו"ה כלל כ"ד וכו'. לא ידענא מאי קאמר ומאי היתר יש שם הלא טפת חלב שנפלה על מקום הריקן שבקדרה טעמא דאסור משום דהבלוע בה נעשה נבלה ואם כן שפיר מייתי רמ"א ראיה: (שם) וגם וג"ל ברור דהמרדכי לא מיירי אלא לענין כו'. וזה אינו דמודה המרדכי דגוף החרס לא נעשה נבלה וכמ"ש המהרש"ל והב"ח וכמ"ש בש"ך סק"כ:

חידושי בית מאיר

לי וכו': (סעיף ה' בש"ך ס"ק י"ח) אבל בהפסד שרי. נ"ב אפילו הפסד מועט דאלו הפסד מרובה ת"ל דאין להחמיר משום דהוי לא כלא כדאיתא סי' נ"ב: (בש"ך ס"ק כ"א) קרוב לסופו אבל בהפסד מרובה וכה"ג יש להקל.

גליון מהרש"א

(ש"ך ס"ק י"ח) אבל בהפסד שרי בשאר אסורים. אף בהפסד מועט וכב"ח בעי הפ"ם ועי' גליון ס"ק כ"א: (סעיף ה' בהג"ה) והסברא ראשונה עיקר. עי' סימן צ"ר סק"ו: (שם) ואומרים דבכלי חרס דא"א. עי' לקמן סי' צ"ט ש"ך סק"ג: (שם) דא"א להפריד האיסור. וזלת בדבר שאין לו עיקר מה"ת עי' ש"ך סי' שב"ג ס"ק ד': (ש"ך ס"ק כ"א) יש להקל כהפוסקים דבשל עץ. ויראה דה"ה בכלי עצם עי' סי' צ"ט ס"ק נ': (כה"ד) ל"א נ"נ. אף בבשר בחלב אבל בכלי חרס נ"נ ובשאר אסורים אף בכלי חרס שרי בהפסד פ"ם ממשמעות הש"ך ס"ק י"ח ויראה דא"כ בשאר אסורים אף בכ"ח א"צ כ"א הפסד מעט דהא בס"ק י"ח ל"צ הפסד מרובה. ובט"ז סוף ס"ק ח' מתיר גם בלא הפסד אף דכ"ח בשאר איסורים: (ש"ע סעיף ו') צריך ששים חצאי. ואף בספק דלא קיי"ל כרמב"ם דח"ש על ידי תערובות אינו אסור מה"ת: (ט"ז ס"ק ט') דהכי אמרינן פ' ג"ה. ראיה זו כתבה ג"כ הפ"ח סימן ס"ת ס"ז ואנכי לא ידעתיה דהתם בפרק ג"ה מיירי בתרבא ע"כ אף אלו היה ח"ש אסור מדרבנן הוי חצי זית זה כמו זית נבילה של עובד כוכבים וכדומה אבל איסור דרבנן בעצם וח"ש לא נשמע. שוב ראיתי שעמד על זה בפ"ם וס"ם כתב דהדין אמת

ביאור הגר"א

[כה] (ליקוט) ויש מי כו'. וכ"ד תוס' בחולין צ"ז ב' ד"ה איכא כו'. וס' ראשונה ס"ל כי"ם שכ' הרשב"א דמ"ש בקדירה עצמה לחומרא דלא משערינן בבלוע ועסי' צ"ט ס"ר (ע"כ): [כו] ויש שאינן כו'. כ"כ המרדכי בפ' ג"ה בשם ראב"ם דומיא דכחל שא"א להפרידו וראיה מס"ש בפסחים ע"ו א' ב' כבולעו כך פולטו ואם איתא מיד שבלעו הבשר נ"נ ומה מהני הפליטה ובפ' כ"ה ק"ח א' אי קסבר אפשר לסוחטו מותר חתיכה כו' וכן כאן כיון דאפשר לסוחטו שיכול להכשירו אינו נ"נ. וסובר הרב דאפילו בחדש אסור בכ"ח.

ואינו

באר היטב

הפסד אבל בהפסד שרי בשאר איסורים בכלי ישן וכ"כ בת"ח ואף אם היא כף ישנה רק דידעינן כמה בלע א"צ לשער אלא כנגד הבשר והחלב כגון אם ניער בה כזית של בשר ואח"כ ביומו כזית חלב אין צריך אלא ס' נגד ב' זיתים עכ"ל: (יד) הכזית. דסבירא ליה דלגבי דבר הבלוע לא אמרי' חנ"נ: (טו) חרס. כ' הש"ך דמהרש"ל וב"ח חולקים על הר"ב בזה וכתבו דבכלי חרס ודאי אינו עולה על הדעת שגוף החרס יעשה נבלה וט"ז כתב דיש להחמיר בכ"ח אפילו חדש לשער נגד כולו ול"ד למ"ש רמ"א בסי' צ"ב ס"ה גבי טיפת חלב דלא אמרינן חנ"נ אם הוא כלי חדש דהתם שאני שעדיין כולו היתר לא שייך ביה חנ"נ משא"כ אם הוא בלוע מאיסור מיהו כ' הש"ך דבהפסד מרובה וכה"ג יש להקל כהפוסקים דבשל עץ ומתכת לא אמרינן נ"נ אבל בלא הפסד יש להחמיר בשאר כלים ישנים ב"י לומר דנ"נ אפי' בשל עץ ושל מתכת: (טז) איסור. פי' הט"ז אפי' איסור

דרבנן

ז ט ביצה [כז] שיש בה אפרוח [כח] או טיפת דם שנתבשלה עם אחרות (י) צריך ששים ואחת **כד** [כט] לבטל (יז) פליטתה :

ח **כה** י כחל מתבטל בתשעה וחמשים :

הגה **כו** [ל] כל האיסורים (יח) הנוהגין [לא] בזמן הזה כולם מתבטלים בששים **כז** מלבד חמץ בפסח ויין נסך כאשר נתבאר בהלכותיהם (טור) [לב] ובלבד שהאיסור אינו נותן טעם בקדירה **כח** *) אבל אם נותן טעם באותה קדירה (**יא**) [לג] והוא אסור מצד עצמו **כט** אפילו באלף לא בטיל כל זמן שמרגישין טעמו **ל** [לד] ולכן מלח ותבלין מדברים **לא** דעבידי לטעמא **לב** [לה] אם אסורים (ט) מחמת (יט) עצמן (**יב**) [לו] אינן בטילים בששים (בארוך כלל כ"ה עיין ס"ק כ"ז וע"ל סוף סימן ק"ה) :

ט יח קדירה שיש בה נ"ט זיתים היותר

אזלו בשיעורא דרבנן : (י) צריך ס"א וכו'. לעיל סי' פ"ו ס"ה נתבאר זה : (יא) והוא אסור מצד עצמו. נ"ע לענין שומן של איסור שנפל למאכל אמאי יהיה בטל בששים הא לטעמא עביד *) בשלמא שומן בשר לתוך מאכל חלב שפיר בטל בששים כיון שאין האיסור מצד עצמו רק מצד התערובות וכיון שיש ששים אין כאן תערובות אבל בשומן של איסור שהוא מצד עצמו אמאי מהני ששים ביותר ומאי שנא מביצה שנולדה בי"ט ונבלע בו מאכל דפסק בא"ח סי' תקי"ג דלא מהני ששים כיון דלטעמא עבידא ואע"פ שמזכיר שם טעמא וחזותא מ"מ כאן ודאי טעם לחוד אוסר ואע"פ שכ' רמ"א כאן כל זמן שמרגישין הטעם מ"מ היאך נבוא לידי הרגשה כיון שאפשר שנותן טעם היאך יטעמוהו ונ"ל דאין הכי נמי דמסתמא אמרי' ביש ששים אינו נ"ט אלא דאם מרגישין שיש טעם שם אז לא בטיל ולא מהני באמת בזה ששים אבל בביצה לא אמרי' כן כיון שיש ג"כ חזותא ע"כ אין אנו מקילין בששים בדבר שיש לו מתירין כיון שאפשר שיש בו טעם . שוב ראיתי באו"ה כלל כ"ה דין ו' וז"ל דבר הנעשה לטעם כיצד כל דבר חריף כגון תבלין ומלח של הקדש אין בטיל ע"כ משמע דלא מקרי טעם בזה אלא דבר חריף ולא שומן דאף שגם הוא מטעים המאכל וממתיקו מ"מ אין נרגש כ"כ כמו דבר חריף ע"כ שפיר בטל כמו כל איסורים בכל גוונא ומשום הכי סיים כאן גם רמ"א כגון מלח ותבלין : (יב) אינם בטלים בששים . כתב ב"י בסי' קי"ב

נמי אסור מן התורה אלא שאין לוקין עליו: **כד** לבטל פליטתה. לאפוקי לבטל היא עצמה אם אינו מכירה דאז חשיבה בריה כשיש בה אפרוח וכדלקמן ר"ס ק' וע"ל סי' פ"ו סעיף ה' ו' נתבארו דינים אלו על נכון וע"ל סי' ק"ס ס"ק ב' : **כה** כחל. ע"ל סי' נ' נתבארו דיני כחל כי שם מקומם : **כו** כל האיסורים כו'. פי' בין של תורה בין של דבריהם כ"כ הטור והרשב"א דלא כהרמב"ם שסובר דאיסורים של דבריהם מתבטלים בחמשים ותשעה כמו כחל וכתב הב"י שנראה דעת כל הפוסקים כהרשב"א וכן פשוט בכמה דוכתי : **כז** מלבד חמץ בפסח כו'. ל' הטור מלבד חמץ בפסח ויי"נ וטבל וערלה שאין לנו עתה עסק בהן ודאי דערלה נוהגת בזמן הזה אפי' בח"ל כדלקמן סי' רצ"ד אלא ר"ל שאין לנו במקום הזה בהלכות תערובות עסק בהן וכ"פ הפרישה דלא כהעט"ז שכ' חוץ מטבל וערלה שאין לנו עתה עסק בהן שאין נוהגין בינינו עכ"ל ולא דק והא דהשמיט הרב ערלה אע"ג דפשוט במשנה וכל הפוסקים וכן לקמן סי' רצ"ד דשיעורא דערלה במין במינו במאתים אפשר דתנא ושייר א"נ לא בא אלא לומר חוץ מחמץ בפסח ויי"נ שאיסורן במשהו: **כח** אבל אם נ"ט בקדרה כו' ולכן כו'. כלומר דכל האסורים דעלמא לא עבידי לטעמא מן הסתם בטלים בששים לפי שאין נותנים טעם ביותר מששים אלא א"כ נרגש טעמו דאז פשיטא דאסור וכמ"ש הרא"ש והרשב"א והר"ן ומביאם ב"י בר"ס זה וכן שאר פוסקים והוא פשוט ולכן כיון דאם מרגישין טעמו אינו בטל אפי' ביותר מששים הלכך מלח ותבלין כו' אינם בטלים אפי' באלף לפי שמן הסתם נותנין טעם אפי' באלף כיון שעשוים ליתן טעם דהא דמילתא דעביד לטעמא אינו בטל היינו נמי מטעם שמסתמא הוא נ"ט אפי' באלף וכדמוכח מדברי הרשב"א שהביאו הטור וב"י ס"ס ק"ה ולפ"ז היכא דידוע בבירור שאינו נ"ט כגון שנפל קורט א' של מלח או תבלין ליורה גדולה מותר וכן משמע להדיא בת"ח כלל פ"ה דין כ' וכן מצאתי (בתוס' בעבודת כוכבים דף ס"ו ע"א) סוף ד"ה תבלין בהדיא וז"ל והא דטעמא לא בטיל לא בעי למימר דלא בטיל כלל אלא דלא בטיל כשאר איסורים אבל בטל ודאי שפיר כי ידעינן ודאי דנתבטל הטעם כגון ביורה גדולה עכ"ל וכן הוא בפוסקים : **כט** אפי' באלף לא בטיל כו'. וכתב באו"ה כלל כ"ה דהיינו מדרבנן וכתב עוד שם בסוף הכלל דאם אינו ידוע אם מרגישים טעמו או לא מתיר בכה"ג בח"ז גם עתה להאכילו לעובד כוכבים מסל"ת ע"כ : **ל** ולכן מלח ותבלין כו'. עיין בת"ח כלל פ"ה ד"ד שפסק דאפי' נפל מלח ותבלין לדבר שוה בשמו אפ"ה כיון דחלוק בטעמו לא בטיל אבל אם נפל לדבר שוה בטעמו בטל בששים ע"ש : **לא** דעבידי לטעמא אם אסורים מחמת עצמן . אפי' אינם אסורים אלא מדרבנן אינם בטלים כן הוכיח הב"י לקמן ר"ס קי"ב מהש"ס וכן משמע מתשובת הרשב"א שהביא ב"י ס"ס קל"ד ומדברי האו"ה והרב לקמן סי' קי"ד ס"ו שכתבו כן גבי סתם יינם דאינו אלא מדרבנן ע"ש וכן משמע מדברי הפוסקים בכמה דוכתי : **לב** אם אסורים מחמת עצמם כו'. כגון תבלין

ק"ח : טז לייגחיו לעיל סי' פ"ו : יז לייגחיו לעיל בסי' נ' בהל' כחל : יח טור ממשנה ב' פ"ב דערלה ומימר' דר' יוחנן

חדושי הגרשוני

(שם בט"ז ס"ק י"א) והוא אסור מצד עצמו . נ"ע לענין שומן של איסור שנפל למאכל אמאי יהיה בטל בס' הא לטעמא עביד כו'. ואני אומר אם הדבר לטעמא עבידא אינו בטל אף ע"י תערובת דוקא היכא ממש שעבידא לטעמא הוא היתר אף עם התערובת רק מה שבלוע בו הוא איסור אזי אמרינן שהוא בטל כיון שאין האיסור מצד מה שעביד' לטעמא. אבל אם מה דלטעמא עבידא הוא אוסר ע"י התערובת אינו בטל ודו"ק :

פרי חדש

(שם סעיף ח' בהגה"ה) **אבל** אם נותן טעם באותה קדירה כו' . עי' מ"ש הש"ך ואני תמה דלשון הרמב"ם בר"פ ט"ו מהמ"א כתב אבל אם היה ממתק או מתבל או דבר המחמץ אוסר בכל שהוא ע"כ משמע דממתק ומתבל הוי דומיא דדבר המחמץ וכי היכי דבדבר המחמץ אין לו ביטול אפי' בכמה אלפי' ה"ה למתבל ליתא ולשון הרב כשכיאר זה דקדק הדק היטב וכתב גבי תבלין דוקא כשיש בהן כדי לתבל ואע"פ שהתבלין אחד מאלף ואלו גבי דבר המחמץ כתב אפילו נתערב בכמה אלפים מ"מ מוכח בהדיא דבתבלין צריך שיהיה שיעור שיהא בו כדי לתבל ואף שהוא אחד מאלף או יותר אבל אם נתערב בכמה אלפים שאין בהם כדי לתבל ודאי דבטילי וכמ"ש הרב שם בדין י"ד תבלין שהם שנים ושלשה שמות מצטרפין ומדאיכא ליצרוף ע"כ איכא ביטול וזה ברור . ועיין מ"ש בארוכה בענין מחמץ ומתבל בס"ק ו'. ודע שכתב הרמב"ם בפירוש המשנה למסכת ערלה דשומים ובצלים ושמן וחומץ כולם נקראים תבלין כשאדם מתכוין לתבל בהם או כשאוכל קדרתו ותבשילו אבל בתוס' דשבת בפרק חולין דף קמ"א כתבו דאין נראה שיהא בכלל תבלין אלא ירקות כגון כמון אבל שומין ובצלים אינם בכלל תבלין ונראה דהכא בנ"ד לא נ"מ מהך פלוגתא דאי חזו לתבולי ונרגש בהיתר טעמן אסור ואי לא שרי . ועוד משמע ודאי דלא פליגי תוס' והרמב"ם דגם לדעת הרמב"ם אינו בכלל סתם תבלין שומין ובצלים אלא אם כוון לתבל בהם קדירתו הוי בכלל מתבל ודו"ק :

גליון מהרש"א

(ש"ך ס"ק כ"ג) נמי אסור מן התורה . מיהו גם בדרבנן וחצי שיעור צריך ס' ע"ש : (שם ס"ק כ"ז) דשיעור דערלה במין במינו במאתים . וכן חלת חוץ לארץ במינו במאה ואחד לקמן סימן שכ"ג ס"א : (סעיף ח' בהג"ה) **אבל** אם נותן טעם באותה קדירה . וה"ה שמרים של סתם יינם אם לטעמא עבידי סימן קי"ד ס"ו בהג"ה וע"ש בגליון : (ט"ז ס"ק י"א) כיון שאין האיסור מצד עצמו רק מצד . עי' גליון סימן פ"ז סעיף י"א : (ט"ז ס"ק י"ב) באיסור דרבנן . עי' בגליון סי' ק"א ס"ב : (ש"ך ס"ק כ"ט) לעובד כוכבים מסל"ת ע"ב . ואי נמי קפילא בלא מסל"ת עי' ש"ך ריש

ביאור הגר"א

ואינו כן ועש"ך : [כז] שיש בה אפרוח . כן אוקמוה בגמ' שם : [כח] או . תוס' שם : [כט] לבטל פליטתה . לאפוקי עצמה שאינה בטילה כמ"ש בר"ס ק' : [ל] כל האיסורין כו' . ע"ז ס"ט א' ע"ב ב' וכר"י ור"ל כנ"ל ואסר כל ר"ל אפילו איסורין דרבנן דלא כהרמב"ם שכ' דבטלה בנ"ט ולמד מכחל ועתוס' צ"ז ב' ד"ה וכחל כו' וי"ל כו' : (ליקוט) כל האיסורין . ר"ל אפי' של דבריהם ועש"ך וראיה שמ"ש בפ"ו ביצה כו' והיא אינה אלא מד"ס כמש"ש ס"ד ב' וכן ממ"ש (נ"ז כ') ניד בס' ומשמע אפי' בשליטה וע"כ משום שומנו (וע"ל סי' ס"ס ס"ק כ"ה) . ת"ה ועברמב"ם סט"ו מהמ"א הלכה י"ז ואע"פ שומן כו' וכהלכה י"ט שם ועלח"מ שם בהלכה י"ז . והרשב"א לשיטתו דלא ס"ל טעם הרמב"ם גבי ביצה כנ"ל סי' פ"ו ס"ק ו') . ודעת הרמב"ן שכל איסור דבריהם שאין לו עיקר בדאורייתא ברובא בטיל וכמ"ש בחלת ח"ל (בירושלמי סוף חלה ובתרומת ח"ל בגמ' בכורות כ"ז א') ובשאובין בפ' הערל (פ"ג כ') וכתב וה"ה לבישולי נכרים ונבינה של נכרים אבל בת"ח חולק עליו ע"ש ק"ח א' (ע"כ) : [לא] בזה"ז . ר"ל לאפוקי טבל כמ"ש בע"ז שם וכן תרומה וכיוצא דבמאה וערלה וכיוצא במאתים וכ"ז במינן אבל שלא במינן הכל בס' כמ"ש בפ"ב דערלה גריסין כו' וכן טבל הוא רשיל"ם וכמ"ש בירושלמי פ"ו דנדרים וכל שיש לו כו' חוץ חמץ בפסח : [לב] ובלבד כו' . כמ"ש בפ"ב דערלה ותולין צ"ט א' גריסין כו' אם יש בנ"ט בין שיש כו' ושם ב' א"ל אדכרתן כו' שהרי כו' : [לג] והוא אסור כו' . עתוס' שם ק"ח ב' ד"ה אמאי כו' וכאן כו' : [לד] ולכן כו' . שם צ"ז ב' וע"ז ס"ט א' ועתוס' שם ד"ה בתבלין כו' : [לה] (ליקוט) אם אסורין מחמת עצמן . כ"ש תוס' (כנ"ל בס"ק ל"ג) וסה"ת אבל סמ"ג ומרדכי סי' תתרפ"ט כתבו שריב"א ור"ש חלקו ע"ז וראייתן ממש"ש צ"ט ב' דאריב"ח לא כו' שהרי ציר כו' וציר אינו אסור אלא מחמת שמנונית ואפ"ה משערינן בחומץ ומלח שבתוכו וצ"ע ואפשר לומר דס"ל דר' יוסי במתני' שם בהא פליג עלייהו דמשערינן בשמנונית לחוד ולכן אינו אוסר אלא כמ"ז בו וס' כר' יוסי אע"ג דת"ק פליג עליו משום דסוגיא דשם ק"ח ב' כוותיה כמש"ש וכמ"ש בתוס' שם וע' במרדכי שם בשם מהר"ם שפ' ג"כ כר' יוסי ע"ש ומ"ש בגמ' לא כל השיעורין כו' שהרי כו' משום דבזה לא פליג ר' יוסי אם היה המלח ומים אסורים מחמת עצמם (ע"כ) : [לו] (ליקוט) אינן בטלין בששים . תוס' רע"ז שם ד"ה בתבלין כו' ותג"א שם ד"ה תבלין כו' (ע"כ) :

חידושי רע"ק

(ש"ך ס"ק כ"ט) **דהיינו** מדרבנן . והר"ן כתב שהוא דאורייתא וע' באבן העוזר א"ח (סי' תמ"ז): (שם סק"ל) **בטל** בס' ע"ש. ובפר"ח וכמנ"י חלקו בזה דבמינו משערין

באר היטב

דרבנן והכי אמרינן בש"ס פ' ג"ה לא אזלו בשיעורא דרבנן : (יז) **פליטתה** . כ' הש"ך לאפוקי לבטל היא עצמה אם אינו מכירה דאז חשיבה בריה כשיש בה אפרוח כדלקמן ר"ס ק' וע"ל סי' פ"ו מדינים אלו : (יח) **הנוהגין** . פי' בין של תורה בין של דבריהם : (יט) **עצמן** . כגון תבלין של עבודת כוכבים ושל ערלה וכיוצא בו ואפילו אין אסורים אלא מדרבנן לאפוקי אם הם רק בלועים מאיסור והטעם שהחמירו בתבלין לפי שמן הסתם נ"ט באלף ולפ"ז היכא דידוע בבירור שאינו נ"ט כגון שנפל קורט א' של מלח או תבלין ליורה גדולה מותר ופסק בת"ח דאפילו נפל מלח ותבלין לדבר שוה בשמו אפ"ה כיון דחלוק בטעמו לא בטיל אבל אם נפל לדבר שוה בטעמו בטל בס' וכ' באו"ה דהא דאינו בטל אפי' באלף היינו מדרבנן ואם אינו ידוע אם מרגישין טעמו או לא מתיר בכה"ג בח"ז גם עתה להאכילו לעובד כוכבים מסל"ת וכתב הט"ז ונ"ע לענין שומן של איסור שנפל למאכל אמאי יהיה בטל בס' הא לטעמא עביד ותירץ בשם או"ה דלא מקרי טעם בזה אלא דבר חריף ולא שומן דאף שגם הוא מטעים המאכל וממתיקו מ"מ אין נרגש כ"כ כמו דבר חריף משום הכי כתב כאן רמ"א כגון מלח ותבלין ועיין בא"ח סי' תקי"ג דשם לא מהני ס' אע"ג דאינו דבר חריף נ"ל דשאני התם שיש שם טעמא וחזותא גבי ביצה שנבלע בו מאכל משא"כ כאן וכתב עוד דשומן בשר שנפל לתוך מאכל חלב בטל בס' כיון שאין האיסור מצד עצמו

פתחי תשובה

לקפילא כיון שאנו נוהגים לסמוך על עובד כוכבי' הוי כלא אפשר לברורי ע"ש : (ט) **מחמת** עצמן . עבה"ט בשם הט"ז לענין שומן ועיין במ"י כלל פ"ה ס"ק ס"א דמשמע קצת דס"ס יין וחומץ לא מקרי עביד לטעמא ע"ש ועיין בתשובה שמש צדקה חלק יו"ד סי' ק"כ מ"ש בענין

יד אברהם

(ס"ח בהג"ה) **ולכן** מלח ותבלין כו'. בס' יד המלך הא דתבלין בטלין היינו באין טעם נרגש כמ"ש הש"ך אבל מין במינו אין מתבל ומחמץ בטלין כלל ועיי' בפר"ח שהאריך בזה ומסיק דהכל תלוי באם יש כדי לתבל בשא"מ לא בטל במינו'. ועי' בס' ר"י סג"ש שהאריך בזה. ועי' בס' בה"י בהל' חלה שכתב דאסור בעיסה בטל בק"ח ולא אמר דלא נבטיל באלף . ועוד פסק שם להקל בתערובת חלת ח"ל דרבנן ברוב כדעת המחבר : (סעיף ט') **קדירה** שיש בה נ"ט זיתים כו' . נלע"ד דדין זה דאיסורין שאין טעמם שוה מבטלין זא"ז . לא שייך אלא בשני מיני איסורין של שני שמות . כמו חלב ודם שכתבו הרא"ש והט"ז . אבל באיסור של שם א' אף שאין טעמם שוה ואין נרגש בקדירה כגון חלב ובשר של נבילה או טמאה (עי' רמב"ם פ"ב מהמ"א ה"ד וס"ו) . ועיין ט"ז ר"ס ס"ד) . מ"מ א"א שיהא א' מבטל לחבירו . כיון דהכל איסור א' הוא . צריך ס' לבטלו ואי אין ס' אף שאין טעמו נרגש הוי כמין במינו דאף שאין טעמו נרגש בעינן ס' ודו"ק . וכן טריפה ונבילה מצטרפין למלקות כמ"ש הרמב"ם בהל' מ"א מפני שטריפה תחלת נבילה היא וכן מוכח בפ"ב דערלה מ"ב שהוא מקור דין זה דקתני התם הערלה מעלה את הכלאים כו' והערלה את הערלה . וכתב הרע"ב

צבי לצדיק

(בש"ך ס"ק כ"ז) **מלבד** כו' ולא דק . ונ"ל ליישב דעת זקיני הט"ז דודאי דוחק לפרש כן בטור לכן י"ל כיון דערלה ספיקו בח"ל מותר כדאיתא בסי' רצ"ד ס"ט שכן הלכה ספיקו יהיה מותר וא"כ כל שנתערב יש ספק על כל אחד ואף שמוחזק איסורא מ"מ כל שיש ס' ונתבטל טעמו לא מקרי אתחזק וחו"ע לא החמירו בערלה בס' רק היכא דספיקו אסור משא"כ בח"ל וכ"מ מרמ"א שהשמיט ערלה :

מלואים

(סימן צ"ח ש"ך ס"ק כ"ז) **דלא** כהעט"ז וכו' . כדי שלא לעשות רבן של בני דורו לשוגג בדבר קל כזה נ"ל דכוונת העט"ז שאין נוהגין בינינו פי' כי בתערובות אין נוהגין בינינו כיון דספק ערלה קיי"ל דמותר בחו"ל לכתחלה א"כ כל תערובות מידי ספיקא לא נפקא כדלקמן סי' ק"י לכן אין דין תערובות נוהגת בערלה בינינו יושבי חו"ל . והנה אנכי מסופק אם דינו של ערלה בתערובות חד בחד . ולכאורה נראה כיון דכל התירה היא בספק מותרת שאיסם וכן מוכח במרדכי סוף פ"ק דקדושין סי' תקי"ב דמתיר הכרם שהיו בו ארבע או ה' נטיעות של ערלה ולא נודע מקומם ע"ש ואע"ג דלנטיעות דין קבוע להם והוא מתיר לאכלם גם כמחובר לקרקע אשר נחשבו כחד בחד . וכן נמצא דמספק ונספק ערלה יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט מן הערלה אף כי ראהו שלוקט מהכרם שיש בו ערלה והספק הוא בקבוע מ"מ מותר (ועי' בר"ן קדושין פרע"ו וכ"ה באמת דעת הט"ז ועי' לקמן רנ"ד ש"ך ס"ק כ"א) נראה לכאורה כי גם חד בחד מותר . אבל בזה יש לחקור ולעיין הרבה . אמנם מערובות ברובה אשר שום מיירי הלכות תערובות [illegible] ועי"ז כוון הרב הלבוש באמרו בינינו משמע דוקא בינינו יושבי חו"ל ומסיק בזה [illegible] סי' רנ"ד סעיף כ"ב דאין גדולי היתר בערלה מבטלין האיסור . אבל מלבד סי"ל [illegible] ליישב עוד באופן אחר כאשר ימצא המעיין (ואולי שם הוא גלוע מתערובות כיון [illegible] ואח"ז ראיתי בנ"ב ברכות ל"ו ע"ב ד"ה וליפנד על כ"ש כי בערלה מותר תערובות [illegible] איסור וממ"ש בתשובה שיבת ציון להגאון מוהר"ש [illegible] ז"ל ומ"ש הגאון מו"ה **בצלאל הכהן** [illegible] בפס וזיונא בספרו ראשית בכורים סי' י' אבל נראה כי כמחנה על מחנה גם כן [illegible] ומותר :

ונפלו בה ב' זיתים א' של דם וא' של חלב לגו (י) *) כל א' (יא) (כ) מצטרף עם הנ"ט של היתר לבטל חבירו (יג) לד [לז] יט וכן כ"ט זיתים של היתר שנפל בהם כזית חלב ובקדירה אחרת היו שלשים של היתר ונפל לתוכו כזית של דם (יד) לה ונתערבו (כח) [לח] בשוגג מותר: [לט] (וכ"ש בב' זיתים (יב) אחד (טו) של גבינה ואחד של בשר דכל אחד (כב) מבטל חבירו) (בארוך כלל ארבעה ועשרים):

צט דין העצמות אם מצטרפין לבטל איסור ושלא לבטל איסור לכתחלה. ובו ז' סעיפים:

א [א] חתיכת נבילה שיש בה בשר ועצמות שנפל' לקדירת היתר (א) א (א) א עצמות האיסור מצטרפים עם ההיתר לבטל

שפתי כהן

תבלין של עבודת כוכבים ושל ערלה וכיוצא בו להפוקי בלועים מאיסור וכדלקמן ס"ס ק"ח: **לג** כל אחד מצטרף כו' לבטל חבירו כו'. דסברא הוא דכל איסור בטל כשאינו יכול ליתן טעם בהיתר וטעם דם וחלב אינה שוה הרי נתבטל טעם החלב בס' וטעם הדם בס' דמה לי איסור המבטל איסור ומה לי היתר המבטל איסור רק שיתבטל טעם האיסור ולא יהא לו עוד כח ליתן טעם בהיתר עכ"ל הרא"ש: **לד** וכן כ"ט כו'. בטור כתוב וכן שלשים ובש"ע הישנים מבלי הגהות כתוב וכן כ"ט זיתים וכן הוא בתשו' הרא"ש והוא יותר נכון דס"ל רבותא יותר ודוק ומ"מ צ"ע דהאי דינא לא שייך לפי מאי דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים דכיון דנפל כזית דם לקדרה אחת ולא היה בו ס' נ"נ וכן הקדרה הב' מיהו רישא איכא לפרושי בנפלו הב' זיתים בבת אחת דכל אחד מבטל טעם חבירו אבל הכא דמיירי בב' קדרות קשה דלא ה"ל להרב לסתום הדברים ועוד דכתב וכ"ש בשני זיתים א' של גבינה כו' משמע דברישא מודה להמחבר והא ליתא למאי דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים דפשיטא דהיינו אפי' בשוגג כדמוכח בכמה דוכתי וכדלקמן סי' צ"ט ס"ה בהדיא וי"ל דסתם הדברים לענין לח בלח דלא אמרי' חנ"נ בהפסד מרובה כדלעיל בסי' צ"ב ס"ד וכ"כ בהג"ה בסי' צ"ט ס"ה ועי"ל דהרב אזיל לטעמיה שפסק בת"ח הבאתיו לקמן סי' צ"ט ס"ק ט"ו דאם ניתוסף על האיסור בשוגג קודם שנודע התערובות לא אמרי' חנ"נ וא"צ אלא ס' נגד האיסור אם כן מיירי הכא שנתערבו ב' הקדרות יחד קודם שנודע התערובות אבל למאי דהוכחתי שם דאפי' לא נודע התערובות אמרי' חנ"נ א"כ לא שייך הא דינא בנפל לב' קדרות בפחות מס' אם לא בלח בלח בהפסד מרובה אבל מ"מ נ"מ לענין דכל א' מבטל טעם חבירו כשנפלו שניהם בבת אחת לכ"ט א"נ אם נפל כזית גבינה לכ"ט זיתים היתר ובקדרה אחרת נפל כזית בשר לשלשים זיתים של היתר ונתערבו אלו ב' התערובות בשוגג דמותר דלא שייך לומר חנ"נ כיון דעדיין כולו היתר וכדלעיל סי' צ"ד ס"ו וכמה דוכתי א"נ נ"מ אם נפל כזית דם לתוך ס' זיתים של היתר ואחר כך נפל כזית ועוד של חלב לאותן ס"א זיתים דא"צ ס' נגד ב' זיתים אלו של איסור אלא גם הכזית דם שנפל בראשונה מצטרף לבטל הכזית ועוד של חלב ואילו לא הייתו מצטרפים הכזית של דם לא היה ס' לבטל הכזית ועוד והשתא דכל אחד מבטל טעם חברו גם הוא מצטרף לבטל מיהו כל זה דוקא בשני מיני איסורין שאין טעמם שוה אבל במין אחד לעולם חוזר וניעור וכדלקמן סימן צ"ט ס"ו: **לה** ונתערבו הקדרות יחד בשוגג. אבל במזיד יתבאר דינו בסי' צ"ט ס"ה וע"ש:

צט א עצמות האיסור כו'. ולפעד"נ בש"ס וירושלמי כדעת הרא"ש בס' ב"ה (דף ל"ו ע"ב) והר"ן פג"ה דהעצמות הרכות מצטרפים לאיסור

טורי זהב

קי"ל אפילו באיסור דרבנן אמרינן כן: (יג) וכן קדירה שיש בה כ"ט זיתים כו'. בטור כתוב בזה שלשים זיתים וגירסא דכאן עיקר וכן הוא בתשו' הרא"ש: (יד) ונתערבו בשוגג מותר. זהו למאן דלית ליה חתיכה עצמה נ"נ בשאר איסורים *) אבל לדידן דקי"ל בסי' צ"ב דבכל האיסורים אמרינן חתיכ' עצמה נעשה נבילה גם זה התערובו' אסור דכבר נעשה נבילה קודם התערובות: (טו) של גבינה כו' דכל אחד כו'. פירוש שנפלו לירקות בקדירה דמהני כל אחד לשיעור ס':

צט (א) עצמות האיסור מצטרפין. לפי שאינם בני אכילה אינם בכלל האיסור ומ"מ בולעים הם על ידי הבישול ע"כ מצטרפין לבטל האיסור כי האיסור מתפשט גם לתוכן ויש בהם ג"כ לחלוחית לבלבל האיסור שבולעים מן הבשר

באר הגולה

הפיגול והנותר וכו' זבחים דף ע"ח: יט הרא"ש בתשובה מהא דלעיל:

א טור בשם רבי' שמשון וכן הסכים הרא"ש וכ"כ הרשב"א

נקודות הכסף

(שם ס"ק י"ד) אבל לדידן. וכש"ך סקל"ד כתבתי נמי נדון ס"ש:

דגול מרבבה

(סימן צ"ח בש"ע ס"ק ט') *) כל אחד מצטרף עם הנ"ט של היתר וכו'. דין זה אף שפסקו הרא"ש והטור והש"ע הביאו בלי חולק וכל האחרונים שתקו נלע"ד אינו נכון ועיין בתשובת הרא"ש כלל ד' דין ג' שמביא שני ראיות האחד מימרא דזבחים כל האיסורין מבטלין זה את זה והראיה השנית מירושלמי על משנה ג' פ"ב דערלה שניהם לדעת הרמב"ם דתרווייהו ועיין פ' י"ח מהמ"א הל' ד' ועי' פירוש המשנה במסכת ערלה שם וכן מפורש בפ' ט"ז ממ"א סוף הל' י"ט דדוקא היכא שכבר נתבטל האיסור הראשון ונעשה היתר מצטרף אחר כך לבטל איסור שני והראב"ד לא השיגו לא בהה"מ ולא במ"א ואיך החליט הב"י להרא"ש ולחלק בין דבר התלוי בנתינת טעם לערלה וכלאים ג"כ קשה והרמב"ם כשה מ"א דבר ובפ' י"ח מהמ"א שאין איסורין מבטלין זא"ז והרי בזבחים דף ע"ט ע"א הביא ראיה שאיסורין אינן מבטלין זא"ז ממה שמצות אין מבטלין זא"ז כהלל שהיה כורכן ושם היינו ביטול טעם מצה ומרור ופסח ועדיין הדבר צריך תלמוד כי אולי כיון שאין טעם חלב נרגש בהיתר ולא טעם דם אין שני טעמי איסו' שאינם שוים מצטרפים לנתינת טעם והרמב"ם כמ"א שכתב שכבר נתבטל האיסור הראשון ונעשה היתר היינו שערלה תעלה את הערלה אבל לענין ערלה וכלאים אפילו נפלו שניהם בבת אחת ויש בהיתר לבדו לבטל כל אחד בפ"ע שניהם בטלים אבל אם אין בהיתר לבדו לבטל אחד מהם כי אם בצירוף איסור חבירו צריך להרמב"ם שיפלו זה אחר זה ויהיה בהיתר לבדו עכ"פ לבטל הראשון:

חידושי בית מאיר

נ"ב אפילו בבב"ת: (סעיף ט' בש"ך ס"ק ל"ד) א"נ נ"מ וכו'. נ"ב עוד לענ"ד נ"מ יבש ביבש כה"ג דלכו"ע לא אמרינן ביה חנ"נ כדאיתא סי' נ"ב ובמב"מ עי' עוד וכ"י וספר פלתי:

גליון מהרש"א

סימן סק"ב והיינו כאן דיש יותר מס' אבל בפחות מס' גם בדרבנן לא סמכינן ועי' פ"מ בפתיחה לתערובות ח"ג פ"א סד"ה ודע תמה מ"ש שאר דרבנן: (ש"ע סעיף ט') כל אחד מצטרף עם הנ"ט. ע"ת שער אפרים סימן נ"א עלה כ"ב ע"ג תמה על הראיה שבב"י בשם הרא"ש מפסח פינולים דשם קיי"ל דאין איסורים מבטלין זא"ז וביותר על מ"ש הטור דגם בג' איסורים כן וודאי צ"ע משם וע"ש דהוכיח מדין זה דל"א בביטול בתר משקל כלל דחלב ודם וודאי אינם שוים במשקל וע"ש עוד בסי' נ"ב וסוף סימן נ"ד ועי' ס' בית הילל כאן ובת' בית יעקב סימן ס"א ד"ה והואיל ובס' חק יעקב על הלכות פסח סימן תע"ה סק"י ות' עה"נ סימן ל' בעינן שיעור על ידי מדידה ומשקל ראיה מהר"ן פ' ג"ה סוגיא דירך שנתבשל בה גיד הנשה דזית איסור גוש בתוך רוטב ל"א דביצה ומחצה דרוטב בעי על כל זית אלא משערינן זית כנגד זית לא כהרא"ה והרי זית גוש ודאי משקלו יותר מן זית רוטב אולי בשניהם האיסור וההיתר שוים ממש כגון חמץ ומצה וודאי השוקל ה"ז משובח: (ש"ך ס"ק ל"ג) וטעם דם וחלב אינה שוה. והב"ח שכתב דלדידן נ"מ בין שאנו קוראים נבילה לטריפה לענין ב' זיתים תמה עליו הפר"ח סימן ל"ב סק"ה דהא מ"מ הטעם שוה ועי' תב"ש סוף סק"ז דמכל מקום מב"מ מבטלין זא"ז ובשם אחד גם בחלוקים בטעם א"ם ועי' בפ"מ בהלכות תערובות בפתיחה ח"ג ריש פרק ה' נבילה ונבילה אף באין טעם שוה אין מבטלין זא"ז ואסור מדרבנן וכן חצי זית בשר וחצי זית חלב שנאסרו מקודם שנפלו לנ"ט חצאי זיתים אסור מדרבנן אף דטעם ליכא ועמ"ש שם ד"ת ואח"כ כיון דמ"מ ס' ליכא רק דמותר כיון דמ"מ טעמא ליכא א"כ להרמ"א סי' ק"ט גבי מב"מ ביבש דלכתחלה לא יאכלם יחד גם הכא כן: (סי' צ"ט ש"ע סעיף א') עצמות האיסור.

חידושי רע"ק

משערין כל שראוי ליתן כנגדו באינו מינו: (סעיף ט') **ונפלו** בה שני זיתים. ואם תחב בקדירה של נ"ט זיתים ב' כפות א' בלוע בו כזית דם וא' בלוע בו כזית חלב אין מבטלין זא"ז דשמא א' פלט וא' לא פלט ד"ט וע' פלתי (סי' צ"ט): (ש"ך סקל"ג) **וטעם** דם וחלב אינה שוה. אבל אם טעמן שוים אף בב' איסורים מצטרפים לאסור ובתב"ש (סי' צ"ג) כתב דדוקא בנפלו לאינו מינם אבל אם נפלו למינם דלא בעי ס' אלא מדרבנן ומשום דנ"ט כנגדו בא"מ בזה לגבי כל איסור דנין דהשאר דהיינו ההיתר והאיסור אחר הוי בא"מ עוד כתב שם דאף באין טעמן שוים מ"מ בעי' דוקא ב' איסורים אבל איסור א' חלוקים הטעם אין מבטלין זא"ז וע' בשפתי דעת (סי' צ"ד סק"ד): (שם סקל"ד) **קשה** דלא הו"ל להרב וכו'. שמעתי בשם שארי הרב הגאון מו"ה משה ברודא זצ"ל די"ל דמיירי דקדירת א' חסירה מלח והקדירה ב' יתירה מלח דכל א' מותר מטעם נטל"פ כדלקמן (סי' ק"ג) ול"א נ"נ וכשנתערבו השבי"ח ומה שחסר כאן יתיר כאן ורפח"ח ולפי מ"ש לקמן (סי' ק"ג סק"ב) על הגליון בבה"נ שרי לבטל ולערב לכתחלה וא"כ מדנקט כאן נתערבו בשוגג מוכח דלא איירי בהכי:

ביאור הגר"א

[לז] וכן כ"ט כו'. לשיטתו דבשאר איסורים לא אמרינן חנ"נ: [לח] בשוגג. ע"ל סי' צ"ח ס"ה: [לט] וכ"ש בב' כו'. דטעמא דהתירא ולשיטתו דוקא בבה"נ דל"ל נ"נ כמ"ש בסי' צ"ד ס"ו:

צט [א] חתיכת כו'. ירושלמי פ"ה דתרומות אין תנופת תרומה מצטרפות עם התרומה לאסור על החולין אבל תנופת חולין מצטרפות עם החולין להעלות התרומה ובפ"א דערלה ופ"ו דנזיר ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל האיסורין משערין אותן באלו

פתחי תשובה

חומץ: (י) כל אחד מצטרף. עיין כתו"ד שכתב וה"ה אם כזית בשר נ"נ מחמת חלב וכזית בשר נעשה נבלה מחמת דם ג"כ כל אחד מצטרף לבטל טעם חבירו אבל שני כזתים שאין טעמם שוה שג"כ מדברים שטעמן שוה אין מבטלין זא"ז ובעינן ס' נגד שניהם. וגבי יבש אין איסורים מבטלין זה את זה וכן שני איסורים שאסורים מצד אחד אף שאין טעמם שוה אין מבטלין זא"ז עכ"ד ע"ש: (יא) מצטרף עם הנ"ט. עכה"ע הטעם. ובספר מראה הודה אות מ' כתב דאם היה האיסור האחד כבר קודם נעשה אסור דטעמא מאי מותר בשני אסורים משום דכ"א טעמו היוצא ממנו מתפשט בשנים חלוקים עם האיסור הב' אבל הכבד דפולטת ואינה בולעת נשאר טעם איסור הב' תוך נ"ט חלוקים עכ"ד. שוב מצאתי בסמ"ג במשבצות לעיל סי' ס"ט ס"ק כ"ט ובסי' ע"ב סק"א שכתב ג"כ הכי וניחא עוד דלהע"ג שדעת הרבה פוסקים דמבושלת בולעת מ"מ כמו כן יש דעות להיפך ומידי ספיקא לא נפקא ע"ש: (יב) א' של גבינה. עי' בתשו' בית אפרים חי"ד סי' ל"א מ"ש בזה:

צט (א) עצמות האיסור מצטרפים'. עש"ך שפסק כהר"ן דעצמות הרכות מצטרפים לאיסור ועיין בתו"ה מהר"י סי' כ"ח שלא פסק כן אלא דמצטרפין להיתר ע"ש ראייתו.

באר היטב

רק מצד התערובות: (כ) מצטרף. שטעם דם וחלב אינו שוה הרי נתבטל טעם החלב בס' וטעם הדם בס' דמה לי איסור המבטל איסור ומה לי היתר המבטל איסור רק שיתבטל טעם האיסור ולא יהא לו עוד כח ליתן טעם בהיתר: (כח) בשוגג. אבל במזיד יתבאר דינו בסי' צ"ט ס"ה וכ' בט"ז זה למאן דלית ליה חנ"נ בשאר איסורים אבל לפי מה דקי"ל דאמרינן חנ"נ בכל האיסורים גם זה התערובה אסור דכבר נעשה נבלה קודם התערובה והש"ך כתב דגם לדעת רמ"א מיהו דין זה לענין לח בלח דלא אמרינן חנ"נ בהפסד מרובה כדלעיל סי' צ"ב ס"ד א"נ דרמ"א אזיל לטעמיה דס"ל דאם נתוסף על האיסור בשוגג קודם שנודע התערובות לא אמרינן חנ"נ א"נ הכא מיירי שנתערבו שתי הקדרות יחד קודם שנודע התערובות אלא לפי מה שהוכחתי שם דאפילו לא נודע התערובות אמרי' חנ"נ א"כ לא שייך הא דינא רק בלח בלח בהפסד מרובה א"נ אם נפל כזית גבינה לכ"ט זיתים היתר ובקדירה אחרת נפל כזית בשר לשלשים זיתים של היתר ונתערבו ב' התערובות הללו בשוגג דמותר דלא שייך לומר חנ"נ כיון דעדיין כולו היתר א"נ נ"מ אם נפל כזית דם לתוך ס' זיתים של היתר ואח"כ נפל כזית ועוד של חלב לאותן ס"א זיתים דא"צ ס' נגד ב' זיתים אלו של איסור אלא גם הכזית דם שנפל בראשונה מצטרף לבטל החלב מיהו כ"ז דוקא בשני מיני אסורים שאין טעמן שוה אבל במין א' לעולם חוזר וניעור כדלקמן סי' נ"ט ס"ו: (כב) מבטל. פי' שנפלו לירקות בקדרה דמהני כל אחד לשיעור ששים:

צט (א) עצמות. כ' הט"ז וז"ל לפי שאינם בני אכילה אינם בכלל האיסור ומ"מ בולעים הם ע"י הבישול ע"כ מצטרפים לבטל האיסור ומו"ח ז"ל הקשה

יד אברהם

דהיינו שאין איסורן משם א' כגון ערלה ונטע רבעי. דאי איסורן משם א' א"א שיהא מבטל קנתו לקנתו עכ"ל. וכן מוכח מהא דקתני שהם מ"ו ג' דמנים או שלשה שמות ממין א' או ב' מינים משם א' אסור ומצטרפין זה עם זה וכיון דמצטרפין לאסור ולמלקות א"א שיהא מבטלין זא"ז. וכדמוכח להדיא בתוספות זבחים (דף ע"ח) ד"ה והפיגול לשנויא בתרא ודוק היטב. ועי' תוס' כריתות (דף י"א) ונ"מ בתוס' שבת (פ"ט כ') ומיהו לדעת הרלב"ג פי"ד מהל' מ"א הלכה ו' אין מצטרף למלקות בחלוק בטעמו וא"כ אפשר שמבטל זא"ז. ועי' בר"ש שלא פי' כהרע"ב אלא דערלה תעלה ערלה כשביתה לו ידיעה ומפרש כתב גם דב' מינין שאין שוין בטעם ובשר מבטלין זא"ז אף שהן שם איסור א': ונ"ל דזהו כוונת הטור שמביא בש"ס זה מה דאסר ר"ל בזבחים (דף ע"ח) הפגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור. וז"ל הטור וכן ב' מיני איסורים של יבש כו' ותמה הב"י דלמה ליה להטור לכתוב מה שאין נפקותא הלידנא. [ומ"ש כבו"ם עבודת הגרשוני סי' ל' דנירכת הטור וב"י הוא ר' יוחנן ולכן פסק כוותיה נגד ר"א. ק"ל דהא מביים ש"מ הלא וא' מהן דה"ם ל"ם התחלה ואלו ר"י ס"ל שמה התחלה בריש שבועות] ונ"ל דהטור הביא זה כדי ללמוד מזה דבעינן שיהא נתערב בהיתר ב' מיני איסורים משני שמות דאז מבטלין זה את זה ועי' מ"ש בס"ד בסי' נ"ט סעיף ו' כוונת הטור עוד בזה. ונלע"ד מן הסברא לומר כן נוסח דאמרינן בש"ס סנ"ה (דף צ"ז) גיד בס' ואין גיד מן המנין. וכתב הרא"ש דס"ל יש בגידין בנותן טעם. והשתא קשה דלמה לא יהיה הגיד מן המנין שהרי צריך לשער ס' נגד הגיד ונגד שמנו שהרי קאי על מתניתין (דף צ"ו) דירך שנתבשל בה גיד הנשה דמיירי שמנו ג"כ נתבשל כדמוכח להדיא בתוס' ר"פ ג"ה (דף פ"ט) ד"ה אם יש כו' ע"ש. והרשב"א בתה"א וש"פ וא"כ אמאי לא יהיה הגיד סיוע לבטל שמנו ושמנו יבטל טעם הגיד. שהרי אין טעם גיד שוה לטעם שמנו. אלא מוכרח דה"ט שבשומן איסורו משום הגיד וא"א שיהא מבטל זא"ז. וכ"מ בהרא"ש סי' נ"ג שכ"כ בשם הב"ח. וכ"כ הסמ"ג בפתיחה להמ"ש. ומיהו כתב דנ"ח רק מדרבנן אבל מה"ת שרי כל שאין טעמו נרגש. אבל באו"ה כלל כ"ד משמע דאף מדרבנן שרי ולא כתב הרמב"ם דמצטרף אלא מלמותו אבל בטעמי' לא שייך צרוף וכל שאין בו טעם מותר. וכ"כ בתשובת עבודת הגרשוני סי' ל'. ועי' בס' ח"ד סי' נ"ב ס"ק ט"ו שכתב דמשמע באו"ה דמצטרף לאיסור וצ"ע: (שם) ונפלו בה ב' זיתים א' של דם וא' של חלב כו'. משמע אפילו בבת א' וכ"מ בש"ך ס"ק ל"ד. וק"ל דמבואר בר"ש ורע"ב והוי"ש רפ"ב דערלה גבי ערלה וכלאים דאינן מעלין זא"ז אלא בנפלו זא"ז אבל מעורבין יחד שנפלו לתוך היתר מצטרפין לאסור וכת"ק שם במשנה א' ובס"פ דהילכתא כוותיה וצ"ע. וכ"מ ברמב"ם פט"ו מהל' מ"א שכתב שבטל הא' שנפל תחלה. וי"ל דהיינו במין במינו אבל בשאינו מינו בטל. והטעם י"ל עפ"י מ"ש הר"ן פס"ז דנדרים דבבה"נ שהוא איסור באיסור דרבנן נמי מודו דמין במינו לא בטל:

(סימן צ"ט סעיף א) **חתיכת** נבילה שיש בה בשר ועצמות שנפלה לקדירה. עצמות שבה מצטרפין לבטל האיסור כ"כ הר"ש פ"ה דתרומות והרא"ש והר"ן פג"ה והרשב"א בתה"א (דף ל"ו ע"ב) והראב"ד בהשגות פ"ג מהל' תרומות. מהא דאיתא בירושלמי קליפי איסור מעלין ההיתר וה"ה לעצמות הנבילה שאין בהן טעם ע"ש. ונלע"ד ברור שלא אמרו אלא קליפי איסור בהן עצמן אינן איסור. וכיון שאין בהן טעם מצטרפין לבטל. אבל איסור בעצמו א"א שיהא מצטרף לבטל אע"פ שאין בו טעם כלל. תדע שהרי גיד הנשה דקי"ל אין בגידין בנ"ט והרי הוא כעץ. ואפ"ה אמר ר"כ בש"ס פג"ה (דף צ"ז) גיד בס' ואין גיד מן המנין. וכתב הרא"ש אמתניתין קאי דס"ל יש בגידין בנ"ט א"נ משום שומנו עכ"ל. וכ"ה הפוסקים וסט"ו סי' ק' ס"ב וכ"כ הרמב"ם להדיא פט"ו מהל' מ"א דשומן הגיד בס' ואין הגיד מן המנין אלא בעינן ס' דהיתר. וכ"מ בסי' ל' גבי כחל דבפ"ת הוא מן המנין מפני שהוא עצמו היתר כפרש"י וכ"ן ש"פ. וכפ"כ כיון שנאסר תו אין מצטרף אע"פ שבל עצמו הוא בשר וס"ל ליבטל להחלב. ע"ש ודו"ק וא"כ יצא לנו הדין באיסור אבר מן החי שיש בו בשר ועצמות שנפל לקדירה שאין העצמות שבו מצטרפין לבטל כיון שהן עצמן איסור ומצטרפין

האיסור ואין צריך לומר שעצמות ההיתר מצטרפין עם ההיתר ב אבל המוח שבעצמות איסור מצטרף עם האיסור (ב) [ב] ג וגוף (ג) הקדרה אינה מצטרפת לא עם האיסור ולא עם ההיתר:

הגה ב [ג] ויש (ג) מחמירים שלא לצרף עצמות האיסור עם ההיתר לבטל (הגהה אחת בש"ד בשם א"ז) ובמקום הפסד יש לסמוך אמקילין ומתירין ג כי כן עיקר:

ב [ד] ד במה דברים אמורים שעצמות האיסור מצטרפים עם ההיתר כשנפלה חתיכת הנבלה לקדירת היתר כשהיה חיה אבל אם נתבשלה תחילה ואח"כ נפלה לקדירת היתר עצמות שבה מצטרפים עם האיסור לפי (ד) שבלעו מבשר הנבלה כשנתבשלה לבדה:

ג ה בשאר איסורים חוץ מבשר בחלב ד חתיכה (ה) הבלועה מאיסור מצטרפת לבטל האיסור:

הגה ה ואין נוהגין כן כי קיימא לן בכל איסורים חתיכה נעשית נבלה כדלעיל סימן צ"ב:

ד ו *) משערים (ב) ברוטב (ג) ובקיפה (פירוש הדק הדק של בשר ותבלין המתאסף בשולי קדרה) ובחתיכות

הבשר האסור ומו"ח ז"ל הקשה על רמ"א דכתב בת"ח הבאתיו בסי' ל"ח סעיף ה' דאפילו החרס שבכלי צריך ס' נגדו א"כ גם כאן נימא דהעצמות נ"נ כיון שדבוקים הם לבשר האיסור ומאי שנא מחתיכת בשר שהלב דבוק בו וככבד לעיל שאותה חתיכה נ"נ וכן הקשה בפרישה ואני אומר משה אמת ותורתו אמת דעצם זה דומה ממש לכלי דאמרינן ביה בסימן ל"ח סעיף ה' דלא אמרינן ביה חתיכה נ"נ אם הוא מתכות לדברי מרדכי כיון דיש לו היתר בהגעלה הכי נמי האי עצם דאפשר להפריד הנבלע בו עכשיו על ידי בישול עם בשר שעליו בהגעלה דהא קי"ל בא"ח סימן תנ"א דכלי עצם ניתרים בהגעלה ועל כן לא שייך כאן חתיכה עצמה נ"נ והוא מצטרף עם ההיתר: (ב) וגוף הקדירה כו'. פי' אותה הקדירה שמבשל בה עכשיו איסור והיתר אבל פשוט שקדירה שכבר נאסרה ואח"כ מבשל בה היתר גוף הקדירה ודאי מצטרף לאיסור ועי"ז כתב הטור לעיל סי' ל"ח דלהחמיר מצטרף הקדירה והטעם שאין גוף הקדירה מצטרף כלל דבגמ' איכא תרי לישני במאי שמצטרף לבטל חד אמר בקדירה עצמה בחרסית הקדירה וחד אמר במאי דבלעה הקדרה ולא בחרסית ממילא לישנא בתרא מחמיר כן משמע מפרש"י וכ' ע"ז וכיון דאיפלגי לישני ואיסורא דאורייתא הוא אזלינן לחומרא ולא משערינן בקדירה ועיקר הדבר כמות שהוא לפנינו משערינן ליה ולא משערינן במאי דבלעה קדירה כו' עכ"ל משמע דקי"ל דלא כתרווייהו לישני אבל הרשב"א מביא מקצת מפרשים דס"ל דמ"ש בקדירה היינו תומרא כלומר דלא משערינן רק במה שבתוך הקדירה דהיינו קופה ורוטב אבל לא בבלוע בקדירה ולישנא בתרא מיקל דאפילו בבלוע משערינן וקי"ל כלישנא בתרא והיינו כדעת רמב"ם שהביא הש"ע בסעיף ד' שמשערינן באומד יפה בבלועה וזה ס"ל גם לרשב"א להכריע כן במין במינו וא"כ מ"ש הש"ע וגוף הקדירה לא מצטרף היינו החרס לחוד וכלישנא בתרא אלא דאלישנא בתרא לא סמכינן אלא במינו אבל בטור א"ל כך אלא אפשר דלגמרי לא מצטרף הקדירה אפי' הבלוע אלא דאח"כ מביא דהרשב"א חולק ומכריע בזה: (ג) ובקיפה. הוא

לאיסור מפני מוח שבהן ומחמת רכותן שיצא לחות אבל עצמות יבשים או קליפות של ביצים וכה"ג אף אותן של איסור מצטרפין לבטל האיסור וכן דעת האו"ה כלל כ"ח ד"ס בשם הא"ז וכן דעת הב"ח: **ב** ויש מחמירים שלא לצרף עצמות האיסור עם ההיתר לבטל. וגם לא לאיסור אבל עצמות ההיתר מצטרפים להיתר והכי איתא בהגהת ש"ד סימן נ"ה בשם א"ז: **ג** כי כן עיקר. ז"ל הב"ח ויש לתמוה דה"ל לפסוק דהעצמות האיסור מצטרפים אל האיסור דכיון שהם דבוקים בבשר קבלו תחלה טעם האיסור וכ"כ ואיהו סובר (לעיל סימן ל"ח ס"ה) דאף בדבר שאין לו טעם מעצמו אמרינן חנ"נ ואין כאן תימה דע"כ לא כתב הרב לעיל בסי' ל"ח ס"ה דיש לחוש לחומרא בכלי חרס חדש דנ"נ אע"פ שאין לו טעם מעצמו אלא משום דאין לו תקנה בהגעלה וא"א להפריד האיסור וכמ"ש שם וא"כ כלי עצם דיש להם תקנה בהגעלה וכמו שנתבאר בא"ח סימן תנ"א ודאי דדמי לכלי מתכת דס"ל להרב דלא נ"נ אא"כ הוא ישן דאז הבלוע בו נ"נ: **ד** חתיכה הבלועה כו'. פי' החתיכה הבלוע מאיסור שנפלה להיתר ואין בהיתר ס' לבטל האיסור אלא בצירוף החתיכה מצטרפין גם החתיכה לבטלה מיהו החתיכה עצמה אסורה לפי שהאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי וכמו שכתבו הרשב"א והמחבר בר"ס ק"ו ועמ"ש בסי' נ"ב סק"י: **ה** ואין נוהגין כן. אלא צריך ס' נגד כל החתיכה ואפ"ה החתיכה עצמה אסורה כדלקמן ר"ס ק"ו בהג"ה ועמ"ש

מירושלמי פ"ק דערלה: ב שם וכן כתב הרשב"א וכ"פ הר"ן דהיינו טעמא דלא מצטרפי עצמות שבגורות להתיר חולין דף צ"ח: ג שם: ד שם מדברי רבינו שמשון בפ"ה דתרומות והרא"ש בפרק ז' דחולין: ה הרשב"א בתשובה שאלה סי' תנ"ד וכל' אחרים: ו מימרא דרבי חנינא שם דף צ"ז וכלישנא קמא לחומרא כפירש"י וכ"כ הרא"ש שם

פרי חדש

(סימן צ"ט בש"ע סעיף ד')

משערין ברוטב ובקיפה כו'. בענין השערת האיסורין שבאין לפנינו כבר כתבתי שרשיהם ודקדוקיהם בסי' נ' ס"ק ו' ע"ש בס"ד. ולא נשאר לי לבאר בכאן אלא כיצד משערין לידע ולהודיע אם יש ס' בהיתר נגד האיסור והוזקקתי בזה לפי שראיתי לקצת מבני דורינו שטועים בזה שכל איסור והיתר הבאים לפניהם שוקלים הכל במשקל עד"מ הכי שיש שם אונקיה אחת של איסור שוקלי' ההיתר ואם מוצאים ס' אונקיות כנגדו מתירין הכל ואם לאו אוסרין הכל וטעות הוא בידם וביד כל המשערין כן לפי שיש בדבר קולא וחומרא ואין לשער ההיתר והאיסור אלא בכמות לא במשקל וכמ"ש המרדכי בש"ס ג"ה בשם ראבי"ה הביאו הב"י בסי' צ"ח וז"ל היאך משערים ששים נגד כל הכלי האסור ממלאים כלי גדול מלא מים וממלאים הקדרה האסורה תוך אותו כלי והמים היוצאים הוא שיעור דופני הקדירה וישער בהיתר כנגד אותם המים ע"כ ורש"י בפרק כ"ה דף ק"ח וז"ל הכי משערינן יין וחלב וכל משקה לשערו בכזית מביא כוס מלא משקין ומביא זית ונותן לתוכו הזית והמשקה יוצא לחוץ והזית דנפיק הוי כזית וכך היא שנויה בתוספתא דנזיר

ביאור הגר"א

כאלו הן בצל וקפלים מאי כרון התן התן אמר נ"ט א' במאה וההן אמר נ"ט א' בששים מ"ד בששים אין את עושה את הזרוע א' מק' לאיל מ"ד בק' את עושה את הזרוע א' מק' לאיל מ"ד בק' את מוציא את העצמות מן הזרוע ומ"ד בס' אין את מוציא את העצמות מן הזרוע. וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע כך את מוציא מן האיל לית את יכול דתני אין תנופת תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור על החולין אבל תנופת חולין מצטרפות עם החולין להעלות את התרומה רב ביבי בעי תנופת תרומה מהו שמצטרף עם החולין להעלות את התרומה מן מה דא"ר הונא קליפי איסור מצטרפין להיתר הדא אמרה תנופת תרומה מצטרפות עם החולין להעלות את התרומה ובפ"י דתרומות ביצה בס' א"ר חנינא הירק והקליפה מצטרפין א"ר זעירא ואיסורו מתוכו ר"ל דאין משערין אלא באוכל שבביצה רב הונא אמר קליפי איסור מעלין את ההיתר וירושלמי דלעיל פליגא אהך דשם אמר למ"ד בס' עצמות הזרוע מצטרפין לאיסור וכ"ש שאין מצטרפין להיתר וסוגיא דפ' ג"ה צ"ח ב' פליגא יותר דלמ"ד במאה אף קליפי היתר אין מצטרפין להיתר דאמר בשר בהדי כו' וכמ"ד דירושלמי הנ"ל וכשם שאת מוצא כו' אלא די"ל דלאו דוקא ואיידי דנקט בשר בזרוע נקט נמי בשר באיל מיהא שמעינן דלכל הסוגיות עצמות ההיתר מצטרפין להיתר וכ"ש למ"ד בס' כמ"ש בגמ' בשר ועצמות בהדי כו' אלא דלמ"ד בס' בין לסוגיא דגמ' בין לסוגיא דירושלמי הנ"ל עצמות האיסור מצטרפין לאיסור וכ"ש שאין מצטרפין להיתר ולכאורה פליגא אהא דפ"י דתרומות כנ"ל וכתב הר"ן דשאני עצמות שבזרוע דמצטרפות לאיסור מפני המוח שבתוכן ומחמת רכותן שיוצא מהן ליחה אבל עצמות יבשין הוי כמו קליפין דפ"י דתרומות דלא פריך מנ"ה למ"ד אין בגידין בנ"ט דאין אוסר וכמ"ש כפי"א דתרומות עצמות הקדשים בזמן כו' ר' אבהו בשם ר"י בראשי הכנפים ותסחוסין תיא מתני' וכן בגמ' דפסחים פ"ג א' ה"ד איליסא דלית בהו מוח כו' ובהא פליגי דלמ"ד בק' אפי' אותן שיש בהן מוח אין מצטרפין לאיסור וקי"ל כמ"ד בס' וז"ש בירושלמי הנ"ל וכשם שאת כו' לית את יכול דתני אין ולכאורה ההיא ברייתא תיובתא אס"ד בס' ולא היא דאף מ"ד בס' מודה בתנופת וקליפין אלא דלמ"ד בק' אף אותן שיש בהן מוח הוי כתנופת וז"ש לית כו' וז"ש בש"ע אבל המוח כו' ועש"ך דה"ה עצמות רכין וכנ"ל מירושלמי הנ"ל בראשי הכנפים כו': [ב] וגוף הקדירה כו'. פ' נ"ה צ"ו ב' אר"ח כשהן משערין כו' וקי"ל דלא כלישנא קמא כמ"ש רש"י וכ"ש לפי' הרשב"א כמ"ש בס"ד ע"ש: [ג] ויש מחמירין כו'. כ"כ הרא"ש בפ' נ"ה דמתוך הברייתא אין תנופת כו' משמע לא לאיסור ולא להיתר ועוד דקאמר אבל תנופת של חולין כו' משמע אבל דתרומה לא וכן משמע לכאורה מירושלמי הנ"ל דקאמר מ"ד בק' את מוציא כו' משמע דאין מצטרף לא לאיסור ולא להיתר ועדיין לא ירענו מפשיטותא דבעיא דרב ביבי ולא פריך שם אלא של עצמות האיל וכשם כו' ונמצא ששיער ק' בלא עצם הזרוע וא"כ אף למסקנא ע"כ אין מצטרף. אבל י"ל דקס"ד כן אבל למסקנא ק' הוא עם העצם וז"ש כי כן עיקר: [ד] בד"א כו'. דלא גרע מקדירה דאסרינן בפ' ד"ח (ל"ז ב') ובפ' ג"ה ובפ' כ"ה

קדירה

באר היטב

על רמ"א מ"ש בת"ח דאפי' החרס שבכלי צריך ס' נגדו אם כן גם כאן נימא דהעצמות נ"נ ואני אומר משה אמת ותורתו אמת דעצם זה דומה ממש לכלי מתכות דלא אמרינן ביה חנ"נ משום דיש לו היתר בהגעלה ה"נ בעצם דמבואר בא"ח סי' תנ"א דכלי עצם ניתרים בהגעלה ע"כ לא שייך כאן חנ"נ עכ"ל והר"ן פ' ג"ה כ' דהעצמות הרכות מצטרפים לאיסור מפני מוח שבהן ומחמת רכותן שיצא לחות אבל עצמות יבשים או קליפות של ביצים וכה"ג אף אותן של איסור מצטרפין לבטל האיסור וכן דעת האו"ה וב"ח: (ג) הקדרה. פי' אותה קדרה שמבשל בה עכשיו איסור והיתר: (ג) מחמירים. ומ"מ גם לאיסור אין מצטרפין אבל עצמות ההיתר מצטרפין להיתר. ש"ך: (ד) שבלעו. ולא סגי בס' נגד בשר הנבלה דשמא נתמעט הבשר בבישולו ונכנס בעצמות כן איתא בטור: (ה) הבלועה. פירוש חתיכה הבלוע מאיסור שנפלה להיתר ואין בהיתר ששים לבטל האיסור אלא בצירוף החתיכה מצטרפין גם החתיכה לבטל מיהו החתיכה

פתחי תשובה

וע"ש עוד בסי' כ"ז שכתב דאיכא לספוקי אי דוקא בבישול מצטרפין עצמות איסור להיתר ולא במליחה או ל"ש ולכן באיסור כחוש שמן דלין לא בעי ס' אלא מחמת חומרא שמדמין לבישול מצטרפים עמ"ש אבל איסור שמן דבעי ששים מחמת שהאיסור מפעפע אפשר דאין מפעפע בעצמות ולא מצטרף אפילו של היתר ע"ש. ועיין בספר תיבת גמא פ' וירא אות פ' שכתב דאף אבר מ"ה שנפל להיתר. עצמות שבו מצטרפים להיתר אע"ג דבאבר מ"מ מצטרף עצם לכזית חידוש הוא. ודוקא בעיניה לא פליטתו ע"ש: (ב) ברוטב. עיין בתשובת בית יעקב סוף סי' נ"ז שכתב דמה שעולה הזיעה למעלה חסר מן המאכל וכשמשערים בס' צריך לשער

מטה יהונתן

(סימן צ"ט בש"ע סעיף ב')

בד"א שעצמות האיסור מצטרפין עם ההיתר וכו' אבל אם נתבשלה תחלה ואח"כ נפלה וכו'. [הטעם בזה מבואר בר"ש פ"ה דתרומות ובהא"ש פג"ה ובטור משום דחיישינן דשמא נתמעט האיסור ונבלע בעצמות ולפ"ז אם נתן האיסור כשהוא חי אז בוודאי סגי בס' כנגד הבשר עצמה בעוד שהחתיכה היתה חי וכ"כ הב"ח להדיא ונראה דאף לדעת הרמ"א דס"ל דאמרינן בשאר איסורי' חנ"נ וגם בדבר שאין לו טעם מעצמו אמרי' חנ"נ מ"מ בכאן יודה וכמש"כ הש"ך בס"ק ג' דעצם דמי לכלי מתכות וא"כ ה"ה אם נתבשלה תחלה עם העצמות נמי דינא הכי דמצטרפין עצמות להיתר אם ידעו כמה היה שיעור הבשר מתחילה. ע"כ מדברי הרב הג' מוהר"ר שלמה הכהן מ"ץ דס"ק ווילנא]: (שם בהגה"ה) ויש מחמירין כו' ובמקום הפסד כו'. יש לסמוך אמקילין כי כן עיקר ועי' ש"ך סק"ג מה שמקשה על הב"ח ולפי מש"ע דיש לעצמות פליטה לעצמן לק"מ על הב"ח דלא קאמר דמצריך ס' נגד העצם עצמו דודאי הטעם עצמו אין נעשה נבילה רק כיון דאית ליה פליטת עצמו הפליטה נעשית נבלה. ונראה לתרץ דברי הש"ך דמ"מ מקשה שפיר על הב"ח דהנה הא דאמרי' חנ"נ בשאר איסורים הוא משום לתא דבב"ח וא"כ מצריך נהיות דוקא דומיא דבשר וחלב דהיינו בגוף האוכל אבל בפליטה ליכא עליה שם בשר דהוי כמיא בעלמא וגם הוא עצמו א"א לבוא לידי אכילה עד שיתבשל עם דבר

חידושי בית מאיר

(סימן צ"ט סעיף א') פבשיל של חלב שנמצא בתוכו עצם חלול ויש להסתפק דילמא היה בתוכו מוח ועי' הרתיחה נמס וליכא ס' בתבשיל נגד אותו חלול שבעצם פי' בספר שו"ת שבמ"י שאלה ט"ו הטלה לאיסור ראיה נכונה

גליון מהרש"א

ויבש ביבש מין במינו ונודע אפשר דגם האיסור מצטרף ש"ך לקמן ס"ק כ"א: (שם) אבל המוח שבעצמות. ובספק אם תולין דנפל המוח על הארץ ובספק אם היה בו מוח כלל נמי אסור במין בשא"מ ואם נימוח כל המוח משערין נגד החלל פ"מ: (שם) וגוף הקדירה. משום דשבע מלבלוע ובחדשה משום לא פלוג או משום דצד אחר אינו בהרוטב ולפ"ז ביש בהרוטב חרסים מצטרף עי' פ"מ במשבצות אות א': (שם בהג"ה) שלא לצרף עצמות. וה"ה קליפות ביצת איסור ש"ך סי' פ"ו ס"ק י"ח: (ש"ך ס"ק ב') דהעצמות הרכות מצטרפים. ובהפ"מ אין אוסרים פ"מ: (ש"ך ס"ק ג') דאף בדבר שאין לו טעם. עי' גליון ס"ק סוף ס"ד: (ש"ע סעיף ג') אבל אם נתבשלה. וה"ה נמלחת תחלה ב"ה: (ש"ע סעיף ד') משערים כו' כמו שבא לפנינו. ב' דברים ממין אחד ויש חלל באחד טוב לשער במשקל שלפעך החלל ולשער במדידה ובאינן שוים א"א לשער במשקל ת' חינוך ב"י סימן ל"ג:

יד אברהם

ללקות עליהם בכזית כדאי' בש"ס ס"פ ג"ה (דף ק"ב) והתוס' שם (דף נ"ו ע"ב) והרמב"ם פ"ט מה' מ"א. ודוקא בחתיכת נבילה וכה"ג שאין עצמות שלהם אסור כמ"ש הר"ן ואין לוקין עליהם אא"כ בכזית בשר כמ"ש הרמב"ם פ"ד מהל' מ"א הלכה י"ח. מצטרפין לבטל ולא כתבו מ"ט שהעצמות שלו מצטרפין לכזית בשר למלקות אין מצטרפין וכן בהעלאת חוץ לר"י זבחים (ק"ז ע"ב) ומנחות (כ"ג). ועי' תוס' זבחים (דף ע"ח). ועי' בסמ"ג ס"ס ס"ב אי צריך ס' לבטל הגידין והעצמות באמ"ה. ומשמע דלהיתר ודאי אין מצטרפין: (סעיף ב') בד"א שנפלה כשהיא חיה אבל אם נתבשלה תחילה עצמות שבה מצטרפין עם האיסור לפי שבלעו מבשר הנבילה. נראה דגם להיתר מצטרפת לבטל האיסור. שהרי כתב הרשב"א ומביאו הב"י סי' זה ור"ס ק"ו וכ"ה בש"ע בסמוך סעיף ד' דלדעת ר' הפרים דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורין. חתיכה הבלוע מאיסור מצטרפת לבטל האיסור. וה"נ דכוותה ואפילו לדידן כאן גבי עצמות לא אמרינן חנ"נ כמ"ש הט"ז והש"ך. וא"כ אף שבלעו איסור מ"מ מצטרפין לבטל כמ"ש המחבר ר"ס זה. וכן לדעת הג"ה במקום הפסד ודו"ק. אחר כתבי מצאתי כן בס' נה"ם בשם פר"ח וח"ל: (שם) אבל אם נתבשלה תחילה עצמות שבה מצטרפין לאיסור לפי שבלעו מבשר הנבילה כשנתבשלה לבדה. כתבו האחרונים דה"ה אם נמלחה הנבילה כבר ע"י המלח בלעו העצמות מן האיסור. ולענ"ד דדוקא בעצמות שיש בהן מוח מבפנים שהן רכים ונבלע בהן מעבר לעבר. וכדמוכח לפירוש הרשב"א ומביאו הטור והג"ה ס"ס ע"א. דמליחת העצם מועיל למוח שבקרבו. ועי' במ"י כלל פ"ו ס"ק כ"ג. אבל בעצמות שאין בהם מוח הרי הם ככלי עצם כמ"ש הט"ז והש"ך. וכבר נתבאר בסי' ל"ח ס"ד בהג"ה דכלי אינו נאסר ע"י מליחה רק כדי קליפה ואם נתבשל א"צ לשער רק נגד הקליפה. ועי' מה שכתבתי שם סעיף ד' דומה לזה המחבר כאן ע"ש ודו"ק: ובמה שכתבתי אתי שפיר מה שנתקשו הר"ש ס"פ דתרומות והרא"ש פג"ה והרשב"א והר"ן. הא דאמרינן בש"ס פג"ה (דף צ"ח) גבי זרוע בשלה דאיל נזיר דלמ"ד שיעור האיסורין בס' הכל בשר ועצמות דזרוע נגד בשר ועצמות דאיל משערינן וה"ל ס' וברי. והקשו הפוסקים הנ"ל אמאי צריך לשער נגד עצמות הזרוע הא בירושלמי איתא איפכא דקליפי איסור מעלין ההיתר וכמ"ש הש"ע ר"ס זה. ומ"ש הר"ן דעצמות הזרוע יש בהם מוח. אינו מספיק לפי מ"ש הש"ע דאפילו עצמות שיש בהם מוח מצטרפין להיתר רק המוח שבהם מצטרף עם האיסור. ודברי

באר

[ה] ומשערים ההיתר והאיסור כמו שבא לפנינו (ד) ו אע"פ שהי' בהיתר יותר מתחילה (ו) ונתמעט בבישולו ונבלע בקדרה (ה) י והני מילי במין בשאינו מינו (ו) אבל אם הוא מין במינו ח משערין גם במה (ז) שבלעה הקדרה ועומד בדופני הקדרה ומשערים זה באומד יפה ורואין אותו כאילו הוא בעין אבל מה שכלה ואבד מחמת האור אינו מצטרף שזה כלה לגמרי :

ה (ז) ז (ג) ט אין מבטלין איסור (ח) (ד) לכתחלה ח [ו] ואפילו נפל לתוך היתר שאין בו שיעור לבטלו אין מוסיפין עליו הית' כדי לבטלו [ז] (ט) עבר וביטלו או שריבה עליו (ח) ט י אם בשוגג מותר

שפתי כהן

וכמ"ש שם : ו אע"פ שהיה בהיתר יותר מתחלה ונתמעט בבשולו ונבלע בקדרה. אפילו הכי אין משערים אלא כמו שבא לפנינו שגם באיסור היה יותר ונתמעט ונבלע בקדרה עכ"ל הטור והוא מדברי רש"י והרא"ש וכתב מהרש"ל פג"ה סי' ל"ד וז"ל ונראה בעיני פי' היכא שראינו שנפל האיסור כו' אין לשער במאי דבלעה קדרה כי אין לעמוד על שורש הדבר ולא ידוע כמה בלעה הקדרה וכמה פעמים יבא קלקול מזה אלא לעולם משערין כמו שבא לפנינו ורש"י לא פסק הכי אלא מדינא אבל מ"מ עיקר הדבר שלא לשער אלא כמו שבא לפנינו כן הוא הדרך נכון לכתחילה ע"כ : ז אין מבטלין איסור לכתחילה. כתב הרשב"א בתה"א בית ד' ריש שער ג' והר"ן פג"ה דהיינו מדרבנן לדעת התוס' אבל לדעת הראב"ד אסור מדאורייתא מיהו בדיעבד גם דעת הראב"ד כמ"ש המחבר וכמ"ש הרשב"א והר"ן על שמו ע"ש ומדברי הרב ר' מנחם עזריה בתשובה סי' כ"ו מבואר שסובר כמ"ד דהיינו מדרבנן : ח ואפילו נפל כו'. כלומר לא מיבעיא לערב איסור בעין לתוך היתר לבטלו דאסור אלא אפילו נפל לתוך היתר כו' : ט אם בשוגג מותר. והיינו דוקא בשאר איסורים לדעת הט"ז

טורי זהב

הוא דק דק של בשר ותבלין המתאסף בשולי הקדירה : (ד) אע"פ שהיה בהיתר יותר כו'. הרשב"א בחידושיו והר"ן כתבו דאם ראינו האיסור בשעת נפילתו ולא נתמעט בשיעור אחד עם ההיתר משערין ההיתר שנבלע בקדרה ומצטרפין אותו למה שבתוך הקדירה ומשערינן האיסור כשעת נפילתו להיתר. וכ' רש"ל פג"ה סי' ל"ד להחמיר אפי' בראינו כי אין לעמוד על שורש הדבר ולא ידע כמה בלעה הקדירה אלא לעולם משערין כמו שבא לפנינו עכ"ל ולפ"ז אין להורות היתר במ"ש הש"ע בסעי' זה ומשערין באומד יפה כו' : (ה) וה"מ מין בשאינו מינו. שבזה צריך ששים מן התורה כיון שנ"ט ע"כ אין לשער הבלוע וא"ל אמאי אנו מתירין כיון עכשיו ששים לפנינו שמא בעת נפילת האיסור היה האיסור גדול מאוד ונצטמק ממנו הרבה ממה שנצטמק ההיתר דאחזוקי איסורא לא מחזקינן כיון שעכשיו אין ריעותא ויש ס' ובזה מיושב מה שהאריך בדרישה להקשות במה שאנו מצרפין העצמות אל ההיתר והם אינם מתמעטים בבישול והאיסור אפשר שהיה יותר ונתמעט דמסתמא אמרינן כאשר נמצא כן היה כדי שלא לאחזוקי ריעותא לומר שהיה שינוי בזה הקדירה תחלה ממה שיש עכשיו ומ"ש הטור שגם האיסור היה יותר כו' היינו כיון שאתה רוצה להקל בקדרה זאת ולחשוב גם הבלוע כיון שידוע שהיה בתחלה יותר א"כ נימא לך שגם באיסור היה יותר בקדרה זו כיון שאינו בקדרה דעלמא ובחנם טרח הרב בזה : (ו) אבל במינו. שמן התורה בטל ברוב רק שחכמים הצריכו ס' הולין להקל ומשערין באומד יפה כו' וכבר נתבאר דלא קי"ל כן : (ז) אין מבטלין איסור לכתחלה כו'. בסי' פ"ד סעיף י"ג מבואר דאם אין כוונתו רק לדבר אחר כגון לתקן הדבש מותר ובסי' קל"ז סעיף ב' כתבתי דהיינו דוקא באי אפשר בענין אחר. ומ"ש כאן עבר וביטלו או שריבה כו'. לכאורה הוא כפל דביטול היינו ריבה ונראה דה"ק עבר ובטל שזרק איסור מועט לתוך היתר מרובה שיש ס' נגדו או שנפל מעצמו לאין ס' בהיתר אלא שריבה אח"כ ומ"ש בשוגג מותר נ"ל דה"ק שעבר במזיד אלא שחשב שדבר זה מותר וזה סיוע למה שכתבתי בסמוך דטועה בדין מקרי שוגג : (ח) אם בשוגג מותר. הטור הביא זה בלשון זה דקי"ל כל האיסורים שריבה עליהם שוגג מותרים והביא ב"י מראה מקום לזה פלוגתא דר"מ ור' יודא ור' יוסי ור"ש גבי נפלו ונתפלנו שמביא ב"י אח"כ בדף זה והקשה לדברי הטור אהדדי דכאן פסק כרבי יוסי ור"ש לקולא דלא קנסינן שוגג אטו מזיד ובסי' ק"י פוסק דדוקא בנפל מעצמו אבל הפילה הוא אפילו שוגג קנסו אטו מזיד ולע"ד נראה דאין מקור דין זה משם אלא מימרא

באר הגולה

וש"ס : ו רשב"א בת"ה וכתב משום דמין בשאינו מינו קי"ל דבזית בכדי אכילת פרס דאורייתא ואסור דאפילו עד ששים למ"ד טעם כעיקר דאורייתא כר"א והעומדים בשיטתו : ח שם והרמב"ם בפט"ו מהמ"א : ט ביצה דף ד' ממשנה ט' פ"ה דתרומות: י שם :

פרי חדש

ומייתי לה נמי רש"י והתוס' בס"ק דסוכה דף ו' ע"ש (ועי' במס' עירובין במתני' פ"ס ע"ש) ולפי זה אם נפל כזית חלב לקדירה שיש בה רוטב הרבה ובשר מעט הנה כזית רוטב הוא קל במשקל ואינו שוקל כמו כזית חלב ואם באנו לשער באומד בדרך כמות יש בו ששים ובמשקל אפשר שלא ימצא אפילו חמשים כנגד הכזית חלב והרי בדין זה מתירים שלא כדין ולא ידעי שהתורה חסה על ממונם של ישראל ואם בקדרה יש בה עצמות הרבה ומעט רוטב בהאי נפיק חורבא עפי להתיר מה שאסור מן הדין שהרי כעצם הוא כבד יותר מהחלב וכזית חלב אם באנו לשער כנגדו במשקל בעצמות במ' זיתים של עצמות ומעט רוטב יתבטל וזה שבוש שצריך ס' זיתים של עצמו' ורוטב בכמות לבטל הכזית חלב שבמשקל יבוא בבעים זיתים לפחות נגד האיסור ולפיכך אין לשער כלל במשקל אלא בכמות כאומד יפה ואם ירצה לשקול כדי שלא לטעות באומדנא שכל לפי כובד האיסור וקלות ההיתר או איפכא הכל כאומד יפה טוב ונכון אבל לא לסמוך לעולם על המשקל לגמרי שזה

מטה יהונתן

אחר ששולט בליעתו להכשיל וכיון דליכא מיאות להאי סניפה שיהיה עומד בס"ע לא הוי דומיא דבב"ח ול"א חטנ"ג וק"ע : (שם סעיף ה') אין מבטלין איסור כו' אם בשוגג מותר

יד אפרים

(סימן צ"ט בש"ע סעיף ה') אין מבטלין. עיין בס"ט וכ' בשאילת יעב"ץ ח"ב סי' קל"א באם רוצה לעשות איסור פוגמת פגוסכדי שיוכל לערבו בהיתר נ"ל הוא בכלל דאין מבטלין איסור לכתחלה ובזה מיושב קושית הש"ך סי' נ"ס גבי כלי מדין דלמה"ל הגעלה באפר ע"ש ובאמת אין זה מספיק ליישב קושית הש"ך לפי מה דקי"ל דאין מבטלין הוא דרבנן והכן בדאורייתא קיימינן. ואמנם גוף הדין שכתב שזה בכלל אין מבטלין צ"ע לענ"ד דאפילו להראב"ד ודעימיה דאין מבטלין הוא דאורייתא ומקור הדין מחולין דף צ"ט בסוגיא דזרוע בשלה ונראה דהיינו דוקא לענין ביטול שטעם האיסור בעצמותו הוא עדיין בשבחו ולא פקע האיסו' ממנו אלא לפי שאוכלו ע"י תערובות אין טעמו נרגש להאוכל ובזה אמרי' דלכתחלה אסור משא"כ כשעושהו פגום שפקע איסוריה תוני' בעצמותו וכשבא על פוך התערובות ככר טעמו פגום הוא מותר ולא בייך בזה אין מבטלין איסור מה שגורם להאיסור עצמו להיות נפסד להיתר וכן נראה מהפוסקים שוב ראיתי בשו"ת ח"נ סי' ק"א שכתב להדיא דלבשל דבר הפוגם לא מיקרי מבטל איסור כי אין ספק דמדאורייתא שרי לפוגמו שהרי אינו נהנה לא מטעמו ולא מכמותו שהרי טעם הנפלט מדופני הכלים אינו ניכר כלל כו' ע"ש ושמחתי ונפלאתי על כנו הגאון יעב"ץ איך כתב כן מאחר שכבר הורה זקן אביו הגאון ז"ע

חידושי רע"ק

(סי' צ"ט סעיף ד') וה"מ במין בשאינו מינו. מדברי הב"י נראה דהרשב"א מיירי בלא ראינו איכות האיסור בתחלה ומש"ה בשבשא"מ אסור דאמרינן דגם האיסור היה גדול ונתמעט ואעפ"כ שב"מ מקילין כ"נ כדעת הט"ז והש"ך ואולם נ"ל לדעתי הקלושה ללמוד מדברי הרשב"א בתהב"א דבלא ראינו האיסור בתחלה גם שב"מ אסור אלא דאם ראינו האיסור בתחלה והיה ס' וההיתר נתמעט הרבה והאיסור לא נתמעט כ"כ דשב"מ משערי' הבלע באומד יפה ומסייע לבטל ובשבשא"מ אסור כיון דעתה אין בו ס' ולפ"ז יפה כ' הטור וא"א הרא"ש ז"ל חולק דלהרא"ש גם שבשא"מ מותר היכא דראינו האיסור בתחלה והיה ס' ומסולק קושית הב"י כנלע"ד : (ש"ך סק"ז) אסור מדאורייתא. ונ"מ אם ביטל בשוגג דלהראב"ד בדאורייתא קנסי' שוגג אטו מזיד ואינו מותר אלא דכבר נתבטל ברוב ע'

ביאור הגר"א

קדירה שבשל כו' בנ"ט : [ה] ומשערין ההיתר כו'. וה"מ כו'. ערש"י שם ד"ה במאי כו' ועיקר הדבר כו' ור"ל אם לא ראינו האיסור בשעת נפילתו ור' חנינא מיירי שראינו האיסור בשעת נפילתו והוא עכשיו כמו שהיה ולא נצטמק וההיתר נצטמק. וכתב הרשב"א ומשמע מדבריו דבכה"ג אף מה שכלה ואבד מחמת האור נ"כ מצטרף ול"נ דמה לנו מה שהית בתחילה עכשיו נתמעט וחוזר האיסור ואוסר וכמ"ש (שם) וכחל עצמו אסור דאי נפל כו' וכ"מ מדברי הרמב"ם שכתב במה שבלעה הקדירה ועומד בדופני כו' ומשערין כו' כמ"ש בש"ע. וראיה ממ"ש בספ"ה דתרומות כשם שפחתו החולין כך ט' משמע הא לא פיחתה התרומה אסור וכתב עוד די"מ דלישנא קמא בקדירה עצמה ר"ל במה שהוא עכשיו בקדירה ולא במה שבלע הקדירה ולישנא בתרא אף במה שבלעה ופסקו כלישנא בתרא דמר בר רב אשי צ"ח א' ס"ל כוותיה ולא הקשו עליו אלא אמו כו' ובלא ידעינן שיעור האיסור כנ"ל וכ' ומסתברא דוקא מין במינו אבל מין בשא"מ הלכה כלישנא קמא לחומרא דספיקא דאורייתא היא וצ"ל דס"ל חלב ובשר הוי מין במינו לכך היקל מר בר רב אשי וע"ל סי' צ"ח ס"א מש"ש [והנה דעת הרמב"ם ורש"י כלישנא בתרא דבלע קדירה אלא דלרש"י אם לא ראינוהו בנפילה משערינן כמות שהוא בלא קדירה וכן ס"ל לרשב"א במין במינו וכמ"ש אמו דאיסורא כו' וכמש"ש דהלכה כלישנא בתרא דמר בר רב אשי כו' ולא הקשו כו' אלא דבמין בשא"מ פ' כלישנא קמא וכי"מ ור"ל אפילו ראינוהו בעת נפילה ולא נצטמק וזהו החילוק בין לישנא קמא ללישנא בתרא וכ"ה בטור ומשערין ההיתר כו' שגם באיסור כו' והרשב"א כו'. ודברי ש"ע אינן מדוקדקין שהתחיל בלשון הטור וסיים וה"מ מין בשא"מ כו'] : [ו] ואפילו נפל כו'. מתני' ספ"ה דתרומות ואח"כ נפל שם חולין כו' וירושלמי שם ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותרין מזיד אסורין ולא מתני' היא שוגג מותר מזיד אסור מתני' בתרומה אתא מיבר לך אפילו שאר כל הדברים : [ז] עבר כו'. מתני'

פתחי תשובה

מה שחסר ע"י הזיעה ע"ש : (ג) אין מבטלין איסור. עש"ך שכתב בשם פוסקים שהוא מדרבנן ועיין בתשובת נו"ב תניינא חי"ד סי' מ"ס שכתב דדוקא לבטל הטעם של איסור הוא מדרבנן אבל ממשות האיסור יבש ביבש ברוב הוא מדאורייתא וה"ה לבטל בס' ע"ש (ובזה מתורץ מה שהקשה בספר שאלת ישראל על משניות במעשר שני פ"ב משנה ד' ע"ש ועיין בכ"ל מה שכתבתי בזה) אבל כלא כלא לבטל בס' משמע שם דמותר מדאורייתא ועיין בזה בתשובת שני אריות ס"ב בארוך ועיין בנו"ב קמא חי"ד סי' כ"ו ד"ה ועכ"פ אומר אני. ועיין בתשובת שמן רוקח חלק שני סי' י"ד שהאריך מאד בענין זה וביאר פרטים הרבה בדין זה : (ד) לכתחלה. [עבה"ט בשם ט"ז דבא דמותר אם אין כוונתו דוקא כא"א בענין אחר. ובסמ"ג מבואר דאף אם אפשר רק שהוא טירחא נמי שרי ע"ש ועיין בספר בית יהודא שכתב עפ"ז נראה בפרי העץ שקורין מאליגש שמבשלין במים ואח"כ סוחטין את המאליגיש וזורקים אותן ומסננין את הסאק ומבשלין אותו בדבש לעשות בהם פת וכבר דא"ל לבדוק מקודם את המאליגש אחד אחד לראות בתוך הנקבים לבדוק מתולעים דשכיחא בהם מאחר דאיכא טירחא מרובה לבדוק כולם אך אין דברי הסמ"ג מוכרחים ע"ש] ועיין בתשובת נו"ב חי"ד סי' כ"ו על דבר הקרו"ק ויש קורין אותו הוזין בלאזין והוא שלפוחית של דג טמא ומייבשין אותו ונותנים אותו לתוך משקה

באר היטב

עצמה אסורה כמ"ש המחבר בר"ס ק"ו אבל אין נוהגין כן לדידן אלא צריך ס' נגד כל החתיכה ואפ"ה החתיכה עצמה אסורה : (ו) ונתמעט. כתב מהרש"ל נראה אפילו היכא שראינו שנפל האיסור ולא נתמעט בשיעור א' עם ההיתר אפ"ה אין לשער במה דבלעה הקדרה כי אין לעמוד על שורש הדבר ולא ידע כמה בלעה הקדרה וכמה פעמים יבא קלקול מזה אלא לעולם משערין כמו שבא לפנינו וכתב הט"ז לפי זה אין להורות היתר במ"ש הש"ע בסעיף זה ומשערין באומד יפה וכו' : (ז) שבלעה. כתב הט"ז א"ל שמא בנפילת האיסור היה האיסור גדל מאד ועכשיו נצטמק דאחזוקי איסורא לא מחזקינן מיהו כבר כתבתי לעיל שאין להקל בזה אף במין במינו : (ח) לכתחלה. כ' הש"ך דיש אומרים דאסור לבטלו מדאורייתא מיהו בדיעבד לכ"ע דינו כמ"ש המחבר אחר כך עכ"ל וכתב בט"ז דבסימן פ"ד סי"ג מבואר דאם אין כוונתו רק לדבר אחר כגון לתקן הדבש מותר ובסימן קל"ז ס"ב כתבתי דהיינו דוקא באם א"א בענין אחר : (ט) עבר. פי' שזרק איסור מועט לתוך היתר מרובה שיש ס' נגדו או שנפל מעצמו לאין ס' בהיתר אלא שריבה אח"כ :

יד אברהם

באר הגולה כזה אינן מדוקדקין עי"ש. ולפי מ"ש א"ש על נכון דזרוע בשלה ע"כ איירי שנמלחה תחלה משום דם כדין מליחת בשר לקדירה משום דם. וזה פשוט ואח"כ נכר בלעו העצמות מן המוח שבהם מבפנים ומן הכבד דא"א לדם כלא שמבונית עי' זבחים (דף כ"ו) ורמב"ם רפ"א מהל' פסוה"מ חולין (דף ח') ומש"ה צריך לשער נגדם. ואין ראיה כלל מכאן לאסור אם לא נמלחו בעצמות שיש בהן מוח ודלא כש"ך ס"ש וכל זה נראה ברור ופשוט ודו"ק היטב : (סעיף ד') משערין ההיתר והאיסור כמו שבאו לפנינו. אע"ג שהיה בהיתר יותר מתחלה ונתמעט בבישולו ונבלע בקדירה. לפי שגם מן האיסור נבלע ונתמעט מכמות שהיה. רש"י וטור. נראה דאם האיסור הוא בשר שור זקן שדרך לנתמעט ע"י בישול וההיתר הוא בשר עגל הרך שדרך להתפוח ע"י בישול כדאי' בעוקצין פ"ב מ"ח ומייתי לה במנחות (דף נ"ד) אין משערין האיסור כמו שבא לפנינו לפי שודאי נתמעט מכמות שהיה והטעם נשאר בקדירה ולא דמי לזה דתנן בטהרות פ"ב מ"ד ופסקו הרמב"ם פ"ד מהל' אבות הטומאות דכזית נבילה שנתמעט אזלינן בתר השתא לענין טומאה. ע"כ שהטעם נשאר בקדירה ואם ההיתר ג"כ בשר שור אמרינן שנתמעט לפי חשבון. וכ"ל דאם האיסור הוא בשר עגל שנתפח ע"י בישול וצריך לשער נגדו כמו שהוא עכשיו ואם נספך הרוטב ונודע שהיה ס' נגדו כמו שהיה כשנפל אלא שאין ידוע אם היה ס' נגדו כשנתפח אזלינן לקולא. שהרי מה שנתפח הוא איסור דרבנן כדאיתא במנחות (דף נ"ד) ועי' בשו"ת רדב"ז ח"ג : (סעיף ה') אין מבטלין איסור לכתחילה. כתב הנודע ביהודה במהדורא תניינא חלק י"ד סי' מ"ס דאף האומרים שמותר לבטל איסור לכתחילה מה"ת היינו רק כגון זרוע בשלה שאין נתערב רק הטעם אבל לערב גוף האיסור כגון יבש ביבש לכולי עלמא אסור מה"ת [ועי' בסי' הרע"ב ורא"ש פ"א דערלה מ"ו משמע דאף תערובות יבש ביבש בעין אין אסור רק משום גזירה דרבנן] וכ"מ במשנה למלך הל' מעילה. אך מה שמביא ראיה מחולין (ק"מ) אין ראיה דאסור ברוב דאיתא קמן. דהתם הוי רוב דליתא קמן כמ"ש ביד המלך. עוד י"ל סוגיא דחולין ע"פ מ"ש הריטב"א בחולין (דף נ"ח) אהא דאמר גבי זרוע בשלה חידוש הוא שהוא מבטל איסור לכתחילה דא"מ אף להאומרים דמותר לבטל א' בפלגא

גליון מהרש"א

(ט"ז ס"ק ה')ונצטמק ממנו הרבה כו' דאחזוקי איסורא לא מחזקינן.עי' סי' צ"ה ס"ג בסוף הג"ה ולקמן ס"ק

נחלת צבי

(סימן צ"ט סעיף ה') אין מבטלין איסור. הש"ך שהביא מחלוקת הפוסקים אם הוא מדאורייתא או דרבנן ועיין בתשובת נו"ב תניינא חי"ד סימן מ"ס שכתב דבר חדש דאף מאן דסובר דמדאורייתא מותר לבטל דוקא לבטל הטעם של איסור הוא רק מדרבנן אבל ממשות האיסור יבש ביבש ברוב לכ"ע הוא מדאורייתא וה"ה לבטל בס' ע"ש טעם הדבר. ובזה נתיישב לי קושיא עצומה על דברי הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ט מהלכות איסורי המקדש בדבר שאסור בהנאה כגון חמץ בפסח או בשר בחלב וכיוצא בהן אינה מקודשת ואפילו באיסורי הנאה של דבריהם כגון חמץ בשעה ששית מיום י"ד אינה מקודשת וע"ש בכסף משנה דס"ל להרמב"ם דדוקא בכה"ג דהוי חד דרבנן אינה מקודשת אבל בתרי דרבנן כגון חמץ דרבנן ושעות דרבנן חוששין לקידושין ע"ש וכן הוא דעת התוספות וכמ"ש הב"י באה"ע סי' כ"ח. וצ"ל הטעם דאף דבחד דרבנן אינה מקודשת משום דלא שויא ממונא מ"מ בתרתי דרבנן כיון דלא רכיע עלה אלא איסור קל ואף אם תהנה לא תעבור על איסור חמור שויא

צבי לצדיק

(סימן צ"ט סעיף ה' בט"ז ס"ק ח') אם בשוגג כו'. והוא תמוה מאד נ"ל דס"ל להרב"י כיון דאין אסור רק מטעם קנס משערינן מה דבלעה קדירה ומה שהוא ספק הוי כנספך דמותר ואפילו מאן למחמיר באיסור

(ט) ואם במזיד י אסור [ח] יא למבטל עצמו אם הוא שלו **(י) יא** [ט] יב וכן למי שנתבטל (י) (ה) בשבילו

מימרא מפורשת היא בירושלמי דתרומה פרק סאה תרומה וז"ל אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר ובמזיד אסור *) ולפ"ז לא קשה מידי דודאי ר' יוחנן פוסק כר' יוסי ור"ש בהדיא והוא מטעם דכל שההיתר תלוי ברבוי וכן בההיא דנפלו ונתפלעו דכשבאו לפנינו אנו רואים פלועים והרי כשבא לשאול הרי מותרת ממילא דהכר נתרבה או נתפלע דבר החשוב ואם שתק ולא אמר מידי אנן מתירין לו דאפשר דבשעה שנפל שם האיסור היה כך ולא נתרבה אלא איהו דגלי לן שנתרבה אח"כ וע"כ ודאי מהימן בזה דשוגג היה דאי בעי שתיק משא"כ בההיא דסי' ק"י כשבא התערובות לפנינו אנו אוסרין אותו אלא שהוא רוצה להתיר על פי עדותו שהפיל א' לים בזה אין אנו מאמינים לו להקל איסור מבורר ע"פ עדותו נמצא ששתיקתו לא היתה מתרת וראייה לחילוק זה מצינו בבכורות (דף ל"ו) דאמרינן התם מהו דתימא התם דאי בעי לא אמרה כו' ע"ש וכן בההיא דנפלו ונתפלעו קי"ל כר' יוסי לקולא דהוא ממש כי הך דמרבה על האיסור וזה נראה לי מכוון בדברי הטור שכתב ונראה שא"ל שאפי' אם הוסיף כו' ואין לחוש שמא כיון לרבות במזיד (כן העתיק הגירסא ברש"ל פרק ג"ה סי' נ"ט ובא"ח כלל פ"ה) וי"ל דהטור למד בדברי הסמ"ג דודאי לא חיים שמא נתרבה אחר שנפל איסור שם ונשתהה קצת דא"כ היה חתיכה עצמה נעשית נבילה כבשר בחלב ולא מהני אח"כ הוספת מים אלא א"כ יש שם ס' נגד התבשיל כולו וגם נגד הקדירה וזה א"א ובב"י כתוב אם היה בלוחן המים ס' נגד כל מה שבקדירה מודה סמ"ג דהרי אם נתנם בשוגג *) והוא תמוה מאד דהא גם נגד הקדירה עצמה בעינן ס' *) ומשום זה למד הטור בדעת הסמ"ג דלזה ודאי לא חיישינן דלא מחזקינן ריעותא בשום דוכתא לומר שהיה בדרך שיהיה אסור וכמ"ש לעיל בסימן זה בסמוך אלא ע"כ דכאן יש חשש בענין שיש הקנה לבטל האיסור ע"י הרבוי בזה חשדינן ליה שבמזיד עשה התיקון נמצא שכאן הוה החשש שמא תכף שנפל האיסור ריבה שם מים קודם שנתפשט האיסור וכענין שאמרינן בסי' צ"ב בדין טפת חלב לענין ניער הקדירה וע"כ אמר הסמ"ג שצריך לחקור אחר זה אם נעשה שם ריבוי ועל זה מקשה הטור דלאיזה צורך יחקור דבשלמא אם היו קונסים בזה שוגג אטו מזיד היה סברא לחקור אם יאמר שריבה בשוגג נאמר לו שאפ"ה אסור דקנסינן אטו מזיד אבל באמת אינו כן אלא בשוגג מותר בזה מטעם שזכרנו לעיל ועל זה אמר דקי"ל כל האיסורין כו' ואמר אח"כ שמא כיון לרבות במזיד פי' דהא דאמרינן כל האיסורין שריבה שוגג מותר היינו באם ידוע לנו שנעשה בשוגג כגון שנעשה ע"י אחר או שברור לנו שהוא לא ידע מנפילת האיסור וריבה ואז מותר ולא קנסינן שוגג אטו מזיד אבל כאן שלא נודע לנו ע"כ אפי' אם יאמר שנעשה בשוגג נאסר מטעם שמא כיון במזיד ומשקר ואומר שהוא שוגג ומ"ה אנו צריכים לחקור אם נעשה שום ריבוי כדי לאסור אפי' אם יאמר שוגג הייתי זה אינו דאם כן שאתה מחזיקו לשקרן בשעת החקירה מה תועיל החקירה אף אם יאמר לא נתרבה לא יהא נאמן אם אנו ניחוש שיאמר שקר. ע"כ אין צורך לחקירה כלל אפילו בבשר בחלב וכ"ש בשאר איסורים אלא דבשאר איסורים אין אנו צריכים לומר דמיירי ברבוי תיכף אחר הנפילה דהא לדעת הטור אין אומרים חתיכה עצמה נעשית נבילה ואם כן מהני רבוי בשוגג גם אחר כך לתקן האיסור ובזה צריך חקירת חכם לסמ"ג שמא עשה התיקון של ריבוי אחר כך וע"ז חולק הטור דהא שוגג מותר וכדרך שזכרתי לענין בשר בחלב אם ריבה תיכף נמצא מתורץ תמיה דכתי בזה היאך כתב הטור בשוגג מותר הא בבשר בחלב אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה והיה לו להטור לומר אבל בבשר בחלב צריך חקירת חכם ועוד מתורץ מה שקשה במ"ש הטור ואין לחוש שמא כיון לרבות במזיד כו' למה לי זה כיון שכבר הביא קי"ל להיתר מן הגמרא מה לו להקשות כאן על הסמ"ג טפי מעל הגמרא ולפי מה שכתבתי הכל ניחא בסייעתא דשמיא והוא פירוש כפתור ופרח: **(ט) ואם במזיד כו'.** לכאורה נראה מלשון הטור שכתב כאן אם לא כיון לבטל האיסור כו' וכן אחר כך שכתב אבל המכוון לרבות כו' דהעיקר תלוי בכוונה להרבות אם נתכוין בזה אע"ג דטעה בדין וסבר שמותר להרבות לבטל האיסור מ"מ מקרי מזיד כיון שנתכוין במזיד לבטל האיסור וכן משמע מדברי רש"ל שהזכיר בסמוך אחר זה ס"ק י' ובאמת לא נראה כך דא"כ קשה על הטור שכתב כאן שאם באנו לחוש לזה גם לא נאמין לו מה שאמר שלא ריבה כו' ואם איתא שמי שטועה בדין מקרי מזיד כיון שמרבה בכוונה לבטל האיסור תקשי לך מאי מקשה הטור על הסמ"ג אכתי נימא שצריך לחקור אם עשאו במזיד שכוון להרבות על האיסור לבטלו וטעה בדין וסבר שהוא מותר ובזה לא ישקר ויאמר האמת כי אין עליו חשד שעשה עבירה אלא טעות ואמאי לא נדרשנו אם טעה אם לאו אלא ע"כ שגם זה מקרי שוגג וראייה משבת פרק כלל גדול דאמרינן במתניתין האשנה שם אם שכח שיש איסור מלאכה בזה אע"ג שיודע שהיום שבת מקרי שוגג והכא נמי דכוותיה ואין לומר דיש איזה חילוק בין שוגג דשבת לשוגג דשאר איסורים דהא בפרק הניזקין (דף נ"ג ונ"ד) מייתי שוגג דשבת לשאר איסורים בזה. ועוד נראה להביא ראייה מתשובת מהרי"ק שורש קס"ז שפסק באשה שזינתה והיא לא ידעה אם יש איסור בדבר אם יחשב שוגג וטרח למצוא סברות דלא מחשיב שוגג מטעם שעכ"פ היא מתכוונת למעול מעל באישה ומזנה תחתיו דהא לא כתיב איש כי תשטה אשתו ומעלה מעל בה' לישתמע במתכוונת דווקא לאיסור אלא ומעלה בו מעל כתיב עכ"ל שמע מיניה בשאר דוכתי דלא שייך האי טעמא שפיר מקרי שוגג אם טעה בדין ומש"ה נ"ל דמה שכתב הטור אבל המכוון להרבות פירושו שיודע שיש איסור בדבר ואפ"ה עושיהו זה מקרי מזיד כן נראה לי. שוב מצאתי כן בדברי התוס' בבכורות (דף כ"ג) דיבור המתחיל סבר כו' דאפילו למ"ד קנים שוגג אטו מזיד במבטל איסור מ"מ בשוגג שקסבר שמותר *) לבטל מותר: **(י) וכן למי שנתבטל בשבילו.** פירש רש"ל שם בפרק ג"ה

הט"ז דלא אמרינן אע"ג בשאר איסורים אבל בבשר בחלב דנ"ג אפי' בשוגג אסור אא"כ ריבה עליו ס' כנגד כל מה שנעשה נבילה והרב דס"ל אע"ג בכל האיסורים הוצרך לכתוב ודוקא שנתערב יבש ביבש כו': י אסור למבטל עצמו כו'. וכב"י ומשמע דאם לא היה שלו וגם לא נתכוין לבטל בשביל עצמו שרי לדידיה דכיון דלא שריה למי שנתכוין לבטלו בשבילו וגם לא היה שלו לא אהני מעשיו הרעים ע"כ:

יא וכן למי שנתבטל בשבילו. דאי שריה למי שנתבטל בשבילו חיישינן דילמא אתי למימר לעובד כוכבים או לעבד שיבטלו הלכך קנסינן

יא טור בשם הרמב"ם בפט"ו מהמ"א מדין המבטל בשגגה כמו שציינתי בטור ס"ח סי' ס"ח (והרשב"א בשם הרמב"ם ולא כ"ד) : יב שם מדברי

הגהות הט"ז

(סימן צ"ט סוף ס"ק ט') לבטל מותר. ועיין מזה מ"ש בסוף ס"ק י"א וזה דעת

נקודות הכסף

(סימן צ"ט בט"ז ס"ק ח') ולפ"ז לק"מ ט'. כתנס האליך כוס שתלי גם הב"י מסיק דיש חילוק בין מבטל איסור למפיל א' לים : (שם) הוא תמוה מאד דהא גם נגד הקדירה עצמה בעינן ס'. לק"מ דהא כתב הב"י לעיל סי' צ"ג דמשכחת שיהא רוחב הקדרה גדול כ"כ שיחזיק מים שיהא ס' נגד כל הקדרה כגון שנחושתה דק ורחבה גדול שכ"ל א"כ מיירי הכא שאין הקדרה מלאה רק נתבשל במקצתה. גם למ"ש הב"י שם בשידוע שיעור הבשר שנתבשל בה מיירי בעל השיעור כו' נמי לק"מ די"ל נ"ע הכא דידוע היה קודם שנתנו התבשיל לקדירה כמות שיעורו ואלכן ודאי א"צ שכשיו לשער יותר ממה שנתנו בקדירה וק"ל : (שם ס"ק ח') **ומשום** זה למד הטור בדעת הסמ"ג כו'. לענין ניער הקדרה כו' כ"ז

פרי חדש

אינו כלום וכמ"ש. ושוב ראיתי גם לבעל א"ח בפרק ג"ה סי' קי"ג שכתב גם כן כדברי הטועים המשערים ע"י משקל ע"ש. כתב הרא"ה בב"כ דף ל"ו וז"ל והוי יודע דכי משערינן ברוטב רואין ביצה ומחצה שלו שהוא רביעית לוג לכזית והילכך צריך תשעי' ביצים רוטב לבטל כזית חלב שנפל בו ע"כ. וכבר חלקו עליו הרשב"א שם במ"ה והר"ן בפרק ג"ה וכן דעת בעל השיעור דכזית רוטב הוי לבטל כזית בשר והכי מוכח מפ"ש בסמוך בענין השערה וכן עמא דבר. והמשערים זה באומד יפה. כתב מהרש"ל כי אין לעמוד על שורש הדבר

מטה יהונתן

ואם במזיד אסור. והקשה הפר"ח דזה נגד הש"ס דגיטין דף נ"ג ודף נ"ד דפריך דר"י אדר"י דאמר גבי מבשל בשבת בשוגג לא יאכל אם כן קנסינן שוגג אטו מזיד והכא שמעט והמנכן רי"א בשוגג שקול כמזיד שייך ולא קנסינן ותני הא מד"ס הא מדאו' כו' א"כ הכא דאיכא איסור ד"ת ואמאי לא קנסינן שוגג אטו מזיד ונ"ל ליישב דאי הכא כמבשל בשבת דאפילו במבשל בשוגג מ"מ חלול שבת דעיקר האיסו' הוא הבישול שעושה מלאכה בשבת וכן במטמא ומדמע ומנסך אם הוא ד"מ היה קנסינן שוגג אטו מזיד משום דלטמא תרומה או לדמע באזלינהו עצמו איסור מבטל אפילו לא יכוין לזה משא"כ גבי לבטל איסור ליכא איסור כלל במכוין לבטל אבל אם מבטל בשוגג ולא כוון לבטל כלל רק דנפל בעצמו אין כאן שום איסור כלל ולא שייך לקנוס שוגג אטו מזיד ועי' ט"ז ס"ק י"ח מה שמקשה דברי הטור אהדדי דבסי' ק' פ' דוקא אם נפל אבל הפילו הוא אפילו שוגג קנסינן כו' וכאן כתב לא קנסינן ואמת"ו דיש הבדל גדול בשלמא התם ע"כ אמרה הגזירה היה אם הפילו הוא לא מהני דאל"כ מה הועילו חכמים בתקנתן דתקנו דבר חשוב ל"ב דאם הפיל שהוי כאין שייך לומר דבר חשוב ל"ב א"ו דתקנה חכמים היה אף בהפיל וא"כ כיון דעיקר הגזירה היה מתחלה שלא להפיל כמזיד והפיר גזרינן שוגג אטו מזיד משא"כ הכא במבטל איסור דכל עיקר גזירה היה שלא נבטל איסור

ביאור הגר"א

מתני' וירושלמי הנ"ל וגמ' דגטין נ"ד ב' וכו' יוסי והלכה כמותו מחבריו כמ"ש בפ"ד דעירובין (מ"ו ב') : [ח] למבטל כו', כמו מבשל בשבת לר"י דקי"ל כוותיה ושניהם משום קנסא כמ"ש בגטין שם נ"ג ורמי דר"י אדר"י דתניא המבשל כו' כי לא קנים כו' ושם ורמי דר"י אדר"י בדרבנן כו' : [ט] וכן למי כו'. כמ"ש בפ"ג די"ט (כ"ה א') הבא בשביל ישראל זה כו' ובב"מ צ' ב' שלח להו הערמה כו' פשיטא בנו גדול כו' ואסורים

חידושי רעק"א

פי' פר"ח ופליתי: (סעיף ה') **אסור** למבטל עצמו. ואם ביטל אח"כ המאכל גם הקדירה אסורה תב"ש (סימן ל"ט סק"ב) : (שם) **וכן** למי שנתבטל בשבילו. ואם ביטל על התנאי למי

באר היטב

(י) בשבילו. דאי שריה למי שנתבטל בשבילו חיישינן דלמא אתי למימר לעובד כוכבים או לעבד שיבטלנו הלכך קנסינן ליה אבל אם לא היה שלו וגם לא נתכוון לבטל בשביל עצמו שרי לדידיה דלא אהני מעשיו הרעים ב"י וכתב רש"ל ודוקא שידע זה שנתבטל עבורו ניחא ליה אפילו לא צוה אותו לבטלו אבל אם לא ידע ממנו שרי ליה דהרי הוא כשוגג ובמקום דאסור לו אסור גם לבני ביתו וכתב הט"ז דאם טעה בדין וסבר שמותר לבטל האיסור מקרי שוגג וראיה משבת פ' כלל גדול במתני' דאם שכח שיש איסור

פתחי תשובה

מי דבש ושבעו להגעיל המשקה ונתעוררו גדולי הדור ע"ז שיש לאסור שהרי זה נשאר תוך המשקה והכוס כמבושל ואי משום שבטל בששים אין מבטלין איסור לכתחלה והוא ז"ל האריך בזה ומסיק דהיתר גמור הוא מהרבה טעמים ע"ש ועיין בתשובת תפארת צבי חי"ד סימן צ"ג : (ה) בשבילו. עבה"ט בשם ט"ז דהוא מותר שוגג הוא ועיין בתשובת צמח צדק סי' מ"ט שכתב דאם הוא מסופק בהוראה ושאל ללומדים ולא שאל לבעלי הוראה המפורסמים לא

יד אפרים

(איסור : כתב בנ"כ מ"מ סי' פ"ט דאף לשיטת התוס' דאין מבטלין איסור לכתחלה הוא דרבנן. היינו כשמערב חתיכת איסור ומוציאה ואין מתבטל רק הטעם הרי מדאורייתא דומיא דזרוע בשלה משא"כ לבטל יבש ביבש והוא נשאר בעין אף מדאורייתא אסור שהרי אם יהיה מגולות והכיר האיסור לא היה בטל ועתה הרי הוא מכירו כו' ע"ש ומ"מ נראה דהאיסור דרבנן למ"ד מבטלין או לומר דסבר אין מבטלין והרי במקיליה קליש איסורא אפי' הכפ"ג שהאיסור בעין מותר כלמוכח שהיא דעלים שנשרו לתוך התנור כו' וכתב בנ"כ בסי' נ"ו בשוטי י"ש סערבקי ודיוהלו ולדומה וכותן לתוכו בשר נבילה או שלא נמלח ואחותו פעם ודאי ליכא ס' כשעת הדיחה רק אחר כך מוסיפין עליו י"ש ויוכל להיות שכשנצטרף הכל יש ס' ופעולה הכשר לעכורי קיטרה והפיג חריפות הי"ש והשיב דישראל אסור לעשות לכתחלה ע"י בשר נבלה או שלא נמלח ואף שהאומרים שאין כוונתם לבטל האיסור לכתחלה לערב בידים וגם המג"א ס"ס תמ"ז מודה דהתם עמה עדיין שיהא הוא

חידושי בית מאיר

נכונה: (סעיף ה' בט"ז סק"ט) נ"ב וז"ל א"ל סט"ז מהל' מ"א ועיין במ"ש רבינו פ"ט מהלכות תרומות דין ה"א אבל אם ידע ושגג שמותר לתרום מן הטמאה על הטהור הרי הוא כמזיד ונראה שדין זה סותר למ"ש הט'

גליון מהרש"א

ס"ק י"א בט"ז וסימן קפ"ח בש"ך סק"ג וסי' נ"ב ס"ק י"א : (ש"ע סעיף ה') **ואם** במזיד אסור. אף

יד אברהם

מה"ת אפ"ה הוי חידוש דזרוע בשלה שמצוותו בכך לבטל איסור לכתחילה משא"כ בעלמא שהוא דשם מ"כ. וכזה א"ש הסוגיא (בכדף פ"מ) גבי שלוח דלשור דמלוש דהי איתא דאסור לא אמרה תורה שמצוה לבטלה.

ובס' שעה"מ הל' מ"א הק' ע"ד תוס' שמתירין לבטל איסור מה"ת מהא דחולין (ק"מ) ולא זכר חילוק הנ"ל. וכן י"ל (כדף קס"ו) גבי שלוח הקן. ולכאורה גם לכ"מ קשה דהא קי"ל דאם אינו מכוון לבטל לכ"ע שרי (וכ"מ בסי' י"ח דתרומות אף הפר"ח בלו"ה סי' תע"ג אוסר אם האיסור ניכר ונהנה בעצמו ומיהו כאן אין נהנה ממנו ודילמא אמרה תורה שיסלח שלא יכוין לבטל. ולפמ"ש ח"ש הכל גם א"ש מה שהק' בס' לקוטי שושנים דלמה לי קרא כל צפור טהורה תאכלו לרבות משולחת דמותרת דמסברא ידענא דלא אמרה תורה שלח לתקלה. ועי' בלו"ח סי' תרכ"ו דגבי פגום לא אמרינן אין מבטלין איסור לכתחילה דכיון שמכוון למצוה לא גזרינן שמא יעשה המצוה כולה בהיתר ועוד משום דמצות לאו ליהנות ניתנו. ולכאורה קשה מזרוע בשילה דלמאי הוי היתר הבא מכלל איסור אם שמבטל הזרוע הא הוי מצוה לבטל יחד אך לפמ"ש א"ש דמ"מ אמאי לוחה תורה דוקא לבטלה ועוד י"ל דהתם בלו"ח ה"ט משום דמצות לאו ליהנות ניתנו כמ"ש המגו"דס וזה לא שייך היכא דאיכא הנאה לגוף : (שם בט"ז ס"ק ט') **אי** סבר שמותר לרבות באיסור מקרי שוגג. דקושיא בדין מקרי

נחלת צבי

שוה מצוה וכן איתא להדיא טעם זה בשו"ת בריח אברהם אה"ח סי' כ"ד אות צ' ע"ש. וקשה דהאמאי בחד דרבנן אין חוששין לקידושין ואלא כד דמים הוא שהרי יכול לערבו ברוב היתר ואז חוזר האיסור ונעשה היתר ואי משום דאסור לבטל איסור לכתחלה אף באיסור דרבנן. הרי הא דקי"ל אין מבטלין אף באיסור דאורייתא. הוא רק מדרבנן לדעת התוס' כמ"ש הש"ך כאן בשמם וכ"ה דעת הרמב"ם כאשר האריך להוכיח כן

(יו"ד ח"א)

קנסינן ליה ב"י: **יב** ואסורים למכרו לישראל. דאע"ג דהאיסור עצמו היה מותר בהנאה מ"מ היה אסור באכילה ועתה היה נהנה בתוספת זה להתיר אף באכילה הלכך צריך ליתנו לאחר בחנם עכ"ל או"ה שם ולי נראה דדוקא כשישראל לוקח ביוקר מהעובדי כוכבים אסור דאי לאו הכי אין טעם לאסרו למכור לישראל דהא לא אהני מעשיו הרעים ככ"ל ואולי מ"ש צריך ליתנו לאחר בחנם הוא לאו דוקא: **יג** למ"ד שאין אומרים בו חנ"נ. וקי"ל הכי בשאר איסורים בהפסד מרובה וכדלעיל סי' צ"ב ס"ד בהג"ה: **יד** אבל חתיכה שבלעה איסור כו' דהא אמרי' חנ"נ. לכאורה קשיא מה ענין זה לחנ"נ דאפי' למאן דאמר דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים מכ"מ חתיכה שבלעה איסור ונתוסף עליהם היתר אח"כ החתיכה עצמה נשארת באיסורה וכמ"ש הרשב"א והמחבר לקמן ר"ס ק"ו שהאיסור שבה אינו נפלט לגמרי אלא הרב אתא לאשמועינן דחתיכה

יב [י] *) (ואסורים (יח) למכרו גם כן לישראל אחר שלא יהנו ממה שבטלו) (ארוך כלל כ"ד) **ולשאר כל אדם מותר:**

הגה [יא] ודוקא שנתערב יבש ביבש או אפילו לח בלח **יג** למאן דאמר שאין אומרים בו חתיכה נעשית נבילה כדלעיל סי' צ"ב **יד** אבל חתיכה שבלעה איסור לא מהני שנתוסף אחר כך ההיתר דהא אמרינן ביה חתיכה נעשית (יב) נבילה (רשב"א סי' תל"ה ועי' ס"ק י"ד) **טו** [יב] ויש אומרים דאפילו במקום דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה לא מהני ההיתר לבטל אלא אם נתוסף קודם שנודע התערובת

ב"ה דהיינו דוקא שידע זה שנתבטל עבורו וניחא ליה אפילו לא נוס אותו לבטלו אבל אם לא ידע ממנו שרי ליה דהרי הוא כשוגג ובמקום האסור לו אסור גם כן לבני ביתו כן

שבלעה איסור ונתוסף אח"כ היתר דאפי' שתוספת אסור כי ליכא ששים נגד כל החתיכה אבל אם ריבה עליו בשוגג נגד כל מה שנ"כ בלא בלא למ"ד חנ"נ וכן אפי' בבשר בחלב בלא בלא הכל מותר אבל בחתיכה שבלעה איסור אפי' ריבה עליו ששים נגד כל החתיכה החתיכה עצמה אסורה כדלקמן סי' ק"ו וע"ש ומ"מ מה שהרשם כאן בש"ע תשובת הרשב"א סימן תל"ה אמת שכ"כ בד"מ ע"ש הרשב"א שם דלא אמרינן חנ"נ רק בחתיכה בלוע מאיסור אבל בלא בלא קיים לן כל האיסורים שריבה עליהם שוגג מותרים ובהכי מתורלים דברי הטור דכתב דא"ל לחקור אם נתנו אח"כ מים אחר שניתן בו האיסור דהא בבשר בחלב חנ"נ וה"ל לפרש דבבשר בחלב צריך לחקור אלא היינו טעמא דבלא בלא ל"א חנ"נ עכ"ל אבל א"א לומר כן דהא בש"ס פכ"ה (דף ק"ח ריש ע"ב) גבי הא דפריך התם חלב אמאי שרי חלב נבילה היא כו' מוכח להדיא דאף בלא בלא חנ"נ בבשר בחלב וכ"כ הרשב"א בתה"א דף ל"ח בהדיא והכי משמע להדיא מדברי הרא"ש ס"פ ג"ה גבי הגעלת כלי מדין ובפ' בתרא דעבודה כוכבים גבי יין נסך שנפל לבור דאין לחלק בהכי לענין חנ"נ ע"ש ואע"ג דיש פוסקים מחלקים בהכי וכמו שנתבאר לעיל סימן צ"ב ס"ד היינו בשאר איסורים אבל בבשר בחלב א"א לחלק בהכי ועוד דהרשב"א והטור ע"כ לא ס"ל הכי וכמ"ש ומ"ש בשם תשובת הרשב"א ליתא דא"כ יסתור דברי עצמו בת"ה וגם יהיה נגד הש"ס אבל המעיין בתשובת הרשב"א שם יראה לעין דלא כתב שם אלא בשאר איסורים במקום דלא אמרינן חנ"נ דמחלק בין לא לחתיכה דבלא אם ניתוסף אח"כ עד ס' הכל מותר ובחתיכה נשארה באיסורה משום דאין האיסור נפלט ממנה לגמרי ונתבאר לקמן ר"ס ק"י ואין ענין זה לכאן (ודברי הטור ישבתי בספרי באופן אחר ע"ש) וא"כ דברי הרב צ"ע: **טו** וי"א דאפי' במקום כו'. בהו"ה כלל כ"ד ד"י כתב בהדיא דאפילו היכא דאמרינן חנ"נ כגון לא בלא או לא ביבש או יבש בלא יש ג"כ חילוק בין נודע או לא דאע"ג דנעשה פעם אחת נבילה כולו כיון שלא היה בהיתר ס' נגדו מאחר שלא נודע לו באותו פעם ולא טעים ביה עתה טעם דהאיסורא נוכל לומר שפיר דמצטרף כל ההיתר יחד לבטלו עכ"ל ופסק כמותו בד"מ ובת"ח כלל פ"ה ד"ח ולפי זה מ"ש כאן בהג"ה דאפי' במקום דל"א חנ"נ כו' ה"ק לא מיבעיא במקום דאמרינן חנ"נ דיש חילוק בין נודע או לא אלא אפילו במקום דל"א חנ"נ לא תימא דאפי' נודע שרי כל שריבה בשוגג אלא כל שנודע אסור והכי איתא בהו"ה שם דבמקום דל"א חנ"נ יש ג"כ חילוק בין נודע או לא ומ"מ דברי האו"ה והרב צ"ע דכיון דקי"ל חנ"נ א"כ מיד שנתערבה נ"נ ומה בזה שלא נודע מ"מ מיד נחשב כחתיכה נבילה ולא מלינו בשום פוסק לחלק בין נודע או לא והכי משמע בש"ס פכ"ה (דף ק"ח) דפריך אמאי דאמר רב כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב בשר אסור וחלב מותר חלב אמאי מותר חלב נבילה הוא פרש"י הרי חלב מעט שנבלע בבשר נ"נ שהרי נאסר וכחזור ונפלט בשאר החלב הוה ליה מין במינו חלב איסור בחלב היתר ורב אית ליה מין במינו לא בטיל ע"כ ומשני ביורה רותחת דמיבלע בלע מיפלט לא פליט וע"ש ודוק והכי מוכח נמי מדברי כל הפוסקים שהקשו למאי דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים מהמדומע והמתומץ שאין אוסרים אלא לפי חשבון וכהאי קושיות רבות ויישבו בדוחק ויש מהן שפסקו מתוך כך דל"א בשאר איסורים חנ"נ *) ואם איתא הוה ליה לתרוצי דהתם מיירי בלא נודע והכי מוכח נמי להדיא ממה שכתב הסמ"ק והט"ו בסימן צ"ד ס"ב דאם תחב כף של חלב בקדרה של בשר ב' פעמים ולא נודע בנתים צריך ב' פעמים ס' והיינו מטעם שכתב הגהמ"ר דחולין ומהרי"ל בתשובה והרומת הדשן דבפעם א' חיישי' שנאסר בו מעט חלב ונעשה כל הכף נבילה וכיון דלא נודע בנתים לא נתבטל וצריך שוב פעם שני לבטל וכמ"ש שם וכן מוכח מדברי הב"י בסי' צ"ב ומהרש"ל פ' ג"ה סי' כ"ו והב"ח והדרישה בס"ס צ"ח ושאר אחרונים שכתבו דממה שכ' הרא"ש בתשו' על קדרה שהיו בה כ"ט זיתים של היתר ונפל לתוכה כזית דם וקדרה אחרת שהיה בה ל' זיתים דהיתר ונפל בה כזית חלב ונתערבו יחד בשוגג דהכל מותר מפני שכ"א מבטל טעם חבירו ומוכח דס"ל דל"א חתיכה נ"נ בשאר איסורים ואם איתא הא הרא"ש לא בא אלא לומר דכל איסור מבטל טעם איסור חבירו אבל מענין חנ"נ לא איירי ודלמא מיירי כשנתערבו יחד קודם שנודע התערובות וכדפירש האו"ה גופיה שם הך דתשובת הרא"ש הכי א"ו ל"ש וכן משמע להדיא נמי דעת הב"י בסימן זה גבי מ"ש הס"ת שצריך החכם לחקור כו' ע"ש ודו"ק גם מ"ש בת"ח שם דדברי הטור מוכיחים כמ"ש האו"ה מדכתב דאפי' מין במינו שצריך ס' מדרבנן אינו מותר אלא כשריבה בשוגג ש"מ דבלא בלא מיירי דביבש חד בתרי בטל עכ"ד לא ידעתי לסוף דעתו דהטור אזיל לטעמיה דס"ל דלא אמרי' חנ"נ בשאר איסורים והכי משמע נמי מדברי מהרא"י בהגהת ש"ד ומהרש"ל פג"ה סי' ל"ע שסתמו וכתבו דהא דקי"ל כל האיסורים שריבה עליהן בשוגג מותרים דוקא בדבר יבש או בדבר לח שיש בנותן טעם דקי"ל חנ"נ ע"כ ולא מחלקים בין נודע או לא (ומ"ש האו"ה דאפי' לא ביבש ונתוסף קודם שנודע התערובות דאפי' החתיכה עצמה מותרת בלא"ה ליתא כדקי"ל לקמן ר"ס ק"ו דאין האיסור נפלט ממנה לגמרי ע"ש) ואולי גם הרב חזר בו ולכך לא כ' דין זה בהגהותיו ול"ע. גם מ"ש האו"ה שם דאפי' במקום דל"א חנ"נ אם נודע אסור אף בשוגג ומפרש דמ"ש הטור וז"ל כתוב בספר המלות שצריך החכם לחקור אם נתנו מים בקדרה אחר שנתנו האיסור שאותן המים אין מצטרפין לבטל האיסור וג"ל דא"ל שאפי' הוסיף מים אח"כ הא קי"ל כל האיסורים שריבה עליהן בשוגג מותרים ואין לחוש שמא כיוון להרבות במזיד שאם באנו לחוש לזה גם לא נאמין לו מה שאמר שלא ריבה עכ"ל דהיינו בלא נודע בנתיים אבל בנודע גם הטור מודה דאסור ולא נהי לא ועוד דא"כ מה השיג על ספר המלות דלמא סה"מ איירי שנתנו בו מים בשוגג אחר שנודע וכדפירש באו"ה

גופיה

נקודות הכסף

דוחק וגם בסי' נ"ב גופיה לא אמרינן דנועד בקדרה כו' דאין מועיל הניעור אח"כ אלא פירושו שם כענין אחר כמ"ש הש"ך שם סק"ח אבל בספרי כתבתי ישוב אחר ונכון ואמתי הוא דמבהימא לשון הה"מ משמע דלאו מטעם חנ"נ אין המים שהוסיפו אח"כ מצטרפי' אלא מטעם דכל האיסורין שריבה עליה' לא מהני דקנסינן שוגג אטו מזיד והא דאצטריכינן בכל הש"ס לטעם חנ"נ היינו היכא דאפילו שוגג ליכא כגון נפלה מעצמה כמו שפי' ר"ז (א"כ מיירי ביבש ביבש אבל בלא בלא ס"ל לס' המצות דלא אמרינן רבה עליהם שוגג מותרים וכמו שהביא הב"י חלוק זה בשם הגהת ש"ד) והשתא לסה"מ אפילו היכא דלא שייך חנ"נ צריך לשאול כגון היכא דנאסרה מחמת מעהו וכה"ג וכדלעיל סי' נ"ב בטור ובר"ן ולזה השיג עליו הטור וז"ל שא"צ לשאול מה"ט דקי"ל כל האיסורים שרבה עליהם שוגג מותרים ודו"ק: (שם ס"ק ט') הלריך מאד וכבר כתבתי כן בקצרה לקמן סי' קכ"ב ס"ק כ': (הגה"ה בש"ך ס"ק ט"ו) ואם איתא הו"ל לתרוצי דהתם מיירי בלא נודע וכו'. ול"נ לחלק דבשלמא האי דינא

פרי חדש

וכמה פעמים יבוא קלקול מזה אלא לעולם מערכין כמו שבא לפנינו ואע"פ שאין זה מעיקר' דינא דגמרא ראוי להורות כך אם לא בשעת הדחק: (בש"ע סעיף ח' בהגה"ה) **ואסורים** למכרו גם כן לישראל אחר שלא יהנו ממה שבטלו. דאף על גב

מטה יהונתן

לכתחלה אבל בא דלאסור לאכול אינו אלא משום קנס בכה"ג לא קנסינן שוגג אטו מזיד דגזרינן שוגג כו' אמרי' אבל קנסי' שוגג אטו מזיד לא אמרי' ועי"ל בשלמא בהם שפיר קנסינן דשוגג אטו מזיד משום דכל טעמו בנפל א' מהן ליה דמותר משום דאמרינן דהסיתר נפל אע"פ שהוא נגד הסברא דהל"ל מן הרוב נפל דהלא יש ההיתר כמה אלפים אעפ"כ אמרי"ל דאלינן איסור נפל ליה והיתר נאסר וכ"ז בנפל מעצמו אבל הפילו הוא קנסינן שוגג דהם אמרו והם אמרו דמאן יימר דאיסור נפל אבל במבטל האיסור הסברא נוטה למותר דהא אין האיסור מורגש רק דקנסינן ליה משום דתקנו שלא לבטל איסור לכתחלה אע"פ שהוא מותר עכשיו שהרי האיסור אינו מורגש וכ"ז במזיד אבל שוגג א"ל דלא קנסינן דהא אין הטעם שהאיסור נרגש כלל ודו"ק. ומ"ש הט"ז דאם אי' אם הוא איסור בטיל ברוב דאפילו למ"ד קנסינן שוגג אטו מזיד דבכה"ג לכ"ע לא קנסינן נ"ל דהטור מוכח דלא עדיף משוגג דכתב דא"צ במורה לחקור אם נתרבה אח"כ דאם לא נודע דאית ביה איסור מותר דהא קי"ל כל אסורים שבתורה אם ריבה עליהן בשוגג מותר דלא קנסינן אם כן משמע דלמ"ד קנסינן אסור א"ו דלא עדיף משוגג והא דכתב וכ"מ מדברי תוס' ע"ש דנראה דהיה מפרש הא דכתבו תוס' ושמא הוא שוגג כו' הוא או' אחר והיינו אפילו למ"ד קנסינן אומר מותר עדיף אבל באמת אין אתו דהתוס' רוצה לתרץ דבריהם של עצמם במ"ש דאיכא למ"ד בשוגג יעלה וקשה להו הא דקאמר אבטלינהו משמע במזיד וע"ז כתב דאף שמבטל במזיד כיון שסבור שמותר לבטל הוי כשוגג ואין מקום לדברי הט"ז כלל ודו"ק: (שם בהגה"ה) ודוקא שנתערב יבש ביבש או אפילו לח בלח. והא דסתם רמ"א ולא מחלק בין בב"א לשאר אסורים לבב"ח ודאי אפי' לא אמרינן נ"נ בלח בלח כיון דודאי קודם שנתערבו עליה ס' נגד בשר הא חלב אסור מצד עצמו א"כ הל"ע שהתערובת אסור משום אפשר לסוחטו, וה"ל דמיירי דאיכא ס' נגד כל התערובת ולזה מחלק בין לח בלח ליבש

חדושי רע"ק

למי שירצה לקנות הרי הוא כמו שנעשה בשבילם ביחוד ואסו' לכולם תשו' הריב"ש סי' תצ"ח ונשמע מזה דאף מי שנתבטל עבורו לא ידע מזה ודלא כט"ז (סק"י): (ש"ך ס"ק ט"ו) **ואולי** גם הרב חזר בו. לענ"ד לית בזה ספק דבודאי כן הוא דהרב חזר בו דהא לעיל (סי' ע"ג ס"ו) נמצא כבד בעוף וכו' וכתב עלה בהג"ה ולכן אם הכבד שלם ודבוק בעוף נעשה העוף ח"נ ובעיא ס' משאר דברים נגד העוף והא נמצא ודאי משמע

ביאור הגר"א

[י] ואסורים לסכרו כו'. כמו דס"ד שם יסכרו לשרשה ואף למסקנא שם משום דבלא"ה היה יכול ליהנות ממנו וערש"י שם ד"ה דיין כו' משא"כ כאן וכמ"ש בספ"ש דשביעית ימכרו לאוכליהן ודמיהן כו': [יא] ודוקא כו'. כמש"ל בסי' צ"ב שמכאן מוכח דביבש ביבש לא אמרינן חנ"נ וכן לח בלח בשאר איסורים ובמ"ש בפ"ה דע"ז (ע"ג ב') שני כוסות כו': [יב] וי"א דאפילו כו'. למד ממ"ש בפ"ה דתרומות ולא הספיק להגביה

באר היטב

מלאכה בזה אף על גב שיודע שהיום שבת מקרי שוגג ה"נ דכוותיה וכן איתא מפורש בתוספות בבכורות דף כ"ג ד"ה סבר וכו': (יא) למכרו. כתב הש"ך ונראה דדוקא כשישראל לוקח ביוקר מעובד כוכבים הוא דאסור דאל"ה אין טעם לאסרו למכור לישראל דהא לא אהני מעשיו הרעים: (יב) נבילה. כ' הט"ז לכאורה קשיא מה ענין זה לחנ"נ דאפי' למ"ד דלא אמרי' חנ"נ בשאר איסורי' מ"מ חתיכה שבלעה איסור ונתוסף עליה היתר אח"כ החתיכה עצמה נאסרה באיסור' כמ"ש כל הפוסקים ר"ס ק"י שהאיסור שבה אינו נפלט לגמרי אלא הרב אתי לאשמועינן דחתיכה שבלעה איסור ונתוסף אח"כ היתר אפי' התוספת אסור כי ליכא ס' נגד כל החתיכה אבל אם ריבה עליו בשוגג נגד כל מה שנ"נ אפילו בבב"ח בלא בלא הכל מותר אבל בחתיכה שבלעה איסור אפילו ריבה עליו ס' נגד כל החתיכה נשארה החתיכה עצמה באיסורה וכו' עוד דמדברי הר"ב משמע דאפילו בבב"ח לא אמרינן חנ"נ בלא בלא והוא חולק עליו ע"ש שהניח דברי רמ"א

חדושי בית מאיר

סוס' ול"ע עכ"ל: (בש"ך ס"ק ט"ו) ראע"ג דנעשה פעם א' נבילה כו'. נ"ב ומה דקשה ע"ז מאיסור דבוק כבר

יד אפרים

משא"כ כאן ולכן צריך בישראל למקום שבשר מחלה ולהדיחו ולז אף אם אין ס' כאחלתו שרי אף יוהר שוהים ס' עם מה שמוסיף אח"כ דאף דאין דרך לבחום יו"ם עם חלב מ"מ דרך לשרוש מעפה אופה תחמה וחלב

ומ"מ כיון שעתה יש ס' שרי אף שלא היה ס' בתחלה דהיתר בהיתר לא נ"נ גם מבטל איסור לכתחלי ליכא כיון שאין דעתו לשרוף בו מאכלי חלב כלל ויו"ם של א"י אם ידוע שיש בו ס' לבסוף עכ"פ שרי דהוה דיעבד ואם אינו אם רוב או מחצה מערבין אסור היו"ם שם במקומות שרגילין בכך אבל אם הרוב אין מערבין או אסור לקנות מהם בבתיהם דהוי קבוע אבל מה שהחנוני קונה מהם ומוליכין למכור במקום קביעות מותר מהם כל דפריש כו' ע"ש:

צבי לצדיק

באיסור דרבנן מ"מ בקנס שרי: (בש"ך ס"ק י"ד) **אבל** כו'. דאף בלח בלח חנ"נ י"ל דהפס ס"ל לרב מין במינו במשהו ואו אפילו בלח משהו חלב אוסר הכל אבל לדידן דמינו בס' א"כ בלח שנבלל מיד הכל יחד לא שייך חנ"נ ודו"ק: (ס"ק ט"ו) וי"א כו'. מפליט לא פליט י"ל דשב הוי איסור מחמת עצמו דהחלב עצמו נעשה איסור משא"כ בשאר איסור' דרק הבלוע אסור וההיתר לא אסור רק משום חנ"נ ובזה בלא נודע לא"ה דנ"נ

יד אברהם

שוגג ולא מקרי אונס אף לגבי שבועה וחייב קרבן כמ"ש הרשב"א בחידושיו ס"ו דשבת. ונראה דלאו דוקא בע"ש שלא ידע שיש איסור כזה. דאף ת"ח טעמא כדבר שראוי להסתפק בו מקרי שוגג. רק גבי סבהנס מקרי מזיד כהסמ"ע סי' י"ג כמ"ש בס' ברכי יוסף בח"מ סי' ל"ד. וכ"א בירושלמי דגיטין דאיתא בהם כסבור שמותר לטמא תרומה וכן כהן שסבר שמותר לטמא הוי שוגג וכס' פנים מאירות ח"ב סי' קס"ג הביא ראיה מב"ק (דף כ"ה) והעושה ע"פ הוראת חכם בטעה מקרי שוגג אף בהכהנה כמ"ש במ"ע פי"א תהל' גרושין בפשיטות דאין לך שוגג גדול מזה. ודלא כמ"ש הח"מ באה"ע דהוי מזיד וכן בתוס' דעירובין (כ"ט) מוכח דהוי שוגג ולא קנסי' אטו מזיד למאן דלא קנים. וכ"כ המ"א באו"ח סי' ס"ם וכ"כ תוס' בסנהדרין (ל"ג) והא ראיה שהרי העושה ע"פ הוראת ב"ד מביא קרבן כמ"ש הס"ז באה"ע ס"ס י"ז. וכ"כ הבית מאיר שם בסי' י"ג. ומ"ם הג"ה שם דהוי אונס כתב בס' ברי"י דז"א רק בהוראת ב"ד הגדול: וראיתי בשו"ת ר"ע

פירש רש"ל שם : (יא) ולא נהגו כן . וזהו כטעם הטור שחולק על הסמ"ג שכתב שצריך לשאול אם ניתוסף ההיתר אח"כ וכת' הטור שא"צ כו' וכ' רש"ל דטעם סמ"ג דאם ניתוסף אפי' בשוגג אסור במקום שהחתיכה גופה נעשה נבלה אם כן מה מועיל מה שניתוסף הרי צריך אח"כ לבטל גם את ההיתר וכ"כ ב"י אלא שתיקן דברי הטור דס"ל לא אמרי' חתיכה עצמה נעשית נבילה אלא בבשר בחלב ובזה לא תיקן דאכתי עכ"פ בבשר בחלב היה צריך לחקור אם ניתוסף אח"כ אבל כלע"ד דברי הטור נכונים מגד מה שזכרתי בסמוך ואין לנו לחוש שמא ניתוסף אחר שנעשה נבילה דלא מחזקינן איסורא וכמו שנמצא כן היה וגם הסמ"ג לא חש אלא במקום שמועיל הריבוי וכמו שזכרתי דבזה אדם נחשד לתקן במזיד כיון דעכ"פ ליכא איסור והטור חולק וכמו שזכרנו וכן עיקר . *) אמנם אם ידוע להמורה שניתוסף אלא שאין ידוע אימתי בזה ודאי יש לחקור אחר זה אימתי נתוסף כן נראה לע"ד להלכה אף שרש"ל מחמיר בכל ענין לשאול אחריו מ"מ אין אחר המנהג כלום זולת בדרך שכתבתי כנלע"ד : (יב) מרבה עליו ומבטלו . וראיה לזה מעצים שנשרו מדקל לתוך התנור בי"ט שמרבה עליהם עצים מוכנים ומדליקן כדאיתא בריש ביצה כן הוא דעת הרשב"א והרא"ש שהוא י"א שמביא רמ"א וס"ל דשאני התם בעצים דמקלי קלי לאיסורא פי' שאין נהנה מהם עד שעת ביעורן מן העולם ואז אין ממש באיסור ותימה על בעל הש"ע שכאן פוסק כרשב"א ובא"ח סימן תרע"ז גבי נר חנוכה פוסק כמהר"ם דס"ל כהרא"ש דאסור להוסיף כו' וכתב רש"ל פג"ה סימן נ"ט דהעיקר כהרשב"א שרוב המחברים ס"ל כן והא דאמרינן בריש ביצה דההיתר בעצים משום מקלי קלי לאיסורא התם הוא דשיל"מ אבל בדשאל"מ בכל איסורי דרבנן מרבה עליו ומבטלו על כן פסק דבדיעבד אפי' כוון לבטלם ולא ידע שאסור לעשות כן שרי ע"כ ואני הוכחתי לעיל

דהם

(ו) אבל אם נודע התערובת קודם לא מהני מה שנתוסף אחר כך טז ולפי זה היה צריך החכם המורה לבטל איסור לחקור אם נתוסף ההיתר לאחר שנודע (ארוך כלל ל"ז) (יא) ולא (יג) נהגו כן :

ו יז [יג] יג*) איסור של דבריהם אין מערבין אותו בידים כדי לבטלו יח ואם עשה כן במזיד אסור יד אבל אם נפל מעצמו ואין בהיתר כדי לבטלו (יב) יט (יד) (ז) מרבה עליו ומבטלו :

הגה [יד] וי"א אומרים דאין לבטל איסור דרבנן או להוסיף עליו כמו

גופיה בסוף כלל ל"ז דברי הת"ח הכי ואף שבד"מ נדחק ליישב את זה דס"ל להטור דלהא לא חיישי' דמסתמא אלו נודע בנתיים מיד היה בא לחכם לשאול ע"כ מ"מ מ"ש הטור ואין לחוש שמא כוון להרבות במזיד כו' לא א"ש לפי זה ודו"ק (ועד"ר סי"ח) א"נ אפי' נודע בנתיים הרי כיון שריבה בשוגג והכי משמע מדברי הפוסקים ועוד תימא דאי תימא אפי' היכא דלא שייך לומר חנ"נ אינו מותר כשריבה בשוגג אלא בלא נודע א"כ הא דתנן בפ"ה דתרומות סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ואח"כ נפלו בה עוד חולין אם שוגג מותר ואם מזיד אסור וקאמר עלה בירושלמי דה"ה לכל האיסורים שריבה עליהם בשוגג מותר במזיד אסור והכי אמרי' בכמה דוכתי כל האיסורים שריבה עליהם בשוגג מותרים מזיד אסורים א"כ האי שוגג יהיה מוכרח לפרש קודם שנודע וא"כ איך יפול שוב עליו ואם במזיד כו' היאך שייך מזיד כשלא ידע ונצטרך לדחוק ולומר דשוגג היינו קודם שנודע התערובות ומזיד היינו אחר שנודע התערובות דהשוגג הוי כמזיד וזה הדבר שאין הדעת סובלתו א"נ כדאמרן וכן פירש הר"ן סוף עבודת כוכבים (דף כ"ז ריש ע"ב) וז"ל פירוש אם נפלו בשוגג שלא נתכוין לבטל מותר במזיד שנתכוין לבטל אסור שאין מבטלין איסור לכתחלה עכ"ל וכ"כ הסמ"ג לאוין ע"ח (דף ל' ע"א) א"נ דאין לחלק בזה כלל בין נודע או לא אלא בין שוגג ומזיד וכדמשמע מדברי הט"ו וכל הפוסקים : טז ולפ"ז כו' ולא נהגו כן . כלומר לפ"ז דהתוספת לא מהני א"כ למ"ד לא בלא חנ"נ או חתיכה שבלעה איסור לכ"ע או נודע התערובות להאו"ה היה צריך לחקור אלא שלא נהגו לחקור בכל זה ובעט"ז משמע שהבין דהאי ולא נהגו כן לא קאי אלא אהי"א וזה ודאי ליתא דמאי שנא וכן מוכח בת"ח שם ד"ז כאשר פירשתי והטעם דלא נהגו לחקור נראה לי דאחזוקי איסורא לא מחזקינן דמהיכי תיתי נימא שהוסיפו עליו אח"כ ובת"ח שם כתב טעם אחר ע"ש : יז איסור של דבריהם כו' . בספרי הארכתי בביאור הדברים דלאיסור של דבריהם שיש לו עיקר בדאורייתא וכפירוש דברי הרשב"א והטור וביארתי הכל על נכון ע"ש ואין להאריך כאן לפי שכ"ל עיקר לדינא דאפי' איסורים של דבריהם שאין להם עיקר כלל בתורה אין לבטלו או להוסיף עליו וכדעת הרב וכמו שכתבתי שם ע"ש : יח ואם עשה כן במזיד אסור . היינו כמו שנתבאר בס"ה אבל שאר כל אדם פשיטא דמותר : יט מרבה עליו ומבטלו . קשה דבא"ח סי' תרע"ז סתם המחבר וכתב דמותר השמן שבנר חנוכה שנתערב בשמן אחר ואין בו ס' לבטלו יש מי שאומר שאין להוסיף עליו לבטלו עכ"ל והרי חנוכה אינו אלא מדרבנן גם בב"י שם לא הביא שום פוסק שחולק על זה ושמא יש לחלק דהתם כיון דהוקצה למצותו חמיר טפי *) ודוחק ועוד דהאי ויש מי שאומר הוא מהר"ם מרוטנבורג שהביא הטור שם ומוכרח דלא ס"ל לחלק בהכי דכתב שם ולא דמי לעצים שנשרו מן הדקל לתוך התנור בי"ט שמרבה עליהן עצים מוכנים ומבטלן (וכמו שנתבאר בא"ח סי' תק"ו ס"ב) דשאני התם שאין נהנה מהן עד אחר ביעורן אבל הכא נהנה ממנו בשעה שהנר דולק עכ"ל

ביאור הגר"א

כו' ואמרו בירושלמי שם רש"א ידיעתה מקדשתה ורבנן אמרי הרמתה מקדשתה ואף רבנן ל"פ אלא בתרומה דצריך הרמה וה"ה לחומרא וכמ"ש בזבחים ק"ד א' והאיכא נמצאת טריפה כו' וערש"י שם ד"ה מרצה וכמ"ש הרא"ש בפ' ג"ה . אבל באמת לא דמי לשם והרי אמרו במזיד אסור וא"א אלא בשנודע וערש"י בגטין נ"ד ב' ד"ה יעלו כו' וכ"ש בשלא נודע : [יג] איסור של דבריהם כו' . דלא אמרו בפ"ק די"ט (ד' ג') עצים שנשרו כו' אלא שנשרו לתוך עצים וכגי' ספרים מוסיף ומרבה כו' ואף שאמרו ברפ"ד דבכורות תרומת ח"ל רבה כו' לא אמרו אלא בתרומת ח"ל דקילא ובטלה ברוב משא"כ בשאר איסורין דרבנן כמש"ל סי' צ"ח (בס"ק ל') ועתוס' דפסחים ל' א' ד"ה לישהינהו כו' : (ליקוט) איסור כו' . עסי' שכ"ג ומותר לבטלה כו' וי"ל דחלת ח"ל שאני שהקילו בה כמה דברים שם אבל הרמב"ן כתב (בפ"ג דפסחים במלחמות ובחידושיו על יבמות פ"ח) דגם שם דיעבד דוקא וז"ש בפ"ג דפסחים (מ"ו א' במתני') כיצד מפרישין חלה כו' ואף בח"ל כמ"ש הרי"ף ור"פ ואם איתא הרי ראוי אף לכהן טמא בביטול ברוב וער"נ (ע"כ) : (ליקוט) איסור של כו' אבל כו' . כמ"ש בבכורות כ"ז א' הלכך גרס פ' ואי ליכא כו' ואם איתא אפילו לגדול שלא סבל ראוי ע"י ביטול כמש"ש אלא דאין ביטול אלא אם נתערבה כבר וכה"ג אמר שם רבה מבטל כו' . ר"נ בפ"ג דפסחים (הלכות מבכורות ליתא שם) ותוס' שם ד"ה הלכך כו' תי' (מחמת ד"א) משום דדבר מועט כו' ותוס' ס"ל בפסחים שם במתני' דאפילו לא נתערבה יכול לערב ברוב ולאכלה (ע"כ) : (ליקוט) איסור כו' אבל כו' . כמ"ש בירושלמי ר"פ ב' דכלאים והביאו הר"ש שם כיצד יעשה או יוסיף על סאה כו' תמן כו' [וודאי לא גרע מן שאר דרבנן] ואמר שם אי לערב אפילו כ"ש אסור אלמא לערב אפילו בדרבנן אסור אע"פ שאין מתכוין לזרוע ועסי' רצ"ו ס"ה וס"ו (ע"כ) : [יד] וי"א דאין כו' . דמ"ש שם אבל בדרבנן מבטלין היינו כמסקנא

חידושי רע"ק

בלא נודע מקודם דהכבד דבוק בו ואפ"ה אסור הכל ואפי' דין דבוק אמרי' בו מכ"ש דאם נתבשל ולא היה ס' בתחלה דאמרינן דין חתיכה עצמו נ"נ ובאמת ראיתי בת"ח (כלל פ"ה דין ה') אחר שהביא דברי האו"ה דאפי' דנתערב תחלה ובלא נודע נתוסף עליו היותר דשרי וכתב עלה וז"ל וצ"ע דא"כ למה אסירי' באיסור דבוק כמו שנתבאר לעיל גבי כבד וכו' מיהו י"ל דבאיסור הדבוק אינו מצטרף עכ"ל ולא זכיתי להבין דהא בדבוק הטעם דשהה לבלוע מקודם או דשמא היה פעם א' בחוץ וא"כ מכ"ש בנתערב תחילה בלח ולא היה ס' דבודאי הבלוע נכנס לתוכו תחילה קודם שנתערב וה' יאיר עיני : (סעיף ו') אבל אם נפל מעצמו. הא"ר כתב דוקא נפל מעצמו אבל הפיל בשוגג אסור

באר היטב

בנ"ע : (יג) נהגו . כתב הט"ז הטעם דאין לנו לחוש שמא נתוסף אחר שנעשה נבלה דלאחזוקי איסורא לא מחזקינן אמנם אם ידוע להמורה שנתוסף אלא שאין ידוע אימתי בזה ודאי יש לחקור אחר זה אימתי נתוסף כנ"ל להלכה עכ"ל וכתב הש"ך אפי' למ"ד דלא בלא כ"נ וכן חתיכה שבלעה איסור לכ"ע בכולהו לא נהגו לחקור דלא מחזקינן איסורא אך מ"ש הרב לחלק בין נודע התערובת או לא ואפי' בחנ"נ יש חילוק זה חולק עליו הש"ך שהרי למ"ד חנ"נ א"כ תיכף כשלא היה ס' נתן טעם ומה לי אם נודע או לא והכי מוכח נמי מסימן נ"ב גבי אחב כף חולבת בקדרה של בשר ב' פעמים ולא נודע בנתיים דצריך ב"פ ס' מטעם דבפעם הא' נעשה כל הכף נבלה וכן כמה שאר ראיות ע"ש : (יד) מרבה . הקשה הש"ך דבא"ח סי' תרע"ז כתב המחבר דמותר השמן שבנר חנוכה שנתערב בשמן אחר

פתחי תשובה

מקרי שוגג ע"ש וכזה נדחה דברי תשובת בית יעקב סי' ס"ט שרצה לדמות אם עשתה ע"פ הוראת של אשה אחרת (לעשתה עפ"י חכם דמאי שנא ע"ש) ועיין עוד בנו"ב שם שחולק על הט"ז בזה . [ועיין מג"א סי' שי"ח סק"ג ועיין בתשובת ח"ס סי' פ"א מ"ש בזה ומשמעות דבריו שמסכים עם הט"ז בזה ע"ש] : (ו) אבל אם נודע . עש"ך שחולק ע"ז שאין לחלק כלל בין נודע או לא אלא בין שוגג למזיד . ועיין עוד בש"ך שהאריך לסתור דעת האו"ה שכתב דאפילו היכא דאמרינן חנ"נ יש ג"כ חילוק בין נודע או לא דליתא והעלה דגם בלא נודע אמרינן חנ"נ וסיים אף דהרמ"א בד"מ ובת"ח הביא דברי האו"ה דבלא נודע לא אמרינן חנ"נ דילמא הרב חזר בו ולכך לא כתב דין זה בהגהותיו ע"ש וכן העלו הפר"ח והמנ"י כלל פ"ה ס"ק נ"ח אלא דהמנ"י כתב שם דבלא בלא כיון דבהפ"מ לא אמרינן ביה חנ"נ יש להקל בזה בלא נודע ע"ש . והסמ"ג כתב ולענין דינא בלא נודע בבשר בחלב ודאי אסור מה"ת ובשאר איסורים בהפ"מ אין בידי להקל ע"ש ומשמע דגם להחמיר לא ברירא ליה ועיין בתשובת רבינו עקיבא איגר כ"ע ס"ס ס"ו שתמה על הש"ך במ"ש אולי הרב חזר בו דלכאורה לית ביה ספיקא דבודאי חזר הרב דהא לעיל סי' ע"ג ס"ו בנמצא כבד דבוק שכתב בהג"ה דנ"נ וצריך ס' נגד כל הגוף . ולשון נמצא משמע דלא הרגישו שהכבד נשאר בגוף עד אח"כ שנמצא כן הרי אף בלא נודע אמרינן נ"נ וכן פסקינן סימן ע"ב ס"ג גבי לב . וכיון שכן אף דהסמ"ג כתב דלא ברירא ליה להקל בהפ"מ לפענ"ד ברירא להחמיר דהא בההוא דלב וכבד לא נזכר שם דעה להקל בהפ"מ . ושוב כתב ליישב דברי הש"ך דכיון דהש"ך כתב בפשיטות דאוסר חתיכה ודאי אסור אף בלא נודע דלמא נשאר בו מהאיסור הרבה כיון שכן ממילא האחרות אסורות אם אין ס' נגד כל החתיכה דנהי דנימא דבלא נודע לא אמרינן חנ"נ מ"מ אחר שנודע התערובות והחתיכה קיימא באיסורה החלב והוסר שמה את האחרת דאילו נפלה לקדרה אחרת היתה אוסרת הכי נמי אוסרת לחתיכות שבקדרה זו . וא"כ י"ל דהא"ס דבלב וכבד בעי ס' נגד כל הגוף דמיירי שנמצא דבוק בעוד שהקדרה רותחת וכיון דהגוף נשאר באיסורו נעשה עתה אחר הידיעה הגוף נבלה והוסר לאחרות כאילו עתה נפלה לקדירה אחרת אבל היכא דלא שייך כן כגון שסילקו הגוף מהקדרה קודם שנודע בזה הוא דנסתפק הש"ך אם הרמ"א חזר בו או לא ובזה כתב הסמ"ג דלא ברירא ליה להקל בהפ"מ גם להחמיר לא ברירא ליה ולכן מאן דמקיל בזה בהפ"מ לא נורך שבה אין מוחים אותו עכ"ד ע"ש : (ז) מרבה עליו . עבה"ט ומה שהקשה על המג"א עיין בתשובת רבינו עקיבא איגר בהשמטות

גליון מהרש"א

אף אם בטלו בשביל חולה משמעות הט"ז סס"י פ"ד : (ט"ז ס"ק י"א) אבל נלע"ד כו' מה שזכרתי בסמוך סק"ח ופק"ט : (ש"ע סעיף ו') אין מערבין אותו בידים . עי' סי' שכ"ג ש"ך ס"ק י' בחלת חוץ לארץ ועי' סי' קי"ב סוף סעיף י"ד ואף אם פונם לדבר שמערבין בו עט"ז סוף סי' זה וע' גליון ס"ס צ"ט ועי' סימן ל"ט סק"ו בש"ך : (ש"ך ס"ק ט"ז) דאחזוקי איסורא לא מחזקינן . עי' סי' פ"א ס"ק י"א :

איסור

יד אברהם

איגר סימן ר"ו שדחה דברי חכם א' שהתיר אשה שהיתה זקוקה ליבם ונשאת מחמת טעותה בדין וסברה שאינה זקוקה . והביא החכם הנ"ל ראיה מדברי מהרי"ק כלל ס"ח דגבי א"א שנישאת מחמת טעות בדין אסר משום דמ"מ מעלה באשה משמע דבלא"ה מותרת והרע"א השיב עליו דקי"ל כרבא בתבות דאומר מותר הוי קרוב למזיד ולא זכר שדברי החכם הנ"ל הם לדברי הט"ז כאן ויש עוד ראיות לזה מתוס' דבכורות וכן מתוס' עירובין : (סעיף ו') איסור של דבריהם אין מערבין אותו בידים . [עיין בר"ן פ"ג דפסחים גבי כיצד מפרישין] אבל אם נפל מעצמו ואין בהיתר כדי לבטלו מוסיף כ"כ הטור בשם הרשב"א אלא שכתב איסור של דבריהם שאין לו עיקר בדאורייתא והב"י תמה על הטור שמחבר שאע"פ שמתחילה כתב הרשב"א כן הרי הייה דים לחוש להמחמירין ותמהתי על הב"י שכתנס תמה עליו דהמדקדק היטב בדברי הרשב"א שמביא הב"י יראה לעינים שזה לא עלה על דעת הרשב"א שלא להוסיף על איסור שעיקרו מד"ס רק הביא י"א דאפילו לכתחלה

באר הגולה

הרשב"א : יג טור בשם רשב"א (וע"ש הובא בב"י): יד שם מימר' דרבא פ"ק דביצה

הגהות הט"ז

הטור כנ"ל : (שם ס"ק י"א) אמנם אם ידוע להמורה

נקודות הכסף

דכתב שטעם הוא דחיישינן כאלו נפל השתא האיסור או חתיכת בשר לתוך חלב והשתא הוא ס' מש"ה בטיל בס' בלא נודע אבל בחלב דשם החלב נבלע בבשר ואח"כ החלב הוא כאלו הוא חתיכת בשר שטעם בבשר כחלב וחלב כחלב אין בינו מש"ה לא בטיל ודו"ק : גם מ"ש א"כ הא דתנן בפ"ה דתרומות וכו' גם בזה נ"ל לפרש הא דתנן בפ"ה דתרומו' דה"ק אם בשוגג דהיינו בלא נודע התערובות וזה התערב בשוגג מותר ואם במזיד אפי' לא נודע מהתערובות רק שהתערב במזיד מטעם אחר אפ"ה אסור דגזרינן במזיד שמא יתערב אפי' בנודע אבל בשוגג לא גזרינן אטו שוגג בנודע כיון דבשוגג בנודע אינו אלא חומרא בעלמא ולא גזרינן ובזה מיושב קושית הגאמו"ז על רמ"א . ע"כ הג"ה:(הג"ה בש"ך ס"ק י"ט) ודוחק ועוד דהאי ויש מי שאומר וכו'. ונ"ל כיון דעצי מוקצ' הוא מדאורייתא כדאית' (בעירובין) [בפסחי'] דף מ"ו

פרי חדש

דהאיסור עצמו היה מותר בהנא' מ"מ היה אסור באכיל' ועתה היה מהנה בתוספת זה להתיר אף באכילה הילכך צריך ליתנו לאחר בחנם לשון או"ה ואינו נראה כלל דהא בגמ' החוס' שמתירין באכילה לישראל אחר לא מקריא שנהנה שהרי מותר לאכילו לישראל אחר בחנם וגם היתר המכירה לעובד כוכבים היה מותר מקודם שביטלו וא"כ מה הנא' יש לו לזה שביטלו במה שמוכרו לישראל אחר כל שאינו מוכרו לו יותר ביוקר ממה שהיה מוכרו לעובד כוכבי' אלא שאין לדבריו שום עיקר וכ"כ הש"ך . וגדולה מזו אני אומר שמותר למוכרו לישראל אחר אף ביוקר יותר מהעובד כוכבי' ולא כהש"ך שהחמיר בזה דלא נהירא דכיון שאין כוונתו בביטול האיסור למוכרו דלאו ודאי לא טרח אלא כוונתו לבטלו לאכלו כיון דלא נתקיימה מחשבתו דהא לא שרינן ליה לאכלו שרי למוכרו אף ביוקר לישראל וראיה לדבר ערה דאמרינן בפרק הפועלים גבי מי שהפרים ואחר לעובד כוכבים נפרס בהמתו שוה יפה לחרישה הוה סבר רבא למימר ימכרנו לשחיטה כלומר שלא להעלות דמיהן בשביל החרישה דאי לחרישה דמיהן יקרים . וא"ל אביי דייך שקנסת עליהם אכילה ופי' רש"י דלא טרח כולי האי אלא שיתרום בו והא לא נתקיימה מחשבתו ע"כ אלמא דכל היכא דלא נתקיימה מחשבתו שרי אע"פ שמרויח בדבר וכן עיקר : (בש"ע סעיף ו) איסור של דבריה' כו' . בס"ק דביצה גרסינן

מטה יהונתן

ביבש אלא לענין אוסר התיכ' א"נ לחנ"נ וכמ"ש הש"ך סק"י והא דכתב הש"ך דבב"ח א"צ לחקור היינו טעמא דבלא נ"א חנ"נ ע"ש אכתי קשה אם כן לשינו חתיכה שנפל עליה טיפת חלב שנפל על החתיכה אמאי לא כתב הטור דבכה"ג צריך לחקור ונ"ל דזה א"צ לכתוב דודאי בלא"ה צריך לחקור דלמא היה מנוחת כולו חוץ לרוטב א"כ צריך ס' נגד כל החתיכה א"כ ודאי יבוא לחקור את כל המעש' וא"צ להטור לכתוב כלל ומה שמקשה הש"ך על סדרי משה מטה דטיפת חלב נבילה וכו' עיין בסימן צ"ג תמצא יישוב נכון : (שם סעיף ו) איסור של דבריהם כו'. ועי' ש"ך מה שמק' ממותר שבנר חנוכה ונראה לתמ"י לתרץ דהנה התוס' בכולה שם מקשים מעיגולים דלמה לא יוסיף עליו ויבטל ותי' דשאני התם דעיקרו ד"ת והנה הש"ע לא מחלק כן

ע"כ (ע"ש דאין המסקנא כן) חמיר למוקצה למצותו וע"כ הוכרח לתרץ תירוץ אחר ודו"ק :

עכ"ל ואם איתא הוי ליה למימר דשאני הכא דהוקצה למצותו וצ"ע : **ב** חוזר וניעור ונאסר . הייני דוקא במין איסור אחד אבל בב' מיני איסורים שחלוקים בטעמא כל אחד מבטל טעם חבירו וכמו שנתבאר בס"ס צ"ח וע"ש מזה וע"ל סי' קכ"א ס"ק כ' : **כא** לא שנא נודע בנתיים או לא . כ"כ בת"ח כלל פ"ה ד"י בשם מהרא"י בהגהת ש"ד אבל באמת משמע דלא כ' שם מהרא"י (בהגהת ש"ד ל"ט) דאפי' נודע בנתיים אסור אלא באיסור שנותן טעם דכ' שם וראבי"ה אוסר אפי' ידע ונראה דמסברת אבי"ה קאמר לה דסברא גדולה היא דכיון דנתרבה האיסור הרי היתר הוא ומרבינן בטעם כו' עכ"ל אבל באיסור יבש ביבש במין במינו שנתבטל ברוב כשנודע תו לא מצטרף לאסור דכיון דמדאורייתא וגם מדרבנן חד בתרי בטל א"כ כבר נתבטל ואדרבה נראה דגם האיסור מצטרף להעלות ההיתר וכדתנן (פ"ב דערלה) הערלה מעלה את הערלה ומפרש בירושלמי דהיינו בנודע מיהו באבי"ה פג"ה אם משמע להדיא דאפי' יבש ביבש במינו חוזר ונאסר אפי' נודע אבל הך מתני' דערלה דוחק ליישב להרא"ש וכמ"ש בספרי וכתבתי שם דהעיקר כפי' הר"ש פ"ב דערלה משנה ג' דאפי' לרבנן בשאר איסורים יבש ביבש כל שאין נותן טעם הידיעה גורמת היתר ושוב אין חוזר ונאסר ושאני תרומה דצריכה להרים וכן דעת הראב"ד שהביאו הרמב"ן והר"ן סוף מסכת עבודת כוכבים והרשב"א בתה"א ע"ש (וגדולה מזו משמע דעת הראב"ד שם דאפי' לא נודע בנתיים אינו חוזר ונאסר דקמא קמא בטיל אפילו בדבר שנ"ט) ואף הם לא פליגי שם עליו אלא מטעם דטעמא לא בטיל והרי הטעם נרגש ואפי' במין במינו דליכא למיקם אטעמא מ"מ כיון שנפל שם שיעור בכדי דיהיב טעמא בשכנגדו באינו מינו אסור עכ"ל וע"ל סי' קל"ד ס"ק י"ח מש"כ יבש ביבש במין במינו ועוד דהא כ' המרדכי פרק הגוזל עצים בשם רשב"ם וראב"ן וריב"א והכי איתא בהגהת ש"ד סי' ל"ט בשם רבי יואל וא"ז וכ"כ הגהמ"ר דחולין וכן הוא בשאר פוסקים דחתיכה של איסור שנפלה בשתים חתיכות דהיתר ונודע ואח"כ נפלה אחרת ראשון ראשון בטל וא"כ אף דלא קי"ל הכי אלא כסברת ראבי"ה היינו מטעם שכ' מהרא"י דסברא גדולה היא כיון שנרגש הטעם כו' אבל בדבר יבש במין במינו דלא שייך האי טעמא א"כ כל שנפל לרוב היתר ונתבטל אין חוזר וניעור ואדרבה אפשר

באיסור דאורייתא וכן נוהגין ואין (טו) לשנות (טור בשם הרא"ש וכת"ה סימן ל"ד ובהגהת ש"ד ורא"ה בב"ה וכו' הר"ן ומרדכי ואגודה פ"ק דביצה) . [טו] איסור שנתבטל כגון שהיה ס' כנגדו ונתוסף בו אחר כך (יג) מן האיסור הראשון **ב** חוזר וניעור ונאסר ל"ש מין במינו ל"ש מין בשאינו מינו לא שנא (טז) יבש ל"ש לח (יד) **כא** לא שנא נודע בינתיים או לא נודע בינתים (הגהת ש"ד סימן ל"ט) [טז] כזית חלב

דאם לא ידע שיש איסור בדבר שרי בכל הביטולים : **(יג) מן האיסור הראשון** . דאם הוא מין איסור אחר אדרבה אחד מהני לבטל חבירו כדלעיל סי' צ"ח בסופו: **(יד) לא שנא נודע בינתיים כו'** . לא דמי לאחיכה כף שתי פעמים דסי' צ"ד דהכא איכא איסור חדש :

פרי חדש

דעלים שנשרו מן הדקל בי"ט מרבה עליהם עלים מוכנים ומסיקן ובבכורות ר"פ עד כמה איתא תרומת ח"ל מבטלה ברוב ואוכלה וכתב הר"ן בפרק אלו עוברין בשם הרמב"ן וכן דעת הרשב"א בתשובה סי' של"ו שלא אמרו מבטלה ברוב אלא כשנתערבה בכמותה או בפחות ממנה אבל לבטל בעירוב לכתחלה לא דלערב בשאר איסורין דרבנן אין לנו אבל מסתם סוגיא דבכורות לא משמע הכי וכן דעת שאר מפרשים דאף לבטל לכתחלה שפיר דמי . והרשב"א גופיה כתב בת"ה דף קכ"ב דתרומ' עצמה לכתחלה יכול לערבה ברוב ולבטל' . וז"ל הרמב"ם בפי"ג מהל' תרומות . תרומת ח"ל מותר לבטלה ברוב ואוכלה בימי טומאתו ולא עוד אלא אם היה לו יין של תרומת

מטה יהונתן

וקשה עליו קושית התוס' מהא דתרומה וי"ל דהנה הש"ך כלל ל"ט כתב בשם הגהת אשר"י אם נתערב איסור דרבנן חד בחד מותר לשני בנ"א אמנם הרא"ש בפ"ק דביצה חולק ע"ז וא"כ י"ל דהנה לפום ריהטא י"ל קושית תוס' כאופן אחר דאף דבחד בחד אסור גם באיסור דרבנן ולא אמרינן ספיקא לקולא כיון דאתחזק איסור מ"מ ס' עכ"פ מקרי ולפי זה לק"מ בשלמא גבי עלים כיון דבכבר נתערב חד בחד דאיכא שום ספק עליה וכס' דרבנן הוא דאמרי' מרבה עליו ומבטלו אבל בודאי דרבנן אין יכול להרבות ולבטל לפי זה שם בתרומ' דחז"ל הצריכו בתרומה ק"א לבטלו א"כ בפחות הוי ודאי איסור דרבנן דלא מהני לבטל ברוב עד דאיכא ק"א וא"כ בלי פחות משיעור זה לא הוי ס' דרבנן אלא ודאי וכודאי לא מהני [אמנם מהא דהוכרח הרא"ם לפסוק כמהר"ם מרוטנבורג ע"כ היינו משום דאין רוצה לחלק בין עיקר ד"ס לאין עיקרו ד"ס לכך קשה ליה קושית תוס' מהא דתרומה א"ו דאין רשאי להרבות היכא דאית לאיסורא ולא מקלי קלי א"כ ע"כ צ"ל חד בחד לא מקרי ס' דרבנן דאל"כ אין מוכרח לפסוק כמהר"ם לקושית תוס' בא"ה לק"מ א"ו דלא ה"ל כא"ז אלא דלא הוי ס'דרבנן] והנה כ"ז ביבש דליכא כאן תקנת חכמים כביטולו אבל לא בלח דצריך ס' אפי' מדרבנן במב"מ א"כ ודאי כל היכא דליכא כאן ס' לא הוי כאן ס' כלל כמו בתרומה שוכרתי ואסור להרבות עליו לפ"ז לק"מ קושית הש"ך מנר חנוכה דהתם הוי לא בלא דהוי כמו ודאי איסור דרבנן ואסור להרבות עליו . ועי"ל דאיתא בפ"ק דביצה דף ב' ע"ב מיתיביה א' ביצה שנולד' בשבת וא' ביצה שנולדה ביו"ט אין מטלטלין כו' וספיקא אסורה בשלמא לרבה דאמר משום הכנה הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא אלא לרב יוסף ולר' יצחק הוי ספיקא דרבנן ולקולא כו' וכתבו התו' אבל לר"נ דאמר משום מוקצה לא פריך דמוקצה חמור והוי כעין דאורייתא וי"ל הא כתבו התוס' גבי עלים שנשרו מן הדקל דמוקצה דלית ליה עיקר מדאורייתא קיל' עפי משאר אסורי דרבנן שיש להם עיקר מן התורה הוא סותר למ"ש הכא דמוקצה חמור משאר אסורים וי"ל דהא דכתבו תוס' דחמיר היינו לר"י דאית ליה מוקצה ודאי חמור משאר איסורים אבל לדידן דקי"ל כר"ש דלית ליה מוקצה רק ביו"ט מחמירין כר"י ודאי מוקצה אינו חמיר כ"כ וקיל משאר אסורים דרבנן שיש להם עיקר מד"ת וכ"ז במוקצה מחמת איסור או מוקצ' מדעת אבל מוקצה מחמת מאוס דגם לר"ש אית ליה האי מוקצה דחמיר והוי כעין דאורייתא (לפ"ז ס' הש"ע שפיר דגבי מותר שמן שבנר חנוכה דהוי מוקצה מחמת מאוס דהוי כעין דאורייתא אסור להוסיף עליו ולא ק"מ : (שם בהגה"ה) **איסור** שנתבטל כו' חוזר וניעור כו' . הקשה הר"ן א"כ אם נפל כזית חלב או נבילה לתוך התבשיל אמאי מהני ס' לבטלו נימא דבולע וחוזר ופולט עד דליכא כאן ס' ומתוך קושיא זו הוכיח דלא אמרינן חוזר וניעור

ביאור הגר"א

דשם היכא דמקלי קלי איסורא דאל"כ עיגולי דבילה דשם יוסיף עליו וכן בחצי זיתא תרבא דפ' נ"ה ועתוס' שם ד"ה ותנן כו' : [טו] איסור שנתבטל כו' . כמ"ש בזבחים ל"א א' ויקץ כישן הפיגול ואף מאן דמתיר שם משום עירוב מחשבות ובבכורות כ"ב א' אר"י ל"ש אלא כו' ואף אביי דפליג מודה דטומאה מעוררת טומאה כמ"ש שם ממתני' דפ"ה דתרומות ואמרינן (ספ"ז דכלאים וש"מ) המעביר עציץ נקוב כו' ואמרינן (ב"ק ק' וש"מ) נפרצה א"ל גדור כו' ולא אמרינן ראשון בטיל וכפ"ו דשבת (ס"ה ב') שמא ירבו הנוטפים כו' ואפילו לקולא אמרינן דחוזר וניעור כמ"ש בספ"ז דנדרים גידולי היתר מעלין את האיסור וכל הסוגיא דשם וכ"ש שם ודלמא לחומרא שאני ובספ"ה דתרומות ואם ידוע שחטפין של חולין כו' ושם סאה כו' ואח"כ נפלו שם כו' ובירושלמי שם כל האיסורין שריבה עליהן כו' ובפ"ה דע"ז (ע"ג ב') שני כוסות כו' ובירושלמי פ"ב דערלה גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשים של חולין ואין כהן בנ"ט ריבה עליהן גריסין מין מעורר מינו לאסור לא תהא גרולה מי"נ כמה דתימר ביי"נ אתה רואה את התיתר כמו שאינו ואותו האיסור אם יש בו בנ"ט אסור ואם לאו מותר הדא דאמר ריבה עליהן גריסין של תרומה אסור והא דאמרינן בפ"ה דע"ז (ע"ג א') דראשון ראשון בטיל פי' תוס' שם ובבכורות שם ובפ' הערל (פ"ב ב') ושאר מקומות דהיינו באיסור משהו אבל בנ"ט חוזר וניעור דהא הטעם ניכר בהן ובכה"ג דאמרינן בפ"ב דערלה התרומה מעלה כו' ושם הערלה מעלה כו' והערלה מעלה את הערלה בשאינו נ"ט וכמ"ש שם ראב"א מצטרפין בנ"ט אבל לא לאסור ובפ"ה דתרומות ולא הספיק להגביה כו' ובירושלמי שם רש"א ידיעתה מקדשתה ורבנן אמרי הרמתה מקדשתה וז"ש ל"ש כו' דוק ותשכח בכל הנ"ל אבל הרמב"ם בפי"ג דתרומה פסק דידיעתה מקדשתה וכמ"ש בתוספתא פ"ו דתרומות אמתני' הנ"ל אמר ראב"ש בד"א בזמן שלא ידע בה ואח"כ נפלה אבל אם ידע בה ואח"כ נפלה אחרת ה"ז מותרת שכבר היה לו להעלות ומפרש הרמב"ם דראב"ש מפרש דברי ת"ק . ואף שהעיקר כדעת הראב"ד וראב"ש כאבוה סבירא ליה כמ"ש בירושלמי הנ"ל וז"ש שכבר ה"ל להעלות וכמ"ש בפסחים י"נ ב' וראב"ש כאבוה כו' מ"מ אף רבנן ל"פ אלא בתרומה שצריך להרים ולאו כמורם דמי אבל בשאר איסורין מודי כמ"ש בתוספתא שם סאה ערלה שנפלה למאתים ידע בה ואח"כ נפלה אחרת ה"ז מותרת כו' עד שתרבה אסור על המותר וכמ"ש בתרומה שהוגבהה כמ"ש במתני' שם הגביה ונפלה אחרת כו' אלמא דוקא בתרומה צריך הגבהה ובשאר איסורין בידיעה ובה"ג אמרינן בתוספתא פ"ח שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואח"כ נתחמץ .מותר שאור של שביעית שנפל לתוך העיסה ידע בו ואח"כ נתחמץ מותר ובירושלמי פ"ב דערלה הלכה ב' פשיטא שידיעתו מתירתו ידיעת חבירו מה שתתיר כו' ידיעת ספק כו' ובזבחים ק"ד א' והאיכא נמצאת טריפה כו' כנ"ל וכ"כ המרדכי בפ"מ דב"ק אהא דאמרינן שם נפרצה א"ל גדור כו' והמעביר עציץ כו' דמיירי בלא נודע דאל"כ קשה מהא דפ"ה דע"ז דאמרינן ראשון ראשון בטל וא"א לומר כמ"ש תוס' שם דביותר מס' דהא הנך נמי במאתים . ומ"מ ברובו לא מהני ידיעה כמ"ש בתוספתא הנ"ל עד שתרבה כו' וכן הרמה בתרומה כמ"ש במתני' הנ"ל עד שתרבה תרומה כו' וכן אמרו בפ' הערל (פ"ב ב') נתן סאה כו' עד רובו ועתוס' שם ד"ה א"ר יוחנן כו'. וכלל הענין כי בדאורייתא אמרינן חוזר וניעור אפילו בידיעה בשאר איסורין והרמה בתרומה כנ"ל וכמ"ש בירושלמי פ"ה דתרומות אמתני' הנ"ל עד שירבה כו' א"ר יוסי זאת אומרת דבר שהוא בטל דבר תורה מעורר את מינו לאסור וכן יבש ביבש וכן לח בלח מין בשאינו מינו עד ס' דטעם כעיקר דאורייתא ומין במינו ברובא אבל בס' שהוא דרבנן אינו חוזר וניעור אם ידע וכן כל העולין במאה או מאתים או במשהו כולן אין חוזרין וניעור כיון שהוא מדרבנן וכמ"ש בנזיר נ"ד ב' (וע"ל סי' ק"א ס"ק ו') וכן בתרומה וערלה אע"ג דילפינן מקראי אסמכתא בעלמא הוא כמ"ש תוס' ב"ם נ"נ א' ד"ה ועולה כו' וראיה דבפ' כ"ש יליף בב"ח מק"ו מערלה ולא פריך שכן צריכה א' ומאתים וכן בפ' הערל דחשיב מחמ"ז ולא חשיב שעולה במאה (ועכתוס' שם עוד ג' ראיות ואינן מוכרחין) וז"ש התרומה מעלה כו' הערלה מעלה כו' ובפ"ה דע"ז ראשון ראשון בטל ואפילו בפחות מס' כיון שהוא מין במינו וכמ"ש בתוספתא הנ"ל עד שתרבה כו' והכל בשידע מיירי דבלא ידע אוסר הכל כדינו במאה ומאתים ומשהו וס' ובזה יבא הכל על נכון והנך דגידולי היתר כו' ונפרצה א"ל גדור כו' והמעביר כו' לא כתי' המרדכי בלא ידע דבכל הסתני' מתמן בידע אלא דגידולים שאני כיון דמסילא קא רבי כבבת אחת דמי ולכן לא אשכחן לאיסור רק בגידולין . ותוס' תי' כיון שהוא בלא הפסק כבב"א דמי : [טז] כזית חלב כו' . כמ"ש בפ"ה דתרומות הגביהה ונפלה למקום אחר כו' ותכ"א אין סדמע אלא כו' . ר"ל ומותר לגמרי דלא כפי' הרמב"ם שם שהוא תמוה וכבר הקשו עליו ואף לכתחלה מותר

באר היטב

ואין בו ס' לבטל יש מי שאומר שאין להוסיף עליו לבטלו עכ"ל והלי נר חנוכה אינו אלא מדרבנן ודוחק לחלק דהתם כיון דהוקצה למצותו חמיר טפי וצ"ע עכ"ל . (והמ"א רוצה לתרץ שם דמצוה הוי דבר שיש לו מתירין לשנה הבאה ולא אוכל להבין דבריו דא"כ אפילו באלף לא בטיל ולמה כ' המחבר שם ואין בו ס' לבטלו) : (טו) לשנות . כתב הט"ז ול"ד לעלים שנשרו מן הדקל בי"ט לתוך התנור שמרבה עליהם עלים מוכנים ומבטלן דהתם מקלי קלי לאיסורא ואינו נהנה מהם עד שעת ביעורן מן העולם ואז אין ממש באיסור וכ' מהרש"ל דהא דאמרינן התם טעמא דמקלי קלי הוא דוקא משום דהוי דשיל"מ אבל בדשאל"מ בכל איסורי דרבנן מרבה ומבטלן ע"כ פסק דבדיעבד אפילו כוון לבטלם ולא ידע שאסור לעשות כן שרי ע"כ ואני הוכחתי לעיל דאם לא ידע שיש איסור בדבר שרי בכל הביטולים עכ"ל : (טז) יבש . והש"ך כתב דנ"ל להתיר בהפסד מרובה אם הוא יבש ביבש ומין במינו ונודע בינתים ע"ש שמביא כמה ראיות לדבריו וכל זה אם יש להם טעם א' אבל ב' איסורים שחלוקים בטעמם אז כל א' מבטל את חבירו ע"ל סי' צ"ח וכ' הט"ז ול"ד לאחיכת כף ב' פעמים בסי' צ"ד

חידושי בית מאיר

ככר הרגיש בת"ח עצמו ודחק מאד כאין מכון : (סעיף ו' בהג"ה) **בזית** חלב כו' ואח"כ נפל כו' מותר . כתב הש"ך ובת"ח כתב דאפילו לכתחלה אף דהאמת שבת"ח כתב הכי נלע"ד שהכוון אזל בו ומשום דלא עדיף מסה שאפשו עם הגלי דאסור לכתחלה למיכלה בכוונה . ול"מ לשיטת הרי"ף דחשיב ליה דשיל"מ דה"ג דכוותיה אלא אפילו לשיטת הר"ן דלשם לטעם השני שכתב דמשום מותר דבב"ח החמירו ס"ס הכא דלכתחלה אסור אף להטעם הראשון דבדיר כיון שנרגש נראה כאיסור אין להקל כמים שמלוי מאד אם לא בשעת הדחק דחשיב כדיעבד ועיין נמי סי' צ"ס

גליון מהרש"א

(ס"ו בהג"ה) **איסור** שנתבטל כו' ונתוסף בו אח"כ מן האיסור. אבל אם נעשה אחר שנתערב והר"ל ל"א חוזר וניעור סימן ק"א סק"ח : (ש"ך ס"ק כ') **דוקא** במין איסור אחד . הפ"מ בפתיחה להלכות תערובות ח"ג פ"א ד"ה נסתפקתי טען גם בנפל היתר מאותו מין וטעם של איסור יאסר כיון דנכשיו טועם טעם האיסור

צבי לצדיק

דג"ל ועיין מה שכתבתי סה"ג בסי' ק"ו על למ"א שם:(סעיף ו' בש"ך ס"ק כ"א) ל"ש כו'.הערלה מעלה את הערלה . תמי' לי על מרן הש"ך איך מדמה"ז לשם דערלה שנתבטלה במאתים האיסור כמאן דליתא וכאן בחד

יד אברהם

לכתחלה מותר לערבו בידים . ועי"ז כתב שיש לחוש להאוסרים לערבו לכתחלה אבל להוסיף בזה לא אמר להחמיר וכמ"ש הט"ז ובזה מלאתי אחרי כתבי שהרב פר"ח השיג ג"כ על הכ"ע בזה וכ"ה בס' מ"מ וכ"ד הרמב"ם סט"ו מהל' מ"א שכתב וז"ל חלב שנפל לקדירה שיש בה בשר עוף וג"ע בו מרבה עליו בשר עוף אחר ומבטלו

ותשוב ליה אין לו עיקר בדאורייתא וכמ"ש המרדכי וכ"ד ר' שמחה שמביא בהגמ"י שם ומביא הב"י . [וזה נראה דאישתמיט להפר"ח בהו"ח סי' תל"ו ע"ש . ונסתלק מה שהקשה שם על הר"ן פס"ב דפסחים מר"ש ר"ח דמילה ופ' כס"ב] . ומשמע לי מדברי הרמב"ם דכשמרבה באיסור של דבריהם . צריך שירבה מדבר שגם הוא אינו איסור דאורייתא עם האיסור המעורב וז"ם מרבה עליה בשר עוף אחר כדי שיבטל טעם החלב משמע דאלו בהמה שאסור מדאורייתא אסור להרבות גם לבטל טעם החלב . דס"ל מבטל אי' דאורייתא ואף שאינו בא לידי איסור עדיין מ"מ לכתחלה אסור אם אפשר . וצ"ל דאם ביטל בבשר בהמה שריבה מותר ולא ס"ל מבטל איסור דאורייתא ככל שעדיין לא בא לידי איסור כלל . דומה למ"ש הרמב"ם פ"ג מהל' מ"א והש"ע לעיל ס"ס פ"ז דאם העמיד החלב בקיבת כשירה בנותן טעם דכל זמן דלא יהיב הבשר טעם בחלב עדיין היתר הוא : ונראה דהיינו דוקא כאן שאפשר לבטל בבשר עוף אסור לכתחלה להוסיף בבשר בהמה . אבל היכא שאי אפשר בע"א ואם לא נבטל בבשר בהמה יאסור התבשיל שרי להוסיף בבשר בהמה . דלא ה"ל מבטל איסור דאורייתא לכתחלה שהרי עדיין אין כאן איסור דאורייתא וכזה מיושב היטב תמיהת המפרשים על הרמב"ם ז"ל פ"ט מהל' מ"א גבי טיפת חלב שנפלה על החתיכה א' שמקדירה נוער את הקדירה כדי שיתערב טעם טיפה בכל הקדירה וכמ"ש סי' צ"ב ס"ב. ותמהו הלא אין מבטלין איסור לכתחלה. ולק"מ דכיון שממהר לערב טרם שנתנה הטיפה טעם ועדיין היתר הוא אין כאן איסור ולא ה"ל מבטל איסור לכתחלה. וכה"ג איתא לקמן סי' ק"ס גבי תערובות יבש ביבש דמותר להוסיף עליו כדי לבטל משום דעדיין היתר הוא שלא יבוא לידי איסור כלל וזה דלא כס' צ"ג סי' ס' שאוסר לבטל טעם חלב ביין ומדמה לה למבטל איסור לכתחלה דישתה היין עם בשר ואפ"ג דהשתא היתר הוא . ועיין מ"א וט"ז בא"ח סי' תמ"ז . ובפר"ח שם סי' מנ"ב ותג"ג ועיין לעיל שכתבתי ליישב דברי הרמב"ם בע"א ועיין בשעה"מ הל' מ"א שהקשה אהדדי דברי הר"ן דבפ' כ"ש דמשמע שאוסר אף שאין כוונתו לבטלו ובפ' א"מ מתיר בכה"ג ולפמ"ש הפר"ח בסי' תנ"ג לק"מ וכמ"ש ס"ד : ועיין בשו"ת רדב"ז ח"ג סי' תקמ"ז שאוסר ליקח מן העובד כוכבים דבר שנתבטל בס' דהא בשעה שלוקחו מן העובד כוכבים כאלו מבטלו לכתחלה שאוסר בדבר שיש לו עיקר מה"ת ולפמ"ש במ"י ריש כלל ל"ס הביאו הכלי' סי' ק"ח דאין הקניה חשובה לכתחלה ועיין בע"ז (כ"ג) קרי לה דיעבד וכ"מ בר"ן בחולין (דף ו') וכפ' יד הסולך הק' ג"כ על הרדב"ז ואעפ"כ לא מלאו לבו לחלוק עליו למעשה ולא נזכר מד' האחרונים הנ"ל וגם מגמ' דע"ז הנ"ל . ומיהו גם הרדב"ז מסיק דאין אוסר מטעם לכתחלה רק כאן גבי בטול גזר שמא יאמר לבטל : (שם בהג"ה) **איסור** שנתבטל כגון שהיה ס' כנגדו ונתוסף בו אח"כ מן האיסור הראשון חוזר וניעור . ל"ש מינו ל"ש שאינו מינו פי' שהאיסור עם ההיתר הוא שא"מ . אבל איסור הנתוסף הוא מינו עם האיסור הראשון דאי אינו מינו בטעמא ככר נתבאר ס"ס צ"ח דהאיסורין מבטלין זא"ז ולפי מ"ש שם דנ"ל גם אלוקין בשמן דהיינו שאין איסורין משם איסור א' לפ"ז אסור לפרש הגה"ה מ"ש ל"ש מינו שאינו מינו קאי גם על איסור הניתוסף שהוא אין שוה בטעמא אבל שוה אסור משום איסור הראשון חוזר וניעור : (שם) ל"ש יבש . נלע"ד שזה קאי גם על מ"ש הגה"ה בתחלת הגה"ה שנתוסף בו מן האיסור הראשון חוזר וניעור . וע"ז כתב ל"ש יבש . דדוקא שנתוסף מן איסור הראשון שהוא אסור משם א' . אבל אי נתוסף בו מאיסור של שם אחר כגון טריפה וטמאה לא אמרינן דחוזר וניעור אם נודע התערובות מקודם דאמרינן שכל מין איסור מצטרף עם כ' חתיכות של היתר לבטל אי' השני ברוב כדין יבש ביבש . וזה תמה דין ב' מיני איסורין של יבש שכתב הטור ס"ס דלעיל שכל כ' מינים נתרבים על הב' ומבטלין אותו ופסורים של שלשתן עכ"ל . והב"י תמה דלמה ליה להטור למימר זה מה שאין נ"מ באיסורין ולפי מ"ש טובא איכא לענין דינא דיבש ביבש דקי"ל דיבש ביבש מין במינו חד בתרי בטל ואם נתוסף אח"כ א' של מין איסור אחר שאין אוסר התערובות שכל ב' מיני איסורים מבטלין זא"ז ומצטרף כל א' של איסור לב' של היתר לבטל אי' השני ודוק היטב ועפ"ז יש נ"מ בין נבילה לטריפה לענין יבש בחוזר וניעור ובזה נדחק כזה הב"ח הביאו הפמ"ג סי' כ"ח : (שם) ל"ש לח .

שנפל למים ונתבטל בס' **בב** ואח"כ נפל מן המים לקדירה של בשר מותר אף על פי שאין (יז) בבשר ס' נגד החלב שהרי נתבטל במים (בארוך) וכל כיוצא בזה :

ז (טו) בג [יז] מו אם (ח) נבלע איסור מועט לתוך כלי בשר אם דרכו של אותו כלי להשתמש בו בשפע היתר מותר להשתמש בו לכתחלה כיון

(טו) אם נבלע איסור מועט כו'. הרשב"א בתה"א דף קכ"ו למד דין זה וז"ל מדאיתא פרק אין מעמידין קנקנים בעובד כוכבים נותן לתוכן יין ישראל נותן לתוכם מים כלומר ושותה אותם ואיבעיא להו התם מהו לתת לתוכה שכר ואסיקנא דשרי דגרס התם ר' יצחק בריה דרב יהודה שרי לרב חייא למירמי ביה שיכרא ואזיל רמי ביה חמרא ואפ"ה לא חש למילתיה לאסור לו שכר משום יין אמר אקראי בעלמא הוא וטעמא דהא מילתא דיין הבלוע בכלי דבר מועט הוא דכל שמשתמשין בו בלוגין אין בלעו אלא מועט וכיון שכן וכלי זה משתמשין בו היתר בשפע א"א לבוא לידי נותן טעם לפיכך אפילו לכתחלה מותר לפיכך איסור משהו שנבלע בתוך הקדירה או בתוך הקנקנים וכיוצא בזה מותר להשתמש בהם לכתחלה ואפי' בן יומא לפי שאי אפשר לעולם לבא לידי נותן טעם אבל אם נבלע בכלי שדרכו להשתמש בו לעתים בדבר מועט כמו קערה וכיוצא בו אסור להשתמש בו אפי' בשפע גזירה שמא ישתמש בו בדבר מועט ויבוא לידי נותן טעם עכ"ל ויש להקשות בזה מנא ליה ללמוד מזה כן דילמא שאני הכא דמותר לתת שם שכר משום דהם פוגמין ביין כדפירש רש"י בפרק א"מ (דף ל"ג) דשיכרא מבטל ליה לטעמא דחמרא וכתבו התוס' שם בשם ר"י דמים וכל המשקים מותרים כמו שיכרא ולכאורה י"ל דס"ל לרשב"א דאין המשקין פוגמין היין וחולק על רש"י והו' וכן כתב בספר הפרישה ואין נכון זה דהרשב"א עצמו בתה"א דף קכ"ה כתב וז"ל כל הכלים אם בא להשתמש בהם בשאר משקים קודם שהוכשרו מותר ובלבד שידיח תחילה לכלוכי היין שעל פי הכלים דתניא קנקנים כו' עכ"ל וכאן אין ההיתר משום דהיין הוא דבר מועט ותשמיש הכלי הוא בשפע דוקא דהא כל הכלים

אפשר שגם האיסור מצטרף להעלות וכ"פ באו"ה כלל כ"ד ד"י אך מה שפסק עוד שם דאפי' נפל איסור יבש ביבש שלא במינו בששים ונודע ואח"כ נפל איסור אחר אמרינן קמא קמא בטיל וכדעת הא"ז ורבינו יואל וסייעתם בזה נראה דלא קי"ל הכי דכיון דטעמא דבשלא במינו ביבש צריך ששים משום דאם יבשלם יתן טעם אם כן ה"ה הכא ונראה דהאו"ה אזיל לטעמיה דס"ל דשלא במינו ביבש אין הטעם משום דאם יבשלם יתן טעם וכמ"ש בשמו בסי' ק"ט ס"ק ו' אבל לפי מ"ש שם דהטעם כמ"ש א"כ ה"ה הכא והיינו דכתבו הפוסקים הנ"ל דראבי"ה אוסר אפי' בחתיכת איסור שנפלה לתוך ששים חתיכות היתר ומשמע דהיינו שלא במינו ביבש דאל"כ הל"ל לתוך ששי' דהיתר וכ' מהרא"י עלה דסברא גדולה כיון דהטעם נרגש כו' והיינו כדפי' דיתן טעם כשיבשלה והיינו דכ' בהגהת ש"ד וראבי"ה אסר אפי' ידע אלא א"כ הגביה אותם לחוץ כו' ואי בלא מאי מועיל הגבהה הא מכל מקום פלט האיסור הטעם ובמהרש"ל פג"ה סי' כ"ז כ' וז"ל אבל מ"ש ראבי"ה אא"כ הגביה לחוץ לא ס"ל למהרא"י כותיה דמאחר שנותן טעם בקדרה כו' מה לי שסלקו או לא כו' עכ"ל וליתא אלא כדפירשתי וגם מדברי מהרש"ל שם נראה כדעת הרב דאפי' ביבש במינו ונודע חוזר וניעור ונאסר ומה אעשה בעלה דעתי נגד דעתם ובפרט שאני מקיל והם מחמירים אכן בהפסד מרובה וכה"ג אפשר להקל מהנך טעמים דלעיל בשגם י"ל דמ"מ הרב לא שנא נודע בנהים קאי היכא דצריך ס' וכדכ' בריש"א כגון בהיה ס' כו' וכן יש לפרש דברי מהרש"ל שם : **בב** ואח"כ נפל מן המים כו'. ובת"ח כלל פ"ה די"ת כ' דאפילו לכתחלה מותר ליתן המים לקדרה של בשר כיון דכבר נתבטל ואין להקשות אגוף הדין פשיטא דהא כל איסור בטל בששים י"ל משום דלקמן סי' רנ"ט ס"ק א' נתבאר דהיתר בהיתר לא שייך ביטול קמ"ל דהכא לא אמרינן הכי וע"ש וכן הוא באו"ה כלל כ"ד ד"ח שמעינן דהיתר בהיתר מינה בטל ואם נפל חלב למים כו' : **בג** אם נבלע כו'. כל הסעיף זה הוא כפול לקמן סימן קכ"ב ס"ה ושם יתבאר בס"ד :

באר הגולה

דף ד' : מו רי"ב סי' שמ"ט בשם הרא"ד והרבנים שאלו כתב הטור בסי' קכ"ב בשם הרשב"א והסכים המחבר גם כן שם :

פרי חדש

א"ל נוטל ממנה לוג אחד ונותן עליו ב' לוגין חולין ונמצא הכל ג' לוגין ואח"כ נוטל מיין של תרומה לוג ונותן לתוך השלשה ומגביה מארבעתם לוג ושותה וחוזר ומטיל לתוכן לוג א' וחוזר ונוטל לוג ושותה כו' עכ"ל והרא"ד כתב בהשגות טועה בזה שאינו כן בבכורים וענין זה אסור הוא שהרי מחלה על מחלה הוא ע"כ. ואין כאן טעות לפי הרב שמצא אחר הירושלמי דמסכת חלה דאמתני' דקתני ונאכלת עם הזר על השלחן אמרינן עלה א"ר זעירא מתניתין אמרה אפילו אחד באחד וכן בס"פ מהל' בכורים גבי חלה פסק הרב כן שמותר לאכלה עם הזר על השלחן אחד לפי שאינה מדמעת ואפי' נתערב הוה כמוה ע"כ ומשמע ליה להרב ז"ל הא דמצרכינן ביטול ברוב לאכלה הני מילי בתחילת התערובות ולמיתבה לכתחלה בידי' אדעתא לבטלה אבל אם ביטלה לכתחלה ברוב אף שמוסיף אח"כ איסור הרבה שוב אינו חוזר וניעור לאסור כלכתחלה ולא בעינן תו רובא אלא סגי כמחלה על מחלה וכן אפילו אם בתחלת התערובות אם מאליו נתערבה מחלה על מחלה כיון שלא עירבה בידים לא בעינן רובא. ועיקר הדין אכתוב לקמן בסי' שנ"ג בס"ד ודע שנחלקו המפרשים בזה שיש מהם סבורין דכל איסורין דרבנן שאין להם עיקר מן התורה כגון גבינה של עובד כוכבי' ובישולי עובדי כוכבים דינן כתרומת ח"ל שמותר לבטלם ברובא ולאכלם וקלא מפרסי'

מטה יהונתן

בלא נודע א"כ הר"ן דס"ל אפי' בלא נודע אמרי' חוזר וניעור א"כ קושית הר"ן במ"ע וז"ל כמ"ש הפ"ח דל"ל אלא בליעה א' ופליטה א' . ומ"ש ש"ך סקכ"א שכתב דביבש ביבש ל"א חוזר וניעור ומקשים עליו ממתני' באה של תרומה שנפל לתוך מאה של חולין ולא הספיק להעלותו עד שנפל אחרת ה"ז אסורה ור"ש מתיר וכמה ירבה ויהיה מותר עד כדי רובו משמע דוקא עד כמו רובו אבל בשוה בשוה אמרינן חוזר וניעור והנה לפום ריהטא גם להר"ן יש להקשות כן ממתני' שכתב דלא אמרינן חוזר וניעור דאל"כ אם נפל כזית אסור להיתר ניתא דכולם ופולט וחוזר ובולע ופולט ע"ד שלא יהיה רוב מן ההיתר י"ל הא דנקיט עד כמה ירבה עד כדי רובו היינו רק מדרבנן אבל מדאורייתא' אפי' פחות מרובה לא אמרינן חוזר וניעור א"כ הכא בכזית נבילה שנפל לתוך היתר כיון דלא אפשר בענין אחר הניחו חכמים על ד"ת דנ"א חוזר וניעור אפילו פחות מרוב היתר אבל הש"ך דפ' כן לדידן קשה וי"ע בדוחק דהנה הפוסקים מחולקים בהא דקי"ל יבש ביבש חד בתרי בטיל יש פוסקים כיון דאית עד היתר יותר מן האיסור אפילו נפל מאה של איסור לתוך מאה ואחד של היתר אפ"ה אמרי' דבטיל כיון דאיכא א' יותר מן ההיתר וי"א ע"ד דאיכא ב' טעמים של היתר כגון ב' של איסור נ"ל ד' היתר א"כ י"ל דהש"ך ס"ל ודאי אפילו יבש ביבש אמרי' חוזר וניעור אם איסור והיתר הם שוים בלי רוב היתר אפילו חד והא דכתב דלא אמרינן חוזר וניעור היינו דס"ל דצריך ב"פ היתר וצ"ז כתב אם נתערבה כ"ל שאין רוב נגד איסור רוב דהיינו ב"פ היתר מ"מ ל"א חוזר וניעור אבל מ"מ צריך שיהיה רוב נגד איסור רק דא"ל ב"פ נגד האיסור אם כן הא דקתני במתני' עד כמה ירבה היינו דצריך שיהיה ב"פ רוב היתר ולא שוה וק"ל : (שם סעיף ז) **אם** נבלע איסור מועט כו' מותר להשתמש כו'. והנה הרא"ה בס' בדק הבית דעתו דאפילו בכה"ג נמי אסור להשתמש בו לכתחלה אמנם יש להוכיח כד' הרשב"א דהנה הש"ע ילפינן מגעולי עובדי כוכבים והנה לפ"מ דקי"ל דאפילו למ"ד טכ"ע לאו דאורייתא' מ"מ אם נתערב איסור לפחות מרוב היתר ודאי דטכ"ע דאורייתא א"כ קשה איך ילפינן מגעולי עובדי כוכבים טכ"ע דלמא לעולם טכ"ע ברוב ל"ד והא דהצריכו געולי כלי מדין היינו מחשש שמא ישתמש דבר מועט כאופן שלא יהיה רוב היתר נגד איסור א"ו דהיכא דדרכו להשתמש בו בשפע לא חיישי' שמא ישתמש בו מיעוט וק"ל :

ביאור הגר"א

מותר כמ"ש בפ"ט דכלאים צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן כו' : [יז] אם נבלע כו'. כמ"ש בע"ז ל"ג ב' איבעיא להו כו' ועתוס' ד"ה שרא כו' וכתב הרשב"א משום דהכלי תשמישו בצונן ואין בלוע כו' אלא דבר מועט ומשתמשין בכלי בשפע וא"א לבא לידי נ"ט אבל יין אסור דבמשהו וע"ש ע"ג א' במתני' . ובזה מתורץ קושית תוס' דפסחים ל' א' ד"ה לישהינהו תימא כו' ראע"ג רשימוש החמץ הוא כ"ש מ"מ השימוש בו בשפע אלא שהחמץ בתוכו מעט וא"א שהכל נ"ג כיון דהתירא כמ"ש תוס' סוף ע"ז וכמש"ל סי' צ"ד ס"ו . וז"ש בקדירה כי ההיא דפסחים או קנקנים כנ"ל ודלא כתי' תוס' בפסחים שם ומש' הר' יוסף כו' דהא בפ"ה דע"ז (ס"ח ב') מספקא לרבא אי ס"ל לרב נפל"פ אסור או מותר וע"ש בתוס' שרחקו ת"ש ואפילו בבן יומו וכן שלא כתי' השני שם בשם ר"י משום דחשיב דיעבד כיון שא"א בהגעלה דהא קנקנים אפשר בהגעלה ועירוי וז"ש בקדירה או בתוך קנקנים אלא שתוס' ס"ל דהא רקנקנים משום דפוגם וכתי' הר' יוסף אלא שהוצרכו לתי' הר"י משום קושיא הנ"ל דלרב פסוקי מספקא כנ"ל . אבל הרשב"א סובר דנ"ט לשבח וכמ"ש (נט"ז) ע"ג א' יין בשים בנ"ט : (ליקוט) אם נבלע כו'. וראית מפי"א דתרומות דאף איסור כעין כמועט מותר המערה מכד לכד כו' חבית שנשפכה אין מחייבין להיות יושב ומטפח כו' וכן מנורה כו'

חידושי רע"ק

אסור להוסיף ולבטלו ע"ש בסי' תרע"ז:(ש"ך ס"ק כ"א) **וכה"ג** אפשר להקל. ובירושל' (פ"ב דערלה) מבעי אי ידיעת חבירו תשיב ידיעה בנתים או דוקא ידיעת בעלים ולא אפשים וע' בספר הארוך מש"ך (סי' צ"ד) : (שם ס"ק כ"ב) **משום** דלקמן סימן רנ"ט פק"א.זה תמוה דהא אדרבה דהתם איתא דצמר גמלים וצמר רחלים שערבן זה בזה אם הרוב גמלים בטל הצמר רחלים ומותר לתפרו בפשתן אבל באמת בפשוטו לק"מ בודאי הוי חדוש דין דהא למ"ש הר"ן (נדרים דף נ"ב) דדשיל"מ היר אפילו מבשא"ם לא בטל וא"כ אם נתערב חלב במים אסור לערבו עם בשר לזה הוצרך האו"ה להשמיענו דבטל וכן נראה לדינא דעת המחבר (רס"י צ"ה) אבל עכ"פ להרי"ף קם הדין ראסור לערבו עם בשר ולהרי"ף קשה לי איך יתרץ מתני' דכלאים דצמר גמלים וצמר רחלים והא התם הוי גם כן היתר בהיתר דיכול לתפרו שלא בפשתן ואעפ"כ בטל וצ"ע :

באר היטב

דהכא איכא איסור חדש : (יז) בבשר . כתב הש"ך וא"ל שפיטא דהא כל איסור בטל בששים יש לפרש משום דבסימן רנ"ט יתבאר דגבי היתר בהיתר לא שייך ביטול קמ"ל דהכא לא אמרינן כן עיין שם ובת"ח כתב דאפילו לכתחלה מותר ליתן המים בקדרה של בשר כיון דכבר נתבשל :

פתחי תשובה

(סי' נ"ח שגם הוא נ"ע הקשה כן וכתב ליישב השיטה בטוב טעם ע"ש : **(ח)** נבלע איסור מועט . ע' בתשובת שער נפתלי מסי' ז' עד סי' יו"ד מ"ש בזה :

חידושי בית מאיר

סעיף ג' בהג"ה ומכ"ש משהו דחמור לכמה פוסקים לענין חמץ בפסח וק"ל : (סעיף ו' בט"ז ס"ק ט"ו בא"ד) **וכאן** אין ההיתר וכו' דהא כל הכלים השוה להיתר משמע אפי' קטנים. נ"ב ההבדל שנתנו בין כלי קטן לכלי גדול היינו כדי לבטל שיעור מסויים כגונכזית או חצי זית אבל כל שאמרו לבטל קליפת הכלי אם כלי גדול יש במה שבתוכו לבטל הקליפה שהיא ג"כ גדול אף בכלי קטן יש במה שבתוכו לבטל קליפתו שהוא ג"כ קטן : הו שם מקשה ואמאי הביא בסי' קל"ה . נ"ב עיין פרק הבוכר את הפועל דף פ"ד ע"ב תמצא ראיה לדין זה בסוף ד"ה לכא רבא ואין בזה אפילו ריח קושיא : תו שם משיג על ראית הרשב"א לדין זה ולפ"ד יש ראיה מפסחים דף ל' דמקשה הגמרא לישהינהו עד אחר הפסח ויקשה לר"י מ"מ הא תנן אין מבטלין כו' ולשיטת הרשב"א לק"מ דהם.א"ש לבא לידי נתינת טעם דחמץ כל איסורו אינו אלא משהו כדאיתא בתוס' ור"ן שם . ומתירוץ גזירה דילמא וכו' היינו נמי כדביאר הרשב"א דבכלי שמשתמשין במיעוט חיישינן פ"פ אמנם נראה לפי מ"ש לעיל למ"ד אין מבטלין דאורייתא י"ל דלא שייך לחלק בין כוונתו ליהנות מן האסור ללא ה"ס נמי דין הרשב"א מסתבר דלא שייך אלא אם אין מבטלין דרבנן להכי הכא דאין כוונתו לבטל וא"א לבא לידי טעם שרי ועיקר ההיתר משום דאין הכוונה לבטל וכדאיתא בפרישה סי' קכ"ב מא"כ התוספות ע"כ דלא ס"ל הסברה דאין כוונתו לבטל דאל"כ מעיקרא לא מקשו מידי והיינו משום דס"ל הכא דהוי דאורייתא אבל הרשב"א ע"כ ס"ל דאין מבטלין דרבנן ושפיר פסק אמנם אין מזה סתירה למה שרציתי להוכיח לעיל לפסוק אין מבטלין ד"ת מקושי' הגמרא הנ"ל אם נאמר כתי' סברת הרשב"א משום די"ל בגמרא דאזלא לרב דאית ליה מכ"מ במשהו ואליביה לא מוכח מידי דאין מבטלין ד"ת מהכשר כלי מקדם ומה"ת לומר דאין מבטלין דאורייתא ומקשה שפיר ע"פ סברת הרשב"א משא"כ לדידן שפסקינן מכ"מ ברותא יש ללמוד מהכשר כלי מקדם דהוי דאורייתא דין דאין מבטלין וא"כ אפשר נמי דאין חילוק בין כוונתו לבטל ואף דין הרשב"א עדיין צ"ע . אמנם דין האורחות חיים נופים אפשר דחשיב כדיעבד דלא סגי בלא"ה נשפיר רגלי הדבורים וכדאירלו תוס' בפסחים הנ"ל דקדירה של חרס חשיב דיעבד וכ"ם הכא ולס"ז בקדירה של חרס באיסור משהו עכ"פ ראיה ברורה להתיר מתירוץ תוס' הנ"ל דקדירה של חרס לגבי איסור משהו הוי דיעבד וכ"ה הכא באיסור משהו בקדירה של חרס ודרכו להשתמש בשפע וא"כ עתה נהפך הוא לסברת הרשב"א לא מוכח דקדירה של חרס חשיב דיעבד וא"כ אם נאמר אין מבטלין דאורייתא י"ל אף בשל חרס אסור ולדעת התוס' יש ראיה להתיר עכ"פ בשל חרס ודו"ק וכנלענ"ד להורות בשל חרס עכ"פ כהרשב"א ודוק זה נמי מימי תרפי :

גליון מהרש"א

שהאיסור וע' עוד שם פ"ד ד"ה שוב ראיתי : (סעיף ו' בהג"ה) **אע"פ** שאין בבשר ס' כו' שהרי נתבטל במים. אבל לבטלם לכתחילה במים אסור דדוקא ליתן המים לכתחלה כתב הש"ך דשרי וראיה מחולין ק"ב א' דהכא בחלא החשש רק שיפול דבר מועט כמ"ש רש"י שם וא"א דגם לכתחלה שרי מאי ס"ד לאסור משום שמא נפל לתוכו ת' צ"צ סימן פ' : (ב"ע סעיף ז') **להשתמש** בו בשפע היתר מותר . עי' גליון סימן צ"ב ש"ך ס"ק י"ט : (שם) **להשתמש** בו לכתחלה . כתב בת' צ"צ ס"פ עלה צ"י סוף ע"ג כיון דרבים חולקים אף דפסק הש"ע כמותו אין להוסיף ללמוד משם לשאר דברים

יד אברהם

דעת המ"י כלל פ"ה ס"ק נ"ה דבלא בלא ולא נודע יש לסמוך על או"ה והס"ח דלא ניתוסף בשוגג שרי כיון דבלא"ה דעת כמה פוסקים דלא אמרי' חנ"נ בלח בלח ובס' צ"ח התיר מטעם זה כת' שעשה אונייתא לשבת והיה בו רבע שומן שלא נמלח ורבע נמלח כענין שכנגד הרבע שלא נמלח היה בו ס' ולא נגד כולו וניתוסף עליו בשר ורוטב קודם שנודע . ועוד דהם שביטלו דרבנן ועוד יש להתיר משום דבמליחה לא אמר חנ"נ במקום הפ"ת כת"ע סי' ל"ב בש"ך והנה מעשה כזה אי' בתשובת ר"ע איגר סי' ס"ז ואסר המונייתא ומשם נסתרה בחי' שבלמה תחילה גם לתחן דל"ל חנ"נ . וגם מחמיר לומר הנ"ל גם בלנ"ו ומ"ש בסי' ח"ד דנ"ח דלאסור הנאחן לכ"ע אסור להוסיף דנהגה בזה שמבטלו ונתוסף קשה מסוגיא דגיטין (דף נ"ד ע"ב) דא"כ אמאי מתיר ר"י לבטל לכתחילה גבי נטיעות של ערלה וכ"פ הרמב"ם גבי דס"ל דמילתא דלא שכיחא היא מ"מ אם נהגו כמה שתולם ומבטלו : (סעיף ז') **אם** נבלע איסור מועט לתוך כלי בשר אם דרכו של אותו כלי להשתמש בו בשפע היתר מותר להשתמש בו . ואפילו בבן יומו ולענ"ד עיקר כמ"ש התוס' בפסחים ס' כ"ט (דף ל') ד"ה לישהינהו בשם ר' יוסף . דאם האיסור רק משהו והכלי אינו בן יומו דאיכא תרתי משהו ונותן טעם לפגם ואז שרי לבטל לכתחילה והיינו כמסקנת הט"ז דאינו שרי אלא כהאיסור פגום ועיין מ"ש סימן נ"ב . וכ"כ הפרלכי ס"ה ס"ב : ומ"ש התוס' עוד שם בשם ר' יצחק דקדירה של חרס אי אסרינן הוי דיעבד ומותר לבטל לכתחילה איסור משהו עכ"ד ע"ש נראה דס"ל דגבי איסור משהו היכא דאיכא פסידא שרי לבטולי לכתחילה שלא יבוא לידי איסור . וכ"ל שכ"ד הרמב"ם ז"ל פ"ט מהמ"א והעתיקו הש"ע לעיל סי' צ"ב ס"ב גבי טיפת חלב שנפלה על החתיכה שבקדירה שכתב נוער את הקדירה כדי שיתערב טעם הטיפה בכל הקדירה ולא יתן טעם לאסור ונדחקו מהר"י בן חביב והט"ז והש"ך שם הלא אין מבטלין איסור לכתחילה ולק"מ דכיון דאין שם אלא איסור משהו מותר לערב טרם שנתנה טעם עדיין כדי שלא תתן טעם ותאסור ותפסיד דומיא דהכא גבי כלי וכ"ם התם דעדיין היתר הוא כמ"ש לעיל סעיף ו' בס"ב ודברי הרמב"ם ברורין בלי גמגום :

צבי לצדיק

כחד בתרי א"א לומר האיסור כמאן דליתא דהא קי"ל בסי' קי"ט דאסור לאכלן בבת אחת . וני"א אפילו בזה א"ז כאדם א' אסור תפני שלא התירה תורה רק כשיכול לומר על כל אחד שאוכל זהו ההיתר וא"כ כאן כשנעשה אח"כ מחלה על מחלה לא יוכל לומר על כל א' שהוא מן הרוב וה"ע כאלו אכל בב"א ואין האיסור כמאן דליתא דינו של הש"ך היה אמת אם נתערב בששים ביבש אבל הש"ך איירי להדיא שבטל ברוב קשה מאד וצ"ע:(בש"ך ס"ק כ"א) **נראה** דלא קי"ל.לא אבין כיון דנקיט איסור אחר א"כ לא שייך חוזר וניעור אדרבה איסורין מבטלין זה"ז: (סעיף ו' בט"ז ס"ק ט"ו) **אם** כו' רהקנקנים. לא אדע מה קא' שקנקנים אין נתרסו איסור הנאה רק הבלוע בו והוא לא נהנה מהבלוע משא"כ אי פולט שבלוע במינו :

הכלים השוה להיתר משמע אפי' קטנים אלא ודאי משום דהם פוגמין היין הוה היתר א"כ הדרא קושיא לדוכתא מנא ליה לומר דהטעם משום דהבלוע הוא מעט. והרא"ש בבדק הבית הקשה על הרשב"א בזה דאם כן יין נמי לישתמש בו הישראל וא"ל דיין ביין אוסר בכל שהוא דהא אמרינן שם בגמרא דקנקנים אינם אסורים בהנאה וכל שאינו אסור בהנאה אינו אוסר במשהו. ואין זה קושיא על הרשב"א דהכר מוכח מדבריו בתה"א דף קמ"ט דאפי' במקום שאין אסור בהנאה אוסר במשהו. והר"ן בפרק א"מ הביא דברי רשב"א אלו שכן כתב בשם הר"ר יונה והרא"ב"ד ז"ל ומיהו שמעינן שהמים של מילוי ועירוי מותרי' בשתייה והקשה הרשב"א אם כן מצינו שמבטלין איסור לכתחלה שהרי נותנין מים או שכר בכלי זה כדי לבטל טעם היין והמים והכלים מותרים. ותירץ לו הר"י שבליעת היין אינו אלא משהו וכיון שאי אפשר לבוא לידי נותן טעם מבטלין אותו לכתחלה ומכאן ראייה למה שהתירו קצת רבני צרפת כלי עץ שנשתמש בו יין נסך שצריך עירוי בקליפה בעלמא כדין כל איסור משהו דסגי ליה בקליפה וכן כתב הרא"ב"ד דמהא שמעינן דמבטלין איסור משהו לכתחלה ואפי' בשאר איסורין כגון חלב ודם שנפל לקדירה ודוקא כשהאיסור שנפל שם הוא משהו שאי אפשר לבא לידי נותן טעם או שנפל בכלי שאין מבטלין בו אלא ביטול מרובה כו' ואיני רואה לדינם ראייה מכאן לפי שהכשר של מילוי ועירוי אינו מטעם שיפליטו את הכלי מהיין שהרי לא מצינו בשום מקום שהצונן פולט אלא ודאי שאין המים מכשירין אלא מפני שהמים מפיגים היין הנבלע בתוך הכלי ומבטלין טעמא ולא שמערבין אותו עם ההיתר אלא הרי הוא כאלו שורפין אותו במקומו ועוד שאפי' תאמר שהן מוליאין אותו ומערבין אותו עם היתר לא נאסר לבטל איסור לכתחלה אלא למי שנתכוין לבטלו כדי ליהנות ממנו כו' אבל במתכוין להכשיר הכלי ואינו נהנה מהאיסור שרי ולפיכך אין ראייה מכאן שבליעת היין לא תהא אלא משהו שיספיק בה קליפה עכ"ל והנה מזה נמשך לי קושיא על הטור שכתב בסי' קכ"ב על דברי הרשב"א ואינו נראה להתיר מקל וחומר דאפי' קדירה שאינה בת יומא שהיא מותרת אסורה משום גזירה אטו בת יומא כל שכן באותו כלי עצמו אע"פ שאין דרך להשתמש בו בדבר מועט יש לנו לגזור אטו שמא ישתמש בו בדבר מועט עכ"ל כיון שהוא חולק על הרשב"א ממילא סבירא ליה כהר"ן דאין כאן איסור משהו לחוד ממילא לא סגי לכלי של עובד כוכבים קליפה ואמאי הביא בסי' קל"ה דברי הרשב"א דסגי בקליפה הא הני מילי סתרי אהדדי דאי קיימא הא דסגי בקליפה ממילא לא הוי רק איסור משהו לא קיימא הא דחולק עליו במה שהתיר איסור מועט בכלי שמשתמשין בו בשפע. והנראה לע"ד לתרץ הכל על נכון גם מה שהקשה ב"י על הטור בסי' קכ"ב דאין קושייתו קושיא כלל על הרשב"א דעל כרחך לא שרי אלא לפי שאינו מצוי בדבר מועט ומה ענין זה לקדירה בן יומו כו' שמצוי לבשל בזו ובזו עכ"ל ובודאי ראוי לתרץ דברי הטור מקושיא של ב"י בזה דהיאך דימה אותם רבינו הטור להדדי והספרים הוא לפנינו בתחילת העיון. ע"כ נראה לי דשיטת הרשב"א שיש לפנינו שני קושיות: האחד למה התירו לתת שאר משקים בקנקנים של עובד כוכבים בזה יש לתרץ מפני שהם נותן טעם לפגם אלא דקשה קושיא אחרת הא על כל פנים אין מבטלין איסור לכתחלה ובכך שאתה מערב האיסור בהיתר ופוגמו אתה מבטלו לאיסור ודבר זה אסור הוא ועל זה תירץ דכאן לא הוה אלא איסור משהו ואי אפשר לבוא לידי נותן טעם ע"כ מבטלין אותו וכיון שבאנו לתירוץ זה סבירא ליה לרשב"א ורבותיו דאין צריך לתירוץ שזכרנו במה שהוא פוגם אלא אפילו אינו פוגם כגון חלב ודם מותר בזה כיון שאי אפשר לבוא לידי נותן טעם כיון שהוא כלי גדול ואין אנו צריכים לתירוץ דפוגם אלא אם הוא בכלי קטן דיש לגזור בו שמא ישתמש בהיתר מועט בזה מהני תירוץ דפוגם וע"כ כתב הרשב"א כל הכלים שנתן עובד כוכבים לתוכן יין מותרים בשאר משקים דהיינו אפילו קטנים מטעם שהם פוגמים ושם אין שייך לגזור משום שמא ישתמש כמועט ויבטל איסור לכתחלה דאין שום גזירה מצד איסור זה דאין מבטלין אלא הגזירה היא משום שמא יבוא לידי איסור של נותן טעם ובזה מהני תירוץ דפוגם וע"כ כתב הרשב"א בזה וטעמא דהא מילתא דיין הבלוע בכלי הוא דבר מועט והיינו בזה ולפיכך מותר אפילו לכתחלה כוונתו בזה דלענין טעם ההיתר היה לנו אפשר לומר מטעם שהם פוגמים אלא דאם כן היה על כל פנים אסור לכתחלה כיון דאין מבטלין איסור לכתחלה על כן אני מפרש הטעם דאינו אלא איסור מועט משום הכי מהני אפי' לכתחלה בזה שהוא כלי גדול ועל זה הקשה הטור בדרך זה דודאי קושיא דאין מבטלין יפה אמרת כיון שהכלי גדול דבזה אין שייך שום גזירה דהא על כל פנים פוגם הוא אלא דאתה בא לתרץ גם קושיא הראשונה בזה לענין היתר ונ"מ לשאר איסורין כגון חלב ודם מהני סברא זאת וזה אינו דכיון דאין לך ראייה מן הגמרא על זה דהגמרא איירי מדבר שפוגם מנא לך לומר באינו פוגם דמהני כלי גדול דילמא התם גזרינן גם כן משום היתר מועט כדגזרינן בקדירה שאינה בת יומא ואע"ג שיש לחלק בין גזרות אלו מצד מצוי כמ"ש ב"י מכל מקום קשה מנא לן לחלק בסברא אם היה מוכח מן הגמרא *) הייתי מוכרח מה שאין כן עכשיו דודאי נימא כי היכי דגזרינן באינה בן יומו גזירה רחוקה כזאת ומנא לן לחלק ביניהם נמצא לפי זה גם הטור סבירא ליה התי' של רשב"א דמהני כלי גדול לענין שאין מבטלין איסור לכתחלה כיון דאינו אלא משהו והיינו במידי דפוגם אבל במידי דאינו פוגם לא מהני כיון דאיכא על כל פנים למיגזר משום הכי שפיר כתב בסי' קל"ה דמהני קליפה כיון שאינו אלא משהו וקליפה עכ"פ בעינן דשמא ישתמש במועט דהא שם קאי אין ביין דאינו פוגם וכיון שהטור והר"ן חולקים על הרשב"א והם בתראי ראוי להחמיר כמותם דלא מהני כלי גדול אלא במקום שהוא פוגם דבזה שוים הטור והר"ן גם הרמב"ן ס"ל כהר"ן כדמייתי בתה"ה דף קמ"ה דאין קליפה מתרת אלא שתה"ה כתב עליו ובשל דבריהם שומעין להקל וזה אין שייך כאן לענין איסור תורה כגון חלב ודם שאין שם פגם דגם בזה התיר רשב"א ורבותיו ולהרמב"ן והר"ן והטור אסור בזה ושומעין להם כיון שהוא של תורה ובאמת סברת הטור שזכרנו היא נכונה מאד דאין מן הגמרא שום ראייה להתיר אפי' בכלי גדול באיסור שאינו פוגם דבגמרא לא מהני כלי גדול אלא לענין פוגם ושלא תקשה הא אין מבטלין לכתחלה. והכי קי"ל לחומרא דלא מהני כלי גדול במקום שאין פוגם כרמב"ן ור"ן והטור והרא"ה בב"ה וכ"פ מו"ח ז"ל ובעל הלבוש:

ק (א) בריה דהיינו כו'. חשיבות דבריה שלא תהיה בטילה היא מדרבנן דכיון שמן התורה יש חשיבות דלוקין על אכילתה אפי'

היא

ק א וגיד הנשה. דהוה ביה חיותא חידושי הרשב"א והר"ן פג"ה וכן אבר מן החי:

שהאיסור מועט ואי אפשר לבא לידי נתינת טעם ולפיכך איסור משהו שנבלע בקדרה או בתוך קנקנים וכיוצא בהם מותר (יח) להשתמש בו לכתחלה ואפילו בבן יומו לפי שאי אפשר לבא לידי נתינת טעם [יח] אבל אם נבלע בכלי שדרכו להשתמש לעתים בדבר מועט כקערה וכיוצא בה אסור להשתמש אפי' בשפע גזרה שמא ישתמש בה בדבר מועט ויבא לידי נתינת טעם:

ק בריה אפילו באלף לא בטיל. ובו ד' סעיפים:

א (א) א בריה דהיינו [א] כגון (א) נמלה [ב] או עוף טמא א [ג] וגיד הנשה

ביאור הגר"א

כו' ודלא כהרשב"א שסובר דטקולי תרומה היא ועסי' קכ"ב (בס"ק ט"ו) (ע"ב): [יח] אבל אם כו'. כמ"ש בפסחים שם גזירה דלמא אתי כו' אלמא אם דרך להשתמש בגה שאוסר אסור בכ"ע וגדולה מזו אמרו בסוף ע"ז דאסור קדירה שאינה בת יומא כו' וכ"ש באותו כלי עצמו ול"ד לקנקנין כמ"ש שם אקראי בעלמא הוא ודמי לבבא ראשונה שדרכו להשתמש בשפע דל"ג שמא ישתמש במועט: ק [א] כגון נמלה. רפ"ג דמכות י"ג א': [ב] או כו' ואבר כו'. כ"כ הרא"ש מהא דחולין ק"ב ב' אכל צפור טהורה כו' וס"ל דמ"ש שם במשהו כו' דיחוייא בעלמא הוא דלא כהרמב"ם ועתוס' שם ד"ה אכל כו': [ג] וגיד הנשה. שם ק' א':

וביצה

פתחי תשובה

ק (א) נמלה. עיין בספר כו"פ שלמד היתר של נמלים הגדולים בפירות וקמח שאף אם פירשו בעיגולים בס' דהרי הא דבריה אינה בטילה דוקא כשהוא אסור מתחלת ברייתו ונמלה אין אסור מתחלת ברייתו דהא קודם שפירשה היתה מותרת עכ"ד ועיין בתשובת שור הלבן סי' כ"ו שחולק על זה ופסק דמקרי בריה ואינה בטילה ע"ש [ועיין בתשובת משכנות

באר היטב

(יח) להשתמש. והט"ז חולק על דין זה ומביא כמה ראיות דלא אמרינן כן אלא במקום שהוא פוגם גם כן ופסק כן הב"ח והלבוש ע"ש ועיין בסימן קכ"ב ס"ה:

א מסקנת הגמ' אמתני' דגיד הנשה שנתבשל וכו' חולין דף

הגהות הט"ז

שניתוסף אח"כ: (שם ס"ק ט"ו) הייתי מוכרח לחלק ביניהם:

פרי חדש

אחרים חלוקין בזה וסבורין שדוקא בתרומה ח"ל הוא שהקילו יותר משאר אסורין ואין למדין ממנה לבטל לכתחלה בשאר אסורין או דסגי ברובא אלא לכתחלה אין מערבין אותם כדי לבטלם וצריך ס' בביטולה כשאר איסורין של דבריהם וכמש"כ הרשב"א לשם ובדף ק"ח וסברא זו עיקר ומיהו אם נפל האיסור בהיתר ואין בו כדי לבטלה אף באיסור של דבריהם שיש לו עיקר בדאורייתא סבור הרשב"א דמרבינן עליו היתר כדי לבטלו ולא כתב שיש לחוש לדברי האוסרין אלא בביטול לכתחלה דומיא דתרומת ח"ל כמבואר בדבריו ע"ש והב"י השיג על הטור בכדי. ואדרבה היה לו לתמוה עליו איך לא כתב היתר שהוספה אלא בדבר שעיקר איסורו אינו אלא מדרבנן והלא אף באיסור שיש לו עיקר בדאורייתא התיר הרב ז"ל להוסיף ולבטל ודוק. ולענין דינא אין לנו אלא פסק המחבר שסתם וכתב איסור של דבריהם אין מערבין אותו בידים כדי לבטלו דהיינו כל מיני איסורין של דבריהם בין אותו שיש לו עיקר מן התורה ובין אותו שאין לו עיקר מן התורה כלל ואין למדים מתרומת ח"ל דקילא טפי ומינה שמעינן דכי קאמר בסיפא דכשנפל לתוך היתר דמרבה עליו ר"ל רביה דידים דהיינו ס' כשאר האיסורין וכמ"ש לעיל בסי' צ"ב ס"ק י"א וצ"ח ס"ק כ"ג וס"ח ס"ק ו' ע"ש:

מטה יהונתן

(סימן ק' בש"ע סעיף א') בריה דהיינו כגון נמלת כו'. ולענין אם פרעוש הוי בריה או לא פלוגתא בין רבוותא האחרונים ועיקר הדין זה תליא בפלוגתא הר"י מאורלייניש ור"ת שהביאו התוס' פ"ק דשבת דלר"ת דס"ל דחייב משום שבת א"כ אית ביה חיותא שפיר הוי בריה משא"כ לר"י דפטור עליה משום שבת אלמא דלית ביה חיותא וליכא שם בריה עליה ועיין שו"ת נ"ב: [הגה"ה ועיין בכרתי ופלתי דהביא מחלוקת הפוסקים אי צריך דיהא אסור מתחלת ברייתו ודעת הרא"ש דלא בעינן דיהיה אסור מתחלת ברייתו רק דכל שיחלק ואין שמו עליו מקרי ברייתו וכו' דמזה יצא לנו דין גדול שהתולעים קטנים שמתהוים בפיסומי הפירות דכל זמן שלא פירשו מותרים א"כ אין כאן איסור מתחלת ברייתו וכו' ולהכי דוקא לדעת הרא"ש הנ"ע הוי בריה אבל אנן דקי"ל כהרשב"א דבעינן דוקא נאסר מתחלת ברייתו לא מקרי בריה וכו' ומיהו מ"ו להקל כזה וכו' וכתב ע"ז הגאון המפורסם המנוח מוהר"ר **בצלאל הכהן** זלה"ה אב"ד דק"ק **ווילנא** על גליון ספר כרתי ופלתי שלו וזה לשונו עי' בשו"ת שור הלבן סימן כ"ו שחולק ע"ז והביא לשון הרשב"א ז"ל

בתורת הבית הארוך בית ד' שער א' שכתב וז"ל ואיזה בריה שאינה בטילה דוקא שאסור' מחמת עצמה כגון נמלה וגיד הנשה שאיסורן מחמת עצמן מתחלת ברייתן אבל בריה מותרת אלא שקבלה איסור מחמת דבר אחר כגון שור הנסקל וציפורי מצורע ותרנגולת טריפה אין זה בריה שאינה בטילה עכ"ל הרשב"א ז"ל ומשמע דאיסור מחמת עצמה ומתחלת ברייתה חדא מלתא היא כלומר שאסורה מחמת עצמה מחמת ברייתה שבברייתה ונורמה גרמה האיסור שאותה בריה אסרה התורה לפי שהיא בצורה כך וכך כגון נמלה שבברייתה גרמה האיסור מחמת שהיא בצורת נמלה (כ"ל בצורת שרץ או רומש הארץ) ודאי חשובה בריה ולא בטיל' לא שנא אם נאסרה בתחלת יצירתה או באמצע יתיה כיון דברייתה גרמה האיסור הוא כמו שנאסרה מתחלת ברייתה נאסרה על אופן זה ואיסורה גרם לה מתחלת ברייתה לסיותה נאסרת אח"כ מעטה שתרחש ופרוש

נחלת צבי

כן בשו"ת שמן רוקח ח"ב סי' י"ד אות ג' ע"ש וא"כ באיסור דרבנן הוי תרי דרבנן ושא בתרי דרבנן חוששין לקידושין. ולפי דברי הנו"ב הנ"ל נימא דכיון דבאיסור דאורייתא כה"ג אסור מה"ת א"כ באיסור דרבנן לא הוי רק חד דרבנן לכן אינה מקודשת. והכול הרב הגאון הגדול המפורסם מוהר"ר אברהם אבלי מווילנא נ"ו השיבני על קושיא הנ"ל וז"ל מה שהקשה מעכ"ת בענין תמן בתרי דרבנן דאמאי בחד דרבנן אין חוששין לקידושין והלא בר דתים הוא כו' נראה לתרץ דהכא כתבתי בטעם הדבר דאמרינן מדאורייתא חמץ אינו ברשותו רק דעשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו אע"ג דאפשר לבטל מדאורייתא דמבטלין איסור מדאורייתא. והא דאין מבטלין הוא רק מדרבנן. והתירוץ ע"ז מאחר דכל אדם יכול ליקח ולבטל מאחר דקודם ביטול הוא אסור בהנאה וע"י הביטול הוא שלו והא דאמרינן נתערב לו קב חטין (במס' ביצה דף ל"ח ע"ש ודו"ק) היינו ביש לו בעלים משא"כ אם אין לו בעלים א"כ בכה"ג לא הוי שלו ולאו עידי יהיב לה. והא שהקשו התוספות מאסרן היינו משום דעליו המצוה לשרוף והוא שלו עכ"ד הנעימים. ויש דברים לפלפל בדברי הגאון הנ"ל (וגם יש עוד פנים לתרץ קושיא הנ"ל) אך אין כאן מקומו ועיין בחידושי הריטב"א פרק האיש מקדש:

גליון מהרש"א

כגון לאסור ליתן קצת חלב ליין ללבנו ולומר דלמא אתי ליתנו לבשר משום דגם אם יתן חלב הרבה ביין לא יבוא לידי טעם דהא חלב פוגם ביין: (ט"ז ס"ק ט"ו) ואינו נהנה מהאיסור שרי. דאלת"ה למי דמה דאין מבטלין איסור לכתחלה מדאורייתא הוא ויליף לה מסה דאמרינן בזרוע בשילה חידוש הוא אם כן איך צותה התורה להגעיל כלי מדין עכ"ל ואיני מבין וכי בכלי מדין קותה מי הגעלה ומי איכא למ"ד דאסור להשליך איסור להיתר על דעת להשליך כל התערובות לים: (ט"ז ס"ק ט"ו בסופו) והכי קיי"ל לחומרא דלא מהני כלי גדול במקום שאין. ויש לעיין אם מהני בכלי גדול להשהותו עד יהיה אינו בן יומו עי' ש"ך סימן ק"ב סק"ח דאולי כיון דגם אם משמש בו בעודו בן יומו אינו אלא משום גזירה דלמא ישמש בה יתר מועט והוי גזירה לגזירה עי' גליון מ"ס צ"ב:

(סימן ק' ש"ע סעיף א') בריה דהיינו. עי' סי' ק"ד בט"ז סק"א וע"ש בבאר היטב במהדורא בתרא עי' סי' ק"ג ס"א בהג"ה: (שם) כגון נמלה. אף דהוי טעם פגום ועי' בגליון הגהת סי' ק"ג ס"א:

ואבר

(ב) ואבר מן החי ב [ד] וביצה שיש בה (א) אפרוח וביוצא בהם [ה] אפי' באלף לא בטלה [ו] ואין לו דין בריה [ז] ב אא"כ הוא דבר שהיה בו חיות ג לאפוקי חטה אחת של איסור [ח] ג וכן צריך שיהא דבר שאסור מתחילת ברייתו ד לאפוקי עוף טהור שנתנבל [ט] ושור הנסקל [י] ד וכן צריך שיהיה דבר שלם שאם יחלק אין שמו עליו ה לאפוקי חלב (ב) ו [יא] וכן צריך (°) שיהא שלם:

הגה [יב] ועיקר גיד הנשה אינו אלא על הכף בלבד [יג] והוא (ג) כרוחב ד' (ב) אצבעות ואם הוא שלם מקרי בריה (בארוך כלל כ"ח):

ב ה דבר שהוא בריה שנתבשל עם ההיתר אם

היא פחות מכזית דהא בהמה כתיב אלא מינים טמאים לא האכל אותם אפי' הם קטנים ע"כ החמירו רבנן בתערובת שלהם אבל מן התורה היא בטילה כשאר איסורים וה"מ לענין ספק אי הוה בריה או לא הוה ספיקא דרבנן ובטל וכן בכל הדברים דאמרינן לקמן שאינם בטלים כגון ראוי להתכבד או דבר שבמנין אבל אי הוה ודאי בריה או א' מהני שאין מתבטלים אלא שהאיסור ספק בזה אפילו באלף לא בטיל כגון ביצי ספק טריפה וכיוצא בו וכ"כ או"ה כלל כ"ה דין ז': (ב) וכן צריך שיהא שלם. פירוש דל"ת דעיקר הקפידה שצריך שיהא שייך בו לומר אם יחלק אין שמו עליו ואז הוה בריה אפילו באמת אינו שלם קמ"ל דדוקא יהא ג"כ שלם. ואם נתרסקה הבריה עיין בסימן ק"ח סעיף ו': (ג) כרוחב ד' אצבעות. זה כשור הגדול

ב וביצה שיש בה אפרוח. בר"ס ק"י נסתפק הב"י אי חשיבא בריה כשיש בה טפת דם מאחר דשדא תיכלא בכולא (וכדלעיל סי' ס"ו) ובתשובת ר"ל ן' חביב סימן פ"ד (דף קי"ח ריש ע"ד) כ' בפשיטות דהוי בריה ולפענ"ד דלא הוי בריה כיון שעדיין אין בה חיותא וגם בבילת אפרוח לא אשכחן דהוי בריה ומן הסברא נראה דלא הוי בריה דהא האי בילה מתחלת ברייתה היתה מותרת וגם בעודה דקה גביל האפרוח דההיא הוא כדלעיל סי' פ"ו ס"ט גבי אפרוח מבילת טריפה אלא דבחידושי הרשב"א פג"ה דף ק"ו ע"א כתב דהרמב"ם פט"ו מהמ"א מחשבה בריה ואחריו נמשך ב"י בסי' פ"ו וכבר כתבתי לעיל סימן פ"ו ס"ק ט"ו דאינו מוכרח כלל בדברי הרמב"ם והלכך אף שאין להקל בבילת אפרוח מ"מ ודאי בבילת דם אין לאסור כלל כיון דלית בה חיותא שוב מצאתי בבדק הבית להב"י בסי' ק"י דבתר דמבעיא ליה הדר פשטא ליה דנראה דלא הוי בריה וזה נראה דעתו כאן בש"ע ובס' ל"ח דף כ"ו סוף ע"א כתב וז"ל ובסימן ק"י נסתפק הב"י אי בנמצא בה דם חשיב בריה ובש"ע שלו סימן ק' פסק דבריה היא עכ"ל ותימה דהרי בש"ע כתב בילת אפרוח בדוקא אבל בנמצא בה דם אדרבה דעתו דלא הוה בריה וכמו שכתבתי (והשיב וז"ל ודאי לשונו צריך תיקון ושייך גבי נמצא בה אפרוח דבריה היא ע"כ): ג לאפוקי חטה א' של איסור. אע"פ שהיא אסורה מתחלת ברייתה כגון של כלאים וכלאי גוזלה: ד לאפוקי עוף טהור שנתנבל. וכ"ש נטרף ומשמע מדברי הפוסקים דל"ש נתנבלה בשחיטתה או לא וכן פסק הב"ח: ה לאפוקי חלב. דחשיב איסור מתחלת ברייתה ותשיב בריה נשמה כיון דהוי ביה חיותא כמו גיד הנשה אפ"ה לא הוי בריה כיון באלו יחלק שמו חלב עליו משא"כ גיד הנשה ואבר מן החי באם יחלקו אין שמו עליו אלא חתיכת גיד וחתיכת אבר מיקרו: ו וכן צריך שיהא שלם. לאפוקי נתרסק או נתחך ממנה אבר אחד אפילו אבר שאין הנשמה

ק': ב הרא"ש שם בשם י"א וכ"כ הר"ן מהא דריסק פ' גמלים עבות דף ס"ז ורשב"א: ג שם בשם רש"י אמימרא דרב חולין דף ק"ב (ותוס' ולאפוקי ר"ן): ד הרא"ש והר"ן שם. (°) פי' דל"ת דעיקר הקפידה שצריך שיהא שייך לומר בו אם יחלק אין שמו עליו ואז היא בריה אפילו באמת אינו שלם קמ"ל דדוקא יהא ג"כ שלם לאפוקי נתרסק או נתחך ממנה אבר ט"ז וש"ך: ה משנה

מטה יהונתן

ממקום למקום אבל אם אין אסורה מחמת עצמה מתחלתה ברייתה אלא קבלה האיסור במקרה כגון בשר מן השור הנסקל ונבילה וטריפה אפילו נתנבל ונטרפה מתחלת ברייתה מ"מ אין גורם ברייתה גרמה שהאיסור אלא מחמת דיא' לפיכך בטילה לפי מה שנעשה שור הנסקל גרם האיסור לא גורם ברייתה עכ"ד הגאון הנ"ל בשינוי לשון לקיצורא כעו"ס (כי לשון שמחבר שם אינו מובן ואין מדוקדק כלל לכן סדרתי דבריו שם בלשון שמובן לענ"ד) אמנם לענ"ד אין בכל זה כדי לדחות דברי הגאון בעל פלתי ז"ל ויש מקום לבעל דין לחלוק ולומר דגם באיסור נבילה נ"כ הלא אין איסור זה נוהג בכל בעלי חיים כגון דגים וחגבים דאין נוהג בהן דין נבילה וטריפה וא"כ בהמה חיה ועוף שנוהג בהן דין נבילה וטריפה הנה גורתם גורמת להם איסורם ומה לי איסור טריפות ומה לי איסור שקצים ורמשים ודו"ק]. ע"כ לשון הגאון המנוח מוהר"ר בצלאל הכהן זלה"ה מ"ן דפ"ק ווילנא על גליון הספר: (שם סעיף א') ואבר מן החי. יש לדקדק דהא לא מקרי בריה אלא היכא דליכא שיעור באכילתו כגון נמלה וכיוצא בה דכל האוכלו בין גדול בין קטן לוקה משא"כ שאר אסורי' שיש שיעור באכילתו לא מקרי בריה ולפ"מ דקי"ל כרב דאמר אבר מן החי צריך כזית כפ"ט הרמב"ם פ"ה מהל' מ"א א"כ אבר מן החי אמאי מקרי בריה הא צריך שיעור באכילתו וצ"ל כיון דאפ"ה שיעור לבשר אע"ג דצריך שיעור לאבר מ"מ מקרי בריה וליכא שיעור באכילתו קרינן ביה אמנם לפי מש"כ הרמב"ם בפ"ד מהלכות מ"א האוכל עוף טמא חי כ"ש לוקה ואם אכלו אחר שמת עד שיהיה בו כזית אע"פ שאין בכל הבשר כזית הואיל וכולו כזית חייב עליו וא"כ מוכח מהרמב"ם דאף בבשר א"צ כזית מ"מ כיון שכולו בעי כזית לא מקרי בריה דהכי נבלה לא הוי בריה ואפילו היא שלימה צריך שיעור ואם כן אבר מן החי לא מקרי בריה כיון דצריך שיעור באכילתו. [הגה"ה הנה בכאן לא כתב בום תי' ע"ז אכן בכרתי ופלתי כאן בס"ק ג' כתב באמת דלדעת הרמב"ם גם בנבילה שלימה ג"כ הוי בריה כיון דסגי בכזית בין שכל אך דהמחבר פסק דלא כוותיה משום דדברי הרמב"ם וז"ל נ"ע דהוא נגד סוגית הגמ' לפי פירש"י ותוס' ע"כ. אמנם דבריו תמוהין דהא י"ל דהרמב"ם ס"ל דבעינן נמי שאם יחלק אין שמו עליו וכמש"כ הטור וכ"כ הב"י בשם הרא"ש ועוד פוסקים וגבי נבלת עוף טהור הא אם יחלק עדיין שמו עליו ולכן לא הוי בריה. ע"כ הג"ה מהרב הגדול מוסר"ל שלמה הכהן נ"י מ"ן דפ"ק ווילנא]: (שם) וביצה שיש בה אפרוח. הא דספקים האחרונים דהא לא נאסר מתחילתו אין כאן קושיא כיון דבשעה שהתחיל להתרקם נעשה בריה חדשה ואז נאסר שפיר מקרי דנאסר מתחלת ברייתו ומה שנסתפק הב"י בבילה שיש בה דם למקום שאסרו משום בריה אחמ"ו דלפמ"ש הב"י בעצמו דבכה"ג לא משום ריקום אסרוה אלא דאסרינן הוא משום דם ודאי דלא מקרי בריה אך י"ל הא כיון דאית ביה אסרות ע"כ איכא למיקם עליה ואפילו לא הוי בריה אפ"ה ל"ב וז"ל דמיירי שלקת האפרוח מן ביצה ונתערב באפרוחים שחוטים הסברים דאז ליכא למיקם עליה והא דקאמר ביצה שיש בה אפרוח לאו דוקא דלא קאי כלל אביצה שנתערב כמות שהיה רק קאי על אפרוח שיש בתוכה והא דמקשים האחרונים אמאי יהיה נקרא בריה הא לית ביה רוח חיים י"ל דלק"מ דהנה הא דקיי"ל צריך שיהיה בו רוח חיים מוכיחו הפוסקים דהא"כ חיטים של תרומה דקיי"ל דבטלה אמאי לא יהיה נקרא בריה א"ו דצריך שיהי' בו רוח חיים א"כ הא כיון דהאי עתיד לבוא לידי רוח חיים נמי מקרי בריה דאע"ג דאין בו רוח חיים מ"מ לא הוי דומיא דתרומה: (שם סעיף א') וכן צריך שיהא דבר שאסור מתחלת ברייתו לאפוקי עוף כו'. ולאפוקי מאחר פוסקים דס"ל נבילת עוף טהור ושור נסקל מקרי אסור מתחלת ברייתו והיינו משום קודם שנתנבלה היה אסור משום אבר מן החי והשתא אסור משום נבילה וכן נמי שור הנסקל אבל הא"ח ס"ל כיון דהאי איסור לא היה עלי' מתחלת ברייתו לא מקרי בריה ולאייתן מתוס' פ' התערובות דף ע"ז ד"ה אלא מ"ז כו' דמפרשים קושית הגמ' ונבטל ברובא הוא מן חטאות המתות אבל לא מן שור הנסקל דהוי חתיכה הראוי להתכבד וא"א דכל כה"ג מקרי בריה דמקרי נאסר מתחלת ברייתו אכתי לא פריך הגמ' מידי מחטאות המתות דלמא הא דלא בטל בטילי היינו משום בריה א"ו דכל כה"ג לא מקרי בריה כיון דאסור דהשתא לא היה עליה מתחלת ברייתו אבל מד' התוס' פ' ג"ה דף נ"ו משמע קצת דכל שהוא אסור מתחלת ברייתו אפילו לא היה עליו אסורא דהשתא ג"כ מקרי בריה דכ' שם ד"ה פ"ט כו' לר"ם דס"ל חטה הוי בריה איך תרומה עולה בק"א וכ"ש התם כשנולד עלה איסור עמו כמו גיד הנשה חלבים ואבר מן החי אבל תרומה מותר ולא קאמרו דלא מקרי גם תרומה עלה עד שיפרים וקודם לכן לא מקרי שם תרומה עליו רק איסור טבל ומשמע דס"ל

ביאור הגר"א

[ד] וביצה כו'. כן למד מדברי הרמב"ם פט"ו הלכה י"ט שכתב דהטעם שביצת אפרוח אסרו בפ' ג"ה (צ"ח א') בס"א משום דבריה היא עשו היכר בשיעורת וכפי' כ"מ שם אע"ג דבפליטתה מיירי כמ"ש שם (צ"ז ב') והא אמרי אינשי טיא כו' ובפליטתה אף בריה בטילה כמ"ש במתני' שם והרוטב בנ"ט עשו היכר שלא יטעו לבטל גם היא עצמה ולכן כתב הרמב"ם שם דביצה טרופה או ביצת עוף טמא וטריפה אף בשליקה די בס' וע"ל סי' פ"ו ס"ה שפסק דלא כהרמב"ם ואף בביצת עוף טמא ובטרופה ע"ש: [ה] אפי' באלף כו'. ממ"ש שם וכן חתיכה כו' ושם ק' א' וצריכא כו' אלמא דשוין הן והה"ל אף באלף לא בטילה דדבר שבמנין היא כמ"ש תוס' בע"ז וזבחים ואמרינן בפ"ק די"ט (ג' ב') ואם נתערבה כו' הניחא כו' וכן ברפ"ח דזבחים כל הזבחים כו' הניחא למ"ד כו' וכן פריך הכא הניחא למ"ד כו' ובתוספתא ספ"ז דתרומות חתיכה אסורה שנתערבה בחתיכות אפילו הן אלף אסורות. ודלא כהר"ש בפ"י דתרומות והרשב"א בת"ה ק"ד ב' שכ' דבטילה בתתק"ס ממתני' שם כל גרב כו' ובירושלמי שם כמה סאתא עבדא כ"ד לוגין וכמה לוגא עבדא ב' ליטרין וכמה ליטרא עבד מאה זוז נמצא כל זוז א' מתתק"ס הורה ר"י בר בון בעכברא חד לאלף וכ' הר"ש מעשה שהיה כך היה אבל ה"ה לתתק"ס וסובר דמיירי לבטולי היא עצמה [וכ"כ בהג"א פ"ה דע"ז סי"א בד"ה וכן כו' וע' מרדכי שם סי' אלף שנ"ד] וכתב הר"ן ולא היא אלא דשם מיירי לבטל פליטתה וכמ"ש בירושלמי שם רובע ציר בסאתים ציר לר' יהודה אמר ר' אבהו חשבית יתית קרוב לסאתים והוא וכן אמרינן בפ' ג"ה צ"ט ב' שהרי ציר כו' שאני ציר כו' וס"ל דנ"ט עד תתק"ס וכמש"ש לא כל השיעורין כו' וכן בעכבר ס"ל דנ"ט ולית הלכתא כן דבגמ' דע"ז מסיק בשיתין ע"ש ס"ח א' בתוס' ד"ה אידי [והג"א שם ד"ה פי' כו'] והרא"ש בפ' ג"ה כ' דעכבר שם מקום והורה בציר דגים וכ"כ הרמב"ם בפי' ובחיבורו וס"ל דוקא באלף ע"ש: [ו] ואין לו דין כו'. כמ"ש הר"ן ג' תנאים צריך חיות ומתחלת ברייתו ושיהא שלם אבל תוס' ורא"ש לא הצריכו חיות והצריכו שיהא אם יחלק כו' אלא בשם י"ם כ' כמ"ש הר"ן ופ' בש"ע לקולא כל התנאים: [ז] אא"כ כו'. מכות י"ז א': [ח] וכן צריך כו' לאפוקי כו'. חולין ק"ב ב' ופרש"י שם ד"ה טמאה כו': [ט] ושור הנסקל. ר"ן וכמ"ש ברפ"ח דזבחים וניבטלו ברובא כו': [י] וכן צריך כו' לאפוקי חלב. כמ"ש ברפ"ח דיומא ובפג"ה צ"ח ושאר מקומות דחלב בכזית דוקא והרא"ש כ' עוד ערלה וכלאים דבמאתים וש"ע השמיטו משום דלית בהו חיות: [יא] וכן צריך כו'. מכות י"ז ב' ואפילו אבר אחד שחסר דאבעיא להו בנזיר נ"א ב' ולא איפשיטא וספיקא דרבנן לקולא כמ"ש בריש סי' ק"א בהג"ה ע"ש: [יב] ועיקר גיד כו'. חולין צ"ב א' ב': [יג] והוא כו'.

באר היטב

ק (א) אפרוח. כתב הש"ך דוקא בילה שיש בה אפרוח הוא דחשיב בריה אבל אם אין בה אלא דם לא חשיב בריה ואף דבסימן ק"י נסתפק הב"י בזה מ"מ חזר בו בבדק הבית שם וכ' בפשיטות דלא הוי בריה בטיפת דם לחוד וכתב בט"ז דדין כל דברים החשובים דאינם בטלים הוא רק מדרבנן וה"מ לספק אי הוי דבר חשוב או לא הוי ספיקא דרבנן ובטל אבל אי הוה ודאי דבר חשוב רק שהאיסור ספק כגון ביצי ספק טריפה וכה"ג אפי' באלף לא בטיל: (ב) אצבעות.

פתחי תשובה

יעקב סימן נ"א שלמד היתר אחר על המילויין ומסיק למצוה וזכות ונר היתר על אכילת קמח בימות הפסח אף שהוא קרוב לודאי שיש בו מילוי"ן ע"ש]: (ב) ואבר מה"ח. עיין בתשובת פני אריה סוף סימן ע"ו שכתב דהא דאמ"ה אינו בטל משום דהוי בריה היינו דוקא כשיש כזית מן הבשר גידים ועצמות אבל אמ"ה שהוא פחות מכזית שנתערב. בטל כשאר יבש ביבש ע"ש ועיין פמ"ג שכתב שדעתו אינו כן. [ועיין בספר לבושי שרד סימן כ"ו שכתב מובלא הוי בשוחט שלוקח רגלי העופות בטבח ובצע ואירע שמהירתו ורבוי העופות שחוטים שהיו מונחים לפניו חתך ג"כ רגל אחד מאווזא חיה שהיתה מונחת בין השחוטות ונתערב רגל זו בין יותר מששים רגלי אווזות שחוטות והשוחט לחסרון ידיעתו השליך א' מהרגלים והאחר אכלם כולם וסמך דנתבטל רגל זו ולא הוי ראוי להתכבד כי צריך תיקון השיער ובאמת אמ"ה לא בטל מטעם בריה ועתה שאל על הכלים והוכחתי דאם נזכר לו שבשום פעם שבישל לא היו ס' בכל הקדרה נגד רגל א' הכלים אסורים אכן אם ספק אולי היה עכ"פ בביטול א' ס' או מותרים הכלים ואפילו אם נודע להשואל דין דאמ"ה לא בטיל בעת שעדיין היה הכלי

גליון מהרש"א

(שם) ואבר מן החי וביצה. עיין גליון סי' י"ג ס"ק י"ג: (שם) אפי' באלף לא בטלה. אפילו באינו מינו דלא כאו"ה ועי' ט"ז סי' ק"א סעיף ו' ס"ק י"ב: (שם) וכן צריך שיהא דבר שלם. ושרץ כיון דשיעורו בכעדשה כל שהוא כעדשה הוי כברי' ואינו בטל סי' ק"ד ש"ך סק"ג: (שם) צריך שיהיה שלם. עי' גליון סי' ק"א ס"ו על תיבת נתחכו: (ט"ז ס"ק א') בריה כו'. אפילו באלף לא בטיל. עי' גליון לקמן סי' ק"ד ט"ז ס"ק א': (שם) כגון ביצי ספק טריפה. עי' גליון ש"ך סי' צ"ח ס"ק ו' ועי' גליון ש"ך סי' פ"ו סוף ס"ק י"ד: (ש"ך ס"ק ב') וביצה שיש בה אפרוח. אף דפ' סימן פ"ז דאיסורו מדרבנן ועי' גליון לעיל סי' פ"ז ס"ק י': (שם ס"ק ד') וכ"ש נטרף. יראה דהכש"כ הוא משום דבנתנבלה י"ל מ"מ יש מתחלת ברייתו איסור אינו זבות: (שם ס"ק ו') לאפוקי נתרסק. עי' סי' ק"ד סק"ג ועי' סי' ק"א ס"ג עד שנאבדת: (נה"ד) או נתחך מסנת. אבל תהר"ל שנתחך מסנה כל שעדיין חיא

יד אברהם

(סימן ק' סעיף א') ואבר מן החי. הוי בריה. כ"כ התוס' והרא"ש והרשב"א והר"ן ואחריהם נמשכו הפו"ס. וצ"ע שהם הוציאו זה ממימרא דרב פ' ג"ה (דף ק"ב) אבל לפור טהורה כו' וצ"ע דהא רב ס"ל בהמה בחיים לאברים עומדת כמ"ש להדיא הרשב"א בתה"א (דף ק"ד) והרי רבא שהוא בתרא ס"ל אליבא דרבי יוחנן דהילכתא כוותיה נגד רב דבהמה בחייה לאו לאברים עומדת בפג"ה שם (דף ק"ג) ואין איסור שם אבר מ"ה על בהמה וכ"פ הרמב"ם בס"ה מס' מ"א. והרא"ד מדלא השיגו ודאי דהכי ס"ל וכ"ד הרב המגיד שם והרא"ה בס' החינוך מצוה תנ"ב ע"ש וכן דרך פסקי הרמב"ם בפ"ד מהל' מ"א לע"ת ע"ש. ולפ"ד הגדולים הללו תחזי בטילה הכי אין איסורו מתחלת ברייתו ושוב מצאתי שכ"כ בעל סמ"ג בספרו ר"י וכ"ה בס' פנ"ל וכ"ל שיש לדון כספק בריה דאזלינן לקולא ובפרט באיסור דרבנן כגון אבר שמדולדל דהא דברים אינם בטילה הוא מדרבנן דמדאורייתא בריה בטילה ועיין ר"ס שאח"ז מיהו סמ"י כלל כ"ט ס"ק י"ט כתב דלדעת התוס' והרא"ש מקרי בריה אף שאין סי' מתחלת ברייתו כל שאלו יחלק אין שמו עליו: (שם) וביצה שיש בה אפרוח וכו' בריה. אע"ג שאין איסורה רק מד"ס כמ"ש הרמב"ם והט"ז סי' ס"ו ס"ח והיינו אתפ"י שנגמרה כולה ולא יצאה לאויר שעולם כ"ה דעת הרשב"א וכן הוכיח בס' פמ"ג מדברי הש"ך סי' ט"ו ודלא כהאומרים דאם נגמרה איכא בה אי' נבילה מה"ת ולפ"ז גיד הנשה דהוי בריה ל"ש גיד הפנימי שאסור מדאורייתא ול"ש החיצון שאין איסורו אלא מדרבנן לא בטיל עיין סימן ס"ה ס"ד ובס' ראש יוסף נסתפק בזה אי הוי בריה משום דאין אסור אלא מדרבנן ותליא אי טעם בריה משום דלקי בכ"ש כשל נדרבנן. אי טעמא משום דחשוב ובדרבנן נמי לא בטיל. ורלה לשטה ממ"ש הש"ך סי' ס"ו גבי בילת נבילה שאינה בטילה למאן דחשיב בריה בלא בריית נשמה וה"מ דאף אי' דרבנן חשיב בריה דהא בילת נבילה דרבנן אך הקשה על הש"ך דברים בילה מוכח דבילת יו"ט לא הוי בריה ונשלם. דלא הוי בריה אא"כ תחילת יצירתה באיסור וכאן לא הוי תחילת יצירתה באי' רק גמרה דאי נטריפה תחילה אינה יולדת. ולכוף כתב דנראה להקל באי' דרבנן ומש"ה לא כתב הג"ה כאן כמ"ש בסי' ק"ח גבי חסר"ל ויש לתמוה על בעל פמ"ג שנעלם ממנו דין בילת אפרוח ומ"ש הג"ה בסמוך ועיקר גיד הנשה אינו אלא שעל הכף ואם הוא שלם מקרי בריה לא בא למעט התיכון שאינו על הכף רק מובלע תוך הכף אלא בא להשמיענו דעיקר גיד פנימי אינו אלא מה שיש ממנו על הכף ולא מה שנתפשט ממנו בכוליה ירך דאפילו אם נתחך אותו חלק ממנו ונשאר רק מה שעל הכף אפ"ה הוי בריה ולא ה"ל דין נתחך הבריה דבטיל כמ"ש סי' ק"א ס"ו והדק היטב לשון הג"ה ואם הוא שלם וכו' וראיה ברורה לזה מהש"ס דפג"ה (דף צ"ו) דאמרינן שם במשנה אכלו ואין בו כזית חייב דהוי בריה. ובש"ס אמרינן דס"ל לרבנן כשמואל. דלא אסרה תורה אלא שעל הכף בלבד כמ"ש סי' ס"ה ואפ"ה אמר דהוי בריה וחייב מלקות וכ"מ ברמב"ם פ"ח מהל' מ"א: ונ"ל דג"ה של טמאה לא הוה בריה שהרי אינו אסור משום גיד דקי"ל שאינו נוהג בטמאה וגם אין אסור משום אבר מ"ה דאינו נוהג בטמאים כמ"ש ר"ס ס"ב וזה פשוט ועיין פמ"ג סי' ס"ה ומ"ש דטריפה נמי אין איסור גיד אל עליו' ל"נ דהא קי"ל אין בגידין בנ"ט ואי' טריפה ליכא ובטמאה טעמא משום דבעינן בשרו מותר כדאי' בגמ' משא"כ טריפה כמ"ש תוס' פג"ה (דף ק"ג ע"א) דדרשי' מין שבשרו מותר: (שם) לאפוקי עוף טהור שנתנבל. שאין אסור מתחלת ברייתו שאיסורו מחמת אבר מ"ה הלך לו במיתתו. משא"כ עוף טמא שנתנבל לא הלך ממנו איסורו הראשון שעדיין אסור מחמת טומאה כדאי' בש"ס (דף ק') והוי בריה: (שם) ושור הנסקל. לא הוי בריה ובטל זה קאי נמי אנתנבל דאי בע"ח בלא"ה חשובי ולא בטילי כמ"ש ר"ס ק"מ ולפ"ז לכאורה גם בשנתנבל לא נ"מ בזה דלא הוי בריה לפי פ' הג"ה סי' שאח"ז אפילו בהמה שלמה לא בטיל משום חתיכה הראויה להתכבד ומ"מ י"ל דנ"מ אם הוא בעורו דלא הוי חתיכה הר"ל כמ"ש שם ובסימן ק"י ס"ב: כתב בס' בינת אדם דמרקחת וכה"ג שנמצאו בו ב' מלבי"ן לא הוי איתחזק דקי"ל ב' זימני הוי חזקה רק בנשואין ומילה הוו ב' נשים סגי בב' פעמים אבל בכל אי' צריך ג' פעמים וכ"ד ט"ז וסר"ת. ודלא כסמ"י שכתב דדוקא בממון בעי' ג"פ ולא בהי' וי"ל לה"ר מעירובין (דף נ"ו) ופסק בתו"ת סי' ל"ט גבי חזקה

צבי לצדיק

(סימן ק' בש"ך ס"ק ב') וביצה כו'. הא בילה מתחלת ברייתו לא אדע הא דאסרום עצמו משיגמור תוך הבילה אית בה חיותא ומשעה שנוצר בה לא היה בו היתר:

(ג) אינו מכירו הכל אסור ז והרוטב בנותן טעם ואם מכירו זורקו והאחרים והרוטב צריך שיהא בהם ס' כנגדו י חוץ מגיד הנשה שאין טעמו אוסר דאין בגידים בנותן טעם [יד] י אבל שמנו אוסר [טו] וצריך ששים כנגדו להתיר הרוטב [טז] לפיכך ירך שנתבשל [יז] עם גידו אם מכירו זורקו ה וכל השאר מותר (ד) אם יש בו ס' כנגד שמנו ואם אינו מכירו כל החתיכות אסורות ואם יש בקדרה ס' כנגד (ג) השומן מותר הרוטב ואם לאו אסור (ה) ט [יח] ח ואם (ד) נמוח הגיד ואינו ניכר *) צריך גם כן ס' כנגדו:

ג [יט] ט קדרה של מרק שנפל שם בריה ונאבדה י אסור (ה) הכל:

ד [כ] י ירקות מבושלות שנמצאו בהם (ו) יא ג' תולעים הירקות (ו) אסורים אבל מי השלקות מסננן ומותרים וכן הבשר ירחצנו ויבדקנו ומותר:

קא דין חתיכה הראויה להתכבד, ובו ט' סעיפים:

א א חתיכה הראויה להתכבד [א] דינה כבריה [ב] דאפילו באלף לא בטלה [ג] ב ואפי' אם היא אסורה (א) בהנאה [ד] כיון שאם תתבטל היתה מותרת וראויה להתכבד:

שפתי כהן

הנשמה תלויה בו הרשב"א בתה"א בשם הרמב"ן והר"ן פנ"ה ועיין בסי' ק"א ס"ו: ז והרוטב בנ"ט. ע"י סיכון כמו בס"ד מיהו הא דצריך ס' נגד פליטת הכלי' היינו דוקא בעוף טמא ואינך אבל לא בנמלה וכיוצא בזה מדברים המאוסים לדעת המחבר והרב לקמן ס"ס ק"ד וק"ז ועמ"ש בס"ס ק"ז: ח וכל השאר מותר אם יש בו ששים נגד שמנו כו' ואם יש בקדרה ס' נגד השומן כו'. קשה דהיאך סתם הרב כדברי הט"ו וכן בת"ה כלל מ"א העתיק בסתם לשון הטור וכן בעטרת זהב וזה אינו אלא לדעת הטור דס"ל דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים וכן לא אמרינן באיסור דבוק דנ"נ וכמ"ש בסי' ע"ב ס"ק ט"ו אבל לדידן דקי"ל לעיל סי' ע"ב וע"ג וכמה דוכתי דאף בשאר איסורים באיסור דבוק צריך ס' נגד כל החתיכה שהאיסור דבוק בה אם אין בחתיכה עצמה ס' לבטל האיסור א"כ ה"נ ירך שנתבשל עם גידו אין השאר מותר כיון דאין בירך עצמה ס' נגד שמנו עד שיהא בהשאר ס' נגד כל הירך ואדרבה הפוסקים הוציאו דין זה דאיסור דבוק ממאי דתנן ירך שנתבשל בה גיד הנשה אם יש בה בנ"ט אסור כדאיתא בש"ד סי' כ"ה ובהגהת ש"ד ובאגודה פכ"ה סי' קכ"א ושאר פוסקים וצ"ל דסמך עצמו אלעיל סימן ע"ב וע"ג ודוכתי טובא והא דכ' דברי הטור בסתם היינו משום שאפשר לדחוק ולפרש דירך שנתבשל עם גידו דקאמר היינו שנתבשל הגיד חתוך מן הירך עם הירך בקדרה ואורחא דמילתא נקט: ט ואם נימוח כו'. דאע"פ שאין בו טעם התורה אסרתו ועי"ל סי' ס"ה ס"ט: י אסור הכל. היינו כשא"א להתיר על ידי סיכון: יא ג' תולעים כו'. דמאחר שנמצאו ג' הוחזק שיש שם עוד ואינן ניכרות ועיין בסימן פ"ד ס"ט וי' מדינים אלו:

קא א אסורה בהנאה כו'. מבואר בש"ס דעבודת כוכבים (דף ע"ד ע"א) דאיסורי הנאה כגון בשר בחלב וכה"ג אם הן חס"ל אוסרין

טורי זהב

הגדול ובכבש קטן ב' אצבעות כ"כ או"ה שם: (ד) אם יש בו ס' נגד שומנו. ואם השומן דבוק בחתיכה אחת צריך שיהיה באותה חתיכה ס' נגד השומן ואם לאו צריך ס' נגד כל החתיכה שהאיסור דבוק בה לדידן דאמרינן סי' צ"ב בכל האיסורים חתיכה עצמה נעשית נבילה: (ה) ואם נימוח הגיד וכו'. פירוש ואזיל ליה חשיבותיה דבריה אבל צריך מ"מ ס' נגדו דאע"ג דעץ בעלמא הוא התורה אסרתו ומסיק על זה בת"ה הארוך ואפשר שבטל ברוב כיון שלעולם אינו נותן טעם ואפי' באינו מינו לא אסרו לעולם כל שהוא מעורב בהיתר והעמידו זה על דין תורה עכ"ל ואע"פ שהטור והש"ע לא העתיקו זה מ"מ נראה לסמוך להקל בספק כזה כגון אם נספק ואין ידוע אם היה שם ס' רק שהיה רוב בודאי דאסור לעיל סי' צ"ח באינו מינו מכל מקום כאן שרי כן נראה לע"ד: (ו) ג' תולעים כו'. בב"י בסי' פ"ד מביא שם תשובת הרשב"א וכ' שם שתי פעמים וכאן הוא תשובה לרשב"א ונראה לי פשוט שט"ס הוא שם וצ"ל ג' פעמים וכ"פ שם בש"ע בסעיף י' ומו"ח ז"ל כ' דיש להחמיר בב' כיון דלרבי הוה חזקה בב' זימני ולא כלע"ד כן דהא כ' הרא"ש בפרק הבא על יבמתו דבנשואין ומילה קיימא לן כר' משום ספק נפשות להקל מבמע בשאר דוכתי קיימא לן כרבן שמעון בן גמליאל דדוקא בתלתא זימנין הוה חזקה וכן עיקר ובפירוש כ' הבית יוסף בשם הר"ן שם בסי' פ"ד דפעם אחת או ב' מותר התבשיל:

רק

באר הגולה

שם דף נ"ו: ו כר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה כברייתא וכמסקנת הגמ' שם דף נ"ט: ז כהרמב"ן שם וכ"כ הרי"ף והרא"ש והר"ן שם ורמב"ם פט"ו מהמ"א והרשב"א בת"ה: ח טור וכ"כ הרשב"א בת"ה: ט הרשב"א בתשובה: י הרשב"א בתשובה אחרת:

א מסקנת הגמ' אמתני' חתיכה של נבילה וכו' חולין דף ק': ב תוס' והרא"ש והר"ן שם

פרי חדש

(סימן ק' בש"ע סוף סעיף ב') צריך ג"כ ס' בנגדו. דאף על פי שאין טעם לגיד התורה אסרתו ולפיכך צריך ביטול כשאר האיסורין אלא דצריך לעיין אמאי הצריכו הטור והמחבר ששים נגדו דכיון שאין כאן נ"ט למה לא יתבטל ברוב היתר דהא מין במינו בטל ברוב מן התורה לפי שאינו נרגש טעם האיסור בהיתר ואף על פי שאסרוהו חכמים עד ששים היינו משום דבשכנגדו בשא"מ יהיב טעמ' עד ששי' ומיהו בשא"מ גופיה היכא דליכא טעמא מבטיל בבציר מס' וכמ"ש המחבר לעיל בסי' צ"ח וא"כ מה טעם יש בנ"ד להצריך ששים נגדו כיון שאינו יכול לבוא לידי נ"ט אף בשא"מ והרשב"א בתה"א דף ק"ח כתב וז"ל ואם נמחה הגיד צריך ס' דאע"ג דעץ הוא התורה אסרתו ואפשר שבטל ברוב דכיון דלעולם אינו נ"ט ואפילו בשא"מ לא אסרוהו לעולם כל שהוא מעורב ברוב היתר ואינו דומה לשאר האיסורין שהצריכו ס' לבטלן ואפילו במינם דהתם הוא דאסרו מינו משום דכנגדו בשא"מ נ"ט אבל כאן שאין נ"ט כלל ואפילו בשא"מ לא החמירו עליו והעמידוהו על דינו לבטלם ברוב ע"כ ואיברא שבת"ה הקצר החמיר למעשה והצריך ס' נגדו ונמשכו אחריו הטור והמחבר אבל בספר או"ה כלל פ"ט מס' התערובות השיג על זה דהרשב"א לא רצה לסמוך על הסברא שכ' בתה"א להתיר משום דאזיל לטעמיה שסבור בכל איסורים שבתורה שאם נמחה גופם בתוך ההיתר ואין ס' נגדו אפילו טעמו העובד כוכבים התערובות ואמר שאינו מרגיש טעם האיסור אם כל זה אסורה התערובת וכמ"ש בבית ד' ס"א ע"ש אבל למאי דקי"ל כפסק המחבר שאיסו' שנתערב עם היתר מותר בכל גוונא אף בפחות מס' כל שאין שם טעם איסור אף בגוף איסור שנמחה בתערובת למה לא יהיה הדין כן בג"ה ומה טעם יש להחמיר עליו יותר משאר איסורין כיון שאף לסברת הרשב"א כן בעלמא אדרבה יש טעם להקל בג"ה טפי משאר איסורין וכמ"ש בתה"א אלו דבריו והם נכונים להלכה ולמעשה בשעת הדחק וגם הט"ז מיקל בדין זה כשנספק ואין ידוע אם היה שם ששים ע"ש. ועי"ל בסי' ס"ח ס"ט ולקמן בריש סי' ק"ג וכמ"ש לשם בס"ד ע"ש:

חידושי רע"ק

(סימן ק"א ס"א בהגה"ה) רק מדרבנן אינה בטילה. היינו היכא דאסור מדינא כגון ביצת נבילה או בשר עוף בחלב וכרומה משא"כ בשר שנתעלם מן העין דאינו רק חומרא בעלמא אם נתערב ברוב שרי מטעם ס"ס כ"כ הש"ך בכללי ס"ס (דין י"ז י"ח י"ט):

ובשר

ביאור הגר"א

ר"ל כשור הגדול. שם: [יד] אבל שמנו כו'. ממ"ש צ"ו ב' הנהו אטמתא כו' ושם אר"נ גיד בס' וע"כ לאו גופו של גיד דאינו בטל כנ"ל וכמ"ש במתני' שם אלא פליטתו וא"א לומר דרבינא ור"נ דאינהי בתראי ק"ל דלא בהלכתא אלא משום שמנו ר"ן דלא כתוס' שם א' ד"ה שאני בשם ר"מ: [טו] וצריך ס' כו'. (אפי' אם נאמר דהא דאמר ר"נ גיד בס' קאי אמתני' דסברי יש בגידין בנ"ט כפי' הראשון שברא"ש) כמש"ש צ"ח א' לא תזלזל כו' ועמש"ל סי' צ"ח ס"ח (וע"ל סי' ס"ה ס"ק כ"ה): [טז] לפיכך כו'. מתני' שם: [יז] עם גידו. ולשיטת ההג"ה בסי' ע"ב וסי' צ"ב בשאין דבוק בו: [יח] ואם נימוח כו'. כמו באינו מכירו. ובטל בס' כיון שנתרסק כנ"ל: [יט] קדרה כו'. כנ"ל באינו מכירו ושלם: [כ] ירקות כו' (ג' כו'). כמ"ש בפ' הבע"י ס"ד ב' וכמ"ש הרשב"א והנ"י שם דמספקא כמאן הלכתא ולפיכך בנישואין דסכנתא אזלינן לחומרא אבל ווסתות דרבנן לקולא וכן שור המועד שמעמידין הממון בחזקתו והסע"ה ומלקיות משום דעבר על כריתות אזלינן לחומרא ויבערו הרשעים מישראל וה"ה כאן כיון דבדרבנן אזלינן לקולא: (ליקוט) ירקות כו' אבל כו'. בתוספתא פ"ז דתרומות יבחושין שביין וחומץ אסורין ר"א מסננין את היין ואת החומץ (עיין בהגהת רבינו שם וכן עיקר) וש"מ שבלא סינון אסורין וכמ"ש בס"ב קדרה כו' ושלא כדברי או"ה ועמ"ש בסי' ק"א ס"ו בהג"ה וצ"ע על רש"י בספ"ג דחולין ס"ז א' ד"ה באורתא כו' ולמחר כשיראנה כו' ל"ל ראיתו ארוכה שמא לא יראנה (וי"ל דברי רש"י משום דאי לא"ה הוי סד"ל דמסתמא יש יותר מששים נגדן. ונכינה אדם פי' משום ס"ס ע"פ) (ע"פ):

קא [א] דינה כבריה. כמ"ש וכן כו' וצריכא כו' כנ"ל (בסי' ק' ס"ק ס'): [ב] דאפילו כו'. כנ"ל מהתוספתא וגמ' דרפ"ח דזבחים ופ"א די"ט ופ"ה דע"ז (ע"ד א') ואלו אסורין כו' ופריך שם וליתני נמי חתיכת נבילה כו' ועתוס' שם ד"ה למעוטי כו' ולכך נ"ל למעוטי כו' וכן בב"ח ע"ש משום דחה"ל והיינו דבר שבמנין ועתוס' שם ד"ה הא כו' ובחולין ק' א' ד"ה שאני כו' וי"ל דה"פ כו': [ג] ואפילו אם היא כו'. עתוס' הנ"ל בע"ז ד"ה הא ובחולין שם ד"ה שאני כו': [ד] כיון שאם כו' וראויה להתכבד. ר"ל לאפוקי חתיכות חטאת דפ' הערל שאף אם תיבטל אסורה לזרים ולכהנים אינה ראויה להתכבד ועתוס' בחולין ד"ה הנ"ל וביבמות פ"א ב' ד"ה דברי כו':

פתחי תשובה

כ"י ע"ש באורך בביאור טעם הדבר]: (ג) אינו מכירו. עבה"ט מה שכתב בשם הרב מהרי"ט ז"ל שכתב בשם תשובת תוס' ישנים סימן ק"ב שרעוש שקפץ לתוך המאכל אסור מצד האין אחר שנאבדה ברוטב וא"א לסננה וא"א לבדוק שבשר אולי דבקה בו וכשנפלה לתוך הכף שברוטב אם באופן שצריך ניפוש בנגיעה יש לאסור הרוטב שבכף מדינא (אפילו זרק השרעוש) ולאוי להתמיר אף בהפ"מ כשהחזיר הכף לתוך הרוטב שבקערה וצריך ס' נגד הכף עכ"ל והנה מ"מ השרעוש כו' אסור מצד הדין עיין בתשובת אא"ז פנים מאירות ח"ב סי' ס"ז. שמפקפק בזה משום דשרעוש הוי כמו זבובים ונמלים דהשיב הרשב"א שהם פגומים בעצמם והכי כתב הרמ"א בסימן ק"ג ס"א בהג"ה דאפי' בריה בטילה אם פגומה בעצמה אמנם אח"כ הרבה לתמוה על הרמ"א ודעתו דאפילו אם פגומה בעצמה אין בריה בטילה וא"כ יפה פסק התוי"ט ע"ש. ומ"ש עוד וכשנפלה לתוך הכף כו' אף בהפ"מ כו' לא העתיק יפה או ט"ס הוא דבתוי"ט שם לא נזכר זה כלל דאף בהפ"מ אסור ונראה דודאי שרי. מדא דאף הט"ז לקמן סי' ק"ה סק"ד שהחמיר בכלי שני לאסור כולו לא החמיר רק באין הפ"מ וכ"כ הפמ"ג שם ובסוף סי' ס"ח וכאן הוא כלי שני ואסור כלי שלישי ועוד דאף הש"ך דמחמיר לקמן סוס"י ק"ז בפליטת דברים המאוסים היקל בהפ"מ ע"ש ועי' סמ"ג שם דכמנהג להקל אף באין הפ"מ ומכ"ש כאן דיש כמה צדדים וכמו שכתבתי:

באר היטב

זה הוא בשור הגדול ובכבש קטן ב' אצבעות כ"כ או"ה: (ג) השומן. כתבו הט"ז וש"ך דאם השומן דבוק בחתיכה אחת צריך שיהיה באותה חתיכה ס' נגד השומן ואם לאו צריך ס' נגד כל החתיכה לדידן דאמרינן בסי' צ"ב בכל האיסורים חנ"נ: (ד) נמוח. פי' ואזיל חשיבותיה מ"מ צריך ס' נגדו דאע"ג דעץ בעלמא הוא התורה אסרתו ומ"מ נראה לסמוך להקל בספק כזה כגון אם נספק ואין ידוע אם היה שם ס' רק שהיה רוב בודאי דאסור לעיל סי' צ"ח באינו מינו מ"מ כאן שרי עכ"ל הט"ז: (ה) הכל. היינו כשא"א להתיר ע"י סינון: (ו) אסורים. דמאחר שנמצאו ג' הוחזק שיש שם עוד ואינן ניכרות והב"ח רוצה להחמיר אפי' בב' כיון דלרבי הוי חזקה בתרי זימני וחולק עליו הט"ז דלא קי"ל כן אלא בספק נפשות אבל בשאר דוכתי קי"ל כרשב"ג דבתלתא זימני הוי חזקה:

קא (א) בהנאה. כתב הש"ך דמבואר בש"ס דאיסורי הנאה כגון בב"ח וכה"ג

מטה יהונתן

כל שהוא אסור מתחילה אפי' אינו אסור משום איסור דהשתא מ"מ הוי בריה א"כ תקשי לכו אמאי צריך בגמ' פ' התערובות ונבטלו ברובא דלמא דלא בטלה היינו משום בריה וצ"ע דס"ל לתוס' בעלמא גבי חטה אין שמו עליו אבל חטאת שאם יחלוק מ"מ שמו עליו לכן לא מקרי בריה וק"ל: (שם ס"ב) וכל השאר מותר אם יש בו ס' כנגד שמנו כו'. עיין ש"ך סק"ח שהקשה' דהא הוי איסור דבוק וס"ל להרב רמ"א להגיה י"ע כיון דלשיטת הר"ת בתוס' שם ד' צ"ז ד"ה שמנו דכל היכא שאין גיד אוסר אין שמנו אוסר בלא"ש שרי התערובות אף דליכא ס' רק דאנן קי"ל כר"ת דס"ל מ"מ שמנו אסור אבל לענין איסור דבוק כיון דבלא"ה איכא פוסקים דס"ל דלא אמרינן חנ"נ בשאר אסורים וגם לא אמרי' איסור דבוק א"כ כה"ג יש לסמוך אהנך פוסקים דס"ל דלא אמרינן חנ"נ ולא איסור דבוק והא דהוכיחו הפוסקים מהא מתני' דאמרינן איסור דבוק היינו למתני' ס"ל יש בגידין בנותן טעם שפיר מוכח דאמרינן איסור דבוק: (שם סעיף ב') ואם נימוח הגיד ואינו ניכר צריך ג"כ ס' בנגדו. הקשה בס' מנחת כהן אמאי צריכים' כיון דליכא טעם כלל בעלמא מכ"מ דצריך ס' אף דליכא טעם כלל היינו משום גזירה אטו אינו מינו דבאינו מינו יכול לבוא לידי נתינת טעם משא"כ גיד דלעולם ליכא לבוא לידי נתינת טעם אמאי צריך ס' בעלמא הרשב"א פ' כך היינו משום דלשיטתו דס"ל בא"מ אפי' לא בלא אפילו אי ליכא מגיעתו' לבוא לידי נתינת טעם א"כ ה"ה בגיד נמי צריך ס' לבטלו אלא לדידן דקי"ל כל היכא דליכ' טעם א"צ ס' לבטלו א"כ הכא בגיד הוי נמי כמו טעימ' קפילא כיון דאין בה טעם א"כ אמאי צריך ס' לבטלו. ונראה לתרץ דהנה רבים מקשים הא דפליגי ביש בגידין בנ"ט במאי פליגי הא איך אוכל יטעם אי אית ביה טעם או לא ומתרצים דודאי אית ביה טעם אלא דהטעם הוא טעם קלוש ואין לטעם זה כח לאסור דבר אחר דלא אמרינן על טעם קלוש כזה שכ"מ וכ"ז אם הוציאו הגיד מן הקדירה וליש ביה טעם כלל אבל אם נמוח דאית ביה טעם וממשו של איסור ודאי אסור עד ס' כיון דלאו משום טעכ"ע אמרינן רק משום עיקר ממשו של איסור וצריך ס' לבטלו וכן מרא' נמי דגם הר"מ מפורש בתוס' הנ"ל ע"כ ס"ל כן דהנה בתוס' מקשים אהאי אטמתא דאמלינו כנ"ל על הר"ת דס"ל דאפי' שמנו אינו אוסר וא"כ מאי איכפת דאמלוהו בגידא דנשיא אמנם באמת י"ל דמסני אטמתא לק"מ די"ל הא דס"ל לר"ת אין שמנו אוסר התערובת היינו דוקא היכא דאיכא רוב דהוי כמו בעין וכפין ודאי דשמנו אוסר וא"כ דלגבי הני אטמתא היה פחות מרוב לכך היו אוסרים אותו אך מהא דאר"נ גיד בס' ואין גיד מהמנין בוודאי קשה על ר"ת אמאי צריך ס' הא ברוב סגי ואי אמרינן דס"ל היכא דנימוח צריך ס' נגד הגיד י"ל דר"נ פוירי בנימוח הגיד עצמו אינו נאסר כלל לא הוא עצמו ולא שמנו:

(סימן ק"א בש"ע סעיף א') חתיכה הראויה להתכבד דינה כבריה. וכתב התס"ד דאם אחר שנתבשל לא הוי דבר חשוב רק קודם שנתבשל הוי דבר חשוב נמי לא בטיל ויש לסבית ראיה לדבריו מפי' התערובות דמקשה

חידושי בית מאיר

(סימן ק"א סעיף א' בהג"ה) ואפילו אינה אסורה רק מדרבנן. הכהו"ס פנים בע"ע מנין לאו"ה דין זה ומשום

גליון מהרש"א

היא ר"ל אינה בטילה סק"א ס"ז ס"ק י"א: (ש"ע סעיף כ') ואם נימוח הגיד ואינו ניכר. ואם נחתך לחתיכות דקות וא"י למנן להרמ"א סי' ק"ד ס"א בטל ולהש"ז שם אינו בטל: (ש"ך ס"ק ח') קשה דאיך סתם. וכן הוא בט"ז כאן ועי' ט"ז סי' ס"ד סק"ח ואולי חילוק בין דבר שנהגו בו כל ישראל: (שם) עד שיהא בהשאר ס' נגד כל הירך. ויל"ע אם גם הגיד נעשה נבילה כיון דאין בו טעם ועי' סי' צ"ט ש"ך סק"ג: (שם) ירך שנתבשל בה ג"ה אם יש בה. עי' סי' ס"ד ט"ז סק"ח ועי' ריש פ' ג"ה תד"ה אם יש בה בנ"ט ושם דף צ"ו ב' תד"ה אם יש בה: (ט"ז ס"ק ה') ואפשר שבטל ברוב כיון שלעולם. עי' גליון סימן ק"ט על תיבות לא יאכל א"כ בנימוח ממש לרשב"א לשיטתו לקמן יהיה אסור אף דליכא טעמא:

(סימן ק"א) דין חתיכה הראויה להתכבד. לבר פפת של עובד כוכבים סי' קי"ב ס"ק כ"ו. גבינות מקרי ראוי להתכבד לעיל סי' פ"א ס"ב בהגה"ה ב' בטקולין גם א"ר להתכבד לא בטילה סימן ק"י סס"ה;

כגון

הגה [ה] ואפילו אינה אסורה (א) רק מדרבנן אינה בטילה (ב"י בשם הרמב"ן) (ב) ב [ו] (א) ואם הוא ספק אם היא ראויה להתכבד או לא אזלינן (ב) לקולא (ארוך כלל כ"ה) אפילו היא אסורה מדאורייתא :

ב [ז] ג אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד אלא אם כן איסורה מחמת עצמה [ח] (ב) כגון נבילה (ג) ג [ט] (ג) ובשר (ג) בחלב אבל אם נאסרה (ד) מחמת שקבלה (ד) טעם מאיסור ולא היה בה ס' לבטלו אפילו למי שסובר

קא (א) רק מדרבנן . עיין סי' ק"ב סעיף א' כתבתי דאפילו בספק איסור דרבנן יש חומרא בדבר שיש לו מתירין דוקא ולא בשאר דברים שאינם מתבטלים : (ב) ואם הוא ספק אם היא ראויה כו' . דחומרא זו דחתיכה הראויה אינה בטילה היא מדרבנן ועיין מה שכתבתי ריש סי' ק' : (ג) ובשר בחלב . לפי ששניהם נעשו גוף אחד וראייה דהא' לוקה מן התורה אפי' לא אכל רק כחצי זית מחלב וחצי זית מבשר : (ד) מחמת שקבלה טעם כו' . דהא אין הבלוע ראוי להתכבד ומכח זה כ' בד"מ ובת"ח כלל מ' דגבינה שהועמדה בחלב טריפה שנתערבה דלא הוה חתיכה הראויה להתכבד שהאיסור בה בלוע הוא ולא כאו"ה כלל כ"ה דין ה' שהחמיר גם בגבינה זו מטעם דהוה כנולדה באיסור . ומו"ח ז"ל תמה על הרב רמ"א בת"ח שהרי פסק שם בכלל מ"ג בגבינה של עובד כוכבים דלא מהני בה ס"ס כיון דהאיסור מגופה כו' ומכח זה פסק גם כאן כאו"ה דהוה ראויה להתכבד ולי נראה דשם מיירי מגבינה של עובד כוכבים שיש בה חשש שנתערב בה חלב טמא ולא היה שם ביטול ברוב כשרים וקמ"ל דלענין ס"ס החמירו בה מטעם דאע"פ שנאסרו כל גבינות עובדי כוכבים מספק מקרי ודאי איסור כיון שחכמים אסרוהו מתחילה מכח ספק דאורייתא כמבואר באו"ה כלל כ"ו בראשו וזהו שקורא אותו איסור מגופו כלומר איסור ודאי ואין לו היתר מכח ספק ספיקא דאלו מכח ספק אחד פשיטא שאסור אע"ג שהוא מדרבנן כיון ששם טעמא דחיישינן שנתערב בה חלב טמא והוה ספק דאורייתא ואפי' מצד ספק ספיקא אינו מותר דהספק הראשון נחשב לודאי כיון שעיקר איסור דרבנן בזה הוה במקום ספק דאורייתא ולא דבר שם כלל מראוי להתכבד אבל הכא דמיירי שהועמד בחלב טריפה ונתערב ברוב דהיינו שראוי להתיר מצד בטל ברוב כשר אלא שאתה באתה לאסור מצד ראוי להתכבד בזה אני אומר כיון שהיא בלוע דהיינו שאין בה תערובת *) חלב טריפה איסור אלא שהועמדה בו ע"כ לא הוה רק בלוע ובטיל וכמו שיתבאר בסמוך חילוק זה בין הועמד בחלב טריפה או נתערב שם חלב טריפה . ורש"ל כתב בפרק כ"ה סי' מ"ח וזה לשון המרדכי בשם רבינו שמשון ברבי אברהם מי יודע אם גבינות חשובות כחתיכה הראויה כו' *) ולי נראה דבודאי אין שם חתיכה הראויה כו' נופל על הגבינות דאם היא לחה אינה חשובה ואף יבשה שחשובה בזמנינו מכל מקום אינה חשובה כל כך לאכול בה כדי שביעה שהיא קשה לגוף ובפרט מאחר שכמה בני אדם אין אוכלין אותה אפי' על ידי הדחק עד כאן לשונו ולא נראה לעניות דעתי דבריו דהא אמרינן בפרק רבי אליעזר דמילה גבינה אפי' בת יומא מעלי וכן כ' בת"ה הארוך לענין גבינה שנעשה מבהמה טריפה העתיקה בית יוסף בסי' כ"א דגבינה הוה ראויה להתכבד וכן פירש רמ"א בסי' פ"א ומ"מ דוקא שם דהוה איסור מחמת עצמו דהא נתערב שם חלב מבהמה טריפה והוה בלוע ראויה להתכבד אבל בגבינה בלועה מאיסור שזכרנו מכח שהועמד בחלב טריפה לעיל דברי הת"ח נכונים דלא הוה חתיכה הראויה להתכבד וכן באיסור תערובת חלב טמא ג"כ הוה אינה ראויה להתכבד דהא כ' הטור סי' קט"ו בטעם איסור גבינות של עובד כוכבים שמא עירבו בה חלב טמא אע"פ שאין חלב טמא נקפה חיישינן שמא ישאר ממנו מעט בין נקביה עכ"ל וזה פשוט שאין שייך באותה חלב שבין הנקבים ראויה להתכבד כיון שאין גוף הגבינה נעשית ממנה מה שאין כן בתערובת חלב טריפה ומ"ה זכר בת"ח כלל מ"ג שמא נתערב בה חלב טמא ולא מהני ספק ספיקא ולא זכר שם מענין שהיא ראויה להתכבד לענין שלא יועיל לו ביטול ברוב כי בזה היה ודאי בטל אם יש רוב כיון שאינו אלא כמו בלוע ומ"מ נראה לי דסתם גבינה של עובד כוכבים שנתערבה בין הכשירות חשבינן לה לאיסור בלוע ובטילה ולא אמרינן דאתיא מחלב בהמה טריפה דבתר רוב אזלינן ורוב הבהמות כשירות וראייה מדאיתא הרבה טעמים בפרק אין מעמידין למה אסרו גבינות עובדי כוכבים כמו שהביא ב"י בסי' קט"ו ולא זכר טעם זה דנעשה מטריפה אלא שמא עירבו בה חלב טמא וזה לא הוה ראויה להתכבד ודינו כמו איסור בלוע כמו שזכרנו אכן טעם אחד חשב שם שמעמידין אותו בעור קיבה

תערובתן גם כן בהגהה אפי' באלף וכן הוא בפוסקים ועי' בר"ן שם ועי' סימן ק"ט ס"ק ה' מיהו מותר למכרן לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבהן כמו שכתבתי לקמן סי' ק"י ס"ק נ' : **ב** ואם הוא ספק כו' . דחה"ל דלא בטלה ברוב הוא מדרבנן וספק דרבנן להקל ודוקא ספק אם הוא חה"ל אבל אם הוא ודאי חה"ל וספק אם הוא אסור לא בטיל כדלקמן סי' ק"י ס"ט וע"ש : **ג** ובשר בחלב . דכיון דכל חד באפי נפשיה שרי וע"י חבורן יחד נאסרו חזר הכל להיות כגוף אחד

ממשנה דאלו אסורים וכו' ובשר בחלב וכו' ועבודת כוכבי' דף ע"ד : ב הרא"ש שם וכך כתב הרשב"א והר"ן וה"ה והטעם לפי שאין איסור שבה ראוי להתכבד והא דבשר בחלב אם היא ראויה להתכבד אינה בטילה שאני התם כיון דנתבשלו זה עם זה חזר הכל כגוף אחד כמ"ש לעיל סי'

הגהות הט"ז

(סימן ק"א ס"ק ד') חלב טריפה . אלא שהועמד כנ"ע ונמחק תיבת איסור :

נקודות הכסף

(סימן ק"א בט"ז ס"ק ד') ול"נ וכו' . כל מה שכתב באות זה ליתא דבאמת דברי

מטה יהונתן

תוס' מפ' וכו' גרע שור גדול משאר חתיכות כ"ע ומפרש' דקושית הגמרא הוא מחטאות המתות ואוכלת בהן תוכים שלא היה ראוי להתכבד ע"ש וע"כ נ"ל דס"ל כיון דמקודם היה ראוי להתכבד נמי ל"ב דהא מיירי שנתערב בקדשים וכבר כתבו תוס' דבקדשים ל"ש ראוי להתכבד דאין מחזיקין טובה זה לזה וא"ר הביטול הא אינו ראוי להתכבד הו"ו כיון דמקודם היה ראוי להתכבד נמי לא בטיל : (שם בהג"ה) ואפי' אינה אסורה רק מדרבנן אינה בטילה . זה הוכיח הב"י מהרמב"ם בהל' פסולי מוקדשין דחולין שנשחטו בעזרה אינו אסור רק מדבריהם וכ"כ דעבודת כוכבים תנן דהלו אוסרים בכ"ש חולין שנשחטו בעזרה וכו' מהטעם משום דהוי חה"ל לאורחים אם כן מוכח אפילו איסור מדרבנן והוא חה"ל ל"ב ואאמ"ו דע"כ נ"ל דס"ל להרמב"ם חולין שנשחטו בעזרה הוי דאורייתא והנה ז"ל הרמב"ם פ"ח מהל' מ"א כ"מ שנא' לא יאכל לא תאכל לא תאכלו א' איסור אכילה וא' איסור הנאה עד שפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך הכתוב בנבילה שנא' לגר אשר בשעריך תתננה ובחלב נאמר יעשה לכל מלאכ' כו' וצריך בשאלה לר"מ דאמר א' עובד כוכבים וא' גר בנתינה ובמכירה מדאצטריך קרא למשרי נבילה הא כל אסורים אסור בהנאה אלא לר"י דאמר דברים ככתבן הוא דאתי כל איסורים שבתורה מנ"ל נפקא לן מלכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה ואידך חולין שנשחטו בעזרה ל"ד והנה הרמב"ם בהל' ע"ז כתב כדי להקדישו נחינם דבר כו' א"כ פה דלא יאכל שנאה משמע מאותו נפקא לי' ורובם יליף ליה מן גר אשר בשעריך תתננה לתשמע דס"ל כר"מ ועוד דא"כ לפי דבריו אותו ל"ל וי"ל דודאי הרמב"ם ס"ל חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא' א"כ אצטריך אותו לחולין שנשחטו בעזרה דאף דס"ל כר"י דאותו אצטריך לחולין שנשחטו בעזרה כו' מ"מ מוכח דלא יאכל כו' אחד איסור אכילה והנאה משמע דתניא לקמן יעשה לכל מלאכה למה נאמר לא בא הכתוב אלא להתיר ההנאה דר"ע ור"י ס"ל לא בא הכתוב אלא לטהר מטומאתו והנה לפי דברי ר"ע קשה לפי מה דקי"ל כשהותרה נבילה היא וחלבה וגידה הותרה א"כ יעשה לכל מלאכה ל"ל הא היתר נבילה בחלב נפקא לן מן נבילה וע"כ נ"ל דלגופא כוודאי לא איצטריך אך דאתי לאשמעינן דשאר אסורים שבתורה אסור בהנאה א"כ אף לר"י אי ס"ל כר"מ מוכח דכ"מ שנאמר לא יאכל בין איסור אכילה והנאה כנשמע וזה שדייק הרמב"ם עד שיפרוט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה כו' ובחלב שנאמר כהן יעשה לכל מלאכה היינו מפניהם יחדיו מוכח דבכ"מ שנא' לא יאכל כו' לפ"ז אותו ע"כ לחולין שנשחטו בעזרה אתא א"כ מוכח דס"ל להרמב"ם חולין שנשחטו בעזרה ד"ת והא דכתב חולין שנשחטו בעזרה אסור אינו ר"ל דאסור מדרבנן אלא מד"ת אלא שדרך הרמב"ם לומר על שאינו מבואר בתורה בפירוש רק מאיזה דרש שהוא מי"ג מדות שהוא דרבנן כמ"ש בס' המצות אם כן לפ"ז קשה על הש"ע מאין הוציא דין זה בדבר שהוא רק מדרבנן אמרי' כיה נמי חה"ל נמי ל"ב לכאורה י"ל שדין זה שנוי בתוס' דיבמות דף פ"א ע"א מהסיא דתנן וא"ת לר"י כיון דתרומה בזה"ז דרבנן אלמא בטל קדושת ארץ א"כ כלאי כרם נמי מדרבנן ואגתי ת"יא כל שדרכו למנות הא מדרבנן אין אוסר דבר שדרכו למנות וי"ל דכלאי כרם חדא דרבנן אבל עיגול תרתי דרבנן א' דבטלה קדושת ארץ ועוד אפילו בזמן שהבהמ"ק קיים היה תרומת תאנים מדרבנן אי נמי חבילי תלתן הוי את שדרכו למנות וס"ס שהי' ר"מ אומר כל שדרכו למנות כדאורייתא מקדש לכך נקט שדרכו למנות מקדש אפילו דרבנן כגון חבילי תלתן לפי פי' הראשון שמעינן דבחדא דרבנן דבר שבמנין ל"ב אבל לתירוץ שני של תוס' משום דחבילי תלתן להוא את שדרכו למנות א"כ לדידן דקי"ל דבעי' את שדרכו למנות אפילו בדאורייתא אם כן כל הטעם דחבילי תלתן ל"ב היינו משום דל"ב קדושת ארץ והוי ד"ס אבל ודרבנן אפילו את שדרכו למנות בטיל א"כ מוכח דבדרבנן חה"ל בטיל אמנם יש להב"י ראיה דל"ב אפילו באיסור דרבנן מהא דאמרינן בריש פרק התערובות כל הזבחים שנתערבו כו' חגיגה חדא זימנא אלו אסורין ואוסרין בכ"ש יו"נ וע"ז וצריכה דאי מהתם כ"א להדיוט אבל לגבוה לא נפסדינהו לכולהו ואי מהכא ה"א ה"מ קדשים דמאיס אבל חולין דלא מאיס אימא לא צריכא משמע אי הוי מצינו גבי חולין אלמו דשור הנסקל וכדומה דל"ב שפיר י"ל את תיובתא חדא זימנא והנה לפמ"ש תוס' ד"ה אלא לפ"ד דקושית הגמ' הוא מחטאות המתות אבל משור הנסקל ליכא להקשות ליבטל ברובא משום דלא גרע משור הנסקל מחה"ל כו' ע"ש א"כ מוכח דס"ל לתוס' דשור הנסקל הוי חה"ל א"כ יקשה מה דפריך התם בעבודת כוכבים אהא מתני' ואלו אוסרין ואסורין בכ"ש תנא מאי קתני אי דבר שבמנין ליתני נמי חתיכות נבילה ומקשים תוס' הא תני לה התם בחולין וכן חה"ל שנתערבו כו' דא"כ לא לתני נמי בב"ח שהוא נמי אינו אסור רק משום חה"ל והרי מוכח דבב"ח אסור בכ"ש אינו אלא משום חה"ל א"כ קשה אמאי תני התם שור הנסקל שהוא אוסר בכ"ש כיון דתני בב"ח אוסר בכ"ש או לא אצטריך שור הנסקל דלא גרע שור הגדול מחה"ל ומדברי תוס' נראה שהרגישו בקושיא זו ותי' דאי הוי תני בב"ח לאוד ס"א דמתני' אתי כמ"ד מותר בהנאה לכך הוי חה"ל דראוי לאו לאורחים משא"כ שור הנסקל דאסור בהנאה ס"א דלא ס"ל מה"ל א"כ לפ"ז הדרי קושית הנ"ל לדוכתיה מאי מקשה לתני נמי חתיכת נבילה הא תני לה התם וא"ל דאם כן לא לתני בב"ח דלמא הא קמ"ל דבב"ח אסור בהנאה וי"ל דזה עדיין לא מוכח במתני' דבב"ח כשמא קתני משמע כל בב"ח אפילו בשר חיה ועוף דאינו אלא דרבנן ולא אסור בהנאה ואפ"ה ל"ב א"כ י"ל אפילו בשר בהמה נמי לא אסור בהנאה אפ"ה ל"ב ומתרץ שפיר דודאי לענין שיהיה בב"ח אסור בהנאה לא נהית סתמא לאשמעינן כלל דלא מוכח ממתני' וכמש"ל אלא דקאי תני תרתי קחשיב אסור בהנאה ודבר שבמנין דלא בטיל נוכל לומר דלא מיירי בבשר עוף בחלב כלל דהא דבר שמותר בהנאה לא קחשיב לפ"ז מוכח גם באיסורי דרבנן נמי אמרי' חה"ל ל"ב דהו"ל יקשה איך עלה על ס"ד למקשה דמתני' נמי מיירי מבשר חיה ועוף כא ע"כ מיירי בבשר בהמה דהו"ל ליש כלל חה"ל אם כן שפיר י"ל דהא לאשמעינן בב"ח אסור בהנאה והדרי קושית תוספות לדוכתיה א"ו גם באיסור דרבנן חה"ל ל"ב אם כן י"ל כמ"ש : (סעיף ב') אין לה דין חתיכת הראויה להתכבד אלא אם כן אסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובב"ח . י"ל איך שייך

ביאור הגר"א

[ה] ואפילו אינה כו' . כמ"ש בע"ז יין נסך ועתוס' ד"ה הנ"ל הא כו' וא"ת ויו"ב כו' וביבמות פ"א א' ד"ה מאי כו' : [ו] ואם הוא ספק כו' . כמש"ל סי' ק"י ס"א בהג"ה הא דדבר חשוב כו' וכמ"ש בגיטין נ"ד ב' ועתוס' שם ד"ה לא יעלו ועתוס' בזבחים ע"ב ב' ד"ה אלא כו' : [ז] אין לה כו' . כמש"ש במתני' דחולין צ"ו ב' וכן חתיכה כו' פרש חנך רוקא : (ליקוט) אין לה כו' . דלא עדיף ספין בשינו לר"י דלא בטילה מדאורייתא ואפ"ה בהנ"ב בטילה אלא בבשר בחלב ועתוס' חולין ק"ח ב' ד"ה אמאי כו' (ע"ב) : [ח] כגון נבילה . כפ' ג"ה ושם : [ט] ובב"ח . שם :

חידושי רע"ק

(ס"ב) **ובשר** בחלב. ואם נאסר ע"י כבישה מדברי הפמ"ג (כ"א סק"י) נראה דאין בו דין חה"ל ולענ"ד יש לדחות דאיתא גם מדברי הט"ז סק"ד מבואר דבב"ח דרבנן יש בו ג"כ דין

באר היטב

אם כן חה"ל אוסרין תערובתן ג"כ בהגהה אפי' באלף מיהו מותר למכרן לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבהן : (ב) **לקולא** . דחומרא זו דחה"ל אינה אלא מדרבנן ועיין מ"ש ר"ס ק' : (ג) **בחלב** . לפי ששניהם נעשו גוף א' וראיה דלוקה מן התורה אם אכל כחצי זית מחלב וחצי זית מבשר עכ"ל הט"ז :

(ד) טעם . דהא אין הבלוע ראוי להתכבד ומכח זה כתב בת"ח דגבינה שהועמדה בחלב טריפה שנתערבה דלא הוי חה"ל שהאיסור בה בלוע הוא והב"ח תמה ע"ז דהא הת"ח פסק בגבינה של עובד כוכבים דלא מהני בה ס"ס כיון דהאיסור מגופה וא"כ גם כאן היה לו לפסוק דהוי חה"ל ותירץ הט"ז דשם מיירי בגבינה שיש בה חשש שנתערב בה חלב טמא ולא היה שם ביטול ברוב כשרים וקמ"ל דלענין ס"ס החמירו כיון שחכמים אסרוהו מתחלה מכח ספק דאורייתא מקרי ודאי

פתחי תשובה

קא (א) ואם הוא ספק . עיין בשאלות יעב"ץ חלק א' סימן קנ"ח שהאריך בזה אם אף בדבר חשוב אינו בטל הוא מה"ת או רק מדרבנן ע"ש : (ב) כגון נבלה . עיין בתשו' מהרי"ט סי' כ"ה שכתב דאף בנתנבלה מחמת מיתה הוי ראויה להתכבד . עוד כתב דאפילו כחושה מאד הוי ראויה להתכבד ע"ש : (ג) ובשר בחלב . עיין בתשובת נו"ב חי"ד סימן

יד אפרים

(סימן ק"א בש"ע סעיף ב') **אבל** אם נאסרה כו' . וכ' בנ"ב סי' למ"ד מעשה באשה שמלאה שני נעקלין בחוקת

גליון מהרש"א

(ס"ע סעיף ג') כגון נבילה ובשר בחלב . אף בשר עוף או כבוש דאיסורן מדרבנן עי' בפמ"ג בפתיחות לחל' בב"ח ד"ה חתיכה נ"ב ביצר וכן מלתא דלטעמא עבידא דמאי ראוי בטל הוא מדרבנן מ"מ גם באיסור דרבנן אם עביד לטעמא לא בטיל עי' סי' צ"ח ש"ך סעיף כ"ט וט"ז ס"ק י"ב וכן תנ"ג בשאר איסורים דהוא מדרבנן אסרינן גם באיסור דרבנן עי' סי' צ' ס"א : (ש"ך ס"ק ג') ועי"י חבורן יחד : עי'

יד אברהם

דמומחה גבי תפילין דבעי' בדיקה נ"כ ג"פ ובחידושי הריטב"א שם כתב דקי"ל כרשב"ג ספק דלענין נ"ש דהלכתא כוותיה עד דבי שהיה אביו ועוד דרב קאי התם כוותיה דרשב"ג ועיין בסנהדרין (דף פ') ועיין בס' כרי' בק"א באו"ח שם שכתב דבאיסור תורה אזלינן לחומרא : (סימן ק"א סעיף א' בהג"ה) ואם הוא ספק חתיכה הראויה להתכבד אזלינן לקולא . דברי הט"ז כאן צריכין עיון שכתב לענין גבינות עובדי כוכבים דלא בטילי שהרי ראוים הם להתכבד אא"כ ידוע שלא הועמדו בעור קיבת נבילה שמעם שר"ל דאפילו אם רק יש לחוש שהועמדו בעור כו' דס"ל איסור בב"ח ולא בטילי ולא ירדתי לסוף דעתו בזה שהרי הוא ספק אי אסורין מחמת עצמן דשמא לא העמיד בעור וכו' שהרי דעת התוס' ור"ם והרשב"א והרבה פוסקים הביאם הב"י סימן קט"ו . דלא קי"ל כמ"ד איסור גבינות דעובד כוכבים משום שמעמידין אותן בעור וכו' אלא כריב"ל כמ"ש דע"ז (דף ל"ד) דטעם משום שאין נוהרין בגלוי ועוד שמא העמיד בחלב קיבת נבלה וטריפה וכפרש"י שם לחד מ"ד ולא ס"ע איסורו מחמת עצמו ולא הוי ראוים להתכבד וכמ"ש הט"ז עצמו סי' פ"א לענין ספק אם הגבינה מחלב טריפה דבטיל דס"ל ספק ר"ל ועוד דהכי מוכח להדיא מדברי התוס' שא"מ (שם כהלחתי ר"ס ק"ה) והרשב"א והרא"ש והר"ן והרמב"ם פ"ג וס"ט מהמ"א והרע"ב והב"י ס"ס פ"ז דגבי עור קיבת נבלה לא שייך איסור בב"ח שאין נותנין ממנו רק דבר מועט וכב"ח בטעמא תלי' כמתנא דכל אימת דלא יהיב טעמא עדיין אין כאן איסור כב"ח ולאתי כסת"ג שר"ל בפשיטות שהט"ז מיירי בשאין ס' נגד העור ויש כאן איסור בב"ח וכ"כ הח"ד וע"מ קשה דמי יאמר שמעמידוהו בעור ועד שאין ס' נגדו וכן פמ"י פיקל בסתם גבינות עובדי כוכבים דלא הוה אי' מגופו אלא מכח תערובות כדאיתא בירושלמי ור"ן וזה דלא כט"ז דקרי ליה אי' בב"ח ועיין בכהה"ט של

ע'

צבי לצדיק

(סימן ק"א סעיף ב' בט"ז ס"ק ד') מחמת כו' ומכח זה יש לה דין כו' . לא ידעתי למה האריך זה הא אפילו שהועמד

אחד: ד אין לה דין חח"ל. שטעם כתבו הש"ד סי' מ"א והרשב"א והר"ן ושאר פוסקים משום דמכל מקום אין האיסור הנבלע בה חשיב חה"ל: ה ואפי' חתיכה שלא נמלחת כו'. עיין לעיל סימן ס"ט סי"ד ובמ"ש שם: ו כל חתיכה שלא נאסרה רק כדי קליפה כו'. כתוב בספר א"ח (דף רי"א ע"ב) וז"ל וצ"ע דמשיכה נאסרה כדי קליפה א"א ע"י שקבלה טעם האיסור מדבר אחר וא"כ אפילו כשנאסרה כולה עכ"ל ולק"מ דהא משכחת לה בבשר בחלב וק"ל ומכל מקום מה שהוציא כן הרב מתוס' לא מצאתיו רק שבתוס' פרק גיד הנשה ריש דף צ"ו כתבו בשם הרא"מ דבקליפה וכהאי גוונא לא אמרינן חנ"נ ואין ראיה מזה דלא הוי חה"ל והא ראיה דהא מדברי הראב"ד שהביא המרדכי פרק גיד הנשה סימן אלף ל"ד והכל בו ס"ס ק"ד גבי מליח חלב ובשר מבואר דאפילו בקליפה אמרינן דחה"ל לא בטיל אע"ג דסבירא ליה בהדיא דלא אמר ינן חנ"נ בחלי חתיכה וכמו שהביא המרדכי על שמו פכ"ה סי' אלף קס"א גבי טיפת חלב וכן רבינו ירוחם בנט"ו סוף חות כ"ה ס"ל דבקליפה אמרי' חה"ל לא בטיל ובאו"ה י"ב הביא די"מ דבחלי חתיכה לא אמרי' כ"כ מיהו בתשובת מיימוני הס"א סי' י"א מצאתי דמשמע דבקליפה לא אמרינן דהוי חה"ל והובא בהגהת ש"ד סי' ל"ג בהג"ה המתחלת מעשה בא לפני ר' כו'

חתיכה עצמה נעשית נבילה ד אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד:

הגה ה ואפילו חתיכה שלא נמלחה בטלה דאין איסורה מחמת עצמה רק מחמת דם הבלוע בה (שם ות"ה סי' ק"ע) ו כל חתיכה שלא נאסרה רק כדי (ה) קליפה בטלה דהרי הקליפה אינה ראויה להתכבד (סברת התוספות והגהות ש"ד):

קיבת נבילה ומכח זה יש לה דין הראויה להתכבד כי איסור בשר וחלב יש כאן ע"כ במקום שידוע שאין מעמידין בעור קיבת בהמה של עובד כוכבים לא הוה חתיכה הראויה

נקודות הכסף

ספ"ח ממוסים ודברי הב"ח נכונים וכמ"ש בספרי וז"ל בת"ח כלל מ' דין ג' הביא לשון השמ"ל דאין לה דין חה"ל אא"כ איסורה מחמת עצמה כו' וכתב ע"ז וכ"כ ש"ד וסתום' והרא"ש פרק ג"ה והוא הסכמת הפוסקים ודלא כאו"ה כלל כ"ה בגבינה שהועמדה בחלב טריפ' דחשיב חה"ל עכ"ל וז"א דהא אין איסורו מחמת עצמו עכ"ל ע"ח וכ"כ בד"מ ותימה דהא באו"ה גופיה שם פסק כהטור והפוסקים אלא דכתב שם דין ה' וז"ל אפילו דבר האסור בהנאה כגון בשר בחלב הוי שפיר חה"ע וכן אפילו רק חצי או רביעית או פחות מרביעית גבינה מבהמה טרפה אם יש בה כ"כ שהיא ראויה להתכבד לפני האורחי' אפילו באלף לא בטיל כדאיתא במרדכי פרק כל הבשר מתשובת ר"ם (והוא גם כן בתשובת מיימון סי' ה') וא"כ י' גבינה שהועמדה בקיבה האסור' מבשר וחלב חשוב חה"ל מטעם דבשר וחלב הוי נמי איסורו מגופו כדלקמן ואפי' סתם גבינות של עובדי כוכבי' אע"פ שאין איסורו אלא ע"י בליעה שמא מאחר שאסרו חכמים אף כל סתם גבינות מחמת חשש איסור שיש בקיבתם וגם תחלת עשייתן הוה ע"י איסור הוי כנולד באיסורו עכ"ל הרי דלא אסר אלא גבינה שנעשה מחלב בהמה טרפה או גבינה ב"ג ומחלק דאע"ג דקי"ל שצריך שיהא איסור מחמת עצמו הכא אסור ודוחק לומר דמשמע ליה לרמ"א דמ"מ אין סברא לחלק דאתוך לשונו משמע שהביא הסכמת הפוסקים וכתב ודלא כאו"ה כו' משמע שהפוסקים הם כפי' נגד האו"ה וז"א ועוד דאם כן הו"ל להזכיר בסימני ת"ח דגבינה ב"ג לא הוה חה"ל ועוד דהו"ל לכתוב ודלא כאו"ה דגבינה ב"ג הוי כאיסור מגופו לענין ס"ס ואינה בטלה ע"ש לכך לא ידעתי לסוף דעת הרב בזה וכל מה שכתב האו"ה נראה בעיני עיקר להלכ' עכ"ל והנה מהאמור לך שכ"מ שכתב באות זה לא הועיל כלום ליישב דברי הש"ך וגם מה שמשמע מדבריו דהב"ח פוסק בגבינ' שהועמד' בחלב טרפה דהוי חה"ל ליתא ולא קאמר דגבי גבינה

חידושי רע"ק

דין חהר"ל:(ט"ז סק"ד) כי איסור בב"ח יש כאן. קשה לי הא לעיל(ס"ס פ"ז)מבואר דמעמיד בעור קיבה כשרה אם יש ס' בחלב מותר הרי שע"י מעמיד לא נעשה בב"ח וא"כ במעמיד בעור נבילה אסורה רק משום נבילה ושוב לא הוי איסור מחמת עצמו גם לפמ"ש הט"ז(רס"י פ"ז) דבבשר שמא בחלב לא שייך לומר הא"נ כיון דל"ש לומר דכל א' היתר בפ"ע לא הוי איסור מחמת עצמו ומה"ט לא הוי נ"כ חתיכה הראויה להתכבד עיין שם אם כן במעמיד בעור נבילה קיל יותר דלית ביה דינא דבב"ח לדונו לאיסור מחמת עצמו דהא יש

פתחי תשובה

למ"ד במעשה שאפו קרעפלין עם חמאה בתשעה אבני נחושת ובתוכם היו שנים שקודם לזה נאפה בהם עם שומן וכתב דאעפ"י שמשחו הבעקלין בשומן והחמאה היה בעין וא"כ נאסר כולו מ"מ בטילים ברוב דאותן שנאפו בא"ן הפנים הם המיעוט נגד הנאפים ובטל כדין יבש ביבש ולא מקרי חתיכה הראויה להתכבד דאף ע"ג דבב"ח הוא איסור מחמת עצמו מ"מ הכא העיקר הוא העיסה ובב"ח הוא בלוע להכי בטל רק צריך לאסור כפי מנין אותם שנאפו בשני בעקלין והשאר להתיר וא"ל דמיחשב מין במינו מינו שהשומן אינו מינו עם החמאה וצריך ס' גם ביבש ואפילו באיסור בלוע לפי שבשביבשלם יתן טעם מ"מ הכא לא היה רק איסור דרבנן לפי שכל השומן היה של אווז ובכה"ג כתב הש"ך בסי' ק"ט דאפילו בא"מ בטל ביבש חד בתרי ע"ש:

באר היטב

טריפה דספק הראשון נחשב לודאי משא"כ הכא דמיירי שיש רוב לבטל אלא שאתה בא לאוסרו מצד חה"ל בזה אני אומר דהוי רק איסור בלוע ולא אמרינן ביה חה"ל וכתב עוד ומ"מ נ"ל דסתם גבינה של עובד כוכבים חשבינן לאיסור בלוע ובטלה ולא אמרינן דהאיא מחלב בהמה טריפה דבתר רוב אזלינן ע"ש. אך מ"ש בסוף דבריו אם יש חשש שמעמידין אותו בעור קיבת נבלה מכח זה יש לה דין חה"ל כי איסור בשר וחלב יש כאן עכ"ל לא נראו לי דבריו דהא הטעם דאמרינן גבי בב"ח חה"ל משום דכל חד שרי מצד עצמו וזה לא שייך בנבלה גם הוא נגד מ"ש המחבר בסימן ס"ז סי"א ע"ש ודוק ואפשר לדחוק בדבריו דר"ל דאיסור נבלה הוי איסור מחמת עצמו ואמרינן ביה חה"ל כמו בבב"ח דמקרי ג"כ איסור מחמת עצמו וק"ל: (ה) קליפה. כ' הש"ך דלא משכחת לה אלא גבי בב"ח אבל בשאר איסורים הלא לא נאסר אלא מחמת טעם בלוע ופשיטא דלא

מטה יהונתן

לומר דל"ב משום חה"ל שא איכא לאיקס עלה דמלתא למטעם כל חתיכה וחתיכה ואותה חתיכה שיש בו טעם היא אסורה ושאר מותרין וא"ל דמתחלה קבל הטעם מן החלב ואח"כ נפלה לקדירה שיש בו ס' ונפלט טעמו ואפ"ה אותה חתיכה אסור משום דקי"ל אפשר לסוחטו אסור ומתני' דקתני אלו אוסרין בכ"ש בב"ח אתיא כמ"ד אפשר לסוחטו אסור א"כ קושית תוס' במ"ע מ"מ ולתני נמי נבילה הא תני לה התם וא"ל לא לתני נמי בב"ח דלמא הא קמ"ל דאפשר לסוחטו אסור וא"א דלא כפ"ח וק"מ דמספקא ליה אם נפלה חתיכה בב"ח ג"כ ונתערב עם בשר נבילה או טמאה א"א דל"ב גם לאיסור הנאה או דלמא דוקא לענין אכילה הוא דאמרי' חה"ל ל"ב אבל לא לענין הנאה וא"א דגם לענין איסור הנאה נמי אמרי' חה"ל ל"ב י"ל דמיירי שנתערב עם בשר חיה וכוונן איכא טעם חלב וא"כ ליכא לאיקס עלה דמלתא ע"י טעימ' ושפיר אמרינן דל"ב משום חה"ל ואע"פ דמ"מ בשר חיה נמי אסור מדרבנן מ"מ לענין איסור הנאה אבל בטל במחבר פר"א מחלוקת בדבר דל"א חה"ל לענין איסור הנאה א"כ ליכא למימר דמיירי בכה"ג ונ"ל במ"ש התה"ד דהכי דבטיל איסור אע"ג דליכא לאיקס עלה דמלתא אפ"ה אמרינן דבטיל וא"ל טעימה וא"כ שפיר קאמר דבב"ח הוי חה"ל ל"ב היינו שצריך למיטעם אי אית ביה טעם או לאו.: [הגה"ה מהרב הגדול וכו' מהור"ר **שלמה הכהן** נ"י (שם סעיף ב' בהג"ה) **ואפי' חתיכה שלא נמלחה בטלה דאין איסורה מחמת עצמה** וכו'. וכתב הבעל"י לזכות בספר ע' דחתיכת נבילה שנתערבה בכשרות וכולן לא נמלחו אינה בטילה אם היתה ראויה להתכבד ואעפ"כ שמחוסרת מעשה דאף לאחר הביטול צריכה מליחה מ"מ לא מקרי מעשה גדול כמו תרנגולת בנוצתה וכן מעשה בא לפני ר"ת והורה כן ומסיים הש"ד ותמהני ראיתי כמה גדולים שגם בנבילה שלא נמלחה אומרים שהיא בטילה עכ"ל ונ"ל דכל זה לפי שהם סוברים דבעינן שיהיה ראוי להתכבד לפני ישראל דוקא והיינו אם נאמר שיהא בטל הסיס או ראויה להתכבד לפני ישראל ותש"ס פליגי בחתיכה שלא נמלחה אי מקרי ראויה להתכבד לפני ישראל דהכי דאפי' אם נאמר דהוא בטיל עדיין מחוסר מעשה אלא דפליגי אי מעשה דמליחה מקרי מחוסר מעשה כמו תרנגולת בנוצתה או לא אכן מדברי הש"כ שהביא הד"מ כאן באות א' משמע להדיא דס"ל דלא בעינן שיהא ראוי להתכבד לפני ישראל אלא דאפילו אם אינה ראויה לאחר ביטול רק לעובד כוכבים ג"כ לא בטיל דכתב שם דחתיכה שלא ניקרה מגידה וחלבה מקרי ראוי להתכבד דהא ראויה לעובד כוכבים ושמע דכוונתו דחתיכת נביל' שאינה מנוקרת מגידה וחלבה שנתערבה בשאר חתיכות כשרות גם כן אינן מנוקרות באופן שא"א להכיר איזהו חתיכה של נבלה והיא היתה חתיכה הראויה להתכבד דס"א דמ"מ בטילה דהרי מחוסרת מעשה לישראל קמ"ל דאפילו ראויה לעובד כוכבים נמי מקרי ראויה להתכבד בלא מעשה ולעובד כוכבים הא ראויה בלא מעשה ולפ"ז אינו מובן מה שמתמיה על זה הד"מ ואין אנו צריכין לטעם זה דהא אפילו באיסורי הנאה אמרינן דין חתיכה ראויה להתכבד עכ"ל ונ"פ מש"כ במו"ה שפיר הוצרך לטעם דהכי איסורי הנאה שאני דאם נימא דבטיל הרי ראויה להתכבד לפני ישראל בלא מעשה משא"כ בחתיכה שאינה מנוקרת דאף אם נימא שנתבטל עדיין אינה ראויה לישראל אם לא ע"י מעשה דניקור וס"ל דמעשה דניקור מיקרי מעשה דהא כמו תרנגולת בנוצתה ומש"ה הוצרך לטעם דהרי היא ראויה לעובד כוכבים כנ"ל ברור כוונת הש"כ והגאון בעל שמ"ב ז"ל בפתיחתו להלכות תערובות בחלק הב' פ"א ד"ס ומה שיש מהחקירה מסתפק בזה בחתיכה שאינה ראויה להתכבד רק לפני עובד כוכבים אי מקרי ראויה להתכבד ע"ש ובמח"כ נעלם ממנו דברי הש"ד ה"ל ודברי המגה כתוב הנ"ל שהביא הד"מ כאן דהדבר פשוט דהם נחלקו בדין זה וע"ע בנו"ב מהדו"ק חלק יו"ד סי' ע"ז שחקר בדין זה ממש בחתיכה שאינה מנוקרת והיא נבלה שנתערבה בכשרות ג"כ אינן מנוקרות והיתה חתיכה הראויה להתכבד אי בטלה או לא והעלה שם דלא מקרי ראויה להתכבד משום דמחוסרת מעשה גדול לאחר הביטול דניקור הוי מעשה גדול ואף דראויה לעובד כוכבים בלא ניקור מ"מ ס"ל בפשיטות דראויה לעובד כוכבים לא מקרי ראויה להתכבד וע"ש שהביא מדברי הר"ן דס"ל דבעינן ראויה להתכבד לכל אדם ע"ש אכן באמת נראה דגם הוא ז"ל העלים עיניו מדברי הש"כ אלו ובאמת י"ל דהש"כ לא ס"ל בדעת הר"ן בזה אלא שטעם דבקדשים לא מקרי ראויה להתכבד הוא כמ"ש התוס' דהכהנים אין מחזיקין טובה וכו' ומש"כ עוד הנו"ב דבעובד כוכבים נמי הא אסור ליתן וכו' נ"ע דהא בעובד כוכבים שמכירו מותר ונ"ע . ואף דמבואר בתוס' בעבודת כוכבים דף כ' בשם התוספתא דעובד כוכבים המכירו מותר מפני שהוא כמוכרו לו ותה"ל לא מקרי רק אם ראויה להתכבד ויתן אותה במתנה וכמו שהכריח בנו"ב מ"מ י"ל דנשיין זה הוי כמתנה דהא מ"מ עכשיו הוא נותן לו במתנה גמורה ושפיר מקרי חה"ל ודו"ק. ע"כ דברי הרב הגדול מהו' **שלמה הכהן** נ"י מ"ץ כפ"ק ווילנא] : (שם בהגה"ה) כל חתיכה שלא נאסרה

יד אפרים

כחזקת שהם של חלב ואפאה בהם קרעפלין עם חמאה והחזירה למשאלת ולא הגידה שאפתה עם חמאה ואחר שעה אפתה המשאלת של שומן בתשעה בעקלין ובתוכם אותם שני בעקלין ג"כ והשיב שיש כאן ביטול ברוב אע"ג דקרעפלין הוי ראוי להתכבד ודבר שבמנין מ"מ הא הוא אסור בלוע ואף בבב"ח דמיחשב איסור מחמת עצמו מ"מ עיקר הוא העיסה והבלק והשומן והחמאה אינה בפ"ע רק בלועה בקרעפלין ובבלוע לא אמרינן חה"ל וגם י"ל דמיירי דאינו אסור רק כ"ק אינו חהר"ל וכאן אין אסור אותן הב' רק כ"ק ואף דהש"ך סי' ק"ה ס"ק כ"ג כתב דאפשר דאיסור שמן שבכלי אוסר עד ס' מ"מ כמ"ש ס"ס תנ"ח ס"ק ל"א כתב דאינו אוסר ולא שבקינן פשיטותא דהמג"א כו' והמגיה אם טחו הבעקלין בשומן קודם שנתנו הקרעפלין ונאסרו הקרעפלין השומן בעין אך גם בזה קרוב הדבר שיש ס' לגבי שומן בעין וגם אין חשש איסור תורה בשומן אווז ולכן יש להתיר ע"י ביטול ברוב רק כפי מנין אותן שני בעקלין לאסור והשאר להתיר כי טעם הראשון ברור כו' ע"ש ונ"ע מ"ש בפתח לאסור כפי מנין אותן שני בעקלין שהרי כתב דגם אותן שני בעקלין לא נאסרו רק כ"ק וא"כ אם נתערבו ולא נודע נראה דהרי אפילו בלא קליפה ואפשר דמ"מ לא סמך לדינא להתיר הב' ע"י קליפה כיון דהש"ך כתב דאפשר דאוסר כולו וגם יש חשש מחמת טיחת השומן דשמא אין ס' נגד השומן בעין ולכך אסר כמנין הב' ואם לא היה כאן טיחה בשומן והוא שומן אווז נראה שבאיי תערובות מותר הכל ואם לא נתערב יש לאסור כ"ק והמג"א כיון דשומן אווז לגבי בב"ח דרבנן ועיין בת"ד סימן ק"א הקשה על הנ"ב שמתיר מטעם ביטול ברוב דהא אפשר להכיר האיסור ע"י טעימת קפילא ומה שמתירין כיון דהטעם כלים אבי' א"ל לברר א"כ גם כאן דאיכא רוב א"ל לברר וא"ל דע"ז אנו דין לומר שהביטול ברוב אינו מועיל כלל היכא דאפשר להכיר האיסור ע"י טעימת קפילא אמנם יש לומר דודאי שאמר שנתבטל חד בתרי להתיר לאכלן יחד וכמ"ש הרא"ש דהאיסור נהפך להיות היתר לזה אמרינן דכל שאפשר להכיר האיסור לא בטל אבל בלא"ה קי"ל דצריך לאכלם אחד אחד ואכל חד אמרינן שזה שאני אוכל הוא מהרוב י"ל דא"צ לברר וסומכין על הרוב ואמרינן שאף אם יטעום הקפילא ימצא טעם שנוס ואף שכתב לאסור כמנין השני בעקלין וא"כ שוב א"צ לאכלם אחד אחד כמ"ש בנו"ב מ"ת סי' מ"ו מ"מ פשיטא שאין דרך לאכול כולם יחד כלל ועיין בסימן ק"ב לענין תערובות כלים מ"ש שם ואמנם לענין גוף הקושיא על הנ"ב א"ל לזה לפי מ"ש אח"כ דאף בהיתר אינו בדרבנן א"צ ס' כמ"ש סי' ק"ט ותמה על הש"ך סי' ס"ו ובדברי הפר"ח ע"ש והרי בסימן ס"ט יש להכיר האיסור ע"י קפילא שטעמה החתיכה ואפ"ה ס"ל דהוי בדרבנן אך הת"ד באמת ס"ל דאף בדרבנן אם אפשר להכיר האיסור ע"י קפילא אסור ע"ש ס"ס ק"ט וכתב שבזה נתיישב סתירת הש"ך ע"ש ועכ"פ על הנו"ב אין קושיא דאיהו ס"ל דכמו דבדרבנן לא קפדינן להצריך ס' משום שאם יבשלם יתן טעם לא קפדינן נמי אף שאפשר לברר האיסור ולכן כיון שאין שייכות לומר שיאכל כל הקרעפלין יחד ויאכלם אחד אחד שפיר י"ל על כל אחד שאוכל שהוא מהרוב וא"ל לברר מדרבנן וגם בלא"ה לא שייך כאן אפשר להכיר האיסור ע"י טעימה דהא מחמת החמאה שהיא בלועה אין איסור רק כ"ק ועיקר האיסור מחמת טיחת השומן שנעשה נבלה והרי טעם השומן אסור אינו ניכר כלל בקרעפלין אלו שהם מ"ס משומן מב"מ אלא שלפי זה דברי הגאון ז"ל תמוהים במה דמסיים שם דאף שהוא מין במינו מ"מ כיון שהחמאה כשומן ע"מ כדרבנן ביבש א"ל ס' וא"ל הא מ"ל דבא"ה לא שייך שאם יבשלם יתן טעם דהא אין כאן מהחמאה בקרעפלין רק כ"ק ושפיר בטל דפשיטא דאף אם יבשלם לא יתן טעם רק האיסור משום השומן בעין דשמא אין ס' נגדו וכזה לא שייך שאם יבשלם כו' כיון שמין במינו הוא ולכן נ"ל שמה שהצריך לאסור כמנין השני בעקלין הוא מטעם שלא סמך לדינא עליה מג"א וחשש להש"ך דדבר שמן שבכלי אוסר כולו וא"כ יש חשש מחמת בליעת החמאה עצמה ואח"כ

חידושי בית מאיר

ומשום שכתב דלמיכון ב' של תוס' יבמות לדידן דקי"ל בדאורייתא את שדרכו ממילא כדרבנן אפילו את שדרכו בטל וה"ה לראוי להתכבד ונעלם ממנו דברי ספר התרומות סי"ג (והוא בב"י ריש סימן ק"י) כביאו התס"ד גבי דיני נו. תנורים וכן הרבים עליו ספר שפתי דעת סוף סימן ק"ט ד"ה כל הדברים מאוכים שם הביא ספר התרומות בקינור ואף ראייתו בקראם מרים פ"ק דביצה כליטרא קציעות וכתב ראייתו מיבמות יש ליישב ואני א"י מה יישוב צריך דהא אדרבה מזה ראיה לאו"ה דהא תנינן ברוב דלר"י אליבא דר' יהושע שהובא בביצה מבואר להדיא דאף בדרבנן כל שדרכו אינו בטל וזה אפילו לר' יוחנן כדמתרץ ר"ס ההוא תנא הוא דסיינו אליבא דר' יוחנן דמקשה עליו מקודם אלא למ"ד את שדרכו שנינו מת"ל ונמצא דלר' יוחנן ר"מ ור"י לשיטתייהו אזלו דר"מ אליבא דר' יהושע ס"ל דוקא את שדרכו לא בטל ולכן כדין בכדין יעלו ור"י ס"ל כל לא בטיל אבל תרווייהו לא פליגי ושכי דרבנן ודאורייתא שוה כי מה"ם להמגיה פלוגתא בין ר"מ ור"י משא"כ לר"ל דס"ל כל אליבא דר"מ וגם לר' יוסי היה שוה עיגול בעגולים עולה . ולר"מ גבי פלוגתא דכדין שהובא בביצה נמי היה קשיא ליה מ"מ דכדין יעלו הא הוי כל שדרכו כמבואר בתוס' יבמות שהביא בכרו"פ בקושייתם היא מוכרח לייסב דברי ר"מ ודברי ר"י מטעם תרומה בזמן הזה דרבנן ולתי' א"כ לחלק בין חבילי תלתן דהוי את שדרכו לבין עגולים דהוי כל שדרכו ולשיטתיה ע"כ דבהא פליגי ר"מ ור"י אליבא דר' יהושע בביצה דר"מ מחלק בין דרבנן לדאורייתא ולר"י אליבא דר' יהושע לא וא"כ נמצא לפי' א' דתוס' לכל הדעות בהד דרבנן הכל לא בטל ולתי' ב' אפילו לר"ל את שדרכו אפילו בדרבנן לא בטל ולר' יוחנן דקי"ל כוותיה דס"ל אפילו לר"מ ור' יוסי את שדרכו הא לא פלינן מי שיחלוק בזה עם ר' יהודה אליבא דר' יהושע דס"ל בהדיא דאין חילוק בין דאורייתא לדרבנן ואפילו בכל שדרכו ומכ"ש בלא שדרכו ומה דפליג ר"מ עם ר"י בביצה היינו משום דלשיטתיה אזיל דס"ל אפילו בדאורייתא את שדרכו הרי מבואר דלכ"ע הדין של בעל התרומות ברור ואף ראייתו מביצה ברורה ואפילו ר"ת קושיא אין עליו מיבמות ודו"ק: (סעיף ב' בט"ז סק"ד) **בשיים** ומכח זה יש לה דין הראויה להתכבד. נ"ב עיין בב"י סימן פ"ז לשון הרמב"ם דתפס

גליון מהרש"א

לקמן סי' ק"ח ס"ק י"ז : (סעיף ב' בהג"ה) רק מחמת דם הבלוע בה . וכן הוא לענין דשיל"מ סי' ק"ב ס"ד

יד אברהם

מ' זכרי' מפנדיל ומיהו ספר"ח כתב דלאיסור ג"כ הוי איסור מצד עצמו דהרי אף אם המעמידו בעשבים אסור: (סעיף ב' בהג"ה) **כל חתיכה שלא נאסרה רק כדי קליפה בטלה שהרי הקליפה אינה ראויה להתכבד** . כתב הש"ך בשם הב"ח תימה דמשכחת נאסרה כ"ק אם ע"י שקבלה טעם מאיסור אחר ותיסוק ליה דה"ל איסור בלוע . וכן בס' מ"ם הניח בצ"ע . ול"נ דלק"מ שהרי אפשר להיות אסורה כ"ק מחמת עצמה כגון מקום חתך דאמרינן בכ"ש פ' המקשה (דף ס"ח) ופ' ג"ה (דף צ"ט) דבעלמא אסור ובש"י כגון הוציא העובר את ידו סי' י"ד ס"ב ואבר המדולדל סימן נ"ה ס"ה דהכולן מקום חתך אסור עכ"ל משמע דאפילו מדאורייתא אסור שהרי גבי זרוע בשילה אמר שם זהו היתר הבא מכלל איסור ע"ש ודו"ק ועוד משכחת לה כמבשל בשבת ע"י ערוי שנאסרה כדי קליפה מצד עצמה והשתא א"ש דמשמע מדברי הג"ה דבטילה ברוב קאמר כדין יבש ביבש ר"ס ק"ט ולפי מ"ש הש"ך דאיירי שנאסרה כ"ק ע"י בב"ח בחם לתוך צונן מקשי דהאיך תבטיל ברוב כיון שאם יבשלם

צבי לצדיק

הומעד הוא בטל מן התורה רק מדרבנן אסור דבדבר המעמיד אינו בטל מדרבנן והשתא הא ס"ל נמי דרבנן הו"ל תרי דרבנן וצ"ע ועי' בפר"מ : (בש"ך סק"י) כל כו' חלב ובשר.חלב ולא חלב דהוי איסור מחמת עצמו וגם דבזמן דינו בס' ורא"ש של רמ"א מתוס' דח"ח חנ"נ א"כ כל " קליפה " אוסרת עוד כ"ק ונאסרה כולה אבל השתא דל"א חנ"נ נאסרה רק הקליפה ופשיטא דכ"ק לבד לא הוי ראויה להתכבד :

מילואים

(סימן ק"א ש"ך ס"ק ד') **משום** דמ"מ אין האיסור הנבלע בה חשיב חה"ל ע"כ . ויש להרחיב הדברים יותר ובזה יתורצו דברי הרמ"א בכמה מקומות . כי מעיקרא נקראת החתיכה בשם היתר ואח"כ באה בתוכה האיסור

ג ז [י] י תרנגולת (ד) בנוצתה שנתערבה באחרות בטלה שהרי אינה ראויה (ו) להתכבד לפני האורחים כמות שהיא ח [יא] (ה) ואף על פי שאחר שנתערבה (ז) הסירו הנוצה ״ וכן לא חשיבה ראויה להתכבד אלא אם כן היא מבושלת ט י וכן כבש (ח) שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי לא חשיבה ראויה להתכבד שאין דרך ליתן לפני האורח כבש שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי (ה) [יב] י ויש חולקים בכל זה:

הגה [יג] וכן נוהגין (ו) י מלבד תרנגולת (ט) בנוצתה דמחוסרת מעשה גדול דנוהגין בה שהיא בטילה (טור בשם י״א ובמרדכי וש״ד) וכן רגלים או ראש שלא נחרכו משערן (ז) אבל אם כבר נחרכו חשיבי חתיכה הראויה להתכבד אפילו לא נמלחו עדיין ואפילו כבש שלם אינו בטל (בהגהות ש״ד) מיהו רגלים של עופות יא מלבד רגלי (י) אווז [יד] וכן רגלי בהמה דקה במדינות אלו לא חשיבי כלל ובטלים (ח) *)ראש של עופות אינו חשוב ובטל (ארוך כלל כ״ה):

ד (ט) יב ח שומן (יא) הכנתא אינו ראוי להתכבד

(י) יג (אבל עור (יב) שומן אווז מקרי ראוי להתכבד ואינו בטל) (שם):

טורי זהב

הראויה להתכבד כן נראה לע״ד: (ה) ויש חולקים בכל זה. פירוש וסבירא להו דהא דאמרו ראויה להתכבד לאו שהשתא ראויה כמו שהיא עתה אלא משום שיעור נקט ליה דגדול כי האי שראוי ליתן לפני אורח אחר שנתבשל: (ו) מלבד תרנגולת בנוצתה. לפי שהיא מחוסר מעשה גדול משמע דאם הסירו כבר הנוצות ועדיין לא נטלו משם המעיים ולא נפתח הבטן אין זה חשוב מחוסר מעשה ולא בטיל וכבש שלא הופשט מעורו פשיטא דבטיל ק״ו מנוצות התרנגול׳ וכ״כ רש״ל: (ז) אבל אם כבר נחרכו. אף על פי שלא ניטלו טלפיהון אפשר לקולגן ולא חשיב מחוסר מעשה גדול: (ח) ראש של עופות. כתב רש״ל פ׳ גיד הנשה סימן כ״ג דהראש של בהמה לא חשיב רק ראש של עגל וכ״ש לשון של שור דחשיב שהרי אברהם כיבד את המלאכים בג׳ לשונות:(ט) שומן הכנתא כו׳. כתב רש״ל שם בסי׳ הנ״ל דהדרא דכנתא של עגל חשיב אע״פ שאחר בני מעיים לא חשיבי וכבר כתב השולחן ערוך ריש סי׳ ק״י דהכל לפי המקום והזמן ובינינו הדרא דכנתא של עגל חשוב: (י) אבל עור שומן כו׳. בא״ה שם בגליון מביא דאם נחתך העור של אווז לרצועות בטל חשיבותו ותמה רש״ל שם כיון דאם נחתכה איכה חשובה מאיזה לד תהא חשובה בשלימותה כו׳ וגם לע״ד יפלא איפכא דעיקר כיבוד בעור האווז אחר שמחתכין אותו לחתיכות לטגנם עינינו רואות שמכבדין בכל מקום באותן החתיכות המטוגנות בפני אנשים חשובים ע״כ ודאי הוה חתיכה הראויה להתכבד אפי׳ בנחתכה ונראה מש״ה לא הביא רמ״א בש״ע ובד״מ חילוק זה אע״פ שבה״ג הביאו לאו עיקר הוא *) ואין לסקל בזה כן נלע״ד:

שפתי כהן

כו׳ וצ״ל דראב״ה וסייעתו מיירי שאם יקלפוה יהיה חתיכה ה״ל: ז תרנגולת בנוצתה כו׳ בטלה כו׳. משמע מדברי המחבר והפוסקי׳ דגם דבר שבמנין נמי לא הוי וכמ״ש מהרש״ל בא״ו ובספרו פג״ה סי׳ כ״ג שמחוסר תיקון גדול כ״כ לא הוי נמי דבר שבמנין והכי מוכח להדיא במרדכי פ״ק דביצה ע״ש וכ״ד הב״ח דלא כת״ח כלל מ׳ ד״ג שכתב דאף דבטלה מכח חה״ל לא בטלה מכח דבר שבמנין וע״ל סי׳ ק״י ס״ק י״ג: ח ואע״פ שלאחר שנתערבה הסירו הנוצה. מ״מ כיון דבתחלת התערובו׳ נתבטל אין חוזר וניעור. המ״ק: ט וכן כבש שלם. אפי׳ הופשט עורו: י מלבד תרנגולת בנוצתה. וכבש בעורו וכה״ג: יא מלבד רגלי אווז. וכתב בת״ח שם בשם מהרא״י דרגלי אווז שלא הוחרכו טורן מעליהם כמו שרגילים לעשות דמי לתרנגולת בנוצתה: יב שומן הכנתא כו׳. ובפסקי התוספות דנדרים סימן פ׳ מצאתי שכתבו וז״ל ול״ע בהדרא דכנתא עם שמנה שמא ראויה היא להתכבד עכ״ל ונראה דהכל לפי הזמן והמקום: יג אבל עור שומן אווז כו׳. ומהרש״ל חולק בזה ולפי שדינים אלו משתנים לפי המקום והזמן וכמ״ש הרמב״ם והפוסקים וכדלקמן ר״ס ק״י קצרתי בזה והכל תלוי בראות עיני המורה אם הוא חשוב להתכבד באותו מקום לא בטיל ואם לאו בטל ואם יש ספק אזלינן

באר הגולה

נ״ג סעיף ד׳ : ד טור בשם אביו הרא״ש בשם י״א שם בפ״ג גיד הנשה ורשב״א ור״ן ועי״ש וכ״כ הסמ״ק וש״ד בשם מעשה בא לפני ר״ת : ה שם בפסקין : ו שם וה״ה הרשב״א בת״ה והר״ן ז״ל : ז טור בשם אביו הרא״ש : ח כ״י בשם מלא כתוב וא״ה :

נקודות הכסף

ש״ג הוא חה״ל ממש הנ״ל. וגם מ״ש דכת״ח כלל מ״ג מיירי שלא היה שם ביטול ברוב כשרים ולא מיירי שם הראוי להתכבד ודאי ליתא דהרי כתב שם ע״ז אבל שאר ספק איסור דרבנן שנתערב מותר דבדרבנן לא בעינן שיהיו השני ספיקות מגופו כ״כ בא״ו כלל כ״ה וכתב שם דמ״מ בעינן שנתערב ברוב היתר אבל לא חד בחד עכ״ל אלמא דאיסור גבינות של עובדי כוכבי׳ אפי׳ נתערב ברוב לא מהני ועוד דשם בכל שכלל ההוא איירי מדבר חשוב וכן בא״ו ג״כ נוסיף מיירי להדיא מחה״ל וי״ל פשוט דגם בת״ח מודה לדינא בגבינה ש״ג ולא שהיב על הא״ו אלא לפי מה שהבין דמיירי בגבינ׳ שהוטעמדו כחלב טריפה ועי׳ מ״ש בסי׳ ק״י בש״ך דין י״ז י״ח: (שם ס״ק י׳) ואין לחלק בזה. ואפשר לחלק דהא אין מכבדין בחתיכה אחת מטוגנת אלא בחתיכות הרבה א״כ כל חתיכה וחתיכה עצמה אינה ראויה להתכבד:

פרי חדש

(סימן ק״א בש״ע סעיף ג׳ בהגה״ה) ראש של עופות כו׳. כתב רש״ל בפרק ג״ה דראש של בהמה לא חשיב רק

מטה יהונתן

כו׳. פי׳ ש״ך סק״ו שר״ל דדעת המרדכי דאמרי׳ בקליפ׳ חה״ל פ״ש אבל שמעיין בדברי המרדכי יראה שהביא דין זה בשם ריב״א ורשב״א ולשיטתם אולי דס״ל גבי בשר חם שנפל לתוך חלב צונן צריך שיהיה ס׳ נגד הקליפה משא״כ לדידן דקי״ל כר״ת דא״צ ס׳ נגד הקליפ׳ ואיכו אוסרת התערובו׳ כלל פשיטא דנ״א ביה חה״ל א״כ יפה כתב רמ״א: (סעיף ג׳ בהגה״ה) וכן נוהגין. עיין ש״ך סק״ז שהביא בשם מהרי״ל וכ״א דגם דבר שבמנין לא הוי דלא כת״ח שכתב דאף דבטלה מכח ראוי להתכבד לא בטל מכח דבר שבמנין ויש להביא ראיה לדברי ת״ח דפריך התם בריש התערובת ולבטל ברובא ומפרשים תוס׳ דקושית הגמ׳ מחטאות המתות אבל משור הנסקל ל״ש משום דכי גרע שור גדול מחה״ל משא״כ חטאת דמיירי נמי בעופות דלא הוי חה״ל וע״ז קאמר הניחא למ״ד כל שדרכו כו׳ הרי מוכח דלאו זה בזה תליא דאף דלא הוי חה״ל מ״מ אי הוי אמרי׳ כל שדרכו למנות אפיר הוי אמרי׳ דל״ב משום דבר שבמנין ועוד ראיה מהא דתנן פ״ק דביצה זימן שנים ומצא ג׳ אסור ואמרי׳ בגמ׳ ממ״נ וכו׳ הא איכא חד דמערב בהו והקשו התוס׳ לבטיל ברוב וי״ל דהוי דשיל״מ א״כ דהוי בעלי חיים וכ״ב. והנה ר״פ דמשני בזבחים ע״ב דלאו תנא דכל הזבחים שנתערבו הנא דליפרא קליעות הוא וכ״א משני משום דב״ח חשיבי ולא בטילי משמע דר״פ ס״ל ב״ח בטלים ברובא א״כ לדידיה יקשה קושית תוס׳ אע״ג דמעורב בהו חד שאינו מזומן ותבטיל ברובא דב״ח בטלים וגם לדידיה דשיל״מ נד בגן בשי: ברוב וכמו דמשמע בפ״ק דביצה דף ג׳ וצ״ל דר״פ יעמיד לסך מבנה דזימן גם כן כתנא דליפרא קליעות משום דבר שבמנין הרי מוכח דאע״ג דל״ש חה״ל והיינו משום דעדיין בנוצתה הוא אפ״ה מקרי דבר שבמנין וכדברי רמ״א בת״ח והא דכ׳ הש״ך דמדברי המרדכי מוכח דלא כת״ח איברא פשטא לישנא דהמרדכי משמע הכי שכתב וז״ל מעשה כנסוחין כלפת שנתערבה תרנגולת נבילה עם שארי תרנגולת וגזר ר״ת להשליך א׳ והתיר את. וס וכתב אע״ג דתרנגולת הוי דבר שבמנין ובר׳ ודבר חשוב אפילו באלף ל״ב והביא ראיה מדפריך בפ׳ ג״ה וכן חתיכה של נבילה שנתערבה עם חתיכות ולבטיל ברובא ומשני דהוי חה״ל ופ׳ התערוב׳ פריך ולבטיל ברובא ומשני משום דהוי ב״ח וחשיבי ול״ב משמע אי לא ב״ח בטלה כו׳ אם כן משמע מדקים בריש דבריו אע״ג דהוי דבר שבמנין דמשמע משום דבר שבמנין נחית לאסור התרנגולת ומ״ז מביא ראיה דלא הוי דבר שבמנין אבל מהרא״י שהביא מוכח דלא איירי בדבר שבמנין וצ״ל דודאי ר״ת לא נחית לאסור משום דבר שבמנין דאפשר דבמקומו לא היה התרנגולת דבר שבמנין כלל אלא היו נמכרים אותם ביחד הרבה דהא אפילו על בהמה כתב רש״י דלא הוי דבר שבמנין משום דלוקחים אותם עדר ביחד וכ״ש תרנגולת וזה ימלא גם בזמנינו והא דנקיט שים לאסור משו׳ דבר שבמנין ר״ל דחה״ל נמי דבר שבמנין מקרי ואין זה דוחק דהכי משמע מתוס׳ דדבר שבמנין וחה״ל חדא מלתא היא דכתיס׳ ביבמות דף פ״א ד״ה והא אני שונה כ׳ תימא מנ״ל דאתי כר״י דלמא כרבנן דאמרי אין מקדש אלא ו׳ דברים בלבד וי״ל כו׳ ועוד מאי אריא דנקט חתיכ׳ דהוי דבר שדרכו למנות ה״ל לנקטו מלתא דלא שדרכו למנות כנ״ל א״כ מוכח דבר שבמנין וחה״ל חדא מלת׳ היא ונקיט ר״ת חה״ל בלשון דבר שבמנין [ועי׳ בפלתי דהביא גם כן הש״ס דעבודת כוכבים דף ע״ד לקרי התם לחה״ע דבר שבמנין ע״ש] : (שם בהגה״ה) מלבד תרנגולת בנוצתה דמחוסרת מעשה גדול. י״ל איך מפרש רמ״א קושית הגמרא פרק התערובת דפריך ונבטיל ברוב אי מפרש הקושיא כפי׳ תוס׳ מהטאות שמתות אבל משור

ביאור הגר״א

[י] תרנגולת כו׳ וכן כו׳ וכן כו׳. מדפריך בזבחים שם וניבטלו ברובא אע״ג שבו הרבה חה״ל כיון דבמות שהיא אינה ר״ל וכן בירושלמי והביאו תוס׳ ביבמות שם מוקי למתני׳ רע״ז בשור שחוט [והר״ש בפ״ג דערלה כ׳ בשם הירושלמי בחתוכה]. ואף דבגמ׳ דידן בזבחים שם משמע דמיירי בחי מ״מ קאמרינן התם דוקא משום דהוי בע״ח לא בטלי: [יא] ואע״פ כו׳. כמש״ל סי׳ צ״ט ס״ו דבכה״ג אין חוזר וניעור ע״ש: [יב] ויש חולקים בכ״ז. עתוס׳ בזבחים ע״ב א׳ ד״ה אלא כו׳ וביבמות פ״א ב׳ ד״ה ר׳ יוחנן כו׳ וראיה מדחשיב בכלל הששה דברים תרדין וכרוב ודלעת ותני אין דרך לבשלן שלמין וע״כ בחיין איירי וכן בע״ז דחשיב ציפורי מצורע כו׳. הרא״ש. ולפ״ז אף תרנגולת בנוצתה כמו ציפורי מצורע: [יג] וכן נוהגין מלבד כו׳ וכן כו׳. כסברא הראשונה אלא שי״ל דשור הנסקל שאני שהוא מחוסר תיקון גדול: [יד] וכן רגלי כו׳. עכ״ב פ״ג ב׳ במתני׳ ז קורקבן

באר היטב

מקרי חה״ל מיהו יש פוסקים ס״ל דאם יקלפוהו יהיה חה״ל לא בטיל עיין שם: (ו) להתכבד. כ׳ הש״ך דגם דבר שבמנין לא הוי כיון שמחוסר תיקון גדול כ״כ וכן הוא דעת הב״ח דלא כת״ח שכתב דהוי דבר שבמנין וע״ל סימן ק״י: (ז) הסירו. מ״מ כיון דבתחלת התערובת נתבטל אינו חוזר וניעור. סמ״ק: (ח) שלם. אפילו הופשט עורו: (ט) בנוצתה. ה״ה כבש בעורו וכה״ג: (י) אווז. כתב בת״ח דרגלי אווז שלא הוחרכו עורן מעליהן כמו שרגילין לעשות דמי לתרנגולת בנוצתה וכ׳ בט״ז משמע דאם הסירו כבר הנוצות ועדיין לא נטלו משם המעיים ולא נפתח הבטן חשיב חה״ל ואינו בטיל וכ׳ רש״ל דראש של בהמה לא חשיב רק ראש של עגל וכ״ש לשון של שור לחשיב שהרי אברהם כיבד את המלאכים בג׳ לשונות: (יא) הכנתא. כ׳ הט״ז דלדידן הדרא דכנתא של עגל חשיב חה״ל: (יב) שומן. כ׳ הש״ך דמהרש״ל חולק בזה [וכתב הדרא דכנתא

פתחי תשובה

(ד) בנוצתה. עיין בתשובת נו״ב תי״ד סי׳ ט״ז שכתב דחתיכה שאינה מנוקרת לא חה״ל כיון דאיכא סירכא. ומה שראויה לעו״ג לא מיקרי חה״ל ומ״מ לא החליט זה להיתר גמור רק לירף סברא זו לסניף לשאר סברות ע״ש. [ועיין בתשובת חתם סופר סימן נ״ח שכתב דחתיכה גדולה וגם חיה אית לן רשב״א ור״ן ורא״ה ולע״ד גם הרמב״ם ס״ל כהרא״ה וכן פסק המחבר ורק מייתי יש חולקין וכתב רמ״א שכן נוהגין ושר״ח מסיים לגמרי כדעת המחבר ע״כ בהפ״מ נ״ל שאפי׳ עוד קולא אחרת שהיה קלת ספק אם ינלא המחט מחיים בשני עברים כי נמלא אחר שהודח נחמין נרגם כמעט בעבר השני נרסתי להנ״ל והתרתי בהפ״מ מאד שעלה להפסד כמה מאות עכ״ד ע״ש] : (ה) ואע״פ שאחר שנתערבה הסירו. עיין בתשובת רדב״ז החדשות סימן רס״ז

יד אפרים

וא״כ שפיר כת׳ החכם דאם יבשלם כו׳ ולפ״ז שוב שפיר יש מקום לומר דלא יועיל ביטול לפי שאפשר להכיר האיסור וכמ״ש הח״ד וצ״ל כת״ש ול״ע דמפשיטות דברי הגאון נראה דפשיטא ליה לפסוק כהמג״א וכמ״ש טעמא דלא חיישינן כו׳ רק שחשש לטיחת השומן שמא אין ס׳ נגדו וא״כ סוף דבריו צ״ע ומ״ש דהוי מכח״ת דז״ח דחשש דמחמת השומן מכ״מ הוא: וכתב בשמש צדקה סי׳ ל״ג כמ״ש המחבר שאינו ראוי להתכבד כ״א מבושלת דקשיא עלה ממ״ש אח״כ בסעיף ח׳ קורקבן שנמצא נקוב כו׳ ע״ש מ״ש ליישב ובפר״ח וא״ל סימן ל״ט לענין דיחוי וע״ש בשמש צדקה תשובת הרב מוה׳ אפרים הכהן מ״ש בענין זה: כתב בנו״ב סימן ל״ה ביין שבישלו בכלי בשר ב״י והגיסו בכף חלב ב״י יש לאסור הקדרה כמ״ש בסימן ק״ב סעיף ב׳ וגם הכף אסור דשמא הפליטות מתערבים בלא אמצעית המים והיין מותר אף דחלב בקמן אינו פוגם ומ״ש בסי׳ ק״ג חלב פוגם היינו חלב בניר״ס ומ״מ כיון דחלב אין בו איסור רק מחמת תערובות הבשר והוא בב״ח וכיון שהבשר פוגם א״כ אין כאן אסור בב״ח ע״ש ול״ע דמה בכך דבשר פוגם כיון דחיישינן שהפליטות מתערבים בלא אמצעית היין א״כ שפיר נאסרה פליטת החלב מחמת שנתערבה עם פליטת הבשר ושוב חלב נבלה היא ואוסרת היין דפשיטא דאם בישל בב״ח ואח״כ נפל מן החלב ליין שהחלב אוסר את היין אע״פ שעיקר איסורה ע״י הבשר והבשר פוגם היין מ״מ החלב לבד הוא עצמותו של איסור ואוסר וצ״ל דז״א דמה דאמרינן בשר פוגם ביין היינו אף שהבשר נבלה נתן טעם לתוך היין מ״מ נפגם טעמו ע״י שנתערב עם טעם היין וא״כ אף שהפליטה בעצמותה פוגעת בתוך היין גם פליטת החלב מ״מ כבר פליטת הבשר פגומה היא ע״י שקיבלה לתוכה מטעם היין ושוב אין איסור מחמת שנתערבה בחלב כלל וגם פליטת החלב מותר הוא שטעם פגום של בשר אינו אוסר החלב כלל ומבואר מזה דבשר שנתבשל ביין ושוב עירו היין לקדרה אחרת ונפל שם חלב אין נאסר משום בב״ח דאע״ג דטעם בשר שביין עם החלב הוא לשבח מ״מ מאחר שבשר קיבל טעם הבשר שביין מטעם היין שהוא מעורב בו הוא נפגם על ידו ושוב אין טעם כזה טעם כעיקר שיהיה אוסר עם חלב כלל אבל הקדרה דאסור׳ אם בישל בה חלב היא אוסרת שאע״פ שמה שבלעה הקדרה מהיין שיש בו טעם בשר אינו יכול לאסור החלב שלפי שטעם הבשר שבו הוא פגום מכל מקום הקדירה בלעה מהבשר בעין בפני עצמו כמו שבלעה מן היין וטעם זה נבלעה מן הבשר בעצמו אינו פוגם כלל ועתה כשמבשל החלב הוא פולט לתוכה טעם זה

חדושי בית מאיר

במוחלט דהשם העמדה שע״י עור נתבשל בס׳ אף טעם זה לפיטתו אינו ואולם למשמעות התוס׳ פרק אין מעמידין שהירלו דנהכי נקט נבילה ולא בב״ח כדי לאשכוחי איסור תורה יוכל לומר דבאמת אף יש לחוש לבב״ח שלא ע״י ביטול העור בס׳ ואולם בעיקר הדין עיין נקה״כ ופר״ח שהעלו דכל גבינות עובד כוכבים חתיכה הראויה להתכבד מקרי : (סעיף ג׳ בהג״ה) אפי׳ לא נמלחו. נ״ב דמליחה לא הוי מחוסר מעשה ולכן אע״פ שאינה ראויה להתכבד לפני האורחים כמו שהוא מ״מ לא בטילה כן הוא לשון הש״ד ס״מ מבואר מינו׳ דכבוד עובד כוכבים לא שמיה כיבוד ועי׳ ד״ת סק״א מה שמביא בשם הגהת ש״ד דכיבוד עובד כוכבים שפיר מקרי ראוי להתכבד ועיין תשובת נ״ב סימן ט״ז ומה שמקשה סד״מ וכתב על דברי הגהת ש״ד [ר״ל דהא ודאי לא קאמר מה שכתב חתיכה שלא ניקרה מגידה וחלבה מקרי ראוי׳ להתכבד שנתערב חתיכה זו בחתיכות המנוקרים דפשיטא דאפשר להכיר אלא ר״ל חתיכה עיסה שאינה מנוקר נתערב בכשרים נמי אינם מנוקרים שבזה ודאי צריכין לטעמו ודו״ק] הם דברים תמוהים : (בש״ך סוף סק״ז) ועיין לקמן סימן ק״י. נ״ב עיין נמי שם סעיף ס׳ מ״ש מגד בשם הסמ״ג : (סעיף ד׳ בט״ז סק״ט) ובבר כתב בשו״ע כו׳

גליון מהרש״א

ס״ד בהגה״ה : (סעיף ג׳ בהג״ה) מלבד תרנגולת בנוצתה. מיהו אם לא נודע התערובות עד אחר הסרת הנוצות כ׳ בפ״מ דצ״ע להתיר גם בהפ״מ (עפ״י הרמ״א וש״ך סוף סי׳ ק״י דבעי דוקא נודע) ועי׳ שנאסרה כ״ק בטילה ברוב כיבש ול״צ לקלוף את כולן מספיקא וכמ״ש במרדכי פג״ה בשם ראבי״ה ומכילתו הכ״י סימן ק״ה גבי חלב ובשר שנמלחו יחד : (סעיף ג׳) וכן כבש שלם כו׳ לא חשיבה ראויה להתכבד. עיין בספר תורת דעת שהוכיח מסוגיא דפסחים (דף פ״ח) דלא כמ״ד דכבש שלם בטל ולא חשיב חתיכה הראויה להתכבד דאמרינן התם גבי פ׳ שנתערבו עורות הפסחים זה בזה ונמלאה יבלת באחת מהן כולן יוצאין לבית

יד אברהם

יתן החלב טעם כמ״ש ר״ס הנ״ל דכה״ג ס׳ בעינן וא״כ צריך ס׳ נגד הקליפה לפ״ד הש״ך סימן נ״א ס״ד ולפי מ״ש א״ש ועיין סי׳ ק״ה מ״ש בש״ך ועוד דכבר הוכחתי ר״ס ס״ו דהתם לתוך צונן לא הוי דרך ביטול ואינו אסור מדאורייתא ומש״ה לא הוי איסורא מגד עצמו. וכ״ה בס׳ מ״ש ולפמ״ש א״ש : ודע דחתיכה

מילואים

מ״מ היא חה״ל רק בשביל שם ההיתר ולא בשביל שם האיסור שניתוסף עליה ולכן אין טובע בה האיסור של חה״ל. משא״כ בב״ח דנוסף שם כל החתיכה לשם בב״ח וכיון דהיא חה״ל לכן אינה בטולה. וכן בדיני דשיל״מ לקמן סימן ק״ב סימן ד׳ בהג״ה בענין ג״ב דוקא איסורו מחמת עצמו טעם אחד הוא לוה. כיון דשיל״מ אינו אסור רק במינו כמינו אשר גוף הוא בשמא וכמ״ש הש״ך שם ס״ק ד׳. וכיון דשם האיסור שנוסף

ה (יא) יד [טו] ° קורקבן וכן (יג) (ו) שאר בני מעיים אינם ראויים להתכבד:

ו [טז] י הא דבריה וחתיכה הראויה להתכבד לא בטלי דוקא בעודם שלימים אבל אם נחתכו טו או (יד) נתרסקו [יז] עד שנאבדה צורתן בטלי דהו לא חשיבי [יח] ואפילו אם נתרסקו לאחר שנתערבו עם ההיתר טז [יט] (ואפי' לאחר שנודע התערובת) (הגהת ש"ד וד"ע לאפוקי או"ה) יז [כ] יא והוא שנתרסקו שלא במתכוין לבטל האיסור אבל אם נתכוין לכך אסור

אזלינן לקולא וכדלעיל ס"א בהג"ה : **יד קורקבן כו'.** מסתימות לשון המחבר משמע אפי' קורקבן של אווז וכן משמע מדברי בעל פוסקים אבל מהרש"ל כתב באו"ה ובספרו פג"ה סי' כ' דקורקבן אינו בטל וכן נמצא בשם מהר"מ לקמן בהג"ה המתחלת מהר"מ אסר מחט שנמצא בקורקבן כו' שפסק כן עכ"ל (ואחריו נמשך הב"ח) ואגב חורפיה לא עיין שפיר דהמעיין שם בסי' צ"ד בהג"ה זו יראה להדיא דלא קאי אלא אאווזא שנתערבה בשאר אווזות דחשיב לאווזות חה"ל אלא שהטריפות של האווזא היה בקורקבן שלה שנמצא בה מחט וכ"כ התשב"ץ סי' שכ"א גם כן בהדיא בשם מהר"מ שאסר שאר האווזות שנתערבו עם אותה האווזא שנמצא בה המחט בקורקבן מפני שהאווזא היא חה"ל עכ"ל והכי איתא נמי בהגהת ש"ד ד' ווינציא"ה שנת שכ"ד בהדיא א"כ אין מדברי מהר"מ ראיה כלל אלא דהכל תלוי לפי המקום והזמן : **טו או נתרסקו.** וכתב בת"ח כלל מ' סוף ד"ה ומשמע באו"ה הא דבטל אם נתרסק היינו שלא נשאר שם דבר חשוב אבל נשאר חה"ל אף על גב דבטיל מטעם בריה מ"מ עדיין חשוב ואינו בטל מטעם חה"ל וסברא נכונה היא עכ"ל ועיין עוד בב"י ובת"ח מ"ש בשם מהרא"י: **טז ואפי' לאחר כו'.** ע"ל סי' ל"ט ס"ק (ע') [ע"ו] וסי' ק"י ס"ק ל"ט : **יז והוא שנתרסקו שלא כו'.** ע"ל סי' צ"ט ס"ה

(יא) קורקבן כו'. כתב רש"ל בפ' גיד הנשה סימן כ' וז"ל לכן נראה לי שברוב מקומות שראיתי שהקורקבן של אווז השמן ראוי להתכבד ומאחר שכ' הרמב"ם שהכל תלוי לפי הזמן והאי השתא קורקבן אווז חשיב ולא בטיל ע"כ. משמע דשל תרנגולת לא הוה ראוי להתכבד וכ"כ במהרי"ל בשם מוהר"ר טעבל חילוק זה ועי' מ"ש סי' ע"ה דדוקא לענין זה הוה קורקבן בכלל מעים כדברי הטור. כתב רש"ל שם וז"ל חכמי קראקא הורו על בשר אווז שעל החזה שקורין ביל"ק אע"פ שהופשטה האווז אעפ"כ נקרא הביל"ק ראוי לכבד ולי נראה דשלא כדין הורו אע"פ שהאמת במקומות הללו שראוי לכבד לפני אורחים בגלייה מ"מ מאחר שהופשט האווז וניטל תפארתה בטל ממנה החשיבות וקלא דומה לבריה שנטל ממנה מעט בטל חשיבותה ואין כאן בטל חשיבותה מאחר דכשלא היתה מופשטת היתה חשובה ביותר עכ"ל ותמה אני אם יצאו דברים אלו מפי רש"ל שמאד תמוהים הם וכי בחתיכה

באר הגולה

ט טור בסימן ק"ד וסמ"ג לאוין קמ"א בשם הרב יהודה: י הרא"ש בפ' גיד הנשה מהא דליסק פ' נפלים ואחד אי וכו' מכות דף ע"ז ובשם תשובת הרי"ף ובשם התוס' וכ"כ הרשב"א והר"ן שם: יא הרא"ש והר"ן מהא דנייכתי

פרי חדש

ראש של עגל וכ"ש לשון של שור דחשיב שהרי אברהם כיבד את המלאכים בג' לשונות ע"כ ומדברי הסג"ה נראה דכל ראש בהמה חה"ל ומ"מ בכל עניינים אלו אין להורות אלא מה שעיניו רואות לפי המקום והזמן אי חשיב לא בטיל ואי לא חשיב בטיל. ודע שאע"פ שמדברי הרמב"ם בחבורו בפרק ט"ו מהל' מ"א דין ד' ובסמ"ג דין ה' וכן בפי' המשנה בפרק ג"ה שכתב בהדיא שכל החתיכה שהדברים חשובים כגון נבלות וטרפות וטמאות שקצים וחיות ועופות בין שיהיה החתיכה קטנה או גדולה היא חשובה וראוי' להתכבד לאפוקי שקצי' ורמשי' או איסור נמוח ואינו עומד בעינו אף שיהיה דבר חשוב כגון חלב וכיוצא וכ"כ בתשובת מהר"ל ן' חביב

ביאור הגר"א

[טו] קורקבן וכן כו'. כמ"ש בי"ט ו' א' ונדרים נ"ד ב' ומעילה כ' ב': [טז] הא כו'. בריה נתבאר בסי' שקדם והחה"ל כמ"ש בתוספתא הנ"ל חתיכה אסורה שנתערבה בחתיכות אפילו הן אלף כולן אסורות והרוטב בנ"ט אם נמוחה ה"ז בנ"ט וביבמות פ"א ב' בשנימוחה ועתוס' שם ד"ה דברי כו' ובמתני' פ"ב דערלה כיצד נתפצעו כו' : [יז] עד שנאבדה כו'. לא קאי אלא אחה"ל כמ"ש בסי' שקדם : [יח] ואפילו אם כו'. נזיר נ"ד ב' נפלו נתפצעו כו' ופרש"י שם ד"ה נפלו כו' : [יט] ואפי' לאחר כו'. מדאמר שם מזיד כו' וכמש"ל סי' צ"ט ס"ה בהג"ה ע"ש : [כ] והוא שנתרסקו כו'. נזיר שם : למרסק

פתחי תשובה

שכתב דאם לא נתלאת הטריפה עד אחר שנעשה ראוים להתכבד לא בטיל וע"ש עוד : (ו) שאר ב"מ. עבה"ט בשם ט"ז בענין בשר אווז שעל החזה כו' ועיין פר"ח שחולק עליו ותעלה להקל כדעת רש"ל אבל בספר בכור שור בחידושיו לחולין דף ק' העלה דיש להחמיר כהט"ז ע"ש :

באר היטב

של עגל חשיב] ולפי שדינים אלו משתנים לפי המקום והזמן כדלקמן ר"ס ק"י קצרתי בזה והכל תלוי בראות עיני המורה אם חשוב הוא באותו מקום או לא ואם יש ספק אזלינן לקולא וכתב בט"ז דאין להקל בעוף שומן האווז אף שנחתכה לרצועות (שקורין גריב"ן) אפ"ה מקרי חה"ל (ובנה"כ חולק על זה שהרי אין מכבדין עם החתיכה א' רק הרבה ביחד וא"כ כל חתיכה בפ"ע לא הוי ראוי להתכבד ע"ש) : (יג) שאר. כ' הט"ז בשם מהרש"ל דקורקבן של אווז חשיב חה"ל ומשמע דשל תרנגולת לא הוי חה"ל ועוד כתב רש"ל דחכמי קראקא הורו על בשר אווז שעל החזה שקורין ביל"ק אע"פ שהופשטה העור מעליו אפ"ה ראוי להתכבד והוא חולק ע"ז ומסקנת הט"ז שנקרא חה"ל מטעם דכל חתיכה שהיה ראויה להתכבד עכשיו אע"פ שהיתה חשובה ביותר לא בטיל חשיבותה. וכתב בלבוש דאותן כבדים של אווזות שנהפכו ללובן מכח השומן ודאי חשובין הן ולא בטלי והעיקר בזה דתלוי לפי המקום והזמן : (יד) נתרסקו. כ' בת"ח דמשמע באו"ה הא דבטל אם נתרסק היינו שלא נשאר שם דבר חשוב אבל אם נשאר חה"ל

מטה יהונתן

שנסתפק לק"מ דהוי חה"ל א"כ תרנגולת בנוצתה נמי הוי חה"ל ואי מס' כפי' הרא"ש דתשור שנסתפק נמי צריך דשור גדול הוא גרוע מחה"ל א"כ כבש שלם למה יהיה חה"ל וי"ל דיש הבדל בין כבש שלם לתרנגולת בנוצתה דתוס' מקשים לפי מה שפרשו דקושי' הגמ' מתחלת עוף הא דקתני התם ואלו אוסרין בכ"ש ציפורי מצורע א"כ אפי' ציפור הוי חה"ל ומתרצי' דאיירי בצפור דרור שהוא יותר חה"ל מבני יונים ותורים והר"ם בס"ג דערלה כתב דאיסורי מצורע שאני דאיתקש לעוף טמא ולכן חשיבי ולא בטלי והנה הטור בשם י"א שהעתיק כמ"ש הא דיג' בשמו יש לומר דנחשב אי' התוי' לדוחק ולכן מחלקים בין עוף כגולתה ובין עוף שאינה כגולתה א"כ התם מיירי שנתערב הטאה עוף שהוא עדיין בנוצתה לא הוי חה"ל אבל גבי צפורי מצורע מיירי שנתערב אחר נטילת הנוצה דהוי שפיר חה"ל ואגב דאיירינן בד' הר"ם דס"ג דערלה נ"ל לומר דבדבריו יתיישב מה שהקשו העולם בסוגיא דקידושין דף נ"ז דאמרי' שם דמזה אשר תאכלו אתי לרבות משולחת דמותר' ולא אמרי' איפכא משום דלא אמרה תורה שלח לתקלה ומקשין העולם הא קיי"ל מן התורה ברובא בטיל אבן בדברי הר"ם

גליון מהרש"א

ועי' פלתי בגליון ש"ך סימן ק"י ס"ק י"ג : (ט"ע סעיף ה') קורקבן וכן שאר. עי' ש"ך סימן קי"ב סק"ב : (ט"ע סעיף ו') **אבל** אם נחתכו או נתרסקו. ואם נפרך ממנו קצת ע"י בישול לא בטל מתורת

יד אפרים

ונאסרה החלב וזה ברור ולפי דרכינו למדנו מה שכתוב סימן ק"ג דתבשיל שנפל בתוכו איסור פגום שהתבשיל מותר והקדירה אסורה הוא נכון וקיים אף אין איסור הקדירה בשביל שבלעה מהתבשיל שיש בו טעם האיסור אף שבתבשיל זה הוא לפגם בתבשיל אחר יהיה לשבח ז"א דטעם זה שהוא פגום אינו אוסר שנסתלק מעליו דין טעם כעיקר מחמת פגמו אך איסור שבקדירה הוא בשביל הטעם שבלעה מגוף האיסור שנפל שם ובתבשיל שבשביל אחר שיהיה האיסור הזה נפל"ם יהיה נאסר ומעתה מ"ש הגאון ז"ל לאסור הקדירה כמ"ש בסי' ק"ג אין הנידון דומה דהתם הקדירה נאסרה בשביל שבלעה מגוף האיסור בעין משא"כ בזה דבשביל שבלעה הקדירה פליטת החלב שפלטה מהכף אין לאסור הקדרה דנ"ט בר נ"ט הוא רק שנאמר שמתערבים בעצמם בלא פליטת המים אין בכך כלום דפליטת הבשר פגומה היא ואינה אוסרת שהרי מהאי טעמא אנו מתירין היין ואם היה מקום לאסור מהאי טעמא הקדירה גם היין היה אסור מהאי טעמא דהחלב נעשה נבלה ואוסרת היין וע"כ לומר כמ"ש דבזה אין שייך הפליטות אוסר כלל ומכ"ש דמהאי טעמא יש להתיר הכף כיון דאין כאן רק טעם פגום של בשר אף שנבלע בכף אינו אוסרו כלל ומצאתי בח"ד שתמה ג"כ על הנו"ב מטעם אחר דהתם אמרינן שהפליטות שמעורבין אוסרין המים וחוזרים ואוסרים הכלים משא"כ כאן שהיין מותר ע"ש ומשום הא לא אריא דלאו דוקא נקט התם מחמת המים הנאסרים דהשיר מינו למימר שתערובות הפליטות בעצמם נבלעים בקדרה ואוסרים אותה אף שהיין מותר אך מטעם שכתבתי יש מקום להתיר דטעם בשר נפגם ע"י שקיבל טעם מהיין ולא נאסר משום בב"ח כלל ומ"ש בח"ד שם שגם לטעם כ' דנוגע בקדרה עצמו אין לאסור דהבלוע בכלי מקודם בתבשיל ואינו יכול לשבית הבלוע כו' לא ידעתי מה טעם יש בזה שקיבוץ הבלוע בקדרה יהיה מונע את האיסור שלא יתן טעם לשבח בתוך הבלוע והוי כמו אם יש בקדרה עצמה שני מיני היתר ונפל איסור שפוגם באחד ומשביח באחד וזה שמקבל. טעם מושבח אסור ועוד דכ"ף לא שייך מקודם כמ"ש בפלתי סימן צ"ד והביאו בח"ד שם ומ"ש ראיה מהרמ"א שלא התנה שבתבשיל השני יהיה פוגם גם הבלוע ע"ש אין ראיה דרמ"א לא ס"ל טעמא דנוגע בגוף הקדרה כמ"ש הט"ז כו' ע"ד ואתמה לדידא יש להתיר מהאי טעמא גופא דכיון דרמ"א לא ס"ל הך טעמא דנוגע בגוף הקדירה ותקילין שם בסימן צ"ד להתיר גם הכף א"כ גם כאן יש להקל : ובענין מ"ש הגאון ז"ל ומ"ש בסימן ק"ג חלב פוגם ביין היינו חלב בניר"ה והוכיח זה שאם הכוונה על חלב בקמץ ל"ל ס' היתר בהיתר הוא ואם היה הכוונה לענין שביטלו את"כ למה מזכיר בשר נבלה כו' ועוד שאם יבשלו את"כ עם בשר אינו מועיל מה שהחלב פוגם ביין כיון שישביח את"כ בבשר וכמ"ש בנ"צ ס"ס עכ"ל ונפלאתי דהו"ל להקשות על הנ"צ שמבואר שם להדיא דמפרש חלב בניר"ה פוגם ביין ומ"מ אסור ליתנו לפי שישביח את"כ בבשר ולס"ז לאיזה ענין כתב הרמ"א שחלב פוגם ביין במאי נ"מ בזה וע"כ דמפרש דמאי דכתב רמ"א דבשר או חלב פוגם ביין היינו בשר אסור או חלב אסור שנאסר מחמת בב"ח או חלב טריפה וכיוצא א"כ תהא ליכא למשמע מניה דחלב דקאמר רמ"א היינו בניר"ה דבסיר י"ל דהיינו בקמץ וכמו דע"כ הנ"צ מפרש כן והחלב בניר"ה משמע מהריב"ש שהביא הרמ"א בסי' קכ"א ביין שנותנין בתוכו שהנסרים מדובקים בחלב כו' דהוה נעל"ב וראיתי שהסמ"ג כתב ג"כ דהחלב בקמץ נפל"ם מיתי מסל"ל וחלב משמע בסי' קכ"א דהוא לשבח וכת"ש ע"ש. ועיין בשו"ת מאמר מרדכי סי' נ"ח וסימן נ"ט שדעת הגאון דקאי על חלב בקמץ והמחבר שסיטא ליה דהיינו חלב בניר"ה ע"ש ואמנם נ"ע על הנ"ל בתשם זה שכתב שאם יבשל עם בשר ישביח את"כ בבשר שו"א שכיון שטעם חלב שהוא ביין הוא פגום שוב אין נאסר אף אם יתערב עמו טעם בשר כמש"ל וגם מ"ש בנ"צ שם שכיון שהיין נגלל ע"י החלב אסור וכמ"ש בסי' ק"ג בהשביח בגודל מדתו הוא תמוה לפע"ד דהתם דעת הר"ן הוא דיליף מא"כ לגר דשרי ה"ט נעל"ם דשרי דאין לו הנאה מתערובת האיסור משא"כ אם השביח בגודל מדתו ע"ש וזה דוקא בשזה שנשבח בתוכה הוא האיסור משום בחלב היתר הנפגם ומה בכך שישביח להיין בגלילתו ע"מ התערובתו עם הבשר אינו אוסר כלל כיון שטעם החלב הוא פגום בעצמותו וגם בלא"ה נראה דאין לדמות מה שמשביח ע"י גלילותו לומר שאף שטעמו פגום יהיה אוסר לשיטת הר"ן שאוסר במשביח האיסור להגדיל מדתו דהתם הוא נהנה בגופו באכילתו מכמות האיסור שהגדיל מדתו אבל כאן אע"פ שנהנה מגלילת היין אין הנאתו מכמות האיסור רק שזה גורם להגליל שהיתר מה שהוא נכנס ע"י גרמת ההיתר במזומות שנראה היין לבן וזלול ולא נכנס בגדר הנאה של משביח בגודל מדתו כלל שהנאה מן האיסור עצמו ומכ"ש בזה שעתה בשעה שמערבין בו החלב כדי להגליל ולאיות נראה לבן אין בו איסור כלל ונגמר של היתר הוא והטעם מתבטל בתוכו ולא יבא לעולם לכלל נ"ט אף אם ירבה עליו כיון שהוא פוגם ונפגם ואף אם יתנו את"כ לבשר אין בו משום לאו דבב"ח לתת עליו טעם חלב בשביל שפעל פעולה ביין ללבנו אפי' אם היה בחלב כדי ליתן טעם ומכ"ש שעתה אין בו טעם חלב כלל שנתבטל בס' שאין לדון בו דין מבטל איסור לכתחילה שאין לחוש שמא ירבה עוד ואפילו אם ירבה אין כאן איסור אם לא שיאכלנו עם בשר עכ"פ שעתה מיהא ליתא לאיסורא והוי כמו מבטל קודם זמן איסורו כמבואר בהל' פסח וריש הלכות סוכה ומכ"ש בזה סי' ע"ל שאף עם בשר אין איסור משום בב"ח מחמת שטעמו פגום ובשביל שנהנה מהחזותא אין בכך כלום לאת בשביל זה עליו טעם חלב גם להביאו לכלל איסור בב"ח ועיין במ"י כלל ע"ד ס"ק ה' שהאריך להוכיח דחזותא לחוד בלא טעם לאו מילתא היא ובמשכלות סי' ק"ב האריך ג"כ בזה ועיין במ"ח ס"ס פמ"ג שהביא דברי הנ"ל בזה לענין חלב חטה והפמ"א דעתו להתיר מטעם אחר לפי שאין כוונתו רק לתקן היין. ע"ש : ועיין כו"ב מ"ת בת"כ סימן נ"ו שכתב דדעת הנ"ל דלערב בידים לכתחילה אסור כמ"ש בנ"ב ע"ק סימן כ"ו אלא שהמג"א סובר דכה"ג אם לא מתערבו בתחלה ע"ד לשהותו כחלב או לשהותו בסתם אסור ע"ש והיינו כמ"ש וב"ע על מ"ש דאם מעיקרו תחילה כו' דהמג"א לא כ"כ אלא לענין חלב הפסח שאינו מתערב יפה ויש לחוש שישאר ממנו כמבואר שם אבל לענין חלב שמתערב יפה כיון שמתבטל סתם שם חלב ממנו לגמרי וכיון שאין כוונתו לבטל וגם עדיין אין כאן איסור שרי לדעת מג"א ע"ש. וכתב בנו"ב ס"א סימן נ"ח דאמת דבר כשנאסר איזה, כלי יהיה באיזה איסור שיהיה דאורייתא או דרבנן אוסרין הכלי לעולם אף שכבר עבר מעל"ע וכן בנאסר מחמת ספק טריפה דמה שגזרו על אבי"ו אטו ב"י חדש גזירה היא על כל הכלים לדון הוהם כב"י לענין לכתחילה ע"ש ולפי מ"ש הנ"ל בטעם אין מבטלין משום גזרה שמא ירבה עוד שלא יהיה ס' לכתורה אין מקום לחלק בין כוונתו או לא וכיון דקי"ל דכל שאין כוונתו לבטל מותר ע"כ דהא דאין מבטלין לא מהאי טעמא אתינן עלה ועכפ"ם יש לתמוה על הנ"ל שהחמיר כ"כ ונראה להקל במקום הפסד כשנותן בתוכו מעט בענין שמתבטל ודאי מחמת כמה צדדים שכתבתי : כתב בנו"ב סימן נ"ד דא"ש המרדכי סוף חולין בשם רבינו משולם דדבר המעורב בתחלת ברייתו לא בטל ומוס תמה השל"ם על מ"ש האחרונים בסימן י"ד דכאשר היוצא בחלב בטל כבשים דו"א שהיא מעורב מתחלה

מילואים

לחתיכה זו שם חדש הוא לשם ההיתר אשר היה לה מקודם ולא שוים במאה לכן אין דין דשיל"מ נוהג בזה. דהא התתיכה בעצמה דהיתרה היא והאיסור שנוסף בה לא שוה במאה ויתורץ בזה קושית הש"ך שם ס"ק י' על הרמ"א ולפ"ז אם האיסור שבלוע אינו מוסיף שם חדש על החתיכה וכגון דהאיסור שוה במאה עם ההיתר נוהג בחתיכה זו בין הדין של חה"ל ובין הדין של דשיל"מ ובזה מתורץ קושית הל"ח המובאה בש"ך ס"ק ו' על הרמ"א כיון דאינה נאסרת רק כ"ק שלא בלא"ה אין דין חה"ל נוהג בה מטעם שאין איסורה מחמת עצמה מלבד דיש למצוה שמעולם לא היה על חתיכה זו שם היתר וכמו בסי' י' ס"ק ע' ופ"ב יש לקלסו מדינא דחויכף בשחיטה נאסרה כ"ק נוכל למצוא עוד אם האיסור הוא שוה במאה עם ההיתר ואינו מוסיף עליה שם חדש ובלקמן בסימן ק"ו ס"ק ד' אם אינה חה"ל גם בשאר איסורין מלבד בב"ח דינא הש"ך מאד לתרץ דברי הרמ"א בדוחק יתורצו כריות דמשכחת לה שהאיסור של חה"ל גם בשאר איסורין בדבר שבלוע אם שוין הן במאה :

יד אברהם

שטריפה ופסולין מלעשות פסח שני. ואמר עלה אביי לא שנו אלא שנתערבו אחר זריקה דבעידנא דאזדריק דם מיחזי חזי לאכילה אבל נתערבו לפני זריקה חייבין לעשות פ"ש כיון דבשעת זריקה לא הוו חזו כולם לאכילה והשתא למ"ד דכבש שלם בטל הא קשה הא נמי נתבטל ברוב הפסח שבעל מום בתערובת השלמים ויהיו כולם מותרין באכילה וזריקת הדם הוי שפיר לאכילת בשר וא"כ ליפטרו מפ"ש אף בשנתערבו לפני זריקה ואין לומר משום דאין ראוי להקטר האימורין דהוי באברים באברים דכולן יוצאין לבית השריפה כדאיתא בזבחים (דף ע"ז) מטעם דהוי דרבנן לאגום דהנחובין הן כיון שעולין לגבוה דו"א דלא יהא אלא נטמאו האימורין או שאבדו דמותר הבשר באכילה א"ו מטעם חתיכה הס"ל אינה בטילה עכ"ד. והמתבאר מדבריו דאלו לפוסקים דס"ל דכבש שלם אינו בטל אתי שפיר הא דחייבין פ"ש בשנתערבו לפני זריקה משום דכלהו אסירי כיון דהפסול לא נתבטל ברוב הכשרים והוא תמוה. אלני דאף למ"ד דס"ל דכבש שלם לא בטל אכתי מקשי אמאי חייבין בפסח ב' מחמת שא"ר לאכילה דהא דלא בטיל הוא מטעם חתיכה שראוי להתכבד וז"א אלא מדרבנן אבל מה"ת ודאי בטיל וכולן ראוין לאכילה ואמאי מחייבין להו בפסח שני כיון דמדאורייתא פטור כ"ל חולין בעזרה וכה"ג הקשו התוס' בפסחים (דף פ' ע"ב) וכ"כ שם (דף ס"ב ע"א) מ"מ אלא נראה דהא דהאמורין באכילה אינו משום תערובות דבשר פסול בהכשרים דהוי דרבנן דמדאורייתא בטל ברוב אלא משום לאו דאורייתא משום תערובות האימורין שנתערבו של הפסול בכשירין ונפסלו כולן מהקטרה דלענין זה לא מהני ביטול ברוב דמה שעולה לגבוה חשוב ולא בטל וכדתנן בפ"ת דזבחים פסחים לא הוו ראוין לאכילת בבשר מה"ם. דהא קי"ל דכל כמה דלא מתקטרי אימורין לא מתאכיל בשר וכיון שאסורין האימורין ולכך לאסור להקטיר האימורין גבי תערובות אברין באברין וכיון דכל החמשה פסחים לא הוו ראוין לאכילה חא בעל ומה דבחה זה בעל חוות דעת דלא יהא אלא נטמאו האימורין או שאבדו דמותר הבשר באכילה אין הנידון דומה לראיה דבנטמאו לא חזי להקרבה מה"ת אפ"ה הוי כאילו נאבדו ואיתנהו כלל ואין מעכבין אכילת הבשר אבל פסול דתערובות שאינן ראוין להקרבה רק מדרבנן כמ"ש התוס' בזבחים שם וביומא (דף ס"ד) אבל מדאורייתא מחזי חזי. דלא הוי כנאבד אלא כאלו איתנהו וא"כ מעכבי אכילת הבשר מה"ם. ושפיר חייבין בפסח ב' מה"ת ולפ"ד השאלת אריה בסוף ספרו בכה"ג בא"ל להקרבה מדרבנן מעכבי אכילת בשר אף לרבנן ועיין מ"ש בזה בחידושי לפסחים (דף נ"ט) ובספר יד המלך כתב דה"ט דלא בטל דפסח בעל מום כל מובנה שרים דהא בכבר הופשטו ונימה על כל א' מהם הטלאים ועלום הטלאים על בספותיהן קודם שנולד וספק במקום הקביעות. מטעם דהתם אין הרוב מסייע לבטל כיון דבלאו איסור מום אסור פסח א' לחבירו משום שלא למנויו ואינו נכנס בגדר ספק היתר ע"כ אין מצטרף לבטל ומזה מוכיח דאם נדר א' שלא לאכול מכל בהמה והלב שבעולם רק מחמת אסור לאכול גם מאותה אלא נדר משום דלא אשר אלו דפרים מרוב כשרות כיון דבלא"ה כולן אסורות לו מחמת נדרו. עיין בס' נודע ביהודה סי' ע"ז דמתיר בחלק אחרונים שנתערב טריפה בכשרות שמתבטלים גלא

[כא] למרסק אם הוא שלו וכן למי שנתרסק בשבילו (יב) יח [כב] (ואין חילוק בין נתערבו במינם או שלא (טו) במינם) (ד"ע ומשמעות הפוסקים ולאפוקי או"ה):

ז [כג] יב אם נחתכה חתיכה א' אין תולין לומר של איסור נחתך ומתבטל ויהיו כולן מותרות אלא אותה שנחתכה בלבד (טז) מותר' ממה נפשך (יג) אם היא של איסור אף כולן מותרות ואם אינה של איסור הרי היא מותרת ואפילו נחתכו רובן (יד) אין (יז) תולין לומר שהאיסור מהרוב שנחתכו אלא כל הנחתכות מותרות והשלימות אסורות:

ח [כד] יג קורקבן שנמצא נקוב ונתערבה אותה תרנגולת עם אחרות יט מדמין שומן שבקורקבן לשומן התרנגולת של מקום חיבור הקורקבן ואם דומים לגמרי (ז) מכשירים האחרות (וכן כל כיוצא בזה):

ט יד ראש כבש שנמצא טריפה ולא נודע מאיזה כבש הוא והקיפו הראש לצוארו של אחד מהכבשים ונמצאו החתיכות (טו) (יח) דומות ומכוונות יפה יש לסמוך על זה להתיר האחרות:

טורי זהב

בחתיכה גדולה וחשובה מאד ונחתך ממנה קצת נאמר שבטלה חשיבותה וכא אמרינן בסעיף שאחר זה דלא בטל חשיבותה מכח נתרסק או נחתך עד שאבד צורתה כו' ואין דומה זה לבריה דכל שניטל קצת ממנה אין שם בריה עליה וע"כ אין לסמוך ע"ז למעשה רק כמו שהורו חכמי קראקא כנ"ל לכל חתיכה הראויה לכבד עכשיו השיבא הי' אע"פ שהיתה חשובה יותר. כתוב בלבוש דאותן כבדים של אווזות שנהפכו ללובן מכח השומן ודאי חשובין הם ולא בטלי: (יב) ואין חילוק בין אם נתערב במינם. פירוש דלענין דבר שיש לו מתירין בסי' ק"ב אמרינן באינו מינו אפילו בדבר שיש לו מתירין בטיל וכתוב באו"ה כלל כ"ה דק"ו לענין שאר דברים שאין מתבטלים כגון בריה וחתיכה הראויה להתכבד דספיקן מותר כמ"ש ריש סימן ק' דאם נתערבו באינן מינן דלא מהני חשיבותייהו ובטלי וחולק עליו רמ"א מדכתב רשב"א והש"ע בסי' ק' בקדרה של ירקות שנתבשל בה בריה דהכל אסור ש"מ אפילו שלא במינו לא בטילה הבריה ובאמת דבריו עצמם של או"ה סותרים זא"ז דבכלל מ"ג כתב הרבה דינים בתולעים שאוסרים בתערובות וכתב בת"ח כלל מ' דשאני בדבר שיש לו מתירין שאין החשיבות מצד האיסור עצמו אלא מאחר שיהיה לו היתר אחר כך לא רצו חכמים שיבטל וכל שנתערב שלא במינו אין ההיתר נקרא על דבר האסור אלא על שם הדבר שנתערב בו והוה כמי שאין לו מתירין עכ"ל ובסימן ק"ב סעיף א' כתבתי בשם הר"ן טעם אחר יותר נכון ומ"מ איני יודע בהג"ה זו היאך שייכא כאן לענין ריסוק וביטול החתיכה מחמת נחתך ולפי הנראה דט"ס יש כאן ומקומה ברמ"א הסי' כמ"ש הש"ע שאין בטילה וכאן אין מקומה כלל: (יג) אם היא של איסור אף כולן מותרות. ונראה פירושו אם תרצה לומר שגם האיסור נכנס בכלל ספק זה דשמא נחתך וכתב באו"ה כלל כ"ה דדין זה היינו כיש ששים באיסור נגד ההיתר: (יד) אין תולין לומר כו'. אע"ג דבכל דוכתי תולין ברוב ירא' דהכא היכא דאיכא למימר אדרבה כל שנשתנה מקדמותו מן הרוב הוא והוה כמו כל דפריש מרובא קא פריש ונמצא שהאיסור שהוא המועט לא נשתנה והופרש מקדמותו מהרא"י בהגהת ש"ד אבל אין לומר הטעם דכל קבוע כמחצה על מחצה דכאן יש לפניך שני קביעות האחד החלק הנחתך והשני שנשאר שלא נחתך וא"כ טפי היה לומר שהאיסור בחלק שנחתך כי חלק זה הרוב נגד הקבוע השני ע"כ נ"ל כמו שתירץ מהרא"י שסברא הוא שהוא בחלק הנשאר קיים: (טו) דומות ומכוונות יפה. משמע במראה נ"כ יהיו שוות ואע"ג דגבי שומן שקורקבן סגי במראה השומן לחוד הכא שאני כיון שאפשר לברורי נ"כ ע"י שיהיו מכוונים יפה בחיתוך צריך לברורי בזה גם כן כנלע"ד. וכ' באו"ה כלל נ"ב עתה שאין אנו בקיאין כל כך אין לנו להתיר בכה"ג אם לא שיהיה הפרש גדול וניכר ע"כ עכ"ל ומו"ח ז"ל כתב וז"ל וקבלתי מחכם אחד שקיבל מפי חכמים אם נמצא מים בראש כבש א' דמיטרפא ביה ולא נודע מאיזה כבש הוא יש לבדוק בחוט השדרה של הכבשים וכל כבש שנמצא בו מים במוח שבראש יהיה מים בחוט הנמשך מהמוח לשדרה ותולין שהראש הוא מאותו כבש להתיר האחרות עכ"ל. ולענ"ד שאין בדבר זה כדאי להתיר עליו ספק טריפות כיון שלא נמצא בתלמוד ובפוסקים:

שפתי כהן

ס"ה וכמ"ש שם: יח ואין חילוק בין נתערבו במינם כו'. כלומר דהה"ל אפי' שלא במינו לא בטיל באלף ולאפוקי או"ה דכתב דהה"ל דוקא במינו לא בטיל וע"ל סי' ק"ב ס"ק ד' ועיין לקמן סימן ק"ט ס"ק ח' כתבתי היכי משכחת לה דהה"ל נתערבה שלא במינה וע"ל סימן ק"י ס"ק ח': יט מדמין שומן כו'. ע"ל סי' פ"ג ס"ק ד':

באר הגולה

בסי' צ"ט סעיף ה': יב הרא"ש והר"ן שם: יג הגהמ"יי בש"ז מש"ש בשם מעשה בא לפני רבי וכו' אהא דליינשי לעיל בסימן פ"ג סעיף ד' (והג"א ר"פ א"ט בשם א"ז): יד תפ"ד סי' קע"ש:

פרי חדש

דקי"ג ע"ש למעשה אין לנו אלא דעת שאר המפרשי' וכ"ש במידי דאיסוריה מדרבנן וכמו שפסק המחבר וכן עיקר וזולת במה שהזכיר המחבר דחתיכה חיה לא חשיבה ראויה להתכבד אזו סברא דחויה ואין לה טעם וראיה וסברא זו לא נמצאת אלא להר"ם שהוציאה בשם קצת גדולים והרשב"א והר"ן לא כתבו אלא שחתיכה גדולה לא מקרי הה"ל אבל חתיכה חיה פשיטא דמקרי הה"ל כל שהיא מוכנת לבישול שאינה חסרה שום תיקון עדיין לאפוקי אם חסרה הוצאת בני מעיים והוסף דלא מקרי הה"ל לשיטה זו וכן מוכח בהדיא מדברי הרשב"א בת"ה בדין נמצאת טרפה במקולין ופסקו המחבר לקמן בסי' ק"י ס"ה ומהתם שמעינן שגם דעת המחבר כן דחתיכה חיה מקרי הה"ל וכן נראה סוד ממ"ש לעיל בסי' ס"ט סעיף י"ד ולקמן בסימן ק"פ ס"ע ומצאתי להרא"ה בבה"ב דף קט"ו וק"ך ע"ב שהכור באותה קצת גדולים שהזכיר הרא"ש והשיג עליו הרשב"א במשמרת הבית שלא נשמע מעולם פי' שאמר כן עיין שם וככר כתבתי שכן דעת המחבר וכ"פ בספר מ"ך דף נ"ו ע"ש והכי נקטינן:

מטה יהונתן

סב"ד לק"ש דודאי לא דאמר סה"ש דכתוב שאהו כעוף טמא אין לפרש דר"ל דכיון דכתורה אסרו כשמא שמינה הוי בריה ולא בטיל באלף מדרבנן כעוף טמא דהא ליתא דהא תוס' ס"ל דבריה בטילה בתקם"ס והיכא תנן דאוסרין ככ"ם אלא ודאי דכוונתו הוא דעשאו הכתוב דלא יהי' בטיל אם כן אי הוי אמרה וזה אמר לא תאכלו לרבות המשולחת לא היה בטיל ותפני ספיר לא אמרה תורה אלא לתקלה. [הגה"ה דהכי כהלון המחבר בכאן אינם מובנים לפענ"ד דהיכי מוכח מהכתוב דלא בטיל דהא כה"ם ז"ל לא כתב רק דאסורי מגורע כיון דהקישן הכתוב לעוף טמא חשיבי כעוף טמא ולא בטלי וא"כ וודאי דר"ל דמדרבנן לא בטלי אבל מה"ת גם עוף טמא גופא בטיל חד בתרי דהא קושיית הפוסק הוא לדעת הפוסקים דהא דבריה לא בטילה אינו רק מדרבנן בעלמא דמה"ת לא הוי מקשים מידי ואם כן היכי מוכח מהכתוב דאסורי מגורע לא בטלי ולכן דבריו ז"ל צע"ג. ע"כ הגה"ה מהרב הגדול מהור"ר שלמה הכהן נ"י מ"ץ דפ"ק ווילנא]:

ביאור הגר"א

[כא] למרסק כו' וכן כו'. כמש"ל סי' צ"ט ס"ה ע"ש: [כב] ואין חילוק כו'. מקום זה התחלת בריש סי' זה ור"ל דהה"ל אפבשא"ם אינה בטלה דלא כאו"ה שמדמה בריה והה"ל לדשיל"ם וע"ל סי' ק' ס"ג וס"ד וכמ"ש בפ' א"ט (ס"ו א') לא לישפי אינש כו' ואף דמסתמא יש בה יותר משישים נגדן (נסירב"י שם אין להיה וע"ל ס"ס ק') ועמ"ש בריש סי' ק"י ע"ש: [כג] אם נחתכה כו' ואפילו כו'. זבחים ע"ד ב': [כד] קורקבן כו' ראש כו'. ע"ז מ' א':

חידושי רע"ק

יש בא' שהם איסור דאורייתא בלא התערובות וצ"ע ועל קושיא א' י"ל דחיישינן דלמא היה ס' בחלב אבל. קושיא הב' צ"ע: (סעיף ז') אם נחתכה חתיכה אחת. אם איסור דרבנן נתערב חתיכה בחתיכות י"ל לדעת המחבר לעיל (סי' צ"ט ס"ו) דמותר לחתכם לכתחילה כדי שתתבטל כיון דבכבר שעורב אלא דלא בטל מחמת שראוי להתכבד לא חמיר מתערובות חד בחד וזה שמחתכם לבטל הוי כמוסיף ומבטל וצ"ע: (שם) מותרת ממנ"פ. ומה"מ י"ל דאם נפל א' מהחתיכות לקדירה שיש בה אוכלים פחות מס' וניטות דמותר כיון דגימוח אזדא חשיבות' והוי כמו נחתך וכן אם סלקוה מהקדירה מ"מ הקדירה מותרת אף דהחתיכה אסורה מ"מ י"ל דהפליטה מותרת עי' בפ"מ (סי' ק"י בדיני ס"ס אות י'): (סעיף ח') תרנגולת עם אחרות. אפשר דוקא עם אחרות דמדאורייתא בטל בזה סמכינן על הרמינן אבל לא חד בחד ואולם מהראיה של הגמ' מההיא דחתיכת דג לעיל (סי' פ"ג ס"ד) משמע דאף בדאורייתא סמכי' כההיא דדג דהוי בדאורייתא: (ט"ז ס"ק ט"ו) ולענ"ד שאין בדבר זה. ובספר תשו' מטה יוסף (ח"ב ביו"ד ס"ו) כתב שהרב מו"ה אברהם ז"ל שבשאלוניקי ושאר רבנים עשו מעשה להתיר:

באר היטב

אע"ג דבטל מטעם בריה מ"מ עדיין חשיב ואינו בטל מטעם הה"ל וסברא נכונה היא עכ"ל (כ' ע"י וככ"ג מה שדרך ליפול קצת ע"י בישול אינו חשוב נתרסק אבל נסרך קצת מגופו ומשדרתו או לאשו חשוב ריסוק. וכל דבר חשוב מהני ריסוק חוץ מדבר שיש לו מתירין ע"ש): (טו) במינם. פי' הט"ז כגון קדירה של ירקות שנתבשל בה בריה דהכל אסור וע"ל סי' ק"ב ס"א: (טז) מותרת. כ' באו"ה דדין זה מיירי ביש ס' בהיתר נגד האיסור ומ"מ אם היא של איסור ר"ל שגם האיסור נכלל בכלל ספק זה דשמא נחתך: (יז) תולין. אע"ג שבכ"מ הולכין אחר הרוב מ"מ הכא אמרינן כל שנשתנה מקדמותו הוא מן הרוב והוי כמו כל דפריש וכו' הגהת ש"ד: (יח) דומות. כתב הט"ז משמע דבמראה גם כן יהיו שוות ואע"ג דגבי שומן הקורקבן סגי במראה השומן לחוד הכא שאני כיון שאפשר לברורי שיהיו נ"כ מכוונים בחיתוך צריך זה נ"כ וכתב באו"ה עתה שאין אנו בקיאין כ"כ אין לנו להתיר בכה"ג אם לא שיש הפרש גדול וניכר וכ' הב"ח שקיבל מחכם א' אם נמצא מים בראש כבש אחד דמיטרפא ביה ולא נודע מאיזה כבש הוא יש לבדוק בחוט השדרה של הכבשים וכל כבש שנמצא בו מים בראש יהיה מים בחוט הנמשך מהמוח להשדרה ותולין שהראש הוא מאותו כבש להתיר האחרות עכ"ל וסיים הט"ז שאין בדבר זה כדאי להתיר עליו ספק טריפות כיון שלא נמצא בש"ס ופוסקים ועיין לעיל סי' פ"ג:

פתחי תשובה

(ז) מכשירים. עיין בשו"ת שמש צדקה חיו"ד סי' נ"ג שהקשה דדברי המחבר סותרי אהדדי דכאן וכן בסעיף שאחר זה משמע שאם אינם דומות אסורות והא כאן איירי בכבשים שלימים גם בתרנגולת ונראה דמיירי שהיא חיה דנאסר ביטול אי אפשר לכוין בשומן ולעיל סעיף ג' כתב המחבר וכן לא חשיבה ר"ל אלא א"כ היא מבושלת וכן כבש שלם כו' ע"ש הרבה ישובים לזה:

יד אפרים

בריותו וכתב הוא ז"ל דע"כ לא מהני ביטול דהה"ל למה ספקו הלכעיא לחומרא דרוב וודאי יש כאן והו"ל ספיקא דרבנן כמו נתערב מב"מ ונסתפק והוא ז"ל השיב דגם הם סוברים דרוב לא מהני מההי"א בריותו רק לענין ס' דבטעמא תליא מלתא והיכא דידוע דליכא ס' שרי כיון שאין כאן שום טעם איסור מבה"ל היכא שיש ספק אם יש ס' הו"ל ספיקא דאורייתא וא"כ לא דמי לנספך דמדאורייתא ברובא בטל מה"ל כאן דלא בטל בתערובות שמתמלא בריותו ומ"מ על הש"ך תמוה שהוא כתב שבטל ברוב כו' ע"ש ודסח"ה. ומ"מ יש לתמוה שלענ"ד יפה כתב הה"ל דאף ס' לא מהני דבאמת אם כאן לאסור מחמת נ"ט אנו דנין ס' לבטל הטעם משא"כ כאן דלא התורה טעמא אמינן עלה דהא מב"מ הוא רק לפי שאין הביטול מועיל בדבר שהוא מחמת בריותו והוא כאילו הממש של האיסור כאן בלא ביטול מה מועיל ס' נחמתו של האיסור והוא דומה למ"ד לא בטל אפילו באלף לא בטל והא דמהני ס' בחא"ש היינו משום דממשו בלא הטעם בטל ברובא ואין איסור רק מחמת הטעם וכיון שיש ס' אין כאן נ"ט וכמבואר בהרשב"א חולין דף צ"ט אבל היכא דאין בו דין ביטול כלל אין להתיר אפילו איכא ס' בין במב"מ בין בשא"מ ואע"פ שאין מרגיש טעמו כיון שהוא עומד בעינו בלא ביטול וכמו בבלע איסור אף שאין כאן סרבנת כטעם הוא אסור וזה אף בח"מ שבוטל התערובות בס' דכסיג מתנו טעם האיסור ומב"ש במב"מ שלא פג טעמו ממנו כלל וביטול אין כאן וזהו יועיל לו ס' וזהו דאמרינן בחולין דף צ"ח נתילף מזרוע בשילה לענין ס' אע"ג דהתם מב"מ הוא ככר כתבו התוספות שם דודאי התם בטל ברובא רק אסמכוה אקרא ע"ש אבל עיקר דין ששים אין לו מקום רק בא"ש בהסתמש יש עליו דין ביטול מהני ס' לבטל הטעם אבל כשאין כאן דין ביטול כלל אף ס' לא מהני וצ"ע: וכתב בנבעת שאול סי' י"ח אם ביטל בקדירה איסור אבטיל שהאיסור נותן בו טעם לפגם ואח"כ בשלו בה תבשיל שהאיסור הראשון נעש"ס אבל התבשיל הראשון אינו פוגם התבשיל הב' [א"ה דברי הגאון נלקים בחסר וע' בזה בפתחי תשובה לקמן סי' ק"ג ס"ק כ'] ועיין נ"כ בשו"ת שבות יעקב סימן כ"ב:

חידושי בית מאיר

כו'. נ"ל וע"ם מדין כרכשתא: (סעיף ו' בש"ו ס"ק י"ב) נ"ל כרשב"א חולין כתב נ"כ ליתנא דמשמע דוקא במינו וג"כ מותר תיכף וכתב שרץ שנפל לקדירה ונמוח בטל מבואר דוקא נימוח אף דאיירי במ"ש ועיין לעיל: (סעיף ז' בש"ו ס"ק י"ג) בשיים היינו ביש ס'. נ"כ או דאיירי בא"ש או שנתבשל עם החתיכות אבל ביבש מינו ס' למה לי:

גליון מהרש"א

מותרת ברי' עי' בב"י ובמג"א סי' ר"י סוף ס"ק ד': (ש"ע סעיף ז') אין תולין לומר של איסור. ולא דמי להאי דסימן ק"י ס"ג דשם כיון דנפל א' אין אנו דנין עוד ב"א על הנשאר ע"ש בב"י בשם הרשב"א וצ"ל אף דכאן אותה שנחתכה ממנ"פ מותרת מ"מ דין חשוב עלי': (ש"ע סעיף ט') לצוארו של אחד. ר"ל אבל לאחרים לא אדמי ולא היה מכוון אבל אם כבר נמכרו אחרים (שהיו גדולים או קטנים כמו זה הכבש שאפשר) אולי היה נדמה גם לאחר וסימן זה אינו כ"א סימן ארוך ונוח דאף אבידה לא מהדרינן בסימן כזה ואף אם ת"ל שהוא סימן בינוני ס"ם באיסור לא סמכינן דדלמא סימנים לאו דאורייתא כתב ג"ו ח"א ביו"ד כלל א' סימן כ"ג ובת' ח"צ סי' ל"א ל"ש כ' להתיר: (שם) ונמצאו התתיכות דומות. כעין זה לעיל סי' פ"ג סעיף ד': (ט"ז ס"ק ט"ו) להתיר עליו ספק טריפות. ואם נתערב חד בתרי דבטל מה"ת עי' בפ"מ בשפתי סימן ל"א אות ו':

יד אברהם

ולא הוי ראוי להתכבד כיון שא"ר לישראל כמוש שכן בזה טורח גדולה לנקר עפי מתרנגולת בנוצתה וכבש בצמרו: (סעיף ו' בהג"ה) ואין חילוק בין אם נתערבו במינם או בשא"מ. ואפשר לפרש נתערבו בכה"ת כגון במינו דנים שאינם שוים בטעם כגון טמא וטהור ושוים במראה כגון שנחתכו בענין שאינם ניכרים כמ"ש סי' פ"ג ס"ד והנה בזה יש פלוגתא בין או"ה והד"מ סי' צ"ח ס"ק ה' דלדעת או"ה הא דאמרי'

צבי לצדיק

(סעיף ז' בש"ו ס"ק י"ד) אין תולין כו' כמחצה על מחצה. אינו מובן דכיון שאין האיסור ניכר במקומו לא הוי קבוע ואם שהוא קבוע דרבנן א"כ ספיקו מותר: (ס"ק ט"ו) דומות כו'. במראה השומן לחוד בסג"מ פ"ו מהלכות שחיטה אות ע' לא נקיט שומן הקורקבן רק שכיולו הקורקבן אבל שומן התרנגולת עכ"ע משמע שלא במראה תלי' דהקורקבן ודאי אין לו מראה כשומן אלא שמכוון יפה עם הסימן וכ"מ לשון המחבר דנקיט מקום חיבור הקורקבן משמע שהחיבור הוא סימן ולא במראה וא"כ א"ל נחלוק על הט"ז:

קב דין דבר שיש לו מתירין. ובו ד' סעיפים:

א (א) *כל דבר שיש לו מתירין א כגון ביצה שנולדה ביום טוב שראויה למחר אם (א) נתערב' באחרות (ב) [א] בין שלימה בין טרופה *) אינה בטלה אפילו באלף (ג) ב [ב] ג ואפי' ספק אם נולדה בי"ט (ד) [ג] (א) ונתערבה באחרו' אסורו' (ה) ג [ד*] י ואם (ב) נתערבה ד (ג) בשאינה מינה בטלה בס' (טור וש"ד ותשו' הרא"ש ור' ירוחם והגהות ש"ד ורש"ל ורוקח וכ"ד סמ"ג וסמ"ק בהל' י"ט וכ"כ או"ה כלל כ"ו בשם סמ"ג ות"ח כלל מ"ג ולא כב"ח וסמ"ק סימן רי"ד וכ"מ באגודה ומרדכי ריש ביצה בשם ראבי"ה וכ"כ מא"ח סימן תקי"ב והאגור בשמו והאו"ה כלל כ"ה בשם מרדכי ריש ביצה בשם ראבי"ה ולא כב"ח):

הגה (ו) **ה** [ה] מיהו אם (ג) לבנו בה מאכל ך או נתנו בקדרה לתקן הקדרה כגון שמלאוה בתרנגולת אינה בטלה (הגהת ש"ד ובארוך) [ו] ועיין בא"ח סימן תקי"ג:

שפתי כהן

קב א כגון ביצה כו'. ע"ל סי' פ"ו ס"ק ט' וסי' ק"י ס"ק ס"ב: **ב** ואפי' ספק אם נולדה כו'. כל מ"ש הב"ח בכאן אינו מוכרח כלל ע"ש גם מה שסמך להמהרי"ן בספק ביצת טרפה שנתערבה לאו מילתא היא דדשיל"מ באחי כיון דיש היתר לאיסורו ולדבריו יהיו דברי הסמ"ג וסמ"ק סותרים זא"ז אלא כדפי' וכן דעת הרב בת"ח כלל מ"ג לחלק בזה וכן מצאתי להדיא במרדכי פרק כל הצלמים גם מה שהביא מהר"ן אינו כלום דלא כתב שם אלא דספק מוכן בי"ט שני מותר וכ"כ ג"כ המחבר גופיה בא"ח סי' תל"ז ס"ד משא"כ הכא כדלקמן סי' ק"י ס"ק כ"ה גם מ"ש דבב' תערובות יש להתיר דשיל"מ לכ"ע ליתא כמ"ש בסי' ק"י שם וע"ש: **ג** ואם נתערבה בשאינה מינה כו'. נראה דהכא אזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא דאם הוא שוה בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ולא בטיל ואם אינו שוה בשמא אף על גב דשוה בטעמא ה"ל שלא במינו ובטל דהא קי"ל כרבה פרק בתרא דעבודת כוכבים (דף ס"ו) דבתר שמא אזלינן ולא בתר טעמא והכי משמע להדיא ממ"ש התוס' פג"ה (דף צ"ז ע"א) והרא"ש סוף עבודת כוכבים ושאר פוסקים דלדידן דקי"ל כל האיסורים בין שלא במינן בין במינן בששים נ"ל דהא דקאמר רבא דמין במינו אזלינן בתר שמא היינו לענין יין נסך וטבל וטבל דלא בטיל היינו משום דהוי דשיל"מ וכדאיתא פ"ו דנדרים (ריש דף נ"ח) והרמב"ם פט"ו ממא"א והרשב"א בת"ה ובשאר כל הפוסקים וכן משמע בר"ן סוף עבודת כוכבים דהא דדשיל"מ לא בטיל במינו אזלינן בתר שמא ע"ש ודוק וכ"כ מהרש"ל בהדיא בא"ש ר"ס פ"ד ופכ"ה סימן פ"ח: **ד** בשאינה מינה בטלה בס'. אע"ג דלענין בריה וחה"ל אין חילוק בין נתערבה במינה או שלא במינה וכדלעיל סימן ק"ח ס"ו בהג"ה שאני הכא דאין החשיבות מצד האיסור עצמו אלא מאחר שיהיה לו היתר אחר כך לא רצו חכמים להתבטל וכל שנתערב שלא במינו אין ההיתר נקרא על הדבר האסור אלא ע"ש דבר שנתערב בו והוי כמי שאין לו מתירין. כ"כ בת"ח כלל מ' ד"ו: **ה** מיהו אם לבנו כו'. כיון דלחזותא עביד לא בטיל כדאיתא בא"ח סי' תקי"ג ס"ג וע"ש: **ו** או נתנו בקדרה כדי לתקן כו'. הטעם כתב מהרא"י שם דכל שנותנין זה בזה לתקן זה את זה מקרי מין במינו כגון מים ומלח בעיסה*) דחשיבא מין במינו כיון שהם מתקנים העיסה וכמ"ש התוספות פ"ב דביצה (ריש דף ל"ט):

זה

טורי זהב

קב (א) כל דבר שיש לו מתירין. מדאורייתא חד בתרי בטל דכתיב אחרי רבים להטות ואחמירו רבנן הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן לא יאכלנו באיסורו ע"י ביטול, רש"י פ"ק דביצה: (ב) בין שלימה. פירוש שהיא בלאו הכי אינה בטילה דהוה דבר שבמנין ולא בטיל כמה שכתוב בסי' פ"ו וקמ"ל כאן דלא הטעם לומר שהביצה שלימה אין בה אלא חומרא דדבר שבמנין קמ"ל דיש בה ג"כ חומרא דיש לו מתירין וכ"מ לענין ספק כמו שנזכיר בסמוך. ובפרישה האריך בשביל זה בחנם: (ג) ואפילו ספק כו'. בדבר זה חמור דבר שיש לו מתירין משאר דברים שאינם בטלים דשם מותר בספיקן אם הודאי איסור הוא דרבנן אמרינן בספק שלו דמותר ככל ספק דרבנן ולא יזיק לו אם הוא דבר חשוב אבל כאן אפי' בספק איסור דרבנן אסור כיון שיש לו מתירין: (ד) ונתערבה באחרות אסורות. ואם אותו התערובת נתערב אחר כך בתערובת שנית כתב לקמן סי' ק"י סעיף ח' דמותר: (ה) ואם נתערבה בשאינה מינה כו'. הטעם כתבתי לעיל סי' ק"ח סעיף ו' בשם הת"ח לפי שאין ההיתר אח"כ נקרא על האיסור אלא על התערובת שנאסר והוא אינו מינו של האיסור ואין טעם זה מספיק כל כך. ותמיהני למה לא כתב דברי הר"ן בזה פרק הנודר מן המבושל (דף נ"ג) וזה תורף תירוצו דאזיל לרבי יהודה דס"ל מין במינו באיסור והיתר לא בטיל ויליף לה מדכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר שאע"פ שדם הפר מרובה משל שעיר קרי ליה דם השעיר אלמא לא בטיל משום דמין במינו הוא לפי שכל דבר שהוא דומה לחבירו אינו מחלישו אדרבה מחזקו ורבנן לא ילפי מזה לאיסור והיתר דבשלמא דם פר ושעיר שניהם כשרים לזריקה משא"כ באיסור והיתר אע"פ שהם מין א' מ"מ חלוקים הם שזה אסור וזה מותר ע"כ ה"ל כאינו מינו ומש"ה אמרינן ביש לו מתירין הוה דומיא דדם פר ושעיר דהא אין כאן חילוק בין איסור להיתר שהרי גם האיסור סופו להיות מותר וזהו במין במינו כהסיה דדם פר ושעיר משא"כ במין באינו מינו אע"פ שנולד איסור יש להם שיווי בדבר שיל"מ מ"מ יש ביניהם חילוק גדול במה שזה מין אחר ע"כ הם בטלים זה בזה, זהו כוונתו שם אע"פ שאין זה לשונו והוא נכון מאד: (ו) מיהו אם לבנו כו'. לא זו אף זו נקיט דלא זו לבנו בו מאכל דעביד לחזותא וטעמא אלא אפי' נתנו בקדירה לתקן כו' דמקרי ג"כ מין במינו דכל דבר שצריך זה לזה כגון מים ומלח בעיסה הוה מין במינו כ"כ התוס' סוף פרק מפילין ומ"ש רמ"א שמלאוהו בתרנגולת הוא דלהוי ממשו של איסור לאפוקי ממ"ש לקמן דטעמא לא מקרי דשיל"מ. ומזה למד מהרא"י בכל דבר שנותנין לתקן הקדירה הוה כמינו עם הקדירה ואם אחד מהם דבר שיש לו מתירין אוסר התערובת עד אלף ואין לטעות מכח זה לענין מה דאמרינן בהרבה דוכתי חד בתרי בטיל מן התורה במינו ובאינו מינו צריך ס' מן התורה ולומר דגם שם הוה מין במינו במידי דמתקן הקדירה כמו כאן דשם תלוי בטעם כיון שנ"ט באינו מינו והאי

באר הגולה

א ביצה דף ג' ובכמה דוכתי: ב ציינתיו בטור א"ח סימן תקי"ג: ג טור לדעת ר"ת כיון שלא נתכוין נבטלה:

פרי חדש

(סימן ק"ב בש"ע סעיף א') אינה בטילה אפילו באלף. זה אינו אלא מדרבנן דהא מדאורייתא בכל מילי חד בתרי בטיל מדכתיב אחרי רבים להטות וכמ"ש רש"י בפ"ק דביצה דאחמור רבנן בהא הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן לא יאכלנו באיסורו ע"י ביטול והכי מוכח להדיא בפרק הזהב דף נ"ג וכמ"ש לעיל סימן ק' ס"ב ע"ש וזה ברור. כתב הב"ח דקשה על זה ממנחות פרק ר"י דקאמר רב פפא ורב הונא בריה דר"י אכלו חדש באורתא דשיתסר נגהי שיבסר קסבר חדש בח"ל דרבנן ומספיקא לא חיישינן והלא חדש הוי דשיל"מ והוי ליה לאסור כמו בביצה ותירץ במרדכי פ"ק דביצה דהתם מיירי בספק קביעא דירחא ואנן בקיאין בקביעא דירחא ועל כן מקילינן. והר"ר יום טוב תירץ דלא מקרי בשום דוכת' דשיל"מ דבר שחוזר לאיסורו לשנה הבאה כגון חדש וכ"כ בס' כ"ש בשם הר"ר חיים דחמץ שחוזר לשנה הבאה לאיסורו לא שייך למימר דשיל"מ ע"כ ודברי הר"ר י"ט המוסי' הם בעיני דבשלמא בחמץ שייך שפיר למימר שחוזר לאיסורו לשנה הבאה לפי שהחמץ עצמו אם ישאר לפסח הבאה חוזר ונאסר ולא הותר לגמרי אבל חדש מה שייך למימר ביה שחוזר לאיסורו לשנה הבאה והלא גם איסור נולד וכל האיסורין חוזרין ונאסרים ולא ידעתי טעם נכון לחלק בין אלו לחדש ותו יש לתמוה עליו דאיפכא מיתניא תלמוד ערוך במס' נדרים בפ' הנודר מן הירק דגרסי' התם כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש לא נתנו בהם חכמים שיעור ואיתא נמי בירושלמי בפ' הנודר מן המבושל ובתוספתא דתרומות הנה לעיניך דחדש מקרי דשיל"מ שלא כדעת הר"ר י"ט וכ"כ הרשב"א בת"ה דף ק"ג דחדש מיקרי דשיל"מ דעיבורו של יום מתיר ויום ששה עשר ממילא בא וכ"כ הרמב"ם בפרק ט"ו מהלכות מ"א וזה פשוט ועי"ל בס"ק י"ב ע"ש: (שם בסעיף א') ואם נתערב' בשאינה מינה בטל' בששים. וכ"כ הרמב"ם

מטה יהונתן

(סימן ק"ב בש"ע סעיף א' בהגה"ה) מיהו אם לבנו בה מאכל או נתנו בקדרה וכו'. המג"א בא"ח סי' תקי"ג סק"ז כתב וז"ל משמע דאם אינו ניכר במראה אלא בטעם בטיל אע"פ שבא לתקן הקדר' כגון מים ומלח בעיס' כו' וכ"מ בי"ד סי' ק"ב בש"ע דדוקא שמלאו בתרנגול' דניכר במראה דאז אינו בטל ע"כ

דגול מרבבה

(סימן ק"ב בש"ך ס"ק ו') דחשיבא מין במינו וכו'. ועי' במג"א סי' תקי"ב ס"ק ז' ובמג"א סימן שכ"ד ס"ק ט' ולעיל בא"ח תמצא מה שמועתק מהגליונות של

ביאור הגר"א

קב [א] בין כו'. לשון הטור ור"ל לא מיבעיא בשלימה דלתנא דליפרא קציעות דבלא"ה לא בטלה וכמש"ל סי' פ"ו ס"ג אלא אפילו בטרופה וכמו מים ומלח בפ"ה (ל"ט א') שם: [ב] ואפילו ספק כו'. גמ' שם: [ג] ונתערבה כו'. טור וכמ"ש המרדכי בספ"ג דע"ז והוציא מזה דס"ס אסור בדשיל"מ וכמש"ל סי' ק"י ס"ח בהג"ה והרא"ש בתשובה חלק ע"ז וכ' דמהני ס"ס וכמ"ש בסי' רצ"ג ס"ג בהג"ה אלא משום דספק א' בתערובת ע"ש ריש כלל ב' ותליא בפלוגתא דסי' ק"י ס"ט בש"ע והג"ה ודלא כרשב"א שכתב ואם נתערבה קאי אודאי דוקא אבל בא"ח סי' תקי"ג סתם כדעת הרשב"א: [ד] ואם נתערבה כו'. כמ"ש בנדרים נ"ח א' כל דשיל"מ כגון טבל כו' ואמרינן בספ"ג דחלה הטבל אוסר כו' ושם נ"ב א' שהנודר כו' אע"ג שהוא דשיל"מ כמ"ש שם נ"ט א' וכ"ה בירושלמי שם וש"ס זה הכלל היה רש"א משום ר' יהושע כל דשיל"מ כגון טבל ומ"ש והקדש וחדש לא נתנו בו חכמים שיעור אלא מין במינו במשהו ושלא במינו בנ"ט וכל שאין לו מתירין כגון תרומה כו' הלין נדרים מה את עביד לון כדבר שיל"מ או כדבר שאין לו מתירין מסתברא מעבדינן כדשיל"מ דתנינן תמן שהזקן עוקר הנדר מעיקרו כו' והא מתני' עבדא לון כדבר שאל"מ דתנינן שהנודר מן הדבר ונתערב אם יש בו בנ"ט אסור תפתר במין בשא"מ ועתוס' דפ"ה די"ט ל"ח א' ד"ה וליבטיל כו' וי"ל כו': [ה] מיהו כו'. עתוס' שם ל"ט א' ד"ה משום כו' ועי"ל כו': [ו] ועבא"ח

פתחי תשובה

קב (א) נתערבה באחרות. עיין בנו"ב שבסוף ס' סידורו של שבת תשובה ג' שנסתפק בדבר שיש לו מתירין שנתערב ואח"כ פירש אחד מהם אי אמרינן כל דפריש כו' דלא שייך לומר עד שתאכל באיסור תאכל לאחר יו"ט בהיתר דהא אנן מחזקינן דאין כאן איסור כלל או לא אמרינן כלל בדבר שיש לו מתירין אזלינן בתר רובא אף בכה"ג והאריך בזה ולבסוף העלה דאף בכה"ג לא אמרינן כל דפריש כו' וזה הוא ג"כ בכלל דבר שיש לו מתירין וכן משמע בתשובה נמה נדק סימן פ"ש באמצע התשובה ע"ש וכן כתב המג"א בסימן תקי"ג ס"ק י"ג ועיין בספר צל"ח על ביצה ד' ו"ד ע"ב בד"ה והוא"ל שמאריך להביא ראיה דאמרינן בדבר שיל"מ כל דפריש מרובא ע"ש וכן נראה דעת המנחת יהודה בסימן קל"ג ע"ש: (ב) נתערבה

באר היטב

קב (א) ונתערבה. כתב הט"ז ואם אותו התערובות נתערב אח"כ בתערובה שנית כתב לקמן סי' ק"י ס"ח דמותר והש"ך כ' דלפי' בב' תערובות אסור בדשיל"מ: (ב) בשאינה. כ' הש"ך דנראה דהכא אזלינן בתר שמא ולא בתר טעמא דאם הוא שוה בשמא אף על גב דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ולא בטיל ואם אינו שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא ה"ל שלא במינו ובטל: (ג) לבנו. כיון דלחזותא עביד לא בטיל כדאיתא בא"ח סי' תקי"ג ס"ג ע"ש ובכוונו לקדרה לתקן איתא הטעם במהרא"י דכל שנותנין זה בזה לתקן מקרי מין במינו כגון מים ומלח בעיסה דחשיבא מין במינו כיון שהם מתקנים את העיסה וכתב הט"ז ואין לטעות מכח זה לענין מה דאמרינן בהרבה דוכתי חד בתרי בטיל

גליון מהרש"א

(סימן ק"ב ש"ע סעיף א') בין טרופה אינה בטילה. בהר"ן פ' כ"ש במתניתין חמץ של עובד כוכבים שעבר עליו הפסח ד"ה ואני הוכך כ' וודאי משמע דדשיל"ם חומרא דרבנן הוא וכאינו ברור כן ואף דדשיל"ם במשהו מ"מ נבל"ם מותר וחמץ משום חומרא. פ"ם בפתיחה: (שם) ואפילו ספק אם נולדה ביו"ם. וספק ספיקא בדשיל"ם עיין סימן ק"י ס"ח בהג"ה והיכא דאיכא רוב להתיר עיין בהר"ן ריש ביצה על הנאמר בגמרא דף ז' ע"א בדק בקנה של תרנגולים מעיו"ם בין השמשות בהר"ן ד"ה ודוקא בדאיכא זכר בהדיא ע"ש דדוקא בדרבנן ובלא אתחזק איסורא ועיין גליון ש"ך לעיל סוף ס"ח חילוק בין רובא דאיתא קמן ועיין בבאר היטב סימן ס"ג סק"ח במצא סכין ברחוב שרוב ישראל ובש"ך לקמן (בשם מהרי"ל) סק"ח: (שם) בשאינה מינה. ברמב"ם פט"ו מטמ"א ה"ב כ' בל' יראה לי והראב"ד כפי הבנת הכ"מ שם ס' דגם באינו מינו לא בטל ונדר אי מקרי דבר שיל"מ אינו ברור שם בכ"מ ועיין לקמן סימן רי"ו סק"ב: (ש"ך ס"ק ה') כיון דלחזותא עביד. אף דאינו כמו בעין לשיטת סק"ם דגם בלע אינו בטל: (ש"ך ס"ק ו') לתקן את זה מקרי מין במינו. עיין במ"ז סק"ט והוא בב"י א"ח ריש סימן

חידושי בית מאיר

(סימן ק"ב בש"ך סק"ו) ומלח בעיסה כו'. ולפי תמה א"כ אסור בעיסה נמי הוי אע"פ דמי גרע ממלח בעיסה וא"כ למה דייקא מהמתניתין דערלה חטים בחטים אפילו חטים ושעורים נמי וכבר הרגשתי בזה סי' צ"ט. וי"ל דשם איירי בנפל ממילא ודאי דלא מקרי מב"מ אלא מה שנותנים בכוון לתקן אבל עיין בפר"ח סוף סעיף קטן ה' ודו"ק:

יד אברהם

שני מיני דגים שאינם שוים בטעמא ה"ל ב' מינים ס"ס כשהן שלימים אבל כשהן מתוכין הכל מקרי חתיכות דג וכתב עליו הד"מ ואין דבריו נראין דאין זה שמן העולם שהלך אחריו לענין מין במינו כנ"ל עכ"ל. ונלע"ד דכל א' לטעמיה אזיל דאו"ה סובר דהחתיכה הראויה להתכבד בשא"מ בטיל ומש"ה הוכרח לומר דהתוכים הוא מין א' דאל"כ תקשה עליו מהש"ס דפג"ה (דף ק') דאמרינן שם דהא דתנן שם במשנה (דף צ"ו) חתיכה של נבילה ובל דג טמא שנתבשלה עם חתיכות דהיתר אם אין מכירן כולן אסורין ואין בטלין מיירי בחתיכה הר"ל אלמא דאפילו בשא"מ לא בטילי דהא דג טמא וטהור אינם שוים בטעמא כמש"ה. ולענין הרמ"א לכ"ע בתר טעמא אזלינן ומש"ה סוברת גומר דהתוכין הוא מין א' אבל לפ"ד הב"ה דאין חילוק בין אם נתערבו במינם או בשא"מ אתי שפיר הש"ס כלה"ה ומשו"ה אינו מוכרח לומר דהתוכים הוא הכל מין א'. אלא יותר מסתבר דב' מינים הם כדהוין מעיקרא דמה שנקראים עכשיו כולן מין א' אין זה שמן העולם והפר"ח לעיל סי' צ"ח לא הביא רק דברי או"ה וכתב דדבר ברור הוא שאין חלוקין בשמן רק כשהן שלמין אבל כשהן מתוכין אין חלוקין בשמן דנקראין בשר שור ובשר איל ודמי לדם הפר ודם השעיר דמקרי מב"מ משום דשם דם א' הוא וה"נ שם בשר א' הוא ול"ל דמ"ה דכל דם מקרי בשמא ולא על שם המין משא"כ בדג ובשר דאף המתוכים לא אקרו דג ובשר סתם רק על שם מינו חתיכת דג ובשר של מין פלוני ומש"ה י"ל דהוו עדיין ב' מינין ול"ד למ"ש התוי"ט בפ"ט דכלאים גבי צמר גמלים דהוו מין במינו עם צמר רחלים אע"ג שיש להם שם לווי וזה לכאורה כמ"ש האו"ה דמ"ה דמעולם לא היו להם ב' שמות גמורים רק שם לווי משא"כ כאן שהיה להם ב' שמות גמורים ועכשיו נשאר עדיין שם הראשון בלווי אתי שפיר הוו ב' מינים:

(סימן ק"ב סעיף א' בהג"ה) מיהו אם לבנו בה מאכל או נתנו בקדירה לתקן אינה בטילה. שטעם כתבו הפוסקים שכל דבר שצריך זה לזה מקרי לענין זה מינו כגון מים ומלח בעיסה שאמור בש"ס ופוסקים שנהי

ב ז [ז] (ג) ו יש מי שאומר שלא אמרו דבר שיש לו מתירין אלא כשהמתיר (ז) (7) (ד) עתיד לבא על כל פנים (ח) או אם המתיר בידו לעשותו בלא הפסד אבל דבר שאינו בידו ואינו ודאי שיבא המתיר אינו בדין דבר שיש לו מתירין (ה) לפיכך ביצה של (ה) ספק טריפה שנתערבה באחרות אינו בדין דבר שיש לו מתירין לפי שאין המתיר בודאי ואינו בידו :

ג (ח) ח [ט][ו] ה כלי שנאסר בבליעת איסור שנתערב באחרים ואינו ניכר בטל (°) ברוב ואין דנין אותו כדבר שיש לו מתירין (לפי שצריך להוציא עליו (ו) הוצאות להגעילו וכל כיוצא בזה) :

ד [י] י יש מי שאומר דלא שייך דבר שיש לו מתירין היכא שהמאכל מתקלקל :

טורי זהב

והאי נ"ט בקדירה ממילא יש לו שם חומרא דאינו מינו : (ז) עתיד לבוא עכ"פ. פי' כגון ביצה שנולדה בי"ט שתהיה בודאי מותרת לאחר י"ט לאפוקי ביצת ספק טריפה דנקט אח"כ : (ח) כלי שנאסר כו'. ק"ל למה צריך הרשב"א לטעם זה דצריך הוצאות שזכר רמ"א אח"כ הא אין הנאסר שהוא הכלי יכול לאסור טפי מן האוסר ואילו האוסר שהוא הבלוע בו לא יהיה עליו דין דבר שיש לו מתירין דהא האיסור ההוא אין לו מתירין וא"כ לא יהא הנאסר חמיר מן האוסר וסברא זו מצינו הרבה פעמים בתוס' לענין מלח הבלוע מדם מביאו הטור סוף סי' ק"ה וי"ל דכיון שיש לו מתירין אין לנו להכניס בשום סברא לקולא דאין לנו לסמוך על שום קולא כיון שבלאו הכי יש לו מתירין וכבר כתבתי בסי' ס"ט סעיף י"ד שיש ללמוד מזה דין אחר לענין בשר שלא נמלח וזה שרמז כאן רמ"א כמ"ש וכן כל כיוצא בזה ורש"ל פכ"ה סי' פ"ו כתב גם כן טעם אחר על הכלי שלא הוה שיש לו מתירין כיון שאין ההיתר ממילא מכח זמן ומ"מ נראה דאעפ"י שמותר להשתמש בכל הכלים האלו שנתערבו כמ"ש הרשב"א הביאו ב"י סוף סי' קכ"ב מ"מ אין להשהותם זמן מרובה אא"כ יכשיר כולם מספק

שפתי כהן

ז יש מי שאומר כו'. לא ידעתי למה כתב המחבר דין זה בשם יש מי שאומר שהרי הרשב"א והטור סוברים כן ואין חולק עליהם והכי מוכח נמי לפע"ד בש"ס רפ"ק דביצה דפריך התם אמ"ד דביצה שנולדה בי"ט אסורה מדרבנן ממאי דהיא בברייתא וספיקא אסורה ואם נתערבה באלף כולן אסורות אמאי ספקא אסור הא ספקא דרבנן היא ומשני דמיירי בספק טרפה ופריך אי הכי אימא סיפא נתערבה באלף כולן אסורות אא"כ ספק י"ט ספק חול הוי דשיל"מ דאפילו באלף לא בטיל אא"א ספק טרפה הוי דבר שאל"מ ותבטל ברובה כו' והשתא מאי פריך דלמא הך (דספקא אסורה) [דנתערבה באלף] מיירי בביצה של ספק טריפה אלא ודאי כל כה"ג לא הוי דשיל"מ וק"ל : ח כלי כו' לפי שצריך כו'. כתב מהרש"ל פכ"ה ס"ס פ"ו דלא היה צריך לזה הטעם של פיזור מעותיו כי בלאו הכי נמי כיון דלא בא ההיתר ממילא מכח זמן לא חשיב דשיל"מ עכ"ל ולא ירדתי לסוף דעתו דהא אפילו בא' ההיתר בלא זמן חשיב דשיל"מ כגון נדרים וכה"ג והרא"ה בב"ה דף קכ"ח ע"ב משיג על הרשב"א ואומר דהכא טעמא אחרינא איכא דאין לו ביטול לבד מטעמא דשיל"מ דכל היכא דניכר האיסור אין לו ביטול וכיון דאפשר להוציא האיסור מתוכו ע"י הגעלה הוי כניכר האיסור והו לא שגיא בכלים אלו שלא יתן האיסור טעם בהיתר ע"ש שהאריך ומהרי"ל בתשובה סימן קנ"ד חולק גם כן אהרשב"א דהסוגיא להגעילו הפסד מועט הוא וכדחשבינן בפרק הזהב (דף נ"ג) ובפ"ז דנדרים מעשר שני יש לו מתירין ע"י העלאה לירושלים כו' ע"ש ויש לחוש לדבריו במקום שאין הפסד מרובה וגם נ"ל שיש לשהות הכלים עד שלא יהיו בני יומן דאז שרי מן התורה וכ"כ בסוף תשובות מ"ב

באר הגולה

ד טור בשם הרשב"א בס"ס מדין ביצה שנולדה ביו"ט שהיא מותרת לערב שבת ומדין הטבל שנתערב בפירות מעושרים שיכול הוא להפריש על הטבל שנתערב מן הטבל שלפניו שעדיין צריך לתקנו וכו' : ה הרשב"א וטור ס"ס קכ"ב(ס)באיסור יבש שנתערב ביבש ומבואר בסימן ק"ט : ו מרדכי בפ"ב דפסחים בשם הראבי"ה וחיו"א בשם ל"ש וכן כתב הרשב"א בבית הבית ור"ן :

פרי חדש

בפרק פ"ו מהלכות מ"א וז"ל יראה לי שאפילו דבר שיש לו מתירין אם נתערב בשאינו מינו ולא נתן טעם מותר לא יהיה זה שיש לו מתירין חמור מטבל שהרי אפשר לתקנו ואעפ"כ אלא במינו כו"ש והשיג עליו הראב"ד דמשנה שלימה היא ונדחק הכ"מ למצוא מקום משנה זו ולי נראה שכוונו למאי דתנינן בסוף פ"ג דחלה הטבל אוסר כל שהוא מין במינו שלא במינו בנ"ט והבל הוי דשיל"מ כדאיתא בבבלי ובירושלמי במס' נדרים וכתבוהו בפ"ק א' א"כ הוי משנה שלימה ולי נראה שהרב ז"ל שלא הדבר בירא לו משום דבפ"ק שני דעבודה כוכבים יהיב טעמא אחרינא לטבל שאוסר במשהו משום דכהיתירו כך איסורו וכתבו התוס' והר"ן דהתם מיירי בשאין לו טבל ממקום אחר להפריש עליו ואין לו תקנה ובכה"ג לא מקרי דשיל"מ ואף בכה"ג אוסר בכל שהוא והכי צריכינן לטעמא דכהיתירו כך איסורו ולא סגי לן בטעמא דדשיל"מ וא"כ גם מתני' דחלה הוה מינן לאדחי דמיירי בטבל שאין לו תקנה ולפיכך שלא דין דשיל"מ ביה אלה לי ודו"ק. וזה דהכא קי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן ואם הוא הוה בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא ה"ל מין במינו ולא בטיל ואם אינו שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא ה"ל שלא במינו וגם וכמ"ש בארוכה לעיל בסי' צ"ח ס"ק ו' ע"ש כי ש"ב הוא :

מטה יהונתן

ונ"ע דכמו דאיתא בש"ע לפנינו אדרבה משמע איפוך דבריו ואפשר שגירסא אחרת היה לפניו בש"ע : (שם סעיף ב') יש מי שאומר דלא אמרו דשיל"מ אלא כשהמתי' עתיד לבוא עכ"פ כו' לפיכך ביצה של ספק טריפה. וכו' ש"ך סק"ד לא ידעתי למה כו' בשם י"א וכו' והי"נ מוכח בש"ס ר"פ דביצה דפריך כו' ע"ש ובמעיין שם בדברי רש"י יראה שאין זה קושיא כלל דרש"י פירש ספק ביצה טריפה אין בסי' שהספק לא מתמת התרנגולת שיש בה ספק טריפה אלא שיש כאן ביצים ואינו ידוע איזו מן הטריפה או מהכשרה היא ומ' טריפה בה"ג ל"ש דשיל"מ [ועיין בפמ"ג בש"ך סק"ו מה שכתב בביאור דברי הש"ך] ועי"ל לפי מה דכתב הרשב"א תמן בשמה הוי דשיל"מ דמ"מ יש לאיסורו היתר ועיקר דשיל"מ אדם אוכלנו באיסור יאכל בהיתר והכא אין קי"ל דביצה וודאי טריפה לא הוי מוקצה משום דחזי' לכלב ע"מ ביצה ספק טריפה כלאה דהוי מוקצה משום דלדידיה לא חזיא משום אסור ולכלב נמי לא חזי' משום דחס דחזי' לדידי' לא יהיב לכלב דהא בשיטתא

ביאור הגר"א

כו'. שם ס"ג מידי דלחותא כו' ר"ל כל שבא להקן בין לחזותא או לטעמא הוי כמין במינו אבל משום חזותא בלא דשיל"מ אין אוסר ופרש"י בזבחים ע"פ א' ד"ה והיכא כו' ואע"ג דאיבעיא להו בב"ק ק"א א' אי חזותא מילתא היא ולא איפשיטא ופסקו הפוסקים דספיקא הוא כמ"ש בש"ע ח"ם ס"ם שם ס"ג ושם ב' מחלק רבא בין דאורייתא לדרבנן משמע דבדאורייתא חזותא מילתא וכ"ש לר' יוחנן בנדה ס"ב ב' די"ל דאף בדרבנן ועתוס' שם ד"ה מקולי כו' מ"ם כ"ז באיסור הנאה ובמ"ש שם הנאה הנראה כו' דמהני מחזותא דלא כפר"ת ששנ כאן ככל זה : [ז] יש מי כו' אלא כו'. ר"ל לאפוקי ביצת ספק טריפה שאע"ג שאפשר שתשפון התרנגולת או תחיה יב"ח אינו בודאי וכמ"ש למטה לפיכך ביצה כו' וכמ"ש בריש י"ט ג' ב' אא"א ספק טריפה כו' ואפילו לפירש"י התם שאי פריך הל"ל בנולדה מספק טריפה : [ח] או אם כו'. עתוס' דב"ם נ"ג א' ד"ה ליהדר וע"ז ע"ג ב' ד"ה שבל כו' : (ליקוט) בלא הפסד. עתוס' דב"ם נ"ג א' ד"ה ליהדר כו' אבל רש"י שם לא פי' כן וע"ש בד"ה ועולין כו' והכא כגון כו' ואין כו' (ע"כ) : [ט] (ליקוט) כלי כו'. עמ"ש בסי' קכ"ב ס"ח (ע"כ) : [י] יש מי כו'. כנ"ל ס"ב או כו'

חידושי רע"ק

(סימן ק"ב סעיף ג') **או** אם המתיר בידו לעשותו. עיין בכ"ם (פ"ו ה"י מהלכות עבודת כוכבים) : (סעיף ד') **היכא** שהמאכל מתקלקל. הרש"ל ביש"ש (חולין פ"ח סימן ס"ז) חולק

באר היטב

במינו מן התורה ובאינו מינו צריך ס' מן התורה ולומר דגם שם הוי מין במינו במידי דמתקן הקדרה כמו כאן דגם תלוי בטעם כיון שנ"ט באינו מינו והאי נ"ט בקדירה ממילא יש לו שם חומרא דאינו מינו : (ד) עתיד. כגון ביצה שנולדה ביו"ט שתהיה בודאי מותרת לאחר י"ט (לאפוקי ביצה דספק טריפה דנקט אח"כ): (ה) ספק. הקשה מוהר"ר משה תלבו"ב למה כתב המחבר לפי שאין המתיר בודאי הא דין זה דספק טריפה לא שייך כלל לדבר שיל"מ משום דגבי ביצה שנולדה ביו"ט שפיר שייך לומר שהוא דשיל"מ דעכשיו הוא אסור ולמחר יהיה מותר משא"כ בביצת ספק טריפה אף אם ההיתר יהיה בידו או שיבא בודאי מ"מ אם נתערב באחרים דין הוא שיבטל ממ"נ אם תהיה התרנגולת טריפה א"כ הביצה לא הוי דשיל"מ דהא באמת טריפה היא וראוי שתתבטל ואם תהיה התרנגולת כשרה א"כ לא נאסר הביצה מעולם ודשיל"מ לא שייך אלא אם הוא עכשיו אסור ולעתיד יהיה מותר ונ"ל לתרץ דהמחבר איירי כאן מביצה של ספק טריפה שנולדה ביו"ט ג"כ וא"כ אף שתהיה התרנגולת כשרה אח"כ מ"מ הביצה אסורה היום שנולדה ביו"ט וסד"א אם אותה הביצה נתערבה ביו"ט לא תתבטל באלף משום שיש לחוש שמא תהיה התרנגולת כשרה וא"כ אין לביצה זו שום איסור רק שנולדה בי"ט קמ"ל הואיל שאין המתיר בודאי עתיד לבוא דשמא תהיה טריפה א"כ לא מקרי ביצה זו דשיל"מ ובטלה וק"ל : (ו) הוצאות. כ' הש"ך דמהרי"ל חולק

פתחי תשובה

בשא"ם. עיין בתשובת הרדב"ז ח"ב סי' תרי"ו : (ג) יש מי שאומר. עש"ך ועיין בתשו' זכרון יוסף חיו"ד סימן כ"ז ועיין מ"ש דודי הרב הגדול מהר"א ז"ל בספר מנחת יעקב לדוב ר' ובתשובת בשר כתוב סימן פ"ה ובתשו' תולדות יצחק סימן כ"ג ועיין בחידושי הגאון מהר"ר יונתן ז"ל על הלכות י"ט לרמב"ם פ"ב הלכה א' ובספר בני חייא מ"ש בזה ועיין עוד בספר שער המלך פ"א מהלכות מא"ס דין י"א מ"ש בזה : (ד) עתיד לבא עכ"פ. עיין בתשו' צ"צ סימן ס"ט בביצת טריפה שנולדה בי"ט ונתערבה ודן הוא דלא הוי דבר שיש לו מתירין כיון דגם אחר י"ט לא יהיה היתר בלא ביטול שכח טריפות וכוא ז"ל הולך עליו דמ"מ ודאי היכא לידי היתר קנה דלאחר י"ט יסתלק איסור הבולע דהיינו נולד וכל מה דאפשר למיעבד בהיתר עבדינן ע"ש וכן הסכימו הפר"ח והתב"ש כלל ע"ד אות י"ב ועיין בפמ"ג שכתב דס"ה כמי שאמר קונם עלי אכילת בשר נבלה זו ונתערבה דאיסור נדר הוי עכ"פ דבר שיש לו מתירין ולא בטיל אף בס' די"ל דאיסור נדר לא חל כלל כיון דלא הוי כלל מ"מ כ' איסורים יש אלא דהא דאין אתפ"א הייני לנקות שתים או כ' מהלות א"י מקרי דשיל"מ ע"ש ועיין בתשו' רבינו עקיבא איגר סי' ס"ס שנשאל על דין זה ורצה מתחלה ג"כ לומר דע"פ איסור נדר הוי דבר שיל"מ אמנם לא מטעמיה דהפמ"ג רק כיון דיש פלוגתא דרבוותא אם נדר חל על דבר איסור (עיין לקמן סי' רט"ו ס"ה) בספיקו לחומרא א"כ הוי דשיל"מ וכוב ספק כזה דמ"מ יש מקום להתיר בנ"ל כיון דהא דנדרים הוי דשיל"מ מבואר בש"ם משום דמצוה לאתשולי א"כ בנ"ד שנישא דליכא מצוה דל"ם לומר המקיימו כאילו הקריב עליו קרבן דהא צריך לקיימו מחמת איסור נבלה ואדרבה א"א לאתשולי דהא נדר לדבר מצוה א"כ לא הוי כלל דשיל"מ ובזה דן לפסק אם נימא דצ"ע כיון דהשתא דפקע איסור נבלה ע"י ביטול יש מצוה לאתשולי הוי דבר שיש לו מתירין או כיון דלא מקרי דשיל"מ רק מכח הביטול ממילא נתבטל כולו ומותר. ואין להביא ראיה מדברי הנ"ב סנ"ל מדקאמרינן לגבי נטעמא דאיסור נולד חל על איסור טריפה משמע דבלא"ה היה בטל אף דלבתר ביטול איסור טריפות חל עליו איסור נולד כמו כל אין איסור חל על איסור דמתני' אלי וקאי וא"כ מטעם הנ"ל דהיכא דדק ע"י הביטול הוי דשיל"מ לא מקרי יל"מ דש"ס דכיון דהאיסור לא נולד רק בתערובת לא הוי דשיל"מ כמ"ש הרשב"א גבי גיעים מפה"כ בנ"ד דהאיסור נדר על מיד וכנ"ל אלא דמתחלה לא היה עומד לאתשולי כזה י"ל כיון דמ"מ עתה ע"י הביטול עומד לאתשולי לא בטל איסור הנדר דמקרי יל"מ. והאריך בזה ובסוף הביא ראיה דגם היכא דהסיתר מסתעף רק ע"י ביטול נ"כ הוי דשיל"מ ומ"מ הניח בצ"ע ע"ש : (ה) לפיכך ביצה. עיין בתשובה צמח צדק סימן ס"ט ועיין בתשובת חות יאיר בהשמטות לדף קס"א מ"ש על דבריו ועיין בתשובת מקום שמואל סימן פ"א : (ו) כלי שנאסר. עש"ך ומה שהשיג על מהרש"ל עיין בתשובת בית יעקב סימן ק"י שהצדיק דברי רש"ל דשאני נדרים

גליון מהרש"א

תקי"ג ועיין ש"ך שהביא ת' הרא"ש גבי שבר מתבואה חדשה דבטל גבי מים דמקרי מבשא"ם :
(ש"ע סעיף ב') **דבר** שיש לו מתירין. הקושיא בל"ז למאי יחתין אם יחיה יב"ח א"כ גם עתה היא בשירה ע' ת' צ"צ סי' פ"ם ועי' פלתי די"ח אפנם : (סעיף ג' בהג"ה) **לפי** שצריך להוציא עליו. עיין פ"ז

יד אברהם

שלסי ביצה (דף ל"ם) ובאו"ח סי' תע"ו סי"ב דאינו בטל מחמת דבר שיל"ם. ואין לפקפוק דמיפוק ליה דעלם בלא"ה אינו בטל דלטעמא עביד כדאיכא בש"ם שם ובפ"ק דחולין (דף ו') והגא"ל לעיל סימן צ"א ס"ס דים לומר דנ"מ לענין זה וזה גורם כגון שנתן ג"כ מלח של היתר דבשאר איסורין מותר בכה"ג כדמשמע בתוס' פי' ס"מ ס"ם בהג"ה ועיין ס"ם פ"ז. ואלו כי הוה דשיל"מ לא מהני ווז"ג כמ"ש בס"ז ופ"ס באו"ח שם ובפוס"ק פ"ז דנדרים ע"ש ולסדיא בי"ד ר"ס רפ"ז וס"ה לענין אחר פדשיל"מ שמתמין בו פיסת סימר שאינו בטל אף שנתן בו ג"כ אסור סימר דסוי ווז"ג. ואפילו אם שאסור של מים והעיסה של שעורים פ"ש כיון שצריך זה לזה ה"ל מינו. ועיין ר"ס רנ"ג לענין חדש דס"ל דשיל"מ ובפמ"א סי' קמ"ה מבואר דס"ה בכל אי' שאוסרין במשהו ולא דמתיר בסימן תמ"ב הייתו קודש פסח ובענין חמוצ עיין בתשובה הר"ן סי"ם דמסיק דהוא בעיא דלא איפשטא בב"ק (דף ק"ח) ונקטי' לקולא בדרבנן : (סעיף ג') כלי שנאסר מבליעת איסור ונתערבה בסילה ברוב ואין דנין כדבר שיל"ם. וסיינו דוקא שבלעה איסור שאין לו מתירין דלא סוה כדשיל"מ מה שהיתר בסגעלה לפי שצריך להוציא כו' אבל כלי שבלע איסור שיש לו מתירין כגון חמץ בפסח שסיר אינה בטילה. וכ"מ באחרונים בא"ח סימן תמ"ו בשם הכ"מ ומיסו לדעת הג"ה דטעמא בטל בדשיל"מ ואפילו אין איסורו מחמת עצמו נ"ל דס"ה גבי כלי דאפילו נלעס דשיל"מ בטילה ברוב, וכ"כ הפמ"י אי ליכא רק כליטעלה וק"ק אהג"ה דלמה הולכך לומר טעם דבטל גבי כלי לפי שצריך להוציא שאמצ אחר הרשב"א דנ"ל להרשב"א קושטא דס"ל דעמא אינו בטל בדשיל"מ וכדעת הר"ן פ"ט ככ"ב הביאו בא"ח ושם ב"ס ובס"ז כוסב אוסר רובב אחר בשבהו דס"ל פינו ואמ"ם שאין ברובא אלא סעמם וכ"ל הש"ך אבל על הג"ה קשה וי"ל דלא כ"ב אלא ללמוד לכל כיוצא בזה וק"ל אבל לפ"ז נלמד הרשב"א לעולם פ"ל דשיל"מ מדאורייתא נאמר מע"ל : וזה דב"ם הר"ן דרובב הרמב"ן שנאסר מחמת אינו מינו בנ"ם אינו בטל דלהריס ס"ל אין במינו לא קי"ל סימן ס"ט סי"ט וס"ם קס"ה דאין שנאסר טמור מדבר שלאסרו וא"כ ברובב שנאסר משא"ל אינו אוסר לרובב אחר יותר מחמת מינו וככי מוכח לסדית בתוס' פ' כה"ב (דף ק"ח ע"ב) פ"ש ודו"ק. וכר"ן לשפמיה אזל דאיהו ס"ל דשנאסר אסור וכמ"ש סימן ע"ב. ועיין פ"ם סי' נ"ב בדין דבר שיל"מ ומאמ מדברי הס"ז שם דבלת בלא מפריגן תרי מסהו ואי נפסיב דשיל"מ לא כלה הוזר ואוסר במסהו שהרי יש מסהו מתערובות סלאסות כבני וה"ל ראיה לדבר שיש לו סיתר לתוך כלי נדרים ר"ם ר"ן דסם אמר קונם פירות אלו עלי אסור אפי' בגידולים וגידולי גידוליהן וכתב רמב"ם פ"ם מהל' הטעם דלמה לא יבטל העיקר באלו שהרי אין דבר שיש לו מתירין עכ"ל. וכס"ם הג"ס סעיף ס' דנדרים פ"ל דשיל"מ באלם. ולאלמא דגידולין כלאסורים שנאסרו ולא בטלו באיסורם מחמת דשיל"מ אס"ה מוזר אוסר גידולים ואוסר בשניים אפ"ם שהן עוד ומשמע דאין חילוק אם זרע כל גידולין כלאסורים או קלנו ודו"ק : ואם נתערב כלי חלב וכלי בשר דסוי דומיא דיבש ביבש מין בשא"מ דאע"ג דבפריך מנ"כ ס' בסי' ק"ם דשם כמה אחרונים ג"כ להחמיר מיסו כיון ד"ס אלא מדרבנן יש להקל אכ"ם נאמר מע"ל וכש"ג דהוי מרי דרבנן וכ"ש בכלי חרס שא"א בהגעלה. ודלא כהסר"ח סביאו סבלי' כאן שסיר כאיסור דרבנן בכסף"מ בסימן ק"ס וכס"ג סימן ס"ם : ונראה לי דמוכח מהש"ם דפ"ק דביצה (דף ד' ע"ב) גבי עלים שנשרו לתוך התנור בי"ט דהיכא דמקלי קלי איסורא אפילו בדשיל"מ בטיל וכ"ש באו"ח סימן תקי"ב ס"ב ולענין ריחא מילתא עדעת הג"ם סי' ק"ח להחמיר באיסור נאסר כגון דבר שיש לו מתירין וכדמוכח בר"יף וכר"ן פג"ש. והנה בזה אתי"ו אין להחמיר דה"ל מקלי קלי איסורא וכדמוכח שם בש"ך ס"ק י"ב ע"ש : ומיהו בכקדם כ"ל להחמיר אף אי מקלי קלי כדמוכח לסדיא בש"ם דפסחים (דף כ"ו ע"ב) דאיתא התם כמי סיורים דמי בר אמא תרב חסדא מטור שהסיקוהו בעצי הקדש ואפשר בו את הפת לרבנן דשרו בעצי ערלה הכא מאי ומה בין זו לערלה אמר רבה הכי השתא ערלה בטלה במאתים הקדש אפילו באלף לא בטיל. פי' אפילו לענין זה דהיסק סמוך בעצי

מילואים

(סימן ק"ב ש"ך ס"ק ו') יש מי שאומר וכו' ונ"ע. אבל באמת הדין בסעיף זה והדין שלאחריו סי' ג' כלי שנאסר הוא שניהם מן הרשב"א ובאו ביחד. וגמה כמו כדבר אחד ומובא בשם הרשב"א האופנים אשר דין דבר שיל"מ אינו נוהג. וה"ס מי שאומר קאי על הדין השני דשם יש חולקין וכמ"ש בש"ך ס"ק ס' וכל המלואים בזה הוא למותר :

הגה ט [יא] הא דדבר שיש לו מתירין אינו בטל היינו דוקא אם האיסור בעין [יב] או שיש עדיין ממשות האיסור בתערובת (ט)[יג] (ז) אבל (ז) טעמו בטל (טור א"ח סי' תקי"ג ובאגור והג"א סוף עבודה כוכבים ומהרא"י בשם מהרי"ח) י [יד] וכן אם אין איסורו מחמת (ח) עצמו בטיל ולכן חתיכה שלא נמלחה תוך ג' ימים יא [טו] אע"פ (ט) שי"א דמקרי דבר שיש לו מתירין הואיל ומותרת נצלי אפי' הכי בטילה דאין אסורה (י) אלא מחמת דם (י) (ח) הבלוע בה

מ"כ אלא דכ' שם דהיינו דוקא להשתמש בהן בכלל יחד אבל בפני עצמו לא דכיון דליכא אלא טעמא לא הוי דשיל"מ ע"ש ולפעד"נ דאפילו בכל אחד בפני עצמו אסור להשתמש עד אחר מעל"ע דהא הרשב"א והטור לא כתבו (דהוי) [דלא הוי] דשיל"מ אלא משום שצריך להוציא עליו הוצאות ובכה"ג דיש לו מתירין מן התורה בלא שום הוצאות לכ"ע אסור וגם לקמן ס"ק ט' העליתי דגם טעמא לא בטיל וכת' ן' לב פסק דקערה של חלב שנתערבה בקערות של בשר לא בטיל ברוב כיון דהוי שלא במינו וכולן אסורין וכבר תפס עליו הב"ח וגם מה שהחמיר הב"ח להסיר כלי אחד לחומרא בעלמא כמו שנהג מהר"ש גבי חתיכות עכ"ל ל"ד דהא כל הפוסקים הסכימו לקמן סימן ק"ט דא"צ להסיר אפילו בחתיכה ומהר"ש דעבד הכי הא כתב מהרא"י טעמא דלדיק ות"ח היה והחמיר שהיה נראה דרך גנאי שיזדמן אכילת איסור לפיו כו' ומביאו ב"י בסי' ק"ט וזה לא שייך בכלים ומ"מ כיון דליכא פסידא יש להחמיר כדברי הב"ח ודוק: ט הא דדשיל"מ אינו בטל כו' אבל טעמו בטל. והא דאם לבנו בו המאכל או מלאו בו תרנגולת אינו בטל (בסעיף ראשון) היינו משום דחשיב ממשו של איסור ולא חשיב נימוח ואינו בעין רק כשאינו ניכר במראה אלא בטעם עכ"ל ת"ח שם ד"ב בשם מהרא"י מיהו ל"ע גם בזה דנלפע"ד מן הש"ס דנדרים (דף נ"ח) וירושלמי פ"ו דנדרים ותוספות והרא"ש ור"ן בנדרים שם דדשיל"מ אפי' טעמו לא בטיל במינו ע"ש והכי מוכח נמי ממ"ש מהר"מ והרא"ש בתשובה ריש כלל ב' על הא דהשכר של תבואה חדשה דהתבואה בטל בששים במים והא דאמרינן דשיל"מ לא בטיל ה"מ מין במינו כו' וכן משמע מהרמב"ם וכמ"ש והמחבר לקמן סי' רי"ו ס"ו גבי נתערב יין שהסור ביין אחר אפילו טיפה בחבית לנאסר הכל מפני שיכול לשאול על נדרו גם מ"ש בת"ח שם שכן דעת הטא"ח סי' תקי"ג בשם ר"ת אינו מוכרח דנלפע"ד דהטור לא קאמר התם אלא דבאינו מינו לא אמרינן דשיל"מ לא בטל וכדמוכח בב"י ובב"ח שם ע"ש ודוק וז"ש הטור כאן בשם ר"ת דהא דדשיל"מ אינו בטל דוקא כשנתערב במינו אבל שלא במינו טעמו בטל בששים עכ"ל אלמא במינו אפי' טעמו לא בטיל גם מ"ש הר"ב בת"ח שכן דעת האו"ה כלל כ"ה ליתא דהא פסק שם בדין ד' כהרמב"ם דיין דלעיל וכן גבי כלים הבלועים מאיסור. כתב שם דין י"ט כהרשב"א והמחבר ס"ג ומ"ש שם בדין י"ז דדבר שממשו של איסור ליתיה בעיניה וליכא אלא טעמא בטל קאי דוקא באינו מינו וז"ל שם והא דדשיל"מ לא בטיל היינו דוקא במינו אבל בבת"מ בטל שפיר בס' אפילו אתו מכירו ונבאר גוף האיסור בתוכו כו' וכ"ש דבר שממשו של איסור ליתיה בעיניה וליכא אלא טעמא בעלמא שמתבטל שפיר בס' וכן שנינו בירושלמי דשיל"מ לא נתנו חכמים שיעור אלא מין במינו במשהו ושלא במינו בנ"ט עכ"ל הרי להדיא דמיירי דוקא בשאינו מינו ולכאורה היה נראה ליישב קצת דבריו בהג"ה ולומר דכל היכא שגוף האיסור עדיין בתערובות אע"ג דליתיה בעיניה כגון יין ביין וכה"ג לא בטיל אבל היכא שנפל שם חתיכת איסור וזרקו שלם דקי"ל דהפ"ה צריך לבטל פליטתו כדלעיל סי' צ"ח ס"ח משום טעמא דנפיק מיניה בכה"ג הוא דבטל ומעתה נוכל ליישב מקצת ראיות דלעיל דמיירי שגוף הדבר נתערב שם ולהכי לא בטיל אבל מדבריו בת"ח שם נראה דאין חילוק דהא הוציא כן מא"ח סי' תקי"ג דמיירי להדיא בנתערב גוף הדבר ע"ש וכן מוכח מדברי מהרא"י שהביא שם שהבאתי בריש ס"ק זה ודוק ועוד הוציא דין זה מהגה"א פ"ב דעבודת כוכבים בשם מהרי"ח והתם איתא בהדיא ודוקא שיש ממשות האיסור אבל אין ממשות האיסור שנימוח בס' עכ"ל וכן משמע בד"מ ובאמת לענין דינא נראה דאפילו הוציאו שלם טעמו לא בטיל וכדמשמע לכאורה מכל הנך ראיות דלעיל והכי מוכח נמי ממ"ש רבינו ירוחם נ"ד ח"ד דמי שגדל מבשר ונתבשל עם הבשר בילים אסורים בנ"ע דאע"ג דהוי דשיל"מ כיון דהוא שלא במינו עכ"ד. ובלא"ה דוחק לחלק בין טעמו דכשנאמר שם או לא דס"ס עד שאתה אוכלו בהיתר תאכלנו באיסור. שוב מצאתי בב"ח שפסק ג"כ דאין חילוק ולעולם אינו בטל אלא בקילר בדבר ע"ש ועי' בס"ק שאח"ז : י וכן אם אין איסורו מחמת עצמו כו'. הכל הפכו על הרב בזה כיון דדשיל"מ הוא מה לי בלוע הוא או לא ס"ס יש היתר לאיסורו ומה שהוציא כן מת"ה סי' ק"ע אדרבה משמע שם להדיא איפכא וכמ"ש מהרש"ל באו"ה ובספרו פכ"ה סי' פ"ו דלא כ"כ שם אלא התה"ל דהם אין איסור מחמת עצמו אלא מחמת איסור שנבלע בה אע"ג דהיה ראויה להתכבד בטל וכדכתבו הפוסקים בר"ס ק"א אבל בדשיל"מ מבואר שם בת"ה להדיא דלא בטיל אפילו אם אין איסור מחמת עצמו דהא חשיב התם חתיכה שהתה שלשה ימים בלא מליחה דשיל"מ אי לאו משום דללי לא נאסר מעולם ע"ש וכן בהגהת ש"ד בשם מהרא"י וכ"פ בס' באר שבע ע"ש ואדרבה מדכתבו הפוסקים גבי הה"ל שנבלע מאיסור דבטל משום דמ"מ האיסור שנבלע בה אינו ראוי להתכבד משמע דבדשיל"מ דס"ס האיסור יש לו מתירים לא בטיל: יא אע"פ שי"א כו'. כלומר והעיקר אינו כן דלא מקרי דשיל"מ הואיל ולולי לא נאסר

מעולם

מספק כיון שהאיסור בטל ברוב הוה עלייהו דין יבש שנבטל ברוב יבש שמבואר דינו בסי' ק"י שאסור לאוכלם כולם יחד ויש כאן לחוש שמא בזמן מרובה ישתכח התערובות ויבא לערב התבשיל שמתבשל בכל התערובת יחד ויאכלם ויבא לידי איסור על כן ראוי לו להכשיר כולם מספק כנלע"ד ועיין מ"ש בסי' קכ"ב בדין זה : (ט) אבל טעמו בטל. פירוש שאם האיסור ניטל משם רק שפלט שם טעם אותו טעם אינו חמיר לאסור בשביל דבר שיש לו מתירין ול"ד למ"ש בסעיף א' בנותן בילה בקדירה לתקן הקדירה כו' דהתם עשוי הבילה לתת לקדירה לבשם התבשיל כ"כ ב"י בא"ח סי' תקי"ג : (י) אלא מחמת דם הבלוע בה. דבר זה כתוב בת"ח בשם ת"ה סי' ק"ע שהעתיקו ב"י בסי' ס"ע ובאמת לא כתב טעם זה שם להתיר מכח בלוע אלא דלא הוי דבר שיש לו מתירין מכח שאין ההיתר למה שהיה אסור דהיינו בישול והייש שם ואפילו חתיכה הראויה להתכבד בטילה כיון דאין כאן אלא איסור בלוע נמצא דלא מהני סברא זו דאיסור בלוע אלא לבטל שלא תהיה חתיכה הראויה להתכבד ולא לבטל דבר שיש לו מתירין דא"כ אמאי כתוב שם בת"ה דלהרי"ף הוי ליה דבר שיש לו מתירין כיון שיש לו היתר ללי הא אפילו להרי"ף מותר מטעם דלא הוה רק איסור בלוע ותו קשה על רמ"א כאן דאמאי הוצרך לתת טעם גבי כלי משום שצריך הוצאות ולא אמר הטעם דלא הוה אלא איסור בלוע ונראה דרמ"א כתב דברים אלו על פי או"ה כלל כ"ה דין י"ט וז"ל וכלי שנאסר מבליעת איסור ונתערב באחרות בטל ברוב ואע"פ שאפשר להגעילן לא מיקרי דבר שיש לו מתירין לאסור כולם עד שיגעילם מאחר שאין איסורן מגופן [דלא] גרע מבריה שלימה שנאסרה ע"י בליעה וכי"ד מפרש בסי' קכ"ב בשם הרשב"א משום שצריך הוצאות כו' עכ"ל. הרי לפניך על דין הכלי ב' טעמים ועל כן כתב רמ"א תחלה גבי כלי טעמו של הרשב"א ללמוד ממנו כלל דלא נקרא דבר שיש לו מתירין במידי דצריך הוצאות בכל מקום ואח"כ כתב גבי חתיכה שלא נמלחה דלא שייך האי טעמא כתב בו טעם אחר של או"ה שהוא מפני בלוע ואף שבת"ח כתב דבר זה בשם ת"ה סי' ק"ע *)זה מפני שתקפה עליו משנתו טעה במראה מקום אבל

בגוף

ביאור הגר"א

כו' בלא הפסד : [יא] הא דדשיל"מ כו'. כמו ביצה וכיוצא בה : (ליקוט) הא דדשיל"מ כו'. הג"א פ"ה דע"ז מכ"ש ד"ה דשיל"מ כו' (ע"ב): [יב] או שיש כו'. כמו מים ומלח : [יג] אבל כו'. כמ"ש בריש י"ט ד' ב' ה"מ היכא דאיתיה לאיסורא בעינא כו'. ולפ"ז היה ניחא מה שהוצרכו בע"ז ע"ג ב' לומר על טבל (דבמינו) משום כהיתרו כו' דהיינו שאור שנפל ומילקו אבל מדהוצרכו תוס' שם ד"ה טבל לתרץ בענין אחר לא משמע כן וכן בס"ג כלי שנאסר כו' ועש"ך וכ"כ פר"ח : [יד] וכן אם אין כו'. כל האחרונים חולקים ע"ז ועט"ז וש"ך : (ליקוט) וכן אם כו'. כמו בהה"ל בסי' ק"א ס"ב (ע"ב) : (ליקוט) וכן אם אין כו'. ר"ל אם אין הדבר בלוע שסיגו וכמ"ש בתוס' הנ"ל (בסי' ק"א ס"ק ז') (ע"ב) : [טו] אע"פ שי"א כו'. הוא דעת הרי"ף בפ' נ"ה שפסק כלוי כפסחים ע"ו ב' ואע"ג דתני רב כהנא כו' ההוא ביניתא כו' ההוא כלוי נמי אתי משום דהוי דשיל"מ

פתחי תשובה

דיש מלוס בהתרתן ע"ב שהאריך בזה וכן פירן בתנ"י כלל ל"ס אות מ' ע"ש. ועיין עוד בש"ך (והובא בבה"ט סק"ו) שכתב דנראה שיש לשהות הכלים עד שלא יהיו בני יומן כו' ועי' בכו"פ שכתב אף דמ"מ מדרבנן אסור כמו כן כתבו חמץ בפסח הוי דשיל"מ אע"ג דלאחר פסח מדרבנן אסור [ועיין בתשובת ח"ס סי' נ"ז מ"ש בזה] ועיין בתשובת רבינו עקיבא איגר ז"ל סימן כ"ז שהקשה על הש"ך דהא קי"ל בסימן ק"ג דנותן טעם לפגם בעינן ג"כ רוב אלא דמבטל בכלי שאב"י סמכינן דאיכא רוב ולא אמרינן לא ידעינן כמה נפיק מיניה וא"כ ההיתר דאב"י יהיה ג"כ משום ביטול ומגילא פוסר מיד מטעם ביטול גם כדברי הרשב"א עלתו דנקט טעם כיון דצריך הוצאות להגעיל קבע זאת כח גם כלתו הכי גם אם יגעיל לא יחזור ויבלע מטעים כו' ע"ש ובאמת לענ"ד נלח"ם לא הוי כאן דשיל"מ לפמ"ש לקמן סימן קפ"ז ס"ס בנ"ל שם בשם הגאון בעל נל"ה ונו"ב דהא דדבר שיש לו מתירין לא בטיל היינו לענין אכילה דמה"ט מה שיאכל היום לא יאכל למחר א"כ אכילה זו מרובה מאכול היום באיסור יאכל למחר בהיתר אבל לענין טלטול לאיזה צורך לא שייך דשיל"מ שהרי יכול לטלטלו היום וגם למחר ע"ש א"כ ה"ה גם בזה לא הוי דשיל"מ דהא יכול להשתמש בכלי זו היום וגם למחר וא"כ בשימוש מרובה להשתמש היום בכלי זו אין לה מתירין : (ז) אבל טעמו בטל. עבה"ט ועיין בתשובת פני אריה סי' ב' שפלפל כדעת הרמ"א דטעמו בטל ולא כב"ח וש"ך שהשיגו עליו אלא שכתב דמ"מ כלי שנאסר מבליעת איסור שנתערב באחרים אינו בטל כ"ז שהוא ב"י כדעת הש"ך בס"ק ח' אבל לא מטעמיה ע"ש. [ועיין בתשובת משכנות יעקב סי' כ"ט מ"ש בזה] : (ח) הבלוע בה. עבה"ט ועיין בתשובת פני אריה סימן ג' שפלפל כדעת הרמ"א ז"ל דכל שאינו אסור מחמת עצמו בטל ולא

באר היטב

ע"ז דהוצאות ההגעלה הוא דבר מועט וראיה ממעשר שני דהוי דשיל"מ על ידי העלאה לירושלים וכו' ע"ש ויש לחוש לדבריו במקום שאין הפסד מרובה וגם נ"ל שיש לשהות הכלים עד שלא יהו ב"י דאז שרי מן התורה ואפי' בכל אחד בפ"ע אסור להשתמש עד אחר מע"ל דהא הטור לא כתב דלא הוי דשיל"מ אלא משום שצריך להוציא הוצאות ובכה"ג דיש לו מתירין מן התורה בלי שום הוצאות לכ"ע אסור ובתשובת בן לב פסק דקערה של חלב שנתערבה בקערות של בשר לא בטיל ברוב כיון דהוי שלא במינו וכולן אסורים וכבר תפס עליו הב"ח וגם מה שהחמיר הב"ח להסיר כלי אחד לחומרא בעלמא כמו שנהג מהר"ש גבי חתיכות ל"ד דהא כל הפוסקים הסכימו בסי' ק"ט דא"צ להסיר אפילו בחתיכה ומהר"ש דעביד הכי כתב מהרא"י טעמא דלדיק ות"ח היה והחמיר שהיה נראה דרך גנאי שיזדמן אכילת איסור לפיו וכו' וזה לא שייך בכלים ומ"מ כיון דליכא פסידא יש להחמיר כדברי הב"ח ועי"ל סי' ס"ט ס"י גם הט"ז פסק דיש להכשיר כל הכלים ע"ש : (ז) טעמו. כתב הט"ז פי' שאם האיסור ניטל משם רק שפלט שם טעם אותו הטעם אינו חמור לאסור בשביל דשיל"מ ול"ד למ"ש בסעיף א' בנותן בילה בקדרה לתקן וכו' דהתם עשוי הבילה לתת לקדרה לבשם התבשיל כ"כ הב"י בא"ח סי' תקי"ג מיהו הש"ך חולק ע"ז וכתב דלענין דינא נראה דאפילו הוציאו שלם טעמו לא בטיל וכתב שכ"פ הב"ח : (ח) עצמו. כתב הש"ך דכל הפוסקים הפכו על הר"ב בזה כיון דדשיל"מ הוא מה לי בלוע או לא סוף סוף יש היתר לאיסורו : (ט) שי"א. כלומר והעיקר אינו כן דלא מקרי דשיל"מ הואיל ולולי לא נאסר מעולם כמ"ש בסימן ס"ט : (י) הבלוע. הקשה בט"ז דלט"ז אמאי הוצרך הרמ"א לתת טעם גבי כלי משום דצריך הוצאות ולא אמר הטעם

דהוי

(סי' ק"ב בש"ך ס"ק י') זה מפני שתקפה עליו משנתו. כבר קדמוהו כל האחרונים בזה כמ"ש בש"ך בס"ק י' ומ"מ אבל בגוף הדין יפה פסק ע"פ או"ה כו' ליתא כמ"ש בשפתי כהן ס"ק ס' דגם דעת האו"ה כן. ומ"מ לא מיקרי דבר שיש לו מתירין לאסור כולם עד שיגעילם מאחר שאין איסורם מגופן כו' כבר כתבתי בספרי דאפי' שאם שהדבר שנבלע בכלי הוי מין בשאינו מינו לגבי הכלים האחרים ולכך אע"ג דהכלי גופו הוי מין במינו לגבי שאר הכלים מ"מ מאחר שאין

מטה יהונתן

בתרנגולת כ"א יום לאסור הספק ותזי' לדידיה לס"ז קשה מאי מקשה הגמרא אלא א"א ס' טריפה הוי דשל"מ דלמא מיירי ס' טריפה שנתערב בי"ט או בשבת דהוי נמי דשיל"מ והוא אסור משום מוקצה אע"כ דזה הו"ל לדוחק דהסברייתא דנקיט ואם נתערב לא יהיה מיירי רק בספק אלא דברייתא מיירי בכל גווני בין בודאי בין בספק ואף שנראה לס"ז לדוחק דאם נתערב קאי אודאי היינו אודאי לחוד אבל בין בודאי בין בס' זה לא דוחק וא"כ א"ש קושיית הגמ' דאי מיירי בספק טריפה אם כן אם נתערבה קאי נמי אודאי טריפה אם כן ודאי טריפה אמאי לא יהיה בטיל דשל"מ הוא לס"ז שאין היתר עתיד לבוא עכ"פ וקושיית הגמ' הוא אודאי ועי' י"ל דהנה הס"ג מקשה איך ס"ד כיון טריפה הוי דשיל"מ ממ"נ אי הדרו וטענו אם כן אין כאן איסור כלל ואי לא הדרי וטענו אם כן אין לו מתירין ונתבטל כמו שאר אסורין בעלמא גבי מוקצה הוי שפיר דשיל"מ אף דלמחר יהי' מותר מ"מ מקרי השתא אסור הוא משא"כ בס' טריפה אם יהיה מותר גם השתא ליכא כאן איסור כלל וי"ל דודאי ספק טריפה בעלמא אפילו אם הוי' יכול לברר עכ"פ לא מקרי דשיל"מ דאין נכנס בגדר דשיל"מ כלל וקושיית הגמ' והא דהוצרכו הרשב"א והטור לתרץ דבילה מספק טריפה לא הוי דשיל"מ כיון שאין המתיר עתיד לבוא י"ל דמיירי בבילה ספק טריפה שנתערב ביו"ט או בשבת דאסור לטלטלו משום מוקצה וכמש"ל דס"ג

גליון מהרש"א

מ"ש לקמן סימן שכ"ג ס"ס ב' ובגליון שם : (סעיף ד' בהג"ה) או שיש עדיין ממשות. עי' בד"מ א"ח סימן תקי"ג אות ב' ועיין בתשו' מהרי"ט ח"ב ס"א : (שם) אבל טעמו בטל. עיין מג"א סימן תקי"ג סק"ו שדייק מל' המחבר שם דגם טעם אינו בטל וכמש"כ גם הש"ך כאן: (ש"ך ס"ק ח') וכבר תפס עליו הב"ח. אלא אף דכשיבשל אח"כ בשר בכלי חלב ירגיש הטעם מ"מ לית לן בה וזה באמת קשה במובן ועי' פ"מ בפתיחה לתערובות ח"ב פ"ג ר"ה והנה ועיין פ"ח דהכריע כהבן לב ואף בכלי איסור שנתערבו בכלי היתר אם אין בא"ם אסר אף אחר מעל"ע כיון דאיכא למיקם פ"י קפילא: (סעיף ד' בהג"ה) ולכן חתיכה שלא נמלחה. עי' ט"ז ס"ק י"א : (ש"ך ס"ק ט') והכי מוכח כו' הא דהשכר של תבואה. עיין גליון ש"ך סק"ו : (שם) בדלעיל סימן צ"ח ס"ח.

צבי לצדיק

(סי' ק"ב סעיף ד' בש"ך ס"ק ט') הא כו'. אלמא במינו י"ל דמיירי דגוף האיסור ג"כ בתוך התערובת רק דקמ"ל דמשום שאינו מינו לא הוי דשיל"מ משום דהטעם היוצא בטל וכמאן דליתא דמי : (סעיף ד' בהג"ה) אפי' הכי בטילה. הכה ק"ו כ' שאין טעם לזה ולפע"ד טעם גדול דאף אם הבלוע לא יהיה לו היתר לעולם

(ת"ה סימן ק"ע) (יא) [טז] כל איסור יב (ט) שלא היה ניכר (יח) קודם שנתערב הוי בטל אע"פ שהוא דבר שיש לו מתירין (בארוך כלל כ"ה בשם סמ"ג ומרדכי פ"ק דשבת) (יב) [יז] מי (י) שנדר מדבר אחד ונתערב אח"כ לדידיה מקרי דבר שיש לו מתירין (שם ובמי' פ"ה דנדרים ובר"ן פ"ק ואו"ה והוא ש"ס ערוך פ"ו דנדרים דף נ"ט וירושלמי פ"ו דנדרים ומוסכם מכל הפוסקים) [יח] דהא אפשר לשאול על נדרו. [יט] דבר שיש לו היתר וחוזר ונאסר יג כגון חמץ בפסח לא מקרי

טורי זהב

בגוף הדין יפה כתב על פי או"ה וא"ל מאי שנא מטיפת יין שאסר עליו בנדר שנפלה בחבית דהוה דבר שיש לו מתירין דשם לא הוה בלוע אלא תערובות וממשו של איסור הוא שם ומתחלה היה דבר נפרד בפני עצמו על כן אין התערובות מתירו כיון דהוה דבר שיש לו מתירין משא"כ בחתיכה זו אלא דקשה לן מה סברא יש דלא להוי דבר שיש לו מתירין באיסור בלוע. כיון שעכ"פ יש היתר לחתיכה זו לא הקילו לבטל אותה ברוב כמו בכל דבר שיש לו מתירין בשלמא לענין ראוי להתכבד שפיר י"ל דלא החמירו אלא אם האיסור הוא חשוב אבל לא אם החתיכה החשובה מותרת אלא יש בה בליעה אסורה דהא מ"מ אין על החתיכה זו איסור מצד עצמה ואין איסור על שם החשיבות כמלא דלאיסור לחוד והחשיבות לחוד אבל לענין דבר שיש לו מתירין עיקר כיון שיש לו היתר בלא ביטול לא נלך אחר הביטול א"כ כל שיש לו היתר לאיסורו מצד עצמו או להבלוע בו שוה הוא ואין להקשות דא"כ קשה גם על מ"ש דהא אין שם ממש אלא הטעם דלא הוה דשיל"מ דהתם מיירי שלקח גוף האיסור שלא נתערב בה ממש אלא טעם אין לו לאיסור כח לאסור דהא לא נרגש הטעם במינו והוה כלא נפל האיסור לשם כלל *) משא"כ בזה דהתיכה שלא נמלחה הרי איסור ברור לפנינו ואפילו מן התורה צריך ביטול ברוב שפיר גזרו חכמים דלא מהני ביטול ברוב כיון שיש לה היתר בלאו הכי ובסמוך נזכיר עוד מזה. וכ"כ רש"ל על דברי ת"ח דלעיל דלגבי דבר שיש לו מתירין לא מהני מה שהוא איסור בלוע. ותו קשה לי מתני' דבכורים פ"ב שאמרו גידוליהן אסורים מלאכול בירושלים כו' פי' דאם נתערב ביכורים כל שהוא בחולין אסור הכל לאכול בירושלים בתורת חולין כיון שיש לו מתירין לאכול שם בתורת ביכורים ואם זרע את הביכורים בירושלים הגידולין אסורין מטעם דהוה דבר שיש לו מתירין כן פירש הרמב"ם משנה זו ולא כמ"ש הר"ש לדחות פי' זה מכח ירושלמי וכתבתי במקום אחר שלא קשיא מידי על הרמב"ם והברטנורה פירש דהך זרע קאי על התערובות דאפי' הכי אסורים הגידולים משום דבר שיש לו מתירין. א"כ ראינו אפילו באיסור זה שהוא עדיף עכ"פ מבלוע באוכן גידולים שהרי אפי' בגידולי תרומה דשנינו פרק ט' דתרומות שאסורין הוא מטעם גזירה שמא ישהה תרומה טמאה עד שעת הזרע ובבכורים אמרי' שם בגידוליהון דהויין חולין ואפ"ה אמרי' דגידולי תערובות ביכורים בירושלים כיון דשם יש להם מתירין לאכול אותם בתורת ביכורים אנו מחמירין אפילו בגידולים של תערובות ביכורים א"כ ק"ו שנחמיר בהאי חתיכה שלא נמלחה שהיא אסורה מן הדין שתאסר גם את התערובות משום דבר שיש לו מתירין וגם מזה לא קשה הביא שזכרנו בסמוך דהתם אין שם אלא טעמו של איסור דלא הוה דבר שיש לו מתירין דכיון שסילק משם את גוף האיסור ולא נשאר רק הטעם והוא מין במינו אין הטעם נרגש כלל מעיקרא ומן התורה א"צ ביטול כלל דלא אמרו טעם כעיקר דאורייתא אלא באינו מינו ואע"ג דמדברי טור א"ח סי' תקי"ג שכתוב שם דין זה בשם ר"ת משמע שם דקאי על מה נותן טעם דהיינו שנותנו במאכל כגון ליבנו בביצה את המאכל הא כבר כתב ב"י שאין זה מוכרח וממה שכתבתי מוכרח ההיפך שלא מיירי אלא שנתערב מין במינו ממש ואין שם טעם כלל אבל כאן בביכורים דהיה שם התלה גוף הביכורים בין התערובות ואע"ג שנתבטל אח"כ בארץ כשנעשה ממנו גידולין מ"מ ע"כ ההיתר הוא ע"י ביטול בזה אנו אומרים בדבר שיש לו מתירין לא מהני בזה ביטול וק"ו בחתיכה שלא נמלחה שיש בה איסור גמור ואתה צריך לבטלה וזה לא מהני בדבר שיש לו מתירין מכל זה נראה לי ברור דכל איסור שבעולם שעיקר היתרו ע"י ביטול אין היתר בדבר שיש לו מתירין : (יא) כל איסור שלא היה ניכר. כגון ענבים שיוצא מהן יין בשבת בתוך יין ללול שהיה שם קודם השבת. ואין זה דומה להתיכה שלא נמלחה דבסמוך שהיה האיסור ידוע שהרי החתיכה היתה אסורה משא"כ בענבים לא היה איסור כלל תחלה: (יב) מי שנדר כו'. הוה דבר שיש לו מתירין כיון דמצי לשאול על הנדר לחכם:

ויש

שפתי כהן

מעולם וכמ"ש בסי' ס"ט ס"ק נ"ו: יב שלא היה ניכר כו'. כגון גיגית מלאה ענבים בשופים והיה בו הרבה יין ללול קודם השבת מותר ליקח בשבת מן היין ואע"פ שיוצא גם עתה מן הענבים כל שעה לפי שמתבטל במה שיצא כבר ואין בו משום דשיל"מ מאחר שלא היה עליו שם יין בפני עצמו מעולם וכן חבית מלאה ענבים שלימים וממלאים החבית במים לעשות תמד והענבים מתבקעים לאחר זמן ויוצא כל היין מותר לימשך הימנו בשבת לשתותו לפי שמעט יין שיוצא בשבת מתערב ומתבטל עם היין שהיה בו כבר ולא היה ניכר פעם א' בפני עצמו מעולם וכן כל כיוצא בו שם : יג כגון חמץ בפסח כו'.

ואפ"ה

ביאור הגר"א

רשיל"ם דאפשר למיכל לחודא ועם בישרא וריחא משהו ס"ס איתא וכמ"ש בא"ח סי' תמ"ז ס"א בהג"ה ויש מחמירין כו' ומרדכי שם בשם ראבי"ה תמה עליו מהא דפ' הערל פ"ב א' והא דרב אשי כו' וכן כאן עם בשר לא נאסר מעולם והר"ן בנדרים נ"ב א' יישבו דל"ד לשם כיון דמותר לכל וע"ל סי' ק"ח ס"א בהג"ה שפסק דלא כהרי"ף שכתב ואם אפה פת עם בשר כו' מותר בשניהם דזה כו' וכטעם הראשון שכתב הרי"ף שם דלוי לא שרא אלא דיעבד : [טז] כל איסור כו'. כמ"ש בא"ח סי' ש"ך ס"ב : (ליקוט) כל איסור כו'. מהא דב"ק ס"ט א' וע"ש תוס' בד"ה כל כו' ואע"ג דדשיל"מ כו' ולפי מ"ש כאן ניחא ועמ"ש בא"ח סי' ש"כ ס"ב (ע"כ) : [יז] מי שנדר כו'. כמ"ש בירושלמי פ"ו דנדרים וכמש"ל : [יח] דהא כו'. שם ובגמ' נ"ט א' : [יט] דבר כו' כגון כו'.

חידושי רע"ק

חולק דגם זה מקרי ישל"ם : (שם בהג"ה) **כל** איסור. לכאורה דעת התוספות בב"ק (דף ס"ט) ד"ה כל הנלקט אינו כן וכבר רמז לזה המג"א (סי' שי"ח סק"ח) גם נראה כן מדעת הר"ן ממ"ש בנדרים (דף נ"ח ע"א) על ההיא דאר"ש אף אני לא אמרתי אלא לביעור עי"ש דמדין דשיל"ם אף הגידולים ולא היו ניכרים בפ"ע לא בטילי בעיקר ע"ש : (שם) **שלא** היה ניכר. מזה נלפ"ד דה"ה בנתערב קמח חטים בקמח שעורים ואח"כ נדר מקמח חטים דבטל אף דנדרים הוי דשיל"ם מ"מ בתחילת חלות האיסור הוא מעורב ולא נקרא עליו שם איסור מעולם כנלע"ד פשוט דלא כמ"ש בספר מקור חיים הל' פסח (סי' תמ"ז סק"ח): (שם) **ונתערב** אח"כ לדידיה כו'. בפשיטו נראה דבא לומר דדוקא לגבי הנודר לא בטל דבידו לשאול עלה והוי דשיל"ם אבל להאחרים שרי דלדידהו לא הוי

באר היטב

דהוי איסור בלוע וצ"ל דבאמת גבי כלי ג"כ הוא מטעם בלוע אלא דרמ"א כתב הטעם מחמת הוגאות ללמוד ממנו במקום אחר היכא דצריך הוגאות דלא הוי דשיל"מ וא"ל מאי שנא מטיפת יין שאסר עליו בנדר שנפלה בחבית דהוי דשיל"מ דשם לא הוי בלוע אלא תערובות וממשו של איסור הוא שם מיהו בעיקר הדין מסכים עם הש"ך דאין חילוק גבי דשיל"מ בין איסור הבלוע או הטעם בכולם אינם בטלים אך מ"מ דגם חתיכה שלא נמלחה מקרי דשיל"מ זה אינו כמ"ש בש"ך ס' : (יא) קודם. פי' הש"ך כגון גיגית מלאה ענבים בעופים והיה בה הרבה יין ללול קודם השבת מותר ליקח מן היין בשבת ואע"פ שיוצא גם עתה מן הענבים

כל

פתחי תשובה

ככל האחרונים שהשיגו עליו אלא שכתב דאין כוונת הרמ"א דבכ"מ שאינו אסור מחמת עצמו בטל אלא מיירי דוקא שהאיסור הבלוע אינו מינו עם מה שנתערב עכשיו דמאחר שהאוסר עצמו הוא מבשא"מ לא יהא כחו מכחו ונדון הכל כתערובת מבשא"מ דבטל אפי' בדבר שיל"מ כדלעיל ס"א. ע"ש בסעיף ד' שכתב דאם גם האיסור הבלוע הוא מינו עם ההיתר שנתערב עמו יש בזה שלש מדות אם שהאיסור וההיתר הנאסר אחד לח ואחד יבש ואם שניהם לחים ואם שניהם דברים יבשים כגון שמתיכן חתיכה אוכל. דאם אחד לח ואחד יבש לעולם בטל כי כבר נתגלה שהטעם בטל כדבר שיש לו מתירין. ואם שניהם לחים ונפל הנאסר לתוך היתר שהוא מינו של האיסור עצמו יש סברא שאם גם הנאסר הוא מלותו המין הכל אסור ואפילו לא נתן טעם בהיתר הראשון אלא שאסרו במשהו משום דבר שיש לו מתירין מ"מ חוזר ואוסר גם ההיתר השני אבל הכא לא היה הנאסר מינו של האוסר יש חילוק שאם נאסר מכח נ"ט חוזר ואוסר גם ההיתר השני שהוא מינו עם האיסור הראשון . אך אם לא נתן טעם האיסור בהיתר הראשון אינו אוסר היתר השני אף שהוא מינו עם האיסור עצמו מאחר שכבר נתבטל אולם אם האוסר והנאסר שניהם יבשים בין שההיתר הנאסר אינו מינו של האיסור ובין שהוא מינו ונתערב בחתיכות אחרות אם מכירה זורקה והשאר שנפלה עמה נתבטל וכן אפילו אם אינה מכירה שנמחה היטב ונבלל הכל כמו תערובת לח בלח נמי בטל אבל אם אינה מכירה והיא עומדת בעין שראויה להתבשל כדין יבש ביבש אפילו היא חתיכה קטנה שאינה ראויה להתכבד אינה בטילה והכל אסור משום דשיל"מ וכן אפילו אם מכירה זורקה באופן שאין כאן אלא פליטתה אלא שבלעה מהאיסור שיל"מ יותר מכזית בכה"פ הוי כאילו נפל כאן ממשו של איסור וכיון שהוא דשיל"מ לא בטיל . ע"ש שקבע בזה מסמרות והאריך הרבה בענין זה . ומ"מ האחרונים כאן ולעיל סי' ס"ט סי"ד דהתיכה שלא נמלחה תוך ג"י לא מקרי דשיל"מ הואיל שאין ההיתר למה שהיה אסור עיין בזה בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סימן ג' שתמה למה כתבו האחרונים כן אחרי שהרי"ף פסק בס' גיד הנשה פת שאפאה עם הצלי כיון דשריא בלא כותח הוי כדשיל"מ א"כ לא ס"ל כלל זה אין נפסוק להקל והאריך לבאר שכן דעת הרמב"ם והרא"ש והר"ן דאפילו היכא שאין ההיתר למה שהיה אסור מקרי דשיל"מ והביא ג"כ בשם שער המלך ספ"ו מהלכות מאכלות אסורות שפסק להחמיר בזה ומ"מ מסיק דאף עפ"כ יש להקל בחתיכה שבהתם ג"י בלא מליחה שנתערבה באחרות להתיר התערובת אחרי שאין זה רק חומרת הגאונים . ועיין שם בסי' ו' תשובת הגאון בעל נו"ב ז"ל שדחה ראיותיו וכתב ליישב דברי האחרונים להקל בזה ע"ש וכן כתב הסמ"ג ועיין בתשובת מהרי"ו לבית אלוי כלל ה' סי' ל"א : (ט) שלא היה ניכר . עיין בזה בתשובת חכם צבי חלק יו"ד סימן י"ד ובתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סי' כ"ד : (י) שנודר מדבר . עיין בתשובת כרם אברהם חיו"ד סימן ל"ו אות ב' שכתב דדוקא בכה"ג דביד האוסר גופיה לשאול על נדרו הוי דשיל"מ אבל אם אסר דבר על חבירו בקונם לא הוי דשיל"מ דהאוסר יכול לשאול ע"ז כיון דלגבי הנאסר לא הוי בידו ולהכי דייק הרמ"א וכתב לדידיה מקרי כו' והאריך בזה ע"ש. ודבר זה כבר נאמר בתשובת מהרי"ט ח"א סי' כ' ע"ש וכ"כ בתשובת רבינו עקיבא איגר ס"ס ס"ה וכתב דהכי דייקא לישנא דהש"ע בסימן רכ"ז ס"י ע"ש [ועיין בתשובת ח"ס סימן רכ"ג כתב סברא זו בשם הלח"מ ספ"ה דנדרים ורב אחד הקשה שהוא מתנגד למ"ש הרא"ש בנדרים כ"ט דתרומה שאסרה ביד כהן אי נהו דלא שכיחא דמיתשל בעליו הוי מקרי דשיל"מ הואיל והישראל האוסר יכול להתירה והוא ז"ל השיב דאין זה ענין לכאן שלח"מ מיירי בדבר שנאסר לזה ומותר לזה דמי שנאסר עליו אינו יכול להתירו ומי שהוא יכול להתירו אינו נאסר עליו מעולם אבל מודה שלח"מ כמי שאסר פירותיו ע"ע ועל חבירו והוא יכול להתירו ע"ע ועל חבירו מקרי דשיל"מ גם לחבירו והיינו תרומה וטבל ע"ש] ועמש"ל סי' י"ו ס"ק ב' ועיין בתשובת בית יעקב סימן ק"י שכתב דדוקא בנדר משום דאיכא מצוה לאיתשולי ביה הוי דשיל"מ אבל אם נשבע שלא לאכול מאכל פלוני ונתערב לא הוי דשיל"מ דליכא מצוה כדלקמן סי' ר"ג ע"ש וכן העלה בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' ק"ב וקי"ד

התערובות (כ"ז שלא נתבטל) יש לספק מי ניחא כיון דיש כאן מעורב דבר האסור והוא בא לאכלו מטעם ביטול הוי דשיל"ם כיון דבא האיסור עליו אחר שנתערב לית ביה דין דשיל"ם ולכ[illegible] גם שנתערב קודם פסח חוזר וניעור ואוסר במשהו [תה"ד ספ"ד ומובא בב"י א"ח ריש סימן תמ"ז עלה רי"ב ע"ד] והדר סובר טעם חמץ במשהו משום דשיל"ט אולם מדברי שבולי לקט [illegible] קנ"ב סוף ע"ג בנתן מלח לתוך יורה רותחת בשבת דלא מקרי דשיל"ם משום דמיר כשנמס קודם שנתבשל נתבטל (דסלחא צריכה בשולא כו') משמע להיפוך דאל"כ ניסא מ"מ כשנתבשל [illegible] ישל"ם ועיין בב"י א"ח סימן תמ"ז עלה רי"ב ריש ע"ד בשם התה"ם פ"א דס"ש הרמב"ם חוזר וניעור תלוי בסברתו דחמץ הוי דשיל"פ: (שם) ונתערב אח"כ לדידיה. משמע כמהרי"ט דלמ[illegible] ל"מ של"ם וע"ת מוצל מאש סימן י"ם מצדד לא כמהרים"ט ואם אסר לעצמו ולאחרים י"ל גם לטהרים"ט גם לאחרים אינו בטל כמ"ש במ"א סי' שי"ח סק"ב ועיין ת' חתם סופר סימן רכ"ג :

יד אברהם

מקדש לא בטילי אפילו באלף עניס דהיתר . ותיובתא באמת תמיהת התוס' שם ח"ל תימה מאי חומר היא זו בלא הקדש הוא דשיל"מ ע"י חילול ומשום זה אין דינו להיות בטל אפילו באיסור קל כו' עכ"ל ולק"מ דהתם קאי לא יכלא דמקלי קלי איסורא דזה דוקא משום חומרא דהקדש הוא דאינו בטל. ועי' בס' מג"ם. ובביאורי הגאון בא"ח סי' תמ"ה כתב הר"ל דס"ג כיון דמקלי קלי ליבטל כמו בכל דבר שיל"ם : ועיין במ"י כלל ע"ד ס"ק י"ג דמסיק דבינה שליסה שנולדה ביו"ט הוי דשיל"מ אע"ג דלאחר יו"ט נ"כ אסור מכה עליסות מ"מ יסתלק איסור נולד וכל מה שאסור למיעבד יותר כהיתר עבדינן וכ"ל בס' ל"ג סי' ס"ט וכ"מ מת"ש בס' בא"י סי' רט"ו . וכן אם ההיתר היוצא אינו מוסגם מאכל הוי דבר שיל"מ דמ"מ יהיה [illegible] איסור ונראה דבזה א"ש גבי חמץ בפסח דיש חולקים וס"ל דמקרי דשיל"מ אף שיאסר לאחר הפסח עי' בסעיף ד' בהג"ה משום דאינו אלא מדרבנן . ובזה ניחא מ"ש בס' בינת אדם גבי חדש [illegible] הוי דשיל"מ כיון שאסור מחמת חמץ ואישתמיטתיה דברי הב"י דמ"מ יסתלק איסור חדש בתוך הפסח . ובמ"כ כתב דלי"א דחמץ לא הוי דשיל"מ כיון בחוזר לאיסורו ה"ם מוקלס לא [illegible] דבעי שיקנה שביטם כמ"ש נטעם המלך פל' חמץ ועי"ם מסם מתלוקסן : (סעיף ד' בהגה"ה) מי שנדר מדבר אחד ונתערב . עי' בסמ"ג בפתיחה לנל' יו"ט שכתב דהנודר הנאה ונתערב י"[illegible]

צבי לצדיק

[illegible] והחתיכה בלא הדם לא איסור יש בה בפנים וא"ל דהחתיכה נעשית נבלה ז"א [illegible] כיון שיש בה דם כ"נ וזה ודאי ליתא כיון דראוי להוציא הדם וה"נ כיון שראוי [illegible] וא"כ הבשר אין בו איסור והדם לא יהיה היתר לעולם וא"כ לא אדע למה יהא [illegible] הא כאיסור הוא אינו מינו דדם עם בשר אינו מינו והבשר שנבלע בו הדם [illegible]

נקודות הכסף

איסורו מגופו לא תמור מגוף האיסור דהוי בטיל כיון דלא הוי מינו כמו בריה ואה"ל דבטלי' אע"ג שבלועי' מאיסור כיון שאין שבלוע בהם בריה או אה"נ דלא כהכ"ה שפסיק על הא"ו שהארוך מהרמב"ם דיין דהרי הא"ו הארוך גופי' פסק כהרמב"ם דיין וכמ"ש בש"ך ס"ק ט' אבל מדברי רמ"א משמע דאין חילוק דאפילו נאסרה החתיכה מפני שבלע דבר שהוא מינו בשאר החתיכות בטיל והכי מוכח מדבריו בדרכי משה וכמ"ש בלל מ' דאל"כ הו"ל למימר דמהרא"י חולק על הר"ן . (גם הר"ן שהביא בא"ח שם צריך עיון דלא נמצא כן בהר"ן) דהא הסיר יש להשוותם בחילוק זה ע"ש ודו"ק . ומ"מ מדברי מהרא"י בה"ה סי' ק"ע ובהגהת ש"ד מדברי מהרש"ל שם נראה להדיא דאפילו אינו מינו של החתיכות כיון דהחתיכות שבלעו בה האיסור הוא מינו דהחתיכות לא בטל דמאחר דיהא מותר לאחר זמן אין חילוק : (הגה"ה) מצאתי כתוב בגליון או"ה בכ"י של אבי זקני מהרמ"א על מה דכתב האו"ה חתיכה שנאסרה מחמת [illegible] לא אמרינן שיש לו מתירין בשיבוא אליה לא נקרא דבר שיל"מ נפי שאו

חידושי הגרשוני

(סימן ק"ב בט"ז ס"ק י') משא"כ בזה דהתיכה שלא נמלחה הרי איסור ברור לפנינו ואפילו מן התורה צריך ביטול ברוב שפיר גזרו חכמים דלא מהני ביטול ברוב כיון שיש לה היתר בלאו הכי . לא ידעתי כוונתו הלא בשר שלא נמלח תוך ג' ימים אין איסורו אלא מצד חומרות הגאונים כמ"ש המחבר בעצמו בסימן ס' ודו"ק עכ"ל :

מטה יהונתן

דבר שיחזור לאסורו אחר זמן ואע"פ שיש לו היתר בנתיים לא הוי דשיל"מ אם כן ודאי בשבת ראשון ושני תוך כ"א יום לא הוי דשיל"מ כיון דלשבת הבאה יחזור לאסורו אבל בשבת אחרון בתוך כ"א יום הוי ס"ד דהוי דשיל"מ [illegible]

חידושי בית מאיר

(סעיף ד' בהגה"ה) כל איסור שלא היה ניכר . ל"כ פי' תוס' דף ס"ט ע"ב ד"ה כל הנלקט [illegible] כו' וצ"ע :

גליון מהרש"א

צ"ל מ"ה : (סעיף ד' בהגה"ה) מי שנדר מדבר אחד ונתערב אח"כ ואם נתערב דבר ואח"כ נדר [illegible]

לא

דבר שיש לו מתירין (מרדכי פרק כ"ה) (יג) יד (יא) [כ] ויש (יב) חולקין בזה (רמב"ם ספ"ו מהמ"א) [כא] ולא מקרי דבר שיש לו מתירין אלא א"כ הותר למי שנאסר אבל אם נאסר לאחד לעולם אסור אע"פ שמותר לאחרים טו *) כגון (יג) (יב) המבשל בשבת לא מקרי דבר שיש לו מתירין (ב"י בשם רבינו ירוחם בשם הרשב"א) :

קג דין נותן טעם לפגם. ובו ז' סעיפים :

א [א] א כל דבר (א) שטעמו פגום אינו אוסר תערובתו ב ואפילו אין טעמו פגום מחמת עצמו שבפני עצמו הוא מוטעם ומשובח אלא שפוגם תערובתו מותר :

הגה [ב] מיהו דברים החשובים **א** כבריה או (ה) (א) כיוצא בה אם אינן פגומים בעצמן (ב) אע"פ שפוגמין התבשיל אינן (ג) בטלים אפילו באלף (וכן כתב הארוך כלל ל"ב) :

ב [ג] ג פגם זה אין צריך שיפגום לגמרי עד שיהא קץ לאכלו אלא **ב** אפילו פוגם (ג) קצת אינו

שפתי כהן

ואפ"ה י"א בא"ח סימן תמ"ז ס"ט דאם נתערב ביבש בפסח אפילו באלף לא בטיל וטעמם כמ"ש המרדכי והרשב"א שלא אמרו יבש ביבש בטל אלא באיסורים שאוסרים עד ס' כו' והיינו דכתב שם ס"ב חמץ שנתערב מו' שעות ולמעלה אינו אוסר במשהו אלא דינו כשאר איסורים ואי הוי דשיל"מ אפי' בע"פ נמי וכמ"ש הרב המגיד רפ"א מהלכות חמץ בשם י"מ מיהו י"ל בזה דמ"מ בטל שלא במינו כשאר איסורים שיל"מ ומה שאינו בטל בפסח אפי' שלא במינו היינו משום חומר איסורו וכמ"ש הרמב"ם פט"ו מהמ"א דין י"ב : **יד** ויש חולקים. ולפ"ז הא די"א בא"ח סי' תמ"ז שם דחמץ בפסח יבש ביבש חד בתרי בטיל היינו שלא במינו דאילו במינו ה"ל דשיל"מ ולפ"ז מיירי *) דיש בהשתי חתיכות של היתר ס' כנגד החתיכה של איסור דאל"כ אפי' בשאר איסורים לא בטיל כיון שאם יבשלם יתן טעם וכדלקמן סי' ק"ט ס"ק ט' מיהו י"ל דהשני סברות שהביא המחבר בא"ח שם נמי בהא פליגי אי חמץ הוי דשיל"מ או לא. ויש חולקים וכת"ח שם ד"ע פסק כסברא הראשונה ומהרש"ל חולק עליו: **טו** כגון המבשל בשבת. במזיד דאסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת וכמו שנתבאר בא"ח ר"ס שי"ח :

קג א כבריה או כיוצא בה. כגון חה"ל ודבר שבמנין וכה"ג דגופו לא בטיל באלף אפי' אינו נ"ט הלכך צריך שיהיו פגומים בעצמן ועיין בא"ח סי' תמ"ז ס"י מ"ש בזה : **ב** אפי' פוגם קצת. אבל דבר שאינו נ"ט לא לשבח ולא לפגם אסור כדכתב ב"י ע"ש הג"א פ"ב דעבודת כוכבים ובת"ח כלל פ"ה דין כ"ב בשם מהרא"י ע"ש א"ז וכ"ל ראיה ממאי דקי"ל דאין בגידין בנ"ט ואפ"ה קי"ל דגופו של גיד שנימות צריך ס' נגדו וכדלעיל סי' ס"ה ס"ט וס"ק ס"ב דאע"ג דאינו

אלא

טורי זהב

(יג) ויש חולקין. הוא הרמב"ם דס"ל דחמץ בפסח הוה דבר שיש לו מתירין וכתב רש"ל פרק כ"ה סימן פ"ז דכן נראה עיקר ולא כת"ח שפסק כהמרדכי שהוא דעה קמייתא :

קג (א) שטעמו פגום כו'. דנ"ט לפגם מותר דילפינן לה מגר דכתיב לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה נבילה הראויה לגר קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר לא מש"ה כל שהאיסור בתערובות הרוב וההיתר מועט הוה כאילו הוא בפני עצמו ואין לו היתר עד שיהא נפגם לגמרי כנבילה שאינה ראויה לאכילה אבל כל שנאסר מחמת תערובות איסור הן באיסור שיש בו ממש ובטל ברוב היתר הן באיסור שאינו ממש אלא נ"ט אף שאין רוב היתר די לו אם יהיה נפגם קצת מחמת התערובות דהא לא נהנה מהתערובות שום טעם ובזה מבואר מ"ש בסעיף ב' פגם זה אין צריך כו' ויש מי שאומר כו' : (ב) אף על פי שפוגמין התבשיל כו'. דכשהן בעצמן פגומין וסרוחין בטיל חשיבותייהו אפי' נתבשלו ואין מכירן אף גופן בטל ברוב בעלמא דעיקר החומרא בתערובות ע"י ביטול יותר מרובה הוא משום טעמא וכאן ליכא טעמא דאיסורא שכבר האיסור מוסרח והוה כאילו אין כאן ממשות איסור אלא טעם לחוד אבל אם הם בעצמם מושבחים אע"פ שנ"ט לפגם במאכל זה גופו לא בטיל אפילו באלף כיון שהוא בריה או כיוצא בה מדברים שאינם מתבטלים והוה הכל

כגוף

באר הגולה

א משנה עבודת כוכבים דף ס"ה ויליף לה בגמ' דף ס"ח דכתיב לא תאכל כל נבלה לגר אשר וגו' והכלה נבלה הראויה לגר קרויה נבלה : ב עדין החומץ שנפל על הגריסין שם במשנה : ג רש"י שם ותוס' שם ד"ה קדירה שאינה בת יומא דקיי"ל לה נ"ט לפגם דדוקא נבילה עצמה ילפינן איסורא עד שתפסל מאכילת גר אבל איסור תערובות שהולכין בו אחר נתינת טעם כל שטעמו פוגם התבשיל קצת מותר :

נקודות הכסף

איגלאי מלתא שלא נתערב מעולם ול"ד לביצה שנאסרה ויש לו מתירין ע"כ. וכתב בת"ח עליו כנ"ל ולא אמרי' שמתקלקל דאיה יכול לבוא בכל שעה ולא אמרי' ספק דאינו בודאי שיבא לידי היתר כדאמרי' גבי ביצה ספק טרפ' דאמרי התם דשוי שהאיסור ברוב כל ימי הספק וכן צריך שגם ההיתר יהיה אחריו ודאי

דגול מרבבה

ססיאנים סג"ל : (שם ס"ק ד' בהג"ה) כגון המבשל בשבת . ועיין במג"א סי' שי"ח ס"ק כ' : (שם בש"ך ס"ק י"ד) דיש בהשני חתיכות של היתר ס' כנגד החתיכה של איסור . ומיירי שהחתיכ' איסור אינה בעצמה חמץ רק שנבלע בה כזית חמץ ונתערבה אחר כך חד בתרי בהחתיכות כיוצא בה הגידול ואינה ניכרת ואם יבשלם יהיה ששים נגד החמץ שנבלע בה ולפי דעת הפוסקי' דלא אמרי' בשאר איסורים חנ"נ וכזה מתורץ קושית ספרי הדם בס"ק י"ג :

חידושי בית מאיר

(סימן ק"ג סעיף א' בהג"ה) **אם** אינם פגומים בעצמם . כ"כ משמע דאם פגומים בעצמם לא חשיבי ובטילים וע"כ היינו דוקא בריה כמו עכבר דדברא שהיא מאוס ונפגם אח"כ אבל דברים שפגומים מעיקרא כמולעת וכיוצא בו ומ"מ התורה אוסרתו שפיר חשיבי ולא בטלי כדמשמע מכל הפוסקים ודוכתי טובא את"ו כמה שנים מנאתי בהשוב' פ"מ חלק ב' סימן ס"ו תקך אחר הגהה זאת ונשט"ד כוונתו כדכתבתי ע"ש ודו"ק שוב ראיתי שהפר"ת קדמני בפירוש זה אלא מה דמשמע מיניה דאיירי בנפסל מאכילת אדם אין מוכרח אלא כל שנסרחה עד שטעמו לפגם שוב בטל החשיבות לענין התערובות אף דלאכלו בעינו באיסורו עומד מ"מ י"ל שם חשיבות בריה אין עליו אך מ"מ נראה שהדין עמו דכל זמן שראוי לאכילת אדם ולוקין עליו בפחות מכזית אף לענין התערובות בחשיבותו הוא ועי' בספר פרי מגדים : (סעיף ב' בש"ך סק"ב) וכ"ל ראיה ממה דקי"ל דאין בגידין בנ"ט. נ"ב כאן נ"ל מה דכתב הכי וכדלעיל סימן ס"ט ומ"ש ואפ"ה קי"ל דגופו וכו' הוא בסימן ק' סעיף ב' :

גליון מהרש"א

וחוזר ונאסר . ולדעה זו גם מוקצה לא מקרי דשיל"ם ועיין ביצה דף י' ע"ב תד"ה איכא חד ובשעה"מ ה' יו"ט עלה ל"ב ע"ג ד"ה ועוד ועלה נ"ה ד"א ע"ב : (שם) כגון המבשל בשבת . עיין מג"א ריש סימן שי"ח : (ש"ך ס"ק י"ג) כגון גיגית מלאה ענבים. עיין שעה"מ סוף פרק ה' מהל' יו"ט עלה מ"ה ע"ג ופ"א מחמץ עלה נ"ה ד"א ע"ב באסור דאורייתא אפשר שאני : (שם ס"ק י"ג) חמץ שנתערב משש שעות ולמעלה. וקשה ע"ז מלקמן סי' קל"ד ס"א בהג"ה דכ' דחביות קטנים חד בתרי בטל ועיין בזה בש"ת ס"א מהנדפסים סוף ספר אבני מלואים חלק ב' : (שם ס"ק ט"ו) המבשל בשבת במזיד . דאלו בשוגג כיון דמותר גם לו כמ"ש מיד הוי דשיל"ם וצ"ע בב"י א"ח שי"ח [מובא בגליון לעיל בהגה"ה על תיכות ונתערב אח"כ] דשם מבואר דעירב המלח במזיד וא"כ המלח שנתבשל אסור לו לעולם וא"כ בלאו טעמא דידיה נמי לא מיקרי דשיל"ם :

חידושי רע"ק

דשיל"מ דאין בידם דהנודר ישאל על נדרו ואולם למ"ש המג"א (רס"י שי"ח) אם לאחד הוי דשיל"מ ולא בטל גם לאחרים לא בטל וצ"ל דמה דנקט הכא לדידיה לאפוקי דאם הנודר לא יאסור הדבר על עצמו רק לאחר זה לא הוי דשיל"מ דהא להנודר לא נאסר מעולם ולאחרים הא אין בידם וכמ"ש מהרי"ט בתשו' (ח"א סי' מ"ה) : (ש"ך סקי"ד) **דיש** בהשני חתיכות של היתר . היינו דיש ב' חתיכות פת שעורים שכל א' ל' זיתים ואחי' פת חטים כזית דפה"ת הוי ביטול דאף אם החתיכה שעורים חמץ מ"מ בטל ברוב דהחתיכה שנית דשעורים והחתיכה דחטים הוי ל"א זיתים , אלא דהיה אסור מדרבנן דשמא יבשלם ושוב הוי ספק דרבנן דשמא יש ס' דהחתיכה החטים היא החמץ וכ"כ בפמ"ג ולענ"ד דין זה צע"ג די"ל דס"ס שייך שמא יבשלם גם אף אם בעלמא הדין דמותר מ"מ הכא ליתסר דהא חמץ הוי דשיל"מ וספק דרבנן אסור ואולם בזה י"ל להרמ"א דס"ל לקמן (סי' ק"ט) דאף בדרבנן נא"מ חיישי' שמא יבשלם וא"כ לענין ספק זו"ל"ש עד שתאכלנו בספק תאכלנו אח"כ שיהיה ודאי היתר דהא גם אחר פסח יהיה ההיתר רק סבת הספק דשמא יש ס' ודוקא לענין עיקר הביטול אם היה סב"ם אמרינן דעד שתאכל איסור דאורייתא בביטול תאכל אחר פסח דלגבי דאורייתא ל"צ ביטול אבל הכא דבטל

דאיידי

ביאור הגר"א

סמ"ש בע"ז ע"ד א' ליתני נמי חמץ בפסח ואם איתא בלא"ה אוסר משום דשיל"ם ושם לטעמי' כו' : [כ] ויש חולקין . כמ"ש הר"ן דזה משום דס"ל כר"י דחמץ לאחר הפסח אסור מן התורה אבל אנן דקי"ל כר"ש הוי דשיל"ם וז"ש רבא בפסחים ל' א' א"ד הלכתא חמץ כו' אע"ג דלא ס"ל כרב דמין במינו במשהו אלא משום דהוי דשיל"ם דרבא לטעמיה דס"ל כר"ש כמ"ש שם ורב הוצרך לומר משום מין במינו במשהו משום דס"ל לאחר הפסח כר' יהודה כמ"ש שם וז"ש הרמב"ם דטעם חמץ במשהו משום דהוי דשיל"ם אבל סר' יוחנן שם קשה דס"ל כר"ש לאחר זמנו ואפ"ה ס"ל בזמנו אפי' מין במינו בנ"ט וצ"ל דפליגי ר' יוחנן ורבא בהא (אם זה מקרי דבר שיל"מ והן קי"ל כרבא) . אבל סברא הראשונה ס"ל כמ"ש תוס' שם משום חומרא דחמץ כי היכי דגזר רב אשלא במינו ע"ש ד"ה אמר כו' ועבא"ח סי' תמ"ז ס"ב שסתם כסברא הראשונה וכמ"ש המ"מ (בס"א מה' חמץ הלכה ס') דלהרמב"ם אף בע"פ במשהו וע"ש מ"ט : (ליקוט) ויש חולקין . כמ"ש רבא פסחים ל' א' ואע"ג דס"ל כל איסורין שבתורה בס' כמ"ש בפג"ה (צ"ז ב') ומרב לא קשה דהוצרך לומר רב לטעמיה משום דרב ס"ל כר"י לאחר זמנו וכן שמואל לרווחא דמילתא אף כר"י וז"ש שלא בזמנו כו' כר' שמעון אבל בזמנו אפילו לר"י ור' יוחנן י"ל דס"ל כרבנן דפליגי אר"ש דההיא דדשיל"ם ר"ש היא ורבנן פליגי עליה (עיין בספר הכבול) וז"ש בע"ז ע"ג ב' ה"כ דר"י כו' ועתוס' שם ד"ה סבל כו' ותימא כו' . ולפ"ז ניחא דאתיא כרבנן וכן אמרו שם ר"י ור"ל חוץ מטבל כו' [וכ' מלחמות ס' כ"ש] ומשמע דוקא טבל ואם איתא הלא כל דשיל"ם כן הוא ועלה קאמר בשלמא כו' (ע"כ) : [כא] ולא כו' . כנ"ל (ס"ק ט"ו) סמ' הערל :

קג [א] כל דבר כו' . ע"ל ר"ס צ"ח : [ב] מיהו כו' . ר"ל לבטל עצמותן וכמ"ש בסי' ק' ואפילו פגומין בעצמן אינן בטלין כמש"ש ס"ד ע"ש וכאן איירי בבריה חשובה כגון עוף טמא שנסרחה וכמ"ש נבילה הראויה לגר כו' דאף אם אכלן בפ"ע פטור כמ"ש הרמב"ם פי"ד ע"ש : [ג] פגם זה א"צ כו' . רש"י שם ס"ו א' ד"ה כל שאינה כו' . וראיה לדבריו מקדירה שאינה ב"י דקרינן לה נטל"פ והרי אינה פוגמת התבשיל כ"כ עד שלא יהא נאכל ואמרינן שם קדירה ב"י נמי א"א דלא כו' ואף ר"ש לא פליג אלא

פתחי תשובה

וכתב דאין חילוק בין שבועה סתם לשבועה בשם דבכולהו ליכא מצוה לאתשולי דלא כרב א' שרצה לחלק בזה ודלא כהגאון בעל סמ"ג בפתיחתו להלכות פסח שכתב בפשיטות דגם בשבועה איכא דין דשיל"מ דליתא ע"ש שהאריך בזה ועיין בתשובת חות יאיר סימן קל"א שכתב במי שנדר מתבית יין וכשבא שלא יתיר נדרו ונתערבו שיורי קנקן בתבית אחר דודאי הוי דשיל"מ שהרי יכול להתיר תחלה השבועה ואח"כ הנדר כמ"ש לקמן סימן רכ"ח ס"ד ואי משום דמ"מ פתח פ"א לו להתיר נדרו מה בכך דמ"מ אפשר להביא הדבר להיתרו ואי משום דטריחא ליה שלא להתיר נדרו לא מצינו בטולה מוציא הדבר מדין דשיל"מ כ"ש טורח מעט כזה ע"ש . ולדברי תשובת בי"ע ותשובה מאהבה הנ"ל אין זה דשיל"מ מאחר שהיה כאן שבועה (וכמדומה לי דבתשובה מאהבה שם דיבר קצת מדברי החוו"י הללו) ומ"מ דינו אמת היכא שלא היה כאן שבועה רק נדר מתבית יין כלא התירה וכלא ספרה דבזה ג"כ נשאל תחלה כו' כמ"ש בס"ע שם . ועיין בספר פורת יקותיאל סק"ג שכתב דלפי מה דאמרינן בש"ס דלהכי הוי נדרים דשיל"מ משום דמצוה לאיתשולי א"כ היכא שא"צ לשאול על נדרו כגון שנדר בעת צרה וכיוצא בזה כמבואר בהלכות נדרים לא הוי דשיל"מ אכן אם רוצה לשאול על נדרו שנדר בעת צרה צ"ע די"ל דהוי דשיל"מ דהא דאמר בש"ס משום דמצוה כו' היינו משום דבש"ס סתמא קתני אבל היכא שרוצה לשאול י"ל דבכה"ג הוי דשיל"מ ע"ש : (יא) ויש חולקים . עט"ז וש"ך ועיין בתשובת פני אריה סימן א' שהעלה גם בזה כדעת הרמב"ם ז"ל דחמץ לא הוי דבר שיש לו מתירין ע"ש באורך ועיין בתשובת עבודת הגרשוני סימן נ"ט : (יב) המבשל בשבת . עיין במג"א סימן ש"ח סק"ב שכתב דמיירי שנתערב אחר השבת אבל אם נתערב בו ביום אסור לו (נ"ע אי לעולם קאמר עיין סמ"ג) הואיל והוי דשיל"מ לאחרים ועיין בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סימן ו' בתשובת הגאון בעל נו"ב ז"ל מה שכתב בזה [ועיין בתשובת ח"ס סי' רכ"ג] :

קג (א) כיוצא בה אם אינן פגומים . פ' ש"ך שכתב כגון חה"ל ודבר שבמנין וכה"ג דכ"ל כגון ב"ח ודשיל"מ ע"ש ולע"ד זה אינו דדשיל"מ אפילו פגום בעצמו לא בטיל דהא אין הטעם משום חשיבות ולא שייך לומר דהואיל ופגום בטיל חשיבותיה וכ"ש בספר הפלתי למשה בשם או"ס . וע"ש עוד שחלק על הרמ"א ופסק דבריה אף שנסרחה אינה בטילה באלף ובשאר דברים חשובים כחה"ל וכדומה מודה להרמ"א ע"ש גם אא"ז בתשובת פנים מאירות ח"ב סימן ס"ו חולק על הרמ"א בזה וסובר ג"כ דבריה אפילו פגומה בעצמה אינה

באר היטב

כל שעה לפי שמתבטל במה שיצא כבר ואין בו משום דשיל"מ מאחר שלא היה עליו שם יין בפ"ע מעולם וכן חבית מלאה ענבים שלימים וממלאים החבית במים לעשות חמד והענבים מתבקעים לאחר זמן ויצא כל היין מותר למסוך הימנו בשבת לשתות לפי שמעט יין שיוצא בשבת מתערב ומתבטל עם היין שהיה בו כבר ולא היה ניכר פעם א' בפ"ע מעולם וכן כל כיוצא בו עכ"ל : (יב) חולקין . כתב הש"ך בת"ח פסק כסברא הראשונה ומהרש"ל חלק עליו ואותן שתי הסברות שהביא המחבר בא"ח סימן תמ"ז י"ל דפליגי נמי בהא אי חמץ הוי דשיל"מ או לאו : (יג) המבשל . וכמו שנתבאר בא"ח ר"ס שי"ח :

קג (א) כיוצא . כגון חה"ל ודבר שבמנין וכה"ג : (ב) בטלים . אבל כשהן בעצמן פגומין וסרוחין בטל חשיבותייהו ובטלים : (ג) קצת . אבל דבר שאינו נ"ט לא לשבח ולא לפגם אסור וראיה מגיד הנשה בסימן ס"ה ס"ט ש"ך :

(סימן ק"ג ש"ע סעיף א') **אינו** אוסר תערובתו . בת' צ"צ סס"ג בבורית הנעשה מחלב סיד ואפר ומלח כ' אף דכל דבר שהוא פגום מדרבנן מיהו אסור כו' : (שם בהג"ה) **אם** אינן פגומים בעצמן . משמע דפגום מעצמו בטל ובאמת זה אינו דהא נבלה פגום בעצמו ועיין בזה תשובת פנים מאירות ח"ב סימן פ"ו וסימן ס"ח וכ"מ מ"ש ש"ע סימן ק"ד ס"ג מש"ש ונמחה גופן משמע דכל שהוא שלם אינו בטל אך בפ"ת כאן ביאר היטב דפגום מעצמן דמשמע הכא היינו שבעצם אינו פגום כגון צפור טמאה ואח"כ הבאיש ונסרח ולקמן סימן ק"ד היינו שבעצם הוא נמאס ולדעתי בדעת הרמב"ם בנמאס מעיקרו אף

צבי לצדיק

(סימן ק"ג סעיף א' בהג"ה) **מיהו** כו' אם אינם פגומים . משמע דאם פגומים בעצמן גם בריה בטיל ולפ"ז לא אדע למה ההמירו כ"כ האחרונים בסימן פ"ד בענין פילבין ושאר תולעים הפגומים בעצמן הלא בטלים

יד אברהם

לא בטיל ה"מ לאכילה ולא להנאה וכן לענין טלטול י"ל דבטל ע"ש . וכ"כ פמג"א דבשלמא לענין אכילה אין לו הפסד בזה שיאכל אחר זה כשנפסק היתר אבל באי' טלטול יש לו הפסד שהרי לאוי היום ומהר ומ"ח הקשה לס"ז ע"ד הש"ך שכתב לענין שמוש כלי לאחר מע"ל דס"ל דשיל"מ והרי התם ג"כ יש הפסד שימוש ביום ונראה פי"ל דמ"מ מה שיפסד היום בא"ר יפסיד וכשלא ישתמש בו היום יכול להשתמש בו אח"כ נגד זה יותר : (שם בהג"ה) **אם** נשאר לאחד לעולם אסור אף שמותר לאחרים כגון המבשל בשבת לא מקרי דשיל"ם . ועיין מ"א בא"ח סי' שי"ח דמיירי שנתערב לאחר שבת , דאלו בשבת ה"ל ממש דשיל"מ לאחר שבת לגבי האחרים . וכגון נמי לענין מ"ש סימן צ"ט סעיף ה' ו' דאם ביטול איסור במזיד דאסור לו לעולם ולאחרים מותר ואם נתערב בטל בס' ושרי אפילו לדידיה :

(סימן ק"ג סעיף א') **כל** דבר שטעמו פגום אינו אוסר תערובתו . ודבר שאין נ"ט כלל אסור וצריך ס' כנגדו ס"ך ור"ל אם נתערב טעמו וממשו כיון שבעל"ש שהוא עצמו אסור צריך ס' נגדו כמ"ש סימן ק' ס"ב גבי גיד שנימות אבל ודאי טעמו לחוד אינו אוסר כיון שאין בו טעם כלל כמו ג"ה דקי"ל דאין בגידין בנ"ט סי' ס"ה וא"צ ס' לבטל טעמו [ובזה נסתלק מ"ש סמ"י כלל ס"ה ס"ק ע' מקושה בנהייבשה ס"ס נ' דהתם לענין הטעם איירי אבל אם נמחה גופו שפיר י"ל דאוסר דומיא דג"ה ומיהו נ"מ הכי בנמלה גבי ג"ה של שמחה למ"ד אין בגידין בנ"ט דמשמע דלא אמר הכי אלא בג"ה וכ"ד סמ"י וכ"כ] . והנה א"ח דלא תקשי המ"ם הג"ה סעיף כ' גבי רגלי דבורים שאין בהם טעם כלל ואינם אוסרים אדם שהרי בדבר שאין בו טעם כלל מקילינן יותר מדבר שיש בו טעם אבל הוא פגום שהרי גבי איסור הנעל"ם כתב הג"ה שם לאסור הקדירה דשמא יבשל בו דבר שהאיסור יתן בו טעם לשבח שדבר זה ישתנה לפי התבשיל ואלו ברגלי הדבורים מתיר אפילו היורה דכיון שאין בו טעם כלל אין לומר בו שמא יתן כו' : ומעתה אני אומר דלא כתב הג"ה לאסור

אוסר תערובתו [ד] ד ויש מי שאומר דהיינו דוקא כשנתערב ג איסור (ד) מועט עם היתר מרובה ד אבל איסור (ה) מרובה לתוך היתר מועט ואפילו מחצה על מחצה אין אומרים נותן טעם לפגם מותר עד שיפגום לגמרי שאינו ראוי למאכל אדם ואם אין שם ממשו של איסור ה אלא טעמו בלבד (ג) אפילו איסור מרובה והיתר מועט מותר אם פוגם קצת (ד) [ה] ה ויש מי שחוכך (פי' מקוה להחמיר ואוסר) לומר שאם הגדיל האיסור מדתו של היתר עד שהוא משביח יותר כשאוכלו בגודל מדתו ממה שהוא פוגם בהפסד טעמו אסור עד שיפסל מלאכול אדם (ה) ו [ו] (ו) במה דברים אמורים שפוגם מתחילתו ועד סופו ז אבל אם השביח ולבסוף פוגם ז [ז] ז או פוגם ולבסוף (ז) השביח אסור:

הגה [ח] י"א (ב) אף על גב דהאיסור [נ"ט] לפגם והמאכל מותר מ"מ (ג) הקדירה אסורה [ט] ואם בשלו בה אח"כ תוך מעת לעת תבשיל שהאיסור הראשון נותן בו טעם לשבח ח נאסר התבשיל השני אם לא היה בו ט ס' [י] (ד) נגד (ח) האיסור הראשון [יא] אבל *) אם ניערו התבשיל הראשון בכף ותחבו אח"כ הכף לתבשיל שני שהוא (ו) ג"כ פוגם י לא נאסרה (ט) הקדרה [יב] וכן בדבר שאין לו טעם כלל כגון היורה שמתיכין בו הדבש יא אע"פ שיש שם רגלי הדבורים לא נאסרה היורה וכל כיוצא בזה (שם בארוך) :

ג [יג] ח אפילו אין כח באיסור לבדו לפגום אלא על ידי דבר אחר שמסייעו כגון שנפל איסור לקדרה שיש בה מלח או תבלין [יד] מדוכין (בטור מרוכין) יב ואלמלא המלח והתבלין שבה לא היה כח באיסור (י) לפגום אפילו הכי מותר :

ד יג [טו] ט שמן ודבש של עובד כוכבים אע"פ

טורי זהב

כגוף האיסור בלא תערובות : (ג) אפילו איסור מרובה כו' . כגון שנפל איסור גדול לרוטב מעט וזרק האיסור מן הרוטב ומבואר בטור דה"ה כל איסור חשוב כגופו מ"מ אם נתערב ליכא בעין של איסור להיתר צריך שיהא פוגם לגמרי או שיהא רוב היתר וכ"כ בא"ו הארוך :

(ד) ויש מי שחוכך כו' . פי' דפליג על מה שכתב תחילה אם יש שם גוף האיסור ובטל ברוב מהני פגם קצת וזה ס"ל דאפי' הכי אסור דהא נהנה מגוף האיסור במה שיש לו טפי לאכילה ויהיה נהנה טפי מרבוי אכילה מחמת האיסור יותר מן הקלקול שמקלקל לו קצת בטעם אסור וכאלו לא הוה רוב וצריך שיפגום לגמרי כנבילה :

(ה) בד"א שפוגם כו' . קאי אריש הסימן וכתב בטור פירוש דהשביח ולבסוף פוגם כגון חומץ יין נסך שנפל לתוך גריסין צונן והשביחן והרתיחן ופוגמן עד כאן לשונו ממילא פירושא דפוגם ולבסוף השביח הוא איפכא דנפל לתוך רותחין וצוננן וזה אסור בכל שכן מהשביח ולבסוף פוגם *) ומ"ש הטור בריש הסימן דפוגם תערובתו מותר כגון חומץ יין נסך שנפל לתוך גריסין דמותר היינו שנפלו ברותחין ואוכלן כשהן רותחין וכן הוא בלבוש אלא שבפרישה כתב דברותחין וצוננן מותר מכח מה שכתב הטור ריש הסימן והוא תמוה מאד : (ו) ג"כ פוגם לא נאסרה הקדרה . דהואיל והתבשיל שרי הקדרה נמי שרי דה"ל נ"ט בר נ"ט דהיתרא דהרי גם כאן נותן הכף טעם פגום לתבשיל והתבשיל לקדרה ועדיין הטעם פוגם כ"כ הטעם כד"מ בשם או"ה כלל ל"ב . *) ותמהני דלמה נקיט רמ"א כאן שהכף נאסר

שפתי כהן

אלא כעין בעלמא השורה הסרחו וכדאמרינן בפ"ה וה"ה לכל דבר איסור דאע"ג דאינו נ"ט צריך ס' נגדו והכי איתא בירושלמי פ"י דתרומות הלכה ו' הלא אמרת לא לשבח ולא לפגם אסור : ג איסור מועט כו' . בת"ח סוף כלל פ"ה כתב דאין לחלק בין נמחה ללא נמחה דהא טעם כעיקר דאורייתא אלא לטעם פגום לא חשיב טעם ובטל אם כן ה"ה גוף האיסור נמי בטל ברוב כו' : ד אבל איסור מרובה . וכן צירו של איסור טור בשם הרשב"א : ה אלא טעמו כו' . ז"ל הרשב"א ונראה שאפי' נפל לתוך היתר מועט והכירו וזרקו והרוטב מותר לפי שאין כאן אלא טעמו ולא ממשו ואע"ג דמשערין בכולו משום מאי דנפיק מיניה לא ידעינן השתא דאין בו בהנאתו בנ"ט אין אוסר תערובתו כלל וכמו שאמרנו בהיתר שנתבשל בקדרה שאינה בת יומא והטעם בכל אלו מפני שבודאי ידענו שאין פליטתו בכולו אלא כל שטעמו לשבח אנו מחמירין בו שאנו חוששין שמא פלטה עד שיתן טעם בתערובתו לפיכך כל שטעמו קפילא ואין בו טעם מתירין אותו והלכך כשהאיסור פגום אין משערין בכולו אלא בטעמו וטעמו כמי שאינו שהרי פגום הוא ע"כ : ו במה דברים אמורים כו' . מלתא באפי נפשיה היא כדאיתא בש"ס ופוסקים וק"ל וע"ל ס"ס קל"ד עוד מדיני נטל"פ : (ז) או פוגם ולבסוף השביח אסור . פי' אחר שהשביח אבל קודם שהשביח מותר אע"פ שאפשר שישביח אח"כ כיון דהשתא פוגם הוא מידי דהוי אקדרה מלח דלקמן ס"ק י"ב וכ"כ האו"ה כלל ל"ב ד"ה : ח נאסר התבשיל השני . דהוי כדבר שתחילתו פגום ולבסוף השביח וע"ל סי' קל"ד ס"ק כ"ט : ט ששים נגד האיסור הראשון . אבל א"צ ס' נגד כל הבלוע בקדרה דכיון דהיה פגום לא נ"נ וכדלעיל סימן צ"ח ס"ק י"ז : י לא נאסרה הקדרה . דהוי נ"ט בר נ"ט האיסור בכף והכף בתבשיל והתבשיל בקדרה ועדיין כולו היתר כיון דהוא פגום כ"כ בת"ח כלל פ"ה דין כ"ג בשם או"ה : יא אע"פ שיש שם רגלי הדבורים . ע"ל סימן פ"א ס"ח ובמה שכתבתי שם : יב ואלמלא המלח והתבלין כו' . וה"ה איפכא כשהוא פוגם מפני שאין שם מלח או תבלין ואלו היה שם מלח או תבלין כדאוי לא היה פוגם מותר כיון דהשתא מיהא פוגם כדאיתא בש"ס : יג שמן ודבש כו' . הוא ל' הרמב"ם פי"ז מהמ"א וכ' הכ"מ שם דס"ל דסתם כלים של עובדי כוכבים הם בני

יומן

באר הגולה

ד הרשב"א : ה הר"ן בפרק בתרא דעבודת כוכבים ביין שהוא משבח בגודל מדתו יותר ממה שמתקלקל על פגמו : ו מימרא דרב יהודה אמר שמואל שם דף ס"ז : ז טור וכ"כ הרמב"ם בפט"ו מהמ"א והרשב"א משום דכ"ש הוא השתא פגם לבסוף אסור כ"ש פגם פ"פ להשביח : ח מימרא דריש לקיש שם : ט הרמב"ם בסוף פי"א מהמ"א

נקודות הכסף

אבל כאן שהאיסור אינו ברור דהא אליה יכול לבא בכל שעה מיד והשתא לא נוכל לומר טעם דהכא דהא ע"כ הוצרכנו לאסרו משום טעם אחר מכח ספק כל י"ב חודש וא"כ אפי' איגלאי מלתא למפרע דלא הוי טרפה איקרי ספיר דבר שיש לו מתירין אי לאו טעמא דהקש . וכן נראה לי עכ"ל : (סימן ק"ג בט"ז ס"ק ו') *ותמהני דלמה נקיט רמ"א כו' . יפה כוון רמ"א

חדושי הגרשוני

(סימן ק"ג בש"ך ס"ק ה') ומ"ש הטור בריש הסימן דפוגם תערובתו מותר כגון חומץ יין נסך שנפל לתוך גריסין דמותר היינו שנפלו ברותחין ואוכל כשהן רותחין וכן הוא בלבוש .

פרי חדש

(סימן ק"ג בש"ע סעיף ב' בהג"ה) אם ניערו התבשיל הראשון בכף כו' לא נאסרה הקדרה . משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם . האיסור

גליון מהרש"א

שהבאיש ונסרח גם אח"כ ס"מ אסור ועיין תוס' עבודת כוכבים ס"ט א' דרגלי דבורים עצמות נינהו ומותרים : (ש"ע סעיף ב') עד שיפגום לגמרי שאינו ראוי למאכל אדם . ובב"ח דלוקח אף שלא כר"א אף שנפסל מאכילת אדם אפשר בעי רוב היתר פמ"ג בפתיחה לתערובת ח"ג פ"ז ד"ה דין חדש . (שם) והיתר מועט מותר אם פוגם קצת. עיין ש"ך סוף סימן ק"ד : (שם) שאם הגדיל האיסור מדתו. וכן חלב ביין אף שפגם מ"מ משביח יותר ע"י שנעשה צלול ת' צ"צ סימן פ' עלה צ"ו ע"ד ד"ה ועוד כיון שדלא כתוב ע"י שיתלבן יסמכנו בדמים מעולים כמ"ש בשאלה שם וי"ל דאם בעצם אין שבח לית לן בה : (שם) אבל אם השביח ולבסוף פוגם . והרב ר"ע ברטנורה פ"ה דע"ז משנה ב' חשב טעם הבלוע בכלי שאינו בת יומא בין משביח ולבסוף פוגם ותמה עליו התוי"ט דהא בשעת שהטעם מתערבו בתבשיל שמבשלין בו כבר הוא פגום וגם מפורש בש"ס דאינו אלא אטו בת יומא וע"ם"ש בגליון הר"ן פרק בתרא דעבודת כוכבים עלה שס"ג א' : (ט"ז ס"ק ו') ותמיהני כו' דהכף נתן טעם פגום בתבשיל והתבשיל . עי' ט"ז סי' צ"ה ס"ג ס"ק ח' וסי' צ"ד ס"ק ז' : (ש"ך ס"ק כ') דאע"ג דאינו נ"ט צריך ס'. עיין ת' דת אש סימן י"ג : (שם ס"ק ח') נאסר התבשיל השני . וכן חלב שנתן ליין שפוגם אם ** מבשל היין אח"כ עם בשר אסור דהא חלב עם בשר הוא לשבח ת' צ"צ ס"ס עלה צ"א ע"ד ד"ה ועוד והא : (ש"ע סעיף ד') שמן ודבש של עובד כוכבים.חטים ושעורים

ביאור הגר"א

משום דס"ל דלא פגמה כלל כמ"ש תוס' שם ד"ה ואידך כו' וכן שמן ודבש וקורט של חלתית בפ"ב שהתירו משום נטל"פ וכולן נאכלין הן . ר"ן : [ד] ויש מי כו' . ז"ל הר"ן אהא דלעיל דא"צ נטל"פ לגמרי ואע"ג דמנבילה גמרינן לה וכל שראויה לגר שמה נבילה אע"פ שנפגמה התם ה"ט מפני שנאכלת בפ"ע ולפיכך צריך שתפגום מאכילת אדם אבל תערובת שגופו בטל ברוב אף מדרבנן ולא אסור אלא משום טעמו דטעם כעיקר דאורייתא וגזרו מינו אטו שאינו מינו לפיכך כל שטעמו פוגם קצת מותר לפי שאינו נ"ט דאדרבה הוא פוגם אבל בליכא רובו אסור משום גופו שאינו בטל וכאלו הוא בעין וז"ש ואם אין שם ממשו כו' : [ה] ויש כו' . ז"ל הר"ן שם ועדיין צ"ל היכי גמרינן מנבילה ונ"ל דה"ט דמה נבילה שאינה אסורה אלא כשהיא ראויה אע"פ שנפגמה קצת מפני שנהנת ממנה משא"כ שאינה ראויה כיון שאינו נהנה ממנה כלל וה"ה כאן שאינו נהנה דהא פוגם ולפ"ז קרוב אני לוסר שאם הגדיל כו' כמו נבילה : [ו] בד"א כו' . קאי אסעיף א' וכמ"ש בגמ' שם : [ז] או פוגם כו' . ע"ל ר"ס צ"ח : [ח] י"א אע"ג כו' . כמ"ש בסוף ע"ז גזירת קדירה שאינה כו' כ"ש כאן שמא יבשל דבר שנ"ט לשבח וע"ל ס"ס צ"ט : [ט] ואם בשלו כו' . כמו פוגם ובסוף השביח : [י] נגד האיסור כו' . אבל לא נגד כולו דאין נ"נ כיון דהתירא הוא כמש"ל סי' צ"ד ס"ו ועסי' צ"ח ס"ה אבל כף ישנה וב"י כו' : [יא] אבל אם כו' . דהוי נ"ט בר נ"ט דהתירא : [יב] וכן בדבר כו' . דכאן לא שייך ואח"כ השביח וע"ל סי' פ"א ס"ח : [יג] (ליקוט) אפי' אין כח כו' . סיטרא דר' יוחנן שם ע"ש (ע"כ) : [יד] מדוכין צ"ל מרוכין וכן הוא בגמ' וטור : [טו] שמן ודבש כו' . לשון הרמב"ם שמן של עובד כוכבים מותר כו' ולא משום ניעולי עובדי כוכבים מפני שהבשר פוגם את השמן ומסריחו וכן דבש כו' שטעם זה ומפרש מש"ש ל"ת ב' האי משתא כו' אי משום ניעולי כו' ושם ל"ט ב' והדבש כו' אי משום ניעולי כו' משום שהבשר פוגם בהן. אבל טהם כליהם ס"ל דאמרינן שהן ב"י

ועב"י

חידושי רע"ק

דאיירי בא"ם ולנבי הספק דרבנן גם אחר פסח צריכים לידי ספק ולגבי דאורייתא ממילא עתה שרי ודו"ק היטב :

(סי' ק"ג ש"ך סק"כ) וה"ה לכל דבר איסור . עיין בפר"ח וכוותיה כתב ג"כ בתשובת דת אש (סי' י"ג) : (ש"ך ס"ק י"ב) מידא פוגם כדאיתא בש"ס . ונ"ל לדון דמותר להוסיף עד ס' וליתן אח"כ מלח ותבלין שישביח ואין בזה משום ביטול איסור לכתחילה

כיון

באר היטב

(ד) מועט . כתב בת"ח דאין לחלק בין נמחה ללא נמחה דגם גוף האיסור נמי בטל ברוב : (ה) מרובה . וכן צירו של איסור : (ו) בד"א . היא מילתא באפי נפשיה וקאי אריש הסימן : (ז) השביח . כתב הש"ך דוקא אחר שהשביח אסור אבל קודם שהשביח מותר אע"פ שאפשר שישביח אח"כ כיון דהשתא פוגם הוא וכ"פ האו"ה (וכ"ג ופר"ח חלקו וכתבו אף קודם שישביח אסור ואם הדבר ספק אם השביח או פוגם הולכין להחמיר ומשערין בס' . ומ"מ נ"ל דמין במינו ואיכא ודאי רוב הולכין בספיקא להקל . פר"ח) : (ח) האיסור . וכ' הש"ך אבל א"צ ס' נגד כל הבלוע בקדרה דכיון דהיה פגום לא נ"נ כדלעיל סימן צ"ח : (ט) הקדרה . דהוי נ"ט בר נ"ט האיסור בכף והכף בתבשיל והתבשיל בקדרה ועדיין כולו היתר כיון שהוא פגום והקשה בע"ז למה לי שתחב הכף ב' פעמים לנטל"פ אפילו אם תחב תחילה בנ"ט לשבח ואח"כ שתחבוהו לנטל"פ ואח"כ בישל בקדרה זו נמי שרי דהוי נ"ט בר נ"ט דהכף נתן טעם פגום בתבשיל והתבשיל בקדרה והקדרה תתן אח"כ במה שיתבשל ה"ל נ"ט בר נ"ט ומסיק להלכה אפילו בחד נ"ט לפגם שרי : (י) לפגום . כתב הש"ך וה"ה איפכא כשהוא פוגם מפני שאין שם מלח ותבלין

פתחי תשובה

בטילה והבאתיו לעיל סימן ק' סק"ג והסכים עמו הגאון בעל חות יאיר שם ע"ש : (ב) אע"ג . עיין בתשובת כנסת יחזקאל סימן כ"א ומתוך דבריו נלמד שדעתו דאם בישלו בקדירת איסור תבשיל שהאיסור נותן בה טעם לשבח ואח"כ בישלו בה תבשיל שהאיסור הראשון נ"ט לפגם בה נאסר התבשיל השני דכיון שהתבשיל הראשון נאסר מקודם וא"כ אף עתה שבישל בה התבשיל הב' נתן התבשיל הראשון טעם בתבשיל הב' כיון שתבשיל ראשון אינו פוגם בתבשיל הב' ועיין בתשובת ש"ג נגעת שאלה סי' י"ח שהשיג עליו והעלה דתבשיל הב' אין הנאסר חמור מהאוסר ע"ש באורך . גם בשו"ת שלי כ"י השגתי ג"כ על תשובת כנ"י הנ"ל והעליתי ג"כ להתיר וע' עוד בתשובת תשואת חן סימן כ"ג מ"ש בזה : (ג) הקדרה אסורה . עיין בתשו' נו"ב חי"ד סימן ל"א ביין שבשלו בכלי בשר ב"י והגיסו בכף הולכת ב"י וכתב דהיין יש להתיר אף שזה שכתב בהגה לקמן סעיף ד' בשר או חלב ביין הוי לפגם ר"ל חלב בגיר"ה מ"מ כיון שחלב עצמו אינו אוסר היין אלא מטעם שנתערב עמו בשר והוי נ"ב ואח"כ סרי הבשר פוגם אך הכלים יש לאסור לדידן דמחמירין בסימן צ"ה סעיף ג' בהג"ה דלא הפבינן בכה"ג נ"ט בר נ"ט דחיישינן שמא נתערבו פליטת החלב והבשר בלי אמצעות המים ואח"כ אסורים הכלים כמ"ש כאן בהגה ע"ש ועיין בס"ד שהשיג עליו על מה שאסר הכלים [ועיין בס' בית יהודה מ"ש בזה באורך] : (ד) [נגד האיסור הראשון . עבה"ט ועיין בס' לבושי שרד סימן מ"ו שכתב דנ"ל דא"צ ס' נגד כל האיסור אלא נגד הבלוע דהכי גם במאכל הראשון נאסר מן האיסור כמ"ש הט"ז סימן צ"ב ס"ק כ"ד דהא גם כאן לא נעשה נבלה כיון דפוגם כו' . וכ' עוד אבל אם האיסור נ"ט לשבח במאכל הראשון צריך אח"כ ס' נגד כל הקדירה (עח"ד ר"ס צ"ג) מיהו אם יש בו איזה ספק כגון שנשפך ולא ידעינן אי היה ס' נגד הקדירה וידוע עכ"פ שהיה ס' נגד האיסור אפילו לא נגד כולו אלא לפי החשבון א"נ שהאיסור ההוא היה ספק איסור ולא נודע עד אחר שנפל לתבשיל הראשון ואח"כ בתבשיל השני יש ס' נגד האיסור לפי החשבון שרי ואסר דבעי דוקא שלא יודע עד שנתבשל תבשיל השני וצריך להתיישב בדבר ע"ש כטעם סדבר] :

יד אברהם

בקדירה אלא היכא שהאיסור בפני עצמו מועטם ומשובח או פגום קצת אבל אם הוא בעצמו פגום לגמרי כגון דברים שמאוסים שנפשו של אדם קצה בהם אפילו בקדירה בריאה כדמוכח בתשב"ה וב"י וש"ע והג"ה ס"ס שאח"ז וממ"ש הג"ה סימן פ"ז ס"ו דאין לאסור כלי שעושין בו מים לחפיפת הראש ונוטלין מאפר הכירה ובגילות סוף להתערב שם בב"ח דהאפר פוגם וכמ"ש סימן צ"ה ס"ד [ובשו"ת ח"צ סימן ק"א ובשו"ת מ"ס סי' ע"ד] גבי הדחת הכלים של בכ"ח ביחד שאם נתן אפר במים פוגם ואין נאסרין אף אם השומן דבוק בהם אלמא דאפילו בכלי שרי כשהאיסור נפגם לגמרי וכ"ע כמ"ש : (סעיף ב') ויש מי שחוכך להחמיר שאם הגדיל האיסור מדתו של היתר עד שהוא משביח יותר כשאוכלו בגודל מדתו ממה שהוא פוגם בהפסד טעמו אסור . ויש לה"ל לזה מהא דמתני בע"ז (דף ס"ח ע"א) גבי שאור: (שם) או פוגם ולבסוף השביח אסור. אף קודם שהשביח ומיהו היינו דוקא היכא דידעינן שסופו להשביח אבל מספיקא נ"ל דאין לאסור וכ"מ בב"י וכ"כ דעת הרמב"ם סט"ו מהל' מ"א והעתיקו הש"ע ר"ס צ"ח גבי עובד כוכבים אם אומר שהוא פגום מותר ובלבד שלא יהא סופו להשביח עכ"ל ע"ש ודו"ק ולפ"ז אפשר לומר שאין מחלוקת בין הש"ך והפר"ח ולא כמו שראיתי לא' מהאחרונים שעשה מחלוקת ביניהם וליתא וצריך עיון : (שם בהג"ה) אע"ג שהאיסור נ"ט לפגם והמאכל שרי מ"מ הקדירה אסורה . דחיישינן שמא יתן האיסור טעם לשבח בתבשיל שיבשל . כבר כתבתי לעיל בסעיף א' דהיינו

צבי לצדיק

בכלים בס' כס"ג : (סעיף ב' בהג"ה) י"א אע"ג כו' לא נאסרת היורה . קשה למה רק יורה הא הדבש נ"כ מותר ואפילו אף"י לסנן רגלי הדבורים הא הר"ת כתב דעצמות בעלמא הן וכמובא בבאר הגולה סי' פ"א ס"ז מן התוספות ונ"ל דרגלי לאו דוקא רק גופי הדבורים יש מעורבים שם ולא נתרסקו :

שהם מבושלים מותרים מפני שהבשר (יא) פוגם את השמן ומסריחו (ז) וכן (ח) לדבש:

הגה יד [טז] ויש אומרים דבשר אינו פוגם דבש עצמו רק משקה הנעשה מדבש (מהרי"ל בהגהת ש"ד סימן כ"ב ועוד הרבה פוסקים עיין ס"ק י"ג) ובמקום שאין (יב) הפסד גדול יש להחמיר. [יז] בשר או (ו) חלב ביין הוי לפגם ומותר (הגהות אשיר"י פ"ב דעבודת כוכבים):

ה כל קדירה שאינה בת יומה חשיבה טעמה לפגם ואינה אוסרת [יח] יא ונקראת בת יומה כל זמן שלא שהתה מעת לעת אחר שנתבשל בה האיסור וכיון שעבר עליה מעת לעת אחר שנתבשל בה האיסור אינה נקראת בת יומה ואם בישל בה כשאינה בת יומה התבשיל מותר דהוי נותן טעם לפגם טו [יט] יב והוא שתהיה מודחת שלא יהיה שומן על פניה שאם לא (יג) הדיחה

שפתי כהן

יומן וכ"כ בב"י לקמן סימן קכ"ב וא"כ קשה כיון דפסק לקמן סימן קכ"ב ס"ו דסתם כלים של עובדי כוכבים אינן בני יומן א"כ הכא בלאו הכי מותר וי"ל דלא הביא כאן דברי הרמב"ם אלא ללמוד דבשר פוגם שמן ודבש וע"ל סי' קי"ד ס"ז: **יד וי"א כו'** רק משקה הנעשה מדבש כו'. משמע דבשמן גם הי"א מודים דפוגם (וכן כ' בעט"ז שמן ודבש כו' ואפילו היה בעין היה פוגם את השמן ומסריחו כו' והשמיט הגהת הרב ע"ש) ותימה הא הי"א אלו הוא מהרי"ל בהגהת ש"ד סימן כ"ב ושם משמע להדיא דכ"ש בשמן הוי לשבח אפילו כשנתבשל וכן משמע בכל הפוסקים כמו שאבאר דמהרי"ל הביא שם תשובת ר"י שבמרדכי פכ"ש ופא"מ דשמנונית בעין הוי טעם לפגם בדבש וכתב עלה וז"ל אמנם עובדא הוי במחבת בת יומא שבשלו בה דבש ואסר ושמא היה משקה שנעשה מדבש ובהכי איירי כמי מתניתין דשריא דבש דמינה מייתי ר"י ראיה דקאמר אי משום גיעולי עובדי כוכבים כו' ובתשובת ר"י במרדכי שם מוכח להדיא דבשמן מודה דמשביח דמייתי התם ראיה דפוגם בדבש מדתנן פרק א"מ שמן של עובד כוכבים אסור ומפרש שמואל משום דגליפתן של כלי עובד כוכבים אוסרתן כו' וע"כ לא שקיל וטרי התם אלא בנטל"פ בשמן אבל בדבש הוי נטל"פ לגמרי אפילו מעורב בו שמנונית של גיעולי עובדי כוכבים או מבשר וחלב עכ"ל. רצה לומר דבהכי מתניתין שריא דבש וטעמא כדמפרש בש"ס דמשום גיעולי עובדי כוכבים ליכא למיחש דנטל"פ מותר אם כן על כרחך היינו טעמא דמשום דשמנונית בעין בדבש נטל"פ ובשמן נ"ט לשבח (וס"ל להאי תנא כלים של עובדי כוכבים בני יומן. אי נמי דסבירא ליה דכיון שאין הפגם בשמן אלא משום שאינו בן יומו אסור וכן משמע בתוס' דחולין דף ח' ריש ע"ב במה שכתבו שם אבל בשמן אין הפגם אלא משום שאינו בן יומו ע"ש) ודלא כהר"ש במ"ש סי' כ"ב שפירש דסבירא לי' לר"י דמאי דאמרי' בש"ס פא"מ גבי דבש למאי ניחוש לה אי משום איערובי מסרי סרי היינו משום איערובי בשר שהוא מסרח הרה ולא כרש"י שפי' משום תערובת יין וזה תימה דהא גבי שמן נמי אמרי' בש"ס התם הכי ובשמן ס"ל דמשביח אלא ודאי כדפירשתי ע"ש במרדכי פא"מ מבואר שם להדיא כדפירשתי וכן מפורש בהוספות פרק קמא דחולין (דף ח' ריש ע"ב) וכן מוכח בהרשב"א ור"ן ואגודה בחולין שם שהביאו ראיה דקיימא לן סתם כלי של עובד כוכבים אינו ב"י מדאמרינן ר' ובית דינו התירו השמן דנטל"פ מותר אלמא דנטל"ש בעין בשמן דאל"כ לא הוי מייתי ראיה מידי וכן הוא להדיא בתוס' פא"מ (דף ל"ח ע"ב) ובהרא"ש שם ובסה"ת ס"פ י"ז מהמ"א בשם ר"י ובאו"ה כלל ל"ב דין ט"ז דשמנונית בעין פוגם בדבש ומשביח בשמן וכן הוא בסמ"ג ס"ס קמ"ח ומשמע להדיא בכל הפוסקים הנ"ל דאפי' בשמן שלוק נטל"ש דומיא דדבש (וכן מוכח להדיא בתשובת מהרי"ל הנ"ל ודלא כהרב בתשובה סי' כ"נ שהוציא מתשובת מהרי"ל הנ"ל לחלק בשמן בין שלוק או לא) ודלא כהרב בתשובה סי' כ"נ שדחק ליישב מ"ש הסמ"ג והתוס' דשמנונית בשמן נטל"ש דהא אמרינן בש"ס אי משום איערובי מסרי סרי (ומתוך כך כתב דמ"ש הגו"ה בשם מרדכי דשומן נטל"ש ליתא דלא נמצא כן במרדכי שלנו ואולי שום תלמיד טועה הגיהו במרדכי וקרא על שמו עכ"ל ותימה שהרי הוא מבואר מתוך דברי מרדכי הנ"ל בעובדא דר"י במחבת וגם במרדכי פכ"ש הביא עובדא דר"י הנ"ל וראיהו ממתני' דשמן בקולר ומוכח שם להדיא כן וכמו שכתבו כל הפוסקים הנ"ל וכל זה נעלם מהרב) ותירץ דבש"ס מיירי בשמן שלוק דומיא דדבש אבל באינו שלוק נטל"ש והדבר ברור דליתא אלא כדפרשתי והפוסקים מפרשים כפירש"י דהא משום איערובי היינו תערובות יין דבכולי סוגיא דעבודת כוכבים התם לא חיישינן אלא לתערובות יין אבל שמנונית בשמן לעולם נטל"ש בין חי בין שלוק: **טו והוא שתהיה מודחת כו'**. לעיל ר"ס צ"ה כתבתי דסתם כלים שנתבשל בהם אמרי'

שהיו

טורי זהב

נאסר תחלה מאיסור פגום דהיינו מהתבשיל הראשון שהיה בו איסור פגום הא אפילו אם היה איסור גמור בכף תחלה ותחבו לקדירה שיש בו תבשיל שאותו איסור שבכף הוא פוגמו הוה ליה הקדרה נ"ט בר נ"ט ואין אוסרת מה שיתבשל בו אח"כ אפילו אם אותו האיסור שבכף נותן טעם לשבח דהכף נתן טעם פגום בתבשיל והתבשיל נותן טעם פגום לקדרה והקדרה שתתן אח"כ טעם לשבח במה שיתבשל אח"כ הוה ליה נותן טעם בר נותן טעם דהיתירא כיון שמתחלה בא הטעם של האיסור על ידי פגם וזה מבואר באו"ה כלל ל"ב וז"ל אבל אם נפל לקדרה כלי שנבלע מאותו איסור שנ"ט לפגם כגון כף שנאסרה מחלב ונפל ליין רותח הקדרה מותרת אפילו אם אין ס' ביין נגד הכלי דמאחר שהמאכל מותר אין שם איסור על התבשיל ושייך ביה שפיר נ"ט בר נ"ט דהיתרא עכ"ל. ומזה הועתקה הג"ה הזאת ביין ומאכל דנקט אגב אורחא היא דמאכל היה שם יין וחלב פוגם ביין כמבואר שם לעיל מיניה וכ"כ רמ"א בסמוך וצ"ע למה שינה רמ"א ללא צורך וכתב ב"פ לפגם ובלבוש כתוב וזה לשונו אבל אם ניערו התבשיל הראשון בכף של איסור ותחבו אחר כך הכף לתבשיל שני שהוא גם כן פוגם לא נאסרה הקדרה השני' דיש הרבה נ"ט עכ"ל וזה יותר מגומגם מלשון רמ"א כאן ולענין דינא להלכה ודאי שרי אפילו בחד נ"ט לפגם וכמו שכתבתי בשם או"ה בפירוש ודברי המעתיקים צריך עיון ליישבם עוד כתוב באו"ה שם תבשיל שנפל שם איסור פגום ונפל אותו תבשיל לקדרה אחרת ובאותו תבשיל היה האיסור בעין [לשבח] א"צ אלא שיש בקדרה שני' נגד האיסור שבקדרה דלא שייך לומר הקדרה הראשונה נעשה נבילה דהא מסרי סרי עכ"ל ד"מ: **(ז) וכן לדבש**. תמה ב"י שהרי העולם מבשלין דבש עם בשר והוא משובח מאד ותירץ דע"י התבלין והבללים הוא משביח אבל אלו היה בשר ודבש לבדם היו פוגמין ודרכי משה הקשה מדברי המרדכי פרק שני דבילה דחתיכת נבילה בדבש לא הוה לפגם שכתב וז"ל וע"כ אם נמצא בדבש חתיכה של נבילה אסור כל הדבש כו' ומו"ח ז"ל תירץ דהמרדכי לא אסר הדבש משום נתינת טעם לשבח של נבילה אלא מיירי אפי' הוא לפגם אסרו לפי שהדבש אינה רבה על הנבילה וכמ"ש הרשב"א דכשהאיסור והיתר שוין אסור אפילו בנ"ט לפגם ע"כ והוא תמוה דהא שם במרדכי הכירו החתיכת נבלה ולא היה איסור רק מחמת טעמו ולעיל סעיף א' והוא מדברי הרשב"א מבואר דאם האיסור מחמת טעם ולא ממש אפילו האיסור רבה על ההיתר מותר בנ"ט לפגם על כן צריכין אנו לחילוק דר"ת שמביא אח"כ רמ"א והם דברי מהרי"ל

בתשובה

באר הגולה

ספרא שם דף ל"ח בגמרא: י פסקנה הגמ' שם דף ע"ה: יא טור בסימן קכ"א בשם ר"י וכ"נ מדברי הרא"ש שם ושנמ"יי בשם רשב"ם וכ"נ מדברי הס"ת: יב שם בשם הרשב"א וכ"כ הרא"ה

נקודות הכסף

דע"ב גם כוונת האו"ה כן שהכף בלע מאיסור פגום דאל"כ ליכא אלא שני נ"ט ואנן קי"ל לעיל סי' צ"ה דלא שרי נ"ט בר נ"ט אלא היכא דהוי ג' נ"ט להתירא וכ"כ הא"ו הארוך גופיה דלוף בכלים בפיוט ג' נ"ט והבאתיו בש"ך סי' צ"ד ס"ק ט"ו ע"ש. גם מה שכתב הלבוש אבל אם ניערו התבשיל הראשון בכף של איסור כו' טעות סופר הוא וצריך להיות בכף של היתר וכוונתו כדעת רמ"א דאל"כ מה לי בזה שתחבו תחלה לקדירה אחרת סוף סוף הכף של איסור הוא

חידושי הגרשוני

הדין עמו שאם נפל חומץ לתוך גריסין רותחין ואח"כ נצטננו בתומן נותן טעם לשבח הגם שאין זה מוכרח מצד הסברא כי אפשר לומר אחר שנפגמו אין חוזרין לשבח ומ"מ פוגם ולבסוף משביח יש לפרש בעניינים אחרים מ"מ משמע כן באו"ה סי' כ"ב דין ה' מתחיל ומשתכחא וכו' הגם שיש שם טעות סופר וצריכין אנו להגיה מ"מ אי אפשר להגיה אם לא נאמר שלאחר שנצטננו חוזרין ומשביחין ודו"ק עכ"ל הנאמן:

פרי חדש

בכף. ומכף בתבשיל והתבשיל בקדרה ועדיין כולו היתר כיון דהוא פגום ק"ו כלל פ"ה דין כ"ג וכבר כתב הט"ז דאפילו שהכף נאסרה מחמת איסור מובהק אם תחבה לקדרה שיש בו תבשיל שהאיסור שבכף פוגמו ה"ל הקדרה נ"ט בר נ"ט דהיתרא ע"כ. ובעיקר הדין יפה כוון דהכי קי"ל דבתרי נותן טעם סגי. אבל הפ"ח ובאו"ה אודי לטעמייהו דלא קסרו אלא היכא דאיכא ג' נ"ט דהיתרא ומש"ה לא נקטו לדינים כבכ"ב דאיכא רבותא טפי ולאפוקי מתמיהת הש"ך עליהם בזה ע"ש:

גליון מהרש"א

ועיינת חמץ בבאר מים חיים נס"ל א"ח סימן תמ"ז מג"א ס"ק ו' (ע"ש סעיף ס'):

כל קדירה שאינה ב"י. לבד מכלי יין נסך קל"ו א' בהג"ה ודוקא כלי שאינו יין אבל שוב יין אבל שאר משקין גם שיש ש' שרי סימן קל"ו ס"ד וסתם כלים גם של ישראל אינו בן יומו סימן קכ"ב וס"ו ומ"מ לפסח באיסור דרבנן עיין ט"ז סימן קל"ו ס"ו ושתי סימן ש"ש סק"ן: (שם) ואם בישל בה כשאינה ב"י התבשיל מותר. כתב בת' בן לב ח"ב סי' כ"ב ד"ה ואיברא בזה"ל ואפשר דמאי דאמרינן לכתחלה לבשל בכלי שאב"י היינו היכא דבלוע מאיסור שאיסורו אליבא דכ"ע אבל אם איכא מאן דסבירא ליה כשאין ב"י כיון דליכא גזירה אטו ב"י ובסוף התשובה שם העלה דמותר. ואף עיין לקמן סימן ק"ח סעיף ג': (שם) התבשיל מותר. ואף לקנות מעובד

יד אברהם

דוקא בהכשירו כפי עצמו מבושה או פגום קצת אבל אם הוא פגום לגמרי לא מהני כו מעט כלל אפילו הקדירה אינה בדיעבד ולכתחילה גזירות להכשיר וכתב הט"ז כלל פ"ה [illegible] י"ל לכתחילה להשתמש בו לאחר מע"ל בכספים דסוף לדיעבד וכן כתבתי בשם מיו"ד בשם הרד"ז ונ"מ הכי [illegible] וריטב"א [illegible] (דף ל') [illegible]

חידושי רע"ק

כיון דהשתא שהוא פגום נתבטל האיסור ברוב דהא בנטל"פ מדין בישול ברוב אתינן עלה כמ"ש הרשב"א אלא שאחר שישביח יהא כמו ניכר האיסור מה"ט מש"ה כל שהוסיף מקודם כדי שלא יהא אח"כ ניכר האיסור לא מקרי מבטל איסור ודמי לדינא דלקמן (סק"ט ס"ב) אח"כ מצאתי בפ"ם (בשפתי דעת סק"ו בדין השלישי) שעמד בכיוצא בזה ופקפק לחלק בין זה לדלקמן (סי' ק"ט) וצ"ע לדינא: (סעיף ה') **ואם** בישל בה כשאינה ב"י. אבל לכתחילה אסור לבשל בה אף אם בשלו בכלי רק ספק איסור מדרבנן עיין ת' רשד"ם

ביאור הגר"א

ועב"י בסי' קכ"ב וז"ש אע"פ שהם מבושלים כו' וכמ"ש משחא שליקא כו' אי משום כו' ואף לדידן דקי"ל סתם כליהם אינן ב"י כ' זה בש"ע ללמד דהבשר פוגם בהם: [טז] וי"א כו'. כמו שהקשה ב"י שהרי העולם מבשלין בשר בדבש ומשביח. אבל רש"י ותוס' שם ד"ה אי פירשו דסתם כליהם אינן ב"י ומ"מ כתבו תוס' שם דבדבש פוגם אבל בשמן כ' שמשביח וכ"כ בחולין ח' ב' ד"ה השוחט דלהכי אסרו במתני' שמן והתירו דבש משום דפוגם אפילו בעין משא"כ בשמן ואח"כ התירו השמן משום דסתם כליהם אינן ב"י וכן פי' הר"ן אי משום איערובי גבי שמן איערובי יין וגבי דבש בשר פגא וכ"ם מדברי כל הפוסקים תש"ך. וקושית הב"י תירץ הב"ח כשהעיקר תבשיל מבשר הוא משביח משא"כ שמנונית מעט שפוגם: (ליקוט) וי"א כו'. מקושית ב"י וליתא דאע"ג דבעין משביח הטעם פוגם כמו בקנקנים ל"נ ב' לפי' הרא"ש אע"ג דשם ע"ג א' אמרינן יין בסים כו' (ע"כ): (ליקוט) וי"א כו'. עמש"ש דדבש בעין משביח אבל הבלוע פוגם וכמו יין שהוא בסים ושאר משקין לשבח ובבלוע הוא לפגם בכ"ש בע"ז ל"נ ב' ועמש"ל סי' קכ"ב ס"ה (ע"כ): [יז] (ליקוט) בשר או כו'. הג"א שם סי"א ר"ה וכן כו' (ע"כ): [יח] ונקראת כו'. ע"ל ר"ס צ"ג: (ליקוט) ונקראת בת כו'. הרא"ש פ"ה דע"ז סל"ו בשם ר"י והסכים עמו והג"א שם ס"פ בשם רשב"ם (ע"כ): [יט] והוא שתהיה כו'. מסתמא כן ור"ל לאפוקי בידוע וכמ"ש אי משום גיעולי כו' כנ"ל: (ליקוט) והוא שתהיה כו'. מש"ש (בחולין) ח' ב' השוחט בסכין כו' ואע"ג דסתם כלים ש"נ אינן ב"י אלא משום דסתם סכין אינו מקנח [וכ"כ הרא"ה בבד"ה ש"ב ע"ש] וכמ"ש רש"י קי"ב א' ד"ה קישות. ומברא אחרונה ס"ל כמ"ש תוס' שם ד"ה השוחט והרא"ש שם דבבן יומו מיירי אבל הג"א שם ד"ה ואם שוחט כו' לא כ' כן והוא דברי רש"י הנ"ל. ודברי תוס' והרא"ש הנ"ל צ"ע דמאי פריך שם ותיפוק ליה משום שמנונית כו' חדשה כו' הא סתם סכין אינו ב"י ולי"ל לדחוקיה (ועיין רא"ש פ"ב דע"ז סימן ל"ח א"נ בשוחט כו') וכ"כ בת"ח ש"ב שם וז"ל בחדשה כו' א"נ בישנה ובשהכשירה כו' אבל אם לא שפה חוקה על סכין שיש שמנונית ע"פ וכל שהוא בעין אין אוסרים בו שנפגם בשאינו בן יומו כו' וכן סתם בש"ע והג"ה בכמה מקומות (ע"כ): (ליקוט) והוא שתהיה כו'. וכ"כ בת"ה ובד"ה וסה"ב וכו' והא דאמרינן בפ"ב דע"ז בקורט של חלתית ואע"ג דאמר מר נטל"פ מותר אגב כו' פי' הרא"ה דאפילו בעין פוגם שמנונית בחלתית ועוד תי' במח"ב דסתם סכין של אומן נקי משמנונית שהתגוני סכנה כליו כו' ע"ש ושם (ע"כ): (ליקוט) והוא כו'. עתוס' ח' ב' ד"ה השוחט כו' ובמרדכי שם וסה"ת תירצו משום שמנונית הנדבק בדופני הסכין ועיין רש"י שם קי"ב א' ד"ה קישות כו' וכ"ד תוס' שם ומדחיק תוס' כאן להעמידה בידוע שהוא ב"י משמע דס"ל כיש מתירין (ע"כ): (ליקוט) והוא כו' ויש

פתחי תשובה

(ה) לדבש. עבה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל ס"ק י"ג ועיין בתשובת יד אליהו סוף סימן ל"ז וסימן מ"ה וסימן ס"ו: (ו) חלב ביין. עיין בסוף ס' תוספות שבת ובתשובות נו"ב תנ"ד.

באר היטב

ואלו היה שם מלח ותבלין כראוי לא היה פגום מותר כיון דהשתא מיהא פוגם וכתב באו"ה תבשיל שנפל שם איסור פגום ונפל אותו תבשיל לקדרה אחרת ובאותו תבשיל היה איסור בעין א"צ אלא ס' בקדרה שני' נגד האיסור שבקדרה דלא שייך לומר הקדרה הראשונה נ"נ דהא מסרי סרי עכ"ל: (יא) פוגם. הקשה הש"ך הא בסימן קכ"ב פסק המחבר דסתם כלים של עובדי כוכבים אינם ב"י ואם כן בלאו הכי מותר וצ"ל דלא הביא כאן דברי הרמב"ם אלא ללמוד דבשר פוגם שמן ודבש: (יב) הפסד. וט"ז כתב דאפילו בהפסד גדול יש להחמיר וע"ל סימן צ"ד וכתב הש"ך משמע דבשמן גם הי"א מודה דפוגם וע"ש שכתב בשם כל הפוסקים דבשר ושמנונית נותן טעם לשבח בשמן הן שמן חי הן שלוק: (יג) הדיחה. כ' הש"ך וז"ל לעיל ר"ס צ"ה כתבתי דסתם כלים שנתבשל בהם אמרינן שהיו נקיים

לא

אוסר והרי היא (ח) כחתיכת איסור שלא נפגמה [כ] יג ויש מתירין אפילו בישל בה קודם שהדיחה :

הגה טז ואם יש ס' נגד (ז) מה שדבוק עליו לכולי עלמא (יד) שרי מאחר דהקדירה אינה בת יומא והכי נהוג (או"ה) :

ד [כא] יד יש מי שאומר יז שאם שמו פלפלין (טו) בקדרה של איסור שאינה בת יומא הכל אסור (ט) דחורפיה משויא ליה לשבח (הכרעת עצמו בב"י) :

ז יח [כב] טו קדרה שהיא (י) בלועה [כג] מבשר וחלב שנתבשל בה ביחד או בזה אחר זה וקודם שעבר לילה אח' הוחמו בה מים חשיבה בת יומא עד שתשהה מעת לעת משעה שהוחמו בה המים :

הגה [כד] אבל אם עברה יט (טז) לילה מותר וכן אם עברה לילה בין בישול בשר לחלב אע"ג דאח"כ הוחמו (יז) המים מיד נמי דינא הכי וה"ה בכל האיסורים לפי מאי דקיימא לן בכל האיסורים חתיכה נעשית נבילה (ב"י וסברת הרב) וע"ל סימן צ"ב כ [כה] ובמקום [כו] הפסד יש להתיר בהג"ה (יא) בשאר (יח) איסורים בכל ענין רק שיהא מעת לעת מזמן בישול האיסור :

טורי זהב

בתשובה דיש חילוק בין דבש עצמו דמיירי בי' המרדכי למשקה העשוי בדבש וכן עיקר והוא מסקנת הד"מ ולא ידעתי למה כתב כאן לקולא במקום הפסד גדול אפילו בדבש עצמו דלפי הנראה אין כאן קולא נגד המרדכי : (ח) כחתיכת איסור שלא נפגמה . דמה שהוא בעין אינו נפגם אפילו נשהה כמה ימים וזהו דעת רשב"א בטור סימן קכ"ב והיש מתירין הוא הר"ן ס"ל דאפילו מה שבעין על הכלי נפגם *) ואנן קי"ל כסברא ראשונה וכ"כ בלבוש : (ט) דחורפיה משויא ליה לשבח . ומבואר בסימן צ"ה ס"ב דדוקא רובו דבר חריף בעינן מ"ה בעינן שכ"פ בהבלין חלק גדול שהוא נרגש הרבה בקדרה ועי' מ"ש סי' צ"ו ס"ב : (י) בלועה מבשר וחלב . פי' כיון שכבר נאסרה הקדירה מבליעת בשר בחלב נחשבים המים שבישל תוך מעל"ע כנבילה והוה כאילו בישל אז בשר בחלב רק שהכריע ב"י להקל באם עברה לילה בין בישול בשר בחלב ובין חמום המים דלא הוה אז המים נבילה דיש פוסקים כר"ת דלינה אח' פוגמת ואע"פ דלא סמכי' עלייהו להתיר המים האלו מ"מ מהני לזה שלא יהיו נחשבים כנבילה לענין חשבון מעת לעת : (יא) בשאר איסורים בכל ענין . פי' אפי' קודם לינת לילה כיון דהיא גופיה דהמים יהיו נחשבים כנבילה בשאר איסורים הוא פלוגתא בסי' צ"ב ובכהאי גוונא סמכינן אמקילין :

שפתי כהן

שהיו נקיים ולא היה שומן דבוק בהם ולפי זה מ"ש והוא שתהיה מודחת כו' היינו לאפוקי כשידוע בבירור שלא היתה נקיה ואינה מודחת וקמ"ל דהשומן הדבוק אינו נטל"פ אחר מעל"ע והיש מתירין סבירא להו שטיחת איסור שעל פני הכלי נפגם ג"כ אחר מעל"ל וכמבואר בב"י ודעת הטור סי' קכ"ב כסברא הראשונה וכן נראה דעת ב"י וכן לקמן סי' קכ"ב ס"ג לא הביא אלא סברא הראשונה וכ"פ בת"ח כלל פ"ה דין כ"א וכ"פ מהרש"ל פכ"ה סי' ס"ד : **טז** ואם יש ס' כו' . כ"כ בת"ח שם בשם או"ה (ריש כלל ל"ג) והכי משמע מדברי הרשב"א והמחבר לעיל ר"ס ל"ה ומהרש"ל פכ"ה שם חלק על זה ואמר דמאחר דאיכא ממשות בעין אז הטעם שבקדרה אינו בן יומו נותן טעם לשבח והוי הכל טעם הבא מן הממש עכ"ל ואין דבריו נראין : **יז** שאם שמו פלפלין בקדרה של איסור . בבישול וע"ל סי' ל"ה ס"ב בהג"ה וסי' נ"ו ס"ג וסי' קכ"ב ס"ג בהג"ה נתבאר זה : **יח** קדרה שהיא כו' . ז"ל הב"י דין זה כ' בה"ת ונתן טעם לדבר דכך שוה המים לדידן כמו האיסור עצמו דכל המים נ"נ כיון שאין בהם ס' לבטל פליטת הכלי וחזר ונבלעו בקדרה וסמ"ק הביא דברי סה"ת וכתב אח"כ דיש מקילין בדין זה אחר שאין בגוף האיסור בן יומו אין להחשיבו ב"י ול"נ דבשאר איסורים מותר שכבר כתבתי בסי' צ"ב דלא אמרי' חנ"נ רק בבשר בחלב אבל אם היא בלועה מבב"ח שנתבשלו בה יחד או בזה אחר זה מוגין מעל"ע משעה שהוחמו בה מים אבל לפי הטעם שכתב סמ"ק בהא נמי שרי וכ"ל דאם כבר עבר לילה אחד קודם שהוחמו אפי' בבשר בחלב אין למנות מעל"ע אלא משעה שבישלו בה כיון דיש סוברים דאחר לילה א' נטל"פ אבל אם קודם שעברו עליה לילה א' הוחמו בה מים נקטינן כדברי סה"ת כיון דקי"ל בבשר בחלב חנ"נ עכ"ד ומבואר מדבריו דאם הוחמו מים תוך לילה א' צריך אח"כ מעל"ע מחימום המים וזה שכתב כאן בש"ע עד שתשהה מע"ל, משעה שהוחמו בה המים וכ"כ לקמן סי' קכ"ב ס"ד ודלא כמ"ש בת"ח כלל פ"ה ד"ז על שמו דבין נשתהה הקדרה לילה א' קודם החימום בין שנשתהה לילה א' אחר החימום יש להקל ולסמוך בכהאי גוונא אמ"ד לינת לילה פוגמת עכ"ל דליתא אלא ס"ל להב"י דאינו מועיל לינה אלא לענין שחימום המים אח"כ לא יעשוה ב"י אבל אם חממו מיד שנעשה ב"י מחדש צריך מעל"ע מחימום המים ולפ"ז גם מ"ש הרב וכן אם עברה לילה אחת בין בישול בשר לחלב כו' אינו מוכרח לדעת הב"י ודו"ק . ומ"מ בעיקר הדין שס"ל להמחבר והרב דקדרה שבלוע מבשר בחלב דאמרינן חנ"כ איני מודה להם דזה דמי לשאר איסורים כיון שכבר נאסר וכמ"ש בסי' צ"ד ס"ק כ"ב ע"ש ועוד כתבתי שם דהעיקר אפי' המ"ד דלא אמרינן חנ"כ בשאר איסורים מודה דצריך מעל"ע משעת חימום המים אפי' בשאר איסורים דלא תלי זה בחנ"נ או לא ע"ש ונלע"ד דאין לחלק בזה בין בשר בחלב לשאר איסורים ואם נקל בשאר איסורים גם בבשר בחלב יש להקל ע"ש ודו"ק : **יט** לילה כו' . דוקא לילה לפי שהלילה גורם להפיג הטעם כדאיתא בפוסקים : **כ** ובמקום הפסד כו' . פי' במקום הפסד קצת דאילו במקום הפסד גדול בלאו הכי מותר מטעמא די"א *) דאין אומרים חתיכה נ"נ באיסור לח שנבלע בהיתר לח וכדלעיל סימן צ"ב ס"ד בהג"ה ע"ש :

באר הגולה

ורבותינו הצרפתים : יג הר"ן בסוף מסכת עבודת כוכבים בשם י"מ וכן דעת הרמב"ם בפרק ט"ו מהמ"א והרשב"א שם : יד אגור בשם המרדכי : טו טור וכ"כ בסה"ת דכיון שלא היה בהן שיעור לבטל פליטת הקדירה נעשו כל המים נבילה וחזרו ונבלעו בקדירה :

נקודות הכסף

וק"ע : (שם ס"ק ח') ואין קי"ל כו' . טעות סופר הוא וצריך להיות. ואנן קיימא לן וכן כתוב בש"ך ס"ק י"ד [נראה דלפניו הי' הגירסא כט"ז ואין קי"ל] :

דגול מרבבה

(סימן ק"ג בש"ך ס"ק כ') *) דאין אומרים חתיכה נ"נ באיסור לח וכו' . נ"ל שסותר דברי עצמו בסי' צ"ד ס"ק כ"ב וגם הוא עצמו כאן הביא לעיל בס"ק י"ח דבריו הנ"ל וצ"ע ואולי כוונתו לדברי הרב בהגה"ה דכתב וה"ה בכל האיסורים לפי מאי דקי"ל בכל האיסורים חנ"נ וכו' א"כ אינו סבר כהמחבר דזה תלוי בדין אם חנ"נ א"כ למה לי' לתלות בהיתר בלינת לילה אלא ודאי דמיירי בהפסד קצת :

גליון מהרש"א

כוכבים לא מיקרי לכתחילה ט"ז סימן ק"ח ס"ק ד' : (ב"ע סעיף ו') דחורפיה משויא ליה לשבח. וה"ם לא משוי לשבח כ"א המאכל אבל לא הקדירה ועיין ש' קכ"ב סק"ב ודם אדם שנפל לדבר חריפי' פמ"ג בפתיחה לתערובת ח"ג ש"ו ד"ה עור אבאר : (סעיף ז' בהג"ה) אבל אם עברה לילה מותר. עיין בתרא"ש סוף מסכת עבודת כוכבים מ"ש אי סוף לילה לחוד נמי פוגם ועיין עליו בשעה"ם פ"ח בחמץ ומצה הכ"ה עלה ס"ו ד"א ע"א : (ש"ך ס"ק י"ח) ומ"מ בעיקר הדין שס"ל להמחבר. עיין גליון סי' צ"ב סק"י : (שם) דלא תלי זה בחנ"נ או לא. כיון דמ"מ חוזר ונבלע מן האיסור ואי משום נ"נ בר נ"ם זה ל"ש באיסור :

יד אברהם

תבשיל שיודע בודאי שהאיסור הראשון יתן בו טעם לשבח ואין לחוש שמא יבשל בו דבר שיתן בו טעם לשבח. כמ"ש ס"כ שאח"ז פ"ש והאיסור מקדירה שאינה ב"י דאסרינן לבשל בה לכתחילה גזירה אטו ב"י כדאית' בש"ס סוף ע"ז (דף ע"ו) וכל הפוס' ולא אמר דגזרינן אטו בישול דבר חריף שיתן טעם לשבח אלא ש"מ דלא חיישינן לכך ולא הוה ג"כ מבטל איסור לכתחילה וס"ל ל"ש כך נ"ש דהיתרא כיון שנבלע בהיתר בקדירה וגם בשעת נ"ש בהיתר דכל נטל"פ רחמנא שריא ועיין סי' ל"ה בה"ג וכן כתבתי שם סעיף כ' דל"ש בכ נ"ש דהיתרא ונטל"פ לכתחילה שרי ולא גזרינן אטו דבר חריף וזה מוכח בכמה דוכתי ונראה לכדיעבד אם בישל בה ואינו יודע אם נותן האיסור הראשון בו טל"פ או לשבח לא אסרינן ואי לשבח שמא היה בו ס' נגד טעמו שנבלע בקדירה וכ"מ לשון הג"ה שכתב ואם בישל בו תבשיל שאיסור הראשון נותן בו טעם לשבח נאסר אם לא היה בו ס' ולכאורה שפת יתר הוא ומאי קמ"ל בזה אלא דאתי לאשמועינן דאין נאסר אלא אם בישל בו תבשיל שידוע שאיסור הראשון נותן בו טעם לשבח ובודאי לא היה בו ס' נגדו וכן מוכח בש"ך שכתב דא"צ ס' נגד כל הבלוע בקדירה דכיון שהוא פגום לא נעשה נבילה וקשה דליחוש שמא נתן האיסור טעם לשבח בתבשיל שבישל בה קודם שבישל בה האיסור תוך מעל"ע ונ"נ כל הבלוע בה תוך מעל"ע עי' סי' נ"ח ס"ה וסי' צ"ב ס"ו . כדחיישינן שיתן על"ם כתבשיל שבישל אח"כ ונ"ל דהיינו כמ"ש דמספיקא אין לאסור בדיעבד ודו"ק :

ביאור הגר"א

מתירין כו' . תליא בשני התירוצים של תוס' דע"ז ס"ו א' בד"ה אמר . וי"ל כו' א"נ כו' (ע"ב) : [כ] ויש מתירין כו' . דס"ל שגם הטיחה שע"פ נפגם אחר מע"ל ובסי' קכ"ב סתם כסברא הראשונה וכן בר"ס צ"ו כתב בן יומו או שאינו מקונח כו' : (ליקוט) דיש מתירין . מהא דסוף ע"ז וכולן כו' ובפי' הרמב"ם בפי"ז שלא הטביל היינו הדיח ושם ל"ט א' ואע"ג דאמר מר כו' אע"ג דסתם סכינים אינן מקונחין כמ"ש רש"י בחולין קי"ב א' וע"ל סי' קכ"ב (ע"ב) : (ליקוט) ויש מתירין כו' . כמ"ש בע"ז ע"ה ב' וכולן שנשתמש כו' וכ' הר"ן שם בשם אחרים דהאי עד שלא הטביל שלא הדיח קאמר וכמ"ש במתני' את שדרכו להטביל יטביל וכ' שכ"ד הרמב"ם ורמב"ן ז"ל אבל בשם הראב"ד כ' שם כסברא הראשונה והטביל ממש קאמר כמש"ש מדיחן ומטבילן ול"ד קאמר ועתוס' ד"ה וכולן כו' (ע"כ) : [כא] יש מי כו' . כמ"ש שם ל"ט א' : [כב] קדירה כו' . דהמים נ"נ וחוזרין ונבלעין בקדירה. תוס' בסוף ע"ז ע"ו א' ד"ה בת כו' : [כג] מבב"ח. כשיטתו דאין נ"נ אלא בבב"ח : [כד] אבל אם כו' . דסמ"ק כ' דיש הרבה מקילין כיון שאין בגוף האיסור ב"י אין לחוש ודעת רש"י ור"ת בתוס' הנ"ל דכל שעברה לילה אינה ב"י ואע"ג דלא קי"ל כוותייהו מ"מ בכה"ג כיון דיש הרבה מקילין בלא"ה יש לסמוך עלייהו . ב"י : [כה] ובמקום הפסד כו' . דבכה"ג דהרבה מקילין סמכינן אהנך דס"ל דאין נ"נ אלא בבב"ח . ד"מ : [כו] הפסד . ר"ל הפסד קצת דבהפסד גדול בלא"ד אמרינן דבלח בלח לא נ"נ :

חידושי רע"ק

רשד"ם (ס"ה) ומהריב"ל (ח"ג ס"ק) ומהרח"ש (ח"ג סי"א) : (סעיף ז' בהג"ה) **אבל** אם עברה לילה מותר . במ"י (כנ"ט סק"ט) מסיק דבכל ספק מצטרפים דעת ר"ת שעבר לילה הוי נטל"פ ושרינן בהפ"מ ספק ס"ס עי"ש : (שם) **אע"ג** דאח"כ הוחמו המים . מלשון זה נראה לי דבעי עכ"פ מעל"ע מבישול דחלב ולא סגי במעל"ע מבישול הבשר שמקודם דאל"כ מאי רבותא דהוחמו בה מים הא בלא"ה הוא תוך מעל"ע מבישול החלב וכן הסכים להלכה בפמ"ג כאן ולעיל (מש"ד בש"ך סק"כ) בארוכה : (ש"ך ס"ק י"ח) **אינו** מוכרח לדעת הב"י. נראה דכוונת הש"ך דשורש החילוק בין עברה לילה קודם החימום מים או אח"כ היינו שאם הוחמו מים תחלה תיכף דנין דהמים נ"נ ושוב בעי מעל"ע משעת החימום משא"כ בעברה תחלה לילה דבשעת חימום המים אמרינן כיון דנ"נ דרבנן הוי ס' דרבנן דשמא כבר נפגם בלינת לילה ואף דהמים אסורים לשתות מספק היינו דהבלע שבתוכו אסור אבל גוף המים הוי ספק דרבנן וא"כ בעבר לילה בין בשר לחלב דבשעת בישול החלב הדין דחלב נ"נ דבב"ח דחנ"נ דאורייתא הוי ספק דאורייתא וכיון דהיינו דנין דחלב נ"נ בעיא מעל"ע מהחלב ואם חממו אחר כך מים גם המים נ"נ דהא בין החלב להמים לא נתחדש ענין פגם רק דבאנו לדון דשמא הלילה דקודם החלב פגמו ולא נעשה החלב נבילה ובזה דכבר התמרנו מכח סר"א דהחלב נ"נ א"א לדון אח"כ להקל על המים לומר דהחלב לא נ"נ וממילא צריך אח"כ מעל"ע מ חימום המים ודוק היטב :

באר היטב

ולא היה שומן דבוק בהם ולפ"ז מה שכתב שתהיה מודחת וכו' היינו לאפוקי כשידוע בבירור שלא היתה נקיה ואינה מודחת וקמ"ל דהשומן הדבוק אינו נטל"פ אחר מע"ל והיש מתירין ס"ל שטיחת איסור שעל פני הכלי נפגם ג"כ אחר מע"ל ועי"ל סי' קכ"ב ס"ג לא הביא אלא סברא הראשונה וכ"פ בת"ח ומהרש"ל [ואנן פסקינן כדיעה א' דמה שהוא בעין אינו נפגם אפי' נשהה כמה ימים, אחרונים] : (יד) שרי . כ' הש"ך ומהרש"ל חלק ע"ז ואמר מאחר דאיכא ממשות בעין אז הטעם שבקדירה שאינו ב"י נטל"ש ואין דבריו נראין עכ"ל : (טו) בקדרה . פי' בבישול וע"ל סימן צ"ה ס"ב דדוקא רובו דבר חריף בעי' וע"ל סימן נ"ו ס"ג וסימן קכ"ב ס"ג בהג"ה נתבאר דין זה : (טז) לילה . דוקא לילה גורם להפיג הטעם כדאיתא בפוסקים ש"ך [ועיין לעיל סי' צ"ד ס"ק ע"ז מש"ב] : (יז) המים . הטעם איתא בב"י מאחר דיש פוסקים דס"ל דאחר לילה א' נטל"פ ואף דלא קי"ל כן להתיר המים האלו מ"מ מהני לזה שלא יהיו נחשבים כנבלה לחשוב מע"ל מחימום המים וכתב הש"ך ומבואר דאם הוחמו המים תוך שיעור לילה א' צריך אח"כ מע"ל מחימום המים ודלא כת"ח דמיקל ולפ"ז גם מ"ש הר"ב וכן אם עברה לילה א' בין בישול וכו' אינו מוכרח לדעת הב"י ודוק עכ"ל : (יח) איסורים . כתב הט"ז פי' אפילו קודם לינת לילה כיון דהיא גופה דהמים יהיו נחשבים כנבלה בשאר איסורים הוא פלוגתא בסימן צ"ב וכה"ג סמכינן אמקילין (ועיין סר"ח) . והש"ך כתב דהאי במקום הפסד פי' הפסד קצת דאילו במקום הפסד גדול בלא"ה מותר מטעם די"א דאין אומרים חנ"נ באיסור לח שנבלע בהיתר לח וכדלעיל סימן צ"ב ס"ד בהג"ה ע"ש עכ"ל :

פתחי תשובה

סימן ל"א שכתבו דהיינו חלב בגיר"ה ע"ש ועי' פמ"ג בש"ך ס"ק י"ג שכתב דהיינו חלב בקמן אבל חלב בגיר"ה עי' סימן קכ"א ס"א בהג"ה משמע דנ"ט לשבח עכ"ד וכ"ל דשם כתב הרמ"א שנהגו היתר לשום יין בכלים שנסריהם מדובקים בחלב משום שטעם היין כו' אלמא דחלב נ"ט לשבח כיון דאנ"כ בלא"ס מותר . ובאמת לאו ראיה היא די"ל דאי משום נ"ט לפגם היה לכתחלה אסור כמבואר בכמה דוכתי אבל משום שטעם היין כו' שרי אף לכתחלה וכן הוא בסדיא שם בגיר"ש שממנו מקור דין הטוא . [שוב מצאתי בספר בית יהודה שהשיג על הסמ"ג בזה . ולהב עוד והיותר נ"ל דשניהם כן חלב בקמן והן חלב בגיר"ה נותנים טעם לפגם ולא כתבו הפוסקים רק חלב סתם ולא פירשו אם בקמן או בגיר"ה דשניהם שוים בזה ע"ש] : (ז) מה שדבוק . ולא אמרינן בזה איסור דבוק תמיד שבה לתבשיל נמחה האיסור בתבשיל וכמ"ש הש"ך לעיל סי' פ"ט ס"ק ל"ה גבי מלח שעל החתיכה וכ"כ בספר חמודי דניאל סימן יו"ד :

(סעיף ז') קדירה שהיא בלועה מבשר וחלב כו' . כתב כמ"י כלל נ"ט כ"ק ט' דבהפסד מרובה יש לסמוך על ר"ת דלינה פוגמת היכא דאיכא עוד ספק א' ויש לצ"ר לדעת ר"ת מס"ת דשביעית כמ"ש הר"ש שם : ודע דבס' יד המלך כתב דבב"ח וכה"ג ועי"ז שלוקין עליהן שלא כדה"נ ה"ה בכהן בעין ונפגמו עד דאין לאוין נגד שאסורים רק כשנתערבו בטלין ברוב משום שאז ה"ע דבר שאי"ו לאכול הפגום שאין נהנה ממנו ולא דמי למתעסק בחלבים שכן נהנה משא"כ כאן ונראה שלא ראה מ"ב הפתגה אדיה סי' ע"ה דע"כ שאי"ר קיל משלא כד"א בדמלינו גבי יוה"כ ומיהו אפשר דהיינו דוקא כשאי"ר מעיקרא ולא בנאסרתו אח"כ וכמ"ש בנ"ב סימן כ"ו דגרע מפגום מתחילה ועוד כוף אבל ל"מ כן כס' ה"ד גם מ"ב הנ"ב דאיה מהרמב"ם ח"מ : בירושלמי פ"י דתרומות ופ"ב דמעשר שני אהא דמניא ר' יהודה מתיר בכל שנתבשל בנותן שאינה אלא ליטול את הזוהמא ואינו מטבית מודה ר"י בכולל של הקדש ובל ע"ז ונראה דהיינו מטים דכהו אסור נטל"פ . ואין כלה מ"ש המפרש דהיינו משום דנהגה מהקדש וע"ז דא"כ בכל איסורי הנאה נמי כזוהמא יאסור כל התבשיל יוליך הנאה זו לים המלח אלא כדאמרן ונ"ע בר"א"ב בלאו ע"ז דמשמע דבשל הקדש נמי נטל"פ מותר : ועיין בשו"ת ח"ל סי' ע"ס ופי' שמפסק להתיר לאחר י"ב חודש אף במקום שנטל"פ אסיר :

קד דין עכבר שנמצא ביין או בשכר.

ובו ג' סעיפים:

א [א] א עכברא(א) דדברא נותן טעם לשבח הוא שהרי עולה על שלחן מלכים אבל עכברא דמתא [ב] ב מספקא לן אם משביח בשכר וחומץ או אם הוא פוגם [ג] ג ולפיכך אם נפל לשכר ב או לחומץ בצונן והסירו שלם [ד] אם לא שהה בתוכו [ה] מעת לעת מותר ד אבל אם היה רותח או אפי' צונן ושהה בתוכו מעת לעת בין שהסירו שלם [ו] בין שנחתך לחתיכו' דקות ויכול לסננו במסננת בענין שלא ישאר ממנו בתוכו כלום ה בין שנימוח בתוכו לגמרי ונעשה כולו משקה ולא נשתייר ממנו שום ממשות ניתר על ידי שיהא ששים בהיתר כנגד העכבר ו ואם נחתך לחתיכות דקות והוא בענין שאינו יכול לסננו כגון שנתערב השכר או החומץ במאכל עב הכל אסור ואין שם ביטול דחיישינן שמא יפגע בממשו של איסור ולא ירגיש:

הגה (א) ג ודוקא (א) בשרץ יש לחוש אם נשאר שם שלא יוכל להוציאו אבל בשאר (ב) איסורין אין לחוש (כך משמע באו"ה כלל ל"ב):

קד א עכברא דדברא כו'. משמע מדברי המחבר דעכברא דדברא פשיטא לן דמשביח בשכר וחומץ כיון דעולה על שלחן מלכים (ואפשר לפי זה דעכברא דדברא אפי' ביין ושמן וכהאי גוונא אינה פוגמת) ובש"ס (עבודת כוכבים דף ס"ח ע"ב) מוכח דאע"ג דעולה על שלחן מלכים מספקא לן אי נטל"פ בתערובות ע"ש ואע"פ שאפשר לדחוק וליישב מ"מ לא נראה כן מהרי"ף והרא"ש וטור והרמב"ם והר"ן ושאר פוסקים שלא הזכירו כלל' הא דעכברא דדברא אלא כתבו בסתם עכבר ודוק: **ב או לחומץ אם לא שהה בתוכו מעת לעת כו'.** ע"ל סימן ק"ה ס"ק ב' מזה: **ג ודוקא בשרץ יש לחוש כו'.** דע דגרסינן פרק בתרא דעבודת כוכבים (ריש דף ס"ט) אבעי' להו נפל לגו חלא מאי (כלומר אי עכברא נותן טעם לשבח בחומץ או לא) אמר ליה רב הילל לרב אשי הוי עובדא בי רב כהנא ואסר רב כהנא א"ל ההוא אימרטוטי אימרטט ופירש רש"י שנחתך לחתיכות דקות קטנות ושרץ שיעורו כעדשה כטומאתו וחיישינן דילמא בולע חתיכה שרץ בהדי חומץ וכ"כ ראב"ן ומרדכי והאגודה שם וכ"כ האו"ה כלל ל"ב אבל הר"ן כתב על פרש"י תימה למה הוצרך לזה דהא אף בשאר איסורים יש לחוש לפחות מכזית דהא קי"ל חצי שיעור אסור מן התורה ותו קשיא ליעבריה במסננת וליתשרי כו' עכ"ל ולק"מ דודאי בשאר איסורים כיון דנטל"פ הוא אם כן ליכא משום

טעמא

קד (א) ודוקא בשרץ וכו'. בד"מ כתב הטעם שמא ישאר ממנו כעדשה שהוא שיעור טומאתו הואיל ותחלת ברייתו הוה כעדשה מקרי בריה ואינה בטלה עכ"ל ונראה שהביאו לחלק כן ממ"ש הטור ואם נחתך בענין שאינו יכול לבררו ולהוציאו הכל אסור וק"ל לרמ"א הא קי"ל נתרסקה הבריה בטילה וכ"כ בדרישה בשם רש"ל וז"ל ואף דאמרינן לעיל סי' ק"א היכא שנתרסק האיסור בטל שאני שרץ דאיסור אכילתו בכעדשה כטומאתו וחיישינן דילמא בלע שרץ כעדשה ועיין בפרש"י בעבודת כוכבים דף ס"ט עכ"ל וכתב ע"ז דלא נצטרך לחלק בשביל זה דשאני בנחתך הבריה דאיירי במין במינו ואין האיסור ניכר תוך ההיתר משא"כ כאן שאיירי שהוא במאכל עב וא"א לבררו מחמת קטנותו אבל מ"מ האיסור ניכר בין ההיתר דזה לכ"ע אסור אלא שיש הכרח לחלק כן מכח מ"ש ב"י ואם נימוח לתוכו לגמרי דדוקא לגמרי כו' ובסימן ק"ט כתב דמשמע מדברי התרומות אפילו באינו מינו מיהו בטל בס' ואפי' כזית ולפ"ז צריך לחלק בין שאר איסורין למשהו דשרץ כו' עכ"ל וכן מו"ח ז"ל כתב כאן כדברי רש"ל הנ"ל. *) ואשתומם כשעה הרבה מה חשבו על ככה דמ"ש הטור אם נתחתך כו' הוא על פי הגמרא שאמרו בעבודת כוכבים (דף ס"ט) בעכברא שנפל לגו חלא מאי אמר ליה רב הילל לרב אשי הוה עובדא בי רב כהנא ואסר רב כהנא א"ל ההיא אימרטוטי אמרטט ופרש"י לחתיכות דקות ושרץ איסורו כעדשה כטומאתו וחיישינן דילמא בולע חתיכה שרץ בהדי חומץ ולכאורה משמע דקפיד דוקא אשיעור כעדשה וזה אי אפשר לומר כן דהא עכ"פ חצי שיעור אסור מן התורה והיינו אפילו חצי עדשה או משהו ממנו דלא בעינן כעדשה אלא לענין איסור שחייב מלקות כמו כזית דנבילה וכן מוכח מדברי התוספות שהקשו שם יש לתמוה עכשיו היאך אנו אוכלים דבש דבורים והלא רגלי הדבורים מעורבים בדבש כו' וזה פשוט דהאוכל דבש שמעורב בו רגלי הדבורים שאינו אוכל כשיעור עדשה מן הרגלים וכן מוכח מדבריהם שם שכייתו והא דאמרינן אברים אין להם שיעור אפילו פחות מכזית מן המת ופחות מכעדשה מן השרץ כו' ש"מ דמיירי שם בפחות משיעור עדשה. שוב ראיתי בר"ן שם פרק השוכר שמקשה גם כן על רש"י כן דלמה לי כעדשה הא אף בשאר איסורין יש לחוש לפחות מכזית והקשה עוד קושיא אחרת ופי' שם פירוש אחר ובה"ה הארוך (דף ק"י ע"ב) כתב פירש"י וכתב עליו וז"ל ומיהו לאו דוקא בשרצים המבדילים שאפילו בשאר איסורין שנתערבו ביין וחומץ ושמן ויש לחוש אפילו לפחות מכזית שהרי חצי שיעור אסור מן התורה עכ"ל הרי לפינו בהדיא דרש"י לאו דוקא נקט כעדשה מן השרץ אלא נקט איסור קטן היותר חמור דחייב אפי' מלקות על אכילתו ולא כדברי רש"ל ורמ"א דשרץ שאני *) ומ"ש רמ"א בד"מ שאם יש כעדשה מקרי בריה נפלאתי מאד על פה קדוש יאמר כן דהרי בדיני בריה אמרו בהדיא בסימן ק' בנמלה וכתב ע"ז בסימן ק"א דאם נתרסק ממנה קצת בטלה חשיבות הברי' וכמ"ש ב"י שם סימן ק"א ק"ו כאן דמיירי בנחתך לחתיכות דקות כמ"ש הטור וכ"כ באו"ה כלל כ"ה דין ב' מידי דהוה אכעדשה דשמונה שרצים ושרץ מרוסק כו' אף על פי שלוקין עליהם מתבטלים בשיעורם עכ"ל. ומ"ש בדרישה דכאן מכירין האיסור אלא שאי אפשר לבררו כן הוא האמת ודומה למ"ש ב"י בסי' קט"ו להרמב"ם לענין המאה של עובד כוכבים וז"ל אבל המאה היא האיסור ניכר דהיינו הקום אלא שא"א לבררו ולפיכך אינו בטל עכ"ל וע"ש. ולפי הנראה דודאי לא בא הטור כאן כלל לעשות חומרא בשרץ משא"כ בשאר איסור זה לא עלתה על דעתו כלל דלא כתב דיני סי' זה אלא להורות דיש שבח בעכבר ושכר וחומץ אלא שפרט דינין אם נתערבו ומ"ש כאן בנחתך דהכל אסור לאו מטעם חשיבות דבריה אלא דילמא בלע לחתיכה דקה של שרץ בתוך השכר או חומץ ולזה נתכוין גם הב"י כמ"ש דחצי שיעור אסור מן התורה ואפילו בפחות מכעדשה ופי' דברי הטור הוא כך דלאם נימוח השרץ לגמרי עד שנעשה כממשו של שכר וחומץ הוה שיעורו בששים דהוה לח בלח אבל אם נתחתך ולא נימוח די"ל כאן עדיין ממשות של איסור ונתערב במשקה ממילא אין כאן לח בלח ולא יבש ביבש דכל ביטול הוא מלד שאינו ניכר משא"כ כאן דניכר אלא דאי אפשר לבררו ממילא לא מהני כאן אפילו ששים דלא מהני ששים אלא אם נעשה האיסור לח ונימוח לגמרי משא"כ כאן דשם איסור לא נעקר ממנו ולא נתבטל כלל לא בששים בתורת לח בלח ולא ביבש ביבש בתורת רוב ושפיר יש איסור אם יבלע אותו בעין ע"כ אסרו הכל כאן והיינו פירושו דאמרטוטי אמרטט שאמרו בגמרא ואין כאן חילוק בעולם בין שרץ לשאר איסורים ודין הנזכר כאן הוא בכל איסורים אם נתערב והוא ניכר ואי אפשר לבררו כן נלע"ד ברור והג"ה זאת אין מקום לקיימה לפע"ד אלא שיש עדיין להקשות להרשב"א שכתב באיסור המאה שנתן הרמב"ם טעם משום שאין הקום מתבטל בהמאה שאינו מעורב בה שיתבטל במיעוטו והקשה עליו הרשב"א כמו שנעתיק בסי' קט"ו וכתב עליו שאע"פ שאינו מעורב בטל במיעוטו אם כן מאי שנא מכאן בעכבר שאינו מתבטל בשכר או חומץ דהא גם שם בקום שבהמאה מכירו והוה לח ביבש ומתבטל כיון שאין יכול להפרישו *) וגבי עכבר נמי דהוה אין יכול להפרישו והוה יבש בלח ליבטל ונראה לי דבעכבר יש לחוש שמא יאכל חתיכה האיסור בפני עצמו בשלמא יבש ביבש נהפך האיסור להיתר מכח הרוב דגזירת הכתוב ומשום הכי מותר כדנן בדנן אבל בזה אין האיסור נהפך להיתר אלא הטעם בהמאה למהני ביטול משום דאי אפשר להפרישו לאיסור וזה עיקר ההיתר אבל כל שניכר קצת מהקום ודאי זורקו ואין אוכלו אלא בכלל המאה ע"כ מותר אבל אין שייך בזה האיסור נהפך להיתר

משום

באר הגולה

א מסקנת הגמרא עבודת כוכבים דף ס"ח : ב שם כעובדא דרב ואסרה וכ"כ הרי"ף והרא"ש שם והרמב"ם בפ' ט"ז מהמ"א : ג הרא"ש שם : ד שם בשם הרשב"א : ה שם בפ"ז דחולין וכ"ד הר"ן שם בשם גאון : ו ב"י

הגהות הט"ז

(סימן ק"ד סוף ס"ק א') וגבי עכבר נמי דלא הוי יכול כו' . כצ"ל :

נקודות הכסף

(סימן ק"ד בט"ז ס"ק א') *האריך להשיג על רמ"א

חידושי הגרשוני

(סימן ק"ד בט"ז ס"ק א') ומ"ש רמ"א בר"ט שאם יש כעדשה מקרי בריה נפלאתי

מטה יהונתן

(סימן ק"ד בש"ע סעיף א') **עכברא בשיכרא כו'.** ש"ך סק"א משמע מדברי המחבר דעכברא כו' פשיטא דמשביח בשכר כו' ובש"ס מוכח דאע"ג דעולה על שולחן מלכים מספקא לן אי נטל"פ בתערובות ע"ש . ולכאורה אין להבין כלל דהנה ז"ל הגמרא ההוא עכברא דנפל לשיכרא דשכרא אסרים רב להאי שיכרא אמרוה רבנן קמיה דר"ג ניחא קסבר רב נטל"פ אסור ע"ג ומשני הא כדברא הא בדמתא אמר רבא הלכתא נטל"פ מותר ועכברא בשיכרא לא ידענא מ"ט דרב אי משום דקסבר נטל"פ אסור ולאו ק"ל כוותי' אי משום דקסבר נטל"פ מותר ועכברא בשיכרא אשבוחי קמשביח א"כ משמע שבעת דסוגית דמשמע דהאי עכברא דהתם הוי עכברא דמתא פ"ו מספק ליה אי אשבוחי משביח או פוגם אבל על דדברא לא מספקא לן כלל אלא נוכל לומר דפשיטא לי' דודאי אינו פוגם וי"ל דהש"ך מפרש סוגיא דהכא כך דודאי על עכברא דמתא לא הוי מספקא לן אי פוגם או לא דודאי הוא פוגם אלא דמספק' לי' בדברא והא דמשני הא בדברא הא במתא ס"ק דקאמר ר"ב בשלמא קסבר נטל"פ מותר והכא חידוש הוא ע"ז פריך והא עולה על שולחן מלכים א"כ ליכא חידוש א"כ כיון דעכברא דמתא נטל"פ למה אוסר ועל זה משני הא בדברא והא במתא פי' כיון דאיכ' עכברא שהוא מאום ואפ"ה אסרה שהורה א"כ ודאי נטל"פ אסור בעכברא א"כ עכברא דדברא בשיכרא אף דהוא נטל"פ נמי אסור וק"ע : (שם בהג"ה) **ודוקא בשרץ יש לחוש** כו' אבל בשאר איסורים אין לחוש . עי' ש"ך סק"ג

גליון מהרש"א

(סימן ק"ד ש"ע סעיף א') **מספקא לן אם משביח בשכר** . וה"ה זבוב למ"ד דפעמו אינו אוסר ש"ך ס"ס ק"ז : (שם) **ויכול לסננו במסננת** . עיין ש"ך סי' צ"ח ס"ק י"ו : (שם בהג"ה) **ודוקא בשרץ** . ואם היה בדבש עיין ש"ך סימן פ"ד ס"ק ל"ז בסופו : (ס"ז ס"ק א') ובת"ה הארוך כתב פרש"י כו' שאפי' בשאר

יד אברהם

(סימן ק"ד סעיף א') **עכבר שנפל לשכר כו' ואם נתחך לחתיכות דקות כו' הכל אסור דחיישינן שמא יפגע בממשות האיסור** . וכתב הג"ה ודוקא

צבי לצדיק

(סימן ק"ד בט"ז ס"ק א') **ודוקא כו' אם נתערב והוא ניכר** . קשה לי על הט"ז מהא דסי' צ"ו ס"א אם מחכן דק דק דתני בה' עד הלוג וגם אפשר לככיר האיסור רק שא"י לבררו וכל חתיכה קטנה נעשה נבלה ויש ליישב דנכון אין איסור מחמת עצמו ואח"כ דרבנן אף לפ"ז גם על רשב"א לא קשה מקום לכוי דרבנן : (בש"ך ס"ק ג') **ודוקא כו'** וזהו דעת הרב

ביאור הגר"א

קד [א] (ליקוט) עכברא דדברא כו' . הם דברי המחבר והן תמוהין דמש"ש מתקיף כו' הוא להתיר (מחמת נטל"פ) לפי הס"ד (דטעמא דרב) משום דחידוש וכן לא חילק בזה שום פוסק כלל (ע"כ) : [ב] (ליקוט) מספקא כו' . כרבא שם דמספקא כוותיה ולא כרב ששת (ע"כ) : [ג] ולפיכך כו' . שם והלכתא אידי ואידי כו' : [ד] אם לא כו' . דצונן בצונן מותר כמ"ש בפ' כ"צ (ע"ו א') ושאר מקומות ותוס' בע"ז שם ס"ח ב' ד"ה הוא כו' : [ה] מעל"ע . ע"ס ק"ה : [ו] בין שנחתך כו' ואם נחתך כו' ודוקא כו' . פירש"י ס"ט א' ד"ה אימרטוטי כו' וכמ"ש במעילה פ"ו ב' והקשה עליו בת"ה והר"ן למה הוצרך לזה דהא קי"ל דחצי שיעור אסור מן התורה ועוד ליעברנהו במסננת ולישתרי ע"ש וא"ש המש"ע ואם כו' והוא בענין כו' והוא תי' לקושיא שניה של הר"ן ואפי' כמ' דהא בגמ' ר"ל דאינו אוסר כלל משום דנפל"ם ואפ"ה אסרו אם נחתך ועל קושיא הראשונה כ' בהג"ה ודוקא כו' וכמ"ש רש"ל וש"ך דהא עצמותו אפילו ברובא בטל דכל שעומד כמ"ע נקרא יבש ביבש אלא משום בריה אתינן עלה ואע"ג דבריה שנתרסק בטילה כאן כיון דשיעוריה כעדשה הוי כמו בריה . וכבר השיגו עליהם בט"ז ותר"ח וכ' דאף אם גדולה הרבה כל שאינה שלימה לא מקרי בריה אלא דאין האיסור מתבטל כל שניכר כמ"ש בירושלמי פ"ב דערלה כנ"ל סי' צ"ח וכן אם מכיר את ההיתר אין מבטל לאיסור כמ"ש בפ"ד דתרומות כיצד חמשים תאנים כו' ולפיכך אין מתבטלי אלא לח בלח או יבש ביבש וז"ש בש"ע בין שנימוח לתוכו כו' דהוי לח בלח ואם נתחך כו' דהוי יבש בלח ור"ל במאכל עב כרוטב עבה דמ"ש הוא לח כיון שאינו עומד כמ"ע ואפילו באלף לא בטיל כיון דע"י מישוש בידים בתבשיל ירגיש לאיסור וה"ל איסור הניכר [אבל דעת רש"י כמ"ש תוס' בזבחים ע"ב א' ד"ה וליבטלו כו' דכ"ד שאסור בפחות מכזית הוי בריה בשיעור איסורו כמו גיד ול"ק מנמלה דמובדלין דוקא כו' והוי כמו נמלה שלימה ודעת רש"י נכון ועבתוס' שם אע"ג דבמכות לא כתבו כן אלא כדעת הרא"ש דבריהם בזבחים נכונים יותר ועוד י"ל דברי רש"י דכאן אבר אסור אפילו בכ"ש ועתוס' במעילה שם] : (ליקוט) ודוקא כו' . מדברי רש"י שם ד"ה אמרטוטי כו' וכן פי'

פתחי תשובה

קד (א) בשרץ . עי' בספר הפלאה למסה שכתב דדוקא בשמונה שרצים המטמאים אבל שאר שרצים לא הוי כבריה (ושרץ שקורין ראק אינו משמונה שרצים ע"ש) וכן כתב בתשובת חות יאיר סוף סימן קי"ב ע"ש ועי' בתשובת אא"ז פנים מאירות ח"ג סימן כ"ח :

באר היטב

קד (א) דדברא . כ' הש"ך דמשמע מדברי המחבר דעכברא דדברא פשיטא לן דמשביח בשכר וחומץ ואפשר אפי' ביין ושמן וכה"ג אינה פוגמת אבל בש"ס מוכח דאף ע"ג דעולה על שלחן מלכים מספקא לן אי נטל"פ בתערובות : (ב) איסורין . בד"מ כ' הטעם דבשרץ חיישינן שמא ישאר ממנו כעדשה שהוא שיעור טומאתו והוי בריה ואינו בטל והט"ז השיג עליו בארוכות וסתר דבריו והעלה במסקנתו דבאמת אין חילוק בין שרץ לשאר איסורים ומה שבנחתך הכל אסור לאו מטעם משום חשיבות בריה רק דחיישינן דילמא בלע חתיכה דקה בתוך

השכר

ב [ז] י אם נפל (ב) (ב) ליין ושמן או לשאר משקין (ג) פוגם בודאי ואין צריך ס' לבטל פליטתו :

הגה ולפי זה אם נפל לשומן ד נמי דינא הכי ה [ח] ויש מחמירים בשומן ואפילו אם הוא קשה לפנינו אם שפכו מדי יום ויום שומן (ג) בקדירה וי"א (ד) לספק שמא העכבר היה שם כשעירו עליו שומן רותח (ד) הכל אסור ו [ט] (ד) אפילו (ה) יש ס' בשומן נגד כל העכבר ז ואם לא עירו עליו או שעירו עליו וידוע שלא היה שם העכבר כשעירו עליו והשומן בא לפניגו כשהוא קשה (תשובת הרא"ש והגהת מיי' פט"ו והגהות מרדכי דחולין ובהגה ש"ד וארוך) וכן נמצא העכבר עליו סגי ליה בנטילת מקום ולא מחזקינן איסור (ג) שמא היה השומן רך כשנפל שם דכבוש הוי כמבושל דמותר מכח ספק ספיקא

טורי זהב

משום הכי אסור בעכבר דשמא יאכל האיסור בפני עצמו : (ב) ליין ושמן . הרמב"ם נתן טעם לזה שאלו דברים צריכים להיות מבושמים וכ' רש"ל בפ' ג"ה סי' מ"ח דמשמע מטעם זה דשאר משקים אסורים ובדבש לכ"ע פוגם כמ"ש הסמ"ג מפי' התוס' לענין דברים שנתערבו בדבש והמרדכי פרק אין מעמידין ומסיק שם דיש להחמיר בכל המשקין חוץ מיין ושמן ודבש : (ג) שמא היה השומן רך . אבל אם ודאי ידוע לנו שהשומן היה תחלה רך רק שיש ספק שמא תוך שיעור כבישה נתקשה דהיינו תוך מעת לעת מן הנפילה בזה אזלינן לחומרא ודלא כאו"ה כלל ל' שמתיר אם בא לפנינו כשהוא קשה אנו הולכין בתר שעת המציאה ואפילו שבודאי היה רך בעת האיסור דשמא נתקשה תוך מע"ל לנפילת העכבר והביא ראיה ממה דאמרינן כל הטומאות הולכין אחר שעת מציאתן וחולק עליו בת"ח וד"מ דבספק אחד אזלי' לחומרא

שפתי כהן

טעמא וגם משום גופיה ליכא דבטל ברוב כיון שאינו מכירו (ועיין לעיל סימן ק"ג ס"ק ג') דמ"ש מיבש ביבש ואע"ג דשלא במינו ביבש קי"ל בששים היינו משום דאם יבשלם יתן טעם מה שאין כן הכא דנטל"פ ומ"ש וליעבריה במסננת ולאחרי י"ל דהיינו כמ"ש הטור וב"י שנחתך בענין שאינו יכול לבררו במסננת כגון שהיה החומץ מעורב במאכל עב והלכך שרץ כיון דשיעורו בכעדשה לא בטיל דהוי כמו בריה וכמ"ש האו"ה שם וכן משמע דעת הטור שלא כתב דין דנחתך לחתיכות קטנות ואינו יכול לבררו אלא הכא גבי שכר ולא בשאר איסורים וגם לא אישתמיט שום פוסק דיכתוב כן בשאר איסורים וזה דעת הרב והב"ח ומלבושי הבית יוסף נראה דאפילו פחות מכעדשה וכן בשאר איסורים נמי לא בטיל אפי' ביותר מששים כל שא"א לסננו וכן דעת מהרש"ל פג"ה סי' מ"ט ולפעד"נ כמ"ש וכ"ל ברור דגם הר"ן לא כ' כן אלא לפי מאי דסבירא ליה דמיירי בענין שיכול לסננו אבל לענין דינא מודה דאם אינו יכול לסננו דהוי ממש כיבש ביבש דהא קי"ל בכל דוכתא דאזלינן בתר רובא כדכתיב אחרי רבים להטות תדע דהא הרשב"א בהס"א דף ק"י ע"ב כתב נמי כהר"ן ובתשובה, סי' ק"א כתב בקדרה של מרק שנפל לתוכו יתוש שאם נחתך ממנה אבר או אפי' שלמה ונתרסקה ואבד צורתה הוי כשאר איסור ובטלה עד כאן לשונו ומביאו ב"י בס"ס זה אלמא כל שאי אפשר לסננו בטל : ד נמי דינא הכי . דפוגם בודאי ויש מחמירין סוברים דדין שכר וחומץ יש לו וכן מבואר בב"י ות"ח סוף כלל כ"ב וא"כ צ"ע בדברי הרב אמאי לא שרי בספק א' בכבוש להוד דהא איכא נמי ספיקא אי משביח אי לא וספק א' דכבוש וא"כ הוי ס"ס וכ"ל דהאי ספק אי משביח או פוגם לא הוי ספק כיון דבש"ס גופיה מספקא להו או אפשר דדמי לספק בחסרון ידיעה דלעיל סי' ל"ח ס"ק ט' וצ"ע : ה ויש מחמירין בשומן כו' . וכן דעת מהרש"ל פג"ה סימן מ"ט לאסור בשומן אווזות ושאר משקים ואינו מתיר אלא ביין ושמן ודבש מטעם שכתב הרמב"ם שאלו צריכין להיות מבושמים וע"ש : ו אפי' יש ששים בשומן . דכל מה שמערה ונוגע בעכבר נאסר ונתערב בשאר השומן ונאסר הכל ואף דלפעמים העכבר מונח בשולי הקערה ואם כן היה לנו להתיר כל השומן שהוא למעלה מקליפה שעל העכבר י"ל דידוע כשמערין עליו רותח נמס הכל ולכן העירוי נוגע תמיד בעכבר ונאסר הכל ת"ח כלל כ"ב ד"ט וע"ש : ז ואם לא עירו עליו . פי' רותח או כו' והשומן בא לפנינו קשה אבל בא לפנינו רך ליכא אלא חדא ספיקא שמא היה שם יום שלם וספק כבוש אסור כדלקמן

באר הגולה

מדברי הטור דשרץ שיעורו ככעדשה לחייב עליו ואפילו בפחות מכעדשה איסורא נמי איכא ואף נמנ"ד כאיתי שכתב שם ודוקא במשקה לפי שאפשר לסננו הוא ליה כדבר שיש לו מתירין אבל אם נאבד במאכל עד שאינו מכירו אפי' כזית מהתה' פרלים בטל ספיר אחרי שאינו שלם ואיתי שהרב ט"ז האריך בזה בספרו וכתב פירוש כדברי הטור והב"י שלא יהיו מתנגדים למ"ד שכתב בשם או"ה יעויין שם :

ז טור בשם הרמב"ם בפ' ט"ו (והרשב"א ור"ן בשם רבותינו

נקודות הכסף

וסייעתו וכל דבריו תמוהים בראש עיקר יסודו שהמם דברי כדיני בריה אמרו בסדי' בסי' ק' בנבלה דאם נתרסק שמנה קצת בטל החשיבות כו' תימה רבה לתמיהתו דהא פשטא דרמ"א וסייעתו הוא משום דעכבר הוי שרץ וטומאתו בעדשה ולוקה על אכילתו כעדשה כשיעור טומאתו וזה אינו בנמלה דסלכר משום במשנים וש"ס ופוסקים דדוקא שמונה שרצי' וכללן שעכבר שיעורן כעדשה אבל לא שאר שרצים ונמלה היא משאר שרצים וגם בלא"ה לא קשה מידי מנמלה לפי מ"ש לקמן דגם כעדשה מעכבר בטל ביבש ומה שכתב וכן כתוב באו"ה כלל כ"ה דין ב' מידי דהוי אכעדשה דמ' שרצים ושרץ פרוסק כו' אף ע"פ שלוקין עליהם מתבטלים כו' לא דק דהאו"ה מיירי שם להדיא ביבש ביבש וגזה ודאי אף רמ"א מודה דודאי אין כוונת רמ"א לומר דכעדשה משרץ אינו בטל ביבש ביבש מטעם בריה ועוד דהא בריה צריך לשיות דבר שאם יחלק אין שמו עליו כדלעיל סי' ק' אלא כוונת רמ"א דהכא דיניה כלא כלא כיון דנתערב במשקה אלא דקשה א"כ אמאי אסור דהא נתבטל בשיש ס' נגדו אלא ודאי שאני הכא כיון דהוי כמו בריה דלוקה על כעדשה מן התורה א"כ אמור ספי וגזרו רבנן ביה דחיישינן דשמא יפגע בממשהו של כעדשה ואתי לידי חיוב דאורייתא כי היכא דאשכחן דגזרו בבריה דלא בטיל אבל בשאר איסורי' כיון דאינו לוקה אלא על כזית לא גזרו ביה וכן מוכח להדיא באו"ה כלל ל"ג שכתב וז"ל ואי אפרסם או זורק העכבר והטעם בטל בס' כדין כל טעם דברים אבל אם אפרסם ונחתך בענין שאין יכול לבררו ולהוציא האיסור אסור הכא דדילמא חתיכה בכעדשה נשאר שם והוי בריה ודוקא במשקה כו' אבל אם נאבד עד שאין מכירו להוציאו אפילו בכזית מהתה' פרלים בטל ספיר בשאר איסורים בששים מאחר שאינו שלם כדאיתא לעיל כלל כ"ה עכ"ל הרי להדיא דמחלק דדוקא במשקה חשבו דילמא נשאר שם חתיכה בעדשה והוי בריה אבל ביבש ביבש בטיל ספיר בששים והיינו שלא כתבו ספוסקי' דין זה דחיישי' שמא יפגע בממשו של איסור רק הכא בעכבר וגם רש"י והר"ן והמרדכי והאגודה כולם כתבו הכא הטעם דכיון דשרץ שיעורו כעדשה וכוונתם כדעת רמ"א וכמ"ש בש"ך ס"ק ג' וכ"כ ריא"ז בשלטי הגבורים פ' כתרא דעבודת כוכבים דף

ביאור הגר"א

פי' נ"כ ביבמות קי"ד ב' ד"ה במשהו כו' ואף שהשיגו עליו תוס' שם ד"ה משום כו' ע"ש דברי תוס' צ"ע דהא בנעילה שם אמר להיפך דמובדלין לוקה בבעדשה כטומאתן וכן מנמלה אין ראיה דדוקא במובדלין וי"ל דקושית תוס' הוא משום דבהאי קרא כתיב הולך על גחון עד כל מרבה כו' ונאמר לא תאכלום להזהיר כו' ואלו אינן מהמובדלין (ע"כ) : [ז] אם נפל כו' . מדאיבעיא להו חלא מאי מכלל דשאר משקין פשיטא להו דשרי : [ח] ויש כו' . כ"ש מתשובת הרא"ש ואפשר דס"ל ה"ה בשאר משקין וכ"מ מדברי הרמב"ם שכתב ואם ליין ושמן שרי שאלו צריכין להיות מבושמין משמע בשאר משקין אסור וקמיבעיא בחלא לאפוקי חמרא דמותר : [ט] אפילו כו' . דכל מה שמערה ונוגע

חידושי ר ע"ק

(סי' ק"ד סעיף ב' בהג"ה) סגי לי' בנטילת מקום. והא דבעינן נטילה הוא חומרא בעלמא משום

באר היטב

הסכר או חומץ ומיירי כאן מאיסור ניכר אלא שא"א לבררו דבזה לא מהני ס' דלא מהני ס' אלא כשאין האיסור ניכר וא"כ אפי' בשאר איסורים הדין כן וכן דעת רש"ל וב"ח (ועי' בנה"כ דסתר דברי הט"ז ועי' פר"ח שהאריך): (ג) פוגם . הרמב"ם נתן טעם לזה שאלו דברים צריכים להיות מבושמים (ופר"ח כ' אנו אין לנו אלא פסק ש"ע אף בשומן ע"ש) . וכ' רש"ל דיש להחמיר בכל המשקין חוץ מיין ושמן ודבש : (ד) לספק . כ' הש"ך והא דלא הוי ס"ס שהרי זה ג"כ ספק אם נטל"פ או לשבח וספק דכבוש וי"ל דהאי ספק אם משביח או פוגם לא מקרי ספק כיון דבש"ס גופיה מספקא להו או אפשר דדמי לספק בחסרון ידיעה וצ"ע עכ"ל : (ה) יש . והטעם איתא בש"ך דכל מה שמערה ונוגע בעכבר נאסר

פתחי תשובה

(ב) ליין ושמן . עיין בתשובת הרדב"ז ח"ב סימן תשי"ו שכתב דמכל שכן שפוגם בתבשיל ע"ש עוד : (ג) בקדירה ויש לספק . [עי' בתשובת חתם סופר סימן נ"ד שכתב לרב אחד וז"ל מה שספקתה לימא אוקמא בחזקת חיים לא ידעתי מה בכך שהיה בחיים אי שהה בתוכו זמן הראוי לפליטה בחיים או כמותו לעולם השרץ אוסר ומ"ש בסמ"ג א"ח ס"ס תמ"ז דבדגים חיים לא שייך בליעה רצונו מה שבלעו הם אמן או חלב וטעמא משום שע"י חום הטבע נתהפך לבשר ודם ועובדא ידענא ס"א סרחה תרנגולת לתוך קלחת חמאה רותחת על האש ומתה בתוכו והורה גאון א' שאסור החמאה אפילו לעובד כוכבים ושפכוהו בחוצות ושוב הזכירוהו לבשר עוף בחלב מותר בהנאה והשיב דהה"נ דהחמאה מותרת ולמוכרה לעובד כוכבים אסורה משום בליעת אמ"ה דאסור לכ"ע וכתב שם דהזמין ליה הש"י תירוץ לשיובא מכיסופא כי מתחלה לא כוון לזה ועפמ"ג סימן צ"ח סק"א דנראה שהוא ז"ל ג"כ לא נחית לזה מזה נלמד דגם בחי שייך פליטה וגם ראיה ברורה מדברי הרא"ש בסוגיא דעכברא בשיכרא ע"ש . ומה שהקשה עוד נימא השתא נפל נק"מ דמחזקינן איסור מזמן לזמן כו' עכ"ד ע"ש . אמנם בס' עיקרי דינים סי' ז' אות כ"ב מביא בשם ת' חקרי לב סי' פ' דאם נפל עכבר או דבר טמא חי כו' לא מצינן מעל"ע רק משעת מיתה כי עודנו חי אפילו שהה כמה ימים אינו אוסר ע"ש וכן הדעת נוטה וצריך ישוב הקושיא והראיה הנ"ל ועט"ז סי' שנ"ז ובתשובות שזכרתי בפ"ת שם ס"ק א' ודו"ק] : (ד) הכל אסור . עיין בתשובת חוט השני סי' ס"ג שכתב דאם נסתפקו בכך

חידושי הגרשוני

מאד על פת קדוש יאמר כן דהדרי בדיני בריה אמרו בהדיא בסי' ק' בנבלה וכתב ע"ז בסי' ק"א דאם נתרסק ממנה קצת בטלה חשיבות הבריה . עיין בספר מנחת כהן בחלק שני מן ספר התערובות פרק שלישי שהקשה ג"כ על מהרמ"י וב"ח וש"ך בזה והאריך לבאר דברי הרב בעל ע"ז וכתב עוד תירוץ אחר ע"ש שיש נקודות לדינא :

מטה יהונתן

ומ"ש בשם הר"ן על פירש"י למה הוצרך לזה דהא אף בשאר אסורים יש לאסור בפחות מכזית דהא קי"ל חצי שיעור אסור מן התורה ע"ש נ"ל דתוס' מקשים כזית בכא"פ מ"ל דח"ש אסור מן התורה ותי' ח"ש אין אסור אלא בעין אבל ע"י תערובת מותר אבל כזית בכא"פ אפילו ע"י תערובת אסור א"כ במתערב ביותר מכא"פ ליכא למימר ח"ש וכ"ז דוקא אם שיעור האיסור הוא בכזית אבל אם שיעור האיסור הוא קטן מאד כגון שרץ שהוא כעדשה א"כ ע"י תערובת יש לאסור כיון דהתערובת אינו מזיק לבטל לפ"ז יש לחלק בין שרץ לשאר אסורים ול"מ פר"ן מידי על רש"י וק"ל : (שם סעיף ב' בהגה"ה) ויש מחמירין בשומן כו' אם שפכו עליו מדי יום כו' ושמא העכברא היה שם כשעירו עליו רותחין הכל אסור . ואע"ג דקי"ל דבר שנאסר ע"י קליפה אינו אוסר תערובת כמש"ל סימן צ"ה ע"ש וי"ל דיש לחלק שמא כל השומן המה קליפות ולא תחתה קליפות :

גליון מהרש"א

איסורים שנתערבו וקשה א"כ למאי אמרו בריה לא בטילה הא גם אם בטל מ"מ הא אסור משום שיפגע בגוף האיסור ת' חות יאיר ס"ס ק"ב עלה ק"א ע"א : (ש"ע סעיף ב') אם נפל ליין ושמן . עיין סי' קי"ד ס"ד בהג"ה : (שם בהג"ה) אפילו יש ס' בשומן . עי' סימן צ"ב ס"ד בהג"ה אם נתערב איסור לח כו' לצורך הפסד גדול ובש"ך שם ס"ק י"ד :

יד אברהם

בשרץ יש לחוש כו' הטעם מבואר כל"מ דשרץ תחלת ברייתו בכעדשה כדאיתא בחגיגה (דף י"א) ושיעורו הכי לטומאה ולמלקות וכך שיעורו להיות בריה ולא ליבטל ע"ש ויש לי פסוקי דכתיב על א' מהאחרונים בסי' זה שכתב דלפי מ"ש הש"ך דשרץ שיעורו כעדשה והוי בריה ולא בטיל ניחא מה שהקשה בסימן ק' גבי ביצת אפרוח שכתבו שם הט"ז דהוי בריה דהיכי משכחת לה דאם מכירה מסליקה והטעם בטל ואם אינו מכירה ע"י שנמחה בתבשיל תבטל דקיי"ל נתרסקה הבריה בטילה כמ"ש סימן ק"ח ס"ו . דיש לומר דאיירי שנמחה במאכל עב ואפרוח הוי שרץ ושיעורו כעדשה והוי בריה עכ"ל ודבריו תמוהין דזהו דאמרינן דשרץ שיעורו בכעדשה להיות בריה היינו דוקא בשמונה שרצים שיש להם טומאה ושיעור טומאתם בכעדשה כן שיעור אכילתם למלקות בכעדשה כדאי' בש"ס דמעילה (דף ט"ז) וכיון דכך שיעורם לענין טומאה ומלקות הכי נמי שיעורם שלא ליבטיל דטעם שבריה לא בטיל משום דכך שיעורו למלקות וה"ל כאלו אמר רחמנא לא תאכלנו בכל שהוא כדאית' להדיא באחר"י פג"ה ותוס' ור"ן וש"ס וב"י ר"ס ק' אבל כל שאר שרצים שאין להם טומאה שיעור אכילתם בכזית כמבואר להדיא בש"ס דמעילה שם ובהרמב"ם פ"ב מהל' מ"א וס"ד מהל' אבות הטומאה ובתוס' דזבחים (דף ק"ו ע"ב) וביבמות (דף ק"ד) וא"כ אי אפשר לומר דבעדשה מהם יהיה בריה ולא ליבטל שהרי אין כאן לא טומאה ולא מלקות ועוד דאין תחלת ברייתם כעדשה שיהא נחשב בהכי בריה ועוד שאפרוח של עוף שהוא לא הוי כלל שרץ מדאורייתא ואין איסורו רק מדברי סופרים דאסמכוהו אקרא דשרץ השורץ כמ"ש הרמב"ם והט"ז סי' פ"ח ס"א רק אפרוח של עוף עוף שמא אסור מן התורה משום שרץ העוף אבל ברור שאין בשרץ העוף טומאה וגם שיעורו בכזית ועיין ש"ס פת"ע (דף ס"ד) לכן דבריו כאן אינם נכונים וצ"ע ותדע דנמלה וזבובים ויתושים דאסורין משום שרץ השורץ ומשום שרץ העוף ואפ"ה כשאינם שלמים בעינן כזית כמ"ש תוס' והרא"ש והר"ן פג"ה ועיין היטב בהרמב"ם פ"ב מהל' מ"א : (סעיף ב') אם נפל ליין ושמן וכו' א"צ ס' לבטל פליטתו . לאו דוקא פליטתו דאפילו אם נתערב ממשו רק שנמחה לגמרי סגי ברוב כמ"ש סעיף שאח"ז ור"ס ק"ב וכך נ"ל כמ"ש הרא"ש פג"ה ומביאו ב"י סי"ק גבי בריה דאינה בטילה כחלף והא דאמר בירושלמי הורה ר"י בעכברא א' לחלף לא איירי בעכבר שנתערב בהיתר כו' עד דאם נימוח ואינו ניכר טעמו בטל בס' עכ"ל איירי שנתערב בהיתר שהעכבר נותן בו טעם לשבח כגון שכר וחומץ או שומן לס"ד הרא"ש דהא"ן בדבר הפוגם א"צ ס' אפי' כשנמחה ממשו רק שיהא נימוח לגמרי או שיהא אפשר לסננו כמ"ש הש"ך סעיף א' וק"ל : (שם בהג"ה) ויש מחמירין בשומן ואפילו אם הוא קשה לפנינו . וכתב הט"ז דהאו"ה מתיר אם בא לפנינו קשה שאנו הולכין בתר שעת המציאה ואפילו היה רך ודאי כשנפל דתלינן שנתקשה בתוך מע"ל והביא ראיה מהא דאמרינן כל הטומאות כשעת מציאתן וחולק עליו בד"מ ובת"ח דבספק א' אזלינן לחומרא וסנס קושיית הד"מ ות"ח הוא מספק כבוש דאסור ול"נ שהדין עם או"ה דהאי שומן שדרכו להקשות ועומד לכך וגם נמצא ובא לפנינו קשה אזלינן בתר המציאה ואמרינן שהיה כבר קשה תוך מע"ל דאיתרע חזקה קמייתא שהיה רך כשנפל האיסור דהכ"ג כתב הט"ז סי' שנ"ז גבי נמצא מת וספק אם היה כן מקודם יום א' דאזלינן בתר שעת מציאה מה"ט ועכ"כ גם הט"ז לא כתב כאן אלא לסברת הד"מ ולי' לא ס"ל תדע דהא הולך בהדיא בסי' ק"ה אמ"ש בג"ה שם לאסור ספק כבוש עי"ש ומ"ש בח"ד לה"ל לאסור מהא דס' אם"ש דרבנן גם הסמ"ג כ"כ אך אינו ראיה דהתם אע"ג דלא איתחזיק אי' טמא וטעמא דעשאוהו כשל תורה לטמא אדם לשרוף עליו תו"ק לפמ"א אחר ל"פ מ"ש הט"ז סי' ל"ח ס"ק ס"ו בסי' שם דברי המחבר דאוסר כר' יוסי והוא לשון הרמב"ם ג"כ בהל' פקודות : ונראה דכאן חזקת היתר דשומן מסייע לשעת המציאה ואי משום דאיתרע בשעת נפילת העכבר כיון שבא לפנינו קשה ודרכו בכך לא איתרע בכך וכ"מ באו"ה וא"כ נס"ז כ"ש שיש להתיר במ"ש הש"ך אם ידוע שהיה רך יום שלם ונתקשה אח"כ ולא ידע אם היה בו העכבר כשהיה רך דהא בכה"ג ודאי לא איתרע חזקת היתר דשומן ומסייע חזקה זו לשעת המציאה ובכה"ג שיש חזקה המסייע אזלינן בתר שעת המציאה אפילו לקולא כמ"ש תוס' בנדה ומזה ראיה למ"ש הסמ"ג סי' נ"ז ס"ק כ"ה גבי נמצא סגרם מה דאזלינן בתר השתא ואמרינן דכבר מת בשעת דריסה ע"ש ודמי לנמצא שרץ ברוף ע"ג הזיתים דמטהרים סס"ע דטהרות והא דבגיטין חיישינן שמא הגט קודם למיתה ואינה מתיבמת ולא אזלינן בתר השתא שנמצא מת אע"ג דהתם נמי בחזקת היתר ליבום היתה עומדת דהכם כבר איתרע חזקה זו ע"י הגט שבידה קודם שמעו בו שמת ומשהיא לגיטין משמע דלחומרא מיסה אזלינן בכל אי' דאורייתא בתר השתא ולא בתר חזקת חי אפילו היכא דלא מסייע חזקה לשעת המציאה דהא חיישינן שמא מת כבר קודם הגט ותולין ומנאחי

צבי לצדיק

והב"ת קשה לי דרך על רש"י יפה תי' הש"ך קו' הר"ן דהא רש"י קאי בהך נד דהוי לפגם דהא הש"ס רצה להוכיח מרב דאסור דהוי לשבח ותי' אימרטוטי דלעולם הוי לפגם ואפ"ה אסור מש"ה פרש"י רק בכעדשה דלו אין בו טעם אסור כעדשה בעינים אבל רמ"א דקאי לדידן דמספקא לן אי הוא לשבח דנשאר בספקא א"כ מ"ש שרץ משאר איסורא דמ"מ חצי שיעור אסור מה"ת :

פירשתים) : ח שם בשם הרשב"א ועי"ל ס"ס ס"ו :
א מימרא דשמואל פסחים דף ע"ו וחולין דף צ"ז ודף קי"ו : ב צייניו בפי'

נקודות הכסף

שפ"ג סוף פ"ה וז"ל נרקב העכבר ונתמרטט במשקין פרי אלו אסורים אפילו ביותר מששים שמא יבוא כעדשה מן השרץ לתוך המשקין ושרץ שיעורו כעדשה עכ"ל משמע דוקא בעכבר חיישינן להכי אבל בשאר איסורים לא חיישי' להכי וכמ"ש הש"ך שם ראיה ברורה מהרשב"א גופיה גבי יתוש שנפלה לקדרה של מרק שאם נחתך ממנה אבר במלא וכן מוכח בש"ע סי' ק' סעיף ג' דכתב קדרה של מרק שנפל לשם בריה ונאבדה אסור הכל משמע דוקא בריה שלימה הא נחתך ממנה קצת מותר ולא חיישינן שמא יפגע בממשו של איסור אלא ודאי לא חיישינן להכי רק בעכבר דהוא משמונה שרצים וכמו שכתבתי : ומה שכתב וכן מוכח מדברי התוס' שהקשו שם יש לתמוה היאך אנו אוכלין דבש הדבורים והרי רגלי הדבורים מעורבים בדבש וכו' לא מוכח מידי דהתוס' שם מקשי' דהרי עינינו רואות שרגלי הדבורים מעורבים בדבש ואוכלין הדבש עם רגלי הדבורים. ועוד דרגלי דבורים האי אברים שלימים והיינו דתסיימו התוס' ורגלי הדבורי' הוי כעצמות שתמור . והא דאמרינן אברים אין להם שיעור אפילו פחות מכזית מהמת ופחות מכעדשה מן השרץ היינו לענין טומאה וכגון דאיכא בשר עליהם אם לאו הכי טהורי' ולענין אכיל' כפיר דמי עכ"ל פרי דהוא"כו לטעמא דהוי כעצמות שתמור דאל"כ הוי אסור משום דהוי אברים שלימים וכזה נדחה ג"כ מ"ש וכן מוכח מדבריהם שם בסיימו והא דאמרינן אברים אין להם שיעור אפילו פחות מכזית מהמת ופחות מכעדשה מהשרץ כו' מ"מ דמיירי שם בפחות מכעדשה כו' ולא דק דדוקא באברים אין להם שיעור ואפי' בפחות מכעדשה הא לאו הכי בעי כעדשה וכל זה ברור :

כדלקמן ר"ס ק"ס וכן אם ידוע שהיה רך כשנפל העכבר לתוכו אסרינן מספקא שמא נכנס בו יום שלם אע"פ שכשבא לפנינו הוא קשה אא"כ ידעינן בברור שלא היה יום שלם רך אחר שבא העכבר לתוכו וכן אם ידוע שהיה רך יום שלם ונתקשה אח"כ ולא ידעינן אי היתה בו העכבר כשהיה רך או לא אסור מיהו בכל זה מותר אי איכא ששים מה שאין כן בעירה עליו רותח כל זה העלה בת"ח שם וע"ש :

ח ובמקום שהשומן מאוס כו'. כתב באו"ה כלל ל"ב דין כ"ו וה"ה לדידיה נמי אם הוא מאוס עליו אפילו שאין מאוס לאחרים אסור לו אפילו בששים וק' אם הוא מאוס עליו עדיין עכ"ל וכ"כ בס' אפי רברבי ד' כ"ז ע"א : **ט** אם ההיתר רבה עליו כו'. אע"פ שיש בו כזית בכדי אכילת פרס מותר כן כתב הרשב"א וכ' הב"י אע"פ שיש חולקים בשאר נטל"פ (וכמו שנתבאר בסי' ק"ג ס"ב) נראה דבדברים הפגומים מעצמם מודים וטעם גדול יש לחלק ביניהם וק"ל עד כאן ועמ"ש ס"ס ק"ח :

ספק נפל שם כשהיה קשה ואם תמצא לומר כשהוא רך שמא נתקשה קודם שעור (ו) כבישה . (ד) ח [י] ובמקום שהשומן מאוס לאכול (ה) אסור להדליקו ג"כ בבית הכנסת משום הקריבהו נא לפחתך [ר"ן בשם גאון ורשב"א פג"ה ור' ירוחם וא"ו בשם מרדכי פג"ה והמחבר בא"ח סי' קנ"ד סי"ב] (ה) ובמקום (ז) הפסד גדול יש לסמוך אדברי המקילין :

ג (ו) [יא] ח **דברים המאוסים** שנפשו של אדם קצה בהם כנמלים וזבובים ויתושים שכל אדם בודל מהם למיאוסן אפי' נתערבו בתבשיל ונמחה גופן לתוכו ט אם ההיתר (ח) רבה עליו מותרים ומכל מקום כל שאפשר לבדוק ולהעביר במסננת בודק ומסנן . [יב] (מיהו בחלא ובכלא יש לחוש כמו בעכבר (ב"י לדעת הרשב"א) :

קה דין איסור שנפל לתוך היתר .

ובו י"ד סעיפים :

א (א) [א] א **איסור** שנשרה עם היתר ב מעת לעת [ב] בצונן (א) מקרי [ג] (ה) כבוש והרי הוא כמבושל ונאסר

לחומרא : (ד) ובמקום שהשומן מאוס כו'. פירוש שהוא אסור דהיינו דלית ביה ששים וכן העתיק בד"מ בזה הלשון הואיל והוא אסור לאכילה כו' משמע ביש שם ששים מותר בהדלקה ג"כ וכ"כ ב"י בשם רבינו ירוחם בא"ח סי' קנ"ד : (ה) ובמקום הפסד כו'. זה קאי על ויש הגה"ה ויש מחמירין כו' ור"ל במקום הפסד גדול יש להקל בכל המשקים חוץ משכר וחומץ : (ו) דברים המאוסים כו'. רש"ל פ' גיד הנשה פסק להחמיר בזה וכן מו"ח ז"ל מסיק להחמיר אבל כבר כ' רמ"א בסי' ק"ז ס"ב שאין לשנות המנהג שנוהגין להקל :

קה (א) איסור שנשרה עם היתר כו'. באו"ה כלל כ' כ' דאם נתהה הבשר בשרייתו מע"ל ודאי אף הכלי אסור בדיעבד וצריך ס' נגד כולו אם הוא של עץ או חרס דקי"ל כבוש כמבושל אפי' בכלים ולא דמי לחבית יי"נ דשרי בשמ"ק לשום בו שכר לכתחלה דביין נסך הקילו אמנם בשל מתכות אין מצריכין ס' נגדו בדיעבד כי אם שנאסר ע"י רותחין אך לכתחלה מותר לשרות בו פעם אחרת דהא אין שורין הבשר הב' מע"ל עכ"ל וכ"כ עוד בכלל ל' וז"ל דמאחר דאמרי' כבוש כמבושל אף בכלי אמרינן שבמעת לעת בלע הכלי מידי דהוה אחבית דיין נסך דצריך הגעלה וכן בהיתר ששרוי בכלי של איסור ב"י וכן איסור ששהה בכלי של היתר מע"ל שאסור הכל עכ"ל. ולא אוכל להבין למה יאסור ההיתר בכלי של איסור ב"י דהכי האיסור מחמת כבוש הוא אחר שיעור כבישה שהוא מע"ל דאז נעשה מבושל והרי באותה שעה נעשה אינו בן יומו ואין לו לכלי כח לאסור ההיתר ששרוי בתוכו ואינו דומה לחבית יין נסך שצריך הגעלה אע"פ שיש לו זמן רב דהיינו כל י"ב חודש מפני שטעמו לשבח כשנותן בו יין (ושכר) אבל בחמת שאר משקים מותר ליתן לתוכו כדאיתא

חידושי רע"ק

משום דמאים או דדרך שומן אווזא שלא להיות קשה ב"ב . מג"י : (שם) **ובמקום** הפסד גדול יש לסמוך. אבל בלא הפ"מ יש להחמיר בשומן די"ל דדמי לשכר וחלא אבל בשאר משקי' פסקי' להקל כך מבואר דעת הרמ"א בת"ח ע"ש : (ט"ז סק"ו) **פסק** להחמיר בזה. היינו אף ביין ושמן ודבש דעכברא בודאי פוגם מ"מ אין לדמות זבובים ויתושים לעכבר ע"ש ומה שהכריע כט"ז בפסק הש"ע והרמ"א משמע דמותר בכל משקין קשה לי דהא המתירים למדו כן מדין עכבר והיינו למה דס"ל דעכבר בכל משקים חוץ מחלא ושכרא פוגם אבל למה דנראה מדברי הט"ז (סק"ב) דמסכים לדעת הרש"ל דאין להקל בעכבר זולת בב' משקים א"כ עכ"פ בזבובים ונמלים נ"כ אין להקל יותר ואולי כיון דמצינו דעת המרדכי שהובא בב"י דזבוב קיל מעכבר דאף בשכרא אין נטל"פ אף דאנן לא קי"ל הכי מ"מ בשאר משקים דס"ל לכמה פוסקים דעכבר פוגם בהם סמכינן עלייהו לענין זבוב ועדיין צ"ע :

(סימן ק"ה סעיף א') **מעת** לעת בצונן. באותן מים אבל אם שפכן תוך מעל"ע ושפך לתוכו מים אחרים לא מקרי כבוש מג"י (כב"ד) וכ"כ הש"ך בנקה"כ (סי' קל"ה ס"ק ט"ז)

ביאור הגר"א

ונוגע בעכבר נאסר והוי כמו איסור שנפל לשתי קדירות דאוסר כ"א וחוזר ונתערב השמן הנ"ל בשאר השמן ונאסר הכל . ד"מ : [י] ובמקום שהשומן כו'. ר"ל אפילו אם מותר באכילה כמ"ש בפ"ו דב"ב (נ"ז ב') ושאר סקופות : [יא] דברים המאוסים כו'. נלמד מעכבר וכמ"ש שם בגמ' דלא כרב ששת דאמר חידוש הוא כו' ולכן כל שההיתר רבה עליו מותר דעצמותו בטל ברוב ועי"ל סי' ק"ג ס"ב ואם אין ממשו בתוכו לעולם מותר כמ"ש שם וז"ש בסוף גמ' ויש לך אדם שזבוב כו' מוצצו ולא נקרא רשע אלא משום בל תשקצו ואינו אסטנים ובזה אף הר"ן דפליג בסי' ק"ג ס"ב מודה דכאן שהן פגומין ומאוסים לגמרי לא מתהני כלל שנפשו קצה בהן : [יב] מיהו כו'. כ"כ הר"ן דהא משום גלמד :

קה [א] איסור שנשרה כו'. כמ"ש בפ"ג דפסחים (מ"ד ב') ובפ"ו דנזיר מאי חידושיה כו' דאי תרו ליה כולי יומא [ופי' הר"ם מעל"ע דא"א לומר יום ממש דיש יום ארוך ויש יום קצר ונתת דבריך לשיעורים] משמע דשאר איסורין אסור מדאורייתא בנשרה מעל"ע רא"ש בפ"ב ופ"ה דע"ז : [ב] בצונן . ר"ל אפי' בכ"ד דלא כרש"י שכ' דלא מקרי כבוש אלא בחומץ וראיה ממ"ש סס"ז דשביעית וורד חדש כו' ובפ"ה דע"ז (ס"ח ב') ההוא עכברא כו' וכמ"ש תוס' שם ד"ה ההוא כו' : (ליקוט) איסור כו'. דלא כרש"י שכתב כבוש דוקא בחומץ דהא תנן וורד חדש כו'. מרדכי רפ"ב די"ט (ע"כ) : (ליקוט) איסור כו'. דלא כרש"י שכ' דוקא בחומץ וכן פי' בכ"מ כבוש בחומץ וליתא דבמתני' ספ"ב דע"ז ל"ט ב' וכבשין שאין דרכן כו' וכן במתני' ל"ו ב' וכבשין שדרכן כו' ואמר בגמ' ל"ח ב' אבל בידוע כו' (ע"כ) : [ג] כבוש והרי כו'. פ' כ"צ (ע"ו א')

חדושי בית מאיר

(סימן ק"ד סעיף ב' בהג"ה) **ובמקום** הפסד גדול . נ"ב דוקא בשומן מצריך הפסד גדול משום דלאסור דין שכר יש לו משא"כ בשאר משקים או מאכלים שהכריע ס"ס ק"ז להקל ע"פ המנהג אפילו שלא במקום הפסד גדול . וכן משמעות הפ"ח כלל כ"כ דדוקא בשומן חוכך להתיר וכן משמעות פב"י תהלה שיש לומ' הרא"ם מודה בשאר משקין ומחמיר בשומן ולהכי כתב המ"י דמחמה דין שומן לו ודלא כספר פרי מגדים שכתב דבריו על פי הט"ז :

פתחי תשובה

מאותו שומן יש להתיר הכלים שאין ידוע בוודאי שנשתמש בהם אותו שומן מטעם ס"ס שמא לא נשתמש ואם ת"ל נשתמש שמא היה ס' בתבשיל נגד השומן שניתן לתוכה ועיין במנחת יעקב כלל כ"ב ס"ק י"פ שכתב עליו דאפילו הכלים שידוע שנשתמש בהם מותרים נ"כ דהא איכא נמי ספק שמא לא היה העכבר כשעירו עליו ועיין בשו"ת פרי תבואה סימן נ"ו :
(ה) אסור להדליקו גם כן בבהכ"נ . עיין בתשובת הרשב"א סימן שכ"ז :

קה (א) מקרי כבוש . פנה"ט ועי' בתשובת מקום שמואל סי' נ"ג ובש"ת בא"ח סימן

באר היטב

ונתערב בשאר השומן ונאסר הכל ואף דלפעמים העכבר מונח בשולי הקערה וא"כ היה לנו להתיר כל השומן שהוא למעלה מקליפה שעל העכבר י"ל דידוע כשמערין עליו רותח נמס הכל ולכן הערוי נוגע תמיד בעכבר ונאסר הכל : (ו) **כבישה** . כ' הט"ז אבל אם ודאי ידוע לנו שהשומן היה תחלה רך רק שיש ספק שמא תוך שיעור כבישה נתקשה דהיינו תוך מע"ל מן הנפילה בזה אזלינן לחומרא ודלא כאו"ה שמתיר אם בא לפנינו כשהוא קשה דאנו הולכין בתר שעת המציאה ואפי' בודאי היה רך בעת האיסור דשמא נתקשה תוך מע"ל לנפילת העכבר והביא ראיה ממה דאמרינן כל הטומאות הולכין אחר שעת מציאתן וחולק עליו בת"ח וד"מ דבספק א' אזלינן לחומרא וז"ל הש"ך אם ידוע שהיה רך כשנפל העכבר בתוכו אסרינן מספק שמא נכנס בו יום שלם אע"פ כשבא לפנינו הוא קשה אא"כ ידעינן בבירור שלא היה יום שלם רך אחר שבא העכבר לתוכו וכן אם ידוע שהיה רך יום שלם ונתקשה אח"כ ולא ידעינן אי היה בו העכבר כשהיה רך או לא גם כן אסור מיהו בכל זה מותר בדאיכא ס' משא"כ בעירו עליו רותח : (ז) הפסד . כ' הט"ז זה קאי על ויש הגה"ה ויש מחמירין וכו' ור"ל במקום הפסד גדול יש להקל בכל המשקים חוץ משכר וחומץ ומ"ש רמ"א במקום שהשומן מאוס וכו' פי' שהוא אסור דלית ביה ס' משמע ביש שם ס' מותר בהדלקה גם כן ובאו"ה כתב וה"ה לדידיה נמי אם הוא מאוס עליו אפילו שאין מאוס לאחרים אסור לו אפילו בס' ומאה אם הוא מאוס עליו עדיין : (ח) רבה . כתב הש"ך אפילו יש בו כזית בכדי אכילת פרס מותר וע"ל בס"ס ק"ז ובסי' פ"ד דתולעים לא מקרי דברים המאוסים כזבובים ויתושים ומהרש"ל וב"ח אוסרים גם בזבובים ויתושים אבל המנהג להקל גם הב"ח מתיר בהפסד מרובה :

קה (א) כבוש . באו"ה כ' דאם נתהה הבשר בשרייתו מע"ל אף הכלי אסור בדיעבד וצריך ס' נגד כל הכלי אם הוא של עץ או חרס דקי"ל כבוש כמבושל אפילו בכלים ול"ד לחבית דיין נסך דשרי לשום בו שכר לכתחלה דביי"נ הקילו אמנם בשל מתכות אין מצריכין ס' נגדו בדיעבד כי אם שנאסר ע"י רותחין וכן

גליון מהרש"א

(שם) **ספק** נפל שם כשהיה קשה. עי' גליון ר"ס ק"ה על מלת כבוש שאם דבר הנכבש הוא קשה מסופק בד"מ :

(ס"ע ס"ג) **וזבובים** ויתושים. אבל תולע אוסר ש"ך סימן פ"ד סק"ל : (שם) **ונמחה** גופן לתוכו . עי' בגליון סי' ק"ג ס"א בהגהת ש"ע : (ש"ך ס"ק ט') **דבדברים** הפגומים מעצמן. עי' גליון סי' ק"ג ס"א בהג"ה : (סימן ק"ה ש"ע סעיף א') **איסור** שנשרה. כבוש בחלב שחוטה הבשר מותר . ט"ז סימן צ' ס"ק י"ב וכן כבוש של עובדי כוכבים אינו אסור משום בישול עובד כוכבים סימן קי"ג סי"ג ולענין אי הוי כמבושל סימן קי"ו ס"ק י"ג : (שם) **עם** היתר מעל"ע . ואם נתן תוך מעל"ע מים אחרים עיין גליון סי' ס"ם סט"ו על תיבת מעל"ע כבוש במים קרושים צ"ע דלא מקרי כבוש אולי ס"ל להב"י .(דמכשיר אתרוג אחר שצלאו אם נכבש בדבש והט"ז בא"ח סימן תרמ"ח השיגו דהוי כמבושל) דלא כבוש במים אלא באיסור ספר אליה רבה שם סס"ק ג' : (שם) **מעל"ע**. רצוף . אבל אם היה קצת הפסק אם הוא הפ"מ אין הזמן מצטרף במשבצות סק"א : (שם) **בצונן** מקרי כבוש . עיין בד"מ בטור א"ח סימן תמ"ז אות י"א כתב אפשר חמץ קודם זמנו דהיתר גמור ביה כבוש כמבושל או כן אלא בדבר לח לא ביבש , חמאה שעמד מעל"ע בכלי עיין סימן ק"ד ס"ב ספק ספיקא : (שם) **והרי הוא כמבושל** . עיין ט"ז ובזוכית יש להקל בהפ"מ ועי' ש"ך סק"ה וחרס חדש בולע מיד וא"צ מעל"ע ובמתכות איכא פלוגתא במשבצות :

יד אברהם

שמרגיש בזה בספ' שעה"מ הל' איסות וכתב דבפסח נמי י"ל חזקה לאיסור וזה דלא כמ"ש הפנ"י דאי איכא חזקת איסור לא אזלינן כלל בתר שעת מציאה וגם דלא כמ"ש תוס' בנדה ובכתובות דכל הטומאות כמציאתן אינו אלא לחומרא בתרומה וקדשים גם קשה לי על הפנ"י ממ"ש תוס' ביבמות (דף ס"ח) גבי בא עליה ספק בן ט' דפוסל מן התרומה כשנמלא בן ט' בשעה ולא מוקמינן ליה בחזקה דמעיקרא וכה"ג כתב בשו"ת הא"ם סוף כלל נ"ג אלמא דחזקה שעשויה להשתנות לאו חזקה היא ועיין סי' פ"א בט"ז ופמ"ג וסי' ק"ס עכ"כ דחזקה שעשויה להשתנות כו' גם כ' שם דכל שינוי מחזקתה זמן מה וא"א ליתן גבול דא"א לומר דברגע שנמצא מעשה אין סומכין עליו וכ' דהוי ספיקא וע' בשו"ת הר"ן שהביא הב"י בס"ס ר"ח שכתב דאזלינן בתר חזקה המתנגדת לחזקה שעשויה להשתנות ולא כמיה שמש"י שעתה עומד כבתחלתו אלא דקי"ל אתוספות דיבמות ובסוגיא דקידושין דמשמע התם דאי איכא חזקה המסייע לחזקה דמעיקרא לא אזלינן בתר השתא וכ"מ בפירושין : עוד נלע"ד ליישב דעת או"ה שכתב להתיר גם בידוע שהיה רך כשנפל דאמרינן שמא נתקשה תוך שיעור כבישה אע"ג שהוא ספק כבוש דאסור דלטעמיה אזיל דס"ל ספק חסרון ידיעה הוי ספק כמ"ש בד"מ בשמו סימן נ"ס לענין שמוטת גף בעוף ע"ש וא"כ יש כאן ס"ס ספק שנתקשה תוך שיעור כבישה ואת"ל נתחייב שמא אינו משביח בשומן אלא פוגם דאפילו בשיכרא ואנא כתב הש"ע ר"ס זה מספקא לן כו' ע"ש . [ומיהו י"ל דהאי התם דס' שמא לא ניקבה הריאה אינו מזיק דא"ל בדיקה היכא דאיכא ס"ס כמ"ש ס"ס ק"י ועוד דכיון שאין פתח מי שיודע לא מקרי חסרון ידיעה כמ"ש הט"ז . ועוד דזה אמרינן מחמת חומרא ובאמת מצ"ל] . וגם הד"מ לטעמיה אזיל דלא ס"ל לחשיב ספק כזה כמ"ש שם סי' נ"ה . ושוב מצאתי ההלכה זו בש"ך ר"ס זה דספק אי פוגם או משביח הוי ספק חסרון ידיעה וכ"כ אחרונים בדיני ס"ס מהדורא קמא סימן ל"ד ומהדורא בתרא סי"ה דאם הראשונים עצמן נסתפקו בדבר הוי חסרון חכמה ואינו ספק כלל אפילו לענין ס"ס ועיין תוס' יומא (דף מ"ז) ועוד י"ל דאפילו או"ה לא עלה על דעתו להתיר איפכא כשבא לפנינו רך ואינו ידוע אימתי נפל דודאי יש לחוש שמא נפל כבר קודם מעת לעת דה"ל מזמן לזמן דמחזקינן איסורא כמ"ש בא"ח סי' תס"ז סי"א וי"ב וכמ"ש ס"ס נ"ס ע"ש ולא התיר רק בזה כשבא לפנינו קשה דלא מחזקינן איסורא לומר שמא היה רך שיעור כבישה שהרי זה דומה למקום למקום דלא מחזקינן איסורא דאמרינן כאן נמצא וכאן היה ה"נ אמרינן כמו שנמצא קשה כך היה קשה כבר תוך מע"ל ולמד זה מהא דתנן כל הטומאות כשעת מציאתן : ומכאן ק"ל אמ"ש בתשובת מ"ב סימן ס"ח לפרש דברי הב"ח שהביא המ"א סימן תכ"ז גבי חטה שנמלאת דהוי ס"ס שמא עתה נפלה ואת"ל שהיה קודם שמא לא נתחמצה דהיינו אז שנפלה לא היתה רך כ"כ רק עתה נעשית כך תוך מעל"ע וכה"ג כתב בשו"ת ג"ש ס"ס ס"ג גבי חטה שנמלאת בחבים בפסח לאחר שסנו ממנה המשקה ותמהי' לא נימא כמו שנתגלית כך כך היה כשנפלה ואיתרע חזקת היתר דחבית ונ"ל דש"ה כיון דאיכא עוד ס' דעתה נפלה ועוד דהתם אין עומד לכך : ונ"ל דאפילו לדידן דמחמרי' כיון בזה וכיון בזה מ"מ אם בתוך מע"ל נשאו הכלי עם השומן ממקום למקום ושם נמצא שעכבר יש להתיר אפילו אם בא לפנינו רך ולא ידעינן אימתי נפל לא מחזקינן איסורא ממקום למקום ואמרינן כאן נמצא וכאן היתה וכ"מ במ"א הלכות פסח ובשו"ת שמן רוקח מקמא ע"ז עו"ש ועיין שו"ת ש"מ שהלנה מ"ו :

(סעיף ג') **דברים** המאוסים כו' כנמלים וזבובים ויתושים אפילו נתערבו בתבשיל ונמחה גופן לתוכו אם ההיתר רבה עליו מותרין . כאן לא דקדק לומר שנמחה לגמרי כדכתב גבי עכבר ר"ס זה דשם הוי שרץ ושיעורו כעדשה משא"כ בשרצים אלו שזכר הש"ע כאן שיעורם בכזית אם אינם שלמים : (שם בהג"ה) מיהו בשכרא וחלא יש לחוש כמו בעכבר . נ"ע דלס"ו ליאסר הקדירה שנתבשל בה תבשיל שנימוחו בו זבובים דשמא יבשל בו שיכרא והלא שהאיסור יתן בו טוב טעם וכדלעיל סימן ק"ג סעיף ג' בהג"ה ובתשובת הרשב"א הובא בב"י שמתמה מקור דין זה מבואר דאפילו הקדירה שרי וכ"מ בס"ס ק"ז בסוף"ע שם ע"ש והכי איתא להדיא שם בב"י ובד"מ ואו"ה דאפילו הכלי שרי גבי זבוב וצ"ל דהיינו כמ"ש שם בסימן ק"ג סעיף ב' דהכי לבשל תבשיל בידוע שהאיסור נותן בו טעם לפגם ולא חיישינן שיבשל בו דבר שיתן בו טעם לשבח מיהו לבשל בו שיכרא ותא לכאורה היה נראה ליאסר דאף לפמ"ש שם דאם ביטל בה דבר שמסופק אם

טורי זהב

כדאיתא בסי' קל"ד והוא תלמוד ערוך בפ' א"מ ומזה תמה אני ג"כ מאד על מ"ש לעיל והא דהרי בסמ"ק לתת בו שכר לכתחלה דמה לו לכתוב כן בשם סמ"ק דבהדיא איתא כן בפ' א"מ דר"י שרי ליה לר' חייא למירמי ביה שיכרא והטעם שהם פגומין עם היין כמ"ש בסי' ל"ע ס"ז ויותר אני תמה מה קשה לו מנהיגת שכר דהתם הוא פוגם היין וראיתי בד"מ סי' ס"ט וז"ל מדכתב או"ה בכלי ששרו בו בשר מע"ל דנאסר הכלי ומותר לחזור ולשרות בו בשר דהא אין שורין הבשר השני מע"ל משמע דאי שורין הבשר מע"ל נאסר הבשר מזה יש ללמוד דכבוש חשבי' כמבושל ממש ואם שרו דבר איסור כגון יין נסך וכיוצא בו בכלי מע"ל אסור לתת בו דבר היתר חם ואפי' בצונן יש איסור אם הוא מע"ל עכ"ל ותמהתי על זה דהא אמרי' בגמרא שזכרתי דמותר לתת בו שכר מפני שפגומין ואם דבר היתר דקאמר קאי על היין קשה דמה צריך ללמוד מאו"ה זה הדין הא משנה ערוכה היא דקנקנים של עובדי כוכבים אסורים ועל עיקר הדין שכתבו או"ה דצריך שהיה נגד כולו בהא נאסר ע"י כבישה מע"ל קשה לי דהא כ' הרשב"א בתה"ה הבאתיו בסימן ל"ט סעיף ז' דסחבית שנאסרה ע"י בלע יין עובד כוכבים בצונן אינו אלא מועט וע"כ סגי ליה בקליפת הכלי להכשיר וכ"כ הטור סימן קל"ה בשם הרשב"א ומהם יליף הרשב"א לדינים אחרים כגון חלב ודם לענין איסור מועט בכלי גדול כמו שנזכר שם ש"מ דלא שייך לומר בזה ביו"כ הקילו כסברת או"ה ונמלא דעכ"פ אין לומר כבוש כמבושל ממש דא"כ לא היה סגי בקליפה הכלי להכשירו וזה דוקא בכלי של עובד כוכבים שהיה בו יין וכישראל רוצה ליתן שם יין כשר דאין כאן פגם אף אם יש זמן רב משא"כ בשאר איסורים דאחר מע"ל אין הכלי האסור אוסר אפי' ע"י בישול דנותן טעם לפגם ולמה יאסר הכלי כאן ע"י כבישת איסור את ההיתר אח"כ דבטעם שיש לו לאסור דהיינו אחר מע"ל כבר הוא נ"ט לפגם ולפי הנראה דאין לאסור בדיעבד מה שנשרה או נתבשל בכלי ששרה בו איסור מע"ל אלא לכתחלה כדין *) נותן טעם לפגם גם מ"ש או"ה לחלק בין כלי עץ וחרס למתכות איני מכיר חילוק זה דלא מלינו בשום מקום דמתכות יהיה לו קולא יותר אדרבה מלינו בסי' קכ"א בטור דאין חילוק בין מתכות לעץ ואבן אלא העיקר בזה דבכל הכלים אין לאסור אותם בדיעבד ע"י שנשרה בם איסור מע"ל כנלע"ד : (ב) ויש מקילין במה שבחוץ . וכ"פ בת"ח כלל כ"ב : (ג) וספק כבוש . פי' שאנו רואים שנכבש רק שיש ספק אם

נכבש

שולחן ערוך

[ד] ונאסר כולו [ה] אבל פחו' מכאן (ב) בהדחה סגי :

הגה [ו] וכל מקום דאמרינן כבוש כמבושל אפילו מה שחוץ לכבישה אסור דע"י הכבישה שלמטה מפעפע למעלה כמו בבישול (ב) א [ז] ויש (ג) מקילין במה שבחוץ (ארוך כלל ל') (ג) [ח] (ג) (נ) וספק כבוש אסור (ד) מלבד בבשר עם חלב דאזלינן לקולא דמן התורה אינו אסור רק בבישול ממש (שם ורש"ל) :

ב [ט] ג *) ואם הוא כבוש בתוך ציר או (ה) בתוך (ז) חומץ (ד"ע) אם שהה כדי שיתננו על האור

שפתי כהן

קה א ויש מקילין במה שחוץ לציר . ומדברי הרב בת"ח כלל כ"ב ד"ו נראה שכן עיקר . וכן משמע דעת הרא"ש והרשב"א בפכ"ה גבי בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב ואפילו חתיכה דהיתר שבתוך הציר שמן והכי משמע מהט"ו בסימן ס"ט סי"ח וכן משאר פוסקים ואף דאסרינן התם בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אפי' מה שחוץ לציר הא נתבאר שם ס"ק ס"ח הטעם משום דכיון שנמלח בכלי שאינו מנוקב פירש הדם ממקום למקום וע"ש ואולי לזה רמז הרב בד"מ שכ' וע"ל סי' ס"ט מדין זה אבל ודאי אי הוה האיסור שמן אף מה שחוץ לציר אסור כדמשמע מדברי הפוסקים לשם וכ"כ הטור בס"ס זה וכן משמע באו"ה כלל ל' ד"י וכלל י' . ולפ"ז היה נראה לכאורה לאסור לדידן מה שחוץ לכבישה כיון דאנן לא מחלקינן בין כחוש לשמן כדלקמן ס"ה וס"ע בהג"ה אלא שא"כ לא ה"ל להרב לכתוב כאן סברא להקל כיון דלדידן לכ"ע אסור ומכ"ש שלא ה"ל לתפוס בת"ח שם סברת המקילין עיקר ועוד דבס"ם ע' כ' דבשר שנפל לציר מה שחוץ לציר מותר ועוד דהאו"ה כמי ס"ל דלא מחלקינן בין כחוש לשמן ואפ"ה בכבישה מתיר מה שחוץ לכבישה לכך נראה דאע"ג דלא מחלקינן בין כחוש לשמן היינו במליחה וצלייה וכה"ג אבל כולי האי לא נחמיר וכה"ג כתבתי בס"ק י"ז ע"ש : ב ואם הוא כבוש בתוך ציר או חומץ כו' ה"ה כמבושל . דעת המחבר כהרא"ש לחלק בין ציר ושאר דברים דבציר לא בעינן שישהה מעל"ע דמחמת רתיחת המלח די כששהה כדי שיתננו על האור ויתחיל להרתיח והטור

דין

ביאור הגר"א

ופג"ה ופכ"ה ; [ד] ונאסר כולו . כ"מ בפ' ג"ה צ"ז ב' מאי דעתיך כו' וכ"ת מאי כו' : [ה] אבל פחות כו' . כמ"ש פג"צ (שם) ופכ"ה (ק"ז ב') ; [ו] וכל מקום דאמרינן כו' , כמו מבושל כמ"ש בפ' כ"ה ק"ח טיפת חלב כו' ועתוס' שם ד"ה טיפת כו' : [ז] ויש מקילין . דלא אמרינן כבוש כמבושל אלא מה שהוא כבוש : [ח] וספק כו' . כמ"ש דאי תרי ליה כו' כנ"ל בכלל דאסור בשאר איסורים מן התורה אבל בבב"ח מותר מן התורה וכמ"ש בחולין ק"ח א' דרך בישול כו' וז"ש רק כו' ומ"ם מדרבנן אסור מדאמרינן (שם במתני' קט"ז) המעמיד בעור קיבת כו' : [ט] ואם הוא כו' . כ"כ הרא"ש בפ' כ"ה סוף סי' ס"ם בציר וטעמו כיון שהוא כמבושל משערינן בשיעור בישול וכמ"ש הגאונים דשיעור מליח כשיעור צליה כמ"ש (חולין צ"ז ב') מליח כרותח דצלי . ולמד ב"י דה"ה לחומץ [וכמ"ש בפ"א דמעשר ובפ"ג דשבת רי"א כו' חומץ וציר אלמא כי הדדי נינהו] אבל הרא"ש בפ"ח דע"ז סי"א כ' דחומץ נ"כ בעינן מעל"ע ודוקא ציר כ' כן משום דמלח שבתוכו מרתיח כמ"ש מליח כרותח ובירושלמי פ"א דמעשר הלכה ו' ע"ד דר"י מלח כציר יין כחומץ אלמא אף לר"י חומץ כיין ויין ע"כ מעל"ע בעינן : (ליקוט) ואם הוא כו' , עמש"ל סי' קל"ה סי"ב בהג"ה (בס"ק מ"כ) שאף בהכשירו ס"ל לרשב"א כן ולמד ממ"ש בע"ז ל"ג ב' השתא ציר כו' אבל אין דעת הרא"ש שם כן (ע"כ) :

חידושי רע"ק

ט"ז ובת' מעיל צדקה (סי' ל"ח) כתב וכמדומה נוהגים להתיר אם נלקח החתיכה תוך מעל"ע זמן שוטט אפילו אם החזיר לאותן המים עצמן כל שלא נשרו מעל"ע בפעם א' בלי הפסק עיי"ש : (בהג"ה) דאזלינן לקולא . ומ"מ אסור לבשלו דהוי ספק דאורייתא ויש לעיין אם מותר להוסיף עד ס' ולבשלו כיון דעתה היתר הוא לאכלו כך י"ל דלא הוי בכלל מבטל איסור לכתחלה וגם דהוי רק ספק איסור וע' בפר"ם בט"ז (רס"י ס"ח) : (ט"ז סק"א) וכן בהיתר ששרוי בכלי של איסור . ומפלים מכל דופן הכלי אף במה שדבוק עלי' מבחוץ וצ"ע כ"כ באשל אברהם (א"ח סי' תמ"ז סק"ל) : (כה"ד) בנלע"ד . עיין ט"ז לעיל (סימן צ"ג סק"ב) : (ש"ך סק"ח) אי הוה האיסור שמן . זה תמוה דלענין כבישה

סח

באר היטב

בהיתר ששרוי בכלי של איסור ב"י וכן איסור ששרה בכלי של היתר מע"ל שאסור הכלי עכ"ל והט"ז כתב ע"ז וז"ל ולא אוכל להבין למה יאסר ההיתר בכלי של איסור ב"י דהרי האיסור מחמת כבוש הוא אחר שיעור כבישה שהיא מע"ל דאז נעשה מבושל והרי באותה שעה אינו ב"י וכו' (והגאון המחבר מ"א שמע בשם מ' יעקב מלובלין בשלמא אם הכלי עומד ריקן נפגם הטעם אבל כאן שעומד בו היתר תדיר א"כ כבר התחיל לקבל טעם בשבחו ולאחר מעל"ע נעשה כמבושל ממש ולכן אסור , וכ"כ בה"י סי' ס"ט ור"ס זה ע"ש דלא כאחרונים שכתבו להקל בזה ועי' פר"ח שחולק ג"כ על ט"ז) . ולפי הנראה דאין לאסור בדיעבד מה שנשרה היתר בכלי של איסור מע"ל (ובט"ז יש כאן ס"ס ע"ש) אלא לכתחילה כדין נטל"פ גם מ"ש באו"ה לחלק בין כלי עץ וחרס למתכות לא מלינו חילוק זה בשום מקום אלא העיקר בזה דבכל הכלים אין לאסור אותם בדיעבד כנ"ל . והש"ך כתב שמצא בכת"י הרב בגליון או"ה שהרגיש בזה הקושיא וכ' שמיירי שהאיסור קלא בעין ולישנא דכן יומו לא משמע הכי ועוד דהא בכלל ל' כתב קערה מודחת וצ"ע : (ב) מקילין . כתב הש"ך דמדברי הרב בת"ח נראה שכן עיקר באיסור כחוש ואע"ג דאנן לא מחלקינן בין כחוש לשמן היינו במליחה וצליה וכה"ג אבל כולי האי לא נחמיר : (ג) וספק . פי' שאנו רואים שנכבש רק שיש ספק אם נכבש מע"ל והט"ז הניח דין זה בצ"ע ודעתו להתיר בספק ע"ש [ופר"ח דוחה ראייתו ועיקר הדין כרמ"א] (ובנה"כ השיג עליו ודחה ראיותיו ע"ש ועיין בסימן ק"ד בט"ז סק"ב משמע שסותר דבריו שבכאן ע"ש וק"ל) : (ד) חומץ . כ' הש"ך

פתחי תשובה

סמ"ז ס"ק ס"ז : (ב) בהדחה סגי . עיין בתשובת שבות יעקב ח"א סימן נ"ו שכתב בחלב שנפל תוך כד שמן זית והרגישו בו אחר שעה או שתים ולא היה ששים בשמן נגד החלב דלכאורה פשוט להתיר דצונן בצונן לא בלע אכן לדעת התוספות בע"ז דף ל"ה דשמן זית בולע ופולט אף בצונן לפי שהוא עז וחריף ואף שיש לדחות דבריהם מ"מ אין להקל נגד דעת התוס' אם לא במקום צורך או הפ"מ ע"ש ועיין בספר באר יעקב בסי' ק"ג שהאריך הרבה בזה והעלה להתיר אף בלא הפ"מ ובלא עת בצורך וחכם אחד חולק עליו ודעתו במקום הפ"מ נ"ע אם יש להתיר ומ"מ כתב דדוקא בנדון דשבו"י הנ"ל שנפל דבר טמא בשמן זית צונן אבל אם שהה שמן זית בכלי איסור מעל"ע (נראה דט"ס וצ"ל פחות ממעל"ע) יש להתיר ע"ש טעמו והוא ז"ל חזר והשיב לו להעמיד דבריו דאף בנדון דשבו"י הנ"ל פשוט להתיר אף בלי הפסד קצת כביעתא בכותחא ע"ש : (ג) וספק כבוש . עבס"ט ועיין בכו"פ שדעתו כהט"ז דדוקא בספק שיש כאן ב' חתיכות אחת נכבש מעל"ע וא' בפחות ולא ידעינן מי הוא הנכבש מעל"ע זהו דספיקו אסור אבל אם יש ספק אם מונח כבוש מעל"ע או פחות יש להקל דאוקמינן בחזקת כשרות ועיין בשו"ת ת"י סי' י"ז שהשיג עליו דהעיקר כדעת רמ"א ע"ש ועיין מ"ש לעיל סי' נ"ו סק"א . ועיין בתשובת פרי תבואה סי' כ"ה על אודות כלי מים אשר חסר עובד כוכבים א' ונפל לתוך המים ומת ויש ספק אם נכבש בתוכו מעל"ע וגידד להקל כיון דאין כאן רק ספק כבוש ואין כאן רק איסור עשה וגם דאיכא לספוקי שמא הוא נ"ט לפגם ע"ש ועיין בתשובת נו"ב חי"ד סימן כ"ו שהעלה דהא דכבוש כמבושל אינו כלל לכל הדברים אלא דוקא אותם המפורשים במשניות דשביעית ותרומות וכן בשר שטבעו להיות נותן טעם בכבוש אבל יש דברים שאין טבעם לבלוע בכבוש ומשום הכי אותם המינים שאין מפורשים שנאסרים בכבוש דאיכא למימר שמא אין טבעם לבלוע בכבוש יש מקום להקל בספק כבוש עיין שם באריכות : (ד) [* מלבד בבשר עם חלב . עח"ד שכתב מיהו לבשלו אסור דנגד לבשלו הוי ספק דאורייתא ע"ש וכן מבואר בסמ"ג לעיל סי' ס"ד במשבצות סוף סק"א ובפתיחה להלכות בב"ח ולקמן סימן קי"א בספ"ד סק"ג וכן מבואר ממ"ש לעיל סי' פ"ו סק"ג ע"ש אכן בתשובת מנחת עני סי' ל"ס הסכים להוראת הרב המורה שם להתיר לכתחלה לבשל בספק כבוש שהספק הוא אם נכבש מעל"ע והיינו ע"ס דברי הט"ז שמתיר גם בשאר איסורים מטעם חזקה קמייתא ובגם הפר"ח והנה"כ לא השיגו עליו בעיקר הדין רק על הראיה שהביא ממקוה והאריך בזה ומסיים שגם הח"ד שאוסר בבישול היינו בודאי כבוש והספק הוא בב' חתיכות דלא שייך לומר אוקי אחזקה אבל בחתיכה אחת וספק מעל"ע שרי אפילו בבישול עכ"ה וצ"ע] : (ה) בתוך חומץ .

באר הגולה

דלעיל בסעיף ה' דאסיגו בדבר דלית ליה קיוהא וכ"כ המרדכי שם ממשנה ז' פ"ח דשביעית ורד ישן וכו' וש"ס : ג הרא"ש ס"פ דחולין כשג

הגהות חמ"ז

(סימן ק"ה סוף ס"ק א') נותן טעם לפגם . ונתבשל מותרת מטעם שזכרתי

פרי חדש

(סימן ק"ה בש"ע סעיף א') ואם הוא כבוש בתוך ציר או בתוך חומץ כו' . ובספוח

חידושי בית מאיר

(סימן ק"ה סעיף א' בהג"ה) ויש מקילין במה שבחוץ . וכ"כ זכתב במ"י שם בשם או"ה דאם נתבשל כלא חתיכה אותו מקלת ואינכאוהם חתיכ' ס' נגד מה שנכבש צריך ס' נגד כולו משום איסור דבוק ועי' ש"ך סי' נ"ו ס"ק ס' : (שם) מלבד בבב"ח . נ"ב היינו דוקא בשר מבושל כבר או שרוצה לאכול כחומצא משא"כ אם רוצה לבשלו אח"כ הספק הספק הרייהו פסיקא דהוי ג"כ ספק דאורייתא ואסור : (בש"ך סק"א) ויש מקילין . נ"ב פי' מ"י מחלק שם בין כבוש בציר לכבוש בצונן מעל"ע ופוסק דאפילו האיסור שמן אינו מפעפע למעלה : (בט"ז סק"ג) עיין בנקה"כ ופי' בדברי הט"ז שלמו סימן פ"ח ס"ק י"ח : (בש"ך ס"ק ב') פי' בו וכדבריו מסכים

גליון מהרש"א

(שם בהג"ה), וספק כבוש אסור . עיין ש"ך סימן פ"ג סוף סעיף קטן י"ד אף ציר דגים לדבני מ"ם בזה שקבל טעם הדגים ממש : (שם) מלבד בבשר עם חלב דאזלינן לקולא . ובלבד שלא בשלו אח"כ : (ט"ז ס"ק א') באו"ה כו' ודאי אף הכלי אסור בדיעבד . עיין במג"א סימן תמ"ז ס"ק ט"ז ד"ה כתב ונמצא ג' חלוקים נכבש כדבר קשה וודאי אינו בולע וזהו האי דסימן ק"ד ס"ב בהג"ה ספק כשנפל שם חיה (השומן) קשה אם הגוף שיבלע ע"י כבישה הוא קשה וזהו דין דכאן אם עצם א' כבוש בעצם אחר קשה היא שנסתפק בו הר"ם בסג"א שם ור"ל כלי שנכבש בו איסור אי נאסר הכלי : (שם) וצריך ס' נגד כולו אם הוא של עץ . וכלי יין נסך אם נאסר כולו ע"י כבישה עיין ש"ך קל"ז סק"ט ועיין ט"ז בא"ח סימן תנ"א ס"ק כ"ב וכלי יין שמכניסים בו לקיום דנאסר בשעה א' גם בנתן בו יין כשר שעה א' נאסר ש"ך דיש סימן קל"ז ס"ק ב' : (שם) דבכל הכלים אין לאסור אותם כו' כנלע"ד . עיין בט"ז א"ח סימן תמ"ז ס"ק ס' בסופו וע' שם סימן תנ"א ט"ז ס"ק כ"ב ודבריו קשים דהא שם בולע בעין ומאי בכך דבולע אחר מעל"ע וצ"ל דר"ל דהתגעלה שאינו מתיר לבשל בו כ"א להתחיל בו מים ולא יאסרו המים מחמת כבוש כיון שבשעת שיבלעו נפגם כבר תשכר : (ט"ז ס"ק ג') ויש ראיה ברורה להתיר , וחלקו עליו האחרונים דשאני הכא דאתרע ע' פ"ת וכו"פ וע"ס צ"ו ש"ך : (ש"ך ס"ק ח') לכך נראה כו' היינו כבוש בציר יהיה אסור מה שבחוץ מטעם דהציר מלוח והוי כנ"ם פר"ם בשפתי : (שם) וכה"ג כתבתי בס"ק י"ז וס"ק י"ח וס"ק כ"ב : (ט"ז ס"ק ג') אפ"ה אזלינן לקולא שמחמת חזקת המקוה . אבל בנשפך ליתא חזקת היתר דאדרבה אוקי האיסור בחזקתו לומר דלא היה ס' ולא נתבלל ובמשבצות לא אבין כן וחקשה וע' לקמן סימן ק"ז בסוף הגה"ת שבסעיף א' : (ש"ע סעיף א') בתוך ציר או בתוך חומץ . ובתוך שמן עיין ע' בתוספות ע"ז ל"ה סוף ע"ב ובפסקי התוספות פ' אין מעמידין סימן ע"ד דגם בצונן מפלים כמו רותח וע' שבו"י ח"ג סימן נ"ו דבזה מיושב ק' המרדכי בב"י כאן ממתניתין וורד חדש שכבשו בשמן שק' על התוספות מפסידים ע"ה סכו בשמן של תרומה כו' : (שם) אם שהה כדי שיתננו . וכבישת מעל"ע מדאורייתא כבישה זו מסתפק בכו"פ אי הוי דרבנן : (שם) כדי שיתננו על האור . ומכלי אינו מפלים בשעור זה סי' ס"ט ט"ז ס"ק מ"א וש"ך ס"ק ס"ח ואי טבליע ע' במשבצות ס"ק א' ד"ה וכבוש כשיעור : (שם) אם שהה כדי שיתננו

יד אברהם

נותן בו איסור הראשון טעם לפגם שרי בדיעבד מ"מ שיכרא ותלא לא הוי ספק גמור דהא ספק אסרוה חכמה הוא כמ"ש סעיף כ' מיהו נראה דאין להחמיר לענין טעם הנפלט מן הכלי שהרי הרבה פוסקים ס"ל דזוכו אין בו טעם כלל ואינו אוסר אפילו בשיכרא ותלא עיין כ"י ס"ם ק"ז : (סימן ק"ה סעיף א' בהג"ה) וספק כבוש אסור . עיין מ"ש בס"ד בסי' ק"ד וכס"ם פ"ו וס"ס ל"ה ודברי הט"ז כאן צ"ע דכאן חולק על הג"ה וס"ל דספק כבוש שרי בכל האיסורין ואלו לעיל סי' ק"ד גבי עכבר מסכים לאסור וכ"כ בסי' פ"ג ס"ק ו' גבי דגים והכילו במ"י כלל כ' ס"ק י"ב וצ"ע מיהו באיסור דרבנן לכ"ע ספק כבוש שרי ובזה א"ש מ"ש באס"ט

בא"ח סי' הר"ו ס"ק ל"ד ועיקר הדין כהג"ה וספק כבוש פירושו שאנו רואין שנכבש רק שאין אנו יודעים אם נכבש כשיעור כדמוכח סי' דלעיל אבל אם ספק אם נכבש כלל או (לא [illegible]

לא נכבש ואת"ל נכבש שמא לא נכבש כשיעור כדמוכח סי' דלעיל ע"ש ואין להקשות על זה ממ"ש התוס' פ' כל הבשר (דף ק"ו) ובע"ז (דף ל"ד) גבי איסור גבינות שעובדי כוכבים מעמ[illegible]

קיבה נבילה דדוקא נקט עור קיבת נבילה דאיכא איסור דאורייתא אבל משום בב"ח לא היו אוסרים אותם מספק דמגן בצונן הוא דמדאורייתא אינו אסור רק דרך בישול וכ"כ בשלטי הג[illegible]

אפילו מטעם דמעמידין אותם בעור קיבת נבילה לא ה"ל לאסור מספק דהא ה"ל ס"ס ספק אם נכבש כלל דשמא שמעמידוהו בדבר היתר ואת"ל נכבש שמא לא נכבש שיעור כבישה ושמא נתק[illegible]

ס"ם פ"ז דיש לומר דשאני . התם דרגילין היו להעמיד בעור קיבת נבילה והוי מיעוט המצוי כמ"ש התוס' שם אבל היתר שיש ספק אם נשרה כלל עם איסור לא מחזקינן איסורא אלא אמרינן כאן כמל[illegible]

להאיא דמקום שהניח הט"ז ליכא ריעותא כלל ובשלמא כשרואין שנכבש איכא ריעותא ול"ד למקוה כמ"ש הפר"ח וכס' ע"י כתב דלא מהני חזקת היתר רק כשנולד בה ריעותא מצד עצמה ולא[illegible]

אבל כשאין רואין ריעותא ודאי שרי : ובענין דם כבוש עיין בסמ"ג אי הוי כמבושל ואסור מדרבנן ועיין באו"ה כלל ו' סימן ח' שכתב דא"ח מדרבנן מאחר דנתערב כמים ואין לאוי לנסק[illegible]

צבי לצדיק

(סימן ק"ה סעיף א' בש"ך ס"ק ב') ואם כו' וכסי' ק"ד . נ"ל ליישב הסתירה דכסי' ק"ד דמיירי מספק פגם או שהה נקט כמקילין וגם כודאי איסור נקט לדעת מחמירין עיקר : (שם) וגם בכלל . לא אבין מנ"ל להקשות הא י"ל דס"ל לאו"ה דרק בכלי ריקן נפל"ש אבל כשמורין בה חלב עשוי טעם הכלי לשבח ע"י שנתערב עם טעם החלב דע"י שנתערב הטעם החלב לא הניחו לפגום ומ"ם בכלל ל"ג שמכיח ס[illegible] אותו לשבח משא"כ לענין שיעשה מהם פגום ועי' פלתי דלאו לאו מפליט ומבליע : ו[illegible]

וירתיח ויתחיל להתבשל הרי הוא כמבושל ג [י] ובפחות משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה ד [יא] (וע"ל סימן ע' מדין בשר שנפל (ה) לציר) :

ב [יב] י חום של (ו) כלי ראשון (ז) שהיד סולדת בו מבשל ואוסר כולו אבל חום של כלי שני אינו מבשל [יג] ה ויש אומרים שגם כן אינו מפליט ולא מבליע [יד] י וי"א דמכל מקום הוא מפליט ומבליע ואוסר [טו] כדי קליפה (ד) ה וראוי לחוש (ו) (ח) ליזהר בדבר לכתחילה (וע"ל סי' ס"ח סעיף י"ג)

שפתי כהן

דין חומץ לציר ואזיל לטעמיה שכ' בב"י וז"ל כבוש בציר כ' הרא"ש בסוף פ' כ"ה דשיעורו כאלו נתנו על האור כדי שירתיח ויתחיל להתבשל אם נכבש בתוך הציר כשיעור זה נאסר כל מה שבתוך הציר ובפחות משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה כדין מליח הרי הוא כרותח ע"כ ומשם נלמוד שכבוש בחומץ שעד ששהה כשיעור הזה אינו אסור אלא כדי קליפה עכ"ל ותימה דהרי הרא"ש עצמו כ' בפי' בפ' בתרא דעבודת כוכבים דאף בחומץ בעינן יום שלם ומביאו ב"י בר"ס זה אלא ודאי ל"ד חומץ לציר דציר שאנו אוסרים בשביל כח המלח שיש בו די בשיעור כדי שיתננו על האש וירתיח משום דמליח ה"ה כרותח וכמבואר בהרא"ש משא"כ בחומץ וגם המחבר גופיה כ' בר"ס ק"ד לפיכך אם נפל עכבר או לחומץ בלגין והסירו שלם*) אם לא שהה בתוכו מעל"ע מותר ול"ע (שוב ראיתי בס' שארית יהודה הביא תשובת ב"י שהתנצל לדבריו שבב"י דמודה דבחומץ צריך מעת לעת ודבריו שבש"ע כאן דוחק ליישב כן וע"ש) וגם הב"ח פסק דבחומץ הוי כבוש מיד כמו בציר וכ' שהרא"ש מודה לזה וליתא וכדפירשתי גם בעט"ז כתב כלשון המחבר כאן ובסי' ק"ד ולא חלי ולא מרגיש *) גם בדרישה הסיח דעת הרא"ש לדעת אחרת שאינה נכונה מפני שרצה ליישב מ"ש הגה"מ פט"ו בשם הרא"ש (זה לא מצאתי בהגה"מ החדשים שלפני) דכי אמרי' כבוש כמבושל ה"מ בחומץ וציר כדפרש"י ע"כ ואין זה צריך ישוב שבלתי ספק שהגה"מ לא כוונו להרא"ש זה רק כוונו להרא"ש אחר כגון הרא"ש מפליז"א או הרא"ש מלוני"ל שדרך הגה"מ ומרדכי להביאם אלא נראה כדעת הרא"ש והטור וב"י דחומץ שוה בזה לשאר משקין. וכן משמע דעת המרדכי רפ"ב דביצה וכ"פ מהרש"ל באו"ה ובספרו פ' ג"ה סי' מ"ט ופכ"ה סי' נ"א וכ"פ האו"ה כלל ל' דין ח' דבחומץ לא הוי כבוש אלא מעל"ע ע"ש . וכ"כ בס' א"ר דף ל"ז ע"ב ודף כ"ד ע"ב : כתב האו"ה כלל ל' ד"ע חלב תפל ששהה מעל"ע בקערה מודחת של בשר בת יומא אסורים אפי' בדיעבד וה"ה לשאר היתר ששרוי בכלי של איסור בן יומו עכ"ל והעתיק בס' א"ר דף כ"ד ע"ב ותימא כיון דלא נעשה כבוש אלא אחר מעל"ע א"כ אחר מעל"ע נטל"פ וגם בכלל ל"ג סוף ד"ג כ' אם שהה בו אפי' פשוט שאין היד סולדת בו בזה לא נעשית בת יומא כלל דהמאכל לוגן שבה אין מבוי טעם הבלוע בדופני הכלי לשבח אע"ג שלגבי איסור אנו אוסרים שפיר בכה"ג אם שהה מעל"ע בכלי בן יומו של איסור כדאיתא לעיל בתשובה כבוש מ"מ טעם פגום הוא עכ"ל ואין הבנה לדבריו דהרי אם שהה בו מעל"ע נמי טעם פגום הוא ומצאתי בכתיבת יד הרב בגליון האו"ה בכלל ל"ד דט"ו שהרגיש בזה וכתב דמיירי שהאיסור קלא בעין וליתא.דב"י לא משמע הכי ועוד דהא בכלל ל' כ' קערה מודחת ול"ע. שוב מצאתי בתשובת ר"ל ן' חביב סי' קל"ח ריש דף רמ"ב בתשובה דתורמוסים בבשולי עובד כוכבים כו' משמע שם להדיא דשרי וגם בלא"ה הא יש פוסקים דלא הוי כבוש אלא בג' ימים וגם בלא"ה הרבה פוסקים דלינת לילה פוגמת וכדלעיל ס"ס ק"ג : ג ובפחות משיעור זה כו' . גם הרב מודה לזה דלא הוי כבישה בפחות משיעור זה וכדכתב נמי בד"מ מיהו עכ"פ מליח כרותח הוי מיד לאסור כולו כמ"ש בת"ח כלל ו' ד"ע ובס"ס ע' בהג"ה ונ"מ דהיכא דנשרה בציר של היתר איסור דרבנן והיתר כחושים ממש דבמליחה אף להרב אינו אוסר רק כדי קליפה וכמ"ש בסי' זה ס"ק ל"ח ובנכבש כשיעור שיתננו על האש וירתיח אוסר כולו ודוק : ד וע"ל כו' . ועמ"ש בסי' ע' בס"ק ל"ו וע' בסי' ס"ט סי"ח ובמ"ש שם : ה וראוי לחוש ליזהר בדבר לכתחלה . פי' אפי' הוא דבר שדרכו להדיחו אח"כ דאז מותר להניחו ע"ג איסור צונן כדלעיל ר"ס צ"א מ"מ הכא יש ליזהר לכתחלה בדבר זה ובספרי הארכתי בדיני עירוי וכלי שני וכאן אכתוב בתכלית הקצור מה שנוגע בערכי הדין דעת רשב"ם שהביאו התוס' פ' דם חטאת (דף צ"ה ע"א) ופ' כירה (דף מ"ב ע"ב) והרא"ש והר"ן לשם ומרדכי והגה"מ סוף עבודת כוכבים וסה"ת דעירוי ככלי שני ואינו מבשל וכן אינו מפליט ומבליע כאחד כמו כלי שני ודעת ר"ת שהביאו כל הנך פוסקים לשם דעירוי מבשל כדי

קליפה

*) ע' בפ"מ סי' ק"ד ס"ד ס"ק כ'

טורי זהב

נכבש יום שלם ונראה דמדמה זו לספק אם היה ס' נגד האיסור שנשפך בסי' צ"ח אלא דל"ע דשאני התם שהאיסור הוא ברור אלא שהספיקה היא ספק משא"כ כאן ויש ראיה ברורה להתיר מסי' ר"א סעיף ס"ה במקוה שלא הוחזק להיות מימיו מתמעטים דאע"פ שלפעמי' מתמעטים א"צ לחזור ולטבול מן הדין *) וא"כ ק"ו לכאן דמה התם שיש ודאי טמא אפ"ה אזלינן לקולא מחמת חזקת המקוה ק"ו כאן דאין כאן רק חזקה טובה למוקמי אחזקת כשרות דבתחלה דלא נחזיק ריעותא מספק : (ד)וראוי לחוש ליזהר כו'.*)ורש"ל פרק כל הבשר סי' ע"א כ' וז"ל לפסק הלכה נהי דכלי שני אינו מבשל אפילו יד סולדת בו וגם אין מפליט ומבליע כאחד כגון דבר איסור שנאסר כבר ודבר היתר שבאו בכ"ש אין נאסרין זה מזה אבל בדבר איסור שנפל לכ"ש של היתר או היתר לאיסור שפיר בולע ואוסר עד כולו מאחר שהיד סולדת בו כמו בכלי ראשון וכל שכן בעירוי עכ"ל . וכן נלע"ד לפרש דברי הטור

במה

חידושי רע"ק

מה שלמעלה מהמים סת בכך שהוא שמן וכציר אף בפחות מכבישת ציר אסור בשמן דהציר יש בו דין מלוח דאוסר בשמן בכולו ופשוט: (סעיף ב') **ליזהר** בדבר לכתחילה. וכלים ששמשו בחמין של כ"ש הוי כלכתחילה דיש להם תקנה בהגעלה וכו"ח מותר (מנ"י כלל נ"ג

ביאור הגר"א

[י] ובפחות כו' . כ"כ הרא"ש בפ' כ"ה שם ור"ל מדין מליח כרותח דצלי וא"צ אלא קליפה כמש"ל בס"ס . וזה ודאי אף לדעת הש"ע לא קאי אלא אציר ושמע אפילו מיד אבל דעת הר"ן דאין נקרא מליח אלא בששהא שיעור מליחה כמ"ש בסי' צ"א ס"ה : [יא] וע"ל כו' . ששם סוף הסימן כ' מיהו מה שבתוך הציר כו' ועמש"ש : [יב] חום כו' . כמ"ש בפ"ג דשבת (מ"ב) האלפס כו' אבל כו' ובגמ' שם דבכלי ראשון בשלה כו' . ושם בר"א באמבטי אבל בכוס כו' ושם (מ' ב') טול בכלי שני ותן וברפ"ח דחולין ק"ד ב' ס"ס כלי שני הוא כו' אלא כו' . וכ"ם בירושלמי פ"ג דשבת ופ"א דמעשר הלכה ו' עד היכן ר"י בר פזי ר' סימון בשם ריב"ח עד כדי שיהא נתון ידו לתוכה והיא נכוית אבל מודים בכלי שני שהוא מותר מה בין כ"ר מה בין כ"ש אר"י בר בון כאן היד שולטת וכאן אין היד שולטת א"ר יונה כאן ובאן אין היד שולטת אלא עשו הרחקה לכ"ר (עמ"ש בא"ח סי' ש"ח ס"ט) ולא עשו הרחקה לכ"ש א"ר מנא הדין פינכא דאורזייא מסייע לאבא הדין פינכא דגרוסא מסייע לאבא דאת ספני ליה מאתר לאתר ועד כדין הוא רתח . ר"ל קערת של אורז ושל גריסין שהוא כ"ש והוא רותח והוא מסייע לר' יונה שיד סולדת בכלי שני ואפ"ה אינו מבשל . מהו ליתן תבלין מלמטן ולערות עליהן מלמעלן ר' יונה אמר אסור עירוי ככ"ר הוא חיליה דר' יונה מן הדא אחד שבישל ואחד שעירה לתוכו רותח א"ר יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אינן מתבשלין . ר"ל לעולם עירוי ככ"ש ותמן האיסור משום בלוע וכלי חרס בולע אף בכ"ש מה שא"כ לענין שבת שהאיסור משום בישול התיב ר"י בר בון והתני אף בכלי נחשת כן אית לך מימר כלי נחושת בולע . ר"ל דבלי נחשת ודאי אף אין בולע בכ"ש אלא ש"מ דעירוי ככ"ר . מהו לערות עם הקילוח . ר"ל והואיל והקילוח ארוך מצטנן א"ר חנינא בריה דר' הלל מחלוקת ר' יונה ור' יוסי ר"ל תלוי ג"כ במחלוקת הנ"ל . ר' יצחק בר נפחא בעא קומי ר' מנא עשה כן בשבת חייב משום מבשל עשה כן בבב"ח חייב משום מבשל ר"ל בעירוי א"ל כיי דא"ר זעירא איזו תלוש ברור כל שהאור מהלך תחתיו וכא איזו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו ור"ל אבל עירוי אע"ג שהוא ככ"ר אינו אלא שמבליע ומפליט כמ"ש בזבחים צ"ה ב' בלוע בלא בישול כו' . משמע מכל זה שכלי שני אף אין מבליע וגם מוכח מירושלמי הנ"ל דאף כ"ר דוקא שהיד סולדת בו וכן אמרו בפ"ג דשבת (מ' ב') א' מים וא' שמן כו' ועתוס' שם וז"ש שהיד כו' ואסר ואוסר כולו כנ"ל מהא דשיפת חלב כו' ואמר כלי ראשון ר"ל אפילו אינה על האור כמ"ש בשבת שם האלפס כו' (מ"ב) המיחם שפינהו כו' (מ"ח) וכמה מקומות שם ואע"ג שבירושלמי הנ"ל אמרו כל שהאור מהלך תחתיו ר"ל בכלי שהיה האור מהלך תחתיו (דלא כהרמב"ן בסוף ע"ז שנדחק בס' הירושלמי) וכן בחולין ק"ד ב' שמא יעלה באלפס ראשון : (ליקוט) וי"א כו' . וראיות הרשב"א ממליחה דבולע כ"ק אין ראיה דשאני מליח שהוא כרותח דצלי וס"ד דאפי' כרותח דמבושל לאסור כולו כמ"ש צ"ז ב' וראיתו ממ"ש ח' ב' לא ליסחוף כפלא כו' התם ה"ט שמא ישאר החלב עליו וימלח או יצלה עמו וראיתו ממ"ש (שם) בסכין ש"נ דקולף שאני שם אגב דוחקא דסכינא דבולע כ"ק אף בכלי שני לד"ה וכמ"ש בסי' צ"ד ס"ז בהג"ה וכמש"ש אף למ"ד צונן כו' (ע"כ) : [יד] וי"א כו' . ממ"ש בפ' כ"ח קי"א ב' קערה שמלח בה כו' ובפ"ז דשבת (ע"ה ב') האי מאן דמלח בישרא כו' ואילו משום מבשל לכ"ע פטור אלמא אע"ג דאין מבשל מבליע ובסוף ע"ז הלוקח כלי תשמיש כו' שנשתמש בהן בחמין ושמע אף בכלי שני ועבח"ג (עוד כ' ראיות) : (ליקוט) וי"א דמ"מ כו' . וירושלמי הנ"ל פי' הרמב"ן ות"ח דסח שלמד מקדשים מדהצריכה תורה מריקה ושטיפה ולא סגי לה בהגעלה דכ"ש אלמא בלע טובא ככלי ראשון אבל בולע הוא אפילו כ"ש ואפילו כלי נחשת וצריך הגעלה וכ"כ בא"ח סי' תנ"א ס"ו (ע"ב) : [טו] כדי קליפה . כמו חום בה"ש דאמרינן בפ"א (ח' ב') דקולף ובמו מליחה ואף בעירוי אינו אוסר רק כ"ק כמ"ש תוס' (כשבת מ"ב ב' וש"מ) מהא

רפ'

פתחי תשובה

ענס"ע בשם ש"ך שחולק ואא"ז בתשובת פנים מאירות ח"א סי' ס"ד חולק ג"כ ע"ש ותמה אני דהוא גופיה בח"ב סוף סימן נ"ט הביא דאיה איפכא ע"ש : (ו) כלי ראשון שהיד סולדת בו . עי' ש"ך סק"ס שחולק על מהרש"ל שמחמיר אף שאין היד סולדת בו ועי' בתשובת ב"י סימן ו' שפסק כדעת מהרש"ל משום דבירושלמי משמע כוותיה דאי כפירוש הש"ך בדברי הירושלמי קשה הא מדינא הכי הוא ולא משום הרחקה ובעל ש"ך בעצמו הודה לו ע"ש ועיין בתשובת תשואת חן סימן ו' שהאריך בזה והעלה ג"כ לענין דינא להחמיר כדעת רש"ל באין הפ"מ אבל באין עומד אלא אם אין להחמיר כלל ע"ש : (ז) שהיד סולדת בו . עיין בספר בכור שור בחדושיו לחולין דף ק"ג שכתב דכיון דאנן לא בקיאין בשיעור שכריסו של תינוק נכוה לכן עכ"פ במידי דאורייתא ראוי להחמיר בכלי ראשון עד שיאמר הפסק מלבו שאין בו חום הנזכר ואפילו בדרבנן צריך חקירה פ"ז ולא כמנהג העולם לשער בזמן שא"א להחזיק בו היד מחמת חום מקרי יס"ב לא זולת דליתא ע"ש : (ח) ליזהר בדבר לכתחלה . ועיין בתשובת תשואת חן מסי' א' עד סי' ע"ו מדיני כלי ראשון וכלי שני ועירוי באריכות [לשון בעל הלכות גדולות ז"ל בפ' גיד הנשה דפוס זאלקווא דף ע"ט ע"ב . והיכא דאשתלי ותלב חלבא בגו כסא . מחוור ליה במיא קרירי ושפיר דמי למיכל בי' בשרא מ"ט דחלבא אפילו

באר היטב

נ"ע דברים סי' ק"ד פסק המחבר דבחומץ צריך גם כן לשהות מעל"ע ע"ש ולכך העלה דבאמת חומץ שוה לשאר משקים שלא נאסר עד שישהה מעל"ע (ועיין בא"ח סי' תמ"ז במ"א ס"ק כ"ח שמחלק בין חומץ שכר או של יין ע"ש ופר"ח כתב דחומץ צריך מעל"ע וכ"כ כ"ג ובדעת הש"ך) : (ה) לציר . ועי' בסי' ס"ט סי"ח וכתב הש"ך מיהו עכ"פ מליח כרותח הוי מיד לאסור כולו ונ"מ דהיכא דנשרה בציר של היתר איסור דרבנן והיתר כחושים ממש דבמליחה אף להר"ב אינו אוסר רק כ"ק ובנכבש כשיעור שיתננו על האש וירתיח אוסר כולו : (ו) ליזהר . כתב הש"ך אפילו הוא דבר שדרכו להדיחו אח"כ דאז מותר להניחו ע"ג איסור צונן כדלעיל סי' צ"א מ"מ הכא יש ליזהר לכתחלה בדבר הזה וכתב עוד ומ"מ יש להחמיר ולאסור בכ"ח בכ"ש אם היס"ב במקום שאין הפסד כ"כ וכן בדבר מאכל יש לקלוף במקום שאין הפסד כ"כ אבל עכ"פ אין לאסור כולו בכ"ש וגם דעת הט"ז להחמיר בכ"ש כל שהיס"ב אם לא בהפסד מרובה ודבר חשוב וא"כ כל החומרות שנזכרו בסימן צ"ד בענין ב"י הוי בכ"ש ג"כ ולא כמ"ש רמ"א שם אם לא בהפסד מרובה ודבר חשוב יש לסמוך אהרמ"א מיהו בדבר זה חולק הט"ז שמשמע מדבריו שאוסר כולו והש"ך כתב שאינו אוסר רק כ"ק (ועיין מ"ש בסימן נ"ד בשם מהרש"ל בדבר שהוא עב כמו חתיכת בשר רותח שדינו ככ"ר ממש ומ"ש שם על זה) וכ' עוד הש"ך דאפילו בעירוי שנפסק הקילוח מבליע מיהא לכ"ע כ"ק ואף על גב דמדברי הרמ"א סי' ס"ח ס"י נראה דאם עירה מכ"ר על התרנגולת למולגה ונפסק הקילוח א"צ אפילו קליפה היינו משום דאינו מפליט ומבליע כא' אבל מ"מ מבליע (וצ"ע דהא בסי' הנ"ל לא משמע כן כלל ע"ש וגם בנה"כ עצמו הקשה מסי' צ"ב ס"ז בהג"ה

באר הגולה

דין זה בציר ומשם נלמד לחומץ : ד מסקנת הגמרא שבת דף מ' : ה טור בשם הרשב"א בשם י"א : ו שם הרשב"א לדעתו מדין חום בית השחיטה וכיוונתי לעיל בסימן י' סעיף א' ומדין הכלים לייניהו בסימן ס"ד

הגהות הט"ז

בשם הרשב"א דבגוון לא הוי בלע אלא מועט ואין איסור אלא כדי קליפה ומש"ה מותר בדיעבד ואפילו למה שהעליתי בסי' צ"א דבמקום שצריך קליפה יש להצריך ס' נגד קליפה מ"מ כאן שהקליפה היא מועטת בגלל משום שמא יטעמו בדבר מועט כמו שהכרתי בסי' צ"ט ע"כ יש לסמוך בזה על הוספה דעה דס"ל במקום שצריך קליפה שרי בדיעבד בלא קליפה :

נקודות הכסף

(סימן ק"ה בט"ז ס"ק ג') ואא"ב ק"ו לכאן כו' . ק"ו פריכא הוא דהתם העמד מקום על חזקתו והרי שלם בפנינו אבל הכא איתרע ליה חזקת כשרות דידיה כיון דנאסר בו וכ"כ באו"ה כלל ל' דין ג' בהדיא דהכא כבר איתרע ליה חזקתיה : (שם ס"ק ד') ורש"ל כו' . ככר

מטה יהונתן

(סימן ק"ה בש"ך ס"ק ב') **כתב** האו"ה וכו' חלב תפל ששהה מעל"ע בקערה מודחת של בשר בת יומא וכו' ותימא ביוזדלא נעשה כבוש אלא אחר מעל"ע נטל"פ ומותר. ומ"ל לא"ח ס"ל ס"ד ר"ל דהסכימו והבלועה כאין כא' ע"ש ואין להבין כלל דזה א"א רק דהיכף שסולת הכשר

דגול מרבבה

(סימן ק"ה בש"ך ס"ק ב') *) **אם** לא שהה בתוכו מעל"ע מותר . ונ"ע ועי' במנ"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ח :

חדושי בית מאיר

ספר"ח אבל המ"א סי' תס"ז ס"ק כ"ח מחמיר בחומץ יין והניף ע"ש ראיתו ועיין נמי בהרא"ש פ"ק אין מעמידין כתב שהיין מפני שחוק הוא מפליט הכל במעל"ע ומינה דחומץ דידי' שחוק יותר הרבה אין צריך למעל"ע וכן משמע מהר"י פסחים דף ע"ו סירוס כבוש בחומץ ולו במעל"ע מה איריא חומץ אף יין מזה בכלי' ואין מהר"י ראיה :

גליון מהרש"א

על האור וירתיח . ובמנוקב עי' ש"ך סי' ע' ס"ק ל"ו : (שם) **הרי** הוא כמבושל . ר"ל דמפליט ומבליע כמו בישול אבל אינו מבשל כלל משבצות ס"ק א' ד"ה ובכבוש הוא ונ"מ לדם שנכבש דלא מקרי דם שבשלו עיין גליון סי' ס"ח ש"ך ס"ק א' : (ש"ך ס"ק ב') **אלא** נראה כדעת הרא"ש והטור וב"י דחומץ, עיין סימן ס"ט ס"ק ל"ח : (שם) **ותימא** כיון דלא נעשה כבוש א"כ אחר מעל"ע נטל"פ. עי' לקמן סי' קל"ז פ"ק ט') : (שם) **אם** שהה כדי שיתננו . ובכבישה מעל"ע מדאורייתא כבישה זו מסתפק בכה"ם או הוי רק דרבנן : (שם) **הא** יש פוסקים דלא הוי כבוש אלא בשלשה ימים . ומ"מ אין מצטרפין פוסקים אלו לעשות ס"ס בספק כבוש לעיל ס"א בהג"ה : (ש"ע סעיף ב') **אבל** חום של כלי שני אינו מבשל. ואם שואב בכלי מן כלי ראשון עיין ש"ך סוף סי' ק"ו : (שם) **וי"א** דמ"מ הוא מפליט ומבליע. אפילו בכלי סי' צ"ו ש"ך ס"ק כ' :

יד אברהם

כבוש בתוך ציר וכו'. השיעור כדי שיתננו על האור וירתיח הכי איתא בתשו' ס"ס דע"ז אבל לעיל בסי' ס"ט ס"ח כתבו הט"ז כשיעור שיתננו מים על האש ויתחילו להרתיח וכן נ"ל עיקר והוא שיעור יותר מאלו הרתיחת הציר דנעשה מהר דאפי' ע"י עירוי וכ"ש ציר מבשל כדאיתא בשבת (דף מ"ב) ועיין פסחים (דף מ' ע"ב) והגה"ח (ועיין סי' ס"ט ס"ע וזה יש ללמוד מהא דאיתא בכ"ש דע"ז (דף ל"ב) ציר שורף אור לא כל שכן . אלמא דמדמה כח הציר לכח האור ובשיעור שהיו מים נרתחים על האש גם ציר מרתיח ומפליט ומבליע בשיעור כזה ועי'

אבל בדיעבד מותר בלא קליפה ובהדחה בעלמא סגי (ועיין לעיל סימן ס"ח ס"ב וצ"ה נתבארו דיני כלי שני ועירוי) :

ג (ח) י נפל איסור חם לתוך היתר חם דכלי ראשון או אפי' איסור צונן לתוך היתר חם ו [טז] הכל אסור דתתאה גבר על העליון ומחממו עד שמפליט בתחתון ואין צריך לומר דהיתר צונן לתוך איסור חם שהכל אסור אבל אם העליון חם והתחתון צונן אינו אוסר אלא כדי קליפה אפילו אם העליון החם איסור :

הגה [יז] וכל זה לא מיירי אלא בחום כלי ראשון כגון מיד שהסירה מן האש מניחו עם ההיתר ז אבל אם כבר (ז) מונח בכלי שני ואחר כך מניח ההיתר אצ"ו או עליו אינו אוסר כלל דכלי שני אינו אוסר כמו שנתבאר (כך משמע מלשון הר"ן) [יח] ואם הניחם זה אצל זה ח אם שניהם חמים (ט) מחום כלי (ח) ראשון הכל אסור

טורי זהב

במה שמקשה על הרשב"א כאן לפי שראיתי פירושים שונים ולא נתקררה דעתי במה שכ' הטור חום לתוך חום כי אמן דכר שמיה כי אם בפירוש זה דהטור דקדק מלשון הרשב"א שכתב אלא כל חום שע"י האש מפליט אפי' אין היד סולדת בו מדכייל בכלי שני כל החמימות שלו בכלל אחד להחמיר אם כן כדין היותר חמור בו דהיינו חם לתוך חם כן יהיה היותר קל דהיינו אין היד סולדת בו ובכולהו יהיה אסור כולו ובזה כתב שאין ראיה מהא בית השחיטה דשם אין אוסר רק כדי קליפה אלא ע"כ דהא דקאמר הרשב"א דשוין הם כל דיני כלי שני דהיינו דס"ל גם בחם בתוך חם שהוא יותר חמור סגי ליה בקליפה ועל זה כייל ואמר דגם באין היד סולדת בו יש בו איסור זה ועל זה אמר שראה לקצת מחברים שכתבו בכלי שני שהדין כן ובזה מתורץ תמיהת ב"י על הטור ועל זה אמר הטור באמת זה אינו בכלי שני אפי' בגונן לתוך חם רק שהיד סולדת בו אסור בכולהו וכ"ש בחם לחם ודינו לענין מפליט ממה שבתוכו להבליע לדבר אחר כמו בכלי ראשון אע"פ שלענין בישול יש חילוק בין כלי ראשון לכלי שני כמ"ש א"ח סי' ש"ח מ"מ לענין מבליע ומפליט אין חילוק א"כ יש חילוק בכלי שני ולא היה לרשב"א לכלול כל דיניו בחד כללא ככלע"ד ביאור דבריו ויוצא מזה דאף בכלי שני שהיד סולדת בו אוסר כולו וכמ"ש בשם רש"ל וכ"פ ב"י דברי הטור במסקנא כמ"ש ואם הוא חם שהיד נכוית בו אז אוסר כמו מבושל דהיינו אפילו בכלי שני ולפי זה כל החומרות שנזכרו בסימן ל"ד מענין בן יומו הוא ג"כ בכלי שני ולא כמו שכ' רמ"א שם ריש הסי' ע"ש או"ה אם הכף בן יומו דהיינו ששמשו בו תוך מעל"ע בכלי ראשון . ולענין מעשה יש לפסוק לחומרא כדעת רש"ל בפרט שהטור ס"ל גם כן הכי רק במקום הפסד גדול ודבר חשוב יש לסמוך על ב"י בסי' ס"ח ורמ"א בסעיף ג' כאן להקל בדיעבד

שפתי כהן

קליפה כמו כלי ראשון ומוכח דעת רשב"ס דמ"מ עירוי מבליע כדי קליפה כגון אם עירה איסור רותח על היתר או חלב על גבי בשר אוסר כדי קליפה אלא דאינו מפליט ומבליע כאחד ולכך מותר לערות על התרנגולת למולגה וגם מוכח דעת רשב"ס דכלי שני אינו מבליע כלל אפילו כדי קליפה ודעת ר"ת שהביאו כל הנך פוסקים דלעיל מוכח דסבירא ליה דעירוי כמו שאינו מבשל בכולו כך אינו מבליע בכולו ודלא כמהרש"ל בתשו' סי' ס"ב שכתב דלר"ת שהביא הרא"ש מבליע בכולו ובפרישה סי' ס"ח כתב דלר"ת שהביא הרא"ש מבשל בכולו והוא תמוה ומוכח נמי דעת ר"ת דלעיל דכלי שני אינו מבליע כדי קליפה וא"כ דעת כל הפוסקים דלעיל והסמ"ג מכללם שעומדים בשטת ר"ת כן ודלא כמ"ש מהרש"ל בא"ו"ש סי' ל"ג דלסמ"ג אפי' כלי חרס בולע בכלי שני וכ"ש דבר מאכל וכן דעת הרבה פוסקים ראשונים ואחרונים דכלי שני אינו מבליע כלל וכ"פ הרב בת"ח כלל ל"ג דין א' ותימה דבהג"ה בא"ח ר"ס תנ"א משמע דסובר דכלי חרס שנשתמש בו חמץ בכלי שני אסור ואולי משום חומרא דחמץ נגע ביה ומ"מ יש להחמיר ולאסור בכלי חרס במקום שאין הפסד כל כך בשגם שהרמב"ן והרשב"א בתה"ח דף ל"ב סוברים דאפילו בכלי נחושת מבליע וגם יש פוסקים דאע"ג דכלי שני אינו מבשל מ"מ מבליע ומפליט וכן בדבר מאכל יש לקלוף במקום שאין הפסד כ"כ אבל על כל פנים אין לאסור כולו בכלי שני וכן מהרש"ל בתשו' שם לא כתב דמבליע אלא כדי קליפה ותימה על מ"ש בספרו פכ"ה סי' ע"א לאסור כולו. ובכ"ח בסי' זה מחמיר ביותר דכלי שני מפליט ומבליע כאחד ואוסר כולו והוא תמוה ואכן קי"ל לחומרא דעירוי דכלי ראשון מבשל כדי קליפה והלכך לענין שבת ובשר בחלב אסור *) ואפי' בעירוי שנפסק הקלוח מבליע מיהא כ"ק לכ"ע וכמ"ש הפוסקים וכדמוכח בפרק כ"ל (דף ע"ו ע"א) ואע"ג דמדברי הרב סי' ס"ח ס"י נראה דאם עירה מכלי ראשון על התרנגולת למולגה ונפסק הקילוח א"צ אפי' קליפה היינו משום דאינו מפליט ומבליע כאחד אבל מ"מ מבליע והכי משמע להדי' מתוס' זבחים והמרדכי והג"א והר"ן דסוף עבודת כוכבים מיהו ודאי דסגי בקליפה ואינו מבליע יותר והכי מוכח מהא דכתבו הפוסקים והטו"ו סי' צ"א ס"ד בחלב רותח שנפל על בשר צונן דקולף הבשר ומותר וכן הוא בש"ס פכ"ל שם. וכל חום היינו דוקא כשהיד סולדת בו אבל אין היד סולדת בו אפי' הוא כלי ראשון שעומד על האש אינו אוסר כלל וכ"פ הפוסקים ראשונים ואחרונים בדוכתי טובי וכ"כ מהרש"ל פכ"ה סימן ע"א אלא שאח"כ כתב אלא דמיספקינא להקל בכלי ראשון שעומד על האש כל זמן שהוא חם אפי' אין היד סולדת בו דעשו הרחקה לכלי ראשון כדאיתא בירושלמי כו' ולא ירדתי לסוף דעתו דהרי בירושלמי פרק כירה איתא דעשו הרחקה לכלי ראשון שאין היד שולטת בו והיינו שאין להיד שליטה בו דהיינו היד סולדת בו אבל כשהיד שולטת בו מוכח התם בירושלמי להדיא דשרי לכ"ע וכן הסכמת הפוסקים וכ"כ בת"ח כלל כ"ז דין י"ב אלא דבכלל כ"ג ד"נ פסק כהרשב"א וטור דצונן לתוך חם שאין היד סולדת בו צריך קליפה וצריך לומר דסבירא ליה דאע"פ שאין היד סולדת בו מבליע כדי קליפה וכן יש להחמיר אע"פ דמדברי שאר הפוסקים לא נראה כן ודו"ק: ו הכל אסור . היינו בדבר של רוטב או בלא שמן וכש"כ מש"כ בכחוש לדעת הט"ו ולדידן בכל ענין אסור: ז אבל אם כבר מונח בכלי שני כו' . דוקא אם כבר מונח בכלי שני אבל הניח דבר איסור בקערה של היתר הקערה וכן אם הניח דבר היתר בקערה של איסור שהיתר צריך קליפה דהוי כמו עירוי כ"כ בד"מ וכן משמע מדבריו כאן בהג"ה ועיין בס"ק ע': ח אם שניהם חמים מחום כלי ראשון כו' . ודעת מהרש"ל בא"ו"ש ובספרו פכ"ה

באר הגולה

סעיף י"ח : ו לויתיו לעיל

נקודות הכסף

השגתי בש"ך ס"ק ט' דעת מהרש"ל בזה וכתבתי שם בקצרה וכתבתי שבספרי האלכסי בזה ולפי שהוא נמשך לדעת מהרש"ל סכ"ש סי' ס"א לכן אחזור להעורר ולהראות בראיות ברורות דכלי שני אינו מבליע בכולו דהא ודאי כ"ע מודו דעירוי אפי' נפסק הקלוח עדיף מכלי שני וכדאית' בפוסקים בכמה דוכתי ואפי' עירוי שלא נפסק הקלוח ס"ל לרשב"ס ולר"ת ושאר הרבה פוסקים דאינו מבליע יותר מכדי קליפה אפרי רשב"ס והעומדים בשטתו הביאו ראי' דעירוי ככלי שני מהך דפרק כיצד צולין רותח לתוך צונן קולף משום דתתאה גבר אלמא עירוי ככ"ש ואינו מבשל ור"ת והעומדים בשיטתו מפרשים הך דפרק כ"ל כיון דקולף י"ל דמבשל כדי קליפה א"כ לכ"ע הך דפרק כ"ל מיירי בעירוי ממש ואפילו הכי אינו מבליע בכולו וא"כ כ"ש כלי שני ואפילו לקצת פוסקים דמפרשים הך דפ' כ"ל בנפסק הקלוח מ"מ מוכח דבנפסק הקלוח אינו מבליע רק כ"ק ופשיטא דכ"ש גרע מנפסק הקלוח א"כ מוכח מהכ"ם וכל הפוסקים דככ"ש אין כ"ש מבליע בכולו ותו דדעת שאר פוסקי' דכ"ש אינו מבליע כלל וכמו שאכתב ולכ"ע מיהו אינו מבליע בכולו שהרי רשב"ס וכל הפוסקי' העומדי' בשטתו מפרשי' הך דפרק כ"ל בעירוי ממש וס"ל דעירוי ככ"ש א"כ מוכח דבכ"ש אפי' קליפה לא בעי דע"כ לא בעי התם בפ' כ"ל קליפה משום דאדמוקיר ליה א"א דלא בלע פורתא וכדקאמר בגמרא מדרים התם אבל בעירוי לכ"ע שכבר נצטנן לא צריך תו אפי' קליפה וא"כ אפילו ר"ת והעומדים בשטתו לא פליגי בהא אכב"ס דכלי שני אפי' קליפה א"צ ותו דהכי גם ר"ם מפרש הך דפרק כ"ל בעירוי ממש וס"ל תתאה גבר אלא דאדמוקיר ליה בלע ומבשל כ"ק א"כ כשעירהו לכ"ש שנצטנן כבר או לא מבליע כלל דאל"כ לא ס"ל לש"ס למימר אדמוקיר ליה א"א דלא בלע פורתא ע"ש . והנה התוס' והרא"ש פרק כירה וכן התוס' זבחים פרק דם חטאת דף צ"ה ע"ב הזכירו מחלוקת רשב"ס ור"ת וכן הר"ן בפרק כירה ובסוף עבודת כוכבים וכן המרדכי וכן הסמ"ג לאוין ס"ס דף י"ג ע"ב שתם כסברת ר"ת וכן נראה דעת הש"ם והגמ"יי פרק כ"ב מהל' שבת וכן דעת הרא"ש בס' ירחים סי' ק"כ דף ל"ח ע"א ור"ע רקנטי סימן כ"ח והאגודה פרק כירה כסברת ר"ת וכן הוא בשאר הרבה מחברי' הרי מדברי כולם נלמד דכ"ש פכ"פ אינו מבליע בכולו ונסתר בהגהת אשר"י ס"פ שלי"ג כתב דכלי שני אינו מפליט ולא מבליע וכתב שכן פי' ר"י וכ"כ אשרי"ל בתשו' ס"ס קפ"ד דקי"ל כר"י דכ"ש אינו מבליע ואינו מפליט ואפילו הגהת אשר"י פ' כירה שכתב דכ"ח מבליע אפילו בכ"ש פר"י מהרי"ט עכ"ל י"ל דהיינו כ"ק וכ"כ האו"ה כלל נ"ד דכ"ש אינו מבליע בכ"ח ולא בשאר דברים אפילו בכ"ק וכ"כ בסוף כלל י"ו ז"ל ומה"ש אנו מתירים ממאכל שבקערה שנפל בה שרץ אפילו היד סולדת בו ונ"ד לקערה של חלב שמערין בה בשר רותח שצריך קליפה דקלות עירוי ראשון ודאי מבליע בכ"ק אבל כלי שני לא ובתשובת הגאוני' מתיר מס"ע בשם רבינו יואל בדיעבד תרנגולת שנמלגה בכ"ש במים של איסור עכ"ל וכ"כ עוד בכלל כ"ו וגם מהרש"ל גופיה כתב בתשובה סימן ס"ב דכ"ש אינו מבליע אלא כ"ק ומ"ש בספרו סכ"ס סי' ע"א הוא תמוה והארכתי בזה אף שהוא דבר פשוט לפע"ד להוציא מלב המחבר הזה שנמשך אחר דברי מהרש"ל בספרו לא הבינות שדבריו תמוהים והם נגד כל הפוסקים וסותרים זא"ז . גם מ"ש ליישב דברי הטור במה שמקשה על הרשב"א אין רוח חכמים נוחה בפירושו . מיהו מ"ש מהרש"ל אלא דמיספקינא להקל בכ"ר שעומד על האש מפני הירושל' כו' כתבתי בספרי דיש ליישב הירושלמי אליביה רק במ"מ נראה דעת כל הפוסקים דלא כוותיה ואין כאן מקום להאריך : (הג"ה בש"ך ס"ק ה') ואפי' בעירוי שנפסק הקילוח כו' . עי' בסי' צ"ב סעיף ז' בהגה"ה ובש"ך שם וצריך לחלק ע"ש וגם מ"ש בשם מהרש"ל דכ"ש אוסר כולו עי' מ"ש בשמו בסי' צ"ב ס"ק ג' וצ"ל וצ"ע (ועי' בש"ך סימן צ"ה ס"ק י"ט) :

ביאור הגר"א

דפ' כ"צ (ע"ו א') חם לתוך צונן כו' : [טז] הכל אסור . יתבאר בס"ד איתמי וס"ש הכל אסור כ"ה בגמ' שם חם לתוך צונן קולף מכלל דבזה כולו אסור : [יז] וכ"ז כו' . ומהרש"ל כתב דבדבר גוש אין חילוק בין כ"ר לכ"ש ופתום' דשבת מ"ם ב' ד"ה וש"מ כו' וי"ל כו' משא"כ בדבר גוש וראייתו מדגים שעלו בקערה ובד"מ חלק עליו וכ' דדגים שעלו בקערה הוי כמו חם לתוך צונן כיון שלא היו עדיין בכ"ש משא"כ בשהיה כבר בכ"ש וראיה ממ"ש בר"פ כ"ה סוף סוף כלי שני הוא כו' ושם בשר וגבינה הוא : (ליקוט) וכ"ז כו' . אע"ג שהוא דבר גוש דלא כרש"ל וראיה ממ"ש בספ"א דמעשרות ונותן לחמיטה ופי' הר"ש עונה חמה שמתגיאה מתתגור כו' וחשיב לה כלי שני כמו תמחוי ע"ש (ע"ב) : [יח] ואם הניחם כו' אם כו' . שלא כדעת הסמ"ק שכ' בסי' ר"ה ותימא שאמרו בזבחים צ"ז א' חתיכה שנגע בחתיכה כו' ושמא י"ל דהתם מיירי בזה בצד זה [וכ"כ המרדכי פ' התשס"ג] וכ"כ השואל להרשב"א בסי' רמ"ד אבל הרשב"א השיב לו דאין חילוק דמ"ש וראיה מס' כ"ה קי"ב ב' בעובדא דרב מרי דלא שאלו אם

חידושי רע"ק

כל"ג) : (ש"ך סק"ה) ועומד על האש אינו אוסר . וכן דעת הט"ז (רס"י צ"ד) : נ"ב

באר היטב

וכ' שיש לחלק ע"ש) וכ' עוד דבכ"ר שעומד אצל האש אף על פי שאין היס"ב יש להחמיר ולומר דמבליע כ"ק אע"פ דמדברי הפוסקים לא נראה כן עכ"ל: (ז) מונח. כ' בד"מ דוקא אם כבר מונח בכ"ש אבל הניח דבר איסור בקערה של היתר הקערה צריך קליפה וכן אם הניח דבר היתר בקערה של איסור ההיתר צריך קליפה דהוי כמו עירוי : (ח) ראשון . כ' הש"ך דדעת מהרש"ל דבדבר גוש

פתחי תשובה

בשעתא דחלבין ליה צונן הוא וכן היכא דהדא כמהא דחלבא (פי' כותח) בכסא ואע"ג דלפכא מליח הוא כי אמרינן מליח כרותח היכא דלאו נאכל מחמת מלחו . אבל נאכל מחמת מלחו לא עכ"ל . מגליון ס"ש של הרב הגאון מו"ה בצלאל הכהן זצ"ל מ"ץ דפה ק"ק ווילנא] : (ח) נפל איסור חם . עיין בספר חמודי דניאל סי' א' שכתב דאינו נאסר אלא אם סילק מיד אלא א"כ שהה קצת כמ"ש בסי' נ"ב ס"ב אם ניער וכיסה מיד מותר ע"ש ומה לי ניער וכיסה או סילק האיסור ע"ש : (ט) מחום כלי ראשון . [ענה"ע ועמש"ל סי' נ"ד סק"ו מזה] :

חידושי בית מאיר

(שם בס"ו סעיף ב' ס"ק ד') ולפ"ז כל התמורות וכו' הוא ג"כ בכ"ש . זה ודאי אינו שהרי אינו נאסר אלא כדי קליפה . ועי' מה שכתבתי בסימן ל"ד : (שם סעיף ג' בהגה"ה) ואם הניחם זה

גליון מהרש"א

(ס"ע סעיף ג') הכל אסור דתתאה גבר . עיין בהר"ן שבת על הא דת"ר נותן אדם חמין לתוך צונן בגמרא דף מ"ב ע"א ועיין בר"ן שם לקמן בסמוך ד"ה ודאמרינן אבל נותן הוא כו' ורבינו שמואל אחיו כו' אלא דאיכא למדחי גבינה אף לחה אינו מבליע כ"כ צ"ד ס"ק ל"ב : (שם) אינן אוסר אלא כדי קליפה .

ואם רק בלע איסור אף קליפה לא בעי ש"ך ס"ק כ"א : (סעיף ג' בהג"ה) אם שנים חמין מחום כלי ראשון הכל אסור . דאין אנו בקיאין בין כחוש לשמן ש"ך ס"ק י"ז : (ש"ך ס"ק ה') ודלא כמ"ש מהרש"ל באו"ש כו' אפילו כלי חרס עי' גליון במחבר ריש סימן זה על תיבת כמבושל : (שם) והלכך לענין שבת ובכ"ח אסור אפי' . ואסור בהנאה : (שם) מבליע מיהא כ"ק לכולי עלמא . חומרא בעלמא מדרבנן . משבצות : (שם) ולא ירדתי לסוף דעתו דהרי . בת' בית יעקב סימן כ' ירד לדעתו שבערוך ערך סלד הביא הירושלמי ופי' שולט כמו סולד תדע דאם לא כן ל"ל הרחקה דינא הוא : (שם) וצ"ל דס"ל דאף על פי כו' מבליע כדי קליפה . בכלי ראשון ומ"מ י"ל דוקא למאכל אבל כלי אף בכ"ר אינו בולע באין היד סולדת בו"מ : (שם ס"ק ז') הכל אסור היינו בדבר של רוטב . גבינה לחה לא נכנס כ"א כ"ק

יד אברהם

ועי' רשב"א וב"י וטור סימן קל"ס : (סעיף ג') נפל איסור חם לתוך היתר חם כו' הכל אסור דתתאה גבר כו' . ספק כשמואל ר"פ כיצד צולין (דף ע"ו) ובגמרא התם מקשה עליו מהא דתנן התם גבי פסח נטף מרוטבו על החרס דהוה האי רוטב גלי חרס וחזר עליו יטול את מקומו בשלמא לרב דאמר עילאה גבר אזיל רוטב ומרתח ליה לחרס והדר חרס מרתח לה לרוטב וה"ל גלי מחמת דבר אחר מש"ה יטול את מקומו אלא לשמואל הא אקורי קא מיקר ליה גרוטב ומוקי לה בחרס רותחת ומקשה נמי מסיפא נטף על הסולת וקמוץ את מקומו ומוקי לה נמי בסולת רותחת והמה הלח"מ בהמ"א וכפ"ת מכל' ק"ק כן פסח על הרמב"ם דפסק כשמואל ולא הצריך שיהא החרס והסולת רותחת וצ"ל דקשיא ליה להרמב"ם קושית התוס' שם (דף ל"ז ע"ב) גבי מוגלשין ע"ב קמח דסטור מתלה דהע"ל מבושל למ"ד תתאה גבר ונותה ליה דכיון דעסקינן דאדמיקר ליה בלע כדי קליפה ה"ס דמבשל כדי קליפה וכ"כ התוס' שם ובפ' דם חטאת (דף צ"ה) ופ"כ צ"ל דהא דמוקי לה בסולת רותחת משום דאלמי לא שמעי ליה כך בריותא דסייע לשמואל וקתני חם לתוך צונן קולף והא דגבי רוטב צריך נטילה היינו משום דבבחוזר על הפסח שהוא רותח ס"ל אז דין תתאה גבר דבגלי צריך נטילת מקום שרוטב מפעפע בו כל כך וכדמוכח טעם זה ברמב"ם עצמו עיין שם אבל הרוטב והסולת עצמם אין נאסרין רק כדי קליפה ודו"ק ולכך שינה הרמב"ם ז"ל מלשון המשנה גבי סולת וכתב יקלוף ולא כתב יקמוץ וככבר עמד בזה הכ"מ . אבל בא להשמיענו שלא נאמר יותר מכדי קליפה ולפ"ז מוכח דעת הרמב"ם כדעת ריב"א סי' נ"א שכתבתיו שם ודלא כהטור שם : (שם בהג"ה) ואם כבר מונח בכלי שני אינו אוסר כלל .

צבי לצדיק

ויש ראיה ברורה . לא אבין ראיה זו דבמקום לא אתיליד ריעותא כדאמרינן בכ"ש דדוקא באתיליד ריעותא וכאן נמי אתיליד ריעותא שנפל האיסור לתוכו האיסור ברור ובכיסה ספק והוי איתילדא ריעותא כעין סכין שנמצאת

דקדק

(ה) ט [יט] ואם האחד צונן ההיתר צריך (ט) קליפה במקום שנגע (ארוך כלל כ"ט ד"ב והגהת ש"ד) י [כ] איסור שהניחו בכלי היתר או להפך אמרינן ביה גם כן דין תתאה (י) גבר כמו בב' חתיכות (שם כלל ל"ו) ועיין לעיל סימן צ"ד אם חתך בשר בסכין חולבת. (ו) יא [כא] אסור (יא) לערות מכלי שיש בו שומן כשר לנר דולק שיש בו חלב או שומן איסור (ג"ז שם ומרדכי פכ"ה ועיין בתשובת מהרי"ל ובפסקי מהרא"י סימן ק"ג) ובדיעבד אין לחוש (ארוך) :

ד [כב] ח במה דברים אמורים כשנפל לתוך התבשיל מפני שהרוטב מוליך פליטת האיסור ומערבו בכל התבשיל ט אבל איסור בין חם בין קר שנפל על הצלי שאצל האש (ז) אינו אוסר אלא [כג] כדי נטילה [כד] שהוא כעובי רוחב אצבע י לפיכך **יב** ירך שצלאו בגידו [כה] או חתיכת איסור שצלאה עם חתיכת היתר ונוגע זה בזה צריך להסיר כדי (יב) נטילה סביב הגיד וכן מן החתיכה מקום שנגעה בחתיכת איסור [כו] יא וכן אם נפל

פכ"ה סי' ע"א דבדבר גוש כגון חתיכת בשר או דג או אורז או דוחן דמערין אם מן הקדרה אם היד סולדת בו דינו לעולם ככלי ראשון ואין בידי להכריע רק נ"ל כיון דהתוס' פרק כירה כתבו הטעם לחלק בין כלי ראשון לכלי שני דכלי ראשון כיון שעמד על האור דופנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה א"כ נראה דהכל תלוי בדפנות א"כ דבר גוש נמי כיון דמיקרי יבש לא שייך בו דפנות וכ"כ באו"ה כלל ל"ז ד"ז דבדבר יבש ליכא דפנות שמקררות ומבשל לעולם כל זמן שהיד סולדת בו ע"ש וכן משמע לכאורה בסוף ש"ד בדיני זבוב ובאו"ה כלל ל"ז ד"ג בשם המרדכי במה שכתבו שם דאם עירה תבשיל עם זבוב לקערה ונפל שם הזבוב תחלה דלאסר הקערה כדי קליפה כדין אם לתוך צונן דאין שייך לזבוב היוצא מן הרותח להיות ככלי שני עכ"ל וכמו שפירש מהרש"ל שם אף על פי שמצאתי כתיבת יד הרב בגליון האו"ה כלל ל"ז שכתב וז"ל נ"ל דמטעם עירוי קאמר מאחר דהזבוב נתערב עם התבשיל מקרי עדיין כלי ראשון כשאר עירוי האוסר כדי קליפה אבל בלא זו אין לחלק בין זבוב לשאר עירוי עכ"ל הרב לטעמיה כאן בהג"ה ולעיל סי' צ"ד ס"ד אזיל לטעמיה וכן כתב בת"ח סוף כלל ס"ח שהמנהג פשוט כשאוכלים בשר שהוא בקערה עם סכין חולבת דאין אוסרים כו' אבל פשטא דליכנא דש"ד ופוסקים הנ"ל משמעין כמהרש"ל וכן משמע לכאורה מדברי הב"י ר"ס ק"ז וכמו שכתב בפרישה לשם בהדיא ע"ש (ועמ"ש בר"ס ק"ז ודוק) והרב בד"מ כתב דבסי' ק"ז נמי מטעם עירוי אתינן עלה ודחה דברי מהרש"ל באין ראיות מוכרחות ול"ע מיהו ודאי באורז ודוחן אם הוא נגול ונפסק כעין רוטב נראה דיש לסמוך אדברי הרב וכן משמע באו"ה שם דדוקא בדבר יבש לא שייך כלי שני ואולי גם מהרש"ל לא קאמר אלא באורז ודוחן שאינם נגולים וכן משמע מדבריו שם ע"ש והב"ח כתב ג"כ בזה סברות מלבו ואינן מוכרחות והנלפע"ד כתבתי : **ט ואם האחד צונן ההיתר צריך קליפה**. ובשר וגבינה שנגעו זא"ז וא' מהם צונן שניהם צריכין קליפה וכן משמע באו"ה שם ופשוט ומהרש"ל כתב באו"ש ובספרו פרק כ"ה ס"ס ע' דאם האיסור חם נראה פשוט לדברי הסמ"ק שמחלק בין חום האור למליחה שכולו אסור ואני תמה דהסמ"ק (סימן ר"ה דף ל"ו ריש ע"ב) כתב בסוף דבריו וז"ל בפרק דם חטאת אמרינן חתיכה בחתיכה רקיק ברקיק יקלוף את מקומו תימא דמ"ש מאם לתוך חם דמיתסר כו' ושמא י"ל התם גבי חם מיירי זה ע"ג זה והתם גבי רקיק מיירי בזה בצד זה עכ"ל ומביאו המרדכי פכ"ה אלמא דאפי' בשניהם חמים מתיר בקליפה וכן הביא האו"ה שם ומהרש"ל גופיה בתו"ש סימן כ"ח על שמו ע"ש : **י איסור שהניחו בכלי היתר כו'**. זה דעת האו"ה וכ"כ הרשב"א בחדושיו (פכ"ה ובתה"א דף ע"ג) וזה לשונו לפי סברת האומרים דקערה שמלח בה בשר אחר הדחה צוננת היא אם נתן בה בשר רותח סגי ליה בקליפה בין ברותח נגוב בין ברותח לח דאם לתוך צונן תתאה גבר ובקליפה סגי וכ"כ רבותינו בעלי התוס' עכ"ל ומהרש"ל פ' ג"ה ס"ס מ"ה ופכ"ה ס"ס ס' חלק ע"ז וז"ל נראה בעיני דליתא להאי סברא כלל מאחר שהוכחתי מכל הגדולים דס"ל דבקערה שהיא בת יומא אוסרת דבר חם בלא רוטב מאחר שאין בה פליטה מגופה (וכמ"ש הרב ס"ס ז') ממילא דלא שייך נמי למימר גבי קערה או כף עילאה גבר או תתאה גבר כי אם בשני מיני אוכלים שטבען להיות חם וקר משא"כ כלי שאינו טבע בכך א"כ אם שאלנו מפליט ובולע וא"כ כל זמן שהוא חם שהיד סולדת בו אוסרת וגם נאסרה מגוף האיסור בכלי היכא דליכא ששים לפי מאי דקי"ל דחום הכלי וחום הבישול הכל בששים עכ"ל ובש"ס פ' כ"צ (דף ע"ו ע"א) גבי נטף מרוטבו לא משמע לכאורה כן והכי מוכח להדיא בתוס' פרק כ"ה (דף ק"ח ע"ב ריש ד"ה הלכתא) והרא"ש לשם גבי מ"ש דדגים שעלו בקערה של בשר וא' מכן אם דבין למ"ד עילאה גבר ובין למ"ד תתאה גבר קליפה מיהא בעי עכ"ל משמע דאפי' בכלי אמרי' תתאה גבר וכן דעת הר"ף בהגהת הסב"ז סי' שמ"ע וכ"כ ש"ד בסוף הספר בדיני זבוב וכן דעת הב"י בס"ס ל"ד וסי' ל"ה והרב והאחרונים וגם הרשב"א בחדושיו פכ"ה דף ק"ז ע"ג והאו"ה כלל ל"ו והרב (וכדלקמן סעיף ז') גופייהו נמי ס"ל הכי דכלי אוסר דבר חם בלא רוטב א"ו לא תלי בהכי מידי דהכי דאוסר דבר חם בלא רוטב היינו היכא ששניהם חמים או התחתון חם לאסור כדי נטילה ולדידן כולו א"נ העליון חם לאסור כדי קליפה לאפוקי אם לא היה אוסרת בלא רוטב דלא היה צריך לא נטילה ולא קליפה ומהרש"ל שתלה זה בזה לא ידעתי מה ענין זה לזה גם תמהני עליו דהא איהו גופיה פסק בפכ"ה שם דאם נתן רותח גמור כרוטב בקערה שמלח בה בשר סגי בששים נגד קליפתה ואי תימא דלא שייך בכלי תתאה גבר נבעי ששים נגד כולה דהא ס"ל התם בסי' ע"ו דכל הכלי נאסר במליחה ול"ע : **יא אסור לערות כו'**. משום דההבל עולה מהנר למעלה כן מוכח הטעם מהרא"י שהביא המרדכי פכ"ה ע"ש : **יב ירך שצלאו כו'**. פי' דשמנו של גיד אוסר מדרבנן וכדלעיל סי' ס"ה ס"ט וסי' ק' דאילו גופו של גיד אינו אלא כעץ בעלמא וכמו שנתבאר שם והרב בת"ח סוף כלל ל"ז כתב דירך שנצלה עם שמנו של גיד צריך קליפה ונ"ל דלאו דוקא נקט אלא א"כ דבעי נטילה ומפני כך סתם כאן כדברי המחבר א"כ כאן ל"ד מיהו היינו לעיקר דינא אבל לפי המנהג דעת הרב דבמקום שאין הפסד קצת אף בכה"ג יש להצריך ששים אפילו

בדיעבד בכלי שני דאינו מפליט ומבליע כלל אפי' היד סולדת בו ואם אין היד סולדת בו אין צריך רק הדחה כנלע"ד ועיין עוד במה שכתבתי בסי' צ"ד סעיף י"ד בשם רש"ל דבדבר שהוא עב כמו חתיכת בשר רותח שדינו ככלי ראשון ממש ומה שכתבתי עליו שם : **ה) ואם האחד צונן כו'**. הוא הדין בבשר בחלב הוא כן דהצונן צריך קליפה כן כתוב באו"ה כלל כ"ט ורש"ל כתב בפרק כל הבשר סי' ע"ד נ"ל אם האיסור חם וההיתר קר ומונחים זה אצל זה דאוסר בכולו כמו במליחה ואם ההיתר חם והאיסור קר ומונחים זה אצל זה צריך קליפה ונראה דבמקום שאין הפסד מרובה יש להחמיר כן דהא אף במליחה פסק רמ"א כן בסי' זה סעיף י' : **ו) אסור לערות מכלי כו'**. הוא הטעם באו"ה דתתאה גבר ומחברו בקלוח וכתב בד"מ דהמערה שומן איסור חם לתוך שומן היתר קר אוסר לפי שמתוך התמימות נמס כולו והוכיח זה מדין עכבר שנפל לשומן שנזכר לעיל סי' ק"ד דאסור אפי' נמצא העכבר בשולי הכלי : **ז) אינו אוסר אלא כדי נטילה**. בש"ד לא מחלק בין אם על ידי בישול או ע"י צלייה ובתרווייהו אוסר הכל וכתב רש"ל פרק כל הבשר סי' ע' שכן עיקר ואפילו לדברי הטור שמחלק כאן כתב רש"ל שם שראוי לנו להחמיר מאחר שהוא מודה בשמינה שהיא מפעפעת בכולה ואין אנו בקיאים איזה שמינה דשמא היא שמינה בפנים ולא כמו שהעתיק בת"ח להקל כדברי הטור ע"כ וכאן בהג"ה בסמוך פסק רמ"א עצמו להחמיר

חידושי רע"ק

(ס"ג בהג"ה) **ג"ב** דין תתאה גבר. ואם הניח כלי קר על איסור חם ל"א תתאה גבר ויאסר כל הכלי מהמאכל איסור או שיאסר המאכל כולו מהכלי איסור אם המאכל יש בו רטיבות קצת דהא אפי' בתחב כף לתוך קדיר' משערים רק נגד מה שתחב כדלעיל (רס"י צ"ד) וע' במשבצות זהב שם: (ט"ז סק"ה) **ורש"ל** כתב. ע' בסג"י (בכ"נ ד"ג) ומצאתי בחי' הר"ן (חולין דקי"ג) בד"ה אבל אם היה טהור מלוח וכו' כ' להדיא דבנוגעים זה אצל זה

ביאור הגר"א

היו זה ע"ג זה או אצל זה ומשמע דכולה אסר ליה מדלא מפרש כ"ק והוא בשיטתו לקמן בסי"א והתיא דזבחים בצלי כתוש כמ"ש בס"ד : [יט] ואם הא' כו' כמו חם לתוך צונן כיון דלא שייך תתאה גבר : [כ] איסור כו'. כמ"ש בפ' כ"צ שם תנן נטף מרוטבו כו' ועתוס' דחולין קי"א ב' ד"ה הלכתא כו'. וכ"ה כאיסור שטן לדעת חש"ע ולשיטתו בכ"ע אסור וזה שסתם : [כא] אסור לערות כו'. כמ"ש גפ"ה דמכשירין המערה כו' מצונן לחם טמא וה"ה לענין איסור ובפ' מהרא"י סי' ק"נ סתר דבריו ואמר דוקא גבי טומאה וכן לענין יו"נ דתליא בנגיעה משא"כ כשאר איסורים והרי אף בכלי מתכת דחם מקצתו כו' ואפ"ה מתירין כמש"ל בסי' צ"ד וז"ש ובדיעבד כו' : [כב] בד"א כו'. [כג] כדי נטילה. כמ"ש בפ' כ"צ נטף מרוטבו על החרס ובחרס רותחת כמ"ש בגמ'. שם : [כד] שהוא כעובי כו'. כן כתב הרא"ש שם : [כה] או חתיכת כו'. מהא דזבחים הנ"ל וז"ש וכן מן כו' וכמ"ש במתני' שם : [כו] וכן אם נפל כו'. דכל שהוא בלא רוטב אינו מפעפע והוא כצלי וכמש"ש ק"ח ב' אליבא לא ניער כלל כו' ואותה חתיכה אסורה משום דחלב מפעפע דאוסר אף בצלי כמ"ש בס"ה וכמ"ש תוס' שם א' ד"ה טיפת וע"ל ס"ז מש"ש

באר היטב

כגון חתיכת בשר או דג או אורז או דוחן דמערין אם מן הקדירה אם היס"ב דינו לעולם ככ"ר ודעתו נוטה ג"כ להסכים עם מהרש"ל ודלא כהרמ"א שכ' בסי' צ"ד כשחותכין בשר שהוא בקערה עם סכין חולבת דאין אוסרים כו' ועי' מזה בר"ס ק"ז מיהו ודאי באורז ודוחן אם הוא נגול ונפסק כרוטב נראה דיש לסמוך אהרמ"א ואולי גם מהרש"ל לא אמר אלא באורז ודוחן שאינם נגולים עכ"ל : (ט) קליפה. כ' הט"ז ה"ה בבשר וחלב הוי כן דהצונן צריך קליפה כ"כ באו"ה ורש"ל כתב נ"ל אם האיסור חם וההיתר קר ומונחים זה אצל זה דאוסר בכולו כמו במליחה ואם ההיתר חם והאיסור קר ומונחים זה אצל זה צריך קליפה ונראה דבמקום שאין הפסד מרובה יש להחמיר כן דהא אף במליחה פסק רמ"א כן בסי' זה ס"ו והש"ך כתב דבשר וגבינה שנגעו זה בזה ואחד מהם צונן שניהם צריכין קליפה ואם האיסור חם ואפילו שניהם חמים מותר ג"כ בקליפה עכ"ל : (י) גבר. כ' הש"ך דמהרש"ל חולק ע"ז ואין דבריו נראין אלא העיקר כדעת הרמ"א עיין שם : (יא) לערות. משום דההבל עולה מהנר למעלה כן מוכח הטעם מהמרדכי ואו"ה. כ' הט"ז דתתאה גבר ומחברו בקלוח וכ' בד"מ דהמערה שומן איסור חם לתוך שומן היתר קר אוסר לפי שמתוך התמימות נמס כולו והוכיח זה מדין עכבר שנפל לשומן לעיל סימן ק"ד דאסור אפילו נמצא העכבר בשולי הכלי עכ"ל הט"ז : (יב) נטילה. כ' הש"ך היינו לעיקר דינא אבל לפי המנהג דעת הר"ב דבמקום שאין הפסד קצת אף בכה"ג יש להצריך ס' אפילו במליחה וכ"ש בצלי מיהו דוקא

בסי' צ"א סעיף ד' : ח מימר' דשמואל חולין צ"ז : ומשנ' נטף מרוטבו וכו' פסחים דף ע"ו : י מימרא דשמואל שם בחולין ובפי' התוס' והרא"ש שם : יא ציינתיו לעיל בסי'

פרי חדש

מאיסור זה לא נאסר אלא כדי קליפה הנה דעת המחבר כהרא"ש לחלק בין ציר לשאר דברים דבציר לא בעינן מעת לעת דמחמת חום המלח הגי כשיעור כדי שיתננו על האור ויתחיל להרתיח והפוס דין אומן לציר וכמ"ש בב"י וז"ל ובעוד בציר כתב הרא"ש בסוף פרק כ"ה דשיעורו כאילו נתנו על האור כדי שירתיח ויתחיל להתבשל אם נכבש בתוך הציר בשיעור זה נאסר כל מה

משה יהונתן

מן הקערה הוסס התלב ולא הפסיק אפילו רגע דאל"כ הפנימים הוא קודם וזה א"א א"ב נפל פותי' בבירי' וב"ל דהא דקי"ל דאחר מעל"ע נעשה כבוש לא באותו רגע בסוף מעל"ע אלא דגם קודם לכן איכא נמי בליעה ואפשר דמיד משהה בתוכו שעה א' או ב' איכא בליעה ופליטה אלא דהאי טעם שיוצא קודם כ"ד שעות הוא טעם קלוש ועל טעם קלוש כזו ל"א נ"ט עד סוף כ"ד שעות שנגמר הטעם עד שנאמר עליו נ"ט לפ"ז הטעם שיוצא קודם כ"ד שעות אינו פוגם רק מאותו הטעם שיוצא ממנו לאחר כ"ד שעות וכה"ג ל"א נמנ"פ מותר רק באם שכל הטעם הוא פוגם ובזה נדקו דברי האו"ה בכלי נמגום : (בש"ע סעיף ד') **בד"א** כו' אינו אוסר אלא כדי נטילה כו'. י"ע הא

חידושי בית מאיר

אצל זה אם האחד צונן ההיתר צריך קליפה. והוא כד"מ בשם האו"ה נשמע מיני'

גליון מהרש"א

סי' צ"ד ס"ק ל"ב: (ט"ז ס"ק ד') **כמו** חתיכת בשר רותח שדינו ככלי ראשון. וד"ל דבות גם בד"נ ודבר חשוב אסור משבצות וכן לענין ספלים ושכליע : (ש"ך ס"ק ח') **מיהו** ודאי באורז ודוחן. ובפ"ז לעיל סימן צ"ד ס"ק י"ד מחלק בין חתך בסכין דאיכא דוחקא דסכינא אז אסור גם בכלי שני : (סעיף ג' בהג"ה) **אמרינן** ביה ג"כ דין תתאה גבר. ומ"ש חילוק יש בין שניהם חמין לבין רק התחתון חם בט"ז סימן צ"ה סק"ג : (שם ס"ק ט') **דהצונן** צריך קליפה. לאו דוקא אלא שניהם צריכין קליפה : (שם) **כמו** במליחה. בטמא מליח: (שם) **ומונחים** זא"ז צריך קליפה. דלקולא ל"א דדינו כשחור פליט וטמא תפל אלא דגם זא"ז הוי כחם לתוך צונן ועי' משבצות : (ש"ך ס"ק ט') **שניהם** צריכין קליפה. ועי' ט"ז כאן ס"ק ה' : (שם) **חתיכה** בחתיכה רקיק ברקיק יקלוף. עי' בבי' א"ח סימן תנ"א עלה רמ"ו ע"ד ד"ה כ' ספ"ק כו' וכתב הכל בו הונח מצה על לחם חמץ חם בחם לא אסרוהו דלא בלע מיניה כלל ועיין טור שם ס"ס תס"א : (שם ס"ק י"א) **משום** דההבל עולה מהנר. עיין ש"ס צ"ב בגליון: (ש"ע סעיף ד') **שנפל** על הצלי שאצל האש אינו אוסר. ואם יש שמו דוחקא דסכינא י"ל דאסור כולו ועיין ש"ך סי' צ"ד ס"ק כ"ו: (שם) **אלא** כדי נטילה. ובגבינה (שנפל) אינו מבליע כ"כ ודי לחבשר בקליפה (ולגבינה בעי נטילה) ש"ס צ"ד ס"ק ל"ב : (שם) **וכן** אם נפל כו'

יד אברהם

דקדק לומר שכבר מונח דאי לאו"ה שלא היה עדיין כלל בכלי שני אלא שנפסק הקילוח צריך קליפה כמ"ש בס"ק ל"ב ונ"ב נגי כמוי. ועיין מ"ש בס"ד בסי' נ"ב : (שם) **אסור** לערות מכלי שיש בו שומן כשר לנר דולק שיש בו חלב כו' ובדיעבד אין לחוש. ונ"ל דהיינו דוקא בכה"ג שהאיסור הוא משום הלהב של הנר שעולה למעלה ואוסר הכלי ומ"מ אין לחוש דיעבד כי אין כל כך איסור בלהב הנר דמקלי קלי איסורא כמ"ש הפר"ח סימן ק"ח ומביאו ס"ס נ"ב ס"ק מ"ב אבל המערה מקדירה של היתר לקדירה של איסור בסמוך כל כך שהיד סולדת בזיעה הזיעה עולה ונבלע בקדירה ואוסרתה וכמ"ש לעיל סי' נ"ב ס"ט וסי' ק"ח בהג"ה וכ"כ הפר"ח סי' קכ"ב דזיעה מתבשיל חשוב כגוף התבשיל ואפילו בדיעבד אסורה וכאן לא כתבו האחרונים כאן היטב: (סעיף ד') **אם נפל**

איסור על חתיכה שבקדירה (י) שהיא חוץ לרוטב ולא ניער הקדירה (ח) ולא כיסה אותה יב אינו אוסר אלא כדי נטילה יג אבל אם היא ברוטב (ט) [כז] יג לרש"י [כולה ולר"י] אפילו מקצתה [כח] או אפילו כולה חוץ לרוטב וניער או כיסה הקדירה הרוטב מפעפע הטעם ומערבו ונכנס בכולו :

ח [כט] יד במה דברים אמורים שאין הצלי אוסר אלא כדי נטילה בירך עם גידו וכיוצא בו דבר כחוש שאין בו כח לפעפע בכל החתיכה טו אבל [ל] גדי שמן שצלאו בחלבו [לא] אם אין בכל הגדי ששים כנגד כל החלב שבו אסור לאכול אפילו מראש אזנו שכיון שהוא שמן (ס) מפעפע בכולו אבל טז אם הוא כחוש [לב] אף על פי שאין בו ס' כנגד כל החלב שבו אינו אוסר אלא כדי נטילה יז שהחלב של בהמה כחושה כחוש הוא בטבעו ואינו מפעפע (י) [לג] יח ואפילו חתיכת האיסור כחושה **יד** וחתיכת היתר שנצלית עמה (יג) שמינה האיסור מפעפע בכולה **טו** [לד] יט וכל דבר שיש לו פעפוע שנפל למקום ידוע מהחתיכה בצלי אע"פ שיש בחתיכה ס' לבטל האיסור (יא) (יא) צריך נטילת (יד) מקום (מרדכי בשם כמה רבוותא וסמ"ק והגה"א ואו"ה כלל י"ד ואגור בשם מהרי"ל) :

טורי זהב

להחמיר : (ח) ולא כיסה אותה אינו אוסר כו'. הא דקשה מזה אמ"ש בסי' צ"ב סעיף ב' כתבתי שם : (ט) לרש"י אפי' מקצתה. טעות סופר הוא וצריך להיות לר"י אפילו מקצתה כמבואר בסי' צ"ב וכן בטור יש ג"כ ט"ס בזה וכן הגיה בפרישה וכן הוא בד"מ : (י) ואפילו חתיכת האיסור כחושה כו'. כתב ב"י שזה נלמד ממה שאמרו כן בסי' ק"ח לענין ריחא מילתא דאפילו ההיתר שמן אסור למאן דס"ל ריחא מילתא הוא והטעם דההיתר אזיל ומפטם ליה לאיסור וחוזר ונותן ריח להיתר. וקשה לי דהא כתב מהרא"י בהגהת ש"ד בדין ריחא מילתא וז"ל וצריך לחלק בין זה ובין הא דאמרינן שאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך שם דהא כמי הנבילה הכחושה אין לה פיטום דריחא שאני לפי שהפיטום מוליך הריח והטעם הכחוש עמו עכ"ל. שמע מיניה דעיקרא חומרא זו משום ריחא היא דשם לא איכפת לן בהך סברא דאין הנאסר יכול לאסור וכיון דבריחא מילתא קי"ל בסימן ק"ח דבדיעבד מותר אמאי יהיה כאן אסור אפילו דיעבד דהא אין כאן אלא איסור ריח דהא הך סברא דאין הנאסר כו' נאמרה אפילו בנוגעים זה עם זה ואפ"ה כתב מהרא"י דאין אומר יש כן אלא לריחא מילתא דוקא וזה פשוט דלא נתכוין הטור כאן לאסור משום ריחא דהא גם במליחה כ"כ ושם לא שייך ריחא ועוד הקשה ב"י בסוף סי' זה ממ"ש שם בטור דאין הנאסר כו' ואפי' אם ההיתר שומן כו' מותר ובד"מ כתב דכאן מיירי מחלב כחוש שיש בחתיכת האיסור דקרי ליה כחוש כיון שאינו מפעפע ובזה דוקא אמרי' שהשומן מפעפע כיון שעכ"פ יש חלב עליו וקשה דהא מריחא מילתא ילפינן לה ושם מיירי מבשר כחוש ולא מחלב כחוש וכן הקשה גם בדרישה עליו. ועוד קשה דהא לא הוזכר כאן חלב רק חתיכת איסור. *) וראיתי מתרצים דכאן דהאיסור אסור מחמת עצמו אמרי' אפי' אם האיסור כחוש וההיתר שמן שמוליך האיסור עמו מאחר דבע"כ פולטת רוטב נבילה ע"כ השומן של היתר מתערב עם הרוטב נבילה אבל לקמן דמיירי באיסור בלוע אמרינן אע"פ שאותה חתיכה שקבלה לאיסור היא שמינה אין השומן שבה מוליך בליעת האיסור עמה ואלו דברים בלתי נכונים כלל דהא לשניהם יש גבול וקצבה דהא דכשהאיסור הוא מחמת עצמו והוא כחוש יש לו כח לאסור חתיכה שאצלו בלא רוטב עד כדי נטילה ואחר זה כלה כחו והאיסור בלוע יש לו כח לילך עד סוף החתיכה היא בעצמה שנפל האיסור ומשם ואילך אין לו כח כלל בלא רוטב אע"פ שמונח ממש עליו וא"כ יש ק"ו דמה לאיסור בלוע שיש במקום האיסור ממש שומן אפ"ה אין מועיל להא כח להאיסור הנבלע שיצא חוץ לגבולו כ"ש באיסור מצד עצמו שגבולו לאסור עד כדי קליפה בחתיכת היתר והו לא שלא יועיל לו שומן של חתיכת היתר להוציאו חוץ לגבולו דכך לי חוץ לגבול של אחר הקליפה באיסור מצד עצמו כמו בחוץ לגבול בכל החתיכה שאצל חתיכה שנאסרה מחמת בליעת איסור. ועוד ראיה ברורה ממקור דין זה שנלמד ממ"ש התוספות והרא"ש בפ' גיד הנשה הביאם ב"י בסי' זה דהיינו ממ"ש שם שאם כמלא חתיכה תלייה בגיד ותלייה חוץ לגיד שאותו שחוץ לגיד אינו נאסר ממה שלמטה ואפי' יש שומן בתוך הגיד לא אמרינן שנעשה נבילה ומפעפע למעלה כיון שהגיד עצמו אינו מפעפע וכ"כ הטור סי' ס"ט וכאן בסוף הסי' והרי לפניך שהגיד הוא אסור מצד עצמו שהוא הדם שיוצא מן הבשר ואפילו הכי אין מזיק לו השומן להוליכו עמו במקום שהוא הולך ומ"ש ב"י בזה לתרץ דדם מבריח שריק הוא תמוה דכשם שאין שומן גורם לדם מה שאין טבעו הכי נמי אין גורם להבליע מה שאין בטבעו להבליע בלאו הכי. אלא ודאי דבר זה הוא אין לו יסוד ועיקר כלל ומבלי עיון אמרו כן ודברי הטור תמוהים הם כמ"ש ב"י ואלולי דמסתפינא להגיה הייתי מגיה בדברי הטור בלשון זה אלא אפילו חתיכת האיסור שמינה וחתיכת היתר כחושה כו' והכי קאמר לא מבעיא בחתיכה אחת שיש בה עצמה חלב דהיינו כההיא דגדי שצלאו בחלבו שזכר למעלה אלא אפילו אם יש שני חתיכות האחד איסור והאחד היתר ואותו של איסור שמן דמפעפע האיסור בכל ההיתר וזה מוכח דאי לנוסח שלפנינו קשה שהיה לו לומר לא מבעיא באיסור שמן והיתר כחוש אלא אפי' בהיתר שמן. גם לשון מפעפע בכולו שכתוב בטור אינו מיושב לפי גירסא שלפנינו דהיה לו לומר דמפעפע באיסור וחוזר ומפעפע בהיתר ולפי מה שכתבתי הכל ניחא ועיין מזה מה שכתוב בסי' זה סעיף ט' מסקנת רש"ל בזה להלכה וכתב רש"ל פרק גיד הנשה סימן מ"ה דחתיכה שיש בה דם של עצמה מיקרי ג"כ חתיכה שנאסרה מחמת בלוע ולא איסור מחמת עצמה : (יא) צריך נטילת מקום. שבאותו מקום נחשב האיסור טפי כאלו הוא בעין ונלמד מפסח ועיין מה שכתבתי בסימן ל"ד סעיף ז' :

דסייך

שפתי כהן

אפילו במליחה וכמו שיתבאר בס"ק כ"ו וכ"ש בצלי : **יג** אבל אם היא ברוטב. לר"י אפי' מקצתה כנ"ל וכמו שנתבאר לעיל סי' צ"ב ס"ב וע"ש מדינים אלו : **יד** וחתיכת היתר שנצלה כו'. הטעם כתב הב"י דאזיל היתר ומפטם לאיסור והדר אזיל האיסור ומפטם להיתר ועי' בס"ק י"ח : **טו** וכל דבר שיש לו פעפוע כו'. צריך נטילת מקום ודעת מהרא"י דכל היכא דבטיל בששים א"צ לא נטילה ולא קליפה ומהרש"ל באו"ה ופג"ה סי' כ"ח כתב דבכחוש יש להצריך קליפה במליחה ונטילה בצלי אף בדאיכא ס' אבל בשמן יפה כתב מהרא"י והמחמיר הוי כסיל בחשך הולך עכ"ד וכה"ג כתב מהר"מ מפאדווא בתשו' הרב סימן ל' עיין שם ודעת הרב בת"ח ריש כלל ל"ז גבי צלי וריש כלל ל"ח גבי מליחה כהמחבר וכ"כ כאן בהג"ה וכן

באר הגולה

ל"ב סעיף כ' : יב עיין שם ובמ"ש שם : יג כן דקדקו התוס' מפירש"י שם דף צ"ו כד"ה אם יש בה כנותן טעם : יד שם בתוס' וברים דף ק"ח: טו שם דף צ"ו מימרא דרב הונא וכדמסקינן שם בגמ' דף צ"ז : (ס) פירש"י שנבלע והולך ומתפשט בכל הבשר : טז אוקימתא דגמרא מההוא עובדא דאתא קמיה דרבי יוחנן וכו' שם דף צ"ז : יז כפי' ראשון של ר"ת שם בתוס' : יח טור ממימרא דרב לענין ריחא בפסחים דף ע"ו ומכ"ש שיש לומר כן בצלי : יט הרשב"א בת"ה

נקודות הכסף

(ס"ק י') וראיתי מתרצים כו' ואלו דברים בלתי נכוני' כו' . לא קשה מידי דהכא

מטה יהונתן

המחבר לא מחלק בין צלי לבישול בלי רוטב משמע דבישול שוין לענין פעפוע ולא ס"ל דהכל קדירה מפעפע וגם ס"ל דהחלב הוי כרוטב כמ"ש הש"ך בכמה דוכתים ולפ"ז קשה למה כתב המחבר דאוסר כדי נטילה הא אמרי' בהם במתני' שיפת חלב כו' אם יש בנ"ט כו' משמע הא לית ביה בנ"ט מותר לגמרי ולא יאסר כדי נטילה וע"כ צ"ל דהוי כמו רוטב דמיד מפעפע בכל החתיכה ולכך אם אין בנ"ט כל החתיכה מותר ועי"ז קשה איך אמרי' בפסחים נטף מרוטבו על החרס כו' יקלוף את מקומו ולמה לא אמרי' דמיד נבלע בכל הפסח דהוי כמו רוטב ובודאי היה שם ס' כנגדו וצ"ל דהמחבר ס"ל כמ"ש הרמב"ם דהתם כל איסור הוא משום דהוי רוטב משוי לפסח והוי צלי מחמת ד"א אבל ודאי גוף איסור בחמה בפיל ובפיר אמרי' יקלוף את מקומו : (שם סעיף ה') וכל דבר שיש לו פעפוע כו' צריך נטילת מקום כו'. משמע הא אי לא ידעינן

גליון מהרש"א

שהיה חוץ לרוטב עיין גליון סוף סעיף ה' חלב שאני שהוא שמן ש"ך ר"ס צ"ב: (ש"ע סעיף ה') ואפי' חתיכת האיסור כחושה. יש ג' חלוקים בפיטום. הא' דבליעה שמינה יוצא מהכחוש (ונבלעה היא בו) אליפה עצמותיה ר"ל דעצם שנבלע בתוכו הוא אסור מחמת עצמו וזה הדין דכאן. הב' שומן בעצמותו (לא שבלע רק שומן) יוציא הכחוש שנבלע בתוכו ממקום אחר והוא (מה שהמחבר סעיף ז' לקמן השמיט) דברי הטור (פ"ש ש"ך ס"ק י"ט). הג' אם הבלוע עצמו שמן והוא עצמו האיסור והוא דין דסעיף ו' לקמן ועוד יש רביעי והוא דבלוע שמן יוציא בלוע כחוש מאותו חתי' שנבלע בה זו מזו והיינו בשר כחוש שבלע חמץ ובלעה נ"כ שומן (של היתר) ובזה עיין ש"ע א"ח סימן תמ"ז ס"א ובמ"א שם ס"ק ב' ומ"ש עליו בסק"ח שם ועיין בגליון לעיל ביד בסמוך וממוצא הדברים שגם לפי שחגי' הט"ז כאן סק"י וט' דבחלוקה א' אינו מוציא ומש"ה כש"כ שם בנגע ככר חמץ בככר מצה אלו נבלע במצה גם שומן מ"מ אינו מוציא והיינו חלוקה ד' וכן אם היה בככר חמץ בלע שמן הוא מטש חלוקה א' מ"מ משכחת מ"ש בש"ע שם ואין שם דבר המפעפע בשתי חתיכות בשר ואחת מהן שמינה ובלעה חמץ דאם נגעה בחתיכה אחרת אוסרתה דזהו חלוקה ב' דגם מאן דפליג בחלוקה א' יוכל להודות בחלוקה ב' ואמר למחבר לשיטתיה גם בככרות משכחת ליה והיינו בבלע ככר חמץ בלע שמן דהוא חלוקה א' אבל בבלע המצה בלע שמן זה גם למחבר לא דע"כ לא שמענו אלא ג' החלוקות אבל הרביעית דבלוע (שמינה) תוציא בלועה אחרת מתחתי' לא שמענו גם אלו שמענו גם זה מ"מ עדיין לא יתיח נשמע דבלוע יוציא (אף איסור עצמותו) בנידון זה דבלע ראשון שמן במצה ונימא דבלע זה פעפע לככר חמץ ושוב בלע שנתפעפע להככר יוציא טעם חמץ להמצה ומש"ה יפה כתב הט"ז שם דא"א לפרש דקאי אככרות דלשון ואין שם דבר המפעפע מורה דגם במצה לא יהיה דבר מפעפע וזה באמת גם להמחבר אינו מזיק ומיושב קושית מקור חיים שם: (שם) **וחתיכת** היתר שנצלית. ובמליחה אם ההיתר טפל ל"א אזיל ומפטם ש"ך ס"ק כ"ח ונגיעת חם בחם לא ע"י צליה אצל האש עיין במקור חיים הל' פסח סימן תמ"ז ס"ק ג' דלדעתו פליגי בי' הט"ז והמג"א ולמ"ש לקמן גליון ש"ך ס"ק י"ש אין דבריו מוכרחים: (שם) **וכל** דבר שיש לו

ביאור הגר"א

מש"ש : [כז] לרש"י כו'. עתוס' שם צ"ו ב' ד"ה אם כו' : [כח] או אפילו כו'. כמ"ש שם ק"ח ק"ס ע"ש : [כט] בד"א כו'. כמ"ש בפ' ג"ה צ"ו ב' איני והא אר"ה כו' : [ל] גדי שמן. כמ"ש שם (צ"ז א') ההוא כחוש הוה וכמ"ש למטה : [לא] אם אין כו' עתוס' שם ד"ה ההוא. ועי"ל כו' ואף תירוץ הראשון מודה בזה וכמ"ש שם ק"ח א' שיפת חלב כו' אלמא אם אין בנ"ט מותר כולה ודלא כרא"ה : [לב] אע"פ שאין כו'. כתי' ר"ת בתוס' הנ"ל צ"ז א' : (ליקוט) אע"פ שאין בו ס' כו' שהחלב של כו'. כפי' ראשון בתוס' שם ד"ה ההוא כו' דעל תירוץ האחרון קשה דמסוגיא דגמ' משמע דשמואל מודה בזה ולשמואל הא סבר מין במינו במשהו ושם ב' כהנתו אשמעתא כו' בשומנו של גיד ע"כ לא היה ס' סדרצו לאסרו ואפילו הכי התירו משום כרותח דצלי הוא. ת"ה (ע"כ) : [לג] ואפילו חתיכת כו'. עבה"ג ואף לוי ל"ש אלא משום דס"ל ריחא לאו מילתא היא : [לד] וכ"ד כו'. עתוס' שם ד"ה שאני והא דאמרינן כו'. אבל הרשב"א כתב דרוטב מפעפע אלא דאעפ"כ מקום נפילתה אסור ושם בשאין בנ"ט איירי

חידושי רע"ק

זה אינו בכלל פילאי ותתאי לאסור הכל לכ"ע עיי"ש : (סעיף ד') **אינו** אוסר אלא כד"נ, ואם הניח גבינה חמה על בשר חם אינו אוסר רק כדי קליפה (לעיל ס"ס צ"ד) : (סעיף ה') **שנפל** למקום ידוע. בפר"ח כ' דדוקא למקום ידוע אבל לא ידעי' היכי נפל לא מחמירים להצריך נט"מ לכל החתיכה כיון דיש בו ס' והנטילה רק לחומרא אבל בכחוש דהנטילה מדינא צריך שיטול כ"נ בכל החתיכה עי"ש ונ"ל אף בכחוש אם ידוע שלא נגע

באר היטב

בירך שצלאו עם שומן הגיד לאסור מדרבנן כדלעיל סימן ס"ה ס"ט וסי' ק' אבל נופו של גיד אינו אלא כעץ בעלמא : (יג) שמינה. כ' הט"ז וז"ל כ' ב"י שזה נלמד מסי' ק"ח לענין ריחא מילתא דאפילו ההיתר שמן אסור והטעם דההיתר אזיל ומפטם לאיסור וחוזר ונותן ריח להיתר וקשה לי דהא קי"ל דאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך שם וראיתי מתרצים דכאן מיירי דהאיסור אסור מחמת עצמו אבל לקמן מיירי מאיסור בלוע וזה אינו נכון כלל לחלק דאף באיסור מחמת עצמו והוא כחוש אין לו כח לאסור יותר מכדי נטילה אלא ודאי דבר זה אין לו יסוד ועיקר כלל וכתב מהרש"ל דחתיכה שיש בה דם של עצמה מקרי ג"כ נאסרה מחמת בלוע ולא איסור מחמת עצמה : (יד) מקום. שבאותו מקום נחשב האיסור טפי כאלו הוא בעין ועי' בסי' ל"ד ס"ז וכתב הש"ך דמהרש"ל פסק דבכחוש יש להצריך קליפה במליחה ונטילה בצלי אף בדאיכא ס' אבל בשמן יפה כתב מהרא"י דהמחמיר הוי כסיל בחושך הולך ודעת הפוסקים

פתחי תשובה

(י) שהיא חוץ לרוטב. עמ"ש לעיל סי' צ"ב סק"א בשם נו"ב : (יא) צריך נטילת מקום. עיין בתשובת שמן רוקח ח"ב סי' מ"ו שהעלה דאם בשלוהו כך בלי נטילת מקום ואין ס' נגד הנטילה דמותר (ע"ל סי' צ"ח בנקה"כ סק"ח) אמנם דוקא בדבר הנראה לשמן אבל בדבר הנראה לכחוש והנטילה מדינא אסור באין ששים נגד הנטילה ע"ש וכן כתב הפמ"ג במשבצות ס"ק י"ח :

אס

יד אברהם

איסור על חתיכה שבקדירה שהיא חוץ לרוטב ולא ניער אינו אוסר אלא כדי נטילה . ולפענ"ד עיקר כמ"ש הב"י בשם הסמ"ק והגה' מיי' פט"ו מהל' מ"א דאם חתיכת האיסור נוגעת בכל החתיכה של היתר נבלע בכולה ואוסרתה בנותן טעם וכן נלענ"ד מוכח להדיא בתוס' סג"ה (דף ק') וסה"ת והר"ן וש"ס שכרי פירשו דרב מיירי שם כגון שחתיכת היתר מונחת כולה חוץ לרוטב וחתיכת נבילה מונחת עליה ונתן הנבילה בה טעם עיי"ש אלמא שאוסרת כולה בנ"ט ולא סגי בכדי נטילה וע"כ הא דאסר לומר דמיירי שחתיכת נבילה שמינה דא"כ אמאי כלליכו ניעור לבסוף לאסור שאר החתיכות שבקדירה כמ"ש בתוס' ורא"ש

(יו"ד ח"א)

הגה [לה] וכל מבושל בלא רוטב או אפוי דינו כצלי בכל דבר (טור וב"י) וי"א דאין אנו בקיאין איזה מיקרי כחוש או שמן ויש לאסור בכל ענין עד דאיכא ס' (הגה' ש"ד והגה' מיימוני פמ"ו ואו"ה וסמ"ק ואגור בשם מהרי"ל) [לו] ואפילו איכא ס' צריך נטילת מקום (ארוך) והכי נהוג ודוקא באיסור חלב **טז** או שאר איסור (יב) (טו) דשייך בו שמנונית [לז] אבל באיסור דלא שייך ביה שמנונית והוא בודאי כחוש אינו אוסר רק כדי נטילה (עיין בסעיף ט') (כך משמע בב"י) :

ו [לח] י דבר שיש לו פעפוע בצלי אם היה אחד חם ואחד צונן התחתון גובר לפיכך אם נפל חם על צונן אינו אוסר אלא כדי קליפה [לט] ואם נפל צונן על חם אם אין בהיתר ס' כא כנגד האיסור הכל אסור :

ז **יז** כב הא דחתיכת איסור אוסרת חברתה (°) בנגיעתה דוקא כשאיסורה מחמת עצמה כגון נבילה (יג) [מ] או בשר (טז) בחלב [מא] אבל אם

שפתי כהן

הפוסקים הקדמונים המפורסמים סוברים כן : **טז** או שאר איסור דשייך בו שמנונית . והגבאר בכמה דוכתי דדם לא שייך בו שמנונית מיהו בסעיף ט' יתבאר דנוהגים לשער במליחה בס' אפילו בכחוש לגמרי א"כ ה"ה בצלי דצלייה ומליחה שוין בזה וכן משמע בהדיא בת"ח סוף כלל ל"ז וכן משמע מדברי מהרש"ל ושאר אחרונים והא דסתם הרב כאן דאיסור כחוש לגמרי אינו אוסר רק כדי נטילה היינו באיסור דרבנן כדלקמן ס"ט וע"ש : **יז** הא דחתיכת איסור כו' או בשר בחלב כו' . משמע דהיינו חתיכת בשר שנבלע מחלב שנחשב כל החתיכה גוף האיסור וכמ"ש הפוסקים בסי' צ"ב (הבאתים שם ס"ק י') ובלשון הזה כתבו הטו"ו לעיל ר"ס ק"א אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד אא"כ איסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובשר בחלב כו' ופי' ג"כ דהיינו שנבלע מבשר בחלב וכן הבין מהרא"י (בהגהת ש"ד סי' נ"ח) והד"מ והדרישה הכ"ג ושאר אחרונים דדברי הטור שהם כדברי המחבר דחתיכת בשר הבלוע מחלב אוסרת חברתה בנגיעה בלא רוטב אכן הרשב"א כתב בת"ה (בית ד' שער א') דברים אלו שאמרו אפי' בבשר בחלב שהחלב אינו מפעפע ואע"פ שעשאוה כחתיכת נבלה לא עשאוה כנבילה עצמה לדבר זה ע"כ לשונו ובכתבי מהרא"י סי' רמ"ע כתב בשם מורו וז"ל ועוד מסופק אני בבשר שקבל טעם מחלב שלא היה בו ס' לבטלו ונאסר ושוב נגע כשהוא חם בבשר אחר כתוב במרדכי (פכ"ה) בשם ר"י וכן בסה"ת דאינו אוסרו בלא רוטב בשמעתא דטפת חלב והוכיחו סברא זאת מההיא דניער וכיסה וקשה דמ"ש מהא דכתוב בסה"ת דבשר בחלב שאני משאר איסורים דהא דהא"ל לא בטלה דוקא כשהוא שרשו של איסור ולא שנאסרה ע"י בליעת איסור וגבי בשר שנאסר מחלב לא אמרינן הכי ואינה בטילה ואף כי משנה שלימה היא בעבודת כוכבים דהא"ל של בשר בחלב אינה בטילה עד כאן לשונו גם בשעריו תמה על סה"ת והמרדכי בשם ר"י וסייעתו בזה וכתב וז"ל ויראה לחרץ קלא דודאי בשר בחלב כל זמן שהוא מעורב מיקרי שרשו וגופו של איסור ואפי' הבשר בלא חלב כמו כלאי בגדים בזמן שחוט פשתן מעורב בטלית אמר אסור להתכסות בכל הטלית אפילו במקום לד שאין חוט פשתן בו ואם נחתך מן הטלית אותו לד שאין בו פשתן מותר אותו לד ה"נ קים להו לרבנן שאין שום טעם הולך מחתיכה זו רק טעם לבשר לחוד ולא שום חלב אלא א"כ ע"י רוטב וה"ל כאלו בא אליהו ז"ל ואמר לנו נחתך מן הבשר זה חתיכה קטנה שאין בה שום טעם חלב והוי שרי כההיא דכלאים ול"ע עכ"ל וכ"פ מהרש"ל באו"ש בספרו פג"ה סי' מ"ה וכן מוכרח לכאורה דעת הרב סי' צ"ב שכתב דאם נפלה טפת חלב על חתיכה ולא ניער ולא כיסה כלל אינו אסור רק החתיכה לבד ושאר הקדרה מותרת ואם היה סובר דבשר בחלב כיון שהיא עצמה נבילה ונחשב גוף האיסור אוסרת חברתה בלא רוטב א"כ היה מה שבקדרה אסור לדידן דקי"ל דחם בחם בלא רוטב אוסר כולו (וכמ"ש הרשב"ד בהשגות פ"ט מהמ"א והרא"ה בס' ב"ה דף ק') ואם כן בע"כ צ"ל שפירש דכאן מיירי שנגע בשר חם בגבינה חמה וכמו שפי' מהרש"ל באו"ש ובספרו שם ומביאו הב"ח ואין זה עיקר אלא נ"ל דס"ל להרב דאע"ג דקי"ל חם בחם בלא רוטב אוסר כולו היינו מטעם שאין אנו בקיאין בין כחוש לשמן אבל מ"מ מה שאינו גוף האיסור רק ע"י בליעה לא אמיר כ"כ ואוקמוה אדינא דאינו אוסר כשאינו מפעפע וחלב אינו מפעפע וכמ"ש הרשב"א וכמ"ש בסי' צ"ב ס"ק ג' וכן כתבתי שם בשם הר"ן גם הוכחתי שם שכן דעת הפוסקים והט"ו דחלב איסור כחוש מיקרי ואינו מפעפע ע"ש וראיה לזה שבת"ח כלל כ"ח כתב סתם דאם בלע איסור שאינו מפעפע אינו אוסר בנגיעה אע"ג דלא בקיאינן בין כחוש ושמן אלא ודאי כולי האי לא מחמרינן גם מהרש"ל גופיה כתב באו"ש שם שדוחק לפרש דברי הטור כן והב"ח ג"כ בסי' צ"ב הבין דברי הטור כמו שהבינם מהרא"י אלא שהקשה שם ע"ז מהא דקאמר בש"ס פכ"ה מיבלע בלע מיפלט לא פליט ותירץ דאינו אלא לענין שלא יהיו החתיכות האחרות אסורות לגמרי אבל נטילה ודאי בעינן עכ"ל ויכול להיות כן דהא לא קאמר התם הכי אלא אמאי דבעי ר' התם לניסר כל החתיכות האחרות לגמרי מפני שהן מינה ומהמה ש"ם מיבלע בלע מיפלט לא פליט אבל נ"ל דלאו הכי לק"מ דלא קאמר התם הכי אלא מקמי דסוי קי"ל הכ"נ כדאי' התם בהדיא אבל לבתר דמסיק אפשר לסוחטו אסור וה"נ א"כ נחשב הבשר גוף האיסור וא"כ דאוסר דנהי דלא פליט החלב עצמו מ"מ כיון דע"י חבורן נאסרו א"כ הבשר שנחשב גוף האיסור אוסר וכ"כ הר"ן ס"פ כ"ה וכ"פ הרב המגיד פ"ט מהמ"א בשם הרמב"ד וכ"כ הרא"ה בספר בדק הבית שם ומעתה מ"ש מהרש"ל בספרו שם ומ"ש מהרא"י והמחמיר בכל זה תע"ב איני רואה מקום לחומרא זו כו' שאין איסור בלוע מפעפע בלא רוטב אפי' בבשר בחלב כו' כמו שהוכיח

טורי זהב

(יב) דשייך בו שמנונית . נתכוין בזה לאפוקי נבילה שכתב בת"ח שער ל"ז דצריך ס' נגדו אף במליחה וכתב בד"מ דלאו נבילה או כה"ג נמי מפעפע דומיא דחלב דהא לא כן ודאי לא יחלוק על הגמרא באטמהתא דאמליחו בגיד הנשה ולא הצריכו אלא קליפה : (יג) או בשר בחלב . *) הקשה רמ"ל בפרק ג"ה סי' מ"ה דהא קי"ל אין איסור בלוע הולך בלא רוטב אפילו בבשר בחלב ורא"ה מטיפת חלב שנפלה על בשר בסי' צ"ב דכשנאסרה אותה חתיכ' בלא ניעור וכיסה אינה אוסרת אחרות שנגעו חמין זו בזו אלא שהטור לא דק בכאן אם לא שנפרש מ"ש כאן בבשר בחלב היינו בשר חם שנגע בגבינה שזה חשוב איסור מחמת עצמו עכ"ל. פי' שהבשר יהא אסור מחמת זה גם בת"ה הארוך בית ד' שער ד' כ"כ בהדיא על בשר שנאסר מחלב דאינו חוזר ואוסר שאר בשר בלא רוטב אפילו שתיהן חמות וכ"כ עוד בדף ל"ט ע"ב דחלב או דם אין מפעפעין

באר הגולה

ממשנה נטף מרוטבו על החרס וכו' פסחים דף ע"ה : כ הרשב"א שם : כא וכתב הב"י שמכל שכן בכאן צריך נטילת מקום דהיינו כעובי אצבע דאיכא למימר טפי שנאסר רותח במקום שנפל יותר מבשאר החתיכה : כב טור מדברי הפוסקים והרא"ש הא דגדי שצלאו בחלבו חולין דף צ"ז וכן כתב הרשב"א . (°) נלע"ד פי' כגון צונן על

נקודות הכסף

כיון דהאיסור מחמת עצמו א"כ מיד מפטם להכחוש והדר אזיל ומפטם להיתר וגם מה שהביא לאו מחתיכ' שמקצתה בציר כו' נק"מ דהתם דוקא במליחה אמרי' הכי דגם הטור מודה במליחה וכמ"ש בש"ך ס"ק כ"ח בשם מהרש"ל והבית חדש דכתבו דהטור דוקא בצלי קאמר הכי אבל במליחה לא שייך פטום וכן דעת מהרש"ל והפרישה והב"ח ליישב דעת הטור וכמ"ש בש"ך ס"ק י"ט עיין שם : (שם בט"ז ס"ק י"ג) הקשה רש"ל כו' . עי' בש"ך ס"ק

חידושי בית מאיר

שהן כמונחים זה אצל זה קולא דצונן ולא חומרא דהתחתון חם . בזה יש ליישב קושית תוס' פסחים דף ע"ו ד"ה בשלמא דמקשי למ"ד עילאי גבר יאסר הפסח מחמת השפוד . והמהרש"א מדכבין שהפסח נצלה ע"י השפוד סמוכה לארכו מקשה דאף למ"ד תתאה גבר היה לנו להקשות שהרי הפסח הוא אף למטה מהשפוד אבל באמת מבואר בתוס' ריש הפרק שם שהיו תולין השפוד מלמעלה למטה ונמצא הפסח שהוא סביב השפוד לא עליון ולא תחתון אלא חשיב מונח זה אצל זה דלהתו"ס אין בו לא חומרא דעילאי גבר כמו שאין לו חומרא דתתאה לממולא : (סעיף ז' בש"ך ס"ק י"ו) עיין שם כי דבריו צריכין ביאור תחלה כתב וכן מוכרח לכאורה דעת הרב וכו' א"כ היה מה שבקדירה אסור לדידן דקי"ל דחם בחם בלא רוטב אוסר כולו מוכח מיני' דאילו לא היינו אומרים דנחשב איסור מחמת עצמו לא היה קשיא ואמאי הא עכ"פ קיי"ל דדבר המפעפע אף בבלוע אוסר הכל עד ס' נגד הבלוע ועי' ס"ק ב' וא"כ נמי מקשי לדידן דלא בקיאינן בין כחוש לשמן נמי יאסר כולו אף אם לא נחשב בב"ח איסור מחמת עצמו ועכ"ל שידע לחלק בין איסור בלוע דלא אמרינן באינן בקיאינן כדמחלק בסופו וגם בס"ק י"ח ואף ל"ק לי' כ"א בב"ח איסור מחמת עצמו מיקרי דא"כ אף אם הבשר כחוש מ"מ יאסור . וע"ז דחק להסביר נמי בענין זה אף דמקרי לענין לאסור כדי נטיל' איסור מחמת עצמו מ"מ לענין זה לא אמרינן כולי האי לומר דלא בקיאינן ואיירי בסי' צ"ב בבשר כחוש ומלבד שחילוק זה בעצמותו דחוק אף קשיא מה זה שכתב וראיה לזה שבת"ח כלל כ"ח כתב וכו' א"ו כ"כ לא מחמרינן ומה ראיה היא זו הא זה בקושייתו נמי ידע ומ"מ הקשה מה שהקשה לכן הנראה שכוונת דבריו לא ירד כלל לחלק בענין החומרא וסבר דאף לענין הבלוע לא בקיאינן ומ"מ לא הוקשה לו כ"א מצד שבב"ח מיקרי איסור מחמת עצמו והיינו משום דגבי בלע לא שייך אין אנו בקיאין דהא מבואר להדיא בגמרא דהוא כחוש מדהקשה מבלע בלע וכו' שמזה למדין עיקר כלל זה דבלוע אינו יוצא ולכך לא הוקשה לו אלא מצד הבשר דאף אם הוא כחוש כיון דמיקרי איסור מחמת עצמו ולא בקיאינן יאסר וע"ז תשני מה שתירץ בדוחק כנ"ל ומביא ראיה מת"ח שכתב אף בשארי איסורי בלוע שאינם מפעפעין שאינם אוסרין ואמאי נימא שמא הם שמנים א"ו לענין בלוע לא ס"ל חילוק זה וה"ה בסי' צ"ב היכא שהבשר כחוש וכדמסיק : ולמסקנתו שבשר שבלע חלב מיקרי איסור מחמת עצמו ולא אמרינן גבי' אין הנאסר יוכל לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יוכל לילך דהיינו החלב ומשום דטעם הבשר לחוד היונא מיקרי נמי שרשו של איסור א"כ קשה למה לא יאסר כ"א כדי נטילה הא התוס' מקשים על כל איסור נטילה או קליפה דנימא אותה הקליפה תאסור בסמוך לה והכריחו מזה הסברא דאין הנאסר וכו' . ותינח בשאר איסורים אבל בבב"ח להג"ע נשאר הקושיא וי"ל דוקא הבשר עצמו שנתבשל בחלב אסרה התורה אף הטעם בשר ועשאו נבילה מפני שנתבשל טעם בחלב אבל הקליפה שנאסרה מפני שבלע מהחתיכה טעם בשר בלא חלב נמצא הנטילה אין איסורה בוב מטעם בב"ח אלא מחמת טעם כעיקר של בשר נבילה ושוב אמרי' שפיר גבי פליטתן אין הנאסר וכו' וק"ל: (שם בא"ד) **אלא** נ"ל רמ"ל להרב דאע"ג דקי"ל חם בחם בלא רוטב אוסר כולו

ביאור הגר"א

איירי אבל מדברי תוס' הנ"ל לא משמע כן וכ"ד הרמב"ם וסה"ת וש"פ : [לה] וכל מבושל כו' . כמ"ש בזבחים צ"ו א' חתיכה שנגע בחתיכה ורקיק כו' ובלא רוטב מיירי ודבר שמפעפע אוסר בכולו כמו בצלי מההוא דטיפת חלב כנ"ל : [לו] ואפילו אי איכא כו' . ר"ל אף להחולקין על הרשב"א מ"מ חיישינן שמא אינו מפעפע. ד"מ: [לז] אבל באיסור כו' . דלא שייך בו בקיאות : [לח] דבר כו' . כנ"ל ס"ב : [לט] ואם נפל כו' אם כו' . כמ"ש במתניתין דטיפת חלב : [מ] או בב"ח . כל סעיף זה הוא מדברי הרשב"א ור"ל בשר הנוגע בגבינה אבל בשר שבלוע מחלב הוי כשאר דבר הבלוע שאינו אוסר וכמ"ש תוס' ק"ח א' ד"ה טיפת כו' מהא דאמרינן בגמ' שם אילימא לא ניער כו' וכ"כ הה"מ פ"ט הלכה ח' בשם הרשב"א להדיא וז"ל עוד כ' ולר"ת לא ניער כלל אין שאר החתיכות נאסרות אע"פ שאין כו' וכ"ש לכל שאר איסורין שהחתיכה שנאסרה מחמת שקבלה טעם ממקום אחר אינה אוסרת חברותיה בנגיעה אפילו כולן חמות ואפילו נצלו באחד ונגעו זו בזו בשעת צלייה שהבלוע אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב וזה דעת הרשב"א ז"ל והוא כתב שאם בלעה חלב או שומן איסור המפעפע שאף היא פולטתו חם בחם בלא רוטב אבל בב"ח אינו מפעפע . ר"ל מהחתיכה לחתיכה והאחרונים שנו בזה בכמה דברים : [מא] אבל אם אין כו' . כנ"ל מההוא דטיפת חלב כמ"ש הה"מ ותוס' הנ"ל וכ"כ תוס' צ"ו ב' ד"ה אפי' . דלא אמרינן חתיכה עצמה נ"נ אלא כו' וז"ש אפילו אם

באר היטב

הקדמונים המפורסמים כהמחבר דאף שיש בו שמנונית צריך נט"מ אף בשמן : (טו) דשייך . וכ' בד"מ דליר נבלה או כה"ג נמי מפעפע דומיא לחלב וכ' הש"ך דנתבאר בכמה דוכתי דדם לא שייכו שמנונית מיהו בס"ט יתבאר דנוהגים לשער במליחה בס' אפילו בכחוש לגמרי א"כ ה"ה בצלי דצליה ומליחה שוין והא דסתם הר"ב כאן דאיסור כחוש לגמרי אינו אוסר רק כ"נ היינו באיסור דרבנן : (טז) בחלב . כתב הט"ז דרש"ל הקשה דהא קי"ל אין איסור בלוע הולך בלא

יד אברהם

ולא"ש שם והנאתים ר"ס נ"ב . הא באיסור שמן מפעפע בכל החתיכות כמבואר בש"ס וכל הפוסקים והט"ו סי' זה ס"ח וט' אלא נ"ל דהתם היינו טעמא דכיון שחתיכת נבלה מונחת ונוגעת על כל חתיכה של היתר אפילו באיסור שאינו שמן אוסר כולו אבל אין יוצא מחתיכה לחבירתה בלא רוטב באיסור שאינו שמן דומיא דטיפת חלב כמ"ש סי' צ"ב והכי מוכח להדיא בש"ס דזבחים (דף צ"ז) דאיתא שם נמצאת חתיכה כשירה שנגעה בפסולה אסורה לא כל החתיכה אסורה אינו אסור אלא מקום מגעו בלבד ובגמ' תניא יכול נגע במקצת תהיה כולה אסורה ת"ל יגע אין אסור אלא מקום מגעו לבד הא כיצד חותך מקום שבלע מוכח להדיא דדוקא שנגע במקצתה חותך מקום שבלע דאינו נבלע רק במקום הנגיעה בלא רוטב בכחוש ואף שהיה ברקיק שמן מקרי כחוש כמ"ש במ"י כלל נ"ו ס"ק י"א אבל כשנגע בכולה נבלע בכולה וכולה אסורה ובזה אתי שפיר מה שהקשה המרדכי בשם ר"י בפכ"ה אמאי דש"ס דזבחים דפסחים פ' כ"צ (דף ע"ו) איתא חם לתוך חם כולה אסורה ובזבחים אמרינן דאינו אסור רק מקום מגעו והניח בצ"ע וצ"ל דס"ל דאין חילוק בין בישול לצלי בלא רוטב בחם לתוך חם ולמקצת פוסקים דס"ל הכי הוכחו כת"ח ואפי' לפ"ז לק"מ דבזבחים איירי להדיא שלא נגע רק במקצתה ובפרק כיצד צולין איירי שנוגעת לכולה ושוב מצאתי בתשו' הרשב"א סי' רס"ד שהקשו לו קושיית המרדכי הנ"ל והשואל תירץ בין שהם זה ע"ג זה ובין זא"ז והרשב"א לא ניחא ליה חילוק זה ותירץ דבזבחים בכחוש איירי דומיא דרקיק ובזה מיושב מה שהקשה בת"ח כלל כ"ג על הטור סימן צ"ב שכתב ואם נפלה עם אחרות צריך ס' לבטל כולה ומשמע שגמר ביטולה כך כמו שהיתה חוץ לרוטב ויש נ"מ גם לדידן בכחוש לגמרי כמ"ש המ"י כלל נ"ז ס"ק ג' וכמ"ש בא"ח ר"ס תמ"ז גבי ככר חמץ ומצה דכבי ואם נגע בכולה אסור : (סעיף ה' בהג"ה) **ודוקא** באסור חלב וכו' **דשייך** בו שמנונית אבל באיסור שלא שייך בו שמנונית והוא בודאי כחוש אינו אוסר רק כדי נטילה . ולפענ"ד נראה דסגי בקליפה . והלכה ברורה

גליון מהרש"א

פעפוע ועיין אשרי פרק כל שעה סימן כ"ח: (סעיף ה' בהג"ה) **וי"א** דאין אנו בקיאין. עיין ש"ך סק"א לענין כבוש ובס"ק י"ח בדבר שנאסר ע"י בליעה ובליעה בכלי בס"ק כ"ג: (שם בהג"ה) **רק** כדי נטילה. ואם הוא בכלי חוץ לרוטב ס"מ הבל הכלי מבליע הר"ן ועיין ש"ך סימן צ"ב סק"ג ועיין כאן סעיף ה': (ש"ע סעיף ו') **ואחד** צונן התחתון גובר . ולא כן במליחה לקמן בהג"ה ס' י"א : (ש"ך ס"ק י"ז) **וכלשון** הזה כתבו כו' כגון נבילה ובב"ח. ולענין מעמיד עיין סי' פ"ז ס"ק ל' : (שם) **וה"ל** כאלו בא אליהו וחתיכה קטנה. זה צ"ע דהא בבב"ח אפשר לסוחטו אסור וכבר תמה כן הפ"ם עיין בפתיחתו להל' בב"ח ד"ה ולפ"ז חתיכת בשר : (שם) **שאין** איסור בלוע . עיין ס"ק כ"ב :

צבי לצדיק

שנמצא סנוס : (ש"ע ס"ז) **הא** דחתיכת איסור אוסרת כו'. ק' היכי דמי אי בשמן הא קתני סיפא אבל בלעה מן הדברים המפעפעים אוסרת ואי בכחוש הא לעיל בכחוש בלי רוטב וצ"ל דהחתיכה שמן והבלוע

אין בה איסור אלא מה שבלע ממקום אחר אינה אוסרת אחרת הנוגעת בה (יד) יח אפילו יט אם נצלו (יז) יחד [מב] כג במה דברים אמורים כשבלעה איסור שאינו מפעפע (טו) אבל בלעה מן (יח) הדברים המפעפעים בטבען כגון שומן כ אוסרת חברתה בין בצלי [מג] בין בנוגעת זו בזו חם בחם כא [מד] או בתחתונה חמה ועליונה צוננת שהאיסור הבלוע בעצמה מפעפע ויוצא מחתיכה לחתיכה (חדושי רשב"א פכ"ה דף ק"ז ע"ג ומהרא"י בשם א"ז ומהר"מ) :

טורי זהב

מפעפעין : (יד) אפילו אם נצלו יחד. הטעם בטור באין האיסור הבלוע בחתיכה יוצא ממנו לבלוע באחרת בלא רוטב עכ"ל פירוש אינו אוסר כלל ואפי' כדי קליפה וכ"כ בהדיא רש"ל פג"ה סי' מ"ה דלא בעי קליפה : (טו) אבל בלעה מן הדברים המפעפעים כו'. משמע דחלב אינה מפעפעת דאל"כ אמאי אמרינן בסימן צ"ב סעיף ב' דאותה חתיכה לבדה נאסרה ולא האחרות וכמו שכתבתי בסמוך גם בשם ת"ה הארוך ורש"ל ולעיל סימן פ"ז סעיף י' מוכח דאמרינן דהחלב נקרא איסור שהוא מפעפע כמ"ש שם ועיין מה שכתבתי בסעיף ט' מה

שפתי כהן

ר"י ברחיה ברורה בממתא דטפת חלב כו' והטו"ד לא דק כו' עכ"ל הוא לא דק דאין כאן ראיה ברורה וכמ"ש ויכול להיות שגם ר"י שבמרדכי וסה"ת ושאר פוסקים סוברים כן ולא הביאו ראיה רק לשאר איסורים מכך ממתא דטפת חלב דקאמר בש"ס מיבלע בלע מיפלט לא פליט מקמיה דהוי ס"ד דחל"כ והוי גוף האיסור ואף שמהרא"י בכתביו וכהגהות ש"ד לא הבין כן מדבריהם מ"מ אינו מוכרח כ"כ ע"ש ורא"ה לדברי שבסמ"ג דף ל"א ריש ע"ג כתב ג"כ דברי ר"י ופי' מהר"א בטויי"ן דבריו דה"ה דנבלע בשר בחלב אוסר כמו נבילה ע"ש ובבאר שבע השיג על מהרא"ש בזה שלא כדת ודוק וכ"פ באו"ה סוף כלל כ"ט ד"ו דבבשר בחלב חשיב איסור מגופו אף לענין זה ומ"מ נראה דאין לאסור יותר מכדי נטילה כיון דבלאו הכי קי"ל דאין איסור אוסר היתר חם בלא רוטב יותר מכדי נטילה אלא דאנן מחמרינן מטעם דאין אנו בקיאין בין כחוש לשמן ובכה"ג אין להחמיר וכמ"ש וכ"פ באו"ה כלל כ"ח ד"ד דחתיכת בשר שבלעה חלב ונגעה בחתיכה אחרת צריך קליפה וקליפה לאו דוקא אלא נטילה. שוב מצאתי באו"ה מהרש"ל שנדפסו בלובלין בדף ל"ג כתוב שם הג"ה ממהרש"ל שהביא אדרבה ראיה מפכ"ה דגבי בשר בחלב אוסרת חתיכה חברתה בלא רוטב וכתב גם שכן פסק מורו ורבו הגאון וע"ש : **יח** אפי' אם נצלו ביחד. וכ"פ הג"ה בת"ח כלל כ"ח ד"א ועוד פסק שם בשם או"ה דמליחה שוה לצלי וז"ל בסימני ת"ח שם כא דהחתיכה אוסרת חברתה בנגיעתה דוקא שהיא אסורה מחמת עצמה אבל חתיכה שנאסרה מאיסור ע"י בליעה אינה אוסרת בנגיעתה אפי' צלאו או מלחו יחד וה"מ דבלע מאיסור שאינו מפעפע אבל אי בלע מאיסור המפעפע אוסר בנגיעתה עכ"ל וכבר כתבתי בס"ק שלפני זה דדעת הרב ואו"ה דאע"ג דלא מחלקינן בין כחוש לשמן היינו בגוף הדבר אבל מה שנאסר ע"י בליעה לא נחמיר כולי האי ומוכח שם בת"ח דדם לא חשיב איסור מפעפע לענין זה וכן מבואר בכמה דוכתי בש"ס ופוסקים דדם אינו מפעפע ונהי דקי"ל בכל דוכתי גם בדם לשער בששים מטעם דלא מחלקינן בין כחוש לשמן וכמ"ש הרב בש"ע מ"מ היכא דהחתיכה בלועה מדם אינה אוסרת שאר החתיכות ע"י מליחה וצלייה ומ"מ נראה דהיינו דוקא שנמלח והודח כדינו ואח"כ בלע דם וכדאיתא באו"ה סוף כלל י"ב בכה"ג הוא דאינו יוצא מחתיכה לחתיכה ע"י מליחה וצלייה אבל בשר שלא נמלח עדיין ויש בו דם של עצמו פשוט בש"ס וכל הפוסקים שאוסר במליחה וצלייה וכמו שנתבאר בס"ס ע' ומהרש"ל באו"ש וכסברו פג"ה סי' מ"ה כתב דדוקא בשני דברים יבשים חמים ע"י בישול קי"ל הכי אבל בצלייה ומליחה אמרי' שפיר דמפעפע מחתיכה לחתיכה לדידן אפי' באיסור שאינו שמן ואל תשגיח בדברי (הרשב"א) והטור שכתב דאפילו בצלייה אינו אוסר בלא רוטב דס"ל דאף בצלי אינו מפעפע עכ"ד ודעת או"ה כדעת הרב וכ"כ עיקר : **יט** אם נצלו ביחד. אפי' החתיכה שנבלע בה האיסור שמן ושומן שבה מפעפע לפי שאין השומן שבה מוליך עמו האיסור אלא למקום שהאיסור עצמו יכול לילך שם בטבעו עכ"ל הטור והוא הסכמת הפוסקים והמחבר שהשמיטו נראה מפני שכ"כ בב"י ע"ז וז"ל ויש לתמוה על דברים אלו שהם סותרים למ"ש לעיל סעיף ה' אפי' חתיכת האיסור כחוש וחתיכת ההיתר שמנה בגלגלה עמה שמן האיסור מפעפע בכולה עכ"ל. והיינו כמו שפי' שם דאזיל ההיתר ומפטם לאיסור הכחוש והדר האיסור ומפטם להיתר ואם כן ע"כ השומן מוליך האיסור עמו ואע"ג דדין דהכא הוא מוסכם מכל הפוסקים כמ"ש הב"י ודין דלעיל לא הוזכר בשום פוסק עם כל זה חש המחבר להחמיר לעיל ס"ה וכאן סתם הדברים ולא אמר בה לא איסור ולא היתר וזהו נראה בדעת המחבר אבל אין זה עיקר אלא נראה דודאי האי דינא דהכא קושטא הוא דהוא מוסכם מכל הפוסקים והך דלעיל לא קשיא כמ"ש מהרש"ל והפרישה והב"ח דהיכא דהאיסור אסור מחמת עצמו בהא קאמר לעיל דאפי' האיסור כחוש ההיתר שהוא שמן מוליך האיסור עמו מאחר דבע"כ בלאו הכי פולטת רוטב של איסור ובלאו הכי אוסר כדי נטילה הלכך אם ההיתר הלזו שמן מחזיק פליטתו ומבליע בכולו משא"כ הכא שאין החתיכה אסורה מחמת עצמה אלא שבלעה איסור והרב בד"מ תירץ דלעיל מיירי בחלב כחוש הלכך כיון דחלב נפעפע אלא שבכחוש אינו מפעפע בקל ההיתר שמן מפטם ליה עכ"ד ועיין בס"ק י"ג : **כ** אוסרת חברתה כו'. נראה דהכא אפילו להט"ו אוסר כולו עד ס' נגד האיסור הבלוע דהא תלי טעמא שהאיסור הבלוע בעצמו מפעפע ויוצא וכ"כ באו"ה כלל כ"ט ד"ד בהדיא : **כא** או בתחתונה חמה והעליונה צוננת.

כ"כ

באר הגולה

מה) : כן שם בשם הרשב"א הב"י תמה על הטור שכתב דברים שהם סותרים דברי הרשב"א האלו למה שכתב הטור והביאו המחבר לעיל סעיף ה' סעיף קטן ב"י י"ח והניחו בקושי' והמחבר בעצמו שם הביא גם ש"יהם וכדומה יש לחלק דהתם החתיכה' אסורה מצד עצמה אוי יש בה כח לפעפע האיסור עכת השומן שבלעה ממקום אחר

פרי חדש

שכתוב הניר והפתום מביעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה כדין מליח שהוא כרותח ע"כ ומזה נלמוד שכבוש כרותח שעד שיבשה כשיעור שהם אינו אסור אלא כדי קליפה עכ"ל הב"י ועל פי זה נמשך בכאן בש"ע וכל מה שכתב הרב בכאן אחר מחילת כבודו יש כאן שגגות. שמה שכתב גבי הותן דמקמי שיבשה כשיעור כבישה שאוסר כדי קליפה ליתא דבגיר מקמי שהייה כשיעור כבישה אוסר כדי קליפה משום מליח הרי הוא כרותח באוסר מיד לדעת רוב הפוסקים. אבל בהותן מקמי שיעור כבישה הוא ליה נוגן גמור ולמה צריך כדי קליפה :

מטה יהונתן

באיזה מקום שנגע בטל וי"ל דטעם הוא דהוי ס"ס מדא שמא לא נגע בתותה חתיכה ואת"ל שנגע דלמא מפעפע בכולה אבל אי ידעינן באיזה חתיכה שנגע הוי רק חדא ספק ואמרי' להחמיר אבל ע"ז קשה ביגן עם גידו דקי"ל נמי צריך ס' ואפ"ה אסור כדי נטילה והם הוא איסור דרבנן דבותן הגיד אינו נאסר אלא מדרבנן א"כ ה"ל ספיקא דרבנן דשמא מפעפע בכולה וי"ל דהטעם משום דאמרינן דמתחלה היה נאסר החי נטילה אבל אי לא ידעינן באיזה מקום נטל ברוב דהוי כמו יבש בי"ז אם ספק לא היה רק על ב' צדדי' והאי לא בטלו אבל לפי טעם כאשון דמתירין מכח ס"ס אפילו אי לא הוי ס' רק על ב' צדדים נמי מותרין :

חדושי בית מאיר

היינו וכו'. ג"ב פי' כדבריו סי' צ"ב ס"ק ו' למה שמפרש דאיירי במקום בוך הרוטב ואם פשט הבשר לכד אוסר פשיטא דהוי אף לרש"י אם כחם הוך רוטב ואם כן לא משני מידי ודו"ק : (בש"ך ס"ק י"ח) כתב דבאיסור בלוע לא מחמרינן להשוות כחוש לשמן וכתב נמי דדם לענין זה מיקרי כחוש ולא אמרינן גבי' אף במליחה יוצא מחתיכ' לחתיכה בבלוע ממקום אחר. ולענ"ד תוס' והרא"ש והר"ן בסוגיא דדגים ועופות דף קי"ב ע"א לא משמע הכי דא"כ לא היו מוכרחים לסברת מבריק שריק אלא מצד דאין איסור בלוע של דגים יוצא וכו' וצ"ע : (בש"ך ס"ק י"ט) פסק בדעת הטור לחלק בין איסור מ"ע שמתירין ההיתר מפטם לענין לאסור בכולו משא"כ לאיסור בלוע והדברים הם כנה ראים. אבל י"ל דהטור לשיטתיה שהרי פוסק הכא דאף בשתי חתיכות שנתבשלו בקדירה והם חוץ לרוטב דינם כב' חתיכות צלי שאין אוסרין יותר מכדי נטילה ובש"ך סי' צ"ב ס"ק ג' כתב עוד י"ל שכאן מיירי שחתיכת הבשר שמן. ולענ"ד לפיר' פי' זה מוכרח בדעת הטור דאלו מה שהביא בשם הר"מ פם ע"פ סברת הר"ן מוכרח לידחק ולחלק בין דבר גוש לנגול אף דגבי דם שנופל על הצלי לא אמרי' חילוק זה ע"כ לומר דבצלי אין חילוק ובדבר שבקדירה והוא חוץ לרוטב יש חילוק זה בין גוש לנגול. וכו"ז צ"ע מנלן לחלק בחילוקים כאלו. א"י משמע תירוץ הש"ך עיקר דאיירי בבשר שמן וא"כ קשה מה מקשה מבלע בלע מפלט לא פלט שמזה נלמד הדין דאיסור בלוע אין יוצא דלמא נמי איירי בבשר שמן אלא ע"מ דלא מהני אלא לאיסור מחמת עצמו ולא לבלוע וכחילוק הטור. אך כבר הקשיתי בסי' צ"ב דא"כ נשאר הקושיא על הרמ"א שהקשה הש"ך סימן זה ס"ק י"ז מה שפסק סימן צ"ב לפי מה שפסיק בדעתו דחתיכת בשר שקבלה טעם חלב מקרי איסור מחמת עצמו ואין לומר כתירוצו דבזה לא מחמרינן שלא נחלק בין כחוש לשמן דזה תינח אי איירי בכחוש אבל דקשיא אי אמרי' שהוא איסור מחמת עצמו ותירצתי שם בענין אחר ע"ש. וכעת נלענ"ד יותר לומר בדעת הטור דודאי יש חילוק בין דבר גוש לנגול ואפילו בצלי נמי ומ"מ ל"ק מדין דם שנוסף על הצלי דהא בלו"ז כבר הקשיתי נמי שם על רב דס"ל פילתי גבר מדין טיפת חלב שנפל על צלי אי איירי בחלב נוגנת דנימא פילתי גבר ולא יאסר כ"א כדי קליפה וכעת מצאתי שהרגיש נמי בזה הפ"י פסחים במשמעין דמוגלגין .

ביאור הגר"א

אם נצלו כו' כמ"ש שם אבל נצלה כו' ופי' תוס' דכדי קליפה נאסרת ואפ"ה אינו חוזר ואוסר : [מב] בר"א כו' אבל כו'. כן דעת הרשב"א ושיר אבל תוס' ק"ח א' כתבו דטיפת חלב אע"פ שהיא מפעפע אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב מם"ש שם אילימא כו' כנ"ל וכ"כ במרדכי סי' תתשכ"ז וסי' תתשנ"ד וסי' תתשס"ב וכ"כ בהג"ה בסי' צ"ב ס"ב וכ"כ הא"ם כנ"ל אלא שדעת הרשב"א לחלק דוקא חלב אינו מפעפע רק באותה חתיכה אבל חלב או שומן מפעפע אפילו מחתיכה לחתיכה' וכמ"ש המ"ס בשמו כנ"ל אבל המרדכי " בשם מהר"ם כ' בס"פ ג"ה דה"ה לחלב והוכיח מטיפת חלב כנ"ל וכ"כ בש"ע ס"ם דאין חלב כו' וכ"כ מרדכי בשם סה"ת שלכך פרש"י שם צ"ח א' ד"ה בדיקולא קלתת ולא פי' סל משום דביבש אינו מפעפע מחתיכה מהא דטיפת חלב ולא הוה משער בכולה אבל הרשב"א מפרש סל כמ"ש תוס' שם בשם הערוך מהא דפ"א דסנהדרין היא נייסא כו' וכן בפ"ב דב"ב (כ"ב א') וערש"י שם ד"ה דיקולאי כו' וי"מ כו'. ו:כינו העתיק דברי המ:דכי ע"ש) הנהו דיקולאי וע"ב צ"ל שמפעפע בכולן אבל רש"י פי' מלשון דיקולא דמיא בספ"ב דפסחים וכמ"ש תוס' שם ועתוס' שם ק' א' ד"ה בשקדם ור' אפרים ע"ח היה מביא כו' ואפי' אם נאסר כו' : [מג] בין בנוגעת. כשיטתו כמ"ש בס"ג בהג"ה : [מד] או כו'. כאן כתב רוקא זה ע"ג זה כמ"ש בהג"ה הנ"ל

חידושי רע"ק

נגע אלא במקום א' ולא ידעי' מקומו הנפילה בטל ברוב נפילות האחרות דל"ש ביה שמא יבשלם דהא בבישול יהיה ס' בכל החתיכה נגד החלב : (סעיף ז') **אחרת** הנוגעת בה. ומ"מ י"ל אם לח רותח נפל על יבש שבלוע בו דבר איסור מוציא הבלוע ואסור כ"ק ונאסר הרוטב דאדסיקר לי' מקרי רוטב להפל"ם דבלוע כ"ק ובפמ"ג (סימן צ"א בט"ז סק"ד) כ' דאם רוטב קר נפל על גוש רותח שבלוע בו איסור י"ל כיון דתתאי גבר הוי בכלל רותח ומוציא הבלוע ונאסר הרוטב עי"ש : (ש"ך סקי"ט) **והוא** הסכמת הפוסקים. ע' במג"א (סי' תס"ז סקל"ג) בשם תשו' הדט"א דל"א באיסור דרבנן (היינו לענין חמץ בפסח במשהו) שאיסור יוצא מתתיכה לחתיכה וכו' מטעם דבדאורייתא אמרינן דיוצא

באר היטב

רוטב אפילו בב"ח ולאיה מטיפת חלב שנפלה על בשר בסימן צ"ב דכשנאסרה אותה חתיכה בלא ניער וכיסה אינה אוסרת אחרות שנגעו אמין זו בזו אם לא שנסרה מ"מ כאן בב"ח היינו בשר חם שנגע בגבינה שזה חשיב איסור מחמת זה והש"ך כ' דאין תירוץ זה עיקר אלא כ"ל דס"ל להרב דאע"ג דקי"ל חם בחם בלא רוטב אוסר כולו היינו מטעם שאין אנו בקיאין בין כחוש לשמן אבל מ"מ מה שאינו גוף האיסור רק ע"י בליעה לא החמיר כ"כ ואוקמוה אדינא דאינו אוסר כשאינו מפעפע וחלב איסור כחוש מיקרי ואינו מפעפע וכתב עוד שמצא באו"ה מהרש"ל שנדפס בלובלין בדף ל"ג כ' שם הג"ה ממהרש"ל שהביא אדרבה ראיה מפכ"ה דגבי בב"ח אוסרת חתיכה להברכה בלאו רוטב וכ' שם שכן פסק מורו ורבו הגאון וע"ש עכ"ל : (יז) יחד. ואפילו קליפה א"צ ע"ז וכתב הש"ך אפילו החתיכה שנבלע בה האיסור שמן ושומן שבה מפעפע לפי שאין השומן שבה מוליך עמו האיסור אלא למקום שהאיסור עצמו יכול לילך שם בטבעו והך דלעיל ס"ה אפילו חתיכת האיסור כחוש וחתיכת ההיתר שמנה עמה שמן האיסור מפעפע בכולה לא קשיא דהיכא דהאיסור אסור מחמת עצמו מאחר דבלא"ה בע"כ פולט רוטב של איסור ובלא"ה אוסר כדי נטילה הלכך אם ההיתר הלזו שמן מחזיק פליטתו ומבליע בכולו משא"כ הכא שאין החתיכה אסורה מחמת עצמה אלא שבלעה איסור וכתב באו"ה דמליחה שוה לצלי בזה ומוכח בת"ח דדם לא חשיב איסור מפעפע לענין זה ונהי דקי"ל בכל דוכתי גם בדם לשער בס' מטעם דלא מחלקינן בין כחוש לשמן כמ"ש הר"ב בש"ע מ"מ היכא דהחתיכה בלועה מדם אינה אוסרת שאר החתיכות ע"י מליחה וצליה אבל בשר שלא נמלח עדיין ויש בו דם של עצמו פשוט הוא בש"ס וכל הפוסקים שאוסר במליחה וצלייה עכ"ל : (יח) הדברים. כתב הט"ז משמע דחלב אינו מפעפע ולעיל סי' פ"ז ס"י מוכח דאמרינן דהחלב נקרא איסור שהוא מפעפע והש"ך כ' בתחתונה חמה וכו' משמע הא אם התחתונה צוננת אפילו קליפה לא בעי ואע"ג

פתחי תשובה

(יב) אם נצלו יחד. עש"ך ס"ק י"ט ועיין בתשובת תפארת צבי חלק או"ח סימן כ"ב באמצע התשובה

גליון מהרש"א

(ש"ע סעיף ז') **אפילו** אם נצלו יחד. ואפוי ומבושל בלא רוטב דינו כצלי מג"א סימן תס"ז ס"ק ב' ולעיל בהג"ה סעיף ה' : (שם) **אבל** בלעה מן הדברים המפעפעים עיין פ"ז ס"ק כ"ב : (ש"ך ס"ק י"ח) ונהי דקי"ל בכל דוכתי גם בדם לשער סימן עיין בהג"ה סוף סעיף א' וע"ש בגליון : (שם ס"ק י"ט) כמ"ש מהרש"ל והפרישה כו' בהא קאמר לעיל ולפ"ז מ"ש המג"א סי' תס"ז סק"ב וכן מצות המשוחים בשומן לאו דוקא דה"ה אם רק המצה שאינה כפולה לחוד משוחה כיון דנוגעת במקום שנתכפלה: (שם) **והרב** בד"מ כו' מיירי בחלב. אולם בש"ע סי' תס"ז הל' פסח מבואר דגם חמץ שהוא כחוש גמור מתפשט וע"ש ח"י ס"ק ח' סיהו י"ל דהוא טעמו של הט"ז שם סק"ב דלא רצה לפרש דקאי אחמץ שנגע במצה והיינו דלא ס"ל סברא דפיטום וכסברתו כאן וק' דהא פ"מ הש"ע עצמו ס"ל סברת פיטום

יד אברהם

לזה פסק"ש דפסחים (דף ע"ה) נגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו ועיי"ש ברש"י ותוס' ורע"ב ורמב"ם פ"ח מהל' קרבן פסח אלמא דאפילו בצלי אם האיסור כחוש לגמרי סגי בקליפה וכמ"ש הש"ע ס"ם גבי מליחה דצלי ומליחה שוין בזה וג"מ לדידן באיסור דרבנן והאיסור כחוש לגמרי דסגי בקליפה דבזה אוקימנה אדינא דש"ס וכן מצאתי ברש"ל וט"ז וכהא"ט סימן כ"ה ס"ק ט"ו ע"ש וזה ברור : ובענין חלב אי חשיב איסור שמן יש לה"ר מהא דאמרינן שלהי כתובות זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש : (ס"ז) **אם** אין בה איסור אלא מה שבלע וכו' אינה אוסרת אחרת. הפרישה הקשה מא"מ ס"ס תס"ו ותירץ דאם האיסור למעלה חיישינן שמא נטף ממנו וכ"ל תהחיטה עצמה אבל כאיסור בלוע שאין כאן איסור בעין בכל ענין אינו אוסר ודלא כמ"ש המ"י כלל כ"ח ע"ש דכל היכא בחתיכה האיסור למעלה חייש משום נטף ומצריך גרידה.

דודאי

הגה וכל זה בב' חתיכות (טז) כב [מה] (יג) אבל (יט) כלי שבלע איסור כג אוסר היתר שנוגע בו אפילו באיסור שאינו שמן (הגהות ש"ד בשם ר"י מאיברא ואו"ה כלל ל"ו) :

ח [מו] כד **כוליא שצלאו בחלבו אינו אוסר אלא כדי קליפה שהקרום מפסיק :**

הגה (יז) כד [מז] ויש אוסרים וכן נוהגים ואין לשנות ודינו כשאר חלב הנגלה עם בשר כה [מח] ואם (כ) נתבשל כך הכוליא נעשית נבילה וצריך ששים נגד כולה (יח) [מט] וה"ה בקרום שעל היותרת (סמ"ק והגהות ש"ד והג"א) :

ט כו [נ] כה **מליח שאינו נאכל מחמת** (כא) **מלחו** [נא] **דינו כרותח ומפליט** *) **לאסור** [נב] **כדי קליפה** (יט) כו **ואם הוא שומן הגיד וקנוקנות שבו והקרומות יש להחמיר** כז **ולהצריכם** (כב) **נטילת מקום** [נג] **ואם הוא חלב ממש צריך ששים לבטלו** (°) (כ) כח [נד] **ואם הבשר שנמלח עמו הוא שמן** [נה] כז **אפילו בשומן** (כג) **הגיד וקנוקנות שבו צריך ס' לבטלו** [נו] **וליטול ממקום שנגע** [נז] **כדי נטילת**

שפתי כהן

כ"כ הרשב"א בת"ה ומשמע שאם התחתונה צוננת אפי' קליפה לא בעי וטעמא כ"ל דהא דקי"ל חם לתוך צונן קולף היינו משום דמקמי דמוקיר ליה א"א דלא בלע פורתא והיינו דוקא מגוף הדבר שאלו בולע מיד ממנו מעט מקמי דמוקיר ליה כיון שנוגע בו אבל אינו יוצא מחתיכה לחתיכה מקמי דמוקיר ליה : **כב אבל כלי שבלע איסור כו'**. מאחר שאין בו פליטה מגופו אוסרת היתר כולה ונראה דדוקא מאכל של היתר אבל אין כלי אוסר כלי בלי רוטב וכמ"ש הרב ס"ס צ"ב וצ"ג גבי שתי קדרות וכ"כ מהרש"ל באו"ה ובספרו פג"ה סי' מ"ה וכתב עוד שם אבל תבשיל כגון אורז או דגים שנבלע בהם בשר או חלב אם תחב בהן כף של בשר או חלב בן יומו שפיר אוסר בלוע את המאכל וחשיב המאכל כאילו הוא כולו בשר או חלב ונאסר עם הכף ע"כ : **כג אוסר היתר כו'**. וכתב ע"ז בד"מ ופשוט הוא דאינו אוסר רק כדי קליפה בלא רוטב כמו שנתבאר לעיל עכ"ל ואע"ג דבשני דברים של מאכל יבשים קי"ל דאוסר בכולו בכלי שאני וכמ"ש בסי' צ"ד ס"ק ל"ב שדעת הרב כן ואע"ג דמדברי מהרש"ל שהבאתי בס"ק ט' משמע דס"ל דאף בכלי אוסר לגמרי י"ל דמיירי שהוא דבר יבש שיש לו רטיבות קצת והלכך כיון דמדינא מפליט מיהו שפיר ואוסרת כדי נטילה וכמ"ש בסי' ס"ט ס"ק ס' לדידן אוסר עד ס' משא"כ ביבש לגמרי דאינו מפליט רק כדי קליפה מיהו באיסור שמן שנבלע בכלי *אפשר דאפי' יבש לגמרי אוסר בס' ואע"ג דלא מפלגינן בין כחוש לשמן היינו בגוף הדבר אבל מה שנאסר על ידי בליעה לא מחמרינן כמ"ש לעיל בסי' זה בכמה דוכתי ומ"מ צ"ע לדינא : **כד וי"א כו'**. הטעם כתב הסמ"ק (סימן כ"ד דף ל"ס ע"א) דהא דקאמר בש"ס שהקרום מפסיק לא קאי במסקנא ומהרא"י הוסיף עוד טעם דחיישינן שמא נפחת הקרום : **כה ואם נתבשל כך כו'**. משמע דאפילו לא נמלח או נגלה תחילה מ"מ הוי איסור דבוק וצריך ששים נגד כל הכוליא ולא אמרינן דהקרום מפסיק לענין דאינו ממהר לבלוע טפי מאחר החתיכות וכ"כ מהרא"י בכתביו סימן ל"ח : **כו מליח שאינו נאכל מחמת מלחו**. וכבר נתבאר שיעור מליחתו בסימן צ"א ס"ה ע"ש : **כז ולהצריכם נטילת מקום**. אבל א"צ ס' וכ"פ בת"ח סוף כלל ל"ז ואע"ג דקי"ל אפילו בציר ואפילו בכחוש ממש לסער בס' וכמו שיתבאר מ"מ שמנו של גיד דאינו אלא מדרבנן וכמו שנתבאר בסי' ס"ה ס"ח מקילינן ביה וכ"כ בת"ח סוף כלל ל"ח מיהו היינו לענין עיקר דינא אבל לחוש להמנהג כתב הרב סי' ס"ד ס"ך דבמקום שאין הפסד קצת יש להצריך ס' וע"ש : **כח ואם הבשר שנמלח שמן כו' ואפילו בשומן דגיד כו'**. ק"ק דהל"ל רבותא יותר אפילו בכחוש לגמרי כדלעיל ס"ס ס' בכלי וכ"כ בב"י ואעיקרא דדינא

טורי זהב

מה שקשה על פסק הש"ע בזה : **(טז) אבל כלי שבלע כו'**. הטעם בזה דדוקא מאכל שיש לו מה לפלוט מגופו אז הבליעה אינה הולכת בלא רוטב אבל כלי שאין בה פליטה מגופה אז יוצא שפיר מה שבלע ולפי זה פשוט דכלי אין נאסר ממאכל שבלוע בו איסור שאינו מפעפע כגון כבד או בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב שיתבאר בסי' ק"ח סעיף ח' דזה אינו מפעפע : **(יז) ויש אוסרים**. הטעם דלא סמכינן על תירוץ זה בגמרא וגם לפי תירוץ זה היה צריך לבדוק אם לא נקרע הקרום כ"כ מהרא"י בשם סמ"ק : **(יח) וה"ה בקרום שעל היותרת**. כ"כ מהרא"י ולמד בד"מ מלשון זה דאם בשלה הכוליא בקרום שעליה בלא החלב שצריך ס' נגד כל החתיכה ולעיל סי' ס"ד סעיף ב' כתב רמ"א לענין מליחה דבכל הקרומות א"צ אלא קליפה במקום הפסד קצת : **(יט) ואם הוא שומן הגיד**. לטעמיה אזיל שכתב בסעיף ה' שחלב כחוש אינו מפעפע וא"צ ס' לבטלו : **(כ) ואם הבשר שנמלח כו'**. שדבוק להחלב כמו שמפסיק אח"כ וכל זה כו' :

אם

באר הגולה

משא"כ כאן שנבלעה מעט איסור ממקום אחר אין כח באיסור המעט לפעפע אלא בזמן שנבלעה : כד כתירוצא דרב הונא בר יהודה שם דף ל"ז וכפירוש הרא"ש שם : כה מימרא דשמואל פסחים דף ע"ו וחולין דף נ"ז : כו ממימרא דשמואל דף נ"ז וכפי' התוס' ונייתיו גם כן לעיל סעיף ה' (ס) היינו שדבוק בו כדמסיק לקמן : כז כ"י ועי"ל בסעיף ה' :

פרי חדש

(ש"ע סעיף ט') **לאסור** כדי קליפה ואם הוא שומן הגיד כו'. כך הוא עיקר הנוסחא וכ"ל דבשומן הגיד והקנוקנות דהוי מדרבנן סגי להו בקליפה אבל בקרומות דיש ספק אי אסירי מדאורייתא או מדרבנן יש להחמיר ולהצריכם נטילת מקום. ואע"פ שהרשב"א בת"ה שוה מליח לצלי מ"מ המחבר גבי צלי החמיר טפי והצריך נטילת מקום אפילו באיסורין של דבריהם וכמ"ש בס"ק י"ד אבל בכאן גבי מליחה הקיל טפי באיסורין של דבריהם דסגי להו בקליפה וכן בסימן צ"א בדין בשר וגבינה שנגעו זה בזה ושניהם מלוחים לא הצריך אלא קליפה משום דמליחה בכב"ח הוי איסורא

דגול מרבבה

(בש"ך ס"ק כ"ג *) **אפשר** דאפילו ביבש לגמרי . ועי' במג"א סי' תנ"א ס"ק נ"ז :

חדושי בית מאיר

ולענ"ד ל"ק כלל די"ל באמת איירי בטיפת חלב רותחת וא"כ מכיון שנופל על צלי רותח שפיר מבליע בכולו דהוי כבישול ממש דהא בדבר לא רותח שטיפה דלא שייך ביה לומר דע"י צלי הוא רותח משא"כ אם צונן שנופל על הצלי כל איסורו אינו אלא מחמת הצלי התחתון שפיר אינו בולע אלא כדי נטילה כדין צלי ודו"ק : (בש"ע סעיף ט') **ואם** הוא שומן הגיד . אם הוא שומן הגיד

גליון מהרש"א

פשוט ול"ל להסיר כוונת הש"ע דקאי אלמעלה אבל אי ס"ל כתי' הד"מ ניחא ועיין ט"ז כאן ס"ק מ' גם מ"מ הא המחבר כאן שהשמיט דברי הטור ע"כ לא ס"ל כהד"מ : (ש"ך ס"ק כ"ג) **וכתב** עוד

יד אברהם

דודאי איסור הנבלע אין יוצא כלל לעולם:(סעיף ח' בהג"ה) **נתבשל** כך הכוליא וכו' וצריך ס' נגד כו'. המ"י הניח בצ"ע בכלל ל"ו סק"ח דמאי איריא נתבשלה אפילו בצליה ומליחה נמי אמרינן חתיכה נעשה נבילה ולא הקיל שם בכלל ל"ח ד"ב אלא בהפ"מ ובמליחה דוקא מטעם דרבים מקילין במליחה אף בכאן דאינו אוסר רק כדי קליפה משא"כ בצלי וכתב דאפשר דכוליא שאני כיון דבלא"ה דעת כמה פוסקים דהקרום מפסיק לא מחמירין לענין חנ"נ ומ"מ דלא ה"ל להתיר בצלי בלא הס"מ דלא עדיפא צליה דכולי' ממליחה דעלמא . ומפני שהרגיש בחולשתו לא נתקררה דעתו בזה והניחו בצ"ע אבל זה גרם לו דאישתמיט מיניה דברי הש"ך בזה שכתב בס"ס כל הבשר דכיון דהו"ל בשאר איסור' אינו אלא משום לתא דבב"ח ע"כ לא אמרינן אלא בדברים המתבשלים דוקא דומיא דבב"ח והביאו הש"ך סי' כ"ב ובספרו הארוך ונסתייע מזה פסק הרב בת"ח דלא אמרינן חנ"נ במליחה וא"כ ה"ה בצלי קדר לפמ"ש תוס' בסנהדרין דלא הוי דרך בישול ומה שהקשה דלא התיר הרב אלא במליחה מטעם דרבים מקילין כו' לא ואם דברי הש"ך שם דכ' דכוונת הרב לומר דמליחה קי"ל מבשול שהרי רוב פוסקים דבמליחה אינו אוסר בכחוש כדי קליפה וא"כ י"ל דה"ה דאינה נ"נ והכריח שכ"ה כוונתו שהרי בדין א' כתב שרבו המחמירין במליחה בס' ח"ו כדפי' וא"כ גם בגלייה מטעם זה י"ל דאינה נ"נ דקיל מבישול לרוה"פ בכחוש וא"כ י"ל דה"ה דאינה נ"נ אף בשמן . סוף דבר לס"ד הר"ן והש"ך הנזכר איני רואה לחלק בין צלי למליחה לענין נ"נ ואף שלא התיר בת"ח רק בהס"מ בזה י"ל דכולי' שאני כו' ולאו ממש דהוי בכלל בישול כמ"ש האחרונים קושטא דהוי נמי בכלל נתבשלה הכוליא דקנט : (סעיף ט') מליח וכו' דינו כרותח ומפליט לאסור כדי קליפה ואם הוא שומן הגיד וכו' ואם הוא חלב ממש צריך ס' לבטלו ואם הבשר שנמלח עמו הוא שמן אפילו בשומן הגיד כו' . ;כלבון אינו מדוקדק שהרי אף בחלב ממש צריך שיהא מבשל שמן דאז החלב מסתמא שמן או שהתיכה שנמלחה בחלבה היא שמינה דאי לא"ה ה"ל חלב ממש כחוש ואינו מפעפע כמו שומן דגיד והכי איתא לבדיא בטור וז"ל אם החתיכה שמינה ונמלחה בחלבה או איסור מליח והיתר תפל והוא שמן מפעפע ואוסר כולו עכ"ל ועיין מ"ש בס"ד בדבור הסמוך לאחר זה : (שם) ואם הבשר שנמלח עמו הוא שמן אפילו בשומן הגיד צריך ס' לבטלו . כתב הש"ך אף לדעת הס"ז דוקא כשניהם מלוחים

ביאור הגר"א

הנ"ל : [מה] אבל כלי כו'. ממה דפליגי קי"א ב' בדגים שעלו בקערה : [מו] כוליא כו'. עתוס' שם ד"ה כוליא כו' ונראה כו' : (ליקוט) כוליא כו'. עתוס' שם ד"ה כוליא כו' וא"ת כו' (וי"ל כו') ואף דלא קי"ל כהאי תי' דהוא כתי' הר"מ שם ד"ה שאני ולא קי"ל כן כמ"ש בס"ט וש"ם י"ל דלובן כוליא אינו מפעפע כתי' הראשון שם בשומן הגיד ותוס' תי' לפי תי' השני ועס"ס בהג"ה וסי' ס"ד ס"כ בהג"ה דכל כו' וכן הלובן (ע"כ) : [מז] ויש אוסרים כו'. כ"כ בפ' מהרא"י סי' צ"ח ע"ש הסמ"ק דבסמ"ק סי' ר"ד צ"ח א' בהג"ה כתב מיהו אין נראה להתיר אפילו בגדי כחוש אא"כ יש בו ס' כתי' השני דתוס' שם ד"ה ההוא וראיה דחלב מפעפע בכל החתיכה כמ"ש בטיפת חלב כ"ש חלב אפילו כחוש ועוד בר מן דין דההוא שינוייא דכחוש הוה וכן שינוייא דכוליא בחלבה הות לא קאי אלא כילכית כו' דאותו תירוץ בא לסתור כל הראשונים ובשתיהן אוסר בששים וכה"ג איכא בש"ס היכא דמשני תלתא שינויי האחרון בא לסתור הראשונים עכ"ל ועוד דלמא ספחית הקרום כמ"ש בפ"ק דחולין (ט' א') . והנה הרב לא ס"ל כסמ"ק וכמ"ש בס"ו בהג"ה וי"א דא"א בקיאין כו' ודוקא כו' וגם סברא דסיפחית אינו כלום כמ"ש בחולין שם דוקא עילאת חיישינן לסיפחית ומ"ש הרב וכן נוהגין היינו משום דא"א בקיאין ומשערינן בכל חלב בס' כנ"ל : [מח] ואם נתבשל כו'. כשיטתו דבאיסור דבוק אמרינן חנ"נ : [מט] וה"ה בקרום כו'. שם בפסקי מהרא"י ולמד מכוליא כנ"ל ע"ש : [נ] מליח שאינו כו'. בפ' כיצד צולין (ע"ו א') ופכ"ה : [נא] דינו כו'. שם ושם ופ' נ"ה : [נב] כדי קליפה. שם כרותח דצלי וכדעת הרשב"א דאף בצלי סגי בקליפת כמ"ש בפ' כ"צ נגע בחרסו כו' סכו בשמן תרומה כו' ושם חם לתוך צונן קולף ושם ובפ' כ"ה אבל צלי בעי קליפה וכפי' הרשב"א והר"ן בצלי רותח וכמ"ש בש"ע בסי' צ"א ס"ו וכפ"א דחולין (ח' ב') למ"ד בה"ש רותח קולף ובפ' כ"ה (ק"ז ב') נהי דקליפה לא בעי כו' ומ"ש בפ' כ"צ נטף מרוטבו כו' ורוטב שאני אבל תוס' מחמירין בכדי נטילת מקום ועי' בפ' ג"ה צ"ו ב' ד"ה עד כו' וכתב הרשב"א שיש להחמיר כדבריהם ומ"מ כ' הרא"ש שם דבמליחה אין להחמיר ודי בקליפה דאינו כצלי ממש ועמ"ש למטה אבל הרשב"א והר"ן כתבו דדינו כצלי לכל דבר וכמ"ש למטה מ"מ כתבו בכמה מקומות דבקליפה סגי רק גבי הנהו אסמכתא כתב הר"ן בקליפה או בנ"מ סגי כרותח דצלי ר"ל כמו בצלי לכ"א כדינו וכמ"ש אצל הא דאמר שמואל אבל נצלה קולף ואוכל כו' בקליפת או בנ"מ מ"מ בכמה מקומות סתמו דסגי בקליפה והנה אף שבצלי פסק כדעת התוספות כאן צידד להקל בדרבנן וסמך על מ"ש הרשב"א בצלי שיש להחמיר כדעת תוס' בנ"מ באיסורין של תורה משמע דבדרבנן יש להקל ואף שלא סמך עצמו בצלי אדעת הרשב"א ולא חילק וכדעת תוס' והרא"ש סמך כאן ג"כ ארא"ש שחולק בין מליחה לצלי . וכן צ"ל כ"ק אם הוא כו' ובקרומות יש להחמיר וז"ל משום דשומן הגיד הוא מדרבנן כמ"ש בפ' ג"ה צ"ב ב' וכן קנוקנות כמ"ש שם אבל בקרומות מספקא ליה דמ"ש שם ואין חייבין ס"ם שמא אסורין מן התורה כמו חצי שיעור (עי' בפסחים פ"ג ב' רבינא אמר כאיזון כו' וערש"י שם) וז"ל בב"י כ"ק בשומן הגיד דהוי ודאי דרבנן ובקרומות דמספקא לן אי הוו דאורייתא אפשר דנ"מ נמי בעי . ועי"ל סימן ע' שפסק דסגי בקליפת ואף בדאורייתא כמש"ש ס"נ וכן בסימן צ"א ס"ה . ועי' בסימן ס"ד ס"כ שפסק כדעת הרמב"ם שאף קליפה א"צ בחוטין וקרומות ובשם י"א כ' כ"ק . ועי' בסימן צ"א ס"ו שפסק דאף בצלי א"צ רק כ"ק וכפי' הרשב"א והר"ן וע"ש בהג"ה שכתב כפי' תוס' רק דמשמע מדבריו שמודה לפסק ש"ע שכ' דאפילו הם כו' : [נג] ואם הוא חלב כו'. כמ"ש בפ' ג"ה שם בצלי שאני חלב כו' ומליח דינו כצלי לכ"ד כמ"ש כרותח דצלי ורבינא שם היה ס"ד שהוא חסיר מצלי כ"ש שאין לגרעו מצלי ושם צ"ה בעובדא דתרבא דנפל לדיקולא פי' הרשב"א והר"ן לסל בפי' תוס' בשם הערוך ונמלחו שם אלמא דבס' משערינן אבל בשומן וקנוקנות והקרומין דכחושין אינן מפעפעים כמ"ש ההוא כחוש וכמ"ש תוספות שם בד"ה שאני בשם ר"ת : (ליקוט) ואם הוא חלב כו'. דמתניא דפכ"ה קי"ב ב' דקאמר אסורין ומשמע לגמרי דכ"ק ל"ק אסור כמש"ש צ"ז ב' אבא שרי ופי' בת"ת וגמה"ב דאיירי בדבר שמן (ע"כ) : [נד] ואם הבשר כו'. כמו בצלי בס"ת מהא דפ' כ"צ וכמש"ל בסי' ע' ס"ד ובסי' צ"א ס"ו : [נה] אפילו בשומן כו'. וכן אפילו באיסור כחוש לגמרי אלא שר"ל אפילו באיסור דרבנן דלא כמ"ש תוס' הנ"ל בשם ר"ם [וכ"כ רש"י צ"ם ב' ר"ת והלכתא כו' וכן הרי"ף ורא"ש וש"ם] וכמש"ל סי' ק' ס"ב אבל שמנו כו' ועמש"ש וזה שלא הזכיר כאן קרומות וסברא זו דהיתר מסמס לאיסור ומוליך הבליעה עמה שכתב כאן ובסימן ע' ובסימן צ"א לקוח מדברי הטור בסימן זה גבי צלי ואפילו התיכת האיסור כחושה והתיכה כו' וכמ"ש בס"ה . אבל אינה עיקר וכל הפוסקים חלוקים והטור עצמו בסימן זה כתב והא דהתיכת איסור אוסרת חבירתה בנגיעתה דוקא שאיסורה מחמת עצמה כו' אבל כו' אפילו התתיכה של היתר שמינה ושומן שבה מפעפע לפי שאין השומן שבה מוליך עמה האיסור אלא למקום שהאיסור יכול לילך בטבעו והב"י בש"ע ס"ג השמיטו מחמת ההיא דהכא והאחרונים דחקו עצמן ולא נראה אלא דההיא פליגא וכ"כ תוספ' צ"ו ב' ד"ה אפילו . ואפילו יש שומן בבשר כו' דלא אמרינן חתיכה כו' וכ"כ הרא"ש שם וכמש"ל סימן ס"ם ס"ח ועי' בסי' זה סי"ד בהג"ה דכ"ם שאין כו' וכ"כ בת"ח ול"ר להיא רפ' כ"צ דריתא שאני כמ"ש בהג"ה ש"ד סי' ל"ה מכח קושיא הנ"ל ע"ש : [נו] וליטול ממקום כו'. כמ"ש בס"ת בצלי וכ"ד כו' : [נז] כדי נ"מ ולפחות כו'. לפי שמסתפק בנ"ל ואע"ג שלמעלה הכריע כ"ק שם סמך גם על דעת הרמב"ם שמיקל בהן לפי שהן כחושין

פתחי תשובה

התשובה : (יג) אבל כלי . עבה"ט בשם ש"ך מיהו באיסור שמן שנבלע בכלי כו' ועי' במג"א סי' תנ"א ס"ק ל"ז. פסק בהדיא שאפילו שמן לגמרי הבלוע בכלי אינו אוסר כולו ועי' בתשובת נו"ב חי"ד סימן למ"ד שכתב דיש להקל כדעת שמג"א דלא שבקינן מה דפשיטא ליה להמג"א

באר היטב

דקי"ל חם לתוך צונן קולף היינו משום דא"א דלא בלע פורתא מקמי דמוקיר ליה והיינו דוקא מגוף הדבר שאלו בולע מיד ממנו מעט מקמי דמוקיר ליה כיון שנוגע בו אבל אינו יוצא מחתיכה לחתיכה מקמי דמוקיר ליה : (יט) כלי. הטעם איתא בט"ז דדוקא מאכל שיש לו מה לפלוט מגופו אז הבליעה אינה הולכת בלא רוטב אבל כלי שאין בה פליטה מגופה אז יוצא שפיר מה שבלע ולפ"ז פשוט דכלי לא נאסר ממאכל שבלוע בו איסור שאינו מפעפע כגון כבד או בשר שנמלח בכשא"מ דזה אינו מפעפע וכ' הש"ך ונראה דדוקא מאכל של היתר אבל אין כלי אוסר כלי בלא רוטב כמ"ש הרב ס"ס צ"ב וצ"ג וכתב מהרש"ל אבל תבשיל כגון אורז או דגים שנבלע בהם בשר או חלב אם תחב בהם כף של בשר או חלב ב"י שפיר אוסר בלוע את המאכל וחשוב המאכל כאילו הוא כולו בשר או חלב ונאסר עם הכף ומ"ש רמ"א דכלי אוסרת היתר וכו' פשוט הוא דאינו אוסר רק כ"ק בלא רוטב מיהו באיסור שמן שנבלע בכלי אפשר דאפילו יבש לגמרי אוסר בס' ואף על גב דלא מפלגינן בין כחוש לשמן היינו בגוף הדבר אבל מה שנאסר על ידי בליעה לא ומ"מ צ"ע לדינא : (כ) נתבשל . כתב הש"ך משמע דאפילו לא נמלח ונגלה תחלה מ"מ הוי איסור דבוק וצריך ס' נגד כל הכוליא ולא אמרינן דהקרום מפסיק לענין דאינו ממהר לבלוע טפי מאחר החתיכות וכתב בד"מ דאם בשלו הכוליא בקרום שעליה בלא החלב שצריך ס' נגד כל החתיכה ולעיל סי' ס"ד ס"ב כתב רמ"א לענין מליחה דבכל הקרומות א"צ אלא קליפה במקום הפסד קצת : (כא) מלחו . ע"ל סימן צ"א ס"ה דשם נתבאר שיעור מליחתו : (כב) נטילת . כתב הש"ך ואף על גב דקי"ל אפילו בציר אף בכחוש ממש לסער בס' מ"מ שאני שומנו של גיד דאינו אלא מדרבנן מקילין ביה מיהו היינו לענין עיקר דינא אבל לחוש להמנהג כתב הר"ב סימן ס"ד ס"ך דבמקום שאין הפסד קצת יש להצריך ס' והט"ז כתב דהמחבר אזיל לטעמיה שכתב בס"ה שחלב כחוש אינו מפעפע וא"צ ס' לבטלו : (כג) הגיד . כתב הש"ך דה"ל למימר רבותא טפי אפילו בכחוש לגמרי כדלעיל סס"ה בכלי וכו' ומ"מ נראה דאף הט"ז לא אמרו

מקום כח ולפחות קליפה וכל זה לענין חתיכה עצמה
כמ שהיה החלב דבוק בה **ל** [נח] כט ולענין שאר
חתיכות שנמלחו יחד (כא) אם אין בכל אחת מהם
בפני (כד) עצמה ששים לבטל החלב אסורות ואין
מצטרפין ביחד לבטל החלב (כב) דאין חלב
מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב [נט] ל ואם
אין ידוע אם נגע בכולן כולן אסורות [ס] לא ואם
ידוע שלא נגע אלא באחת ואין ידוע איזו היא כולן
מותרות **לא** דחד לב בתרי בטיל (כג) **לב** [סא] אפי'
הן חתיכות הראויות (כה) להתכבד :

הגה (כד) **לג** [סב] וי"א דכל (כו) מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה (טור ומרדכי בשם ראבי"ה ור' אפרים ופוסקים ור"ן ורשב"א בת"ה ורא"ה בב"ה דף נ"ב בשם רמב"ן ול"ע אמ"ש ב"י סימן נ"א ות"ח ריש כלל ל"א ע"ש רמב"ן להפך) **לד** [סג] ולפי שאין אנו בקיאין בין בשר שמן לכחוש נוהגין לשער בכל מליחה בס' [סד] כמו בבישול (מהרי"ו ובאגור ובהגהת ש"ד ובמרדכי בשם א"ז וכל האחרונים) *) דאם איכא ס' בין הכל ביחד [סה] נגד כל החתיכה שהחלב דבוק בה אז הכל שרי מלבד אותה חתיכה שהאיסור דבוק בה [סו] מיהו אותה החתיכה שהאיסור נגע בה צריך קליפה מעט (רשב"א) **לה** [סז] ואם אינו יודע איזה נגע הכל שרי (מרדכי פרק ג"ה וש"ד) ואם אין ס' הכל

טורי זהב

(**כא**) אם אין בכל אחת מהן כו' . פי' אם החלב נגע בכל א' מהן ואין בכל א' ס' נגד החלב אסור דשמא בלע הרבה ואין לו שותפות לבטל : (**כב**) דאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה . מזה נמשך ג"כ קולא דהיינו דאם בבירור לא נגע החלב רק בא' מהן אז האחרות מותרות *) ואני תמה על הש"ע שפסקיו סותרין זא"ז שלעיל בסעיף ז' פסק שאם בלעה מן הדברים המפעפעים בטבען כגון שומן אוסרת חברתה אף בלא רוטב והוא דעת הרשב"א שהביא הטור וכאן פסק שבליעת החלב אינה יוצאה בלא רוטב והוא דעת מהר"מ במרדכי פרק ג"ה והב"י מביאו וא"ל דכאן מיירי בחלב כחוש שאינו מפעפע דבמרדכי כתוב בפירוש דין זה על החלב שעל הכרס שהוא עיקר החלב וזו דאם היה חלב כחוש אמאי צריך ס' בכל אחת בפני עצמה וע"כ לומר דמהר"מ פליג אהרשב"א וס"ל גם באיסור שמן אינו יוצא בלא רוטב כל שהוא בלוע בו. ע"כ תימה על הש"ע שלא הרגיש במחלוקת זו גם בלבוש כתוב כמו בש"ע כאן והוא תמוה מאד ואין לומר דלעיל מיירי לענין צלי והכא במליחה דהא מסקינן בגמרא מליח כרותח דצלי ומסקנת ב"י וש"ע כן הוא דהוה כצלי : (**כג**) אפי' הן התיכות הראויות להתכבד . הטעם דהחלב שבהן הוא איסור בלוע וא"א באיסור בלוע חתיכה הראויה כו' כמ"ש סי' ק"א : (**כד**) וי"א דכל מליחה אינה אוסרת כו' . פי' אפילו בשמן והוא
דעת

שפתי כהן

דדינא השיג מהרש"ל בהגהותיו לטור ומביאו הב"ח וז"ל דאפילו אי אמרינן הכי ה"מ לענין צלי שחום הלא מפטם מהאי להאי וגם שכיהם תמיס שהרי נגלו זה עם זה אבל במליחה לא מצאנו סברא זו וגם בצלי גופיה חידוש הוא ובוש מחבר לא חילק אלא סתמא פסקינן כל מקום שהאיסור אינו יכול לילך ולפעפע אז אפילו אם החתיכה היתר שמינה שרי עכ"ל וכן משמע מדברי הרשב"א בת"ה ומביאו ב"י דדוקא בענין שיהא האיסור שמן עיין שם ומ"מ נראה דאף הט"ו לא אמרו אלא בשניהם מלוחים אבל לא כשהיה האיסור מלוח וההיתר תפל דכיון שהוא תפל אין בו כח לפטם האיסור : **כמ** שהיה החלב דבוק. או מונח אצלה ועיין בתשובת ר' שלמה כהן חלק ב' סי' ל"ה: **ל** ולענין שאר חתיכות כו' עד סוף הסעיף . באמת זהו דעת מהר"מ שהביא המרדכי סוף פרק ג"ה אבל לא ידעתי מ"ש רישא ומ"ש סיפא דהא ברישא כשנגע בכולן וכן כשאין ידוע אם נגע בכולן ע"כ נמי לא נאסר אלא א' מהן ע"ד משל כגון שהיו כאן י' חתיכות ויש בכל א' מהן כ' והשעה נגד החלב דאי תימא שא' מהן נאסר מפני שנבלע בה החלב ואין בה ס' לבטלו א"כ שוב אין השאר נאסרין וה"נ ע"כ לא נאסר אלא א' מהן ובטל ברוב וכן הוא דעת ר' נתנאל שהביא המרדכי שם מיהו אמהר"מ גופיה לק"מ דאפשר דהיינו טעמא דכשנגע באחד מהם לא ידעינן כמה נפק מיני' ונאסרו החתיכות ושוב חזר החלב *) ובלע מן החתיכה דהיתר ונעשו גם ההיתר איסור דאזיל לטעמיה דס"ל בכל האיסורים חנ"נ וכן כשנגע בכולן וכמ"ש האו"ה כלל כ"ד ד"ב גבי חלב שנפל לג' קדירות בזה אחר זה שצריך בכל א' מהן ס' לבטל כל החלב מה"ט (ולפ"ז צ"ל דמהר"מ ור' נתנאל לא פליגי דאע"ג דמשמע להדיא מדברי מהר"מ שם דלא נגע בודאי בכולן צריך בכל אחד שיש לבטל החלב וכדעת הב"י ע"ש מ"מ נראה דמיירי . כשגם החתיכות מלוחות דאז החתיכות מפליטין גם כן ומבליעין בחלב ור"נ מיירי שאין החתיכות מלוחות וכדקי"ל בכל דוכתי דדוקא המליח מפליט אבל לא התפל דלא כמ"ש ב"י דפליגי) אבל המחבר דס"ל דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים קשיא וצ"ע . ובאו"ה כלל י"ד ד"ה כתב על דינים אלו ולא קי"ל כלל שכל מה שנכנס בספק יסייע לבטל עכ"ל ואין ר"ל דלא קי"ל כלל הכי שהרי איהו גופיה בסוף כלל כ"ו העתיק דברי הרשב"א וטור בהדיא דכל מה שנכנס בספק מסייע לבטל וכ"פ המחבר לקמן סי' ק"י אלא ר"ל דהכא כיון דהוי מין במינו לא קי"ל הכי וכמ"ש בסי' ל"ב ס"ק ח' דבכה"ג הרשב"א והטור מודו ע"ש : **לא** דחד בתרי בטיל . ע"כ מיירי כשיש בכל הג' לבטל החלב גופיה דאי לאו הכי אינו בטל ברוב *) מטעם דשמא יבשלם ויתן טעם וכדלקמן סי' ק"ט : **לב** אפילו הן הח"ל . כיון דאין איסור מחמת עצמם וכמ"ש בר"ס ק"ח : **לג** וי"א דכל מליחה כו' . פירוש אפילו בחלב ממש וכן סברת ראבי"ה במרדכי ובשאר פוסקים וכן דעת הרמב"ן שהביא הר"ן : **לד** ולפי כו' . קאי אלעיל כלומר דהעיקר כסברת הראשונה דבשומן אוסר כולו ולפי שאין אנו בקיאין נוהגין לשער כל מליחה בס' כו' ולא הביא הי"א אלא משום דבעי לסיומא מ"מ יש לסמוך בכה"ג אדברי המקילין כו' : **לה** ואם אינו יודע איזה נגע הכל שרי . דבטל ברוב ת"ח
שם

באר הגולה

כח שם לדעת הרשב"א דשומן גיד הוי ודאי מרדכי : כט מרדכי בשם תשובת הר"מ ס"פ ג"ה : ל כן דקדק הב"י מדברי המרדכי שם וממה שכתב בשם ראבי"ה : לא שם במרדכי : לב מפום שאין איסור החתיכה מחמת עצמה

נקודות הכסף

י"ז דל"ק : (שם בט"ז ס"ק כ"ב) ואני תמה על הש"ע כו' . לק"מ דלהומרא חיים דמפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב אבל הכא קאמר דס"ס אין מצטרף דאין חלב מפעפע בכולן בלא רוטב דנימא דהוי כבישול ממש ונתפשט בכולו בשוה דיכול להיות דנשאר קצת בחתיכה אחת בענין שאין בה כדי לבטל וק"ל (עי' בש"ך סוף ס"ק כ"ו וצ"ע דבסי' ע' סעיף ד' משמע אפי' באיסור מלוח והיתר תפל אם ההיתר שמן אסור וכן פי' בנהגון אמ"ו ז"ל בסי' הנ"ל ס"ק כ"ב ע"ש) :

פרי חדש

דרבנן . אבל באמת קשה על המחבר שהרי לעיל בסי' ע' גבי בשר שחוטה שנמלח עם בשר נבילה אע"ג דאסור מן התורה לא הצריך נ"מ אלא כתב דסגי ליה בקליפה . וזה היפך מאי דמוכח מדבריו בכאן שהאיסורין דאורייתא אצרכינן נטילת מקום. ולא"תי בספר ע"כ כח"ב בש"ו בעמד על קושיא זו ותירץ דיש שלש דברים לענין איסור והיתר שנמלחו יחד. יש דברים כחושים מפטם בבשר כחוש וזה די לו בקליפה אפי' באיסורין של תורה וכמ"ש בסי' ע' . ויש דברים שהם שמנים ומפעפעי' בכל ההיתר כמו חלב ושומן ואלו צריכין ששים ונטילת מקום . ויש דברים שהם מפעפעים שמנים אלא שהם כחושים כמו חלב כחוש ואינו מפעפע בכל ההיתר . והנה שומן הגיד והקוקנות והקרומות של חלב הם כחלב כחוש ואף באיסה מפעפעים בכל ההיתר עם כל זה

דגול מרבבה

(שם ש"ך ס"ק ל *) ובלע מן החתיכה דהיתר וכו' . ונ"ל שגם חתיכות ההיתר היו שמנים ועיין בס"ק י"ט ודוק: (בש"ע בהגה"ה סעיף ס') *) דאם איכא ס' בין הכל ביחד נגד כל החתיכה וכו' . משמע דאמרינן במליחה ג"כ חנ"נ ועי' בש"ך בסי' נ"ב ס"ק ס"ז מ"ש בשם פר"ח ונ"ל דכאן מיירי באין הפסד מרובה : (שם ש"ך ס"ק ל"א) *) מטעם דשמא יבשלם וכו'. לא היה צריך לזה הטעם

חידושי בית מאיר

וקנוקנות כנ"ל פר"ח.והקרומי' שיש ספק דאוריית' יש להחמיר וכו' : (שם בהגה"ה) וי"א דכל מליחה וכו' . ג"כ עי' תשובת רמ"א סי' ק"א ותשו' שבות יעקב חלק ב' סי' ק"ט ותשובת נ"ב סימן כ' ול"ב והעיקר לפנ"ד כתשובת שבות יעקב:

גליון מהרש"א

שם. עיין ס"ק י"ז: (ט"ז ס"ק כ"ב) ואין לומר דלעיל מיירי. עי' ש"ך ס"ק כ"ח : (סעיף ס' בהג"ה) ולפי שאין אנו בקיאין בין בשר שמן.ודוקא באסורה מחמת עצמה אבל לא על ידי בליעה ש"ך ס"ק י"ח : (שם) נוהגין לשער בכל מליחה בס'.היינו בשאכל אבל כלי שבלע ע"י מליחה ובשלו בו אח"כ אין צריך ס' כ"א נגד הקליפה עיין סימן צ"ח ש"ך ס"ק י"ד ובכבוש אף דאם האיסור הוא שמן

יד אברהם

אבל אם האיסור מליח והיתר תפל אין בו כח לפטם האיסור עכ"ל ומה הטעם דנלפ"ד שמכלי עיון כטור וב"י כתב כן דבהדיא כתב הטור והבאתי לשונו בסמוך לפני זה דאפילו איסור מלוח והיתר תפל והוא שמן מפעפע ואוסר כולו וכ"כ הב"י להדיא בד"ה כתב הרשב"א דוקא כשהאיסור שמנות למטה כו' וז"ל וגדולה מזו כתב רבינו הטור דאפילו איסור כחוש אם ההיתר שמן כל סיכא דלאיסור מלוח ועכור תפל אוסר כולו עכ"ל ע"ש וכ"כ הש"ע סעיף י"א וכ"כ הב"י להדיא סימן נ"א וכן בס' סמ"ג הניח דברי הש"ך בצ"ע בעה"ת ע"ש וכן כמ"י כלל כ"ג סק"ח הרגיש כמ"ש ובזה נ"ל לתרץ מה שיש לתמוה על המחבר ש"ע סעיף י"ד שכתב וז"ל בד"א כשהאיסור והיתר שניהם מלוחים ואפילו איסור מלוח וטהור תפל והוא תמוה מאד דמבואר בש"ס ורש"י פ' כס"כ (דף ק"ג) וברי"ף ורא"ש ור"ן ובטור לעיל כי"ש דכל שכן אם הטמאה מלוח והטהור תפל דאסור ולפי מ"ש אתי שפיר דהמחבר ש"ע בסעיף י' קאי על סעיף ט' הקודם דמיירי שם כשאחד מהן שמן לאוסר כולו דיותר מסתבר לאסור כשניהם מלוחים מאם איסור מליח והיתר תפל והוא שמן ומש"ה כתב דאפילו שני אסור כולו ודו"ק אינה דברי הטור ה"א לייסב בהכי דשם איירי מאיסור קליפה דלא מיירי עדיין מאחד מהן שמן וכתב כלשון הש"ע ואפילו איסור מליח כו' וסוחר מ"ם בסי"ע בהיסך וכל שכן אם הטמאה מליח כו' וצ"ע גדול : (שם) וכל זה לענין חתיכה עצמה שהיה החלב דבוק בה . או מונח אצלה ע"ך . וז"ל שמונחת סמוך לה בפליטתה אפילו אינה נוגעת בחלב וכדלעיל סי' ע' ס"ג בש"ך ס"ק י"א ע"ש : (שם) אם ידוע שלא נגע אלא באחת מהן ואין ידוע אי זהו כולן מותרות דחד בתרי בטל אע"ג שהבשר בלוע מחלב . נ"ל דס"ל להמחבר דלענין מין
ומינו

ביאור הגר"א

בחושין ואין מפעפעין כלל משא"כ כאן דמפעפע מחמת השמינה : [נח] ולענין שאר כו' . כמ"ש תוס' ק"ח א' ד"ה טיפת וה"ה בחלב אבל הרשב"א ס"ל דחלב מפעפע מחתיכה לחתיכה כמ"ש בס"ז וה"ה למליחה שדינו כצלי לכ"ד : [נט] ואם אין כו' . דספיקא דאורייתא לחומרא : [ס] ואם ידוע כו' . כמ"ש בסי' ק"ט : [סא] אפילו הן כו' . כמ"ש בסי' ק"א ס"ב : [סב] וי"א כו' . ר"ל אפילו בשמן והוא דעת ראבי"ה ודעת הרמב"ן [וכ"כ הרא"ה בבד"ה] וכמ"ש הרא"ש דלמסקנא כרותח דצלי גרע מצלי וההוא עובדא דדיקולא מס' כפירש"י בקדירה וכן ע"כ צ"ל לדעת מהר"ם דאין מפעפע מחתיכה לחתיכה כנ"ל : [סג] ולפי כו' . קאי אפסק הש"ע שכן עיקר ולא הביא הי"א אלא משום שרוצה לסיים מ"מ יש לסמוך כו' : [סד] כמו בבישול דאם כו' . כדעת הרשב"א בס"ז כנ"ל : [סה] נגד כו' . דחנ"נ : [סו] מיהו כו' . אף להחולקין על הרשב"א וסוברים דאם איכא ס' הכל מותר מ"מ יש לחוש שמא אינו שמן וכנ"ל בס"ה בהג"ה : [סז] ואם אינו יודע כו' . כיון דהרבה חולקין על הרשב"א ואין מצריכין כ"ק בשמן

חידושי רע"ק

דיוצא מחתיכה לחתיכה וצ"ע : (סעיף ס') **ואם** ידוע שלא נגע כו' דחד בתרי בטל . לכאורה יש לעיין אף אם אפשר דנגע בכולהו ס"ס לשתרי כל חתיכה בפ"ע משום ס"ס ספק שמא לא נגע בזה ואת"ל נגע שמא לא נגע רק בזה ונבטל באינך והכל מותר אך באמת והו ליתא למ"ש הרשב"א בשו"ת (סי' רע"ב) שנשאל בהא דחתיכה א' מב' חתיכות למה יתחייב באשם תלוי יתבטל האיסור ברוב היתר והשיב וז"ל כיון שאינן ניכרות שמא הגדולה היא היתה של איסור וכשאכל ישראל את הראשונה שמא היא היתה של איסור בין שאכל את הגדולה בין שאכל הקטנה וכו' אלא לא אמרו רק בשאין האיסור ניכר ואיכא ודאי רוב בהיתר וביבש ולא משכחת בפחות מג' חתיכות א' של איסור שנתערבה בב' היתר עכ"ל הרי דאסור אף דלכאורה הקטנה ממנ"פ מותר דאף אם היא איסור מ"מ בטל ברוב היינו דלא אמרו דבטל ברוב אלא בדאיכא ודאי רוב היתר אבל שאין ההיתר בודאי רוב דהא שמא הגדולה היא האיסור לא מקרי כלל רוב וממילא אף אם הקטנה האיסור לא בטלה וא"כ ה"נ בנ"ד דל"ש לומר את"ל נגע שמא לא נגע רק בזה ובטל ברוב דאף אם באמת קמי שמיא גליה דלא נגע רק בזה לא בטלה דאינך לא מיקרי רוב היתר דהא אפשר דנגע גם בהם וליכא רוב היתר אך עדיין קשה אף בנגע בכולהו הוי ס"ס דהא ע"כ א"א שכל החתיכות אסורות דהא בכולהו איכא ס' וע' בפר"ח דמיירי באופן דיש שיעור לאסור ב' חתיכות דאם ליכא שיעור רק לאסור חתיכה א' ממילא כיון דודאי לא אסר רק חתיכה א' בטל ברוב וכקושית הש"ך ע"ש ע"כ חד מנייהו חתיכות שרי וא"כ נימא דלאכול א' א' שרי מטעם ס"ס ס' שמא נתפשט בכולהו בשוה והוי ס' והכל מותר ואת"ל שלא נתפשט בשוה ובא' נכנס הרבה ובא' מעט שמא זו היא החתיכה שנכנס מעט בתוכה וע' ובעיקר הדין דש"ע הנ"ל הפר"ח הסכים להאו"ה דל"ש בזה ביטול דאם יפגע בזה שנגע ירגיש הטעם והוי ניכר איסור וכ"כ הפר"ח עוד לעיל (סי' ק"ב) לענין כלי שנתערב ע"ש ונ"ל שגם דעת הרא"ה והוא כמ"ש הר"ן בשבו (בפ' ג"ה) דבצלי בחלב שמן אוסר בכולו ולא מהני ס' וכתב שם וז"ל דאין חלב דמפעפע מתבטל בצלי לעולם דבקדירה הוא שמתבטל שהרוטב מוליך איסור בשוה אבל בצלי שהוא מפעפע בעצמו אפשר שהרבה ממנו מתכנס למקום א' עכ"ל ולכאורה יפלא האיך כתב שאינו מתבטל בצלי לעולם הא משכחת שאם יש ב' פעמים ס' דבודאי שרי דהא החלב א"י לאסור רק עד חלק נ"ט ויתבטל חלק כדי שנאסר כאירך שהוא ס"א זיתים דהא לא ידעי' מקום שנאסר אע"כ דס"ל כשיטת האו"ה הנ"ל ולא בטל וק"ל : (ש"ך ס"ק כ"ח) **לפטם** האיסור . והוי נסתר מדברי המחבר לעיל (סי' ע' ס"ד) : (ש"ך סק"ל) **אבל** המחבר דס"ל . קשה לי הא י"ל דחיישינן דאחר שנאסר חתיכה א' מהחלב חזר ונפלט החלב מהחתיכה ונשאר בו רק משהו חלב דנשאר החתיכה באיסורה אף להמחבר רל"א חתיכה עצמה נ"נ כדאיתא בסי' ק"ו וע' בת' הרשב"א שהביא בב"י שם ואחר שנפלט החלב חוזר ואוסר חתיכ' האחרות ואדרבה על המחבר ליכא קושיא די"ל דס"ל דשמן יוצא כחתיכה לחתיכה בלא רוטב אלא דלענין זה לא מהני דהכל מצטרף דס"ס שמא לא מפעפע בשוה וכמש"כ בנקה"כ וא"כ שפיר יש החשש בחזר החלב ונפלט אבל על המהר"ם עצמו דס"ל דאפילו לקולא אמרינן דאין בלוע שמן יוצא מחתיכה לחתיכה ליכא חשש כלל לא לחלב שחזר ונפלט וגם לא למה דנקט דהחלב חזר ובלע מהחתיכה דההיתר דהא מ"מ הפלט בההיתר שנבלע בחלב א"י מהחלב ואינו אוסר לשאר החתיכה : (בהג"ה) **נגד** כל החתיכה שהחלב . היינו שלא במקום הפ"ם דבהפ"ם לא בעי' רק ס' נגד החלב ובמליחה בהפ"ם לא אמרינן חנ"נ ע' ש"ך (סי' צ"ב סקט"ו) ולענין אם אותה חתיכה שהחלב דבוק בה נשאר באיסורה יש לעיין לדינא ע' ש"ך :
ויש

באר היטב

אלא בשניהם מלוחים אבל לא כשהיה האיסור מלוח וההיתר תפל דכיון שהוא תפל אין בו כח לפטם האיסור : (כד) עצמה. פי' הט"ז שהחלב נגע בכל א' מהן ואין בכל א' ס' נגד החלב אסור דשמא בלע הרבה ואין לו שותפות לבטל ונמשך מזה ג"כ קולא דהיינו אם בבירור לא נגע החלב רק בא' מהן אז האחרות מותרות אבל תימה על הש"ע דלעיל ס"ז פסק שאם בלעה מן הדברים המפעפעין בטבען כגון שומן אוסרת חברתה אפילו בלא רוטב וכאן פסק שבליעת החלב אינו יוצא בלא רוטב וא"ל דלעיל מיירי בצלי והכא במליחה דהא מסקינן בש"ס מליח כרותח דצלי ומסקנת ב"י וש"ע כן הוא דהוי כצלי עכ"ל [ועיין פר"ח מה שתירץ] (ועי' בנה"כ שמתרץ קושיא זו) : (כה) להתכבד. הטעם כיון דאין האיסור מחמת עצמה וכתב הש"ך דע"כ מיירי שיש בכל הג' לבטל החלב גופיה דאל"ה אינו בטל ברוב דשמא יבשלם ויתן טעם וע"ל סימן ק"ע והנה הש"ך הניח דברי המחבר בצ"ע לפי מאי דס"ל דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים וקצרתי בכאן לפי שאין נפקותא לדינא לדידן דקי"ל בכל האיסורים חנ"נ : (כו) מליחה. פי' אפילו בחלב ממש והנה מן הראוי עכ"פ שלא להחמיר רק בשמן ולא בכחוש

באר הגולה

אלא מחמת דבר הבלוע בה. (°) פי' והיה לנו לומ' דאין מצטרפות ובכל אחת מהן שנגע בה צריכה ס' בפני עצמה: לג ציינתיו לעיל בסי' ע' סעיף ג': לד הרשב"א בת"ה :

הגהות הט"ז

(שם ס"ק כ"ה) לבטל חלב שבאותה חתיכה . פי' לענין היתר שאר החתיכו' היה צריך להיות ס' בכל אחת בפני עצמה לבטל כל החתיכה האסורה מחמת חלב שבה ולפי המנהג אנו מצטרפין כל החתיכות האחרות כאלו הם אחת ונבטל החתיכה האסורה בין כולם ובענין זה הוא קולא אחרת דנקט אח"כ לענין אם החלב בפני עצמו דיש בזה רבותא שפיר דאפי' נגד החלב עצמו לא בעינן ס' כנגדו בכל חתיכה בפני עצמה ויש גמגום בלשון זה שהזכיר אחלה לבטל חלב וכו' אבל הכוונה מבוארת כן :

פרי חדש

מפעפעים יותר מדבר כחוש לגמרי . ולכן גם במליחה יש להצריכם נטילת מקום אפילו שהם מדרבנן וכ"ש בחלב כחוש דהוא מן התורה עכ"ל . ולא כוון יפה בכוונת המחבר שאין זו כוונתו ודעתו ז"ל והכי מוכח בב"י שכוונתו כדפרישית דיש להחמיר שכתב הרב לא קאי אלא אקרומות לחודייהו ולאפוקי מהלבוש ההופך ומבלבל לשון וכוונת המחבר ובעיקר הקושיא נוכל ליישב באנפא אחרינא . דהאיך דסי' ע' כיון דמיירי בבשר שהוא כחוש מטבעו סגי בקליפה ושומן הגיד והקנוקנות אפילו שיש להם פעפוע קצת כיון

דגול מרבבה

דבלא"ה אי ליכא כולם בשום למכי' להומרא דחלב מפעפע מהחתיכה לחתיכה בלא רוטב כמ"ש הוא בעצמו בספרו גס"כ וא"כ לענין איסור שמן שהאסור רק מדרבנן ודו"ק : (שם בש"ך ס"ק ל"ח) *) מיהו באיסור דרבנן יש להקל . ולפי דעת הש"ך בס"ק ט"ז דם לא שייך בו שמנונית והרי דם שמלחו הוא רק מדרבנן ולעג"כ מבואר בסי' ע' וכמה דוכתי שאוסר עד ששים וצ"ל באה"ם שהדם כחוש מ"מ מיירי שהבשר בעצמו שמן ולפ"ז ולפי מ"ש הש"ך בס"ק כ"ס היה לנו להקל וצ"ע :

חידושי בית מאיר

(בש"ך ס"ק ל"ו) כלומר כו' אע"פ שאינו נוגע בכולן . נ"ב ויש לספק דילמא אין איסור הבלוע מפעפע במליח' מחתיכ' לחתיכ' אבל מקום הכל מצטרף כמו בבישול :

גליון מהרש"א

גם מה שחוץ לכבישה אס"ר מ"מ בכחוש הות' מה שבחוץ ש"ך ס"ק א' : (שם) וע"ל סימן ס"ד אם הקרומים או חוטים של חלב . ובדם לעיל ס"ע בהג"ה סוף ס"א שאני ועיין שפתי כאן ס"ק ל"ח אות ב' דהביא מהגה"ה שבסעיף ו' ס"ע דאחר י"ב שעות גם בהפ"מ ול"א דדי בקליפה והטעם עיין גליון ס"ע ס"א בהג"ה שם: (סעיף י' בהג"ה) ויש להקל במקום הפסד. ר"ל הפסד מרובה ועי' ס"ע ש"ך

שם ומיירי דידוע שלא נגע ברוטב : **לו** ואע"פ שיש בזה קצת קולא אם היה האיסור שמן ומפעפע . כלומר דכאן האיסור דבוק בהחתיכה אז הכל מצטרף לבטל החלב אע"פ שאין נוגע בכולן כמו בבישול והכי איתא בת"ח כלל ל"ה ד"ג ובט"ז פי' ואע"פ שיש בזה קצת קולא ר"ל שהרי ע"י שיעור ס' אנו מתירין גם הקליפה כו' והיינו שהרי הרב כתב וכן איהו גופיה דמ"מ אותה חתיכה שנגע בה האיסור צריך קליפה וגם בסעיף ח' וס"ט פסקו דאף בדאיכא ס' צריך קליפה לפחות וכ"כ בת"ח וכמ"ש שם אבל הדבר פשוט כמו שפירשתי ומוכח עוד בת"ח שם דאפילו אין החתיכות נוגעים בחלב רק נוגעים בחתיכה שנוגע בחלב הכל מצטרף אם אין האיסור דבוק כמו בבישול ע"ש ודו"ק : **לז** כגון חמץ בפסח כו'. מיהו בא"ח סימן תס"ז סי"ד כתב הרב דיש לאסור אותה חתיכה כולה שנמצא עליה החטה דפסח ולהתיר האחרות ע"י קליפה ובתשובה סי' כ"ח האריך בזה : **לח** לכ"ע מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה . מ"מ המנהג דאין לחלק *) מיהו באיסור דרבנן יש להקל עכ"ל ת"ח סוף כלל ל"ח ומשמע דאפילו במקום שאין הפסד קצת מיהו באיסור שסייך בו שמנונית אע"פ שהוא רק דרבנן כמו שומן הגיד וקנוקנות יש להחמיר במקום שאין הפסד קצת וכמ"ש בס"ק כ"ז משום דעכ"פ חלב הן משא"כ באיסור כחוש לגמרי דרבנן : **לט** ויש אוסרים כו'. ע"ל סי' ע' ס"ק ד' : **מ** זה שאמרנו כו'. ע"ל סי' ע' ס"ק כ"ב :

ויש

אסור ואין לשנות המנהג (כה) **לו** [סח] ואף על פי שיש בזה קצת (כז) קולא אם היה האיסור שמן ומפעפע (°) מ"מ יש לסמוך בכי האי גוונא אדברי המקילין וסבירא להו דאינו אוסר במליחה רק כדי קליפה כדי שלא נצטרך לשער בין איסור שמן לכחוש כי אין אנו בקיאין [סט] וכל זה באיסור שסייך בו שמנונית (כו) כגון חלב או (כח) ציר וכי האי גוונא אבל באיסור שאין בו שמנונית כלל **לז** [ע] כגון חמץ (כט) בפסח **לח** לכולי עלמא מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה (סברת הרב ממשמעות פוסקים הנ"ל) [עא] ועיין בא"ח הלכות חמץ כיצד נוהגין ועי"ל סימן ס"ד אם הקרומים או חוטים של חלב נמלחו עם בשר י"א דבהפסד מרובה יש להתיר במליחה ע"י קליפה אף על פי שהבשר נהגו לשער כל מליחה בס' אפילו באיסור כחוש ויש לסמוך על זה באיסור כחוש שאינו אלא מנהג לשער בס' (לפי הכרעת הרמב"ם והנמשכים אחריו ומהר"ם פדווא בתשובה והרב סימן נ') (יד) אבל לא באיסור שמן שמדינא צריך ס' :

י [עב] לג **במה דברים אמורים כשהאיסור וההיתר שניהם מלוחים ואפילו איסור מליח וההיתר תפל אבל אם ההיתר מלוח והאיסור תפל אינו צריך** [עג] **אלא הדחה** (וע"ל סימן ע') **לט** [עד] (ויש אוסרין אם נוגעין זה בזה ויש להקל במקום הפסד) :

יא מ [עה] לד **זה שאמרנו באיסור מליח וההיתר תפל שאם הוא שמן אוסר עד שיהא בו ששים לבטלו דוקא כשהיה האיסור המליח למטה וההיתר תפל למעלה משום דתתאה גבר אבל אם היה ההיתר תפל למטה והאיסור המליח למעלה אינו אוסר אלא כדי קליפה :**

דעת הב"ח בב"י מטעם דאין האיסור עובר בכל אלא נשאר במקומו וקאמר רמ"א דאע"פ שראוי לנו להחמיר ולהצריך ס' לצאת ידי הסוברים דאף במליחה האיסור מתפשט בכלו היינו באיסור שמן ולהקל באינו שמן אלא דאין אנו בקיאין כו' : **(כה) ואע"פ שיש בזה קצת קולא אם האיסור שמן .** פירוש לענין אם יש חלב באותה חתיכה דלפי הסוברים צריך ס' היינו שצריך ס' באותה חתיכה עצמה נגד החלב שבה ואין שאר חתיכות מצטרפות *) לבטל חלב שבאותה חתיכה ולפי המנהג אנו מצטרפין גם שאר חתיכות ועוד יש קולא אם החלב אינו דבוק לשום חתיכה אלא מונח אצל אחד מהם והיה לנו לומר דאין מצטרפות ובכל אחת מהם שנגע בה צריך שיש בפני עצמה מ"מ קי"ל דכולן מצטרפות ובלבוש פירוש הקולא הנ"ל לענין שאין אנו מצריכין קליפה כי לדברי האומרים מליחה אוסרת כדי קליפה הקליפה מיהא נאסרת כו' ולא דק בזה דהא האמת אף לפי המנהג צריך קליפה במקום שנגע דאילו במקום שלא נגע ודאי א"צ כלום לדברי הכל דהא אינה אוסרת אלא הקליפה הנוגעת בה : **(כו) כגון חלב או ציר .** נ"ל דגם דם הוא בכלל זה אע"פ שדם אינו מפעפע כדאיתא בכמה דוכתי מ"מ יש בו לפעמים תערובות ציר ושומן מש"ה מליחו בו בסי' ע' שמליחה אוסרת בדם בס' : ולכתוב מסקנת רש"ל בפרק גיד הנשה סי' כ"ח דמה שאמרו שיש חילוק בין בישול למליחה וצלייה ואפייה היינו דוקא לר"ת ומי"ז והנמשכים אחריו שס"ל באלו ג' שאינו נוטל אלא מקום פעפוע וכפי אומד הדעת אבל אנן קי"ל כא"ז בשם ר"י הלבן ומהרא"י אחריהן דדין אלו הג' כבישול וצריך ס' כשאר איסורין וממילא חמץ בפסח במשהו ומ"מ לא אמרינן באלו הג' הויין כבישול אלא לחומרא דהיינו שצריך ס' נגד החלב ואם הוא דבוק צריך ס' נגד כל החתיכה אבל לא להקל דהיינו שלא להצריך כדי נטילה אפי' ביש ס' אלא מ"מ צריך כדי נטילה ומש"ה פסק במלה שנתכפלה קצה בתנור קודם פסח צריך ס' באותה מלה נגד האיסור וכדי נטילה כמ"ש מהרא"י בת"ה ולא כרמ"א בא"ח שלא הצריך ס' במלה עוד מסיק רש"ל בא"ו שלו ובספרו דלא קי"ל כמ"ש הטור דגם במליח וההיתר שמן והאיסור כחוש דאסור הכל דגם בצלייה הוה דבר זה חדוש דאמרינן מפטם ההיתר לאיסור ועושהו שמן ושום מחבר לא כ"כ מ"מ במליחה ודאי לא מחמרינן כולי האי אלא אמרי' כ"מ שהאיסור אינו יכול לילך ולפעפע

אפילו

חידושי רע"ק

(שם) **ויש** לסמוך ע"ז באיסור כחוש. משמע דסמכינן בזה על הרמב"ן דאפילו שמן איננו אוסר במליחה רק כדי קליפה וא"כ בצלי' דל"ש כן אפי' בהפ"מ אסור בסרך שמנונית משום דאין אנו בקיאים ודוק: (שם) **אבל** לא באיסור שמן. כללא דמלתא בשמן ממש בין במליחה בין בצלי בעי' ס' אלא דבצלי בעי ס' ונטילה ובמליחה ס' וקליפה ובדבר שיש בו סרך שמנונית באיסור דאורייתא מקילי' בהפ"מ רדינו ככחוש דבצלי בעי נטילה ובמליחה קליפה ובאיסור דרבנן מקילי' בהפסד קצת ובכחוש לגמרי בדרבנן מקילי' לגמרי ובדאורייתא בעי עכ"פ הפסד קצת ופ"מ בש"ך (סקי"ח) מספק באם האיסור כחוש לגמרי וההיתר אינו כחוש לגמרי אם אמרי' על ההיתר אין אנו בקיאים ופשטם די"ל כיון דמספק גופיה בפלוגתא שנוי' לא מחמירי' ביה כ"כ ומ"מ מלישנא דהרמ"א כאן דכתב להקל בהפ"מ בכחוש דסומכים על דעת י"א דבמליחה אף בשמן סגי בקליפה א"כ בצלי דל"ש כן משמע דבכחוש ויש בו סרך שמנונית אף בהפ"מ בעי' ס' ע' בסנ"י (סוף כלל ל"ח) דמשמע

ביאור הגר"א

בשמן בכה"ג יש לסמוך עליהם ועפר"ח מיהו בכחוש היה אסור ועש"ך : **[סח] ואע"פ** שיש כו'. ר"ל לדעת מהר"ם דצריך ס' בכ"א כנ"ל : **[סט]** וכ"ז באיסור כו'. כמש"ל בס"ה בהג"ה : **[ע]** כגון חמץ כו'. אע"ג דהוא במשהו כמ"ש בא"ח בסי' תס"ז ס"א ודין תערובתו כו' אבל כו' ועמ"ש שם : **[עא]** ועבא"ח כו'. סי' תס"ז סי"ד ושם כ' ויש מחמירין כו' ע"ש : **[עב]** בד"א כשהאיסור כו'. בפכ"ה קי"ג א' : **[עג]** אלא הדחה. פ' כ"צ (ע"ו א') ופכ"ה (קי"ג ב') : **[עד]** ויש אוסרין כו'. הוא דעת הר"ן וטעמו דבמקום שנוגע נמלח ממנו האיסור ועיא"ש שם שכ' דבנגיעה אינו כרותח כמש"ש עד שימלחנו יפה יפה וכ"ש לדעת התוס' דדוקא במולחו משני צדדים מהא דמנחות כ"א ועבסי"א בהג"ה מש"ש בשם הסמ"ק ובסי' ע' כתב בש"ע ב' הסברות וכאן פסק כסברא ראשונה וכן בסי' צ"א ס"ח : **[עה]** זה שאמרנו כו'. כמו בצלי בס"ג שהוא כצלי לכ"ד וכ"כ בסי' ע' ס"ד ומש"ש בס"נ ואין חילוק כו'. היינו בכחושה דלענין

פתחי תשובה

בשביל ספיקו של הש"ך עיין שם : (יד) אבל לא באיסור שמן . [עמש"ל סימן ל"א סק"ב ובסימן נ"ה סק"ו . ועיין בתשובת ח"ס סימן נ"ג שכתב עובדא הוה באשה שמלחה שמנה אווזות לצורך סעודת נשואין ודרך הנחתן על נסר משופע כדרך מליחה היה כך ב' על גבי ב' וב' על גביהן ולא היו נוגעים זה בזה לא בצדיהם ולא העליונים בתחתונים אח"ז מצאו במעי של אחד מהן מכה המטרפת והיה הפסד רב ולצורך סעודת נשואין ואמרתי אם היה ידוע לנו שהטרפה היה מונח בתחתית הנסר לא היה שום ספק בעליונות רק בא' שמונח בצדה כי הציר זב גם למטה הצד וא"כ אותו א' היה בטל חד בחד כיון שאין איסור אלא מחמת בלוע אין כאן הכל"ל אך בספק אולי היה מהעליונים וזב הציר על כל האחרים והנה גם כי כן היה אין כאן אלא איסור דרבנן דמב"מ הוא וא"כ כיון שקרוב לודאי שיש ס' באווזות נגד הציר הזב מאווזה א' אם נשער באומד הגם דקיי"ל לשער בכולה מ"מ נראה לי דיש לחלק דודאי כבישול א"ג דחזינן עתה כמה הוא מ"מ נימא ניהך משל עצמו ונבלע באחרים והדר בלע משל אחרים אבל הכא בציר נראה לעין דאפילו באווזה א' יש ס' נגד הציר והרי דמ"מ תלינן לסמוך ע"ז מ"מ הכא דאפשר דהיה האיסור בתחתונה וא"ת שהיה העליונה אולי יש ס' ולא הוי נמי רק מב"מ וגם לכמה פוסקים לא נאסר אלא כ"ק וא"כ כשנצלה אותו הגוף נגד כל אחד כס"ע ונתבטל בס' האיסור הבלוע בקליפתו נמצא דכבר קלים ליה איסורא טובא . מצורף לזה שכבר היה מקום להתיר גם עיקר הטריפות דהיה בומן טהור סותם אלא שהיה קצת ספק בזה . מכל הלין הוריתי שיסירו א' מהאווזות הס' הנותרים ואותן הז' יבשלו כל א' בקדירה לבדה ויעלה על שולחנות נפרדים באופן שלא יבואו שנים ליד אדם אחד ע"ע דבריו ע"ש וקצת

באר היטב

אלא לפי שאין אנו בקיאין וכו' : (כז) קולא . כתבו הט"ז וש"ך כלומר דכאן האיסור דבק בחתיכה אז הכל מצטרף לבטל החלב אע"פ שאינו נוגע בכולן כמו בבישול וגם לענין אם יש חלב באותה חתיכה דלפי הסוברים שצריך ס' היינו שצריך ס' באותה חתיכה עצמה נגד החלב שבה ואין שאר חתיכות מצטרפות לבטל חלב שבאותה חתיכה ולפי המנהג אנו מצטרפין גם שאר החתיכות ודלא כלבוש שפי' דהקולא היא לענין שא"צ קליפה ולא דק בזה דהא באמת אף לפי המנהג צריך קליפה במקום שנגע ומוכח בת"ח דאפי' אין החתיכות נוגעים בחלב רק שנוגעים בחתיכה שנוגע בחלב הכל מצטרף אם אין האיסור דבוק כמו בבישול : (כח) ציר . כתב הט"ז דגם דם בכלל זה אע"פ שדם אינו מפעפע מ"מ יש בו לפעמים תערובת ציר ושומן ומש"ה קי"ל בסימן ע' שמליחה אוסרת בדם בס' : (כט) בפסח . כתב הש"ך מיהו בא"ח סי' תס"ז סי"ד כ' הרב דיש לאסור אותה חתיכה כולה שנמצא עליה חטה בפסח ולהתיר האחרות ע"י קליפה וכתב הט"ז דמסקנת מהרש"ל דאין חילוק בין מליח וצלי ואפייה ודינם כבישול לאסור בס' וחמץ בפסח במשהו ומ"מ לא אמרינן בהני ג' דהוי כבישול אלא לחומרא דהיינו שצריך ס' נגד החלב ואם הוא דבוק צריך ס' נגד כל החתיכה אבל לא להקל דהיינו שלא להצריך כדי נטילה אפי' ביש ס' אלא מ"מ צריך כ"כ ומש"ה פסק במלה שנתכפלה קצה בתנור קודם פסח שצריך ס' באותה מלה נגד האיסור וכדי נטילה ולא כרמ"א בא"ח שלא הצריך ס' במלה עוד מסיק מהרש"ל דלא קי"ל כמ"ש הטור דגם במליחה אם ההיתר שמן והאיסור כחוש לאסור הכל דגם בצלי הוא דבר חידוש ושום מחבר לא כ"כ מ"מ במליחה ודאי לא מחמרינן כולי האי אלא אמרינן כ"מ שהאיסור אינו יכול לילך ולפעפע אפי' החתיכה שמינה שרי עכ"ל :

יד אברהם

ומינו בתר שמא אזלינן וכבר כתבתי ר"ס נ"ח דהחלב הדבוק לבשר בשר שמן מקרי וס"ל מינו עם הבשר ומש"ה בטל ברוב יבש ביבש כמ"ש ר"ס ק"ט אמנם דעת הש"ך והפר"ח דכל היכא שהאיסור הוא נותן טעם אינו בטל ברוב שהרי אם יבשלם יתן טעם ומש"ה הכי נמי אינו בטל ברוב אלא בעינן ס' נגד החלב ועיין מ"ש על הש"ע בחידושי ס"ג דמנחות (דף כ"ג) ודו"ק ומיהו כיון שאינו אלא מדרבנן דמדאורייתא בטל ברוב יבש ביבש בשא"מ כמ"ש הש"ך סי' ק"ט סק"י אזלינן בספיקו לקולא כמ"ש הת"ח כלל ל"ט סוף דין י"ד וא"כ יש להקל היכא דאינו בודאי שמן וכ"ש בכחוש אפילו לדידן דאינו אלא חומרא לשער בס' אם נתערב אח"כ חד בתרי בטל : ועי"ל כוונת הש"ע דמיירי שנגע בחתיכה במינה כמ"ש בתחלת דבריו אם הבשר שנמלח עמו הוא שמן כו' ע"ש . א"כ ה"ל מין ומינו חלב ושומן דאם יבשלם לא יתן החלב טעם ומש"ה בטל ברוב ומיירי בשכל החתיכות שמינות ויש כאן רוב שומן נגד החלב וכבר כתב הש"ע סימן נ"ח ס"ב דאם נתערב במינו וא"א אמרינן סלק את"ה כו' ע"ש ודע דהמחבר ס"ע קאי גם אשומן דגיד או כהלב כחוש דסגי ליה בקליפה ואם ידוע שלא נגע אלא באחת וא"י אי זהו א"צ לקלוף את כולן מספיקא דחד בתרי בטל כדאית' להדיא במרדכי והגהות אשרי פג"ה וכמ"ש סי' ק"ה כ"ד ואם נגע באחת וא"י איזה מקומו צריך לקלוף את כולו כדאיתא במרדכי והגהות אשר"י וכמ"ש בסי' ע"ב : (סעיף י') **בד"א** כשהאיסור וההיתר שניהם מלוחים ואפילו איסור מלוח וההיתר תפל . עיין מ"ש בס"ד בסעיף ט' ודע דזה מיירי אפילו אם הטהור אינו נוגע בטמא רק בפליטת הטמא מגיע אליו וכמ"ש לעיל : (שם) **אבל** אם ההיתר מלוח והאיסור תפל א"צ אלא הדחה . זה מיירי בנוגעין דוקא דאי לא"ה אפילו הדחה א"צ וכמ"ש הש"ך סי"ט ולפ"ז לא מצריך רק הדחה ומש"ה כתב הג"ה ויש אוסרין בנוגעין ולא כתב סתמא ובסימן ע' ס"ג כתב המחבר עצמו אלו הי"א והש"ך כתב גם שם דסברא ראשונה עיקר ועיין מ"ש שם בס"ל : (סעיף יא) **זה** שאמרנו באיסור מלוח וההיתר תפל והוא שמן אוסר כו' . עיין מ"ש בסעיף ט' ובית הטור ומ"מ חתיכה שנפלה מקלחה לתוך הציר שאנו אומרים מה שבתוך הציר אסור והשאר מותר אפילו אם יש בו שומן אינו מפעפע כו' עכ"ל . והמחבר שהשמיט זה מפני שסמך על מ"ש סימן ס"ט סי"ח וכס"ם זה דאין האוסר אוסר במקום שאין האיסור עצמו יכול לילך וכתב בד"מ בשם או"ה וז"ל ולא חיישינן

צבי לצדיק

שנבלע בה הוא כחוש מש"ה כ"ח הבשר מפטם להחלב ואוסר אבל בשאר בלוע דאין איסור מחמת עצמו לא אמרינן מפטם כמ"ש הש"ך לקמן ס"ק י"ט ולפ"ז מיושב הטור ומחבר מקושית הפ"ל בט"ז וש"ך דבסי' נ"ג ע"כ מיירי בכחוש מש"ה שרי אבל כאן הבשר שמן ודו"ק : (סעיף ט' בש"ך ס"ק ל"ו) **ואע"פ** כו' וכן איהו גופיה . יש ליישב דברי הט"ז דנ"מ אם בשלוהו בלא קליפה דלדיעבד מותר :

הגה (כז) מא [עו] ויש חולקין ואומרים דבמליחה אין (ל) חילוק אם הוא למעלה או למטה (תוספות והרא"ש וסמ"ק והטור והגהות מיימוני) והכי נהוג :

יב [עז] לה גבינות שנעשו בדפוסי עובדי כוכבים אע"פ שנמלחו בתוכן מותרים :

הגה (כח) [עח] וה"ה אם נמלח היתר בשאר כלי איסור (תשובת הרשב"א) ואפילו אינו מנוקב (ד"ע) מב דאין מליח כרותח כל כך להפליט מן הכלי מה שבלוע בתוכו ודוקא בדיעבד [עט] אבל לכתחלה (לא) אסור (מרדכי והגהה ש"ד) :

יג מג [פ] לו מלח או תבלין שהם בקערה של בשר מותר ליתנם (לב) בחלב :

הגה [פא] וה"ה אם היו בכלי איסור מד [פב] דמאחר (מז) שהם (לג) יבשים [פג] אינן בולעים מן הכלי מה רק שהכלי הוא נקי ואין איסור דבוק בו (הגהות ש"ד וכ"כ א"ח בשם הרא"ה) (כט) [פד] והמחמיר לכתחלה תבא עליו ברכה (ארוך וכמ"ג ועי' לעיל ס"ס נ"ה) :

יד [פה] לז מלח הבלוע מדם כגון ממליחת בשר ונתנוהו בקדרה או שנתנו בקדרה בשר מלוח בלא הדחה מו *) אם יש ס' כנגד (לד) המלח מותר :

הגה (ל) [פו] אע"פ שהמלח עדיין [פז] נותן טעם בקדירה מאחר שאין המלח אסור מחמת עצמו אלא מחמת דם שבתוכו [פח] דכל מקום שאין האוסר יכול לילך שם אין הנאסר אוסר יותר מן האוסרו (וע"ל סימן ס"ט בטור ובהגהות ש"ד ובש"ד) :

אפילו התחיכה שמיגה שרי : (כז) ויש חולקין ואומרים דבמליחה אין חילוק כו'. הטעם דבמליחה אין כח באותו שהוא תפל לבטל כח המליחה וכן אין כח במליחה לעשות התפל מליח כי כן דרך המליח דאינו יכולה להתבטל כי אם על ידי הדחה כ"כ הסמ"ק ובטור כתוב בפשט זה וז"ל יראה שהוא הוגבר בחום על ידי מליח הוסר הכל כו' והקשה ב"י הא כתב הרשב"א עצמו שם אחר זה שמיירי דוקא בשמן כו' וצריך כל מעיין להפשם בכל כחו להצדיק דברי רבינו הטור מקושיא תמוה כזאת שהעתיק ראשית הדברים ולא סופן וראיתי תיקונים על זה מאי דלא ניחא לי כלל והנראה לע"ד בזה דהטור דקדק מדברי הרשב"א שחילק בין האיסור מלוח למעלה או למטה ש"מ דטעם הדבר שאסור כולו באיסור שומן הוא מפני שההיתר עצמו נעשה כולו רותח ועל ידי זה הוא מקבל טעם איסור שהוא שומן אבל הטור לא מפרש כך אלא אע"פ שההיתר הוא צונן מ"מ השומן שהוא בא מהאיסור מלוח הולך ומפעפע בההיתר אע"פ שהוא צונן כי הפעפוע בעצמו רותח וכ"מ בין שני טעמים אלו דאילו לטעם הרשב"א שהוא רותח משמע דאילו בחתיכה אחת שבולעת איסור דאורייתא על ידי מליחה נאסרה כולה כיון שהמליחה של איסור שומן עושה רותח את חתיכת ההיתר ה"ה נמי בכחוש בחתיכה אחת דלא הצריכו שומן אלא מחתיכה לחתיכה דאינה בולעת בכחוש אבל בחתיכה אחת ודאי פולטת מה שבולעת בכל חלקים כיון שהיא רותחת ועל זה אומר יראה דחום שעל ידי מליחה דלכאורה הוא לשון מיותר הך דחום דהיה לו לומר דעל ידי מליחה אוסר הכל אלא נתכוין למה שכתבתי שמשמע מדברי רשב"א שחמימות המליחה גורמת להרתיח כל החתיכה וממילא נאסרה כולה אפי' בכחוש וא"א הרא"ש לא כתב כן אלא בכחוש אין איסור אלא כדי קליפה אפי' בחתיכה אחת וע"כ כתב הטור אח"כ ספיר וגם מה שחילק כו' כלומר ועוד קשה על מה שחלק בין עילאה לתתאה מלד אחר כן נראה לע"ד ביאור זה ואף אם תמלא באיזה מקום בדברי רשב"א שלא סבירא ליה כמ"ש כאן בהסברת רבינו הטור בדבריו מ"מ יצלל רבינו מקושיא הגדולה שזכרנו שלא עיין ברשב"א רק בתחלת דבריו ולא בסופן שהם תכופין זה לזה : (כח) והוא הדין אם נמלח כו'. בב"י בשם תשובת הרשב"א שמותר למלוח בשר בכלי שמכניסין בו עובדי כוכבים יין לקיוס ונתן הרבה טעמים חדא שאין זה מפליט איסור ועוד דלא בלע אלא דבר המסתבך כשמן או ציר כו' עכ"ל ובסי' ע' סעיף ב' כתבתי שרש"ל חולק וסבירא ליה שאין מליחה לכלי כלל להפליט אפי' איסור דאורייתא שנבלע בכלי : (כט) והמחמיר לכתחלה כו'. עיין מה שכתבתי בסי' ל"ה סעיף ו' על זה : (ל) אע"פ שהמלח נ"ט. עיין מה שכתבתי בסי' ל"ח סעיף ד' בדין דעביד לטעמיה ומה שכ' הטור כאן סוף הסי' צריך לשער כאילו היה כל הדם מלח פירוש דלא מהני ששים כל זמן שהטעם נרגש ועל זה אמרו אפי' באלף לא בטיל מידי דנותן טעם דהיינו כל שהוא נותן טעם לאפוקי מדעה דהשוגה וכן כתב רמ"א סוף סימן ל"ח :

מא ויש חולקין ואומרים דבמליחה אין חילוק. אלא בין הוא למעלה או למטה לעולם המליח מבליע בהתפל ואינו בולע ממנו והטעם כתבו הפוסקים דדוקא ברתיחת האור יש חילוק דמחמת האור אותו שהוא גובר נרתיח את חבירו או מצנן אותו כי כן הוא דרך תולדות האור אבל מחמת מליחה אין כח באותו שהוא תפל לבטל כח המליחה וכן אין כח במליח לעשות התפל מליח כי כן הוא דרך המליחה שאינה יכולה להתבטל כי אם ע"י הדחה ע"כ : **מב** דאין מליח כרותח כ"כ כו'. דהוי כטהור מליח וטמא תפל כ"כ הפוסקים וע"ל סימן ס"ט סעיף קטן ס"ב וס"ק ע"ז : **מג** מלח או תבלין כו' מותר ליתנם בחלב. ג"כ מטעמא דלעיל אבל מטעם דנ"ט בנ"ט לא הוי שרי דחורפיה דמלח ותבלין משוי ליה כאילו הוא בעין וכמו שנתבאר בסי' צ"ה וע"ש ועיין בסי' צ"ח ס"ק כ': **מד** דמאחר כו'. כלומר דמותר לכתחלה להניחם בכלי של איסור מאחר דהם יבשים וכ"כ בד"מ ובת"ח כלל י"ז ד"ב אבל בדיעבד אפי' הוא לח מותר מטעם דאין מליחה לכלים וכמו שנתבאר וע"ש בת"ח : **מה** רק שהכלי נקי. ומן הסתם אמרינן שהיה נקי וכן משמע בת"ח כלל י"ז ד"ב וכן הוכחתי בר"ס צ"ה : **מו** אם יש ששים כנגד המלח. ולא סגי בששים נגד דם שבלוע בו דלא ידעינן כמה דמא בלע ועיין בסימן ס"ט ס"ק ל"ג :

אבל

באר הגולה

לה תוס' דקי"ג והרא"ש שם: לו שם : לז טור בשם ספר התרומות והסכמת הפוסקים:

פרי חדש

דלא אסירי אלא מדרבנן סגי להו נמי בקליפה אבל בקרומות שיש להם פעפוע קצת ואיכא ספק אי אסירי מן התורה ההתיר להצריכם נטילת מקום אלא שיש לסמוך על המחבר שהרי לעיל בסי' ס"ד ס"כ פסק שאם מלח הבשר עם החוטין והקרומין האסורים שיבשלם אח"כ ומבשל הבשר אלא שהוסיף שיש מי שאוסר עד שיסיר ממנו כדי קליפה משמע דלכ"ע בקרומים בכדי קליפה סגי וכ"ש שהם מתחלה משפט דדעתו כשהם לאפילו כדי קליפה לא בעי וזהו הפך מה שפסק כאן . ומיהו לענין דינא גבי גלי יש להצריך נטילת מקום ובגבי מליחה סגי בקליפה ואין חילוק בין איסורין דאורייתא לאיסורין דרבנן וזה דעת רוב הפוסקים ועיקר. כתב מהרי"ו בתשובה סי' קנ"ג דגדיא דגנתא שנמלח עם המעיים שמעי דבוק בגדיא דגנתא אז קרוב לודאי שיש בו ששים מן החלב: (שם סעיף י"ד) אם יש ס' כנגד המלח מותר.

גליון מהרש"א

סק"ך מיהו בספר חק יעקב על הל' פסח סי' תמ"ז סק"ט כ' להתיר אף בפסח : (ש"ך ס"ק ס"ב) וס"ק ע"ז. וס"ק פ"ב פ"ח פ"ט: (סעיף י"ד בהג"ה) עדיין נותן טעם בקדירה . עיין סי' צ"ח ס"ח בהג"ה :

יד אברהם

כוחל ומקום חתיכה נגעה בציר קודם שנעשה שיעור מליחה לא היה לו מקום לפלוט ודומה למלוח בכלי שא"מ דלא היישינן להא דאף בכלי שאינו מנוקב סופה יתירה פיה לאסור הכל עכ"ל וצ"ע דאיירי כשאין מקום לדם לזוב לאו לאסור עכ"פ מה שבתוך הציר בתוך שיעור מליחה דלא איירי בשיש מקום לדם לזוב א"כ בתוך שיעור מליחה אמאי אסור אותו מקצת שבתוך הציר הבי לא הדחה ומליחה שניה דלאגב שיפלוט דם של עצמו יפלוט ג"כ דם שקיבל מתפלמת וכמ"ש או"ה וד"מ והג"ה ס"ע וע"ש בש"ך ס"ק ע' ובת"ח כלל ו' דין ב' ועיין בש"ך ס"ק מ"ז ובת"ח כלל ו' ס"ק ז' : (סעיף י"ב) **גבינות** שנעשו בדפוסי עובדי כוכבים אע"פ שנמלחו בתוכן מותרים. לשון הטור כמו איסור תפל והיתר מלוח וכ"כ המרדכי והגהת אשר"י פ' כ"ש וז"ל ללמוד מזה דהדחה מיהא בעיא כמו איסור כו' כמ"ש לעיל בסעיף י"ד ואף שהטור לא כתב בפירוש דבעי' הדחה כאיסור תפל והיתר מלוח מ"מ נלמוד מדקדוק לשונו שכתב ואפילו קליפה לא בעיא והקשה הב"י ס"י דלשון שאינו מדוקדק הוא דכיון דצריכא גבי איסור מלוח לאסור אינו אלא כדי קליפה כיפא גבי איסור תפל דשרי ע"כ היינו נומר דאפילו קליפה לא בעיא וי"ל דלשון מדוקדק הוא דאתי לאשמועינן דקליפה הוא דלא בעיא הא הדחה בעיא כדין צונן בצונן כמ"ש ר"ס צ"א ובפירוש לא הוצרך לכתוב זה דשם בסי"ע מיירי בבשר חי ושם בשר חי אין מקבלין כלי הדחה כמ"ש סימן צ"א ס"ב וי"ל דהי"ט דהג"ה שאסר למלוח לכתחלה גבינות בדפוסי עובדי כוכבים דכיון דבעיא הדחה וגבינות אין דרכו להדיח חיישינן דילמא איתחלי להדיחו כמ"ש ר"ס צ"א והשתא א"ש דלא תקשי אמ"ש הג"ה לעיל סי' ס"ט סי"ז גבי כלי שאינו מנוקב דאסור להשתמש בה צונן בלי הדחה דכתב הג"ה שם אבל מותר לחזור ולמלוח בה בשר כו' ע"ש ומשמע שם דאפילו לכתחילה שרי מטעם דאין מליחה לכלים ולפי מ"ש א"ש דשם איירי מדבר שדרכו להדיח אבל כאן מיירי מדבר שאין דרכו להדיח וזה ברור ונכון . ואחר כתבי מצאתי כן בט"ז שם בסי' ס"ט והנאני ובזה א"ש מ"ש הג"ה והש"ך והאחרונים סעיף י"ג גבי מלח ותבלין שהם יבשים דגמרי שרי לכתחלה להניחם בכלי איסור . דבדבר כתבתי ר"ס ל"א ובסי' צ"ד דבדבר יבש דגמרי שרי להניחו אפילו בכלי חרס וה"ג להדיחו ומש"ה לכתחילה שרי ומ"ש הג"ה שם והמחמיר תע"ב ולא אסר מן הדין כדאסר גבי גבינות היינו נמי מה"ט שכתבתי וע"ל שבא להשמיענו דאפילו אם כבר נתנם בכלי של כבר המחמיר שלא ליתנם בחלב לכתחילה תע"ב וכ"מ ס"ס נ"ה דכיון דאפשר ליתנו בכשר ה"ל כלכתחילה משא"כ גבי כלי איסור שאם אתה אוסר ה"ל דיעבד ועיין סימן ל"ט וסימן נ"ז בה"נ ודו"ק : וראיתי בגליון המרדכי פ' כל שעה על מ"ש שם המרדכי דאין מליחה לכלים שכתב בספר גדולת מרדכי וז"ל ותימא דמשמע הא בדבר אוכל מפליט המלח וקשה הא אמרינן טהור מליח וטמא תפל מותר עכ"ל ולא עמדתי על סוף דעתו דהא דאמרינן טהור מליח וטמא תפל מותר היינו לאחר שמלחו להטהור נתנו על הטמא או מתחיו או בלדו אבל אם היה מולח הטהור על הטמא הרי נמלח גם הטמא ממלח שעל הטהור וה"ל טמא מליח כמבואר ברמ"ם ס' כה"ב וטור וב"י ס"ע אבל גבי גבינות שמולחין אותן בתוך דפוסי עובדי כוכבים כמ"ש התוס' והרא"ש והמרדכי והטוש"ע וב"ש ואו"כ הי לאו הכי שמאת דאין מליחה לכלים ה"ל לאסור דה"ל טמא מליח אבל מטעם שכ"ל ה"ל טמא תפל כמ"ש המרדכי והטור והגהת אשר"י וזה ברור : (סעיף י"ג בהג"ה) וה"ה אם היו בכלי איסור דמאחר שהם יבשים אינן בולעים מן הכלי . בא"ח שממנו מקור דין זה מבואר דמותר לכתחלה לתתם בכלי איסור . דאף דבדבר לח אסור לכתחלה כמ"ש הג"ה סי"ב גבי גבינות . היינו מטעם דבעינן הדחה כמ"ש סי' נ"ח ס"ב וחיישי' דילמא איתחלי · משא"כ בתבלין יבשים דגמרי דא"צ הדחה לכתחלה מותר ובכבר הארכתי בזה לעיל בכמוך עיי"ש :

ביאור הגר"א

דלענין קליפה אין חילוק וכ"כ בסי' צ"א ס"ה : [עו] ויש חולקין כו' . מדסתלק נמ' כאן בין טמא מליח או טהור ולא סחלק בין עילאה או תתאה ובצלי סחלק נמ' בין עילאת ותתאה ולא מחלק בין איסור חם או היתר והטעם דבשלמא באור אותו שהוא גבר מרתיח חבירו או מצננו אבל במליח אין בכח המליח לעשות התפל מליח כי אין מליח כרותח עד שימלחנו משני צדדין וימלחנו יפה יפה וכן אין בכח התפל לעשות המליח תפל כמ"ש וסדיחו יפה יפה ולכן באור אף שהאיסור קר ההיתר מחממו משא"כ כאן ואף שהאיסור למעלה אין כח בתחתון לעשותו תפל . סמ"ק סי' ר"ה : [עז] גבינות כו' . כמו טהור מליח וטמא תפל . תוס' שם ד"ה טהור כו' : [עח] וה"ה אם כו' . דל"ת טעם ההיתר דאין הכלי בולע במליחה וכמ"ש הרא"ש שם ולא נאסר העץ ע"י מליח כרותח כו' וא"כ לפ"ז כאן אסור אלא הטעם שאין פולט דבר שבלע וכמ"ש תוס' שם דאין שייך מליחה בעץ ולא נעשה עץ רותח ע"י מליחה ר"ל דטמא מליח אוסר דנעשה רותח משא"כ בעץ דאין נעשה רותח והוי כתפל דאינו פולט ולפ"ז כ"ש בשאר כלי איסור דלא נמלח מעולם דבכה"ג אף בב' חתיכות מותר ועבש"ד ש"ט ושפ"ד ובהגהות שם ושם וז"ש ואפילו כו' . דלפי טעם הראשון דאינו בולע בכשא"מ היה אסור דבולע כמש"ש קי"א ב' קערה שמלח בה כו' וכפי' הרא"ש שם דבכלי שא"מ איירי דאל"כ יהא אסור לכלהו ב"פ בכלי א' וכשיטתו דמליחה מפליט מכלי אלא שאינו בולע וכאן דאסור לאכול רותח בולע ע"כ וליתא לא מיבעיא לדעת הר"ן וש"פ שמפ' דאיירי אפילו בכלי מנוקב וכמש"ל סי' ס"ט סי"ט אלא אפילו לדעת הרא"ש הא כתב הטעם משום דדמא משרק שריק משא"כ בציר ושאר איסור וראיה מעובדא דרב מרי שם וערש"י שם קי"ג א' ד"ה ה"ש כו' וד"ה אבל צירן כו' ותוס' ד"ה וליסא כו' וע"ל סי' צ"א ס"ט ו' וציר של כו' . ומטעם זה חלק ראבי"ה על תוס' ואוסר אפילו בכלי מנוקב וכמ"ש המרדכי והג"א שם בר"ה וראבי"ה פליג כו' ע"ש דסנמ' הנ"ל קערה שמלח כו' מוכח דבולע מטליחה אלא שאין פולט כמ"ש תוס' כנ"ל וז"ש וה"ה כו' דאין כו' להפליט כו' ואמר דאין מליח כרותח כו' ר"ל אע"ג דאמרינן קערה שמלח בה אסור לאכול בה רותח אלמא פולט לזה אמר דאין מליח כו' דדוקא ברותחת ממש פליט אף בלא רוטב ודלא כמ"ש המרדכי והג"א בסי' מ"ם בר"ה כ' ראבי"ה ז"ל בקערה כו' ונ"ל הא דפ' ראבי"ה דשומן כו' . ואינו דדוקא בב' חתיכות אמרינן כן ולא בכלי כמש"ל בס"ז בהג"ה אלא כנ"ל וז"ש תוס' ולא נעשה העץ רותח דאלו היה רותח היה אסור בלא רוטב : [עט] אבל כו' . לחוש לדברי ראבי"ה וגם הרא"ש כתב בדיעבד ואף תוס' כ' והמחמיר כו' כמ"ש בסי"ג : [פ] מלח כו' . משמע הנ"ל . תוס' שם : [פא] וה"ה כו' . דל"ת טעם ההיתר משום דהוי נ"ט בר נ"ט ולפ"ז כאן דלא שייך נ"ט בר נ"ט דאיסורא היא וכמ"ש (זבחים צ"ו ב' וב"מ) קדירה שבשל בה בשר כו' בנ"ט . משום דטעם השני באיסור וכמ"ש תוס' בזבחים צ"ו א' ד"ה ואם כו' . וליתא דאגב חורפיה חשיב כחד טעמא כמ"ש בתוס' שם ובחולין קי"א ב' בד"ה הלכתא וכמש"ל סי' צ"ו ס"ג אלא כנ"ל דאין פולט מאחר דליכא דוחקא כמ"ש רש"י קי"ב א' ד"ה קישות . ועוד דמשים כו' ואגב כו' : [פב] דמאחר שהם כו' . ר"ל דלכן מותר אפילו לכתחלה ליתן בכלי איסור וכמ"ש תוס' בע"ז ל"ב א' סד"ה והא : [פג] אינן בולעין כו' . ע"ל סי' צ"א ס"ה ואם הם יבשים כו' אלא שצריכים הדחה שנגע האיסור בעין משא"כ כאן דאין האיסור בעין וז"ש רק כו' : [פד] והמחמיר כו' . תוס' הנ"ל : [פה] מלח הבלועה כו' . תוס' שם ק"ח ב' סד"ה אמאי כו' וכאן כו' : [פו] אע"פ כו' . ר"ל אע"ג דאין בטל בס' כמ"ש בתבלין דעבידי לטעמא כו' בחולין ו' א' צ"ז ב' ובע"ז ס"ט א' : [פז] נ"ט בקדירה . דל"ד באלף אלא כ"ז שנ"ט כמ"ש תוס' שם ס"ז א' סד"ה תבלין וס"ט א' ד"ה בתבלין כו' : [פח] דכל כו' . תוס' פ' ג"ה צ"ז ב' ד"ה אפילו :

חידושי רע"ק

דמשמע להב"י דצלי ומליחה שוים והיינו כמ"ש לעיל ולדינא צ"ע : (סעיף י"ג בהג"ה) **דמאחר** שהן יבשים . ע' לקמן (סי' קכ"א בש"ך סק"י) : (ש"ך ס"ק מ"ד) **דאין** מליחה לכלים. בתפל"מ (לעיל סי' ס"ט) כתב דצ"ע לדינא די"ל דוקא בבלע שע"י מליחה אבל בבלע ע"י בישול יוצא במליחה וע' בבאר שבע חולין (דקי"א ע"ב) שכ' די"ל דדוקא בכלי עץ אמרינן דאין מליחה להפליט אבל לא בכ"ח וכ"כ התפל"מ (סי' ס"ט) בכוונת הרא"ש ובש"ך (שם סקט"ז) כתב בשם האו"ה דאפי' בכ"ח אמרי' הכי עיי"ש :

באר היטב

(ל) חילוק. הטעם כתבו הפוסקים דדוקא ברתיחת האור יש חילוק דמחמת האור אותו שהוא גובר מרתיח את חבירו כי כן הוא דרך תולדות האור אבל מחמת מליחה אינו כן שאין בו כח כ"כ: (לא) אסור. כב"י בשם תשובת הרשב"א שמותר למלוח בשר בכלי שמכניסין העובדי כוכבים יין לקיום משום שאין זה מפליט איסור ועוד דלא בלע אלא דבר המסתבך כשמן וציר וכו' ובסימן ע' ס"ב כתבתי בשם רש"ל דס"ל שאין מליחה לכלי כלל להפליט אפילו איסור דאורייתא שנבלע בכלי עכ"ל הט"ז: (לב) בחלב. הטעם איתא בש"ך דאין מליחה לכלים אבל משום דהוי נ"ט בר נ"ט לא שרי' דחורפיה דמלח ותבלין משוי ליה כאילו הוא בעין וע"ל סי' צ"ה וצ"ו: (לג) יבשים. כלומר דמותר לכתחלה להניחם בכלי של איסור מאחר דהם יבשים אבל בדיעבד אפי' הוא לח מותר הטעם דאין מליחה לכלים גם מן הסתם אמרינן שהיה נקי ש"ך וע"ל ר"ס צ"ה ובסעיף ו' שם: (לד) המלח. ולא סגי בס' נגד הדם הבלוע בו דלא ידעינן כמה דמא בלע ש"ך וע"ל סי' ס"ט. סעיף ד'. (בתשו' הרמ"ע סי' כ"ז נשאל על המלח שמעמידין אותה בדם נבלה עיין פר"ח שהביאו ומפלפל בדבריו):

פתחי תשובה

נ"ע] : (מז) שהם יבשים. עבה"ט בשם הש"ך מ"מ אבל בדיעבד אפילו הוא לח מותר מטעם דאין מליחה לכלים. ובש"ך הביא זאת בשם הת"ח ולפע"ד נראה דיש להחמיר ולאסור אם הוא לח משום דהא טעמא דאין מליחה לכלים כתב הש"ך בס"ק מ"ב דהוי כטהור מליח וטמא תפל וא"כ י"ל דהת"ח לשיטתו שכתב בכלל כ"ב שהביאו הש"ך לעיל סימן צ"א ס"ק ט"ז דבטהור מליח

קו דין היאך מבטלין בששים. ובו ב' סעיפים:

א [א] א חתיכה שבלעה איסור ואין בה ס' לבטלו שנפלה לקדירה א אינה אוסרת אלא לפי חשבון איסור שבה שאם יש במה שבקדרה [ב] ב מצורף עם החתיכה עצמה ששים כנגד איסור הבלוע בה מותר מה שבקדרה (א) ב [ג] ג אבל (א) החתיכה עצמה אסורה לפי שאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי (רשב"א ותוס' פרק ג"ה דף ק' ורא"ש ומרדכי שם וסמ"ג דף נ"א ע"ג וסה"ת סי' ל"ב וכ"ה בלשון ר' אפרים גופיה שבחדושי רשב"א דף ק"ח ושבסוף ספר ראב"ן וכ"כ מהרש"ל פרק ג"ה סי' כ"ז וכל האחרונים) (וכן עיקר [ד] ודלא כמו שכתב לעיל סימן נ"ב דאף אותה חתיכה מותרת) [ה] מה שאין כן בדבר הנבלל ונימוח שאם נפל דם וכיוצא בו לתוך רוטב של היתר ואסרו מחמת מיעוטו ואח"כ נתרבה הרוטב של היתר עד שיש בין כולו ס' לבטל הדם כולו מותר שהכל נבלל ונתערב:

הגה ב ולפי מה שנוהגין לומר בכל האסורים חתיכה נעשית נבלה אין חלוק בין דבר לח לדבר יבש אלא לענין זה דאם הנאסר כבר הוא דבר יבש ויש ס' כנגדו החתיכה הנאסרת תחילה נאסרת באיסורה וצריך להסירה משם אם מכירה ואם אינו מכירה בטילה ד [ו] אם אינה חתיכה הראויה (א) להתכבד [ז] ואם הוא דבר לח הכל מותר מאחר דאיכא ס' נגד מה שנאסרה תחילה ועיין לעיל סימן צ"ב וצ"ט:

שפתי כהן

קו **א** אינה אוסרת אלא לפי חשבון כו'. היינו לדעת המחבר דס"ל דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים משא"כ לדידן וכמו שמבאר הרב והולך וע"ל סי' צ"ט ס"ג וס"ה: **ב** אבל החתיכה עצמה אסורה כו'. כ"כ הרשב"א בתה"א דף נ"ח דאפי' לרבינו אפרים וסייעתו דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים אפשר לסוחטו אסור והחתיכה עצמה לעולם אסורה וכ"כ הרבה פוסקים וכן הסכמת האחרונים ויש פוסקים דה"ה אפשר לסוחטו נמי מותר ולא קי"ל הכי מיהו לדידן דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים פשיטא דלכ"ע החתיכה לעולם אסורה: **ג** ולפי מה שנוהגים לומר בכל האיסורים חנ"נ כו'. פי' וגם בנתערב איסור לח בהיתר לא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים במקום שאין הפסד גדול וכמ"ש בהג"ה סי' צ"ב ס"ד אין חילוק כו': **ד** אם אינה חה"ל. לכאורה משמע דקאי אשאר איסורים דעסיק ביה וקשה דא"כ אפי' יהיה חה"ל בטילה כיון דאין איסורה מחמת עצמה וכמו שנתבאר בר"ס ק"א וצ"ל דהמשך ל' הרב כך הוא ולפי מה שנוהגים לומר בכל האיסורים חנ"נ א"כ כל האיסורים דינן שוה לבשר בחלב ולעולם אין חילוק ביניהם לענין לח ויבש רק לענין דאם הנאסר כבר הוא דבר יבש ויש ס' כנגדו דאז בין בבשר בחלב בין בשאר איסורים חתיכה הנאסרת תחלה נאסרת באיסורה וצריך להסירה משם אם מכירה ואם אינו מכירה בטלה אפי' בבשר בחלב אם

טורי זהב

קו (א) אבל החתיכה עצמה אסורה. הטור הקשה על זה ואיני מבין כו' הב"י הקשה על זה דהא אף אם היה ברור לנו שאין הכל מתפשט ומתבלבל בכולו אנו מצריכים ס' נגד כולו וכדאמרי' גבי כחל כו' ואני אומר שכל עיקר הוכחת רבינו הוא מן סוגיא דכחל דאותה קושיא עצמה שמקשה רבינו מקשה תלמודא שם אלא מעתה נפלה לקדירה אחרת לא יאסר וכתבו התוס' כיון דבכולה משערינן אם כן נפיק כו' ואם תאמר דילמא הא דמשערינן משום דמספקא לן אי נפיק כו' ולכך נפל לקדירה אחרת אוסר משום דדילמא לא נפיק כולה ותירצו במסקנא דהכי פריך כיון דאמרת וכחל מן המנין אלמא לא חשבינן ליה חתיכה דאיסורא ולא אסור אלא משום חלב הכנוס בגומות שבתוכו ואם כן נפל לקדירה אחרת לא יאסר דכל מה שסופו לצאת מן החלב יצא לקדירה ראשונה עכ"ל ומשני בגמרא כיון דאמר רבי יצחק וכחל עצמו אסור שוויה רבנן כחתיכה נבילה וכתבו התוס' שם לעיל מיניה וז"ל ואם תאמר מאי טעמא הכחל עצמו אסור והלא כל החלב הכנוס לתוכו בגומות נפלט לחוץ ונפלט בשוה לכל החתיכות כדקאמר בסמוך אלא מעתה ממעט דפשיטא ליה שיצא כולו כמו שאפרש בסמוך ויש לומר לפי שמתחילת בישולו קודם שיצא החלב לגמרי נאסר החלב שבכחל מפני טעם הבשר שבו הלכך אף לאחר שנגמר בישולו שכבר יצא כולו תו לא לשרי דאפשר לסוחטו אסור עכ"ל. הרי דברי רבינו נכונים לפ"ז דגם כאן קשה קושית המקשן דהא הכל מצטרף אפי' החתיכה עצמה לס' ש"מ דאין עליה שם נבילה כמו שמקשה גבי כחל ממש אלא דכאן אין שייך התירוץ דלשם שמשני כיון דא"ר יצחק וכחל עצמו אסור כו' פירושו לפי התוס' משום דאפשר לסוחטו אסור כמו שזכרנו והנה כבר כתב רבינו בסי' צ"ב דלא אמרינן אפשר לסוחטו אסור אלא בבשר בחלב ועי"כ גם בכחל יש לומר כן דהא גם שם האיסור משום בשר בחלב ואע"ג שהוא מדרבנן כיון דחלב שחוטה מ"מ כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון נמצא דכאן בסי' זה דמיירי בשאר איסורין ואפשר לסוחטו מותר נשאר הדבר בקושית המקשן דאפי' חתיכה מותרת. ודעת הרשב"א בפי' הגמרא דכחל דאמרינן נפלה לקדרה אחרת אוסרת הוא מטעם אחר שכתב בתה"א דף ק"ז שאנו חוששין שלא פלט כל חלבו בקדירה ראשונה וכמו שכתב בסי' צ' סעיף א' להרשב"א וא"כ אין

באר הגולה

א טור בשם הרשב"א: ב בתשובות להרמב"ן סימן קנ"א שנשאל זה מהרשב"א והשיב כן: ג והטעם כתב הב"י ושכן מצא אח"כ כן שם בתשובה אע"פ דלית בה טעמא דאיסורא כיון שכבר נאסרה לעולם אסורה עד שיפלוט כולו לגמרי ולא דמי לדבר הנבלל ונימוח שאומר שהכל מתערב זה עם זה בשוה חשיב כאילו נפלט כולו וכאן אזר המחבר מזה שכתב לעיל סימן נ"ב והנכון לענ"ד מ"ש לעיל שחוזרות להיות מותרות מדין תורה כיון דליכא בנותן טעם וכאן מדרבנן ונפקא מינה לענין דינא כמ"ש לעיל בכמה דוכתי בסימן ק"י סעיף א'

פרי חדש

ולא סגי בששי' נגד דם הבלוע בו דלא ידעינן כמה דמא בלע ועיין בסימן ס"ט סעיף ט'. בתשובת הרמ"ע סי' כ"ו נשאל על שמלה שמעמידין אותו בדם וכו' והשיב דהוי דבר המעמיד דאפילו באלף לא בטיל וה"נ לאכול מלח בעיניה כמו לטבל בו לגון או ביצה וכן המלח שנותנים על דבר הנאכל כמות שהוא חי. אבל לערב אותו בכל מיני תבשיל מותר לכתחל' בטעם הלתק ובכה"ג לא אמרו רבנן אין מבטלין איסור לכתחלה אבל אם יש במלח דבר אחר עם הדם מסייע בהעמדה פ"ל זה וזה גורם ומותר לאכול אפילו בעיניה וכל שאין הדם מעמיד את המים אלא ע"י האור היינו זה וזה גורם אלא שצריך לברר שלא יהא כח בדם להעמיד כלל שלא ע"י האור אבל אם הי' הדם לבדו מעמיד אפילו פורתא ובמים מועטים וע"י האש מעמיד טובא ובמים מרובים לא מקרי זה וזה גורם זה תורף דבריו בקיצור. והנה אם באנו לאסור משום שהמלח מתאכל ומלח ותבלין דלטעמא עבידי אפילו באלף לא בטיל לאו מלתא היא דהא מלח זה אינו אסור מצד עצמו אלא מחמת דם האוסרו והדם כבר מבוטל בששים ואין הנאסר חמור מן האוסרו וכמ"ש בס"ס זה אבל מדין מעמיד לכאור' נראה דיפה כתב דכיון דאוקימנא קמוקי' חשיב כאיתיה לאיסוריה בעיניה וכדאיתא בפרק אין מעמידין ואפילו באלף לא בטיל ואם כן אין לאוכלו כלל בעיניה ומה שהתירו לכתחל' לערבו בתבשיל דבכה"ג לא אמור רבנן אין מבטלין איסור לכתחלה נראה דאשתמיטתי' פלוגתא דתוס' והראב"ד שהזכירו הרשב"א והר"ן בפרק ג"ה דהראב"ד סבר דהוי מן התורה וכתבתיו לעיל בסי' צ"ט ס"ה ע"ש ואם כן לדידיה לא שייך למימר דבכה"ג לא אסרה תורה ואסור לערבו בתבשיל לכתחלה אלא שאין זה כלום לפי שהדם שהוא האיסור כבר הוא מבוטל אלא דאסור מדרבנן משום מעמיד ובכה"ג שאין שנכור יכולין לעמוד בלא מלח אפשר דלא גזרינן כולי האי לאסור להם שמלה משום מעמיד אבל מ"מ כדין זה וזה גורם כולם הם דברים ברורים ונכונים. וכמ"ש בס"ס פ"ז ע"ש. אלא שראיתי בתוספות בפרק אין מעמידין דף ל"ג ובמרדכי שם שכתבו דהמלח שרגילים שמשימים עליו דם בשעת רתיחה ללבנו שמותר וכ"כ שם בפסקי תוס' שאין לגמגם בו כלל. ולפ"ז משמע דאף לאכלו בעיניה ש"ד אלא שיש לדחות דתוס' מיירי במלח שאין מעמידין אותו בדם וכיון דהדם שמשימין בו אינו אלא משום ליבון בעלמא אינו אסור אפילו בעיניה אבל מלח שמעמידין אותו בדם אין הכי נמי דאסור לדעת התוס' משום מעמיד אבל מדברי הרא"ש לא משמע כן שכתב וז"ל ותשובת ר"ת לבני מילתי היינו במקום עשיית המלח שמבשלין מים מלוחים ביורות גדולות עד שיעשה מלח דהא ודאי מעט יין שורק לתוכו אזיל לאיבוד ואינו נותן טעם ולכך מתירין מלח שנעשה ע"י בישול אע"פ שא"א לתקנו אם לא שיתנו דם מעט בתוכה עכ"ל. ומתוך לשונו משמע לי שהדין הרמ"ע הוא ממש מה שכתב הרב ז"ל להתיר בפשיטות ולא קרי ליה מעמיד לפי שהוא דבר מועט שכלה מיד במלח. ומ"מ יש לחוש להחמיר משום דאפשר דהתוס' אזדו לטעמייהו דלית להו איסור מעמיד ומ"ס קשרו בכהאי גוונא אבל לדידן דלא קי"ל כוותייהו וכמו שהארכתי בזה לעיל בסי' צ"ח ס"ק ז' כיון דאי אפשר לתקנו בלא דם מאן לימא לן דלא מקרי בכה"ג מעמיד. ולפיכך ראוי והגון לנו לחוש לדעת הרמ"ע שלא לאכלו בעיניה אבל בתבשיל יש להתירו וכדכתיבנ' והה"ס לקמן בס"ס קל"ד פסק דמלח שנותנין בו דם ללבנו מותר דהוה לפגם והיינו אפי' בעיניה ומ"מ יש לחלק ספיר כדכתיבנא דהא אי הוי מעמיד אין להתירו משום דהוי לפגם דכה"ג מאן דאסיר משום טעמא אי הוי לפגם לא מקרי טעמא ושרי. אבל הכא דאסיר משום מעמיד הוי טעמא משום דכיון דאוקותי קמוקים חשיב כמאן דאיתי' לאיסוריה בעיניה ולא שייך לפלוגי בין לפגם או לשבח. וזה ברור:

חידושי רע"ק

(סי' ק"ו סעיף א') **אבל** החתיכה עצמה אסורה. וט"ס אם נתערבה בחתיכות אחרות בטלה דלא הוי חהר"ל כיון דאין איסור מחמת עצמה כדלעיל (רמ"י ק"א) וכמ"ש הש"ך (כאן סק"ד) ונראה דבטל ברוב דל"ש שמא יבשל ויתן טעם דהא טעם החתיכה עצמה שנאסר הוי עם החתיכות אחרות ס"ב"ם וליכא טעם וכמ"ש הש"ך (סי' ק"ו) ואי דדלמא ליכא ס' נגד טעם האיסור שנבלע בהיתר דהרי אפילו למאן דלא ס"ל חנ"נ מ"מ החתיכה אסורה כמ"ש המחבר הרי דחיישינן דנשאר הבלע בתוכו מ"מ י"ל דהחשש רק דנשאר בו דבר מועט ואינו חוזר להיתרו כיון דלא נפלט כולו עי' בב"י בשם תשובת הרשב"א ועי' לעיל (סימן צ"ד ס"ו) א"כ לא יתן טעם בחתיכות האחרות ודו"ק ועי' בס' סדרי טהרת (סי' פ"א סוף סק"ר): (ט"ז סק"א) **דגם** כאן ק' קושית המקשן. לא ידעתי הדמיון דהתם כוונת התוספות דזהו פשיטא ליה להש"ס מסברא דבגמר בישול יוצא כל החלב שבתוכו והא דקאמר אלא מעתה היינו דלא נימא דבתחלה נבלע טעם החלב בבשר הכחל (וכעין סברת דבוק) ולות אמר אלא מעתה דאסרת דהכחל מהמנין ע"כ דהטעם מתפשט בשוה ולא נבלע תחלה בבשר הכחל דאל"כ נימא דחנ"נ (דבב"ח דרבנן אמרי' גם כן דנ"נ) וכיון דמוכח דהטעם מתפשט בשוה ממילא נפל לקדירה אחרת לא יאסר דהבעין בודאי הכל יצא לחוץ משא"כ הכא דנבלע מקודם האיסור בחתיכה שפיר אמרי' דשמא לא כל הבלע לחוץ דאין הגעלה באוכל ומה דהחתיכה מצטרפת משום דלא נ"נ בשאר איסורים ודו"ק: (בהג"ה) **ולפי** מה שנוהגין. בכו"פ תמה על הרמ"א כיון דסוברת דבלח אפשר לסוחטו מותר א"כ איך שייך לומר לדידן דנוהגים לומר דחנ"נ אין חילוק בין לח ליבש הא כיון דבלח אפשר לסוחטו מותר ל"ש כלל לומר לגבי' חנ"נ ע"ש שהאריך וכ"ז לשיטתו ששינה ושילש דהרשב"א אוסר החתיכה עצמה דס"ל אף דל"א חנ"נ מ"מ אפשר לסוחטו אסור ולא תלי' אהדדי וכ"כ עוד (בסי' צ"ב ובסי' צ"ט) ונפלאתי מאד על כבודו הא מבואר בחי' הרשב"א ובתה"א דאפשר לסוחטו אסור היינו דמה שנפשט ממנו אסור כולו אף מעם היתר דחנ"נ ואפשר לסוחטו מותר היינו דפחיתת ההיתר שנכחם ממנו מותר דל"א חנ"נ וס"ל לחלבתא דאפשר לסוחטו מותר ומה שאסר החתיכה היינו מסברא דאין הגעלה באוכלין כמ"ש להדיא בחי' הרשב"א ומבואר כן יותר בתשו' הרשב"א (סי' תצ"ה) מש"ה בלח בלח שמתפשט בשוה מותר דל"א חנ"נ וממילא אפשר לסוחטו מותר וא"כ עולים דברי הרמ"א בפשוטו דלפ"מ דקיי"ל דחנ"נ היינו דאפשר לסוחטו אסור ממילא גם בלח מותר דאין חילוק בין לח ליבש דמה שמחלק הרשב"א ביניהם הוא מטעם דס"ל אפשר לסוחטו מותר גם ביבש רק ביבש חיישינן שמא לא נפלט הטעם וזהו ל"ש בלח אבל לפמ"ד דקיי"ל אפשר לסוחטו אסור גם בלח כן דס"ש נולת בהפ"ט סטכי' על הראב"ד דמחלק גם לפ"ד חנ"נ בין לח ליבש כ"ז נראה בפשיטות והאריכות לסותר לולי שראיתי שבכו"פ לא כ"כ ומה שכתב שם לחלק בדעת הרשב"א בין נבלע בלח על ידי בישול ובין נבלע לח בלח בצונן ע"ש זהו נסתר ממה דהקשה הרשב"א בתה"א על חילוקו של הראב"ד בין לח ליבש מסוגיא דפריך חלב נבילה היא ולא מחלק בין צונן לבישול ועי' בב"י שכתב בשם תשובת הרמב"ן דאף קפילא לא מהני כיון דס"ם נשאר מעט בתוכו אף שאינו נ"ט כיון דבדבר נאסר החתיכה אינו ניתר עד שנפלט האיסור ממנו לגמרי מכל וכל עיי"ש (ויש לעיין דאם שר בלא"ת לא מהני קפילא דהוי חזקת איסור ועיין): **והנה** אם בשלו אותה חתיכה שטעם קפילא ואמר דליכא בו טעמא עם אחרות אף דליכא ס' נגד הבלוע מותר דהא להרשב"א דס"ל ל"א חנ"נ ואותן חתיכות מצטרפות לבטלה א"כ הכא שטעם הקפילא והוי ספק באותה חתיכה נגד הבלוע בה מיבטל בתוכה שלא לאסור אחרות ואף לדידן דקיי"ל חנ"נ מ"מ אפשר להתיר בהפ"ם ולסמוך על דעת הט"ז (סי' צ"ב) דמשהו אינו מתפשט מהחתיכה ואין צריך כלל לבטלו וכן הוא להדיא בהרשב"א ובתה"א דלדעת רבינו אפרים אינו יוצא מהחתיכה וא"כ אף דקיי"ל חנ"נ מ"מ כיון דאין משהו מתפשט לחוץ ממילא הרוטב מותר דאין הנאסר יכול לאסור ואף דאנן לא סמכינן אקפילא מ"מ נ"מ בנדרים וכה"ג דיכול הישראל לסמוך על טעימת קפילא אם נאסר החתיכה שלא היה בו ס' ואח"כ בישלו עם אחרות והישראל טעם אותה החתיכה ואמר שאין בה טעם אם בשלה אח"כ עם אחרות מותרים דאין משהו יכול להתפשט לחוץ כנלע"ד: **וב"עיקר** דברי הט"ז (שם סי' צ"ב) כך מבואר בדברי הרשב"א בשיטת רבינו אפרים דס"ל דל"א דחנ"נ ע"כ הא דמצינו שם דמשני בלא קרם וסלקו וסלק את מינו כמו שאינו וכו' היינו דאם לא נבלע אלא משהו לא היה צריך לבטל הבלוע ראי' להתפשט כלל לחוץ ומה שהוכיח רבינו אפרים מהך סוגיא מהא דבעיא נתנה טעם וכו' דל"א חנ"נ אף דס"ל דמשהו א"י להתפשט לחוץ מ"מ אלו היה הדין דחנ"נ היה אוסר ולא ס"ל להא דאין הנאסר יכול לאסור וגם ר"ת שתירץ דמשהו לא נ"נ משמע דאלו נ"נ היה אוסר אף שאין האיסור מתפשט לחוץ ואוסר גם במקום שאין האיסור הולך עמו: **אמנם** באמת קשה הדבר דר"ת ור"א לא יסברו להא דאין הנאסר ובתוס' (דף צ"ז) כתבו בפשיטות כן דאין הנאסר וכו' וביותר ק' לי דא"כ תקשי כל צלי שנאסר כ"ק יחזור הקליפה ויאסור לחברתה גם אין לך בשר שמותר לעולם דיש בו טעם מלח דנ"נ מן חרס ומה שתירץ כן דלא נ"נ אלא בדרך בישול ובכל החתיכה דלא אסרו חנ"נ אלא משום לתא דבב"ח וכעי' רושיא דבב"ח ע"ש זהו ל"ש הכא למה דס"ל הכא חנ"נ ד"ת כמו שהוכיחו מההיא דגעולי מדין גם ממה דהקשו מההיא דיי"נ שנפל לבור א"כ צ"ב ס"ל דאף בצונן כ"נ ודלא כהר"ן וא"כ תקשי בנ"ל אע"כ דאין הנאסר וכו' ובהכרח לומר כמ"ש תכו"פ דמה שאר"ת דמשהו

ביאור הגר"א

קו [א] חתיכה כו'. כמש"ל סי' צ"ב ס"ד: [ב] מצורף כו'. כמ"ש (ל"ז ג') בכחל וכחל מן המנין וכחל עצמו אסור: [ג] אבל החתיכה כו'. אף דאין חנ"נ בשאר איסורין באפשר לסוחטו אין חילוק וכמ"ש הר"ן בס"פ כ"ה דאפשר לסוחטו ותנ"נ שני עניינים הן וז"ש בגמ' אי קסבר אפשר לסוחטו מותר אטאי כו' ואי הן דבר א' לא שייך אטאי ע"ש וכמ"ש בכחל וכחל עצמו כו' ופי' הרשב"א שמא לא פלט כל חלבו וה"ה כאן: [ד] ודלא כמו כו'. ששם נמשך אחר לשון הטור והטור אזיל לשיטתו שחולק כאן על הרשב"א וסובר דגם אפשר לסוחטו דוקא בבב"ח וכפירש"י דהכל א' ותוס' צ"ז ב' ד"ה וכחל. וא"ת ומה כו' וי"ל כו': [ה] משא"כ בדבר כו'. מהא דע"ז ע"ג ונפל שם קיתון של סיב כו' ושם שני כוסות כו' ותוס' פרק ג"ה ק' ב' ד"ה בשקדם שרחקו עצמן וכו' אע"ג דל"ד דלעיל לא אמרינן כו': [ו] אם אינה חה"ל כו'. קאי אבב"ח ועש"ך: [ז] ואם הוא כו'. כנ"ל דלא כתוס':

פתחי תשובה

מלית וטמא תפל אפילו אם כשהוא דבר גלול מותר אבל לדעת הש"ך שם להתפיר אם היה גלול וכ"ש האחרונים שם א"כ הכא אם הוא לא לא שייך אין מליחה לכלים ואסור. מיהו יש לחלק בין לא לגלול וא"כ הכא בדבר גלול אסור. [כעת ראיתי בסמ"ג בסס"ד ס"ק מ"ב שכ' דעיקר כוונת הש"ך הנ"ל במ"ש דהוי כשהוא תלית כו' היינו דאין טבע המלח להפליט מכלי אלא להבליע אף שנמלח הכלי נופל הרבה דכבשר המלח נכנס בחלקיו ומוליא מתוכו משא"כ מכלי ע"ש לפ"ז גם בדבר גלול יש להתיר וכן מבואר בש"ך לעיל סימן ס"ט ס"ק ס"ח שכתב דלענין אין מליחה לכלים אין חילוק דלעולם אין כח מלח וציר מפליט כלי ע"ש ואף להמ"א בסי' תמ"ו ס"ק ט"ו שחולק על הש"ך וס"ל דציר מפליט מכלי הא דוקא בדפנה שיעור כביצה כדי שיתן על האור וכו' והיינו דס"ל כהדרישה שבש"ך שם]:

קו (א) החתיכה עצמה אסורה. עי' בתשובת נו"ב חי"ד סימן ד' באמצע התשובה שכתב דאף דקי"ל אפשר לסוחטו אסור מ"מ אם בלע איסור שהוא מינו וקיבל איסור זה ע"י מליחה

באר היטב

קו (א) להתכבד. כ' הש"ך וקשה דהא אפי' יהיה חה"ל בטילה כיון דאין איסורה מחמת עצמה וצ"ל דהאי אם אינה ראויה להתכבד קאי אבב"ח מיהו הא דבעינן ס' נגד כל מה שנאסר בתחלה בדבר לח היינו במקום שאין הפסד גדול

מטה יהונתן

(סי' ק"ו בש"ע ס"א) **אבל** החתיכה עצמה אסורה לפי שאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי משא"כ בדבר

גליון מהרש"א

(סי' ק"ו ש"ע ס"א) **אבל** החתיכה עצמה אסורה. אבל חתיכה שבלעה בשר ונפלה לחלב גם אותה החתיכה

ב [ח] ד חתיכה שיש בה חלב שנתבשלה בקדירה ה שיש בה ס' (ג) לבטל החלב צריך ליזהר שלא יסיר שום דבר מהקדירה בעוד חתיכת האיסור בתוכה דחיישינן(ב) שמא תשאר באחרונה בשעה שאין בקדרה ס' לבטל החלב (ב) וגם לא יוציאנה תחלה ו שחלב שבה יאסור אותה ומה תקנתה יניחנה עד (ג) שתצטנן הקדירה :

הגה ז [ט] ולפי מה דקיימא לן חתיכה נעשית (ד) נבילה מסיר החתיכה האסורה משם [י] והשאר מותר (ד"ע) :

קז דין המבשל ביצה ודבר מיאוס הנמצא בתבשיל . ובו ב' סעיפים :

א [א] א המבשל ביצים הרבה בקליפתן (א) לא יוציאם מהמים שנתבשלו בהם עד שיצטננו או יתן עליהם מים צוננים לצננם ואחר כך יוציאם משום דחיישינן שמא ימצא באחת מהן אפרוח ואם היה מוציא מהם קודם שיצטננו שמא היתה נשאר אותה שיש בה אפרוח עם האחרונות והיתה אוסרתן לפי שלא היה נשאר שם ששים לבטלו :

הגה **א** (א) ואם לא עשה כן אלא עירה אותן (א) לקערה ונמצא אחת

טורי זהב

אין חילוק בין בשר בחלב לשאר איסורים ע"כ אוסר החתיכה עצמה כמלה הכל כיאה בס"ד : גם מה שכ' הטור אחר זה ומכל מקום יש לחלק כו' כתב הב"י שהם דברים פשוטים לא נתנו להכתב . ולפע"ד דדברי רבינו הם לנו לעינים ולתועלת לתרץ קושיא אחת. והוא מחמת שכתבו התוס' שהבאתי בסמוך דעיקר הקושיא אלא מעתה נפלה לקדירה כו' הוא מחמת דכל מה שסופו לצאת מן החלב יצא בקדירה ראשונה והרי החלב של הכחל הוא בעין בכחל וע"כ נאסר בה גם לאחר גמר בישול דאל"כ היאך אמרו במשנה לא קרעו לאחר בישולו מותר ללישנא קמא דפכ"ה מטעם דלא גזרו רבנן על זה כיון שלא פירשה כמו שפירש רש"י שם וע"כ לומר שהאיסור שיש בחלב הכחל הוא הולך ממנה בגמר הבישול דהיינו טעם הבשר שנכנס לתוכו מן הקדירה דאילו מטעם בשר הכחל אין איסור כמו שכתב שם וע"כ אמרי' אע"פ שנאסרה החלב גם בכחל מכל מקום כל האיסור שבה הולך לגמרי בקדירה ראשונה וה"נ נימא כאן דכל מה שעתיד לילך מן החלב לאותה חתיכה שדבוק בה כבר יצא בבישול הקדירה והשתא אותה נמי דהוה כמו קדירה אחרה מכל מקום כבר הלך משם מה שעתיד לילך ממנו ודאי אם נפל החלב למקום אחר חוזר ואוסר דאז עושה פליטה חדשה משא"כ כאן בחתיכה זו שכבר קבלה מן החלב זה והיא שבעה ממנה ומה יעשה א"כ עוד ודא ודאי קושיא היא אלא שדחה אותה רבינו שיש לחלק בכיון שהאיסור בעין חוזרת לפליטה חדשה בקדרה אחרת אפי' לאותה חתיכה שדבוק בה ובד"מ דחק ליישב דשאני הכא בטיפה שפלטה על החתיכה שאפשר להתיר כולה על ידי ניעור וכיסה ובמה שזכרנו נתיישב הכל ודבר פשוט הוא שגם לרשב"א מותר אפי' אותה חתיכה כאן כיון דבאותו טעם שהחלב פולט לאותה חתיכה יש לה סיוע משאר חתיכות ככה"א דלעיל : (ב) וגם לא יוציאנה תחלה שהחלב שבה יאסור אותה . משמע דהם יניחנה הכל מותרת ולא דמי למ"ש בסעיף ח' דהחתיכה נאסרה באיסורה דהתם נאסרה החתיכה כבר על ידי בליעה ע"ז אמר שאינה פולטת כל האיסור הבלוע משא"כ כאן שלא בלעה מחלב בעלים עדיין אלא עכשיו על ידי ביטול ובאותה שעה הולכת פליטת הבליעה בכל הקדירה בשוה כמו באותה החתיכה עצמה כיון דלפי סברא זו לא אמרינן חתיכה עכ"כ בשאר איסורים וזה פשוט :

קז (א) לא יוציאם מהמים כו'. בת"ח כלל כ"א דקדק מדלא כתב הש"ע דאם לא עשה כן אסור בנ"מ מוכיח דדוקא לכתחלה

קמזהיר

שפתי כהן

אם אינה ראויה להתכבד דאילו ראויה להתכבד כבשר בחלב לא מעלה דחשיב איסור מגופו כיון שכל אחד בפני עצמו מותר וכמו שנתבאר בר"ס ק"א ואם הוא דבר לא בין בבשר בחלב בין בשאר איסורים הכל מותר אי איכא ששים נגד מה שנאסר תחלה מיהו הא דבעינן ששים נגד כל מה שנאסר בתחלה בדבר לא היינו במקום שאין הפסד גדול אבל במקום הפסד גדול לא אמרינן בכה"ג חנ"נ בשאר איסורים רק בבשר בחלב וכמ"ש הרב בסי' צ"ב ס"ד : **ה** שיש בה ששים לבטל החלב . ולדידן דקיימא לן חנ"נ בכל האיסורים וכן באיסור דבוק צריך ששים נגד כל החתיכה ה"ה הכא צריך ששים נגד כל החתיכה שהחלב דבוק בה ואפי' הכי החתיכה עצמה אסורה : **ו** שחלב שבה יאסור אותה . פי' כשיוציאה ותהיה חמה אם כן יאסר החתיכה מחמת החלב שבה שאין בה ששים לבטלו אבל כשמניחה בקדירה הטעם הולך בכולו בשוה ואין להקשות דהא ע"כ החתיכה נמלחה תחילה דאי לאו הכי היתה אסורה משום דם והיה צריך ששים בתבשיל נגד כולה וכמו שנתבאר בסי' ס"ט סי"ח וא"כ ע"כ נאסרה תחלה משום שנמלחה עם החלב שבה ושוב אינה חוזרת להיתרה וכמ"ש הרשב"א והמחבר בס"ח י"ל דמיירי שהוא חלב דרבנן או חלב של בהמה כחושה דאינו אוסר במליחה אלא כדי קליפה לדעת הרשב"א והמחבר בסי' ס"ד ס"כ ובסי' ק"ה א"נ מיירי שהיה בחתיכה ששים נגד החלב ואח"כ קודם הבישול נחתך ממנה : **ז** ולפי מה דקי"ל חנ"נ כו' . פירוש וא"כ החתיכה זו עכ"פ אסורה משום איסור דבוק אם כן מסיר החתיכה כו' שהרי אינו מזיק כלום במה שמסירה וא"כ לא יניחנה בחנם בקדירה ודברי העט"ז בסעיף זה אינם מכוונים עיין שם :

קז א ואם לא עשה כן כו'. עד סוף הסג"ה נלפע"ד מוכח דליב"א וסייעתו

באר הגולה

בסג"ה: ד טור בשם הרשב"א :
א בית יוסף בשם סמ"ק :

גליון מהרש"א

עצמה מותרת ש"ך בשם מהר"ם לובלין סי' צ"ד סק"ג ופ"ז סימן צ"ו סק"ה והכו"פ סי' צ"ר סק"ח כ' דאין לחלק:

יד אברהם

(סימן ק"ו סעיף ב') חתיכה שיש בה חלב שנתבשלה בקדירה שיש בה ס' לבטל החלב . כתב הש"ך ואין להקשות דהא ע"כ החתיכה נמלח תחילה דאל"כ נאסר משום דם ויהיה צריך לבטל כולה . וא"כ ע"כ נאסרה תחלה משום שנמלחה עם החלב י"ל דמיירי בחלב כחוש דאינו אוסר אלא כדי קליפה לדעת המחבר סי' דלעיל ס"ד ט' עכ"ד הש"ך וכא רואים דמקור דין זה הוא מהרשב"א והוא קאי להדיא על חתיכה שדבוק בה שמנו של גיד עיין ב"י ס"ס ק' . ושומן של גיד הוי שלא כחוש כמבואר סי' ק"ה ס"ד וה' וט' . וא"כ צ"ל דמ"ש הש"ך שנאסרה במליחה כ"ק הוא שלא בדקדוק . שהרי בסי' ק"ה הצריך נטילה לשומן דגיד ולפ"ז היה צריך ס' נגד החלב וגם נגד הנטילה שנאסרה ככר במליחה למ"ד חתיכה נ"נ בשאר איסורים . וכמ"ש התוס' פג"ה (דף צו) ד"ה אם יש כו' והגה"א מהסרי"ח שם . לענין אם נאסרה במליחה כדי קליפה . ונראה דאפילו לפי מ"ש הג"ה סי' צ"א ס"ד דכל מקום שצריך קליפה אם לא קלפוהו ובשלו כך בדיעבד שרי . היינו דוקא היכא שלא נאסרה רק כדי קליפה. אבל אם נאסרה תחילה כדי נטילה לכ"ע צריך ס' נגדם אם נתבשל כך בלא נטילה . וכדמוכח להדיא בטור וש"ע וסג"ה ר"ס צ"ו גבי בצון שחתכו בסכין של בשר באסור כדי נטילה . ואם בשלו בחלב צריך ס' כנגדה . והרשב"א והש"ע שלא הזכירו לשער ס' נגד הנטילה היינו לפי שאין סוברים חתיכה נעשית נבילה בשאר איסורים . וכמ"ש התוס' וסג"ה ממהרי"ח שם בפג"ה דלר' אפרים דלא ס"ל חנ"נ ניחא ע"ש . היכא אני אומר דאי משום הא לא איריא דהשתא מצינו למימר דמיירי כשלא נמלחה החתיכה מקודם . ומ"ש הש"ך דא"כ צריך ס' לבטל כולה שהרי אסורה משום דם . לק"מ שהרי קיי"ל לעיל ס"ס ע"ח דכזית דם וכזית חלב שנפלו לקדירה שיש בה נ"ט זיתים של היתר כל א' מצטרף לבטל טעם חבירו ע"ש . ולפ"ז ה"ה כאן מה בכך בהחתיכה לא נמלחה לא גרע שאלו היתה כולה דם דמצטרף החלב לבטלה והיא להחלב . ומיירי שהבשר שלא נמלח בשיעור שוה לחלב ואי איכא ס' עם החתיכה נגד החלב אין כאן איסור מחמת החלב וגם אין כאן איסור מחמת דם . אם יש ס' עם החלב נגד הבשר שלא נמלח . ואז גם החתיכה עצמה שרי לדעת הש"ע סי' ס"ט סי"ח . וכן לדידן אם לא היו דבוקים היו מצטרפין לבטל א"ז . והחתיכה שנתבשלה כמות שהיא אסורה אם לא נצרך . כמ"ש הג"ה שם בסי' ס"ט . וכל מה שכתבתי כדברי המחבר הוכרחנו ג"כ לומר בסג"ה פכ"ב (דף ק"ע) והבאתיו ר"ס צ"ח ע"ש : (שם) צריך ליזהר שלא יסיר שום דבר מהקדרה בעוד חתיכת האיסור בתוכה דחיישינן שמא תשאר באחרונה בשעה שאין בקדרה ס' כו' . מש"ע דאפי' לערות כולה בקערה אסור דשמא לא יערה כולו בפעם אחת וכמ"ש סי' צ"ב . וכתבתי שם דאפי' אם כבר עירה ולא נודע אם עירה בפ"א אם לאו אסור כדמשמע

חידושי רע"ק

דמשהו לא נ"נ היינו מה"ט גופא דאין משהו יכול להתפשט לחוץ ואין הנאסר יכול לאסור ועדיין צריך לומר דר"ת ור"א פליגי בהך סברא דאין הנאסר וכו' דר"א שהביא ראיה מסוגיין דלא נ"נ ע"כ ס"ל דל"א אין הנאסר ולדעת ר"ת הוא ג"כ רחוק קצת ואפשר לומר דגם ר"א ס"ל לדינא דבב"ח אין הנאסר אלא דס"ל דזה תליא בהא דאם בשאר איסורים ל"א חנ"נ דאין היתר נהפך לאסור רק בבב"ח התערובות הוא גופא של איסור ממילא אפשר לומר דאם נפרד זה מזה דאין תערובת טעמים שרי משא"כ אם בשאר איסורים נ"כ נ"נ אף שאין ההתחברות גורם האיסור מ"מ נ"נ וע"כ דההיתר נהפך לאיסור וכיון שכבר נעשה איסור ממילא אף אם האיסור נפלט ממנו אסור דמה לי אם האיסור בתוכו או לא לענין שההיתר יהא איסור מש"ה הוכיח ר"א דל"א נ"נ ולעולם י"ל דלפי האמת ס"ל ג"כ דל"א אין הנאסר וכו' ועיין : **אמנם** אחר שהוכחנו דלשיטת הט"ז ע"כ גם הר"ת ס"ל דאין משהו יכול להתפשט לחוץ וגם ס"ל להא דאין הנאסר וכו' א"כ יקשה לכאורה דמאי הקשו תוספות האיך הגעילו יורה גדולה דלמא הכשירו אותה איזה פעמים ובכל פעם חוזר ונבלע לפי ערך עד שבפעם האחרון אינו מגופו של איסור רק משהו ומש"ה א"י להתפשט ואינו חוזר ונבלע מן המים לכלי ואם כן כשהמים נעשה נבילה שחוזרים להכלי מ"מ אין הנאסר כיון דאין מגופו של איסור נבלע כלל בכלי וצ"ע זולת די"ל דדבר לא תנבלע בכלי ל"ש לומר שאין הלא מפלים משהו שנבלע בתוכו דהלא בעצמו נבלע בכלי ונבלע גם המשהו שבתוכו וראיה לזה ממ"ש תרס"א בא"ח (סימן תנ"ד) דבפסח א"א להגעיל שום כלי כיון דמשהו ונש"ט אסור עיי"ש וק' לדעת הט"ז כיון שיש ס' במים נגד בלע שבכלי והמים אין נ"נ דמשהו לא נ"נ ואין חוזר ונבלע המשהו לתוך הכלי אע"כ דמדבר לא נבלע אכן בכו"פ (סי' צ"ב) ראיתי דפשוט אצלו דגם בלא אין מפלים בלי משהו הנבלע בו וצ"ע דא"כ נסתר דברי הט"ז מההיא דהגהת ש"ע הנ"ל : **והנה** לדעת הש"ך דעיקר הסברא כיון דכח אחר מעורב בו נקרא אינו מינו יש לעיין בירק שבלע טעם בשר מוקצה ונ"נ וחזר ובישל עם בשר אחר שהוא ס' נגד כל הירק אם נימא דג"כ מותר כיון דטעם בשר שבירק כח אחר מעורב בו נקרא אינו מינו או דדוקא במשהו הנבלע אף דלהש"כ המשהו יוצא לחוץ מ"מ אין לו כח להתפשט אלא שטעם החתיכה מוליך עמו הבלוע הוי כח אחר מעורב אבל בטעם הבלוע כיון דיש בו כח להתפשט בט"ע לא מקרי כח אחר מעורב : **והנה** לשטת ר"א דס"ל דל"א חנ"נ ואעפ"כ אסרי' כיון שנתנה טעם החתיכה אוסר מפני שהוא מינו ע"כ דהוי כחנ"נ מינו אולם לדעת ר"ת דבדוקא נקט חנ"נ היה אפשר למידק בהיפוך דאם לא היה נ"נ לא היה אוסר דהוי מבשא"מ וא"כ למה דקיי"ל להחמיר כר"ת היה נראה להקל בכה"נ אף די"ל להחמיר קיי"ל כר"ת ולא להקל מ"מ הוי ספיקא וספיקא דרבנן לקולא ואף דבמוקצה הוי דשיל"מ מ"מ בספיקא דדינא לקולא כמ"ש בסק"א מ"מ אפשר דאין בזה דקדוק כ"כ מטה דנקט חנ"נ דקושטא דמלתא נקט והראיה דהעיקר דברי תוס' בנוי' למה לי נתן טעם וכו' דהא אף בלא טעם ליתסר והכי מסתבר ולדינא צ"ע: **ועיין** בר"ן שכ' להדיא דאף בנתן טעם אפ"לא אמרינן חנ"נ מקרי כח אחר מעורב ע"ש אמנם מ"מ י"ל בנ"ד לאסור דבלישנא דהר"ן יראה דאין הקולא משום כח אחר מעורב בו אלא דעיקר הסברא דלא מצינו שהחמירה התורה דמב"מ לא בטל אלא כשהאיסור לבדו אבל מ"מ אם אין טעם איסור לחוד ומעורב בו טעם היתר אינו חמור כ"כ כיון דגם היתר יש בבלע זה ע"ש וא"כ י"ל דבנ"ד דגם הירק אסור מטעם נ"נ אף דירק הוי אינו מינו מ"מ טעם הבשר הוי מינו כיון שאין טעם היתר מצטרף עמו ועיין: **ובמה** שכתבנו דלדברי הט"ז דאין משהו יכול להתפשט לחוץ ע"כ לדעת ר"א לא ס"ל לסברא דאין הנאסר ועיין במשכנות חבית להרשב"א (רצ"ת ע"א) שכ"כ להדיא בדעת רבינו אפרים ע"ש אמנם באמת דברי הרשב"א שם אינם מובנים לי דכביאור דמפרש בדעת ר"א דס"ל דדבר שמן אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ומש"ה הוכיח מההיא דתרבא דאפי' לריקולא דאם דל"א חנ"נ תחזור החתיכה ותאסור האחרות ע"ש ולא הבינותי דאם איתא דס"ל דדבר שמן אינו מפעפע וכו' ממילא א"א לפרש דיקולא קלתת דא"כ לא יאסרו חתיכות אחרות ולא תאסר רק אותה חתיכה ולבעי בחתיכה גופא ס' ואיך שייך לצרף חתיכות האחרות וצע"ג: (ש"ך סק"ו) **אלא** כדי קליפה.

ביאור הגר"א

[ח] חתיכה כו'. יתבאר בר"ס ק"ז : [ט] ולפי כו'. וקי"ל דבאיסור דבוק חנ"נ וש"ע לא ס"ל כן אפילו לאסור החתיכה : [י] והשאר כו'. בשיש ס' נגד החתיכה :

קז [א] המבשל כו' ואם לא כו'. אע"ג שכבר נתבטל חוזר ונאסר כמ"ש בסס"ה דתרומות

באר היטב

גדול אבל אם יש הפסד גדול לא אמרי' בכה"ג חנ"נ בשאר איסורים רק בב"ח : (ג) לבטל . ולדידן דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים וכן באיסור דבוק צריך ס' נגד כל החתיכה ה"ה הכא צריך ס' נגד כל החתיכה שהחלב דבוק בה ואפ"ה החתיכה עצמה אסורה . ש"ך : (ג) שתצטנן . פי' כשיוציאה ותהיה חמה א"כ יאסר החתיכה מחמת החלב שבה שאין בה ס' לבטלו אבל כשמניחה בקדרה הטעם הולך בכולו בשוה וא"ל דהא ע"כ החתיכה . נמלחה תחלה דאל"ה היתה אסורה משום דם והיה צריך ס' בתבשיל נגד כולה וא"כ נאסרה תחלה מפני שנמלחה עם החלב שבה ושוב אינה חוזרת להיתרה י"ל דמיירי שהוא חלב דרבנן או חלב של בהמה כחושה דאינו אוסר במליחה אלא כ"ק א"כ מיירי שהיה בחתיכה ס' נגד החלב וא"כ קודם ביטול נחתך ממנה עכ"ל הש"ך : (ד) נבלה . וא"כ החתיכה זו עכ"פ אסורה משום איסור דבוק א"כ הסיר החתיכה וכו' שהרי אינו מזיק כלום במה שמסירה וא"כ לא יניחנה בחנם בקדרה. ש"ך:

קז (א) לקערה . כתב או"ה דאם לא עירה אותן לקערה אלא נשארו בקדרה ועירה הרותחין מהן ג"כ אסור דשמא היתה ביצה האסורה בשולי הקדרה

פתחי תשובה

מליחה יש מקום לומר דאסר לסוחטו מותר ואף אותה חתיכה מותרת אף לדידן דקיי"ל חתיכה נעשה נבלה בשאר איסורים ע"ש : (ב) שמא תשאר באחרונה . עי' בתשובת תפארת צבי חלק או"ח סימן כ"ד שכתב דה"ה בכבוש אם נתבשל איסור בקדרה והיה ס' ואח"כ נצטנן התבשיל ונתמעט ההיתר שעכשיו אין ס' דאם נכבש כשיעור כבישה אוסר עתה התבשיל דלא כרב אחד שרצה לומר שאינו מוסיף בליעה יותר ע"י כבישה ע"ש :

קז (א) ואם לא עשה כן . עש"ך סוף סק"א מ"ש דהא דציר דגים טמאים דרבנן היינו כטור וב"י וט"ז ובלבוש ל"ס שאז"ז : (שם) **ומה** תקנתה יניחנה עד שתצטנן הקדרה . וכ"כ לקמן ר"ס ק"ז גבי ביצים שלא יוציאם מהקדרה עד שיצטננו או עד שיתן עליהם מים צוננים עכ"ל . וצ"ע דמאי שנא מש"ג הש"ע לעיל סי' צ"ב גבי טפת חלב שנפלה על הקדירה מבחוץ על מקום הריקן דנהגו לאסור ולא להמתין עד שיצטנן דשמא יערה קודם צונן דרך מקום הקדירה שנאסרה. וכשלמא גבי ביצים ר"ס ק"ז יש ספק אי איכא איסור כלל מש"כ כאן שיש איסור בודאי . ומאי שנא מהא דסי' צ"ב הנ"ל. וי"ל דה"ה שאפי' להניע הקדירה ממקומה אסור שם . כמ"ש שם הש"ע דלאסור ליגע בה כשהיא חמה דשמא יכנס אותה . ולולי דאי אפשר ליזהר ומש"ה נהגי לאסור . אבל כאן איכא איסור בנגיעה ו מנוע רק שצריך ליזהר שלא יסיר ממנה שום דבר וזה אפשר ליזהר: (שם) **ולדידן** מסיר החתיכה האסורה משם והשאר מותר. ואין צריך להמתין עד שיצטנן עכ"ל ד"מ . וצ"ע דלעיל סי' צ"ח ס"ה כתב בד"מ והג"ה דאם נפל חלב לתוך התבשיל אף אם יש ס' צריך ליתן לשם מים צוננים ומ"מ החלב להקפיא ולהצ"ף למעלה על המים ויסירנו משם מאחר דאסור להסירו הוי כאחר מכינו וצריך להסירו משם עכ"ל . וא"כ גם בכאן הכי צריך להמתין עד שיצטנן או ליתן מים צוננים כדי להקפיא להחלב שבתוך בקדרה וצ"ע : (סימן ק"ז סעיף א') **המבשל** ביצים הרבה בקליפתן לא יוציאם מהמים עד שיצטננו : משום דחיישי'

צבי לצדיק

(סימן ק"ו סעיף א' בט"ז ס"ק א') **אבל** כו' שאנו חוששין . ומה שקשה על הרשב"א קושיה

מילואים

(סימן ק"ו בש"ך ס"ק ז') **ודברי** העט"ז בזה כו'. עיי' במשבצות זהב ס"ק כ' מ"ש בזה . וליישב לדברי העט"ז

(יו"ד ח"א)

(סימן ק"ז בש"ע סעיף א' בהג"ה) וכן בדגים קטנים כו' . לענין דינ' רוב פוסקים ס"ל כהס"ת וכ"ם האו"ה והב"ח ומהרש"ל וכשאר אחרוני' זולת הרב בס"ח כלל נ"א שמיקל יותר ופסק כסברת הר"ש להקל מכמה טעמי חדא דמאחר שיש להסתפק בדבר אזלינן לקולא דלא גרע מאילו נסתפק אם נפסק הרוטב דכל בים שם לבטלו כמינו ברוב לא

מטה יהונתן

הנבלע כו' . וי"ל הא המחבר ס"ל א"א לסוחטו אסור א"כ מה סברא יש לחלק בין חתיכה לדבר הנבלל הא עכ"פ אף ססוה דבר הנבלל מ"מ אין איסור נפלט ממנו לגמרי בשלמא א"א סטעם משום דנקרא שם איסור עליו פעם א' משא"כ בדבר הנבלל הוי ניחא אבל לענין א"א לסוחטו אין לחלק כלל וצ"ל דאף דקי"ל א"א היינו שלא נשאר בתוכו רק מעט וכל עיקר הטעם שנשאר באיסורו היינו דנקרא שם איסור עליו פ"א שוב לא חזר להתירו אבל בדבר הנבלל נ"ש הכא נ"א אפשר לסוחטו אסור :

חדושי בית מאיר

(סימן ק"ז סעיף א' בש"ך סק"א) **בא"ד** אבל באמת אין זה הוכחה וכו' הוי לגבי אחרים טב"ט א"כ כו'. נ"ב ולגבי טעם הבלוע כשיבשלם כולם יחד פשיטא שיהיה בין הכל ס' נגד הטמא כדהיה מעיקרא:(שם) **בא"ד** נסתפק אם דג טמא וטהור שוים בטעמם אם לאו . ולענ"ד יש לפשוט מסוגיא דש"ס חולין דף צ"ו כולכית באלפס דגים טמאים באלפס של בשר וקשה הא יותר שכיח להתערב דג טמא באלפס של דגים טהורים מבתוך אלפס של בשר ומה דחקו לפרש הכי [דא"ל משום דס"ל דהוי מב"מ בשמא דמה בכך הא ר' יוחנן ס"ל מב"מ בס' כע"ז] אי לאו משום דאמר ר' יוחנן ליטעמיה קפילא ואילו דג

גליון מהרש"א

(סימן ק"ז ס"ך ס"ק א') מיהו למאי דהוכחתי שם דאזיינן לקולא כו' ובמ"ש מהרא"י בהגהות ש"ד כו' דדג טמא שכבשו כו'. והמ"י כלל ב' ב' דוקא בנכבש ע"י כלי הכובש (פרעם) ועיין שפתי סימן פ"ג אות

יד אברהם

שמא ימצא באחת מהן אפרוח ואם היה מוציא מהם שמא היתה נאסר כו' עשאחרונות וסיתה אוסרן לפי שלא נאסר גם ששים לבטלו נ"ל דלאו דוקא ס' שהני ס"א בעינן כמ"ש סי' פ"ו וסי' צ"ח סעיף ז' . ואע"ג דלהמחבר ש"ע דלא ס"ל חנ"נ בשאר איסור כמ"ש סי' צ"ב ור"ס ק"ו וא"כ אין הבילים שנאסרו בקדירה נעשים נבילה וכשיערה הכל לקערה בס' נגד האפרוח שגי מ"מ הבילים עצמן נאסרים . כמ"ש ר"ס ק"ו דהחתיכה שנאסרה אין חוזרת להיתרא לכ"ע . וא"כ בעי' שיהא רוב בילים דהיתר נגדם לבטלם כדין יבש ביבש ר"ס ק"ט . וזה ברור דעת הש"ע . אמנם דעת הטור צ"ע דלפ"ד ר"ס ק"ו אף החתיכה שנאסרה חוזרת להיתרא וא"כ למה צ' לכתוב דין זה שמסיק אחר הסמ"ג בהוא כוכר הנ"ל בשאר איסורין וא"כ צריך שיהא ס' נגד כל הבילים שנאסרו . אבל כטור שסובר דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורין וא"צ לשער רק נגד איסור הראשון שנבלע בחתיכה . וכשיש ס' גם החתיכה מותרת להיתרא . וא"כ אפי' יהי כן שנאסר האפרוח לבסוף ואסר הבילים שנאסרו שם . מ"מ כשמערה אח"כ הכל לקערה אם יש רק ס' נגד אפרוח כל הבילים צריכין להיות מותרין ולא ירדתי לסוף דעת הטור בזה וצע"ג . שוב מצאתי בשו"ת גבעת שאול סי' נ"ח שכתב לדעת הטור דאע"ג דלא ס"ל חנ"נ בשאר איסורין מ"מ אין מתבטל האיסור בס' דאפשר דלא מתפשט האיסור ע"י נגיעה חם בחם היכא רק לאותן הנוגעין בסמוך ולא ידעי' כמה הן ע"ש : (שם בהג"ה) ויש מתירין בכל ענין

מהן טרפה יש אוסרין הכל דחיישינן [ב] שמא הטרפה נשאר לבסוף ולא היה ששים בקדרה לבטל ונאסר מה שבקדרה (ב) וחוזר ואוסר כל מה שבקערה (ב"י בשם סמ"ג והארוך) *) [ג] וכן בדגים קטנים שנמצא דג טמא בקערה (ג) ולא עירה כלם בפעם אחת אל תוך הקערה דאז יש לחוש שמא נשאר האיסור לבסוף (ד) [ד] ויש מתירין בכל ענין

שפתי כהן

וסייעתו שהביאו הסה"ת והמרדכי סוף פא"ט והש"ד סימן נ"ח והסמ"ג (לאוין קל"ב דף מ"ד) והגה"מ והטור דהיכא דעירה הרוטב מהאלפס לכלי ולא הדגים אפ"ה כולם אסורים דחוששין שמא נשאר הדג טמא בצד מטה בסוף כשמתמעט הרוטב ע"י עירוי עם מעט מים ורוטב עם ך' או ל' דגים או יותר עד פחות מששים וא"כ נאסרו אותן הכ' ול' אע"פ שמערה לבסוף כל הרוטב לכלי שכל אותן דגים שחוץ לרוטב לצד מעלה אין מצטרפין לבטל כיון שהן חוץ לרוטב ואח"כ חוזרים אותן הך' ול' ואוסרים בנגיעתן השאר דגים שבמחבת שמונחים עליהם במחבת בעודם חמים או שמתערבים במחבת אותם שחוץ לאיסור לצד מעלה עם אותן שהיו במיעוט מים לצד מטה שבסוף העירוי עד שנוגעין שכל זה בזה א"כ נאסרו כולם ודעת ר' ברוך בעל הסה"ת וסייעתו שהביאו כל הפוסקים לשם ומסכימים לדעתו הוא דנהי דאיכא למיחש דנאסרו הך' או הל' שבסוף העירוי מ"מ בטלים ברוב לפי שדרך להיות הרבה דגים קטנים דיש רוב נגד אותן שנאסרו ואין אותן שנאסרים חוזרים ואוסרים השאר בנגיעתן דכיון דהאי איסורן מחמת עצמן אין חוזרין ואוסרין בלא רוטב וכמו שנתבאר בסי' ק"ה ס"ז וכבר עירה כל הרוטב לבסוף לכלי ובקערה ליכא רוטב א"נ הרוטב שבקערה כבר נעשה כלי שני ואיכא אוסדת כלל וכמ"ש בסימן ק"ה ס"ק ד' א"כ לא נתערבו אלא ביבש ובטלים ברוב אבל אם נשאר מעט מים ורוטב במחבת הרוטב מערב הטעם בכל המחבת ובהכי מיירי הגהת ש"ד סי' נ"א שמתחלת לכן בבילים כו' וכן אם לא עירה כל הרוטב ואח"כ הדגים רק עירה הדגים מעט מעט עם הרוטב הכל אסור אף לר"ב כדי קליפה דעירוי מבשל כדי קליפה וכמו שנתבאר בסי' ק"ה שם וכן פי' הב"ח וכן מבואר באו"ה כלל כ"ז ע"ש ודוק וכן מוכח מדברי מהרש"ל באו"ה שלו בד"ה לפי כשעירה כו' ע"ש והכי מוכח להדיא בהגהת ש"ד ר"ס כ' המתחלת היה דג כו' כדפי' ע"ש בכל המקומות ודוק כי קצרתי והוא דלא כב"י והרב בת"ח כלל כ"א דין א' שהביאו מחלוקת ריב"א ור"ב כשמערה מעט מעט הדגים עם הרוטב לקערה אלא שהרב בת"ח שם כ' (בשם הגהת ש"ד סנ"א הנ"ל ואין פירושו כך אלא כמו שפירשתי בסמוך) דאף ר"ב וסייעתו לא מתירים אלא כשפירה המים בנתיים לכלי אחר אחר עירוי הראשון קודם שעירה אח"כ הדגים שבמחבת אבל אם נשאר מעט מים עם הדגים ועירה אותן לקערה הכל אסור דעירוי כלי ראשון וא"כ הרוטב מוליך הטעם מחתיכה לחתיכה והכל אסור אם אין שם ששים (וקשה לי למה לי ששים הא קי"ל דעירוי אינו מבליע יותר מכדי קליפה וכמ"ש בסי' ק"ה ס"ק ד' וכן מאי אהני ששים כיון דאין האיסור מתפשט יותר מכדי קליפה וכדאיתא בסימן ק"ה וכמה דוכתי) ובזה לא משמע דעת הב"י כן אלא משמע להדיא מדבריו דאפילו לא עירה המים בנתיים שרי וכ"ל דס"ל לב"י דקליפה עכ"פ בעינן ולא נחלקו אלא לאסור הכל וכן דעת האו"ה שם ד"ו דאף לר"ב קליפה מיהו בעי משום דבעודם רותחים ולחים נוגעים האסורים אל המותרים ע"ש דלא כהב"ח שתמה תימה גדולה על הב"י ואין כאן תימה כלל מיהו בלא עירוי מתיר הב"ח אף בלא קליפה ודעת ר"ם שהביא הסמ"ג והגהת ש"ד ר"ס כ' דמתיר מטעם דתלינן דאיסור ברובא איתא נראה דעכ"פ בעינן שיהיו אותן של צד מעלה הרוב כדאיתא בהגהת ש"ד הנ"ל ואם כן בבילים דאסר ר"ב מטעם שאין רגילין להיות רוב אף לר"ם אסור ולא אבין מ"ש מהרש"ל פרק ג"ה סי' מ"ד דלר"ם מותרים אף הבילים וכן משמע בת"ח שם וכאן בהג"ה מיהו ודאי הא קושטא דלר"ם מותר אפילו לא עירה המים לבסוף כיון דתלינן דהדג טמא היה ברובא וכן משמע בת"ח שם ולענין דינא הנה כל הפוסקים הנ"ל עומדים בשטת ר"ב וכ"פ מהר"ף בתשב"ץ סימן שנ"א ומביאו בהגמ"ר דחולין וכ"פ האו"ה וכן הסכים מהרש"ל שם וכ"פ הב"ח ושאר האחרונים אלא שהרב בת"ח שם מיקל בדבר והב"ח השיג עליו וכתב ודלא כת"ח בלא טעם וראיה ובאמת יש לעיין בדבר דהא טענת הרב בת"ח להורה נכונה היא דלא גרע מנספק דאזלינן לקולא (וכמו שנתבאר בסי' נ"ח ס"ב) משום דכיון דהוי דרבנן ויש ספק אם יש שם ששים אזלינן לקולא א"כ ה"ה הכא וגם טענת השגייה נכונה היא כיון דקי"ל כהרשב"א והטור ס"ס קי"ח דהכל נכנס בספק ולמה לא יצטרף כאן הכל לבטל ודוחק לומר דדוקא גבי ב' קדרות של היתר שנפל איסור לתוך א' מהן ואין ידוע לאיזה נפל ואין בכל א' מהן לבטלו הוא דקי"ל דשתיהן מצטרפות כיון דהשתא יש ספק לפנינו ולא נודע לאיזה נפל אם כן אכל חדא וחדא איכא למימר דהאי דהיתירא היא וגבי דחדא מינייהו ודאי דאיסורא היא מ"מ כיון דלא נודע איזהו שניהם מצטרפין מה שאין כן הכא דלעולם לא נודע איזהו ונתערבו יחד קודם שנולד הספק דלהדרה איפכא מסתברא דהא גבי ב' קדרות שרינן להו מטעם שכל שעתיד להתערב רואין אותו כאילו הוא כבר מעורב כ"ש אם הוא מעורב כבר ודוחק לומר דכל הנך פוסקים לא ס"ל כהרשב"א והטור ועוד דא"כ לא הוה לן לפסוק כוותייהו כיון דכל הנך פוסקים חולקים עלייהו ובפרט שהם מחמירים ועוד דהרי הטור עומד בשטת ר"ב ג"כ וסתם בסימן קי"ח כהרשב"א ונראה דכל הנך פוסקים מיירי במין בשאינו מינו שהדג טמא אינו מינו וכן הבילת אפרוח או בילה של טפת דם הוא אינו מינו עם שאר הבילים ולהכי במין בשאינו מינו כיון דאיכא למיקם אטעמא מתחלה לא נכנס הכל בספק דהא היה אפשר לבא לידי בירור וכמ"ש בסי' ל"ב ס"ק ח' וסי' ק"ה ס"ק כ"ה דהכא גם הרשב"א והטור מודים דאין מצטרפין כל מה שנכנס בספק והרב בת"ח ע"כ מיירי במינו דוקא כדמוכח מהראייה שהביא מנספק הרוטב דהיינו דוקא במינו וכמו שנתבאר בסימן נ"ח ונראה דהוי משמע ליה להרב דהם מיירי דוקא במינו מדכתבו בדברי ר"ב דהדגים בטלים ברוב כדין יבש ואי ס"ד דהוי מין בשאינו מינו הא כתב ר"ב גופיה בסה"ת וכן הפוסקים לקמן סימן ק"ט דצריך ס' משום דאם יבשלם יתן טעם אבל באמת אין זה הוכחה דלעולם מיירי שלא במינו ואפ"ה הדגים שנבלע בהן הטעם דדג טמא בטלים בהשאר ברוב כיון דהם עצמם הוו לגבי אחרים מין במינו א"כ ודאי אם יבשלם ליכא טעם וכמ"ש בסי' ל"ב ס"ק ח' וסימן ק"ה ס"ק ל' ועוד דהא ודאי בילת אפרוח או דם בשאר בילים מין בשאינו מינו הוא דהא טעם אפרוח ודם לחוד וטעם בילה לחוד וגם רחוק שהדג טמא יהיה שוה בטעמא עם דגים טהורים ומכ"ש לפי מאי דס"ל להרב בהג"ה סי' נ"ח ס"ב דאזלינן בתר שמא דאית ליה שמא באפי נפשיה דהוי מין בשאינו מינו וכמ"ש הרא"ן בתשובה סימן כ' והאו"ה סוף כלל כ"ג בשם הא"ז מיהו בזה אפשר לומר דהרב סבירא ליה כהגהת ש"ד ר"ס כ' המתחל' פעם אחת כובא דאיתא לשם דדג טמא הוי מין במינו לענין דלא בטיל ע"ש וצ"ל דהיינו משום דשם דג א' הוא ולענין מין במינו למ"ד דלא בטיל אזלינן בתר שמא וכמ"ש בסימן נ"ח ואפשר דגם הרב אע"פ שהבין דהם מיירי שלא במינו הקשה מנספק משום דציר דגים טמאים דרבנן וכמו שנתבאר בסימן פ"ג וכן בילת אפרוח ודם הוא מדרבנן וכמו שנתבאר בסי' פ"ו אבל קשה דהא שלא במינו אפילו באיסור דרבנן ס"ל להרב דאזלינן לחומרא בנספק וכמ"ש בסי' נ"ח ס"ק ז' וצ"ע מיהו למאי דהוכחתי שם דאזלינן לקולא נ"ל דכל הנך פוסקים מיירי בשיש בדגים

טורי זהב

קמזהיר ובדיעבד מותר כיש מתירין שזכר רמ"א : (ב) וחוזר ואוסר כל מה שבקערה. כן נ"ל וכ' או"ה כלל כ"ז דאם לא עירה אותן לקערה אלא נאסרו בקדירה ועירה הרותחין מהן נ"כ אסור דשמא היתה בילה האסורה בשולי הקדירה ונאסרו הבילים שאלא דעד הנה שהיו המים מוליכין הטעם לכל הבילים היו כולן מסייעות לבטל והשתא דליתנהו אין שאר הבילים מסייעות לבטל ומאחר שעל ידי לחלוחית מים שעליהם אוסרים מיהא גם האחרים שנוגעים אחר כן באותה שנגעה בבילים האסורות לכן אסורות כולן ואפילו הם מאה עכ"ל : (ג) ולא עירה כולם בפעם אחת לתוך הקערה כו' . ואם יש ספק בדבר אם עירה בפעם אחת משמע בטור להחמיר וכן כתב או"ה : (ד) ויש מתירין כו' . הטעם דכתב כאן רמ"א דלא מחזקינן

חידושי רע"ק

קשה לי דא"כ איך כתב הרשב"א דאם יוציאנה חלב שבה יאסור אותה דמשמע דכל החתיכה תאסר הא אחר שיוציאנה ותיא בלא רוטב הוי רק צלי ולא נאסר רק כדי נטילה: (סי' ק"ז ש"ך סק"א) **וגם** רחוק שהדג טמא . ובת' שהיה ביני ובין הגאון מהר"ם זצ"ל בעה"ם

ביאור הגר"א

דתרומות כשם שפתתו כו' הלא"ה אסור וכן כאן : [ב] שמא הטרפה כו' . דאם היה בקערה לא היה אוסר שהוא כ"ש וכשיטתו דאף בדבר גוש מותר כמ"ש בסי' ק"ה ס"ג : [ג] וכן בדגים כו' . לשון הטור כ' בסה"ם דגים קטנים כו' יש אוסרים כו' כנ"ל והוא דעת ריב"א בסמ"ג וכ' ויש מתירין מפני שאותן כ' או ל' שנשארו במלין ברוב תערובות ואי"ל שהוא בריה כיון שאין איסורן מחמת עצמן ואין אוסרין שאר הדגים בנגיעה שנוגעין בהן שאיסור הבלוע אינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב כמש"ל סי' ק"ה ס"ז והוא דעת ר"ב בעל סה"ת כסמ"ג שממנו מקור דין הנ"ל בסי' ק"ה ואע"ג שיש רוטב בקערה אינן אוסרין שהן בב"ש משא"כ הדגים היו אוסרין שעדיין לא נתו בב"ש כמו דגים שעלו בקערה כמש"ל סי' ק"ה ס"ג וכתב סמ"ג אמנם בביצים אף המתירין מודי דאסור דאין רגילות לבשל ביצים כ"כ שיהיו ב' או ל' הנשארים מיעוט המתבשלים . וכתב בד"מ בשם תגש"ד דאף המתירין לא התירו אלא בשעירה המים הנשארים בכלי אחר אבל אם עירה בקערה נאסרין הדגים בקערה מחמת עירוי המים הנאסרין בקדירה וע"י המים יוצא מחתיכה לחתיכה ובהג"ג איירי כאן וז"ש וכן בדגים כו' דל"ת דוקא בביצים משום דליכא רובא כנ"ל : [ד] ויש מתירין כו' . הוא דעת סמ"ג בשם ר"ש

מילואים

הט"ז וי"ל דדעתו הוא . דאמרינן כל מה שיכלה החתיכה להפליט כבר הפליטה . ולכן אין בזה משום מבטל איסור . כי כבר בטל כל האיסור . ובפרט שאין כוונתו לבטל את האיסור . ולכן אין איסור להמתין את החתיכה בקדירה . ואדרבה יש עוד טעם להשהות את החתיכה שם לפי מה דקי"ל מצא מין את מינו וניעור . א"כ י"ל כי אחר הפליטה תשוב החתיכה לבלוע שנית את האיסור שנפלט וע"י זה יתמעט האיסור בקדירה :

צבי לצדיק

קושית התוספות כתבתי בסימן נ' על הט"ז סעיף קטן ג' תירוץ נכון על קושית התוספות . (סימן ק"ז ס"א בהג"ה) ויש אוסרין הכל . קשה לי הא תנן פ"ה דתרומות כשרינה בשוגג מותר ואמרינן בירושלמי דבכל איסורין כן כמ"ש הש"ך סי' צ"ט ס"ק ט"ו ואמאי נימא דחנ"נ ונאסר בהיתר שרינה כמו בכא דמה לי אם היתר בא על איסור או האיסור בא על ההיתר . וצ"ל דמיירי ביבש ושלא במינו דיבש אסור משום שיתן טעם כשיבשל ולפ"ז מיושב קושית הש"ך בסי' צ"ט ס"ק ט"ו מה שהקשו על רמ"א מירושלמי די"ל שהרמ"א בלא וכמ"ש הטור מים והירושלמי ביבש ודו"ק : (בש"ך ס"ק א') **ואם** כו' יותר מכדי קליפה . נ"ל דל"ק על הת"ח דהא דעירוי רק כ"ק היינו אם עירה על צונן דתתאה גבר . אבל כאן שעירה הנאסרים על הרותחין שבקערה שאין דומה הכלי מקררין או עירוי אוסר לגמרי וגם מהני ס' דס"ל את תוך אם : (שם בש"ך) **וכמ"ש** בסי' צ"ח וצ"ע . וי"ל דס"ל לרמ"א דלא אזלי' בתר דג טמא בהכי ודאי ס' נגדו רק החסם על האסורין והמה אין כמינו עם אותן שעדיין לא נאסרו : (בט"ז ס"ק ד') ויש מתירין כו' . כודאי איסור תורה . ולענ"ד דבכל התורה אזלינן בתר חזקה וכיון דכבר נתבטל בבירור בס' הוי בחזקת היתר מן התורה ואין ספק ריעותא מוציא מידי ודאי היתר . רק אם כאינו לחבוש הוי הספקא דרבנן ואזלי' לקולא משא"כ כספק כאינו מינו הוי ספק אם נתבטל כלל . ועוד נ' דהוא ספק דרבנן די"ל דרמ"א ס"ל כהר"ן וסייעתו דבשאר איסורין חנ"נ רק מדרבנן והריעותא שיש רק על אותן שנאסרו כמ"ש הש"ך כאן דלעולם מיירי שלא במינו כו' ע"ש . ועוד נראה דיש ס"ס אם נאסר כלל בסוף ואת"ל נאסר ספק

אם

(טור בשם י"א) (ה) דלא מחזקינן איסור לומר דנשאר האיסור בלא ס' (בית יוסף בשם ר"ש). וכן (ב) עיקר ואפילו לדעת האוסרים **ב** אין לאסור הכלים שנתבשלו בו [ה] דמעמידין (ג) הכלי על חזקתו (ב"י בשם סמ"ג והגהות מיימוני):

ב ג [ו] (ד) ג **זבוב וכיוצא בו מדברים המאוסים שנפשו של אדם קצה בהם שנמצא בתבשיל זורקן והתבשיל מותר שאין פליטת דברים אלו הפגומים אוסרת** (ועיין ס"ק ו'):

הגה וכן (ב) המנהג פשוט אף על גב דיש מחמירין דברי המקילין עיקר (ב"י פסק כרשב"א ורוקח וטור סי' ק"ד) ואין לשנות המנהג ואם לקח עם הכף דג טמא מן הקדירה או שאר דבר שאינו פוגם **ד** אסור (ה) להחזיר הכף לקדרה [ז] ואם החזירו צריך ס' מן הקדירה נגד האיסור **ה** ולא נגד כל הכף (ד"ע דלא אמרינן גבי (ו) כלי חתיכה

טורי זהב

מחזקינן איסור כו' הוא טעם הרב רבינו שמשון שמביא בסמ"ג ולפ"ז אף בביצים מותרים. אבל יש איתא טעם אחר להיתר וכ"ה בטור דהיינו דמתיר בדגים לפי שאותן מעט דגים שנאסרו בקדירה בטלים ברוב התערובות אח"כ ואין חוזרים ואוסרים השאר ולפי זה יש לאסור בביצים כיון דאין רגילות לבשל ביצים כ"כ ביחד שיהא עשרים או שלשים ביצים שנאסרו בטלים ברוב תערובות של היתר וכ"כ בהדיא בסמ"ג לפ"ז עוד יש נ"מ בדגים עצמן דלטעם השני כתב הגהה ש"ד סימן כ"א דדוקא כשעירה המים קודם שעירה הדגים האחרונים שנשארים במחבת אבל אם נשאר מים או רוטב עם מעט הדגים לבסוף ועירה אותן לקערה הכל אסור דעירוי ככלי ראשון עכ"ל. ולפי טעם הראשון אין חילוק בזה וכתב רש"ל פג"ה סימן מ"ד מדזכר הטור הטעם השני כוותיה קי"ל ויש להחמיר בביצים ולפ"ז יש להחמיר גם בכ"מ השני שזכרתי בדגים עצמן אלא שכתב רש"ל שם שאין המים שבקערה אוסרים הדגים כולם מכח התערובות כיון שהם בכלי שני ואותו מעט מים שנשאר בקדרה ג"כ אין בו כח להפליט ולהבליע בדגים שבקערה וג"כ א"ל שאותו מעט מים גופא הנאסר בסוף העירוי יאסור הדגים שבקערה לפי שבטל בקערה בס' עכ"ל לפ"ז אם יש לחוש שאין ס' נגד אותן המים שנאסרו בקדרה ודאי יש לאסור כל הדגים אח"כ אבל דעת רמ"א לפסוק כטעם הראשון שהוא דעת הר"ש דלא מחזקינן כלל איסורא לומר שהיה האיסור בסוף ונתן טעם בת"ח וז"ל ועוד דמאחר דיש להסתפק בדבר אזלינן לקולא דלא גרע מאילו נסתפק לן בנשפך הרוטב דכל שיש ס' לבטלו במינו ברוב לא הוה אלא ספיקא דרבנן ואזלינן לקולא עכ"ל וזה אינו נכון דכיון דהספק הוא אם יש כאן איסור תורה אמרינן הוה כודאי איסור תורה וכאילו היה בבירור האיסור למטה בקדרה נמצא שאין לך מעלה אלא במה שבטל חד בתרי והכתי יש איסור מדרבנן וצריך ס' משא"כ בנשפך הרוטב דיש ב' מעלות האחד ביטול ברוב שהוא מן התורה והשני ביטול בס' מדרבנן וכיון דהוה ספק בביטול שהוא מדרבנן אזלינן ביה לקולא ודבר זה הוא כלל בכ"מ שלא נהגב ספק איסור דאורייתא להיתר מחמת שיש לך ביטול ברוב וכמו שכתבנו בסימן ס"ו סעיף ד' ועוד קשה לי דכאן בביצה שיש בה אפרוח או דם הוה מין בשאינו מינו דהאיסור הוא אינו מינו עם הביצים *) ובהגהת ש"ד כתב בשם סמ"ג דמוקמינן המחבת על חזקתו ולא מחזקינן איסור לומר שהאיסור נשאר בסוף וכו' על זה וז"ל וכ"ל דהא דלא מוקמינן אחזקה גבי ספק אם מלח בשר שחוטה בהדי נבילה או בספק אם היה ס' נגד האיסור בשאינו מינו דהוה כמו רגלים לדבר עכ"ל אלמא דגם בביצים יש כאן ספק דאיסור דאורייתא עכ"פ. ועוד הביא בת"ח ראיות שהכל יצטרף לבטל האיסור לא ידעתי מה שייך זה לכאן דהא בביצים אמרי' דאין רגילות לבשל כ"כ הרבה ביצים שיהיה רוב בין הכל נגד הנאסרים וכן משמע מדברי היש מתירין שבטור שכ' שבטלים ברוב היתר משמע דוקא רוב בעינן על כן נראה להחמיר כדעת רש"ל דבביצים אסור ובדגים מותר כל זמן שאפשר שיש ס' נגד המעט מים שנשאר בקדרה: בהך מילתא דדגים שהוזכר בטור פירוש ב"י ורמ"א שעירה הדגים מן המחבת לקערה וחיישינן שמא נשאר שם הטמא וכמ"ש לעיל וכן משמע הפירוש בהגהת שערי דורא שהבאתי לעיל וכן בדברי רש"ל פרק ג"ה סימן מ"ד ותמוה לפי זה מ"ש בטור השאר שבמחבת היה לו לומר שבקערה וצריך לדחוק דהכי קאמר במה שבא לקערה מהמחבת אבל י"ל דהטור מיירי דהדגים נשארו במחבת רק שהורק הרוטב ויש חשש שמא נשאר הטמא בשולי המחבת וכמ"ש לעיל בשם או"ה ולענין דינא חדא הוא ומו"ח ז"ל הקשה על פירוש ב"י דיש לאסור מה שבקערה מכח העירוי שבא מן המחבת וכבר כתבתי בשם רש"ל בסמוך דלא קשה מידי *): (ה) דלא מחזקינן איסור כו'. כבר כתבתי דעת רש"ל דלא קי"ל כן ושכן עיקר להחמיר בביצים ואפילו לדעה זו יש להחמיר אם בישל ביצים הרבה בקדירה והיה ביניהם אחת שהיא אסורה והוציא כל א' בכף אחת דיש לחוש שמא הוציא האסורה בראשונה ונאסר הכף ממילא נאסרו האחרים א"כ דהא דאמרי' לא מחזקינן איסורא כו' היינו מטעם דאמרינן איסורא ברובא איתא וכן העתיק בת"ח בשם הר"ש שהוא מרא דדיעה זו משא"כ בדין זה. וכ"פ באו"ה כלל כ"ח וכ' שם עוד בדין זה דאף על פי שאין בביצה האסורה אפרוח רק דם ודם ביצים דרבנן וספיקא דרבנן לקולא דהיינו דוקא קודם שנודע איסור ודאי בביצה אבל לאחר שנודע בודאי איסור פעם אחת אין לחלק בין ספיקא דרבנן לספיקא איסור דאורייתא דכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון עכ"ל. *) ולא נהירא האי מילתא דבריש ביצה פרכינן אתאן דמפרש טעמא דאיסורא דביצה שנולדה ביום טוב מכח גזירה מדרבנן מכח דהויא וספיקא אסורה דהא ספיקא דרבנן היא ולקולא ואי כדברי האו"ה הא לא פריך מידי דדילמא הכי קאמר דודאי הוא לנו שיש ביצה אסורה אלא שיש ספק אם נתחלף באחר או לא ובזה לא אזלינן לקולא לפי דברי או"ה אלא ע"כ דגם בכה"ג הוה ספיקא דרבנן ולקולא ולענין עיקר הדין שכתב או"ה דקי"ל דם ביצים דרבנן כבר נתבאר בסימן ס"ו סעיף ד' הכרעת רמ"א דכל היכא די"ל חד בתרי בטל אז סמכינן אמ"ד דם ביצים דרבנן אבל בלאו הכי אנו מחמירין כמ"ד דם ביצים הוא

שפתי כהן

שמטעים דאז אסור מדאורייתא וכמו שנתבאר בסימן פ"ג א"כ והוא העיקר דוקא ציר ע"י מליחה הוא מדרבנן משא"כ טעם ע"י בישול דיוצא עיקר הטעם והלחלוחית וכמ"ש מהרש"ל בהגהת ש"ד סי"ב דדג טמא שנכבש עם הדג טהור אסור מדאורייתא' שאז יוצא עיקר הציר והלחלוחית עכ"ל אם כן כ"ש ע"י בישול והיינו דלא אשמועינן חד מהפוסקים דכ"כ גבי בישול דציר דגים טמאים אינו אלא מדרבנן ואע"פ שהסמ"ג ושאר קצת פוסקים נקטו בלשונם נמי ביצה אפרוח או דם לטעמייהו אזלי דסבירא ליה לסמ"ג דדם ביצים דאורייתא וכמו שכתב מהרש"ל באו"ה סי' ס"א או אפשר דלדוגמא נקטו הכי וה"ה לענין שאר איסור דאורייתא' (ועיין באו"ה כלל כ"ו דין י"א) ומה שכתב הרב בת"ח שם ותו דהא קי"ל דאם ניתוסף היתר כו' כבר כתבתי בסי' צ"ט ס"ק ט"ו דליתא אלא לעולם אמרינן חתיכה נעשה נבילה ועוד דלא דמי בשלמא התם אמרי' שפיר כגון שנתערב איסור לח בלח או יבש ביבש וניתוסף אח"כ היתר לא בענין שהטעם בטל בס' משא"כ הכא כיון שכבר נאסר שוב אין שאר הדגים מצטרפים לבטל ביבש שאין האיסור משפיע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב ונשאר באיסורו כמה שנותן טעם באותן הכ' ול' שנאסרו ודו"ק: **ב** אין לאסור הכלים כו'. עיין בתשובת מהרי"ל סימן קס"ב שכתב הרבה טעמים לחלק בין המאכל לכלי וכתב שם דנראה דלא התיר הכלי אלא אחר מעל"ע משום דהוה ספיקא דרבנן דנטל"פ וע"ש ומזה ראיה דהסמ"ג והפוסקים מיירי באיסור דאורייתא וכמ"ש בס"ק שלפני זה: **ג** זבוב וכיוצא בו כו'. ע"ל ס"ס ק"ד ועיין מ"ש בס"ס זה: **ד** אסור להחזיר הכף לקדרה. אע"פ דיש בכף ס' נגד האיסור דאין מגעילין בכלי בס' כ"כ בת"ח שם ד"נ וכבר נתבאר כן לעיל סימן צ"ב ס"ה: **ה** ולא נגד כל הכף דלא אמרינן בכלי חנ"נ. והיינו דוקא בכלי של עץ ומתכות חדש אבל בישן או של חרס אפילו חדש דעת הרב לעיל סימן צ"ח ס"ה (ועמ"ש שם) דיש להחמיר דה"נ וצריך שיש נגד כל הכף וכ"כ בת"ח כלל כ"ח ד"ב:

והוחזר

באר הגולה

ב טור בסי' ק"ד בשם הרשב"א ממשמעות הגמרא בפסוקה דעכבר דבשכר מסקים כר מחלא וגברא מפגים פגים ומהא דאמר רבא שם הלכתא כ"ש לפגם וכו' עבודת כוכבים דף ס"ח וכן סי' הר"ן שם:

הגהות הט"ז

(סימן ק"ז ס"ק ד') **עם** הביצים. ובאינו מינו צריכין ס' לבטל מדאורייתא:

נקודות הכסף

(סימן ק"ז בט"ז ס"ק ד') עיין בש"ך סק"א נתבאר הכל על נכון: (שם בט"ז ס"ק ה') **ולא** נהירא האי מלתא כו'. לק"מ דשאני התם דכיון דספק אם היא זאת לא נודע איסור ודאי בביצה דדילמא דהיתירא היא משא"כ הכא דעכ"פ יש איסור בתערובות ובא"ה נמי לק"מ דאין לדמות הספיקות זו לזו דאשכחן טובי ספיקי דרבנן להחמיר וכמ"ש בש"ך ס"ס ק"י:

פרי חדש

הוי אלא ספיקא דרבנן ואזלינן לקולא ועוד דהא כתב בי"ד ס"ס קי"א דכל הנכנס בספק ועתיד להתערב ביחד מצטרף לבטל האיסור כ"ש בכה"ג וכבר דחה הב"ך ההיא דנספך וכן ההוא דכל הנכנס בספק כו' אינן אלא בתכ"מ וכדלקמן בס"ס קי"א אבל הכא רבותא מיירי במין בשא"מ ודג טמא עם דג טהור מיירי שאין טעמן שוה וכן ביצה אסורה אע"ג דחד טמא עם שאר ביצים מ"מ לא קיימא טעמא וטעם כעיקר דאורייתא וכאיסור דאורייתא לא אמרי' דכל העומד להתערב ביחד מצטרף וכמ"ש בס"ס קי"א ואף במין במינו הפלגתי שם להחמיר לסברת הרא"ה. ועי' מה שכתבתי בסי' צ"ח ס"ק ז' איזה מיקרי מין במינו ע"ש:

חדושי בית מאיר

טמא וטהור ס"ל דא"א למיקם אטעמא וק"ל: (שם בש"ך) א"כ כ"ש ע"י בישול. צ"ב דמשמע מינה דע"י כבישה נמי דאורייתא וכן פסק בסי' פ"ג ועי' במ"י כלל כ':

גליון מהרש"א

י"ד: (סעיף א' בהג"ה) **דמעמידין** הכלי על חזקתו. עיין גליון סימן צ"ח ריש סעיף ז': (ש"ך ס"ק ב') **אלא** אחר מעל"ע. עיין ט"ז סי' ק"ח ס"ק ג':

יד אברהם

דלא מחזקינן איסורא לומר שנשאר האיסור בלא ס' וכן עיקר. ולפי טעם זה מותר בכל ענין אפי' אם נשאר מים בקדירה ועירה אותן על הביצים שבקערה. ובטור איתא ט"א והוא שאותן כ' או ל' דגים שנאסרו בטלין ברוב התערובות כדין יבש ביבש. וכ"כ הגמי"י פ"ג דמ"א גבי תולע שנמצא בשרביט. ואין להקשות דהא קיי"ל כמ"ש ק"ט בהג"ה דיבש ביבש דבטל ברוב הוא במינו אבל בשא"מ ס' בעינן כיון שאם יבשלם יתן טעם. יש לומר דדג טמא וטהור טעם א' להם. ומיהו הש"ך כתב דאינם שוים בטעמא. ועיין בס' באר יעקב שהקשה עליו מהסוגיא דפסחים גבי כל דפריך גבי ציר והרי מין במינו לא בטל דהא לאביי דאזלי' בתר טעמא הוי טמא וטהור ב' מינין. ועיין תוס' מנחות (כ"ב ב) והכי מוכח להדיא בש"ס ורי"ף ורא"ש וש"ס פסחים (דף ק') דדג טמא וטהור בטל ברוב יבש ביבש היכא דלא הוי בריה וחתיכה הראויה להתכבד וכאן הדגים הנאסרים מחמת שקבלו טעם איסור אין להם דין בריה כדאי' בטור. ועי' ר"ס ק"ח ולענין ביצים יש לומר דאסורות איסורו מדרבנן כמ"ש סי' ס"ו ס"ח. ובדרבנן

ביאור הגר"א

דאמרינן אי סורא ברובא איתא וא"כ אפילו בשעירה עליהן המים מותרין ועד"ם. וט"ם צריך רובא בקערה ואש"ע קאי שכתב המבשל ביצים הרבה אבל בלא"ה אסור ולא דמי למ"ש בסי' קי"א ס"ז היו כו' וכן למ"ש בסי' צ"ח ס"ב אם כו', דב"ז במין במינו וכאן הוא מין בשא"מ דבתר טעמא אזלינן כמ"ש שם ודג טמא ואפרוח טעמא לחוד ועש"ך. וט"מ בעיקר דינא צ"ע דהא קי"ל דלא אמרינן ברובא איתא וכמש"ל סי' ק"א ס"ו וכמ"ש בזבחים ע"ד ב' ואע"ג ששם א' אסרו אלא אם פירשו כו' ומשם למד הר"ש ל"ר דדוקא בתרתי ספיקי אמרינן דהא שם ברישא אמרינן מ"ש א' מארבעים כו' ועבפ"ז מהל' ע"ז שהשיג הראב"ד על הרמב"ם שפסק להא דרב דשמואל ור' אושעיא פליגי עליה דלא אמרינן ברובא איתא והלח"ם תירץ דדוקא בתרי ספיקי אמר רב כנ"ל וצ"ע [וע"ל סי' ק"י ס"ד שיישבתי דברי ר"ש ע"ש]: [ה] דמעמידין כו'. כמ"ש בפ"ד דטהרות המערה מכלי לכלי ונמצא שרץ בתחתון העליון טהור משום דמעמידין על חזקתו וה"ה כאן: [ו] זבוב כו'. כמש"ל סי' ק"ד ס"ג: [ז] ואם החזיר כו'. דאין הכלי נ"נ כמש"ל סי'

באר היטב

ונאסרו הביצים שאלה דעד הנה שהיו המים מוליכין הטעם לכל הביצים היו כולן מסייעות לבטלן והשתא דליתנהו אין שאר הביצים מסייעות לבטל ומאחר שע"י לחלוחית מים שעליהם אוסרים מיהא גם את אחרים ונוגעים א"כ באותה שנגעה בביצים האסורות לכן אסורות כולן ואפילו הן מאה עכ"ל ועיין בש"ך שמאריך בדין זה הרבה: (ב) עיקר. מסקנת הט"ז דיש להחמיר דבביצים אסור ובדגים מותר כל זמן שאפשר שיש ס' נגד מעט המים שנשארו בקדרה אבל בביצים שאין דרכן להתבשל כ"כ הרבה לא מהני זה ואף לדעת המתירין יש להחמיר אם בישל ביצים הרבה בקדרה והיתה ביניהם א' שהיא אסורה והוציא כל אחת בכף א' דיש לחוש שמא הוציא האסורה בראשונה ונאסר הכף ממילא נאסרו האחרים א"כ דהא דאמרינן לא מחזקינן איסורא כו' היינו מטעם דאמרינן איסורא ברובא איתא וכו' ע"ש ומיהו כל זה באיסור דאורייתא דס"ל דדם ביצים ג"כ אסור מן התורה אבל באיסור דרבנן יש להקל דומיא דנספך בסימן נ"ח ע"ש ובאו"ה כתב דאפילו למאן דס"ל דדם ביצים מדרבנן יש לאסור לאחר שנודע האיסור והט"ז חולק עליו ע"ש ואם דג טמא עם דג טהור וכן ביצה שיש בה אפרוח עם שאר ביצים מקרי מין במינו או לא עי' בש"ך סימן ק"ח: (ג) הכלי. ובתשובת מהרי"ל כתב דאין להתיר הכלים אלא אחר מעל"ע משום דהוי ספיקא דרבנן דנטל"פ: (ד) זבוב. ומ"ש בסימן פ"ד ס"ט דצריך ס' נגד התולע צריך לחלק בין זבוב לתולע שבפרי: (ה) להחזיר. כתב בת"ח אע"פ דיש בכף ס' נגד האיסור [נאסר הכף] דאין מגעילין כלים בס' כמ"ש בסי' צ"ב ס"ה: (ו) כלי. והיינו דוקא בכלי של עץ ומתכות חדש אבל בישן או של חרס

פתחי תשובה

דווקא ע"י מליחה ולא על ידי בישול ועיין מ"ש מזה לעיל סימן פ"ג ס"ק ס' בשם התשובת נו"ב: (ב) המנהג פשוט. עיין בתשובת רדב"ז החדשות סי' מ"ז:

אף בשאינו מינו בטל ברוב יבש ביבש דאפי' אם יבשלם ויתן טעם א"א לבוא לידי איסור דאורייתא כמ"ש סי' ק"ט הש"ך והכה"פ שם ס"ק א' וסי' ס"ט ס"ק מ"ז. והנה לפי טעם זה אין להתיר רק ביבש אבל לא כשעירה מים חמין מהקדירה לקערה דאז ע"י הרוטב יוצא האיסור הנבלע בדגים לגוף האחרים לא ה"ל יבש ביבש כמבואר כל זה כד"מ עיי"ש. ולפמ"ד נ"ע דבטור וב"י מוכח להדיא דאפי' אם עירה מים חמין אפ"ה ה"ל יבש ביבש שאין איסור הנבלע חוזר ונבלע ביבש רק ע"י בישול. וכתב הב"י שכוונתו ע"י בישול ממש ולא ע"י מים שמערה. והוא תמוה דהא קיי"ל דערוי מפליט ומבליע לסתום

נעשית נבילה) אבל אם היה מעט מן התבשיל עם האיסור בכף ו והוחזר לקדירה צריך ס' גם נגד מעט התבשיל ז [ח] דהרי נעשה (ז) נבילה בכף (ארוך כלל כ"ז):

קח שלא לאפות היתר ואיסור בתנור א'.

ובו ז' סעיפים:

א (א) א [א] א אין צולין בשר כשרה עם בשר נבילה או של בהמה טמאה (ח) בתנור א' ואף על פי שאין נוגעים זה בזה ב *) ואם צלאן הרי זה (ט) מותר ואפילו היתה האסורה שמינה הרבה והמותרת רזה (ב) ג [ב] ג ואם התנור גדול (א) ג שמחזיק י"ב עשרונים (י) ד ופיו פתוח מותר לצלותם בו [ג] ובלבד שלא יגעו זה בזה [ד] ה ואם אחד מהם מכוסה בקערה או בבצק וביוצא בו מותר לצלותם אפילו בתנור קטן ופיו סתום:

שפתי כהן

ו והוחזר לקדרה כו'. משמע דאפילו הוחזר לקדרה עם הכף אינו צריך אלא ששים נגד מעט התבשיל אם הוא יותר מן האיסור דנ"נ אבל א"צ ס' גם נגד כל הכף וכן משמע להדיא בת"ח כלל כ"ח סוף ד"ב וקשה דכיון דידעי' דהיה מעט תבשיל עם האיסור בכף א"כ מאן לימא לן דאין כל הכף בלוע מאיסור דנהי דלא נעשה נבילה מ"מ לא ידעינן כמה בלע וכ"פ באו"ה וצריך עיון בסוף ס"ד בדיני זבוב ובאו"ה כלל כ"ז ד"נ עוד מזה: ז דהרי נ"נ בכף. דאנו מחזיקין הכף היא שעתא כמו הקדרה עצמה מאחר שהוציאה עתה מהקדרה רותחת וחשיב כלי ראשון לחומרא כ"כ באו"ה כלל כ"ז ד"ב ולענין אי זבוב אוסר בטעמו הסכים הרב להמחבר וסייעתו אבל תימה דהרי רבו הפוסקי' ראשוני' ואחרוני' [לאיסור] וכ"כ האו"ה כלל כ"ז דכן נוהגים וכ"כ מהר"ם פדווא דכן נוהגין וכ"כ מהרש"ל באו"ש ובספרו פרק ג"ה סי' מ"ט מקבלת מהר"ש דכן נוהגין מיהו במקום הפסד מרובה או שעת הדחק וכה"ג נראה דעת מהר"ם פדווא בתשובה להתיר וכ"פ הב"ח מיהו באלא ויכרא לכ"ע אסור וכמו שנתבאר בס"ס ק"ד:

קח א אין צולין כו'. דוקא כשאחד מהן שמן אפילו הכשרה דאזיל היתר ומפטם לאיסור בריחיה והדר אזיל האיסור ואוסר להיתר ואע"ג דקי"ל בכל דוכתי דאין הנאסר יכול לילך ולאסור במקום שאין האיסור בעצמו יכול לילך שם תירץ מהרא"י בהגהת ש"ד סי' ל"ה דריחא שאני לפי שהפטום מוליך הריח וטעם הכחוש עמו אבל כשניה' כחושים כתב הרשב"א בת"ה דף ק"ה ע"ג דשרי לכ"ע ומביאו ב"י ומשמע אפילו לכתחלה והכי משמע להדיא מכתבי מהרא"י סימן ע"ו וגם בת"ח כלל ל"ה ד"ג פסק כן אלא שכתב אח"כ ומ"מ טוב להחמיר לכתחלה דב"י כתב בסימן ל"ז דאין דבריהם נראין עכ"ל. ותימה דהא הב"י לא פליג אלא אמ"ש מהרא"י שם דמותר לצלות כבד בתנור עם תבשיל שמן מטעם דחששא דמפטמי אהדדי לא שייך גבי דם הנבלע בכבד שהוא דבר קלוש והא כתב הב"י ואין טעמו נראה בעיני ע"ש אבל כשניהם כחושים ודאי דהב"י לא פליג שהרי הביא דברי הרשב"א בסתם ועוד דכן מוכח להדיא בש"ס פרק כיצד צולין (דף ע"ו) דקאמר התם רב בשר שחוטה שמן שצלאו עם בשר נבלה כחוש אסור מ"ט מפטמי אהדדי ולא קאמר רבותא טפי וגם מדתלי טעמא דמפטמי אהדדי משמע להדיא דבשניהם כחושים אפילו לרב שרי גם באו"ה כלל ל"ט דין כ"ד כתב דחלה שלנו שהיא מדרבנן מותר לכתחלה לאפות עם הפת עכ"ל משמע דאיסור דאורייתא כחוש אסור לכתחלה וז"א והכי מוכח נמי להדיא מתשובת ר"ת וראבי"ה שבש"ד סי' ל"ו ובתוס' מיימוני המ"א סי"ו ובמרדכי פכ"ש וברוקח סי' רל"ב ע"ש וכ"כ מדברי מהרש"ל פג"ה סימן ע"ז וע"ש: ב ואם צלאן ה"ז מותר. דריחא לאו מלתא היא בדיעבד אבל פת באפאה עם הצלי כתב הרמב"ם והמחבר לעיל ס"ס צ"ז דאסור לאכלו בכותח מטעם שכתב הרי"ף דכיון דאפשר לאכלו בלא כותח הוי כלכתחלה: ג ואם התנור גדול כו'. עיין בת"ח ריש כלל ל"ה ובסימנים שם דוק ותשכח דס"ל להרב דאפי'

טורי זהב

דאורייתא משום הכי כאן דא"ל חד בתרי בטל דהא אנו מכירין הביצה האסורה ומשום הכי אפי' בביצה שנאסרה משום דם יש לאסור כולן אם נטלן בכף כל אחד בפני עצמו מהקדירה דה"ל ספק דאורייתא דשמא נאסר הכף בראשונה כנלע"ד:

קח (א) אין צולין בשר כשירה כו'. אפי' אם הכשירה שמינה והאיסור רזה דריח הכשירה מפטם לאיסור וחוזר ואוסר את ההיתר כן פרש"י בפרק כיצד צולין ולעיל סי' ק"ה סעיף ה' כתבתי דברי מהרא"י במה שמחלק בין הא ובין הך דאין הנאסר אוסר אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך שם וכתב מהרא"י בפסקיו סי' ע"ו דמ"מ שרי לכתחלה לצלות כבד בתנור עם תבשיל למ"ד ריחא מילתא הוא דכל דם הוא כחוש ולא שייך כאן דהתבשיל מפטם להדם וחוזר ואוסר התבשיל דדם הנבלע בכבד הוא דבר קלוש כו'. וכתב רש"ל בא"ו שלו סי' ל"ה על זה דדוקא בכבד בכולו היתר התיר מהרא"י אבל בשר שנאסר מחמת דם כגון שנמלח בכלי שאינו מנוקב אוסר בשר שנצלה או נתבשל עמו בתנור לפי שאמרי' חתיכה עצמה נעשה נבילה אפי' גבי דם ומו"ח ז"ל חולק עליו דכל דם קלוש הוא ואינו אוסר בריחא והכי משמע לישנא דמהרא"י הנ"ל וכ"ז הוא לכתחלה אליבא דהלכתא דבדיעבד הכל שרי ודבר פשוט הוא דאם גם התבשיל הוא דבר כחוש אפילו לכתחלה שרי וכ"כ ב"י בסי' ל"ז בשם ת"ה הארוך ומהרא"י הנ"ל לא איירי אלא בתבשיל שמן וכן העתיק ב"י דבריו בסי' ל"ז ומש"ה כ' עליו דאין טעמו נראה להקל ובת"ח כלל ל"ה דין ג' הביא דברי מהרא"י הנ"ל לענין שניהם כחושים וכתב על זה דיש להחמיר לכתחלה כיון דהב"י כתב דאין טעמו נראה ולא דק בזה כדפרישית ובפת כתבו הפוסקים בשם ר"ת שאין שייך בו ריח כלל משום הכי אין אוסר פת חמץ בפסח שנאפית עם מצה: (ב) ואם התנור גדול כו'. משמע דתרתי בעינן גדול וגם

פיו

באר הגולה

א לשון הרמב"ם בפט"ו מהמ"א וכדעת הרי"ף רבו שהביא בפ"ו דצולין פלוגתא דרב ולוי בפסחים דף ע"ו ופסק כלוי דריחא לאו מילתא היא ולכתחלה אסור ודייק לה צלאו קאמר ולא קאמר צולין וכ"כ הטור בשם רש"י וכה"ג: ב טור בסי' ל"ז וכ"כ תוס' שם ובעבודת כוכבי' דף ס"ו: ג טור שם בשם ספר המצות בשם רבותיו: ד תוס' שם ובעבודת כוכבי' והרא"ש שם: ה שם ובמרדכי ובג"א פרק ע"ו מהמ"א והג"א בפ' בתרא דעבודת כוכבים וא"ו הארוך

פרי חדש

(סימן ק"ח בש"ע סעיף א') **ואם** צלאן הרי זה מותר. דבדיעבד ריחא לאו מלתא

מטה יהונתן

(סימן ק"ח בש"ע סעיף א') **ואפי'** היתה האסור' שמינה הרבה כו'. עש"ך סק"א דוקא כשאחד מהן שמן כו' אבל כשניהם כחושין כו' והנה ר"ת ר"ל דכשניהם כחושין ריחא לאו מלתא ולהכי מלחמי תודה דאפייתן בתנור א' אע"ג דהוי חמץ ומצה וה"ל למיסר משום ריחא מלתא א"ו דכשניהם כחושין ריחא ל"מ היא ומקשה ר"י הא איכא בלחמי תודה שמן דאיכא פיטום ולק"מ דאיתא בפסחים דף ל"ח ע"ב אין יוצאין בחלות תודה דכתיב ושמרתם את המצות ובעינן מצה המשתמרת לשם מצה יצא זו שאינה משתמרת לשם מצה אלא לשם זבח ופריך וק"ל דהוי מצה עשירה אמר שמואל בר רב יצחק רביעית היא ומתחלקות לכמה חלות אם כן כיון דהוי לענין מצה עשירה דבר מועט ה"ה לענין פיטום אמרי' דהוי דבר מועט והוי שניהם כחושים וק"ל. [ועי' בפלתי סק"ז שדחה סברא זו ע"ש היטיב]: (בש"ך סעיף ב') **דריחא** לאו מלתא היא בדיעבד אבל פת שאפאה עם הצלי כו' וכיון דאפשר לאכלו בלי כותח

חידושי בית מאיר

(סימן ק"ח סעיף א' בש"ך סק"א) **כתב** דכשניהם כחושים אפילו לכתחלה שרי ועפ"ז השיג על או"ה דכתב דוקא חלה הואיל ומדרבנן שרי משמע אבל בדאורייתא לא ע"ש. ולענ"ד אהא נהי דמטעם ריחא פשיטא דשרי לשיטתיה אפילו לכתחלה מ"מ אסור לכתחלה משום תערובת גופן דלא ליתי לאחלופי כדמשמע שם בהסוגיא דרב ולוי שניהם שוים בשטת הברייתא מטעם הנ"ל. אך על הטו"ע שכ' דבתנור גדול שרי לכתחלה וע"כ איירי באופן דליכא למיחש לתערובת גופן כגון ע"י סימן ע"ז ושם כתב דה"ה שניהם כחושים. וגם הירושלמי שמביא הפר"ח בשם לוי דמותר לכתחלה ע"כ נמי איירי בכה"ג. אבל על האו"ה לק"מ דאסור דאיירי באופן דאיכא למיחש לתערובת גופן משו"ה לא התיר אלא בדרבנן אך ז"א דהיכא דשייך למיחש לתערובת גופן מנ"ל להקל אף בדרבנן לכתחלה ובגוף הדין כבר התעורר לזה הרמ"א ז"ל סוף הגהה וכתב ועיין לקמן ס"ס ק"ח והיינו נמי מהאי טעמא וכדפי' הט"ז שם. ולכן

גליון מהרש"א

(סימן ק"ח) (**שלא** לאפות היתר ואיסור בתנור אחד) מיהו הכבד מותר לצלות עם התבשיל בתנור אחד אפילו למ"ד ריחא מלתא היא באה"ט סימן ע"ג סק"ג: (ש"ע סעיף א') **אין** צולין בשר. עי' סי' צ"ז ס"א בהג"ה חיישינן שמא יזוב מן הפשטידא שומן על הפת וע' ש"ך שם דאם זב אף דלא זב תחת הפת אסור: (ש"ע ס"א) שמחזיק י"ב עשרונים. כל עשרון הוא שיעור חלה מ"ג וחומש ביצה

חידושי רע"ק

בעה"מ ס' בית מאיר כתב לי הוכחה דמקרי שוה בטעמא מדב' רש"י (בחולין צ"ו) גבי כלכם באלפס של בשר ואמאי לא פירש של דגים דמצוי יותר למצוא דג טמא בין דגים טהורים א"ו משום דאמרינן לטעמיה קפילא ובדג בין הדגים ל"ש כן דשוים בטעמא ודפח"ח: (ש"ך סק"ז) **דהיא** שעתא כמו הקדירה. ואם אין יד סולדת בכף עי' בפמ"ג (סימן צ"ד בש"ד ס"ק ח'):

ביאור הגר"א

צ"ב סס"ד וסי' צ"ח ס"ה בהג"ה ודוקא בחדשה כמש"ש ושם: [ח] דהרי כו'. דכף הוא כבכ"ר לחוטרא דאזיל והוציאו מקדירה:

קח [א] אין כו' ואם כו'. כלוי דרבא בע"ז ס"ו ב' כוותיה ועוד דברייתא אין צולין כו' כוותיה דייקא דלרב צריך לאסורי דלא כגאונים ור"ת שפסקו כרב משום דתני רב כהנא כוותיה ורבא מפרזקיא עבד עובדא וכן מר בר ר"א מדקאמר אפילו בפילחא משמע דמודה לקמייתא וכתב רי"ף דכולהו אתיין אף כלוי דכל"תני לכתחלה ולוי לא שרי אלא בדיעבד דהא שצלאו קאמר ול"ק צולין [ואדרבה מדבריהם משמע דס"ל כלוי דלרב אף בפילחא יש לאסור כמ"ש בפ"ב (ל' ועתוס' שם א' ד"ה ואפי') שם אין פשין כו' ואם כו'] ואף שהר"ן הקשה ע"ז דא"כ מאי פריך מיתיבי אין צולין כו' וכן הקשו התוס' שם ד"ה מאי כו' ועוד דרבא דאזיל כשיטתיה מתיר בבת תיהא לכתחלה ועוד דבירושלמי פ"י דתרומות הלכה ב' מהו לצלות שני שפודין אחד של בשר שחוטה ואחד של בשר נבילה בתנור אחד רב ירמיה בשם. רב אסור ושמואל בשם לוי מותר פלינא מתני' על רב אין צולין שני פסחים בתנור אחד מפני התערובת לא אמרו אלא מפני התערובת הא שלא מפני התערובת לא וכן הקשה הרשב"א מ"מ כתב הרשב"א שיש לחוש לסברת הראשונים לאסור לכתחלה [ותירץ בש"ד סי' ל"ה דהא דרבא דמתיר לכתחלה בת תיהא שאני דלא מטמא ולא עביד לריחא ועתוס' בע"ז שם והא דפריך מיתיבי כו' כתב הרשב"א כיון דתרווייהו התירא הוא יש להתיר אף לכתחלה וההיא דירושלמי קשיא מ"מ כיון דבגמ' דידן משמע דיעבד דוקא] וער"ן שיישב ודחה ראיית ר"ת בענין אחר וכתב הרי"ף עוד ואע"ג דר"ל דאסר בפת חמה כו' כלוי הוא כמ"ש והאי נמי כו' לית הלכתא כר"ל נגד לוי ורבא וליתא להא דר"ל כלל ובכולהו פליגי והלכה כרבי יהודה לגבי ר"ש כמ"ש בפ"ד דעירובין (מ"ו ב' נ"ב א') וגם ר' יוסי ס"ל דל"פ על ר"י אלא מפני שהשעורים שואבות עצמו של יין ולאו דריחא הוא וראיה דר"ם אסר ולא מפרש טעמיה ור' יוסי הוצרך לפרש וכ"פ הרמב"ם וכר' יוסי ועס"ד וכזה י"ל גם אהא דרב כהנא ורבא מפרזקיא דאדחו מקמא רבא דבתרא הוא ומר בר ר"א לא מודה להו וכ"כ הר"ן: [ב] ואם התנור כו' ופיו כו'. תוספות בע"ז שם ד"ה רבא אף לרב: [ג] ובלבד כו'. דאפי' בצונן אסרו בר"פ כ"ה ק"ז ב': [ד] ואם א' כו'. דהוי כעין שתי קדירות דשרי

פתחי תשובה

קח (א) שמחזיק י"ב עשרונים. עי' מ"ש לעיל סימן נ"ז ס"ק ז' בשם תשובת יד אליהו וסמ"ג

באר היטב

אפילו חדש ל"צ וצריך ס' נגד כל הכף וע"ל סימן צ"ח ס"ה: (ז) **נבלה**. דאנו מחזיקין הכף ההיא שעתא כמו הקדרה עצמה מאחר שהוציאו עתה מהקדרה רותח וחשיב כ"ר לחומרא ומשמע דאפילו הוחזר לקדרה עם הכף א"צ אלא ס' נגד מעט התבשיל אבל א"צ ס' גם נגד כל הכף וקשה דכיון דידעינן דהיה מעט תבשיל עם האיסור בכף א"כ מאן לימא לן דאין כל הכף בלוע מאיסור דנהי דלא נ"נ מ"מ לא ידעינן כמה בלע וצ"ע עכ"ל הש"ך (ודבריו תמוהים בעיני כיון שיש ס' נגד האיסור וגם נגד מעט התבשיל ובכף לא אמרינן דנ"נ מהיכא תיתי יהא צריך ס' נגד כל הכף ודו"ק) ודין טעם זבוב בחלא ושכרא ע"ל ס"ס ק"ד:

קח (ח) **בתנור**. כתבו הט"ז וש"ך דוקא כשא' מהן שמן אפי' הכשרה דאזיל ההיתר ומפטם לאיסור [ואע"ג דקי"ל בכל דוכתי דאין הנאסר יכול לילך ולאסור במקום שאין האיסור עצמו יכול לילך שם. תי' מהרא"י דריחא שאני לפי שהפיטום מוליך הריח וטעם הכחוש עמו]. וע"ל סי' ק"ה ס"ה אבל כשניהם כחושים שרי לכ"ע אפי' לכתחלה רק שבת"ח כ' דטוב להחמיר לכתחלה אבל הט"ז וש"ך השיגו עליו וכתב עוד הט"ז דאם הן של כבד או של בשר שנמלח בכשה"מ אינו אוסר בריחא ומהרש"ל מתיר בכבד ואוסר בבשר שנמלח בכשה"מ וכל זה הוא לכתחלה אליבא דהילכתא אבל בדיעבד הכל שרי ובפת כתבו הפוסקים בשם ר"ת שאין שייך בו ריח כלל מש"ה אין אוסר פת חמץ בפסח שנאפה עם מצה עכ"ל [כ' או"ה דחלה שלנו שהיא מדרבנן מותר לכתחלה לאפות עם הפת]: (ט) מותר. דריחא לאו מילתא היא בדיעבד אבל פת שאפאה עם הצלי כתב הרמב"ם והמחבר לעיל ס"ס צ"ז דאסור לאכלו בכותח דכיון דאפשר לאכלו בלא כותח הוי כלכתחלה: (י) ופיו. כתב הט"ז ומשמע דתרתי בעינן גדול וגם פיו פתוח ואע"ג דבסי' צ"ז כתב הטור וז"ל דוקא בתנור קטן כמו

צבי לצדיק

אם לא נטלו הנאסרים אח"כ כרוב היתר היתרים וכס"ם זו אלינו בחולין ע"ד בתוס' ד"ה הריני ע"ש דלא הוי כשם אוגם חד כוח: (בש"ך ס"ק ו') **והוחזר** לקדירה כו' דאין כל הכף. וקשה כיון שיש ס' נגד כל האיסור מה בכך שבלוע מאיסור וצ"ל פירושו שבלוע ההיתר שבו נעשה איסור דנ"נ:

יד אברהם

לאפות כדי קליפה כמ"ש סט"ו סי' ס"ח ס"י. וז"ל שאחר כתבי מצאתי קושיא זו בט"ז וש"ך בשם בג"ח ותירוצם דחוקים כמובן למעיין בדבריהם. ונלע"ד בכור שדעת הטור וב"י כדעת או"ה והג"ה לעיל סימן צ"ה ס"ג דאם עירה מכלי ראשון על כלים של בשר וחלב אין נאסרין דאין ערוי כ"כ ממש שיפעם שהכלים יבלעו זה מזה עכ"ל. והיינו אפי' ערוי שלא נפסק הקילוח שהרי דומיא למ"ש שם דאם עירה מכלי בשר על של חלב דאסור דמיירי ודאי בשלא נפסק הקילוח כדאיתא להדיא בש"ך שם וס"ס צ"ד וס"ס ס"ח. א"כ אי בכלים אמרינן הכי דקיי"ל דאיסור הנבלע בכלי יוצא אפי' בלי רוטב כמ"ש סי' ק"ה ס"ז בהג"ה. א"כ ק"ו בשתי חתיכות של איסור דקיי"ל שאין איסור הנבלע בחתיכה יוצא ממנה לבלוע באחרת בלא רוטב. דאין ערוי עושה שיפליט זה ויבלע זה. וגם ראיתי להדיא שכתב הט"ז ס"ס ס"ח דס"ל להש"ע דערוי אינו מפליט ומבליע כאחד. וכ"ד הט"ז ס"ס ל"ה. ועל ט"ס זה יש לסמוך להתיר כאן אפי' אם עירה מים מהקדירה לקערה. והר"ב כתב בד"מ דנוהגין להתיר בכל ענין מטעם שכתב בהג"ה דלא מחזקינן איסור כו' ולפענ"ד כמ"ש. כתב בהגהת מיי' פט"ו מהמ"א בשם ר"י דהעפ"כ א"צ להגעיל המחבת דבכיל ספק זה אין לחוש שנאסרו לבסוף אלא העמד המחבת בחזקת כשרות שהיתה מתחילה עכ"ל והובא בת"ח:

אם

הגה ד [ה] וה"ה (ד) לבשר עם חלב נמי דינא הכי (טור סימן נ"ז) [ו] ונוהגין להחמיר לכתחלה אפילו בתנור גדול (ג) ובדיעבד להקל אפילו בתנור (ה) קטן (ארוך כלל ל"ט דלא כב"י ובתשובת ר"י מינץ ובהגהת ש"ד ואגור בשם מהרי"ל וטור בשם רשב"א שכן הסכמת רוב המורים והוא שיטת רש"י וה"ג ורי"ף ורמב"ם) ה [ז] ואם אפה פת עם בשר אסור (ו) לאכלו עם חלב אם יש לו פת אחר (שם) [ח] וכן אם עובד כוכבים אפה פת עם איסור ו אסור (ז) לקנות אותו פת אם יש פת אחר דכל זה מקרי לכתחלה אבל אם אין לו פת אחר בריות [ט] מותר בשניהם (ד) דזה מקרי לענין זה דיעבד (אגור בשם ר"י מולין) [י] י"א דאין מתירין ריחא אפילו בדיעבד אלא אם כן התנור פתוח קצת מן הצד ז או למעלה במקום שהעשן יוצא (שם בארוך) ח [יא] ובמקום הפסד אין להחמיר בדיעבד (כי כן נראה מהפוסקים וכ"פ ב"י) אפילו סתום לגמרי ט [יב] ואם האיסור דבר (ח) חריף [יג] וכל שכן אם ההיתר דבר חריף ריחא מלתא היא (ה) ואפילו בדיעבד אסור אם שניהם מגולים [יד] אבל אם אחד מהם מכוסה י אפילו בבצק בעלמא (ט) מותר (מרדכי פ' ג"ה ואו"ה) [טו] אם אפו או צלו איסור והיתר תחת מחבת אחת מגולין אסור (תוספות) אפילו בדיעבד (שם בארוך) [טז] וה"ה אם אפו בכה"ג פת עם בשר יא *) אסור לאכלו (י) בחלב (ש"ד סימן ס' ומהרא"י) יב [יז] אבל (ב) בזה אחר זה אין לחוש (תשובת מיי' סוף הל' מ"א ותשובת ר"י ואו"ה) [יח] אלא אם כן (יא) הזיע המחבת מעניהם דאז אסור אפילו בזה אחר זה אם היו שניהם מגולין דהוי ככיסוי של קדרה (ד"ע ממשמעות הרא"ש סימן נ"ג) כדלעיל סימן נ"ג יג י"א דכל מקום דאמרינן ריחא מלתא ואוסר בדיעבד היינו דוקא דליכא ששים מן ההיתר נגד האיסור אבל בדאיכא ששים מן ההיתר

פיו פתוח וכן כתב הטור כאן ואע"ג דבסי' צ"ז כתב וז"ל דוקא בתנור קטן כמו בשלהם אבל בתנורים שלנו הגדולים שרי ולא הזכיר פתוח נראה פשוט דרמזו במ"ש בתנורים שלנו דידוע שכל התנורים שלנו הם פתוחים ובד"מ דחק בזה לחלק דלעיל מיירי לענין בשר בחלב וכאן בשאר איסורים ומו"ח ז"ל תירץ דלעיל מיירי בדיעבד וכאן לכתחלה וכל זה ללא צורך דפשוט הוא כמ"ש. וכתב מהרא"י בשערים ורש"ל פרק גיד הנשה סי' י"ד מביאו דלפי דעת הא"ו דתלי טעמא משום דתנורים שלהם מכוסים הוו לא היה לנו להקפיד כשהתנור גדול קצת שיכול ההבל להתפשט אע"פ שאינו מחזיק י"ב עשרונים: (ג) ובדיעבד להקל אפי' בתנור קטן. פי' אפי' סתום: (ד) דזה מקרי לענין זה דיעבד. כתב בת"ח כלל ל"ה זמ"מ המנהג להקל לקנות מן העובדי כוכבים דברים המבושלים בכליהם שאין בהם משום בישול עובדי כוכבים דסתם כליהם אינן בני יומן ואע"פ דנ"ט לפגם אסור לכתחלה מ"מ לא חשבינן הקנייה לכתחלה לכן נוהגים היתר פה קראקא לקנות האגוזים שלמים (*) שמבשלים העובדי כוכבים או שאר דברים: (ה) ואפי' בדיעבד אסור אם שניהם מגולים. זה דעת א"ו שהארוך לפרש כן דברי המרדכי פג"ה כמ"ש בת"ח משמו דאפילו בתנור גדול ופתוח אסור אבל רש"ל פג"ה סי' ט"ו כתב על דברי המרדכי שהיינו דוקא בתנור קטן או מכוסה אבל בתנור גדול ופתוח לכ"ע שרי ולזה הסכים מו"ח ז"ל. ולי נראה כפסק רמ"א דהא במרדכי זה והכי מוכח בש"ס פרק כהלא דעבודת כוכבים (דף ס"ו ע"ב) במאי דקאמר התם גבי ריחא דכמון שאני התם דמקלי קלי איסורא ע"ש ודו"ק: יג י"א דכל מקום דאמרינן כו'. עיין בד"מ ובת"ח שם ד"ז ובאו"ה כלל ל"ט די"ח ובהג"ה שעל גליון הא"ו שם ובסוף תשובת הרב ודוק בכל המקומות האלו ותמצא שדעת הרב שדין ריחא שוה לשאר איסורים לענין צירוף ששים וכמו דקי"ל לקמן ס"ס ק"ח דבמקום שאין הפסד אין הכל נכנס בספק לצרף ה"ה בריחא דבמקום שאין הפסד צריך בכל חתיכה וחתיכה בפני עצמה ששים לבטל אפילו כל החתיכות נוגעות

(*) (נקרא דסוסים של מים)

כשהתנור פתוח מעט למעלה והוא תנור גדול אסור לכתחלה לצלות היתר עם איסור וצ"ל דמה שסתם כאן המחבר היינו כשהוא פתוח ממש דהוי כעין כירה דכתב בת"ח שם ד"ח דשרי לגמרי וכדלקמן סימן ק"ח סי"ח: ד וה"ה לבשר עם חלב כו'. כלומר לאפות בשר עם חלב: ה ואם אפה פת עם בשר אפילו בתנור גדול ופיו פתוח מעט למעלה אסור לאוכלו עם חלב כו'. כן משמע בסימני ת"ח ריש כלל ל"ה: ו אסור לקנות אותו פת. עיין בת"ח ריש כלל ל"ה מ"ש עוד מזה ועיין לקמן סימן קכ"ב סעיף ו' בהג"ה: ז או למעלה במקום שהעשן יוצא. עיין באו"ה מהרש"ל ר"ס ל"ה: ח ובמקום הפסד כו'. היינו הפסד מרובה כמ"ש בת"ח שם ד"ד וכן אפי' בבישול כתב בסעיף ב' הפסד מרובה: ט ואם האיסור דבר חריף כו'. או שנעשה לריח ונאפה אפילו עם הפת ובתנורים גדולים ודאי אמרינן ריחא מילתא היא אפילו בדיעבד אפילו פי התנור פתוח בצדו עכ"ל או"ה כלל ל"ט דין ד': י אפילו בבצק בעלמא כו'. וכתוב באו"ה מיהו לכתחלה טוב להחמיר עכ"ל ת"ח שם ד"ב: יא אסור לאכלו בחלב. היינו בפת מועט או שיש היכר בפת אבל בפת מרובה ואין היכר אסור אפילו לאכלו לבדו גזירה שמא יבא לאכלו בחלב כדלעיל ר"ס צ"ז וכן משמע להדיא בת"ח שם ד"ה ע"ש: יב אבל בזה אחר זה אין לחוש. כי לא נמצא ריחא ופיטום לכלי שיחזור ויפלוט לאוכל ואפילו כלי בן יומו רק שלא יגע ממש עכ"ל תשובת מיימוני ונראה דאפילו דבר שנעשה לריח ועדיין ריחו בתנור אין לחוש לבזה אחר

סיה ומיהו פת שאפאה עם צלי כתב המחבר לעיל ס"ס צ"ז דאסור לאכלו בכותח. והר"ן כתב דטעמא דלוי מודה ביה משום דכיון שריח הבשר נרגש בו הטועם אותו יאמר שבשר ממשו של בשר נבלע בהם וכי אכיל להו בכותחא מחזי כבשר בחלב ואין זה מחוור דא"כ היכי שרינן דגים שעלו בקערה של בשר לאכלן בכותח אע"פ שטעם הבשר נרגש בהם ולא חיישינן שיסברו שממשו של בשר נבלע בהן ולכן נראה כמ"ש הרי"ף דלוי לא שרי אלא בדיעבד והכא כיון דאפשר למיכליה בלא כותחא הוי כלכתחלה לענין זה ואף ע"ג דבירושלמי דתרומות משמע דלוי שרי אף לכתחלה דאיבעי' לן מהו לצלות שני פסודין א' של פתוחה ואחד של נבילה בתנור אחד. רב ירמיה בשם רב אסור שמואל בשם לוי מותר יש לדחות דהא"כ דתבעיא אי שרי לצלות לכתחי' ופשיט דלרב אסור כלומר והיינו אפילו בדיעבד ולוי אמר מותר כלומר בדיעבד לאפוקי מרב דאסר אפילו בדיעבד שייך שפיר ליאמר דמותר אע"פ דלא קשרי אלא בדיעבד. אם כן בש"ס דילן משמע דדוקא בדיעבד שרי לוי וכת פיהא דקי"ל כוותיה בפרק ב' דעבודת כוכבים דשריא אף לכתחלה הך ריחא דהכא שאני שנאכל ואיכא מפי ולהכי לא שרינן ליה לכתחלה ותדע דהא מתני' דתרומות דמייתי מינה הכא פיעתא לסברתו לא קתני אלא בדיעבד וכדתנן תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת מותרת אלא דמייתי במדרגות דהי היכי דהתם שרי בדיעבד משום שהריח עצמו נאכל בפת הכא יש להתיר אף לכתחלה. וא"כ לוי ורבא קיימי בשיטה א' וכמ"ש הרי"ף ומאי דמותבינן עלה דלוי בספ"ג מכוייות דאין צולין שני פסחים כא' ככר יתבו הרשב"א בת"ח דהכי אקשו ליה דאם איתא [illegible] שרי דינא כוה לגבי שני פסחי' דפרוויהו ספירא ולי"ל לפיקס אטעמ' שיהא מותר אף לכתחלה וקי"ל: (שם סעיף א' בהג"ה) אסור לאכלו בחלב כו'. פי' לשון הש"ך בס"ק י"א ול"ל דכולהו תדאמרינן כס'

ביאור הגר"א

דשרי אפילו לרב תוספות פסחים ד"ה אסרה כו': [ה] וה"ה כו'. כמ"ש שם תני רב כהנא כו': [ו] ונוהגין כו'. כ"פ או"ת וס"ל דמ"ש תוספות לחלק בין תנור גדול לקטן היינו בדיעבד לרב אבל לדידן דקי"ל כלוי אין נ"מ בזה אבל כל הפוסקים כתבו כמ"ש בש"ע ועב"י סי' צ"ז: [ז] ואם אפה כו'. כנ"ל מהא דתני רב כהנא ועבד רבא כו': [ח] וכן אם כו'. דמה שהתיר לוי בשל ישראל דהוי דיעבד: [ט] מותר בשניהם. ר"ל אפילו בבב"ח שלא כדעת הרי"ף שכתב עוד טעם אחר על הא דרב כהנא משום דכיון דאפשר לאכלו בלא כותח הוי דשיל"ם ואפילו באלף לא בטיל ובכה"ג מודה לוי וכשיטתו שכתב דרב דאוסר אזיל לטעמיה דס"ל מין במינו במשהו ולהכי לא קי"ל כרב דקי"ל בששים אבל בכה"ג מודה לרב. אבל הקשו עליו דכה"ג לא מקרי דשיל"מ כמ"ש ביבמות פ"ב א' ועוד דדשיל"מ בשא"מ בטיל ועוד דא"כ דגים שעלו בקערה למה מותר ועוד דהא אף בפ"ע מתיר רבא בבת תיהא ואף שי"ל כל הקושיות ב' קושיות הראשונות עבר"ן פ"ו דנדרים (נ"ב א') ומדגים אין קושיא דשם אף משהו ליכא ובת תיהא לא קשיא כמ"ש בש"ר כנ"ל ס"ס העיקר כתירוץ הראשון של הרי"ף כנ"ל אבל בעיקר דינא השיג בד"מ ובת"ח דהא שמן ודבש של עובדי כוכבים מותר לכתחלה לקנותם משום נטל"פ כמ"ש בפ"ב דע"ז ולא אמרינן שהוא לכתחלה וגם מה שהתיר הרב גם בבב"ח צ"ע כיון דאפשר לאכלו בלא חלב הוי לכתחלה כמ"ש הרי"ף וכ"פ הרמב"ם בפ"ט דאסור ולא חילק אף שפסק כלוי בפט"ו וכן בגמ' שתסר אסור לאכלו בכותח: [י] י"א דאין כו'. דדמי לפת חמה וחבית פתוחה דאסור כמ"ש בס"ד דאף לוי מודה (וע"ל ס"ק ל'): [יא] ובמקום כו'. כסברת כל הפוסקים שחולקים עליו: [יב] ואם האיסור כו'. בזה מתורץ דר"ל ל"פ אלוי ורבא דלא כרי"ף ורמב"ם וכמ"ש תוס' בע"ז שם דבפת חמה וחבית פתוחה אף רבא מודה וכמ"ש הפוש"ע בס"ד: [יג] וכ"ש אם כו'. עסי' קכ"ב ס"ג בהג"ה י"א דבדברים כו' אבל כו': (ליקוט) וכ"ש אם כו'. כן למד מדברי או"ה כמ"ש בסי' קכ"ב ס"ג בהג"ה אבל אם כו' ודבריו תמוהין מהא דפ"י דתרומות חסית כו' וע"כ צריך לחלק בין בעין ובין איסור הבלוע ועמ"ש שם (ע"כ): [יד] אבל אם א' כו'. כנ"ל בש"ע וכמו פת חמה וחבית מכוסה: (ליקוט) אבל אם א' מהם כו'. מחבית סתומה דמותר אף בפת חמה ואף לר' יוסי אין אסור אלא בשעורים שהם שואבות אבל בלא"ה כמו בחטים מותר וכן קי"ל בס"ד (ע"כ): [טו] אם אפו או כו'. כ"ב באו"ה והוא אזיל לשיטתו דאפילו בתנור סתום אוסר בדיעבד משום דהוי כי חבית פתוחה ופת חמה וכ"ב ש"ד בשם ראב"ן וז"ש מגולין כנ"ל אבל מדברי תוס' בע"ז שם משמע דדוקא לרב שכתבו ולענין ריחא דהתם כו' ה"מ כו' וה"ה כו' וז"ש לעיל ובמקום הפסד כו' ואעפ"כ לא רצה להקל כאן: [טז] וה"ה אם כו'. שרין א' לחם כנ"ל: [יז] אבל בזא"ז כו'. כמ"ש בע"ז שם שאני התם דמקליא כו' ואע"ג שנשאר הריח בתנור ואף אביי מודה: [יח] אא"כ

חידושי רע"ק

(סימן ק"ח סעיף א' בהגה"ה) אפילו בבצק בעלמא מותר. קשה לי דאם האיסור חריף וההיתר מכוסה בבצק הא הבצק עצמו הוי מגולה ונאסר מחמת הריח וממילא אם יש תבשיל באותה קדירה היתר כיון דהבצק בלוע מריח איסור יאסר התבשיל על ידי רוטב שמוציא הבלע מהבצק: (ש"ך סק"י) מיהו לכתחלה טוב להחמיר. היינו בכיסוי בצק ובדבר חריף: (שם סקי"ב) שיחזור ויפלוט לאוכל משמע דיש ריחא ופיטום לכלי רק

באר היטב

בשלהם אבל בתנורים שלנו הגדולים שרי ולא הזכיר פתוח נראה פשוט דרמזו במ"ש בתנורים שלנו דידוע שכל התנורים שלנו המה פתוחים והש"ך כ' ודוקא אם פיו פתוח ממש כעין כירה אבל אם רק פתוח מעט למעלה אף בתנור גדול אסור לכתחלה וכ"מ בת"ח ע"ש: (ד) לבשר. כלומר שלא לאפות בשר עם חלב בתנור א': (ה) קטן. פי' אפילו סתום. ש"ז: (ו) לאכלו. אפילו בתנור גדול ופיו פתוח למעלה [כיון שיש לו היתר לאכלן עם בשר הוי כלכתחלה] וכן משמע בסימני ת"ח וע"ל סימן קכ"ב ס"ו בהג"ה: (ז) לקנות. כתב בת"ח ומ"מ המנהג להקל לקנות מן העובדי כוכבים דברים המבושלים בכליהם שאין בהם משום בישולי עובדי כוכבים דסתם כליהם אינן ב"י ואע"ג דנטל"פ אסור לכתחלה מ"מ לא חשבינן הקנייה לכתחלה לכן נוהגים היתר פה קראקא לקנות האגוזים שלמים שמבשלים העובדי כוכבים או שאר דברים: (ח) חריף. או שנעשה לריח ונאפה אפילו עם הפת ובתנורים גדולים ודאי אמרינן ריחא מילתא היא אפילו בדיעבד אפילו פי התנור פתוח בצדו עכ"ל האו"ה: (ט) מותר. כ' באו"ה מיהו לכתחלה טוב להחמיר: (י) בחלב. כתב הש"ך היינו בפת מועט או שיש היכר בפת אבל בפת מרובה ואין היכר אסור אפילו לאכלו לבדו גזירה שמא יבא לאכלו בחלב כדלעיל ר"ס צ"ז: (יא) הזיע. ואפילו אם נעשה לריח (ועדיין ריחו בתנור) אין

פתחי תשובה

וספ"ג: (ב) בזה אחר"ז. עש"ך ועיין בתשובת חינוך בית יהודה סי' ס"ב דדוקא אם גם בפעם שאח"ז הוא ע"י ריח אבל אם פעם שני הוא ע"י נגיעה אסור כן משמע שם:

מטה יהונתן

כוי כלכתחלה ולכאורה י"ל דזה דוקא לשיטת רי"ף דס"ל כל כה"ג הוי דשיל"מ משא"כ לדידן דקי"ל דלא הוי דשיל"מ כמבואר בכמה דוכתי בש"ע דקי"ל חלב שנתבשל במים ע"י ס' מותר לבשל בהם בשר א"כ ודאי דלא הוי כדשיל"מ א"כ הקושיא במ"ע וצ"ע כמ"ש המרדכי בשלמא גבי פת לעיל אמרינן שפיר לאסור כיון שהוא התירא דקיל גבי' גזרינן טפי משא"כ הכא גבי נבילה שהוא אסורא דחמיר גביה לא גזרינן כולי האי: (שם סעיף א' בהגה"ה) ואם האיסור דבר חריף כו' ואפי' בדיעבד אסור. דין זה מאו"ה שכתב וז"ל ואם האיסור דבר חריף ריחא מלתא היא עדהוצרך הש"ס לאוקמי הא דכמון של תרומה דמותר היינו משום דקלי מקלי איסורא משמע בלאו"ה אסור והיינו משום שהוא דבר חריף ומקשה עליו דכ"ז הוא לאביי דס"ל ריחא מלתא אבל אנן קי"ל כרבא לא אצטריך לשנוי כלל דטעמא דמקלי קלי אסורא ואם כן אדרבה משמע דאפילו דבר חריף קי"ל ריחא ל"מ היא וי"ל דתוס' כתבו שם בסוגיא דבת תיהא דרבא נמי ס"ל כרב דריחא מלתא היא אלא גבי בת תיהא שרי רבא משום אוקמי מזיק ליה כו' ומקשו תוס' אמאי לא פריך נמי לרב דאמר בפסחים ריחא מלתא היא מההיא דכמון של תרומה וליטני כמו דמשני הכא וי"ל ע"ש והנה לכאורה י"ל קושית תוס' דודאי לרב לא מצי למפרך די"ל ש"ה דמקלי אבל לאביי דס"ל אפילו היכא דאוקי לי' נמי אמרי' ריחא מלתא היא [illegible]

חידושי בית מאיר

כתב כאן או לצלות נמי ע"ש בש"ך וק"ל. ואולם על דברי הש"ך מעיקרא שהוא סוגיא דדבריו מהרשב"א בתה"כ דף ק"ס ע"ג דברי לכ"ע וכתב ומשמע אפילו לכתחלה כתכתי בגלדו ע"ש כי. לענ"ד אין משמעות זה מוכח כי על הסוגיות דדיעבד נאמר ומדמיון הרי"ף להטות פיסקא דפת שנאפה עם הצלי ודגים דאיתוי בהדי בישרא דאיסורא היינו משום דהוא לכתחלה הואיל ואפשר למיכליה בלא חלב מוכח להדיא אפילו בשניהם כתושים אסור לכתחלה שהרי לא נאמר שם שסיס שבשר שמן ודו"ק: (בש"ך סק"ג) ונ"ל וכו'. א"י מה

גליון מהרש"א

ש"ך סוף סימן צ"ז ועיין גליון המחבר שם היאך משערין: (שם בהג"ה) ואם אפה פת עם בשר אסור לאכלו כו'. אבל עם דג דשאי ואין בו משום סכנה סימן קי"ו בפ"ז סק"ג וע"ש בש"ך דיש סימן דיש אוסרים לכתחלה ויש אף דיעבד: (שם) וכש"כ אם ההיתר דבר חריף ריחא מילתא היא. ע' בחק יעקב הלכות פסח סימן תמ"ז סק"י תעלה דדוקא אם ההיתר דבר חריף אוסר ובספרו מנחת יעקב כלל ל"ה כ' הטעם ראו שואף בחריפותו: (ש"ך ס"ק י"ב) שיחזור ויפלוט לאוכל. אבל וודאי כל שנאפר

יד אברהם

(סימן ק"ח סעיף א' בהגה"ה) אם אפו או צלו או"ה תחת מחבת א' מגולין אסור אפי' בדיעבד. וה"ה אם אפו בכה"ג פת עם בשר אסור לאכלו בחלב אבל בזה אחר זה אין לחוש. ואפי' לכתחילה שרי לאוכלו בחלב בזא"ז. ואפי' בדבר שיש לו מתירין. שהרי לדעת הרי"ף והר"ן פסח"ה א"ל פת יש לו מתירין שאפשר לאכלו בפ"ע ואם"ה שרי בזה אחר זה לאכלו בחלב. והכי מוכח להדיא בש"ס רפ"ק דביצה (דף ד') היכא דמקלי קלי איסורא שרי אפי' בדבר שיל"מ. ועיין תוס' פסחים (כ"ז ב') ובביאורי הגאון. ובזה"ז ס"ל מקלי קלי איסורא כדמוכח בש"ך ס"ק י"א שכתב בכן משמע בש"ס דע"ז גבי הא דמשני גבי ריח כמון דמקלי קלי איסורא ע"ש ודו"ק ועיין סי' ק"כ: (שם) י"א דכל מקום דאמרי' ריחא מילתא ה"מ בדליכא ס' אבל בדאיכא ס' אפי' בכל מה שבתנור מבטל האיסור ולצורך הפסד יש לנהוג כן. וצ"ל דמ"ש ולצורך הפסד כו' קאי אמ"ש להקל לומר שכל מה שבתנור מבטל האיסור. דזה לא מקילינן אם לא נצרך בהפסד. אבל לא בדליכא ס' כנגד חתיכה זו אפי' באין הפסד שרי כדמוכח בכמה דוכתי גבי גדי שצלאו בחלבו. או חתיכת איסור שמינה שנצלים עם חתיכות היתר דמשערין ס' כמבואר בתוס' והרא"ש

(יו"ד ח"א)

צבי לצדיק

(סימן ק"ח סעיף א' בהג"ה) וכל שכן אם ההיתר כו'. שאי כש"כ אינו מובן. רק ה"ה אם גם ההיתר דבר חריף דבריח איכא תערובת טעמים ומועיל חריפת היתר: (בש"ך ס"ק י"ג) י"א דכל כו' ס"ה

(ו) אפי' בכל מה שבתנור מבטל האיסו' (שם באורך כלל ל"ט די"ח) [יט] ולצורך (יב) הפסד יש לנהוג כן . [כ] וי"א דאיסור האוסר במשהו כגון חמץ בפסח ריחא מלתא ואוסר אפילו בדיעבד יד [כא] אם התנור (יג) קטן והוא סתום והאיסור וההיתר מגולין תוך התנור (ד"מ בשם הגהת סמ"ק ובשם תוספות עבודת כוכבים דף ס"ו ע"ב) טו [כב] ויש אומרים שאין (יד) לחלק (ד"מ בשם מרדכי *) ובמקום הפסד יש לסמוך אדברי המקילין ועיין לקמן סוף סימן ק"ח אם יש להחמיר לכתחלה לאפות ב' קדירות וא' מהן של איסור על הכירה או לצלות איסור אצל היתר :

ב [כג] י בד"א בצלי טז י אבל אם בא לבשל בקדרה זה לעצמו וזה לעצמו אפילו בתנור קטן ופיו סתום מותר ואף על פי שפי הקדרות (טו) מגולה :

הגה יז [כד] ודוקא שהתנור פתוח קצת . אבל אם הוא סתום מכל הצדדים כדרך שמטמינים החמין לצורך שבת אסור (מהרי"ו סימן מ"ד ואו"ה והגהת ש"ד בשם מהרי"מ) ואפילו בדיעבד יש מחמירין ואוסרין אם האיסור וההיתר מגולה (כך משמע בהגהת ש"ד) יח [כה] ובמקום הפסד (טז) מרובה יש להקל :

ג ח אם יש שמנונית של איסור על המרדה שקורין פאל"א (ז) אסור ליתן עליה היתר כל היום יט מיהו כשאינה בת ט יומא מותר להשתמש בה (ח) [כו] משום דאי (יז) אפשר בענין אחר :

הגה [כז] כל זמן שהיא בת יומא לא מהני בה הגעלה כ [כח] ולא (יח) קליפה בכלי אומנות (ת"ח סימן ק"ל והגהת ש"ד ומרדכי) :

שפתי כהן

נוגעות זו אצל זו וכדכתב באיסור והיתר הארוך טעמא דלא עדיף מבליעת איסור עצמו דקיימא לן לעיל סימן ק"ה ס"ז שאין הולך מחתיכה לחתיכה בלא רוטב אבל במקום הפסד יש לצרף כל החתיכות אפילו אינן נוגעות לבטל בששים דכולן נכנסו בספק זו היא דעת הרב ודוק ומקום הפסד כתב הרב בתשובה ובסימני ת"ח שם דהיינו הפסד מרובה ולפ"ז מ"ש הרב לקמן ס"ס ק"ח ולצורך הפסד יש להתיר היינו נמי הפסד מרובה וכ"ש הוא : **יד** אם התנור קטן כו'. ל"ע דבתוס' דעבודת כוכבים משמע להדיא דאפילו בתנורים גדולים אסור ע"ש (ובסמ"ק אין הכרע) ונ"ל דס"ל להרב דהתוספות אזלי לטעמייהו דס"ל ריחא מילתא בתנורים קטנים הלכך מחמרינן טפי אבל לדידן דקי"ל ריחא לאו מילתא היא אין לאסור כלל בתנורים גדולים ודוחק ול"ע : **טו** וי"א שאין לחלק. משמע דלהמרדכי אין חילוק בין איסור האוסר במשהו לשאר איסורים כן משמע בד"מ ובהג"ה בא"ח סי' תמ"ז ס"ח ול"ע דבמרדכי פכ"ש ליתא אלא דלא שייך ריחא בפת חמץ שנאפה עם מצה מטעם דלא מצינו ריח פת בפת וכדאיתא בתשובת מיי' וכ"ד סי' ל"ו ורוקח סי' רכ"ב אבל בכך סברא דמשהו מיהא איכא לא אשכחן דפליג אתוס' וסמ"ק ואו"ה דס"ל אלו היה מבשיל שמן בתנור שנאסר מחמץ שוב מפעם ואוסר במשהו ודוק ול"ע ומיהו בתשובת מהרי"ל סימן רי"ד מצאתי דלמ"ד ריחא לאו מילתא היא אין חילוק בין חמץ דאוסר במשהו לשאר איסורים ע"ש : **טז** אבל אם בא לבשל כו'. הטור בשם הרשב"א סיים הטעם שאין ריח המתבשלים כ"כ אוסר עכ"ל והב"י בסימן ל"ז הקשה ע"ז והוכיח מש"ס דאפילו נצלה בקדרה אינו אוסר ע"ש ואולי לזה השמיט סיום דברי הרשב"א לומר דלא תליא מידי בריח הבישול או צלי רק בהפסק הקדרה ומ"ש בד"א בצלי כו' אבל לבשל כו' אפשר דאורחא דמלתא נקט דכל צלי דרך לצלותו בשפוד וצלי קדר חשיב בישול ובב"ח שם רצה לסתור הוכחות ב"י ע"פ ובאמת דברי ב"י נכונים וברורים וצריך לדחוק וליישב דברי הטור בשם הרשב"א דגם הוא לא איירי בבישול אלא ה"ק שאין ריח המתבשלים כיון שהוא בקדרה המפסקת כ"כ אוסר ובאו"ה כלל ל"ט הבין דברי הטור כפשוטו : **יז** ודוקא שהתנור פתוח קצת . ואז אפילו לכתחלה מותר וכדכתב בת"ח שם דין י' ע"ש הרשב"א וכ"כ בסימני ת"ח שם וזה החילוק בין בישול לצלי והעט"ז הבין שדעת הרב דלענין ריחא אין איסור בבישול אפילו בתנור קטן וסתום ופי הקדרות מגולים אלא דהמנהג שבישול שוה לצלי בכל מילי בין לענין לכתחלה בין לענין דיעבד ולא כיון יפה עיין בת"ח שם : **יח** ובמקום הפסד מרובה יש להקל . ומהרש"ל באו"ש ובספרו פג"ה סי' י"ד לא חילק ואוסר לעולם בתנור סתום אפילו גדול ומשמע דאוסר אף במקום הפסד מרובה ע"ש טעמו והב"ח פסק כהרב : **יט** מיהו כשאינה ב"י מותר להשתמש בה . ולא גזרו שאינה ב"י אטו ב"י (כדלקמן ר"ס קכ"ב) אפילו לכתחלה כיון דלא אפשר שהרי העובד כוכבים לא ישמע לו לעשות מרדה חדשה בכל פעם שיספוך עליה של איסור עכ"ל התוס' : **כ** ולא קליפה כו' . ולא הגעלה אחר הקליפה דמרדה דינה ככלי שתשמישו ע"י האור

דנתכשר

טורי זהב

במרדכי שמה מדמי לה לפת חמה וחבית פתוחה דהוא אסור אפי' דיעבד כמ"ש הש"ע בסעיף ד' : (ו) **אפי' בכל מה שבתנור כו'** . דיש לנו לומר שאין להצטרף אותם דהא אפי' בצלייה אמרינן אין איסור בלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב מכל מקום בריחא יש להקל מטעם דכל הנכנס בספק מסייע לבטל : (ז) **אסור ליתן עליה היתר כל היום** . באו"ה כלל ל"ט סי' ז' שאסרו אפי' בדיעבד אם הוציאו העובד כוכבים מן התנור על כלי אחד עוגות עם פשטיד"א של איסור וסיים אחר כך מיהו לא אסר אלא הפת הראשון שידוע בבירור שהוציאוהו מיד אחר הפשטיד"א משום שמנונית של איסור שעל המרדה ואם אין מכירו חד בתרי בטל אע"ג דהוה ראוי להתכבד דאין איסורו מגופו ואם היא אינה בת יומא פשיטא דאינה אוסרת וכתב רש"ל פ' גיד הנשה סי' ל"ח דצריך ששים בהיתר נגד האיסור שברחת והוא אזיל לטעמיה דכתבתי משמו בסי' ק"ה סעיף ט' דאף באפייה בעינן ס' כבישול ולא כרמ"א : (ח) **משום דא"א בענין אחר** . בתוס' פ' בתרא דעבודת כוכבים הביאם ב"י סימן ל"ז כתוב הטעם בזה שהרי לא ישמע לו העובד כוכבים לעשות מרדה חדשה בכל פעם שיספוך עליה איסור עכ"ל . נראה פירושו שהרי אנו קונין פת עובדי כוכבים ואין להם אלא מרדה אחת שמוציא עליה איסור גם כן ואי אפשר להזהר מזה שהרי העובד כוכבים לא

ישמע

באר הגולה

כלל נ"ט) : ו הרשב"א בת"ה מהא דלא הלכה כימיך לגור וכו' עבודת כוכבים דף י"ח : ז כ"כ בת"ה הקצר : ח ב"י בסי' ל"ז בשם התוס' בעבודת כוכבים דף ס"ו : ט וסיימו שם שהרי העובד כוכבים לא ישמע לו לעשות לו מרדה חדשה בכל פעם ופעם שיספוך

פרי חדש

כ"ע פת שאפאה עם צלי אסור לאכלה בכותח מוכח בהדיא דלחודי' שרי וסתמא קאמר לה בין מרובה ובין מועט וא"כ ע"כ אית לן למימר חדא מתרתי או דריחא לאו מלתא היא אלא דלכתחלה אסור וכמ"ש הרי"ף בפ"ק ג"ה דאי ריחא מלתא היא אפילו בפני עצמה שהיא אסורה וכ"כ הר"ן שם ע"ש או דאפילו למ"ד ריחא מילתא היא לא גזרו בדבר שנאסר מחמת ריח בשר אלא שלא לאכלו עם כותח אבל לאכלו לבדו מותר בכל אופן ולדעתי דברי הש"ך לא נתכוונו להלכה :

מטה יהונתן

א"ו כיון דכמון סוף דבר חריף אם הוא דבר שיש לו פיטום לכ"ע אמרינן ריחא מלתא היא ע"ש בתוס' : (שם בהגה"ה) וי"א שהאיסור אוסר במשהו כו' י"א כו' . ועי' מ"א בא"ח סי' תמ"ז סק"ד וכתב רמ"א בי"ד דבמקום הפסד יש להקל ע"ש וי"ל דוקא בפתוח קצת כו' וגם דעת הרי"ף ס"ו דהוא אין לאסור אפי' דרב דאמר ריחא מלת' לטעמי'

דגול מרבבה

(סימן ק"ח בש"ע סעיף א' בהג"ה) *) ובמקום הפסד יש לסמוך אדברי המקילין. היינו בפתוח קצת . עי' מג"א סימן תמ"ז :

חידושי בית מאיר

פנים נפלו לו פה יותר מבת"א שגם שם לא כתב אלא ת"ם כאן דהיינו דנוהגין לכתחלה להחמיר אפילו בתנור גדול ופה וכאן מעולא משמע שכוונתו בזה דהיינו אפילו פתוח קצת כיון דגם הב"י לא הקיל אלא בפתוח קצת גם בס"ק ה' כתב אפילו בתנור גדול ופיו פתוח מעט וכתב כך משמע בסימני ת"ח וכאשר הגירסא לפני בת"ח דפוס קראקא אדרבה משמע דלא החמיר לכתחלה בפת אלא בתנור קטן ולא בגדול . וכן משמע נמי בת"ח עצמו והיינו משום דהיה דעתו נוטה להקל בפת רק דהחמיר משום דהב"י מחמיר ודן בזה כלכתחלה לכן לא החמיר יותר ממנו דהיינו דוקא בתנור קטן דוק ותשכח . ולענ"ד אגב מהירות כתב כך . כל הנ"ל מיתי מרפי וכהיום בשעת העתקה נתתי לבי לעיין בהמ"י שהגב"ל בא לידי ומצאתי שהרגיש כנ"ל : (סעיף ג' בש"ך סק"ז) בא"ד משום שמנונית של איסור שעל המרדה . כ"כ ע' סי' ק"ה ס"ז בהג"ה ובש"ך שם ועיין במג"א סימן תנ"א : (שם) וכתב רש"ל וכו' והוא אזיל לטעמיה . כ"כ עי' פרק ג"ה סי' מ"ס :

גליון מהרש"א

המאכל גם הקדירה שבו המאכל נאסרה תב"י סימן ס"ב : (סעיף ב' בהג"ה) ואפי' בדיעבד יש מחמירין ואוסרין . במג"א סי' תמ"ז ס"ק ד' בד"ה וכ"ז דצלי מפרש דברי הג"ה בהטמנת שבת דוקא מתוך שהוא לזמן

יד אברהם

והרא"ש פג"ה בשם ר"ת וכל הפוסקים . והרי ר"ת ס"ל ריחא מילתא היא ואפ"ה לכ"ע מהני ס' וזה ברור וכ"מ בת"ח כלל ל"ו דין ז' : (שם) י"א דאיסור האוסר במשהו כגון חמץ בפסח ריחא מילתא היא ואוסר אפי' בדיעבד אם התנור קטן והוא סתום והאו"ה מגולין כו' . ול"ע דאלו במקום שאין הפסד הרי כתב הג"ה לעיל בסמוך דיש להחמיר אפי' בשאר איסורים בתנור קטן וסתום לגמרי ומאי איריא איסור האוסר במשהו . ונ"ל דדעת הג"ה כדעת המג"א בא"ח הל' פסח סי' תמ"ז דבחמץ בפסח בתנור קטן וסתום לגמרי

חידושי רע"ק

ראין חזק כל כך לחוד ולהפליט לאוכל וקשה לי במה שכתב הרמ"א אא"כ הזיע המחבת משניהם אם אפו תחלה האיסור תחת המחבת ולא הזיע המחבת ממנו ואח"כ אפו ההיתר תחת המחבת והזיע המחבת ג"כ ליתסר כיון דבתחלה נכנס הריח להמחבת כשאפה אח"כ ההיתר תחתיה ומזיע הזיעה מוציא הבלע איסור שבמחבת וצ"ע :

ביאור הגר"א

כו' . כנ"ל מהא דמכשירין : [יט] ולצורך הפסד כו' . אבל בלא"ה צריך בכל חתיכה ס' דלא ידעינן לאיזה צד הלך הריח אלא כיון דהכל בספק כולם מצטרפין כמ"ש בסי' ק"א ס"ז והרב הולך לשטתו שכתב שם ג"כ ולצורך הפסד ואע"ג שכ' שם ומיהו אין לאכלו כו' בריחא יש להקל כמ"ש באו"ח : [כ] י"א דאיסור כו' . כ"כ תוס' בע"ז שם וכ"ד הרי"ף שכתב דלכך לא קי"ל כרב לפי דאזיל לטעמיה כנ"ל וכן הא דאסרו למיכל בכותחא משום דהוי רשיל"ם : (ליקוט) י"א דאיסור האוסר כו' פלוגתא זו תליא בפלוגתא דרי"ף ותוס' דרי"ף מביא ראיה דהלכה כלוי מהא דע"ז בבת תיהא ושם איתא לאיסורא בעינא ואפ"ה מותר כ"ש בתערובת כיון דבעינית לא אסור כלל וכמו שהקשה הר"ן על הרי"ף בפ' ג"ה על מ"ש דרב אזיל לטעמיה כו' וכן כותחא דאסור משום דרשיל"מ הוא ע"ש אבל לתוס' דס"ל דלא תליא בהא דע"ז דאף למ"ד לאו מילתא היא שם אסור דבעיניה הוא ורבא דמתיר משום דמזיק וכמ"ש תוס' שם ד"ה אביי וד"ה דבא ע"ש ולהכי אסרו תוס' בזילוף שם ולדברי רי"ף היה מותר אבל לפי' אסור משום דנהנה וכן בתערובת ובזה תליא פלוגתא אם הלכה כרב או כלוי וכן ההיא דמ"ד אתיא כתוס' אבל לרי"ף ליתא דר"ל כלל ואפילו בחבית פתוחה ופת חמה מותר דלאו מילתא היא ואפילו בעינית מותר וכמ"ש הרי"ף שם וכ"פ הרמב"ם וגם מ"ש בס"ה בהג"ה ואסור לזלף כו' כנ"ל ומ"ש בס"ו שק כו' ועבה"ג שם ולכאורה תמוה דא"כ גם באכילה יהא מותר ועוד מה בכך שאינו מכוין פסיק רישא הוא ועתוס' בפ' כ"ש כ"ה ב' ד"ה לא אפשר כו' ומיירי כו' אלא דרשב"א אזיל לשיטתו שכתב בהא דס"ו בשמים כו' דאסור וחלק בין וורד והדס דעיקרו לריח דאסור משא"כ בין דאין עיקרו לריח להכי לאו מילתא וכשיטת הרי"ף דמדמי להא דפ' כ"צ דשם ג"כ הבשר עיקרו לאו לריח אבל תוס' לא ס"ל האי חילוק אלא בבת תיהא משום דמזיקו וכמ"ש תוס' שם ושם י"ב ב' ד"ה אלא כו' וכמ"ש בס"ז ולפ"ז אסור כאן (ע"כ) : [כא] אם כו' . דלא כתוס' שם ועש"ך : [כב] וי"א כו' . וראייתו מלחמי תודה שהיו כולן נאפות בתנור אחד דלא מצינו נאפות בפ"ע אלא שתי הלחם ולחם הפנים כמ"ש ברפ"א דמנחות וס"ל דאין לחלק בין תנור גדול לקטן דאל"כ הא מחזיק עשרים עשרונים היה וגם לפי מ"ש הרשב"א דפלוגתייהו דוקא בא' מהן שמן כמ"ש בגמ' וכ"כ תוס' שם ד"ה נימא אין ראיה משם . ונ"ל ראיה מדפריך שם לרב מאין צולין כו' דלמא רב לא אסר אלא מין במינו וגדי וטלה מין בשא"מ הוא כמ"ש ב"י סי' צ"ח בשם האגור אלא ע"כ דאין חילוק וז"ש שם מ"ל גדי וגדי ומ"ל כו' ודלא כרי"ף וכן דקאמר שם לרב נימא כו' הא בכה"ג אף רב מודה וכן בע"ז פריך מכמון של תרומה ומפריך בפשיטות ש"מ דאין לחלק : [כג] בד"א כו' . כמ"ש בפסחים שם הב"ע כגון כו' ולא פריך אלא דהא אסור לצלות פסח בקדירה . ועבה"ג : [כד] ודוקא כו' . דבכה"ג בצלי מותר בדיעבד דבכה"ג פליגי רב ולוי ובבה"ג הוא דקאמר דבקדרות מותר וע"ל ס"א י"א דאין סתירין כו' וכ"מ דכאן מותר לכתחלה : [כה] ובמקום כו' . כמ"ש בס"א בצלי ג"כ ובמקום כו' : [כו] משום דא"א כו' . ר"ל אע"ג דבסוף ע"ז אוסרין לכתחלה כאן הוי בדיעבד משום כו' . תוס' בע"ז שם : [כז] כ"ז כו' כמ"ש בסוף ע"ז דברים שנשתמש כו' ועבא"ח סי' תנ"א ס"ם : [כח] ולא כו' . דלא מתני אלא לדבר שתשמישו בעירוי דאינו בלוע אלא כ"ק ועבא"ח שם ס"ז בהג"ה ולקמן סי' קכ"א

באר היטב

לתוס' בזא"ז אם אין המחבת מזיע תחת שניהם. ש"ך : (יב) הפסד . היינו הפסד מרובה ש"ך וכתב הט"ז אע"ג דגם בצלי אמרינן דאין איסור בלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב מ"מ בריחא יש להקל מטעם דכל הנכנס בספק מסייע לבטל : (יג) קטן . כתב הש"ך ל"ע דבתוספות דעבודת כוכבים משמע להדיא דאפילו בתנורים גדולים אסור ע"ש ונ"ל דס"ל להרב דהתוספות אזלי לטעמייהו דס"ל ריחא מלתא בתנורים קטנים הלכך מחמרינן טפי אבל לדידן דקי"ל ריחא לאו מילתא היא אין לאסור כלל בתנורים גדולים ודוחק ול"ע עכ"ל : (יד) לחלק . כ' הש"ך משמע דלהמרדכי אין חילוק בין איסור האוסר במשהו לשאר איסורים וכן משמע בא"ח סי' תמ"ז ס"ח ול"ע דבמרדכי ליתא אלא דלא שייך ריחא בפת חמץ שנאפה עם מצה מטעם דלא מצינו ריח פת בפת אבל בכך סברא דמשהו לא אשכחן דפליג אתוס' גבי אבשיל ומיהו בתשובת מהרי"ל מצאתי דלמ"ד ריחא לאו מילתא אין חילוק בין חמץ דאוסר במשהו לשאר איסורים עכ"ל : (טו) מגולה . והטעם איתא בש"ך משום שאין המתבשלים אוסרים כ"כ מאחר שהקדרה מפסקת ביניהם וה"ה בצלי אם צ"א בקדרה ג"כ מותר אלא דכל צלי דרך לצלותו בשפוד לכך נקט המחבר שהם צלי ואם התנור פתוח קצת אפילו לכתחלה מותר וזה החילוק בין בישול לצלי עכ"ל הש"ך:(טז) מרובה. ומשמע מדברי מהרש"ל דאסור אפי' בהפסד מרובה והב"ח פסק כהר"ב : (יז) אפשר . פי' שהעובד כוכבים לא ישמע לו לעשות מרדה חדשה בכל פעם שיספוך עליה איסור ע"כ הותר גם לישראל להשתמש בה לכתחלה וכתב באו"ה שאם היא ב"י אסור אפילו בדיעבד אם הוציא עובד כוכבים מן התנור פת עם פשטיד"א של איסור על כלי א' מיהו לא אסור אלא הפת הראשון שידוע בבירור שהוציאוהו מיד אחר הפשטיד"א משום שמנונית של איסור שעל המרדה ואם אינו מכירו חד בתרי בטל אע"ג דהוי חה"ל דאין איסורו מגופו ומהרש"ל כ' דצריך ס' בהיתר נגד האיסור שברחת ואזיל לטעמיה דס"ל דאף באפייה בעינן ס' כבישול ולא כרמ"א בא"ח גבי מצה שנתכפלה וכו': (יח) קליפה.

צבי לצדיק

ה"ה בריחא. לא אבין הדמיון דשם הטעם נרגש טרם שנתערבו וכאן הריח מתפשט מיד כבוא בכל חלל התנור ולפי' מרי"ף דס"ל כבית בישול הריח או לאו מלתא וה"ה לדידן דנקטי' בפשט יש טעם מ"מ בידוע שיש ס' מתפשט בשוה ובטל : (סעיף ב' בש"ך ס"ק ט"ז) **אבל** אם בא כו' אפשר דאורחא . ול"ע ממ"ש המחבר ס"ח ואם א' מכוסה בבצק כו' ואם איתא דצלי קדירה דוקא הוא א"כ לא בעיך כיסוי לכן כ"ל

ד כא [כט] י פת חמה שמונח על גבי חבית פתוחה כב של (יט) יין נסך אסורה [ל] (ודווקא אם מונחת נגד המגופה) (ארוך כלל נ"ט) אבל אם הפת צוננת אפילו אם החבית פתוחה או פת חמה וחבית מגופה (פי' סתומה) מותר (°) ואם היה פת שעורים אסור כג אם הפת (כ) חמה אפילו חבית מגופה:

ה [לא] יא (ג) מותר לשאוף בפיו ריח יין נסך דרך נקב שבחבית לידע אם הוא טוב:

הגה (ט) כד [לב] אבל אסור (כא) לטועמו אע"פ שאינו בולעו (ריב"ש סימן רפ"ח) [לג] ואסור לזלף יין נסך שאסור בהנאה (בשערים בשם הגהות אשיר"י סוף עבודת כוכבים) [לד] אבל מותר לזלף סתם יינם כה [לה] דמותר (כב) בהנאה (ארוך כלל נ"ט):

ו שק יב של פלפלין וזנגביל שמשימין בקנקני יין נסך כו (י) מותר להריח בהם [לו] אבל לבשמים (כג) דהבדלה אסור:

ז [לז] יג בשמים של עבודת כוכבים וכלאי הכרם (ד) וערלה כז (ה) אסור (כד) להריח בהם:

טורי זהב

ישמע לנו אם נאמר לו שיעשה מלדה חדשה תמיד ע"כ הוהר גם ליזהר לשתמש בה לכתחלה. *) ובלבוש כתב הטעם בהיתר זה לכתחלה שלא גזרו בה משום בת יונה כמו בשאר כלים משום דלא שכיחא והוא פירוש בדוי מלב אין לו מקור: (ט) אבל אסור לטועמו' פי' לשום איסור והטעם דלא גרע מריחא וכזן להעמיד הג"ה זאת אחר סעיף ה' ור"ל אע"פ שמותר לשאוף מ"מ אסור לטעום כו' שוב ראיתי כן בספרים אחרים: (י) מותר להריח בהם. שאין היין נותן בהם כח אדרבה הם מבשמים היין וגם המריח אין כוונתו להריח היין אלא להתבלין ומיהו להבדלה אסור משום דאימאים *) משמע כאן דשאר פלפל מותר להבדלה ולא כמו שמלאתי כתוב דאין לעשות במולאי שבת הבדלה על פלפלין ומביא ראיה מדאיתא במשנה סוף פרק ר' עקיבא פלפלת כל שהוא ואח"כ תנא מיני בשמים כל שהוא שמע מיניה דפלפלין אינן בכלל בשמים אלא בכלל תבלין. ולא עיין שם ברש"י שכ' דהוהו פלפלת איננה פלפל שלנו ונראה דזהו דחקו לכך מדאיתא שם בגמרא פלפלת כל שהוא למאי חזיא לריח הפה ועל שאר בשמים לא מפרש בגמרא משום דסתמייהו לריח טוב אם כן גם פלפלין בכלל ע"כ פירש דמין אחר הוא כנלע"ד ברור. ועוד ראייה מפורשת ממה שכתב ב"י ביורה דעה סי' רי"ז ודע

שפתי כהן

דנתבאר בא"ח סימן תכ"א ס"ד דצריך ליבון ה"ה שם וע"ל סי' קכ"א: **כא** פת חמה כו'. אסור מפני שמואב הריח של יין ואע"ג דלעיל סעיף ח' כתב ואם לאו ה"ז מותר והפוסקים מדמים ב' דינים אלו להדדי מ"מ כא התוס' והרא"ש כתבו להדיא בפרק בתרא דעבודת כוכבים דף ס"ז דל"ד להדדי וכן הוא בר"ן דף ע"ד ע"ד ובשאר פוסקים ואחרונים: **כב** של יין נסך. פירוש אפילו סתם יינם או שאר יין נסך שמותר בהנאה משום דריח כי האי חשיב כאוכל כמ"ש בפרק בתרא דעבודת כוכבים דריח זה חשיב כאוכל והכי מוכח בש"ס דאיתא התם דין זה גבי יין של תרומה דמותר בהנאה: **כג** אם הפת חמה כו'. ה"ה בחבית פתוחה ופת צוננת כדאיתא בש"ס פכ"ל דקע"ו ופ' בתרא דעבודת כוכבים דף ס"ו וכן משמע בסימני ת"ח שם די"א: **כד** אבל אסור לטועמו. אע"פ שאינו בולע ע"ש בריב"ש שכ' דבכל איסורי אכילה אפי' שאינם אסורים בהנאה נמי אסור לטועמן: **כה** דמותר בהנאה. נ"ע דלקמן ר"ס קכ"ג כתב די"ם לאסור סתם יינם לכתחלה בהנאה וכדברי התוס' פ' בתרא דעבודת כוכבי' דס"ו ד"ה אביי מבואר דזילוף חשיב הנאה גמורה ואסור לכ"ע ביין האסור בהנאה (וכ"פ הרשב"א בתשו' ומביאו ב"י לקמן ר"ס קכ"ג דזילוף הוא הנאה גמורה ואסור בכהב יינם ע"ש) ויש ליישב בדוחק וע"ל ס"ס קכ"ה: **כו** מותר להריח בהם לכתחלה. לפי שאין היין נותן בהם כח ואין עושין כן כדי ליתן היין טעם בתבלין אלא אדרבה ליתן התבלין טעם ביין וגם זה שמריח בו אינו מכוון לריח היין אלא לריח התבלין ומ"מ מסתבר דלבשמים דהבדלה אסור משום הקריבהו נא לפחתך עכ"ל רשב"א וכהבו הנחבר גם בא"ח סימן רל"ז ס"ג: **כז** אסור להריח בהן. דאסורים הם בהנאה דכל שעשויים להריח כורד והדס כו' אסור עכ"ל רשב"א וכ"כ בא"ח וז"ל זה הכלל כל מידי דלא הוי להריח ריחא לאו מילתא היא אבל דבר שעומד להריח כגון ורד והדס אסור ליהנות מהריח עכ"ל ב"י וכ"כ התוס' פ"ק דעבודת כוכבים דף י"ב ד"ה אלא בורד והדס בשם ר"ת ותירץ בזה הא דמותר להריח ביין בסעיף ה' וכ"כ המרדכי פכ"ם וז"ל אבל בדבר שאין עיקרו עומד לסריח בהא קאמר רבא ריחא לאו מילתא היא

באר הגולה

עליה איסור: י משנה תרומות משנה ג' דפרק י' ובאוקימתא דר"ל בעבודת כוכבי' דף ס"ו. (°) כרבי יוסי שם במשנה: יא שם אבי בת תיהא וכו' רבא אמר מותר וכו': יב הרשב"א בתשובה ופירש הטעם משום שאין עושים כן ליתן היין טעם בתבלין אלא ליתן התבלין טעם ביין וגם זה שמריח אינו מכוין לריח היין אלא לריח התבלין: יג ג"ז שם מהא דאביי ורבא פסחים דף כ"ה ומהא דתניא מעטרות כורד והדס עבודת כוכבים דף י"ב:

נקודות הכסף

(סימן ק"ח בט"ז ס"ק ח') תמיה על הלבוש ושבוש הוא דגם כוונת הלבוש דאינו שכיח שהעובד כוכבים יעשה לו בכל פעם מלדה חדשה וק"ל: (שם בט"ז ס"ק י') **משמע** כאן דשאר פלפל מותר להבדלה כו'. לא משמע

מטה יהונתן

משום דס"ל מב"מ במשהו ואנן קי"ל כס' משמע דבפסח דקי"ל במשהו לכ"ע ריחא מלתא היא כו' ע"ש דבריו והיינו ע"כ דרב ולוי לית להו ריחא ביה בריח טעם משהו או לא דאל"כ מה צריך הרי"ף למימר דרב לטעמי' אזיל כו' דקי"ל כלוי אפילו אי הוי קי"ל דמב"מ במשהו בשאר אסורים אפ"ה בריח מותר כיון דליכא ביה ריחא אפילו טעם משהו א"ו דלא בהא פליגי דלכ"ע איכא טעם משהו בריחא אלא לרב דאוסר משהו לטעמיה אזיל ומקשה על הרי"ף דהא הוא לא ס"ל חילוק של תוס' דאוקי פוקי ליה א"כ כיון דעכ"פ איכא טעם משהו אמאי מתיר רבא בת תיהא לכתחלה הא רבא ס"ל נ"כ דמב"מ במשהו וע"ק הא דפריך הגמרא שם על לוי מהא דא"ל שני פסחים כו' ומאי קושיא הא טעם משהו איכא עכ"פ ושוב אסור לכתחלה. ונ"ל דהנה ס"ק מ"ק אלא לימא סהוי איוכחא דרב דל"ל למימר גדי ושלא דמשמע דנאמר משום תערובת גופן ס"ל משום תערובת טעמן דהא ס"ל ריחא מלתא היא ולמה שכתב הרי"ף שם לא פריך מידי דאצטריך למימר גדי ושלא דאוסר משום תערובת גופן דאי הוי גדי וגדי הוי מב"מ דאזלינן בתר שמא דקי"ל כרבא סוי אסור משום ריחא ואצטריך לאשמעינן לרבותא דבוי גדי ושלא דהוי מין בשא"מ דל"ל משו' תערובת טעמן מ"מ משו' תערובת גופן וז"ל דקושית הגמ' קאי אליבא דאביי דס"ל דל"ח דאזלינן בתר שמא רק בתר טעמא לפ"ז הפי' כדברי הרי"ף כך הן דהרי"ף רוצה לפסוק כלוי והיינו משום דלרב מוכרח לשנוי דחיקא דמיירי כעין שתי קדירות וקא קשיא ליה דהא לרבא דס"ל דאזלינן בתר שמא אין מן המוכרח לשנוי דחיקא די"ל כמ"ש ולכך קאמר הרי"ף דאם אנו נאמר דאזלינן בתר שמא מ"מ אין לאסור ריחא אלא אם נאמר דמב"מ אוסר במשהו ואנו קי"ל כס' ליכא למיסר משום ריחא כלל אבל אליבא דאמת ס"ל הלכה כלוי דריחא לאו מילתא הוא והיינו דלית ביה אפילו משהו דלא כמ"א. אמנם לשיטת כמ"א יש לתרץ באופן אחר דודאי ריחא ליכא טעם משהו כלל ללוי ולרב י"ל דאיכא בריחא יותר ממשהו דמשהו מה בעי הכא אלא דהפירוש ברי"ף כך הוא דר"ל דלמ"ד מב"מ בטיל והיינו משום דצריך דוקא ביתן טעם בדבר אחר משא"כ מב"מ שאין נותן טעם בדבר אחר שאין ניכר ונרגש טעמו של איסור הוא בטיל ובטיל אפילו במין בשאינו מינו דהא בריח ליכא טעם ולא עוד דלפ"ז אפילו ריח גרידא בלא ביטול כגון בת תיהא מותר אבל למ"ד מב"מ ל"ב היינו משום דס"ל אין הטעם בטיל עד שיהיה טעם אחר המבטל טעם של איסור אבל מב"מ דליכא טעם אחר משום ליבטיל טעם של איסור ל"ב הלכך לענין ריחא נמי אף דליכא טעם ואין נרגש הטעם רק דליכא ריחא לא בטיל דהא במב"מ נמי אינו נרגש טעם של האיסור מ"מ כיון דאין ההיתר יכול לבטלו דהא כולו חד טעם הוא לא בטיל וא"כ בריח נמי דכוותיה ולפי פירוש זה אפי' בשא"מ ס"ל להרי"ף דלרב ריחא מלתא היא ובזה ישתלקו כל הקושיות על הרי"ף ולפ"ז כתבן בפסח דהעיקר כשטת דקי"ל במשהו היינו משום דנחמן מחמירין כרי"י דמב"מ ל"ב ודאי גם ריחא איכא למיסר ובורד שום היה שיטה מ"א ודו"ק: (שם סעיף ה' בהג"ה) **אבל** אסור לטועמו.

ביאור הגר"א

קכ"א ס"ב בהג"ה: [כט] פת כו'. דלוי ורבא ל"פ עליה דר"ל ועתוס' בע"ז שם והשתא הוי סיבא גווני כו' ול"ק ללוי ודאי תנאי אלא בפת צוננת או חבית סתומה. אבל בת"ה ק"ה ב' כ' דרבא פליג עליה ע"ש: [ל] ודוקא אם כו'. ר"ל שאין מקום לריח היין לצאת אלא נגד הפת ולכן אוסר בתנור סתום מכל צד ומדמי לכאן ע"ש: [לא] מותר כו'. כפי' הערוך וש"פ דמיירי בפיו: (ליקוט) מותר לשאוף בפיו. ר"ח וערוך ובזה מתורץ קושית תוס' י"ב ב' ד"ה אלא הקשה כו' דבפיו ודאי לאו מילתא היא. ר"נ (ע"כ): [לב] אבל אסור כו'. דע"כ לא שרי רבא אלא משום דריחא לאו מילתא משא"כ בטעימה וכמ"ש בפ' נ"ה (נ"ז א') בשלמא תרומה טעים כו' מאן טעים ליה ולא אסרו ברפ"ב דנדרים (י"ד א') אלא משום דאכילה ושתיה קביל עליה דבקבלתו תליא ולכן כ' תוס' שם דדוקא בתענית יחיד: [לג] ואסור כו'. דהנאה הוא כמ"ש בספ"ק דפסחים שותין מלוג כסלע ומזלפין כו'. ול"ר לבת תיהא דשם לא נהנה שחוזק היין נכנס בחוטמו ומזיק משא"כ כאן דמתפזר: [לד] אבל מותר כו'. ולא חשיב כשותה כמ"ש אביי בבת תיהא דא"א לומר משום הנאה דא"כ מאי פריך מתרומה הא מותר בהנאה שאינה של כילוי שאינה אלא ריחא כמ"ש בפ"ב דפסחים (כ"ג א') והרי תרומה כו' אבל בזילוף לא סדמתירין בספ"א דפסחים לזלף תרומה טמאה. תוס' בע"ז שם ד"ה אביי כו' והג"א שם ד"ה ומיהו כו': [לה] דמותר בהנאה. ע"ל ר"ס קכ"ג (ע"ל סי' קנ"ס ס"ק כ'): [לו] אבל לבשמים כו'. משום הקריבהו נא כמ"ש בפ"ו דב"ב (נ"ז ב'): (ליקוט) אבל לבשמים כו'. דבעיא שם (כע"ז) מ"ז א' המשתחוה לדקל כו' אליבא דרבנן כו' אע"ג דמותר מעולם להדיוט (ע"כ): [לז] בשמים כו'. כמ"ש בע"ז י"ב ב' ארשב"ל ל"ש כו' ול"ד לבת תיהא דשם מזיקו ואין נהנה ואף אביי ל"פ אלא משום דהוי כשותה וכמ"ש בקטורת בפ"ב דפסחים (כ"ו א') והרשב"א חילק דבת תיהא אינו עומד לריח וכ"כ המרדכי וראייתו מסוכה ל"ז ב' דאתרוג של מצוה מותר להריח אע"ג דאסור בהנאת וליתא דמשם מוכח להיפך כמ"ש מאכילה אקצייה כו' הלא"ה אין חילוק וכ"כ הש"ך וכ"כ תוס' שם ד"ה אלא ולא מבעיא בכלאי הכרם דלוקין עליהם שלא כדרך הנאתן כמ"ש בפ"ב דפסחים (כ"ד ב') אלא אפילו ערלה דאין לוקין מ"מ איסורא מיהא איכא ועתוס' דע"ז י"ב ב' ד"ה אלא כו':

באר היטב

ולא הגעלה אחר קליפה דמלדה דינה ככלי שמשמישו על ידי האור דצריך ליבון וע"ל סימן קכ"א. ש"ך: (יט) יין. (שמואב הריח של יי"נ) כתב הש"ך אפילו סתם יינם או אפילו שאר יי"נ שמותר בהנאה משום דריח כי האי חשיב אוכל: (כ) חמה. וה"ה בחבית פתוחה ופת צוננת כדאיתא בש"ס עכ"ל הש"ך: (כא) לטועמו. ע"ש בריב"ש שכ' דבכל איסורי אכילה אפילו שאינם אסורים בהנאה נמי אסור לטועמן: (כב) בהנאה. כתב הש"ך וצ"ע דלקמן ר"ס קכ"ג כתב די"ם לאסור סתם יינם לכתחלה בהנאה ויש ליישב בדוחק וע"ל ס"ס קכ"ה עכ"ל: (כג) דהבדלה. כ' הט"ז משמע מכאן דשאר פלפלין מותר להבדלה ולא כמו שמלאתי מי שכתב שאין לעשות הבדלה על פלפלין עכ"ל: (כד) להריח. דדוקא ביין מותר משום דחוזק היין הולך בחוטמו ומזיקו וליכא הנאה אבל בשאר איסורים לא כ"כ התוספות במסכת עבודת כוכבים:

פתחי תשובה

(ג) מותר לשאוף. עיין בספר סמלך סי' א' שהלכות מאכלות אסורות בענין אבק הטיטו"ן שנקרא טאב"ק הניקח מעובדי כוכבים אי מותר לשאוף אותו כי יש מפקפקים בדבר כי לפעמים מזלפים אותו בסתם יינם והאריך מאד בזה והעלה דאף לדעת רובא דרבוותא שפסקו דסתם יינם אסור בהנאה מ"מ שרי לשאוף הטאב"ק דזה ממש כההיא דבת תיהא דשרי לכ"ע והלכה פסוקה היא זולת בבת תיהא איכא מ"ד שכתב הרי"ף וכ"ש בנ"ד דאיכא לספוקי שמא יש ס' נגד היין שמזלפין דבהא לכ"ע ריחא לאו מלתא ואף דכל זה אינו אלא כסניף יסוד שמה שמזלפין אינו אלא כדי ליתן בו ריח האמנם אכתי איכא לספוקי שמא נותנין יין לחזק הטאב"ק דא"כ אין להתיר מטעמא דריחא ל"מ דמ"מ סרי הוא נהנה מגופו של איסור שעל ידי היין מתחזק הטאב"ק. מ"מ יש להתיר בשופי דכיון דקיי"ל דיו"נ מין בשא"מ בטל בס' ובנ"ד איכא לספוקי שמא יש בו ס' הוי ספק דרבנן לקולא כיון דסתם יינם דרבנן ודמי לדלעיל סימן צ"ח בנמצא וצ"ע ממ"ש שם ס"ג בד"א כשנתפך כו' ואפשר דלא כתב זה רק לסניף בעלמא [* מיהו לכמ"ש בסי' צ"ד שם ס"ק ז' בשם תשובת אמונת שמואל שהאי סבר וצי' מ"ש לקמן סימן קכ"ג ס"ק י"ד] כ"ש בנ"ד דאיכא ספיקי טובא אעיקרא דמילתא אי סתם יינם בזה"ז אסור בהנאה ושמא גם שנותנין בו יין אינו אלא כדי ליתן בו ריח ושמא יש בו ס' ע"ש שהעלה כן הלכה למעשה: (ד) וערלה. עי' בתשובת רדב"ז החדשות סי' מ"ד חילוקי דינים בזה עיין שם: (ה) אסור להריח. עיין כנה"ג ס' בתרא דעבודת כוכבים גבי בת תיהא שדעתו דס"ס בשאר איסורים שאינם איסורי הנאה אם עיקרם להריח אסור להריח בהם וק"ו לבנך עליהם עיין שם ועיין בתשובת אמונת שמואל סימן מ"ה שהשיג עליו והעלה דאם אינם איסורי הנאה שרי להריח בהם אפילו עשויים לריח. וע"ש עוד שהשיג על הש"ך ס"ק כ"ז שהשגג בכוונת דברי המרדכי עיין שם:

גליון מהרש"א

מרובה ריחו חזק כמו צלי: (ש"ך ס"ק כ"ד) **אע"פ** שאינו בולע. ודוקא באיסורי דאורייתא אבל לטעום בורית

יד אברהם

אפי' במקום הפסד אין להקל. אא"כ שעתות קלת במקום שהטעם יוצא ובשאר איסורים ע"י בכה"ג אפי' בלין הפסד כמ"ש סג"ס לעיל וזה נ"ל ברור ודו"ק: (סעיף ח' בהג"ה) **אבל** אסור לטועמו אע"פ שאינו בולעו. והיינו דוקא באיסור ודאי אבל באיסור ספק מותר לטעום ולפלוט כדי לברר אם יש איסור כלל כמו גבי טעימת המרה לעיל סי' מ"ב ועיין בט"ז ר"ס נ"ח. ובזה שהכתבתי לא תקשי אע"פ הג"ה כאן. ועי"ל דס"ה שאינו נוטל כלום בתוך פיו רק מלחך בלשונו. משא"כ הכא דנוטל היין בפיו יש לחוש שיבלענו דהוי איסורא דאורייתא דמ"מ אסור מן התורה. וכה"ג כתב הב"י בא"ח סי' תקי"ג בשם סמ"ק גבי יוה"כ. וכמ"ש בא"ח סי' תקס"ז לענין תענית צבור דאסור לטעום ולפלוט ע"ש. ומיהו משמע שם דאין הטעם שמא יבלע דאפי' אם יודע להעמיד עצמו שלא יבלע אסור לטעום. וכ"מ בא"ח ס"ס רי"ו דמותר לטעום ולפלוט בלא ברכה ולא חיישי' שיבלע. וצ"ל דבאיסורין החמירו אפי' כשיודע להעמיד עצמו שלא יבלע הטעימה בעצמה היא אסורה. וכ"מ לשון הג"ה כאן. [ולשון הא"ח סוף כלל ל"ז דאסור לטעום דבר אף אם אינו אוכל דלא גרע מריחא מילתא ע"כ משמע בהדיא כמ"ש. ובמ"ז שם סק' דבריב"ש אי' שמא יבוא לאכלו. ולפמ"ש א"ש] ובא"ח סי' תקס"ז וגבי ברכת הנהנין שאין נהנה בזה מש"ה מותר. ועיין בס' בית יעקב. אבל מהרש"ל אוסר לטעום ונלחך בלשונו וכ"כ האחרונים הביאן המ"י כלל פ"ח ס"ק ג' דכבכד ה"ם דפ"ם רוב ימצא טעם מר. וגם הה"ם מכבירים כלא"ה ומשום דם אה"כ דצריך להדיהו מן דם בענין שעליו ולא התיר רק באיסור פגום ע"ש. וכן הוא בתשו' נ"ל סי' מ"ז דהתיר לטעום הבורית מפני שהוא פגום ולא אסרו רבנן בפגום רק אכילה ולא טעימה. וכ"מ בתוס' דיבמות: (סעיף ז') **בשמים** של עבודת כוכבים וכלאי הכרם וערלה אסור להריח בהם. כמ"ש שם הביא פוסקים דאפי' אי אכילה אסור להריח אם עומד או מכוון לכך. ודלא כשו"ת אמונת שמואל שהביא בפת"ש בא"ח ר"ס רט"ו [אף בא"ח כלל ל"ט איתא כא"ח ונראהו מהמוסק ומתוס' דע"ז] וא"כ כ"ש באיסור הנאה דאסור להריחו אם מכוון אע"פ שאינו עומד לכך וכ"מ ממ"ש כפר"ח בא"ח סי' תמ"ת לאסור להריח לחם של עובדי כוכבים בפסח וכ"כ בשבות הא"ש. ונראה לפ"ל לזה

צבי לצדיק

דלעיל לענין לכתחלה ולכן נמי לכתחלה ואז גם בלי קדר לא שרי. ובב"י מיירי לענין דאינו אוסר דיעבד ודו"ק: (סעיף ד' בט"ז ס"ק ט') **אבל** כו' מ"ם אסור לטעום. וקשה ממ"ש הט"ז סי' צ"ח ס"ח דשרי לטעום. ואפשר דמש"ה כתב הט"ז הטעם כאן דלא גרע מריחא ר"ל דלאסור לכתחלה וגם בסי' צ"ח ס"ל דשוי כמו דיעבד כיון דא"א לידע בלי טעימה: (שם סעיף ה') **במחבר** מותר לשאוף. קשה למה ישאוף לידע אם טוב הוא הא אסור לעשות בו סחורה לקנות ולמכור ואם עושה בשביל עובד כוכבים אסור ליקח שכר או טובת הנאה כמ"ש תוספות עבודת כוכבים ס"ו ד"ה ישראל: (סעיף ז' בש"ך ס"ק כ"ז) **אסור** להריח בהן כו' דס"ם נהנה הוא מהריח. אפשר טעמו של א"ח משום דהוי שלא כדרך הנאתן כל שאין עומד להריח:

א ממשמעות הגמרא חולין דף צ"ח וק' וזבחים דף פ"ב וביצה ד"ג כתבו התו' והרא"ש שם והרשב"א בת"ה וש"ש דאפילו איסורא דרבנן ליכא : ב טור בשם רה"ש : ג הרשב"א : ד סמ"ג מרדכי התוספות שם

הגהות הט"ז

(סימן ק"ט ס"ק ב') ע"כ ביבש אפילו. כצ"ל : (שם) וקשה לי שכיון שקודם הבישול כצ"ל :

נקודות הכסף

מידי דהוה לא איירי מדיני הבדלה ומ"ש אבל לבשמים דהבדלה אסור קאי אשאר בשמים אבל פלפלין בלא"ה אינו יוצא בו אלא דבריאה קאמר דמותר להריח בו גם מ"מ ולא עיין שם ברש"י כו' ונראה דזה דחקו כו' ולפע"ד דליתא אלא הלשון פלפלת בתי"ו דחקו לרש"י וכן כתב בתוס' י"ט ואדרבה מוכח לכאורה דסבירא ליה לרש"י דפלפלין שלנו לאו בכלל בשמים הוא דהא לעיל מיניה משמע מפי' רש"י דפלפלין שיעורו כדי לתבל בו בינה קלה והכא הא קתני פלפלת כל שהוא אלא ודאי לעיל מיירי רש"י בפלפלין שלנו והא דקתני הכא מיני בשמים כל שהו הוא שאר מיני בשמים ואין פלפלין שלנו בכלל וכ"כ רבינו שמשון פ"ב דערלה להדיא דפלפלין שלנו שיעורו כדי לתבל בו בינה קלה והא דתנן כל שהוא פירש הקונטרס דאינו פלפלין שלנו עכ"ל הרי מוכח להדיא דפלפלין שלנו אינו בכלל בשמים דהא קתני מיני בשמים כל שהו גם מה שכתב ועוד ראיה מפורשת כו' לאו ראיה היא כלל דפלפלין אינו בכלל תבלין וג"כ אינן נכללין בלשון בשמים ועוד דלענין נדרים שאני דהולכין אחר לשון בני אדם וכן במס' סופרים פרק ט"ו הלכה ט' איתא נמשלה תורה כמלח והמשנה כפלפלין והתלמוד כבשמים כו' אלמא דפלפלין אינו בכלל בשמים ודוחק לומר דהיינו פלפלין שלהם דהכבר כתבתי דכל פלפלין הם פלפלין שלנו זולתי פלפלת בתי"ו שאינו פלפלין שלנו הלכך נראה דאין לברך בורא מיני בשמים על הפלפלין. ועוד דספק ברכות להקל. שוב מצאתי בספר קטן שנקרא אור ישראל שהביא בשם הגאון מהר"ר יואל בעל ב"ח שאין לברך במוצאי שבת בורא מיני בשמים על פלפלין והביא ראיה ממסכת פרק ט"ו עיין שם וזה עולה כדברי :

(סימן ק"ט בט"ז ס"ק ב') ומ"ש מההיא דסי' צ"ח כו'. ולפי מ"ש בש"ך סי' צ"ח סק"ח לא קשה מידי ע"ש :

מטה יהונתן

והנה הרב בעל צמח צדק כתב להתיר להעושין בורית שקורין (זייף) כל"ח שצריכה לטעימה בשעת מלאכה אי חסירה מלח או יותר מלח שמותר לטעום כיון דטעימה דרבנן ונטל"פ דרבנן והכא כיון דהוא נטל"פ מחמת עפר שהוא סאפר והוא תרתי דרבנן ושרי לכתחלה והקשו עליו מהא דקאמר בחולין דף קי"א קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותח ונכון שחתכו בסכין מותר לאכול בכותח כו'. ומסיק משום דהאי אפשר למטעמיה והאי לא אפשר למטעמי' וא"א כמ"ש הנ"ל גבי קערה נמי אפשר למטעמי' דהיינו לאחר מעל"ע והוי נטל"פ דאז איכא ב' דרבנן ומותר למטעמי' ואפשר דודאי אין כל הטעם של היתר לגבי בורית משום דרבנן אלא כיון דהא דאסרו חז"ל טעימה היינו משום שמא יבא לאכלו כ"ז הוא לגבי איסור שאינו נפגם דאיכא למיגזר בכה"ג שמא יבוא לאכלו תמס משא"כ באיסור פגום כמו בורית וכה"ג דודאי ליכא למיגזר בכה"ג ולכן שרי משא"כ התם גבי קערה שפיר איכא למיגזר טעימה אטו אכילה דהא משום האי טעם פגום שיש בתוך הקערה לא ימנע מלאכול ושפיר איכא למיגזר טעימה אטו אכילה : (סימן ק"ט בש"ע סעיף א') אבל לא יאכל שלשתן בב"א כו'. וי"ל הא דפריך הגמ' בריש פרק כל הזבחים שנתערבו ונבטיל ברובא הא נסמ"ם המחבר דאף דאמרינן חד בתרי בטיל מ"מ אסור לאכלן כולם כאחד וא"כ התם לגבי מזבח אם יקריבו כולם יהיה כאדם א' דאסור להקריב וי"ל דאין האיסור הקרבה אלא על הכהן המקריב וא"כ אפשר להקריב ע"י ב' או ג' כהנים שיקריבו זה אחר זה :

שפתי כהן

היא ראיה מהדס ואתרוג במסכת סוכה עכ"ל אבל באמת ראייה זו איני מכיר ואדרבה משמע לכאורה איפכא דהכי איתא התם במסכת סוכה פ' לולב הגזול (דף ל"ז ע"ב) אמר רבא הדס של מצוה אסור להריח בו אתרוג של מצוה מותר להריח בו מ"ט הדס דלריחא קאי כי אקצייה מריחא אקצייה אתרוג דלאכילה קאי כי אקצייה מאכילה אקצי' עד כאן משמע דוקא אתרוג דמצוה הוא דאסור משום דהוקצה למצותו הילכך כיון שאינו עומד להריח אמרינן דלא הוקצה ריחו למצותו אבל דבר שאסור מן התורה לא משום מוקצה נראה דאין חילוק דה"ה נהנה הוא מהריח ובתוס' בעבודת כוכבים שם מסקי גם כן דבעבודת כוכבים אין חילוק (וכתבו דהא דסעיף ה' ביין שאני דליכא הנאה כי אדרבה חוזק היין נכנס בחוטמו ומזיקו אבל בשאר איסורים מודים לר"ת ע"ש) הלכך בעבודת כוכבים עכ"פ אין להקל :

טורי זהב

ודע שכל דבר שבא ליתן טעם בקדירה כגון שום ובצלים וכיוצא בהם נקראים תבלין וכ"כ הרמב"ם פרק ב' דערלה ובהני שייך לפלוגי בין ראוין למבושלים אבל פלפלין וכיוצא בהם אין לחלק עכ"ל הרי דפלפלין אינן בכלל תבלין אלא דינם כשאר בשמים :

קט דין יבש ביבש שנתערב. ובו ב' סעיפים:

א [א] א חתיכה **א** שאינה ראויה להתכבד שנתערבה באחרות **ב** [ב] ב מין במינה יבש (א) ביבש [ג] (דהיינו **ג** שאין נבלל **ד** והאיסור עומד (ב) בעצמו אלא שנתערב ואינו מכירו) (ב"י בשם תשובת הרשב"א והרמב"ן וסה"ת) (א) **ה** [ד] חד **ו** (א) בתרי בטיל ומותר לאכלן אדם אחד **ז** כל אחת בפני (ג) עצמה [ה] ג אבל לא יאכל שלשתם יחד [ו] ד ויש מי שאוסר לאכלם אדם אחד אפילו זה אחר זה :

הגה וכן יש לנהוג לכתחילה [ז] ויש מחמירין (ב) להשליך אחד או ליתן לעובד כוכבים (הגהות ש"ד בשם מוהר"ם ורש"י בעבודת כוכבים דף ע"ד ע"א) ואינו אלא חומרא בעלמא וכל זה (ב) כשנתערב במינו אבל **ח** (ד) שלא במינו ואין מכירו אפילו יבש

שפתי כהן

קט **א** שאינה ראויה להתכבד. אבל ראויה להתכבד בין במינה בין שלא במינה לא בטלה אפילו באלף כדלעיל סי' ק"א ולקמן סי' ק"י וע"ש : **ב** מין במינה. אבל שלא במינה צריך ס' כדבסמוך בהג"ה : **ג** שאין נבלל כו'. וכתב הב"ח דקמח בקמח כיון דנבלל מיקרי לח בלח עכ"ל וכ"כ מהרא"י בת"ה סי' קי"ד בשם הסמ"ג ומביאו ב"י וד"מ בא"ח סי' תמ"ז (ועיין מ"ש בא"ח סי' תנ"ג) וכ"כ בחידושי הרשב"א פג"ה דף קי"ו ע"ג ובתשובה סי' רפ"ג וכן הוא בתו' דזבחים (דף ע"ג ע"א) ד"ה רבי יודא ובמנחות (דף כ"ב ע"ב) דלא כדמשמע בתו' פ' הערל ריש דף פ"ב דקמח בקמח לא הוי בלא בלא אלא כשהוא רותח : **ד** והאיסור עומד בעצמו אלא שהוא מעורב עם אחרים אע"פ שהוא מבושל במים או משקים אחרים מקרי יבש. ב"י ות"ח כלל ל"ט סוף דין א' בשם הפוסקים וכן מוכח בש"ס מיהו פשיטא דבמבושל צריך ששים בין החתיכות והמים נגד האיסור אלא דאפילו יש ס' דין החתיכות כיבש דבטל ברוב ואם אין בחתיכות רוב כל החתיכות אסורות אע"פ שיש ס' וק"ל וכן מוכח בש"ס ופוסקי' : **ה** חד בתרי בטיל. הטור הביא מחלוקת הפוסקים גבי אסורי הנאה כגון חמץ בפסח וכה"ג והמחבר השמיטו כאן לפי שסמך אמ"ש בא"ח סימן תמ"ז דאפילו באלף לא בטיל וסי' ת"ח דחמץ שוה לשאר איסורין ועי"ל סימן ק"ב ס"ק י"ב : **ו** בתרי בטיל. כלו' ברוב כדכתיב אחרי רבים להטות ואפילו ליכא רוב אלא בהנך תרי שהם קטנים מהאיסור (וכגון שלא נודע איזה מהן אסור וכדלקמן ס"ק ח') בטל : **ז** כל א' בפני עצמו כו'. דכשאוכל הא' אני אומר זהו של היתר וכן בכל אחד ואחד ואפילו באחרון אני אומר מה שנאכל ראשון הוא היה של איסור וכבר הלך לו וזה של היתר הוא משא"כ בדברים הנבללים לפיכך אינו אוכלן כולן כאחד עכ"ל הרשב"א. ומטעם זה משמע דה"ה דמותר לאכול א' וב' או ב' וא' לאפוקי שלשתן יחד דלא והכי משמע ממאי דיתבאר לקמן ס"ק י"ב דמותר לבשלם בב' קדרות : **ח** שלא במינו. כגון שנפרך לחתיכות דקות שאין ניכר בין זה לזה טור וכ"ל דמשכחת לה נמי כגון שיש כאן ב' או ג' מינים *) ונודע שאחד מהן אסור ואינו ידוע

טורי זהב

קט (א) חד בתרי בטל. דכתיב אחרי רבים להטות ולא החמירו רבנן להצריך ס' כיון שאינה ראויה להתכבד רק שהחמירו שלא יאכל שלשתן כא' דהא ממה נפשך אוכל האיסור באותה אכילה : (ב) כשנתערב במינו. דבמינו אפי' בלח בלח אין צריך ס' רק מדרבנן כמ"ש סי' צ"ח ה"נ ביבש אפי' מדרבנן לא החמירו אבל באינו מינו שמן התורה צריך בלח בלח ששים כיון שיש נתינת טעם *) ע"כ החמירו רבנן גם ביבש להצריך ס' שלא יבוא לידי איסור דאורייתא בבישול *) וקשה לי קודם הבישול נתבטל ברוב ואי בעי הוי למיכליה מדאורייתא ונעשה כהיתר גמור ולמה יאסר אח"כ מן התורה בבישול *) ומ"ש מההיא דסי' צ"ח בסעיף ב' בנתערב במינו ואינו מינו דאמרינן מינו רבה עליו ואין איסור במה שיתן האיסור אח"כ טעם באינו מינו כיון שכבר נעשה היתר ומן התורה אין צריך ס' ה"נ נימא הכי וי"ל דשם אע"פ שגם האיסור נ"ט לאינו מינו מ"מ אין הטעם נרגש בפני עצמו משא"כ בדין זה שטעם האיסור נרגש

חידושי רע"ק

(סימן ק"ט ש"ך סק"ג) **דקמח** בקמח לא הוי בלא בלא וכן מבואר להדיא ברמב"ם (פי"ג הי"ד מהל' תרומות) ועי' במ"ל (פ"א הי"ד מהל' משכב ומושב);(ס"א בהג"ה) **אפי'** יבש ביבש

ביאור הגר"א

קט [א] חתיכה כו'. עבה"נ ממשמעות כו' דאפילו כו' דאל"ה לא משני שם ושם בע"ח חשיבי תה"ל שאני ביצה חשובה כו' דכ"ז מדרבנן כמ"ש בסי' ק"י ס"א בתנ"ח ובב"ם נ"נ א' משא"כ במעשר דבטיל ברובא ועתוס' שם ד"ה ועולה וע"כ במעשר אף מדרבנן : [ב] מין במינה. לאפוקי בשא"מ דצריך ס' דלא ליתי לידי איסורא דאורייתא אם יבשלנה משא"כ במין במינו דאף בבישול מותר ברובו מד"ת : [ג] דהיינו כו'. ר"ל דל"ת יבש ממש אלא שאין כו' דהא פריך בחולין שם על ניד וחתיכה וליבטלו ברובא : [ד] חד בתרי. הטור לישנא דגמ' דגטין נ"ד ב' נקט אבל באמת א"צ אלא רובא כמ"ש במקומות הנ"ל וכן בגטין שם כ' רש"י משום דכתיב אחרי רבים כו' וכן בכמה מקומות בש"ס : [ה] אבל לא כו'. דטעם הביטול דעל כ"א שאוכל אומר זה הוא ההיתר משא"כ בבת אחת ועתוס' דזבחים ע"ר ר"ה פירש. א"נ משום כו' וכמ"ש בפ"א דפסחים (יו"ד א') ובפ"ב דכתובות בשני שבילין בזא"ז ד"ה טהור בב"א כו' : [ו] ויש כו'. תוס' בחולין שם ד"ה בריה וכמ"ש בפ"ז דתרומות אין ידוע כו' אכל אחד את כו' אכל אחד את שתיהן כו' והרא"ש פליג על כ"ז וסתיר אף לאכלן בב"א וכתב דהאיסור נהפך להיתר ולא משום ספיקא דגזירת הכתוב היא אחרי רבים להטות ולכן לא תנא כאן ב' ספיקות כמו בדבר חשוב בזבחים שם דנקט ב' ספיקות כדי להתיר לאכלן בב"א וכן לא אמר כאן לאכלן שנים שנים : [ז] ויש מחמירין כו'. רש"י בע"ז ע"ד א' ד"ה תרתי [וכשיטתו בפ' התערובת ע"ד א' רש"א כו' סותר אף הג' כו' משום דפירש מהן א' למקום אחר] וכבר השיגו הרא"ש שם והר"ש בפ"ג דערלה דהא אמרינן שם (כפ"ג) וא"צ להרים רק בתרומה משום גזל השבט וכמ"ש בירושלמי שם הכא את אמר צריך להרים והכא את אמר א"צ להרים ר' יעקב בר זבדי ר' אבהו בשם ר' יוחנן מפני גזל השבט ותני כן כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה כגון תרומת הכליסין והחרובין והשעורים שבאדום א"צ להרים כו' וז"ש ואינו אלא כו' שמהר"ם החמיר בעצמו : (ליקוט) ויש מחמירין כו'. רש"י בפ"ק דר"ה (ג' ב') והקושיא שהקשו עליו

פתחי תשובה

קט (א) בתרי בטל. עיין פר"ח דמסיק דכל דהו טפי ממחצה סגי ועי' בספר מנ"י כלל נ"ח וכלל נ"ט דעתו דמדרבנן בעינן דווקא כפל ועי' פמ"ג בפתיחה שכתב דבאיסור דרבנן גם המנ"י מודה דאין צריך כפל ואף באיסור דאורייתא המקיל כמשהו יותר כפר"ח אין לגעור בו. [ועיין בתשובת ח"ס סי' נ"ט מזה ויובא קצת לקמן סי' ק"י סק"ד] ועיין בתשובת מיגון כ"י סימן פ' שדעתו כהפר"ח דא"צ כפל אף באיסור תורה. וע"ש שחולק על חכם אחד שפירש דברי הש"ך שכתב חד בתרי בטל בנומר ברוב ואפילו ליכא רוב אלא בהנך תרי שהם קטנים מן האיסור כו' דר"ל דהב' חתיכו' ביחד המה קטנים מן האיסור וליכא אלא רוב מנין דהיינו ב' חלקים נגד א' ולא רוב בנין אפ"ה בטל והוא ז"ל חלק עליו ופירש דר"ל דבהנך תרי יש גם רוב בנין שהב' יותר גדולים מן הא' אלא דה"נ כפל והאריך בזה וכתב שיוצא לדינא אם אחד אמר שיש לו בכיס ז' חתיכות ו' היתר וא' איסור ואזל לעלמא ואנו מוצאין בערבוביא ז' חתיכות וא' מהם גדולה יותר מו' שנשארים לא אמרינן שנתבטל בהשם ולא כמ' אם הגדולה גדולה ככמות מכל הס' וכן אם אמר שיש לו חתיכה א' היתר של ז' ליטרות ושש חתיכות איסור כל אחד ליטרא א' ואזיל לעלמא ובתוך כך בא אחד וחתך הגדולה לז' חלקים ונתערבו בטלים ברוב ולדברי החכם הנ"ל לא בטיל דהא אפילו לקולא חד גדולה בטל בתרי קטנים אף שבצירוף אינם כמו הגדולה כ"ש לחומרא שהגדולה של היתר בטילה בשבע חתיכות איסור ע"ש עוד : (ב) להשליך אחר. עיין בתשובת נו"ב תניינא חי"ד סימן ת"ז שכתב דרוב אפילו אדם אחד יכול לאכול מבנים המותרים ולא אמרינן בהא איסורא ברובא איסתייר

באר היטב

קט (א) ביבש. כתב הב"ח דקמח בקמח כיון דנבלל מיקרי לח בלח : (ב) בעצמו. אלא שהוא מעורב עם אחרים אע"פ שהוא מבושל במים או משקים אחרים מיקרי יבש ב"י ות"ח וכן מוכח בש"ס מיהו פשיטא דבמבושל צריך ס' בין החתיכות והמים נגד האיסור אלא דאפילו יש ס' דין החתיכות כיבש דבטל ברובא ואם אין בחתיכות רוב כל החתיכות אסורות אע"פ שיש ס' ועיין בא"ח סי' תמ"ז היאך דינו גבי חמץ ע"ש ואפי' ליכא רוב אלא בהנך תרי שהם קטני' מהאיסור וכגון שלא נודעו איזה מהן אסור אפ"ה בטל עכ"ל הש"ך : (ג) עצמה. (דכשאוכל הא' אני אומר זהו של היתר וכן בכל א' וא' ואפילו באחרון אני אומר מה שנאכל הוא היה של איסור וכבר הלך לו וזה של היתר משא"כ בדברים הנבללים) וה"ה דמותר לאכול א' וב' או ב' ואחד. ש"ך : (ד) שלא. כיון דאם

גליון מהרש"א

בורית כיון שהוא פגום ואיסורו מדרבנן מותר בטעימה ת' צ"צ סימן ס"ז : (שם ס"ק כ"ו) **אבל** באמת ראיה זו איני מכיר ואדרבה. בת' אמונת שמואל סימן מ"ה כתב דמכיר הראיה וכוונת המרדכי משה דהדס מותר להריח בו ולא גזרינן שיקוץ לאכילת ענבים שבו ואתרוג דעומד לאכילה אסור להריח דגזרינן שיקוץ לאכילה הרי מבואר דדבר שעקרו לאכילה בטל הריח שבו עד כאן לשונו וצ"ע להבין דבריו :

דגול מרבבה

(סימן ק"ט בש"ך ס"ק ח') *) **ונודע** שאחד מהן אסור. ול"נ דלדעת סב"ח ואחרונים בסי' דברי ספור שהביא הש"ך בסי' ק"י סוף ס"ק י"ד מקרי זה קבוע וכל קבוע כמחצה דמי ולא בטיל :

(סי' ק"ט ש"ע סעיף א') **חתיכה** שאינה ראויה. ואם נתערב מטריפה אחת חתיכה ראויה להתכבד והחתיכות שאין ראויות אם נימא אותן שאר"ל מיתו בטלים עיין סימן ק"י סק"ה ובש"ך שם : (שם) **שנתערב** באחרות מין במינה. עי' גליון סי' צ"ח ש"ך ס"ק ו' שומן ובשר מת נקרא מב"מ ודין בשר וכבד: (שם) **מין** במינה יבש ביבש. עי' ש"ך סימן ק"י ס"ק מ"ח זולת פת של עובד כוכבים ובשולי עובד כוכבים סימן קי"ב ש"ך ס"ק כ"ג : (שם) **חד** בתרי בטל. עי' לעיל ש"ך סי' ק"ב ס"ק י"ג ועי' מ"ז סימן ק"ד סק"א וש"ך שם סק"ג : (שם) **בתרי** בטל. ואם נתערב עוד חתיכה אחר שנודע ויש הפ"מ עי' ש"ך סצ"ם ס"ק כ"א : (שם) **ומותר** לאכלן אדם אחד. עי' ש"ך סק"י ס"ק ס"ח : (שם) **אבל** לא יאכל שלשתם. ולפ"ז לח בלח שנתערב יפה א"צ לטעם אמו אינו מינו אלא משום דאוכל ודאי איסור הוי כאוכלם יחד ועי' מנ"א סימן תצ"ח ס"ק כ"ח ובפ"מ בפתיחה לתערובת ח"ג פ"ג ד"ה שוב ראיתי (והוא דבור שבסוף הפרק) : (שם בהג"ה) **ואינו** אלא חומרא בעלמא. וע"כ בנתערב בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה א"צ להשליך סי' ס"ט ש"ך ס"ק נ"ח : (ש"ך ס"ק ו') **בטל** כלו' ברוב. עי' בש"ע לקמן קי"א סעיף ד': (שם) **בהנך** תרי שהם קטנים. בכוונת הש"ך נחלקו אם ר"ל גם שב' הקטנים בצירוף הם עדיין קטנים מן האיסור מ"מ כיון דתרי הן בטל חדא דאיסורא או דוקא שבצירוף הם גדולים מהאיסור גם חד בחד אם ההיתר גדול פה דינו ועי' ת' חב"י סימן פ' ובפ"ח סי' זה ועמ"ש המ"י דב' של איסור אינו בטל בג' של היתר כ"א בארבע כמו דחתיכה אחד בעי שנים כן ב' חתיכות

יד אברהם

ממ"ש הרא"ם גבי ברכת הנסנין דחייב כשמכוון אף שאינו עומד לכך וה"ה לענין איסור דאסור כשמכוון דאי לא היה אסור לא היה חייב לברך וכמ"ש כה"ג הט"ז בא"ח ס"ס רי"ז : (שם בש"ך ס"ק כ"ז) **ואדרבה** משמע לכאורה איפכא כו'. עיין בשו"ת אמונת שמואל סי' מ"ה שמיישב קושיית הש"ך מעל המרדכי : (סימן ק"ט בהג"ה סעיף א') ויש מחמירין להשליך א' כו'. ולכאורה לספר"ת בא"ח סי' תמ"ז שהקשה ע"ד האומרים כן מדתנן במסכת ערלה הערלה וכה"כ עולין בא' ומאתים וא"צ להרים וה"ה כיבש כשנתבטל ברוב ואף באיסור הנאה וכתב על רש"י מה שאינו נכון שסירס בש"ק דבילה גבי תבולי אלתן של כה"כ יעלו בא' ומאתים היינו שיעלה א' מהן וידלק והשאר מותרין . ונראה שנעלם ממנו מ"ש המרדכי בזה בש"ק דבילה גבי ביטול ברוב דצריך לזרוק א' מהן ולא דמי לתרומה דהכל מעורב כיחד

ביבש ט (ג) צריך י ששים (טור בשם בעל התרומה ועוד הרבה פוסקים) [ח] ואין חלוק בכל זה בין אם האיסור (ה) מדרבנן או מדאורייתא (בית יוסף בשם הפוסקים דלא כהגהת ש"ד) וע"ל סימן קכ"ב יא אם נתערבו כלים ביחד:

ב [ט] ח יבש ביבש שנתבטל חד בתרי *) אם בשלן כולן כאחד ואפי' לאכול כל א' בפני עצמו אסור אם אין שם ששים מפני שהרוטב בנותן טעם ונבלע בחתיכות יב [י] י ואם רוצה לבשלן יחד ואין שם

ידוע איזה מהן כגון ששחט כמה מינים וידוע שאחד מהן נשחט שלא כהוגן ואינו ידוע איזהו וכן כל כיוצא בזה אבל מ"ש מהרא"י בהגהת ש"ד סי' ל"ט והעתיקו מהרש"ל בא"ו ובספרו פג"ה סי' מ"ו והב"ח ושאר אחרונים דמשכחת לה כשנתערבו ב' מינים שחלוקים בשמן ושוים במראה כו' ל"ע דמה בכך שחלוקים בשמן הא צריכין להיות חלוקים בטעמן דהא אסור משו' טעמא ונראה דט"ס הוא וצ"ל שחלוקין בטעמן ושוין במראה או סתמא דמילתא כשחלוקין בשמן חלוקים בטעמן וע"ל סי' ק"י ס"ק א': **ט צריך ס'.** כיון דאם יבשלם יתן טעם טור בשם סה"ת וכ"כ הר"ן וז"ל ומיהו כי אמרי' דיבש ביבש חד בתרי בטל אפי' מדרבנן ה"מ מין במינו כיון דמדאורייתא אפילו לח בלח ברובא בטיל' (כדלעיל סי' ל"ח ס"ב) לא אחמור רבנן ביבש דהא א"א למיתי לידי איסור דאורייתא אבל מין בשאינו מינו דבלח בלח אזלינן בתר טעמא אפילו ביבש נמי בעינן ס' כי היכי דאי מבשל לכו*) לא ליתי לידי טעמא דהוי איסור דאורייתא עכ"ל ומביאו ב"י מבואר מדבריו דדבר שאינו אסור אלא מדרבנן אף שלא במינו א"צ ס' ביבש דהא א"א כלל למיתי לידי איסור דאורייתא וכה"ג כתבתי בסי' ל"ח ס"ק ז' וכי היכי דקי"ל מין במינו ספיקו לקולא כיון דלא צריך ס' אלא מדרבנן ה"ה באיסור דרבנן ע"ש ועל פי זה נ"ל ליישב מה שנמצא בהגהת ש"ד סי' ל"ט שני הגהות מא"ז דסתרי אהדדי דאיתא התם אי הוי דבר יבש ולא אסור אלא מדרבנן אפילו נתערב חד בחד מותר באכילה בב' בני אדם א"ז עכ"ל (וכן הוא בהגמ"ה מא"ז בסוף עבודת כוכבים ובתר הכי בסמוך איתא וז"ל א"ז במס' עבודת כוכבי' אם הוא דבר דלא אסור אלא מדרבנן אם נתערב חד בתרי מותר באכילה לב' בני אדם פי' לישראל ועובד כוכבים ול"ע בא"ז גדול עכ"ל ותו קשיא בהג"ה אחרונה גופה כא אפילו איסור דאורייתא בטל בתרי כמו שהסכימו כל הפוסקים וכן הוא בהגה"א סוף עבודת כוכבים בשם א"ז והו אמאי בהג"ה ראשונה כתב בסתם מותר לב' בני אדם ובהג"ה אחרונה כתב לישראל ועובד כוכבים (מיהו במקצת ספרים איתא גם בהג"ה ראשונה לישראל ועובד כוכבים אלא נראה דהג"ה אחרונה מיירי שלא במינו כגון שנפרך לחתיכות דקות וס"ל כהר"ן ולכך כתב לישראל ועובד כוכבים דשמא יזדמן האיסור לפיו של ישראל ומכוער הדבר שירגיש האיסור שאינו כטעם של היתר שהוא אינו מינו וא"כ צריך עיון על מ"ש הרב ואין חילוק בכל זה בין אם האיסור מדרבנן כו' דמנין לו זה והרי מוכח מדברי הר"ן והגהת ש"ד דאיסור דרבנן אף שלא במינו בטל ברוב ואין חולק ע"ז ודברי סברא הם גם בד"מ ובת"ח לא כתב רק שאפילו איסור דרבנן צריך רוב ולא בטל חד בחד כמו שהסכים ב"י ממשמעות הפוסקים ולאפוקי הגהת ש"ד הראשונה הנזכרת אבל מהא דאיסור דרבנן אינו בטל ברוב שלא במינו לא הזכיר ונראה דהרב לא קאי אלא ארישא דצריך ביטול רוב ולא סגי חד בחד בכל זה אין חילוק בין איסור דרבנן או דאורייתא (ולישנא דבכל זה דחוק קצת) וכן משמע בעט"ז שהעתיק ל' הר"ן הנ"ל והשמיט הגהת הרב דאין חילוק בכל זה כו': **י ששים.** וכ' מהרא"י דבי"ד (בשם סה"ת) משמע דא"צ ששים אלא מדרבנן ול"ע בתוס' אלו עוברין (דף מ"ד ע"א) ופג"ה (דף צ"ט סוף ד"ה רבא אמר) דמשמע התם טובא שצריך ס' מדאורייתא ובאו"ה כלל כ"ו כתוב דאינו אלא מדרבנן וכ"פ הרב בת"ח כלל ל"ט ד"ד ומהרש"ל בא"ו שלו ובספרו פג"ה סימן מ"ו הביא דברי מהרא"י לפסק הלכה ולי נראה כדברי הרב כדמשמע בסה"ת וטור להדיא דלא הוי אלא מדרבנן וכמ"ש מהרא"י גופיה וסייעתו שם וכן דעת הר"ן הבאתיו בס"ק ע' ומהתוס' דפ' אלו עוברין וג"ה אין ראיה דמשמע התם להדיא מדבריהם דאיירי בלח בלח וגם נקטו בדבריהם קמח בקמח דהוי לח בלח וכמו שנתבאר בס"ק ג' וגם מהרא"י גופיה כתב בת"ה סי' קי"ד דבפ' אלו עוברין גבי שתי קופות משמע דקמח בקמח הוי לח בלח ותדע שהרי הרשב"א בחדושיו פג"ה סוף דף ק"ח ובת"ה דף קי"ח ע"ב העתיק דברי התוספות דפג"ה הנ"ל בשם סה"ת וכן הוא באמת בסה"ת ס"ס מ"ט וכבר נתבאר דסה"ת ס"ל דאינו אלא מדרבנן וכן הרשב"א גופיה כתב בהדיא בחדושיו שם דף ק"ז ע"ב דמין בשאינו מינו ביבש בטל מן התורה ברוב ומדרבנן צריך ס' אלא ודאי דהתוס' דפג"ה וסה"ת הנ"ל איירי בלח בלח וזה ברור: **יא אם נתערבו כלים** כו'. ע"ל סי' קי"ב ס"ק ח' מ"ש מזה: **יב ואם רוצה לבשלן** כו'. מיהו לבשלן בב' קדרות שרי ואפילו בשלם בב' קדרות קודם שנודע

באר

בחולין: ה הרשב"א בת"ה כנוסחא שהיה לפני הב"י וכמ"ש בשם תשובת הרשב"א שצוה לתקן בת"ה מ"ש בתחלה והעתיקו הטור וכ"כ הר"ן בפ"ז דחולין: ו הר"ן שם בשם הרא"ה:

פרי חדש

(סימן ק"ט בש"ע סעיף ב') **אם בשלן כולן כאחד** כו'. וסיים הרשב"א בת"ה דף ק"ז ומיהו אפשר שאם בישל מקצתן לצד אחד ומקצתן לצד אחר שהכל מותר בשעה שאוכל אלו שנתבשלו יחד אני אומר עכשיו אינו טועם את האיסור שמא בתוך האחרים הוא שנשארו וכן בשעה שחוזר ואוכל את האחר אני אומר שמא האיסור כבר נאכל ואלו כולן היתר אבל לערב הכל ולאכול אסור עכ"ל וכתב הב"ח דהרשב"א אף כשבשלן קודם שנודע התערובות מיירי ע"כ ולפי מה שהעלינו בסי' ק"ט ס"ז נחלק באיסורין בין נודע ללא נודע לפי שהידיעה הוא המתיר והוא גורם ביטול האיסור א"כ פשיטא דכשלא נודע התערובות לא נתבטל האיסור וכי אתידע לן שהתערובות בכל קדירה וקדירה איכא לספוקי דלמ' הכא איתיה לאיסורא או הכא והוה ליה ספקא דאורייתא ולחומרא ואף לדעת הרשב"א בת"ה דף קי"ב וכדלקמן בס"ס קי"א דס"ל דאף באין במינו שתי קדרות של אדם אחד מצטרפין לבטל בששים ה"מ כי איכא בכל קדרה וקדרה רוב היתר נגד האיסור דלכשתמ"ל דנפיל בהא או נפיל בהא בטיל מן התורה ברוב דהא איכא רובא דהתירא הא לאו הכי פשיטא שאין מצטרפין אליבא דכ"ע דהא ספקא דאורייתא לחומרא וכ"ש בנ"ד דזיל הכא ליכא רובא וזיל הכא ליכא רובא דהשתא אסורה מן התורה שאין מצטרפין לבטולי לאיסור ואייתי לסה"ך שגם הוא חלק על הב"ח והסכים למ"ש דהרשב"א מיירי דוקא כשנודע התערובת מקודם ונתבטל הא לאו הכי אסור מן התורה ויפה כוון בדבריו' ודע דכי היכי שאסור לבשל שלש החתיכות בקדרה אחת ה"ה שאסור לבשלם בו ביום בשלשה הקדרות אפילו כל אחת בפני עצמה משום דהוה לדבר שיש לו מתירין וכדלעיל בסי' ק"ב ואם בישל כבר אין לערב התבשילין ביחד שהרי אליבא דהתיכ' האסורה נבלע בקדר' שנתבשלה בתבשילין והוסיפו וה"ל כאלו בישל יחד שלש חתיכות שלא יאכל כל אחד לבדו ומיהו אחר מע"ל יש להתיר לבשל בקדרות ולערב התבשילין דטלי באי לא גזרינן: אחר שלשול ארוך בדיני קבוע כתב לענין דינא הר"ן כתב בפרק ג"ה וז"ל וכתבו התוס' דלא מקרי קבוע אלא כשהיה איסור נודע קודם שלקה אבל אם לא נודע האיסור בשעה שלקה אע"פ שלאחר שלקה נתגלה האיסור ונעשה קבוע למפרע וכ"מ לא אמרי' דלהוי קבוע למפרע ונ"מ למי שלקה בשר מן המקולין ואחר כך נודע שטריפה טריפה ביניהם דכיון דבשעה שלקה לא היה קבוע דדין קבוע שהוא כמחצה על מחצה הוא חידוש ואין לך בו אלא משעת חדושו ואילך כלומר משנעשה קבוע אבל למפרע לא עכ"ל וכיון שהתוס' והרשב"א והר"ן פליגי אהרא"ה ודעתם להתיר אף בספק קבוע דאורייתא אם שפירש קודם שנולד הספק הכי נקטינן:

ביאור הגר"א

עליו ממ"ש בתרומה משום גזל השבט תי' דשם מעורב הכל ביחד וא"י לאכול האיסור לבדו משא"כ בדבר יבש מרדכי שם סי' תתרכ"ד (ע"כ): [ח] ואין חילוק כו'. דלא כהגש"ד שכתב דבדרבנן חד בחד בטל וכ"כ בהג"א פ"ח דע"ז כר"ה מיהו בדבר כו' קודם לטתני' ואלו אסורין כו' ולמדו ממ"ש בירושלמי דתחלה הורה ר' אבהו בבוצרה שצריכה רוב א"ר יונה מלמד שהיא עולה בפחות ממאה ואינה נאסרת א"ר זעירא כתני' אמרה בן אפילו אחת באחת דתנינן ונאכלת עם הזר על השלחן וליתא דדוקא בה הקילו שאף בא"י אינה אלא מדרבנן כמו שהקילו בה לבטלה לכתחלה כמש"ל סי' צ"ט ס"ו וכ"ש לפי מ"ש הר"ש בפ"ד דחלה ותוס' במנחות ס"ז א' ד"ה ותרומתו דלא קי"ל כירושלמי אלא צריך א' ומאה ממ"ש שם דתרומת עובד כוכבים בח"ל אינה מדמעת משמע דישראל בח"ל מדמעת ומ"ש בבכורות כ"ז א' ובטלה ברוב היינו לכהן בימי טומאתו וכ"כ שם ד"ה תרומת וכמש"ל סי' שכ"ג ס"א בהג"ה ומדכתב הרב ואין חילוק בכ"ז כו'. משמע דקאי גם אמין בשא"מ דצריך ס' וכ"כ בסה"ת וטור סי' שכ"ג ואם נתערבה בבכורות אחרות במינו כו' ומין בשאינו כו' ובשא"מ בטלה בס' ובשא"מ שוה תרומה וחלה לשאר איסורים דלא כש"ך: (ליקוט) ואין חילוק כו'. דלא כהגש"ד שכ' דבדרבנן אף חד בחד וליתא ולא דמי למ"ש בסי' קי"א ס"א וס"ב וכמ"ש ביבמות פ"ב ב' ואב"א שאני כו' אלמא אף בדרבנן חוזר וניעור בפלגא חוי כמו בעין ועתוס' שם ד"ה אר"י כו' וד"ה דלא כו' (ע"כ): (ליקוט) ואין חילוק כו'. ר"ל דבעינן ס' כמ"ש בסנ"ה (ל"ח א') לא תזלזל בשיעורא דרבנן ושם מין במינו הוא חלב ובשר (וע"ל ל"ס ל"ח) וה"ה כאן מין בשא"מ דשוה לשם מין במינו דכולהו חד טעמא גזירה מין בשא"מ בבישול דנ"ט (ע"כ): [ט] יבש ביבש כו'. כ"כ הרשב"א וכשיטתו שטעם ההיתר משום דכ"א אסרינן זהו ההיתר משא"כ כאן שנ"ט בכלם ואף במינו צריך ס"מ ס' מדרבנן: (ליקוט) יבש ביבש כו'. ממ"ש בפ"ח דתרומות כשם שפתחו התולין כו' הלא"ה אסור אע"ג שכבר נתבטלה הזור לאיסורו וערשב"א סי' תכ"ה (ע"כ): (ליקוט) יבש כו'. עתוס' דיבמות פ"ב א' בד"ה ר"י כו' א"נ כשיאפה כו' (ע"כ): [י] ואם רוצה כו'. כיון דהתירא נינהו וכעין זה אמרו בירושלמי פ"ד דתרומות

חידושי רע"ק

ביבש צריך ששים נתערב כזית בב' חתיכות שכל אחד ל' זיתים ואין ידוע איזו התתיכה היא האיסור י"ל כיון דא"נ א' מהגדולות הוא האיסור מ"מ הוי רוב אם כן לגבי החששא דשמא יבשלם דהוא רק דרבנן הוי ספק דרבנן שמא הקטן הוא האיסור אלא דאסור לבשלם (פמ"ג סק"ב בש"ד סקי"ד): (ש"ך סק"ט) **דאין** חילוק בכל זה כו'. ע' ש"ך (בכללי ס"ס דין כ"ב) דמ"מ בליכא הפסד כולי האי יש להחמיר ואם נאבד א' מהם אף דישנו בעולם אין להחמיר כלל עי"ש ובמין במינו בלח אף בדרבנן בעינן ס' וכ"כ ג"כ הפמ"ג בפתיחה להל' תערובות ד"ה הפרק הב' עי"ש וכן מבואר דעתו בפשיטות (בסי' צ"ח) בש"ד (סקכ"ג וסקכ"ם):

באר היטב

יבשלם יתן טעם (דבמינו אפילו לח בלח א"צ ס' רק מדרבנן ע"כ ביבש אפילו מדרבנן לא החמירו אבל בא"מ שמן התורה צריך ס' לח בלח כיון שיש נתינת טעם ע"כ החמירו רבנן גם ביבש להצריך ס' שלא יבא לידי איסור דאורייתא בבישול דאז הוי לח בלח) וא"ל איך מצינו שלא במינו ואינו ניכר כתב הש"ך כגון שנפרך לחתיכות דקות שאין ניכר בין זה לזה או שיש כאן ב' או ג' מינים ונודע שא' מהן אסור ואין ידוע איזה מהן כגון ששחט כמה מינים וידוע שא' מהם נשחט שלא כהוגן וכיוצא בזה וכתב הט"ז וא"ל מת"ש המחבר בסי' ל"ח בנתערב במינו ואינו מינו דאמרינן מינו רבה עליו ואין איסור במה שיתן האיסור אח"כ הטעם באינו מינו כיון שכבר נעשה היתר וי"ל דשם אין הטעם נרגש בפני עצמו משא"כ כאן (וע"ל סימן ל"ח ס"ב מ"ש שם בשם הש"ך): (ה) מדרבנן. כ' הש"ך דצ"ע דהא

פתחי תשובה

פ"ת: (ג) צריך ששים. עיין בתשובת מאור הגולה רבינו עקיבא איגר סי' ס"ב שנשאל בנתערב

דגול מרבבה

(בש"ך ס"ק ט') **לא** ליתי לידי טעמא דהוי איסור דאורייתא. עי' לקמן סי' קי"ד מה שכתבתי בש"ך ס"ק כ"ח:

חידושי בית מאיר

(סימן ק"ט בש"ך ס"ק ט') **וכי** היכי וכו'. ה"ה באיסור דרבנן נ"ב עי' בפ"י כלל ל"ט מביא ראיה נכונה

גליון מהרש"א

צריכה ד' של היתר כנגדו דנסתר מן י"ב מוכין וי"א מחייבין זכאין (ש"ך ס"ק ט') **לא** ליתא לידי טעמא דהוי איסור דאורייתא. וספק איסור שנתערב עי' גליון ש"ך סי' צ"ח סק"ז: (שם) **מבואר** מדבריו דדבר שאינו אסור כו'. אבל לח בלח במינו דנ"כ מה"ת בטל ברוב ורק מדרבנן אסור גזירה אטו א"מ מ"מ גם באיסור דרבנן צריך ס' כדמוכח מסי' ע"ב סלב דהוי איסור דבוק ומאבר הנשבר דבעי ס' וכ"כ בס"מ בפתיחתו לתערובת ח"ב סוף פ"א: (שם) **ונראה** דהרב לא קאי, אלא ארישא דצריך. ובזה מיושב

יד אברהם

ואין יכול לאכול האיסור לבדו בלא תערובות תולין ולכן א"צ לספירס כ"א מפני גזל השבט ע"כ. ובזה א"ש נמי דלא תקשי על פרש"י גבי תלמן מההיא מתני' דטלה דא"ל לפרש דאיירי בדברים שא"י לאכול האיסור לבדו בלא תערובות היתר משא"כ בחתיכות ובכילי תלמן: (שם) **ואין** חילוק בכל זה בין אם האיסור מדאורייתא או מדרבנן. ב"י. מסיק הש"ך ואולי הג"ה קאי אמ"מ דבעינן חד בתרי עיי"ש. וצא ראיה למקור הג"ה מהב"י ושם איתא הכי להדיא בסוף סימנן ע"ש. דהשיג אמ"מ הש"ד דבאיסור דרבנן חד בחד סגי. אלא דאין חילוק בזה עיין מהרש"א פ"ג דפסחים וג"ל שכ"ד הרמב"ם פט"ו מהל' תרומות הלכה י"א [וכ"כ פ"ו מהל' ביכורים דין י"ב ועי"ש בכ"מ שכוונתי לדעתו כעו"ה]. גבי תרומה ח"ל דרבנן דחד בחד סגי וסמך אירושלמי שהביאו תוס' במנחות (ס"ז:) והראב"ד בהשגות חולק עליו וס"ל דרוב בעינן והכי מוכח לפע"ד בש"ס סנ"ה (דף לח) דאמרינן שם לא תזלזל בשיעורי דרבנן ופרש"י אפילו דבר שאיסורו מדרבנן לא תזלזל בשיעורו. וכ"כ הפוסקים והט"ו סי' ל"ח ס"ו ומשמע דבכל השיעורין קאמר בין שיעור ס' בלח ובין שיעור רוב ביבש לא תזלזל והרמב"ם לטעמיה אזיל שגם לענין ס' בלח זלזל באיסורין דרבנן וס"ל דאיסור מן המנין. אבל כבר השיג עליו הרשב"א וכ"ש הט"ו סי' ל"ח דבכל איסורין דרבנן דבעי' ס' בלח אין האיסור מן המנין זולת בחל ר"ס צ' וסי' ל"ח ס"ח. א"כ ה"ה לענין ביטול יבש ברוב נמי לא מזלזלינן וק"ל. כ"ל דאם נתערב חד בחד וא"א נפרד החתיכה א' לב' אסור דדילמא האיסור נפרד. ואפי' אם נתוסף אח"כ חתיכה של היתר דאי לא היה נפרד היה שרי כמ"ש הג"ה סימן ק"ב ס"ה דלא אמרי' חתיכה נ"ב ביבש ואי נתוסף היתר שרי. אבל כאן אסור דדילמא איסור נפרד ואין כאן רוב היתר. וכמ"ש סי' קי"א ס"ו שאין תולין להקל ס"ג דכוותה ע"ש ודו"ק. וג"ל עוד שאם נתערבה חתיכה הראויה להתכבד בה עם ב' חתיכות היתר דקיי"ל ר"ס קי"א שאינה בטילה ואח"כ נחתכה א' מהן לב' דאסור ממ"נ אם היא היתר הרי האיסור עדיין בשלימות וס"ל ואינו בטל. ואפי' אם תמצי לומר שהאיסור נחתך אין להתיר שהרי אין כאן רוב חתיכות היתר כדי לבטלה שהרי נחתכה א' של איסור דקיי"ל חוזר וניעור אף ביבש סי' צ"ט ס"ו בהג"ה. ואפי' נתרבה מתוכו כדמוכח בש"ס דתמורות ובכ"י ס"מ הנזכר גבי סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין טחנו והותירו כו' ע"ש ודו"ק. ומ"ש סי' קי"א דכל הנחתכות מותרות היינו שנשאר עדיין רוב חתיכות היתר וכדמוכח שם דלא שריא אלא כממ"ש ע"ש. משא"כ כשאין רוב אין ממ"נ: עוד נ"ל דיבש ביבש שנתערב חד בתרי ונפל מהתערובות א' לב' אחרים דתערובות הב' שרי לאדם א' לאכול כולם וא"צ להשליך. שהרי מ"מ יש כאן ס' א' דשמא אותו שנפל היתר הוא ואין כאן איסור כלל. ומה לי אם יש כאן ודאי או לא. ודאי אם אותו שנפל מה שנפל היא האיסור שנפל הוא או האוכל ודאי ש"ה אם הוא איסור. ועיין בתשו"י סג"ה סי' ל"ח: (בש"ך ס"ק ח') **סתמא** דמילתא כשחלוקין בשמן חלוקין בטעמן. הנראה מדבריו דלכל שני מיני בהמה ועוף חלוקין בטעמן כגון בשר שור וכבש ועז וכן משמע מדברי הסמ"ג. ויש להוכיח שגם דעת התוס' כן הוא

צבי לצדיק

(בש"ך ס"ק ט') **צריך** ס' כו' באיסור דרבנן ע"ש. לענ"ד לא דמי לשם דהא כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון רק בנספק דא"א להיות איסור דאורייתא דהא בטיל מ"ש הקילו בספיקו. אבל בשאר ספק דרבנן דבעלמא הוא ספק לא מצד ביטול לא מקילינן. כמו בגבינות דחז"ל עשאוהו כודאי דהא ידעינן כאן ודאי איסור דרבנן אבל בנספק ספק שמא אין כאן דרבנן כלל. דשמא יש ששים ואז מקילינן וא"ש דעת כמ"א (ועי' ש"ך כללי ס"ס מסי' י"ט עד כ"ב) דכאן יש ודאי איסור דרבנן ודו"ק: (שם בש"ך) **ומכוער** הדבר שירגיש. קשה א"כ גם ישראל וא"י אם יזדמן האיסור בפי ישראל ירגיש הטעם. וע"ק איך יש קיום לגירסא ישראל וישראל שלא בפסחים מ"ד מסיק תרומה דרבנן ואפ"ה רק ע"י שאני אומר שיש לתלות שאין איסור מותר בספק דרבנן אבל בלא שאני אומר פשיטא שאין היתר לב' ישראל. א"ו גירסא הב' ישראל ועובד כוכבים הוא עיקר: (בש"ך ס"ק י') **ששים** כו' שצריך ס' מדאוריתא. ולענ"ד לחלק דבקמח דאין ראוי לאכלו כמו שהוא עכשיו ובודאי צריך לבשלו או ס"ל לתוס' דמדאו' צריך ס' אבל אי מצי לאכלו ביבש מודו תוס' דעתה בטיל מה"ת ובזה מיושב קושי' המ"ו כ"י בת"ד סק"ה ודו"ק. לפי הנ"ע אפי' אי קמח מקרי יבש ג"כ א"ש:

שנודע התערובות מותר לאכלן אח"כ שהרי הרשב"א מחמיר כשבשלן יחד אפילו בשלן אחר שנודע התערובות והתיר בבישל מקלתן לבד אחד ומקלתן לבד אח' כמ"ש ב"י משמו עכ"ל הב"ח *) ולפעד"נ דהא דמתיר הרשב"א בבשלן בב' קדרות היינו משום דכיון דנודע ונתבטל מן התורה וגם מדרבנן ברוב אלא דלבשלן יחד אסור משום שחזר האיסור ונתערב עם ההיתר והרי הוא כשאר איסורים הנבללים כדכתב הרשב"א להדיא ואסור אז מדרבנן והלכך כל שנתבשל בב' קדרות דלא חזר להיות כשאר איסורים הנבללים ובשעה שאוכל כל קדרה וקדרה שנתבשל בה אומר האיסור בקדרה אחרה מותר ואפילו תימא דמידי ספיקא לא נפקא מ"מ ה"ל ספיקא דרבנן לקולא ואפשר אפילו ספיקא דרבנן ליכא דאפשר דלא גזרו רבנן מין במינו בס' אלא בלא ממש אבל כשנתבטל כבר ברוב לא החמירו אח"כ ואוקמא אדאורייתא (כל זה י"ל שאני אומר כו') אבל כשלא נודע התערובת דאז לא נתבטל האיסור כלל ואסור מן התורה אלא דעתה בשעת הבישול נודע התערובת א"כ על כל קדירה י"ל שמא האיסור בזו וה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא ואסור לכ"ע ודינו כדלקמן ס"ס קי"א דב' קדרות של אדם אחד מצטרפים לבטל בס' ע"ש : יג ואין בו משום מבטל איסור. כיון שכל אחד מותר בפני עצמו ר"ן שם :

ס' (ד) מותר (ו) להרבות עליהם כדי שיעור ששים ולבשלן (ג) יג ואין בו משום (ז) מבטל איסור : הגה (ד) [יא] וי"א דאם נודע התערובת קודם שנתבשלו ביחד הכל שרי דאין חוזרין ונאסרים מאחר שנתבטל ביבש (טור בשם הרא"ש ור' ירוחם בשם התוספות וכתב שכן עיקר) ובמקום הפסד יש לסמוך אדברי המקילין ולהתיר :

כרגש בפני עצמו : (ג) ואין בו משום מבטל איסור . כיון שכל אחד בפני עצמו מותר אין כאן איסור : (ד) וי"א אם נודע כו' . משום דכבר נקרא עליו שם היתר :

קי דין ספק טריפות שאירע בבשר . ובו י' סעיפים :

א [א] א דבר חשוב אוסר א במינו ב בכל (א) שהוא [ב] והם ז' דברים ואלו הם ג אגוזי פרך ורמוני (ב) בדן ד וחביות ה סתומות וחלפות תרדין וקלחי כרוב ודלעת יונית ו וככרות של בעל (ג) הבית ב וכן ז בעלי חיים חשובים הם ואינם

קי א במינו כו' . כל הסעיף הוא לשון הרמב"ם ר"פ ע"ז מהמ"א וכ"כ האו"ה כלל כ"ה די"ן דדוקא במינו אבל הרב בת"ח כלל מ' ד"ו השיג על האו"ה בזה ופסק דאפילו שלא במינו אוסר בכל שהוא וכ"פ בהג"ה לעיל סימן ק"א סוף ס"ו וצ"ע למה לא הגיה כאן כלום אדברי המחבר ונראה דס"ל דהרמב"ם והמחבר לא נקטו מינו אלא משום דלא משכחת לה שלא במינו דהא יהא ניכר האיסור ונמשך אחר הטור ס"ס ק"ט שכתב דדבר יבש שלא במינו היינו כגון שנפרך לחתיכות דקות א"כ דבר חשוב שאינו נפרך לחתיכות דקות לא משכחה לה שלא במינו ובת"ח ובהג"ה גם דכתב דאפילו שלא במינו אינו בטל לא נקטיה אלא משום בריה דאיירי התם שנתערב במרק ותבשיל דבריה אע"פ שהיא קטנה אינה בטלה וזהו נ"ל בדעת הרב ומ"מ אף שלא במינו אוסר דבר חשוב בכל שהוא ומשכחה לה שפיר נתערב שלא במינו כמ"ש בסי' ק"ט סק"ח ע"ש : ב בכל שהוא . כלומר אפילו בכמה אלפים אינו בטל . ודע דאיתא בש"ס פרק בתרא דעבודת כוכבים (דף ע"ד ע"א) דדברים החשובים האסורים בהנאה אם נתערבו אפילו באלף כולן אסורות בהנאה וכן מוסכם מכל הפוסקים מיהו כתבו התוס' ביבמות פ' הערל (דף פ"א ריש ע"ב) ובזבחים (דף ע"ג ע"ב) בשם הירושלמי דמותר למכרן לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבהן (כדלקמן סי' קל"ד גבי יין נסך) אם הוא בענין שאין לחוש שהעובד כוכבים ימכרנו אח"כ לישראל וכ"כ רבינו שמשון והברטנורה בסוף ערלה וכן הוא באגודה פרק התערובות ובנ"י פ' הערל וכ"כ הר"ן ס"פ כל הצלמים וכן כתב בפרק בתרא דעבודת כוכבים בשם הראב"ד והסכים כן וכ"כ הראב"ד בהשגות פי"ו מהמ"א ד"ז ובכ"מ שם כתב דגם הרמב"ם סובר כן ודלא כבעל מגדול עוז שכתב שם דברים מעורבבים בלא טעם מיהו מה שכתב הראב"ד בהשגות שם דה"ה דתקנתא דר' אליעזר דהיינו יוליך הנאה לים המלח מהני בכל האיסורים הוא כדעת הרשב"ם שהביאו התוס' ור"ן שם אבל אין כן דעת התוס' והפוסקים הנ"ל שם אלא ס"ל דדוקא בעבודת כוכבים שתופסת דמי' סגי ליה בפדיון הולכת הנאה לים המלח ולא בשאר איסורים וכן דעת הרא"ש ס"פ כל הצלמים דלא כהלבוש בא"ח סימן תמ"ה ס"ב שכתב גם גבי פת שנאפה בגחלי חמץ דנ"ל דסגי בהולכת הנאה לים המלח ומותר בהנאה עכ"ל דליתא דלא קי"ל הכי אלא בעבודת כוכבים דתופסת דמי' ועמ"ש בא"ח ר"ס תמ"ז ולקמן סי' קמ"ב ס"ק ח' : ג אגוזי פרך . פרש"י פרך ובדן מקומות הן וכן פי' הריב"ש בתשובה סי' תמ"ח והברטנורה כתב ואני שמעתי אגוזים שקליפתן רכה ונפרכים ביד וכן פירשו התוספות ביבמות ובזבחים שם ובערוך כתב שני הפירושים : ד וחביות . דוקא גדולות אבל קטנות אינן חשובים וחד בתרי בטיל כדלקמן סי' קל"ד ס"ב בהג"ה : ה סתומות . אבל פתוחות אפי' של יין נסך בטילים דלא חשיבי כ"כ התוס' סוף עבודת כוכבים דף ע"ד ע"א ד"ה הא תנא ליה כו' וביבמות שם ד"ה רבי יוחנן כו' אבל בזבחים שם ד"ה אלא למ"ד כו' כתבו ושמא החמירו ביין נסך לאסור אפילו בחביות פתוחות משום דחמירא עבודת כוכבים משאר איסורים כו' וכ"כ עוד שם וא"נ כדמפ' בירושלמי יין נסך ועבודת כוכבים משום דלא ידבק בך מאומה מן החרם ומיירי אפילו בחביות פתוחות עכ"ל וכ"כ ר' ירוחם נתיב י"ז ח"ח וז"ל אם אינו בלול אם הוא דבר חשוב כגון חבית יין נסך בין החביות אוסר באלף ואם אינו חשוב כגון חבית קטנה פתוחה בין החביות בטלה ברוב וכן נראה סברת התוס' בסוף עבודת כוכבים עכ"ל אבל נראה דט"ס הוא וצ"ל חבית קטנה או פתוחה וכן מוכח בתוס' דעבודת כוכבים : ו וככרות של בעל הבית . לאפוקי דנחתום דלא חשיבי כן פשוט בש"ס ופוסקים ונ"ל דהיינו דוקא בזמנם אבל במקומות שגם של נחתום חשובים פשיטא דאינן בטלים וק"ל : ז בעלי חיים . אע"ג דלא אסירי מתחלת ברייתן כגון שור הנסקל ודרוסה וכה"ג לא בטילי מכח חשיבותן כך פשוט בש"ס ופוסקים :

אע"פ

ביאור הגר"א

אמתני' תאנים שחורות כו' בר פדיה אמר בוללן ומתיר כו' ואפילו חטין בחטין טוחנן ומתיר ע"ש : [יא] וי"א כו' . כ"כ הרא"ש וכשיטתו דהאיסור נהפך להיתר ואין חוזר ונאסר וכמ"ש בזבחים ע"ג ב' אמו מניסא כו' וכמש"ל סי' צ"ט ס"ו שבדבר שהוא מדרבנן ונודע אין חוזר וניעור וז"ש ונודע כו' :

קי [א] דבר חשוב כו' . כ"ז הוא לשון הרמב"ם ומשמע דוקא במינו דלא כמ"ש לעיל סי' ק"א ס"ו בהג"ה ואף שיש לדחוק משום דלא משכחת לתערובת יבש מין בשא"מ דלא מינכר ס"ם שפת יתר הוא אלא ע"כ דוקא קאמר . והנה לכאורה יש ראיה לדברי ההג"ה הנ"ל כמ"ש בריש י"ם (נ"ד) ובפ"ח דזבחים תנא דליפרא קציעות כו' והא לר' יהודה בלא"ה מין במינו לא בטל וכן דקאמר שם בסיפא דרסה בעיגול כו' ד"ה יעלו וכן בפ' הנזקין (נ"ד ב') נפלו ונתפצעו כו' דברי ר' יהודה אלא ע"כ שלא במינו איירי אבל כבר תי' תוס' בזבחים ע"ג ד"ה ר' יהודה דר"י ל"ק דמין במינו לא בטל אלא בלח בלח ובהא ניחא נ"כ דפ' נוטל (קמ"א ב') רי"א אף מעלין כו' והא ע"כ במין במינו הוא דשלא במינו בטל בס' כמ"ש בפ"ב דערלה להקל ולהחמיר מין בשא"ם כו' וכן בירושלמי פ"ו דנדרים וכל שאין לו מתירין כגון תרומה כו' ושלא במינו בנ"ם והה"א דפ"ה די"ם (ל"ח ב') דקאמר חטין וחטין דלא בטלי לר"י וכן הא דקאסר במנחות כ"ג דמתני' שתי מנחות כו' הוא כר"י בקמח דהוי לח בלח וכ"כ התוס' שם כ"ב ד"ה ור"י כו' ע"ש ושם וביבמות פ"ב א' ד"ה ר' יהודה כו' . ומ"ם דברי התוס' אינן מוכרחין שס"ל כדברי הרמב"ם אלא משום דלא משכחת תערובת שלא במינו ביבש כנ"ל : (ליקוט) דבר כו'

וכן בע"ח כו' . ערמב"ם פט"ז מהמ"א שכתב דבר חשוב כו' ז' דברים כו' וכן חתיכה של נבילה כו' שהרי מתכבד כו' וה"ה בחתיכה של בב"ח או של חולין שנשחטו בעזרה כו' וכן גיד הנשה כו' וכן כל בע"ח לפיכך שור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ופטר חמור כו' אבל שאר הדברים אע"פ שדרכן למנות הרי אלו עולין בשיעורן והיינו מתני' דפ"ה דע"ז (ע"ד א') [וס"ש נבלה ונ"ת בפ' ג"ה הדלא כסוגיא דע"ז דאמר שם למעוטי נבילה וכמש"ש תוס'] והא דלא חשיב במתני' דערלה אלא הנך ז' דברים כתב כ"ם דלא חשיב שמה אלא גידולי קרקע דומיא דחבילי תלתן דפליגי שמה והרמב"ם בסוף ע"ז כתב דלא חשיב שם אלא הנך דערלה וכלאי הכרם כמש"ש הראוי לערלה ערלה הראוי כו' ואף שבפי' כ' דמתני' דשם ר"ם ועדיפא מיניה דדוקא נ"כ איסורי הנאה אבל באמת ל"ד דגם לרבנן אתיא מדפריך בע"ז שם וליתני אגוזי פרך כו' [וכתי' דרב אשי בפ' התערובת (ע"ג א') דבע"ח חשיבי כו' ורבנן] והא דלא חשיב הרמב"ם ג' ראשונות יי"נ וע"ז ועורות לבובין ס"ל כמ"ש בירושלמי משום לא ידבק בידך כו' ולא משום חשיבותא אבל צ"ע ס"ם השמים שער נזיר דנ"כ הטעם משום דבר שבמנין וכ"פ הרמב"ם בסוף ה' פסולי המוקדשין וכן שער בכור ושער פטר חמור כמ"ש הרמב"ם שם וכמ"ש בפ"ג דערלה וכמ"ד בירושלמי דאתיא אף לרבנן ועשרה דברים דר"ם עם ככרות וער"ש שם ותוס' דיבמות פ"א ב' ד"ה ר' יוחנן כו' ובזבחים ע"ב א' בד"ה אלא כו' (ע"כ) : [ב] והם כו' . פ' כרבנן לגבי ר"ם ובפלוגתא דחכמים ור"ע פ' כר"ע משום דמחלוקת ואח"כ סתם הוא כמ"ש שם כיצד כו' וכמ"ש בירושלמי שם נתפרסו הככרות מתני'

דר"ע

פתחי תשובה

בנתערב מין בשאינו מינו ביבש ונאבד קצתו ולא ידעינן אי היה בו ס' אי אזלינן לקולא כמו מב"מ ונשפך . וכתב דיש לעיין בדבר משום דלכאורה קשה בדין נשפך הא הוי אהחזק איסורא וצ"ל משום דנגד זה איכא חזקת היתר דהתבשיל שלא נאסר ולזה י"ל דדוקא בלח בלח כיון דאם ליכא ס' ההיתר בעצמותו נאסר מחמת בלוע איסור שבתוכו הוי חזקה נגדי חזקה ומש"ה ספיקו להקל אבל ביבש כיון דאף אי ליכא ס' אין ההיתר נאסר לאיסור אלא דאסור לאוכלו משום דא"א להכיר האיסור א"כ אין מוציאין ההיתר מחזקתו וקיימא חזקת האיסור לומר דלא נתבטל ועוד כיון דטעמא שמא יבשלם ממילא גם בזה שייך הגזירה שמא יבשלם כיון דהיה עכ"פ ספק דאורייתא ובפרט אם יורגש הטעם יבורר דודאי אסור מדאורייתא אולם מדברי הש"ך סימן ק"ב ס"ק י"ד לא משמע כן ע"ש : (ד) מותר להרבות . עכה"ם ועיין בתשובת חינוך ב"י סימן פ"א שחולק ג"כ על הב"ח וכתב עוד שם דה"ה במליחה הדין כן דקיי"ל מליח כרותח אם לא נודע עד אחר מליחה דעדיין לא נקרא עליו שם היתר לא מהני ביטול זה אלא

באר היטב

מוכח מכמה פוסקים דאיסור מדרבנן אף שלא במינו בטל ברוב ונראה דהרב לא קאי אלא אריישא דצריך ביטול רוב ולא סגי חד בחד בזה אין חילוק בין איסור דרבנן לדאורייתא וכתב עוד דכל שיעור ס' הוא מדרבנן אם לא גבי לח בלח אז צריך ס' מן התורה עכ"ל וע"ל סי' ק"ב (ועיין סימן ס"ט ס"ק מ"ז מש"ש על הש"ך) : (ו) להרבות . כתב הב"ח מיהו לבשלן בב' קדרות שרי ואפילו בשלן בב' קדרות קודם שנודע התערובות מותר לאכלן אח"כ והש"ך חולק ע"ז ופסק דאף בב' קדרות לא שרי אלא כשבשלן לאחר שנודע התערובות דאז היה עליו שם היתר אבל לא קודם שנודע וכו' ע"ש : (ז) מבטל . כיון שכל א' מותר בפני עצמו הר"ן . אסור לבטל איסור בשבת או ביו"ט דאין לך תיקון גדול מזה אבל מותר לשער בס' אפילו נתערב בע"ש ולא נודע לו עד השבת . מיהו יבש ביבש שנתערב מותר להשליך א' בשבת דאינו אלא חומרא בעלמא לא הוי כמתקן . מגן אברהם באורח חיים סי' שכ"ג :

קי (א) שהוא . כתב הש"ך ואפילו בכמה אלפים אינו בטל ודע דאיתא בש"ס דדברים החשובים דאסורים בהנאה אם נתערבו אפילו באלף כולן אסורות בהנאה מיהו כתבו התוספות דמותר למכרן לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבהן אם הוא בענין שאין לחוש שהעובד כוכבים ימכרנו אחר כך לישראל מיהו מ"ש הראב"ד דסגי ג"כ בתקנתא דהולכת הנאה לים המלח בכל האיסורים אין כאן דעת הפוסקים אלא דדוקא בעבודת כוכבים שתופס' דמיה סגי ליה בפדיון הולכת הנאה לים המלח ולא בשאר איסורים דלא כלבוש בא"ח סימן תמ"ה שכתב גם גבי פת שנאפה בגחלי חמץ דסגי בהולכת הנאה וכו' דליתא ולא קי"ל הכי ועי' בא"ח ס' תמ"ז ולקמן סימן קמ"ב . וצ"ע על רמ"א שלא הגיה כאן דדבר חשוב אפי' שלא במינו אוסר בכ"ש כמ"ש בסי' ק"א סס"ו עכ"ל וע"ל סי' ק"ט ס"ח : (ב) בדן . כ' הש"ך דרש"י פי' פרך ובדן מקומות הן ואני שמעתי אגוזים שקליפתן רכה ונפרכים ביד עכ"ל . וחביות סתומות דוקא גדולות אבל קטנות אינן חשובים וחד בתרי בטל ואם הם פתוחות אפילו של יי"נ בטילי דלא חשיבי . ש"ך : (ג) הבית . לאפוקי של נחתום דלא חשיבי ודוקא בזמנם אבל במקומות שגם של נחתום חשובים

פשיטא

באר הגולה

א ממשנ' דערלה פרק ג' משנ' ז' וכר"ע שם : ב כפירוש דרב אשי בזבחים דף ע"ג :

חידושי הגרשוני

(סימן ק"ט בש"ך ס"ק י"ב) ולפעד"נ דהא דמתיר הרשב"א בבשלן בב' קדירות היינו משום דכיון דנודע ונתבטל מן התורה וגם מדרבנן ברוב אלא דלבשלן יחד אסור וכו' . וכת"ם של הגאון מהור"ל פתחיה כתוב שאירע מעש' בק"ק פראנקפורט כוף ונתלקו בו בני הישיבה יע"ו :

מטה יהונתן

(סימן ק"י בש"ע סעיף א') דבר חשוב אוסר במינו בכ"ש כו' . והגה הרב בעל פני הוסר ר"ל הא דד"ח ל"ב היינו בדבר שאסור בהנאה אבל במידי דאסור רק באכילה אפילו ד"ח בטיל ודבריו אין נכונין כלל דהא פלינו בעלי חיים ל"ב אפילו דבר שאינו אסור רק באכילה דבדרוסה שנתערב פסק ר"ת דמותר ע"י שיכנשינהו דניידי ואמרי' כל דפריש כו' משמע בלא"ה בעלי חיים ל"ב אע"פ שאין אסור

חידושי בית מאיר

דלא כוותיה : (שם בש"ך ס"ק י"ב) מהיים ה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא . תמוהים דבריו הא מ"מ בכל קדירה לא הוי אלא מב"מ ורובא דהתירא ומה איסור דאורייתא יש כאן הא גם לא בלא ד"ת מב"מ ברובא למה דפסקינן כרבנן דר"י וע"כ דאיירי דביטל בשתי קדירות מה שאפשר באחת קדיר' לא הוי רוב נגד האיסור ועכ"ז עיין מ"י בנ"ל :

גליון מהרש"א

מיושב קושיית הש"ך לעיל סי' ס"ט ס"ק נ"ז דהא גם שם רק איסור דרבנן דם שבשלו וכ"כ שם בפרי חדש ועי' מ"ש שם בגליון דבתרי דרבנן אפשר לא גזרו עי' ש"ך סימן ס"ט סק"ו בנמלח בכלי שא"מ דגם מה שחוץ לציר אסור אם נתערב חד בתרי אפי' בבישול מותר וא"צ ס' : (ש"ך ס"ק י"ג) אבל כשלא נודע התערובות דאז לא נתבטל האיסור . עיין ת' חב"י סי' מ"א דה"ה בנודע התערובות אחר שנמלח ועיין שם סימן צ"ז כתב דבמליחת דם בנודע אח"כ קודם שנתבשל נתבטל ואין צריך ששים דהוא רק גזירה . מדרבנן דאתי לבשל גם באינו מינו בבישול אבל במליחה דלא נימא ל"ל כח :

יד אברהם

בזבחים (דף נ"ו) שכתבו אמא דכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו דאפי' לבשל חטאת והדר שלמים שרי ואף על גב דממעט באכילה דשלמים דמיתסרי לזרים ואין נאכלין אלא ליום ולילה כחטאת . י"ל דמין במינו מדאורייתא ברובא בטיל ובכלי המקדש כרגל אוקמא אדאורייתא . וכ"כ התוס' בחולין (דף ק"ב) והקשה שם הרא"ה יוסף דא"כ דאמרינן מין במינו בטל מה"ת גבי פליטת טעם כלים אמאי הצריכה תורה כלל מריקה ושטיפה בכלי מתכות ושבירה בכלי חרס כיון שהטעם בטל במינו מה"ת ברובו . ואפי' למ"ד דאסור לבטל אפי' מה"ת לכתחלה מ"מ כאן שאינו מכוון לבטל האיסור רק להשתמש בכלי אין לאסור . עוד קשה דא"כ אמאי מקדש חטאת בשנים ובכלים בשאר קדשים הא בודאי יש בהקדשים רוב נגד הבלוע ונתבטל מדאורייתא . וס"ית בקושית ע"ד התוס' אך לדעת הש"ך י"ל דה"ט שהצריכה תורה מריקה ושטיפה בכלי מתכות ושבירה בכלי חרס לאחר בישול בשר חטאת ולא סגי בביטול ברוב . דהתינח אם יבשל בו במינו אבל חיישינן שיבשל בה שאינו מינו כגון שיבשל שלמים של שור לאחר שבישל חטאת של עז וכה"ג דהוי בשא"מ ולא בטל ברוב

בטלים ג אבל שאר דברים ח אף על פי שדרכן (ד) לימנות הרי אלו עולים בשיעורן: הגה (א) [ג] ויש אומרים דכל דבר שבמנין דהיינו ט שדרכו למנותו (ה) (א) תמיד אינו בטל (טור בשם ר"י וב"י) וכן נוהגין. הא דדבר חשוב אינו בטיל אינו אלא מדרבנן י ואזלינן (ו) בספיקו לקולא (ארוך כלל כ"ה והרמב"ם סי"ז דמאכלות אסורות ותוספות דזבחים סוף דף ע"ג ואגודה שם ורא"ש פרק ג"ה ורשב"א בת"ה וכ"י פ' הערל ועוד הרבה פוסקים כמו שיתבאר בסי' זה בכמה דוכתי):

[ד] ד כל דבר שהוא חשוב אצל בני מקו' מהמקומות כגון אגוזי פרך ורמוני בדן בארץ ישראל באותם הזמנים הוא אוסר בכל שהוא לפי חשיבותו באותו מקום ובאותו זמן ולא הוזכרו אלו אלא לפי שהן אומרים בכל שהן בכל מקום וה"ה בכל כיוצא בהן בשאר מקומות:

ב ה בעלי חיים שנתערבו באחרים ונשחטו בטל חשיבותן ובטלין יא [ה] והוא שנשחטו יב (ז) בשוגג (ב) יג [ו] (ודוקא בעלי חיים קטנים שאינן ראוים (ח) להתכבד לאחר שחיטתן) (או"ה כלל כ"ה):

ג יד ו ט' חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת

קי (א) וי"א דכל דבר שבמנין כו'. היינו כרבי יוחנן בגמרא אליבא דרבי מאיר דסבירא ליה את שדרכו למנות שנינו פירוש שלעולם אין מוכרין אלא במנין מה שאין כן ביצה שפעמים מוכרים של מלא ביצים זהו בטל ולא כריש לקיש דסבירא ליה כל שדרכו למנות שנינו וביצה אסורה אינה בטילה וזהו דעת הטור שהביא דעה זו וכן סמ"ג בשם ריצב"א אבל בש"ד סי' מ"ב וכן בהג"ה שם בשם רוב הגאונים פסקו כר"ל וכ"פ רש"ל בא"ו שלו והש"ע שפסק כאן בתחילת הסימן דדוקא דבר חשוב כו' אינו בטל ודבר שבמנין בטל היינו כר' עקיבא בגמרא דפליג עם ר"מ ותימה עליו שבסימן פ"ז סעיף ג' פסק כמו ר"ל דכאן דביצה אינה בטילה והאידנא הוה ביצה דבר שמוכרין תמיד במנין ואפילו רבי יוחנן מודה וכן כתב רש"ל ולענין הלכה כיון דמילתא דרבנן היא כדאי הם המתירים לסמוך עליהם במקום הפסד וכמו שכתב רמ"א דלא מקרי דבר שבמנין רק אם לעולם אין מוכרין אלא במנין כר' יוחנן וכתב רש"ל דכרכשתא אף על פי שהאידנא אין מוכרין אותה אלא במנין בטילה כיון דאין אוכלין אותה אלא על ידי מילוי והוא מדברי המרדכי בפרק שני דביצה: (ב) ודוקא בעלי חיים קטנים. חילוק זה כהריהו מלכתב הטור בסימן ק"א דכבש שלם אינו בטל והך קטנים דכאן צריך לומר כמו לפרים קטנים ולא הרנגולת דהא בתרנגולת כתב לעיל דאינה בטלה ורש"ל פרק ג"ה סימן י"א תירץ בזה דלעיל מיירי בכבש שהופשט והוא שלם עדיין אבל כאן מיירי שלא הופשט ממילא מחוסר מעשה גדול ודומה למה שפסק לעיל תרנגולת בנוצתה דבטילה וכל שכן כאן דכבש בגמרא הוה מחוסר מעשה גדול טפי. ולי נראה

דחשיבות

ח אע"פ שדרכן למנותן. לעולם ואינן נמכרים כלל באומד עולים בשיעורן כיון שאינן חשובים: ט שדרכו למנותו תמיד כו'. אבל דבר שמוכרים לפעמים ג"כ באומד כמו ביצים שלפעמים מוכרים של מלא ביצים כדאית' בש"ס ריש מסכת ביצה בטל וכ"פ בת"ח כלל מ"ב דין ח' וכלל ס"ג ד"ג ומהרש"ל בא"ו כתב דנהגינן לחומרא כהס"ת (וש"ד ור"י ושאר פוסקי') דדבר שלפעמים נמכר באומד ופעמים במנין לא בטיל וכ"פ בספרו פג"ה סי"ג והאריך בזה ע"ש וכ"כ הב"ח דהכי נהגינן וכן כתב האו"ה כלל כ"ה דכן נוהגין. וכ' עוד מהרש"ל שם וכ"ש האידנא שאין נמצא כלל בגבולינו למכור של מלא ביצים באומד בלי מנין פשיטא דביצה לא בטיל עכ"ל וכ"כ הב"ח וע"ל סימן פ"ו ס"ק י': י ואזלינן בספיקו לקולא. כלומר אם יש בו ספק אם הוא דבר חשוב או לא וכ"כ האו"ה שם וכ"כ הרב לעיל ר"ס ק"א אבל שאר ספיקות שבכאן דאזלינן לחומרא כמו שיתבאר בסימן זה בכמה דוכתי: יא והוא שנשחטו כו'. דוקא נשחטו אחר שנתערבו בעינן נשחטו בשוגג אבל נשחטו קודם שנתערבו אפי' במזיד בטלים וק"ל: יב בשוגג. אפילו אחר שנודע התערובות כמו שנתבאר בסימן ק"א ס"ו וע"ש ועיין בסימן ל"ט ס"ק ט"ו: יג ודוקא ב"ח קטנים כו'. כתב הב"ח יש לתמוה דבסי' ק"א ס"ג פסק דאפי' תרנגולת בנוצתה בטילה וכ"ש כבש בעורו ולמלו וכנראה דדבריו סותרים זא"ז עכ"ל ולק"מ דהא כתב בת"ח כלל מ"ב סוף דין ג' דהא דכבש בעורו ולמלו בטל היינו דוקא משום חה"ל (ר"ל משום דצריך תיקון גדול ומחוסר מעשה גדול לכשהיה ראויה להתכבד) אבל מ"מ אינו בטל מטעם דבר שבמנין (כיון דחשוב הוא דלענין דבר שבמנין לא איכפת במאי דמחוסר מעשה) כדלקמן כלל מ"ב (וה"מ אם הוא במקום שאין מוכרים אותו במנין בטל) עכ"ל וכ"כ בסוף כלל מ"ב דוקא ב"ח קטנים שלאחר שנשחטו בטל חשיבותן ולא הוי אח"כ חתיכה הראויה להתכבד או דבר שבמנין כו' לזה כתב כאן ודוקא ב"ח קטנים שאינן ראוין להתכבד ר"ל לא חשיבי וא"כ לא הוה דבר שבמנין ולעיל סי' ק"א לא כתב דבטל אלא מטעם חה"ל וזה ברור ומ"מ לענין דינא ע"ל סימן ק"ח ס"ק ח': יד תשע חנויות כו'. כתב הרא"ה בס' בדק הבית דף ק"ד סוף ע"א דה"ה אם היו בעיר עשר חנויות מוחזקות לנו כולן בבשר שחוטה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזו היא ואח"כ נתברר לנו שא' מחנויות אלו בשר נבילה דאסור דלא דמי לפירש שאין תולדות הספק מצד עצמה אלא מצד בירית החנויות שנתברר עכשיו שא' מהן אסורה ומתוך כך נולד בה ספק על אותה שעה שהיה פירשה בידי הלוקח מהן ואם כן ספק זה אינו מחודש אלא גילוי מילתא בעלמא הוא שמתחלתה היה נעלם ממנו שהיה סבור שכולן מותרות וכשנתברר שהיא אסורה איגלאי מילתא למפרע שבשעת מקח חתיכה זו כשפירשה מהן באותה שעה היה ספק שלה וזה ברור עכ"ל ואף הרשב"א במשמרת הבית שם מודה לו בזה אלא שמחלק שם וביאר דבריו שבהוראת הבית שהעתיק המחבר בס"ה דדוקא כשנולד ספק טרפה במקולין כגון שנתערב טרפה בין הכשרות בחה"ל או אפילו ודאי טרפה ולא נודע אלא עד אחר שלקח ויש ספק אם היתה הודאי טרפה במקולין זו שלקח אבל מ"מ יודע הוא מאיזה מקולין לקח נמצא אין הספק מצד בירית החנויות אלא שאינו יודע אם לקח מן הכשרה או מן הטריפה וא"כ כיון שלקח קודם שנמצאת הטריפה לא אזלינן בתר האי שעתא אלא בתר השתא דהוי פירש ממילא והרי כן הוא דעת הרשב"א במשמרת הבית שם ע"ש ודוק

ג ברמב"ם בפט"ו מהמ"א ודלא כר"ס שם במשנה אע"ג דפליגי ר' יוחנן ור"ל בפירוש ר"מ בזבחים דף ע"ב ביצה דף ג' יבמות דף פ' אינו הכרח לומר דס"ל דהלכתא כוותיה וא"כ ביצה נמי בטילה אע"פ שדרכה למנות וכ"כ הרשב"א בת"ה ובשם הרמב"ן וכתוב בא"ח שדעת רוב הפוסקים כהרמב"ן כ"כ הכ"מ שם וכ"כ בסי' זה ותמהו על המחבר שלעיל בש"ע בסי' פ"ו סעיף ג' פסק דביצה אפילו באלף אינה בטילה ותירו נלפענ"ד דדא אחרונה היא עיקר לדעת המחבר שהרי בסי' פ"ו הכ"י לא נחית לפרש דעת החולקים בזה רק כתב בסי' ק"י בס"ד יתבאר שיש חולקים עליו עכ"ל וכן עשה בסי' זה יעד למנין דעת החולקים ונלפענ"ד לייעב דבריו דמ"ש לעיל דביצה אינה בטילה לא משו' שדרכה לימנות אלא משום דהרמב"ם ס"ל כן בביצת ריקום אפרוח משום בריה ואפילו באלף לא בטיל והרא"בד כ"כ בכל ביצה משום בריה לכן חילק המחבר שם בין ביצת אפרוח לשאר ביצים: ד שם ברמב"ם: ה טור וכ"כ הרשב"א בת"ה מהא דנתפרדו הרמונים וכו' משנה ח' פ"ג דערלה לטעמיה אזיל דכבש שלם בטל כמו שציינתי לעיל בסי' ק"א סעיף ג' ולדעת היש חולקים איירי כמ"ש רמ"א בהגה"ה: ו בברייתא פסחים

ביאור הגר"א

דר"ע דרע"א אף בכורות בע"ה והלכה כסתם כמ"ש בפ' החולץ (מ"ב כ'): [ג] וי"א כו'. כר"מ שדפליגי ר"י ור"ל אליביה וסוגיא דנס' בריש י"ם ובדפ"ח דזבחים ובפ' נ"ה ובפ' הערל כוותיה וכר' יוחנן. וסה"ת פסק כר"ל וכתנא דליפרא קציעות בזבחים וריש י"ם שם דר"י ור"ל לא פליגי אלא אליבא דר"מ דר' יוחנן סובר את שדרכו כמ"ש ר"מ אליבא דרבי יהושע בליפרא קציעות דבפילה ור"ל סובר דשאני תרומה בזה"ז דרבנן וכמ"ש בפ' הערל פ"א א' ור' יוחנן לטעמיה דס"ל תרומה בזה"ז דאורייתא וח"ש שם א"ל אין שאני שונה עיגול כו' והוא ברייתא הנ"ל דליפרא קציעות שדרסה ע"פ עיגול כו' ושם. א"ל והלא כו' מי סברת כו' ובזה מתורץ קושית תוס' שם ד"ה שאני וא"ת כו' (והתוס' לא רצו לפרש כן דלשיטתייהו אזלי שכתבו שם בד"ה אמר כו' אע"ג כו' והסתא ל"ל כו'. ורבינו נזהר בזה בליקוט דלקמן כמש"ש דלכאורה קשה כיון כו') אבל לר' יהודה אליבא דר' יהושע לא פליגי והלכה כר' יהודה נגד ר"מ ורב פפא אוקי מתני' דזבחים שם אליביה וכן ברייתא דריש י"ם וסמ"ג שפסק כר' יוחנן ס"ל כיון דרב אשי אוקי בגוונא אחרא ש"ם דלא ס"ל כוותיה ואינו מוכרח שרוצה לאוקים אף כרבנן ובפ' ג"ה צ"ז ב' למיפרא דיהיב טעמא כו' ולא אוקים בנתערבה היא עצמה (פברמב"ן ורשב"א שם וד"ר נ"ע) ש"ם דלא בטלה וכ"ם בפוש"ע סי' פ"ו ס"ג: (ליקוט) עמש"ש דמ"ש סה"ת לפסוק כל שדרכו למנות ואף בדרבנן דסוגיא דפ"ם הערל מש"ש א"ל אין שאני שונה עיגול כו'. ר"ל מתני' דפ"ר דתרומות דר"א ור"י ל"ם דעיגול ע"פ העיגולים דעולה וההיא אתיא כר"ם כמ"ש בריש י"ם וע"כ צ"ל משום דתרומה בזה"ז דרבנן א"ל והלא כו' מי סברת כו' לכן שם עולה אליבא דר"ם ור' יהודה דפליג שם בריש י"ם אליבא דר' יהושע וס"ל דאינו עולה משום דס"ל כל שדרכו למנות וכ"ה מחלוקתם בחתיכה וכמ"ש תוס' (ביבמות) שם ב' ד"ה ר' יהודה כו' וז"ש והלא אני שונה כו' ושם ע"כ ל"ל משום דרבנן אלא משום את וכל וה"ה בעגולים ופסק כר' יהודה משום דר"ם ור"י הלכה כר"י אבל זה אינו מספיק דבסקום דסתמא כר"ם הלכה כר"ם דסתם במתני' כו' (כמ"ש ביבמות מ"ב ב') וכמ"ש הרי"ף בפ' כל הכלים ואפשר שפ' כר"ל משום דסוגיא דריש י"ם (ובכפ"ת דזבחים) כר"ל דקאמר האי תנא כו' דאף בדרבנן כו' והוא כר"ל דסובר דטעמא דר"ם משום שהוא דרבנן אבל לר' יוחנן ס"ל שהוא דאורייתא וכפי' הרמב"ם שכל פירות הוא דאורייתא לבד ירק דלא כרש"י ותוס' ס"ם הקושיא במקומה עומדת למה פסק כר' יהודה דאף בדרבנן לא בטלה ועוד דלמסקנא ביבמות שם דקאמר הא מני רבנן ואנא דאמרי כר' יוסי אתי אף לר' יוחנן דלכאורה קשה כיון דר"י ס"ל כרבנן מאי דוחקיה לאוקמי הא דעיגול כר' יוסי אלא דלמסקנא ודאי אתי כרבנן וס"ש אנא דאמרי' כו' על מתני' דיבמות קאמר דבהדיא תנן בה ר' יוסי וס"ש שם והלא אני שונה לדבריו דר"ל קאמר דמהסתני' זו אין ראיה דמחלוקתם הוא באת וכל כמו בחתיכה אבל באמת בין בדרבנן בין בדאורייתא תליא מחלוקתם באת וכל וז"ש בריש י"ם (וכלפ"ת דזבחים) האי תנא דאפי' בדרבנן דבאמת פתם מתני' כרבנן דדרבנן הוא ואפ"ה לא בטלה לר' יהודה (ע"כ): (הא דדבר חשוב כו'. ע"ל סי' ק"א ס"ק ו'): [ד] כ"ד שהוא כו'. וראיה שהה"ל: [ה] והוא כו'. פ' הגוזין נ"ד ב': [ו] ודוקא כו'. כיש חולקים בסי' ק"א ס"ג וכמ"ש תוס'

חידושי רע"ק

(סימן ק"י ש"ך סקי"ג) ע"ל סימן ק"ח סק"ח. צ"ל ע"ל סי' ק"א סק"ו:

דכיון

באר היטב

פשיטא דאין בטלים ובעלי חיים אע"ג דלא אסירי מחמת ברייתן כגון שור הנסקל ודרוסה וכה"ג לא בטילי מחמת חשיבותן. ש"ך: (ד) לימנות. כ' הש"ך אע"פ שדרכן למונתן לעולם ואינן נמכרין כלל באומד עולים בשיעורן כיון שאינם חשובים: (ה) תמיד. [והולק על המחבר בזה במה שדרכו למנותו תמיד] כתב הש"ח אבל דבר שמוכרים לפעמים ג"כ באומד כמו ביצים שלפעמים מוכרים של מלא ביצים בטל ומהרש"ל פסק דדבר שנמכר לפעמים באומד ופעמים במנין לא בטיל וכ' האו"ה והב"ח דהכי נוהגין וכ"ש האידנא שאין נמצא כלל בגבולינו למכור של מלא ביצים באומד בלי מנין פשיטא דביצה לא בטיל וע"ל סי' פ"ו: (ו) בספיקו. כלומר אם יש בו ספק אם הוא דבר חשוב או לא אבל שאר ספיקות שבכאן דאזלינן לחומרא כמו שיתבאר בסימן זה בכמה דוכתי ש"ך וכתב רש"ל דכרכשתא אע"פ שאין מוכרין אותה האידנא אלא במנין בטילה כיון דאין אוכלין אותה אלא ע"י מילוי עכ"ל: (ז) בשוגג. אפילו אחר שנודע התערובה אבל נשחטו קודם שנתערבו אפילו במזיד בטלים. ש"ך: (ח) להתכבד. כתב הב"ח יש לתמוה דבסימן ק"א ס"ג פסק דאפילו תרנגולת בנוצתה וכ"ש כבש בעורו ולמלו דבטלים וכנראה דדבריו סותרים זא"ז עכ"ל וכ' הש"ך דלק"מ דהא דכבש בעורו ולמלו בטל היינו דוקא משום חה"ל כיון דצריך תקון גדול ומחוסר מעשה אבל מ"מ אינו בטל מטעם דבר שבמנין וה"מ אם הוא במקום שאין מוכרין אותו במנין בטל ומ"מ לענין דינא ע"ל סי' ק"א שנתבאר שם דגם בדבר שבמנין בטלה ע"ש והט"ז כתב [לתרץ קושית הרמ"א] וז"ל ולי נראה דחשיבות של בעל חי הוא חשיבות בפ"ע דהיינו אם הוא דבר כחוש ואינו ראוי לאכילה ממילא אין לו חשיבות מצד חה"ל כשנשחט רק כל זמן שהוא חי יש לו חשיבות מצד בעל חי וע"ז אמר הטור כאן שהוא חשוב מצד בעל חי כשנשחט בטל חשיבותו

פתחי תשובה

צריך ס' וכן שמע שפסק גדול אחד ע"ש וכ"כ בתשובת נו"ב חי"ד סימן נ"ג כד"ה אלא שכל זה ע"פ אמנם בתשובת חב"י כנ"ל גוסיה סוס' נ"ז בשם זקינו מבואר דבמליחה לא אמרינן הכי שכתב וגם בנד"ז אם נודע התערובות אחר המליחה קודם הבישול אף על גב דקיי"ל מליחה כבישול הכא לענין יבש ביבש לא הוי כבישול דהא כתב הב"י דהא דאמרינן יבש ביבש חד בתרי בטל היינו לאפוקי דבר לח שנמוח ומתפשט אבל כל שהוא עומד בעצמו כו' א"כ הכא לענין בישול שנימוח השומן בעינן ס' אבל במליחה כו' ע"ש. ולע"ד דבריו תמוהים דמ"ש הב"י אבל כל דבר שהוא עומד בעצמו ר"ל דהעט"כ מיחשב דבר יבש לחומרא דלא סגי בס' בין החתיכות וכתים נחוד אלא בעינן שיהא רוב גם כן בחתיכות ואם לאו כל החתיכות אסורות אבל פשיטא דצריך ס' לבטל הטעם וכמ"ש הש"ך סק"ד. ותדע דהא הב"י נקט בישול שכתב אע"פ שהוא מבושל במים כו' ובבישול גם הוא ז"ל מודה:

קי (א) תמיד. עבה"ט. ועיין בספר מנחת יעקב כלל מ"ב סק"ב שכתב בשם הט"ז דיש להקל בהס"ת דביצה בטילה וכתב דכן ראוי לנהוג ע"ש ועיין בשו"ת תשובה

מטה יהונתן

בהגה: (שם סעיף א') אבל שאר דברים אע"פ שדרכן לימנות כו'. ז"ל הרמב"ם ותקשה עליו מהא דפרק הערל דף פ"ב פי שה"ל הכילי אתאן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרות ואחרות באחרות כולן ידלקו דר"מ וחכ"א יעלו בא' ומאתים שהיה ר"מ אומר כל שדרכו למנות שנינו א"כ כיון דר"י ור"ל פליגי בדבר שבמנין אי את שדרכו למנות או כל שדרכו למנות שנינו ש"מ ד"ד שבמנין ל"ב א"כ איך פירש הרמב"ם והמחבר נגד ר"י ור"ע וי"ל (הא דפליג) דסגה הא דכתב הרמב"ם כל דבר שהוא חשוב אצל בני אדם במקום מהמקומות כאגוזי פרך ורמוני בדן כא"י כו' א"כ י"ל דפליגי ר"ל ור"י אליבא דרבנן דס"ל ד"ח ל"ב א"כ ס"ל לרבנן דדבר שבמנין הוא בטיל והיינו כיון שאין המנין תלוי בחשיבותן כלל רק מחמת הקנין שהמנין מודיע מקח אבל אם הוא דבר שנמכר באומד ובתוך אותו מין יש מין א' שנמכר במנין ד"מ אגוזי פרך דשאר אגוזים נמכרים באומד ואגוזי פרך במנין א"כ ודאי מחמת שהם חשובין יותר משאר אגוזים נמכרים במנין וגם לרבנן ל"ב ולא מחמת דבר שבמנין אלא מחמת שהוא דבר חשוב לפ"ז י"ל דר"י ור"ל פליגי אליבא דרבנן דר"י ס"ל דוקא אם הוא את שדרכו למנות הוי ד"ח אבל אם אותו מין דהיינו אגוזי פרך נמכרים לפעמים באומד לא הוי דבר חשוב ור"ל ס"ל אפילו כה"ג נמי הוי דבר חשוב ולק"מ על המחבר והרמב"ם וק"ל: (שם סעיף ב') ודוקא בעלי חיים קטנים כו'. עש"ך

גליון מהרש"א

(סימן ק"י ש"ע סעיף א') אע"פ שדרכן לימנות. ובדאפשר למכרו בהפסד מועט עיין רש"י יבמות פ"ב א' ד"ה ולר"ל ס"ש ריש"א ובפ"מ בפתיחתו לה' תערובות ח"ג פ"ב ד"ח ודע דהרשב"ם: (סעיף ב' בהג"ה) ודוקא בעלי חיים קטנים.

יד אברהם

מדאורייתא. וכן הא דמשמע מקדש בכלוט איירי באינו מינו אבל במינו אמאי לא אסרה תורה ומ"ש דהתירו לבטל שלמים אחר חטאת היינו דוקא במינו כגון שהיו שניהם של שעורים וכה"ג:

(סימן ק"י בש"ע סעיף ג') ט' חנויות כו' ה"ז אסור

אבל

מוכרת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן לקח הרי זה אסור טו שכל (ט) קבוע כמחצה על מחצה דמי טז אבל (ב) בשר יז הנמצא [ז] בשוק יח או ביד עובד כוכבים (י) מותר כיון שרוב החנויות מוכרו' בשר שחוטה יט דכל דפריש מרובא פריש זהו דין תורה כ אבל חכמים (יא) אסרוהו אף על פי שכל השוחטים וכל המוכרים ישראל :

הגה [ח] ועיין לעיל סימן ס"ג [ט] והא דאמרינן כל דפריש מרובא פריש היינו שלא פירש לפנינו **כא** אבל אם פירש (יב) לפנינו או שרואה כשהעובד כוכבים לקחו הוי כאילו לקחו משם בידו (טור בשם רשב"א ותוס' פרק ג"ה דף צ"ה ור"ן שם והג"א בשם ר"י ותוס' ואגודה פ' התערובות ורא"ש בתשובה כלל כ' סימן כ"ו וסמ"ג סוף דף כ"ב וסמ"ק סימן רי"ד וש"ד סימן מ"ו ור' ירוחם נט"ו והמ"מ פ"ה מהמ"א בשם המפרשים) :

ד (ג)[י]*) י רוב חנויות מוכרות בשר שחוטה ומיעוט

שפתי כהן

ודוק אבל הר"ן כתב בפג"ה אקבוע דט' חנויות וז"ל. וכתבו התוס' דלא מיקרי קבוע אלא כשהיה האיסור נודע קודם שלקה אבל אם לא נודע האיסור בשעה שלקח אע"פ שלאחר שלקח נתגלה האיסור ונעשה קבוע לא אמרינן דלהוי קבוע למפרע וה"מ למי שלקח בשר מן המקולין ואח"כ נודע שהיתה טרפה ביניהם דשרי דכיון דבשעה שלקח לא היה קבוע דדין קבוע שיהא כמחצה על מחצה חידוש הוא ואין לך בו אלא משעת חידושו ואילך כלומר משנעשה קבוע אבל למפרע לא עכ"ל וכן לפי מה שפירשו הב"ח והאחרונים לדברי הטור דס"ל אם ידוע שיש טרפה בחנות אחת ולא נודע באיזה מהן ולקח מא' מהן וידוע מאיזה מהן לקח*) ה"ל קבוע כיון דאין תערובות בחתיכות אלא כל חתיכה עומדת בפ"ע והתערובות הוא בחנות א"כ מוכח דס"ל להטור כהר"ן דהא כתב ע"ז וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל דכל מה שלקחו קודם ספיקא הכל מותר ולאחר שנולד הספק הכל אסור עכ"ל אבל באמת לא משמע כן בתשובת הרא"ש כלל ד' סימן י"ז דמיירי התם להדיא בנתערבו החתיכות זו בתוך זו דאע"פ שכן הה"ל שרי כשלקחו קודם ספיקא מטעמא דלא גזרינן שמא יקח מן הקבוע מאחר שאז היו כולן בחזקת היתר ועדיף טפי נפירש ממילא אבל לא בספיקא דחניות וגם דברי הטור לכאורה לא משמע כן וגם הב"י הביאם דמיירי בתערובות דחתיכות וכ"כ בדרישה סי"ע בשם הב"י ע"ש : **טו** שכל קבוע כמחצה כו'. הכי ילפינן בב"ק (דף מ"ד ע"ב) ובפרק קמא דכתובות (דף ט"ו ע"א) מקרא דוארב לו וקם פרט לזורק אבן לחבורת אנשים שעמדו שם ט' ישראלים וחד עובד כוכבים דפטור משום ספק נפשות להקל דאף על גב דרוב ישראלים מ"מ ה"ל קבוע וכמחצה על מחצה דמי . ודע דהא דקי"ל דכל קבוע כמחצה על מחצה הוא בין לקולא ובין להומרא כגון ט' חנויות מוכרות בשר נבילה וא' בשר שחוטה ולקח ואינו יודע מאיזה מהן לקח הוי כמחצה על מחצה ולא אסור אלא משום ספיקא ולא אמרינן דהוי כרובא הכי אמרינן בהדיא בפרק קמא דכתובות שם : **טז** אבל בשר כו'. אפילו הוא הה"ל כך פשוט בפוסקים : **יז** הנמצא כו'. דוקא כאן בחנות הא' ניכרת בפני עצמה אבל היכא דידוע שיש טרפה אחת בחנות ולא נודע באיזה חנות אע"ג דהוי קבוע כמו שכתוב בס"ק י"ד מ"מ אם פירש שלא בפניו נראה דלהרא"ש וסיעתו דאסרי לקמן ס"ק ל"ה גבי קבוע דהה"ל פירש ממילא אע"ג דכל דפריש מרובה פריש מגזרה דשמא יקח מן הקבוע ומחלקים דל"ד לט' חנויות דהאיסור נודע איזה מהן נבילה וכשירה ולכך ליכא למיחש שמא יקח מן הקבוע א"כ הכא כיון דאין האיסור נודע כמי איכא למיחש שמא יקח מן הקבוע וכן משמע בב"ח ס"ו גבי מ"ש אבל מ"ש הרא"ש אח"ז דרך כלל דלא אשכחן דאסר ס"ס משום גזירה שמא יקח מן הקבוע קודם שנולד הספק כל זמן שעומדים בחזקת היתר כו' כל זה כתב להיכא שהאיסור עומד בפ"ע בקבוע אלא שאין נודע מקום קביעות האיסור עכ"ל עיין שם ועיין בתשובת הרא"ש שם : **יח** או ביד עובד כוכבים כו'. כתב הרוקח סי' ת"פ דלקחו קטן דינו כלקחו עובד כוכבים ע"ש : **יט** דכל דפריש כו'. דכיון דניידי הלך אחר הרוב דהשתא לאו קבוע הוא ולא נולד הספק אלא כשפירש ועיין בתשו' מהרי"ל סימן קנ"ט : **כ** אבל חכמים אסרוהו כו'. משום בשר שנתעלם מן העין כדלעיל סי' ס"ג וכבר נתבאר שם על נכון באיזה ענין אנו מתירין משום בשר שנתעלם מן העין וכה"ג מותר כאן פירש ממילא : **כא** אבל אם פירש לפנינו כו'. משום דהספק נולד במקום הקביעות · והעט"ז כתב בסעיף זה דברים מעורבים בדיני מין במינו ומין בשאינו מינו ופשוט הוא שאין ענינם לכאן דבקבוע אפילו מין במינו ה"ל כמחצה על מחצה

טורי זהב

דחשיבות של בעל חי הוא חשיבות בפני עצמו דהיינו אם הוא דבר כחוש ואינו ראוי לאכילה ממילא אין לו חשיבות מצד חתיכה הראויה להתכבד כשנשחט רק כ"ז שהוא חי יש לו חשיבות מצד שהוא בעל חי ועל זה אמר הטור דכאן שהוא חשוב מצד בעל חי בטל חשיבותו כשנשחט אבל אם יש לו חשיבות מצד ראויה להתכבד זה כתבו כבר בסי' ק"א : (ג) רוב חנויות כו'. *) יש כאן תנ"ה על הש"ע שהרי הרשב"א לא כתב כן דמהני תערובות אלא בלקח ממקולין שיש שם בשר טריפה נתערב בין הכשירות דשני מיני קבוע יש לפנינו האחד הוא קבוע דאורייתא דהיינו ט' חנויות כשרות וא' טריפה בכזה אמרינן מדאורייתא כל קבוע כמחצה כו' כיון שהאיסור ניכר במקומו ובזה אין חילוק בין ראויה להתכבד או לא וקבוע דרבנן הוא במקולין אחד שנמצא שם טריפה נתערבה בין הכשירות ואינו יודע מאיזה לקח דמדאורייתא הוה כל בשר שבמקולין כשר דבטל ברוב אלא דחכמים גזרו באם יש שם חתיכה הראויה להתכבד דלא ליהוי בטילה וגזרו על מקולין זה דין קבוע דכן קרו להו בגמרא בזבחים (דף ע"ג) בתערובת בעלי חיים שהם חשובות דהוה לה

קבוע

באר הגולה

דף ט' נדה י"ח כתובות דף ו' : ז טור בשם הרשב"א

נקודות הכסף

(סימן ק"י בט"ז ס"ק ג') יש כאן תימה כו' . ככר קדמו

פרי חדש

(סימן ק"י בש"ע סעיף ד') רוב חנויות כו' . ונתערבה

מטה יהונתן

ס"ק י"ג וי"ל כסי' ק"א ס"ק כ"ו והיה נראה לאדמ"ו דס"ס כיון למעיקרא הוי ב"ח ול"ב א"כ יהיה אח"כ ראוי להתכבד אף שאין ראוי עכשיו להתכבד דמחוסר מעשה אס"ה ל"ב . וי"ל דאיה לסברא זו מהא דפ' התערובת דף ע"ג דפריך ונכבשינהו דניידי ושמא כל דפריש מרובא פריש ומשני גזירה שמא יבואו עשרה כהנים בב"ח ויקרבו א"ל הא מדרבנן אלא מעתה מגופא אסור' שלא שמא יבואו עשרה כהנים בב"ח ויקחו כו' . והנה לכאורה מאי קאמר בתחלה שמא יבואו וכו' הא בעודן בחיים ליכא חשש כלל לפי מה דס"ד השתא וליכא חשש אלא אחר מיתה ואחר מיתה אמאי לא יהיה בטיל אע"כ צ"ל כיון שבכר היה ב"ח ואחר הפשט וניתוח יהי' חה"ל ל"ב וכמ"ש : (שם סעיף ג' בהגה"ה) והא דאמרינן כו' . לכאורה הוא

דגול מרבבה

(סימן ק"י בש"ך ס"ק י"ד) *) ה"ל קבוע . ובתוספות

חדושי בית מאיר

(סימן ק"י בש"ע סעיף ג') אבל בשר הנמצא בשוק או ביד עובד כוכבים מותר. סתימת הלשון משמע אפי' בנמצא ביד עובד כוכבים בביתו . ובתוס' כתובות דף ט"ו ד"ה דילמא משמע דנמצא בין החנויות דוקא בשוק שרי דאז חשוב כפירש משא"כ אם היה נמצא בבית דאז הדר לניחותא וחשיב קבוע . וכן כתבו גבי תינוק מושלך בעיר לא חשיב קבוע הואיל ולא נמצא בבית משמע הא בבית חשוב נולד הספק בקביעות ואם כן מאי דמשני הסוגיא דחולין נ"ה נמצא ביד עובד כוכבים היינו נמי שעומד העובד כוכבים בשוק ולא בבית וצ"ע שלא חילקו הפוסקים ואולי התוס' לא כ' אלא בנמצא בביתם הראשון שהם מקומם אבל היכא שפירש ממקום הראשון אפילו בא אח"כ לבית שפיר חשיב פירש (מימי חרפי) : (שם סעיף ג) כיון שרוב החנויות מוכרות בשר שחוטה . משמע אע"פ שבמיעוט החנויות שמוכרות בשר נבילה הא רוב כבשר נגד כל בשר שחוט' שברוב החנויות מ"מ לא אזלינן בתר רוב הבשר אלא בתר רוב החנויות ושרי והאמת שכן משמעות ח"כ חולין דף צ"ה סוף ד"ה ולפי שכתב ואע"ג דהדא טריפ' הוא כיון דברוב חנויות מוכרין ממנה הו"ל כרוב טריפה וא"כ י"ל ה"ה איפכא לקולא דניזל בתר רוב החנויות ולא בתר הרוב בשר אבל שוב כתב א"נ במחצה על מחצה א"כ מכ"ש לקול' דבאופן הנ"ל הוי כמחצה על מחצה ואסור וכן נראה להורות:(שם סעיף ג) אבל חכמים אסרוהו . נ"ב ואם נתערב ברוב בטל אפי' הוא דבר חשוב כיון שאינו אסור אלא משום חומרא ש"ך סי' זה ס"ק י"ז בכללי ס"ס וע"כ היינו במקום שכל השוחטים וכל המוכרים ישראל:(שם בש"ך ס"ק י"ד) וכן לפי מה שפירשו וכו'. א"כ מוכח

ביאור הגר"א

בזבחים ע"ב א' ד"ה אלא . תימא כו' ונראה לפרש כו' . וכ' זה לתרץ דברי טוש"ע אף להי"ח הנ"ל אבל לפי מ"ש בהג"ה שם א"צ לזה : [ז] בשוק או כו' . כ"ז הוא לשון הרמב"ם ובשיטת הירושלמי וכמש"ל סי' ס"ג ס"א : [ח] וע"ל כו' . ששם פסק כהחולקין ומתירין בכה"ג ע"ש : [ט] והא דאמרינן כו' . שהא דפ"א דפסחים (ט' ב') תשע צבורין כו' ואתא עכבר כו' וקרי קבוע וכמ"ש תוס' שם ובפ' ג"ה צ"ה א' ובזבחים ע"ג ב' : [י] רוב חנויות כו' . עד סוף הסימן . בתחלה אבאר כל הסוגיות השייכין לזה בזבחים ע"ד

פתחי תשובה

מאהבם ח"א סימן קי"ג במורה אחד סמך על דברי המנ"י דבילה בטילה בהפ"מ וכתב דלא טוב הורה דדברי המ"י בטילים הם דמ"ש הט"ז דבהפ"מ מותר היינו דבר שפעמים כמנין אבל ביצה אף בהפ"מ אסור האידנא (גם הסמ"ג השיג עליו בזה) ומ"מ אחרי שכבר הורה להקל יש לצדד בזה עפמ"ש רש"י בזבחים ע"ב ד"ה כל שדרכו למנות ואע"פ שיש ג"א שאין מקפידים ומוסיפים יתירה כו' וכן בד"ה אלא למ"ד ע"ש ועתה במדינות אלו מוסיפין יתירה ללוקח הוי נמי אין דרכו למנות ע"ש : (ב) בשר הנמצא כו' . עיין בתשובת בית אפרים חי"ד סימן מ' בענין אם יש בחנות האחת של נבילה בשר יותר ממה שיש בט' החנויות של כשירה אם יש לילך בנמצא אחר רוב של המנויות או אחר רוב בשר וכתב דיש בזה להקל ולהחמיר דכל שלא נמכר מכל חנות רק בהמה אחת או שנים וכל שאר הבשר נשאר במקומו הולכין אחר רוב החנויות דמה יועילנו זה הבשר שהוא הרבה בהנות כיון שנשאר מונח במקומו אבל אם יש בא' יו"ד בהמות נבלה ובט' יש בכל אחד אחת כשירה ומכרו כולם כל הבשר פשיטא דבכה"ג אזלינן בתר רוב הבשר שנמכר היום דמה יועילנו רוב החנויות כיון שמוכר א' מכר יותר מאשר המוכרים כולם והאריך בזה ועיין עוד בספר חו"ד סק"ג וכבר השיג עליו בתשובת בית אפרים שם ע"ש ועיין בתשובת כנסת יחזקאל סימן כ"ד בד"ה וראיתי בהר"ן שכ' בפשיטות

באר היטב

אבל אם יש לו חשיבות מצד אחר הה"ל זה כתבו כבר בסימן ק"א עכ"ל : (ט) קבוע . כ' הש"ך ודע דהא דקי"ל כל קבוע כמחצה וכו' הוא בין לקולא בין לחומרא כגון ט' חנויות מוכרות בשר נבלה וא' בשר שחוטה ולקח ואינו יודע מאיזה מהן הוי כמחצה על מחצה ולא אסור אלא משום ספיקא ולא אמרינן דהוי כרובא וכתב הרא"ה דה"ה אם היו בעיר עשר חנויות מוחזקות לנו כולן בבשר שחוטה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה ואח"כ נתברר לנו שא' מחנויות אלו בשר נבלה דאסור ול"ד לפירש שאין תולדות הספק מצד עצמה אלא מצד ברירת החנויות וא"כ ספק זה אינו מחודש אלא גילוי מילתא בעלמא הוא וגם הרשב"א מודה לזה אלא שביאר דבריו שהעתיק המחבר בס"ה דדוקא כשנולד ספק טריפה במקולין ולא נודע עד אחר שלקה ויש ספק אם היתה הטרפה במקולין זה שלקח ומ"מ יודע הוא מאיזה מקולין לקח וא"כ כיון שלקח קודם שנמצאת הטריפה לא אזלינן בתר האי שעתא רק בתר השתא דהוי פירש ממילא ושרי אבל הר"ן לא כ"כ ע"ש שמאריך בזה : (י) מותר . כ' רש"ל אפילו הוא הה"ל ודוקא כאן לחנות הא' ניכרת בפ"ע אבל היכא דיודע שיש טריפה א' בחנות ולא נודע באיזה חנות הוא אסור דכיון דאין האיסור נודע חיישינן שמא יקח מן הקבוע וכן משמע בב"ח (ודע הא דקי"ל בשר הנמצא מותר מיירי אפילו נמצא קרוב לנבילה דהא קי"ל רוב וקרוב הלך אחר הרוב . פר"ח) וכתב הרוקח דלקחו קטן דינו כלקחו עובד כוכבים וטעם דכל דפריש וכו' דכיון דניידי הלך אחר הרוב דהשתא לאו קבוע הוא ולא נולד הספק אלא כשפירש ועי' בתשו' מהרי"ל סי' קנ"ט [ואם נמצא ביד קטן חריף מקרי נולד הספק במקום קביעותו כנמצא ביד ישראל גדול ואסור . פר"ח] : (יא) אסרוהו . משום בשר שנתעלם מן העין : (יב) לפנינו . משום דהספק נולד במקום הקביעות ופשוט הוא דבקבוע אפילו מין במינו ה"ל כמחצה על מחצה ובפירש אפילו שלא

יד אברהם

שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי . כתב הש"ך שיש עוד קבוע דאורייתא כגון שיש בחנות א' טריפה ואינו יודע באיזה חנות ולקח מא' מהן ויודע מאיזה הוי קבוע דאורייתא. והוא נלמד מהד"מ שפי' כן דברי הטור כדברי הרשב"א . אבל לפ"ז יהיה דברי הרשב"א דכאן סותרים לדבריו שבחידושיו פ' התקבל גם דברי הטור דכאן יהיו סותרים לדבריו שבאה"ע סי' ל"ה כפי מ"ש המ"ל פ"ט מהל' אישות דסובר דכה"ג לא מיקרי קבוע וכמ"ש התוספות בנזיר (דף י"ב) ד"ה אסור . ובפ"ק דמציעא (דף ו') וז"ל וקבוע לא שייך אלא בדבר שהאיסור והיתר נמכרין וידועין ולא ידע מאיזה לקח כגון ט' חנויות . ומ"ש בס' ת"ד מפי' רש"י בגיטין (נ"ד ב') ה"מ די"ל דלאו מטעם קבוע הוא אלא משום שהאיסור מופרש ואינו ראוי להתערב וכמ"ש הרמב"ם בפ"ט דתרומות ותוי"ט שם וכר"ש פרק ג' דשביעית . וכ"כ המ"י כלל פ"ג בשם ס' כריתות דלא מיקרי קבוע רק אם האיסור ניכר וידוע במקומו . וכ"מ להדיא בס' אלי' רבה בא"ח סי' תרנ"ח ובשו"ת מוצל מאש סי' כ' ויש לה"ר מפ"ג דברכות גבי מדלגין היינו ע"ג ארונות ש"מ כו' דרוב יש בהם פ"ט ומיעוט אין בהם פ"ט והתם הרי הארונות קבועין במקומן ולא אמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה אלא ש"מ דבעינן שיהא האיסור ניכר וידוע ומיהו בס' ב"א כתב בשם הרוקח דהתם היינו משום שיש ספק אם יש שם ארון שאין בו פותח טפח ומספק לא אמר קבוע . ועי' בעבודת כוכבים (נ"ג ב') דמשמע דאילנות של אשירה לא נתבטלו ברוב ואף אותן שאינן נכרין ומיהו ע"ז שאני שאין לה בטול לעול' אף כשאינו קבוע : בס' שעה"מ הל' מגילה כתב בשם ס' לבון למודים דלא אמר קבוע כמחצה על מחצה אלא היכא דשקיל או שפירש לפנינו מן הקבוע אבל היכא דלא יצא מהקבוע כגון עיירות דבאפי נפשייהו קיימי אזלינן בתר רובא כמ"ש הר"ן שם לענין קריאת מגילה . אבל מדברי ס' כריתות משמע דכה"ג חשוב קבוע כגון כשיש שדה דודאי אסורה בחרישה וזריעה ונולד ספק בשאר שדות והקשה עליו מפי' כל הצלמים דאם יש מקום אחד שודאי עובדים ובשאר מקומות ספק לא הוו נאסרים : (שם סעיף ג') אבל בשר הנמצא בשוק כו' ואפי' נמצא בין החנויות ה"ל פריש . כ"כ התוס' ס"ק

גליון מהרש"א

בפלתי כ' דנקט קטנים דבגדולים עכ"פ הקורקבן ראוי להתכבד והוא א"צ הסרת הנוצות מקודם ע"ש ויש לדון דגם כל העוף יאסר עי"כ ע"פ דברי ט"ז לקמן סק"ח אלא דדברי הט"ז מוקשים בסברא וכבר השיגו הפרי חדש שם : (ש"ע סעיף ג') שכל קבוע כמחצה על מחצה . ואף שעומד קרוב אצל כשירה ל"א בתר קורבא (דהוא דאורייתא בב"ב כ"ג ב') דכמו ברוב א"ם בקבוע ה"ה קרוב כו"פ סק"ז ועריין צ"ע בה' מוכרות שחוטות וה' נבילות ונמצא קרוב לחנות כשירה דנתיר מכח קורבא כיון דפירש מעצמו: (שם) בשוק או ביד עובד כוכבים . ויש לספק אם הדבר אסור גם לעובד כוכבים כגון ט' מוכרות

אבר

מילואים

(סימן ק"י בש"ך ס"ק כ"א) דברי העט"ז אינם מעורבים אבל עריבים ונאמנים . כי מין במינו בעינן מה"ת רוב ובמספר תליא מילתא ולכן בקבוע חדשה התורה כי יהיה כמחצה על מחצה . אבל מין בשאינו מינו תליא בטעמא ולא ברוב ומחצה כלל . ולכן קבוע אינו מעלה ומוריד כלל כי מה ענין המספר טעם החיך . ומה דהשמיט את הי"א אשר הש"ך בס"ק כ"ס חשבהו לגא חלי ולא מרגיש . נראה דהעט"ז סובר כדעת הר"ן כי קבוע חדוש הוא ואין לך בו אלא חדושו . וזה מחזיק גם את דבריו כי אין לך בו אלא חידושו כמין במינו ולא בשאינו מינו ועי' היטב בדברי הלבוש והראה כי כן הוא :

מוכרות בשר נבילה לקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזו מהן לקח כב ונתערבה באחרות ואינה

קבוע וכן כתבו התוספות בפסחים (דף ט') דיבור המתחיל היינו תשע חנויות וכן בסמ"ק סוף סימן רי"ד קראו גם כן קבוע דרבנן והרשב"א כתב בהך קבוע דרבנן שאם אחר שלקחו מקבוע זה ונתערב באחרים מותר מטעם ספק ספיקא אבל בקבוע דאורייתא שזכרנו ודאי לא מהני אחר כך התערובות כמו שכתב הרשב"א גופיה הביאו הטור סוף סי' זה דצריך שיהא ספק ראשון מותר מן התורה דוקא ואין איסור אלא מדרבנן וגם דין כוס של עובד כוכבים שנתערב שמביא רשב"א ראיה ממנו הוה כן דמן התורה אפי' בכלי חשוב בטל ואין איסור אלא מדרבנן כמו שכתבו בזבחים (דף ע"ג) דיבור המתחיל אלא אמר רבא וכן הוא מבואר בת"ה הארוך למעיין שם שכתבו לדין זה על דין זה שזכרתי וכן היה ליה לש"ע לכתוב מקולין שנתערבה שם טריפה ולקח ממנה ואינו יודע מאיזה מהם לקח ונתערב באחרים כו' וכן הוא דעת או"ה כלל כ"ה דין י"ב דדוקא באיסור דרבנן דהיינו כגון תשע חנויות ופירש אחד מהם שלא בפנינו שהוא מותר מן התורה כיון שפירש שלא בפנינו אלא שחכמים אסרוהו מטעם בשר שנתעלם מן העין כמ"ש הש"ע כאן סוף סעיף ג' בזה דוקא מהני מה שנתערב אח"כ ומותר אפי' ראוי להתכבד ואין להקשות הא קי"ל ספיקא דרבנן לקולא ולמה ליה תרי ספיקות כבר תירץ שם או"ה כיון שכאן יש איסור דאורייתא אלא שמותר מכח ביטול ברוב וחכמים אסרוהו וחשבוהו להמיעוט כאילו הוא מחצה כיון שראוי להתכבד ע"כ צריך תרי ספיקות להתיר נמצא דהרשב"א ואו"ה הם שוים לגמרי דהרשב"א מיירי בקבוע דרבנן וע"כ אפי' לקח בפנינו מהם ונתערב אח"כ באחרים מותר כיון שגם במקום הקביעות אין כאן אלא איסור דרבנן אבל בקבוע דאורייתא כההיא דתשע חנויות לא מהני ספק ספיקא אלא אחר שפירש שלא בפנינו שאיסורו מדרבנן והנה ראיתי לבעל הגהת או"ה בסוף הספר שכתב בזה דאו"ה חולק עם הרשב"א דכאן שאינו מחלק בין נולד הספק בקביעות או לא ולא דק כלל ואע"פ שאיני כדאי לחלוק מ"מ האמת הברור שבעלי השלחן ערוך הרב ב"י ואחריו רמ"א שהביא כאן מחלוקת או"ה על דין זה בשם יש אוסרין כו' לא עיינו כל הצורך בזה דבאמת כולי עלמא שוין הם בדין זה וכמו שכתבתי כן נראה לע"ד פשוט גם מו"ח ז"ל פירש דברי הרשב"א

ובפירש אפילו שלא במינו מרובה פריש וכבר נתבאר בסימן ק"ט על נכון דין יבש ביבש במינו ובשאינו מינו ובסימן צ"ח ס"ב נתבארו דיני מין במינו ובשאינו מינו בלח בלח ע"ש: **כב ונתערבה באחרות כו'.** הב"ח השיג על המחבר דהרשב"א לא קאמר אלא בפירש לפנינו דאיסורו אינו אלא מדרבנן אבל לא בלקח דספק הא' אסור מן התורה והוי כספק טרפה שנתערב דהתערובות אסור כדלקמן ס"ט עכ"ד וכן בהגהות שבסוף ספר או"ה כלל כ"ה דין י"ב כתב דהרשב"א (ומביאו הטור) לא מתיר אלא בפירש לפנינו דחושבו דרבנן ובאמת הכי משמע לכאורה מלשונו בת"ה הקצר שהביא הטור שכתב ויראה לי שלא אסרו אלא בזמן שהוא בפני עצמו כו' משמע דקאי אדסמיך ליה אפירש לפנינו והיינו לישנא דאסרו משמע שחכמים אסרו מיהו בתה"א דף ק"כ סוף ע"ב כתב וז"ל מיהו דוקא שלא נתערב חתיכה זו שלקח מן הקבוע בין חתיכות אחרים של היתר כו' מיהו י"ל דקאי אאה"ל דמיירי התם מינה דקרי לה התם קבוע וכן בלשון הפוסקים תערובות דאה"ל נקרא קבוע והכי נמי הספק הראשון מדרבנן וקאמר דאם לקח אה"ל מן הקבוע ונתערבה באחרות בטלה ברוב משום ס"ס מיהו הרב המגיד פ"ח מהמ"א דין י"א כתב נמי בשם הרשב"א שהלוקח מן הקבוע לא אסרו אלא בזמן שהוא בפני עצמו כו' ולא הזכיר שם דבר מאה"ל רק מקבוע דחנויות ודוחק לומר כשהעובד כוכבים לוקח מן הקבוע דהא סתמא קאמר ועוד דאם איתא דאעובד כוכבי' קאי ל"ל למימר כלל בלוקח מן הקבוע דהא הזכיר מקודם עובד כוכבי' בפירוש ואם נאמר דאין זה דוחק ואעפ"כ מיירי בעובד כוכבים אם כן גם על המחבר לק"מ דנוכל לומר דגם הוא מיירי בעובד כוכבי' (אבל בעט"ז א"א לומר כן שכתב אפילו לקח מהן בידים כו' משמע מדבריו להדיא דקאי אישראל ע"ש) אבל יותר נראה לומר כפשטא דמילתא דרשב"א והרב המגיד אף שלקחו ישראל מן החנויות מיירי וגם בת"ה לא הזכיר כלל דהא דלקח עובד כוכבים בפנינו אינו אלא מדרבנן ואדרבה כ' סתמא כמה פעמים דהוי כאילו לקחו ישראל משמע דלגמרי הוי כלקחו ישראל ואסור נמי לאורייתא וכן האו"ה והרב בת"ח שכתבו בשם התו' ומרדכי דלקחו עובד כוכבים או פירש לפנינו אסור מדאורייתא ע"כ נמי הכי דייקי דהא לא כתבו כן התוס' ומרדכי אלא ודאי סבירא להו כיון דכתבו סתמא דהוי כאילו לקחו ישראל משמע דאסור נמי דאורייתא א"כ גם בדברי הרשב"א משמע הכי ול"ק ממאי דס"ל להרשב"א והמחבר בספק טרפה שנתערבה ברוב דלא בטלה דהכא דין קבוע חידוש וכדכתבתי בס"ק י"ד בשם הר"ן משום דבכל דוכתי אזלינן בתר רובא ואין לך בו אלא חידושו והיינו כל שהוא בפני עצמו אבל לא כשנתערב אח"כ

ביאור הגר"א

ע"ד א' א"ר טבעת כו' עד שנים והוא ופסקו כל הפוסקים לבד הראב"ד כרב וכר"ש דהלכה כרב באיסורי וכתב הרמב"ם בפט"ז מהמ"א דבעינן ג' תערובת אבל בפ"ז מה' ע"ז כתב דבב' תערובת מותר וס"ל דרמוני בדן שאני כיון דחשיבי תערובת הראשון הוא כודאי דרבנן עשו כודאי דלכך לא בטילי וכמ"ש (בזבחים ע"ג א') בע"ח חשיבי ולא בטלי והוי כאלו הוא בעין ותערובת הב' הוא ספק הראשון שמא אינו שם ותערובת הג' הוא ס"ס משא"כ בע"ז דאינו אסור אלא מחמת דספק ע"ז אסור דלא כתוס' שכתבו דמתני' דע"ז ע"ד א' ואלו כו' דכולן משום דבר שבמנין ואף ע"ז כמ"ש שם וביבמות פ"א ב' ובזבחים ע"ב א' אלא דבבע"ח וכיוצא הוא משום דבר שבמנין וכשיטתו שפ' דלא כר"מ וטבעת אינו בשבעה דברים והא דלא חשיב בפ"ג דערלה ובירושלמי שם משום דלא מנה שם אלא דברים החשובים (וע"ל ס"ק א' בליקוט) ולכן תערובת הב' מותר ועלה"ס וגירסת הרמב"ם בגמ' מתני ספק כו' פירש א' מהן לריבויא מותרין תנאי דתניא רי"א כו'. והיא גירסא נכונה דלגירסא שלנו קשה דברישא אמר ספק כו' כיצד כו' משמע דתערובת הב' מותר ובסיפא אסר דוקא תערובת הג' ועוד קשה תיקשי גם לרב דאמר אלא אם פירשו כו' ואף שפירש"י דבתערובת איירי וכן פי' הרמב"ם שם וז"ש אין אוסרות כו' דמשמע התערובות ובזה מתורץ קושית הראב"ד למה פסק כרב הא ר' אושעיא פליג ארב וס"ל דלא אמרינן איסורא ברובא איתא כמ"ש שם ב' והרמב"ם עצמו פסק בר"פ פ"ו מה' תרומות כר' אושעיא אלא דשם בתערובת הראשון ס"ס קשה דהא בברייתא לא מתיר אלא תערובת הג' וכן דמסיק תנאי אבל לפי גירסתו ניחא ומסיק תנאי היא דשם תערובת הב' הוא ספק ראשון אלמא דס"ס מותר וכן מדאמר שמואל הנח לע"ז כו' משמע דרב איירי בס"ס ואמר פירשו ששים דאז הוי כאלו נתערבו כולן ונשאר תערובת ראשון משא"כ בארבעים שהוא ס"ס. ושיטת הרשב"א דאף ברמוני בדן מותר בתערובת הב' וגירסתו בגמ' מתני ספק ע"ז אסור וספק ספיקא מותר תנאי היא דתניא רמוני בדן בכל שהן כיצד נפל א' מהן לתוך ריבוא ומריבוא לריבוא אסורין רש"א לריבוא אסור לשלש ומשלש למקום אחר מותר כמ"ש בת"ח. וגירסא זו יותר נכונה דא"צ לחלק בין ע"ז לשאר איסורין דשם משמע דע"ז חמיר משאר איסורין ועוד דלגי' שלנו לא משמע דפליגי דת"ק מיירי בב' תערובת ור"ש בג' וכ"ה שיטת התוס' אף לגירסא שלנו דלא אסרו ג' תערובת אלא לאכלן כולן כאחד דבב' הוי ספק אחד כיון שאוכל ע"כ א' מתערובת הראשון ובזה מיושב ג"כ כל הקושית הנ"ל ונקט ת"ק ב' תערובת דבכ"ע אסורין אף כ"א בפ"ע א"כ ה"ה יותר ור"ש נקט ג' דבכ"ע מותרין. וכ' ב"י דגם להרשב"א תערובת הב' אסור לאכלן כאחת מטעם הנ"ל דאין כאן אלא ספק א' וכמ"ש בשם הרשב"א בסי' ק"ט ס"א. ושיטה אחרת לרש"י דאם פירש מתערובת הב' א' למקום אחר שרי התערובות הב' וצ"ל לשיטתו דהא דרב ג"כ בשפירש מהתערובת הב' ומ"ש אלא אם פירשו ארבעים כו' קאי אמ"ש למעלה ופירשו ארבעים למקום א' כו' פי' א' מהארבעים כו' ומפרש כאן דאין מותר אלא כשנתערבו קודם בתערובות ב' ואח"כ פירש א' מהן או הנשארין מותרין וששים ג"כ בכה"ג הוא דבעינן ס"ס ואח"כ פירש א' להתיר הנשארין (וזהו כוונת התוס' שם סד"ה פירש. ובקונטרס לא פי' כן. דלא כהש"ך בס"ק נ"ג שהניח בצ"ע) ובשיטתו שכתב בע"ז ע"ד א' דתערובת הבטילה ברוב צריך שישליך א' מהן ומכאן למד והתוס' דחו פי' כמו שהקשה הר"ש והרא"ש במתני' פ"ב דערלה וא"צ להרים ולא אסרו אלא בתרומה כנ"ל בסי' ק"ט ס"א ומ"ש שם אבל תאנה לא אע"ג דאינו דבר שבמנין שם בנתערב בפחות ממאה דבתרומה איירי ולכן ל"ג ר"ת במתני' דפ"ג דערלה וספ"ג דע"ז ואחרות באחרות ועתוס' פסחים כ"ו א' וי"ם ג' ב' ויבמות פ"א א' וסנהדרין פ' א' ונע"ז מ"ט א' וזבחים ע"ב א' והר"ש פ"ג דערלה ריש מתני' ו' ע"ש וכ' דר"י בר ברוך מוקי שכולן או רובן נתערבו באחרות וכמ"ש בזבחים שם ששים למקום אחד כו' אלא דבריש י"ם שם אסרו וספיקה אסורה ואם נתערבה כו' אע"ג דס"ס הוא ופי' ר"ת שם ובזבחים שם דואם נתערבה קאי אודאה וכ"כ הר"ש שם אבל הר"י מפרש אספקה ול"ד לס"ס כיון דספק א' בגופו וספק א' בתערובת ופי' הרשב"א דבעינן או שניהם בתערובת כי ההיא דזבחים או שניהן בגופו כי ההיא דפ"ק דכתובות ט' א'. וסמ"ג וסמ"ק וסה"ת והג"מ פט"ו מה' מ"א והג"א פ' ג"ה סי' ל"ג סד"ה הורה ר' יעקב ושם פירשו הטעם כיון שספק אסור מן התורה אין להתיר בתערובת דהוי כודאי שנתערבה דגם בתערובת כה"ג אסור כמ"ש בזבחים שם מ"ש סג' דאיכא רובא כו' דמדאורייתא בטיל משא"כ חד והוא שהוא ספק דאורייתא אסור בתערובת הב' והביא הרשב"א בסי' ת"א פלוגתא דר"ת ור"י והסכים לר"ת והביא ראיה מאלמנת עיסה דקרי ס"ס בכתובות י"ד א' וע"ש תוס' ד"ה אלמנת כו' וזהו לשיטתו אבל לשיטת הפוסקים הנ"ל אין ראיה שהוא כמו ספק הראשון ברוב דמותר מן התורה וכן כאן (צ"ע) כמ"ש בקדושין ע"ג א' א"ר דבר תורה כו' ממזר ודאי כו' אלמא הוי כמו רוב. וכ"כ הה"מ בפ"א מה' י"ט הלכה כ' דרשב"א הסכים לר"ת אבל כל הפוסקים פסקו כסברת ר"י וכשיטתן

ומהא דכתובות לכאורה ראיה לפי' ר"י דשם ב' מ"ש הנך דאורייתא כו' אלמא בדאורייתא לא מהני ס"ס ואף דלא קיימא במסקנא כן משום דספיקן מותר מן התורה כנ"ל וערש"י שם ד"ה דאורייתא כו' וד"ה חלל כו'. ובזבחים שם אר"נ א"ר בר אבוה א"ר טבעת כו' תרתי קאמינא ופי' הרמב"ם דר"ל שנפלו שנים ול"נ במילתא דר"א שנים ב"פ וכן אחד אחד ב"פ וכן ל"ג שם ע"ז ב' מתיב ר' ירמיה וחכ"א כו' אלא רא"א אם קרב אחד כו' ומשני זוג אחד וז"ש אנא כו' ר"ל זוג אחד אבל בחבית שם ב' לא כ' רק אחד. וצ"ל דמחלק בין חבית דמינכר נפילתה [או דוקא בע"ז וקדשים בענין שתים וכמו שחילקו תוס' (בחולין צ"ה א') בענין פירש לר"ת] וכמ"ש הכ"ם (וע"ל ס"ק כ"ו) ואע"ג דגמ' קאמר וצריכא כו' משמע דשוין הן ועכב"ם אלא שקשה למה פסק כרב דהא כר"א אסרה והוא פסק בעצמו במתני' דשם כחכמים אפילו קרבו כל הראשים כו' וכן מתני' דר"פ כולן ימותו וכן פסקו כל הפוסקים כרב וכר"ל אלא שי"ל דהם ס"ל דמילתיה דרב ור"ל אתי אף כרבנן ושאני התם משום דבע"ח נדחין וכ"ש שחוטין דלא כחנן המצרי כמ"ש שם ע"ג ב' וגמ' פריך לרב דס"ל בפ"ו דיומא דבע"ח אינן נדחין אבל אנן קי"ל כר' יוחנן וגם אם יפסקו כר"א אין קושיא כיון דרב ור"ל ס"ל כוותיה וכן סוגיא דיומא ס"ד א' כוותיה אבל להרמב"ם דפסק דלא כר"א וגם פסק כרב דבע"ח אינן נדחין משום דמתני' דיומא שם כוותיה וגם בזה דבריו אינן נראין דסוגיא דש"ס בכמה מקומות כר' יוחנן וי"ל דרב דוקא נפלה מעצמה אמר ולא דייק ממתני' אלא משום דמשמע דאף אם מת א' מעצמו לא מהני. ורש"י מפרש תרתי קאמינא לאכלן שנים שנים וכ"כ כל הפוסקים ועתוס' שם ד"ה ונפל דל"ק ממ"ש ופירשו ארבעים כו' ומריבוא כו' דדוקא נפל לים הגדול וכ"כ רש"י שם. ושיטה אחרת לראב"ד שפסק דלא כרב ור"ל דביחידאת אסרו ור' יוחנן פליג עליה דר"ל בירושלמי (ע"ל ס"ק כ"א) וכן פסק דלא כרב אם פירשו ארבעים דר' אושעיא פליג עליה דלא אמרינן איסורא ברובא איתיה ועוד כ' שאף בע"ז בעינן ג' תערובת כגי' שלנו וכמסקנא שם. וע' פרק ג"ה צ"ה א' תוס' ד"ה ה"נ שהקשו אהא דאמרינן שם פירש מותר ובזבחים שם אמרינן גזירה משום קבוע וא"ל דוקא במתכוין אבל מעצמו מותר דא"כ למה אמרו ירעו עד כו' כיון שפירשו וכן טבעות כו' שפירש א' מששים כו' וכן רמוני בדן כו' כולן לא מהני פירש ותי' דלא גזרינן אלא במעורב אבל בידוע לא גזרינן שיקח מהאיסור ושאילתות ס"ל כסברא הראשונה דאין חילוק בין מעורב או לא אלא דאין אסור אלא במתכוין וכ"כ הרשב"א בשם ר"ת ומ"ש בטבעות ורמוני בדן פירשו כו' היינו שפי' בפנינו דהוי כמו כן הקבוע כנ"ל ס"ג וס"ל דאף במעורב שאין איסורו משום קבוע דהא בטל ברוב מן התורה אלא איסורו מפני חשיבותו מדרבנן כמ"ש תוס' בפ' ג"ה ד"ה ספקו ובזבחים שם ד"ה אלא כו' רק שאיסורו הוא ג"כ דוקא בקבוע מ"מ אסור כשפירש לפנינו כמו בקבוע והא דאמרינן בזבחים ונכבשינהו כו' היינו בענין שלא נראה כמ"ש תוס' בפ' ג"ה שם ובזבחים דלא כמ"ש בפסחים שם דאף לפנינו מותר במעורב. והר"ן תירץ דפי' לפנינו איסורו משום קבוע והיינו תי' דרבא והא דירעו כו' י"ל כיון שהתחלת המרעה היא במתכוין אסור וכמ"ש הרשב"א ועמ"ש למטה ותוס' בסנהדרין ע"ט ב' כתבו בשם ר"ת דאפילו לכתחלה מותר דליכבשינהו דניידי מהא דר"ל שם שאמר אבל הכא בשור שלא כו' והא דזבחים לגבוה שאני דגזרינן אבל בעלמא לא וכ"כ המרדכי פ' ג"ה בשמו. וגם לפי' צ"ל הא דטבעות (והתוס' בסנהדרין בס פ' א' ובזבחים ע"ח א' חילקו דשאני בע"ח כיון דאפשר כו') בפי' לפנינו דהוי כמו קבוע כמ"ש המרדכי בשם ר"ת וכ' הר"ן דכל שפירש קודם שנולד הספק אפילו הפרישו במתכוין ולקח מן הקבוע מותר כיון שנולד הספק לאחר שפירש ליכא למיגזר וכ"כ הרא"ש בתשובה וז"ש בזבחים שם רב דאמר כר"א אע"ג דרב אמר נפלה מעצמה דוקא אבל הפילה אפילו בשוגג לא כמ"ש תוס' ד"ה הנ"ל ור"א אמר אם קרב ראש כו' וצ"ל דקרב קודם שנולד הספק ובזה ניחא מ"ש הר"ש ובהגה"ה לעיל סי' ק"ז ס"א דאמרינן איסורא ברובא איתא ר"ל אף דדג בריה וכן ביצה שיש בה אפרוח להרמב"ם כיון שמצא הדג אח"כ ובשעה שנשארו השלשים או עשרים בקדירה עדיין לא נולד הספק ואז איתן שפירשו בקדירה מותר אם לא היה ניכר ותלינן האיסורא ברובא וז"ל הרא"ש בפ' ג"ה בשם השאלתות ואי איבדור מנהון רובא לחדא דוכתא ומיעוטא לחדא דוכתא אמרינן איסורא בהנך רובא איתנהון והנך מיעוטא שריין וה"ה לשיטת ר"י קודם שנולד הספק וכמו פירש בתערובת תשני ארבעים למקום א' וששים כו' וערש"י שם ע"ג ב' ד"ה אסר כו' וד"ה ומשני. ועכשיו אבאר אחת לאחת. רוב חנויות כו' כ"כ מ"מ בפ"ח מה' מ"א בשם הרשב"א ע"ש הלכה י"א וכמ"ש בזבחים שם פי' ארבעים למקום אחר אינן אוסרות וכר"ש שם אלא דל"ד לשם דשם ספק הראשון בתערובת ומותר מן התורה משא"כ דספק הראשון אסור מן התורה דכל קבוע כו' בין לקולא בין לחומרא כמ"ש בפ"א דכתובות אלא שהרשב"א ס"ל כר"ת דאף ספק א' בגופו וספק א' בתערובת מותר ואף לר"י לפירושו כיון שאינן מענין א' שהראשון בגופו משא"כ כאן דהראשון ג"כ אינו

לאחרות בטילה ברוב כו' השיג עליו הב"ח דהרשב"א לא קאמר אלא בפירשה לפנינו דאיסורו אינו אלא מדרבנן אבל לא בלקח דהספק הראשון אסור מן התורה והוי כספק טריפה שנתערבה דהתערובת אסור כדלקמן ס"ט ע"כ והט"ז נמשך אחריו אלא שכ' דהרשב"א מיירי בקבוע דרבנן דהיינו מקולין שיש בה טרפ' שנתערב' בין הכשרות ומ"ה מותר מטעם ס"ס ע"כ ואין מן השם הוא זה דהרי ביצה שנולדה ביו"ט דעלמא לית בה משום הכנה דרבה ולא אסירא אלא מדרבנן משום יו"ט אחר שבת ואעפ"כ אסירא אפילו ע"י תערובת וכדאיתא בפ"ק דביצה וכ"כ הרשב"א במשמרת הבית דף קט"ו ע"א דאמר ר"י אף במה שאסרוהו משום דעיקר מה שאנו חוששין הוא אסור ד"ת כביצ' שהיא עצמה מותרת אלא שאסרוהו משום דעיקר יש לחוש לנולדה ביו"ט אחר שבת ע"כ ואם כן גם בפירש לפנינו וקבוע דרבנן עיקרו כדבר שאסור מן התורה. ועוד שכתבתי בס"ק י"ט דדעת הרשב"א דפירש לפנינו אסור מן התורה כדמוכח בהדיא מדבריו ומ"מ באמת שהש"ע שהמחבר נמשך אחר הרשב"א בדין זה לא כיון יפה לפי מה שפסק לקמן וכמו שאבאר בס"ד: הנה להרשב"א הכ' יש לתמוה לדברי ר"י ז"ל כמ"ש בת"ה דף ק"ד ע"ב שנראה לכאורה שהוא היפך סברת ר"י יש לייחנו שפיר להסכימו עם סברתו. שהרי מ"ע דאם חזר אותו שפירש לפנינו ונפל לתוך היתר מרובה מותר משום ס"ס והיא כטבעת של עובד כוכבים שנפלה לטבעות אחרות מיירי דהוי שני ספיקות שבאין על ידי תערובת והא לכ"ע מקילינן משום ס"ס. וכן מ"ש אח"כ מי שלקח בשר מן המקולין ואח"כ נמצאת טריפה במקולין ולא נודע חתיכת הטריפה בין שאר חתיכות ואינו יודע מאיזה מין לקח כו' אבל אסור לאחר מכאן ליקח מן הקבוע במקולין ואם לקח ונתערבה באחרות מסתברא שכולן מותרות וכדמוכח הראיה דטבעות עד כאן ומזה העתיק המחבר מה שפסק בכאן. יש לדחות דלא מיירי בקבוע דחנויות אלא בקבוע דרבנן וכמו שכ' הט"ז דהוי תערובת דחתיכות דהשתא תרי ספיקות הוי מענין התערובת וכדמוכח ההוכחה דאייתי מטבעות דהוי כההיא גוונא ממש אבל בלוקח מקבוע דחנויות כיון שהאיסור קבוע וניכר מה שלקח אסור מדין תורה ממש ספק כספק טריפה לא מהני ספק התערובת וא"כ אף שנתערבה אחר כך באחרים ה"ל שני ספקות שאינן מענין אחד ואסור לדעת ר"י

חידושי בית מאיר

דס"ל לפטור כהר"ן דהא כ' ע"ז וכ"כ א"א הרא"ש וכו' ע"ש משמע מדבריו דאם הרא"ש לא מיירי אלא מתערובות החתיכות הראויות להתכבד לא מוכח דסבר כהר"ן וכן משמע נמי מדברי הט"ז ס"ק ה' שכתב ופי' התוס' הוא דנברון בזה שהוא ספק דאורייתא וכו' ע"ש משמע מדבריו דאם הוא קבוע דרבנן ל"ק ליה מידי. ולפע"ד אף אם הרא"ש איירי בקבוע דרבנן מוכח דסבר בזה כהר"ן דמ"ש כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון ואם הקבוע דאורייתא אסור ליקח מן הקבוע למפרע ה"ה בקבוע דרבנן והרא"ש לא המציא אלא מה דמתחיל לשיטתו בקבוע דרבנן הואיל ואינו ניכר אפי' בפירש ממילא שלא בפנינו משום גזירה וכתב דזה לא שייך הכא אבל ודאי אם נחשב זה לקח מן הקבוע למפרע ה"ה בזה דמ"ש אך הש"ע לשיטתו שפירש המשמרת הבית בסגנון זה דמוכח דמחלק בספי אבל לא מסתבר כלל לחלק ועי' בפר"ח ודו"ק (זה ג"כ תימי תרפי): (שם בש"ך ס"ק כ"ב) **אלא** דפירש לפנינו דאיסורו אינו אלא דרבנן. נ"ב כן הוא דעת

ניכרת **כג** (יג) (ג) בטלה ברוב **כד** משום ספק ספיקא:

הגה **כה** [יא] *) ויש אוסרין **כו** (יד) בכה"ג משום דכל מקום לאיסור במקומו הוי כמחצה על מחצה **כז** והואיל וספק הראשון אסור מן התורה ואין כאן עוד ספיקא להתיר רק תערובות לא מקרי ספק ספיקא (ארוך כלל כ"ה) והכי נהוג:

ה [יב] ח מי שלקח בשר מהמקולין (פי' בית המטבחים) ואפילו חתיכה הראויה להתכבד ונמצאת טרפה במקולין **כח** ולא נודעו (טו) חתיכות הטרפה ואינו יודע מאיזו לקח [יג] כל מה שלקחו מהמקולין קודם שנמצאת הטרפה (°) (ד) מותר שלא נפל הספק בקבוע אלא לאחר שפירש וכיון שהרוב כשר מותר (ד) **כט** [יד] אבל ליקח מכאן (טז) ואילך **ל** (ה) אסור ואפילו חתיכה שאינה ראויה

שפתי כהן

אח"כ זה נ"ל ברור בדעת הרשב"א וס"ה והמחבר: **כג** בטלה ברוב כו'. נ"ע דלא יהא אלא תערובות הא המחבר ס"ל בס"ח דלא שרי אלא בג' תערובות והרשב"א לטעמיה אזיל דס"ל דשרי בב' תערובות וכדלקמן ס"ק מ"ט ונ"ל דס"ל להמחבר דכיון דקבוע חידוש הוא גרע מהתערובות וכל שנתערב אח"כ אזלינן בתר רוב ושרי ועוד ס"ל כיון דבלא"ה הרבה פוסקים מתירים בב' תערובות וכמו שיתבאר בס"ק מ"ט א"כ בקבוע דחידוש הוא אין לך בו אלא חידושו ושרי בנתערב אח"כ ודוחק: **כד** משום ספק ספיקא. ספק בשעה שאוכל החתיכה שמא לא זו היא שבאה מהקבוע ואת"ל זו היא שמא של היתר היא ולפי זה אסור לאכול כולן בבת אחת דליכא אלא חדא ספיקא ופשוט הוא: **כה** ויש אוסרים בכה"ג. וכן דעת הב"ח ולא כהטע"ז שלא העתיק אלא דברי המחבר ותו לא ולא חלי ולא הרגיש בכל מה שכתבתי לעיל: **כו** בכה"ג. בדין זה דקבוע ואפי' פירש לפנינו אסור מן התורה כמחצה על מחצה והכור אה"כ כשנתערב כ"כ בת"ח כלל מ"ג סוף דין ח' בשם או"ה ופסק כך בסימנים והיינו דהאריך כאן בהג"ה וכתב משום דכל מקום דאיסור במקומו כו' ולא כ' בקיצור משום דהואיל וספק הראשון מן התורה כו' אלא בא לומר דאע"פ דפירש לפנינו או לקחו עובד כוכבים לפנינו מ"מ כיון דהאיסור במקומו הוי כמחצה על מחצה והואיל כו' מיהו בהא אפשר להתיר אם נתערב במקום הפסד מרובה וכה"ג כיון דמהרש"ל פג"ה סי' ל"ד פסק נמי כהרשב"א וגם דעת הר"ן ויש פוסקים דפירש לפנינו אינו אלא מדרבנן מיהו היינו דוקא באינו אוכלן כאחד דאל"ה ליכא ס"ס כדלקמן ס"ק נ"ב: **כז** והואיל וספק ראשון מן התורה כו'. אה"נ אילו היה אסור משום תערובות לא הוי שרי בנתערב אח"כ בתערובות כדלקמן ס"ח אלא אתי לאפוקי אילו הוי ספק איסור דאסור מדרבנן הוי שרי בתערובות כדלקמן ס"ק כ"ג א"נ קמ"ל דל"ת דגרע טפי מהתערובות כיון דקבוע חידוש הוא קמ"ל כיון דספק הראשון אסור מן התורה לא אמרינן הכי וכל זה הוצרכתי להרב בהג"ה דסבירא ליה לקמן ס"ח דהתערובות הב' אסור לאכלו אע"פ שאינו אוכלו כולו כאחד אבל באו"ה גופיה אתי שפיר דכתבתי לקמן ס"ק כ"ד בשמו דבב' תערובות מותר התערובות הב' כשאינו אוכלו כולן כאחד א"כ אשמועינן כאן דגרע מהתערובות והוי כספק טרפה שנתערב דלקמן סעיף ט' ואסור התערובות אע"פ שאינו אוכלו כולו כאחד והוא ברור: **כח** ולא נודעו חתיכות הטרפה כו'. היינו שנתערבו חתיכות הטרפה בין הכשרות במקולין א' ואינו יודע מאיזה חתיכה לקח אבל אם החתיכות עומדות בפני עצמם ואיכא ספיקא בחנות כבר נתבאר דינו בס"ק י"ד: **כט** אבל ליקח מכאן ואילך. כתב הב"ח בסוף ס"ו דהיינו דוקא בחתיכות שנתערבו זו בתוך זו אבל אם לא נודע החנות שיש בה האיסור קבוע כגון שנמצאת ריאה טרפה ולא נודע מאיזו חנות נקטינן כהרא"ש ורבינו (היינו על פי שפירש הוא דברי הרא"ש וטור ע"ש אבל אינו מוכרח כמ"ש בס"ק י"ד) דמדינא אסורים כל החתיכות שבמקולין אפילו אינן חה"ל ואפשר דגם הרשב"א אינו חולק ע"ז דלא קאמר בהא מידי ולא איירי ביה עכ"ל (וכן בד"מ ובת"ח ובדרישה פירשו דהטור ס"ל דזה קבוע הוא ע"ש): **ל** אסור. משמע אפילו אם לקחו אסור (ובס"ח איתא אבל ליקח מכאן ואילך אסור וא"כ לא משמע מידי) וכן משמע יותר בסימני ת"ח סוף כלל מ"ג ע"ש

טורי זהב

הרשב"א כמו שכתבתי ולא כש"ע ועיין מה שאכתוב בסימן זה סעיף ח' על דברי הש"ע כאן עוד דלא קיימא לן כהך סעיף אלא בעינן ג' תערובות דוקא: (ד) אבל ליקח מכאן ואילך אסור. פירוש אפי' אם פירש שלא בפניו שבזה מותר בקבוע דאורייתא בתשע חנויות מ"מ כאן אסור גזירה שמא יקח מן הקבוע עצמה משא"כ בקבוע דאורייתא שהאיסור ניכר במקומו לא ברמיזי עסקינן שיקח במזיד מן האיסור הברור ומטעם זה נמי מותר כל שלקח קודם שנולד הספק בקבוע דרבנן אפי' פירש בפניו דהא עדיין כולו היתר ולא גזרינן

חידושי רע"ק

(ש"ך ס"ק כ"ג) **דכיון** דקבוע חידוש הוא. לא זכיתי להבין הא גם לקמן (בסעי' ח') רמה דנפל א' לאחרים הא דלא שריא מטעם דמרובא פריש והך דנפל מרובא דהיתר נפל היינו נ"כ מטעם דהוי קבוע (דמיירי בפירש בפנינו לשיטת הרשב"א או דגזרי' שמא יקח מהקבוע לשיטת הרא"ש) וכיון דהתם דהוי רק קבוע דרבנן אסרי' התערובות הב' מכ"ש הכא דהוי קבוע

ביאור הגר"א

בנוגע וכ"כ בת"ה שיש לחוש לדברי ר"י וכמ"ש בס"ם אבל כ"ז לשיטתו דבשני תערובת סגי אבל לשיטת הרמב"ם דבעינן ג' תערובת דתערובת הראשון הוא כודאי א"כ בספק בעינן ב' תערובת וגם"ח פסק כדברי הרמב"ם: [יא] ויש אוסרין כו'. כשיטתו שכתב בס"ם כדברי סמ"ג וש"פ בשם ר"י כנ"ל ור"ל אפילו לשיטת הרשב"א ותוס' דמתירין בשתי תערובת ועס"ח: [יב] מי כו'. מ"מ שם בשם הרשב"א: (ליקוט) מי כו'. טור בשם הרשב"א והוא מדברי ת"ה הקצר ולא ראה דברי ת"ה הארוך שכתב שם ק"כ ב' שלפ"ד ר"י פ' ג"ה צ"ה א' (בתוס') ד"ה ה"נ כו' אסור וכ"ד ר"ש ז"ל אבל הוא כתב דנ"ל כדברי ר"ת והשאלתות ולפיכך מותר בה"ג וקשה על הטור שפסק כדברי ר"י וכאן כ' דברי רשב"א [וכן הקשה ב"י] וכ"כ בדו"פ שבודאי אלו ראה דברי רשב"א לא כ' כן משמו אבל כ' דס"מ הרא"ש לא ס"ל דתליא זה בזה שהרי גם הוא פסק כדברי ר"י ואפ"ה ס"ל כה"ג דמותר כמ"ש הטור משמו ומ"ש אין להקל מאחר שברשב"א משמע שלדברי ר"י אסור וכ' שכ"ד ר"ש וטעמו של המחבר משום דפסק בס"ו כדברי ר"ת ורשב"א לכן כ' נ"כ כאן כדברי רשב"א אבל האחרונים פ' כדברי ר"י (ע"כ): [יג] כל מה כו'. כנ"ל דכל מה שפירש קודם שנולד הספק לר"ה מותר בכ"ע: [יד] אבל ליקח כו'. ר"ל לא מיבעיא כחה"ל דאסור כמ"ש בזבחים שם ונימשך ה"ל קביע כו' אף שאינו קבוע ממש רק חשיבותן נשאר ואף ששם בטבעות נפלה א' לים מותרין וכתב הטור בשם הרא"ש דקודם שנולד הספק אפילו הטילה שרי דליכא למיגזר אטו מזיד כנ"ל ופמ"ש רב דאמר כר"א ור"א אם קרב קאמר וכנ"ל מ"מ הא כתבו תוס' שם דוקא לים הגדול דליתנהו מיהו בנאכל מותר כמ"ש בס"ו ואף להאחרונים שחולקין קודם שנודע הספק

פתחי תשובה

דמדלא מפלגינן לפעמים בחנות א' יש הרבה בשר שהוא רוב החתיכות נגד ט' המוכרות בשר שחוטה נראה דאין נ"מ בזה וכל חנות וחנות נחשב כאילו כולם שוים ע"ש גם בתשובת נו"ב תניינא חלק א"ח סימן ע"א חקר ג"כ בזה וכתב דמלשון הש"ס משמע דהכל תלוי ברוב החנויות ולא במספר הבשר ומ"מ אינו תוקע עצמו בדבר זה להקל אבל להחמיר ודאי יש לחוש ע"ש: (ג) בטילה ברוב. עש"ך ס"ק כ"ג מה שתמה על המחבר ועיין בשער המלך פ"ח מהלכות מאכלות אסורות דין י"א מ"ש בזה: (ד) מותר. עבה"ט של הרב מהרי"ט ז"ל שהביא כאן מעשה בקצב אחד ששחט שבעה בהמות בביתו והיו כולם כשרים והוציא מביתו למקולין (סקולין יאטקעס בל"א) שני בהמות. ועוד הוציא מבהמה שלישית החצי והחצי שהניח הניח בביתו עם ארבעה בהמות שנשארו בביתו. ונתערבו הבני מעיים של כל השבעה בהמות ונמצא מחט בבית הכוסות שהוא טריפה ע"פ דין ואינו יודע באיזה בהמה היה טריפה. והנה עפ"י דין. שהארבעה אשר בביתו הם טריפות ודאי והשנים אשר פירשו דהיינו שהוציאו מבית למקולין ודאי מותר משום דמרובא פריש והוא נקרא פריש ממילא. אך הספק על החצי שהוא במקולין נומר דהחלק שבחוץ הוא כשר מטעם דמרובא פריש א"כ גם חלק הפנימי שהוא בביתו יהא נמשך לחוץ ויהיה נ"כ כשר או איפכא שהחלק שבבית הוא ודאי טריפה והלק שבחוץ נמשך לבפנים ויהיה נ"כ טריפה. הנה הרב בעל חלקת מחוקק ובעל מוהר"ר העשיל מקראקא התירו והרב מו"ה שמואל קיידנאווער ובעל בה"י פסקו איסור על החצי שבחוץ שנמשך לבפנים. עיין בה"י ועיין פר"ח בק"א שכתב שהחצי שבחוץ כשר והחצי שבפנים טריפה עכ"ל. ועיין בספר בל"ש בחידושיו לחולין דמ"ב שחולק על הפר"ח וכתב שדעת הגאונים הנ"ל מוכרחת בגמרא בכמה דוכתי שאין לפסוק דבר תמיה כזה ע"ש ועיין בשאילת יעב"ץ חו"ם ס' שכתב שדעת הפר"ח נכונה ע"ש. [ועי' בספר שב שמעתתא סימן ד' ובתשובת חמדת שלמה סימן ו' מ"ש בזה. ועיין בתשובת ח"ס סי' נ"ט ע"ד אשה בעלת חנות מכרה אווזות שחוטות אחר שמכר' מהם לאשה אחת אווזא וחצי אווזא עוד מכרה לחברתה ב' אווזות ובתחלה הגביהה אווזא אחת לקנותה ושוב הניחה והלכה לה והשאירה אווזא ומחצה בבית. שוב אחר כ"ז נמצא טריפות באחד מן הקורקבנים והנה אחת ומחצה שפירשו ראשונה אין בו ספק למותרים אך בשתים האחרונים נסתפקו הלומדים חדא דילמא מה שהגביהה האחת ולא הוציאה עדיין מבית לא מיקרי פירש עד שיצאו מהבית נמצא שניהם בב"א פירשו ולא השאירו אלא א' ומחצה וליכא רובא או נימא דהאחת שהוגבהה לקנות והשאירה ב' ומחצה על השולחן ה"ל פריש מרובא והותרה האווזא היא ושוב כשהוגבהה השניה והשאירה א' ומחצה הו"ל גם כן פריש מרוב והותרה לדעת הפר"ח סימן ק"ט דלא בעינן חד בתרי אלא רובא בעלמא או ניחוש לדעת המג"י (עמ"ש בסימן ק"ט סק"ח) ואם כן האחרונה עכ"פ אסורה והוא ז"ל השיב באריכות ועלה דבעינן פירש לא בעינן דוקא שיצא מהבית אלא כל שפירש ממקומו על דרך פרישה נימא מרובא פריש לאפוקי אם האשה בעלת האווזות הגיעה אווזא מהאווזות שלה למקום אחר בלי כוונת פרישה לא מקרי פירש ממקומו אבל אם נטלה אווזא ע"מ להפרים אותה מהאווזות אחרות ולקחה לעצמה לתבשיל וכדומה מיקרי פירש מכ"ש אשה אחרת שהגביהה לשם קנין ונשתנה מרשות לרשות דודאי מיקרי פריש ע"כ אווזא הראשונה כודאי יצאה בהיתר והודות השניה שלא השאירה אחריה אלא א' ומחצה אם זה מיקרי רוב לפי דעתי עכ"פ בדבר שאינו מסוייס ואינו שלם (כיון דלא דמו לסנהדרין) יש להחמיר כמג"י אך כ"ז שייך בפרושים לאכול כל התערובות מטעם ביטול ברוב אבל בכ"ד דאמרינן מרובא דפירשה פריש והנשאר במקומו נשאר באיסורא פשוט דאין כאן מחלוקת ולכ"ע סגי ברובא כי האי ולא בעינן כפל דוקא. אלא שיש כאן קצת ספקות אחר והוא דהרי החצי מן האווזא הלזו הנשארת בבית בכבר פירשה והותרה וא"א שתהיה הנפרשת מותרת וזו אסורה ונהי דמ"מ הדין כן דאין להתיר הנשארת בבית בכבר במקומה ואין לאסור הנפרשת (משמע דמספקים לדעת הפר"ח ושאילת יעב"ץ הנ"ל) מ"מ אפשר די"ל דא"א לגרף החצי אווזא לאפוקי כלל והוה רק העדרבת חד בחד וליכא למימר מרובא פריש. מ"מ בהפ"מ ואיסור קבוע דרבנן נ"ל דהמיקל לא הפסיד דמדאורייתא מגרפינן כל האווזות שבכל הבתים וכל א' מותרת דברובא בטיל האיסור והכל מותר לכן בהפ"מ המיקל לא הפסיד עכ"ד ע"ש]: (ה) אסור. עיין בתשובת תפארת צבי חיו"ד סימן י"ו

באר היטב

במינו מרובה פריש עכ"ל הש"ך: (יג) בטלה. כ' הש"ך מיהו אסורין לאכול בבת אחת דלאז ליכא אלא חדא ספיקא ופשוט הוא אלא שצ"ע הא כתב המחבר בס"ח דלא שרי אלא בג' תערובות ונ"ל כיון דקבוע חידוש הוא אין לך בו אלא חידושו ושרי בנתערב אח"כ ודוחק עכ"ל והט"ז כ' דבאמת יש להחמיר בזה להצריך ג' תערובת אם לא באיסור דרבנן דהיינו כגון ט' חנויות ופירש א' שלא בפניו שמותר מן התורה כיון שפירש שלא בפניו אלא שחכמים אסרוהו משום בשר שנתעלם מן העין בזה דוקא מהני אם נתערב אח"כ ומותר אפי' היא חה"ל וא"ל דבזה ל"ל ב' ספיקות הא קי"ל ספיקא דרבנן לקולא י"ל כיון שיש כאן איסור דאורייתא אלא שהותר מכח ביטול ברוב וחכמים אסרוהו וחשבו להמיעוט כאלו הוא מחצה כיון שראוי להתכבד ע"כ צריך תרי ספיקות להתיר: (יד) בכה"ג. כ' הש"ך ואפילו פירש לפניו או לקחו עובד כוכבים לפניו מ"מ כיון דהאיסור במקומו הוי כמחצה על מחצה והואיל כו' מיהא בהא אפשר להתיר אם נתערב במקום הפסד מרובה וכה"ג כיון דיש פוסקים ס"ל דפירש לפנינו אינו אלא מדרבנן מיהו היינו דווקא כשאינו אוכלן כא' דאל"ה ליכא ס"ס ומ"ש הרמ"א הואיל וספק ראשון מן התורה לאו דוקא אלא אף אם היה אסור משום תערובות לא הוי שרי בנתערב אח"כ בתערובות כדלקמן ס"ה אלא אתי לאפוקי אילו הוי ספק איסור דאסור מדרבנן הוי שרי בתערובת א"נ קמ"ל דל"ת דגרע טפי מתערובות כיון דקבוע חידוש הוא קמ"ל כיון דספק הראשון אסור מן התורה לא אמרינן הכי וכל זה הוא לדעת הרמ"א אבל הש"ך חולק ע"ז כמ"ש בס"ח ע"ש: (טו) חתיכות. היינו שנתערבו חתיכות לטרפה בין הכשרות במקולין א' ואינו יודע מאיזה חתיכה לקח אבל אם החתיכות עומדות בפני עצמם ואיכא ספיקא בחנות כבר נתבאר דינו לעיל ס"ג: (טז) ואילך. כ' הש"ך משמע אפילו אם לקחו אסור ובס"ח איתא

צבי לצדיק

[סי' ק"י בש"ע סעיף ד'] **משום** ס"ס. נ"ל ליישב תמי' הגדולה של ב"ח וט"ז וש"ך. דהמחבר לשיטתי' דס"ל בס"ע כר"י דדק משום ספק א' בגוף והב' בתערובות לא הוי ס"ס אבל בס' הראשון אסור מס"ה לא אכפת לן כיון דשניהם ע"י התערובות כאן מס"ה ס"ל להרב כ"י כן בסתם הרשב"א והמגיד. והרמ"א לשיטתו בס"ח דס' הראשון אסור מס"ת גורם מס"ה כ' גם כאן ויש אוסרין וד"ק. והא דס"ל בסעיף ח' דצריך ג' תערובות היינו אם תחלה היו ודאי איסור דאיקבע איסורא והוי כודאי אבל אם תחלה ספק איסור מחמת תערובות הוי ס"ס. ובזה מיושב ג"כ קושי' הש"ך בס"ק כ"ג בסמוך. ול"ל לדחוק דקבוע חידוש. רק דעכ"פ לא איקבע איסור מתחילתו: (בש"ד ס"ק כ"ז) והואיל כו'.

באר הגולה

כס"ה לפי פי' ר"י שדוקא כשהאיסור והיתר מעורבים פייסינן שמא יקח מן הקבוע וכו' בזבחים דף ע"ג: ח שם בשם הרשב"א. (°) פי' והוי כדין תערובת יבש ביבש לחד בתרי בטיל וכמו שנתבאר בסי'

נקודות הכסף

הב"ח בכל זה ועמ"ש בש"ך סקכ"ב ויבור נכון בדבר זה: (שם בש"ע סעיף ד' בהג"ה) וי"א כו'. לכאורה קשה על הרב דהכי בא"ח סי' תל"ט ב"א מביא הרב דברי הטור שם וז"ל מיהו אם העכבר קטן שיוכל העכבר לאכול תלינן להקל שאכלו וא"נ בדיק' והטעם הוא הפס משום ס"ס ע"ש והתם מיירי אפילו ט' צבורין של מצה ואחד של חמץ אפ"ה מקרי ס"ס אפי' שהאיסור באחד הוא מה"ת ובפרט שאנו מחמירין בחמץ יותר משאר איסורין אפ"ה הוא ספק ספיק' וא"נ לבדוק וליכא למימר

פרי חדש

אבל המ"מ כתב בפרק ח' מהל' מאכלות אסורות בשם בשם הרשב"א שהלוקח מן הקבוע ונתערבה באחרות בבטלים ברוב ע"כ משמע שהבין דבכל קבוע אף בקבוע דחנויות התיר הרשב"א משום ספק ספקא ואיהו אזיל לטעמי' שכתב בפ"ח מהל' י"ט בספק ביצה שנולדה ביו"ט שנתערבה באחרות שהרשב"א הסכים לדעת המתירין ומסתמא דאף כן בחדושי הרשב"א שיש על שטת התלמוד כנ"י שהסכים לזה וגם בתשובה בש"ס ת"ח כתב על סברת ר"ת ולזה דעתי נוטה להלכה ולפיכך בדין קבוע סתם המ"מ משום דדעתו כדעת הרשב"א שמתיר ס"ס אף שאינן מענין אחד ומיהו לפי מה שפסק כת"ס יש לחוש לדברי ר"י מיינן למימר דהכא בפלוגתא לא מיירי ולסברת ר"ם אף בקבוע דחנויות שרי משו"ס ולסברת ר"י לא פליגן אלא בקבוע דחתיכות שנתערבה טרפה בכשרה וכדפרישית: אמנם פסקי הרב המחבר ז"ל צריכין עיון גדול להלכה שהרי לקמן בס"ע פסק כסברת ר"י כאן להתיר ספק טריפה שנתערבה ואיך כאן התיר ספק קבוע ע"י תערובת ומה שכתב הש"ך דשאני קבוע דהוי חידוש אינו

חדושי בית מאיר

הר"ן פרק גיד הנשה ע"ש. אבל דעת הטה"ב לא נראה הכי כי הר"ן מחלק דוקא לקח ביד הוא דאורייתא והטה"ב משום אותם ונש"ך האריך: (שם בש"ך ס"ק כ"ג) **א"כ** בקבוע דחידוש הוא. נ"ב דבריו תמוהים כתב דהא בסעיף ח' א"ם יותר חידוש דהראשון לא נאסר אלא מכח שפירש לפנינו מקבוע דרבנן:

גליון מהרש"א

אבר מן החי ועיין בקצות סימן רצ"ב ב' ועיין ס"ז לעיל סימן ק"א ס"ק י"ד: (ש"ע סעיף ה') מי שלקח בשר מהמקולין. עי' ת' יעב"ץ סי'

יד אברהם

דכתובות ודוקא דחנות. א' ניכרת אבל היכא דידוע שיש טריפה בחנות א' ולא נודע באיזה אם פי' אסור להרא"ש דאוסר פי' אפילו דאיכא למיגזר שמא יקח מן הקבוע כיון שאין האיסור נודע ונרא' דאם יש ס' דאורייתא בחנות א' ולא נודע באיזה ופירש ממילא שרי לכ"ע כדמוכח בפ"ם דנזיר גבי האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה ומת באסור בכל הנשים וצריך אלו אשכחן בשוקא וקדים נימא כל דפריש מרובא פריש. ודע דבמ"י התיר בהפסד מרובה אי פירש ממילא בדברים החשובים: ולענין אי אזלי' לקולא בספק דד"ק כתב הרמב"ן הובא בח"ר פ"ק דמגילה דהוא כד"ס. אך בע"ח כתב דאזלי' לחומרא בספיקו וה"ר מח"ב דבס"ם שלו אסור. וכן יש לה"ר מהא דאמר במגילה קטן פיום ואין מביאין ראיה מן הקטן ואי ד"ק הוי כד"ס הא כדרבנן נאמן גדול להעיד מה שראה בקטנו. אך מדברי הכס"מ פ"ו מהל' אה"ע גבי טומאה ע"ז דפי' הרמב"ם לקולא וצ"ע

גזרינן בלקח בשעת היתר אטו שיקח אחר האיסור: (ה) שאין הכל בקיאין. כן כתב הרשב"א הביאו הטור וכתב עליו ואיני מבין מה שכתב להתיר בחתיכות שאינן ראויות להתכבד אלא שהחמיר לאסרו שנראה שאסורין מן הדין דכל מחצה כו' ותמהו ב"י ושאר גדולים על הטור דהא כל קבוע כמחצה לא שייך אלא בתשע חנויות שהאיסור ניכר במקומו מה שאין כן בכאן שהאיסור אינו ניכר ולא גזרו אלא בראוי להתכבד ובאין ראוי להתכבד שפיר בטל ברוב ודינו כמו שנתערב בב"י ובדרכי משה ובפרישה תירצו דהטור הבין דברי הרשב"א דמיירי שיש איסור במקולין אחד ולא נודע באיזה מקולין

*) ופירוש תמוה הוא דהיאך כ' הטור על זה וכן כתב א"א ז"ל דכל מה שלקחו קודם הספק הכל מותר דבנדון כזה שהוא ספק דאורייתא ודאי אפי' קודם שנולד הספק אסור ולא התיר הרא"ש אלא בקבוע דרבנן וראיתי פירושים רבים ולולא למלאות הפתח לפרש דברי רבינו ואני תמהתי עוד למה לא הקשה בית יוסף גם על הרשב"א למה החמיר כאן לאסור אפי' אינן ראויות מטעם שמא יטעו טפי ממה שנמצא. בבית וכי תימא דבמקולין דשכיחי רבים גזרינן טפי *)וכן מצאתי לרש"ל פרק גיד הנשה סימן כ"ד *) והא איפכא מצינו במשנה בפרק חבית (דף קמ"ז) אבל עשרה בני אדם כו' ופרש"י הואיל ומרובין הם מדכרי אהדדי וביחיד גזרו טפי אלא ע"כ דליתא להאי סברא. והנראה לע"ד לדברי רבינו הטור נכונים ולהקשה ב"י קושיא מדנפשיה *) הוה ליה להקשות ממה שכתב הטור גופיה למעלה בסימן זה וכן חתיכה שנתחכה לאחר שנתערבה בטילה כדפרישית לעיל ואם כן חס לרבינו שיסתור דברי עצמו תוך כדי דיבור על כן נראה לע"ד דיפה כוון דע"כ לא שרינן לעיל בסוף הסימן ק"א בנחתך אחד מהתערובות אלא מכח ממ"נ דאי האיסור נחתך הרי כולן מותרין כו' וזה שייך באין כאן כי אם חתיכה אחת אסורה ואז אפשר לנו לומר שהאיסור נחתך והשאר כולו היתר מה שאין כן כאן דנמצאת בהמה אחת טריפה במקולין ולא נודע איזה היה כמצא אף כשתתיר חתיכה שאינה ראויה להתכבד מצד ביטול ברוב מ"מ החתיכות הראויות אסורין עדיין אע"פ שתאמר שזו שאינה ראויה היא מן האיסור כי לא בחתיכה אחת יש איסור אלא בהמה שלימה נמצאת טריפה ואם כן אי אפשר לך לומר אם זו החתיכה של איסור כולן מותרות והרי בודאי עדיין יש חתיכות אחרות הראויות שהם אסורות וע"כ אין לנו להתיר בכל החתיכות אפילו שאינן ראויות *) דהא מגוף אחד יש לפנינו איסור והיתר וזה דבר שאי אפשר אלא ודאי גם החתיכות שאינן ראויות נאסרות כמו הראויות כיון שהיו מגוף אחד ע"כ הקשה רבינו הטור יפה דכולן אסורות מצד הדין מטעם קבוע דרבנן בגזרו עליו דלהוי כמחצה כמו שכתב לעיל ועד כאן לא התיר רבינו בסי' זה לעיל בחתיכות שנחתכו אלא באם כל האיסור איננו אלא חתיכה אחת ואז יש ממ"נ דלעיל אם הנחתך האיסור ממילא לא נשאר כאן עוד איסור משא"כ הכא וזהו דבר ברור ומוכח דאם לא כן למה החמיר הרשב"א כאן מצד החומרא טפי ממה שנמצא חוץ ביתו של אדם כמ"ש לעיל ועל כן הקשה עליו רבינו תשובה נוצחת: שוב ראיתי במה שהעתיק ב"י בסימן זה מתשובת הרא"ש סימן ד' וכל מה שנחתך מהכבשים לחתיכות דקות שאין כל חתיכה ראויה להתכבד כו' הכל מותר עכ"ל ולפי זה קשה על הטור שדברי הרא"ש יהיו סותרים זה את זה והנה בתשובת הרא"ש שבידי חסר שם הני תיבות וכל מה שנחתך מהכבשים *) ונראה שהב"י הגיה כן. ולעד"נ שכן צריך להיות שם וכל הכבשים שנחתכו לחתיכות דקות כו' אבל לא כתיב כגון אחד מה שנחתך ממנו והשאר יהיה אסור כיון שהיה גוף אחד: (ו) והוא שהפרישו במתכוין. דאז דוקא גזרינן שמא

יקח

ע"ש ובפנים בתורת חטאת שם: **לא** שאין הכל בקיאין כו'. כתב הב"ח ריש ס"ו דהיינו טעמא כיון שהתערובות במקולין הוא שרבים קונים משם קרוב הדבר לטעות מה שאין כן בנתערב כך ליחיד בביתו דאין להחמיר(ר"ל אע"פ שיש שם ג"כ חתיכות הראויות להתכבד(*)שלא נתערבו) אלא להורות בדין חתיכה שאינה ראויה להתכבד דבטלה ברוב עד כאן לשונו וכ"כ מהרש"ל פג"ה סוף סימן כ"ד: **לב** ושאר דברים החשובים. כגון חה"ל וכן דבר שבמנין ובריה וכה"ג: **לג** אחר שנודע התערובות אסור. אבל קודם שנודע התערובות מותר אפי' למ"ד פירש ממילא אסור כ"כ הרא"ש והטור וכן הסכים מהרש"ל פרק ג"ה סימן כ"א וד"מ והאחרונים ודלא כהרשב"א וב"י והטעם כתב הרא"ש בתשובה דהא דאסור פירש ממילא הוא משום שמא יקח בידים מן הקבוע והך גזרה לא שכיחא אלא היכא שכבר עומדים בחזקת איסור אבל קודם שנולד הספק לא שייך למגזר מידי שכולן בחזקת היתר הן עומדים מאי אמרת שמא יקח אחר שנולד הספק הך גזירה לא שכיחא בש"ס ועוד בהא ליכא למיטעי דהא לקח בעוד שהיה בחזקת היתר בשביל זה לא אתי ליקח לאחר שנאסרו ע"כ: **לד** אבל אם פירש כו'. דכל המיעוטים שפירשו לצד אחד אנו אמרינן בהן דכל דפריש מרובא קא פריש והאיסורא בתוך רובא איתחזר עכ"ל הרשב"א במשמרת הבית דף ק"ג ע"א וכן כ' בתה"ק בית ד' שער א' דף ל"ט ע"ב ולפי זה פירשו מאליהן בבת אחת אסורים וכן משמע להדיא בתה"ק בית ד' שער ב' דקמ"ב ע"ב ודלא כהפרישה סעיף כ"ח: **לה** אם פירש ממילא. שלא בפנינו או שנתפזרו כולן אפי' בפנינו מותר שכבר נתבטל הקביעות כן כ' הרשב"א בתה"א דף ק"ד ע"ב ומביאו ב"י וכ"כ במשמרת הבית דף ק"ג ע"א דנתפזרו כולן בפנינו חשוב כפירשו שלא בפנינו ע"ש: **לו** שרי. והרא"ש והרבה פוסקים פסקו דפירש ממילא אסור דל"ד לט' חנויות דהתם האיסור ניכר בפני עצמו ולא חיישינן שיקח מן הקבוע דברשיעי לא עסקינן משא"כ הכא דהכל מעורב ביחד וכ"ל

(*) נ"ל שנתערבו מהרא"י

ראויה להתכבד (ה) **לא** [טו] שאין הכל בקיאין בזה (יז) ויטעו בין ראויה להתכבד לשאינה ראויה: ך [טז] (ו) ° בעלי חיים **לב** ושאר דברים החשובים שנתערבו בהיתר שאינם בטלים אפי' באלף אפי' אם פירש אחד מהרוב **לג** אחר שנודע התערובת אסור (ז) והוא שהפרישו במתכוין **לד** אבל **לה** אם פירש (יח) ממילא **לו** שרי:

ביאור הגר"א

מודי: [טו] שאין כו'. כיון שהתערובת במקולין שרבים קונים שם קרוב לטעות: [טז] בע"ח כו'. הרשב"א ובשיטתו והשאלתות כנ"ל:

והא

חידושי רע"ק

קבוע דאורייתא וצע"ג: (סעיף ס') **שאין** הכל בקיאין בזה. יש לעיין הא דעת המחבר לעיל (סי' ק"א) דחתיכה חי' לא הוי ראויה להתכבד וכן הקשה בפ"מ (שם סק"ז): (ט"ז סק"ה) **אבל** עשרה בני אדם. לענ"ד אינו דומה דהתם עושים רבים בפעם א' אבל היכא דרבים עושים בזה אח"ז כמו הכא זה נכנס וזה יוצא ולא מדכרי אהדדי י"ל דגרע מיחיד אח"כ מצאתי שכ"כ בת' עבה"ג (ס"ג) והובא כן בשמו בנקה"כ:

דנראה

פתחי תשובה

י"ו חילוקי דינים בזה ועיין בשאלת יעב"ץ ח"א מסי' נ"ו עד סי' ס"א מ"ש בזה: (ע) בעלי חיים כו'. עיין תשובת רלב"ח החדשות סי' ע"ג שכתב דאף דלא קיי"ל כדעת ר"ת שהתיר אפילו ודאי דרוסה שנתערבה ע"י דניכבשינהו וכל דפריש מרובא פריש ולא גזרינן שמא יקח מן הקבוע היינו דוקא בודאי דרוסה אבל בספק דרוסה כגון דלא ידעינן אם דרס ביה או בזה ונתערב באחרות יש לפסוק כדבריו ולהתיר ע"י דניכבשינהו וכל דפריש מרובא פריש והפתיש האחרונות אסורות ולא גזרינן בזה שמא יקח מן הקבוע דאפילו אם יקח הוי ס"ס שמא אינה זו ושמא אינה דרוסה ואף שכתב ר"י (הוא מ"ש המחבר סעיף ט') דבכה"ג לאו ס"ס הוא היינו לענין ליקח מן התערובות אבל לגזור אפילו היכא דפריש מרובא משום דילמא אתי ליקח מן הקבוע זו חומרא גדולה והתורה חסה כו' ועל זו יש לסמוך למעשה. וכתב עוד דאפילו לדעת המחמירים יש תקנה לדבר כו' (דבר זה כבר כתב הפמ"ג משמו לעיל סו"ס נ"ו

באר היטב

אבל ליקח מכאן ואילך אסור וא"כ לא משמע מידי עכ"ל: (יז) ויטעו. כתב מהרש"ל וב"ח דהיינו טעמא כיון שהתערובות במקולין הוא שרבים קונים משם קרוב הדבר לטעות משא"כ נתערב כך ליחיד בביתו דאין להחמיר אע"פ שיש שם ג"כ חתיכות הראויות להתכבד שלא נתערבו והט"ז חולק ע"ז מטעם דמצינו בש"ס דברבים יש להקל טפי משום דמדכרי אהדדי וביחיד גזרו יותר [ובנה"כ השיג על זה דלא שייך לומר רבים מדכרי אהדדי אלא כשהם במעמד א' אבל הכא יש לחוש שיקחו זה אחר זה ע"ש]: (יח) ממילא. כתב הש"ך אפילו למ"ד פירש ממילא אסור והטעם דהא דאסור פירש ממילא הוא משום שמא יקח בידים מן הקבוע והך גזרה לא שכיחא אלא היכא שכבר עומדים בחזקת איסור אבל קודם שנולד הספק לא שייך למיגזר מידי שכולן בחזקת היתר עומדים מאי אמרת שמא יקח אחר שנולד הספק הך גזרה לא שכיחא בש"ס ועוד בהא ליכא למיטעי דהא לקח בעוד שהיה בחזקת היתר בשביל זה לא אתי ליקח לאחר שנאסרו וכל זה כשפירש שלא בפנינו או שנתפזרו כולן אפילו בפנינו חשוב כפירשו שלא בפנינו ודוקא אם המיעוט פירשו דאז אמרינן כל דפריש וכו' והאיסורא בתוך רובא איתחזר אבל אם פירשו מאליהן בבת אחת אסורים מיהו רוב הפוסקים חולקים וס"ל דאפילו פירשו ממילא שלא בפנינו יש לאסור ומסקנת הט"ז וש"ך דיש להחמיר (ול"ד לט' חנויות דהתם האיסור ניכר במקומו משא"כ הכא דהכל מעורב ביחד חיישינן). ואין חילוק בין בעלי חיים לשאר דברים דלא כהב"ח. וכתב הש"ך אם הפרישו אף על פי שחזרו ובאו יחד במקום א' כל שנתפזרו תחלה כולן ונעקרו

באר הגולה

דלעיל): פ שם בשם הרשב"א מהא דזבחי' דף ע"ג ובתירוצא בתרא דרבא וכדעת ר"ש שם

נקודות הכסף

דבדיקת חמץ היא מדרבנן דדין זה הוא מדכרי שהוא' פ"א דפסחים דף ט' ע"ב וגם מוכח דמיירי שלא ביטלו והכא משמע אפילו פירש לפנינו שהוא מדרבנן כמ"ש הגאמו"ז ז"ל בס"ק כ"ו אפ"ה לא מקרי ס"ס וקשה ע"ש וי"ל דשאני התם כיון דמכח ס"ס אין כאן עוד איסור שמא אבל השתא כבר משא"כ כאן דהכא ס"ס האיסור הוא עדיין בעין ודמיא למ"ש הרב בהגה לקמן סעיף ח' ע"ש ודו"ק. אבל מ"מ על הב"ח יש לתמוה שהשיג על המחבר כמ"ש הגאמו"ר ז"ל בס"ק כ"ב מסעיף ס' כיון שהספק הראשון הוא בגופו מכ"ד וקשה שלא כתב הרב בא"ח סימן תנ"ל דמקרי ס"ס כמ"ש לעיל וגם דברי הטור בסי' הנ"ל בשם הרשב"א ולפי דברי הב"ח קשה גם היכא מקרי ס"ס כיון שהספק הראשון הוא בגופו אלא ודאי ע"כ מוכרח לומר דשאני קבוע דאורייתא וא"כ אין להב"ח שום קושיא על המחבר דהם' דברי הרשב"א בא"ח סי' הנ"ל וליכא לפלוגי דטעם שאו"ח הוא משום שאין כאן עוד איסור כמש"ל וזהו ליתא דלדברי המחבר אינו חילוק רק אם שהאיסור הוא בגופו ודו"ק וצריך עיון: (בט"ז ס"ק ה') ומ"ש תמוה כו'. נק"מ מזה דהכא ליכא כמ"ש הר"ן דדין קבוע חידוש הוא ואינו אוסר למפרע וכמ"ש בש"ך ס"ק י"ד אבל מטעם אחר פי' זה אינו כמ"ש בש"ך שם ע"ש: (שם) והא איפכא מצינו במשנה פרק חבית כו'. נק"מ דשאני הכא דאין הכל בקיאין בדין חה"ל וקרוב הדבר שיטעו לומר כי היכי דשרי בחתיכות שאינן ר"ל ה"ה בר"ל ומתורתי הגאון מהר"ר גרשון נר"ו השיג עליו מטעם אחר דל"ד להתם דעשר' בני אדם דהתם העשרה בני אדם הם במעמד אחד ע"כ אמרינן מדכרי אהדדי והוי כהסיא דמטלטלין את הפסח דפרק קמא דשבת דף י"ט דמפרש בש"ס התם שעמא בני חבורה זריזים הן משא"כ הכא דיש לחוש שיבואו ליקח בזה אחר זה ע"כ דבריו ויפה כוון: (שם) ה"ל להקשות ממ"ש הטור גופיה למעלה בסי' זה כו'. לא קרב זה אל זה דהתם שרי מטעמא דבטל החתיכות ולא שייך התם גזירה משא"כ בקבוע דחנויות וק"ל: (שם) דהא מגוף א' יש לפנינו איסור והיתר וזה דבר שאי אפשר וכו'. אין בכך כלום דחה"ל דלא בטלה היא מדרבנן והם אמרו להתיר בכה"ג וכלא"ה נמי לק"מ דהא בפירש אחד ממילא שרי ובפירש לפנינו אסור אע"ג דהוא מגוף א' אלא ודאי הני דינים לחוד והני דינים לחוד וה"ה הכא והאי גוונא אשכחן טובא: (שם) ונראה שהב"י הגיה כן כו'. הא ודאי ליתא דבתשובת הרא"ש הישנים שנדפסו בויניציאה שנת ש"ב

חדושי הרשוני

(סימן ק"י בט"ז ס"ק ה') וכן מצאתי לרש"ל פרק גיד הנשה סימן כ"ד והא איפכא מצינו במשנה פרק חבית דף קמ"ד אבל עשרה בני אדם וכו' ופירש"י הואיל ומרובים הם מדכרי אהדדי וביחיד גזרו טפי אלא ע"כ דליתא להאי סברא. ואני אומר שאין הנדון דומה לראיה דהתם מיירי שהעשרה בני אדם הם במעמד אחד ע"כ אמרי' מדכרי אהדדי. משא"כ כאן בנדון דידן שיש לחוש שבזה אחר זה יבואו שם רבים ואחד מהן יקח מן הקבוע כאופן שדברי מהרש"ל כן שרירין וקיימין. וביותר שיש לנו להביא ראיה ממה דאיתא בפ"ק דשבת דף י"ט במתני' מטלטלין את הפסח וכו' ומפרש בגמ' מאי טעמא בני חבורה זריזין הן ואדכורי מדכרי אהדדי. אבל שכאן אין ראיה ודו"ק:

גליון מהרש"א

נ"ז וסי' נ"ח: (ש"ע ס"ו) **והוא** שהפרישו במתכוין. עי' ט"ז סי' קי"ד ס"ק י"ד ועי' לעיל סי' י"ו סי"ב דבאותו ואת בנו אם נתערב האם או הבת יכול להפרישם במתכוין והטעם כיון דגם ב' הנותרים יהיה להם היתר למחר אינו בהול ול"ח שמא יקח מן הקבוע ועיין שם בגליון ש"ך: (ט"ז ס"ק ס') **והנלענ"ד** דדברי רבינו כו' אפי' שאינן ראויות דהא מגוף א' יש לפנינו איסור והיתר. אין לזה טעם וכי אנו אומרים שמקצתה היתר לא אלא מקצתה נתבטל ולזה כיון הפ"ח שדחה לדברים אלה בשתי ידים: (ש"ך ס"ק ל"ו) ול"ת שיקח מן הקבוע כו' מה שאין כן הכא דהכל מעורב. עיין סק"ח:

או

יד אברהם

הוא ד"ק. ועי' תוס' סנהדרין (י"ב): ולכאורה יש לה"ל לדעת הרמב"ם דס"ד מס"ת לקולא תפסחים (ס"ע ב') וחולין (נ"ה) גבי הוכרו ולבסוף נתערבו דאי הוו אסור מס"ת לא לכשי טריפה מיהו אזלינן בכל נד למומרא וכן מוכח דמד כמד לא איתחזק איסורא הוא דהל"כ מה"ם אסור ולמאי בעי טריפה מיהו י"ל דכי היכי דאיתחזק אי' לענין אי' אכילה איתחזק ג"כ לענין טריפה וע"ש בס' עני לבונה ראיה להרמב"ם מקושית התוס' בשבת(דף ק"ל) דלמאי איצטריך קרא לאסור ספק מילה בשבת ת"מ דשבת שאני דאיכא בו א"ת ודו"ק: עוד שם ס"ק י"ד הגיה בנ"ע אסרב"י בזבחים דמקשה לר"א ולר"ב מתני' דשור הנסקל שנתערב כו' ימותו דלמאי דנימא דאיסורא מית והשאר יקרבנו דמאי קושיא הא ע"כ צריך להקריב ב' בבת אחת והאיך יכול אחד לשחוט ב' זבחים בבת אחת הא אמרינן תזבחהו שלא יהא אחד שוחט ב' זבחים. וי"ל דכיון דאי אפשר בענין אחר שלא ימותו ולא יבואו קדשים לבסוף הוי כדיעבד: (שם בט"ז ס"ק ה') וכי תימא דבמקולין דשכיחי רבים גזרינן טפי והא איפכא תנן בפ' חבית (דף קמ"ז) אבל עשרה בני אדם כו' ופרש"י כיון דמרובין הן מדכרי אהדדי. ועי' בנקודת הכסף שהשיג עליו דשאני התם דקתני' בנ"א הם במעמד אחד ע"כ אמרינן דמדכרי אהדדי כו' אבל הכא יש לחוש שיבואו ליקח בזה אח"ז ונ"ל דחילוק זה הוא מוכרח מהא דריש עירובין (דף ג') גבי מקלה קורה בתוך עשרים ומקלה למעלה מעשרים כו' דאמר רבה במבוי הסול ומפרש רבא מפרוקה טעמא דמבוי לרבים הוא שמכי אהדדי ולא מדכרי. ואמנם לפי מה שחילק בנקוה"כ בין אם הרבים במעמד אחד אם לא א"ש נמי הך דעירובין דהתם נמי לפעמים אין רבים במבוי ואתי יחיד להשתמש באותה שעה וליכא מדכר ומ"מ אין מסתם קושיה על הט"ז דחילוק זה אינו רק להך ליפנא אבל לגיפנא קמא שם דרבה אמר רבים מדכרי בכל

צבי לצדיק

וכל זה ולענד"נ בלא"ה א"ש דבפ"ת מיירי בדבר חשוב דאינו בטיל והוי אאיסור כולל. וכאן באינו חשוב וא"ש: (בש"ך ס"ק ל"ג) אחר כו' מותר. אסור אבל קודם שנודע התערובות מותר אפילו למ"ד כו' כנ"ל ת"ח

הגה (ז) **לז** [יז] והא דאסור אם הפרישו במתכוין היינו שלא פירש רק מעט ונשארו מקצת האיסורים במקומם דאז חיישינן שמא יקח מן הקבוע גם כן אבל אם נתפרשו כולן ביחד ולא נשארו במקומן ובשעת עקירתן [יח] פירשו קצתן אותן שפירשו אז מותרים (דברי קבלה מחמיו הגאון מהר"ר שכנא ז"ל) [יט] רק שנים האחרונים אסורים (טור ס"ס נ"ז) [כ] ואם נתערבה תרנגולת טרפה בכשרות ונמצא ביצה ביניהם **לח** הביצה מותרת אע"ג דהתרנגולים חשובים ולא מתבטלין לגבי (יט) ביצה אזלינן בתר רובא (ארוך כלל כ"ו) :

ז [כא] י דבר שאינו בטל מחמת חשיבותו כגון בעלי חיים ובריה וחתיכה הראויה להתכבד **לט** [כב] ודבר שיש לו מתירין שנתערב באחרים (ח) **מ** [כג] (ז) יא ונאכל **מא** אחד מהם בשוגג (בין שאכלו עצמו בשוגג בין שאכלוהו אחרים בשוגג) (ת"ה סימן קע"ה)

שפתי כהן

מהרא"י בהגהת ש"ד סימן מ"ד דהכי נהוג ומביאו רמ"א בת"ח וכ"כ מהרש"ל פג"ה סימן כ"ג וכ"פ באו"ה כלל כ"ו דין י"א וגם הרב בת"ח גופיה ריש כלל מ"ג כתב דטוב להחמיר ובסימנים שם כתב בסתם דאסור וכ"כ בס' אפי רברבי ריש דף נ"א דנראה להחמיר . והב"ח השיג על המחבר ודעתו לחלק בין בעלי חיים ושאר דברים החשובים דבבעלי חיים כיון דאפשר על ידי ניכבשינהו דניידי שרי בפירש ממילא אבל בשאר דברים החשובים אסור ורצה להוציא כן מדברי הרשב"א והאריך ולא ירדתי לסוף דעתו בכל דבריו הלא אין חילוק כדמשמע מדברי כל הפוסקים : **לז** והא דאסור כו' . הב"ח תמה על פסק זה וכתב שאינו אמת בכאן בש"ע ולא עמדתי על סוף דעתו דודאי כאן דברי הרב אמתיים דהרי הרשב"א כ' להדיא דפירשו כולן בפנינו הוי כשלא בפנינו ואע"ג דהרשב"א לא קאמר אלא דאם נתפזרו דיעבד אבל אסור לפזרן לכתחלה כמו שאסור ליקח משם מ"מ הרי גם הרב לא הזכיר כאן שמותר לפזרן לכתחלה ולא קאמר אלא דאם הפרישן דיעבד אפילו הפרישן במתכוין דלא ידע דאיכא איסורא בדבר אע"ג דפירשו לפנינו שהרי הפרישן במתכוין מותר כיון דנתפזרו כולן חשוב כפירשו שלא בפנינו . אכן בת"ח כלל מ"ג דין ב' כתב ליישב דברי הטור דסבירא ליה פירש שלא בפנינו אסור ולעיל סי' ע"ז גבי אותו ואת בנו ובס"ס נ"ז גבי דרוסה שנתערבו פסק דניכבשינהו דניידי וכל דפריש מרובה קא פריש ושנים האחרונים אסורים דבסימן ע"ז ונ"ז מיירי שנתפרד כל התערובות ממקומן עד שלא נשאר שום קביעות במקומו וחילוק זה אינו מוכרח דמנא לן דפירשו כולן עדיף טפי מפירש ממילא שלא בפנינו והראייה שהביא מאו"ה נ"ע דנלפע"ד דאינה ראיה כלל עיין שם ועוד הקשה הב"ח דאם כן למה כתב הטור שנים האחרונים אסורים הלא נעקרו כולן ונתפזרו כולן כו' עכ"ל ולפי עניות דעתי דעת הרב דאע"פ שחזרו ובאו יחד במקום אחד כל שנתפזרו תחלה כולן ונעקרו מקביעות הראשון *) שוב לא חשיב קבוע דדין קבוע חידוש הוא וכמו שכתבתי בסעיף קטן י"ד בשם הר"ן ואין לך בו אלא חידושו דהיינו שנשאר במקומו הראשון וכן משמע להדיא מלשונו בדרכי משה וזה לשונו האמת הוא מה שתירץ לי הגאון מורי חמי מהר"ר שכנא ש"ן דמה שכתב הטור כאן היינו בעוד שהדברים החשובים נשארו במקומן רק שפירש אחד מהן או שנים ולכן לא אמרינן דפריש מרובה פריש דהואיל ועדיין מונחים במקומן הוה ליה עדיין קבוע אבל אם פירשו וניידי כולן ממקומן שלא נשאר שם קבוע פירשו כולן שרי ע"כ : **לח** הביצה מותרת . דאמרינן כל דפריש מרובא פריש ולא גזרינן לגבי ביצה שיקח התרנגולים מן הקבוע ת"ח שם בשם או"ה ולפי זה אפילו למ"ד דביצה חשיב דבר שבמנין שרי דהא בתשע חנויות שרי בפירש ממילא אפילו אה"ל ופשוט הוא וכן מוכח באו"ה דהא ס"ל דביצה הוי דבר שבמנין : **לט** ודבר שיש לו מתירין . ע"ל ס"ק כ"ו וכ"ז : **מ** ונאכל כו' . לשון הטור ופירש ר"י דוקא שנפל מעצמו אבל אם הפילה אפילו שוגג אסור אטו מזיד (ודברי ר"י הם בתוס' דזבחים ריש דף ע"ד וע"ל סי' ק"ט ס"ק ט"ו) וכתב א"א הרא"ש ז"ל שאם הפילו קודם שנודע התערובות שרי דלא שייך למיגזר כיון שעדיין לא נודע התערובות וכתב ב"י בשם מהרא"י בהגהת ש"ד ובתרומות הדשן (סי' קע"ה) דאפילו לדברי ר"י אם אכלו או האכילו בשוגג לבן ברית שרו האחרונים ולא קנסינן בכה"ג אטו מזיד כלומר שיאכיל א' מהן במזיד כדי להתיר האחרות ולתלות דהאיסור יצא נאכל א"כ לפי דעתו זאת יאכיל הוא האיסור בודאי אבל האכיל בשוגג לכלב או לעובד כוכבים קנסינן ועל פי זה כתב המחבר ונאכל בשוגג וגבי הפילו דקדק לכתוב ונפל מעצמו אבל לפע"ד דברי מהרא"י אינם מוכרחים דנראה דנהי דליכא למיגזר שיאכיל במזיד מ"מ הא ודאי אם נאכל מותר כ"ש נפל ליה א"כ ניחוש כי שרינן ליה נאכל בשוגג יפילו במזיד ליה ועוד דכיון דשריא לדידיה לאכול ניחוש שמא יאכיל לעובד כוכבים או לכלב להתיר האחרות וגם בתשו' הרא"ש כלל כ' סימן י"ז משמע להדיא דאפילו נאכל קנסינן שוגג אטו מזיד דכתב שם אמעשה שלקחו הקהל כבשים ואחר כך נודע שכבש אחד טרפה היה שם דאם נאכל אחד מן הכבשים הותרו כולן ואע"פ דפי' ר"י דדוקא נפלה אבל הפילה שוגג גזרינן אטו מזיד כיון שנאכל קודם שנודע הספק לא שייך למקנסיה עכ"ל אלא אם תאמר דמיירי שנאכל ע"י עובד כוכבים וזה אינו משמע בתשובה שם ע"ש : **מא** אחד מהם כו' . והרמב"ם פ"ז מהל' עבודת כוכבים דין

טורי זהב

יקח מן הקבוע זהו דעת רשב"א אבל הטור בשם הרא"ש מסיק דאפי' פירש ממילא אסור מטעם שמא יקח מן הקבוע ופסק רש"ל בפרק גיד הנשה סימן כ"ד כמותו וכן בת"ח כלל מ"ג כתב וטוב להחמיר : (ז) והא דאסור אם הפרישו במתכוין כו' . חילוק זה כתב לתרץ במאי דפסקינן כאן דאף בפירש יש איסור שמא יקח מן הקבוע וזהו דעת ר"י שהביא ב"י בסי' נ"ז גבי דרוסה ושם פסק כדעת ר"ת שמהני אם נכבוש אותם ואמרינן כל דפריש מרובא קא פריש ע"כ מחלק בחילוק זה וכתב בד"מ ובת"ח שכן השיב לו מהר"ר שכנא מסברא *) ותמהתי דהא להדיא אמרינן בזבחים (דף ע"ג) דלא מהני זה דפריך התם אבעלי חיים שנתערבו דאסורים כולן לקרבן אמאי נקרב חד מינייהו וניזיל כל דפריש מרובא קא פריש ומשני הוה ליה קבוע וכל קבוע כו' ופריך נכבשינהו דניידי וניזיל כל דפריש מרובא קא פריש פירוש ואז לא יהיה שוב קביעות ומשני רבא גזירה שמא יקח מן הקבוע אם כן הרי בהדיא דאפילו בעקירת כולן לא מהני ובת"ח מייתי ראייה לחילוק הזה מא"ח סי' שכ"ט לענין אם מפקחין את הגל בשבת בספק ישראל דאם נעקר כל הקביעות דמהני ע"ש ואינו ענין לכאן דשם אין שייך הך גזירה כמו כאן והוא קשה דאם מהני עקירת כולן למה אמרינן שם בזבחים דכולן ירעו עד שיסתאבו והא ודאי שיהיו נעקרים כולן לבסוף וראיתי בזה תירוצים רבים דחוקים והנראה לע"ד נכון דע"כ לא פליג ר"י על ר"ת דמחלק בין קדשים לחולין כמ"ש הב"י בהעתק דברי התו' והרא"ש אלא לענין גוף הדין דהיינו מ"ש בפ' התערובות דלא שרי באם פירשו יחידים משום דבזה ס"ל לר"ת דבחולין שרי אפילו בכהאי גוונא אפילו פירשו בפנינו רק שלא יפזר אותם בידים אלא גם בחולין אסור דמאי שנא כיון שנתנו על זה שם קבוע אבל מ"מ באם ניידו כולן בזה מותר מן הדין רק משום גזירה שמא יקח מקבוע כדאי' שם בגמ' בזה מודה ר"י דבחולין לא גזרו כ"כ דבקדשים החמירו יותר ומ"ש הטור כאן אבל בעלי חיים ושאר דברים חשובים אפילו אם פירשו כו' דגזרינן שמא יקח מן הקבוע היינו אם אין מפזרין כולן דאז אין לך היתר אלא אם פירשו שלא בפנינו בזה יש סברא טובה לגזור אפי' בחולין שמא יקח מן הקבוע דהרואה לא ירגיש בשום היכר משא"כ אם נכבשינהו לניידי ואם נתיר לו ע"י זה יש היכר גדול בדבר ולא אתי למטעי ליקח מקבוע אלא דבקדשים דהחמירו גזרו אפילו בזה והא דלא כתב הטור כאן התקנה שיכבוש עד דניידי לפי שכאן כולל גם שאר דברים חשובים דלא שייך בהו כן כמ"ש התוס' פ' הנשרפים דף פ"ה בשם ר"ת דזה לא שייך אלא בב"ח ע"כ לא כתב הטור כאן מזה וסמך עצמו על מ"ש לעיל בסי' נ"ז דיש תקנה זו בבעלי חיים כן נראה לע"ד נכון : (ח) ונאכל א' מהם בשוגג כו' . דברים תמוהים נראה לע"ד בכאן

באר הגולה

וספלאתוס : י הרא"ש בתשובה והרשב"א בת"ה והר"ן בפ"ז דחולין ממימרא דרבה בר אבוה א"ר נחמן טבעת של עובד כוכבים ומימרא דריש לקיש חבית של תרומה וכו' שם : יא דליכא למיגזר שוגג אטו מזיד דודאי לא יאכל אחד מדעתו במזיד להתיר האחרים משא"כ בנפילה וכדעת התוס' בשם ר"י שם והרא"ש

נקודות הכסף

וקונשטנטינא שנת רס"ב איתא בהדיא כן והם היו לפני הבית יוסף ובתשו' הרא"ש החדשים שנדפסו שנת שס"ז שהיה זמן רב אחר פטירת הב"י הוא שחסר כן והוא השמטת המדפיס כאן ספק : (שם ס"ק ז') ותמהתי דהא להדיא אמרינן בזבחים כו' . לק"מ דדוקא לכתחלה אסור

פרי חדש

נכון דהא הוא טעמא דיהיב הרשב"א לספק טריפה ישנו ג"כ בדין קבוע שהרי כתב הרב ז"ל דאיך נאמר שמא לא זו היא ואת"ל זו היא שמא לא טרפה היתה והלא כבר אסרתה מטעם שנולד בה ספק קביעות והיאך נתיר מה שאסרנו מפני שנתערבה באחרים ונאמר מה שאסרנו מותר היה עד כאן וא"כ גם בדין קבוע שאסרנוהו מטעם שנולד בה ספק קביעות איך נחזור ונתירנו מפני שנתערב ועוד שהרב הנזכר רצה ליישב כן אף לדעת הש"ע וליתא שהרי הש"ע כתב סתם קבוע ואף שבט' חנויות מוכרות בשר נבילה ואחת מוכרת בשר שחוטה מקרי קבוע דדין קבוע הוי בין לקונה ובין לאומרה וכדאיתא בסוף פ"ק דכתובות ואף בכה"ג כתב המ"מ דבטלה ברוב ובכאן ליכא חידוש לאומרה אדרבה הוי חידוש לקונה ולא גרע מספק טריפה והדרא קושיא לדוכתא דאיך בטלה ברוב ולהכי מחוורתא כדעת הש"ע כדשנינן מעיקרא אבל על המחבר קשיא . ותו קשיא טובא עליה דמשמע ודאי דאזיל בתר איפכא בדינים אלו שהרי לקמן בס"ח כתב שדבר שאינו בטל מחמת חשיבותו מצריך שלשה תערובות להתירו ואי קבוע דרבנן צריך עוד ב' תערובות להתירו כל שכן בקבוע דאורייתא ואיהו ז"ל בכאן דהוי קבוע דאורייתא' פסק שמתבטל בתערובת אחד ולקמן בקבוע דרבנן מצריך עוד שני תערובות ונהפוך הוא שהעיקר דבכאן לא בטיל ברובא ולקמן סגי בשני תערובות כדעת התו' וכדלקמן בס"ק ל"ח באופן דקבוע דאורייתא ודרבנן שוין דלא מבטלי ברובא וסגי להו בשני תערובות והכי נקטינן :

דגול מרבבה

במס' נזיר דף י"ב ע"א בד"ה אסור בכל הנשים לא משמע כן וע"ש בסוף הדיבור : (שם בש"ך ס"ק ל"ז) *) שוב לא חשיב קבוע . וצ"ע במס' נזיר דף י"ב ע"א דקאמר התם הדרא לניחותא ואולי אף הש"ך לא קאמר אלא בקבוע דרבנן ושם מקרי קבוע דאורייתא אמנם התוס' שם בנזיר כתבו דגם שם לא הוי קבוע דאורייתא וצ"ע :

חידושי בית מאיר

(שם סעיף ו' בהגה"ה) **ואם** נתערבה וכו' ונמצא ביצה ביניהם . נ"ב עיין כתובות דף ט"ו כתבו תוס' וכן גבי תינוק מושלך בעיר לא חשיב קבוע הואיל ולא נמצא בביתו וע"כ נ"ל דלגבי ביצה התם לא נחשב ביתו : (שם סעיף ז') **ונאכל** אחד מהן בשוגג. הט"ז וש"ך השיגו על היתר דהמח"ד בנאכל בשוגג מסברתם ומתשובת הרא"ש והפר"ח מסכים עם המח"ד וכתב שהרא"ש כתב לרווחא דמלתא ולענ"ד יש הוכחה לדעת המח"ד דהא עיקרא דדינא נלמד מן ר"נ ורבה דאמרו כר"א שאמר אם קרב ראשו של אחד מהן יקרבו כל הראשים הרי דשם הקריב אחד בשוגג והותרו כולן וכ"ת דשם מיירי שהקריב

חידושי רע"ק

(ש"ך ס"ק ל"ו) **דנראה** להחמיר . במנח"י סק"ג כ' דבהפ"ם יש להקל : (שם סקל"ז) **דפירשו** כולן עדיף טפי . לא הבנתי איך תלוי זה במחלוקת הרשב"א והרא"ש בפי' שלא בפנינו דכי היכי דאמרינן דלהרשב"א אף אם הנידן שפרשו דנזורי' דיקח מן הקבוע ואפ"ה אם הנידן שיתפזרו כולן שרי כיון דלא נשאר קבוע ליכא גזירה ה"נ להרא"ש דמה בכך דלהרא"ש אסור אף בפירש מעצמו שלא בפנינו מכל מקום הכא דלא נשאר קבוע ל"ש כ"כ הגזירה וכי היכי דלהרשב"א מותר בהפרישן בידים בנתפזרו כולן ה"נ להרא"ש ובאמת איגו מפורש דהרשב"א מתיר בזה עי' בתה"א (דק"ג וק"כ) ושם מבואר דמותר בנתפזרו כולן היינו מעצמן אף שהיו בפנינו דחשי' כמו שלא בפנינו אבל בהפרישן כולם דגם שלא בפנינו אסור בהפריש בידים ה"נ בנתפזרו כולן וכן משמע להדיא בתהה"ק דאף דיעבד אסור כמ"ש במנ"י עכ"פ אין הפרש בזה בין הרשב"א להרא"ש בהפרישן ונתפזרו כולן או דלשניהם אסור או דלשניהם מותר ודו"ק :

ביאור הגר"א

[יז] והא דאסור כו' . כמ"ש ביומא פ"ד ב' ל"ק הא דפרוש כו' וכפי' הרא"ש שם הא דפרוש כולהו כו' כיון שנעקרו כולם אין כאן ישראל קבוע וכל דפריש מרובא פריש ר"ל דמרמינן שם לפירש בפנינו ואם נשארו קבועים לא מהני פי' בפנינו משא"כ בנעקרו כולם דאין כאן קבוע וכ"כ הרשב"א שאם נתפזרו כולם אפילו בפנינו מותר ועש"ך ס"ק ל"ה והוא מפרש דפריש כולהו שכולם נתפזרו והרא"ש מיקל יותר דאפילו לא נתפזרו אלא שנעקרו כולן ופירש אחד מהן מותר וכפי' פירושו דפריש כולהו קאי אתי' הראשון דפריש לחצר אחרת ומפרש שמכולם פירש אחד ופי' הרשב"א מכוון יותר וכתב כאן ע"פ פי' הרא"ש דה"ה להפריש לכתחלה בעת עקירתן מותר דליכא למיגזר משום קבוע דאין כאן קבוע . וכתב זה לתרץ דברי הטור בס"ס נ"ז בדרוסה שנתערב שם' דניכבשינהו דניידי כו' ופי' הרב דמיירי בכה"נ וליתא דמ"ם ליכבשינהו לכתחלה דאל"כ הרק"ל בזבחים שם ונכבשינהו לכולהו וכ"כ הרשב"א בת"ה הקצר כל שנתפזרו כולן מותרין כו' בר"א כשנתפזרו מעצמן אבל הנידן ונתפזרו אסורין גזירה שמא יקח מן מקום קיבוצן וכן אסור לקבצם במקום צר כדי שינודו ויתפזרו שכל שהוא גורם נדנודים יש לגזור שמא יקח מן הקבוע אבל דברי הטור הוא שם כפי' תוס' בסנהדרין שם בשם ר"ת וכנ"ל וכן צ"ל דברי בת"נ שהביא הרא"ש בפ' או"ב דאו"ב שנתערבו ניכבשינהו כו' וכמש"ל הטוש"ע בס"ס ט"ז. והאחרונים הסכימו לפי' ר"י וכן הסכים הרא"ש בפ' ג"ה וש"פ . ומ"מ דינו של הרב אמת כשנתפרשו כולן ממילא שאח"כ אפילו במתכוין מותר וז"ש אבל אם נתפרשו ר"ל ממילא ול"ק מהא דזבחים שם ופירשו ארבעים למקום כו' פירש א' משום אוסרת מ"ש כו' שם הדרא לניחותא וקביעות כמ"ש תוס' ביומא שם ר"ה הא כו' וכמ"ש בנזיר י"ב א' התם הדרא לניחותא ועדש"י שם וז"ש ובשעת עקירתן כו': [יח] פירשו קצתן כו' . ר"ל אפילו במתכוין וקאי אלעיל שאמר והא כו' : [יט] רק כו' . דל"ל מרובא פריש וכמ"ש בזבחים שם מ"ש משלשת כו' שנים והוא: [כ] ואם נתערבה כו' . דהוא פירש ממילא ומותר אף לפי' ר"י דלא שייך למיגזר שמא יקח מן הקבוע דהא אין כאן תערובות בביצה ולא שייך למיגזר משום התרנגולים . ור"ל בזה אף לסה"ת דביצה הוי דבר שבמנין מ"מ בפירש מותר כיון שאין תערובת בה כנ"ל ואמר נתערבה לרבותא דכ"ש בלא נתערבה דפירש מותר כמ"ש בס"ג : [כא] דבר כו' . מהא דר"ל בזבחים שם ואף באכילה מותר כמ"ש שם (חבית של תרומה כו') אבל האנה כו' . ר"ן ופסק הרשב"א כרב יוסף דלא כהרמב"ם (שפסק כרבה אף שפסק בטבעת כר"נ . ס"ל דדוקא לענין אכילה בעינן תינכל נפילתה . ועיין ברמב"ן ור"ן פ"ה דע"ז ובת"ה) משום דירושלמי פ"ד דתרומות כרב יוסף כמש"ש היו לפניו עשרים תאנים ונפלה אחת ואבדה אחת מהן רשב"ל אומר ספקן בטל ברוב ור"ל כמ"ש תוס' בזבחים ע"ג ב' ד"ה אלא כיון דמדאורייתא ברובא בטיל בספיקא אוקמוה אדאורייתא ולכן לא חילק בש"ע בין מינכר נפילתה או לא ואף דרבי יוחנן פליג עליה דר"ל בירושלמי שם כיון דבגמ' לא הביאו אלא דברי ר"ל משמע דכן הלכה : [כב] ורשיל"ם . הרשב"א ועס"ח בהג"ה דיש חולקין : [כג] ונאכל כו' . כ"כ

פתחי תשובה

(ל"ח) ע"ש : (ז) ונאכל אחד מהם . עיין בספר תפארת למשה שכתב דה"ה אם פירש אחד מהם ונתבשל או נתערב עם דבר איסור בענין שאינו בטל ואסור מדאורייתא (וצ"ע באם

באר היטב

מקביעות הראשון שוב לא חשיב קבוע דדין קבוע חידוש הוא ואין לך בו אלא חידושו דהיינו שנשאר במקומו הראשון ופר"ח חולק : (יט) ביצה . דאמרינן כל דפריש מרובא פריש ואפילו למ"ד דביצה חשיב דבר שבמנין שרי דהא בט' חנויות שרי בפירש ממילא אפי' אה"ל מטעם זה ה"נ לא גזרינן לגבי ביצה שיקח התרנגולי'

מב (ח) או [כד] נפל (כ) מעצמו **מג** לים **מד** [כה] בענין **מה** שנאבד מן העולם (ט) הותרו כל האחרים **מו** שאנו תולין לומר האיסור הלך לו [כו] יב ודוקא כשאוכל הנשארות שתים שתים ביחד **מז** [כז] דממה נפשך איכא (כא) חדא דהיתרא אבל לאוכלם אחת אחת אסור:

הגה (ט) [כח] ואפילו לאכלם שתים שתים **מח** אסור **מט** לאדם (כב) אחד לאכול את כולם ואפי' (כג) ב' בני אדם אין לאכלם כולם בבת אחת (ב"י לדעת טור):

ח [כט] יג דבר שאינו בטל מחמת חשיבותו

בכאן דטעמא דהך היתר כתבו ב"י בשם הג"ה ש"ד ות"ה דאף ע"פ שכתב ר"י דדוקא שנפל מעצמו ליה אנו מתירין וכמ"ש הש"ע אח"כ אבל אם הפילו הוא אפילו שוגג קנסינן שוגג אטו מזיד היינו דוקא בנפל ליה אבל נאכל בשוגג לא שייך לקנוס שמא יאכלנו במזיד דהא לפי דעתו האיסור הוא אוכל שהרי בדעתו האיסור ילך לו כו' וזה סותר מ"ש הרא"ש בתשובה הביאו ב"י בסמוך באם נאכל אחד מהתערובות אפילו לישראל כמבואר שם בתשובה כלל עשרים דין י"ז דדוקא קודם שנולד הספק מותר אבל נאכל אחר שנולד הספק אסור משום גזירה דמזיד וצ"ל הטעם דחיישינן שמא יאכיל במזיד לכלב או לעובד כוכבים דאי לא גזרינן באכילה לישראל מה הועיל שם לבקש היתר מלד שהיה קודם שנולד הספק הא אפילו אחר שנולד יש היתר אלא ודאי דאין היתר והו דהרא"ש מיירי שם בנאכל ומייתי על זה ואע"ג דכתב ר"י בהפילה שוגג דאסור כו' וכן הטור כתב כן ש"מ דאין חילוק בין נאכל להפילה כלל וזה סותר הדברים שכתב ת"ה הנ"ל ובלי ספק שבעל ת"ה לא ראה התשובה הנ"ל ואלו ראה אותה לא היה חולק עליה ובפרט שהטעם מסתבר שודאי יש לחוש כמו שכתבתי שמא יאכילנו לכלב כמו שאנו חוששין באם באמת נותנה לכלב הכי נמי חוששין באם אוכלה הוא שוגג ע"כ נראה לע"ד להחמיר בזה בנאכל אחד מהם בכל גוונא ואין היתר אלא בנאכלת מעצמה לכלב והדברים ברורים: (ט) ואפילו לאכלן שתים כו'. כן הוא בטור והקשה עליו בית יוסף מדברי התוס' בזבחים מלכתבו וליהנות מכולן בבת אחת דאסור משום דודאי בהאי אכילה אכיל חד דאיסורא משמע דלאוכלן שתים אפילו לאוכלן אדם אחד שרי דאם לא כן לישמעינן רבותא דלאדם אחד אסור אפילו שתים אחר שתים וכל שכן בבת אחת וי"ל דרבינו מפרש דליהנות מכולן בבת אחת דאסור אפילו בשני ב"א נהנין מהם כיון דבשעה אחת נהנין מכולן כו' עכ"ל ב"י ועל פי דברים אלו פסק רמ"א בתרוייהו לחומרא הן באדם אחד לאכול כולן אפילו שתים שתים הן בשני בני אדם בפעם אחת *)ואני אומר כבודם במקומם מונח דקושייתו של ב"י לאו כלום היא דאשתמיטתיה דברי התוס' פ' גיד הנשה (דף ק') בראש העמוד שכתבו בלשון זה ומיהו לחד גברא שמא היה אסור עכ"ל בדין דבר שאין חשוב דבטל ברוב כנלא דכ"ש כאן דהא אפילו הרא"ש דמיקל שם כמ"ש הטור סי' ק"ט דמותר לאוכלן כאחת שם מודה הכא כיון שגם הוא מותר מכח גזירת הכתוב אחרי רבים להטות משא"כ כאן בנאבד א' מהן דמותר מכח ספק ספיקא כמ"ש ב"י בסימן ק"ע בשם הרא"ש פרק גיד הנשה ע"כ אסור לאחד לאכול כולן כמלא דלא קשה מידי ממ"ש התוס' בזבחים דליהנות מכולן בבת

בבת

י' הצריך שיפלו שנים בדבר דלא מינכרא נפילתם כגון תאנה וטבעת אבל חבית וכה"ג דמינכר נפילתה מודה דסגי בנפילת אחת מהם כמ"ש ר"פ ע"ו מה' תרומות וכן פי' הכ"מ פ"ז מה' עבודת כוכבים וכ"כ הרא"ה בספר בדק הבית דף קי"ז ע"ב דהא דאמרינן בש"ס אנא נמי תרתי קאמינא ר"ל שיפלו שנים וכ"כ הב"י בסי' ק"ת שהרמב"ם פי' כן והביא דבריו בש"ע שם: **מב** או נפל מעצמו לים. אפילו אחר שנודע התערובות או הפילה שוגג קודם שנודע התערובות וכמו שנתבאר בס"ק ל"ט ונראה דהיינו דוקא נאכל או נפל אחד מהם קודם שפירש מהן אבל אם פירש מהן לפנינו או פירש ממילא למאן דאוסר פירש ממילא (כיון)[אף] דנאסר הוא וגם התערובות כיון שהנפרש הוא בעין א"כ כשנפל אח"כ ליתא מן התערובות הוא נפרש שנאמר הך דנפל דאיסור נפל אלא עומד בפני עצמו והלכך התערובות נשאר באיסורו: **מג** לים. דסתמו אבוד וה"ה לכל מקום שהוא אבוד כגון נהר עמוק וכה"ג אבל אם נפל למקום שאפשר להמצא לא הותרו השאר כ"כ בכ"מ פ"ז מה' עבודת כוכבים דין י': **מד** בענין שנאבד מן העולם. אבל כל שישנו בעולם ואתה צריך לדון עליה ועל השאר מפני מה נאמר שזו האחת היא האסורה אדרבה י"ל איסורא ברוב איתא הרשב"א: **מה** שנאבד. אבל נתחך או נתרסק נתבאר דינו בסימן ק"ח ס"ז וע"ש: **מו** שאנו תולין כו'. הטעם לכל אלו מפני שכבר נתבטל מן התורה ברוב הרשב"א: **מז** דממה נפשך איכא חדא דהיתרא. ואמרינן מדחבריה לאו דאיסורא איהו נמי לאו דאיסורא כ"כ רש"י בזבחים ומזה משמע דאם נתערבו שתים צריך לאכול ארבע וכן ג' צריך לאכול שש דאל"כ ליכא למימר מדחבריה לאו דאיסורא כו' דלמא בחד דהוה המיעוט אמרינן לאו דאיסורא אלא איסורא ברובא דהיינו בשנים איתא ודוק וכן מוכח מתוך דברי מהרש"ל בפג"ה סי' כ"ה ע"ש: **מח** אסור לאדם א'. ואע"ג דבחתיכה שאינה ראויה להתכבד יש מתירים לאכלה לאדם אחד לעיל ר"ס ק"ע שאני התם כיון דנתבטל מן התורה וגם מדרבנן ברוב בלא ס"ס משא"כ הכא דלא שרי אלא מטעם ס"ס דאמרינן דלמא דאיסורא נפל ואת"ל דלא נפל דאיסורא דלמא לא אכיל השתא האיסור כ"כ הרא"ש פג"ה ומביאו ב"י סי' ק"ט: **מט** לאדם א' כו' ואפילו שני בני אדם כו'. נמשך למ"ש ב"י לדעת הטור אבל

אינו

בתשובה: יב הרא"ש והרשב"א והר"ן שם מסקנת הגמ' שם דר' נחמן לא התיר אלא שנים שנים כר"א בתשנה זבחים דף ע"ז וכדמפרש שם בגמ' ושאני דפסק לעיל בסי' ק"ט דמותר לאכלם אחת אחת שם הוא מגזירת הכתוב אחרי רבים להטות משא"כ כאן דהתירו משום ספק ספיקא בית יוסף בשם הרא"ש בסימן ק"ט: יג מימרא דרב זבחים דף ע"ד

נקודות הכסף

משא"כ הכא דהפרישו בדיעבד וכמו שכתבתי בש"ך ס"ק ל"ו גם לא ידענא למה לא מתרץ דשאני התם דהוי קדשים וכדמסיק: (שם ס"ק ט') ואני אומר כבודם במקומם מונח כו'. ודאי כבודם במקומם מונח דהמעיין בתוס' והרא"ש

מטה יהונתן

סותר מ"ש בא"ח סי' תנ"ע ס"ח בס' ניצוצין של מצה וא' חמץ וכא עכבר ונטלה צריך לחזור ולבדוק דכל קבוע כו' ואם פירש העכבר ממקום קביעתה וכא עכבר ונטלה משם א"צ לחזור ולבדוק דכל דפריש מרובא וכו' ומשמע שאם של שעכבר ממקום שקביעות אף שלא נטל בפנינו אפ"ה אמרי' דמקרי קבוע בכל קביעות כו' והכא גבי עובד כוכבים אמרי' במצא בידו הוי פירש אע"ג דשעובד כוכבים נטלה ממקום קביעתה וי"ל בשלמא התם שאנו דמיד שנטל העכבר חל עליו חובת ביעור ואף שלא נטל בפנינו מ"מ משעה כשנודע לו הספק א"כ עיקר השאלה על שעת נטילתה ואז היתה קבוע לכך היה צריך ביטול שעכבר אחר שפירש אבל הכא בעובד כוכבים כשלקחו מן המקולין לקחו לעצמו א"כ על אותו שעה לא חל על ישראל שום הספק דהא העובד כוכבים לקח לעצמו ולא נולד ספיקא לישראל אלא השתא כשרוצה ללקחו מן העובד כוכבים אז חל הספק ואז הוי פירש ואמרינן כל דפריש מרובא פריש: (שם בש"ע ס"ז) ודוקא כשאוכל הנשארות שתים שתים.

חידושי בית מאיר

קודם שנודע התערובות דלא שייך לגזור כדכתב הרא"ש א"כ קשה על ר"נ ורב מנא להו להמציא פלוגתא רחוקה בין ר"א ורבנן לענין אם נפל אחד לים אחר שנודע דלמא ר"א לא התיר בשום צד אלא בהקריב קודם שנודע מטעם דאז לא חל על התערובות שם איסור משא"כ בנודע מודה ר"א דלא אזל להתירא ע"י נפילה לים אלא ודאי דמשמע להו דברי ר"א אם קרב בכל אופן בין אחר שנודע ובין קודם רק בנפל לים המציאו בה חומרא ולא בהפיל בשוגג אבל דין ר"א איירי בכל גוונא אפילו אחר שנודע וא"כ היינו כסברת הס"ד. שוב מיד מצאתי בזבחי' דף ע"ד דמקשה על ר"א הכי שחוטין דכ"ע נדחין כו'. והיינו ע"כ מההוא טעמא נמי דע"כ ר"א בהקריב אחר שנודע איירי דידע ההוא מן המימרא דלקמן וכנ"ל דאל"כ מנ"ל להקשות דלמא ר"א איירי בהקריב קודם שנודע שלא בא כלל לדיחוי א"ו כנ"ל שכ"ש מוכח כנ"ל ופי' הכ"מ פרק ט"ו מהלכות תרומות ה"ב והסיום בדברי הר"י קורקס שכתב דימותו הוי דומיא דהפילה ע"כ היינו משום דיודע ודאי דימותו ודעתיה עלוי' ע"ש ודו"ק. לדבריו מוכח איפכא דלא כתס"ד וצ"ע. ג"ז מימי חורפי. אחר כן מצאתי קצת הדברים בתשובה פ"מ חלק א' סי' ק"ס ותימה שלא הרגיש בתס"ד: (בש"ך ס"ק מ"ב) ע"ש ועי' תבואת שור הקשה על הש"ך מדאמר ר"א אם קרב וכו' וה"נ הא פירש ממקום הקביעות אחלה והניח בתימה. ולדידי לק"מ דשם כיון דלקח בשוגג והעלה אחד קרב קודם שבא לדון עליו נמצא כשבאים לדון על הנותרים לא ע"ז צריכין לדון ושפיר אמרינן דהיה שהאיסור משא"כ כשנודע אחר הפרישה אף דנאסר מ"מ כבר עמד בפ"ע וכשנפל אח"כ לא מן התערובות נפל וכבר היינו אוסרים התערובות אף שנאסר הוא ולכן לא מהני הנפילה אחר כך ונשאר התערובות באיסורו. ג"ז מימי חורפי: (שם בא"ר) אפי' אחר שנודע התערובות. נ"ב עי' מ"ל פי"ט מהל' אבות הטומאה וצ"ע כי כוודאי לשון הותרו כולם אינו משמע כי אם בתר שכבר נאסרו וכן מוכח שם בזבחים דאל"כ לא מקשה מהמתני' דימותו כולם ע"ש וק"ל וכן מוכח מתשובת הרא"ש שבש"ך ס"ק מ': (שם ש"ך ס"ק מ"ו) הטעם לכל אלו מפני שכבר נתבטל מן התורה ברוב הרשב"א. והרא"ש כתב הטעם משום ס"ס. ואולי דבריהם היה נלענ"ד הטעם משום דקבוע חידוש הוא ואין לך בו אלא חידושו דהיינו כשיש בודאי שם איסור משא"כ כשנפל אחד דשוב אפשר דהאיסור נפל ואין שם איסור שוב אף אם הוא שם אין נידון בקבוע ואזלין בתר רובא. ועל טעם הרא"ש עי' במ"י כלל מ"ג ס"ק כ"ג ולטעמו כנ"ל ודאי אין להקיש ללמוד מזה לדבר שיל"ת ועי' ש"ך ס"ק ל"ז: (שם בש"ע סעיף ז' בהג"ה) ואפילו לאכלם שתים שתים אסור לאדם אחד. נ"ב בשו"ת פ"מ סי' ק"ט הקשה

ביאור הגר"א

הרשב"א והרא"ש דנפל לים ל"ד אלא כל שאינה בעולם. ולכאורה משמע דוקא שנאכל מעצמו דומיא דנפל כמ"ש לפסה אבל בתה"ד ובש"ד כתבו דאפילו נאכל בשוגג לו או לישראל אחר מותר דליכא למינזר אטו מזיד שהרי בדעתו שהאיסור הוא שנאכל והיאך יאכיל לבן ברית וכמ"ש תוס' דבאיסור הניכר בקבוע לא גזרינן בפירש כנ"ל וז"ש בשוגג וכ' בהג"ה בין כו' ועט"ז וש"ך: [כד] שנפל מעצמו. תוס' שם אבל הפילה אפילו שוגג אסור דקנסינן שוגג אטו מזיד וצ"ע דהא קי"ל כר' יהודה בפ' הנזקין נ"ג ג"ד דבאורייתא קנסינן כמו מבשל בשבת כמ"ש בא"ח ריש סי' שי"ח ובדרבנן לא קנסינן כמש"ש ובסתם מתני' שם הטמא כו' וכ"פ הרמב"ם ושם נפלו ונתפצעו כו' וקי"ל כר' יוסי ור"ש כמש"ל פ"ב וסי' ק"א ס"ו וכמ"ש בירושלמי דערלה פ"ג והביאו תוס' בגטין שם ס"ם דר' יוסי כיי דא"ר אבהו בשם ר' יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור וקי"ל כר' יוחנן כמש"ל סי' צ"ם ס"ה אלא דתוס' ס"ל הלכה כר"מ שם דבאורייתא לא קנסינן ובדרבנן קנסינן כמ"ש בשבת ל"ח א' למחר נפק דרש להו המבשל כו' ול"ש וקי"ל כרנב"י שם ופסקו תוס' מטעם זה (וגם מטעם דרב אזדי כוותיה בחולין שם) כר"מ בחולין פ"ו א' ד"ה מורי כו' וכן הסוגיא דסנהדרין ה' א' דבעי לשלומי ואף בשלא נשא ונתן ביד וכן לר' ששת ברפ"ד שם צ"ל דקנסינן שוגג אטו מזיד לפי' תוס' בגטין נ"ג א' ד"ה שלא כו' (אבל לדברי התוס' כ"ק ק' א' ד"ה טימא ובסנהדרין ל"ג ב' אין ראיה מזה) וכ"ש בההוא דנפלו ונתפצעו דאפילו ר' יהודה בר פלוגתיה מודה לו דאתי לאערומיה וכן כאן אבל אנן דקי"ל כר"ש ור"י ה"ה כאן והא דקאמר נפלה ל"ד דה"נ קאמר שם נפלו כו' בין שוגג כו' וכן בספ"ה דתרומות ואח"כ נפלו שם חולין אם שוגג כו' וכ"ש הרשב"א דה"ה הפילה שוגג כמו כל מבטל איסור כו' (ועמ"ש בא"ח ר"ס שי"ח): [כה] בענין כו'. ממ"ש שם פירשו ארבעים כו' פירש א' מהם לריבוא כו' ולהכי קאמר לים הגדול כנ"ל: [כו] ודוקא כו'. כפירש"י שם ובסי' ק"ט כתב גם דברי הרמב"ם שנפלו שנים ולא כתב כאן שגם הרמב"ם לא כתב אלא בע"ז וכפי' הראשון של הכ"מ דדוקא בע"ז וקדשים בעינן שנים דלפי' השני משום דלא מינכר נפילתה לא ה"ל להרמב"ם להתלות דתאנה כלל לא אלא שנים בעינן וכן בש"ע כאן ה"ל ליפלוני וכן שיטת הגמ' לא משמע כן: [כז] דסמ"נ כו'. רש"י שם: [כח] ואפילו לאכלם כו'. וכ"כ בש"ע סי' ק"ט והוא מדברי הטור כאן ושם והוא מדברי הרא"ש בפג"ה פל"ד ופר"י דאסור כו' ותוס' בזבחים ע"ד ב' ד"ה ואב"א כו' וליהנות כו' והקשה ב"י והלא מדבריהם משמע דוקא בבת אחת אסור ותי' דהטור מפרש דאינהו מיירי בב' בני אדם וז"ש ואפילו ב' כו' וכבר השיגו כל האחרונים דלישנא דתוס' ורא"ש לא משמע כן דתוס' שם כתבו כדפרישית לעיל והוא בד"ה פירש כו' אי מתהני כו' אלמא דבאדם א' מיירי והדי הרשב"א דס"ל ביבש ביבש דאיתא לאיסורא בעיניה והוא ודאי שם ואעפ"כ מתיר לאדם א' לאוכלן ואף תוס' פג"ה ק' א' סד"ה בריה נסתפק בדבר ומ"מ מודי כאן ועס' ק"ט וראיה ממ"ש שם בזבחים הוא דאמר כר"א והרי אכילת מזבח כאדם אחד דמי אלא דוקא לאדם אחד לאכלן כאחת הוא דאסור וכן הא דכ' בס"ח בהג"ה ומ"ש כו' נ"כ בבת אחת וכמ"ש תוס' הנ"ל אי מתהני כו' וכן יש לפרש דברי הטור ועש"ך: [כט] דבר שאינו כו'. כשיטת הרמב"ם כנ"ל וכ"ש בסי' ק"ט ודלא כרמב"ם שם אלא כהשגת הראב"ד שם אבל כל הפוסקים הסכימו לשיטת התוס' ורשב"א ועש"ך וכן פתחו

באר היטב

מן הקבוע עכ"ל הש"ך: (כ) מעצמו. אפילו לאחר שנודע התערובות או הפילה שוגג קודם שנודע התערובות שאנו תולין וכו' משום דמן התורה כבר בטל ברוב ודוקא אם הוא בענין שנאבד מן העולם אבל אם נפל למקום שאפשר להמצא לא הותרו השאר ואם נתחך או נתרסק נתבאר דינו בסי' ק"ח ס"ז וע"ש ובמה שהתיר המחבר אם נאכל בשוגג חולקים הש"ך וט"ז וס"ל דקנסינן שוגג אטו מזיד ואין היתר אלא דוקא בנאכל מעצמו ע"י כלב וכ' עוד הש"ך ונראה דוקא אם נאכל או נפל א' מהם קודם שפירש מהם אבל אם פירש מהם לפנינו או פירש ממילא למאן דאוסר פירש ממילא כיון דנאסר הוא וגם התערובות אם נפל אח"כ לים התערובות נשאר באיסורו: (כא) חדא. ואמרינן מדחבריה לאו דאיסורא איהו נמי לאו דאיסורא ומזה משמע דאם נתערבו שתים צריך לאכול ארבע וכן ג' צריך לאכול שש ודוק עכ"ל הש"ך: (כב) אחד. ואע"ג דבחתיכה שאינה ראויה להתכבד יש מתירים לאדם א' לאכלה לעיל ר"ס ק"ע שאני התם כיון דנתבטל מן התורה וגם מדרבנן ברוב בלא ס"ס משא"כ הכא דלא שרי אלא מטעם ס"ס דאמרינן דלמא דאיסורא נפל ואת"ל דלא נפל דאיסורא דלמא לא אכיל השתא האיסור ש"ך: (כג) ב'. וש"ך וט"ז סתרו דברי הרב בזה מכח כמה ראיות וסיים הט"ז וז"ל אלא ע"כ דכאן לא גזרו על ב' בני אדם כלל בשום גוונא כן נראה לע"ד להלכה

פתחי תשובה

סוף בענין שאינו בטל מדרבנן מה דינו) או שנמכר לעובד כוכבים דהא אי אתה צריך לדון עליו ע"ש וכ"כ אא"ז בתשובת פנים מאירות ח"א סימן ק"ה כתמצא התשובה דבכל מקום שא"צ לדון על החתיכה כגון שנפלה לאיסור ואין ס' לבטל וכן גבי בעלי חיים אם נהפך אחת נעשה טריפה בחייה כגון שניקב קרומו של מוח וכיוצא או שמת א' מהם תולין בה את האיסור והשאר מותר מיהו היכא דמת ע"י אדם י"ל דלא מהני להתיר השאר דהא בנפל א' לים בעינן דוקא נפלה אבל הפילה אפילו שוגג קנסינן אטו מזיד ואם מת ע"י אדם הויא כמו הפילה שוגג אבל אם אדם זה שהמית לא נודע לו מהתערובות מותר דלא שייך למקנסיה ולא מקרי שוגג אלא שנודע התערובות רק שסבר שבזה לא יותר השאר וכיוצא בזה אבל היכא שלא נודע לאדם זה אף שנודע לאדם אחר דמי ממש לנפלה מעצמה עכ"ד ע"ש היטב: (ח) או נפל מעצמו לים. [עש"ך ס"ק מ"ב ועיין בתשובת חמדת שלמה סי' י"ט מ"ש בזה]: (ט) הותרו כל האחרים. עיין בתשובת אא"ז פנים מאירות ח"א סי' ק"ה שנשאל אם נולד איסור טריפה במקולין והיה בהם חתיכה הראויה להתכבד וכמה חתיכות ידועים שהם מבהמה

גליון מהרש"א

(ש"ע ס"ז) או נפל מעצמו לים. עיין סי' ק"א ס"ז בגליון דנחתך החתיכה הר"ל לא עיין ת' פ"מ ח"ב סי"ד סוף דיבור א' וז"ל איפה דאמרינן איסור נפל היכא דאחד מתערובת ניטל שלם כמות שהוא כו'

יד אברהם

גווני אמרי' רבים מדכרי אהדדי. וכן עיקר כמ"ש בחידושי לעירובין (דף י"ח) ויש משם סעד לדעת הט"ז: (שם סעיף ז' בהג"ה) ואפי' לאכלם שתים שתים אסור לאדם אחד לאכול את כלם. הסכ"ת הקשה ע"ז

שנתערב באחרים ג [ל] ונפל נא (כד) מהתערובות הזאת אחד לשנים אחרים ונפל מן השלשה אחד לשנים אחרים הרי אלו האחרים מותרים שהרי האחד של תערובות הראשונה בטל ברוב (י) ואם נפל אחד מהתערובות הראשונה לאלף כולם

שפתי כהן

אינו מוכרח כמ"ש בפרישה סעיף כ"ה וע"ש וגם פשטא דמילתא דהתו' והרא"ש משמע דבשנים שנים מותר לאכלן לאדם אחד רק שלא יאכל כולן כאחד ומשני בני אדם לא הזכירו דבר אכן לקמן סימן ק"מ כתב הט"ו דאסור לאדם אחד ליהנות מכולן וכתב הפרישה דאפשר שאני עבודת כוכבי' דחמירא ויותר נראה דהתם איירי שלא יהנה מהן מכולן כאחד : **נ ונפל אחד כולן אסורים כו'**. לטעמיה אזיל שכתב בספרו ב"י שכן הוא גירסת רש"י ותוס' והרמב"ם אבל לא שת לבו לעיין היטב בתוס' ופוסקים שאף ע"פ שהם גורסים כגי' הרמב"ם מרבוא ומשלם למקום אחר מותרים הא כתבו התוספות שם (בזבחים דף ע"ד ע"א) אמאי דאמרינן בש"ס כוס של עובד כוכבים שנפל לאוצר מלא כוסות ופירש אחד מהן לרבוא ומרבוא לרבוא מותרין וז"ל לא אצטריך מרבוא לרבוא אלא למימר דמהן דלהסר אסר בכולהו וכדפי' לעיל א"כ משום דיש חילוק בין רבוא ראשון לרבוא שני דרבוא ראשון אי נהנה מכולן בבת א' אסור דקמהני בחד ספיקא כיון דבבת אחת מההני אבל רבוא שני אפילו נהנה מכולן בבת אחת ספק ספיקא הוא ושרי וכן מרבוא לג' ומג' למקום אחר אסור ליהנות מג' הראשון בבת אחת ומן השנים שרו מה"ט דפרישית עכ"ל וכ"כ הרא"ש פרק ג"ה (סי' ל"ז) ומביאו ב"י בסי' קל"ט בשם ר"י וכן הוא בתשובת הרשב"א בסי' תב"ל בשם מהר"ם מרוטנבורק ממש כדברי התוספות הנ"ל וכן פסקו כל הפוסקים דתערובות השני מותר הלא המה התוס' בדוכתי טובי והרא"ש ומהר"מ הנ"ל והרשב"א והטור והר"ן בפרק כל הצלמים במתני' דנטל הימנה עלים והנ"י פרק הערל וכ"כ הסה"ת וסמ"ג לאוין קמ"א דף כ"ב ע"ד והאגודה רפ"ק דביצה סי' ו' והמרדכי ס"פ כל הצלמים והגהת ש"ד סי' מ"ה וכ"פ האו"ה כלל כ"ז דין י"א (דלא כהרב בד"מ ובת"ה עיין מ"ש בזה בשם או"ה) וכ"פ מהרש"ל פג"ה סימן נ"ה וכ"פ הטע"ז (וכתבו האו"ה ומהרש"ל והטע"ז דאסור לאכלן כולן בבת אחת ופשוט הוא דאם אוכל כולן כאחד ליכא ס"ס וכן נתבאר בדברי התוס' ומהר"מ והרא"ש דלעיל) ונראה דגם רש"י מודה דהתערובות הב' מותר כשאינו אוכלו כולו כאחד ועיין לקמן ס"ק כ"ב הלכך נראה דבהפסד מרובה וכהאי גוונא ודאי שרי התערובות הב' כשאינו אוכלו כולו כאחד : **נא מהתערובות**. היינו שפירש לפנינו או שפירשו מאליהן דאי פירש ממילא אפילו בלא תערובות שרי לדעת המחבר בס"ו אבל לדעת הפוסקים דאסרי פירש ממילא איירי הכא אפי' בפירש ממילא :

כולן

טורי זהב

בבת אחת פשיטא דאסור דודאי כן הוא דאנו לאדם אחד לאוכלן כולן שלא בבת אחת לאו פשיטא להו דאסור אלא שמא אסור אבל בכולן בבת אחת הוא איסור פשוט נמצא דבריהם מכוונין ואין שייך כאן לומר רבותא אלא דרבינו כאן בכאבד א' מהן אזיל לחומרא ואוסר גם מה שמסתפק להו להתוספות בבטל ברוב אלא דלענין ביטול ברוב בסי' ק"ט ס"ל כהרא"ש אביו דמותר אפילו לאדם אחד מטעם גזירת הכתוב אחרי רבים להטות דלא כהב שמחלקים ביניהם אבל כאן גם הטור והרא"ש מסתפקים בחד גברא ממילא אזלינן לחומרא כמלא יפה כ' רבינו כאן שוב ראיתי בדרישה ופרישה שמגיה בדברי הטור או שאכלם כולם אדם אחד ביחד ונמצא לפי זה דשלא ביחד אין איסור והא ליתא דגם בסי' ק"מ לקמן אסור לענין עובד כוכבי' לאדם אחד ושם בדרישה הרגיש בזה וכ' שהטור מחלק בין זה לאיסור עובד כוכבי' והא ודאי אינו דהא כמה פעמי' אנו למידים דינים הרבה מדיני עובדי כוכבי' כמו כוס של עובד כוכבים שנפל בין הכוסות לעיל שמביא ב"י והביא בדרישה ראיה לדבריו מדברי ת"ה סי' קע"א שכ' בשם הי"ד וז"ל והוקא לאכול האחרים שנים שנים ביחד או שיאכלם שני בני אדם כהאי גוונא דוקא שרי הנה באמת משמע מזה דשרי לאחד לאכול כולן שתים שתים וצ"ל דהיה גורס בדברי הטור אבל לאכלן א' א' שאוכלן כולן אדם אחד אסור ולא גרס או דאי כגירסת הדרישה קשה דא"כ למה כתב בסיפא אדם אחד שהרי גם ברישא מיירי מזה אלא בהאיסור שם שלא אכלן שתים שתים אלא ודאי שגרס כמו שזכרתי אבל מ"מ האמת יורה דרכו שגירסא שלפנינו בטור היא אמת מאחר שגם בסי' ק"מ כתב כך דלאחד אסור בכל גוונא ואיסור גמור יש באכילת אדם אחד את כולן אפילו אכלן שנים שנים אפילו לדעת הטור דמיקל בביטול ברוב בסימן ק"ט דמותר ליהנות מכולן כאן מודה כמו שכתבתי בסמוך ומכ"ש לדעת התוס' שזכרתי שאפי' בביטול ברוב הוא הדין כן לאיסור. וכיון דנסתר היסוד של הב"י בזה במה שהקשה על הטור ממילא אזדא ליה הבנין שבנה על זה דיהיה אסור לשני בני אדם ליהנות בפעם אחד מהם דאין לנו לבדות איסורא מעצמינו ותו דאם היה הטור מפרש כך היה כותב איסור זה בפירוש שהוא חדוש גדול ומוזכר בפירוש בתוס' וברא"ש לפי' הב"י והיאך השמיטו ותו דלקמן סימן ק"מ בכוס של עובד כוכבים שנתערב כתוב ג"כ דינים אלו ושם אין שייך שלא יהנו שני בני אדם כאחד דהא א"א שיכולין להזהר בכל סעודה שלא ישתמש כל אחד בכוסו בשעת סעודתו בשעה שגם חבירו סועד וכן בטבעת שהזכיר שם אלא ודאי לא אמרו ע"ז שום איסור. ועוד ראיה משני בתים בדוקים בערב פסח שמביא הטור בא"ח סי' תל"ט בבאו לשאול בזה אחר זה דשניהם אינן צריכין בדיקה והלא בשעה אחת בפסח כל אחד יהנה מבית שלו וכ"ת דכאן מדמינן ליה לבאו לשאול בבת אחת דשם דצריכין שניהם בדיקה אם כן נימא לך דיהיה אסור כאן לשני בני אדם ליהנות מכולן אפילו שלא בפעם אחת כמו התם בבתים דחשבינן להו לאחד בבאו לשאול בבת אחת ובהדיא כתבו התוספות פ"ב דכתובות (דף כ"ו) דאם אתה מתיר כל הכהנות ה"ל כבת אחת אלא ע"כ דכאן לא גזרו על שני בני אדם כלל בשום גוונא כן נראה לענ"ד להלכה אבל אין בידי להקל בזה מאחר שכבר פסקו לאיסור בעלי הש"ע : (י) **ואם נפל אחד מהתערובות וכו'**. בסעיף זה יש מקום לתמוה על הש"ע ועל רמ"א ע"כ נברר הדברים תחילה איתא בפרק קמא דביצה בדף ג' לענין ביצה שנולדה בי"ט וספיקא אסורה ואם נתערבה באלף כולן אסורות והקשה ר"ת דהא ספק ספיקא היא כשנתערבה וע"כ פירש ר"ת דהאי אם נתערבה קאי אודאי נולדה בי"ט אבל אם הספק נתערבו ה"ל ספק ספיקא ומותר ואע"ג דאיתא שם אח"כ גבי כלאי כרם אם נתערבו באחרות ואחרות באחרות כולן ידלוקו משמע דלא מהני ספק ספיקא התם ל"ג ואחרות באחרות ור"י חולק עליו ביבמות פרק הערל וס"ל דבכהאי גוונא לא הוה ספק ספיקא מטעם שנזכר בסעיף שאחר זה אלא צריך ג' תערובות וכדאיתא בזבחים (דף ע"ד) לענין איסור ערלה שנפל לרבוא איסורין ומרבוא לג' ומג' למקום אחר מותר ש"מ שצריך ג' תערובות ופרש"י כשיש ג' תערובות אז הותרו אפילו האמצעים והתוס' שם בזבחים כתבו דבתערובות השני אסור ליהנות מכולן בבת אחת אבל מן התערובות השלישי מותר ליהנות מכולן בבת אחת ולא כפירש הקונ' עכ"ל והנה לדעת ר"ת ל"ג שם בזבחים רק שני תערובות הרשב"א ס"ל כר"ת שכתב אם פירשו המועט מהמרובים מותרים ואפילו בלא תערובות אח"כ מטעם ספק ספיקא והיינו בין בבעלי חיים שזכר שם בת"ה הארוך בבית ד' שער א' דף ק"נ בין בכוס של עובד כוכבי' בדף קי"ד ופירש הוא עצמו בספר משמרת הבית דהטעם הוא דמיירי בספק טריפה שנתערב ע"כ אם פירשו מותר מטעם ס"ס כו' ע"ש וזה דלא כמו"ח ז"ל דכתב כאן לחלק בין ב"ח לשאר דברים חשובים ובטור כ' גם כן אם פירשו מוטעים מותר ולדידיה א"א לומר דמיירי בספק טריפה דאיהו לא מיירי אלא בוודאי שנתערבה וכדי שלא תאמר הא איהו גופיה כתב לעיל מיניה שאפילו אם פירש שלא בפנינו אסור צ"ל דמותרים דקאמר היינו ע"י התערובות כמ"ש אח"כ ואם כל הרוב נתערבו כו' שזהו פירוש על הרישא והב"י כתב גם על דברי הרשב"א כן והיינו בקצר שכתב כלשון הטור בזה אבל לא בארוך שכתוב שהוא מיירי מספק טריפה שנתערבה ע"כ מותר המיעוט שנפרש אפילו בלא נפלה למקום אחר ודעת הטור כר"ת והרשב"א דבב' תערובות סגי והרמב"ם ס"ל כר"י שזכרנו וע"כ העתיק המחבר לשונו כאן דבעינן ג' תערובות וס"ל דהתערובות השניה נשאר באיסורו ולא כמו שזכרתי בשם רש"י וגם לא כר"י *) ויש תימה על הש"ע דלעיל סימן זה סעיף ד' פסק כרשב"א דבשני תערובות סגי וכאן פסק כהרמב"ם. ועל הרב רמ"א יש לתמוה כמ"ש על הש"ע ומ"מ אין לאדם אחד לאכול את כולן והוא ע"פ דברי ב"י שכ"כ כיון שההיתר הוא מכח ספק ספיקא וסבר רמ"א דגם על ג' תערובות כ"כ הב"י דהא סתם כתב זה בדבר הניתר על ידי ספק ספיקא והנה בהדיא כתבו התוספות שזכרתי שכולן מותרין בתערובות הג' אפילו בבת אחת וכן משמעות דברי ת"ה הארוך במה שמותר מכח ספק ספיקא הוא מותר לגמרי ולא אמר שצריך שלא יהנה בבת אחת כמו שזכר אח"כ בנפל אחד מהם לים וכ"כ בהדיא באו"ה כלל כ"ו דבספק איסור שנתערב והוא דבר חשוב מותר בתערובות השני ליהנות מכולן בבת אחת ובודאי איסור אסור בתערובות השני ליהנות בבת אחת אבל בתערובות הג' מותר ליהנות בבת אחת ונמצא שיש תימה רבה על רמ"א שהעתיק דברי או"ה כאן כמ"ש אבל ספק איסור כו' ותחילה כתב שאין לאדם אחד לאכול כולן נמצא שיש סתירה דמאי שנא תערובות השני בספק איסור מתערובות השלישי בודאי איסור וצ"ע לייסב דבריו דלפי הנראה שרי התערובות השלישי בבת אחת בודאי איסור והב"י שכתב שאין לאדם אחד לאכלן כולן לפי הבנת רמ"א דקאי גם אג' תערובות אע"פ שלא ראה ספר או"ה מ"מ מדברי התוס' יש לתמוה עליו כמו שזכרנו הרי לפניך תיובתא על רמ"א. אמנם מצאתי שמדלפס"ע לאסור לאכול את כולן או להשליך אחד מהן *מדברי הגהת ש"ד וז"ל פעם אחת שחט ר"י הרבה תרנגולין לחופה אחת ובדק הסכינין כל אחת ואחת ולאחר ששחט הרבה מצא הסכין פגום ולא הזכיר באיזה תרנגולת ושאל את ר"ת והשיב תשליך אחד ואז הכל מותרין דבטילה

היא

ביאור הגר"א

ש"ע והג"ה בסי' זה כמה פעמים : [ל] ונפל כו'. כשפירש לפנינו לשיטת הרשב"א בס"ו :

באר היטב

אבל אין בידי להקל בזה מאחר שכבר פסקו לאיסור בעלי הש"ע עכ"ל : (כד) מהתערובות. היינו שפירש לפנינו או שפירשו מאליהן דאי פירש ממילא אפילו בלא תערובות שרי לדעת המחבר בס"ו וכ' הש"ך ונראה דבהפסד מרובה וכה"ג ודאי שרי התערובות הב' כשאינו אוכלו כולו כאחד. (גם הט"ז חוכך בזה

והעלה

נקודות הכסף

יראה לעינים דליכא איסור כלל כשאוכלם בזה אחר זה אפילו אדם אחד : (שם ס"ק י') ויש תימה על הש"ע דלעיל סי' זה ס"ד כו'. עי' בש"ך סקכ"ג ישוב לזה : (שם בא"ד) מדברי הגהת ש"ד וז"ל פעם אחת שחט ר"י כו'. ולי נראה

מטה יהונתן

והרמב"ם פירש הא דקאמר לא הכשיר ר"א אלא בב' היינו דקאי על הנפולים דהיינו ב' צריכה לנפולים ואח"כ אפילו נשאר א' מותר ומקשה עליו הא לשיטתו לא פריך מהא דתכ"א וכו' לדידי' י"ל שפיר אם נשאר א' מותר ור"א לא קאמר אלא לענין הנפולות וצ"ל דהא פי"ל למה לא פריך הגמרא מר"א גופיה דקאמר בפי' הקריב ראש א' הותר לכולם וצ"ל דהגמ' מסופק בפי' ב"ב אי קאי אנפילה או אאכילה ולא רצה להקשות מר"א גופיה י"ל היינו נפילה כחד סגי אבל כשאוכל מן הנשארים צריך לאוכלו ב"ב לכך מקשה הש"ס ממ"נ והכ"א אפילו הקריבו כולן ולא א' נשאר בהוכו אותו א' אסור משמע דלר"א אם נשאר אחד מותר להקריב וקשה לר"א ואם כן אם נאמר דהא דקאמר לא הכשיר ר"א אלא ב"ב היינו לענין נפילה קשיא רישא דמתני' הא דקאמר בפי' אם הקריב ראש א' הותרו כולן דהיינו נפילה ומשני הגמ' מאי אחד זוג אחד דהיינו נפילה צריך להיות זוג א' אבל לענין אכילה יכול לאכול כ"א בפ"ע ואין להקשות דמנ"ל להרמב"ם לפרש כן די"ל דרמב"ם הוכיח דע"כ הא דקאמר זוג א' קאי אאכילה דהגם הוס' מקשי' היך ילפינן מר"א דאם נפל א' לים מותר הא ר"א יליף מקרא דכתיב מום לא יהיה בו משמע דוקא כמותר בפ"ע אבל ע"י תערובות שרי ואיך נילף מיניה שאר אסורים דלמא גזה"כ הוא בקרבן וי"ל דע"כ הקרא קאי לענין חד בחד דאי חד בתרי בלא"ה מהתורה בטיל ברוב א"כ שפיר ילפינן כמו דחזינן דהתורה התירה אם נתערב ב"מ אפילו חד לגבי חד מותר להקרבה א"כ פ"ה בשאר אסורים היכא שנתערב חד בתרי דמהתורה בטיל ברוב רק חז"ל גזרו אבל היכא דנפל בשיר אמרינן איסורא נפל ע"כ מזה הוכיח הרמב"ם דע"כ זוג אחד קאי לנפילה דקשה ליה קושית תוס' וצ"ל כתי' וקשה ליה איך אמרינן דצריך לאכלו תרי תרי א"כ האיך מצינו דיכול להקריב בעל מום דהא כנתערב חד בחד אף שמקריב שנים בבת אחת אין מעלה בזה דהא כל הטעם הוא דצריך לאכול שניהם בב"א משום דאמרינן מדהאי הפירא האי נמי אבל כאן ל"ל הכי דשניהם אסורים א"ו קאי לענין נפילה ושפיר מצינו דאם נתערב שנים בשנים ונפלו ב' לים אמרי' דאלו השנים נפלו וק"ל. עי' ש"ך בהגה"ה דדבר הניכר נפילתה א"צ אלא חד ולכאורה יש ראיה לדבריו מהא דמקשה א"נ דאמר טבעת כו' הא לא התיר ר"א אלא ב"ב ומשני אלא נמי תרתי קאמינא ולמה לא מקשה גם נר"ל דמתיר בחביות שנפלה אחת מהן א"ו דבהא כ"ע מודים דא"צ אלא חד משום דמוכר נפילתה אך קשה מפי' הגמרא נ"ל תרתי ויליף הדא מחברתה הא איכא שנים דבחביות לא בעי אלא אחת ובטבעות צריך שיפלו שנים וצ"ע :

חידושי בית מאיר

מדאמרינן אם קרב ראשו כל אחד מהן יקרבו כל הראשים והוא על מזבח אחד וכן הוא בסר"ח : (שם בט"ז ס"ק י') הרשב"א ס"ל כר"ת. במח"כ לא דק דאדרבא בדף

צבי לצדיק

סר"מ : (שם בט"ז ס"ק י') ואם כו'. וכאן פסק כרמב"ם לדברי הש"ך לעיל ס"ק כ"ב

נב (י) כולם אסורים ולא נאמר בטל ברוב אלא להתיר ספק ספיקן שאם יפול מן התערובות השניה למקום אחר אינו אוסר. (לשון רמב"ם פרק ט"ו מהמ"א דין י') :

הגה **נג** [לא] ומכל מקום אין לאדם אחד לאכול את כולן [לב] ודוקא שהאיסור שנתערב הוא **נד** (כה) ודאי איסור **נה** אבל ספק איסור שנתערב ונפל מאותה תערובות למקום אחר התערובות השנית שרי (ארוך כלל כ"ו) (יא) **נו** [לג] יש אומרים דדבר שיש לו

טורי זהב

היא דאינה ראויה להתכבד כיון דעדיין נוגות עליה ומחוסר תיקון גדול ואע"ג דכל אחת קיימא בספק ספיקא ספק אם זו היא ואת"ל זו היא דלמא בעולם שמפרקת נפגמת מ"מ מיד שנכנס הסכין היתה אסורה ואין להתיר בלא השלכת אחד עכ"ל . ולכאורה הג"ה זו תמוה היא דהא לר"ת מהני ספק ספיקא אע"ג דאינה שוה אלא א' בגוף האיסור והשני בתערובות ואם כן מה השיב מ"מ מיד כשנכנס כו' ותו דלמאי התיר דוקא משום שיש שם נוגות הא אפילו בראוי לכבד מטעם ספק ספיקא ונראה שבאמת יש היתר גם מכח ספק ספיקא אלא דר"ת נקט אפילו בודאי איסור תחלה ואח"כ כתב אף ע"ג דכל אחת קיימא בספק ספיקא לא בא לאסור את הכל אלא על השלכת אחת קאמר דאע"ג דיש כאן ספק ספיקא בכל אחת ואם כן יש תרי טעמים לקולא ואין צריכין להשליך א' על זה תירץ כיון דמ"מ כיון שנכנס הסכין היה על אחד שם איסור ודאי ע"כ יש להחמיר ואין להתיר בלא השלכת אחד ועל כן סיים שנים ואין להתיר בלא השלכת אחד אע"ג שכבר אמרו אלא כדפרישית שזה סיום התירוץ כן נראה לי נכון פירוש הג"ה שערי דורא ולא כראיתי דוחקים בפירושה בענין אחר ועל כן יפה פסק הש"ע שבמקום שיש היתר מכח ספק ספיקא יש להשליך אחד והוא מצד החומרא כיון שעכ"פ היה על אחד שם איסור ברור תחלה ואם כן גם בנתערב איסור ספק שדינו שא"צ רק שני תערובות הכי נמי יש לאסור עכ"פ אחת מהן דמאי שנא ולא היה לרמ"א לכתוב שהם דברי דמשמע הכל אלא דרמ"א לא נתכוין בהאי ודוקא כו' אמאי דסמיך ליה לענין לאכול אחד את כולן אלא קאי על מ"ש הש"ע דבעינן ג' תערובות על זה אמר דוקא בודאי איסור אבל בספק איסור מותר התערובות השני כדרך שהתרנו התערובות השלישי בודאי איסור : **(יא) י"א דדבר** שיש לו מתירין כו' . בטור כתוב בשם י"א בכל הדברים החשובים שאינם מתבטלים דלא מהני בהו ס"ס וחלק על זה וסבר ב"י דאותן י"א היינו דעת ר"י שאינו מתיר בספק ספיקא כל שאינו בגוף אחד כמו שיתבאר אחר זה *) ולא דק דודאי בזה מסכים גם הטור כמ"ש בסמוך בהדיא אלא מיירי בספק ספיקא גמור ואותן י"א הם בסמ"ק סוף סי' רי"ד ומ"מ מ"ש רמ"א כאן לענין דבר שיש לו מתירין די"א שלא מועיל ס"ס ומסיק להקל במקום צורך הוא תמוה דבת"ח סוף כלל ע"ד כתב וז"ל כתב הר"ן ריש פרק אין צדין דספק ספיקא מותר בדבר שיש לו מתירין כגון ספק בילה בי"ט שני עכ"ל ובארוך כלל כ"ה כתב דהמנהג לאסור אפי' ס"ס בדבר שיל"מ עכ"ל ת"ח *) והנה בר"ן שם מבואר דדוקא באיסור דרבנן מותר בס"ס בדבר שיל"מ דהיינו ספק בילה בי"ט שני מאחר שמוקצה לא מתסר אלא מדרבנן ה"ל ס"ס בדרבנן ואפשר שלזה נתכוין גם בת"ח במ"ש ספק בילה כו' להורות דדוקא בדרבנן מיירי *) אלא דקשה מאי דסיים שבארוך חולק על זה ואפשר שגם הוא מודה בזה ולא החמיר אלא באיסור דאורייתא וכן משמע בהדיא מדבריו בכלל כ"ה דין זה שכתב וז"ל מלבד דשיל"מ דאפילו ספק הוא במשהו וכולן אם יש בהו ס"ס מותרים בלתי ביטול כלל עכ"ל . ושם יש לפרש דבריו האיסור [דאורייתא] למדקדק בדבריו לפני זה ויותר נ"ע למה כתב כאן שהם להקל במקום צורך ממילא אפי' באיסור דאורייתא

שפתי כהן

נב כולן אסורים כו' . כל הסעיף הוא ל' הרמב"ם פט"ו מהמ"א ד"י ובפ"ז מה' עבודת כוכבים כתב וז"ל ספק עבודת כוכבים אסור ספק ספיקא מותר כיצד כוס של עובד כוכבים שנפל לאוצר מלא כוסות כולן אסורות מפני שעבודת כוכבים וכל משמשיה אוסרים בכל שהוא פירש כוס אחד מן התערובות ונפל לכוסות שנים הרי אלו מותרים עכ"ל ובכ"מ שם האריך והבין שהם דברים סותרים זא"ז ועפ"ז כתב לקמן בש"ע סי' ק"מ גבי טבעת של עובד כוכבים דאסור בב' תערובות ואחד המיוחד מבני החבורה שלי האלוף מה"ר מרדכי אשכנזי נר"ו תירץ דקשיא ליה להרמב"ם דבכולה סוגיא דזבחים (דף ע"ד ע"א) קאמר התם רב גבי כוס וטבעת של עבודת כוכבי' דהתערובות הב' מותר ובתר הכי בברייתא דרמוני בדן קאמר ר"ש בן יודא לרבנן אסורים מרבוא לג' ומג' למקום אחר מותרים ורב ע"כ אתי כר"ש כדאיתא התם בש"ס להדיא וניחא ליה דע"כ לא בעי ר"ש ג' תערובות אלא ברמוני בדן להתירה באכילה אבל בהנאה בב' תערובות שרי והלכך בכוס וטבעת של עבודת כוכבים בב' תערובות שרי וכן כ"ל ועי' ת"ח כלל ל"ה ד"ו ועוד דכבר כתבתי בש"ך מ"מ דרוב הפוסקים ראשונים והאחרונים מתירין אפילו באכילה בב' תערובות : **נג ומ"מ אין לאדם א' לאכול** כו' . זה הוציא בד"מ ממ"ש הב"י וז"ל ומשמע מדברי רש"י דהא דצריכן כשנתערבו המועטים באחרים הוי מטעם ס"ס שאני אומר שמא האיסור לא היה בתוך אלו שנפלו לכאן ואת"ל היה זה שאני אוכל לא זהו האיסור ולפ"ז נראה שאין יכול לאכלן כולן כאחד דא"כ ליכא אלא חד ספיקא ואסור עכ"ל אבל באמת לא ירדתי לסוף דעת הרב דהא הב"י לא קאי אלא אמאי דפירש רש"י בדברי רב דהמעוטים שפירשו בתערובות ב' מותר מטעם ס"ס דבתערובות ב' ודאי ליכא ס"ס כשאוכלן כולן כאחד והיינו דכתב הב"י ומשמע מדברי רש"י דהא דצריכן כשנתערבו המעוטים כו' ואי הוי קא אברייתא דג' תערובות הל"ל ומשמע מדברי רש"י דהא דשרי פירש א' מהן לרבוא ומרבוא לג' כו' ע"ש ודוק אבל התערובות הג' ודאי דמותר לאכלו כולו כא' דהא איכא שפיר ס"ס ספק אם היה האיסור בתערובות הב' ואת"ל היה שמא לא נפל לתערובות הג' וכ"כ התוס' בזבחים שם והרא"ש פג"ה להדיא והגהות לעיל ס"ק מ"ט דהתערובות הג' מותר לאכלו כולו כא' מטעם ס"ס וכן הוא בתשובת הרשב"א סימן תש"ל בדין יבם ביבם למהר"ם מרוטנבורק וכ"כ האו"ה כלל כ"ו דין ט' דתערובות הג' אפילו ודאי איסור דאורייתא שנתערב מותרים כולם לאדם א' בבת א' וא"צ לזרוק א' מהן עכ"ל וכ"כ בספר אפי רברבי דף כ"א וקודעת מהרש"ל פרק ג"ה סי' כ"ה וכן מוכח גם לרש"י לפי מה שנתבאר דהב"י לא קאי רק אב' תערובות אם כן אפילו התערובות הב' מותר כשאינו אוכלו כולו כאחד ע"כ ודאי דהתערובות הג' מותר אפילו אוכלו כולו כאחד (ועיין עוד ברש"י ומה שכתבו התוס' שם ובקונטרס לא פירש כן ונ"ע) דהא אפילו מניח התערובות הב' קאתן לצד זה וקאתן לצד זה מותר לאכול כולן כיון שאינו אוכלן כא' כ"ש התערובות הג' דלא יהא אם לא נתערב בתערובת הג' שרי כיון שאינו אוכלן כולן כא' כ"ש עתה שנתערב וזה ברור : **נד ודאי איסור** . דאורייתא אבל ודאי איסור דרבנן הרי הוא כספק איסור דאורייתא כ"כ האו"ה כלל כ"ו דין ח' ודין י"א ופשוט הוא :

נה אבל ספק איסור כו' . כ"כ בד"מ ובת"ח כלל מ"ג דין ו' בשם או"ה דבודאי איסור נקטינן כהרמב"ם ובספק איסור נקטינן כהרשב"א עכ"ל ולפ"ז בספק איסור תערובות הב' אסור לאכלו כולו כא' כמו התערובות הג' בודאי איסור אבל באמת לא כתב האו"ה כן ואגב חורפיה לא עיין הרב שפיר באו"ה ואדרבה פסק שם האו"ה כר"י ורוב הפוסקים דהתערובות הב' מותר כשאינו אוכלו כולו כא' אפילו בודאי איסור תורה וכן התערובות הג' מותר אפי' לאכלו כולו כאחד אפי' בודאי איסור וכן בספק איסור שנתערב מותר התערובות הב' לאכלו כולו כאחד כל זה כתב האו"ה שם להדיא ולא הביא שם הרמב"ם אלא אגב גררא לומר דאף הרמב"ם דמצריך ג' תערובות מודה דספק איסור ושני תערובות הוי כג' תערובות ע"ש והמגלה כדברי וזה ברור : **נו י"א דדבר שיל"מ כו'** . משמע אפילו התערובות הג' אסור בדשיל"מ וכן משמע באו"ה כלל כ"ז סוף דין ע' ובמרדכי ס"פ כל הצלמים איתא נמי דאין להתיר דשיל"מ בס"ס וקאי התם אב' תערובות ומשמע דה"ה בג' תערובות דחד טעמא הוא דהא משמע מדבריו שם דאף על גב דבעלמא ב' תערובות שרי בדשיל"מ אסור מאחר דיש לו היתר בלאו הכי א"כ ה"ה ג' תערובות וכ"כ בגליון או"ה שם סוף דין א' דכיון דדשיל"מ אינו ניתר בס"ס אין חילוק בין ב' תערובות לג'. מיהו קשה דבא"ח

נקודות הכסף

דאין ראיה כלל מהגהה ש"ד דהתם שאני כיון דאין כאן אלא תערובות אחד ויש כאן עכ"פ איסו' בתערובות זו אלא דשרי מטעם דנתבטל הלכך צריך להשליך אחד מהן וכדעת מהר"ת ורש"י דלעיל ר"ס ק"ס משא"כ היכא דמותר מטעם ס"ס דהוי כאלו אין כאן איסור כלל וכן כתוב באיסור והיתר הארוך כלל כ"ו דין פ' וז"ל ואין צריך וגם אין מנהג לזרוק אחד מהתערובות השני דדוקא בתערובו' שנתבטל האיסור בתוכו כתב בסמ"ק שנהגו העולם לזרוק אחד מהן לפי שלשם האיסור בודאי ביניהן ואין במה לתלותו אבל הכא שיש בכל אחד ספק ספיקא ויוכל לתלות שיש האיסור בתערובות הראשון ודאי אין מנהג עכ"ל גם פ"ם ולכאורה הג"ה זו תמוה דהא לר"ת מהני ס"ס כו' לק"מ דהכי קאמר מיד שנכנס הסכין היתה אסורה משום שהיתה קיימת בחזקת איסור והיכא דאיכא חזקת איסור לא הוי ס"ס וכן כתב באיסור והיתר הארוך כלל כ"ב דין כ' וכן השוחט בהמה או עוף בסכין בדוק ולאחר שחיטה נמצא פגום ונתערב בין בהמות וחיות ועופות אחרות כולן אסורות ואין להפרידם ולהתיר כל אחד מהן בס"ס ספק אינזלת ואת"ל זלת שמא בעולם שמפסקת נפגם דכיון דלהסכין ליה משום חזקת את"ה הוי איסור ודאי כו' עד כאן שוב מצאתי כתשו' משאת בנימין סי' ל"ח שהקשה קושיא זו על הגהת ש"ד בשם ר"ת ותירץ כמו שכתבתי דטעמא הוי משום חזקת איסורא ע"ש שהאריך : (שם ס"ק י"א) **ולא** דק דודאי בזה מסכים כו'. כבר קדמוהו משאת בנימין סי' ל"ח והב"ח בזה : (שם) **והנה** בר"ן שם מבואר דדוקא באיסור דרבנן מתיר בס"ס כו' . נפ"ל נ"ל דלכוונה דמילתא כתב כן הר"ן ליישב דברי הרא"ה דלוניל שהתיר ספק מוכן ביו"ט שני שאמרו עליו שאין התירו מכוון לזה כתב דכיון שהוא רק מדרבנן ששיט' דשרי מטעם ס"ס אבל לקושטא דמילתא אפי' איסור דאורייתא ס"ל דשרי דהא כתב בס"ק דבילה וז"ל ומוכח בש"ס דכי היכא דאמר רב אשי כל דשיל"מ אפילו בדרבנן אפילו באלף לא בטיל הכי נמי אחמיר ביה בספיקא אפילו בדרבנן לחומרא מיהו בספק ספיקא דאורייתא אי נמי אפי' בדרבנן צריכא פירוקא אי אזלינן בהו לקולא או לא והתנאים בחדושי עכ"ל אלמא דכי סלדי ניינאו וא"כ כשהתיר בפרק אין צדין גם דבר שיל"מ בס"ס ה"ה באיסור דאוריית' : (שם) **אלא** דקשה מאי דסיים שבארוך חולק על זה כו' . לק"מ דבהדיא משמע באיסור והיתר הארוך כלל כ"ה דין ד' וכלל כ"ו דין ט' דאפילו בבילה שנולדה ביו"ט לא מהני ס"ס וכן בשאר איסורין דרבנן שיל"מ ע"ש :

חידושי בית מאיר

קו"ש מסיק ומ"מ יש לחוש לדברי ר"י אלא שבדף ק"ג התיר באמת אותן שפירשו עצמן משום כל דפריש אלא כיון שהיה בדרך חלוק' כדהשיג הב"ה כתב שלא התיר אלא בספק טריפה דאזי לר"ת בלי משום פירש שרי לכן סמך בזה עליו אף לשיטת ר"י ע"ש . ב"ז מיתי תורפי, ועיקר פירוש כתש"כ עי' בהקונטרס : (שם בש"ך ס"ק נ"ב) **ואחד** המיוחד וכו' תי' וכו' וניחא ליה דע"כ לא בעי ר"ש ג' תערובות אלא ברימוני בדן . נ"ב א"י מה פעל בזה הא הברייתא דכוס של עובד כוכבים נמי כר"ש מוקמי לה ומ"מ נקטה ג' תערובות וע"כ דסובר רב תנא ופליג על בכרייתא והרי סגאי אליבא דר"ש והוא דוחק : (שם בש"ך ס"ק נ"ה) כ"כ בד"מ וכו' וכן בספק איסור שנתערב מותר התערובות הב' לאוכלו כולו כאחד . נ"ב עי' בכללי ס"ס סוף כלל ד' כתב לתרן

ביאור הגר"א

[לא] ומ"מ אין כו' . כן למד מדברי התוס' לשיטתם בב' תערובת וה"ה להרמב"ם בג' לשיטתי דתערובות הראשון ודאי יחשב וז"ש ולא נאמר בטל ברוב כו' . ומ"מ אינו מוכרח : [לב] ודוקא כו' . כן הכריע או"ה דבודאי לפסוק כהרמב"ם ובספק כתוס' ורשב"א והיינו בספק איסור תורה אע"ג דלא מצטרף עם התערובת כמ"ש בס"ם בהג"ה אבל ספק של דבריהם אף להרמב"ם מותר בב' תערובת כי היכי לשיטת התוס' בתערובת אחד ובס"ם פסק דבכה"ג אף בתערובת אחד סגי והוא כשיטת התוס' ורשב"א :

[לג] יש אומרים דדשיל"ם כו' . כ"כ מרדכי בספ"ג דע"ז מהתיא דריש י"ם וספיקא כו' וכפי' ר"י הנ"ל ופסק רב אשי משום דדשיל"ם כו' ואף באיסור מד"ם ועבא"ח סי' תס"ז ס"ב בהג"ה וכ"כ הרא"ש בריש כלל ב' בשם הר"ם לענין חדש והשיג עליו דשם הטעם הוא משום דספק א' בתערובת וכנ"ל ועפי' רצ"ג ס"ג בהג"ה ואף באיסור דאורייתא ועבא"ח סי' תצ"ז ס"ד וזהו לשיטת הרשב"א וש"ע בס"ם ולכן כ' הרשב"א וש"ע בס"ז ודשיל"ם כו' אבל לשיטת הפוסקים והג"ה בס"ם דבד"ם מצטרף ע"כ צריך לחלק

באר היטב

והעלה לבסוף דלכתחלה יש להחמיר עד שיהיה ג' תערובות): (כה) **ודאי איסור.** דאורייתא אבל ודאי איסור דרבנן הרי הוא כספק איסור דאורייתא והט"ז וש"ך פוסקים דהתערובות הב' מותר כשאינו אוכלו כולו כא' אפילו בודאי איסור תורה והערובות הג' מותר אפילו בודאי איסור לאוכלו כולו כא' וכן ספק איסור שנתערב מותר התערובות הב' אפילו לאוכלו כא' דספק איסור וב' תערובות

פתחי תשובה

אחת דרך משל שהיה תלוי לשון של בהמה עם הכתף במקום א' וכן כל בהמה מונחים כל החתיכות במקום א' לבד ובא כלב ואכל לשון א' של בהמה אם יש להתיר שאר הלשונות לאכול שנים שנים או לא דא"א לומר שאכל הלשונות הם של היתר כיון דהכבד נשאר באיסור והשיב לאיסור דדוקא בנאבד חתיכה א' לגמרי תולין בה האיסור אבל אם נשאר קצת ליכא למימר שזהו האיסור להתיר האחרים אדרבה אמרינן איסורא ברובא איתא ולכן גם כל הלשונות אסורות ע"ש באריכות : [*(י) כולם אסורים . עש"ך ס"ק נ"ב ועמ"ש את"ז בעל

גליון מהרש"א

אבל בנ"ד הספק שמא נשאר עצמות שכל פת ומת וכו' : (סעיף ח' בהגה) **יש** אומרים דדבר שיל"ם אין

צבי לצדיק

י"ל דשם קבוע חידוש הוא ואין לך בו אלא חידושו ולא כשנתערב באחר ועוד שם אין שייך דהיתר נספך לאיסור דהא במקומו ניכר ההיתר . אבל כאן שאחז"ל שחשיבות אין לו ביטול ה"ל כאלו כולו אסור . והיתר נספך לאיסור שאין ההיתר ניכר במקומו . וכיון דהוי ככולו אסור מדרבנן הוי התערובות כאלו ודאי איסור נתערב באחרות מש"ה בעינן ג' תערובות ודו"ק : (שם בש"ך ס"ק נ"ב) **כולן** אסורין כו' דאסיר בב' תערובות · נ"ז דוחק ולולי כל דבריהם הוי אמינא דכוסות מיירי שאינם חשובים ואיסור כ"ש רק משום דעכ"ם והנה מעבודת כוכבים אם ישמש בכולן משא"כ כנפל א' לשנים לא נשנה מן האיסור והב"י בסי' ק"ם דינו נכון אם הוא דבר חשוב דהוי ככולו איסור ודו"ק : (שם בט"ז ס"ק י') ותו דאמאי התיר . ונ"ל הטעם דבהמה בחזקת איסור שאינו זבוח מש"ה הוי כודאי : (שם בש"ך ס"ק נ"ג) **ומ"מ** כו' לא נפל לתערובות . לא אבין זה אם אין מפירין מה שלוקח מתערובות הב' א"כ מה יועיל כשנתערב בשלישית אם אוכל כולם בב"א ס"ז כאוכל אחד מתערובות שני וא"כ אתי שפיר דברי רמ"א:(שם בש"ך ס"ק נ"ה) **אבל** ספק כו' לאוכלו כולו

(כו) מתירין **נז** אין להתיר **נח** מכח ספק ספיקא (שם כלל כ"ה) ומוב להחמיר **נט** [לד] אם לא (יא) לצורך מאחר שיש לו היתר בלאו הכי :

ט [לה] י ספק טרפה שנתערב באחרות כולן אסורות עד שיהא בהיתר כדי לבטל האיסור **ס** אם הוא מדברים המתבטלים **סא** שכיון (יב) שספק הראשון היה (כז) בגופו אין להתירו מספק ספיקא :

שפתי כהן

דבא"ח סימן תל"ז ס"ד סתם הרב כדברי המחבר דספק מוכן בי"ט שני מותר משום דהוי ס"ס עכ"ל אע"ג דהוי דבר שיל"מ והוא מדברי הר"ן שכתב ברפ"ק דביצה דס"ס שרי אפילו בדשיל"מ ואפשר לומר דשאני התם וכדכתב הר"ן נמי שם כיון דאנן לא עבדינן י"ט שני אלא משום מנהג אבותינו לא מחמירינן טפי מנייהו וכי היכי דלדידהו ספק לדידן נמי ספק וה"ל ספק ספיקא עכ"ל והלכך אע"ג דבעלמא יש להחמיר מ"מ י"ט שני דאינו אלא מנהג אוקמוה אדינא א"כ סתם י"ט לצורך א"כ הוא והוא העיקר כמ"ש הרא"ש בתשובה כלל ב' סוף דין א' וז"ל ומה שכתבו בשם רבינו (ר"ל מהר"מ מרוטנבורק) דדבר שיל"מ אפילו ס"ס אסור היינו דוקא בתערובות דאע"ג דבעלמא מותר משום ס"ס בדשיל"מ החמירו חז"ל דלא בטיל ע"י תערובות אפי' באלף בס"ס דמאי נ"מ להתיר בביטול בלאו הכי יש לו היתר אבל ס"ס כי האי שטל התבואה אני אומר שהוא ישן ואת"ל שהוא חדש שמא השרים קודם לעומר ואין כאן איסור חדש כלל כה"ג לא אסרינן ס"ס בדשיל"מ עכ"ל וספק מוכן בי"ט שני דמי ממש לספק חדש ואע"ג דהרב בת"ח סוף כלל ע"ד הביא דברי הר"ן וכתב עליו דבאו"ה כלל כ"ו כתב דהמנהג לאסור ס"ס אפילו בדשיל"מ עכ"ל היינו משום דהאו"ה שם אוסר להדיא אפילו בס"ס גמור אבל מ"מ אפשר דדעת הרב כאן בהג"ה לחלק כהרא"ש וכדפי' והשתא ניחא הא דכתב הרב לקמן סי' רצ"ג דסתם תבואה מותר מטעם ס"ס והוא מדברי הרא"ש הנ"ל מיהו בלאו הכי י"ל דלקמן ודאי לצורך הוא: **נז** אין להתיר מכח ס"ס . ולפ"ז נראה דכ"ש דאין להתיר בדשיל"מ כפל א' מהן ליס והמחבר שכתב בס"ז דגם בדשיל"מ מותר כשנפל א' מהן ליס היינו לפי שהביא בספרו ב"י כן בשם הרשב"א והרשב"א כ"כ נמי בב' תערובות דאפילו דשיל"מ מותר וא"כ דעת המחבר כאן דגם דשיל"מ מותר (וכן הט"ז העתיק בס"ז דברי המחבר והשמיט כאן דברי הרב אלמא דס"ל דכיון דנפל מותר כ"ש ג' תערובות מ"מ לא כוון יפה דה"ל לכתוב סברת הרב להחמיר גם בנפל וכל זה גרם לו שלא ידע מהיכן הוציא הרב דבריו וגם כבר הבאתי בס"ק שלפני זה גדולי הפוסקים דסוברים כן) אבל הרב לאסר בג' תערובות דשיל"מ כ"ש לאסר בנפל א' מהן ליס ופשוט הוא והא דלא הגיה כן הרב בס"ז היינו משום שסמך עלמו אמ"ש כאן וע"ל סי' ק"ב מדיני דשיל"מ: **נח** מכח ס"ס וטוב להחמיר כו' . ול"ע אם יש להקל בזה שלא במקום הפסד מרובה כיון דגדולי הפוסקים סוברים כן וכמ"ש בס"ק נ"ה: **נט** אם לא לצורך . דוקא בס"ס אבל באיסור דרבנן ויש בו ספק אע"ג דבעלמא אמרינן ספק דרבנן לקולא בדשיל"מ לא אמרינן הכי לכ"ע כדמוכח בהדיא בש"ס רפ"ק דביצה דף ד' ע"א וכ"כ הרשב"א בת"ה ל"ש דף ק"ו: **ס** אם הוא מדברים המתבטלים. אבל אם הוא מדברים החשובים אינם מתבטלים אפילו באלף דל"ד לב' תערובות מהנך טעמי דיתבאר: **סא** שכיון שהספק הראשון היה בגופו כו' . כלו' דל"ד לב' תערובות דהתערובות הב' מותר מטעם ס"ס וכמ"ש בס"ק מ"ט דהתם הספק הראשון לא היה בגופו רק בתערובות משא"כ כאן דהספק הראשון היה בגופו וכ"כ הטור והרשב"א ושאר פוסקים אבל קשה דהטור והרשב"א ופוסקים לא הוצרכו לחילוק זה אלא לשיטתם דס"ל דהתערובות השני מותר אבל המחבר דס"ל בס"ח דהתערובות הב' אסור א"כ אפילו לא היה הספק הראשון בגופו אסור ס"ס שנתערב דלא יהא אלא ב' תערובות וא"כ ל"ל להמחבר לטעמא דכיון שהספק הראשון היה בגופו כו' וגם ל"ל לכתוב כלל האי דינא דספק טרפה שנתערב באחרים דמהיכי תיתי נימא דעדיף מב' תערובות דהא כל הפוסקים סוברים דעכ"פ לא עדיף מב' תערובות וכן קשה על הרב ל"ל כלל טעמא דספק הראשון אסור מדאורייתא וא"א לומר דהמחבר והרב אתו לאשמועינן דאפילו ספק טרפה שנתערב בשני תערובות התערובות השני אסור דל"ד לג' תערובות דהתערובות הג' מותר דהכא הספק הראשון הוא בגופו ומדאורייתא דהתערובות הב' ודאי דהכא מישרי שרי דהוי שפיר ספק ספיקא שהספק הראשון אינו בגופו ואינו אסור מה"ת כמו שיתבאר לקמן ס"ק ס"ג סוף דין ד'

טורי זהב

דאורייתא וזה אסור אפילו להר"ן ונ"ע : (יב) שהספק הראשון היה בגופו . זהו על פי פי' ר"י שזכרתי בסעיף ח' בספק ביצה האסורה שנתערבה אפילו באלף שהן כולן אסורות דלא חשבינן ס"ס אלא בשני תערובות דאז הספיקות שוין משא"כ כאן דספק האחד אם יש איסור ואת"ל יש איסור שמא לא זו היא הך ס"ס הוי בב' גופים ובאמת צריך שיהא ס"ס בגוף אחד מענין אחד כמו שתי תערובות או ס"ס אם יש לכאן איסור או לא כמו באשה שזינתה ספק תחתיו ספק אינו תחתיו ואת"ל תחתיו ספק באונס ספק ברצון בפ"ק דכתובות: והנה בסי' כ"ז בספק דרוסה שנתערבה דלא מתירין משום ס"ס בשם ר"י כתב ב"י מצאתי כתוב וכי פליג ר"י על התלמוד דאמרינן ס"ס בדאורייתא וע"ק והלא אפי' בודאי דרוסה שנתערבה הוה מותר מה"ת ברוב רק מדרבנן אסור מטעם דבר שבמנין ואם כן כל הנדר בספק דרבנן והיה לנו להקל . ותירץ ע"ז דר"י מיירי שאחר שנולד הספק הא' נודע הספק והוא איסור גמור וחל עליה שם ודאי איסור ע"כ ולפי מ"ש אין כאן קושיא כלל דשאני הכא מאחר ס"ס כמו שזכרתי וגם קושיא השניה לא קשה מידי דאין כאן היתר מה"ת בגוף האיסור רק מחמת ביטול ברוב ורבנן אמרו כל היכא שיש דבר חשוב לא מהני ביטול ברוב : שוב מצאתי כן בספר דרכי משה שמכח זה כ' לכן נראה דיש להחמיר כדברי ר"י אפילו במקום שנודעו ב' הספיקות ביחד עכ"ל . וכן הוא דעת בעל שארית יוסף סי' כ"ג אף שקצת ראיותיו אינן ראיות מ"מ לענין הלכה דבריו נכונים וכן נראה לע"ד עוד להביא ראיה דלא מהני לא נודע בנתיים במקום דלא הוה ס"ס כראוי מדברי הרשב"א הביאו הב"י בסי' ק"י וז"ל ואני תמה באותה שמועה דהתערובות דאם נפל האיסור לג' ומג' למקום אחר דמותר דמשמע דוקא אם נפל האיסור לרוב ומאותו רוב נפל למקום אחר הוא שאמרו ס"ס להקל שכבר נתבטל מה"ת הא לאו הכי לא מאי איריא דנפל לג' דהיינו ב' אחרים והאיסור ממילא בטל תחלה ברוב כי ליכא רובא נמי הא איכא בכל חד בתערובות ס"ס ושמא לא אמרו ס"ס להקל אלא ע"י שני תערובו' וכדעת ר"י ועוי"ל דכל שנפל כאן איסור בודאי וליכא רוב היתר הרי אנו רואים כל א' מאלו כגופו של איסור שהרי הוא אסור ד"ת והלכך אין הולכין בזה אחר ס"ס להקל עכ"ל . נראה דעתו דבתירוץ השני מיישב אף לפר"ת ור"ל בתירוץ הא' אין כאן ס"ס לפר"י כי צריך שיהיה בב' תערובות דוקא ובתירוץ השני אמר דאף לפי ר"ת אין כאן ס"ס כיון שהא' היה אסור מן התורה כשנתערב עם אחד לחוד של היתר הוה ליה כגופו של איסור ע"כ מודה ר"ת דבזה אין ס"ס דאל"כ יקשה לך על ר"ת ל"ל ביטול ברוב תחלה כמו שהקשה רשב"א א"ו מטעם שכתבתי והנה לר"ת שמודה בזה דלא מהני ס"ס ע"כ אפי' בלא נודע בנתיים מתערובות הא' כיון שבטעם שלא היה אז ספק כלל הוה ליה כאילו נעשה בפעם אחת עם התערובות השני וא"כ גם לר"י ודאי כן הוא בתירוץ שלו דלא הוה ס"ס כיון שאינם שוות דהיינו שספק אחד בגופו וספק השני בתערובות לא מהני לא נודע בנתיים דבחדא מחתא מחתינהו הרשב"א כמו שהביא ב"י בסי' ל"ד דאם לא נתבטל תחלה ברוב ממילא הוה ספק דאורייתא והוא שוה להרנגולת ספק טריפה שנתערבה דבתרווייהו לא מהני ס"ס ע"ש גם הטור כאן הביא ב' דינים אלו בסמוכין ולא חילק ביניהם לומר דבא' מהם מהני לא נודע בנתיים ובשני לא מהני אלא ודאי כי היכי דנתערב תחלה שלא ברוב דפשוט דלא מהני ביה ס"ס אפילו בלא נודע בנתיים ואפילו לר"ת ה"ה נמי בספק טריפה שנתערבה דאסור לר"י הוא ג"כ אפילו לא נודע בנתיים דהך לי לר"י במקום דלא מהני ס"ס כמו לר"ת במקום

ביאור הגר"א

בדשיל"מ וז"ש כאן לשיטתו ופליג נ"ב אס"ז ועש"ך ס"ק נ"ו : [לד] אם לא לצורך כו' . וזה שפסק כרא"ש בסי' רצ"ג : [לה] ספק כו' וי"א כו' . כנ"ל וכ"ו לשיטת התוס' ורשב"א אבל להרמב"ם בלא"ה תערובת הראשון ודאי יחשב כנ"ל : (ליקוט) ספק כו' . ור"ת חולק על זה ומפרש ההיא דריש י"ם דאודאה קאי וכנ"ל וער"ש פ"ג דערלה ריש מתני' ו' נתערבה באחרות כו' וכ' בת"ה שבירושלמי שם משמע כדברי ר"ת דאודאה קאי דגרסינן שם נתערבה א' במאה או א' באלף כולן אסורות ובעי שם מה כמ"ד ספק הכן אסור כו' ומשני נשרים ספק מחיים ספק מאתמול ברם הכא יש כאן אחת אסורה והיא מוכחת על כולן אלמא בודאי מיירי ע"ש וס"ם הסכים לדברי ר"י טמ"ש בזבחים שם דדוקא לתרי והוא דאיכא רובא אבל בלא"ה לא ואע"ג דכל חד הוא בס"ם אלא דכל שאסור ד"ת לא אמרינן ס"ם להקל ע"ש קס"ז א' (ע"ש היטב) ועבהג"ה (ע"ב) : אבל

פתחי תשובה

פנים מאירות בחידושיו בזבחים שם וגם בתשובת המדת שלמה סי' י"ח] : (יא) לצורך . עש"ך דדוקא בס"ס אבל באיסור דרבנן כו' ועיין בגל"ת ספחים בשיטת רבי חנניא ס"ה סי' ק"ס שכתב דלא אמרינן דשיל"מ אפילו בדרבנן ספיקו אסור אלא בדבר שלא היה לו חזקת היתר אבל בדבר שהיה לו חזקת היתר ונולד בו ספק איסור דרבנן אפילו הוא דשיל"מ ספיקו מותר ע"ש והדברים האלה הובאו גם בספרו נו"ב תניינא חלק או"ח סי' ל"ח ע"ש . ולענין ס"ס בדרבנן בדשיל"מ עיין ט"ז ס"ק י"א שדעתו להקל אך הש"ך בנה"כ כתב דאין חילוק ע"ש וכן נראה דעתו בש"ך ס"ק כ"ו דאל"כ לא מקשה מידי על הרב ע"ש ועי' בספר שער המלך פרק א' מהלכות י"ט הלכה ך' ובהגהות טעם המלך שם שהאריך בזה והביא שגם דעת המג"א והרב פר"ח כהט"ז והאריך להוכיח שגם דעת הרמב"ם ז"ל כן ע"ש :

באר היטב

הוי כג' תערובות בודאי איסור : (כו) מתירין . כ' הש"ך דאפילו בג' תערובות יש לאסור בדבר שיל"מ (וכ"ש שאין להתיר בדשיל"מ שנפל א' מהם ליס) מיהו קשה דבא"ח סי' תל"ז ס"ד סתם הרב דספק מוכן ביו"ט שני מותר משום דהוי ס"ס אע"ג דהוא דשיל"מ ואפשר לומר דשאני התם כיון דאנן לא עבדינן יו"ט שני אלא משום מנהג אבותינו לא מחמרינן טפי מינייהו א"כ והוא העיקר דהא דס"ס אסור בדשיל"מ היינו דוקא בתערובות דמאי נ"מ להתיר בביטול בלא"ה יש לו היתר אבל ס"ס דאתי מעלמא אפילו בדבר שיל"מ מותר והשתא ניחא הא דכ' הר"ב בסימן רנ"ג דסתם תבואה מותר מטעם ס"ס מיהו בלא"ה י"ל דהתם ודאי לצורך הוא : (כז) בגופו . פי' הש"ך דל"ד לב' תערובות דהתערובות הב' מותר מכח ס"ס דהתם הספק הא' לא היה בגופו רק בתערובות משא"כ כאן דהספק הא' היה בגופו (ר"ל בגוף האיסור שמא לאו טריפה וספק הב' הוא שמא לא זהו שאכל) אבל קשה דהטור והרשב"א והפוסקים לא הוצרכו לזה אלא לשיטתם דס"ל דהתערובות הב' מותר אבל המחבר דס"ל בס"ח דהתערובות הב' אסור א"כ אפילו לא היה ספק הראשון בגופו אסור ס"ס שנתערב דלא יהא אלא ב' תערובות ול"ע (ולי נראה דל"ק מידי דלעיל בס"ח מיירי מדבר חשוב שאינו בטל לכך פסק המחבר דבעינן ג' תערובות דבהתערובות הראשון לא שייך לומר חד בתרי בטל וכאן מיירי מדברים שאינם חשובים ובטלים לכך א"צ אלא ב' תערובות ודוק) והט"ז כ' דבאמת צריך שיהא ס"ס בגוף א' מענין א' כמו ב' תערובות או ס"ס אם יש כאן איסור או לא כמו באשה שזינתה ספק תחתיו ספק אינה תחתיו ואת"ל תחתיו ספק באונס ספק ברצון ולמ"ש המחבר כאן דאין מתירין מכח ס"ס מיירי אפי' לא

באר הגולה

ובגירסת הרשב"א ואפילו שמואל דפליג התם מודה בשאר איסורים : יד טור מדב"י הרשב"א משמו של ר"י בעל התוספות :

חידושי בית מאיר

בה דקשה מ"ש מתערובות א' חד מל ומ"ש מתערובות ב' כולו כאחד . אבל לא זכיתי להבין כל דבריו בפרט זה ועי' פר"ח ועי' בהקונטרס : (שם בש"ע סעיף ט') ספק טרפה וכו' . כ"כ וז"ל ספ"ג דף כ"ב ע"ב ומכח זה לא רצה ר"י להתיר לישראל אחד שהיה לו רגלי בהמה בבית שנה עובד כוכבים והיו מרוב חתומים ומקצתם לא היו חתומים ושכחום והניחם ונתערבו כולן ולא הוכרו ולא רצה ר"י להתירן לו מטעם ס"ס שמא לא הוחלפו וא"ת הוחלפו נתבטלו שם ברוב כשרים דכיון דליכא שני בטולים ברוב אין להתיר כיון דהוי כל שדינו למנות עכ"ל . ועי' סי' ק"א סעיף ג' בהג"ה ובש"ך שם ס"ק ז' :

יד אברהם

מהא דגבי מזבח ג"כ מתיר ר"ת להקריב ב' ב' . ועי' בס' אמרי נרוסה שלהי יומא שתירץ דשאני גבי קרבן דלא החמירו חכמים כ"כ כמ"ש תוספות זבחים (דף ע"ד) : (שם בש"ך ס"ק נ"ט) ספק איסור דרבנן בדשיל"מ אסור. ודע שכתב הפר"ח בהל' יו"ט וספמ"ג בא"ח דהיינו דוקא בספק מעשה כמו ספק נולד ביו"ט דגבי ביצה וס' מוכן אבל בספק דפלוגתא דרבוותא וספיקא דדינא אזלינן לקולא בדרבנן אף בדבר שיל"מ וכ"מ בא"ח סי' נ"ו ויש להוכיח כן מסוגיא דמנחות (דף ס"ח ע"ב). וכזה א"ש סוגיא דשלהי שבת דא"ר יוחנן הלכה כר"ש דלית ליה מוקצה ופריך וא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן כו' אין מסקין ומוחטין את המדכריות ומשני ר' יוחנן סתמא אחריתא אשכח ומסיק דב"ה כר"ש ס"ל ובה"י ב"ה חשוב כסתמא . וקשה דהכתי מאי אולמא לר' יוחנן ב"ה מסתמא . אבל לפי מה שחילק הפר"ח בין ספיקא דעובדא לספיקא דדינא או פלוגתא דרבוותא דאזלי' לקולא א"ש הך דשבת דבאיסור מוקצה דרבנן לא בעינן לאוקמא סתמא דב"ה דלית להו מוקצה דאף בכוון קיי"ל דהלכה כדברי המיקל בדברי סופרים וכדפסק ר' יוחנן גופיה בפ"ק דעבודת כוכבים (דף ז') . וכן מוכח דעת הרשב"א והר"ן בנדרים (דף מ"ז ע"ב) שכתבו דמספקא דנקטינן בעיא דרבי כ"ש לקולא ואם אמר קונם פירות אלו על פלוני מותר בחילופיהן דכיון דגבי

צבי לצדיק

באחד . גם זה לא אבין דמאי שכתב אם נוקח א' מתערובות ראשון אסור וא"כ אם אוכל כל תערובות בב"א א"כ אוכל בודאי אחד מתערובות ראשון . ואפשר מה דנקיט כאו"ה כולו כאחד לא שלוקח הכל בב"א לפי' רק שאוכלו כולו בזה אח"ז דאז אף שאכלו כולו פ"מ על כל אחד י"ל שזה היתר דומיא דשני בכולן . וא"כ גם על רמ"א לא קשה : (שם בש"ך ס"ק נ"ז) אין להתיר כו' רשיל"מ כש"כ דאסר. ולענ"ד אין סתירה ברמ"א דהיכא שיש לתלות שנפל האיסור ליס א"כ יש ספק שמא אין שום איסור לפניו כלל אבל כשהספק ע"י ביטול אם כן עכ"פ תקוע שיש שום איסור בעולם אסור וכן נקיט הרא"ש בתי' לעיל : (שם בש"ך ס"ק ס"א) שכיון כו' אלא ב' תערובות . ולי דבריו היה נ"ל דל"ד כלל דרק לעיל באיסור ודאי שאתחזק איסור אז אסור בב' תערובות אבל שתחילתו איסור ספק היה ראוי להיות מותר בב"א אם לא משום ספק א' בגופו . ומיושב גם הרמ"א בזה :

הגה סב ויש אומרים הטעם לאסור הואיל והספק (יג) הוא איסור דאורייתא ולא נוכל לומר עוד ספק שאין כאן איסור רק שנתערב באחרים סג *) לא מקרי(כח)ספק ספיקא ואסור(סס)(יד) [לו] אבל אם היו ב' ספיקות אם היה כאן איסור כלל [לז] (כט) ונודעו ב' הספיקות ביחד מתירין ס"ס בכל מקום אפי' באיסור דאורייתא וגופו של איסור

במקום דלא מהני אליבא דידיה : (יג) הוא איסור דאורייתא כו'. פי' מה שכתבתי בסי' ס"ו סעיף ד' בהג"ה שמכח זה נ"ל דרמ"א הכריע שם דדם ביצים דרבנן באם נעשה תערובות : וראיתי בספר נדפס מחדש להרב מהר"ר בנימין כ' בתשו' סימן ל"ז להביא ראיה דלר"י אין איסור בס"ס שאינו בגוף אחד אלא הספק אחד בגופו והשני ע"י תערובות אלא דוקא בנודע בנתיים ממ"ש הרשב"א הביאו ב"י בסי' זה וז"ל דהילך אתה אומר שמא לא זה הוא ואת"ל זה הוא שמא אותו ספק מותר היה והלא כבר אסרתו מספק שנפל בגופו ואחר שאסרתו היאך אתה חוזר ומתירו עכ"ל ור"ל מאחר שכבר היה נודע ונאסר קודם שנתערב הא אם לא נודע ונאסר קודם שנתערב שרינן משום ס"ס ולא נהירא לע"ד כי זה גרם לו מן ההעתקה שהעתיק ב"י דברי ת"ה הארוך ובאמת קיצר ב"י בהעתקתו זאת כי לשם דף קט"ו כ' ולדידי קשיא על ר"י שלא התיר אלא בס"ס של שני תערובות מפ"ק דכתובות ספק תחתיו זינתה ספק אין תחתיו ואת"ל תחתיו שמא באונס וה"ל ס"ס והא אין הספיקות מכח התערובות ואפ"ה אמרינן ס"ס להקל וי"ל דהתם שאני שא"א לבא לפניך אלא בשני ספיקות ואי אתה יכול להתמיר ולומר דהילך נתיר וכבר אסרת כמו שאתה אומר בספק ביצה שנולדה בי"ט שמיד עמדה עלינו באיסור ואח"כ נתערבה באחרות דהיאך נאמר שמא לא זהו היא כו' עכ"ל הרי שהרשב"א מחלק בין ס"ס דזינתה דשם א"א לומר ס"ס אלא בפעם אחד משא"כ במקום ששייך להפסיק בין הספיקות כמו ספק א' בגופו והשני בתערובות דחל שם איסור תחלה קודם שנולד הספק הב' אע"פ שלא נודע לנו מזה דהידיעה אינה גורמת כלום אלא עיקר החילוק בין א"א לאפשר לחלק בין הספיקות וכ"כ הר"ן בפ' אין לדין בתחלתו וז"ל והא ודאי תרי ספיקי נינהו שא"א שיבא לפניך אלא ב' ספיקות דומיא דאשת ישראל שנאנסה עכ"ל וכן נמי כוונת או"ה ריש שער כ"ו שכ' בשם סמ"ג וסמ"ק בספק דרוסה שנתערבה בין הכשירות דלא מהני ס"ס הואיל והספק האחד הוה דאורייתא דהיינו קודם שנתערב היה באיסור ודאית פירוש דכשנודע מתחלה דהוה ספק דרוסה הוה ספק אחד באיסור דאורייתא ונעשית באותו פעם כודאי וכשנתערבה אח"כ כו' עכ"ל אין רצונו לומר דדוקא אם נודע בנתיים אסור דא"כ לא היה ליה לכתוב דבריו דרך פירוש אלא היה לו לומר והיינו אם נודע אלא ברור הוא דהכי קאמר כיון דכשנודע לנו בנתיים היינו אוסרין אותו מספק נמצא שחל עליה שם איסור וכן מורה לשונו שכתב דכשנודע כו' וכל זה הוא ברור לע"ד דמנ"ל לבדות היתר אליבא דר"י במקום דלא הוה ס"ס כראוי דעיקר הוכחה לזה הסברא הוא מגוף שהקשה בב"י סי' נ"ז בשם מלאתי כתוב וכי פליג ר"י על התלמוד דהנו מתירין ס"ס ועכשיו שבאנו לזה דשאני הכא שאין הס"ס מענין א' וזה מוסכם מכל האחרונים סמ"ג וסמ"ק ורשב"א והטור ואו"ה נתרועע היסוד ונפל הבנין וכן הוא בספר או"ה בסוף הספר בהג"ה בהדיא במקום דלא מהני ס"ס לא מהני לא נודע בנתיים אלא אח"כ נודע בפעם אחת אלא שכתב אח"כ שם דבס"ס שהוא מהני בעינן דוקא נודע בפעם אחת זהו אינו נראה כלל כמו שנכתב בסמוך בס"ד : (יד) אבל אם היו ב' ספיקות כו' ונודעו ב' הספיקות כו'. זה העתיק הרב מהגהות או"ה בסוף הספר שכ' וז"ל וס"ס אם היו הב' ספיקות ס"ס גמורות דהיינו בענין א' ובגוף א' מ"מ לא ניתר ע"י כך אם לא שיבואו בפעם אחת אבל אם נודע הספק האחד קודם חשוב אותו פעם כאיסור ודאי וכשיבוא הספק השני אפילו בלתי תערובות לא הוה אלא ספק אחד עכ"ל ולא הבנתי דברים אלו כלל דמדאמר אם לא שיבואו בפעם אחת דזה משמע שלפעמים אפשר שלא יבואו בפעם אחת והיכי תמצא שיהיה נודע בין ספק האחד לספק השני בספק ספיקא שהם בגוף אחד וענין אחד כגון בספק זינתה תחתיו וספק אונס דלעיל דאין שייך לומר דנודע הספק האחד קודם שנודע השני ואם תרצה לומר שתחלה הרגישו בספק האחד ולא הרגישו בספק הב' וכשמרגישין בו אגלאי מילתא למפרע דלא היה אסור מעולם דהא לא נולד לנו שום ענין חדש אלא הידיעה היתה חסירה ובדברי רמ"א יש קצת לדחוק ולפרש דהכי קאמר כל שנודעו שני הספיקות דוקא ביחד זהו סימן לספק ספיקא שהוא כראוי דאלו בס"ס בשני גופים אפשר להיות נודע בנתיים. וכן ראיתי בתשובה למהר"ר בנימין ז"ל שכ' שאין להשגיח בהג"ה זאת כי פשוט הוא שבס"ס שע"י שני תערובות מותר אפילו בנודע בנתיים והביא ראיה נכונה לזה ממילא ה"ה בס"ס אם יש כאן איסור .

*) כלל העולה בס"ס הוא כן דכל שספק האחד הוא אסור מצד שהוא חשוב ואינו בטל ברוב שאע"פ שעיקר האיסור הוא מדרבנן כמו ספק ביצה שנולדה בי"ט ושוב נתערב' לא מהני בה ס"ס כיון שאין הספיקות בענין אחד אלא בעינן שיהיו שני הספיקות ע"י תערובות ונודע בנתיים לא מעלה ולא מוריד בשום דבר מהס"ס וכן אם יש ב' ספיקות אם יש כאן איסור לגמרי אז מהני בכל גווני רק שיש חילוק בס"ס שע"י תערובות שאם הוא איסור ודאי והוא חשוב בעינן שלש תערובות וכמ"ש בסעיף א' אבל אם הספק איסור נתערב לא בעינן רק ב' תערובות והוה ס"ס ולהקל :

ד' וכ"כ הרב ס"ח דבספק איסור שתערובות הב' שרי וצ"ע : סב וי"א הטעם כו'. וכ"מ דאילו לטעם המחבר אפילו היה הספק הא' מדרבנן כיון שהיה בגופו אינו בטל בתערובות ולטעם הרב בטל ונפקא מיניה אם נתחלפה גבינה שאינה ידוע אם היא גבינת ישראל או גבינת עובד כוכבים לדרה"י הוי ספק דרבנן ולחומרא וכדלקמן ס"ק ס"ג דין י"ז להמחבר אינה בטלה בתערובות אף שהספק הראשון הוא מדרבנן כיון שהוא בגופו ולהרב בהג"ה בטל כדלקמן ס"ק ס"ג בדין י"ז כיון שהספק הראשון אינו מה"ת א"כ ה"ל ספק ספיקא ואפשר לומר דאף המחבר לא קאמר אלא היכא דהספק הראשון שהיה בגופו אסור מה"ת והרב בהג"ה מחמיר אפילו לא היה הספק הראשון בגופו כיון שהוא מן התורה לא הוה ס"ס או אפשר דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ולא בא הרב אלא להוסיף דבספק ספיקא אם יש כאן איסור כלל מותר אפילו בגופו של איסור ועי' בתשו' ן' לב ח"ג סי' ק' :

דיני ספק ספיקא

א סג לא מיקרי ספק ספיקא . אפי' לא נודע ספק הראשון רק עד אחר שנתערב כגון שנתערבו כמה ביצים ביחד ואח"כ נודע ספק טריפות בתרנגולת ונודע שביצה אחת היא ממנה שהטילה אחר שאירע לה הספק טריפות וכן כל כיוצא בזה אע"ג שלא נודע שום ספק איסור רק עד אחר שנתערב וא"כ שני הספיקות נודעו יחד ובאין כאחת מ"מ כיון שהספק הראשון אסור מן התורה לא הוי ספק ספיקא . כך העלה בד"מ ס"ס ל"ז ובת"ח כלל מ"ג דין ז' והשיג אב"י בס"ס ל"ז בשם מ"כ דמתיר בלא נודע הספק הראשון קודם שנתערב משום ס"ס והיינו דמסיים כאן בהג"ה אבל אם היה ב' ספיקות אם היה כאן איסור כלל ונודעו ב' הספיקות יחד כו' אלמא דברישא אפי' נודעו ב' הספיקות יחד לא הוה ס"ס וכן משמע מדברי הפוסקים דלא כתשובת משאת בנימין סי' ל"ז שהשיג על הרב בזה ועיקר יסודו שממקום שהוציא הרב דין זה מהאו"ה כלל כ"ו לא נראה כן אלא שבהגהות או"ה מבואר כן ויותר יש לנו לסמוך על הרב בעל או"ה דרב מובהק וגדול היה משנסמוך על דברי ההג"ה עכ"ל והא ליתא דבאו"ה גופא משמע טובי זימני דאפי' לא נודע אסור דכתב טעמא במסקנתו דאין הב' ספיקות מענין אחד דהספק הראשון היה מחמת עצמו שמא אינה טריפה וכשנתערבו אז בא הספק השני מטעם תערובות ועוד דאין הב' ספיקות בגוף אחד את"ל טרפה שמא אין זאת והיינו שני גופין אבל היכא דהוי הב' ספיקות בגוף אחד כגון בספק תחתיו וכן באיש ואשה שטעו ברכיהם (בנדה דף כ"ט ע"ב ונתבאר לקמן סי' קל"ח סעיף קטן ו') בספק אחד דיש בדם גופא ס"ס שמא אינו מן האשה ואת"ל מן האשה שמא מפרוזדור עד כאן לשונו אם כן לשני הטעמים האלו ודאי אפילו לא נודע מכל מקום אין הספיקות מענין אחד או מגוף אחד ועוד דהא כתב דל"ד לספק תחתיו ולאיש ואשה שטעו ברכיהם והתם ודאי לא נודע והכי משמע למעיין באו"ה בדוכתי טובא דלא מחלק בין נודע או לא והגהת או"ה הם רק פירוש לדברי או"ה וזה ברור :

ב כתב האו"ה שם דין ד' וז"ל אפילו ביצה שנמצאת בקליפתה בתרנגול' שאירע לה טרפות בקרוב הוי ספיקא דאורייתא דשמא בשעה שנטרפה היתה בלא קליפה והוי ירך האם ונתגדלה באיסור ואם נתערבה אינה בטלה אפילו באלף ואין להפרידה ג"כ ולהתיר כל אחד

מכן

ביאור הגר"א

[לו] אבל אם כו'. כמ"ש בכתובות ט' א' ושאר מקומות : [לז] ונודעו כו'. כ"כ או"ה וצ"ע דא"כ כל שקלא וטריא דריש י"ט ואם נתערבה כו' פי' ר"ת ור"י גברי והא מיתוקם שפיר בנודעת שכן פשטא דברייתא :

באר היטב

נודע בנתיים עכ"ל : (כח) ס"ס. כתבו הט"ז וש"ך אפילו לא נודע הספק הראשון רק עד אחר שנתערב כגון שנתערבו כמה ביצים ביחד ואח"כ נודע ספק טריפה בתרנגולת וא"כ ב' הספיקות באין כא' מ"מ כיון שהספק הראשון מן התורה לא הוי ס"ס ואם נתחלפה גבינה שאינה ידוע אם היא גבינת ישראל או גבינת עובד כוכבים דבכה"ג הוי ספק דרבנן ולחומרא כדלקמן להמחבר אינה בטלה בתערובות אף שהספק הראשון הוא מדרבנן כיון שהוא בגופו ולהר"ב בהג"ה בטל כיון שהספק הראשון אינו מן התורה א"כ הוי ס"ס מיהו אפשר דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ולא בא הר"ב אלא להוסיף דבס"ס אם יש כאן איסור כלל מותר אפילו בגופו של איסור ועי' בתשובת ן' לב ח"ג סי' ק' עכ"ל : (כט) ביחד. כתב הט"ז דדברים אלו תמוהין דמשמע שאפשר דלפעמים לא יבואו הספיקות בפעם א' וזה א"א למצוא שיהא נודע בין ספק א' לספק ב' בס"ס שהם בגוף א' וענין אחד כגון בספק זינתה תחתיו וספק אונס דאין שייך לומר דנודע הספק הא' קודם שנודע הב' ובדברי רמ"א יש קצת לדחוק ולפרש דה"ק כל שנודע ב' הספיקות דוקא ביחד זהו סימן לס"ס שהוא כראוי דאלו בס"ס בשני גופים אפשר להיות נודע בנתיים וכן ראיתי בתשובה למהר"ר בנימין ז"ל שכ' שאין להשגיח בהג"ה זאת כי פשוט הוא שבס"ס שע"י שני תערובות מותר אפילו נודע בנתיים ממילא ה"ה בס"ס אם יש כאן איסור. כלל העולה בס"ס הוא כן. דכל שהספק הא' הוא אסור מצד שהוא חשוב ואינו בטל ברוב שאע"פ שעיקר האיסור הוא מדרבנן כמו ספק ביצה שנולדה ביו"ט ושוב נתערבה לא מהני בה ס"ס כיון שאין הספיקות בענין א' אלא בעינן שיהיו ב' הספיקות ע"י תערובות ונודע בנתיים לא מעלה ולא מוריד בשום דבר מהס"ס וכן אם יש ב' ספיקות אם יש כאן איסור לגמרי אז מהני בכל גווני רק שיש חילוק בס"ס שע"י תערובות שאם הוא איסור ודאי והוא חשוב בעינן ג' תערובות וכמ"ש בס"ח אבל אם הספק איסור נתערב לא בעינן רק ב' תערובות והוא ס"ס ולהקל עכ"ל :

(שם בש"ך בס"ס ס"ק י"ד) כלל העולה בס"ס כו'. שאע"פ שעיקר האיסור הוא מדרבנן כו'. זה אינו דכלל כנה מהני ס"ס אפילו אין הספקות מענין אחד כדאיתא בכמה דוכתי וכמ"ש הש"ך ס"ה ס"ב דין ס"ו וי"ז ומספק ביצה שנולדה ביו"ט אין ראיה דהוי דשיל"מ :

פרי חדש

(שם סעיף ס' בהגה"ה) לא מקרי ספק ספיקא. אפילו לא נודע הספק הראשון רק אחר שנתערב כגון שנתערבו כמה ביצים ביחד ואח"כ נודע ספק טרפות בתרנגולת ונודע שביצה אחת היא ממנה שהטילה אחר שאירע לה הספק טרפות וכן כל כיוצא בזה אע"ג שלא נודע שום ספק איסור רק עד אחר שנתערב ואם כן שני הספיקות נודעו יחד ובאין כאחת מ"מ כיון שהספק הראשון אסור מן התורה לא הוי ספק ספיקא כ"כ בד"מ ס"ס ל"ז ות"ח כלל מ"ג ודלא כהב"י בס"ס ל"ז בשם מ"כ דמתיר בלא נודע הספק ראשון קודם שנתערב משום ס"ס ולזה הסכימו האחרונים וכן עיקר ולאפוקי מתשובת משאת בנימין סימן ל"ז שהשיג על הד"מ בזה ואין דבריו נכונים כעיקר הדין :

אמר הגאון מוהר"ר חזקיהו די סילוה בעל המחבר פרי חדש

יען בנקל יוכל האדם לטעות בענין הספקות ולדמות מילתא

גליון מהרש"א

אין להתיר מכח ס"ס עיין בגליון לעיל סימן ס"ז ס"ס ובגליון ס"ז סוף סימן ס"ו ובט"ז א"ח סימן תצ"ז ס"ר (ש"ך ס"ק סג) לא מיקרו ספק ספיקא. באיסור דרבנן ואיכא תרי ספיקא להחמיר אזלינן לחומרא דחשיב האי צד כמיעוטא דמיעוטא ולא חשיב ספק כלל פל"ס פ"ה מה' בכורות ועיין שעה"מ פ"ז מאישות הלכה ב' והיכא דאיכא לברר מכל מקום שרינן בס"ס פר"ח ובשעה"מ שם הי"ב עלת ל"ח ד"א ריש ע"א דאפשר זהו דוקא היכא דלא יבוא לידי בירור אלא דהוי' בידו לברורי אבל היכ' דיברור אחר כך אפשר לא סמכינן בס"ס מספיקי איבעיא בגמרא לא מקרי ס"ס פ"ת יו"ד סי' ל' סק"ב ועי' פ"ז סימן נ"ה ס"ק ס' וש"ך סוף סימן נ"ו ועיין בכ"מ פ"ב מבכורים ה"ט דאף דספק פטור חטור צריך להפריש פה לעצמו מכל מקום בפרת בנדמה דהוא איבעיא דלא איפשיט (בכורות דף י"ב) אינו צריך לרמב"ם ועיין ת' בן לב ח"ג סימן כ"ג ת' דבר שמואל אבוהב סימן י"ח : (ש"ך) לא מקרי ספק ספיקא מתיכ'תיתי לחוש אינו בגדר

יד אברהם

איסור שיהא בעצמא לא הוו חליפין כגדולין אלא מדרבנן ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא עכ"ד . וקשה הא נדרים ה"ע דשיל"מ בתלה כדאיתא התם (דף נ"ט) וגבי דבר שיל"מ אחמור בספיקו . כדאמר רב אשי בריש ביצה (דף ד') גבי ביצה שנולדה ביו"ט דספיקה אסורה משום דה"ל דבר שיל"מ וכל דבר שיל"מ אף בדרבנן לא בטל ופרש"י דכי היכי דאחמור בביטולו ה"נ אחמור מה"ט בספיקא אלא מוכח מזה דס"ל להרשב"א והר"ן דדוקא בספיקא דעוכלא כי ההיא דספק נולדה ביו"ט או בחול הוא דקאמר רב אשי דאחמור נמי בספיקא משא"כ בספיקא דדינא בפלוגתא דרבוותא או באיבעיא דלא איפשטא כההיא דנדרים אזלינן לקולא בדרבנן אף בדשיל"מ וכתבתי עוד בזה בס"ד בחי' לחולין :

צבי לצדיק

(דיני ספק ספיקא ב') כתב כו' ירך האם . ק"ק הא קי"ל דטריפה אינה יולדת

למילתא מה שאינו לכך יוסר כל מורה לשים נגד עיניו תמיד כל אלו כללי דיני ספק ספיקא ולא יתיר כי אם בס"ס קרובים לאלו שנתבארו בכאן ישמע חכם ויוסיף לקח :

(א) ספיקא דאורייתא לחומרא אינו אלא מדבריהם אבל מן התורה כל ספק רחמנא שריא כדנעיל בכללים כלל א' ע"ש : (ב) דברים שהן סל"מ וכן דברים הנלמדים בי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם ספיקא דידהו נמי לחומרא : (ג) אי איתחזק איסורא כגון חתיכה משני חתיכות בין שניכרין החתיכות או שאינן ניכרין [illegible] כי הכי אף מדאורייתא לחומרא ואפילו נמי מייתי עליה . שם כלל א' וכלל ע"ו ע"ש : (ד) מדאורייתא אמרי' אוקי מילת' אחזקתיה בין לקולא בין לחומרא ול"ש בכת אחת אלא אפילו חדי ותרי ספיקא דרבנן היא . שם : (ה) לא מבעיא חדי ותרי אלא אפילו כמה אלף ספיקא דרבנן מיהא הוי ובמידי דרבנן מקילינן ובדאורייתא מחמרינן . שם : (ו) יש לצדד להקל טפי בספק קדושין מספק גרושין . שם : (ז) היכא דאיכא חד ספיקא ותרתי דסתרן אף מן התורה אסור למיעבד תרווייהו דהא ממ"נ קעביד איסורא וה"מ בחד גברא אבל בתרי גברי שפיר דמי . שם : (ח) אין חילוק מן התורה למעבד תרתי דסתרן בין בת אחת בזה אחר זה בין לקולא בין לחומרא שם : (ט) אע"ג דכל ספק רחמנא שריה מ"מ כי לא מצי מתברר אבל אי מצי בידים לברורי ולבדוק אי איכא איסורא או לא בכס"ג אף מן התורה מחייב לברורי ולבדוק. שם : (י) ספקא דדינא ובעיא

חדושי בית מאיר

(בש"ך דיני ס"ס דין ד' קרוב לסופו) ותו דבודאי וכו'. נ"ב כלומר דאף לדעת הרמ"א גם זה מותר התערובות ב' עכ"פ אחד אחד : (שם בדין ז') כתב אם יש בחנות א' ספק טריפה ונתערבה בחנות אחת כשירה ויש כאן חתיכה אחת ספק מאיזה חנות כשר משום ס"ס והוציא הכי מדברי או"ה גבי ביצה ספק מתרנגולת ספק טריפה . וקשה לי הרי בסעיף ו' מבואר דאם אה"ס דספק טריפה שנתערבה באלף ואח"כ [illegible] אחד מן התערובות ונתערב אפי' חד בחד וכ"ה בש"ך [illegible] וכתב ונראה [illegible] שפירש מן התערובות [illegible]

גליון מהרש"א

ספק ואע"ג להתירו משום חזקה ש"ך סימן פ"ו ס"ק י"א : (שם אות ד') ומשמע דבדין זה האחרון שרי אפי' ספק שחיטה בלא קליפתה עיין בס' אבני מלואים על

צבי לצדיק

ואח"כ ע"כ טרפה ביצה א' בכשרות ויש לה חזקת היתר א"כ נוקמא בחזקתה קודם שנטרפה נגמרה הביצה . וא"ל הרי ריעותא לפנינו דלרבנן נסתפק היא עם קליפתה וכן סימן ע"ש : (שם) ול"ד לגבינות כו'. קשה לא כסוף פ"ב ב' טרפה דדין

מכן מטעם ס"ס שמא היתה הקליפה קודם שנטרפה ואת"ל לא הוה קודם שמא אין זאת הביצה הואיל והספק הראשון הוי דאורייתא ואין הספיקות מענין א' ובגוף א' ואפי' בתרנגולת שנולד בה ספק טריפות אין להתיר הביצה שהטילה או שנמצא בה מטעם ס"ס ספק אין טרפה ואת"ל שהיא טרפה שמא בשעה שנטרפה היתה הביצה בקליפתה דגבי ביצה עצמה הב' ספיקות מב' גופות וגם אין הב' ספיקות מענין אחד וגם התרנגולת היתה בחזקת טרפות בשעה שהטילה או שנמצא בה הביצה (כלו' ול"ד לגבינות שנעשו מבהמה ואח"כ נמצאת טרפה דאמרי' שמא הוא דנטרפה לעיל סי' פ"א סעיף ב' דהתם לא היתה הבהמה בחזקת טרפות בשעה שנחלבה משא"כ הכא וכ"כ האו"ה כלל מ"ע דין ב' גבי גבינות שנעשו מבהמה טרפה דאמרינן שמא הוא דנטרפה וז"ל והשיב מהר"מ וריב"ק דבבהמה ליכא למימר טריף ואתאי טריף ואתאי כמו גבי מקוה וגם אינו דומה לביצים דספק טרפה דהתם היה העוף בחזקת ספק בשעה שהטילה ע"כ עכ"ל האו"ה) :

ג והלכך אף אם נתערבה אח"כ באלף כולן אסורות מאחר שלא היה חשוב בה קודם אלא ספק אחד ונמצא שאין חילוק ויותר מצד תערובות בדבר שאין מתבטל דאם יש בו מתחלה ס"ס גמורים אף בלא תערובות מותר כדאיתא לקמן ואם לא היה בו ס"ס אף אם נתערב באלף כולן אסורות :

ד ודוקא שהביצה היא בודאי מספק טרפה (כדעיל) או שיש בה ספק אם היא מודאי טרפה (ויש נ"כ ספק אם היתה בקליפתה קודם שנטרפה) או לאו כגון ביצה שנמצאת בחצר שאין בה כ"א ב' תרנגולים א' כשרה וא' טרפה אבל אם יש בתרנגולת רק ספק טריפות הביצה מותרת אפילו בלתי תערובות כלל מטעם ס"ס דשמא לא הטילה ואת"ל הטילה שמא אינה טרפה ואע"ג דלא נתערב אלא חד בחד (כלומר התרנגולת נתערב חד בחד אבל אי לא נתערבו מתחלה התרנגולים חד בחד רק כל א' ניכרת עדיין בפני עצמה א"כ הוי הספק הראשון אסור מן התורה דהיאך תאמר א"כ ואת"ל הימנה שמא אינה טרפה והלא כבר אסרתה מן התורה מן הספק ודוק) מ"מ לא הוי בספק ראשון ספיקא דאורייתא כדלקמן דהא אין בתרנגולת טרפה ודאית והוי הב' ספיקות בענין א' ובגוף א' ובאין כאחת עכ"ל ומשמע דבדין זה האחרון שרי אפילו ידוע שהיתה בלא קליפה בשעה שנולד בה ספק טרפות משום הכי ס"ס דשמא לא הטילה ואין הביצה ממנה ואת"ל ממנה שמא אינה טרפה ול"ד לספק ביצת טרפה שנתערבה דכולן אסורות ולא שרי מטעם ס"ס דאין הספיקות הוי מענין א' ובגוף א' דהתם א"א להתחיל ולומר שמא אין כאן איסור כלל דהא ודאי יש בתערובות זו ספק טרפה וע"כ צריך אתה להתחיל ולומר שמא אינה טרפה וא"כ ההתחלת בספק הראשון שאסור מן התורה וכן כשאתה אומר א"כ את"ל טרפה שמא אינה זאת א"כ בספק השני אתה מיקל ואומר שמא אינה זאת והיינו ב' גופים וב' ענינים משא"כ כאן דבתחלה היא שלא ידענו מהיכן נולדה הביצה זו וא"כ אתה מתחיל לומר שמא מן הכשרה היא ואין כאן ספק איסור כלל וכשאתה רוצה אח"כ להחמיר ולומר שמא מטרפה היא א"כ בגוף הזו שאתה באת לדון להחמיר אני אומר שמא אינה טרפה וליכא למימר דהרי כבר אסרתה מן הספק והוי כספק הראשון מן התורה דהא נתערב חד בחד ולא הוי הספק הראשון מן התורה וא"כ אף דהספיקות הם מב' ענינים וב' גופים מ"מ הם ממש מגוף א' ומענין א' בספק הראשון הוא שמא ביצה זו מכשרה היא ואין כאן איסור כלל אלא דכשאתה בא להחמיר ולדון שמא מטרפה היא ואתה עושה ב' גופים וב' ענינים להחמיר אני אומר שמא אינה טרפה בגוף ובענין שאתה בא עליו לדון ולהחמיר ודמי ממש לספק שמא אינו מן האשה ואת"ל מן האשה שמא מפרוזדור דאע"ג דהתם נמי הספיקות הם שני ענינים וב' גופים הוי ממש מענין א' ובגוף א' כמ"ש האו"ה והבאתיו לעיל בדין ח' אלא ודאי היינו מטעמא דודאי לא תתחיל לומר שמא מן המקור דהא עדיין אינו ידוע מהיכן הדם בא כלל וא"כ הספק הראשון הוא שאתה מתחיל לידע מהיכן הדם וא"כ מתחלה אני אומר שמא מן האשה ואין כאן איסור כלל ולא הוי הספק הראשון אסור מן התורה וכשאתה באת להחמי' ולדון בשני גופים וב' ענינים לומר שהוא מן האשה אני אומר לך בגוף זה שאתה דן בו דהיינו באשה שמא מן הפרוזדור . ומצאתי כתוב בכתיבת יד הרב ר"מ איסרל"ש בגליון או"ה אהך דנמצאת ביצה בחצר ולא נודע אי מכשרה או מספק טרפה וז"ל מ"מ לא הוי בספק ראשון ספק דאורייתא כו' כי לא נולד הספק הראשון מיד רק עם הב' משא"כ אם היה האיסור בספק א' לבד דאז נעקרי ספק איסור דאורייתא כמו שאמר ריש תפו' זו עכ"ל ביאור דבריו כמ"ש: והלכך לא חשיב כמי ס"ס תרנגולת שנולד בה ספק טריפות בקרוב כשהטילה ביצה ואינו ידוע אם נגמרה הביצה קודם לכן או לא משום דכשאתה מתחיל לומר ספק טרפה ספק אין טרפה הרי אתה מתחיל בספק שהוא איסור דאורייתא וכשאני אומר את"ל טרפה הרי עדיין לא עשיתי ב' גופים וב' ענינים וכשאתה אומר א"כ שמא נגמרה קודם לכן אתה בודה ספק אחר להקל בב' גופים וב' ענינים וכן אפי' תתחיל לומר את"ל לא נגמרה קודם לכן שמא אינה טרפה אתה עושה להקל ב' גופים וב' ענינים דמתחלה דנת בביצה עצמה ועתה באת לדון ולהקל בתרנגולת היינו שני גופים ומתחלה דנת שמא נגמרה קודם לכן ועתה באת לדון ולהקל שמא אינה טרפה היינו ב' ענינים : וכן בנמצא ביצה אחת ואינו ידוע אם היא מודאי טרפה או מכשרה אע"ג דנתערבו התרנגולת חד בחד הוי הספק הראשון אסור מן התורה כיון דיש בתרנגולת איסור ודאי א"כ לא תוכל לומר שמא מכשרה דהוי הספק הראשון אסור מן התורה ואם אתה רוצה להתחיל ולומר שמא נגמרה קודם לכן א"כ מכ"ש התחלתה בספק הראשון שאסור מן התורה וגם כשתאמר אח"כ את"ל נגמרה א"כ שמא אינה מטרפה אלא מכשרה הרי אתה עושה להקל ב' גופים וב' ענינים וגם הרי כבר אמרת שמא נגמרה אח"כ א"כ הודית שבא מטרפה ואיך תחזור ותאמר לא הימנה והשתא ניחא נמי הא דספק טרפה שנתערבה באלף כולן אסורות אפי' לאכלן א' א' והתערובות הב' מותר אפי' כולו כאחד כמו שנתבאר לעיל ס"ק כ"ה דמה לי התערובות הראשון ב' ב' או התערובות הב' כולו כא' הא הכא והכא איכא ס"ס ותו דבודאי התערובות הב' מותר כשאינו אוכלו כולו כאחד מטעם שמא זו שאני אוכל לא זו היא שנפלה לכאן הא מתחיל בב' גופים אלא ודאי בתערובות הראשון לא תוכל לומר שמא אין כאן איסור כלל דהא ודאי יש כאן ספק טרפות ולא תוכל להתחיל ולומר שמא אינה זאת דהרי בתחלה צריך אתה לומר מה ריעותא איכא בזאת גופו שאתה באת לדון עליה ועוד דכשתתחיל לומר שמא אינה זאת כ"ש הריעותא להתחיל בב' גופים וא"כ ע"כ צריך אתה להתחיל שמא אינה טרפה וא"כ התחלת בספק הראשון שאסור מן התורה וגם כשתאמר אח"כ את"ל טרפה שמא אינה זאת הרי אתה עושה ב' גופים וב' ענינים להקל אבל התערובות הב' אני מתחיל לומר שמא אין כאן איסור כלל בתערובות זה א"כ התחלת בספק הראשון שהוא מותר מן התורה וכשאתה רוצה להחמיר ולומר שמא האיסור שהיה בגוף הראשון נפל לכאן א"כ אתה עושה להחמיר ב' גופים וב' ענינים אני אומר בגוף ובענין זה שאתה בא לומר שהוא כאן שמא אינה טרפה :

ה והלכך כתב בהגהת שבסוף ספר או"ה בכלל כ"ו דין ד' וז"ל ב' תרנגולים כו' או שמא ודאי כל אחת מטילה כמו חברתה ואין כאן ספיקא אלא פי"ל בכל א' מהביצים שמא אינה הימנה ואת"ל הימנה שמא אינה טרפה וא"כ לא הוי הב' ספיקות מענין א' ובגוף א' עכ"ל ר"ל דכמו דקאמר דב' תרנגולים אחד ודאי טרפה כו' לא הוי ס"ס ה"ה באחד ספק טרפה ונתערבו חד בחד וא' מטילה כמו חברתה ויש כאן ב' ביצים ואין ידוע איזה מהן מן הכשרה או מן הטרפה לא הוי ס"ס דהא בודאי א' מהב' ביצים אלו יש בה ספק איסור וא"כ לא תוכל להתחיל ולומר שמא אין כאן איסור כלל דהא ודאי יש כאן ספק איסור וא"כ צריך אתה להתחיל שמא אינה טרפה וא"כ הספק הראשון שהתחלת בו הוא אסור מן התורה וכן כשתאמר אח"כ את"ל טרפה שמא אין זאת הימנה א"כ אתה מיקל בשני גופים וב' ענינים ואם תתחיל לומר על כל ביצה שמא אין זאת מהטרפה א"כ כ"ש שספק הראשון הוא בשני גופים :

ו וממה שכתב האו"ה לעיל דאם יש בחצר ב' תרנגולים אחד ספק טרפה וא' כשרה הביצה מותרת מטעם ס"ס דשמא לא הטילה ואת"ל הטילה שמא אינה טרפה דהוי הב' ספיקות מענין א' ובגוף א' ובאין כאחד עכ"ל נראה מבואר דאפילו נודע מתחלה הספק טרפות בתרנגול' מותרת הביצה דמה בכך שנודע בה הספק טרפות הרי אין אתה דן על התרנגולת אלא על הביצה ובביצה לא נולד ספק טרפות מעולם רק שאח"כ נולד הספק הראשון עם הב' וכמ"ש לעיל דין ד' בשם הרב רמ"א ועוד שהרי לא חילק האו"ה כלל בכאן בין נודע ללא נודע א"כ משמע דאיירי בכל ענין ועוד דהא קאמר והוי הב' ספיקות בענין אחד ובגוף אחד ובאין כאחד ואם איתא הל"ל דהיינו דווקא בלא נודע אבל בנודע אין באין כאחד אלא מדקאמר סתמא והוי באין כאחד משמע דלעולם הוי באין כאחד מטעמא דפרישית :

ז ויצא לנו הדין דאם יש כאן חתיכה אחת ויש בה ספק אם היא של כשרה או אם היא של ספק טרפה כגון שיש כאן ב' חנויות אחת יש בה כשרה ואחת יש בה ספק טרפה ונתערבו החנויות שאינו ידוע באיזה מהן יש ספק טרפה אע"פ שנודע מתחלה הספק טרפות מ"מ הרי אנחנו באנו לדון על החתיכה אם היא מכשרה ואין כאן איסור כלל ואת"ל מהחנות האחרת שמא אינה טרפה א"כ הוי ס"ס גמור בגוף אחד ובענין אחד ובאין כאחת שהרי לא נולד הספק הראשון רק עם השני וכן הוכחתי לקמן בדין י"ח מדברי או"ה ריש כלל מ"ז בשם ר' שמואל :

ח אבל אם יש כאן לפנינו שתי חתיכות אחת מכשרה ואחת מספק טרפה כיון שאין להתחיל ולומר שמא אין כאן איסור כלל שהרי ודאי אחד מהן ספק טרפה א"כ שתיהן אסורות דליכא ספק ספיקא :

ט ונראה דאפילו נאבד אחד מהן למקום אחר אין להתיר מכח ס"ס לומר שמא אינכאן איסור כלל כו' דהרי היה בודאי כאן ספק איסור וא"כ ע"כ צריך אתה להתחיל ולומר שמא אין זה הספק איסור והספק איסור נאבד א"כ אתה מתחיל בשני גופים וכן כשתאמר אח"כ את"ל זו היא שמא אינה טרפה אתה עושה ב' ענינים להקל ונראה דאפילו נאבד

חידושי רע"ק

(ש"ך דיני ס"ס אות ד') כלומר התרנגולת נתערבה חד בחד והפר"ח כתב כהיפך דדוקא בלא נתערבו התרנגולות תחלה הוי ס"ס מעליא דלגבי הביצה באים ב'ספיקות כא' אבל בנתערבו התרנגולות וחד בחד הוי שניהם כמו גוף איסור ול"ש לדון שמא מכשירה: (שם) וכן כנמצא וכו' אע"ג דנתערבו התרנגולות חד כחד משמע דסב"ש בלא נתערבו ולענ"ד תמוה דבספק אם נגמרה מקודם לבאורה הוי ס"ס מעליא ואנו דנין אבל על הביצה ס' שמא מהכשירה המבוררת לנו ואת"ל מן הטריפה שמא נגמרה מקודם ואף דאם בודאי נגמרה אח"כ וספק אם נולד מכשירה או מספק טריפה לא הוי ס"ס לדעת הש"ך (דלא כפר"ח) היינו מטעם דהספק הב' שמא התרנגולת אינה טריפה לא הוי ס' מעליא כיון דכבר אסרנו אותו הספק ונאסרה התרנגולת אבל בס' אימת נגמרה דאין אנו דנין כלל על התרנגולת טריפה רק על הביצה ס' מכשירה וס' נגמרה מקודם אמאי לא הוי ס"ס ובנתערבו י"ל דשניהם בודאי טריפה אבל בלא נתערבו התרנגולות הוי ס"ס מעליא אח"כ מצאתי בעז"ה שתמה כן הפמ"ג ונדחק דגם הש"ך יסבור דהוי ס"ס ; (שם ז') מ"מ הרי אנחנו באנו . לא זכיתי להבין דס"ס מספק טריפה שנתערבה בתחיכות כשירות שהם אחרות ופירש א' [illegible] כמ"ש הש"ך בסמוך אות ט' מ"ש הכא [illegible]

נאבד אחד מהן מן העולם לגמרי לא מהני בכה"ג דאף ע"ג דהיכא דנתערב דבר חשוב חד בתרי ונפל אחד מהן לים או נאבד מן העולם הותרו כל השאר כדלעיל סעיף ז' הא אמרינן התם טעמא דמן התורה כבר נתבטל ברוב ורבנן גזרו בדבר חשוב שלא להתבטל הם אמרו והם אמרו שאם נאבד אחד מהן תולין להקל מה שאין כן הכא :

י כתב האגור כזית ספק חלב שנתערב בין ב' שעורי כזית של היתר ואינו ניכר ואח"כ נפל אחד מאלו לתוך קדרה של בשר ואין בקדרה שיעור לבטל כזית שנפל (משמע אע"פ שאין שיעור לבטל גם מן התורה כגון שאין בקדרה רוב או שנפל לקדרה שאינו מינו) מותר מטעם ס"ס שמא הכזית הראשון שנתערב היה שומן ואת"ל היה חלב שמא לא זו שנפלה לקדרה וזה הספק הראשון מדרבנן דמדאורייתא חד בתרי בטיל עכ"ל ובאמת דברים אלו נכונים הם דהא תוכל להתחיל ולומר שמא אין כאן איסור כלל ואת"ל יש כאן איסור דהיינו שזו היא שנפלה לב' שעורי כזית א"כ אתה עושה להחמיר ב' גופים אומר לך שמא אינה חלב אך קשה דהא כתב האו"ה כלל כ"ו דין י"א דספק טריפה שנתערב באלף ואח"כ חזר א' מן התערובות ונתערב ברוב דוקא מותר אבל אם חזר ונתערב חד בחד וכל שכן כשפירש ועומד בפני עצמו אסור והכי משמע מדברי הפוסקים גבי ספק דרוסה שנתערב דספק איסור שנתערב ברוב ופירש א' מהן אסור : ונראה דס"ל דכיון דתערובות הראשון היה כל א' מהן אסור משום דבודאי יש כאן ספק איסור א"כ ה"ה כשעומד בפני עצמו דכיון דידוע שזה פירש מן התערובות דינו כתערובות עצמו דגזרינן שמא יקח מן הקבוע ולא שרינן משום ס"ס ואפילו נתערב חד בחד מ"מ כל שאין רוב ה"ל כידוע שזה פירש מן התערובות והלכך כל שנתערב אח"כ בעינן רוב דדבר יבש אינו בטל פחות מרוב אבל אם נפל אח"כ לקדרה הקדרה מותרת דהרי אין אנו דנין על החתיכה עצמה רק על הקדרה כן נ"ל להשוות דברי הפוסקים להדדי וכה"ג מחלק האו"ה כלל מ"ז דין ז' גבי גבינה של עובד כוכבים דאע"פ שאינה בטלה ברוב ביבש דהוי כודאי איסור בטל בתבשיל ברוב ע"ש :

יא גרסינן פ"ק דכתובות (ריש דף ט') האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו ואמאי ס"ס הוא ספק תחתיו ספק אינו תחתיו ואת"ל תחתיו ספק באונס ספק ברצון לא צריכא באשת כהן (שהאונס אסור בה) ואיבעית אימא באשת ישראל כגון דקביל בה אביה קדושין פחותה מבת שלש שנים ויום אחד (דליכא למימר שמא אינה תחתיו דאם כן היו בתולים חוזרין כדתנן במסכת נדה פחותה מכאן כנותן אצבע בעין) : וכתבו התוספות אסך דאב"א באשת ישראל כו' וז"ל וא"ת אכתי איכא ס"ס ספק באונס ספק ברצון ואת"ל ברצון ספק כשהיא קטנה ופתוי קטנה אונס הוא כדאמרינן בהבא על יבמתו (ד' ס"א ע"ב) וי"ל דשם אונס חד הוא עכ"ל וכ"כ ה"ה ריש פ"ג מהלכות איסורי ביאה בשם המפרשים דחדא ספיקא הוא דשם אונס חד הוא וכ"כ בפסקי מהרא"י סי' ק"ל על מה ששאלוהו בסימן קכ"ט בב' שעירים שנולדו מעז אחת שהיתה חולבת וז"ל ועוד יבאר לי מר אם יש להתיר הב' בכורות מעז א' מטעם ס"ס שמא זה לא יצא ראשון ואת"ל דיצא ראשון שמא הלכה כמ"ד חלב פוטר אך קצת נ"ל דוחק בזו מ"מ דמ"ד חלב פוטר משום דרוב בהמות אינן חולבות אא"כ יולדות וא"כ הכל שם חד ספיקא הוא שמא כבר בכרה וזה לא יצא ראשון ע"כ לשון השואל. והשיב מהרא"י ז"ל אפילו ליכא מאן דסבר חלב פוטר מ"מ ליכא מאן דפליג דספיקא הוא שמא ילדה כבר וא"כ איכא ס"ס שמא ילדה כבר ואלו גדיים שניהם פשוטים הם ואת"ל לא בכרה כבר איכא למימר אכל אחד זה אינו בכור ומ"ש דשם חד ספיקא הוא ליתא דודאי אם ילדה העז זכר ונקבה והוה מספקא לן איזו נפק תחלה כהאי עובדא אירע מקרוב קודם זה בוורמייז"א ושאלני מהר"ר משה על הדבר ור"ל גם הוא דשם חד ספיקא הוא והבאתי לו ראיות דחשיב שפיר ס"ס אפילו בכה"ג ואף לפי דבריו נ"ד לס"ס דידך דהתם הספק האחרון אינו מוסיף ומתיר כלום יותר מן הראשון וכן הראשון יותר מן האחרון דספיקא שמא ילדה כבר וכבר נפטר רחמה קודם שילדה עכשיו הני תאומים וספק האחרון נמי היינו מעין זה דשמא הנקבה ילדה תחלה ונפטר הרחם קודם לידת הזכר דבנקבה גופה אין נפקותא אבל בנדון דידן הספק הראשון מתיר טפי מן האחרון דאם ילדה כבר א"כ אלו התאומים שניהם פשוטים וכה"ג חשיב שפיר ס"ס דשני הספיקות אינם שם א' אמנם נראה דודאי לא מהני ס"ס כה"ג כדאיתא בהדיא בש"ד אהא דבא זאב בתוך העדר ודרס בהמה א' דכתב ר"י דאין להתיר מכח ס"ס שמא בשן דרס ואת"ל ביד שמא אינה זאת דכיון דספק הראשון דאורייתא אינו בטל ברוב כל שכן חד בחד ע"כ לשון מהרא"י משמע דהכא מודה מהרא"י דהיכא דשם אחד הוא לא הוה ס"ס :

יב אלא דס"ל דהך עובדא לאו שם א' היא כיון דהספק הראשון מתיר טפי וכן נמי באחד מהן נקבה ס"ל דלאו שם אחד הוא כיון דבספק הראשון אין שום אחד מהן בכור אע"ג דליכא נפקותא בנקבה מ"מ עתה לא יצא שום אחד מהן תחלה אבל ודאי היכא דשם א' הוא לגמרי סובר מהרא"י כהתו' ומפרשים הנ"ל דכתבו דלאו ס"ס הוא וכדבריהם מוכרח לומר בש"ס אלא דמהרא"י סובר דכיון דהספק הראשון מתיר טפי מן האחרון הוי ס"ס דלא הוי בכה"ג שם אחד. והשתא ניחא דלא תיקשי ממאי דקי"ל לקמן סי' קכ"ב סעיף ו' ז' דהם כלים אינן בני יומן וכתבו שם התו' והפוסקים הטעם משום דהוי ס"ס ספק נשתמשו בו היום ואת"ל נשתמשו בו היום שמא נשתמשו בו בדבר שהוא פוגם בעין או שאין נותן טעם עכ"ל דקשיא לכאורה דהא שם אחד הוא דאפילו את"ל שלא נשתמשו בו היום לא שרי אלא משום דנותן טעם לפגם כדלקמן ריש סימן קכ"ב אלא ודאי היינו טעמא דהספק הראשון דהיינו שמא לא נשתמש בו היום אם כן אי הוה ידענו בודאי שלא נשתמש בו היום לעולם הוא נותן טעם לפגם בכל תבשיל שבעולם אבל ספק האחרון הוא שמא נשתמש בו בדבר שפוגם תבשיל זה או שאין נותן טעם בתבשיל זה ואם היה ידענו מה נשתמש בו אפשר דאע"ג דהיה פוגם תבשיל זה היה משביח תבשיל אחר אם כן הספק הראשון מתיר טפי מן האחרון ולא הוי שם אחד :

יג כתב האגור ס"ס שלא תוכל להפכו לא הוה ס"ס הדמיון שחט ומצא הסכין פגום דאיכא ס"ס שמא בעור המפרקת נפגם ואת"ל שלא נפגם במפרקת שמא במיעוט בתרא דסימן נפגם זה הס"ס לא תוכל להפוך ולומר שמא במיעוט בתרא נפגם ואת"ל שלא נפגם במיעוט בתרא אלא במיעוט קמא אם כן ודאי נבלה ולא תוכל לומר שמא במיעוט בתרא נפגם ואת"ל שלא נפגם במיעוט בתרא אימא בעור נפגם דתרווייהו אין חשש איסור והכל אחד הוא א"ת בעור נפגם או א"ת במיעוט בתרא נפגם ולכן לא תוכל לומר כך כי לא יקרא ס"ס ולכן לא תוכל להפכו והתו' מפרשים בהדיא כל ס"ס שאי אתה יכול להפכו לא הוי ס"ס אבל שכחתי המקום שפירשו כך התו' עכ"ל ופשוט הוא דזה לא הוי ס"ס דגרע טפי משם אונס חד הוא ועוד דהא מיד יש לומר שמא בעור נפגם א"כ הוי ספק א' ועיין לקמן בדין כ"ז :

יד וכ"כ בתשובת מנחם עזריה סי' נ"ז מעשה בעוף אחד שנשבר העצם מן הארכובה ולמעלה ואין עור ובשר חופים את רובו ולא הרגיש השוחט בשבירה זו בשעת שחיטה אם יש להתירו מכח ס"ס שמא לאחר שחיטה ואת"ל קודם שחיטה שמא לא יצא לחוץ קודם שחיטה. תשובה כבר ידעת שאין מתירין שום איסור מכח ס"ס אלא בזמן שב' הספיקות מתהפכין וכאן אי אפשר להפכן א"כ אין זה אלא ספק א' עכ"ל ור"ל דליכא למימר את"ל יצא לחוץ שמא לאחר שחיטה דלאחר שחיטה לא שייך לפלוגי בין יצא לחוץ או לא וכיון שאמרת את"ל יצא לחוץ ע"כ קודם שחיטה הוא וכן כתבתי בסי' נ"ה ס"ק ד' לחד תירוצא לדעת הסמ"ק והגהמ"י והמרדכי ושאר פוסקים גבי אעיכול ניביה דלא הוי ס"ס בכה"ג כיון שאינו מתהפך וכ"כ בסוף ס' הליכות עולם וז"ל קבלתי ממורי החכם נר"ו שלא נקרא ס"ס אלא המתהפכת מב' לדדין כלומר איזה צד שתקח בראשונה משכחת לה ס"ס אבל אם אינה מתהפכת לא מיקרי ס"ס ואפשר דלחומרא דיינינן לה כדין ספיקא א' והמשל כגון ספק נגע ספק לא נגע ואת"ל נגע ספק שרץ ספק צפרדע ואת"ל שרץ ספק נגע או לא וכן כל כה"ג הוי ס"ס ואשר אינה מתהפכת כגון ספק נכנס ספק לא נכנס ואת"ל נכנס ספק נגע אבל להיפך ליכא ב' ספיקות שכשתקח הראשונה ספק נגע ספק לא נגע ואת"ל נגע לא תוכל לומר שוב ספק נכנס או לא וכן כל כה"ג לא הוי ס"ס וכן אומר בתשובת הריב"ש ז"ל בשם התוספות עכ"ל והוא בתשובת ריב"ש סי' קל"ב בשם התוספות וכ"כ בתשובות ן' לב ח"ג סוף ע"א דס"ס שאינו מתהפך לא הוי ס"ס וכן הוא בכמה תשובות האחרונים וכ"כ בתשובת דברי ריבות סי' ש"י דס"ס שאינו מתהפך לא הוי ס"ס אלא שדחק שם ממ"ש התו' פ"ק דחולין (דף י' סוף ע"ב) סכין איתרמי פי' ואיכא ספיקא טובי ספק בעור נפגמה ספק בעצם נפגמה ואפילו בעור נפגמה שמא לא נשחטו הסימנים כנגד הפגימה והוי כס"ס ותירץ שגם בזה יש להפך כו' ולי נראה שזה לא מיקרי מתהפך ודוק וכוונת התו' דאינו אלא כעין ס"ס וכמ"ש לקמן דין כ"ז וע"ש :

ויש להקשות דהא כתב הרשב"א בחדושיו פא"ט ריש דף מ"ד והב"י מביאו סימן כ"ז דבנמצא צפורן של ארי יושבת לו בגבו וספק אם נכנס הארי או לא מותר מטעם ס"ס ספק לא נכנס ואם תמצא לומר נכנס שמא צפורן זה לא מיד הארי הוא אלא בכותל נתחכך עכ"ל והשתא הא אינו מתהפך דליכא למימר את"ל מן הארי שמא אינו נכנס :

טו ונראה לומר דשאני הכא גבי נשבר העצם דהב' ספיקות הם בגוף העצם אם כן כיון שמניחים בגוף אחד מאן לימא לן להתחיל שמא לאחר שחיטה כו' אימא לאידך גיסא שמא יצא לחוץ ולא תוכל שוב לומר כלל שמא לאחר שחיטה אבל הכא כשתרצה לומר שמא צפורן זה מיד הארי הוא א"כ התפוס שבודאי נכנס וא"כ היאך תתפוס מתחלה בודאי נכנס וע"כ מתחלה צריך אתה לדון אם נכנס כלל או לא ואת"ל נכנס שמא לא דרס וצפורן זה מהכותל הוא ואף שלא תוכל להפכו מיקרי שפיר ס"ס כיון דהספק הראשון הוא שמא לא נכנס וכן נ"ל למאי דכתב הרשב"א דהא דקי"ל ספק על ספק לא טל ואת"ל טל שמא לא דרס עכ"ל ומביאו ב"י שם. וכה"ג כתב נמי הרשב"א בתשובה ומביאו ב"י בסי' פ"ד ופסקו בש"ע שם סעיף ט' דאם עבר ובישל תוך י"ב חדש פירות בלא בדיקה מותר מטעם ס"ס ספק אין שם תולע ואת"ל היה שמא נמוח עכ"ל והבאתיו בסי' פ"ד ס"ק כ"ט והשתא הא ליכא למימר איפכא את"ל לא נמוח שמא אין שם תולע אלא ודאי כיון דמתחלה צריך אתה לדון אם יש איסור כלל א"ל להפכו והכי מוכח במרדכי סוף פרק כל הבשר ותשובות מיימוני הלכות מ"א סימן ח' דכתבו מתשו' רבינו שמשון על גבינות שיש בהם ספק אם העמידן בעור קיבת נבילה דמותרין מספק ספיקא דשמא לא העמידה בעור הקיבה ואת"ל העמיד שמא אין בו נותן טעם עכ"ל והשתא הא לא תוכל להפכו אלא ודאי כדפי' מיהו צ"ע מה שכתוב בהליכות עולם דספק נכנס ספק לא נכנס ואם תמצא לומר נכנס שמא לא נגע כו'

פרי חדש

דלא מפשיט בגמ' מן התורה איהא ספק גמור הוי ולא קמינן לה אחזקה בין לענין איסור ובין לענין ממון . שם : (יא) מאי דמבעיא בגמ' ולא מפשיט אינו נכנס תחת סוג ספק ואף דאיכא פרי ואלו ספקי בספיקא דדינא כולהו כחדא דמו ואזלינן לחומרא משום דספקי כודאי מדרבנן כלל ה' ע"ש : (יב) היכא דאיכא ספיקא אלא דאיכא רגלים לדבר לאיסורא או להיתרא לא מקרי ספק . כלל א' ע"ש : (יג) היכא דאיכא תרי צדדין להחמיר וחד להקל לא מקרי ספק. שם ולעיל בסי' ס"ט ס"ק מ"ד : (יד) ספיקא הרגיל וקרוב לודאי לא מקרי ספק . תוס' בפ"ק דפסחים

חידושי בית מאיר

או מספק טריפה דאורייתא מותר אם נתערב מתחלה חד בחד וכמו שנתבאר בדין ו' ז' והכא מתיר בלא תערובות חד בחד ואם ר"ל שזה אך מספק אם מכשירה או מספק טריפה דהיינו אם נתערב תחלה ספק עם כשר חד בחד לא זה כתב בסי' ח' [לאיסור]. ודוחק גדול לומר דס"ל דוקא היכא שהתערובו' נתבטל ברוב הוא דיש לגזור דלאו כ"ע דיני גמירי דחתיכה הראויה להתכבד לא בטל משא"כ בתערובות חד בחד ליכא למיגזר כי מנין לו כל זה וצ"ע . ועי' בתה"ד דף ק"ג ובמשה"כ משמע דמקיל בסי' לגבי ספק טריפה אפילו היכא שבודאי טריפה לא היה מטיב פירש גבי ספק הקיל . וזה באמת דלא כאו"ה שמביא הש"ך בכללי ס"ס סעיף ו' ודו"ק. ובפירש קודם שנולד הספק היה דהוי לסמוך עליו . אך בספר"ח השיג עליו ועל האו"ה דבילה בדברים נכונים וע"ש . ג"ז מיהו תורפי : (דין י"ג) **כתב** האגור. נ"ב עי' פ"י כתובות סוגיא דס"ס ובק"א שם : (דין י"ד) **ואשר אינה** מתהפכת כגון וכו'. עיין מסכת נ"ב דף נ"ה ע"ב בתוס' ד"ה ר"א מטהר . הן לפי' רש"י מוכרח שזה שפיר מיקרי ס"ס מדצריך לפרש שהשדה מלאה טומאה וכן לפר"ת מוכח כן . וזולא לפי' רשב"ם אפשר לומר דהיינו טעמייהו דרבנן ומ"מ אין מוכרח כ"כ דמשום אין מתהפכין הוא . די"ל משום דחד שם הוא אם נגע או לא וצ"ע אף על כלל דתוס' דשם אונס חד . שוב ראיתי שכבר הרגיש הא"י :

גליון מהרש"א

אה"ע ס"ב ס"ק ד' : (אות י"ג) **כתב** האגור ס"ס שלא תוכל כתוס' כתובות דף ט' הקשו. דבקבלה קדושין פחות מבת ג' שני איכא ס"ס דדלמ' מוכת עץ וס"ס זו אינה מתהפך דאיך תאסר ואת"ל ברצון דלמא ס"ע היא דודאי לא שכיח ס"ע ברצון ת' מהר"ם די בוטין סימן נ"ב ד"ה עוד פלפל כ"ת : (שם) **במיעוט** בתרא אלא במיעוט קמא צ"ע מתוס' נדה ב' ד"ה התם דלדבריהם יכול להתהפך ולומר את"ל במיעוט קמא דלמא שלא במקום הפגימה שחט ועיין ת' בית יעקב סימן ד' עלה

צבי לצדיק

ביצים כדין חלב שנחלב מבהמה וכ"כ הרב"י שם . וי"ל דשם מיירי שהטיל ואח"כ נמצאת טריפה וכאן שנמצאת טריפה ואח"כ הטילה הביצים דנשפס שהטילה היתה בחזקת ספק טריפה וספר"ש נתקשה בהך דקאמר שמא היתה בקליפה קודם שנטרפה . הא בזה ג"כ אסור מדרבנן . ולא ידענא מה הש"ך בזאת ס"ז מסיק דאם ע"י הס"ס מותר מה"ת ומדרבנן ספק א' מותר : (שם ט"ו) **ונראה** כו' . לא הוי ס"ס ואולי הפוסקים. קשה לי הא זה פלוגתא דר"א ורבנן בספק ביאה פסחים ט' י' ב"ב נ"ז טהרות ס"ז ,ותוס' פ"ע דהוי ס"ס דפליגי אי מועיל ס"ס ורש"י לא סובר כן ושם הארכתי בזה . ולעינא

לא הוי ס"ס ואולי הפוסקים חולקים עליו בזה או אפשר דבהליכות עולם מיירי בענין שאפשר שנגע אף אם לא נכנס ודוק:

שוב מצאתי בתשובת מנחם עזריה סי' קכ"ו בהדיא כדברי ונהניתי מאד וז"ל ואף על גב דאשכחן לקולא רבנן בתרתי שסמכו להתיר בספק ספיקא אע"פ שאינו מתהפך מסתברא לן דהא והא איתא שכל שלא הוברר איזה ספק נולד ראשון ואנן מהדרינן אספיקי אז בהכרח בעינן שיתהפכו להקל בדבר דאי לא מאי חזית למפתח בהדין ספיקא דאידך גריר בתריה זיל לאידך גיסא ונפתח בחבריה דליתא לאחרינא בהדיה וה"ל חד ספיקא *) ובכה"ג בדאורייתא' אזלינן לחומרא אבל אי איתרמי מלתא דחד ספיקא איגלי לן בריעא בגופא דעובדא והדר בדקינן ואשכחן ביה ספיקא אחריני אע"פ שאינו מתהפך סמכינן עליה להקל בשל תורה דהכי אמור רבנן כל האסורין כשעת מציאתן ובפ' אלו טרפות גבי ריאה הסמוכה לדופן פי' הר"ן קולא דרב נחמן משום ס"ס כה"ג דוק ותשכח ומאן דניחא ליה לאורויי בדכוותה לקולא מבעי ליה למיקם עלה דמילתא שפיר כי היכי דלא ליגע בספק איסור דאורייתא' עכ"ל הרי דבריו מבוארין כדפי' אלא שלא הביא ראיות ברורות וכבר הבאתי ת"ל ראיות ברורות דבכל כה"ג א"צ להתהפך מיהו קשה דהא בנשבר הגף ואינו ידוע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה הוי ס"ס הא לא הוכל להפוך ולומר את"ל ניקבה הריאה שמא לאחר שחיטה דלאחר שחיטה לא שייך לחלק בין נקיבת הריאה או לא ויש ליישב דשאני התם כיון דאין השבירה פוסלת מצד עצמה אלא מצד הריאה א"כ איך תתחיל לומר שמא ניקבה הריאה כיון שאין ריעותא בריאה כלל ובע"כ מכח שבירת הגף אתה בא לדון על הריאה וא"כ מתחלה צריך אתה לדון על הגף אימת נשבר ודוק:

שוב ראיתי בספר שארית יוסף בפסקי מר שמואל דעתו ג"כ דכל ס"ס שאינו מתהפך לא הוי ס"ס אלא שהניח שם בקושי' הא דאמרי' רפ"ק דב"ק (דף י"א ע"א) דאי הוי מקצת שלי' בלא ולד לא הוי חיישינן לטומאה ופי' רש"י ותו' שם דהוי ס"ס והא האי ס"ס אינו מתהפך דהס"ס הוא אם באותו מקצת יצא מהולד או לא ואת"ל יצא שמא לא יצא רובו דאת"ל יצא רובו תו ליכא ספיק' כלל דהרי הוא כילוד וכן בפ' השולח אמרינן נמצאת ביד עובד כוכבים אמרי לה קורין בה ופירש"י דס"ס הוא שמא ישראל כתבו ואת"ל הוא כתבו שמא למכור לישראל כתבו והא הכא אם באנו לומר דלשם עובד כוכבים כתבו תו ליכא ספיקא כלל עכ"ל גם אחיו מהר"ר יודא שם הסכים כן דס"ס שאינו מתהפך לא הוה ס"ס ולא השיב דבר על שני קושיות אלו ועוד הוסיף לחלוק אמ"ש המחבר לעיל סי' מ"ט ס"ד דבספק אם ניקב ע"י מחט או ע"י חולי כשר משום ס"ס ולפי מ"ש לעיל אין מכל זה קושי' כלל דבשלי' מתחלה צריך אתה לדון אם יש שם ולד כלל וכן בס"ת מתחלה צריך אתה לדון אם כתבו עובד כוכבים כלל וכן בניקב מתחלה צריך אתה לדון אם היה שם מחט כלל והדברים ברורים ומובנים מעצמן ודברי המחבר שרירן וקיימין גם הרב בר"ס כ"א ושאר אחרונים כתבו כדברי המחבר גם אחיו מר שמואל שם בהגהותיו הסכים להמחבר ע"ש:

טז והיכא דיש כאן ספק ספיקא בענין שהוא מותר מן התורה אלא שאסור מדרבנן ואיכא ספיקא דרבנן לקולא מותר זה נתבאר לעיל זימני טובא וגם באגור שהבאתי בדין י' נתבאר כן וכן כתב הסמ"ק סי' ר"ה ומביאו ב"י סי' פ"ג וכן כתב האו"ה כלל י"ג והרב בת"ח כלל כ' סוף דין ג' דציר דגים היכא דיש שמנונית אסור מן התורה ודגים מלוחים כמו הרינג"ש מותרים מטעם ס"ס ספק אם נמלחו עם דגים טמאים ואת"ל נמלחו שמא לא היה בהם שומן ואז הציר אינו אסור אלא מדרבנן עכ"ל ור"ל ומה"ת מיהא מותר מס"ס ואע"ג דמדרבנן אסור אף באין בהם שמנונית מ"מ ה"ל ספיקא דרבנן שמא לא נמלחו עם הטמאים ולקול' וזה פשוט ועי' בא"ח סי' תל"ט ולעיל סי' ק"ד עוד דיני ס"ס:

יז כתב הרב בת"ח כלל מ"ג דין ז' וז"ל כתב האו"ה כלל כ"ה דגבינות של עובד כוכבים אף על פי שעיקר איסורו אינו אלא מדברי סופרים מ"מ חשיב כגופו של איסור ודאי ואם נתערב אינו ניתר מטעם ס"ס לומר שמא לא נתערב בו דבר טמא ואת"ל נתערב שמא אינו זה שאוכל עכ"ל אבל שאר ספק איסור דרבנן שנתערב מותר דבדרבנן לא בעינן שיהיו ב' הספיקות מגופו וכ"כ באו"ה כלל כ"ה וכתב שם דמ"מ בעינן שנתערב ברוב אבל לא חד בחד מיהו אם יש לספק בחתיכה עצמה אם זו היא שיש בה ספק איסור דרבנן או לא אף בלא תערובות שרי דבספיק' לא גזרו עכ"ל ת"ח ודבריו צריכין ביאור כי הלשון מגומגם וגם הדינים אינם אמת לפי מה שמובן לכאורה מפשט דבריו כמו שיתבאר וז"ל האו"ה כלל כ"ה סוף דין י"ב מיהו בנמצא ולקחו עובד כוכבים שלא בפנינו שאיסורו רק מדרבנן ודאי אם נתערבה באחרות בטל ברוב אע"פ שהיא אה"ל מטעם ס"ס שמא אין זאת ואת"ל זאת שמא כשרה היא דבדרבנן א"צ שיהיו ב' הספיקות בגוף א' (ומשמע דאפי' נודע מותר כיון דא"צ שיהא הב' ספיקות בגוף א' גם בדוחק אפשר לומר דמשכחת להאי דינא בלא נודע מתחלה שהיתה אסורה מדרבנן דאי לא ידע מעיקרא השתא מנא ידע כ"ל) ומ"מ צריך ס"ס להתיר דהא דאמרינן ספק דרבנן לקולא היינו כגון בילת נבילה וכה"ג אבל מה שיש בו חשש איסור דאורייתא' אע"פ שמדאורייתא' מותר מטעם רוב וכה"ג ואסרוהו חכמים מחמת המיעוט הוי כודאי איסור דהא אסרוהו מכח אותו ספק כדאית' לקמן גבי גבינות בלתי מסומן שנשארו ביד עובד כוכבים ואינו ניתר כי אם בספק שני ומיהו רובא דהיתירא מיהא צריך דאי לא נתערב אלא חד בחד בזה אין אומרים שכל אחד יש בו ס"ס דמאחר שהאיסור בודאי בתוכו בלתי רובא דהיתירא הוה כולה איסורא ומיהו אם יש ספק בחתיכה עצמה אם זאת היא שנמצאת או לא ודאי אף בלא התערובות מותר משום דבספיקא לא גזרו עכ"ל: וגם דברי האו"ה צריכין ביאור כי אינם מובנים לכאורה וגם הם נדפסים בטעות וה"פ ומיהו בנמצא ולקחו עובד כוכבים שלא בפנינו לא תימא כיון דאסור משום בשר שנתעלם מן העין דאיכא למיחש שמא נתחלף בנבלה יהא דינו כאיסור דרבנן שיש בו חשש איסור דאורייתא' בגופו כגבינות דלקמן אלא איסורו רק מדרבנן מכח אומרא בעלמא (דבנמצא ביד עובד כוכבים ולקחו שלא בפנינו מחמת אומרא בעלמא אסרוהו והרבה אמוראים בש"ס מתירין וגם האוסר הוא מטעם אומרא בעלמא כמו שכתבו התוספות פרק גיד הנשה דף צ"ה ע"א ד"ה אמר רב ע"ש) וגרע אפילו מבילת נבלה וכה"ג שאיסורו מדרבנן דאינו בטל ברוב והיינו טעמא דבילת נבלה אסורה ודאי מדרבנן אטו דבר אחר אבל בנמצא ולקחו עובד כוכבים שלא בפנינו אינו אסור מדרבנן אלא משום ספק ולכך אם נתערבה בטלה ברוב מטעם ס"ס והדר קאמר תו ומ"מ צריך ס"ס להתיר כלומר דל"ת כיון דאומרא בעלמא הוא א"כ היכא דיש צד היתר בלא"ה או הפסד מרובה וכה"ג או חד בחד נמי אלא צריך ס"ס להתיר והדר קאמר והא דאמרינן ספק דרבנן לקולא היינו כגון בילת נבלה וכה"ג דאם נסתפק לנו אם היא בילת נבלה או שחוטה הוה ספק דרבנן לקולא (כמו שכתב האו"ה שם דין ט"ו וז"ל בילה שהיא ספק מנבלה ספק משחוטה מותרת אף בלא תערובות דספק דרבנן לקולא דבספק לא גזרו עכ"ל וכן נתבאר לעיל סימן פ"ו סעיף ג' ע"ש) והדר קאמר אבל מה שיש בו חשש איסור דאורייתא' דהיינו שאסרוה רבנן לא מכח אומרא בעלמא אע"ג דמדינא שרי ורבנן אסרוה מכח דאיכא למיחש שמא יש בו חשש איסור דאורייתא' בגופו אע"פ שמדאורייתא' מותר מטעם רובא וכה"ג וחכמים אסרוהו מחמת המיעוט הוי כודאי איסור דאורייתא' דהא אסרוה מכח אותו ספק כדאית' לקמן ריש כלל מ"ז גבי גבינות של ישראל שהניח בבית עובד כוכבים ואח"כ נתחלף ויש ספק אם היא הגבינה של ישראל או של עובד כוכבים אע"ג דבשאר איסור דרבנן כה"ג מותר בגבינות העובד כוכבים אסור דכיון שאסרו חכמים גבינות העובד כוכבים מחמת חשש איסור דאורייתא' בגופו עשאוהו כודאי איסור דאורייתא ואינו ניתר בהאי ספיקא דהוחלפה כי אם בספק שני דהיינו שאותה הגבינה שאנו מסופקים בה אם הוחלפה או לא נתערבה אחר כך בתערובות דכל אחד מהתערובות מותר מטעם ס"ס אבל גבינות של עובד כוכבים ממש שנתערבו לא בטל בתערובות דליכא למימר כיון שחכמים אסרוהו מספק שמא יש בו דבר טמא ה"ל ס"ס דבדרבנן א"צ שיהיו הב' ספיקות מענין אחד ובגוף א' הא ליתא דכיון דאסרוהו חכמים מחמת שיש בו בגופו חשש איסור דאורייתא עשאוהו כודאי איסור דלא בטל והדר קאמר ומיהו בנמצא בשוק או לקחו עובד כוכבים שלא בפנינו רובא דהיתירא מיהו צריך כו' ומיהו אם יש ספק בחתיכה עצמה אם היא זאת שנמצאת בשוק או לא ודאי אף בלא תערובות מותר משום דבספק לא גזרו דלא גרע מאיסור דרבנן דבילת נבלה וכהאי גוונא זהו ביאור דברי האו"ה הנזכרים למעלה:

יח ובד"ב האו"ה ריש כלל מ"ז גבינות של ישראל שהיו בבית עובד כוכבים וספק אם נחלפו בגבינות העובד כוכבים השיב מוהר"ר שמואל בר ברוך לאסור כולם מאחר שאין איסור עתה משום גילוי לבד אלא ודאי איסור יש בהן לכן יש להחמיר בספק חליפתן ואפילו אם היה רק ספק לנו אם מעמידין בקיבת נבלה לא היו ניתרים הכא מכח ס"ס ספק לא הוחלפו ואת"ל הוחלפו שמא לא הועמדו בעור קיבת נבלה דמאחר שאסרו חכמים גבינות העובדי כוכבים מחמת אותו ספק ודאי איסור הוא (ע"כ רצה לומר כודאי איסור דאורייתא' הוא דאי ודאי איסור דרבנן מותר כשיש ספק אם היא זו או לא כמו בילת נבלה וכמו שנתבאר לעיל וא"כ מוכח דחתיכה שיש בה ספק אם היא כשרה או מספק טריפה מותרת משום ס"ס וכמו שכתבתי למעלה בדין ו' דאל"כ לא הוצרך לומר דעשאוהו כודאי איסור דאורייתא' והיה די אם אמר דעשאוהו כספק איסור דאורייתא' ודו"ק ועיין לקמן סוף סימן קי"ח) והרי הוא כאילו ראינו להדיא שהועמדו בעור קיבת נבלה דהא אם נודע לנו שהוחלפו היו אסורים בודאי מחמת גבינות העובד כוכבים שאסרוהו חכמים וכשאינו יודע אז הוי רק ספק אחד ויצא מכלל ס"ס ע"י גזירה דידהו עכ"ל. ואם כן אין ניתר בס"ס עד שיהא בו ב' ספיקות מלבד הספק הראשון שאסרוהו חכמים עליו והא דאיסור דרבנן ניתר בספק אחד דספיקא דרבנן לקולא משום דבספיקא לא גזרו היינו דוקא בדבר שעיקר איסורו רק מדרבנן שגזרוהו אטו דבר אחר בלתי חשש איסור בגופו כגון בילת נבלה וציר דגים טמאים ובישולי עובד כוכבים ונולד ומוקצה וכה"ג אבל בגבינה של עובד כוכבים וכה"ג שאפילו בלתי גזירת חכמים היה כאן חשש איסור ע"י גזירת חכמים חשוב כאיסור ודאי

ובשביל

ר"ט ע"א וכלל א' וי"ח ע"ש: (טו) היכא דמכשרינן מחמת תרי ספיקי היינו היכא דהאיסור וההיתר שוין אבל אי איכא למתלי באיסור טפי מהיתר אזלינן לחומרא כלל ו' ע"ש: (טז) יש להחמיר בספק טריפות ואפילו בספק שקול. כלל ו' ע"ש: (יז) סמכינן אס"ס אפילו אי שמיה בידן דמצינן לברורי ע"י בדיקה. כלל כ' ע"ש: (יח) ס"ס דאית ביה תרי קולי דסתרן אהדדי לא מקרי ס"ס ובתרווייהו אזלינן לחומרא. ובחדא ספק בדרבנן דלקולא אף דאיכא תרתי דסתרן לתרי גברי ש"ד אי לא איגלגלא מלתא. כלל ג' וי"ח ע"ש: (יט) דבר שאינו מצוי לא מיחשב ספק. כלל י"ח ע"ש: (כ) כי שרינן חד ספיקא דרבנן ותרי ספיקא בדאורייתא' היינו אפי' לכתחלה. ודלא כהרא"ש כלל ד' ע"ש: (כא) אע"ג דספיקא דרבנן לקולא אי כשהספק נפל הוי מדאורייתא אע"ג דבתר הכי מתגלגל הדבר להיות איסורא דרבנן לא מקרי ספיקא דרבנן להקל בו. כלל ח' ע"ש: (כב) אי איכא לספוקי ולמימר שאין כאן איסור כלל אף שעל ידי גלגול הוי מדרבנן כה"ג אמרינן ספיקא דרבנן לקולא שם: (כג) אם הם שני גופים נפרדים אף ע"י גלגול אמרי' ספיקא דרבנן לקולא. שם: (כד) אי איכא ס"ס להתיר בדאורייתא' אלא דאסור מדרבנן ואיכ' נמי חדא ספיקא בדרבנן מותר. כלל ט' ע"ש: (כה) ב' ספיקות שהם מענין איסור שאי אפשר לבא לספק אלא בשני ספיקות בבת אחת וכן תרי ספיקות הבאות מכח שני תערובות מקרי ס"ס לכ"ע אבל דבר שאינו בטל והוא ספק איסור תורה שנתערב הרי כולן אסורין ואפילו לא נודע הספק איסור עד אחר שנתערב משום שאינן שני ספיקות שוין דהא הוי דגוף וחד הוי דתערובות ואין להתיר כלל אף במקום הפסד מרובה וס"מ בדאורייתא אבל בדרבנן א"צ שיהו הספקות מענין א' ולא כדעת האחרונים בזה וכמ"ש באריכה בס"ק מ"ו ומ"ז וכלל י' ע"ש: (כו) ולפיכך ביצה שנמצאת בקליפתה בתרנגולת שאירע לה טריפות נקרוב ונתערבה אפילו באלף כולן אסורות מטעמא דכתיבנא שאינן ספקות שוין ואפילו בתרנגולת שנולד בה ספק טריפות שהטילה או נמצא בה

דגול מרבבה

(דיני ספק ספיקא בש"ך כלל ס"ו)*) ובכה"ג בדאורייתא אזלינן לחומרא וכו'. לפי דבריו שהטעם דבדאורייתא אזלינן לחומרא א"כ לדעת הרמב"ם דסה דספק דאורייתא לחומרא אינו מן התורה רק חכמים החמירו בספיקא דאורייתא אם כן יש להקל בס"ס אף שאינו מתהפך:

חידושי בית מאיר

(דין י"ח) **בא"ד** והרי הוא כאילו ראינו להדיא. נ"ב עיין דברי הרמב"ן במ"ל יבמות פ"ב ע"ב תוך ד"ה וסבר ר"י. כתב שם נכון דלא משמע שדעתו שסבר למה שהרמב"ן מחלק בין א"ד שיש להם עיקר בדאורייתא הוא דצריך שיעור לביטולן ולא סגי ברוב. לכן שאין להם עיקר מותרים ברבים. חושב אף גבינות וכתב וכגון גבינות של עובד כוכבים ואע"פ שחששו לתערובות איסור של תורה אינה אלא גזירה עכ"ל. ונהי דאנן לא קיי"ל כהרמב"ן לענין ביטול ברוב אלא כמסקנות הרשב"א שם מ"מ בדברים אלו נראה שמסכים עמו הרשב"א. אך נ"ע פ"ד דטהרות משנה י"א שם משמע כולן בספק מדעת האו"ה אלא עובדי כוכבים שעשאום כזבים מדבריהם ולא מחשב ספק ספיקא שמא ובית הפרס שגזרו עליו מחשב ספק אין שורפין עליו מפני שהוא ס"ס ע"ש סוף משנה הנ"ל אך בתוס' יבמות דף קי"ד ד"ה

חידושי רע"ק

קבוע דאורייתא לדעת הש"ך סקי"ד וט"ז וצ"ע: (אות י"ח) **באיסור** ודאי ע' בס' שער המלך (פ"א ה"ך מהל' י"ט):

ובשביל ספק אין כאן אלא ספק אחד וכדפרישית עד כאן לשון הא"ו שם ומזה תראה ותבין במה שפירשתי בדבריו שבכלל כ"ה הוא ברור ואמת :

יט ועתה נבוא לבאר דברי הרב בת"ח הנ"ל ע"פ מה שפירשתי דברי הא"ו וה"פ גבינות של עובד כוכבים כו' חשיב כגופו של איסור ודאי ואינו בטל והדר קאמר אבל שאר ספק איסור דרבנן כו' ר"ל שאסרוהו חכמים מחמת ספק כגון בשר שנתעלם מן העין דאסרוהו חכמים מחמת ספק שנתחלף בנבלה כיון דמותרת בעלמא היא גרע משאר איסור דרבנן שגזרו בו אטו דבר אחר ובטל ברוב והדר קאמר מיהו אם יש לספק בחתיכה עצמה אם זו היא שנתעלם מן העין שיש בה ספק איסור דרבנן או לא אף בלא תערובות שריא וה"ה דה"מ למימר אם יש ספק אם זו היא החתיכה שיש בה ודאי איסור דרבנן שגזרוהו אטו דבר אחר כגון בילה שספק אם היא מנבלה או משחוטה דמותר בלא תערובות וכמו שנתבאר וכמ"ש בת"ח כלל ע"א דין שני וכ"כ בד"מ ס"ס ל"ז על מה שהביא הב"י בסי' כ"ז בשם מ"כ שהקשה אמאי דאסר ר"י ספק דרוסה שנתערבה בתערובות כל התערובות דאמאי אין התערובות מותר מכח ספק דרבנן לקולא דהרי אפילו ודאי דרוסה לא היה התערובות אסור רק מדרבנן וז"ל ולא קשה דבודאי היכא דעיקר הספק הוא באיסור עצמו ומצד עצמו הוא דרבנן הולכים לקולא אבל כאן דמצד האיסור עצמו הוא ספק איסור דאורייתא אלא שמצד אחר בא לו שהוא מדרבנן הואיל ונתערב ומדאורייתא' חד בתרי בטל אלא דרבנן גזרו בדבר חשוב שלא להתבטל זו לא מקרי ספק דרבנן לילך בה להקל וכ"כ בא"ו כלל כ"ה דכל מקום שיש חשש איסור דאורייתא' לא אמרינן ביה ספיק' דרבנן לקול' עכ"ל ד"מ. הרי הדינים מבוארים כמו שכתבתי : ואין להקשות אמ"ש הר"ב דהיכ' דמצד האיסור עצמו הוא ספק איסור דאורייתא' ומצד אחר בא לו שהוא מדרבנן לא אמרינן ספק דרבנן לקולא דהא לקמן סימן קי"א אמרינן באיסור דאורייתא' שנפל לשתי קדרות ויש בקדירה רוב בענין שהוא מותר מן התורה אע"ג דמדרבנן אסור הוה ליה ספק שאינו ידוע באיזו קדירה נפל ספק דרבנן לקול' ויש לומר דהאי התם דאין הספק מצד עצמו אסור מן התורה שהרי הקדירה מותרת לגמרי שהיא של היתר אלא שיש ספק אם יש בה איסור כלל והלכך אמרינן נהי דיש בה איסור מ"מ מה"ת בטל ברוב וא"כ לא הוה ליה אלא ספק דרבנן דכיון שאפשר שאין כאן איסור כלל א"כ הספק בא לו מצד עצמו ומצד עצמו הוא מדרבנן מה שאין כן הכא דאי אפשר לומר שמא אין חשש איסור כלל דהא ודאי יש בתערובות זה ספק טריפה ודו"ק : וכן אם יש ספק בחתיכה אם היא נשברה או מספק טריפה דאורייתא' מותר אם נתערב מתחילה חד בחד וכמו שנתבאר בדין ז' ו'. וכן איסור דרבנן אף על פי שאינו אסור מחמת חשש איסור דאורייתא' בגופו רק שגזרוהו אטו דבר אחר כגון בילת נבלה שנתערבה באלף לא בטלה וכ"כ בא"ו כלל כ"ה דין ט"ז בהדי' בשם ר"ב דבילת נבלה לא בטלה וכן משמע להדי' מדברי הפוסקים והטור והמחבר בסי' פ"ו סעיף ג' וכן בריש סימן ק"א כתב הרב בהג"ה דחתיכה שאינה אסורה רק מדרבנן אינה בטלה עכ"ל ומשמע דמיירי בכל איסור דרבנן והא דלא הוציא מן הכלל בשר שנתעלם מן העין ודומה לו היינו משום דלא איירי אלא מאיסור דרבנן שאסרו מדינא ולא מכח חומרא בעלמא ותו דהרי הוציא כן בד"מ סי' ק"א ובת"ח כלל מ' סוף דין ב' מהרמב"ם פי"ז מה' מ"א והרמב"ם שם קאי אבשר עוף בחלב וחולין שנשחטו בעזרה דליכא בהו חשש איסור דאורייתא' בגופו אלא דרבנן גזרו ביה אטו דבר אחר לעיל ס"ק ל"א כהבאר דבדבר שיל"מ לא אמרינן ספק דרבנן לקולא ע"ש :

סד ואפילו (יב) היה לו חזקת איסור כגון עוף שבחזקת איסור עומד נשבר

כ ומיהו כל זה בספק דרבנן שאין לו חזקת איסור אבל בספק שיש לו חזקת איסור אמרינן בפרק בכל מערבין דף ל"ה ודף ל"ו דאזלינן לחומרא ואף על גב דאיכא התם חד שנויא בש"ס דדוקא גבי טומאה' שיש לה עיקר בדאורייתא' אמרינן הכי מכל מקום הא איכ' התם שנויא אחרינא דר' יוסי מחמיר אפילו באיסור דרבנן שאין לו עיקר בתורה וקי"ל כרבי יוסי ואע"ג דהרשב"א בתשובה סי' ת"א לא כתב רק שנוי' קמא היינו להשואל שלא פירש דבריו דנראה מדבריו שם שתפס בפשיטות דבכל איסור דרבנן אמרינן הכי ובא הרשב"א לומר דלית' לחד שנוי' וכן מוכח למאי דיתבאר לקמן בדין כ"ו בשם המשאת בנימין דהרשב"א אוסר ס"ס בחזקת איסור והרשב"א בתשו' שם מדמי להדי' איסור דרבנן שיש לו חזקת איסור לספק ספיק' דחזקת איסור עיין שם :

כא ונראה דאם נתערב איסור דרבנן חד בחד אע"פ שאינו דבר חשוב ואחר כך נאבד אחד מהן ולא נודע איזה הוא לא אמרינן בהא ספק דרבנן לקולא דכיון שהיה מוחזק איסור באחד משניהם ה"ל חזקת איסור וכן מוכח להדי' בתשובת הרשב"א סימן ת"א גבי מ"ש ואפילו בדאיתחזק איסור' כגון חתיכת איסור שנתערב בשתים של היתר כו' דבכי האי גוונ' חשוב כחזקת איסור וא"כ לא אמרינן בכי האי גוונא ספק דרבנן לקולא :

כב אבל אם נתערב חד בתרי לא משכחת להאי דינא דאם הוא דבר שאינו חשוב ונתערב במינו בטל ברוב ואפילו נתערב שלא במינו כיון דאיסור דרבנן הוא בטל ברוב דאף כשיבשלם אי אפשר למיתי לידי איסור דאורייתא' וכמ"ש בסי' ק"ט ס"ק ט' ואף שכתבתי שם היכ' דליכ' הפסד כולי האי יש להחמיר שלא במינו כל שאין ס' נגדו מכל מקום נראה דאם נאבד אחד מהן אין להחמיר כל כך לומר ספיק' לחומר' בכה"ג ואין להחמיר נ"כ כאן לומר דהאיסורא ברוב' אישתאר ואפילו נאבד וישנו בעולם אין להחמיר בכהאי גוונא דלא החמירו בזה אלא בדבר חשוב משא"כ הכא ועוד דבלאו הכי איכא הכא תרי דרבנן :

כג ואם הוא דבר חשוב כיון דאיסור דרבנן בתערובות דינו כאיסור דאורייתא' אם כן אם נפל אחד מהן דינו כאיסור דאורייתא ודינו כמו שנתבאר בסעיף ז' דדבר חשוב דא ודא אחת היא :

כד ומה"ט דנתבאר דחד בחד הוה ליה חזקת איסור וספיק' דרבנן לחומר' יצא לנו דהיכ' דנתערב אחר כך אחד מהב' בתערובות לא הוי ס"ס לומר שמא זו (היא) שאני אוכל לא זו היא שנפלה לכאן וא"ת זו היא שמא מותרת דחד בחד לא הוי ספיקא כלל אלא חזקת איסור והוה כאיסור דרבנן שאינה בטיל בתערובות ועוד דחד בחד בכל דוכת' חשוב כגופו של איסור וכן משמע להדיא בא"ו כלל כ"ו דין י"א דאיסור דרבנן שנתערב חד בחד ואחר כך נתערב אחד מהן בתערובות אינו בטל מה"ט דחד בחד הוי כגופו של איסור .

כה וה"ה ספק איסור דאורייתא' שנתערב חד בחד חשוב כגופו של איסור ואם נתערב אחד מהן אח"כ ברוב אינו בטל מטעם ס"ס וכן משמע בא"ו שם להדי' (וספק דאורייתא' הוא אסור מן התורה כודאי כ"כ הרשב"א בתה"א דף ק"ב ע"א וע"ב ועיין שם) :

כו וכל דינים אלו שנזכרו למעלה בספק טריפה או שאר איסור דאורייתא' וכל מקום שנתבאר שם דאינו בטל היינו אפילו בהפסד מרובה דהא בטעם הוא דלא דמי לשני תערובות וכמ"ש בס"ק ס' ועס"ק מ"ט :

כז סד ואפילו היה לו חזקת איסור כו' ז"ל הרב בד"מ ס"ס כ"ז ובת"ח כלל מ"ג סוף דין ז' כתב הא"ו דכל דבר שיש בו חזקת איסור אין מתירין שום ס"ס ואין דבריו נכונים דהרשב"א כתב בתשובה סימן ת"א דמהני ס"ס אפילו בדבר שהיה לו חזקת איסור עכ"ל ולכאורה משמע דמשיג על הא"ו במה שכתב שם (כלל כ"ו דין ב') דתרנגולת שאירע לה ספק בשחיטה ונתערבה דאינה בטלה מטעם ס"ס כיון שספק הראשון הוא מן התורה וגם מטעם שהיה לו חזקת איסור דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת ועל זה השיג בתשובת משאת בנימין סימן ל"ח על הרב וכתב דאדרבה מתשובת הרשב"א שם משמע דחזקת איסור בכה"ג לא מהני ביה ס"ס ובאמת אין דבריו מוכרחים בזה דאע"ג דמתשובת הרשב"א שם גבי מ"ש ואל תשיבני מדרב הונא דאמר בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת משמע לכאורה הכי מ"מ הא בלאו הכי יש שם טעות בלשון ואפשר להגיה בענין שיסבור כמ"ש הרב ע"ש וגם בתר הכי כתב שם הרשב"א במסקנ' וז"ל ותדע לך עוד דהא ס"ס עדיף כרוב ואפשר דאלים היתרו יותר מרוב דהא ר' יהושע לגבי יוחסין פוסל בחד רובא ומכשיר ס"ס וכיון שכן כי היכי דאזלינן בתר רוב' להתיר בכל איסורין שבתורה ואפי' בדאיתחזק איסור' כגון חתיכת איסור שנתערב בשתים של היתר הוא הדין בס"ס דהרי אפילו בדאיתחזק איסור' עכ"ל אלמ' דמתיר להדי' אפילו בדאיכ' חזקת איסור ממש כחתיכת איסור וכהאי גוונ' גם בתחלת התשובה רוצה הרשב"א שם להתיר ספק דרבנן ביש לו חזקת איסור ומוכח שם להדי' דס"ס וספק דרבנן דין אחד להם בזה ושלא כדין השיג המשאת בנימין על הרב בזה גם מ"ש שם הרבה ראיות מתוך הש"ס והתוספות לאסור ס"ס בשחיטה ביש לו חזקת איסור וכה"ג וכתב שהן ברורות אינם ראיות כלל למעיין בכל המקומות ודי למבין בזה ועיקר ראייתו שבנה יסודו עליו ממאי דאמרינן רפ"ק דחולין ונתבאר בסימן י"ח סעיף י"א דאם שחט הרבה בהמות וא"כ נמצאת הסכין פגום דאפילו הראשונה אסורה והא איכ' כמה ספיקות ספק בקמייתא' איפגום ספק בבתרייתא' וא"ת בקמייתא' שמא בעצם המפרקת נפגם וא"ת בעור איפגם שמא לא שחט הסימנים כנגד הפגימה כמ"ש התוס' שם ואפ"ה לא מהני מידי מאחר דאיתחזק איסור' דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת הלכך כל ספק בשחיטה לא חשבינן כספק איסור אלא כודאי איסור דחזקה עכ"ל וכל זה אינה ראיה כלל דהא כן אפילו שחט א' מהן ה"ל לאקשויי דלשתרי שמא במיעוט בתר' איפגם וא"ת שלא נפגם במיעוט בתר' אימור בעצם מפרקת איפגם אלא ודאי כה"ג לא חשיב ס"ס כלל דתרוייהו אין חשש איסור והכל ס' א' הוא כמ"ש האגור בהדי' וכבארתיו לעיל דין י"ג ואע"ג דבתשובת הרשב"א סימן ת"א משמע דבעי למימר דכה"ג קרי ס"ס הא כתבתי לעיל דבלאו הכי יש ט"ס שם בדפוס ואפשר וקרוב הדבר שחסר המסקנא דלא מיקרי ס"ס בכה"ג ע"ש וגם האי דשמא לא שחט הסימנים נגד הפגימה לא הוי ספיק' כלל דמסתמ' שחט כדרך השוחטים והוליך והביא בכל הסכין וגם התוספות בפ"ק דחולין (דף י' סוף ע"א) לא כתבו

פרי חדש

ביצה שאין ידוע אם נגמרה בקליפתה קודם שאירע לה ספק טרפות או לא אינו ס"ס משום דהוי חד ספיקא בגוף הבילה וחד ספיקא בגוף התרנגול' וה"ל תרי גופי וס"ס בתרי גופי לא אמרינן . כנ"ל י' ע"ש : (כז) הלכך אף אם נתערבה אח"כ אפילו באלף כולן אסורות דמאחר דלא חשיב קודם לכן ס"ס א"כ אין זה אלא כספק איסור שנתערב שבכל מקום שאינו נחשב ס"ס הוי כספק איסור שנתערב . שם : (כח) ודווקא שהבילה היה כודאי מספק טריפה או אפילו מתערובות ספק טריפה כגון שנתערבה ספק טריפה עם כשרה שהבילה שנולדו אחנו התרנגולים ה"ל כודאי מספק טריפה משום דתערובות חד בחד כאיסור ודאי דאוריי' ואפילו כאיסור ספק אינו נכנס תחת סוג ספק וכאלו שתי תרנגולים שנתערבו הוי

חדושי בית מאיר

אמר ר"י בתירוץ א"נ משמע כדעת הא"ו ופי' לעיל שכתבתי ע"ז : (דין כ"א) [וכן מוכח להדיא בתשובת הרשב"א וכו' . ע"ז כ"כ

גליון מהרש"א

ז' ע"ד ד"ה אמנם : (אות י"ט) וכ"כ בד"מ סוף סימן צ"ו ובט"ז סימן פ"ו סק"ה בדם ספק אם היה במקום האיסור נתערב ברוב כשרים ועיין שם בגליון : (אות כ') **אבל** בספק שיש לו חזקת איסור עמ"ש בגליון ט"ז סי' נ"ה סק"ו ויראה ראיה מהראב"ד בהשגות פ"א ממעשר הי"ג דנתן פעם במוליך לטוחן עובד כוכבים דחיישינן שמא החליף בשלו ופירות עובד כוכבים חייב מדרבנן (דלא כרמב"ם דחיישינן שהחליף בשל ע"ה משום דסובר דפירות עובד כוכבים גם מדרבנן פטור) וק' לי הא מכל מקום הוי רק ספק מדרבנן וא"ל דחזקה שהחליף דאמרינן הוי כודאי דא"כ מאי קשה על הרמב"ם דסובר החליף בע"ה הוי ס"ס ולהש"ך ניחא דהא כל חטים יש להם ח' איסור טבל ועי' פ"ח כללי ס"ס ס"ק אות י"ר חולק על הש"ך ועיין מה שכתוב בחידושי ובגליון ט"ז לעיל סימן נ"ה ס"ק ז' ועיין ט"ז סימן ס"ט ס"ק כ"ר ונעשה בא כו' ועיין ב"ב דף ס"ה ע"א תד"ה מכלל דשאובה כו' ודקא מכשיר זה (ספק מים שאובים) מספק ש"מ דכולה שאובים מדרבנן עכ"ד ועיין ט"ז סימן ר"א ס"ק פ"ו ולכאורה מכל מקום תקשי דהא הטובל אית לי' חזקת טומאה דפת"ם מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות שנעשה ע"ג טמאים ואולי שאני הכא דעדיין אין דנין על הטהרות כ"א על המקוה וכמו דאזלינן בתר עיקרו אם הס' בדאורייתא ונלגול דרבנן ה"נ להיפוך בס' דרבנן וגלגול חזקה אתר כך ואכתי אינו מחוור דהלא כל הספק דמספקי' בהאי מקוה הוא רק לענין טמא שיטבול בו ועיין פ"ת כללי ס"ס סימן ט"ז דחולק על הש"ך ועיין סימן קפ"ד ס"ד לקמן בגליון ולכאורה כמו דאמרינן דיה שעתה דמוקמי' אחזקת הגוף ה"נ כשאנו מסופקים בכלל ראיותי' י"ל חזקה דראתה אחר הנץ וא"כ במים הוי ס' דרבנן ואתחזק איסרא ובלילה החזקה עוד מסייעת להקל אם במעשה א' יש חלק שאיסורו דרבנן וחלק א' שאיסורו דאורייתא ספק זה שדרבנן מותר וזה שדאורייתא אסור ש"ך סימן פ"ג סק"ה עי' סי' קי"ב ש"ך סק"ב : (שם) דרבי יוסי מחמיר אפילו כו' וקי"ל כר'

יד אברהם

(דיני ספק ספיקא בש"ך אות כ') כתב בשם תשובת הרשב"א דבאיסור דרבנן שי"ל חזקת איסור אזלינן לחומרא . ונכ' אנן העוזל

פתחי תשובה

(יב) היה לו חזקת איסור. עט"ז וש"ך ועיין בתשובת תשואת חן סי' ט"ז מה שכתב בזה :

סה ונשבר או נשמט גפו ספק מחיים או לאחר שחיטה ואם תמצא לומר מחיים שמא לא נקבה הריאה (טז) יש להתיר מכח **סו** ספק ספיקא אע"פ

כתבו רק דזה הוי כעין ס"ס ע"ש וגם המ"ב גופיה מוכרח להודות דהאי לאו ספיקי הוא דאל"כ הדרא קושי' לדוכת' אמאי אסרינן אפי' הקמייתא דא"ל דהוי חזקת איסור דמה בכך נהי דהחזקת איסור משוי הספק הראשון כודאי :

כח מ"מ היכא דאיכ' ס"ס בלא הספק הראשון ודאי דשרי דלא יהא אלא גופו של איסור דמותר מס"ס ואם אית' דס"ל דהאי ס"ס הוא א"כ הא איכ' ס"ס בלא הספק הראשון וכה"ג ודאי משרי שרי אלא ודאי דס"ל דלאו ס"ס הוא אלא כעין ס"ס ואולי ס"ל למ"ב דהיכא דאיכ' חזקת איסור אפילו איכ' ספיקות טובי לא מהני אבל לא מסתבר כן כלל דודאי לא גרע מגופו של איסור וכדפרישית וכן משמע בתשובת הרשב"א שהבאתי לעיל דס"ס דהחזקת איסור לא גרע מגופו של איסור והוא פשוט בעיני ומעתה נתבטלו כל ההשגות שהשיג המנחת בנימן על הרב :

כט אך לענין דינא צריך עיון דכיון דנתבאר דתשובת הרשב"א הנ"ל משבשת' היא אם כן אין ללמוד הימנה היתר וגם הרא"ה בס' ב"ה דף קט"ו ע"א כתב דאין מתירין ס"ס כשיש לו חזקת איסור ונראה דגם הרב כאן בהגה"ה לא קאמר דמתירין ס"ס בחזקת איסור אלא כגון בנשבר גף העוף דוקא שאין הספק בשחיטה עצמה ונראה דבאו"ה שהיה לפני הרב היה כתוב דבכה"ג אסור משום חזקת איסור וכן כתוב בד"מ סוף סימן כ"ז וז"ל וכתב באו"ה אע"ג דלא אמרינן ס"ס בדבר שיש לו חזקת איסור מ"מ היכא שיש לו תקנה בבדיקה מותר כגון אם נשבר גף של עוף ולא ידעינן אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה ואת"ל קודם שחיטה שמא לא ניקבה הריאה מותר מכח ס"ס דהואיל ויש לו תקנה בבדיקה אי ניקבה הריאה אלא שאנו מחמירין ואין בודקין מ"מ הואיל ואיכ' ס"ס מותר ע"כ עכ"ל ד"מ הרי להדיא דהרב היה גורס בדברי הא"ו הארוך דנשבר הגף ה"ל חזקת איסור ואע"ג דבאו"ה שלפנינו לא משמע כן כמו שיתבאר הא כבר כתב הרב בתשובה סימן קל"ח דין י"ב שבשעה שכתב ולקט את חידושיו מאו"ה היה לו א' בכתב והיה שם הלשון בסגנון אחר שכמה דברים לא מצא כן עתה באו"ה שבדפוס והשתא א"ש הא דהשיג הרב בד"מ ובת"ח שם אמאי דאוסר האו"ה ס"ס בחזקת איסור ממאי דבעי הטור ס"ס נ"ז והפוסקים להתיר ספק דרוסה שנתערבה מחמת ס"ס אלא דיש פוסקים סוברים דלאו ס"ס הוא כיון שהספק הראשון אסור מן התורה אבל כ"ע מודים דס"ס מהני אף ביש לו חזקת איסור דהא בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עכ"ד והשתא אי משיג הרב אספק שאירע בשחיטה ודאי דאין זו השגה שמ"ש במ"ב שם דמה ענין ספק בשחיטה לספק דרוסה דאכן לא אמרינן דלא מהני ס"ס בחזקת איסור אלא כשהא בהא תלי' דהיינו כשהחזקה והספיקות הן בענין א' כגון בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת שהחזקה היא בענין השחיטה והספיקות נ"כ בענין השחיטה אבל היכא דאין הספק בשחיטה כגון ספק דרוסה בהא ודאי שרי ס"ס דהא לענין ספק דרוסה אין לנו שום חזקת איסור ואדרבה כל בהמה בחזקת שאינה דרוסה עכ"ל וכ"כ בספר א"ר דף כ' ע"ב בגליון אבל אי הרב משיג אחזקת איסור דגף ודאי דכדין משיג ובזו ודאי אף המ"ב מודה כמו שנתבאר אבל ס"ס בשחיטה ודאי דאין להתיר כיון דה"ל חזקת איסור ממש :

ל ויצא לנו הדין דאם יש חתיכה שיש בה ספק אם היא מכשרה או מבהמה שאירע לה ספק בשחיטה אע"ג דנתערבו הבהמות מתחלה חד בחד אף על גב דהוי ס"ס בכה"ג וכמו שנתבאר בדין ז' הכא כיון דאיכא חזקת איסור אסור :

לא ואפילו נתערבה אח"כ חתיכה זו אינה בטלה כמ"ש למעלה בדין ג' בשם או"ה דכל היכא דלא הוי ס"ס אינו בטל גם כן בתערובות :

לב מיהו היכא דאיכ' ג' ספיקות אפילו ה"ל חזקת איסור מותר וכמו שנתבאר בדין כ"ח והיינו כשיש כאן חתיכה שיש בה ספק אם היא מכשרה או מבהמה שאירע לה ס"ס בשחיטה כגון שנמצא אחר השחיטה ספק פגימה בסכין חתיכה זו מותרת :

לג לעיל סי' כ"ג ס"ק י"ג נתבאר דלא הוי ס"ס אלא היכ' דהאיסור והיתר שוים אבל היכא דאיכא למתלי באיסור טפי מבהיתר לא וכן נתבאר בסימן כ' דהיכא דהאיסור שכיח טפי מן ההיתר לא הוי ספק עיין שם :

לד סה ונשבר או נשמט כו'. ע"ל סי' כ"ג ס"ק י"ד נתבאר דין זה דנשבר או נשמט גף העוף ועי' שם וגם לעיל סי' כ"ה ס"ק ד' נתבאר דחסרון חכמה לא הוי ספק לענין ספק אחד ולא לענין ספק ספיקא :

לה סו ס"ס אע"פ שיש לברר ע"י בדיקת הריאה כו'. כלומר וא"צ בדיקה כלל וכ"כ בד"מ ס"ס כ"ז בשם פסקי מהרא"י ס"ס מ"ז אכן הרשב"א בחידושיו פא"ט דף כ"ג ע"ד כתב דאפילו היכ' דאיכ' ס"ס צריך בדיקה היכ' דיכולין לברר ע"י בדיקה וכן נלפע"ד להוכיח מן הש"ס דהא מהרא"י גופיה בפסקיו שם הוציא דין זה ממאי דס"ל לר"ת דספק דרוסה שנתערבה באחרים ה"ל ס"ס אע"פ שיכולין לברר על ידי בדיקה ור"י נמי היה מתיר מכח ס"ס אי לאו דהספק הראשון הוא מדאורייתא עכ"ל ובמסכת זבחים פרק התערובות (דף ע"ד ע"ב) פריך אמאי דתנן כל הזבחים שנתערבו בטרפה ירעו עד שיסתאבו האי טרפה ה"ד אי ידיע ליתי ולישקליה ואי לא ידיע מנא ידע דאיערב ומשני דאיערב בנפולה והשתא אם איתא דא"ל בדיקה כלל לר"ת תיקשי דהא כולן מותרות משום ס"ס דמ"ל ספק דרוסה שנתערב או ספק נפולה ויש ליישב דנהי דא"ל בדיקה מ"מ אם רואה ריעותא בחברים כפנימיים פשיטא דאפילו ס"ס לא מהני וכמ"ש בסי' כ"ג ס"ק י"ב והלכך בקדשים דפרש"י שם דהיכא דאיתחזק ספק טרפה אין מכניסים אותה לעזרה לשוחטה משום הקריבהו נא לפחתך הלכך חיישינן נמי שמא ימצא ריעות' ודוחק הלכך נראה דהיכא דאפשר לבדוק כגון שהוא לפנינו ואין הפסד בדבר יש לבדוק אבל בלאו הכי אין להחמיר ותו דהרי הסה"ת והסמ"ג כתבו גבי רואה דם מחמת תשמיש דמותרת בלא בדיקה שפופרת מטעם ספק ספיקא ט' ומביאם ב"י לקמן סימן קפ"ז וכן כתב המרדכי פ"ב דשבועות בשם ר"י עיין שם :

לו ויען כי דיני ס"ס רחבים מני ים ושום אחד מגדולי הראשונים או מהאחרונים לא ירדו לדיניהם ולא הזכירו הכל באר היטב ויש בהם ענינים וחלוקים הרבה כמו שנתבאר בארוכה בס"ד ע"כ נראה שאין לנו עכשיו לבדות שום ספק ספיק' להקל אפילו לדמות מלת' למלת' אם לא באלו שנתבארו למעלה או הדומה להן ממש או שיש לדין להתיר בלאו הכי וכן הבאתי לעיל ס"ק ס"ג דין ט"ו בשם תשובות מנחם עזריה שכתב בדין ספק ספיק' דמתהפך דמאן דבעי לאורויי בדכוותא לקול' מיבעי ליה למיקם עלה דמילתא שפיר כי היכא דלא ליגעי בספק איסורא דאורייתא עכ"ל וגם בתשובת רבינו ברוך שהביא לר"ם מדרוט"ם שהביא המרדכי פ' החולץ כתב

(טז) יש להתיר מכח ספק ספיקא כו'. ראיתי בזה מחלוקת בעלי קרנים דהיינו או"ה ועליו בעל ד"מ ות"ח כלל מ"ג סעיף ז' ועליו בתשובה מנחת בנימין סי' ל"מ ובדברי כולן אני תמה כמו שאבאר: האו"ה כלל כ"ו דין ב' כתב בשוחט בסכין בדוק ולאחר שחיטה נמצא פגום ונתערב אח"כ בין בהמות אחרות אין להתיר מכח ס"ס שמא אינה זאת ואם תמצא לומ' שהיא זאת שמא נשחט' כדינה דהא מסקינן בגמ' בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת הלכדליכ' אלא חד ספק שמא איכ' זאת דא"ל אם היא זאת שמא נשחטה כדינה דכל שהו' ספק ואסרינן ליה משום חזקה הוה ודאי איסור ולא ספק ולכן אין להתיר בס"ס אלא היכא דליכא חזקת איסור כשתאמר את"ל לא תוכל לאוקמוה אחזקת איסור כהאי דפתח פתוח מצאתי בריש כתובות שא"ת את"ל תחתיו ליכא לאוקמה אחזקת איסור דקודם לכן כו' עכ"ל. וכתב עליו בדרכי משה ות"ח שאין זה נכון דהרשב"א כתב בתשובה סימן ת"א דמהני ס"ס אפי' ביש חזקת איסור וכן משמע מדינים דספק דרוסה שנתערבה דאי לאו טעמא דספק הראשון בגופו היה ס"ס והיינו מתירין אע"ג דהיה לו חזקת איסור אבר מן החי עכ"ל. וכ"כ כאן בש"ע וחולק עליו מהר"ר בנימין הנ"ל על רמ"א וכתב דאין ראיה מספק דרוסה דהתם אין מועיל חזקת איסור אבר מן החי אלא לענין ספק באירע מחמת שחיטה אבל לא לענין איסור שאינו תלוי בשחיטה והאריך להטעים דבר זה. *) ולדידיה ספק דרוסה שנולד הספק מחיים יהיה מותר דהוה כהאי דנטל זאב כו' דהא אין כאן חזקה לאיסור ונימא ביה נשחטה הותרה *) ואשתמיטתיה דברי התוס' פרק ד' אחין דף ל' שכתבו וז"ל ובפ"ק דחולין אמרינן בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת כו' נשחטה הותרה כו' דמשמע דוקא לריעותא דאתיליד אחר שחיטה הוה בחזקת היתר כגון בא זאב ונטל מעייה כו' אבל אם נולד הספק מחיים כגון ספק דרוסה לא משום דבשעה שנולד הספק היתה עדיין בחזקת איסור עכ"ל הרי לפניך דמהני חזקת איסור אבר מן החי לספק דרוסה וא"כ שפיר מביא רמ"א ראיה מספק דרוסה לענין ס"ס דחזינן בה דמהני אם שייך בו לומר כן אבל לא איכפת לן בזה מה שהיה תחלה בחזקת איסור של אבר החי אף ע"ג שהיה מהני לאסור בחד ספק אלא שאני רואה שלענין דינא כולן צדקו כמו שאבאר דאיתא בתשובת רשב"א סי' ה"א וז"ל אני רואה תמה בדברים שאלת בס"ס בדאיתחזק איסורא כהאי דכתובות היכי אתחזק איסורא דהתם אין אלא ספק אלא אחד שנטמע ואם אתה קורא אתחזק איסורא כל שנתערב בו דבר שהחזקנו אותו באיסור מחמת תערובתו הרי שאלתך מתבארת מטבעת של עובדי כוכבים כו' עכ"ל ומביא ע"ז הרבה ראיות וא"כ כתב ואל תשיבני מדרב הונא בפ"ק דחולין בדק סכין ושחט ונמצא פגום הרי זה אסור דשמא בעור איפגם ועובדא הוה בתליסר בהמות ואסרו אפילו קמייתא שמע מינה דספק ספיקא אסור דאזיל לטעמיה דאמר בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת כו' ותדע לך עוד דהא ס"ס עדיף כרוב ואפשר דאלים טפי יותר מרוב דהא ביוחסין פסול בחד רוב וכשר בס"ס

נקודות הכסף

(ט"ז ס"ק ט"ו) ולדידיה ספק דרוסה שנולדה מחיים יהא מותר כו'. זה אינו דלא נתכוין המנחת בנימין לזה מעולם ואין ענין דברי התוס' דפרק ד' אחין לכאן כלל דכל יסודו של המ"ב שם כגון דאם אותו החזקת איסור הוא בספק עצמו כגון ספק בשחיטה ולאפוקי ספק דרוסה דאינו נגד החזקה עצמו וכמו שמחלק איהו גופיה מיד אח"כ בסמוך

חידושי הגרשוני

(בט"ז ס"ק ט"ו ד"ה) **ואשתמיטתיה** דברי התוספות פרק ד' אחין דף ל' שכתבו וז"ל ובפ"ק דחולין אמרינן בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת וכו' נשחטה הותרה וכו'. ואני אומר בנסבו דבר אשתמיטתיה הגירון מ"ש ר"י שם וחילק בע"א ע"ש. ועיין בתשובת מהר"מ מלובלין סי' ס"ו ודוק :

פרי חדש

ודאי ספק טריפה. שם : (כט) אבל אם יש שני תרנגולי' בחצר מכירין א' ספק טריפה ואחת כשרה ונמצא ביצה אחד שאין ידוע איזה מהם הטילתה יש להכשיר שמא הטילה הכשרה ואת"ל הטילה הטריפה שמא אינו טרפה וכל זה הפך שיטת הש"ך שלא נתחוורו דבריו כלל ע"ש. שם : (ל) ואם שניהם הטילו ביצים הרי בודאי יש כאן ביצה אחת מספק טריפה ושניהם אסורים וזה פשוט : (לא) וכן אם יש כאן שתי חנויות באחת יש ספק טריפה ובאחת יש כשירה ונמצאת חתיכה לפניהם

חידושי בית מאיר

(עיין) : (דין ל"ה) **אכן** הרשב"א בחידושיו וכו'. נ"ב אמת שכ"כ בחידושיו אבל בתה"ב הארוך דף מ"ס מוכח דחזר בו מדחק לשנויי שכולן בספק ע"ש ודו"ק : (שם) **תו** היכא דיכולין לברר. נ"ב ועי' סי' י"ו סעיף ו' וע"כ משום דשם ספיקי טובי : (שם) **הקשה** על פירוש ר"ת אם איתא דס"ס א"צ בדיקה מש"ס דזבחים. ולענ"ד לפירוש רש"י במתני' דאותו הכא איירי בתערובות חד בחד לא קשה מידי דחד בחד לא נכנס בגדר ספק אף לר"ת. עי' ט"ז ס"ק י"ב דברי הרשב"א ואף שם דף ע"א ע"ב הגמרא פירשה דמתני' לא משמע בכמה נתערב והיינו כפי' רש"י במתני' :

יד אברהם

ס"ב דשבת חולק על זה דלא קיי"ל כר"י בספק טבל כמ"ש הרמב"ם דסתמי משניות דלא כוותיה. וכ"כ המ"ל פ"ד דבכורות וכ"ה דעת הר"ן בסוכה (מ"ו ב') ועיין ס' ע"י וס' ח"ד. ומיהו הסתם דטהרות א"מ דהתם בספק טומאה שלא היה לו חזקת איסור איירי ולא בס' טבל כמ"ש ההוי"ט. אלא שטעמו של רבינו דלא קיי"ל כר"י מחביריו וכ"מ במ"י. ומ"ש בס' ב"א שזה תלוי בב' תירוצים שכתבו התוס' בפסחים (דף ט') ותמה על שלא הזכירו האחרונים כבר הקדימו בשעה"מ ה' מקוואות כלל ז' ובגנ"ח ברכות וגם דבריו שם א"מ לדעת הרמב"ם כמ"א. ועי' בספר סדרי טהרה. ומ"ש בס' ע"י ראיה לאיסור מהא דמחמירין בספק מוכן ליתא דהתם הוא דשיל"מ. ומ"ש בס' ב"א ראיה לאיסור מעירובין (דף ל"ב) אשתמיטתי' דברי המ"ל בה' בכורות ע"ש. ומ"ש בת"ד לס"כ לאסור מהא דספק תה"ע דרבנן. גם הספ"ג כ"כ אך אינו ראיה דהתם אע"ג דלא איתחזיק איסור שמא וטעמא עשאוהו כשל תורה לטמא אדם לשרוף עליו תרומה וקדשים עשאוהו נמי כשל תורה לטמא ספק. אלא נ"ע מ"ש הט"ז סי' ר"א ס"ק ס"ו שהבי' שם דברי המחבר דאוסר כר' יוסי. והוא לשון הרמב"ם ג"כ בה' מקוואות. ומ"ב בספר כרתי ופלתי להביא ראיה להתיר ממנחות (כ"ח ב') גבי ס' יום הנף דאיתחזיק איסור דחדש בס' ע"י וס' ח"ד דהתם עדיף משאר ספק דהא אנן בקיאין בקביעא דירחא. ויש נה"ר לדבריהם ממ"ש הרמב"ם רפ"י מה' מ"א דס' אסור מד"ס ואי היה זה בכלל הס' היה אסור מה"ת כיון דאיתחזיק איסורא בס' איסור דאורייתא : ובענין ס"ס משם א' כתב בשו"ת טור האבן סי' מ"א דהיינו כההוא דגם אונס גבי פתוי קטנה דממילא הוי אונס ואם לא היה אונס מסתמא לא היתה קטנה אבל אם יש בספק אחד פלוגתא ובספק א' לכ"ע שרי לא הוי שם א' דהוי כמו שא' מתיר יותר מחבירו : כתב בס' לבושי שרד דדעת של פוסקים שלא הובאו בש"ע לא מצרפים לס"ס [וכיוצא בזה ראיתי שכתב האורים ותומים בדיני תפיסה דאין לומר קים לי כדעת שלא הובא בש"ע] . ושארי לי' מארי' על זה וכי ע"פ הכרעת הב"י והד"מ נשים דעת גדולי פוסקים כלא . וכבר כתב כן הגאון נב"י חלק אה"ע סימן פ"ז :

בס"ם וכי היכי דאזלינן בתר רובא להתיר בכל איסורין שבתורה ואפי' בדאתחזק איסורא כגון חתיכת איסור שנתערב בשתים של היתר הוא הדין בספק ספיקא דשריא ואפילו בדאתחזק איסורא עכ"ל . ולכאורה קשה מ"ש בההיא דרב הונא שזכר תחילה דאזלינן בתר חזקת איסור ולא מהני ס"ס ומאי שנא ההיא דכתב אח"כ דאזלינן בתר ס"ס ואפי' באתחזיק איסורא וכי דייקת תמצא דשאני ליה להרשב"א בההיא חזקת איסור של רב הונא דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך שנשחטה כראוי וע"כ כיון שהספק אח"כ בשחיטה עצמה אם נעשית כראוי ולהוציאה מחזקה שלא נשחטה אין מועיל ס"ס כיון דבאותו איסור עצמו שהיתה קודם לא יצאת ממנו בודאי משא"כ אם החזקה של האיסור מחמת ד"א דהיינו שהיה לו חזקת אבר מן החי ונשחט כראוי רק שיש ספק מחמת ד"א כגון שנתערב תחילה ואח"כ נתערב בתערובות אחר ודאי מהני ס"ס וכן כל שאר איסור כגון חתיכת חלב שנתערבה בשני תערובות דהא בפירוש דימה הרשב"א ס"ס לרוב בדרך זה ונמצא לפי דברינו לא הקשה רמ"א כלום על או"ה דאו"ה לא אסר אלא בספק שחיטה וכההיא דזכר הרשב"א דההיא דרב הונא דהתם ודאי לא מהני ס"ס מטעם שזכרתי וגם מהר"ר בנימין ס"ל שחלק על רמ"א כמו שזכרנו ואמר דלא מהני ס"ס היכא דאתחזק איסורא יפה פסק על שאלה שלו דמיירי גם כן בספק שחיטה אלא דנשמע שרוצה לפסוק כן בכל ס"ס היכא דאתחזק איסור' אפילו בספיק' דלא מענין שחיטה שהרי כתב על רמ"א שאין לו ראייה מדברי הרשב"א סימן ת"א דהתם בסי' ת"א לאו בחזקת איסור קאמר כמ"ש הרשב"א בהדיא בתשובה דהיכא דהוה חזקה גמורה לא מהני ספק ספיקא אלא מיירי בחזקת ספק איסור כגון ספק חלב בכחוש ולפי דעת השואל קראו חזקת איסור כמבואר שם ובזה כתב להיתר אבל בחזקה גמורה לאיסור כהאי דרב הונא לא מהני ספק ספיקא עד כאן לשונו ומנוהו כבוד שלא דקדק יפה בדברי הרשב"א מחמת שלא ראה סופן של דברים כי הרשב"א כתב בהדיא בסוף ותדע לך עוד כו' כמו שזכרתי דברור הוא דאפילו בחזקת איסור גמור הוא מהני ומתחילה כתב בדרך פשיטות שהיא חזקת איסור שקראו השואל חזקת איסור דהיינו מצד התערובות פשיטא דמהני וסיים דאפילו בחזקת איסור גמור כגון חתיכת חלב מהני ביה ס"ס כמו רוב ולא אמרינן דלא מהני אלא בההיא דרב הונא דהספק בשחיטה כמו שזכרתי והרב מהר"ר בנימין הבין ברשב"א שכל חזקת איסור הוא כההיא דרב הונ' ואינו כן : *העולה מדברינו להלכה דאפילו בכל איסור ודאי מהני ס"ס להתיר אם אינו סותר את החזקה עצמה כההיא דספק בשחיטה דאם מועיל בה ס"ס תסתור החזקה שהיה בחזקת שאינו שחוט אלא אבר מן החי בזה אמרינן דלא יועיל ודומה לזה האשה שהיא בחזקת אשת איש ונולדו אח"כ ספיקות במיתת הבעל או בגירושיה אפילו הוה כמה ס"ס לא יועילו כיון שאתה בא להוציאה מכלל אשת איש שהיתה תחילה ואתה בא לסותרה ממש אבל בשאר חזקת איסור שנולדו ספיקות להיתר מצד אחר כגון מצד התערובו' ודאי מועילים ס"ס להוציאו מן האיסור דמתחילה דאין כאן דבר הסות' זה את זה ועל כן בספק דרוסה אם היה ס"ס גמור שפיר מועיל לבטל חזקת האיסור דאבר מן החי דמעיקרא כן נראה לע"ד ברור ונכון בזה : (טז) ועיין לעיל בסימן נ"ג . פי' שם מחמיר בנשמט ועיין מה שכתבתי שם :

[לח] אע"פ שיש לברר על ידי בדיקה הריאה אין לחוש (טז) (ל) ועיין לעיל סימן נ"ג :

י [לט] פו ריאה טרפה שנמצאת בין ריאות כשרות ואמר הבודק שהי' יודע באות' סירכא ובשגגה נתערבו אותה ריאה טרפה בין הכשרות ולא פז היתה בכבשים ערבוביא הכבשים מותרים :

דאין לעשות מעשה לכתחלה להתיר דהא בכמה מקומות אשכחן דאפי' בספק ספיקא מחמרינן כגון בבכורות ס"פ אלו מומין גבי יבום ספק זכר ספק נקבה ואת"ל זכר שמא ימצא סרים ובפ' בהמה המקשה דמטילים עליה חומרת שתי ולדות והתם נמי הוי ספק ספיקא שמא לא היה שם ולד ואת"ל היה אכתי שמא זכר היה ובפ' אלו טרפות גבי ההוא שרקפ' דספק דרוסות כו' וכן בפ' עשרה יוחסין אמר רב דבר תורה שתוקי כשר כו' ואפילו בספקא דרבנן אמרינן אזלינן לחומרא ובפ"ב דבילה כלי שנטמא בעיו"ט כו' משום דמימזי כמתקן מנא ובפ' אין לדין פליגי בספק ופסקינן הלכה כמאן דמחמיר עכ"ל וכן הוא בתוספות פ"ק דב"ק דף י"א סוף ע"א ס"ס לחומרא וכ"כ בתשובת ן' לב חלק ג' סי' כ' וז"ל ואם נפשך לומר כיון דהבדיקה היא מדרבנן הוי הך פלוגת' בדרבנן וספיקא לקולא לאו מלתא היא דהרי כתב רבי' ברוך בפ' החולץ דאשכחן בכמה מילי דרבנן דאיכא ספיקי דאזלינן בהו לחומרא כו' וכ"כ שאר אחרונים בכמה מקומות כ"ש שנתברר ה"ל שיש שאר כמה וכמה חילוקי דינים בספק ספיקא ע"כ אין לדון דבר מדבר אם לא באופן שהזכרתי כנ"ל :

כללי דיני ספק ספיקא בקצרה

א דבר שאינו בטל והוא ספק איסור תורה שנתערב הרי כולן אסורים אפילו לא נודע הספק איסור עד אחר שנתערב לפי שאינו דומה לאיסור שנתערב והזר ונתערב אחד מאותו להתערובות מקום אחר שהתערובות הב' מותר משום ספק ספיקא שהספק הראשון אינו אסור מן התורה וגם שני הספיקות הם מענין אחד ובגוף אחד משא"כ כאן ויש מתירים אם לא נודע הספק איסור קודם שנתערב ויש לסמוך עליהם במקום הפסד מרובה ויש צורך סעודת מצוה ג"כ ובלבד שלא יאכלנו כולו כאחד ויאכלנו שנים שנים :

ב וכן ביצה שנמצאת בקליפתה בתרנגולת שאירע לה ספק טרפות בקרוב ונתערבה אפילו באלף כולן אסורות ואין להפריש כל אחד מהן ולהתירו מטעם ס"ס הואיל והספק הראשון אסור מן התורה ואין הספיקות מענין אחד ובגוף א' ואפי' בתרנגולת שנולד בה ספק טרפות שהטילה או נמצא בה ביצה שאין ידוע אם נגמרה בקליפתה קודם שאירע לה הספק טרפות או לא אין זה ספק ספיקא :

ג והילכך אף אם נתערבה אח"כ אפי' באלף כולן אסורות דנאמר שלא חשוב קודם לכן ספק ספיקא א"כ אין זה אלא כספק איסור שנתערב שבכל מקום שאינו נחשב ספק ספיקא הוי כספק איסור שנתערב :

ד ודוקא שהביצה היה בודאי מספק טרפה או שיש בה ספק אם היא מכשרה או מודאי טרפה ואינו ידוע אם נגמרה קודם לכן או לא כגון שיש בחצר שתי תרנגולות אחת ודאי טרפה וא' ודאי כשרה ואע"פ שנתערבו מתחלה התרנגולות זה בזה הואיל וא' מהן ודאי טרפה הרי הספק הראשון אסור מן התורה והלכך אם נמצא ביצה ביניהן ולא נודע מאיזו תרנגולת היא הביצה אסורה :

ה אבל אם אחת משתי התרנגולות אלו שנתערבו זה בזה אינו אלא ספק טרפה אף ע"פ שנודע הספק איסור קודם שנמצאת הביצה מותרת הביצה אפילו ידוע שהיתה בלא קליפה בשעה שנולד בתרנגולת הספק טריפות דהואיל והספק איסור נתערב מתחלה א' בא' ואנחנו באין לדון עתה מהיכן נולדה ביצה זו והרי אנו מתחילין לדון שמא אין כאן איסור כלל אלא ביצה זו ודאי כשר' היא א"כ הרי אין הספק הראשון אסור מן התורה והרי השני ספיקות בענין א' ובגוף א' ובאין כאחד :

ו אבל אם אחת מטילה כמו הכרתה אע"פ שאחת מהתרנגולות הוא רק ספק טרפה הואיל ויש כאן שני ביצים וא' מהן ודאי מספק טרפה שניהם אסורים :

ז וכן כל כיוצא בזה כגון שיש כאן חתיכה ויש בה ספק אם היא של כשרה או של ספק טרפה כגון שיש כאן ב' חנויות בא' יש ספק טרפה ובא' כשרה ונתערבו החנויות שאינו ידוע איזהו מהן ספק טרפה ונמצאת חתיכה לפניהם ולא נודע מאיזו חנות היא אע"פ שנודע הספק איסור בחנות קודם שנמצאת החתיכה הרי החתיכה מותרת :

ח אבל כשנמצאו לפניהם שתי חתיכות וידוע שאחד מן הכשירה וא' מן החנויות האסורה ולא נודע איזו חתיכה באה מהכשירה שתיהן אסורות :

ט ואפילו חזרה ונאבדה אח"כ א' משתי החתיכות או נפלה מעצמה לים בענין שנאבדה לגמרי מן העולם לא הותרה האחרת :

י ספק איסור שנתערב ברוב היתר וחזר אחד מאותו תערובות ונפל ונתערב באחרת א' בא' הרי שניהם אסורים והא"ל שאם פירש ועודנו בפני עצמו שהוא אסור אבל נפל לקדרה אע"פ שאין שיעור לבטלו הרי הקדרה מותרת משום ספק ספיקא :

ביאור הגר"א

[לח] אע"פ כו'. בתוס' דע"ז ל"ח ב' ד"ה אי כו' וה"ט לפי שהוא ס"ס כו' וכ' הרא"ש שם סי' ל"ה וא"ת וליפטריה קפילא וי"ל כיון דס"ס הוא לא הטריחוהו חכמים כו' וכמ"ש בנדה ס"ו א' ותבדוק כו' ועתוס' שם ד"ה ותבדוק כו' ור"ת כו' ויש להעמיד כו' ופי' סס"ג דה"ק בגמ' לפי שאין כל כו' ועצה טובה קמ"ל דהשתא מותרת בלא בדיקה משום ס"ס שמא אינו מן המקור ואת"ל מן המקור שמא לא יבא בבעל שני דלא כל האצבעות שוות משא"כ כשתבדוק שיתברר שבא מן המקור ותאסר לשני וכ"כ כל הפוסקים ועב"י סי' קפ"ד : [לט] ריאה כו' . דמעמידין הבהמות בחזקת כשרות כמו בכל ספק דמעמידין על חזקתה ואפילו באשת איש כמ"ש בפ' ד' אחין ל' ל"א ושאר מקומות וכ"ש כאן כמ"ש בפ"א דחולין ט' א' נשחטה בחזקת כו' הא קמ"ל כו' וכ"ש רפ"א סע"ד ועבה"ג:

חידושי רע"ק

(כללי דיני ס"ס בקצרה אות ה') ויש מתירין אם לא נודע הספק איסור . ע' לעיל (סימן מ"ח) בש"ך (סקי"ח) בס"ש בשם הגהת ש"ד ואו"ה :

באר היטב

(ל) וע"ל . ופס מחמיר בנשמט וכ' הט"ז מדברי הרב משמע אפי' אם שחט בסכין בדוק ולאחר שחיטה נמצא פגום ונתערבה אח"כ בין בהמות אחרות דיש להתיר מכח ס"ס שמא אינה זאת ואת"ל שהיא זאת שמא נשחטה כדינה ואע"ג שהיתה קודם שחיטה בחזקת איסור כן משמעות הרמ"א והוא חולק ע"ז ופסק דבספק שחיטה יש לאסור כיון שהספק הוא אח"כ בשחיטה עצמה אם נעשית כראוי ולהוציאה מחזקת שלא נשחטה אין מועיל ס"ס כיון דבאותו איסור עצמו שהיה קודם לא יצאה ממנו בודאי אבל אם החזקה של איסור מחמת ד"א דהיינו שהיה לו חזקת אמ"ה ונשחט כראוי רק שיש בספק מחמת דבר אחר כגון שנתערב תחלה ואח"כ נתערב בתערובת אחר ודאי מהני ס"ס וכן כל שאר איסור כגון חתיכת חלב שנתערבה בשני התערובות מותר מכח ס"ס . כלל העולה מדבריו להלכה דאפילו בכל איסור ודאי מהני ס"ס להתיר אם אינו סותר את החזקה עצמה כההיא דספק בשחיטה דאם מועיל בה הס"ס הסתור החזקה שהיתה בחזקת שאינה שחוטה אלא אמ"ה בזה אמרינן דלא מועיל ודומה לזה האשה שהיא בחזקת אשת איש ונולדו אח"כ ספיקות במיתת הבעל או בגירושין אפילו הוי כמה ספיקות לא יועילו כיון שאתה בא להוציאה מחזקת א"א שהיתה תחלה ואתה בא לסותרה ממש אבל בשאר חזקת איסור שנולדו ספיקות להתיר מצד אחר כגון מצד התערובות ודאי מועילים ס"ס להוציאו מן האיסור דמתחלה דאין כאן דבר הסותר זא"ז וע"כ בספק דרוסה אם היה ס"ס גמור שפיר מועיל לבטל חזקת האיסור דאמ"ה דמעיקרא כנ"ל ברור ונכון בזה עכ"ל :

באר הגולה

פו שרא"ש בתשובה ורמב"ן :
פז וסיים שם דכל היכא דלא איתחזק ביה איסורא נאמן עד אחד להתיר כדאיתא ביבמות דף פ"ח כ"ש בנדון זה שהוחזקו הבהמות בחזקת היתר ועד אחד על הספק דלאו כלום הוא :

נקודות הכסף

וכמ"ש בש"ך ס"ק ס"ג על שמו ושלא כדת השיג על המ"ב בזה דהדבר פשוט שכוונתו כדפרישית ע"ש . גם מה שכ' בסוף דבריו להשיג על המ"ב וז"ל ומנוהו כבוד שלא דקדק יפה בדברי הרשב"א מחמת שלא ראה סופן של דברים כו' שלא כדת השיג עליו דדקדק יפה ויפה הוצרך לומר כן הא דכתב הרשב"א להיתר בספק חלב והתם הוי נמי חזקת איסור נגד ספסק וע"כ קאמר דהיינו ספק איסור ולא חזקה גמורה אבל באמת אפילו הוי חזקת איסור גמור מחלק בתשובה מ"מ שם היכא דחזקת איסור הוא נגד הספק או לא ע"ש:(שם) העולה מדברינו כו' . אפילו כמה ס"ס לא יועילו כיון שאתה בא להוציאה מכלל אשת איש כו' זה אינו דשלש ספיקות מהני וכמו שכתבתי בש"ך דין כ"ח : בכללי ס"ס אות כ"ט כתבתי כן כתב הרשב"א כו' וכן שעלה הר"ן פ"ק דקדושין גבי ערלה בחוצה לארץ הלכה למשה מסיני ע"ש :

פרי חדש

אם השמנויות ניכרות שהחתיכה מותרת ואם לאו אסורה ואם נתערבו שתי החתיכות משתי חנויות שתיהן אסורות : (לב) ואף אם נפל אח"כ אחד משתי החתיכות לים לא הותרה האחרת : (לג) וכל זה באיסור דאורייתא אבל באיסור דרבנן אף שיש לו עיקר מן התורה קי"ל ספיקא דרבנן לקולא ואף באיתחזק איסורו כלל ע"ו ע"ש : (לד) והלכך אם נתערב איסור דרבנן חד בתרי ונפל אחד מהם לים או שנאבד אף שאפשר לאמצא כיון שאינו לפנינו ואין אנו באין לדון עליו כי אם על האחר שנמצא לפנינו תלינן לקולא שהאיסור הוא אותו שהלך לו וזה שנשאר מותר.וכ"ז ברור דלא כהש"ך : (לה) ספק איסור של תורה שנתערב בין שנתערב מתחלה

גליון מהרש"א

יוסי . עיין פל"ם פ"י ה"ו דמקואות : (כללי דיני ס"ס בקצרה) ס"ס להחמיר.ועיין ת' נ"ב מ"ת סי' ס"ד בחיו"ד בס"ס להחמיר באיסור דרבנן פלפל בדברי הסל"ם בזה שבפרק ח' מהל' שאר אבות הטומאה הל' ה' ובפ' ו' ממקואות ה"ו וכתב לחלק דביש חזקת היתר גם ביש ס"ס להחמיר שרי עי' פ"ב דמקואות מ"ב בהרע"ב ד"ה ואפילו שכל ופרש"י עירובין ל"ח ריש ע"ב ד"ה ואפילו שכל אין הכרח דמפרש כהרע"ב ועי' בתוס' שם ריש ע"ב וע' עבודת כוכבי' מ"א ב' עובדי כוכבים וודאי עבדות כו' אין ספק מוציא כו' ול"א דהוי ס"ס דלמא נשתברו מאלי' ואת"ל אדם שברה דלמא היה חשובה ישראל כמבואר שם מ"ב א' דלמ"ד נשתברת מאליה מותרת דוקא אם שברה ישראל מותרת ועיין שם מ"ב א' תד"ה ספק רגם בצד שנשתברו מאלי' איכא ספק דדלמא מצא עובד כוכבים ובטלה ומהר"ם לובלין תמה ל"ל להתוס' זה ולדברי י"ל דמוכח דאל"כ לא הוה צריך לאין ספק כו' דהקשה עליו

צבי לצדיק

פסק הש"ך כעין שכלא זו דכל שצריכין לדון אי יש כאן ריעותא ה"ל כספק ביא' דמי: (דיני ס"ס בקצרה אות ב') וכן כו' ואפילו בתרנגולת . תמוה מהו אפי' הא מעיקרא נמי קאמר שאירע לה ספק טריפות . ונ"ל דתחלת מיירי שהיה לה ספק טריפות ואח"כ נמצא הביצה דבעת שנמצא

יא אם שני הספיקות הם משם אחד אינו ספק ספיקא כגון הנושא קטנה ונבעלה תחתיו אע"פ שיש כאן ס"ס ספק באונס ספק ברצון ואת"ל ברצון שמא נבעלה כשהיא קטנה ופתוי קטנה אונס הוא אפ"ה אסורה עליו דמכל מקום אי אתה מתירה אלא מטעם אונס והרי הכל שם אונס אחד הוא וכן כל כיוצא בזה:

יב אבל כל שהספק הראשון מתיר יותר מן האחרון מתירין ס"ס כזה:

יג ספק ספיקא שאינו מתהפך אינו ס"ס. כדמיון מצא הסכין פגום לאחר שחיטה דיש ספק ספיקא שמא בעצם המפרקת נפגם ואת"ל שלא נפגם בעצם המפרקת שמא במיעוט בתרא של סימן נפגם זה הספק ספיקא לא תוכל להפוך ולומר שמא במיעוט בתרא נפגם ואת"ל במיעוט קמא א"כ ודאי נבילה היא ולא תוכל לומר שמא במיעוט בתרא נפגם ואת"ל שלא נפגם במיעוט בתרא שמא בעצם המפרקת נפגם דשניהם אין השם איסור והכל אחד הוא וכן כל כיוצא בזה:

יד וכן נשבר העצם למעלה מהארכובה ואין עור ובשר חופין את רובו ואינו ידוע אם נעשה קודם שחיטה או לאחר שחיטה אינו מותר משום ס"ס דלא תוכל להפוך ולומר את"ל יצא לחוץ שמא לאחר שחיטה שלאחר שחיטה לא שייך לחלק בין יצא לחוץ או לא. וכיון שאמרת את"ל יצא לחוץ ע"כ קודם שחיטה הוא וכן כל כיוצא בזה:

טו ודוקא נשבר העצם וכל כיוצא בו ששני הספיקות הם בגוף אחד מצד עצמו א"כ מה ראית להתחיל שמא לאחר שחיטה כו' אימא לאידך גיסא שמא יצא לחוץ ולא תוכל שוב לומר כלל שמא לאחר שחיטה. אבל כמצא צפורן של ארי יושבת בגבו של שור ולא ראינו ארי נכנס ה"ז ס"ס ספק נכנס או לא ואת"ל נכנס שמא לא דרס וצפורן זה לא מיד הארי הוא אלא נתחכך בכותל ונשב לו צפורן זה בגבו וכן טבל ובישל תוך י"ב חדש פירות שיש לחוש שיש תולעים בהן בלא בדיקה מותר משום ס"ס שמא אין שם תולע ואת"ל היה שמא נימוח. וכן גבינה שיש בה ספק אם העמידוה בעור קיבת נבלה מותרת משום ס"ס שמא לא העמידוה בעור קיבת נבילה ואת"ל העמידוה שמא אין שם בנותן טעם ואע"פ שבכל אלו א"א להתהפך מ"מ כיון שאין הב' ספיקות שוין והרי אין אתה יכול לומר שצפורן זה מיד הארי הוא א"כ ידוע שנכנס וא"כ מתחלה צריך אתה לדון אם נכנס כלל או לא. וכן אי אתה יכול לאסור התבשיל א"כ ידוע שיש שם תולע וא"כ מתחלה צריך אתה לדון אם יש שם תולע או לא. וכן בגבינה. וכן כל כיוצא בזה וכן נשבר גף של עוף ואינו ידוע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה מותר מטעם ס"ס שמא לאחר שחיטה ואת"ל קודם שחיטה שמא לא ניקבה הריאה ואין אתה יכול לומר אימא לאידך גיסא שמא ניקבה הריאה כו' דכיון דשבירת הגף אינה טרפה מצד עצמה אלא מצד שניקבה הריאה א"כ איך תתחיל לומר שמא ניקבה הריאה והרי אין ריעותא בריאה כלל וע"כ מכח שבירת הגף אתה בא לדון על הריאה וא"כ מתחלה צריך אתה לדון על הגף עצמו אימת נשבר. וכן כל כיוצא בזה:

טז אם יש כאן ס"ס בענין שהוא מותר מן התורה אלא שהוא אסור מדרבנן ויש ספק בדרבנן ה"ז מותר כגון ספק אם נמלחו דגים טמאים עם טהורים מותר משום ס"ס ספק לא נמלחו ואת"ל נמלחו שמא אין בהן שומן ואע"פ שגם ציר דגים שאין בהן שומן אסור מדרבנן מ"מ הרי יש ספק אם נמלחו עמהם או לא וספק דרבנן לקולא. וכן כל כיוצא בזה:

יז איסור דרבנן כגון ביצת נבילה וכיוצא בו ג"כ אינו בטל אם הוא דבר חשוב כמו איסור תורה חוץ מבשר שנתעלם מן העין שהוא איסור שאסרוהו מחמת חומרא יתירה שלא מן הדין שבטל ברוב אבל לא אחד באחד וכן כל כיוצא בו. וכ"ש אם יש ספק בחתיכה אם זו היא שנתעלמה מן העין או לא שמותרת דספק דרבנן לקולא וכן בכל איסור דרבנן אפילו אותו שאסרוהו מן הדין כגון ביצת נבילה וכיוצא בו אם יש ספק אם היא ביצת כשרה או נבילה מותרת. ואפילו נודע האיסור דרבנן קודם שנולד הספק וכן כל כיוצא בזה:

יח גבינה שיש בה ספק אם היא גבינה של ישראל או של עובד כוכבים א"א בזה ספק דרבנן לקולא שכיון שאסרו חכמים גבינות העובדי כוכבים מחמת חשש איסור בגופן עשאוה כאיסור של תורה וכן כל כיוצא בזה. ולא אמרו ספק דרבנן לקולא בדבר שלא אסרוה מחמת חשש איסור בגופו אלא שאסרוה משום ד"א כגון ביצת נבלה וציר דגים טמאין ובשולי עובדי כוכבים וכל כיוצא בזה. וכן גבינת העובדי כוכבים שנתערבה אינה בטלה ברוב אם היא חתיכה הראויה להתכבד אבל נתערבה גבינה זו שיש בה ספק אם היא גבינת ישראל או גבינת העובד כוכבים בטלה ברוב (ועי"ל ס"ס ק"ח):

יט אין אומרים ספק דרבנן לקולא אלא אם הספק הוא בעצמו ומצד עצמו הוא דרבנן אבל אם האיסור מצד עצמו ספק איסור תורה ומצד אחר בא שהוא מדרבנן א"א בזה ספק דרבנן לקולא שהרי ספק איסור שנתערב באחרים אינו בטל אע"פ שלא נודעה הספק איסור עד אחר שנתערב אע"פ שמן התורה אפילו ודאי איסור בטל ברוב אלא

ברוב היתר ואחר כך א' מהתערובת, נתערב חד בחד וכיון שנתערב שתחלה חד בחד ואחר כך אחד מהתערובות נתערב ברוב היתר הכל אסור משום דתערובת חד בחד לא מקרי תערובת ואין חילוק בין נפל לקדרה או לא כל שאין רוב דהיתר בשני התערובות הכל אסור והש"ך כתב שאם נפל לקדרה אף שאין בו שיעור לבטלו הקדרה מותרת ולא דבר נכונה. כלל י"א וס"ק פ"ו ומ"ז ע"ש: (לו) אבל ספק איסור דרבנן ואפי' ודאי איסור דרבנן שנתערב חד בחד ואח"כ אחד מהתערובת נתערב בחד של היתר אזלינן לקולא דשל היתר נתערב ושניהם מותרים. כלל י' וט"ו ע"ש: (לז) אם השני ספיקות הוו משם אחד לא מקרי ס"ס אבל אם אינם משם אחד לא מבעיא כשהספק האחד מתיר יותר מחבירו דמקרי ס"ס אלא אפילו שאינו מתיר אלא שיש שינוי בין ב' הספקות אפילו שאותו שינוי אינו מעלה ואינו מוריד בעיקר הדין מקרי ס"ס וצריך להתיישב הרבה בכלל זה להלכה למעשה. כלל י"ב וע"ש: (לח) קצת בתראי כתבו דכל ס"ס שאינו מתהפך לא מקרי ספק ספקא ולא מתקיימא כלל הך מילתא מכמה ראיות ברורו' מהש"ס ומרבוותא קמאי דחשבו ס"ס היתר אף שאינו מתהפך ולית לן למידי מינה. כלל י"ג ע"ש: (לט) כתבו האיסור והיתר הארוך והש"ך דדבר שעיקר איסורו מדרבנן בלתי חשש איסור בגופו כגון ציר דגים טמאים וביצת נבלה וכיוצא בו ניתר בספק אחד כגון ביצה שהיא ספק מנבלה ספק משחוטה מותרת אף בלא תערובת משום דבספיקא לא גזרו. זה דין אחד. והשני דבר שיש בו חשש איסור כגון גבינות של עובדי כוכבים וכיוצא בו כיון שעיקר הגזירה אינו אלא מפני חשש איסור דאורייתא עשאוהו כודאי איסור ואינו ניתר זולתי בשני ספיקות מלבד הספק הראשון. והדין הג' בשר שנתעלם מן העין אף נתערבה בטלה ברוב מטעם ס"ס כיון שאינו אלא חומרא בעלמא ע"כ ודין בשר שנתעלם מן העין כתבתיו בארוכה בסימן ס"ג ע"ש ובגבינה של עובדי כוכבים קי"ל כוותייהו אלא מקרי דבר שאין לו עיקר מן התורה ודינו כביצת נבלה דספקא שריא. כלל י"ד ע"ש: (מ) בדבר שיל"מ אין אומרים בו ספקא דרבנן לקולא זולתי גבי עירוב שהקילו בספקו אע"ג דהוי דשיל"מ כדאיתא בפ"ק מי שהוציאוהו דף מ"ה ע"ש אבל ס"ס שרי' בדשיל"מ אפילו בדאורייתא וכמ"ש לעיל בס"ק מ"ג ומ"ד עיין שם: (מא) במידי דמן הדין אף בספקא אחת הוי לן לטהר ואעפ"כ מטמאינן אין לטהר אפילו בתרי ספיקי וכן במידי דלא מתחזי בתרי ספיקי ה"ה בתלת דמה לי תרי ספיקי מה לי תלת. כלל י"ג וט"ו ע"ש: (מב) כל ס"ס שרי בדאורייתא ואף בדאיתחזק איסורא ואף בס"ס שסותר החזקה דבכה"ג הוא דמקרי אתחזק איסורא ולאפוקי מהאחרונים שטעו בזה. עי"ל ס"ק מ"ט ובכללים כלל ט"ז וע"ש: (מג) ספק הבא מחמת מיעוט וחסרון ידיעה לא מקרי ספק. כלל

פתחי תשובה

(טז) אם יש כאן ס"ס כו'. עיין בשער המלך בכללי ספיקא דרבנן כלל ח' שהביא ראיה ברורה לזה מש"ס פ"ק דפסחים בהסיא דתבל שמא ותמה על הש"ך ופר"ח שהוצרכו ללמוד דין זה מדברי הסמ"ק אחר שתלמוד ערוך הוא ע"ש. כתב המשנה למלך פ"א מהלכות שאר אבות הטומאה דין ה' דאף דספק דרבנן לקולא היכא דאיכא ס"ס להחמיר אזלינן לחומרא כגון הא דקיי"ל דאיסור דנפל לתוך היתר מין במינו (מיהו לסמ"ש הש"ך לעיל ר"ס צ"ח דהרמב"ם אוסר סובר כרש"י וסייעתו ע"ש גם בשו"ת הדין כך אך אנן לא קיי"ל כן) ואיכא רובא דהיתר ולא ידעינן אי איכא ס' דאזלינן לקולא (ר"ל בכספק ובדלעיל סי' צ"ח סעיף ב' וג') משום דשיעור ששים הוא רק מדרבנן ואם יש כאן חתיכה שהיא ספק אם אסורה מדרבנן ונפל חתיכה איסור לתוך חתיכה זו המסופקת וידעינן דיש בה רוב אלא לא ידעינן אם יש בה ששים דהשתא איכא ס"ס להחמיר שמא אין בו ששים ואת"ל יש ששים שמא החתיכה עצמה היא אסורה וכה"ג אזלינן לחומרא וכן כתב עוד בפ"ב מהלכות בכורות דין א' בסוף הפרק ובפ"י מהלכות מקואות דין ג' ע"ש שהאריך בזה וע' בתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סי' ס"ד שכתב דדוקא באין חזקת היתר אבל היכא שיש חזקת היתר נגד שני הספיקות לא מהני ס"ס להחמיר ואמרינן ס' דרבנן לקולא ע"ש וע' בשער המלך שם כלל ה' שהאריך בדין הנזכר והוכיח שדעת הרמב"ם והרבה מהראשונים דאפילו היכא דאיכא תרי ספיקי להחמיר אזלינן לקולא ולא נמצא חולק עליהם בפירוש רק הטור ע"ש: (יט) אין אומרים כו'. וכיוצא בזה כתב בתשובת מהריב"ל ח"ג סי' ק"ג בבישלו תרנגולת ספק טריפה בכלים ונשתהו הכלים מעל"ע דאסורים כיון דהספק בעצמו הוא איסור תורה ורק ע"י גלגול בא לדרבנן ע"ש ומשמעות דבריו אף בלא נודע הספק עד אחר מעל"ע וע' פמ"ג אות א' בד"ה הנה שכתב דיש להקל בזה בהפ"מ וכמו בש"ך בגוף וס"ל בתערובות ולא נודע עד שנתערב דמותר בהפ"מ ע"ש וכ"כ בתשובת מאור הגולה רבינו עקיבא איגר סי' ע"ט דאם שהו הכלים מעל"ע קודם שנודע הספק יש להתיר בהפ"מ וכתב אף דאפשר דיש חילוק דדוקא בבשר נאכל או נאכל כל הבשר דס' טריפה קודם שנודע הספק דהשתא הס' הוא רק על הכלים שאב"י אבל אם עדיין יש מהבשר לפנינו כיון דאתו דינן גם על הבשר לחומרא משום ס' דאורייתא ממילא גם הכלים אסורים מ"מ כבר כתבתי בתשובה לסתור זה (כוונתו על תשובה סי' ס"ד ע"ש היטב) ועוד בנ"ד כיון דאפשר דהמחט לא ניקב לאברים פנימים עד סמוך לשחיטה ושפיר ישנו במציאות דהבשר אסור והחלב מותר שפיר יש לדון על הכלים שנתבשל בהם החלב שהוא מעל"ע להתירן מטעם ס' דרבנן עכ"ד ע"ש [וע' בס' לבושי שרד סי' י"ב מ"ש בזה ומבואר שם כמה חלוקי דינים ע"ש]. ועיין עוד בתשובה הנ"ל סי' מ"ט שנשאל בכלי אדם ישנים מעופשים שלא נשתמשו בהם יב"ח ואינו ידוע אם הם כלי בשר או חלב מה דינם. והביא דברי מהריב"ל הנ"ל וכתב דיש להתבונן בטעמא דמלתא דלכאורה הטעם כיון דאתו דינן התרנגולת דמספק הוא אסור דהוי ס' דאורייתא והוי ודאי דאורייתא אף דהוא אב"י אסור וכמו בספק טריפה שנתערב והוא דבר חשוב. ואף דיש לחלק דדוקא לענין ביטול דעדיין יש מקום לדון על התרנגולת עצמה אם יתברר שזאת התרנגולת שנתערבה ויהיה ניכר שהאיסור ויהיה הדין דספיקו לחומרא מש"ה אף על התרנגולת שם איסור וצריכה ביטול כמו ודאי איסור משא"כ בדינא דמהריב"ל דעכשיו כשנעשה אב"י כבר חלף והלך לו האיסור דאורייתא מהבלוע כו' מ"מ מאחר דפסקינן בסי' ק"ג מהבליעה בעצמה אף דאב"י לא הותרה כיון דראויה לגר אלא דאינו אוסר לתבשיל ולהכי בעי ביטול ברוב א"כ גם כאן יש מקום לדון על ספק דאורייתא היינו על הבליעה בעצמה דאף דאינו במציאות להוציא הבלוע בס"ע רק ע"י תערובת בתבשיל וא"כ לעולם לא יהיה כאן איסור דאורייתא מ"מ י"ל דחל על הבלוע בעצמותו שם ספק איסור דאורייתא או דרבנן לדון עליה באם יוצא הבליעה בתערובת תבשיל בדבר חריף (ונ"ל דסבירא ליה דהא דחורפא מחליא הוא דאורייתא עמש"ל סי' צ"ה ס"ק ד') וא"כ דמי ממש לביטול בדבר חשוב הנ"ל אולם מפשטות דברי מהריב"ל משמע כיון דמקודם כשהיה ב"י דנין על ספיקא להחמיר קם דינא והוי כודאי איסור ולא מהני מה דנעשה אח"כ אב"י. ויש נ"מ

יד אברהם

שאלה ותשובה לסימן ק"י

שאלה שחטו שבע בהמות בכפר א' מהלך פרסה מעירנו ולקח איש א' מאנשי עירנו מעי א' הנקרא לפלונחע והוליכו לביתו ושם מצא בו מחט והובא לפני והיתה בולטת ראשה מעבר התיכון ורובה היתה תחובה לפנים בחללכון עד לעבר השני לחלל הלפנוחע ולא היה שם ק"ד כלל רק מבחוץ סמוך למחט היה מראה אדום אבל לא היה ניכר שום חולי ומשמוש כלל. גם מצאתי במקום שהיתה אדומה ולא היה בו שום לחלוחית של מוגלא ודם. גם חלודה לא העלתה. רק באמצע היתה שחורה. וראיתי בחלל הלפנוחע שהיה בה עדיין פרש וסבור הייתי שלא הודחה עדיין עד ששאלתי ואמרו שהודחה וקודם מציאת המחט נחתכו כל הז' בהמות לחתיכות גדולות כנהוג הכל ביחד ומלחום בג' וד' מקומות והודחו ואח"כ מצאו המחט הנז' של בהמה א' מהז' בהמות ולא נודע מאיזה. והיה כדבר הפסד גדול וגם שעת הדחק:

תשובה נראה להתיר התערובות כדין יבש ביבש בסי' ק"ט כיון שנודע קודם ביטול דאין לאסור כאן לא מחמת המליחה ולא משום חתיכה הראויה להתכבד כמו שאבאר. ומתחלה דליכא כאן אלא ספק טריפות שהרי כל האיסור שבכאן הוא משום שהודחה הלפנוחע קודם שהובא לפני שאם לא הודחה מקודם היה פשוט להתיר ע"פ מ"ש הש"ך בסי' מ"ח ס"ק י"ד וס"ק ל' דכיון בהמסס וכיוצא בזה כשר בהפס"מ אפי' תחובה המחט מעבר לעבר אי ליכא קורט דם דאמרינן אחר שחיטה נתחבה דהא איכא מידי לאיסרך זאי איתא דמחיים הואי ק"ד כותי וכ"מ פשטא דסוגיא דפא"ט (דף נ"א) דבכל היכי דאיכא מידי לאיסרך אמרינן הכי ומה לי המסס או ביה"כ וא"כ ס"ס בקורקבן וכ"כ המ"י (ולפי העירו שזה המעי הוא ביה"כ ולס"ד אין נ"מ בזה) ואי משום י"א שהביא בהג"ה סי' הנזכר שאין אנו בקיאין בבדיקת ק"ד. כבר כתב הש"ך שם שכמה אחרונים לא הביאו זה דלא ס"ל חומרא זו ושכן ראוי להורות וכ"כ הת"י. ואי משום שהיתה אדומה מבחוץ. כבר מבואר בס' פרי מגדים בשם שו"ת נ"ש בס"ס מ"ו ובסי' מ"ח דאדום הבשר לחוד אין מזיק אפי' במחט דאין שינוי מראה לחוד פוסל באיברים כמ"ש שם ובס"ס נ' ובסי' מ"ג וכ"כ בנ"ב בסי' י"ג אא"כ שיש נקודה מנגד א' ושמראה מעבר לעבר. ואי משום חלודה שהיתה באמצע המחט אינו מזיק לדעת רש"ל ואף שהב"ח חולק עליו מ"מ בהפס"מ ודאי יש לסמוך על רש"ל שהרי גם הרב בספר כרתי ופלתי מסכים עמו וביאר הטעם דכיון דאין החלודה על ראש המחט שנוקבת בה אמרינן דלאחר שחיטה דחקה ונקבה בהאי שלא וכן המ"י כלל נ"ד לא הביא רק דעת מהרש"ל. ובפרט כי חלודה לא הוזכרה בגמ' וגם אינה ראיה כל כך כדי לומר דמחיים הואי דאפשר שבלעה כך מחט מהולדת ומש"ז מקיל הפר"ח ושארי אחרונים בחלודה בנמצא המחט בחלל המעי משא"כ בדם וכן בחתוב מל"ח ולא בדקה אם יש עליה חלודה מתיר בכה"ג והביאו בנ"י אף בלי הפס"מ משא"כ בשאר כנא בדיקה מק"ד. ונמצא דכיון שכל הריעותא בכאן הוא משום שהודחה קודם הבאת המחט והלכה לה הבדיקה וא"כ לא הוה רק ספק טריפה וכ"כ הרשב"א בתשובה שממנו מקור דין זה דהודח דמטרפינן לה מספק והביאו ב"י ובהג"ה. וא"כ עכ"פ מהני לענין ספק ספיקא כמו שיתבאר. ואע"ג דמהר"ם אלשקר בתשובה הביאו בש"ך סי' נ' כתב גבי מחט דשכיח הוא לאיסור טפי מלהתיר היינו לענין להתירה לגמרי דלא מטעם נשחטה הותרה. אבל מ"מ נחשב שפיר ספק לענין ס"ס וכמ"ש להדיא בס' פמ"ג בפתיחתו להלכות טריפות ובמשבצות זהב סי' ל"ג ס"ק ז' משום דהא יש לה חזקה להיתר דכשנולדה לא היה בה מחט וסברא זו כתב ג"כ בס' פ"י ס"ס המדיר ואי הוה הספק שקול לגמרי היה לנו להתיר משום חזקה אך מחמת דשכיח לאיסור טפי אין אנו מתירין אבל משום דיש לה חזקה מהני לענין ס"ס. והגע עצמך אם הרשב"א מסופק בדין סולת ועלה על דעתו להתיר לגמרי מטעם נשחטה הותרה כמ"ש בהג"א פא"ט אנן לא נחשבהו מיהא לספק. ועוד וכי גרע מספק דרוסה שכתבו התוס' דהוי שכיח לאיסור ואפ"ה מהני לגבי ס"ס בסי' נ"ז. וכן בנמצא הגף שבור ואינו ידוע אי מחיים נעשה אי לאחר שחיטה מתירין מטעם ס"ס בסי' נ"ג וס"ס ק"י והתם נמי הא שכיח יותר שישבור מחיים שמנדנדת והולכת אנה ואנה כמ"ש בשו"ת בית יעקב סי' ס"ד. דאע"ג דשכיח לאיסור הוא ספק לגבי ס"ס משום דיש לה חזקה להיתר. ועוד יש לומר הכא למיתלי נמי להיתר שאפשר שע"י שנענוע מטלטולה מהלך פרסה דחקה ועברה מעבר לעבר וקודם לכן לא היתה מעבר לעבר ומש"ה לא נראית המחט במעי' קודם שטלטלום וכן אמרו לי שהיתה המעי' מונחת אצל הכותל שמניחים שם מחטים ובכה"ג איכא למיתלי נמי להיתר דמתירין כמה אחרונים לגמרי כמבואר בסי' נ' ובשו"ת בי"ע סי' הנזכר. דתליא מדיף מספיקא. וכיון שזכינו לדון דלא הוה עכ"פ אלא ספק טריפה א"כ אם היתה ניכרת בס"ע ודאי דמחמת המליחה לחוד לא היינו אוסרים הכל שהרי השבות יעקב התיר ספק טריפה שנמלחה עם בשר כשר משום דהוה ס"ס דשמא לא הוה טריפה ושמא הלכה כרא"ה דס"ל דמליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה ומביאו בס' פרי מגדים סי' ק"ה ובכמה מקומות דלא כבל"י שפקפק על המ"י דיחיד נגד רבים לא מקרי ס"ס דצ"ע בהפס"מ סמכינן איחיד נגד רבים כדאית' בח"מ סי' כ"ה ובש"ך י"ד סי' רמ"ב. תדע דהא המ"י עצמו כ"כ בדיני ס"ס דיחיד כו' גם מ"ש הבל"י לאסור מחמת הקליפה שנאסר במליחה הוא עצמו לא כ"כ בסי' צ"ח. ועיין בנ"ב סי' ד' מ"ש שאין לאסור בבישול מחמת קליפה שנאסרה במליחה במינו דשמא לא אמרינן במליחה חנ"נ ונחשב אח"כ האיסור בבישול הוי כספק נפסק כדרבנן. וכ"מ מדברי הב"ח סי' ע"ד הביאו המ"י כלל ל"א דבספק איסור לא אסרינן במליחה יותר מכ"ק. וע"ש בסמ"ג: ועוד יש להתיר דהא כאן יש ספק אם נמלחו כלל האיסור עם היתר כ"כ עד שלא היה א"כ בשאר התערובות רוב וגם אפשר שנמלח האיסור רק בס"ע ואח"כ נתערב וא"כ דמי ממש לספק נמלחו דגים טמאים עם טהורים דמתירין בסי' פ"ג ס"ה מטעם ס"ס דשמא לא נמלחו כלל ביחד ואת"ל נמלחו ביחד שמא לא היה בהם שומן ואז אינם אסורין אלא מדרבנן. וה"נ שמא לא נמלחה הטריפה עמהם כלל ואת"ל נמלחה שמא היתה כחושה ואז א"נ ס' אלא מדרבנן כמ"ש בספר פמ"ג בפתיחתו להלכות תערובות. ועיין באחרונים סי' ס"ט סעיף י"ח דכל שיש לתלות שלא נמלח כלל האיסור עם ההיתר תלינן לקולא במינו אפי' בחלב ושומן. והא דבסי' ע' משמע דספק נמלח בשר טריפה אסור אע"ג דהוה במינו י"ל דהתם לאסור כ"ק קאמר א"נ בשאין רוב אבל כשיש רוב וספק נמלח שרי ובשו"ת עה"ג כתב דבכה"ג הוי כספק תערובות דשרי במו"מ כשיש רוב כמבואר סי' ק"י. וכיון דמחמת נתינת טעם דמליחה אין לאסור. א"כ אין כאן אלא משום דהאיסור נתערב ואינו ניכר בס"ע וא"כ הוה ליה דין יבש ביבש דקיי"ל דחד בתרי בטיל דנספק כל התערובות ונעשה היתר. ואי משום דס"ל חתיכה הראויה להתכבד דקיי"ל סי' ק"א דאינה בטילה יש לדון כאן דשפיר בטיל דהא יש כאן ספק ספיקא גמור מענין א' דשמא הלכה כר"ת וסייעתו שמביא הטי"ז סי' ק"י דספק טריפה שנתערבה ולא נודע הספק איסור קודם דשרי אף בדברים חשובים שאינם בטלים דס"ל דזה נחשב לס"ס אף דהוה ספק א' בגוף האיסור והספק הב' ע"י

שחכמים אמרו שדבר חשוב אינו בטל וכן כל כיוצא בזה. בד"א בכענין שאמרנו מפני שיש כאן לפנינו חשש איסור שהרי בתערובות זו עכ"פ יש ספק איסור תורה אבל אם יש ספק אם יש כאן שום איסור כלל אפילו בא לו מצד אחר שהוא מדרבנן אנו אומרים בו ספק דרבנן לקולא שהרי אנו מתירין אם היו כאן ב' קדרות א' מהן של היתר ונפלה חתיכת נבלה לא' מהן ואינו ידוע לאיזה נפל אם יש בקדירת היתר רוב בענין שהוא מותר מן התורה משום ספק דרבנן לקולא שכל שיש לומר שמא אין כאן איסור כלל הרי הספק מצד עצמו בא לו שהוא מדרבנן. דבר שיש לו מתירין א"א בו ספק דרבנן לקולא :

כ וכל זה בספק איסור דרבנן*) שאין לו חזקת איסור אבל יש לו חזקת איסור אסור :

כא אם נתערב איסור דרבנן חד בחד. אע"פ שאינו דבר חשוב ואחר כך נאבד אחד מהן מן העולם ולא נודע איזהו כיון שנתחזק איסור בב' חתיכות אלו אין אומרים בזה ספק דרבנן לקולא :

כב אבל איסור דרבנן שנתערב חד בתרי ואינו דבר חשוב במינו בטל ברוב אפילו איסור תורה ושלא במינו צריך ס' היכא שאין הפסד כ"כ אבל אם נאבד אחד מהן אע"פ שישנו בעולם אפילו אין כאן ס' מותר כיון דהוא איסור דרבנן ובטל ג"כ ברוב מן הדין :

כג נתערב איסור דרבנן שהוא דבר חשוב ברוב או אפילו באלף אינו בטל ודינו ממש כאיסור תורה ועל הדרך שנתבאר בסי' זה סעי"א וכן אם נאבד א' מהן דינו ממש כאיסור תורה ועל הדרך שנתבאר בסעי"ז:

כד איסור דרבנן שנתערב חד בחד והוא דבר חשוב ואח"כ נתערב א' מהן ברוב אינו בטל כיון דנתחזק מתחלה האיסור בב' החתיכות א"כ כל א' וא' הרי הוא כגופו של איסור :

כה וכן ספק איסור תורה שנתערב חד בחד כל אחד הוא כגופו של איסור ואם נתערב אח"כ ברוב אינו בטל מטעם ס"ס :

כו וכל הדינים שנזכרו למעלה בספק איסור תורה וכיוצא בו שהוא אסור הוא אפי' בהפסד מרובה ואפי' אינו רוצה לאכלו כולו כאחד:

כז דבר שיש לו חזקת איסור אע"פ שיש בו ס"ס גמור ה"ז אסור שהרי בספק הראשון אנו מעמידין אותו על חזקת איסור אם כן אין כאן אלא ספק א' :

כח היו כאן שלש ספיקות מותר שאף אם תעמידנו על חזקת איסור יש כאן ס"ס לא יהא זה חמור מודאי איסור שאין לך חזקת איסור גדול מזה ומותר בספק ספיקא :

כט וכל זה בחזקת איסור ממש וכן ספק בשחיטה הוא חזקת איסור דהחזקה היא בשחיטה דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת אבל ס"ס גמור כדרוסה או ספק אם נשבר הגף מתירין מטעם ס"ס דאע"פ דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת מ"מ לענין דרוסה ושבירת הגף אין לנו חזקת איסור וכן כל כיוצא בזה :

ל לפיכך בהמה שאירע לה ספק בשחיטה ונתערב חד בחד ואח"כ נמצאת חתיכה ויש בה ספק אם היא מבהמה הכשרה או מזו אע"פ שבכיוצא בזה הוי ס"ס וכמו שנתבאר בדין ז' הואיל ויש כאן חזקת איסור שהספק הוא בשחיטה אין זה ס"ס :

לא ואפי' נתערב' אח"כ החתיכה זו אינה בטלה אם היא חשוב' כמ"ש בדין ג' שכ"מ שאינו נחשב ס"ס דינו כספק איסור שנתערב :

לב אבל אם יש בחתיכה שלש ספיקות כגון שבהמה זו שאירע לה ספק בשחיטה יש בה ס"ס כגון שנמצא אחר השחיטה ספק פגימה בסכין וא"כ שמא אין זו פגימה ואת"ל שהיא פגימה שמא במפרקת נפגם אע"פ שלא היו מתירין הבהמה כשנתערבה חד בחד משום ס"ס כיון שהיה לה חזקת איסור מכל מקום החתיכה זו שיש בה ספק אם היא ממנה מותרת ואף על פי שנודע הספק הראשון קודם שנולד הספק בחתיכה כמו שנתבאר בדין ז' :

לג לא מיקרי ספק או ס"ס אלא כשהאיסור וההיתר שוים אבל אם יש לתלות באיסור יותר מבהיתר וכן אם האיסור שכיח יותר מההיתר אין זה ספק כלל וע"ל סימן כ' :

לד ספק בחסרון חכמה אינו ספק כלל לא לענין ספק אחד ולא לענין ס"ס כמו שנתבאר בסימן כ"ג וסימן כ"ה :

לה במקום שיש ס"ס גמור א"צ לבדוק כלל אע"פ שיש לברר האיסור

פתחי תשובה

נ"מ בין ב' טעמים אלו שכל אחד קולא וחומרא דאם בשלו בכלי מאכל שהיה יודע בשעת הבישול אם המאכל בשר או טריפה אלא דאח"כ כשנעשה אב"י נשכח ממנו דבזה לטעם א' ספיקו לחומרא דמ"מ עתה כשדנין על הבליעה בעצמה הוא ספק מדאורייתא אבל לטעם הב' י"ל לקולא כיון דלשעתו לא היה מקום ס' בעולם ועתה כשנעשה אב"י נולד הספק כו' וכן בהיפך אם היה ספק אם בשלו בו בשר או ירק ושהה הכלי מעל"ע דבזה לטעם הב' לחומרא כיון דהיה הספק כשהיה ב"י והיו דנין להחמיר שאסור לבשל בו חלב קיימא באיסוריה כאילו הוא ודאי של בשר אבל לטעם א' יש לדון להקל דל"ש בזה לדון על הבליעה שהרי עדיין הוא היתר ודנין רק כאם יתערב הבליעה בחלב וכיון דעתה אב"י ואם יתערב עם חלב לא יהיה איסור דאורייתא א"כ לית כאן מציאות איסור בדאורייתא לא על עצמות הבלוע ולא על התערבו בחלב (לפי אופן הב' שכתב לעיל דצריכים לדון על הבליעה. באם יתערב בד"א לא זכיתי להבין הרי גם כאן משכחת לה באם היה הרבה תבלין בחלב ע"ל סי' קכ"ב ס"ג בהג"ה ולעיל סי' ק"ג בט"ז ס"ק ט) והוי רק ספק דרבנן ולקולא. ולפ"ז בארתי לטיבותא כמו נ"ד בכלים שנסתפקו בהם אם בשלו בהם בשר או חלב והספק מכח השכחה והספק נולד כשאב"י וגם עדיין הבלוע היתר בזה לכל הטעמים ספיקו להקל. ושוב פקפק בזה דהוי כמו ס"ס דסתרי אהדדי (ע' כה"ט של הרב מהרי"ש ז"ל בדיני ס"ס המחודשים אות ז') וכיון דהכלי ודאי אסורה לחד מלתא לבשר או לחלב ממילא אסור לתרווייהו והאריך בזה והעלה להתיר הכלים ע"י הגעלה ג' פעמים (עיין בלוח הטעות שם) אף שהם ב"א מ"מ כיון דיש הרבה סניפים להקל מהני להו הגעלה ע"ש : (כ) וכל זה כו'. הנה הפר"ח ס"ק ט"ו השיג על הש"ך והעלה דאפילו כשיש לו עיקר מה"ת ואיתחזק איסורא אמרינן סד"ל לקולא ע"ש ועיין בשער המלך שם כלל א' שהאריך לדחות דברי הפר"ח ולקיים דברי הש"ך דגם כשאין לו עיקר מן התורה לא אמרינן סד"ל לקולא באיתחזק איסורא ע"ש ועיין בתשובת נו"ב חי"ד סי' ס"ט מ"ש בזה. כתב המשנה למלך פ"ד מהלכות בכורות דין א' דלא אמרינן סד"ל לקולא אלא היכא שנעשה שום דבר המתירו רק שיש ספק אם נעשה בזמן המתירו או בשיעור המתירו אבל אם יש ספק אם נעשה כלל דבר המתירו בכי הא ספיקו לחומרא ודמי לספק הניח עירוב ע"ש והביאו גם הפמ"ג בכאן ועיין בשער המלך שם שחולק על כלל זה מפני אותה שכתב הט"ז לעיל סי' ס"ט ס"ק כ"ד (הובא בכה"ט שם ס"ק ל"ג) כאשה ששכחה אם מלחה כו' וגם הכנה"ג הביא דברי ט"ז הללו להלכה אלמא דלא ס"ל חילוק זה ע"ש ועיין בש"ך לקמן סי' קי"ב סק"כ שכתב בשם הש"ד ובשם ת"ח ושאר אחרונים דאם הוא מסופק אם הבעיר ישראל התנור או לא הרי דהוי ספיקא דרבנן ולקולא ע"ש וכ"כ הרמ"א בסי' קי"ג סעיף י"א בהג"ה דבכל ספק בישולי נכרים מותר ופי' הט"ז שיש ספק אם התה ישראל בתור או לא ע"ש מבואר ג"כ דלא כהמל"מ ואף שי"ל דשאני התם דקיל איסורייהו מ"מ כיון דתלו טעמא דהוי ספיקא דרבנן משמע דבכל ספק דרבנן הדין כן דאף שיש ספק אם נעשה דבר המתירו אזלינן לקולא ע"ש ועיין במג"א בא"ח סי' תקפ"ה סק"ג בענין אם ספק לו אם שמע תקיעה או נטל לולב כו' ע"ש משמע ג"כ דלא כהמל"מ ועיין עוד בפמ"ג שם סוף כלל ז' מ"ש עוד בזה : (כא) אם נתערב כו' עיין פר"ח שחולק עליו וכתב להלכה דאם נפל אחד מהם תלינן לקולא וזה ברוב ע"ש ועיין בפמ"ג שם כלל ז' שכתב שדין זה במחלוקת שנוי דלדעת הטור בא"ח סי' תל"ח כפי מה שפירש המל"מ בפ"ב מהלכות חמץ דין ח' דאפי' בדרבנן לא אמרינן ספק מוציא מידי ודאי ודוקא אם אעיקרא דדינא הספק אם מה שנכנס לבית הוא חמץ אמרינן סד"ל לקולא אבל אם ודאי חמץ וספק אכלתה אין ספק מוציא וכו' וכן דעת התוספות פ"ק דפסחים לחד תירוצא א"כ ה"נ דכוותה כיון דאיכא ודאי איסור בתערובת אלא שיש גם ס' אם זה שנאבד או נפל נים הוא של איסור אין ספק מוציא כו' ושוב כתב די"ל דאפילו לאידך תירוצא שכתבו' דוקא בחימור אכלתה דהוי ס' מקרוב לודאי וכן נמי ספק דמעשרין לפי שרוב חברים כו' אבל גבי נפל אחד מהם מודו דלא אמרינן ספק מוציא מידי ודאי ע"ש : (לה) במקום שיש ס"ס כו'. ע' בתשובת נו"ב חי"ד סי' מ"ב וסי' נ"ז שכתב דאף הרשב"א דמצריך בירור היינו דוקא היכא דיכול לברר שני הספיקות ולא ישאר לנו שום ספק אבל אם אפי' אחר הבירור אכתי לא יתברר לנו רק ספק אחד והספק השני א"א לברר רק דממילא יהיה אסור מחמת ספק דאורייתא בזה אין צריך לברר ובזה נדחה ראיית הש"ך מהסמ"ג ע"ש וכ"כ סח"ד. וכ"כ בתשובת רבינו עקיבא איגר סי' ע"ז ע"ש. שוב ראיתי בביאורי מהרש"ל לסמ"ג שם שכתב ג"כ סברא הנ"ל והובא דבריו בקיצור בתשובת בית יעקב סימן פ"ד ע"ש. עוד כתב בנו"ב שם דבר חדש דאף הרשב"א לא הצריך בירור אלא היכא דאיכא חזקת איסור ובהא כ"ע מודו אבל במקום שיש חזקת היתר אף דליכא חזקת היתר ממש אלא דגם חזקת איסור ליכא כלל גם הרשב"א מתיר ולא נחלקו אלא בס"ס של טריפות הנולד בבהמה בחייה למר מקרי חזקת היתר ולמר מקרי חזקת איסור ע"ש ועיין בנו"ב שהארכתי בפלפול בדין זה. עוד העלתי שם דדוקא היכא דיכול לברר שני הצדדים דלאחר הבדיקה יתוודע בבירור אם הוא אסור בודאי או אם הוא מותר בודאי בזה צריך לברר אבל היכא דליכא לברר אלא צד אחד אם הוא איסור בוודאי אבל צד הב' אם הוא מותר בודאי א"א לברר א"צ לברר כלל דהא גם עכשיו הוא מותר מטעם ס"ס אלא דליתר שאת חייב לבדוק כדי לאכול בודאי בהיתר וכיון שלא יוברר ההיתר לגמרי א"צ לבדוק ובזה דחיתי ראיית הנו"ב לסברתו הנ"ל ע"ש. ועי' בשער המלך שם כלל ג' שהאריך עמ"ד בענין זה והעלה דהסכמת כל הפוסקים דס"ס בדאורייתא או ספק דרבנן אף דאפשר לבירורי אזלינן לקולא זולתי דעת הרשב"א בחידושיו ואף הוא עצמו ז"ל חזר בו בת"ה ובפסקיו סי' ת"א וכן ראוי להורות ע"ש. ועיין בספרים האחרונים שכתבו עוד דברים מחודשים בעניני ס"ס. והנה מה שכתבו בענין לעשות ס"ס בידים עיין בתשובת שיבת ציון סי' מ"ה [ובתי' כ"ב סי' מ"ג כד"ס ולפ"ז. בתשו' ח"ס סי' קנ"ח כד"ס והנה נכון ע"ש] ומ"ש לענין היכא דאיכא שני ס"ס דסתרי אהדדי כו' עיין בשער המלך שם סוף כלל א' וכלל ד' שכתב דס"ס ספק דרבנן לקולא לא אמרינן היכא דאיכא תרי קולי דסתרי אהדדי אלא דאזלינן לחומרא בתרווייהו ע"ש ועיין פמ"ג במחודשים אות א'. ומ"ש לענין ספק בדבר שעיקר הל"ת עיין בזה בתשובת חות יאיר סי' קנ"ב בסופו ובס' באר יעקב סי' כ"ט וסי' רל"ד ובתשובת נו"ב תניינא חלק או"ח סי' קמ"ו ובתשובת שיבת ציון סי' מ"ח שהאריכו הרבה בזה :

פרי חדש

י"ן פ"ש : (מד) כאידנא דאפי' חכם גדול ובקי בבדיקה לא מצי למסמך אבדיקה דיליה ספק נשבר מחיים וכן ספק וחשש נקיבת הריאה וכיוצא ספיקו תקרו וסמכינן שפיר עלייהו להתיר משום ס"ס : שם : (מה) בענין השערות שאיסורין וכיוצא אף שאידנא מקרי חסרון ידיעה ואינו נכנס תחת סוג ספק. שם : (מו) אי בקנליכא אלא חדא ספיקא לא עבדינן תרי ספיקי בידים להתיר . כלל י"ח וע"ש : (מז) אף שאין לבן או לבת שום חזקה מ"מ חזקת הגוף האם או הולד מהני לבן או לבת בין לקולא בין לחומרא . כלל א' וע"ש :

עוד מדיני ספק ספיקא

כתב בסוף ספר הליכות עולם וז"ל קבלתי ממורי החכם נר"ו שלא נקרא ס"ס אלא שמתהפכת מב' צדדין אבל אם אינו מתהפכת לא מקרי ס"ס ולחומר' דיינינן לה כדין ספק אחד . והמשל כגון ספק נגע או לא נגע ואת"ל נגע ספק פרץ או לפרדע ואת"ל פרץ ספק נגע ספק לא נגע וכן כל כה"ג הוי ס"ס ואינו מתהפכת כגון ספק נכנס ספק לא נכנס ואת"ל נכנס ספק נגע ספק לא נגע אבל להפך ב' ספקות שבהתחלה בראשונה ספק נגע ספק לא נגע ואם תמצא לומר נגע לא תוכל שוב לומר ספק נכנס או לא וכן כל כה"ג לא הוי ס"ס וכ"כ בתשובת ריב"ש בסי' קל"ב בשם התוס' וספרי תשובות אחרונים ז"ל מלאים מכלל זה לפי שנמשכו אחר תשובות הריב"ש הנ"ל אבל לא עיינו בו כל צרכו אם הוא מוסכם מפוסקים . ואני אביא חבילות ראיות ברורות מדברי הראשונים ז"ל שאע"פ שאינם מתהפכים חשבו להו ס"ס וא"כ הסר מלבך יתד התקוע הזה ונוח יצא התשובה מדברי הרא"ש והתוס' בפ"ק דחולין דף י"א שכתבו דאם עשו גבינות מכמה בהמות ואח"כ נשחטו האחת ונמצאת טרפה שכולם אסורים ומיהו בטרפה מחמת שהריאה סרוכה אין לאסור דה"ל ס"ס ספק אינה טרפה ואת"ל טריפה אימא דאח"כ נטרפה ע"כ וכן פסק המחבר לעיל בסי' ס"א ס"ב ע"ש ואע"ג שאינו מתהפך

דגול מרבבה

(כלל כ' בדיני ס"ס בקצרה)

*) וכל זה בספק איסור דרבנן וכו'. עי' משנה למלך פ"ד מהלכות בכורות שהאריך בזה באיזה ענין אמרי' ספק דרבנן לקולא :

גליון מהרש"א

בגמרא כמה קושיות דהש"ל משום דהוי ס"ס לאיסורא ס"ס לפטור ממצות עשה (כ' בכו"פ סס"י ט"ז) לא אמרינן ת' טוצלסאש סי' י"ג דאף במ"ע דרבנן ל"א ספיקא לקולא וגם ס"ס לא מועיל ועיין ט"ז א"ח סימן תרמ"ח סק"ה ועיין ב"ב כ"נ תד"ה חוץ לחמשים ה"ח ס"ס דמשמע רובא הוא : (אות י"ט) **אבל** אם יש ספק כו' שהרי אנו מתירין אם היו כאן . תמיהני הא בר"ן פ' כל שעה מבואר (עלה קט"ג ב' ד"ה כיון דאיסור תערובת) דלא ס"ל חילוק זה ובגוף הדין ומקור בד"מ סס"י נ"ו בספק דרוסה שנתערבה והשפתי כאן תמה מאין הוציאו ואני תמה יותר דמהרי"ף והר"ן ה"ל מבואר לכאורה להיפוך ועמ"ש בגליון הר"ן הנ"ל דפוס סלאוויטא :

יד אברהם

תערובות . ואת"ל דאין הלכה כר"ת להתיר כה"ג בדברים חשובים שמא הלכה כהרשב"א וסייעתו הובא ביו"ד סי' ק"א דס"ל דחתיכה גדולה לא הוה ראויה להתכבד אא"כ שראויה להתכבד כמות שהיא וכן הביא שם המחבר דעה זו בסתם ואע"פ שהג"ה שם כתב שנוהגין כהיש מי שחולק שהביא שם דבכל ענין הוה ראוי להתכבד כבר מבואר בספר פמ"ג שם וכש"ס ק"ו דכה"ג נחשב לספק עיי"ש . וא"כ הוה ספק ספיקא גמור דהוה כולו בתערובות דשמא כר"ת דאף בדבר חשוב בטיל כה"ג . ושמא כהרשב"א דלא הוי דבר חשוב כלל ובודאי בטיל ברוב . ושוב מצאתי דבה"ג איתא בהדיא בתשו' מ"ב סי' נ"ו והבג"י בסי' ק"א הביאו דאם נתערבה בחתיכות בחה"ל שנוהגין להחמיר ואיכא ס"ס אפי' ס' א' בעוף כו' לכ"ע מותר וסיינו כמ"ש . ותו דאף בכל א' מהני ספיקות יש כמה אחרונים שמקילין אפרי הש"ך בקיצור דיני ס"ס סי' א' ספק כר"ת . ואף שהמחמיר בזה להכול כ' כ' מ"מ שאני אחרונים מקילין לגמרי בלא נודע כמ"ש המ"י סוכה בס' פמ"ג והסכים לזה . וכן בענין הה"ע הביאו האחרונים בשם ס' מ"כ שכתב שראוי לסמוך על רשב"א דחתיכה גדולה לא הוה ראויה להתכבד . ובפרט שלדעת הרי"ף חתיכה הר"ל בטילה כל שאינה איסור עצמה כמ"ש הרשב"א והרא"ש הביאו ב"י סי' ק"א . וכן מצאתי אני לרבינו ירוחם שכתב כן בשם רש"י ס"ע דע"ו .

צבי לצדיק

כבר היה לה ספק טריפה דהוי כודאי טריפה . וכאן מיירי שנולד עתה ס' טריפה אחר שבטולה הבינה דב' הספיקות נולדו כרגע א' וכמו שכתבתי לעיל בגליון בסי' ב' בש"ך ואפשר דבכה"ג אם נתערבה אח"כ ברוב בטילה . כן היה אפשר בדעת או"ה אך בש"ך בסי' ג' לא משמע כן : (שם כ"ב) **אבל** כו' אפילו אי' תורה . טעות סופר דפשיטא באי' תורה שלא במינו אפילו בהפסד צריך ס' וכן הוא כאורך של סימן כ"ב ועיקר הגירסא נ"ל אפי' נתערב שלא במינו כו' :

נחלת צבי

(סימן ק"י לדיני ס"ס אות ל"ה) שאלה ס"ס היכול להתברר אי צריך לברר או לא . ואת"ל דצריך היכא דאיכא טורח רב לברר אי מטריחינן ליה . וגם אם הוא אף היכא דאיכא חזקת היתר או לא . וכן יש לבאר אי דוקא היכא דאיכא לברר שני הצדדים אם הוא אסור או מותר בודאי דלאחר הבדיקה והבירור יהיה נודע אם הוא אסור בוודאי או מותר בוודאי בזה צריך לברר אבל היכא דליכא לברר אלא צד אחד אם הוא אסור בוודאי אבל צד השני אם הוא מותר בוודאי א"א לברר כלל אין צריך לברר או לא שנא . והנה דבר זה אי צריך לברר היכא דיש ס"ס . מחלוקת ראשונים הוא הרשב"א ובעל תרומת הדשן הביאם הש"ך בסימן ק"י ס"ק ס"ו דהרשב"א סבירא ליה דצריך לברר והתה"ד סבירא ליה דאין צריך ופסק הש"ך דהיכא דאפשר ואין הפסד בדבר צריך לברר ע"ש . והנה לאשר שהשאלות הנזכרות נצרכים לכמה ענינים לכן מוכרח אני להאריך קצת ואציע לשון הש"ע באו"ח סימן תל"ט ס"א ומה שנשאלתי ונתתי בה בעזה"י ומתוך הדברים יתבאר שאלתנו . ז"ל הש"ע שם ט' צבורין של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר ונטל (כפ"ינו) ולא ידענו אם נטל חמץ או מצה ונכנס לבית בדוק צריך לחזור ולבודקו (שכל הקבוע כמחצה על מחצה והוי ס' מצה ס' חמץ) וכתב הרמ"א בהגהה מיהו אם הככר קטן שיכול העכבר לאכול תלינן להקל שאכלו ואין צריך לבדוק (והוי ס"ס שמא מצה ואת"ל חמץ שמא אכלו ט"ז ומג"א) והנה דין זה של הרמ"א בככר קטן לקוח מדברי הטור וכן נרשם בש"ע . טור . ובאמת דין זה כתבו גם כן התוספות בפסחים דף ט' ע"ב בד"ה היינו ב' קופות אלא דאמר התם ט' צבורין כו' היינו תשע חנויות כו' שני צבורין כו' היינו ב' קופות . וכ' התוספות וכולא שמעתא מיירי שהככר גדול כ"כ דליכא למימר אכלתה (דאל"כ הוי ספק ספיקא וא"צ בדיקה) ותימא על הב"י שלא הביא כלל דברי התוספות ואדרבה משמע מדבריו דהטור בעצמו חידש דין זה שכתב וסובר רבינו דדוקא בככר גדול כו' אך זה נתרץ לקמן בטוב טעם ולע"ע אקשה על עיקר דין זה לפ"ד הש"ך הנ"ל בשם הרשב"א דבכ"מ אף דאיכא ספק ספיקא היכא דאפשר למבדק בדקינן אם כן גם כאן יהא צריך בדיקה ותימא שום אחד מהאחרונים לא הזכירו כלל שדין זה תלוי בפלוגתת הרשב"א ותה"ד הנ"ל ויגעתי בספרים ומצאתי שהמנחת יעקב בקונטרס הספיקות ס"ק מ"ה הקשה כן ותירץ דלימור אכלתה הוי ספק הרגיל ועדיף משאר ספיקות לכן אין צריך בדיקה עכ"ד ולפ"ז מתורץ נמי קושיית הט"ז בסק"ב שהקשה דאפילו בככר גדול נמי נימא ספק ספיקא שמא מצה ואת"ל חמץ שמא קראה לחברתה ואכלוה . די"ל דשמא קראה לחברתה לא הוי ספק הרגיל והיה צריך בדיקה אף דאיכא ספק ספיקא : **אולם** תירוץ זה של המנ"י צ"ע דהא הטור לא ס"ל הא מילתא דלימור אכלתה הוי ס' הרגיל . דהנה המל"מ בפ"ב מהלכות חמץ הלכה י"ג הקשה על הטור שכתב בסי' תל"ח גבי הלי בעיות דעכבר נכנס וככר בפיו ועכבר יוצא כו' דאם לא ביטל צריך לבדוק מספק . אמאי לא חילק הטור גם בזה דאם הככר קטן א"צ בדיקה דהוי ס"ס ותירץ דספק דלימור אכלתה הוי ס' גרוע ודוקא גבי ט' צבורין מאחר דלא איתחזק

על ידי בדיקה כגון נשבר כנף וספק אם ניקבה הריאה וכן ספק ספיקא בדרוסה וכל כיוצא בזה ויש חולקין ויש להחמיר היכא דאפשר ואין הפסד בדבר :

לך דיני ס"ס עמוקים והרבים מני ים ויש בהם כללים וענינים הרבה ענינו של זה לא כענינו של זה וגם בדבר קל ודק יש לספרים בין זה לזה ע"כ אין לנו עכשיו לבדות שום ס"ס או ספק דרבנן להקל ללמוד דבר מדבר אם לא אותן המפורסמים כל אחד במקומן וכן אותן שנתבארו למעלה או הדומה להן ממש או שיש בלא זה צדדים להתיר וגם זה אחר רוב העיון שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול : ויתר דיני תערובות דברים החשובים כבר נתבארו בסי' זה על מקומם :

דאי חיישא דמקמי הכי נטרפה או ליכא לספוקי מידי וכ"כ עוד הרא"ש בתשובה בכלל כ' והביאו הטור לקמן בסי' רל"ג שאין לחוש על התבואה מספק לאיסורא שהוא ס"ס שמא היה מתבואת שנה שעברה ואפילו היא משנה זו שמא נשרשה קודם העומר ע"כ ולא מתהפך וקרי ליה הרב ס"ס וכן יש לדקדק עוד מדברי תוספות דפ"ק דכתובות דף ט' ע"א ד"ה ואב"א כו' וע"ב ד"ה אי למיתב לה כו' ע"ש וכן מדברי תוס' דס"פ אין מעמידין גבי מ"מ דהתם כלים מותרים משום ס"ס ע"ש והכי מוכח נמי מדברי תוס' דפ"ק דב"ק דף י"א גבי שליח אילמא תקנתא ע"ש (עיין עוד בדברי פר"ח ותמצא שהרשב"א והר"ן ורש"י והמ"א ומהרי"ט מסכימים שנקרא ס"ס אף שאינה מתהפכת ע"ש) : (*) עיין בס"ד ס"ק ג' מה שמביא בשם נ"י בפרק הערל וז"ל ואפשר לענין איסורי משהו המותרים לא אמרי' שאני אומר אפי' באיסורי דרבנן בפחות מרביעית ומיהו ברביעית אמרינן שאני אומר אפילו באיסורין של תורה עכ"ל בהנך דינים שמביא הש"ך יפה כוון וכן הסכים הרמב"ם בפרק י"ב מהל' תרומות וז"ל אבל בתרומה של תורה כו' אבל מה שכתב דלענין איסורי משהו לא אמרינן לקולא בפחות מרוב אינו מחוור דכיון דאיסור משהו אינו אלא מדרבנן בדין הוא שנתלה להקל נמי בו כי היכי דתלינן בשאר איסורי דרבנן ואף שהחמירו בו לענין שאסור במשהו לא החמירו אלא בודאי לא בספק והמחמיר יותר מזה עליו תבוא ברכה וגם בתרומה שהתירו בו חכמים והצריכו בו שיעור למעלה מכ"ע ואעפ"כ תלינן בשאני אומר וק"ל :

(*) [א"ה . הדבור הזה שייך לסי' ק"א ובכל הדפוסים לא העירו על זה]

נחלת צבי

איתחזק איסורא דהא הבית הוא בדוק וגם עתה לא ראינו דחמץ עייל ולא איתרע חזקתו מהני האי ספק אבל הכא דאיתחזק איסורא דהא ודאי חמץ עייל אלא דלא ידעינן אם גם עתה החמץ בבית או לא לא מהני האי ספק עכ"ד א"כ מבואר דאימור אכלתה הוי ס' גרוע ואף שכ' דהיכא דלא איתחזק איסורא מהני האי ס"ס וה"נ לא איתחזק מ"מ פשיטא דלא עדיף האי ס"ס מס"ס דעלמא דהא ס"ס דעלמא מהני אף באיתחזק איסורא . הן אמת שגם התוספות בפסחים שם בד"ה ואת"ל כתבו דאימור אכלתה עדיף משאר ספיקות והוי ס' הקרוב לודאי . דשם בגמרא איתא טעמא דלא חזינא כו' אמר רבא האי מאי בשלמא התם אימור הוי כו' והקשו בתוס' דהא מדורות העובדי כוכבים רה"י ותנן כ"מ שאתה יכול להרבות ספיקות ברה"י טמא ותירצו דאימור אכלתה הוי ספק הקרוב לודאי ותדע דאפילו מידי ודאי בעי למימר שיוציא זה הספק עכ"ד א"כ גם מדברי התוספות מבואר כהמג"א ולא כהמל"מ בדעת הטור . אך באמת אין מדברי התוס' ראיה די"ל דבהא גם המל"מ מודה דבמדורות העובדי כוכבים הוי ספק הרגיל דהא רש"י פי' התם דטומאות מדורות העובדי כוכבים לרבנן דס"ל דקברי עובדי כוכבים מטמאים באוהל הוי טומאת אוהל ולרשב"י דס"ל דאין מטמאין באוהל הוי טומאת מגע ומשא ותנן סופ"ח דטהרות לטומאת אוהל בעינן דוקא בשר גידים ועצמות ואף למגע ומשא בעינן כזית הלכך התם הוא דאמרינן דאימור אכלתה הוי ספק הרגיל דהא אי נמי לא אכלה כולה ושיירה פחות מכזית או בשר לבד או גידים ועצמות לבד שוב אינו מטמא משא"כ כאן גבי חמץ דדוקא אכלה כולה בעינן דאי שיירה אפילו פחות מכזית חייב לבדוק ולבער כמ"ש הט"ז בסי' תמ"ב סק"ה לכן הוי ספק גרוע עיין בר"ס כל שעה :

ואי קשיא א"כ מאי פריך המקשה ממדורות העובדי כוכבים אחמץ כמו דבמדורות העובדי כוכבים אמרי' אכלתה ה"נ בחמץ הרי לדברינו יש הפרש וחילוק גדול ביניהם . לק"מ דהנה בטעם הבדיקה איכא ב' דעות דעת רש"י כדי שלא יעבור בב"י ובב"י והתוספות כתבו הטעם משום דאיכא למיחש שמא יאכלנו והפוסקים הסכימו לדעת התוספות ולכן כ' הט"ז דאף בפחות מכזית חייב לבדוק דהא חצי שיעור אסור מן התורה ואיכא למיחש שמא יאכלנו אבל לדעת רש"י א"צ לבדוק בפחות מכזית דלא יעבור בב"י ובב"י וא"כ י"ל דהמקשה סבר כדעת רש"י דטעם הבדיקה כדי שלא יעבור בב"י ובב"י ובפחות מכזית א"צ לבדוק וא"כ ליכא לחלק בהכי . דהא גם בחמץ אם שיירה פחות מכזית אין צריך לבדוק (והמתרץ תירץ לו אף לפי סברתו) משא"כ לדידן דקי"ל דטעם הבדיקה שלא יאכלנו ואף בפחות מכזית חייב לבדוק שפיר יש לחלק כהנ"ל דגבי חמץ הוי אימור אכלתה ס' גרוע . וא"כ הדק"ל דליכא לתרץ כהמג"א דהא בחמץ הוי אימור אכלתה ס' גרוע ואין לומר דאף הרשב"א לא אמר דבס"ס צריך לבדוק אלא היכא דבקל לבדוק משא"כ הכא דגבי בדיקת חמץ איכא טורח רב לבדוק ס"ס . הא ליתא דהא הסמ"ג הוציא מדברי הרשב"א דגם בטורח צריך לבדוק שהרי כ' כן אספק דרוסה ויש טורח לבדוק כל חלל הבהמה . אמנם בספרו ראש יוסף בחולין דף נ"ג בד"ה אתי כבו לידי סקלה הקשה אהרשב"א דהרי ס"ס אלים כרוב ורוב עדיף מחזקה והא קי"ל דהמשכיר בית לחבירו בי"ד אם הוא בעיר שרובו דקל הוא לבדוק ואם אינו בעיר א"צ לבדוק דחזקתו בדוק וא"כ מכ"ש בס"ס אין צריך לבדוק דגם כאן איכא טורח לבדוק כל חלל הבהמה עכ"ד ולע"ד לק"מ אך נקדים קושיא אחת אשר הקשיתי על דין זה דהמשכיר בית לחבירו . דהא כתב הר"ן בפ"ק דחולין דרובא דתליא במעשה לא אזלינן בתרה וא"כ מכ"ש בחזקה דתליא במעשה ואמאי סמכינן אחזקה דחזקת בדוק דהכי הוא תלוי במעשה . וכה"ג הקשיתי על מה דאיתא בח"מ סי' ל"ח סעיף ב' שני כתי עדים המכחישים זא"ז כ"א באה בפני עצמה ומעידה משום דמוקמינן לכל כת אחזקתו וקשה דהא קיי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב כמ"ש בח"מ סי' רל"ב סעיף כ"ג וא"כ מכ"ש בחזקה אין מוציאין ממון דהא רוב עדיף מחזקה ואיך מוציאין ממון בחזקה זו . וקושיא זו קשה גם אמ"ש בר"ס פ"ח הקובע זמן לחבירו ותבעו תוך הזמן וא"ל פרעתיך אינו נאמן דחזקה אין אדם פורע תוך זמנו איך מוציאין ממון בחזקה זו ותימא שכל מפרשי הש"ע לא העירו בזה :

ונראה לי לתרץ כ"ז ונאמר סברא חדשה בכלל רוב עדיף מחזקה דלא אמרי' זה אלא בחזקה דזמן הקודם שאין אנו יודעים איך הוא עכשיו רק אמת שידענו מזמן רב . שהיה כן אמרינן דמסתמא גם עכשיו הוא כן כמו בסברא אדומה דהחזקה הוא חזקת טמא ואם טבל הרי יצא מחזקתו ועכשיו שאנו מסופקים מעמידין על חזקתו וחזקה זו לאו מסברא ידעינן לה אלא צריך קרא וזה דבעי פ"ק דחולין מנלן דאזלינן בתר חזקה בזה רוב עדיף מיניה משא"כ בחזקה דהשתא כמו חזקה אין אדם פורע תוך זמנו וחזקת כשרות וחזקת בית בדוק דהאי חזקה אמרינן מצד הסברא דאף אי לאו קרא ידעינן לה אין הרוב עדיף מיניה דאף רוב אי לאו קרא לא הוי ידעינן לה אלא דגזה"כ הוא כמ"ש הפלתי בסי' ק"י ס"ק י"ג להכי מוציאין ממון בחזקה זו ולהכי מהני אף היכא דתליא במעשה ומיושב נמי קושיית הראש יוסף דהא באמת חזקה דחזקת בדוק עדיף מרוב ולהכי א"צ לבדוק כיון דאיכא טירחא אבל ברוב וס"ס אף באיכא טירחא צריך לבדוק . עכ"פ הקושיא במקומה דהא אף באיכא טורח צריך לבדוק ואמאי כאן בככר קטן א"צ לבדוק :

והנה בתשובת נו"ב קיו"ד סי' כ"ז יצא לדון בדבר החדש דאף הרשב"א לא הצריך בס"ס לבדוק אלא היכא דאיכא חזקת איסור כו' ע"ש וא"כ מתורץ קושיא הנ"ל דהא הכא הבית בדוק ואין כאן חזקת איסור ובזה מתורץ קושיית המל"מ על הטור הנ"ל דאמאי לא כתב גם בסי' תל"ח גבי האיבעיות דעכבר נכנס דאם הככר קטן א"צ לבדוק די"ל דדוקא בסימן תל"ט דליכא חזקת איסור מהני ס"ס אבל בעכבר נכנס כו' דאיכא ח"א דהא ודאי חמץ עייל לא מהני ס"ס . אך באמת לע"ד לא זכיתי להבין דברי קדשו דהנה לעיל סימן ס"ד סעיף ט' כתב בשם הרשב"א עבר ובישל פירות תוך יב"ח בלא בדיקה אם יכול לבדוק בודק ואם לאו מותר וכ' הש"ך בשם הרשב"א הטעם משום דמעמידין הפרי בחזקת היתר ועוד שהרי יש ס"ס שמא לא היה רחש ואת"ל היה שמא נמוח ונתבטל ע"ש אלמא דאף דאיכא חזקת היתר וגם ס"ס אפ"ה אם יכול לבדוק בודק ואין לומר דשאני התם דבקל הוא לבדוק הא ליתא דהא הט"ז כתב שם בשם רש"ל דאין ליתן לנשים לבדוק בדיקת פירות וקטניות משום דיש בו טורח ונשים עצלניות הם ע"ש ומכ"ש לאחר הבישול דאיכא טורח טפי אלמא דאף בטורח הצריך הרשב"א בדיקה :

ועל דבר קושיית הנו"ב המביאו לידי סברא זו מהא דקיי"ל סתם כלי עובדי כוכבים אינם ב"י וכתב הרא"ש והטור בסי' קכ"ב הטעם דהוי ס"ס שמא לא נשתמש בו היום ואת"ל נשתמש בו היום שמא בדבר המותר והא אפשר לבדוק להטעימו לקפילא ואם היינו יכולים לומר דהרשב"א סבר כרש"י דטעם כעיקר דרבנן ומה שהצריכו ס' במין במא"מ הוא רק מדרבנן א"כ הוי ס"ס במידי דרבנן ולכן א"צ לברר אבל הרשב"א הא סובר דטכ"ע דאורייתא אלא ודאי דמודה בחזקת היתר וא"כ הרי המאכל שנתבשל בו הוא בחזקת היתר עכ"ד מתחלה נאמר דקצת תמוה שהוא סותר דברי עצמו כמ"ש דאם הרשב"א סובר כרש"י ניחא דהרי בנו"ב תניינא חיו"ד סימן נ"ח כתב דאף לדעת רש"י מ"מ טעם הבלוע בכלי בכלל גיעולי מדין מ"מ וכן כתב הכרו"פ בסימן נ"ח סק"ב ע"ש וא"כ אף אם סבר כרש"י הא בכלי עובדי כוכבים הוי מה"ת . ועיקר קושייתו קדמוהו המג"י בקונטרס הספיקות ס"ק מ"ס ותירץ דאף ע"י טעימה ליכא למיקם עלה דמלתא דשמא בישל העובד כוכבים המין שמבשל הישראל בכליו ומין במינו ליכא למיקם עלה על ידי טעימה לכן א"צ לבדוק עכ"ד ולכאורה תמוה דמה בכך מ"מ שמא הוא שלא במינו ויטעום וירגיש טעם איסור ואם לא ירגיש באמת יהיה מותר :

ונראה לפרש דברי המג"י דהנה הא דבס"ס צריך בדיקה הוא מטעם עד שאתה תאכלנו באיסור תאכל בהיתר והוי כדאיל"מ ולהכי דוקא היכא שיש לברר ב' הצדדים אם הוא אסור או מותר בודאי דלאחר הבדיקה והבירור יתוודע אם הוא אסור בודאי או מותר בודאי בזה צריך לברר אבל היכא דליכא לברר אלא צד א' אם הוא אסור בודאי אבל צד הב' אם הוא מותר בודאי א"א לברר בזה א"צ לברר כלל דהא גם עכשיו הוא מותר מטעם ס"ס אלא דליתר שאת חייב לבדוק כדי לאכול בודאי בהיתר וכיון שלא יוברר ההיתר לגמרי א"צ לבדוק ולזה קאמר המג"י דאף ע"י טעימה א"א לברר אם הוא מותר בודאי אף אם לא ירגיש הטעם איכא למיחש שמא הוא מין במינו לכן א"צ לברר . ובזה יתורץ גם קושיא השניה של הנו"ב שממנה הוכיח סברתו שהקשה דהא ס"ס עדיף מרוב וא"כ איך סומכין ארובא ולא בדקינן אחר י"ח טרפות כמ"ש בפ"ק דחולין א"ו דבליכא ח"א א"צ בדיקה וגבי י"ח טרפות בהמה בחזקת היתר עכ"ד ולפמ"ש לק"מ דהא דלא בדקינן אחר י"ח טרפות היינו משום דלא יוברר ההיתר לגמרי דהא בפ"ק דחולין דף י"א ע"ב יליף רב אשי דאזלינן בתר רובא מפסח דא"ר שחוט והכול ודילמא במקום נקב קשחיט א"ו דאזלינן בתר רובא ודאי הגמרא ס"ל דלא אפשר א"כ י"ל דלהכי לא בדקינן אחר ח"י טרפות דהא לא יוברר ההיתר לגמרי דשמא במקום נקב קשחיט לכן א"צ בדיקה . עכ"פ כבר הנחתי דברי הרשב"א דאף בליכא ח"א צריך בדיקה וא"כ הד"ק הנ"ל לדוכתא דאמאי בככר קטן א"צ בדיקה דהא אף בס"ס וא"ה צריך בדיקה אף באיכא טורח :

ונראה לתרץ אך נקדים גמרא דפסחים ד"ט הנ"ל ומה שיש ליישב וליתן בה בעזה"י ומתוכה יתיישב קושייתנו . ז"ל הגמרא שם . מתני' . אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום דא"כ מחצר לחצר ומעיר לעיר אלד"ס . גמרא . טעמא דלא חזינא דשקל הא חזינא דשקל חיישינן ובעי בדיקה ואמאי נימא אכלתה מי לא תנן מדורות העובדי כוכבים טמאים וכ"מ שחולדה וחזיר יכולים להלוך א"צ בדיקה וחילק הגמרא בין לחם לבשר דבבשר לא משיירה ולחם משיירה אמר רבא האי מאי בשלמא התם אימור לא הוי ואת"ל הוי שמא גררוה אבל הכא הוי ס' וודאי ואין ס' מוציא מידי ודאי ע"כ . ויש לתמוה בזה הרבה [א] לפי מה דמס' רבא דבמדורות עובדי כוכבים א"צ בדיקה משום דהוי ס"ס א"כ במתני' בלא חזינא דשקל דהוי נמי ס"ס אמאי צריכין לטעם דאלד"ס הא בלא"ה א"צ בדיקה מטעם ס"ס [ב] קושיית המהרש"א בד"ה כל מקום לשיטת הרמב"ם דמדורות העובדי כוכבים אין טמאים רק מדרבנן מאי פריך הגמרא ממדורות העובדי כוכבים אחמץ דהא איכא ס' דאורייתא כמ"ש התוספות דמתני' איירי בלא ביטל והניח בצ"ע [ג] קושיית הצל"ח לרבא שאין חילוק בין לחם לבשר א"כ כבר שמענו מהמשנה דאהלות דהיכא דלא חזינא דשקל לא חיישינן וא"כ משנתנו מיותר לגמרי [ד] קושיית הפני יהושע למה הוצרך להקשות אממשנתנו מדיוקא טעמא דלא חזינא כו' הו"ל להקשות אמשנה דלקמן ומה שמשייר יניחנו כו' שהחשש שמא תטול בפנינו וא"כ מפורש דבחזינא חיישינן והו"ל להקשות ממדורות העובדי כוכבים [ה] קושיית מהרש"א בד"ה טעמא . אמאי לא פריך מגופא דמתני' דקתני בה טעמא דא"כ אלד"ס בלאו האי טעמא נמי לא ליבעי בדיקה דנימא אכלתה מי לא תנן כו' (והוא כעין קושיא א' אלא דשם הוא אמסקנא דהטעם משום ס"ס וכאן הקושיא אס"ד דאכלתה הוא ודאי) :

ונראה ליישב כל הקושיות ע"פ דעת הרשב"א הנ"ל דבכל מקום אף דאיכא ס"ס צריך בדיקה וידוע דספק א' בדרבנן וס"ס בדאורייתא דין אחד להם והדרבה בכמה דברים חמור ס"א בדרבנן מס"ס בדאורייתא וא"כ ודאי דבס' א' בדרבנן ג"כ צריך בדיקה אך בס"ס בדרבנן א"צ בדיקה וכמ"ש הנו"ב חיו"ד סימן מ"ג . ובזה נסתלקו כל הקושיות . דקושיא ראשונה ל"ק . דבלא טעמא דאלד"ס הי' צריך בדיקה אף דאיכא ס"ס והא דבמדורות העובדי כוכבים לא צריך בדיקה היינו משום דלא הוי רק מדרבנן והוי ס"ס במידי דרבנן דבזה לכ"ע לא צריך בדיקה להכי מפרש טעמא דאלד"ס ופירוש המתניתין הוא כמו שפירש הצל"ח שאין חוששין ממקום למקום ומבית לבית אף שלזה יש סוף משום שאם באת לחוש צריך אתה לחוש גם מעיר לעיר ושם בודאי א"א לחוש שהרי אלד"ס ולכך לא חשבו חכמים לדבר זה כלל אפילו יש לד"ס ופירוש זה מוכח בירושלמי . והטעם דאלד"ס נ"ל לפרש לפי מ"ש לעיל דבס"ס אין צריך לברר אלא היכא שיבורר ההיתר לגמרי אבל היכא דגם אם יברר לא יבורר ההיתר לגמרי ונצטרך לסמוך אס"ס או ארובא סומכים מיד וא"צ בירור ולזה אמרו כאן דא"כ מחצר לחצר ומעיר לעיר וא"כ לא יוברר ההיתר לגמרי שהרי יש לחוש במה שאעפ"כ יש בביתו חמץ מחמת עיר אחרת וא"כ נצטרך לסמוך אס"ס לכן סומכין מיד אס"ס וא"צ בדיקה :

וגם קושיית המהרש"א בד"ה כל מקום לא קשה . דהכי פריך המקשה דהני ממתני' שמעינן דאף בס"ס צריך בדיקה אם לא בשאלד"ס וא"כ גם בספק דרבנן צריך בדיקה ואמאי במדורות העובדי כוכבים א"צ בדיקה כשחולדה מצוי' אלא ודאי דאמרינן אכלתה דודאי אכלתה ולא ס' או כמ"ש התוספות דהוי ס' הקרוב לודאי וא"כ במתני' אף בחזינן דשקל אמאי צריך בדיקה כיון דאכלתה הוי ודאי או ספק הקרוב לודאי (דעכצ"ל דגם ספק הקרוב לודאי עדיף מס"ס דהא ברה"י אף כמה ספיקות טמא ואפ"ה כתבו התוספות דאף מידי ודאי בעי למימר שיוציא זה הספק משום דהוי ספק הקרוב לודאי ע' בתוס' וא"כ שפיר פריך דהא ספק הקרוב לודאי עדיף מס"ס ואמאי בחזינא צריך בדיקה) ורבא משני דלעולם דהוי ספק סתם ולהכי בחזינא צריך בדיקה כיון דלא הוי רק ספק א' ואפ"ה במדורות העובדי כוכבים א"צ בדיקה משום דהוי ס"ס ועיקרו אינו אלא מדרבנן ובס"ס בדרבנן לכ"ע א"צ בדיקה . גם קושית הצל"ח לא קשה . דהא הצל"ח כתב עוד וז"ל ואין לתרץ עפמ"ש מהרש"א דטומאת מדורות העובדי כוכבים אינו אלא מדרבנן וא"כ אין למילף בדיקת חמץ שהוא דאורייתא דא"כ נסתר קושיית הגמרא לגמרי וכמו שהקשה מהרש"א באמת עכ"ד ולפמ"ש דלעולם בדיקת חמץ דאורייתא ומדורות העובדי כוכבים דרבנן ואפ"ה פריך שפיר ממילא ניחא :

ומתורץ נמי קושיית הפ"י דאי הוי פריך אמשנה דלקמן ה"א דבס"ס א"צ בדיקה וא"כ ה"ה בספק דרבנן והוה אמינא דלהכי במדורות העובדי כוכבים א"צ בדיקה משום דהוי ספק דרבנן ולהכי בחזינא צריך בדיקה דהוי ס' דאורייתא ולהכי ניחא ליה להקשות ממתנה זו דקתני בה טעמא דאלד"ס דמוכח מזה דבס"ס צריך בדיקה ואז הקשה שפיר וכנ"ל . ובזה מתורץ נמי קושיית מהרש"א בד"ה טעמא . דהרי כתב ש"ב הגאון בעל אור חדש בביאור דברי מהרש"א ז"ל אע"ג די"ל דניחא ליה למפרך מגופא אף שהוא מדיוקא מ"מ ירויח בזה דלא תיקשי הירכא רבא האי מאי דכאן ספק וודאי הוא ואי הוי פריך על הטעם גבי לא חזינא הוי נמי ס"ס והוי פרכתו אלים טובא למה לי הטעם דאלד"ס תיפוק ליה דבס"ס נימא אכלתה עכ"ד (ולפי זה מתורץ ג"כ קושיית הפ"י דלעיל) וא"כ לדברינו הכי לא ירויח דהא אף בס"ס צריך בדיקה אם לא מטעם דאלד"ס

יד אברהם

וכיון שכן אין לנו להחמיר כל כך בדין חתיכה הר"ל כמו בנידון דידן שיש נמי ס"ס להתיר . וכהג"א בכ"ב סי' ל"ג . ואין לאסור משום הא שכתב הש"ך י"ד סי' ק"י סעיף ה' דאם נמצא טריפה בתקולין אסור ליקח מכאן ואילך אפי' חתיכה שאינה ראוי להתכבד שאין הכל בקיאין בזה ויטעו בין הראויה להתכבד לשאינה ראויה . דהא דוקא במקולין שרבים קונים וקרוב הדבר לטעות גזרו לאסור אפי' חתיכה שאר"ל . ובנ"ד ביחד דהכא הרבים אינם במעמד א' ומש"ה לא אמר דמדכרי אהדדי ומיושב בזה קושי' מ"ז כאן מס' חבית ע"ש . [ודע דבזה נדחה ג"כ מ"ש הט"ז בהלכות אבל סי' שפ"א ע"ש . ונראה לה"ר לחילוק זה מהא דאמר בש"ס ריש ערובין (דף ג') גבי מבוי שמקצתו בתוך כ' ומקצתו למעלה מכ' דרבים סמכי אהדדי ולא מדכרי דהתם נמי אין הרבים כולם במעמד א'] ומה שהקשה בספר פמ"ג סי' ק"א על הרשב"א והמחבר שכתבו דין זה דמקולין והא ס"ל דחיה במילה וליכא למיגזר אטו חתיכה ר"ל . ליתא דהרשב"א כתב להדיא בס' משמרת הבית (דף ק"כ ע"ב) דחתיכה חיה הוא שפיר ראויה להתכבד כל שהיא ראויה להתכבד כמות שהיא והמחבר נמי כתב כן לסיים מי שחולק שהביא שם בסי' ק"א דחתיכה חיה או גדולה חביבה ראויה להתכבד ושייך שפיר למיגזר שאינו ראוי אטו ראוי וכל זה במקולין דשכיחי רבים והתם נמי אינו אלא חומרא בעלמא כמ"ש הטור בשם הרשב"א והוא בתה"ק והרשב"א גופי' בתה"א דף ק"כ כתב גבי מקולין דדוקא חתיכה בינונית הר"ל אסורה אבל החתיכה שאר"ל מותרת . וכן כתבו כל האחרונים שדין זה דמקולין אינו אלא חומרא בעלמא והבו דלא להוסיף עלה ומש"ה ליחיד בביתו אין להחמיר כלל לאסור חתיכה שאר"ל . והא שהביאו שם האחרונים בסעיף ה' מעשה דבה"י בקצב שמצא ז' בהמות בביתו כו' ונמצא אחת בביהכ"נ שהיה טריפה ע"ש הדין בלי פקפוק והטריף כל אותן שהיו בבית כו' . דהתם נמי בקצב הואי דשכיחי ביה רבים ואף שהיה בביתו מ"מ כל דשכיחי ביה רבים גזרו שאינה ר"ל אטו ר"ל . וכן משמע מלשון הש"ך שם שכתב דליחיד בביתו אין להחמיר משמע דלקצב בביתו יש להחמיר . ועוד דהתם טריפה בלי פקפוק הואי משא"כ הכא דהוה רק ספק טריפה וליחיד בביתו ודאי דאין להחמיר מה"ט דכתיבנא . תדע שהגיה הרב פמ"ג ושאר אחרונים הביאו מעשה דבה"י הנזכר ואפ"ה התיר בכה"ג כמו שאכתוב ועכ"פ הוא מה"ט דאמרן . וגדולה מזו ראיתי להרב פמ"ג בשפתי דעת סי' ק"י ס"ק ל"ז שהתיר בספק טריפה חנות שנתערבה עם חנות כשירה דשמא הלכה כר"ן שסובר דתערובות חנויות לא הוה קבוע ובטיל ושמא אינ' טריפה . ואם בתערובות חנויות דאיכא למ"ד דהוה דאורייתא ועוד דנתערבו אף בחד מהיר התיר משום ס"ס הנזכר כ"ש שיש להתיר בחתיכה שאר"ל דרבנן שנתערבה ברוב דהוה ס"ס גמור בתערובות כדכתיבנא : עוד יש בנידון דידן סניף להתיר ע"פ מ"ש בשו"ת מהריב"ל בשור ספק טריפה להתיר הכלים לבשל בהם לאחר מע"ל מטעם ספק דרבנן לקולא ומביאו האחרונים בסי' ה' גבי שוחט שהמיר או שנמצא שאינו יודע . וכן הביאו בעל פמ"ג ריש דיני ס"ס ומלדד שם להקל בהפס"מ בכה"ג בספק איסור תורה שע"י גלגול נעשה דרבנן כגון נודע מקודם עד שנעשה דרבנן . כגון ספק איסור תורה נפל למינו בלא לרוב ולא נודע ע"ש וכ"כ בסי' פ"ח . וא"כ ה"נ בנידון דידן יש לצדד דנעשה ספק דרבנן כיון שלא נודע עד לאחר שנתערב במינו ברוב ואפי' לא הוה יבש מהני וכ"ש הכא שיש פוסקים המתירין וס"ל דבטל בלא"ה כנ"ל ועיין בס' ל"ס . אך לפמ"ש בשעה"מ הל' מקואות כלל ו' מסוגיא דיומא (דף נ"ה ב') משמע דל"מ מה שלא נודע רק כשבאו ב' הספיקות ביחד מהני . ול"נ לה"ר מפרש"י בשבת (דף ל"ד ע"א) ונהכי י"ל מ"ש הב"י סי' ס"ט ודוק שם . וע' בתשובת הרי"ף שהביא הב"י בסי' ק"א דמשמע אף שלא באו הב' ספיקות ביחד ע"ש . וע' בר"ן פ' כל שעה שה"ר מהסוגיא דפ' אלו עוברין (דף מ"ד) גבי הא דאמר ואי אמרת כזית בכ"ש דאורייתא אמאי אמרי' שאני אומר משמע דאי אמרי דהוי דרבנן ניחא דתלינן לקולא ואע"ג דעיקר אי' דאורייתא כיון דשיעורו דרבנן אזלי' לקולא וכ"מ ממ"ש הרמב"ם בפ"ח מהל' מקואות . ומיהו לפמ"ש הש"ך בדיני ס"ס סי' י"ט א"כ מהתם דתלינן שלא היה כאן איסור כלל . א"נ דהתם באו כאחד . וכן דברי הרשב"א בתשובה סי' תפ"א יתיישבו בזה ע"ש . אבל יש לה"ר מהא דיומא (דף ס"ד) גבי תערובות פסולי' בעלי מומין דבטלי' מה"ת רק מדרבנן אינן בטלים והלי' לקולא אם קרב א' מהן כו' אע"ג דודאי נתערב בו איסור . אך לפמ"ש בשעה"מ הל' מקואות א"כ גם מהתם . וע' גיטין (דף נ"ג ב') וכ"מ בתשובת הרשב"א שם דספק אי' דאורייתא שנתערב ברוב ה"ל ספק בדרבנן . וע' רא"ש פ"ג דסוכה גבי בעי' דאתרוג ובפ"ב וג' דפסחים גבי ספק משהו וספק בדיקה שביטלו ואח"כ נתגלגל ונעשה דרבנן דאזל לקולא בס' דרבנן אף דעיקר היינו דאורייתא . וכן הביא בשם בש"ע או"ח סי' תלמ"ס ס"ד : העולה מכל מה שכתבתי הוא דנידון דידן לא הוא אלא יבש ביבש ולדעת הרי"ף ורש"י וכ"ת וסייעתו והש"ך והת"כ וכמ"י והפמ"ג ומהריב"ל התערובות שרי וא"כ אין לנו להחמיר באיסור דרבנן כי התורה חסה על ממונן של ישראל כדאמר פ' אלו טריפות (דף מ"ט) וכדאי הם כל הנך פוסקים לסמוך עליהם בכה"ג :

נאום המשיב לשואלו דבר וכותב וחותם **אברהם** בהרב הגדול א"א מוה' **יהודה ליב** נ"י מ"מ ומ"צ דק"ק פעטראוויץ בעהמ"ס **משכיל לאיתן** :

גם הרב הגאון הגר המפורסם דהגר אוזלע [הוא הרב הגאון ר' יהושע צייטלין ז"ל] הסכים לזה והשיב בזה"ל שיפה הוריתי להכשיר במקום הפסד מרובה כי יש כמה וכמה גדולי הראשונים שיש לסמוך עליהם במקום הפס"מ כמבואר בדברי האחרונים ז"ל עכ"ל . והוא על דרך המבואר בתשובתי לעיל :

קיא דין כלים טריפות שנתערבו בכשרות.

ובו ז' סעיפים:

א א * שתי קדרות אחת של היתר ואחת של איסור ולפניו שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור [א] אם החתיכה היא **א** מאיסור דרבנן **ב** [ב] (א) כגון שומנו של גיד ונפלו אלו לתוך אלו מותרים שאנו תולין לומר האיסור נפל לתוך האיסור וההיתר לתוך של היתר **ג** [ג] ואפילו אם ההיתר שבקדירה אינה (ב) רבה על שלפניה **ד** [ד] *) ב וכן הדין אם לא היה כאן אלא קדירה אחת של בשר שחוטה ונפל בה אחת מאלו השתי (ג) (א) החתיכות ואין ידוע איזו היא אנו תולין דשל היתר נפלה אפילו אין ההיתר רבה על האיסור [ה] ג או אם לא היה כאן אלא חתיכה אחת מאיסור (ד) דרבנן ויש שתי קדרות אחת של היתר ואחת של איסור **ה** ואין ידוע לאיזו נפלה (א) גם בזו (ב) תולין להקל:

ב **ו** [ו] ד במה דברים אמורים *) שתולין בכל אלו להקל אפי' אין ההיתר רבה על האיסור שאין

קיא (א) **גם בזו תולין להקל.** הלשון משמע דבזה היה סברא טפי להחמיר מדהוצרך לומר גם בזו ובאמת הוא כ"ש כמ"ש הב"י דהאי בבא היא כ"ש והוא מדברי הרשב"א בת"ה הארוך מטעם שהרי לא ראינו שנפל כלום לתוך של היתר ובפרישה הבין שהאי כ"ש שכתב ב"י הוא דברי עצמו וע"כ חלק עליו ואמר דלאו כ"ש הוא ונכנס בדברים דחוקים ולא דק בזה. ונראה לי ליישב אחר שנדקדק עוד מ"ש אח"כ אבל אם האיסור רבה על ההיתר אין תולין להקל כ"כ דקשה מאי כוונתו בלשון כ"כ דנקיט ולמה לא אמר אין תולין להקל כמ"ש אחר זה באיסור של תורה. ונ"ל דבגמ' איתא בפרק הערל (דף פ"ב) דפריך על רבי יוחנן ממקוה משני לא דלא נבטל רובא ואיבעית אימא שאני התם דאיכא למימר שאני אומר פי' דשמא נפל לתרומה ואין כאן איסור מעולם ובכל מקום קי"ל כלישנא בתרא והכא כאן בלישנא בתרא אפשר לפרש שני פירושים האחד דה"ק כיון דאיכא למימר שאני אומר ע"כ יש להקל אפילו בלא נשתייר רק מיעוט חולין אפ"ה מותר וזהו דעת הרא"ה באמת נבדק הבית ואפשר לומר עוד דה"ק במקוה בעינן נשתייר רובא וכאן סגי בפלגא וכן דעת משמרת הבית ע"כ אמר הרשב"א כאן בהם לא נשתייר רק מיעוט היתר אע"פ שאפשר לפרש כן מ"מ לא ניזול לקולא כ"כ כיון דהקולא היא מצד תלייה בעלמא די בזה שיש קולא בפלגא דלא כמקוה ואם כן י"ל דמ"ש לפני זה גם בזו תולין להקל נתכוין בזה דל"ת דבזה שאין כאן אלא נפילה אחת ויש כאן קדירה של היתר נימא דבכל גוונא יש להקל בו והקולא היא בבירור בזה וכ"מ למ"ש אח"כ לענין דלא נתלה כ"כ לקולא שזכרנו ע"כ אמר כאן גם בזו תולין להקל כלומר שאין כאן קולא בבירור אלא מצד תלייה בעלמא ע"כ גם בזה לא נתלה כ"כ להקל. ולכאורה יש להקשות על מה שכתב בסי' זה דאם ספק נפל איסור דאורייתא

קיא א מאיסור דרבנן. דספק דרבנן קי"ל לקולא: **ב כגון שומנו של גיד.** וגבינה של עובד כוכבים וכיוצא בו אפילו איסור שיש להם עיקר בדאורייתא כ"כ הרשב"א בת"ה: **ג ואפילו אם ההיתר שבקדירה כו'.** כתב הב"י פ' הערל דאפשר דלענין איסורי משהו החמורים לא אמרינן שאני אומר אפילו באיסורי דרבנן בפחות מרוב עכ"ל ומביאו בד"מ: **ד וכן הדין כו' מאלו הב' חתיכות כו'.** נראה דכאן מיירי דהב' חתיכות היו ניכרות בפני עצמן קודם נפילתן איזה מהן של היתר ואיזה מהן של איסור דאי נתערבו מתחלה חד בחד א"כ כיון דאתחזק היסור בב' חתיכות כל א' וא' דיינינן ליה כגופו של איסור והו לא אמרינן ספקא דרבנן לקולא כמ"ש בדיני ס"ס דין כ"א ומ"ש הפרישה ס"ב דמיירי דהב' חתיכות נתערבו מתחלה זה בזה קאי אהדין הב' קדרות דאפילו דיינינן כ"א כגופו של איסור מ"מ הא אפילו בחתיכה א' איכא ספיקא דרבנן לקולא בב' קדרות משא"כ בקדרה א' ודו"ק: **ה ואין ידוע לאיזה נפלה כו'.** אפי' אם החתיכות ראויות להתכבד דמה"ת גם היא בטילה אלא דרבנן אמרו שהחה"ל אינה בטלה ובספק כזה שהקדרה א' של נבלה לא אמרו עכ"ל פרישה ס"ד וי"ל דה"ה בב' חתיכות וב' קדרות דינא הכי וכ"כ הב"י שם דבב' קדרות א' של שחוטה וא' של נבילה ולפניהן חתיכה של נבילה וחתיכה של שחוטה ונפלו זו לזו ואין ידוע לאיזה מהן נפלו דמדאורייתא בטל ברוב תלינן לקולא כיון דאיכא רבייה ואפילו בחתיכה חשובה דאפילו דבר שבמנין מדאורייתא חד בתרי בטל עכ"ל וכיון דמתיר באיסור דאורייתא ברבייה כ"ש באיסור דרבנן עצמו וי"ל דה"ה בב' חתיכות וקדירה א' מותר אפילו אין חד בחד דהא מ"מ ה"ל ספק דרבנן לקולא ואדרבה בזה אמרינן טפי ספק דרבנן מבב' קדרות כמ"ש לקמן ס"ק ו' מהה"א ע"ש: **ו בד"א שתולין בכל אלו כו'.** כל זה הוא לשון הטור מת"ה אבל קשה לי דמדברי הרשב"א בתה"א לא משמע כן דלא הזכיר שם אלא ב' קדרות ואח"כ כתב (דף קי"ג סוף ע"א) וז"ל וקשיא באיסור דרבנן ל"ל רוב לריש לקיש ואפילו חד בחד לר' יוחנן הא כיון דמספקא לן אי נפלה תרומה לתוך חולין או לא ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא ושנינו בתוספתא היו לפניו ב' מדוכות אחד של חולין וא' של תרומה וכאן מאחד מהן ואינו ידוע מאיזה מהן כאן הרי אומר משל חולין כאן אלמא לעולם תולין להקל בשל דבריהם וי"ל דכיון שבודאי נפלה כאן תרומה אלא שאין ידוע לאיזו א"א בכי האי גונא ספיקא דרבנן לקולא עכ"ל אלמא דדוקא בב' קדרות משום דבודאי נפל שם איסור אלא שאין ידוע לאיזו בעינן חד בחד לר' יוחנן אבל בב' חתיכות וקדירה א' שי"ל שלא נפל כלל האיסור לקדירה מותר אפילו האיסור רבה על ההיתר דומיא דכהן מבתי מדוכות ואינו ידוע מאיזה מהן וגם בת"ה הקצר (בית ד' שער ב') לא כתב האי בד"א דכשהאיסור רבה על ההיתר אין תולין כ"כ להקל אלא אב' קדרות ואע"ג דכתב שם בתר הכי היו ב' חתיכות וקדרה א' כו' מותר שאני אומר של היתר נפלה כאן ואע"פ שאין ההיתר רבה על החתיכה שנפלה כאן וכמו שביארנו עכ"ל ונראה שמכאן הוציא הטור מדכתב וכמו שביארנו וגם מדכתב ואף ע"פ שאין ההיתר רבה על החתיכה כו' ולא כתב רבותא ואע"פ שההיתר פחות מהחתיכה אלמא דבב' קדרות וב' חתיכות בקדרה א' דין אחד להם אבל א"א לומר כן כדמוכח בתה"א וכמ"ש והטור לא ראה התה"א וכמ"ש האחרונים בכמה דוכתי וגם מדבריו בקצר נראה כן דאם איתא דס"ל דדין א' להם ה"ל לערבינהו וליתנינהו וה"ל לסדר ב' קדרות וקדרה א' כולה כחד בבא כמו שסדר הטור ולא ה"ל להפסיק

בם

ביאור הגר"א

קיא [א] אם החתיכה כו'. כמ"ש בשתי מדוכות בפ"ג דפסחים (מ"ד א') ופ"ו דנזיר בתרומת תבלין דרבנן ובשתי קופות שם ושם ופ"א דפסחים בתרומה כזה"ו דרבנן: [ב] כגון שומנו כו'. פ' ג"ה צ"ב ב': [ג] ואפי' אם כו'. פרק הערל (פ"ב א') כר' יוחנן: [ד] וכן הדין אם כו'. תוספתא ספ"ח דתרומות ושם כל הנ' בבות אלו היו לפניו שתי קדרות אחת של תרומה ואחת של חולין ולפניו סרובה אחת של תרומה נתן לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נתן הרי אני אומר לתוך של תרומה נתן היו לפניו שתי סדוכות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניו קדירה אחת של חולין נתן מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן נתן הריני אומר מתוך של חולין היו לפניו שתי קדרות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניו שתי סדוכות אחת של חולין ואחת של תרומה נתן מתוך שתיהן ואינו יודע אם מזו לתוך זו ואם מתוך זו לתוך זו הריני אומר תרומה לתוך תרומה נתן וחולין לתוך חולין נתן ואם היה טבל ומעשר ראשון ומעשר שני ה"ז אסור שלא התירו ספק דימוע אלא בדבר שיש לו מתירין ר"ל דוקא תולין תרומה לתוך תרומה נפלה אבל אם א' טבל וא' חולין אין תולין לתוך טבל נפלה התרומה שאין תולין אלא במקום שאין אוסר כלל: [ה] או אם כו'. מתני' פ"ו דתרומות ותוספתא הנ"ל ובפ"ו שם: [ו] בד"א כו'. פ' הערל (פ"ב ב') וסבר ר"ש בדרבנן כו'

לא

באר היטב

קיא (א) כגון. וה"ה גבינה של עובד כוכבים וכיוצא בו אפילו איסור שיש לו עיקר בדאורייתא כ"כ הרשב"א: (ב) רבה. כתב הב"י דאפשר לענין איסורי משהו החמורים לא אמרינן שאני אומר אפילו באיסורי דרבנן בפחות מרוב. ופר"ח חולק: (ג) החתיכות. כ' הש"ך אפילו אם החתיכות ראויות להתכבד דגם זה אינו אלא מדרבנן וה"ה בב' חתיכות וב' קדרות או ב' חתיכות וקדרה א' נמי מותר אפילו בחה"ל דהא מ"מ ה"ל ספקא דרבנן לקולא גם נראה דכאן מיירי דהשתי חתיכות היו ניכרות בפ"ע קודם נפילתן איזה מהן של היתר ואיזה מהן של איסור דאי נתערבו תחלה חד בחד א"כ כיון דאתחזק איסורא בב' חתיכות כל אחד ואחד דיינינן ליה כגופו של איסור והו לא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא כמ"ש בדיני ספק ספיקא דין כ"א ופר"ח חולק: (ד) דרבנן. כתב הט"ז ולכאורה יש להקשות על מ"ש בסימן זה דאם ספק נפל איסור דאורייתא מותר בשיעור דרבנן וזה סותר הכלל שאמרנו בסי' ס"ו ס"ד שבזה אין

פתחי תשובה

קיא (א) החתיכות. עבה"ט ועיין בשער המלך פ"י מהלכות מקואות בכללי ספיקא דרבנן כלל א' וכלל ב' שהוא חולק עם הפר"ח בת"י ועם הש"ך במאי דמס שכתב הפר"ח דאף בשהחתיכות ניכרות בפ"ע מיקרי איתחזק איסורא בזה נראה עיקר כהש"ך דלענין ספיקא דרבנן בעינן איתחזק איסור גמור כו' וגם כמה שדעת הפר"ח דאף בחזקת איסור אמרינן ספק דרבנן לקולא אין הלכה כן (וכבר כתבתי מזה בדיני ס"ס אות כ"א) אך גם על הש"ך חולק כתב דאפילו בשאין החתיכות ניכרות דאיתחזק איסורא תלינן לקולא לומר דשל היתר נפלה ודוקא כשהם נתערב איסור דרבנן חד בחד ואח"כ נאבד א' מהם לא אמרינן ספק דרבנן לקולא כיון דאיתחזק אבל בנפל אחד מהם לתוך קדרה של היתר דאיכא חזקת היתר כנגדה דהעמד קדרה בחזקת היתר תלינן לקולא ע"ש ועיין בתשובת תולדות יצחק סי' ו' מה שכתב בענין זה: (ב) תולין להקל. עיין בשו"ת שמן רוקח ח"א סי' נ"ז ול"ח ול"ט שכתב דאף אם אחת מהקדרות אינו אסור אלא מספק אפ"ה תולין בו ולכן כתב במעשה שהיו עומדים ג' קדרות של היתר ונפל איסור דרבנן לאחד מב' קדרות מהם ובקדרה שלישית עדיין לא היה שום ספק ואח"ז נפל איסור דרבנן לאחד מהקדרות ונולד לנו ספק בקדרה שלישית ועל אחד מהראשונות. דהב' קדרות הראשונות ודאי אסורים כדלקמן סעיף ס' והקדרה הג' מותר דתולין אותו בב' קדרות שנאסרו כבר אך אם לא נודע הספק הראשון עד אחר שנולד הספק השני יש להסתפק בדבר וכהס"מ יש להקל ע"ש. עוד כתב דאם לא נודע הספק הא' מהקדרות הנ"ל עד שנודע הספק השני או י"ל קצת דאף הא' מהראשונות כבר אין בה ספק בשעת שניה מותרת אך לא מלאו לבו להתיר בזה ע"ש טעמו:

א טור בשם הס"ם ברייתא דשתי קדרות אחת של תרומה וכו' פסחים דף ט' ודף מ"ד ויבמות דף פ"ב ובדמפרש שם: **ב** שם בתוספתא פ"ח דתרומות: **ג** שם במשנה דשתי קופות פ"ו דתרומות בשם ס': **ד** שם משמעות הגמרא יבמות דף פ"ב מדאקשה לרבי יוחנן ממקוה שיש בו מ' סאה וכו':

פרי חדש

(סימן קי"א בש"ע סעיף א') וכן הדין כו'. עיין מה שכתב הש"ך בס"ק ד' עד ס"ק ה' ודברי תימה הם דמה לי שהחתיכות ניכרות או שאינן ניכרות סוף סוף איתחזק איסורא שהא כודאי וכהה"ג מיירי אפס אלו דומיא דאפשר ואחותו עמו בבית דאיכא בבריתות ועו יש לתמוה במה שרצה להשוות הפרישה עמו דהא ע"כ כיון שהשתי חתיכות נתערבו מתחלה שויא נפשו כגופו של איסור לדבריו והקדרה של היתר ע"כ נפל גוף של איסור והיכי קרינן לקדרה בלא ביטול האיסור שנפל לשם ומה ענין זה עם דין חתיכה אחת ושתי קדרות דהתם איכא לאיתלויי לקולא שלא נפל כלל לקדרה של היתר שבא"כ בדין ב' קדרות ושתי חתיכות דע"כ איסור נפל לקדרה של היתר וכבר העליתי בכללי ס"ס כלל מ"ו דאף בדאיתחזק איסורא ספקא דרבנן לקולא וא"כ הכא בכל גווני איירי בין שאינם ניכרות החתיכות ובין שהם ניכרות ואף דאיתחזק איסורא תלינן לקולא וע"ש בכללים: (שם בש"ע סעיף ב') שתולין בכל אלו להקל כו'. הטור סתם כל דינים אלו דבכולהו בעינן שהאיסור לא יהא רבה על ההיתר וליתא וכמ"ש הש"ך הקודם ובלאו הכי אין דברי המחבר מכוונים להלכה לפי שנמשך אחר הרשב"א שכתב כן בת"ה אבל הרא"ה בבה"ב חולק עליו וסבר דלפי ר"א ק"ה דפרק הערל מוכח ודאי כדעת הרשב"א מ"מ ואמאי דקי"ע כשינויא בתרא מהדרינן מהאי שברא קמייתא בדעת ר"י וה"ע בכולהו הספיקא דקי"ל ספיקא דרבנן לקולא ואף שהאיסור רבה על ההיתר מתיר ר"י ואמאי דקאמר ר"ל אע"פ שלא רבו תולין על התרומה כ"מ למנקט רבותא הוא אלא כלפי שאומר ר"ל והוא שרבו קאמר ר"י אע"פ שלא רבו ועוד כיון שאין שם רוב היתר אין חילוק בין שיהיה האיסור מחצה או שיהיה רוב דהא כערובות חד בחד לא מקרי ספק וכמ"ש בארוכה סי' ק"י ס"ק מ"ו וא"כ כ"ל כאילו כולו איסור. ועוד נ"ל להכריע כדעת הרא"ה מדאמרי' בס"ק דפסחים שני צבורין אחד של מצה ואחד של חמץ ולפניהם שני בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ואתו ב' עכברים א' שקל מצה וא' שקל חמץ ולא ידעינן הי להאי עייל והי להאי עייל היינו שני קופות כו' ולדעת הרשב"א קשיא דהך סוגיא לא אתיא לא

מטה יהונתן

(סימן קי"א בש"ע סעיף ב') בד"א כו' אבל אם האיסור

צבי לצדיק

(סימן קי"א סעיף א' בש"ך ס"ק ה') ואין ידוע כו' אפי' אין חד בחד. ט"ס וצ"ל אפי' חתיכה הראויה להתכבד וכן הגירסא בדפוס ישן:

נחלת צבי

ומדורות העובדי כוכבים שאני דהוי ס"ס בדרבנן וע"כ דלא ידע מפירכא רבה וא"כ שפיר ניחא ליה למפרך מריחא. ובזה מתורץ עוד כמה קושיות המתחבטים למעיין. ואחרי הודע כל זאת מיושב קושית הנ"ל. דאמאי בלא ידעינן אי חמץ או מצה עייל והככר קטן א"צ בדיקה מטעם ס"ס. הא גם בס"ס צריך בדיקה די"ש לומר מטעם השמעי' דאלד"ם דספק חמץ שבלה ע"י גרירת חולדה שייך ביה אלד"ם ומטעם הנ"ל דלא יבוטל ההיתר לגמרי:

ונראה דהא שלא הביא הרב"י דדין זה דככר קטן נובע מהתוספות פסחים דף ט' כנ"ל ואדרבה משמע מדבריו דהטור בעצמו חידש דבר זה שכתב והטור רבינו כו' דבאמת כתבו כן התוס' אלא דאפשר שם ב' צבורין כו' היינו שני קופות וכו' התוס' דכולא הך שמעתא מיירי בככר גדול דליכא למימר אכלתה ולכאורה צ"ע דהאמאי לא כ"כ התוס' ברישא בב' צבורין כו' ולא ידעינן אי חמץ או מצה עייל. ונראה משום דבככר כתב ספ"ו שם והאחור תדם כמה פעמים דאין לד"ם לא שייך אלא בלא חזינא אי נמי חזינא ולא ידעינא להי עייל אבל בידעינן להי עייל לא שייך אלד"ם ע"ש. ולהכי ברישא בב' צבורין כו' דמיירי בידעינן דעייל כיון דלא שייך ביה אלד"ם אף בככר קטן בעי בדיקה וכנ"ל והא דכתבו התוס' וכולא הך שמעתא דלקמן בצבור א' כו' דמיירי נמי בלא ידעינן להי עייל. והטור שכתב דין זה דבככר קטן אט' צבורין כו' וידעינן להי עייל ס"ע דאף בידעינן שייך אלד"ם וכמש"ל כיון דהאם ע"י גרירת חולדה ומשום הכי לא ציין הב"י לדברי התוס' דמהתוס' אין ראיה דאינהו מיירי בלא ידעינן להי עייל. כן נראה לע"ד:

היוצא לנו מכל הפלפול הנ"ל דהרשב"א מצריך בס"ס לבדוק אף אם איכא טורח רב לברר ואפילו היכא דאיכא חזקת היתר אמנם דוקא היכא שנוכל לברר שני הצדדים אם הוא אסור או מותר אבל היכא דליכא לברר אלא צד א' אם הוא אסור בודאי אבל צד הב' אם הוא מותר בודאי א"א לברר בזה א"צ לברר. ולענין אם הלכה כדברי הרשב"א או כדעת מהרא"י בעל תה"ד כבר הכריע הש"ך דהיכא דאפשר ואין הפסד בדבר צריך לברר אבל אם לא אפשר או איכא הפסד א"צ לברר וכן הסכים הת"י בקוה"ס בס והו לא אידי פאפס הם או בזימנא פאי כ"ת ניסן תקל"ג לפ"ק:

האיסור גם כן רבה על ההיתר (ב) ז (ה) אבל אם האיסור רבה על ההיתר אין תולין להקל:

ג [ז] ה היה האיסור של תורה אין תולין להקל לומר לתוך האיסור נפל ח עד שיהא ההיתר רבה על האיסור כדי (ו) שיתבטל בתוכו מדברי תורה:

ד [ח] ו היה ההיתר רבה על האיסור כדי שיתבטל בתוכו מד"ת תולין להקל [ט] כיצד שתי קדרות אחת של בשר שחוטה ואחת של נבילה ונפלה חתיכת נבילה לתוך אחת מהן אם ההיתר שבקדרת ההיתר רבה קצת על חתיכת הנבילה תולין להקל לפי (ג) [י] שדבר תורה מין (ז) במינו בטל ברוב [יא] אלא שחכמים הצריכו ששים ט [יב] היו (ד) י שתי הקדירות ממין אחד והאיסור ממין אחר אין תולין להקל (ה) ז עד שירבה ההיתר (ח) ששים על האיסור:

ה [יג] ח היו כאן שתי קדרות של היתר ולפניהם שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור ונפלה אחת לתוך זו ואחת לתוך זו יא אסורות (ט) שתיהן [יד] אפילו באיסור דרבנן (ו) אם אין בשום אחת כדי לבטל האיסור יב [טו] ט אבל אם יש באחת מהן לבטל האיסור יג *) שתיהן (י) מותרות:

שם בסרכה דינים אחרים אלא מדפסיק הענין ש"מ דבב' חתיכות וקדרה אחת אפילו חתיכת האיסור רבה על הקדרה מותר ומ"ש כמו שבארנו לא קאי אלא אמ"ש קודם לכן דבדרבנן אמרינן שאני אומר ועו"ז קאמר וכמו שבארנו דאמרינן בדרבנן שאני אומר והא דקאמר אע"פ שאין ההיתר רבה כו' אה"נ דאפילו ההיתר פחות שרי אלא נקט הכי משום דבעי למיתני בסיפא ואם הוא איסור של תורה אין מתירין עד שירבה ההיתר על האיסור והרא"ה בב"ה שם חולק על הרשב"א וס"ל דאפילו בב' קדרות שרי אפילו האיסור רבה על ההיתר משום ספיקא דרבנן לקולא ע"ש: ז אבל אם האיסור רבה כו'. אין להקשות בחתיכה א' וב' קדירות היכי משכחת לה שיהא האיסור מרובה על ההיתר דהא ידעינן שהאיסור הוא רוב נבדוק בקדרה של היתר י"ל דמשכחת לה שפיר כשקדם וסלק האיסור קודם לכן ובדרישה כתב בע"א ע"ש: ח עד שיהא ההיתר רבה על האיסור כו'. כלומר במין במינו דוקא סגי ברוב לחוד כדבסמוך ס"ד: ט היו שתי הקדרות ממין אחד כו'. לאו דוקא אלא בא לומר שקדרה ההיתר הוא אינו מינו של חתיכת האיסור ואה"נ אם קדרת האיסור אינו מינו של קדירת ההיתר ואינו ידוע להיכן נפל ה"ל ספיקא דאורייתא: י שתי הקדרות כו'. וה"ה בקדרה אחת וב' חתיכות וחתיכת האיסור אינו מינו של הקדרה ה"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא וק"ל: יא אסורות שתיהן. לפי שאין אנו אומרים שאני אומר אלא היכא שאנו תולין את האיסור באיסור אין אנו אוסרים את האיסור יותר ממה שהיה כבר אבל כאן ששתיהן של היתר אם אתה תולה האיסור בא' ומתיר השני הרי אתה אוסר א' מהן מהיתירו וא"כ כיון שאתה אוסר עכ"פ אחד מהן מאי חזית דאסרת להאי דלמא איפכא וע"כ שתיהן אסורות כ"כ הטעם הרשב"א בתה"א וכה"ג אמרינן לקמן סי' ק"ך סעיף מ"ג וכ"כ גבי כתם ע"ש ולפ"ז משמע להדיא דאפילו שתי הקדרות ההיתר אינן שוות אלא אחת מהן קטנה ואחת גדולה אין בידינו להתיר הגדולה ולומר דהאיסור לתוך הקטנה נפל דסוף סוף אתה אוסר אחת מהן מהיתירא ומאי חזית כו' וכן הרשב"א והנמשכים אחריו לא חלקו כלל בזה וכן נראה לי ודלא כהו"ה כלל כ"ט דין ה' שכתב שתולין להקל שעל הקטנה נפל ע"ל סי' ר"א סעיף ס"ח וע"ג: יב אבל אם יש באחת מהן כו'. שאני אומר האיסור נפל לתוך אותו שיש בה כדי לבטל טור מהת"ק והיינו דוקא באיסור דרבנן אבל בדאורייתא לא אמרינן שאני אומר דספק דאורייתא לחומרא כדלקמן ס"ק י"ד: יג שתיהן מותרות. ואין חילוק בין אם שתי הקדרות של

אדם

דלאורייתא מותר בשיעור דרבנן וזה סותר הכלל שאמרנו בסי' ס"ו ס"ד דבזה א"א מקילין אלא הוה כודאי דאורייתא' לק"מ דכאן ההיתר מכח שאני אומר ובהדיא אמרינן בפרק הערל שזכרתי בסמוך דכל ספק שיש בו לומר שאני אומר לא נפל כאן איסור קיל טפי: (ב) אבל אם האיסור רבה כו'. אין להקשות כיון שיודע שיעור ההיתר שבקדירה והאיסור א"כ נחזי אם נתרבה ההיתר שבקדירה מכמות שהיה בודאי שם נפל האיסור י"ל שזה יודע בבירור שהיה באיסור יותר כגון ששמע מאחר דבר זה אבל הוא אינו יודע כמה הוא שיעור ההיתר בעצמו אם היה כל כך הרבה כמו שיעור ההיתר עכשיו או אם פחות מזה עד שעם האיסור שנפל שם נעשה כל כך הרבה ובדרישה מפרש לה על ב' חתיכות ביחד דהיינו שיודע שיעור האיסור ולא שיעור ההיתר ועכשיו מולא ב' חתיכות אחת גדולה ואחת קטנה וידוע לו שעכ"פ אין הקטנה של איסור ואין ידוע אם הגדולה היא של איסור ממילא יש בה רוב על ההיתר או גם הגדולה היא של היתר והאיסור נפל לקדירת איסור: (ג) שדבר תורה מין במינו כו'. הוא הדין מין במינו ואינו מינו דאמרינן סלק שאינו מינו כאילו אינו ומינו רבה עליו ומבטלו כדאיתא סימן צ"ח: (ד) שתי קדירות ממין אחד. לאו דוקא אלא שהאיסור הוא אינו מינו עם ההיתר: (ה) עד שירבה ההיתר ס' כו'. זה מיירי בחתיכה הראויה לכבד שמדרבנן לא מהני ס' מ"מ כאן בספק הקילו כן הוא בר"ן סוף פרק הערל ובת"ה הארוך כתב וז"ל אע"פ שהחמירו הכמים להצריכן יותר מששים עכ"ל ור"ל דלפעמים דצריכין מאה לבטלו כמו בתרומה דהיינו דוקא באינו מינו כדאיתא פ"ב דערלה: (ו) אם אין בשום אחת מהן כו'. משמע דאם יש בשתיהן לבטל האיסור לא מהני וקשה דבסוף הסי' אמרינן שכל שהוא של אדם אחד אמרינן שעתיד להתערב כו' וא"ל דהכא מיירי בשל ב' בני אדם דהא בטור כתוב כאן ואין חילוק בין אם הם משל אדם אחד ובין אם הם משל ב' בני אדם ובפרישה כתב בשם רש"ל דהכא שאני שיש ב' נפילות אחד היתר ואחד איסור וזה גרע טפי מהא דלקמן שאין שם אלא נפילה אחת וכ"כ מו"ח ז"ל והחזיק סברא זאת וז"ל והכי מוכח מדברי רבינו בא"ח הלכות חמץ שלא כתב לחלק בין שני בני אדם לאדם א' אלא גבי לבור אחד של חמץ ושני בתים בדוקים כו' ולא כתב כך גבי שני ליבורים אחד של חמץ ואחד של מצה ושני בתים שהזכיר קודם אלא ודאי בע"כ דבשני ליבורים כיון דבודאי הכניס העכבר חמץ בבית בדוק אין תולין להקל עכ"ל ולא דק בזו דהא שני שבילין גופייהו הוה כמו שני ליבורים ושני בתים דהא יש שם שביל אחד טמא ואחד טהור והלכו שם שני בני אדם אחד בזה ואחד בזה וכל אחד עשה טהרות ואפ"ה מחלקינן שם בין ב' בני אדם לאדם אחד. ותו דהתם אדרבה קיל בשני בני אדם מבאדם אחד והכא בסוף הסימן אמיר טפי בשני בני אדם אלא ע"כ שאין זה ענין לכאן והחילוק בעצמו שזכרתי בשם הגדולים דלעיל בין שני נפילות לנפילה אחת נראה דליתא שהרי בת"ה הארוך כתב וכל שכן כשאין שם אלא התיכה אחת של איסור ונפלה לאחת מהן שיש לתלות להקל ולומר לתוך איסור נפלה שהרי לא ראינו שנפל שם כלום לתוך היתר עכ"ל משמע דדין אחד להם אלא שהוא כל שכן מדין שני נפילות ומנא לן לחלק ולומר דבאחד איסור ואחד היתר יהיו שתי נפילות ואחד נפילה שוין ולענין ב' של היתר יהיה חילוק ביניהם לענין הצטרפות. ולרווחא דמילתא אביא עוד הוכחה מדברי ת"ה הארוך דף קי"ג דמביא שם הסוגיא דפרק הערל ב' קופות א' של חולין ואחד של תרומה ולפניהם ב' סאים אחד

של

באר הגולה

ה שם בפסחים ובאינך דוכתי : ו ג"ז מהא דפסחים לעיל : ז שם וכדעת ר"ת כמו שביארתי לעיל בסימן צ"ח סעיף ב' : ח שם מסוגיא דגמ' בליטרא קציעות בילה דף ד' והביא ראיה מהתוספתא : ט שם טעמם דלעיל ושכן הוא

פרי חדש

כר"ל ולא כר"י דהא אף לר"י בעי מחנה על מחנה אבל הכא גבי בדיקות חמץ דליכא אלא ספק גרידתא וליכא שום מעלה דאפי' בחד וחד בודאי לכ"ע אזלינן לחומרא אלא משמע ודאי דהך סוגי' סברעת הסך דעת הרשב"א ולפמוש אתיא כר"י ולא בעי מחנה על מחנה אלא אף ברוב איסור תלינן לקולא וכן דעת התוס' שם בפסחים שכתבו וז"ל היינו שתי קופות הך סוגיא דמדמי בדיקות חמץ לב' קופות לא אתיא כר"ל דמוקי בשלהי הערל להך דשתי קופות בשרבו חולין על התרומה אלא כר"י דלא בעי רבייה ע"כ וזה ברור. ומסתברא לי שה"ה אם יש לפנינו שתי חתיכות אחת של איסור ואחת של היתר והיה כאן קדרה אחת של איסור ונפלה אחת משתי חתיכות לתוכה ואין ידוע איזו היא דתלינן לקולא שחתיכת איסור נפל בתוכה והחתיכה הנשארת מותרת באכילה וראייה לדבר מהא דגרסינן במס' נדה בר"פ האשה שהיא עושה צרכיה דטהור וטמא ואפילו תלוי שהלכו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור דתולה טהור בתלוי לד"ם והכי נמי דכוותה דתלינן דחתיכה של איסור נפלה לתוך האיסור ולא תשיבני ממתני' דתרומות דהדורס קציעות ע"ש הכל ואין ידוע איזה היא דמצרכינן ק' כד לבטלם דהתם מיירי בדליכא ביניהם כד של תרומה וכשהן של אדם אחד או של שני בני אדם וכאין לשאול באחד לדעת הרמב"ן או לדעת הרשב"א משום דאין לה מתירין ממילא אלא דבעי ביטול אבל אי איכא כד של תרומה דמצינן למיתלי ביה וממילא יש לו מתירין וכן כל"ד דאיכא למיתלי דאיסור לתוך איסור נפל מסתבר' ודאי דלכ"ע שרי ולא מיבעיא למ"ש דלר"י שרי אף בלא מערובת חד בחד דהא ודאי דס"ל תלינן לקולא משום דהוי ספיקא דרבנן אלא אף לדעת הרשב"א מודה הכא דשרי משום דדמי זה לדין שתי חתיכות וקדרה אחת דכתיבנא בס"ק ד' לדעת הרשב"א דלא בעי מחנה על מחנה משום דליכ' ודאי נפילות איסור וה"נ דכוותה ודו"ק : (שם בש"ע סוף סעיף ה') שתיהן מותרות. היה לנו לתלות שהאיסור נפל לתוך אותה שיש בה כדי לבטל ולוקי בספיר אחזוקיה ויש לדקדק בדין זה בדברי המחבר דמשמע מדבריו שאם אין באחת מהן

מטה יהונתן

רבה על ההיתר אין תולין להקל. ומקשו האחרונים הא אמרינן בפסחים דף ט' ע"ב ב' צבורין של מצה ואחד של חמץ ולפניהם שני בתים וכו' היינו שני קופות דתנן כו' ע"ש בסוגיא דמדמה בדיקת חמץ לשני קופות וכן פסקינן בא"ח סי' תל"ם ב' צבורין כו' דאמרי' שאני אומר כו' וא"א כמ"ש המחבר כאן דצריך שלא יהא האיסור רבה על ההיתר התם גבי צבורין ובתים הוי כאלו כמו איסור רבה על ההיתר דהא עכ"פ חייב בדיק' ע"ן הבית וא"כ אמאי אמרי' שאני אומר כו' וי"ל דהכא הטעם שלא יהיה איסור רבה היינו משום שלא יהיה אתחזק איסורא דאם האיסור רוב מקרי אתחזק איסור מהיתר אבל אם הוא מחנה על מחנה דלא אתחזק איסורא יותר מהיתרא אמרינן שאני אומר וא"כ התם כיון דבלא"ה איכא לבית זה חזקת היתר הוי כמו מחנה על מחנה : (שם ס"ד) היה ההיתר רבה וכו' היו ב' הקדירות ממין אחד כו'. דין זה מהרשב"א בת"ה הארוך ותמהו עליו האחרונים ז"ל דהא הוא ז"ל בעצמו הביא בתו"ה הארוך בבית ד' שער א' [ובדפי הספר בדפוס ברלין הוא דף ק"א ע"ב] ל"ד כרים חולין דף ל"ה דע"כ סוגיא דפסחים מיירי במין במינו דאל"ה לא טעם כעיקר דאורייתא ומ"מ פריך מכזית בכדי אכילת פרס דמ"מ הוא לן לגזור אף במינו ולא נימא שאני אומר

חידושי רע"ק

(סימן קי"א ט"ז ס"ק ס') דהיינו דוקא באינו מינו. הוא נמגום וחסרון לשון דהרי אדרבה רק במב"מ בעי ק' :

ביאור הגר"א

לא דלא כו' : [ז] היה האיסור כו'. פ"א (ע"י) ופ"ג דפסחים ופ"ו דנזיר : [ח] היה ההיתר כו'. יבמות שם וסבר ר"י כו' ואר"י אע"פ כו' : [ט] כיצד כו'. אע"ג שהוא ד"ת כיון שהשיעור דרבנן כמ"ש בפ"ג דפסחים ופ"ו דנזיר איתביה שתי מדוכות כו' ואי אמרת כו' איתביה כו' אלמא דפ"ד בתרומה דאורייתא ואפ"ה אי כזית בא"פ דרבנן ניחא : [י] שד"ת כו'. פרק התערובות (ע"ח ע"ט) : [יא] אלא כו'. פג"ה (נ"ז ב') : [יב] היו שתי כו'. עתוס' פ"ג דפסחים שם ד"ה איתביה כו' ואור"י כו' אלמא במין בשא"מ לא מהני רביה כ"ז שאסור מדאורייתא וקי"ל דמין בשא"מ בטעמא מדאורייתא כמ"ש בפ' התערובות (שם) וכלל הענין שאין תולין אלא היכא שמותר מדאורייתא : [יג] היו שתי כו'. ור"ל במקום שאין מצטרפין כגון שתי מגורות בשתי עליות כמ"ש בפ"ז וכיוצא בו כמ"ש בירושלמי פ"ד את אמר קופות מעלות ומגורות אינן מעלות היאך עבידא שתי מגורות בשתי עליות ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן שתיהן אסורות וכן לענין מקוה בתוספתא דמקואות פ"ב והביאה הר"ש פ"ב שתי מקואות שאין בהם מ' סאה ונפלו שלשה לוגין לתוך א' מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה ואח"כ ירדו גשמים ונתמלאו ר' יוסי אוסר אומרים לו שלא יטבול בא' מהן כו' ועמ"ש : [יד] ואפי' באיסור דרבנן. מתני' פ"ד דתרומות ליטרא קציעות כו' ואסורים כולם כמ"ש בריש י"ם (ד' א') : [טו] אבל אם יש כו'. תוספתא שם (בפ"ו דתרומות) בזו מאה ובזו אין מאה הריני אומר לתוך מאה נפלה ושם (בפ"ב דמקואות) אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין

באר היטב

אין אנו מקילין אלא הוי כודאי דאורייתא ולק"מ דכאן ההיתר מכח שאני אומר לא נפל כלל איסור זה קיל טפי : (ה) אבל. כ' הש"ך דזה לא מיירי אלא בשתי קדרות אבל בב' חתיכות וקדירה א' אפילו חתיכות האיסור רבה על הקדרה מותר וא"ל בחתיכה א' וב' קדירות היכא משכחת לה שיהא האיסור מרובה על ההיתר דהא ידעינן שהאיסור הוא רוב נבדוק בקדרה של היתר י"ל דמשכחת לה שפיר כשקדם וסלק האיסור קודם לכן (ובנה"כ תירץ עוד בענין אחר ע"ש) מיהו הכה"ה חולק וס"ל דאפילו בב' קדרות שרי אפילו האיסור רבה על ההיתר משום ספיקא דרבנן לקולא ע"ש עכ"ל. (וט"ז מיישב בענין אחר) :

(ו) שיתבטל. כלומר במין במינו דוקא סגי ברוב לחוד כדבסמוך ס"ד. ש"ך : (ז) במינו. כתב הט"ז ה"ה מין במינו ואינו מינו דאמרינן סלק שאינו מינו כאילו אינו ומינו רבה עליו ומבטלו (כדלעיל סי' צ"ח) : (ח) ששים. זה מיירי בחס"ל שמדרבנן לא מהני ס' מ"מ כאן בספק הקילו. ט"ז : (ט) שתיהן. הטעם כיון שאתה אוסר עכ"פ א' מהן מאי חזית דאסרת להאי דילמא איפכא וע"כ שתיהן אסורות [הרשב"א] וע"ל סימן ק"ך סמ"ג ולפ"ז משמע להדיא דאפילו ב' קדירות ההיתר אינן שוות אלא אחת מהן קטנה ואחת גדולה אין בידינו להתיר הגדולה ולומר האיסור לתוך הקטנה נפל. ש"ך : (י) מותרות. כ' הטור ואין

גליון מהרש"א

(סימן קי"א ש"ע סעיף ג') עד שיהא ההיתר רבה. עיין ש"ך לעיל בסמוך סימן ק"י דיני ס"ס אות י"ם ובגליון : (ש"ע סעיף ד') תולין להקל כיצד. עמ"ש בגליון ס"ז סימן ס"ו סק"ח :

ן [טו] י היו כאן שתי קדרות של היתר ונפל איסור לתוך אחת מהן (ז) וידוע לאיזו נפל וחזר ונפל איסור לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו נפל יד אני אומר למקום איסור הראשון נפל גם (יח) השני

של חולין ואחד של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרים שאני אומר תרומה לתוך תרומה כו' ואפליגו שם ר' יוחנן ור"ל דר"ל ס"ל דבעינן שיהא בשאר חולין יותר על התרומה שבקופה ור"י ס"ל אע"פ שלא רבו חולין על התרומה ודייק שם הרשב"א דאע"ג דלא בעי ר' יוחנן רבוי מ"מ בעינן שיהא חולין כתרומה אבל לא אם החולין הם פחותים מתרומה והקשה ע"ז דלמה לא ניזול לקולא אפילו בחולין פחותים מ"ש מהא דשנינו בתוספות דתרומות היו לפניו שתי מדוכות אחת של חולין ואחת של תרומה ונתן מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן נתן הריני אומר משל חולין נתן אלמא לעולם תולין להקל בשל דבריהם פירוש דהם אין ההיתר כלל רק מה שנתן מן א' מהם וצ"ל דכיון שבודאי נפלה כאן תרומה אלא שאין ידוע לאיזה א"א ספק דרבנן להקל ע"כ ואם איתא דיש חילוק בין ב' נפילות לאחת לא היה מקשה כלום משתי נפילות על נפילה אחת דדילמא גם בזה יש חילוק ביניהם אלא ודאי שאין חילוק זה כלל ועיקר לפי האמת ותו קשה דהרשב"א שם מקשה על רבינו שמשון דמחלק בין ב' ב"א לאדם א' וכמ"ש כאן בסוף הסימן דאמאי לא הוזכר בגמר' החילוק שיש בזה ומכח זה חלק עליו אלא שמלד כחומרא לא רצה להקל נגד רבינו שמשון ואם איתא שיש חילוק בין ב' נפילות לאחת גם עליו יקשה למה לא חילק בזה. והמעיין בת"ה הארוך יראה שטרח הרשב"א לפרש כל חילוקי דינים בזה ואמאי לא פירש גם החילוק הזה לבאר בטעמא שיש חילוק בין ב' נפילות לאחת אלא ודאי דליתא כלל ולענין הקושיא דלעיל בדברי הטור ורש"ל המעיין ברשב"א שם בסידור דבריו יראה דאין כאן קושיא כל עיקר דמתחילה כתב שם דהרמב"ן ס"ל שיש חילוק כאן בענין ב' קופות של חולין שנפלה תרומה לאחד מהן כההיא דליטרא קציעות שמביא שם דבעינן עכ"פ ביטול ולא אמרינן ספק דרבנן להקל היינו באם הם של אדם אחד או של שנים שבאו לשאול בבת אחת וכהסי' דשני שבילין אבל אם הם של שני בני אדם אין צריכין ביטול כלל אלא אפילו אם בשתיהן מיעוט' מן התרומה אפילו הכי מותר מטעם שכל אחד אומר להוך של חבירו נפל וכמו בשני שבילין ועל זה חולק הרשב"א שם דאפילו בשני בני אדם אין היתר כאן אלא ע"י ביטול דוק' אבל אם אין שם לבטל אלא אחת רוצה להתיר מלד שעל כל אחד מהקדירות תאמר שלא נפל בה אלא בחבירתה הא ליתא דלא מבעי' באדם אחד פשיטא דלא דהא עכ"פ איסורא לגביה הוא אלא אפילו בשני בני אדם אין אומרים שכל אחד יתלה בחבירו כיון שאם תתלה בו אתה אוסר לו כיון שאין לו שיעור לבטלו ועל זה אמר ואין חילוק בין אדם כו' ומ"ש בד"מ כשאין בשום אחד מהן כדי לבטלו לא נתכוין לומר דבשניהם יש כדי לבטלו אלא אפשר שגם בשניהם אין לבטלו אלא דלא מיירי עדיין מזה אלא כאן מיירי שבכל פנים אין באחד כדי לבטלו בזה אין חילוק בין אדם אחד לשנים ואסור' ומענין צירוף של שנים סמך עצמו על מה שיכתוב אח"כ דיש בזה חילוק בין אדם אחד לשנים ומש"ה כתב בארוך באמת דמהני צירוף שניהם בב' קדירות של היתר ולא חילק שם אם יש באחד מהם לבטלו לפי שהם כתב לפי דעתו דס"ל דמהני צירוף אפילו בב' בני אדם דלא כרבינו שמשון שמחלק בזה. אבל בקצר החמיר גם הוא כרבינו שמשון דבב' בני אדם לא מהני צירוף על כן לא כתב התחלה דין צירוף וסמך על מה שיחלק בו אח"כ בין אדם א' לב' בני אדם לענין צירוף וכל הדברים פשוטים לא יעלה עליהם קושיא אלא למי שאינו מעיין היטב וסובר שמ"ש הטור לעיל ואין חילוק בין אם ב' הקדרות של אדם אחד כו' קאי על זה שאמר דדוק' כאחד מהן צריך שיהיה לבטל וזה אינו דלא מיירי לעיל אלא לענין שעכ"פ צריך ביטול דלא כרמב"ן ולא מיירי עדיין מצירוף אבל כתב דינו אח"כ לענין צירוף שיש חילוק בין של אדם א' לב' בני אדם והא דנקט הרשב"א כאן דינו בב' נפילות כוונתו לרבותא דאפילו בב' שאני אומר תולין להקל אפילו בשניהם של היתר ונקט כי ה"ג בכ"מ שייך לומר שאני אומר וקמ"ל בזה דלפי האמת אין חילוק בין ב' נפילות לנפילה אחת אפי' בב' קדרות של היתר ואף על גב דאח"כ בדין שאני אומר למקום שנפל הראשון נפל גם השני לא נקט רק נפילה אחת התם לא כ"מ רק לתלות השני בראשון ובזה אין רבותא טפי בשנים מבאחד דהא התם ידעינן לאיזה נפל הראשון וע"כ נקט גם בפעם השני נפילה אחת אלא שיש להקשות במאי דדחה הרשב"א בארוך דברי הרמב"ן דלעיל דסבירא ליה א"צ ביטול בשנים זה אחר זה מהא דבסמוך דאם הם של שנים צריך ביטול ואפילו צירוף אינו מועיל מ"מ קשי' ממה שהבי' הרמב"ן ראיה מב' שבילין דמותר בזה אחר זה ומ"ש כאן דאפילו בשנים זה אחר זה צריך ביטול דוקא ואפילו בנפילה אחת כהסי' דלקמן. וצ"ל דהרשב"א ס"ל דאין ללמוד מב' שבילין דשאני התם מטעם דספק טומאה ברשות הרבים לטהר ע"כ אזלינן לקול' שם וחילוק זה איתא ברבינו שמשון ס"פ ז' דתרומות לענין תרי שאני אומר אלא דק"ל מסיפא דס"פ ז' דתרומות דאיתא שם במתניתין אכל אחת מהן פטור מטעם דשמא חולין אכל ומייתי שם רבינו שמשון דבירושלמי ר' יוחנן פריך על זה דאתי' כרבי יהודה בב' שבילין דפוטר בשנים בבאו זה אחר זה ומסיק דכ"ע מודים בזה אחר זה משמע התם דלקולא שיש בב' שבילין לענין זה אחר זה ישנו נמי בתרומה וא"כ הכי נמי לכל הפחות בנפילה אחת אמאי לא ניזול לקולא בזה אחר זה דלא צריך ביטול וה"נ מביא בהגהמ"ר חולין ללמוד מב' שבילין דר"י יוחנן שזכרתי בב' קדירות של היתר ונפל איסור לאחד מהן דאזלינן לקול' בשנים זה אחר זה. וראיתי למו"ח ז"ל שהקשה ג"כ על הא דאין מצטרפין בשנים זה אחר זה דמ"ש מב' שבילין ומייתי הך הגהת מרדכי דחולין ותירץ וז"ל ואפשר דדוקא באיסור דרבנן תלינן להקל בבאו לשאול בזה אחר זה אבל באיסור דאורייתא' אין תולין להקל כדמוכח בהלכות חמץ וכיון דהרשב"א כתב דינים אלו בסתם אפילו באיסור דאורייתא' לפיכך לא כתב להתיר אלא באדם א' עכ"ל ולא דק בזה כאשר *) אכתוב בסמוך בזה ונראה דלרבינו שמשון נ"ל דהא דבשני בני אדם אין מצטרפין לבטל היינו בב' ב"א שבאו לשאול בבת אחת דאז יש תרי חומרות האחת דצריך ביטול והשנית דאין מצטרפין ולדידיה הכל ניחא דהסיא דליטרא קציעות דיש שם קולא וחומר' חומר' דצריך ביטול וקולא דכל הכדים מצטרפין מיירי באדם אחד דוקא אבל דעת הרשב"א דאפילו בשנים זה אחר זה צריך ביטול לא ידענו לתרץ מ"ש משני שבילין דהא בירושלמי משוי להו להדדי כאשר זכרתי לעיל וצ"ע: (ז) וידוע לאיזה נפל. מבואר בת"ה וזה לשונו ואין בה כדי להעלות ונאסרה מיעוטה כו' עכ"ל ואין להקשות א"כ הרי כבר נאסרה בבירור האחת והיינו הא דריש הסימן קדרה א' של היתר ואחת של איסור דאזלינן לקולא נראה דקמ"ל כאן אע"פ שאין כאן איסור מן התורה דבטיל ברוב היה אלא דנאסרה מחמת מיעוט' מדרבנן דאין בה ס' וס"ד דלא לתלות באיסור בזה קמ"ל וד:ווקא דסברא זו מלינו לקמן סי' ק"ן אי תלינן בדם טוהר להליל על חבירתה דיש פלוגת' שם בדברי הטור ומו"ח ז"ל כתב דבדין זה אפילו אם נפל האיסור דאורייתא' תלינן לקולא דכל מה שכתב כאן מן ב' קדרות של היתר ולפניהם שתי חתיכות כו' עד סוף הסימן אין לחלק בין איסור דאורייתא' לדרבנן וכ"כ באו"ה כלל כ"ו דין י"ג עכ"ל ואינו נכון כלל למבואר פ' הערל דף פ"ב דבכל איסור דאורייתא' לא אמרינן שאני אומר וכאן כל ההיתרים מכח שאני אומר למקום שנפל האיסור הא' כו' ובהדיא כ' הת"ה תחלה דין ב' קדרות א' של היתר ואחת של איסור ונפל איסור לאחת מהן כו' דבעינן שיהא האיסור בטל ברוב והמיך ליה כתב ואם ב' הקדרות של היתר כו' אני אומר למקום שנפל האיסור הראשון נפל גם השני ומן הטעם שאמרנו עכ"ל הרי שתלה טעם היתר בהא דלעיל ובעינן שיהא מותר מן התורה עכ"פ הן באיסור עלמו שאינו רק מדרבנן הן בשיעור ביטולו דמותר מן התורה אף שהאיסור עלמו מן התורה וכן בכל הנך דנקט עד סוף הסימן וחלילה להקל בזה באיסור דאורייתא' ושיעור דאורייתא' כגון שאינו בטל ברוב ועוד ראייה ברורה מסי' ק"ו גבי בילים או דגים דחיישינן שמא נשארו בסוף כו' ואמאי לא אמרינן כמו כאן

דכל

אדם אחד או של שני בני אדם עכ"ל טור מהת"ק ובארוך מבואר שכתב כן לאפוקי הרמב"ן דס"ל דבשל ב' בני אדם ובאו לישאל בזה אחר זה אפילו אין בשום אחד מהן לבטל אנו מתירין לכל א' וא' ותולין דבשל חבירו נפל וע"ל ס"ק י"ט דהעיקר כהרמב"ן והקשה הב"ח אמאי לא אמרינן דשתי הקדירות מצטרפין לבטל כשהם של אדם אחד כדלקמן ס"ס זה ותירץ דהכא כיון שיש ב' חתיכות גרע טפי וכ"כ מהרש"ל בהגהותיו לטור ומביאו הפרישה ס"י ולא נ"ל לחלק בכך גם בדברי הרשב"א בתה"א משמע דאין חילוק בזה אלא נראה דלא מיירי כאן אלא מדין שאני אומר אבל מדין צירוף לא מיירי כלל הכא ואפשר דמיירי הכא בהנך גווני דלא מהני לקמן צירוף וכמ"ש בס"ק י"ח וכ"כ בד"מ ובדרישה ס"ט שוב ראיתי בדברי מהרש"ל פג"ה סי' כ"ו שהוא עצמו חזר מדבריו ופירש כדברי אלא שאח"כ כתב בסוף הסימן דלענין הדין סברא חזקה היא דבב' נפילות אין מצטרפין ע"ש וסברא זו צ"ע וכן בד"מ שהבאתי לקמן ס"ק י"ח משמע להדיא דגם בב' נפילות מצטרפין: יד אני אומר למקום איסור הראשון כו'. הקשה הב"ח דמאי קמ"ל

הא

ביאור הגר"א

כו ארבעים סאה הריני אומר לתוך של ארבעים נפלו: [טז] היו כאן כו'. שם וירושלמי ספ"ד שתי קופות בזו ארבעים סאה ובזו ארבעים סאה נפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן וידוע כו' ואח"כ נפלה שניה ואין ידוע לאיזה מהן נפלה הריני יכול לתלות ולומר למקום שנפלה ראשונה שם נפלה שניה נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה ואח"כ נפלה שניה וידוע לאיזה מהן נפלה אינו יכול לתלות ולומר למקום שנפלה שניה שם נפלה ראשונה ושם שני מקואות שאין בהם מ' סאה ונפלו ב' לוגין לתוך א' מהן וידוע לאיזה מהן נפלו ואח"כ נפלו שניים ואין ידוע לאיזה מהן נפלו הריני יכול לתלות ולומר למקום שנפלו ראשונים נפלו שניים נפלו שלשה לוגין לתוך

באר היטב

חילוק בין אם שתי הקדירות של אדם אחד או של שני בני אדם והקשה הב"ח אמאי לא אמרינן דב' הקדירות מצטרפין לבטל כשהן של אדם אחד כדלקמן ס"ס זה ותירץ הש"ך דלא מיירי כלל הכא מדין צירוף ואפשר דמיירי הכא בהנך גווני דלא מהני לקמן צירוף וכתב עוד דנ"ל עיקר כרמב"ן דבשל שני בני אדם ובאו לשאול בזה אחר זה תולין להקל אפילו אין בשום א' מהן לבטל וכל זה דוקא באיסור דרבנן אבל באיסור דאורייתא' לא אמרינן שאני אומר דספיקא דאורייתא' לחומרא: (יח) השני. כתב הב"ח דבזה קמ"ל דאפילו באיסור דאורייתא' שרי והסינו עליו הט"ז והש"ך דזה כלל גדול שאין אנו אומרים שאני אומר באיסור דאורייתא

כתוספת' שם: י שם מהתוספת'

הגהות הט"ז

(סימן קי"א ס"ק ו') אכתוב בסמוך בזה ועיין מ"ש עוד בא"ח סי' תל"ט:

פרי חדש

לבטל האסור אע"פ שיש בשתיהן לבטלו שבשתיהן אסורו' וה"ל לפרש דבאדם א' מצטרפין וכדלקמן בס"ס זה ותירץ הש"ך דשאני הכא שיש שתי נפילות דגרע טפי ואין זה מחוור דאע"ג דגרע טפי מ"מ לא מסתבר כלל לפלוגי בהכי דהא בריש סימן זה נתבאר דאף בשתי נפילות אזלינן לקולא וא"כ גם לענין צירוף יש להקל. ומ"ש עוד לסייע סברתו דהכי מוכח מדברי הטור בהל' חמץ שלא כתב לחלק בין שני בני אדם לאדם אחד אלא גבי צבור א' של חמץ ושני בתים בדוקים ולא כתב כך גבי שני צבורים אחד של חמץ ואחד של מצה ושני בתים בדוקים שהזכיר קודם אלא ודאי דבשני צבורים כיון דבודאי הכניס העכבר חמץ בבית בדוק אין תולין להקל ע"כ ואיברא דבגמרא דבפ"ק דפסחים הכי איתא צבור א' של חמץ ולפניו שני בתים בדוקים ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי להאי עייל אי להאי עייל היינו שני שבילין אלא שבחבורי פר"ח א"ח בסי' תל"ט כתבתי שזה דין עצמו ישנו בשני צבורין דהוי ממש דומיא דשני שבילין אלא דנקט לה הש"ס בצבור א' משום רבותא דאפילו בכה"ג צריך לבדוק ע"ש וא"כ ליתנהו לדברי הש"ך דבכל גווני תלינן להקל ואם כן הדרא קושיא לדוכתא דה"ל לפרש בכאן דבאדם אחד מצטרפין והנכון בזה מה שתירץ הש"ך ע"ש:

מטה יהונתן

ולכן הוצרך הגמ' לומר דמיירי בתרומה דרבנן ע"ש ואם כן מוכרח לסדיא דבאיסור דאורייתא אף במין במינו ואיכא רובא לא אמרינן שאני אומר וא"כ דברי הרשב"א ז"ל סותרין זה את זה והגאון מהור"ר השיל ז"ל מקראקא היה רוצה לתרץ דהרשב"א בת"ה לא מחליט בדבר אי קי"ל כרבי דסב"ע ל"ד או קי"ל כר"ש שבע"ד א"כ מספיקא אמרינן לחומרא שבע"ד וכ"ז הוא במכח"ע עצמו אבל נדון דידן שהוא רק גזירה דרבנן מינו אטו א"מ אמרי' שבע"ד דלענין זה הוי ספיקא דרבנן ולקולא והמעיין בדברי רשב"א יראה שאין תירוץ זה עולה יפה דהרשב"א לא מיירי כאן בדין פתחם לשבע"ד אבל לאדמ"ו נראה לייסב דלכאורה קשה איך שייך למימר לגזור אטו א"מ דהכל יודעין א"מ אסור ממינו דהא שב"מ מס"מ חד בתרי בטיל וא"מ צריך ס' שהאסור אלא דגבי תרומה דמינו אסור משאינו מינו מדרבנן דהא שב"מ בק"א וא"מ בעי בק"א וא"כ שפיר אי' למגזר שם מינו אטו א"מ ולכן פריך הגמ' שפיר דהתם בתרומה לא הל"ל שאני אומר כו' וע"ז מירץ הגמ' דמיירי בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא אמרינן שאני אומר כו' אבל גבי שאר אסורים ודאי דלא פליג על דעת המקשה לגזור מינו אטו שאינו מינו וא"ש דברי הרשב"א ז"ל והמחבר:

יד אברהם

(סימן קי"א בט"ז ס"ק ו') כתב הט"ז דגם באיסור דאורייתא תלינן לקולא בזה אחר זה. והביא ראי' מפ"ז דתרומות גבי ב' קופות א' של חולין וא' של תרומה וא"י איזוהי אכל א' מהם פטור כא אחר ואכל את השניה פטור ומדמי התם בירושלמי לב' שבילין בזא"ז ותמיה בנ"ע על הרשב"א שאוסר אפי' בנפילה א' בזא"ז. וכה"ג הקשה בא"ח ס"ס תל"ט על הטור גבי עכבר שנכנס לא' מב' בתים ואינו יודע לאיזה דמצריך בדיקה בזא"ז. ובס' ס"ט

יא אבל אם נפל איסור לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו נפל ואחר כך נפל איסור לתוך אחת מהן וידוע לאיזו נפל טו שתיהן (יב) (°) אסורות:

הגה [יז] ודוקא שאין ס' לבטל האיסור שנפל שם אבל אם היה ס' לבטל האיסור שנפל שם הוי כאילו לא נפל שם איסור כלל (ב"י בשם הרשב"א):

ז [יח] יב היו כאן שתי קדרות של היתר ונפל איסור לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו נפל ואין באחת כדי לבטל האיסור ויש בשתיהן כדי לבטלו טז שתיהן יז (יג) מצטרפות לבטלו [יט] יג ולא עוד אלא אפי' אחת בבית וא' בעליה מצטרפות. והוא הדין אפילו למאה יד בד"א בששתיהן של אדם א' לפי שכל שהן של אדם אחד (ח) יח (יד) עתיד להתערב אבל אם הם יט של שני בני אדם אין מצטרפות:

שפתי כהן

הא כ"ש הוא ממ"ש לעיל ס"א דבשתי קדירות א' של היתר וא' של איסור והתיכה א' של איסור דתלינן שנפל איסור לתוך האיסור וכ"ש כאן דאיכא למימר דלמקום שנפל איסור הראשון נפל גם השני ותירץ דהכא אשמעינן אפילו באיסור דאורייתא תלינן לקולא לומר דלמקום שנפל האיסור הראשון נפל גם השני וכ"כ באו"ה כלל כ"ו דין י"ג דכל מ"ש בסעיף ה' וסעיף ו' אין לחלק בין איסור דרבנן לאיסור דאורייתא עכ"ל ואני תמה היאך אפשר לומר בדאורייתא שאני אומר והלא ש"ס ערוכה רפ"ק דפסחים דף י' ומוסכם מכל הפוסקים דלא אמרינן שאני אומר בדאורייתא ומה בכך שנפל מתחלה איסור א' לשם הא כל ספיקא דאורייתא לחומרא ועוד תימה אמאי נימא בס"ד באיסור דאורייתא שנפל למקום שיש בו כדי לבטל ועייכתי באו"ה שם וראיתי שלא כתב כמ"ש הב"ח רק אחר שהביא הדברים שבסעיף ה' וסעיף ו' כתב ונראה שבכל זה אין חילוק בין אם האיסור דאורייתא או דרבנן עכ"ל ונראה דבא לומר דל"ת כיון דהרשב"א והנמשכים אחריו לא כתבו דאיסור דאורייתא ושיעור דרבנן דינו כאיסור דרבנן רק בב' קדרות שאחת מהן של היסור אם כן דוקא כשהיה קדירה אחת מוחזקת כבר בשל איסו' אנו אומרים דאין חילוק בין איסור דרבנן לדאורייתא ושיעור דרבנן כגון מין במינו ברוב אבל כאן דהקדירות הם של היתר א"כ נימא דוקא באיסור שהוא ממש דרבנן תולין להקל אבל לא באיסור דאורייתא' ושיעור דרבנן קמ"ל דליתא אלא בכל זה אין חילוק בין איסור דאורייתא' ושיעור דרבנן או איסור דרבנן ובהכי ל"ק נמי מה שהקשה הב"ח די"ל דאשמועינן הכא דאע"פ שהקדירות היתה כבר מוחזקת בהיתר אלא דהשתא בנפילה איתרעי אפ"ה תלינן לקולא אבל באיסור דאורייתא ממש ודאי אין תולין להקל: **טו שתיהן אסורות.** ואין אומרים למקום שנפל האיסור האחרון נפל גם הראשון אלא דינו כמו נפל איסור ואינו ידוע להיכן נפל וכמו שנתבאר בסעיף ה' ע"ש: **טז שתיהן מצטרפות.** וה"ה אפילו ק' שכל שנכנס בספק מחמת איסור מצטרף לבטלו טור מהר"ק ובארוך כתב לחד תירוצא דוקא שאין באחד מהן לבטלו רק בשתיהן אבל יש באחד מהן לבטלו ואין בשני לבטלו אין אומרים בזה שהוא מותר מחמת שנכנס בספק שהרי אותו שיש בו כדי לבטל לא נכנס בספק כלל שאפילו את"ל דבתוכה נפל מותרת היא לולי המדה שאני אומר בשל אותו שיש בו כדי לבטלו נפל עכ"ל ומביאו ב"י ואע"ג דכתב שם עוד תירוץ אחר מכל מקום לענין הדין אפשר דשניהם קיימים וגם בד"מ הביא הירוץ זה בפשיטות והבאתי בס"ק י"ח ונו דהרא"ה בב"ס הסכים לתירוץ זה ולפ"ז היכא דל"ל שאני אומר כגון שהוא איסור דאורייתא אסור וגם בלאו הכי הרא"ה חולק על הא דב' קדירות מצטרפות וכמ"ש בס"ק כ': **יז מצטרפות** כו'. כתב הב"ח דהיינו דוקא למ"ד דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר וחלב ולא בשאר איסורים אבל לדידן דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים אין מועיל צירוף אפי' נתערבו הקדרות אח"כ שנוגג יחד עכ"ל וקשה דהא כל האחרונים האו"ה סוף כלל כ"ו ומהרש"ל פג"ה סי' כ"ז והרב בת"ח ריש כלל כ"א והעט"ז כולם העתיקו דברי הרשב"א בסתם דב' קדרות מצטרפים ודוחק לומר דכ"מ דמשכחת לה בשנתערב יבש ביבש ואין בא' מהן רוב ויש בשניהם רוב דמצטרפים דביבש לא אמרינן חנ"נ כדלעיל סי' צ"ב ס"ד בהג"ה דהא בב' קדרות איירי דהיינו בלח וגם דוחק לומר הא דסתם כאן הרב כהמחבר היינו ע"פ מ"ש בסי' צ"ב ובמקום הפסד גדול אין לומר חנ"נ בלח דא"כ למה הביא הרב כלל כאן דעת היש מחמירין דהא בלאו הכי אין להתיר אלא במקום הפסד גדול ועוד דבד"מ תמה על המחמירים וסיים ולא ידעתי טעמו ואם קבלה היא נקבל ואם היא הא רוב הפוסקים סוברים דאמרינן חנ"נ בלח וכמ"ש הרב בסי' צ"ב אלא נראה ברור דאפילו לפי מאי דקי"ל חנ"נ מצטרפים דלא אמרינן חנ"נ אלא היכא דידוע להיכן נפל אבל כאן דלא ידענו להיכן נפל א"כ כל שנכנס הכל לספק והוא עתיד להתערב רואין אותו כאלו הוא כבר מעורב כדכתב הטור מתה"ק וא"כ כיון שרואין אותו כאלו הוא כבר מעורב קודם הנפילה הרי הוא כאלו נפל מתחלה לקדרה שיש בה לבטל האיסור ולאיה ברורה לדברי מדברי הרב המגיד פ"ט מהמ"א דין ע' כמ"ש בסי' צ"ב ס"ק ח' וע"ש (ול"ד למ"ש בסי' צ"ט ס"ק ט"ו דהיכא דכ"כ אע"ג דניתוסף אחר כך היתר קודם שנודע אסור דשאני התם דנודע אחר כך להיכן נפל וא"כ בשעת נפילה לא נכנס הכל בספק משא"כ כאן שלא נודע מעולם להיכן נפל א"כ נכנס הכל בספק וק"ל): **יח עתיד להתערב** כו'. כתב הט"ז נ"ל דאפילו של אדם א' נמי אם ידוע בבירור שאינם עתידים להתערב כגון שהיה א' תבשיל של חלב וא' של בשר אין מצטרפין ואפילו בשניהם של בשר ואדם א' לא יאכלם עד שיערבם יחד ואז נתבטל האיסור בטעמו מנמ מיהו יכול לערבם לכתחלה ואין כאן מבטל איסור לכתחלה שהרי האיסור כבר נתבטל ע"י צירוף עכ"ל וכ"מ בד"מ אמ"ש הטור והמחבר בסעיף ה' אבל יש בא' מהן כדי לבטל כו' וז"ל נראה דכאן מיירי שאין ב' הקדרות מין א' ולכך לא מצטרפים ביחד לבטל אבל כשהן מין א' ועומדין להתערב ביחד שניהם מצטרפים לבטל האיסור אם הם של אדם א' ומדברי הרשב"א שהביא ב"י יש לפרש בתירוץ אחר דלא אמרינן שב' הקדרות מצטרפים לבטל אלא כשנכנסים בספק איסור דהיינו שאין בכל א' לחוד לבטל האיסור אבל אם יש בא' מהן לבטל לא אמרי' דמצטרפי' כן תירץ הרשב"א עכ"ל וממשמע מדבריו דכל שהם שני מינים אע"פ שמותר לערבן כל שאין דרכו להתערב אין מצטרפים וכ"כ מהרש"ל פג"ה ס"ס כ"ו וז"ל וה"ה ענינים שאין עומדים להתערב אע"פ שהכל מין א' הוא אלא שזו נתבשל במתיקות וזו בקיוהא בחומץ או בכה"ג אין מצטרפים עכ"ל ונראה דגם דעת הט"ז כן ולא נקט בשר וחלב אלא לדוגמא וה"ה לכל דבר שידוע שאין דרכו להתערב: **יט של ב' בני אדם** כו'. כתב הב"ח דלא מיירי הרשב"א אלא באיסור דאורייתא לכן לא כ' להתיר אלא באדם א' אבל באיסור דרבנן אע"ג דאין מצטרפין מ"מ תולין להקל בשני בני אדם כשבאו בזה אחר זה עכ"ל וליתא ולא עיין בתה"א (דף קי"ג ע"ב) שמבואר שם דאפילו באיסור דרבנן אין תולין להקל בב' בני אדם שבאו בזא"ז בב' קדרות של היתר או יותר מטעם דכיון שע"כ צריך אתה לאסור א' מהן מהיתרא כולן אסורות דמאי חזית דאסרת להאי דלמא איפכא והלכך כולן אסורות וע"ש ומ"מ דברי הרשב"א צל"ע ולפעד"כ דברי הרמב"ן שהביא הרשב"א שם דפירש דהך דליטרא קציעות מיירי בשהן של אדם א' או ב' בני אדם ובאו לשאול בבת א' אבל באו בזא"ז תולין להקל ובשים קדרה א' של איסור אפילו באו בבת א' תולין להקל עכ"ד דהכי מוכח להדיא רפ"ק דפסחים (דף י') וס"פ האשה שנתארמלה (דף כ"ו) דאפילו בשניהם של היתר תולין להקל באיסור דרבנן כשבאו זא"ז ע"ש ומה שהשיג עליו הרשב"א דא"כ ה"ל לפרושי בהך מהני' דליטרא קציעות דמיירי באדם א' או בבת א' לק"מ דלא מיירי התם מדין תולין להקל כלל אלא מדין צירוף דפליגי התם ר"א ורבי יהושע אי התחתונות מעלות העליונות וכן מה שהקשה עליו עוד הרשב"א מהא דבב' בני אדם אין מצטרפין כיון שאינם עתידים להתערב ולפי דברי הרמב"ן א"ל צירוף כלל נמי לק"מ דהתם נמי לא מיירי אלא מדין צירוף ולא מדין תולין להקל ומיירי כשבאו

טורי זהב

דכל הנכנס בספק איסור הכל מצטרף אלא ע"כ דהתם הוי מין באינו מינו הדג טמא שיש לו שם אחר ממה שיש לדג טהור וע"כ צריך מן התורה ס' וכאן לא אמרינן להקל בכל הסימן אלא היכא דמותר מן התורה ובאו"ה סוף כלל כ"ו העתיק דברי הטור בענינים אלו מתחלת הסימן עד דין וא"א למקום שנפל הראשון כו' וכתב על זה ונראה דבכל זה אין חילוק בין אם האיסור דאורייתא' או דרבנן עכ"ל הרי שכלל כל דיני הסי' הזה וכונתו הן באיסור דאורייתא ועכ"פ השיעור דרבנן כמ"ש הוא עצמו לפני זה איסור דאורייתא' והיתר רבה על האיסור וזהו פשוט לע"ד: (ח) **עתיד להתערב.** לפ"ז פשוט הוא דאם הב' מיני היתר אסורים בתערובות כגון הא' בשר והב' גבינה אין מצטרפין לבטלו וכתב רש"ל דאם הם אינם עומדים להתערב כגון שהא' נתבשל

ביאור הגר"א

א' מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלו ואח"כ נפלו שניים וידוע לאיזה מהן נפלו אין יכול לתלות ולומר למקום שנפלו שניים שם נפלו ראשונים ועס' ר"א סעיף ס"ח ע"ב ע"ג : [יז] ודוקא כו' . כנ"ל שאין תולין אלא במקום שאין אוסר כמ"ש בתוספתא הנ"ל ושם ספ"ו ואם היה שבל כו' שלא התירו ספק כו' כנ"ל או במקום שאסור מכבר כמ"ש בפ"ו שם אחת מדומעת ואחת שאינה מדומעת הריני אומר לתוך של מדומעת נפלה נקט דוקא שהיא מדומעת וכן במקואות שם אחד שאוב וא' שאינה שאוב הריני אומר לתוך של שאוב נפלו וכמה ברייתות בפ"ו דתרומות שם : [יח] היו כאן כו' . מתני' ספ"ד דתרומות שתי קופות ושתי מגורות כו' : [יט] ולא עוד כו' . תוספתא פ"ו וירושלמי ס"ד שתי קופות בשתי עליות ושתי מגורות בעליה אחת ואמר בירושלמי שם אבל שתי מגורות בשתי עליות לא מה בין קופות למגורות קופות דרכן להתפנות מגורות אין דרכן להתפנות וכו' ר"ש שם ולפי טעם זה היינו בששתיהן של אדם אחד שדרכן להתפנות ולהתערב וניחא השתא הא דתני בתוספתא בזו מאה ובזו אין מאה הריני אומר לתוך של מאה נפלה ומאי נ"מ אלא משום ב' גברי איצטריך . וכ"ז שתולין להקל בסותר מן התורה וכמ"ש בס' הקודמים וכן אמרו (שם) בירושלמי על הברייתא דריש י"ט דרסה בעיגול כו' ר"ח יעלו כו' א"ר אבין וצריך שיהא בכל אחת שני ליטרין וכ"ש כדי שתיבטל ברוב ר"ל עם הליטרא ואף שהוא איסור דרבנן י"ל דס"ל כר"ל בפ' הערל (ס"ב א') דאפילו

באר היטב

דאורייתא': (יב) **אסורות.** ואין אומרים למקום שנפל האיסור האחרון נפל גם הראשון אלא דינו כמו נפל איסור ואינו ידוע להיכן נפל. ש"ך: (יג) **מצטרפות.** כתב הש"ך דבאו"ה כתב לחד תירוצא דוקא שאין באחד מהם לבטלו רק בשתיהן אבל יש באחד מהם לבטלו ואין בשני לבטלו אין אומרים בזה שהוא מותר מחמת שנכנס בספק שהרי אותו שיש בו כדי לבטל לא נכנס בספק כלל ונראה ברור דאפי' למאי דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים אפ"ה מצטרפות דלא אמרי' חנ"נ אלא היכא דידוע להיכן נפל אבל כאן דלא ידעינן אמרינן רואין כאלו היו מעורבים בתחלה בשעת נפילה ונכנס הכל בספק עכ"ל: (יד) **עתיד.** כתבו הט"ז וש"ך ונראה דאפי' באדם א' אם ידוע בבירור שאינם עתידים להתערב כגון שהא' של בשר והב' של חלב או שיש בא' דבר מתיקות ובשני דבר קיוהא כחומץ או כה"ג אינם מצטרפין:

באר הגולה

דתרומות : יא גם זה שם מהתוספתא (°) וטעמא משום דכיון דבשעה שנפל לא נודע לאיזו מהם נפל ומחמת כן נאסרו לא יוציא שום א' מהן מחזקת' בשביל האיסור שנפל באחרונה כ"י : יב שם ממשנה דליטרא קציעות פ"ד דתרומות משנה י': יג שם מתוספתא דתרומו': יד שם בשם ר' שמעון בפירוש המשנה מהירושלמי דמפרש טעמא כל העשוי להתערב כמעורב דמי והביא גם הוא ראיה לזה מהתוספתא :

יד אברהם

בהל' נדה סי' ק"ן כתב ע"ז דאינו מוכרח . ול"נ די"ל כמ"ש המ"ל בפי"ט מהל' שאר אבות הטומאה דהיכא שבא הספק בא' או שניהם מכח חד קאתי ל"מ בזא"ז וה"נ בחמץ ונפילת איסור משא"כ בתרומה וב' שבילין . אבל מ"ש הפמ"ג באו"ה לדחות ראיית הט"ז מתרומה די"ל דאיירי בתרומה בזה"ז או בתרומת פירות דרבנן . לא נראה דהא ר' יוחנן מוקי לה בירושלמי אליבא דר' יוסי דס"ל ביבמות תרומה בזה"ז דאורייתא וגם מפירות לא איירי התם מדקתני התם פלוגתא דר"מ ור"י בחלה דאינה אלא בחמשת המינין . וכן הרמב"ם פ"י מהל' תרומות כתב הטעם דספקות דהמוציא מחבירו ע"ה. משמע דבתרומ' דאורייתא נמי אלא שאין ללמוד מזה לחמץ כמ"ש המ"ל. ומיהו בהשגות הראב"ד פ"ב מהל' חמץ מבואר כמ"ש הט"ז: (בש"ך ס"ק י"ט) הקשה על הרשב"א דאוסר באיסור דרבנן שנפל לא' מב' קדירות אפי' הן של ב' בני אדם וא"י לאיזו ובאו לשאול בזא"ז דהא בפסחים (דף י') ובכתובות (דף כ"ו) מוכח להדיא דתולין להקל בזא"ז בב' ב"א באיסור דרבנן . ונראה כמ"ש הכס"מ בפ"ב דהל' חמץ ומצה הלכה י"א שכתב בטעמו של הרמב"ם שם דלא מצריך בדיקה בשני בתים שעם ב' משום דהוי ס"ס דעל כל אחד אפשר לומר שלא נכנס העכבר לתוכו אלא לחבירו . וא"ת שנכנס לתוכו שמא אכלו' . ובכתובות גבי ברכוס כתב ג"כ הרא"ש דהוי ס"ס דשמא נחבאת ואם תמ"ל שלא נחבאת שמא לא נטמאת וז"ש בקרבן נתנאל שכתב דהוי כספק ביאה דמקילין עכ"ס כדרבנן . וכיון דאיין ע"ס דהכא דפסחים וכתובות איכא ב' ספיקות ע"כ הוא קיל מאיסור דרבנן . ואין מהתם סתירה לדעת הרשב"א ותדע דהא בכתובות שם מקילין אף בב"א . וכן בסוגיא דפסחים לדעת הרמב"ם . ובמ"א הארכתי עוד בענינים אלו : מעשה היה שנמלחו על השלחן א' חתיכות בשר ועל הספסל ג' וד' חתיכות ואחר שהודחו ונתערבו יחד מצא ביניהם ד' חתיכות טריפות וידוע שא' מהן היה על הספסל אלא שא"י אם יתר החתיכות שהיו על הספסל היו ג"כ הטריפות ולא נמלחו הכשירות עמהם כלל או לא והתרתי דהנה מלבד מה שהעליתי בענין ספק נמלח בתשובה לסימן ק"י שבסמוך יש כאן עוד מקום להתיר מהא דסימן זה [סי' קי"א ס"ד] גבי ב' קדירות א' של היתר וא' של איסור ונפלה חתיכת נבילה לא' מהן דאמרי' לתוך איסור נפלה . ואף דהתם נודע מיד נפילת החתיכה מ"מ ה"ה אם לא נודע עד שנתערבו ב' הקדירות כגון ונמצא ביניהם ח"נ וא"י לאיזו קדירה נפלה מתחלה דאמרי' לתוך של אי' נפלה ותלינן הקלקלה שנמצא עכשיו במקולקל וכדמוכח סימן ק"ן סע"א :

הגה (ט) [כ] ויש מחמירים דאפי' באדם א' אין להקל ב *) ולצורך הפסד יש (טו) להתיר באדם א' [כא] ומיהו אין לאכלו (י) אלא לאחר (טז) שיערבנו יחד דאז כבר נתבטל האיסור (בארוך כלל כ"ו בשם מהרי"ם) :

במחיקות והב' בקיובה אינם מצטרפים : (ט) **ויש מחמירים דאפי' באדם אחד כו'**. בד"מ כ"כ בשם או"ה סוף כלל כ"ו בשם מהרי"ם בכהג א"א נוהגים לפסוק כן וכ"כ בכלל י"ב ותמה בד"מ למה לא קי"ל כן שהרי אין מחלוקת בזה ובסמוך נעתיק לשון ספר או"ה *) ול"נ לתמוה על זה הפסק בכל מה שנכנס בספק מצטרף לבטלו ואמאי פסק בש"ע לעיל סי' ק"ה סעיף ט"ו ואם אין ידוע אם נגע בכולן כולן אסורות אמאי לא נימא דכולן מצטרפות לבטל ומטעם כיוצא בזה כ' באו"ה כלל י"ב דין ט' דלא קי"ל כפסק זה של י"ד : (י) **אלא לאחר שיערבנו**. הד"מ כתב וז"ל אמנם באו"ה כלל כ"ו כתב השיב מהרי"ם דאנן לא נהגינן לפסוק כן אפילו באדם אחד ואפילו למאן דמתיר אין לאכלו רק לאחר שיערבו יחדיו שכבר נתבטל טעם האסור עכ"ל ונ"ל תמוה במה שכתב דמאן דמתיר לא מתיר אלא לאחר התערובות וזה אינו דהא הרשב"א הוא דמתיר והוא מביא בת"ה הארוך דף קי"ד הירושל' שאמר ר' זירא ורבי חייא בשם ר"ש היו לפניו ב' קופות בזו ב' סאה ובזו ב' סאה ונפלה סאה תרומה בתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה נפלה רצה להעלות מזה מעלה מחצה מזו ומחצה מזה מעלה ולפיכך אם היו באחד מאה ובאחד חמשים אני אומר לתוך מאה נפלו ומשם הוא מרים ולא משל ב' עכ"ל פירוש לענין שצריך לתת חלקו של כהן נותן דוקא ממקום שנתבטלה התרומה ואם כן אם תאמר שאין היתר אלא לאחר התערובות היאך שייך לומר שמעלה מחצה מזו ומחצה מזו הא ע"כ כבר נתערבו ונעשה הכל אחד דאל"כ הכל אסור ותו דאם אין היתר אלא אחר התערובות למה נקיט שמצטרפין שנכנס לשון צירוף אינו שייך בזה כיון שכבר היו אחדים ע"י התערובות ע"כ נראה פשוט שאף אם לא נתערבו כיון שמן התורה מותר ע"י ביטול ברוב רק מדרבנן צריך ס' וכיון שיש ספק לאיזה נפל ונכנסו שניהם בספק שניהם מצטרפים לבטל ומותר כל אחד בפני עצמו דכיון שעתידים להתערב חשבינן כאלו כבר נתערבו ומ"ש האו"ה דאפי' למאן דמתיר לא נתכוין על דעת הרשב"א דמתיר בזה אלא דה"ק שאין לפסוק כן להלכה להקל ואפילו מי שירצה להתיר כן להלכה לכל הפחות לא יתיר אלא אחר התערובות אבל לעולם דעת הרשב"א שמותר אפילו בלא תערובות עדיין דאלו אחר התערובות מותר אפי' בשני בני אדם דא"ל דבשני בני אדם מ"מ הוי לכתחלה אסור לערב משום אין מבטלים איסור לכתחלה כדלעיל סי' צ"ט סעיף ה' ובאדם א' מותר לערב לכתחלה דאם תאמר כן דמותר לערב לכתחלה מטעם דחשבינן ליה כאלו כבר נתערב אף אנו נאמר דבאמת מותרים אפילו בלא תערובות כיון דחשבינן ליה כאלו כבר נתערבו אלא ע"כ דבאמת כן הוא אלא דהוא החמיר בזה לערבו תחילה וזהו ג"כ כוונת רמ"א כאן. וכתבתי כל זה לפי שכתב מו"ח ז"ל שהיתר שבכאן אינו אלא לאותן שסוברים שא"א חתיכה עצמה נ"נ אלא בבשר בחלב כמ"ש סי' צ"ב וצ"ט אבל לדידן דקי"ל בכל האיסורים אמרינן כן גם כאן אין היתר דמה שנפל בתוך אחד מהן נעשה נבילה ואין זה נראה כלל דכיון שנכנסין שניהם בספק הוה כאלו היו כבר בכלי אחד ואחר כך נפל שם כמו שהוכחנו בסמוך וזהו דבר פשוט דהא אף למ"ד א"א בשאר איסורים חתיכה עצמה נעשית נבילה מ"מ אין מבטלין איסור לכתחלה וא"כ ע"כ כיון שיצא כאן מכלל זה ואמרינן דמבטלין ליה לכתחלה הוא גופיה נמי מהני ליה לכ"ע לענין שלא יקרא עליו שם נבילה כן נראה לע"ד ברור ופשוט :

כשבאו שניהם בבת א' וכל זה ברור וכן פסקו בהגהמ"ר דחולין דאפי' ב' קדרות של היתר חולין להקל בב' בני אדם בזא"ז באיסור דרבנן ופסקו הב"ח ואפשר גם הט"ו ושאר האחרונים שהעתיקו דברי הרשב"א מודים לזה שאע"פ שהטור העתיק נמי גבי ב' קדרות של היתר ואין חילוק בין הן של אדם אחד או ב' בני אדם י"ל דמיירי באיסור דאורייתא' וכן מה שהעתיקו כאן דבשני בני אדם אסורים נראה דמיירי כשבאו בבת א' וכדפרישית *) : ב **ולצורך הפסד**. היינו הפ"מ כמ"ש בסימן ק"ח ס"ק י"ב ע"ש וכן נראה בדין דאין להתיר אלא במקו' הפ"מ דהא הרא"ה בבדק הבית (דף קי"ג ע"ב) חולק על הרשב"א בזה וז"ל והא דאמרינן שתי קופות מצטרפות לא נאמרו קולות הללו אלא באיסורי דרבנן או באיסור תורה ושיעורי דרבנן וכן יבש ביבש דלית בה טעמא או לח ואית בה ס' (אלא דתרומה וכה"ג שיעורן יותר מס') אבל היכא דאית בה טעמא ודאי כל היכא דיהיב טעמא או שראוי ליתן טעם כגון לח בלח במין במינו ואין ס' לא אמרינן ביה הני קולי אפילו באיסורי דרבנן ולא הוזכר דין זה בשום דבר שיש בו כדי ליתן טעם דטעמא לעולם לא בטל או ראוי לנתינת טעם אע"ג דליכא טעמא כגון מין במינו עכ"ל ואע"ג דבעל משמרת הבית כתב עליו שכמה שגגות יש בדבריו ושאין סדר בדבריו הלא נודע דבעל משמרת הבית הוא הרשב"א שחבר תורת הבית והוא נוגע בדבר ע"ש וכה"נ כתבו הפוסקים דדוקא בערלה ותרומה וכה"ג אמרינן שהאיסור מעלה ההיתר אבל לא באיסור שיש בו כדי ליתן טעם אפילו מין במינו כיון שיש בו ליתן טעם בכנגדו בשאינו מינו וטעמא לא בטיל והבאתי דבריהם בסימן ל"ט ס"ק כ' ע"ש :

(סימן קי"א בט"ז ס"ק ט') ול"נ לתמוה כו'. לק"מ כמו שכתבתי בש"ך סי' ק"ה ס"ק ל' ע"ש : (שייך לש"ך ס"ק ד' הגה"ה) כגאמו"ר ז"ל בס"ק ז' וגם הדרישה הניח בקושיא בזה ולפע"ד דלא קשה דמיירי שאחת מן הקדרות בודאי נתערבה ואין אנו יודעין אי זהו רבה אי הקדרה דאיסור או הקדרה שהיתר וא"כ נפל לאחת מהן ונעשה שיעורין שוה ואין אנו יודעין לאיזה קדרה נפל והרבה מדותיו אבל אנו יודעין שזו היא הקדר' בהיתר וזו היא האיסור ודו"ק : (שם בש"ך ס"ק י"ט הגה"ה) כגאמו"ר ז"ל הקשה מס"פ דפסחים ובפרק האשה שנתארמלה וכו' ולפע"ד דגם הרשב"א מודה להם ובודאי לא יהיה נגד הש"ס אלא שהרשב"א סובר דשאני התם כיון שאם אתה בא להתיר לזה ע"כ מוכרח לומר שהאיסור נפל לקדרה אחרת וא"כ מאי חזית דאמרת לגבי דילמא להאי כיון דקמיירי משניהם אבל במתכוונה אי נאמן לבאול בזה אחריו לא קמיירי כלל משניה' וה"ה בשני שבילין דאם באו בזא"ז אמרי' שספק הלכה בזו הדרך ועדיין לא אמר כלום בזה בשני וכיון שבאו אחד אחד לבדם יכול להתיר לשניהם כנ"ל משא"כ כשבאו שניהם ביחד דמאי חזית וכו' וכן בשני כהנים שבאו ביחד ג"כ דינא הכי דמאי חזית וא"כ ה"נ בשני קדרות כיון דע"כ אי אתה יכול להכשיר הקדרה אלו אלא אי אמרת דנפל לקדרה האחרת וא"כ קשה מאי חזית ודוק היטב כי זה ברור :

פרי חדש

(שם בש"ע סעיף ז' בהג"ה) ולצורך הפסד כו'. ודע דפשיטא דכ"ז אינו אלא דוקא באיסורין דאורייתא ושיעורין דרבנן ומ"ש מקילינן בכה"ג אבל לא באיסורין דאורייתא והרשב"א לא פליג אלא אמין במינו ואיכא רובא בכל קדירה וקדרה דמדאורייתא ברובא בטיל ובצירוף ב' קדרות איכא ששים לבטולי איסורא מדרבנן אבל לא במין בשאינו מינו ותדע דהא טעם כעיקר דאורייתא' וכיון דנקטא מינייהו איכא טעמא ושפא מסיכי פיפי לאצטרף והלא אפילו בדאיכא ס' ואם כל היכא דאיכא טעמא לא בטיל וא"כ אף שנדונם כמעורבין יחד ואיכא ששים נגד האיסור סוף סוף איכא טעמא וטעמא לא בטיל עמ"ש בסי' ק"ב סק"ח :

ביאור הגר"א

דאפילו בדרבנן צריך רביה ולר"י סגי בשני ליסרין מ"ש בדאורייתא צריך שיהא מותר יבש ביבש ברוב ומין בשא"מ לח בלח בס' וכאן במין במינו ברוב כנ"ל : [כ] ויש כו'. כדעת הרא"ה דאפילו מין במינו בלח בלח לא אלא ביבש ביבש או באיסורי ושיעורי דרבנן ועש"ך ס"ק כ' : [כא] ומיהו כו'. בירושלמי שם לא משמע כן דאמרינן ר"ז ר' חייא בשם ר' שמעון היו לפניו שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה ונפלה סאת תרומה לתוך אחד מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה רצה להעלות מזו מעלה רצה להעלות מזו מעלה מחצה מזו ומחצה מזו מעלה וכן שני מקואות כו' אלמא בשלא נתערב מיירי אלא לצאת ידי המחמירין כיון שאפשר ויוצא אף ידי המחמירין ואין בזה משום מבטל איסור לכתחלה דהא מצטרפין ביבש אלא בלח ה"מ דלא מצטרף שהוא ירגיש טעם באכילתו או ראוי לנ"ט וכיון שמערב קודם שיאכל מותר וכמ"ש בירושלמי פ"ד דתרומות על מתני' תאנים שחורות מעלין את הלבנות כו' ואמר שבולל ומתיר וכן תאן טוחן ומתיר :

באר היטב

(טו) להתיר. כ' הט"ז וז"ל ולי נראה לתמוה על זה הפסק שכל מה שנכנס בספק מצטרף לבטלו אמאי פסק לעיל סי' ק"ה סט"ו ואם אין ידוע אם נגע בכולן כולן אסורות אמאי לא נימא דכולן מצטרפות לבטל : (טז) שיערבנו. והט"ז חולק ע"ז ופסק שאף אם לא נתערבו כיון שמן התורה מותר ע"י ביטול ברוב רק מדרבנן צריך ס' וכיון שיש ספק לאיזה נפל ונכנסו שניהם בספק שניהם מצטרפין לבטל ומותר כ"א בפ"ע כיון שעתידי' להתערב חשבינן כאילו כבר נתערבו עכ"ל (וע' כ"ג):

גליון מהרש"א

(בסעיף ז' בהג"ה) **אלא** לאחר שיערבנו יחד. בת' ג"ו ח"א חיו"ד כלל א' סי' כ"ח השיב רב א' ע"ז ופירש דהאי דשני ב"א א"ם קאי רק על א' בבית וא' בעליה ופירש שסוף להתערב הכוונה שיהיה בבית א' לא שיערבו התבשילין ובסוף סי' כ"ם שם לא כ' כן המחבר ת' ג"ו :

צבי לצדיק

(סעיף ו' בט"ז ס"ק ט') ויש מחמירין כו'. ולא נראה שפר"מ גורס ולי נראה ולענ"ד אין דמיון להך דסי' ק"ה דמיירי במליחה ולחומרא אמרי' דבעינן ס' בכולן אבל לקולא לא נוכל לומר דהכל מצטרף לבטל משא"כ בבישול דכשיתערב יבוטל הכל ונקטי' כאלו נתערב. ואפשר לקיים גירסת הישנה בט"ז ולא נראה דאף דס"ל כן בכונת האו"ה מ"מ לא נראה מטעם הנ"ל : (בס"ק י') **אלא** כו'. שכבר היו אחדים לא ידענא מה קושי' הא בעינן צירוף כדי שלא נאמר הנ"ל כמ"ש הט"ז עצמו בסמוך דלולי צרוף שיש אמרינן דהג"נ :

הדף האחרון להטורי זהב ז"ל

סי' י"ב ס"ה ויש מנהגים כו' בלבוש. ומו"ח פירשו שמ"ש בגמרא קלוט בן קלוט בן פקועה שהאם היתה ג"כ בת פקועה וכ"כ גם אני. אבל אח"כ ראיתי בדברי מהרש"ל שא"צ לזה אלא שהבן לחוד הוא בן פקועה והרי אמיתי הוא מחמת שני קליטות. וכן הוא בהדיא בחה"א :

סי' כ"ז בסוף. במה שכתבתי על תשובת אחי ז"ל בסוף התשובה דאל"כ לא מיחלא קושית התוס' למה לא חשיב נפסק חוט השדרה בלא התום דהרי גם טריפות חשיב שם עכ"ל שייך שם לשון הזה והוא בריש פ' אלו טרפות דפריך לתנא דבי ישמעאל והו ליכא ואמאי לא פריך גם מזה דנשבר השדרה בלא התום :

בסי' ל"ה ס"א בענין ב' וולדות כתבתי דאין טריפות זה אלא כיוצאין שניהם במקום הוולדה דאם היתה עומדת בצד שמאל הוי לה יתרת מקמא והנה יש טועים לומר שיש הפרש בין יתרת לזה הוולדה כיון שאין הצורות שוות ודבר זה בדוי הוא דמי נתן חילוק זה מכניסו להפסיד ממון בפרט בדבר שרבים מקילין בכל ענין והביאו ראי' מתשובת מהרי"ו סי' ל"ז וכתבו שכן משמע שם ועיינתי שם ומצאתי כדברי וז"ל שאם היה המעשה שנמצא יתרת שלא בצדי דאוני ונדבקה לאוגא האמצעית שכתב שם מהרי"ו שהיא כשרה למאן דמכשיר יתרת מקמא וז"ל ואי היתה הוולדה עומדת במקומה ממש והאי יתרת לא היה לה צורה וכו' א"כ לא דיינינן לה לוולדה להטריפה משום שני וולדות עכ"ל הרי שהיתרת היתה במקום הוולדה וסמוך דהיינו אצל אוגא האמצעית ובזה אמר אלו היה לה צורה וולד היה אוסר משום שני וולדות וזה מוכח עוד ממ"ש אם הוולדה עומדת במקומה משום דקשה הא אם אינה עומדת במקומה טרפה בלא"ה משום שינוי מקומה אלא ודאי דהא תרוייהו היו במקום הראוי לוולדה אלא שמ"מ באותו מקום עצמו יש חילוק קצת היכן דרך הוולדה להיות וע"ז אמר אם הוולדה עומדת במקומה ממש הגם שגם היותרת עומד במקום הראוי לוולדה מ"מ אינה ממש במקום הוולדה כמו הוולדה עצמה שהיתה שם. וכבר הבאתי ראיה לדברי

קונטרס האחרון מהש"ך

בדף האחרון הוא סובב והולך סובב דברים עלי רק כי ירא להזכיר שמי אך מובן לכל מבין שכל שכתב בדף האחרון וכל מה שסרח לא סרח אלא בשבילי ובאמת שהדי במרומים שאחר שקריתי ושניתי ושלשתי היטב בכל מה שכתב בדף הזה נהניתי מאד ונחתי שמחה בלבי כי בלי ספק מי שיש לו חיך לטעום יראה ויבין שכל דבריו הם דברי הבאי ולא בא אלא לקנתרו לקפחני בהלכות ומעתה צריך בדיקה אחריו וזה גרם לו שבדקתי אחריו עד מקום שידי מגעת :

בסימן י"ג רצה לתקן מה שקלקל וכבר כתבתי לעיל בסי' י"ג אות ו' שלא תיקן כלום ואדרבה הוסיף תימה ע"ש :

בסימן ל"ה רוצה להשיג עלי. וכתב והביאו ראיה מתשובת מהרי"ו סי' ל"ז כו' תמהני עליו שהוא מהפך ומבלבל דברי שאני לא באתי בש"ך סי' ל"ה ס"ק י"ז להביא ממהרי"ו אלא דכשאין לה צורת ולד ממש חשבינן ליה ליתרת מקמא ואם מיירי מהרי"ו בעומדת במקום הולדה מזה לא כתבתי כלום אם כן אפילו תימא דמהרי"ו מיירי אפילו עומדת במקום הולדה מ"מ כיון דאנן נהגינן להטריף בכה"ג לא קי"ל כמהרי"ו ועוד די"ל דמהרי"ו מיירי שאינה עומדת במקום הולדה אלא לחוץ מן הולדה בין אוגא האמצעית והולדה דרכה לעמוד למטה מכל האונות וא"כ מה לי בצד שמאל או בצד ימין ש"מ אינה עומדת במקום הולדה ועי"ל דמהרי"ו מיירי שאין לה צורת הולדה כלל ובכה"ג כשר אפי' עומדת במקום הולדה ממש וכמ"ש בשפתי כהן שם. ומ"ש וכבר הבאתי ראיה לדברי מיתרון רגל. אומר אני דיתרת כי האי כנפול דמי דשאני הכא בריאה דאי נימא כנפול ה"ל ניקבה הריאה. ועיין מה שכתבתי בסי' מ"א ס"ק ע"ו וסי' מ"ג ס"ק ט' ותראה דל"ד להדדי וכמ"ש. ומ"ש ועוד נראה להביא ראיה כו' מפירש"י כו' לאו מילתא היא כלל דהא בלאו הכי אנן קי"ל דיתרת מקמא כשר ויתרת דולדה טרפה אלא ודאי שאני יתירה דולדה וכמ"ש בשפתי כהן ע"ש :

בסי' פ"ח רוצה לתרץ מה שהקשיתי שם בש"ך ס"ק ל"ג על ר' ירוחם ורמ"א וכתב וז"ל ולק"מ דודאי אין חילוק בין כלי נחשת לשאר כלים אלא דהרי"ו כו' עד אבל אנן קי"ל דעירוי ככ"ר ע"כ פשיטא דבעי הגעלה ודבריו אלה תמוהין דאדרבה אוסיפא מיא אוסיף קימחא כיון שהוא עצמו מודה דלדידן דקי"ל עירוי ככ"ר פשיטא דבעי הגעלה א"כ היאך פסק רמ"א דא"צ הגעלה ועוד דהלא גם ר' ירוחם גופיה מסיק בהלכות שבת נ"ב בח"ג בשם ר"ת והפוסקים דעירוי ככ"ר ומבשל והיאך כתב בכ"נ בשתם דמותר. ועוד דא"כ אמאי חילק בין כ"נ לכלי חרס. ועוד דאפילו מ"ד עירוי ככ"ש מ"מ מודה דעירוי מבליע אפי' בכלי נחשת וכדמוכח מכל הפוסקים שהבאתי בש"ך שם. והבעל העיטור הוא יחיד לגבי כל הפוסקים. וכבר כתב עליו הרשב"א בת"ה הארוך (דף נ"ב ע"ב) שם שאין דבריו נכונים בזה כלל. וגם נראה דאף הבעל העיטור לא קאמר אלא בעירה מכלי שני וגם בזה חולק הרשב"א שם כמבואר בדבריו שם להדיא אבל בעירה מכלי ראשון פשיטא דבולע וצריך הגעלה וכדמוכח בש"ס וירושלמי וכל הפוסקים ולפענ"ד באין ספק שלא עיין בכל המקומות שהבאתי בש"ך שם:

בסימן צ"ד האריך לתרץ מה שהקשיתי בש"ך ס"ק ט"ו וכל מי שיש לו רק מוח בקדקדו יראה שכתב דברים שאין הדעת סובלתן. ואשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון. בראש מה שרוצה לדייק מדקאמר הר"ף אם לאחר מע"ל כו' משמע הא תוך מע"ל אסור כו' ליתא וכמ"ש בש"ך שם בשם האו"ה דנקט אחר מע"ל משום דקאי אמעשה שם שהיה אחר מע"ל והוא ודאי אמת באין ספק דאי הוה מודה תוך מע"ל לא הוי שתיק מלפרושי הכי בפירוש. ועוד יש הוכחה ברורה דאי אתרת דוקא קאמר אחר מע"ל א"כ היכא קאמר ומיהו נראה כיון דהקדרה חדשה כו' ומה"ט נמי כו' וטעם חלב שבקדירה לא חשיב טעם כדפי' עכ"ל לאיזה צורך הקדים האי דינא דאין הקדרה נעשית חולבת בהכי וגם היאך תלוי דין זה בדין שלפניו דקאמר ומה"ט נמי כו' כדפי' כו' הא אפי' לא יהיה הדין הראשון אמת דין זה אמת שהרי בדין הראשון כ' אפי' בו ביום ובדין השני לא שרי אלא משום שהוא אחר מע"ל ומה ענין זה לזה אלא ודאי לא בא בדין השני להתיר מפני שהוא אחר מע"ל אלא מפני שהוא נ"ט בר נ"ט וה"ק דהא פשיטא דאין הקדרה נעשית חולבת בהכי לאסור אם בשלו בה בשר אח"כ אפי' בו ביום משום דהוו נ"ט בר נ"ט וא"כ כיון דשרינן מטעם נ"ט בר נ"ט א"כ נהי דבדין הראשון אסור לכתחלה לבשל בה בשר בו ביום היינו משום דלמה יקבע לה תשמיש של בשר שלא נשתמש בה בשר מעולם יותר יש לקבוע לה תשמיש של חלב שנשתמש בה עכשיו אבל אם אירע שאחר תחיבת כף חולבת הוחמו בה מים ותחבו בה כף של בשר ב"י מותר להשתמש בקדרה לכתחלה בשר כיון שעכשיו נקבע לה תשמיש של בשר ג"כ והוא אחרון וטעם חלב דבקדרה לא חשיב טעם כדפי' כלומר כדפי' דהוי נ"ט בר נ"ט וה"ה הכא. הרי להדיא דעיקר שריותא הוא מטעם נ"ט בר נ"ט וא"כ אפילו תוך מע"ל שרי זהו ברור דעת מהר"ף. ומה שהביא מדברי מהר"ף בהלכות הגעלה וכתב שאחר כל החפושים שחפשתי בפוסקים לא מצאתי דברי מהר"ף אלו ונדמה לו כאלו מציאה גדולה מצא אומר אני שמציאה זו דומה כאותה מציאה שמברכין עליה על הטובה מעין הרעה כי אדרבה מדברי מהר"ף אלו ראיה לדברי שהא מסיים מהר"ף שם וז"ל כללא דמילתא לענין לכתחלה ודיעבד לגבי נ"ט הכל תלוי בשעת שאלה לחכם אם כבר נעשה נ"ט בר נ"ט והוא שואל עליו אם מותר מבשר לחלב או איפכא אומרים לו מותר ואם קודם שנעשה נ"ט בר נ"ט הוא שואל עליו אם מותר לגרום נ"ט בר נ"ט כדי לאכלו מבשר בחלב או איפכא אומרים לו לאסור כמו גבי דגים שאסור להעלותן לכתחלה בקערה של בשר כדי לאכלם בחלב וכן גבי הגעלה מה"ט עכ"ל הרי דנותן כלל דכל שבא לחכם לשאול שרינן ליה וה"ה בכ"ד אלא דלהגעיל לכתחלה כלי של בשר או חלב ב"י אוסר אטו כלי של איסור שיגעילנו ג"כ כשהוא ב"י. ומה שרוצה הוא לומר דבכ"ד קרוי לכתחלה ליתא וכמ"ש בסמוך. ועוד דא"כ איבעי ליה האי כללא דהא משכחת לה דאפי' כבר נעשה ושואל לחכם מיקרי לכתחלה. ומ"ש וכבר כתב ב"י בסי' זה (נ"ל צ"ה) דלסמ"ק כו' חלילה לעמוד יסוד על דברי ב"י אלו דכבר מחו ליה מאה עוכלא בעוכלא רמ"א בד"מ והדרישה והב"ח כולם השיגו עליו בזה. ועוד נראה ברור דודאי לא עלה על דעת הב"י לומר דלהסמ"ק אסור לאכול בחלב דגים שעלו בקערה וכמו שעלה על דעת המחבר הלז דהא בהדיא כתב הסמ"ק גופיה דשרי וגם בש"ס אמרינן מותר לאכלן בחלב דודאי אין לומר דהיינו אם נתערב וכמ"ש הוא דהא מותר לאכלן בחלב קאמרינן. אלא דעת הב"י היה בדעת הסמ"ק כפשוטו רק שבר דהסה"ת חולק אהסמ"ק וס"ל דמותר לכתחלה לבשלן בכלי של בשר לאכלן בחלב וכ"כ בדרישה להדיא לדעת הב"י. ואיה מצאתי לדבריו מ"ש ב"י בבדק הבית על דברי ר' ירוחם שהם כדברי הסמ"ק וז"ל ואין דבריו נראין אלא לכתחלה נמי מותר לבשלם בכלי של בשר כן נ"ל עכ"ל ואף שכתבתי בספרי שהשגתו בזה על ר' ירוחם היא שלא כדת וגם ההגהמ"יי והאו"ה ריש כלל ל"ד בשם המרדכי והסמ"ק דלעיל כולם ס"ל כר' ירוחם מ"מ ודאי דעת הב"י כדפירשתי א"כ אדרבה הב"י מיקל טפי. וא"כ אדרבה הראיה שהביא הוא לנגדו. ומ"ש ולכאורה קשה למה יהא אסור הקדרה של ב' תחיבות אפילו אם כבר נעשה כו' קורא אני עליו כמ"ש הב"י בתשובותיו דף נ"ח סוף ע"ב על ההוא שואל שדומה כמי ששונה כל מסכת עירובין ושואל אח"כ אם קורין מבוי או מכוי כן הוא זה שכל עיקר קושייתי וכל הפלפול הולך למה יהא אסור כאן שהרי דיעבד הוא והוא כותב ולכאורה קשה כו' כאלו הוא מחדש קושיא זו וכאלו לא הרגיש שום אדם מעולם בקושיא זו. ומ"ש ולק"מ דאף שנעשה המעשה כבר חשיב לכתחלה כו' ודאי ליתא וכמו שכתבתי וכל מי שיש לו רק חיך לטעום יטעום דאדרבה ק"ו הן הדברים ומה התם שיש כאן איסור בעין אפ"ה שרי כ"ש כאן. גם מ"ש דמ"מ שם"ע מאחר שהיה חדשה שלא בישלו בה מעולם ר"ל דאלו בשלו בה בשר היה מותר לבשל גם בשר כו' כל מעיין ישפוט בצדק שפירוש זה אינו דא"כ הל"ל האי מאחר שהיתה חדשה כו' ברישא גבי אסור להשתמש בקדרה לא בשר ולא חלב ומדכתב כן בסיפא גבי או שאר דברים מותר לבשל כו' משמע דבסיפא אם נתבשל בה בשר בענין היה אסור לבשל גם שאר דברים. ועוד דאם כדבריו א"כ עיקר דינא דאם לא היתה חדשה מה דינה חסר מן הספר. גם מ"ש יהי לו אשר לו ולא לסתור דברי הפוסקים אשר אנו שותין מימיהן כו' ודאי בורכא הוא דאין זה נגד שום פוסק ואדרבה מדברי כל הפוסקים משמע דשרי וכמ"ש בש"ך ומה אאריך בזה רק מובטח אני במי שיקרא בעין שכלו הזך לשם שמים יראה איך הטיח עלי דברים הרבה שלא כדת כי כל דבריו אין בהן ממש וכל מ"ש בש"ך הוא תורת אמת ויהא רעוא דכל כי הני מילי מעליותא לימרו משמי בעלמא דין ובעלמא דאתי:

בסימן צ"ח רוצה לתרץ מה שהקשיתי שם בש"ך ס"ק ו'. וכל דבריו אין בהן ממש. מ"ש דאני חשבתי מ"ש רמ"א שאין טעמם שוה היינו שזה מר וזה מתוק או כיוצא בזה טעמים הפכים ואין האמת כן כו' ודאי חשבתי כן והאמת הוא כן. ואפילו לפי מה שסובר הוא לא תירץ כלום וכמו שאכתוב בסמוך. ומ"ש ולכאורה קשה מה שייך נ"ט בחמר' חדתא כו' וע"ז בנה יסוד תירוצו לק"מ דודאי חמרא חדתא בעינבי אינו נותן טעם אלא דאביי קאמר דמשערינן במשהו ורבא ס"ל כיון דחלוקים בשמא משערינן בנ"ט כלומר השיעור הוא בכדי דיהיב טעמא בשכנגדו באינו מינו דהיינו בס' וכן פירשו התוס' והרא"ש וכל הפוסקים בהא דנקט רבי יוחנן טעמו ולא ממשו גבי מין במינו דהיינו בכדי דיהיב טעמא בשאינו מינו ולדידיה לא היו צריכים לפרש כן אלא ודאי כמ"ש. ועוד דמ"מ לא הועיל כלום בדבריו דהיאך אפשר דפלוגתא דאביי ורבא קאי בפחות מס' אי הוי דאורייתא או דרבנן בדבר שיש יכולת הפרש ביניהם הא כיון דבאמת לא יהיב טעמא זה בזה ולא נהפך ההיתר להיות כולו איסור א"כ ה"ל בכה"ג אחרי רבים להטות וכמ"ש כל הפוסקים ומה בכך דאית ליה שמא באפיה נפשיה. וכן בחלא דחמרא בחלא דשכרא אמאי הוי פחות מס' לרבא מדרבנן הא כיון שידוע שכל א' נותן טעם בחברו ומבטלו בטעמו א"כ בכה"ג נהפך ההיתר להיות כולו איסור ובכה"ג אסור מדאורייתא דטעם כעיקר דאורייתא אלא ודאי לא מיירי פלוגתא דאביי ורבא בפחות מס' ולענין דאורייתא ודרבנן וכמ"ש בש"ך ע"ש. ומ"ש ואע"פ

מיחרון דרגל. ועוד נראה להביא ראיה דאין על שוורדא היתרה רק שם יתרת מפי' רש"י בפ"ג דחולין וז"ל וכד מסכת תרתי עינוניתא דוורדא כ"ל שהיא טרפה דהא יתרת דביני ביני היא ולאו אורחא דוורדא גופה לא אכשרן אלא משום דכל חיוי ברייתא אית להו עכ"ל הרי דאין טריפות בזה הוורדא אלא משום יתרת דביני ביני לרש"י דהיינו מה שנזכר בגמרא שאלה היתרת ביני ביני טרפה וזהו בכלל. וא"כ למאי דקי"ל כרמב"ם דס"ל כיון שמחלק בגמרא אחר זה דאין טריפות אלא מעל גבה אבל ביני ביני כשר ואדאי מה דאמרינן דסבירא ליה דביני ביני טרפה מתילא כשר זה היתרת דוורדא דאין לנו טריפות אלא מה שהוזכר בגמרא מכח יתרת ולדידן יתרת מקמא כשר כנלע"ד ברור אלא דמ"מ אם יש מקום שהמנהג עפ"י חכם להטריף אף בזה אין אחר המנהג כלום:

בסי' מ"ה ס"ג ונקרע רוב אורך הבשר כו' מו"ח ז"ל כתב כאן קולא אחת דל"ל דטריפות זה דבשר החופה אינה אלא מטעם דסופו של כרס הפנימי לנקוב כו' וע"כ כתב דהיכא דנמצא נקב בבשר החופה וכו' וידוע שזהו מנגיחת הבהמות בקרניהם דאין להחמיר דדוקא כשבא הקרע מבחוץ שנקרע העור ורוב עובי הבשר דודאי הוא שסוף הבשר ליקרע כלו והכרס לנקוב דמטרפינן לה אבל לא כשהעור קיים אלא שהבשר נקרע תחת העור מחמת הנגיחה הדרא ברי' וכשרה עכ"ל. ולפענ"ד שאין לסמוך ע"ז שאין לו שום מקור דודאי העור אין מעלה או מוריד וגם מה שתלה הטרפות של בשר החופה משום סוף הפנימי לינקב אין ראיה מזה ואדרבה מוכח במתניתין דהטרפות מחמת עצמו מדחשבי' לתרתי דהא תנן ניקב כרס הפנימי או שנקרע רוב החיצונה והם במנין שנים בטרפות:

בסימן ס"ח סי"א ואין חילוק בין כלי חרס כו' הקשו על מ"ש ב"י בשם רבינו ירוחם דאם עירה יורה בשר לתוך כלי נחושת של חלב א"צ הגעלה דכלי נחושת אינו בולע א"כ האור מהלך תחתיו עכ"ל והוקשה להם ממתניתין דזבחים דף צ"ה אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח צריך מריקה ושטיפה ולק"מ דודאי אין חילוק בין כלי נחושת לשאר כלים אלא דהרי"ו בא להתיר בכל כלי שאינו חרס דבקרא מצינו גבי חטאת חילוק בין כלי חרס לנחושת וע"ז אמר הרי"ו דכלי חרס וה"ה כל דבר שאינו חרס אין לו בליעה אלא כשהאור מהלך תחתיו ודעה זו של הרי"ו כתב בתה"א בשם בעל העטור ואין כאן קושיא כלל דהא הך מריקה ושטיפה פירשה רבי בגמרא שם דהיינו בצונן אלא בזה מבפנים וזה מבחוץ וגם רבנן דפליגי עליה שם וס"ל מריקה בחמין היינו מטעם דקשה להו הא בעי חמין משום הגעלה וע"כ תרצו דבאמת הך מריקה הוה במקום הגעלה וא"כ לק"מ דהתנא תנא לשון מריקה אבל מה שנזכר לפני זה כ"א כדינו בכלי שבישל בו הוי המריקה בחמין ובכלי שעירה לתוכו דל"צ הגעלה הוה המריקה בצונן וכמו דאמרינן לרבי כן הוא הפירוש למאן דסבירא ליה עירוי ככלי שני אבל אנן קי"ל עירוי ככ"ר ע"כ פשיטא דבעי הגעלה:

בסימן צ"ד ס"א אסור להשתמש בקדירה כו' הקשו ע"ז ממ"ש הש"ע בדגים שעלו בקערה ומהיתר הגעלה ב' כלים מטעם נ"ט בר נ"ט ולק"מ כי הסמ"ק כתב תחלה בדין ב' תחיבות אלו בקדרה חדשה וז"ל והורה שנבלע מפגם בשר בחלב והקדירה אסורה כו' עכ"ל משמע דמיירי אפילו יש מעל"ע בין שתי התחיבות אסורה הקדירה לכל הנוסחאות של הסמ"ק וע"ז השיג הר"פ וכ' כיון שאין כאן איסור גמור לאסור הבשר רק הכל נ"ט בר נ"ט ע"כ שרי הקדרה כשיש מעל"ע בין התחיבות ומה"ט נמי אם לאחר מעל"ע מתחיבת כף חולבת כו' עכ"ל דמשמע הא תוך מעל"ע אסורה וכתב אח"כ שיש אפשרות להתגיא דהקדירה אסורה אפילו בפנים דהיינו אחר מעל"ע דוקא אם לא היה שום תחיבה אלא בשר עצמו וחלב עצמו או לאסור אפילו אחר מעל"ע אבל תוך מעל"ע מודה הר"פ להרב בעל הסמ"ק דאסור לכתחלה וכ"כ מהר"ף בהדיא בהלכות הגעלה וז"ל אבל מהיתר להיתר כגון מבשר לחלב אפילו ב"י אין להוא משום דהוה נ"ט בר נ"ט וכו' אך לכתחלה אסור להגעיל שום כלי ב"י אפי' מבשר לחלב גזירה אטו כלי של איסור וגם נראה דנ"ט בר נ"ט גופיה היינו דוקא דיעבד אבל לכתחלה אסור לגרום ודאמר דגים שעלו בקערה דווקא עלו בדיעבד כו' וחל חשיבני מפני מה התיר רבינו ברוך להגעיל כלים בע"פ לכתחילה קודם ד' שעות משום נ"ט בר נ"ט משום דהתם לפי שעה וגם לא תיחלף בכלים של איסור וכן ל"ק מה דשרינן בהגעלה דבשר בחלב ב"י דהתם דיעבד הוא כשבא לישאל על ההגעלה כו' עכ"ל וכבר כתב ב"י בסימן זה דלסמ"ק אסור לאכול בחלב לכתחילה דגים שעלו בקערה ש"ב וא"כ מ"ש בגמרא מותר לאכלן בכותח היינו אם נתע"ב כבר בכותח. וג"כ מהרש"ל בפ' כל הבשר אף שאני בחבורי כתבתי דגם הסמ"ק מודה בזה אלא אלגרום קאי מ"מ אנו קיימין עכשיו לדעת הב"י ובסמוך אזכיר דאף לדידי א"ש. ולכאורה קשה למה כאן אסר הקדירה של ב' תחיבות אפילו אם כבר נעשה כן ולק"מ דאף שנעשה המעשה כבר חשיב לכתחלה דווקא בכלי שבשלו בו בשר בענין דהוה בבירור של בשר בזה אמרינן אם נתחב בו כף חולב ב"י לא אזיל מני' מה שהיה בו כבר ונשאר בחזקתו הראשונה כי אין טעם של נ"ט בר נ"ט מצד התחיבה שאח"כ מזיק לו כלל משא"כ בזה שלא היה עליה שם בשר מעולם בבירור רק מצד חומרא נ"ט בר נ"ט ואם היה נשאר כך היה אסור להשתמש בו חלב ע"כ אם בדיעבד תחב בו כף חולב ודאי לא יבא היתר ע"ז להשתמש בו לכתחלה חלב אח"כ וכן להפך בשר ג"כ אסור מצד התחיבה הב' ולא יועיל לו תחיבה הראשונה כיון שלא היה עליה שם בשר גמור והוה כאן לכתחלה כיון שאתה צריך להורות מה עושה בכלי זה אם לבשר ואם לחלב אלא דשאר דברים מותר ולא תקשי דהוה כמו בשר בחלב גמור דלאסור אף בשאר דברים דכאן לא הוה בשר בחלב גמור אלא מצד נ"ט בר נ"ט וזהו שסיים בש"ע מאחר שהיתה חדשה ולא בשלו בה מעולם רצה בזה דאלו בשלו בה היה חילוק בדבר אם בשלו בה תחלה בשר ואח"כ נתחב כף חולב היה מותר אף בבישול בשר בקדירה כיון שהוא בבירור של בשר ואם היה שם שני בשולים הפכיים היה אסור בשאר דברים אלא דעכשיו יש בו נ"ט בר נ"ט מקרי זה לכתחלה דהא עכשיו אתה בא לעשותה כלי לקבוע בה איזה תשמיש וזה אסור מטעם שאמרנו הרי דברי הש"ע ברורים ומתוקנים כראוי שפוסק כהר"ן שאינו אוסר בנ"ט בר נ"ט אלא תוך מעל"ע. והנה הרבו להקשות ממ"ש לקמן בקערה של בשר ב"י שהכניסה ביורה חולבת ב"י דמותר ואין לזה שחתון שם דהתם דיעבד הוא וכמ"ש הר"פ בהדיא גם מהגעלת ב' כלים ב"י הקשו ואחר כל החפושים שהיו מחפשים בספרים לא ראו דברי הר"פ שהבאתיו ורש"ל כתב בהדיא שהמנהג לאסור לאכול בחלב לכתחלה דגים שעלו בקערה של בשר הגם כי באו"ה כתב בדין זה דב' תחיבות שיש להתיר הקדירה כפי התחיבה הב' ע"ז אני אומר יהי לו אשר לו ולא לסתור דברי הפוסקים אשר אנו שותים מימיהם שלא סבירא ליה כן בפרט בדוחק אשר האו"ה דוחק עצמו לפרש מ"ש הר"פ להתיר אחר מעל"ע היינו אפילו תוך מעל"ע ולא אמר לאחר מעל"ע אלא משום מעשה שהיה הא ודאי לא מסתבר אלא הדברים כפשטן גם מה שהקשו מל' הדיוק שכ' הש"ע מאחר שהיתה חדשה דמשמע אלו היתה ישנה היה אוסר אף בשאר דברים זה דיוק שקר אלא הכוונה כמ"ש והדין דין אמת ואף לדידי שכתבתי בחבורי דאם כבר עלו הדגים בקערה ש"ב מותר אף לכתחלה בחלב אח"כ מ"מ כאן אסור לכתחלה בנ"ט בר נ"ט זה דהוא ע"י בשול דפסק רמ"א דע"י בשול וצליה אסור לכתחלה ע"כ אין שום הרהור ופקפוק ברבותינו בדין זה:

בסימן צ"ה ס"ב ולענין מין במינו אזלינן בתר שמא כו' הקשו על רמ"א דלמה יהיה נחשב למב"מ ובטל ברוב מה"ת הא כיון שאין הטעם שוה הו"ל נותן טעם זה בזה ולק"מ דהם סברו מ"ש רמ"א שאין טעמם שוה היינו שזה מר וזה מתוק או כיוצא בזה טעמים הפכיים ואין האמת כן אלא דרבא ואביי פליגי בפ' בתרא דע"ז דף ס"ו לענין עינבי בחמרא חדתא דאביי ס"ל מב"מ הוה לענין יין נסך דבמשהו במין במינו כיון דחד טעמי אית להו ורבא ס"ל דהוה מבא"מ כיון שיש לכ"א שם בפני עצמו ע"כ הוה הדין בנותן טעם כשאר איסורים ועוד פליגי בחלא דחמרא וחלא דשיכרא דלרבא הוה מין במינו כיון דשם אחד להם ולאביי הוה אינו מינו כיון דחלוקים בטעם וקי"ל כרבא דאזל בתר שמא והיינו דודאי לענין יין נסך וכיוצא בו דבמשהו ודאי אזלינן בתר השם ולאסור אפילו אם הטעמים הפכיים ממש ואם יש להם שני שמות אזלינן לקולא דהוה בנ"ט. ולכאורה קשה מה שייך נ"ט בחמרא חדתא ועינבי הא הוה להו חד טעמא דמטעם זה חשיב להו אביי במינו אלא

הדף האחרון להטורי זהב ז"ל

ע"כ צריך לומר דעכ"פ יש להם קצת שינוי כאשר אנו רואים באמת אלא דאביי לא איכפת ליה בהאי הפרש מעט כיון דעכ"פ בעיקר הטעם הם שוים ולרבא אזלינן בתר שמא השוה ואוסר בנ"ט כיון דה"ל כאינו מינו מחמת חלוק השם . והנה בשאר איסורים יש נ"כ פלוגתא ביניהם דהיינו בשאר איסורים שדינם בנ"ט מדרבנן דאלו מן התורה סגי ברוב במין במינו נמצא בדבר כזה שיש קצת הפרש ביניהם לאביי הוה מין במינו וא"צ ס' אלא מדרבנן ולרבא צריך ס' מדאורייתא דהוה כאינו מינו וכן בחלא דחמרא וכו' כיוצא בזה בשאר איסורין הוה לאביי מה"ת בס' ולרבא מדרבנן ואע"פ שיש קצת חילוק ביניהם מ"מ בטל ברוב מן התורה ואל תתמה ע"ז דהרי גם במין במינו ממש כגון בשר עם בשר ודאי יש בשר שהוא טוב יותר מחבירו ומטעים גם החתיכה השניה מ"מ אין קרי נ"ט בשביל זה ה"נ בזה ועכשיו לא קשה מידי במה שס"ל בסימן ק"ט לענין יבש ביבש במינו בטל ברוב וכיון דאזלינן בתר שמא הא גם במינו אפשר לבא לידי נ"ט אם אינם שוין . ולפמ"ש לק"מ דבאמת לא מלינו באיסורין ב' דברים שיהיה להם ב' טעמים הפכיים ושם אחד ואם תמצא כך ודאי הוה דינם בזה כאינו מינו והפוסקים לא מיירי מזה אלא בדבר המצוי וכעין אותם שזכר הב"י בסימן זה בשם פ"כ ע"ש ותמצא שלא מנה דברים שיש להם טעמים הפכיים אלא בענין שאין טעמים שוה ממש וזו היא כונת רמ"א נ"כ במ"ש דלא אזלינן בתר טעמא אם שוה ר"ל ממש בענין אחד אבל פ"מ אין שייך בהם נ"ט דאין להם טעמים הפכיים והיינו כענין חלא דחמרא ודשכרי דלאביי הוה אינו מינו ולרבא הוי מינו וקי"ל כרבא זה ברור בכונת הפוסקים :

בסימן ק"ב סעיף ז' בהג"ה אבל עם עברה לילה כו' זה סברת ב"י . וז"ל כיון דאיכא דסברי שכ בר אינה בת יומא ואע"ג דלא סמכינן עלייהו להתיר מה שנתבשל בה אז מ"מ לענין זה שפיר דמי לסמוך עלייהו עכ"ל ולא עמדתי על דעתו כלל דקשיא לי כיון להכריע כאן דמהני לינת לילה מכח תרתי לטיבותא דהיינו חדא דיש פגם מחמת הלילה ואת"ל אין כאן פגם וכמו דקי"ל באמת מ"מ יש היתר מחמת שאין כאן גוף האיסור כמ"ש הסמ"ק וסה"ת ועלייהו כתב הב"י ש"ד לסמוך למה לא נתיר גם כאם שהה לינת לילה אחר חימום המים אע"ג שאין לילה בין בישול בשר בחלב למים דמ"מ יש אח"כ פגם מחמת לילה למה שיבשל בו אחר לינת הלילה ואת"ל אין פגם מ"מ אין כאן גוף האיסור ובת"ה כתב באמת גם בזה להתיר אלא שכ"כ בשם הב"י ואינו מבואר כן בדבריו וצ"ע רב על סברת ב"י בזה :

קונטרס האחרון מהש"ך

שיש קצת חילוק ביניהם בטל מן התורה ברוב כו' כל מי שיש לו חיך לטעום יראה שחילוק גדול ביניהם ולא חילוק קצת דהרי כשמתערב חומץ יין בחומץ שכר הוא מחזיק טעם החומץ שכר ומהפכו לטעם אחר לגמרי וכן כשמתערב חומץ שכר בחומץ יין מחליפו לגמרי . גם מה שאמר דבאמת לא מלינו באיסורים דברים שיהיו להם ב' טעמים הפכיים ושם א' כו' לא ידעתי מי הוא הנביא שהגיד לו זה ואדרבה הרי אנו רואים בחוש הרבה מינים שיש להם שם אחד והם הפכיים ממש כגון תפוחים יש מהן מתוקים כדבש ויש מהם מרים מאד וכן שקדים שנינו במשנה פ"ק דחולין החייב בשקדים המרים פטור במתוקים ואלה רבות גם פירושו בדברי רמ"א והנמשכים לדעתו אינו אמת דהא סתמא קאמרי אבל לא אזלינן בתר טעמא אם הוא שוה או לא . משמע דאע"פ שהוא שוה בטעמא ממש אזלינן בתר שמא אם חלוקים בשמא וכן אפילו חלוק בטעמא ממש אם יש להם שם א' אזלינן בתר שמא . וכל זה אינו . גם לא ה"ל לרמ"א וסייעתו לתלות בשמא כלל דהכא לא ל"ש מידי כלל בשמא וכמו שכתבתי בשפתי כהן באריכות . וכבר הסכימו עמי בזה כמה גדולי הדור :

ועוד מצאתי עכשיו ראיה ברורה לדברי דאי תימא דאזלינן בתר שמא א"כ בשר נבלה בבשר שחוטה שטעמם שוה והם ב' מינים לענין שמא כמ"ש המרדכי פרק בתרא דעבודת כוכבים והאו"ה סוף כלל כ"ג וא"כ כשאמר לענין נסך דאזלינן בתר שמא יהיה דינו כמין בשאינו מינו וזה אינו מכח כל הני ראיות שכתבתי בש"ך וכ"כ בפשיטות בשלטי הגבורים דף שפ"ב ע"א במחלוקת רש"י ור"ת דנסך דנבלה בשחוטה הוי מין במינו וזה ברור :

בסימן ק"ג כתב שצ"ע רב על סברת ב"י ולק"מ דכבר כתבתי בש"ך שם ס"ק י"ז דס"ל להב"י דאינו מועיל לינה אלא לענין שחימום המים אח"כ לא יעשנה ב"י אבל אם חממו מיד שנעשה בן יומא מחדש צריך מע"ל מחימום המים , ונכון הוא :

* * *

לקט הקמח הלכות טרפות ניקור מליחה והדחה וספק טרפות ותערובות פנים חדשות

הורה להתיר בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה ונמלחה בטעות עם חתיכות אחרות ונתבשלו כלם יחד ולעת האוכל נוכרו שחתיכה אחת היתה מבשר ששהה ג"י בלא מליחה דכולם מותרות באכילה וקרא לה בשם דבר שאין לו מתירין שהרי כבר נתבשלה ואין לה תקנה ע"י צלייה אף אחר שנתבשלה עם אחרות כולם מותרות ע"ש . וכתב עוד שמצא בתורת אשם קע"ט דכתב על חתיכה של בשר ששהה ג"י בלי מליחה ואח"כ מלחוה ונתבשלה באחרות ולא היה בהם ס' דהיו רוצים להתירה ותורו פנים של היתר אבל לא עשו מעשה ועיין בנ"ש נ"ה ובית יעקב קע"א דהאריכו בביאור דין זה. (הר"ש הלוי פ"ז) : **בשר** ששהה יותר מג"י בלי מליחה ושכחו ומלחוה נשאל אם יצלו אותה ואח"כ יבשלוה לכבוד שבת יען אין הצלייה מועלת לה לאכילה כי נצמקה . העלה דודאי המליחה לא עשה בה מעשה רע ולא טוב לא לאסור ולא להתיר והכריח כן ממ"ש הטור בשם הגאונים סימן ס"ט עיי"ש דכיון דנתייבש הדם המליחה לא יעורר להוציאה מתוכה ולהיות שעת הדחק ולכבוד שבת ושחתיכת הבשר אינה ראויה ליאכל בצלי לבד שיש לסמוך על המתירין לבשלה אחר צלייה ע"ש ושכן הסכים מהרח"ש נ' וע' שער אפרים פ"ח דין כבד ששהה ג"י בלא מליחה וע' בנ"ש נ"ח וע' בבאר עשק סימן ב' ומהרש"ע קי"ב דמתיר לבשלה אחר צלייה (שם י"ט) : **הורה** להתיר בשר שנמלח בדיעבד בדף פשוט בלתי מחלוקת ברהיטני ובלתי יושבת במדרון בלי קליפה מותרת כדברי הרמ"א בעל הג"ה ס"ט ודלא כבעל הלבוש אלא לכתחילה צריך להחמיר כדעת בעל תרומת הדשן קע"ג וכך עלה בהסכמה ע"ש (שם כ"א) : **בני** מעים והחלחולת שמלאום בשר דק דק כנהוג ובמקום שהיה להם למולחם מצד החיצון כפי הדין המבואר בטור י"ד ע"ה מלחום מצד הפנימי ונשאל מה דינם הורה לכאורה דבדיעבד היה ראוי להתיר אך שראה בפירוש לבעל הלבוש דאוסר אפילו בדיעבד וכן שמע שנוהגות הנשים להטריף בנתחלף להם המליחה ולא רצה להורות ולהחליט להקל וכתב דהמחמיר תעב"ט וע"ש דאם לא נתבשלו יחזור וימלחם מצד החיצון ששם השומן (שם כ"ב) :

עוף שחנקוהו בקרקע והלכה הילוך יפה זולתי מנענעת בראשה כאיש נדהם שכור מיין ושחטוה ובשלוה בלי בדיקה והכיח והעלה דמה שהיה מנענע ראשו דלאו כלום הוא ומאחר שראוה שהלכה הילוך יפה כדרכה היא מותרת ע"ש וע' הרשד"ם י"ד צ"ח (שם כ"ג) : **שלשים** עופות שנמלחו יחד ושתים מהם לא היו פתוחות עדיין והנם סגורות בכל מיני מעיהם העלה שהבני מעים והכבד יושלכו לחוץ וגופי העופות ההם יאכלו צלי ושאר העופות מותרות בבישול ע"ש . ועיין שער אפרים נ"ט ודלא כפרי חדש ע"ב ס"ק י"א דמתיר אף במבושל וע' בח"ב מנחלת שבעה סי' כ"ז חילוקים נאים בנדון דין זה וביאורים אמיתיים ונוטה להחמיר ע"ש המעשה שהיה (שם כ"ד) :

תקר ודרש לראות ולבדוק לעוף שהיה לה ב' נקבים מאחריה שבהם היתה מוציאה הרעי אם היה יתרון בטעי וכיון שראה שהמעי אחד היה מעיקרו ועד סופו אך בעיקר גוף העוף נפתח לו נקב אחר שכפי הנראה מאיזה חולי שהיה הרעי כ"כ חם ולא הספיק לצאת ממקום נקבותו ונקב במקום אחר ונשאר לו גם השני פתוח ואין בכך כלום ובשר ע"ש (שם כ"ה) : **יבאר** מה שהקשו לו בפסק מוהריק"א בש"ע סימן נ"ג ס"ב המתחיל וכן בעוף אם נחתכו או נשברו אגפי' וכו' שנראה מחולק עמ"ש לקמן בס"ד נמצא הגף שבור וכו' ע"ש וסוף דבר יקשה על הב"י למה לא גלה דעתו בהיות עיקר והוא פסק דיש להחמיר ע"ש וע' ה"ב מנחלת שבעה סימן ס"א ס"ב ס"ג דהאריך בביאור דין זה (שם כ"ו) : **העלה** דאין הנשים נאמנות בברירת דגים קטנים ולא על הניקור האחוריים ודוקא על דבר קל נאמנות ולא במידי דאית ביה טירחה מפני שהן עצלניות ובברירה וניקור זה יש טורח ועיין גדול ע"ש (פס' חולין דף בית יעקב סימן) (ים שלמה א') בשר ששהה ג"י בלי מליחה ואח"כ מלחו אותו בכלי מנוקב כשיעור מליחה ואח"כ הדיחו אותו וחזרו ומלחו אותו והניחוהו בכלי שאינו מנוקב ולא שהה בו כשיעור כבישה העלה דכיון שהודח אחר מליחה ראשונה שוב אין בו איסור כלל ואפילו אם נמצא בו ציר מוהל בעלמא הוא ע"ש . ועיין צ"צ ח' . ובית יעקב קע"א ונשאל דוד בכ"י סימן נ"א (שם קס"ו) : **כתב** שלא יפה הם עושים ההולכי דרכים לאכול האריננא"ש דהיינו דגים מלוחים וקישואים על קערות העובדי כוכבים שהרי הוא צריך הדחה אחר שהונח עליהם והאי מלח דקישואים לא מהני בהו הדחה ונאסרה כולה ע"ש פרק כל הבשר (שם קכ"ט) :

בסעודה גדולה מצא אחד בקערה שהיה בה תרנגולת חתוכה לאברים קורקבן שהיה תחוב בו מחט ולא היה ניכר אם ניקבו כל הב' עורות דהיינו החיצון והפנימי או הפנימי לבדו או החיצון לחוד ואם היה החיצון לחוד היה נ"כ טריפה מחמת שהיה לחלל הגוף אך הספק היה שמא לא ניקב רק הפנימי לחוד ואז הוא כשר ולהיות כי לא היה ניכר מחמת הבישול שהרחיק המחט מן הקורקבן לכן אסור כל המאכל שהיה בקערה משום דהוי רק ספק אחד אם ניקב המחט הב' עורות או רק עור אחד הפנימי ע"ש . עוד שם ראש בהמה שהיה בו מים וקודם שידעו הרעותות חתכו הגולגולת לשנים ומקצת המוח מן הגולגולת ולא היה נודע אם המוח מקיפו או לא ואסרוהו במעשה שהיה ויש שהיו רוצים להכשיר עיין רדב"ז סימן קמ"ב ע"ש . (בית הילל סימן ס"ט) : **תרנגולת** שנכנסה להתחמם אצל האור ונשרפה בעור ובשר אצל הצלעות בין הגוף ועצם הקוליות ונראה רושם אדום בעור עגול כמו ב' אצבעות התך המורה בעור ובשר אצל מקום זה ונצרר הדם בתוכו והטריפו מאחר שזה צריך בדיקה בבני מעים ואנו עכשיו אין בקיאין בבדיקה וכו' ע"ש . (שם נ"ב) : **בשר** ששחטו בעי"ט שהיה באותו פעם ביום ד' עי"ט וי"ט היה יום ה' ויום ו' ואח"כ שבת . והטבח לא היה יכול למכור הבשר קודם יו"ט ונשאר לו הבשר שהיה לו בה הפסד בין אם ימלחנו קודם יו"ט שלא יקנו אותה בין אם לא ימלחנו שלא תהיה ראויה אלא לצלי ונשאל מה תקנה יעשה והורה שישרה הבשר בכלי כנהוג בין השמשות של עי"ט ויניח הבשר עוד שעה א' אחר יציאת הכוכבים ואחר כך יקח הבשר מן המים ויניחנה בלי שום שרייה שאין כאן שום מעשה של מלאכת רק טלטול בעלמא ויניחנו במקום נקי וימתין עד מוצאי שבת אחר יציאת הכוכבים כמו חצי שעה קודם זמן ששרה אותה במים בתחילת הלילה בי"ט א' באופן שיהיה ג' ימים מעת לעת פחות חצי שעה ואז תיכף ומיד ישרה אותה במים כדינו ויהיה אח"כ מותר למולחה ולהדיחה ולמוכרת ע"ש . ועיין פני משה ח"א ב' נכתב בא"ח חי"ט ע"ש ובנ"ש נ"ה . (שם ס"ט) : **כתב** משם הרב בעל תוי"ט שאירע פעם א' בקראקא שנפל תינוק ביורה שבשלו בה דבש על האש ומת התינוק דאסרו את הדבש מכח דין שהובא בש"ע סימן ע"ט ס"א דבשר אדם אסור מן התורה עי"ש סימן הנ"ז . (שם ע"ט) : **קצב** ששחט ז' בהמות בביתו וכולן בחזקת כשרות בבדיקת הריאה והנה אחר שהוציא ב' גופי בחטות

חיה צריכה בדיקת הריאה כבהמה . (מהרר"ל ן' חביב סי' ע"ב) : **אונה** שנסרכה לאונה שאצלה מתחת לגב טריפה ואפילו לדעת הרמב"ם . (שם סימן ו') : **לשון** הרמב"ם בפ"ח מהלכות שחיטה שכתב כיצד דין הדרוסה וכו' . יורה שהבדיקה מועיל לודאי דרוסה כמו לספק דרוסה . (שם פ"ד) : **כלי** חרס שמדיחים בו הבשר לאחר שנמלח והודחו בו קערות כחמין אם אין הכלי בן יומו אין לך פקפוק בקערות . ואפילו היה בן יומא משמא מותרות . (שם ל"א) : **נותן** טעם לפגם באיסור השוה לכל בין בשל תורה בין בשל סופרים לדעת הרוב אסור לכתחילה וכלי חרס אדינו בגבורה אין משתמשים בו בצונן . ויש שנראה שמתיר . אבל מקום לקנות כלי ישן מן העובדי כוכבים להשתמש בו בצונן לכולי עלמא אסור . לפיכך הנוהג איסור בדבר ונתאכסן אצל הנוהג היתר אם הוא לעצמו כאיסור השוה לכל לא ישתמש בכלין אפילו שודאי אינן ב"י . ואם הוא אדם מוחזק בכשרות ושודיעו שהוא נוהג איסור בדבר גם בכלי שנתבשל בו יוכל לסמוך עליו . אמנם אם המתאכסן הוא סתם ע"ה אינו יכול לסמוך עליו ולהרמב"ד ז"ל כל שאינו אסור בודאי מותר . ואם האיסור לו אינו כאיסור השוה לכל יעשה כמנהגו בין להחמיר בין להקל בדברים השייכים בו . ואם הוא סתם בידו יש לו דין איסור השוה לכל חוץ מב' דברים הא' שיכול לבשל בסתם כלי לכתחלה ואם יש שם בעלי הכלי לא יבשל ולא יאכל המבושל בו עד שישאל וידע שאינו בן יומא וע"כ . הב' דנראה דאפילו סתם ע"ה נאמן בזה כל שאינו אסור בודאי (עיין בהלק"ט ח"א ק"ג) . (שם קכ"א קל"ח) : **יין** של ישראל שנגע בו עובד כוכבים ע"י דבר אחר שלא בכונה אסור בשתיה משום חשש ספק ממון של ישראל ואין להתיר נגיעת עובד כוכבים ביין של מתוקים מטעם רבוי מים ולא מטעם המשכה וע"ש . (שם מ"א) : **תורמסין** אין בהם משום בישולי עובדי כוכבים ונראה שגם לא משום גיעולי עובדי כוכבים ולהרמב"ם לא אמרינן שהם כלים אינם בני יומן וע"כ . (שם קל"ח) : **בודק** שמצא סירכא וכו' כדלעיל בהלכות שחיטה ואין לנהוג בנפיחה ומיעוך סירכות . (מהרר"ם אלשקאר סימן ב') : **בדין** נומות הגידים ראוי לחוש בשל חוץ ובשל פנים . (שם מ"ה) : **מקום** נומת הגידים בעוף כמו בבהמה . (שם סימן מ"ו) : **בדין** בשר התופס את רוב הכרס שנקרע וכו' . (שם סימן מ"ז) : **קורקבן** שנמצא מחט תחוב בפנים ולא ניקב העור החיצון ומלחוהו והדיחוהו תלינן לקולא וע"ש . (מהרד"י ן' ל"ב ח"א סימן נ"ח) : **צד** של כנף ראו בו סירכות תלויות במקום הרחב ממולר הגזה ולמטה יש להקל . (שם ח"ב סימן ע"ח) :

סירכא שנמצאת באונה עם בועה ורוב הסרכא היתה דבוקה באלכסון כמולר החזה והצד השוה של שמאל היה ונמצא בו כעין אונה שלישית והסירכא היתה כנגד אותו הקרום ונסתפקו בה אם היתה אונה או קרום שנתקרעה האונה הרי זו טרפה . סירכא שנאחזה בשני ראשיה בהתיך מה וע"כ . (שם סי' פ"ג) : **ריאה** שסוניאות בלי בדיקה איכא פלוגתא דרבוותא . (שם ח"ג דף פ"ו) : **טעם** למכבירים ומפריסין על ידי נפיחה . (שם פ"ח) : **סירכא** תלויה כבועה אפי' כנגד מקום הרחב כשרה לפי מנהגנו . (שם קי"ב) : **שש** מחלוקות בדיני החלב שנמלח או נגלה או נתבשל בבשר . ושמנו של גיד הנשה ומה שיש בין כתוש לשמן וע"כ . (שם ח"א דף ק"ל) : **מה** שנהגו שלא לנקר הקרום החזק מהשוורים חקר בו ד' חקירות בענין מנהג איסור וביטולו . ועיין במהר"ם מודינה בי"ד סי' ט' קכ"ט . (שם ח"ג י"ד) : **קערה** חולבת שנתערבה בקערות של בשר אם היא בת יומא אפילו א' בס' אינה בטילה לדעת ר"ת דס"ל טעם כעיקר דאורייתא ורש"י דס"ל דהוי דרבנן חד בתרי בטל (שם ח"א דף קל"א) : **כלים** שאינם בני יומן מאיסורין דרבנן שנתבשל בהם או דבר דהוי ספק איסור דאורייתא אסור להשתמש בהם לכתחלה . (שם ח"ג דף ק"ו) : **האם** מותר לקנות מן עובדי כוכבים מרקחת ומחלוקת סתם כלים עובדי כוכבים אי אמרינן דאינן ב"י ועיין בת"כ סימן כ"ח וכתורת אמת ס"ם א' . (שם ח"א דף קל"ד) : **ישמעאל** שאמים קנה בחביות של יין בכונת מדידה ותותמה כדי למכור באותם הימים מיין של השר יש להתיר בדיעבד ולכתחלה יש להשתדל שתעשה ואת המדידה ע"י ישראל . (שם קס"ב) : **על** אסונים ועלמונים שעולין אותם העובדי כוכבים ופי' דברי התוס' והפוסקים ז"ל נהגו היתר לישני דגמ' . (שם קס"ד) : **עובד** כוכבים שהביא גבינות מארץ מרחקים ובידו כתב ממקום עשייתם מיחידי סקהל מודיע מנינם ולא נכרו חתימתן . יש להקל במקום שאין מנהג שיכירו החתימות וצריך שיקחו ב"ד הכתב מאת מבית העובד כוכבים מידו וע"כ . (שם ח"ג מ') : **בהמות** שנמצאו כבני מעים שלהם כהוות אדומות מחמת שהיו אוכלות עשב שנקרא כל"ך הרב ז"ל היתר ומהרד"י קארו ז"ל אסר וע"ש בח"ב סימן קנ"ד (מהרר"ם פראני ח"א קנ"ו) : **בדין** דיבוק הריאה . (שם רי"ח) : **ריאה** שנמצאת סרוכה בכשר שבין צלע חמישית לששית רחוק לומר שהיא עדיין כנגד האונה מולר החזה עד היכן מגיע . (שם ח"ב דף ח') : **הדרא** דכנתא שנמצא באמצעיתה יתרת אלכו כמו אמה ואני דמותי כעין שהיא דיבי אלא שלא היה כ"כ רחב אם היה מלא פרס כמותו טריפה . (שם קע"ב) : **סירכות** האומה לדופן בג' צלעות ובצלע האמצעית נמצא מכה נראה דכשרה וע"כ . (שם קס"ג) : **אונה** ואומה הסרוכות כסירכא אח' לדופן ויש כמו גומא באותם מהו (שם שם) : **חביות** של יין שהיו בפיהם חותם בתוך חותם ובהם מפץ דבש והיה בהם נקב קטן לצאת בו הרות ויצאו היהודים מן הספינה ונכנסו בספינה אחרת מותרות וליכא לא משום חשש נגיעה ולא משום חשש חילוף . (שם ח"א ר"ח) : **הלכות** שחיטה ובדיקה על סדר סימני הטור ז"ל בקיצור (מהרר"ש מדינה י"ד) : **על** כוליא שנמצאת בה ריעותא ואכלה הכלב אחר בדיקת הריאה טרפה והכלים של חרס נראה דאין לשברם . ועיין בד"ר סימן פ"י וכמהרש"ך בח"ת סימן ע"ז ובזכריא יהודה דף ס"א . (שם ל"ח) : **על** עדיות הכוליא הנו' כת אחרת שאמרה שלא היתה שום מכה בכוליא אלא שהיתה

אשל אברהם

סימן לא (סעיף ב') **ואם** נמצאו מים בתוך הקרום . עי' מ"ש באר היטב בשם ט"ז ופר"ח ועיין ת' מהריק"ש ורדב"ז סי' לס"ד שהם כוונו עם הט"ז וכ"ש בת' א"י סי' ח' דלא כפר"ח שבטלה דעתו לנגדם דכל היכא דהמוח שלם אין להטריף מכח מים שבתוכו : (שם בהג"ה) **היה** ספק אם חיה מכוסה במוח או לאו טריפה . עי' רדב"ז סי' קמ"ב ות' א"ו סי' נ"א ועי' סי' קי"ט ס"ז ומ"ש שם :

סימן לג (סעיף ח' בהג"ה) **ויש** אוסרין עוף דצוארה מלוכלך בדם . בהמה היה לה מכה למעלה ממקום שחיטה מלאה דם נמוס כדונג . ונראה שהיא דבוקה מאד כוסת . ואסרה הרב בעל עדות ביהוסף עי' שמעיו בת' סי' י' ואחר שיצא הדין מלפניו ששפוף בודק א' את המכה במים ונראית כאינה דבוקה ורצה להתירה אך הרב הנ"ל השיג לאוסרה דנימוס ונרקב הוי כניטול וה"ל כנדלדלו או נעקרו הסימנים ע"ש . כתב בת' פ"ה סי' י' אם נימוק הלסון עם הטוטלת טריפה ולפ"ז פ"ה כשיש לה כ' אם לא שיש לפס שורש א' ע"ש :

סימן לה (סעיף ג' בהג"ה) **נוטה** לקמא כשר . יתרת כדרי דאוני הסרוכה לצלעות אי מכשירינן ע"י נפיחה או הוי כתרתי לריעותא וכן סרכה עם בועה סרוכה לצלעות ורוב הסרכה היא כבשר הריאה אי כשרה כנפיחה או הוי תרתי לריעותא וכמו כן עינבי עם סרכה הסרוכה לצלעות ורוב סרכה בריאה והמיעוט בעינבי אי הוי כב' לריעותא עי' ת' משפטים ישרים סי' נ"ע כ' . שמואל בגאון קבלם בידו שיעור ה' צלעות נותנין לו דין דופן ולענין אלה שיש מנהג שאלונעק אי הוי הדופן רחב בי' רוב הסרכה בבשר או בבועה או בבועה לבד מכשירין ע"י נפיחה ע"ש ועינבי דין בשר הריאה יש לו אלא יש לו מקום אטום וצריך שיעלה כשר על מקום האדום ע"ש: (שם סעיף ה' בהג"ה) **אצבע** אינה נחשבת. יש להסתפק כשנמצא באונה המתפצלת סרכה תגב לגב עיין תשובת פ"ה סימן ס' מ"ש בשם אחיו הגאון יצ"ו :

(שם סעיף י') **אין** כל הדברים כו' אין לו חיתוך אונה כבהמה . כגו אווזא הסלם סריאה והחור והבשר קיים וכנגדה בדופן נראה שהצלע נשבר ונתרפא הוי ריעותא כתר ריעותא ת' ב"ח סי' ק"ל :

קטנים מתחילת ברייתם דכפי עדות זו היא כשרה. (שם מ"ל): **סירכא** כאונה מינה ובה קריסה. וסילוק מנהג המתירים וע"ל איסור סירכא תלויה להרלב"ח וקושי' לסירוס מהרל"ו קה"ו ז"ל עליו. (שם ל"ז): **קהל** שהיו נוהגים כפי רוב הפוסקים לקולא בענין הבדיקה וכאו אחרים ונהגו חומרות וקולות יתרות ושוב הלכו להם מותרים לחזור למנהגם הראשון ולאסור לאכול בשר בנפיחה ועיין בד"ר סימן נ"ב ובמהררש"ך ח"א סימן ע"ח. (שם ס' קכ"ם): **בדין** הנפיחה לספרדים עם האשכנזים ועתה רצו לחזור בהם הטוב שיחזקו במנהגם ואם על כל פנים ירצו לעשות נפיחה יבאו הפרה על פי חכם. (שם ס"ב): **נגר** מי שהיה רוצה להתיר הדבוקה ומה שהשיב למוהר"ם חסון וללס"ס. (שם ס"ג): **מנהג** ק"ק שלוניקי בדיני הריאה. (שם ס"ד): **עוף** שנמצא הכנף שמוט ואינו יודע אם מחיים או לאחר שחיטה אסור ועיין במשאת בנימין סימן מ"א כ'. (שם ס"ה): **אין** לצלות בשר שלא נמלח כדינו בשפוד עם בצל מעורב זו ע"ג זו חתיכות בשר וחתיכות בצל. (שם י"ד ס"ו): **בשר** שנמלח בחלבו ואיזה אסור מן התורה ואיזה מד"ס ודיני גיד הנשה. (שם נ"ב): **ישראלים** שהיו הולכים לחלוב עזים וקודם בואם חלב אותם העובד כוכבים הרי חלב זה אסור ועיין בס"ס ז' ג' ס"ג. (שם י"ד נ"א): **מי** שנהג איסור בדבר שיש בו מחלוקת אינו יכול לנהוג אח"כ כדברי המתיר. (שם קכ"ט מ'): **מוכר** גבינות שהעידו בו שעבר על שבועתו שלקח חלב מן העובד כוכבים וגם עבר מתלמס אסור לאכול מהגבינה שמוכר ויש להעבירו מן הדין. (שם נ"ב צ'): **הסכמה** שעשו בעיר רודיס על הבשר היין לאגודר מלתא. (שם נ"ג): **בדין** הבשר גיאות מוזמנות של עובדי כוכבים. (שם נ"ד): **מרתוף** של יין שהיה חוץ לעיר ונפלה דליקה בחצר שהיו חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות. (שם נ"ה): **חבית** מליאה עד חציה והוליאה עובדי כוכבים וישראל ממהם היין מותר בשתיה. (שם נ"ו): **דבר** מה הסכימו בו לאיסור רוב הכבורים ובעלי הוראה שבעיר א' ורב אחד מעיר אחרת הסכים להתיר יש לילך אחר הרוב. (שם רכ"ו): **מרפש** שנמצא נקוב נקב עגול כרוחב דינר טרפה דחיישינן שמא ניקבו הדקין וע"ב. (דברי ריבות קנ"ב): **ריאה** שנמצאת בה יתרת יותר מטרפה דאמא מצד פנים שלא בדרי דאוני כשרה, וכ"כ מהררש"ך בח"א סימן מ' וכתב שהסכמת חכמי שלוניקי יפ"א כזה להחמיר. ושם דין בועה שנמצאת בשפולי אונה (שם דף יו"ד): **מרה** שנמצאת חוץ לדופן בין עור לבשר והיתה לשם דבוקה וסרוכה הרי זה טרפה אם יש דין סירכא חוץ לריאה. (משפטי שמואל סימן ק"ל): **מעשה** בד' אווזות פטומות שנמצאו יחד ונמצאו באחת מהן בשומן שלו כשיעור אגרוף מלא נוצות מכוסות זו לזו הרב ז"ל אסר ושנים התירו. גם מעלם בנימין תמה עליו בר"ס ל"ח ובבית חדש ביו"ד סימן נ"א פסק להתיר גם כן. (שארית יוסף כ"ג): **בדין** טיגנה שנמצאים בריאה. (מהרר"ם איסרלס ה' ו'): **שמן** זית בי"א שמעבירין בו שומן חזיר לבעמידו ולהקסותו כדי שלא יטיף מן החביות שמוליכין אותם ממקום למקום מותר ויש אוסר (שם נ"ב נ"ד): **שמעון** מכר תמלה בחזקת כשרה ואמר שראובן הקנה לו וראובן מכחישו שמעון נאמן. (שם ס"ו): **עצם** שהיה מתוך למעלה מלומת הגידין ובבשר נימוח מקיפו אינו מועיל. (מהרד"ש כהן ח"א קל"ד): **נקב** בריאה וסירכא כנגדו סרוכה לדופן אפילו למיקל בסרוך לא מהני כל שאין הדופן שוכב על הנקב וסותמו מכל צדדיו. (שם ח"ב רכ"א): **בהמה** שנמצאת בה בועה נקובה כחיתוכא דאונה טריפה. (שם ח"ג ל"ב): **חתיכה** שנמלחה בחלב שהיסס עליה דאיפסקא הלכתא לאסור דינה כדין חתיכה אחרת שנמלחה בחלבה. (שם ח"ב ל"ה): **עוף** שנשבר בו העצם מן הארכובה התחתונה ולמעלה ואין עור ובשר חופין את רובו אין להתירו מכח ס"ס (מהררמ"ע מפאנו צ"ז): **פירוש** מתנים ותלוים וכסלים. (שם קי"נ): **מקום** שמעמידין המלח בדם נבילה ואם יאמר אדם לסכית לו מחוץ מלח הנעשה כסיתר אחת דחו לסמית ס"ז אסור בעיניה כגון לטבול בו ביצה וכגון ומותר ליתנו בתבשיל. (שם כ"ז): **בדין** הלב הקרב. (שם כ"א): **מחבת** של בשר בת יומה שנתבשל בה חלב או להיפך אין לה הכשר אלא בליבון. ודקדק בדין כבולעו כך פולטו איך ינדק עם מ"ש הולכין בכלי אחר רוב תשמישו. (שם צ"ו): **בדין** פעוטה כתורה כאיסור מאכל. (שם ל'): **מקום** שנהגו לבדוק ראשי האווזים הפטומים ושלחו והסליכוס להון מותרים בדיעבד. (מהרר"ם מלובלין כ"א פ"ח): **טעם** של איסור בהמה כשנמלאו מים בריאה אחר שהפלו את הגולגולת ואין ידוע אם היה המוח מקיף את המים ולאפוקי ממהר"ם איסרלס בסימן נ"א כ' וע"ג. (שם ס"ו): **עובד כוכבים** שהיה מטרח במקולין וס"א הוציא את הכרס ומלא מאמר תחוב בו וקרא ליהודי ואמר לו ראה זה מצאתי א"ל הראני איך היה תחוב והראהו באופן שלא היתה הבהמה נטרפת הרי זו טריפה. (שם ס"ז): **בדין** זאב שאין לו דריסה בבהמה אסי' בעגלים. (שם צ"א): **בדין** נסולה ותימה על הרב בב"י בסימן ל"ב וב"א מלהון הר"ן בשם הרמב"ם. (שם צ"ד): **בדין** כוליא שהקטינה עם סירוס לשון הרי"ף ז"ל. (שם צ"ו): **בדין** מורנא דפליגי בה אמוראי בסוף פרק אלו טריפות. (שם קכ"ו): **שיעור** מקום נר או מקום רחב לעיין דרוסה ועיין במשאת בנימין סי' ס"ו. (שם ק"ד): **תרנגולת** שהודחה ונמלחה כנולתה וקודם הדחה אחרונה פלגו אותה ע"י עירוי רותחים מכלי ראשון הרי זו אסורה (שם כ"ם): **בצל** שחתכוהו בסכין של בשר ונתנוהו בתבשיל של חלב אם יש ס' לבטל טעם הבשר הבלוע בבצל אז אף הבצל מותר ודין נחתך בצל עובד כוכבים. (שם כ"ח): **בדין** משא ומתן בסתם יינם ואיך עשו בני מדינה אחת המוכרחים לזה גדר השתיה בכל תוקף. (שם ג'): **שנה** שכל הכיסות היו מתולעים מותר לשתות השכר הנעשה מהם בדרך שנתבאר שם וע' בס"ס ז' ג' ס"ג. (שם כ"ו): **צנון** שחתכו בסכין של עובד כוכבים ודעת מוהרמ"א. (שם צ"ב): **בדין** תולעים שבחריגין ובעילים שאינם נוכעין. (שם צ"ח): **גבינות** וחמאה שנעשו מחלב בהמות סרכה שהיו בספק דרוסות מותר בדיעבד וע"ש. (שם ק"ד): **כבד** שנצלה בו דם ובשיעור הדם הנצלה נחסר מבשר הכבד אם נשתיירו בו שני זיתים כשר דלא כמוהרמ"ט. (משאת בנימין כ"א): **מעשה** כ"ד כבשים שנשחטו ונתערבו החתיכות ואח"כ נמצא מים בתוך המוח של ג' מהם ולא נודע אם המוח היה מקיף את המים כל החתיכות מותרות דין ס"ס בתערובות לדעת ר"י ולשון איסור והיתר הארוך וע"ל וכמהרש"י

בלתי אחוריים מביתו למקולין למכור הוציא ג"כ עור חצי גוף מבהמה הג' והחצי נשאר בבית עם הד' ואחר שנתערבו כל הבני מעיים נמצא מחט בבית הכוסות שלפי הדין היתה טריפה הורה ע"פ הדין שהד' אשר בבית הם ודאי טריפות והשנים שיצאו תחלה הם ודאי כשרות דכל דפריש מרובא פריש אך מה שנסתפקו היה על החצי חלק השלישי שהוציא למקולין אם יהיה נגרר אחר הבשר דפירש לחוץ וכשר וימשוך עמו החלק הנשאר ממנו בפנים מכח טעמא דכל דפריש מרובא פריש ותהיה כל השלישית כשירה. או נימא איפכא מסתברא שהחלק הפנימי הוא ודאי טריפה וימשוך עמו גם את היוצא לחוץ ונמצאת כולה טריפה והנה בעל חלקת מחוקק ואחר עמו הסכימו ע"פ הדין להקל ולהכשיר הג' בשלימות. אך אח"כ למעשה הסכים עם המחבר והגאון בעל ברכת הזבח שהטריפו חלק הבשר שיצא לחוץ והמשיכוהו עם הפנימי להטריף וכ"פ בס' אפי רברבי ע"ש ועיין דרכי נועם סימן ו'. (שם ק"י): **אותם** הגרי"ץ שקורין כך בל"א העשוי מסבולת שועל על ידי עובדי כוכבים שלוקחים הש"ש ומבשלים אותם בקדרות שלהם עד שמתרככים ואחר כך מייבשים אותם בתנור עד שמתקשים כאבנים וכותשים אותם במכתשת להסיר הקליפות וצריכים בישול מחדש יותר מבשר שור עד שיהיו ראוים לאכילה. העלה דמותרים הם באכילה כיון דנגמר בישולן הוא ע"י ישראל ואינן ראוים לאכילה ע"י בישול הראשון וסתם כלי עובדי כוכבים אינן בני יומן ע"ש: (חוקי דעת סימן יו"ד): **השורים** שמשתינים דם ועובדי כוכבים מוכרים אותם בזול שאומרים שבודאי ימותו בקרוב. מצריך אותם בדיקה בשלפוחית אם ניקב או לא ואז הם מותרים לפי שאין לנו להוסיף על הטרפות שמנו חכמים ע"ש. (שם צ'): **מפרקת** העוף שנשברה וחזרו השברים ונקשרו והיו לאחדים והחוט שבתוכו והבשר שעליו שלמים הם אתנו. הוכיחו והעלו דאין טריפות כלל כל שנשאר החוט קיים ולא נשבר רוב הבשר דאם איתא דנשבר רוב בשר עם המפרקת לא היה אפשרות להחיות ולהתרפות ולהתקשר כמו שנקשרו השברים וגם אין לחוש ולומר דמה שנתקשרו ה"ל כקרום שעלה מחמת מכה דלא אמרינן הכי אלא דוקא במקום שאסרו רז"ל דטריפה מחמת נקב והאריכו שם בראיות עד שכמעט נטה דעת המחבר להקל אפילו בנשברה המפרקת ורוב בשר עמה כל שהחוט קיים כשירה ולא אסרו נבילה אלא בנפסק החוט ע"ש ועיין בית יעקב סימן קס"ב דרישא ויחן בשו"ת זו ונוטה להחמיר נגד סברת המחבר ואחיו. (טורי זהב סימן כ"ז): **קמח** שהתליע ורוצה לעשות ממנו יין שרף. צדד להקל מאחר דאין כאן משום אין מבטלין איסור לכתחילה דהא אינו מתכוין רק להוציא זיעה מן הקמח וכמו שהוכיח שם. אך העלה לאסור מטעם אחר דהא חזינן דאפילו לעובד כוכבים אסור למכרו אלא קבא קבא שמא ימכרנו לישראל ה"נ אם נתיר לישראל שום היתר בזה יבא לאכלו כשהוא בעין ולפיכך אסור ע"ש סימן ועיין הלק"ט קי"ם וצ"צ נ"א ונ"ב. (שם פ"ר): **התיר** לישראל אומן בשחיטה לנחור התיישים כדי למכור עורותיהם להבעלי מלאכות לפי שאין קונים העורות מהשוחטים לפי שהעור מתקלקל בפריעה וליכא משום בל תשחית כיון דיש לו הנאה וריוח והבשר ג"כ מותר למכרו לעובד כוכבים ודלא כבעל משאת בנימין בהג"ה סימן כ"ח דהתיר הנחירה ואסר מכירת הבשר מפני שאין עושין סחורה בנבילות ומפני טעם הבשר חוזר בו ואסר הנחירה דהא ליתא וכל שהתחיל בהיתר כגון שצריך לדם או לעור הוי הבשר אח"כ כאלו נזדמנו לו נבילה ומותר למכרה לעובד כוכבים אבל מי שאינו יודע לשחוט ורוצה למכור בשר לעובד כוכבים ורוצה לשחוט באיסור זה ודאי אסור שמתחלה עושה נבלה בשביל למוכרה לחוד ולא משום דבר היתר (רבי התיר לר"ח להטריף בהמה ולשוחטה כדי להוציא דמה לצבוע צמר. עיין בפ' כיסוי הדם דף פ"ח). ועיין שער אפרים סימן נ"ו ועבודת הגרשוני י"ב שכתב שאין ראיה מכרעת לאסור הנחירה כל זמן שעושה להשתכר ע"י והוכיח והעלה להתיר אך לא רצה לתורות היתר ממ"ש הב"ח בא"ת תקנ"א ע"ש כי האריך. ועיין ח"ב נחלת שבעה ע' ובית יעקב מ"ב ומהרשד"ם י"ד סימן ג': **עוד** לסר זכות על שוכרי העיירות והכפרים מהשרים לפי שכל ההכנסה היתה שלהם ובכללות החזירים ובתוך זמן השכירות מגדל ישראל השוכר החזירים ומאכילן לפועליו דמותר לעשותו מאחר שאין כוונת הישראל בשכירות אלא לשאר הדברים וההכנסות שבעיירות ובכפרים וטפל לחם הם החזירים וכו' ע"ש ובשי לטורא י"ז ועיין חות יאיר סימן קע"ח וקמ"ב דיורה פנים לאסור לבעלי בתים ליבש בהמות שנטרפו ואחוריים למכרם אחת א' לעובדי כוכבים ויבאר סוגי' דחיישינן לתקלה ע"ש ובס' נשאל דוד בכ"י נ"ג. (שם קי"ז): **בשר** ששרה אותו במים ומחמת הקרירות גדול נקרש הבשר עם המים ונעשה קרח ושהה עם הקרח כמה ימים בלא מליחה. העלה דאם שהה ג"י בתוך הקרח דיש לאסור הבשר לבישול ממה נפשך אי חשבינן הקרח כמים א"כ הוי כבשר ששהה במים מעת לעת שמבליע הדם ואי לא חשיב הקרח כמים א"כ הוי כבשר ששהה ג"י בלא הדחה. ושם הוכיח בראיות דקרח לא חשיב כמים ושאין להחמיר אלא א"כ שהה בתוכו ג' ימים דאז לבישול אסור ולצלי מותר בכל ענין ותמה על השואל למה לא פירש דבריו כמה ימים שהה תוך הקרח ע"ש ועיין בדבר שמואל שע"ב דאסרו לבישול ממה נפשך ע"ש. (מנחת יעקב סימן י"ד): **תבשיל** של חלב שנמצא בתוכו עצם חלול ויש להסתפק דלמא היה בתוכו מוח ונמס תוך התבשיל וליכא ס' בתבשיל כנגד אותו חלול שבעצם. צדד לאסור מטעם דתלינן במידי דשכיח ומלתא דשכיח היא כי דרך המוח שבתוך העצמות להיות נימוח בתבשיל וספק איסור דאורייתא לחומרא אי ליכא ס' כנגד המוח ואם העצמות רבים צריך ג"כ לשער כנגד העצמות ע"ש. (שם י"ו): **עוד** שם תבשיל של חלב שנתנו לתוכו ביצה שנמצאת תוך תרנגולת שחוטה והביצה היתה בגמר הלבון וחלמון וקליפה עבה אדומה קצת נסתפק אי חשבינן לה כמעורת בגידין או לאו, והעלה כדעת רוב הפוסקים דמתירים ובפרט כי לא היה לה רק אדמימות קצת בקליפה לכן יש להקל בדיעבד ולכתחילה אסור. (שם י"ז): **אווזות** מהם פטומות ומהם שאינם פטומות שנשחטו ונמלחו והותך השומן בתערובות ובעור הצואר של אחת מהן נמצא בחללו מבפנים שני חללים קטנים סמוכים זה לזה ובתוך החללים היו מונחים כמה נוצות וקרום מכסה אותם ושנים מאלו הנוצות בלויות ומורקבות ולפי אומד הדעת וראות העין הרעותא לא היה בעור הצואר כנגד הסימנים ממש אלא מצדדי הסימן סמוך ולא מופלג רחוק מן חלל הגוף ברוחב ב' אצבעות והנה שם פירש דברי השואל וסוף כל סוף הכשיר כולם ואפילו אותה עצמה וסמך על מ"ש הרב בעל משאת בנימין סימן ל"ח והב"ח סימן נ"א ס"נ שכולם מסכימים להתיר ומעידים דשכיח ומתהוה בבשרם נוצות מחמת השומן ע"ש. ובצ"ץ ס"ח ושארית יוסף סימן כ"ג. (אמונת שמואל סימן י"נ): **בהמה** או עוף שנשבר אבר מאברי' במקום שעושה אותה טריפה דקי"ל דהוא והאבר אסורים או שנשבר אבר במקום שאין עושה טרפה דקי"ל דהאבר אסור אי שרי למכור לעובד כוכבים הבהמה או העוף מחיים או לאחר שחיטה עם האבר המדולדל שבה דקיי"ל דעובד כוכבים מוזהר על אבר מן החי ותניא בפ"ק דעבודת כוכבים דף ו' מנין שלא יושיט כוס יין לנזיר ואבר מן החי לב"נ שנאמר ולפני עור לא תתן מכשול. צדד פנים לאסור ודעתו נוטה להקל ובפרט בעוף ע"ש. ועי' הר"ם די בוטין סימן ה' וס"ו קי"ז וחות יאיר קס"ב וקע"ח ובית יעקב פ"ד ומ"ב ונחלת שבעה מ"ם וצ"צ ק' וק"ח ובשי לטורא סימן י"ז ובספר נשאל דוד מכ"י נ"ג. (שם י"ד): **הורה** פנים לאסור בתרנגולים שנמצאו בשליתן ביצים שלמים סרוכים ונקשרים בקליפתן לא מעורים בגידין ומחוברין בשליא ואם יש לאוסרן משום נימוקה השליא אף שדעתו להקל גם בזה ע"ש. (שם י"ח): **יבאר** מ"ש הטור והשו"ע סימן צ"ח ס"ב דאם נתערב מין בשינו ונשפך וכו' אם נודע שהיה רובו וכו' וישיג על הט"ז ושכל היכא שהוא איסורא דרבנן ונפל לתוך היתר בבישול או במליחות ולא ידעינן כמה נפיל ובריר לן שיש בהיתר הרבה מהאיסור אלא דלא ידעינן אם יש בו ס' נגד האיסור שנפל לתוכו כיון שהוא איסורא דרבנן אזלינן לקולא בספקו אפילו במין בשאינו מינו כיון דנתבטל כבר ברוב וכו' ע"ש ועיין בית יעקב פ"ה וסימן קכ"ו ובס' נשאל דוד נ"ו מכ"י. (שם כ"ח): **יבאר** כוונת התוס' בחולין דף ק"ד ד"ה מנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה וכו' ע"ש. (שם ל'): **השיב** על דברי אחד מהגאונים חבריו בכה שרצה להטריף אם נחתך או נשבר הרגל בעוף בתוך הפרק בין עצם התחתון ובין עצם האמצעי ממש ונסתפק אם נכלל זה בט"ש חש"ע והרמ"א בסי' נ"ו סי"ד ושם השיג על כת האחרונים וביאר הדין הנז' ובנדון זה הכשיר דוקא במקום הפסד מרובה ואף דעתו בסומט ע"ש. (שם ל"ם): **מחט** שנמצא בכרס והטריפוה ולא נודע מאיזה בהמה מהשמונה בהמות שנשחטו במקולין בו ביום ונתחלקו בארבע חנויות וכבר מכרו מהבשר קודם שנתודע הטרפות. הב"ד הכריזו שכל הבשר שנמכר קודם ועד שעה שנמצא הטרפות דהדרי הוא בחזקת כשר ומשם ואילך כל הבשר של אותם המקולין שלקחו מאותם הח' בהמות טריפה וסמכו עמ"ש הטור סימן ק"י בשם הרשב"א והמחבר נמנם בדבר ההיתר ותחלת כל דבר ביאר כל פרטי דיני יבש ביבש דאמרו עליו דחד בתרי בטיל ומין במינו ומין בשאינו מינו ופרטי דיני כל קבוע כמחצה על מחצה דמי וכל דפריש מרובא פריש ודין חתיכה (מנה) הראויה להתכבד הכל ביאר שם באורך וברוחב ע"ש ויאירו עיניך ואחר שהעלה לאסור ולהחמיר נטה להקל מטעם שנודע לו שמחלקין במקולין הבהמה הכשירה על החנויות ואין נותנים אותה לאיש אחד בהגות אחת והורה ולא בוש שכח ב"ד היה יפה כמה שרשותו להחיא והרשב"א ע"ש. (דרכי נועם ז'): **גבינות** שבאו ע"י עובדי כוכבים וכתב הישראל מודיע מניינם ומשקלם ובשעת החשבון לא עלה משקלם מדוקדק ואומרים כי זהו דרך הגבינה להתגנב וליחסר במשקל מחמת הניגוב ושחשש חילוף ליכא דאלו היה מוכר הכשרות במקום א' היו לוקחים סמנו הכתב. או נימא דאסורות הן מחמת שהכתיבה אינה ניכרת בחותמי' וחיישינן למי שהסיר דתו שזייף לו הכתב ומטעם זה לא מקפק לאסור שכל החתומים על הכתיבה ידועים הם אצלנו אף על פי שאין החתימה ידוע חזקה לא מרע נפשיה העובד כוכבים לזייף. אך ורק מטעם חסרון המשקל שלא בא מדוקדק החליט הדבר לאוסרן דחיישינן שמא החליף בשלו כדי להרויח מה שחסר במשקל וסימן אין כאן כל עיקר ובטעם החלים שאפילו היו בגבינות אלו הסימן שעושים בהם בחתיכות עץ שאין לסמוך על אותו סימן כלל ומי שהורה להתיר ע"י סימן היינו כשעושה הסימן עומד שם וראהו אחר עשייתו וכו' ע"ש ח"א ובפרח מטה אהרן ח"ב סימן י"ג הביא מ"ש המחבר בח"ב סי' נ' ע"ר מהריב"ל ח"ב מ' ונשא ונתן באמונה ונטה דעתו להעמיד דברי מהריב"ל ולוישבם על נכון עי"ש בנדון שנשאל עליו בגבינו' ששלח ראובן לשמעון ע"י עובד כוכבי' מונחות תוך כיס א' שהיה חתום בחותמו של ראובן כמו שיעיד הכתב יד והתימת ראובן שהביא העובד כוכבים לשמעון שהיה כותב לו משליחות הגבינות תוך השק חתום ועוד היה מודיע לו משאר הדברים שהיה שולח לו עם העובד כוכבים ההוא וחתימות אותו כתב היתה מכוונות עם חתימת ידו ש"ר שהיה כותב לו פעמים רבות. אכן בעת קבלת השק הביט וראה שמעון שהחותם שהיה על פי השק היה מקולקל באופן שלא היו האותיות ניכרות. העלה להתיר הגבינות הנז' באכילה מכמה טעמים ע"ש דכל שנמסר הכיס צרור וחתום ביד העובד כוכבים כמו שכן בא העדות בכתב ראובן ודאי לא טרח העובד כוכבים לזייפו ולא מירע נפשיה

אשל אברהם

סימן לו (סעיף ב' בהגה"ה) **מוהו** כו' שנקלף העור. ובסנגלד הריאה במקום חידוד ונמצא סרכה בין חיתוך לחיתוך במקום סנגלד עיין תוס' פ"ה סי' נ' מ"ש בשם מהריט"ן: (שם סעיף ה') **או** שתלשה בכח. עיין באר היטב ס"ק יו"ד. ועיין ת' משפטים ישרים סי' ס' מה שתלינן בידא דטבחא אי היינו דוקא חוץ לאונות או גד פנים נמי בכללו: (שם בהג"ה) **ולא** תלינן כו' או שהושחר או אדום סביב הנקב. עיין פ"מ באר היטב ס"ק י"ב בשם ש"ב וכש"ב חולק עליו וכו' דאין אילו אלא דברי נביאות. אלא דמסיק לחלק בין אדום סביבו או אם הנקב עצמו אדום. ועיין שם עוד סימנים אחרים: (שם סעיף ז') **ויש** מכשירין אפילו בעבורים ובזרוחים. ומהרי"ט סימן י"ח ודיב"ל ח"ב ע"כ כתבו דאין להכשיר בלתי נפיחה:

סימן לז (סעיף ר') **אבעבוע** שנמצא כו' אבל לא התחתונים. ובתבואות דרכי נועם הורה להכשיר בין חיתוך לחיתוך אפילו בועה בסרכה ע"ם:

סימן לט (סעיף א') **אין** לבדוק כו' צריך לבדוק בהמה וחיה. כתב ח"י סי"ב נראה היום לפסול סרכות בעוף והשיג הרב בעל כנה"ג הסכים בהיותו בקושטנטינא לאיסור וע' בספרו סי' ל"ם וכן בס' ימין משה כ' על ת"ם מר"ן בפ"ע דאין כל הדברים אמורים אלא בבהמה כו' וה"ל וממורי הרב מוהר"ר יצחק ה"י שמעתי דוקא מנין תחובי דאוני לא שייכי בעוף משא"כ לענין סרכות כשנסרכה לצלעות יש לחוש וכן דייק מלשון רמב"ם ז"ל בפ"י מה"ש. ולזה כתב טוב שישליך הריאה מעוף מידי דהוי בא לבג ואבא כו'. והרב המחבר מתמיה עליו דהלא בכסדר אסי' בבהמה כשרה כ"ם עוף שהריאה טמונה בין הצלעות דאבוני מנני וע' ס"ם סי' י"ח ואסי' לוי דאמר כל טריפות שמנו בבהמה כנגדן בעוף ונימא דיו לבא מן הדין כו'. ואע"ג דמספקינן דדוקא סביך בכשרה לעלמם לבדו טריפה היינו בבהמה לא כן בלע עוף שהוא רק והריאה דבוקה שם ע"ש ואחרון הכביד מ"ם להשליך הריאה מידי דהוי כו' דהתם אינו אלא דיעבד דאי לכתחלה מה לנו לבדוק ת"ל להשליך מיד את הריאה ע"ם וסיים לענין מעשה אין לספק לנסרכה לצלעות שבסדרה ומכ"ם בכסדלן וסי' כמרדכי. פ' אלו טריפות. והיכא דנסרכה לנד פנים יש לאסור וכך כתב הסב"ן אלא דסיים ומ"מ א"א זוקקין לבדוק אלא בבהמה וחיה. וכת' דבר שמואל סי' ר"ם העלה היכא דשכיח והוחזקו ריעותא בבהמות צריך מדינא לבדוק: (שם בהג"ה) **ונהגו** ג"כ כו' ובקצת מקומות מקילין. ההולך ממקום שמחמירין למקום שאוכלין בלי נפיחה התיר הרב מוהר"ר יוסף מלכו לאכול עמהם. דנראה מה שקבלו עליהם היינו מפני שלא היה להם קצב ישראל וסמכו על עצמן ובאלו להם המנהג בטעות ואסבר דהתחלת קבלתם לא היה כ"א עד שיהיה להם קצב ישראלי וכן כשיבואו למקום שמקילין לאכול עמהם ועיין תשו' ח"י סי' יו"ד וי"א. ועיין לקמן סי' רי"ו וכמ"ש שם וכו"ח סי' תנ"ה ועי' ס' ברוך אגגל סי' ח' ס' יו"ד: (שם סעיף ג') **עובד כוכבים**. עיין באר היטב ס"ק ז' מ"ם בס' בעה"ג וכן התיר למעשה הרב"ל שמעון רוגזאל והסכים עמו מר שמואל גאון עי' תבואתו סי' ס': (שם סעיף ז') **אם** נסרכו כו' או לשמנונית הלב. סרכה היוצאת מדופן שכנגד האונה בין הצלעות למידור הריאה ונסרכה שלחתה אחד בין הצלעות והכ' בלב או בשמנוניתו ובאמצע סרוכה האונה למדורה רלה מורה א' להתיר וכת' פ"ם סי' ח' השיג עליו מטעם דאין כאן סתימות דופן. ועיין מהריט"ץ סי' ל"ו דסיים מיהו דבים מכה בדופן תלי' ן הריעותא בדופן ויש להכשיר ע"ש: (שם סעיף י"ג בהג"ה) **ויש** מתירין כו'. עיין תשובת ברוך אגגל תפי' ס' עד סי' יו"ד הרבה דינין המסתעפים ממנו: (שם סעיף י"ח) **ריאה** שניקבה כו' או בבשר ובעצם כשרה. מעשה שוחט מחט הרבה בהמות ובדקם ולא מלא כ"א טריפה אחת. ואח"כ בע"ש מלא לביעי אחד מפלס סרוך מבית הסחיטה עד ז' צלעות מהחזה עד הסלדה ואמר השוחט שמא זהו מהטריפה ונתחלף לקצב בכשרה וכבר נמכרו כל הריאות והכשר אבל בשר הטריפה עדיין בחנות מעתה יש לדון על התערובות והעלה בעל ח"י בת' סי' ס"ה להכשיר התערובות הואיל והוא ס"ס ובפרט כ"י מתיר ריאה שנקבה ודופן סתמה ואין מחלק בין גסה לדקה ועי' שם סי' כ"ו וברשב"ץ ז"ל:

סימן מ (סעיף ג') **נמצא** מחט בלב. עיין מה שכתב באר היטב ס"ק ד' וככר העיד כת' ס"א סי' ט' שנמצא כן בבהמות דקות: (שם סעיף ר') **קנה** הלב כו' במשהו טריפה. עיין באר היטב ס"ק ד' מ"ש כ' הגאון מ"ל וכן הסכים עמו הגאון מוהר"ר נפתלי כ"ץ ומעשה כזה אירע בימי הגאון מוהר"ל מפראג ועיין בתשובת פנים מאירות סי' ק"ג ק"ד:

ועיין

כל זמן שאין לו ריות בחילוף התוא ויש לתלות קלקול החותם בטלטול הדרך ולחששות רחוקות לא חיישינן ואחזוקי איסורא לא מחזקינן דאם תחוש שמכרן לישראל הי"ל לישראל ליקח ממנו הכתב יד של ראובן וכשהיה נוטלו היה רואה שהוא גזל בידו והיה מתרחק ממנו ולא היה נוטלן כי בדילי אינשי מגזל גמור כזה וא"ת שהישראל היה ע"ה דלא היה בקי הוא לא היה נוטלן בלא הוראת חכם והחכם אינו חשוד שהתיר בלא ראיית הכתב וכבר אמרנו שכשהיו רואין הכתב הי' בדילין מיניה וכי תימא בחתיכת הכיס שבאותו זמן היה שלם. היא חששא רחוקא עיין שם דהאריך לבעניתו בהיתר הגבינות החם באכילה ע"ש. וסוהר"ם די בוטון סימן ו'. (ומכאן תשובת למה שחשש אחד מהמשכילים באמשטרדם שלסה זה היה לו לרב טארי דמתיבתא ליתן כתב ידו לעובד כוכבים שקנה גבינות מסומנות מהישראל כדי למכרם באזמיר ולא חשש שמא העובד כוכבים שקנם ימשח אותן בשומן חזיר להעמיד אותן ימים רבים שהוא הולך בים. דודאי כל כי האי מלתא למיחש מיתא לא חיישינן כמו שכתב הרשב"א בתשובה והביאה הב"י ובש"ע סי' קט"ח סעיף י"ב ונ"ל וכן אין לחוש שמא החליק העובד כוכבים פני הגבינות בשומן חזיר סובב סובב לטעמים שכתב אהרן קדוש ה'. ע"ש ונחלת יעקב דף י"ח ובית יעקב). (מוהרי"ט סימן י"ב): **בודק** שמצא נקב בריאה או בבני מעים ולהיות שמצא מקום לתלות במששושא דטבחא או בזאב ותולעים הכשירה ואח"כ הבודק עצמו הקיף ולא אדמו הנקבים להדדי אין לומר מטעם שמתחלה הכשירה עפ"י התליה יצאה להתיר וכ"ש אם היה אוסרה מתחלה משום שלא נתיר אותה אח"כ בהיקף אפילו שנדמו. דהא דקי"ל חכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר היינו היכא דאסר משום דטעה בשיקול דעתו לאוסרה אבל הכא הוי כטועה בדבר משנה וכל הטועה בדבר משנה יכול לחזור בו ולא אמרינן שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא ובנדון זה אף על פי שמתחלה הכשיר אותה ה"ז טריפה כי טעה בדבר משנה ברור ע"ש ח"א דף ל"ב. (שם ל"ז): **ריאה** שנסרכה לדופן ונמשכת עור אל שיפולי האונה למטה ונמשכת גם אל שומן חלב. הורה והוכיח שאין להקל ולהתיר בה כלל דיש לחוש לסרכת שומן הלב דלחוריה קאי ומתגרנד הוא מן הדופן ומן הריאה המטלטלת בחלל הגוף ויש לחוש דתתפרק ואין הדופן מגין ובודאי אין לומר דניזל בתר רובא והואיל ורובא סרוכה אל הדופן ודופן סותמת כשירה כאשר רצו לסמוך בזה על סברת בעל העיטור דלית לתאי סברא ודחויה היא מאליה ע"ש ועיין מהרימ"ץ ל"ז. (שם ע"ו):

הורה פנים לאסור בריאה שיש אבעבועות ויש מהם מלאים מים זכים ויש מהם מלאים מוגלא ובמקום אחד היו נוהגים להכשיר לעולם אע"פ שהיה בהם סרכא וחכם אחד מקרוב בא ופעמים מכשיר ופעמים מטריף והחזיק במעוזו במקום הפסד מרובה וממונם של ישראל דראוי לסמוך על המכשירים אבל לעולם דיש צד מה פנים לאסור כל היכא דאיכא ריעותא בריאה אין להתיר כשיש סרכא ע"ש (שם ע"ח): **אחר** ביאור כמה פרטי דינים הנוגעים לדבר סימני הדגים התיר לעשות סחורה בביצת דגים הנקראים סורונא"ש הבאים מעבר לים והוא הנקרא קאר"ה חאוי א"ד ע"ש ח"א. ועיין חות יאיר קס"ב וקע"ת והשי למורא י"ז האריך בביאור דין אין עושין סחורה בדברים האסורים לאכילה ואם נתנו לו דג טמא בדורו דמותר למכרו ונתארך בדבר בישוב דברי הפוסקים ע"ש. וכס' נשאל דוד מכ"י נ"נ: (פני משה ג'): **בהמה** שכשקרע השוחט הטרפש לבודקה קפץ עליו קלוח גדול של מים עכורים והכניס ידו ובדק ומצא ריאה זכה וברה נקיה מכל מום סרכא ופגע רע. הורה שאין להטריף אותה מפני זה. ושם יבאר מה הם המים עכורים אלו ומאין הם באו ומצדד כל מה שיש וראוי לצדד ומסיק להכשירה עיין עליו רצדד שאין להתירה כ"א בנפיחה ועיין ריב"ל ח"ב ע"ב ומוהרי"ט ח"א ל"ז וע"ח ח"ב. (שם קכ"ז וקכ"ח): **קדרות** שנתבשל בהן איסורי הנאה כגון בשר וחלב או חמץ בפסח יורה להתיר להשתמש בהן ביבש ולא נהגו העולם אלא כדברי המחמירים אשר עליהם תבא ברכת טוב כי ראוי להתרחק מהכיעור ולעשות סייג. (רדב"ז כ"ה): **יבאר** לשון הרמב"ם ריש פ' מאכלות אסורות דין דם דגים וחגבים טהורים מותר ואפילו כנס וכו' ומ"ש הס"מ ע"ש. (שם מ"ו):

מחט הנמצא תחוב בקורקבן האווז ועובר מעבר אל עבר כשיעור חצי אצבע ולא ניכר אלא אחר הבישול ובשעת מליחה שטיפה והדחה לא ניכר כלל ולא נמצא בו שום ריעותא התירו להלכה ולא למעשה מפני שאין הכל יודעים טעמו של דבר ומדמו מלתא למלתא ואין להתיר לפני עם הארץ דברים הנראים זרים בהבטה ראשונה וע"ש טעמי ההיתר כי רבו ועיין סימן קס"ב בדין מחט בקורקבן מבחוץ והיו שם עופות הרבה ולא היו מכירים איזה עוף והטריף את העוף מטה נמשך אם נכנס דרך הושט הרי ניקבו שני עורות של הקורקבן ואם מבחוץ הא אמרינן ובקוץ עד שינקב לבית חללו. ולענין היתר שאר העופות שרבים הורו טעמים דהוית להו יבש ביבש דחד בתרי בטי"ל ושתתרנגולת שנחתך ראשו ורגליו תו לא הוי בריא ושכיון שלא נתבשלה אינה ראויה להתכבד וכיון שהיא שלימה כחתיכה גדולה תחשב שאינה ראויה להתכבד עכ"ז כתב דאין לסמוך והוכיח שם בראיות ע"ש אך בנידון עצמו הכשירה מכח שראה שהמחט היה יוצא לחוץ כל כך ושאי אפשר שלא עשה רושם בחלל העוף במקום שהמחט יוצא ובכן הצריכה בדיקה ונבדקו ונמצאת בא' מהם רושם שחור שהמחט היה עושה ובכן אותו העוף לבד הטריף והכשיר השאר ע"ש ובית הלל ס"ס וצ"צ ק"ו דמתיר בכיוצא בזה ובאר עשק פ"א. (שם נ"ח): **יורה** הדרך המותר והאסור בענין העמדת הגבינה בקיבה ש"נ שהיו נוהגים במצרים והגאון המחבר ביטלם והורה הדרך הישר כאשר היו עושים מימי קדם שהיה הולך היהודי הנאמן לבית המטבחים של עובדי כוכבים ובשעה שהיו מוציאים הקיבה מבטן העגל היה שופכת לתוך הכד ותותם פי הכד וחוזר ביום ב' עד שימלא כדו והולך לו שזה מותר אפילו לכתחלה ואפי' שהיא קיבת נבלה ואין לחוש לדברי האחרונים כי הוי גזירה שאין רוב הצבור יכולים לעמוד בה ע"ש ודבר שמואל ש"ל. (שם ע"ד): **הלב** שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו אבל יודע בבירור שאין בעדר ההוא דבר טמא והביא לו העובד כוכבים חלב מאותו העדר הורה דכיון שאין לחוש כלל לדבר טמא מותר אפילו שאינו בצד העדר ע"ש. ובפר"ח ובנחלת יעקב ודבר שמואל ובית יעקב. (שם ע"ה): **טבח** שבדק בהמות רבות ונמצא באחד מהן חתיכת ריאה דבוקה בסירכא גדולה אל א' מהצלעות ורובא דבוקה אל העצם ומעוטא אל הבשר ולפי שהמנהג להתוך סירכא שאינה מטרפת להסיר המכשול והפקפוק וגם נוהגים כהרמב"ם להכשיר סירכא כשהיא לעצם ולבשר שאלו לבודק אם חתך שום סירכא והשיב שלא חתך ובכן עלתה הסכמת כולם להטריף שמא הסירכא מהאומה היתה ואם נסמכת לדופן טריפה בכל מקום שנסמכה והיה מי שרצה להטריף כל מה שנשחט באותו היום ואחר שעה אמר הבודק עצמו שנזכר לספרע שחתך סירכא א' כשירה ושזו היא ובכן היו רוצים לחזור ולהכשיר ועלתה הסכמתו אחר שראה מקום הסירכא שרובו ככולו דבוק בצלע ומעוט מן המעוט בבשר והדיבוק היה בצלעות התחתונות שהם כנגד האומה ולא באותן העליונות שהם כנגד האונות שהבהמה הזאת היא טריפה והשאר הם כשירות ע"ש. (שם ק"ו): **מחט** שנמצא בעובי הכרס ולא יצא לחוץ שמקצת התלמידים רצו להטריף ולא מבעיא לדעת רש"י אלא אפילו לדעת הרמב"ם דעתו ז"ל הסכים כדעת הטבחים שהכשירוה והוכיח שהמטריפים טעו ג' טעיות ושהדבר פשוט ע"ש. (שם קי"ג):

מעשה שנשחטו ל' כבשים ונמכרו קצתם ואח"כ נמצאת ריאה שיש בה ב' מרות ואין ידוע מאיזה מהן הוא ונמצאו כולם בספק טריפות והיו ממטון ישראל. אחר שהוכיח אופן מחלוקת דין טריפות הסרה הריאה ושאל את פי הטבחים אשר ראו את הריאה ואמרו שהיו מתאימות וא' ארוכה מחבירתה ושנקבו את הארוכה ולא נשפכה אליה הקצרה ועוד שאל אם הפכו את המרה כלפי מעלה לראות אם שופכות זו לזו מלמעלה במקום חיבורן ואמרו שלא עשו בדיקה זו ועוד שאלו אם היו יוצאות ממקום א' וא"ל הן לפיכך הורה ודן שודאי כיון שיוצאת ממקום אחד ודאי אם היו מהפכין אותן הוו שפכי להדדי ולא משכחת להו דלא שפכי אלא כשיוצאת א' הנה וא' הנה כמעשה שנשאל עליו הרשב"א והוא ז"ל הכשיר כיון שממפין אחד שופך לשתי המרות כ"ש בנדון זה דעדיף טפי ואלו היו מהפכין אותן הוו שפכי ולא שייך בה כל יתר כנטול דמי ועוד מפני שהיה הפסד ממון ישראל הרבה וצירף לזה ס"ס דמאן לימא לן שלא היו בשתי כיסין ושאם היו נופלין זו מזו לא תנקב ולפי מ"ש שם איכא ספיקא אם הכבש ההוא הוא בעל אותה הריאה ואת"ל שזה הוא שמא אינה טריפה ושאם היו נופלין אחד מעל חבירתה לא תנקב. ובכן בצירוף עוד טעמים אחרים ע"ש במעשה עוד שבא לפניו הכשיר והתירה ובפרט שכבר נמכרו קצת מהכבשים ונאכל הבשר ואיכא למתלי איסורא בהנך שנאכלו ע"ש ועיין בהלקט. (שם קכ"א): **מי** שהוא בין עובדי כוכבים ואינו מוצא לאכול אלא דברים אסורים תורה שעל האכילה ראשונה לקיום גופו חייב ליתן כל ממונו ולא יאכל איסור ולאחר מכאן הרי זה נקרא. אנוס מחמת נפשות ואוכל מה שנמצא הקל קל תחלה כגון נבילה ולא חלב ודם וכן דעתו אף באיסורים דרבנן כגון חלב שחלבו עובד כוכבים ושמנו של גיד וביוצא וכל זה כשיש לו ממון אבל אינו מחוייב למשכן עצמו ולקחת בהסתנה פן יבא לידי סכנת נפשות וחי בהם אמר רחמנא ואנוס רחמנא פטרי' אם לא בתורת חסידות אם רוצה להחמיר תעב"ם ע"ש. ועיין ספר דמיון ארי' סי' ד"ה וח"ס כי שם יבאר עד כמה תכבד העבודה שמחוייב כל איש אשר בשם ישראל יכונה לעשות להשי"ת בכל נפשו ויודיע את המחוייבים לעשות בממונם שלא לעבור על מצות לא תעשה או עשה דאורייתא באיך וכמה יהיה החיוב ההוא ועוד יבאר בחליקים רבים על איזה עבירות שיש ליהרג ולא לעבור הן בד"ת הן בדברי סופרים ועוד שם יתבאר דכופין להוציא ממון להחזיק דת ישראלי אפילו על איזה מנהג טוב וכ"ש על מצוה דאורייתא או מד"ס וכמה מחוייב להוציא ע"ש כי טוב ובחות יאיר סוף שאלה קפ"ב. (שם קס"ה): **עוף** שנשברו צלעותיו שמצד אחד סמוך לשדרה והיו ראשי הצלעות בולטים לפנים בחורה של מחט יש מי שרצה להכשיר והגאון הטריף בסכ"ש וק"ו מנשבר הגף סמוך לגוף דחיישינן שמא ניקבה הריאה ואין אנו בקיאין בבדיקתה וכ"ש הכא דחששא קרובה היא שודאי ניקבה ובפרט שהיו יוצאים ראשי הצלעות דעדיף טפי להטריף מקוץ שנכנס בבח כי הרי הריאה שוכבת תדיר בין הצלעות ואם וע"י הניפוח וההנעה פוגשת בשבירת הצלעות שהן כמין מחטין ודברים שט"ה. (שם קצ"ב): **עוף** שנשחט כדינו ואח"כ נמצא מאכל יורד מתוך הסימן ולא נודע מהיכן נכנס שם המאכל וגם לא נמצא נקב בושט הורה להטריף כי א"א לבא שם מאכל אם לא שניקב הושט שאין אנו בקיאין בבדיקתו ואין לתלות דרך הקנה. אך אם יש לתלות שע"י שנשמט סיעום הושט ממקום חיבורו ובדקו הושט ונמצא שלם ושמרך השמוט שירד המאכל לתוך הגוף בין הושט והקנה אפילו שינקב העור של הצואר לית לן בה וכשר ע"ש שער אפרים נ"ח. (שם קצ"ג): **כרס** שנמלח ולא הודח ונתנוהו במלחו תוך כלי ראשון במים רותחין כדי לנקותו יש מי שרצה להחמיר אפילו שהיה במים ס' כנגד המלח באומרו שהכרס עצמו נעשה חתיכה דאיסורא והוא ז"ל הורה להתיר אפי' לדעת ר"ת דס"ל דכרס לא הוי בכלל בני מעיים ומחזיקין בו דם ודעתו ז"ל דכרס אין מחזיקין בו דם והרי הוא בכלל בני מעיים וכדעת רוב הפוסקים ובפרט כי הנסיון מוכיח שאין דם בכרס ע"ש. (שם קצ"ד): **לפי** שאין הנשים בקיאות במליחה אין נותנים אותה כלל בזמן הזה ע"ש ובדבר שמואל העלה דיש להאמין הנשים במלאכת הניקור ובשאר איסורי תורה לבד משחיטה ע"ש. (שם רס"ה): **אחר** שקנה במקולין של עובדי כוכבים ל' ליטראות בשר כשר והעובד כוכבים נתן לו חצי ליטרא בשר נבלה להכריעה והנה נמלח כל הבשר ביחד ולפי ראות עיני בשר אין ס' בבשר כשר אך במשקל הוא ס' נסתפק אי אזלינן בתר המשקל או ראות העין והוכיחו והעלו בראיות ברורות דמשערינן במדה דהיינו מדידה של מים ולא במשקל עי"ש ועיין סיום דברי הגאון מהר"ר גרשון שהובאו בקצרה הנה בספרו עבודת הגרשוני סי' ל' נתארך בביאורים ועיין הלק"ט ח"א כ"ז. (שער אפרים נ"א בנ"ד): **בועה** גדולה כמו אגוז שנמצאת באונה האמצעית על גבה כנגד הצלעות והיא בולטת לחוץ ואין לה דיבוק בריאה אלא תשורש שהיא דבוקה בה והשאר הוא לחוץ. אחר שהוכיח והעלה שלעולם בדיקת הריאה היה אחר נפיחה דקדק מלשון השאלה שכפי הנראה אף לאחר הנפיחה היתה בולטת יותר מטרפא דאסא ולפיכך הטריפה ולולי בדעת המכשירים שאין לנו להוסיף על הטריפות שמנו חכמים ואין מדמין בהם דזה אינו הוספה ודמיון כי אם פי' הטריפות שמנו חכמים ע"ש ועיין בהלק"ט ח"א תוך סימן רצ"ד. (שם נ"ה): **כבד** של אווזא לעוטה שהיה לה בצד התחתון המונח על הושט והקרקבן כמין כיס של בשר מחופה בעד הכבד והיתה גבוה וקשה קצת מבשר הכבד וכשנקרע הכיס נמצא בתוכו שבולת שועל שלמים וגם מרוקבים ומעוכלים וחול ימים כעין הנמצא בקורקבן העלה להטריף מטעם דא"א לבא לתוך הכבד מאכל ובפרט שבולת שועל שהוא חד כמו קוץ אם לא ע"י נקיבת הושט או קרקבן ודקין שנקיבתן במשהו ויש מי שרצה להכשיר ולא הודה לו המחבר אך עיין רדב"ז סימן קצ"נ. (שם נ"ח): **עוף** שלא נפתח ונמלח סגור עם כל בני מעיו התיר גופו באכילה על ידי צלייה והכריח הדבר בלא ימנע מן החלוקה אם עבר המלח לתוך גופו של עוף א"כ כבולעו כך פולטו ואם לא נכנס א"כ לא פלט הלב והכבד דמן מעולם וכיון שבית השחיטה פתוח תו לא הוי כנמלח בכלי שאינו מנוקב ע"ש וכן העלה הר"ש הלוי כ"ד ועיין פרי חדש סימן ע"ב ס"ק י"א דחולק עמהם להקל אפי' לבשלו. ועיין בח"ב מנחלת שבעה סימן כ"ז דנוטה דעתו להחמיר ושם יבואר סעיפי הדינים בחילוקים וביאורים נאים. (שם נ"ט): **קיבה** שנמצא בטופה יתד (או מחט) תחוב ולא ניקבה מעבר אל עבר אך ראו יבלת קשה על הקיבה נגד אותו מקום שהמחט תחוב מבפנים ואותה היבלת לא היה מראה חלודה ודחו אותו המחט דרך חלוכה לצד חוץ ולא היתה נכנסת דרך אותו יבלת והכשירו אותה ויש מי שרצה לוסר

ן' לב כמ"ש דף ק"ו. (שם ל"ז ל"ח): **גף** תרנגולת שנשבר רחוק מן הגוף וחזר ונתקשר אך לא יפה אלא שאין רואין שום ריעותא בעור ובבשר ונשחטה התרנגולת ונתבשלה עם הגף הסבור אין להחמיר בעת הצורך. (שם מ'): **בהמה** שאין אנו בקיאין בבדיקה אי חשוב כספק איסור או כודאי איסור. (שם מ"א ג'): **עינוניתא** דוורדא שיש לה שני כיסין אין לאסור. (שם ס"ב): **כבד** של אווז שנקב במקום אחד בשפולי הכבד יש חילוק לפי שהוא נחלק לב' חלקים א' גדול וא' קטן וה"ה לתרנגולים ע"ש ואיזה מקום היא. (שם ק"ג): **מותר** לצרות בשר בגוון בכלי עובד כוכבים בשעת הדחק לצורך מליחה. (שם ל'): **בשר** שלא שהה שיעור מליחה שנפל תוך כלי שאינו מנוקב שיש בו ציר או אין בו ציר כל החתיכה אסורה אפי' מה שחוץ לציר והטעם ע"ז הרב ז"ל בה"ג"ס (שם מ"ל): **בשר** שהודח תוך שיעור מליחתו נראה דיש לו תקנה במליחה שניה אלא כמו שכתב בתורת חטאת כלל ו' ס' ה'. (שם נ"ג): **בשר** שבתוך שיעור מליחתו נפל על גב קרקע שהיה לח ממים וציר הנוסף מבשר שנמלח או שנפל אחר שיעור מליחה נראה דאפי' מה שנוגע בציר לא בעי קליפה אלא כמו שכתב ת"ח כלל ו' סימן א': (שם ס"ד): **כשנמצא** צלע יתירה בבהמה מצד זה ומצד זה אין מניחם לחצי אלא שהאחוריים יותר מצלע אחד ודברי מוהרי"ל שנראין להיפך. (שם ס"ו): **עוף** שלם שבשלו ולא נטלו הוורידין ודברי ת"ח כלל כ"ז ול"ד: (שם פ"ט): **בשר** שלא נמלח עד אחר שלשה ימים אלא שהודח תוך ג' ימים הדחה מועטת שנשפכו מים עליו שרי בדיעבד אף לבישול ואין איסור זה דג' ימים נוהג לא בניקור חלב ואנ"ל בניקור גידי הדם. (שם ק"ח): **כיסוי** של חלב שאינו ב"י שבמוהו על קדירה של בשר ב"י שבשלו בה מים או ירקות הכל שרי. (שם י"ח): **כיסוי** של חלב שסמוהו על קדרה של בשר מסולקת מן האש ועדיין רותחת. (שם י"ט): **אם** עירו מים רותחין מכלי של בשר נקי ב"י על כלי חלב אינו אוסר אלא כדעת תורת חטאת כלל נ"ח שחושש להחמיר. (שם כ'): **לנחור** התיישים למכרם לעובדי כוכבים בשביל העורות שלא יתקלקלו בהיתעה נראה לאסור. (שם כ"ה): **מי** שקיבל חזירים בחובו ואינו יכול למכרם אם לא בהפסד גדול מותר להשהותם עד שיזדמן לו קונה. (שם ל"ו): **יין** כשר שהוליכוהו עובדי כוכבים ע"ג עגלות ג' ימים בלא שמירת ישראל והתירו הכל ע"ש. (שם כ"ט): **כחל** שקרעוהו אבל לא שמו אותו בכותל ועשו ממנו ומבשר שתחתיו ביחד מולייתא אסור אפילו בצלי. (תורת אשם קנ"ט): **חתיכה** של בשר ששהתה שלשה ימים בלא מליחה ומלחוה ונתבשלה בחתיכות אחרות ולא היה כאן ס' מעשה היה ואסרו. (שם קע"ט): **חתיכה** של בשר שנמלחה קודם הדחה ראשונה ונתערבה עם שאר חתיכות שהודחו כראשונה טוב הוא לחזור ולמלחן שנית כהלכתן. (מהרר"י לוי ל"א): **מחול** ניקור בראשו חטב בכל מקום אפי' בדק שנו אסור. (שם ל"ח ל"ו): **נקב** מפולש בלי שום סתימת סירכא פוסל במילר התוך ובמקום חיתוך שבין אונה לתכרתה. עם כמה לאונות הפוסקים בעיקר הדין: (מהרר"י טראני י"ד ז'): **בדין** אי אינקב טרפשת דכבדא. (שם ח'): **צלע** שנשבר וחזר ונקשר ויש סירכא חוץ לשבר או רובה חוץ לשבר טריפה. (שם ט'): **בועה** שנסרכה לעצם לבדו טריפה ובשאלוניקי יע"א מכשירים על ידי בדיקה שבולה בנפיחה. (שם י'): **בועה** בשיפולי האומה שלא הספיקו לבדוק אם יש שם בשר תיף עד שנקרעה וא"א לבדקה. ודברי הרב בב"י בענין המשמוש. (שם י"א): **סירכא** מהאונה אל הדופן שכנגד האומה ותכה בדופן במקום הסירכא נראה דכשרה. (שם שם): **בדין** אונה ואומה שנסרכו יחד אל הדופן וע"כ. (שם י"ב): **על** הכספיי"ן המשוחים בחלב. בנמכרים בחנות ודאי יש לחוש לאנשים סבאים מבחוץ. (שם י"ד י"ח): **על** זיוף אותיות הגבינות ועל זלזול איסורם. (שם י"ד ג'): **ביצים** שנתבשלו במים במחבת של בשר ונתנום במימיהם תוך קערה חולבת לדעת רוב הפוסקים מותרים ונסתפק כדברי הר"ן ז"ל דנראה ממנו לאסור כנידון דידן אפילו אם ת"ל לאו דוקא עלו וכו'. (מהרר"א ן' חיים ח"ב ס"ח): **קטן** שלא הגיע לחנוך ובתיית המים מזקת לו ואין במקומו יין כשר יערבו המים על היין שני חלקים ויסים המים תחלה ואח"כ יערה היין עליהם במקטף קטופי ולדעת הרשב"א יש להסתפק. (שם ח"א ק"ב): **חוכרת** פתח יינם נגד המקילין. ועיין ענין זה בארוכה בספר הזכרונות ז"ס. (שם ח"ב ג'): **אסור** לאכול אפילו בשר עוף בחלב שקדים אם לא שיניח השקדים בשפת הקערה למעלה משום מ"ע. (באר שבע דף צ"ב): **לא** אמרינן בישל בהם כלים אינם ב"י אלא דוקא כשאין בעל הכלי לפנינו לשאול אם היו אם הוא ב"י כדלעיל. (שם דף ק'): **דגים** שנצלו עם בשר בתנור אחד נפרדין זה מזה אסורין לאכול אפילו במלחה. (שם ק"א): **בדין** גבינות הנמצאות ביד עובד כוכבים תגר ואותיות כשר עליהן והוא מוחזק לשכור יהודים לעשות לו גבינות כשרות אם הוא מוכרם לישראל ולעובדי כוכבים בשוה מותר לקנות ממנו וע"כ. (שם דף ק"ח): **עירוי** של דבר איסור ע"ג אוכלין אי אוסר כדי קליפה או כדי נטילה או כולו ועיין במוהר"א ן' חיים בח"ב סי' ס"ח. (מהרר"ש לוריא ס"ב): **קנקן** של יין והיה בו יין מבחוץ טופח על מנת להטפיח ונגע העובד כוכבים ביין שמבחוץ היין שבתוך הקנקן מותר. (שם ע"ו): **חילוקי** דינים סים בהלכות תערובות בטור י"ד בסימן נ"ח נ"ט. (בני שמואל מדף קל"ז עד סופו): **בדין** ענין שתיה שכר של תבואה שבזמננו זה. (שם נ"ז): **ברזא** שנשמטה מהחבית והניח העובד כוכבים ידו על הנקב הרב ז"ל אסרו בשתיה כפי מנהג המקום. והוא ומהרל"י ז"ל התיר (מהרר"א מזרחי נ"ד ה' ו' שם ח"ב ל"ז): **משקה** נימוקין של עובד כוכבים ותבשיל ומקפה העשוי מחלב שחלבו עובד כוכבים כולם אסורים וע"כ (שם כ"ז): **יהודי** סוחר שיה רגיל לסחור בסתם יינם למכרו לעובדי כוכבים ולא ידע שיש חשש איסור בדבר ולזה עשה שעבוד לעובד כוכבים להביא להם סך תבוא ונודע למורים וגערו בו הדין שמהם אמנם כמה שנשתעבד בבר אין נראה להפסידו הפסד מרובה. (מהרר"ם פדואה ע'): **בדין** זבוב הנמצא בקדרה. (שם ע"ט): **תימה** על מה שפסק הרב ז"ל בי"ד בסימן פ"ד להתיר בתולעים הנמצאים בפולים ועדשים תחת הקליפה במקום לה. גם תימה על מה שפסק בס"ס ק"ד ובס"ס ק"ג כענין פליטת דברים שמאוסים שאסורים. (ספר הזכרונות ז' ג' פ' ג'):

אשל אברהם

סימן פא (סעיף ז' בהג"ה) ועיין באבן העזר כו' ומוליד לו טבע רע. כ"ל עזות ואכזריות. ועיין תשוב' בי"ד סי' כ"ח:

סימן פד (סעיף ד') **תולעים** הגדלים בפירות בתלוש מותרין. הנה בתשובת אוכל יוסף סי' כ"א הביא דברת כ"א ותרו כי' רבנן על אכילת תבשיל פולין כי דרכם להתליע במחובר. ובדיקם לא מהני דא"א דלא ליסתמיטנו כמה מן התולעים אל הקדירה. והמחבר העלה לסברא דאף אם יהו מתולעים בתבשיל מ"מ א"ל שמא אותן מהמתולעים במחובר ככר השליכו ולפי' אח"ל שהיה ממחובר כיון שכן שתולעים א"ל מקום לכתוב עיין פירוש רש"י בש"ם אדברי שמואל ואפילו לפי' הרמב"ם דכל מחובר אסור משום שרץ השורץ על הארץ אבתי י"ל אולי נתרסקו ע"י בישול ובטלו בס' עיין ריב"ש סימן ש"ט ומטעם זה התיר נמי לאכול הקומפי'. וכן הדין לענין מלח שמלא דם ונתנוהו בקדירה ע"ש עיין ס"ח: (שם סעיף ח' בהג"ה) **וה"ה** במלח. בתשובת שב יעקב סי' כ"ח העלה בכלוב פרים שנמלח ומלאו במלח הנשאר ג' תולעים מתים באם יש לתלות שאחר מליחות הכרוב באו לשם או הכלי שהיה בו היה רחוב שלא נטל על המונח למעלה אזי יש להקל במקום הפסד. וכן הטעם דיין שעושין עם גודגדניות מתולעים אין להתיר כ"א שמשימים אותן בשק ע"ש סי' כ"ט: (שם סעיף ח') **שאם** נשאר בו תולעת ימות סיד. עיין תשובה בי"ד סי' כ"ם שאידד טעם על מה שאין העולם נזהרים ליתן עדשים ופולין במים רותחין לבודקן: (שם סעיף י"ו"ר) **אם** מצא בהם שלש פעמים. וה"ה ג' בבת אחת. והאפשר דבג' נמי יש להחמיר לרבי דתני זימנא הוי חזקה ועיין ט"ז סי' ק' וח' בי"ד סי' כ"ו: (שם סעיף י"ב) **דבש** וכו' עד שיחא ניתך ויסננו. בנרצה: תותים מתבוים בהם תולעים ורב אחאי סינן למשקה ושותן ומהורר דשאל קרא עליו ערעור דהוי כמבטל איסור לכתחלה הנה לכאורה היינו דינא דש"ע כאן. אך בש"ע סימן ק"ח ס"ו כ' שנתרסקו שלא במתכוין אבל כו' אסור למי שנתרסקו בבשולם ועיין ט"ז ס"ק י"ט שם וש"ך סי' ק"ב ס"ח ב' וכ"כ רש"ל וב"ח דמה שהתירו בסי' קו"ף ס"ד היינו בלא סוחן בתולעים ולאחר הבישול נמלאו ועיין תשובת פ"מ ח"ב סי' י"נ. וש"מ סי' נ"ט ס"ס. אך הגאון סנ"ע התירן מכיון שלא והנה מגוף האיסור בעין משא"כ ירקות המתולעים דצריך לבודקן ואחר כך יסנן כי אז י"ל אולי לא נשאר כנס עד אחד. ועיין פר"ח ס"ק ל"ד ובכנה"ג ודיס סי"ד

דאפי' אם נקבה מעבר אל עבר נמי כשירה לפי שהחלב דאיתרא מכסה אותו הנקב צדד פנים לכת האוסרים והמתירים ודעתו נטה להתיר אם היה ברור שהיבלת היתה מכוסה בחלב שעל היתר וסותמו החלב דודאי כשר ע"ש . ובמחלוקת העדים שתית שם הורה דעדות המתירים שראו צד ההיתר בקיבה הם נאמנים כמאה נגד עדות המנגדת אותם . ע"ש ועיין צ"צ סימן פ"ט דנטה להחמיר . (שם ס"ב) : **מקשה** לדעת בעל הנ"ה סימן ק"ד ס"א במ"ש ודוקא בשרץ יש לחוש אם נשאר שם שלא יוכל להוציאו אבל שאר איסורים אין לחוש ע"ש . (שם ס"ז) : **כבד** ששרו אותו במים מעת לעת ואין במים ס' כנגדה אם נאסרה הכבד משום דקיי"ל כבוש כמבושל כמו בשר ששרה במים מע"ל הורה פנים של היתר דלאו לכל מילי נאמר כבוש כמבושל ע"ש . ועיין חות יאיר כ"ז :

ועוד נשאל בכבד ששהה ג"י בלא שרייה אי מהני ליה צלייה לבשלו ככל כבד דעלמא דלא שרייא לבישול אלא אחר צלייה או נימא דומיא דבשר ודוקא לצלי מותר אבל לא לבשל וגם בזה צדד להקל מפני שהכבד לעולם פולט ואינו בולע משא"כ בבשר שע"י הבישול פולט וחוזר ובולע ע"ש ובש"ך והט"ז סי' ס"ט סס"ו דכתבו שיש לסמוך ולהקל. והצ"צ סי' קכ"א צדד והורה להחמיר והשוה כבד לבשר ע"ש . ועיין בנ"ש נ"ה ובאר עשק סי' מ"ו דנטה לאסור הכבד אפילו לצלי ע"ש . (שם ס"ח) : **בעלת** הבית שהביאה לביתה בשר וחלב ושומן ובקשה מאשה אחרת שתעשה לה הכשר בהדחה ומליחה לקדרה ולבשר ולשומן והיא עשתה כן ונמצא אח"כ החלב מעורב עם הבשר והשומן וכששאלו לאשה שמלחה השיבה שאינה יודעת וכי לא היתה מעיקרא יודעת שהיה חלב והיא מסופקת אם נמלח כל מה שמונח בכלי והשיב דבענין זה שההיתר היה בשר ושומן והאיסור היה חלב ודאי דאסור משום דהוי ספק דאורייתא דבשר וחלב מקרי שני מינים כמבואר בסי' צ"ח ע"ש אבל היכא דלא היה לפנינו אלא שומן לחוד ונמצא חלב עליו ואירע כמעשה דלעיל שנסתפק אם נמלח החלב עם השומן ואין ס' בשומן כנגד החלב הורו להקל מטעם דבכה"ג מיקרי ספיקא דרבנן משום דחלב ושומן מיקרי מין א' ומין במינו בטל ברוב מן התורה ואזלינן לקולא הובאו דבריו אות באות בצ"צ סי' ס"ג ע"ש : (עבודת הגרשוני י"ד) : **צידד** והורה פנים של היתר בהכשר הכלים שנתבשל בהם בשר שלקחו מטבח אחד שמכר ברבים בשר שעברו עליו ג"י שלא הודח ולא נמלח ולא הודיעם לאכלו צלי אש כדינו והיה מי שהצריכם הכשר למפרע והוא ז"ל צדד והעלה שאין צריכין הכשר כל עיקר מאחר כי כל הבשר שמכר טבח זה מעולם. לא היה אלא ספק נשתהה ג"י בלא הדחה ומליחה וא"כ אפילו היה בשר זה לפנינו בעין הוי שרינן לי' למיכליה דרך בישול ע"י מליחה כהרמ"א ס"ס סי"ג מכ"ש הכא דהוא ס' נשתהה ס' לא נשתהה שהוא ס' דרבנן ולהקל ע"ש ועיין בנ"ש נ"ה . (שם ס"ו) :

תרנגולת שמנה שלא היה לה מרה למראית העין וקודם מעיכת מקום המרה נאבד הכבד . הורה וצידד להקל כדעת הש"ך דרובם המרה נבלעת בפנים ונרגש במעיכה ולפיכך לא מחזקינן ריעותא כדי להטריפה ע"ש ועיין בלק"ט ח"א רצ"ד . (שם י"ז) : **אווז** מפוטם ושמן שנצלה תוך כלי שקורין בל"א בראט פעקי"ן ונצטמק ויפה לו ונמצא הלב דבוק בתוכו והיה חסר ממנו הראש והרגלים והכנפים הסמוכים לגוף צדד פנים להקל אף שחסר ממנו הכנפים אם העוף כבר נאכל וליכא לקיים עלה רמלתא (כי יש אילן גדול לסמוך עליו הוא מוהר"י מינץ) אך הוא הורה לנו דרך הוראתו הישרה למעשה דאם יבא העוף החסר לפנינו עם הלב ונוכל לשפוט לפי מראית העין שהמובא לפנינו הוא ס' כנגד הלב אז אפילו חסר מן העוף הירך וכיוצא יש להכשירו (וכמ"ש בעל הנ"ה במ"ש ואם אינו שלם וליכא ס' דמשמע מיניה דאם אינו שלם ויש בו ס' יש להכשירו) אבל אם אין העוף והלב לפנינו אין להכשירו אם לא שהעוף יהיה שלם ולא יהיה חסר ממנו כ"א הראש והצואר והרגלים דוקא ואם חסר ממנו עוד שום דבר מה אין לסמוך על מהר"י מינץ אם לא שיהיה עוד איזה צד היתר או במקום הפסד מרובה או לכבוד שבת ע"ש ובהלק"ט ח"ב רל"ת מה שנתקשה בהא דכתב הרמ"א דאין לך בהמה שהיא ס' כנגד לבה . (שם כ"ט) : **הדרא** דכנתא של כבש שנמלחה בלי ניקור כלל באופן שאנו מצריכין לשער בס' (כי אנו נוהגין לשער אף במליחה בס' ודלא כמ"ד דס"ל שרי בקליפה או נטילת מקום) נשאל אם בעינן ס' נגד כל הקרום שעל הדקים והכנתא או סגי בהיות ס' נגד החלב שיש על ריש מעיא באסתא . ואחר שביאר מחלוקת רש"י והרמב"ם בפי' אסתא העלה דאין צריך ס' אלא נגד אמה אחת ואם החלב באמה א' הרבה ובאמה א' מעט מצריכין ס' נגד האמה שהחלב בו מרובה עוד העלה שאין צריך ס' נגד הקרום שעל כל הדקין כי אין בו איסור כלל ומה שנהגים הוא חומרא כי היכי דלא ליתי להניח ג"כ על ראש הדקין ולפיכך בדיעבד אין לאסור כלל ע"ש . (שם ס"ו) :

הורה לאסור אכילת המאה של עובד כוכבים מאחר שנתקן ע"פ גאון המדינה ושרוב הקהלה נהגו בה איסור זה ימים ושנים וקבלו עליהם לנהוג בה איסור עולם כחתיכה דאיסורא ומחייבים המיעוט ללכת אחר הרוב . ועיין בהלק"ט ח"א סימן א' איסור אכילת הקיימא"ק והריקופה ש"ג ע"ש . ובח"ב סס' פרח משה אהרן סימן ל"ג ובדבר שמואל קנ"ח ועיין בפרי חדש סימן קט"ו ס"ק כ"א דמיקל נחלת יעקב סימן בנד"ה דין חלב שחלבו עובד כוכבים והכשר היורה ועשיית הגבינה . (שם פ"ח) :

טבח שהוציא הריאה קודם הבדיקה ואח"כ בדק אותה ולא מצא שום ריעותא גם עלתה בנפיחתה כראוי נשאל אם יש לחוש לדברי הט"ז שהוכך להחמיר מאחר שאין אנו בקיאים בבדיקה , חשיב דבשעת הדחק יש להקל ע"י שיבדוק ויעיין בצלעות אם לא נמצא שם דלדול סרכא . (שם צ') : **הורה** להתיר בהסכמת רבים אפי' שלא בשעת הדחק בענין נקב מפולש שנמצא בטחול בסומכא ועור המחול כקיפו מבפנים עד שנראה שכך היה מתחלת ברייתו ועיקרו משום דרוב העגלים שבאותו הגליל הכי אית להו עיי"ש ובצ"צ סי' צ"ח . (שם ק"ב) : **יבארן** ויפלפל בלשון הר"ן עמ"ש בפ' אלו טריפות אמר זעירא חלחולת שנקבה כשירה וכו' עיי"ש מדף י"ג עד ט"ז ע"ר (עקיר ברוך) : **הורה** להחמיר ונתרעם על המיקל להתיר דבר הנפיחה שעושים בסלוניקי לעשות גם בבהמות עובדי כוכבים ע"ש ורשד"ם י"ד סימן נו"ן ומהרש"ך ח"א סימן ה' דהורו להחמיר ודוקא בבהמת ישראל משום הפסד ממונו ובדוחק התירו וכן נמי בבהמת עובד כוכבים אחר שלא יוכל הישראל לרצותו ברצי כסף שישחוט לו עוד אחרת או בשעת הדחק ולכבוד שבת ומצוה היה אפשר להתיר דמשום ממון ישראל נגעינן בה אבל בלאו הכי אין להקל כלל ע"ש ומוהר"י בי רב , א' . (שם ל"ח) : **יורה** להתיר ובפרט במקום שנהגו כשצולין בשר בשפוד לשום בצל בין חתיכה לחתיכה על חסדד דאת"ל דהבצל בולע ע"י האש ג"כ פולט ע"י האש כל מה שבלע . וכתב שלהיות שיש מי שהורה לאיסור הרשד"ם סימן מ"ו המחמיר תע"ב אך מדינא שרי ע"ש (שם ל"ו) : **יורה** שראוי לתחזק במנהג שנהגו בעיר א' להטריף כשנסרכה הריאה מגב האונה לדופן ונמשכת לצד פנים מהאונה ומבצבצת במים אף כי יש פנים להקל ויש מקומות שנהגו בזה היתר אבל מאחר שצדדי האיסור נראין יותר נכונים לכן אין לשנות ע"ש בהסכמת רבו . (שם ל"ח) : **עוין** מ"ש בדין כבד שנכבשה מעת לעת דיש רוצים להתיר וכו' ומה שצ"ע בדין כבוש ע"ש : (חות יאיר כ"ז) : **יבאר** דין מרה ודקין שנסרכו זה לזה דיש להתיר' כדעת הרוב ואין לדמות סרכתן לסרכת הריאה דאסרינן אין סרכא בלא נקב ע"ש . ובחלק"ט ח"א קע"ט . וצ"צ ס"ט חוט השני פ"ט ושער אפרים ס"ב . (שם ע"ו) : **קדירה** של חרס שביום א' הרתיחה בה האשה חלב בבקר והותירה ממנו בקדירה לאכלו בצהרים והנה אחר האכילה שטפה הקדרה והניחה וביום ב' נתחלפו לה הקדירות וסמוך לחצי היום שפתה בה ובישלה בה הבשר הוכיח והעלה דהוראתו הוראה ישרה לאסור את הקדרה ולהתיר את הבשר מאחר שהקדרה אינה ב"י מתשמיש החם ואף על פי שאכתי היא ב"י מסון שהורק ממנה החלב מ"מ כבר היתה מקמי הכי צונן ונתקרר ועבר עליו מעת לעת דודאי הוי נותן טעם לפגם ושרי ע"ש . ועיין בהגה"ת ריש סי' צ"ר ודלא כט"ז ע"ש . (שם ק"א) : **הוכיח** והעלה הלכה למעשה במעשה שהיה בפרעוש שקפץ תוך התבשיל שהמאכל אסור מצד הדין מאחר שנאבדה ברוטב וא"א לסננו ואיידי דזוטר מידכם וא"א לבדוק הבשר אולי דבקת בו , וכ' דאפשר דחייב עליו ב' מלקיות משום שרץ הארץ ורומש על הארץ . וכשנפלה לתוך הכף שבו הרוטב חם באופן שצריך ניפוח בגמיעתה שיש לאסור הרוטב שבכף מדינא ואין להתיר משום דמאיס וראוי להחמיר אף אם יש הפסד מרובה כשהחזיר הכף לתוך הרוטב שבקערה וצריך ס' נגד הכף שלדעתו נאסרה דקי"ל כלי שני מפליט והקשה מאי נ"מ במ"ש דבריה לא בטיל הא ע"כ טעמי' בטיל וגופא בלי מעלת בריה אם הוא בעין ודאי אי אפשר להתיר התערובות מחשש פן יפגע בגופו של איסור אפילו אם בטל מתורת בריה כגון דאמרפושי אמרם וכו' ע"ש . ותירץ תמיהת הר"ן על רש"י במ"ש שיעור שרץ כעדשה ע"ש . ואסור להבא לשאול משום דפואה לבעל ירקון לבלוע ח' כנים אפילו שיאמרו הרופאים שיש סכנה בהדרוקן אין להתיר משום שאין רפואה זו בדוקה ומנוסה ויש בה משום דרכי האמורי ע"ש . (שם ק"ב) : **יבאר** בדוחק מה ששאלו ממנו טעם לדבר למה לא דברו הפוסקים בתערובת לח בלח דניחוש שלא נתערב יפה רק האיסור עומד במקום א' כבגמרא דמכות חביות מלאות מים שנפלו לים הגדול וכו' . (ע"ש ק"ז) : וישיג על הט"ז במ"ש בסימן שכ"ג שייך לדין דבר שיש לו מתירין עי"ש . וגם בסימן קל"א דין הנודר מחביות יין ונשבע שלא יתיר נדרו ונתערב שיורי א' מחקנקנים אלו בחביות אחרות דמקרי דשיל"מ שהרי יכול להתיר תחלה השבועה ואח"כ הנדר ע"ש . ובסימן קל"ג יבאר מה שהקשו לו בהא דכתב מוהריק"א י"ד ט"ז בהמה שנשחטה אמה וכו' כיצד תקנתה נכבשינהו דניידי וכו' דהא קיי"ל דשיל"מ אפילו באלף לא בטיל וכו' ע"ש . ועיין ריב"ל ח"א דף קל"ו ובקרבן חגיגה דף ס"ה . (שם ק"ל) : **בהמה** שהיתה נפוחה רגל וצולעת וכששאלו לעובד כוכבים קודם מכירתה מה היה לה השיב שזה כמה שנים שנשבר רגלה ויהודי אחד אף שראה אותה נפוחה בשוקה סמוך לארכובה קנאה ושחטה ואכלה מבלי שאלה לחכם ובעת הוא מתנצל שבעת שחיטה וכשהפשיטה את עורה לא ראה בה ריעותא גלה דעתו בזה דאין התנצלו' האיש הלז עולה יפה ושאחר שראה רגל הבהמה נפוח וצולע היה לו לבדוק ולחתוך בשר ירכה וקנה שמא היה שם שבר במקום צ"ה דקי"ל אפילו חזר ונקשר ונתרפא יפה לדידן טריפה הוא אם לא חזר העצם למקומו הראשון ויש לחוש ג"כ שמא נפסק רוב בנין ומנין של הג' גידין דאז היא ג"כ טריפה דאורייתא וכו' לכן כתב דענוש יענש לפי מה שהוא אדם ושבזמן החכמים היה חייב נידוי והאריך בביאור דין נאמנות העובד כוכבים לאסור את המותר ולהתיר את האסור והשיג על הט"ז . וביאור דין על הכלים אם צריך להכשירם ע"ש . (שם קמ"ח) : **הורה** בדג גדול שנפתח בסכין ש"נ צריך הדחה ושפשוף במקום נגיעת הסכין יפה ויעבור עליו בכח חודו של סכין ומותר באכילה כדין בשר וגבינה שנגעו זה בזה וכו' ע"ש. (שם קע"ט) : **צדד** פנים לאסור ולהתיר לישראל קצב שהיה מתעסק עם העובד כוכבים ומוכר לו תמיד הטריפות וגם האחוריים והן כעת נשא העובד כוכבים אשה מומרת נטה דעתו בעיקר המעשה ההוא שמותר אך לענין הדין אין ספק דיש להחמיר משום ולפני עור לא תתן מכשול ע"ש גם נטה דעתו שם להקל לזווג זווגים ש"נ אך שאין נכון לעשותם . (שם קפ"ה) : **הורה** להחמיר ולאסור סכין שנמצא ברחוב של יהודים אף על פי דהרחוב נעולה בלילה והיה מקום לצדד להתירו אך מאחר דרוב המקום והעוברים והשבים ברחוב עובדי כוכבים הם אין להתירו ע"ש ועי' פר"ח דף מ"ז ע"ב ודף קכ"ה ע"ב . (שם רכ"ח) : **יורה** פנים לכאן ולכאן בכלי הפורצוליינ"י הנקרא בל"י פרפור"י בדין בליעת האיסור אם יש לדונם ככלי חרס או לכלי זכוכית ודעתו נוטה להחמיר כדעת הכנסת בא"ח סימן תנ"א שפקפק לענין פסח להשתמש בישנים אף כי יש מקומות שנוהגים להקל ע"ש . (דב"ש ו') : **ימה** דעתו להקל אך לא החליט הדבר למעשה בדין עוף שנמצא במעי שלו כמו ענף קטן יוצא ממנו ע"ש . (שם י"ז) : **יעורר** על אופן הס"ס איך יהיה נדון ונגמר עי' מוהריב"ל ח"א סי' יו"ד ומ"נ ות"ב כ"א ונ"ב וח"נ וכ"ה וע"א ותורת אמת נ"ד . ושארית יהודה והש"ך ק"י והכנסת במפתחות והפר"ח . (שם י"ח) : **הוכיח** והעלה בדין בהמה נפולה שעד שלא שהתה כדינה מעת לעת ולא הלכה שחטו אותה שאיסורה איסור ספק טריפה וכשנתערבה באחרות כשרות יש לדון ולהחמיר מהטעמים שכתבו הפוסקים בדין ספק טריפה שנתערבה ומה שדנין להקל היינו דוקא לענין מלקות או היכא דאיכא ס"ס שנולדו שני הספיקות יחד בעיקר הנפילה עצמה ע"ש . (שם ע') : **נטה** להחמיר בדין כף שנשתמשו בה בקדירה של טריפה ושוב הדיחוה במים שהיה בהם אפר ובתוך כ"ד שעות לתשמיש הטריפה תחבוה בקדירה של כשירות שאין בה ס' כנגדה ועי' מ"ש הט"ז והש"ך והפר"ח בסימן צ"ה ס"ד ומה שחילק המחבר עיי"ש . (שם פ"ה) : **קא** פסיק ותני בההיא יתרת דאשתכח באונה העליונה הימנית מחציה ולמטה לצד הקנה שאינה לא מגבה ולא מקמא אלא חודה של אונה ועיקר שורשה הוא א' דלאו יתרת מקריא אלא חילוק או פיצול אונה יקרא לה שאינה נחשבת אלא כא' בלי שום חולק . (שם צ"ו ז') : **יורה** להקל מכח ס"ס המתהפך בדין חיטים שנמצא בבירורתן תולעת א' ואחר בישולם תולעת אחר דמותר שאר התבשיל מטעם ספק אם היו בו תולעים ואת"ל שהיו שמא נימוחו ונתבטלו אך אם הוברר מקודם שרובן היו מתולעות אף אם בשלם בלא בדיקה יש להחמיר ע"ש . ועי' בחוות יאיר ק"ט דין אשה שקנתה קמח מן החנוני ומצאה רחשים וכל שאר הנשים לא מצאו דבר דהתיר ולא מטעם שהנשים אמרו שאינם מאמינות לאותה שמצאה ע"ש . (שם ק"ב) : **גבינות** כשרות שנמלחו יחד עם גבינות בלתי כשרות והציר או המלח הנוטף מהם חוזרים ושופכים אותו עליהם הורה דכל שאין בכשרות לבטל האיסור בס' יש להחמיר בתערובתן ע"ש . (שם ק"ד) : **יאמין** לשוחט ובודק שקבעו לו דינר א' בין על בהמה הכשירה ובין על הטריפה שישחוט ויבדוק והנה אחר שהכשיר בהמה א' חזר בו ואמר שהיא טריפה ונתן אמתלא לדבריו יש להאמינו ולסמוך עליו מק"ו דהיכא שאמר טריפה ואחר כך נתן אמתלאה לדבריו כמובא בב"י בשם הרשב"ץ ע"ש . (שם קכ"ב) : **כפי** הנראה יחזיק עוף מבעלי השיר הנקרא מירל"ו שאינו כשר לאכילה לפי שאין עליו הקבלה . (שם קע"ד) : **יורה** להחמיר ולהטריף הרנגולת שאחר שחיטה נמצאת בלי מרה וחלל האם שלה טעון ביצים גמורות ובלתי גמורות ע"ש . (שם ק"פ) : **יורה** להחמיר ושלא להקל בחילוקים מיני סרכות הריאה בדקותן ובמשמושן להגביהן או למעכן וכיוצא ע"ש . (שם קפ"א) : **שאין** להקל מאחר שנתפשט המנהג לאסור בעוף שנשבר עצם האמצעי למעלה מצ"ה ואפי' בלי רושם נקב כלל מבחוץ ועור ובשר מקיפו . ושיעור ונדר אורך צ"ה הוא עד חצי עצם האמצעי והוא שיעור שוה בין לגדול בין לקטן ע"ש . (שם קצ"ו) : **הורה** לאסור אם לא יש ס' בשאר החלב בגבינות שנעשו מחלב שנתערב בתוכו חלב בהמה שנדרסה מזאב ע"ש . (שם רי"ד) : **שטוב** לקיים ולחזק תיקון הניקור שסידרו לעשות בבשר הסמוך בצד הפאלדה עיין שם . (וסב"ש שיש לחכמי ישראל להחמיר ולקיים אופן ניקור ירכי הבהמה שיהיה על האופן שנהגו ברוב העולם כאשר שמענו כן ראינו ואבותינו רבותינו בעלי הוראה ספרו לנו שבניקור הירכים צריך השגחה פרטית על שלשה דברים ובפרט בשני דברים האחרונים אשר נבאר צריך אימון יד וידיעה פרטית כמ"ש הרש"ל ביש"ש דף א' דאין הנשים נאמנות בניקור האחוריים דאית ביה טירחא גדולה ועיין גדול עי"ש ולכן יש לקדש עצמו המנקר כדי שלא יכשיל את הרבים מבני ישראל קדושים הם שנהגו בשני דברים אלו איסור וכמו שגרסינן בני הזהר בשל סופרים יותר משל תורה ומה שכבר נהגו בו ישראל הוא הנקרא דברי סופרים . והא לך ההשגחה ראשונה שצריך מדברי תורה לפתוח הירך כדי לנקר ולהוציא את הגיד הפנימי שהוא אותו שקראו רש"י ז"ל גיד ארוך שראשו האחד מחובר בעצם האליה והולך גיד זה ומתפשט על כף הירך עד שמגיע למקום חיבור הקולית ועצם הירך ושם הוא סמוך לעצם ומשם ואילך נכנס בצד הפנימי של הירך שתחת הבשר לאורך הירך ומגיע עד הארכובה התחתונה הסמוכה לצומת הגידין וכל גיד זה איסורו מן התורה וחייבין עליו מלקות אכן להיות שהגיד הזה עצמו אין בו טעם והוא כעץ בעלמא לפיכך אין תערובתו אסור ובהשלכת הגיד לחוץ השאר שרי אם נזהר בשתי השגחות אלו אשר נבאר . דהיינו לסלק הגיד הקצר שאינו על כף הירך אלא מובלע בתוך בשר הכף המסובבת את הקולית והוא נתון בצד החיצון של הירך ולפיכך אין חייבין עליו אלא מכת מרדות מדבריהם שהרי לא אסרה תורה אלא שעל הכף . ונקרא חיצון על שם שכולו נתון בצד החיצון של הירך סמוך העצם וההשגחה השלישית היא עקירת והסרת הקנוקנות שהם הגידין הדקין ההולכים ומתפשטים באורך הירך מתחת הבשר מגיד החיצון לגיד הפנימי והן מושרשים בענפיהם ודומין ממש לשרשי האילן שהולכין ומתפשטים מתחת לארץ ובין אבני השדה בריתם כרותה ולהיות שהקנוקנות הללו הן רכים ויש בהן שמנונית נותנין טעם ולפיכך הן אסורין ותערובתן אסור מה שאין כן בגוף הגיד הפנימי עצמו כאמור . ועל הקנוקנות אלו צריך השגחה גדולה בניקור שלהן לפי שצריך לחטט אחריהן על ידי חידוד ראש הסכין שיגל' אותן ויקנח סביב סביב כי על ניקור קנוקנות אלו אמרו שאין כח הקולמוס יכול לצייר אופן גלוי הבשר שתחתיו מושרשין הקנוקנות לכדי שידעו הלומדים והמנקרים איה מקום חנייתן כדי להשריש אחריהן ולעקר אותן מעיקרא ולפיכך צריך ללמוד דבר זה מאומן מוחזק בכשרות ושיהיה בקי ומומחה לרבים במלאכה שממנו יראה הרואה ולבבו יבין ושב ורפא לו לאכול ולהאכיל לאחרים יען חובה עלינו להחמיר בהן יותר משל תורה ולפיכך כתב מרנא הב"י בשם ההגהות אשר"י והביאו הגאון בעל ההגהה שצריך גם כן לחתוך ראשי העצמות שבירך כי שם שם חונים ראשי הענפים או הגידין או הוורידין הדקים הללו שאנו עסוקים בהן שקראו קנוקנות וסיבת התפשטותן וחנייתן שם הוא לפי שבראשי העצמות הללו יש שם כעין שופי שאני קוראו גבנונית מדבר רך הדומה לעצם הדוק כצפורן המחובר ואדוק עם הבשר האדם וסביב הגבנונית הזה לצד גוף העצם עינינו הרואות שיש שם כעין שומן וחלב שנוגעין בו ראשי הקנוקנות הללו ומשם מקום יניקת חיותן ולכן צריך לחטט אחריהן על ידי חיתוך הגבנונית המהודק בראש העצם ומקיפו והחיטוט יהיה באופן שיגרר ראש העצם עד שישאר מגולה בשיפוע בראש חידוד היתד כדי שלא ישאר משומנם וחלבם ונקודת ראשית כלום אך בעצמות עצמן אין מן הצורך ליגע כל עיקר כי ודאי לא היה דעת בן אדם שלם במושכלות שיאמר שבראש גוף עצמות העצמות שהשרישו ראשי הקנוקנות אלו . אכן להיות כי באמת כדי להסיר גבנונית זה שאמרנו עליו שהוא הרוק ומדובק בראש העצם כצפורן בבשר החי וזה אי אפשר לגררו ובפרט בשור הגדול על ידי הסכין קטן שמנקרין בו לפיכך בעל העיטור ליתר דעת למנקר שיחתוך גבנונית זה שחל בקצה השני בסכין גדול וכן יעשה בעצם הסמוך לו ולפי שאי אפשר גרירה זו ובפרט כשנעשית על ידי סכין גדול אם לא שבהכרח צריך ליגע ולחתוך מגוף העצם עצמו מעט קט לפיכך מאן דנקיט בלישניה לישון שבירה לא משתבש אכן לשון הרוקח ובעל העיטור בא מדוקדק בתכלית הדקדוק שאמרו ויחתוך ראשי העצמות לפי שהוא לשון ממוצע בין שבירה לגרירה וזה לך האות כי בכל דבר הרך שייך בו לומר לשון חיתוך ובדבר הקשה כעץ שייך לומר שבירה

אשל אברהם

יו"ד סי' י"ח ותשובת מהר"ם מלובלין סס"ז : (שם סעיף י"ד) **הרחים** כו' והוא שירקד . כת' בנו"ב יו"ד סי' כ"ח הקשה על מה א"צ לברר תחלה את המנוקרים כמ"ש בעל תס"ד סי' קע"א ותי' דהוא ס"ל כמ"ד דסבר כמנוקבת המולעת שיגדל תוכו אסור דחיישינן שמא פירש וחזר . ולפי זה המתולעים איסור גמור ולכך צריך לברכם ואנן קיי"ל דלא חיישי' לשמא פירש וחזר מעתה גם המנוקבים מותרין . וא"ל א"כ ל"ע מטעם בחיטים שמתולעים דאין מבטלין איסור לכתחלה אלא ליכא כאן איסור כלל י"ל דמסברא ע"י טחינה פורשין מריכתייהו ונאסרו וקמ"ל דשרי אפילו לטוחנן ועיין תשובת אהל יוסף סי' כ' וכ"א :

סימן פז (סעיף א') **כתוב** בתורה וכו' אחד לאיסור בישול . הנה מוהרי"ך מספקי בנרות חלב העשויים ע"י עובד כוכבים ואמרו שמערבין בו חמאה אם מותרין בהנאה . הנה בתשובת א"י סי' כ"ו כתב לכאורה מותרין מהא דאיתא חולין קי"ג המבשל חלב בחלב א"א לוקין כו' עד בבישול כ"ע ל"פ כ"פ באכילה מ"ד אין לוקין דאין איסור חל על איסור ומ"ד לוקין והכא אסקי' כו' וחד אבישול נקי כו' ואכ"א מר מיירי מבישול ומר באכילה ע"ש ומעתה א"א לוקה על אכילתו כ"ש אהנאה . וא"ל אדרבה כיון דלוקה על בישולו אלמא איסורי דבב"ח רבע עליו היינו כשבשלו ישראל משא"כ הכא ועוד הביא ראיה מש"ס בסנהדרין דף ד' עיין שם דפי' רש"י חלב גלול כמים אית ביה בישול משא"כ בנא"ה הוי טיגון ועיין שם בתוספות :

סימן פט (סעיף ב') **אבל** גבינה מותר לאכול אחריו בשר מיד . מהר"ם החמיר לעצמו אף בשר עוף הקיל להיות מדינה נאכלין באפיקורין עיין מרדכי והג"א פי' כל הבשר ולדעת הזוהר יש להחמיר אפי' בעוף פ' כ"ו . והשואל היה נוהג זמן מה כחומרא זו אך מקרוב יצא ספר חמדת הימים והביא ראיות דאין כוונת הזוהר להחמיר כלל ונסתפק אי רשאי לשאול על מנהגו והשיב בתשובה א"י סי' מ"א הואיל דהכריע מדעתו להחמיר נגד הש"ע ורמ"א מצד חומרות הזוהר ועכשיו רואה שאין דעת מקובלים כך (ועיין בתשובת הרב מוהר"ם אלשקר לתשובת רמב"ם) ודאי דמנהג בטעות הוי והרב אסמעאל כ' עוד שאסור להניחו בטעותו עיין רמב"ם פ"א מהא"ב כי הוא דומה לקיבל שבת בטעות ועיין תשובת רשד"ם לי"ד סי' מ' ובמהרש"ך סי' תע"ח וש"ע סי' רי"ד ובלא"ה מהר"ם שהחמיר אינו אלא מצד המעשה שאירע לו ע"ש : (שם סעיף ב') **אבל** תבשיל של בשר . כתב ס"ה ח"ב סי' י"ד נשאל על משקה הנעשה באופן זה נותנין בקדירה מרק תרנגולת ומי ורדים וסממנים ובתוך הקדירה משימים כוס ריקן ועתין בכסוי שלא יצא הבל ומבשלין והבל עולה ומזיע עד כי נפל לכוס אי שרי לאכול הזיעה הלז בגבינה . והעלה דמותר דאין להחמיר כ"א במרק בשר עצמו ואיך מאוכל יטעם משא"כ כאן דבטל טעמו של בשר כלל ומכ"ש דבשר עוף אינו אלא מדרבנן מסתיי' אי מחמירין במרק גופי' וסיים דאפי' קנות והדחה א"ל אלא דהמחמיר תע"ב :

וכריתה ולפיכך השמיטו לשון לגרוד דאזי הוה משתמע שבסכין הקטן היה הדבר באפשר לעשותו וזה אינו ואם היו אומרים לשבור חששו שמא בעלי הנסיון יוכיחו להפך משמעות דבריהם ומאחר שכוונתם לא היתה אלא ע"פ האמת שבמקום ששייך שם לומר שיש ראשי הקנוקנות הללו אינו אלא סביב הגבנונית הרך הזה ששייך בו חיתוך ולא שבירה נקטו בלשונם לשון זה עד"ש ותבחר לשון ערומים ויגיד עליו ריעו מה שכתב לקמן בעל העיטור ונמצא אותו עצם מחותך משני צדדיו ונחזי אנן חיתוך הצד הראשון שבו נקשר הזכרות והנקבות אם הזכיר שם שום מפרש שם חיתוך או שבירה כל עיקר בגוף העצם עצמו הרי לא אמרו אלא וחותך הזכרות והנקבות ומשליכו והבשר שבצדדין מנקרו יפה יפה מכל מיני חוטין וחלב שבו וכל זה לא קאי בעצם עצמו כי כל זה הוא חוץ לעצם כן החיתוך השני הוא בדבר שהוא חוץ לעצם דהיינו הגבנונית הזה שהוא מהודק בקצה השני כמו שאמרנו אך להיות שהוא בלתי אפשר שיפרד דבר זה מבלי שיגע בעצם נקט בלישני' חיתוך בעצם וכן נמי בעצם הסמוך לו שיש לו מסין הגבנונית הזה צריך חיתוך ושבירה על האופן האמור ולפיכך צריך סכין גדול להפריד דבר זה המדובק בו ודוק והבן זה כי בלי פקפוק זה הוא פשטות ואמיתות הענין בהסברת פנים למאן דנקט לשון שבירה וקציצה דלא משתבש ויש לו מקום בראש אך מאן דנקט לשון חיתוך דייק בלישני' וכל מנקר שישמור לעשות על האופן האמור ודאי יכול לאכול ולהאכיל לאחרים בשר מנקירתו ככל אות נפשם ואין להרהר אחריו אבל כל המשנה אופן הניקור להקל ודאי ידו על התחתונה ומלמדין אותו ואם לא ישמע מכריזין ומעבירין אותו כי יש לחוש לחטאת הקהל שיבא להאכיל להם דבר האיסור שאסרוהו ישראל קדושים הם שהחמירו בו יותר משל תורה ועל המנקר המשנה קרינא עליה הכסיל בחושך הולך כי איך יוכל לחטט בירך שהיא סגורה ומסוגרת כל אותן הוורידין הדקים ומושרשים בתוך הבשר ולקנח כל שומן הגיד הדבוק . אתה עתה ברוך ה' השמר לך פן יהיה עם לבבך דבר בליעל לאמר כי בעלי הנסיון יוכיחו בזה הפך דברי חכמי ישראל . כי הנה מלבד שכבר הוכחתי וביארתי לעיל שאין סתירה כל עיקר בדבריהם שהרי הם לא אמרו אלא ראשי העצמות דהיינו אותו הגבנונית החדוק בראשי העצמות ועיין הרדב"ז קצ"ד עכ"ז אפי' תימא שבעלי הנסיון היו מוכיחים הפך מדברי החכמים לא תאבה להם ולא תשמע בקולם כי חכמי ישראל האמיתים ידעו והשיגו בכל המושכלות מה שעדיין לא השיגו ולא ישיגו כל חכמי העולם כאשר כמה מן הדברים יוכיחו היות האמת והצדק כי דבר ה' היתה בפיהם אמת כפי המדבר אליהם הוא הי"ת ויתעלה שם כבודו שחלק מחכמתו להבין ולהורות לבני ישראל את דרך עץ החיים אשר ילכו בה למען ישמרו לעשות ולפיכך אין לנו לזוז מדבריהם דברי אלהים חיים ועל המספקק באמיתות זה לדעתו נוטה לצד מינות וראוי היה להעבירו אם ירצה לשמוע לדברי חכמים כמו שכתב המרדכי שהשיב ר"י בר"י לרש"י על ירכי החיות להצריכם ניקור ושאם היה אדם שמפטפט כנגד דבר זה שראוי לקנסו ונוטה לצד מינות לפי שלא חלקו חכמים בין חיה לבהמה ע"ש . לכן שמענה ואתה דע לך . כי להשלמים בחכמתם הרמיזות תספיק להם ואינם צריכים לא לכפול ולא להאריך בראיות רק בראשי פרקים וכמ"ש הרמב"ם מפסוק תן לחכם ויחכם עוד . וענין צליית הקרבן פסח ששאלו עליו אין כאן מקומו להשיב כי על פי אמיתות זה אין כאן שאלה להיות צריך תשובה ודוק והבן כי לשון חכמים מרפא . (שם ר"ל) : **יזהיר** לנותנים לבדוק הריאה תחלה דרך הצואר ואחר כך דרך הטרפש שלא יסיחו דעתם הבדיקה שניה הנהוגה דרך הטרפש ויזהר שלא יכניס ידו דרך הצואר כ"א בנחת כדי שלא ינתק איזה סרכא ע"ש (שם רל"ם) : **יערער** על מנהג שנהגו לבדוק הריאה ע"ש שהעובד כוכבים קורע תחלה כל החזה מאמצעיתו דמנהג גרוע הוא ויש לבטלו מחמת חשש עיקר וחיתוך הסרכות ע"ש (שם רס"ה) : **יורה** לאסור כפי המנהג הפשוט ליקח כלי חרס ישנים הנמכרים בחנויות ועשויים להשאיל ולהשכיר לבתי משתאות של עובדי כוכבים ואחר כך מתערבים ואינו ניכר בין חדשים לישנים ולכן אסור לקנותם כדי לבשל בהם לכתחילה ע"ש (שם רנ"ח) : **צריך** לבדוק שאר טרפיות דבהמה היכא דשכיחי ותוחזק בהם ריעותא ע"ש (שם ר"ס) : **יורה** שכבר בכל הארצות הללו נתפשט להתיר גם לדעת האשכנזים הדרים פה בעצם הקולית שנשבר ועור ובשר חופין אותו מכל צדדיו ודלא כמרא"י סימן נ"ה (שם רס"ט) : **יבאר** מ"ש בעל ההג"ה סימן ל"ג בשם הש"ד ניקב המעי שבין הופק לקורקבן טריפה העלה דמאחר דהדבר ספק נקטינן לחומרא בספיקא דאורייתא ודיינינן ביה להחמיר כדין ניקב הושט לענין קוץ התחוב מכפנים בצד אחד אף ע"פ שלא נמצא בו קורט דם ולא להקל כניקב הקורקבן ושאר המעיים דמקלינן בשאינו מפולש ואין בו קורט דם עיי"ש (שם רע"ח) : **יורה** להקל בשמן הנעשה מזיתים שהתליעו במחובר ע"ש ועיין צ"צ נ"א ונ"ב וט"ז פ"ד והלכות קטנות ח"א קי"ט (שם רפ"ו) : **יורה** שמותר להשהות הבשר כמה ימים ע"י שרייה כל ג' ימים פחות מעט (שם ש') : **הורה** להקל להלכה בשתי ערוגות של ריאה א' שנמצאו פרודות כמעט כל אחד מב' מקום דיבוקם בממפון היורד ביניהם עד למטה אך למעשה שנשאל הורה להחמיר מאחר כי כך המסורת בידם מרבניהם ע"ש (שם שי"ב) : **ולמד** דעת לאדם ספרדי וכיוצא מאותם הנוהגים קצת חומרות בבדיקת הריאה כשהולכין למקומות שאין מחמירים כ"כ הורה לו הדרך הישרה שאם האורח הזה ידע בריעותא שודאי היתה באותה בהמה שעתידים להביא לפניו לאכול בצנוע ומעלי ימשוך ידיו ממנה מבלי שירגישו בסיבת מניעתו שהוא משום חומרא אך בסתם בשר הנאכל באותם המקומות אין לחוש לה ובכפלים יש לחוש בבדיקת המכין במקום דאתרע חזקתייהו ע"ש ועיין בהלק"ט ח"א ק"נ . (שם ש"ך) : **הורה** להחמיר ולאסור בגבינות שהעמיד ראובן בעד חשבון העובד כוכבים בקיבת הנבילה וטריפה וחשש טמאת ואיסור חלב שנצמתן בתוך עור הקיבה ואיסור תערובות חומץ מסתם יינם ע"ש (שם ש"ל) : **יזהיר** לנקר המחולים בעודם לחים סמוך לצאתם מרחם הבהמה כדי שיהיה נקל להמשיך הג' חוטים כאחת ולא ינתקו ויתחבו באמצעיתם אף כי אין צורך לחטט ע"ש (שם שנ"ב) : **יצריך** רחיצת ידים בין אכילת דגים מלוחים לאכילת בשר מאחר דחמירה סכנתא מאיסורא (שם שס"ז) : **יורה** בבהמה מעוברת שנדרסה דרוסת זאב שיש להתיר הולד אך מדרוסת הארי הולד אסור ושם יבאר דין ספק ידיעה . ובהמה שאכלה דבר איסור שלכתחילה אסור לשחטה עד שתשהה מע"ל ע"ש (בית יעקב א') : **יורה** להתיר ביצה שנולדה מעוף אחד אחד שנשבר הגף שלה רחוק מהגוף דקיי"ל שהאבר לבדו אסור וא"ל שיש בביצה כח מצד אותו האבר כדי לאוסרה ע"ש (שם י') : **יבאר** מ"ש הש"ע סימן פ"ח ס"ב ויתיר לישראל לישב אצל העובד כוכבים האוכל טריפות דלא חיישינן שמא יושיט לו להכשילו . אך מי שאכל בשר אסור לישב אצל מי שאוכל גבינה כי יש לחוש דמאחר דחבירו אוכל הגבינה לא ידע דקאכל בשר ויושיט לו ויאכל (שם י"ב) : **יבאר** דין שור שנגח את הפרה במקום כרס החיצונה וניכר לפי הנראה שניקב הבשר של כרס החיצון והעור שלם מלמעלה דאם ידוע וניכר שניקב בשר התותפה כשיעור שמטריפת דהיינו אורך טפח אז היא טריפה מחיים והלבה אסור כדין חלב טריפה אך אם אין ידוע אם הנקב הוא ארוך טפח נראה דאין לאסור החלב מחיים מספק אע"ג דאיכא ריעותא אך אם נשחטה ולא נמצא הקרע כשיעור טפח הצריך לבדוק האברים הפנימים ע"ש (שם י"ג) :

יבאר דין כלי ראשון שעומד אצל האש ואין היד סולדת בו דיש להחמיר בכל ענין ומ"מ יורה להקל בהפסד מרובה מפני המנהג ע"ש . (שם כ') : **יתרץ** ויבאר מ"ש רש"י בפירוש החומש דתחש מין חיה הוא ולא היתה אלא לפי שעה וכו' דקשה איך הכריע רש"י נגד מ"ש בפרק במה מדליקין דלא הכריעו בו חכמים אם מין חיה או מין בהמה ע"ש . (שם מ"א) : **יתארך** בביאור דין איסור שנתערב בשאינו מינו והפסיק בינתים ואח"כ חזר ונפל לתוכו מינו ונשפך אם נאמר גם בזה סלק את שאינו מינו כאלו אינו כמ"ש בי"ד סימן צ"ח ס"ב ומשם יתפרד לכמה סעיפים דינים דשייכים בדין זה ע"ש . (שם מ"ב) : **יבאר** כמה פרטי דינים בדין נשחטה הותרה אפי' נעשית הריעותא מחיים ואם יש לתלות לאיסור כמו להיתר ואם יש חילוק בין נעשה מחיים או לא ודין דבר שיש לתלות לאיסור כמו להיתר היינו מה דשכיח טפי ואיכא רגלים לדבר נשבר הרגל ויצא לחוץ מקרי שכיח אף דשבירת הרגל שכיח אם נשבר שכיח הוא שיצא לחוץ . ואם אירע ריעותא במקום צומת הגידין שכיח הוא שיפסקו הגידין וכיוצא בזה ודלא כהש"ך . אסור לקנות מקצבים בשר כגון הלשון וכיוצא קודם שינתחנה אבר אבר שמא ימצא טרפיות בכליות וכיוצא . ולדעת התוס' ורש"י אינו כן . ואף לרש"י אם קונה בשר קודם פתיחת הראש אם ימצא סים אח"כ הוי שוגג ולא אנוס וכל זה דוקא בטרפיות . אם כבר פתח הראש אסור להעלים עיניו מלראות אם יש שם סים . ראש של עוף אין אנו בקיאין בבדיקתו ע"ש מה שמחלק בין חומץ לקמח . והרבה פרטי דינים בבדיקת התולעים תוך סימן (שם פ"ר) : **יבאר** דין איסור שנתערב בהיתר יבש ביבש והיתה שם אשה אחת ואמרה לאותה שעשתה התערובות שתוסף היתר בתערובות זה כדי שיהיה ס' לבטל וכן עשתה ונתבטל אם יש לאסור המאכל מאחר שאין מבטלין איסור לכתחלה וצדד צדדים אם נחשוב זה כשוגג ומותר או נימא דהוי לכתחלה ואסור ע"ש ועיין סי' קב"ו . (שם פ"ה) : **יורה** להחמיר בבוקא דאטמא דלא שף מדוכתיה רק שהעצם שהבוקא דאטמא מונח בתוכו דהיינו האסיתא נשבר חציה דהיינו מצד אחד הוא חצי העצם וחצי השני נשבר ולא נמצא בו רק בשר לבדו ולא היה עצם כלל העלה דודאי טרפה ע"ש . (שם צ"ר) :

יבאר דין ריאה שאסרה הבודק משום שחיתה קשה במשמושא בעץ ואחר כך נתערב חתיכה אחת מן הריאה הזאת עם חתיכה של ריאה אחרת ונפל מאותו תערובות למקום אחר . הורה פנים לומר שהוא ספק טריפה ויש פנים שהוא ודאי טרפה וכל התערובות אסורים ע"ש • ועי' מ"ש בסי' פ"ח . (שם קכ"ו) : **יורה** לאסור אפי' בבהמה שלמה אחר שנשחטה אם נתעלמה מן העין וישנו על חש"ך ע"ש ביאור כמה פרטי דינים ומ"ש על חב"י ורש"ל והט"ז . (שם קל"ח) : **בשר** ששהה ג' ימים בלא מליחה שנמלחה והודח ואח"כ מלחו בכלי שאינו מנוקב עם שאר בשר שנמלחה והודח יורה פנים להקל ולהתיר שאר הבשר אפי' שלא נמלח תחלה ועי' בט"ז סי' ס"ט ס"ק ל"ב דכתב אם מלח בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה עם בשר שכבר נמלח והודח בכלי מנוקב אסור ג"כ שאר הבשר ע"ש דישא ויתן על דבריו ויורה פנים לכאן ולכאן ושם יבאר בדין בשר שנמלח ושהה שיעור מליחה והניחו אותו בקדירה וספק אם הודח הדחה אחרונה דכיון דשהה שיעור מליחה הוי בישול גמור ואינו אסור אלא מדרבנן ויש להקל ושם יבאר הרבה סעיפי דינים דשייכי בזה . (שם קע"א) : **יבאר** דין חתיכת בשר טריפה שנתערב בבשר שחוטה ונתבשל עמו ונשפך הרוטב בענין שאינו יכול לעמוד עליו לשערו בס' הוכיח והעלה כדברי הרמ"א דתרי מיני ניגהו כיון דזו נבילה וזו טריפה בשמייהו ולא אזלינן בתר טעמא כמ"ש הש"ך . ע"ש כמה חלוקי וחידושי דינים המסתעפי' מדין זה ע"ש . (שם קע"ב) : **הורה** פנים לאסור ולהתיר אכילת הקאי' מא"ק של עובדי כוכבים ע"ש (ויען ראיתי בק"ק פראג לאחד מהחכמים בעיניהם (והוא כהיום אהובי) שכתב סביב הספר עצמו וז"ל במחילה לא דרך דרך קדמונינו הקדמונים ובדה מלבו ע"פ שכלו לבד כדרכי הפילוסופים ואנו ע"פ הקבלה סמוכים ומקובלים אנחנו שנקפה נקרא החמאה ולכך לא הזכירו הפוסקים כ"א התרת החמאה ועוד הקאיימא"ק עומדת מאליה כששוהין זמן וכבר זכרו הפוסקים מזה אלא שרע עלי ענין טעמו ונפוקו להתרת הוראת רז"ל עכ"ד האהוב והשונ"א בהלכות אלו . ואני אומר כי המשיג הזה לפי שקצרה ידיעתו בעומק המושג מלאו לבו לדבר כאופן הזה ולכן באתי להודיעו כי כך מקובלני מהגאון מורי הרב אבי אמא המפורסם כמהור"ר משה גלאנטי ז"ל ורבים בתורה אשר שתי מימיו כי דעת אדוני אבי ז"ל היה שלם בדורו כדעת הרמב"ם בזמנו בקי בחדרי התורה לפי שהיה כרסו מלא בשר ויין של תורה כאשר פעולותיו בספרי ורוב בניו אלו מתלמידיו יעידון יגידון עליו כי לא היה איסור לאיש כמותו ללמוד וללמד דברים אלו וכיוצא בהן ע"פ החקירה במהות המציאות וטבעיהן כדרך הפילוסופים האלהים יען כי עי"ז נודעת גדולת אדון הכל יתברך שמו שברא כל בחכמה בד' יסודות מוסדות ארצה וראשם מגיע השמימה ומי לנו גדול בגאוני אשכנז ופולין שנקבעה הלכה כמותו בכל מקום כמהר"ם איסרל"ש ז"ל ובתשובה בכמה מקומות והא לך אחד מהם בסי' ה' על ענין המינרא ומראיהן הוכיח והביא ג"כ ראיה לדבריו מדברי אריסטו בהויות המחצבים וכתב תשובה נצחת להגאון רעהו הטוב מוהרש"ל ז"ל קחנה אתה המשיג משם ובלום פיך מלדבר ולכך מלהרהר על גדול מגדולי ישראל שיצא שמו וטבעו מטבע שטבעו חכמים בעולם ומפי השמועה תלמיד שקטנם של קטני תלמידיו היתה עבה ממתניך . ועם היות כי לא היה מן הראוי להשיב לך תשובה שנתנה לשלמה מלך ישראל ולהשתמש בשרביטו של מלך עכ"ז לתיות כי ראיתי רוב השגותיך לא כסדר אלא במע"ל שנתעלמה מכם דרך הלומדים השלמים ודברי חכמים וחידותם עוררתיך כהערת זו ומכאן מודעא כי לכל ההשגות שראיתי שיש לחוש לחן לא אשיבך דיקם במלאכתי זו אבל אותן שלא ראיתי בהן ממש תשובתי היא השתיקה ובזאת שיצאה ראשונה אשאלך והודיעני מדוע כבודך ראה את הנכנסות ולא ראה את היוצאות הנה בסוף דבריו כתיב שם לאמר אבל הבא לישאל אפשר שלא הייתי מתיר לו כי אין להקל באיסורין בלא ראיה ברורה דודאי לא כתב דברים אלה לך אלא כדי שלא יטעו התלמידים שלא ממשו כל צרכן להורות ע"פ דמיונים כאלו שלא הותרו אלא לגדולי ישראל הבקיאים ומומחים ודי בזה כעת לרוות צמאון רוגזי על הדברים שנאמרו בכתב ובעל פה מאיזה חכם ורב שבעיניו הוא א"ב לכל חכמי ישראל עם היות שיש רבים כמותו תל"י ולא אלמן ישראל ופה תהיה שביתת קולמסי כדי שלא לצאת מתכלית המבוקש במלאכתי זו ובפרט כי סוף כל סוף נפלאה אהבתכם לי וידעתי כי קדמה לכם התרמה על העבר ורב שלום בניך קרינא עליכו מלכי ואפרכי) ועיין בח"ב מס' פרח מטה אהרן סי' ל"נ דכתב על דבר החמאה והיינור"ש ש"נ הנקרא בלע"ז ליגי' אנר"ה שר"ל חלב נקפא החומץ מחלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו דהביא כל הדעות שיש בזה וסוף דבר בענין החמאה תלה הדין בענין מנהג המקומות וכתב שמנהג שאלוניקי הוא שאם החמאה היא תוך הנאד מצד השער אוכלין אותה ואם היא מצד הבשר ושהשער נשאר מבחוץ אין אוכלין אותה . וע"ד היינור"ש כתב דנוהגין להתירו ע"י שמשימין אותו בשק של פשתן ומניחים אותו עד שיזוב ממנו כל אותו החלב שאינו קרוש ואח"כ מריחין אותו היטב עד שיולך ממנו צחצוחי החלב ואוכלין אותו . ודרך אגב כתב משם בעל כנה"ג בטור או"ח סי' תמ"ז להתיר חלב חמוץ הנקפא בשאור קודם הפסח ומאותו חלב כבר נעשה ג"פ החקפאה דמותר אח"כ לאכול בפסח מהחלב שנקפא אחר ג"פ ע"ש . (הלק"ט ח"א א') : **שאין** לחוש לביצה ששני ראשית כדין או תרין שנמצאת בלול של תרנגולים שאם יבואו לידי מדידה ימצא השני כאשר מצאו תלמידיו ע"ש . (שם ל"ד) : **השואף** דבר איסור דרך נחיריו פטור אפי' שנהנה גרונו בכוית מאחר שאין דרך אכילתו בכך . (שם ל"ה) : **ימה** דעתו להקל בכך במי החלב אך מסיק דהמחמיר תעב"ם עיין שם . (שם נ') : **יורה** להתיר ללוש בחלב פת הבאת בכסנין הנקרא ביסקוני' דכיון שהוא משונה לא אתי למסרך והמחמיר לא הפסיד ותעב"ש . (שם נ"ו) : **ימה** להקל ברוד שמוציאין בה המים שרופין שלא להצריכו טבילה אך המכסה והצינור צריך ע"ש . (שם ע"א) : **יורה** לאיסור בקמח שהתליע לתת עליו מים רותחין אבל לקלותה בתנור יפה להתיר . (שם קי"ט) : **ביצים** שמצטמקין בתוך החמין נסתפק בהם אם מותר לאוכלין ככותח אבל אם נצטמקו ע"ג הכיסוי הורה להתיר ע"ש ועי' סימן רל"ג מח"ב במ"ש ע"ד מליחת הטלפים עם השער . (שם קנ"ו) : **הוריתי** להתיר שתיית החלב של האתון לחולי האזמ"ה שמעורב עמו נ"כ חולי צדות הלב לפי שהוא חולי מסוכן ורפואה זו אתמחית . (שם ר"ק) : **הוריתי** להתיר מחול שנצלה בלא ניקור ע"ש ועיין בפר"ח ותורת חטאת כלל וסימן ל"א ס"ג דהורו לאיסור ולשער לפי גודל המחול ע"ש . (שם רצ"א) : **הוריתי** להחמיר מטעם נעלם מן העין בעוף א' שנפל מבין העופות שחוטות ואחר כך נמצא במבוי השוחט מאחר דאין לו בו ט"ע ע' בית יעקב קל"ח . (שם רצ"ב) : **ביארתי** דין ב' שבסי' נ"ג במ"ש והוא ששבר העצם התיצון לא היה בו עוקץ שאם היה בו עוקץ תבדק הריאה ע"ש . ויבאר דין רוחב אצבע דמשערינן בי' וע' דבר שמואל קצ"ז . ועוד יבאר שם איך נוהגין לפסוק כשסתם מוהריק"א להכשיר ואח"כ כתב סברת היש אוסרין . ודין הפסד מרובה והחילוק שיש בין כשכותב ויש מתירין לכשכותב ויש אוסרין . (שם רצ"ג) : **יורה** להכשיר בועה בשיפולי ונאבדה קודם שתבדק ע"ש . (שם רצ"ד) : **יצריך** לעשות שפת למטנת שמסננין בה המים כדי שלא תתהפך עיין בת"ב . (שם ו') : **יורה** להחמיר שלא יועיל בישול לפת של ישראל שאפתו עובד כוכבים מאחר שכבר נגמרה האפיה באיסור . (שם פ"ג) : **יבאר** מהטעם שלא הניח מהרמ"א בהלכות פסח דיש להחמיר במלח הנתון בקערה של בשר ע"ש . (שם קל"ו) : **יבאר** שורש דבר שכתב הב"י בשם המרדכי גבי כיסוי שאם לא בירך שאסור לאכול משחיטתו ע"ש . (שם רכ"ג) : **יבאר** מ"ש הב"י בסי' פ"ל משם הרשב"א גבי סירכא היוצאת מאונה לאונה וכו' שהורה להקל ע"ש . (שם רכ"ד) : **דעתו** נוטה להחמיר במליחת הטלפים עם השער ע"ש . (שם רל"ג) : **יבאר** מ"ש דלעצם הקדקד לא מהני מליחה ולעצם הקולית מהני ועוד מ"ש הרמ"א דאין לך בהמה שהוא ס' כנגד לבה מ"ל ע"ש . (שם רל"ד ח') :

יבאר אם ניקב נגו של זפק אם הויא טריפה או נבילה ע"ש (שם ש' וש"א) : **בשר** שנחתך דק דק בסכין של גבינה שאינו בן יומא העלה דמאחר שהסכינים שלנו דרכנו לנקות אותן היטב ואין שום שומן דבוק בהן על צד היותר טוב די כדי להתיר הבשר במה שידיח אותה יפה יפה ולא בעי קליפה ולדעת הרא"ש אפילו בסכין בן יומו סגי בהדחה אלא דכתב דאם אפשר לקלוף יקלוף ע"ש ח"ב (פרח מטה אהרן ס"ו) : **יבאר** ויתרץ מש"ל לברר ההיא דא"ר בפס' ביצה דף ו' ע"ב ביצה עם יציאתה גמרה וכו' ומסיק כפי' שר"ל שעם יציאתה נגמרת ומגדלת אפרוחים וכו' ונפקא מיניה למקח וממכר וכו' דשחוטה אינה מגדלת אפרוחים וכו' והקשו לו דמוכח מהשו"ע בי"ד סימן פ"ו ס"ו ומהלבוש והת"ח דסברי דביצה הנמצאת בנבילה מגדלת אפרוחים וכו' ע"ש כי האריך בביאור ופלפול הסוגיא וישוב דברי האחרונים ע"ש ח"ב (נחלת שבעה א') : **יהודים** שלקחו בשר מקצב עובד כוכבים קודם שנודע להם שהבהמה היה לה סים כמיתה ואח"כ כשנודע להם היו מחזירים הבשר וא' מהם לא רצה להחזיר בטענה שהוא אומר שהקרום היה מקיף ולפיכך הבשר כשר . הורה שחייבין לקנסו מאחר שאין הדין ברור לכל וצריך שאלה לחכם וכבר נכתב בהלכות נדרי ע"ש ועיין בת' בית יעקב פ"ר ובשו"ת הכ"ח ד' (שם ט"ו) : **פרה** חולבת שיצאה ממנה דם עם חלבה יש מי שהורה להתירה ע"י שינית החלב להצטנן ויפול הדם למטה וישאר החלב למעלה וכתב שאינו דם ממש דק מעשה כשפים ועל דבר זה המחבר הוכיחו על פניו דלא ימנע מן החלוקה חייב משום סכנתא ואיסורא דיש לחוש לדם דאורייתא ואין להקל בו כל עיקר עיין שם (שם כ') : **יורה** להתיר לקנות הבשמים שנידוכו ונטחנים בחנויות הבשמים העובדי כוכבים במכתשת שלהם לפי שהוא קבוע לבשמים ואין חשש שנידוכו בהם דבר איסור וכן הדין מהבשמים שמוכרים כתושים הרוכלים המתעסקים במלאכת הרפואה דודאי לבשמים יש להם מדוכה בפני עצמה . אך בכרכום (שכפי הנראה הוא מה שקורין בלשון לעז זאפרע"ן) אסר לנכרי לקנותו כתוש יען הוחזק אצלו ואצל הבקיאים בו שמתערבות בתוכו בשר סוס שאפילו בלא כתישה צריך בדיקה יפה יפה כדי להכירו שלא יהיה בו תערובת האיסור ע"ש . ועיין בדבר שמואל קנ"ט וס"ד לפי הזמן והמקום יש לאסור ולהתיר . ועיין בש"ך רי"ר דצידד להקל (שם כ"א) : **ישא** ויתן עם חד רבא דעמיה ויבאר ביאורים נעים ומקובלים במעשה שחיטת בעוף שלא נפתח כל

אשל אברהם

סימן צא (סעיף ב') **כל** מידי וכו' דלמא אכיל בלא הדחה . הקשה בד"מ שהא בא"ח סי' תנ"א סכ"ב קיי"ל דכה"ג מותר . ושלא לחלק בין בלעה איסור חם או צונן ע"ש . ובתשובת ב"כ בים ועד סימן י"ח
מהמה עליו דכמע"נ אי דעתו כרי"ף ורמב"ם ז"ל ושם איירי בכ"ח שנשתמש בו חמץ צונן דוקא א"כ מאי קשי' לי' דכאן משמע איירי שנשתמש בו חם אע"כ דהגירסא בעל המאור והרא"ש
קשי' לי' דהתם שרי אפילו כי נשתמש בהם חמין דהיינו בית שאור כו' דהוי כחמין ולכך לא ישתמש בהם מלא חם אלא צונן שרי . אך אכתי ל"ק מידי דלמא אתי לאשמעינן דבית שאור כו' חשוב תשמישו בחמין
ובאמת צונן מותר אחרי הדחה ולכתחלה מיהו אסור דלמא איסתלי מאחר דהדבר בעצמו אין דרכו להדיח ועיין רמב"ן בס' כ"ש . וברשב"א חולין קכ"ג ועי' סי' ס"ט סי"ז ובסי' ק"ח סי"ג וכמ"ש ש"ך שם :
סימן צד (סעיף ג') **אם** יש ס' כו' אך מותר לתת לתוכו פירות . ועי' באה"ט ס"ק יו"ד . ומה שהקשה הב"ח על מה לא מצריך הרב הדחה תחלה עיין בתשובת ב"כ בים ועד סי' י"ח דלא נחית כאן
אלא לאשמועינן דא"צ שבירה אף שבלעה בשר וחלב • ועי' דרישה סי' ק"ח סי"ג ותשובת רשב"א סי' שס"ה : (שם סעיף ט') **בשלן** דבש כו' דהוי נ"ט בר נ"ט . והא דלא התירו משום
דהוי נותן ט"ל . פי' כת' ב"ד סי' מ"ה דכ"מ היכא דאיכא תבלים ובצלים דאוסרין משום טעם דנ"ט ב"נ . ועיין סי' נ"ג בש"ע והאחרונים :
סימן צה (סעיף ב' בהג"ה) **ויש** מחמירים כו' אם אכלו בחלב אוסר . עיין באה"ט ס"ק ז' . כתבו' שבות יעקב סי' ל"ג נשאל בנתבשל יין שרף בכלי הכשר בכלי שבשלו בו יי"ש סתם יינם והתירו בדיעבד
לפי שיין נפגם בכלי נחושת ובפרט שמרים . והורסיה לא מהני בי' להשביחו . ע"ש בראיות חזקות . ובלבד זאת סיים דכליו דנעשה שהתחיל להפליט ע"י רתיחה אינו חריף כלל שלא
נעשה יי"ש על אשר אם בשלו סרכה ומזיע הכסוי ומשם נכנס לקנים : (שם סעיף ד') **יראה** לי כו' דעל ידי האפר הוא נט"ל . ובתשובת בי"ד סימן מ' ומ"א העלה בראיות חזקות שאינו פוגם אלא אם שהוא
כמין בקדירה אבל לא הבלועה בתוכה . ומעתה שפוע סוף דאם הוא כלי בשר אסור לבשל בו חלב :

עיקר ונמלח עם עופות אחרים כדרך שמולחים לחניה אותם ולהשהותם זמן רב. העלה לאסור את כולם מטעם דהאי מליחה הוי כבישה שהוא כמבושל ואינו מועיל אפי׳ לצלי והכלים אסורין ע״ש חרבה סעיפים דשייכי לנדון זה בדין המליחה והבישול ע״ש אם הוא נגד כל התתיכה שהלב דבוק בו וכן בחתיכת בשר שהחלב דבוק בו והחילוק שיש בין חלב לחוטין וביאור דברי הש״ע והגה״ה בסימן ס״ר וק״ה ומ״ש בת״ח כלל כ״ז בדין חלב כאמור שהשיג על בעל משאת בנימין פ״ט והוא יבאר טעם למה בקריעת הלב אין צריך קריעה ש״ו ובכחל צריך ע״ש. ועיין מוהרימ״ץ צ״ח ושער אפרים נ״ט ומהר״ש הלוי כ״ר ופרי חדש סי׳ ע״ב ס״ק י״א ובספר נשאל דוד מכ״י סי׳ נ״ב (שם כ״ז כ״ח): **יורה** להחמיר שצריך להסיר ולנקר חוטי הלשון עיין שם (שם מ״א): **תמיה** על דבר מנהגי מדינת פולין שיודעים לחזהר מאכילת חלב שעל הכרם של בני רינוס ובתרבא דתותי מתני אינם נזהרים. ובעל אמונת שמואל השיב לו עיין במחבר סי׳ נ״א. ועיין בסי׳ מ״א מ״ש על ענין חוטי הלשון שלא ידעו להסירם. ועיין מ״ש חוט השני סי׳ ס״ר וס״ה ועיין בתשובת הב״ח סוף קי״ח וקנ״ב (שם מ״ח): **יקשה** עמ״ש הש״ע סי׳ נ״ז סכ״א דאסור למכור דרוסה לעובד כוכבים שמא יחזור וימכרנה לישראל ובסמוך כתב ב״ה בס׳ טריפות דלא חיישינן שמא וכו׳ ונתארך בביאור הענין והגאון הנזכר השיבו בסי׳ נ״ב ועיין בסימן נ״נ ונ״ד וצ״ץ סי׳ ק׳ וק״ה ובית יעקב פ״ד והר״מ בוטון ה׳. (שם מ״ט): **יסתפק** כמה הוא שיעור הפסד מועט והפסד מרובה שדברו בו חכמים רבותינו האחרונים לפעמים להקל בהפסד מרובה או לעני בדבר חשוב או לכבוד שבת דכבר נודע מ״ש ב״ח בהקדמת ספרו ת״ח דהיכא דמקיל בכי האי גונא הוא מטעם דנ״ל דאליבא דהלכתא היה מקים להיתר גמור רק שהאחרונים החמירו ולכן בשעת הדחק וצורך מצוה והפסד מרובה יש להעמיד הדבר על דינו דמותר ע״ש. אך לדבר השיעורים הוכיח והעלה דהפסד מועט יקרא הככר של תרנגולת ושל יונה וכל מה שהוא יותר מזה הוי הפסד מרובה והרוצה להחמיר יחשוב אם ההפסד שמפסיד במכירת אותו דבר הוא יותר משתות הקרן אז הוי הפסד מרובה בלי ספק שהרי בפחות משתות הוי מחילה ואין מקפידין עליו ולפיכך יש לקרות אותו הפסד מועט מאחר שאין בו קפידא ולכן דווקא מה שהוא הפסד יותר על שתות הקרן הוי הפסד מרובה ע״ש. וע״פ הנה״ה זו הורה פעם א׳ בצלע ששכחו אותו בלי הדחה נ״י מעת לעת והיה סעודת מצוה ולא היה בשר אחר להתירו לבישול אחר הדחה ומליחה וצלייה ע״ש עיין הר״ש הלוי י״ט ושאר אפרים פ״ח. (שם נ״ה): **הוכיח** והעלה להחמיר בעצם של גף שנשבר סמוך לגוף ולא נודע עד שאכלו העוף ההוא ועירבו את שומנו בשומן עופות אחרים דהכל טרף אפי׳ שהיה הפסד מרובה. ואף כי שבירת הגף אינו נזכר בגמרא מאחר שטעם טריפות השמוטה והשבורה חדא היא משום חשש ניקבה הריאה אם כן מ״ל ניקבה ע״י שמיטת הגף או ניקבה ע״י שבירה וכאלו הוזכר בגמ׳ חשבינן ליה ובחד ספיקא אפי׳ בהפסד מרובה פשוט הוא שיש לאסור והיכא דאיכא עוקץ ונשבר סמוך לגוף אפילו דאיכא ספק ספיקא יש להחמיר כמ״ש הב״ח וע״ש דסתר דברי המכשיר וחרפו וגדפו על מה שהכשיר ועיין במחבר עצמו סי׳ ס״נ דבעיקר דין זה של שבירת הגף שאל את פי הצ״ץ וחלק עליו להקל והמחבר חזר בו בעיקר הדין אך במעשה שהיה לא נתחרט ע״מ שהטריף כדין ועיין הר״ש הלוי סי׳ כ״ז: **ועוד** יבאר שם השערת רוחב הגודל שנתנו לשער בו דהיינו היכא דליכא עוקץ ע״ש: **ואגב** יבאר בסי׳ ס״ב מ״ש בעל ההג״ת סי׳ נ״נ ס״ב משם התה״ד ק״ץ. דאין חוששין לנצרר הדם ומכשירין מסתמא דלא משמע הכי מדבריו ע״ש דהעלה דהוא דעת עצמו ע״ש. (שם סי׳ א׳ ב׳ נ׳ ד׳): **וישב** ויצייר דברי הש״ע בסי׳ ל״ד על חסרון הגרגרת בשיעור אסר וביאר סוגי׳ הגמרא פרק אלו טריפות דף מ״ח ע״ש ועיין במהרימ״ץ קנ״ד ובחוט השני פ״נ. (שם ס״ד): **יעתיק** דין בצל שחתכו בסכין של בשר ונתבשלה בתבשיל של חלב ויש בתבשיל ס׳ כנגד כל הבצל אך שלא נימוחה הבצל לגמרי כמ״ש מהר״ם סלובלין ונראה להקל שאין צריך ס׳ נגד כל הבצל ע״ש. (שם ס״ח): **יטה** אחר דעת ראשונה של בעל משאת בנימין בהיתר נחירת התיישים כדי שלא יתקלקלו העורות דשרי ויחזיק דבריו ודלא כדעת הנה״ת שהגיה הרב בנו שם אך יטה לאסור כשעיקר הנחירה היה מפני הבשר ע״ש ועיין חות יאיר קמ״ב וקע״ח וט״ז סי׳ קי״ז ושער אפרים נ״ז ועבודת הגרשוני י״נ ומוהר״ם די בוטון אסר לנבל הבהמות כדי למכור הבשר לעובדי כוכבים. ועיין בית יעקב ט״ב שהאריך בכל פרטי וסעיפי דינים אלו. ועי׳ בס׳ נשאל דוד כתיבת יד סימן נ״ב בדין צבי שניתן במתנה לישראל והיה טרף משבירת צומת הגידין אם מותר לנותרו כיון דבלא״ה הוא טרפה דמעיקרא לאו לאכילה קאי ומותר למכור הבשר לעובד כוכבים אי נימא דאסור וצריך למכרו חי או שחוט דוקא דאז הוי כנזדמן לו טריפה תוך ביתו ופסיק להיתר עי״ש שהורה פנים לכאורה לאסור. (שם ע׳): **יורה** להתיר כרוב דלפעמים מבשלין אותו העובדי כוכבים כדי להניחה אח״כ להיות נכבשת עם הכרוב הפריס. שכיון שצריך כבישה להיות ראוי לאכילה אותו הבישול כמאן דליתא דמי׳ כהדברים הנאכלים כמ״ש חיין. וכן התיר נמי בשנת רעבון לאכול הגלוסקאות של נחתום עובד כוכבים שלא הוכשר התנור ע״י קיסם אפילו בעשרת ימי התשובה ע״ש. ועיין מוהרימ״ץ קס״א. ובאר עשק אוסר לאכול חלות נחתום עובד כוכבים המשוחות בשמן דאיכא למיחש לריעותא. (שם ע״א ב׳): **הורה** להתיר במעשה שהיה ששר העיר לחיות שהיה נושה בישראל נכנס בביתו ולקח את כל אשר לו בבית ובתוך מה שלקח היו שם חביות מלאות שומן אווז מבלי חתימה אמנם היה לית בהן טביעת עין ומצאום מלאות וסתומות במגופה כמו שהיה מתחילה ולא ראה שום שינוי וסמך להתיר להיות שאין העובדי כוכבים עושים שומן אווז ואפי׳ שהיו עושים די בטביעת עין הגמור שהיה לו בסתימת המגופה ועוד כי השר לקחם בפרהסיא ואינו חשוד להחליף מאחר שאין לו תועלת כ״ש שמצאו כמו שהיו מלאות ע״ש ועיין מ״ש הט״ז סי׳ קי״ח מחדושי האגודה. (שם ע״ח): **יורה** להחמיר בסירכא היוצאת מגב האונה וסרוכה לרופן ונמשכת עוד אל שיפול האונה ומשיפול האונה אל שומן הלב דלא אזלינן בתר רובא ויש להטריף. עיין שם שביאר תשובת הרשב״א בסי׳ קי״ב והוכיח שדברי מהריק״א מוקשים הם לעצמו. ועיין דרכי נועם ע״ז. (מוהרימ״ץ ל״ז): **הורה** להכשיר בועה בין חתוכי האונות כדין סירכא מחיתוך לחיתוך ולדעתו אפילו בועה בסירכא כשירה כל שהוא בין חיתוך לחיתוך עיין שם. (שם נ״ס): **יבאר** מ״ש הרמב״ם פי״ז מהלכות מא״א פולים ואפונים ועדשים וכיוצא בהם שלקום העובדי כוכבים ומוכרים אותם אסורים משום בשולי עובדי כוכבים וכו׳ ע״ש. (שם ס׳): **במחלוקת** שנפלה בין שוחטי ובודקי העיר והחכמים בדין מכה שנמצאת בדופן תלת הדין במנהג קבוע אם השוחטים מסורת בידם שמכה או מראה כעין זו שנחלקו עליה שהיא היתה מכה וחיתה אז הם נאמנים להכשירה ע״פ המסורת וקביעות המנהג שהוקבע ודאי ע״פ בקיאים. אך אם הדבר הוא מסברת ראשם שהם אומרים שכך נראה להם ושאר העם אין רואים יש לבטל את השוחטים מלומר דברים שאין להם טעם שעיניהם תחזינה ושאר העם מה עיניהם מראות ע״ש. (שם ס״נ): **הורה** לאסור ריאה שלמעלה מחתוכי דאוני במקום השלם נמצאת אונה א׳ שהיה לה חיתוך שלא במקום חיתוכה ובחיתוך סירכא מחדוד לגב. ודלא כדעת השוחטים שהיו רוצים להתירה. וכן הורה לאסור בריאה דלית לה חיתוכא דאוני כמנהג אלא מעט כשיעור טרפא דאסא דלפי הדין כשרה ונמצאת סירכא באותו השטח השלם ממקום למקום מגב לגב דכיון דהוי מקום שרגיל להיות לה חיתוכא דאוני אף ע״ג דזו אין לה חשבינן כאלו אית לה ומגב לגב הא קי״ל דטריפה ומטעם זה עצמו אסרת לעיל ע״ש. (שם ס״ח): **הורה** להתיר להקפיא החלב עם טעם מחלב חמוץ של עובדי כוכבים שנקרא בל״ל לנ״י אגר״ה ואין בה חשש איסור ואין נקרא דבר המעמיד שאינו בטל בטעם איסור הגבינה שמעמידין אותה בקיבת נבלה ולפיכך אינו בטל אבל הכא דנקפינן דחלב בהמה טמאה אינו נקפא וזה החלב החמוץ מאחר שנקפא ודאי שהוא של בהמה טהורה וכל איסורו אינו אלא משום צחצוחי חלב וכיון דהוי מיעוטא דמיעוטא ואינו דבר המעמיד לא שייך ביה אין מבטלין איסור לכתחילה ובפרט שאין לו הפך באיסור ולפיכך מותר ע״ש וכשיירי תמ״ח. (שם פ״א): **נתקשה** לו פסק מוהריק״א סי׳ ק״ה ס״ט ויטה להקל בבשר שנמלח והיה בתוכו חתיכה אחת שלא בניקור ולא היה בה ס׳ לבטל החלב אמנם כשאר החתיכות היה בהם ס׳ שלדעת הרמב״ם וקצת מגדולי המורים אם אינו חלב גמור אלא שומנו של גיד ושאר הקרומים והחוטין אפילו החתיכה עצמה לא נאסרה וכ״ש האחרות שנמלחו עמה ע״ש כי ביאר לשון הרמב״ם פ״ו ממ״א ועיין פרי חדש סע״ב ס״ק י״א ומהר״ש הלוי כ״ד ושער אפרים נ״ש משאת בנימין פ״ט נחלת שבעה כ״ז וכ״ח. (שם צ״ז): **הוכיח** והעלה דהביסקוגו״ס דהיינו הגלוסקאות של עובדי כוכבים אינם נקראים פת ואינם חייבים המוציא ונ״י וכיון שכן ה״ל כשאר קליות ומותר לקנותם מהפלטר דווקא ואפי׳ בלא הפלת קיסם ע״ש. ועיין נחלת שבעה ע״ב שהתירם בשנת רעבון ועיין באר עשק ל״ח שנטה להחמיר בלחמניות המשוחות בשמן. (שם קס״א): **מעשה** היה שבדקו ריאה ומצאוה כולה חלקה ונמצא שם בודק ולקח סכין וחתך כיסוי העליון שנתקרם עליה ופתח אותו בנחת וקלף אותו עד שהפרידו כולו מעליה ואז ראו אותה הריאה כשאר הריאות והכשירוה ע״ש דף כ״ב ע״ב. (פרי חדש ל״ה): **לב** תרנגול שהיה עליו כיסוי מלא מים והלב כולו בתוכו קלפו וברקו ולא נמצא בו נקב והכשירו מוהריק״ש ע״ש דף כ״ח ע״ב. (שם מ׳): **ביצה** שהיתה כולה חלבון בלי שום חלמון כלל הטריפה מוהריק״ש ע״ש דף ע״א ע״ב. (שם פ״ו): **על** מה שנהגו לתת בתוך הסוק״ר בזמן שמבשלים אותו חלב של בהמה טהורה ואסרו האומנים שנותנין תרי למאה אם מותר לאכול הסוק״ר עם בשר. והשיב מהרדב״ז בכת״י דאין כאן בית מיחוש שהוא מתבטל גם ברוב המים שנותנים בכפלים עם הסוק״ר ושאין זה נקרא מבטל איסור לכתחילה דהא בשעה שמבטלו אינו אסור אלא האיסור הוא בשעה שאכלו עם הבשר ואז כבר הוא מבוטל ועוד כי החלב מתמעך ע״י האור משא״כ הסוק״ר ובליעת הכלי לא תהיה גדולה מהחלב עצמו ע״ש כי המחבר חלק על דבריו שם דף ע״ד ע״א. (שם פ״ז): **יש** מיני תנורים קטנים שצורתם כך ארכו אמה ורחבו כחצי זרת ופי התנור למעלה ומשלשלין בו השפודים מלמעלה למטה וטביא הישראל השפוד ומשלשלו בתנור בידו כדי שלא יהיה בו איסור בשולי עובדי כוכבים ונזהר שלא ינע השפוד שלו בשאר השפודין הורה לאסור לכתחלה משום ריחא כיון שהתנור קטן ולחשש תערובת השפודין והרדב״ז בכ״י אסר אפילו בדיעבד מטעם חשש נגיעה להיות המקום צר ומטעם הריח וכיוצא ע״ש דף ק״א ע״א. (שם ק״ה): **מושל** עובד כוכבים שיש יכולת בידו להזיק לישראל ונתן לו מפתו לאכול לפניו עם דבש כתב הריק״ש דהרי זה כפת רחוקה מיראת הנזק ואפי׳ הוא ב״ה והמחבר כתב שדוקא אם הפת של פלטר שרי אך אם עשוי לשם השר עצמו אז מיקרי פת של בעל הבית ואין להתירו וראוי להתרשל ולהתנצל עם השר כי הוא יערב לו בבטחון שלא יהיה ניזוק. עוד כתב שם בשם מוהריק״ש המושלים שנותנים בכל יום פת למשרתים או לרופאים הישראלים דה״ז כפת של פלטר דאדעתא דהכי קעביד ומה לו למכור או ליתן במתנה או להאכיל לפועלים והכל דינו כפלטר. והמחבר השיב במה ששאלוהו בעובד כוכבים ששלח דורון לישראל מפת הבא בכיסנין שיש בו רבוי ביצים והוא הנקרא פשטאריא״ל שאם ידוע ששלח לו העובד כוכבים מפת שעשה לצורך ביתו ודאי אסור מס״נ אם הקמח עיקר אסור משום פת של ב״ה ואם הביצים הם עיקר אסור משום בשולי עובדי כוכבים. אך על הסתם כתב דתלינן שעשאות מתחלה אדעתא דמתנה ומתנה כזביני דמיא דאי לאו דהוות ליה הנאה מיניה לא הוי יהיב ליה וקימתא עיקר וה״ל כפת של פלטר דשרי ע״ש דף קי״ב ע״ב. (שם קי״ב): **בחברון** עה״ק ת״ו נוהגין לעשות מלכ״ן והוא שלוקחין התירוש ומבשלין אותו ע״ג האש ומערבין בו קמח עד שישאר עב אך לעולם התירוש רב. העלה דיש לברך עליו בורא מ״מ ולפיכך יש בו משום בשולי עובדי כוכבים ובמקום שנהגו היתר בפת של עובדי כוכבים גם בזה הורה להתיר וכמו כן הקאוו״י והשיקולט״י של עובדי כוכבים. ע״ש דף קי״ג ע״א ועיין באר עשק והלכות קטנות ח״א פ׳. (שם קי״ב): **תנור** של עובדי כוכבים שמטמינים בו החמין בשבת אי סגי בחותם א׳ או בעי ב׳. ואי מהני מפתח במקום חותם. העלה דאין צורך לב׳ חותמות ואפילו לחותם א׳ וסגי לכ״ע במפתח דלא גרע אומן אנפשי׳ ואף אזיוף כל דהו לא מהדר ע״ש דחלק על דעת המחמיר שהצריך ב׳ חותמות באופן זה מפתח וחותם ע״י כריכת נייר ע״ג המנעול וחתום בשתי קצות הנייר הדבוקות זו בזו והוא סתר את דבריו מטעם קלקול החותם בשבת דהויא מלאכה מן התורה ולכך נטה לאסור האמירה לעובד כוכבים. (ובכל מ״ש בסעיף זה יש לומר ולהוכיח להפך כמ״ש אצלי בארוכה) ע״ש דף קי״ט ע״א. (שם קי״ח): **אחד** שהיה לו בשר מלוח ישן הרבה עד שנפסד מאד בריחו ובטעמו לא מסריח אלא הוא כאותו שקורין ראנס״ר ותתכו חתיכות דקות וקטנות ואחר כך היו מחממין מים חמין להדיח הקערות ונמצא בתוך המים חתיכה של בשר מעין אותם חתיכות ובטעמו וריחו והדיחו קערות של חרס באותם המים אי חיישינן דהך חתיכה מעלמא אתי׳ או לא השיב הרשב״א כת״י דאין להתיר משום נט״ל דאדרבה כמה אנשים נותנים אותם לכתחילה בקדרה להטעים התבשיל אלא שיש להתיר מפני שרוב המולחים ישראלים נינהו והרי יש כאן תרתי לטיבותא רוב וקרוב ע״ש מ״ש המחבר בדף ט״ז ע״ב בביאור דין בשר הנמצא בבית ולא נודע מהיכן בא דצדד להקל ע״ש דף קכ״ה ע״ב ועיין חות יאיר רכ״ת ונחלת שבעה ע״ה. (שם קכ״ב): **הורה** לאסור לנבל הבהמות לכתחלה כדי למכרו לעובד כוכבים וראויה להענש בכל מיני עונשין ואין להם מקום פטור בטענ׳ שמרויחים שכר השוחטים והנוגע לנבילה ושאם נזדבן לו נבילה לא ימכרנה יותר ממה שקנאה ושאסור למכור להם נבילה בחזקת כשירה. ועיין חות יאיר קמ״ב וקע״ח. ועבודת הגרשוני י״נ ושער אפרים נ״ז ומשאת בנימין כ״ח וט״ז קי״ז ונחלת שבעה ח״ב ע׳ ובית יעקב מ״ב כי נתארך בביאור פרטי סעיפי דינים אלו ע״ש ואמונת שמואל י״ר ושי למורא י״ז ועל דין אם נתנו לו דג טמא בדורון מותר למכרו עיין שם כי נתארך בעיקר דין זה שאין עושין סחורה בדברים האסורים לאכילה עיין עליו: (מוהר״ם די בוטון ה׳): **הגבינות** שמביאים העובדי כוכבים בסי׳ חרות עליהם וע״י כתב ישראל המעיד בכתב מניינם ומשקלם אין צריך לקיים החתימות במקום שלא נהגו כיון שהמנין והמשקל שוה עם הכתוב בכתב ואם נהגו לקיים הורה שדי בקיום עד א׳ ושלדעת המגיד עד אחד בחתימת עד אחד סגי ע״ש ומהרי״ט ח״א י״ב ומוהריב״ל ח״ב מ׳ ונחלת יעקב דף י״ט בדבר גבינות קנדיי״א דכתב דנוהגים בהם חומרא ככל שאר הגבינות אך שאין מקפיאין אותן בסקפא הנהוג מקיבה ע״ש ועיין עוד שם בסי׳ כ״ט ופרח מטה אהרן ח״ב סי׳ י״נ. (שם ז׳): **הורה** להתיר באכילת התבשיל של חמין כמעשה שהיה בי״ב ביצים ששמו אותם תוך הקדירה של חמין בשר המטלטלא בתוך ענפי הגפן שנקרא בל״ל יפראק״ש ובביצה א׳ נמצא דם כחלמון ולא בתחילת הריקום והיה ספק אם עלה רוטב הרתיחה למעלה מכל הביצים ושם ביאר הג׳ דעות שיש בדין דם הנמצא בביצים. הא׳ הוא דעת הרמב״ם והרי״ף והב׳ הרשב״א והרא״ש והג׳ הוא דעת ר״י ע״ש ועיין מ״ש הטורי זהב ס״ו ובאר עשק ט״ה מתיר תערובות חלבון הביצה שנמצא בה דם בחלמון והשליך החלמון ושרף החלבון בשאר ביצים דמותרים הם. (שם כ״ט): **הורה** להחמיר ולאסור הנפיחה יען רוב מנין ובנין אסרוה ולא נמצא רק ר״ת שהתירה בעיר א׳ לכן יש לרחקה כל עיקר ולהכריז עליה לבשר טרפה כמו שהוכיח ע״ש ועי׳ רשד״ם י״ד סי׳ ק׳ ומהרש״ך ח״א ח׳ ומקור ברוך ל״ה. (מהר״י בי רב א׳): **טבח** מוחזק מכמה שנים לאומן בקי ומומחה והן בעת ששאל לו החכם כמה סעיפי דינים מהחמשה דברים טעה ע״ש במעשה שהיה בשאלות שנשאלו לו וההתנצלות שנתן הטבח. העלה דהבשר כשר מטעם דהוי מילתא דלא שכיח לשחוט למטה מכנף הריאה וא״א לשחוט כ״א בדוחק והישמעאלים מקפידים שלא ישחוט אלא דוקא סמוך לשיפוי כובע ודין הגרמה זו דאסורה לא שכיחא כל עיקר ועוד דהוי ספק וגם רובא מאחר שיש בעיר טבחים אחרים ואפילו תימא שהדבר מצוי כל א׳ מהיחידים יכול לומר משל אחרים לקחתי והם הרוב ואזלינן בתר רובא ובפרט כי יש ס״ס המתהפך ס׳ אם הבשר שקנה כל בע״ה הוא משחיטת זה או מאחרים ואת״ל שהיא משלו שמא לא הגדים באותה שחיטה ולפיכך אין להכריז על הכלים ולא על הבשר ע״ש ובשו״ת הב״ח סי׳ א׳ ד׳ דהתיר הכלים בשוחט שהי׳ מוחזק עפ״י חכם למומחה בקבלת הרשות ואחר כך כששאלוהו בהלכות נמצא שאינו יודע ועיין בית יעקב סי׳ ד׳ ול״א וצ״ץ דנתארך בביאור דין זה. (שם ב׳): **הורה** לאסור כל הט״ט רגלים שמצא השוחט ששחט י״ב בהמות בבית המטבחים של עובדי כוכבים והוכיח בראיות שהרגלים הם דבר חשוב ונקראים ראוים להתכבד בהם וכיון דודאי היה שם רגל א׳ של איסור כולם אסורות גם כתב דקורקבן ובני מעים והכרבשתא אינם ראוים להתכבד בהם ע״ש ועיין בהלכות קטנות ח״א קע״ו ונחלת יעקב ו׳ מה שביאר דעתו בדין מנה הראויה להתכבד. (שם ל״ה): **נטה** דעתו להקל ולהתיר אפילו בהפסד מועט בדין בשר שנמלח כשיעור מליחה והורה קודם פליטת צירו ואח״כ נמלח עם בשר שהוא עדיין בשיעור מליחה ופולט דמו תיקון שלו הוא ע״י שיחזור וימלחנו עי״ש כי האריך בביאור דברי האחרונים ועיין ים שלמה דף קט״ו משאת בנימין נ״ב בית יעקב קע״א ט״ז סי׳ ס״ט וחות יאיר ונחלת שבעה נ״ה. (צ״ץ ח׳): **טבח** שכשהיה מפשיט את הבהמה מצא שהטרה היתה בולטת מבין הצלעות לחוץ בין עור לבשר והפשיט העור בנחת סביב הטרה מבלי פגיעת הסכין והטרה נשארה תחובה בין הצלעות ובולטת לחוץ ואחר נטילת כל חבני מעיים הפרידו הטרה בנחת מבין הצלעות ע״י שהיו חותכין ומרחיבים בין הצלעות זו מזו ונמצאת הטרה שלימה ונפחו אותה ולא נמצא בה נקב כלל העלה להכשיר והוכיח כן שאין סירכא מטרפת אלא בריאה ואפי׳ תימא דסירכא מטריף בכל האברים שנקיבתן במשהו מ״מ כיון דנקב הרופן בין הצלעות תלינן ברופן וע״ש כי העתיק פסק המשפטי שמואל סי׳ ק״ל שפסק להחמיר. (ולע״ד דלא פליגי ושינוי מעשה תחליף הגזרה וכמו שכתוב שם לסתור את דבריו אין הכרח ע״ש). (שם מ׳): **לאווזות** שמלעיטים אותן יצריך להם בדיקה בושט אף למעלה ממקום השחיטה כשמלעיטין אותם בשעורים ודגן ושבולת שועל מעורבים אך כשמלעיטין אותם בלחמים העגולים מקמח שעורים צריך לבדוק אותן למטה ממקום השחיטה ע״ש ועיין מ״ש חוט השני ס״ת ובאר עשק ס׳ מורה פנים של קולא. (שם י״ז): **הורה** להחמיר ולאסור אותן אווזות שאינן בני תרבות הנקראות בל״א (ווילדע געגז) וכן בר אווזות שאינן בני יישוב הנקראים (ווילדע ענטין) ע״ש: (שם כ״ט): **התיר** לשחוט לאכילה בהמה שנרבעה מישראל או עובד כוכבים בזמן הזה שאין האדם נידון עליה היא מותרת ע״ש ושו״ת הב״ח קי״א נטה להחמיר מפני הרואים עיין שם ובט״ז סי׳ רצ״ד ס״ק נ׳ ובסי׳ קנ״נ ובית יעקב סי׳ קי״ח כתב דאסור לכתחלה לישראל לשחוט בהמה הנרבעת או שהרגה את הנפש ומשיג על הגור אריה שהתיר לכתחילה אך הוא מתיר למכור לעובד כוכבים מטעם דניחא דליעבד ב״נ איסורא (ומלבד מ״ש הב״ח אני ביארתי שבאמת ברובע ונרבע מישראל בזה״ז מותרת באכילה וכן מוכח מכמה דוכתי בתלמודא עיין בסוף פ״ק דחולין כ״נ בתוספות ובפרק כל הבשר קט״ו בתוס׳ ד״ה חורש בשור ובקדושין פ״ב דף נ״ז ע״ב ובב״ק דף מ׳ ע״ג ומ״א ומ״ה בזבחים קי״ד ותמורה כ״ח בתוס׳ וכריתות דף כ״ד ע״א וסנהדרין נ״ה וע״ט ופ׳ וכן כתב ר׳ עובדיה בריש פרק כל הזבחים עי״ש. ומ״ש הבהמה הנרבעת מהעובד כוכבים אסורה בהנאה ונהרגת והשיג על הרמב״ם דפסק דלא כרב ששת וע״ז כתב שאולי נוסחא אחרת היתה לו לרבינו מחילה מכבודו מכח סוגיית הגמרא עצמה מוכח שדברי הרמב״ם צדקו בזה גם דלא עדיפא רביעת ישראל מרביעת עובד כוכבים וזו וזו מותרות באכילה אפי׳ לפי דעת הב״ח כי לדעתי הרמב״ם דייק יפה יפה בלישניה כמנהגו ומה שכתב ואין הורגין ר״ל רבני נח אין הורגין אותה דהא לא נצטוו על כך ולכן דעתי אומר לי דבהמה הנרבעת מעובד כוכבים היתה מותרת באכילה אפילו בזמן הסנהדרין ומצות ואת הבהמה תהרגו אינה אלא לישראל ובבהמת ישראל שנרבעה שבא ע״י תקלה לישראל חבידו אבל בעובד כוכבים פשוט הוא דאין ממונו חמור מגופו והמעיין בטוב דעת הרמב״ם ימצא כי כן הוא פירוש דבריו בפ״ט מהלכות מלכים. (שם מ״ו): **אומן** המבשל את הכורית הנעשית מחלב ואפר כירה וסיד

אשל אברהם

סימן צו (סעיף א׳) **צנון** או סילקא כו׳. עיין תשובת בי״ד סי׳ ל״ח בארוכות: (שם) **עד** שיטיל ממקום החתך. ובשאינו יודע מקום החיתוך הכל אסור. וכן בכל דבר חריף עי׳ סמ״ג לאוין קמ״א בשר שחתכוהו דק דק לפשטידא בסכין חולבת ובשלוהו בלי הדחה העלה בת׳ בי״ד סי׳ ל״ח דצריך לשער ס׳ נגד כל הסכין ע״ש טעמו ונימוקו עמו: (שם סעי׳ ב׳ בהג״ה) **בכל** מקום כו׳ כגון זנגבי״ל. עי׳ באר היטב ס״ק י״א. ובת׳ בי״ד סי׳ ל״ח מגי׳ בש״ע מלח או חולטין וצריך לומר וחולטין אותו ואין צריכין סכין לזה כלל ע״ש: (שם סעיף ג׳) **ויש** אומרים אפילו אינו בן יומו. ובתשובת בי״ד סימן ל״ח אוסר בשר צלי שנתנוהו בקערה חולבת אינו ב״י עם יין ע״ג אש להרתיח שע״י יין ומלח נעשה דבר חריף. ועיין סי׳ ק״ג ס״ד בהג״ה. ודע דיין בעלמא הוי דבר חריף ובבוסר יש להסתפק עי׳ או״ת סי׳ תמ״ז: (שם סעי׳ ד׳ בהג״ה) **מפני** שמביאים כו׳ אבל שאר דברים שאין חריפים כגון תפוחים. ועי׳ באו״ה שער ל״ח דאפילו בשלו העובד כוכבים דהשתא לא הוי יבש ביבש מותר דהא כבר נתבטל הטעם והוי כיבש:

סימן צח (סעיף א׳) **איסור** שנתערב כו׳ וצריך שלא ידע שסומכין עליו. ודע דמיכח די״ל להסבית מקחו אפי׳ לחומרא א״נ דרשב״א. דלא כהרא״ש פ׳ אלו מגלחין ועיין ש״ע סי׳ ש״ג ס״ג בענין בכור וסימן קכ״ח ס״ק ג׳ בש״ך. וכל הפלוגתא אינו אלא באסורי דרבנן ובדאורייתא ולאו דא״כ. ועי׳ סי׳ קל״ז וס״ס ס״ט. ובתשובת בית יהודא ס״י האריך לפרש דיני המסתפקים בנאמנות עובדי כוכבים

ונותנין לתוכו מלח וצריך טעימה אם נמלח כשיעור הורה להתיר מאחר שאינו בולע אלא רוקק סיר וכיון שהוא דבר שטעמו פגום דאי אפשר לבא לידי איסור דאורייתא בבה"נ דטעימה ופליטה שרי ע"ש. ועיין סי' צ"א. (שם מ"ו) : בית הכוסות שנסרך לטרפש הכבד וכנגד אותו מקום נמצא יתר או מחט תחוב בכרס ולא ניקב מעבר אל עבר הורה להטריף והא דאמרו דאין לחוש לסירכת האברים שנקיבתן במשהו היינו דווקא היכא דליכא אלא סרכא לחוד ואין מחט תחובה כנגדה אבל כשהמחט תחוב כ"ע מודו דתלינן להחמיר דהאי סירכא באה מחמת המחט ע"ש ושער אפרים ס"ב וחוט השני ס"ט וחות יאיר ע"ו. (שם מ"ט) : הורה להתיר יין שרף העשוי מפירות רטובים שקורין קריב"ן בל"א ויש שקורין אותן פלויטע"ן ורובן ככולם הם מתולעים העלה דנתבטל טעם התולעים בטעם הפרי דאין לך פרי שאין בו ס' כנגד טעם התולעת ויין שרף אינו נעשה מגוף הפירות אלא מטעם היוצא מהן ובודאי שרי ע"ש וכן העלה בפאווידל"א הנעשה מפירות גסים כגון אותם דלעיל דיש בהם ס' נגד התולעת אך אותו העשוי מפירות קטנים כגון הגודנדניות דס"ל שאין בפרי ס' אז ודאי אסיר וגם אין בו משום בשולי עובדי כוכבים ע"ש ועיין דבר שמואל דס"ו וס"ו פ"ד. והלק"ט ח"א קי"ט. (שם נא"ב) : הורה להתיר לאותם הישראלים שמוטל עליהם להספיק נרות של חלב ובורית לכל בני העיר לקנות חלב בהמות טהורות עם חלב חזיר לצורך מלאכתן מאחר שהמלכות אונסת שיספיקו לכל בני העיר ע"ש, (שם ס') : ובאר מה שהק"ל כמ"ש הטור סי' ק"ב ובשם הרשב"א בדין ביצה ספק טריפה דלא הוי דבר שיל"מ ע"ש וחות יאיר ק"ל מה שהשיג על הט"ז ר"ח שכ"נ ס"ק נ' וקרבן חגיגה. (שם ס"ט) : הורה להתיר העופות שנמצא בראשם כעין גומא וסדק בגולגולת עד שנראה קרום של מוח אך אינו נקוב וניכר שכך הוא רביתייהו וכן נמי יש עופות שיש להם כגשושית ותחתיו יש בעצם נקבים דקים עשוים ככברה כך רביתייהו ע"ש ועיין הרמ"א סי' ע"ו ועיין בפרי חדש סי' ל' וג' שכתב משם א' מגאוני עה"ק ת"ו שפסק להתיר מכח ס"ס דחסרון הגולגולת שנוי במחלוקת הרי ספק א' ועוד יש מחלוקת שני' בין הרמב"ם והרשב"א לענין חסרה מתחילת ברייתו א"כ ה"ל ס"ס ספק אי חסרון הגולגולת מטריף או לו ואת"ל מטריף דלמא קי"ל כהרמב"ם דהו"מ דחסר בידי אדם אבל בחסר בידי שמים לא ועוד דהני תרנגולות חיות יותר מי"ב חודש ומטילות ביצים והכי נהגו בעה"ק ת"ו ודעתו נוטה להחמיר ע"ש ובתשובות שלי הארכתי להחזיק סברת המתירים בראיות עצומות מהש"ס והפוסקים ושכך קבלת בידי מרבותי. (שם ע"א) : שוחט שבדק לעצמו ומסר ונתן לשוחט כבש א' בחזקת כשר ואסר לו להראות לבודק הקבוע כפי התקנה כי לא נמצא בו ריעותא והבודק מצא שהיתה הריאה סרוכה לשומן הלב והריאה היתה מכבצת והטריפה ובאותו היום עצמו שחט עוד ג' כבשים ומכרן ולא הראם לבודק ולא ידעינן איזה מהם נשחט ונבדק ראשון אם הג' או הטרף שהכשירו העלה והורה לאסור כל הבשר ששחט באותו יום והכלים אסרן למפרע ודן אותן כמזיד מאחר שהרס גדר התקנה עיין שם ועיין עבודת הגרשוני נ"ד דנראה דצריך להקל (ולדעתי יש חסרון תיבות ושורות בתשובה ההיא ע"ש) . (שם ע"ג) : אווז שהיה העור שלם מבחוץ על פני כל הגוף רק שהיה נראה נוטא כשוחה עמוקה ברוחב ב' אצבעות באמצע הבטן על פני ארכה והיה ניכר שיש שם חסרון מבפנים תחת העור ובכן הפשיטו את העור ונמצא שאותו עצם האמצעי הבולט כמו קרש דק שהבשר מב' צדדיו היה נסדק ונחלק על פני ארכו באמצע ממש ובאותו ההפסק שהיה ביניהם היה נראה בבחוץ הלב והכבד כאשר הם שוכבים בחלל הגוף והיה נראה שנולד ונעשה כך מבטן ומהדיון צדד והורה להכשיר כפי הדין אך מפני שהיה דבר חדש שלא נראה כמוהו בעיני ההמון הטריפה ע"ש. (שם ע"ו) : צדד להתיר בסגולה שנהגו לעשות כדי שהיין יהיה נראה לבן וצלול לערב בתוכו טעם חלב בהמה וטעם חלב חטה אך העלה לאסור משום דרגילין לשתות היין בסעודת בשר וג"כ אסרו בפסח מטעם חלב חטה ע"ש. (שם פ') : ביאר ובירר אופן עשיית הבורית והעלה דהיא פגומה וכשנופלת מהבורית לתוך התבשיל שרי בדיעבד כי החלב הניתן לתוכו ע"י האפר והסיד נתבטל כחו וטעמו לגמרי כאשר ביאר ע"ש ועיין סי' מ"ז. (שם צ"א) . בהמה שנמצאו לה ב' טחולים וא' נקוב בסומכיה אם הב' טחולין עומדים לפנינו שוה בשוה ואין ניכר אם היתר הוא הנקוב או העקרי טריפה אך אם ניכר שהנקוב הוא הטחול היתר אז היתה כשרה ובא' גדולה וא' קטנה תלינן לומר שהקטנה היא היתרת ע"ש דנטה להקל ויליף לה מדין כליות וכו', ועיין בדבר שמואל דפסק להחמיר ולא נתקררה דעתו בדברי המחבר. (שם צ"ח) : זאב א' שנכנס בלילה לחצר גדול המוקף מחיצה סביב אשר בו היו הצאן והכבשים ויהי בחצי הלילה שמעו הרועים שהכלבים נובחים והכבשים מקשקשים בזוגים וראו הרועים שקפץ הזאב ויצא לחוץ ומצאו כבש א' דרוס הורה לחוש לכל שאר הכבשים כל שהחצר מוקף מחיצה אך התיר למכרן לעובד כוכבים ואין לחוש שמא יחזור וימכר' לישראל אך במעשה שהיה הוכיח וחילק שמאחר שהכבשים יכולים לדלג ולצאת דרך מחיצות החצר לפי שלא היו גבוהות רק אמה והיה שם פרצה יש לסמוך אמאן דמקיל למה שכבר קנו משום פסידא אבל לכתחלה אסורים עד סוף יכ"ח ושם ביאר דכל זה דוקא לפי שמצאו את הכבש הדרוס עדיין חי באותה שעה לפיכך יש לחוש לכל הכבשים שבחצר אפי' שהיה רחב אם מצאוהו הרוג לאותו כבש תכף ומיד שהקול נשמע אין לחוש עוד לשאר הכבשים דאמרינן כבר נח רוגזי' מאחר שתיכף מבלי שהייה מצאוהו מת וכן העלה בסי' ק"ח במעשה כיוצא בזה מב' זאבים והתיר הכבשים לפי שנמצאו ב' כבשים קרועים בבטנם ומתים ע"ש דלא כמשאת בנימין פ"ז ועיין נחלת שבעה מ"ם. (שם ק') : בישו"ק בשעת האכילה בחתיכת הכבד לאחר שצלאוהו ובשלוהו נמצא מחט תחוב בתוכו והחתיכה היתה מאמצעית הכבד והמחט היתה מאותן שהראש מאחר עגול שהנשים משתמשות בהן ויהיה הפסד מרובה העלה להתיר לכבוד שבת מאחר דאיכא ס"ס ספק קודם שחיטה או לאחר שחיטה ואת"ל קודם דלמא דרך קנה נכנסה ולא ניקבה שום אבר מאותן שנקיבתן במשהו ועוד כיון שלא נמצאת המחט בכבד מיד אחר שחיטה אלא אחר שחלקוה לכמה חתיכות ונצלת והודחה ונתבשלה אמרינן ודאי שמשמשו בחתיכות הרבה ולא הרגישו בה דבר ולכן אמרינן כאן נמצאת המחט וכאן היתה ושמא אחר צלייה נפל לתוכה ובפרט כי המחט היא מאותם שהנשים מוליכות תקועות על כנפי בגדיהם ועוד האריך בראיות להתיר ע"ש ועיין מהרדב"ז סי' נ"ה בכיוצא בזה דצדד להתיר. (שם ק"ו) : להלכה הורה להטריף קיבה שיצאו ממנה ג' ענפים באורך חצי אצבע ויותר ממנו כעין חתיכת מעי והיה סתום בסופו אך הבשר היה מעין בשר הקיבה בלי שינוי כלל העלה להתיר והכשיר ע"פ עדות שכך רגיל להמצא בהרבה מקומות השמנות מחמת כי השומן דוחק עצמו לפנים ומפני כך נמשכו אלו הענפים ע"ש. (חוט השני ח') : יבאר מה שהקשו לו בדברי הרשב"א שהביא הטור סי' קי"ט הא דקאמר שהחשוד לאכול גבינה של עובדי כוכבים שאינו חשוד להחליף וכו' ע"ש. (שם י"ג ס"ו) : וצדדין להקל ולהתיר הגבינות הנמצאות מראובן שהוער עליו מא' שהגבינות שעשה מקודם בשעת המלחמה עשאן שלא כדין ההורה אך מאותן הנמצאות שאינו יודע דבר מה להעיד עליהן והב"ד דרשו וחקרו את פי ראובן עצמו והודה שבכל הדברים המצטרכים עשה כהוגן זולתי פעם אחת לא היה לו חדר מיוחד ומוסגר לצורך הגבינות בחיות נשען על החותם שהיה מחתים הגבינה אך אח"כ ששמע שאפ"ה אסור נזהר גם בזה וייחד חדר לעצמו והמפתח בידו ונתרצה לקבל על כל דבריו אלו שבועה חמורה העלה דעדיין ראובן הוא בחזקת כשרות ואין להטריף לו הגבינות דכדי למגדר לרבים אין להפסיד ליחיד ועכ"ז מורו ומזהיר אותן על העתיד לשום עין השגחתם ע"ד זה ע"ש ועיין נחלת יעקב דף י"ח וכו'. (שם ל"ג ד') : הורה להתיר הכלים של חמאה שנשתמשו בהם מחמאה שנפל לתוכה עכבר ושהה מעת לעת דמאחר שהיה בצונן והיה ס' כנגד השרץ אין צד לאסור אך אותם הכלים שנשתמשו עם החמאה לאחר שעירה ונתנו חמאה רותחת על אותה החמאה שהיתה בחבית ודאי אסורים והראוין להגעיל צריכין הגעלה וליבון וכלי חרס ישבר כי אינו מועיל ס' לפי שכל החמאה נאסרת ע"ש. (שם ס"ג) : יוכיח דיש ביטול בס' בתערובת בשר ודגים דכיון דאזלא לית טעמא אזלא נמי מיניה הסכנתא ע"ש. (שם ס"ז) :

בדין חתיכה הראויה להתכבד כתב דרכו כי הדעות לפי המקומות אשר חיו שם החכמים והיו הדברים חשובים או בלתי חשובים במקומות ההם וכמ"ש הרמב"ם ושלהיות דין זה מדברי סופרים לכן כל ספק בו להקל. אווזות נתוחות לחצאין כתב דבטל חשיבותי' והמיקל לא הפסיד והמחמיר תע"ב, בני מעים ורגלים לא שייך לומר בהו דבר שבמנין וחד בתרי בטיל כדין יבש ולהשליך א' מהן הוא חומרא יתירא ע"ש והר"י ב"ד ל"ה. יע"ש בדף כ"ב ע"ב סי' מ"ב מה שהורה בדין כלי חרס שנתבשל בו דבר איסור דהיינו ירך אווז שנמצא שבור במקום שעושה אותה טריפה ולא נודע כ"א אחר אכילה ושהותך השומן שלה ונעשה מצוארה חני טולייתא. וכן כשבשלו בהן חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו כתבו שם דמאחר שאין איסור הנבלע בו יוצא מידי דופיו לעולם אלא בשבירה אם משהה אותם מעת לעת מותר להשתמש בהם לכתחילה כשיהיה הפסד מרובה אע"ג דאין מתירין נותן טעם לפגם לכתחילה הכא שאני כיון שאין לו תקנה אלא ע"י שבירה חשבינן ליה כדיעבד ושרי והביא שם ראי' לסברא זו ועיין עוד חזוק סברה זו בדף ל"ה ל"ו דסברת הר"ן ובעלי התוס' היא ועיין מהרלנ"ח קכ"ח וקפ"ב דמצריך שיהיה הפסד מרובה וכן העלה בדבר שמואל שי"א להקל במקום הפסד מרובה ועיין בתשו' חב"ח קס"ו. (נחלת יעקב ו') :

תרנגולת שנמלחה ונתבשלה עם בשר עגל ובשעת האכילה מצאו עצם קולית שלה שנשבר וחזר ונקשר אך לא שבר על שבר אף כי היה מקום לצדד להתיר הורה שרבותיו בהסכמת הרוב הורו והסכימו להטריף כל הבשר והכלים שאפשר להגעילם דראוי הוא להגעילם וכלי חרס אחר שעברו כ"ד שעות מע"ל כשרים דהוי לי' נט"ל ע"ש ועיין בשו"ת הב"ח סי' קל"ם ודעתי נוטה להקל אפילו בעוף עצמו אך מנהג ולכבוד מוהרי"ק מסיק לאסור באותו העוף אך לא בשאר הבשר שנמלח עמו אע"פ שאין ס' נגד העוף ושם בנה יסודי ההיתר על אדני פז ע"ש ובתשובתי העלתי ג"כ להתיר. (באר עשק ס"ח) : הורה להקל בתערובת שאירע בגבינות שעשאו אצל בית עובד כוכבים התומות בחותם היהודי ואחר כך מצאו שנתוספו אחרות חתומות בחותם עצמו והיהודי בירר איתם שנראה לו שהוא עשאם ולקחם לעצמו והניח לעובד כוכבים את השאר ע"ש במעשה שהיה. (שם ק"י) : יורה להתיר הכלים כשבדקו הב"ד להשוחט שהיה מומחה ע"פ חכם שנתן לו רשות ואח"כ נמצא השוחט שאינו יודע הלכות שחיטה וכמ"ש פסק בעל האגודה והרשב"א וכל הגדולים דתלינן להקל ולומר השתא הוא דאיתרע חזקתי' ע"ש ביאור ראיותיו להעמיד דבריו ועיין מוהר"י בי רב שכך הסכים להתיר במעשה שהיה דומה לזה ע"ש סי' ב' ולפי שיטתייהו אזיל נמי חבית יעקב סי' ד' ול"א וצ"ו וקנ"ח ע"ש כי האריך בביאור דין זה ופרטיו ע"ש כי טוב. (שו"ת חב"ח א') : נתארך בביאור דין מי ששכח כלי סעודה בבית העובד כוכבים כגון סכין וקערה ויחלק בין היכא דשהו כחצי יום או פחות או יותר מיום ודין בדיעבד ולכתחילה על תבשיל שנתבשל בהן קודם שהיית מע"ל ואחר שהייה ע"ש ועיין דבר שמואל ש"א ונחלת יעקב מ"ב. (שם קס"ו) : טבח ששחט בהמה שלקח קודם את חלבה נשאל אם יוכל לומר לעובד כוכבים שיטול הריאה וישליך אותה לכלבים והבשר ימכרנה לעובד כוכבים כדי להעמיד הבהמה בחזקתה להכשירה כדי לאכול החלב והורה דאם החלב שיש לו נחלב תוך ג"י אסור אפילו בדיעבד לעשות כן דחיישינן לסירכא ואם אין החלב אלא ממה שנחלב קודם ג"י מותר לעשות כן ואפ"ת דהיה לה סירכא לא אסרינן אלא למפרע ג"י ולשאר טרפיות לא חיישינן וסמכינן ארובא : ושם יבאר דין אווזות שהיו בחצר גדולה ונכנס ביניהם שועל ופצע לאחד מהם הורה דאותו האווז שפצע אסור והשאר מותר : ועוד שם יבאר אם הלב דביק בחתיכות העוף דנהגו לשער כנגד כל החתיכה אם יש לשער נגד הבשר לבד או אף כנגד העצמות והעלה דכנגד העצמות הרכים ודאי שיש לשער ג"כ וכדברי הר"ן דמחלק בין רכים ליבשים ועצמות התרנגולים רכים קרי' להו ומצטרפין להתיר ולאיסור ע"ש. (שם קכ"ו) : הורה להטריף בריאה שחסרה בגב האומה כמו סדק והעור ובשר קיים וכנגדו ברופן נראה שהצלע היה נשבר ונתרפא דהוי ריעותא בתר ריעותא ולפיכך יש להחמיר ולהטריפה ע"ש. (שם ק"ל) : יבאר דהא דכתב האו"ה בדין צומת הגידין ונצרר הדם עליהן טרפה ולאו דוקא עליהם אלא אפי' תחת הגידין וחומרא הוא דאתא לאשמעינן דאפי' עליהם טרפה ומכ"ש אם נצרר הדם תחתיהן ע"ש להחמיר ודלא כמאן דהוה מכשיר מטעם זה ומטעם שלא היה נפיחה וביאר דמאי דקאמר ונצרר עליהן טריפה ר"ל או נצרר עליהן ע"ש. (שם קל"ג) : יפלפל בפי' דברי הטור דכתב דאמ"ה קרוי ברי' ויש מהם שאומרים דלאו בטהורים דנוהג בהם איסור אמ"ה דווקא קאמר אלא בכל אבר מן החי שהתכווצו אף מבהמה טמאה ונתן טעם לדבריו ע"ש. (שם קל"ז) : הורה להקל ולהתיר בדבר התרנגולים שהיו בכלוב ונשמע בלילה קול צעקה ביניהם וכשהלכו לראות אם נמצא תרנגול א' שנרחק מן הכלוב וברח והשאר רצו והלכו לכאן ולכאן וא' מהם היה תחוב ראשו בין הנקבים ואומרים שהיה ע"י הברדלס שבכלוב שקורין אותו בל"א מהור"ש והתירה מכח ס"ס ספק שמא לא היה אצל הכלוב ואת"ל שהיה שמא לא נגע באחד מהן עיין שם : ועוד התיר התרנגולים שהיו עומדים בחדר על הכלונס התחוב בכותל מכאן ומכאן במקום גבוה ושני תרנגולים קטנים היו קשורים זה בזה למטה מהם בקרקע באופן שלא היו יכולים לעלות ולמחר נמצא הב' תרנגולים קטנים א' שנאכל כולו ונותרו העצמות והב' נקטע ראשו העלה שאין חרינת הב' תרנגולים מעלה ומוריד ומאחר שהיו מוחלקים לב' כיתות דייננן להו ואותם שהיו למעלה על הכלונס מותרים ע"ש. (שם קס"ו ח') : הורה להחמיר בגף שנמצא שבור סמוך לחיבורו בגוף ואין ידוע אם קודם שחיטה או אחר שחיטה ואין להקל מכח ס"ס אלא היכא דאין שם עוקץ ולדעתו אפי' בלא עוקץ אין להקל כדעת האו"ה ע"ש. (שם קנ"ה) : נטה דעתו שלא להקל אלא היכא דנחתך מקצת מן האם דלא דמי לניטול ע"ש. (שם קנ"ו) : בתרנגולת שכמנח צבה ולאחר שחיטה כשנקרע זב ממנה קילוח מים זכים הרבה כתב דיש מקום להכשירה כל שלא נראה לה ריעותא אין להחזיק בה טרפות ויש לתלות בחולי שנפל בבשר כדרך הנפוחים שנשפך להם מים בין עור לבשר ואין לנו להוסיף בטריפות והרוצה להחמיר יחמיר על עצמו ולא על אחרים ע"ש : (שם קנ"ז) :

אשל אברהם

כוכבים ע"ש : (שם סעיף ב') אבל נתערב כו' דואין את שאינו מינו. עי' מ"ש בבאר היטב ס"ק ז' ואיסור הנתערב בא"מ והספיק עד אח"כ הזר ובטל אמינו ונבטל או גם בזה נמי אמרינן סילק שא"מ כמי שאינו. ובתשובת ב"י סי' ס"ב הביא לראיה ממ"ש ב"י כ' זיתים א' של חלב ב"י כ' שנפלו לנ"ט זיתים היתר דמצטרף לבטלו ע"ש בפלפול ארוך :

סימן צט (סעיף ה') אין מבטלין איסור לכתחלה. הנה הר"ן וב"י פסקו דהוא מדרבנן. ולאכ"ד וכן הוכיח בספר"ח שהוא מדאורייתא לדעת הרמב"ם. אך מוהר"י עיון סדה בה נרגה וכו' דנ"ל שהרמב"ם ס"ל שהוא דאורייתא עי' פר"ח מהלכות תרומות דין י"ד אמנם הס' ס"ל דדאורייתא היא וכן לדעת רש"י למדין מדין דמגביה בכל' תרומות אינו ראיה לפי שאין דנך ב"ח ללקט ולטבח מש"ה מבטלין. ובכלל נקוט בידך כאיסור תורה אין מרבים עליו היתר לבטלו וכן בדבריהם ויש לו עיקר מן התורה אין מערבין לכתחלה לבטלו. ואם עשה אסור להמבטלו ואם כבר בטל ברוב מעילה הוא מותר להוסיף עליו עד שיש ובדבריהם שאין לו עיקר מה"ת כגון בשולי עובדי כוכבים וכדומה מערבין ומבטלין אותו ברוב לכתחלה אלא די"א היינו דוקא במרומה ואלת ת"ל וע"ז סיים הרשב"א דיש לחוש לדבריהם וע' ת' פ"ס ח"ב סי' י"ג :

סימן קה (סעיף י"ג) מלח או תבלין כו' מותר ליתנו בחלב. עיין סימן ס"ט סעיף ט"ו לעיל ובסימן צ"ד ס"ס. ובתשובת ב"ב בית וועד סי' י"ח :

סימן קט (סעיף ב' בהג"ה) ויש אומרים דאם נודע בתערובות כו' הכל שרי. עיין תשו' בי"ד סימן כ"ג :

סימן קי (סעיף ד' בהג"ה) ויש אוסרין בכה"ג כו' לא מקרי ספק ספיקא. עיין תשובת שב יעקב סימן מ"ח באריכות שהרבה לתמוה על הרשב"א ועיין פ"ק דכתובות בסוגיא דאלמנות עיי"ש :

* * *

פתיחה להלכות תערובות

פתח השער אמר הכותב ראיתי להמנחת כהן למהר"א כהן אפימינט"ל הפליא לעשות והראה תקפו וגבורתו בס' התערובות אמרתי לילך בעקבותיו וכל דין מחודש שיוצא מדבריו אכתבהו ואם יש איזה קושיא או חקירה בדבריו אפרשהו. ומה שחנן ה' אותי באיזה חידוש דין ואיזה ספק אחקרהו. וחלקתי השער הזה לשלשה חלקים וכל חלק חלקתי לפרקים קטנים ומאת העוזר האמיתי אשאל שלא אכשל ח"ו בדבר הלכה ועם כל זה אני מודיע שלא להלכה אני אומר כלל וכלל רק להעיר לב המעיין:

החלק הא' בביאור דין תערובות יבש ביבש ובו שלשה פרקים:

הפרק הא' יבואר בו דין יבש ביבש מין במינו חד בתרי בטיל ואם מדרבנן ברבייה סגי או ס' בעינן ואכלול בו טעם הדבר ההוא. גם אחקור בו אי בעינן שיהא ההיתר מבורר מעיקרא ונתערב אז בטל א"ד ל"ש. גם אי דווקא חד בתרי בעינן או כל שהוא יותר סגי:

הפרק הב' מין בשאינו מינו ביבש אי חד בתרי בטיל מה"ת או מה"ת אינו בטל ואי ס' מהני או אפי' אלף לא מהני. או מה"ת חד בב' בטיל ומדרבנן בעינן ס':

הפרק הג' אבאר בו יבש ביבש באיסור דרבנן אי חד בחד בטיל או לאו. ואם נאבד א' מהעולם מהו ובאינו מינו כה"ג אי בעינן ס'. ואכלול בו אם נתערב דברים הפגומים בעצמן או פוגמים התבשיל באינו מינו ביבש אי בעינן ס' או חד בתרי בטיל אף מדרבנן וא"צ ששים:

החלק הב' בביאור דין תערובו' לח בלח וחלקתי אותו לשלשה פרקים:

הפרק הא' בדין מב"מ לח בלח ע"י בישול בכ"ר וכ"ש ואכלול בו קצת דיני תתאה ועילאה גבר הן באיסור תורה או באיסור דרבנן:

הפרק הב' בו אבאר תערובות לח בלח מין באינו מינו ואם הוא מה"ת או מדרבנן. ואכלול בו אם בתר שמא אזלינן או בתר טעמא. וגם אי יש חילוק בין איסור תורה שנתערב או איסור דרבנן:

הפרק הג' תערובות לח בלח ע"י כבישה ומליחה ויין במים וכדומה הן במינו או אינו מינו ואכלול בו קצת דיני חנ"נ הן בב"ח ושאר איסורין:

חחלק הג' בביאור דברים שאין להם ביטול בס' ויש מהן בטילין בק"א או בר"א ויש מהם שאין להם ביטול באלף ויש בו ו' פרקים:

הפרק הא' בדין דברים החשובים ודברים דעבידי לטעמא ודכר המעמיד:

הפרק הב' אבאר דין חהר"ל ודיני בריה ודשיל"ם ואכלול בו בעדשה מסרין אם יש לו ביטול או לאו:

הפרק הג' אחקור מהו הנקרא לח בלח ומהו הנקרא יבש ביבש ופעמים שיבש בלח בטל כדין יבש ביבש ופעמים דלא בטל:

הפרק הד' בביאור הדברים הנקראים מין במינו ואיזו הנקראים מין בשאינו מינו ואכלול בו אם שור ואיל וכבש ועז חלוקין בטעמן או לאו. גם אי מיקרי שוין בשמן או לאו גם דג טהור וטמא או ב' מיני דגים טהורים חד טעמא אית להו או לאו. גם בשר וכבד אי ב' טעמים יחשב או לאו:

הפרק הה' בדין איסורים מבטלים וא"ז באיזה אופן ביטולם ואם הם מותרים לגמרי או איסור דרבנן יש בהם או וודאי איסור תורה איכא בהו רק שאין לוקין עליהם:

הפרק הו' בביאור נט"ל אי עכ"פ משהו הוה או כעפרא בעלמא יחשב ואחקור בו במה נט"ל יש מהן דברים פגומין בעצמן ומהן שהם משובחים אלא שיפגמו את התבשיל ומהן שפוגמין ולסוף משביחין או להיפוך ולאחר שאבאר כל הדברים האלו אתחיל אח"כ בפירוש בעזה"י:

שער התערובות

חלק א בביאור דין תערובות יבש ביבש

פרק ראשון דע יבש ביבש איסור והיתר שנתערב חד בתרי בטל הוא מן התורה כמבואר בטור סימן ק"ט וכמו שהראה מרן הב"י מראה מקום מחולין צ"ט ק' ע"א ג"ה וחתיכה נבילה ליבטל ברובא ומשגי בריה וחהר"ל הא לאו הכי בטיל ברוב וכ"ת בתוס' שם ד"ה בריה דאפילו מדרבנן אין בו איסור. וכן בזבחים ע"ב ע"א וליבטל ברובא וביצה ג' ע"ב ותיבטיל ברובא (ומ"ש בב"י ביצה ז' ט"ס) ומהיכן למדו חז"ל דבר זה פירש"י חולין צ"ח בד"ה מדאורייי' וד"ה לטעם מאחרי רבים (האמור בסנהדרין) וזבחים ע"ב א' ד"ה ופרכינן וביצה ג' ב' ד"ה ואפי' (ויש לעיין דל"ד לסנהדרין, דב' מזכים וא' מחייב בטלה דעתו משא"כ לאכול שלשתן יחד להרא"ש אוכל א' איסור ונהי אם נאבד א' מהן או ט' חנויות משא"כ כאן) והנה אף ר"מ דחייש למיעוטא מ"ה בחזקה או מדרבנן עכ"פ מודה דיבש חד בב' בטיל ואולי דרובא דאיתא קמן מודה כמו סנהדרין עיין חולין י"א א' ותדע דכמה משניות משמיעין דר"מ סובר חד בב' בטיל עיין ביצה חבילי תילתן כו' ותרומה בק"א וכי לית ליה לר"מ כ"ז וחולין צ"ט א' דפריך וליבטיל ברובא ולא משני ר"מ היא וכ"ת דאליבא דהילכתא מוקי והא בלא"ה ההיא מתניתין דלא כהילכתא אם יש כנ"ט ואנן קי"ל אין בגידין בנ"ט ויש לי לחקור בו שלש חקירות:

החקירה הא' הא דחד בב' בטל אם הוא דווקא בהיתר מבורר מעיקרא הא כל שלא היה ההיתר מבורר מעיקרא בשום פעם ל"מ א"ד ל"ש. המשל בזה ג' זיתי כבד מג' בהמות אחת ניטל מקום חיותה וא' ממקום מרה וא' ממקום כליות או בכ"א נשאר זית א' והשתא ממ"נ ב' של היתר וא' של איסור עס"י מ"א דמדינא א"צ כ"א זית אלא שאין אנו יודעין ועס"י נ"ט בגלודה ג' בהמות א' גשאר בטבור וא' בר"פ וא' על השדרה דממ"נ ב' כשירות כו' וכן ב' זיתי חלב מריש מעי' ומסופה עס"י ס"ד ונתערב עוד זית שלישי היתר עמהם וכן זית חלב חיה וזית חלב בהמה שאביו צבי ואמו תיישה וחצי זית של חלב חיה שאביו בן פקועה על בהמה דעלמא ממ"נ אי חוששין יש חצי זית חלב חיה באותו שאביו צבי עיין תוס' חולין ע"ט ב' ד"ה בין ועמ"ש בסי' פ' ויש רוב היתר זית וחצי חלב חיה ואי אין חוששין יש זית וחצי של היתר מאותו בן פקועה כאמור וכדומה הרבה מהו מי אמרינן דומיא דסנהדרין בעינן כדבעינן למימר קמן שהוא מבורר הרוב וכאן כ"א היה מעיקרא בספק ולא עוד אלא כיון דכ"א אסור מספק הוי ודאי איסור תורה ומכ"ש אי ספיקא דאורייתא לחומרא מ"ה (והכין הלכתא אלא שאין לוקין עליו) תו אין חוזר להיות היתר ומה"ט ספק א' בגופו והב' ע"י תערובת לא מהני דהוה בודאי איסור עס"י ק"י וה"ה כאן א"ד ל"ש וכ"ת הא דקיי"ל יבש ביבש אין חנ"נ עס"י צ"ב וא"ב חד בחד שנתערב ואח"כ נתוסף עוד חוזר להתירו והא חד בחד איתחזק איסורו והוי ודאי איסור עס"י ק"י בש"ך ולא מהני ביה ס"ס ואפ"ה חוזר להתירו אם אח"כ נעשה רוב כ"ש כאן הא ליתא חדא דאין חנ"נ היינו על שלש בחינות. א' מאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון כו'. הב' אם נפלו ללח ויש ס' נגד א' ש"ד. הג' אם נתערבו ב' אלו עם ב' היתר שרי ואין צריך ג' (או ד') של היתר עט"ז שם אות י"ו ומיהו מש"ך שם אות י"ו משמע דהוה כנתערב כן לכתחילה ואפילו נוסף א' שרי ואכתי התם ההיתר היה מבורר תחילה פ"א משא"כ כאן:

החקירה הב' חתיכה של היתר שנתערב בב' של איסור דאחרי רבים להטות נאמר דאם להקל האיסור נהפך להיתר כ"ש לחומרא והוי כולו איסור דתו אפשר לוקה על כ"א מהן מגזירת הכתוב אחרי רבים כו' וליבעי אח"כ עכ"פ רוב נגד כל התערובות או דאין היתר נהפך לאיסור:

החקירה הג' אמ"ה חד בב' מ"ת בטיל אי שדי ליתן לב"נ לדידהו לית להו אחרי רבים א"ד ליכא מידי כו' וכיון דמה"ת לדידן ש"ד לדידהו אף מדרבנן שרי או משכחת בשר מחוי:

והנה מצאתי מקום א' אשר לכאורה יותרו ב' ספיקות הראשונות מהא דכריתות ר"פ ספק אכל ח"י א' דאיקבע איסורא בעינן עי' ר"מ פ"ט מהל' ט"מ הלכה י"א ופ"ח מהל' שגגות והא א"א לצמצם אפי' בידי אדם כמ"ש בפ"ט ה"י מה' רוצח ושמירת נפש חל' ט' בפירוש ונסתמא ב' חתיכות אין שוות אלא א' גדולה וא' קטנה ושמא הגדולה היתר ואף הקטנה היתר דאחרי רבים וכו' ושמא הגדולה איסור כו' וכיון שכן אין כאן קביעות איסור דאי גדולה היתר אין כאן שום איסור כלל ובשלמא אי אפשר לצמצם משכחת בשוין ודוחק גדול לומר דהא נמי חשיב איקבע איסורא עס"י ק"י בפר"ח דלהר"ם ספיקא מ"ה שריא ואשם תלוי משום איקבע כו' וקשיא כדאמרן. שוב ראיתי בתשובת הרשב"א סימן רע"ב ורע"ג שחכם השואל (הוא חכם ר' מאיר בן ר' שלמה בן שהולא) חקר באשם תלוי איך מביא כיון דיבש בטל ברובו אם לא בשוין והרשב"א הרבה להקשות עליו דמ"ת ודאי בטל אלא דהתם א' גדולה וא' קטנה כל שאכל א' מהן גדולה או קטנה חייב אשם תלוי באין ניכר יע"ש עוד כתב דלא משכחת ביטול ברוב אם לא בשלשת חתיכות דאי ב' ממ"נ אי גדולה וקטנה שמא גדולה דאיסורא יע"ש. הנה החכם השואל כפי הנראה שחכם גדול היה והרשב"א קלסיה ועי"כ אומר דהשואל הכי קשיא ליה כיון דא"א לצמצם לא מיקרי איקבע איסורא וכדאמרן שמא הגדולה של היתר ואין כאן איסור כלל אף הקטנה דבטל הוא ברוב. ומ"ש הרשב"א דבין אכל הגדולה או הקטנה מביא אשם תלוי יש לתמוה כשאכל קטנה ממ"נ אי של היתר אמאי ואי של איסור והגדולה של היתר הרי בטילה (כיון דלאו חד בתרי ממש בעינן כפי הנראה שם) וע"כ אתה רואה דסובר אי מעט היתר בתוך רוב איסור נעשה כולו איסור וחייב על כל א' מהן ומש"ה עכ"פ מביא אשם תלוי שמא גדולה של איסור ואף כשאכל קטנה דאיסורא אכל וראיתי למהר"א כהן אפימינט"ל בס' התערובות חלק א' פרק א' בז"ג כתב הפך מזה זית א' בב' זיתי איסור אין לוקה או כרת על כל א' מהן יע"ש ואמנם הוא לשיטתיה בחלק ב' פ"א פ"ג ב' מסרוצת דבריו שם גדולה וקטנה והוא אכל גדולה הוא דחייב אשם תלוי ואני תמה דהמעיין ברשב"א כתב בהדיא בין גדולה או קטנה וכדאמרן:

אשכחנא פתרי כ' חתיכות גדולה וקטנה שיהא בטל ברוב כמו שאגיד. ב' חתיכות חלב א' מריש מעיא וא' מסופו או ב' חתיכות מב' בהמות א' במקום מרה וא' במקום חיותא עס"י מ"א ומה שמצריכין ג' זיתים הוא מאו"ה אבל פסק המחבר שם ב' די יע"ש וא"כ אם לא נודע איזה גדולה ואיזו קטנה ממ"נ הקטנה עכ"פ מותרת שאם היא של היתר טוב ואם היא של איסור הרי הגדולה היתר ומיהו בלא"ה בגדולה וקטנה חלב ושומן תהא הקטנה עכ"פ מותרת מס"ג וצ"ע אם י"ל כן. וסבור הייתי לומר דמש"ה כתב הר"מ בפט"ו ממ"א הלכה ד' אם היה חלב האליה כשנים דבעינן כפל דווקא כדבעינן למימר לקמן משום דאיהו לשיטתיה בפ"ט מהלכות ט"מ כל ספיקא מה"ת שריא ופ"ט מרוצח א"א לצמצם ובפ"ח משגגות דאיקבע בעינן ומש"ה קשיא אשם תלוי איך משכחת וע"כ כפל בעינן (*):

והנה יבש ביבש דבטל ברוב יש מחלוקת אי רוב כפל או משהו יותר סגי. עיין מ"י כלל נ"א אות ו' וכלל ל"ט אות א"ב והעולה מדבריו דבלח ויבש מה"ת סגי במשהו יותר ומדרבנן בעינן כפל וראיה מטור קי"א היה היתר רבה קצת תולין במינו יע"ש ועיין מנחת כהן ח"א פ"א נ"ז א' ועיין ר"מ פט"ו ממ"א הלכה ד' נפל חלב כליות לחלב אליה אם יש כשנים משמע כפל בעינן והמ"כ כתב כשניים בכ"ף הדמיון משמע שאין בעינן כפל יע"ש ועש"ך ק"ט אות ז' וק"ז אות א' מבואר בדבריו דא"צ כפל יע"ש. ואמנם אני תמה על מ"ש המ"י דמה"ת במשהו יותר סגי ומדרבנן בעינן כפל והרי הר"מ מ"ה קאמר כשנים בחלב האליה דלדידיה מדרבנן בעינן ס' אפי' יבש ובלח לדידן נמי בעינן ס' ועיין במהר"ל חביב סימן פ"ח מבואר כן אלא שחילק בדברים הנבללים מ"ה כפל בעינן וביבש מה"ת במשהו סגי ומדרבנן ס' אף במינו כדעת הר"מ וכן סתם להלכה והמ"י כתב שא"י מניין לו לחלק בין לח ליבש ע"ש ואני אומר דומיא דסנהדרין בעינן והתם י"א וי"ב הוי רובא וא"כ יבש נמי כן עד"מ ב' וג' משא"כ לח בלח דהכל נבלל כא' וודאי כפל בעינן דבסנהדרין לא מצינו משהו יותר כי אם אחד יותר הלכך יבש נמי לכ"א בפ"ע יש כפל. ועמ"י כלל ל"ט אות ב' הכריע דבעינן כפל מטעם דבלא"ה רוב סוברים דמדרבנן ס' בעינן אף ביבש ולפ"ז באיסור דרבנן בטל במשהו יותר ע"ש אות ב' הביא ראיה מרש"י ביצה ג' ד"ה אפילו כו' דמה"ת חד בב' בטיל ורבנן אחמרו משמע הא אין מתירין בטל מדרבנן יע"ש (ואין כ"כ הכרע מרש"י שם) וא"כ באיסור דרבנן יש להקל במשהו יותר סגי והכין מסתבר ובאיסור תורה יש להחמיר דכפל בעינן ומיהו ברובא דמינכר שרי אף מדרבנן ביבש במינו דלא כהר"ם וראב"ד ומרש"י ב"מ נ"ג ע"א אין כ"כ הכרע ועיין כה"ג כאן בהגהות הטור אות א' יע"ש ועיין פר"ח ק"ט אות ה' האריך והביא ראיה מבכורות (כ"ג) ק"ב ועוד במסכת מקוואות מי גשמים ומי שאובים מחצה פסול הא משהו יותר בטיל ובפרק ב' דכלאים צמר גמלים כו' מחצה כו' הא משהו יותר בטיל יע"ש הנה ממקוואות פ"ד מ"ד אין ראיה דאפשר שאיבה שהמשיכוה דרבנן ובמקוה היה חד בתרי ומשום הכא בטל אבל באיסור תורה כפל בעינן עיין ר"מ הל' מקוואות פ"ד ה"ח וי"ד ר"א סס"ר ותמורה י"ב א' תוס' ד"ה ואין. ומ"ש מכלאים הוא פ"ט מ"א וי"ל מותר לעשות בגדים וכל בגדים אין שזורין ולא הוי שעטנז ד"ת ובאיסור דרבנן במשהו סגי וכה"ג מחלק המ"י בכלל ל"ט אות ב' למ"ד מין במינו בס' באיסור תורה לא בדרבנן ה"ה דיש לחלק ברובא כן. ועיין תי"ט שם ד"ה אם כתב מין במינו ביבש אפילו מדרבנן א"צ יותר כדתנן בפ"ז מ"ה דחולין ובתר שמא אזלינן יע"ש. ויש מקושי ההבנה מ"ש כדתנן אדרבה במשנה שם בזמן שאין מכירין כולן אסורות ובגמ' פריך וליבטיל ברובא כו'. ומ"ש בתר שמא לא ידענא דאינו מינו ביבש בעינן ס' שאם יבשלם יתן טעם ומש"ה בצמר רחלים וגמלים אף דאינו מינו סגי ברוב מה"ט דלא שייך כאן זה ואיך כתב בתר שמא אזלינן וצ"ע וממשנה זו דכלאים מוכח דתרתי א' דמין במינו אף מדרבנן א"צ ס' דלא כר"ם ורש"י וראב"ד דאי בעינן ע"כ לאו טעמא דיבשלם יתן טעם אלא חז"ל החמירו ואמאי כאן התירו הב' מוכח דאינו מינו מה"ת ברובא בטיל דלא כי"א דמה"ת אסור דצמר גמלים ורחלים אינו מינו הוא ולקמן בפרק הב' אבאר עוד (*):

שוב התבוננתי בספרים ומצאתי בשיטה מקובצת במס' ביצה ג' ע"ב והוא מירושלמי פ"ד דתרומות משנה י' דרסה וא"י היכן ד"ה יעלו א"ר אבין צריך שיהא בכל א' ב' ליטרין וכל שהוא כדי שתבטל ברוב כ' מורי דמן התורה לא בעינן כפל רק משהו יותר בטל מ"ה ומיהו דוקא כי הכא שהליטרא עשוי מחלקים דקים שכל גרוגרות חלק בפ"ע אבל עוף נבילה שנתערב בא' וחצי ונתחכו כולן בכי הא לא אמרינן חד ברובא בטיל מ"ה דמאחרי רבים גמרי' דכתיב בסנהדרין ומינה יליף לכל דבר העשוי מחלק גם כי הנך גברי דלא בטיל אלא אח' בתוך שנים ממש ומיהו כיון שנעשה איברים הוה ליה כגרוגרות עכ"ל בשינוי לשון קצת. וע' בר"מ פרק י"ד מהל' תרומות ה"ז ובאמת קשה עלי עד מאד דלמה צריך ב' ליטרות ומשהו כיון דיבש ביבש בטל ברוב אפילו אין מקורבין ומונחין יחד אלא זה בזוית זו וזה בזוית אחרת כל שהאיסור בעין ניכר כולן נכנסין בגדר הספק ובטל כמו שאבאר אי"ה בסי' ק"ט וק"י בזה אלא שאין עסקינו פה בזה לכן לא רציתי להאריך ועיין בב"מ שם ואמנם אתה רואה דבר חדש דודאי מה"ת בכל שהוא סגי ודוקא י' גרוגרות בי"א הא עוף שלם בעוף וחצי לא דומיא דסנהדרין בעינן עשרה בי"א וכדומה וכ"ת דחצי עוף לאו בגדר הספק הוא דכיון דידעינן עוף שלם נתערב והוה חד בחד הא בורכא דא"כ מה שייאטיה דסנהדרין לכאן אלא ודאי מיירי שכ"א היה ניכר ואח"כ חתכו א' לב' חלקים ונתערבו וא"י איזו מהן כשירה אפ"ה כיון שהם חלקים גסים דומיא בעינן ומיהו חתיכה גדולה וב' קטנות בטיל מ"ה ודוקא עוף שהוא כברייתה וכן גרוגרות כברייתה בעינן י' וי"א והדברים ארוכים וצ"ע בכל זה. ועיין בסולת בלולה כלל ל"ט מה שהשיג על פר"ח בסי' ק"ט וא"י הא מהראיות שהביא הפר"ח מוכח אפי' מדרבנן במשהו סגי אלא שאני כתבתי לעיל שיש לדחות. ולענין הלכה המיקל במשהו יותר אף באיסור תורה כפר"ח אין לגעור בו וכדאמרן:

והנה יבש ביבש אפי' מדרבנן לדידן בטל ברוב דליכא למיתי לידי איסור תורה רא"נ יבשלם לית טעמא משא"כ אינו מינו כמו שיתבאר בחלק הב' כן כתבו ספר התרומה והר"ן טעם זה ובסימן ק"ט אבאר עוד ובלח במינו ששים אטו אינו מינו דהוה ד"ת משא"כ הר"ם ז"ל לשיטתיה טעם כעיקר דרבנן וחזינן בלח בס' ה"ה ביבש כן וכאמור:

ומה שנסתפקנו היתר ברוב איסור אי נעשה הכל איסור או לאו המ"כ בחלק א' פ"א צ"ז ע"ג כתב בפשיטות שאין היתר נהפך לאיסור יע"ש ונ"מ טובא בזה וצ"ע:

הפרק הב' מין באינו מינו ביבש. ומשכחת א' שנפרך לחתיכות דקות ואין ניכר או כמה מינין וא' מהן של נבילה שנשחטה שלא כהוגן וא"י איזו או כמה מינין וריאה של א' טריפה וא"י איזו עש"ך ק"ט אות י' העלה מה"ת בטל ומדרבנן ס' משום אם יבשלם יתן טעם ולא במהרא"י ויש"ש בסימן מ"ז בג"ה יע"ש ואו"ה כלל כ"ו כתב מ"ה בטל ובמקום אחר כתב מ"ה לא בטיל ואבאר בפנים ואי הוי אמרינן דומי' דסנהדרין בעינן אפשר באינו מינו לא בטיל אלא דאם כן אפילו באלף לא בטיל כל שאינו בנ"ט ע"כ מסתברא ודאי דאינו מינו מה"ת בטל הוא ומדרבנן בעינן ס' ולענין איסור דרבנן א"מ ביבש הש"ך בק"ט אות ט'.

ט' דעתו להקל והמ"כ פ"ה ב' כתב דאף מדרבנן בא"מ בעינן ס' וכן הסכים המ"י כלל ל"ט אות י'. והנה המ"כ כ' טעם או"ה כלל כ"ג דין ח' (ושם יש ג' טעמים) א' דא"מ יוכל להכיר אחר הבדיקה וא' אם יבשלם יתן טעם וא' מן התורה אין בטל יע"ש והעלה הנ"כ הטעם דיש תקנה להכיר ומה"ט אף דברים הפגומים דליכא למגזר אפ"ה אסור בא"מ ועש"ך צ"ח אות ו' דחה טעם דיוכל להכיר ואזיל לשיטתיה ומיהו נראה דהא בלח במינו אף באיסור דרבנן בעינן ס' אף דליכא למגזר אטו א"מ כמבואר סימן ע"ב בלב דבוק בעינן ס' נגד החתיכה אף דם דבשלו דרבנן ותתיכה בחתיכה מין במינו וכן באבר נשבר דרבנן אפ"ה בעינן בבישלו ס' אף דהוה גזירה לגזירה ה"ה כאן. ומיהו להמ"כ כמה מינין שנתערבו וא' נבילה דא"א להכיר יודה דבטל באיסור דרבנן שהיה במיעוט בתרא וכדומה. ולדידן יש לומר אף כה"ג לא חילקו כמו לח במינו בדרבנן וכדאמרן. והמ"י הביא ראיה מהלכות חלה שכ"ג וס' התרומה סימן פ"א ככר בככר א"מ בעינן ס"א אף חלת חוץ לארץ יע"ש ולדינא צ"ע:

ודע מה שיש לנו מהקושיא במה שכ' הש"ך שחט כמה מינין וא' מהן נבילה כו' משמע דחלוקין בטעמן כמו שור ואיל ועז או מיני עופות ובסי' ק"ז אות א' כ' במין דג טהור וטמא חלוקין בטעמן וע"כ אף ב' מינין טהורים סובר חלוקין בטעמן דאל"כ ליכא למיתי לידי איסור תורה דאיהו לשיטתיה בצ"ח רא"מ בטעמא תלוי והכין הלכתא ואילו בב"י בצ"ח כתב קיי"ל בתר שמא אזלינן שור ואיל ועז ג' מינין וכ' הש"ך בס' הארוך דוקא כשהן שלימין ולדידן הכל בתר טעמא אזלינן וכ"כ הפר"ח בצ"ת אות ז' כבד ובשר בטעמא שוין כמו תמרא חדתא ועינבי אף שחלוקין קצת בטעמא חשיב חד טעם וה"ה לפ"ז עוף ובשר שור חד טעם חשיב ועל הפר"ת קשיא דבק"ט אות ו' כתב שלא במינו כמ"ש בק"א אות כ"א ושם כתב כמה מינים כו' והתם שפיר אמר למעלה מס' בתר שמא אזלינן בק"ט דטעמ' אי יבשלם יתן טעם ודאי לא שייך בשור ועז דחד טעמא גם טעם או"ה דיוכל להכיר לא שייך בציור זה וצ"ע ובצ"ח אבאר עוד (°):

ודע דרבא אמר בחולין צ"ז ע"ב אמור רבנן מין בא"מ דהיתירא בטעמא דאיסורא בקפילא מין במינו דליכא למיקם אטעמא או דאיסורא וליכא קפילא בס' ואמאי לא אמר הציור באינו מינו ואיכא קפילא ביבש כמה מינין ולא נודע איזה נבילה דהי יטעום בעינן ששים אם יבשלם יתן טעם ש"מ ג' מינין טעמן שוין המה ומינו מיקרי וכדכתיבנא. ולאחר מעט עיון אין כאן קושיא דרבא קאי אמה דאמר בע"ז כל איסורין בששים ולא הזכיר קפילא ועל זה אמר כן ומ"מ קשיא כיון דנקט ב' ציורין אמאי לא נקיט נמי כדאמרן:

ומה שראוי להזכיר כאן הוא יבש ביבש בא"מ דבטל מה"ת מאחרי רבים משמע ודאי דאם בישלן יחד אף לאחר שנודע התערובות אסור מ"ה טכ"ע ד"ת מרגזרינן שאם יבשלם יבוא לידי ד"ת ולא אבין לה כיון דנעשה היתר מה בכך שנותן טעם מ"ש מין במינו להרא"ש בנודע שרי לבשלן יחד. וראיתי להמ"כ בדף פ"ד ר' על מ"ש או"ה כלל כ"ג דאין לומר יבש בא"מ בעינן ששים שאם יבשלם יתן טעם ממ"נ אי נודע שוב אין איסור פי' שסובר כרא"ש כל שנודע אפילו בישול אין אוסר יע"ש וז"א דהרא"ש לא קאמר אלא במינו ותדע דהטור בק"ט סובר כרא"ש ואפ"ה הביא טעם סה"ת שאם יבשלן יתן טעם וצריך לחלק בין יבש במינו שמותר לאכול הכל בכ"א ובין א"מ בלח דטכ"ע הוה חוזר וניער:

ודע דהרשב"א בארוך קז"א כתב ופריך אחתיכה ואדג טמא וליבטל ברובא כו' ואמת בגמרא אין הכרע דיש לומר אחתיכת בשר קשיא ולפי מ"ש הרשב"א משמע לכאורה דג טמא וטהור טעמן שוין דלא כש"ך בק"ז אות א' דאל"כ לא שייך ברובא בא"מ והרשב"א סובר ברובא ממש לא בששים ע' ב"י סימן ק"ט ודוחק לומר דהרשב"א בא"מ ביבש סובר רובא סגי שוב ראיתי להמ"כ פ"ז ב' כתב מין בא"מ שנתבשל ברוטב אף שיש בכל ששים בעינן בחתיכות גופא ששים כדין יבש בא"מ יע"ש א"כ לא א"ש ההיא דרשב"א אבל למה שהשיג המ"י כלל ל"ט אות ד' וכתב דהטעם שאם יבשלם יתן טעם וכיון שיש ששים עם הרוטב ליכא למיגזר יע"ש א"ש ההיא דרשב"א אלא שיש לומר דהמ"כ מיירי בנפרך לחתיכות דקות דיש טעם או"ה דיוכל להכיר ומש"ה בעינן ס' אבל דג טמא בעינן שא"א להכיר כלל ודאי מודה להמ"י ובסימן ק"ט אבאר בזה באורך. ודע דהא דיבש בא"מ בעינן ששים מדרבנן לא הוזכר גזירה זו בגמרא וכבר עמד פר"ת בזה ויש לומר דרבא אמר אמור רבנן כו' והא טכ"ע מה"ת הוא ועוד מין במינו מדרבנן בעינן ששים ואיך כייל בהדיה א"מ וכבר עמדו הראשונים בזה אשר ע"כ נראה דא"מ ביבש קאמר דבעינן קפילא היינו בנפרך או מראה שוין דודאי אי איכא קפילא לברורי לא אזלינן בתר רובא ובס' שושנת העמקים אבאר דכל היכא דאיכא לברורי בקל מבררינן הוא רק מדרבנן לא מה"ת דאי מה"ת אין לחלק בין טורח או לאו ולמה אין בודקין אחר ח"י טריפות וכאן אין להאריך יותר:

הפרק הג' יבש ביבש באיסור דרבנן חד בחד. קיי"ל דאסור אפילו במינו לאכול א' לישראל וא' לעובד כוכבים כמ"ש בת"ח כלל ל"ט ד"ב ועב"י ק"ט וב"ח שם ובש"ך סי' ק"י בסב"א מספיקות דאפילו נאבד א' מהן לים לא אמרינן ספק דרבנן להקל דאיתחזק איסורא אבל המ"י בקונטרס הספיקות אות ל"ז היקל בנאבד א' לים יע"ש אבל כששניהן לפנינו ודאי אין להקל אפילו להשליך א' אסור כל שאין רוב ואם נתערב יבש איסור דרבנן באינו מינו מבואר לעיל דהש"ך מתיר בק"ט והמ"כ והמ"י אוסרין ולקמן בחלק ב' אכתוב עוד מזה. ודין דברים הפגומים יבש באינו מינו תלוי במחלוקת הש"ך והמ"כ והמ"י וכבר התבאר לעיל. והפר"ח בק"ט אות ז' הסכים לש"ך בין באיסור דרבנן או דברים הפגומים התבשיל אף באיסור תורה א"צ ס' דליכא למיגזר בהו אי יבשלם יתן טעם וכדכתיבנא ועפ"ת בק"ט אות ב' כתב מחצה על מחצה אין ראיה לאסור מה"ת ואסרו חז"ל מספיקא יע"ש ול"נ ח"ו לומר כן דודאי מה"ת אסור כל שאין רוב משהו עכ"פ דקיי"ל מחצה אינו כרוב ועי' פרק השוחט גבי מחצה על מחצה ובסנהדרין נמי בעינן רוב ודאי. ומיהו באיסור דרבנן חד בחד שנתערב אי אפשר לצמצם או חתיכה גדולה וקטנה וא"י איזה מהן איסור ואיזו היתר צ"ע אם נאמר דזה לא מיקרי איתחזק איסורא דשמא הגדולה של היתר וליכא כלל איסור דרובא כולו היתר וכמ"ש לעיל לענין אשם תלוי וא"כ ל"מ כשנפל א' לים דיש להתיר אף להש"ך אלא אפילו להשליך א' או ליתן לעובד כוכבים ולאכול הב' י"ל דשרי מטעם ספק דרבנן דלא מיקרי איתחזק כה"ג א"ד מ"מ איתחזק מיקרי ומסתימות הש"ך בק"י שכתב חד בחד באיסור דרבנן אסור וכפי מ"ש הר"מ בפ"ט מהלכות רוצח ושמירת נפש דא"א לצמצם בידי אדם ש"מ דאסור אפילו גדולה וקטנה ואי"ה בקונטרס הספיקות אבאר עוד:

והנה בסימן ק"ט פסקינן דלאכול שלשתן יחד אסור וזה סברת הרשב"א בתה"א וכדבעינן למימר קמן בחלק ב' פ"א ולא הביא המחבר כלל סברת הרא"ש דמתיר כאחד עי' טור ואם נתערב ב' בג' אסור לאכול ג' ביחד דודאי א' דאיסורא וכ"כ המ"כ והוא פשוט והוי יודע שזה רק מדרבנן הא מה"ת אף הרשב"א יורה דשרי כא' דאל"כ מין במינו בלח מה"ת שרי והא אוכל איסור ביחד בדברים הנבללים דיש בילה ולא שייך לומר שמא לא זו כו' והרא"ש אף מדרבנן מתיר כאחד והר"ב בק"ט ס"ב דהתיר בהפ"מ בנודע בבישלן יחד הרוטב והתתיכות היינו דסומך אסברת הרא"ש בהפ"מ שנודע נעשה היתר וממילא סובר הר"ב עיקר כרא"ש דיבש במינו מותר לאכול לכתחילה כאחד אלא באין הפ"מ חושש לסברת הרשב"א וזה שכתב הר"ב שם בס"א וכן יש לנהוג לכתחלה ר"ל דודאי לא שייךבזה הפ"מ גם יוכל למכור לאחר א' מהן ומש"ה אין לאכול אדם א' וכבר כתבנו דזה במינו הא באינו מינו אף שנודע ונתבטל מה"ת ברובא מ"מ כשבישלן יחד הוה איסור תורה דטעמא לא בטיל דטכ"ע מה"ת וכבר כתבנו מה שיש לעיין בזה:

ועיין בש"ך סימן ק"ט אות ד' חתיכה נבילת עם בשר שחוטה ויש במים ס' הרוטב מותר והתתיכות אסורות כדין יבש ביבש דאין המים מצטרפין למיהוי רובא כיון דהחתיכות ניכרות בפ"ע וס"ה התתיכות אסורות ואפ"ה אין צריך ששים ברוטב נגד שתיהן דביבש לא אמרינן חנ"נ כמבואר סימן צ"ב ומיהו אי ב' של איסור וא' של היתר י"ל אחרי רבים כו' ונעשה הכל איסור ויצטרך ששים נגד הג' אלא שהמ"כ כתב דאין היתר נהפך לאיסור וכבר התבאר זה לעיל ולענין הלכה יש לצדד להקל בזה ולומר דאין היתר נהפך לאיסור ביבש ועדיין צ"ע. ונוה שכתב הרב בסימן צ"ב יבש ביבש אין חנ"נ כבר פירשנו לעיל ואין להאריך:

גם כבר התבאר יבש ביבש ברובא מ"ה במשהו יותר דלא כהרלנ"ח בתשובה סימן ס"ת ומדרבנן יש מחלוקת והמ"כ והפר"ח הכריעו להקל והמ"י מחמיר ובאיסור דרבנן אף המ"י מודה כמ"ש לעיל ובעינן שיהיו כולן בספק הא חתיכה עם חתיכה וחצי כיון דחצי ניכרת שמשל היתר היא אין נכנסת בגדר הספק ואין מצטרף לבטל ברובא. וגדולה וקטנה מספיקא אסורה שמא הגדולה של איסור היא והלכך לא משכחת אלא חד בתרי ביבש ולאו דוקא ממש אלא גדולה בב' קטנות וא"י איזהו מהן וכמ"ש הש"ך בסימן ק"ט ושם יבואר באות ה' בזה להלכה אי רוב משהו סגי ועיין בתשובת ש"א ובעה"ג לענין שיעור ס' ע"ש:

החלק השני בביאור לח בלח

הפרק הא' בדין לח בלח מין במינו. הנה כבר ביארנו דמה"ת חד בתרי בטיל מאחרי רבים אלא דחז"ל אסרו מין במינו בלח כדאמר רבא אמור רבנן בששים מין במינו דליכא למיקם אטעמיה והיינו בלח לדידן דביבש קיי"ל דבטל אף מדרבנן והטעם דגזרו בלח הוא אטו אינו מינו דטכ"ע ד"ת ואפילו למ"ד טכ"ע דרבנן מ"מ כזית כא"פ ד"ת איכא למיגזר משא"כ יבש ביבש הוה גזירה לגזירה אטו א"מ ואטו יבשלם עיין מ"ך ח"א כ"ז ד' וחלק שני ח"ב א' ועיין ברא"ש ס"פ ג"ה כתב הטעם אטו אינו מינו דהוה ד"ת וב"י בק"ט הביאו. ואמנם ראיתי בתה"א ק"ז ב' ויש בו מקושי ההכנה שהתחיל וכתב הטעם דאטו אינו מינו וזה טעם הרא"ש ואח"כ אמר דביבש מש"ה שרי דבשעה שאוכל זה אומר אני שהיתר הוא אוכל כו' ומש"ה אוסר לאכול שלשתן יחד ולפ"ז א"צ טעם ללח דאסור דדמי לאוכל ביחד דיש בילה וכאמור. ולפ"ז יש להבין מ"ש הש"ך בק"ט יבש בא"מ באיסור דרבנן לא גזרינן והא בלח במינו גזרינן אף בדרבנן כמ"ש הר"ב בכמה דוכתי בע"ב גבי לב וכדומה אלא דלדידן דפסקינן בק"ט כרשב"א בלא"ה בלח אסור שאוכל הכל ביחד אלא לאחר מעט העיון זה ליתא דהא בה"מ עכ"פ מתירין בק"ט בנתבשל אח"כ וא"כ כוטעם דסמכינן אהרא"ש דלאוכלן יחד שרי אף מדרבנן ועי' בת"ח כלל ל"ט והמתבאר מכאן דודאי מה"ת לח בלח ברובא בטל כרבנן דפליגי עליה דר"י ומדרבנן הוא דאסור:

והנה ראיתי בקרית ספר (למהר"ם מטראנ"י) בהל' מ"א פט"ו דבר חידוש וז"ל ומין במינו בטיל מה"ת ברובא ושיעור ס' מדרבנן ובתוספות פרק הזהב נ"ג משמע דנותן טעם בלח בפחות מששים הוה דאורייתא ע"כ ועיינתי שם בתוס' נ"ג ע"א ד"ה ועולה וז"ל מדרבנן ק"א בעינן ור"א ומה"ת חד בתרי ביבש ולח בס' עכ"ל הנה משמע ודאי אף במינו בלח מה"ת בעינן ששים [*] דאי באינו מינו אף מדרבנן די בתרומה וערלה וכ"ה ס' דכל השיעורין שהן למעלה מששים דוקא במינם חוץ בריה וקצת דברים חשובים ע' פ"ב דערלה ופ"ג מהל' תרומות ה"ב ואני מתפלא ע"ז מי איכא מאן דסובר מין במינו בלח בששים מה"ת והא פלוגתת ר"י ורבנן בלח הוא בדם הפר ושעיר אמרי רבנן עולין שאני הא לא"ה מיבטל בטיל ברובא ובחולין צ"ט ע"ב בזרוע בשילה דמה"ת ברובא בטיל היינו בלח רוטב מזרוע שנבלע באיל יע"ש והא ודאי דם הפר אין ששים נגד דם השעיר ועוד ס' מי כתיבא באורייתא אלא ע"פ הרוב בס' אין בו טעם א"כ במינו דלית טעם לא שייך ס' מה"ת ע' תה"ד בשמעתא דזרוע בשילה. ודוחק גדול לומר דהתוס' בשיטת רש"י חולין צ"ט ע"א דאמרו דא"מ בעינן ק"א כל שיש ממשות האיסור דהתוספות שם בד"ה אין דחו זה בב' ידים והכין הלכתא אף בממשות באינו מינו די בששים בתרומה דממנו כתיב והיינו מינו וה"ה ערלה וכ"ה דיליף מג"ש מלאה מלאה עיין ערלה פ"ב ברע"ב ור"מ יע"ש:

ואגב גררא ראיתי להזכיר מ"ש הלח"מ פט"ו הי"ו הקשה בב"ת דאסור בהנאה יהא צריך ק"ב ותי' דב"ת ילפינן ג"ש מתרומה והחמירו חז"ל בכפל משא"כ בב"ת לא מצינו ששינה הכתוב שיעורו עכ"ל ירצה דודאי ג"ש וממנו הוא אסמכתא כמבואר ובב"ת לא מצאו סמך לא גזרו ומ"מ קשה הא בב"ת אינו מינו הוא ובתרומה וכ"ה גופא דוקא מינו החמירו כדאמרן ולזה י"ל דקשיא ליה חתיכה שנאסרה מבב"ת ונתערבה באחרות באין ר"ל תיבעי ק"ך ואמנם אפשר שאין איסורו מגופו מיקרי והוה א"מ כיון דע"י חלב הבלוע בה נאסרה אף דלענין חתר"ל מיקרי איסורו מגופו מ"מ דומיא דתרומה בעינן דאיסורו מחמת עצמו:

אלא אי קשיא הא קשיא אמאי אמר ר' יוחנן פסחים כ"ט ב' חמץ במינו בנ"ט והא אסור בהנאה וליבעי ק"ך ותי' הלח"מ לא הבנתי דז"ל ירושלמי בפ"ב דערלה מניין שכ"ה עולה נאמר מלאה והואיל דאסור בהנאה כפלו שיעורו ועד כדון כ"ה ערלה מניין מה זו איסור הנאה אף זו איסור הנאה מה זו עולה אף זו עולה עכ"ל הרי בערלה לית ג"ש ואפ"ה צריך ר"א ועכ"פ בחמ"פ ליבעי ק"ך הואיל ואסור בהנאה. ועיינתי בירושלמי ואמר שם עד כדון לר"ע לר' ישמעאל גמר פרי פרי יע"ש והיינו ערלה מתרומה ור' יוחנן אפשר כר"י סובר ואין הטעם דאסור בהנאה. ולפ"ז לדידן דקיי"ל הלכה כר"ע מחבירו והרי הר"מ ז"ל פט"ו הי"ו ממ"א פסק כן ולמה כפלו שיעור ערלה כו' משמע כר"ע ואף שי"ל זה מ"מ ודאי הלכה כר"ע מחבירו וליבעי בחמ"פ ממש עד הלילה במינו ק"ך עכ"פ. הן אמת שיש לראות הא דאמר בירושלמי עד כדון כ"ה והא בסוף תמורה ל"ג ב' פירש רש"י דיליף ערלה מהקישא מכ"ה ולענין שריפה עיין תוס' ד"ה אלו ה"ה לענין העלאה ושיעורו וצ"ע:

ויש לחקור חקירה אחת בהא דקיי"ל מין במינו אף בלח מ"ה ברובא בטיל כרבנן דר"י ודם הפר ושעיר או עולין אין מבטלין זא"ז או מצות אין מבטלין הנה רש"י במנחות כ"ב ב' משמע דעולין לגבי מזבח אין מבטלין זא"ז ואמנם הר"ן בנדרים נ"ב הביאו הט"ז בסי' ק"ב אות ה' וקלסיה דעולין פירושו ששניהן היתר דרבנן אזלי אחר האיסור והיתר דזה הוי א"מ יע"ש ומש"ה דשיל"מ דומה להיתר והיתר לא בטיל במינו דוקא זו תורף דברי הר"ן והנה אף דשיל"מ מדרבנן היינו דמ"מ עכשיו איסור הוא ואמנם בהיתר והיתר גמור לפי סברת הר"ן יראה דמ"ה במינו לא בטיל וכמו שאצייר זה בב' פנים וא"כ לענין דינא יש לעיין אי פי' הר"ן עיקר או לאו כפי הנראה להמעיין במנחות דאמר עד דאיכא עולין ומינו יקשה קצת יע"ש. והנה ציור א' הוא חלב שחוטה שנתערב בחלב חיה ושניהם של היתר דלא מיבטיל בטיל מ"ה ברוב חלב שחוטה להר"ן דשניהם היתר ואף דקיי"ל היתר בהיתר בטיל עס"י צ"ט ס"ו בהג"ה התם באינו מינו אבל במינו לא להר"ן ואם נפל בשר אח"כ לחלב זה יש לשאול אי אסור באכילה והנאה מ"ה כיון דלא נתבטל מקודם החלב חיה בשחוטה ברובא וכ"ת סלק שאינו מינו ומינו מבטלו הא בורכא כיון שהמינו בעצם אינו אוסר למינו חלב חיה ואין מבטלו כדאמרן וכיון שכן נאסר חלב חיה בבשר ואלו נאמר דמבטל חלב שחוטה לחיה ברובא מ"ה לא הוה בבשר אח"כ אלא איסור דרבנן ושרי בהנאה והולכין בספיקו להקל. הציור הב' חמץ במצה קודם שש דהיתר בהיתר ומינו הוא עיין הלכות פסח ולקמן סי' ק"ב ובש"ך אות י"ד וא"כ אם נאמר דהיתר בהיתר אין בטל מקודם לאחר שש אין לו ביטול דהוה דשיל"מ ואם היינו אומרים דהיתר בהיתר מיבטיל בטיל תו אין חוזר וניעור אם נאמר אף בממש קיים אין חוזר וניעור. עוד משכחת ליה יבש ביבש חמץ במצה חד בב' ונאכל א' קודם שש ונשארו ב' ואח"כ לאחר שש נתערב עוד חתיכה חמץ אם נאמר דכבר בטל הוא נעשה הכל היתר וכמ"ש הרא"ש ספג"ה ומה"ט מתיר לאוכלן כולן ביחד (ואף לט"ר אסור ביחד הוה מדרבנן) והלכך תו הוה חד בכ' ובטל למ"ד חמץ לא הוה דשיל"מ ואם נאמר היתר בהיתר לא בטל במינו מ"ה דמדם הפר ושעיר יליף לה א"כ כשנשארו שנים ונתערב לאחר שש חתיכה א' חמץ ואין ניכר שמא רובא דאיסורא הוה וכאמור (°). ולקמן סי' ק"ב אבאר עוד בזה. ומיהו למ"ש הר"ב בצ"ט ס"ז דחוזר וניער ביבש לא מצינו לומר כן אבל למ"ש הש"ך באות כ"א שם להקל בה"מ א"כ יש לעיין בכל זה אי הלכה כהר"ן בזה או לאו. ולפ"ז ה"ה נתערב חד בב' קודם שש ואח"כ נפל עוד בחמץ קודם שש א"א בטל אין חוזר וניער לחש"ך ומעלה אח"כ וא"א היתר בהיתר לא בטיל תו כשנפל עוד חמץ הוה מחצה וכשיגיע שש אסור הכל וכדאמרן:

והנה לח בלח במינו אפילו איסור דרבנן צריך ס' אף דהוה גזירה לגזירה דא"נ כנגדו בשאינו מינו לא אתי לידי איסור תורה אפילו למה שהיקל הש"ך בק"ט אות ט' מודה כאן דבעי ס' כדמוכח מדוכתי טובא מסי' ע"ב בלב באיסור דבוק ומאבר הפירש דבנשבר צריך בעוף ס' יע"ש והטעם לדידן פשוט דאנו מחמירין שלא לאוכלן ביבש שלשתן יחד א"כ בלח הוה כאוכל הכל יחד ומיהו בה"מ היה להתיר ולענין דינא גם בה"מ אין להתיר גם דינא דהש"ך ביבש יראה דאין להקל אף באיסור דרבנן וכמו שאבאר אי"ת בסימן ק"ט. ודע דכ"ז בכ"ר אף שהוסר מאש כ"ז שיס"ב הא כ"ש אף דהט"ז החמיר באין ה"מ בסי' ק"ה אות ד' מ"מ במינו י"ל אף באין ה"מ דהוה דרבנן כל שיש רוב דמידי ספיקא לא נפקא דהא בה"מ מתירין אלמא ספק פלוגתא דרבוותא הוה ובדרבנן שומעין להקל וה"ה בשאר איסורים דדבריהם ומ"מ להלכה אין אני אומר כלום. ובסי' ק"ה אכתוב עוד. ובסי' פ"ח ביארנו דין כלי ראשון וכלי שני ותתאי ועילאה וכאן אין להאריך:

הפרק הב' בביאור תערובת לח בלח מין באינו מינו. הנה קיי"ל טעם כעיקר מ"ה אסור לא מדרבנן דלא כהר"מ ז"ל שכתב בפט"ו דטעמו ולא ממשו מד"ס והן אמת שמהר"מ שם ה"ב שכתב טעמו ולא ממשו מד"ס אין ראית שהוא ז"ל קורא לכל מה שבא מי"ג מדות ד"ס עיין פ"א מה"א בקידושי כסף וה"ה טכ"ע דמ"מ מגיעולי מדין או מגזיר יליף לה ולעולם דמ"ה הוא אמנם מדכתב טעמו וממשו מ"ה וטעמו ולא ממשו מד"ס משמע שנתן הבדל בין זה לזה ואף שי"ל לענין מלקות כתב לחלק מ"מ פשטות הדברים מראין דסובר דהוה מדרבנן

מילואים

[*] לחומר הקושיא מוכרחים אנחנו לומר דתוס' לשיטתם אולי דסברי גם יבש ביבש דחד בתרי בטל מ"מ אסור לאדם אחד לאכלם. וזה מה"ת כיון דאתחזק איסורא ופסק מה"ת אסור מדאורייתא. אמנם אם שני בני אדם יאכלום. אמרינן על כל חתיכה מרובא פריש. או אם פירש חתיכה אחת בראשונה כבר סרה חזקת איסור. וכן גם אם אדם אחד יאכלם זה אחר זה נ"כ סרה בכל פעם חזקת איסור ואינה אסורה רק מדרבנן. משא"כ לח בלח דנתערבו יחד בוודאי וגם אם יאכלו שני בני אדם ע"כ כל אחד יאכל תערובת איסור בפחות מכדי אכילת פרס שאסור לאכילה מה"ת לכן בעינן ס' לח בלח גם במין במינו ולא מיקרי בטל רק לענין איסור הנאה. וכב"ח לענין הנ"ל או בשאר איסורים דלא אמרינן כלח בלח במב"מ.

מרדבנן וגם במקומות אחרים מוכח כן מדבריו דהוה דרבנן . אמנם קיי"ל דהות מ"ה כמו שיתבאר . והנה הר"מ ז"ל שם בה"ג כת' כיצד טעמו וממשו כזית בכא"פ אכל ג' ביצים היה לוקה אבל פחות משלש ביצים היה לוקה מכת מרדות וכן אם לא היה בתערובות כזית בכל ג' ביצים ואכל כל התערובות אין לוקה אלא מכת מרדות . וראיתי להמ"כ ח"א פ"ד ס"ב ד' כ' דלהר"מ אם אכל פחות מכזית בכא"פ הוה דרבנן ואף דחצי שיעור מ"ה היינו בעין לא ע"י תערובות יע"ש והנה לכאורה אין ראיה שמ"ש היה לוקה מכת מרדות היינו כדין חצי שיעור שאין בו מלקות מ"ה כ"א מדבריהם אלא שמ"ש הר"מ ז"ל וכן אם לא היה כזית בכא"פ אינו לוקה דפשיטא הוא השתא אם יש כזית בכל ג' ביצים אלא שלא אכל אלא ג' ביצים דפטור מ"ה כ"ש אם לא יש כזית בכא"פ דפטור וכ"ת דה"ק אפילו אכל כל התערובות ולומר שאין היתר נהפך לאיסור (כדעת ר"ת) פשיטא כיון דאם יש כזית בכא"פ כל שלא אכל ג' ביצים אין לוקה שמעינן דאין היתר נהפך לאיסור אלא דהר"מ ז"ל להשוותן בא לומר דתרווייהו טעמו ולא ממשו נקראין ומד"ס אסורין ומ"ה אין בהם איסור כלל ומסידור לשון הר"מ יראה כך דאל"כ היה להקדים חלוקה השניה לומר דבר והיפוכו . וכיון שכן צ"ע לדינא לדידן דנהי דאנו פוסקין טכ"ע ד"ת מ"מ במינו אם נתערב חצי שיעור חד בחד לא ליהוי אלא דרבנן דכי אמר ר' יוחנן ח"ש מ"ה בעיניה לא ע"י תערובות ובדבר זה לא מצאנו מי שיחלוק על הר"מ ז"ל בפירוש וא"כ כספק אי נתערב ח"ש חד בחד במינו ביבש או בלח האם אמור יאמר דהולכין בספיקו להקל ואפשר מין ומינו ואינו מינו כה"ג הוה דרבנן להקל אף שאין במינו רוב נגד אינו מינו . שוב ראיתי שזה אינו דממ"נ אם רוב איסור הוה כמו בעין דאחרי רבים כתיב ואי רוב היתר אפילו זית שלם מ"ה ברובא בטל אף בלח ואי חד בחד מצומצם כפי הנראה דא"א לצמצם אף ב"א עיין פ"ט מהלכות רוצח יע"ש :

אמנם משכחת פתרי בתייש הבא על הצביה וילדה דא"נ חוששין לזרע אב אפ"ה כל קורט של חלב באותו וולד משהו ממנו של חיה ומשהו של בהמה עיין חולין תוס' ד"ה בין דף ע"ט ב' (ובכר"ז בבית הספק) וכיון שכן כזית מחלב זה אין בו איסור תורה דח"ש מעורב הוא שוה בשוה והשתא אם ספק אי נפל אף לשאינו מינו יהיה להקל וכדאמרן אלא שלא מצאתי לא' מראשונים שדיברו בזה לומר דח"ש ע"י תערובות יהיה דרבנן (°) . וע' בס' ג"ו בסוף הספר ומתוס' ע"ז ס"ח לא מוכח דח"ש ע"י תערובת לא יהיה בו איסור תורה כי לר"ש כתבו כן ועיין תוס' נזיר ל"ח א' ד"ה דלית ושבועות כ"א ב' ד"ה כרבי שמעון ואין להאריך ולהלכה יראה דח"ש אסור מ"ה ע"י תערובת לא מבעיא באינו מינו דאיכא דעה דהיתר מצטרף ונעשה איסור ואפילו אי נאמר דאין לוקה על כל זית מ"מ הוה כמו בעיניה דחיך אוכל יטעם אלא אפילו במינו ושוה בשוה אפ"ה הוה מ"ה והולכין בספיקו להחמיר :

והנה בב"ח כ"ע מודים טכ"ע ד"ת כ"פ בשאר איסורין לרש"י והר"מ הוה דרבנן ולתו' ושאר פוסקים הוה דאורייתא באינו מינו והכין הלכתא כדבעינן למימר לקמן בעז"ה :

ודע שראיתי להרב ז"ל בקרית ספר דברים אשר לכאורה אין להם פירוש והם זרים וז"ל בפ"ט מהל' מ"א בשר וחלב שנתבשלו יחד הבשר אסו' מ"ה ולוקה עליו ומצטרף מעט החלב להשלי' כזית כו' ועל החלב אינו לוקה דהא לית בה ממשות ואיסור תורה אית בה אפילו לרש"י דטכ"ע לאו ד"ת דטעמא בטיל משא"כ בשר בחלב דרך עירוב שניהן אסרה תורה ולר"ת דטכ"ע ד"ת מילקא נמי לקי יע"ש . והנה לכאורה דברים זרים ותמוהים הם ומי איכא למ"ד בב"ח דלא לקי על כזית מחלב הנבלע בו טעם בשר כיון דבב"ח כ"ע מודים טכ"ע ד"ת וכ"ת זה דווקא חלב ממש הנבלע בבשר אבל טעם בשר הנבלע בחלב דרבנן דא"כ איסור תורה אמאי אית בה ובהדיא אמר בחולין ק"ח ב' ומי אמר רב גדי אסרה תורה ולא חלב והא"ר חצי זית בשר וחצי זית חלב לוקה על אכילה הרי בהדיא דלוקה וא"כ אכל כזית חלב הנבלע בו טעם בשר לוקה והכי פסק הר"מ ז"ל בפ"ט מהמ"א הלכה א' . וסבור הייתי לומר דהתרי טכ"ע יש א' טעם מוהל הנפלט מבשר ואהא צריך ריבויא שיהא כבשר ממש ויליף לה מהטמאין לאסור צירן ורוטבן עי' חולין קי"ב ב' וקי"ד ובכורות ו' ב' ובר"מ פ"ג ממ"א ה"ו שכל דבר הבא מריבויין אין לוקין עליהן (ועיין בשרשים להר"מ) וב' צריך לימוד דל"ת מין באינו מינו בטל ברוב וא"כ לרש"י טכ"ע דרבנן היינו דבטל הוא ברוב אף באינו מינו אבל בטעם בשר הנבלע בחלב וודאי איסור תורה אית ביה מהטמאין ומשרצים יליף לציר נבילה וה"ה לבשר בחלב שיהא המוהל כבשר ואיסורא אית ביה ולא מלקות כיון דנפיק מריבויין (או במה מצינו נמי אין לוקין) ומיהו מיבטל לא בטיל בשלמא שאר איסורין בטלין מאחרי רבים אף בא"מ לרש"י משא"כ בשר בחלב כ"א היתר בפ"ע דומה לצמר ופשתים המבואר סימן רצ"ט ובש"ך אות א' ונהי דהיכא דליכא טעם בטיל דבהכי לא אסרה התורה ולאו מתורת ביטול קאתינן עליה וכמ"ש הש"ך (ובקרית ספר רמז זה במלות קצרות) משא"כ טעם בשר נפלט בחלב ובטעמא וודאי לא בטיל והבן . אלא דא"כ כחצי זית בשר וחצי זית חלב אמאי לוקה באופן שדבריו צ"ע וכבר ידעת הנ"מ במחויב מלקות בזה"ז עיין סימן ט"ו בש"ך רנ"מ לענין פסול לעדות מ"ה וחשוד וכפי הנראה דזית שלם מחלב הנבלע בו טעם בשר לקי עליה וכדאמרן (°) :

ומדי דברי בו זכור אזכרנו עוד מ"ש הש"ך ברצ"ט אות א' על עט"ז יע"ש ולכאורה הלבוש סובר תרתי בעינן שיהא כ"א היתר בפ"ע ויש לו מציאות במקומו ומש"ה ל"ק מיבש כו' ומ"ש הש"ך שם דיבש בטל אפילו בב"ח היינו גבינה עם בשר ונפרך לחתיכות דקות עש"ך בק"ט י"ל דהתם אין איסור לאכלן יחד כ"א מדרבנן ומש"ה שרי ואפשר דצמר בלא שוע נמי אין איסור תורה ע"ש בלבוש ומזה תדע דהא דאמר בחולין ופסחים טכ"ע יליף מבב"ח היינו דטעם הנפלט יהא כעיקר ומטעם הבשר שנבלע בחלב קא יליף לה (ערש"י בפסחים פא"ע שפי' חלב הנבלע בבשר ועיין פר"ח א"ת תמ"ב) דאי לא בטיל אין ראיה דשאני בב"ח שכ"א היתר ואדרבה אי לאו דגלי קרא דרך בישול דווקא ה"א אפילו לא יהיב טעמא נמי וכמ"ש הש"ך ברצ"ט ואי"ה בפריי פרי מגדים בא"ח ה"פ אבאר בזה וכאן אין להאריך :

ומה שראוי לדבר עוד בכאן הוא זה דבב"ח אפשר לסוחטו וחנ"נ אסור לכ"ע ובשאר איסורין להמחבר שרי ולדידן גזרו שאר איסורין משום לתא דבב"ח משמע דבב"ח הוה מ"ה ואמאי אי טעים קפילא ואמר דלית בה טעם חלב מ"ה עכ"פ לישתרי ובשלמא להש"ך בסי' ק"ה אות י"ו דאפילו נסחט לגמרי בב"ח כמו בלא ניער וכיסה אפ"ה אחרות אסורות דנעשה הכל גוף א' ואסור הוא וכבר כתבנו בהלכות כב"ח ראי' מר"מ פ"ט ממ"א דאפילו האפר אסור א"ש משא"כ להט"ז אות י"ג ויש"ש שם דאף בב"ח כשנפרד לגמרי שרי א"כ אין טעם לחלק בין נפרד לגמרי או שנשאר משהו וכ"ת דמדרבנן הוא דאסור להט"ז חנ"נ ואפשר לסוחטו בב"ח הא בורכא דלכ"ע בב"ח הוה מ"ה כמ"ש הר"ן ס"פ ג"ה וגזרינן שאר איסורין משום לתא דבב"ח . וסבור הייתי ליתן מעט תבלין דכשיש משהו חלב בתוכו תו לא בטיל כיון שבא לכלל איסור מקודם כמ"ש הש"ך בסימן רצ"ט אות א' שכ"א היתר יע"ש אלא שאין זה מספיק דמ"מ עכשיו טעמא ליכא וצריך עיון :

ויצא לנו הדין כזית תרבא שנבלע בחתיכת בשר ונאסרה ונתערבה בשאר חתיכות במינה צריך ס' זיתים עכ"פ נגד התרבא ודי דהו הוה מינו . וה"ה אם נתערב באינה מינה ע"ד שכתב הש"ך בק"ט אפ"ה א"צ כי אם ס' נגד הזית תרבא ואמנם במחלוקת שנוית ולהש"ך בק"ט אות ט' דאיסור דרבנן בא"מ ביבש ברובא. דליכא למיתי לידי איסור תורה ה"ה כאן דחנ"נ בשאר איסורין דרבנן לדידן (דלא כמהרי"ק שסובר דהוה ד"ת) וליכא למיתי לידי איסור תורה משא"כ להמ"כ ולהמ"י אף באיסור דרבנן בעינן ס' ביבש בא"מ א"כ ה"ה כאן בעינן ס' נגד כל החתיכה וכאמור ועמש"ל :

הבדל יש בין בב"ח לשאר איסורין דאלו בשאר איסורין חתיכה הבלוע מאיסור שנתערבה בא"מ ביבש א"צ כ"א נגד הבליעה להש"ך כדאמרן ואלו בב"ח חתיכה הבלועה מזית חלב ונתערבה בא"מ צריך ס' נגד כולה שאם יבשלם יתן טעם וחנ"נ כב"ח ד"ת כדכתיבנא. והיא דסי' רצ"ט בש"ך אות א' במ"ש הש"ך יבש ביבש בב"ח היינו גבינה עם בשר דשרי לאכלם יחד לדעת הרא"ש קשיא באמת דמדרבנן אמאי שרי כיון שכ"א היתר אין שייך ביטול ואפשר דחז"ל גזרו אטו בישול וכל שיש ס' בא"מ ליכא למיתי לידי איסור תורה ומש"ה שרינן לה ומיהו לדידן אסור לאכלם יחד כמ"ש הר"ב בסימן ק"ט וממילא בשר וגבינה קודם ו' שעות הוה כבב"ח . ולענין הלכה פסקינן טכ"ע ד"ת והולכין בספיקו להחמיר עיין סימן צ"ח ס"ב :

ואני העני מסופק בדבר אחר כמו שאגיד . והוא אם נאמר דודאי הוא טכ"ע ד"ת או דמספיקא מחמירין ולא וודאי ומה שהביאני לזה הוא ממ"ש הב"י בספרו הארוך בצ"ת במינו הלכה דלא כרש"י ובא"מ כתב אף שהרמב"ם ורש"י ורמב"ן ור"ן סוברים דרבנן מ"מ לחומרא נקטינן כרשב"א הרי שהרשב"א גופא בארוך ק"ב מחמת ספיקא פסק כן להחמיר בשל תורה וכמ"ש הש"ך בצ"ח אות ב' וכ"מ בב"י דרשב"א מספיקא פוסק כן ורי"ו כתב דרשב"א כרש"י והב"י כ' דלא דק והרי תה"ד בסימן ע"ט אומר בפי' דרשב"א כרש"י וכמ"ש המ"כ דס"ה ב' דבתשובה סי' תצ"ו כתב בפי' דטכ"ע דרבנן יע"ש וחזר מספרו הארוך עכ"ל המ"ך . הן אמת שבתשובה יראה בפי' דטכ"ע דרבנן והרואה בתשובה יראה דתשובה חיבר באחרונה לאחר הארוך והקצר ובסימן תקי"ח מבואר כן יע"ש ואלא מפני המנהג אנו נוהגים כר"ת וכן כתב הר"מ דהמנהג כר"ת ונהי דאין נכנס בגדר הספק פלוגתא דרבוותא דאל"כ איך קיי"ל בצ"ת נשפך בא"מ וא"י אם הי' ס' אסור והא ס"ס שמא הל' כרש"י ושמא היה ס' וכל שיש ס"ס בר"ת ספק א' בדרבנן מהני כמבואר בקונטרס הספיקות ש"מ כיון דקיבלו עלייהו כן ליכא ספיקא היינו לקולא אבל לחומרא י"ל דשמא טכ"ע דרבנן וי"ל הכא לחומרא . והנ"מ לשיטת הש"ך בצ"ד אות ד' וצ"ב אות י' דכל שנאסר בפ"ע תו לא אמרינן חנ"נ בב"ח מ"ה כיון דאין כ"א היתר וכמו שביארנו שם וא"כ לדידיה חתיכה בלועה משאר איסורים שבלעה אח"כ טיפת חלב אם נאמר טכ"ע דרבנן מ"ה נאסרה בב"ח וג"נ מ"ה וכשנפלה לתבשיל צריך ס' מ"ה ובנשפך וא"י לחומרא ואם נאמר טכ"ע מ"ה תו לא נ"נ מ"ה ובנשפך וידוע דיש ס' נגד טיפת חלב תו הוה מדרבנן . ולקמן אדבר עוד בזה בעז"ה . וקיי"ל דצריך ס' אף באיסור דרבנן במינו וכ"ש באינו מינו בלח :

הפרק הג' בדין לח בלח ע"י כבישה ומליחה ומשקה במשקה . הנה כבישה קיי"ל דאוסר בכולו לא כ"ק וכבוש מיקרי ששהה דבר גוש בדבר צלול כ"ד שעות רצופין הא הפסיק בנתיים אף שע"י צירוף יהיה יותר מכ"ד שעות אפ"ה לא מיקרי כבוש ומליחה אוסר לדידן בכולו וס' בעינן ומיהו זה מחמת המנהג כי מדינא באין שמן היקל בה"מ הר"ב בק"ה בהג"ה יע"ש ועיין בצ"צ סימן מ"ג חלב עם בשר ספק נמלח הוה ספק איסור תורה היינו חלב שהוא שמן אבל כחוש יראה דליכא כ"א דרבנן מחמת המנהג ומש"ה אי נאסר ע"י מליחה ונשפך או ספק אי נמלח כלל הוה ס"ס ולהקל ועיין שו"ת ש"י ח"ב סי' ק"ס בעגל פה מיץ יע"ש התם היה איסור שמן ומ"נ לדינא אבאר הכל בסי' ק"ה בעז"ה וכאן אין להאריך .ומשקה בב"ח ג"נ מ"ה ובשאר איסורין כה"מ מתירין כמבואר בהגהות רמ"א סימן צ"ב יע"ש :

ויש לחקור ב' חקירות . החקירה הא' הא דקיי"ל כבוש כ"ד שעות הוה ד"ת חוץ בב"ח כמבואר סימן ק"ה ברמ"א . ואם כבוש בציר וחומץ כדי שיתנו על האש וירתיח אי הוה ד"ת או דרבנן לפי שראיתי לספר בית ישראל בסימן ע' כתב בחומץ הוה דרבנן ועיין כר"ז סימן ק"ה כתב דהוה ד"ת ומיהו בציר מלוח כ"ק הוה ד"ת כדין מליחה . עוד יש לחקור דם ע"י כבישה אי הוה ד"ת או דרבנן דדם שמלחו דרבנן דמליח כרותח עיין מנחות כ"א וכ"ש כבוש דהוה כמבושל א"ד דם היוצא ע"י כבישה הוה ד"ת ובסימן ק"ה אבאר דדם היוצא ע"י כבישה הוה ד"ת וכאן אין להאריך :

שאלה ביצה שנולדה ביו"ט ואפו לחם ומשחו באותה ביצה הלחם והיה עוד לחם בתנור שנגע בזה הלחם מהו הדין ואם יש לחלק בין ביצה זו לביצה טריפה ונבילה גם אי יש לחלק בין תנור גדול לתנור קטן :

תשובה שאלה זו צריכה עיון רב וקודם שאשיב עליה ראיתי לחקור כמה עיקרים ומתוך הדברים יבואר השאלה בעזה"י . הנה קיי"ל חנ"נ בשאר איסורין אמנם קיי"ל אין הנאסר יותר מהאוסר הן לענין דבר המעמיד ולטעמיה רואין כנאסר כמו האוסר עד"מ מלח הבלוע מדם א"א אומרים שהמלח אסור מחמת עצמו אלא רואין כאילו כולו דם ובטל בס' . והן לענין שאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאוסר יכול לילך עמו הא לא"ה לא כמבואר בצ"ת ודוכתי טובא . וקיי"ל דבר הבלוע אין יוצא בלי רוטב כמבואר ג"כ בצ"ת ושאר מקומות . ויש לראות :

מנא הא מלתא דאמרו רבנן דבר הבלוע אין יוצא בלא רוטב וכ"ת מהא דחולין ק"ח אילימא לא ניער כלל מפלט לא פליט וכמ"ש הרשב"א בארוך . אמנם ראוי שתדע כי בארוך צ"ט ב' שמעינן מהא דט"ח שאין חתיכה הבלועה מאיסור יוצא בלא רוטב דאל"כ לא היה לאסור ראשונה אלא אדרבה היה לנו לצרף שאר לבטל וכן מלח בבשר וקליפה תאסור קליפה הסמוכה יע"ש היטב הנה הוכית דאין בלוע יוצא בלי רוטב דאל"כ בלא ניער יצטרפו השאר לבטל ועוד ממלח ומקליפה הוכית דאין הנאסר יותר מהאוסר וזה למ"ד חנ"נ בשאר איסורין אבל למ"ד אין חנ"נ בשאר אסורין וכ"פ הרשב"א שם בצ"ט א' אין ראיה כלל מקליפה וממלח וא"כ צ"ע יע"ש ואמנם בס' התרומה סימן נ"א ונ"ב דחה דמש"ה נאסרה אותה חתיכה שבלעה תחילה וג"נ אלא הוכיח דא"כ בלא ניער אמאי השאר מותרין יע"ש . והנה לפי מ"ש הש"ך בק"ה אות י"ז דבב"ח הוה איסורו מגופו וא"כ ע"כ בלא ניער השאר נ"נ אסורות א"כ אין ראיה מסוגיא דט"ח להמעיין שם א"כ מנלן הא דאין בלוע יוצא בלי רוטב להש"ך וסייעתו . שוב ראיתי בקצר בית ד' ש"א דף ל"ט א' דפוס קרימונה וז"ל חתיכה הבלועה מאיסור אין אוסרת חברתה בלי רוטב שאם אתה אומר כן אין לך איסור שקליפה תאסור קליפה הסמוכה לה וכן לעולם יראה לפרש דה"ק דאל"כ כי מתפשט הבלוע כ"ק או כ"נ ואח"כ מתפשט הבלוע בעצמו כ"ק אחרת ונהי שאין חנ"נ בשאר איסורין כמו שמסיק הרשב"א שם ל"ח ב' מ"מ הבלוע עצמו ילך ויתפשט מעט מעט אלא ש"מ הבלוע אין יוצא בלי רוטב כנ"ל כוונתו וא"כ א"ש גם להמחבר וכאמור ויש לנו הרהורי דברים במ"ש הרשב"א בקצר מלח הבלוע רואין כאלו הוא דם הא לשיטתיה בלא"ה שפיר דאין חנ"נ וכמ"ש בפירוש בס' התרומה סימן נ"ב יע"ש וצ"ע :

קשיא לי אמ"ש היש"ש בג"ה סימן מ"ה דבמליחה וצליה יוצא בלוע בלי רוטב הואיל ופולטין ציר והש"ך הביאו ג"כ בסי' ק"ה אות ח"י איך יפרנס כ"נ וכ"ק האמור בכל מקום וכדאמרן וי"ל :

ודע מה שיש מהעיון והחקירה עוד הוא למה דהעלה הש"ך בק"ה דבב"ח אפילו נפרד האיסור לגמרי אפ"ה אסור דחשיב כל אחד שרשו של איסור א"כ אמאי בשאר איסורין לדידן דג"נ אמאי אין דבר הבלוע אוסר בלי רוטב ואיך יצויר קליפה ונטילה לדידן תאסור קליפה לסמוכה לה כקושית התוס' חולין צ"ז ב' ד"ה אפילו וכ"ת אין הנאסר יותר מהאוסר והא כל עצמו דחנ"נ בשאר איסורין הוא משום לתא דבב"ח כמ"ש הר"ן ספכ"ה ובבב"ח אף בנפרד לגמרי אוסר ואין טעם לחלק הגזירה לחצאין ובשלמא למהרש"ל והט"ז בק"ה ושאר פוסקים דבב"ח גופא כל שנפרד לגמרי שרי אמטו להכי בשאר איסורין נמי הכין הוא משא"כ להש"ך ולאינך כדאמרן . וכ"ת כל שנפרד לגמרי בב"ח גופא דרבנן ועס"י רצ"ט בש"ך אות א' זה לא ניתן להאמר כלל :

ומנא הא מלתא דאמור רבנן דרואין להנאסר כאלו הוא האיסור ולא יותר כמבואר בסי' צ"ח דמש"ה מלח הבלוע מדם ונפל לתבשיל אם יש ששים נגד המלח שרי וכ"ת מתורת מליחה אנו למידין עיין תוס' חולין צ"ז ב' ד"ה אפי' וס' התרומה סימן נ"ב דאל"כ אין לך בשר מותר שהטעם מלח נרגש בו והא קיי"ל אין הנאסר יותר מהאוסר ור"ל כל מקום שאין האוסר הולך כלל אף הנאסר אין יכול לאסור כיון שנפרד לגמרי ממנו האוסר א"כ אין ראיה ממליחה דטעם הדם שריק ושריד וככ"פ ואין נבלע כלל בבשר ומש"ה אף שהטעם המלח נרגש בבשר שרי משא"כ מלח הבלוע מדם ונמס עם הדם בתבשיל אמאי לא אמרינן כיון דטעם המלח נרגש ויש עמו דם חנ"נ בשאר איסורין דרבנן עכ"פ ואפשר הסברא נותן שלא יהא טפל חמור מהעיקר :

או יאמר כיון דמשום לתא דבב"ח נגעו בה ושם לא שייך לטעמיה וכדבעינן למימר לקמן בסי' צ"ח בשומן הנאסר דלא חשיב דבר דעביד לטעמיה וע' בט"ז שם וכאן אין להאריך :

והנה הא פשיטא לי דבר הבלוע אין יוצא בלי רוטב אפילו משהו אין יוצא וממקומו הוא מוכרע דאל"כ אכתי תקשה מאי האי דקאמר אילימא לא ניער כלל מבלע בלע מפלט לא פלט הא כיון דיוצא משהו מחלב עמו נהי שאין כח באותו משהו לאסור הא כל עצמה של חנ"נ ואפשר לסוחטו כן הוא דנגד האוסר יש ס' אפ"ה צריך לשער נגד כל הנאסר וע"כ כדאמרן שאין משהו יוצא בלי רוטב . (ויש לנו הרהורי דברים מ"ש הת"ח כלל פ"ה דין כ' דמלח הבלוע מדם דאין הנאסר יכול לילך אלא במקום שאוסר יכול לילך לשם וזה במלח הנרגש בבשר משא"כ מלח הבלוע מדם ונפל לתבשיל) . ומה"ט בא"ח הל' פסח סימן תס"ז פי"ד מתיר הר"ב האחרות דאין בלוע יוצא בלי רוטב ואף דאנן לא בקיאין בין כחוש לשמן בבלוע בקיאין כמ"ש הש"ך בק"ה אות ח"י ואף דבק"ה ס"ה ובט"ז אות י"ד הקשה שם מ"מ הש"ך בנה"כ תי' דיש חילוק בין איסור בעין דהיתר מפטם לאיסור וכ"ה בטור בהדיא בק"ה אפילו היתר שמן וכדבעינן למימר שם אי"ה דבכעינן הנפלט מחתיכה לחתיכה הפיטום והתפשטות כאחד והולך בכל החתיכה משא"כ להוציא אח"כ מחתיכה לאחרת לא הן אמת שדברי הר"ב בתשובה סימן כ"ח מורין להיפך שהתיר בפסח האחרות מטעם דמשהו דרבנן אין יוצא מחתיכה לחתיכה ועוד צירף שם כמה טעמים שאלתות כו' והמ"א בתס"ז אות ל"ב העתיקו קצת אלמא משמע אי ליכא ששים נגד החמץ אף אחרות שלא נגעו אסורין דליכא טעם השאלתות ואף שחמץ כחוש הוא אפ"ה יוצא מחתיכה לחתיכה וזה סותר למ"ש הר"ב עצמו בת"ח כלל כ"ח ד"ת ובסימנים שם והש"ך בק"ה אות ח"י הביאו והסכים כן להלכה . והלא ידוע דתשובות חיבר הרב באחרונה מהגהות וכ"ש מספר ת"ח כמבואר בתשובת הר"ב סימן ל"ה ובשאר דוכתין ובכללים אשר לי בהוראת או"ה אבאר זה בעזה"י א"כ בתשובה משמע דמליחה יוצא בלי רוטב וה"ה צליה דשוין המה דלא כמ"ש בת"ח וגם בק"ה בס"ז מדשתיק הר"ב ש"מ אודוי אודי להמחבר וצ"ע . שוב ראיתי במ"ב סימן ס"ט לאחר שהאריך כתב דאין בלוע יוצא בלי רוטב ואפי' לא סר עדיין הבעין עד"מ לב דבוק בחתיכה ונוגעת החתיכה באחרות הם מותרים אף שהלב נוגע בחתיכה וחתיכה באחרות יע"ש . ויצא לנו הדין בפסח ביש ששים יראה להקל כהר"ב ובאין ס' להר"ב בתשובה יראה לאסור ולהמ"ב יראה להתיר ולקמן ובהל' פסח אבאר . ואגב ראיתי להזכיר מ"ש המ"א סימן תס"א אות י"ד דאם משוחה בשומן אוסרת חברתה ומשמע אף שנגעה שלא במקום כפל וכתב דמנהגנו לאסור במליחה וצליה יע"ש והראה מקום לתמ"ז אות ב' ושם אדרבה כתב בנגע במקום כפל דהוה בעין ולא במקום אחר דאין בלוע יוצא ואין היתר מפטם לבלוע וצ"ע .

גם החק יעקב בתמ״ז אות ח׳ כתב על המ״א דלא הוה בלוע וצ״ע דוודאי אף שבעין הוא מ״מ בצד אחר הוה בלוע. ולפי שהדברים ארוכים הם ודרכי החכמה נעלמו ממני לכן לא ראיתי להאריך עוד כאן ולקמן ובפריי פרי מגדים א״ת אבאר עוד :

ועתה בוא נבוא לנדון השאלה הנה שאר הלחם שנגעו בזה בלוע אין יוצא וריהא מלתא במשהו כמו הכי ברשיל״מ עס״י ק״ח מ״מ בהפסד מתירין שם ועי׳ סימן ק״ב בטעמו אף שהט״ז והש״ך פליגי עליו מ״מ כאן הרתי למעליות׳ שרינן משום שמחת יו״ט ואותה לחם גופא בעינן נטילת מקום כרוחב אצבע אגודל במקום הרחב ושאר מותר. ודע דביצה מיקרי דררא דשומן ובסימן ק״ח אבאר עוד :

החלק השלישי בביאור דברים שאין להם ביטול בס׳ :

הפרק הא׳ הנה קיי״ל כל אסורין שבתורה בטילין בס׳ משום שע״פ הרוב כל שיש ששים אין נותן טעם ומיהו לפעמים נותן טעם ביותר מששים אלא דאזלינן בתר רובא ויש דברים שאין בטילים אפילו באלף. כיצד דברים דעבידים לטעם אין בטל וכן דבר המעמיד אין בטל. והוא מבואר בסימן צ״ח סעיף ד׳ בהג״ה ודבר המעמיד בסימן פ״ז סעיף י״א וכדבעינן למימר קמן :

ודע דבר דעביד לטעם לא בטיל ביותר מששים כתב או״ת כלל כ״ה הביאו הש״ך בצ״ח אות כ״ט דהוה מדרבנן והפר״ח אות כ״ז ערער ע״ז דטעמא מ״ה לא בטיל והכר״ו אות י״א ג״כ גמגם בזה ועי׳ במ״כ פ״ג ופ״ה ממ״א הביא זה במחלוקת להר״ן בג״ה כל שטעם נרגש אפילו באלף ד״ת והטור בשם ר״ת בצ״ח כל למעלה מששים הוי דרבנן וצ״ל דטעם קלוש לא אסרה תורה. הן אמת שאין אני רואה ראיה מצ״ח דמ״ש הטור לר״ת אוסר ד״ת עד ששים הוא כפשוטו לומר דיותר מששים מסתמא אין בו טעם הא כל שנרגש הוה ד״ת אפי׳ באלף גם מ״ש הש״ך בשם או״ה לסמוך אעובד כוכבים עכשיו בטעם ביותר מששים לא ידענא אם דהוה דרבנן א״כ ככל איסור דרבנן נימא לסמוך וזה לא שמענו מעולם ובצ״ח אבאר :

נסתפקתי חצי זית בשר שחוטה וחצי זית בשר נבילה שנפלו לס׳ זיתי ירקות וכדומה לאינו מינו אי מה״ת אסור או מותר אף מדרבנן מי אמרינן כיון דיש ששים נגד חצי זית איסור שרי א״ד כיון דעכשיו הטעם בשר נרגש וחיך אוכל יטעם א״כ הרי טועם טעם דאיסורא וכמ״ש הרשב״א בחידושיו בשמעתתא דזרוע בשילה. ועס״י צ״ט חוזר וניער אם נפל ממין הראשון אפשר לאו דוקא ה״ה היתר ממין הראשון נמי אסור ומודינא אם נפל חצי זית איסור וחצי ומשהו היתר לאינו מינו כיון דמה״ת סלק את שאינו מינו כאילו אינו וליכא איסור תורה אף מדרבנן שרי כל שיש בא׳ ששים נגד האיסור לבד דליכא למיגזר אטו אינו מינו דהא עכ״פ יש ששים נגד האיסור עט״ז בצ״ת אות ה׳ כי מיבעיא לי במחצה או רוב איסור הרי עכ״פ נרגש וטועם טעם האיסור :

ופשיטנא לה לכאורה מהרא מתניתין דערלה פ״ב משנה ט״ו הבלין של תרומה ושל כ״ה ואין בא׳ כדי לתבל ונצטרפו ותבלו מותר לכהנים ואסורים לזרים וכן הלכה כמ״ש הר״מ בפי״ו מהמ״א הי״ו ואמאי מותר לכהנים הא טעמא לא בטיל ונצטרף ההיתר עם האיסור והרי נרגש הטעם וטכ״ע ד״ת לרידן וכ״ת הלא בלא״ה מבואר בכמה דוכתי ובא״ח שי״ת דמלח בטל ע״ג אוכל דאין בזה כדי לתבל כו׳ ולא אמרינן מ״מ עכשיו נרגש הטעם עמ״א אות ל״א וט״ז אות ט״ו. י״ל דיותר מששים מדרבנן הוא וכל שאין באיסור לחוד לתבל לא גזרו אמנם ממשנה שפיר ראיה דאל״כ איך יפרנס הר״ן ז״ל משנה זו דסובר כל שנרגש הטעם מ״ה לא בטל אפי׳ באלף אמאי מותר לכהנים. אמנם י״ל דמיירי שאין שווין בטעמן ועי׳ בעבוד׳ כוכבי׳ ס״ו ושבת פ״ט ובתי״ט בערלה פ״ב ובהיות שהדברים עמוקים ואין אתנו יודע עד מה לא הארכתי בו וכעת הדבר צריך עיון. ועיין מה שכתבתי בפתיחה לה׳ בב״ת והא דסלק מינו כמי שאינו י״ל טכ״ע דרבנן לרבא או שאר תירוצים :

ועיין בט״ז בהלכות שבת שי״ח אות ט״ו מה שתמה על רמ״א ואמר דתבלין של איסור והיתר ואין בא׳ מהן כדי לתבל לא שרי אלא כשנתערבו קודם ואח״כ נפלו לקדירה אבל אם תחלה נפל היתר ואח״כ איסור הוא הגורם ואוסר יע״ש ובאמת בערלה פ״ב מי״א שאור של חולין אף שנפל תרומה לסוף שרי לרבנן עיין בר״מ שם. וכן מעמיד משמע אף בזא״ז אפ״ה כל שאין באיסור לבד להעמיד שרי עס״י פ״ז בט״ז וש״ך. שוב ראיתי באליהו רבא אות כ״ד עמד בזה ממשנה דערלה יע״ש באופן שדברי ט״ז קשים להולמם במה שאוסר שם וכפי הנראה כל זוז״ג אף בזא״ז כל שאין באיסור לבד לפעול פעולתו אף שגם בהיתר אין כח אפ״ה שרי בין בזא״ז ובין בב״א וכדאמרן :

ודבר המעמיד דלא בטיל הוא ג״כ מדרבנן ואף מאן דאמר בטעמא הוה מ״ה מודה במעמיד דאין בו טעם אלא הואיל ופעולתו ניכר גזרו ביה רבנן ועיין מ״א הל׳ פסח סימן תמ״ב אות ט׳ כתב להטור דבר המעמיד ד״ת יע״ש ובת״י שם אות ט״ו כתב בפשיטות דמעמיד רק מדרבנן הוא ועיין בתוס׳ זבחים פ׳ כל הזבחים. ודע דבר המעמיד שאין איסורו בפ״ע לא הוי מעמיד כמו המעמיד בעור קיבת כשירה עס״י פ״ז ובש״ך אות ל׳ ול״ה וה״ה בטעם הדין כן ועיין בצ״ח בט״ז אות י״א שומן בחלב כיון שב״א היתר לא הוה טעמא והמ״י כלל פ״ה אות פ״ג תמה עליו וכתב דמאו״ת כלל כ״ה דין ב׳ וח׳ לא משמע כן וא״י מ״ש ממעמיד ובשלמא להר״ן שפיר יש לחלק משא״כ לדידן תרווייהו מדרבנן א״כ כל שאין טעם גמור דהיינו למעלה מס׳ לא גזרו כל שאין איסור בפ״ע ומיהו י״ל מעמיד לית ביה טעם כלל אלא דניכר פעולתו ואסור מדרבנן ומש״ה בב״ת שרי דכ״א היתר הוא משא״כ בדבר דעביד לטעמא דמדרבנן אסור מחמת טעם קליש דאית ביה יראה דגם בב״ח ראוי לאסור מדרבנן עכ״פ ולזה י״ל כיון דהתורה התירה בפירוש דדוקא דרך בישול שהוא טעם גמור אין כח ביד חז״ל לגזור ולאסור בטעם קליש דומה לזה מ״ש הט״ז בסימן קי״ז. ובעיקר הדין אי שומן חשיב דבר דעביד לטעמא וכן חמאה וכיצד דין ביטולם אבאר בעזה״י בסי׳ צ״ח בט״ז אות י״א וכאן אין להאריך :

הפרק הב׳ בדיני בריה וחהר״ל ובשר בחלב ודבר שיש לו מתירין וכעדשה משריץ אין להם ביטול אפילו באלף :

כבר ביארנו דכל האיסורין למעלה מס׳ הם דרבנן ומה״ת הכל בטל בס׳ ואף תרומה וערלה וכ״ה בטילין מה״ת ביבש ברוב ובלח בס׳ בא״מ ומדרבנן הוסיפו בשיעורם במינם תרומה בק״א וערלה וכ״ה בר״א במינם דוקא ואמנם ד׳ דברים בריה וכב״ת וחהר״ל ודשיל״ם אין בטילין באלף מדרבנן ולא מה״ת כמ״ש כל הפוסקים ועט״ז ק׳ אות א׳ וג׳ מינין ר״ל בריה וחהר״ל ובעלי חיים אף באינן מינם אין בטילים כדבעינן למימר קמן ודשיל״ם דוקא במינם אין בטלין ושלא במינם בטלים :

דין הבריה צריך שיתיחס אליו ה׳ תנאים. ד׳ חשבם המחבר בק׳ והמ״כ בח״ג פ״א דף צ״ה ע״ב שיהא שלם הא נחתך או נתרסק (נחתך חתיכה ממנו הא נפרך ממנו קצת דרך בישול הוה בריה עס״י ק״א נתרסק היינו שלם אלא שנפסק צורתו ממנו) לא הוה בריה. ושיהא נוצר באיסורו מתחלת ברייתו. ושאם נחלק אין שמו עליו. ושיהא בו פעם אחת בריית נשמה. והנה יש עוד תנאי שאיסורו מגופו בעצמותו הא ד״א גורם לו לא הוה בריה וזה תנאי הה׳ שלא חשבו ז״ל והפר״ח אות ה׳ בק׳ כתב טריפה מבטן אפ״ה אין איסורו מחמת עצמו יעויין שם. הן אמת שבתנאי דאילו יחלק שמו עליו סגי דטריפה מבטן ונבילת עוף טהור אלו יחלק נבילה מיקרי ובספרי ראש יוסף בחולין צ״ה הטבנו אשר דברנו שם באריכות וכאן אביא בקוצר :

הנה טעם הדבר דבריה אין בטילה מדאחשביה דחמנא וחייבים מלקות בכ״ש אחשביה רבנן דלא ליבטיל כ״כ הט״ז בק׳ אות א׳ והן דברי או״ת כלל כ״ה דין ב׳ ודברי ריטב״א בחידושיו לחולין ולפ״ז כל שאין בו מלקות וכ״ש שאין בו כ״א איסור דרבנן לא מיקרי בריה כמו גיד החיצון דהוה דרבנן. גם אמ״ה שאין בו כזית לא הוה בריה וכ״כ הפר״ח אות א׳ והכר״ו אות ג׳ כתב בפשיטות להיפך דאף פחות מכזית הוה בריה ולא ידענא כיון דהטעם דאחשביה רחמנא למלקות כל שאין כזית פטור הוא. הן אמת שמשו״ע יראה דאף שאין לוקה עליו כל שיש בו ד׳ תנאים המבוארים מיקרי בריה ממ״ש ביצת אפרוח והא בסי׳ פ״ו פסק כהר״מ דכ״ז שלא יצא לאויר העולם דרבנן ולזה י״ל דהיינו שלא נגמר צורתו אבל נגמר אית ביה איסור תורה ובפנים אבאר זה באורך. ומ״מ מדהתנה שיהא בריית נשמה לאפוקי חטה א׳ של כלאים וכה״ג ותיפוק ליה בלא״ה דחטה א׳ אינו לוקה עליו פחות מכזית דמי כתיב לא יאכל חטה (דלהוי משמע בין קטן וגדול) אלא ש״מ דסובר הטעם דבריה חשוב הוא מכח שהוא בריה אף שאין בו מלקות לא בטיל הוא. ועש״ך בסי׳ פ״ו אות י׳ דלהטור ביצה אין בטילה באלף דבריה הוה. ומדבריו יש ללמוד דאפילו איסור מדרבנן חשוב בריה וכ״ש איסור תורה דלית ביה מלקות שהרי הטור כייל ביצת נבילה עם טריפה ואמר דלא בטילה :

ואגב גררא ראיתי לאתמוהי טובא במ״ש הפ״ת אות א׳ בק׳ דאמ״ה צריך כזית דל״ל אכילה להיכא דיש כמה זיתים דלהא לא צריך דמבשר בשדה נפיק ותמוה דאלו בשר טריפה בעינן שיהא כזית בשר ובאמ״ה מצטרף בשר גידים ועצמות לכזית. וראיתי להכר״ו שם אות ג׳ כתב שהתוס׳ תי׳ לקושייתו בחולין צ״ז ב׳ ד״ה ור״י והנה התוספת לשיטתם בספג״ה ק״ג ב׳ אבל הר״מ דפסק פ״ה ממ״א ה״ד דאכלו כזית בשר גידים ועצמות כברייתא אף חצי אבר חייב בפירש״י בספג״ה תקשה קושית הפ״ת ולא יועיל תי׳ הפ״ת וכדאמרינן ובספר ראש יוסף הארכנו בדיני בריה וכאן אקצר. באופן שאם נתערב אבר שלם פחות מכזית צריך עיון אי בטיל או לאו (°) :

ודע בהמה הנולדה מפקועה ודעלמא לרב משרשיא והכי הלכתא אפ״ה לא הוה בריה כמו טריפה מבטן שד״א גורם לה ועוד שאלו יחלק שמו עליו דטעם משום נבלה דהוה שהיה בשחיטה וכדאמרן. ועוד יש לעיין אם חתך מבהמה זו אבר שלם בחייה אי הוה בריה משום אמ״ה י״ל דספק אי חוששין לזרע האב וספק בריה להקל כמבואר סי׳ ק״א. ואם נהפוך הוא מיבעיא לי אי חשיב אמ״ה או כיון דמקצת כשחוט דמי ונהי דהא פשיטא לי אם נתערב זית זה עם זית היתר ל״ה רוב היתר דמ״מ כל הזית אסור משום שאין לו שחיטה ולא מקצת היתר מ״מ כל האבר אין לו דין אמ״ה אלא מקצת ממנו ותו ל״ה בריה והבן וצ״ע. (°) הנה נתבאר דבריה בעינן ד׳ תנאים ותנאי הה׳ נתבאר בפר״ת ותנאי הו׳ שיהא בו מלקות עדיין לא נתבאר ואמ״ה באי נחתך קצת ממנו לא הוה בריה וטעם אמ״ה דהוה בריה כיון שהחשיבה תורה דמצטרף גידים ועצמות לכזית מש״ה אחשבוה רבנן וכאמור :

ודע בעדשה משריץ ואפי׳ אבר שלם לא הוי בריה וכן מבואר באו״ה כלל כ״ה ד״ב ובתה״א ק״ד ב׳ ומ״ד ח״ש פ״ג וגה״ך מודה בִיבש דבטיל והפר״ת בק״ד ג״כ מסיק כן וגלת פליגי הש״ך והט״ז ובסי׳ ק״ד אבאר בזה וכאן אין להאריך :

ב״ח אין בטילין ואין צריך שום תנאי אמנם זה בחייהן ולא לאחר מיתה ואלו בריה אף לאחר מיתה וכמבואר בהתיחס אליו כל התנאים ואלו נתרסק צורתו אף ששלם לא הוה בריה הוא ממה דשנינו במכות ריסק ט׳ נמלים ואחד חי (שלם) כו׳ אלמא ריסק אף ששלם אלא שנפסד צורתו לא הוה בריה עיין תה״א ק״ד ב׳ :

חהר״ל צריך שתתיחס אליה ב׳ תנאים א׳ שאיסורה מחמת עצמה הא בלוע אף לדידן דתנ״ג מ״מ לא הוה ר״ל לבר בב״ח דהוה גופו של איסור ואף למאן דסובר סכ״ע היה לוקה על כל כזית מהיתר אפ״ה יראה לי דאינה ר״ל ול״ד לבב״ח והחילוק קל להבין. הב׳ הוא שתהיה מוכנת בלתי תיקון אבל אם מחוסר תיקון לא הוה ר״ל ובסימן ק״א יתבאר איזה מיקרי מחוסר תיקון. ואמנם במ״כ ח״ש פ״א צ״ה ע״ד הטיל ד׳ תנאים ב׳ הנזכרים וב׳ א׳ שתהיה גדולה ולא קטנה ב׳ שאם נתרסקה אינה ר״ל יע״ש הנה מ״ש גדולה ולא קטנה הכל לפי המקום והזמן כל שחשובה היא להתכבד לפני האורחים. ומה שכתב שאם נתרסקה כו׳ אמת שבסי׳ ק״א ס״ו כתב המחבר אבריה ור״ל שאם נתרסקו כו׳ ועיין ש״ך אות ט״ו ומ״מ בחהר״ל ריסוק היינו שנמחה קצת מחמת רוב בישול אף שגדולה הוא מ״מ אין ר״ל מיקרי ובריה כל שנפסדה צורתו אף ששלם הוא וכמבואר והכין מסתבר ולקמן אבאר :

ומה שיש מהחקירה הוא חהר״ל אף שאסורה בהנאה מיקרי ר״ל שאם תבטל תהא ר״ל מיבעיא לי אם נתערבה חהר״ל מכב״ח בשתי חתיכות בשר נבילה מהו להתיר בהנאה עכ״פ מי אמרינן דאורח עובד כוכבים לאו ר״ל מיקרי או כיון דאי בטיל ר״ל לפני עובד כוכבים חשיב ולא בטיל ועתוס׳ חולין ק׳ א׳ ד״ה שאני כתבו בה״א דנבילה ר״ל לפני אורחים עובדים עבודת כוכבים ומ״מ עדיין צ״ע ובפנים אבאר (°) ומדי דברי בו זכור אזכרנו מה דאמרינן ביבמות פ״א ב׳ חתיכה בחתיכות לר״י שפיר תעלה ולר״ל דפעמים במנין לא תעלה מוקי בגימותה אם כן למה דפסקינן בק״י ט״ז וש״ך כיש״ש דכר״ל קיי״ל באין ה״מ יש לראות חשאר״ל מ״מ מנין מיקרי ואף אם נאמר כל שאר״ל לא מיקרי מנין מכל מקום ר״ל תיפוק ליה מחמת מנין וזה י״ל ועדיין צ״ע :

ודע דהר״מ ז״ל בפ״ז מהל׳ פה״מ הכ״ב וכ״ג כתב חתיכה חטאת טמאה בטהורות תעלה בק״א ובחולין ימכר לכהנים וכתב הכ״מ פירש״י בהפסד מועט למוכרן לכהן יע״ש. הנה וודאי בכל ביטול האיסורים כיון שנתבטל אף שאפשר למוכרן לעובד כוכבים בלי הפסד כלל א״צ למכור ולא שמענו מעולם שיאמר אדם בהיפך זה ואמנם שם בהערל פירש״י דלר״י כיון דחתיכות דרכן למנות לפעמים מש״ה אין בטילה בהפסד מועט ולפ״ז יצא לנו דין חדש אף להמחבר דפסק בק״י דבר שמונין תמיד נמי בטיל מ״מ בהפסד מועט יודה דדרכו למנות נמי לא בטיל כברייתא דחתיכות בחולין ובזה יש ליישב ההיא דסימן פ״ו שפסק ביצה אינה בטילה דמיירי בהפסד מועט עם שהוא דוחק. הן אמת שהתוס׳ חולין ק׳ א׳ ד״ה שאני כתבו חטאת טמאות בטהורות לא הוה ר״ל לכהנים במקדש אבל בחולין לא יעלה ממרוצת דבריהם דמשום הכי בחולין לא תעלה דהוה ר״ל אמנם מסתימת הר״מ בפה״מ משמע וודאי אף שאין ר״ל וכאמור ובסימן ק״י אבאר עוד (°) :

דשיל״מ כיצד. דע דשיל״מ צריך להתיחס אליו ג׳ תנאים. הא׳ שיהיה המתיר בלי הפסד והוצאות בין שיבא המתיר בזמן או שבידו לתקנה כמו נדרים שאפשר בשאלה עס״י ק״ב וטבל צ״ל דכהיתרו כך איסורו דחטה א׳ פוטרת הכרי עיין ע״ז ע״ד. הב׳ שישאר לעולם בהיתר הא חמץ בפסח לשנה יחזור לאיסורו לא הוה דשיל״מ. הג׳ שיבוא המתיר בוודאי לא שיהא ספק כמו ספק ביצת טריפה כמבואר בסימן ק״ב וכמ״ך ח״ש פ״ב מנה אותן תנאים קצת באופן אחר ואמנם טעם דשיל״מ פירש״י בריש ביצה עד שאתה אוכלו באיסור תאכלנו בהיתר בלי ביטול. והמעיין בר״ן בנדרים נ״ב הט״ז הביאו בסימן ק״ב אות ה׳ דשיל״ם הוה היתר והיתר ודומה לדם הפר ושעיר ומודו רבנן לר״י דע״ב ל״מ עליה דר״י אלא באיסור והיתר דהוה אינו מינו בערך או״ה ול״ר לדם הפר ושעיר דשניהם מין היתר וז״ש במנחות מצות אין מבטלין זא״ז ומש״ה בא״מ בטיל והט״ז קלסיה להא דר״ן. והנה הנ״מ בין ב׳ טעמים אלו הוא בב׳ פנים הפן הא׳ הוא ביצה טריפה שנולדה בי״ט ונתערב (טרופה) לרש״י לא בטיל דנהי למתר צריך ביטול מטעם טריפה מ״מ כל מה דמצי למיעבד בלי בִיטול לענין איסור י״ט עבדינן וכ״כ הצ״צ שאלה ס״ט והפר״ת בק״ב אות ז׳ קלסיה (ואף שתביא ספק טריפה המעיין בתשובה מבואר אף וודאי טריפה) ואלו לטעם הר״ן כיון דלענין או״ה הוה אינם מינם שזה אסור לעולם וזה היתר הוא א״כ ביצת טריפה שנולדה בי״ט מיבטיל בטיל וכאמור. הפן הב׳ דשיל״מ אי סלקוהו ולית ביה ממשא כלל אלא טעם פליטה לרש״י לא בטיל ולהר״ן בטיל דדם הפר ושעיר ממשו הוא. שוב ראיתי שזה ליתא דלר״י אף טעמא לא בטיל במינו וראיה מדוכתי׳ טובא בחולין ק״ח ב׳ מפליט לא פליט ואף שרשב״א בחידושיו בריש סוגיא דזרוע בשילה צידד בזה אי לר״י טעמו לא בטיל מ״מ הכין הוא וודאי ועיין בת״ח כלל ע״ד ובמ״י שם ולקמן סימן ק״ב אבאר :

אמנם כן מ״ש הצ״צ בפשיטות אף שיש איסור אחר שאין לו היתר מ״מ כיון דאיסור א׳ יש לו היתר בלי ביטול חשיב לגבי איסור זה דשיל״מ אין לו ראיה ברורה לכך ואדרבה מרש״י ריש ביצה ד״ה שיש לו מתירין אחר י״ט בהיתר גמור וכמו שדקדק השואל שם גם מדלא אוקי בספק טריפה ונולדה בי״ט ומה שרותה הצ״צ דלא ס״ד דמקשה תחלה דמיירי בספק טריפה ה״ת דלא ניחא ליה לומר דמיירי בספק טריפה ונולדה בי״ט יע״ש לא ידענא בשלמא הא דלא ניחא ליה מעיקרא לומר דמיירי בספק טריפה משום דלא מישך שייך הכא ספק טריפה לדינא די״ט עד שהוצרך רש״י ד״ה לספק לומר איידי ועוד דסומך אקושיא שניה א״ה אמאי לא בטיל אבל למה דמשני ליה בספק טריפה למה חזר והקשה מסיפא נתערבה ולמה לא הונח לו דאנולדה בי״ט קאי ולא נצטרך לאיידי והיא גופא קמשמע לן דבה״ג נמי מיקרי דשיל״מ לאיסור י״ט עכ״פ :

גם דברי חצ״צ בתשובה ההיא לא זכיתי להבין במה שכתב וז״ל דספק טריפה הוה אמינא דשיל״מ דמ״מ איסורא עביד דאוכל בספק איסור זה אמת ויציב אבל מ״ש עוד דאשם תלוי בא על הספק ואפי׳ נודע לו אח״כ שאכל שומן לא הוי כמביא חולין לעזרה וביצה כה״ג נהי דלא חייב אשם תלוי דלא איקבע איסורא מ״מ איסורא איכא עכ״ל. הנה מ״ש אם נודע אח״כ לא הוי כמביא חולין לעזרה לא ידענא מה נ״מ ומה ליה למעבד ואי נודע קודם זריקת הדם אפשר אח״כ דלא יזרוק והבשר ישרוף דהוה חולין בעזרה גם מ״ש ספק טריפה אין אשם תלוי דלא איקבע ומה שיאשית דאשם תלוי ראין בא כ״א על דבר שזדונו כרת כו׳ ואולי שגירת לישן הוא וצ״ע :

ודע שראיתי להמ״ך בח״ש פ״ב תביא ראיה דשיל״מ אף בטעמו לא בטיל ממ״ש הר״מ ז״ל בפט״ו ממ״א ה״ט חמ״פ דשיל״מ וחמץ קיי״ל אף טעמו אסור יע״ש והמ״י כלל ע״ד אות ח׳ כתב דגדולה מזו הית לו להקשות אמאי אוסר בחמץ שלא במינו אלא שהר״מ תיקן זה בהי״ב דכתיב כל מחמצת גו׳ ולא ידענא דהמ״ך כתב שם בפירוש בב׳ מקומות דמשום חומר החמץ אסרוהו שלא במינו אלא דקשיא ליה למה נתן הר״מ טעם דאינו מין ולא אמינו גופא למה אסרו בטעמו ש״מ כל שיל״מ לא בטיל בטעמו. ועיין עוד במ״ך שם מוקצה לא הוה דשיל״מ דלשבת הבא נאסר יע״ש ואני אומר המבשל בשבת ונתערב לא הוה חוזר ונאסר וכן פירות הנושרין וכדומה דלשבת הבא מותר וודאי אין להם ביטול דהוה דשיל״מ ויש מוקצה שחוזרין לאיסורן אח״כ דלא הוה דשיל״מ כיון שחוזר ונאסר למאן דאית ליה חמ״פ לא הוה דשיל״מ ויש לעיין לענין שלטול הכל בבת אחת אם גדמוהו לנבילה בשחוטה דלענין משא אין לו בישול או יש לחלק ועיין בכורות כ״ג ורא״ש פג״ה והדברים עמוקין ואין להאריך (°) :

ודבר שיש לו מתירין יש בו חומרות יותר מן דברים החשובים וגם קולות יש בו כמו שחשבם המ״ך ז״ל הנה דשיל״מ יש בו חומרות שלשה שאף שאין שלם ואף בטעמו

ואף ספיקו אסור המשל ספק איסור דרבנן בכ"מ לקולא אף בלא תערובת ואלו בדשיל"מ אף בספק דרבנן אסור מה"ט עד שאתה אוכלו בספק כו' או אם יש ספק אי הוי דשיל"מ ספיקו אסור ובריה ושאר דברים חשובים אי ספק אי הוה בריה ספיקו מותר . ועיין כר"ו בק"א לענין מילבין אף שי"ל דמתחילה נולד בפירש הוה ספק ומ"מ שם העלינו לדינא בזה ובהל' תולעים יע"ש . ויש קולות בדבר שיל"מ דווקא במינו אסור בכ"ש משא"כ שלא כמינו ואלו דברים החשובים אף באין מינם אסור כמו שביארנו והנה דשיל"מ בא"מ אף שהוא דשיל"מ בלי שום מעשה רק הזמן ממילא קאתי אפ"ה שלא במינו בטל וראיה מר"מ פט"ו ממ"א בחמץ כו' וכן משמעות הש"ע בדוכתי טובא ועיין מ"י כלל ע"ד אות ד' מ"ש בשם פסקי תוס' נדרים נ"ח דכל שממילא אף באינו מינו לא בטיל ובאמת בתוס' גופא לא הוזכר כלום כמ"ש המ"י שם . אלא אדרבה בתוס' ביצה ל"ח א' ד"ה וליבטל מבואר ההיפוך שהוקשה להם מאי קושיא דלבטיל מים ומלח והא דשיל"מ ותי' דבא"מ כו' אף שיבוא המתיר בלי שום מעשה אלא כדאמרן :

הפרק הג' כבר ביארנו דיבש, ביבש בטל ברוב אף מדרבנן לדידן ולח בלח בעינן ס' מדרבנן והטעם דיבש א"ג מבשל ליכא איסור תורה (ואף אי יבשל במים סלק כו' ולש"ך בסימן צ"ח אות ח' יש ליישב בע"א) ובלח גזרינן אטו אינו מינו ומה"ט אינו מינו ביבש אסור מדרבנן אטו יבשלם לא מן התורה ולקמן אדבר בזה :

והנה קמח בקמח הסכמת הש"ך בק"ט אות ג' והמ"י כלל ל"ט אות ג' והמ"ך ח"ש פ"א פ"ד א' יע"ש . והגר"ו בק"ט אות א' צידד להקל באיסור דרבנן מב"מ ביבש דהוה יבש כו' אמנם כולם הסכימו דהוה לח וכן הסכמת הפר"ח ק"ט אות ג' ומיהו היינו במקום הפסד דאל"כ בלא"ה אסור דקמח אין ראוי לאכול כך אלא בבישול עיין יש"ש ג"ה סימן מ"ז וע"ס ק"ט ס"ב ודע דאפר בב"ח אי נתערב בשאר אפר אי חד בב' בטיל (כי אפר בב"ח אסור כמ"ש הר"מ במ"א פ"ט א') עיין מ"א א"ח תצ"ט אות כ"ח כתב אי הסיק עצים בי"ט על אפר מאתמול בטל ברוב הואיל ואין ניכר ואף קמח בקמח מיקרי לח מ"מ הואיל ועיקר איסורו מדבריהם בטל עבי"ד צ"ח עכ"ל הנה השוה דין אפר לדין קמח דמיקרי לח בלח . ואמנם מ"ש הואיל ואין ניכר כוונתו פשוט דלא הוה דשיל"מ הואיל ולא ניכר מעולם כמו ענבים בגיגית בסימן ק"ב . אבל מ"ש דהוה לח לא ידענא מה הוא דמ"ה ברובא בטל בלח ומדרבנן אטו אינו מינו וזה שייך באיסור נותן טעם משא"כ באיסור מוקצה שלא הלכו בו אחר נתינת טעם ומה גם שאפר אף לענין טעם פגום הוא וודאי לכ"ע . ומ"ש דעיקר איסורו מדבריהן ור"ל ואין לו שורש בדאורייתא לא ידענא מנא לן לחלק בכך וכפי הנראה דאף איסור דרבנן בלח במינו בעינן ס' אף דליכא למיתי לידי איסור תורה כמבואר בהרבה מקומות וכדבריונא לעיל אם כן מגלן לחלק בין אין לו עיקר בדאורייתא . ומה שהראה מקום לי"ד צ"ח לא אבין לה :

ומדי דברי בו זכור אזכרנו עוד מה דקשיא לן במה דקיי"ל יבש ביבש בא"מ מ"ה ברובא ומדרבנן בעינן ס' כמבואר בת"ח כלל ל"ט ד"ד וש"ך אות יו"ד בסימן ק"ט וההיא דתוס' פסחים מ"ד ד"ה איתיביה בקמח מיירי דהוה לח . ומפני שיש כאן מבוכה גדולה לכן אמרתי לבאר קצת . דע דביטול יבש ביבש ברובא הוא בדבר שאין ניכר הא דבר הניכר וודאי לא שייך ביה ביטול ואפי' ג' חתיכות וא' ידוע של היתר וב' בספק נמי אין ההיתר מצטרף כיון שהוא ידוע אין נכנס בגדר הספק כלל אמנם ראוי שתדע יבש ביבש במינו בטל מ"ה ומדרבנן ברוב' הוא אפי' א' בבית וא' בעליה כל ששלשתן בגדר הספק כדבעינן למימר קנון בסימן ק"ט ואפי' נאבד או נאכל א' מהן דהשתא ליכא כ"א ב' והוה ספיקא דאורייתא ועכשיו ליכא רוב מ"מ כבר חזרו כולן להיות היתר ואף לאוכלן כאחד שרי מ"ה והרשב"א דאוסר מדרבנן הוא ומה"ט מתיר הרא"ש לבשלן אח"כ יחד דנעשה הכל היתר גמור . ועניין ביטול כין באינו מינו ביבש משכחת ליה בד' אנפין . הפן א' היו כאן ג' מינים חלוקין במראה וטעם וידוע דא' מהם נשחט שלא כהוגן . הפן הב' ג' מינים חלוקין ונמצא ריאה של אחד מהם טריפה . הפן הג' דברים ששוין במראה ואין שוין בטעם וידוע היה מין האיסור ואחר כך נתערב . הפן הד' חלוק במראה וטעם ונפרד לחתיכות דקות מאד עד שא"א להכיר האיסור . שהרי אפילו שומשמין וחרדל מיקרי יבש ביבש לבד קמח ואפר מיקרי לח בלח כמבואר במ"כ ח"ש פ"א . והנה הפן אחד א"ש בפשיטות דברובא בטיל דלא שייך וחיך אוכל יטעם וטעימתו זו הכרתו ובדבר הניכר לא שייך ביטול כמ"ש הרשב"א בחידושיו בסוף שמעתין דזרוע בשילה כיון דלא ידעינן מי הוא האיסור . וכן אופן הב' . אמנם אופן הג' והד' יש לעיין בהו טובא כיון דמרגיש בפיו טעם האיסור איך מיבטיל בטיל וטעימתו זו הכרתו וכ"ת אה"נ דכה"ג לא בטיל הא בורכא הוא דבק"ט מבואר ההיפוך ועיין ש"ך שם אות ח' . וראיתי להפר"ח בסי' ק"ט אות ז' כתב דיבש בא"מ דבטל בס' (מדרבנן) בדלא ניכר הטעם הא חתיכה בלועה מחלב וכן כלי חולבת לא בטיל אפי' באלף דכשיאכל ירגיש הטעם יע"ש וקלסי' וכתב דברים אלו הם קילורים לעינים יע"ש ואמת שכן הוא ואף לדידן דלא סמכינן אקפילא היינו להקל כו' ועוד דסוף סוף טועם איסורא . ובסי' ק"ה אות מ"א כתב כן דכל שירגיש טעם הוה ניכר וחיך אוכל יטעם וההיא דיבש בא"מ דבטל היינו בהיו מינין הרבה וא' נשחט שלא כהוגן דלא ידעינן מי הוא האיסור וכן בסימן ק"ב אות ח' החזיק כדין של מהר"י בן לב בכלי חולבת בין בשר דאסור דלא כש"ך וב"ח יע"ש :

והנה מה שהחליט הפר"ח כן בהחלט גמור כל שאפשר לברר ע"י טעימה לא מיבטיל בטיל זה אמת ויציב ואל תשיבני ממ"ש הטור כגון שנפרד לחתיכות דקות הרי האיסור ידוע ונרגש בטעם בפה אפ"ה כל שא"א להפריד ולהכיר בטיל הוא אף שטועם טעמא דאיסורא י"ל דגזרת הכתוב הוא אחרי רבים להטות כו' אמנם מה יעשה במ"ש מהרא"י הביאו הש"ך בק"ט אות ח' (כפי מה שהגיה) דשוין במראה וחלוקין בטעמן בטל מ"ת ומדרבנן בעינן ס' והא כשאוכל נרגש טעם האיסור ואפי' מ"ה אסור וכ"ת דאה"נ הא התה"ד בהגהותיו לש"ד סימן ט"ל מביא זה אי הוה ד"ת או דרבנן וכה"נ הוה ד"ת שהרי יוכל להכיר האיסור בפיו . גם בכלי חולב בין בשר בסי' ק"ב שכתב הש"ך והב"ח דבטל ברוב והא ודאי קשיא דלאח"כ שמבשל בשר ומרגיש טעם החלב הוה ד"ת ובניכר האיסו' לא שייך ביטול כמ"ש הפר"ח . ועיין בשו"ת מהריב"ל ח"א דף קל"ג במ"ש דלמ"ד טכ"ע דאורייתא אף דבב"ח כ"ע מודים דהוה ד"ת י"ל למ"ד טכ"ע דרבנן ה"ה בב"ח גיעול היוצא מכלי אפשר דרבנן דל"ד לטעם הבא מאוכל ממש ולדידן דיליף מגיעולי מדין א"כ שפיר הוה ד"ת והא דצותה התורה להגעיל כלי עובדי כוכבים היינו לכתחילה דאין מבטלין כו' או גזירת הכתוב אבל לא לאסו' המאכל וכבר דכרנו באורך בזה בפתיחה להלכו' בשר בחלב יע"ש :

גם הא דאמרינן מש"ה באינו מינו ביבש צריך ס' שאם יבשלם יתן טעם קשה מאד דמה בכך שיתן טעם כיון שהכל היתר הוא ונהי בא"מ שנפרך לחתיכות דקות י"ל דהכל נעשה גוף א' ואסור הוא ואף ביבש מ"ה מותר לאכלו כ"א לכ"ע היינו שכ"א נפרד הוא משא"כ כשקיבל טעם זה מזה אבל בג' מינין שא"י מי הוא האוסר מה בכך שהטעם נרגש ועיין בט"ז ק"ט אות ב' עמד בזה ובאמת שאו"ה כלל כ"ג דין ח' כתב כן הביאו גם כן המ"כ חלק שני פרק ב' יעוין שם ומ"מ תי' הט"ז קשה קצת ויש ליישב ועדיין צריך עיון :

ומה שכתב הש"ך בק"ט אות י' דתוס' פ' א"ע ד"ה איתיביה בקמח דהוה לח בלח קשה אי מטעם טכ"ע קאתינן עליה איך תלוי במה שאמר כזית בכא"פ דאורייתא ויש לומר דפריך אי טכ"ע דרבנן אפ"ה אי כזית בכא"פ ד"ת בנבלל ונימוח ומתערב יחד הוא ולעולם יבש ביבש כל שא"א להכיר ולהפריד האיסור אף שטועם בפיו טעם האיסור ויש כזית בכא"פ מ"ה שרי לדעת הש"ך ושאר פוסקים זולת בלח אף אי ליכא כזית בכל התערובת אסור ומיהו אי איכא כזית בכא"פ מילקא לקי ובתנאי בלח לא ביבש והדברים ארוכים ובהל' פסח אבאר עוד בעזה"י :

עוד אבאר לך הא דקיי"ל נט"ל אף דלא נפגם האיסור לגמרי ובדבר הניכר לא שייך ביטול וי"ל דמנבלה גמרינן לה כל שאין נהנה כלל מאיסור שנפסד לגמרי מאוכל אדם שרי ה"ה כאן שאין נהנה בטעם זה שארבה מצערו דמי ממש לנבילה סרוחה שאין ראוית כלל ומה שאוכל גוף האיסור בטיל שפיר חד בתרי ובאמת הר"ן חולק בהגדיל מרתו ובסי' ק"ג אבאר עוד :

שוב ראיתי שמ"ש המ"א בסימן תצ"ח אתיין כפשוטו דבסי' ק"ט פסק המחבר כרשב"א דלאכלן יחד אסור והר"ב בס"ב דוקא במקום הפסד מתיר כרא"ש א"כ בלח שמתערב יפה א"צ לטעם שכנגדו בא"מ יהיב טעמא אלא הטעם פשוט דבלח שנבלל יפה הוה כאוכל כולו ביחד וכבר זה התבאר לעיל יפה ובסי' ק"ט אבאר עוד בעזה"י :

הפרק הד' בביאור הדברים מה נקרא מין במינו ומה הן שנקראין אינו מינו בין בטעמא ובין בשמא . הנה הב"י והפר"ח בצ"ח העתיקו מה הן הנקראין מין במינו וז"ל בשר וכבד ב' מינים ובשר עוף ובהמה ב' מינים כו' ושור ואיל ועז ג' מינים ובאו"ה כלל כ"ג דט"ז כתב לב וכבד ובשר ג' מינים הם ועיין פר"ח צ"ח אות ז' ובספר הארוך לש"ך סימן צ"ח יע"ש וראוי שתדע דכל זה לאיסורין האוסרין במינם במשהו ובתר שמא אזלינן כרבא בע"ז ע"ז ובפר"ח כתב בהדיא דכבד ובשר שוין בטעמן כמו חמרא חדתא ועינבי יע"ש ובס' הארוך לש"ך מסיים ונ"מ בטבל ויי"נ ות"ע שאוסרין במינם בכ"ש אבל בטעמא אדרבה נהפוך הוא דהכל אזלינן בתר טעמא יע"ש משמע קצת דבשר שור ועז ואיל (או כבש) וכן שור ועוף חד טעמא אית להו ועיין ביש"ש פג"ה סימן ל"ב העתיק דברי המרדכי דפכ"ה וז"ל בשר ועופות ב' מינים הם וכבד ובשר ב' מינים דקי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן יע"ש הרי להדיא דלאביי חד טעמא הוא . ואלו בסימן ק"ט בש"ך אות ח' משמע להדיא דחלוקין בטעמן אף ב' מינים עופות ובסימן ק"ז אות א' נסתפק בש"ך אי דג טמא וטהור שוין בטעמן . ומ"מ לענין תקרובת עבודת כוכבים המבואר סימן ק"מ ס"א דאוסרין בכ"ש ומשמע במינם דומיא דיי"נ ועיין בר"מ פ"ח מהל' עבודת כוכבים א"כ שור ואיל ועז כשהן שלימין הוה אין מינם וכן כשאחד שלם והב' חתוך פשיטא דהוה ב' מינין לענין שמא אבל כששניהם חתוכין מין א' לענין שמא . ויראה לי דשור ועוף ודג אף חתוכים מיקרי לענין שמא אין מינם . הן אמת שיש לתמוה אמ"ש הב"י בשם מ"כ דכבד ובשר ב' מינים דהנודר מבשר מותר בכבד וזה לרשב"ג אבל לת"ק אסור בכבד עיין נדרים נ"ד ב' ובשו"ע סימן רי"ז סעיף ח' השמיט כבד והב"ח סי"ב עמד בזה יע"ש שוב ראיתי בכה"ג בצ"ח אות מ"ט בהגהות ב"י בשם בני שמואל הרגיש בזה יע"ש . ומ"ש הכה"ג דעיקרן של דברים איסור מנדרים לא יליף לא ידענא להולמו דהא המ"כ יליף לה והתם לרשב"ג כן הוא :

והנה מכל אלה אין אני אומר דבר ברור אי בשר בהמה ועוף או בשר וכבד חלוקין בטעמן ונ"מ בנשפך לדידן . לבד זה מצאתי בראב"ן סימן שי"א דף נ"ו ע"ד בשר חזיר ובשר פרה שוין בשמן ולא בטעמא יע"ש ועמ"ש בש"ך צ"ח אות א' לענין חלב ובשר אי ב' מינים הם בשמא ובטעמא . ואחר בינותי בספרים ובראב"ן שם אמינא כי שפיר עבידייא מה דכתבנו לעיל בהא דנסתפקנו אי היתר מעורר איסור וכתבנו שאין אתנו יודע עד מה כי באמת דברי תורה עניים במקום זה ועשירים במקום אחר ומכ"ש לאיש כמוני אשר דרכי החכמה נעלמו ממנו בעו"ה . וזה לשון הראב"ן שי"א דף נ"ז א' יי"נ שנפל למים בס' ונתנו בתבשיל ויין כשר ונצטרפו והטעימו אסור דטעמא לא בטיל כר' אליעזר ומחלוקתו ואמר אביי בד"א שלא קדם וסילק והכא לא סילק וסילק את מינו לא אמרינן דלטעמא עביד יע"ש הרי לכאורה בבירור שהיתר מעורר איסור . אמנם אני תמה על עצמי דאביי לר"א אמר כן אבל לרבנן אף שלא סילק שרי דזוז"ג שרי והכי פסקה הר"מ בפי"ו ממ"א עיין פסחים דף כ"ז א' ועבודת כוכבים דף ע"ג ב' ונהי מהא דאמר ר' יוחנן ב' כוסות תרומה וחולין ומזגן רואין מינו כאילו אינו ומים רבין ומבטלין (עבודת כוכבים ע"ג ב') י"ל דמיירי שיש ס' נגד שתיהן ול"ת ק"א בעינן ביין חולין קמ"ל . אלא דהא גופא קשיא לי שהרי בדף נ"ז ע"ד בראב"ן וז"ל דרואין דל"ת דנצטרף עם התרומה ויהיה טעם יין במים אלא רואין כו' וזה סותר מ"ש לעיל דטעמא לא בטיל דכאן כתב כל שאין נ"ט באיסור אף שעם ההיתר נ"ט שרינן . וכבר כתבנו שם לעיל ממעמיד אין ראיה דהוה דרבנן ומהא דאמר רבא בחולין רואין במינו כאילו אינו למה שפירש"י שם דרוטב ליכא נגד שתיהן מכל מקום טעם הנרגש ברוטב רוב מהיתר הוא וגם יש לומר דנגד המים יש בחתיכות ס' :

שוב ראיתי הדבר מפורש לדידן דפסקינן בסימן קל"ד סעיף ה' ששה חלקים מים מבטל והוא נלמד ממימרא דר' יוחנן ב' כוסות ומזגן וכמ"ש הט"ז שם אות ה' כפי' הר"י וראב"ד וזה שפירש רש"י רוב כמו שכתב הב"ח אות ג' (ויפה פי') הרי אף שיש עם ההיתר טעם חשוב ומשובח אפ"ה אין ההיתר מעורר איסור כ"ש בששים כהאי גוונא דאין היתר מעורר איסור ודע דסבור הייתי לומר לפי זה יש להתיר בגדולה מזו והוא כמו שאגיד באם נפל איסור לאינו מינו ויש שם מלח הפוגם את האיסור ההוא ועל ידי כן נותן טעם פגום בתבשיל אלא שיש שם היתר מינו של איסור ועי"כ אין המלח פועל פעולתו להפגים שמעט הוא בערך שניהם וכדומה לזה אפ"ה מותר כיון דאלולי ההיתר היה האיסור נט"ל וכדאמרן שהרי אתה רואה כן בב' כוסות שמתבטל היין בששה חלקים מים דהוה נט"ל אף דעתה דיין חולין מחזיק ואדרבה נ"ט לשבח הוא אפ"ה שרי ה"ה בעלמא כן . אמנם אחר מעט העיון נראה דל"ד דיין במים לא מטעם נט"ל קאתינן עליה אלא דיין מי פירות וקליל ומתבטל בו' חלקים ולא הוה רק קיוהא בעלמא ואין לדמות שאר איסורין ליה דמש"ה לא מצטרף יין חולין גביה . וזה לשון הר"ן בעבודת כוכבים פרק השוכר את הפועל ור"י פירש בכוסות שוין וששה חלקים מים נט"ל שרי בכל איסורין אלא שלבסוף סיים וקיות' בעלמא הוא יע"ש גם שם לעיל מינה הביא דברי ירושלמי גריסין לתוך ערשים ואח"כ נפלו גריסין חולין אית לומר היתר מעורר איסור בתמיה יע"ש סוף דבר עדיין טעמא דהא מלתא לא ידענא כיון דחיך אוכל יטעם וטעימתו זו הכרתו כמ"ש הרשב"א בסוף שמעתין דזרוע בשילה מכ"ש אם היתר א' משנים באיסור אמאי לא אמרינן שההיתר מעורר איסור ועיין סימן צ"ט בהא דנפל ממין איסור הראשון כו' :

הפרק הה' בענין איסורים מבטלים זא"ז כבר נתבאר בסימן צ"ח דאיסורים שאין שוין בטעמן מבטלין זא"ז הא שוין בטעמן וודאי טעמא לא בטיל מה"ת . והנה הב"ח בקונטרס א' סימן כ"ז כתב דברים אשר נפלאו ממני כוונתם וכבר הערנו למעלה במקום אחר מזה . כתב שם דנ"מ בין נבילה לטריפה לב' זיתים והקשה הפרישה בסימן כ"ז והפר"ח סימן ל"ג אות ה' דשוין בטעמן לא בטיל והב"ח תי' דשור ואיל ועז כ"א מועיל לבטל טעם חבירו כמ"ש הב"י בצ"ח בשם א"ז א"כ נ"מ שפיר עוד נ"מ ביבש דלא הוה אלא איסורא דרבנן והולכין בספיקן להקל עכ"ל מ"ש דשור ואיל ועז כ"א מועיל כו' כבר כתבנו דא"ז כתב למ"ד בתר שמא אזלינן ומין במינו לא בטיל ואף אי נימא דחלוקין הם בטעמן א"כ אמאי נבילה ונבילה לא בטיל וראיתי להתבואות שור סימן ל"ג אות ה' דס"ל להב"ח כבד ובשר אין טעמן שוין ואלו משם א' אף שאין טעמן שוין לא בטיל אף שבאו"ה כלל כ"ז דין י' כתב איסורין שאין שוין בטעמן מבטלין זא"ז אף ששניהם מלאו א' או מב' לאוין שמצטרפין למלקות כמ"ש הר"מ פ"ד ממ"א מ"מ בטעם לא שייך צירוף עכ"ל הבין התב"ש דמלאו א' היינו איסור א' ואני תמה על רב מובהק שדרכו לדייק הרבה איך יאמר זאת שהרי כתב שם או"ה זית בשר וזית גבינה לנ"ט של היתר אף דמצטרפין למלקות וחשובין כמין א' מ"מ הואיל ולא נאסרו מקודם לא נאסרו עכ"ל והד"מ בצ"ח אות יו"ד הסכים עמו בזה יע"ש וביאור דבריו דבב"ח הבשר והחלב הכל שם איסור אחד הוא דהא חצי זית בשר וחצי זית חלב חייב מלקות הלכך אם נאסרו מקודם ואח"כ נפלו לנ"ט אף דטעמא ליכא מ"מ שם איסור א' הוא אלא מאחר שלא נאסרו תחלה שוב אין בהם כח לאסור דליכא טעמא כלל ולא בא לכלל איסור כלל . והשתא הדברים ק"ו אם בב"ח שנאסרו מצטרפין אף שאין טעמן שוין כ"ש נבילה ונבילה אף שאין טעמם שוין ומ"ש מקודם לאו א' היינו פיגול ונותר כמ"ש הר"מ פ"ד ממ"א הלכה י"ז מכל שבקודש פסול אף דלאו א' מ"מ חלוקין בשמן ר"ל זה פיגול וזה נותר וכל שחלוקין בטעמן אין מצטרפין הא מלאו א' ממש וחד שמא נבילה אף דחלוקין בטעמן מדרבנן עכ"פ איסורא איכא כמו בב"ח שנאסר מקודם ומודינא דמ"ה מותר דליכא טעמא וכאמור :

ואגב גררא ראיתי להזכיר מ"ש או"ח שם ב' איסורין וסילק א' מהן והב' נשאר שרי מידי דהוה אכל איסור לח וכשאוכלין מתמעט ההיתר יע"ש ואני תמה דלח יש בילה וביבש פולט האיסור הב' ובסימן ק"ו מבואר ההיפוך חתיכה שיש חלב יזהר שלא יוציא שום דבר מתקרירה בעוד החתיכה בתוכה שוב ראיתי בפר"ח צ"ח אות ל"ב כתב בפשיטות כן וכפי הנראה שלא ראה דברי או"ה וגם לא דברי ד"מ יע"ש ולבי אומר לי דט"ס באו"ה ועל ב' זיתי חלב ובשר צ"ל כן דאף סילק א' מ"מ לא נתן טעם והיתר הוא וכן כתב הד"מ והפר"ח וזה אמת ויציב וכדכתיבנא :

אמנם מ"ש הב"ח בקונטרס א' דיבש ביבש איסור דרבנן איכא צ"ע דוודאי משמע איסור תורה איכא ועוד שהוא ז"ל עצמו כתב בחיבור דברי הב"י בצ"ח שרבינו הביא דין איסורין מבטלין אף שאין נ"מ כו' ואלו למ"ש בקו"א נ"מ טובא דהוה ספיקא דרבנן והולכין לקולא וצריך עיון :

והנה בהיות הדברים עמוקים ואני העני אשר דרכי החכמה נעלמו ממני לא אוכל לבוא בארוכה לכן באתי בקצרה . דע דמקור דין זה זבחים ע"ח זהמעיין היטיב ברש"י שם ד"ה שבללן וד"ה אי יראה להדיא דה"ק דקודם שנתן לפיו ידע והכיר אותן ומלה שבללן כאילו אמר לעסן והביטול הוא כשלועס וא"א לכוין ואולי בא' בטל מחבירו יותר מה שבטל הוא בחבירו והוה התראת ספק ומשמע וודאי דאי היה הביטול שוה בשוה הרי נעשה המתבטל כמבטל עד"מ שליש זית פיגול בטל בב' שלישי זיתים טמא נעשה הכל כטמא דאחרי רבים כתיב ואם האיסור נהפך להיתר כ"ש היתר לאיסור והמעיין בתוס' שם ד"ה הפיגול חולקין ע"ז והקשה דאין היתר מצטרף לאיסור כ"ש איסור לאיסור יע"ש ודברים אלו לא זכיתי להבינם חדא מה כ"ש הוא ועוד דהיתר אין מצטרף לאיסור כשניכר ההיתר דלא שייך ביטול מה שאין כן כשנבלל בפיו ואין ניכר שוב המועט כמרובה ומילקא לקי אלא שאין אנו יודעין על מה להתרות יע"ש וצ"ע :

באופן שמ"ש מהר"א כהן אפימינט"ל בס' התערובות ח"א פ"א בפשוט דיבש ביבש היתר באיסור רוב אין היתר נהפך לאיסור והנך רואה שבמחלוקת היא שנויה בין רש"י ותוס' כאן ונ"מ טובא בפסולי עדות מ"ה בעבירה שחייבים עליה מלקות כו' וכבר כתבנו מזה לעיל . ואמנם הר"מ פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין ה"ב פסק דאיסורין אין מבטלין זא"ז וכבר תמהו כולם אמאי השמיט המחבר סברת הר"מ ז"ל בצ"ח אחר שממנו לוקח דין הטור ועיין שו"ת ש"א ומ"י כלל פ"ה אות מ"א. ואני לא ידענא למה חרדו כל התרדה הזאת שהמעיין ברא"ש כלל כ' סי' ב' כתב דמסברא אית לומר כן דכל דליכא טעמא בטיל הוא ונהי דאסמיך נמי מימרא דר"ל מ"מ אף להר"מ דהולך יודה עכ"פ בלח דכל דליכא טעמא בטל הוא הן אמת שהב"י כתב דמש"ה הביא

השור

חמור דין דר"ל שממנו למד הרא"ש דינו וזה יש ליישב . שוב ראיתי בכה"ג בהגהות ב"י אות ס"ח בצ"ח בשם בני שמואל תי' כך דהר"מ יורה לדינו של הטור ורא"ש וכאמור . באופן דלמידין מכאן זית חלב וזית דם לנ"ט של היתר בטל כפסק המחבר . אבל ג' זיתי איסור חלב ונבילה וטריפה ער"מ שומן נבילה ושומן טריפה וחלב האוכל מהן כזית לא מיבעיא דאיסור תורה יש בהן אלא דורא דמלקות יש בהן להר"מ ז"ל דאין איסורין מבטלין זא"ז ופסול מספק מ"ה לעדות ואם שלשתן יחד ג"כ ספק הוא ואין העת האסף פה . והראב"ד בספר תמים דעים סימן ל"ו אהא דחמץ אין חוזר וניער משמע דפוסק דאין איסורין מבטלין זא"ז יע"ש :

ואחר העיון והחקירה נשוב ונאמר כי עדיין יש לדבר בו והוא דכפי מ"ש הר"ב בהג"ה סימן ק"ט וכן יש לנהוג לכתחילה והוא דעת הרשב"א בתה"א ק"ז ב' ולפ"ז דברים הנבללים לח בלח הוה כאוכל הכל ביחד וכמ"ש מהר"א כהן אפימנט"ל בח"ש פ"א א' דלהרשב"א הטעם בלח במינו לאו אטו אינו מינו אלא דכאוכל ביחד דמי וא"כ ב' זיתי חלב ודם לנ"ט של היתר אסור באין הפסד . ואמנם ראוי לשום לב על סתירת דברי הרשב"א בתה"א ק"ז ב' התחיל ואמר דיבש אפשר לומר לא זהו האיסור כו' משמע דלח הוה אוכל ביחד ואח"כ אמר דמינו אטו אינו מינו . אבל המדקדק היטב יראה דה"ק דוודאי בס' התירו בלח אף שאוכל ביחד כיון שנאבד טעמו כ"כ מעוצם מיעוטו שיש ס' לא גזרו אבל ברובא גזרו וז"ש במינו כיון שראוי ליתן טעם באינו מינו . וכ"ת הא טעימת קפילא אף בפחות מס' מותר ואף בארבעים או פחות ואיזה גבול תתן לו . זה שבוש דאנן הכי קאמרינן דאף דרשב"א בתה"א ק"ו ב' הכריע כרמב"ן דפחות מס' מהני קפילא היינו בקדירה או חתיכה נבילה וסלקוהו אבל נמחה גופו פחות מס' אין ניתר והיינו דסובר כל פחות מס' שקורי משקר דנותן טעם הוא וכחתיכה וסלקוהו חזינן דלא נתן טעם והרי פליטתו היה ס' בהיתר וזה ברור וא"כ מש"ה מתירין בס' אף שאוכל ביחד ולא גזרו כה"ג וכאמור . ומיהו יבש בס' אפשר דגרע מלח שמעורב בכל משהו מאיסור היתר עמו . ולפ"ז ב' איסורין אע"ג דליכא טעמא מ"מ כל שאין ס' לא בטיל בעוצם מיעוטו והלכך באין הפסד אין להתיר לסברת הרשב"א ושמור זאת (°) :

ולענין מין במינו וב' זיתי איסור שווין בטעמן וחלוקין באיסורן דכתב התב"ש בסימן ל"ג אות ה' דכיון דאין טעם נרגש וחלוקין באיסורן לא גזרו מדבריהם אף שהב"י בצ"ח מביא מאן דפליג העיקר כמ"ש עכ"ל הנה במאן דפליג יראה דהיינו מ"ש הב"י שם בשם הרשב"א וראב"ד עיין היטב אמנם וודאי יראה דהכי דינא כיון דמינו גזרו אטו אינו מינו ויתן טעם א"כ כיון דטעמן שווין ובא"מ איכא איסור תורה ודאי גזרינן ולא מהני שהן חלוקין באיסורן וזה הטעם עיקר לחומרא כמבואר בס' התרומה ורא"ש ספג"ה ובמ"כ ח"ש פ"א יע"ש היטב . וכבר התבאר חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלן ונאסרו ואח"כ נפלו לנ"ט של היתר אף שאין טעם נרגש כיון דמצטרף למלקות כאיסור אחד הוא ואוסר עד ששים כ"מ מאו"ה כלל כ"ד דין יו"ד והד"מ בצ"ח מביאו ובסימן צ"ת אבאר עוד מזה :

הפרק הו' בדין נותן טעם לפגם . הנה נט"ל מותר ולמדנו דבר זה מנבילה . ואמנם יש חילוקי דינים כמו שאגיד . הנה אם נפסד האוכל מאכילת אדם לגמרי מותר מ"ה כמו נבילה שאין ראויה לגר אמנם מדרבנן אסור לאכול כשהוא בעין אבל ע"י תערובות לא גזרו כמבואר סי' ק"ג סעיף א' וכן העלה המ"כ בס' התערובות ח"א פ"י ע"ה ומה שהשיג עליו הפר"ח בק"ג כבר יישבו הפר"ח שם ונכון הוא דאיסור להיות היתר לא הוה דיעבד אבל היתר באיסור אפי' איסור רוב לא גזרו כל שאין ראוי למאכל אדם ואם ראוי למאכל אדם צריך שיהא כתערובות רוב היתר ומיהו בפליטתו אף דליכא רוב היתר מ"מ אנו רואין ודאי שאין בפליטתו מחצה נגד ההיתר ונהי דבכולה משערינן היינו היכא שהוא מושבח לא בפוגם . ואף דחיך אוכל יטעם וטעימתו זו היא הכרתו ומה בכך שפוגם התבשיל מ"מ אוכל גוף האיסור י"ל מנבילה גמרינן כל שאין נהנה כלל שרי ה"ה זה שפוגם קצת כיון שאין נהנה כלל ואדרבה מצערו וע' ב"י סימן ק"ג וכלבוש שם תו שפיר חד בב' בטיל ואה"נ שאם הגדיל מדתו יש אוסר (והוא הר"ן) ומיהו בנפסד קצת דהוה שלכ"א יש לעיין אי הוה איסור תורה או ד"ס עיין בפ"ה מהלכות יסודי התורה ובמשנה למלך שם ואין עת האסף פה . ודברים הפגומים ומאוכים בעצמם והסריחו ע"י כך נפסדו מאוכל אדם לדעת הט"מ פ"ג ממ"א מותר מ"ה ולדעת הפר"ח בק"ג כיון דבלא סירחון הם אינם ראוים למאכל אדם כלל ואפ"ה אסרה תורה מה יוסיף תת כח הסירחון לזה ואיסור תורה יש בו ולפי דבריו כל שאין בו רוב היתר אסור כה"ג ובסימן ק"ג אבאר זה וכאן אין להאריך וע' במ"כ ח"א פ"י במ"ש נמחה איסור יבש כעץ וגופו של גיד יע"ש (ויש לנו הרהורי דברים במ"ש הרשב"א בתה"א ק"ח ב' דנמחה גופו של גיד אפשר בטל ברוב דשכנגדו באינו מינו לא יהיב טעמא והא בק"ז ב' אוסר ביבש לאכול שלשתן יחד יע"ש וה"ה נבללים בלח וכדכתיבנא לעיל) :

ודע דהא דחמץ בפסח דאוסר תערובתו במשהו אף נט"ל אסור לדידן לא ידענא אמאי כיון דנט"ל קצת שרי אף דל"ד לנבילה דמיפסיד לגמרי צ"ל דמצערו ולא נהנה כלל א"כ מה"ט ראוי להתיר נט"ל בפסח והמ"כ בח"א פ"ט ע"ד ע"ג עמד בזה והתירו מה"ט וצ"ע על הרשב"א בתה"א ולפ"ז נראה לכאורה דשיל"מ וכדומה נט"ל אין אוסר לדידן דבחמץ משום חומרא דכרת החמירו בו כמה חומרות ולא בשאר דברים ובסימן ק"ג אבאר זה בעזה"י :

ודע (°) אף לדידן דנט"ל בפסח אסור מ"מ כשיצא מתורת אוכל והוה כעפרא אין אוסר בפסח כמ"ש הרשב"א בתשובה תצ"ח והמ"כ כפ"ט מח"א אלא שהמ"כ ביאר דבריו אפי' ראוי לכלב יע"ש היטב בדבריו ועיין בא"ח סימן תמ"ב בהא דפת שעיפשה ומיהו חמץ נוקשה אי בטיל בששים או לאו יבואר שם ועיין מ"א שם אבל חמץ שנפסד מאכילת אדם יראה דגם בחמץ אין בו איסור תורה ואפי' רוב איסור עם מועט היתר שרי כמבואר סימן ק"ג וכ"כ הרשב"א שם בתשובה תצ"ח ומה שאמרו בגמ' פ' אלו עוברין הפת שעפשה וראוי לכלב חייב לבערו ואף כשעפשה קודם הפסח היינו לענין בל יראה חמור הוא מאכילה ולפי שהדברים ארוכים ואין מקומם כאן לא ראיתי להאריך :

עוד אבאר לך נט"ל בדבר חריף דקיי"ל דאסור דחורפא מחליא ליה לאו בכל נט"ל הוא כן דמאכל הנפסד מאוכל אדם ונפל לד"ת אף שאין פוגמו יש להתיר דמ"מ אוכל גופא פקע שם איסור מיניה ויש לעיין ביה ואי"ה בסימן ק"ג אבאר עוד :

והנה נט"ל משש עד הלילה דשרי מ"מ במינו למ"ד חמץ הוה דשיל"מ יש לעיין בזה אלא דכבר כתבנו בזה למעלה . ומ"ש במ"כ פ"ט מח"א דנט"ל אדם מצטער וקץ באכילתו יע"ש ל"ק תינח הרבה ונט"ל משהו ונט"ל מא"ל הא בורכא דמשהו אסור כל שבשאר איסורין בששים בחמ"פ החמירו במשהו משא"כ דבר הפוגם דבשאר איסורין לא מיתסרי בששים ה"ה בפסח אין אוסר בהרבה או במעט וכאמור ובהלכות פסח אבאר עוד :

עוד יש לעיין בהא דקיי"ל גש"ל בדבר חריף אוסר אם הוא מן התורה או מדרבנן ואם הוא מ"ה אם דוקא בקורט של חלתית או ה"ה בשאר דברים הוה מ"ה . הנה בתשובת הרשב"א סי' תצ"ז כתב דבשאר דברים חריפים אין אוסר דאל"כ אמאי לא אסרה תורה כלי מדין שאב"י ולא חששה. לדברים חריפים אבל משום קורט לא שכיח יע"ש אלמא בקורט הוה דאורייתא וכפי הנראה לכאורה לדידן דה"ה שאר דברים הוה חריף כמו קורט א"כ משום קושית הרשב"א נאמר דהוה רק חומרא דרבנן . אמנם בהגהות או"ת כלל ל"ח די"א והמ"י הביאו בכלל ס"א אות י"ט הטעם דהרבה פוסקים סוברים דוקא קורט הוה חריף והש"ך בצ"ו אות י"ב הביאן משמע מטעם דהוה כעין ס"ס שמא במרא ושמא הלכה דלא הוה חריף הא כחד ספק השקול שמא במרא לא היינו מתירין אלמא דהוה ד"ת דאי דרבנן בחד ספק להקל . וע' פנים מאירות מה שהביא ראיה מהא דעבודת כוכבים ס"ח א' דבשכר וחומץ פסקינן לחומרא משמע דהוה מ"ה יש להשיב עליה כיון דפסק הלכתא שם אידי ואידי בשיתין הוה כעין חסרון ידיעה ומ"מ יראה דוודאי אף בשאר דברים חריפים לדידן הוה מ"ה נט"ל אסור . ומיהו יש לעיין דלכאורה אין נ"מ אי יש ספק אי נפל מדברים הפגומים לדברים חריפים או אם יש ששים אף אי הוה מ"ה מ"מ הוי ספק ספיקא שמא נפל ושמא הלכה כמ"ד דוקא. קורט הוה ד"ת דמה"ט מתיר בסימן צ"ו צנון ספק אי במרא או בסכין כמ"ש בהגהות או"ה כלל ל"ח כי סברות רבות כתב מהר"ם מרוטנבורג דלא מיקרי ד"ח כ"א קורט אלמא ספק דרבוותא הוה ובצ"ו אבאר :

והנה ראוי שנעמוד בכאן על חקירה אחת מה שיש בה מהעיון . והוא כפי מ"ש הר"מ בפ"ב ממ"א הכ"א אכל בריה שלימה אפילו סרוחה הואיל ואכלה כולה לוקה והמ"מ פי' בשלא נפסד מאוכל אדם והפר"ח בק"ג אות א' חולק אף בנסרחה לגמרי דמאוסין פגומין ואפ"ה אסרן מכולא ה"ה בנסרחו אח"כ יע"ש . והנה בדבר שמאוס בעין ואין ראוי למאכל אדם כלל ואפ"ה אסרה תורה חמור הוא ע"י תערובות דבעינן רוב מהיתר כמ"ש בש"ע סימן ק"ד ס"ג כמו שביאר המ"כ בח"א פ"ט ע"ג כיון דהתורה אסרה אף שאין ראוי כלל ה"ה ע"י תערובות כל שאין רוב היתר דהוה כאלו בעין ואמנם בשאר דברים שנסרחו אח"כ אף שאין רוב היתר ובתנאי שיהא נפסד מאוכל אדם לגמרי ואלו בנמלים ויתושין אם נסרחו לגמרי ונתערבו ואין רוב תלוי במחלוקת הט"מ והפר"ח וכדכתיבנא :

ולפ"ז דין חדש יש בחתיכה הגאסרת מבב"ח דכ' הר"מ בפי"ד ממ"א הי"א דלוקה אף שלא כדרך אכילה א"כ נפסד לגמרי שאין ראוי למאכל אדם כלל ונתערב בהיתר מחצה אסורה דהוה כאילו בעין וכאמור :

ומה שיש לעיין עוד בהא דכתב הר"מ ז"ל בפי"ד ממ"א ה"י אוכל שנפסד מאוכל אדם ה"ז פטור דמשמע כל שראוי קצת אף ע"י הדחק גדול אפ"ה לוקה וזה נראה סתירה לכאורה ממ"ש שאם אכל חלב חי פטור דבעינן דרך אכילה הראוי ובודאי חלב חי קצת נהנה מיקרי אפי' הכי פטור :

ודע דסבור הייתי לומר שמ"ש הר"מ בפ"ב ממ"א הכ"א ואפילו סרוחה הואיל ואכלה כולה טעמא יהיב למילתיה דוקא אכלה כולה דכתיב אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם (בויקרא י"א) והר"מ הביאו מקרא זה שם הי"ב (ומ"ש על האר"ץ ט"ס כי אין שם במקרא כן ובמ"מ ובקרית ספר לא הבי' אלו ב' מלות) ועיין תוס' חולין צ"ז כ' ד"ה ור' יהודה ואל תשקצו לא כתיב ביה אכילה יע"ש וא"כ מש"ת אי אכיל כולה אף סרחה חייב דלא כתיב אכילה משא"כ כשאוכל כזית ודאי בנסרחה אח"כ פטור . ואילו להמ"מ ופר"ח ק"ק מ"ש דנקיט ואפילו סרחה בהאי בבא כשאוכל כולה . והר"מ לשיטתי' בשורש הב' ובמצוה ק"פ כמ"ש בפ"ב ממ"א הכ"ג ולא קשה קושית התוס' במכות י"ז ב' ד"ה ריסק כמ"ש הלח"מ שם הכ"ה ומש"ה בכזית לוקה ודרך אכילה דוקא :

הן אמת שיש לראות במ"ש הר"מ פי"ד ממ"א הי"א חוץ בב"ח וכ"ה ולמה לא חשיב שקצים ורמשים ואביי בפכ"ש נמי אמאי לא הוציא אלו ובדאמרן והדברים ארוכים ובספרי ראש יוסף הארכנו בחולין צ"ז מזה ובס' שושנת העמקים אבאר עוד אי"ה וכאן אין להאריך :

אכתוב כאן בקיצור קצת השייך לא"ח בסימן ר"י נסתפק המחבר בריה לברכה וכאן בק' לא נסתפק ועיין בד' שיטות ל"ט משמע איסורין וברכה הא בהא תליא ומ"מ אין קושי' על המחבר דהתם מחמיר מירושלמי כמ"ש הב"י שם . ועיין חוות יאיר סימן קס"ח ודבריו מגומגמין דמשמע שם דהוה מ"ה ואינו אלא מדרבנן ועיין לבוש ר"י ומיהו שם י"ל דמעין ג' הוה דרבנן עיין ר"ט ומ"מ ודאי משמע דספק הוא רק מדרבנן לכ"ע . ועיין לבוש סימן קפ"ו בשים חיבות דספיקא דאורייתא לחומרא ויש לראות הא בלא"ה מדרבנן עכ"פ חייבים כמבואר במשנה ר"פ ג' שאכלו ואין לומר דנ"מ אי מסופקת אי ברכה ז"א דהוה ס"ס מדאורייתא עיין קונטרס הספיקות ומיהו אי ספיקא דאיבעיא לא נכנס בגדר הספק הוה א"ש עיין פר"ח סימן ק"י . וא"ל דאין מוציא אותה כי שאכל שיעורא דרבנן הא בורכא דהיא אין מוציאה למי שאכל שיעורא דאורייתא דלא הוי בכלל הערבות משא"כ איש מוציא אשה ולזה י"ל דנ"מ שאין קטן מוציא אותה דלא הוי בכלל הערבות עיין מ"א שם . ומיהו להר"מ כל ספיקא מ"ה שריא ומדרבנן חייבת הו"ל דרבנן ודרבנן . ויצא לנו הדין מי שספק לו אם בירך ואתר שאכל שיעורא דרבנן מוציא אותו להר"מ א"צ לחזור ולברך ולתוס' ושאר פוסקים צריך לברך דאיהו מ"ה צריך לברך מספק :

ואגב אורחין ראיתי להזכיר בכאן מה דאיתא בשו"ע או"ח סימן קס"ח פת הבאה בכיסנין דאי קבע סעודתיה מברך בה"מ לאו כל פת הבאה בכיסנין שוה דאילו אכל פת גמור שיש בו מרקחת ודברים מתובלים כשאכל כדי שביעה מהפת מ"ה חייב לברך ואי ספק לו אם בירך חייב לברך ובפת הנילוש בדבש ומי פירות יראה דלא הוי מן התורה כי אם מדרבנן דגמר לחם לחם מחלה ומפסח דאין קרוי לחם כ"א האפוי בתנור ובמים ועיין בהלכות חלה אלא מדרבנן הוא דחייב הלכך אי ספק לו א"צ לחזור ולברך וכן אשה וקטן ואף שאכל שיעורא דרבנן מוציא אותן ואין עת האסף פה ואי"ה במקום אחר אבאר עוד (°) :

דין בריה שהיא פגומה שמאוסה מעיקרא אם נסרחה אח"כ והפסיד עד שנשתנה מברייתא או נתערבה אי מיקרי בריה לענין ביטול גם פרעוש שנתערבה בתבשיל וא"א להכיר אי הוה בריה אבאר אי"ה בפנים בסימן ק"ד וק"ג וע' פ"מ וחו"י וכאן אין להאריך :

מי שאכל אכילת היתר מרובה ואח"כ אכל אכילת איסור שקץ ביה ולא נהנה כלום מאכילת האיסור אי חייב מלקות או לאו עיין משנה למלך פ"ה מהלכות יסודי התורה פלפל בזה אי דומה ליוה"כ א"ד התם לא תעונה כתיב יע"ש ונ"מ לענין חשוד ופסול לעדות כמבואר . גם לענין אכילת מצה וכדומה אי אמרינן במ"ע ג"כ דבעינן דרך אכילה דוקא יבואר בפרי מגדים א"ח הלכות פסח בעזה"י . וכאן אין להאריך :

וכיון דבדירנא קצת ענין לח ויבש ומין ואינו מינו ודברים החשובים אתחיל בפירוש מיד :

* * *

משבצות זהב

יורה דעה צח הלכות תערובות

שפתי דעת

צח (א) כגון חלב עט"ז . מדאמר איסור שנתערב בהיתר ע"כ הכין הוא דחלב בקמן תרווייהו היתר נינהו . ומ"ש ראיה מאגור המעיין שם בב"י יראה דלענין שמא איירי ועמ"ש בש"ך אות א' ובש"ך אות ו' אבאר דעת הט"ז אי מסכים עמו דבס' בתר טעמא אזלינן או לאו . ומ"ש בים"ש פג"ה ל"א ע"ש וצ"ל ל"ב ועיין פתיחה : (ב) יטעמנו עובד כוכבים עט"ז . עש"ך בסימן מ"ב אות ד' קי' במרה רוב יש טעם מר וגם הרבה פוסקים מכשירים בניטלה המרה . ולס"ד ש"ך שם בכל ספק איסור אסור לטעום בלשונו . והט"ז מיקל וחילק בין טעימה בלשון דשרי וא"כ ללחוך הבשר אם נמלח שרי ובתנאי שיקנח הדם מעליו . ולשונו צריך תיקון והוא מ"ש דלחיכה בלשון במקום ספק שרי משמע הא ודאי איסור אף בלשון אסור ומש"ס כתב לטעום בשר אם מלוח אם נקי מדם שרי ולא אמרינן שמא אין נמלח ומתוך לחיכה יבליע טעם דם הנבלע בבשר ויהיה פירש כספק לא גזרו . והיה נראה הטעם דלחיכה בלשון הוה איסור דרבנן ובספק לקולא משא"כ טעימה אם יש טעם איסור צריך ליתן לתוך פיו והוא איסור תורה אסור אף בספק אלא שהריב"ש סי' רס"ח מבואר דאף בולע ופולט הוה דרבנן ולזה נאמר דכאן בעינן טעימה שיבלע מעט וז"ש הט"ז אכילה ממש כו' ומ"מ קשה מה זה שסיים ובא"ח מבואר שבלשון אין איסור אלא לתוך פיו ובזה יש חילוק בין איסור לתענית א"כ משמע דאף בוודאי איסור מותר ללחוך בלשון ויראה דה"ק דבא"ח מבואר דבתענית ציבור אסור לטעום ולפלוט משמע הא ללחוך בלשונו מותר אלמא לחיכה קיל מליתן לתוך פיו ובזה יש חלוק ר"ל לחיכה בלשון אף בת"צ ובאיסורין אסור אבל לתוך פיו אף בת"צ אסור ע"ש בא"ח סי' תקס"ז אף שיש לפרש דברי הט"ז בע"א נ"ל לפרש כמ"ש . ועמ"ש סק"ח סימן מ"ב אות ה' וא"ש מ"ש הט"ז ממרה דת"מ איסור דם איכא נמי התם דטועם קודם צליה עמ"ש בסימן מ"ב בש"ך אות ד' : **והנה** ראוי להזכיר בכאן מ"ש הריב"ש ברס"ח וז"ל מאסבר שאין סומכין על קפילא בלא אכילה גמורה יע"ש נמצינו למידין מדבריו דיטעמנו עובד כוכבים היינו לאכול ולבלוע ובע"ח לפלוט לא מהני וה"ה לדידן טעימה ישראל בעינן אכילה ממש עש"ך אות ה' כאן . ועמ"ש לעיל בסי' נ"ס על מ"ש הכ"ג בכוונת דלק"מ מחולין קי"א ע"ש . ויש לנו הרהורי דברים מ"ש הריב"ש שם דטעימה אסורה מדרבנן דלמא יבוא לאכול דאי ד"ת כמו ת"ב ליבעי מטעמת בכרה עכ"ל קשה בברכות י"ד א' השרוי בתענית מותר לטעום דלא קיבל הנאה מ"מ ניתסר אטו אכילה . ולזה י"ל דמיירי בת"צ מד"ס דלא גזרינן גזירה לגזירה כמ"ש

צח א איסור שנתערב עש"ך . מדכתב איסור ואלו בב"ח שניהם היתר נינהו וראב"ן בסוף עבודת כוכבים ס' ש"א כתב דשווין בבשר שמן איירי ומה שהראה מקום לאות ו' דשם מבואר דבתר טעמא אזלינן ולא בתר שמא עד ס' והוה ספיקא דאורייתא : **דע** דשומן וחלב שווין בטעמא כ"כ הרא"ש בנ"ה אהא דרבא מין בטינו דליכא למיקם אטעמא כגון חלב בשומן וכ"כ הצ"צ סימן מ"ג דהוה דרבנן ועמ"ש באות ח' . ולפ"ז שומן ובשר כחוש אינו מינו עד"ם שומן נבילה וטריפה ספיקו להחמיר . ובשר שמן עם חלב צ"ע לדינא אם לצדד ולומר דהוה מינו . ובשר כחוש עם בשר שמן יראה לומר בח"מ דהוה מינו דשפיר אמרינן רואין כה"ג ועיין פ"ת אות א' . עיין ראב"ן מסכת עבודת כוכבים סימן ש"א בשר חזיר ובשר פרה אין טעמן שוה ובפתיחה הארכנו אי בשר שור ואיל ועז ומיני עופות החלוקין אי טעמן שוה וצ"ע לדינא (°) ובב"ת אף בשר שמן או שומן בחטאה פשיטא דאין טעמן שוה :

שמעתי אומרים שהיה שאלה באיזה קהלה שהתיכו יורה גדולה של חטאה ופרח לתוכה עוף ומת שם והיה מבוכה בין הלומדים באשר לא היה ס' נגד העוף . ואני לא אאמין אם היה זה שאלה כי לדעתי פשוט יותר מביעתא בכותחא שחטאה אסור באכילה ומותר בהנאה כרין בב"ת עוף המוזכר בסי' פ"ז ואפי' בשר בהמה כה"ג יראה בח"מ כי הא לצדד בהנאה דחטאה הוה דרך סינון ומדרבנן הוא עיין בסולת למנחה כלל פ"ה בנרות חלב עם החטאה ובמהר"ם שיף ז"ל במס' חולין צידר נ"ב יע"ש . ואם ספק אי היה ס' ונאבד העוף אפ"ה אסור מטעם נבילה הוה איסור תורה באכילה , ובגדי שקפץ כה"ג לחטאה כתבנו . ולחלב כה"ג יש לעיין לענין האוכל כזית מחלב אי לוקה משום בב"ח אי הוה ב"א או עשה דשאין זבות לא פקע עיין ח"מ ל"ד ולעיל סימן י"ו באו"ב ואין להאריך :

ב יטעמנו עש"ך . מ"ש דהפוסקים והרמב"ם סוברים עובד כוכבים מסל"ת מהני אפשר דסברי סב"ע דרבנן אגב שאר הפוסקים נקיט הר"מ ז"ל דהר"ם מתיר בסתם עובד כוכבים אפי' אין מסל"ת דמורתת וסב"ע לדידיה וודאי דרבנן לא אפשר כמבואר פס"ו ממ"א יע"ש . ומ"ש בשם האלוף מהר"ר גרשון קשה קצת כי מהרא"י סובר דהרא"ש הרתי בעי אומן ומסל"ת דלא כב"י שכתב דמהרא"ש אין הכרע כו' וסובר מהרא"י דקפילא דלא מרעא אומנתו ומסל"ת היא לחומרא דבעינן נ"כ

ג"כ מסל"ת להחמיר וכ"ת אי מסל"ת לא שייך מרעא אומנתיה י"ל דאפ"ה שייך לא מרעא אומנתיה ואדרבה בב"י משמע כן שכתב וכיון דמחמת לא מרעא כו' כ"ש באין מסל"ת בשם הר"ן אלמא מיהת בגמסל"ת נמי שייך דלא משקר ל"ם אם מודיעין לו שצריך לענין אחר עד"ם שאוסרים לו שחמרו ב' כ"א ע"ן אלא אפילו כך נמי לא מרעא גם מ"ש אח"כ דאי לא מרעא לסני בקפילא לחוד היא הוכחה אתרת דמנ"ל לרא"ש להחמיר מסל"ת כיון דגמרא מזכיר קפילא איטא די בלא מרעא לחוד אלא ע"כ קפילא משום דשאר בני אדם אינם מבחינים הטעם ועיקר שריותא מסל"ת קשיא כו' וזה סותר למ"ש מקודם . ואם נאמר מ"ש הש"ך וכן משמע מב"י הייט דרא"ש עיקר הטעם משום מסל"ת כמ"ש שם מ"מ לא יתיישב הלשון דהרי הוא מסל"ת : **כתב** הש"ך דעל המחבר קשיא מס"א לס"ב ובכר"ו אות ב' תי' דטועם עובד כוכבים ואח"כ טועם ישראל דטעימה לא הוה אלא דרבנן כמ"ש הריב"ש רס"ח עב"ל וי"ל דטעימה להבחין טעם איסור בעינן טועם ובולע וח"ש אסור מה"ת והריב"ש בטועם ופולט אומר יע"ש ושפיר הקשה הש"ך . ומ"ש ד"א דהיכא דלא איתחזק מסל"ת נאמן והא דאין נאמן אלא לעדות אשה משום דאיתחזק איסורא דא"א והקשה דא"כ מאי פריך משבויה כו' ויש לראות אמאי ל"ק מה פריך מתרומה וצ"ל דאיתחזק איסורא שהיה בחזקת ישראל או דרובא לאו כהנים נינהו וא"כ משבויה למה דס"ד דהוה דאורייתא יע"ש והיינו מטעמא דרוב עובדי כוכבים פרוצים הוה רוב מ"ה א"כ מקשה שפיר השתא מסל"ת נגד חזקה לא מהימן כ"ש נגד רובא דעדיף וע' בספר פני יהושע בס' כתובות י"ג וכ"ד דשבויה דרבנן דרוב עובדי כוכבים פרוצים לאו רוב גמור הוה משא"כ לס"ד וכדאמרן וע' בר"ם פה"י מהא"ב הי"ז משמע דשבויה מן התורה וספיקא להחמיר דרבנן כמ"ש פ"ט מהל' ט"ם ולדידן שבויה דרבנן והדברים ארוכים אין עת האסף פה . ולדינא תי' דאיכא למיקם עליה דמלתא מיד סמכינן במסל"ת דמירתת ועס"י פ"ו וזה סותר למ"ש בשם מחותני מהר"ר גרשון דבמסל"ת שייך מרתת : **ג** והוא שלא יהא . הש"ך הראה לק"נ אות ז' דבעודו פגום שרי ולאחר שישביח הוא דאסור ולדינא הפר"ח שם אות ז' חולק ואוסר בעודו פגום ושם יבואר : **ד** ואם אין שם . עש"ך והנה ד' דעות יש. דעת רש"י תרתי בעינן ס' וקפילא ודעת הרמב"ן ס' סגי . וקפילא בא"י כמה היה האיסור סמכינן אקפילא . ור"י סובר ס' לחוד או קפילא בפחות מס' ואיסור בעין נמי סגי ודעת הר"ם ז"ל דעת ד' דבאיכא קפילא צריך קפילא ובין ס' ובין אין ס' משתרי אפומיה וראייה מדכתב בפט"ו ממ"א הכ"ב מין ושאינו מינו וד"א אם הי' ס' סותר שא"א לעמוד על הטעם משמע דאהיתרא מהדר וה"ק דאין צריך קפילא דא"א כו' דאי אאיסורא הי"ל צריך ס' שא"א כו' והמחבר משמע כהר"ם כו' . ומיהו א"א נוהגין לסמוך על עובד כוכבים להקל ואף להחמיר כשיש ס' א"א נוהגין להחמיר וה"ה ספק דרבנן לא חשיב לדידן אפשר לברורי ועמ"ש באות כ"ט : **ה** ואין נוהגין עש"ך . (ט"ס רי"ו וצ"ל רי"ו) ומ"מ קפילא ומסל"ת לא מהני לדידן אבל ישראל אף לאו קפילא ופחות מס' מהני דישראל לא משקר : **ו** אם נתערב . עש"ך האריך וכל האחרונים הסכימו עמו הט"ז והפר"ח והמ"ב בס' התערובות דעיקר בתר טעמא אזלינן וכן הלכה . ומ"ש ביבש שלא במינו בנודע תערובות אסור מ"ה עס"י ק"ט ומ"ש בפתיחה כיון דמיירי שהרבה מינים וא' נשחט שלא כהוגן א"כ בכל מ"ה ובסי' ק"ט אבאר . ומיהו ברמ"א י"ל דה"ק דבעינן שוה בטעמא ובשמא הא שוה בטעמא ולא בשמא הוי א"מ וכל זה הרחיקו האחרונים דעיקר תלוי בטעמא ולא בשמא בין להקל ובין להחמיר . ומ"ש דלמעלה מס' אזלינן בתר שמא וכ"כ בסי' ק"ב אות ג' לדשיל"מ דבתר שמא אזלינן וכ"כ יש"ש פכ"ה פ"ח ועמ"ש בק"ב שם . ובמ"י כלל ע"ד אות ג' הקשה מסור שב"ב ועיין מ"ש בפתיחה כאן . ומ"מ לדינא וודאי כל למעלה מס' בתר שמא אזלינן כרבא ומ"ש המ"י מר"מ פט"ו ממ"א ה"ו אין ראיה דמ"ש מין במינו דליכא טעמא בס' חוץ מיי"נ ושבל סתמא כששוה בטעמו שוה בשמא . ועיין בס' פני יהושע סוף ביצה כתב טעם דנפשיה דשיל"מ במינו לא בטיל דשלא במינו אבד הטעם יע"ש ומשמע מדבריו דבתר טעמא אזלינן בדשיל"מ וליתא והטעם מבואר בת"ח כלל מ' ר"ו דשלא במינו נקרא האיסור ע"ש ההיתר והיינו בתר שמא ומכ"ש לטעם הר"ן עיין סימן ק"ב דוגמא דדם הפר וכרבא קיי"ל דבתר שמא אזלינן לר' יהודה במינו : **ז** אבל אם נתערב . עש"ך דבשר עוף בחלב וכדומה נמי ספיקו לחקל . ודלא כחר"ב וט"ז . וכללא הוא דכל ספק דרבנן הן לא נודע אי היה ס' באיסור דרבנן או ספק אי נפל כלל לקדירה אזלינן לקולא וכ"כ חצ"צ סימן ע"ג ועס"י קי"א דלאו דוקא ב' קדירות אלא ה"ה קדרה א' וא"י אי נפל שם איסור כלל תולין להקל וה"ה חלב שחוטה וכדומה . ובשר עוף חר"ב וט"ז מחמיר בי' אבל שאר דרבנן כ"ע מודים להקל . וכ"כ הפר"ח אות פ' . וכתב אמונת שמואל סימן כ"ח קטן או עובד כוכבים ששמו דם וא"י אם יש ס' שרי דדם שבשלו דרבנן עכ"ל וכתבנו בהל' מליחה בזה דווקא בכ"ר אבל כלי שני נהי דמפליט ומבליע אבל אינו מבשל הוה דאורייתא ובסי' ק"ה וקי"א אבאר עוד : **ח** ואם נתערב . עש"ך ופט"ז אות ה' ומ"ש הש"ך דהרשב"א לא תתיר אלא מינו אין להקשות כיון דא"מ אסור איך יתיר מינו דרוטב נבלע בבשר יש לומר תנ"נ בשאר איסורים דרבנן וא"כ מים הנבלעים בחתיכת כשירה ליכא איסור תורה עכ"פ ובדרבנן תולין שיש ס' . ולפי דברי הש"ך לא משכחת האי דינא אלא בבשר נבילה עם שחוטה ורוטב לא לח בלח שכולו אסור : **אמנם** ראוי שנעמוד כאן על חקירה אחת קטנה כמו שאגיד . והוא דקיי"ל חתיכת נבילה שנפלה לחתיכות כשירות עם רוטב אם היה בין הכל ס' שרי והיינו טעמא דרוטב מוליך הטעם בשוה ולא חיישינן שהחתיכה נתנה בחדא טעם יותר מחברתה וכן מיני אסורין שנפלו כ"א מבטל חבירו עד"ם נ"ט זיתי היתר וזית נבילה וזית חלב סמ"ג אי חיישינן שזית א' נותן טעם לכל הקדירה הרי נחלק טעמו לס' זיתים וכן בחבירו וכ"ת ששניהם פולטין כל א' זית שלם דבכולי' משערינן אכתי אין טעמם שוה וכ"א מבטל טעם חבירו משא"כ שנאמר וודאי דכל חתיכה פולטת זה וודאי אינו דלפעמים מצינו קפילא בעשרים אין בו טעם דלא פלטה כ"כ וא"כ לכאורה קשיא טובא איך אמרינן רואין ומאן נימא לן שהחתיכה כשירה פלטה כ"כ כמו הנבילה וליכא רוב להיתירא במיחל הנפלט מן הנבילה ונהי דכשירה סותר דאי פלטה נבילה ונבלע בכשירה ס"ת מין במינו ברובא משא"כ להתיר אינו מינו ויש להעמיס זה ביש"ש פכ"ה סימן מ"ו בדין הד' הביאו הט"ז דהוה ספיקא דאורייתא וכאמור ולפ"ז אדרבה לח בלח יותר קיל דהכל שרי דמתערב יפה וליכא טעמא דאיסורא :

עיין

כמ"ש בנ"ה . ומ"ש ראיה מטעימה א"צ ברכה הא לסר"ס פ"א מה"ב משמע אף בולע פחות מרביעית א"צ ברכה ומיהו אפשר כתב זה לדידן עי' א"ח ר"י . ובהר"מ יש לדייק בהלכות תענית פ"א כתב בולע ופולט ואילו בפ"א מה"ב כתב מטעמת אף בולע ואין פולט אין מברך פחות מרביעית ואי סובר ע"כ כדי רביעית קאי אתרוייהו א"כ כחד גוונא הוא ולזה י"ל דבתענית קאמר הנאה לא קיבל אלמא בפולט מיירי ובברכות משמע ליה ע"כ באין פולט דאי פולט אף יותר מרביעית נמי והא כדאיתא כו' . ובלבוש סס א"ח תקס"ז במ"ש י"ה ד"ת יש לעיין נודר נמי ד"ת הוא ולפי שאין דברים אלו ענינים לכאן לא ראיתי להאריך בהם :

ובעיקר הדין טעימה במ"א אי הוה ד"ת יש לעיין בס"ם כ"ה ק"ג הרי נהנה גרונו כפי הנראה דחיך אוכל יטעם ועי"ו טעם למה דווקא כי בלע מחייב הא חזינן דמנעלף בין החניכים לבזיא נימא אפי' נתן לפיו ופולט הרי נהנה חכו ועיין פי"ד ממ"א בר"מ וצ"ע(°): **כתב** עוד הט"ז טעימת עובד כוכבים כו' ודבריו צריכין ביאור . מ"ש כמ"ש הרא"ד שאם עובד כוכבים פ"ם ז"ל הר"מ טוע"ס עובד כוכבים וכן דקדק הב"י שם . ומ"ש הט"ז שם עיקר היתר מסל"ם לא היה צריך לראיה מב"י שמבואר כאן בש"ע וצריך שלא ידע שסומכין עליו ומ"ש הט"ז מהרא"ה הוא בדף ק"ו ב' ונראה דכאן לא הוי גילוי מילתא דהעובד כוכבים לא מירתת שיוכל להשמט לומר לא הרגשתי בטעם . ומ"ש דסמך ארש"י והר"מ כו' כ"כ הש"ך באות כ' ולא ידענא כיון דלחומרא פסק דטב"ע ד"ת אם כן הו מימרא דר"א בהגוזל עם עכיד כי' וי"ל דמ"ת חשיב קלא כגילוי מילתא ומ"ש לתרץ דבאיסורין דע"א נאמן מהימן נמי מסל"ת והכוא דב"ק בממון או שאר דברים דבעי ב' עדים צ"ע דהא בב"ק שם מקשה מאיסורין משבויה ותרומה והא ודאי שם בשבויה עכ"פ ע"א מהימן ואי לאו שבויה דרבנן לא הוה מסל"ת מהימן. גם פ"ם בש"ע סי"ו פסק דמסל"ת לא מהימן היינו אפי' שלא להשבית מקחו והא"ם מתיר כה"ג עיין בכורות ועיין סי"ו בט"ז אות ד' ובש"ך אות כ' . ואין להקשות התם ע"א אין נאמן דאיכא חזקה י"ל דלהמחבר איכא חזקה להיפך ולד אין קדוש במעי אמו ואף לדידן בסג"ס שם דאין חלב סותר מ"מ קיימא לן ע"א נאמן להתיר הפסח ואי"ס בס' שושנת העמקים אבאר בזה ובס' גינת וורדים הערכנו בזה יע"ש :

בטור כתב כו' זה לשון הטור כתב הרשב"א אפי' לאו קפילא שכל טעם שאין נרגש לפתם כ"א אין טעם . והאומן נאמן אפי' אין מסל"ת דלא מרעא אומנתו ויש מחמירין עד שיהא אומן ומסל"ת וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל שצריך שלא ידע שסומכין עליו באיסור והיתר והב"י עשה ע"ז כלומר שאין בדבריו הכרע רק דבעינן מסל"ת (ולפ"ז כנראה דברי הרא"ש לומר דמסל"ת בעינן ובזה לא פליג הרשב"א ג"כ ולאפוקי מסברת הר"מ ז"ל דלא בעי מסל"ת ודוחק) אבל לענין אומן אין הכרע בדבריו עכ"ל הב"י משום דקשיא ליה לישנא דטור דהיל"ל ולזה הסכים הרא"ש גם לא הי"ל שצריך כו' . והט"ז הקשה מדכתב הרא"ש קפילא פי' נחתום אומן והרא"ש לאו פרבן הוא אלא מפקן וכן הקשה הדרישה אות ז' . ועמ"ש בש"ך אות ב' . והט"ז תי' דהרא"ש כיש מחמירין סובר ומה שהאריך הטור שצריך כו' אגב גררא השמיענו חידוש אחר דהאי מסל"ת אפי' ע"י שאלה שאומרין לו שב"א המרו זה בזה אי יש טעם (עיין בכ"ו) כל שא"י שסומכין בא"ס מהני משא"כ בעדות אשה כל שע"י שאלה אסור ולא מיקרי מסל"ת רק שיאמר מעצמו עכ"פ בלי שום שאלה : (ג) אם נתערב . עט"ז בכר"ו אות ח' הקשה ליטעמיה קפילא ותי' זית נבילה וזית שחוטה לירקות ונספך וא"י אם היה ס' נגד זית נבילה יע"ש . הנה מה דפשיטא ליה נסתפקנו בזה בפתיחה דכה"ג דמחצה או רובו איסור כיון שהטעם נרגש וחיך אוכל יטעם אסור הוא ומיהו ברובו היתר ממינו רואין שפיר כמו שהארכנו בפתיחה . ואף לקמן ל"ס ס"ו בהג"ה ממין איסור סא' משמע הא היתר ממין א' אין ניעור אין ראיה כ"כ די"ל דלאו דוקא נקיט וממ"ש הר"מ פט"ו ממ"א הביאו הב"י מין במינו וד"ת דמשמע בס' נגד האיסור סגי הוא ז"ל לשיטתיה דטב"ע דרבנן . ואם נאמר שהדין פשוט הוא דדי בס' נגד האיסור על כל זה טעמא לא ידענא כיון דחיך אוכל יטעם וככר הארכנו בפתיחה ואין להאריך כאן . ואם נספק ואח"כ נתרבה בשוגג ויש יותר מס' בא"מ יש לעיין ביה כיון דתנ"נ בשאר איסורין דרבנן תו הוה ספק להקל וי"ל כיון שמתחלה טרם הוסיף הוה ליה ספיקא דאורייתא תו ע"י בגגול לא הולכין להקל כמו ספק טריפה שנתבשל בכלי אף לאחר מעל"ע אסור עס"י ק"י וכמ"י בקונטרס הספיקות אות ל"ג : **ואם** ספק טריפה יש ספק אי נפל לתבשיל נראה דהוה ס"ס בגוף א' דעל התבשיל אנו דנין עיין שו"ת שבות יעקב ח"ב ק"ט ואם ודאי נפל אלא שיש ספק אי יש ס' בא"מ יבואר הכל בסי' ק"י בעזה"י :

ודע דאיסור דרבנן אף בא"מ ויש ספק אי היה ס' תולין להקל וכ"כ הש"ך באות ז' והאמונת שמואל סי' כ"ח הביאו הפר"ח אות ט' ונראה אף שיש עובד כוכבים אומן אין צריך לברר ונהי דס"ם כל היכא דאיכא לברורי בקל מבררינן וה"ה ספק דרבנן כדבעינן למימר קמן בקונטרס הספיקות מ"מ כיון שא"א נוהגים כלל לסמוך אעובד כוכבים הוה כלא אפשר לברורי עי' מ"י בקונטרס הספיקות אות מ"ה ובכלל כ"ט אות ח' (°) : (ד) ולענין . עט"ז הרמה מקום לב"י לאוקמה מהמע דעתו כהכ"ב דבתר שמא אזלינן וכ"מ מאות א' ואפשר סובר תרתי בעי שוה בשמא וטעמא הא כל שלא שוה בשמא נמי א"מ מיקרי ובש"ך אות ו' אבאר : (ה) ואם. עט"ז הסכים להמחבר דאפי' אינו מינו מוסר דהטעם הנרגש בא"מ הוא מעורב מהיתר ואיסור ונתבטל ברוב במינו דהיתר . ומ"ש הט"ז שהיה ס' במינו ובסוף מסיים שיש ספק אם היה ס' באינו מינו הכל לאו דוקא אלא אם ספק שיש בין הכל בא"מ ומינו דהיתר ס' נגד האיסור שרי דבס' בין הכל די מדרבנן כמ"ש הדרישה אות כ' דבכלל מינו כמי שאינו וא"מ רבה עליו בעינן בא"מ ס' לבד מינו משא"כ רואה א"ת כאינו ודאי שמצטרף הכל לס' והוא פשוט דמינו סלק דאינו מועיל לבטל אדרבה מחזיקו לר' יהודה מה שאין כן לדידן להוסיף פשיטא אם יש בין הכל ששים שרי ועיין מה שכתבתי בסימן ק"ט בש"ך אות ד' : **והגה** הדין נחלק לשלשה דרכים כמו שאבאר . הדרך הא' אם בישל מין במינו או"ס ויש רוב בהיתר ואח"כ נפל א"מ היתר לתוכו כ"ע מודים כ"ל היש"ש והש"ך דהכל שרי כיון דככר נתבטל מקודם ונעשה היתר גמור ובאם נפל האיסור לא"מ ואח"כ נפל מינו דהיתר אף הט"ז מודה דאסור כל שלא נודע שהיה ס' כ"ם בנפל ההיתר לא"מ ואח"כ נפל האיסור לשם או בב"א הרשב"א והמחבר והב"ח והט"ז והמ"י כלל ס"ה אות מ"ה מתירין הכל והיש"ש והש"ך אוסרין והפר"ח אות מ' והש"ך אות ו' אבאר . ויש לראות אמאי כנפל מן האיסור תחלה לא"מ נ"נ ומה בכך כיון דעתה נפל מינו דהיתר רוב סוף ליכא איסור תורה עכשיו לסברת הרשב"א ונ"נ בשאר איסורין הוה דרבנן וספיקא לקולא . וכ"מ דה"ק דאם נפל בב"א די בספק שיהא בין הכל ס' משא"כ כשנפל לא"מ לא מהני שיהא בין הכל ס' וצריך בא"מ ס' דהא"כ תנ"נ דאין לשון הט"ז מורה כן . ואולי כה"ג לא רצה הט"ז להתיר כיון די"א תנ"נ בשאר איסורין הוה מ"ה ומכל מקום צריך עיון :

וראוי שתדע דכ"ז מיירי בתערובת לח בלח או שסילקוהו לאיסור קודם שנספק הא לא"ה כל שאין עכשיו ס' נ"ט עתה ואפילו במינו אסור מדרבנן כמבואר סימן ק"ו וק"ז וכ"כ הפרישה אות י"ו ופשוט הוא :

שאלה דשיל"מ דבמינו לא בטיל אפי' באלף כמבואר סימן ק"ב אם נתערב במינו תחלה ואח"כ בא"מ אם נאמר רואין או לאו . ואם יש לחלק בין ביצה שנולדה ביום טוב אחר שבת לבין יום טוב דעלמא :

תשובה הנה קיי"ל רואין כו' כמבואר מדברי הרשב"א כאן וכ"ע מודים בזה דבלק מינו כו' ואף בעבודת כוכבים ע"ג ב' פליג חזקיה ולית ליה רואין והוא רביה דר"י (כמבואר בה"ע) מ"מ רבא דהו' בתרא סובר בחולין ק' ב' הכין ועיין חולין ק"ח א' בתוס' ד"ה דאמר ר' יהודה במנחות כ"ב סובר כן יע"ש וכהא לא פליגי רבנן עליה . ועיין בב"י לקמן סימן קל"ד במ"ש רי"ו שהרי"ף הסמים הא דנפל קיתון של מים דסובר מלא מין את מינו וניער והב"י דחה שם אמנם בש"ע שם סימן קל"ד סעיף ד' חולק בין יי"נ גמור דבעינן קיתון מים תחלה ובין סתם יינם כמ"ש הט"ז שם ד' והש"ך אות י"ט וכ' דבאיסור תורה החמיר ובאיסור דרבנן הקיל ואף שבי"י נמי ליכא איסור תורה מין במינו כ"א מדרבנן מ"מ כיון דעיקר איסור הוא מ"ה החמיר . א"כ ה"ה בנדון דידן אם נתערב דשיל"מ במינו באופן שיש ששים דלא נ"ל כי דבר האסור במשהו לא נ"ל כמבואר סימן נ"ב בט"ז אות ט"ו ובסי' קל"ד בש"ך אות י"ט יע"ש ואח"כ נפל לא"מ ויש ששים בא"מ לגוד נגד הדשיל"מ אמרינן רואין והכל שרי ודוקא י"ט דעלמא לא י"ט אחר השבת דהוה דאורייתא עיין לו"ח תקי"ג במ"א אות א' תו יש לאסור בנפל לא"מ לבסוף דומיא דיי"נ גמור . ואף שיש לומר שהמחבר בקל"ד הכריע להחמיר בי"נ משום חומרא דע"ז ואין לדמות שאר איסורים ליה שהרי בספרו הארוך הכריע להקל לגמרי יע"ש : **אמנם** כן לא הקר מילי שהרי הר"מ ז"ל בפט"ו ממ"א הלכה ל"א ובהלכות תרומות פט"ו הלכה י"ז כתב ב' כוסות א' של חולין וא' של תרומה ומזגן ואח"כ פירכן כו' הרי דבכל איסורין סובר הר"מ דבעינן דוקא תחלה והכ"מ בקל"ד ס"ו כתב דהב"י דייק לשוניה דהר"מ ז"ל שכתב יי"נ וסתמו כתב יין אסור וסיים דיי"נ הוא איסור תורה הרי כמ"ש דכל שעיקרו איסור תורה סוב א"א אומרים רואין כל שנפל היתר לאיסור מין במינו תחלה וכדאמרן (°) : **נסתפקתי** אם נתערבו הרבה מיני עופות יחד שהלוקחין בממן ויש בהן אפרוח שנולד בי"ט דאסור ע' א"ח תקי"ג ס"ה מהו מי אמרינן סלק מינו כמי שאינו ובא"מ מינו רבה עליו ומבטלו עס"י ק"ט בש"ך אות א' ואח"כ אם היה מין עוף א' כ' או ג' מהן וכן מין השני ואחד מהן נולד בי"ט וא"י איזה מהמעיים וכולם בגדר ספק כן א"כ אי אמרינן רואין ממ"נ מותר דדשיל"מ בא"מ בטל הוא ובתר שמא אזלינן הה"ג ע' ש"ך כאן אות ו' ובב"י בשם מ"כ ובש"ך בספרו הארוך (שנדפס ימים לא כביר) ומה שכתבתי לזה הוא ממה שראיתי כתוב בהג"א בעבודת כוכבים ע"ג וז"ל רשב"ם כתב וכן הלכה בכל מין ומין וא"מ ואינו בעין שהוא דבר לא סלק יע"ש היטב משמע הא בדבר יבש כה"ג לא אמרינן כה"ג סלק וא"כ כה"ג דכתיבנא לא יגזיר כלל וכלל והבן ולפי שדרכי החכמה נעלמו ממני לא ראיתי להאריך בו (°) : **הט"ז** החזיק בספק בס"ח דכב"ח אף בשר עוף גזרינן אטו בהמה משא"כ מין במינו דאין שם גזירה אטו דאורייתא . תמה המ"י כלל ס"ה אות מ"ו דמין במינו בלח דבעי ששים הוא אטו א"מ יע"ש . ובאמת שגם אני תמהתי כן ואף שי"ל לדידן הטעם דלא בלול הוא ולא דמי ליבש עיין מ"ש בפתיחה מ"מ ודאי הטעם ג"כ אטו א"מ עס"י ק"ט ומ"מ בגוף הדין הסכים הכה"ג בהגהות הטור אות י"ו להט"ז ונראה דעוף אטו בהמה קיל לטעות שהרי גוזר בה גזירה לגזירה (עמ"ש בסי' פ"ז בט"ז אות א') משא"כ במין במינו לא גזרינן . ל"מ לר"מ ז"ל דכל ספיקא מ"ה סריא די"ל כן אלא אפי' לדידן י"ל כן והבן . ולפ"ז בכל ספק שיארע בבשר עוף בחלב אם נפל כלל או ב' קדירות המבואר סימן קי"א להט"ז אין תולין אטו בשר בהמה והש"ך באות ז' תולין ונראה בה"מ המיקל עש"ך לא הפסיד וכן הסכים הפ"ת אות ט"ו והמנחת יעקב שם אות מ"ו (ויש טעות סופר בדפוס מיזודה יע"ש) : (ו) ואי אפשר כו' . עיין ט"ז ותוכן כוונתו דהקשה הא ספק דרבנן וספק ספיקא בדאורייתא דין אחד להם (עיין סימן ק"י) ואם כן כיון דבס"ס אין מזיק חסרון חכמה הוא הדין בספק דרבנן . ועוד הקשה קושית הב"י מ"ם הטור אם לפנינו ואח"ל לבער אסור הלכך כתב אסור דהרשב"א יליף מכתב לספק חסרון חכמה . וע"ז תי' הט"ז דודאי יש ב' ענייני חסרון חכמה א' שא"י לבער ואי' כתב שאם נאמר כמה דנפיק בטל' איסור כתב כי אף שאין במבטל רוב נגד הכתב נאמר שלא יצא אלא מעט ויש ס' ועיין ב"י הביא דברי הר"ן והש"ך באות ע' ג"כ הביאו . ולכן הרשב"א לשיטתיה דאוסר הגבינות ולא חשיב ס"ס אף בספק לכל באי יש סמך דבעלים מכתב אבל הטור דפוסק דספק לכל העולם הוי ספק וע"כ בכתב טעם הר"ן יש בו דכ"א ישער לפי ראות עיניו א"כ וודאי דלאו מכתב יליף לה ומ"ש הלכך כתב לדמיון נקטי' כלומר כמו שיש חילוק בין חסרון לכל הדור ובין לאדם א' ה"ה דיש חילוק בין שיש גבול להאיסור או שהי' הספק לכל הדור ובאם שאין גבול כמו כתב דאם נשער כמתי דנפיק בטל' תורת כתב כו' ולענין דינא עי' סימן נ"ג בט"ז אות א' ובס"ם ק"י דבהפסד מרובה יש להתיר כמחמש ולא בע"א אף דהו' ספק לכל באי העולם ובקונטרס הספיקות אבאר :

ואמנם כן במ"ש הט"ז דרשב"א מש"ה אין מתיר בסירכא דהוה חסרון חכמה לא זכיתי להבין דברי קדשו דהמעיין בטור וב"י פ"א מבואר מטעם דכל סירכא מחזקה מחיים לא אמרינן אוקי אחזקתה מחמת רובא שסתמי ראינו עכשיו שאינה מסכוב ואנן מכשירין לה דאמרינן עתה יצאה מהרוב ומקודם בחזקת רובא היתה וכבר שאבאר שם באורך וצ"ע : (ז) ולכן . עט"ז דבעינן ס' ותקנתא מים צוננים לחומרא הוא דהוה כמכירו . וכן הסכים בש"ך אות י"ז וכ"כ הסל"ת אות ס"ו (וע"ס ס"ג) וכ"כ בת"ח כלל פ"ה דין י"ז וכ"כ הפ"ת אות י"א אף דל"ד לחתיכה שנתלקה וגדולה כבראשונה דאמרינן פלטה ובלעה מהיתר וזה לא שייך בחלב מכל מקום טעם בולע ממנו יע"ש בפ"ת וכן הוא . ולקמן אבאר דין של הב"ח ז"ל ובכר"ו אות ו' דיקל כשהמאכל מתקלקל ע"י ניגון כמו לקמן סי' ק"כ בכלי ע"י הגעלה יע"ש . ויש לחלק ביניהן כי כאן הוא כמכיר האיסור . ויש לע"ן בחלב לרוטב סומן דאם יגנן יהיה עכ"פ בשומן היתר רוב נגד החלב ומ"ם במינו ברוב : **כתב** הפ"ת אות ע"ו בשם הר"מ ז"ל שומן איסור ע"ג יין יקפה השומן וע"ג ניר כ"ק מהניר למב"ם סוף ס"ח והבנ"י אות י"ד העתיקו . ונראה דהיינו צונן בצונן ולא מהני מע"ע הא בחותחין לא גרע מחלב וטעמו אית ביין וצריך ס' עכ"פ ועס"י קכ"ה ס"א בהג"ה ופ"ת שם ושם אבאר :

ודע דאסכה לא פתרי למ"ש בב"ה אף שאין ס' נגד החלב שרי כמו שאגיד באם נפל חלב רותח מהותך למשקה צונן בנפסק הקילוח (ובלא נפסק ע"י עירוי שהעמוד הקילוח יורד למטה אבאר בסימן ק"ד גבי מכבר שנמלא בשומן עיין או"ה ס"ח סי"א וכמ"א אות ל"ה ולקמן בק"ד יבואר) דאם נאמר אדמיקר בלע כ"ק וזה ס' נגד הקליפה או דמותר אפילו באין ס' עס"י צ"ב א"כ לא נימא כיון דנתערב תחלה גוף החלב במשקה צונן ואין במשקה ס' נגד גוף החלב לא שייך תנ"כ כיון שאפשר להפרידו ע"י ניגון שבף למעלה לא שייך תנ"כ כה"ג כמבואר כאן ובדוכתי טובא מידי דהוה אמליחה שבשר תפל שבלע ממקום אחר ואף דממליחה אין ראיה דלא נשאר כלל בתוכו פ"מ מבואר בהרבה מקומות מאו"ה כן ומש"ה בכ"מ לא שייך כ"כ עש"ך כאן אות כ"א : (ח) אם ידוע . עט"ז . הנה הת"ח והר"ן פנ"ה והל"ת פג"ה אות קי"ז סבירא מחלוקת הרשב"א והרמב"ן כי הרמב"ן סובר כב"ח גופא בכלי אין נ"נ סתכל בזה כף בלוע מבשר הרבה ובלע זית חלב ותחב אח"כ לבשר א"צ ס' כ"א נגד זית חלב דבלוע בכלי לא נ"נ כמו דאמרינן אין טומאה בלועה מטמאה טהרה בלועה ה"ה אין איסור בלוע בכלי (ולא באוכל) אוסר היתר בלוע (ולדעתי י"ל דלא הוה דרך בישול בכך) והרשב"א חולק ואומר דבלוע בכלי תנ"כ . ולשון הטור ע"ש והט"ז הביאו ומ"ש הט"ז עכ"ל רמ"א ות"ת סימן קס"ב כו' הוא טעות סופר וכן צריך להיות עכ"ל הטור ות"ה סימן קס"ג כו' ונראה בזה דהתרומות הדשן סימן קס"ג בסופו כתב וז"ל וב"י"ד נמי כתב והיכא שידוע לנו האיסור שבכף לא כשער נגד כולו עכ"ל ונתכוין למ"ש הטור כאן אבל כף ישנה דלא ידעינן כמה בלע הא ידעינן כמה בלע עד"מ כף בשר ובלע זית חלב בבלוע בכלי לא נ"נ כסברת הרמב"ן ז"ל ומ"ש בסי' ק"ו (ומ"ש ק"ו ע"ס) הולית זבוב בכף י"א שכף נ"נ והטור כתב ונראה דאין לחוש לאין לשער אלא נגד הזבוב אלמא דהטור סובר דבכלי לא נ"נ דא"ל דהטור הוא לשיטתיה דאין תנ"נ בשאר איסורין דמ"מ הוי לגבר דל"ת דתנ"נ בשאר איסורין הדין עם הי"א אלא ע"מ דס"ל דבלוע אין נ"נ כ"כ הדרישה בסימן ק"ו אות ו' ועיין דרישה כאן אות כ"ג וב"ת אות יו"ד ועיין מנחות ס"ד כלל כ"ה ונ"ה ופ"ה . אבל הב"י סובר שהטור סתם כסברת הרשב"א וסיים מדכתב הטור כף חדש ולא אמר רבותא טפי כף ישן ובלע זית חלב ס"מ כרשב"א סובר וזה שסיים יבן דלא ידעינן כו' וכ"כ זית שבלע עם מה שבכף בלוע . וזה שהביא בכאן סברא א' בסתם הוא דעת הרשב"א ויש מי שאוסר הוא דעת הרמב"ן דבלוע בכלי לא נ"נ אף בב"ח וכ"ש שאר איסורין (דמשום להא דבב"ח גז"ו) והלכה כדעה א' שהביא בסתם כדרכו כמ"ש הרמ"ע עיין בהנהגת או"ה סימן רמ"ב וכן סיים רמ"א דהעיקר כסברא א' כדמוכח מטיפת חלב נגד סריקן דבעינן ס"א פעמים ס"א דאלמא בלוע בכלי נ"נ וכדבעינן למימר קמן . וא"כ מ"ש המחבר אבל כף ישנה וכ"י היינו הרבה פעמים בשר ואח"כ זית חלב כ"כ הבלוע בכף ולא ידעינן כמה בשר בלע ומשערין בכולו וכאמור ומ"ש הר"ב ולא אמרינן גבי כלי כ"ל להמחבר אפילו כיערו איסור די"ל דגוף העץ נ"נ לא אמרינן כן לכ"ע במתכות ובחרס יבואר לקמן . ומיהו להמחבר בלא"ה אין נ"נ בשאר איסורים וי"ל דה"ק אפילו בלע הכף זית בב"ח לא אמרינן דהכף נ"נ דהאוכל כה"ג כיון דבא מכב"ח כב"ח דיינינן לה אף להמחבר ע' סימן נ"ד בש"ך אות כ"ב :

אמנם מ"ש הט"ז דאין ראיה מת"ח דשם ג"כ יש היתר לא הבינותי כלל וגם ראיתי בנה"כ כתב עליו לא ידענא מה קאמר דהא כם נגד הריקן אוסר דהבלוע נ"נ יע"ש . ועלה בלבי לומר דט"ס ס"ד וצ"ל אות

כ'

כ' ושם משמע דמנהגא בעלמא הוא ומן הדין מותר ובהפסד מרובה שרינן שם וכן מצאתי במ"י כלל נ"א אות ט"ו ובחכמת אדם כלל כ"ד דין ט' כתב וז"ל ולא כפי' הסמ"ק בנפל נגד הריקן דאוסר בס' פעמים ס' אלא מנהגא בעלמא הוא כדלקמן ונתכוון למ"ש בכלל נ"א דין ב' וז"ל שם וז"ל הא"ז נפל נגד הריקן אעפ"י שיש לד היתר נהגו העולם לאסור והיינו אף על פי שאף בכ"ה לא אמרינן חנ"נ כדאיתא לעיל מכל מקום נהגו העולם לאסרו ואין להקל עכ"ל ונתכוון למ"ש כלל כ"ד ד"ה דאורח הכבוונות מהני יע"ש ומכל מקום להכין דעת קדושים צריך אני להאריך קצת :

דע כי בסימן נ"ב סט"ו משמע לכאורה מהמחבר דודאי נגד הריקן אוסר ס"א פעמים ס"א כרשב"א דכאן ומה שנהגו העולם לאסור היינו אפילו להניח להלכתן שמא עלה פ"א רתיחה למעלה כמ"ש הט"ז שם אות כ' ומה שמתירין בשעת הדחק דלא חיישינן לזה אבל וודאי אם מלאוהו אחר כך כל הקדירה או עירו דרך מקום נפילת הטפה ודאי אוסר עד ס"א פעמים ס"א ואם כן שפיר כתב רמ"א כאן דיש לחוש מט"א . אמנם מדכתבו שם בעי"ש יערה דרך אחר שלא במקום נפילה כמ"ש הט"ז אות כ"ב ושס"ך שם אות למ"ד בשם יש"ש ובבאר הגולה ציין . כרבינו יחיאל סמכו להתיר ע"ש . ואמאי יערה ממקום אחר כיון דחיישינן לפעפוע מההוא דזבחים בישל במקצת כלי כו' וודאי פעפוע בעוגל בכל הקדירה אלא דעיקר ההיתר דאין בלוע בכלי נ"נ ומש"ה מתירין בשעת הדחק ולפ"ז אפילו עירו דרך מקום הנפילה שרי דיעבד ולכתחילה הוא דיערה ממקום אחר כעי"ש אלא שהש"ך שם באות י"ט כתב דלעדות ממקום אחר חיישינן ע"י נענוע כו' משמע אפילו לפי סברת הסמ"ק והטור והמחבר אפ"ה דרך מקום אחר שרי ולא ידענא דאי מפעפע בכלי כולו ובלוע נ"נ מה מהני דרך אחר הן אמת שממ"ש הטור והמחבר שאם יערה דרך מקו"ם שקדירה"ה שנאסר הרי יאסר התבשיל משמע דרך מקום אחר שרי אמנם יש לפרש דה"ק דכל שמערה דרך שריקן הוא מקום שנאסר אלא יש תקנה לנקוב שולי הקדירה יע"ש : **שוב** ראיתי במנחת יעקב כלל כ"ה אות ה' עמד קצת בזה ותמה מאי מהני ביערה ממקום אחר יע"ש באופן שלמידין מכאן דהש"ך לשיטתיה סובר מה שנהגו להקל שם בעת הצורך הוא מטעם דלא חיישינן שמא עלה רתיחה פ"א כו' ואה"נ אם עירה דרך מקום ריקן במקום נפילה אפשר דאסור ומש"ה משיג עליו בנה"ך והט"ז סובר דמשום שנהגו שם להקל הוא מה"ט דאין בלוע נ"נ :

ולענין הלכתא אכתי שקלא דברי מ"א כלל נ"א דין ב' וס"ס דין א' תפסק במרדכי ב' פירושים אחד דהמרדכי מחלק בין חרס לעץ בישן וה"ק דבעץ שייך הגעלה או ליבון . ובכ"מ שמכינין אמרינן דאין בלוע בכלי נ"נ משא"כ בכ"ח דאי אפשר להפריד האיסור הלכה כרשב"א כאן דבלוע נ"נ ופי' הב' דודאי בישן אין חילוק דאף עץ ומתכות מה יועילנו הגעלה נהי שיוכל להפריד הבלוע מכלי מ"מ א"א להפריד האיסור מהיתר וה"נ הבלוע וכי מחלק בין עץ וחרס בחדש דעץ לא נ"נ גוף העץ כיון דאיפשר להפריד ע"י הגעלה משא"כ בחרס גוף החרס נ"נ ואם כן כף חדש בלע זית איסור צריך לשער נגד כל הכף אם הוא חרס אבל בלע זית חלב עדיין כולו היתר הוא והשתא מ"ש רמ"א כאן ויש שאין מחלקין כו' וטוב לחוש לחומרא לפי' האחד במרדכי פליגי י"א אלו כתרתי א' לקולא בעץ ומתכות אף ישן הבלוע לא נ"נ וא' לחומרא בחרס חדש נ"נ גוף החרס וי"ש שאין מחלקין בין חדש לישן כלל ולפי' הב' פליגי בחדא לחומרא בחדש חרס ולשון שאין מחלקין לא יתיישב דהא יש חילוק בין ישן לחדש בעץ ומתכות וסיים הט"ז דלדינא אין נ"מ אי כפי' במרדכי כפי' א' מכל מקום הא סיים רמ"א וטוב לחוש לחומרא ר"ל לחומרא נקטינן כמרדכי ולא לקולא וכמ"ש כת"ח דכתומר ב' הפירושים נקטינן :

והנה דעת יש"ש סנ"ה ל"ו והכ"פ ואו"ה והש"ך כאן אות כ"א דאין לחלק בכ"ח לשאר איסורים אלא בין כ"ח וחרס דמתכות ישן נ"י הבלוע נ"נ כסברת הרשב"א וה"ה לדידן בשאר איסורים באין ה"מ אבל בה"מ שרי במתכות אף בכ"ח ובחרס ישן אף בשאר איסורים נ"נ הבלוע אף בה"מ וז"ש הט"ז דיש"ש תרתי בעי רצה לומר חרס ישן הא הרס חדש אין גוף החרס נ"נ אף בלא ה"מ וגן מתכות ישן בה"מ עכ"פ שרי : **אבל** דעת רמ"א בת"ח כלל נ"א דין ב' ספק דיש לחלק בין בכ"ח לשאר איסורים דבהפסד שרי בשאר איסורים וכמ"ש המ"י שם אות ה"י דאף ישן וב"י שמכינן הרמב"ן בזה ובב"ח אסור אף בהפסד יע"ש ודעת הט"ז כאן יש לעיין כי' דמתחלה כתב דכ"ח חדש יש להחמיר כמרדכי דגוף החרס יהיה נבילה ואחר כך כתב בשאר איסורים אין להחמיר כלל ואם כן בגוף החרס שאר איסורין הוא גם מלת כלל אין לו פירוש דהת"ח כתב במקום הפסד דווקא ולכאורה י"ל גוף החרס שבלע זית בב"ה כיון דבא מבב"ח כבב"ח דיינינן ליה משא"כ כשבלע שאר איסורין אין להחמיר כלל בגוף חרס חדש הא ישן דווקא במקום הפסד שרי ועדיין צ"ע (ס) : **ויצא** לנו הדין בטפת חלב נגד הריקן ואח"כ מלאוה במים גם במקום הריקן וה"ט יש לחלק בין מתכות לחרס ובין בב"ח לשאר איסורים ותליא בפלוגתא הט"ז והש"ך כאן אות כ"א ובש"ך אבאר עוד ועמ"ש בסימן נ"ב ואין להאריך יותר : (ט) כחצי זית . עט"ז והדין אמת אפילו אד"ר ואמאי שיעור צריך ששים לבד הלא קי"ל יש דיעות ומ"ש הרא"ש מסנ"ה דף נ"ח לא מוכח מיניה אלא איסור תורה ושיעור דרבנן למה דהוה ס"ד דח"ש מדרבנן . ובבאר הגולה כתב דהלכה כר"י דח"ש אסור מ"ה וכ"ה בלבוש ס"ו ח"ש אסור מה"ת הלכך ח"ש צריך ס' וכ"כ הש"ך אות כ"ג והא ודאי קשה דהא אפילו איסור דרבנן ומינו ומ"ש אפ"ה צריך ששים כי לא חילקו חז"ל והבוא מידותיהן כלא כס' ובש"ך אות כ"ג יבואר בזה עוד : (י) צריך ס"א שם"י ס"ו שם נתבאר הטעם לזה ובין בתבשיל ובין טרופה ס"א אבל טרופה ובתבשיל די בס' יעוין שם : (יא) והוא אסור . עט"ז ודבריו צריכין ביאור . מ"ש שומן לאכול חלב אין איסור מנ"ע מה בכך בעלמא מלח הבלוע מדם כיון דנ"נ בשאר איסורין דרבנן נתנו על המלח כאלו הוא דם משא"כ בכ"ח כיון שהשומן נרגש בחלב אף ביותר מס' דטעמא לא בטיל שוב ראיתי במ"י כלל ס"ה הוא ס"ג הרגיש בזה ועי' או"ה כלל כ"ה ד"ה וח' וכלל מ"ו דין ד' ועפ"י ס"ו . וצריך לומר סברת הט"ז הוא דלטעם מדרבנן לא בטיל כמ"ש הש"ך אות כ"ט מדרבנן ולכן בכ"ח שכ"א היתר לא גזרו : **ועוד** י"ל כיון דחזינן דהתורה דווקא דרך בישול אסרה תורה טעם גמור כעיקר . ומיהו שומן שבלע טעם מחלב בפחות מס' וודאי גוף האיסור הוא הוה כמו שומן איסור ולאוי הוא שלא נבטל באלף דלטעמא עבידי והביא הט"ז ראיה מא"ח דקורא לבינא עביד לטעמיה ואף דשם תרתי בעינן חזותא וטעמא היינו דטעמא לחוד אין אוסר שם דלא גזרו בדשיל"מ על הטעם ומשום חזותא וטעמא הוה כממשו עפ"י תקי"ג בא"ח (יש לעיין בי') מה שאין כן כאן טעם לחוד אוסר . ומ"ש הט"ז ואע"פ שכתב רמ"א כו' צריך ביאור ויש לפרש דה"ק דכ"ז שמרגישין טעמו היינו מסתמא אין בו טעם אף כמידי דעביד לטעמא אם כן מותר לטעום התבשיל ואם טועם אחר כך הטעם אסור הוא ואם כן בשומן איסור נמי כן הוא אם יש ס' טועם כישראל ואם יש טעם אס"ג דאוסר ביותר מס' וביוה בי"ט כיון דחזותא הוא חיישינן מסתמא שמא יש טעם ואסור לטעום דהוה כממשו של איסור (עפ"י תקי"ג דבעינן ממשו דווקא וכאן סימן ק"ב) וב"ז דוחק . ובסוף העלה דלא מיקרי דעביד לטעמיה כי אם ד"ת שא שומן לא מיקרי טעם כו' ולפ"ז י"ל כמ"ש הש"ך אות כ"ח דבכל הדברים בסתמא בששים אין בו טעם ואם מרגישין טעמו אסור אף ביותר מס' ולכן מלח ותבלין מסתמא אסור ביותר מס' וביותר גדולה אף מלח שרי וכן הלכתא . ובל"י אות כ"ב בשם חידושי הגרשוני אוסר בשומן איסור והוא התיר יע"ש :

ודע דיש לעיין בשומן ובצלים עיין חולין צ"ז ב' תוס' ד"ה כל דמשמע פלפלים באלף לא בטל ובכל עכ"פ ביותר מס' בטל ואם כן אנחנו לא נדע מה לעבות בבצלים ושומין של עובד כוכבים וביותא מגוף האיסור דס' עכ"פ לא מהני וראיתי במ"י כלל ע"ד אות ס"א העיר בזה קצת ובפר"ת אות כ"ד ב' דלא נ"מ יע"ש וא"י דודאי אסור לישראל למיטעם ומיהו בעובד כוכבים קפילא או מבל"ת ביותר מס' יש להקל כאידנא וכמ"ש הש"ך אות כ"ט ושם אבאר : (יב) אינם בטלים אפי' באיסור דרבנן ט"ז וכ"כ הש"ך באות ל"א ושם אבאר : (יג) וכן . עט"ז דגירסת הש"ע נכונה דבין הכל נ"ע וכ' זיתי איסור לסמחבר דלא נ"נ די בכך ואין צריך ל' וכ' . וכ"מ לדידן בלא כה"מ : (יד) ונתערבו . עט"ז וכ"כ הש"ך אות ל"ד ועיין שם : (טו) של נבילה . עט"ז ובזה לדידן נמי כ"ט ירקות וזית וחלב ול' ירקות וזית בשר ונתערבו אח"כ שונג שרי דאין נרגש טעם כ"ח וכ"ל לא שייך דכ"ח היה היתר כאמור : **דע** דאם נפל איסור בלול להיתר ויש ס' ונספך שרי דיש כילה . איסור גוש והסירו ונספך נמי שרי . הא לא הסירו נותן טעם עתה כשאין ס' וזה פשוט לא ניתן לכתוב מרוב פשיטותו . וכתב הפר"ת אות ל"ב כ' זיתי גבינה ובשר לנ"ט ירקות והסיר א' משם שרי וכ' זיתי איסור והוציא א' משם אוסר עתה עכ"ל וגם זה אמת ויציב לבשר וחלב בשעה שהיו שניהן לא יהיבי טעמא דהוו ס' ונתבטל באין טעם בשר וגבינה כלל ועתה שהסיר עד"מ הגבינה ונשאר זית בשר היתרא הוא משא"כ כ' זיתי איסור והוציא א' משם . וזה מבואר יפה בר"מ אות י' וז"ל ובארוך כלל כ"ד כ' זיתי בשר וגבינה לנ"ט ירקות הואיל ולא נתערבו עד שנפלו לקדירה שרי אפי' נטל אח"כ א' מהן יע"ש . הן אמת שבאו"ה שם דין י' בכונתו משמע ב' זיתי איסור וסילק א' מהן ואח"כ חבירו אין איסור וזה תמוה דהא יהיב טעמא עתה וד"מ באו"ה שלפניו לא היה כתוב כן ובכ' זיתי גבינה ובשר שייך זה . גם שם באו"ה משמע בפירוש דאם נאסרו גבינה ובשר מקודם נפילתן חשיב גוף א' כיון דמצטרפא למלקות אף באין טעמן שוין מכל מקום בעינן ס' נגד שניהם ולפ"ז כ"ש זית נבילה מצור וזית נבילה מעוף או כבש (אם נאמר דאין טעמן שוין) מכל מקום חד איסור הוא צריך ק"ך זיתים וככר דברנו מזה בפתיחה וכאן אין להאריך : **ובמזיד** אם נתערבו ב' איסורין כמשל בזה זית חלב וזית נבילה עם נ"ט זיתי בשר כשר עם רוטב וסילקו לחלב ונבילה כאשר כתובו אלא שאין ניכר בין האתיכות ואין ר"ל דקודם לזה היה ס' ועכשיו שאין ניכר בטל הוא לדין יבש ברוב חתיכות ועכשיו שאין ס' נגדו הוה כמו בק"ט ס"ב דאם נודע התערובות יש להקל במקום הפסד וה"נ דכוותי' . ועיין בפר"ת אות ט' בשם הרשב"א בחידושיו דאם נתערבו יעוין שם והבן . ואם נפל זית גבינה לנ"ט ירקות והסירו משם ואח"כ נפל זית בשר לשם אוסר דהא קבלו הירקות טעם גבינה ועתה טעם בשר ובשלמא אם בב"ח נפלו לא היה נרגש הטעם כלל מה שאין כן בזה אחר זה דודאי אי סילקו הא' אסור אף בשר בחלב וכדאמרן (ס) :

צט (א) עצמות האיסור וכו' . עט"ז . כראשונה אקדים הקדמה אחת קטנה וזו תורתה . דע כי חתיכת נבלה שנפלה לא"מ צריך ס' נגד האיסור והטעם דלא ידעינן כמה נפיק מיניה ואף שוודאי אין פולטת כמותה או דאפשר נותנת טעם בכמותה (וכמדומה בי"א כן) ונספק אף דידעינן שהיה ס' בעלך הגי חתיכה אין להקל כלל ובכלל כי ספק זה לא נחשב לספק בדרבנן ולא לס"ס בדאורייתא ואף למאן דאמר ספק חסרון ידיעה הוה ס"ם בכאן ודאי לא כיון דלא מקרה הוא וכ"א יבוא לשער (או מטעם דנותנת טעם בכמותה) וזה מוסכם אין בו מחלוקת ואף להראב"ד דחולק בעץ ומתכות גם שם לא קיימא לן כן . והנה כל איסורין בטילין בס' הן לח והן יבש ואם נפל חתיכת נבילה לחתיכות ורוטב הכל מצטרף ולא חיישינן שמא נתנה החתיכה טעם בא' יותר מחברתה כי הרוטב מחלק הטעם בשוה

עיין צמח צדק סימן מ"ג במצא חלב ושומן ובשר יחד וספק אי נמלח החלב עמו אסור מספיקא דאורייתא ולא שייך רואין דאי אפשר לעמוד על שיעורו יע"ש לא הבינותי כלל אמאי לא אמרינן רואין בכה"ג ומה ענין לפנינו וא"א לעמוד על שיעורו ולפי מ"ש מקודם שמא אחת מלחה ולא חבירו לא שייך רואין ומ"ש דהוה ספיקא דאורייתא אבאר בסימן ק"ה אי מליחת בס' מ"ה או מדרבנן : **ט** והוא . עש"ך הביא ב' טעמים ועמ"ש בפ"ז אות ו' : **י** איסור כו' אפילו איסור דרבנן ש"ך וראיה מכחל דרבנן דצריך נגד כולו ואם סומכין אקפילא כה"ג יבואר באות כ"ט : **יא** צריך ס' עש"ך ולפעמים יש ס' בנחושתו דק כמ"ש בצ"ג אות א' גם אם ידוע כמה בלעה הקדירה : **יב** בין שהם . עש"ך דלא תדחוק לומר דהמחבר ה"ק דאין חילוק בין חרס לעץ ומתכות דלרמ"א יש חילוק בין חרס דחנ"נ החרס אפילו ידוע כמה בלע איסור ומתכות י"א אם מקצתו חם כולו לז"א המחבר דאין חילוק לזה קמ"ל דאין פשט הלשון משמע כן אלא לאפוקי מסברת הראב"ד ומתכת אגב טיפא נקיט : **יג** אבל . עש"ך ועט"י שם אות י"א דאף כלי חרס שאין מנוקב אין מבליע יותר מכ"ק ואם נשתהה בציר כשיעור שירתיח עס"י ס"ס בפ"ז וש"ך דתלי' בפלוגתא להפרישה דהוה כבוש ואוסר בכולו ולדידהו לא הוה אלא כמליחה לענין כלים ושם התבאר : **יד** בכלי . אבל מאכל אוסר בכולו ש"ך ומשמע בכלי אף שהיה דבר שמן אין מבליע בכלי יותר מכ"ק ע"י מליחה כן משמע מסתימת לשון רמ"א אף דהמעיין במרדכי פכ"ה תש"ו דמליחה רק כ"ק וא"כ לדידן דמליחה בכולו אפ"ה פסק הר"ב דבכלי אין אוסר יותר מכ"ק א"כ היה נראה דווקא בכחוש ולא בשמן ואף שא"א בקיאין מ"מ לכמה דברים אנו בקיאין לענין בלוע בלא רוטב עס"י ק"ה מ"ם מדסתם משמע דאין לחלק וצ"ע :

עוד יש לעיין אי נאסר כלי ע"י מליחה או עירוי ואח"כ עמד ריקן על האש וכלי ישן ב"י אי אמרינן דמבליע מכ"ק לכל הכלי ונ"נ הבלוע וצריך אח"כ לשער נגד כולו ונהי אם בשלו בו לא אמרינן דנ"נ כולו כיון שיש ס' נגד הקליפה לא נ"נ הבלוע דלא הוי מופרד ויש חילוק בין אוכל לכלי עס"י צ"ד נתבאר זה היטיב ט"מ בכלי ריקן חמה על האש מפלים ומבליע בכל הכלי ויהיה צריך אח"כ ס' נגד כולו ועס"י ס"ם בש"ך אות ס"נ בקערה שמלח ואח"כ לא צונן לקערה חמה י"ל דקערה חדשה ר"ל שלא בישלו בה מעולם וכעת צ"ע בכל זה (ס) : **טו** ונוהגין כו' . כמ"ש בצ"ד ש"ך ור"ל אף המחבר סובר סברא א' עיקר וכן כאן דעה ראשונה בסתם ושם כיארנו יע"ש: **טז** ולכן. הש"ך הסכים כט"ז דבפחות מס' לא מהני הסרת החלב והשומן האסור ומ"ש לק"ד לא מצאתיו שם מבואר כהסירו שלם וזה מבואר כאן במחבר ואין ראיה לחלב דטבע לצוף מלמעלה ובורח ממשקה ולענין הלכה וודאי צריך ס' ועיין מ"ש בסימן קכ"א ס"א חבית שרבקו בחלב יע"ש : **יז** או עש"ך ועיין אות כ"א .

אם היה כאן קדירה אב"י בלועה ב' זיתי בשר ואח"כ בלעה זית חלב ובישלו בה דברים חריפים ע' סי' צ"ה בהנ"ת דבר"ת לא שייך נ"ט בר נ"ט ולא אב"י א"כ במאכל זה יש טעם בב"ת וכה לי התם דאוסר דיעבד בחלב עד ס' ומה לי טעם חלב הנפלט לחריף דלא שייך נ"ט בר נ"ט בחריף והוה כטעם אחר ואם יש במאכל ס' נגד זית חלב תו אין צריך דליכא תערובות בב"ת ואם יש נ"ט איכא לעיונא ביה ועיין סוף הסימן ב' זיתי כו' :

אם נאסר כלי ע"י עירוי או מליחה כ"ק ובישל במקצת כלי היתר דאם נשער נגד מקום הבישול יש ס' נגד הקליפה ואם נשער נגד הכל אין ס' נגד קליפת כל הכלי מבואר בסימן ס"ם בש"ך אות ס"נ ואם הקדירה כולה חמה צריך ס' נגד כל הקליפה אף במה שלא נגע בתבשיל . ודע כלי שנאסר כולו ע"י בישול ואח"כ היתה חמה ריקנית ונתנו צונן לח לתוכו במקצת הכלי א"צ ששים כ"א נגד מקום התבשיל שנוגע בכלי ועם כ"ק מה שנגד מקום הריקן ר"ל כל שיש במאכל ס' נגד מקום שנוגע בכלי אם נחושתו דק (עס"י צ"ד) ויש במאכל ס' גם נגד קליפה במקום הריקן די דאין כלי חם מפלים בלא רוטב רק כ"ק עס"י ק"ה בש"ך אות כ"ג ובצ"ד אות ל"ב אבל אם בישל במקצת תו הוה ספיקא שמא בישול מפעפע בכל הכלי בין להבליע ובין להפליט עס"י צ"ב בש"ך אות כ"ב ושם ביארנו דל"ק מצ"ד התוחב כף דא"צ רק מה שתחב דהכף קר הוא יע"ש ועיין כר"ו אות נ' בצ"ד יע"ש וצריך ס' נגד כל הכלי בכולו ועיין סימן קכ"א בש"ך אות י"ז :

יראה לי אם בישל ספק איסור בכלי ואח"כ בישלו במקצת היתר ויש ס' נגד הקליפה במקום הריקן (אם הכלי כולו חם) יש לצדד וליסר דהוה ס"ס שמא לא היה כאן איסור ושמא אין בישול מפעפע להבליע ולהפליט ומנה אמינה לה מסימן צ"ז בש"ך אות ב' ספק שמא לא זב ושמא לא פעפע בכולו אלמא לספיקא חשיב לה וכאן אנו דנין על התבשיל לא על הקדירה הוה ס"ס עיין מ"ש השבות יעקב בח"ב סימן ק"נ בעגל פה סי"ץ יע"ש ועמ"ש בקונטרס הספיקות (ס) וצ"ע בכל זה . **יח** אפילו . עש"ך וכוונתו מבואר מדכתב הרב ואפילו ניערו איסור לא אמרינן גוף הכלי נ"נ משמע הא ישן בלוע הרבה היתר וניער זית איסור נ"נ הבלוע וזה באין הפסד אבל בהפסד קצת כתב בת"ח דשרי בשאר איסורין דהרבה סוברים אין חנ"נ בשאר איסורין וצירוף סברת הרשב"א דבלוע כו' ובב"ח כה"ג במתכת בעינן ה"מ דווקא כמו שיתבאר אות כ"א : **יט** שגם בזו כו' דס"ל בלוע לא נ"נ בב"ח וכ"ש בשאר איסורים לדידן דמשום לתא דבב"ח כו' : **כ** כמו שנתבאר . הש"ך הראה לצ"ב ס"ה וככר התבאר שם וכאן דס"ח נגד הריקן יש לו כל דין דכאן לחלק בין מתכות וחרס ובין בב"ח לשאר איסורים **כא** ויש שאין . עש"ך פסק דגוף החרס אין עולה על הדעת דנ"נ (עמ"ש בצ"ט) ובמתכות ישן בה"ם יש לסמוך אף בב"ח דבלוע לא נ"נ ובשאר איסורין בהפסד קצת הדין כן דלא נ"נ ובכ"ח ישן אף בה"ם נ"נ בב"ח אבל שאר איסורין יראה דעתו דכ"ח ישן נמי להקל ועמ"י כלל נ"א אות ח"י לא משמע כן אבל מסתימת הש"ך אות ח"י משמע כן וצ"ע : **כב** דבכלי חרס דהיינו כשבלע איסור כו' . ש"ך והיינו לסברת הר"ב דגוף החרס נ"נ אבל הש"ך גילה דעתו באות כ"א דגוף החרס לא נ"נ אפילו באיסור ואפילו בב"ח כה"ג ער"מ קדירה שבלעה זית כשר וזית חלב : **כג** כחצי זית . דח"ש אסור אלא שאין לוקין עליו ש"ך וכלשון הזה הוא בלבוש ס"ו ויותר מגומגם שכתב הלכך דח"ש אסור מ"ה צריך ס' והא אף באיסור דרבנן וח"ש נמי בעינן ס' וכן הלכה ובכה"ג בהגהות חטור אות ל"א רצה לעשות פלוגתא בין הט"ז וש"ך והבל"י אות ח"י העתיק דבריו ואינו גם לא העתיקן בשלימות דווקא כמינו אבל שלא במינו בעינן ס' ומיהו ודאי דש"ך קושטא קאמר ואפילו איסור דרבנן וח"ש בעינן ס' ואף במינו בלח . והא ליכא למימר דנתן טעם ליבש בא"ם ח"ש דאסור מ"ה דבעינן ס' דאילו מדרבנן לא בעינן ס' כמ"ש הש"ך בק"ש אות ט' זה טעות דהא איפשר למיתי לידי איסור תורה אם יבשלם יתן טעם והיתר נהפך לאיסור והוה שיעור שלם ונהי דאין לוקין על התערובות דמה מצינו מגיעולי גוים אין לוקין אבל שיעור שלם יש עיין מנחת כהן ס' התערובות אלא קושטא קאמר : **כד** לבטל . עש"ך וס"ם ק"ה וצ"ל ק' אות ב' ולענין ביצה שיש בה דם לא הוה בריה וע"ש : **כה** כחל . עס"י צ'. ודווקא כחל אבל שאר איסורין דרבנן בעינן ס' לבד האיסור יע"ש :

עיין לבוש ס"א כתב כדי אכילת פרס הוה ד' ביצים שלוקה וג"ם לעדות עיין סימן ס"ו ובח"ם ל"ר ובאו"ח הלכות יה"כ תרי"ב בא"ז אות א' כתב די"א וי"א הלכה כדעה ב' עס"י תע"ה שם תרי"ח וק"ם שם ובכללים אי"ה אבאר שאין זה ברור כי י"א וי"א איכא דעות דבדאורייתא לחומרא ובדרבנן להקל וא"כ לענין פיסול עדות ספיקא הוה : **כו** כל האסורים . עש"ך וכן הלכה דאף איסורין דרבנן ומינו וח"ש בלח אפ"ה בעינן ס' : **כז** מלבד חמץ . עש"ך וכל הדברים ששיעורן יותר מס' הם במינם דוקא ולא שלא במינו מלבד חמץ ודברים החשובים ועיין מ"ש בפתיחה : **כח** אבל . עש"ך ועיין או"ח שי"ת בט"ז אות ט"ו לטעמא אי יש זוז"נ שרי ועס"י ט"ז ומ"ש הט"ז בא"ח צ"ע בדבריו יע"ש : **כט** אפילו באלף . עש"ך והפר"ח אות כ"ה משמע דחולק וכמ"ך הביא דעות בזה ולהר"ן הוה ד"ת וה"ה בשאר דברים ביותר מס' אי נרגש טעמו תלוי בפלוגתא זו . ומ"ש להתיר עובד כוכבים מסל"ת יש לעיין א"כ כל איסורין דרבנן אמאי לא סמכינן אעובד כוכבים כזה"ז ונראה דחוששין לסברת רש"י נ"כ ופחות מס' לא מתירין ואף בקדירה באיסור דרבנן אין נוהגין בטעימת קפילא : **ל** ולכן מלחה עש"ך דתלוי אי שוה בטעמא או לאו ולא תלוי בשמא כיון דהוא יותר מס' ורמ"א שהתיר לעיל בפחות מששים יעוין שם : **לא** דעבידי כו' . אפילו איסור דרבנן אם מחמת עצמו אין בטל ש"ך ולקמן בדיני בריה אבאר : **לב** אם אסורים מחמת עצמם . לאפוקי בלועים מאיסור ש"ך :

נסתפקתי בשמים של היתר הבלועים מבשמים של איסור ע"ז או ערלה מהו מי אמרינן דוק מלח הבלוע מדם לא חמיר הנאסר יותר מהאוסר מדם עצמו וכמ"ש בנימין זאב של"ב דם עצמו בטל בס' כ"ש המלח משא"כ בשמים בלועים מבשמים ע"ז דבשמים ע"ז אם יש כדי לתבל אפילו באלף אסור א"כ עכשיו בשמים היתר נ"נ ויש בהיתר כדי לתבל א"ד כל שאין איסור מחמת עצמו בטל הוא ויש תבלין לזה דחנ"נ בשאר איסורין משום לתא דבב"ח ובב"ח לא יצויר בו יותר מס' ע"פ רובא דרובא ועיין מה שכתבנו בסימן ס"ם בפ"ז אות י"ם בזה ועמ"י כלל א' אות ב' וכעת הדבר צריך עיון ועיין מ"ש בסימן ק"ה והנה אם נפל חלב לשומן כתב הט"ז דלא עביד לטעמא גם לו הוה לטעמא היא גופא דרבנן ועיין אות כ"ם : **לג** כל אחד . עש"ך וזה אפילו למאן דאמר איסורים אין מבטלין זה את זה מ"מ ליכא טעמא ועיין בל"י אות כ"ז העתיק דברי איסור והיתר אפילו סילק א' מהם והב' נשאר בתוכו שרי וראה כן בכה"ג שהעתיקה ולא יפה עשה וכבר כתבנו בט"ז שאינו כן וכ"כ הפר"ח באות ל"ב רק בגבינה ובשר וירקות יצויר זה הדין ואיסור והיתר אפשר למעמיה אזיל בכלל כ"ג דבר חריף יבש באינו מינו לא שייך אם יבשלם יתן טעם כיון דהוא בטיל כ"ש טעמו ה"ה כאן מה שאין כן לדידן וראיה מדגים סימן ק"ו וק"ז ואו"ה גופא כלל כ"ו כתב כן . וא"כ ל"ס זית נבילה וזית חלב והוסר א' דאסור אלא אפילו זית דם וזית נבילה והוסר א' החלב ודם נתערב יפה אפ"ה עתה נ"ט ובאסור : **לד** וכן . עש"ך אם היה נ"ם ונפלו ב' זיתי איסור בב"א שרי אף לדידן ואם סילק א' אסור . ואם בזא"ז אסור לדידן דנ"נ ואם ס' זיתי היתר ונפלו ב' זית' איסור בב"א וסילק א' שרי דיש ס' היתר וזה אמת ויציב . ואפילו זית איסור וזית ועיד ר"ל חלק ששים מזית נפל בב"א שרי ומ"ש הש"ך בזא"ז רבותא קאמר אפילו בזא"ז לא נ"נ מאחר דיש ששים היתר וכדאמרן עמ"ש באות י"ז שלפני זה : **לה** ונתערבו הקדירות בשוגג . אבל במזיד יתבאר דינו בצ"ם ש"ך ואף להמחבר באיסור דרבנן מותר להוסיף מ"ם האיסור משום חלב ועוד מיירי בצונן ולמ"ש הש"ך בפ"ז אות ט"ו בלא"ה לק"ם ולדידן אף איסור דרבנן אסור להוסיף :

ודע אם נאמר ספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן א"כ להמחבר ספק איסור תורה מותר להוסיף ואיך כתב בס"ב בא"ם הוא ספק איסור תורה לוסיף עד ששים עתה כיון דלדידיה לית לי' חנ"נ ועוד חנ"ב בשאר איסורין דרבנן י"ל חשש איסור תורה אין מבטלין ודוקא עצים שנשרו דלית דררא דאורייתא ועוד דספק שיכול לברר ע"י טעימא מ"ה אסור כמ"ש בקונטרס הספיקות א"כ אין ראיה מהמחבר איך סובר ובצ"ם אבאר ספק איסור תורה אי מבטלין או לאו . ובק"י אבאר עוד :

צט א עצמות . עש"ך ובגמרא אמרינן צ"ז ב' מ"ד בס' בשר ועצם בהדי בשר ועצם משערין והיינו דעצמות שבזורע רבין הם ויש לתלוחית ומצטרפות לאיסור וכמ"ש הר"ן ולענין הלכה אם נפל עצם דך מנבילה להתיר בא"ם יראה לאסור באין ה"מ אבל בה"ם המיקל לא הפסיד עי' מ"י שאלת ט"ו ובמינו המיקל אף בהפסד קצת אין נוערין בו ואפי' לצרף איפשר לצדד :

כתב הט"י בש"ת סימן ט"ז עצם חלול בחלב ויש לחוש שמא היה מוח ונמס יש לאסור אף דאחזוקי איסורא לא מחזקי' והביא ראי' מפי"ז דשא"ה ה"ו שפסק הר"ם בגרעין של אוכל וכו' דספק הרגיל הוא דגרעין בלא אוכל וורקין לחוץ תולין דאוכל היה ונפל לתבשיל ונימא ה"ה כאן ועיין בית לחם יהודה בצ"ט ובשו"ת הרבה להשיב עליו אפו דכפי מה שפי' הרא"ש בפ"ד דטהרות מ"ד אין ראיה יע"ש הישב והעלה אחזוקי איסורא לא מחזקינן יע"ש והנה באמת מ"ש הר"ם דהאוכל נימוח צ"ע כיון דגרעין של נפת הוא זית ואין בזית כדי טומאה לטמא אחרים ואולי י"ל ועיין פסחים ענבים שנטמאו דורכן פחות מכביצה . ומ"ש דמשקה מוסף אמאי לא אמרינן דמגרעין ואוכל טמא הא י"ל דמשקין לטמא אחרים מדרבנן וספיקו להקל עיין ט"א פ"ד . והט"י לא החמיר אלא בספיקא דאורייתא בא"ם ומיהו ודאי הכל לפי ראות עיני המורה עצם יבש וישן ודאי אין חוששין אבל עצם וכתוכו היה מוח ואח"כ מצאו בתבשיל (וא"א להכיר השומן שעב הוא) ולא ידענא אי נפל המוח לארץ זה שכיח לאיסורא טפי וכמו שכתב הט"ב בס"ט כל ששכיח לאיסור תולין ודאי כדמוכח בת"ס גרעין בקערה על תרנגולת אי לאו ט"ס לא הוינו תולין יע"ש וה"נ שכיח שנכנס באוכל מטה דנימא שנפל המוח לארץ בעודנו חי ובא"ם דספיקא להוטרא אסור ואף במינו יש לעיין ויראה לי אם העצם סתום מכל צד ויש בו מוח אף שלא נחסר מהמוח כי אם קצת משערין נגד כל המוח כמו בכל חתיכה דלא ידעינן כמה טעם נפיק מיניה דלא בכל"י שם ואם נימוח כל המוח יכולין לשער נגד כל החלל ואין דומה ללב דאי אפשר לשער נגד חללו משא"כ כאן נ"ל (°) : **ב** ויש מחמירים . עש"ך בט"ז הארכנו וכאן אבאר בקוצר הנה יש ד' דעות י"א בטור דאיסור לאיסור והיתר להיתר כמשמעות גמרא חולין צ"ז ב' ס"ס בשר ועצם בהדי בשר ועצם וקיי"ל בששים כו' והרא"ש ור"ש דאיסור מצטרפין להיתר ודעת רי"ו בשם הר' אברהם בן אסמעא"ל דהיתר אין מצטרפין בא"מ ודעת הא"ז הובא בהגהות ש"ד דאיסור לא לאיסור ולא להיתר . והר"ב שכתב ויש מחמירין באין הפסד כא"ז אבל לצרף האיסור לאיסור כי"א אפי' באין הפסד לא החמיר פרכתב שאין לצרף איסור להיתר משמע גם לא לאיסור וזה דעת א"ז (ומה שכתב הש"ך אות א' וכן דעת או"ה בשם א"ז צ"ע ועב"ת) . ומ"ם טעמא דא"ז לא ידענא כיון דהיתר מצטרפין להיתר דאיסור אמאי אין מצטרפין להיתר כיון דאין מצטרפין לאיסור ואולי משום שלא יבוא לטעות כאם בשל הנבילה תחילה : **ג** כי כן עיקר . עש"ך ובהפסד יורה הר"ב בצ"ח דאין גוף החרס נעשה נבילת אלא הכי קאמר באין הפסד אמאי כתב י"ם שלא לצרף עם ההיתר ותיפוק לי' דלאיסור מצטרפין ותי' הש"ך בט"ז אות א' דכלי עצם מהני הגעלה : **ד** חתיכה . עש"ך המחבר כאן עמד בסברתו שכתב בק"ו דחתיכה עכ"ם אסורה דנעשה נבילה לא אמרינן אבל אפשר לסוחטו אמרינן בשאר איסורין ועכ"ם מצטרפת החתיכה עצמה לס' והר"ב הניח דנ"נ כולו אסור ואין מצטרפת עיין תשובת הרשב"א תצ"ר ומיהו ביש ששים עם החתיכה נגד האיסור אפילו נפלה החתיכה בא"ם וספק אי יש ששים נגד החתיכה בנשפך לקולא דנ"נ בשאר איסורין דרבנן : **ה** ואין נוהגין . עש"ך דאפ"ה החתיכה אסורה וכן להמחבר אפי' טעים קפילא ולית בה טעמא מ"מ משהו נשאר ואפשר לסוחטו אסור להמחבר ולדידן אף נעשה נבילה והנה חתיכה שנאסרה מחמת משהו דלא נ"נ עס"י צ"ב בטור ובט"ז לכאורה אף לדידן יצויר דהחתיכה גופא מצטרפת שוב ראיתי שזה טעות דמט"נ תוך הפסח לט"ז א"ש ולש"ך תרי משהו אמרינן אוסר הכל ואי לאחר הפסח ושהה במזיד אף אותה חתיכה שריא ע' או"ח הט"ז בט"א אות מ"ג ות"י אות מ"ח וכבר תמהנו לעיל בצ"ב על מה שכתב הש"ך בנה"ך דהחתיכה במשהו ועבר הפסח אין צריך ששים נגד החתיכה והא חתיכה גופא חוזרת להיתר שלא עבר בב"י :

אמנם כן לא שקר סילי בחתיכה שבלעה זית חמץ קודם ה' ובשלה עם אחרות בזמן היתר ויש ששים עם החתיכה שבלעת היא מצטרפת ולאחר איסורה נמי שריא והוא הדין בצלים בסכין חולבת אם שיעור הסכין זית ובצלים נ' זיתים מצטרפין הבצלים עם הבשר ובין הכל ס' נגד הסכין הכל שרי וראוי שתדע שיש בכאן חקירה קלה כמו שאתה רואה והוא דהא דאמרינן בבלע היתר דלא נעשה נבילה לדידן כמו בצלים בסכין חולבת או חתיכה בלועה מחמץ קודם ה' דמצטרפת היא גופא חילוק יש והוא דאם בלעה חתיכה עד"ם שיש בה עשרה זיתים וזית אחד איסור אם יש עוד חמשים זיתים ובין הכל ששים הטעם נחלק לכולן בשוה והכל מותר כמ"ש אמנם אם חתיכה שגדולה עשרה זיתים בלעה מחתיכת איסור שגדולה ג"כ עשרה זיתים דצריך לשער בכולה דלא ידעינן כמה בלעה ורואין כאלו בלעה עשרה זיתי איסור מעתה צריך בקדירה חמשים ותשעה פעמים עשרה זיתים והחתיכה שבלעה והרי בין הכל ששים ואסור כך עשר פעמים ס' הן ס' פעמים עשר והדין לבצלים אם הסכין גדול או יותר מבצלים תצטרף נ"ט פעמים כמו הבצל ע' שו"ת מהר"ם לובלין כ"ח . ואף למה שכתב הר"ם ז"ל בטעם הכחל דמפני שהוא דרבנן די בכך אין חולק ע"ז אלא דקשיא ליה נימא כחל נ"נ ומיהו לא יצדק זה למה שכתב בבשר עוף בפמ"ו מרבה ע' סימן צ' בט"ז אות ג' ומ"מ לדידן דכל איסורי דרבנן בעינן ששים והוא ובכחל נ"ט והוא כדאמרן ועיין פ"ת אות נ' ותבין דבריו :

ולא יש ההמוני כמוני שדרכי הוראת והחכמה נעלמו ממני לא אוכל להבין לה במ"ש הנה"ך בסימן צ"ב בענין תרי משהו ובשם או"ה כלל כ"ד יעוין שם והעולה מדבריו חתיכת מצה שנאסרת מחמץ בפסח במשהו מרשיל"ם (למאן דאית ליה חמץ רשיל"ם ע' סי' ק"ב) ואח"כ נפלה לא"ם שא"צ ששים כ"א נגד האיסור יע"ש ולמה לי ס' נגד האיסור כיון שיש בחתיכה ראשונה ששים נגד האיסור אף שאין באחרות ששים מ"מ מתחלק האיסור לפי ערך ויש בחתיכה קטנה לפי החלק הס' וכדאמרן . וד' או"ה כלל כ"ד ד"ג י"ל ברוחק יעוין שם . גם בב' משהו פסק להחמיר ובעצמות פסק דאין בהם לחלוחית משום הכי מצטרפין להיתר ובט"ז הערנו מזה וצ"ע (°) : **ו** אע"פ . עש"ך בשם יש"ש וכ"ה בט"ז ומיהו בראינו האיסור והיתר ובמקום הפסד יראה לצדד וכמ"ש בט"ז אות ח' ועיין פר"ח אות ז' יעוין שם : **ז** אין מבטלין . עש"ך והם דברים פשוטים דרשב"א בתה"א קנ"ב א' הביא דעת האוסר והר"א ז"ל ומיהו דיעבד בשוגג מותר ואף מזיד לא הוה אלא קנס דל"ת כל מידי דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני כמו שכתבו התוס' בתמורה ד"ב ד"ה רבא (עיי"ש ד"ה ורבי יעקב ומלת רבא הוא דיבור בפני עצמו יעוין שם כדפוס) דאי מעצמו שרי ה"ת עשה איהו וכ"כ פר"ח בס"ר אות כ"ו יעוין שם . ומה שלא הזכיר מהר"ם ז"ל פט"ו ממ"א הלכה כ"ח יראה דאין הכרע דה"ק אסור לבטל איסור תורה ואם ביטל מותר ואעפ"כ קנסו היינו לאחרים מותר ולדידיה אסור . והנה לכאורה הנ"ם אי ספק אי נפל איסור תורה לתבשיל בא"ם אין מבטלין מ"ה אסור להוסיף ואי מדרבנן הוה ספק דרבנן ולקולא ול"ד למ"ש בצ"ח באינו מינו ונשפך דאסור ואמאי להוסיף השתא עד ששים התם הספק מצ"ע ד"ת שיש כאן חשש איסור מה שאין כן בספק אי יש כאן איסור כלל ומ"ם יראה דגם זה אסור דלא מיקרי ספק דרבנן כה"ג ע' בקונטרס הספיקות ובמנחת יעקב שם אות ל"נ . ועוד נראה דלא שייך כאן לומר דלא גזרו רבנן וקנסו בספק איסור דכי אמרינן ספק דרבנן להקל באירע כך אבל לעשות מעשה ולעשות ספק דרבנן בהא לא אמרינן . ובהכי ניחא ההיא דקי"א ב' קדירות באיסור תורה אסור לרבות עד ששים ומיהו כבר הקשינו בט"ז אהא דב' קדירות היתר ואיסור דרבנן אסורות שתיהן כשאין בשתיהן ששים או שאין עתיד להתערב ומשמע אפילו באיסור גופא דרבנן (לא בשיעור דרבנן) וכ"כ הפ"ת בקי"א ואמאי להוסיף עד ס' להמחבר בדרבנן דלא נ"נ ושם יבואר :

עיין בכה"ג בהגהות הטור אות י"ו הא דאין מבטלים בודאי איסור לא בספק איסור והראה מקום לקט"ו בש"ך אות כ"ח ולקי"ד אות כ"א ולהפרישה קט"ו אות ט' ות"ה קע"א . אל תטעה לומר בספק איסור תורה שמבטלין ודאי ליתא ובמקומות האלו בחטים מתולעים בת"ה המבואר בפ"ר שמא יברחו ר"ל כי כן הדרך ואם תמצא לומר ישארו נתבטל ועוד שאין כוונתינו אלא לטחון ובחמאת ש"נ מותר לבשל שאני אומר שילכו הצחצוחין ע"י אש ואת"ל ישאר כיון שאין כוונתינו לכך לא הוי מבטל משא"כ בספק איסור תורה וכדאמרן ובהא דחמאה יש לנו הרהורי דברים דלהר"ם בלא"ה איסור דרבנן מבטלים ושמא י"ל דוקא בשר עוף בחלב אבל חמאת ריש דרגא דאורייתא אף שהשיעור דרבנן אפילו הכי אין מבטלין . אלא שרשב"א כתב בתה"א גבינת הכותים מבטלין וכ"ש חמאה ובסי' קט"ו אי"ה אבאר ואולי נ"ם לחשוד לאיסור דרבנן אין חשוד לאיסור תורה מיהו הש"ך ופר"ח נראה הסכמתם דמדרבנן אין מבטלין והפ"ת מסיק דמ"ת הוא :

כתב חכה"ג בהגהות הב"י אות כ"ב אף למ"ד אין מבטלין מ"ה בלע שבקדירה דרבנן הוא מ"ה ק"ס ב' ואפת שבמשמרת הבית ק"ס ב' עמד על מה שחקר הרא"ה ז"ל אי בלע שבקדירה שאב"י עדיין ראוי לגר ובתערובות פוגם הוא איך אמרינן קדירה שאב"י מותר מן התורה והא אין מבטלין איסור ע"ז תי' המ"ה דבלע כיון שאין מתכוין לבטל (אלא לבשל) מן התורה מותר ורבנן גזרו יע"ש :

יראה לי המבשל במזיד בקדירת איסור שאב"י אסור התבשיל כדין מבטל איסור דרבנן אף להמחבר וע' פי' ל"ס . אמנם ראיתי בתשובת בנימין זאב שי"ם כתב באשה שפשעה ובשלה לאחר מעל"ע ,כפי הנראה שם דהתיר התבשיל דיעבד ולא אבין לה כי לע"ד דאסור במזיד (°) וצ"ע: **ח** ואפי'. עש"ך ועיין

בשוה א"כ אם זית איסור גוש נפל לשלשים זיתי גוש היתר ושלשים רוטב הכל מותר לפי שהמיחה היוצא מזית איסור נחלק לס' חלקים ונתבטל מעוטו מיעוט ואף אחר כך כשיוצא כבר היתר הוא ומיהו לומר שהשלשים זיתי גוש פולטין תיחל כשיעור האיסור זה אין ברור אלא כדאמרן ואם כ"ט זיתי היתר וזית א' איסור והוא גוש אוסר ודאי לגד בכחל דהוא עצמו ממנין ואי קשיא אמאי כיון דאמרינן שזית האיסור פולט או נותן טעם כמותו אכתי מתחלק הטעם בשוה ויש בכל זית חלק ס' באיסור דגם באיסור גופא נכנס חלק שלשים דהא להמחבר ס"ג הדין כן בשאר איסורים והוא מתשובת הרשב"א תל"ד אם כן באיסור נמי נימא הכי י"ל דמכל מקום גם אחר כך יוצא טעם מן האיסור ויתן טעם באחרות מה שאין כן בכולו היתר כבר נתבטל :

והנה בעצמות איכא ג' דעות. הא' דעצמות האיסור מצטרפות להיתר וכ"ש דהיתר ויש בו ב' בחינות הבחינה הא' דודאי אין בהם שום לחלוחית אלא דהטעם שהאיסור מתפשט לכל בשוה וכ"ת סוף הדר פליט וליכא למימר שנתבטל בעצם דעץ יבש הוא וכמונח בקופסא דמי הרגים בזה כפ"ת אות א' ותוכן כוונתו דמתו' חולין ק' ד"ה כשקדם מוכח דמשהו אין בו כח לצאת וסובר דאף שכלי ועצם אין בו כח לצאת ועס"י צ"ב בט"ז אות ט"ו ובנה"ח סימן תס"ז אות י"ז ספק תרי משהו לא אמרינן וכתבנו שם דמשהו אין בו כח לצאת כלל חוזה וכן סי' באליהו זוטא ואליהו רבה בא"ח תמ"ז אות א' אלא שחילק שם בין בלוע באוכל דאין כח במשהו לצאת משא"כ בכלי לייבש הסיא דרוקח בא"ח תס"ז יע"ש ועמ"ש לעיל צ"ב . ואי קשיא אמאי אין גוף הקדירה מצטרפת להיתר ר"ל בקדירת היתר תי' ספריסה אות ב' דשבע מלבלוע (ואפשר לומר כ"ת כן ועצמות לא דמי לכ"ת) וחדשה משום לא פלוג והפ"ת תי' דקדירה שבפנים יש רוטב ובחוץ מגולה אין מתחלק בשוה ואין הכי נמי שאם יש בקדירה בתוך הרוטב הרכי אדמה הכל מצטרף להיתרא :

הבחינה הב' דודאי יש מיחל בעצמות והא דמצטרפין להיתר דטעם עצמות לא חשיב ולא אסרה תורה וכ"כ הפ"ת והכר"ו אות א' וכן משמע ברמ"ש סג"ה שם דלא עדיף מג"ה דודאי יש בו לחלוחית ואפילו הכי אין אוסר פליטתו וכיון שכן ה"ה עצמות ושפיר בטל המשהו שנכנס לתוכן ומתבלבל עם לחלוחית שבהן וכ"ת מנא ידעינן כמה לחלוחית יש בהן חז"ל ידעו ושיערו כך לס"ז בחרסי קדירה בין חדשים או ישנים סמוכים תוך הקדירה אין מצטרפין לבחינה שניה וכן קליפי ביצים אין מצטרפין דיעה ב' דעצמות שאיסור לאיסור והיתר להיתר כי יש בהן טעם. בדיעה ג' היא דעת רמ"א בהג"ה דהיתר להיתר ודאיסור אין מצטרפין לא לאיסור ולא להיתר כמ"ש הש"ך אות ב' וטעמא לא ידענא כיון דהיתר מצטרפין ע"כ דאיסור או יצטרפו להיתר או לאיסור והן אמת שברייתא המובא בירושלמי הוא בר"ש פ"ה דתרומות מ"י וברמ"ש סג"ה דגרסינן התם לית את יכול דהגיה טנופת של תרומה אין מצטרף לאסור אבל של חולין מצטרף אלמא משמע כן וכש"ך אכתי : **והט"ז** כתב דמתחלק בשוה ויש בהם לחלוחית אלמא סובר כדיעה א' בבחינה ב' וכמו שנתבאר . וקשיא לי טובא א' דבסי' ס"ו כתב אות י"ב משמע דקליפי ביצים מעלים אי לאו גזירה אסו בלא קליפה . ב' דלפי מה שפסק בא"ח תס"ז אף בכף אין כח בבלוע לצאת א"כ למה לי טעמא דיש לחלוחית בעצמות וי"ל זה . ג' א"כ קשיא קושית הכ"ת נהי דעצם לא נ"נ מכל מקום לחלוחית א"א להפריד עס"י נ"ח בט"ז אות ז' . ובעיקר קושית הכ"ת היינו דאמאי כתב יש מחמירין באין הפסד שלא לצרף להיתר עדיפא כלל שמצטרפין לאיסור אבל בים הפסד לק"מ דהר"ב בנ"ח לא החמיר בגוף החרס אלא באין הפסד גם י"ל בין בנ"ח לשאר איסורים . וממ"ש דקיי"ל כלי עצם ניתרים בהגעלה יראה לכאורה כמ"ש בא"ח תנ"א ס"ו וס"ת כפות מקרן חיים כלי עצם צריך הגעלה ולחלק כמ"ש השה"ג בסי' קכ"א דכלי עצם לא חיים . דא"ל כן הי"ל דלאפשר להפריד בהגעלה א"א משום חיים כו' ולקמן בקכ"א ובא"ח תנ"א ה"ה :

ויצא לנו הדין כמ"ש המחבר בל"ה ס"ג שיהא במים ששים ולדידן אף באין מלוכלך ודאי שצריך ששים נגד הקדירות דאי משום שמתחלק בשוה מה בכך שקדירות של בשר אסורין מכאן ולהבא שבלועים מבשר בחלב אמנם הא קאימנא שאם הדיח קערה חולבת בין כלי בשר ונתן מאותן מים לתבשיל וכדומה לכאורה י"ל דהמים לא נ"נ כיון בטעם החלב מתפשט לגוף החרס של בשר ויש בין הכל ששים נגד החלב ואין כאן כלל רק טעם בשר והמים שרי עכ"פ דיעבד עם בשר ולפיכך יש לחלק ולומר שבע מלבלוע והדבר צ"ע (°) . ועיין ש"ך דאפילו קליפי ביצים מעלין האיסור . ולפ"ז הקדירה אין מצטרפת דהיא חוץ לרוטב מה שאין כן בשהדית והמים מכסין אותן כאמור . עוד אעורר דבר אחד והוא כמו שאתה רואה מ"ש המחבר בס"ג בד"ה והוא מדברי הר"ם והרא"ש והמחבר קיצר והטור סיים דשמא נתפשט מבשר הנבילה ונכנס בעצמות וכ"ם כוונת המחבר ואם ראה תחילה כמה היתה הנבילה אין לחוש ואם בישלה עם אחרות עדיין יש חשש כמבואר כ"ז היטב בב"ת יע"ש מה שאין כן לדידן דנ"נ בשאר איסורין א"כ אף ידוע כמה היתה קודם בישול א' ונתבשלה לבדה במים עכ"ז אין עצמות מצטרפין אלא לאיסור שהרי בלעו מרוטב ומים הנ"נ וצריך נגד הכל וזה שסיים הלבוש והוסיף ב' מלות ונעשו"ן נבילה"ם ולדעתי כיון לזה ולבושיה כעמר נקי . וכ"ת לו יהא כן מידי דהוה אבני מיני איסורין כאין טעמן שוה כבר דברנו מזה במקום אחר וכפתיחה דאם זית נבילה שנתבשל עם זית מים וכ"ל ונפלו שניהן לנ"ט יבקות לא אמרינן כ"א בטל דנידון הכל כבשר נבילה וכ"ע : (ב) וגוף . עט"ז יראה לפרש כוונתו דהמחבר ע"כ אחרסי הקדירה קאי דאי אבלוע סבירא בס"ד להקל במינו כרשב"א וכדבעינן למימר שם וע"כ אגוף החרס קאי וסובר דיש לחלק בין קליפת איסור דמצטרפין להיתר אף שאין בהם לחלוחית לגוף החרס דאין הרוטב מכסה אותו בחוץ כמ"ש הפ"ת הבאתיו באות הקודם ומיהו בלחלוחית בחוץ דופני הקדירה סובר המחבר דמצטרף שפיר דמקושר הוא עם רוטב שבתוך חלל הקדירה וכמ"ש לקמן וא"כ אף המחבר סובר דגוף החרס אפילו במינו אין מצטרף להיתר ויסיה דברי המחבר כמ"ש לא לאיסור מיותרין דמ"ת שיצטרף גוף החרס לאיסור מה שאין כן להטור א"ל לדחוק ולומר דאיידי דהיתר נקיט איסור אלא ה"ק וקדירה עצמה אין מצטרף ר"ל הבלוע לא להיתר דהטו היתרא בלע כו' ולא לאיסור כלומר שאם עכשיו יש ס' לא מהגעילין שמא בשעה שנפל לא היה ונבלע מהאיסור לדופני הקדירה דאחזוקי איסורא לא מחזקינן וכמ"ש לקמן . והטור מביא תחילה דעה אב והרא"ש שאין הבלוע מצטרף אף במינו ואח"כ מביא דעת הרשב"א שהכריע להקל במינו וא"א הרא"ש לא יחלק כלומר אף במינו אסור ועמ"ש באות ד"ה : (ג) ונקיפה . הוא דק דק של בשר ותבלין ט"ז ול"ם איסור גוש שנפל הכל מצטרף ול"ם נלול ומיהו בגוש שמנים הרוטב מותר והחתיכות אסורות כאין רוב או בתבר"ל עיין סימן ק"ט ואילו בנלול הכל אף הגוף מצטרף ואף הרוטב מותר אף שאין הרוטב לבדו ס' כמבואר בצ"ב בטיפת חלב אם יש בכלל קדירה ס' הכל שרי עיין מ"ם בפתיחה (°) : (ד) אע"פ . עט"ז :

והנה הדין מתחלק לכמה גוונים כמו שאבאר אם ידוע האיסור והיתר בעת נפילה והאיסור מרובה ליה דין צריך עיונא דאף עתה האיסור נצטמק מחמת הבול מ"מ תחילה נתן טעם ואף למאן דאמר אפשר לסוחטו בשאר איסורים שרי וכן לדידן הוה דאורייתא לא דרבנן כן נראה לי . ואם היתר מרובה ועתה נצטמק היתר ואין ס' מרש"י משמע דמותר דלא דמה ל"ב אלא דהחתיכה בלע כו' שלא ידעינן כמה האיסור והיתר שרי דלא נדמה זה ואדרבה הסיא מעשה דיקולא בג"ח חולין יסייע לזה יע"ש וכ"כ הר"ן ז"ל בנ"ה יע"ש היטיב ומה שכ' דלהר"ם סט"ו ממ"א הכ"ד היינו לומר שאין משערין מה שכלה מחמת האש לא מה שבלע קדירה מהיתר משערין ול"ד לקדירה ישנה של היתר שאין משערין דמאן נימא לן דים בלוע מה שאין כן אם ראינו שנתמעט היתר ונבלע בקדירה כאומד יפה נגד מה שכלה באש . והרשב"א בחידושיו הביא כן ואף שתמה ע"ז פ"מ המעיין שם יראה דממ"ש הרמב"ם סט"ו הכ"ד משערין באומד יפה הוגה לו והיינו כדכתיבנא דתמיהתו היתה דהיך נצרף מה שכלה אבל הבלוע מצטרף אם נודע כמות היתר ואיסור בעת שנפל ונתבוך נ"ה ב' ונ"ו א' משמע דהא דמתיר הרשב"א במינו כשידוע והיה תחילה ס' בהיתר ובתנאי באומד יפה לא מה שכלה האש היקל במינו ומינה באינו מינו אף כה"ג אין להקל בו :

אמנם המעיין בב"י יראה דרשב"א מיקל במינו אף שלא ידוע שהאיסור תולין יע"ש ובספרי ראש יוסף הארכנו בזה דיש לומר מה שכתב הטור וא"א לא חילק היינו בידוע בא"מ נמי שרי ובא"י אף במינו אסור ועתה ראיתי בפ"ת אות ד' העיר קצת בזה יע"ש וא"מ המעיין באורך שם ובקצר ב"ד ס"א דף ל"ז ב' דפוס קדימוני יראה כמו שכתבתי מתחילה וא"כ לדינא יראה דאם לא ראינו ועתה היתר יותר אף בא"מ לא מחזקינן אסורה ואמרינן נמי היתר יותר ואם עכשיו האיסור יותר ומתחלה לא נודע אף במינו אוקמיה אחזקה דהשתא ואסור . ואם ראינו שהיה היתר מרובה ואח"כ נצטמק ואיסור לא נצטמק ובאומד יפה במה שבלע קדירה יש ס' עתה באינו מינו יראה להחמיר אף בה"מ ולצורך ע"ש כי משמעות הרשב"א באורך ובקצר כן דשמא אין הבלוע בקדירה מסייע שאין מכוסה תוך הרוטב גם א"א לשער באומד יפה . ומיהו הא ודאי אי היה היתר מרובה ונילקו לאיסור אח"כ קודם שנצטמק ההיתר או שהאיסור לא כשה משתכיח אף בא"מ דלמה נחזיק ריעותא וכדאמרן . ואם במינו באין ס"מ אין לסמוך אפסק ש"ע וכמ"ש יע"ש וכמ"ש הש"ך אות ו' שזה נכון לכתחילה אבל בה"מ ולורך גדול יראה להתיר במינו באומד יפה מה שנבלע בקדירה לא מה שכלה מאש ובתנאי שידוע בעת נפילת האיסור שהיתר היה ס' וכמשמעות הרשב"א באורך ובקצר ומ"מ לדינא צ"ע עמ"ש בש"ך אות ו' ועיין פר"ח בס' אות ו' וכאן : (ה) וה"ה מכש"מ . עט"ז והם דברים פשוטים שאפילו בא"מ ולא ראינו בעת שנפל האיסור והיתר ועכשיו יש ס' נ"מ בשניהם תולין למה נחזיק ריעותא ואמרינן שמתחלה נ"כ היה כך אפילו עצמות דאין מצטמקין וכשר דרכו להצטמק א"כ בלא ראינו האיסור בשעה שנפל ועכשיו יש ס' נימא דמתחלה נצטמק האיסור ובתחלה לא היה ס' אפ"ה לא מחזקינן איסורא אפילו בא"מ . והנה המחבר פסק כהר"ת ז"ל ממש אלא שהר"ם לשיטתיה טכ"ע דרבנן מש"ה היקל בא"מ והמחבר פסק בנ"ת ד"ת מש"ה חולק ובזה נתישב מ"ש המ"י כלל ס"ה אות נ"ו יע"ש : (ו) אבל במינו . עט"ז וכבר כתבנו בזה באות ד' מה שנלע"ד בזה : **גם** הא דמצטרפין במינו מה שבלע הקדירה באומד יפה להמחבר ולדידן לעת הצורך נגד התבשיל אבל מה שנצטמק אין הריקן מצטרף עיין ס"ת ופשוט הוא עס"י צ"ב בפ"ת יע"ש : (ז) אין מבטלין . עט"ז דוקא היכא שמפסיד היתר ע"י כך כמו רגלי הדבורים שא"א לברר משא"כ בסימן קל"ז אות ד' אסור להוציא יין דקן שהוא שבלוע מיין נסך אף דאין מתכוין לכך ויש ס' כיון דאפשר בע"א ועמ"ש המחבר כאן ס"ו באיסור מועט דא"א לבוא לידי איסור שרי הא לא"ס אסור אף שאין כוונה לבטל ועיין א"ח תנ"ב בט"ז אות ה' במ"ש דמותר להגעיל כלי איסור בכלי היתר אם יש ס' ולא הוה מבטל כיון דאין כוונה לכך . וכבר הקשה לי חכם אחד שזה סותר למ"ש כאן אם אפשר בע"א אסור . ול"נ דודאי בכלי איסור אי אפשר להגעיל בהיתר והא דלא מכשיר היורה אחר כך כיון דבעינן גדנפשה סוי ארחה וכל כהאי גוונא הו שרינן : **ובמ"ש** עבר וביטלו פי' הט"ז דס"ק בין ביטל אסור בעינן לתוך ס' או נפל לפחות מס' ורבה עד ס' בשוגג מותר והוכיח דלאומר מותר בשוגג מיקרי דבשלמא ריבה משכחת שנפל או לא נודע התערובות עד לאחר כן מה שאין כן איסור בעינן איך משכחת שוגג דדוחק לומר דמידי שנתחלף חלב בשומן ועירבם :

ודע דגם בש"ך אות ס' פי' כן כט"ז דאפילו איסור תורה בא"מ או איסור בעינן שביטל בס' בשוגג מותר ולא קנסו שוגג אטו מזיד אבל הפר"ח אות י"ב דעת אחרת אתו דכל שהאיסור תורה ובעינן או א"מ לדידן ס"ל ד"ת קנסו שוגג אטו מזיד והמחבר ס"ק עבר וביטלו הר"ל שפשע וריבה דלא הוה מ"ה דבר חשוב ומדרבנן אסור או ריבה מין במינו דמ"ה כרוצה ומדרבנן בלא ס' לא גזרו שוגג אטו מזיד הא איסור בעין והוא מ"כ שביטלו או בא"מ אף שוגג אסור ואף טועה וכסבור שמותר לבטל קנסו דלא כט"ז אות ט' שהביא מתו' בכורות דאפילו למ"ד קנסו בטועה בדין לא קנסו והשיג הפר"ח דאדרבה שוגג זה גרע טפי יע"ש . ומ"מ לענין הלכה קיי"ל כש"ך וט"ז דלאיסור תורה בעין שביטל לא קנסו וכדבעינן למיתר קמן ואפילו בשוגג שסבר אם נתערב לא קנסו . ואל תטעה בלשון הט"ז שכתב ול"ל דשוגג כו' לומר דוקא נכש"נ דהא באות ט' כתב דגם זה מיקרי שוגג משמע כ"ש לא נודע או שכח שנתערב נמי לא קנסו . והטעם שאין מבטלין איסור הוא רק מדרבנן כמ"ש הש"ך אות ז' א"כ ל"ד למבטל דקנסו שלא יעשה איסור וכבר אמר הפ"ת אות מ' והכר"ו אות ב' כוס . אלא דהכר"ו כתב דליכא דגמרא גיטין נ"ד ב' והא הכא דמ"ה חד בתרי בטיל וקיים אלמא אי מ"ה ד"ת אין בטל אף דאין מבטלין איסור דרבנן קנים ב"י כיון דגוף האיסור הוא ד"ת יע"ש אי משום הא יש לומר דעדיפא טפי דאין בו כלל איסור תורה . והמעיין בהלכות במטה ס"א סי"ב הזרוע יעקב שיאמר המזיד בשוגג הייתי משמע הא לא"ה לא קנסו :

והנה הפ"ם ר"ל דמ"ה המבטל וזורע בשביעית קנסו למ"ש ולעקור ולזרוע דלא מפסיד כ"כ משא"כ מבטל דלעולם הוא לא קנסו ולפ"ז במבטל חמץ לאחר שם בס' היה ראוי לאסור אף בשוגג עד לאחר פסחה אלא דהוא ז"ל לא כתליס זה . וזה שאסור בשבת אין ראיה דגזרו שלא יהנה ממלאכת שבת עי' חולין ט"ו ורש"י ובמהרש"א שם דסוגיא דחולין חולקת עם גיטין ועי' או"ח רכ"ד ס"ב וקי"ח ס"א ואליהו זוטא שי"ח ואין להאריך . ולפ"ז וודאי בדשיל"מ דבטל באינו מינו כמו ביצה שנולדה ביו"ט או בשבת שאחר יו"ט וביטלו בא"מ בשוגג לא קנסו ומותר ביו"ט וכדאמרן (°) : **ח** אם בשוגג . עט"ז חילק כל היכא דא"ל לעדותו ותקיתו היה מתירתה כמו ריבה או נתפלנו תסומן . ויראה דס"ק דודאי אף שלא נודע המעשה כלל אי נפל איסורא כל שבא לשאול ואומר שהאיסור יש כאן ואי הוא שתק היינו מתירין מהימן משא"כ התם עדיין י"ל שנפל ליה קנסו ובזה מיושב מה שהקשה בכר"ו אות ו' ויש לראות איך אנוי זה במה שכתב הטור מירושלמי למד זה א"כ מר"י ור"ש א"ש דים לחלק כן . וי"ל בדוחק דאי מקור הדין מר"י ור"ש אימא דוקא נתפלנו דלא עביד

מעשה

מעתה כ"א משנה שהאיסור מכמות שהיה דבהא ר' יהושע בתרומות מיקל ואף במזיד אימא ר"י ור"ש בשוגג לא קנסו אבל ריבה לא אלא שאין לחלק א"כ פשיטא שאין לחלק כמ"ש הט"ז אבל אם מקור הדין מירושלמי התם מבואר אפילו ריבה שוגג מותר ומינה דווקא כל שבשתיקתו היה מתיר לא בעי"ח :

קשיא לי (°) על מ"ש הב"י והט"ז דמקור הדין מהא דערלה ר"י ור"ש (והוא ברייתא) או מירושלמי והוא משנה מפורשת בתרומות פ"ה מ"ט סאה תרומה שנפל לפחות ממאה ואח"כ נפלו עוד אם שוגג מותר ומזיד אסור כמ"ש הר"מ והרע"ב דאין מבטלין איסור ופסקה הר"מ ז"ל בפ' י"ג דתרומות ה"י ולמה תפס הט"ז מימרא בפ' שאר תרומה ולא המשנה עצמה ועל הב"י נ"כ קשה :

ועל מה שכתב הטור על ספר המגיד דהצריך לחקור לחכם אם לא ריבה דא"נ דבשוגג מותר ואם לאו שמא כיון במזיד (לא כגירסת שמא יביאו כו') שאף באנו לחוש לזה לא נאמין שלא ריבה . וקשיא אדא דהסמ"ג לשיטתיה ומטעם הנ"ל קאמר וכמ"ש הב"י ואף דטור לא סבירא כן מ"מ הי"ל כן ועוד מ"ש שמא במזיד היינו שיודע שאסור ואפילו הכי הוסיף א"כ מאין הנגלים לומר כן פשיטא שישקר ויכחיש . ועוד קשה אהכי לטור בב"ח אמאי א"נ חקירה הכא דנ"נ ע"כ פי' הט"ז דה"ק מדכתב הסמ"ג באותן שמים אין מצטרפין לבטל האיסור ליכא למימר מטעם נ"נ קאמר דא"כ איך כתב שאין מצטרפין עם הקדוש אפילו היה בנים שהוסיף לאוד לבטל כל מה שבקדירה אין מהני דהבלוע בקדירה נ"נ וליכא ס' בתבשיל מחמת נגד הבלוע דכולה מסערין ונתוחב כף בנ"ד מבואר דבלוע נ"נ (ועל הב"י תמה כזה דכתב נגד התבשיל הא נגד כל הקדירה בעינן דבלוע נ"נ) א"ו נהא לא חיישינן דריבה לאחר שנ"נ כמו באות ס' דלא אחזוקי איסורא וא"צ לשואלו אלא החששא שמא קודם שנתפשט האיסור ריבה כמו בט"ת בנ"ב יע"ש דעדיין לא נ"נ וחששא שמא כוון לרבות בשוגג שסבור מותר או לא ידע מכשילה ואנו אוסרין שמא שקרן הוא ומזיד ריבה וסא דכל האיסורין שוגג מותר היינו כידוע ע"פ עדות כו' לז"א דא"כ שאנו אוסרין בשוגג שמודדין אותו לשקרן שמא מזיד הוא ואומר שקר שהגג א"כ חקירה זו מה לורך בה אכתי ישקר הכל ויאמר שלא ריבה . ואם באמת בהגג מותר הוא ואפילו בב"ח א"נ לחקור לטור שמא נ"נ דלאחזוקי איסורא לא מחזקינן כן הנלע"ד לדברי הט"ז :

כתב הכה"ג בהגהות הטור אות ע"ז דאם משנה האיסור מכמות שהיה לערכם מותר לבטל תי"ט פ"ד דתרומות מ"ע וקרוב לזה כתב ש"ג גפ"ה פ"ו עכ"ל . ולא זכיתי להבין דבריו הקדושים דמ"מ הם חמשים שחורות וכ' לבנות ונפלה שחורה ר' יהושע מתיר דלא בעי דרסן יחד וכתב התי"ט דבוכר כה"ג שאין מוסיף אלא מערבין יחד ברי ור"א ור"ע פליגי התם וכן פסק הר"מ ז"ל בפי"ד מה"ת הה"ב דכה"ג נמי אין מבטלין וכ"ת מרים בילה ומגיסין כ"ד דנתפלעו מזיד עכ"פ אסור ולא שייך לבטל כן אף שאין מוסיף (°) . ועמ"ש בש"ך : (ט) ואם במזיד . הט"ז הוכיח מטור דמזיד היינו שיודע שאסור לעשות כן אם טועה בדין שוגג הוא כ"ש שגה בהפרוכות ופשיטא בלא נודע כלל . דלא כבל"י אות י"ח כזה . ומ"ש רא"ש מתוס' בכורות הפר"ח אות י"ב וכר"ו אות ו' השיגו עליו דמתוס' בכורות כ"ג א' ד"ה ספר אין ראיה דס"ק ושמא כסבור שמותר שוגג מיקרי וכמ"ד שוגג מותר ובאמת צ"ע . ומ"מ לדינא ה"ת דשוגג הוא וא"כ לדידן אפי' איסור תורה ובעין שגג כן שכת דהוא קרוב למזיד הן טעה בדין שוגג מיקרי ולא קנסו דלא כפר"ח . וכ"כ הפמ"א בת"ח סי"ח אות ג' דע"פ הוראות חכם מיקרי שוגג וה"ה טועה בעצמו בדין . ואם אנסוהו לערב נמי לא קנסו פר"ח ומיהו לא נודע התערובה כלל כ"ע מודים דלא שייך למיקנסיה עמ"י ק"י . ובבכורות יש לעיין אמאי לא גזירה שמא יפול מעצמו ויסבור שטהור ובאמת בטומאה מעורב טומאה וצ"ע : (י) וכן . מט"ז והפר"ח אות י"ב כתב אפי' לא ידע מי שנתבטל בשבילו והפ"מ הסכים לט"ז ורמ"ל דהוה זה שנתבטלו בשבילו שוגג ואין כדין לאסור עליו : (יא) ולא נהגו . מט"ז דכן בשאר איסורין או בכ"ח א"כ לחקור דלאחזוקי איסורא לא מחזקינן אבל נודע שנתערבה צריך לחקור אימתי ועמ"ש בש"ך לענין חנ"נ : (יב) מרבה עליו . עט"ז מוכרח אני להאריך כאן קצת :

הנה פשיטא שמחבר דאיסור דאורייתא אף שהשיעור דרבנן כמו מינו שהוא מס' וד"א בנתפלעו מזיד אסור שוגג אפי' איסור בעין וביטלו לא קנסינן כט"ז לעיל ובאיסור דרבנן אף שיש לו שורש ת"ס כמו בשר עוף בחלב בעין אין מבטלין ובשוגג מותר ולא קנים אפילו בדרבנן דקיל אטו שוגג אבל להוסיף שרי וכמ"ש הר"מ ז"ל פט"ו ממ"א הלכה כ"ו בשר עוף מרבה כו' והוא מבילה עלים לתוך התנור משמע דיש שם כלא"ה עלי היתר מרבה ומבטל הא בעין לא והא דקאמר התם מיקלא קלי היינו משום דבר שיש לו מתירין אבל אין מבטלין הונה לו במס דאמר כ"מ בדאורייתא ואין מחלק בין שורש מ"ה או לאו וכ"כ בפר"ח אות י"ז יע"ש ויש לראות נכי דמעיגול בין עגולים אין קושיא דהוה דאורייתא אלא סירות כמ"ש ס"ב פה"ס ס"א וכ"ה כמחבר לקמן בג"ח סי"ב וכר"ב אודי ליה מדשתק עיין ט"ז שם אות ה' מ"מ לא כריש בילה ב' ב' אמר הכי הגא דאפי' בדרבנן כו' וע"כ מיירי תרומת ח"ל או בזה"ז ואיך שיהיה מוכח עכ"פ דשורש מ"ה אפי' להוסיף אסור עיין בילה ד"ב תוס' ד"ה ותנן :

והנה הט"ז בלו"ח סרע"ז אות ד' העלה שהי"ל כש"ע כאן להתיר משמע לגמרי ספק כמותו אפי' יש לו שורש מ"ה ומותר להוסיף במזיד כל שאין בעין כש"ע וכ"ב ספ"ח אות י"ח . אלא שכיס"ם ג"ה כ"ס וכילה ו' דווקא באין שורשו מ"ה כמו מוקצה הא בשר עוף בחלב וכדומה לא ומט"ז אין הכרח כל כך . ומה דקשיא לי טובא הוא מה שכתב המחבר לקמן קי"א ס"ח שומן ג"ה חולין והלא טוב יותר להוסיף ואם נסכול זה אכתי כש"ה שם משמע אפי' איסור מגוף דרבנן ומה המרדה הואת יוסיף עד ס' . וכם אהאל :

ומדי דברי בו זכור אזכרנו מה שיש לעיין בההיא דעלים שנשרו מן הדקל כי איכא לעיונא ביה טובא כמו שאגיד . הנה אומרו והוא מוסך באיסורה היינו טלטול כפרש"י שם ומשני בהיתרא דבטיל ברוב כפרש"י והרא"ש שם א"כ קשי' הא דבר שיש לו מתירין הוא ומיקלי קלי לא מהני אלא אחר שנשרף להנות ממנו אבל בטלטול בעודו בעין איך בטל גם הרא"ש הסירה דמיקלי הוא דמבטלין קשה מטלטול בעודו בעין ואם היינו מפרשים בהיתרא מהפך שחולין מה שמוליך מזויות כו' הוא על כיתר כמ"ש הים"ש ביצה סי' א' אבל רש"י ורא"ש פירשו בטל הוא . ואם היינו אומרים דבר שיש לו מתירין לא בטיל היינו אכילה אבל טלטול בעלמא לא אמרו כנראה ממרולת דברי הר"ן בפ"ק די"ט סוף א"ס ועיין מהר"מ שי"ף דס"ד מרבה הוה זוז"נ וסריך טלטול והא אין מבטלין יע"ש ויש לסמוך זוז"נ אסור לכתחלה וי"ל ואיך שיהיה ע"כ מוכח דמוקצה מכ"פ יש שבת עלים בשת דאם לא כן למה לי מיקל' קלי והתוס' בעבודת כוכבים ס"ו כ' ד"ה אמר רבא ופסחים כ"ו ב' ד"ה מדם דאין שבת מוקצה בשת והמ"א באו"ח שב"ה אות ד' הביאו א"כ מה היא דמשני מיקלי קלי כו' :

גם דברי הפ"א בשכ"ה אות ד' שכתב בפסחים ס"ו כ' משמע דאסור לבטל כעלי מוקצה הם קושי ההבנה דשם אמר אפיק סבערה ועייל עלי מוקצה משמע דהבבערה לא מחייב הוא"ל וחזי לצורך היתר אלמא אם ביטל בעלי מוקצה אף למה דס"ד מוקצה ד"ת אפ"ה התבשיל שרי אלא עייל מוקצה ולקי שהשתמש במוקצה כו' . ואף לאוכל נפש אסור פ"ה לס"ד אלא דרש"י ד"ה ועיין י"ל זה ונ"ע . גם מ"ש בתק"ו אות ג' דתוס' פסחים ס' ד"ה ואמר כתבו דאין יכול לבנות תחילה אסור לברוף לא הבינותי דומי' דנדרים דעיקרן לגבוה אם ר וס"ה אמן דמכוין להשבית מה שאין כן זה כל עיקרו לצורך היום מה בכך שתחילה ביטולו אין ראוי . גם מ"ש דמוקצה מותר בהנאה כבר כתבנו דא"כ לאיזה צורך אמר מקלי קלי . ומה אעשה שעוונותי גרמו לי ולא זכיתי להבין כל זה : **סוף** דבר הכל נשמע בדאורייתא אפי' השיעור דרבנן אין מבטלין אפי' מיקלא קלי ובדרבנן היכא דמיקלי כ"ע מודים דשרי להוסיף ולא לבטל האיסור בעין וכ"ת בסימן תרע"ז הוא איסור בעין כמ"ש מהר"מ מרוטנבורג שם בטור ע"ש במ"א כיון דמשתמש לאורו והיכא דלא מיקלי המחבר פסק כאן דאפילו איסור שיש לו שורש מ"ה מוסיף עליו ובא"ח תי' כמ"א אות י"ב דהוה קצת דבר שיש לו מתירין אף דבסימן ק"ב אין ברור כ"כ מ"מ משום חומרא די"ח החמיר ומתחילה שיש נ"ת ועומד לכך ל"ד לתחילה לאחר נ"י בסימן ס"ט :

וראוי שתדע בשר עוף בחלב להמחבר דנ"נ עמ"י נ"ו ולדידן בשאר איסורים לא תשכחת שמותר להוסיף כידים איסור דרבנן להט"ז אלא לא בלח בה"מ דמבואר בנ"כ דמותר אבל בעי"ה הוה כולה איסור ואין לבטל איסור דרבנן אף להמחבר וזה ברור ולפ"ז בנ"ח דהתיר הט"ז שם היינו בה"מ דווקא דאל"כ אסור דנ"נ כס"ג ועיין כמ"י : **אם** נפל חלב לשומן בהמה ונאסר ואח"כ נפל לשומן אחר ואין ס' נגד שומן האסור אף כס"מ דלא נ"נ וזה לא בלח ואף שנקרש השומן מה בכך דעיקר תלוי שיהיה האיסור והיתר מעורב יפה לא נ"נ כה"מ וה"ה שומן זה מהותך שנבלל יפה אף שנקרש אחר כך ודכל ברור הוא מ"מ אין לנסוף ולבטלו ולהדליק ממנו הדא דכאסור תורה אף מיקלי אין להוסיף ועוד דנכנה מאורו הוה בעין ובשומן אווז כה"ג הא קיי"ל דמותר בהנאה ולים"ם בסימן ס"ו יע"ש דאוסר בהנאה מה שנהנה הוה כעין . ויראה לי אם מכרו לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו שרי אבל בעצמו לא מפני הולכה הנאה ניה"ת עמ"י ק"י בש"ך אות א' ושם יבואר . ומה שיש לעיין בנ"ח לענין זוז"נ אין הטעם האסף סה וכש"ך אות ח' אבאר עוד וכדין ביטול האיסורים בשבת ויו"ט : (יג) מן האיסור עט"ז . דמין אחר מבטלים ומשמע נמי היתר

ועיין מ"ש בט"ז : (ט) אם בשוגג . עש"ך ועיין מה שכתוב בט"ז דלדידן דנ"נ א"כ איסור דרבנן לא יצויר להוסיף אפילו אם הלכה כהמחבר דמוסיף בדרבנן נ"נ אלא ביבש באין רוב או לא בלח כה"מ . עמ"ש בט"ז אות ח' והקשינו דמשנה הוא ועכשיו ראינו שהרשב"א בערוך קכ"ב א' והרא"ש בנ"ח הביאו הירושלמי ומקשה והלא מתניתין היא ומשני ה"א תרומה ור"י אשמעינן שאר איסורין א"ש יע"ש ופירושו יראה דה"א תרומה שאין בג"פ קמ"ל א"ם אפ"ה דיעבד מותר : (י) אסור . עש"ך דאי לא כוון ולא היה שלו יע"ש : (יא) וכן . עש"ך והשמים הא דהביא הט"ז בשם רש"ל ועיין פר"ח ועמ"ש בט"ז : **ראיתי** לכתוב כאן קצת בהנהגות הוראות או"ח בי"ט ושבת . כתב הט"ז באו"ח תצ"ת אות ט' דאם נתערב איסור לח בהיתר לח בפחות מששים או ביבש ואין רוב ואחר כך ניתוסף היתר דאסיר להורות ביו"ט יעויין שם וירצה לח בלח בה"מ או יבש דלא נ"נ או ניתוסף אח"כ ששים מחדש ויש להסתפק בדבריו אי ר"ל שנוסף ביו"ט או אפילו נוסף מערב יו"ט כיון דחית האיסור סבורר ובכור כה"ג אף בהיה המום מערב יו"ט אסור . וצ"ע ומ"ם הא בוודאי בנתוסף ביו"ט הוה מוקצה אפילו לר"ש עיין מ"א שם אות ח"י (ואו"ר אות ח"י) מי ייסר דמסופק ליה חכם ת"ה כאן וודאי אין יושב ומצפה שיתוסף היתר . ולפ"ז יראה לי ת"ה דבר חשוב שנתרסק ביו"ט או נפל א' מהם לים ביו"ט דאסור להורות ביו"ט דמ"ש . וכ"ת כיון דאיסור דרבנן הוא מ"מ אין לחלק . ויש לעיין בשבת כה"נ מאי עס"י תצ"ח ס"ד ושו"ח בט"ז אות כ' ובסנ"א אות ד' ולפ"ז י"ל אם נפל לפחות מס' ובשבת ניתוסף דאסור וודאי כה"נ מטעם מוקצה כי הא יע"ש ובסי' רע"ם באו"ח :

כתב החק יעקב בסי' תס"ו אות ד' ראוי לכל מורה לייחד לו חדר שאם יאסור ישליך שם דמוקצה הוא והעולם נהגו היתר דע"פ הרוב חוסרות הם ועכ"פ שרי בהנאה לדעת קצת פוסקים יע"ש והנה בב"ח ושאר איסורי הנאה וודאי אין לטלטלו דלא ראוי לכלום אלא אפילו איסורי אכילה קשה להמעיין בתמ"ז בס"א אות נ' דע"כ שרי אלא בשבת ע"פ דדעתיה מאתמול עליו ליתן לכלב כו' הא נאסר בשבת באכילה הוה ליה נולד ולמאן דאסור נולד אסור זה ולפ"ז ביו"ט דקיי"ל לאסור בתצ"ת ה"ה היתר שנאסר ביו"ט באכילה דאסור לטלטלו ואף בשבת למאן דאית ליה נולד אסיר כמ"ש המ"א ולפיכך מיד כשאוסר המורה שאסור אין לטלטלו :

כתב הט"א בסי' שכ"ג אות י"ד אסור לבטל איסור בשבת ויו"ט דאין לך תיקון גדול מזה כמ"ש בי"ד צ"ט ס"ו ומיקלא שרי ומותר לשער בס' אפילו נתערב מע"ש ולא נודע עד שבת ויבש ביבש להשליך א' שרי דאינו אלא חומרא וכ"ם ריש נוטל עכ"ל . מ"ש דאין מבטלין היינו להמחבר דפסק בצ"ט ט"ו דשרי להוסיף בדרבנן עיין תרע"ז בס"א אבל במיקלא מבואר מעצים שנשרו דכה"ג מבטלין ביו"ט וי"ל בביצה דפריך ואין מבטלין ה"ם ד"ת ואכתי איך הונח לו ואין מבטלין ביו"ט דמתקן וע"כ דמיקלא ומה לו לפירכא אחרת . ומ"ש דלשער בס' כ"כ הת"ה סי' נ"ד ומשמע לא נודע הא נתערב מע"ש ונודע אסור ואולי משום דהוה לשאול מע"ש . ומ"ש להשליך א' שרי כ"מ פ' נוטל קמ"ב ב' דר"י מעלין מדומע היינו שסרים סאה ועושה מעשה כיון דאפשר ליתן עיניו בצד זה העלה נמי שרי ת"ה ביבש להשליך א' כיון דאינו אלא חומרא לא הוי מתקן ומיהו כי שרינן לשער בשבת באומד הדעת הא למדוד בשבת שיעור ששים וודאי אסור ועוד דכשעושה מעשה מתקן הוא כדמוכח מתשובת הת"ה : **יש** להסתפק יבש ביבש שנתבטל חד בתרי שמותר להוסיף עליו ס' ולבטלו כמבואר סי' ק"ט מאחר שכ"א מותר (ולא דמי לבשר שאסור לבשל בחלב) וכן מים שלא לנו באו"ח תנ"ה ובמ"א אות ט"ו דמותר לבטלו לכתחילה ואף שהגיה שם בצ"ע מ"ם העולם נוהגין כן ובא"ר אות י' התיר בשעת הדחק אי מותר בשבת וביו"ט לערב דהמעיין באו"ח שכ"ג במ"א אות י' דטומאה דרבנן לא הוי תיקון בטבילת כלים וחילק המ"ם דווקא כלים שמאין רחויא לאוכלין שמאין משא"כ כלי חדש ראין חזי' לכלום אף בדרבנן הוה תיקון ולפ"ז איסור דרבנן שאין להוסיף ולבטלו דלא חזי' לכלום והוי מתקן אף בדרבנן מה שאין כן יבש ביבש דחזי' ליה לבשל כ"א כפ"ע וכן מים שלא לנו דאינו אלא חומרא בעלמא דהא בדיעבד מתירין בסי' תנ"ה א"כ דמיא לטבילת כלים מטומאתן בוולד דלא הוי תיקון והאי נמי חזי בלאו הכי ומים נמי לשאר דברים . אלא שראיתי להכם א' כתב בפשיטות דאין מבטלין בשבת כה"נ ולא ידענא מנא ליה הא :

עוד לו ראיתי שכתב השוחט בן פקועה בשבת לחולה שנחלה בשבת דאסור לבריא דלא שייך טעם הב"י דלא היה לו שוחט עמ"י ש"ח ס"ב . והנה בן פקועת שהפרים טעון שחיטה מדבריהם אלא בלא הפרים או תרי תמיהי ולמה ליה לציורים כאלו והלא בשולת דג ממים מכונסים בחבית קטן בשבת לחולה שנחלה היום יצויר זה בפשיטות : **מצינו** לפעמים שמבטלין איסור לכתחילה חמץ קודם ה' עיין או"ח תרכ"ו בט"ז וסכך פסול קודם יו"ט ובמ"א שם ובלבוש ויתבאר לקמן בעו"ה ועי' סי' צ"ת :

שאלה שומן או חלב הנאסר מבב"ח האסור בהנאה אי שרי להדליק נר חנוכה ממנו ואם תמצא לומר אסור אכתי אי שרי לבטולי לכתחילת בששים ולהדליק ממנו ואם יש חילוק בין שומן לחלב . גם אתרוג של ערלה והתרומה טמאה אי שרי לבטולי בשיעורן או לאו ואם יש חילוק בין יום ראשון לב' : **תשובה** בקצרה . דע כי אין מבטלין מקורו מסוף תרומות עיין רש"י ביצה ד' ולאו דווקא איסורי אכילה ה"ה איסורי הנאה אין מבטלין כמו חלב בחלב דאסור בהנאה אסור להוסיף חלב ולהתיר בהנאה וכל הפוסקים לא חילקו . (°) ולענין להדליק בחנוכה עיין שו"ת שער אפרים סי' ל"ח ותליא אי מצות דרבנן ליהנות נתנו או לאו ועיין אליהו זוטא וא"ר סי' תרע"ג אות א' תמה עליו דבלא"ה אסור דהוה מבשל ריש בישול אחר בישול כדקי"ל שי"ח יע"ש והנה כבר כתבנו בפתיחה לבב"ח דלא תליא הא בהא ומ"ם לדינא וודאי בב"ח יש בישול אחר בישול מ"ה ואף שלא נתקרר עדיין יע"ש והשתא אי שרי לבטל לנ"ח לכאורה למ"ש הב"ח בסי' תרכ"ו באו"ח בשם אגודה דמבטלין סכך פסול (אפילו בח"ה) דמצות לאו ליהנות נתנו עיין בט"ז ומ"א שם א"כ שרי לבטולי אפילו בעין ואפי' למ"ד מצות דרבנן ליהנות נתנו דכאן ת"ק דכל שאין מבטל להנאת הגוף שרינן ליה והא אתרוג כה"ג שיש ב' כשירים של עובדי כוכבים וכרוסה יכול לבטל כה"ג ויראה דאסור כיון דאי מבטל ליה שרי באכילת תו אתי למימר דשרי לבטל לאכילה ול"ס באתרוג דאסור אפילו נ"ח שמקצה למצותו דאסור וכ"ש לפי הטעם דמבטלין קודם יו"ט אין ראיה כלל וא"כ אף במצות אין מבטלין איסור וכדאמרן (°) : **יב** ואסורים עש"ך . והפר"ח אות י"ד התיר אפילו למוכרו לישראל וראיה מהלין תורין ב"מ פרק השוכר את הפועלים צ' ב' וכר"ו אות ז' חשיג עליו ספני שהוא ענין עמוק לדעתי מוכרח אני להאריך :

גרסי' בב"מ צ' ב' שלחו לאבוה דשמואל חלין תורין דנגבין ארמאין ומנגחין יתהון כו' ופירש"י אוהבו של ישראל אערימו עליותו ויודבנין סבר רבא למימר יזכרו לשחיטה אמר אביי דיין שקנסת מכירה ופרש"י דיין דלא טרח ביה כולי האי אלא שיחרוש בה והוא לא מקיים מחשבתו מר סבר רצוני לוסר הפר"ח כל דלא מקיים מחשבתו אף דמפרשי כי התם דלחרישה הוא ביוקר שרי ה"ה כאן למוכרו לישראל אחר שרי ביוקר וכר"ו סבר דהתם קנסו דאסור לדידיה לשחיטה ודי' בכך אבל כאן אי שרית למכור לישראל אחר ליכא קנס כלל דמפרשי וקודם הביטול הוה קאי למכור לעובד כוכבים ולא לדידיה זה תורף כוונתו וברש"י ד"ה דיין משמע כפר"ח דלא נתקיים מחשבתו דאל"כ לו דמחשבתו הוה למכור לחרישה אמאי קנס הוא דמוכר וכפשטית דגמרא דיין שקנסת מכירה אלא כמ"ש הפר"ח והנך רואה דעכ"פ לדידיה אסור אף לשחיטה וכן משמע מרבא דהוי ס"ד יזכרו לשחיטה ואפ"ה לדידיה לא ואביי אמר דיין איכא למימר דלדידיה לשחיטה שרי ובתרתי פליג אלא דהא מנ"ל וראיתי להב"ש באבן העזר סי' ח' אות י"ז אם פירס אסור לאכול ממנו כמ"ש בי"ד צ"ט ובסי' ט"ו באו"ב הביא פלוגתא ול"ד לכלאים בי"ד רצ"ו דהתם אין ניכר האיסור ועיין פרישה עכ"ל מ"ש בי"ד צ"ט לא ידענא דכאן מבטל איסור וקנסו משא"כ בפירוס דאין מעלה כ"א לחרישה אכילה אין לאסור בשביל זה דלא אהני ליה מעשיו הרעים לאכילה ודוחק לומר שהשור משובח בכך :

וראיתי להתב"ש בסי' ט"ו אות ז' פסק דשוחט או"ב אסור אף לאחרים בו ביום וכללא ביל מי איכא מידי דעובר על דברי תורה ולא קנסו שלא יהנו מעשיו הרעים ול"ד למבטל איסור דלא עבר אלא דרבנן והלין תורין הערמה בעלמא ואה"נ דאי סירסו או אסר לעובד כוכבים (דעבר על ל"ע) דאסור בין לו ולאחרים וראיה מצורם אוזן בכור בבכורות ל"ד יע"ש היטב . ואני תמה ע"ז מה שהתחיל הדבר כל שעבר אדאורייתא במזיד אפילו לאחרים לא יהנו מעשיו הרעים וראיה מפסחים חמץ שעבר בב"י אפילו לאחרים דקנסות מדמית להדדי א"כ בנו אמאי מותר לשחוט אמו חמץ אם מת יהא מותר לבנו זה לא שמענו ועמ"י שי"ג בש"ך אות ב' דהבשר כאמת מותר לאחרים . והרי בסימן רצ"ו פסקינן אף שהרכיב ועבר אדאורייתא אפ"ה הוולד מותר וכ"ת שיש לחלק איזה חילוק הרי הזינן דלאו כללא הוא . והן אמת שמ"ש הר"ם פ"ט מהלכות כלאים מי שעבר והרכיב הוולד מותר ועיין באר הגולה רצ"ו ממשנה פ"ח דכלאים ויוסא כוי חלבו אסור הא בשרו מותר אין ראיה דמעצמו ומנלן דאם עבר דעביד איסורא דלא קנסו . וע"כ אתה רואה שהר"ם ז"ל לשיטתיה בפי"ב מה"ש וכמ"ש המחבר בסי' ט"ו בסתם דעה א' שהשוחט או"ב שרי דל"ד להלין תורין דניכר האיסור תמיד ויש מחמירין דל"ד לכלאים ע"כ אין ראיה כלל מזה ובמקום שקנסו קנסו ואין ללמוד מזה למקומות אחרים . כללא דמלתא משבת דחמירי אין ללמוד אלא קולא ומש"ה כתב הכ"ם בפט"ו מס"א הכ"ה דלאחרים שרי משבת לקולא אף דהתם אסור עד מ"ש כאן אין לומר כך ולעולם לא קנסו לאחרים הילכך שרי מיד מה שאין כן בשבת קנסו ליומא . ומיהו אין זה נכון אלא דבשבת קנסו דחמירא שלא יהנו אחרים ממלאכת שבת ומדחזינן שלא קנסו אחרים לעולם למידין מכ"ש לשאר איסורים דאין קונסין אחרים ומשום דאיכא למימר דבשבת לא קנסו לאחרים לעולם דלמ"ש תו לא מהני מעשיו הרעים מה שאין כן כל היכא דמהני מעשיו הרעים קנסינן לעולם אף לאחרים מש"ה תלה הר"ם ז"ל ביראה לי יע"ש בפט"ו סס"א הכ"ד וכ"ה . וכחמץ לאחר הפסח אין ללמוד דקנסו אף לאחרים דכסה חומרות תחמירו ביה ועוד דאתא לאערומי ואין למידין ולרמות גזירות חז"ל זה לזה . ומיהו בכור בצורם אסור לשחוט עליו ואם עבר ושחט סותר הבשר לאחרים עמ"י שי"ג בש"ך וזה ברור :

ואכתי פש גבן לברורי אם מבטל איסור במזיד שרי לאחרים בשכר או בחנם דווקא . הנה מבואר כאן בש"ך דמותר אם מוכר לו בזול כמו שהיה מקודם והיינו באיסורי אכילה ובאיסורי הנאה חוץ מדמי איסור שבו שרי לאחרינא ולא לדידיה וראיית הפר"ח מהלין תורין יש לדחות דהתם הערמה בעלמא מש"ה דיין שקנסת משא"כ כשעבר הוא בעצמו וכדאמרן :

ואם ביטל רשיל"ם איסור תורה ביצה ביו"ט אחר שכת שהוסיף עד ס' באינו מינו אפ"ה שוגג מותר ליומא ומזיד אסור לדידיה ולאחרינא מותר ביומא דלא דמי למעשה שבת דלא יהנה ממלאכת שבת וכאסור : ואם ביטל במזיד וסבר שמותר לבטל שטעה בדין כבר הכריע הט"ז אות ט' דמותר והפר"ח אות י"ב מודה מיהת דדמי לשאר שוגג יע"ש . אלא שראיתי למשנה למלך בפט"ו ממ"א הכ"ה הראה מקום לפ"ה מהלכות תרומות שסותר זה ועיינתי שם בה"ת וז"ל הר"ם ז"ל אין תורמין מטמא על טהור ואם תרם בשוגג תרומה בד"א שלא ידע שטמא אבל ידע ושגג שמותר לתרום מטמא לטהור הרי הוא כמזיד ושם ציינו המדפיסים שחזר רבינו ממ"ש בפירוש המשנה תרומות פ"ב מ"ב ששם פסק כת"ק וכאן כר' יהודה ולי ההדיוט הכותב נראה שאין כאן חזרה כי במשנה פי' על מ"ש ר' יהודה אבל אם ידע בתחילה ושכח אין תרומה ופי' הר"ם שהיה יודע תחילה שטבל ואח"כ שכח שהוא טבל וכן פסק הרע"ב שם (בין לטבל ובין לטומאה) ובזה אין הלכה כר' יהודה אבל בידע שטמא ושגג בדין פסק הר"ם ז"ל שפיר דטועה בדין מיקרי קרוב למזיד ומירושלמי הוציא זה כמו שכתב הכ"ם שם וז"ל הירושלמי ר' יוסי אומר במזיד תרומה ר' פנחס בעי קומי ר' יוסא עד כדון כסבור שהם טהורים היה יודע שטמאים וסבר שמותר לתרום מטמא על טהור אמר ליה יאות ר' סבר כר' יהודה ברם כר' יוסי היא הדא היא הדא ועיין בכ"ם שם ואפשר שגם כוונת הכ"ם כמו שאומר דר' יהודה אמר יודע בתחילה מודה שכל שידע בטומאה בתחילה אף שעכשיו שכח קרוב למזיד מיקרי ובזה אין הלכה כר' יהודא אלא כת"ק וקסבר שמותר לתרום בזה הלכה כר' יהודה דטועה בדין מיקרי מזיד אבל לר' יוסי היא הדא כו' כלומר דא ודא אחת היא דאפילו מזיד נמור תרומה ולפ"ז אין כאן חזרה . וא"כ לכאורה בטועה בדין קרוב למזיד הוא ואמנם למה שהראה מקום הרב המאירי ז"ל (הוא בעל משנה למלך) שם לתוס' מנחות כ"ח ב' ד"ה בשוגג ויבמות פ"ט א' ד"ה אין יש ליישב קצת דטמא על הטהור לאו משום הפסד כהן לחוד אלא דנזרו אטו לא היה ש"ה ולכך בשוגג קרוב למזיד גזרו טפי ואין ללמוד ממנו לשאר איסורים ותרומה עון מיתה החמירו ביה טפי ואין להאריך (°) : **יג** למ"ד שא"א עש"ך . ועיין מ"ש בצ"ב ודע דלח בלח בה"ם בשאר איסורין לא נעשה נבילה אין חילוק בין שנתערב איסור לח בהיתר לח עד"ם רוטב איסור ברוטב היתר ואחר כך

לרוטב אחר או להיתר יבש אח"כ וכן שומן איסור בשומן היתר ואח"כ בהיתר אחר כל שהאיסור נמחה ונבלל יפה עם היתר האחרון וכמ"ש הב"י בצ"ב בשם האגור שומן בחלב והש"ך בצ"ב אות י"ד יע"ש :

והנה אפילו איסור גוש ע"ם זית נבילה בס' זיתי רוטב ואחר כך נתוסף עוד כ' זיתי רוטב וזית נבילה עדיין בתוכו א"צ כ"א נגד הזית רמה שנפלט למ' לח הוא ומה שיוצא עכשיו מזית גוש עכשיו יש ששים ופשוט :

נסתפקתי חתיכת היתר שבלעה איסור ונעשת נבילה ואח"כ נתוסף רוטב והתיכות היתר שיש ס' נגד איסור הראשון גם חתיכת היתר שנאסרה אין ניכרת עכשיו ויש רוב בין חתיכות היתר נגדה עס"י ק"ט בש"ך אות ד' מהו . דלכאורה י"ל הטעם דבגוש נעשה נבילה היינו כיון דהחתיכה עצמה כ"ע מודים דנאסרת אף בשאר איסורים אף דטעמא קפילא ונסחט האיסור מ"מ משהו נשאר בו ואפשר לסוחטו עכ"פ אסור בשאר איסורין כמו שכתב המחבר בק"ו דלא כמו שכתב המחבר בצ"ב וא"כ מה שפולטת החתיכה אח"כ באחרות מיקרי איסור כיון דחז"ל עשאוהו בנבילה ומש"ה בעינן ס' נגד כולה משא"כ כשהחתיכה אין ניכרת אח"כ אימא דכולה חוזר להיתרו דיש ס' בין הכל נגד האיסור הראשון והתיכה גופה חד בתרי בטל א"כ אין נעשת נבילה ומעיין ברשב"א בתה"א צ"ח ב' יראה די"ל כן אמנם ממ"ש המרדכי הביאו ב"י בצ"ב ותפ"ז והש"ך בצ"ב דחתיכה ניכר ומובדל הוא אין לומר כן והלכך כל שאין ס' נגד החתיכה הוי איסור וכן נראה להלכה וראי :

אי לאו דמסתפינא מחבראי וכ"ש מרבותיי אמינא מלתא חדתא . והוא אם נבלע איסור בגריסין ועדשים וברוסה בפירות שדרכן להיות נימוחים בבישול כמו פלומי"ן וכרוסה ואין בהם ס' ואח"כ ניתוסף עוד ונאסרו הכל כיון דלא היה ס' נגד היתר הא' שנעשה נבילה ואח"כ נתרסקו ונימוחו הכל עד שנעשה כמין משקה חוזר להיתרו מאחר שעכשיו לח ובלל ונתערב איסור הא' בהיתר האחרון ובתנאי שנתרסקו בשוגג הא מזיד הוה מבטל איסור דומי' דברים חשובים ונתפצעו מזיד אסור וכדלקמן ק"א יע"ש . וא"ל כיון דחל שם איסור אין חוזר להכשירו דהא בחהר"ל נמי הכין הוא וביין נסך נמי הכין הוא עס"י קל"ו ואף שיש לחלק קצת ומנא אמינא לה מהא דכתב הראב"ד ז"ל בס' תמים דעים סימן ז' בשו"ת מהרב ר' משה בדבי יהודה ז"ל . וז"ל שם על מה ששנינו במס' ערלה פ"ב משנה ז' גריסין תרומה לעדשים חולין בג"מ קאמר עלה בגמ' ירושלמי רבה עליהם עדשים חולין נגד כולה מותר וכתב הראב"ד דמש"ה צריך נגד כל העדשים הראשונים שהם בעין ונעשת נבילה אבל דבר הנימוח ונבלל אינו צריך כי אם ביטול טעם לבד ואם עדשים הללו שקבלו טעם תרומה נימוחו ונתערבו אח"כ אינו צריך כי אם לבטל טעם הגריסין שבהם יעיין שם הרי משמע כמו שכתבתי :

שוב ראיתי דשפיר עבידנא דמסתפי דמאן ליטא לן דהפירוש הוא שקיבלו טעם ואח"כ נימוחו אימא דה"ק שהיו נמוחים כבר ואף שהלשון רחוק גם מלשון הרשב"א בתה"א צ"ח שכתב בשם הראב"ד וז"ל וה"מ בחתיכה שאין איסור זה יוצא ונתערב עם אחרות אלמא כל שמתערב שפיר דמי מ"מ חלילה להקל בה"מ וצורך גדול אלא דוקא בנתערב תחלה באיסור לח ולא בע"א . ומיהו איסור שנפל לקטניות נימוחים ופלומי"ן כעין פאווידל"י לח מיקרי וכדאמרן (°) ועיין מה שכתבתי באות שאחר זה : **יד** אבל חתיכה . עש"ך ואפשר כוונתו להעמיס זה בהרב מדכתב לא מהני מה שנתוסף דהיל"ל רבותא דכל הנוסף אסור ומשמעות הרב משמע דלא מהני לחתיכה שנאסרה ותי' דהרב הרתי קאמר דמה שאסרנו בשוגג מותר הבל ה"מ בלח או ביבש אבל חתיכת איסור כו' לא מהני לחתיכה בשום ענין דאף אם יש ס' בנוסף נגד החתיכה אפ"ה החתיכה אסורה ואפילו טעם קפילא כמבואר בסי' ק"ו (ומ"ם ק"י) ואילו לח בלח אף בב"ח דודאי נעשה נבילה אפי' הכי אם נתוסף ס' נגד כולו הכל שרי ועוד השמיענו הר"ב דחנ"נ בגוש ואם לא ניתוסף ס' נגד כולו אף הנוסף אסור ומיהו באם יש רוב אחר כך נגד החתיכה וס' נגד הכל אף החתיכה מותרת כדלקמן ק"ט בש"ך אות ר' יע"ש :

ומה שתמה הש"ך על הר"ב הוא במה שציין הרשב"א תצ"ה משמע שהראה מקום לשם דבלח לא נעשה נבילה דאי להורות דחתיכה גופא אסור אין ענינו לכאן ובק"ו מבואר זה (ולפי מה שכתוב בפנוך י"ל זה) וע"כ אתא דלח בלח לא נעשה נבילה ואין צריך נגד הכל ס' על זה הראה מקום מרשב"א ובר"ט תי' בזה מה שכתב הטור על מה שכתב ספר המצות דצריך לחקור שמא הוסיף אח"כ מים וכתב הטור דאין צריך כי קיי"ל כל איסורין שריבה שוגג מותרים וכתב הב"י דהטור לשיטתי' דאין חנ"נ בשאר איסורין . ותמה הר"ם דאיך כתב כל האיסורים (והוא מגמ' ירושלמי פ"ה דתרומות עיין ט"ז אות ח' משמע אף בב"ח והיינו לח בלח דאף בב"ת לנ"נ (ואה"נ דחתיכה שבלעה חלב צריך חקירת חכם אף להטור) ועל זה הביא ראיה מרשב"א . ועל זה תמה הש"ך דא"כ יהיו דברי הרשב"א סותרים מתשובה לתה"א צ"ח שהקשה מההיא דחלב נבילה והעלה דבב"ת לכ"ע חנ"נ בלח גם הרא"ש בספנ"ה וע"ז לית ליה האי חילוקא כלל שהרי הוקשה לו מי"נ שנפל לתוך מים עד שהוצרך לתרץ דיין נסך נאסר במשהו עס"י צ"ב בב"י בשם האגור דלרא"ש אין חילוק ועל כל פנים בבשר בחלב סובר הרא"ש דלא נעשה נבילה א"כ קשיא על הטור איך כתב קיי"ל ,כל האיסורים אף בב"ח והטור סובר מפתפא כאביו הרא"ש . גם מדכתב הר"ב לס"ר ולא כתב והכי קיי"ל אלמא איכא מ"ד דבב"ח בלח לא נ"נ וא"צ להוסיף כ"א נגד איסור הראשון והמעיין בתשובת הרשב"א יראה לענין אם הלח מותר בזה חילק בין לח לגוש וחלב הוא בציר"ו והיינו בשאר איסורים אבל בב"ח וראי דלח נ"נ אלא שאם נפל תיתד נגד הכל ס' אז הלח מותר ובגוש החתיכה אסורה אא"כ יש רוב נגד החתיכה וס' כדלקמן ק"ט אות ר' . וכן הכריע הש"ך בצ"ב אות י"ד . והעולה לדינא בב"ח בלח מן התורה נ"נ ובנשפך אח"כ וספק אי נתוסף ס' נגד הכל בב"ח אסור ובשאר איסורין שרי והשיג שם על אפי רברבי זה תורף דברי הש"ך :

אמנם כן במ"י כלל פ"ה אות ל"ב כתב כשזכה ללמוד בס' תמים דעים סי' ז' ראה שהראב"ד תי' ההיא דחולין שוה לר' יהודה דמינו לא בטל משא"כ לדידן העיקר תלוי בטעם אף בב"ח בלח לא נ"נ וע"כ העלה אי איכא עוד צד נוכל לסמוך בה"ס אף בב"ח יע"ש היטב ואני בעניי זכיתי ג"כ לעיי"ש בסי' ז' בתמים דעים שאלה המתחלת מעשה וגוף הענין לא ידענא איזו חילוק יש דגם לר"י דמינו בטל מ"מ אי לח לא נ"נ לא קשה תו חלב נבילה כיון דאין איסור החלב אלא מטעם הבשר שיש בו ובשר בחלב שבירורה אינו מינו הוא ולינטל וע"כ דנ"נ גוף החלב א"כ ה"ה לדידן לענין שיהא צריך ס' נגד הכל . והכר"ו אות י' בסי' צ"ב כתב מסברא דנפשיה כן שהראב"ד לר"י אמרה ונתן תכלין לזה דלר"י אדרבה לח חמור מיבש ור"ל דבלח מין במינו לא בטיל ואילו יבש בטל אף במינו יע"ש וב"ז איננו שוה לי דבמינו הוא כן ואכתי חלב בבשר ובשר בחלב א"ם הוא . ואמנם אציע לפניך תשובת הראב"ד אמרתי אשיחה וירוח לי וז"ל בקצרה :

ירושלמי (ערלה פ"ב ה"ז) גריסין תרומה שנתבשלו עם עדשים חולין ויש בג"ם רבה עדשים חולין מותר . עד כמה ירבה פלוגתא דרבי ורבי ישמעאל בר"י על דעתי' דרבי עד שירבה על כולהון על דעתי' דר"י בר"י שירבה על הספלים (בקצת נוסחאות על כל הנפלים) ורבי סובר חנ"נ וצריך שירבה עליהן להעלותן במאה וא' . ואני תמה על דברי רבי שחשב כל עדשים של חולין כאלו הם תרומה בשלמא לר' יהודה דאסר חנ"נ ואוסרת כל התתיכות משום דסבירא ליה במינו במשהו וכיון שטיפת חלב נותנת טעם בחתיכה כל מה שיוצא מהחתיכה בב"ח הוא ושם הבשר האסור אוסר השאר במשהו משא"כ לרבי דבמינו בטל ס"ל ואין נאסרות אלא מפני הטעם של גריסין מה לנו לבטל שיעור עדשים של חולין והיכן מצינו בג"ם שיתפוך המקבל למינו והא אמרינן הנח לכותח דליכא כזית בכא"פ.

ונראה לי דלא אמר רבי אלא בתרומה וכיוצא בלבד דבר שהוא בעינו והוא נאסר מטעם איסור ובא לבטלו מין במינו שהוא צריך ביטול אחד חוץ מביטול הטעם בעדשים הללו שנאסרו מטעם גריסין תרומה וכיון שנאסרו והרי הוא בעין שנחשוב אותן כאילו הן תרומה וצריכות ק"א לבטלן אע"פ שבטל בהם טעם תרומה וכן לערלה וכ"ח אבל דבר הנימוח ובלול שאין ניכר בעינו שא"צ כ"א בטול הטעם לבד כיון שנוסף עליו לבטל טעם איסור שבו הכל מותר ואין ההיתר מסייע לאיסור לאסור . ואם עדשים הללו שקיבלו טעם תרומה נימוחו ונתערבו במין אחד שאין ניכרין בו א"צ כ"א לבטל טעם תרומה שבו וקא נגעת הא מילתא בהא דאמרינן רואין ההיתר כאילו אינו וא"ם רבה ומבטלו אלמא אין היתר מצטרף לאיסור עכ"ל . ולי העני נראה דהסוגיא מתשובה זו כמ"ש בתה"א משמו דקשיא ליה בשלמא בב"ת דנעשה גוף אחד הוה ליה מין במינו משא"כ לרבי בתרומה מה"ת לומר דנעשה נבילה הכל אף עדשים יהיו תרומה ויצטרך אח"כ בעדשים אחרים ק"א נגד עדשים הראשונים . ומ"ש לר"י מין במינו ולרבי במינו כו' הוא אשיגרת לישנא ועיקר הקושיא דל"ד שאר איסורים לבב"ת וע"ז תי' דמכל מקום בגוש שעומד בעינו דחתיכה גופא א"א להתיר לעולם דלא נסחט האיסור ממנו הלכך אנו חושבין כל העדשים תרומה ואה"נ בנימוחו (ויהיה הפירוש נימוחו אח"כ או תחלה כמ"ש באות הקדום) כיון שהאיסור הא' נבלל יפה עם היתר האחרון הכל שרי וא"צ כ"א לבטל טעם הגריסין . וראוי שתדע דאפילו אם נבלע פלת איסור או בשמים של ע"ז בחתיכה ולא היה ששים ונ"נ ואח"כ נפל לקדירה לא אמרינן דרואין החתיכה כאילו כולה בשמים ואפילו באלף לא בטל וז"א דאם יש ששים נגד החתיכה עכ"פ השאר מותר בשלמא תרומה דלאו בטעמא תליא דהא בעינן ק"א מש"ה רואין עדשים כאילו הן תרומה משא"כ דברים העבירים לטעמא דבטעמא תליא מלתא ונרגיר א' אין אוסר עצ"ח והבן :

ובדברי קדשו של הראב"ד ז"ל אני רואה דבר חדש ואיכא לעיונא ביה טובא שמ"ש שם בדברי ר"י בר"י דצריך שירבה על כל הספלים דסובר אפשר לסוחטו מותר ואפילו הכי כיון שעדשים קיבלו טעם תרומה אינם עוזרים לא לאסור ולא להתיר . וכן מ"ש בנימוח שאין ההיתר מסייע לאיסור ולא כתב רבותא טפי דמסייע להיתר האחרון וכן ממ"ש וקא נגעה האי מילתא ברואין היתר כאלו אינו והשאר מינו רבה עליו ומבטלו אלמא אף לח בלח לפי דבריו על כל פנים צריך בהיתר האחרון הנוסף שיעור כדי לבטל על כל פנים איסור הראשון ואין היתר הראשון מצטרף עם היתר שני לבטל איסור א' דאין ברין שיעזרו להיתר מאחר שכבר נאסרו וכן יי"נ לבור וקיתון מים המים להוד מבטלין ואם כן לכאורה צע"ג לדינא לח בלח ואחר כך נתוסף היתר ובין הכל ששים נגד האיסור הא' היכי לירוני' להאי דינא . אמנם מסתימת הפוסקים משמע דבין הכל מצטרף וכן משמע מד"מ כאן דכל ההיתר מצטרף . ועוד הדרא קושיא לדוכתין על הטור שכתב כל איסורין אף בב"ת והיינו לח בלח ואכתי צריך חקירה אם נוסף ס' בהיתר האחרון לחוד גם כל איסורין שריבה היינו על ידי צירוף ס' והבן :

באופן דנקטינא מהני מילי מעליותא דכתיבנא דבב"ת לח בלח נ"נ מן התורה וצריך ששים נגד כולו ואי איכא ספק אם היה ששים נגד כולו ספיקא דאורייתא לחומרא ובשאר איסורין לח בלח אי ניתוסף ויש בין הכל ששים עם ההיתר הראשון בה"ם שרינן ובב"ת אף שיש בהיתר האחרון לבד ס' נגד האיסור לחוד אסור אף בה"ם ובכמה צדדים אין מועילין ואם יש ששים נגד היתר ואיסור הכל שרי בלח אף בב"ת וחתיכה אסורה עכ"פ החתיכה אם לא שיש רוב חתיכות וששים נגד החתיכה שרי . ושפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא (°): (**טו**) וי"א . הש"ך האריך ותוכן כוונתו אבאר . הנה או"ה כלל כ"ד ד"י כתב ג' דינים . הא' בנודע אף במקום דלא נ"נ אפילו הכי אסור דקנסו שוגג אטו מזיד כר' יהודה ור"ם וכההיא דק"י במפיל א' לים וההיא דצ"ח דכתב הטור דמותר בשוגג היינו בלא נודע דלא שייך כה"ג למיקנסי' אטו מזיד ותי' בזה קושית הב"י עס"ז אות ח' . הב' בלא-נודע אף במקום דנ"נ אפילו הכי לא נ"נ בלא נודע . הג' דאפילו החתיכה גופא חוזרת להיות מותר בלא נודע והר"ב בד"מ הסכים לב' דינים של או"ה בנודע קנסו ובלא נודע להתיר דלא אמרינן נ"נ וז"ש הר"ב כאן וי"א דאפילו במקום דלא נעשה נבילה ר"ל ל"מ במקום דנ"נ דאין היתר בנודע דנ"נ אלא אפילו במקום דלא נעשה נבילה אפילו הכי נודע אסור דקנסו וחתיכה עצמה דהיינו אפשר לסוחטו אף לא נודע אוסר הר"ב . וע"ז השיג הש"ך דאין הלכה כן הן במה שמיקל בלא נודע דלא נ"נ דמוכח בגמרא בב"ת דאורייתא ומשאר פוסקים אף באיסורין דרבנן שאין בב"ח דאין לחלק מדהוצרך הרא"ש לתרץ ההיא דיי"נ במשהו ושאר הפוסקים תירצו דלח לא נ"נ ולא תירצו בלא נודע . ובנודע נמי שרי במקום דלא נ"נ בלח בה"ם ולא קנסו וההיא דמפיל יש לחלק וכסימן ק"י יבואר וראיה מהא דפ"ה דתרומות ומשנה אין ראיה דאימא כר' יוסי ור' שמעון אלא מר"א דאמר להלכה כל איסורין בשוגג שרי אף שנודע מדמחלק בין מזיד לשוגג . ולהלכה בשוגג אף שנודע לא קנסינן אבל בלא נודע לענין חנ"נ בב"ח וראי אסור מ"ה ובשאר איסורין בהפסד מרובה אין נידי להקל ואף בנה"ך בנו בהג"ה מפקפק עליו וע' במנחת יעקב כלל פ"ה אות ל"א מ"מ לענ"ד כן : **טז** ולפ"ז . עש"ך ולא הבינותי דרמ"א שכתב ולפ"ז צריך לחקור אם נוסף „לאחר שנודע" וכ"כ הלבוש ולא יותר ולא נהגו כמו שכתוב בד"מ דאם היה נודע מיד היה בא לשאול לפי שלא נודע לא איכפת לן במה , שנתוסף אח"כ אף בב"ח ומ"ש להלכה וראי לא קיי"ל אלא כמ"ש הט"ז והש"ך דאחזוקי איסורא לא מחזקינן והפר"ח אות ט"ו כתב וראוי לשאול אח"ז יע"ש : **יז** איסור . עש"ך וכט"ז הארכנו בזה לפסק הלכה ודע להמחבר איסור דרבנן אף שיש לו שורש מ"ה אם לא היה ששים והוסיף שרי ולדידן יצויר זה לח בלח או יבש ביבש ואין רוב אלא נתערב שוה בשוה או אפילו בפחות ואיכא רובא דאיסורא אפילו מרבה עליו כההיא דעצים שנשרו להמחבר :

מעשה אירע בקהלה אחת שא' לקח ממומר אחד הפסח כמה חביות יי"ש סך גדול ובודאי נעשה תוך הפסח והורה מורה אחד כיון שי"ל דחבית א' נעשה לאחר הפסח אותו חבית מותר דספק חביות שעבר הפסח שרי כמבואר ותו יש לסמוך אמחבר וט"ז ויש"ש דמותר להוסיף עליו ולבטלו . ונראה דיפה הורה בה"ם ושעת הדחק ועמ"ש בט"ז :

ועיין בערלה פרק א' ובפי' המשניות שם והפר"ח הביאו ועיין גיטין נ"ד דלא שכיח הוא ועיין בר"ש בירושלמי פרק א' דערלה שיאסר מדיל הוא וצ"ע אם מתכוין מה בכך ועיין בר"ם שם ומ"ש בחבורו ואין העת האסף פה : **יח** ואם . עש"ך דל"ת מ"ש המחבר בס"ח פירושו עבר ובטלו שנתרסק או הוסיף כפירוש הפר"ח שם ומש"ה באיסור בעין דרבנן כתב המחבר דאסור היינו לכל העולם וז"א דודאי קנס לא שייך באחרים ועיין לעיל אות ח' : (**יט**) מרבה . עש"ך ועמ"א תי' לזה ועט"ז שם פסק דמוסיף והיינו לח בלח בה"ם אבל במקום דנ"נ וצריך להוסיף נגד הכל הוה כמו איסור בעין לדידן ועמ"ש לעיל

היתר ולאיסור השוין בטעמן שנפלו לא"מ בטילין כל שיש ס' נגד האיסור ובפתיחה הארכנו יעיין שם: (**יד**) לא שנא עט"ז . דהתם כף אחד הוא וליכא למיגזר אטו שא"מ גם יש קולא בלוע ועש"ך שם : (**טו**) ואם נבלע עט"ז . מפני שיש בכאן דברים קושי ההבנה אבאר על הסדר :

הנה הרשב"א באדון קכ"ו כ' איזה דין אפילו נבלע איסור תורה בכלי והוא מועט בא"א לבוא לידי נתינת טעם שרי והמכוון בזה דודאי איסור כעין אסור לבטל ולהוסיף אבל בלוע בכלי שאין כוונתו לבטל אלא לבשל בתוכו לא מקרי מבטל ומיהו כיון דאפשר שלא להשתמש בכלי זה ואין הפסד אוכלין אסרי' לכתחלה כמ"ש הט"ז בסימן קל"ז אות ד' ולעיל אות ז' ודבר זה ל"מ למ"ד דאין מבטלין הוא דרבנן אלא אפילו למ"ד אין מבטלין מ"ה אסור בכלי דאין מכוון הוה דרבנן שמא טעם אחר יתן טעם ומש"ה באם דרכו בספק שא"א לידי טעם לא שייך למיגזר ולמד זה מע"ז ל"ג א"כ כו' נותן לתוכו מים כלומר ושותה . עשה כלומר דרש"י פי' ישם מים מלוי ועירוי ודומיא דסיפא ליר ומורייס הוא דסבר דליר שורף ליין במקומו א"כ אין ראיה מכאן ועיין בתה"א דף קנ"ג א' הביא פרש"י ונתן טעם לדבריו דכייל להו עם ליר דבהכשירן קעסק ולבסוף כתב הרשב"א דנראה לו דבריהא מרתי קתני נותן מים ושותה כו' הרי שהרשב"א עצמו כתב כל זה . והפר"ת בקכ"ב באות ג' הקשה מרישא לסיפא והרי הרשב"א כתב כ"ז בקנ"ג ובדכתיבנא . והתוס' בעבודת כוכבים ל"ג ב' ד"ה שרא פ"ה מים וזה כפירש"י דאל"כ מים הזוכר כפי' להתיר ומיהו בתה"א קכ"ט א' כתב בשם מורו רבינו יונה ז"ל דדי בקליפה דבגונן אין מבליע יותר מכ"ק ומש"ה שנינו ישראל נותן מים ואינו חושש כלומר ומשתמש בהם ע"י מים ואע"פ שיין הנפלט למים וקיי"ל אין מבטלין איסור הכא שרי לפי שיין מועט א"א לנתינת טעם ומותר לבטל לכתחילה עכ"ל הנה כאן פי' רבינו יונה ז"ל כרש"י מים ע"י עירוי וז"ש משתמש "בהם על ידי מים וכהר"ן פרק אין מעמידין מבואר יותר דרבינו יונה סובר כרש"י ודייק לה דהמים של מילוי מותר והא אין מבטלין כו' ואיך שיהיה אפילו לרש"י עכ"פ מוכח מהא דשרי דיתן שכר היינו לשתות השכר וכמ"ש הפר"ת בקכ"ב אות ד' :

והט"ז הקשה דלמא משום דשאר משקים פוגמים ומש"ה שרי וכ"כ הרא"ש בע"ז שם דבכולי מתעריגן (והולך ארשב"א דדי בקליפה) אלא דפגום מעיקרא הוא יע"ש ודחה הט"ז דברי הפרישה בקכ"ב אות ג' (בדרישה) דהרשב"א סובר דאין פוגמין מים ושאר משקים אלא מבטלין כו' דהא בתה"א דף קנ"ה ב' (ומ"ש קמ"ה ע"ש) כתב כל הכלים משמע אפילו שדרכן להשתמש מעט וע"כ הטעם דפוגמין אם כן סותר הרשב"א מ"ש בקכ"ו דהטעם משום דא"א לבוא לידי טעם וכ"ת כיון דסובר הרשב"א דבגונן אין בלוע רק כ"ק ויש בכלי אפילו קטן ס' נגד הקליפה כמ"ש הש"ך בס"ט אות ס"ד ואפילו שימש במקצת כלי אפשר דבכבוש אין מפליט בכל הכלי עס"י ק"ס ושם אבאר . ז"א דהא כתוב בקכ"ו א' דהיתר הוא דרכו להשתמש בספק משמע בלא"ה אסור ואיך התיר בקנ"ה כ' כל הכלים :

ועל מה שהקשה הרא"ה ז"ל בקכ"ו כ' דא"כ לשתמש יין תי' דלרשב"א אף שאין אוסר בהנאה אוסר במשהו והוא בתה"א קמ"ט א' בקנקנים ועיין ש"ך קל"ז אות ג' כיון שהיין תחילתו אסור בהנאה אוסר הבלוע במשהו יע"ש : **וי"ש** לראות לכאורה הר"ב ז"ל זיכה שטרא לבי תרי דכאן לא הגיה כלום וכמ"ת כלל פ"ה דין י"ב משמע דעתו כן וא"כ בקל"ז ס"ד דמותר ליתן מים או שאר משקין אף יין אסור ושתק הר"ב והא לדידן סתם יינם בס' כמבואר בקל"ד ס"ב בהג"ה א"כ ה"ה יין בקושית הרא"ה ז"ל וכמו שהגיה בקל"ז ס"ה וכמ"ש הש"ך בס"ט אות ס"ד ואולי הט"ז סובר דמסתמא אין ששים נגד קליפת הקנקנים ועיין בסימן קל"ד בט"ז אות ז' ל"ע מ"ש דאין מבטלין לכתחלה והא מים מותר ליתן לכתחילה לכלי עובד כוכבים ובלא היין כמו שאנו כו' . ועמ"ש לקמן בדברי הט"ז בקל"ז ז' יע"ש ומה שיש לעיין בר' פר"ן שהביא הט"ז עיין פר"ת קכ"ב ואין להאריך כאן :

והקשה הט"ז על הטור מדברי הר"ן שמשמע דהא דמותר קנקנים בקליפה הוא מדהתירו ליתן מים ושכר לקנקנים משום דמשהו מבטלין בכלים ומש"ה מהני קליפה לאיסור משהו א"כ הטור שהשיג בקכ"ב ע"כ בקנקנים בטעם דמותר כמ"ש הרא"ש בפסקיו בע"ז דפוגמים היין א"כ אין ראיה דקנקנים בגונן בלע שלהם מועט ולא די בקליפה ואפילו הכי כתב בסימן קל"ט דברי הרשב"א דסגי בקליפה גם קושית הב"י יוסף בקכ"ב על הטור דאין כאן קל וחומר דהב"י גזרו אטו כ"י דמלוי הוא לבשל בזו ובזו משא"כ אטו לא בספק דיש ס' : **ע"ב** תירוץ הט"ז דהכי קאמר דיש כאן ב' קושיות א' איך התירו דיעבד המים ושכר ולזה י"ל דפוגמין היין אבל קשה קושיא ב' איך התירו נ"ט לפגם לכתחילה והא אין מבטלין איסור לכתחלה וכ"ת דכאן א"א לבוא לידי נתינת טעם כלל דפוגמין מ"מ נ"ט לפגם אין לעשות לכתחלה כמו ענין דגזרו אטו לשבח וע"כ פי' הרשב"א דמהא שמעינן דבלע הקנקן בגונן הוה דבר מועט וא"א לבוא לידי נתינת טעם ומש"ה אף בכלים קטנים מותר ליתן לכתחילה מים ושכר דיש ס' נגד המעט וכ"ש אין מבטלין איסור לכתחילה י"ל דלמא יתן טעם והכי פוגמין וליכא למיגזר והלכך לא גזרינן אטו לא ישתמש בספק לכלים קטנים דמ"מ לא יבוא לידי טעם דפוגמין מים ושכר ביין ומש"ה עכ"פ כי משתמש בכל הכלי עכ"פ יש ס' ושרי וכ"ש כלי גדול דאין דרכו להשתמש אלא בספק דאפילו לאו טעמא דפוגם שרי דא"א לבוא לידי טעם דמש"ם מכלים קטנים משום דא"א לבא לידי טעם ס"ס גדולים וא"כ ודם מה"ט שרי לבטל והטור סובר דוודאי הוא מוכח דאין בלעו של קנקנין בגונן כ"א דבר מועט דאל"כ איך התירו לעשות נ"ט לפגם לכתחילה כל שאין ס' נגדו אלא וודאי מועט הוא ויש ששים ומשום הכי שרי דאי אפשר לבוא לידי טעם דאי נמי לא יהיה ששים נותן טעם לפגם הוא ואין חילוק בין כלים גדולים או קטנים . ובגדולים בטעם מוסכת כמו חלב ודם אפילו יש ששים ואין דרכו להשתמש אלא בספק אפ"ה אסור דגזרינן אטו ישתמש במועט ועכ"פ אסור להקל . ועכ"פ בסיר מוכח דבלע מועט הוא ודי בקליפה דאל"כ איך מותר נט"ל באין ס' לכתחילה ומ"ש הט"ז וקליפה בעי ביין דאינו פוגם פשוט הוא ואפילו ס' לא מהני לחד דעה בסתם יינם : **ומ"ש** הט"ו דפוגם שרי משמע באיסור הפוגם מבטלין כמ"ש הבלוע בכלי אף בקטן ול"ד גדול דא"נ ומשתמש במועט הוה נט"ל ולא יבוא לידי טעם . גם מ"ש שהרמב"ן בחר"ן הוא בתה"א קנ"ה א' (וט"ס קמ"ס) דאין קליפה נוהרת וע"כ הא דמותר ליתן מים ושכר דנ"ט לפגם ושורפין במקומו ואפי' משהו ליכא ועדיף מהאר נ"ט לפגם והרשב"א סיים שם דבטל דכליהם פוגמין להקל היינו סתם יינם . משא"כ באיסור תורה כתב הט"ז דלא שייך פוגמין להקל להרשב"א ואף כלי גדול אסור ומשמע באיסור מועט דרבנן פוגמין להרשב"א להקל . ומיהו מ"ש שהרשב"א פסק להחמיר הוא בקכ"ב ס"ד ומ"ש הלבוש כתב כן הנה בל"ט כתב היתר וקכ"ב כתב דעה א' כסתם וי"א משמע כדעה א' וצ"ע :

ועמ"ש הט"ז בקל"ז אות ז' דבגונן מקילו יע"ש וקשה מכאן . גם מ"ש דהוה גזירה לגזירה הנה נט"ל אסור אף באיסור דרבנן ובק"נ וקכ"ב אבאר דבדירה שהב"י מאיסור דרבנן נמי אסור ולדינא צ"ע באיסור דרבנן בכלי גדול עכ"פ שדרכו להשתמש בספק אולי יש לצדד . והש"ך בקכ"ב אות ד' החמיר ג"כ וכנה"ג כאן יע"ש : **מ"ש** הרשב"א אין מבטלין איסור אף שסתם יינם דרבנן מוסיף אבל לא מבטלין ומה שראוי להזכיר בכאן הוא דעם כל הטורח הזה יש לחקור בשלמא הרשב"א סובר אין חנ"נ בשאר איסורים א"ש וא"כ לדידן א"כ איסור מועט בכלי גדול ובישלו הרבה היתר ועירו משם שמבטל והקדירה תמש מחום אש וודאי מפליט ומבליע בדופני הקדירה ולגבי הבלוע אין ס' נגד המועט א"כ איך יאמר דין זה לדידן כלל עס"ו נ"ב וצ"ע ואולי בגונן בכבוש שייך זה וכל"כ בטיפת חלב על הקדירה חקרנו שם וצ"ע (°) :

כריס

ק (א) בריה עט"ז. אחקור כאן בקצרה ובס' ראש יוסף אאריכנו: זה לשון המ"כ בח"ג פ"א נ"ה ב' מספר התערובות. ד' מינים יש. סימן א' כל דבר חשוב וגו ד' דברים בריה ומה"ל וכ"ח וז' דברים חשובים בכל מקום. המין הב' דשיל"מ. השלישי ויש בו ג' דברים מראה מעמיד מתבל. הד' איסורי הנאה יש חמץ כו' וכל אלו הט' דברים מה"ת בטילים ומד"ס אין בטילים. והפר"ח אות ג' כ"כ וכ"כ הרשב"א רע"א ורפ"ה דכל למעלה מס' מדרבנן ואמנם ראוי להעמיק העניין בזה. כי המ"כ חשב ט' ושקל מתבל שיאמר בח"א גם והפר"ח שקל מראה דהיינו חזותא וחשיב מתבל וא"כ יש בכללן עשרה דברים והנה ז' מהם אין בהם פלוגתא דהוו דרבנן ואמנם ג' מהן חזותא ומתבל דהוא לטעמא ומעמיד יש פלוגתא כמו שאבאר. מתבל או"ה כתב דרבנן עש"ך צ"ח אות כ"ט והפר"ח כאן אות ג' וכנ"ח פסק ור"ן סובר דהוה מ"ה עיין פ"ב ח"א להלכה קיי"ל דרבנן. מעמיד רוב סוברים דרבנן והמ"א בה"פ סימן המ"כ דטור סובר מעמיד מ"ה והח"י שם אות ע"ז פסק דרבנן ובחמץ החמירו דהוי כעין והכין הלכה דמעמיד דרבנן. ונ"ח בספק אי נפל מעמיד איסור או היתר וכן מתבל ספיקא לקולא. וכן חלב שנאסר מבשר ע"י בישול ואח"כ העמידו בו גבינה שאוסר במשהו לתי' ב' של הש"ך בס"ז אות ל' אפילו בישלו לגבינה אחר כך מותר לכ"ע בהנאה וכדאמרן:

אמנם חזותא יש בו מחלוקת גדולה כמו שאבאר שהמ"כ כתב דהוי דרבנן ע"ש ובפ"ג נ"ט ע"ד ביאר דווקא דעשוי ליתן מראה אבל אינו עשוי לכך לא יע"ש. והפר"ח בק"ב אות ה' השכים בזה דכל דלא עביד לחזותא לאו כלום ומשמע דבעינן עביד לכך ונתנו אדעתא דכך. ובעיקר הדין כתב דבב"ק פ' הגוזל קמא (ק"א) הוה בעיא דלא איפשטא ובשל תורה לחומרא ובדרבנן להקל. והמ"י כלל ע"ד אות ה' הקיל ביותר דנגד דקיימא לגביעה שייך חזותא משא"כ באכילה דבטעמא תליא כל דאין טעם חזותא לאו מלתא אפילו מדרבנן בטל והיא דק"ע ואו"ח תקי"ג דלבנו כו' היינו דלהוי חשוב כבעין יע"ש. ואני הנני לא ידעתי אל מי מקדושים אפנה בדבר זה. גם הפ"ת אות ג' בק"ב נטה לדברי מ"י דבאיסורי אכילה לא שייך חזותא יע"ש:

והנה המ"י הביא ראיה מתוספות סוטה ע"ו ב' ד"ה מביא ומר"מ פ"ג מה"ב ואבאר בסוטה אמרו בדם הצפור נותן מים שיהא דם ניכר בו והקשו התוס' דאפילו קורטב יין בג' לוגין ניכר כ"ש דם דסומק טפי וי"ל דניכר דקאמר ממשותו של דם וא"ש דר"י סובר אין דם מבטל דם ורבנן עולין שאני ושא הכא דאינו מינו וקרי ליה דם אלא ממשותו ניכר הוה כבעין עכ"ל ביאור דבריהם דקשיא להו דהיכי דייק ר"י מב"מ לא בטל ורבנן עולין שאני והא הכא לא"מ ודאי בטיל ברובא דכי אמרינן בא"מ טכ"ע ד"ת במידי דאכילה דתלית בטעמא. ואפ"ה קרי ליה דם וע"כ לחזותא מלתא היא וא"כ איך דייק התם מיניה דעולין או מב"מ לר"י וכ"ח דהתם דם בדם ליכא חזותא הא אמרי' רואין כדאיתא בזבחים ע"ו ב' ובחולין פ"ז א' וע"כ דהא דקבלה דאמרינן רואין בדם ועי"ש בזבחים ע"ח ד"ה דלי וע"ט יע"ש. ובאמת בחולין פ"ז א' ד"ה רואין הקשה ר"ש מוודרו"ן קושיא זו איך מוכח דמב"מ או עולין והא אמרינן רואין ור"ל דאף דם חולין או מים אין מבטל לדם קדשים ותירצו בחולין דאם דיהה מראהו פסול וזה הוא בעצמו מה שתירצו בסוטה והכוונה לפי מה שהבין המ"י דחזותא לאו מלתא היא ורואין היינו כבכל ממשות קיים היינו שלא דיהה מראהו כלל כמ"ש בחולין והלכך במצורע נותן רביעית מים שלא יהא דיהה מראה הדם כלל הלכך אף דמים רובא לא בטיל כה"ג משא"כ דם הפר ושעיר דאילו רואין היה דיהה מראהו אף שהיה כשאר נבע בעלמא חזותא לאו מלתא היא ואעפ"כ קורא דם השעיר ע"כ מב"מ אין עולין וזהו הנראה לי ומש"ה הוכיח המ"י דחזותא בלא ממשות דהיינו דיהה ויש ס' וודאי דיהה ונבע בעלמא לאו כלום הוא. אמנם לי הדיוט נראה לבאורה לסייף דע"כ איבעי' בב"ק אלא אי הוה נבע ממשות לענין גזילה ואיסורי הנאה אבל לענין איסורי אכילה כל שמראיתו נבע בעלמא ניכר אפשר דהוה מן התורה דבדבר הניכר לא שייך ביטול. והביא דם הפר דאיק לי' שפיר מדקרי ליה דם השעיר אלמא דלא כבתנה כלל ואי עולין מבטלין או לר"י מב"מ לא שייך לאיקרי דם השעיר וכן במצורע דם הצפור כתיב משמע דלא יהא בו שינוי כלל כמו שיוצא מצוואר צפור ומצואר שעיר וע"כ בעינן שלא יהא דיהה מראהו וכדם השעיר היה דיהה בדם פר ע"כ עולין איך מבטלין או מב"מ מחזקין וא"ז משא"כ לענין איסורין נבע בעלמא הגיא דלא בטילה ואדרבה מינו בחולין פ"ז דם שנתערב אם יש מראה דם חייב לכסות וכ"ש הר"מ בפי"ד מה"ש והמחבר בכ"ח ולא חילקו כלל אי בעינן שלא יהא דיהה מראהו. וכן מצאתי בספר בית ישראל דמשמע כל שנראה מראה אדמומית חייב בכיסוי אלמא מדרבנן עכ"פ חזותא מלתא הוא ועיין בר"מ פ"ב מה"פ הכ"ב ובהלכות מקוואות פ"ב ה"ט וס"ז ה"ז ובחולין כ"ו א' דג' לוגין שלימין ומראה יין לאו לא פסלי המקוה וכשירות ב' בר"ש וכן פסק הר"ש אלמא מדרבנן חזותא מלתא. ומהא דאמר רבא זבחים ע"ח אזול רבנן בטעמא והיכא דליכא טעמא כמו מקוה ולא אזול באיסורין כה"ג י"ל דמ"ה קאמר או י"ל באיסורין טעמא נתי ובמקוה תלי רק במראה ואף שיש לדחות זה ולומר דאין ראיה ממקוה מכל מקום אין ראיה לסייף מהגיא דסוטה ומכיסוי יש ראיה כת"ש:

גם מ"ש המ"י ראיה מפ"ג מה"ב שמעיין בסי' ר"ד בס"ע שם סי"ב הרי כתב הר"ב בהג"ה ודווקא שיש בו חשיבות הוא דמברכין והתכוון שם כשעושין לנבע בעלמא ולא לאכול אותו דבר בטל הוא לענין ברכה וה"ה לטעמי' שעושין בשמים לתוך המרקחת להטעים וטעמא לא בטיל וודאי ואפ"ה אין מברכין על הבשמים אלא אם נותן בשמים כתושים מעט לאכול גם הבשמים או כיון דלאכול הבשמים גופא נותנין אפילו הם מעט כיון שנותנין גם טעם וטעמא לא בטיל מהני כאן דליהוי כבעין כמו הומלתא וזנגבי"ל כתוש כמו שיראה הרואה בב"י וכד"מ שם אדרבה מוכח מכאן דאפילו טעמא בטיל גבי ברכה כדאמרן כל שאין עושה לאכול הבשמים גופא וכן יש לכוין דברי הכ"מ יע"ש היטב:

ומעתה מ"ש המ"י דכל למעלה מס' דרבנן ובדרבנן חזותא לאו מלתא זו לפי הנחה של מ"כ משא"כ לפר"ח ולדידן אפשר חזותא מלתא היא מה"ת. גם מ"ש הפר"ח הילכך בילת נבילה וטריפה דרבנן אבל טריפה שבשעלפה לא היתה גמורה ואסורה מ"ס לא בטלה וכוונתו נבילה וטריפה דומיא דנבלה מדרבנן ובעיין לא איפשטא בב"ק (דם תבוסה הוא לר"ל ולא לר"י אף בדרבנן י"ל מולתא אלא ספיקא לקולא ע"ש ב"ק בתוס'). ובילת טריפה שלא נגמרה ד"ת וספיקו להחמיר. הנה לא אבין בילת טריפה שנטרפה מיד ובטילה אף דהוה דרבנן אין להקל בספק עש"י פ"ו דאמו גמרה באיסור כעין של תורה עשאוהו ובעיין לא אפשטא אף בדרבנן:

עוד אדבר כמעט רגע לפי מ"ש המנחת כהן בס' התערובה ה"א פ"ד ס"ב ע"ד דלהר"מ כזית בכא"פ ד"ת ואם אכל חצי שיעור דרבנן דה"ם בעין הוא ד"ת ולא ע"י תערובות ובכל הערכנו בזה בפתיחה. א"כ ס"ס לדידן עכ"ע ד"ת מצ"ה ח"ש אסור מ"ס דהמקבל נהסף לנ"ט ולר"ה כאן לוקה על כל כזית מן התערובת ואף דלא קיי"ל כן היינו דאין לוקין על מה שאינו מגיעולי מדין כמבואר מה שאין כן בחזותא נמי דלא בטיל מן התורה דבדבר הניכר לא שייך ביטול מ"מ כיון דטעמא ליכא וכי אכיל להו התערובות ליכא כזית בכא"פ ולא מצטרף וחצי שיעור ע"י תערובת ליכא איסור תורה לדעת המ"כ דוגמא לזה כמו לפר"מ בסע"ע ה"ס לדידן בחזותא וכיון שכן ליכא בהאי תערובת איסור תורה דכל חלב מרכינן בעין ולא ע"י תערובת וספיקא לקולא כדרבנן. אלא לפת"ם י"ל במאכלות אסורות ודאי הוה דבדבר הניכר לא שייך ביטול וכי מיבעיא ליה אי כמאם הוא עיין פר"ח ולענין דינא אין כיד עני כמוני להכריע ועכ"פ זאת אומר:

ויצא לנו הדין אם לבנו אחכל בילת נבילה במשקה סקורין. כרס"ע כמו שעושין כרושיא שמלבנין בביצים יראה לי דיותר עוד עד שיהא שחזותא בטילה דלהמחבר בנ"ט איסור דרבנן מוסיף ומבטלו וכ"ג השכמות הט"ז שם ועכ"פ ס"ס הוה שמא חזותא כדרבנן לאו מלתא ושמא הלכה כהמחבר דמוסיף ובאיסור תורה בילת טריפה ואף טריפה שנגמרה מיד עשאוהו כשל תורה אסור ואין להוסיף כמבואר בנ"ט. ומיהו אם יש ביצים כשרים ובלא הכשרים לא היה חזותא יראה להתיר אף בשל תורה דלא עדיף מטעמא דאין היתר מצטרף לאיסור ואמרינן אילו לא היה ההיתר הוה בטל טעם האיסור כ"ש בחזותא ועמ"ש בפתיחה (°):

ודע דמ"ש בטור בנ"ב בשם ר"ת דבר הנאסר במשהו לא כ"נ ה"ה כל למעלה מששים מחמץ ומתבל וחזותא וטעמא לא כ"נ דמשום לאו דבכ"ח גזרו וכל למעלה מששים ליכא לאו דבכ"ח כן היה נראה לי. ומה אעשה שמעיין בר"ן פרק כ"ה אבל דכתב וז"ל אלא דתבור חבורתא דקמאי ז"ל למימרי אמטעמין מאין המדומע והמחומץ אלא לפי חשבון ומיי"נ ותי' מדומע יבש' ומי"נ משהו לא כ"נ והקשה מחומץ לא הוא ואמאי קושית משהו הוא אלמא דמחמץ ומתבל ומעמיד לא נדון לעניין זה כמשהו. ויש ליישב ויש לנדד אחר דכ"נ בשאר איסורין דרבנן וכאמור:

ועתה אבוא לבאר דברי הט"ז ז"ל: **הנה** דברים החשובים דאין בטלים מדרבנן מחמת חשיבותן ואמנם בריה טעם חשיבותה כתב או"ה כלל כ"ה ד"ב והמ"כ שם כיון דמחייבה תורה מלקות בכ"ש חשבוה חז"ל דלא בטיל:

ויש לחקור אמ"ה אם חשיבות יש בו וי"ל דמשום בשר מצטרף כו' ויש לחקור אי בעינן אבר שלם או אבר כל שיש כזית גם אבר שלם אי בעינן כזית עם עצמות או כל שהוא גם אי ג"ה המיון דמדרבנן אי שייך ביה בריה. וראיתי לפ"ת כאן אות א' הקשה אמ"ה ל"ל כזית ותירצו ומ"ש הכר"ו אות ג' עמ"ש בפתיחה ובס' ראש יוסף ומ"ש הפ"ת דכל שאין כזית לא הוה בריה והכר"ו כתב דהוה בריה ונכון הוא וכן מבואר באו"ה שם ד"א אמ"ה וג"ה כו' שהוא שלם ואין בו כזית הרי דשלם בעינן אף באמ"ה ולא בעינן כזית אף באמ"ה וטעמא כיון דחזינן שהתורה החשיבה לבריה לענין מלקות חז"ל החשיבו ג"כ ואף בח"ש דליכא מלקות מ"מ חשוב הוא. וג"ה דרבנן וכיוצא אי חשיב בריה הכר"ו אות א' כתב בריה דרבנן חשוב הוא וכן יראה לר"ש כ"ם למכות ואפ"ה לדידיה בריה. לא בטל מטעם חשיבות הבריה עצמה כ"ש לדידן מדהחשיבה התורה לבריה ומ"ע לאו במלקות תליא מלתא ובס' ראש יוסף האריכנו בזה. ועס"י פ"ו בש"ך אות י' בילת נבילה הוה בריה אלמא דרבנן בריה הוא ואמנם באו"ה כלל כ"ה די"ג מבואר לאסור לגיד הנשה כולו ואחר הפנימי שעל הכף לבד אם נחתך אותו המקצת הוא המקצת בריה וכש"ך אבאר עוד: (ב) וכן. עט"ז ובש"ך אות ו' אבאר: (ג) כרוח. עט"ז ומסיים באו"ה שם די"ג ד"ה כשור וכ"א ככבש גדול ושתות מרוחב אגודל בגדי וטלה אף שנחתך כל השאר הוה בריה יע"ש: (ד) אם. עט"ז ואף דשומן ג"ה דרבנן היכא טעמא שממהר לבלוע ובש"ך אות ח' אבאר: (ה) ואם. פט"ז דמדרבנן בעי ס' ונספך להקל אף בא"מ דלא יהיב טעמא והפר"ח אות י"ב והכר"ו ו' סוברים להקל בעת הדחק אפי' אין ס' והפ"ת חולק ומחמיר. ובאמת מ"ש המ"כ ה"א ס"י ע"ה א' דרשב"א לשיטתיה דבעינן ס' וקשיא לא ידענא דהתם בפחות שקולי משקר משא"כ בג"ה כל שאין טעם לא בלא ליבטל ברובא בא"מ וי"ל דמ"ה לא בטיל דודאי ג"ה יש בו טעם קלים כמו בעצמות והתורה אסרתה גופא של גיד וצ"ע ומ"מ בנספך יש להקל ולא באין ס': (ו) ג' תולעים. עט"ז משמע אף באיסור תורה לא בריה אפ"ה דווקא ספק נספות ב' זימני ובשאר איסור תורה ג' זימני. ובמידי דלאו מעלמא דעת הט"ז בנ"ז וסמ"א באו"ה סס"ו אות י"ב ובח"י אות כ"ה ועמ"ש בס"ד וכ"ז:

קא (א) רק מדרבנן. עט"ז וספק דשיל"מ יבואר בק"ב וק"י. כתב לש"ל אסכ"ל היינו אורחים יקרים וחשובים

לעיל והר"ם ז"ל דפסק בפט"ו מט"א הכ"ו דבשר מרבה חא איהו סובר דלא נ"נ אף בשר עוף בחלב עס"י צ' בס"ו. ולפ"ז מימי חלב בפ"ו וס"א לאחר תנסיובי דהוה דרבנן אם נפל לשומן דהוה לח בלח ואין ששים יש לצדד בה"ם וכדאמרן (°): (כ) חוזר. עש"ך דב' מינים שחלוקין בטעמן מבטלין וכבר התבאר סימן צ"ח באורך: **כא** ל"ש. עש"ך פסק דבלח אף במינו אפו א"מ ובא"ם הוה דאורייתא כל שטעמו נרגש וחיך אוכל יטעם ואף נודע אסור ובמינו ביבש כל שנודע יש להקל ומשמע אף האיסור מעלה כו'. והפר"ח אות כ"א התיר אפילו בלח במינו כל שנודע אין חוזר וניעור ומיהו אם נתרבה וגוב באיסור אסור אף במינו יע"ש. ויראה לי מין באינו מינו אף באיסור דרבנן כל שטעמו נרגש לא מהני ידיעה (°): **(כב)** ואחר כך. עש"ך והם דברים פשוטים דלא דמי לשעטנז דשניהם היתר וא' מחזק חבירו כו' ולהר"ן בנדרים בדבר שיש לו מתירין עס"י ק"א ק"כ א"ש דאשמעינן היתר בהיתר במינו לא בטל ובאינו מינו בטל. ומה שכתב הש"ך לכתחלת היינו ליתן לקדירה אבל לערב החלב עם המים ליתן בבשר אסור כמו שכתב הצ"צ סימן פ' וכבר ביארנו לעיל דלא כבל"י ומ"מ קשה פשיטא דאי נמי דלא בטל היתר בהיתר אפי' הכי עכשיו בטל הוא ויש כילה ובשלמא או"ה אשמעינן דלכתחילה מותר וצ"ע: **כג** אם. עש"ך ובקכ"ב אות נ' פסק כהט"ז דאסור. ובקדירה שאב"י ואיסור טועם אפילו הכי אסור ועיין מה שכתב בס"ז אות ט"ו וכאן אין להאריך ועיין מה שכתב בק"נ וקכ"ב בדין נסל"פ יע"ש:

ק א וגו"ה ואמ"ה דהוה ביה חיותא ש"ך ואף דהשתא לית בהו. זה לשון או"ח כלל כ"ה ד"ב בריה כיצד כל דבר שהוא ברי' ושלם אפי' אין בו חיות (עכשיו) ואין כזית כגון נ"ת ואמ"ה ודג טמא ועוף טמא וזבוב ונמלה כשהן שלימים עכ"ל הנה אף זבובים, ונמלים שנפשו של אדם קצה בהם וטעמן פגומים שאין ראוין למאכל אדם כלל ודמיא לנבילה סרוחה מעיקרא אפילו הכי לוקה עליהן כי גזירת הכתוב הוא ובריה הוי ואין בטילה. ומיהו אי נסרחה הבריה ל"מ בדברים המשובחים דבטל מדין בריה אלא אפי' דברים הפגומים בעצמם אפילו הכי שאני לן בין סרחון דירהו לסרחון דאתי מעלמא ובטלה מתורת בריה ועיין בת"ח כלל כ"ה דכ"ד ופי' שם (מהגהות מהר"ם ז"ל) פי' שנסרחו יע"ש וז"ש הר"ב בק"נ ס"א בהג"ה אם אין פגומים בעצמם לאו לסירא דזבובים לאו בריה אלא אם פגומין בעצמן שנסרחו בטל חשיבותייהו וכאסור. ומיהו באו"ת כלל ל"כ ד"ו כתב אי סרוחה הבריה אף שלוקה כמו. שכתב הר"ם פ"ב מט"א (הכ"א) אפילו הכי בטל חשיבותיה והנה אם נאמר כמו שכתב הפר"ח בק"נ אות א' דהר"ם קאי אפגומין בעצמן דלא חילקה בהו התורה בין סרחון דירהו לסרחון דאתי מעלמא א"כ שמעינן דאפילו הכי לענין ביטול חשיבותיה אפילו בפגומין וסרחון מעיקרא יש לחלק בין סרחון דעלמא ובפר"ח ק"נ לכאורה לא משמע כן. ומעתה מה שכתב החות יאיר סימן ק"ב דפרעוש הוה בריה פשוט הוא ולא ניתן להאסר ומה שכתב הפנים מאירות חלק ב' סימן ס"ו מסימן ק"נ דפגומין בעצמן לא הוה בריה והחו"י הודה קצת לדבריו תמהני שוה מיירי בנסרחו וכדכתיבנא ובסי' ק"נ אבאר ואף כינה מזיעת אדם הוי בריה דמאשפתות ועיפושי הארץ נמי לוקה ופשוט: **אמ"ה** מטמאים לא הוה בריה עיין מה שכתבתי בס"ב: **ב** וביצה. עש"ך ועס"ש בסימן פ"ו אות ט"ז ובפ"י כלל ט"א אות ב' ובאמת צ"ע איך יצויר ביצה שיש בה אפרוח דניכר הוא ועיין כר"ו ועיין דלב"ח סימן פ"ח כתב על מה שכתב הר"ם פט"ו מט"א אי-לבטל עצמה ניכרת ביצה שיש בה אפרוח וצ"ע: **ג** לאפוקי חטה א'. עש"ך הנה המחבר התנה ד' תנאים שיהא חיות ושאסור מתחלת ברייתה ושיחלק אין שמו עליו ושיהא שלם וכתנאי שיחלק שמו עליו רי לאפוקי חלב ועוף טהור שנתנבל להמעיין ברא"ש דחשיבה בריה שלוקין על כ"ש דבריה הן קטן או גדול כו' ובנבילה כזית בעינן דשמו עליו ואולי נ"מ לתולעים הגדילים בכלים במים לאחר שפירשו ותנאי דחיותא א"צ לחטה דאילו יחלק כו' דמ"מ מי כתיב לא תאכל חטה עיין ברא"ש ונ"ם לביצה טמאה אי נאמר דלוקין מקרא דבת היענה דלא כר"ם פ"ב מט"א והמחבר כתב לאפוקי חטה. ויש לומר דהמחבר סובר דלא תליא במלקות כלל והרי אמ"ה בפחות מכזית והוא שלם הוה בריה וא"כ ה"ת עוף טהור ותפח ולזה התנה אותן תנאים לשלול כל אלו ועיין ברא"ש פג"ה ואין להאריך: **ד** לאפוקי עוף טהור. עש"ך דנתנבלה בשחיטה דנוצר באיסורו מעשה דשאין זבוח ועדיין לא סר וכ"ש נטרף דפקע שאין זבוח וכן יותרת מבטן ט"מ אין איסורו מחמת עצמו ולא נוצר באיסורו מיקרי. ומיהו נתנבלה בשחיטה ונתחך ממנו אבר בעודה מפרכסת יראה דדין אמ"ה יש לו לישראל נ"כ דלא הועילה השחיטה מידי עס"י כ"ו ובריה היה ודוקא חתך לאחר שמתה לא הוה בריה וכדאמרן עמ"ש בכ"ז: **ה** לאפוקי חלב. עש"ך. ועמ"ש באות נ' ומה שהיה היתר לחלב במעי אמו אמ"ת פשיטא יש לו היתר ועיין תוספות ר"פ ג"ה: **ו** וכן צריך. עש"ך ועב"י ק"א ובא"ח ר"י בס"א דמה שדרך להתפרפר ע"י בישול מיקרי בריה ובת"ח כלל מ' ד"ה וצ"ע. ודע דהמחבר התנה כאן ד' תנאים ובק"א ס"ו כתב נחתך או נתרסקו עד שנאבדה צורתן ולכאורה תנאי חמישי הוא אף שהוא שלם כל שע"י בישול וכדומה נאבד צורת ותואר שלו לא מיקרי בריה ובתה"א ק"ד ב' יש לומר כך ובקצר כתב מ"א נחתכו שנתרסקו צורתן משמע חדא הוא ועיין ל"ח כג"ה אות קס"ז ועיין כ' ק"א צ"ל בקצר א"נ שנתרסקו. ומיהו מדלא חשיב כאן ש"ם דנחתך ע"י סכין ונתרסק בבישול ועיין בר"ם פ"ב מט"א הכ"ב סרחה הבריה ונשתנה צורתו לוקה אין ראיה דהתם פי' דנשתנה טעמו קורא דנשתנת צורתו. עס"י נ"ח נתרסק צורת האבר ועיין רש"י מכות ט"ז ב' ד"ה ריסק מיעך וכיתת והכין מסתבר:

יראה לי דג טמא שניטלו סנפיריו אפילו הכי מיקרי בריה ואיך יצויר תערובת עס"י פ"ג ס"נ יע"ש: **ז** ורוטב. עש"ך ועיין פ"ת בריה גדולה שמסנן ולא מצא תולין שניסותה ובריה קטנה יש לאסור כל שלא מצא הבריה דתולין שעברה דרך המסננת וראוי ליזהר בבריה קטנה שא"א ליקח כ"כ מסננת דק עש"ך אות י'. ודע דהחתיכות מצטרפות לס' דיבש ביבש לא נעשה נבילה עס"י ק"ט אות ד' בש"ך וכ"כ הפרישה כאן והוא פשוט: **ח** וכל השאר. עש"ך. וכ"כ הט"ז והט"י כלל ט"א אות ז' מיישב דשומן מחמת ישראל קדושים (דקליש מאיסור דרבנן) ונם כמה דעות הואיל ואין ג"ה אוסר ה"ה שומן לא החמירו בו איסור דבוק וצ"ע לדינא ועיין סימן ס"ב בדין אבר שפירש יע"ש וממשנה אין ראיה דסוברת יש בגידין בנ"ט יע"ש: **ט** ואם ניטוח. עש"ך ועט"ש בט"ז אי הוה טה"ת או מדרבנן: **י** אסור הכל. היינו כשא"א להתיר ע"י סינון ש"ך והיינו כשהוא עב או בריה שעוברת דרך נקבי מסננת: **יא** ג' תולעים. עש"ך ועיין לבוש ס"ד דדוקא ירקות ולאחר בישול הא פירות וכמיהין אף לאחר בישול יש להם בדיקה: **כל** דברים החשובים בריה והחר"ל ודשיל"ם וחמץ ומעמיד ומתבל וז' דברים אף שאסורים מדרבנן או ספיקא דאורייתא אין בטלים כ"כ או"ה כלל כ"ה דין א' ועיין שם די"ג ומ"ם ודאי להלכה אף איסור דרבנן בכל אלו הדברים אין בטלים אלא שראיתי להכר"ו אות א' דבר שבמנין באיסור דרבנן בטיל וראיה מהערל פ"א שאני שונה עינול בענולים עולה יע"ש. ובסימן פ"ו מבואר ביצת נבילה אף שאיסורה מדרבנן הוה דבר שבמנין וכ"כ ת"ה סימן ק"נ דבר שבמנין מדרבנן נמי לא בטיל וכ"כ ספר התרומה בסימן נ' דביצת נבילה הוי דבר שבמנין מההיא דביצה בליטרא קציעות דאפילו בדרבנן לא בטיל וההיא דיבמות י"ל באו"ח תרע"ג נ"ח אין בטל אף דרבנן ובפ"י אבאר: **הבדל** יש בין דשיל"ם לשאר דברים חשובים דשיל"ם דוקא במינו אין בטל ושלא במינו בס' וספיקא לחחמיר ואפילו בס"ם כמו שיבואר בק"י בין הספק בגוף האיסור עד"ם אם נולדה ביו"ט או בחול או ספק אי הוה דשיל"ם הולכין להחמיר שהרי הרשב"א הוצרך לתת טעם לספק ביצת טריפה שאין המתיר עתיד לבוא בוודאי הלא"ה הינו מחמירין בספיקו כיון שאפשר לאכול בהיתר בלי ספק כלל וכדבעינן למימר קמן בק"ב אי"ה ובדברים חשובים אף בא"ם אוסרים בכ"ש עס"י ק' וספיקו להקל בין בספק גוף האיסור עד"ם ספק ביצה נבילה אף דחשוב הוא לי"א והן בספק אי הוה חשוב עד"ם ג"ה ד"ת ספק מן הכף או משאר הירך כתב איסור והיתר כלל כ"ח דספיקו להקל ככל ספק דרבנן והטעם דספק הוא בדרבנן. אבל ספק תורה וד"ת אסור כיון דהספק הוא בשל תורה נמצאת אומר ב' ספיקות לחקל ואחר לחומרא:

והמ"כ ח"נ פ"ב חשב ד' דברים בין דשיל"ם לד"ת א' לקולא בדבר שיש לו מתירין דוקא במינו וב' לחומרא א' שא"צ שיהיה שלם הב' פליטתו אסור (דלא כהר"ב בק"ב) הג' ספיקו אסור ובד"ח בעינן שיהיה שלם ואין פליטתו אוסר יע"ש וזה אמת ויציב דבר חשוב כמו אגוזי פרך כל שנפרך קצת מחן תו בטל חשיבותיה ועדיין צ"ע:

קא א אסורה. עש"ך אקדים לך הקדמה אחת וזו תוארת. דע בחולין ק' א' אסרינן וליבטל ברובא הניחא למ"ד כל שדרכו כו' שאני חהר"ל. והר"ן ז"ל בחולין וע"ז ע"ד סובר דחהר"ל הוה את שדרכו ומתני' סתמא כר"מ אליבא דר' יוחנן ובע"ז ע"ר דמסיק דתנא תרתי אית ליה מנין ואיסורי הנאת היינו דחשיב אלו אסורין בכ"ש לענין הנאה ובאיסורי אכילה לא מיירי ול"פ מתני' אהדדי ועיין תוס' שם. ומש"ה פסק הלכה כר"ם בחבילי תלתן וכר"י את שדרכו דוקא. אבל הר"ם דרך אחרת יש לו דפסק כתרתי מתני' ופסק כחכמים דז' בלבד מקדשין בפט"ז סס"א ח"ת דסובר ר"ל חשוב יותר מאת שדרכו וכ"ה דרך המחבר ובחהר"ל אזלינן בתר בתרא רצוני לומר אם לאחר הביטול תהיה ר"ל אף שעתה אין ר"ל אין בטילה והוכיחו כן מע"ז ע"ר בב"ח כו' וביבמות פ"א התיכה חטאת טמאה בטהורים תעלה וטהורה בחולין לא תעלה וטעמא דבתר בתרא אזלינן הלכך בחולין תהיה ר"ל ובטהורים לא תהיה ר"ל ואמנם יש קצת חילוק בין הלשונות כי התוס' חולין ק' א' ד"ה שאני והרא"ש שם כתבו דמש"ה טמאה בטהורה לאו ר"ל שאין הכהנים מחזיקין טובה כו' משמע הא לא"ת אף שאין ראוי לכל העולם ר"ל מיקרי. אבל בעל התרומה בסימן נ' והרשב"א בת"ח ובמ"ח ק"ד ב' משמע דכל שאין ר"ל לכל האורחים לאו ר"ל יע"ש היטב ובוודאי אורח עובד כוכבים לחוד לא מיקרי ר"ל ואפשר כ"ע מודים בזה אף התוס' והרא"ש ומיהו יראה דאזלינן נמי בתר השתא עד"ם חתיכות חולין נבילה שנתערב עם חטאת טהורה דאם תתבטל לא ר"ל לכהנים שאין מחזיקין טובה אפ"ה עכשיו ר"ל מקרי אם נאמר דבפני אורח עובד כוכבים ר"ל מיקרי אלא שכבר כתבנו דלאורח עובד כוכבים לא ר"ל מיקרי ואף שמ"ש המחבר ואפי' אסורה בהנאה דמשמע לכאורה דל"מ איסור אכילה דמיקרי השתא ר"ל יש לומר דלאו דווקא הוא אלא ח"ק אפי' איסור הנאה דלדידן אין לחלק בין אכילה להנאה דהכל תלוי אם תתבטל כו' וכ"כ באו"ה כלל כ"ה ד"ת שאם תתבטל תהא ראויה לאורח ישראל יע"ש: **שוב** ראיתי שדבר זה מפורש באו"ח תרע"ג והט"ז אות ו' ובתה"ד ק"נ דנ"ח שנתערב בנרות חולין דבתר השתא אזלינן ובשו"ת פ"ט ח"א צ"ח הביא ראיה מלחם הפנים בחולין לא בטל וכמ"ש התוס' ביבמות פ' ב' ד"ה בכרות דלח"פ חמיר חשוב ר"ל ועיין שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ל"ב ויפה דיבר בכוונת תה"ד דכן הוא בתה"ד ק"נ דעיקר ראיה שלו דל"ת דנרות חול כח"נ לאו דבר שבמנין הוא. אבל הא פשיטא דבתר השתא אזלינן:

קשיא לי אהא דתני' ביבמות פ"א חטאת טמאה בטהורה בטילה ופירשו כולן דהשתא לאו ר"ל ולכשתבטל

ולכשתתבשל נמי לכהנים לאו ר"ל משא"כ שהורת בחולין אם כן איך קאמר התם לחם הפנים טמא בטהור בטל וטהור בחולין אין בטל ופסק כן הר"ם בפרק ו' מהל' פה"מ הכב"ג מט"נ אי לחה"פ חשיב משום קדושתו וחביבותו א"כ טמא בטהור אמאי בטל והלא כשתבטל תהיה ראוית ואי לא חשיבא טהור בחולין. אין ר"ל בין אי בתר מעיקרא ובין אי בתר לבסוף וע"כ כרש"י שם דכיון דמצי לאכול לכהנים לאו הפסד מיקרי וכ"כ הכ"מ שם וחקרית ספר שם א"כ אין ראיה כלל וי"ל (°) :

ועתה אבאר דברי הש"ך מ"ש דמבואר בש"ס כו' הוא דאמרינן כהאי תנא תרתי אית ליה והיינו דחשיב חה"ל ואיסורי הנאה למיסר תערובת בהנאה וה"ה איסור אכילה אוסר תערובת באכילה אלא דמיירי שהנאה גם רוסיא דעורות לבובין דהנאה הוא ומ"ש לק"מ אות ה' יבואר שם.

ומיהו בחתיכה שאר"ל אפי' איסור הנאה בטל הוא כדין יבש ביבש ועיין מ"ש בפתיחה :

וידע שאני נסתפקתי בפתיחה חהר"ל מבב"ח שנתערבה בחתיכות נבילה אי בטילה לענין הנאה מי אמרינן כיון דהשתא אר"ל ואה"כ נ"כ אר"ל דעכ"ם לישראל אסור בטל יע"ש :

ועתה ראיתי בפ"ת אות ב' שעמד בזה וכתב דכיון שאין ראוי לאכילה לאו ר"ל ועוד דבהנאה הדמים לאו ר"ל עכ"ל מ"ש דאין ר"ל כן כתבתי בפתיחה דלאורח עובד כוכבים לאו ר"ל מיקרי ומ"ש דהדמים אין ר"ל מיקרי אף בנתערבה בהיתר אסורה בהנאה י"ל דאין ביטול לחצאין דאם תתיר בהנאה ה"ה באכילה ומש"ה אסרו באכילה והנאה וכעין זה כתב הר"ן בע"ז שם מה שאין כן בנתערבת בנבילה ובכר"ו אות א' מספק מהא דחטאת טמאה בטהורה ולפמ"ש אין קושיא ויש לצדד להקל וכאמור : ב ואם. עש"ך והנה אם עשו גבינות מכמה בהמות גדולים וקטנים ונמצאת א' טריפה כולם מותרים די"ל דהקטנים הם מטריפה ואין ר"ל וספק ר"ל לקולא אבל אם כולן ראוין להתכבד אף שנתערבו בעודן בחזקת כשרות מ"מ נתברר עתה למפרע שא' מהן טריפה ור"ל ולא בטילה כ"כ או"ה בכלל מ"ט ד"ב ועמ"ש באות ה' ושם כתב אם עשו כמה כלים גדולים חמאה ואחד טריפה או חתיכות חמאת גדולות ונתערבו כולן אסורות ויראה בכלי גדול וודאי הוה דבר חשוב דומיא דחביות לקמן ביי"נ אבל חתיכ' חמאה הכל לפי הזמן והמקום ועס"י קי"ב בש"ך אות כ"ג ובקט"ו אות י"ו דבחמאת של עובד כוכבים אפי' במקום האסור בטל ברוב כדין פת ובאו"ה מבואר אפי' דבר חשוב וכ"ה בת"ח ע"ה ד"ח א"כ ה"ה חמאה או כלי גדול של עובד כוכבים בטל ברוב בין בטינו או א"מ : ג ובב"ח. דנעשו גוף אחד ואפי' חלב מטריפה וה"ה ע"י מליחה וכבישה או בשר עוף ועס"י פ"ז וסי' צ"ד בש"ך : ד אין. עש"ך ואפי' בא מבב"ח ער"ם בב"ח ושאר דברים בקדירה אין על השאר דין חהר"ל והוא הדין מ"ח על החתיכה ואחר כך נפלה החתיכה לקדירה בשר אין על השאר דין חהר"ל כיון שנגד הטפה יש ס' תו הוה שאר בשר הנאסר מחמת החתיכה כשאר איסורין (°) ופשוט : ה ואפילו. עש"ך ובסי' ס"ט כתבנו בזה ובאו"ה כלל ו' ד"ג כתב אם נפלה חתיכה שלא נמלחה לתבשיל חתיכות אחרות בלא"ה לא ר"ל דמקודם היתה היתר ואח"כ תו לא ניכר החתיכה ודומה למ"ש לקמן בסי' ק"ב ניגית מלאה ענבים בשבת לא הוה דשיל"ם ה"ה חהר"ל כה"נ יע"ש ועמ"ש בסי' פ"ט בפ"ת אות ל"א ול"ד לגבינות מטריפה דמ"ם עכשיו נודע למפרע שא' מהן טריפה היתה וקודם העירוב היתה ר"ל ומה בכך דלא נודע עד עתה מה שאין כן כשלא היתה באיסורה פ"א בפ"ע בטל שפיר ועמ"ש בק"ב : ו כל. עש"ך היינו ע"י עירוי דמבשל כ"ק מ"ח ואפי' נפסק הקילוח בלע מדרבנן כ"ק עס"י ק"ת בש"ך אות ד' בב"ח הוה ר"ל במ"ש או"ה כלל כ"ה ד"ח אפילו כבישה וכדומה הוה בב"ח ר"ל ומ"ש הש"ך ראיה מראבי"ה בכל בו ס"ס ק"ד הביא בשם אבי העזרי (הוא ראב"י) אם מלחו חלב ובשר והוא ר"ל אין בטילה בתערובת אף דראב"י סובר חצי חתיכה לא נ"נ להצריך ס' נגד הקליפה מ"מ כיון שעכ"פ הקליפה נאסרת שבלוע מאיסור שוב אמרינן ביה ר"ל אם כן אין ראיה מתוספות. והעלת דאם הקליפה ר"ל וודאי לא בטילה והכין ודאי הוא בב"ח דנעשה גוף א' ובאמת מתוס' אין ראיה דהם בשאר איסורים אסרו דנ"נ משום לתא דבב"ח ומש"ה בכ"ק לא החמירו אבל בב"ח מודים דמן התורה נ"נ כ"ק ומש"ה אף למ"ש הר"ב בסי' צ"א דאם בשלוהו כך מותר דיעבד י"ל בנפסק הקילוח דלא בלע אלא מדרבנן דמ"ה אף בשאר איסורין לא בלע כלל עיין א"ח ס"ס תמ"ז בס"א יע"ש : ז תרנגולת. עש"ך דמשמע מהמחבר לא ידענא דפסק בסימן ק"י דמנין בטיל א"כ אין ראיה. ומ"ש דלא כת"ח כלל מ' המ"י שם אות ו' כתב דגם רמ"א מודה דבנוצה או כבש בעורו לא הוה מנין וכן בסימן ק"י מ"ש רמ"א ס"ב רב"ח גדולים הוה חשובים מיירי לאחר שהופשט העור דהות מנין או ר"ל והכין הלכתא דבנוצה לא הות לא מנין ולא ר"ל כיון דמאוס הוא אף מנין לא הוה דלא הות מנין אלא דבר בינוני לא מאוס ולא ר"ל :

קשיא לי המחבר שפסק כרשב"א דחיה או נוצה לא ר"ל ובארוך ק"נ ב' לסדה מריש תערובת דפריך ונבטלי' ותוס' שם ע"ב א' ד"ה ואלא הקשו זה ותי' דכל הזבחים משמע עופות קטנים דאין ר"ל ולמה לא דהא כל הזבחים שנתערבו משמע אף חטאת בחטאת וכרותה והא וודאי לא ר"ל שאין הכהנים מחזיקין טובה ומש"ה לא עתה ר"ל ולא אחר הביטול וכמ"ש הרשב"א גופא שם בארוך ק"ד א' מחתיכה טמאת בטהורה (בהערל פ"א ב') דתעלה וצ"ע :

עוד קשיא דכאן פסק כדעת א' בסתם וכן פסק בס' ב"ה דהלכה כרשב"א ובסי' ק"י פסק בסקולין לאחר פיכן אסור ליקח והא חיה לאו ר"ל וכולהון ליבטל וליכא גזירת אטו ר"ל ושם יבואר בעזה"י (°) : ח ואע"פ. עש"ך כיון דאין טעם עצ"ח. וכתב הפ"ת אות ה' דאם לא נודע עד לאחר הסרת הנוצות לא בטל וראיה מרא"ש ספנ"ת יע"ש ועס"י ק"ט דאם לא נודע ביבש עד אחר הבישול אסור ה"ה כאן והוא נלמוד ספ"ה דתרומות כמו שכתב הרא"ש ספנ"ה דהידיעה גורמת ההיתר וכן הלכה ומיהו בנודע קודם הבישול בה"ט ושעת הדחק יש לצדד ולצרף לסניף דעת הרשב"א ומ"מ צ"ע והר"ב כתב וכן נוהגין משמע מנהגא (ובכללי או"ה יבואר אי במקום שכתב הר"ב וכן המנהג אי יש לצרף דעת המחבר לספק אבל במקום שהחליט הר"ב לפסוק הפך המחבר אין נכנס כלל בגדר הספק לומר שמא הלכה כהמחבר) : ט וכן אפילו תופשט עורו. ש"ך והיינו להמחבר ולדידן הוה ר"ל ולהמחבר מנין אין אוסר : י מלבד תרנגולת בנוצתה וכבש בעורו וכה"ג. ש"ך אבל מעשה כ"ד כמו מליחה מיקרי ר"ל : יא מלבד. עש"ך ובטבת ובשבט שנותנין לחשותש ונתערבו לאחר שהוסר עורן ובא' מהן ספק טריפות מבואר בק"י דבה"ם אם לא נודע עד לאחר התערובת סמכינן אס"ב יע"ש בש"ך גם יש צד סאתר דנתערבו קודם הסרת עורן : יב שומן. עש"ך והחלחולת שממלאין עם קמח וכדומה יראה דכ"ז שהיא ריקנית בטילה דמה שעתיד לתקנו ע"י תיקון אחר אר"ל וצ"ע : יג אבל. עש"ך ועמ"ש בפ"ז ומשמע מדבריו דלא הוי חסרון ידיעה עמ"ש בט"ז : יד קורקבן. עש"ך ועכשיו קורקבן אווז וה"ה של ענגליש"ן האן וכדומה ר"ל מיקרי : טו ועש"ך. והוא פשוט דאטו תהר"ל אם נחתכה מקצתה בשביל זה עדיין ר"ל מיקרי וה"ה בריה כה"נ :

כתב הפר"ח אות י"ט הפרש יש בין בריה לחהר"ל דבחהר"ל אם סרחה או נשתנית מצורתה תו לא הוה ר"ל ובריה אף סרחה אי נשתנית צורתה לא בטילה אא"כ נתרסקת והראת מקום לק"ד אות א' ושם מבואר דבריה וחהר"ל ומנין וכיוצא אם נסרחו עד שאין ראוין לאדם כלל אפילו הן עצמן מותרות מ"ה ובתערובת לא חשיבי ובזבובים ויתושין המאוסין מעיקרא אף שסרחו אחר כך אין חילוק בין סרחון דידהו לסירחון דאתי מעלמא יע"ש. והמכוון מדבריו דבריה שנסרחה בעינן לגמרי שאין ראוי למאכל אדם כלל הא ראוי עדיין אין בטילה ומיני' בחהר"ל נ"כ דהא כללינהו בהדדי וצ"ע דהמעיין באו"ה כלל ל"ב ד"ח משמע אפילו סרחה קצת וכ"מ בת"ח כלל פ"ה דכ"ד דכתב דבטל חשיבותייהו ואילו בנסרחה לגמרי לאו מטעם ביטול קאתינן עליה לומר דבטילין הם וכן יראה לי דבחהר"ל כל שנסרח מעט תו לא ר"ל וה"ה נשתנית צורתה דהיינו שנתמעכה בבישול אף שליטתה תו אין ר"ל מיקרי ובריה שסרחה קצת צ"ע לדינא : טז ואפילו. עש"ך ובמ"י כלל מ' אות י"ב חילק בין ההיא דצ"ם דקנסו שוגג אטו מזיד לכאן ולהלכה קיי"ל דאף התם לא קנסו ועס"י ק"י : יז והוא. הש"ך הראה לצ"ם ס"ת ושם נאמר כמה חילוקי דינים יע"ש : יח ואין. עש"ך עשה כלומר דלא שייך תנ"ת זו כאן כמ"ש הפ"ז באות י"ב ודע דחהר"ל ובריה ומנין וכיוצא חוץ דשיל"ם כולם אוסרים אף שלא במינם וכדאמרן : יט סרמין. הש"ך הראה לאות ד' בסימן פ"ג ושם נאמר דבמכוונות יפה בחיתוכן שרי ולכאורה אראש כבש הוה ליה לציין דשם הביא ראיה מכאן :

קב א כגון. עש"ך הראה מקום לפ"ז אות י' וק"י אות פ' (ובדפוס ט"ס) דהאידנא ביצה שליטה אין בטלה דהוית מאת שדרכו. ולפ"ז ספק ביצת טריפה שליטה אין בטלה ומ"ש כה"ג בהגהות הטור אות פ"ו וא"י מה קשיא ליה והטור בפ"ו כתב דביצה אין בטילה יע"ש. כתב הבל"י אות ב' בשם בה"י מחו הלות בביצה יבטל כ"נ והכ"נ יאכל למחר עכ"ל. ועיינתי בבה"י אות א' דטעמו דבק"ה מבואר דבדיבר דלא שייך שמנונית כ"נ סגי עכ"ל. והנה בק"ה ס"ה ובש"ך אות י"ו ול"ח מבואר דבכחוש לגמרי ואסור דרבנן די במליחת כ"ק ובאפיית וצלית כדי נטילה ואף שאין ס' שרי ובאיסור תורה בה"מ דווקא בכחוש לגמרי ועיין מ"י כלל ל"ח אות י"ד משמע דמליחת וצלית שווין אלא מה שצריך במליחה קליפה בצליה ואפיית נטילה. ולפ"ז ביצה בי"ט אחר השבת דאורייתא דוקא

ותשובות הביאו הכה"ג בהגהות הטור אות א' : (ב) ואם. עט"ז ובק' אות א' מבואר דספק באיסור תורה לא מהני למהוי אא"כ ספק דרבנן וכ"כ הש"ך אות ב' ועס"י ק"י ודע דמשמע דספק אי החתיכה ר"ל או לאו לא מיקרי חסרון תכמה דלא אמרינן ספיקו להחמיר כתב הפ"ת אות ד' דל"ד לשאר חסרון ידיעה. וממ"י כלל מ' אות י"ט מאריך בנפל חתיכה איסור וא"י אם גדולה ר"ל ובאמת לשון הר"ב לא משמע כן וכ"כ הפ"ת ועמ"ש בש"ך אות ט"ו : (ג) ובב"ח. עט"ז ובב"ח דרבנן כמו עוף בחלב או מליחה וכבוש מדרבנן מיקרי ר"ל ואתו במלקות אליה מלאה דשייתן היתר ונעשה גוף א' כ"ג בהגהות ב"י אות ה' בשם כמה פוסקים וכ"כ הב"ח עס"י פ"ז ועיין אות ד' דלא כפ"ת אות ג' ומ"ש ראיה מר"מ בט"ו מא"ח הכ"ו י"ל דאיהו לשיטתיה דלא נ"נ בבשר עוף בחלב עס"י נ' בט"ז אות ד' משא"כ לדידן וכן הלכה ודע אם נאמר כשיטת ר"ם (או ר"ה כהן) דלוקה על כל כזית מהיתר אף בלוע הוה ר"ל ועיין ל"ח ואו"ה תמ"ב בסוף משמע דמסופק יע"ש ומ"מ ר"ל דרבנן וספיקו לקולא : (ד) מחמת. עט"ז המחבר אזיל כ"כ לשיטתי' דלא מבב"ח כבב"ח דיינינן אס"ס לא הוה ר"ל כה"ג ומ"ש הט"ז בגבינה שהועמדה בחלב טריפה כו' יש בכאן קושי ההבנה כמו שיראה הרואה בנה"כ ובמ"י כלל מ' אות ב' ומ"ג אות ל' והב"ח לא הוסר אלא גבינת עובד כוכבים לא בהועמדה בחלב טריפה ושאר קושיות לכן אבאר :

זה לשון או"ה כלל כ"ה ד"ה גבינה מבהמה טריפה ראויה להתכבד וכל שכן שלימה הוה מנין. ואפילו גבינה שהועמד בקיבה הנאסר מבשר אין בטל דבב"ח הוה איסור מגופו. ואף דבכ"ם בס' טעמא לא בטיל ואפילו סתם גבינה של עובד כוכבים. ושמא מטעם דמאחר שאסרו חכמים כל סתם גבינות מחמת חשש איסור שיש בקצת וגם תחלת עשייתן באיסור הוה כנולד באיסור עכ"ל. הנה ודאי דמ"ש גבינה מחלב טריפה היינו שנעשה כל הגבינה מחלב טריפה ור"ל. ומ"ש שהועמד בקיבה הנאסר מבשר יראה לפרש דס"ק שההם חלב קיבה בעור הקיבה מעל"ע ונאסר הקיבה מעורו וכ"כ גוף איסור בב"ח או אם הועמד בחלב קיבה הוה מעמיד ובאלף לא בטיל ומעמיד כזה הוה איסור מגופו מיקרי עס"י פ"ז ובש"ך אות למ"ד ואו"ה לשיטתיה בכלל מ"ז ד"ח ע"ש בש"ך. והבאת אבאר כי י"ל דאו"ה ס"ק דמעמיד הוה כבעין והוה חהר"ל ועדיף משאר איסור בלוע. ואל תתמה ע"ז שהבי בא"ח המ"ב במ"א אות ט' ובמ"י דמעמיד מחויב לבערו דהוה כבעין וה"ה גבינה העובדי כוכבים מטעם מעמיד נבילה הוה בעין. ואדר אמר מגבינת עובדי כוכבים אין ראיה דשמא הוה כגוף האיסור כיון שחז"ל אסרו לכולהו אף במקום שאין מעמידין כ"א בפרקים עס"י קי"ד ותבין :

והנה הת"ח כלל מ' ד"ה כתב בלוע לא הוה ר"ל דלא כאו"ה כלל כ"ה בגבינה שהועמדה בחלב טריפה חשיב ראויה להתכבד וז"א דנתבאר לעיל כלל ל"ב דאין איסורו מחמת עצמו. ומיהו בב"ח מחמת עצמו מיקרי עכ"ל. ודאי דס"ק דאו"ה כ' הועמד מטריפה או מנבילה היינו גבינות העובדי כוכבים דחשש שמעמידין בעור נבילה אלמא מעמיד כעין הוא וה"ה מטריפה (ולא נתכוין הר"ב אגבינה מטריפה שכתב האו"ה דאיירי כולה מחלב טריפה אלא כמ"ש) ועוד כתב טעם דגבינות עובדי כוכבים כנולד באיסור דמי כיון שחז"ל עשאוהו כודאי איסור לא חשיב בלוע וע"ז כתב הר"ב וזה אינו דמעמיד לאו בעין מיקרי לענין הסכ"ל וגם נתבאר כלל ל"ב ד"י דחמפ"ג די בחותם א' דאין איסור מגופו אלמא תערובת מיקרי זה כוונת הת"ח כאן ובכלל מ"ב ד"ע כ' הת"ח כתב או"ה כלל כ"ה גבינות עובדי כוכבים חשיב כגופו של איסור ודאי ואם נתערב באחרים לא ניתר מס"ם אבל שאר ספק איסור דרבנן כו' ומיהו רוב היתר בעינן לא חד בחד עכ"ל הת"ח שם. והב"ח כאן ס"ב כתב וז"ל כתב או"ה כלל כ"ה ד"ה גבינות עובדי כוכבים אין בטל ושמא מטעם כו' והת"ח דחה דבריו בכלל מ' ויש לתמוה דבמ"ג הביא דגבינות עובדי כוכבים הוה כגופו של איסור ואין ניתר מס"ם עכ"ל הנה הקשה על הת"ח מדכתב במ"ג כגופו של איסור משמע דגופו מיקרי לענין ר"ל גם מדכתב שנתערב באחרים אין ניתר וע"כ ברוב דאי חד בחד אפי' שאר ספק לא ניתר כמ"ש הת"ח שם בשם או"ה זה תוכן כוונת הב"ח ז"ל :

ומעתה הכוא נכוא לבאר דברי הט"ז. הנה הבין מב"ח דאף מעמיד בטריפה פוסק דבעין הוה דמעמיד חשיב כבעין (ואמת דהב"ח לא פסק אלא בגבינות עובדי כוכבים) וע"ז כתב הט"ז דל"מ מעמיד לאו בעין הוא אפילו גבינת עובדי כוכבים לאו גופו של איסור מיקרי ובכלל מ"ג דקרי ליה גופו היינו לענין דלא מהני ס"ס ביה כמו מן התורה ומיירי שלא נתערבה הגבינה ברוב כשרים. וז"ש הט"ז ולא היה ביטול ברוב כשרים וכאמור. וכ"ת חד בחד אפילו בשאר ספק נמי אסור וכמו שהקשה הנה"כ יש ליישב זה (דמיירי בספק אי רוב היתר או איסור עד"מ שלשה גבינות וא"י אם ב' כשרים וא' של עובד כוכבים או לסיפך ובשאר איסור אסבר דעדיף מחד בחד דכאן לא מיקרי איקבע דמא רוב היתר ואין זה היתר ברוב וכק"י אבאר). וע"ז הביא הט"ז ראיה דע"כ לא נתכוין רמ"א בת"ח בכלל מ"ג דהוה כגופו דר"ל ולא בטיל דהא במתכוין סיים לשונו מלשון או"ה בכלל מ"ז דין א' בגבינת עובדי כוכבים דחשש שמעמידין בקיבת נבילה והת"ח כתב חשש עירוב חלב טמא אלא דבכיון עשה זה דאלו לטעם מעמיד אפשר דהוה כבעין או כב"ח מיקרי גופו לשיטת או"ה כלל מ"ז ד"ח והר"ב בסי' פ"ז לא פסק כן יע"ש בש"ך אות ל' ומש"ה כתב עירוב חלב טמא ואסור מגופו היינו דלא מהני ס"ס כיש עס"י ק"י בש"ך באורך וז"ש הט"ז ומש"ה זכר בת"ח כלל מ"ג טמא "נתערב "חלב טמא שהוא סוכתה לדבריו :

ולענין הלכה העולה דגבינה ר"ל אם נעשה מחלב טריפה כמ"ש רמ"א בפ"א. וה"ה עירוב טריפה ונבילה אף שיש רוב ובטל מ"ה מדרבנן ס' וכל שיש בחלק הטריפה ר"ל אף בדרבנן לא בטיל ובטמא לא נקפה ודאי אין ר"ל. ומיהו לחמם כשר בחלב היינו שאין ששים בגבינה נגד עור הקיבה כזה אף בדרבנן ר"ל מיקרי וכאמור ומסולק כל קושיות שיש בכאן. ובפ"ת אות ל' כמאיר בגבינות עובדי כוכבים ומ"י כלל מ' אות כ' היקל כה"מ די"א דגבינה לאו ר"ל (סוף יס"ם) והנה גבינה שלימה דהוה מנין לט"ז בטל הוא למנין נמי בעינן איסורו מגופו כמ"ש או"ה כלל כ"ה ועיין או"ח סרע"ג בכ"ח ומשם אין ראיה דחתיכה שמחה וכ"ת מגופו מיקרי עיין מס"ח ק"ד בכ"ה ומ"ש מ"מ כן הוא ודאי. וא"כ גבינות עובדי כוכבים שלימה יש להחמיר עפי דמאן י"א יס"ם והוא פסק כר"ל כל שדרכו עס"י ק"י בט"ז אות א' ומיהו גבינם האלעמנד"ם י"א דודאי ר"ל והכל לפי הזמן והמקום :

וידע דחלב עובד כוכבים (שלא לגבן) וישראל עשה ממנו גבינה ונתערב בטל הוא לכ"ע דלא נולד באיסורו ועירב חלב טמא שבו לאו ר"ל עס"י קט"ו בט"ז י"א ובש"ך כ"ב (°) : (ה) ויש. עט"ז וי"א הם הכה"ם אף בנוצה מיקרי ר"ל ואנו נוהגין כי"א לבד מנוצה ולא הופשט הכבש עורו : (ו) מלבד. עט"ז דמעשה כ"ד לא מיקרי מחוסר מעשה. ולענין אי מנין מיקרי עש"ך אות ז' דעתה אין מכובד כלל בנוצה אף מנין לא מיקרי. ומיהו אווזות פטומות ושמנים מאד שא"א לאכלן כך כלל דודאי לא ר"ל וע"כ ל"ם אלא עוף שומן דראוי לאכול כך אבל שמנים הרבה עדיפי משומן הכנאה אם"ה אי נתערבו כך וא' טריפה אין בטילות דהוה מנין עכ"פ כאווזות ועוד דלא מיקרי מחוסר מעשה גדול כמו נוצה כ"ל (°) : (ז) אבל. עט"ז כל שלא מחוסר מעשה גדול ר"ל מיקרי : (ח) ראש. עט"ז ומיהו ראש אווז במקומות שמכבדין הוה ר"ל והכל לפי המקום והזמן :

כתב הכר"ו אות י"א דהם הלשון בתוך הראש חשוב דראש לא מגרע חשיבות הלשון עכ"ל הנה בק"י הט"ז אות ה' כתב אפי' ליחיד בביתו אם מקלא ר"ל ומקלא אין ר"ל מטריפה א' הכל אסור והש"ך גם אות ל' וב"ח מתירין יע"ש משא"כ ראש ולשון בתוכו כ"ע מודים דאף הרא"ש אסור דזה הוא כתוכא וא"א להתיר אני התיכה ולאסור הלשון כיון שמחובר בו אבל נחתך ומונח כך באנו למחלוקת הט"ז והש"ך ועמ"ש בק"ח י"ג וי"ד : (ט) שומן. עט"ז והכה"ג בהגהות ב"י אות ל"ו טובה פיתו של ש"ך דהכל לפי המקום והזמן. אמנם במ"י כלל מ' אות ח' כתב א"כ למה נתלבטו הפוסקים לכתוב איזה מיקרי ר"ל והעלה בב' פנים או דכל מה שמוזכר ר"ל אף באיזה מקום אין ר"ל בטלה דעתם והכל לפי המקום ולתומנ"א אם ר"ל בם אף שלא מוזכר בפוסקים אין בטילם. הפן הב' דכל מה שזכרו ר"ל מן הסתם ר"ל עד שיבורר באותו הזמן אין ר"ל ושאר דברים מן הסתם אין ר"ל עד שיבורר שר"ל יע"ש ובמילי דרבנן עכ"פ כאופן הב' ראוי לפסוק : (י) אבל. עט"ז דעתו בין שלימה או חתוכה ר"ל ופר"ח אות י"ז והל"ח נ"ה אות קס"ד כשם יש"ש דבין שלימה ותתוכה אר"ל והנה"כ פוסק כת"ח דשלימה ר"ל וחתוכה כיון דאין מכבדין בחתיכה א' אלא כ' וג' לאו ר"ל וזה אמת ויציב ומעתה י"ל שמ"ש בת"ח כלל מ' ד"ך דעור שלם אין בטל ואם נחתך לרצועות בטילי ואף שאין מכבדין בשלם מ"מ עושין ממנו ראויה להתכבד כולם וי"ל דודאי נחתך לרצועות קטנות שאין מכבדין בהו לאו ר"ל כה"כ ואם עשו ממנו חתיכות גדולות שכ"א ראויה ודאי ר"ל מיקרי והלכך בשלם ראויה לעשות ממנו חתיכות גדולות ודמיא לכבש שלם (שהופשט עורו) דלאו מעשה גדול מיקרי (°) : (יא) קורקבן. עט"ז והפר"ח היקל דאין דרך ליתן ביני"ג מוספס לאורחים אבל מהר"ל שנחתך קצת ועדיין ר"ל ודאי לא בטל. וזה ודאי כן הוא בחהר"ל שניטל קצת ור"ל עדיין וחלק הוא בזה מבני' דהתם כל שניטל קצת שלא כדרך ביטול לאו כריה. ויש לצדד בה"מ ביני"ג שהופשט דלא ר"ל. כבדא פטומה ושמינה ר"ל ט"ו בהם לבוש וראוי שתדע דאם נתערב פטומה באין פטומה וא"י מי הכשירה שאין פטומה ממ"נ שרי והפטומה אסור דומה לנחתך ופשוט. גם אווזות פטומות ושמינות מאד ודאי אין עוד ר"ל כי אם ע"י התכה והם לא דיברו אלא בראוי לכך : (יב) ואין. עט"ז מ"ג ע"ם וכ"ל מ"ח ושם כתב בירקות ומיהו אשכולי מסכתת בריה במינו שסירתו עם שלא סירתו וכדומה :

(יג) אם. עט"ז וכאו"ה כלל כ"ס די"ד אקדירה קאי דהוה לח ומש"ה כי ליכא ששים אסורות כולן דליכא ממ"נ אבל ביבש אפילו ליכא ס' במינו. וכל הקדירה אפילו הר"ל מצטרפות דלא כ"כ ביבש עס"י ק"ט בש"ך אות ד' : (יד) אין. עט"ז דא"ל אסורא ברובא איתא דמה שנחתך הוה קא כפירש ואדרבה כל דפריש מרובא הוא ואיסור במיעוט שלא נחתך אבל א"ל דקבוע הוא (ר"ל קבוע דרבנן בדבר חשיב עס"י ק"י) דאדרבה יש כאן ב' קבוע והרוב נחתך הוא כו' כ"ה הגהת הט"ז :

וידע דהפרש יש בין נחתך א' או רובן וכמו שאבאר דבנחתך א' אם נתערבו כ"ח טריפות להרבה ונחתך א' מחלוקת הט"ז והש"ך בק"י אות ה' ול"א ואלו נחתכו הרוב ע"כ עכ"פ י"ל. דכל שטריפות נחתכו א"כ מותרים עכ"פ השנים או שלשה שנחתכו אף להט"ז שם. עד"מ ג' חתיכות טריפות בד' כשירות ונחתכו ב' אותן ב' מותרים אף דממ"נ ליכא דבמא א' מאיסור וא' מהיתר ונשאר א' מהאיסור ר"ל וא"א להתיר חתיכה או לאסור חתיכה א' מחד בהמה מ"מ כמעיין בט"ז שם יראה דוקא ב' של איסור וא' נחתך דאז ודאי נשאר א' של איסור ר"ל א"א להתיר כמ"ש הט"ז שם וז"ל והכי בוודאי יש עדיין חתיכות איסור ולענין דינא אבאר עוד שם : **כתב** ספ"ת אות יו"ד אם נשארו שנים וא' נחתכה שניהם אסורין דא"ל מרובא אסרים עכ"ל ובאות ט' כתב דנחתכה מותרת ממ"נ וה"ה מטעם מרובא פריש כמ"ש הגהות ש"ד ולא שייך בזה"ג אמו יסרים הוא ע"ש. ואיך שיהיה אם נשארו שנים אסורים הם דליכא מרובא וגם ממ"נ ליכא דעכשיו אין כאן ביטול ברוב. וה"ה אם ב' נתערבו ונשארו ד' הדין כן וכיוצא בזה. ועיין בסי' ק"י ס"ה אומן שלקח קודם שנודע שנתערבות אף שנים אחרונים שרי דלא כתשובת דרכי נועם עיי"ש כר"ו אות י"א ובל"י אות ל"א ה"ה כאן י"ל אם נשארו שנים ונחתך א' ואח"כ נודע התערובות שרי ואף שיש נחלק מ"מ בה"מ שרי. ובסי' ק"י אבאר באורך (°) : (טו) דומות. עט"ז ופ"ת מגמגמין ג"כ בהיתר זה ובכר"ו כתב ברובא דמ"ם בטל יש לחלק יע"ש ובל"י אות כ"ד כשם רדב"ז כושם שחור בתרנגולת ממקום המחט מהני ומסיים שם אף בזה"ז ונראה דיש לסמוך בזה עליו אם ניכר יפה הכתם והרושם שעשתה המחט (°) :

קב (א) כל. עט"ז הכין הוא ודאי ואף לטעם הר"ן שהביא הט"ז באות ה' מ"מ מותר דהא עכשיו איסור הוא (כי"ע אחר שבת ושאר דברים) אלא מדרבנן דלמחר היתר והיתר הוא. ומ"ש רש"י נראה שאין זה כטעם הר"ן. ועיין סוף מעילה ה"ין וכר"ו פ"ז ממעילה ה"ין וכבר נתקשה הפר"ח בסימן ק' אות ג' מ"ש הכ"מ דשיל"מ וה"נ מטעם לא בטיל שזה הכל מדרבנן ולדינא פעלה הפר"ח שם דמתני' דמעילה מיירי שיש בכיס פרוטה א' וזו שנתערבו וליכא רובא דסיפא כתי' הב' בתוס' מעילה כ"ח ב' ד"ה פרוטה או דפרוטה של הקדש ניכרת בין פרוטות חולין ולא שייך ביטול לאיסור הניכר וידוע ואיהו לא ידע שהוא של הקדש ואם הוציאה מעל. ולא הבינותי כלל אי מיירי שיש כמה מיני פרוטות ונתערבה א' ואיהו שגג וסבר של חולין היא זה א"א להאמר כלל דא"כ איך שייך יתלה או יוציא כל הכיס ואח בסוגיא זו של הקדש מעל לכ"ע ואם נאמר שנתעלם ממנו איזה מין פרוטה היתה של הקדש לא ידענא דלפ"ז מיבטל בטל דמה בכך שבכל אחד ניכר אכתי שלשתן בספק עומדין ואטו אם נתערבו ג' מינים חלוקים שור ועז ואיל שחוטים ידוע מתחילה איזו מהן טריפה ואח"כ שכחו פי לא בטיל מ"ה ואף מדרבנן בטעמו שוה ועכ"פ בס' שרי גם קשיא אכתי בלומר פרוטה בכיס זה הקדש מא"ל סוף דבר דבריו צ"ע ויטוב דעת :

כתב בשו"ת חות יאיר סי' קל"ג בהמה שנתערבה באחרות ועתה נכרתה דמותר לשחוט מתערובות דדשיל"מ לא הוה כמ"ש רמ"א וס"ה תשובות דב"א עכ"ל . ואמת שאו"ה כלל ז' ד"ג כ"כ בתהכר"ל עיין מ"מ בק"א בש"ך אות ה' ומשמע כ"ה כל דברים חשובים כן כל שלא נודע איכו"ן תחילה אף שהיה בעולם לכדן אפ"ה בטילין שפיר ומיהו מהא דמעילה קבילא באומר פרוטה בכיס זה הקדש דמטבע לא בטיל אמאי הא לא הוכר האיסור מעולם דומיא דחתיכה שלא נמלחה בק"א . וראיתי להכר"ו כאן אות ה' כתב מתוס' מעילה דשיל"מ לא הוה אלא דרבנן והא אפילו ע"ה לא הוכר האיסור יע"ש , ובאמת המעיין בתוס' נקטו בלשונם פרוטה שנתערבה והאי כתבו דשיל"מ . וסבור הייתי לומר דפרוטה בכיס זה הקדש לק"מ דעתו היה על אחרונה או דהוברר הדבר בשעה שהוציא הראשונות אל ההקדש על אחרונה וכ"מ קצת ברש"י שם ד"ה עד דמעילה באחרונה היא . אמנם בקצות ספר כתב ממ"נ והיינו למ"ש הר"מ עד שיחלל ואין להאריך : **עוד** כתב הו"י בסימן קל"א מי שנדר שלא לשתות יין ונשבע שלא יתיר לו נדרו הוה דשיל"מ דמתחלה יתיר שבועה ופשוט הוא : (ב) כין . עט"ז וירלה לת"ם הטור בס"ו דכילה אין בטילה דמנין לא בטיל עס"י ס"ו בש"ך אות יו"ד לאחד אידולא . והמחבר בס"ו פוסק דאין בטילה ובק"י הוה יע"ש וע"מ א"י איך יתורץ במ"ש שלימה דלא בטיל דזה אין נ"מ בדשיל"מ אלא דהוי מנין ולענין הספק דרבנן הוא דנ"מ כמ"ש באות ג' זה עניין בס"ע :

שאלה ביצה א' נולדה בי"ט ונתערבה בין ביצים אחרים עד"ת שהיו כאן ביצים מהרבה מיני עופות וא' מהן נולדה בי"ט ולא ידענא מי מהן , ואי כה"ג בדגים מינים הרבה וא' מהן ניצוד בי"ט ולא ידענא איזו ואם יש לחלק בין חיים למתים או לאו : **תשובה** הנה הפריסה אות ב' דאפשר בלא אמרו דבר שדרכו למנות אלא שם איסור קבוע עליה ולא זה שלמחר תהיה מותרת . אבל בסמוך בספק בילת טריפה צריכין לטעמא דבטילה דהא ממ"נ או מנין או יטל"מ כו' ובאות ד' כתב דמיירי בטריפה ולמ"ש ריש הסימן א"נ לזה עכ"ל והנה ביאור דבריו ירלה לי דה"ק דלא אמרו דבר שבמנין לא בטיל אלא באם הוא לעולם אסור אבל דשיל"מ לא גזרו שלכך קאמר דהוה דשיל"מ וכזה מתורץ דלמה ליה להרשב"א לומר דאין מתיר בודאי סיפוק ליה דספק כי כפי אפילו בדשיל"מ בטיל דע"כ אמרינן דספיקו להחמיר אלא בספק בגוף האיסור אם נולדה בי"ט או לאו דלחומרא וממילא תו לא בטילה גם כן אבל בספק אי יהיה דבר שיל"מ או לאו מגלן להחמיר לו"א דממ"נ ה"א דאסורה אי תהיה טריפה הוה מנין ואי תתגלה בכשירה אם תטעון הוה דשיל"מ ולמה לן לאחושי נשוין בספיקא לאכול בשתא כמ"ש אנ"ל בס"ע כדכתבינן למימר קמן מה"ם כתב הרשב"א דדשיל"מ לא הוה דאין ודאי וכיון שכן מנין לא הוה דע"כ אמרינן מנין לא בטיל אפילו בספיקא כדמוכח מריש ביצה למה דס"ד ספק טריפה ועלה קאי נתערבה כו' היכא דליכא לברורי שנשתפה התרנגולת ולאפסר שזה שפי' רש"י בד"ה לספק אם נולדה מכשירה או מטריפה ולא פי' שהתרנגולת ספק אלא דהיכא איכא לברורי אם תטעון וכל באפשר להתברר אין שם איסור קבוע עליה לא גזרו דליהוי דבר שבמנין משא"כ ספק דא"א להתברר תו מיקרי איסור קבוע . ובאות ד' נמי תי' קושית הד"ת דמש"ה לא הוה מנין דאפשר להתברר לא גזרו עליו וכאמור ודשיל"מ נמי לא הוה דאין ודאי ועמ"ש בש"ך אות ז' . ולפ"ז נאמר דסברתו סובה היא דכל שאין שם איסור קבוע עליו לא הוה מנין ואף או נאמר דה"ה כל הדברים החשובים כמו כ"ח וחר"ל וכדומה לא שייכא כשחוזר להיתרו וכנראה מאו"ה כלל ז' ד"ג וכ"ה וזה ברור דכולהו חד דינא אית להו . ולפ"ז מהרשב"א ובארוך ק"ד אין ראיה שסובר דביצה בטילה שהרי הב"י בק"י לא למדה אלא מדכתב דספק טריפה בטילה והא הוה מנין ולפמ"ש הפריסה אין ראיה :

ויצא לנו הדין דביצה בשאר ביצים וכא' ספק כולן אסורות משום דשיל"מ וכ"ה בא"ת דשיל"מ בטל הוא אף ביבש וכמ"ש המ"ב בא"ג פ"ב נ"ח ד' וזה מוסכם . הא נולדה דבילת עוף זה עם אחר הוה מכ"מ כמ"ש שב"י בשם האגור בנ"ח ועמ"י נ"ח בש"ך דדשיל"מ בתר במה אזלינן (וגראה דטעמא נמי חדא הוא וג"מ דמקילין במינו עמ"י נ"ח בנספך) אבל בדגים כה"ג דשני מיני דגים שלימין הוה א"מ כמבואר בנ"ח אם כן דשיל"מ בטל הוא בא"מ אם יש ס' עכ"פ אלא מטעם כ"ח חשובים אף בא"מ לזה נאמר דכיון דלמחר מותר לא חשוב הוא ובאנו למחלוקת הפריסה והב"י בק"י דהוכיח מרשב"א דביצה בטילה ואפסר בדבר שחוזר ודאי להיתרו אף הב"י מודה . ואם נאמר דאפ"ה חולק וסובר דמטעם מנין לא בטיל אפשי יש לעיין בעתים אי הוה חהר"ל כ"ז שלא נטלו קשקשיהן וירלה דלי"ד לכבש בעורו ודמי לפתיתת כבני מעיים ועמ"ש בש"ך אות ז' : (ג) ואפילו . עט"ז ודע דאם עכשיו ודאי ולאחר זמן תהיה ספק או פלוגתא דרבוותא דעת המ"י כלל ע"ד אות י"ב דמ"מ מיקרי דשיל"מ וכל מה דיכולין לעשות בהיתר עדיף ועמ"ש באות ז' : (ד) ונתערבה . עט"ז אפשר אהמחבר קאי שכתב שם ד"ת וה"ה דשיל"מ בג' תערובת מותר להר"מ ולדידן בב' או אפשר גם הר"ב הכריע כן לנורך וצריך לחלק בין ספק א' בגופו וב' ע"י תערובות בדשיל"מ מחמירין כמו בדאורייתא וב' תערובת שרי ועמ"ש בק"י :

במ"א א"מ תקי"ג אות ד' צ"ע דהא כתב כאן ספק נולדה ונתערבה אסורה ואולי בי"ט אחר שבת ודוחק : (ה) ואם . עט"ז ולפי טעם הר"ן אף בי"ט אחר שבת אפ"ה היה מדרבנן דמ"מ עכשיו אסור הוא והוא אינו פינו עיין אות פ' ופליטה נמי ראוי לאסור דל"י דם הסר ושעיר ואו דוקא ממשו כדמוכח פרכה בכ"ם עיין חה"ל חולין במעתה' דזרוע בשילה ועמ"ש באות ט' . וכל פנאים שהותנו בדשיל"מ שייכים נמי לסר"ן : (ו) מיהו . עט"ז ועמ"ש בנ"ח אות י"א ובתקי"ג בא"ת . ובת"ח ע"ד ומ"י שם : **ודע** דאם ביצה בא"ת דבטילה בס' להמחבר בנ"ח בי"ט בעלמא מותר להוסיף עד ס' יע"ש . ובקלופה כא כאין קלופה אפילו מהו ליכא עיין א"מ תקי"ג בט"ז אות ג' ובמ"א אות ז' ובת"ח ע"ד ד"ג . ומ"ם אין לבטל יסד וס"ס ביצת נבילה דהא י"א אף אין קלופין ונהי בדרבנן מקילין כמ"ש הת"ח שם לכתחלה אסור : (ז) עתיד . פט"ז ועיין בנ"צ ס"ט דה"פ דל"א דעכשיו אוכל בספק איסור תורה ע"י ביטול ימתין עד שתהיה מותרת בבירור ויפה כתב וכ"כ הספ"ת אות ו' והמ"י כלל ע"ד אות י"א והכר"ו אות ד' פקפק ע"ז וא"י דדבריו ברורים בטעמו ורא"ה מאשה שנדרה כו' עוד כתב שם דביצה ספק טריפה או ודאי טריפה בי"ט הוה דשיל"מ לענין י"ט וכן הסכים הספ"ת שם והמ"י שם י"ב והספר"ת שכתב ספק לאו דוקא ה"ה ודאי כנראה מדבריו וכ"ש כשמירות מאיסור תורה לדרבנן עש"ך אות ח' :

נסתפקתי מי שנדר שלא לאכול בשר זה והוא מנבילה וטריפה וכדומה משאר איסורים שנוסף עליהם איסור שיל"מ ונתערב מהו מי אמרינן דלא בטיל וילוה האיסור הב' א"ד דלא חל כלל איסור הב' דאין איסור חע"א שהרי הר"ב אומר כן בנ"ל דטריפה שנולדה בי"ט לא בטיל הגוית נולד נאחר זמן דאיסור חע"א בכולל עכ"ל והיינו דמסתמא יש כולל שהרבה ביצים שנולדו מכשירות ביום עיין יבמות ל"ג וכס' פורת יוסף פ"ש שם . משא"כ נשבע על טריפה לחוד דלית כולל . שוב ראיתי דיש ב' פירושים ביבמות לקוכרו בין נשבעים ולחד פי' אף דאין אחע"א כיינו לנקות שתים או ב' חתאות אבל פ"מ ב' איסורים עביד ועיין במ"א ומ"ל בהל' א"ב פ"ה א"כ מיקרי דשיל"מ ועוד דכולל קל על חמור לא אייל לחד דעה עיין יבמות וי"ש על טריפה קיל דיש היתר אלא כדאמרן : (ח) כ"י . עט"ז דכבשר שלא נמלח שנתערב באחרים לא הוה דשיל"מ דצריך הולאות על מלח ועמ"ש בס"ט אות ל"ח ובש"ך כאן אות ה' ומ"ש דבק"ט (ט"ס ק"י) מבואר דאסור לאכלם יחד והוא דעת הרשב"א ואף דהוה דרבנן מ"מ שביה הוא שמתערבין התבשיל ע"כ ראוי להנעיל ובכ"מ יודה דמותרין וכן בא' בשר בין חולבים ליכא השתא ובש"ך אות ה' אבאר . וכלי לא הוה מנין דאין איסורו מחמת עצמו ובכל דברים החשובים בעינן איסור מעצמו : **ט** אבל . פט"ז ול"ד פליטה ה"ס תמשו כל שכיחות הוה טעמו ומש"ה קשיא תס"ח ומ"ש הב"י בא"ת כתב לנכס יש לעיין דהתם לענין דליהוי מינו כתי' קמא בתוס' ביצה יע"ש אבל לענין הקושיא דטעמו לא יתורץ בזה ועיין בא"ת תקי"ג ובסימן ס"ו ובמ"י כלל ע"ד אות ט' ואין להאריך ועמ"ש בש"ך אות ט' : (י) א.א . עט"ז ויש בכאן מקום עיון . א' דמשמע מדבריו דהא דטעמו אינו אוסר בדשיל"מ הוא בפליטה לחוד הא כל שיש תמשו שם אף שמתחילה היה אוכל ואח"כ נימוח מיקרי ממשו ובעינן ביטול ברוב מ"ס ובדשיל"מ לא בטיל וזה סותר מ"ש באות ט' דקשיא לי תס"א וכמ"ש שם . עוד יש ללמוד מדבריו דין חדש עד מאד דהא דבמינו ברובא בטיל היינו בשיש שם ממשו הא פליטה אף רוב א"נ ומש"ה בדשיל"מ טעמו שרי דלאו מתורת ביטול קאתינן עליה ולפ"ז נ"מ עוכלא בהם חתיכה נבילה נפלה לבשר כשר עם מים וסלק אח"מ ומינו מבטלו היינו אף שאין רוב בהיתר נגד הפליטה וז"א דבנ"ח מבואר דכה"ג צריך רוב עכ"פ אלא בספק אם נפל למינו ואין שם א"מ ולא רוב כשי סגרא דהולכין לקולא דמ"ס אף רוב א"נ דטעמו שאין נרגש אין אוסר כלל וזה לא מתבאר בשום פוסק וצ"ע כב (°) : (יא) כל . עט"ז ועיין מרדכי סוף חולין דבר שבא לעולם ע"י תערובת לא בטיל וראיה מיבמה שרקקה דם הבא נולד בתולדה כך וכ"א פהם לא היה בס"ע משא"כ כאן שהיתר היה בעולם ועוד יש לחלק : (יב) מי דיכול לאכול . ע"ז . ואם זימן א' לאכול אצלו ונתערב דבר שנדר עליו חבירו בא"מ דבטל בששים בפחות מששים יש לעיין אי שרי להוסיף בידים דלדידים שרי וירלה דמכל מקום אין מבטלין איסור ולחבירו עכ"פ אסור הוא (°) . ועמ"ש בק"ז לענין סכנה אי מבטלין לכתחילה : (יג) ויש . עט"ז והע דכ"ו הוא אם אותו דבר נוסף חוזר לאיסורו לנגס סכנה כמו חמ"ס איכא פלוגתא אבל דבר שיפא כשאר לעולם בהיתרו כמו חדש אף דלפנים נאכל התבואה חדשה מכל מקום הכואה דהשתא מותרת היא וכ"כ האחרונים ועפ"ת אות א' מה שתמה על הר"ר י"ע מה שהביא הב"ח :

שטעמו

דוקא בה"מ שרי הא לא"ה בעינן ס' ונטילה ודשיל"מ לא הוה דא"ם הוא דלמראה בעלמא ע"נ הלחם מחין ועיין או"ח תס"א ס"ה דמשמע אף באיסור תורה אין צריך ס' בכחוש לגמרי יבואר בק"ח. ובאליהו זוטא בה"מ שם מצריך ס' יע"ש . ולפ"ז ה"ה ביצת נבילה נמי הדין כן ובמקום אחר נסתפקנו אי ביצה לא שייך ביה סרך שומן : **ב** ואפילו . עש"ך ומ"ש דהכ"ח סמך אמתירין ר"ל דר"ת מתיר בספק טריפה שנתערבה וא"כ אנן דקיי"ל כר"י דחולק וסובר נתערבה אספיקא קאי מ"מ בדשיל"מ דרבנן לא בעינן בגוף א' ע"ז כתב הש"ך דאפשר דשיל"מ כ"ע מודים דלא מהני ס"ס ול"ד לספק מוכן בי"ט ב' דהתם לאו מתורת ביטול קאתינן משא"כ בע"י תערובת עס"י ק"י אות נ"ו (ט"ס כ"ה) ועמ"ש לקמן בק"י לענין הלכה : **כתב** הכה"ג בהגהות הטור אות ג' דבר שאין אסור לכל לא הוה דשיל"מ ובטל הרבינו אשר טלוני"ל בתמים דעים ק"ך עכ"ל ועיינתי שם וכתב דספק מחוץ לתחום מותר דספק דרבנן שאין אסור לכל אלא לזה (שהובא בשבילו) בדבר שיש לו מתירין להקל יע"ש והנה אנן קיי"ל בא"ח שכ"ה ס"ט דספק חוץ לתחום אסור כהרי"ף יע"ש ובט"ז אות ז' יע"ש והרי נדרים חשיב דשיל"מ אף שמותר לכל העולם ולא ידענא לחלק : **ג** ואם . עש"ך לכאורה כמ"ש באות ד' וא"צ דלהר"ן נמי דלרבא אף לר"י העיקר בתר שמא כל למעלה מס' עמ"י כלל ע"ד אות ג' הקשה עליו משכ"נ בחלה יע"ש ומ"מ הדין אמת וכן הסכימו כולם דלמעלה מס' בתר שמא לחוד אזלינן וטעמא לא סלק ולא מזיר כלל : **כתב** היש"ש פכ"ח סי' פ"ח אם נתערבה הביצה בכמה ביצים דבאלף לא בטל דשיל"מ נעשה גוף האיסור ולבנו בהם מאכל ויש מכולן טעמא וחזותא אסור יע"ש . הנה מה שכתב באלף לא בטיל צ"ע דהטור בצ"ב כתב דמשהו לא נעשה נבילה והכי קיי"ל יע"ש ומ"ש דע"י כולן הוה טעמא וחזותא לפ"ז יש לפשוט ספיקא דירי בצ"ח בשמים הבלועים סבשמים עבודת כוכבים דלטעמא לא בטיל ודוקא מלח מדם דין דם יש לו משא"כ בשמים מבשמים ושם כתבנו דמשום לתא דבב"ח וכל למעלה מס' לא מצינו בב"ח ועכשיו ראיתי שיש לפשוט להחמרא מיש"ש וצ"ע :

גם עיין בת"ח ע"ד ד"ו בשם הר"ן משמע אם בישלו ביצה קלופה ברוטב ואין ס' נאסר הרוטב ואח"כ אוסר רוטב אחר עד אלף במינו אלא שתלוי אם טעמו או בלוע אוסר ועש"ך אות ט"ו כאן ולפ"ז אף בס' רוטב הבלוע בביצה דומה לחלב נבילה בחולין ק"ח ב' ועיין תוס' שם לר"ש וצ"ע בכל זה . (°) ויש לצדד בה"מ מיהו למלח הבלוע מדם לא דמי וכראמרן והכן : **ד** בשאינה. עש"ך הביא דברי ת"ח ולא דברי הר"ן : **ה** מיהו לחזותא לא בטיל . ש"ך משמע דחזותא לחוד לא בטיל וכבר הארכנו לעיל בק' ועי' פר"ח כאן ובמ"י כלל ע"ר : **ו** או . עש"ך ולא ביאר אם דוקא כשניכר קצת במראה דאז הוה כבעין כמ"ש בת"ח כלל ע"ד אלא דאזיל לשיטתיה באות ט"ו דאף טעמו לא בטל יע"ש : **ז** יש . עש"ך כוונתו פשוט דאף לפעמים כותב המחבר יש מי שאוסר באין חולק משום דלא נזכר כ"א בחד משא"כ באן דמרשב"א והטור וסש"ס מוכח כן לפי דעת הרשב"א והב"י בק"י דספק בגופו והב' ע"י תערובות לא הוה ס"ס דנתערבה אספיקא קאי כדעת ר"י בעל התוס' בריש ביצה עיין בתה"א קמ"ו ב' וסכאן נמי משמע כן דא"נ דשיל"מ הא הוה ס"ס כו' א"כ קשיא ליה שפיר מה פריך כו' :

ומ"ש "דילמא ביצה מספק טריפה ירצה בזה דרש"י פי' בריש ביצה דספק היינו ב' תרנגולים כשרה וטריפה וביצה זו לא ידענא אי מכשירה דלא הוה דשיל"מ לו"א מנלן „דלמא ספק דתרנגולת ספק ובכר"ו אות ר' תי' למה דס"ד התם דספק דרבנן בדשיל"מ לקולא פשיטא דספק טריפה בטל דמה לי ספק בגוף הענין או בדשיל"מ ופריך שפיר משא"כ באמת דספק אסור בדשיל"ם א"כ ה"ה בספק אם הוא דשיל"מ ומש"ת הוצרך הרשב"א למצוא מסברא דנפשיה זת יע"ש : **ח** כלי . עש"ך הנה מה שהשיג על יש"ש תי' במ"י כלל ל"ט אות ח' דנדרים מצוה לאיתשולי עלי' דהנודר וסקיימו כאילו הקריב קרבן על במה וכר"ו אות ה' דרך בדרך זה וסבל ע"כ ראוי לפרוש או כהתירו כך איסורו ומ"ש המ"י דהרשב"א לשיטתיה דכל שבידו לעשות אף דאין מצוה דשיל"מ מש"ה הוצרך לומר דהוצאות הוה דשאל"ם לא מצאתיו ובתה"א ק"נ א' הביא הא דר"נ דמצוה לאתשולי עליה יעויין שם: **ועיין** לקמן שכ"נ בט"ז אות ב' ומקשה לפי שיטת רמ"א כאן דכלי הוה דבר שיש לו מתירין אי לאו הוצאתו כו' ובנה"כ שם תירץ דכל שבידו דבר שיש לו מתירין אף בלא מצוה ותרומה דלאו מצוה ואין נשאלין על ההקדשות אלא סדוחק לא הוה דבר שיש לו מתירין הא לא"ה אף שאין מצוה דבר שיש לו מתירין הוה יע"ש :

והמ"ב בסוף הספר בחדושי דינים לי"ד ר"ד משמע מדבריו דלא הוה דשיל"מ דטעמו בעלמא הוא וכפסק רמ"א בס"ד אלא תוך מעל"ע אסור להדיחן בכ"ד יחד (או לערב תבשילין יחד) כבסימן ק"ס (ס"ב כהרשב"א) וכ"א בפ"ע שרי תוך מעל"ע ולאחר מעל"ע שרי לבשל בכולן יחד ולערב והש"ך חולק עליו תוך מעל"ע אסור כ"א בפ"ע דטעמו נמי הוה דשיל"מ כמ"ש באות ט' ועוד דאפשר נוף הכלי הוה ממש ועט"ז דכתב טטעם בלוע יע"ש :

אבל לאחר מעל"ע הסכים למ"ב דאף להדיחן בכ"ד יחד או לערב שרי . ואני תמה דלאחר מעל"ע איסור דרבנן איכא קדירה שאב"י ואמאי מותר והא בק"ט אוסר יבש ביבש לבשלן יחד ואף איסורא דרבנן אסור ואף מין במינו והכין ודאי הוא ואולי דקדירה שאב"י דרבנן אטו ב"י וכה"ג על ידי תערובת לא גזרו :

אבל הט"ז באות ח' פסק דיש להגעיל כולן וטעמא דכתיבנא ריבוא לאכול כולן כא' ואסור בק"ט בס"א וכ"ש חששא שיערב תבשיל חם כבס"ב בק"ט ואף לאחר מעת לעת וכדאמרן . אמנם מ"ש הט"ז להגעיל כולם כ' המ"י בכלל ל"ט אות ז' דמגעיל כלי א' די ועיין מה שכתבתי לקמן בק"ט :

ומה שכתב מהריב"ל דכלי בשר עם חולבת אין בטל ברוב הנה יש בכאן מקום עיון כמו שאבאר . דע שדברי מהריב"ל אפילו באלף כלים אין היתר באינו מינו כ"כ הפר"ח אות ח' וכ"כ הב"ח ס"ג בסופו וז"ל כתב מהריב"ל קל"א קערת בשר בחלב ב"י אינו בטל בס' שמא ישתמשו ביומא ואתי לידי טעם מין באינו מינו כו' ותימא שהחמיר בכלי יותר מהתיכה דחתיכה גופא ביבש בטילה ברוב מ"ה ואם יבשלם אח"כ ויתן טעם זה בזה התורה התירתו דאיסור נעשה היתר כדכתב הרא"ש אלא מדרבנן בעינן ס' כמו בסופו אם יבשלם יחד כמ"ש סה"ת א"כ בכלים שנתערב אם אין משתמש בכולם יחד שרי מדרבנן ובטל ברוב עכ"ל ולי ההדיוט הכותב דברים אלו צ"ע ולא זכיתי להבינם דמשמע מדבריו דמין באינו מינו ברוב אף שבישל אח"כ מ"ת מותר והא טעמא לא בטל הא למה זה דומה להובר האיסור והרא"ש בספג"ה כתב אמין בכינו דהותר מ"ה לאכול יחד והא בחזור וניער אוסר הרא"ש אף במינו יע"ש . ומ"ש דא"ם צריך מדרבנן ס' כמו בסופו אף די"ל כן כסה"ת סימן נ' והיינו דמחלק בין מינו דליכא הרגשת טעמו משא"כ בא"ם עכ"פ יורגש הטעם ומדרבנן מיתסר מ"ם א"א לומר כך דוראי א"ם אף שהותר ביבש מ"ה כשיבשלם אסור מ"ה וטעמו לא בטיל והר"ן בפי' כתב דיבשלם יבוא לידי איסור תורה הביאו הב"י בק"ט והש"ך שם אות ט' . גם מה שהתיר ברוב קשיא דעכ"פ ס' ליבעי אטו יבשל יחד ר"ל יערב התבשילים יחד כמ"ש הש"ך בס"ט אות נ"ז וצ"ח אות ו' יע"ש היטב דלא כאו"ה (בטעם מין באינו מינו ביבש והבן) ולזה יש לומר דלא שכיח הוא לערב יחד ובטל ברוב:

והפר"ח באות ח' פסק כמהריב"ל מטעם דאפשר להכיר האיסור ע"י טעימת קפילא ויבש באינו מינו דבטל בס' מיירי בהרבה מינים וא' מהם איסור דא"א לברורי וכ"כ בק"ה אות מ"א ובקי"א ואני תמה דהטור והש"ך בק"ט אות ח' מצייר נפרק כו' או שוין במראה וחלוקין בטעמן וכבר התעוררתי בזה בפתיחה ובק"ה וקי"א אבאר עוד :

סוף דבר הכל נשמע דיראה לומר לכאורה כלי שבישלו נבילה עם כלי בשר שחופה בטל ברוב כדין יבש ביבש סב"ס וכ"ח דליכא הגעלה די לחוש לחומרא להסיר א' שאין הפסד (וז"ש הש"ך דאין הפסד ר"ל דבלא"ה היה א' טריפה משא"כ לדידיה סבשר לחלב) ובכלי דשייך הגעלה יודה הש"ך דלחומרא יגעיל כל הכלים ולא מהני בהגעיל א' כיון דמטעם דשיל"מ קאתינן עליה עס"י ק"י דפירשו וודאי אסיר בידים (ורס"י שם אות ז' דדי בהגעיל א' היינו אם נאסר דלא הוי דשיל"ם) וישהנו מעל"ע דזה נמי דשיל"ם היא וכלי בשר בין חולבת עכ"פ ס' בעינן שמא ידיחם יחד וטעימת קפילא לא אמרי' וכ"ש האידנא אף להמחמיר לא חשבינן ליה דיכול לברורי ובקי"א אבאר וצ"ע :

מה שכתב הכר"ו אות ה' דסתם כלי אב"י ספ"ס (עס"י קכ"ב) והא בדשיל"מ לא מהני ס"ס אלא הגעלה לא הוה דשיל"ם לא אבין לה דהכלי ודאי אסור וכי קדירה שאב"י מישרא שרי והתבשיל שנתבשל שרינן וליכא מתירין . ומ"ש שם להשהות מעל"ע ותרויה מדאורייתא לדרבנן ודוגמא לזה חמ"פ להר"מ דשיל"ם אף לאחר הפסח מדרבנן אסור הא בא"ח תס"ז מבואר חמץ שיש ס' לאחר הפסח שרי דלא עבר ב"י וה"ה יבש ברוב ועיין נה"כ בצ"ב ומ"ש אפשר חריף הוה דרבנן כבר כתבנו בצ"ה ד"ח באב"י לדידן דלא דוקא קורט הוה דאורייתא : **ט** הא . עש"ך העלה דאפילו פליטה אוסר במינו בדשיל"מ בכ"ש ומשמע מדבריו דמ"ה צריך רוב בפליטה ועמ"ש בט"ז. ומ"ש מאו"ח תקי"ג דשם כתב אם נתנו בתבשיל לפר"ת דאין טעמו אוסר לא נאסר סובר הת"ח דטעמו כל שניטוח אין אוסר וכ"ש פליטה אין אוסר רק אם יש חזותא וטעמא הוה כבעין וכתב הש"ך דה"פ דלפי' ר"ת דאין טעמו אוסר היינו בא"ם וכמ"ש הטור כאן דלפי' ר"ת בא"ם התבשיל שרי וכ"ם בב"י שם שכתב כתב הר"ן בא"ם בטל בס' והם דברי ר"ת שכתבם רבינו בססוך ובי"ד . וכ"כ הפר"ח אות ס' . אלא דבט"י כלל ע"ד אות ח' הכריע דנימוח אין בטל ופליטה בטל ומ"ש המ"ב בח"נ פ"ב צ"ט א' ראיה מהר"ם פס"ו מט"א הלכה ט' דחמ"פ ישל"ם וחמ"פ אף פליטה אוסר תי' המ"י דהר"ם יישב זת בהי"כ דהמץ תחמירו יותר יע"ש והנה המ"כ ראייתו מדכתב הר"ם יראה רא"ם אין אוסר ואל תתמה על חמ"פ ולא קשיא ליה חמ"פ על טעמו ש"כ דטעמו אף בכל דשיל"מ לא בטיל : **י** וכן . עש"ך דבלוע נמי הוה דשיל"מ ואף דכבר כתב הר"ב טעמו בטל י"ל ראזלינן כאן בתר החתיכה ובעין הוא ותדע דא"ם בטיל בדשיל"מ ודם בבשר א"ם עס"י ס"ם בש"ך אות נ"ו : **יא** אע"פ . עש"ך והפר"ח אות י"א כתב דראוי לחוש לרי"ף שסובר דכה"נ הוה רשיל"מ וכן כתב הר"ן בנדרים נ"ב עכ"ל כוונתו למ"ש הרי"ף בנ"ה פת עם הצלי אסור בכוהת דהות לכתחלה ועוד דשיל"מ לא בטיל וצריך לחלק בין החוא דהערל פ"א דתרומה לכהן מ"ם לישראל לא הוה דשיל"מ משא"כ בחד נברא שיכול לאכול בצלי וכ"כ הכר"ו . אלא דקשיא דהר"ב בצ"ט דחלב במים סיבטל בטיל ומותר ליתן לבשר והא דשיל"מ ונהי דמנ"ם בר נ"ט ל"ק עיין בר"ן בנ"ה דאפשר דלא אסרה תורה טעם ב' כלל ואף בלא ביטול . וי"ל דהתם כבר סבוטל היתר בהיתר קודם שבא לידי דשיל"מ ושוב אין חוזר וניעור ובהא מודה הפר"ח דלא קיי"ל כרי"ף בזה ופת עם צלי יש תי' א' דהוה לכתחילה עס"י צ"ו משא"כ בשר ששהה ג"י דליבטל בהדי אינך בהא י"ל דמיקרי דשיל"מ וכאסור . ואם נפסק כרי"ף בזה אף באינו מינו אוסר לעולם כמ"ש הר"ן בנדרים דא"ם בטיל בדבר שלמחר יהיה מותר ואזיל לשיטתיה יע"ש (עיין בט"ז אות ה') משא"כ כשיש עכשיו היתר אף בא"ם אין בטיל . ומ"מ לדינא יראה כהמחבר והר"ב והש"ך ושאר פוסקים וכ"כ הר"ן בנ"ה דכה"נ לא מיקרי דשיל"מ ואף במינו בטיל (°) . ומה שקשה דמשמע מהמחבר בסי' ס"ט דבחתיכה חיה ר"ל וכן הקשינו לעיל מסי' ק"י ובסי' ק"י אבאר : **יב** שלא . עש"ך ועמ"ש בסי' ס"ט בשם או"ה דה"ת לכל דברים חשובים אם לא היו נכרים מעולם בטילין שפיר אף בסינם : **יג** כגון . עש"ך וחמ"פ לשנה נאסר היינו בעין . ועמ"י כלל ע"ר אות י"ט דאף דנוהגין לשרוף הכל א"פ בלא"ת לא הוה דשיל"מ י"ל בתוך הפסח צריך ביטול ס"ה מש"ה ה"א דכב"פ מיקרי דשיל"ם . וסיהו בלא"ה קיי"ל דלא מיקרי ישל"ם ובא"ח אבאר : **יד** ויש . עש"ך ועמ"י כלל ל"ם אות ט"ו דהא הר"ם סובר אף שלא במינו ואי משום הא י"ל תוך הפסח דוקא ולא קודם הפסח :

ופר"ח אות י"נ כתב ב' חתיכות ליכא למימר דאם ספק איכא הגדולה של איסור אלא כמה חתיכות ואי' סהם המץ דמ"ם יש בהשאר ס' . ואי משום הא לא איריא כמ"ש הטור בק"ט בשם סה"ת דנפרך לחתיכות דקות וה"נ כ"ה שהיו ב' חתיכות היתר ס' נגד חמץ ואח"כ נפרכו לחתיכות דקות וא"א להכיר ובאו בדקדוק ועמ"י כלל ל"ם אות ט"ז במ"ש על ע"ש ואין בידי כעת ואולי רמז לט"ש :

או יאמר עד"ם שהיו כאן שלש ככרות א' זית וב' ל' זיתים בכ"א חיטין ושעורין דהוה א"ם בטעמא וא' מהן חמץ ושבת איזו מהן דהשתא א"נ הגדולה שבשנים אכתי רובא ניגהו עס"י ק"ט בש"ך

דוב

רוב משהו סגי ומדרבנן ס' אי יבשלם תו ספק דרבנן לחקל וס"ס לבשל אסור שלשתן יחד ובק"ט אבאר אי"ה : **ט** כגון. עש"ך ספ"א או"ח שי"ח אות ב' דבו ביום אסור ליה הואיל וחל דשיל"מ לאחרים ודמי לבכורים פ"ב מ"ב ובר"מ פ"ד מבכורים הט"ו ופ"ו ממ"ש הי"ד :

ומשמע מדבריו שם דאם נתערבה בו ביום אסור לו לעולם אף למ"ש ודוקא נתערב במ"ש דלאחרים לא נאסר עכשיו משא"כ בו ביום הואיל וחל פ"א דשיל"מ ויש לעיין. ומ"מ צ"ע דלא ידענא הילוק בין ההיא דהערל פ"א דר"א ברותא לכהן מישרא שרי ומ"ש ביכורים וכ"ת ביכורים חל דשיל"מ לכהן שצריך לאכול בטהרה ובירושלים דוקא ה"ה חטאת בחולין וכמו כן תרומה בחולין אמאי עולה ניטא הואיל וחל דשיל"מ לכהנים דצריכין לאכול בטהרה וחטאת בעזרה דוקא תו אסור לזרים. וכן מ"ש המחבר בסימן ס"ס והוא מתח"ד ק"ע דלצלי לא נאסר והא הוה דומיא דמ"ש שאוסרים לבעליו אכול בטהרה והא לזה לא נאסר (וזולת להר"ש יש לדחוק) אלא ע"כ שאני הכא וכמ"ש הר"ם בפי' המשניות ובהלכות בכורים עשאום כדשיל"מ והוא מהירושלמי וחומרא שהחמירו בה (וכ"כ בכר"ו דחומרא החמירו) וא"כ צ"ע די"ל לו. אף בו ביום שרי וקיל מאחריני וקלקלתו תקנתו וצ"ע. ועיין פר"ח כאן אות ח' :

כתב חמ"א שם אות א' דמשמע ברשב"א קע"ח (פ"ס קע"א) דהקדירה אסורה יע"ש והיינו מ"ש הרשב"א שאם בישל לחולת הקדירה מותרת למ"ש דלא נעשה איסור משמע מזיד אסורה ואף ע"י תערובות קנסו ול"ד לחמץ לאחר הפסח וה"ח נמי דס' בעינן. ועיין במ"ה קכ"ו ב' הא דפריך קדירות לאחר הפסח לישתרי נט"ל אסור תי' כיון שאין עתה נוהג איסור חמץ והבאתיו במקום אחר א"כ איסור שבת אפשר דומה לו ואולי למ"ש קאמר ולא משמע כן וצ"ע (°) ועיין או"ח תמ"ז ושם יבואר :

קג א כבריה. עש"ך ומלת וכהאי גוונא קאי אב"ח ודבר שיש לו מתירין ובט"ז כתבנו אי בעינן שיהא נפסד מאכילת אדם. ומה שהראה מקום לא"ח ס"י אין בידי חיבורו על או"ח. ויראה שכיון למ"ש המחבר שם ס"ס יבש ביבש אין בטל (ומ"ש פלתי אות א' לא הבינותי) והלכה כדעה א' בסתם ואפ"ח פסק בס"י דנט"ל בטל משמע אפילו גופו וצריך לומר כמ"ש המ"כ בפ"ט מח"א ע"ד ג' דנט"ל מצטער שאין נהנה באכילתו ראוי להתיר יותר בפסח ובט"ז אות א' נתבאר : **ב** אפי'. עש"ך הנה המ"כ בת"א פ"י ע"ה א' השיג עליו והפר"ח אות כ' חרה אפו בו ובש"ך וכתב דאישתבוש כתני דהכוונה לא לשבח ולא לפגם היינו שטעמו נרגש אלא שאינו לשבח ולא לפגם אסור. ובעיקר הדין הסכים להמ"כ באיסור שיבש כעץ דא"ר לגר מ"ה מותר וע"י תערובת לא גזרו (והיינו אפילו ליכא רוב) ולא דמי לנ"ה דהתורה אסרתו כו' והש"ך גופא בקי"ד כ"כ דיבש כעץ אין אוסר והמ"י כלל פ"ה אות ע' הסכים לפר"ח וראיה מסימן פ"ז עור הקיבה ומסימן צ' בכחל עכ"ל. ואני העני תמה על עצמי למה האשימו להש"ך ז"ל והלא דבריו כנים כמו שאגיד. דודאי נ"ה עץ הוא והתורה חייבת עליו אכל בשר נבילה שיבש כעץ נהי אם אכלו כך יבש אפשר דמותר מ"ת מ"מ כשחוזר ונימוח בתבשיל והרי נהנה ממנו ואיסור תורה אית ביה ואפשר בעודו יבש נמי. ומסי' פ"ז אין ראי' כלל דודאי יבש לית ביה לחלוחית ופליטה מגופו ומ"מ איסור עצמו יבש שנמחה צריך ס' וראיה שפיר מנ"ה : **ודע** דנ"ה דבעינן ס' הוא מדרבנן דמ"ה וודאי כל שאין טעמו נרגש ברובא סגי וכמ"ש בק' יע"ש ה"ה איסור יבש דוודאי אף שנימוח בתבשיל לית ליה פליטה מגופו ומ"מ בשביל גופו דראוי לאכילה צריך מדרבנן ס' והשתא א"ש בקי"ד אות כ"א דהיתר הכרכום די"ל דרשב"א שהיה נזהר משום בשר לח וחשש לאיסור תורה שמא יש כדי נתינת טעם בא"מ ואף במינו משום לא פלוג משא"כ כרכום שלנו יבש וז"ש הש"ך שם דנותנים טע"ם משא"כ יבש לית ביה פליטה מגופו ומ"ה ברובא בטיל ויש וודאי רוב בתבשיל נגד כל הכרכום וליכא כ"א ספק איסור דרבנן ולא חיישינן ובסי' צ' כחל התם אף שאין יבש כעץ שרי דהחלב נתייבש ואין ראיה לכאן :

ודע דבסי' פ"א פסק המחבר דמי רגלי טמאה אסורים וסבור הייתי לומר מדרבנן כדעת המ"כ שהבאתי בט"ז דמ"ה פגומין יותר מנבילה מוסרחת וכ"נ מפ"ת כאן אות א' אלא שהב"י בפ"א כתב דרא"ש פסק כל"ב להחמיר בשל תורה וצ"ל דשתי לירקונא ומ"מ צ"ע. ואי נפל לתבשיל שיש רוב לכאורה שרי מידי דהוה אזובים ויתושים עבק"ד וצ"ע בכל זה (°) : **ג** איסור. עש"ך והם דברים פשוטים ולהוציא מאו"ה דסובר כל שלא נמחה בא"מ בעינן ס' עצ"ח בש"ך אות ו' דטעמא דהוה כניכר מה שאין כן לדידן הטעם יבשלם יתן טעם הלכך בעין נמי בטל אם אי אפשר להכיר : **ד** אבל כו'. וכן צירו טור בשם הרשב"א. ש"ך דהוה כבעין :

ודע דקיי"ל כל אוכלין אם נפסד מאכילת אדם מותר מ"ת ומדרבנן אסור כדעת המ"כ בפ"ט מח"א וכן הסכים המ"ל בפ"ח מס"א דין ח"י יע"ש ואם ראויין ע"י הדחק למאכל אדם אסורין מ"ת כמו שביאר זה המ"כ שם. אלא שיש לי לדון ולספק אי לוקח כל שקצת ראוי וכ"נ נבילה הראוית לגר כו' והמעיין בפי"ד מס"א הי"א דכתב נפסד מאוכל אדם פטור משמע הא ראוי ע"י הדחק מילקא לקי וכ"ת דאי ראוי מ"ה אסור הא בורכא דהא לא פרש הר"ם ז"ל לומר אסור מדרבנן משמע כל שלא הגיע התפסד כ"כ לקי עליה ועיין פסחים כ"ד ב' אין סופגין כו' וקבעי לומר דהוה שלא כדרך אכילה אף דנהנה י"ל זה בת"א אבל באמת הטעם דזיעה הוא ולעולם אוכלין אסורין כל שראויין קצת לקי עלייהו מ"ה וחלב חי אין ראוי כלל מיקרי ולא נהנה כלל (ויש לנו הרהורי דברים בפי"א מתרומות מ"ג בפי' הר"ם מ"ש כ"י כ"ן מנהג"ם וכר"ש שם וברכות ל"ח א' ואין העת האסף פה) :

ויש לעיין בב"ח וכ"ה שלוקין שלא כדרך אכילה כלל אם נפסד בב"ח מאוכל אדם ונפל להיתר באין רוב אי דומה לזבובים ויתושים ויראה דהר"ם כתב בפי"ד מס"א הי"א כב"ח שעירב דבר מר והניח חלוקה שנפסד משמע כל שנפסד אף בב"ח עפרא הוא ובפתיחה חקרנו בזה וצ"ע : **ה** אלא. עש"ך וכבר התבאר יפה בט"ז אות א' : **ו** בד"א. עש"ך הראה מקום לס"ס קל"ד ומפני שיש בכאן ענין עמוק וכמה הלכתא גבורתא ולי ההדיוט אשר דרכי העיון נעלמו ממני הוכרחתי לבאר אחד אל אחד. ואען ואומר כי הדין המוזכר שם והמתבאר בש"ך שם אות כ"ט להמעיין היטב בדבריו נחלק לארבעת דינים כמו שאגיד :

הדין הראשון הוא בשמים חבלותים מיי"נ לשבח ובתבשיל נותן היין ג"כ לשבח בעינן ס' נגד כל הבשמים אפי' ידעינן כמה יין נבלע בהם לדידן דחנ"נ בשאר איסורין ובס' סגי אף לטעמא עבידי דאין איסורן מחמת עצמן עס"י צ"ח ס"א בהג"ה (ומ"ש הרשב"א הובא בב"י ס"ס קל"ד דלא ידעינן כמה נבלע איהו לשיטתיה לית ליה נ"נ בשאר איסורין עס"י צ"ב) ומ"ש דאין איסורם מחמת עצמן לאו דווקא ולרווחא קאמר כך יע"ש :

השני כשהיין נט"ל בתבלין ובתבשיל א"צ ס' כלל והתבלין מותרין באכילה ואפי' לכתחלה מותר ליתן לתבשיל התבלין אלו וכ"ת נט"ל דיעבד שרי ולא לכתחלה י"ל דתבלין היתירא הוא וגם בתבשיל לא יתנו טעם דפוגם הוא ואין זה מבטל איסורא כיון דהיתירא הוא ר"ל התבלין מותרין באכילה, משא"כ בדין א' אף שיש ס' אפ"ה התבלין אסורין וצריך להשליכן עס"י צ"ד וצ"ו בבצלים :

השלישי אם בתבלין לפגם ובתבשיל לשבח דיעבד צריך ס' נגד היין בידוע כמה היה וא"צ נגד התבלין דהיתירא נינהו דלא נ"נ עיין כאן אות ט'. ולכתחלה אסור ליתן לתבשיל אף שיש ס' דכה"ג אין מבטלין איסור אפו היכא דלא יהיה ס' אף דהתבלין היתירא נינהו ובק"ט נתבאר יבש ביבש במינו שנתבטל ברוב מותר להוסיף עד ס' ולבשלן התם אי אפשר למיתי לידי איסור תורה בא"מ במים דרואין לרשב"א ויש רוב היתר מינו ועוד דהתם חומרא הוא והרא"ש מתיר לנכרי שנעשה היתר מטעם ביטול מה שאין כן דטעמא לא בטיל והבן :

הרביעי הוא מ"ש הר"ב שם סי"ב בהג"ה (מ"ש נגד היין לאו דווקא דא"נ ידוע נ"נ לדידן דע"כ מיירי שנ"ט לשבח בתבלין מדנתן טעם דאין אסורים כו' ואין הכרח ושוב ראיתי בכה"ג שם בב"י אות ל"ב העיר קצת בזה יע"ש) וזה לשונו אם נט"ל בתבשיל א"צ ס'. ואני תמה על עצמי בדין הד' בשלמא לרשב"א אין נ"נ בשאר איסורין משא"כ לדידן הרי נאסרו התבלין ונ"נ א"כ נצטרך ס' נגד התבלין וכ"ת אין הנאסר חמור יותר מהאוסר וכיון שהיין גופא אין אוסר בפחות מס' שנט"ל ה"ה בשמים הא בסוף הסימן היקל הר"ב דווקא בהפסד מטעם קולא של חסמ"נ מאחר שאיסור גופא פוגם טעם לאחר מעל"ע ואולי גם בזה היקל דווקא בהפסד קצת מה"ט וצ"ע בדין הד' (°) : **ז** או. עש"ך ועפר"ת אות ח' חולק ע"ז וכה"ג בהגהות ב"י אות ח' החמיר ג"כ ויראה לצדד להקל דוודאי איסור תורה ליכא. וכן השביח ולסוף פוגם יראה דליכא איסור תורה אלא משום דחל שם איסור לא שייך להתירן ועיין בב"ה להרא"ה בק"ט ב' ואין להאריך : **ח** נאסר. עש"ך ומה שהראה לקל"ד אות כ"ט נתבאר באות ו' באורך :

ודע אף אם נפל למינו אח"כ דליכא טעמא אפ"ה בעינן ס' דהא לא נתבטל מעיקרא מעוצם מיעוטו אלא דנט"ל הוא וכל שנ"ט לשבח בב' אסור במינו וכ"מ מאו"ה : **ט** ששים. עש"ך עמ"ש בט"ז : **י** לא. עש"ך ועיין נה"כ דמשמע ג' נ"ט בעינן וכבר התבאר זה בט"ז דב' נ"ט שרי בכלי

דתות

קג (א) שטעמו. עט"ז. הנה זה המאמר צריך הקדמה ואז יתבאר. דע כי נט"ל דשרי יליף מעבודת כוכבים ס"ח א' מנבילה. ועיין מ"כ פ"ט מח"א והמתבאר מדברי הפוסקים דנבילה שא"ר לגר שנפסד מאוכל אדם מותר מ"ה ומדרבנן אסור וע"י תערובת אף שהרוב איסור ונמחה בעין אפילו הכי לא גזרו להפסיד היתר המועט כ"כ המ"כ שם והפר"ח כאן אות א' חולק וכתב דליכא איסור דרבנן כי אם ב"ת דמאוס כו' (וי"ל דנ"מ אי שרי לערובי בידים למ"כ אסור עס"י צ"ט ולהפר"ח משום מאוס אפשר דשרי לערב בידים ואין זה מוכרח) ועיין בר"מ פי"א ממ"א. ותיסו בדברים המאוסין ופגומין מעיקרא כמו זבובים ויתושים דא"ר לאדם כלל וא"ה לקי עלייהו כמו שמתבאר בר"מ פ"ב ממ"א דלא כהרא"ה בב"ס ק"י ב' ועיין שם במ"ה א"כ כשנתערבו בהיתר ואין רוב מהיתר הוה כבעין ומילקא נמי לקי אם אכל כזית בכא"פ אבל כשרוב היתר שרי בזבובים נמי וכדבעינן למימר לקמן טעמא דמלתא. וכמ"ש המחבר בק"ד ס"ג והוא לשון הרשב"א בארוך קי"א א' דרוב היתר בעינן. וה"ה באיסור מושבח ונט"ל בתבשיל שא"ר לאדם אף שנמחה גופו ואין רוב היתר מישרי שרי. וה"ט כיון דסוף סוף א"ר לאדם כלל כל שיש מטעם היתר בו לא גזרו. אבל כל שראוי למאכל אדם ע"י הדחק כל שהוא בעין אסור מ"ה עכ"פ (ועיין מ"ל בפ"ה מיסודי התורה ואין להאריך) הלכך בתערובות נמי כל שאין רוב היתר הוה כבעין ואסור מן התורה ומש"ה בעינן רוב היתר. ומיהו ה"מ בנמחה גופו לתוכו אבל פליטתו טעמו לבד ידוע הוא שאין מחלה איסור נפלט בהיתר אלא דאנו מחמירין להצריך לשער נגד כולו ומש"ה בנט"ל כל שהוא דיינינן ליה כאיסור מועט להיתר מרובה ובפגם כ"ש סגי וראיה דכ"ש סגי משמן ודבש דפרי דבשר פוגם בהו וודאי כראוי היא למאכל אדם וקדירה שאב"י אין פוגם שיהא קן כ"ז כתב הרשב"א בארוך ק"ט וק"י וקי"א דלא כהרא"ה ק"ט ב' דאב"י הוה עפר יע"ש :

אמנם כן טעמא דמילתא מסיכן למדו חז"ל לומר כן דכל שיש רוב היתר ונט"ל קלא שרי עמדו בו הראשונים ז"ל והמתבאר מרשב"א בארוך ק"ט ב' לדעתי כך הוא דמנבילה גמרינן נט"ל לאיסור בעין אף שהיה מושבח מעיקרא כל שא"ר אח"כ למאכל אדם כלל פקע איסורא. וע"י תערובת בהיתר שרי זה מן הסברא דטכ"ע דלא בטיל מאחרי רבים האמור בסנהדרין יליף ממשרת או ממדין וזה דווקא טעם מושבח הא כל שנט"ל קלא טעם כזה לא אסרה תורה ודין ביטול ברוב קאתינן עליה. ואפשר נמי הא דאמרינן בעבודת כוכבים ס"ח ב' נט"ל יליף מנבילה כולה פלתא קגמר מנבילה כיון שמצינו חילוק בנבילה יש לנו לומר דטכ"ע לא אסרה תורה אלא כמושבח גמור וכדאמרן. וכ"ת הא הרשב"א בחידושיו בשמעתתא דזרוע בשילה כתב עכ"ע דלא בטל הוא מטעם איך אוכל יטעם וכל דבר הניכר בטעמו טעימתו זו היא הכרתו א"כ קשיא טובא איך נט"ל קלא בטל הוא ויותר קשיא בדברים המאוסים מעיקרא דבשמייהו אסרן הכתוב ואיך יבוטלו ברוב היתר וטעימתו הפגום זו היא הכרתו יש לומר דכל שאין טועם טעם מושבח לאו הכרה הוא וברוב בעלמא בטלה ומש"ה אף שמשבית כאיסור בגודל מדתו נמי שרי להרשב"א ז"ל. אבל הר"ן בעבודת כוכבים לא הונח לו בזה ובחר לו דרך אחרת והוא דכולה מלתא מנבילה יליף כיון דחזינן דא"ר לגר מותר מ"ה שאין נהנה כלל ה"ה איסור בתערובת כל שנט"ל קלא מ"מ הרי לא נהנה כלל מאיסור אדרבה מצערו שהיתר נפגם על ידו דומה ממש לא"ר לגר. ומש"ה כי הגדיל האיסור מדתו דנהנה עכ"פ מגודל מדתו אסור לדידיה כיון דטעימתו זו היא הכרתו ולא שייך ביטול ברוב ונהנה הוא. ומיהו בזבובים ויתושים לא שייך נהנה מגודל מדתו ואף הר"ן יודה שם עס"י ק"ד בש"ך אות ט' ומ"מ קשיא קלא להר"ן בזבובים ויתושים דרחמנא אסרינהו בשמן וי"ל :

עוד אבאר לך בת"ח ה"ס תמ"ו כשסבירא המחבר מחלוקת אי נט"ל שרי בפסח או אסור הנה טעם האוסרין הוא הרשב"א בתשובה תנ"ט ולשיטתיה אזיל דנט"ל קלא מטעם ביטול ברוב ותמ"ס כ"ש אוסר מה שאין כן להר"ן דנט"ל קלא דומה לנבילה שא"ר לגר ולא מטעם ביטול ברוב ה"ה נט"ל בפסח ראוי להתיר ועיין מ"כ ה"א פ"ט יע"ש ויש לנו הרהורי דברים בלבוש כאן ס"ה פסק כהר"ן ובת"ח תמ"ו החמיר וי"ל. וכבר סתבאר המאמר שהתחלנו בזה ואי"ה בת"ח אבאר עוד : (ב) אע"פ. עט"ז. המעיין בפר"ח אות ב' מבואר מדבריו דס"ק דברים המאוסים כנפול טמא והסר"ל ומנין וכיוצא אם אין פגומין שלא נסרחו אבל נסרחו הן עצמן מותרין דא"ר לגר כו' ומיהו זבובים כו' אין חילוק בין סרחון דידהו לסרחון מעלמא וכמלתייהו קיימי יע"ש ולפי דבריו הא דכתב הר"ב אם אין פגומין היינו שנסרחו שא"ר לגר ואפילו רוב א"ל בחשובין ואח"כ נסרחו ואפילו הבריה קיימת ועמ"ש הט"ז שבטילין "ברוב" משמע דאין סרוחין לגמרי אפ"ה בטל חשיבותייהו ובת"ח כלל פ"ח דכ"ח ב' אם הם פגומין פי' שנסרחו אחר מותם (והוא מהגהות מהר"ר פתחיה) בטל חשיבותייהו משמע שעדיין ראויין ע"י הדחק ואף דלקי עליה מ"מ אין חשובין ולא גזרו רבנן. גם מה שפ"ל הסר"ל לא ידענא דהסר"ל וודאי כל שנסרח קלא תו אין ר"ל ובטילה. ועיין באו"ה כלל נ"ה ד"ו נמלה שנסרחה אף דמלקא לקי כמ"ש הר"מ בפ"ב ממ"א מ"מ לענין ביטול כלה חשיבותה מ"ד אבעדשה כו' והיא דעכברא בשיכרא לקמן דחשיב בריה שמא לא סרחה במסקס. וכוונתו בד"ס אימרטוט שמא נשאר כעדשה והוה בריה ועמ"ש באות א' בסימן ק"ד ועכברא דמתא מאוס ופגום מעיקרו ואפילו הכי אם נסרח אחר כך בטל חשיבותייהו. ועיין פר"ח ק"ד אות ד' מ"ש על נה"ך ומכל מקום דבריו כאן צ"ע כדכתיבנא. ועיין מ"ש בפתיחה ובק"ב על הפ"ת ח"כ שאלה ס"ז שי"ל דסוגיין היינו עכברא וז"א אלא בנסרחו מיירי וכאמור :

ודע דדשיל"מ אם נפסד מאוכל אדם בטל הוא דעפרא בעלמא הוא ואף תמ"פ כה"ג בטל כמ"ש הרשב"א בתנ"ט ולאו מתורת ביטול וכלא רוב שרי ומיהו אם ראוי עדיין קלא סא וודאי דלא בטיל באלף מטעם דשיל"מ ויש להעמיס זה בהג"ה סכ' דברים החשובים והוציא דשיל"מ (כי לא משום חשיבות אינו בטל) דדשיל"מ אף פגום קלא אין בטל מה שאין כן בשאר דברים חשובים וכדכתיבנא וצ"ע (°) ועיין באו"ה שם. ויראה בטעמא בעלמא למאן דאוסר בק"ח ה"ה נפ"ל קלא אסור בדשיל"מ אבל קן לגמרי שרי : **ואם** נתערב יבש ביבש בא"מ וא' נט"ל בתירו. לש"ך בק"ט אות ט' בטל ברוב דח"נ יבשלם ליכא נ"ט ואו"ה לשיטתיה דהטעם כניכר אף כה"ג צריך ס' עס"י צ"ח בש"ך אות ו' אבל המ"כ בח"ב ס"ב פ"ה ב' חולק אש"ך ויראה התם עיקר הטעם בא"מ דאפשר להכיר האיסור יע"ש והיינו כאו"ה והרואה יראה דאנן לא קיי"ל כאו"ה בזה אלא הטעם דאי יבשלם יתן טעם ונהי דיש להחמיר באיסור דרבנן מ"מ בנט"ל צ"ע (°) : (ג) אפילו כו'. דמסתמא יש רוב ונט"ל לא החמירו לשער בכולי' ועש"ך אות פ' : (ד) ויש. עט"ז. וכבר התבאר באות א' שזה דעת הר"ן וכמו שציין באר הגולה ובעינן שאין ראוי כלל : (ה) בד"א. עט"ז. בטור כתב פוגם גם תערובתו כיון לתוך גריסין מותר בד"א כו' אבל השבית ולבסוף פוגם או פוגם ולבסוף השבית כמו גריסין צוננין והרתיחן אסור וכתב הפרישה דזה השבית ולבסוף פוגם קאי אבל גריסין רותחין צוננין אף דפוגם ולבסוף השבית שרי בשבת כדמשמע בריש דברין בפסח חומץ לגריסין שרי ולפ"ז פוגם ולבסוף השבית לא קאי אגריסין אלא אדבר אחר וצריך לומר קלא כמ"ש הפר"ח דבעודן רותחין הוקלש טעם החומץ ואף כצוננין אין אוסר יע"ש והט"ז סובר דהטור שכתב כמו גריסין פירושו לכולו מלתא ומתני' דעבודת כוכבים דחומץ לגריסין שרי היינו בעודן רותחין הא נצטננו אח"כ אסור אף בחומץ : (ו) נ"כ. עט"ז. וכוונתו מבואר דאפילו כף בלוע מנבילה והגיסו יין דנט"ל הקדירה שרי לכל תבשיל אפילו יהיה הנבילה נ"ט לשבח אח"כ דהוה נ"ט בר נ"ט מכף לתבשיל ס"א היתר ומתבשיל לקדירה עדיין היתר. אמנם צריך להקדים הקדמה אחת וזו היא דנ"ט בר נ"ט באוכלין לא שייך אלא דווקא טעם א' בכלי וטעם הב' באוכל. אבל לא להיפוך כמו שביארנו בנ"ה ובפתיחה לבב"ח יע"ש היטב. ואם כן א"ש בעלמא אי נפל נבילה ליין אף שהסירו הנבילה ובשלו היין בכלי נאסר הכלי ולא שייך נ"ט בר נ"ט דטעם א' ביין הוה כממש וכדבעינן למימר קמן משא"כ כשהנבילה בלוע בכף אף שטעם זה אסור הוא מה בכך סוף סוף הוקלש טעמי' ע"י כף וע"י תבשיל גם ע"י קדירה שעדיין היתר הבלע בתוכו דטעמא דנ"ט בר נ"ט דאיסורא דנ"נ וזה לא שייך כאן גם לפי אחד טעמים א"ד דמ"מ הוקלש הטעם בכף ונעשה היתר בתבשיל דפוגם והבן. ועם זה א"ש מ"ש באורח מישור בכאן אות א' שהאריך להשיב על הט"ז ולפי מ"ש בירין דבריו ונה"ך השיב דבכלי בעינן ג' נ"ט ובמ"י כלל פ"ה אות ע"ד השיב על הט"ז דחייבינן שהכף נגע בקדירה בכלי אמנעי יע"ש. והנה הט"ז בנ"ה אות ז' הסכים לתי' הב' של תוס' חולין קי"א יע"ש מש"ס כתב שפיר ולהש"ך שם אות ח' דסובר כתי' א' הוצרך לומר דבעינן ג' נ"ט לאו"ה שלא הביא בקערות שהודחו ביורה חולבת אלא טעם הב' שטעמים נוגעין ולא טעם הא' עיין או"ה כלל ל"ד ול"ם וכא"מ בנ"ד וא"ש שתי' לדידיה דבעינן ג' נ"ט ועיין מ"ש בנ"ה לסש"ך הך דיוקות כו' מיירי בידוע שלא נגע הכף בקדירה ומ"מ לענין דינא יש לנדד כהט"ז דגם בכלים די ב' נ"ט אף למאן דמחמיר בבישול בנ"ה לכתחלה בכלי היה דיעבד כמ"ש המ"י שם. ומיהו בקדירות מתכות אפשר דהוה לכתחלה כה"ג דאפשר בהגעלה ואף למה דנוהגין לאסור אותו שאב"י בנ"ה יש לחלק בין הך דהכא לשם : **גם** על הלבוש סעיף ג' תמה שכתב אם ניערו תבשיל א' בכף של איסור ואח"כ לכ' והיינו כמ"ש הט"ז אלא דקשיא ליה לאיזה צורך הזכיר דניערו תבשיל א' תחלה. והנה"ך הגיה בלבוש כף של היתר וזה כמ"ש רמ"א דג' נ"ט בעינן לכתחילה בבישול וכבר התבאר ומ"ש הט"ז בשם או"ה יש ט"ס לכאורה כמ"ש ובאותו תבשיל הוא איסור בעין וכד"מ עם הא"מ הנוסחא אלו היה האיסור בעין אף שהסירו כיון דאלו היה בעין נ"ט לשבח צריך ס' נגד האיסור ולא נגד התבשיל דלא נעשה נבילה. וא"י הא דמ"א כ"ב בפירוש צריך ששים נגד איסור א' וכמו שכתב הש"ך אות י' דלא נעשה נבילה ומפני שראיתי שעורי' בכאן צריך אני להאריך קצת : **דע** שהאו"ה בכלל נ"ב כתב ד' דינים והאחרים אחת אל אחת. דין י"ב כתב קדירה עצמה אסורה לכתחלה אפילו לתבשיל שג"כ פוגם דלא שרינן נט"ל במאכל או בכלי דיעבד ולא לכתחילה דגזרינן אטו לשבח כמו אב"י אטו ב"י ועוד שמא יבשל דבר נ"ט לשבח. ואמר דהוסר הקדירה אם בישלו חלב טריפה ביין שפוגם בו החלב דמ"מ הקדירה קבלה מאיסור מושבח שהלב ומה לנו שפוגם ליין ודאי גוזרינן כמו אב"י דקבלה תחלה מושבח אבל ודאי אם האיסור פגום בעצמו שא"ר לגר כלל כי הא ודאי הכלי שרי ויראה אפילו נפגם קצת שיתן טעם פגום לכל התבשילין שרי כמו דמתירין הב"י בנ"ה ואוסרין שאב"י ולא חיישינן התם שמא יבשל ד"ח אח"כ דהוה תחלה כמה נותני טעמים מאב"י למים ומהם לקדרה ב"י ומהם לתבשיל כו' וודאי אם היה ב' נותן טעם להיתר קודם שיבוא לידי ד"ח תו אין בו כח דד"ח לא מהני נותן טעם בר נותן טעם היינו טעם שני והבן ובמ"י כלל ס"ה אות ע"ג תמה על ת"ח דבכלי אם קיבל טעם פגום תחלה שרי וראיה מכלל נ"ח דין ג' וא"י דהתם זבוב טעם פגום מעיקרא הוא משא"כ כשקיבל הקדירה מאיסור מושבח ומה לנו אם האיסור נט"ל במאכל מ"מ הקדירה קיבלה מושבח גמור וכדאמרן וזבוב אף דהכי אסבירנו כתבנא מ"מ לא יתן טעם מושבח במאכל כלל והקדירה פגום קיבל לא גזרו : **עוד** כתב או"ה טעם שמא יבשל אח"כ מאכל שהאיסור יהיה לשבח ונותן טעם בר נותן טעם לא הוה דבאוכלין לא שייך נותן טעם בר נותן טעם. ובדין י"ג כתב יותר רבותא אפילו הסירו האיסור ואחר כך בישלו תבשיל זה בקדירה נאסרה הקדירה דמ"מ קיבלה מושבח טעם האיסור אף בתבשיל היה נפגם מכל מקום טעם איסור עצמו לא נפגם (ובס' בית ישראל נתקשה בזה ול"נ כמ"ש) ובדין י"ד כתב שדין של הט"ז כף בלוע מחלב טריפה או מבב"ח והגיסו בו קדירה יין הקדירה מותרת והכל מפוס דבאוכלין לא שייך נותן טעם בר נותן טעם (עיין ס"ד סימן צ' מ"ש בפסיד"א ועמ"ש בנ"ז) משא"כ כשהוקלש בכף ובתבשיל ובקדירה אף שבכף היה איסור מ"מ סוף סוף הוקלש בכלי וב' נ"ט להיתר הוא. ומ"ש או"ה שם דלאחר מעל"ע מותר יראה ודאי דה"ק התוך מעל"ע מותר וכ"ש אחר מעל"ע עיין בית ישראל ובדין ט"ו כתב דלא שייך נ"נ דלא נאסר. ובש"ך אות ז' ויו"ד אבאר עוד בעזה"י :

ובלבוש ס"ג כתב י"א דהקדירה אסורה לענין זה שאם בישל תבשיל שהאיסור הא' נותן טעם לשבח אסור ולא ידענא להולמו דמשמע ודאי דהקדירה אסורה לכל תבשילין וכדכתיבנא : (ז) וכן. עט"ז עיין בס"י בתינוק שנפל ליורה דבש מע"ל והתיר דנט"ל והפר"ח בקו"א בסימן ע"ט הסכים עמו ונשכר נ"ט לשבח ומ"ש הפר"ח בעובד כוכבים שרי אזיל לשיטתיה בע"ט אות ו' משא"כ להר"ב בע"ט בשר אדם מ"מ אסור אין חילוק : (ח) כחתיכת כו'. טעם המתירין דמיעוט טוח נפגם על הכלי ועיקר כדעה א' שכן הוא בכ"מ שסברא דעה זו בסתם ורמ"א נמי סיים והכי נהוג ועט"ז וא"י דהמ"א סיים כן : (ט) דחורפי'. עט"ז ועמ"ש בנ"ה וכ"ו בדברים חריפים ולענין מרקחת ובגל שסלקו מקודם בטל חריפותי' יע"ש וכאן אין להאריך : (י) כלומר. עט"ז הנה המחבר סובר דחנ"נ בשאר איסורין ולא אמרינן ומים שבאו מכח בב"ח ככב"ח דייקינן להו ויראה מדרבנן כמ"ש בנ"ד בש"ך אות כ"ב והלכך אם עברה לילה בין בישול בב"ח למים שרי תמ"ש שמא לילה פוגם כר"ת ובמא הלכה כשמ"ק דיש מקילין כל שיש מעל"ע מזמן בישול איסור והולקין על דין דסה"ת שסבירא הטור בנ"ד דתימוס המים כו' וטעמא כיון דהאוסר אין יכול ליתן עכשיו טעם לשבח אף באין ס' נגדו דפגום הוא אין הנאסר יותר מהאוסר דלא אמרינן חנ"נ אלא כשהאוסר יש בו

כח לאסור אם יש בו כדי נ"ט באין ס' ואף שאין הלכה כסמ"ק מ"מ בצירוף ב' הסברות אנו מתירין :

(יא) בשאר איסורין . עט"ז והנה הרב פסק דבכ"ח שבישלו בו מים אחר כך צריך שיהיה בו ב' תנאים להתירו א' שיהיה לילה או בין בשר לחלב או בין בכ"ח לחימום המים או בין חימום המים לתבשיל שני מתירין מטעם צירוף ב' הסברות ובשאר איסורין דרבו הדעות והמחבר מכללן פסק כמה טעמים ובנ"ב דלא נ"נ הנ"ל אף דאנן קיי"ל דנ"נ מ"מ בספק קלא (עש"ך אות כ') כל שיש מעת לעת מבישול האיסור אף [illegible] היום כלל לילה בין איסור למים ובין מים לתבשיל על דרך משל האיסור בחצי היום ומים בחצי לילה ותבשיל לאחר חצי היום שרי :

נסתפקתי קדירה בלועה איסור זית ולאחר לילה בישלו בשר ולא היה ס' ונאסר ונפל הבשר להיתר ויש ס' נגד איסור א' מהו מי אמרינן חנ"נ בשאר איסורין הרבה מקילין ובצירוף סברת ר"ת דלילה פוגם ור"ן ורמ"י סוברים כן עיין ב"י כאן מי מהני דהם סמכינן אצירוף סברת סמ"ק ה"ה זה או לא וכעת נ"ע אם להתיר בה"מ (ס) ויראה להחמיר :

וראוי שתדע דאם בישל בשר ואחר לילה חלב ואחר מעל"ע מבשר חלב ודאי אסור ולא מהני כלל היתרא דלילה ותחשוב מעל"ע מבשר דע"כ כתב הסמ"ק דהרבה מקילין היינו בשאר איסורין ולהמחבר מים שבאו מבב"ח דמ"מ לא הוה אלא מדרבנן משא"כ בשר עם חלב וזה פשוט ועיין בנ"ד בש"ך אות י' ובקכ"ב אבאר עוד :

קד (א) ודוקא . עט"ז שאריך וכן הסכים הפר"ח אות ג' והמ"כ בדף פ"ו . הנה דעת רמ"א דכעדשה מח' שרצים המיבדלין (הם ח' שרצים המוזכרים בפסוק שמטמאין ומובדלין משאר שרצים שאין מטמאין) דלוקה אכעדשה מהם דהוה בריה דנשתנה משאר איסורין דבעינן כזית . ומ"ש הפרישה דבק' איירי במינו ר"ל עוף טמא עם טהור ששוין במראה קורא מינו או תולעים שפירשו ומילבי"ן ונאמר שזה מיקרי נולד באיסורו דקודם פרישתן אוכלא הוא והט"ז והמ"כ והפר"ח השגו דלא נקרא בריה הואיל ואי יחלוק אין שמו עליו ואפילו אברים של ח' שרצים אפילו לדעת הרשב"א בתה"א ק"ד ב' דאברים של ח' שרצים דלוקה בכ"ש אפילו הכי לא הוה בריה ועיין בכ"ו אות ג' . (ובאמת י"ל כי זה דומה לאמ"ה עס"י ק') ומה שכתב הט"ז מהקום דבריו צריכין קצת ביאור כי אוכן כוונתו דאף יבש ביבש כל שניכר האיסור במראית העין אלא שא"א לבררו מחמת דקותו וקטנותו לא בטל מ"ה וכן העלה המ"כ והפר"ח ומ"ש הט"ז דאין ביטול ליבש בלח לאו דוקא אלא כל שניכר אין לו ביטול ומקום שבתמהה דאוס' הר"מ ז"ל ראיה גמורה דאף שא"א לבררו אפ"ה כל שניכר אין לו ביטול והרשב"א דקדשה עליו נמי ה"ק כל שניכר הקום ישליך והשאר שאין ניכר בטל ובקט"ו אבאר עוד ובש"ך אות ג' אבאר עוד : (ב) ליין . עט"ז משמע דפוסק כן דהוא שמן ויין ודבש אוסר מספק כמו אנא ושיכרא ועש"ך אות ה' דלא כפר"ח אות ה' דפסק להמחבר מיהו עכברא דדברא ביין ושמן ודבש פוגם כ"כ הפר"ח אות ד' ועש"ך אות ח' שם יבואר : (ג) שמא . עט"ז דבספק אחד אסור דכבוש דאו' לבד בכ"ח ואף שבקר"ס אות ג' הניח בנ"ע כאן מודה. דאית לומר אוקמיה אחזקה כמו שהיה רך בנפילתו ועתה נתקשה : **ודע** דכבוש לא הוה אלא יבש במשקה צלול וכל שהוא רך שמתנענע ממקום למקום כך מיקרי לענין כבישה . ותמהה כשהיא קשה ואין מתנענע לא הוה כבישה ובשו"ת הוט השני סימן ס"ג ילאה דבמהמה הוא כבישה וסמ"י כלל כ"ב אות י"ט הביאו ואולי בכך

ולא

דהוה דיעבד בכ"ח וכ"ס צ"ע : **יא** אע"פ . עש"ך ובבאר הגולה שם כתב דעצמות אין בהם טעם דהא מעשים בכל יום שגופי הדבורים מעורבין שמה שרי דנפ"ל כזבובים ויתושים בק"ד ועפר"ח שם דראוי שלא לאכול דבש בלי סינון . וודאי ראוי לעשות כן אבל דיעבד ש"ד והיורה שרי דקבל פגום שגופי הדבורים עת"ח כלל פ"ה דכ"נ בבלע הכלי איסור שראוי קצת לאכילה אסור הכלי משא"כ כשקיבל טעם פגום שא"ר לאדם כלל אף דהכא אסרינהו רחמנא מ"מ לא גזרו על הכלי כה"נ וכמ"ש בפ"ו : **יב** ואלטלא . עש"ך וכ"ש הוא מפוגם ולסוף השביח באות ו' ועמ"ש שם : **יג** שמן . עש"ך דבשר בעין פוגם נמי לדבש ושמן . ועיין בשו"ת רמ"א סימן נ"ד התיר חשמן ולא חיישינן לסת שאומרין שמושחין בשומן חזיר וכן לאקשי"ן לא חיישינן להו והטעם דבשר נפ"ל בשמן אמנם מ"ש שם שומן חזיר מאוס וכנבילה מוסרחת יע"ש צ"ע כי לא דברו מזה האחרונים וסתימת דבריהם אם נפל חזיר או שומן לתבשיל אוסר עד ס' ובשמן שרי ובלאקשי"ן לא חיישינן דאחזוקי איסורא לא מחזקינן ועיין כה"ג בהגהות ב"י אות י"נ :

תאנים עם יין נפל"פ הביאו כה"ג בהגהות ב"י אות י"ו מאו"ה כלל ל"ב די"א מהר"ם ז"ל בפי"ו מס"א הל"ד ורא"ש כע"ז : **והמחבר** הביא זה לקמן קל"ד ס"ט והוא משנה בעבודת כוכבים ס"ה ב' אלא דיש שם גירסאות וכפי ני' א' חילק בין לחים ליבשים והר"ם והרא"ש סוברים דאף לחים נפל"פ עיין לח"מ שם ובכה"ג בהגהות ב"י אות כ"ד עמד ב"ה :

מה שכתב רמ"א בשר או חלב ביין נפ"ל חלב בקמץ וכ"ס בצ"צ סימן פ' חלב שמתקנין היין למראה יע"ש . וחלב בציר"י עס"י קכ"א סעיף א' בהג"ה משמע דנ"פ לשבח יע"ש ושם יבואר : **יד** וי"א . עש"ך דבריו צריכין ביאור . במשנה עבודת כוכבים ל"ח ב' שמן עובד כוכבים אסור רבי ובית דינו התירו ובל"ו א' אמר שמואל שמן אסור מזליפתן של כלים ור' יהודה הנשיא התירו נטל"פ מותר . ובל"ח ב' משחא שליקא מאי אמר רב ספרא למאי ניחוש לאירובי מסרי סרי ובשולי עובדי כוכבים נאכל כמות שהוא חי וניעולי עובדי כוכבים נפ"ל ובל"ט ב' דבש למאי ניחוש עירובי מסרי סרי ובישול עובדי כוכבים נאכל חי וניעולי עובדי כוכבים נפ"ל ויש בכאן ד' שיטות . השיטה הא' היא שיטת רש"י שפי' בשניהם עירובי יין סרי ונפ"ל קדירה שאב"י . ולפ"ז שמן דאוסר ת"ק ומתיר דבש י"ל כמ"ש התוספות בל"ו א' ד"ה בשלמא דשמן חתנות נמי אית ביה . ולפ"ז בשר משביח בשמן ודבש מדכתב נפ"ל קדירה שאב"י . השיטה הב' היא שיטת הר"ם ז"ל בפי"ז ממ"א הלכה כנ"ד וכפי מה שפירש הב"י כאן עירובי בשר פוגם הוא . ונפ"ל נמי מהאי טעמא (והוה קצת שפת יתר דכ"ש הוא) . ואחר התבוננות יראה שפירש כן למה שהבין הרשב"א בר"ם דכלי עובדי כוכבים אב"י והר"ם נתן טעם יותר מרווח דבשר פוגם עיין בכ"מ פי"ז ממ"א הי"ח וקשה מנא ליה דפוגם ומש"ה פירש אליביה דעירובי היינו בשר ונקיט הר"ם טעם זה גם לניעולי עובד כוכבים . אבל לפי מה שהבין הכ"מ שם ובקכ"ב דהר"ם סובר כ"ע סתמן ב"י אין הכרח לזה אלא כפרש"י דמפרש עירובי יין . ואף שי"ל דא"כ אמאי השמיט הר"ם לשון הגמרא עירובי יין ונקיט רק בישול וניעולי מכל מקום כב"י השמיט בישול משמע כדפרישית . ואיך שיהיה לא אבין מ"ש הש"ך באות י"נ דהמחבר לא היה למנקט שמן עובד כוכבים והא אדרבה כל עצמו של המחבר שסובר כ"ע אב"י ואפ"ה פוסק דבשר נפ"ל היינו דמפרש עירובי בשר וכפי' הר"ם ומש"ה נקיט שמן עובד כוכבים שזה הדין המוזכר בגמרא עירובי מיסרי סרי מסריח ונפ"ל ושינה מלשון הר"ם דכתב ולא משום ניעולי עובדי כוכבים והמחבר השמיט זה דלשיטתיה אב"י אלא מפני תבעין קאמר וצ"ע . ולפ"ז נ"כ יש לומר דשמן ת"ק אוסר דאיכא נמי חתנות . השיטה הג' שיטת הר"ן ז"ל דבשמן פירש עירובי יין ונפ"ל אב"י ובדבש פי' עירובי דבר טמא ונפ"ל אב"י ויראה דקשיא ליה מ"ש שמן דאוסר ת"ק ודבש התיר ומפרש בשר בשמן משביח ואב"י סובר אסור או כ"ע ב"י ודבש בעין נמי מסריח וכ"ת אמאי לא חיישינן בשמן לבשר ואמאי התירו יש לומר דאין דרך לערב רק בדבש שמחזיר הנופל לתוכו דבש עיין בר"ן . השיטה הד' יראה שהיא שיטת התוס' בע"ז ל"ח ב' ד"ה אי וחולין ח' ב' ד"ה השוחט דבשר בשמן לשבח ובדבש לפגם ועירובי היינו יין כפי' רש"י בשניהם ושמן אוסר ת"ק ראב"י סובר אוסר משא"כ דבש בעין פוגם ור' יהודה הנשיא התירו דאב"י שרי . ונראה שזו שיטת ר"י שבמרדכי פא"מ סימן תתל"ו מעשה לפני ר"י דבש במחבת בשר והוריקוהו בקערה חולבת והתיר (עס"י צ"ד) דשמנונית בעין פוגם כדבש מדתנן שמן אסור דזליפת כלים (בנוסחא שלנו דנים) שמאין אוסרין וע"כ לא שקיל ופרי התם אלא בשמן אבל דבש אפילו בעין נפל"פ (וע"ש דסובר נצלו אסור עצ"ר מש"ה הוצרך לזה) וה"ש דלא שקיל ופרי התם לומר דת"ק אוסר שמן ור' יהודה הנשיא התיר אלא בשמן שבעין משביח משא"כ דבש וכמ"ש התוספות בחולין :

וזה לשון הגהות ש"ד סימן כ"ב עכברא בדובשא בשר בעין פוגם בדבש . אמנם אהא לא סמכינן דעובדא הוה במחבת ב"י שבשלו בה דבש ושמא היה משקה מדבש ובהכי איירי מתני' דשריא דבש דקאמר עירובי מיסרי סרי דמינה מייתי ר"י ראיה וקאמר אי משום בישולי עובדי כוכבים עכ"ל יראה לי לפרש דה"ק דאמנם לא סמכינן להביא ראיה מעובדא ר"י שבמרדכי דשמא משקה הוה נפ"ל ולא בדבש עצמו . ותדע דהא ר"י מייתי ראיה מהא דעירובי מיסרי סרי היינו כפי' הר"ן בשמן יין ובדבש בשר (שכן דרך לערב בשר בדבש) ולעיל כתבנו בשניהם יין וראייתו ממ"ש התוס' חולין כ' וקאמר בישול גוים משמע משקה כו' זה נ"ל . ואמנם רנ"ש בס"ש פי' דתרתי קאמר אהא לא סמכינן דעובדא הוה במחבת שבישלו בה דבש ר"ל אבל כבישה נותן טעם לשבח והדר אומר דגם יש לומר משקה כו' וכתב רנ"ש דר"י פי' עירובי בשר דלא כרש"י שפי' יין עכ"ל (עיין שם בהגה"ת ב"י וצ"ע דלית הלכתא הכי אלא כר"ש] והנה רנ"ש יפרש כהר"ן בשמן יין ובדבש בשר מחמת קושית התוס' חולין ,ח' ועבודת כוכבים ל"ו ד"ה בשלמא מדכתב עירובי סרי ומינה מייתי ר"י ראיה משמע מהא דעירובי :

ועתה הבוא נבוא לדברי הש"ך ז"ל . הנה תמה על דס"א שהביא י"א והוא מהרי"ל והא למהרי"ל שמן משביח ואפילו שמן שלוק דלא כמ"ש הר"ב בתשובת נ"ד דשלוק מסריח ואין שלוק משביח דהא מהרי"ל מפרש עובדא דר"י שהתיר במשקה ואהא דכתב ר"י בשמן שקיל ופרי ולא בדבש והא בשמן נמי מבושל (דהוא שלוק) שרי אלא ע"כ מבושל משביח וא"כ הוי ליה להר"ב להזכיר סברת ר"י בפי' מה שפי' מהרי"ל בדבריו ולאסור שמן שלוק ג"ב בבשר : **אמנם** מה שהעתיק הש"ך לשון הג"ה שפרי דורא אמנם עובדא הוה במחבת ב"י שבשלו בה דבש ואס"ד שמא כו' עכ"ל בנוסחא שלפנינו אין מלת ואסור אדרבה התירו וגם החסיר מלות אה"א ל"א סמכינן ואולי נוסחא אחרת היה לו : **או** יאמר דמפרש להג"ה הנ"ל שנתכוין אמ"ש מרדכי בפרק ב' דביצה סימן תרע"ד דבש בבשר אסור עיין ב"ח ור"ס . וה"ק אמנם מעובדא דבפ"ב דביצה דאסר ע"כ לחלק בין משקה כו' [ואפשר עובדא אירע כן] ומה שתמה על רנ"ש ביארנו די"ל . והש"ך מפרש אי משום ניעולי עובד כוכבים ובנוסחא שלנו אי משום ערובי וכבר התבאר . גם י"ל דרנ"ש סובר לחלק בין שלוק ומ"ש הש"ך והפוסקים הוכיחו דפ"ע אב"י יש לראות דלמא משום חלב הנאסר מבשר דנ"נ ואין דומה לשאר איסורין בס"ם קל"ד עמ"ש באות י"ח ועוד חלב טמא וכדומה וצ"ע בזה : **ובדברי** קדשו של רמ"א בתשובותיו סימן נ"ד כתוב לאסר רבשניהם הפירוש בשר פוגם והיינו משחא שליקא וכן משקה דבש ומתני' דאסר שמן קודם שליקה נפל"ש ור' יהודא הנשיא התיר אף קודם שליקה דלא חיישינן לערובי כלל יע"ש . וצ"ל הא דאמר בשלמא לשמואל נפ"ל שרי היינו אב"י ולערובי לא חיישינן אמנם מ"ש שם רמ"א דלא תיקשא מהגמרא צ"ע דהתוס' אפשר מפרשים ערובי יין כפירוש רש"י וכמ"ש הש"ך :

והנה מתשובה ההיא איכא למשמע כמה הלכתא גבורתא כמו שאגיד . כתב שם דשומן חזיר שנותנין לשמן זית להקפות שלא יפספף ס' יש או נפ"ל ומעמיד מאחר שנמס ביד עובד כוכבים בטל . הנה ל"ק דנ"נ י"ל דיותר מס' לא נ"נ עצ"ב ולמדנו דמעמיד אף שנפ"ל לא בטיל כמו ברי' כו' בסימן זה ס"א . אמנם מ"ש עוד דקודם שליקה נפל"ש ומאחר שנמחה ביד עובד כוכבים נפ"ל קשה והא נ"נ מקודם והוה ליה משביח ולבסוף פוגם וצ"ל מדרבנן והיינו ביד ישראל אבל ביד עובד כוכבים חוזר להיתרו וכדאמרן ועיין מה שכתבתי בקט"ו בחמאה ש"נ :

כתב מור"ם מלובלין ז"ל בתשובה סימן ק"ד צאן טריפה ויש הרבה פרות באופן שחלב בטל בס' וישראל שכר הגבינות והחמאה מחשר ועובד כוכבים עושה החמאה וגבינות להשר וישראל לוקח אח"כ אין כאן מבטל איסור דביד עובד כוכבים הוא מבוטל ומה בכך שישראל רואה וראיה מלעקוכ"ן עובדי כוכבים שיש בשמים נדוכין במדוך שלהם דבטל בס' הואיל ואין אסור מעצמו כמ"ש בהגש"ד ש"א אף שישראל רואה יע"ש . ויראה לי דאם שישראל אומר לעובד כוכבים לעשות לו לעקיב"ן אסור דכיון דאמר עשי לי משליבי כמאן דעריב בידים עיין חולין יו"ד א' ופי' רש"י דהעובד כוכבים שלוחו וכ"נ דהר"מ ז"ל לא התיר אלא שהעובד כוכבים עושה בשביל השר (ס) : **טו** ותוא . עש"ך ועמ"ש בט"ו ואפשר דמ"ש הר"ב והכי נהוג לאוקמי מדעת יע"ש באות שאח"ז דבעינן נגד כל הקדירה וכ"מ מהמחבר גופא דהביא דעה א' בסתם עס"י רמ"ב : **טז** ואם . עש"ך ועמ"ש בצ"ה בשם או"ה בסתם יש ס' ויש חילוק בין כלים שמדיחין יע"ש . ומ"ש הש"ך באות ט"ו וכ"ס מהרש"ל היינו שהסכים עכ"ם דפוות אין נפגם ומחמיר יותר . ודע דאין לחלק בין מתכות לחרס עיין סימן יו"ד יע"ש : **יז** שאם . עש"ך ועמ"ש בש"ך קכ"ב אות ב' ובאורח מישור שם ובנה"כ ושם יבואר בעוה"י ועמ"ש בצ"ה בענין נפ"ל בחריף נפל לתבשיל אחר או נפ"ל בד"א ובקכ"ב יבואר וכאן אין להאריך :

אכתוב קצת דיני נפ"ל בקדירה . **א** קדירה שאב"י אסור ואין חילוק בין מתכות לחרס . ובמ"י כלל פ"ה אות ס"ד הביא בשם נחלת יעקב סימן כ"נ ד"ה ומ"כ בח"מ להתיר בכ"ח בשם הגאון מהר"ד ליב סרוא"ל . ובתשובת דבר שמואל שי"א בשם מהר"ר שמואל ארקוולשי פפסק מפינכא דר"א (וכ"ה בתשובת הרשב"א עכנה"ג בסימן א' וקנ"ב) והעלה דבח"ם שרי ולפ"ז אותן כלים חשובים שקורין פרצילייי"ן וכדומה יש לצדד וטהרלנ"ח בסימן קכ"א האריך יע"ש ולי ההדיוט נראה אף בח"ם לאסור דהמעיין בסוף ע"ז הגירסא שלנו מכאן ואילך לישתרי ומשני אטו ב"י ובראיש שם ובתה"א דלא אמר נפ"ל לכתחלה אסור אלא דכ"ח הוה דיעבד ומש"ה אסר אטו ב"י דהוא מצוי וקרוב לטעות והלכך אף באיסור תורה לא אמרינן לאחר מעל"ע ספק להקל כיון דע"י גלגול בא שיתא דרבנן ובסימן ק"י אבאר אם לא נודע בספק טריפה עד לאחר מעל"ע יש לצדד בכלים חשובים בח"ם . **ב** כ"ח אי מהני ביה יישון י"ב חודש גם לענין דיעבד בדבר חריף או חמ"ם לאחר י"ב חודש אי ניסא עפרא הוא . הנה בשו"ת ח"צ סימן ע"ה ופ' מתיר דיעבד בפסח שבישלו דבר חריף בקדירה שעברה י"ב חודש וראיה מיישון קנקנים (לקמן קל"ה ועבודת כוכבים ל"ד) וכ"ת דצונן שאני הא דורדייא וזגין שרי לאחר י"ב והם בעין בתוכן כ"ש בליעת חמין . והפנים מאירות סימן כ"נ חולק דזגין יותר מיבש בי"ב חודש דשליט אוירא משא"כ בכלי שמור הטעם לעולם ויי"נ בצונן וראיה מפ"נ עור הקיבה יבש כו' וכרכום קט"ו . וראיה מקדירות ישברו אמאי לשהינהו י"ב חודש דלא שייך תקלה אלא בגוף איסור לא בכלים דהא ביי"נ מיישנן ובשו"ת דבר שמואל סימן קנ"ג כ"ח שהוחם יי"נ לא מהני יישון יב"ח וראיה התורה העידה על כ"ח שאין יוצא מידי דופיו לעולם ומוהרי"ק פסק מח"ם בכלי נתר דלא מהני יישון ויש לחלק בין בליעת צונן לחמין עכ"ל . ואני ההדיוט אבאר מחלוקתם . דפ"ם וח"צ מודים בצונן ולפ"ז בשאר איסורין ע"י כבישה מעל"ע ולאחר י"ב חודש עכ"פ התבשיל דיעבד שרי אף בחריף דעפרא הוא וכ"ה בטור קל"ה דהלך כל להלוחית כו' כ"ם ע"י חמין מר ר"ל ח"צ י"ל סובר דזגין ודורדיא הוה איסור בעין מהני כ"ש חמין והפ"מ סובר דבכלי הטעם שמור יותר . והדבר שמואל מודה להפ"מ בחמין דלא מהני ביי"נ אמנם בצונן בשאר איסורין אפשר אין ללמוד מיי"נ שהקילו בו כמה קולות בסתם יי"נ :

וחכם א' מחכמי הזמן אמר לי שהב"י בהלכות יי"נ הביא תשובת הרשב"א דאין ללמוד שאר איסורים מיי"נ עכ"ל . ועיינתי בתשובת הרשב"א תקע"ה ח"ל זה פשוט דלא סגי יישון אלא בכלי יין ומפינכא אין ראיה חליפה דאולי כדי שלא ישתמש קודם . ויש לומר דלכתחלה קאמר דבשאר איסורים לא מהני יישון דגזרינן אטו ב"י הואיל ודיעבד שרי באב"י משא"כ יי"נ דיעבד אסור ובין תוך י"ב חודש לאח"כ לא אתי לאחלופי כמ"ש הח"צ שם . אמנם הרשב"א סיים וז"ל מיהו בין דוקא סברא שכלה לחלוחית יע"ש הרי בהדיא שמחלק בין משקה יין דקליש ובין שאר איסורין שיש בהן ממש דלא מהני י"ב חודש ואפילו דיעבד אוסר בחמ"ם וה"ה בדבר חריף והרי אתה רואה שמ"ש הפ"מ בכלי לא שייך תקלה מהרשב"א מוכח להיפוך :

גם מ"ש ח"צ ופ"מ דכלים מ"ה חרסין בלועין משקין טמאין נפלו לתנור טמא ובגפת ישנה י"ב חודש טהור אלמא בחרסין לא מהני יישון תי' רמ"ם ריחם פג וטעמם נמר ואין בהם טעם כלל וזרצה בזה דלענין איסורין חשיב כעפרא ובטומאה בטומאתן ואני העני תמה על עצמי דמ"ם חזינן דגפת שהוא פסולת שהיה שומן בעין ביישון מהני אלמא שאין בהם לחלוחית כלל ובחרסין יש ש"ם דבכלי שמור כתובו א"כ אין ראיה מזגין ודורדייא וכמו שחילק הפנים מאירות וכאסור . גם מ"ש הדבר שמואל בחימום יי"נ לאסור וראית ממ"ש מוהרי"ק נכונה היא שהרי בסימן קל"ה כלי נתר לא מהני יישון יב"ח כהרשב"א מלשון דאמר אין לו טהרה עולמית וה"ה כ"ח אמרינן שאין יוצא מידי דופיו לעולם ואולי הח"צ מחלק בין יוצא ובין שאין לו טהרה ודוחק . גם החילוק בין יין דקליש לשאר איסורין יש לעיין מהחיא דגפת בפרק מ' מ"ה דכלים : **גם** מה שכתב הדבר שמואל בחימום יי"נ בכ"ח לא ידענא כפי הנראה הוא משנה ערוכה בב"י לקמן סי' קל"ה כ"ח שחימם יי"נ אין תקנה אלא ליבון בכבשן ומתכות הגעלה והר"ש משנץ דווקא בכ"ח משמע להדיא דבכ"ח כ"ע מודים בחימום אין מהני יישון כ"א ליבון בכבשן והר"ש משנץ מתיר מתכות וכ"ת אוסר דאין יוצא לעולם והיינו ע"י חמין שהתורה העידה בחמין הוא וכאסור (דכתיב אשר תבושל ישבר) :

סוף דבר הכל נשמע בכ"ח שהוחם בו אפילו איסור דרבנן אין להקל ביישון וע"י כבישה המקיל בה"מ וצורך גדול אין גוערין בו ויראה אפילו באיסור תורה כמו ד"ח עס"י צ"ו . ובמתכות יש לעיין ואין אני סכנים ח"ו לחכריע כלל וכלל אלא רק כנושא ונותן בלבד ועדיין צ"ע (ס) : **ג** קיי"ל כלי שבלע איסור מכף שאב"י דאותו שב"י שרי כמבואר סימן צ"ד אי נימא דווקא כ"ח הא כל שיש תקון בהגעלה לא דנפ"ל לכתחלה אסור . המ"י כלל ל"נ אות ג' בכלי שני כתב דעץ דיש תקנה ודאי אף בכ"ש יש להגעיל והוכיח כן מאו"ח תנ"א כ"ה וכ"ח הוה דיעבד ומשמע לכאורה ה"ה קיבל טעם פגום מאב"י אמנם מסתימת הפוסקים בצ"ד כף ב"י לקדירה אב"י דמותר הב"י משמע דא"צ להגעיל כיון שקיבל טעם פגום ובקכ"ב אבאר עוד בעוה"י : **יח** קדרה . עש"ך כוונתו דהמחבר כתב כאן אם חימם מים קודם לינת לילה צריך מעל"ע מחימום ואדיעבד קאי דלכתחלה אף לאחר מעל"ע אסור קדירה שאב"י וכ"ת לקמן קכ"ב ס"ד יע"ש והר"ב מתיר בין שהיה לילה בין בשר לחלב ובין בין חימום המים לתבשיל שני ואינו . וי"ל הא חד טעם הוא דהוה ס"ס שמא לילה פוגם ושמא כסמ"ק דהרבה מקילין אחר שאין בגוף האיסור ב"י והמ"י כלל פ"ח אות פ"ו העיר בזה בשם הט"ו בקו"א יע"ש והכר"ו אות ו' תי' דקודם חימום המים הוה ס"ס שמא לילה פוגם והמים מותרים ואת"ל לילה אין פוגם שמא כהרבה מקילין ולא הוה משם א' משא"כ לאחר חימום המים משם א' הוא שמא נט"ל בתבשיל כל שאין ספק א' מתיר יותר מחבירו עכ"ל ועיין בקונטרס הספיקות . ומ"ם בלילה בין בשר לחלב אמאי אינו מוכרח הא הוה ס"ס . ועוד הוה ליה לחלק בין הוחמו לשתיה עקכ"ב פ"ו בהג"ה . והש"ך הניח זה בצ"ע דמים מבב"ח כשאר איסורין הוא גם אפילו אי לא אמרינן נ"נ בשאר איסורין אפ"ה חימם המים מונים משעת חימום ובצ"ד אות כ"ב הארכנו יע"ש . ומ"ש הש"ך אם נקל בשאר איסורים ה"ה בב"ח היינו מים הבאים מבב"ח . אבל בישל בשר ואחר לילה חלב ואחר מעל"ע מבשל תבשיל אף בה"מ אין להתיר כלל וכמ"ש בפ"ו : **יט** לילה . דווקא לילה ש"ך והיינו מתחלתה עד עמוד השחר : **כ** ובמקום הפסד . עש"ך דמה שפולטת הקדירה במים הוה לה בלח ומים בתבשיל נמי לח הוא ואין כאן חשיבות האיסור ועמ"ש בצ"נ : **ויתר** דיני נפל"פ ביארנו בפתיחה ובקכ"ב אבאר בעוה"י וכאן אין להאריך :

קד א עכברא . עש"ך עיין גמרא עבודת כוכבים ס"ח ב' עכברא בשיכרא אמר רב ואמר רב ששת דעכבר מאים ואסר רחמנא נפ"ל נמי אסור ופריך מי מאים ל"ק הא ברבתא רבא אמר טעמא דרב בשכר משבחת ע"ש והש"ך מפרש ומי מאים ותוה סובר דרב בדדברא אסור א"כ איך אסרי רבנן רב סבר נט"ל אסור ועס"י כלל כ"ב אות כ"ה ויש לכוין דבריו כמ"ש . אלמא דגם דדברא מספקא לן באמת אי נפ"ל אף דבעצמו מושבת הוא . אמנם הרשב"א בתה"א ק"א א' חילק כפי' בין מתא כו' וחמ"י שם בה"ם התיר בדברא בשאר משקים ולי נראה שאין להקל וכ"ד הפר"ח אות א' אלא שהוא ז"ל כתב לטעמיה ולדידן לא שייך זה . ומיהו אף אם נאמר דברא נמי שוה לדמתא מ"מ רבא חולק על רב ששת דאל"כ לוקי בדמתא והרשב"א נראה דסובר עיקר פגימתן דמאיסי ומש"ה יליף טינית לשאר דברים המאוסים עב"י וא"כ כי מקשה ומי מאים אכולי קא מקשה ואין להאריך : **ב** או . עש"ך הראה לק"ה אות ב' ושם תקשה דברי המחבר אהדדי דכאן משמע בחומץ בעינן מעל"ע . ובס' בית ישראל תי' דכבוש בציר או בחומץ להרתיח הוה דרבנן וספק לקולא משא"כ לקמן באיסור תורה ודאי אף בכדי שיתחיל להרתיח אסור דרבנן והנ"ה בוודאי איסור דרבנן ותבל"י אות ב' כתב כדי שירתיח הוה ספק ובספק דהכי הוה ס"ס ולקמן סימן ק"ה אבאר אי כדי שיתחיל להרתיח הוה ד"ת או דרבנן : **ג** ודוקא . עש"ך וכבר התבאר בפ"ו והנה"כ ביאר יותר דוודאי לא הוה בריה אלא במשקה אף שא"א לבררו חיישינן שמא פגע בממשו של איסור בעדשה דלקי עליה וחמיר והוה כעין בריה מש"ה חששו ולא בשאר שרצים דלא לקי לא גזרו וביבש אח"נ דבטל

כיון דלא מינכר האיסור בעין לא גזרו דבריה ממש לא הוה ויש לעיין באו"ה כלל כ"ה ובל"י ע"ש וע' בח"פ ומדבריו כאן משמע יבש בא"ס כל שא' נס"ל בחבירו א"צ ס' ויש לדחות ועיין ס"כ ובק"ם אבאר עוד . וכזית מנבילה בלח אפשר דלא שכיח הוא שלא יהא אפשר להסיר בססגנת ואין להאריך : ד גמי . עש"ך והיינו ספק איבעי' נכנס בגדר הספק והפר"ח כאן אות ה' ובסימן ל' אות ב' דספק איבעיא אין נכנס בגדר הספק ועס"י ק"י דשם יתבאר דאנן קיי"ל דשפיר הוה ספק הן לענין ס"ס והן לענין ספק דרבנן לקולא וכאן משום דהוה כעין חסרון ידיעה : ה ויש . עש"ך ועמ"ש בט"ז ובת"מ שרי . וא"ל הא תס"ס שמא היה קשה ושמא הלכה דחומץ חלא ושיכרא אין פוגם דספק פלוגתא דרבוותא הוה ספק גמור ושמא כתי' הב' של הש"ך באות ד' דזה הוה כספק חסרון ידיעה : ו אפילו. עש"ך והיינו אף דעירוי אין אוסר יותר מכ"ק מ"מ העמוד יורד עד למטה ונוגע הקילות מעט מעט בעכבר ונאסר הכל . וה"ה כל עירוי דבר לח היתר על איסור צונן שלא נפסק הקילוח דינא הכי :

ודע דהפר"ח כתב באות ו' רוה לט"ד חנ"נ בשאר איסורין ואמת שי"ל ברא"ש דלית ליה חנ"נ אבל מ"מ צ"ע דוודאי הכין הוא דאם עכבר מונח בשולי הקדירה ע"כ צריכין לומר דהעמוד יורד עד למטה ונמס הכל וכיון שכן נתערב הכל יפה וודאי לט"ד דלא נ"נ בשאר איסורין שרי דלא שייך אפשר לסחוטו דנבלל יפה . ולפ"ז אם נמצא חתיכת נבילה בשומן כה"ג נמי יש לצדד בה"מ דלח בלח לא נ"נ בה"מ וזה כלח בלח דמי דנבלל יפה עס"י צ"ב וצ"ט דלא נודע אי נ"נ וצ"ע לדינא (ס): ז ואם . עש"ך דאם עירו ס' לא מהני דבל עירוי ועירוי נ"נ ואף דנ"נ הוה דרבנן וא"כ אמאי נחמיר מספיקא יש לומר דרך השומן להיות נמס ע"י עירוי וכיון שהעכבר נמצא שם מוכן לומן אמרינן כמו שהוא עתה כן היה קודם . ולפ"ז יש לעיין אם טלטל הכלי עם השומן ממקום למקום ונמצא עתה עכבר יש לומר ממקום למקום לא מחזקינן איסורא והיינו בשומן רך דיכול להיות שעתה נפל ובה"מ יבואר זה בסימן תס"ו . והנה בעירוי לא מהני ס' ובלא עירוי רק כבוש מהני ס' והא דבקשה צריך נטילה הוא חומרא בעלמא דמדינא כ"ק סגי ועס"י דמאוס הוא הצריכו נטילה ואין להאריך : ח ובמקום . עש"ך משמע אף שיש ס' אם הוא מאוס אסור לכת"ב ואף רק מאוס לרידיה ועבט"ז ובקי"ו אבאר עוד בזה בעזה"י : ט אם . עש"ך והוא מתה"א ק"י ב' ובב"ח כתב בס"ת ובק"ג דחילוק יש בדברים הפגומין מעיקרא אף כזית בבא"מ שרי ובין דברים משובחים אלא שנט"ל בהיתר כל שיש כא"מ אסור ואני תמה על עצמי הא דברים הפגומין נמי הכי אסרינהו רחמנא ואפ"ה כל שהיתר רבה שרי ה"ה במשובחים ונט"ל בהיתר פגום קצת כיון דטעם פגום לא אסרה תורה חד בב' בטל במין במינו אף שיש כזית כא"מ ולא מצאתי לא' מהאחרונים שיאמרו בזה . ובקצר מ"א ב' לא זכר כלל מזה דסתמא כפירושו היתר רבה היינו משהו יותר או חד בב' ואפילו יש זית בתערובת בין במשובחים או פגומים ובנ"ל (ס) ועס"י ק"ז וס"ס ק"א ששם החמיר באין ה"מ במאוסין יע"ש :

קה א ויש . עש"ך יש לי בכאן הרהורי דברים לכן אמרתי אשיחה וירוח לי : **הנה** הר"ב הביא ב' דעות בכבישה דעה א' בסתם לאסור והוא מהרי"ש באו"ה כלל למ"ד ר"ד בהג"ה ויש מקילין הוא דעת או"ה שם ד"ד (וש"ס ד"י) והש"ך הוסיף מלת "לציר מה שלא נזכר בהג"ה וסבור הייתי דבחדא חשיב לחו מעל"ע או ציר כדי שירתיח . ואמנם מ"ש שכן משמע מהרשב"א והרא"ש והט"ז בסימן ס"ט סי"ת הוא ממ"ש דמולח בכשא"ס מה שחוץ לציר שרי כו' אני תמה דע"כ הטעם דם אינו מפעפע למעלה שהרי הב"י כאן אמ"ש טור דהתיכה חציה בציר שמן אין מפעפע למעלה כתב הב"י דלא קשיא אמאי לא מפטם היתר לאיסור (ואזיל לשיטתו בסעיף ט' ועש"ך אות כ"ח) דדם אין מפעפע למעלה אלמא דם חלוק הוא משאר איסור כחושים דהיתר מפטם להו עכ"פ ושהרי הר"ב אומר כן בסימן ע"ו ס"ב בהג"ה דאם הדגים על העופות מותרים דם אין מפעפע למעלה הרי במליחה ממש דאנו אוסרים בס' וגם אין בקיאין אפילו הכי דם חלוק הוא דאין טבעו ללכת למעלה אלא למטה או לצדדים ומוכח כן בדרכתי טובא א"כ אין ראיה כלל מדם וכדאמרן גם מ"ש הש"ך דבפ"ס ע' מה שחוץ לציר מותר קשה דדם שאני דאין מפעפע למעלה :

עוד אני תמה על עצמי דוודאי הפרש גדול יש בין ציר למעל"ע דבציר יש בו ב' בחינות א' כשיעור שירתיח הוה כבוש הב' מתורת מליח כרותח כמבואר בסימן ס"ט וע' ואם כן וודאי בס"ט ע' דמה שחוץ לציר שרי אף בשהה הבשר מעל"ע ופלט כל צירו יע"ש . ואמאי לא נאסר מליח שמבליע בס' לדידן דבמליחה עכ"פ אין בקיאין וע"כ הטעם דם אין מפעפע למעלה רק למטה או לצדדין גם בציר ודאי מה שחוץ לציר בשאר איסורין אסור דבמליחה א"א בקיאין וציר זה מליחה נמי אית ביה . וראיתי במ"י כלל כ"ב אות ט"ז כתב וז"ל הש"ך אוסר בשמן מה שחוץ לכבישה ול"נ דציר כח המלח נכנס בכל חלקי הבשר והביא ראיה ממה שכתב הב"י בסימן ס"ט עכ"ל וכוונתו ממה שכתב הב"י בשם הרשב"א כח המלח מבעי רק יע"ש ולא ידענא אמאי לא כפשוטו דציר מתורת מליחה קאתינן עליה ובשמן האיסור עכ"פ אוסר מה שחוץ לציר מידי דהוה טהור תפל וטמא מליח ונגוע בקצהו וטמא שמן עכ"פ אוסר בכל חלקי הטהור וכדאמרן :

וראיתי להכה"ג בהגהות הטור אות ד' אף דהלכה כדעה א' (גם בהר"ב נוהג זה הדין עס"י רמ"ב) מכל מקום בת"ח גילה דעתו די"מ עיקר וכתב ש"ך דבשמן במליחה אסור חוץ לציר בכבישה מותר . והעתיקו דבריו הבל"י אות ב' והבאר היטב ובין יהיה הפירוש דבציר אסור ובכבישה מעל"ע שרי בשמן זה אי אפשר כמ"ש דהש"ך מדמה ציר לכבישה ובין יהיה הפירוש דבציר ובכבישה שרי זה הפך דעת הש"ך . ומה אעשה שעונותי גרמו שלא זכיתי להבין ד' הש"ך בכאן :

עוד זאת אדרוש דהר"ב סיים כמו בבישול ויש לראות בצ"ב מבואר מחלוקת ר"י ורש"י וכאן נמי בס"ד ולפי' רש"י שכפי הנראה הוא שיטת הר"ב שם אם כן בישול נמי אין מפעפע למה שחוץ לרוטב אם לא שניטא לחיות כח הרוטב שולט להפליט בלוע מלמעלה למטה אבל איפכא אם איסור נפל לתוך הרוטב ומקצת חתיכה בולעת לחוץ שפיר הרוטב מוליך לחוץ ובסימן צ"ב לא משמע כן ועמ"ש בט"ז וש"ך שם ועס"י כלל כ"ז אות י"ז באווזות שצולין ברא"ש בעקי"ן ומ"ש שם דהמחבר כאן פסק כר"י בס"ד לא ידענא דמביא רש"י ור"י ולענין הלכה בחתיכה א' חציה חוץ לכבישה במעל"ע אין אוסר וחומרא שאין מצטרף ס' למה שבתוך הכבישה (עיין או"ת לט"ד ד"ד) ובציר דין מליחה יש לו בכל הלכותיו . ובשמן באין ה"מ יש לאסור כש"ך בכבישה מעל"ע ומיהו הא לא אמרי' דהיתר כו' ובמליחה גופא עש"ך אות כ"ח ובה"מ יראה לצדד להקל. ואמנם מחתיכה לחתיכה שאצלה שמונח ע"ג יראה שאף הש"ך יודה דבשמן חוץ לכבישה אין מפליט מזו לזו וצ"ע בכל זה (ס) : ב ואם . עש"ך ומ"ש הב"י התנצל כו' ר"ל אמ"ש בב"י דה"ה לחומץ ששד שיעור זה לא נאסר אלא כ"ק לזה בלבד למד מציר אבל כשיעור שירתיח אפשר דאוסר קצת יותר כ"נ וז"ש הש"ך דבש"ע דוחק לישב כן שהרי כתב ציר וחומץ כמבושל משמע דין א' להם . והפר"ח אות ד' העלה גם כן דבחומץ לא נאסר אלא במעל"ע ובפחות אפילו כ"ק לא נאסר דציר מטעם מלוח הוא . עוד הקשה דכאן פסק המחבר דמיד נאסר כ"ק ובסי' צ"א פסק דבעינן שישהה שיעור מליחה יע"ש וכמ"ש הש"ך שם אות י"א וכאן איירי בשאר איסורים לא מדם . ויש לומר דהמחבר סובר כבוש בציר בולע כ"ק כמו חומץ דלאו מתורת מליחה קאתינן עליה אלא כל שמונח באיסור צלול קליפה בעי והכין מסתבר שהרי או"ה כלל ל' ד"י מצריך קליפה בכל איסורים בצלול שלא שהה מעל"ע והביאו הת"ח כלל כ"ב ועש"ך בצ"א אות י' ונהי דאנן קיי"ל בהדחה מ"מ חומץ וציר דחזק קליפה בעי סיד . ובשיעור שירתיח בחומץ המ"א חילק בין חומץ חזק לאין חזק עיין בל"י בסימן ק"ד אות ב' ויש להחמיר בחזק עכ"פ : **ומה** שכתב באיסור נט"ל כבר נתבאר בט"ז ומ"ש דיש פוסקים ב"י גם לינת לילה כו' השיג הכה"ג בהגהות הטור אות ו' דמה צורך ללינת לילה הא מעל"ע הוא ולדידי יש לומר דהכי קאמר א"נ תאמר דנט"ל לאחר מעל"ע והפליטה בסוף מעל"ע כמו שתירצו בזה האחרונים מכל מקום איכא נמי סניף דנ"י (אף דלא הוה משום זה לספק מכל מקום לסניף אמרת) גם לינת לילה כו' דמה"ט מקילין בהוחם מים כס"ם יע"ש :

שאלה

ולא בקשה ולקמן בק"ה אבאר קצת דיני כבישה והכל לפי הזמן והמקום דודאי שומן של בשר בסתם ובזמן קור אינו רך כל מעל"ע : (ד) ובמקום . עט"ז ועמ"י כלל כ"ד והמ"א בא"ח קנ"ד אות י"ט וכ"נ מש"ך כאן דאפילו יש ס' כל שמאוס הקריבהו נא כו' ואפשר הט"ז נמי יודה כל שמאוס אפילו יותר מס' ופחות מס' אפילו אין מאוס אסור ולישנא דהר"ב דסיים ובה"מ יש לסמוך אדברי המקילין דחקו להט"ז דמשמע דקאי אכל מה שהוזכר ודע דלאו משום איסור אכילה נגעו בזה דא"כ אי"ב לאסור וככר מגוכה בשער אפרים ל"ח דמתיר להדליק בחמאה עם חלב והמאס של טריפה וכדומה אלא כיון דמאוס הוא שאין בו ס' ונכנס טעם מס"ה אסור נמי לגבוה כ"ל . ועיין בא"ז א"ח קנ"ד אות ו' כשמאוס לדידיה כיון שאין מאוס לאחרים שרי להדליק ול"נ אלא כמ"ש בא"ר אות ח"י דאדרבה אם מאוס לדידיה אסור אף שאין מאוס לאחרים ונכון הוא דהקריבהו נא ואם אין מאוס לדידיה אף דמאוס לאחרים מותר להדליק (ס) כתבו האחרונים שם ה"ה לכל נר מצוה אסור אם הוא מאוס ימ"ם היינו נר חנוכה ויא"ס וירלה נר של שבת נ"כ יש לתנוע : (ה) ובמקום . עט"ז וירלה דאין כאן אלא כ' דינים באין ס"ה אסור בכולן חוץ יין שמן ודבש עש"ך אות ה' ובס"ת מותר אף שומן ובמ"י כלל כ"ב אות כ"ו כתב חמאה דין שומן יש לו משמע לכאורה דאדר משקין אף בהפסד מועט שרי ולפע"ד כמ"ש : ו דברים . עט"ז נידר כפסק רמ"א כאן ובק"ו והש"ך בק"ו אות ז' החמיר רק בס"ת שרי ובחלא ושכרא אסור מספיקא כמ"ש הר"ב כאן והש"ך שם וא"י על מה שסמכו העולם להתיר אף בחלא ושיכרא ובב"י סוכא דפס דזבוב אף בשיכרא אין כ"ס מדלדי הרוקח פ"מ סרי הר"ב לא כ"כ ובעל נפש יזהר בשכר וחומץ לפעמים שוהין מעל"ע או כשיעור שירתיח עש"ך ק"ה :

כתב הלח"מ בסע"ז ממ"א סלמ"ד עכבר' בשכרא וחומץ ס' וא"ת ליבעי ס"א וי"ל דבספק (איבעיא דלא אפשטא) לא עבו היכר ושכר וחומץ לא בעי מעל"ע עכ"ל ועש"ך בפ"ז אות פ"ז תמשע שסובר דטעם הר"מ ז"ל אמת ביצה הוס בריה הוסיפו ס"א ואף בק' סעלה דביצה לא הוה בריה מ"מ הוסיפו א' דהוא כעין בריה כמ"ש שם . מן אמת שהמחבר בק' כתב בריה לבטל פליטתה בס' דאין סובר טעם הר"מ ולפי מה שמתפרש בש"ך בביצה כ"ע בריה גמור' ס"א וביצה ספק טריפה אף להש"ך י"ל די בס' מידי דהוה אעכברא ספק (ס) ויש לעיין בתשוב' נ"ה בנ"ט משמע ס' וי"ל . ומ"ש הלח"מ בשכר מבליע אנן קיי"ל בחומץ כדי שירתיח לא בשכר עס"י ק"ה :

קה (א) איסור . עט"ז . קודם בואי לבאר דבריו . אחקור קצת בדיני כבוש : א כבישה זו המוזכרת בפוסקים כמה היא אם בלח דווקא ואימתי יהיה נקרא לח : ב כמה זמן ישהה בתוכו ואם פנוהו תוך הזמן ואח"כ הניחו בתוכו והשלימו לזמן ואימתי בא הבליעה והפליטה : ג אי בכלי שייך כבישה לאסור לגמרי או כ"ק מהכלי ואם יש חילוק בין חרס לעץ ומתכות : ד כבוש בציר וחומץ ושאר דברים חריפים אי מהני לכלי כשיעור שירתיח א"ד בכלי אין אוסר כבוש כ"א מע"ע : ה כבישה זו המוזכרת אי ד"ת ואת"ל ד"ת בציר וחומץ כדי שירתיח אי ד"ת : ו כבוש כמבושל אי ממש כמבושל או דסגי רק להפליט ולהבליע . גם אי מה שחוץ לכבישה אסור או מותר : **ואשיב** בקצרה . דע בכבישה לא שייך אלא דבר גוש בדבר נגוב מפליט ומבליע מזה לזה בכונוס לחים שזה מיד יתערבו ויאסרו וא"ז ולא בכונוס יבשים אף שהם לחים קצת לא שייך גבייהו כבישה אפי' יעמדו ימים רבים כן . וכמ"ש הד"מ בשם המרדכי פ"ב דביצה . וכ"כ או"ה כלל למ"ד דט"ו . ואפי' שומן ואיסור מונח בתוכו כל שהוא קשה לא הוה כבוש רק אם הוא רך כדאיתא בסימן ק"ד והוא בתשובת הרא"ש כלל כ' סימן א' ושם מבואר אם כך שהאיסור המונח בתוכו מתנענע ממקום למקום כבוש תיקרי וכ"כ ז"ל . והאיסור או ההיתר שנכבש במים קרושים וכדומה המ"י בסו"ת סימן י"ד התיר ואמר דבקרח לא שייך כבוש וכן מסתבר דאין מתנענע וכ"ש שנעשה כאבן היבש בתוכו ולא מפליט אלא שבל"י בסו"ת וכאן אות א' כ' שבט"ז בש"ש ש"ך אות ז' כתב דהוה כבוש . ועיינתי שם וראיתי שכתב על מ"ש הלבוש ס"ט דמותר להניח בבד בחמה ולא הוה נולד דתורת משקין לכל דבר דשייך ביה כבוש . וכא"ר שם אות י"ג הניח בצ"ע דמשמע מאן דמתיר בקרח מתיר בשומן קרוש יע"ש אלמא לא מטעמא דתורת משקין לכ"ד כ"כ כוונתו ואני לא הבנתי מה ענין תורת משקין לכ"ד לטומאה ולטבול בו (עיין כ"א סל"ג) ולא הוה נולד דאם א' להם תורת משקין מסח"כ לענין כבוש דכל שהוא קשה לא שייך ביה כבישה וכ"כ להלכה בה"מ עכ"פ עיין מ"ש בס"ס . ויהא ביבש שהן לחים קצת אפי' נטילה אין צריך דיעבד ומעכבר בשומן אין ראיה דמאוס הוא ומכל מקום לכתחלה יטול כעובי אגודל עס"י ק"ד . ובשומן שם כס"ם נמי חד טעמא הוא דמעיקרא אוכלא והשתא אוכלא ולא אבדו שם העצם וכאמור :

כמה זמן ישהה מבואר מעל"ע . אלא שראיתי להכה"ג בהגהות הטור אות ג' ובבל"י אות ה' דלהרכ"ח בקנ"ת נידר דכבוש ג"י אלא בשל תורה אזלינן מספיקא לחומרא יע"ש משמע דחשיב ליה ספיקא דרבוותא וקשה א"כ בספק כבוש מעל"ע נתיר מס"ס שמא לא נכנס מעל"ע ושמא ה"כה נ"י בעינן דעדיף מס"ס דמעשה . ובאו"ה מבואר כלל למ"ד ד"נ ספק מעל"ע אסור וע"כ כיון דהמחבר והר"ב הכריעו כן לא נכנס בגדר הספק כלל ועמ"י כלל כ"ד אות ב' דאם תוך מעל"ע שפכו המים ונתנו מים אחרים אף שהיה מעל"ע בצירוף או יותר מכל מקום בעינן מעת לעת בלי הפסק כ"כ הגאון מהרא"ש שפירא ז"ל יעוין שם ובה"מ ראוי להתיר כה"ג . והבליעה והפליטה בסוף תשלום מעת לעת ואפי' הכי שפיר כתבו הט"ז והש"ך כאן דהיתר שנכבש בכלי איסור נט"ל דכיון שהסירו מהאיסור ואחר כך שפכו היתר לתוכו או הוה אחר מעת לעת ופשוט :

ואם בכלי שייך כבישה לגמרי כן הלכה וכמ"ש הת"ח כלל ס"ה ד"א והאו"ה כלל כ"ד ד"ס דלא כמ"ש בכלל נ"ו ד"א כ"כ הת"ח שם . וכ"כ הש"ך בנ"ה אות י"ג ובקנ"ס אות ל"ג דאין לגזור מוי"כ ע"ש . ואף שהט"ז כאן אות א' מסתפק ע"ז מ"מ להלכה קיי"ל כבוש מעל"ע בכלי מפליט ומבליע בכולו : ואם יש חילוק בין חרס לעץ ומתכות הנה בט"ז ז"ג אות ב' דאם כ"ח ישן מעל"ע בולע וחדש משמע שבולע מיד וכ"כ הפר"ח כאן אות א' דלא כנה"כ כנ"ג יע"ש ובאמת בקל"ה ס"ד מבואר דכ"ח חדש בולע מיד וצ"ע על נה"כ בכ"ג ושם נתבאר והחוש יעיד דחדש בולע ולכן אף בה"מ אין לי להורות היתר אגגס כ"ח בגלייז"ט יראה לי להקל בהפסד קצת ואף דבקל"ה ס"ה יש להחמיר מ"מ הכו דלא נוסיף עליה . ומ"ש הש"ך מאו"ה כלל כ' ד"ח וכלל למ"ד ד"ט דחרס נמי מעל"ע י"ל בושן שיינו שעם ג' או ש"א חני יום שטבע כו' ופן דינו מבואר דמעל"ע נאסר ובפחות די בהדחה . ומתכות הנה בא"ה כלל ב' ד"ת החי' והט"ז כאן אוסר ועס"י ס"ת בש"ך אות ל"ג בעירו בכ"מ לדי"ו אין אוסר וה"ה אגגר כבוש יע"ש ובס"ת כלל ל"ג וסמ"י אות ו' בה"מ יש להתיר יע"ש מ"מ בכלל ג' אות ס' כתב דבקל"ס ס"ת מחמירין בשל מתכות לי"כ ס"ה באיסורין דאו"ה למד איסורין מיי"נ יע"ש . ובכלל פ"ס אות י"ב כתב דזכוכית אין בולע בכבוש דכי"כ בקל"ס נמי פסק כן והקשה מא"ח תנ"ח סכ"ו דמחמיר שם בזכוכית ותי' חומרא דחמץ יע"ש . ועמ"א שם ויש לעיין בזה . ועש"ך בקל"ה אט"ו . אמור מעתה ד' חילוקי כלים יש חרס בולע מיד כנזכר ובגלייז"ט יש להקל אף שגלייז"ט שלנו אין דומה למנוסה אבר . ועץ מעל"ע בולע בכולו ולא קודם לכן ומתכות יש מחלוקת וכלי זכוכית המיקל כס"מ לא הפסיד :

ובבוש כשיעור שירתיח בדברים חריפים כמו ציר וחומץ בכלי איכא לעיונא ביה כמו שאגיד . בט"ז מ"א וש"ך ס"ח בסימן ס"ט מבואר דלהפליט מכלי אין מפליט כדי שירתיח ודוקא מעל"ע דלא כפרישה שם ונסתפקנו שם אי להבליע בכלי כדי שירתיח מהו דמש"ך שם טעם דכדי שירתיח דינו כמליח דאין מפליט מכלי ולפ"ז להבליע שפיר מבליע והיינו בחומץ או ציר בכולו עג"ת ולט"ז שם משמע דכבוש כדי שירתיח אין מועיל בכלי משמע אף להבליע . יע"ש ותשובת דר"א בחולין קי"ח דמוכיח מלית כרותח ומנלן דלמא דנשתהה שיעור כדי שירתיח י"ל לידוע היה שלא שהה כ"כ יע"ש . ובספר בית ישראל סימן נ"ח הקשה איך מוכיח דמלית כרותח דהא ציר עדיף יע"ש ואי משום הא ל"ק דהא דכתב הר"ב דציר מכשר שנאכל מחמת מלחו מ"מ הציר אין נאכל מחמת מלחו א"כ אין חילוק בין בשר לציר ושפיר מוכיח שם . ומה דכתב בת"ח כלל ס"ה ד"א דאו"ה סותר עצמו מכלל כ"ד לכלל ל"ז י"ל בל"ז מיירי שיעור כבישה כדי שירתיח דאין מבליע בכלי יותר מכ"ק וכשיטת הט"ז והש"ך בס"ט אות מ"א וש"ת והכן . וירלה דחומץ לא עדיף מציר וכ"ש למ"ש הש"ך אות כ' . ויש כלמות ראיה ממ"ש הר"מ ז"ל פי"ד ממ"א כבשין של עובד כוכבים שרי ומשמע אף בחומץ וציר כל שאין חשש יי"נ ולב"י סתם כ"ע ולהר"מ כ"י ואמאי היא מפליט ומשמע דהר"מ כשיעור שירתיח אית ליה אבל אי אינו מפליט מכלי א"ש ואף ד"ת נ"ט לפגם י"ל דהר"מ ז"ל דווקא קורט וכדומה ועיין בסרלכ"ח קנ"ח ואין להאריך :

ובבישה זו האוסרת היא מ"ה כלמוכח מהא דאמרינן בב"ח חידוש ש"מ דבשאר איסורין מ"ה כ"כ ז"ל ומיהו בחומץ וציר אי הוה מ"ה בס' בית ישראל בק"ד כתב דהוה דרבנן ומש"ה כתב דפחות משיעור מעל"ע עכברא ספק מסביח ספק דרבנן יע"ש ומש"ך אין ראיה דשפיר הקשה דזה לא הוה ספק [illegible] הוה ספק כמ"ש הש"ך בק"ד אות ד' . ובכר"ו אות כ' מסופק בזה יע"ש ומ"ש מהר"מ ז"ל בה"ש שכ"ב ה"י ובש"ע א"ח סכ"ח ס"ג סכונה אסור שהוא כמבושל אין ראיה דוודאי מבושל ממש שלא על ידי האור בחמה שרי אלא כעין מבושל הוא ומ"מ מאחר שסתמו הפוסקים וודאי אין להקל כדי שירתיח הוי דאורייתא : **ובבוש** הוא רק מפליט ומבליע לא מבשל ממש ונ"מ דם שיוצא ע"י כבישה דאורייתא ול"ד לדם שמלחו כדבעינן למימר קמן . ומה שחוץ לכבישה שרי כמ"ש הט"ז אות ב' והש"ך אות ס' ושם יבואר בעזה"י . ומעתה אבוא לבאר דברי הט"ז :

הנה מ"ש סבר נט"ע עס"י נ"ט וקנ"ה ומ"ש דנראה דאין לאסור מה שנשרה או נתבשל בכלי ששרה איסור מעל"ע ר"ל נשרה היתר בכלי איסור או נתבשל לאחר שהורק הכלי מעל"ע דל"ם דכבוש מבליע ביותר ולא הופג טעמא אף מעל"ע שהרי או"ה אוסר בנשרה היתר אח"כ לנ"א דאינו כן ובכה"ג ובאורח מישור סביבו שנתבשל מיד שהורק ותמהו עליו יע"ש ונ"א דהא סיים דנט"ל הוה אלא תרין נט"ל קאתינן עליה ובא"מ כתב שמצא כתב יד של הט"ז כתב דאין כבוש מבליע בכלי אלא כ"ק ויש במבשיל ס' נגד הקליפה עס"י קל"ה . ובכנ"ג אות ב' החמיר הט"ז גופא בכבוש מעל"ע תוך כ"ח ישן ובתוך מעת לעת להורקה בישלו בשר אסור וכן הלכה דבכולי מעלינן והשאר הדברים מבוארים וכדבריהם (ס) : (ב) ויש מקילין . וכ"ש בת"ח כלל כ"ב (ד"ו) ט"ז דל"ת דהר"ב הביא דעה א' בסתם ובהר"ב נ"כ נוהג הדין דהלכה כדיעה א' בסתם כמ"ש הכה"ג בהגהות הטור אות ד' ועס"י רמ"ב . ודע דאם יש ס' בכל החתיכה נגד האיסור אף כל האיסור או מה שחוץ לכבישה ממ"נ מותר ובתוך הכבישה אסור דאין מה שבחוץ מצטרף והוא הדין לסיפק אם האיסור נכנס בהיתר אם יש ס' בהיתר נגד האיסור שבתוך הכבישה שרי לו"מ שהוא עיקר ועיין באו"ה כלל למ"ד :

וראיתי בסמ"י כלל כ"ב אות ט"ו דבר חידוש והוא פלא גדול בעיני וז"ל כתב או"ה כלל למ"ד ד"ד אי איתשי מקצת החתיכה בתוך החלב מעל"ע ונתבשל צריך במקצת שחוץ לכבישה ס' וא"ל צריך ס' בקדירה נגד כל החתיכה דהוה דבוק משא"כ אי לא שהה מעל"ע אף אותו מקצת שרי אם יש ס' בקדירה נגד אותו מקצת (שחוץ הכבישה) דלא נאסר מעולם . ופי' המ"י דה"ק דכל שלא שהה מעת לעת בולע מחלב ע"י הדחה היטב יוצא ול"ד לכלל ס' דין כ' (בת"ח) דבר שצריך הדחה בדיעבד שרי בלא הדחה דהתם יבש ביבש ושניהם לחים משא"כ לא בולע הוא כנונן וע"י הדחה היטב יוצא והר"ב שהשמיט זה לרוב פשיטותו עכ"ל ואני תמה ע"ז . דוודאי הדין הא' אי נשתהה מעת לעת צריך ס' במקצת שחוץ לכבישה זה אמת ויליב כדין איסור דבוק וזה השמיט הר"ב לרוב פשיטותו . ואפי' יש ס' המקצת שחוץ הכבישה אסור לעולם אסור אבל הדין הב' צ"ע טובא דמשמע מדבריו טובא דפחות מעל"ע אין בולע כלל והדחה הוא רק שע"ם ועס"י נ"ג בט"ז כלומר אין בולע כלל . וא"כ דיעבד א"צ ס' כלל . ועוד לדידיה שכתב דבולע מלח אלא שמפליט על ידי הדחה וכי אינו הנעלה בחוכלין לומר פס"ס לא הוה דבוק מיד שבא למים מפליט בהדחה ולא ממסרים לבלוע ועוד דהא בכלל כ"ח ד"ג כתב אי לא שהה מעת לעת מצטרף החתיכה וכל מה שבקדירה נבטל החלב שעליה הרי סותר למ"ש בלמ"ד בתרתי אי דכאן מצטרף החתיכה עצמה ושם צריך שאר הקדירה לא החתיכה והב' דחלב שעליו משמע לא הבלוע ע"כ נראה לדינא שא"צ ס' רק הכלוחית שעליה כמ"ש בכלל כ"ה ד"ע והותר החתיכה מותרים ובמ"ש : **אמנם** הא יש ללמוד מאו"ה בכלל למ"ד ד"ד כתב אי שהה מעת לעת צריך ס' נגד מקצת ואי לאו הכל אסור דמאחר [illegible] שלא גזרו על הנאתן עכ"ל ויש לעיין מה הוא כוונתו כי לכאורה יאמר כבוש דרבנן מותר בהנאה לא צורכא דעכשיו מבושל הוא ואי לומר דאיסור דבוק הוה בדרבנן יש לומר כה"ג בב"ח הוה אי דבוק דאורייתא . וכן עד"מ חתיכה שדבוק בה חלב ואין ס' בחתיכה עצמה אף שיש ס' בכל הקדירה וודאי שאר החתיכות דבשאר איסורין דרבנן דל"נ בשאר איסורין דרבנן וחתיכה שחלב דבוק מ"ה שאי אומר שהיא מה רם לבלוע [illegible] פ"ת חוץ לרוטב וצ"ע בזה ואי דבו ; כה"ג הוה מ"ה או תוספת בעלמא אנו מחמירין ועס"י ע"ב : **ויש** לנו לומר או לידוע כמה חלב בלע ע"י כבישה ונגד חלב הבלוע במקצת יש בכל החתיכה ס' א"כ לא בעינן [illegible] לבלוע דע"י בישול מתפשט בכל החתיכה וכל דרך הלוכו לא נ"נ דאל"כ לא ופרגם ע"ה שנפל על גב החתיכה אם יש בחתיכה ס' ש"מ כל דרך הלוכו לא נ"נ עיין חולין ק' בתוס' גבי אוקי רב יע"ש ועיקר משום כבישה והוה דרבנן . או דבשאר הקדירה אין טעם חלב אלא מכח נ"נ או הוה אותה חתיכה דין שאר איסורין ובשאר הקדירה מותר בהנאה ומיהו אותה חתיכה אסורה בהנאה דיש בה טעם ככ"ם :

עוד לחדשי ממ"ש בהגהות שבסוף ספר דאסור לבשל חתיכה כבושה מעל"ע בחלב דמעיקרא כבוש ועתה איסור אית' משמע חתיכה שכיבנה כח"ב כבר מותר לחזו ולבשלה מיהו בשר מבושל וחלב מכוש: אסור לבשלן אח"כ יחד דיש בישול אחר בישול ול"ד לשבת ואסור נמי בהנאה וכדבריו נראה בהגהות בשר כח"ב אלא דכאן שהחתיכה בלועה מחלב אין איסור אלא במעיקרא כבוש והשתא בישול וגם זה צ"ע (*) : (ג) וספק . עיין ט"ז והם דברים פשוטים דכאו"ה כלל נמ"ד ד"ב מבואר דספק כבוש היינו ספק אי נכבש מעל"ע (לא כספק ב' חתיכות או נכבש כ"ד שעות וכדומה) והא קשי' ליה אמאי לא אוקמי' אחזקה ורא"ה מתקוה שאע"פ שמימיו טעמים עולין וטעמים מתמעטין כל שלא סותק להיות מתמעטין שחות עמ' שלא בשר אף שמלא בחזקתו מ"מ חזקת טמא איתרע שהרי טבל וחזקת סמקוה לא איתרע ומן הדין כשר בלי בדיקה אלא שכשר הדבר לברורי יע"ש בר"א וכ"ש שכא דליכא חזקה לאיסורא . ובגט"כ ופר"ם וכס"ת אות נ' ובה"ג בהגהות הטור אות נ' כולם חלקו עליו דהתם לא איתרע והכא איתרע וכן סיים א"ח וכבר איתרע חזקתים יע"ש . והכר"ו אות נ' הקשה מגבינות פ"א דאף דיטרפה אמרינן השתא נטרפה אף דאיתרע ואי משום הא י"ל דאיכא רוב ונאמר השתא יצאה מרוב ומקודם מהרוב היה ואיכא נמי רובא וחזקה מחמת רובא משא"כ כאן עס"י א' בש"ך בסותו שאיתרע ובד"ת פ"א ואמנם כן כי הדברים עמוקים וארוכים ורחבים מני ים ואי"ה בס' סוגית העמקים אבאר זה ואין אדבר כ.עט רגע : **דע** מ"ש הט"ז לחלק בסימן נ"ח בנספך לא ידענא מהו דהתם נמי נימא אוקי אחזקת כשרות והיה בו ס' וכן לקמן בקי"א נפל איסור לב' קדירות וא' איסור והאיסור מ"מ לא תלינן שאני אומר ולא אוקמי' אחזקה וכדומה הרבה ובההיא דנ"ח יש לדחוק ולומר דאיסור ברור בנבל וצריך אתה לידע אי יש ס' ומספק אסיר הוא ואף שזה דוחק מ"מ בההיא דקי"א דספק אי נפל האיסור לאיסור או להיתר אמאי לא נימא אוקמי' אחזקה . וסבור הייתי לומר דחזקה יליף לה מנגע עיין חולין י"א אף דאיתרע עתה דחסר מ"מ חזקה דמעיקרא עדיפא ולא עוד אף דאיכא חזקת הבית וחזקה דהשתא אמרינן חזקה דבית איתרע שהרי נראה נגע בכ' גריסין וטמא וחזקה דהשתא כמאן דליתא דמי וזולת מקוה שנמדד ונמצא חסר די"ל חסר ואתאי חזקה דהשתא אלימתא כ"ו מתכבר מקוה' חולין י"א ונדה ב' ב' יע"ש היטב ויש לומר דווקא כי התם דנהי שעתה איתרע מ"מ קודם לכן אין ריעותא ואמרינן בשעה ביאה מבית אכיו היה כב' גריסין משא"כ שאנו דנין על שעת הריעותא וודאי אמרינן כיון דאתרע מן התורה לא אוקמיה אחזקה בספק השקול והא דכתבו התוס' יבמות ל"א וחולין מ"ג דרוסה אי ל"ש בספק היינו מ.יכין היינו דאיכא נמי רוב כבהמה ועיין סי' נ' והביא דפר"א ל"א תרי ותרי ספיקא דרבנן אף דאיתרע יש לומר דאוקי תרי בהדי תרי ואיכא עדות כלל ומש"ה מן התורה אוקמיה אחזקה משא"כ בריעותא בגוף המעשה ועיין בית שמואל א"ה סימן ג' ומ"ז שדברין קנא סותרים ואל תשיבני ממ"ש הח"מ בא"ה סימן למ"ד ספק קרוב לה או לו היינו ב' כיתי עדים אבל כת א' מספיקא א"נ גט דאוקי אחזקה אלמא נכפוך הוא יש לומר דטעמא דכא איכא דכל שעדים מסופקין אפי' נימא דקרוב לס מ"מ הוה כקידשה בלא עדים וזה ס.ייק ב"ם שם בלות ט' ובמרדכי גופא סוף גיטין כ"ל בפי' דהוה כקידשה בלא עדים . וכן בנירושין כה"נ עיין א"ה קל"ט . אלא באחר כעיון ליקא דהתוס' בחולין ט' ב' ד"ה התם ובהמדיר ע"ה ד"ה ספק כתבו היכא דאיתרע החזקה כמו באומר שא' מכם נטמא אפ"ה ברה"ר טהורים דאוקמיה אחזקה דמבוטה לא ילפינן אלא דבר שיכול להיות כמו סוטה ובהמדיר אוקי לפלוגתייהו דרבנן ור"י בנזקק לטי..אה ועיין פנים מאירות ח"א שאלה ס"ו יע"ש ובר"מ ז"ל פרק כ' מהל' ט"ל ובתי"ט פ"ד דנגעים ובי.ית ס"ס. דמוקי להא דהר"מ כחני גרים כהר"ש שם ואין להאריך . ואיך שיהיה קשיא ההיא דקי"א ובס יבואר . ועיין פר"ח סי.ן כ"ט ול' ותב"ם שם ובפתיחה להלכות טריפות מ"ש וכאן אין להאריך ובספר סוגית העמקים ולקמן בקי"א וק"י בכ.לי ס"ס אבאר עוד מעין זה :

שאלה שלש חביות עומדין במרתף בא' יין ובא' שכר ובא' חומץ ומצאו בהם כבוש חתיכת בשר וכבד וחלב וא"י אם שהה מעל"ע או לאו מה יהיה משפט המשקין. ומשפט הבשר והכבד :

תשובה אשיב בקצרה לכאורה יאמר דם שבישלו לרידן דרבנן וכבוש כמבושל וספק כבוש בדרבנן שרי כמו בכ"ח אמנם זה טעות דכבוש מפלים ומבליע לא מבשל ממש עס"י ס"ס בשר המלוכלך כו' ובח"ח כלל נ' ובמ"י אות ד' ואף דם שמלחו אין עובר עיין מנחות כ"א משמע הטעם דמליח כרותח אפ"ה י"ל עיקר הטעם דמלח משנה לדם מכמות שהיה משא"כ כבוש וכאמור וכ"ם באו"ה כלל לס"ד ד"א בשר בתוך דם כבוש אסור מן התורה וכבר כתבנו במקום אחר (עיין פתיחה להל' מליחה) אפילו דם בעין שבישלו דרבנן ויש כדמות ראיה מבכורות כ"א ב' חלב מנלן דשריא מבב"ח והא דם שבישלו דרבנן וקשה מנלן מבב"ח אלא הוכחה הוא מדהתירה תורה דאשתרי וש"מ כבוש לאו כמבושל ממש ויש לרחות דמ"ם התירה התורה בבישל תחלה כ"א לברו (ריש בישול אחר בישול) ואין להאריך וס"ם כן הלכה . ודם הכבר כתבנו בסימן ע"ח דרבנן יש להקל במשקה שנמצא בו הכבד ויין י"ל דדם נט"ל בו עס"י ק"נ ומה יהיה משפט החתיכות הנה בסי' פ"ם סס"ו מבואר שם ואין להקל כאן בספק כבוש . ואמנם בכבד יש לעיין ביח ועכח"ח כלל כ"ר ובמ"י אות כ' ובצ"צ קכ"א רי"ל כבד אוסרת ואין נאסרת בכביש וגם ספק אי נכבש מעל"ע בצירוף ב' הטעמים יש לצדד אי נתערב בתבשיל ויש ה"מ וכבר ביארנו מזה במקום אחר גם בחומץ יש לצדד דהוה חליטה וכאסור : ג ובפתות . עש"ך וה"ה דיש נ"ס אחרות והרא מינייהו נקים . וראוי שתדע דכבוש בטל בס' כמ"ש או"ה כלל לס"ד ר"ד ואפילו קליפה במקום שנגע א"צ ומיהו זה במעל"ע אבל ציר וחומץ דסיר נאסר כ"ק ודאי אף במעל"ע ס' בעי וקליפה וכן לאו"ה במים מעל"ע (אלא דלא קיי"ל כאו"ה בהא) ומ"ש רנ"ם לאיסור דרבנן והיתר כחושים ממש דמליחה כ"ק כמ"ש באות ל"ו (מ"ם ל"ו) הראה בזה דבר חידוש והוא כמו שאגיד דווקא שניהם כחושים ממש הא היתר שמן מפטם לאיסור אף בדרבנן דאורי אורי ליה הר"ב להמחבר בס"ה (מרשתיק) וגדולה מזו אפילו כחוש ששייך דררא דשומן א"צ בקיאין בבעין ומפטם ודווקא כחושים ממש ואמנם במליחה בדרבנן ואיסור כחוש ממש אף שהיתר שמן לא מפטם ליה והר"ב גילה דעתו כמ"ש בס"ט באיסור דלא שייך שמנונית כמו חס"ם וכן בא"ח תס"ז חסה בתרנגולת אף בתרנגולת שמינה . וכן כתב חס"י בכלל ל"ח אות י"נ דסברת הר"ב לפסוק כהמחבר בצליה דהיתר מפטם לאיסור ובמליחה אין היתר מפטם לאיסור ועיין שם כלל כ"נ ובמ"י אות ז' ח' ט' ובש"ך אות כ"ח ושם ובסוף הסימן יבואר עוד . ויש נ"ם בח"ם בכחוש קצת אלא דהש"ך הרא מינייהו נקים : ד וע"ל . עיין ש"ך ועיין מה שכתב כאן בש"ך אות א' באורך : ה וראוי. עש"ך ויש קצת חיסור לשון במ"ש ויש פוסקים רכ"ש בו' צ"ל אבל כ"ח מבליע או לתניה בע"א . ולהלכה העלה כהמחבר והר"א ואבאר, בעירוי שלא נפסק הקילוח לחומרא קי"ל דמבשל ב"ק מחמת ספק והלכך בשבת אסור לערות שמא מבשל ובב"ח הקליפה אסור בהנאה וכלי הנאסר במליחה כ"ק לא מהני להגעיל ע"י עירוי דשמא אין מבשל כ"ק וצ"ע בזה . ועירוי שנפסק הקילוח וודאי אינו מבשל אלא אפילו מבליע ומפלים חוח רק חומרא בעלמא מדרבנן לא מן התורה כמ"ש במ"א או"ח תס"ו אות ל"נ דאדמיקר א"א דלא בלע פורתא ועמ"ש בצ"ב ובאין יס"ב פסק דצריך קליפה והיינו בכ"ר אבל כ"ש יראה דבאין יס"ב אפילו קליפה לא בעי והחסיר י"ל יע"ש ועיין מ"י בלל כ"נ אות ר' ונ"ו אות כ' חילק במאכל בעי קליפה ולכלי באין יס"ב אף בכ"ר אין אוסר ומשמע אף מאוכל לכלי באין יס"ב בכ"ר אין להתמיר ועמ"ש בסימן ס"ח ולקמן סוף הסימן אבאר על הסדר בעזה"י : ו חכל . עש"ך ובאות כ"ח אבאר אי שייך פיטום מהיתר לאיסור כשהיתר קר ובאות ל"ז

אמנם כן ראוי להודיע שמ"ש סר"ב דספק כבוש אסור אם הוא דווקא שעמד בכלי א' אבל לא בהורק מכלי אל כלי וכן בכלי א' אם טלטלו ממקום למקום עיין א"ח סס"ז סי"א וסי"ב וכמ"א אות י"ו וכ"ה ופרמ"ס לובלין ז"ל סימן ע"ח בכרוב דממקום למקום לא מחזקינן כו' ומזמן לזמן מחזקינן איסורא והמ"א בא"ח כ"ה הביא ראיה מנדה נ' ב' דהם סיתה קדירה חמה על סכירה והניחוהו על הקרקע (*) ונשפכה ומצאו ברעין דלא מחזקינן ממ.קום למקום ועיינתי שם אהא דפלוגתא חזקיה ור' יוחנן בקופה ומסיק שטלטלו מזווית ביח זה לזה חזקיה סבר לא מחזקינן ממקום למקום ור"י סבר מחזקינן ולכאורה דחזקיה רבים ה"י והלכה כוותיה ומש"ה מביא המ"א ראיה ואני תמה דהר"מ פי"ו מה' בא"ם ה"ב פסק כר"י יע"ש והפ"מ ח"א סימן ט"ו כתב נ"כ זה ולפמ"ש הלכה כר"י . ובסנס"ד ואו"ס כלל ל"ד ד"ס בקערה מולבת כין בשר לא מחזקינן ריעותא דלא מחזקינן טומאה ממקום למקום פס"י נ"ה בט"ו אות י"ד דכתב רק מטעם דס"ם יע"ש . ועיין פר"ח בסימן מ"א אות י"א ונ"ס אות ח"י כתב דאין לסמוך למעשה לטעם דכאן נמלא יע"ש : **אמנם** בהורק מכלי אל כלי ומצאו בכלי התחתון ולא היה שם מעת לעת יש מקום להקל והלבכ"ד בסי"ו מס' שה"ס מודה דמכלי אל כלי לא מחזקינן אף לר"י יע"ש ובצ"ו י"ל כחמ"ס דאיסור משסו דרבנן סמכינן אזה ולא כאיסור תורה וע"ש בר"מ ובר"א ז"ל ומשמע שם אף לחולין בקופה וכדומה מטמאין מזמן לזמן דלא כמ"ש התוס' ריש נדה ד"ס מעת לעת יע"ש :

אמנם כן לולי דמסתפינא וביותר מדברי החכמה נעלמו ממני . הייתי אומר דודאי מזמן לזמן מחזקינן ריעותא כמבואר בא"ם תס"ו ובתנאי כמו שאגיד דוודאי כל שיש לומר עתה ממש נפלה החטה והאיסור לא מחזקינן למפרע אבל כל שילהה מחזקה וא"א להגביל זמן עד"מ שהיה מכוסה הכלי אי שעה או מחזקינן למפרע שהרי הרשב"א בחידושיו דף י"א ובתס"א ס"ו א' בגבינות כתב דהם עכשיו שאיגע מקרוב ממש קודם שחיטה אמרינן עתה נטרפה משא"כ בהוגלד דיצאה זמן מה ותלי"א ראיה מכתם יבש דמטמא למפרע כיון דא"א לומר עתה ממש דהא יבש הוא שוב אין מעמידין על חזקה וכ"ל לנאמן בהמדיר דא"א שמיד כ.בו התם מרשות לרשות עכ"ל ומהמעיין שם היטב ובהרא"ה יתבאר כמ"ש הט"ז בסימן פ"א אות ג' דהחילוק הוא כל שאפשר לומר עתה ממש ברגע זו איתרע החזקה כמו נגע דברגע אחד יכול להחסר אין מחזיקין מז.ן לזמן למפרע משא"כ בהוגלד דודאי ב' ימים יצאה מתו.תו וא"א לתת גבול מחזיקין למפרע . ולא כמ"ש במשמרת הבית יע"ש . ומן אמת שלא זכיתי להבין דב.יו הקדושים במ"ש מכתם יבש וכא בנדה כ"ו ב' מבואר דר' שמעון לא פליג אלא אשרץ לח והתם נמי מטמא למפרע עד שעה שיוכל להיות לח ובכתם אף בלח מחזיקין למפרע.ועיין בר"מ פ"ג מהל' משכב ומושב ס"ז ואין להאריך :

הנה מתמוה כיס נדה ב' אמרינן חסר ואתאי וי"ל שפירוש דמעט מעט רגיל להתחסר הלכך חזקה דמעיקרא לא אלימתא' אמנם רש"י שם ד"ה חסר ואיתרע חזקה מקמי סכי טובא ולא ידעינן מאימת ע"ם אלא דכל שילהה זמן מה וא"א לתת גבול לומר עתה ממש מחזיקין מדינא למפרע אף לחולין כההיא דמקוה ומן התורה כמ"ש הרשב"א בסימן ב' אות ל"ב בדמוכח מתוס' חולין יו"ד ב' ד"ס ודלמא דלא כב"ח בתשובת סימן א' דכתב דמקוה לא הוה אלא מדרבנן יע"ש . וא"כ באמת כן הוא ורב הונא דהלכתא כוותי' בחולין יו"ד א' אף דלא חסר ואתאי יש לייתב בכמה אנפין או דדרך הסכין להתקלקל בחתיכה והוה חזקה העשויה להתקלקל לא אלימא' חזקה דמעיקרא או דסכין נמי מעט מעט דרכו להתקלקל ולפנים אח"כ ועמ"ש בסימן א' בשוחט שאיתרע וא"כ בגבינות בסימן פ"א דמכשירין בהוגלד משום דאיכא רוב בהמות ואומרין באותה שעה הכשירה היתה ועדיף טפי מחזקה דהשתא משא"כ היכא דליכא כ"א חזקה דמעיקרא ואיתרע השתא בשה וודאי אי יצאה זמן מה וא"א לתת גבול עכ"ם חזקה דהשתא שקול כמו חזקה דמעיקרא ומידי ספיקא לא נפקא ובאיסור תורה לחומרא . ומיהו מכלי לכלי או מרשות לרשות אף כה"ג י"ל דמי למומין אף שילהה זמן מה כמ"ש הרשב"א בחדושיו ובתה"א ס"ו א' :

ואי קשיא מא"ח תס"ו סי"ב וכמ"א שם אות ח' י"ע דהתם ליכא כ"כ חזקה דמעיקרא דאין הכרוב והמים בדוקין כ"ל מחמת אש"ם מזמן לזמן מחזקינן ריעותא וכן כתב סמ"ב שמ"א הספיק לשונו שם . וזה לשון סמ"ב בסימן ס"ם דבנדה לא אוקמי אחזקה והשתא חסירה אלא מטעם העמד המקוה על חזקתה משא"כ כאן דליכא חזקה חיישינן שמא נתליעה היה עב"ל . ויראה לפרש דבריו דס"ק במקום שנפסד דאי לאו חסר ואתאי היינו מעמידין על חזקה דמעיקרא משום שיש לה חזקה טובה משא"כ מי מליגה וכרוב דמור"ם לובלין ז"ל סימן ע"ח אף דהיה בחזקת שאין בהם תמן מ"מ חזקה אלימתא ומבוררת לא היה יע"ש :

העולה מכל מיני מצליותא דכתיבנא הוא באם מצאו איסור כבוש בהיתר וא"א לומר עתה ממש נפל בזה ודאי יש לאסור . ואם י"ל עתה נפל אם בדקו מקודם ולא ראו איסור לא מחזקינן וא"ל מחזקינן (ובאיסור דרבנן יש לעיין ושאני תמן דהחמירו כמה חומרות ועמ"י קי' דאיסור רבנן בחזקת איסור ושם יבואר) וכ"ז בכלי א' אבל מכלי לכלי או מרשות לרשות אף ביצאה זמן מה מחזקינן דומיא דמומין ומיהו זה בהיה בדוק מקודם ואל"ע יש לעיין בזה והדברים ארוכים ולמעשה כל זה צ"ע : (ד) וכלוי . עט"ז מסך ביש"ם ואבאר . פ"ם דאין מפליט ומבליע כאחד יש בו ב' פירושים . הא' דב' דברים גושים צוננים שבאו בכ"ש אין כח בכ"ש לחממם שניהם ולהפליט מזה ולהבליע בזה ומיניה הא איסור גוש להיתר גוש מחומם בכ"ש רצוני לומר שעירה מכ"ר לכלי היתר גוש בכה"ג מפליט ומבליע מזה לזה והמעיין ביש"ם סכ"ס סימן ע"א וסימן ס"ד יראה כן כמ"ש דאם מלגו תרנגולות ברבה וא' מהם עיפה בכ"ש אין איסור דאין כח בכ"ש להרתיח דבר צונן יעוין שם . ויש עוד לפרש דכל שמניהם גושים אפילו שאחד על ידי עירוי ומחומם ככר אפילו סכי אחר כן אין כח בכ"ש להפליט ולהבליע מזה לזה וזה הוא הנקרא מפליט ומבליע כא' ועיין בסימן ס"ח ואין איסור לים"ש בכ"ש אלא כשאחד מהם איסור לנול ואם היות נראה פירוש הראשון עיקר מכל מקום לדעתי פי' הב' עיקר כמו שאבאר :

הנה הש"ך בנה"כ משיג על היש"ש בתרתי חדא דאין אפשר דכ"ש מפליט או מבליע בכולו וכי עדיף מעירוי שנפסק הקילוח דאמרינן בכיוצא צולין ע"ו א' אדמיקר בלע ולא כולו ובתשובה פסק מהרש"ל רק כ"ק ובספרו יש"ש חזר והוא תמוה ועוד דכ"ק גופא קשיא דבגמרא אמר אדמיקר בלע משמע לאחר מכאן אפילו כ"ק אינו בולע כן הוא תוכן כוונת הנה"כ וליישב זה אני אומר עם מ"ש יש"ש בנ"ס סימן מ"ה וכ"ה סימן ס' והש"ך הביאו באות יו"ד דבכלי לא שייך תתאה גבר שאין לו פליטה מגופו ואין מקרר העליון וכדבעינן למימר קמן בעזה"י . והשתא אתי שפיר דוודאי ב' דברים של מאכל א' קר וא' חם ונפל לתוך כלי צונן ובתוכו מאכל צונן אין נאסרים זה מזה כ"א כ"ק אדמיקר ליה בלע ולא יותר משא"כ כשעירו מכ"ר מאכל לכלי קר ואח"כ שהה קצת זמן הנקרא אחרי כן כלי שני מ"מ מכלי קר אין בו כח להתקרר למאכל לפי שיטת יש"ע וכאמור דלא כהר"ב בהג"ה לקמן סעיף ג' ונתחמם הכל וכיון שכן אם נפל בו איסור או היתר לתוכו אוסר כולו בכ"ש שהיס"ב כיון שהתחתון חם אף עליון קר וכאמור ואין קושיא מכולד צ.ין. גם מ"ש יש"ש בסנ"ה סי' מ"ה ובסכ"ה סי' ס' דבכלי לא שייך תתאה אף דהוא סובר כ"ש אוסר בכולו י"ל דאין מפליט ומבליע כא' משא"כ בכלי אף מפליט ומבליע כא' וזה כפירוש הב' שכתבתי לעיל ונתיישב הכל לפ"ז להט"ז דספק באין ה"מ כיס"ש לאסור בכ"ש בכולו ה"ה וכל שכן עירוי דאוסר כולו אם אין ה"מ . וא"ה איסור בכלי היתר או להיפך נאסר הכל דזה בזה תלוי ובסי' ס"ח שהרכנו בדיני עירוי וכ"ר וכ"ש וכאן כאתי בקצרה . ומיהו אי ספק אי נפל איסור לכ"ש וכדומה מתירין אף באין ססקד מרובה דהוה וודאי ס"ם שמא הלכה דאין כ"ש מפליט דהא כה"ם מתירין והוא פשוט : **ומה** שכתב הט"ז בפירוש הטור אעתיק דברי הטור . וז"ל כתב הרשב"א י"א שאין מפליט אלא כ"ר שהוא מבשל אבל כ"ש ועירוי אינו מפליט ולא נהירא שהוא בית השחיטה וחלב הכסלים פונטים שהם פתוחים מכ"ם אלא כל חום שעי"ו אם מפליט אפילו אין יד סולדת בו ע"כ ונראה שאין הנדון דומה לראיה שאין חום כיס"ש מפליט יותר מכ"ק ואמר מר"ל דחום לתוך חום אין אוסר יותר מכ"ק וכן דאיתי לקצת מחברים ואינו כן אלא אוסר כולו אם יס"ב עכ"ל הטור . וקשה טובא (עכ"ו) . א' מה"ת לומר דרשב"א לאסור כולו אומר (ובאמת כתב בפי' כ"ק והטור שלא ראה כ"א הקצר מ"מ איזה הכרח היה לו בחתנה) . ב' מ"ש הטור חום לתוך חום מאן דכר שמיה לא הו"ל אלא ואולי כ"ק קאמר . ג' שכתב שראה לקצת מחברים כן ואין א' שיאמר חום כ"ר כ"ק ולכן תירץ הט"ז דהטור דקדק מדכייל הרשב"א משמע כ"ש בין יס"ב או אין יס"ב חד דינא אית להו וכ"ם שיה"ב אוסר כולו ה"ה אין רא"ס כיס"ש אין יס"ב וע"ז הקשה דמחום כיס"ש אין ראיה והדר כתב אולי להיפך הרשב"א סובר אף יס"ב ואף חום לחום דהוא היותר חמור בכ"ש רק כ"ק ורא"ה לקצת מחברים שסוברים כ"ש כ"ק ואינו כן אלא יס"ב אוסר כולו :

ולענין הלכה כמלה דבאין ה"מ יש לאסור כולו ולפ"ז אף באיכא ס' מ"מ קליפה בעי וכה"מ סיקל ומשמע אפילו קליפה לא בעי ואף שכ"ק לא שייך ה"מ ואולי בדבר המתקלקל אם יקלפוהו ובאין יס"ב א' ז' קליפה באין ה"מ . ואני תמה על מ"ש המ"י כלל ל"נ אות א' דהט"ז וש"ך באין ה"מ מצריכין קליפה והא הט"ז אוסר כולו כמ"ש יס"ב בסברו וכאמור . ומיהו באין יס"ב יראה דהש"ך באות ה' נמי כט"ז סו.ר דאין יס"ב א"צ רק הדחה והש"ך בכ"ר בהוסר החמיר באין יס"ב כ"ק וכ"מ בת"ח כלל כ"ב דהטור בקים אוסר כ"ק אפשר דכ"ש נמי באין יד ס"ב ובת"ח לא סבריא כדבריו אלא בכ"ר דהא בכ"ש פסק בכלל נ"ג דאין אוסר כלל אפילו יס"ב ובכלל כ"ח כתב שמ"י בכלל כ"ג אות ד' דלכלי אין מפליט כ"ק כ"ו שאין יס"ב בכ"ר אבל באוכל הכך ובכ"ר מפליט באין יס"ב ע"ם היטב ומיהו לכתחלה וודאי אסור אף אם אין יס"ב בכ"ש . אבל להניח בשר מלא קרח לכבוד אורחים התיר בסימן ס"ח סי"ג ואף היש"ם יודה לזה כמ"ש המ"י כלל ל"נ אות א' דע"י מליחה יוצא הדם וב"כ בע"ז שם אות ו' דכ"ש אין מבטל אבל לאחר הדחה אחרונה דנסתמין נקבי הפליטה יש לעיין . ודע דבכלי חרס סובר רס"ל דינו כאוכל ולא שאר כלים והמ"י כלל ל"נ אות ג' דשאר כלים יש תקנה בהגעלה הוא לכתחלה אבל מאכל שנתבשל באותן כלים אין לאסור אף באין ה"מ ואלו כ"ח סבלוע מאיסור מכ"ש וביטל היתר באין ה"מ לט"ז אסור וכאמור . ועיין בנ"ד בט"ו אות י"ד דבגוש דווקא הוא דמפליט ע"י רותחא בכ"ש וכ"ם בה"מ או מפליט ומבליע כא' ובש"ך כאן אות ה' אבאר עוד ועיין בסימן ס"ם בט"ו אות כ"ב מליח וציר בכ"ש וכ"ם בה"מ אי מפליט ומבליע כאחד : (ה) ואם . עט"ז הנה דבריו מבוארים לאתי שאקדים הקדמה אחת וזו נוסחה :

דע דאו"ה כלל כ"ם ד"ב כתב דאם מונחים זע"ז שניהם חמים אוסר כולו דלא כר"ף שמתיר בקליפה (שוא הגהות סמ"ק בר"ח ודלייהו מונחים חתיכה בחתיכה יקלוף וסובר אף שמן כן ואנן קיי"ל דהתם בכחוש דומיא דרקיק עפר"ח אות י"א וזבחים פרק דם חטאת) ואם א' צונן בין איסור או היתר הוה ליה חם בצונן ובקליפה סגי . וה"ה בשר וגבינה ואחת מהם דאמרינן תתאה גבר או בגד זו וזו ושניהם חמין אוסר כולו עכ"ל . ומהם הועתק הגהת הר"ב כאן ומ"ש בטור דצונן צריך קליפה לאו דווקא אלא שניהם צריכין קליפה ודי בקליפה כמו שאבאר והנה הש"ח אות ז' חקר בזה מנלן דזה"ו די בקליפה והשיב דמברייתא ב"ש ע"ן א' חם לחם או צונן לחם כ"ש חם לחם אלא ה"ק צונן לחם תתאה גובר והוה סכל חם וממילא זה"ו אין אחד מגביר על חבירו ואין כח כ"ח כ"ק ושא דחם לצונן תתאה גבר הוא לאו דווקא דא"כ זה בחמימותו וזה בקרירותו אין בולע יותר מכ"ק יע"ש . אמנם היש"ם סכ"ם סימן ע' ממוד ד' כתב דזה"ו דין מלוח יש לו בפרט לפי טעם הסמ"ק שמחלק בין חום אם לע"י מליחה יע"ש וכוונתו למ"ש הסמ"ק הביאו היש"ם בכ"ה סימן ס' וז"ל דבתרנגולות האור תתאה גבר לקרר ולהמם משא"כ ע"י מליחה אין כח במלות לעשות חבירו מלוח וכן לבטל יע"ש ולפ"ז בזה"ו אין כח ג"כ כא' לבטל חבירו או להגביר עניו והוה דין מלוח עליו ויש בזה קולא וחומרא קולא דלאיסור קר והיתר חם אין היתר צריך קליפה כמו טהור מליח וטמא תפל ואם האיסור חם והיתר קר אוסר כולו כמו במלוח עמה מלוח כו' וכתב יע"ש בסי' ע' דקולא אין סומך ע"ז אלא זה"ו קליפה בעי להיתר חם ובאיסור חם אוסר כולו :

ועתה אבאר כי לפי דעת הר"ב ואו"ה (שממנו לוקחה הג"ה זאת) זה"ו אין א' מקרר חבירו ולא מרתיחו (ומיהו מההיא דדם חטאת חתיכה בחתיכה אין ראיה דבשניהם חמים אוסר כולו והתם בכחושה אלא כמ"ש ספ"ח) וא"כ בין איסור חם או היתר חם וה"ה בשר וגבינה כה"ג די בקליפה אפי' היתר חם ואיסור קר דל"ד לטהור מליח וטמא תפל שא"נ כלום וכאמור . אבל היש"ם סובר דדין מליח יש להם והלכך באיסור חם והיתר קר כולו אוסר שהחם פולט ומבליע בקר ואם היתר חם אין בו כח להפליט מקר ומ"מ לא רצה לסמוך לקולא והצריך קליפה בהיתר חם ואיסור קר והט"ז פסק כן באיסור חם לאסור כולו.וה"ה בשר וגבינה וא' קר וא' חם ספק כולו אסור והחם כדי קליפה (ואפשר משום זה נקיט הטורי זהב ברישא כאו"ה הנונן בקליפה) ולא הוה כתרתי דסתרי אהדדי דבמליחה פסק כמ"א בסימן י' דטהור מליח וטמא תפל דאוסר בונטין אם כן הוא הדין במונחים זה"ו דהחם נאסר כ"ק מקר ומיהו לא רצה להחמיר לאסור החם מספק באין ה"מ כולו כמו במליחה . ומ"מ לשון דה"א במליח שכתב הט"ז לא יתישב שפיר . ולפ"ז מונחים זה"ו ואיסור קר וגלול והיתר חם נאסר כולו באין ה"מ להט"ז שפסק כיש"ש עס"י נ"א בט"ז אות י"א וש"ך אות י"ד ; (ו) אסור . עט"ז ועש"ך אות י"א וכמ"י כלל כ"ג אות י"ב וכמכשירין ס"ס משנה יו"ד בר"מ וכר"ש ובכנע"ב ותוי"ע ובפ"ז מהל' מ"א ס"ס ויראה לי לפרש דאין כאן מחלוקת בין הר"מ והר"ש והר"ב דטעמא התם במערה מצונן לחם שהבל התחתון עולה עם הנצוק כיון דתתאה גבר מחמם לעליון להנצוק וגם לחם שבכלי העליון קצת וחו הוה ליה זיעת המשקה שאלה כמשקה כמבואר בפ"ב מפשירין משא"כ אי לא היה תתאה גבר והיה הנצוק קר לא היה כח בעבני התחתון לעלות למעלה ולא נעשה משקה העליונ:ה אלא כיון שהתחתון גובר הנצוק חם ויש כח בעבני התחתון לעלות והבל ועכן הוה כמשקה יע"ש היטב וה"ה לענין איסור דאסור לכתחלה מטעם נצוק ר"ל דע"י נצוק ההבל עו.ה למעלה ודא ידא ר"ל פירוש הט"ז והש"ך א' היא . אלא במ"ש שם הר"מ דה"ק מטהר בהם לתוך חם דאין סעוות התחתון נכ.ת נ"ע אכתי ההבל עולה למעלה :

ודע דהם מבואר דה"ק מטהר בהם לתוך חם ומשמע ה"ה כאיסור וכן כתב כס"י ונ"ע והכר"ו כתב דט"ז אוסר אף בצונן לצונן וז"א דבמ"ע כתב לנר דולק וכאמור : **אם** כסו כלי על נר דולק והזיע למעלה ויס"ב למעלה או כלי העליון חמה היס"ב מכ"ל אוסר עס"י נ"ב ס"ח יע"ש . ומה שכתב הש"ז בשם הד"ם בשומן איסור לשומן קר אוסר זה משום דלא שייך תתאה גבר כיון שנמס ונתערב מידי דהוה שני דברים צוננים לחים שאסורין . אמנם ההיא דשומן בעלבבר המבואר בסימן ק"ד אבאר ביה דבר א' . והוא דבסימן צ"א חלב רותח שנפל לבשר צונן או בשר רותח לחלב צונן הבשר צריך קליפה והחלב י"א ס' נגד קליפה וי"א

כולו

ל"ז אבאר בארוך בצליה בה"מ או בקיאין בין כחוש לשמן. **ז** אבל. עש"ך רבנפסק הקילוח נמי כ"ק והראה מקום לאות ט' ויראה שצ"ל אות י' רכהר"ב עיקר רבכלי שייך תתאה רליש"ש כולו אסור יע"ש: **ח** אם. עש"ך ועמ"ש בצ"ר בש"ך אות ל' ובט"ז אות ו"ר להלכה: **ט** ואם. עש"ך מה שהקשה על יש"ש רסמ"ק אפילו בשניהם חמין אין אוסר כ"א כ"ק משא"כ לדידן כתב המ"י כלל כ"ג אות ב' תמה עליו רהש"ך ה"ק לפי טעם הסמ"ק רמחלק בין מליחה רלא אמרינן ב' תתאה גבר רדין א' קר וא' חם יש לו א"כ לדידן בצלי נמי כל שמונחין זא"ז אין הא' מתגבר על חבירו והחם מבליע בקר ולא כסמ"ק דאילו להסמ"ק אף בשניהם חמים כו' ונכון הוא יע"ש. ועמ"ש באות כ"ח ול"ת באורך. ומ"ש ס"ס ס"כ ט"ם וצ"ל ע': **י** איסור. עש"ך ותוכן כוונתו ריש"ש פוסק בכלי לא שייך תתאה והלכך נפל חם יבש שיש לו רטיבות קצת נאסר העליון כולו ועמ"ש באות כ"נ והיינו אף בנפסק הקילוח ומבליע ומפליט כאחד עמ"ש בט"ז אות ד' ולאחר שהונח בכלי שני רין כ"ש יש לו ומפליט או מבליע לא כאחד ומיהו מבשל וראי אינו אף בשעת נפילה עיין שבת גבי האלפס כו' וע"ז השיג הש"ך מפסחים ע"ו קס"ד חרס צוננת אלמא עילאה גבר וליש"ש אפילו תתאה גבר חרס לא שייך תתאה ולא עוד אלא אפילו עדיף מנונעין באוכלין דאם ההיתר חם כ"ק ואלו בכלי אף שהיתר חם מפליט מכלי צונן ומבליע בתם. ובכר"ו הליץ בעד יש"ש ותוכן כוונתו רבכלי אין מקרר לעליון ומפליט ומבליע מות לזה אבל לא מבשל ואלו בתתאי חם מבשל נמי וא"כ בפסחים שיהא הרוטב נצלה מחום החרס ובחרס צוננת ע"כ רעלאי גבר ויפה כתב. ומ"ש מתוס' חולין ק"א עמ"ש בסי' צ"ר אות ל"ב בש"ך יש ליישב זה ומ"ש ריש"ש בסימן ע"ו אוסר הכל במליחה כולו (וחולק אהר"ב בצ"ח רכ"ק) י"ל דהתם במעשה דרש"י בציר כל הלילה וכבוש הוא ועמ"ש בסימן ס"ט במחלוקת הפרישה והט"ז כבוש כדי שירתיח בכלי יע"ש וס"ם להלכה קיי"ל כהר"ב וכאמור: **יא** אסור. עש"ך ועמ"ש בט"ז מות באורך: **יב** ירך. עש"ך הנה המחבר פסק בצליה אף באיסור דרבנן כמו שומן גיד נטילה אף שהרשב"א ב' בקצר ל"ח א' דראוי להחמיר באיסורי תורה מ"מ בארוך צ"ה א' סתם ולמעשה ראוי להחמיר משמע אף בדרבנן ואפילו בכחוש גמור ודרבנן יראה פסק המחבר דמדינא צריך בצליה נטילה וכפסק הרא"ש ז"ל ועפר"ח אות י"ר ועמ"ש באות כ"ו כ"ח ומ"ש בת"ח כלל ל"ז מקודם דבקליפה סגי יבואר באות כ"ז ול"ח: **יג** אבל. עש"ך וכן הני' הט"ז ועיין פרישה וע' מ"ש בצ"ב: **יד** וחתיכת. עש"ך הראה מקום לאות י"ט ושם לאות י"ד (ט"ס י"ח וי"ג) ולדעתי כוונה מיוחדת כיון הארון ז"ל במ"ש דהיתר מפטם לאיסור והדר אזיל האיסור כמו שאגיד. דהכ"י למד זה מדריתא פסחים ע"ו ב' ושם פרש"י ר"ת כשר דאזיל ריח משמן היתר לנבילה ומפטם ליה ואח"כ יש כח לילך ריח מנבילה לכשירה דמפוטם הוא ות"ה לענין בליעה כו' אבל הא לא אמרינן דשומן היתר תנבלע באיסור נ"נ ואח"כ אוסר הוא דאין הנאסר כו' כה"ג עב"י אלא כדאמרן דהיתר מפטם לאיסור ונעשה שמן ושוב יש כח באיסור גופא להבליע בכולו. ולפ"ז אין השגה ממ"ש הפר"ח אות י"ט ממ"ש הרשב"א בתה"א ק' ובחדושיו פג"ה דבר תנבלע כ"ק והיתר שמן או שומן גיד על היתר שמן אפ"ה אין אוסר יותר מכ"ק אלמא דאין היתר מפטם כו' ולפי מ"ש יש לחלק בשלמא איסור והיתר בעין מונחים יחד תחלה מפטם היתר לאיסור והדר כו' משא"כ איסור מועט כמו רוטב נבילת כחוש וטעם שומן של גיד שנמחה ונפל על היתר שמן כיון דלא היה מפוטם מעיקרא אין בו כח להתבלע כ"א כ"ק או נטילה והמעיין בנה"ך יראה כן אלא דא"כ לקמן ס"ז בלעה בדברים שאין מפעפעי' אפלו נצלו יחד והיתר שמן א"כ תחלה מפטם היתר לאיסור כעין ונעשה שמן נימא דיש לו כח להתבלע ולצאת מהחתיכה בלא רוטב וע"כ צריך לחלק עוד דלצאת מחתיכה אף כה"ג אין לו כח וזה ששינה הש"ך באות י"ט והמעיין בב"ח יראה שהם שני תירוצים והבן:

ואכתי יש לחקור אם היתר מפטם דווקא בשניהם חמין וכן משמע מדרישה אות כ"ב בשם יש"ש דבצליה היתר מפטם שנצלו זה עם זה ושניהם חמין. ועש"ך אות כ"ח גילה דעתו במליחה דהיתר תפל אין מפטם ובצליה לא ביאר. וסבור הייתי לומר בצליה מ"מ אי החם למטה תתאה גבר ושניהם רותחין מיקרי ומפטם ואי תתאה צונן או מונחים זא"ז בקליפה אפילו איסור ואל תתמה ע"ז שהרי הר"ב אוסר כן בפר"ח אות ל"ה על מ"ש הש"ך באות כ"ח דמהור תפל אין מפטם דל"ק מסימן ע' ס"ד דהטריפה מלוחה למטה היתר מפטם דתתאה גבר והוה שניהן מלוחים עכ"ל. אלא דצ"ע א"כ צא ופרנס דברי הש"ך ז"ל במ"ש לקמן הטור והמחבר בשלמא להטור שפיר דבמליחה אין חילוק בין תתאה שפיר שייך דינא דהש"ך מה שא"כ להמחבר וכ"ת במונחים זא"ז הא להמחבר מונחים זא"ז דין תתאה יש לו כמ"ש הלבוש סי"א ושם יבואר: **טו** וכל. עש"ך וכן הלכה ולא חוח כסיל בחושך הולך דמספיקא כו' ועוד עיקר הטעם למ"ש הרשב"א דמ"מ נשאר יותר רושם הנטילה כו'. ודע דבכחוש אלא שא"א בקיאין הנטילה מדינא והס' חומרא ובשמן גמור הס' מדינא והנטילה חומרא להפר"ח ופ"כ ובסוף הסימן אי"ה אבאר על הסדר. וק"ק במ"ש הר"ב ואפי' יש ס' צריך נ"ס פשיטא השתא בשמן ממש כ"ש בכחוש שא"א בקיאין דמדינא הוא: **טז** או. עש"ך אולי כוונתו דם בעין כמו דם הקזה ודם הלב לא שייך ביה והוה וודאי כחוש משא"כ ציר ע"י מליחה חשיב הוא כדבר שיש בו סרך שמנונית וכמ"ש הט"ז אות כ"ו ותדע דאל"כ דם שמלחו דרבנן ואמאי מחמירין במליחה בס' וא"ל דהיתר מפטם אלא כמ"ש ובסוף הסימן יבואר עוד:

ודע שמ"ש המחבר ס"ו חם על צונן כ"ק וצונן לחם הכל אסור פשיטא שביש ששים נטילה בעי וכ"ש הוא משניהם חמין כמ"ש הב"י ומיהו בכחוש לגמרי נמי אם חם למטה נטילה ולמעלה קליפה ואף לדידן יש נ"ס בכחוש באיסור דרבנן: **יז** הא. עש"ך האריך והעלה דבב"ח איסור מגופו הוא. ובצ"ב הבאתי ראיה מהר"ם ז"ל פ"ט מס"א אפילו אסר בב"ח שאין בו לחלוחית חלב אפ"ה אסור. וכתב הש"ך דבצ"ב בלא ניער אוסר אחרות כ"נ ובכחושים החתיכה שבלעה הטפה והחתיכה שאצלה הא לא"ח מפטם חד לחבריה ואף דאין בקיאין ס"ם בבלוע אנו בקיאין כמ"ש באות ח"י וה"ה בב"ח דיינינן ליה כבלוע לענין זה דבקיאין כיון דמ"מ אין אסורה מעצמה כ"א ממה שנפל טפה עליה וכצ"ב הארכתי: **יח** אפילו. עש"ך ועמ"ש בט"ז אות י"ו בזה. וראוי שתדע הא דבלוע אין יוצא היינו אפילו משהו ומח"מ באו"ח תס"ז סי"ב במליחה מתיר אחרות דבלוע אין יוצא אפילו משהו וממקומו מוכרע מחולין מפלט לא פליט אפילו משהו דאל"כ תו המשהו עם בשר שנאסר הוה סב"ם וכן לדידן חנ"נ אם היה משהו יוצא תו נ"נ:

והמ"ב בתשובה סי' ס"ט הוכיח אפילו איסור בעין נוגע בחתיכה וחתיכה בחתיכה כל שאיסור כחוש אין מפעפע מחתיכה לחתיכה ול"ת דווקא כי סילקו להבעין וראיה ממ"ש בת"ח כלל כ"ח לב דבוק בחתיכה בקערה אין אוסר חתיכות אחרות שנוגעין בזו אף שעדיין הלב שם ומא"ח תס"ז אף שחטה עדיין באין אין אוסר אחרות וכדבעינן למימר לקמן באות ל"ח באורך סוף דבר לענין בלוע להיות יוצא אנו בקיאין גם בבלוע א"א היתר מפטם לאיסור הבלוע להיות ויוצא מחתיכה לחתיכה. ויש לחקור באיסור כחוש ממש דרבנן והיתר אי כחוש ממש אי בקיאין הואיל ומפטם גופא דבר השנוי במחלוקת גם מא"ח ה"ט תס"ז אבאר לקמן לדינא (ס): **יט** אם. עש"ך ועמ"ש באות י"ד כי לכאורה הם שני חילוקים יע"ש. ולדינא הכי מסתבר דבעין היתר מפטם לאיסור לא בבלוע ומליחה יתבאר לקמן באות כ"ח ול"ח: **כ** אוסרת. עש"ך ועיין או"ח דמשמע קצת דאם מונחים ב"ח ושומן איסור נגעה בא' דראשונה אסיר ולקמן אבאר באות ל"ח דאינו כן אלא כשיש ס' בשתיהן שניהן מותר והראשונה נטילה במקום שנגע ומיהו אי נאסרה הראשונה תחלה פשיטא דבעי אחר כך ס' בשניה נגד הראשונה כולה לדידן דנ"נ וגם נטילה במקום שנגע הב' לא' ואם בלוע אין שמן או טעם לקולא ופעם לחומרא וכדבעינן למימר לקמן בעזה"י: **כא** או. עש"ך ודייק ליה מדלא כתב סתמא דבלוע מפעפע איסור וכ"א בדיניה כו' וצ"ל דבלוע בכלי עדיף ליה שהרי הר"ב אוסר כן בס"נ איסור שהניחו בכלי היתר אמרינן תתאה כו' ומשוי ליה לנסרי ובש"ך אות י' קערה שמלח בה אלמא בלוע

מכלי

שהוא מותר כיון דא"א בקליפה ובסי' ק"ד עירוי שומן אוסר אפילו העכבר מונח בשולי הכלי וע"כ צריך לחלק בין עירוי שלא נפסק הקילוח שאז העמוד היורד למטה הוא שנוגע המיד לעכבר ולאסר כל משהו ממנו במקום נגיעתו ואפילו יש ס' נגד העכבר נ"נ לדידן ועמ"ש בסי' ק"ד משא"כ בסימן צ"א דנפסק הקילוח ומלח שנפל יורה ע"ז ומש"ה חלב רותח לבשר צונן אין החלב נאסר יותר מכ"ק עכ"פ וי"א דסרי לגמרי כיון דא"א לקלוף והמעיין בת"ח כלל כ"ג ובד"מ בסימן ק"ד יראה להדיא כדברי. ודע עוד אפילו נפל שנפסק הקילוח עכ"פ נאסר כ"ק ויבואר עוד היטב בש"ך אות ה' בעזה"י (ס): **(ז)** אינו. עט"ז יש בכאן ענין עמוק ושערוריה גדולה בדברי הפוסקים לכן ראיתי לבאר ויהיה קצת תועלת גם לתלמידים שידעו קצת מסוגיות המכריחות לפסקא דילן:

הנה הרשב"א בתה"א נ"ד וצ"ה וקי"א ובקצר דפוס קרימונה ל"ח א' ומ"ב ב' מבואר מדבריו דבר המפעפע ושמן אוסר במליחה וצליה מדינא בס' ואפ"ה צריך נטילה. ובכחוש במליחה וצליה כדי קליפה וי"א כ"נ וראוי להחמיר באיסור תורה זהו המבואר מדבריו והסוגיות שבחולין צ"ו ב' וצ"ז א' דל"ש נתבשל אבל נצלה קולף וחלב מפעפע אסור כולו וחלב כחוש אין מפעפע וקולף וכתי' א' בתוס' שם ד"ה ההוא כחוש ואין מפעפע יורה כפשטה דמפעפע כולו אסור וכחוש קצת כ"ק בצליה וה"ה במליחה דכחוש כ"ק ושמן מפעפע בכולו וראיה מצ"ז ב' הנהו אטמהתא דאימלח בג"ה רבינא אסר כו' מאי דעתיך מליח כרותח והא אמר שמואל נצלה קולף וכ"ת כרותח דמבושל והא כבוש כמבושל מכלל דמלוח אלמא רבינא הוה ס"ד דמלים עדיף מצלי ועכ"פ לא גרע לענין זה מצלי' כ"ה כוונת הרשב"א שם. ומה דהצריך נטילה במפעפע אף שיש ששים הוא ממשנה פסחים ע"ה ב' נגע בחרסו יקלוף נטף מרוטבו לחרס וחזר אליו יטול מקומו סכו בשמן כו' יקלוף מקומו. ומדתנן יטול אלמא נטילה בעי. ומרים הוה קא קשיא לי בשלמא להרשב"א ז"ל דפסק בכחוש סגי בקליפה כפשטא דחולין קולף שפיר מוכח דע"כ נטף מרוטב שמן משמע דאי כחוש קליפה סגי ואי בשמן לא די בנטילה וע"כ ביש ס' ואפ"ה בעי נטילה משא"כ להמחבר כאן דפסק אפילו שומן הגיד כחוש ואיסור דרבנן דבעי נטילה כי"א שהביא הרשב"א בתה"א צ"ה וסיים וראוי להחמיר בשל תורה (ועיין ת"ח כלל ל"ז ובמ"י אות י') ואנן אפילו בדרבנן בעינן נטילה א"כ אין ראיה מפסחים ולזה יש לנו לומר דסתם רוטב ובפרט דסתמא תנן משמע אף בשמן וע"כ ביש ס' ואפילו הכי בעינן נטילה וכן משמע ממ"ש שם קי"ט ב' יע"ש. עוד הוה קשיא לי דסכו בשמן יקלוף דצריך לאסר כולו וע"כ דשמן חשיב מפעפע או גדי שומן מפעפע ומפטם כו' ותירץ סיכה משהו עבדי ליה והיינו שיש ס' נגדו אכתי נטילה ליבעי ולא קליפה ולהרשב"א נמי קשה כאמור דמפעפע סובר דבעי נטילה וע"כ סיכה משהו היינו כיון דמועט הוא אין בו כח להתפשט יותר מקליפה וזה יורה כמ"ש הש"ך בסימן צ"ד אות כ"ט וכמ"ש הפר"ח שם אות כ"ה (יע"ש דיש לעיין בדבריו) ולט"ז אות י"ג שם קשה וצ"ע:

ואי קשיא הא קשיא להמחבר והר"ב שספקו דצליה אוסר כדי נטילה בכחוש אפילו איסור דרבנן וכחוש לגמרי (ודבר שיש חשש שמנונית לדידן א"א בקיאין) והוציאו כן מפסחים דנטף יטול מקומו כמ"ש בתוס' חולין צ"ו ב' ד"ה עד והר"ן שם והא אנן קיימין דפסחים מטעם שמנונית וביש ס' ואפ"ה מתפשט כ"נ ונשאר רושם שם אבל בכחוש מנלן ולזה י"ל דבלא"ה כתבו שם דאין להתיר בליה כ"ק מסברא ומש"ה הוציאו הסוגיא דחולין דאמר קולף לאו דוקא כיון דבלא"ה לאו דוקא יע"ש היטב. וזהו שיטת המחבר והר"ב עפ"י סברת הרשב"א וכי"א דלצלי נטילה בעי ואפי' באיסור דרבנן וכחוש שאין בו ש ס שמנונים ואנן א"א בקיאין בין כחוש לשמן ובעינן ס' וכפי מה שיתבאר בסוף הסימן בש"ך:

אמנם היש"ש בכ"ה סימן ע' שיטה אחרת יש לו. דבכל מליחה וצליה בס' אפילו כחוש לגמרי וכן כתבו הסמ"ג ומדינא ואפילו להטור הא מודה בשמן וא"א בקיאין והרשב"א נמי אוסר בכולו אלא שמתיר במפעפע אף שיש ס' כ"נ וראיה מנטף על החרס וי"ל דהתם צלי הוא וכ"נ נצלה מד"א עכ"ל. היה סובר מדינא צריך ס' שכחוש גמור שאין בו דררא דשמנונית וצריך ליישב הסוגיא דחולין דנצלה קולף היינו נ"ה שאין בו כח לפעפע ושומנו לא עדיף ממנו והוא כחוש הוה כתי' ב' של תוס' דיש ס' כו' וכן הנהו אטמהתא בג"ה הוא בשומן הגיד לא אסרו במליחה בס' הא שאר איסור אוסר בס' ומה שיתם זה לשערים היינו בשער ל"ח יע"ש ברכ"ש במ"ש שפי' בו ב' פירושים, וכתב דלהטור ורשב"א אוסר עכ"פ בשומן בס' א"כ א"א בקיאין אבל היש"ש גופא סובר דמדינא בכחוש ס'. והא דאמר מליח כרותח דצלי היינו לענין נ"ה ושומן דיליה כו' וכדומה לשאר דברים. ומה שדחה מנטף מרוטבו דהתם לאו משום דנשאר רושם הבלוע יותר בכ"נ הוא אלא דבעי נטילה אלא דעד כ"נ נצלה מחום מרוטב שנפל עליו קשיא לי וכי עדיף טוס זה מנגע בחרסו של תנור רותח דלא נצלה כי אם כ"ק ואולי י"ל וצ"ע:

והנך רואה שהיש"ש והר"ב כאן פליגי והר"ב נוהגין העולם וכמו שיתבאר בסוף הסימן בש"ך ועמ"י כלל כ"ג אות ט' ובכלל ל"ו ול"ח שם הביא הת"ח י"א דכל מליחה וצליה בס' ובד"מ כאן כתב דבכחוש לא היה חולק על הגמרא וכבר התבאר מה שיש ליישב שיטת כ"א וא' עיין יש"ש סג"ה סימן כ"ח באורך: **(ח)** ולא. עט"ז כאן ובצ"ב אות ל"ג ושם נתבאר באורך יע"ש: **(ט)** לרש"י עט"ז. וכבר הורה כן בפסחים ועי"ש בסי' נ"ב וכאן בפרישה וכן הניח הש"ך יע"ש: **(י)** ואפילו עט"ז. ובנה"ך החזיק סי' זה דיש חילוק בין איסור גופו בעין דהיתר מפטם לאיסור ובין בלוע דאין היתר מפטם וכ"ז בצליה אבל במליחה אפילו איסור בעין אין היתר מפטם לאיסור כמו חתיכה אליה בליה סימן ע' דאפילו חתיכה שמן אין מפטם לציר לאסור חוץ לנ"ר עש"ך שם אות מ"ה וכן הלכה והפר"ח אות י"ט הסכים לט"ז והפ"ת ט' וכר"ו י' הסכימו לאסור וכן ראוי לנהוג לאסור והט"ז בא"ת כ"ו הביא דברי יש"ש בג"ה סימן כ"ח דבמליחה אין היתר מפטם כו' וגם יבואר וכאן אין להאריך ועי' סימן כ"ח בפרק גיד הנשה ביש"ש ועמ"ש באות ז' באורך: **(יא)** צריך. עט"ז והנה בתה"א קי"א הוא טעם דאף דמפעפע בכולו מ"מ כ"נ יש שם רושם יותר בדי טעם ומוכח מפסחים ע"ה נטף מרוטבו לחרס וחזר אליו יטול מקומו וכמ"ש באות ו' אמנם או"ה כלל י"ד ד"ג מספק דשמא הלכה כ"נ יע"ש. וסיים אם בישלה אח"כ א"צ באומד חתיכה ס' נגד הנטילה דמ"מ עושין כרבנן במליחם בס' כחומריהון וכקוליהון עכ"ל בקצרה. והנה זה בשמן משא"כ בכחוש אלא שא"א בקיאין ודאי דצריך ס' בחתיכה נגד נטילה כדין איסור דבוק וזה סיוע למ"ש הלבוש בסימן צ"ו פמ"ג שם אות ט' וט"ז ו' דסברי דכ"נ לא אמרינן דבוק והוי חתיכה נעשה נבילה אמרינן יע"ש (ס) וצ"ע:

ודע דהפמ"ג בח"ם ס"ד ס"ם פ' דבשמן שיש ס' הנטילה חומרא וכל שלא נודע מקומו א"צ ליטול מסביב וכן כתב הפר"ח אות כ' ובכחוש דמדינא נטילה סגי אלא שאנו מחמירין בס' ספיקא דאם א"י דצריך מספק ליטול מסביב וכ"מ לשון הרשב"א בנודע מקומו ולשון המחבר ידוע למקום ועמ"ש בש"ך אות ל"ד ועמ"י כלל ל"ז אות א' והנה אם ספק אי נגע או לאו ויש ס' בחתיכה מותר אף בא"מ ונטילה אינו צריך הפמ"ג א"י באיזה מקום כ"ש כא"י אי נגע ובכהוא בעי נטילה דחלב בבשר אינו מינו וספקו מ"ס: **יראה** לי אם נגע כחוש בהיתר והיה ידוע באיזה מקום ואח"כ נכח וא"י אם יש רוב בקליפת היתר נגד מעט הקליפה שנאסרה ובטל ברוב ובתנאי שירבה אח"כ עד ס' וכאמור ועיין לקמן ס"ט במליחה (ס) ובש"ך אבאר עוד: **(יב)** דעיך. עט"ז ובאות ז' פ"ס ופמ"ש בש"ך באות ל"ח להלכה לדידן דא"א בקיאין בין כחוש לשמן: **(יג)** או. עט"ז ועמ"י נ"ב ועמ"ש בש"ך אות ס"ו דנ"א לאסור בב"ח מהא דכתב הר"ם בס"ט ממ"א אסר בב"ח אסור יע"ש. ומיהו הא ודאי לענין בלוע גם אנו בקיאין בין כחוש לשמן: **(יד)** אפילו. עט"ז אל תטעה לומר דאין כח בבלוע להפליט ולהבליע אלא אפילו בהם היתר שאפילו נגול דאין כח בבלוע לצאת כלל בלי רוטב ואף לדידן חנ"נ מ"מ כשנסרך לגמרי שרי דאין הנאסר אוסר אלא במקום שהאוסר יכול לילך שם ובב"ח כה"ג מחלוקת הוא ועש"ך אות ע"ו. ודע עוד דקליפה לא בעי משמע הא הדחה בעי ואסר לחומרא בעלמא:

והנה בלוע אין יוצא בלי רוטב אפילו משהו וכ"מ כתמן בפסח ודשיל"א וכדומה ומה שקשה לזה מא"ח תס"ז יבואר שם אי"ה עיין פרישה כאן וביש"ש סימן מ"ה סג"ה מבואר כן דאפילו משהו אין יוצא יע"ש: **(טו)** אבל. עט"ז ועמ"ש בצ"ב. ומה שהקשה בס"ט הוא באות כ"ב דשם משמע בדברים המפעפעים נמי אין יוצא בלי רוטב יע"ש. ועמ"ש בנה"ך ויבואר שם, ואל תטעה בלשון נה"ך לקמן דלחומרא חייש לומר דשמן מפעפע מחתיכה לחתיכה בלי רוטב דליהוי ספיקא דדינא אי כהרשב"א בארוך דמפעפע בשמן או כדעת שאר פוסקים שאבאר באות כ"ב דאין מפעפע אף בשמן וא"כ כאיסור דרבנן או בס"ם להתיר ח"ו לומר כן אלא כיון דהב"י והר"ב הכריעו דשמן מפעפע ליכא ספק דפלוגתא כלל ועיקר הפי' דע"מ להמחבר אין מצטרפין כל החתיכות לס' דשמא אין מתחלק בשוה ושם יבואר: **(טז)** אבל עט"ז יש קושי' הסכיה בדבריו ואבאר. הנה מלח בכשא"מ הכלי נאסר כמבואר סימן ס"ט וכוונתו אם נאסר הבשר במלחו בכשא"מ או כבד שאין תקנה במליחה ונגע לכלי חם או ה"ה הבשר והכבד תמיד אין אוסרים הכלי דבלוע אין יוצא בלי רוטב וה"ה בשר שלא נמלח כלל כמו כבד וליכא דלקמן סימן ק"ח אות א' דשם מבואר דם כחוש הוא ואף שא"א בקיאין מ"מ בבלוע אנו בקיאין שהרי הר"ב אומר כן שלא הניח המחבר כלום וכמ"ש הש"ך באות י"ז י"ח. ואמנם ראוי שתדע דזה ע"י חם אבל מליחה וצליה פולט הוא דם של עצמו כמבואר בסימן ע' וכמ"ש הש"ך כאן אות ח"י וטעמא דהמליחה וצליה פועלים זה להוציא דמו של עצמו וא"כ הוה כאיסור עצמו. ומיהו דם שבלע ממקום אחר אף ע"י מליחה וצליה הוה בלוע וטעמא רבה איכא ביה דם ממקום אחר לא אמרינן ביה במליחה וצליה כבכ"ם וכמבואר סימן ס"ט וע' פ"כ הוה שפיר איסור בלוע אף במליחה וצליה ואין יוצא במליחה וצליה לאסור אחרות וא"צ אפילו קליפה. ומיניה כחם ע"י אש לאחר שהוסר מאש או כלי חם שנגע בחתיכה בלתי מליחה אין אוסרת אף דם של עצמה כיון שלא ע"י מליחה וצליה הוא תו הוה ליה בלוע כחוש דאין יוצא ע"י רוטב וז"ש הש"ך באות ס"י דם ש"ע ע"י מליחה וצליה הוה איסור מגופא הא כחוש ביטול ובלי רוטב אין פולט ומיניה בחתיכה בלוע מאיסור כחוש של איסור אחר אף ע"י מליחה וצליה אין יוצא דלא כיש"ש דסוב. על ידי מליחה וצליה כל איסור יוצא דדברי או"ה והר"ב עיקר וכמ"ש הש"ך אות ח"י. ואתי להמ"י כלל כ"ח אות ה' כתב דע"י מליחה וצליה דם ש"ע כיון דדרך המלח להפליט הוה איסור מגופא לא בלוע אבל חתיכה שנאסרה בדם ש"ע ע"י בישול כיון דתי מותר וע"כ שיצא ונבלע הוה בלוע לא הבנתי דימא פי' בפנים ממקום עפ"י ס"ט ולפי דבריו אם יש ס' נגד החתיכה או כדומה מה הוא ולדידן א"ש דע"י חום הבישול או צליה וסילקו מאש תו לא הוה ליה בלוע אף בדם של עצמו ואחי מליחה וצליה דספולתם להוציא דם של עצמה ותו לא הוה בלוע בדם של עצמה וכאמור והיינו בעודו על האש והדם נוטף על כלי ובדומה. ועיין בט"ז סימן ס"ה אות ב' בכבד על נייר לצלות יע"ש. ובסי' פ"ו וע"ז כתבנו כבד צלויה ע"ג אש ונגעה בקדירה שיש בה תבשיל חם שיש לצדד להתיר התבשיל דנראה מיסב טייב כמו שסוד וכמו במילוי וכמ"ש הפר"ם בפ"ו אות כ' אף שמאכל פרך אין בולע ה"ה כלי חרס ואף מאי דאוסר בספוד י"ל דמונח בפנים בתוך הבשר ועוד מליחה וצליה כהוא כו' וא"א בקיאין א"כ כה"ג יש להתיר התבשיל ומיהו נטילה רוצה לגודל בעינן אלא משאר טעמים דכתיבנא יש להתיר ובקדירה יראה באין הספד קצת לאסור ובק"ח בט"ז אות ז' אבאר עוד: **ויש** לחקור אם חתיכה שנמלחה והוציאה כל דמה וקודם הדחה בלעה ממקום אחר דפולטת תוך י"ב שעות או נוגעת באחרות מבושלים וכדומה אמאי לא אוסרת כיון דע"י המליחה יוצא דם ממקום אחר תוך י"ב שעות וכאמור וצ"ע (ס): **(יז)** ויש אוסרים. עט"ז בחולין צ"ז כחוש הוא כוליא בחלבא הוא כולכית כו' ולהלכה מחמירין שמא שאר תירוצים עיקר ועוד דהיה צריך לראות אם לא נפסק הקרום: **(יח)** וה"ה. עט"ז ועמ"ש בס"ם:

ויש בכאן הערה על מ"ש המחבר כ"ק בכוליא וגם הטור והא סיברים דבגלי כ"נ אסור וקולף לאו דוקא ה"ה כאן ושוב ראיתי בס"ת אות י"ג הרגיש בזה ומ"מ י"ל דקרום מספיק ואי משום קרום גופא כחוש מאוד הוא ומעט החלב אשר בו אין אוסר רק כ"ק ועס"י ס"ד סעיף כ' ונכון הוא אלא שצ"ע ממ"ש המחבר בסעי' ט' קרומת נטילה בעי וסותר לכוליא ולמ"ש בסימן ס"ד ס"ך דעכ"פ קליפה סגי והפר"ח אות נ"ב וס"ם אות י"ד הערו בזה ולקמן יבואר: **(יט)** ואם הוא שומן הגיד. לטעמיה אזיל בס"ה דחלב כחוש אין מפעפע ט"ז כוונתו דבחולין צ"ו אמר הה"א כחוש הוא ויש ב' פירושים א' כחוש אין מפעפע כ' שהיה ס' יע"ש בתוס' ד"ה ההוא והמחבר בס"ה סובר כפי' א' דחלב כחוש אין מפעפע וה"ה שומן הגיד וקרומים דין חלב כחוש יש להם ומש"ה די בנטילה ושלא דיינין יש במליחה כחוש גמור קליפה חלב כחוש נטילה חלב מטם ס' והנך רואה שגירסא שלו בס"ע "ואם בוי"ו ולמ"ש הש"ך באות כ"ז והמ"י בכלל ל"ח אות ט' כתב דבספרי הט"ז כתוב "אם בלא וי"ו ואינו נראה כן דאי שומן הגיד בקליפה הואיל והוא איסור דרבנן לא היה לט"ז לציין זה על שומן הגיד אלא אקרומים ובש"ך אבאר אי"ה באורך בזה. שוב ראיתי שאין הכרע דכוונת הט"ז ממ"ש המחבר אח"כ דהבשר שנמלח עמו שומן אפילו בשומן הגיד מפטם ס"מ דשומן הגיד עצמו כחוש וי"ל: **(כ)** ואם. עט"ז לכאורה דווקא דבוק מפטם הא מחתיכה לחתיכה אין ההיתר מפטם לאיסור במליחה וז"א דהא בסימן ע' ס"ד מבואר דמחתיכה לחתיכה היתר מפטם לאיסור אפילו במליחה וכ"נ הש"ך אות כ"ט והפר"ח אות ל"ו דס"ה מונח אצלו יע"ש. אלא בא לאשמועי' חתיכה שמינה היתר שנגעה בחלב שנאסרה כולה אם חתיכה אחרת נוגע לחתיכה זו דברי דאין הבלוע מפעפע לחתיכה אף הבלוע שמינה וה"ה כה"ג ע"י סיטוס עמ"ש באות כ"ג ומה שקשה מא"ח תס"ז חטה בתרנגולת דאין מפטם אבאר בש"ך: **(כא)** אם. עט"ז הנה המחבר תפס סברת מהר"ם מרוטנבורק שהובא בב"י וכמו שאין בא"ה הגולה וכדבעינן למימר לקמן באות כ"ב ואפילו נגעו כל החתיכות בחלב גופא צריך בכל א' ס' דשמא אין חילוק סטם בשוה ול"ד לרוטב שמוליך הבלוע מא' לחבירו ומחלק בשוה משא"כ מליחה אין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה אפילו בלוע בגון כמ"ש באות כ"ג ומש"ה יש לחוש שמא קיבל החתיכה אחד טעם יותר מחבריה משא"כ אי היינו אומרים שחלב מפעפע מחתיכה לחתיכה א"כ בעולת המליחה עושה כמו רוטב והיה לו להתיר בצירוף שיש ס' בכולן דאף אי א' קיבלה טעם יותר מ"מ כח המליחה מחלק בשוה ואפילו לדידן דחנ"נ בשאר איסורין מ"מ כל דרך הילוכו לא נ"נ (כמו שזכרנו בפתיחה ועיין חולין ק' והבן):

דאין

(כב) דאין . עט"ז הנה מהר"ם הביאו המרדכי ססג"ה והב"י סובר דאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה כלל ונמשך קולא אם אחרות לא נגעו בחלב אלא בצד סבשר הם מותרות והומרא אף שכולן נגעו בחלב צריך ס' בכ"א דשמא אין חולק בטעם בשוה ול"ד לבישול וז"ש המחבר דאין מפעפע כו' טעמא קיס"ב למילתיה דמש"ס אין מצטרפין יחד דאין מפעפע כו' ול"ד לבישול שאין חולק בשוה וס"ה דנמשך ממילא קולא . ועפר"ח אות ל"ז ומ"כ ח"כ פ"ז נ"ד ב' ביארו יפה זה יע"ש . וע"ז תמה סט"ז דלעיל בס"ז פסק כהרשב"א דבלא מהדברים שמפעפעין יוצא מחתיכה לחתיכה וכאן במליחה פסק כמהר"ם דאין יוצא . ומ"ש סט"ז דחלב כחוש אמאי צריך ס' בכ"א ירצה כ"נ סגי בכחוש להמחבר והכה"ג לא פי' כן וא"י למה . ומ"ש סט"ז דמליחה וצלי' שוין הנה בכמה דברים חלוקין ועוד צלי נטילה בכחוש ומליחה קליפה אלא כוונתו כיון דפסק כהרשב"א דבשמן יוצא בצליה ואיהו לא מחלק בין מליחה לצליה כמבואר תס"ח נ"ה וק' וקי"א ומהר"ם לא מחלק ג"כ וסובר בשתיהן אין יוצא וקשה על המחבר כמאן פסק . ואמנם ספר"ח פה וסמ"כ שם פירשו בהמחבר דבצלי' פסק כהרשב"א ובמליחה כמהר"ם ולס"ז להמחבר בצליה קולא וחומרא ובמליחה ג"כ . בצליה אוסרת נוגעין זה בזה הא חומרא קולא שכולן מצטרפין ואף החתיכה שדבוקה שרי וכ"ש כשכולן נוגעין בחלב דמצטרפין ואלו במליחה קולא שאין האחרות אסורות אם נגעו זה בזה לא בחלב חומרא אף שכולן נגעו בחלב צריך בכ"א ס' וכ"ש שאין נוגעין אלא זה בזה שהלאשון עכ"פ אם רק והבאר מותרות כ"ז להמחבר ובנה"ך כתב דהמחבר פסק בין צליה ומליחה לחומרא דאף נוגעין זו בזו כולן אסורות דלהחמיר אמרינן מפעפע ומ"מ לקולא לא ואף בצליה ואף אי נגעו כולן בחלב שמא אין חולק בטעם בשוה וז"ש דאין חלב מפעפע ר"ל כמו ברוטב להיות מתחלק בשוה . ועמ"ש בש"ך : (כג) אסי' . עט"ז ופשוט אסי' לדידן דנ"נ לא הוה ר"ל רק בכ"א אסי' ע"י מליחה מיקרי ר"ל כמו בשר עוף ועמ"ש בס"ז : (כד) וי"א . עט"ז הרחה שחלוק עם סש"ך אות ל"ד דסובר דרמ"א מצדד לומר דהרבה פוסקים אף בשומן מליחה בקליפה אלא דלאוי להחמיר בשמן בס' והיה לנו להקל עכ"פ בכחוש דאף סא"א בקיאין מ"מ הוה חומרא יתירה לא"ח כר"ב סא"ח בקיאין כלל א"כ ודאי אף בשמן יקילו וע"כ לא חלקו והחמירו אף בכחוש באין ה"מ בס' אבל הש"ך באות ל"ד והפר"ח באות מ"ד הכעיקר כסברא א' ו פי' כו' קאי אדלעיל דמבוס דא"א בקיאין נוהגין אף בכחוש כו' והמעיין בתשובת הר"ב כ"ח וז' ונ"ס וקי"א ות"ח ל"ח ד"ב ירחה כמ"ש סט"ז ובש"ך אות ל"ד אבאר : (כה) ואע"ס . עט"ז פי' אוסן הקולא בג' פנים א' בחלב דבוק הכל מצטרפין ב' חתיכה א' נגע בחלב והאחר זו בזו כולן מצטרפין הג' אם כולן נגעו בחלב להמחבר בכ"א ס' ולדידן הכל מצטרף . והטעם שאנו מקילין בכ"ז משום דכחוש וודאי אין להחמיר כולי האי והוב א"א לחלק כי א"א בקיאין וע"כ להקל סומכין אדעת ראבי"ה דסובר בשמן נמי במליחה כ"ק ועכ"פ מתירין בהצטרף הכל יחד בס' . ומ"מ יש לתמוה על הסן הא' שהרי הר"ב אומר בהיפוך דאותה חתיכה אסורה וצריך ס' נגד כל החתיכה . ויש ליישב זה בב' אנפי . א' כמ"ש בת"ח כלל ל"ח ד"ג וכמ"י אות ד' דמליחה אם ידוע שכולן נמלחו בבת א' לא אמרינן דבוק ואבאר בקיצור . הנה איסור דבוק יש ב' טעמים . א' שממהר לבלוע . הב' שמא היה ס"ח חוץ לרוטב עס"י ע"ב וצ"ב ובמליחה כתב הר"ב בתשובה נ"ה סעיף יו"ד הטעם דמסתמא נמלחה לבדה וכ"כ בת"ח והמ"י שם דאי ידעינן וודאי שנמלחו יחד לא בעינן ס' נגד כל החתיכה יע"ש ונראה לי דלא חיישינן למהר לבלוע במליחה כיון דיש פוסקים (הוא כראבי"ה) דמקיל בקליפה וכמ"ש בתשובה נ"ה . עוד כתב הת"ח דבה"ת אף נמלחה לבדה אפ"ה א"צ ס' נגד כל החתיכה והמ"י שם אות ה' כתב דהר"ב בש"ע כאן חזר מזה ואוסר בה"ת בשמן אם אין ס' נגד החתיכה והט"ז יסבור כמ"ש הש"ך בנ"ב אות י"ו דאין כאן חזרה ובה"ת בעינן ס' בין הכל שאר החתיכות מותרת ואותה החתיכה אסורה דאסור לסוחטו אסור עס"י ק"ו . ובידוע שנמלחו הכל יחד אסור אף אותה חתיכה בה"ת שרי דלא חיישינן למהר לבלוע במליחה ולענין דינא אבאר בש"ך . ומ"מ צ"ע שסתם אמר : (כו) כגון . עט"ז הציר מפטם לדם ול"ד לחטה בתרנגולת בא"ח תס"ז שאבאר בש"ך דציר המעורב עמו בתולדה עם הדם שייך ביה טפי סיטוס :

ומה שכתב בשם רש"ל נתבאר לעיל ואמנם מ"ש בשמו דבמליחה אין היתר מפטם לאיסור צ"ע דלפ"ש כפי הנראה בכחוש אוסר מדינא בס' וא"כ אין צורך לפטם ואולי לדידן בה"מ קאמר דאין היתר מפטם במליחה ויתבאר בש"ך : (כז) ויש חולקין . עט"ז ואבאר בש"ך אות מ"א ומ"ש ליישב קושית הב"י לא הבינותי כלל ומ"מ גם הוא ז"ל כתב דאף הרשב"א בחתיכה א' וכחוש אף במליחה אין אוסר יותר מכ"ק ולדידן יבואר בש"ך אות נ"ח באורך : (כח) וה"ה . עט"ז וכן הלכה דאין מליחה לכלים והפליג כלל אבל יש מליחה להבליע רק כ"ק עס"י נ"ח : (כט) והמחמיר . עט"ז ועס"י נ"ח אות ח"י ושם מבואר : (ל) אע"ס . עט"ז והם דברים פשוטים דהטור כתב דעה א' דמלח הבלוע מדם בס' סגי דנותנין למלח דין האוסר ודיעה בני' סוברת דדין מלח איסור יש לו ומ"ש דמשערין נגד המלח נ"ל דוודאי גרגיר ביורה גדולה שרי ודעביד לטעמא לא בטיל כיינו יותר מס' וכ"ז שמרגישין טעמו וכ"כ רמ"א בנ"ת ס"ח כ"ז שמרגישין טעמו יע"ש . ומיהו אנן כמ"ש המחבר כאן כדיעה א' דדין דם יש לו ובס' סגי ובמלח איסור מע"ז וכדומה כ"ז שמרגישין טעמו לא בטיל הא גרגיר ביורה גדולה בטל וע"ש בש"ך בזה :

אבל

מכלי יוצא שפיר אדסוקיר ליה אף לענין לאסור כולו שמן עדיף עיין אות כ"נ כ"ו כו' והפר"ח אות כ"ו והפ"ת אות י"ב חלקו דמכל מקום אוסר כ"ק והפ"ת מביא ראי' מפסחים ע"ו חם לצונן מריח והא אדסוקיר בלע ואמאי לא מוקי בבלוע יע"ש. ואני תמה שבאיסור והיתר הארוך כלל ל"ו דין ד' מבואר ההיפך דאם הוסל כשר שבלוע מחלב בקערה קרה הקערה צריך הגעלה ואיהו סובר שם דבכלי שייך תתאה גבר ואע"ה אדסוקיר יוצא מבשר חלב הבלוע ואוסר לקערה כ"ק ונראה באין הפסד יש להחמיר כפר"ח ופ"ת : **כב** אבל. עש"ך ומכל מקום לכתחילה אין לעשות כן ליגע ב' קדרות חמות אפילו אין בהם תבשיל עי' כה"נ ובל"י אות כ"ב . ויראה דאין כלי אוסר כלי אפילו בלוע שומן ועיין אות כ"נ: **כג** אוסרת. עש"ך הנה שני דברים יבשים לנכרי אוסר בצליה ואפיה כ"נ עיין או"ח תס"א ס"ה מצה שנגעה בחמץ כ"נ וכן הוא מבואר בכמה דוכתין אלא להפליט מכלי אל אוכל יש חילוק בין יבש לנכרי אוסר כ"ק מכלי לאוכל ורטיבות קצת כ"נ מכלי לאוכל עס"י ט"ס אות ס"ד (ט"ס ס') הלכך לדידן דהיתר מפטם לאיסור אם כן ברטיבות קצת אוסר עד ס' דא"א בקיאין בין כחוש לשמן וביבש לנכרי דאין מפליט מכלי לאוכל כ"א כ"ק יראה אף בהיתר שמן אין אוסר כ"א כ"ק ומה שהניח הש"ך בצ"ע אם נבלע שומן בכלי עס"י צ"ר והפר"ח אות ב"ח מתיר אף בנבלע שומן בכלי מ"מ בלא רוטב אין אוסר כ"א כ"ק ביבש לנכרי ובסי' ס"ט אות נ"ד ביאר עוד שם וצ"ע (ס) ועמ"ש לקמן בסוף הסימן : **כד** וי"א . עש"ך הנה כאן כתב המחבר קליפה אלמא קרום גופא אין אוסר כ"א כ"ק ובסעיף ט' פסק במליחה בקרומית נטילה וכ"ש בצליה והפ"ת העיר בזה ובסימן ס"ד סעיף כ' סתם כהר"ם ז"ל דהקרומים במליחה א"צ אפילו קליפה והר"ב בהג"ה בהפסד קצת מתיר ע"י קליפה וצ"ע וי"ל : **כה** ואם . עש"ך מ"ש לא נמלח תחלה המ"י כלל ל"ז אות ט' דלא נמלח לבדה אלא עם בשר אחר דאל"ה אסור משום דם והכר"ו אות ח"י בספק אי נמלח ה"ל ספיקא דרבנן דם שמלחו משא"כ חלב ספיקא דאוריי' יע"ש לא הבינותי חדא לש"ך בנה"ך סי' ס"ט באשה ששכחה אם מלחה איתחזק איסורא יע"ש (ואולי כס"ע אומר ומ"ש בכר"ו ונצלה צ"ל נתבשל) ועוד ממ"נ אי לא מלחו אסור מדם ואי מלחו בבר נ"נ גם מ"ש דספק דאורייתא לא ידענא דהא נתבשל עתה ונ"נ . ולדידי י"ל דלא מלחו ויש ששים נגד החתיכה בה"מ החתיכה מותרת ואפשר דמצטרפת החתיכה לס' עס"י ע"ט סי"א בס"ש שם ובפר"ח שם משא"כ מחלב כו' ומיהו בסימן ע"ב מבואר טעם דשמא ס"א חוץ לרוטב וא"כ בלא"ה דהקרום מפסיק הוה דבוק גם מחמת הקרום גופא שאוסר בששים בבישול כמ"ש הט"ז אות ח"י ומיהו נ"מ אם יש ששים נגד הקרום אפ"ה נ"נ מחמת חלב שעליו . ובענין הקרומים אבאר באות כ"ז : **כו** מליח . עש"ך והר"ב לא הגיה כאן דסמך על מ"ש שם דא"א בקיאין ובה"מ שרי במליחה מועטת אפילו בשמן גמור אבל באין ה"מ אפילו כחוש ומליחה מועטת יש להחמיר דא"א בקיאין בין כחוש לשמן וא"א בקיאין איזה מליחה מיקרי מועטת וכדבעינן למיסר קמן בעזה"י : **כז** ולהצריכם . עש"ך ראוי לבאר ע"ד המשם . הנה גירסת הש"ך והמנחת כהן ח"ב פרק ו' צ"ב ע"ג ואם הוא שומן הגיד והקרומות בוי"ו המפירוד וכ"ה דעת הלבוש סעיף ט' וביאר הס"כ דשלשה חילוקים יש כחוש (היינו בשר כחוש) כ"ק במליחה אף באיסור תורה (כמבואר סימן ע' ס"נ בשר שחוטה וטריפה כ"ק ובצ"א בשר ונבילה מלוחים כ"ק משמע בשר חי דאי מבשל ליה הוה איסור תורה) ושומן גיד מדרבנן וקרומות דיש בהו ספק איסור תורה (עס"י ס"ר וכאן בב"י) וחלב ממש מבהמה כחושה דין א' להם הואיל וס"מ הם קצת שמנים נטילה בעי וחלב שומן ממש ששים בעי ונטילת מקום ועיין בכה"נ בהגהות ב"י אות מ"ט עסר בזה ועדיין צריך להוסיף קצת ביאור עפ"י דרכם בש"ע ויהיה דברי המחבר מתפרשים כך במליחה בשר כחוש הן תורה או דרבנן כ"ק אף דבצליה פסק כ"נ אף בשר כחוש מ"מ במליחה פסק כהרא"ש דסגי בקליפה ואם הוא שומן גיד וקרומות דשמנים קצת בנטילה מחמירין ובחלב ממש ס' ולא סיים המחבר דבעי נטי נטילה ואם ההיתר שמן הוה באיסור שמן דמפטם לית (זה לפי סברת הב"י בטור דבמליחה היתר מפטם לאיסור וכמ"ש באות כ"ח) וא"כ אפילו בכחוש לנכרי כמו בשר בחוש ס' ונטילה בעי ותראה ותבין שמ"ש המחבר אפילו שומן הגיד ה"ק דהוא דרבנן כמ"ש הפר"ח אות ל"ד ואמנם משני ששים ולפחות קליפה וזה דוקא בשומן הגיד דאין בו דררא דאורייתא וכמ"ש בב"י וכמו שציין באר הגולה דהוה ודאי מדרבנן משא"כ קרומות דיש ספק איסור תורה וכ"ש בשר כחוש ההיתר מפטם לית הוה כאיסור שמן דודאי ס' ונטילה בעינן מדינא כדמוכח ממשנה דפסחים הבאתיו בדין הצליה בסעיף ה' דאפילו בשומן וס' בעינן נ"מ ה"ה בצלי דודאי אין חילוק לרשב"א בזה בין מליחה לצליה ודבר ברור הוא למבינים משא"כ שומן הגיד דרבנן שפיר דודאי אמר דלפחות קליפה סגי כיון דמדרבנן אבל קרומות וכ"ש איסור תורה ממש והיתר מפטם הוה כאיסור שמן ובעי ס' ונ"מ במליחה כמו צליה . אסור מעתה שדין המליחה מדין הצליה חלוק הוא להמחבר בב' דברים א' בכחוש בצליה אין חילוק איסור תורה או דרבנן נ"מ ובמליחה בכחוש היקל קליפה ובשומן קצת כמו שומן גיד נטילה . הב' בהיתר מפטם בצליה ס' ונטילה אף בדרבנן ואלו מליחה בשומן גיד בס' וקליפה לפחות די . והיינו טעמא דבאין ס' נטילה בעי שומן גיד ובהיתר מפטם ס' בעינן וי"א כל שיש ששים לא בעינן כלל אפילו קליפה עש"ך אות מ"ו מש"ה לפחות קליפה די אבל קרומות או בשר כחוש והיתר מפטם וכ"ש חלב שמן ס' ונטילה בעינן להמחבר מדינא כמו בצליה זה תורף כוונת המחבר ע"פ דרכם וכמו שביארנו בתוספת ביאור :

אמנם כן הפר"ח אות ל"ב ותמ"י כלל ל"ח אות ס' חרו אפם בהני כהני שלוחא דרחמנא ואמרו שטעות הוא וכן צ"ל בש"ע אם הוא שומן הגיד ולדבריהם ד' חלוקים יש . א' בשר כחוש אפילו איסור תורה די בקליפה ושומן הגיד הואיל דרבנן די בקליפה וקרומות שיש ספק תורה נטילה וחלב ממש ס' ונטילה . ואני תמה על מ"ש הס"י שהס"כ חילק מסברת הכרם יע"ש ובלא סברא זו צריך לומר גם לדידהו דיש חילוק בין כחוש לשומן גיד וקרומות וכדכתיבנא :

ומה שכתבו שכן הוא בב"י זה לשון הב"י . וכבר נתבאר שזה בחלב ממש אבל שומן גיד וקרומות אין מפעפעים ובקליפה סגי והוא שבשר שנמלח אין שמן אבל שמן מפעפע האיסור על ידו ודינו בס' ולהצריכה קליפה בשומן גיד לדעת הרשב"א דהוה ודאי דרבנן ובקרומות דמספקא לן אי הוה ד"ת אפשר דנטילה נמי בעי עכ"ל . ואם נדייק נימא הכי דשומן גיד וקרומות פסק קליפה אבל אם היתר שמן הוה כאיסור שמן פסק בשומן גיד דרבנן בס' וקליפה (ופסק כן מסברת עצמו הואיל דרבנן והבן) ובקרומות התסיד ס' ונטילה . והשתא אם באנו להשוות דבריו שבב"י עם כאן נאמר שבש"ע למעשה החמיר בשומן גיד וקרומות אף בהיתר כחוש להצריך נ"מ (וכ"כ בכה"נ בהגהות ב"י אות מ"ט) ובהיתר שמן הוה כאיסור שמן חילוק בשומן גיד דרבנן לפחות קליפה ובקרומות לא סיים וכ"ש חלב ממש דבעינן ס' ונטילה מדינא וזה כמ"ש הש"ך והס"כ ולא אישתמיט כהני וכאסור ושפתי כהן ישפרו דעת :

ובענין הקרומים שנראה שהמחבר סותר כאן למ"ש בסימן ס"ד דעה א' ודעה ב' קליפה וכאן פסק נטילה עמדו הפר"ח אות ל"ב והכה"ג בהגהות ב"י אות מ"ט והכה"נ כתב כפי מה שתי' הב"י דברי הר"ם כן י"ל דברי ש"ע יע"ש וצ"ל דה"ק בסימן ס"ד מיירי במליחה מועטת או שאר תירוצים עב"י ק"ה וע' ואמנם זה להמחבר אבל לדידן יתבאר אי"ת באות ל"ו ול"ז ול"ח (ס) אבל במ"ש המחבר בכוליא שקולף הוא משום חלב שעל הקרום דעכ"פ מבליע כ"ק ולדידן א"א בקיאין בנפסק הקרום ויתבאר לקמן : **כח** ואם . עש"ך הב"י סובר היתר מפטם לאיסור כחוש לנכרי עב"י ועש"ך אות י"ט דלא כד"מ דכתב בחלב כחוש דוקא מפטם ליה יע"ש . ועמ"ש באות כ"ז ליישב זה דוקא שומן הגיד דרבנן יע"ש . ומ"ש בשם יש"ש דבמליחה אין היתר מפטם לאיסור נ"מ נמי לדידן באיסור כחוש לנכרי בדרבנן או גה"מ וכמו שיתבאר באות ל"ח וכ"מ דעת הר"ב בא"ח תס"ז סי"ד חטה בתרנגולת במליחה ולקמן אבאר . ומיהו דם שיש בו מרך שמנונית לא מיקרי כחוש לנכרי ואפילו אם נאמר דאין היתר מפטם לאיסור מ"מ בתולדה מעורב הוא עם ציר ושומן ומש"ת לדידן אוסר בס' ולקמן יבואר באות ל"ח . ומ"ש טהור תפל אין מפטם יש לראות בשלמא להטור שפיר משא"כ להמחבר דפסק בסי"א דבמליחה אמרי' תתאה גבר ממ"נ אי הטמא מלוח לטמה שניהם רותחים ומפטם כמ"ש הפר"ח אות ל"ח וכן מוכח בסימן ע' ס"ד וכ"ת במונחים זא"ז הא הלבוש כתב סי"א להמחבר בזא"ז אין אוסר בשמן אלא כ"ק וכ"כ הס"כ בח"א ס"ו ופ"ז יע"ש א"כ קשיא ודוחק לומר דהלבוש כ"כ לדידן וכמ"ש רמ"א בס"ה אבל המחבר סובר מונחים זא"ז אוסר הכל בצליה ומליחה אם האיסור שמן וא' מהן קר . ועוד אף להמחבר טהור מליח וטמא תפל וטהור מליח לטמא אין אוסר אלמא תתאה במליחה אין פועל שיהא מפליט כתפל אלא לקולא אסר הרשב"א והמחבר דטמא מליח אין איסור אלא כשטמא מליח לטמא וכמו שיתבאר בסי"א קשיא וצ"ע : **כט** שהיה . עש"ך ועמ"ש בט"ז אות כ' ומ"ש המחבר וכל זה כו' פירשנו שם : **ל** ולענין . עש"ך הנה אבאר בקצרה וכפי מ"ש הפר"ח אות ל"ז ול"ט . הב"י הביא ב' שיטות א' שיטות מהר"ם דסובר אין חלב מפעפע בלא רוטב כלל הן במליחה וצלית (כדמוכח מראיה שהביא מטיפת חלב אי לא ניער וסובר חלב שמן מיקרי) ויש קולא וחומרא קולא אם לא נגע בחלב אלא לא' הנשארים שנגעה בזו מותרים (אף דנ"נ) לדידיה בשאר איסורים מ"מ כיון שאין איסור גופא יוצא כלל אין הנאסר כו' חומרא אף אם נגעו כולם בחלב אם אין בכ"א ס' כולם אסורות שאין מפעפע מחתיכה לחתיכה כמעשה הרוטב שיחלק בהשוואה ושמא נשאר בא' יותר . ורבינו נתנאל מסופק אי יוצא בלא רוטב ואם כן חולק אמהר"ם בתרתי א' בנוגעין כולן בחלב אם יש ששים בצירוף שרי . ב' אם נוגעת זו בזו אם אין בכולן ששים אסורות כולן שמא מפעפע לחומרא . ושיטה הב' היא שיטת הרשב"א במליחה וצליה בדבר שמן יוצא מחתיכה לחתיכה בלי רוטב הן לקולא הן לחומרא והמחבר פסק כמהר"ם במליחה ויש לומר באחד משני פנים או דחילוק בין צליה למליחה או כמו שכתוב בנה"ך דהמחבר מספקא ליה שמא מפעפע ואף נוגעין זו בזו אוסר הכל אם אין ששים בכולן וכן נוגעין כולן בחלב אוסר הכל שמא אין מחלק בהשוואת כמעשה הרוטב . ופ"ז הקשה הש"ך דקשיא מ"ש דישא כשנגעו כולן בחלב או ספק כולן אסורות ומ"ש סיפא דבנגע א' מהן בחלב והשאר לא נגעו בחלב (ולהט"ז אות כ"ב אפילו נגעו זה בזה ולהנ"ך הפי' שלא נגעו נ"כ אפילו זה בזה) חד בתרי בטל והא ברישא נמי אם יש שלשה חתיכות בכ"א נ"ט חלקים נגד החלב וכולן נגעו אין בו כח ליתן טעם אלא בא' דאי נותן טעם לשנים הרי יש בהן ס' נגד החלב וא"כ כיון שאין בו כח לאסור אלא אחד מהן חד בתרי בטל . (והפר"ח כתב באות ל"ט דהמחבר מיירי שיש בחלב כח לאסור שניהן והש"ך השב זה לדוחק דמדכתב המחבר אם אין בכ"א ס' משמע שיש בכל א' נ"ט אפ"ה כולן אסורות) וכתב הש"ך על מהר"ם לק"מ דנ"נ סובר בשאר איסורין א"כ החלב נותן טעם לא' ונאסרה ואח"כ פלטה התתיכה להחלב ויש בו בחלב איסור כמו בראשונה ומש"ת אוסר החלב לשאר נ"כ ובזה י"ל דמהר"ם ורבינו נתנאל ל"פ ר"ל בדין זה שכולן נגעו בחלב דמהר"ם אוסר מיירי בכה"ג וכולן מלוחות היו ויש חשש שפולטין הכשירות לחלב . ומה"ט כתב או"ה חלב שנפל לב' קדירות צריך בשניהן ס' דבראשונה פלט החלב ובלע מן ההיתר ונ"נ ואח"כ פולט לשניה . ורבינו נתנאל מיירי שהכשירות תפלות שאין פולטין א"כ אין בו כח לאסור אלא חדא וחד בתרי בטל כן נראה כוונת הש"ך ז"ל אמנם בן לא הבינותי אמאי לא אמר דהחתיכות כשירות גופייהו אוסרין אחרות דנ"נ וע"כ צ"ל דלמהר"ם פשיטא ליה דאף לקולא אמרינן דאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה כלל כמ"ש ראיה מט"ח וא"כ איך יתכן שהכשירות שפולטין ומבליעין בחלב אין יוצא מחלב הבלוע בלי רוטב (ונה"ך שכתב המחבר מספקא ליה אבל לא מהר"ם וכאסור) גם לשון ר"נ שהביא הב"י מורה כפשוטו שאם נגעו כולן בחלב כולן מצטרפין ואי כדברי הש"ך צירוף למה ליה גם ר"נ לא הזכיר כלל שיהיו ג' חתיכות ודווקא שיש בכ"א נ"ט נגד החלב וצ"ע :

אמנם לענין דינא נראה כש"ך ופר"ח שאין כח בחלב לאסור שלשתן אם יש בכ"א מהן נ"ט חלקים נגד החלב והכשירות תפלות וחד בתרי בטל אף לדידן ואם הכשירות מלוחות דאז נ"נ לדידן כולן אסורות מדרבנן לא מ"ח דנ"נ בשאר איסורין דרבנן . ואף שכה"נ בהגהות ב"י אות נ"ח תירץ דלא אמרינן חד בתרי בטיל אלא כשידוע שב' מותרים משא"כ כאן שכל אחד בספק איסור עומדת שמא לזו פלט החלב אין בטל הוא עצמו ז"ל חשב לדוחק וכ"נ דכ"ש הוא דמתחלה כולן מותרות היו ול"ד למ"ש לעיל בסי' ס"א בטרה וכבר סג' בהסות א' במקום טרח כו' ובסי' נ"ט בג' זיתי גלורה התם כ"א נולד בספק איסור משא"כ כאן ולקמן באות ל"ח אבאר : **ומה** שכתב הש"ך בשם או"ה כו' הנה הפר"ח אות מ"א פי' דה"ק דלא קיי"ל דחד בתרי בטל דאפשר לברורי ע"י קפילא וחיך אוכל יטעם והתיא דסי' ק"ט יבש ביבש בא"מ חד בב' בטיל שהיו כמה מינים וא' נשחט טריפה עכ"ל . ואני העני תמה על עצמי דהא בק"ט בש"ך אות ה' יבש בא"מ שנפרך לחתיכות דקות ואפילו נדחוק בזה מ"מ מהרא"י גופא כתב שוין במראה וחלוק בטעמא אלמא בטל הוא ואת"נ אם ירגיש האיסור אח"כ לא יאכל והביטול פועל שרשאי לטעום וכבר הארכנו בזה בכמה מקומות . ואמנם דברי האו"ה להמעיין שם בכלל י"ד ד"ח הם פשוטים דקאי אמ"ש המרדכי דאפי' כולן נגעו בחלב כל שאין בכ"א ס' אסורות ולא נימא דמידי דהוה אב' קדירות היתר שאין בא' ס' ובשתיהן יש דמצטרפות לרשב"א אפילו באיסור תורה כמו שיראה הרואה לקמן בש"ך שם אות כ' וכדבעינן למיסר שם א"כ ה"ה כאן ע"י צירוף ששים לישתרי ע"ז כתב דחלב ובשר הוה אינו מינו עס"י צ"ח ולא קיי"ל באיסור תורה לצרפם ובאיסור דרבנן שפיר קיי"ל אף בא"מ לצרפם עיין שם ומיהו בצ"ב אות ח' משמע קצת אף בדרבנן בא"מ אין ראוי לצרף ובקי"א אבאר :

ויצא לנו הדין אם נמלח חלב עם ב"ח שומן ובשניהם יש ס' וא' נגע בחלב והב' לא נגע בחלב גם לא בשומן אלא סמך מרחוק וא"י איזה היה באדם א' בה"מ יש לנו להתיר מההיא דקי"א ב' קדירות בדרבנן עכ"פ להתיר וה"נ חלב ושומן מינו וה"ה חלב ובשר שמן להש"ך בצ"ח אות א' אמנם בזה יש לאסור כי אין אנו בקיאין איזה שמן גם לא בדירא הא מלתא דחלב ובשר שמן מיקרי מינו וצ"ע : **לא** דהד . עש"ך ופשוט דבנ"ה יש ס' נגד החלב דאל"כ שמא יבשלם ויתן טעם לדידן בקי"ט דלא באו"ה שפי' הטעם דהוה כדבר שיל"מ שיוכל להכיר עס"י צ"ח אות ו' בש"ך : **לב** אפילו . עש"ך ובשר ונבינה במליחה כה"ג הוה ר"ל אף דאיסורן מדרבנן כמו בשר עוף בחלב ר"ל עס"י פ"ז : **לג** וי"א . עש"ך והמתירין בקליפה אפילו בשמן ממש הוא במליחה אבל בצליה דבו האוסרים בשמן מההיא דנדרי שצלאו אסור לאכול מריש אונו וכמו שאבאר לקמן : **לד** ולפי . עש"ך הנה תראה סמ"ש קאי אלעיל ועשה כלומר יראה דסובר דעת הר"ב כודאי כדעת א' בשמן מדינא ס' לא כמו שכתב הט"ז אות כ"ד כמו שכתוב שם וגם מדסיים הר"ב יש להקל בה"מ בכחוש לא בשמן שמדינא צריך ס' משמע דהוטב בעיניו דעה א' :

והנה הכנה"ג בהגהות ב"י אות ס"ב וס"נ האריך מאוד ותוכן דבריו ספק טריפה שנמלח שמן עם אחרות אין להתיר מס"ס שמא הלכה כראבי"ה דקליפה ושמא לא הוה טריפה דלא כרשד"ם דחשיב לס"ס ואוסר שם אף בה"מ . ואמנם בשו"ת ש"י ח"ב סימן ק"ט כתב בעגל שהיה קוץ להלל ונמלח עם שאר בשר והתיר בה"מ וסעודת מצוה אף שלא יש ס' מס"ס שמא הלכה כראבי"ה ושמא לא היה טריפה ושתי הספיקות הם מענין אחד דאנו באין לדון על שאר הבשר עכ"ל והבל"י בשו"ת שלו הביא מ"ש הכה"ג לאסור יע"ש . ואני אומר הכה"ג פסק כהמחבר דמליחה בס' בשמן (דבני ספרד פוסקין כהמחבר) משא"כ לדידן . והמעיין בתשובת הר"ב סי' כ"ח וסימן צ' וסימן צ"ה סעיף י' יראה דאף בשמן סברת ראבי"ה עיקר דדי בקליפה ואף דבש"ע אוסר עד ס' בשמן ולא מחני ה"מ מ"מ מידי ספיקא לא נפקא והוה ליה ס"ס כדעת המ"י בש"י ח"ב ועי' בסימן קי"א בתשובת הר"ב וכפי הנראה שהוא מעשה דארבע אווזות המוזכר בשו"ת שארית יוסף סימן כ"נ ועס"י ט"ו בשארית יוסף ודוק שם . ומ"מ הנך רואה בת"ח כלל ל"ח ד"ב מבואר כן שמהר"ם פדוואה ז"ל השיב לו להתיר במליחה בקליפה ומשמע אף בשמן יע"ש בדין ה' וא"כ אף דאנן קיי"ל לאסור בשמן אף בה"מ מ"מ ספיקא הוה ויש לצדד להקל בה"מ וסעודת ברית מילה כההיא דש"י ח"ב וכדאמרן ובאות ל"ו אבאר עוד : **לה** ואם . עש"ך ועפר"ח אות מ"ז ומ"י כלל ל"ח אות ח' שזה סותר למ"ש הס"כ הובא בפר"ח כ' ואני הבאתיו לעיל על מ"ש המחבר בס"ת דבר שיש לו פעפוע למקום ידוע צריך נטילה הא א"י אינו צריך וכאן צריך יע"ש ול"נ דכאן מיירי שהחתיכה א' נגע בחלב ושאר נגעו בזו לא בחלב דמדינא צריך החתיכה קליפה שהרי לדעת ראבי"ה קליפה בעי ולמהר"ם ב"ב ולרבינו נתנאל אין אחרות מצטרפין א"כ עיקר שמקילין על ראבי"ה ועכ"פ קליפה בעי ומש"ה בא"י כולן בעי קליפה ואת"נ אם כולן נגעו בחלב ואינו יודע איזה מקום דדמי למ"ש הס"כ הואיל ויש ס' הקליפה חומרא ומיהו בזה י"ל והבן : **לו** ואע"פ . עש"ך מ"ש באין איסור דבוק אף שנמלח כולהו בהדדי משמע דאית ליה איסור דבוק דממהר לבלוע ועמ"ש בט"ז אות כ"ה ועס"י כ"ב בש"ך אות י"ד

וצ"ב אות פ"ז. ומ"ש שמת"ח סוכח אפילו אין כולן נוגעים בחלב משום דטחנ"ה י"ל שהוא קולא היינו לצרף הכל בנוגעין כולן בחלב דלא כהמחבר בשם מהר"ם ב"ב ומיהו בת"ח כלל ל"ח ר"ב ונ' אין הכרע כל כך ומ"מ הדין אמת. ודע דמכור הייתי לומר דדברי הלבוש כנים ולבושיה כעמר נקי ות"ק אף על פי שיש קולא שאנו מתירין הקליפה ר"ל להמחבר בשמן ממש צריך ס' ונטילה שהוא קליפה גסה כמ"ש הרשב"א כארוך וקצר ואילו לדידן כל שיש ס' א"צ כ"א קליפה מעט לא נטילה כמ"ש הר"ב ומ"ש העט"ז שאנו מתירין הקליפה הוא לאו דוקא אלא לנטילה קורא כן וכן כתבו ז"ל כמה פעמים אמנם המעיין שם א"א לפרש כך שהרי כתב ולדברי האומרים כ"ק הקליפה נאסרה והא לדידן ג"כ הקליפה נאסרה שוב דאיתי שי"ל דה"ק ואם א"י הכל שרי היינו אפילו ספק כולן ננעו וחזר הר"ב כאן ממ"ש בת"ח דבטל ברוב לא כמו שכתב הש"ך באות ל"ה דהא סתם כאן. וא"כ וודאי קולא הוא דלדברי האומרים כ"ק הוא הראבי"ה עכ"פ הקליפה מדין תורה נאסרת וא"י הכל אסור כ"ק אם אין רוב דספיקא דאורייתא לחומרא ואנו מקילין בס' ומשלא הקליפה הותרא בעלמא הלכך א"י הכל שרי ולבושיה כתלג חיור וכדאמרן ולדינא עמ"ש באות כ"ה (°) : (לז) כגון. עש"ך ואבאר באות ל"ח ולפי שדברי הר"ב ז"ל בהג"ה צריכין קצת פירוש לכן אכתוב על הסדר :

הנה הר"כ התחיל לומר די"א הוא הראבי"ה וסייעתו דאפילו חלב שומן ממש כמליחה קיל מצלית ואין אוסר כ"א כ"ק ממש ואנו מחמירין אי לצאת ידי המוכרים בס' בשמן או שנראה לו להר"ב קצת מדינא כן (עש"ך אות ל"ד וט"ז אות כ"ד) ולפי שאין אנו בקיאין ואם כן בכל פעם נצטרך לשער ולאסור אי שמן כו' לכן קבלנו עלינו לשער אף בכחוש בס' וקליפה בעי במקום שננע בחלב לא נטילה כהמחבר. ויראה לי דלאו דווקא קליפה במקום שננע בחלב ה"ה במקום שננע באיסור ר"ל אם חלב דבוק וחתיכה ננעה לזו במקום בשר בעי קליפה דנ"נ וצ"ע א"י היכן ננע ואין רוב אי מחמירין כה"ג באיסור דבוק. והדר אמר הר"ב אף שמחומרא זו נמשך קולא דאילו להמחבר אף כולן ננעו בחלב צריך בכל א' ס' ולדידן אפילו רק א' ננעה בחלב וכולן זה בזה אפ"ה הכל מצטרפין ואף הראשונה מותרת כל שאין החלב דבוק בה וכמ"ש הש"ך אות ל"ו אפ"ה אין לחוש הואיל וי"א מליחה כ"ק ואיכא למימר נמי חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה כדעת הרשב"א ומצטרף הכל לס' מש"ה מקילין בזה ומחמירין בכחוש בס' ועוד כתב הר"ב וכ"ז בציר או בשר כחוש דשייך ביה סרך שמנונית ואין אנו בקיאין מש"ה בס' משא"כ חטה ופת וכיוצא שאין בו כלל סרך שמנונית אין סברא לאסור בס' מדינא. והראה מקום לסימן ס"ר פ"ו דחוטין וקרומים הם כחושים אף מבהמה שמינה ואף שהם בגדר סרך שמנונית דוודאי ל"ד לחטה אלא לבשר כחוש והיה לאסור בס' אפ"ה היקל שם בהפסד קצת ולא בעינן ה"מ והטעם הואיל והוא איסור דרבנן וכדבעינן למימר באות ל"ח בעזה"י. והכה"י בסימן ס"ר אות ד' הבין די"א דבה"מ קאי על חוטין וקרומים וע"כ כתב דבסי' פ"ד כתב הפסד קצת וכאן ה"מ ואינו כן אלא וי"א הוא ענין בפ"ע וכ"כ הכה"ג בהגהות הב"י אות ס"ר שם שכ"ת הפירוש האמתי. אח"כ כתב הר"ב די"א כל מליחה אפילו שמן ממש בה"מ יש לסמוך על הראבי"ה והוא סברת מהר"ם פדוואה בתשובה להרב סימן צ' וכ"כ הכנה"ג שם. וכ"מ מת"ח כלל ל"ח ר"ב וע"ז סיים הר"ב דכחוש ויש בו סרך שמנונית דא"א בקיאין יש להתיר בה"מ אבל שמן ממש אין להתיר אף בה"מ : **לח** לכ"ע. עש"ך. והאי לכ"ע הוא הנך פוסקים אבל יש ריעות אפילו כחוש גמור כמו חטה צריך ס' אלא שהר"ב דהאם מהלכה וכבר נתבאר : **אמר** הכותב יען וביען ראיתי בל"ח פנ"ה אות ק"ו וכמ"י כלל ל"ח אות י"ד וכה"ג בהגהות ב"י אות ס"ט שכולם אמרו שפסקי הרב ז"ל כאן ובסימן ס"ר ובת"ח ל"ח ד"ה צריכין ביאור שלא יהיו כסותרין זא"ז ולי התהיום גם בא"ח תס"ז צריך קצת ביאור שלא יסתור לכאן ראיתי לבאר קצת :

ואען ואומר הנה הדין נחלק לששה חלקים : **הא'** הוא חלב שומן ממש שנמלח עם חתיכות בשר הן כולם נוגעים בחלב או זה בזה כולם מצטרפין לס' ובמקום שננע באיסור קליפה לא נטילה שכן משמע דעת הר"ב דלדידן א"צ נטילה במליחה כל שיש ס' כ"א קליפה. ומיהו באם א' ננע והשאר מופרדים לגמרי פשיטא שזאת החתיכה אסורה ולא עוד אלא אפילו כולן ננעו בראשונה והראשונה בחלב אלא שכולן תפילות והחלב לבד נמלח הראשונה אסורה דטמא מליח וטהור תפל ואין נפעפע מחתיכה לחתיכה להצטרף לס' כיון שהראשונה תפילה בולעת ואין פולטת כנ"ל (°): ואם החלב דבוק בא' פחן אז הדבוקה נ"נ לא מיבעיא נמלחה תחלה לבדה אלא אפילו נמלחו הכל ביחד י"ל דמסתבר לבלוע. עמ"י כלל ל"ח אות ר' וצ"ע כזה בה"מ ושאר החתיכות צריך ס' נגד כל החתיכה. ומיהו בה"מ דעת הר"ב שם בת"ח ר"ב דאין צריך ס' נגד כל החתיכה אלא נגד החלב לבד וכן דעת הש"ך בצ"ב אות י"ו ואף על פי שהמ"י שם אות ה' ערער עליו י"ל דבהג"ה לא חזר בפי' מת"ח ואי דסתם ולא פירש אי בה"מ שרי ביש ס' נגד החלב לבד אנו סומכין על שגילה דעתו בת"ח. ומיהו אותה חתיכה שחלב בה אף בה"מ כתב שם לאסור דאפשר לסוחטו אסור בשאר איסורים עמ"י ק"ו. ומיהו בנמלחו כולם יחד או על כל פנים החלב באחרונה דאיכא טעמא משום ממהר לבלוע וודאי כה"מ יש להתיר אותה חתיכה השתא הנ"נ בשאר איסורים דרבו האוסרים אנן מצטרפין להתיר במליחה כ"ש איסור דבוק ממהר לבלוע שאנן מצטרפין להתיר אף אותה חתיכה בה"מ והבן : **הב'** איסור כחוש ויש בו סרך וגזירת דבר שמן כמו בשר כחוש וציר נבילה בה"מ די בקליפה ובהפסד קצת אסור עד ס' במליחה ומיהו היינו בשר כחוש לגמרי שאין בו שום שומן הוא ויש להתיר בה"מ אף בה"מ אסור כאיסור תורה הא חלב כחוש וודאי א"א בקיאין כלל ואף בה"מ אסור כאיסור תורה וכ"נ להמעיין בת"ח כלל ל"ח ד"ח. והנה בסימן ע' בהג"ה לצורך הפסד גדול מתירין תוך יב"ש הא אח"ל לא והא דם כחוש הוא ועכ"פ בה"מ יש להתיר מטעם מליחה בקליפה וע"כ צריך לחלק בדם הואיל ומעורב בציר שמן אף הוא חשוב כשמן ולא מהני ליה ה"ש וצ"ע :

ודע דאנן קיי"ל בלוע כחוש אין יוצא בלי רוטב בצליה ומליחה גם בקיאין אנו בבלוע איזו כחוש כמ"ש הש"ך אות י"ז וי"ח א"כ צריך עיון דהדין נותן בשר נבילה כחוש שאין בו שומן כלל שננע בחתיכה אחת וכולן ננעו זה בזה שכולן מותרים באין ס' רק הראשונה אסורה דבלוע כחוש שאנו בקיאין בבלוע אין יוצא מחתיכה אף שעדיין איסור לא מר כמ"ש שם בשם מ"ב. והדין נותן כן ואולי הר"ב מדבר בנוגעין כולן באיסור ומיהו בשמן ממש וודאי נוגעין זה בזה כולן אסורות וצ"ע : **גם** קי"ל דבמליחה אין היתר מפסם לאיסור כמ"ש הש"ך אות כ"ח והמ"י כלל ל"ח אות י"ג שכן דעת הר"ב. ויש לנו הרהורי דברים מ"ש המ"י שכ"מ מא"ח תס"ז פו"ד חטה במליחה להתיר אחרות דכחוש הוא ולא אמרינן היתר מפסם כו' הא שם אותה חתיכה כולה אסורה וכמ"ש הט"ז שם אות י"ט ושאר חתיכות אין מפסם להבלוע כמ"ש הש"ך אות י"ט ואולי משמע התם אף שציר מחטה נוטף על השאר אפ"ה הם מותרות מאחר דכחוש הוא ומ"מ קליפה בעי ובח"פ אבאר בזה דח"ה חטה מונח בעליונה י"ל כן. גם מ"ש המ"י שם אות ו' לתרץ מ"ש הש"ך אות למ"ד צ"ע ואין להאריך כאן : **הג'** איסור כחוש גמור כמו חטה שאין בו סרך שמנונית כלל לעיל ס"ה בהג"ה מתיר והש"ך אות י"ו ממנהג אוסר ויש לעיין אי בהפסד קצת שרי או ה"מ בעינן באיסור תורה ואיך שיהיה קשיא התיא דא"ח תס"א ס"ה ובט"ז אות ה' דחמץ במצה כ"נ אפילו באין ס' והא ממנהגא אסור ומ"מ בהפסד קצת יש לצדד אף באיסור תורה בחטה וכרוממה. וחטה במליחה שאוסרין כל החתיכה משום חומרא דחמץ מחמירין לומר דהיתר מפסם לאיסור יע"ש ולא בשאר איסורין : **הד'** איסור שמן ממש בדרבנן ס' בעינן אפילו בה"מ ולא אמרינן ספק פלוגתא רבוותא להקל בדרבנן ודוקא בס"ם כמעשה דש"י בעגל פח מיץ די"א דחסרון חכמה חשיב לס"ם מה שאין כן ספק דרבנן כה"ג וכן הלכתא : **הה'** בכחוש אלא שא"א בקיאין כמו חוטין וקרומין בהפסד קצת שרי ולא בה"מ דווקא כאסור וה"ה כיוצא בזה : **הו'** כחוש גמור כמו חטה בדרבנן אף מנהגא ליכא ובלא הפסד כלל די בקליפה כן דקדקתי והעליתי מתוך ספרי הפוסקים וקצת מה שהוספתי משלי והשתא תראה מ"ש הר"ב בת"ח כלל ל"ח ד"ה וי"ל בה"מ קאי לאיסור תורה ומ"ש וכ"ש דרבנן ר"ל אפילו הפסד קצת ומה שסיים באיסור דרבנן להקל היינו בחטה בלא הפסד ובאיסור תורה עכ"פ הפסד בעינן וכדכתיבנא ;

עתה אבוא לבאר ההפרש שיש בין מליחה לצליה ואומר שיש הפרש בין מליחה לצליה בג' פנים : **א** כל מקום שבמליחה קליפה בצליה נטילה כן מבואר בת"ח ל"ו ול"ח וכ"כ המ"י שם אות י"ד : **הב'** במליחה אין היתר מפסם לאיסור ובצליה היתר מפסם וג"מ לדידן בה"מ או דרבנן בהפסד קצת. ויש לי עיון בס"ש הס"א א"ח תס"ז אות ל"ו ואי"ה אבאר שם : **הג'** באם נצלה בשר וחלב דבוק בה ונגעי אחרות בחתיכה זו צריך ס' אף בהפסד מרובה נגד כל החתיכה דנ"נ מטעם דבוק דבמליחה פסק הר"ב בת"ח ל"ח ד"ב להתיר בה"מ ביש ס' נגד החלב מטעם דנ"נ יש מקילין בשאר איסורין ו[illegible] הם מקילין במליחה כ"מ מה שאין כן בצליה רוב הפוסקים מצריכין בשמן ס' וכפסק המחבר. ומיהו בהא שוה צליה למליחה דאף שא' ננעה בראשונה ואין כולן נוגעין בחלב מ"מ כולם מצטרפין לס' אף שבמליחה סמך הר"ב אראבי"ה ובצליה לא שייך בן ס"ם שם טעמא אחרינא איכא דמפעפע מחתיכה לחתיכה והמחבר מורה שם וכ"כ המ"י כלל ל"ז אות ה'. ואין להאריך יותר :

אם צ"ו בשר בשפוד שצלו נבילה עמ"י ע"ו ועמ"י קכ"א בט"ז : **לט** ויש אוסרין. עמ"י ע' ס"ק כ' ש"ך ושם מבואר דהפסד דכתב הר"ב כאן ה"מ ועמ"י כלל כ"א אות יו"ד ומכל מקום העיקר כסברא א' יע"ש : **מ** זה. עש"ך ולהמחבר דאין חילוק בכחוש היינו באיסור מחמת עצמו מה שאין כן בבלוע לפי מ"ש הש"ך אות כ"א ואנן קיי"ל בב"ע המליח מבליע בתפל ואין בולע ממנו : **מא** ויש. עש"ך וכן הלכה. והפר"ח בסימן ע' אות כ' פסק כהמחבר בה"מ ואנו אין לנו אלא פסק רמ"א וכ"ש מנהגים זא"ז וטהור תפל וטמא מלוח דאוסר עד ס' לדידן דא"א בקיאין בין כחוש לשמן : **מב** דאין. עש"ך עיקר הכוונה דאין טבע המלח להפליט מכלי אלא להבליע אף שנמלח הכלי גופא הרבה דבשר המלח נכנס בחלקיו ומוציא מתוכו משא"כ מכלי ועמ"י ס"ט אות ס"ד וס"ו (וס"ס ס"ב וע"ו) : **מג** מלח. עש"ך ועמ"ש בסימן צ"ה בזה ובמ"י כלל י"ג : **מד** דמאחר. עש"ך ועמ"י צ"א ומשמע גבינה יבשה ממש אף שנוגעת במלח אין אוסר אם נתנו דיעבד בבשר ולכתחלה נכון ליזהר אף ביבשים באוכל עם מלח ; **מה** רק. עש"ך ועמ"י יו"ד וצ"ה כדין מכין אם מתמא נקי יע"ש : **מו** אם. עש"ך לכאורה להמחבר כ"כ אבל לדידן בלא"ה דהמלח נ"נ ועמ"י ס"ם אות ל"ד (מ"ם ל"ג) ובט"ז אות י"ם. וכ"ת דנ"מ למיתוי ספיקא דאורייתא הא דם שבישלו דרבנן לדידן גם לענין איסורין מבטלין זא"ז אין נ"מ כמ"ש במקום אחר :

שוב ראיתי למ"ש הר"ב פ"ם קל"ד סי"ג דם במלח היה נמ"ל אם כן ע"כ הטעם דלא ידעינן כמה בלע אלא דתבדא בצידה דאיך כתב רמ"א כאן דאין המלח אסור מחמת עצמו דהא לא נאסר כלל דנמ"ל הוא ובספר בית ישראל הרגיש בזה. ומ"ש שם במרדכי איתא שם הטעם דהדם הולך לאיבוד יע"ש מ"מ להר"ב קשה וצ"ע :

הפר"ח באות נ"ח הביא תשובת מהרם"ע והעלה דם שמעמיד המלח אסור עכ"פ בעיניה ובתבשיל מותר ולא מיקרי מבטל איסור דאין רוב ציבור יכולין לעמוד בו ובעיניה אסור דמעמיד בו אף דנמ"ל מכל מקום מעמיד לא בטל ולקמן בקל"ד מיירי שנותנין דם רק ללבנו עכ"ל וזה ברור כמבואר סימן ק"ג ס"א בהג"ה דברים החשובים אף שפוגמין התבשיל באלף לא בטיל ושם נתבאר על נכון :

קז א איגה. עש"ך לדידן אין החתיכה מצטרפת ולא עוד אלא שצריך ס' נגד כולה דנ"נ ומיהו לח בלח וודאי אף דדך בישול ויש אחר כך ס' עם היתר הא' הכל שרי להמחבר ואף לדידן בה"מ ולא שייך לומר בכה"ג אפשר לסוחטו אסור כיון דנבלל בשוה הוה ליה כאילו נפל עתה האיסור משא"כ בגוש אף שטעמו עובד כוכבים (להרשב"א והמחבר) ולית ביה טעם מכל מקום וודאי יש לומר דאין חולק בשוה ומש"ה נשאר באיסורו ועוד דבר הניכר ועומד בפ"ע אמרינן ביה אפשר לסוחטו אסור משא"כ בנבלל וחוא פשוט לדעתי אף ע"י בישול וכאמור : **ב** אבל. עש"ך ור"ל דאי חנ"נ לא אמרינן בשאר איסורין אז שייך פלוגתא דהרשב"א והמחבר אפשר לסוחטו אסור לרשב"א ושור אי אמרינן אפשר לסוחטו אסור בשאר איסורין ואף אי טעם קפילא ולית טעם כיון דאין איסור נפלט לגמרי ומיהו אם בא אליהו ואמר שנפלט לגמרי היה מותר אלא שאין בזה במציאות (עמ"י ק"ח בש"ך אות י"ז) והטור סובר דכמו דלא גזרו נ"נ בשאר איסורים ה"ה אפשר לסוחטו לא גזרו אבל לדידן דנ"נ בשאר איסורין פשיטא דהחתיכה נשארה כאיסורה. ויש לראות הר"ב שהניה וכן עיקר הא פשיטא דאפילו ס' נגד כולה בעינן ודוחק לומר דה"ק דהחתיכה אסורה מספיקא דאורייתא שמא יש בה טעם ונ"מ אי ספק אי זאת החתיכה אי לאו דאי מטעם נ"נ הוה ליה ספיקא דרבנן כו' ומ"מ לא הוה דוח לא נכנס כלל בגדר הספק שמא פלט הכל דאם לא כן כחל כו' וכמ"ש הב"י בסימן צ' מטעם דכ"א יקיל רוה דוחק. גם אין לומר דנ"מ חתיכה שנאסרה במשהו דלא נ"נ כמבואר בצ"ב זה טעות דבזה אף הטור מודה דמשהו מיהא נשאר בתוכו ואין לו שיעור. וי"ל ברוחק ברשיל"ם כמינו ואח"כ אינו מינו רבו עליו ומבטלו : **אך** יאמר דמלח של איסור בעצמו דאוסר עד אלף ומכל מקום יש לומר דלא נ"נ הואיל והוא למעלה מס' לא שייך לתא דבב"ח כמ"ש בצ"ח ואם כן עכ"פ החתיכה אסורה הבלוע ממלח ההוא ואף שנפלה אחר כך ליורה גדולה דוודאי אין נרגש תו בחתיכה טעם המלח עמ"י צ"ח בש"ך אות כ"ח אפ"ה אפשר לסוחטו אסור : **ג** ולפי. עש"ך והנה לח בלח בה"מ אין חנ"נ ומצטרף הכל לס' דהיינו רוטב היתר שהיה מעיקרא עם מה שנתוסף כ"מ מסתימת הפוסקים ועמ"ש בצ"ב. ולשון רמ"א לכאורה קשיא דהא להמחבר אין חילוק בין לח ליבש אלא ביבש החתיכה נשארה באיסורה דמובדל וניכר הוא או שאר פעמים ובלח הכל מותר ולדידן נמי הכין ואדרבה בה"מ יש לדידן חילוק אחר דביבש בעי נגד הכל ובלח לא ואם כן מה לדידן אין חילוק דמשמע להמחבר חלוק הוא יותר. ואולי דה"ק דלהי"א כצ"ב דבלח לא נ"נ יש הבדל גדול אלא דלפי מה שנוהגין בלח באין ה"מ אין חילוק : **ד** אם. עש"ך ובא"ם כתב באו"ה כלל כ"ד ר"ב משמע כרמ"א והבל"י העתיקו ולא ידענא דוודאי בשאר איסורין בטל הוא כמבואר בדוכתי טובא באו"ה ובש"ע הרבה כי אין דין החהר"ל אלא בב"ח (אפילו דרבנן) ולא בשאר איסורין ואף התיכה סרס ש"ע לא מיקרי ר"ל ובאו"ה לא מצאתי כלל מזה ע"כ נראה משום דאין כאן איסור כלל וכ"כ הפר"ח אות ר' ומשום הוא : **ה** שיש. עש"ך והר"ב שלא הגיה סמך אמ"ש בהרבה מקומות דבאיסור דבוק צריך ס' נגד הכל : **ו** שחלב. עש"ך דרשב"א לית ליה איסור דבוק וכמ"ש בט"ז. והקשה אי לא נמלחה בעינן ס' נגד הכל ואיך כתב נגד החלב ועמ"י ס"ם סעיף י"א דכ"מ מהמחבר דאין החתיכה עצמה מצטרף יע"ש ומיהו הא ל"ק דטב"ם החתיכה אסורה יש לומר להמחבר שם החתיכה מותרת. ואי בנמלחה בכר נאסרה במליחה ותו' שהיה ס' ואחר כך התך מטנה וכ"כ הפרישה אות ד' או כחוש. ומ"ש חלב דרבנן אל תטעה לומר חלב דרבנן אפילו שמן אין אוסר יותר מכ"ק דוודאי אוסר עד ס' והרי אפילו היתר שמן אוסר בשומן הגיד עד ס' להמחבר בסימן ק"ה ס"ם ושומן הגיד וקרומים משום דכחושים הם אלא הכי נמי קאמר חלב דרבנן כחוש הוא כמו שומן הגיד וקרומים. ומיהו ליכא לשנויי דבמליחה היה ס' (עפ"ת אות ד') דלהמחבר אין מצטרפין עמ"י ק"ה ס"ם משה"ח מוקי כשחתך. ובכר"ו אות ח' מוקי בריש מעיא באמתא עם חלב דאין מחזיקין דם בבני מעיים וגם זה נכון דרשב"א לית ליה דבוק ומ"ש שלא יאסר מחלב דעדיף מיניה נקים איסור תורה : **ז** ולפי. עש"ך ומ"מ לשון הר"ב ק"ק דהיאך תלוי זה בהנ"נ לא הל"ל אלא איסור דבוק דהוא העיקר וא"נ לא נ"נ אסורה החתיכה דאפשר לסוחטו אסור אלא הרשב"א לית ליה דבוק ומ"ש לא יניחנה בתנם בקדירה ומדברי פר"ח נראה דיש קצת איסור כמ"ש בט"ז אות ב'. ומ"ש על הלבוש פירשנו בט"ז אות ב' והא וודאי כשמוציא האיסור לא יוציא בכף אלא בקיסם גם יזהר שלא ינע בקדירה דאז יאסר הקדירה עכ"פ (°) : **קדירה** חדשה שבלעה כזית חלב או דם ובישל בה היתר ויש ס' נגד הזית דשרי התבשיל עמ"י צ"ח אסור ליקח מהקדירה שום דבר שלא יתמעט ס' ותאסור הקדירה לתבשיל מאי תקנתיה יניחנה עד שתצטנן וזה אף לדידן ופשוט (°) ;

קז א ואם. עש"ך וכוונתו הב"י והר"ב הבינו דפלוגתת ריב"א ור"ב בשופך מעט מעט מקדרות לקערת דגים עם רוטב והוא ז"ל פי' דפלוגתתן הוא בסינן כל המים לכלי אחר וחיישינן שמא בסוף כשנתמעט המים כו' כמ"ש הט"ז אות ב' בשם או"ה. ועל מ"ש הש"ך דכ"כ יש"ש תמה המ"י שם כלל נ"א אות ב' דהיש"ש מפרש כפי' הב"י והר"ב וכמ"ש הט"ז אות ד' :

ומה שכתב הש"ך ולא אבין כו' יראה לפרש דלפי מה שפי' פלוגתת ר"ב וריב"א דחששא הוא על ג' דרכים, א' דמערה ומסנן המים שמא באוגנו היה הטמא או אח"כ כשהעמיד על שוליה היה הטמא או כשמשפה על צדה היה הטמא עם מעט המים כו' ולר"ש תולין איסורא ברובא איתא היינו דחששא היה ברוב דגים שהם חוץ לרוטב וע"ז תמה הש"ך כיון דכתבו מטעם ר"ב דבפלים ברוב לא שייך בביצים דאין רגילות לבשל כ"כ הרבה אם כן גם טעם רבינו שמשון לא יספיק להתיר הביצים עד"ס שיכולין לאסור נ"ם ביצים (או ס') אותן שהם במים וע"כ אנו אוסרים שהטמא ברובא חוץ למים היינו שיש באותן שהם חוץ למים יותר מס' דיהיה רוב והא ר"ב כתב ביצים אין רגילים לבשל כל כך הרבה דאם לא כן אף לר"ב מותר כמו דגים :

והמ"י שם אות ו' יישב זה כמו שאבאר דוודאי מיירי שיש ביצים עד"ס יותר מקכ"א עם המים כו' והשתא כ"ז שיש ס' למטה בסמת על צדה אין אוסר וכשנתמעטו המים כפחות מס' או יש למעלה חוץ למים עכ"פ יותר מס' ביצים ותלינן איסורא ברובא איתא למעלה ואין בלוע יוצא בלי רוטב כמבואר סימן ק"ה דאין נוגע אלא בא' או בב' משא"כ לר"ב דלא תולין איסורא ברובא איתא תו נאסרו נ"ם או ס' ביצים וליכא רוב להתיר דהר"ב סובר כפל בעינן להתיר ביבש והש"ך בסימן ק"ם לשיטתיה דמשהו יותר פני כן תבנתי מתוך המ"י שם :

עוד האריך הש"ך לענין דג טמא עם טהור הוא א"ם אי בתר טעמא אזלינן ואי בתר שמא יש לומר במחלוקת שנויה כו' לא הבנתי זה דבסימן צ"ח מבואר דגים טהורים עם טמאים כשהן שלימין הוה מינו וחתוכים שם דג א' הוא ובן שור ואיל ועז יע"ש וא"כ בהגה' ש"ד בסי' נ' (מ"ם נ"ה) המתחלת פ"א הובא טמא בין טהורים אף דהוה מינו מ"מ סים רבים ומבטלין יע"ש והיינו דאותה הג"ה פוסק כרש"י דמינו לא בטיל ומ"מ כיון דהסירו הטמא (דאל"ת בריה לא בטיל) וליכא כ"א טעמו וודאי שם צירו של דג אחר הוא. ובאורח מישור כתב דאישתמיט להש"ך תשובת הרשב"א ר"פ יע"ש ואני אומר לא אישתמיט והתם כתב המשנה ותרומות דג טמא עם דג טהור אי לבטל גופו לר"י מינו לא בטיל היינו דבתר שמא אזיל וסובר כהגהת ש"ד או דמשמע לית אף בחתיכת דג ואיך שיהיה מ"מ בטעמא אין שוה ובסי' ק"ם אכתוב עוד בזה :

ומת

קו (א) אבל. עט"ז הנה הטור הקשה על הרשב"א כיון דצריך ס' נגד כל האיסור (בצירוף החתיכה) א"כ נחלק הטעם בשוה וגם בחתיכה לא יש רק חלק מפחות מס' ולמאי החתיכה אסורה דלא נ"נ בשאר איסורין והב"י כתב שאין מכין דברי הטור דהא דמצריכין ששים מספק שמא יוצא הכל וע"פ החתיכה אסורה מספק שמא נשאר בה טעם דהא דרוטב חולק הטעם בשוה היינו איסור שנפל לקדירה שיש ס' לא חיישינן שנותן טעם לאחד יותר מחבירו משא"כ כשכבר קיבלה חתיכה טעם חיישינן שאין יוצא עוד. והט"ז כתב דהטור והרשב"א מחולקין בפי' הגמרא בכחל אלא מעתה נפל לקדירה אחרת לא יאסור ומשני שויה בנבילה סובר הטור כפי' התוס' דיוצא מתחלה הכל אלא דנ"נ קודם וזה לא שייך בשאר איסורים דלא נ"נ ומשתמא יוצא. והרשב"א באמת סובר מה שתי' שם שויה כנבילה היינו שמא לא יצא הכל כו' ומיהו הרשב"א אוסר אף אי טעמו קפילא ולית בה טעמא וכמו שכתב שבית יוסף שם מטעם הואיל והא שם איסור עליה אפשר לסוחטו אסור אף דנ"נ לית ליה בשאר איסורים אבל אפשר לסוחטו אית ליה :

עוד כתב הט"ז על מ"ש הטור בחתיכה שיש חלב דבוק בה שאין להוציא ההיתר מן הקדירה שלא יאסור החלב הואיל והוא בעין יע"ש והם דברים פשוטים :

דע דכין בחתיכה שיש חלב בעין או חתיכה שבלעה איסור ונפלה לקדירה שיש ס' נגד הכל לדידן לא יוציא ההיתר מקדירה שמא עכשיו תפלוט מהחתיכה וכ"נ מכה"ג בהגהות הטור אות ו' וזה ברור אבל שהחתיכה שבלוע מאיסור יוציא אף להרשב"א דאפשר לסוחטו אסור וכ"ש לדידן. אבל איסור לח שנפל לס' מותר להסיר אח"כ מקדירה דכבר נתבטל ומבואר למעלה בצ"ח. ומ"ש הט"ז דלהרשב"א מותר אותה חתיכה ק"ק פשיטא דהא קאמר בסדיא ולא יוציאנה מתלה וי"ל : (ב) וגם. עט"ז ונתבאר כאות הקודם אבל לדידן כתב הר"ב דאין נ"מ ומסיר החתיכה שאסורה מטעם איסור דבוק אבל הרשב"א לית ליה דבוק דאי אית ליה עכ"פ אותה חתיכה אסורה דאפשר לסוחטו אסור (עיין פרישה) אבל אנן קיי"ל איסור דבוק דחיישינן שמא פ"א חוץ לרוטב או ממהר לבלוע עמ"י צ"ב ועפר"ח אות ו' פי' דה"ק הר"ב לדידן יש קצת איסור להמתין עד שיצטנן דעכשיו פלוט וזוה כמבטל איסור משא"כ להמחבר ימתין משום הפסד דחתיכה ו.א. הוה מבטל איסור כיון דאין כוונה לכך גם לא עביד מעשה יע"ש. והלבוש ס"ב כתב לא יוציא חתיכת האיסור שלא יאסר הכף וגם שמא יוציא היתר עמו ויאסר יע"ש ובש"ך ז' רמז במ"ש שאין דברי הלבוש מכוונים שהרי הר"ב אומר כהיפוך והב"י שלא יוציא בכף כ"מ בעין וכדומה :

ודע אם נכנס היתר ואיסור באין ס' ואח"כ נתוסף עד ס' או במליחה כה"ג אותה חתיכה אסורה אף בה"מ ואף נ"נ י"ל בזה ואף בה"מ ועיין בסי' צ"ב בט"ז אות ט"ו ומ"ש שם ומיהו בספק יש להקל במליחה כה"ג בה"מ א"ל לשער נגד כל החתיכה כמ"ש בסימן ק"ה ובש"ך סימן צ"ב אות י"ו ומיהו אותה חתיכה נאסרה אף בה"מ כמ"ש בת"ח שם כלל ל"ח ד"ב חדא שה"ה סומכין על קפילא ולמאי יש טעם ואת"ל אפי' ידעינן וודאי שאין טעם כמו נודר (עמ"י צ"ח כש"ך אות ס') מ"מ לא שייך טעמא דהרבה פוסקים סוברים דלא נ"נ אבל לוכן סברי דאפשר לסוחטו אסור. מה שאין כן בכבוש וודאי נ"נ אף בהפסד מרובה כגוש דלא שייך טעמא דהאבי"ה דכמליחה כדי קליפה מה שאין כן כבוש אוסר כולו והבן (°) :

קז (א) לא. עט"ז וכ"מ דגים דרגילין לבטל סרכה דסרי ומה דנקיט כילים לומר דאפ"ה דיעבד

שרי לכתחלה הוא דאסור : (ב) וחוזר. עט"ז המחבר מיירי בשופך הביצים או הדגים עם הרוטב מעט מעט לקערה ועל זה אמר הר"ב י"א דשמא בפעם א' משפך הרבה ביצים או דגים לקערה שהיה ס' נגד הטמא חיישינן שמא הטמא נשאר עם כ"ט בקדירה ונאסרו ואח"כ כשמערה לקערה אוסרין הכ"ט מה שבקערה כ"ק עכ"פ או הכל למאן דאוסר בכלי שני וכן למאן דמחמיר בגוש. והמחבר שכתב בקליפתן אפשר לומר דיעבד אין איסור דעירוי כ"ק עפ"י ס"ח ס"י ומקלפן ודיו ודוחק ועמ"ש בש"ך אות א'. ואו"ה כלל כ"ז ד"י מיירי שמסנן המים מן הביצים והדגים והלכך חיישינן כו' ויראה דאם מסנן עז"ה דהיינו ששופך הקדירה על הסעליר וכדומה ומסנן א"כ חיישינן שמא היה הטמא סמוך לשפת אוגנו וכיון שנתמעטו המים אוסר הטמא עד ס' שאין שאר הדגים שמונחים בלא רוטב מצטרפין. ומכ"ש אם סינן קצת מים ואח"כ העמיד הקדירה על שוליה דממ"נ אי היה הטמא סמוך לאוגנו אוסר גם עד ס' ואח"כ המים הולכים אל שוליים ואוסר שם עד ס' ואם בשוליים היה מונח נאסר אח"כ כשעומד על השוליים והאוגן ק"ק : (ג) ולא. עט"ז והיינו לי"א אבל למ"ש הר"ב יש להתיר אפילו עירה כב' פעמים : (ד) ויש. עט"ז הנה רמ"א הביא טעם דר"ש דתולין איסורא ברובא איתא והלכך כשעירה הרבה דגים לקערה אמרינן גם הטמא נפל לקערה ושרי הכל : **אמנם** רבינו ברוך התיר מטעם דאף אי נשאר הטמא במחבת מ"מ המעט שנאסרו בטילין ברוב בקערה וזה שייך בדגים ולא בביצים דאין מבטלין כ"כ שיהא רוב נגד הנאסרין. עוד נ"מ דלר"ש בכ"ע שרי ולר"ב אף בדגים לא שרי אלא כשעירה בפעם א' הרבה דגים עם רוטב לקערה והמעט הנשאר בקדירה סינן אח"כ הרוטב מהם לכלי אחר הוא דבטילין הדגים הנאסרים ברוב בקערה (ואף דרוטב בקערה למאן דאומר כ"ש מפליט מ"מ אין מפליט ומבליע כאחד) אבל עירה עם המעט רוטב נאסרין הכל דעירוי מבשל כו' ויש"ש כתב דהמעט שבקדירה אין בו כח להפליט ולהבליע כאחד כיון שהוא מעט רוטב ועוד אפשר דדרך הרוטב שמערין עם הדגים נפסק הקילוח הוא (עש"ך ק"ה ד' וכר"ו כאן) ואי שמעט רוטב הנאסר בקדירה נבלע עצמו בדגים שבקערה (ויש"ש דאף כ"ש מבליע בכולו עט"ז ק"ה ד' או כמ"ש בש"ך אות א'). לנ"א דיש ס' בקערה נגד מעט רוטב הנשאר בקדירה ולפ"ז באין ס' נגד המעט רוטב יש לאסור לר"ב (וה"ה דה"מ לר"ב הרוטב עכ"פ אסור שנתערב לא בלא כל שאין ברוטב ס' וי"ל) אבל רמ"א התיר מטעם הר"ש דאיסורא ברובא איתא. ומ"ש הט"ז להקשות על הת"ח יש בו מקושי ההבנה ועמ"י כלל כ"ח אות ז'. ומ"ע יראה לפרש דהכי קשי' ליה כיון דדג טהור וטמא אינו מינו כמ"ש בש"ך אות א' א"כ כ"ש דגים נאסרו מ"ה עכ"פ אלא שאח"כ בטילין ברוב בקערה ביבש ומיהו הרוטב הנאסר מ"ה נבלע בדגים כדין לח בלח וצריך ס' מדרבנן דמ"ה נגד הטמא יש ס' וצ"ל הוא רק מדרבנן והטעם נ"ם דגים הטהורים הנבלעים במעט רוטב הוא אין במינו לנ"א כיון דמתחלה היה ספק איסור תורה ואח"כ נתגלגל לידי איסור דרבנן לא אמרינן ספק דרבנן להקל והמשל בזה כספק עריסה שנתערב לח בלח במינו פחות מס' א"א ספק דרבנן להקל עמ"ש בסי' ס"ו ומדבריו אתה רואה אף שלא נודע הספק תורה עד שנתהווה דרבנן אפ"ה א"א ספק דרבנן להקל ובסי' ק"י אבאר אי"ה. ועוד הקשה ביצה שיש בה אפרוח הוא אינו מינו ונאסרו מ"ה ואו ליכא רוב בשאר ביצים דאין רגילים לבשל כ"כ. ומ"ש בגם ס"ד ספק אלא בשר נבילה עם שחוטה יש לעיין דהוה ספק דרבנן מין במינו ולקולא :

ומה שתמה הט"ז על הת"ח שהביא ראיה מקי"א ס"ז דכל מה שנכנס בספק הכל מצטרף וכתב הט"ז דמ"מ אין רוב ביצים שמה סעי' שם אות ט' דבקי"א אות ז' כתב הט"ז עצמו ראיה אדנים שמאי לא אמרינן שהכל יצטרף לס' אלא באינו מינו מ"ה לא אמרינן יע"ש. ובאמת נ"ע על הלשון. אמנם עיקר הטענה לפי האמת דאין הכל נכנס בגדר הספק באיסור תורה ואסרוה או דם הוא אינו מינו ונאסרו כמה ביצים בספק איסור תורה ואו אין רוב אחר כך. ע"כ החמיר להלכה בביצים והתיר בדגים מטעם ר"ב :

בהך דעירה דגים פי' הב"י והר"ב שמערה מעט מעט לקערה דגים עם רוטב והתם הוא שמא נשאר אח"כ פחות מס' ונאסרו ואוסרין אח"כ הנשאר שבקערה וכ"כ היש"ש (דלא כש"ך אות א' שכתב בשם יש"ש בע"א והמ"י אות ב' תמה על הש"ך יע"ש) והקשה הט"ז דא"כ איך כתב הטור ואוסרין הנשאר במחבת שבקערה הול"ל. ולכן פי' דהוצק המים לכלי אחר ויש חשש כמ"ש או"ה באות ב' וכמ"ש שם הפי' יע"ש ומ"ש לענין דינא חדא הוא אבאר בש"ך ומ"ש על הב"ח פי' דיש ס' נגד מעט מים : (ה) דלא. עט"ז ולשונו קושי ההבנה ויראה לפרש אם בישל עד"מ ק' ביצים תמ"נ אי איסורא ברובא בקדירה נאסרו ונ"ט או ס' ביצים עם המים ואין לקח רוב נגדם ואי לקח בכף בראשונה הטמא א"כ נ"נ הבלוע בכף ואוסר ס' ביצים אחרים וכדומה. ומ"ש בגם איסור ויתר להחמיר בספק דרבנן כי הא כתב הט"ז דאין הלכה כן וכן הלכה אף שבכה"ג תירץ דאין לדמות ספיקות דרבנן זה לזה מכל מקום כן הלכה וכ"כ המ"י גם ובסימן ק"י אבאר עוד :

וכ"ה שכתב לאסור כאן מספיקא דדם אינו מינו וחיישינן שמא לקח הטמא בראשונה יראה לפרש דהיה הרבה מים בקדירה דממ"נ ליכא אלא דחיישינן שמא לקח הטמא בראשונה ונאסר הכף וע"מ קבה לדעת ר"ש נימ' איסור' ברובא איתא תוך הקדירה וכל דפרים מרובא מהיתירא קפרים ויש לייסב וצ"ע :

קח (א) אין. עט"ז לכתחלה אין לצלות בזמן שהיתר שמן דמפטם ול"ד לצלי שנוגע זה בזה דאין מפטם עיין סימן ק"ה בט"ז אות יו"ד לשיטתיה ע"כ הביא דברי מהרא"י דריח תמיר בזה דמפטם ומשמע מדבריו דלענין דם שהוא קלוש אין היתר מפטם וכב"ח וכשניהם כחושים אפילו שאר איסורין דעתו להתיר תחלה והשיג על הת"ח. וע"ש בפת אין ריח כלל לכאורה היא היא כמ"ש הת"ח שם ד"נ דשניהם כחושים הם. אלא דהמ"י שם אות י"א אפילו אם הם בלולים בשמן דראי' ר"ת מלחמי תודה המין ומנה בתנור אחד אף שבלולים בשמן ויראה דווקא שמן דמ"מ עיקרו כחוש ולא מפטם אבל שומן מפטם ולפ"ז מצות המשוחים בשמן ונאפו עם חמץ יש לאסור היכא דריחא מלתא. ועיין כ"ח שלא התיר אלא דיעבד בשר עם הבשר הבלוע מדם ולא לכתחלה. ואיסור בלוע אין יוצא אף בריחא כנ"ל :

כתב הכ"נ בהגהות הטור אות כ' אין לחוש אם אופין הס"נ עם ס"י חלה דריח פת בפת אין נחוש ועוד דאו"ה כלל ל"מ דין י"ז כתב בהל פת בשר נהוג עלמא היתר לכתחלה דבדרבנן לא גזרו. ויש לעיין סוכה דהא דם שבישלו דרבנן ואפ"ה אי לאו דקלים הוי"ו אוסרים אף דיעבד ובש"ד סי' נ"ו שאלת ר"ת פת כפת הביא ראיה דכמה פעמים אופין חלה עם ככרות אף דחלה בזה"ז דרבנן ופסחים גבי כמון וע"ז גבי בת תיהא יש ראיה קצת דאף באיסור דרבנן ריחא מלתא דתרומת כמון דרבנן וצ"ע אם צלו בשר עוף עם פשטי"ד חלב בדיעבד בתנור צר וסתום או ד"ח. גם חלה עם דבר שמן יש לעיין. ואם נגע זה בזה יבש סני בכ"נ אף לדידן ועיין א"ת הס"ח ויבואר עוד בש"ך (ס). וצ"ע ועמ"י ל' ס"ב כהנ"ם וסוף פת"ה ק"ב ואו"ה י"ח וגם מיירי לאחר בקרעוס יע"ש וצ"ע. שוב ראיתי שיש לחלק בין התנור סתום לגמרי לענין דיעבד אין לחלק בין דאורייתא לדרבנן ולענין פתוח דיש לחלק מ"מ מדלא חילק הר"ב כאן משמע דאין נחלק ביניהם ועמ"י ל' וכת"ת כלל ל"ה ד"ד וכמ"י בכולא בלולה : (ב) ואם. עט"ז משמע דהר"ב מודה לזה דבגדול והיו פתוח נמי מותר לכתחלה וכן כשאחד מכוסה שרי לכתחלה אף בתנור קטן וסתום מכל צד ומ"ש הר"ב ונוהגין להחמיר לכתחלה בתנור גדול היינו בסתום קצת וכמ"ש בש"ך אות נ' וה' דלא כאורת תימור : (ג) ובדיעבד להקל אפילו קטן וסתום. ע"ז. ומיהו בסתום לגמרי אין מתיר לקמן הר"ב אלא בהפסד מ וכה ובפתוח מקום שעשן יוצא אפי' בלא הפסד כלל וכם אבאר : (ד) דזה. עט"ז וכ"ל דאף בזה כל שיש פת אחר משום די"א ריחא מלתא מה"כ כנט"ל הקנים חשיב דיעבד ואפילו יש לו בריוות מותר לקנות דברים המבושלים בכליהם אם אין בהם בש"ע ובסימן קכ"ב ס"ו אין ראיה דאפשר באין לו ממי לקנות לכך הביא הא דת"ח : (ה) ואפילו. עט"ז הסכים לפר"ע דאפילו דיעבד אסור דמדמה לפת חמה ור"ל דכיון שנוגע הרבה אין לחלק בין פתוח נמי אסור ויש לעיין דבאו"ה כלל ל"מ ד"כ כתב איסור חריף יש לאסור אפילו בגדולים ופי התנור פתוח כנ"ל והעתיקו הש"ך אות ט' י"ל כנ"ל היינו קצת או מקום שעשן יוצא אבל פתוח לגמרי משמע דעם הש"ך אות נ' דהוה כעין קירה בפתוח לגמרי והוא גדול א"כ וודאי בכירה אין לאסור אף שגלוי איסור ויתר חריף ומ"מ סתימת הר"ב משמע אף פתוח לגמרי אסור ובת"ח שם ד"כ מסתימת תיבת "כנ"ל וכתב אפילו גדול ופתוח אסור ומיהו בכירה וכה"ג וודאי שרי ועמ"י אות ט' הביא כנ"ע באיסור חריף והפר"ח אות ח' התיר בפשיטות באיסור חריף דמכמון בעבודת כוכבים ס"ו ב' משמע לרבא אף דלא קלי איסורא שרי אף כמון דעביד לריח וחזק יע"ש. ומיהו כהיתר חריף התיר הפר"ח באות ט' בזה קיי"ל לאיסור דעיקר היתירו דפת חמה וחבית פתוחה מתיר שם באות ח"י אבל אנן קיי"ל שם לאסור אבל באיסור חריף וה"מ ולורך גדול צ"ע והמגלגל בזה אין נוערין בו ומ"מ צ"ע (ס) : **כתב** המ"י שם אות ח' דמ"ש הר"ב שם בת"ח ד"ב איסור חריף שגלה משמע הא נתבשל אף חריף שרי ועוד דבטל החריפות במים כמבואר סימן קי"ד. ועיין בל"י אות י"ז מעשה שהטמינו לצורך שבת בצלים עם חומץ ותנור גדול ואסרתי אף בהפ"מ וכבוד שבת דהוה חריף והוא פשוט עכ"ל ולדעתי אין זה פשוט כמו שאבאר. הנה אם האיסור או היתר ד"ח ויש שם מים רוב וודאי לא הוה חריף כמבואר סימן צ"ה וקי"ד ס"ח ואף בתחלת הבישול מבטל מיד החריפות כמו שאבאר שם. ומיהו בנדון דבל"י שהיו בצלים עם חומץ דכולו חריף איכא לעיונא ביה כמ"ש המ"י בתי' הא' דבישול קיל דהא אף גלי קדר חשיב בישול כיון שקדירה מפסקת וכמ"ש בש"ך אות י"ו. ואם האיסור ד"ח בקדירה יראה לצדד להקל בה"מ בד"ח וכן היתר ד"ח והטמין לצורך שעה או שתים בד"ח יש לצדד בזה כפי מ"ש המ"א בא"ח תמ"ז אות ד' דרמ"א נושא אפשר דמודה בהטמין לפי שעה ודוקא בהטמנה דשבת שכל הלילה סתום יע"ש. ואמנם בהטמנה דשבת כפי סברת מהר"ב כאן דיש לומר דחמור הוא מגליה הואיל ונשתהה זמן רב בתנור מדהוצרך להתיר בה"מ בבישול כמו בגליה בסתום אלמא דסברא היא להחמיר בהטמנה דשבת יותר מגליה לפי שעה בזה איני אומר לא איסור ולא היתר בהיתר ד"ח וצ"ע (ס) ובש"ך אבאר עוד : (ו) אפילו. עט"ז היינו שבשאר איסורין בה"מ באיסור תורה י"ל להחמיר וכמ"ש בקי"א בריחא אפשר מקילין טפי הואיל ויש מקילין בריחא ומשמע אף באיסור חריף מקילין בה"מ כל שיש ס' אף באין נוגעות החתיכות זו לזו ובאין ה"מ אף בנוגעים כל היתר יחד אפ"ה אין מצטרפין ומשמע אפילו מין במינו דמ"ה ברובא בטיל אפילו הכי דוקא ה"מ בעינן ובקי"א אבאר : **אמנם** כן יש לי מקום עיון כמ"ש דבגליה אין מפסיע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב הא בקי"ט ס"ו מבואר דבלוע שומן יוצא וגם בירכנו אף לקולא שכל החתיכות מצטרפות אם נוגעין זו בזו וא' באיסור יע"ש ועמ"י כלל ל"ו אות ה' אם כן באיסור שמן וכל היתר נוגעין זה בזה אפשר דאין ה"מ מצטרפין ועיין נס"כ בק"ה מ"ש על הט"ז אות כ"ב יע"ש :

נסתפקתי בתנור גדול ופתוח והיתר חריף דאסור לדעת הר"ב אפילו בה"מ והכין הלכתא (דלא כפר"ח שסיקל גם מ"ש הפר"ח תחת טרפי"ד להקל חלילה להקל ואנו אין לנו אלא דברי הר"ב ז"ל) אם יש בתנור היתר חריף והיתר אינו חריף אי מצטרפין בס"מ לששים כיון דתנור גדול ופתוח וודאי ריחא לאו מלתא ולכתחלה שרי אלמא אין מתחלק כלל להיתר שאינו חריף ואם כן היתר חריף שואב אללו כמו פת חמה וחבית פתוחה ובעינן ביה ששים (ס) וצ"ע עש"ך : (ז) אסור. עט"ז מ"ש בשם יש"ש היינו בכחוש דאלו שמן וודאי אוסר ומיהו אף לדידן באין ה"מ אין אנו בקיאין בין כחוש לשמן ומ"מ קשה אמאי חד בשרי בטל הא קיי"ל בלוע יוצא מכלי בלי רוטב וכולן נאסרין כ"ק מיהת עש"ך ק"ה אות כ"נ שוב ראיתי במ"א א"ח תנ"א אות ל"ו כ"כ ברדו מלה במרדה ממולח שכולן אסורות כ"ק יע"ש : (ח) משום. עט"ז משמע אף מרדה איסור של ישראל אב"י שרי והפר"ח אות ט"ז אוסר במרדה של ישראל אב"י ואפשר הט"ז גם כן במרדה של עובד כוכבים התיר לישראל להשתמש בבית האופה וזה שהשיג על הלבוש ומהכא משמע דאף מרדה שאין אוסר כ"א כ"ק אפ"ה של ישראל אסור אב"י וכן כלי הנאסר כ"ק נמי אסור באב"י אף דיש ששים נגד הקליפה עמ"י ס"ט ונ"ח והבן : (ט) אבל. עט"ז ובאמת אף מאן דמתיר בריחא לכתחלה עב"י ואפ"ה אוסר בטעימה דגזרינן אטו אכילה עיין ריב"ש רס"ח ואי שרי לטעום איסור דרבנן ולפלוט עיין נ"נ סימן מ"ו משמע באיסור דרבנן שרי טעימה לפלוט אמנם בסימן נ"ח בירכנו לאסור ומ"מ טעימת בורית יש להתיר מטעם דאין ראוי כלל אפילו לאכילת כלב וכן הסכים הפ"ת כאן אות ה' דלא כפר"ח והמחמיר תע"ב : (י) מותר. עט"ז הא דהוצרך הש"כ"א לטעם זה והא בת תיבה מותר לכתחלה התם יש לומר דאין פנוי להרוח או משום איזה צורך או דהריח מזיק לו שנכנס בחוטמו כמ"ש התוס' בעבודת כוכבים ויתבאר בש"ך משא"כ כאן מה"ה הוצרך לזה. ומ"ש פלפלין להבדלה הנה"כ בשם הב"ח חולק והא"ז בא"ח רצ"ז הניח בצ"ע ומ"ח שם אות א' כתב דלא גרע מפת חמה ויש לומר דעל פלפלין אין לברך כלל דמזיק לו הריח שהוא חזק לכן צ"ע בספק ברכות ומיהו בלא בהכס יריח אם אין לו אלא פלפלין וגם זה צ"ע : **ומדי** דברי בענין הכהנים זכור אזכרנו מ"ש הט"ז בא"ח רנ"ח אות ו' דהמ"מ פכ"ש מאכלות כתב ישראל מעובד כוכבים אסור מטעם ע"ז ותמה האלי' רבה שם אות י"א דהמ"מ וב"י לא הזכירו כ"א עובד כוכבים מישראל דהוה במסכה כו' והגילו למאורן של ישראל מעטות בזה אומר שיש להלין בעדו דהמעיין במ"מ שם הכ"ה שכתב הא דהסמים פר"מ ז"ל נר ש"נ אסור משום שלא שבת דהכר ביאר שאין מדליקין מעובד כוכבים ואפילו עובד כוכבים מעובד כוכבים

ומה שחלק הש"ך בין ציר דגים לבישול דהוה דאורייתא עיין בס"י כלל כ' אות ד' חלק ע"ז ועיין מ"ש בסי' פ"נ בט"ז אות ז' ובש"ך אות י"ד ואולי לשיטתייהו כאן : ב אין. עש"ך ומיהו ספק סריסה שבישל בכלי אין להתיר אחר מעל"ע מטעם ספק דרבנן לקולא כיון דמתחלה היה ספק איסור תורה וע"י גלגול נעשה דרבנן א"א בכיוצא בזה ספק דרבנן לקולא וכמ"ש מהריב"ל בס"נ סימן ק' ועיין כה"נ סימן א' ובסימן ק"י אבאר אלא דכאן יש כמה צדדים בלא"ה להתיר. ומ"ש הש"ך ראיה דכאן מיירי באיסור תורה דאי באיסור דרבנן מה לי תוך מעל"ע או אח"כ יש לפין קצת דגים י"ל בהו חד בתרי בטיל מ"ה ומדרבנן צריך ס' משא"כ במחבת דלמא נשארו נ"ט במחבת ונ"ט הספא למחבת ואיך יבשל אח"כ תוך מעל"ע דהוה איסור תורה ת"ל עיין מ"י שם אות א' רוצה לומר דהא דתתאה גבר היינו בצונן ממש אבל חום כ"ש שיס"ב אם נפל אח"כ מכ"ד אסר הכל דלא שייך תתאה גבר כיון שהתחתון חם עכ"פ יע"ש ויישב בזה קושית הש"ך באות א' מ"ש דעירוי אין אוסר רק כ"ק ועיין מ"ש בסי' צ"ב ס"ז מוכח העמידו קדירה חמה על מה שנשפך דאם אינו אצל האש הוה כ"ש ותתאה גבר אלמא אף שהתחתון עדיין חם תתאה גבר יע"ש (*) ותס"י א' גבי שוחט לענין חכלים ואין להאריך : ג זבוב. חש"ך הראה מקום לק"ד אות ט' וכאן אות ז' החסיד אם לא בח"ם ושם יבואר ומיהו בנמחה גופו לתוכן בעינן רוב היתר כמבואר ס"ס ק"ר ובטעמו לתור אף בלא רוטב היתר שרי כמבואר שם וכ"כ בת"ו ושאר אחרונים וכן הלכה : ד אסור. עש"ך והטעם דשמא אין בלוע בכלי גם שמא אין מתפשט הטעם בכל הכלי ועמ"ש לעיל בסיפת חלב יע"ש : ה ולא. עש"ך וחדש מצינו לאשכוחי שנטל האיסור בכף מלמעלה ולא נגע ברוטב הא תחב לתבשיל בפעם חוזה נעשה ישן ועמ"י כלל נ"א אות כ"א כתב דוחק לומר כן : ו והוחזר. עש"ך ויותר קשה אמאי לא היה מעט תבשיל בכף כיון דתחב הכף לקדירה נעשה ישן עיין באות הקודם : ז דהדי. עש"ך ראם תחב הכף לכ"ר והוציא דין כ"ר יש לו ועט"ז בסימן צ"ב אות ל' משמע דספוקי מספקא ליה אי דין כ"ר יש לו או לאו וספיקא הוה ושם ביארנו הדברים יע"ש וכאן אין להאריך ומ"ש הש"ך להחמיר באין ה"מ כזבוב עס"י ק"ר בט"ז אות ו' הסכים להקל וכ"כ הפר"ח וכן נוהגין העולם והמחמיר תע"ב :

קח א אין. עש"ך מה שכתב ריחא שאני כלומר דבריחא שאני סבלוע או דבר הנאסר כ"ק אבל וודאי דהיתר מפטם לאיסור בעין כמבואר בסימן ק"ה בש"ך אות י"ט. ומ"ש שניהם כחושים שרי לכתחלה י"ל דא"א בקיאין אם לא פת כו' ומ"ש ראיה מרב י"ל דרב דיעבד דוקא א' שמן הא לכתחלה אפשר אף שניהם כחושים אסור (וכ"כ הפר"ח אות ב') ומה שכתב על או"ח חלה דרבנן עמ"ש בט"ז מזה ויראה דבר חריף אפילו שניהם כחושים אוסר דיעבד מדמדמה לפת חמה וחבית פתוחה ששואב הרבה : ודע דא' מכוסה שרי לכתחלה כמ"ש המחבר ומ"ש הש"ך אות י' לכתחלה יש להחמיר היינו כיסוי בצק אבל כיסוי גמור שרי ואף בצק דוקא חריף יש להחמיר ומיהו כ"ז שאין לחוש שיעלה רתיחות אבל להטמין בשבת קדרה חלב אצל קדרה בשר אפילו שניהם מכוסים ותנור גדול אסור כמ"ש הד"מ אות ג' דמכוסה לכתחלה אסור שמא יזוב לחוץ והיינו כמ"ש אבל אם אין לחוש לזה כגון בשר בלא רוטב מכוסה שרי לכתחלה : ב ואם. עש"ך והר"ב כאן בהג"ה מתיר אם אין לו פת בריוח ויש לו מאכל חלב שא"א לו לאכול בלי פת וכ"כ הכר"ו אות ו' והבל"י אות ו' כתב דאסרו אחרונים ולא מצאתי זולת הפר"ח אות ו' שאוסר והסומך על רמ"א לא הפסיד : ג ואם. עש"ך הנה דעתו דהר"ב מסכים להמחבר בת"נ ופתוח לגמרי דהוה כבירה ואף בסימן ק"ח מבואר לכתחלה אסור היינו משום ניצוצות או להלופי והיכא דמרוחקין והם שני מינים ש"ר עש"ך ועט"ז שם. ומ"ש הר"ב כאן ונוהגין להחמיר בת"נ ודיעבד להתיר בקטן ה"ק לכתחלה אפי' גדול ופתוח במקום שעשן יוצא אפ"ה לכתחלה אסור ודיעבד להתיר בת"ק ופתוח במקום שעשן יוצא ראי סתום לגמרי בעינן ה"ם אף בת"נ כדבעינן לסימר קטן. אלא שראיתי לחאורח מישור אות ב' תמה על הש"ך מאוד וא"י לפה וכח שחידש הר"ב כמ"ש דל"ת דהמחבר מתיר תחלה פיו פתוח היינו קצת במקום עשן או מן הצד קמ"ל רומיא דיעבד ע"כ פתוח קצת וסינה לכתחלה אסור בת"נ ופתוח קצת הא פתוח לגמרי ות"נ כבירה יחשב והמ"י כלל ל"ה אות ו' כתב נ"כ אש"ך שהבין פי' זר בהר"ב עמ"ש באות ה' דפת עם בשר בעינן פתוח קצת וא"י דהרי כאן באות נ' נקיט דוקא מהר"ב בת"ח וסימנים מוכח בהיתר עם איסור אסור לכתחלה בת"נ ופתוח במקום שעשן יוצא והוא מרכתב הת"ח ד"א דקיי"ל כן לכתחלה כאו"ה בת"נ אסור והיינו בפתוח קצת דאי סתום לגמרי אף דיעבד אסור עכ"פ באין ה"מ ובאות ה' כתב דכ"מ בסימנים ולא הזכיר מת"ח גופא ולעיקר הדין הסכים לש"ך דעכ"פ פתוח ממש ות"נ שרי לכתחלה בהיתר עם איסור וכאסור : ד ות"ה. עש"ך עשה כלומר דל"ת חלב היינו בקדרה והוה בישול שקדרה מפסיק או אין ריח המתבשלים ושרי כס"נ אפילו ת"ק ופתוח במקום שעשן יוצא תחלה כמ"ש הש"ך אות י"ז אלא ע"י אפייה מיירי כמו משפי"ד הלב ומש"ה תחלה בעינן ת"נ ופתוח ממש : ה ואם. עש"ך דבסימנים מוכח אפילו פת עם בשר בעינן פתוח ממש ועמ"ש באות נ' : ו אסור. עש"ך ובקכ"ב מבואר דקניה מעובד כוכבים חשיב דיעבד אפילו יש לו בריוח מותר לקנות מעובד כוכבים משא"כ פת החמירו מפני דעל הלחם יחיה האדם וכ"כ המ"י שם אות ב' אלא שתמה על הת"ח וא"י הא מבואר כן להדיא בת"ח במ"ש אבל ס"ס נוהגין לקנות מעובד כוכבים כו' הרי בהדיא דמחלק בין פת לשאר דברים : ז או. עש"ך והנה בסתום לגמרי אפי' ת"נ אוסר האו"ה כלל ל"ם ד"ו אפי' דיעבד וה"ם אלא שהר"ב הכריע בת"ח וכאן להקל בה"ם עכ"פ אף בת"ק וסתום לגמרי ובאין ה"ם אף ת"נ וסתום לגמרי אסור. ויראה דאף פתוח ברף ופתוח קצת דינו כמו במקום שעשן יוצא ודווקא פתוח ממש הוה כבירה : ח ובמקום. עש"ך דהר"ב סמך על מ"ש בס"ב דבישול דווקא ה"ם וכ"ש כאן והר"ב לקמן אאיסורא קסהרר דבאין ה"ם אף שם אסור. ומיהו למ"ש המ"א באו"ח י"ל דהטמנה לצורך שבת ששוהה זמן רב הוא דאסור דיעבד וכמ"ש לקמן א"כ י"ל דהטמנה גרע מצליה והר"ב אהיתרא מהדר ומ"ש הדין אמת דכאן דווקא ה"ם כמ"ש בת"ח ר"ד : ט ואם. עש"ך עמ"ש בט"ז דהאי בצירו ר"ל ממש אפ"ה אסור אף דיעבד כד"ח. אם נתבשל הבצל במים נתבטל חריפותו כ"כ נ"ש סימן פ' וזה פשוט אמנם מ"ש ראיה מפ"מ דתרומות יש לדחות : י אפי'. עש"ך והיינו בצק וד"ח יש להחמיר לכתחלה משא"כ מבלי כיסוי : יא אסור. עש"ך אבל הס"י שם אות כ' הביא דברי חתים' פסחים לס"ר ד"ה ואפילו והפר"ח נ"ב השיג על הש"ך ולא אבין דבת"ח ד"ה מבואר כן דיש להחמיר בפת מרוכה בטרפי"ד דהוה כלש ממש עם חלב דאפילו בעיני' אסור וראיה מפסחים ע"ו הא פי' הרי"ף רבעיני' מותר דהוה דיעבד וריחא לאו מלתא אבל טרפי"ר אף ריחא מלתא ותתוס' דף ל' לשיטתם שפסקו כר"ת דריח אוסר דיעבד הוצרכו לחלק בין ריח ללש מ"מ בטרפי"ר חמור טפי : יב אבל. עש"ך ועמ"י ופר"ח מ"ש מע"ז ס"ו ובט"ז בתבנו. ומיהו כטרפי"ר לכתחלה ודאי אסור אף בזא"ז אבל בד"ח וכדומה משמע בזא"ז שרי ויש לעיין : יג י"א. עש"ך הנה כה"מ דמצטרף הכל ע"כ בר"ח איירי דאי לא"ח אף שאין ס' ות"ק וסתום לגמרי במקום שעשן יוצא שרי בה"ם וע"כ ר"ח או טרפי"ד ובט"ז נסתפקנו אי א' ר"ח והשאר אין ר"ח מהו עכשיו ראיתי אף בת"ק אין הכל מצטרף דס"ם דהכל נכנס בגדר הספק משא"כ עתה דאין ר"ח בלא"ה מותר ועדיין יש לעיין ועיין סימן קי"א באין מינו דאורייתא וכאן בריחא יש לצדד אף בא"ם בה"ם וכאסור :

כתב הכר"ו ריחא מלתא י"ל אי דאורייתא או דרבנן יע"ש ויראה דבר"ח וכדומה י"ל דהוה ד"ת. עוד כתב שם אות ה' דעתו לאסור בנגעו זה בזה ורוחא הכל יע"ש. ובאמת בא"ח סימן תס"א ס"ה נגע חמץ במצה כ"נ בנגעו ואף דהחמץ כחוש מ"מ המרדכי נמי בכחוש איירי והס"י כלל ל"ט אות י"ב פסק כן דברי המרדכי פכ"ש דנוגעים סגי בנ"מ ועיין בטור או"ח תס"א י"א בנוגעים פשטא הכל יע"ש והם דברי המרדכי פכ"ש ומ"מ הלכה להתיר כ"נ אבל בשמן כבר נתבאר דינו בסימן ק"ה (ס) : עיין בס"י שם אות כ"ר דמ"ש הש"ך בק"ח אות ל' דאו"ה מורה רבינו הכל מסייע לבטל שוה סותר מה שכתב או"ה כלל י"ב אות ס'. וליישב זה צ"ל דמיירי באינו מינו כמו בשר נבילה שור עם בשר שה וגדי אם נאסר דחלוקין בטעמן כמ"ש בפתיחה כי תיבא דלא תקשה ממ"ש או"ת סוף כלל ב"ו דברי הרשב"א יע"ש : יד אם. עש"ך ועמ"א א"ח תמ"ז אות ר' ובא"ר שם אות ז' ובא"ז אות ד' ובמ"י אות י' ואחר התבוננות בספרים יראה לי כן, אם התנור קטן וסתום דכתב הר"ב היינו עכ"פ פתוח במקום שעשן יוצא ובזה מחולקין ובח"ם סותר ואלו בשאר איסורין דיעבד בלא הפסד כלל שרי אבל סתום לגמרי בחמץ אפילו ה"ם לא מהני כמ"ש תמ"א שם דאי בסתום לגמרי לא היה להר"ב להביא יש מקילין דאפי' בשאר איסורין הכריע הר"ב דווקא בח"ם ומיניה בת"נ ופתוח קצת שרי בלא ה"ם והטעם כיון דיש סברא לומר ת"נ ופתוח קצת שרי לכתחלה וכן יראה דעת המחבר וכמ"ש הפר"ת אות ד' אלמא אפילו משהו ליכא אף שהר"ב לא הכריע אלא פתוח לגמרי כמ"ש הש"ך אות נ' מ"מ אין להחמיר דיעבד בחמץ בלא ה"ם בכה"נ והכלל בזה כל מה שבשאר איסורין שרי לכתחלה כמו ת"נ ופתוח לגמרי או מכוסה ה"ה חמץ דוודאי משהו ליכא וכל שבשאר דיעבד אלמא משהו איכא ברי"ף בחמץ אין להתיר ב"א בה"ם. ומיהו ת"נ וסתום לגמרי אף במקום שעשן יוצא יראה דעת המ"א שם להתיר בחמץ בח"ם אף בשאר איסורין בעינן ח"ם כמ"ש לעיל דכ"ם באו"ה

באו"ה כלל ל"ט ד"ו דת"ג וסתום לנכרי אסור יע"ש מ"ט כיון דיש סברא לומר להקל בת"ג ושמ"ש הטור ת"ג ופיו פתוח הוא וי"ו המחלקת כמ"ש הפרישה אף דלא קיי"ל כן מ"מ בחמץ אין להחמיר אלא בת"ק וסתום לנכרי ועיין בא"ר וא"ז ותמצא כדברי לאחר העיון היטב. ובבישול אם הטמין כמו לשבת ששהה כל הלילה. או בת"ק וסתום לנכרי בה"מ אסור כיון דבשאר איסורין בה"מ דוקא ואם לשעה או שתים דבשאר איסורים אין להחמיר כמ"ש הח"א שם ח"ה חמץ וצ"ע אי בעינן בחמץ ה"מ כה"ג ומיהו בפתוח קצת דבשאר איסורין לכתחלה ודאי אין להחמיר בחמץ:

ועיין ח"י שם כתב דמהרי"ל סימן רי"ד הביא ראיה מבת תיהא ועיינתי במהרי"ל מביא ראיה מפסחים ע"ו דפריך לרב מאי אפי' גדי וטלה נימא לא מיבעיא גדי וגדי דבמינו במשהו לרב כו' ועוד ראיה מבת תיהא דמתיר רבא בעבודת כוכבים ס"ז ויי"נ במשהו עכ"ל ולא אבין לה דמפסחים מקשה מאי אפילו נהי דנימא ריחא משהו הוה אכתי פשיטא דלכתחלה אין צולין גדי וטלה דאין מבשלין איסור תחלה ולתני סתמא אין צולין. ומבת תיהא אסו ע"י תערובות הוא והא בעינית סריח וע"כ טעמא דהיין מזיק לו כמ"ש התוס' בע"ז וא"כ אין ראיה ועמ"ש לקמן בבת תיהא: **טו** וי"א. עש"ך וא"ר בא"ח תמ"ז אות ז' ובא"ז אות ד' כתב דהמעיין במרדכי פכ"ש א"ש. וזה לשון המרדכי סימן תק"ע מעשה שהשליך עובד כוכבים עוגה חמץ לתנור מצות והורו שמותר דקי"ל ריחא לאו מלתא וכן השיב ר"ת דריח פת בפת לא מצינו וסובר הא"ד דה"ק דהורו שמותר לדידן דקיי"ל ריחא לאו מלתא וכן ר"ת הורה היתר מטעם פת כו' אבל לא מטעם ריחא לאו מלתא דר"ת פוסק מלתא הוא וא"כ למה שהורו דקיי"ל ריחא לאו מלתא משמע דחמץ שוה לשאר איסורין והד"מ להא נתכוין ולא למה שהתיר ר"ת וזה תוכן כוונת הא"ר ומיהו י"ל דקיי"ל ריחא לאו מלתא היינו בת"ג ופתוח אלא דסתמא קאמר וז"ש חמ"א בא"ח שם דבמרדכי לא נמצא אלא דריחא לאו מלתא דחמץ שוה לשאר איסורין ומטילא היכא דריחא מלתא בשאר איסורין בלא ה"מ בחמץ יש לאסור בה"מ: **טז** אבל. עש"ך דמשוה צלי קדר לבישול כיון שהוא בקדירה ונ"מ גם לדידן כמו שיתבאר: **יז** ודוקא. עש"ך הנה הר"ב שכתב ודוקא סברא דנפשיה קאמר עיין בת"ח ד"י והחילוק בין צלי לבישול בקדירה הוא דבצלי בת"ג ופתוח קצת או קטן ופתוח לנכרי לכתחלה אסור ואלו בישול אף ת"ק ופתוח קצת שרי תחלה אבל בסתום לנכרי אף במקום שעשן יוצא אין חילוק בין ת"ג או קטן בה"מ דוקא שרי וזה בהטמנת שבת אבל לפי שעה משמע דעת הס"א בא"ח דשרי עכ"פ דיעבד אף ת"ק וסתום לנכרי בבישול בלא ה"מ וא"כ יש עוד חילוק בין בישול לצלי: **יח** ובמקום. עיין ש"ך דהלכה כהר"ב רבה"מ שרי:

ומפני שראיתי כי הדינים רבים הם אמרתי לבאר קצת על הסדר: **א** ת"ג ופתוח ממש שרי תחלה ומ"מ המחמיר תע"ב עש"ך אות נ' ובמ"ז כתבנו שיש לומר מה שכתב הר"ב ונוהגין היינו שמנהגא אבל מדינא שרי ובה"ח משמע מדינא וז"ש הש"ך באות נ' ומ"מ עכשיו ראיתי שיותר נכון לפרשו כמ"ש באות נ' במ"ב. ת"ק וא' מכוסה חיסב נמי שרי תחלה. ב' כחושים ממש נמי שרי לכתחלה ומיהו בזה המחמיר תע"ב ומיהו היינו פת בפת וכדומה אבל בלאו הכי אין אנו בקיאין: **ב** ת"ג ופתוח קצת וכ"ש קטן אסור תחלה ושרי דיעבד ובקטן אף פתוח ממש אסור תחלה. ואם סתום לנכרי אף במקום שעשן יוצא אף דיעבד אסור אף תנור גדול אם לא בהפסד מרובה ששרי אף בת"ק וסתום לנכרי: **ג** איסור חריף אף ששניהם כחושים ותנור גדול ופתוח לגמרי משמע לאסור אף בה"מ ומיהו בהיתר חריף צדדו הפ"י ושאר אחרונים ואולי בהפסד מרובה יש לעיין. ואיכא לעיונא אם איסור אינו חריף אלא שמתבשל בד"ח ער"מ בשר נבילה עם חומץ חזק מהו. ובמ"א שם בא"ח תמ"ז אות ד' דמרת למצוא בחמץ חריף בארש"ם ונהי דלא נקיט חומץ שכר עכו"ו דרבותא נקיט אפי' באדרש"ם חריף מיקרי מ"מ אמאי לא בישל חמץ בד"ח משמע להתיר ומ"מ יראה לאסור. ואם בישל ד"ח כה"ג כבר כתבנו לעיל מה שיש לעיין: **ד** בישול ר"ל בקדירה (ואף צ"ק) ת"ק ופתוח קצת שרי תחלה. ואם סתום לנכרי והטמין לפי שעה יראה דעת מ"א שם דאף בלא ה"מ שרי בבישול: **ה** הטמין לצורך שבת ששהה כל הלילה בסתום לנכרי דינו כצליה הן בתנור גדול או קטן בה"מ דווקא שרי ומיהו בשניהם כחושים אף בתנור קטן וסתום לנכרי עכ"פ דיעבד שרי בלא ה"מ וכ"מ בת"ח דנ"ד: **ו** חמץ בת"ק וסתום לנכרי דעת חמ"א לאסור בה"מ וכן יראה כן והיינו כששניהם מגולים. ומיהו בקטן ופתוח קצת בה"מ שרי בחמץ ותנור גדול וסתום לנכרי בה"מ נמי שרי בחמץ אף בשאר איסורין בעינן ה"מ מ"מ כיון די"א דת"ג לחוד שרי תחלה. ות"ג ופתוח קצת בלא ה"מ נמי שרי בחמץ כיון די"א תחלה מותר בשאר איסורין עיין פרישה ועפר"ח: **ז** דגים שנצלו עם בשר דעת הר"ב בקי"ו להתיר דיעבד. ומשמע באו"ה ל"ט דכ"ה אפילו ת"ק וסתום לנכרי אבל הש"ך שם אות א' בשם ב"ש החמיר יע"ש ומאן דמתיר אפילו הבשר נצלה עם ד"ת אין סכנה בדגים בצליה כריחא: **ח** כ"ז שאין לחוש שיזוב מבשר לחלב אבל אם יש לחוש מבואר בצ"ז שאף ת"ג ופתוח לנכרי נמי אסור שמא יזוב בתנור ואוסר החלב דבישל במקצת כלי כמעט בכולו ע"ש בש"ך וט"ז. וכן אי חיישינן לחילוף או לניצוצות אסור תחלה ולא דיעבד עקי"ח. ומיהו בשר עם דגים אף שזב משומן בתנור ונבלע בתנור הדגים מותרים דכ"ז שאין זב תחת הדגים אין לחוש לפליטת כלים סכנה בדגים כמ"ש או"ה כלל ל"פ דכ"ה ומעשים בכ"י יוכיחו: **מזה** למדתי אם בישלו דגים במחבת ובחוץ נפל שומן חם וכדומה על המחבת אין חשש לדגים דהוה בליעת כלי כמ"ש או"ה בפשטי"א שזב בתנור:

ת"ג הוא המחזיק י"ב עשרונים בקרקעית לבד לחם מצה שעובי טפח מצומצם וכן עיקר עמ"ש בסימן צ"ז ותנורים של אופה מסתמא גדולים הם או"ח: **יט** מיהו. עש"ך ועמ"ש במ"ז דשל ישראל אסור באב"י: **כ** ולא. עש"ך ואף מבשר לחלב לא מהני הנעלה ואף יחממנו בתנור שיהא יס"ב לא מהני ולא אמרינן ככ"פ עיין או"ח תנ"א ובח"י שם ובקכ"א אבאר אי"ה: **כא** פת. עש"ך דל"ק דברי המחבר אהדדי דיש לחלק ועפר"ח באורך ואנו אין לנו אלא פסק הם חבר והר"ב: **כב** של. עש"ך דאף מותר בהנאה דינא הכי. ומיהו לענין ריחא בתנור אין חילוק בין איסור הנאה להיתר הנאה: **כג** אם. עש"ך ועפר"ח שהאריך: **כד** אבל. עש"ך דבל איסור אכילה אסור לטועמו הן בלשון או טועם ופולט מדרבנן אסו אכילה עיין ריב"ש אבל להריח אף בחוטם משמע דשרי ומיהו י"ל דווקא בת תיהא ולא בע"א: **כה** דמותר. עש"ך ופר"ח אות כ"ג תי' אף דשם סיים טוב להחמיר מ"מ זילוף מקילין ודוחק: **כו** מותר. עש"ך הא דהוצרך לטעמים אלו אף דבת תיהא בלא"ה שרי ואף בחוטם כמ"ש לעיל דהתם איכא טעמא שקלקולו יתר על תיקונו דמזיק לו ריח היין משא"כ כאן: **כז** אסור. עש"ך הנה השמים מלת מחובר שכתב במרדכי ועפר"ח אות כ"א בשם אמונת שמואל דבמרדכי פכ"ש כתב וראיה מאתרוג במחובר והדס במחובר ומיהו אין ראיה דהתם הטעם משום שבת דאתי למיתלש יע"ש ועיין כה"ג בהגהות הב"י אות ח' כתב שיפה עשה הש"ך שהשמיט תיבת מחובר וכ"כ המ"י כלל ל"ה אות ל"ט והביאו תשובת הרשב"א סימן תתט"ס ותשובת מהר"ם מרוטנבורג סימן כ"ד הביאו בפירוש הראיה מהא דסוכה ל"ז ב' הדס אסור להריח כי אקציה ואמת הוא שכן הביאו הם ז"ל. והנה תראה מ"ש הש"ך אבל דבר שאסור "מן התורה לדעתי כוון בזה כוונה מיוחדת כמו שאגיד (דהא כלא"ה יכול לדחות דהתם האיסור משום מוקצה וכי אקציה לאכילה לו יחית מ"ה משא"כ דבר האסור בהנאה) עיין ברש"י סוכה ל"ז ב' ד"ה אסור דגמרינן מסוכה דחל שם שמים כו' משמע דמן התורה הוא וכבר עמד בו מהר"ם בן חביב ז"ל בס' כפות תמרים שנתקשה בזה ועיין באו"ח תרנ"ג בב"י הביא דברי רש"י ואח"כ הביא תשובת הרשב"א והם לכאורה דברים סתורים וע"ש בסימן תרל"ח בט"ז אות א' והבן ולפ"ז אם היינו אומרים אתרוג והדס מן התורה אסורים כמו סוכה ומה שהקשה מהר"ם חביב מה לסוכה שכן נוהגת בלילות כבימים י"ל גילוי מלתא הוא א"כ וודאי לכולה מלתא הוקש לחגיגה דאסור בהנאה ואפ"ה אתרוג מותר כיון דלאו לריח קיימא ומוכח שפיר. ותצטרך לתוספת ביאור כי יאמר דבמצוה יש ב' איסורים א' מן התורה וא' מדרבנן משום מוקצה והיינו אף שנפסל למצוה אפ"ה אסור מדרבנן עיין בסוכה ט' ובתוספות שם ובאו"ח תרל"ח ולז"א אתרוג דלאכילת גם איסור מוקצה לית ביה הדס להריח אף מוקצה אית ביה ואף נפסל יש אומרים דהוקצה והש"ך הרחיק דעה זו דנראה דחוץ סוכה דרבנן ולכן כ"ב. ומה שיש לעיין אמאי סוכה בחזמנה לאו כלום הוא והא דרשה גמורה היא מה חגיגה אסורה בהנאה ובדבור בעלמא אבאר אי"ה במקום אחר:

קט א שאינה. עש"ך ומשכנות חהר"ל באינה מינה כמ"ש אות ח' בהרבה מינים או שוין במראה יע"ש: **ב** מין. עש"ך דל"ת המחבר אורחא דמלתא נקיט דבא"מ דרך להכירו קמ"ל דמודה להר"ב דאין חולק ע"ז (עכח"ג): **ג** שאין. עש"ך ברותח משמע כ"ע מודים דלח בלח מקרי ובצונן דעת הב"ח והש"ך וכ"נ דעת הפר"ח אות ב' דהוה לח בלח והמ"א בא"ח תצ"ח אות כ"ח דאפר באפר מקרי לח בלח (ומ"ש שם דבטל ברוב אולי סובר מוקצה אין לו שרש מן התורה והוה כמו פת ש"ע דבטל ברוב אף בלח) אמנם הביא הפר"ח שם דעת הר"ם פי"ג מתרומות והגה"ם בשם סמ"ג הביאו הב"י בא"ח תנ"ג דקמח בקמח יבש מקרי והכר"ו אות ג' כתב דמין במינו מדרבנן ס' בלח הלכך יש להקל בקמח לומר דיבש מקרי יע"ש וקשה להקל נגד הכרעת הש"ך דרובן סוברים דלח מיקרי. חלמונים שלימים יבש מיקרי שבורים לח מיקרי והלבונים לח מיקרי פר"ח עיין סימן ס"ו חרדל ושומשמין וכדומה יבש מיקרי מ"כ ח"ב פ"א יע"ש: **ד** והאיסור. עש"ך והוא משום שכ"מ בש"ס חולין ק' ב' וליבטל ברובא אף שנתבשל במים מ"מ כיון שיש ס' תו הוה ליה יבש וכ"כ הרשב"א בתשובה רפ"ג ומינה מוכח דפריך וליבטיל ברובא אף שיש ס' כדתנן והרוטב בנ"ט אפילו הכי רוב בחתיכות בעינן. והמ"כ בח"ב מספר התערובת פ"ג פ"ז כ' דה"ה מין בא"מ צריך בחתיכות ס' נגד האיסור והרוטב אין מצטרף והמ"י כלל ל"ט אות ד' השיג עליו דהטעם שאם יבשלם יתן טעם והכי תרי בין הכל ששים ובסולת בלולה כתב שכ"כ הפר"ח באות ו'. ואני תמה דבאות ו' אין זכר למו ובאות ז' הסכים לש"ך אות ט' דבא"מ ביבש כאיסור דרבנן או נסל"פ שרי דליכא למיגזר אטו יבשלם יתן טעם וזה ל"ד לנדון דידן דאכתי גזרינן שמא יבשלם החתיכות אחר כך בפחות מששים ולא פלוג נמי (מהאי טעמא אין סתירה למ"ש הש"ך בק"ד אות נ') ואדרבה הפר"ח באות ב' כתב כפירוש כמ"ב בא"מ צריך ששים בחתיכות לבד הרוטב ולדינא צ"ע בה"מ אי יש לצדד כמ"י הואיל ואיסור דרבנן הוא. ועיין חולין ק' דפריך ומסיק צריכא ועל חתיכות דג טמא לא מצריך י"ל דטמא עם טהור ב' מינים ומש"ה בזמן שאין מכירין הכל אסור כיש רוב כיון דליכא ששים בחתיכות ואגיד ואחתיכה פריך וליבטול ברובא היינו מדתנן וא"ל "כולן אסורות משמע דיש רוב וז"א: **ה** חד. עש"ך ובק"ב אות י"ב כתב אפשר הטעם דשיל"ם ומיהו המ"י כלל ל"ט אות י"ז ושאר אחרונים פי' הטעם משום טעם ב' של ב"י בא"ח דיבש בפסח כיון שלא הלכו אחר נ"ט לא בטיל וכ"ד הט"ז והמ"א שם בסימן תמ"ז:

מריש הנה קשיא לי דהא פסק הרשב"א בתה"א ק"ז ב' ובתשובה סימן נ"ג ביאר יותר דמש"ה חמ"פ ביבש לא בטיל דהטעם דבשאר איסורין ביבש קיל מלח הוא דבלח כל משהו שטועם יש בו איסור מה שאין כן ביבש שאוכל כל אחד לבדו משא"כ בפסח דכלול אף ביותר מששים שנאבד טעמו לגמרי החמירו תו אין חילוק בין לח לבלול ותראה שהב"י כאן רמז לזה במ"ש ודבר ברור שאין זה דרכו של הרא"ש המתיר ביבש לאכול שלשתם יחד ור"ל אלמא הקילו ביבש מלח וה"ה בפסח ולפי זה הוה קשיא לי בשלמא המחבר בא"ח תמ"ז ס"ט שסתם כדעה א' לשיטתיה כאן אבל הר"ב מדשתיק שם אורוי אורו ליה והא כאן בס"ב הכריע בנתבשל בנודע להקל בה"מ והיינו כרא"ש דבב"א נמי שרו ביבש הוא הדין התם הול"ל בה"מ עכ"פ עכשיו ראיתי שאין כאן קושיא כלל כי הרשב"א כתב עוד טעם בתה"א ק"ז שהרי בתרומה וערלה וכה"ג יבש כמו לח אלמא כל ששיעורו יותר מנ"ס אין חילוק ועוד דהוה קבוע כיון דאפילו משהו לא בטיל (ר"ל בלח תו הוה קבוע דרבנן כמו חהר"ל) וע"ז סמך הר"ב והב"י שכתב שם טעם ב' לבד לשיטתיה כאן: **ו** בתרי. עש"ך עשה כלומר דחד בתרי לאו דוקא אלא משהו יותר סגי ושלש חתיכות בעינן וכל שיש בב' קטנים משהו יותר מגדולה סגי וב' חתיכות אי לא ידעינן שמא הגדולה של איסור ועמ"ש בפתיחה באורך וכ"ד הפר"ח אות ד'. ואמנם המ"י כלל ל"ט אות א' ונ"א אות ו' כתב דעת הר"ב מדרבנן בעינן כפל (עס"י ק"ז בש"ך אות א') והכר"ו אות ב' בשם מהרש"א ז"ל בפסחים גבי כזית בכא"פ משמע דמ"ה בעינן כפל ע"ש ולדינא צ"ע:

כתב הכה"ג בהגהות הטור אות ג' דכתב בתשובה דחד בתרי דווקא בוודאי היתר לא בספק איסור. וא"י מה בא ללמדינו דפשיטא דכולן ספק הן. ועס"י ק"י בש"ך בקיצור פ"ס דין א' לענין לא נודע יע"ש: **ז** כל. עש"ך דל"ת איסורא ברובא איתא. וכ"מ באות י"ב דבישלן בב' קדירות א' וב' כו' ואם נתערבו ב' חתיכות בג' מותר לאכול ג' ולא ד' שאז א' דאיסורא וכ"כ המ"כ ושאר אחרונים והוא פשוט: **ח** שלא. עש"ך ומשמע דמינין חלוקין בטעמן דאיהו בתר טעמא אזיל וכ"מ בק"ז אות א' ואמנם המעיין בתה"א ק"ז א' וכן העתיק הב"י כאן דפריך אחתיכה ואדג טמא ליבטלו ברובא (ובגמרא אין מוזכר כ"א ח"נ) וכ"כ בתשובת רע"ב ופריך אדג טמא ליבטיל ברובא אלמא טמא עם טהור שוין בטעמא וכבר הערנו בזה בסימן צ"ח וצ"ע (°):

נסתפקתי מין בא"מ עד"מ שחט הרבה מינין כו' ונפל א' מהם לים או נאכל בשוגג אי מותר לאכול ב' ב' כמבואר בק"י גבי ד"ח או לאו ומה שהביאני לזה ממ"ש הב"י כאן והוא מתשובת הרשב"א סימן רע"נ למ"ד יבש בעינן ס' (הוא רש"י ור"ם והראב"ד) יש מחלוקת אי נפל א' לים אי הותרו כולן די"א דהותרו וי"א הואיל ובעינן ס' שהלכו בו אחר נ"ט אי מבטל להו שוב אין תולין ולדבריהם הר"ל דתולין היינו יותר מס'. ואמת שבתה"א ק"ו ב' הביא זה ודחה באומרו דיבש ביבש חד בב' בטיל וא"כ בא"מ לדידן דבעינן ס' ביבש ונפל מהו אי שייך דלמא יבשלם או לאו ויראה לאסור ואף בה"מ (°): **ט** במים צריך. עש"ך הנה בא"מ בעינן ס' מחתיכות אף שמסתמא יבשלם עם מים ויהיה ס' עם המים וכ"כ הב"ח וברור הוא דשמא יבשלם בצ"ק או לא פלוג. ומיהו במינו אף יבשלם במים ליכא איסור תורה דאף למ"ש הש"ך בצ"ח אות ח' דא"מ אסור י"ל מדרבנן וא"נ מ"ה היינו בניכר האיסור משא"כ כאן כבר נתבטל ביבש חד בתרי תו אף כשיתן טעם לרוטב בא"מ ליכא איסור תורה ועמ"ש באות י"ב. ומ"ש הש"ך להתיר בא"מ כאיסור דרבנן וה"ה בנמ"ל כה"ג כן הסכים הפר"ח אות ז' אמנם המ"כ פ"ה צ"ב והמ"י כלל ל"ט אות יו"ד והכל"י גם כן כתבו דיש לאסור וכתב בהפסד מרובה להתיר. ומיהו בנמ"ל דעת המ"כ לאסור וצריך עיון בזה: **והא"מ** אות ב' האריך וכתב דהר"ב סובר כאו"ח הטעם דא"מ יוכל להכיר או שאר טעמים דאי דאתי לידי איסור תורה הא בה"מ פסק הר"ב כרא"ש דנעשה היתר יע"ש. והנה המעיין בת"ח כלל ל"ט ד"ד וז' מבואר להיפך ממ"ש הא"מ דהר"ב כרא"ש סובר בהפסד מרובה בבישול יחד דנעשה היתר גמור ואפ"ה בנ"ד הביא טעם הר"ן וכן הרא"ש גופא כ"כ והטעם דבא"מ חיך אוכל יטעם והוה כהוכר האיסור וכבר ביארנו בפתיחה בזה באורך:

כתב הפר"ח אות ז' וז"ל חתיכה הבלועה מחלב ונתערבה באחרות אין בטל דאפשר להכיר ע"י טעימת יע"ש. והנה אף שהאדון ז"ל שיבח וכתב שהם קילורין לעינים אני ההדיוט לא זכיתי להבינם והא בסימן ס"ט סי"ד בשר שלא נמלח בטל חד בתרי והא אפשר למיטעמיה ושם לא ערער הפר"ח כלים וכבר כתבנו לעיל מזה וכ"ש לדידן דלא סמכינן אקפילא בין לקולא או לחומרא: **י** ס'. עש"ך וכן הלכה שבא"מ ביבש הוה דרבנן וספיקו אי נתערב שם או לאו ויש רוב לקולא וכ"כ בת"ח ובד"מ יע"ש ולמ"ד מין בא"מ דאורייתא משום דמסנהדרין יליף לה והיינו מב"מ קשה א"כ ס' מה מהני וכעין זה כתב הרשב"א בשמעתא דזרוע בשילה לר"י מב"מ לא בטיל באלף דכיון דרובא לא מהני ה"ה ס' יע"ש וצ"ע:

כוכבים וישראל אינו מצוי ודינו מבואר ממה שיתבאר באור של חי' והוא קושי ההכנה ויראה לפרש דה"ק דהר"מ השמיט דין עובד כוכבים שלא שבת ולא במסכה אפ"ה אסור דהוה לא שבת מעבירה אף שאין מוזהר על שבת ונ"ל דביאור שאין מברך על של עובד כוכבים בהכ"ס ומשם אין ראיה דמיירי במסכה (וה"מ עובד כוכבים מישראל) ולזה כתב דהכה"ן כתב עובד כוכבים מעובד כוכבים וע"כ באין מסכה דאי במסכה היאך פרי עובד כוכבים מישראל ואלכתי למה השמיט לא שבת שייך בעובד כוכבים דהא עובד כוכבים מעובד כוכבים מיירי באספר עובד כוכבים שהדליק מעובד כוכבים שיושב במסכה ומכ"ה אסור אטו עובד כוכבים ראשון במסכה ולא הוה גזירה לגזירה משא"כ עובד כוכבים מעובד כוכבים ראשון שאינם שלא במסיבה אפ"ה אסור משום עמוד ראשון בהדליק הא' מבע"י וזה לא שמענו כלל אלא בישראל מעובד כוכבים כה"ג במסכה אסור וע"כ מיירי הר"מ שלא במסכה ואפ"ה עובד כוכבים מעובד כוכבים אסור וזה כט"ז משמו וכדאמרן. והדר כתב המ"מ דהשמיט הר"מ ז"ל דין ישראל שלא שבת אף דכ"ש הוא מעובד כוכבים י"ל עובד כוכבים מעובד כוכבים טעמא אחרינא אטו מסכה ולנ"ל דעיקר דינו נשמע מאור חי' בהכ"ז ב"ת הא דאיסורא אסור ומה שלא כתב בסיכום דאין מצוי כ"כ ליישב דעת הט"ז. ומכל מקום י"ל דהמ"מ סתמא אמר דמהכ"ס מוכח דאף שהם עובד כוכבים אוסר אטו מסכה ומיהו אין זה נכון ועמ"ש הט"ז שם באות ה':

עיין בא"ר שם אות י"ז תמה אמאי מקלה מברך על מחלה מברך ספק להקל ונראה דודאי איירי מתחבירה קלא וא"כ בעובד כוכבים גופא דיעבד בעמוד פני יצא דאין אלא גזירה עמ"א שם אות י"א וכיון שכן תו ליכא ברכה לבטלה ויראה שלזה נתכוין הא"ר שם. ולפ"ז בבי' רי"ז ס"ה בריח עבודת כוכבים מחלה על מחלה אין לברך דהוה ספיקא דאורייתא ואפילו להריח אסור: **מה** בים לפקפק שם פירש לפנינו ל"מ להר"ן דפירש לפנינו מ"ה פירש מרובה אין קושיא אפי' להרשב"א כאורך דמ"ה הוה מחלה על מחלה מ"מ אור פירש שלא כפנינו מיקרי ואין להאריך (°) ועובד כוכבים במסכה וישראל להדליק מתנו י"ל דמאיס כמו בשמים הבלועים מיי"נ:

קט (א) חד. עט"ז הנה מאתרי רבים האמור בסנהדרין ילפינן לכל האיסורין ג"כ דאזלינן בתר רובא ומ"ש דהחמירו שלא לאכול בכ"א הוא דעת הרשב"א ומדרבנן הוא ומ"מ מודה הרשב"א דמותר לאכול בכ"א וכ"מ בארוך ק"ז ב' והוא פשוט והדע דבלא במינו כ"ע מודי דמ"ה ברובא סגי ומדרבנן בעינן ס' אף שאוכל ושותה האיסור והיתר ביחד דיש בילה. ודע דיבש ביבש חד בתרי בטיל לא בעינן שמוכין ומוקפין אלא כל שיש ג"ת וא' מהן טריפה אזלינן בתר רובא ואפילו א' בבית וב' בעליה ועמ"ש בש"ך אות י"ב ובסימן קי"ז בש"ך ושם בפר"ח אות י"ד דאפי' ג' חנויות ונמצא טריפה וא"י באיזה מהן מ"ה ברובא בטיל כיון שאין איסור החנויות ניכר ואף מדרבנן כל שאין בהם חסר"ל ושם יבואר בעזה"י:

שאלה חתיכת איסור של ראובן שנתערב בב' של שמעון מהו ואי יש לחלק בין איסור אכילה או הנאה ואי ניתוסף אח"כ איסור כה"ג אי הוזר וניעור: **תשובה** אשיב בקצרה הנה יבש ביבש במינו חד בב' בטיל אפילו של ב' בני אדם והכי מבואר בביצה ל"ח ב' והכין הוא וודאי עס"י ק"י. וראיתי למהרש"א ז"ל שם שכתב כל איסורין לית להו בעלים דמפקרי להו צריך עיון אטו איסורי אכילה ומותר בהנאה אמאי לית להו בעלים וי"ל בדוחק דה"ק דפלוגתא דר"י ורבנן איכא לאוקמי באיסורי הנאה דוודאי מפקרי להו משא"כ נבילה בשחוטה אף די"ל דמיירי שהנבילה מאיסורי הנאה כמו ת"ע מ"מ דומיא דשחוטה שיש לה בעלים ה"ה נבילה ביש לה בעלים יע"ש ומיהו אי נתערב יבש ביבש מאיסורי הנאה (דבטל בסיר ואף איסור כרת נבטל חד בתרי ומבואר במ"כ ח"ב פ"א ודוכתי טובא) יש לעיין אי מחייב ליה שמעון לשלומי דמי בעד חתיכה ההוא דוודאי סגול איסורי הנאה לאו מידי חסריה (עיין כ"ק צ"ח וח"מ ש"צ"ג) ולאפקורי מפקיר ליה ויראה דאם התערובת בבית שמעון י"ל זכתה לו חצירו כש"ג ומיהו באיסורי אכילה דשם בעלים עליה וודאי מחייב ליה לשלומי דמי חתיכה מעליא. ואם כה"ג נתוסף איסור עד שאין רוב נגדו מבואר בסימן צ"ט ואף למה שאידד הש"ך שם כה"מ ביבש ונודע מותר ושאני תרומה דצריך להרים אל תטעה לומר דבאדם אחר צריך ג"כ להרים דאוסר כה"מ (עב"י) זה שהוא בשלמא תרומה אותה שצריך להרים שם תרומה עליה משא"כ כאן ומאי נמי לסלוקי כזוזי והוא פשוט: **(ב)** כשנתערב. עט"ז עיין בצ"ת שם כתב הט"ז דאפילו אינו מינו מותר כרשב"א (עיין נה"כ) ותי' דשם נרגש בא"מ רוב מהיתר משא"כ בא"מ טעמא לא בטיל והוה כהוכר האיסור ומן התורה אסור כשבישלם יחד. ומיהו ביבש אוכל פ"ס ואי פעים טעמא דאיסורא וודאי פולט ומדרבנן אסור. ואם נתערב הרבה מינים וא"י איזהו מהן עמ"ש בש"ך אות ח' דמ"מ כשיבשלם איכא איסור תורה: **אם** נבלע כזית חלב או דם בחתיכה ונתערבו עם ב' חתיכות היתר אם יש ס' בין הכל נגד הזית דם וחלב תו מיתבטל החתיכה ברוב ואפילו בנ"ת הדין כן אם אי"ל אבל אי ליכא ס' נגד החלב תו גזרינן אם יבשלם יתן טעם ואף דם שבישלו דרבנן עיין סי' ס"ט בש"ך אות ל"ז דם הואיל ועיקרו דאורייתא לא מקילין ביה ועמ"ש בש"ך כאן אות ס'. ועמ"ש בפתיחה באורך: **(ג)** ואין. עט"ז ועמ"ש בסימן ס"ט דל"ד לחתיכה תי' שוודאי אסור לבטלה תחלה בס' ולכבולה כלי מליחה אף להמחבר שם דאותה חתיכה נמי מותרת דמ"מ יש לחלק בכמה גוונים ועוד דהתם מה שראוי לאכול תי היינו דאין בו עדיין שום איסור כ"ז שלא פי' וכן בכלי הדם יוצא משא"כ כאן דהיתר נעשה האיסור מש"ה שרי להרבות ולבטלן: **(ד)** וי"א. עט"ז וזה דעת הרא"ש דיבש ביבש מותר לאוכלן כולן כא' דלא כהרשב"א בסעיף א' וא"כ איסר גמור הוא ומיהו בלא נודע התערובת עד אח"כ בבישול בעינן ס' מדרבנן בלא והרב פסק כס"ת כהרא"ש ועמ"ש בש"ך אות י"ג:

שאלה יבש ביבש ברובא במינו ונודע התערובת ונתבשל כך בה"מ ואחר כך הוסר האיסור בקדירה מהו: **תשובה** דבר זה מתורת רבינו המובהק ז"ל סו"ת ח"ג סימן כ"א נוכל ללמוד דבר זה. וזה לשונו שם במה שרנה חכם א' לומר כא"ח שעיסה במחל"ס והולידה וכא בעל"ה באין שולד ממזר מ"ס וכתב הח"ל דוודאי הוה ממזר ומה שהביא ראיה מיבש שבטל והכירו אח"כ באיסור התערובת במקודם מותר זה לא ידעתי מנין לך ובעיני פשוט לאיסור ואף לפ"ד ל"ד דהתם שכבר נתערב ואינו ניכר ובסיס. והערב כו' עכ"ל שנה וודאי אם הוסר האיסור ושפה א"כ בקדירה וודאי דצריך ס' שהרי עתה פולט מאיסור בנח כ"ס

שהוסר האיסור מקודם או נעשה ואח"כ הוכר מ"מ הואיל ונתבטל הפליטה מקודם או אין לאסור והה"נ אוסר ומ"מ בה"מ כה"ג צ"ע לדינא :

קי (א) ור"א . עט"ז מ"ש זו דעת הטור וכן סמ"ג בשם ריצב"א הוא בסמ"ג לאוין קמ"א ריש דין בטול ביצה אסורה בשם ר"י בר אברהם והטור שכתב בשם ר"י אין זה סתם ר"י בר שמואל המוזכר בתוספות אלא הוא ריב"א כמ"ש הב"ח ואמנם צריך שתדע דהטור הביא דעת העיטור דביצה אין בטילה וכ"כ הטור בסימן פ"ו והיינו מטעם בריה כהרא"ש עש"ך בפ"ו אות יו"ד וז"ש הד"מ כאן דהטור הביא דעת הר"י בלי מחלוקת אף דהביא דעת העיטור דביצה אין בטילה היינו מטעם בריה (מדלא כתב "אבל בעל העיטור ואין הכרח כ"כ) ובת"ח כלל מ"ב ד"א דעת הטור כעיטור היינו מטעם בריה ולאסור . והט"ז הקשה דברי המחבר אהדדי וכ"כ בפ"ו אות ז' יע"ש . ומ"ש הבאר הגולה קשה דבס"ו מיירי בלא אפרוח שכ"כ בינת נבילה יע"ש . ומ"ש בה"מ להתיר יראה דה"ק דבה"מ מותר דבר שבמנינו במנין ולסמוך על רמ"א אבל ביצה אפילו בה"מ אסור שאידנא דאין דרך למכור במנין כלל אמנם במ"י כלל מ"ב אות ב' יראה שסובר דמ"ש הט"ז להקל בה"מ חוזר אביצה ואי"י מנא ליה הא והא וודאי שכל לפי הזמן ועכשיו שאין מוכרין אלא במנין לא בטיל אף בה"מ כדעת רמ"א וכרי"י . מ"מ מדין הרכשה יראה אף שנתמלאה מ"מ הכרכשת שהיא טרפה אה"נ וניקרי כלא המילוי ועמ"ש בק"א : (ב) ודווקא . עט"ז הנה הד"מ תירץ לפי שיטת הטור דתרנגולת כגוזה ר"ל וע"כ כאן בב"ח קטנים ורש"ל בפג"ה סימן נ"א (ט"ס י"א) תי' דמודה הטור בכבש דגרע מגוזה דפשטה עילתא עפי מגוזה (ויש לנו להעיר דברים דהמעיין ברא"ש פג"ה הביא ראיה מר"ש דספק התערובת משמע דאפילו בלא הופשט הוה חהר"ל וי"ל) . ומ"מ קשה דהב"ח כאן לפי שיטתו בק"א דגוזה וכ"ש בעורו לא הוה חהר"ל אין צורך להגיה ב"ח קטנים אלא שהכריחו מ"ש הש"ך באות י"ג מטעם מנין לא מטעם חהר"ל והט"ז כתב דב"ח חשיב אף שאר"ל בלחוד ואי נבהט אף בהופשט כיון דכחוש הוא לא ר"ל ועמ"י כלל מ' אות ז' וכלל מ"ב אות ג' ועש"ך אות י"ג . עיין פריטה ד' נשחט אותו שנשחט שרי והשאר אסור יע"ש : (ג) רוב . עט"ז הנה תוכן דבריו שבתה"א ק"כ ב' אחר שכתב ולפיכך כו' והם הדברים שהעתיקם המחבר ס"ה כתב הרשב"א ומסתברא שאם נתערב אח"כ באחרות שרי וראיה מכוס של עבודת כוכבים והב"י הבין בדברי הרשב"א כפשוטו דמיירי מתערובת חתיכות ומש"ה התיר בס"ה שאר"ל אלא ממנהגא אוסר כו' ואח"כ מ"ש הרשב"א ומסתברא קאי אקבוע דרבנן דהיינו חהר"ל ולא קבוע ד"ת שבספק הא' מ"ש לא מהני ס"ט כמ"ש המחבר לקמן ס"ט מטם הרשב"א גופא באלוך קט"ו בשם ר"י הזקן . ואמנם וודאי קושיא אלימתא הוא על הב"י לכאורה אבל המעיין בכלל מ"ג ב' שינה וכתב דין קבוע דאורייתא בניכר החנות ואח"כ דאינו יוצא ממקולין הוא כקבוע וכתב ויראה לי שאם נתערבה באחרות מותר הרי דכ"כ אקבוע דאורייתא יע"ש . ומ"ש הט"ז דהב"ח פירש דברי הרשב"א כמו שפירש הוא לא זכיתי להבינם דהב"ח בס"ט פירש דהרשב"א אפירש לפנינו קאי וסובר פירש לפנינו הוה דרבנן עש"ך אות כ"ב אבל לא כתב דרשב"א אהתערובת חתיכות קאי ולדכתיבנא דבקלר א"א לפרש כך ואח"כ הדין עם ב"י דסובר פי' לפנינו הוה דאורייתא וכמ"ש בש"ך אות כ"ב וע"כ משום דקבוע חידוש הוא . ומ"ש הט"ז על הגהות או"ה הנה המעיין שם בהגהות כתב דלא כרשב"א שחושבו לדרבנן ואינו מחלק בין לקח מקביעות י"ל דה"ק דאו"ה חולק וסובר פי' לפנינו הוה דאורייתא ורשב"א סובר דהוה דרבנן וכמ"ש הב"ח ועש"ך אות כ"ב ומ"ש הט"ז דלא קיי"ל כפסק הש"ע דלקמן כו' ר"ל לקמן אות יו"ד הקשה על המחבר דמותר ד"ע דכאן התיר בב' תערובות (ר"ל אף דיהיה כאן דינו בב' תערובות ולקמן בעינן ג' תערובות) ועש"ך אות כ"ב : (ד) אבל . עט"ז וכוונתו נעלם ממני דהא המחבר מטם הרשב"א אמרה וסובר פירש ונוטלא ברי כמו שפסק המחבר מטמו בס"ו . וע"כ מ"ש ליקח מכאן ואילך אסור ברשב"א משום סיפא נקיט לה ולומר אף בחהר"ל גזרינן במקולין ואין לומר דרשב"א מיירי בין תערובת חתיכות ובין התערובת חנויות זה שבוש דהא סיים דמש"ה לא גזרינן בקבוע דרבנן הא קבוע דאורייתא אף קודם שנודע אסור כמ"ש באות ח' . ועוד דהא בורכא הוא דע"כ לא קאמר הרא"ש דבאין ניכר גזרינן אלא מהא דאמרינן גזירה שמא יקח מקבוע משא"כ להרשב"א דפי' דקאי אהסביבו במתניתין א"כ מנלן לבדות מלבנו בקבוע דאורי' כמו תערובת חנויות גזרינן ולא בקבוע דרבנן עמ"ש באות י"ז ע"כ דבריו צ"ע בכאן . ומיהו לדינא אף להרא"ש שרי זה דלא גזרינן שמא יקח מקודם כמבואר בטור ועיין אות ו' ובש"ך אות נ"ג : (ה) שאין . עט"ז והסכים למ"ש הש"ך באות י"ד בכוונת הרשב"א כמ"ש ותערובת חנויות הוא קבוע דאורייתא והרשב"א יודה להרא"ש דבקבוע דאורייתא אף קודם שנודע אסור . ומ"מ הר"ן חולק ומתיר אף קבוע דאורייתא ממש שניכר קודם שנודע דחידוש הוא וכ"כ בנה"כ כאן יע"ש . וכלל הוכן כוונת הט"ז דא"א להתיר בכה"ג מקמתו שאר"ל ולאסור הכ"ל ולפ"ד ה"ה חתיכה א' בנתערבה ונתחך ממנה שאר"ל ונשאר עדיין ממנה חהר"ל שהכל אסור ובתשובת הרא"ש כלל ב' סימן י"ז כתב וז"ל על כבש טריפה שנתערב בין כשרים אם נאכל כבש א' כולו הכל מותר ונלמד ביאכל כ' כ' (בכ"א) (°) לחתיכות דקות מותר ואין לו מוכן . בפי הגירסא הכתובה (בתשובת הרא"ש שבידי דפוס וויניציאה הפס"ו מ' ה') והב"י בסוף הסימן הביאו והוסיף אלו תיבות "וכל "מה "שנחתך "מהכבשים לחתיכות כו' ולפ"ד אף שנאכלו חהר"ל מכל הכבשים אפ"ה כבש א' מקצתו היתר ומקצתו אסור והט"ז מגיה "וכל הכבשים שנחתכו לחתיכות ודווקא שנחתכו ולא נשאר אף חתיכה א' ר"ל מכבש טריפה אבל לא נתיר מקצתו ולהסור מקצתו . ומ"מ אף לפ"ד אם נתערבו ב' חתיכות טריפות בין שש וכדומה כשרות ונחתכו ב' לא חיישינן שמא א' מכשירה וא' מטריפה ונשאר עדיין חתיכה טריפה דמדכתב והרי "בוודאי יש כו' משמע הא מספיקא אין לאסור וכן יראה :

בבה"ר הביא מעשה בק"ק ווילנא ששחטו שבעה בהמות ונטלו שני בהמות מבית למקולין ומשלישית לקחו חצי למקולין ואח"כ נמצא אחת בבית טריפה בלי ספק ונפל מחלוקת על חצי בהמה ומשמעות שם שבעל ת"מ והגאון פו"ה טעביל ז"ל מקרקא התירו אף אפי שבבית ובעל בה"ז והבה"י אסרו אף מה שבחוץ וכתב שבעל ת"מ פסק להחמיר ובס' א"ר מגאו לסטריף אבל ב' בהמות שבמקולים מותר זה תורף השאלה . והספר"ם כאות כ"ג ובקי"א חכה אפו גם וכתב דאינו כן שנמשכו אחר דברי הט"ז ולהלכה נעלם דמה שפירש מותר ומה שנשאר בקביעות אף בהמה א' הדין כן שחציה אסור וחציה מותר וה"ה בחהר"ל כן דמה שאר"ל שרי ליחיד בביתו מלבד במטבחים אסור כמ"ש המחבר . וכ"נ דעת הש"ך בנה"כ וכתב דחהר"ל מדרבנן הם הקילו יע"ש ובל"י אות כ"ג החמיר מטעם גירסת הרא"ש ועוד דקביעות ד"ת הוא יע"ש ולי"נ כלל דאיזו קביעות ד"ת יש כיון שבבית נשארו ד' וחצי ובמקולין ב' וחצי בכ"א יש תערובת חתיכות לא תערובת חנויות גם העיד בנה"כ דבתשובת הרא"ש דפוס קוסטנטינא רפ"ב וויניציאה ש"ב היה כתוב כגירסת הב"י יע"ש . וכ"כ המי"י בסולת למנחה בכלל מ"ג וחולק על הט"ז כאן יע"ש :

והנה הב"ח בס"ו הביאו הש"ך אות י"ד וי"ז פירש דברי הרא"ש בתשובה בתערובת חנויות דהוה קבוע ד"ת (לדעתו) ואפ"ה מה שלקח קודם שנודע הספק שרי אלמא חצי מותר וחצי אסור המשל בזה ט' חנויות מוחזקות בבשר כשר בכל א' שור א' ולקח חצי מהם לביתו ואח"כ נודע שבאות א' טריפה דהוה קבוע ד"ת לדעת הב"ח וט"ז כאן אפ"ה מה שלקח קודם שרי להב"ח ולא אמרינן איך יהיה חציה אסור וחציה מותר וכ"ש בדרבנן שחציה מותר ומיהו חציה השני אסור אף בדרבנן אמנם בדין הט"ז שנחתך להשאר"ל ועדיין יש מהאיסור כ"ל אין אני אומר לא היתר ולא איסור דלא שייך מת"ג ובאין ס"מ יש לאסור אף ליחיד בביתו ובש"ך אות ל"ס אבאר עוד . וכ"כ הכר"ו אות י"ט כפר"ח יע"ש וכבר כתבנו דבחהר"ל יש להחמיר כט"ז באין ס"מ ובמעשה דבה"י להקל דמטעם פירש אתינן עלה :

ויש לחקור באם היו ג' בהמות א' טריפה ביניהם ונפל מחלוקה ליה המשל בזה שחלקו כל בהמה לחלקין חלק אחוריים לבד וחלק פנים לבד ונפל חלק פנים ליה מי נימא הותרו ב' חלקים הפנים דהאיסורא נפל כמ"ש המחבר בס"ו וטעם דל"ד לפי' אחד מהם בפנינו (לרשב"א ולרא"ש אף שלא בפנינו) דלא אזלינן דפירש דהאיסורא הוא אלא אדרבה אמרינן לחומרא איסורא ברובא אישתאר כיון שאנו צריכין לדון על הפירש משא"כ כשנפל א' ליה כדבעינן למימר קמן וכמ"ש הרשב"א בתה"א קי"ז א' א"ד כיון שבלשה חלקי אחוריים כולם אסורים אין להתיר חלק הפנים ואף הפר"ח והמ"י וגה"ך שמתירים בפירשו או בנתחך א' מהם אפשר כאן יודו דאי אתה מתיר חלק הפנים יבואו להתיר ג"כ חלק אחוריים ומה שהביאו לזה הוא ממ"ש הרא"ש בתשובה כלל כ' סימן י"ז בשאלה הכ"ל דאם נאכל כבש א' "כולו קודם שנודע התערובות אמרינן דאיסורא נאכל משמע הא מקצתו לא ואין הכרע . וסבור הייתי לומר דהר"מ ז"ל בס"ו מהל' מ"מ פסק כחכמים בזבחים ע"ז ב' קירבו כל הראשים חוץ מא' יוציא לבית השריפה ואח"כ פסק בס"ו מהלכות עבודת כוכבים ה"י כר"א בטבעת דנפל א' דהותרו כולן וכבר עמד הלח"מ בזה שם וי"ל דשאני התם כיון שכל הבהמות נשארו כולן רק הראשים יקרבו מקצתן לא רצה להתיר . שוב ראיתי בזה בורכא הוא דהא בס"ו מפה"מ הכ"א כתב אבר א' באיברים אפילו קרבו כולם חוץ מא' נמי יוצא לשריפה וע"כ כמ"ש הכ"מ בס"ו מעבודת כוכבים ויש לחלק כה"ג ועדיין צ"ע (°) ועמ"ש בס"ז :

שוב ראיתי בספר מאירות ה"א סימן ק"ה כתוב בנדון דידן וז"ל (קלא בע"א) יו"ד בהמות כ"א מונחת בפ"ע שחלקים וא' מהן טריפה ובא כלב ואכל לשון א' אי שאר הלשונות שרי דל"ד לקדר ראש א' מהן דהתם שאר איברים אין ניכרים משא"כ כאן כל בהמה בפ"ע הוא יע"ש דכשאנו אומרים זו הלשון דאיסורא הוא אנו דנין על כל החלק הנשאר יע"ש וצ"ע כדין זה של הפ"מ . ולפי שהאריך שם בדברים הנוגעים לסימן זה לכן אביא דבריו כ"א במקומו לקמן בעזה"י . ומ"מ באין מצירין שאר החלקים יש להקל אף באין ה"מ ולומר דאף הט"ז יודה לזה דשרי ובדין של הס"מ צ"ע : **עוד** הקשה שם הפ"מ דבק"א כתב הש"ע טעם ממ"נ והא בק"ט סתם כרשב"א דיבש ביבש אסור לאכול כולם בב"א וי"ל דלרשב"א ע"כ הא דנתפלגו שרי לאו מכח ממ"נ ומ"מ אין זה קושיא דאנן ה"ק דממ"נ מותר וכיון שא"א יודעין בבירור בזו האסורה תלינן לומר של היתר הוא ואין להאריך : (ו) והוא . עט"ז ומשמע דעתו כהרא"ש כ"מ בש"ך אות ל"ו דווקא קבוע הניכר לא גזרינן ולא בקבוע שאין ניכר ואפילו תערובת חנויות אסור להרא"ש עמ"ש אות י"ז וכ"ב הכ"ב בת"ח כלל מ"ג (ד"ב) דטוב להחמיר ובמי"ט פג"ה אות נ"ד כתב שסת"ח כתרא ואזלינן בתרי' אמנם העיקר דהגהות הם אחרונים וכמ"ש המי"ט גופא בדף קע"ג ע"ב ועיין מ"י כלל מ"ג אות מ' דהה"מ יש להקל ועיין שכה"ג א"ח קנ"ה . והנך רואה מדברי כולם דבהג"ה סתם כהמחבר . ול"מ דהר"ב סותם כהרא"ש לגמרי וה"ק להלכה אין חילוק בין מתכוין לממילא אלא כל שלא נשאר קביעות הא' כלל אף במתכוין שרי ע"י דניכבשינהו והיכא דנשאר קצת קביעות הא' אף ממילא אסור כהרא"ש והוא ה"ש ליטנא דהר"ב בהג"ה אבל אם "נתפרשו כולן ביחד משמע פירש ממילא אפ"ה בעינן כולן וכבר עמד הספר"ם בזה אות כ"ח ותי' דה"ק פירשו מקמתן ע"י כנישה ומ"מ קשיא לישנא דנתפרשו יע"ש היטב . ומ"מ האמת שבהג"ה סתם כהמחבר דאל"כ הי"ל וי"א כיון דבסדיא פליג עליה ועמ"ש באות ז' : (ז) והא . עט"ז דבריו צריכין ביאור א' מה שחזר והקשה מוכחים וסיא קושיא

עיין בתשובת הרשב"א תכ"ה על יבש ביבש שאסור לבשל יחד בלא ס' כתב ותדע דאי נפל חתיכת נבילה לתבשיל ויש ס' וודאי דאסור ליקח מן התבשיל שיתמעט מס' עכ"ל ולא אבין דוודאי אי ניכר האיסור פשיטא דאסור, אבל בלא הוכר איסא אה"נ דמותר דבכבר הותר . ומיהו להמחבר שפסק כהרשב"א וה"ה לדידן באין ה"מ אם נפל חתיכת נבילה לרוב היתר במינו ויש ס' עם הרוטב ולא ניכר אסור ליקח מהקדירה שום דבר שיתמעט מס' הואיל ואיסור עדיין שם והוא גוש ויניחנו שיצטנן ואם לקח מרק בה"מ שרי ואם לקח חתיכה אחת ואין נשאר ס' יש לעיין די"ל ספק דרבנן לקולא שמא האיסור לקח . וכ"ז שיש בחתיכות רוב הא חד בחד ולקח מרק אף בה"מ אסור דהא החתיכה נשארה באיסורה ופולטת עכשיו (°) אלא יסלק הב"ח והשאר מותר : **יא** אם . עש"ך ועמ"ש בק"ב מזה יע"ש : **יב** ואם . עש"ך וכ"כ הפר"ח . והמ"י כלל ל"ט אות י"ז תמה עליו כתרתי א' דעתה שנודע האיסור עכשיו דין יבש ביבש הוה מה לי אם הן בקדירה א' או ב' קדירות וכן מ"ש דלא נודע הוה מ"ה וברא"ש הובא בב"י משמע דלא נודע הוה דרבנן יע"ש ועיין בס' בית ישראל ובשו"ת מהר"ם אב"ד דק"ק לובלין שאלה ד"ה בזה . וי"ל דסברת הש"ך הוא דכל שלא נודע אין לו ביטול כלל מ"ה והלכך כשבשל עם מים תו נאסר המים דא"מ מ"ה אסור ואף לאחר שנודע דהחתיכות מבטלין מ"מ הרוטב נשאר באיסור ונבלע בחתיכות ולא שייך לומר ספק דרבנן לקולא כה"ג ועמ"ש בצ"ח בהא דסלק ומ"ש כאן לעיל ומ"מ צ"ע אי נאמר כל שלא נודע איסור תורה עליה . ובל"י כתב בשם חדושי הגרשוני שהיה מעשה בפרנקפורט ונחלקו בזה ב"י יע"ש : **מ"ש** המחבר שהרוטב בנ"ם ונבלע בחתיכות הוא לאו דוקא אלא מיחל היוצא מחתיכה לחתיכה לח בלח הוא ובעי' ס' אף במינו : **יג** ואין . עש"ך עמ"ש לקמן סימן קי"ו בסכנה אי רשאי לבטל למ"ד דס' מהני גם בסכנה ועמ"ש בסי' צ"ח וצ"ט באורך:

ודע באווזות פטומות ששוחטין הרבה ביחד ולפעמים מוצאין בבני מעיים של אחת ספק טריפה כמו קוץ וכדומה הרוצה לעשות כמו שאניר שבעודו הנוצות עליהן יטול מהם הבני מעיים ולא יעיין בהם ואז יערבם יחד האווזות קודם שרואה ומטילא אם ימצא בא' שהמעיים טריפות וודאי או ס' סיבטיל בטיל חד בתרי כיון שעדיין הנוצה עליהם לא הוה חהר"ל ואף לאחר שהסיר הנוצה כיון שנודע התערובות קודם אבל לא נודע עד לאחר הסרת הנוצה וודאי הוה עכשיו חהר"ל כמ"ש בק"א בש"ך אות ח' בשם פ"ת ונכון הוא כמ"ש הש"ך כאן אות י"ב דלסברתו קודם הידיעה לא הוה ביטול כלל . ולא הות מבטל איסור דהא לאו חיוב למבדקי' דאי בעי משליך הבני מעיים דרובן כשירות הן וכה"ג לא הוה מבטל איסור עמ"ש בצ"ט באורך בדין מבטל איסור . ומיהו אין לעשות כן וגם לאו מדות חסידות היא . אבל באווזות שמפטמין בשבולת שועל וכדומה שיש תקנת לבדוק הוושטות והוה כמו סירכות הריאה וודאי דאסור לעשות כן דהוה כמבטל איסור לכתחלה ואף שי"ל בזה ט"ם כ"ה . אבל לאחר שהסירו הנוצה נתערבו או נודע או אין מטילין אף שכתבנו בק"א שי"ל הואיל דאין ר"ל כך עם עוטן הרבה גם עור גופא חולקין שם אי היה ר"ל ומחוסר הפשט לא ר"ל ואפי' ת"ל דוה לאו בכלל מחוסר הפשט מ"מ אי מפשיט ליה תו אר"ל מ"מ עכשיו עיינתי בשו"ת מהר"ם ז"ל אב"ד דק"ק לובלין ד"ה משמע דמיקרי ר"ל ובסי' ק"י אבאר עוד :

קי א במינו . עש"ך דמשוה דבר חשוב לחהר"ל ובריה דאף שלא במינה אין בטל ומשכחת לה שהיו כאן אגוזי פרך ורימוני באדן וכיוצא וא' מהן של ערלה וכדומה ואח"כ שכח איזה מהן הוא דכולן אסורות ואם אגוזי פרך נתערבו בדברים שאין חשובין אותן שאין חשובין שרי וד"ת נשאר באיסורו דומיא דנתחך א' מהן בק"א . והמ"כ ח"ג פ"א צ"ז ד' חילק בין בריה ור"ל דאף בא"מ משא"כ ר"ח דווקא במינם וזה שלא הגיה הר"ב כלום אמנם להלכה נראה כש"ך וכ"כ הפר"ח אות א' וראייתו טובה ממ"ש הרשב"א בתשובה סי' ל' ובחידושיו דנתפצעו הרימונים במינו הוא דבא"מ ניכר הוא אלמא דבא"מ נמי אין בטל (וג"ם באי ספק איזו מהן הוא וכמ"ש בק"ט אות ח' או שווין בטראה ולא בשמא) : **ב** בכל . עש"ך עשה כלומר דכ"ש לאו ר"ח הוא אלא לגבי אלף כ"ש מיקרי :

ודע ד"ח אף דרבנן ואיסור אכילה לחוד לא בטיל הוא וכן הלכה דלא כפ"ת אות ג' וכ"כ או"ה כלל כ"ה ד"א והכ"ג בהגהות הטור אות ה' דמנין אף מדרבנן לא בטיל ועק"א וה"ה איסור אכילה לחוד ומ"ש בעבודת כוכבים ע"ד האי תנא תרתי אית ליה כלומר תרתי חשיב דאסור בהנאה וה"ה איסור אכילה דאסור באכילה כמ"ש התו' שם וכדבעינן למימר קטן בעזה"י :

כתב עוד הש"ך דבשאר איסורין בד"ח האסור בהנאה אוסר בכ"ש והשיג על הלבוש ויש בדברו כאן קיצור לכן אבאר . הנה המעיין כאן ובקמ"ב אות ח' ובקל"ר אות י"א יראה דהעולה לדינא הוא כך . בעבודת כוכבים דתופסת דמיה (ר"ל שגם הדמים נתפסים דג' דברים יש שתופסין דמיהם עבודת כוכבים כל מה שאתה נהנה ממנה אסור והקדש אחרון נתפס והראשון יצא לחולין ושביעית ראשון ואחרון נתפש עד"ם פירות שביעית אין להם פדיון מכרן בדמיהם חרמים ג"כ קדושת שביעית עליהן מכר דמי זה עוד הראשונים חולין והפירות ומעות אחרונים קדושת שביעית) מהני לה הולכת הנאה ליה"מ ומותר להנות הישראל מכולן אבל באכילה אסור וכ"ש שמותר למכור הכל לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו . ומיהו ח"ט שנתערב חביות בחביות אבל יי"נ וודאי ביין לא מהני לא ליה"מ ולא חוץ מדמי איסור שבו (עיין ע"ז ע"ד א' הלכה בחביות כו') ובסתם יינם מהני הולכת ליה"מ או למכור חוץ מדמי איסור שבו אף יין ביין עס"י קל"ר בש"ך אות ת' י"ט ואם אפה פת בעצי עבודת כוכבים מוכר לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו דקיל מיין ביין אבל ליה"מ לא מהני (ר"ל להנות הישראל ממנו בהנאה) הואיל והוא בעין אבל נתערב באחרות אף שחשוד כמו בכורות של בה"ב מהני נמי ליה"מ . וכל זה בעבודת כוכבים אבל בשאר איסורין הלכה דלא מהני ליה"מ רק חוץ מדמי איסור מהני וא"כ אסור לישראל להנות ממנו בשום ענין . ולפ"ז השיג הש"ך על הלבוש כאן ובקמ"ב אות ח' בתרתי דהלבוש בא"ח המ"ת ס"ב באפה פת בנחלים חמץ דיוליך הנאה ליה"מ דז"א חדא דליה"מ לא מהני בשאר איסורין . ב' דעבודת כוכבים גופא כל שהוא בעין שלא נתערב אף בכדכר דאין ממש בעצמו שם אפ"ה לא מהני ליה"מ . ועיין או"ח שם במ"א ובח"י ותמ"ז הסכימו להש"ך כאן ודע דחוץ מדמי איסור מהני אף דלא נתבטל מ"ה וכ"כ הפר"ח כאן אות ב' . ויראה אפילו ליכא כ"א חד בחד דהא ארג בגד או אפה פת בעבודת כוכבים מהני חוץ מדמי איסור שבו : **ודע** דאם דבר האסור בהנאה נתן טעם בתבשיל פשיטא דמותר התבשיל בהנאה וכמ"ש בפתיחה לבב"ת ומבואר הוא בגמרא עבודת כוכבים ע"ד ב' יין ע"ג ענבים מוכרים לעובד כוכבים וכ"כ לקמן בהל' יי"נ . ומיהו אם נתערב חלב האסור בהנאה שיש בו טעם בשר וכדומה בשאר חלב או בא"ם יש לעיין אי אין ס' אי שרי' או חוץ מדמי איסור שבו בעינן מי נימא שכ"ע לא שייך באיסור הנאה דבאכילה היך אוכל יטעם משא"כ בהנאה וכבר הזכיר הר"ן סברא זו בסוף עבודת כוכבים ע"ש ואפשר דאפילו חוץ מדמי איסור נמי לא מהני הואיל ויש בו ממשות האיסור אם הוא איסור תורה כמו יי"נ וודאי ביי"נ דלא מהני וכבר נסתפקנו בזה במקום אחר ויראה בה"ם לצדד להקל עכ"פ חוץ מדמי איסור שבו (°) וצ"ע :

עוד אבאר לך דבר חשוב האסור בהנאה דמוכר חוץ מדמי איסור שבו וודאי דבעינן למכור הכל ביחד אבל למכור חדא חדא ולהשליך האחרון או ישליך הראשונה אסור דשמא לוקח דמי איסור הנאה משא"כ כשמכרן ביחד ומוזיל לגביה העובד כוכבים אותו של איסור . כן למדתי מתוס' עבודת כוכבים ע"ד א' ד"ה אמר רב כ"ם שם . ויראה אף שהעובד כוכבים יודע שמוזיל גביה שרי כיון שמ"ה חד בתרי בטל ומדרבנן הוא וכ"מ קצת בטור קל"ד בשם הרשב"ם ומיהו אי לא בטיל חד בתרי דהוה איסור תורה יש לעיין ביה דשמא דווקא עובד כוכבים שאין מכירו מותר . ובכר"ו אות א' כתב דבעינן שהעובד כוכבים לא ידע כמה יש בתוכו דאל"כ יחזיק לו טובה וצריך עיון (°) :

וכ"ז בשאר איסורים אבל המ"ם מבואר בא"ח תמ"ז ותמ"ז דאפי' חטה בתרנגולת שורפין מפני תוסרת חמץ ושם יבואר בעזה"י : **ג** אגוז . עש"ך דעתו להחמיר בב' הפירושים אף ד"ח דרבנן מ"ם א"י איזו מפירושים עיקר וע"כ צריך להחמיר בשתיהן : **ד** וחביות . עש"ך והפר"ח אות ד' כתב דאף קטנה ופתוחה אין בטיל ביי"נ יע"ש ובאמת לכאורה קושייתו הוא קושיא עצומה דבא"ח תמ"ז ה"ם סתם המחבר כדעה א' בסתם דיבש לא בטל מטעם הרשב"א בתה"א ק"ז כל שבלח במשהו ת"ח יבש ביבש והר"ב מדשתק אודויי אודי ליה ואיך בקל"ד כתב הר"ב דוקא גדולות כו' ובכר"ו אות בו"ב חליץ דיי"נ במשהו במינו משום חומרא וחששו לדברי ר' יהודא דמינו לא בטיל משא"כ יבש (דלר"י ביבש בטיל דומיא דדם הפר בעינן) ולדבריו ל"ק מערלה וכ"ח דהם במינו דווקא ואפ"ת אין חילוק בין לח ליבש התם לאו משום דחשו לדר"י דהא בטילין בר"א כו' . ועוד תקשה שם מת פריך בעבודת כוכבים ע"ד א' ליתני כבורות בעל הבית בחמ"ם והא לרשב"א אפילו משהו אין בטל ותירץ דקשיא ליתני בע"ם יע"ש . ואינו נראה מ"ש דבעבודת כוכבים ביבש מודה הרשב"א דמשהו בטל ודבר חשוב בעין הנה הרשב"א בתשובה סימן נ"ג כתב בפירוש דביי"נ במשהו ביבש וכתב עוד וז"ל אבל תרומה ועבודת כוכבים וערלה וכלאים וחמ"ם אין חילוק בין יבש ללח הרי בעבודת כוכבים נמי אין חילוק לדידהו הא דאמרינן זבחים ע"ז טבעת של עבודת כוכבים לאו דווקא ה"ה דבר כ"ש לא בטיל בעבודת כוכבים . גם כתב שם ובסימן ל' דהא דמקשה ליתני בכורות ב"ה היינו להנאה דאף דחמ"ם במשהו היינו לאכילה ולא להנאה דלא כרי"ף ומש"ה פריך ליתני בכורות כ"ה להנאה ולרי"ף הא כתב הרי"ף בעבודת כוכבים וליתא לחאי כללא דמתני' דחמ"ם אף כ"ש אוסר בהנאה והביאו הרשב"א בתשובה נ"ג ואין כאן קושיא כלל מעבודת כוכבים וכאמור . וסבור הייתי לומר דהמחבר בק"ם כתב עבודת כוכבים אוסר בכ"ש והשמיט מ"ש הטור כגון כוס או טבעת או צורה (עי' עבודת כוכבים ע"ד א' תוס' ד"ה אלו) דהטור סובר יבש בחמ"ם בטל מש"ה בעבודת כוכבים בעינן ר"ח משא"כ המחבר דבא"ח סתם יבש לא בטיל כרשב"א ה"ה עבודת כוכבים וכל זה איננו שוה לי . ולכן אני אומר כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו ונו' כי מ"ש בנה"כ צ"ב וק"ב דחק עצמו ג"כ לומר שהמחבר בא"ח מטעם דשיל"ם קא אסר הוא משום דקשיא ליה הא בעבודת כוכבים בעינן ד"ח דווקא וע"כ בחמ"ם הטעם משום דשיל"ם דלא כמ"י כלל ל"ם אות ט"ז שהרבה להשיב עליו אמו יע"ש . ולענין חמ"ם בע"ם בדשיל"ם יש לעיין כדכתיבנא . ועיין בר"ם פמ"ז ממ"א הי"ר נפל לפחות מר"א הכל אסור בהנאה והשגת הר"א ע"ז ועמ"ש באות א' ועדיין צ"ע (°) ואין להאריך : **ה** סתומות . עש"ך דלכאורה מלשון רי"ו משמע דווקא קטנה ופתוחה הוא דבטיל ביי"נ הא קטנה וסתומה וגדולה ופתוחה אסור דיי"נ חמור משאר איסורין וע"ז כתב הש"ך דמ"ס ברי"ו וצ"ל קטנה או פתוחה דאין נאסר אלא בתרתי לגריעותא ועמ"ש באות הקדום : **ו** וכברות . עש"ך דבזה"ז של נחתום נמי חשובים ואין בטילים דהכל לפי הזמן וחקרנו במקום אחר דלהר"ט ז"ל ביצה בס"א בריה הוסיפו בשיעורה אמאי לא עשו תקנה זו כדברים חשובים לבטל פליטתן בס"א משום היא גופא דבריה נמי מדרבנן הוא (°) עיין פר"ח אות ה' מ"ש על הב"י בא"ח תמ"ז כמ"ש דלדידן לא קיי"ל כר"ע ושם יבואר בעזה"י : **ז** בעלי . עש"ך זה אמת ויציב דבתערובת פריך וליבטל ומשני ב"ח אלמא אף דלא אסירי מתחלת ברייתן כמו חטאות המתות וכדומה ומיהו אף אי אסירי מתחלת ברייתן טעמים צריכנא

למעטא דב"ת דבריה לא הוה עס"י ק' יע"ש ומה שלא הוה מנין עס"ז ועס"י ק"א ואף ב"ת קטנים כחושים ב"ח חשיבי: **ח** אע"פ. עש"ך דהמחבר פסק כר"מ ז"ל וכר"ע לא כר"י אליבא דר"מ: **ט** שדרכן. עש"ך ס"ס בדפוס והציון הוא בהר"ב וכצ"ל שדרכו למנותו. דהר"ב פסק כר"י אליבא דר"מ. ומ"ש הש"ך דעת ר"י דכר"ל הוא סתם ר"י עיין סמ"ג לאוין קמ"א נ"ב ע"ד דלא רצה להתיר רגלי בהמה יע"ש ויש לעיין שם עס"י ק"א: **י** ואזלינן. עש"ך ועמ"ש בק"א אות ב' דאפילו ספק אי הוה חשוב או לאו לא הוה חסרון ידיעה מכ"ש אם ספק אי הוה איסור חשוב או לאו שנתערב כו' וה"ה אי ספק אי נפל כלל האיסור אזלינן לקולא אי איכא רוב וכמ"ש בק"א:

וראיתי להכר"ו אות ח' כתב דאם יש חביות סתומות ופתוחות ולא נודע אם של יי"נ היה סתום כו' אסור דאיתחזק איסורא וראייתו ממ"ש הרשב"א בתה"א קמ"ו א' ותוכן כוונתו דשם כ' בשם ר"י הזקן דספק א' בגופו וב' ע"י תערובת לא הוה ס"ס והקשה מערלה פ"ג מא"ב בגד שצבעו בערלה ונתערב ר"מ אומר ידלק כו' הצובע מלא סיט וארגו וא"י איזהו רמ"א ידלק ולא תנן נתערב ידלק אלמא מותר מס"ס וי"ל בשנחתך מלא הסיט דהוה כעין ב' תערובות ודבריו קושי ההבנה איזו ס"ס יש בלא נתחך וע"כ פי' הכר"ו דאינו יודע היינו שמלא הסיט ארג בבגד וא"י אם ציפורתא עביד מיניה או שאר הבגד עביד מיניה (עיין תמורה ל"ד א' דפריך ליבטל מלא הסיט בשק ומשני עביד כמין ציפור דמיפת לשק וחשיב) והשתא הקשה הרשב"א מדלא תנן אם נתערב ידלק ש"מ דס"ס הות אף דספק א' בגופו והב' ע"י תערובת הוה ס"ס ותי' דמיירי שהיה כמה ציפורתא אלא בנחתך מלא הסיט ומש"ה אי נתערב שרי דהוה כעין ב' תערובות והשתא בה"א תקשה ליה דספק דרבנן לקולא ש"מ כה"ג לא אזלינן לקולא כן הוא תוכן כוונת הכר"ו. ואני ההדיוט הכותב אומר לענין דינא וודאי אינו כן אלא כה"ג אזלינן לקולא בדרבנן ואיזו חזקה יש דשמא ע"ז לא הוה סתום השתא בנפל איסור דרבנן וא"י אם היה ס' תולין לקולא עצ"ת ה"ת כאן והמעיין באו"ה כלל כ"ה דין ז' מבואר כך וכ"כ המ"י כלל מ' אות י"ט ועמ"ש בש"ך אות ב' וי"ב. ומה שפי' ברשב"א הוא פי' דחוק ורחוק ולבי אומר לי דהרשב"א ה"ק מדלא תנן נתערב ידלק ש"מ דשרי הואיל וספק הא' מותר מ"ה דמ"ה בטיל דבר חשוב ברוב וכיון שכן כי נתערב באחרים לא גזר עליה בד"ח אף דליכא ס"ס. ומ"ש הרשב"א מותר משום ס"ס הוא לאו דווקא דס"ס ליכא אלא כמ"ש שקורא אותן ב' ספיקות בגד שנארג בו מלא הסיט ואין מכיר איזה קורא ספק א' ומ"ה מותר וספק ב' ע"י תערובות וקשיא לר"י הזקן שפי' ההיא דריש ביצה ג' ב' ספיקא אסורה נתערבו אספיקא קאי ואף לפי האמת דהוה דרבנן אמו י"ט אחר שבת אפ"ה נתערבה אסורה וקשיא מערלה והמעיין במשמרת הבית ובדק הבית להרא"ה יראה כדברי. שב"ה תי' דבערלה ספק א' מ"ת מותר ור' מאיר בדרבנן אוסר משום מנין (ר"ל מלא הסיט או ציפורתא) דאיהו סובר דר"י הזקן אין אוסר אלא בספק הא' מ"ת אסור. ומשמרת הבית חשיב עליו דלשיטתו אזיל שם דר"י הזקן אף בדרבנן אוסר וכדבעינן למימר קמן אי"ה. וע"ז תירץ דמיירי בנחתך מלא הסיט והוה כעין ב' תערובת וזה ברור ועיין תוס' זבחים ע"ב ד"ה נתערבו והר"ש בערלה משנה ו"ח כתבו דמש"ה לא תנן ונתערבו דיכול לחתוך מלא הסיט והוא ס"ס ואני תמה איך מותר לבטל איסור לכתחלה והא בנתפצעו אגוזים דווקא מעצמן הא פצעו איהו אסור עק"א ולקמן ובב"י והג"י שבתה"א דמיירי בנחתך מלא הסיט מעצמו או קודם ידיעה נכונה היא וכאמור (°):

ויש לנו הרהורי דברים במ"ש המ"ל בפ"א מהל' מטמא משכב ומושב הי"ד דמש"ה לא כתב הר"ם ז"ל בפי"ט מהל' מה"מ הי"ב דבעינן ציפורתא דדחה סוגיא דתמורה מפני סוגיא דבכורות נבילה בשחופה מטמא במשא דלא שייך ביטול כיון שנושא ה"ה בגד דנהנה מהכל בב"א. ולא אבין דא"כ אמאי בעינן מלא הסיט דוקא. גם בפט"ו מה' מ"א הלכה כ' פסק הר"ם ז"ל דמלא הסיט מערלה בטיל והא לא שייך ביטול כה"ג דנהנה מכל הבגד בב"א. גם דברי מרן הכ"מ ז"ל בפ"ג מהל' בכורות הלכה י"ג לא זכיתי להבינם במ"ש דרבינו דחה לה משום דקיי"ל בגד שאבד כלאים אסור ולא סובר חילוק המפרשים (עיין תוס' פ"ט דנדה ולקמן סי' רצ"ט בש"ך א' דכ"א היתר) דא"כ למה לי מלא הסיט ובמ"א אמאי התיר בערלה. אבל לד' הר"י קורקו"ס ז"ל שם א"ש דציפורתא היינו מלא הסיט שראוי לעשות ציפורתא ובבכור ומקודשין החמיר וכ"א כדיניה משא"כ במ"א בערלה הקילו וכלאים אף בפחות מסיט אסור ע"ב כחילוק המפרשים והדברים ארוכים אין עת האסף פה ואי"ת בס' שושנת העמקים אבאר: **יא** והוא. עש"ך ויראה דה"ק

קושיא ראשונה. ב' למה לא תירץ בקילור דבקדשים החמירו טפי אף פירשו כולן אסור ובחולין לא החמירו כ"א בנשארו קצתן בקביעות ובנה"כ השיג עליו בזה גם שאר דבריו הם מקושי ההבנה לכן אבאר:

הנה הרא"ש בס' או"ב בס' סימן ה' הביא דברי בה"ג דנכבשינהו באו"ב ובסג"ה פסק דלא כר"ת בדרוסה דלא מהני כביסה. והטור פסק בסימן י"ו וכ"ז כבה"ג וכר"ת והב"י בש"ע בסימן ע"ז פסק כבה"ג ולא בסימן כ"ז ואזיל לשיטתיה בב"י דתמה על הטור אף שפסק כאן כרשב"א מ"מ ביד וודאי אסור ומיהו באו"ב י"ל דמשום יום א' לא יקח מקבוע כמ"ש הם ז"ל וכמ"ש בש"ך אות ל"ו. והד"מ כאן ובת"ח כלל מ"ג דין ב' תי' דיש חילוק בין נעקרו כולן כו'. ואמנם יש שינוי בין מ"ש בד"מ למ"ש בת"ח דבד"מ כתב דהואיל ועדיין מונחים במקומו הוא עדיין קבוע והעתיקו הש"ך אות ל"ז ואלו בת"ח כתב דכשנאמר במקומו גזרינן שמא יקח מן הקבוע ר"ל מאותן הנשארים. (וצ"ל בין פא לכאן ונתפרדו כולן דלא גזרינן שמא יקח מכ' הנשארים): **ואמנם** כן נראה כי סברות הרבה נאמרו בדברי ר"ת דמתיר בדרוסה שנתערב ע"י נכבשינהו י"א אפילו בעצמו ורואה הפרישה והא דפריך ונכבשינהו בזבחים היינו שירצה (דלא כתוס' שם ד"ה ונכבשינהו ע"ג ב' דאזלי לשיטת ר"י) ול"ד לפסחים ט' לבורין דאורייתא פירש לפנינו הוה כלוקח מקבוע לא בקבוע דרבנן אחסר"ל ותי' הגמרא גזירה שמא יקח מקבוע וזה בקדשים ולא בחולין. וי"א שר"ת לא התיר אלא שלא בפנינו כו'. והנה הטור בסימן י"ו וכ"ז כתב תקנה דנכבשינהו משמע אפילו בעצמו ורואה הפרישה מדסתם והא וודאי קשיא שסותר למ"ש כאן בב' מקומות שכתב דפירש אסור ולא אמרינן מרובא פריש ולקמן כתב במחלוקת הרשב"א והרא"ש דפירש אסור שמא יקח מקבוע וגם כסל דבריו והב"י כתב דמ"ש תחלה הוא סברת ר"י ועס"ח והד"מ לא כן ידמה אלא שם בי"ו וכ"ז מיירי שמכה וטורדן מכל וכל שמבטל כל הקביעות ואז פירש לפנינו נמי שרי כיון שבטל כל הקביעות כמ"ש הרשב"א הביאו הש"ך אות ל"ה וגם אבאר וז"ש הרא"ש בפרק או"ב מכה וטורדן אפילו בעצמו ורואה וכאמור וכאן כתב הטור תחלה דפירש אסור ולא אמרינן "מרובא "פריש לא דגזרינן שמא יקח מקבוע דהכא איירי בפירש לפנינו ונשאר מקצת קבוע כ"ע אף הרשב"א מודה דבקבוע דרבנן נמי אסור כמו קבוע דאורייתא דלא כר"ת (ר"ל פירש א' אלא סובר דר"ת יודה כה"ג) וז"ש הטור דלא אמרינן מרובא פריש דהוה קבוע. ולקמן מיירי בפירש שלא בפנינו מקצת ע"ז כתב שמא יקח מקבוע להרא"ש והרשב"א סובר דווקא במתכוין להפרישן אף שאין רואה להוא הגורם כמ"ש הש"ך אות ל"ז. והשתא מדויקין דברי הד"מ וכת"ח היטב:

ומעתה דברי הט"ז שרירין וקיימין. הנה נתחיל לומר זה החילוק הוציא דלא תקשה דברי הטור אהדדי אלמא אף לכתחלה מתיר לטורדן וקשיא הך דזבחים ועיין ש"ך אות ל"ז ובנה"כ ונפי מ"ש א"ם וא"כ הקשה עוד דאפילו נאמר דבמתכוין אסור ובממילא מותר עכ"פ כשפירש הכל אף ז"א דאכתי קשיא הסיא דזבחים היכא תנן ימותו דהא מסתמא יפרשו הכל מעצמן ונימא כל דפריש ומהסיא דהל' שבת שכ"ט ס"כ ט' עובדי כוכבים וא' ישראל פירש א' מהם מספקין דקל הוא שהקילו בפיקוח נפש שאין הולכין אחר הרוב פירשו כולן וא"כ פירש א' אין מספקין שהביא הד"מ ראיה מקשה הט"ז דהתם מטעם קולא דהתם ניכר הקבוע ולא שייך כו' ומש"ה חילקו שם ועב"ח הקשה מזבחים ומצבת ומה שלא תירץ הט"ז בקלה דבקדשים גזרו אף פירש כל התערובת ולא בחולין משום דהרואה בהרא"ש פג"ה ל"ה הביא דברי ר"ת וכסל בם דבריו לומר דלר"ת צריך לחלק בין קדשים לחולין ולא מסתבר כן ואלו כן אף להרא"ש וטור צריך לחלק בין קדשים לחולין ע"כ הניח תחלה הכמה דהרא"ש סובר כר"ת סברא א' דמתיר אף בפירש לפנינו ואף ע"י עצמו שמכה וטורדן ומחלק בין חולין לקדשים ומחלק בין קבוע דאורייתא לקבוע דרבנן (דפסחים נמצא בפי עכבר אסור ע"ש בתוס' ומהרש"א ז"ל) ולזה כתב הרא"ש דזה לא מסתבר כלל כיון דחז"ל נתנו על חסר"ל ודברים חשובים דין קבוע (כמ"ש שמא יקח "מקבוע) א"כ כל מה דתקון כעין דאורייתא תקון וכל שפירש לפנינו הוה כלוקח ממש מקבוע. וה"ה פירש שלא בפנינו מקצת נמי הכין הוא דנהי דהוה פירש מ"מ הואיל והספק נולד בקביעות הו שפיר גזרינן שמא יקח מקביעות וסברא טובא הוא ולא למידין זה כלל מקדשים. ומיהו כפירש הכל אף בפנינו ואף ע"י עצמו שמכה וטורדן ש"ד דכיון דפירש הכל הוה כשלא בפנינו עש"ך אות ל"ס וגזירה שמא יקח לא גזרינן בחולין דלא ילפינן מקדשים וא"ש הכל:

הכלל העולה מדבריו לדינא דמכה וטורדן כב"א בעצמו ברואה (דלא כתוס' שפירשו שאין רואה כמו אחורי הגדר או יכניס למקום צר והם נפזרים עפר"ת כ"ח) ומפרישין הכל וליכא למיגזר ונתפזרו כולן הוה כשלא בפנינו. אבל פירש מקצתן אפילו שלא בפנינו אסור כהרא"ש כאין ה"מ. ותדקדק בדברי הט"ז ותראה שדבריו כנים ואמתיים. ומ"ש בהעתקת הב"י דברי הרא"ש הוא בסימן נ"ז. גם התב"ש בסימן י"ו אות מ"ז קלסיה להט"ז אלא לענין דינא החמיר הם בשמ"ח דעובד כוכבים יפזרם ולא ירצה ישראל יע"ש. אמנם מ"ש התב"ש להרשב"א נמי ע"כ צריכין אנו לזה דלסוגיא יליף מקדשים דהא בקדשים אף פי' וממילא אסור דאל"כ הקשה עדיין אמאי ימותו ובחולין יליף עיניה לסוגיא דהיינו הפרישה במתכוין עכ"ל אני תמה על רב מובהק כמוהו ז"ל דהמעיין בתה"א ק"ך ב' שכתב וכן דעת ר"ת ז"ל דכל שפירש מעצמו מותר ולא אסרו בשור הנסקל אלא בכונס ביד הכי להדיא דמה שאסרו שם בשור הנסקל בזבחים דהיינו קדשים נמי כל שלא כונס ביד שרי. ומ"ש הרשב"א לר"ת הכר ביארנו שיש סברות מתחלפות בדברי ר"ת עפר"ת אות כ"ו ובש"ך אבאר עוד: (ח) ונאכל. עט"ז שהשיג על ת"ה וכ"כ הש"ך אות מ'. וז"ל הרא"ש בתשובה כלל כ' סימן י"ז אמעשה דלקחו בשר מכבשים ואח"כ נמצא כבש א' ביניהם טריפה אם נאכל א' מהם הותרו כולן ואע"ג דפי' ר"י דווקא נפלה מעצמה הא לא"ה קנסי' אנו מגיד דלא שייך אלא לאחר שנודע הספק אז קודם שנודע לא דשמא לא יוודע התערובת. כללו של דבר כ"ז שעומד בחזקת היתר לא שייך למקנסיה עכ"ל ומהם משמע אף שאכלו ישראל (דל"ת כמ"ש הש"ך אות מ' דמיירי אכלה עובד כוכבים) כל שנודע קנסינן ומ"ש הפר"ח אות ל"א דלכאורה דתלא כ"כ הרא"ש אינו דהא כתב דאע"ג שפירש ר"י כו' משמע לאחר שנודע אף אכלו ישראל שוגג קנסינן. ולמ"ש המ"י כלל מ"ג אות י"ב דעת הר"ב בת"ח שם ד"ג דאפי' פירש שלא בפנינו ולאחר דמתיר (הוא הרשב"א בס"ו) א"ש אם נאבד לים הותרו כולן וכמ"ש בש"ך מ"ב. א"כ י"ל לשון הרא"ש בתשובה דוודאי אחר שנודע בפירש ממילא ונאכל לא הותרו כולן דכ"ע מודים דלא שייך טעמא דאין אוכל איסור כיון דהיתר הוא להרשב"א שפיר קנסינן שוודאי יאכל א' מהם ולהתיר אחרות ולא שרי אלא בנפל מעצמו לים או אכלו כלב מעצמו ואף שהרא"ש שם כתב כר"י דכאן ניכר פירש ממילא אסור הא כתב שם עוד תי' דפירש לפנינו יע"ש והלכך כתב כאן אף למאן דסובר כרשב"א וודאי לאחר שנודע ופירש ממילא ואכלו לא הותרו כולן ומ"מ קודם שנודע ולקח דהוה כפירש שלא בפנינו לא גזרינן וכאמור. כתב הפנים מאירות ח"א סימן ק"ה אם נודע התערובת ואחד שלא ידע מהתערובת פירש שרי דל"ש למקנסיה כיון שהוא לא ידע והאיש מהתערובת דר"ח אמר אם קרב ראש א' יקרבו כולן וע"כ בנודע אלא שזה לא ידע דאל"כ איך אמר הם דב"ח אין נדחים יע"ש והמ"י כלל מ"ג אות י"א עמד בזה דע"כ נודע התערובת וכאן א' לא ידע א"כ קשיא לט"ז וש"ך דאפילו אכלו גזרו ותירץ דבקדשים לא גזרו יע"ש. הנה מ"ש דאכילה נמי אסור וה"ה אכילת מזבח י"ל דאיכא למגזר שמא יאכיל לעובד כוכבים או ישליך לים ובקדשים לא שייך זה דאיך יעשה כספק איסור אף לשרוף שלא על גבי המזבח א' לא יעשה מספק שמא דשירה הוא וצריך להעלותן ע"ג המזבח. ומ"מ מדבריו אתה למד דלא סובר כש"מ וכל שנודע אף למי שלא ידע קנסינן אפילו שוגג וכ"מ לשון הרא"ש שהעתקתי דשמא לא יוודע וכ"ז שהוא בחזקת היתר כו'. מיהו בס"ו בפירש ממילא להרא"ש דאוסר יודה הש"מ כל שנודע אף מי שלא ידע אסור לו וזה פשוט (°): **כתב** הכר"ו אות כ"א אם בישל אחד מהם בכלי ונאכל שוגג והכלים קיימים הנשארים אסורים דהא צריך לדון על הכלים אמרינן איסורא ברובא אתתאי עכ"ל עיין ש"ך אות מ"ד. והנה בכלי שטף יש לעיין דניתר בהגעלה בלי הוצאה עס"י ק"ב גם בכ"ח לאחר מעל"ע יש לעיין דהואיל והספק חתיכה זו הוה רק מדרבנן ועמ"ש בקונטרס הספיקות וצ"ע (מה שכתב הכר"ו אות כ"ד לרב סריך שפיר (זבחים ע"ד א') דאית ליה מין במינו לא בטיל מ"ה הגה התוס' בזבחים שם ד"ה ונפלה דטעמא הואיל ומ"ה ברוב בטיל וס"ע דלר"י דמב"מ לא בטיל זהו כלא דומיא דם ספר ולא ביכם כמ"ש התוספות מנחות כ"א ב' והה"ר בשמעתא דזרוע בשלה דאל"כ איך תרומה עולה באחד ומאה יע"ש ועמ"ש בש"ך: (ט) ואפילו. עט"ז הנה גי' הטור ודווקא לאכול ב' ב' אבל א' א' או שאוכלים כולם אדם אחד אסור ולפי' הב"י הדין כך לאדם אחד אסור ב' ב' ולב' בני אדם אסור א' א' ודין הג' שכתבו התוס' להנות כולן בבת א' פשיטא דאסור היינו ב' בני אדם כא' וקשיא למה השמיטו הטור דב' ב"א כאחד אסורים. והט"ז גורס כגי' הב"י ופוסק דלב' ב"א כאחד שרי ומתוס' שכתבו להנות כולן בב"א אסור זה פשוט להם אבל בזה"ז נסתפקו בחולין בביטול יבש ביבש וכ"ש בד"ח והיינו לאדם א' בזה"ז אסור וכן פסק הטור בד"ח ולפ"ז ב' ב"א שריין אפילו בב"א זה פורק כוונת הט"ז. ומ"מ קשה דמ"ש התוס' חולין היינו שיש וודאי איסור מה שאין כן בנפל א' לים. והרא"ש ג"כ העתיק לשון להנות מכולן בב"א וזה י"ל. והדרישה הוסיף מלת ביחד ומשמע דב' ב' בין לא' ולב' ב"א שרי ולאדם א' הכל ביחד אסור ולקמן סימן ק"מ דכתב הטור דלהנות אדם א' מכולן אסור משמע אף ב' ב' ע"ז חמירי. וגי' התרומת הדשן הכין הוא אבל לאוכלן א"א שאוכלן אדם א' אסור וזה גירסא שלישית דלא כהפרישה ולפ"ז ב' בני אדם אפילו א' א' שרי ואדם א' ב' ב' שרי וע"ז חמור מאשר איסורין בתרתי לפ"ז. דאי הת"ה גורס כגירסת הפרישה קשה איך כתב הטור ודווקא ב' ב' אבל א' א' או שאוכלן אדם א' כולן ביחד כו' והא בגירסא ב' ב' נמי אאדם א' קאי דב' בב"א א' א' שרי אמנם המעיין בדרישה יראה דגירסתו וגי' ת"ה א' הוא דוקא ב' ב' אבל א' א' או שאוכלן אדם כאחד דהיינו ביחד: (י) ואם. עט"ז יש בכאן מקום עיון ובמ"ק האדכתי וכאן במ"ב ראיתי לקצר מפני יראת האריכות. הנה מ"ש תוס' דביצה ג' ב' ד"ה ואחרות שם פי' לר"ת דל"נ ואחרות באחרות למותר ס"ס ור"י בר ברוך אומר דיש לקיים והכוונה הם דנתערבו בשוה עד"מ שתים בשתים ומשם לרוב וזה כשיטת ר"י בר שמואל בעל התוס' דכל שספק א' מן התורה אסור או לא מתירין מס"ס וכמ"ש הר"ב בסג"ה ס"ט וכמ"ש הרשב"א בארוך קי"ו א' על מ"ש בזבחים ע"ד א' לשלם ומשלם למקום אחר הא חד בחד תחלה לא וזה כדעת ר"י עכ"ל ר"ל ספק א' מ"ה וכדבעינן למימר לקמן בעז"ה. אבל ס"ס שע"י ב' תערובות כב' רובי אף ר"י מודה דשרי כמ"ש הרשב"א בארוך קי"ד ב' וקט"ו א' אם כן צ"ע על הט"ז מ"ש דר"י אוסר ב' תערובות. ומ"ש דבס' שער כתבו כן חפשתי בדף פ"א א' ד"ה ונתערבו ולא הוזכר שם דברי ר"י רק דברי ר"ת יע"ש ועיין זבחים ע"ב ב' ד"ה נתערבו. שוב ראיתי במ"כ א"ש פ"ח ק"ט ב' תמה על הט"ז במ"ש שר"י אוסר ב' תערובת יע"ש ואמת שכ"כ הרשב"א בארוך וש"ה סימן ע"ו בשם מהר"ר יצחק בר' שמואל (הוא מה שקורא הרשב"א בארוך קי"ד ב' ר"י הזקן הידוע בעל התוס') דב' תערובת והיא נתערבה א' רוב שרי יע"ש. והט"ז נמשך אחר הב"י בס"ס זה דמה שכתב הטור ויש אומרים שא"ת אין להתיר בס"ס על ידי תערובת שזה דעת ר"י ומ"ש הטור ול"נ כתב הב"י דבסימן כ"ז מיושב זה ומשמע דמפרש לר"י בעל התוס' אוסר ב' תערובות והיינו מטעם הנ' שאבאר בסעיף ט' כיון שאפשר להפריד הספיקות תו לא הוה ס"ס וכבר תמהו על הב"י הב"ח כאן והמ"ב בסימן ל"ח. ומ"ש בדרישה אות ל' ר"י היינו ר' יהודה דזבחים קשיא איך כתב הב"י דבסימן נ"ז מיושב זה ושם אין זכר למו ועיין דרישה אות ל"ח. ומ"ש הט"ז בזבחים פירש"י יבואר לקמן ובש"ך אות נ' ונ"ג. ומ"ש הט"ז דרשב"א כר"ת צריך ביאור כי הרשב"א כר"י פסק בארוך קי"ו א' פסק כר"י דספק טריפה שנתערב אסור. וכ"כ בקצר מ"ב ב'. ואמנם בארוך ק"ג א' כתב ספק טריפה שנתערב כולן אסורין. אם פירשו מועט למקום א' ורובן למקום א' המיעוטין מותרין וכתב הרא"ה בב"ה דהיינו לפרש דוקא שנתערבו אחר כך הא בעינייהו המיעוטין אסורים דכה"ג לא מיקרי ס"ס כיון שאינו אלא דרך חלוקה. וכ"כ בד' קי"ד ב' והכוונה דהרא"ה מודה לרשב"א בפי' שלא בפנינו ממילא דשרי ודוקא פי' א' א' אבל פי' הרבה בבת אחת כמו מ' וס' בעינן דוקא לתערובת ב' דהוה דרך חלוקה וכן פי' המ"י כלל מ"ג אות י"ז דבריו. והמשמרת הבית שם כתב שמסתבר על ספק טריפה אמרה יע"ש ואבאר כי כלל כוונתו שם דמודה להרא"ה כל שפירשו הרבה אף שהם מיעוט כל דהוה דרך חלוקה לא מיקרי פי' ומש"ה בזבחים ע"ד א' פי' ארבעים למקום א' אינה אוסרת היינו ע"י תערובת (דאוסרת אחרים משמע עב"י) והיינו בוודאי איסור משא"כ ספק טריפה מדינא הלכה כר"ת דס"ס א' בגופו והב' ע"י תערובת שרי אלא שראוי לחוש לחומרא לדעת ר"י (שכ"כ בארוך קי"ו א' וראוי לחוש לר"י ובקצר מ"ב ב' וראוי לחוש למי שאוסר) ומש"ה דווקא ליקח מתערובת עצמו הא כל בפי' אף בדרך חלוקה (ואפשר אף בפנינו עיין תה"א ק"ך ב') הו המיעוט מותרים בפ"ע מס"ס דסמכינן כה"ג אר"ת זהו ביאור דבריו להמעיין היטב במ"ה. ואמנם בארוך גופא ק"ג שם כתב אם פירשו מעוטן מותרים דגרסי' בזבחים פי' מ' מותרים וס' אסורים והא התם בוודאי איסור ומטעם תערובת ב' וצ"ל דהכי קאמר דהמיעוט מותר והמרובין אף בספק טריפה אסור כמ"ש בש"ס ומביא ראיה מזבחים דרוב כוודאי. וכ"ז דוחק גם המעיין בארוך כמ"ה קי"ד ב' יראה להדיא דאף וודאי איסור פי' מ' בפ"ע מותרים יע"ש:

ואמנם מ"ש הט"ז בטור וברשב"א הנה זה לשון הטור המיעוט שפי' מותר והרוב אסור ואם נתערב הרוב באחרים אסור והמיעוט שנתערב מותר וכתב הב"י הכל דברי הרשב"א בתה"א ומ"ש המיעוט מותרים לאו כמות שהן דהא ליכא מאן דשרי כמות שהן ועוד דא"כ איך קאמר והמיעוט שנתערב מותר הא בעיניה מותר אלא ה"ק המיעוט מותרים ע"י תערובת. וכן מ"ש בשער א' ב"ת שנתערבו שמיעוט שפירש מותרים לאו כמות שהן ולישנא דרב פירשו מ' למקום א' אין אוסרת משמע אוסרת לאחרי' (דהול"ל אין אסורין) עד כאן לשון הב"י ופי' הט"ז דבריו דהכי קאמר דוודאי בטור א"א לפרש בספק טריפה וכמ"ש במ"ה ק"נ דהטור קאי אוודאי טריפה וגם הטור סובר פירש ממילא אסור א"כ וודאי טפי קשיא ע"ז תי' דהטור פירושו מפרש מ"ש בסיפא שמיעוט שנתערבו קאי אריפא דהמיעוט מותר היינו ע"י תערובות. ומ"ש הב"י הכל לשון הרשב"א בתה"א הוא בקצר בית ד' ש"ב דף מ"ב ב' ומ"ש הב"י דליכא מאן דשרי ר"ל אף הרשב"א דסובר פי' שלא בפנינו שרי מ"מ דרך חלוקה מ' וס' אסור דרב דאמר פירשו מ' למקום א' אין אוסרת משמע ע"י תערובת וכמ"ש ג"כ הרא"ה ז"ל בב"ה ק"ג א' וליכא למימר אספק טריפה קאי דבהדיא בשער ב' שם אוודאי קאי בקצר. ומיהו בשער א' בקצר ל"ט ב' כתב ממש כארוך ספק טריפה כו' אלא ה"ק הט"ז דבארוך כתב בק"ג א' ספק טריפה שנתערב פי' המיעוט מותר היינו בלא תערובת כמ"ש במ"ה ובד' קי"ד ב' הביא מימרא דרב בזבחים ע"ד וא"כ י"ל היינו ע"י התערובות שניה כמ"ש רש"י בזבחים אבל בקצר ש"ב מ"ב כתב כלשון הטור וז"ל פירשו ך' ול' כך' מותרים וכן לעולם המיעוט כו' ע"ז כתב הב"י לאו בפ"ע קאמר אלא ע"י תערובת ומיהו הב"י כ"כ בפירוש אמ"ש הרשב"א בשער א' וגם כתב הרשב"א בפי' אספק טריפה דא וודאי צ"ע:

והנך רואה שהט"ז תירץ בזה כמה קושיות בב"י וברשב"א גופא משמע בשער א' דווקא ספק טריפה בדף ל"ט ובדף מ"ב משמע ע"י תערובת דווקא ואלו בארוך ק"כ ב' יראה סתירה לזה וכבר כתבנו לעיל מזה ועיין פר"ח אות כ"ו והט"ז מיישב כל זה דבארוך ק"ג א' דווקא ספק טריפה הא וודאי לא כיון שפי' א' בב"ה לא א"ה הוה דרך חלוקה כמ"ש הרא"ה בב"ה שם ובדף קי"ד הביא מימרא דרב בזבחים כפשטא על ידי תערובות שניה ובק"ך ב' כתב הרשב"א אברייתא דכוס פי' א' מהן והא ודאי פירש לפנינו מיירי אבל מימרא דרב אף שלא בפנינו כיון דמ' הם שפי' מרובין הוה דרך חלוקה ואין היתר אלא ע"י תערובת שניה או בספק טריפה וכ"כ בקצר באותן מקומות וזו פה הנ"ל לתקן דברי הט"ז אשר כל דבריו נחמדים מפז אמנם לעיל כתבנו שיטה אחרת ברשב"א:

ומ"ש הט"ז דעת הר"מ תערובת ב' אסור אף לאחר שנפל א' לג' אפ"ה הב' נשאר באיסורו וזה דלא כרש"י ור"י וכ"כ המפרשים שכ"ה דעת הר"מ ומ"ש ויש תימא על הש"ע יראה בזה דאפי' נימא דהמחבר שם מיירי בתפר ובום חנויות ונאמר דלא הוה קבוע ד"ת אלא דרבנן או שאר תירוצים מ"מ תערובת הב' ודאי אסור ואף תערובת חתיכות כה"ג אסור וז"ש הט"ז באות ג' דלא קיי"ל כהך סעיף ד' ר"ל אפילו תערובת חתיכות בעינן ג' תערובת ועל רמ"א תמה הט"ז דסותר א"ע שכתב ספק איסור תערובת הב' מותר משמע אף בב"א ובתערובת הג' בוודאי לא כ"כ ומ"ש. ובש"ך אות כ' וכ"ג אבאר הגמרא בזה:

ומה שהביא ראיה מהגהות ש"ד דקשיא ליה הא ר"ת לשיטתיה ספק א' בגופו מותר (ודוחק לומר דר"ת לפי דברי ר"י שסובר ספק א' בגופו לא מהני עת"כ פירש הט"ז סימן ל"ח) ע"כ פירש הט"ז דה"ק משליך והשאר מותר אפילו היה וודאי איסור בתערובות כיון דעדיין נוגה עליה לא הוה חסר"ל עיין סימן ק"ח ומכל שכן כאן בספק איסור שרי אפילו הסירו הנוגה דהוה ס"ס לדעת ר"ת ואח"כ אמר ואע"ג דאיכא ס"ס לא דר"ל אי לא היה נוגה לא היה בטל אע"ג דיש ס"ס דז"א דבאמת מותר לר"ת אף בלא נוגה מטעם ס"ס אלא ה"ק דלמה להשליך א' על זה תי' אף דיש ס"ס מ"מ יש להשליך א' ומזה למד הט"ז ה"ה לתערובת הב' דאין לאדם א' לאכול הכל. ומ"מ י"ל שאני התם כשאוכל הכל אוכל ספק איסור תורה עכ"פ משא"כ תערובות הב' אף באוכלן כולן איכא ס"ס וכאמור. ובנה"כ השיג עליו דלא הוה ס"ס דחזקת איסור וכ"כ מ"ב בתשובה סימן ל"ח פירוש על הגהת ש"ד. ובאמת קושיא חזקה היא על הט"ז ספק הט"ו גופא כן דבחזקה לא מהני ס"ס ואפילו אלף ספיקות לא מהני לדעתו דלא כש"ך שהרי כתב אות ט"ו א"ת אפילו כמה ס"ס לא מהני וכ"כ המ"כ בק"ש פ"א קי"ד ב'. ואמנם לכאורה נראה לומר דע"כ אוסר הט"ז היינו היכא שב' הספיקות סותרים לחזקה כההיא דעריף רב יוסף אליסר חיותא אף דס"ס שמא באחרונה ושמא בעלם קמייתא מ"מ החזקה שאין זכות של ראשונה סותרת לאלו ב' הספיקות משא"כ מעשה דר"ם נהי ספק א' הסך החזקה מ"מ ספק הב' שמא אינה זאת מהני דספק א' אי הוה ספק הסקול ר"ל שמא זאת כו' וספק הב' שמא בעלם נהי דאיכא חזקה מ"מ מכריע הוא לרוב או להיפך. ואבאר לקמן באות ט"ו באורך: (יא) י"א. עט"ז ועיין אות יו"ד שם כתב הט"ז דעת ר"י דלא מהני ס"ס בסך מ"ש לכאן להשיג על הב"י וכבר כתבנו באות הקודם מזה. ומ"ש הט"ז דהו"ה אין חולק עם הר"ן כי הר"ן מתיר בדרבנן ס"ס בדשיל"מ והו"ה מיירי באיסור תורה וע"כ תמה על הכ"ב שהקיל בה"מ אף באיסור תורה השיגו בנה"כ דמתו"ה כלל כ"ה ד"ד וכלל כ"ו ד"ט מבואר דאף בדרבנן אוסר ס"ס בדשיל"ת והר"ן אף בד"מ מתיר ואמת שבכ"ה ד"ד כתב או"ה ספק ביצה שנולדה בי"ט ונתערבה אסור ובכ"ו ד"ט ספק איסור בב' תערובת וודאי איסור בב' תערובת חוץ מביצה שנולדה בי"ט וי"ל דבי"ט אחר שבת קאסר ומי אלימא ממ"ש המחבר בק"ב

בק"ב ספק נתערבה אסורה ובא"ח תקי"ג פסק המחבר יע"ש במ"א אות ד' וחילק דכאן מיירי בי"ט אחר שבת ס"ה כאו"ה י"ל כך ומיהו ממרוצת דברי הט"ז בק"ב אות ג' ד' מפרש ספק נולדה ביום טוב דעלמא ואפ"ה אוסר המחבר בדשיל"מ ואפשר הטעם דגזירת י"ט אחר שבת יש בו דרכא דאו' כמ"ש המ"ה בקי"ו א' וקרוב לאיסור תורה שלא אתה מתיר בי"ט דעלמא ודאי יתירו בי"ט אחר שבת מ"ה התירו בספיקא שנתערבה : **אך** יאמר דהא דמתירין ס"ס בדשיל"מ כתב הרשב"א ז"ל בארוך קי"ו א' וז"ל ומדברי רבינו יעקב (הוא ר"ת) נלמד דס"ס בדשיל"מ שרי דאוקמי' ספיקא אסורה נתערבה אוודאי קאי ואף דספק א' בדרבנן כס"ס בד"ס ואפ"ה החמירו בדשיל"מ דשאני כיון דספק א' בשל תורה אסור החמירו בו . ובוונתו דספק דרבנן בדשיל"מ החמירו כשל תורה מה שאין כן ס"ס אף בשל תורה לקולא ה"ה בדשיל"מ ולפ"ז נאמר לדידן דקיי"ל כר"י דספק א' בגופו בשל תורה לא מהני כמ"ש המחבר בס"ע ס"ס בדבר שיש לו מתירין בדרבנן כיון בשל תורה ס"ס כי הא לאו כלום הוא וא"כ בק"ב ספק א' בגופו החמירו בדבר שיש לו מתירין אף בדרבנן מה שאין כן ס"ס שע"י ב' תערובת או בגוף א' . ועמ"ש א"ח תקי"ג אות ד' :

והנה ספר"ח אות מ"ג ומ"ו האריך להשיג אהרשב"א ולקמן אבאר בס"ט ובאן אקצר . כי י"ל בפשיטות וודאי לר"י במפרש ספק א' בגופו לא הוה ס"ס בד"ס אבל בדרבנן שאין בו משום תורה כלל מהני כמו שיראה הרואה במ"ה קט"ו א' וא"כ לרבה משום הכנה נתערבה אספק' קאי ובהוא אמינא דספק דרבנן לקולא בדשיל"מ ה"ה ס"ס לקולא דמ"ם (אף פי"ל קצת ס"ם מטעם רובא ואין הולכין אחר הרוב בדשיל"מ מ"ת ל"נ) וע"כ הטעם ספק א' בגופו לא מהני וה"ה למה דבעי לאוקמי' בספק טריפה מה"ט הוא דהוה ספק א' בגופו . ולמה דחדית לן ר"א דספק דרבנן להחמיר בדשיל"מ תו י"ל ס"ס ס"ם וכוונתו דאמרן ספק א' בגופו דכנגדו בשל תורה להחמיר כר"י . וקאי במסקנא למ"ד פירות הנושרין כו' נמי אספקא . ולר"ת קאי בין בס"ם ובין במסקנא אוודאי לא אספיקא ואם כן מ"ש הרשב"א דמר"ת נלמוד דס"ס בדשיל"מ מהני היינו ממסקנא והיינו אף בספק א' בגופו כי לדידיה אין חילוק העולה מזה דס"ס בדבר שיש לו מתירין בספק א' בגופו צ"ע אם יש להתיר אף בה"מ אף בדרבנן וצ"ע . ודע שהמחבר בס"ז היקל בדשיל"מ בנפל א' ליה והחמיר בק"ב וגם משמע אף בדרבנן (ומיהו י"ל דהתם ד"ת הוא) אלא כיון שב' ספיקות מענין אחד ס"ד וכן מוכח ביום טוב שני הוה ס"ס בגוף אחד ולקמן אבאר עוד :

גם מ"ש התוס' זבחים ע"ד א' ד"ה ונפלה משום דמ"ם ברובא בטיל משמע אי מ"ה לא בטיל אסור וקשה הא הוה ס"ם אפילו פ"ה מהני וצ"ע (ס) : (יב) שהספק . עט"ז ועמ"ש באות י"ד וברשב"א בתה"א מבואר בדף קי"ד ב' דב' תערובות מהני לר"י בעל התוס' . ומ"ש לתרץ קושיית הב"י הוא משום דכל ס"ס שבס"ם הוא מענין ונוף א' מש"ה זה וגם אין קושיא דנימא ספק דרבנן לקולא דכל שהספק באיסור תורה וע"י גלגול בא לו דהוה דרבנן לא אמרינן ספיקו לקולא כמו שיתבאר בקונטרס הספיקות ואמנם מ"ש בפירוש הרשב"א הוא כמ"ש נ"כ הפר"ח אות מ"ו דהרשב"א הבין כר"י דכל שהב' ספיקות מענין א' ונוף א' כמו ההיא דספק פתוח או ע"י ב' תערובת הוה ס"ס ומיהו ספק א' בגופו וב' ע"י תערובת לא הוה ס"ם שהם ב' ענינים כמ"ש המחבר (ובש"ך אות ס"ח וס"כ אבאר) ומיהו כי נתערב חד בחד אח"כ לא מיקרי ספק תערובת אלא ספק איסור תורה וז"ש הרשב"א ובמה לא אמרו להקל בס"ם אלא ב' תערובות כו' וי"ל דחד בחד לא מיקרי ספק תערובת ובתי' הב' כתב דאף לר"ת יודה בחד בחד דגרע מספק איסור דהוה כוודאי כיון דאתחזק איסורא חד בחד ומניחין אותם תלוי כו' והלכך ל"מ ס"ס כס"ג אף לר"ם ותי' הב' מוכרח הוא דקאי אף לר"ת דאל"כ תקשה קושית הרשב"א למה לי מתלתה למקום אחר וא"כ כמו חד בחד לר"ם כתי' הב' אף בלא נודע כיון דהוה כוודאי איסור לא מהני ס"ם ה"נ לתי' א' דלר"י לא מהני חד בחד דהוה ספק בגופו (אף דע"י תערובת כיון דלא הוה רק חד בחד) נמי אין לחלק בין נודע כ"ה כונת הט"ז . ומיהו בנמלה מגלם למקום אחר לכאורה בנודע מיירי דאל"כ פי' לפנינו ואף לקח ביד מותר קודם שנודע כמ"ש בס"ם וס"ח . מ"מ תערובת חד בחד וודאי אף בלא נודע ובמדא מהתא כו' ובש"ך אות ס"ח וס"כ אבאר באורך : (יג) הוא . עט"ז רלה בזה דס' איסור תורה לא מהני ביה ס"ס ולא ספק דרבנן לקולא כיון דמתחלה היה איסור תורה וע"י גלגול בא לו דהוה דרבנן כמ"ש באות י"ב א"כ מש"ה א"ם ססית דס"ו בט"ז אות ה' דמש"ה כי נתערב לא בלא הבינים שרי אם א"י אם הדם במקום שאוסרו אף דע"י גלגול בא לו דרבנן אלא שגם העיקר דם ביצים דרבנן יע"ש :

עוד הביא דברי מ"ב סימן ל"ז ודחה דבריו . ויש בדבריו קושי הסבנה . דלפי מה שהבין הט"ז ברשב"א משמע שאין חילוק בין ספק א' בגופו ובין ס"ם מענין א' רק שזה אפשר להוודע וזה א"א להוודע וכמו שאומר הט"ז כל שאפשר להפריד בין הספיקות כו' ורא"ש דס"ם ב' הספיקות מענין א' והס"ה פי' לאו שאפשר כאין כאחד וא"א להפריד ביניהן לא הוה ס"ם וא"כ בב' תערובת אמאי מהני להרשב"א והא יש להפריד וע"כ בנודע הוא דאל"כ פי' מותר כמ"ש באות י"ד וכ"ת דיש לחלק בין איסור תורה לדרבנן הא להמחבר והוא שיטת הרשב"א משמע דהחילוק בין ספק א' בגופו . ולזה י"ל דלהרשב"א ב' חילוקים יש באיסור תורה בענין שא"א לבוא לפניך כ"א יחד כההיא דס"ם הא לא"ה אף והם בענין א' לאו כלום דבאיסור דרבנן כל שהם בענין א' אף שיש לספריד ואף נודע שרי בב' תערובות וכל שספק אחד בגופו אף שלא נודע ואף בדרבנן לא הוה ס"ם דאין מענין א' ולפ"ז מ"ש הט"ז באות י"ב שתירוץ הא' של הרשב"א לר"י חד בחד לא הוה ב' תערובות ר"ל אף דהוה ב' תערובות מ"מ ספק א' אסור מ"ם וכל שיש להפריד אסור (דלא כמש"ל דפר"ת סובר באות מ"ו דחד בחד הוה ספק א' בגופו וב' על ידי תערובת) אלא דקשה מפסחים ט' ונדה ט"ו ועבודת כוכבים מ"א שהם ב' ספיקות באיסור תורה ויש להפריד ביניהם אפ"ה שרי כיון דשני הספיקות מענין אחד ועמ"י כלל ע"ג אות כ"ז הרבים בזה מאותן מקומות שכתבנו ובש"ך אכתוב עוד : (יד) אבל . עט"ז הנה הרב הגיה הטעם הואיל וספק הא' מ"ה אבל אם ב' ספיקות אם יש איסור אף באיסור תורה מותר היינו אם דס"ם אף שאיסור תורה ובתנאי שלא נודע ספק אחד קודם והיינו שלא הרגישו בספק א' קודם והרב חולק אהמחבר שכתב אף באיסור דרבנן ספק אחד בגופו אין להתיר וי"א דווקא באיסור תורה וספק אחד בגופו אין להתיר הא בדרבנן מתירין ומיניה כל שב' ספיקות אם יש כאן איסור אף באיסור תורה מתירין ובלבד שנודעו יחד וע"ז תמה הט"ז דוודאי אף שהרגישו בספק אחד פ"ת אינגלאי מלתא למפרע כו' והביא דברי מ"ב בסימן ל"ח דב' תערובת אף נודע שרי דאל"כ פירש לחוד אף בפנינו קודם שנודע שרי בלא תערובת הב' ממילא ה"ה בס"ם בגוף אחד כההיא דס"ם אף שהרגישו בספק א' קודם ר"ל שמתחלה דנו ואמרו שמא לא תחתיו ואח"כ נתחדש להם עוד ספק שמא באונס ומ"מ א"א להפריד במעשה ביניהם ס"ד כ"כ כוונתו . ומ"מ קשה דוודאי מסכתא ליה כההיא דפסחים ט' ונדה ט"ו ועבודה כוכבים מ"א להפריד בין הספיקות והם בגוף א' יע"ש . ועמ"ש באות הקודם וצ"ע :

ומה שכתב הט"ז כלל העולה כו' משמע דעתו אף עיקרו מדרבנן כמו במסקנא לרב אשי למ"ד תפוס פירות הנושרים ליכא דרבא ד"מ ואפ"ה נתערבה אספיקא קאי כמ"ש ר"י והרב בהג"ה ס"ח סברים כעלמו דס"ס מהני בדשיל"מ לצורך ע"כ טעמא דברייתא במסקנא לר"א דספק אחד בגופו ושני ע"י תערובה לא מהני וכ"כ הפר"ח אות מ"ו . ובנה"כ כתב דבדין ט"ו וי"ו לא כ"כ ואלו בינה דהוה דשיל"מ ויראה לפרש בדשיל"מ לא מהני ספק א' בגופו כיון דכנגדו בשל תורה לא מהני בדשיל"מ החמירו כשל תורה

דה"ק דנשחטו קודם שידע שהתערובת אפי' נשחטו במזיד כיון שלא ידע הוה כשוגג ועס"ו : **יב** בשוגג עש"ך ומיהו קודם שידע אפי' מזיד דל"ש מזיד כיון שלא ידע ועצ"ם אות ט"ו ששם האריך הש"ך כל איסורין שריב' שוגג היינו בנודע וסיניה בלא נודע אפי' מזיד שרי דהוה שוגג : **יג** ודווקא . עש"ך וס"ש הר"ב שחר"ל הוא לשון מושאל כמ"ש הפר"ח אות י"ב או דמסתמא כשראוין להתכבד הוה נמי מנין ולדינא העלה הש"ך לעיל בק"א כיון דבנוצה הוא מנין נמי לא הוה (ס"ס ח' וצ"ל ז') וכן הלכה עמ"ש בק"א וכאן בט"ז אות ב' : **ודע** דאם כבש בעורו או עוף בנוצה לא מיקרי ר"ל ובטיל ואף שהופשט אח"כ מותר כמבואר סימן ק"א ומיהו היינו שנודעה התערובת בעורו בנוצה אבל נודע לאחר שהסירו הנוצה מכי מתחיל הבי"ר הוה חהר"ל וכמ"ש בק"א בש"ך אות ח' בשם הפ"ת והכין הוא וודאי כמ"ש בק"ם בש"ך אות י"ב י"ג . ועיין כר"ו אות ו' משמע קצת בע"א ולהלכה נראה וודאי כמ"ש . ומיהו הא איכא לעיונא במ"ש הכר"ו כבש בעורו ותרנגולת בנוצה דמ"ם איברים פנימיים יוכל ליקח מתוכו והעור והנוצה אין מעכב יע"ש . והנה מ"ש לב וכבד וכל הבני מעים אין ר"ל ומיהו הכל לפי הזמן עמ"ש בק"א ומ"ם לב קשה לשכחה עמ"י י"א וודאי אר"ל . ומ"ם יש לעיין אם כבש בעורו ואווזות פטומות שהכבד ר"ל והקורקבן של אווז והם בנוצה היכי נידוניה בהאי מי נימא הואיל וכל בשר הכבש והאווזא בטל ראר"ל ה"ה האיברים הפנימיים או להיפך כיון דאיברים הפנימיים אסורים ה"ה כל הכבש והאווז ודומה למ"ש הט"ז לקמן אות ה' וכמ"ש שם ועמ"ש בק"א . וה"ה ריאה אפשר דר"ל כדאמרינן למה נקראה שמה ריאה (ומיהו הכל לפי הזמן ועמ"ש בק"א ולקמן בט"ז אות ה') : **יראה** לי בהמה שהופשטה עורה אלא שלא נבדקה אף לדידן דמעכב הבדיקה בדיעבד מ"מ הוה ר"ל כיון דאין טורח כ"כ ולא הוה מגונה כמו נוצה ועור ורובן כשירות גם הוה מנין כנ"ל : **יד** תשעה . עש"ך : **קודם** בואי לבאר דברי הש"ע והש"ך אמרתי להעיר קצת בדין קבוע ואחר כך אבאר : **הנה** הדין נחלק לג' חלקים . **א** ט' חנויות מוכרות בשר שחוטה וא' נבילה וכ"א ניכר במקומו ולקח מקביעות וא"י כו' זה הנקרא קבוע מן התורה ואסור מספיקו ואף להר"ם ז"ל שסובר ספיקא דאורייתא מדרבנן הוא מ"ם הכא מודה דמוארב וקם לו נפיק ומשום דאיקבע איסורא וה"ם דאשם תלוי וכדבעינן למימר קמן בעזה"י בקונטרס הספיקות . פירש מותר אף מדרבנן דמרובא פריש ואף חהר"ל ובלקח מקביעות אף שאר"ל אסור כ"ז משום סברייתא ט' חנויות הובאה בחולין צ"ה א' נדה ח"י א' פסחים ט' ב' כתובות ט"ו א' . ועיין ב"ק מ"ד ב' סנהדרין ע"ט יע"ש וביומא פ"ד ב' .

ויש להעיר מקודם הערה אחת והוא דכאן מסקינן בלי חולק דקבוע דאורייתא ובח"מ תכ"ה סעיף ד' הביא הר"ב וי"א דנתכוין לחבירו והרג אשה דפטור מתשלומין והוא מהשגות הר"א ז"ל בפ"ד מה' חובל ה"ת כתנא דבי חזקיה והתוס' בסנהדרין ע"ט א' ר"ה וכו' ובכתובות ט"ו א' ד"ה פרט כתבו דלתנא דבי חזקיה לית לן לימוד על קבוע . ומיהו יש לומר דמ"ש הר"ב וי"א הוא דפוסק כרבנן לא כתנא דבי חזקי' אמנם הר"ם ז"ל בפ"ד מחובל שם יראה דפסק כחזקיה (ע"ש בהשגות מרכתב הר"ם שנאסר ולא יהיה אסון ועיין סמ"ע בתכ"ה ודברים קשים לתולסם) ע"ש בלח"ם שבהל' רוצח ושמירת הנפש ה"א פסק המתכוין לזה והרג לזה פטור ממית' ומתשלומין כרתב"ח (וד' הכ"ם שם צע"נ במש"ש שלא כרש"י בסוף פ"ק דכתובות דהא מוארב וקם לו ילפינן קבוע והיינו רוקא בפ' עובדי כוכבים ולא כולהו ישראלים) ואפ"ה פסק פ"ח סמ"א ה"א רין דקבוע : **ואני** תמה עוד על מ"ש הכ"ם בפ"ד מחובל דהר"ם כר"ש והא בפ"א מהל' נערה ובתולה הי"נ המעיין שם יראה להדיא דכתנא ד"ח פסק שכתב הא היה אסון אין עונש אף שהריגתה בשוגג ולא כתב שלא התרו והיינו כתד"ח . דלרבנן קרא רכי ינצו האמור במשפטים רישא אסון ממש וסיפא דין אסון ולר"ש ולר' רישא וסיפא אסון ממש ולתד"ח רישא אסון ממש וסיפא דין אסון כ"ז מבואר היטב להמעיין בסנהדרין וכך כתב מהרש"א ז"ל שם וא"כ ע"כ לא כרבנן ולא כר"ש אלא כתד"ח וה"ק קרא אם לא יהיה כלל אסון באשה ענוש יענש וסיניה דייקינן אם היה אסון באשה ואף בלא התראה פטור כתד"ח וכ"ש בחייבי מיתות שוגגין כו' וסיפא דקרא הכי קאמר ואם יהיה אסון היינו שנתכוין לאשה וכמו שכתבו התוספות בסנהדרין ד"ה וספקא ובכתובות ל"ה א' יע"ש ונתת נפש ממש וא"כ קשיא : **ומיהו** הא ל"ק אי ס"ד דר"ם פסק כר"ש וקרא לא איירי במצות שבמיתה א"כ ליכא ראיה דרודף שיכול להציל בא' מאיבריו ראין נהרג כמו שיראה הרואה בסנהדרין ע"ד א' והר"ם ז"ל בפ"א מהל' רוצח ה"ז פסק דיכול להציל בא' מאיבריו אסור להרוג אותו ולזה י"ל אדרבה איפכא מדכתב הר"ם ז"ל שם דרשא דסיפרי (הר"א ז"ל השיג והיינו בנסרא דירן דריש לענין בושת) וקצותה כפה היינו שתקצץ ידה וע"ש אלמא כר"ש ומש"ה דאיק לה מקצותה כפה האסור בכי תצא . (ויש לנו הרהורי דברים בם"ש הס"ל פ"ח מחובל ה"י דנרדף רשאי להציל עצמו בכ"ע א"כ אכתי קשיא אמאי לא יהיה אסון ענוש כו' ואולי כיון דאין מצוה לא קלב"ם קרינן וצ"ע) :

ועל מה שהקשינו לתד"ח יש לומר ע"פ מה שכתב מהרש"א ז"ל בסנהדרין שם בתוספות ד"ה וכל יע"ש : **ויש** לחקור בדין הקבוע שלש חקירות :

החקירה הא' כיון דקבוע חידוש הוא דהדית לן רחמנא דבעלמא אזלינן בתר רובא דליתא קמן וכאן אפילו ברובא דאיתא קמן לא אזלינן א"כ כ"ש דלא ליהני ס"ס בקבוע דלא עדיף מרובא ואפשר דגרע וכדבעינן למימר קמן ואף שהרשב"א בתשובה ת"א כתב אפשר דעדיף מ"ם להלכה עכ"פ לא עדיף מיניה א"ד אין לך בו אלא חידושו אבל ס"ס מהני . המשל בזה ט' חנויות מוכרות בשר שחוטה וא' ספק נבילה או ספק טריפה (עיין סי' ח"י היאך משכחת ספק נבילה) ולקח וא"י מהו ול"ר למ"ש המחבר בס"ד דהתם העירוב אח"כ ומיהו למ"ש בש"ך לקמן אות כ"ו דהעיקר כהר"ב דלא מהני ס"ס דקבוע אף דחידוש הוא אלא כפי' לפנינו בה"ם מטעמא די"א פי' הוה דרבנן ולא הוה ספק א' מ"ה משא"כ כאן דספק הא' מ"ה הוא . ועדיין יש לעיין בלא נודע עד אח"כ להרא"ה ויתבאר לקמן . ודע דאם לקח מג' חנויות נ"ח וא"י כו' אם חן הר"ל אין בטילות ואם אר"ל מותר דב' כשירות הן וחד בתרי בטל ומה בכך דקבועין הן מ"ם עכשיו בטילין כדין יבש ביבש ול"ר למ"ש בסימן מ"א יע"ש :

החקירה הב' היא כיון דגלי קרא דלא ניזול בתר רובא כ"ש בתר חזקה דרובא וחזקה רובא עדיף א"ר היכא דגלי גלי כו' . והנה בנדה ח"י א' וכתובות ט"ו א' ט' צפרדעים ושרץ א' או להיפוך ברה"י ספיקו טמא וברה"ר ספיקו טהור והיינו טעמא אוקי גברא אחזקה . ומיהו זה טעות דברה"ר הלכתא הוא אף דליכא חזקה עיין חולין ט' ב' תוס' ד"ה התם . ואדרבה כהא דמוכח בכתובות דאף לקולא קבוע כמחצה מט' שרצים וצפרדע א' ברה"ר טהור דלמא התם דאיכא חזקת גברא הוא דאמרינן בקבוע דרובא וחזקת כהדדי נינהו ומנלן היכא דליכא חזקה :

והנה מס"ש המחבר סעיף ד' בלקח מקבוע ונתערבה הוה ס"ם ואף שהספק הא' יש לו חזקה לאיסורא דבהמה בחיית בחזקת שאין זבוח ועכשיו מסופקין על בשר זה אם מכשירה או נבילה נעמידנה על חזקה והוה וודאי עיין ש"ך אות ס"ד דאפשר הרשב"א מודה בחזקה גמורה דלא הוה ס"ם ולכאורה מוכח דבקבוע כיון דחדית רחמנא דלא מהני רובא ה"ה חזקה וכאסור . ואל תתמה ע"ז שהרי התוספות בנדה ח"י א' ד"ה אחר הרוב דאיכא חזקה דבהמה בחיית וכדכתיבנא . הן אמת שיש לראות בנמצא אמאי הלך אחר הרוב נימא מדרבנן מיתסר דסמוך מיעוטא לחזקה כו' ואולי ברוב ראיתא קמן לא אמרינן סמוך או כמ"ש הרא"ש בחולין י"א דרוב מצוין מיעוטא דמיעוטא ובס' שושנת העמקים אבאר בזה וצ"ע (ס) : **ועם** זה יש ליישב ההיא רפסחים ט' ב' בתוס' ר"ת היינו דאי לאכילה פשיטא רהיינו ט' חנויות ממש ומה קס"ל וע' בס' פני יהושע בחידושיו לפסחים . ולמאי דכתיבנא שפיר דל"ת דוקא נבילה דאיכא חזקה בהא גלי רחמנא בקבוע דסמוך מיעוטא לחזקה מה"ת סש"ח אמר דבחמץ נמי דליכא חזקת אפ"ה קבוע כמחצה . מדברי התוס' שם מבואר דבקבוע מהני חזקה שהרי הקשה על רש"י דפי' לענין בדיקה ול"ר למ"ש הט"ז סימן א' אות ו' דכל טהרות שנעשו ע"נ דאף הכלים טמאין דהתם אנו דנין על האדם ומטילא התרומה והכלים טמאין מה שאין כן בבדיקה ראין אנו דנין על החתיכה שנאבדה אלא על הבית ועדיין צ"ע : **עיין** פני יהושע בחדושיו לכתובות ט"ו רסמוך ספק לא משכחת אלא אי קבוע כמחצה הוה יע"ש ועיין בחדושיו לקרושין ע"נ שם תראה דמשכחת בגוונא אוחרא . גם מצינו הבא על יבמתו תוך ג' וילדה דחייבים אשם תלוי למ"ד לא בעינן איתחזק איסורא עיין פ"ח בר"ם סהל' שגגות ה"א אלמא ספק שקול הוא דחזקה רמעיקרא אינה מבוררת ואם ילדת עם היכם עוד ולד הדי הב' ממור ספק ואין להאריך :

החקירה הג' הוא הא דקיי"ל רוב וקרוב הולכין אחר הרוב ואם פירש אף שקרובה לחנות טריפה כשירה כמו שכתב הפר"ח אות ט"ו אם פירש לפנינו דהוה קבוע ונמצא קרוב לכשירה מי נימא כיון דקבוע לא אזלינן בתר רובא כ"ש בתר קורבא א"ד לא . ושוב ראיתי בכר"ו אות ח' הרגיש בחקירה זו השלישית יע"ש :

החלק הב' הוא בי' חנויות בכ"א טהן שור א' ונמצא אחד מן הראשים טריפה דנתערבו נוף התנויות יש מחלוקת . הנה דעת הר"ש מקינון ז"ל בס' הכריתות סי' קצ"ט ור' דכה"נ לא מיקרי קבוע ובהכי ניחא למה לא יאסור כל העולם מלזרוע ולחרוש שמא נחל איתן הוא תביאו הט"י כלל ס"ג אות ל"ט ומ"ו והפר"ח אות י"ג וכ"ב ומשמע דאפילו קבוע לא הוה אם אין חהר"ל (ומ"ש הר"ש ז"ל אי גסבינן זרע ולא ידעינן אי סינה היינו לקח מקביעות) ומדברי הפרישה אות ט"ו נראה דתערובת המקולין מדרבנן הוה קבוע ואף חשאר"ל הוה כמו ר"ל ולא מה"ת וא"ש קושיא דנחל איתן דאוקמי' אדין תורה כיון דלא אפשר אמנם דעת הכ"ח בסוף ס"ו משמע בהדיא קביעות חנויות הוה קבוע מן התורה אף שאין נודע באיזה חנויות שהרי כתב סוארב נפקא אף שאין ניכר כלל הישראל יע"ש הרי דשלש מחלוקת בדבר והפ"ת אות ו' צידד אי הוה מ"ה יע"ש וכן דעת הש"ך אות י"ד ואות י"ז דמן התורה הוה קבוע וכמו שאבאר :

והנה התוס' בנזיר י"ב ד"ה אסור וגיטין ס"ד א' בד"ה אסור מבואר דלא הוה קבוע בכך וקנסא הוא עיין בא"ה ל"ה משמע בשאר איסורין אפילו מדרבנן שרי ואמנם הרמב"ן הביאו הרשב"א בד' שיטות והר"ן שם והט"ם פ"ט מאישות כתב דמדינא אסור ולא בירר אי מ"ה אי מדרבנן : **ואני** תמה על עצמי הא מבואר הוא דכל שיש א' שיודע מהקביעות אף שללוקח הוא ספק שלא נודע מ"ם קביעות גמור הוא עיין פר"ח י"ג ופ"ת ו' והובא במשמרת הבית ק"כ אם כן בתאומר לשלוחו כו' ל"ם היכא דשליח חי והלך לו הוה קבוע מ"ת כיון דלשליח ידוע וניכר הוא ואפי' מת השליח מ"מ האשה שנתקדשה יודעת והוה קבוע הניכר וצ"ע :

הנה לקושית הר"ש מקינון ז"ל מנחל איתן י"ל כמ"ש הר"ם ז"ל בפ"ט מהלכות רוצח נחל איתן ששוטף בחזקה יע"ש שמים עוברים בתוכו עיין פרש"י בחומש וא"כ אין אותו מקום ראוי לזריעה וליכא חששא . ומ"מ לדינא צ"ע ובה"ם יש לצדד ולומר דתערובות חנויות הוה קביעות דרבנן לא קביעות דאורייתא ונ"מ בתערובת הב' אח"כ דלא הוה ספק הא' מן התורה וכמו שאבאר באות כ"ו אבל לומר דלא הוה אפילו קבוע דרבנן כמ"ש הפר"ח ז"א והיינו אף באר"ל ראי כר"ל כ"ע מודים דקבוע דרבנן הוה . ובית לחם יהודה סותר דבריו באות י"א כתב תנויות היה קביעות מ"ה ובאות י"ב הביא דברי פר"ח וע"ש : **עיין** שבות יעקב חלק שני סימן ל"ב השיג על הפנים מאירות ח"א צ"ח על מ"ש על הט"ז בא"ח תרע"ג אות ו' דנ"ח הוה קבוע דאין ניכר כתב הש"י דהוה דומיא דחנויות יע"ש . והנה אמת הט"ז כאן אות ה' סובר תערובת חנויות הוה קבוע דאורייתא ומ"מ אפשר דקביעות נ"ח לא דמי לזה : **עוד** אזכיר מ"ש הר"ב לקמן סימן קי"ד ס"י בהג"ה משמע וראי דאף דלא ניכר האיסור במקומו מיקרי קבוע והצ"צ בסימן ל"ב בלוקח קמח משוק לפסח כ"כ דהוה קבוע ד"ת וכבר כתבנו בזה בה"ם יש לומר דהוה רק דרבנן ומ"מ על הפר"ח קשה ששם לא ערער וי"ל :

החלק הג' הוא בקבוע דרבנן שכל דבר חשוב או מנין והחר"ל חוץ רשיל"ם נתנו חז"ל עליה דין קבוע וזה מוזכר בריש התערובת ונכבשינהו שמא יקח מקבוע וה"ם דנתנו עליו דין קבוע דאי פירש חד מיניה שלא ע"י מעשה לרשב"א שרי ולדידן דאסור אפ"ת נ"ם במה שקראו קבוע דאי לקח מקבוע קודם שנודע התערובת דשרי דלא שייך למיגזר כו' אמרינן בל דפריש כו' ואין חילוק בזה בין איסור תורה או דרבנן נתנו עליו דין קבוע וחמור הוא מחלק א' דהתם פירש שלא בפנינו מותר לכ"ע ובקבוע שאין ניכר גזרינן לדידן שמא יקח מקבוע ואף בחלק הב' יש לגזור וכמ"ש באות י"ז ומיהו מתם יינם כתב הט"ז לקמן קי"ד אות י"ד דהקילו ולא גזרו שמא יקח מקבוע . ויש עוד להאריך ואבאר לקמן : **ועתה** אבוא לבאר דברי הש"ך ז"ל ותוכן כוונתו שהרא"ה ז"ל בב"ה הבין מ"ש הרשב"א בארוך ק"כ ב' וכן בקצר דפוס קרימונה מ"ג ב' (קצת בע"א) והעתיקם המחבר ס"ה דמיירי בקבוע דחנויות היינו שנתערבה החנויות וכפי מה שהבין הטור בדבריו ומש"ה כתב הטור שאין מבין דברי הרשב"א מה שהתיר חשאר"ל יע"ש . ולזה השיגו הרא"ה נ"כ דדוקא קבוע דרבנן דהיינו חהר"ל הוא דשרינן בלקח קודם שנודע דליכא למיגזר משא"כ בקבוע דאורייתא כי סובר תערובת חנויות הוא קבוע דאורייתא והרשב"א במ"ח יודה לו בזה ופי' דבדיו שבת"ה בתערובת החתיכות ומש"ה התיר באר"ל וכפי מה שהבינם נ"כ הב"י יע"ש (והרא"ה ה"ה דהות מצי להשיג עליו דחשאר"ל נמי אסור כפי הבנתו) וע"ז כתב הש"ך דמרא"ש בתשוב' לא משמע מתערובת חנויות אלא חתיכות והעולה מדברי הש"ך דתערובת חנויות הוה קבוע דאורייתא וכ"ם באות י"ז (ומאות כ"ט לא משמע דהוה ד"ת) ולפי דבריו יש להחמיר . אמנם הפר"ח אות י"ד השיג להש"ך וכוונתו דהרשב"א כהר"ן דאפילו קבוע הניכר כל מה שלקח קודם שרי וכמ"ה ה"ם דרשב"א הבין שהרא"ה הבין ברשב"א דמיירי שכל העולם ידעו איזו חנות והאיש הזה לא היה יודע והשיגו ועל זה כתב הרשב"א שאינו כן . ובאמת המעיין בט"ה כמ"ש דהיינו סיפא דברייתא נמצא דמ"ש משמע דרשב"א אף אקבוע הניכר סובר כהר"ן דמה שלקח קודם שרי . ומ"ש הש"ך ויש ספק אם היתה הוראי טריפה במקולין שלקח אין מדוקדק כ"כ וכוונתו דוודאי היתה שם אלא שא"י אי מכשירה או מטריפה : **ואני** תמה בטה דמשמע מש"ך דהרשב"א בתערובת חנויות סובר דהוה קבוע ד"ת (דאל"כ לא מוכח מטור כלום אי הוה קבוע דרבנן) והמעיין בארוך ק"ב וק"ג וק"ד וק"כ ובקצר ט' וס"נ כפל כמה פעמים וכתב כיון שאיסו' ניכר במקומו לא שייך ביטול משמע בהדיא כל שאין ידוע אף תערובת חנויות לא הוה קבוע מ"ת והכ"ח בסוף ס"ו דכתב דרשב"א יודה (וע"ש"ך אות כ"ט) י"ל מדרבנן הוה קבוע אף שאר"ל דחשיבות חנויות השוב עכ"פ כמו חהר"ל וא"כ לדינא יש לצדד להקל בה"ם . אמנם בקבוע הניכר ולקח קודם צ"ע ובפר"ח כתב בפשיטות גם בזה להקל ואמת שפשט דברי הס"ה משמיעין כן ולכן אין לגעור במי שפוסק כן בה"ש אף בקבוע הניכר מה
שלקח

שלקח קודם וכדאמרן (°) : **טו** שכל . עש"ך ועיין רש"י סנהדרין ע"ט ד"ה לא שכתב והא ליכא למימר קבוע כרובא דמי צ"ע שהיכי תיתי לומר כן . ומ"ש הש"ך דט' נבילה וא' שחוטה נמי הוה ספק היינו דנ"מ כמ"ש הר"ב ס"ח בהג"ה ספק איסור שרי תערובת הב' ולא יאכל בא' ולהש"ך באות נ"ה שם אפילו כאחד שרי אבל לענין תערובת הא' ודאי לא אף לרשב"א כמו שכתב הש"ך באות כ"ב דקבוע חידוש ואדרבא כאן אי לאו קבוע מרובא הוה דנבילה . ודע דט' נבילה ואחד כשירה נתהפך הוא בלקח מקבוע הוה ספק ופירש הוה וודאי איסור ומילקא עליה וכן לקח קודם שנודע הוה וודאי לפי מ"ש באות י"ד וכן פירש לפנינו יראה דצ"ע : (°) כי י"א דלא הוה קבוע אלא דרבנן ולקמן יבואר : **טז** אבל כו' . אפילו תהר"ל ש"ך ובלקח ג"ת מקבוע והן ד"ל כתבתי לעיל באורך ועדיין צ"ע : **יז** הנמצא . עש"ך ואז י"ל לשיטתיה באות י"ד דתערובת חנויות הוה קבוע דאורייתא לזה השמיענו דל"ת דוקא בקבוע דרבנן גזרו שיקח מקבוע אלא אף קבוע ד"ת כיון שאין ניכר פשיטא דאיכא לסגור וכבר כתבנו דתערובות חנויות עכ"פ קבוע דאורייתא לא הוה וכשיטת ר"ש סקינון ז"ל : **יח** או היה קטן . ש"ך ועפר"ח אות ט"ז קטן חריף הוה כגדול . ואיכא לעיונא בהא מילתא דוודאי אם ראינו יוצא ממקולין אף עובד כוכבים אסור כמבואר ואי לאחר שפירש אם כן אף גדול ישראל לישתרי ותדע שהרי הרשב"א אומר כן וז"ל בארוך ק"ה א' אבל לקח אחד מקבוע ונפל מידו כו' מותר שלא נפל הספק בקבוע וכן בקצר בדף מ"ג כ"ב הרי שאין קפידא בנמצא ביד עובד כוכבים ולכך נראה לי בירורן של דברים כן הוא דאם נמצא ביד עובד כוכבים א"א מחוייבין לשאול לו וכן נמצא ביד קטן והיינו כ"ז שלא ראינו יוצא ממקולין ואמנם נמצא ביד גדול ישראל ולא ראינו פירש ממקולין כ"ז שהוא לפנינו מחוייבין לשאול לו דאיכא לברורי עיין סי' א' וה"ה קטן חריף ובעובד כוכבים ששאלוהו צ"ע אי אומר שהוא מטריפה ועדיין צ"ע בכל זה : **יט** דכל . עש"ך ועיין תשובת מהרי"ל קצ"ם (ס"ס קצ"ר) וצ"ע מובא שם : **כ** אבל . עש"ך ועמ"ש לעיל בסימן ס"ג : **כא** אבל . עש"ך ואמת דבקבוע אין חילוק ואמנם צריך להבין וודאי אם ט' חנויות בשר כשר ואחת נבילה וט' הכשירים אין בהם כ"א חנות אחת בשר טלה וכן בחנות המטריפה בשר טלה פשיטא דאף פירש הוה ספיקא דאורייתא . ויראה דה"ק ט' חנויות כולן בשר כשר בשר שור ומעט בשר טלה ובחנות אחת בשר טלה נבילה אף שבחנות הטריפה יש יותר מכל חנויות הכשירות מ"מ בתר רוב חנויות אזלינן ולא בתר רוב בשר כשר וצ"ע : **כב** ונתערבה . עש"ך הנה תראה שרמז לכל מ"ש בט"ז אות ג' כמו שאבאר . דבקצר מ"נ ב' כתב ויראה לי שלא אסרו אלא בפ"ע ולא כשנתערבו וארסמיך ליה קאי אפריש לפנינו וכמ"ש הב"ח ולזה י"ל דפי' לפנינו הוה דרבנן ובארוך ק"ב ב' כתב ומסתברא דוו קא שלא נתערבה חתיכה זו שלקח מקבוע באחרות אבל נתערבה שרי וי"ל כמ"ש הט"ז (וכמ"ש הש"ך כאן) דאסמיך ליה התם אתערובות חתיכות הר"ל קאי (וכפי מה שהבינם הב"י בעצמם כס"ה) וע"ז מדייק הש"ך בכתק לשונו דמהרב הסגיד משמע דאף בקבוע דאורייתא ממש התיר הרשב"א ע"י תערובות וז"ל הם"ם בפ"ם מט"א הי"א מבואר דאם נמצא ביד עובד כוכבים שרי והיינו לא ראינו יוצא ממקולין . וכתב הרשב"א ויראה לי "שהלוקח "מקבוע לא אסרו אלא בפ"ע ולא על ידי תערובות עכ"ל . והם דברי ת"ה הקצר ואמנם הוסיף ב' מלות "שהלוקח "מקבוע והיינו שנתכוין לומר אף לקח מקבוע ממש ובניכר החנויות אפילו הכי שרי על ידי תערובות . והנה אין לומר דקאי על קבוע דחתיכות שלא הזכיר הם"ם מקודם כלל רק קבוע ד"ת דחנויות. גם אין לומר כפירוש הפ"ח דפירש לפנינו או עובד כוכבים יוצא ממקולין דהא לא קאמר הם"ם כ"א בלוקח מקבוע משמע ישראל לוקח מקבוע ועוד דא"כ למה ליה להם"ם להוסיף לוקח מקבוע בכוונה והיה די לו באוסרו וכתב הרשב"א ויראה שלא אסרו אלא בעצמה ולא ע"י תערובת ואדסמוך ליה קאי כראינו עובד כוכבים יוצא ממקולין כמו בקצר . ובדפוס יש חיסור לשון בש"ך וכצ"ל כמ"ש כאן . ומ"ש הש"ך דקבוע חידוש הוא כן הסכים הם"י כלל מ"נ אות מ"א ועמ"ש באות כ"ו : **כג** בטלה . עש"ך וירצה בזה דוודאי המחבר מהר"ל מיירי דאל"כ לבטיל ברובא ואפ"ה ל"ק דהתם בעינן ג' תערובות כיון דאין ניכר משא"כ כאן דניכר הוה לן למיזל דמרובא לקח וחידוש הוא ומש"ה התיר ע"י תערובות א' ומיהו צ"ל דהמחבר מיירי בתערובת חנויות וסובר דהוה קבוע דרבנן עיין פרישה דא"י סמי לקח לא משמע כן ועוד בלא"ת א"א לומר כן עב"י : **כד** משום . עש"ך וירצה בזה דאלו בג' תערובות מבואר לקמן בש"ך אות נ"ג להמחבר שרי בב"א וכאן אף דשות להתם מ"מ אסור לאכול בב"א דליכא ס"ם ואי צריך בס"ם דוקא ב' ב' או א' א' יבואר בסמוך : **כה** ויש אומרים וכן הלכה . עש"ך ועמ"ש באות כ"ו בזה : **כו** בכה"ג . עש"ך דפירש לפנינו יש להקל בה"ם מטעם דרשב"א התיר וסובר דגרע קביעות כמ"ש אות כ"ב והר"ן סובר דפי' לפנינו הוה רק מדרבנן אם כן ספק הא' אין איסור מן התורה מש"ה יש להתיר בה"ם בצירוף מטעם דקבוע גרע ועיין אות ל"ו באורך : **כז** והואיל . עש"ך הנה באות כ"ג הקשה כן להמחבר ותירץ יע"ש ובהר"ב קצת קשה כיון דכתב דהוות מחצה על מחצה כו' לזה אמר מ"ש הואיל ואסור מן התורה לאפוקי אי הוה אסור מדרבנן אף וודאי איסור דרבנן שרי התערובות השני כמו שכתב לקמן אות נ"ד דוודאי דרבנן כמו ספק דאורייתא (וס"ם ג"נ) ומיהו באו"ה אינו צריך לזה דאיהו מתיר בוודאי איסור תורה תערובת הב' כמ"ש באות נ"ה (וס"ם באות נ"ד) :

כתב בנו של ש"ך ז"ל בהג"ה בנה"כ דקשיא מא"ח תל"ם וכ"ת בביטלו דהא בתוס' משמע בלא בטלו יע"ש וכל מ"ש שם לא הבינותי דהטור שם בהדיא כ"כ דבלא בטלו שרי וכבר כתב המ"א שם או דנודע קודם ו' שתי הספיקות באין כאחד או דבעוד בפי העכבר אין כאן ספק וכמ"י כלל מ"נ אות מ"ב דספק אכלוהו עדיף משאר ספיקות וירצה כזה דהוה ספק הרגיל וקרוב לוודאי ונהי מידי ודאי אין מוציא הא מידי ספק מוציא ע' פסחים ט' . ומ"ש מתוס' לא ידענא דהתוס' שם מפרשים לענין אכילה לא לענין בדיקה ע"ש ד"ה היינו ומ"ש ד"ה היינו ב' הוא בב' ציבורין יע"ש ומה שיש לעיין בהתיא דסימן תל"ם יבואר שם בעזה"י : **כח** ולא . עש"ך וכבר כתבנו דהמיקל אף בקבוע גמור הניכר קודם שנודע התערובת כהר"ן לא הפסיד ועפר"ח : **כט** אבל ליקח . עש"ך ועיין אות י"ד שם כתבנו תערובת החנויות מחלוקת אי הוה ד"ת או דרבנן או כלל לא (כ"ד הפר"ח) ומיהו תהר"ל וודאי לא גרע תערובות חנויות מתערובות חתיכות והוה ממש תערובות חתיכות ופשוט הוא . ודע בתערובות חנויות בפירש ממילא שלא בפנינו משמע בש"ך אות י"ז דשרי דלא גזר שמא יקח מקבוע לרשב"א . ומריש הוה קשיא לי הא נולד הספק במקום קביעות וכיון דשמעינא למ"ש הרשב"א בפירש שלא בפנינו שרי אף שנולד במקום קביעות ה"ה כאן אלא שעדיין קשה דהתם הוה רק קבוע דרבנן ועיין פסחים ט' ב' בתוספות ד"ה היינו בט"ש דחיה נולד כבר הספק מקביעות ומ"ש מהרש"א שם והבן : **ל** אסור . עיין ש"ך ועיין פר"ח מתיר אם לקח חשאר"ל אפילו במזיד ואפי' בתערובות חנויות . הנה בלקח בשוגג יש לצדד ולא במזיד ואמנם בתערובות חנויות יש להחמיר מדרבנן עכ"ם אף שאר"ל וכמ"ש באות י"ד :

כתב הכר"ו אות י"א דכל מה שלקח באחרונה שרי דלא כתשובת דרכי נועם שאוסר ב' האחרונים וכן הלכה ול"ד לס"ו בהג"ה דב' אחרונים אסורים ועמ"ש בסימן ק"א : **לא** שאין . עש"ך הנה ליחיד בביתו אף שיש ר"ל ושאר"ל לא גזרו רק במקולים ערבים שם ואוושא מלתא . מ"מ יש לעיין אי דוקא ביש ר"ל ושאר"ל הא אם לא נשאר במקולים רק שאר"ל לא גזרינן אטו מ"א ר"ל וכ"נ ממ"י כלל מ"נ אות מ"ד ב' הטעם במקולים שהרואה יאמר קמו רבנן במלתא וידעו שסלקו הטריפה כו' והיינו דיש נמי ר"ל וכמ"ש וכ"נ דזה גופא חומרא בעלמא הוא חבו דלא לוסיף עליה . אמנם בפנים מאירות ח"א סימן מ"ח כתב דאי יש ר"ל ושאר"ל אף ליחיד אסור ואני תמה דזה אינו ושאני מקולין וכמ"ש הכ"ח והיש"ש בכ"ד והש"ך . ומ"ש הש"ך שלא נתערבו יראה דט"ס וצ"ל שנתערבו וכאמור . ועמ"ש עוד באות ל"ג בשם הפ"מ : **לב** ושאר כגון תהר"ל ומנין ובריה וכה"נ ש"ך . הנה המחבר ס"ו נקים דברים חשובים ודשיל"ם כי דבר שיל"ם לאו מתורת חשיבות אלא עד שאתה אוכלו באיסור תאכל בהיתר וכאן נקט רק ר"ח והא דפלגינהו בתרתי לאפוקי מב"ח הביאו הש"ך אות ל"ו שחילק בין ב"ח לשאר ד"ח . ואמנם הדברים סתומים כי י"ל דלהכי לא נקיט המחבר דשיל"ם דבזה אפילו בפירשו במתכוין שרי דמשום יום א' לא גזרינן שיקח מקבוע וכן דעת רש"ל באו"ה סימן ו' והפרישה סימן י"ו ובזה א"ש פסק הש"ע בי"ו וכאן דלא כמ"ך ח"ש פ"ז ק"ו ב' שהקשה אהדדי או די"ל דמשום סיפא נקים לה דבלא במתכוין שרי הא דשיל"ם אסור מטעם דלא הלכו אחר הרוב בדשיל"ם ס"ו אלא שזה אינו דבסימן י"ו באו"ב דשיל"ם אפ"ה פסק הש"ע דנכבשינהו ופריש (וע"כ צ"ל בין רובא דעלמא לרוב דאיתא לפנינו ודחק) . ו הם"י כלל מ"נ אות א' כתב דשיל"ם גזרינן שיקח מקבוע כו' וכ"ם בתערובת ופירש א' א' לתערובת הב' אסור וכ"ם בת"ח ד"ב עכ"ל . הנה מ"ש הש"ך והט"ז לקמן מ"ם בדשיל"ם אין ראיה דאפירש לפנינו איירי עש"ך אות נ"ז וט"ז אות י"א ומיהו מת"ח מוכח שהקשה מסימן י"ו וכן בד"ם . ואפשר לחלק עוד באו"ב אין איסור מגופו רק שאיסור שחיטה רביע עליה וכמ"ש התו"י בסימן קל"ג ושאר פוסקים עב"ח וא"כ י"ל בדשיל"ם אפילו פירש הכל אסור ומ"מ לדינא יראה דדשיל"ם שוה לשאר איסורין ופי' כולם שרי אפילו בפנינו ועדיין צ"ע (°) : **לג** אחר . עש"ך ובד"א יש חסרון וכצ"ל "אבל "קודם "שנודע "התערובות "מותר אפילו כו' וירצה בזה דלהרשב"א ס"ה שרי קודם שנודע דכל שלא נודע אף לקח ביד הוה כפי' ממילא ושרי משא"כ להרא"ש דפי' ממילא אסור ל"ת ת"ה קודם שנודע קמ"ל דלא וכמ"ש הרא"ש דלא כרשב"א שתלאן זה בזה בארוך ק"כ ב' דלפי' ר"י (הוא כדעת הרא"ש) לא נודע נמי אסור והבית יוסף הניח דברי השוד בצריך עיון וח"א דלהרא"ש נמי שרי עיין דרישה ופרישה : **ועדיין** יש לשאול אם ידעו מהתערובת רק זה האיש שלקח לא ידע מהתערובת אם יש לגזור להרא"ש או לא דבקבוע ד"ת כל שנודע לא' תו לא מהני מה שלא נודע למי שלקח עיין מ"ה ק"כ א' ופר"ת אות כ"ב משא"כ קבוע דרבנן . וראיתי להפנים מאירות ח"א סימן ק"ה במפיל א' לים כל שלא נודע למפיל אף שאחרים ידעו לא קנסינן ויבואר לקמן ס"ו א"כ י"ל ה"ת מה שלקח קודם ועדיין צ"ע ויש לאסור כל שנודע ואפילו איסור דרבנן נמי אסור להרא"ש שמא יקח מקבוע ואף דהוות גזירה לגזירה (°) : **לד** אבל . עש"ך ובקצר ל"ט י"ל קצת ואמנם במ"ב ב' כתב וכן לעולם כו' ואח"כ כתב הרוב אסור משמע בהדיא דהמותרין דווקא במיעוט ומיהו בגא"ו הכל שרי לבד ב' האחרונים : **לה** אם . עש"ך ומה שנרשם ק"ד ב' הוא ט"ס וצ"ל ק"ך ב' שכ"כ שם והוא פשוט דכל שנתפזרו לגמרי אפילו בקבוע ד"ת תו לא הוה קבוע כ"ש קבוע דרבנן וכ"ע מודים בזה ומיהו מ"ש הר"ב אם נתפזרו כולן שרי אף במתכוין איכא לאוקמה באין רואה כמ"ש התוספות זבחים ע"ג ב' ד"ה ונכבשינהו והפר"ח אות כ"ח ומש"ה כ"כ ועמ"ש באות ל"ז : **לו** שרי . עש"ך ומשמע דעתו כהט"ז באות ו' דהלכה כהרא"ש ובמ"י כלל מ"נ אות ד' פסק בה"ם שרי כפי' ממילא יע"ש . ומ"ש שלא ירד לסוף דעתו של הב"ח שמחלק בין ב"ח דאפשר ע"י ניכבשינהו שרי כפי' ממילא ולא בשאר כו' שמשמע מכל הפוסקים שאין חילוק מוכרח אני להאריך קצת :

הנה ר"ת התיר בוודאי דרוסה שנתערב בפי' כו' ורבו הסברות אליביה כמו שהעיד הפר"ח אות כ"ו ואני אוסיף קצת . התוספות בריש התערובות ד"ה ואפילו ובסנהדרין ע"ם ב' ד"ה בשור כתבו בשם ר"ת דאפי' ביד כובש ושרי ומחלק בין קדשים לחולין והקשה מטבעת וכוס דדוקא תערובות הב' הא בפ"ע אסור (עיין זבחים ע"ו א') עד שהוצרכו לחלק בין עבודת כוכבים וקדשים ולסוף כתבו ושמא ב"ח שרי הואיל ואפשר ע"י כבישה וניידי כו' וירצו בזה דלא גזור ד"ת בחולין בב"ח שמא יקח מקבוע ממש הואיל ויש לו תקנה ע"י כבישה משא"כ בשאר דברים והרא"ש בפג"ה כתב ר"ת אין סובר חילוק בין ניכר האיסור ולדידיה צריך לחלק בין קדשים ועבודת כוכבים ולא מסתבר. והרשב"א בארוך ק"ך ב' כתב דעת ר"י דפי' שלא בפנינו אסור באין ניכר שמא יקח מקבוע וראיה מכוס עבודת כוכבים (זבחים ע"ד א') לאיצר כוסות סריבוא לריבוא כו' הא פי' ולא נתערב אסור . והשיב הרשב"א דההיא ברייתא דכוס בפי' לפנינו ומש"ה אסור בלי תערובת כההיא דפסחים בפי' עכבר כל שפי' לפנינו (עיין פסחים ט' ב' תוס' ד"ה היינו) אבל שלא בפנינו או כולן בפנינו (דהכל בפנינו דנתבטל הקביעות) מותר וכן דעת ר"ת ז"ל דכל שפי' מעצמו מותר ולא אסרו בשור הנסקל אלא בכובש ביד עכ"ל ובדף ק"נ ע"ב וז"ל ב"ת שנתערבו אסורים ואם פי' מותר ואסור להדיוט שמא יקח מקבוע. ואם פירשו מיעוט למקום א' ורובן למקום א' שרי דא"ר יהודא אמר רב טבעת עבודת כוכבים שנתערבה במאה טבעות פירשו מ' למקום אחד אין אוסרים וס' למקום א' אוסרין וכ"כ ר"ת ז"ל דווקא לברורי אסור הא ממילא שרי . ואתה המעיין תראה שאליבי' דר"ת נאמרו ד' שיטות . שיטה א' דעת התוס' והרא"ש דלר"ת בחולין אף בפי' לפנינו ואף כובש ביד כי היכי דנידינן מישרא שרי כל היכא דלא לוקח ביד ממש מקבוע ומש"ה אין תי' לההיא ברייתא דכוס עבודת כוכבים אלא לחלק בין עבודת כוכבים ולא בפירש לפנינו דלר"ת אליביה דרא"ש אף פירש לפנינו בקבוע דרבנן שרי ודוקא ההיא דפסחים ט' בקבוע ד"ת היה כשנולד הספק במקום קביעות הוה כלוקח ביד . וכנראה מתרוצת דברי התוס' בפסחים שם (עיי"ש וי"ל בתוס' ב' פירושים) וו"ש הט"ז אות ו' דלר"ת שרי רק שלא יטול בידים ר"ל אפילו פי' לפנינו ואפילו ע"י כבישה רק שלא יקח ביד א' א' מקבוע . שיטה הב' דלר"ת דוקא ב"ח שרי ע"י כבישה בחולין ולא גזרינן שיקח ביד כיון דיוכל לעשות תקנה משא"כ שאר דברים אף פי' ממילא שלא בפנינו אסור . שיטה הג' היא דעת רשב"א אליבי' דר"ת שלא התיר ר"ת דרוסה אלא בפי' ממילא לא ע"י כבישה ואין חילוק בין קדשים לחולין . שיטה הד' יראה פי' הט"ז בקדשים אסור כדמוכח ההיא דתערובות אף פי' ממילא ולא בחולין והמ"ך ח"ש פ"ז ק"ה ג' כפל ושלש דלר"ת פי' לפנינו אסור ותמה על הרשב"א שפי' ממילא שרי ובתוס' מבואר דאף כבישה מותר והנך רואה שמחולקין הפוסקים אליביה דר"ת . ומ"ש שהתוס' כתבו דווקא שלא בפנינו לא מצאתי שיאמרו כן לר"ת אלא בזבחים ע"ג ד"ה וניכבשינהו פי' באין רואה והיינו לר"י ולא לר"ת . והפנים מאירות ח"א ק"ו כתב ג"כ דר"ת מודה בפי' לפנינו דאל"כ סוערת עליו קושיא חזקה מפסחים . ואחר בקשת המחילה מהאדון ז"ל אומר שהסער הזה יכולין להשקיט בקל דשאני קבוע ד"ת מדרבנן עיין פסחים תוס' שם : **והפר"ח** באות כ"ו בהקשותו על רשב"א שמותר ממ"ש בק"ג דפי' ארבעים לא ע"י תערובת ותי' לדבריו דהר"ש קאמר עכ"ל הנה י"ל דמימרא דרב יהודה אמר רב וודאי מתפרש שפיר בלא ע"י תערובת והיינו שלא בפנינו (עיין פרש"י ע"י תערובת) אבל ברייתא דכוס לאוצר ומריבוא לריבוא ומש"ה ע"כ מפרש הרשב"א פי' לפנינו ולא לדברי דהר"ש . ותראה שהרא"ש בנ"ח לא הביא אלא ברייתא וכאמור :

ועתה אבוא למ"ש הב"ח פי"ב (ס"ס י"א) שחשיג על המחבר וסובר שמה ה' דרשב"א ור"ת סוברים חילוק בין ב"ת שאפשר שיתפזרו מעצמן ומש"ה פי' ממילא שרי דלא חיישינן שיקח מקבוע דימתין עד שיתפזרו מעצמן (ומ"ש הש"ך כיון דאפשר ע"י נכבשינהו שרי כפי' ממילא הוא מגומגם דלתוס' שרי בע"י כבישה ולב"ח בפי' ממילא כיון שאפשר שיתפזרו מעצמן) משא"כ שאר דברים חיישי' אף בפי' ממילא . והבן שמ"ש בקצר מ"ב ב' פירשו כ' למקום א' ול' למקום א' היינו ע"י תערובת ומלבד שזה דוחק צ"ע הא בארוך ק"נ א' כ"כ דפי' מ' וס' ואף אי נמי בפירש ע"י תערובת מלבד שזה דוחק גדול הא בדף קי"ד ב' במ"ה מבואר להדיא שאף לא ע"י תערובת שרי ולא עוד דבדף ק"כ ב' מבואר להדיא על ראיית רבינו שמעון מכוס תי' בפי' בפנינו והא בכוס אפילו פי' ממילא אסור באופן שד' הב"ח תמוהין וו"ש הש"ך שלא ירד לסוף דעתו : **ואי** קשיא למה שפי' הרשב"א בארוך ק"נ וקי"ד מימרא דרב (זבחים ע"ד א') בכוס למאה מ' וס' בלא תערובת ומטעם פי' והיינו שלא בפנינו ובברייתא בפי' לפנינו איך קאמר שמואל חנה לעבודת כוכבים דס"ם אסורה ומאי שיאמי' דס"ם הכא י"ל דה"ק אפי' נתערבו אח"כ דהוה נמי ס"ם לא מהני. או יאמר כמ"ש הרשב"א ז"ל בתשובה ת"א דס"ם עדיף מרוב ולז"א אפילו ס"ם

חורה משא"כ בשאר איסור דרבנן וכבר כתבנו כזה לעיל יע"ש : (**טו**) יש . עט"ז . הנה כלל כונתו דס"ס נגד החזקה אפילו אלף ספיקות לא מהני כמ"ש בסוף סעולה כו' וחולק עם הש"ך אות ו' דין כ"ח וכמ"ש בנה"כ . גם מוכח מכאן אף דספק הב' אין סותר החזקה כמו מצא פגימה ונתערבה כל מספק אחד נגד החזקה תו לא הוה ס"ס וצ"ע עמ"ש הט"ז באות יו"ד במעשה דר"י ור"ת והמ"ב בתשובה סימן ל"ח כ"כ אמעשה הנ"ל וכיון שהט"ז מודה ליה בגוף הדין אם כן איך כתב לעיל היפך מזה . ומה שהשיג כאן על המ"ב השיגו בנה"כ דהמ"ב יודה לזה יע"ש ואמנם יש לומר דכוונת הסנתו מה דמשמע ממ"ב דחזקת אמ"ה לא איכא כלל כדרוסה ומתוס' ד"ה משמע דכיון דמחיים איכא חזקה עט"ז ג' כהג"ה ואפ"ה מהני ס"ס כיון שאין החזקה סותר הס"ס לגמרי אמרינן רובא (ס"ס כרוב) וחזקה רובא עדיף משא"כ ספק בשחיטה דהחזקה אומרת שאין נשחטה כראוי והס"ס להיפך בזה לא מהני ס"ס . ואמנם קשיא דהט"ז גופא בסימן מ"ח אות י"ט כתב דמתוס' ד"ה להיפך משמע דלא הוה חזקה אלא דרוסה שכיח יע"ש :

גם יש לראות בספק דרוסה דכתבו התוס' דרוסה שכיח א"כ מחלוקת דספק א' בגופו כספק דרוסה היא כשאין הספיקות שקולים לא הוה ס"ס עש"ך אות ל"ד :

אמנם כן תמיה לי טובא מה שהעתיק הט"ז מאו"ה פגימה ונתערבה דהוה וודאי איסור דהמעיין באו"ה יראה לכאורה דאינו כן . וזה לשון או"ה כלל כ"ו ד"ב וכן נמצא פגום ונתערב מאחר דספק א' ד"ת ספק נבילה . והרמב"ם אוסר תרנגולת שספק אם נשחטה כדינה שלא בדק בסימנים ונתערבה דליכא אלא חדא ספיקא דאין לומר שמא נשחטה כדינה דאוקמיה אחזקה והוה וודאי איסור דסמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע רובא וחזקה יליף מקרא וספק שלא בדק בסימנים הוה וודאי איסור בחזקה דרב הונא ולא ספק עכ"ל לשון או"ה . הנה תראה בפי' בנמצא הסכין פגום כתב הטעם דספק א' ד"ת או בגופו כמ"ש שם בדין א' ובלא בדק בסימנים הוא דכתב דהוה וודאי איסור וסייעו דכן הוא דעת הר"מ ז"ל בהלכות שחיטה פ"א הכ"ד כתב הר"ן ספק נבילה והב"י כלא בדק כתב הר"ן נבילה משמע וודאי וכבר הארכנו בסימן א"י וכ"ה בש"ך אות א' דבפגימה איכא חזקה דסכין נגד חזקה דבהמה דחזקה דהשתא לא אלימא כ"א במקום דחסר ואתאי לא בסכין משא"כ בלא בדקה חזקה גמורה היא וליכא נגדה חזקה אחרת ונאמר דלא כתוס' חולין ט' ד"ה והסור יע"ש . וכפי הנראה שהר"מ ז"ל לא כ' בפי' כן אלא שאו"ה הוציא כן משום דראה שכתב בלא בדק הוה וודאי נבילה כו' ומ"ש או"ה סמוך מיעוטא כו' ירצה נהי דס"ם כרוב (וכמ"ש הרשב"א בתשובה ת"א) מ"מ סמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא מדרבנן עיין תוס' בכורות כ' ב' ד"ה תלב . וכפי הנראה דמדרבנן הוה וכדכתיבנא . ואיך שיהיה בנמצא פגום ליכא חזקה דאיכא נמי חזקה דסכין וכאמור :

עוד אומר מ"ש בכבהות שבסוף ספר או"ה על מ"ש או"ה כד"ב וכן השוחט כו' ואפילו לא נודע אלא בפ"ח מאחר שאין בעניין א' וה"ה בס"ם בעניין א' אס"ם אין ניכר אלא שנודע בס"ה . והנה הט"ז אות י"ג והש"ך באות ס"ג דין א' בביאוריו והמ"כ תמהו ויש לומר דהג"ה ס"ק דבס"ם נגד החזקה (ומה שציין וכן השוחט כו' אלא בדק קאי או סובר דפגימה נמי חזקה הוה) לא מהני וקשה תיפוק ליה מטעם ספק א' בגופו לא מהני לזה אמר דהתם בלא נודע מהני כמ"ש או"ה כד"ח ובחזקה אף לא נודע לא מהני דהוה וודאי איסור . ואמר עוד דהבדל יש בין ספק א' בגופו וכ' ע"י תערובת וספק א' סותר החזקה או אף לא נודע אסור כיון דחזקה הפך הספק כוודאי וליכא כאן אלא ספק א' משא"כ כשהס"ם גמור כההיא דס"ם אף שיהיה חזקה לאיסורא נגד הס"ם מכל מקום כיון ששני הספיקות הם נגד החזקה או רובא וחזקה כהאי גוונא רובא עדיף (ואפשר ס"ם כי הא אלים מרוב עיין תשובת הרשב"א) והיינו בלא נודע אבל נודע ספק א' ויש חזקה אף ב' ספיקות מעניין א' לא מהני כיון דספק א' תו כוודאי מחמת חזקה ובזה ניחא מ"ם המ"כ הביאו הט"ז אות י"ג ואמנם מה שסיים הג"ה בספק גבינות כו' לא א"ם והבן :

ובדברי קדשו של הרשב"א ז"ל בתשובה סימן ת"א נתקשו ז"ל המ"ב סימן ל"ת והש"ך אות ס"ד דכ"נ והפר"ח אות מ"ם לכן אעתיק בקוצר תשובת הרשב"א ז"ל . וז"ל השואל ס"ם דמותר אי אף בחזקה אם אמר מותר מה נעשה למ"ם בפרק בכל מערבין (ל"ה ב') אפילו ספק דרבנן איתחזק אסור וא"ת אסור תרוץ לי בפ"ק דכתובות ס"ם עדיף מרוב ובשתיקה מתיר ס"ם כהסיה דאלא גדיו . והשיב הרשב"א ז"ל ההיא דגדיין מטעם רוב מנוין וההיא דכתובות ביוחסין והתם ליכא חזקה . ומעתה נתברר השאלה דאפילו באיתחזק איסורא ככוס דעבודת כוכבים ועוד בפ"ם סריך ס"ם הוא ואפילו למה דמוקמינן באשה כהן או אשת ישראל בקטנו נימא ס"ם והוצרכו לומר מ"ע לא שכיח ואל תשיבני מדרב הונא דעדיף תאיסר מיתתא דהוה ס"ם דרב הונא לטעמיה דבהמה בחזקת איסור יע"ש . ובתשובה נתקשו הרבה האחרונים . והפר"ח כמה ביותר דההיא דפ"ם איזו חזקה יש ע"ש :

ואען ואומר . מלשון השואל שכתב תרוץ לי ההיא דכתובות משמע דמעם מוכח להיפך דס"ם מהני במקום חזקה משמע דהל"כ אלא דמעם משמע דס"ם עדיף מרוב אכתי אין כ"כ תימה דאימא רובא וס"ם מדרבנן לא מהני נגד חזקה דסמוך מיעוטא כו' והו"ל פלגא ומכתובות מסיר שכיח לחיה דאיהו לשיטתיה בתה"ה קט"ו א' מכתובות ס"ם ספק א' אסור מ"ם מחזקה השתא נבעלה (ויש לנו להרהורי דברים כמ"ם ועוד ספק סוטה כו' דהא איכא ספק א' מותר מ"ה שמא באונס ואולי מדנקיט תלמודא ספק תחתיו מעיקרא או ועוד הוא תי' א' עם הא' וי"ל ספק תחתיו יש חזקת הגוף וספק אונס יליף מסוטה . וקשה על א"ם התוס' בפ"ם שמא באונס ושמא בקטנותה והא ספק סוטה הוא עיין ם"י שם ואין מקומו פה) ובסוף המדיר ע"ה ב' ד"ה אבל כתבו התוס' בשם רשב"א (אפשר שזה הוא הרשב"א שמיכר בתה"ח ותשובות) דחזקת הגוף עדיף יותר מחזקת ספנוים יע"ש ונאמר כפשוטו דאלימא מך חזקת טובא וז"ם התוס' בסוגיא דפ"ם "אדרבה כו' וא"כ שפיר מביא הרשב"א כהיה מפ"ם אף בחזקה גמורה מהני ס"ם ומדרב הונא או דהתם החזקה סותר ב' הספיקות שאני ומיהו לטעמיה קשה ונראה דר"ה לטעמיה דאוסר אפילו בשיכר עצמות ולית ליה ס"ם אבל לדידן דקי"ל כר"ת כשיכר ספיר ועפר"ח ומיהו ממ"ש הרשב"א בארוך קי"ו ב' לא משמע כן עט"ז בסימן א' אות ו' וכש"ך אכאר עוד : (**טז**) ועיין . עט"ז ומ"ם בסימן נ"ג . עיין ב"י סוף הסימן שהעתיק תשובת הרמב"ן וצ"ע לכאורה :

ס"ס לא מהני וכ"ש דלא אזלינן בתר רובא ומ"ש והש"ך דמכל הפוסקים מוכח שאין חילוק היינו לבד מתום' ואף התוס' כתבו דרך דחיה ושמא : **לז** והא. עש"ך דבריו בכאן יש בהם מקושי ההבנה כמו שאגיד, הנה התחיל וכתב דודאי דברי הר"ב בכאן אמתיים אכן בד"מ הם קשים. וכלל כוונתו לכאורה דלהרשב"א דפירש מטילא שרי ובמתכוין אסור מטעמא דכובש רואה הוא (דלא כתוס' זבחים ע"ג ב' ד"ה נכבשינהו שפי' באין רואה) ומש"ה אסר דודאי כל שמנידן ומפזרן כולן אף בפנינו שרי וזה אמת ויציב שכ"כ הרשב"א בפי' והעתיקו הש"ך באות ל"ה אכן מ"ש הד"מ ובת"ח קשה דלהרא"ש וטור פי' מטילא אסור אפשר ה"ה פי' כולן ונהי שיש סברא דלא שייך שמא יקח מקבוע הנשאר כיון דנתבטל כו' מכל מקום אין מוכרח כן נראה לכאורה פי' דבריו אבל חלילה לחשוד למאורן של ישראל בכך אשר כל אליו גלויות :

וראיתי להמ"י כלל מ"נ אות ו' חרת אפו בו ובמי"ט בפס"ה אות צ"ד על מה שרצו להשוות דעת הר"ב עם הרשב"א (ר"ל שהר"ב שמחלק בפי' כולן אף להמחבר ורשב"א אמרו) שזה ליתא דהמעיין בארוך ק"נ א' וק"ך ב' ובקצר ל"ט ב' מבואר לרשב"א כל שהפרישו במתכוין אסור אף פירשו כולן והמה על הש"ך עוד בכמה שהבין מרשב"א דבמתכוין אסור משום פי' לפנינו וז"א עכ"ל. וללמוד תורה אני צריך ראיתי ליישב דבריו ולבארם :

הנה הרשב"א בארוך ק"נ א' כתב וז"ל ומיהו אם נתפזרו ונדו אילך ואילך כ"א וא' מותר ודוקא בשלא הנידן אבל אסור להנידן שאם תתיר בכך יקח מקבוע ומכאן אין ראיה דשבא בפי' מקצתן קאמר ומ"ש כ"א הוא לאו דוקא דהא ב' אחרונים אסורים (להר"ב) ובק"כ ב' כתב וז"ל בשפירש שלא בפנינו או נתפזרו כולן בפנינו כבר נתבטל הקביעות ומותר וכ"כ ר"ת ז"ל דכל שפי' מעצמו מותר ולא אסרו שם (בריש התערובת) בש"ה אלא בכובש ביד שאם אתה מתיר ביד וליקח מפורשים ודאי איכא למיגזר שמא לא יפזר ויקח מקבוע עכ"ל. הנה י"ל מ"ש ולא אסרו שם אלא בכובש ביד לא קאי כ"א אפי' מקצת אבל פי' כולם אף ביד שרי אלא דמ"ש הרשב"א שאם התיר ביד שמא לא יפזר ולא כתב שמא יקח מקבוע הנשאר שזה עיקר החששא ש"מ ודאי דאף להנידן הכל אסור לכתחלה שאם אתה מתיר לכתחלה להניד אף הוא ישעה ויקח בלא פיזור וזה ודאי מודה שלא בפי"ם בנ"ה צ"ר דמתיר לרשב"א לכתחלה (כ"מ שם) ובקצר ל"ס ב' (דפוס קרימונה) כתב וז"ל נתפזרו כולן מותרים בד"א שנתפזרו מעצמן אבל הנידן אסורים וכן אסור לקצם במקום צר שכל שהוא הגורם יש לגזור שמא יקח מקביעותם. והמ"י כתב שנעלם זה ממי"ט הנה סובר מלת כולן דבוק לנתפזרו והיינו בפי' לפנינו בעינן כולם וכמ"ש התב"ש בסימן י"ו אות מ"ט יע"ש וא"כ עלה קאי הנידן אסור ובין שיהיה הפי' כולן מותרים ויהיה מוכרח כמו שהבינו הב"ח והפר"ח אות כ"ח דאף ב' אחרונים שרי והיינו בפי' כולן איך שיהיה מוכח דהנידן כה"ג אסור ואי משום הא לא אריא דנאסר מלת כול"ן הוא לאו דוקא אלא כלומר כ"א וא' שפירש מהרוב מותר (כמ"ש בתה"א ק"נ א') ובפי' מקצתו מיירי. אמנם כ"ז אם נאמר דהר"ב הבין ברשב"א שמתיר להניד לכתחלה וז"א מתה"א ק"כ ב' דכתב שמא לא יפזר ולא כתב שיקח מקבוע הנשאר ש"מ אף להפריש כולן במתכוין אסור לרשב"א :

אבל דברי הש"ך ז"ל מאושרין ומיושרין וה"ק מדכ' הר"ב והא דאסור אם הפרישו מתכוין כו' אבל נתפרשו כו' התחיל בהפרישו מתכוין וסיים נתפרשו משמע מעצמן גם לא כתב רבותא והא דאסור להפריש כו' אלא הוא תדבר אשר דברנו דודאי להתיר לכתחלה לכבוש ביד אף שיפרשו מכל אסור (דאל"כ אכתי קשיא ההיא דזבחים ועיין מי"ט ר"ס כ' ד"ה היה) שאם מתיר לכתחלה אף הוא לא יפזר ויקח מקבוע וז"ש בארוך ק"כ ב' אבל הר"ב התיר דיעבד אם לא ידע שיש איסור להנידן (דאי ידע הוה כמבטל איסור. וק"ק אהא דפריך ונכבשינהו ולא משני אין מבטלין איסור אף שאין מוסיף כמו אסור לפצוע וי"ל) והנידן הכל שרי דהו לא שייך האי דרשב"א וגם חששא שמא יקח מקבוע הנשאר כיון שנתבטל מכל משא"כ כשנשאר קצת אסור וז"ש הר"ב נתפרשו דיעבד שלא ידע יכאסור ואף הנידן כה"ג שרי. ומ"ש הש"ך דפי' כולן הוה כלא בפניו הוא ענין בפ"ע ולומר שטה שסתם הר"ב בהפרישו מתכוין ולא ידע שיש איסור שרי אף ברואה משום דפי' כולן כו' ולקיים דברי הר"ב שפסקו בכאן אמת כ"כ ולא להשיג בזה על הב"ח. ומ"מ קשה מנא ליה להר"ב לחדש גזירה זו בהרשב"א בלא ידע שאסור דאפ"ה כל שנשאר מקצת אסור ואולי חשש כן לס' הרא"ש והכריע כן. ומ"ש אכן כו' יראה דל"ק ליה רק אמ"ש אפי' לכובש ביד לכתחלה התיר הרא"ש וז"א והלשון קשה. ומה שכתב הש"ך על קושית הב"ח דב' אחרונים אמאי אסורים ותי' דחזרו לקביעותן קשיא קצת להבין ועפר"ח אות כ"ח האריך ופסק כל שחזרו לקביעותן אסור וראיה ממ"ש ביומא פ"ד דמה לי חצר זה או אחרת וראיה מפ"ב דנזיר דאשה הדרא לניחותא יע"ש :

והנה מט' עובדי כוכבים וא' ישראל דהוה קבוע ד"ת אין ראיה דפשיטא אם הוקבעו פ"ש דהוה כמו קבוע א' ומאשה אין ראיה אי אמרינן דהיא יודעת הוה ניכר עמ"ש באות י"ד ואי לא הוה קבוע ד"ת לא הוה רק קנסא בעלמא שעשה שלא כהוגן עמ"ש באות י"ד (ובזה י"ל דל"ק מקדושין ע"ד ד"ת שתוקי כשר) ומפני שדין קבוע יש בו ענינים עמוקים ולא רציתי פה להבנים בהם כל כך רק אחקור ב' חקירות :

החקירה הא' אם הא דאמרינן בס"ה כל מה שלקחו קודם מותר דהוה כפירש שלא בפנינו ולא נולד הספק במקום קביעות אי לקח א' רוב מהם מהו :

החקירה הב' במקום שהקצבים שוחטים בביתם ונוטלים הבהמות משם לחניות שקורין יטקע"ש אי הוה פירש או לאו שהוקבעו פ"א בחניות ואשיב בקצרה בחקירה א' יראה לי אם נפל א' מהם דוב עד"מ ג' בהמות וא' לקח ב' ודאי אף קודם שנודע התערובות אסור דלא עדיף מפי' שלא בפנינו לאחר שנודע ופי' ארבעים וס' הט' מותרים והס' אסורים דאיסורא ברובא אישתאר כדבעינן למיסר קמן בס"ח בעוה"י וה"ה כאן ואף דב' אחרונים קודם שנודע שרי מ"מ בלקח רוב בכ"א אמרינן איסורא ברובא איתי' לחומרא. ובחקירה ב' אם נטלו כולן והניחו בחניות המשל כזה י' קצבים שחטו כ"א בהמה בבתיהם ולקחו לחנויות עשר ואח"כ עירבו כל הבני מעיים ונמצא אחד טריפה ודאי יש כאן חנות א' בשר טריפה הוקבע בחנויות ותליא בפלוגתא עמ"ש באות י"ד אי הוה קבוע ד"ת או דרבנן או כפר"ח דכחשאר"ל מיבטיל בס"ל ועש"ך סימן קי"ד אות י"ט דהוקבע בחנויות ואי נטלו רק ב' או ג' מבואר בבה"י כמעשה דק"ק ווילנא שהמיעוט שבחנויות מותרין ומה שבבית אסור יע"ש. ואם הם של אדם א' ולקח רוב או מחצה בב"א (עש"ך אות ל"ד) היינו חקירה א' דידי ואסור ואם הם י' בני אדם ולקחו ו' ששה בהמות והשאר בבית בזא"ז יש לעיין ביה :

מעשה אירע בקהלה אחת שג' קצבים שחטו ח' בהמות א' שחט ג' בביתו וב' א' א' בביתם ומשם נשאו ליטקע"ש ולקחו הקונים בשר לכבוד שבת וא' לקח כל הבני מעים מה' קצבים וא' קנה כל הריאות ולאחר כך נודע שא' מהדקין נמצא בו נקב מפולש וקרום מחמת מכה עליו כמין כובע ומסופקין שמא היה שומן סותם שם ושאלו לי ההדיוט מהו הדין של הבשר ומבני מעים והריאות. הנה במ"ק הארכתי וכאן אקצר. דע אותן שלקחו מקצב שיש לו שלש בהמות בחנות שלו מותר סמ"נ אי הטריפה בשל ב' קצבים שלו מותר ואי בשלו הרי בטל מדין תורה חד בתרי בחנות שלו ומדרבנן תהר"ל והדין מבואר בס"ה כל מה שלקחו קודם שרי. ואותן שלקחו מב' קצבים. לכאורה תלוי בפלוגתא באות י"ד להרא"ה וסיעתי' דתערובת חנויות הוה קבוע דאורייתא ובדאורייתא לא אמרינן מה שלקחו קודם שרי ולאינך פוסקים שרי וכ"ש להר"ן דשרי אף בקבוע ד"ת מה שלקחו קודם וכבר נתבאר להלכה שם באות י"ד וי"ז כ"ח וכ"ט. אמנם כן נראה דכאן לב"ע מותר חדא כיון שאין ברור שיש חנות א' טריפה דשמא מקצב של שלש בהמות כו' תו לא הוה קבוע ד"ת אף להרא"ה וב"ח. ועוד דהוה ס"ס שמא משל בעל ג' בהמות היה ואת"ל משל ב' הנשאר שמא לקח מחנות הכשירה מאותן ב' קצבים. ולא הוה מש"א דספק הב' מחמיר יותר מספק הא' דכשאתה אומר של שלש הותרו כולן. ומיהו בנדון דידן שהיה ספק טריפה דשמא השומן הי' סותם אפילו שחט כל א' חדא בהמה יש להתירן חדא דהמ"כ בתשובה סי' ל"ו היקל בלא נודע וכ"כ הש"ך בקיצור ס"ס לתקל כה"מ אלא שז"א דע"כ היתר בנתערב ברוב אח"כ לא במחצה דהוה ד"ת כדבעינן למיסר קמן. ומ"מ איכא ס"ס שמא הלכה כר"נ או כאותן הסוברים דתערובת חנויות לא הוה קבוע ואת"ל דהלכה כהרא"ה אכתי שמא אינו טריפה ובה"מ ולכבוד שבת ראוי להתיר אף כה"ג וכאסור ועמ"ש באות י"ד. ובעל הבית שלקח כל הדקין ומלח עם בשר הרבה והיה ה"מ וכבוד שבת ואיש עני אמרתי שאותן חתיכות דקין שבה הנקב ישליך שהוא ספק טריפה והבשר שנמלח יש לצדד לפי מ"ש התש"י בח"ב סי' ק"ס בעגל פה מיץ והבאתי בק"ת מס"ס שמא הלכה כראבי"ה דמליחה כ"ק ושמא לא היה טריפה ושתי הספיקות מענין א' דאנו דנין על הבשר הנמלח יע"ש. ושאר הדקין מותרים מטעם ביטול ברוב דבני מעים וכרבשא אין ר"ל דאוכליהון לא בר אינש ועמ"י ק"ס באם נתבשלו אחר כך דשרי בה"מ. והריאות נמי אף דאסרינן ריאה דידה בד' מ"מ היינו עם סמנין והכל לפי הזמן והמקום ועכשיו אר"ל וצ"ע אי הוא דבר שבמנין ומכל מקום יש להקל בהפסד מרובה מטעם דהוה ספק טריפה דיש נמי ספק אי כל שדרכו כו' :

שאלה ס' חניות בשר כשירה וא' נבילה ופירש א' דשרי ואחר כך נתערבה אותה חתיכה חד בחד עם טריפה וודאית אי כ"א מחתיכות אלו דין ספק איסור עליהן או וודאי איסור היה כל חדא וחדא ונ"מ טובא אי הוה ספק איסורא מהני תערובת לדעת הר"ב ס"ח בהג"ה ולש"ך אות נ"ה אף לאוכלו כ"א ועיין בקונטרים הספיקות דחד בחד הוה ספק איסור. ונ"מ עוד לדברים אחרים :

תשובה בכר"ו אות י"ג בשם שטה מקובצת לכ"ם דף ו' ב' קפץ כו' דהא דכל דפריש מרובה פריש לאו וודאי אלא התורה התירה ספק זה ומידי ספיקא לא נפקא ומפני כן העלה בשאלה דבה"י שהחצי שפירש מותר והחצי נשאר אסור וליכא ממ"נ יע"ש ולפ"ז הוה ס"ס לאיסורא שמא מוודאי טריפה ושמא החתיכה שפירש נמי טריפה היא וכדבעינן למיסר קמן דס"ס לאיסורא הוה כוודאי איסור ואפשר אף להר"ם דכל ספיקא מ"ה שריא מ"מ יודה בס"ס דהוה כמו רובא : **אמנם** עיינתי שם בשטה מקובצת כ"ם כד"א כ"ו א' ומשם אין ראי' דעשירי וודאי ולא ספק ממעט ליה (ויש לנו הרהורי דברים בקדושין בספק ממזר ברוב פסולים אמאי לא ממעט מוודאי ולא ספק עיין מ"ש בקונטרים הספיקות) משא"כ בעלמא וודאי הוא דכל דפריש מרובא פריש (ומ"ש שם בשטה מקובצת דמאחרי רבים דבטל ברוב הלשון מגומגם דלאו מתורת ביטול קאתינן אלא אזלינן בתר רובא ומרוב פריש ודוקא יבש ביבש מטעם ביטול) וא"כ כי פריש הוה ודאי בין לקולא ובין לחומרא המשל בזה ט' נבילה וא' כשירה כל דפריש מרובא הוה ודאי ומילקא לקי עליה. והא דפסק הר"ם ז"ל בפ"ב משבת ובא"ת שב"ט פי' א' מהם כ"ז שנשאר קביעות מספקין קל הוא שתקילו רבנן ולא מד"ת עיין בט"מ שם וי"ל איך התירו לעבור ד"ת בקום ועשה וצ"ע וי"ל : **מריש** ה"א אם היה ט' ציבורין מצה וא' חמץ ובא עכבר ושקל

קודם זמן איסורו אף לאחר זמן איסורו שרי כיון דבשעה שלקחו אין נ"מ דכולו היתר ומהא אפינא ליה ממ"ש המ"מ פ"ב דשבת ה"כ וא"ת פשיטא וי"ל דכאן בעת פרישתו ספקו אי ישראל או עובד כוכבים לא היה צריך לנו כדבר עד שנפלה מפולת ודומה לסיפא קמ"ל שמואל עכ"ל יע"ש היטב והכוונה דבראינו יוצא מקבוע אפי' באיסורין לא הלכו אחר הרוב לו"א בעוד פרישותו אין לנו נ"מ אלא לאחר שנפל מפולת ותו נולד הספק בפי' וה"ת חמץ קודם איסורו ועיין תום' פסחים ט' ב' ד"ה היינו ותראה הקישור הוא כדברי כיון דשמענא למ"ש הטור א"ח תל"ט דפי' כרש"י לענין בדיקה אלמא אף בעת פרישתו מקביעות אין לנו נ"מ אפ"ה מיקרי נולד בקביעות וההיא דפ"נ ע"כ בלא ראינו יוצא. ואולם י"ל מ"מ נולד הספק בעת פרישותו לענין אכילה משא"כ קודם זמן איסורו ועמ"א שם וצ"ע : **לח** הביצה. עש"ך והם דברים פשוטים דהר"ב השמיענו דהביצה מותר ל"מ אם התרנגולת טריפה ניכרת אלא אפי' אין ניכרת הא להר"ב והמחבר כאן פסקו פי' שלא בפנינו מרובא פריש אבל פי' לפנינו אסור הואיל והקבוע במקומו ומלתא דפשיטא הוא להר"ב כאן. והש"ך סיים דברי ת"ח דבאות ל"ו גילה דעתו כהרא"ש שאפ"ה כאן לא גזרינן בפי' שלא בפנינו ביצה אטו תרנגולת ואטו פי' בפנינו לא גזרינן אלא אטו יקח מקבוע הנשאר ומש"ה מביצה לתרנגולת לא חיישינן ומיהו אם נמצא ג' ביצים לכ"ד ביצה לא בטלי אסור עיין אות מ' וכר"ו אות י"ם כתב ללא צורך ב"כ הש"ך גם מ"ש באות ב"ה לא הבינותי. ואם היו ב' תרנגולים יבואר בקונטרים הספיקות : **ומש** נבן עדיין ספק א' בט' חניות מוכרות ביצים מכשירות וא' ביצים מנבילה ובדומה דהוה איסור דרבנן והחנות ידועה מהו הדין אי ניטא כל קבוע כמחצה דמי וחד בתר אף בדרבנן מפיקו להחמיר א"ד קבוע חידוש הוא (עש"ך אות כ"ב) ובדרבנן לא החמירו והולכין אחר הרוב. ול"ד לאיסור דרבנן בד"ת שאין כמל דהתם חז"ל החמירו בד"ת ואף פי' לפנינו כנוטל מקבוע דאל"כ בטלה תקנת חז"ל משא"כ כאן וכעת הדבר צריך תלמוד. ומיהו גבינת עובדי כוכבים כה"ג בלקח וא"י מאיזו לקח כל שיש חשש איסור תורה לא אמרינן ספק דרבנן להקל ויבואר בקונטרס הספיקות : **שוב** ראיתי שנהפוך הוא ובניכר החניות באיסור דרבנן לקח וא"י מאיזה הוא ספיקו מותר ול"ד למ"ש הש"ך בכללי ס"ס אות כ"א חד בחד דהתם כאין ניכר משא"כ בניכר עמי' קי"א בש"ך אות ד' דכל שניכר לא איתחזק מיקרי ובאין ניכר החניות אף באיסור דרבנן אסור כמבואר סימן קי"ד ס"י בהג"ה קבוע לחומרא אף בסתם יינם דרבנן. ובגבינות עובדי כוכבים יראה להחמיר אף בניכר וכאסור. ומיהו ממ"ש התום' בפסחים ט' ב' ד"ה היינו דספק דרבנן אין ראיה דאדרבא מדלא כתבו ספיקא לקולא אלא כתבו היכי מייתי ראיה דקשיא להו דל"ד למ' חניות דהוה ד"ת ומממ"ש הטור בא"ח תל"ט בביטול הוה ספק דרבנן יש קצת ראיה. ומצאתי ראיתי בט"כ ח"ש פ"ה ק"ד א' וז"ל קבוע כמחצה אם הוא איסור תורה הרי כדאמרן (°) : **לט** ודבר שיל"מ. עש"ך. ובאות נ"ז מסיק דלהר"ב לא מהני בדשיל"ם נפל לים דמטעם ס"ס הוא וס"ס לא מהני אם לא בה"ם ע"ש באות נ"ח. ועיין אות מ"ח ועמ"י כלל מ"ג אות ח' ועיין כה"ג כהגהות הב"י אות מ"ז האריך דבזבחים ע"ד ב' מבואר דשיל"מ מהני נפל לים ולא ידענא דרש"י פי' שם דיוכל למכרו לכהנים אבל לא מיקרי דשיל"ם כמבואר בהערל פ"א ושוב ראיתי להמ"י שכ"כ והיא פשוט ואי משום דר"א הוה בעי למיסר בהערל פ"ב א' לר"ל תרומה דשיל"מ אם כן תיקשי ליה מיסרא דר"ל בזבחים זה לאו כלום דלא ידע ממימרא הנ"ל והא איתותב גם מ"ש בהגהות הטור אות מ"ג וז"ל חהר"ל ובריה ודשיל"מ ש"ך לא ידענא דהש"ך לא הזכיר דשיל"ם שם ועמ"ש באות ל"ב בש"ך : **מ** ונאכל. עש"ך תמה גם כן כמ"ש המ"ז אות ח' ע"ש והפר"ח אות ל"א והמ"כ ח"ש פ"ז ק"ז ב' פסקו כש"ע דאכלו שוגג לישראל שרי והביאו המ"י בכלל מ"ג אות י"ג יע"ש : **מא** אחד. עש"ך ובסימן ק"ם סתם המחבר כדיעה א' יע"ש ובמידי דרבנן בה"מ אין להחמיר : **מב** או. עש"ך ולשונו מגומגם דלמאן דמתיר בס"ו פי' שלא בפנינו פשיטא דנפל לים השאר אסור דכיון שהותרת מתחלה איך תחזור ותאסור אח"כ וסבור הייתי דרבותא קאמר וכן מצאתי למ"כ ח"ש פ"ז ק"ח א' אמנם במלת כיון שכתב הש"ך משמע דטעמא יהיב למלתיה קשה. וכתב המ"כ שם והפר"ח אות ל"ג שאם פי' קודם שנודע התערובות ונאבד אחר כן ונודע הותרו כולם : **והנה** זה אמת ויציב ממ"ש הרא"ש בתשובה כלל כ' סימן י"ז הביאו הש"ך אות מ' (מ"ם ל"מ) דנאכל א' קודם שנודע שרי האחרים וכל שלא נודע אף בלקח מקבוע הוה פי' כמבואר ס"ה. ואמנם קשיא טעמא מאי כיון דרובא דאורייתא וכל דפי' מרובה פי' אמאי הותרו אחרים כשנאכל או נפל לים. והמ"י שם אות י"ב דייק מלשון הר"ב שם כמ"ש פי' לחוד אסור משמע הא נפל לים אח"כ שרי ואין כ"כ הכרע וצ"ע להתיר ואמנם פי' שבא בפנינו יראה דאין להתיר :

כתב הפנים מאירות ח"א סימן ק"ה תמה על הש"ך מהקריב ראש א' הותרו כולן והבל"י אות ל"ם כתב דהתם קודם שנודע יע"ש ואי משום הא אכתי קשה לפי מה שפי' הפ"מ שם רע"כ נודע התערובת דאל"כ לא הוה נדחין אלא שזה הכהן לא ידע אם כן היה בחזקת איסור ומה לנו שלא ידע זה הכהן (ונהי לענין קנסו שוגג אטו מזיד סובר הפ"מ דלא קנסינן בהיכא שזה לא ידע) וקשיא שפיר להש"ך האוסר אפילו פי' בפנינו וזה יש ליישב. ומ"ש הש"ך כיו"ן דנאסר הוא וגם התערובת י"ל דה"ק כיון דנודע ונאסר משא"כ כשלא נודע : **מג** לים. עש"ך והפר"ח אות ל"ד מיקל בנאבד אף שאפשר להמצא ומ"מ יש להחמיר כמ"ש הכ"ם פ"ז מעבודת כוכבים ה"י : **מד** בענין. עש"ך הנה הרשב"א כ"כ בארוך קי"ו א' ויש לומר דה"ק כשהוא לפנינו ופירש א' לפנינו אפ"ה שתיהן אסורות כיון שצריך לדון על שתיהן וה"ה נחתך או נתרסק א' מהן הכין הוא אבל בתשובה סימן שכ"ה הקשה הא דזבחים ע"ד תרי מימרות דרב פי' מ' וס' והמ' מותרים אמימרא דנפל א' לים דהשאר הותרו ותי' דכ"ז שהם בעולם ואתה צריך לדון כו' וכנראה שמפרש מימרא דמ' מותרים היינו בלא תערובת (כמ"ש בתה"א ק"נ) אם כן בפשיטות היה לחלק בין נפל לים ולא פי' ובין פי' מטילא ורפ"ז משמע דבנפל לים אף פי' מטילא הותרו השאר והרשב"א מהמתירין פי' מטילא וצ"ע על מ"ש הש"ך אות מ"ב ובתשובה י"ל קצת יע"ש : **מה** שנאבד. עש"ך ואולי מפני זה כתב בתה"א קי"ו ובתשובה שכ"ה כדי ליישב בנחתך א' אמאי לא אמרינן הך דאיסורא אף שבתה"א אפילו כ"כ ע"ש : **מו** שאנו. עש"ך הא חד בחד כתב הש"ך באות כ"א אף איסור דרבנן ונאבד א' מהם אסור ויבואר שם בקוצר ס"ס אות כ"א : **מז** דמ"נ. עש"ך והמ"י שם אות מ"ו כמגמגם אזה והפר"ח אות ל"ו כתב מראש מפס"ה דכתב איכא חדא דתיהרא משמע אם נפל ב' די בג' ומ"מ העלה להחמיר ועמ"ש באות מ"ח : **מח** אסור. עש"ך תיוהא קא חזינא הכא. הנה הרא"ש כתב הטעם משום ס"ס אמנם הרשב"א בתה"א קי"ז א' כתב ואפילו חד בתרי אם נפל אחד לים הותרו כולן והב"י כתב דמ"ש בקצר (מ"נ א') עשרים הוא לאו דווקא אלא חד בב' וא"י דבהדיא כ"כ בארוך ואם כן ע"כ סובר דלאו מטעם ס"ם קאתינן עליה דאיך יצוייר חד בב' ממ"ש לאכול הנשאר ב' והא וודאי אוכל האיסור גם בת"ח כלל מ"ג דין ג' הביא דברי ב"י בשם רשב"א חד בב' שרי. ובדר' הביא דאדם א' אסור לאכול כו' והם דברים סתומים לכאורה כי להרשב"א ע"כ לאו מטעם ס"ס אלא תלינן בדרבנן דאיסורא נפל ונהי דמחמירין לאכול כ' ב' דאיתחזק קצת איסורא אבל לא מטעם ס"ס להרשב"א גם הש"ך שכתב בר"ס ק"ם נתכוין לרשב"א ואיהו לאו מס"ם קאמר וצ"ע ועמ"ש בקיצור ס"ס אות כ"א וכ"ב שם לענין יבש בא"ם ונפל א' לים אי תולין : **מט** לארם. עש"ך מ"ש דמתום' משמע ב' ב' מותר לאדם אחד לאכול הכל ל"ק ממ"ש התוס' בחולין ק' א' דהתם אוכל וודאי איסור מה שאין כן כאן דאיסור דאיסור לים נפל עמ"ש כמ"ז אות ט' ומ"ש כ' ב"א לא הזכירו היינו כמ"ש ת"ה קע"א דב' ב"א אפשר א"א שרי ועמ"ש בקיצור ס"ם דין כ"א וכ"ב וכ"ג : **נ** ונפל. עש"ך וכ"ר הפר"ח אות ל"ח דתערובת ב' שרי כשאין אוכלן כא' ותערובת הג' אף כא' ובמ"י כלל מ"נ אות כ' השיג על הש"ך במ"ש מאו"ה משמע כן דהמעיין באו"ה כלל כ"ו די"א מבואר להדיא דאין מותר כי אם תערובת ג' יע"ש : **ואני** העני עיינתי באו"ה שם כלל כ"ו ח' ט' וי"א מבואר להדיא כש"ך כדין ח' ט' פירש בהדיא תערובת הב' שרי א' א' וג' בב"א כר"י בעל התום' בזבחים ומ"ש שם מ"ש הר"ם היינו לומר דאף להר"ם ספק איסור הוה כתערובת הב' כמו וודאי בג' אבל להלכה פסק או"ה כר"י דתערובת הב' א' א' שרי וג' בב"א וכמ"ש הש"ך באות נ"ה. ותראה שהש"ך כאן הביא מ"ש או"ה די"א לומר אף לכאורה כתב שם או"ה וז"ל ספק איסור או ב"א מתערובת הב' שרי אבל וודאי איסור תורה אין מותר כ"א תערובת ג' כדאיתא לעיל ל"ח דכ"ל אח"ר מתערובת הב' שכתב או"ה היינו לאכל א' א' אפ"ה וודאי איסור אסור וז"א דהא כתב כדאיתא לעיל ובדין חו"ם פירש בהדי' דב' א"א שרי בוודאי איסור וג' אף בב"א וכל אחד הוא לאו דווקא. ועיין מ"ש באות נ"ג נ"ד נ"ה כביאור דברי או"ה ומ"ש הש"ך דרש"י יודה כמ"ש באות נ"ג (ס"ם נ"ב) הוא ממ"ש רש"י (זבחים ע"ד א') ד"ה אלא דהמ' שפירשו ונפלו למקום אחד מותר תערובת הב' מס"ם אלמא לרש"י תערובת הב' שרי א' א' ומ"ש רש"י ד"ה ר"ש דג' אמצעים שרי בפירש אחד מהן לתערובת ג' היינו כמ"ש המ"כ ח"ש פ"ח ק"ט א' דרש"י מ"ש הג' אמצעים מותרים היינו בב"א לאחר שנפל א' מב' לג' אבל קודם שנפל לג' התערובת הב' בזא"ז שרי כדמוכח ממ"ש רש"י ברב דדוחק להש"ך לומר דרש"י מחלק בין איסור אכילה להנאה : **נא** מהתערובת. עש"ך יפירש הרוב ונפל למקום אחד הוה ככולו וכמ"ש בארוך קי"ר ב' ובקצר מ"כ ב' והוא מזבחים מימרא דרב יע"ש. וכבר הארכנו למעלה אי פירש הרבה בב"א דרך חלוקה יע"ש וכאן אין להאריך. **נב** כולן. עש"ך הנה הכ"מ פרק ז' בעבודת כוכבים הלכה י' תמה דשם פסק תערובת הב' שרי ופט"ו ממ"א ה"י פסק ג' דווקא ותי' דגרס בברייתא דכוס לאוצר כגירסת הרשב"א (ולא מרבוא לרבוא) ובברייתא דרמוני באדן גרס כרש"י ותום' ועבודת כוכבי' דחמירי לא אתי לזלזולא ביה ומש"ה כש"ע ק"ם לא הונח לו בזה ע"כ פסק דב"ש עבודת כוכבים דחמיר דבעינן ג' דוקא. ומהר"מ אשכנז תירץ דיש חילוק בין הנאה לאכילה ואה"נ דלא גרס בברייתא דכוס לאוצר מרבוא לרבוא. וחילוק דהר"ם מרב דאמר מ' למקום אחד היינו תערובות ב' שרי ע"כ דיש חילוק בין הנאה לאכילה. ובמ"י כלל מ"נ אות כ' הקשה מה פריך לשמואל אי כר"י אפילו שאר איסורי הנאה דלמא איסורי הנאה דווקא עבודת כוכבים ולא שאר איסורין עכ"ל ומשום הא לא אריא דא"כ מנ"ל לשמואל הא הא ברייתא דכוס מותר בעבודת כוכבים מנ"ל דר"י חולק עם ר"ש בזה באיסורי הנאה אף עבודת כוכבים שריא ואלא הא קשיא באמת מנ"ל לשמואל דסבר כר"י בחדא דלמא ר"י לא פליג עם ר"ש אלא באיסורי אכילה לא באיסורי הנאה דהא לר"ש הכין הוא דבהנאה ג' תערובת סגי (להר"ם) שוב ראיתי להכר"ו אות כ"ה עמד בזה ולזה יש לנו לומר דגרסינן בברייתא דכוס לאוצר מרבוא לרבוא וכתי' הא' בתום' זבחים ע"ד א' ד"ה פירש דמשום רבי יהודה בר פלוגתא דר"ש נקיט דמאן דאסר אף בתערובות הג' ומיהו מרב ע"כ מוכח דתערובת ב' שרי אף בעבודת כוכבים ומ"מ פריך שפיר שמואל כמאן דהא לא הוזכר דעת החולק בעבודת כוכבים אלא ברימוני באדן אלמא ר"י אוסר אף איסורי הנאה כשאר איסורין ועוד דרימוני באדן אוסרין בכ"ש משמע לגמרי אף הנאה דוודאי דבר הראוי לאכילה מש"ה שרי עכ"פ בהנאה לר"ש בב' תערובת וכ"כ כר"ו בשם בנו בפתיחת הספר והוא פשוט : **ואי** לאו דמסתפינא מחבראי וכ"ש מרבותי אמינא דדברי הר"ם כנים דוודאי דבר חשוב חז"ל נתנו

עליו דין קבוע כמ"ש כל הפוסקים וכ"ה בזבחים אם כן הות כמו תערובת חד בחד ומש"ה תערובת האחת הוא כולו איסור כמו שיתבאר בקונטרס הספיקות דחד בחד חשיב כגופו של איסור ומ"ה אין להתיר אלא תערובות הג' כברייתא דרמוני באדן כר"ש ושם הוזכר נפל אחד לרבוא כו' וכן העתיק הר"מ ז"ל בפי"ט סט"א ה"י דהיינו נפל מקבוע (עש"ך אות מ"ב) משא"כ בברייתא דכוס הוזכר פי' א' מהן וכן העתיק הר"ם ז"ל בפ"ז מעבודת כוכבים ה"י וסובר כהרא"ש פי' שלא בפנינו אסור משום גזירה לחוד שמא יקח מקבוע ומ"מ הקביעות נתבטל ומש"ה די בתערובת הב' וכאסור :

בהא דפריך מ"ש א' מ"מ יש לומר התם איכא ג' ספיקי למאן דבעי ג' ולמאן דבעי ב' איכא ב' בב"א משא"כ א' מס' דאיסורא ברובא הוה כוודאי כמ"ש הרשב"א בת"ה ק"נ א' אם כן ליכא אלא ב' ספיקות בזא"ז או חד ספק בב"א וי"ל . שוב ראיתי בפ"מ למס' זבחים העיר קצת בזה יע"ש : **נג** ומ"מ. עש"ך ועט"ז אות י' ותוכן כוונתם דהב"י שכתב ומשמע מרש"י כו' קאי אמימרא דרב (אף שהב"י כתב שמא שאני אוכל הוא לאו דווקא דטבעת כו') אבל תערובת ג' שרי אף בב"א ומ"ש הש"ך כ"מ מרש"י ירצה בזה דהב"י כתב דהר"ם כרש"י ע"כ היינו שגורס כרש"י לא דסובר כרש"י מדדייק הב"י מרש"י במ"ש פירשו מועטין שוה לישנא דרב ע"כ ליכא למימר שרש"י סובר כר"ם שיש חילוק בין עבודת כוכבים לשאר איסורין (כמ"ש הכ"מ פ"ז מעבודת כוכבים או כתי' מהר"ם אשכנז) א"כ אמאי לא דייק ליה טפי מברייתא דרימוני באדן שפי' רש"י תערובת הג' שרי ות"ת אמצעים לאחר שפירש מס"ם היה לב"י לומר היינו בזא"ז לא בבת אחת דליכא אלא חדא ספיקא דתערובת הא' הוה כולו איסור כדבעינן למיסר קמן בעוה"י . ועל מימרא דרב בתערובת הב' בהנאה (או עבודת כוכבים) פשיטא היא דבב"א ליכא אלא חדא ספיקא גם אי אפשר לומר דרב דנקיט פירש אחר ממקום למקום אחר ע"כ ומשם לתערובת ג' (וכמ"ש הס"י שם אות כ' אף שדוחק גדול הוא) מכל מקום הוה ליה למידק לחב"י מרמוני באדן דמדרב אין מוכח כלל דאימא בתערובת הב' מיירי והב"י רוצה לדייק בנ' (כפי הבנת הר"ב בהג"ה) אשר ע"כ מוכח להיפך דנ' מותר אף כאחד אם נאמר דרש"י והר"ם אחודים הם ויש לחלק בין עבודת כוכבים לרימוני באדן וגם אם נאמר דרש"י דלא כר"ם אם כן וודאי דתערובת הנ' לרש"י כאחד שרי ומנא ליה לומר להר"ם אינו כן :

ועיין מ"י כלל מ"נ אות כ' האריך להשיג על הש"ך ולפי מ"ש אתי שפיר הכל ומ"ש המ"י להר"ם תערובת הב' אסור אף א"א אלמא דא' כוודאי איסור חשיב ליה אם כן ה"ה תערובת הג' בב"א אסור דאיכל א' מתערובת הב' יע"ש ולדידי אין זה מוכרח דאף דניסא תערובת הב' אסור להר"ם אף שפי' א' לנ' אפ"ה הב' נשאר באיסורו וס"ס לא הוה דאמרינן איסורא ברובא בב' אשתאר אכתי י"ל דמש"ה ב' אסור להר"ם דגזרינן אטו ב"א משא"כ תערובת הג' וקיל יותר אפשר אף להר"ם ג' בב"א מותר ומנ"ל להחמיר כולי האי ומה שכתב הש"ך ד"ה צל"ע כמ"ש התוס' ד"ה פירש דרש"י לא פי' כן והא רש"י נמי מפרש כתוס' דתערובת ב' שרי כדמוכח ממימרא דרב בדרש"י ד"ה אלא ומ"ש רש"י בר"ש דהערובות אמצעיים שרי לאחר שפי' היינו אף בב"א . הנה יש לומר דהתוס' סוברים תערובת אמצעיים בב"א אסור אף לאחר שפי' א' לנ' וזה דלא כרש"י והטעם דאיסורא ברובא אשתאר וכן מצאתי למ"כ ח"ש פ"ח ק"ט א' שפי' כן למ"ש התוס' ובקונטרס לא פי' כן . והמ"י שם כתב שדוחק גדול הוא ולי העני ריחק הזה דרך מרווח הוא כמו שאגיד . כי המעיין בתוס' שם (זבחים ע"ד ב') ד"ה ואי שפי' ר' אליעזר וכרבי אליעזר דאמר שנים שנים מש"ה נקט מרבוא לשלשה ומשלשה למקום אחר דאמצעיים שרי ב' ב' וע"כ שלשה והוא דחוה ד' יע"ש וזה שרש"י שם ד"ה ואי כתב דלשון א' ישר ה"ט כיון שפירש כברייתא דרימוני באדן מרבוא לשלשה ומשלשה למקום אחר מותר היינו הכל אף תערובת ב' בב"א לאחר שפי' א' לתערובת נ' ולא אסרינן כה"ג איסורא מתוך רובא (דלא מחמירין כולי האי בתערובת ב') אם כן למה לי בתערובת נ' שלשה ב' והוא סגי לאכול בב"א דאיכא וודאי חדא דהיתרא משא"כ התוס' סוברים תערובת ב' בב"א אסור ומילי מילי קתני מותר כ"א כדיניה תערובת ב' בזא"ז וג' בב"א ולז"א לשלשה דאי ב' והוא נשאר אחד באיסורו (ורש"י לא ניחא ליה מילי מילי) ומ"ש התוס' שם שלשה מותרים דברובא איתא הוא לתת סער לדבריהם והבן . ומ"ש התוס' ד"ה פי' ומשלשה לשלשה הוא כפי תי' הא' בגמרא וסוברים חד בחד לאו תערובת מקרי כמו שאבאר :

ועיין כ"מ פי"ו מט"א וצ"ע דגמרא ערוכה הוא ב' והוא שוב ראיתי בכנה"ג הרגיש זה ובפ"ז מעבודת כוכבים הביא הכ"מ הגמרא ועיין בת"ח כלל מ"נ ד"ז מ"ש מד"ט משמע תערובת ב' בעי רוב ומרשב"א אין משמע כן צ"ע דלהר"ם ג' דוקא אם כן ב' בעינן רוב דא' הוה כגוף איסור משא"כ לרשב"א דב' שרי . עיין מ"י שם אות כ"ב וכ"ג ולא הבנתי לכאורה יע"ש ואין להאריך : **נד** ודאי . עש"ך ועמ"ש באות נ"ה ודע שמ"ש הר"ב אין לאדם אחד לאכול כולם היינו בב"א אבל זא"ז וודאי שרי לאדם א' וכן כוונת התוס' שם ד"ה פי' וה"ה להר"ב בנ' וראיתי להפ"מ בחדושיו לזבחים תמה על הבה"ז במ"ש ג' מחלוקת לרש"י אמצעים דוקא פי' מותר הא לאו"ה אף בזא"ז אסור הקשה דמימרא דרב אינו כן כבר כתבנו כמה חילוקים בין עבודת כוכבים לשאר והמ"י כתב לעיל גם כן איירי בג' וכנראה שזה דעת הר"ב בהג"ה . ומ"ש שם בתוס' ד"ה פי' מכולן ב"א דהב"י נתכוין על ד"ה אלו ולדעתי אינו כן כי בב' או בג' תערובות מודה הטור דאדם א' שרי ונפל לים הוא דכתב הרא"ש בפנ"ה בשם ר"י כן יע"ש היטב . וכ"כ הפר"ח אות ט' מ"ש הר"ב אין לאדם א' לאכול כולן היינו בב"א יע"ש : **נה** אבל . עש"ך כבר השיג על הר"ב לעיל וכאן כתב עוד דבספק איסור משמע מהר"ב דהתערובת הב' א' א' הוא דשרי והמעיין באו"ה יראה דספק איסור בתערובת הב' בב"א שרי . ובמ"ק נתקשתי בזה דהכל טעמא מאי כיון דאליבא דר"י אמרה או"ה דספק א' בגופו לא מהני אמאי בספק איסור תערובת הב' בב"א הוה כמו תערובת א' בזא"ז וס"ס א' בגופו והב' ע"י תערובת לא מהני שוב ראיתי להפר"ת אות מ"ב עמד בזה וכתב דהאמת כש"ך בפי' או"ה (וכמ"ש הי"ך באות ג' ונ"נ וכבר הארכנו לעיל) ומכל מקום להלכה לא כיוונו יפה או"ה וש"ך ותדין עם הי יע"ש . ואני תמה עוד דמאו"ה משמע להדיא התם דוודאי איסור דרבנן שוה לספק איסור תורה וכ"כ הש"ך בשמו אות נ"ד והיינו בתערובת הב' בב"א שרי והא ודאי אוכל א' מתערובת הא' ואנן קיי"ל דאיסור דרבנן בדבר חשוב אפילו באלף לא בטיל אפילו לאכול בזא"ז כמבואר סימן ק"א ס"א ולקמן . שוב ראיתי שאין קושיא דוודאי בתערובת הא' הוה ב' ספיקות מב' ענינים דוודאי יש כאן ספק איסור תורה משא"כ בתערובת הב' דיש ספק אי יש כאן כלל ספק איסור תורה שפיר הוה ב' ספיקות מענין א' דאנו דנין על אותו ספק איסור שמא מותר הוא ושמא לא נפל כלל לתערובת הב' . וכן ודאי איסור דרבנן בתערובת הא' אין מקילין בזא"ז לומר ספק דרבנן לקולא כיון דחז"ל דין קבוע נתנו על התערובת הות כמו חד בחד ואיתחזק איסורא מיקרי משא"כ תערובת הב' לא איתחזק כלל איסורא ובה"ם יש לסמוך על הש"ך בזה ובקונטרס הספיקות אבאר עוד :

כתב המ"י כלל מ"נ אות כ"נ דס"ס ע"י תערובת לא בעי שיאכל ב' ב' דלא כיש"ש פנ"ה סימן נ"ה יע"ש היטב . ואני ההדיוט הכותב ללמוד תורה אני צריך התבוננתי בספרים וראיתי דאיכא לעיונא בהא מילתא . הנה הש"ך בקיצור ס"ס דין א' כתב ספק טריפה לא נודע עד שנתערב בה"ם יאכל ב' ב' ובמ"י שם בקונטרס הספיקות אות ז' כתב שלא ידע מאין לסד לומר כן (וזה לשיטתיה בכלל מ"ג אות כ"ג) וכדין י' כספק איסור שנתערב ברוב ואחר כך א' באחד שניהם אסורים כתב המ"י אות י"ז דליתא יע"ש. תחלה אני אומר שמ"ש הר"ב בת"ח כלל מ"ג ד"ו בוודאי איסור כהר"ב ז"ל נ' תערובת א"כ הני' בגמרא ברימוני באדן מרבוא לשלשה ומשלשה למקום אחר וע"כ תערובת הב' בעי רוב ואיך כתב בד"ז כרשב"א להלכה דתערובת ב' די חד בחד וזה לפי גי' הרשב"א ז"ל ר"ש אומר לשלשה ומשלשה למקום אחר ותערובת א' בעי רוב דליהוי בטל מ"ה כמ"ש בארוך קי"ו א' וכפי הנראה לכאורה זיכה שטרא לבי תרי ומש"ה בש"ע חזר ופסק כהמחבר כלישנא דר"ם ז"ל בפי"ו מט"א ד"י דאף תערובת הנ' בעי רוב (בר"ם סיים ומשלשה לרמונים אחרים והיא היא) . ומ"מ הנך רואה דגי' רש"י ותוס' והר"ם ז"ל ר"ש אומר מרבוא לשלשה ומנ' למקום אחר והרשב"א ז"ל שגורס ר"ש אומר לשלשה יחיד הוא בגי' הזאת והשתא אין לנו לומר אלא א' מב' אנפי או כתי' א' בגמרא זבחים ע"ד ב' דנ' והוא ובעינן תערובת הב' רוב דוקא (ולתוס' ורש"י שרי תערובת ב' כשאין אוכל כא') או כתי' אבע"א כר"א וכפי' התוס' שם ד"ה ואי כר"א דאמר ב' ב' . והמעיין ברא"ש פנ"ח סימן ל"ז כתב וז"ל וליכא למימר בחהר"ל אסרו תערובת א' לאוכלו א' א' ותערובת הב' לאכול שנים ולא כולן כאח' יע"ש הרי תפס בבירור תי' הב' בגמרא וכפי' התוס' שם דמסתבר כן דלתי' א' קשה אמאי בעינן רובא דוקא ואיך שיהיה דעת הרא"ש כן (ויש להעמים במ"ש הב"י דעת הטור כרשב"א ולא כתב כאביו) וא"כ לדינא צ"ע (°) ; ובקונטרס הספיקות יבואר . מ"ש הכר"ו אות כ"ה להר"ם תי' אבע"א אינו כתוס' דהר"ם פי' אלא תרתי היינו שנפלו ב' ופירש"י הא ר"א באכילה ז"א דהא אמרינן אחרות באחדות אסורין בהנאה ר"א אומר יוליך ליה"ם הא כ"ז שלא הוליך מודה דאסור בהנאה ומה יוסיף תת כח אכילה לענין איסור הנאה : **נו** י"א . עש"ך ויש לראות ס"ס ע"י תערובת לאו מתורת ביטול אלא ס"ס גמור הוא שמא לא נפל האיסור מתערובת הא' ושמא בתערובת הב' לא זו שנפל מא' ומ"ש מס"ם דמעשה . ועיינתי שם בתשובת הרא"ש כלל ב' דין א' והכוונה ע"י תערובת כיון דאיתחזק איסורא (דהיינו ספק נולד בי"ט) לא מקילין להתיר ע"י תערובת לומר שמא אין זאת אבל היכא שב'הספיקות מגוף המעשה אם היה כלל איסור מקילין: **נז** אין . עש"ך משמע דנפל לים גרע מספק ספיקא דתערובת והמחבר משמע דעדיף שהרי בספק ספיקא דתערובת לא התיר אלא בנ' ואלו בנפל מתיר בס"ס לחוד ויש לעיין :

כתב המ"כ בח"ש פ"ם ק"ט ב' כל הנ' דרכים (ר"ל נפל לים או פי' שלא בפנינו או ב' תערובת) שייכים ביבש בא"ם בפחות מששים עכ"ל והמנחת יעקב כלל מ"נ אות כ"א הסכים לזה . וא"י למת'יחסו זה לעצמו ולמ"כ ובאו"ה כלל כ"ו דין י"א מבואר כן להדיא דבאינו מינו פחות מששים ופי' א' שלא בפנינו להרא"ש אסור ולהרשב"א שרי יע"ש עוד מיס יבש באינו מינו ונאכל א' בשוגג קודם שנודע שרי ומיניה נפל לים אחר שנודע. וב' תערובת אפשר אף להמחבר דאוסר היינו שתערובת האחד הוה קבוע כמחצה וכולו איסור משא"כ יבש בא"ם מדברים המתבטלים אפשר כ"ע מודים דב' סגי וכבר צדדנו בש"ך אות י"ר בזה והבאתי דברי הרשב"א בארוך קי"ו ב' יש אומרים דלא מקילין נפל לים אלא באותן שהן למעלה מס' ולא ביבש יע"ש . ובאו"ה שם די"א משמע ממ"ש פי' אסור להרא"ש שיקח מקבוע כיון דלא הוה אלא איסור דרבנן וה"ה יבש בא"ם דמ"ה בטל הוא ומדרבנן בעי ס' גזרינן שיקח מקבוע . משמע הא אי הוה מן התורה לא גזר שיקח מקבוע אף שאין ניכר האיסור וזה קצת ניגוד למ"ש הש"ך אות י"ז והבן : **נח** מכח . עש"ך והיינו ע"י תערובת אבל ס"ם דמעשה יש להקל באין ה"מ : **נט** אם . עש"ך וכבר כתבנו טעם הדבר דספק א' כיון בשל תורה להחמיר בדשיל"ם עשאו כשל תורה משא"כ ס"ם דאף בשל תורה לקולא ולפ"ז בס' א' בגופו והב' ע"י תערובת דבשל תורה להחמיר ה"ה בדשיל"ם ויבואר בקו"ה : **ס** אם . עש"ך לישנא דהמחבר הוא כלשון הטור עפ"ר אות כ"ט ובמחבר לא שייך זה יע"ש וס"ם קשה דהיל"ל ספק טריפה כו' אסור אם הוא מדבר החשובים שוה עיקר אבל לומר דבעי רוב בדברים המתבטלים זה לכאורה פשיטא ובתה"א קי"ו א כתב נ"ם לספק טריפה שנתערב שאין מתירין אא"כ חתיכה הראוי' להתבטל מצד עצמה ברוב קשה פשיטא דבאין ר"ל בטילה בלא ס"ם אפילו וודאי איסור. ואולי רמז להמחבר בזה דבא"ם דבעי ס' ביבש אם ספק בעינן ששים ול"ת דווקא בלח החמירו בו דבעינן ב' ספיקות מענין א' כמו שכתב הפ"ת אות ח"י יע"ש קט"ל דה"ה יבש באינו מינו בעינן ס' וכחהר"ל לא בטיל :

עיין לבוש פ"ח פסק ב' תערובות סגי ובסימן ק"ם פסק ס"א בעבודת כוכבים ג' תערובות הפך פסק הר"ם ז"ל וכתב הטעם דעבודת כוכבים תערובת הא' מ"ה אסור מלא ידבק הלכך בעינן ג' תערובות יע"ש וצ"ע דמכל הפוסקים ומתוס' משמע בזבחים ע"ד א' ד"ה ונפלה דנפל לים התירו רמ"ה אף עבודת כוכבים ברובא בטיל ותלינן שאני אומר ואף די"ל דס"ס הוא מ"מ התוס' ושאר פוסקים לא כ"כ וצ"ע : **סא** שכיון . עש"ך יש לראות דס"ס דגוף המעשה עדיף מב' תערובות דאלו ב' תערובות להמחבר לא מהני וחד בחד אף לרשב"א לא מהני דהוה כגופו של איסור ואפילו איסור דרבנן חד בחד ונאבד א' אסור עש"ך דין כ"א דאיתחזק איסורא ואלו ס"ס דגוף המעשה אף באיסור תורה לרוב הפוסקים מותר כמו ההוא דס"ם כדבעינן למימר קטן בעוה"י א"כ ה"א ספק א' בגופו וב' ע"י תערובת קיל טפי דלאו איתחזק כו' קט"ל דלא או דשאני ד"ת דתחמיר טובא . והנה המחבר השמיט תערובת חד בחד דאסור ובטור הביאו מרשב"א תה"א קי"ו א' אלא משום דאין נ"מ לשיטתיה דבעינן ג' תערובות משתרי אף שספק הא' חד בחד הוה ספק איסור ומותר בב' תערובות אח"כ כמ"ש הר"ב בהג"ה ס"ח (ומה שהשמיט המחבר דאם רוב מתערובת א' נתערב הא' בב' הוה כאלו כל התערובת הא' בב' והוא מזבחים ע"ד א' פי' ס' אסור קשה למה השמיט דא"ל דפי' בלא תערובת מיירי התם דלהלכה קיי"ל וודאי כן כל שיש רוב מתערובת הא' אסור עיין תה"א ק"כ ב') הן אמת מ"ש הש"ך דספק איסור בתערובת הב' אף המחבר יודה בו א"י הא בת"ח כלל מ"נ ד"ו בספק איסור נקטיה כרשב"א ובוודאי כרמב"ם משמע דלהר"ם ז"ל אף ספק איסור בעי נ' תערובות . ובמ"י כלל מ"נ אות נ"ב כתב כן דחד בחד הות ספק איסור ודי בב' תערובות וצ"ע דאפשר חד בחד איתחזק איסורא והוה כל א' כגופו של איסור ובעי ג' תערובת ועמ"ש בדין ט' וכ"א כ"נ ד"ה יע"ש : **סב** וי"א . עש"ך במהדורא קמא הארכתי ועתה במהדורא בתרא ראיתי כי טוב לקצר . הנה הפר"ח אות ס"ו תביא בקוצר נ' שיטות בהבנת דברי ר"י הזקן דנתערבה אספיקא קאי ולא הוה ס"ס . שיטה א' דעת הרא"ה ז"ל בב"ה קט"ו א' דס"ס לא שרינן אלא כשספק אחד שרי מ"ה ומדרבנן אסור הקילו בס"ס הא כל שהספק א' מ"ה ספק ב' אסור מדרבנן דאין חילוק בין כשהס"ס בענין א' נמי לא שרי אלא כשהספק א' מדרבנן וההיא דפ"פ מ"ה אוקמיה בחזקת היתר (ובט"ה השיג דאיכא חזקה דבתולה ולזה יש לומר דספק א' הוא שמא באונס עיין תוס' כתובות ט' ד"ה לא ומדרבנן אסור רצון רוב דרבנן והגמרא נקיט שמא לאו תחתיו לאו דווקא ותחלה אנו אומרים שמא באונס) וזו השיטה היא נ"כ שיטת ס' התרומה סימן ע"ו דאין מחלק בין גוף אחד אלא כשהספק אחד איסור תורה יע"ש . ומ"ש הרא"ה דמדרבנן אסור הא מ"ה עכ"פ שריא א"י מנא ליה הא אימא איסור תורה אית ביה ואפילו אלף ספיקות וממ"ש הרא"ה בפ"פ מ"ה שרי ומדרבנן אין להאמינו על פיו יראה דלהוציא אשה מבעלה אמר כן אבל בעלמא שוויא אנפשיה חתיכה דאיסורא אפילו בדרבנן . ועיין פני יהושע בקו"א לכתובות דף י"ד סט"ו כ"כ שכל פ"ם האמור בתלמוד ספק א' מ"ה מותר יע"ש והנך רואה שזה מחלוקת בין הרא"ת להרשב"א והרשב"א מביא ראיה מב"ק י"א שליא יע"ש . ובמקום אחר הארכנו מכמה ראיות ואי"ה בס' שושנת העמקים אבאר זה . שיטה הב' הוא נ"כ שיטת הרא"ה שם ב' ל"א דטעמא דר"י הזקן דספק א' בגופו וב' בתערובות אסור כל שספק א' מ"ה הא בגוף א' אף מ"ה אפ"ה שרי והנה ר"ת סובר אף ספק אחד מ"ה ואפי' ב' ענינים שרי וסבור הייתי דר"ת לשיטתיה כפי מ"ש התוס' זבחים ע"נ א' ד"ה רבי יהודא ומנחות כ"ב ב' ר"ה מכאן דר"ת סובר לרבי יהודה מין במינו אף ביבש לא בטיל ורב ושמואל נמי הכין סבירא להו ואפ"ה מתיר רב בזבחים טבעת במאה ונתערבה אח"כ דשרי מס"ם אף שספק אחד מ"ה ומיהו המעיין שם ז"א ואין להאריך . שיטה הג' הוא דעת הרשב"א במ"ה שם דספק א' בגופו וב' ע"י תערובות אף בדרבנן כל שיש דררא ד"ת כמו ביצה בי"ט אחר שבת דגזרו כו' אבל באיסור דרבנן שאין לו שרש מ"ה לא . ואמנם המ"ז באות י"ד כלל העולה כו' דאף שאין לו עיקר רק מדרבנן אפ"ה ספק אחד בגופו לא מהני ועמ"ש שם :

והשתא מבואר מ"ש הש"ך דלהמחבר גבינות עובדי כוכבים ה"ה ביצה ספק נולדה בי"ט דעלמא כו' והוא שיטת הט"ה והר"ב מיקל כשיטת הרא"ה בל"א דבעינן דווקא שיהא ספק אחד מ"ה ובגוף וב' ענינים לא הוה ס"ס הא ספק דרבנן אף שיש חשש איסור תורה הוה פ"ם אף שני ענינים . ומיהו דשיל"ם כ"ע מודים כה"ג ספק א' בגופו דאסור אף בדרבנן שאין לו שורש בתורה כדמוכח מסקנא דר"א בביצה וכמ"ש בט"ז אות י"ד וע"ש בנה"ך ואף בה"ם אסור ועמ"ש בש"ך אות נ"ח . ולפ"ז הר"ב מיקל . ומ"ש עוד הש"ך די"ל דהרב מחמיר י"ל בב' אנפי דהר"ב בתערובת חד בחד ואח"כ נתערב עוד להמחבר מענין אחד הוה ס"ס ולהר"ב כיון שספק א' מ"ה אסור וזה אינו חדא דכ"ע מודים בזה כמ"ש התה"א קי"ו א' ועט"ז אות י"ב ועוד דלהרב והמחבר ג' תערובת בעינן ואין נ"מ בזה וראיתי במ"כ ח"ש פ"ם קי"א א' שרוצה לפרש כן דעת רמ"א וז"א ועמ"ש באות ס"א . הפן הב' דלהר"ב אף בענין וגוף א' כל שיש להפריד הספיקות והספק האחד מ"ה אסור כההיא דפסחים ט' חבר שהניח מגורה ועבודת כוכבים מ"א נדה ט"ו יע"ש ועמ"י כלל מ"ג אות כ"ז וז"ש הר"ב ונודעו שני הספיקות ביחד כההיא דפ"פ שא"א שיבואו אלא ביחד כמ"ש הרשב"א בתה"א קט"ו א' ומ"ש דמר אמר חדא כו' הם דברים פשוטים . ומ"ש לעיין במהריב"ל ח"נ סימן ק"נ (ט"ס ק') עיינתי שם וצ"ע טובא מה דמשמע מדבריו דלהרשב"א כהבנת דברי ר"י חד בחד ואחר כך נתערב בב' שרי וברשב"א מבואר ההיפך וביותר במ"ש הרשב"א בתה"א קט"ו א' דחד בחד כגופו יע"ש ושוב ראיתי לחפר"ח אות ס"ז עמד בזה . עמ"ש לקמן בדין י"ם מתשובה ההיא :

דיני ספק ספיקא

א סג לא . עש"ך מסקנתו דכל שספק א' בגופו וב' ע"י תערובת אף לא נודע אסור וב' ספיקות מענין אחד בעינן לא נודע ולפ"ז ההיא דפסחים ט' ועבודת כוכבים מ"א ושאר דוכתי או דמיירי בלא נודע או ספק הרגיל מהני ועמ"י כלל מ"ג אות כ"ז . ויראה לי דהא דספק א' בגופו וב' ע"י תערובת לא הוה ס"ס היינו מדרבנן ומן התורה בכל ענין הוה ס"ס דמטעם רובא הוא וכן משמע מפוסקים והתה"א קט"ז כ' ראוי לחוש לחומרא ואף הר"י דאוסר משמע רק מדרבנן . ובקיצור ס"ם דין א' כתב הש"ך להקל בה"מ בתנאי שלא יאכלנו כא' ויאכל ב' ב' וסעודת מצוה . והמ"י בקונטרס הספיקות אות ה"ו השיג ע"ז דבלא נודע יש להתיר אף בלא ה"מ ואין צריך לאכול ב' ב' . ובכלל מ"ג אות כ"ג דחה דברי יש"ש בג"ה סי' נ"ה דאין צריך לאכול ב' ב' כס"ס דתערובת ובאות כ"ה דחה סברת האוסרים בלא נודע ועיקר ראיה שלו דמהרא"י בהגהות ש"ד סי' פ"ה סובר לחלק כן יע"ש ומשום הא לא אריא דהב"י מביא המ"כ בסי' נ"ז ואעפ"כ חלקו עליו כל האחרונים . והפר"ח אות מ"ז אוסר ע"כ אין ראוי להתיר בלא ה"ם . ולכאורה יש לתמוה על המ"י דמכלל מ"ג אות כ' האריך שאין לזוז מפסק הר"ב דג' תערובות בעינן ומשמע דמסכים ג"כ בספק איסור בעינן ב' תערובות אם כן פשיטא דאין להתיר ספק איסור בתערובת הא' כ"א בה"מ עש"ך אות נ' וס"א . ובל"י בקו"ה אות ו' האריך דבעינן שיאכל ב' ב' והביא מר"מ ז"ל דבעינן ג' תערובת ובנפל לים די בס"ס אלמא נפל לים קיל (עש"ך אות נ"ז) ואפי' הכי בעינן ב' ב' כ"ש ס"ם תערובת יע"ש . והנה הר"ם סובר אנא תרתי קאמינא נפל ב' לים עיין כ"מ פ"ז מעבודת כוכבים ואף אי כוונתו דחזינן להר"ם נפל לים קיל ממילא לדידן כו' אין זה הכרח . ומיהו התוס' זבחים כ"כ יע"ש ע"ד ב' . ויראה דוודאי כיון שאפשר לאכול ב' ב' ולא אחד אחד יש להחמיר . ומה שכתבתי דספק אחד בגופו כו' הוה ר"ל מדרבנן היינו שנתערב אח"כ חד בחד ומ"מ וודאי אי ספק איסור נתערב חד בחד ולא נודע אין להתיר אף בה"מ וצ"ע:

ובדברי קדשו של תה"ד בפסקיו סי' ק"ל כתב לאמר על ששאלוהו עז אחת ילדה שני שעירים וא"י איזה יצא ראשונה דסבר השואל דהוה ס"ס שמא ילדה כבר ושמא זה יצא ראשון והשני פטור מבכורה השיב התה"ד דספק תורה לא מהני כמו ס"ם דרוסה הביאו הש"ך ג"כ בדין י"א והכה"ג בהגהות הב"י אות קי"ט בסי' נ"ז עמד בזה דמהרא"י גופא בפסקיו חזר וסובר לא נודע לא מהני ולקמן אדבר בו בהך דביצה מספק טריפה גם משמע חד בחד הוה ס"ם אי לאו דספק אחד כמו דרוסה לא מהני יע"ש :

אחקור בקצרה . א' ספק אחד בגופו פלוגתא דרבוותא וב' ע"י תערובת אי מהני אי לא . ב' ספק איסור תורה וע"י גלגול בא לאיסור דרבנן דלא אמרינן ספק דרבנן לקולא . עש"ך בדין י"ט בביאוריו ובקיצור ס"ם אי לא נודע ספק איסור עד שנעשה דרבנן אי יש להתיר בה"מ גם כן או דוקא ס"ם מתירין בכה"ג לא בספק תורה ועל ידי גלגול בא לו שהוא בדרבנן המשל בזה ספק איסור תורה נפל למינו בלח לרוב אי מהני בלא נודע כו' . ג' ספק איסור תורה שנפל לא"מ וסלקוהו וספק אי היה ס' אי נדון כס"ם או לאו :

הנה דין הג' יראה לפשוט ממ"ש השבות יעקב ח"ב סימן ק"ט בעגל ספק טריפה ונמלח הוה ס"ס שמא כשירה ושמא הלכה כראבי"ה דבמליחה כ"ק וס"ס מענין א' דאנו באין לדון על בשר הנמלח לא על העגל וכ"כ במ"י כלל מ"ג אות כ"ד על מ"ש הרשב"א בתשובה ח"א מאלמנה ממשפחה שנתערב ספק חלל דאף דספק אחד בגופו מ"מ אנו על האשה דנין ובה ב' ספיקות מענין אחד ומשמע אף נודע ספק הא' כבר . וראייתו ממ"ש הש"ך בדין ו' ביצה שיש בה ספק אי נולדה מכשירה או מספק טריפה דלגבי ביצה ב' ספיקות מענין אחד יע"ש . ומ"מ

לא הבינותי דלשם הש"ך אין מתיר כ"א בנתערבו התרנגולים תחלה וא"כ באלמנת עיסה שפיר משא"כ בעגל שנמלח וה"ה כרון דידן איכא לעיוני בית ויראה בה"מ יש להתיר ובדין ד' ובדין ו' אבאר עוד . ובספק הב' כאיסור תורה ועל ידי גלגול הוה דרבנן בלא נודע . הנה בשו"ת מהריב"ל ס"ג ק"ג כתב וז"ל בקיצור . כשור ספק טריפה ובשלו בכלים ולאחר מעל"ע אי הוה ספק דרבנן לקולא והשואל דעתו דתלוי בפלוגתת ר"ת ור"י והריב"ל ג"כ דעתו כך כמו שיראה הרואה שם וא"כ בלא נודע הספק עד שנעשה דרבנן יש להתיר בה"מ . וכ"ת דהש"ך כתב לאכול ב' ב' ולא כולו כאחד בלא נודע והא אף כא' מותר מטעם ספק דרבנן לקולא בלא נודע י"ל ודאי לאכול שלא בבת אחת לא שייך ה"מ אבל ודאי אי בישלו כאחד דהוה לת וה"מ יש להתיר כאמור מטעם ספק דרבנן לקולא אלא שראיתי לשו"ת מהר"ם אב"ד דק"ק לובלין סי' ה' בתב ההש"ך דוקא התיר ב' ב' אבל ספק תורה וע"י גלגול דרבנן לא נודע לא מהני יע"ש והמעיין בריב"ל יראה כדברי וככה"ג סי' ג"ז בהגהות ב"י אות קי"ט כתב דמ"כ בב"י שם קאי אספק דרבנן לקולא יע"ש וספק א' בפלוגתא דרבוותא הכה"ג שם אות קכ"ב כתב אף ספק פלוגתא דרבוותא כן הוא וראיה מכתבים ק"ל עכ"ל וכ"כ בסימן זה . ועש"ך דין י"א שאלה דעז ילדה שני שעירים דהשיג מהרא"י אף דספק פלוגתא דרבוותא הוא ואף שיש לדחות מ"מ מדברי השואל שם סי' קכ"ט יש ללמוד כן יע"ש (°) . עיין בב"ש אה"ע פי' ב' אות י"א וכמ"ש בספר גינת וורדים כלל ס"ח יע"ש :

ב כתב או"ה . עש"ך הפר"ח והמ"י והבל"י האריכו . ובעו"ה שדרכי החכמה נעלמו ממני אמרתי לפרש קצת באורך אולי אזכה להבינם . הנה המ"י בקו"ה אות ז' מחק תיבת "ספק מ"ש הש"ך בקיצור ס"ס בד"ב והבל"י בקו"ה אות ז' כ"כ בשם הפר"ח . ולפי דבריהם יהיה הפירוש באו"ה הכי מתחלה כתב ביצה מודאי טריפה וספק אי נגמרה בקליפה ונתערבה הוה ספק א' בגופו ורמי ממש לספק טריפה שנתערבה אלא דאו"ה קמ"ל דל"ת העמיד העוף בחזקה מהרוב ולאחר שנגמרה הביצה בקליפה נטרפה כמו גבינות . ומ"ש או"ה ול"ד לגבינות קאי נמי על דין א' . אמנם קשה טובא דמה ס"ס שייך א"ג נגמרה בקליפה קודם אכתי הות ודאי איסור דרבנן עס"י פ"ו בש"ז ז' וש"ך ח' . ואיכא איסור דרבנן בדברים חשובים אין בטל כמבואר סי' ק"א ס"ב בהג"ה ולקמן בקיצור ס"ס דין כ"ג . ע"כ נראה דכולה חדא הוא וה"ק האו"ה ביצה בקליפתה "מספק טריפה שנתערב אין להפריד כו' ותחלה אמר דמס"ס דתערובת פשיטא דלא אלא אפילו ס"ס דשמא אין טריפה ושמא נגמרה קודם לכן דמ"ה הוה ס"ס ומדרבנן ספיקא חדא שמא אין טריפה תלינן לקולא כמבואר דין י"ו מ"מ כאן לא הוה ס"ס כלל דהם ב' גופים . ומ"ש או"ה והלכך אף נתערב והעתיקו הש"ך דין ג' הם דברים ראשונים דבהכין איירי קודם אלא דמפרש טעמא דמלתא וכדבעינן למימר לקמן בעזה"י :

ומה שפירש הש"ך דברי או"ה במ"ש דהתרנגולת היתה בחזקת טריפה דמתרץ בזה דל"ד לגבינות כו' . צריך התבוננות כו גם כמה שעשה כלומר . הכר"ו בבית הספק נתקשה בזה מה ענין ביצה דאנו רוצים להתיר מס"ס לגבינות דהיתר הוא מכח חזקה ופי' דקשיא ליה מגבינות בסירכא דמתירין מס"ס אף דספק א' בגופו כו' ועל זה תי' דהתם נחלבה בחזקת כשרות והאריך עוד ובדין ד' אבאר . והנה מ"ש דקושיא הוא מס"ס המעיין באו"ה בכלל מ"ט מבואר להדיא דאוודאי טריפה דהחלב מותר דאוקי אחזקה קשיא ליה מ"ש מביצה מספק טריפה והכי קשיא ליה רגימא אוקי אחזקה דמעיקרא העוף (מחמת רובא) והשתא לאחר שנגמרה הקליפת הביצה נטרפה ומן התורה שריא וליכא כ"א איסור דרבנן בביצה תו אמרינן ספק דרבנן להקל ושמא אין התרנגולת טריפה . וכ"ת כל שבא ע"י גלגול לא אמרינן ספק דרבנן להקל עיין דין י"ט י"ל דבב' גופים אמרינן ספק דרבנן לקולא ומנא אמינא לה ממ"ש בש"ך סי' פ"ו אות י"א והפר"ח שם אות י' וכאן דין ח' הקשה הפר"ח ביצה בתרנגולת שספק נבילה הביצה מותרת אף שעל ידי גלגול הוא כיון דב' גופים הם יע"ש . והכוונה בזה בשלמא ספק דרופה ע"י תערובת לא אמרינן לישתרי האיסור עצמו כיון שמתחלה היה ספק תורה משא"כ ביצה זו מעולם לא היה עליה כ"א דרבנן וכמו שאני עתיד לבאר זה בדין י"ט . ה"ה ה"נ ביש ספק אי נגמרה בקליפה . ולזה תי' או"ה דבגבינות בשעת תליכה היו הגבינות והפרה בחזקת כשרות משא"כ ביצה לא מבעיא בהיה ספק והשילה ביצה דלא על העוף דנין אלא על הביצה דאסור מ"ה אלא אפי' נמצאת ביצה לאחר שחיטה במעיה והתרנגולת ספק טריפה אסרינן אדרבה העמד על חזקה דהשתא כמו שהיא ספק טריפה היתה מקודם ונהי דחזקה דהשתא אין כלום נגד חזקה דמעיקרא (כמ"ש בס' ג"ו וא"ת בספר שושנת העמקים אבאר עוד) מ"מ כיון דעל העוף אין אנו דנין (דאין נפקותא בזה) אלא על הביצה אדרבה חזקה ההשתא לגבי ביצה אלימא דאיזו חזקה טובת היה לביצה והו נ"ל . ומפני שלא תפרש מ"ש או"ה "וגם היתה בחזקת טריפת טעמא יהיב למילתיה ולומר דמש"ה לא הוה ס"ס אף שלכאורה ב' הספיקות באין כא' לגבי הביצה (כמ"ש בדין ד') ה"ט דעוף בחיים עומד בחזקת איסור ומחזיקן מאיסור לאיסור (עס"י ב') והוה ס"ס במקום חזקה כה"ג שספק אחד בגוף כו' ותש"ך אין רוצה לפרש כן (עיין מה שכתב בס"ז אות ט"ו) לכן עשה כלומר דמלת וגם לאו טעמא אלא לתרץ קושיא דל"ד לגבינות :

ואני תמה על מ"ש הש"ך בדין א' דמאו"ה משמע דאין לחלק בין נודע או לא נודע . ממ"ש או"ה גופא כלל מ"ט ד"ב וי"א הטעם דחלב מותר מס"ס שמא כשירה ושמא עתה נטרפה בדאיתא לעיל בספק דרוסה אף שאיסור תורה כל שאין הספק ע"י תערובות מותר אף באיסור תורה וי"מ דהתם טעמא שהספיקות לא נודעו ביחד אלא נודע מתחלה שהזאב דרס ובאותו פעם לא חיה אלא ספק א' יע"ש . הרי דאו"ה גופא מצדד בזה לחלק בין נודע או לא נודע (°) וצ"ע בכל זה : **ג** והלכך . עש"ך (כ"ז לשון או"ה שם עד עכ"ל בדין ד') ואף שיש בביצה ב' ספיקות קודם שנתערבה ונאמר כל שיש ב' ספיקות אף שספק א' ע"י גופו כו' מידי איסור תורה נפיק (כמ"ש בכמה דוכתי ובדין ד' אבאר עוד) מ"מ הוה כודאי איסור דרבנן עכ"פ ותו לא מהני תערובת כמבואר בק"א ולקמן בקיצור ס"ס בדין כ"ג דאיסור דרבנן דינו כתורה לענין תערובת כל שהוחזק שם איסור :

ד ודוקא . עש"ך ויש באן עיון דק . וכפי מה שאני מבין מדברי הש"ך ז"ל הוא כך . דספק א' בגופו וב' ע"י תערובת חד בחד כמו ספק טריפה חד בחד יצא מכלל איסור תורה אף לר"י בעל התוס' רק מדרבנן אסור הוא והלכך ספק שנתערב חד בחד ונמצא ביצה שידוע שלא נגמרה בקליפה קודם ספק טריפות הביצה שרי דשמא מכשירה ושמא אין התרנגולת טריפה ואף דספק א' מ"ת הוא הא ליתא דבתרנגולת ליכא ספק תורה שכבר יש בכל אחד מהן ב' ספיקות שנתערב חד בחד וכיון שכן יצאו מכלל ספק איסור תורה . משא"כ אי לא נתערבו התרנגולים הביצה אסורת דאיך תאמר שמא מכשירה ואת"ל מספק טריפה שמא אין טריפה תרי מיקל אתה בספק תורה שכבר אסרתו התרנגולת מספק טריפה שבה ואין בכך שבאחרונה אתה מיקל בספק תורה שכבר אסרתו או בראשונה . והשתא מקשה הש"ך לנפשיה א"כ בדין הג' ביצה מספק טריפה וספק אם נגמרה כו' ונתערבה אמאי אסורת והלא הביצה אין בה ספק תורה דיש בה ב' ספיקות שמא נגמרה ושמא אין טריפה (ומ"ה הוה ב' ספיקות) וכיון שכן יצא מכלל ספק תורה א"כ לישתרי בתערובת עכ"פ . ויש לתרץ כיון דמ"מ יש כאן ספק איסור בתערובת זו ויש ג"כ עכ"פ איסור תורה מתחלה עכ"פ הוה כודאי איסור דרבנן שנתערב דלא בטיל . אבל לשון הש"ך קשה להולמו שכתב דמתחיל בספק תורה וצ"ע :

ולפ"ז הדין כך הוא ב' תרנגולים א' ודאי טריפה ונתערבו ונמצא ביצה א' וא"י אם נגמרה כו' אסורה דכל אחת מתרנגולת אסורה מספק איסור תורה וגרע מספק איסור דחד בחד איתחזק וכגופו מיקרי אף לענין איסור דרבנן עיין דין כ"א . וא"כ איך תדון ושמא מכשירה והלא כבר אסרתו התרנגולת מספק חד בחד איך תתיר מה שאסרתו ואף דלגבי ביצה באין ב' ספיקות כאחד מ"מ א"א מתירין דל"ד לפ"ס וכאמור . דהתם בגוף ובענין א' משא"כ כאן . אמנם כן אי לא נתערב התרנגולים תחלה אדרבה יש להתיר הביצה דהוה ס"ס גמור בביצה שמא מכשירה כיון שניכרים התרנגולים ואת"ל מטריפה שמא נגמרה קודם לכן הקליפה והוה ממש דומיא דפ"ס דלגבי ביצת ב' ספיקות בענין וגוף א' וא"א להפריד ביניהן וכ"ש בא' ספק טריפה דאז שרי הביצה בין נתערבו תחלה התרנגולים ובין ניכרים כל שיש ספק אי נגמרה בקליפה :

אבל אי ידוע שלא נגמרה בקליפה אז הדין כך בספק טריפה ונתערבו התרנגולים שרי הביצה כו' ואי לא נתערבו התרנגולים אסור הביצה דספק הב' שמא אין טריפה אתה מתיר מה שאסרתה כבר ספק תורה כיון דלא נתערבו ואין חילוק בין אם תתחיל בספק תורה מעיקרא או אח"כ בדכתיבנא לעיל . וכ"ש כשא' ודאי טריפה דאז אף נתערבו תחלה תרנגולים כיון שידוע שלא נגמרה כו' אסורה הביצה ופשוט הוא . ואמנם לשון הש"ך מ"ש וכן ביצה ספק מטריפה ודאי "אף "על "גב שנתערבו חד בחד וכן בדין ד' בקיצור ס"ס כ' "ואף "על "פי שנתערבו כו' משמע לכאורה וכ"ש כשלא נתערבו וא"י אם נגמרה בקליפתה אפ"ה אסורה וצ"ע ואפשר דה"ק אע"ג כו' כלומר ל"ת דקיל הוא הואיל ונתערבו אלא חמור הוא . ומ"ש הש"ך לתרץ אמאי בספק איסור תערובת הב' שרי כא' והא הוה כמו תערובת הא' בזא"ז וכבר עמדנו ע"ז בש"ך אות נ"ה ומתרץ שפיר דבתערובת הב' לא איתחזק איסורא וספק הב' אין איסור תורה שכבר נתבטל בתערובת הא' ברוב מ"ה משא"כ תערובת הא' יש כאן ודאי ספק איסור הלכך כשתתחיל בספק איסור אתה מתחיל באיסור תורה וכן אתה עושה ב' גופים כיון דאיתחזק איסורא . ובזה א"ש כל התילוקי דינים הנ"ל . וכל זה כתב הש"ך שס"ש האו"ה ספק טריפה ואע"ג דלא נתערב אלא חד בחד דדוקא קאמר "הא לא נתערב אלא ניכרים אסורה הביצה אף מספק טריפה וא' כשירה דאל"כ אלא או"ה מיירי בין נתערב וכין לא נתערב איך סתם וכתב א' וודאי טריפה אף שא"י אי נגמרה כו' הביצה אסורה ואמאי אלא מיירי בנתערב כדכתיבנא לעיל בזה . אמנם הפר"ח דין יו"ד חרה אפו בו ובאו"ה וכתב שלא כיוונו בזה להלכה . ולפי דבריו נהפוך הוא ב' תרנגולים א' ספק כו' וניכרים הביצה מותרת דב' ספיקות בביצה באין כא' שמא מכשירה ושמא אין התרנגולת טריפה ובנתערבו הוה כ"א כגוף האיסור חד בחד הוה כגופו של איסור ולית כאן ספק שבא מכשירה עכ"ל . הנה י"ל נהי דחד בחד כגופו של איסור מ"מ מידי ספיקא לא נפקא . ומ"ש כשניכרים הביצה מותרת מי יתן אזכה ואבין איזו חילוק יש בין הא לבין דין ביצה מספק טריפה וא"י אם נגמרה כו' דיש ס"ס בגוף הביצה ובאין כאחד בביצה ואף שהפר"ח כתב שם דבב' גופין לא אמרינן ס"ס כמו שכתב הרא"ם ז"ל בביאוריו למגלה התם קאי אטומטום אינו מוציא מינו שמא הא' זכר וא' נקיבה וס"ס בב' גופים לא אמרינן יע"ש (ע"ש ברא"ם ומגלה תקנה היא ועשאוהו כשל תורה) מ"מ ל"ד לביצה דב' ספיקות כא' אלא ע"כ כיון דאתה דן על הספק טריפה ממילא אתה רן על התרנגולת ואיך תתיר מה שאסרת . ומעתה אבוא למה שכתבתי בדין א' ומ"ש השבות יעקב בח"ב סימן ק"ט ספק טריפה שנמלח דהתיר שמא קיי"ל כראבי"ה דמליחה כ"ק (עס"י ק"ה) ושמא אין טריפה דב' ספיקות באין כא' על הבשר הנמלח לא ידענא איזו חילוק יש בין הא להך דב' תרנגולים שלא נתערבו להש"ך דביצה אסורה וה"ה ביצה מספק טריפה וא"י אי נגמרה דאף להפר"ח אסור . ואף שי"ל התם להתיר לדעת הפר"ח כיון שלא הוחזק איסור מ"מ בספק טריפה שנפל לא"מ וספק אי יש ס' אין להתיר אף בה"מ מטעם דהוחזק איסור . וכר"ו בבית הספק כתב על דין או"ה ביצה מספק טריפה וא"י אי נגמרה למה אסורה והא דומה למ"ש התוס' (צ"ל רש"י) בכתובות י"ד א' ד"ה תרי דס"ס שמא לא נתגרשה אמו ושמא בן ט' לראשון דומה לביצה ולי י"ל דהתם איכא חזקה דא"א באמו ולומר שלא נתגרשה אלא מדרבנן אסור או תרי ותרי מיירי דהוה ספיקא דרבנן (עיין כתובות כ"ב) וא"כ בדרבנן לא בעינן ב' ספיקות בענין א' ועם זה י"ל קושית הפוסקים באלמנת עיסה סוף דבר אני העני מחמת שדרכי החכמה נעלמו ממני והדברים עמוקים וארוכים לכן אני נבוך בדין הזה של הש"י ובדין מ"ש בדין א' אמנם בלא נודע יש להתיר שפיר כדכתיבנא (°) :

דע דכל מ"ש בדין ג' ד' היינו למ"ד ביצה לא בטילה וכ"כ ז"ל והוא פשוט דלמ"ד בטילה ה"ה כאן . ואמנם אם יש ב' כשירות וא' וודאי טריפה נתערבו מבואר בס"ו בהג"ה כל דפריש מרובא והוא באו"ת כלל כ"ז ד"ד ועש"ך שם אות ל"ז ובמ"ש : **ה** הילכך . עש"ך והכוונה אף דבכל א' מתרנגולים יש ס"ס בלא"ה ויצאו מידי ספק איסור תורה כמ"ש בדין הג' מכל מקום כיון דיש כאן וודאי ספק איסור דומה ממש לביצה מספק טריפה וא"י אי נגמרה בקליפתה שנתערבה דלא מהני ה"ה כאן ולישנא דספק א' מ"ה לאו דווקא אלא הכוונה כל שיש בו איסור תורה אף שע"י גלגול דרבנן הוא אין אתה עושה ב' גופין להקל וצ"ע קצת : **ו** וסמה . עש"ך והוא מבואר דאף לא נודע שרי וכל שאסור לא מהני לא נודע עיין דין א' ובקיצור ס"ס דין א' : **ז** ויצא . עש"ך ונלמוד מדין ב' תרנגולים א' ספק ונתערבו ה"ה כאן אבל לא נתערבו החנויות לא כמו ביצה ולשיטת הפר"ח נהפוך הוא ול"ת דביצה גוף אחר הוא לז"א דאין לחלק ביניהן : **ח** אבל . עש"ך והוא פשוט ששוה לביצה שנמצאו ב' ביצים ה"ה כאן · והכלל בזה כל שי"ל שאין כאן ספק איסור כלל ש"ד הא כל שיש כאן וודאי ספק איסור אין מתירין וכבר כתבנו לעיל מה שיש לעיין בזה : **ט** ונראה . עש"ך בכאן יש לשאול ספק א' בגופו כו' אי מן התורה אסור לדעת ר"י דהלכתא כוותיה או כל שיש בב' ספיקות אף בב' ענינים מ"ה שרי ומדרבנן אסור א"ת שרי מ"ה קשיא הך דהבא בנפל לים גמי הוה כאן מדרבנן כיון דליכא ביה איסור תורה דיש ס"ס וא"ת אסור מ"ה תרוץ לי מ"ש הש"ך דין ד' דב' תרנגולים א' ספק טריפה ונמצא ביצה א' בניכרים הוה ספק א' מ"ה ובנתערבו חד בחד הוה ספק דרבנן ויש לומר דכל שיש ס"ס מ"ה מותר אלא דמ"מ הוה כוודאי איסור דרבנן ותד בחד באיסור דרבנן כתב הש"ך בדין כ"א דאיתחזק איסורא לא אמרינן ספק דרבנן לקולא . ולפי מה שיתבאר שם דיש מקילין ה"ה כאן . וכמ"י בקו"ה אות י"ו מתיר בכאן מטעם דא"א דנין על הנאבד ואין מוכרח כ"כ אמנם מ"ש כאן צ"ע :

י כתב עש"ך והם דברים פשוטים לדעתי דבספק איסור בתערובת הב' כולו כא' או ודאי איסור בתערובת הג' א"א בעינן רוב בתערובת הב' הא חד בחד הוה כתערובת הא' וזה דוקא ביבש אבל בלח ור"ל שסלקוהו לחתיכת חלב כיון שא"א דנין רק על הפליטה מקילין שפיר אף בפחות מרוב וה"ה א"מ ול"ק מ"ש הפר"ח דין י"א והמ"י בקו"ה אות י"ט דמ"ש מתערובת דהכא מיירי שסלקוהו ובטעמא מקילין . והיינו כשנתערב ברוב אבל ספק איסור חד בחד ונפל לקדירה וסלקוהו אסור ול"ד לד"ר ביצה מב' תרנגולים חד בחד ואחד ספק איסור דהתם בביצה לא איתחזק איסורא . ואמנם מ"ש הש"ך וכ"מ באו"ה כלל מ"ז באמת צ"ע דהתם בגבינת חהר"ל יע"ש והמ"י הרגיש בזה :

ומה שיש מהתבוננות בדברים הללו הוא דתיפוק ליה דחלב בשומן מין במינו עס"י צ"ח מדרבנן נמי בטיל ביבש ברוב וכמ"ש הפר"ח וכ"ת מטעם חהר"ל מיירי הא בורכא דשומן וחלב לא מיקרי ר"ל (ע' סימן ק"א בברכשה) . ואולי מחמת דבר שבמנין מיירי . וכ"כ בכר"ו אלא מ"ש שם דאיסור דרבנן בלח אין צריך ס' כמ"ש הש"ך בק"ט לא ידענא מהו דא"כ בלא ס"ס הוה דרבנן שיש חד בתרי מעיקרא . ואמנם הדבר הקשה עלי הוא דכשניטות אי סלקוהו מקדירה וליכא רק פליטה אמאי לא מותר מטעם חד בתרי כמבואר סימן ק"א דחהר"ל שנתרסקה בטילה היא וכ"ש הטעם דאין ר"ל . וכ"ת הטעם חמור מניטותה דאיך תתיר פליטתה והיא גופא עדיין באיסורה קימא הא מנ"ל וציר חגבים יוכיחו ועוד הא טעמא קאמינא דהטעם אין ר"ל :

אך יאמר דהיו כאן שלש חתיכות א' ספק חלב וב' היתר דבר שבמנין והוה איסור דרבנן מטעם מנין ואח"כ נאכל אחד מהן בשגגה דהשתא אם נתרסק א' מהב' הנשארים לא הותר מדרבנן דליכא עכשיו רוב (ומדרבנן מעולם לא הותר) ומש"ה מטעם ס"ס קאתינן עלי' וצ"ע (°):

יא גרסינן . עש"ך וכ"כ הפר"ח אות י"א דל"מ כשספק א' מתיר טפי מאחרון דהוה ס"ס אלא אפילו כשמוסיף במציאות כמו ילדה זכר ונקבה שמא נפתח רחמה כבר קודם לידה זו ואת"ל עתה מ"מ שמא נקבה ילדה קודם . אלא שבמ"י בקו"ה אות כ' והכר"ו פקפקו על זה והם כתבו דווקא התם דאיך תאמר שמא באונס ואת"ל רצון שמא בקטנותה כיון דהודית שהיה ברצון תו ליכא לספוקי בקטנה דאין לה רצון וכ"ת תתחיל הכי שמא בקטנותה ושמא באונס דבעינן מתהפך יע"ש ומ"מ לדינא י"ל כהש"ך וצ"ע בה"מ . ומה שיש לספק בזה אי ס"ס מש"א מ"ה לא הוה ס"ס או מדרבנן וממ"ש הרא"ה ז"ל בב"ה קט"ז א' מס"פ דס"ס שהוא באיסור תורה מ"ה הוא ס"ס ומדרבנן אסור (והו לשיטתו אף ב' בגוף א') ולהוציא אשה לא החמירו יראה דמש"א הוה מ"ה דאל"כ איך מוציאין ודוחק לומר דסובר כהר"מ ז"ל בחל' א"כ פ"ג ה"ב יע"ש והלכה כתו' דכולן חולקין על הרא"ם וכ"כ המ"י שם ומ"מ צ"ע דאפשר ס"ס מש"א ממש כמו ההיא דפ"ס מ"ה לא הוה ס"ס :

והוי יודע שהט"ז בסימן ש"ו אות ה' הניח דברי מהרא"י ז"ל בפסקיו בצ"ע וכוונתו דלא הוה ספק א' בגופו כיון דקודם לידה אין על מה לחול הספק הא' שמא ילדה או לא ילדה והוה באין ב' ספיקות כא' וכתב עוד שם דבב' זכרים שפיר כתב רמ"א דאסורים דא' וודאי בכור דהוה כב"א כו' הלשון מגומגם וה"ק כיון דב' ספיקי סותר כ"א חבירו הוה כמו ב' שבילין דספק טומאה ברה"ר טהור ואפ"ה בב"א מדרבנן טמא ה"ה כאן דעיקר ההיתר מס"ס וסותר א' חבירו (עיין ב"ק י"א בתו' שם ובספר ג"ו דברנו מזה ; ומ"ש הט"ז דהוה כב"א קשה דבאדם א' אף בזא"ז כב"א דמי) . וי"ל בב' תערובת התערובת הב' מותר א' א' לרוב הפוסקים והא ספק הב' סותר כל א' חבירו וסבור הייתי לחלק בין ס"ס בדאוריי' כמו בב"ק י"א וכין דרבנן כי היכי דמ"ה חד בתרי בטיל אלא שבד"מ בא"ת תל"ט אות ב' משמע דאף בדרבנן בל שא' סותר חבירו אין ס"ס ומדרוסה דמחלוקת ר"י ור"ת אי הוה ס"ס בגוף הא מטעם שא' סותר חבירו הוה ס"ס ובספר גנת וורדים נסתפקנו בתו' ב"ק י"א ד"ה דקא מטהרת אי דווקא שהב' ספיקות א' סותר חבירו או אף כשא' סותר וצ"ע(°): **יב** אלא . עש"ך ועיין מ"ל בפי"ט מא"ב ואי כאונס לא עשאה זונה אפשר ה"ה פיתוי קטנה לא עשאה זונה ואין הספק א' מחמיר יותר משני בפ"ס (דלא תימא באונס לא עשאה זונה דזונה דקרא רצון משמע ופיתוי קטנה רצון הוא אלא דלא נתכוין למעול באשה דאין לה דעת . ובהא דשני תערובות בס"ס מותר הא כולו כאחד לא אף דספק דרבנן להקל בלא איתחזק מ"מ קבוע דרבנן הוה כחד בחד ויש סיוע למ"ש הש"ך דין כ"א ושם יבואר) ואין עת האסף פה :

יג כתב . עש"ך והנה נקיט למשל בעלמא דבלא"ה לא הוה ס"ס נגד חזקה . ומ"ש דגרע משא"א ירצה בזה דהתם בפ"ס שמא באונס ואת"ל ברצון דיש חשש אכתי בקטנותה וכן להיפוך משא"כ כאן איך תאמר שמא במיעוט כתרא ואת"ל לא במיעוט בתרא אלא שאתה חושש להחמיר אכתי שמא במפרקת אין זה חשש דבמפרקת פשיטא אתה מיקל . ואמנם מ"ש ועוד דתוכל לומר מיד שמא בעור יראה לכאורה דה"ק כשתאמר את"ל לא במיעוט בתרא אלא בעור וק..ת קצת יראה

לכאורה דה״ק דבשחיטה לאו ס״ס דכשתאמר שמא בעצם ואת״ל בעור כו׳ והלכך לא הוה ס״ס וצ״ע. ועיין בסימן ק״צ בש״ך אות מ״ה ובמ״י בת״ה הלכות נדה סימן ק״צ אות ל״ו יע״ש:

יד וכ״כ. עש״ך וכלל העולה מזה דכל שיש ב׳ צדדין ותוכל להתחיל באיזה צד שתרצה בעינן מתהפך ואמנם ב׳תנאים צריך לזה האחד שיהיה ב׳ צדדין בגוף א׳ לאפוקי ב׳ גופים כמו נשבר הגף ונקיבת הריאה דשני גופים הם צריך אתה לדון תחלה על הגף ולא בעינן מתהפך וכן בב׳ מקומות ספק עאל ואת״ל עאל שמא לא דרס א״צ להתהפך. אבל מזמן לזמן שמא לאחר שחיטה נשבר ארכובה ושמא לא יצא לחוץ עד שאתה מתחיל כך תתחיל להיפך וליכא ס״ס והפר״ח אות י״ג האריך להשיג ע״ז וכתב דהוה ס״ס והרואה יראה כפי מה שחילק הש״ך אין סתירה מאותן מקומות וכ״כ במ״י בק״ה אות כ״ג (ומה שכתב הפר״ח על הרמ״ע דבאין עור חופין רובו לכ״ע טריפה לא הבינותי עס״י נ״ח). וההיא דפ״פ שהקשו בתוס׳ שמא מ״ע ושמא באונס אין צריך להתהפך דבתולה זו בחזקת שאין בעולה א״כ מתחלה צריך לדון שמא מ״ע (וק״ק מנשבר הרגל) וכ״כ הכר״ו בבית הספק: **טו** ונראה. עש״ך ולהלכה קיי״ל כן לחומרא דס״ס שאין מתהפך לא הוה ס״ס ומ״מ צ״ע בס״ס לאיסורא דהוה נמי ס״ס והולכין להחמיר אף בדרבנן כמו שאבאר במחודשים אי נימא דכל שאין מתהפך לא הוה ס״ס כלל או דלמא לחומרא אמרינן כן ולא לקולא מאחר די״ת בדבר:

והני יודע דממ״ש הרמ״ע בתשובה מבואר שם דווקא באיסור תורה בעינן מתהפך הא באיסור דרבנן כמו דשיל״מ וכדומה (בה״מ) לא בעינן מתהפך שכ״כ שם בסימן קכ״ו וכיון שכן מאי חזית דתתחיל הכי תתחיל הכי ובדאורייתא ספיקו לחומרא משמע הא מדרבנן לא בעינן מתהפך וכן נראה לי וצ״ע: **ומה** שכתב הש״ך בשם תשובת ר״ש לרמיון נקטו דלהלכה מעמיד אפילו באלף לא בטיל ולדידן אף הועמד בפרחים אסור וכ״כ המ״י בקו״ה אות כ״ד ועיין בדין ח״י: **טז** והיכא. עש״ך והם דברים פשוטים דממ״נ מ״ה יש ס״ס ובדרבנן די בספק א׳ כל דלא איתחזק איסורא. ואמנם מ״ש כן משמע מאגור שהביא בדין י׳ צ״ע כי שם אף מדרבנן יש ב׳ ספיקות ושוב ראיתי במ״י בקו״ה אות כ״ו תמה עליו בזה וי״ל בדוחק: **יז** כתב עש״ך הנה תחלה גמגם בדברי הת״ח דכפי המובן לכאורה הדינים אינם אמת דמשמע דאיסור דרבנן שנולד בו ספק אין ניתר אלא שניתוסף עוד ספק או על ידי תערובות רוב וזה אינו אמת דקיימא לן כל ספק דרבנן משתרי בחד ספק: **גם** דברי או״ה נדפסים בטעות בכלל כ״ה דין י״ב במה שכתב ומ״מ צריך ס״ס להתיר ״דהא דאמרינן ספק דרבנן כגון כו׳ הם נדפסים בטעות מלת ״דהא צ״ל והא גם חסר מלת ״לקולא בתר תיבת ״דרבנן וגם אין הכוונה דבשר שנמ״ה דינו כדין גבינות שהם רחוקות זה מזה כמו שאבאר:

הנה הדין נחלק לג׳ (עפר״ת בקו״ה דין י״ד ואבאר בסמוך) ביצת נבילה וכדומה שאסרו משום סייג וגדר אטו ביצת טריפה כל שיש ספק אם זאת ביצת נבילה או לא ספיקא לקולא ככל ספק דרבנן. ואם נתערב ביצת נבילה באלף אסורות (למ״ד כל שדרכו) ולא אמרי׳ ספק דרבנן שמא אין זאת כמבואר בסימן פ״ו וק״א דאיסור דרבנן חהר״ל לא בטיל דאיתחזק איסורא גם דין קבוע עליו והוה כחד בתרי. בשר שנמ״ה אף שיש בו חשש איסור תורה מ״מ חומרא בעלמא הוא קיל טפי מביצת נבילה דל״מ אי יש ספק איזו היא שנמ״ה דשרי כמו ביצת ספק מנבילה אלא אפילו בשנמ״ה שנתערב ברוב והוא חהר״ל ניתר מס״ם שמא לא נתחלף ושמא אין זאת דבדרבנן לא בעינן שני הספיקות מענין א׳ ומיהו הכל ביחד אסור לאכול. והדר אמר ענין בפ״ע והוא הדין הג׳ החמור יותר מן הב׳ דינים הקודמים גבינות עובדי כוכבים שאסרו מדינא מדרבנן מחמת חשש איסור תורה הוה כוודאי איסור תורה ול״מ אי נתערבה גבינות עובדי כוכבים באלף דאסורה דפשיטא דא״נ הוה כוודאי איסור דרבנן כמו ביצת נבילה אין בטילה אלא אפילו יש ספק אי זאת הגבינה של ישראל או שמא הוחלפה בעובד כוכבים דכה״ג ביצה שרי והגבינה אסור דהוה כוודאי איסור תורה וכמ״ש או״ה כלל מ״ז וכמו שאבאר וכצ״ל באו״ה ״והא דאמרינן ספק דרבנן ״לקולא כמו ביצת נבילה כו׳ אבל מה שיש חשש ואיסור תורה היינו גבינות עובדי כוכבים הוה כוודאי איסור ״תורה אבל ״בשנמ״ת לא הוה אפילו כוודאי דרבנן מדבטל ברוב חהר״ל. ומ״ש אחר כך או״ה ומיהו רוב בעינן חוזר אראש דבריו אבשנמ״ה לא אגבינות. והראה שהש״ך ז״ל דקדק בדבריו במ״ש תחלה דגבינת עובדי כוכבים הוה כוודאי איסור ״תורה היינו אי ספק אי הוחלפו דאי כוודאי דרבנן היה מותר כמו ביצת נבילה. ולסוף כתב דעל ידי תערובת אין להתיר דהוה כוודאי איסור והשמיט מלת ״תורה דדי בכך דא״נ וודאי דרבנן לא בטיל כמו ביצת נבילה. ועמ״ש בדין ח״י: **יח** וכ״כ. עש״ך הנה כבר ביארנו זה. ובכאן הוכיח הש״ך ז״ל דדבריו שפי׳ באו״ה כלל כ״ה אמת דל״ת דהגי׳ כמו שכתובה עכשיו אמת ״דהא כו׳ ולומר שגבינת עובדי כוכבים ובשנמ״ה שוין המה וא״כ גבינות עובדי כוכבים על ידי תערובת שרי דהא ליתא דבכלל מ״ז לא התיר אלא ספק אי הוחלפה על ידי תערובת לא גבינות עובדי כוכבים ממש׳ אמנם הא קשיא לי במ״ש הש״ך דמ״ש או״ה גבינות עובדי כוכבים הוה כוודאי איסור ע״כ איסור ״תורה דאי דרבנן ספיקא לקולא זה אמת ויציב דנהי דיש חשש איסור תורה מ״מ לא א״ש במ״ש או״ה כוודאי איסור דרבנן דוודאי דרבנן ספיקו להקל והיה לו לבאר דיש חשש דאורייי׳ גרע מוודאי דרבנן וע״כ כוודאי של תורה קאמר. אלא מה שהוכיח הש״ך מכאן דספק תורה שיש ספק אי זאת היא החתיכה מותרת כיון שעל זאת החתיכה ב׳ הספיקות באין כא׳ דמדהוכרח או״ה לומר דהוה כוודאי איסור ״תורה. קשה נהי דנימא כיון דחז״ל גזרו על גבינות עובדי כוכבים מחמת דררא דאו׳ גרע מספק תורה ועשאוהו בגזירתם כוודאי של תורה אכתי תא בדין ו׳ לא התיר אלא בנתערבו החגויות תחלה וכמ״ש שם דין ז׳ ובדין ד׳ מב׳ תרנגולים דוקא שאין ניכרים כו׳ וא״כ אכתי קשה למה ליה לאו״ה לומר כוודאי תורה. והפר״ח דין י״ד כתב דגבינות עובדי כוכבים הוה כוודאי איסור דרבנן ולא ידענא להולמו דהא באו״ת א״א לפרש כן ואם נאמר דחולק על או״ה מ״מ לקמן ס״ס ק״ח מבואר דספק אי הוחלפו גבינת עובד כוכבים אסור ושם לא ערער הפר״ח ויבואר שם: **יט** ועתה. עש״ך מ״ש דהוה כוודאי איסור והשמיט תיבת ״תורה הוא דהר״ב בת״ח לא בא כאן אלא לומר דאין בטל בתערובת (לא אי ספק אי הוחלפו) ולזה די כוודאי דרבנן כמו ביצת נבילה דאין בטילה ומיהו לדינא אי הוה כוודאי של תורה כמו לקמן ס״ס ק״ח ספק אי הוחלפה אסור. ואמנם כן תדבר הקשה עלי הוא מ״ש הד״ם סימן נ״ז (ט״ס צ״ז) דספק ע״י גלגול לא אמרינן ספק להקל מהיכן הוציא כן אי מבשנמ״ה אדרבה בטל הוא וגרע מביצת נבילה ואי מגבינות עובדי כוכבים התם ע״כ חמור מספק תורה ועשאוהו כוודאי של תורה בגזירתם משא״כ בספק תורה אימא דאה״נ אף ע״י גלגול ספיקו לקולא וצ״ע ומ״מ הדין אמת כל שע״י גלגול לא אמרינן ספיקו לקולא ובתנאי שיתבאר:

ומה שחולק הש״ך בין ההיא דקי״א לכאורה ה״ק דהתם הקדירה בחזקת היתר ולא איתרעי כלל וכ״כ הפר״ח דין ח׳ וצ״ע מצ״ח במינו ונשפך דידוע דיש כאן איסור והמ״י בקו״ה אות ל״ג מחלק חילוק נכון כל שאנו מקילין בספק תורה לומר דמש״ה ליהוי ספק דרבנן לקולא הא לא אמרינן משא״כ בההיא דקי״א וצ״ח וצ״ע:

והפר״ח בדין ח׳ הקשה מ״ש מביצת נבילה שיש ספק בתרנגולת. רצה לומר שהש״ך בסי׳ פ״ו אות י״א ובפר״ח שם יו״ד דביצה מתרנגולת שיש בה ספק בשחיטה הביצה מותרת והא ע״י גלגול דרבנן ותי׳ דב׳ גופים הם הביצה והתרנגולת משא״כ ספק טריפה שנתערבה וה״ח כלים שבישלו ספק טריפה ואף לאחר מעל״ע איך נתיר הבלוע עכ״ל. ירצה בזה דספק טריפה אנו רוצים להתיר הספק עצמו ע״י תערובת משא״כ ביצת מספק נבילה ובביצה עצמה ליכא איסור תורה (ביצת נבילה דרבנן) כה״ג שפיר אף ע״י גלגול לקולא ומשא״כ בנדון מהריב״ל ח״ג שאלה ק״ג בספק טריפה שבישלו בכ״ח ולאחר מעל״ע אין מתירין מטעם ספק דרבנן לקולא דהבלוע בקדירה תחלה אסרתו ועכשיו מתירו והוה גוף א׳ ולא מקילין ע״י גלגול. עוד תירץ הפר״ח דבכלים קודם מעל״ע הוה בהו איסור תורה. ודע אי בישלו ספק טריפה ברוב היתר במינו בלח בכלים יש קצת ג״מ בין תי׳ א׳ לב׳ ויש להחמיר: **כ** ומיהו. עש״ך והפר״ח אות מ״ט ודין ט״ו והמ״י בקו״ה אות ל״ו והמשנה למלך בפ״י דמקוואות הל׳ ו׳ כולם כתבו דהר״ם ז״ל פוסק כר׳ מאיר בטומאה קלה טהור אף באיתחזק יע״ש:

ואני תמה עוד דהא לקמן סימן ר״א סעיף ס״ז עד סעיף ע״א מבואר דספק דרבנן לקולא בטומאה שיש לה עיקר מ״ה ואפילו במקום חזקה ומ״ש הט״ז שם אות פ״ו הוצרך לזה אפילו בטומאה דרבנן צ״ע. והש״ך אות קמ״ה כתב דהוצרך משום רה״ר (עיין מ״ל שם):

שוב התבוננתי בספרים וראיתי בא״ח סימן שצ״ד ס״א ות״ט ס״ו ותט״ו סכ״ג מבואר שם דספק הנוח ודאי לא הוה עירוב ובספק שלא היה לו חזקת כשרות דעת המחבר בתט״ו דסתם כדעה א׳ דהוה עירוב אף דאיכא חזקת התחום ביתו עיין ערובין ל״ו א׳ ובמ״מ פ״ו משבת הי״ג וצ״ל דספק הנוח גרע טפי ובאמת בב״י סימן שצ״ד כתב הכי משמע בעירובין גבי אר״י כיצד ספק עירוב א״כ משמע דאין לחלק בין ספק הנוח. וזה דעת הרשב״א שהביא המ״מ בפ״ו והתוס׳ והרא״ש בפ׳ ב״מ ל״ד א׳ ד״ה שניהם דכל שלא היה חזקת כשרות תו אוקי אתחום ביתו ואף בדרבנן דהרשב״א לשיטתיה בתשובה ת״א דפסק כר״י בטומאה (וצ״ע שהטור בתט״ו פסק הפך דעת אביו) העולה מזה כפי הנראה דספק דרבנן היכא דאיתחזק משמע להקל אם לא בספק הנוח וכדומה בספיקא דגוף המעשה שאז אף בדרבנן להחמיר כמ״ש המ״א בשצ״ד אות א׳ דספק הנוח גרע טפי ועט״ז בת״ט שם אות ו׳ ותכ״ב אות א׳ דספק בשר שלא נמלח דהוה כספק הנוח שרי מטעמא דאיכא חזקה דמסתמא עשה כהוגן:

וראיתי במשנה למלך פ״ד מהל׳ בכורות הלכה א׳ כתב דכל שיש ספק בדרבנן אם נעשה מעשה להתיר או לא נעשה כל כי האי ספיקו לחומרא ודומה לספק הנוח וכתב שמ״ש הטמא ״שירד לטבול היינו ספק טבל כראוי לא שספק אי טבל כלל והניח בצ״ע ממ״ש הר״ם בפ״ו מברכות עיין או״ח ק״ס ס״א. ובהיות הדברים ארוכים אין עת האסף פה ראיתי לקצר ובספר שושנת העמקים אבאר זה ודברי ב״י בסימן ר״א בזה ועמ״ש במחודשים בזה: **כא** ונראה. עש״ך וזה לשיטתיה באות הקדום והמ״י מתיר כאן חדא דאיתחזק נמי היתירא ועוד דספק דרבנן אף בחזקה לקולא יע״ש באות ל״ו ול״ז וי״ל דחד בחד גופו של איסור מיקרי כמ״ש הרשב״א בתה״א קט״ו והבאתיו בט״ז אות י״ד וגרע מספק איסור שיש לו חזקה אלא שהפר״ח דין ט״ו השיג עליו ממשנה דפ״ז דתרומות ופסקה הר״מ ז״ל כפי״ג מתרומות דב׳ קופות א׳ חולין וא׳ תרומה וא״י איזו ונפל א׳ לחולין אין מדמעתן והשיג אמ״ש הש״ך בקי״א אות ד׳ ושם יבואר:

עוד רגע אדבר במ״ש במס׳ מכות ד׳ חביות לים הגדול ״כו׳ ״שמא כו׳ משמע התם דספק דרבנן נגד החזקה לחומרא וככר ממילא טמא כיון דגברא טמא אלא שהר״מ בפ״ז ממקוואות גורס א״א יע״ש ועיין מ״ל פ״ט מאו״ה ואין להאריך: **כב** אבל. עש״ך ויש לעיין אי שרי באיסור דרבנן לאכול בב״א גם ממ״ש נאבד יש להתיר דאפי׳ ישנו בעולם משמע דבין ישנו ובין אינו בעולם אין להתיר רק באיסור דרבנן ובמנחת כהן ק״י ב׳ ובמ״י כלל מ״ג אות כ״א כתבו דאיסור תורה בא״מ שנאבד א׳ מהן ספיקו לקולא וכבר כתבנו מזה למעלה וע׳ תה״א קי״ד ב׳ שהביא חילוקי דעות בזה ומ״מ בקיצור ס״ס דין כ״ב כתב רק אפילו ישנו בעולם כו׳ וא״כ באינו בעולם אפילו איסור תורה אפשר שרי: **כג** ואם. עש״ך ועמ״ש באות הקודם ומ״מ מ״ש הש״ך ד״ת דא ודא אחת הוא יש חילוק דאלו איסור תורה צריך ג׳ תערובות באין ה״מ ואלו איסור דרבנן די בב׳ תערובות באין ה״מ ועש״ך אות נ״ה: **כד** ומה״ט. עש״ך והמ״י בקו״ה אות מ׳ חולק על זה דמ״מ הוה ס״ס וכן משמע דעת הפר״ח וכבר כתבנו מזה בדין כ״א ומיהו זה בד״ח אבל לא ד״ת אף להש״ך שרי כל שנתערב תחלה חד בחד ואח״כ חד בחד מ״מ בין הכל רוב הוא עיין בקיצור פ״ס: **כה** וה״ה. עש״ך וכבר כתבנו מזה בסעיף ח׳ להמחבר בג׳ תערובות משמע דכולם בעינן רוב דווקא יע״ש. ומ״ש ספיקא דאורייתא לחומרא מן התורה הוא דעת הרשב״א ולאפוקי דעת הר״מ ז״ל שסובר ספיקא מ״ה שריא ומדרבנן אסור עיין מהרי״ט חי״ד סימן ב׳ ופר״ח כאן דין א׳ ובספר גינת וורדים כלל ט׳ באורך:

והנה עוד רגע אדבר בענין ספיקא דאורייתא אי מן התורה או דרבנן הר״מ ז״ל בפרק ט׳ מטומאת מת והראב״ד ז״ל בפרק י׳ מהלכות כלאים וכן כתב הר״מ ז״ל פי״ח מא״ב הי״ז (ויש לשאול עבויה בלא״ה חזקה) והרי״ט בח״ב סימן א׳ והפר״ח כאן דין א׳ האריכו ואני אבוא בקצרה. מה שהקשה הרשב״א בתה״א ק״ב מפסח ופרה הא מ״ה ספיקו שרי כתבנו בס׳ ג״ו מפרה איכא חזקה ומפסח יש לומר דסובר כמ״ש הרמ״א סימן נ׳ במים בראש דמחזקינן מאיסור לאיסור כיון בשעה שנולד הספק היה אסור עש״ך שם ועיין בר״מ ריש ה״ש כפי הנראה לא מגה מ״ע לשחוט (ומיהו ז״א) ועיין תוס׳ שבועות כ״ד א׳ פי׳ ריב״א ורש״י כביצה גבי מסוכנת וא״כ אי לא אזלינן בתר רובא היה נולד הספק מחיים ואוקי אחזקת איסור אמ״ה משא״כ באמת דקיי״ל זיל בתר רובא שפיר נשחטה הותרה ומיהו אף להר״מ כל זה באיסורין אבל בטומאה כרה״י טמא והוה וודאי לא ספק ולוקה עליה דמסוטה גמרינן ואף נגד חזקה. וכבר הקשינו בס׳ ג״ו הלשון שכתב הר״ם ז״ל בין בטומאה הוה מד״ס והא בטומאה מ״ה כוודאי. וכתבנו דמיירי באפשר בב׳ נזירים בא׳ שמא דלא מסוטה יליף לה עיין תוס׳ חולין והקשה לי חכם א׳ הא מביאין קרבן טומאה אלמא מ״ה הוא. ויותר היה לו להקשות דאיקבע איסורא דומיא דב׳ חתיכות דמביא אשם תלוי. והנה יש עוד גי׳ בהל׳ ט״מ דכרת אין ספיקו מדרבנן אלא מ״ה ובההיא דב׳ נזירים דמביאין קרבן טומאה יש לעיין מפסחים י׳ א׳ שכתבו התוס׳ בב״א טמאים מדרבנן אף דא׳ ודאי טמא וי״ל התם לענין טהרות שעשו דאוקמיה אחזקה הטהרות משא״כ ב׳ נזירים דאיתרע חזקתייהו כו׳ מביאין קרבן טומאה והיכא דמת א׳ מהם ספיקו מדרבנן לאידך גי׳ דכרת דוקא ספיקו מ״ה:

והא דרובא וחזקה רובא עדיף להר״מ מסברא הוא לא מפרה דלמא כהדדי וספיקו לקולא וצריך שיתיחס אל הספק הזה ח׳ תנאים ואז יהיה ספיקו לקולא מ״ה להר״מ ז״ל. א׳ שאין חזקה לאיסורא דסוקלין על החזקות כו׳ ועיין בפ״ח משגגות ה״ג ״הבא על ספק גרושה אשם תלוי ולישנא דהבא משמע בזנות וליכא חזקה דדייקא ומנסבא עיין תוס׳ כתובות כ״ב א״כ בחטאת קאי. וראיתי בלח״מ שם הביא ד״ה ומ״מ לישנא דהבא קשה (ובמקום אחר אבאר אי בזנות שייך חזקה). ב׳ היכא דסמיא לברורי מ״ה ספיקו אסור ויליף שפיר מפסח עיין פר״ח ומהרי״ט. הג׳ איקבע איסורא כמו ב״ח א׳ חלב אפילו נאבד א׳ מהן ספיקו מ״ה הוא. הד׳ ספק כרת אפשר להר״מ נמי מ״ה לחד גירסא. ה׳ תרי ותרי או פלוגתא דרבוותא אפשר יודה הר״מ ז״ל דמ״ה הוא וכי אמרינן תרי ותרי דרבנן היכא דאיכא חזקה. הו׳ כי אמרי׳ ספק מ״ה שרי להר״מ בספק השקול לא כשהאיסור שכיח או מצוי מהיתר ויבואר זה בס׳ שושנת העמקים אי״ה. הז׳ ספק איסור דממ״כ עושה איסור אף מ״ה אסור עפר״ת. הח׳ בטומאת ספיקו כוודאי ברה״י וברה״ר טהור אף מדרבנן והא דר׳ ינאי דאמר זילו טבילו הוא חומרא בעלמא ואי עשה טהרות טהורים. וראיתי בס׳ קרית ספר למהר״מ טראני ז״ל בפ״ט מט״מ דבר מחודש מאד דס״ס דלא מהני ברה״י בטומאה היינו מדרבנן לא מ״ה וצ״ע ובס׳ שושנת העמקים יבואר בעזה״י: **אמנם** אף שהפר״ח הכריע כהר״מ מ״מ אנן קיי״ל כרשב״א ור״ן ותוס׳ ורש״י דסוברים ספיקו מ״ה לחומרא לא מדרבנן והנ״מ בזה אי מ״ה או מדרבנן לכאורה אין נ״מ דהא הפר״ח פסק כהר״מ ואפ״ה פסק ספק א׳ בגופו וב׳ ע״י תערובת לא הוה ס״ס וי״ל דאיהו פסק דאף דרבנן לא אמרינן ספק א׳ בגופו. גם ס״ס המתהפך יש לעיין:

והנה אי נתערב ספק תורה ביבש בא״מ לש״ך בק״ט דרבנן הוה גזירה לגזירה ה״ה ספק תורה לתר״מ ולדידן אסור אטו יבשלם יתן טעם ויהיה ד״ת. גם ס״ס דהולכין להקל י״ל כמ״ש הרשב״א בת״ה דהוה רוב ולפ״ז ה״ה איסור דרבנן ויש ס״ס להחמיר דאסור משא״כ להר״מ י״ל הטעם דספק א׳ הוה דרבנן ובשיש עוד ספק הוה ספק דרבנן לא מטעם רובא ולפ״ז ס״ס להחמיר בדרבנן לא אמרינן וכבר ראיתי במ״ל פ״ד מהל׳ בכורות ופ״ח מהל׳ שא״ה ת״ת וכתוס׳ עירובין ל״ו ספק טבל ואפי׳ טבל ספק יש כשיעור שיש מחלוקת בזה אי ס״ס להחמיר בדרבנן אמרינן או לאו. ועמ״ש עוד במחודשים: **כז סד** ואפילו. עש״ך וי״ל המ״ב סובר אפילו הרבה ספיקות לא מהני במקום חזקה וכ״כ הט״ז אות ט״ו וא״כ מביא ראייה מבהרייתא דיש ג׳ ספיקות דלא הוה מש״א שמא בתרייתאוא״צ להתהפך דהוה כב׳ גופים (והש״ך אין סובר כן) ועט״ז אות י׳ מה שהקשיתי דהא פסק ס״ס במקום חזקה לא מהני וי״ל דסובר ספק בשחיטה הוה ס״ס גמור שמא במפרקת או במיעוט בתרא או דלא כנגד הפגימה אלא דלא מהני לדידיה במקום חזקה אף אלף ספיקות והלכך כשנתערבה חד בתרי הקשה שפיר. והוא כמו שאומר דס״ס כרוב הוא ואף במקום חזקה מהני מ״ה אלא איסור דרבנן עליה דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא ע׳ בכורות כ׳ ב׳ ד״ה חלב וכפ״י בקו״א בחידושיו לכתובות וא״כ הוה ספק שקול מדרבנן ותו יש ספק ע״י תערובת לר״ת דספק א׳ בגופו וב׳ ע״י תערובת מהני משא״כ לר״י אף ברבנן לא מהני לדעת הט״ז אות י״ד כן יש ליישב קצת דברי הט״ז ועדיין צ״ע: **כח** מ״מ. עש״ך ועפר״ת דין י״ו ומ״י בקו״ה אות מ״ה ומ״כ ח״ש פי״א קי״ד ב׳ כתבו דאף כמה ספיקות לא מהני כל שסותר החזקה וב״כ הט״ב בפי׳ בסי׳ ל״ח דכמה ספיקות לא מהני (דלא כש״ך שנסתפק בכוונתו) ולענין דינא הש״ך והט״ז והס״כ וט״ב כולם סוברים דס״ס במקום חזקה לא מהני אלא דמחולקים לכולהו ג׳ ספיקות לא מהני וכ״כ המ״י ולש״ך ג׳ מהני ואף שכולהו סותרין החזקה מההיא דטריף תליסר חיותא והפר״ח מיקל בס״ס נגד חזקה:

אחקור בקצרה ס״ס פלוגתא דרבוותא או בעיא דלא איפשטא אי מהני במקום חזקה. ב׳ אי מ״ה לא מהני או מדרבנן. ג׳ אי יש חילוק בין כששני הספיקות סותרין חחזקה או כשא׳ סותר. ד׳ ס״ס נגד הרוב מהו:

הנה פלוגתא דרבוותא או בעיא דלא איפשטא לא שייך לומר אוקמיה אחזקה דבשביל החזקה לא ישתנה הדין ול״מ פלוגתא דקיימא דרי גברא אפי׳ ספק איבעיא ומנא אמינא לה ממ״ש הכת״ג בסימן ח״י וכ״ה דספק נבילה משכחת בספיק׳ דדינא והוא מהגהות אלפסי (ס׳ דרך תמים) והפר״ח בסימן כ״ט אות א׳ ד״ה אך והתב״ש בסי׳ כ״ט דבספיקא דדינא לא שייך לומר הלכת כפלוני דחזקה מסייע ליה וזה פשוט. ותדע דאפילו ספק טריפות בעי׳ דלא איפשטא או פלוגתא באורייתא טריפה ולא אוקמינן אחזקה מחמת רובא וכ״ת דיצאה הבהמה מרוב הא בורכא דאנן ה״ק הא היה לה חזקה מקודם מחמת רובא ונוקמיה אחזקה (עס״י פ״א ונ׳) ואני תמה ממ״ש הפר״ת בסי׳ ק״י כאן כלל א׳ ובקיצור ט״ם דין י׳ דפלוגתא ובעיא מ״ה אוקמיה אחזקה וסותר למ״ש בכ״ט והכין הלכתא דפלוגתא או בעיא לא אוקמיה אחזקה וא״כ כ״ס בפלוגתא או בעיא הוה ס״ס ועמ״ש במחודשים. ויראה דמ״ה אפשר דהוה ס״ס דהוה כרוב ומדרבנן אמרינן סמוך מיעוטא לחזקת והו״ל פלגא והלכך באורייתא מחמירין ובדרבנן יש לצדד ולזה י״ל מ״ש הש״ך ג׳ ספיקות

מהני דס"ס הוה כספק השקול מדרבנן וספק הג' הוה ספק דרבנן . ומיהו כ"ז כשב' ספיקות הם נגד חזקה אבל כספק בשחיטה המשל בזה שחט בסכין והולך כל הסכין ושהט רק רוב משוער דליכא אלא חדא ספיקא שמא במשהו לאחר הרוב ואח"כ נתערב כו' ולא נודע אין להתיר כלל בה"מ וסעודת מצוה דבהא אפשר כ"ע מודים דספק א' כמאן דליתא דמי דסותר חזקה ובשלמא כשיש ב' ספיקות נגד חזקה אמרינן רובא עדיף מחזקה משא"כ הכין וה"ה אם ב' הספיקות באורייתא וא' סותר החזקה מ"ה הוא ועדיין צ"ע (°) וס"ס נגד הרוב אם הרוב מדרבנן כההיא דפ"פ (עיין תוס' כתובות ט') ס"ס עדיף משא"כ אי הרוב מ"ה לא מהני ס"ס כמו שיתבאר בדין ל"ג . ומ"ש הכר"ו בבית הספק ראי' מתוס' כתובות דס"ס אלים מרוב דרבנן וחזקה לא אלים אין ראיה דס"ס עם החזקה אלים מרוב דרבנן . ואל תשיבני מממון דאוקמי' אחזקה בפלוגתא דשאני להוציא ממון ועוד דקים ליה כו' : **כט** אך . עש"ך והכר"ו בבית הספק כתב דדרוסה התיר ר"ת ספיקא ע"י תערובת והא שמא דרס בסימנים והוה ספק בשחיטה ולדידי מהא לא איריא דאיכא נמי חזקה מבוררת בשעה שנולדה לא היתה דרוסה (עס"י ע"ט) ועוד חזקה מרובא ולא הוה ס"ס במקום חזקה ומ"מ הדין אמת דנקב בוושט במקום שחיטה הוה חזקה כמ"ש בדוכתי טובא ובשו"ת בס' ג"ו הארכתי ועתה אכתוב בקיצור המהרש"א ז"ל בבכורות כ' ב' ד"ה חלב כתב בפירוש כן ואף שדבריו שם צ"ע (עמ"ש בסי' ל"ג) והפנים מאירות ח"א סימן א' והכר"ו בסימן ל"ג ובבית הספק . ועתה ראיתי בשו"ת הגאון מוהר"ר מרדכי זיסקינד רוטענבורג סימן ד' כ"כ בפי' אמנם בסימן ל"ד כתבנו שהכ"ת א"א כך ושם נתבאר (°) וצ"ע : **ל** ויצא . עש"ך ור"ל בדין ז' נתערבו החגויות ספק עם היתר ונמצא חתיכה שריא משא"כ הכא שספק א' סותר החזקה : **לא** ואפילו . עש"ך דכל דלא הוה ס"ס דינו כספק איסור שנתערב כיון דיש כאן וראי ספק איסור : **לב** מיהו . עש"ך ספק פגימה שנאבד הסכין ראי לפנינו הוה חסרון חכמה ומיהו ס"ס שמא בבתרייתא כתב לעיל דאין מתהפך ויש לעיין אי בעינן כאן שנתערבו החתיכות מעיקרא או לאו ספק א' מדרבנן סמוך מיעוטא כו' ומיהו אי לאו ס"ס משום דרבנן יש חשש איסור תורה כגבינות עובדי כוכבים ומשמע לכאורה מכאן דס"ס שאין מתהפך מ"ה אסור וצ"ע : **לג** לעיל . עש"ך וראיה מפ"פ דהקשו התוס' ממ"ע ותירצו לא שכיח וכן ספק דרבנן לא אמרינן בשכיח לאיסור ואף ספק א' אין שקול לא הוה ס"ס אמנם אי רוב מדרבנן הוה ס"ס ויש לעיין אי ב' ספיקות סותרין הרוב דהוה מדרבנן מהו ויש לראות בדרוסה דכתבו התוס' פד"א ל"א חולין מ"ג דשכיח אפ"ה אי לאו ספק א' בגופו וב' ע"י תערובת היינו מתירין וצ"ע וי"ל : **לד סה** ונשבר . עש"ך ועמ"י בקו"ה אות מ"ד דהס"ב סובר חסרון חכמה הוה ס"ס ויש להחמיר . וכתב הפר"ח בקיצור ס"ס אות מ"ד ס"ת יע"ש ויש כמה חילוקים אזכיר קצתם . ספק כחל וקדירה דלא ידעינן כמה בלע או כמה נפיק לכ"ע לא הוה ס"ס או ספק דרבנן להקל דכ"א יבוא לשער לפי אומד דעתו . ספק שחכם א' אינו יודע לשער או ספק הוראה זה לא מיקרי ספק להלכה . ספק שעכשיו אין חכם שיוכל לברר כמו נשבר הגף בה"מ יש להתיר : **לה סו** אעפ"י . עש"ך ומיהו בדיקה שע"י טורח כי הכא חר"ב מיקל אבל שאלה בעלמא צריך כמו בריש פסחים לישיילי' וסי' א' רוב מצויין כו' ועי' בתורת השלמים הל' נדה סי' קפ"ח אות א' דחזקה עם ס"ס א"צ שאלה ומיהו שם י"ל דרכה לטבול וצ"ע . ועל מ"ש הש"ך ראיה מזבחים המ"י בקו"ה אות מ"ה תמה עליו דנפילה וראית טריפות וראי הוה בל שלא נבדקה ואף לר"ת לא הוה ס"ס עכ"ל ולי העני אין מכאן חרדה די"ל כמ"ש בשו"ת דבר שמואל ז"ל סימן ע' דנפולה הל"מ היינו אם נהרסק וכל שהריסוק לא מחמת הנפילה כשירה (עמ"ש בנ"ח) והביא כמה ראיות דנפולה קודם בדיקה ספק ולא וודאי וברוקת הל' טריפות ספק נפלה על מתניה כשירה מס"ס הרי דברי הש"ך ברור מללו ועיין בר"ם ז"ל פי"א משחיטה ה"א : **לו** ויען . עש"ך ומה שהביא מהא דחומר ב' וולדות יבואר במחודשים מחודש א' דיש לתרץ זה יעוין שם :

והמחודשים מפר"ח ותורת השלמים ומה שהוספתי משלי וארשום תבנית כזה (°) אצל מחודשים שלי :

א כבר כתבנו בס' גינת וורדים כלל כ' מ"ש התוס' בב"ק י"א א' ד"ה דקא שס"ס שסותר א' חבירו לא הוה ס"ס וצידדנו אי בעינן שיהיו ב' הספיקות סותרין לגמרי או אף שא' לבד סותר . ואמנם בתוספות נדה כ"ז א' ד"ה חומר וכ"ט א' ד"ה תשב סוכח אף שאין ב' ספיקות סותרין לגמרי דהתם מיירי בהפילה וא"י אם וולד או לא תשב לנדה ולזכר ולנקיבה אף דבה' ס"ס שמא אין וולד ושמא זכר דאם תראה בל"ד וס"א אנו אומרים שמא אין וולד והוה בל"ד נדה ובמ"א זבה ותחיה שומרת יום כנגד יום ובס"ב טהורה ושמא נקיבה והם ימי טוהר הרי דספק א' שמא אין וולד אין סותר בה' ובמ"א אפ"ה כיון דספק הב' סותר דבה' שמא זכר ובמ"א שמא נקיבה תרתי דסתרן לא עבדינן ויש לרחות דהתם ע"כ מתחלה צריך לדון שמא אין וולד דכשאתה מתחיל בהיפוך שמא זכר ואת"ל כו' ליכא ס"ס וא"כ עיקר ההיתר שמא זכר ובמ"א שמא נקיבה (וכה"ג א"צ להתהפך דמתחלה צריך לידע אם היה כלל וולד) משא"כ היכא שספק א' אין סותר כההיא דב' בתים ובא עכבר ושקיל ולא ידעינן אי להאי עייל ואין הכבר גדול או ספק חמץ ומצה מתירין שניהם מס"ס ואנו מסיימין בספק שמא מצה או שמא אכלתה וס"ס אין נראה לחלק בכך ובא"ח סימן תל"ו ותל"ת יבואר בעזה"י . וראיתי להמ"י בקו"ה מחודש י"א וי"ב הקשה משני תערובת ולזה יש לנו לומר בדרבנן א"צ שלא יהיו סותרין אהדדי . ואמנם מ"ש מהרא"י בכתביו סי' ק"ל עיין לקמן ש"ו צ"ע דב' זכרים כ"א סותר חבירו ועיין בט"ז שם . וכבר דברנו מזה לעיל יע"ש :

עיין מהר"י טראני חלק שני חי"ד סי' ב' הביא הא דס"פ על אלו מומין דף מ"ב ב' אשת טומטום חולצין ולא מייבמין דאף דספק ספיקא שמא נקיבה ושמא אין סריס חמה דאם כן תתיר לשוק שמא נקיבה ושמא סריס חמה וגזרו מדרבנן שמא תנשא תחלה לשוק ותתאלמן ותנשא ליבם וזה סתרי אהדדי יע"ש . העולה מדבריו כל שספק הא' לחוד סותר אסור כהאי גוונא והלכך מ"ה אסורה להנשא לשוק ואח"כ ליבם דליכא אלא חדא ספיקא שמא נקיבה דאי זכר עשתה וודאי איסור או לשוק או ליבם וכיון שכן ספק א' בשל תורה להחמיר מש"ה גזרו מדרבנן אף ליבם לחוד ולשוק לחוד אטו תנשא תחלה ואח"כ ליבם זהו העולה מדבריו להמעיין שם ולדעת הר"ט כל ספיקא מן התורה שריא ומדרבנן אסור א"כ אם תנשא לשוק וליבם מ"ה שריא דשמא נקיבה ומדרבנן עושה איסור והוה גזירה לגזירה וי"ל עיין אה"ע סימן קע"ב (°) : **ב** כבר נתבאר ס"ס במקום חזקה אסור לקצת פוסקים ויראה מדרבנן וקצת מתירין ואמנם ס"ס וב' חזקות איכא לעיונא דאפשר רובא וחזקה רובא עדיף בחד חזקה לא בתרי חזקה . וראיתי להפני יהושע בקו"א בכתובות ט"ו כתב בפשיטות דב' חזקות נגד ס"ס אפשר דמודה הרשב"א דהוה כודאי איסור תורה יע"ש . ובס' גינת וורדים כלל ל"ז כתבנו דצ"ע אי רובא וב' חזקות איזה מהן עדיף יע"ש ותנח מס"ש התוס' חולין י"א בפרה יליף דזיל בתר רובא אף דאיכא ב' חזקות דטמא וחזקת שאין זבות ודלמא במקום נקב קשחיט דרב אשי אמר אתיא משחיטה עצמה וקשיא בפרה אלא דב' חזקות נמי אין כלום נגד הרוב וזה יש לרחות דבפרה גופא ליכא ב' חזקות ועיין תוס' חולין ט' בהא דמ"ת לא בדק בסימנים סומכין ארוב אין ראיה דהרא חזקה היא והדבר צריך תלמוד ואף בס"ס שלכל ספק יש נגדו חזקה צ"ע לדעת המתירין וצ"ע (°) : **ג** כתב בתורת השלמים (הוא בעל מנחת יעקב וח"י וש"י) מחודש א"ב דספיקא דפלוגתא עדיף מספיקא דמעשה והוה ס"ס והשיג אש"ך בסימן ס"ו אות יו"ד . ואם שיש ליישב דל"ק ממ"ש הש"ך בסי' כ"ג אות ח"י ובסי' פ"ד אות ח"י מ"מ רוב הפוסקים סוברים כן דס"ס דפלוגתא הוה ס"ס אפילו ב' פלוגתא דרבוותא כל שא' מתיר יותר מחבירו הוה ס"ס וכך כתב תשבות יעקב ח"ב סימן קפ"ז וכ"כ הב"ש בא"ה סימן כ"ב אות י"ב למ"ד מוציאין ממון מס"ס דה"ה פלוגתא דרבוותא . וכתב תורת השלמים מחודש ז' דדווקא ששווין בחכמה ובמנין הא לא"ה לא הוה ספק ועי' כה"ג בסי' ק"ה בהגהות ב"י אות פ"ב ושם נאמר דכל מקום שספק הר"ב בהיפוך ממ"ש המחבר אין לעשות ס"ס שמא הלכה כהמחבר דכבר קבלנו עלינו לפסוק כהר"ב ומיהו המורה צריך ליזהר בספק פלוגתא כי הרדב"ז הביאו הכל"י כתב דאין לעשות ספק פלוגתא דא"כ אין לך דין שאין בו ספק יע"ש ומ"מ אם שניהם שוין הוה ספק גם במקום שהר"ב בהג"ה כתב והמנהג להחמיר או לשון דמשתמע דחומרא בעלמא הוא ולדינא סובר דעיקר להקל אף דקבלנו עלינו החומרא מ"מ ספיקא הוה וכשיצטרף אליו עוד ספק הוה ס"ס וכן כשמקילין בה"מ בלא ה"מ יש להקל ביש עוד ספק :

ד עוד כתב בתורת השלמים מחודש ט' שיש מחלוקת בתיקו באיסור דרבנן אי לחומרא או לקולא . ובהגמ"י פ"ב מחמץ ומצה כתב תיקו בדרבנן לחומרא ואנו קי"ל לקולא עב"י א"ח ק"ג וכ"פ בש"ע דלכרמלית אפי' כוונה להוציא אגוז לבנה פורפת ובסי' תל"ז בבעיא דמשכיר אינו בעיר מבטלו דהוה דרבנן ואף שהתם י"ל דר"נ פשיט לה מ"מ מבואר שם וכמה מקומות דתיקו דרבנן להקל וכ"כ ביבין שמועה כלל רפ"ה ועי' תב"ש סימן כ"ג אות ט' דאנן קיי"ל שהייה במיעוט כתרא להחמיר עמ"ש בסי' כ"ג . ומ"מ לענין ס"ס בבעיא דלא איפשטא יראה דהוה ס"ס כדמוכח בסי' נ"ט בגלודה עב"י ואף הש"ך דהביא דעת האוסרין יש טעמים אחרים . אמנם

הפר"ח בסי' כ"ט ולמ"ר וג"ט וכאן בקו"ה דין י"א העלה דבעיא דלא איפשטא לא הוה ס"ס ולהלכה יש לצדד להקל והפ"ת בסי' למ"ר והתב"ש שם כתבו עליו . ומתא דתחת מטלית דאסור אף דהוה ס"ס עיין פ"ת ועיין לח"מ ה"ש עמד בזה והתב"ש תי' דלא הוה מתהפך ואפשר דהוה מש"א ועמ"ש בסי' כ"ט ולמ"ד . וגדולה מזה נראה דבעיא דלא איפשטא ופלוגתא דרבוותא אף במקום חזקה יש להקל היכא דאיכא ס"ס דלא שייך אוקמי' אחזקה כי בשביל החזקה לא ישתנה הדין ולא נפשוט האבעיא וכבר כתבנו לעיל מזה :

ה הלמ"מ הביא בתורת השלמים מחודש ט"ו מחלוקת אי ספיקו לחומרא או לקולא ולהלכה נראה דהוה לחומרא : **והוי** יודע שאף דבר הנלמד מי"ג מדות דינו דין תורה ממש ואף שהר"מ ז"ל קורא אותו ד"ס היינו שסופרים פירשוהו ולולי קבלת' לא היינו יודעים זה ומ"מ דין תורה יש להם עיין בר"מ פ"א מה"א ואפילו דבר הלמד בק"ו נהי שאין עונשין ומזהירין מ"מ איסור תורה יש בזה וספיקו לחומרא (°) . ועיין בטור לקמן סי' רצ"ד ובט"ו ובש"ך :

ו ספק דרבנן לקולא אף שיש לברורי ע"י טורח אבל היכא דיש לברר בקל לחומרא ועיין תורת השלמים ולמעלה כתבנו דאי איכא ס"ס להחמיר בדרבנן אסור ועיין משנה למלך פ"ח מהלכות שא"ח יע"ש : **ז** אין לעשות ס"ס בידים או ספק דרבנן דהוה כמבטל איסור ועיין סי' צ"ז דספק דרוסה יש עוד צדדים הא לא"ה לא יע"ש : **יתר** דיני ס"ס הלא מבוארים לעיל ותן לחכם ויחכם עוד :

קי"א מאיסור דרבנן . דספק דרבנן קיי"ל לקולא ש"ך משמע דשאני אמר רק ספק דרבנן לקולא ולפ"ז דשיל"מ לא אמרינן ספיקו לקולא ותרומה לא הוה דשיל"מ אף ביד ישראל דאין מצוה לאתשולי ומש"ה עולה בק"א עס"י של"א . ועמ"ש באות נ' : **ב** כגון . עש"ך קשיא לי דגבינות עובדי כוכבים א"א ספיקו להקל הואיל ואסרו מחשש איסור תורה עס"י פ"ט בש"ך בקיצור ס"ס דין ח"י וברשב"א כ' איסור תורה ושיעור דרבנן אוסר ואולי שאני אומר קיל טפי וצ"ע בדשיל"מ (°) : **ג** ואפילו . עש"ך ובכר"ו אות כ' כתב דחמץ וכדומה דשיל"מ צריך רביה יע"ש ולא הבינותי דבדשיל"מ מה מהני רבי' ועמ"ש באות א' ובאות ג' הקשה כר"ו מסימן ק"י דתערובות הב' אסור והא הוה כב' חתיכות וקדירה א' דאמרינן שאני אומר עכ"ל הנה למ"ש בק"י קבוע דרבנן הוה כחד בחד כגופו של איסור וכמ"ש הש"ך כאות ד' דבקדירה א' וב"ח בעינן שיהיו החתיכות ניכרות ואמנם הפר"ח באות נ' ובסי' ק"י כלל ט"ו תמה על הש"ך במ"ש כאן אות ד' דממשנה דתרומות פ"ה (עמ"ש באות ד') צריך לחלק בדבר חשוב החמירו להמחבר לעיל בעינן ג' תערובות דוקא ולדידן בב' תערובת א' א' ועמ"ש בסי' ק"י . ומ"ש הכר"ו דיש הוכחה להנ"י באיסורי משהו לא אמרינן שאני אומר ומש"ה דיד"ל כו' לא ידענא דהא הנ"י מודה בחהר"ל כמ"ש שם והש"ך באות ה' הביאו דוקא איסורי משהו דאין בטילין בכ"ש ועוד דברבים אפילו אסורי משהו תולין כמ"ש הנ"י וקשיא הך דסימן ק"י דאיכא רביה אלא כדאמרן כד"ח החמירו בתערובת :

ודע אם היו ב' קדירות מליאות חלב א' היתר וא' איסור ונפל בשר בצונן לא' מהן ושהה מעל"ע וסלקוהו ואינו ידוע באיזה היה מותר דכבוש מדרבנן שאני אומר מ"מ אסור להרתיח החלב אחר כך ולאכול צונן הוא דמישתרו דאם לא כן הוה איסור תורה ולא אמרינן שאני אומר ומה בכך דהוה תחלה דרבנן (°) : **ד** וכן . ועש"ך וכוונתו דב' קדירות נהי שכ"א הוה כגופו של איסור מכל מקום לית כאן כ"א חתיכה א' של איסור והות כבבא ג' איסור וב' קדירות מה שאין כן בבא ב' קדירה דניכרין . והפר"ח כאן אות ג' ובסימן ק"י כלל ט"ו השיגו ממשנה פ"ז דתרומות משנה ה"ו ועמ"ש בק"י :

ודע דלפ"ז יש ליישב מ"ש הטור ב' קדירות היתר וב"ח אסור ואין חילוק בין אדם לב' בני אדם הביאו הש"ך אות י"ט י"ל דבאיסור דרבנן קאי ונתערבו החתיכות דצריך כ"א להזכיר כשאלה גם חבירו דאי יאמר ב"ח היתר ואיסור נתערבו ונפל א' לקדירה שלו הרי אסור כמ"ש הש"ך כאן וצריך להזכיר חבירו דב' קדירות היו (ואין חילוק בין שתיהן היתר) וא"כ הוה בב"א כיון דצריך להזכיר שתיהן . ומיהו חתיכה א' איסור וב' קדירות היתר ב' ב"א י"ל בזא"ז דא"צ להזכיר חבירו בשאלה דיאמר חתיכת איסור יש ספק אי נפלה לקדירות היתר או לאו משא"כ ב"ח שנתערבו ועיין כר"ו אות ח' לא כ"כ והנלע"ד כתבתי ומיהו הרשב"א בתה"א אף חתיכה א' איסור אוסר בב' ב"א דמייתי ראי' מריש ביצה דרסה ע"פ העיגול אבל הטור י"ל כמ"ש ועש"ך אות י"ט : **ה** ואין . עש"ך ציין על כבא הנ' ומ"ש אפילו אין חד בחד ר"ל דאיסור גדול מהיתר ומ"מ בעינן שיהיו ניכרות בקדירה א' וב"ח אבל ב"ק וב"ת אף דנתערבו שרי :

כתב הפר"ח אות ד' ב"ח ונפל א' לקדירה א' ונאכל נפלה ב' לקדירה ב' היתר של אדם א' שרי וראייתו מפ"ז דתרומות משנה ה"ו וב"ח א' איסור וא' היתר וא"י איזו ונפלת לקדירה אינה מדמעת אלא כקטנה שבהן בדרבנן (זה לשיטתיה שהשיג אהש"ך באות ד') והנה יש ראי' לזה דלא הואיל והותר הותר ולא שרי אלא דווקא כשנאכל הא' ממשנה נ' פ"ה דטהרות ופסקה הר"ם ז"ל פי"ח משא"ה ה"א ב' שבילין הלך בא' ועשה טהרות ונאכלו וחזר והלך בב' ועשה טהרות טהורים שתיהן הראשונים קיימים שתיהן תלויות וה"נ דכוותיה ועיין מ"ל שם ר"ח עוד ראיתי (°) : **ו** בד"א . עש"ך והמעיין בדבריו דהשיג אבבא שניה אבל בבא א' וג' מודה דבעינן מחצה דבקצר מ"ב א' כתב בבא א' וכתב בר"א כשאין האיסור רבה ואח"כ הפסיק וכתב בבא ב' וכ"ד הפר"ח אות ד' וכ"ש שב' הרשב"א בתה"א קי"נ א' בבא ג' מא' אבל בבא ב' קיל לדעתם מהכל ועמ"ש בס"ז אות ו' והש"ך פירש דהרשב"א מקשה מתוספתא דב' מרוכות וקדירה א' אף באיסור רבה שרי (ע"ש בקצר הביא הרשב"א דין גבינות עובדי כוכבים וכמ"ש הש"ך אות ב') וכתה"א הקשה אמאי לא הביא בהערל מתני' דתרומות אלא כהא נמי לר"י מחצה בעינן ולר"ל רבי' ועי"ש בתוס' : **ז** אבל . עש"ך ועמ"ש בס"ז :

כתב הפר"ח אות ה' ב"ח איסור והיתר ונפל א' לאיסור תולין דאיסור נפל עכ"ל ולדעת הש"ך באות ד' איכא לקושיה בהיו ניכרין מקודם ועכשיו א"א להבחין ומ"מ הפ"ת אות נ' חולק ואומר והיינו בנתערבו מקודם יראה דכן הוא דהשתא בס"ז נפל וא"י ואח"כ נפל איסור דלא מוציאין מחזקה כ"ש כאן ומיהו בניכרין ואח"כ א"א לבחון הנשארת צ"ע (°) : **ח** עד שיהא . כו' היינו מין במינו ש"ך ועמ"ש בצ"ח איזו נקרא מינו יע"ש : **ט** היו . עש"ך דאין לומר דאף שניהם מין א' אפ"ה מצטרפין דהא פשיטא דא' איסור הוא ואין עתיד להתערב : **י** ב' הקדירות . עש"ך אזיל לשיטתיה באות ו' דבבא שניה קיל מכולן לז"א דה"ה בבא ב' אין הולכין בספיקו לקולא בד"ת וכ"ש בבא א' משא"כ אי נאמר בבא נ' קיל מכולן כמ"ש בס"ז אות א' י"ל המחבר נקיט רבותא משום סיפא דבאיסור תורה אפילו בבא ב' אין תולין להקל וכ"ש בבא ב' וא' : **יא** אסורות . עש"ך ועיינתי באו"ה וכתב דאם יש ב' חתיכות ויש בשתיהן ס' אנו אומרים על הקטנה נפל ואפשר דביש ס' בשתיהן מדינא שרי אלא מחומרא עכ"פ מתירין הגדולה אבל באין בשתיהן ס' אסור לאו"ת נ"ב ועי"ש כלל ב"ד :

נסתפקתי ב' קדירות א' היתר וא' אסור באכילה ונפל איסור לאחד מהם ואם אתה תולה באיסור אתה אוסרו בהנאה מהו המשל בזה ב"ק א' בשר נבילה וא' בשר עוף ונפל חלב לא' מהן דאי תולה באיסור אתה אוסרו בהנאה כמבואר בס"ז . והלשון שכתב הרשב"א כל שאתה תולה באיסור אין אתה אוסרו יותר ממה שהיה כבר משמע הא אתה אוסרו יותר בהנאה לא א"ד לי"ש ומההיא דסי' ק"ץ סעיף מ"ב השאילתו לסופרת ז' נקיים דתולה בה אף שמקלקלה שסותרת מנינה אפ"ה תולה בה אין ראי' דלע"ע טמאה היא משא"כ איסור הנאה איסור חדש הוא :

עוד יש להסתפק ב"ק היתר ואיסור דרבנן נפל לא' מהם ובא' מהם יהיה של תורה מהו המשל בזה כשר בהמה ובשר עוף ונפל חלב לא' מהם מהו אי אמרינן ב"ק היתר ואיסור דרבנן לא' מהם שתיהן אסורות אלא אם יהיה בשתיהן איסור דרבנן אמרינן מה חזית דאסרת להא כו' משא"כ בא' יהיה איסור תורה א"כ אותה קדירה בהכרח יהיה אסור מספיקא דאורייתא לחומרא מ"ה כרשב"א וא"כ תו תולין להתיר הקדירה שנית בדרבנן א"ד כל שאתה מוציא א' מחזקה אין תולין וכעת הדבר צריך תלמוד (°) : **יב** אבל . עש"ך ולאפוקי מדעת הב"ח שסובר דמסעיף ה' ו' ז' אף באיסור תורה אומר שנפלה למקום שיש ס' ועמ"ש באות י"ד : **יג** שתיהן . עש"ך ועיין אות ח"י ב' תבשילין מצטרפין ועיין מ"ש שם : **יד** אני . עש"ך . המעיין בב"ח יראה דמסעיף ה' ו' ז' מיירי באיסור תורה ועש"ך אות י"ט הביא דברי הב"ח בס"ז מיירי באיסור תורה אלא שהש"ך השיג על הב"ח בס"ח ומ"מ אבל בס"ז לא השיג עליו מש"ה לא הזכיר כאן כ"א ס"ח וס"ו (וט"ס בס"ד וצ"ל פ"ת דתמה עליו מה"ת להקל באיסור תורה בס"ח לומר למקום שיש ס' נפל) ועיין מ"ש באות י"ו : **טו** שתיהן . עש"ך הטעם כ' הב"י והפרישה והלבוש דמאחר שהוחזקו שתיהן באיסור אין להוציא מחזקה אח"כ . ויש לעיין ב' קדירות בע"פ קודם זמן איסורו ונפל נוקשה וא"י להיכן לס"ד נוקשה דרבנן ואחר כך נפל חמץ גמור וכדומה וידוע להיכן נפל דהשתא לאחר זמן איסורו תולין דמה חזית לא שייך הכא והוחזק לא שייך דקודם זמנו עדיין כולו היתר וכן בלא נודע נפילה הראשונה עד לאחר נפילה שנית צ"ע (°) : הפר"ח באות י"נ העתיק ירושלמי דפ"ד דתרומות ויש בו כמה דברים מחודשים אמרתי להעתיקו ומה שנ"ל הנה אכתוב : **זה** לשון הירושלמי בקוצר ב' קופות חולין נ' ונ' ונפלה סאת תרומה לא' מהן ואח"כ נפלה סאה וא"י תולין במקולקל (זהו הדין שהעתיק המחבר כאן ברישא) ריבה על הידוע שוגג מעלה ומתיר והשנית חוזרה להוכיחה נמצא ב' סאין עולות ממאה ונ' (ופי' הפר"ח ריבה נ' הרי עולה הידועה בק' ומעלה סאה משום גזל השבט והשתא שניה צריך הוכחה ר"ל בירור כיון דהשתא שניהן של היתר מחמת סאה הידועה ושתיהן מעוררות לבטל וא"ז כמו בס"ז) . ובהא קשיא לי חדא דאיך עולה ב' סאין ממאה והא חוזר וניעור וראיתי לחפ"ת אות ה' עמד בזה ואם נאמר דידע מקודם בנפילת הידועה וידיעה מה כמ"ש בפ"ה דתרומות מז"ח או נאמר דידועה בטיל ליה וספק שמא לאחרת נפלה הוה כידועה בלא ידיעה אכתי תקשי אמאי שניה צריך להוכחה ושניהם מעוררות כבס"ז ואמאי לא תולין הספק באותו שריבה שוגג כבס"ח בזו ששים כו' והפ"ת כתב דלמפרע לא אמרינן שאני אומר כמו נפל תחלה הספק ואחר כך הידועה ולא הבינותי דהתם הוחזקו באיסור ואין מוציאין מחזקת משא"כ כאן אדרבה תחלה הקופה ב' היתה היתר שתולין הקלקלה במקולקל ועכשיו שריבה אומר לק' נפלה הספק כיון שקמא קמא בטיל : **תנן** גרסינן בירושלמי נפלה וא"י לאיזו ואח"כ נפלה וידוע הוא א"א למקום שנפלה שניה נפלה (הוא סיפא שהביא המחבר כאן בס"ו) ריבה על א' מהם מעלה ומתיר והב' אסורה עד שירבה שוגג ופירש הפר"ח דבאדם א' ותחלה הותרו שתיהן (כבס"ז) וכשנפלה סאה הידועה שתיהן אסורות נ' משום סאה הידועה ונ' שני' דמשום א"י דליכא צירוף שאין עתיד להתערב דנ' א' אסור משום הידועה וקשיא לי' א' כיון שהותרו תחלה דרואין כמעורבין אף שאח"כ נאסרה הא' מחמת ידועה אין אתה נאסרת ואם נאמר כמ"ש או"ה הביאו הר"ב בס"ז דלאחר שיערבנו שרי :

והנה בסיפא דהך בבא דריבה שונג שניה אסורה פירש הפר"ח דריבה על הידועה ק"נ דמותרת ושניה אסורה וקשיא אמאי לא תולין לר' נפלה ולזה י"ל כיון שהוחזק באיסור קודם שריבה א"א כו' דכאו"ת סובר דכ"ז שלא עירב אסור . ופירש עוד ריבה נ' על נ' שא"י יע"ש . ולי היה נראה לפרש רישא דירושלמי בקופות של ב' ב"א או אדם א' שאין עתיד להתערב (עש"ך אות י"ח) תולין קלקלה בסקולקל ריבה שניה חזרה לתוכיותה ואסורה אלא דקשיא אמאי אסורה ועפ"ת שם . ומיהו בבא תניינא י"ל בב' ב"א כב"א או באדם אחר ואין עתיד להתערב א"א למפרע כיון שהוחזק איסור דריבה היינו ק"נ ויתר דברי הפר"ח לרינא עיין עליו ואין להאריך . וראוי שתדע שכל מ"ש הפר"ח הוא לשיטתיה בצ"ם דאין חוזר וניעור יע"ש : **מן** שתיהן . עש"ך הנה נראה מדבריו דבאיסור תורה נמי שתיהן מצטרפות ׳ובא׳ ס׳ וא׳ נ׳ אין מצטרפין באיסור תורה וזה כדעת הב"ח כמ"ש באות י"ס דלא כמ"ז אות ז' וצ"ע דבסימן ק"ה אות למ"ד וצ"ב אות ח' כתב בפשיטות דבאינו מינו אין מצטרפין יע"ש ואולי דווקא בא"ס דאיכא לברורי ע"י קפילא משא"כ במינו וליכא רוב ובאחד ס' ובאחד מחצה דשאני אומר ליכא דהוה ד"ת ושניהן אין נכנסין בספק דבאחד יש ס' אין מצטרפין ובפר"ח כתב באות ס"ו דאין נ"מ דבאיסור תורה אין מצטרפין וצ"ע : **זן** מצטרפות . עש"ך וביבש לא שייך לאפלוגי באדם א' וב' ב"א כלל עיין מ"ש בסי' ק"ט באורך דכל שיש ספק ויש רוב שרי ולא בעינן שוכין כלל יע"ש : **זה** עתיד . עש"ך ב' סיגים אף שעירבם יחד בשוגג לדידן חנ"נ ואסור . ודע שיש נ"מ בין שאני אומר למקום שיש ס' נפל ובין מצטרף המשל בזה בא' ס' ובא' ל' ונפל זית וא"י אמרינן לס' נפל בבירור רצירוף ליכא דאין שניהם נכנסין בגדר הספק . ואח"כ חצי זית מאיסור הא' לס' הרי חוזר וניעור כמ"ש בסי' צ"ם ס"ו משא"כ אם הייגו אומרים ע"י צירוף יש בצ' זיתים להעלות זית וחצי כו' ובג' ונ' תחלת זית וא"י ואח"כ חצי זית וידוע שתיהם מותרים דמתחלה ע"י צירוף ועכשיו יש בג' לבטל חצי זית :

עוד אבאר לך ב' קדירות א' איסור ואחד נ"ם היתר ונפל זית איסור דרבנן תולין באיסור ואח"כ נפל זית איסור מין אחר להיתר דאם אנו אומרים עכשיו דזית איסור א' לאיסור נפל נאסר עכשיו ההיתר מזית ב' ואם נאמר רזית א' להיתר ועכשיו נ"כ הרי איסורין מבטלין זא"ז כמבואר בצ"ח וצ"ם והיינו בלא הספיקו אח"כ לבורקו עד שנשפך יראה דב' קולות לא מקילין כיון שמתחלה אתת דן דבאיסור נפל שוב א"א דשאי לתלות שבהיתר נפל (°) וצ"ע : **יט** של . עש"ך הסכים להלכה דב' ב"א שדי בזא"ז באיסור דרבנן דומיא דב' שבילין וילפינן איסור מטומאה לענין זה : **כ** ולצורך . עש"ך דווקא בה"ם ומיהו בא"ם משמע בק"ח וצ"ב להחמיר ועמ"ש באות י"ו :

כתב תר"ש בס"ז מתרומות מ"ח ב' קופות א' חולין וא' תרומה ונפלה סאה תרומה וא"י אני אומר לתרומה הביא ירושלמי מכל ומעשר א' ומ"ב אין תולין ומה"ם דנהי דמכל אסור מ"מ יש תקנה בהרמה ואלו נדמע אין תקנה בהפרשה . ומזה נפשט ספיקא דידי באם איסור הנאה דהוה איסור חדש דלי"ד לק"ץ סמ"ב השאילתו לסופרת ז' נקיים יע"ש : **כתב** הס"ל בהל' שא"ה פי"ם הלכה ב' באו לישאל בב"א ועליו ועל חבירו אף ששאל א' על עצמו ועל חבירו שלא בידיעת חבירו וכן כ"ז ששניהן לפני חמורה אף לאחר כ"ר כל שלא מתרוהו לא' הוה ב"א ע"ש שהאריך ואי"ה בס' שושנת העמקים אבאר זה וכאן אין להאריך :

קיא (א) גם . סט"ז סמחבר סידרא דסטור נקיט וסוא זו ואין נ"ל זו כי בבא א' חמור מכולן ויש ב' שאני אומר איסור לאיסור והיתר להיתר (עיין תס"א קי"ג א') ואיתרע חזקת היתר שגם בו נפל וגם יש וודאי נפילת איסורא אס"ה תולין כ"ש בבא ב' דחד שאני אומר ואין כאן וודאי נפילת איסור וכ"ש בבא ג' קיל מכולן דלא איתרע חזקת היתר וחד שאני אומר ולפון גם בזו קשה ומ"ש הפרישה דבבא ג' לאו כ"ש הוא אינו דבאחרוך כתב בסי' דכ"ש הוא ע"כ אי' בט"ז דבהערל צריך לר"י ממקום נתן סאה ונפל סאה כשר עד רובו אבל לאו דנשתייר רובו לא דלא ניסקול רובו אלא מחלה ומזה פסק הרשב"א דבאיסור נמי מחלה בעינן והרא"ש ז"ל פסק כלי"ב דשאני שאני אומר ולא בעינן מחלה והרשב"א במ"ה כתב דלל"ב נמי מחלה בעינן וה"ק לעולם במקוה נשתייר רובו בעינן ובשאני שאני אומר ועכ"פ מחלה בעינן ומ"ש כתב המחבר "גם "כזו "תולין להקל ר"ל אף שקיל הוא מכולן מ"מ הוא תלוייה במחלה ומחלה בעינן . ומ"ש הט"ז ספק תורה ע"י גלגול לא אמרינן ספק דרבנן ושאני הכא דיש ספק אי נפל כלל איסור מבואר הוא בסי' ק"י אמנם דעת הס"ך אות ו' והפר"ח אות ד' אינו כן אלא סידרא כך הוא בבא א' חמור מב' וג' ממציעתא וטעם דמציעתא אין כאן וודאי נפילת איסור ולפ"ז "גם "כזו "תולין להקל קאי אבבא ב' ר"ל נ"מ בבא ב' אפי' בבא ג' והרשב"א שכתב כ"ש אבבא ג' קאי אבבא א' יע"ש בתס"א ולקמן יבואר :

והנה יודע שאף שהמחבר חשיב ג' בבות עדיין יש בו שלא תסבן . א' קדירה היתר ולפניה איסור וא"י אם נפל לתוכה או לאו מותר מטעם ספיקא דרבנן לקולא . הב' היו כאן ב' קדירות איסור והיתר וב' חתיכות איסור תורה והיתר ונפלו פ' תסן לקדירה וא"י לאיזו יראה להתיר באיסור תורה מס"ס שמא לאיסור נפלה ואת"ל להיתר שמא היתר היה ועמ"ש בס"ך אות ד' וצ"ע (°) : **(ב) אבל** . עט"ז ובדרישה אות ס' ביאר זה במחלה על מחלה היינו שיודע שיעור איסור והיתר א"י ועכשיו מוצא בקדירה ב' חתיכות שוות עם רוטב וא"י אם היה ב"ם בהיתר או איסור נפל תולין להקל וכן ברוב היתר נמי שידע גודל חתיכת האיסור ועכשיו מוצא ב"ח גדולה וקטנה ועכ"פ גדולה היתר משא"כ באיסור מרובה ע"כ ידע כמות ההיתר וא"כ יודע לסיכן נפל ופי' הדרישה דיודע כמות האיסור פסח ומוצא בקדירות היתר כ"ם א' פסח וא' קטנה וע"כ איסור נפל יש רוב איסור תס"ם אין תולין ולא יודע כמה היה היתר . ודע דאף שיש רוטב אין מצטרף לחתיכות כמבואר בסי' ק"ס ובס"ך יע"ש : **(ג)** סדבר . עט"ז ועמ"ש בנ"ת שזהו דעת הרשב"א והט"ז והס"ך חולק יע"ש : **(ד)** סתי . עט"ז וכ"כ הס"ך אות ע' דלא כב"ח ס"ב דכתב בשר וגבינה דנפל בגבינה אף באיסור תורה תולין גבינה לגבינה נפל וז"א וכן הלכה והב"ח נוסח לא כתב אלא כשיש להכיר יע"ש : **(ה)** עד . עט"ז וס"ס כל דבר דרבנן כמו תבלין יוסר מס' וכדומה עס"ו ל"ח ומ"ש ר"ן ס"ס וז"ל כ"י ומ"ש "כאינו מינו נ"ל איסכא וכנ"ל כמו בתרומה כדאיתא בפ"ב דערלה היינו דוקא כאינו מינו וכו"ל "תרומה במינו ק"א במינו ולא כאינו מינו כמבואר שם ועיין חולין נ"ם ברש"י ותוס' בסא דגרסינן וסיים דוקא בא"מ סמות בס' סוס ד"ס : **(ו)** אם . עט"ז סגה דעת הב"ם בסעיף ג' וס' להמעיין בדבריו הוא כך דב' נפילות לב' קדירות כל דא"ל שאני אומר דהיינו א' איסור וא' היתר שריכן בדרבנן הא שניהן של היתר דל"ל שאני אומר אלא אכה ספק דרבנן לקולא לא מקילין כס"ג והא"ס דבא"ח סל"ס כתב הטור גבי א' חמץ וב' בתים בדוקין ב' ב"א בזא"ז לקולא מטעם ספק דרבנן לקולא ולא כ"כ ב' ליבורין א' חמץ ומנה דב' נפילות לא מקילין כדרבנן (היכא דליכא שאני אומר בשניהן היתר) וכן הקולא שמצטרפין יחד נמי לא מקילין בב' נפילות והשתא א"ם דכאן בס"ה נקיט בבא א' (המחבר בס"א) ב' נפילות דבשתיהן אסורות דשאני אומר ליכא דשתיהן היתר וכאדם א' אין מצטרפין נ"כ כב' נפילות דגרע דאיתרע חזקה וב' ב"א נמי אסור דלא מקילין בס' דרבנן כב' נסילות ולקמן בס"ז דב' ב"א אין מצטרפין באיסור תורה מיירי וכאדם א' ס"ד וב' ב"א אסור דליכא ספק דרבנן עס"ך אות י"ט . (עפ"ת אות יו"ד וב"א יראה שהם חלוקים קצת) והט"ז הקשה מב' שבילים דהוא כב' נפילות . ואמנם מ"ם דלקמן אסור מסי ב' ב"א מב' שבילין לשיטת הב"ת אינו כן דלקמן מיירי באיסור תורה . ומ"ש רא"ה ממ"ש בתה"א מתוספתא הס"ך באות ו' ס"י' כן ברשב"א דיש חילוק בין ב' אתיכות וקדירה א' דשרי ברוב איסור ובין ב' נסילות דבעינן מחלה וזה שכתב הרשב"א כיון דודאי נפלה תרומה היינו ב' נסילות והט"ז לכאורה סובר דרשב"א מקשה כפשוטו אמאי לא תולין אפילו באיסור מרובה (ומתו' קשה למה לי לאסדורי אתוס') ומי' דא"ה אומרים שאני אומר באיסור מרובה וכפסק המחבר בס"ב דאין חילוק כלל בין הבבות . ולזה הקשה הט"ז דהא יש לחלק כו' אלא ע"כ דאין חילוק כלל דאל"כ מאי קושיא דהתם ליכא כ"א נפילה א' ואף דאיתרע דנפל לתוך היתר מ"מ קיל מב' אתיכות וב' קדירות ודוחק או י"ל דסובר כפר"ח באות ד' דבבא ג' ואי יש תומכא דלאיסור נפל והקשה דמס מקשה ומתרץ מתוס' דכאן איסור נפל ומשמע אף בבא ב' שוה לא' ומגלן דלמא יש לחלק וצ"ע . ויתר דברי הט"ז גם הס"ך באות י"ט העיר בזה יע"ש : **(ז)** וידוע . עט"ז מ"ם מסי' ק"ץ בסעיף מ"ב פסקינן שם האידנא נמי תולה בדם טוהר הואיל וחומרא הוא לעצמן שהחמירו ולא לאחרים קמ"ל כאן . ומ"מ קשה דלאידך קדירה נמי הוה רק מדרבנן וסה"ם לומר דאין תולה ומה שהשיג על הב"ח דמתיר בד"ת בס"ו וז' עש"ך אות י"ט . והנה בס"ז אסר למערב ושרי דאין מבטלין איסור הוה דרבנן עש"ך בנ"ע אות ז' ובדרבנן הכל נכנס בספק ושם יבואר :

ודע דאם היה כאן ב' קדירות נקיים עם מים אבל האם א' ב"י וא' אב"י תולבת והחב כף ב"י מבשר עוף וא"י לאיזו תחב הכף שרי דתולין באב"י בדרבנן וקדירה ב"י יראה נמי להתיר דתולה באב"י דפדינא אב"י שרי אלא מחמת חומרא בעלמא עס"י נ"ד ס"ה וא"כ לגבי ב"י מוקמינן אדיניה ותולין באב"י ואב"י מקולקל ממנהגא כמו בכתמים בסי' ק"ץ בסמ"ב ביושבת על דם טוהר האידנא דיושבת על דם טוהר מקולקלת ואולי יש לחלק וצ"ע . ומודינא אם תחב כף ב"י לאב"י ונאסר ממנהגא ואח"כ תחב וא"י תולין במקולקל באב"י אף דלא הוה רק ממנהגא :

שאלה ב' קדירות א' בלוע מאיסור וא' היתר בתוך פסח ותחב כף חמץ ויש ס' או אב"י וא"י להיכן וסקדירות מתכות מהו : **תשובה** אי נאמר כדעת נ"י דבאיסורי משהו א"א שאני אומר עש"ך אות ב' אם כן אין תולין אבל אם נאמר כיש מקילין וכדבעינן למימר שם בעזה"י יש לומר דתולין וכ"ת שאין תולין דמקולקל יותר דדי בהגעלה וכשאתה אומר תחב כף חמץ לאיסור אף הגעלה לא מהני תוך פסח עיין א"ח תנ"ב מכל מקום דמי לסימן ק"ץ סי"ב דתולה בסופרת ז' אפילו בערב ז' דכ"ז שלא טבלה מקולקלת היא כרשב"ג עיין תה"א קע"ט ה"ה כאן . ועמ"ש בס"ך (°) : **(ח)** עתיד . עט"ז וסיפא דס"ס נמי מיירי בהכי כ"כ ז"ל ואסור להתערב דכיון שהם חלוקין לא נכנסו בספק : **(ט)** ויש . עט"ז ט"ס ונ"ל ולי נראה לתמוה כו' וקשה דהא התם בא"מ מיירי תרבא עם בישרא והט"ז באות י' כתב דווקא איסור דרבנן מסייע דלא כב"ח ועס"ך בסימן ק"ס אות למ"ד וכא"מ אף בדרבנן אסור מסייע ולקמן יבואר ושוב ראיתי בנה"כ הרגיש בזה : **(י)** אלא . עט"ז ויש לומר דמכל מקום הרשות בידו להעלות מחלה מזה ומזה קודם העירוב אלא דסובר דאי אסור עד שיערב אין לו לעשות כן ויש עוד הוכחה דכתב הרשב"א למה לי ק' וכ' ונ' סגי וזה סוע לר"ש דב' ב"א אין מצטרפין והרשב"א תירץ דמשום מעלה תק' נקיט לה ואמאי לא אי' דק' ונ' א"צ עירוב אלא בנ' ונ' נמי א"צ עירוב . ומ"ש לאחר תערובת מותר לב' ב"א להר"ש היינו בשוגג ואי באדם א' מותר לכתחלה לערב ש"מ דאף בלא תערובת שרי דאין מבטלין כו' ואם כן אף לדידן דחנ"נ שרי ומיהו ב' ב"א לדידן עירבו שוגג אסור דנ"נ שאין עתיד להתערב ועמ"ש בס"ך אות י"ו ועמ"ש בנ"ח :

* * *

ראה זה

טביעת עין

דבר חדש

חולין צ"ו א' בתוספות ד"ה פלניא ראיתי שם חידוש וכבר העירותי עליו בספר ראש יוסף ועתה אבאר קצת . הנה כתבו דבניסת ע"פ סימנים שהכירו הבעל בסימנים או ע"א שאמר מת או אשה עצמה שאמרה מת בעלי וניסת בכל אלו אם זינתה אח"כ לא קטלינן לה דע"פ סימנים לא קטלינן נפש מספיקא כדאמר התם אלו אתו בי תרי ואמרי פלניא דהאי סימנא קטל נפשא כו' ובע"א הביאו ראיה דלא לכל מילי הימנוהו רבנן דאין האחין יורדין לנחלה ובאשה צרתה אסורה (עיין במהר"מ מלובלין ז"ל שם) ובעיני יפלא הדבר שתהא אשה נשואה לאיש וזינתה ואין לה חטא משפט מות . ואולי בניסת עפ"י סימנים כתבו להך לישנא דאמרינן ביבמות סימנין דאורייתא והמעיין שם ביבמות ק"כ א' מבואר שם דסימנין מובהקין לגמרי לכ"ע סימנים דאורייתא ובסימנים גרועים לכ"ע דרבנן ובסימנים אמצעים פליגי ל"ק ול"ב שם ומשמע לכאורה דאמצעים כתבו כן אבל סימן מובהק ביותר קטלינן נמי עליה וזה נ"כ לא מבואר . ומ"מ הדבר קשה דבע"א ואשה עצמה שאמרה מת בעלי בין יהיה הטעם דע"א דמלתא דעבידא לאגלויי או רבנן אפקינהו לקדושין מיניה או מטעם חזקה ראשה דייקא ומנסבא והלא סוקלין ושורפין על החזקות בכ"מ :

עוד כתבו התוס' שם דשט"ח שמחזירין למלוה שאין אדם מוחזק בו אבל ממון אין להוציא ע"י סימנים יע"ש והעולה מדבריהם דע"י סימנים (משמע אף מובהקים ביותר) אין לגרוע כלל כח החזקה ומש"ה אין לקטול נפשא מספיקא ע"י סימנים וכן להוציא ממון מיד המוחזק ע"י סימנים לא ומש"ה מאבידה לא הוה קשיא להו דאין שם חזקה דאין אנו יודעים של מי הוא ומשט"ח הוה קשיא להו דלמה מחזירין למלוה ומוציאין ממון מלוה וע"ז תירצו דאין שם הפך החזקה ואף שעומד הלוה וצווח שממנו נפל כיון שאין נותן סימנים אף שיאמר שפרע וממנו נפל אין משגיחין ביה בלוה כיון שהמלוה נותן סימן מובהק וליתהפך החזקה אף שע"י כך יבוא הש"ך לידי גבייה ולהוציא ממון מחזקה :

ויש לראות רא"כ ע"א במלחמה או מים שאל"ס אם נאמר דחיישינן בדרמי והיא לא דייקא עיין יבמות קט"ו א' א"כ אף באומר קברתיו מ"מ כיון דחזקה דידה ליתא דסומכת עפ"י האומד אף באומר סימנים מובהקים ביותר כל שלא הכירו לאיש ההוא מקודם לא מהני דלהוציא מחזקת א"א היכא דל"ש דייקא כו' לא מהני סימנים כמו דל"מ פלניא דהאי סימנים לוה מפלוני כמו שכתוב התוספות בחולין שם והא דמסיק ביבמות ק"כ א' מים כמלחמה ומסיק בסימנים מובהקים י"ל דמיירי שיעור שתצא נפשו דמ"ה שריא ומדרבנן הוא ולפ"ז בלא שהה שיעור שתצא נפשו דהוה ספיקא דאורייתא (עיין באה"ע סימן י"ז) היכא שע"א אין מכירו רק ע"י סימנים מובהקים ביותר האם אמור יאמר דלא תנשא כיון דל"ש גבה חזקה דדייקא ועוד בחרשת ושוטה דל"ש דייקא כי אין לה דעת כה"ג שמכירין הנהרג ע"י סימנים איך שריא לאינסובי להוציא מחזקת א"א ובאומרים פלניא דהאי סימנים מובהקים לוה מפלוני אין מוציאין ממון ע"י סימן ולומר חזקה דממון אלים טובא זה דוחק . וע' אה"ע סי' י"ז וב"ש אות צ"ט מ"ש צריך סימן מובהק :

עיין בפ"ז מהל' נחלות הלכה ג' חילק בין אמרו מת במלחמה דב' עדים לא אמרו בדרמי וע"א אוסר בדרמי אבל כל שהזכירו הדקירה ואמרו שנדקר במלחמה אף בב' עדים חיישינן דאמרי בדרמי יע"ש . ועיין כ"מ פי"ג מהל' אבידה ה"ה יע"ש . והנה מ"ש לעיל דסוקלין ושורפין על החזקות מ"מ לטעם דאשה דייקא ומנסבא י"ל להרוג אותה יש לה חזקה טובה להיפך ואלו סימנים לחוד א"א למקטל נפשה אבל לפי הטעם רבנן אפקינהו לקדושין או מלתא דעבידא לגלויי יש לעיין :

שוב ראיתי שזה ליתא רהא מצא גט במקום שהשיירות מצויין או הוחזקו ב' יוסף ב"ש ואמר סימנים מובהקים ביותר כמו נקב בצד אות פלונית דמהני עיין אה"ע סימן קל"ב ס"ד והתם לא שייך אשה דייקא ומנסבא דמנא ידעה שזה הוא הגט שנפל ואפ"ה סמכינן אסימן מובהק אלמא מהני סימן מובהק אף להוציא מחזקה ולהוציא ממון לא מהני גם למקטל נפשא אף בסימן מובהק ביותר לא מהני ועיין פני יהושע מציעא כ"ז שם ואפשר דבגט אשה בהוחזק שני יב"ש או בשיירות מצויות אפ"ה מן התורה לא חיישינן אלא מדרבנן ומש"ה מחזירין בסימן מובהק הא בעלמא להוציא מחזקה ממש לא סמכינן אסימן מובהק ממש :

ומפני שיש בכאן ענין עמוק ודרכי החכמה נעלמו ממני אמרתי להאריך קצת בביאור דבר זה :

דע דשלשה סימנים יש סימנים מובהקים ביותר וסימנים אמצעים וסימנים גרועים כמבואר להמעיין באה"ע סימן י"ז וכר"מ ז"ל הלכות גזילה ואבידה פי"ג הלכה ה' ובהל' גירושין פי"ג הכ"א במ"מ וכ"מ ולח"מ יע"ש . והנה המבואר מדבריהם הוא כך דבסימנים מובהקים ביותר לכ"ע הוויין מן התורה (וכ"מ סוגיא דיבמות ק"כ בין לל"ק ול"ב סימנים מובהקים ביותר הוה מ"ה אלא לל"ק סבר אמצעים ד"ת ובשומא פליגי מ"ס אמצעי ומ"ס סימן גרוע ולל"ב אמצעים כ"ע דרבנן ובשומא מ"ס מובהק ביותר ומ"ס אמצעי הוה יע"ש) ושרינן א"א לעלמא על ידי סימן מובהק ביותר ואפילו להוציא מחזקה . ולענין אי אתי בי תרי ואמרי פלניא דהאי סימניה מובהק ביותר קטל נפשא או פלניא דהאי סימניה מובהק ביותר לוה מפלוני או חפץ דהאי סימן מובהק ביותר דפלניא הוא אי קטלינן ומוציאין ממון מיד המוחזק ע"י סימן מובהק ביותר וכפי הנראה ממרוצת לשון דתוספות חולין צ"ו א' ד"ה פלניא ומשמע לכאורה דווקא בסימן אמצעי הוא דקאמרינן טביעת עינא עדיפא מסימנא הא סימן מובהק ביותר הוה כמו ט"ע ועדיף מיניה דלע"ה היכא דחיישינן דמשקר לא מהני ט"ע וסימן מובהק מהני בכ"מ אף באיסור תורה להוציא מחזקה ואה"נ דקטלינן עלי' ומוציאין ממון מכח סימן מובהק ביותר והא דאמר בחולין שם תרע דהאומר לשלוחו פלניא דהאי סימנא ספק ידע נמי באמצעי קאמר וכדאמרן . ובסימן אמצעי איכא תרי לישני ביבמות ק"כ א' ובגיטין כ"ז ב' מספקא ליה אי סימן דאורייתא או דרבנן היינו באמצעי ובמציעא י"ח א' ב' וכ"ז כ"ח שם אמר רבא את"ל סימנין דאורייתא היינו אמצעים . ובלשון המגיד משנה פי"ג מהל' אבידה ה"ה נתקשה בו הכ"מ שם וכפי הנראה ממרוצת המ"מ הוא כך דגם באמצעים סובר הר"מ ז"ל דסימנים דאורייתא מדאמר רבא את"ל סימנים דאורייתא (וכדעתו ז"ל בעין זה בכל את"ל דהוה פשיטותא) ואפ"ה דווקא לענין אבידה סומכין אאמצעים אבל בעדות אשה בפי"ג מהל' גירושין הכ"א לא משתרי איתתא כ"א בסימן מובהק ביותר והטעם קל להבין דבמציאה ליכא חזקה נגד הסימן מש"ה סומכין מ"ה אאמצעי משא"כ בעדות אשה דלהוציא מחזקה בא מש"ה אין סומכין אאמצעי אם לא במובהק ביותר . ומ"מ לשון המ"מ קשה שז"ל בה"ג וכבר כתבתי בהלכות אבידה שיש סימנין מובהקין ביותר שהן מן התורה ׳בכל ׳מקום ואף כאן מעידין עליהם כו' ורבינו לא נתכוין בכאן אלא לסימנים שמחזירים עליהם אבידה ואעפ"כ אין מעידין עליהם בכאן עכ"ל . וסבור הייתי לומר דה"ק דוודאי אמצעים הוויין מ"ה אלא שהר"מ ז"ל שכתב דאסימנים מובהקים סומכים עליהם ודנין על פיהם ׳בכל מקום מן התורה כו' ירצה מובהקין ביותר דנין ע"פ ׳בכל ׳מקום אף בעדות אשה להוציא מחזקה משא"כ מדה ׳ומשקל דהוא אמצעי באבידה מחזירין דהוא נמי מ"ה ומ"מ בעדות אשה להוציא מחזקה לא מהני סימן אמצעי וז"ש המ"מ שבהל' גזילה ואבידה יש מיני סימנים מובהקין ביותר שהן מ"ה ׳מכל מקום הרצון דמובהק ביותר מ"ה הוא בכל מקום אף בחזקה . אמנם ממ"ש הס"מ שם בהל' אבידה וז"ל הסימנים מובהקים כו' דין תורה פסק רבינו כמ"ד סימן ד"ת יע"ש והיינו אמצעים דמובהק ביותר לא מיבעיא כלל ואאמצעי הוא דמיבעיא לן ועוד דאי רבינו אמובהקים ביותר קאי א"כ מנ"ל להמ"מ לומר בדעת הר"מ ז"ל דסובר דבעיין איפשטא דא"נ לא נפשטה אפ"ה היו מחזירין אבידה בסימנים מטעם הפקר ב"ד וכמ"ש רש"י בגיטין כ"ז ב' וכדבעינן למימר קמן ומיהו זה יש ליישב . והן אמת שהכ"מ שם בהלכות אבידה ובהלכות גירושין עמד בלשון המ"מ יע"ש :

באופן שהמעיין בדברי המ"מ וכ"מ מהל' אבידה יראה דמחולקין המה ולשיטת הס"מ סימנים אמצעים הויין ד"ת ומש"ה מחזירין אבידה עליו וכן באיסורא היכא דספק השקול כמו מצא בשר בעיר שמחצה ישראל ומחצה עובדי כוכבים דהוה כספק השקול וברוסת בספק השקול היכא דליכא חזקה כלל לאיסורא (ומיהו בשר הנמצא במחצה עובד כוכבים ומחצה

ישראל איכא לעיונא חרא דסמוך מיעוט טריפות למחצה עובר כוכבים והוה רובא ואי נמי יש לומר דאיכא חזקה דבשר זה מתחלה היה עליו איסור שאין זבוח וכל שאין אתה יודע מה היה לו אתה בא להוציאו מחזקה (וכבר הארכנו בזה בספר פרי מגדים בי"ד סימן ק"י והבאתי ראיה מתוס' נדה ח"י א' ד"ה אחר יע"ש היטב) להמ"מ בסימן אמצעי שרי ליה אי מכירו בסימן אמצעי של ישראל פלוני או שלו ומצאו שלא במקום שהניח בשוק דאיכא ספיקא דאורייתא (ועיין בשמלה חדשה ותבו"ש בי"ד סימן ס"ג יע"ש) ולהכ"מ דבעיין לא איפשטא וגבי אבידה הוא דמחזירין בסימן אמצעי דהפקר ב"ד היה הפקר וכדאמדינן במציעא כ"ז ב' את"ל סימנין לאו דאורייתא הא דמהדרינן אבידה באמצעים דניחא לבעל האבידה כו' סימנים מובהקים כו' ומובהקים היינו אמצעים וכדבעינן למימר לקמן בעזה"י הא באיסורין אף בספק השקול וליכא חזקה אין מתירין שום איסור תורה באמצעים כיון דבעיין לא איפשטא . ומיהו באיסור דרבנן ומצא גבינה במקום שרוב עובדי כוכבים דהשתא איכא רובא לאיסורא ויש לו סימן אמצעי מיבעיא לי אי מותר או לאו ולכאורה ספק בעיא דלא איפשטא (להכ"מ) בדרבנן לקולא ושמא סימנין מהני ועוד דמדרבנן אפשר דמהני סימנים אמצעים :

שוב ראיתי שזה ליתא שהרי באה"ע סימן י"ז סל"ב בטבע במים שאין להם סוף שלא תנשא (אף בשהה שיעור שתצא נפשו מדרבנן) דאם השליכו מצודה והכירו האבר בסימן מובהק "ביותר מהני יע"ש ועיין ב"י שם שפי' כן דברי הר"מ ז"ל בפי"ג מה"ג הי"ו יע"ש אלמא מים שאל"ס ובשיעור שתצא נפשו דמ"ה מותרת ומדרבנן הוא דחיישינן שמא יצא ואפ"ה כל שאין באבר סימן מובהק "ביותר אלא סימן אמצעי לא מהני שמעינן מינית דאף בדרבנן לא סמכינן אסימנים אמצעים ומיהו לזה י"ל דשאני חומר א"א שהחמירו בה כמה דברים ועוד דאיכא דררא דאורייתא וכה"ג כתב הפני יהושע בחדושיו לגיטין כ"ז ב' הא דאמרינן נקב בצד אות פלונית דאי סימנין דרבנן לא סמכינן עלייהו באיסור דרבנן היכא דאתי למיסמך באיסור תורה כמו בגט היכא דהוחזקו שתים ושכיחי שיירות דלא הוה אלא מדרבנן מ"מ לא מהני סימן אמצעי אטו היכא שנאבדו שני גיטין שוין בשמותיהן יע"ש וא"כ י"ל דווקא היכא דאיכא דררא דאורייתא בהא לא מהני סימנים דרבנן אמצעים אבל היכא דליכא למיגזר אטו דאורייתא ואפילו גבינת עובד כוכבים דיש בה דררא דאורייתא וכ"ש שאר איסור דרבנן דלית בה דררא דאורייתא דאפשר אפי' במקום חזקה ורובא מהני כשאומר סימן אמצעי וכאמור דעכ"פ סימנים מדרבנן מהני ומש"ה באיסור דרבנן מהני אמצעים וכ"ש למה דלא איפשטא בעיין דספיקו לקולא בדרבנן . ויש לעיין בההיא דאבר שהעלו מהים דבאמצעים לא מהני והא זה בעיא דלא איפשטא . ועיין בפני יהושע גיטין שם ובבא מציעא ח"י וכ"ז דמשמע מדבריו דגיטא מדרבנן הוה חששא שמא של אחר הוא ומכ"מ פי"ג מה"ג הלכה כ"א במה שכתב דרבינו סמך דבסי' מובהק ביותר סמכינן בא"א דאורייתא ממ"ש בפ"ג (מה' אלו הי"א) דסימן מובהק מהני בגט ולמה שכתב פני יהושע ליכא ראיה דאף הוחזק ושכיחי אפ"ה לא הוה חששא אלא מדרבנן ואין להאריך בזה כאן . ועיין לח"מ שם בפ"ג מה"ג הי"א תמה על הר"מ ז"ל במ"ש נקב בצד אות פלוני דבעיין איפשטא דסימנין (אמצעים) הוה דאורייתא יע"ש וכבר התבאר זה בפי"ג מה' גזלה ואבידה ופי"ג מה"ג דווקא לענין ממון או אפשר לענין איסורא היכא דליכא חזקה הוא דסמכינן אסימנים אמצעים משא"כ באיכא חזקה לאיסורא לא מהני סימנים אמצעים כ"א סימן מובהק ביותר . ועיין בח"מ סימן רס"ז בסמ"ע אות ז'. פי' דבסימנים אמצעים (עש"ך שם אות ג') מחזירים אבידה ד"ת זה כפירוש הס"מ בה' אבידה דבעיין איפשטא וכאמור :

וסימנים גרועים לא מהני אף באבידה ואפילו באיסור דרבנן שאין לו שורש מ"ה נמי לא מהני והא דבשר שנתעלם מן העין הוה חרוזים סימן כתבו התוס' חולין צ"ה ב' ד"ה בחרוזים וכ"מ י"ז ב' ד"ה מחרוזות דבשר שנתעלם מהעין קיל טפי (אף משאר איסורין דרבנן) ומש"ה מהני משא"כ בשאר איסור דרבנן לא מהני סימן גרוע וודאי ועמ"ש בסמוך ועיין בי"ד סימן ק"ח לענין חמפ"ג במפקיד או בשולח באיסור תורה בעינן שני חותמות אין ענינו לכאן דהתם בידית ומצי לזייף מש"ה לא סגי כחותם א' ואף משונת ביותר משא"כ במוצא בשוק וא"י אם זה או לאו בסימן מובהק ביותר וודאי מהני אף להוציא מחזקת ועיין ח"מ רס"ז ולקמן אבאר עוד :

מסתברא דסימנים מובהקים ביותר מהני אף נגד הרוב כיון דמהני נגד חזקה בא"א להתיר עפ"י סימן מובהק ביותר ולא חיישינן שמא אחר הוא ה"ה במצא בשר מושלך בשוק שרוב עובדי כוכבים ויש לו סימן מובהק ביותר ששלו או של חבירו ישראל הוא שרי דאין לחלק בין חזקה לרובא כה"ג וסימן מובהק ביותר בעדים דמי ומיהו אם עדים מעידים שמשל עובד כוכבים התתיכה אסור ואפשר אף בע"א שאומר כן . ועיין ח"מ רס"ז ס"ט נתן אחד סימנים וא' עדים נותן למי שהביא עדים וכתב הש"ך אות ז' אף בנתן סימנים מובהקים ביותר יע"ש . ומ"ש דפרש"י מציעא אין הכרח יע"ש הנה מרלא אמר רבא רבותא טפי במובהק ביותר אפ"ה עדים עדיפי אלא דכבר תי' זה הש"ך שם דאת"ל סימנים ד"ת מקרא יע"ש . ועיין שיטה מקובצת כתב דאפשר שמכירה אח"כ . ואבאר לקמן מזה בעזה"י :

והנה אחר התבוננתי בספרים אני ההדיוט חזות קשה ראיתי ולא זכיתי להבין דברי רבותינו הקדושים נ"נ בג"ע אמרתי אשיחה וירווח לי אולי אזכה לפרשם מעט . הנה המעיין בטור אה"ע סימן קנ"ג ובב"י שם יראה דמס"ש הטור אם היא שואלת לגבות כתובה עד סוף הסימן למד אבל מדברי הרא"ש ז"ל במציעא כ"ח א' וברא"ש אין רמז אלא אם הכחשה לענין אם גירשת או לאו דליכא חשש איסור תורה כיון דאשה שאומרת גרשתני נאמנת כדרב המנונא (כתובות כ"ב ב') אלא דאיכא גיטא דמסייע לה מעיזה (וחששא דרבנן הוה) תו סימנים אמצעים מהני בדרבנן כיון דליכא תו איסור תורה כ"נ להמעיין היטב כרא"ש וא"כ לענין כתובה להוציא ממון דבאבידה מהני את"ל סימנים דרבנן מטעם דניחא ליה לבעל האבידה כדמסיק רבא במציעא כ"ז ב' וזה לא שייך להוציא ממון בכתובה אם היינו אומרים דסימנים אמצעים ד"ת ככ"ט אף להוציא ממון מחזקה רק בחומר א"א אין מתירין רק במובהקים ביותר א"ש אבל הרא"ש ז"ל במציעא כ"ז ב' כתב דבעיין לאו איפשטא אי סימנים ד"ת או דרבנן כו' ומצא תכריך כו' יע"ש א"כ בכתובה דלא שייך טעמא דאבידה להוציא ממונא מחזקה מנלן דמסימנא ולומר דהא דאמר במציעא כ"ז ב' א"ד סימנים דרבנן כי עביד רבנן תקנתא בממונא לא באיסורא משמע דממונא אף להוציא מחזקה ובלא טעם דניחא לבעל אבידה כו' עביד רבנן תקנתא זה דוחק . גם ממרוצת דברי הב"י שם והב"ח שם משמע וודאי דלענין כתובה נמי לא מהדרינן לדידה לגבות כתובה אלא באומרת סימנים אמצעים עכ"פ ובב"ש שם אות ד' הבין מלשון הש"ע במ"ש לענין כתובה מחזירו לה היינו אף שאין נותנת בלל סימן דכאן לא שייך סימן דמאחר שהבעל מורה שבידו היה לגרש ופירש הא דנקיט בש"ע "אפילו אינה אומרת נקב בצד אות פלונית דקאי על ריש הסימן יע"ש באות ה' והיינו דרק ארא"ש הסימן קאי לחור במחולקין אם גירשה הא במחולקין לענין כתובה אפילו לא אמרה כלל סימן אין הבעל נאמן לומר פרעתיך דאם איתא דפרע היה לקרוע הגט ולכתוב גיטא דנן הא דקרענוהו לא דפסיל אלא שלא לגבות בו דאין דרכה של אשה להחזיר הגט לאחר הפרעון לבעלה מאחר שצריכה לראיה להנשא בו וכתב שכ"כ הכ"ח והמעיין בב"ח שם יראה מבואר כמ"ש דמ"ש רבינו אפילו אינה אומרת נקב בצד אות פלונית קאי "גם לריש הסימן ובין בהכחיש שלא גירשה ובין לענין כתובה האשה נאמנת כשאומרת סימני הגט יע"ש הרי בהדיא דגם לענין כתובה בעינן דוקא שתהא אומרת סימנים אמצעים עכ"פ לא כשאין אומרת סימן :

וסבור הייתי לומר דמש"ה בעינן שתאמר סימנים אמצעים דאל"ה נאמן הבעל במיגו דאי בעי אמר לא גרשתיך וכל שמכחישה נאמן מדרבנן עכ"פ ובלא"ה לענין כתובה יש לו מיגו וכבר הקשה כן הב"ש שם כדלעיל סימן ק' סעיף י"א וב"ש אות ל"ט ומ' יע"ש ומש"ת כשאומרת סימנים אמצעים תו אין לו מיגו דהוה מיגו דהעזה שיוחזק שקרן בעיני השומעים מאחר דהיא נותנת סימנים אמצעים יבינו הכל שבידה היה (ומיהו סימנים גרועים אף העזה לא הוה דאין זה כלום) ובמיגו דהעזה לא מהימן עיין ח"מ סימן פ"ב ומש"ה בעינן שתאמר עכ"פ סימנים אמצעים דווקא ומה אעשה שהב"ש לא כתב כן אלא אפילו אין נותנת סימן כלל אפ"ה גובה כתובתה והך אפילו קאי רק ארישא יע"ש . וזה תימא :

גם דברי הכ"ח שם לא זכיתי להבינם מ"ש דברייתא דלא לזה ולא לזו באינו מודה אבל מודה שנתן גט כו' ונותנת האשה סימנין האשה נאמנת ומחזיר לאשה קשה אי בנותנת סימן אמצעי אפילו אין הבעל מודה יחזיר לאשה כמ"ש הרי"ף במציעא והרא"ש שם דף י"ח וכ"ז ובריתא באין נותנת סימן אמצעי ומש"ה כי אין הבעל מודה לא יחזיר לה וגם לאיש אין מחזיר שמא תביא היא או הוא עדי גרושין ויאמר שפרע הכתובה מאחר שהגט בידו אבל בשאין הגט בידו אין מהימן לומר שפרע הכתובה דאי איתא שפרע אין דרך לעכב הגט שלם והיה לקרוע הגט שלא יצטרך לשמור תמיד ולכתוב גיטא דנן כו' גם אין מדרך האשה להחזיר הגט כו' כמ"ש הב"ש והב"ח ובאמת משמע וודאי אף שהיא אין נותנת שום סימן מהני מהאי טעם דכתבו הב"ח והב"ש כיון ששניהם מורים דגירשה גם הסימן אין כלום כיון דבידה היה וכמ"ש הב"ש שם וצ"ע בכל זה :

עוד ראיתי ברא"ש במציעא כ"ח כתב דבעיין לא איפשטא אי סימנים ד"ת או דרבנן ומצא תכריך דמחזיר רבא לא הוה ידע טעמו של דבר והם ידעו ועוד ע"י טביעת עינא לצורבא מדרבנן עכ"ל. הנה מ"ש הם ידעו טעם הדבר י"ל דהפקר ב"ד היה הפקר בממונא אף היכא דל"ש טעמא דניחא ליה ובח"מ סימן ס"ה סעיף יו"ד פסק בסתם דמנין הוה סימן כו' ואף לסתם בני אדם ומ"ש הרא"ש ז"ל לצורבא דרבנן קשה מה איריא תכריך ואגודה ת"ל דהא נמי בט"ע ואולי מה שסיים בסימן כל דהו הוה ט"ע וצ"ע ירצה הכריכה הוה ט"ע וצ"ע באופן שלמידין מכאן דאף אי סימנים דרבנן מ"מ בממון אף היכא דל"ש ניחא ליה כמו מצא תכריך כו' אפ"ה מחזירין בסימנים אמצעים ג"כ וגם באיסורא אי הוה דרבנן סמכינן אסימנים אמצעים כמבואר בראש שם במציעא כ"ח א' דהיא אומרת סימני הגט נותנין לה ומנסבא בה אף דהוא מכחישה מאחר דאשה שאומרת גרשתני נאמנת מ"ה ומדרבנן חיישינן מאחר שהגט מסייעה כמ"ש התוס' גיטין כ"ז א' ד"ה אין ומציעא ח"י ב' ד"ה אין מ"מ באומרת סימנים אמצעים נאמנת וכמ"ש כולן באה"ע סימן קנ"ג דהאי אפי' קאי נמי (עכ"פ) ארישא ג"כ וכמבואר וכדבעינן למימר לקמן בעזה"י וזה דלא כמ"ש בפני יהושע במציעא וגיטין דבאיסור דרבנן היכא דאיכא למיגזר אטו איסור תורה לא מהני סימן אמצעי כמו היכא דידעינן שהיו שני גיטין כו' ומכאן לא משמע כן וכדכתיבנא : **בריש** הוה קשיא לי הא דרמי ר' זירא מתני' אברייתא בגיטין כ"ז ב' ומציעא ח"י ב' מהא דמצא גיטי נשים בזמן שהבעל מודה יחזיר אפילו זמן מרובה ומה קושיא נהי דהבעל שאומר גרשתי אין נאמן למפרע ואפשר אף מכאן ולהבא אין נאמן כמו דפסק הר"ם ז"ל בפי"ב מה"ג ה"ה ובאה"ע סימן קנ"ב ס"א יע"ש ועיין תוס' גיטין כ"ז ב' ד"ה בזמן ומציעא ח"י ב' ד"ה ואפילו ובת"ח שם ובחמש שיטות בגיטין יע"ש מ"מ היא נאמנת באומרת גרשתני וא"כ נהי די"ל מדרבנן אינה מהימנא דהבעל מסייע לה מ"מ תו לא חיישינן לשני שוירי ומה קושיא ממשנה השליח שמביא דאיכא איסור תורה וסבור הייתי לומר דמש"ה כתב הר"ם ז"ל בפי"ח מה' אבידה ה"ו דמצא גיטי נשים בזמן שהבעל מודה יחזיר כתב הר"א ז"ל בהשגות דמה פסקא דהי"ל בשלא הוחזקו שני יב"ש יע"ש ואפשר דהר"ם ז"ל סובר דר' זירא דמקשה במציעא וגיטין סובר כרבא בנדרים צ"א א' דפליג על רב הונא וסובר האשה שאומרת גרשתני אין נאמנת משא"כ לדידן (ובגמרא דאמר רבא לא אמר כר"ז ה"ה דהמ"ל כמ"ש) כיון דשמענא להא דכתב הר"ם בפי"ב מה"ג ובטור אה"ע קנ"ב והב"ש שם ובסימן י"ז אות ב' דאם הבעל מודה מעיזה היינו דהוה איסור תורה כמו באיכא עדים דמסייע לה הוה ספק ממזר מ"ה ה"ה במסייע לה הבעל הוה איסור תורה ומידי ספיקא לא נפקא כמו שיראה הרואה שם ומש"ה פריך שפיר אמאי יחזיר ולא חיישינן לשני שוירי כו' . הן אמת דאכתי י"ל דמשנה איכא ספיקא חרא משא"כ בברייתא דאיכא ס"ס שמא האמת אתם דכבר גירשה בגט ויהיה זה לראיה וא"כ שקר בפיהם מ"מ דלמא גט זה ותתגרש בה מעתה וראיתי בשטה מקובצת לבבא מציעא ח"י כ' עמד בזה ותי' דבא"א אין הולכין אחר הרוב במשאל"ם דלא מהני ס"ס ועוד דאיכא חזקה דא"א . והנך רואה בעליל שסובר בפירוש דס"ס במקום חזקה ל"מ יע"ש ועמ"ש בפריי לי"ד סימן ק"י בזה :

ואני תעני מסתפק הרבה במ"ש באה"ע סימן קנ"ג דאפילו בסימן אמצעי נמי יחזיר לה והוא מדברי הרא"ש (במציעא כ"ח א') וקאי אריש סימן כמ"ש הב"ש שם אות ה' והיינו טעמא כיון דליכא איסור תורה דא"נ גט זה של אחר הוא ובהוחזקו אפ"ה האשה שאמרה גרשתני נאמנת ותהיה לראיה ומשום דגיטא מסייע חששא דרבנן הוא דמעיזה לא מ"ה ומש"ה בסימן אמצעי מהני (ומה דבעינן התם שלא הוחזקו כו' היינו כשהבעל מודה דמעיזה ואיכא חשש תורה ומש"ה בעינן תנאים המבוארים בקל"ב ותתגרש רק מעתה) ולפ"ז דווקא כשהבעל בפניה ומכחישה הוא דמהני סימן אמצעי אבל כשאין הבעל לפנינו או שיש ב' עדים אומרים לא נתגרשה וב' אומרים נתגרשה דמעיזה לא מהני סימן אמצעי אלא דווקא נקב בצד אות פלונית דהוה סימן מובהק ביותר דמהני באיסור תורה אפילו להוציא מחזקת איסור א"א במצאו הרוג המבואר בסימן י"ז יע"ש (עב"ש אה"ע סי' קנ"ג אות ה' והבן) וכל זה סתום בדברי המחבר שם באה"ע סימן קנ"ג יע"ש :

עוד יש לראות כמ"ש המחבר שם המוצא גט אם האשה נותנת סימן נקב כו' אפילו הבעל מכחישה משמע וכ"ש כשהבעל מודה דמגורשת למפרע וא"צ שיתן לה מעתה לגירושין ועלה קאי בסיפא אפילו סימן אמצעי מהני אריש סימן קאי ומשמע אפילו כשהבעל מורה מהני סימן אמצעי ומגורשת מזמן הכתוב בו וכ"נ ממרוצת דברי הב"ש שם אות ב' במה שרמז במלות קצרות וכל זה כשאינה נותנת סימן אבל נותנת סימן מתגרשת מיום הכתיבה יע"ש ולא התנה סימן מובהק אלמא באמצעי סגי ולכאורה תמוה דכשהבעל מסייע לה אין נאמנת מדין תורה כמש"ל בסמוך וכל באיסור תורה לא סמכינן אסימנים אמצעים אלא אמובהקים ביותר וכאמור :

ודע עוד דאם מצא גט והבעל מודה דנותן לה מעתה בתורת גירושין כמבואר סימן קנ"ג באה"ע ודווקא בשאין לחוש לשני יב"ש ועפ"י תנאים המבוארים בקל"ב שם כמ"ש המחבר להדיא בקנ"ג יראה לי אם נתנה האשה סימן אמצעי בגט זה מהני ואף דבקל"ב סעיף ד' וב"ש אות ו' מבואר דווקא נקב בצד אות פלונית (והוא מגמרא דגיטין כ"ז ומציעא ח"י ב') התם איכא איסור תורה ומש"ה לא שרינן אלא בסימן מובהק ביותר משא"כ כאן דהוא והוא מודים שגירשה כבר והיא נותנת סימן אמצעי אף דליכא תנאים המבוארים בקל"ב ואיכא למיחש לשמא גט אחר הוא מ"מ כיון שהבעל נותן לה הגט עתה שתתגרש נ"כ מעתה כו' וא"כ יצא מחשש איסור תורה דהוה ס"ס להיתרא שמא האמת אתם שכבר גירשה ויהיה גט זה לראיה ואת"ל אין האמת אתם (דהבעל אין נאמן והיא מעיזה מן התורה כיון דהבעל מסייע לה) ומ"מ שמא זה הוא הגט שנפל ותתגרש בו מעתה אלא דס"ס בא"א לא מהני כמ"ש לעיל בשם השיטה מקובצת כמו משאל"ם או ס"ס במקום חזקה לא מהני ולפ"ז מ"ה שריא הך איתתא אלא מדרבנן תו מהני בדרבנן סימן אמצעי כמ"ש הרא"ש שם במציעא כ"ח א' והט"ז באה"ע קנ"ג :

ויצא לנו הדין כך במצא גט והיא אומרת שגירשה וממנה נפל והבעל בפניה מכחישה מהני סימן אמצעי ותהיה מגורשת מזמן הכתוב בו (ולא לענין פירות אלא שא"צ ליתן לה מחדש) כיון דמ"ה מהימנא כדרב המנונא ומדרבנן מעיזה כיון דגיטא מסייע לה וכיון דסימנים אמצעים מסייעי לה מהני סימן אמצעי בדרבנן ואם אין הבעל לפנינו וכ"ש לפנינו ומודה לדבריה בנותנת סימן אמצעי אין מגורשת למפרע דאיכא חשש איסור תורה ולא מהני אלא סימן מובהק ביותר ואז אפילו שני שוירי והוחזקו מהני סימן מובהק ביותר . ואם הבעל מודה ואין נותנת סימן כלל נותן לה שתתגרש מעתה וע"פ תנאים המבוארים בקל"ג . ואם נותנת סימן אמצעי אף דלית תנאים המבוארים בקל"ב אפ"ה נותן לה עתה בתורת גירושין דמ"ה הוה ס"ס ומדרבנן אסורה כמו משאל"ס ומהני בדרבנן סימן אמצעי כדאמרן :

שוב ראיתי דלענין דינא אין לסמוך אזה חדא דס"ס במקום חזקה לא ברירא אי מ"ה מהני ומדרבנן אסור דאמרינן ס"ס הוה כמו רובא וסמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא ופלגא מדרבנן חדא דכבר הארכתי בפריי לי"ד סימן ק"י דאפשר מ"ה לא מהני ס"ס במקום חזקה דס"ס לא הוה כמו רובא ועיין בקו"א בפני יהושע בחדושיו לכתובות ועוד דאפשר דאף בדרבנן ממש לא מהני סימנים אמצעים כ"א סימן מובהק ובפרט להוציא מחזקה והא דמהני כשהבעל מכחישה והיא נותנת סימן אמצעי דהך דגיטא מסייע לה מעיזה הוא חששא בעלמא וכיון דמסייעי לה סימני הגט הוי בסימן אמצעי משא"כ בשאר מקומות אין ללמוד מכאן לומר דמהני סימן אמצעי בדרבנן להוציא מחזקה והא דמצא תכריך של שטרות המבואר בח"מ סימן ס"ה אין ללמוד איסורא מממונא כלל . ומאחר שדרכי החכמה נעלמו ממני ובפרט בחומר איסור א"א אין אני אוסר בכאן שום דבר לדינא וצ"ע בכל זה ומה גם שלא אמרתי בשום מקום להחליט הדין להחמיר וכ"ש להקל ולקמן אבאר עוד בעזה"י :

עיין ברא"ש במציעא כ"ח פירש ארכו ורחבו לא הוה רק סימן אמצעי אף שמצמצם המדה כך אצבעות אורך וכך רוחב וה"ה לשאר מילי ומ"ש הא דאין מעידין בארוך וגוץ שלא צמצמו מדתו היינו באדם אי צמצמו מדתו ממש וודאי באדם הוה סימן מובהק ביותר ומעידין להתיר א"א אבל בבגד צמצום מדתו לא הוה אלא סימן בינוני כי דרך המלבושים לפי ענינים לעשות במדה ידועה . ועיין בח"מ רס"ז סעיף ז' ובסמ"ע אות ז' ויו"ד ועיין בר"ם פי"ב מה' אבידה ה"ה ותמוה או המשקל או המנין והמקום הוה סימנים מובהקים ובכ"מ שם דזה הוא סימנים אמצעים יע"ש . ודע דאחד נתן מדת ארכו וא' מדת רחבו נותנים למדת ארכו ומיהו באומר רוחב לחוד נותנים לו וכמ"ש הס"מ שם ה"ז יע"ש ומשום דאורך סימן טפי נותנים למי שאומר אורך וכ"ש סימן מובהק ביותר וסימן אמצעי דנותנין לסימן מובהק ביותר ואף דבעיין לא איפשטא ושמא שניהם ד"ת מ"מ מובהק ביותר עדיף טפי דהא שניהם אמצעים וא' עדיף טפי נותנים למדת ארכו וכאמור . ועי"ש בח"מ סי"ד בהג"ה דמשקל הוה סימן מובהק היינו מובהק טפי בארכה ורחבה אבל לא מובהק גמור והב"י שם עשה כלומר על מ"ש הטור משקל הוה סימן מובהק כלומר ביותר מחבירו יע"ש :

והנה בח"מ רס"ז ס"ח נתן הא' סימנים והב' נתן כמו שנתן הא' יניח וזהו לשון הר"ם ז"ל בפי"ג מה' אבידה ה"ו משמע הא א' סימן מובהק קצת יותר מחבירו אף ששניהם

אמצעים כמו ארכה ורחבה יתן למי שאומר ארכו והוא מגמרא שם במציעא כ"ח א' דבין סימנים ד"ת או דרבנן הכין הוא . ומיהו יש לעיין בא' נתן סימנים וא' הביא עד א' מהו . גם אם הביא א' ע"א מהו . ויראה דאם אין שם רק א' שהביא ע"א וחבירו מכחיש את העד ואין נותן סימן כלל ינתן לבעל העד דע"א נאמן היכא דלא בא להוציא מחזקה כי הכא שהמציאה מונחת ביד המוצאה . אבל היכא שחבירו נותן סימן אם הוא מובהק ביותר הרי הוא חשוב כב' עדים דהא י"א דמובהק ביותר וב' עדים יניח ואף למ"ד דעדים עדיפי מכל מקום מובהק ביותר לגבי ע"א חשיב כב' עדים ואין צריך אפילו שבועה להכחיש העד וינתן לבעל הסימנים אבל בא' נותן סימנים אמצעים (והביא עדים שאינו רמאי) והשני הביא ע"א איכא לעיונא דלהר"מ ז"ל דבעיין איפשטא דסימנים הוה דאורייתא אף אמצעים כמ"ש המ"מ בפי"ג מהלכות אבידה היכא דלא בא להוציא מחזקה סימנים אמצעים הוויין כמו עדים וינתן לבעל הסימנים ולהרא"ש ז"ל דבעיין לא איפשטא סימנים אמצעים אפשר דרבנן בממון דהפקר ב"ד היה הפקר א"כ צ"ע דאפשר ע"א עדיף ממ"ד סימנים אמצעים ועכ"פ הא נראה דבלא שבועה וודאי א"א וכאמור . והא דאמר רבא סימנים וסימנים וע"א ע"א כמאן דליתא דמי ויניח ליכא למיפשט דרבא את"ל סימנים דאורייתא קאמר יע"ש ומש"ה יניח אף שא' נותן סימן אמצעי וע"א ותבידו נותן סימן אמצעי ע"א כמאן דליתא דמי (ומיהו אי סימנים אמצעים ד"ת וא' נותן סימן אמצעי וא' ע"א סימן עדיף ורבא סימנים וסימנים וע"א הוא דיניח) משא"כ אי סימנים אמצעים דרבנן איכא למיבעיא דאפשר ע"א עדיף מסימן אמצעי :

שוב ראיתי שזה לכאורה טעות דהא המחבר שם בחו"מ סעיף י' הביא הא דזה נותן סימנים וזה סימנים וע"א הע"א כמאן דליתא דמי ויניח והר"ב בהג"ה הביא דעת הרא"ש דישבע ואח"כ יניח והסמ"ע שם אות י"ב וש"ך אות ט' הכריעו כהמחבר ומדכתמו דברים משמע וודאי דאין לפרש דמיירי בנתנו שניהם סימנים מובהקים ביותר אלא אפי' נתנו שניהם סימנים אמצעים וא' הביא ע"א יניח כ"ש כשא' נותן סימנים וא' ע"א דאין ע"א עדיף ואכתי איכא למיבעיא דאפשר בא' נותן סימן אמצעי וא' ע"א יניח או ינתן לנותן סימן אמצעי ,אף שהוא מדרבנן עדיף מע"א וכאמור :

וראיתי להשיטה מקובצת במציעא כ"ח א' עלה מה דאמרינן את"ל סימנים דאורייתא וז"ל כתוב בחידושין לרבותא נקיט הכי (אפשר כוון לרש"י ז"ל) ולי נראה משום בבא דסימן וסימן וע"א נקיט לה דאי דרבנן משום תקנתא הכי נמי תקון דרבנן שיכריע ע"א הריצב"א ז"ל עכ"ל משמע הא סימן וע"א סימן עדיף מע"א ודווקא סימן וסימן וע"א שיכריע ע"א יע"ש :

ומ"ש עוד שם בשיטה מקובצת סימן מובהק ושאין מובהק למ"ד דאורייתא יניח אנן לא קיי"ל כן דהא אפילו שניהם אין מובהקין והא' עדיף מחבירו כמו מדת ארכו ורחבו ינתן לאומר מדת ארכה וכדאמרן וההיא שיטה אתיא באפשר כראב"ד ז"ל שהביא שם אח"כ דמדת ארכו ורחבו קאי למ"ד סימנין דרבנן יע"ש והיינו דמפרש אורך מובהק ביותר ורחבו בינוני או אפשר דמדרבנן תקנו שעדיף הוא טוב יותר אבל אנן קיי"ל בין בד"ת ובין בדרבנן כל שא' טוב יותר מחבירו למי שאומר סימן טוב ביותר נותנין לו ועדיין צ"ע ואין להאריך כאן :

הא דאם הביא א' ע"א צ"ע דמסוגין משמע דווקא שני עדים בעינן אף שאין שום אדם אומר שהוא שלו יע"ש וצ"ע :

אם סימנים וסימנים וע"א ותפס אותו שיש לו ע"א לא מהני ואף בשטה מקובצת במציעא כ"ח כתב אי סימנין דרבנן אפשר שיכריע ע"א ולדידן דבעיין לא נפשטא ושמא דרבנן כו' ויהיה ככל ספק בעיא די"א אם תפס לא מפקינן מ"מ מסתימת הפוסקים והרי הר"מ לדעת המ"מ סימנים ד"ת וגם הא גופא דבעיא תפיסה מהני אין מוסכם והוה ס"ס להוציא וגם סתימת הש"ע ברס"ז לא משמע כן :

עיין מהרש"א ז"ל בגיטין כ"ז ב' ד"ה סימנין בתוס' שם שכתבו דאי סימנים דרבנן אבידה דמחזירין היינו בעדים הקשה אמאי לא בסימנים מובהקים ביותר והנה התוס' במציעא י"ט א' ד"ה אי כתבו אי סימנים דרבנן מ"ה דמהדרינן אבידה עדים או סימן מובהק (ביותר) ושוב ראיתי בב"י אה"ע סימן י"ז כתב דסימן מובהק ביותר לכ"ע ד"ת ואין לדקדק ממ"ש התו' בגיטין בפ' כל הגט עדים דבפ"ק דמציעא מבואר סימן מובהק ביותר יע"ש הרי שרמז לדברי התוס' שזכרנו . גם מ"ש דביבמות ק"כ דמדקדק סימנים ד"ת ממצאו קשור בכים דלמא בסימן מובהק וי"ל דאין דרך להיות סימן מובהק בהני כלים יע"ש והתוס' במציעא כ"ז ב' ד"ה מצאו (או ד"ה וניחוש) כתבו דביבמות הו"מ לשנויי שמכיר תכלי בט"ע יע"ש וה"ה דהו"מ לשנויי בסימן מובהק ביותר וכ"ה באה"ע קל"ב ס"ד דיאמר סימן מובהק בכלי עב"ש שם אות ח' ועיין גיטין כ"ז ב' בתוס' ד"ה מצאו ופני יהושע שם . ויותר תימא שהתוס' ביבמות ק"כ א' ד"ה אמר כתבו בעצמם דלמסקנא כיס וטבעת הוה סימן מובהק יע"ש . ולפי שיש מזה קצת ענינים לאה"ע סימן י"ז אמרתי להעתיקו בפ"ע :

אה"ע סימן י"ז סעיף כ"ד בב"ש אות ס"ט · הנה מ"ש אנן קיי"ל חיישינן לשאלה וקיי"ל סימנים דרבנן וי"ל כו' הלשון דחוק דבעיין לא איפשטא להרא"ש ומספקא לן אי סימן אמצעי ד"ת או דרבנן ופשיטא דלחומרא עבדינן בתרוייהו ומ"ש בשם מהר"ל מפראג ז"ל דאי סימנים דרבנן ע"כ לא חיישינן לשאלה דאל"כ אמאי לא תנן במשנה רבותא טפי כליו בט"ע דהוה ד"ת לא מהני יע"ש ולא הבינותי דכליו בסימנים מובהקים ביותר דהוה ד"ת אפ"ה לא מהני דחיישינן לשאלה ואי דלא הוה בחד מחתא ולא היה לתנא למיערב ולמיתני גופו וכליו יחד דא"כ לתירוצא סימנים ד"ת וגופו ארוך וגוץ וכליו לתי' א' דחיישינן לשאלה והיינו אפילו סימן אמצעי אמאי ערבינהו גופו וכליו בהדדי אלא דאין לחוש לזה וכאמור :

ראשונה אחקור אם הא דאמרינן חיישינן לשאלה אם הוא מן התורה דחיישינן לשאלה או רק מדרבנן לחומרא לא מן התורה . מפני שראיתי להפני יהושע במציעא כ"ז ב' אהא דפריך מצא קשור בכים דחיישינן לשאלה משמע מדרבנן וכן נראה לכאורה ממרוצת דברי רש"י יבמות ק"כ ב' ד"ה חמור דקיי"ל בכ"מ דמהדרינן ולא על התורה קשיא דכתב חמור לסימני אוכף דמ"ה לא חיישינן אלא מדרבנן כו' ואמנם מתוס' ביבמות ק"כ ב' ד"ה כליו מבואר דחיישינן לשאלה מ"ה וכלל כוונתם שם הכין הוא דהקשו מהא דמציעא פירות בכלי ונותן סימן בכלי יחזיר ולא חיישינן לשאלה ותי' בממון לא חיישינן לשאלה והוקשה להם א"כ מה פריך מסימני אוכף דממונא הוא ועל זה תירצו דמ"ה הוא דחיישינן לשאלה וא"כ וודאי מ"ה אין לחלק בין ממון לאיסור ופריך מסימני אוכף ר"ל דחמור דכתיב באבידה לומר דמחזיר חמור בסימני (או עדי) אוכף והא חיישינן לשאלה (וז"ש אבל קשה ירצו דכן הוא קושית הגמרא) ומשני לא מושלי אינשי חמור וכים ואפילו מ"ה לא חיישינן וההיא דמחזירין פירות בכלי מדרבנן משום הפקר ב"ד לא חששו לשאלה ובאיסור א"א וודאי חיישינן לשאלה מ"ה ועיין במהר"ם מלובלין ז"ל שם . ומ"ש במסקנא א"ש היינו דמש"ה פירות בכלי מחזיר דלא חיישינן לשאלה אף באיסור לפי תי' הב' בחיור וסומק . ועיין ב"ש באה"ע י"ז אות צ"ח ובת"מ אות ס' דאם מצאו אחר כמה ימים חיישינן לשאלה אף דמים שאל"ס הוא דרבנן ואי הוה חששא דשאלה מדרבנן אפשר מקילין כה"ג אלא חששא דשאלה הוא מ"ה וכמ"ש התוס' וכדאמרן . ומ"ש הב"ש דין זה הוא מהתוספות יבמות ק"כ וגיטין כ"ז . ירצה בזה דהתוספות יבמות ק"כ ב' ד"ה איבעית אימא וגיטין כ"ח א' ד"ה מצאו כשאבדו כ' בחפיסא לא חיישינן לשאלה ר"ל שמא אחר מצאו והניח גט שלו בתוכו דרחוק הוא וה"ה כאן רחוק הוא שמתחת למים השאיל בגד זה לאחר והוא יצא אבל באמת אם אחר כמה ימים מצאו אדם באותן בגדים שפיר חיישי' וזה מסכים למ"ש הח"מ שם ומשמע דחששת שאלה מן התורה הוא וכדכתיבנא . ועוד דאי רק מדרבנן הוה לן למיפסק לקולא כשינויא בתרא שם דלא חיישינן לשאלה ווה י"ל :

וראיתי להש"ך ז"ל בח"מ סימן ס"ה אות כ"ז האריך בדין זה דשאלה ושייך כאן לאה"ע מ"ש דמצא פירות בכלי אפשר דמיירי בכלים שאין דרך להשאיל וכמ"ש התוספות ביבמות הא דמצאו קשור בכים אז בכלים כו' הוא מ"ש התוס' ביבמות ק"כ ב' ד"ה כליו בשם ריב"ן וא"י דהתם שנמצאו בין כליו קתני דהיינו בביתו דשכיחי רבים כמבואר שם בתוספות ק"כ א' ד"ה שנמצאו ול"ש לשאלה כיון שהכלים בביתו הם :

ושם צידד הש"ך לומר דאף באיסורא לא חיישינן לשאלה יע"ש שהאריך מטעמא דלתי' בתרא דכלים חיוור וסומק לא חיישינן לשאלה יע"ש יש לראות דלתוספות חיישינן לשאלה מ"ה ובדאורייתא הוה למיזל לחומרא ולמיפסק כתי' קמא דבכלים אף בסימן מובהק ביותר לא מהני דחיישינן לשאלה . ואי לאו דמסתפינא הייתי אומר דוודאי סברא אלימתא היא דחיישינן לשאלה כה"ג באדם שאין מכירין אלא עפ"י כלים כו' דאל"כ לאיזה צורך אמר שם ביבמות ק"כ ב' בתי' הא' דגופו ארוך וגוץ כליו חיישינן לשאלה ומי הכניסו לתגר זה ולא כליו ג"כ בחיוור וסומק כהי' ב' דעדיף טפי דכולה מתני' בחדא מחתא ובין גופו וכליו בסימנים גרועים לא דגופו בסימנים גרועים וכליו אפילו במובהק ביותר אלא וודאי סברא אליכתא היא דחיישינן לשאלה באיסורא וקושטא קאמר וכי מסיק כיס וארנקי לא מושלי אינשי כו' בתר הכי הונח לו יותר דמתני' אין מעידין בסימנים בגופו וכליו בחד גוונא מיירי בסימנים גרועים הא אמצעים מהני אף בכליו כמו בגופו (לפום סברא דאמצעים ד"ת) והיינו באותן כלים שאין דרכן להשאיל כמו כיס וארנקי וכיוצא בהם ועלייהו אמר התנא אפילו סימנים גרועים לא מהני בין בגופו ובין בכליו ואפשר דבא לאשמועינן בצירוף סימן גרוע דגופו ודכליו באין דרך להשאיל אפ"ה לא מהני כלל וכן אי סימנים אמצעים דרבנן נמי בהכין הוא וכאמור באופן שי"ל דחיישינן לשאלה היינו מ"ה . ועיין באה"ע סימן י"ז בח"מ אות מ"ג וב"ש אות ע"ג אי סימנים אמצעים שנים ביחד אי יש לצרף והוה כמו סימן מובהק או לא יע"ש ומיהו מ"ש הח"מ דסימן גופו וכליו מצטרפין יבואר לקמן בעזה"י :

גם בפסק מהרא"י ז"ל סימן קס"א יראה שם דחששא דשאלה בכלים שדרך להשאיל חששא גמורה היא (ומסתמא היינו מ"ה) והביא ראיה מהא דפריך במציעא ממצאו קשור בכים דשאני גט דזה האיש שואל תגט מה"ת לומר שיש אחר כן וכה"ג הקשה בפני יהושע שם ולפי מה שכתב דחששא שאלה ד"ת א"ש :

שאלה הרבה חתיכות טריפות ונתערבה ביניהם תתיכה א' כשירה ולא תכירו ואח"כ בא א' והכיר אותה בט"ע הישב אי סמכינן עלה או לאו :

תשובה הנה באה"ע סימן י"ז סכ"ה הביא המחבר דעת ר"ת (יבמות ק"כ א' ד"ה אין דכל הגוף שלם מכירין ע"י ט"ע (לחור) וחלקו עליו האחרונים ויש לספק אי הא דחלוקין עליו מטעם דט"ע באיסורא לא מהני להוציא מחזקת א"א ולפ"ז כ"ש כאן דאין להתיר אותה החתיכה דזיל בתר רובא דעדיף מחזקה ונימא מהרוב של איסור היא או דלמא הא דחלקו עליו משום דט"ע יכול להשתנות אחר מיתה ופרצוף עם החוטם הוא דהוה ט"ע טפי ואין משתנה כ"כ ויכולין להכיר אף אחר מיתה ולפ"ז ט"ע וודאי מהני בכל איסורים אף כחזקה ורובא ולא דווקא במקום שאין חזקה וכאמור ואל תשיבני ממ"ש בגיטין כ"ז ב' רבב"ח אירכס ליה גיטי כו' ולא ידענא אי סימנין ד"ת אי ט"ע אלמא מהני ט"ע בכ"ם אף בלא פרצוף פנים עם החוטם לאפוקי מחזקת א"א י"ל דט"ע עם סימן אמצעי היה לו ובזה יש מודים לר"ת דמהני עיין ב"ת וט"ז באה"ע סי' י"ז יע"ש ומיהו ממ"ש בש"ע אה"ע קל"ב ס"ד משמע דט"ע לחור בלא סימן אמצעי כלל מהני אלמא דט"ע לחור מהני בכ"מ להוציא מחזקת איסור וה"ה להוציא מרוב דמסתמא אין לחלק ותדע דבחולין צ"ו ב' מייש ה"א סימנא עדיפא השתא ט"ע עדיפא תדע דאילו אתו בי תרי ואמרו פלניא דהאי סימנא קטיל כו' ובט"ע כו' משמע דמשוה ט"ע דפרצוף פנים לשאר ט"ע דחתיכות בשר וכדומה ואף שי"ל זה מ"מ כך נראה והא דחלקו על ר"ת מטעם דט"ע דגוף יכול להשתנות לאחר מיתה משא"כ ט"ע דפרצוף וחוטם יכולין להכיר תוך ג"י כו'. ומיהו בעם הארץ דנתערב לו חתיכה כשירה בין הטריפות איכא לעיונא דע"ה אין נאמן בט"ע אף באיסורא היכא דיש לו הנאה טיניה דמשקר ואומר בדדמי (ר"ל העין משקר שאינו מדקדק בשביל הנאתו) שהרי כאבידה אין מחזידין אלא לצורבא מרבנן ובגיטא נמי דווקא לצורבא מרבנן כדאיתא בגיטין כ"ז ב' ובתור"ה ודווקא ובש"ע אה"ע סימן קל"ב ס"ד דמשקר בשביל ממון אף באיסורא יע"ש וה"ה ה"נ ודווקא בשל אחרים היכא דלא מטי הנאה לדידיה נאמן ע"ה בט"ע באיסורא אף להוציא מחזקה וכדאמרן :

וראיתי להט"ז בי"ד סימן ס"ג אות א' כתב ע"ה נאמן בט"ע ושאני מוצא דכאן רק איסור דרבנן ובנה"כ שם חלק עליו ועמ"ש בפריי שם אמנם לאחר שזכיתי ללמוד כאן במס' גיטין ראיתי כי מחלוקת גדולת יש כאן דהא חזינן בגט אף דאיסורא הוא כל שיש חשש ממון כמו מצאו אחר אין השליח נאמן בט"ע דמשקר משום שכר שליחות וראיה מרבה בב"ת ודווקא כשמצאו השליח דיש לו מיגו כמבואר באה"ע סימן קל"ב ס"ד יע"ש וא"כ בוודאי בשר שנתעלם מהעין שפיר כתב הט"ז דאיסור דרבנן הוא (וקיל יותר משאר איסורין דרבנן) מש"ה מהני ט"ע אף לע"ה הא לא"ה אילו הוה איסור תורה לא הוה מהימן ע"ה בט"ע דלטובתו ולהנאתו הוא אומר כך לאכול בשנמ"ה וכל שיש חשש חימוד ממון חיישינן אף שיש ביה דררא דאיסור תורה . שוב ראיתי דמהא דחולין דבני אדם מותרין בנשותיהן בלילה משמע כל אדם נאמן בשלו ושאני ההיא דשליח גיטא שאין מקפיד אם יעשה אחר איסור משא"כ שיעשה הוא איסור ובפרט שיאכל איסור להא לא חשדינן ליה ואף אחר יכול לאכול עמו :

ויצא לנו הדין אם ת"ח שלח בשר ע"י שליח ע"ה לביתו והשליח קלקל שליחותו וזרקה לבין הטריפות ואח"כ אומר השליח שמכיר איזו חתיכה היא בט"ע (ושבעתן העין מקודם) יש לומר דאין נאמן דחשוד לקלקל לאחרים כיון דהוא אין אוכל ממנו וכההיא דמבואר בסימן קל"ב באה"ע ס"ר ובב"ש אות י"ג בשם הרשב"א והר"ן הטעם משום הפסר שברו או כי היכי דלא ליהוי תרעומת עליו הרי משום תרעומת נמי משקר ואומר עכ"פ בדדמי ה"ה כאן וכדאמרן וצ"ע . ועיין בי"ד סימן ק"א ראש בכש כו' ומשם אין ראיה דהיתוך החתיכות ומשומן קורקבן שדומה במראה ושם לעצמו הוא ולא חשיד לעצמו וכדכתיבנא :

ודע דאם מצא חתיכת בשר במקום שרוב עובדי. כוכבים כו' דהוה איסור תורה אם שלו הוא ומכיר בט"ע להט"ז שם בי"ר אות א' אסור כאיסור תורה ודווקא בשנמ"ה מקילין לע"ה ושאני הא דב"א מותרין בנשותיהן דאיכא לתרוצי בקל עיין מ"ש במשבצות זהב שם . ולש"ך שרי יע"ש . ואם אין שלו אלא של איש אחר וע"א מעיד עליו בט"ע שמכיר שזו היא החתיכה שנאבדה וכן אם נתערבה חתיכה כשירה בין הרבה טריפות וע"א מעיד שמכירה בט"ע שזו היא הכשירה איכא לעיונא מאחר דקיי"ל אין ע"א נאמן לומר חסך החזקה כ"ש דאין ע"א נאמן נגד הרוב ואמאי יהא כאן ע"א נאמן כיון דרובא עובדי כוכבים או רוב טריפות הן אמאי לא נימא כל דפריש מרובא קפריש ואין נאמן לומר נגד הרוב והחזקה ואף אם הוא שלו· אמאי נאמן דביבמות בפ' האשה רבה משמע טבל אי לאו דבידו אף בשלו לא היה נאמן ועיין מה שכתבתי בפריי לי"ד סימן א' במשבצות זהב אות א' יע"ש וכאן אין להאריך :

וראיתי להמשאת בנימין בתשובת סימן ס"ג כתב הא דהרי"ף והרא"ש ז"ל ביבמות ק"כ ב' לא הביאו אלא לישנא בתרא דרבא דב"ע סימנין דרבנן לאו דפשיטא להו הכין אלא מספקא להו יע"ש וכ"כ הב"ש באה"ע סימן י"ז אות ס"ט ואמת שבמציעא כ"ז ב' כתבו הא דרב אשי מספקא ליה סימנין דאורייתא או דרבנן וכ"כ הרא"ש ז"ל שם בפירוש דבעיין לא איפשטא יע"ש ואמנם י"ל דוודאי ביבמות לא הביאו אלא ל"ב דרבא דב"פ סימנים דרבנן ומיפשט פשיטא להו כהכין ואפ"ה במציעא שם ובגיטין כ"ז כתבו דספוקי מספקא ליה לרב אשי והיינו טעמא דבמיתה סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה מש"ה סימנים אמצעים אין לעמוד עליהם ולא הויין אלא דרבנן משא"כ במציאה ובגט דמצא גט בשוק בסימנים אמצעים יש לומר דסימנים אמצעים הוה ד"ת ומנא אמינא לה מהא דאמרינן בירושלמי ביבמות שם עלה דמתני' אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אע"פ שיש סימנים בגופו ובכליו ולא כן תני מניין (לשור) אחיך שתעה את מחזירו בין בגופו ובין בכליו שנייא היא שהסימנים דרכן להשתנות וכתב במפרש שם עשויין להשתנות לאחר מיתה יע"ש וא"כ וודאי דיש לחלק בין גט ומציאה ובין ההיא דיבמות ופסקו סתם ירושלמי דמסכמת ללישנא בתרא דרבא והיינו בסימנים אמצעים אבל וודאי סימן מובהק ביותר וזה שאין בנמצא כי אם אחד מאלף (כמ"ש המ"ב שם והביאו הב"ש באה"ע שם) ל"ש עשוים להשתנות לאחר מיתה הוה וודאי ד"ת ומתירין א"א עליהם ואפשר נמי סימן אמצעי דל"ש ביה השתנות מידי ספיקא לא נפקא ואם יש עוד ספק מצרפינן לס"ס למאן דמתיר בס"ס מטעם דס"ס במקום הזקה מדרבנן הוא דסמוך מיעוטא לחזקה ומתוך חומר שהחמרת בה הקילו משום עיגונא וכמ"ש במקום אחר באורך . משא"כ בסימנים העשוים להשתנות לאחר מיתה אף ספיקא לא הוה ולהצטרף לספק אחר וכדאמרן :

והנה בתוספות שם בירושלמי ד"ה שנייה כתב המפרש כליו מא"ל וי"ל עשויין להשתנות היינו סימנים אמצעים כו' יע"ש ולשון עשויין להשתנות משמע לאחר מיתה לא לחלק בין סימנים אמצעים רא"כ תיל"ל סימנים אמצעים נמצאים הם בהרבה שיש כיוצא בהם . ולא ידענא מה קשיא ליה מכליו דחיישינן לשאלה כדמסיק בתלמודא דירן שם והירושלמי מעיקרא לא קשיא ליה אלא מגופו דאין מעידין מהא דמחזירין חמור ושור בסימנין דידי' ומהא דמחזירין חמור בסימני אוכף הא מסיק התם אוכפי לא מושלי אינשי דשחקי' לחמור יע"ש :

עוד לו ראיתי ביבמות שם דף ס' א' ד"ה הדא הביא ראיה למ"ש הגאון הובא באה"ע סי' קמ"א דאין לשלוח הגט ע"י עובר כוכבים ליתן לישראל שלוחו והרא"ש חולק דעובד כוכבים מעשה קוף עביד ולי אין ראיה מכאן דפשטא הכין משמע דלעובד כוכבים לא חיישינן דלא שכיח הוא שיוליך גט לישראל שלוחו דאל"כ מה מיבעי ליה התם עבד עובד כוכבים מאי פשיטא דלא חיישינן וא"ל דהיא גופא מיבעיא ליה א עובדי כוכבים מצי להוליך גט או לאו דזה דוחק :

ודע דבמשנה תנן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם ומשמע הא בשום סימן לא מהני והא וודאי דסימן מובהק ביותר מהני כמ"ש הב"י באה"ע סימן י"ז וכן הלכה :

מ"ש הוה קשיא לי הא דאמרינן בחולין ע"ט ב' אמר ר' אבא לשמעי' כו' וסימנים דאורייתא ופירש"י במציעא מיבעיא לן יע"ש והר"מ ז"ל בפ"ט מכלאים הלכה ו' ובי"ד סימן רצ"ג ס"ט פסקו להא דר' אבא ובמציעא קיי"ל דסימנין לאו דאורייתא ולהר"מ ניחא כפי מ"ש המ"מ בפי"ד מהל' אבידה דפסק סימנין דאורייתא איכא למימר דבא"א החמירו דיש חזקת משא"כ היכא דליכא חזקה כהאי דכלאים סמכינן אסימנין אף שאין מובהקין

ביותר משא"כ הרא"ש והטור דפסקו כההיא דמציעא סימנין דרבנן וספוקי מספקא ליה א"כ איך סמכינן באיסור תורה בכלאים אסימנים . וסבור הייתי לומר כיון דאנן מסופקין אי חוששין לזרע האב או לאו הוה ס"ס שמא הלכה אין חוששין לזרע האב ואמותיהן שוות ואף שאין אבותם שוין מ"מ כיון דאין חוששין לזרע האב הוה כולהו מין אחד ואת"ל חוששין לזרע האב מ"מ שמא סימנין דאורייתא וז"א חדא דפרד הוא מסוס וחמור ועוד דמה סימנים שייכים בהכי . וכיון דשמענא להא דכתב הר"ן ז"ל בחמש שיטות בחדושיו לחולין שם בשם הרמב"ן ז"ל דת"ק סימנים דאמורין לענין כלאים שם הוויין דאורייתא דלא כפרש"י שם ניחא דהרא"ש והטור נמי הכי קאמרי דווקא הנך סימנים פסקינן דהוויין ד"ת ולא במציאה ובא"א וכאמור וברש"י אצל הרי"ף לא כתוב סימנין דאורייתא ובמציאה מיבעיא כו' :

ודע דהא דכתיבנא דספק פלוגתא דרבוותא וספק בעיא דלא איפשטא הוה ס"ס אין זה דבר ברור דבספק בעיא דלא איפשטא יש מחמירין עיין פר"ח י"ד סימן נ"ט בגלודה ובסימן ק"י ועמ"ש שם בפריי לי"ד במקומות האלו וספק פלוגתא דרבוותא יש מחמירין שלא לעשות ממנו ספק עיין בסימן ק"י שם ועיין בתורת השלמים בקונטרס הספיקות מחודש א' ומחודש ט' ועיין בר"א ן' חיים סימן נ"ב ובס' גט פשוט בהל' גיטין למהר"ט חביב יע"ש וא"כ יראה דבס"ס בספק א' ספק פלוגתא וספק א' בעיא דלא איפשטא דיש להחמיר ולא לעשות ס"ס ממנו וצ"ע לדינא :

כלל איסור חל על איסור

כלל איסור חע"א הוא ענין עמוק וכבר בא במקומות מפוזרים בחבורנו בספר פורת יוסף וספר גינת וורדים וראש יוסף וגם בספר שושנת העמקים דברנו בו במקומות מעטים ועתה ראיתי עוד לדבר בו :

עמדתי על מ"ש הר"ם ז"ל בהלכות שביתת עשור פ"ב ה"ב אחד האוכל כו' והכוונה דאיסור חע"א וחייב כרת אם היה שוגג על פיגול כו' ואם שגג בשתיהן חייב ב' חטאות כמ"ש בהלכות שגגות פ"ו ה"ד יע"ש . ובספר מרכבת המשנה שם כתב על מ"ש הר' מנוח אבל משום חלב ופיגול אין חייב דאין איסור חע"א כתב עליו שטעות הוא דחלב ופיגול קדים עכ"ל . ואני אומר פשיטא דבר זה אפילו תשב"ר יודעין ולא ניתן להאמר אבל הגאון אפשר יאמר באם חלב ופיגול בא אח"כ ומשכחת ליה שנתפגל ביוה"כ או חלב שכלו חדשיו ט' לגסה וה' לדקה ביוה"כ דכל שלא שלמו חדשיו אין חייב כרת עיין בהל' מ"א פ"ז ה"ד וא"כ אין איסור פיגול וחלב חל דלחייב שתי חטאות דאין איסור חע"א דליכא כאן כולל ומוסיף . ופיגול היינו בשעיר חטאת הנאכל לערב (עיין בהלכות עבודת יוה"כ פ"א ה"א) דביוה"כ ליכא כולל ולא מוסיף דליכא למימר מוסיף מיגו דבאיסור זה דפיגול איתוסף איסורא למזבח להעלות האימורין איתוסף איסור פיגול על הבשר לאכילת אדם דכה"ג אמרינן מוסיף דמוסיף הוה כחפץ זה גופא ולא מחפץ לחפץ שנאמר מיגו דחל פיגול על האימורין למזבח יחול פיגול על הבשר לאדם הא לא אמרינן גם כולל לית כאן שנאמר מיגו דע"י פיגול איתסר הוא כשאר חתיכות דבלא"ה הכל אסור עליו משום יוה"כ וכאמור . וכ"ת דהוה מוסיף מיגו דחייל איסור פיגול לערב שיהא הכהנים אסורים לאכול הא לאו מלתא הוא דמוסיף וכולל לא הוה אלא שיהא מקום לחול האיסור בעת ובעונה הזאת ולא שיש מקום לחול לאחר זמן ועיין בר"מ הלכות שגגות פ"ד ה"ג דבעינן שיהא איסור הנוסף בעולם יע"ש ולפי מה דכתיבנא שצריך שיהא מקום לחול לעת עתה איסור הנוסף הא לא"ה לא הדביון בשר שעיר חטאת שנתפגל ביוה"כ ואכל זר ממנו לא אמרינן מיגו דאיתוסף על בשר זה איסור פיגול לכהנים לערב מוצאי יוה"כ איתוסף נמי בעת ביוה"כ איסור פיגול כו' ולחייב הזר שתים א' משום יוה"כ וא' משום פיגול כו' ולחייבו נמי כהנים עלייהו משום כולל מיגו דחל אזרים כו' הא לא אמרינן דבעינן שיהא לעת ערה נוסף איסור חדש אחפץ זה (ר"ל אבשר ולא מהני מה שניתוסף אאימורין) משא"כ הא דעתה אין כאן איסור חדש רק לערב ועדיין יש להתיישב בדבר זה :

ודע דאם אכל חלב שלמו לו חדשיו ביוה"כ דלא חל איסור חלב אאיסור יוה"כ כמ"ש דלית כאן לא כולל ולא מוסיף אף דיוה"כ אין חייב כ"א ככותבת דהוא בערך ב' זיתים ועל כזית חלב חייב כרת א"כ כי אכל שיעור כזית מיד חייב כרת וחטאת ועדיין לא חל עליו יוה"כ כו' והר"ם ז"ל פסק בהל' שבועות דשבועה חייל על ח"ש אף דאסור מ"ה הביא הלח"ם שם ה"ג יע"ש וכ"ת נהי דאיסור חל על חצי שיעור פחות מכזית בשאר איסורין אבל על ח"ש דיוה"כ ר"ל על כזית לא וי"ל הא בורכא דהא בפרק יוה"כ ע"ג לא נצרכא אלא לח"ש ופירש"י ד"ה לחצי שיעור פחות מכותבת ואהא פריך לר"ל מאי איכא למימר אלמא אף כזית ליכא איסור עשה דיוה"כ תענו את נפשותיכם לר"ל ואנן קי"ל כר"י מקרא דכל חלב וכמ"ש הגהות מיימוני שם ושפיר מצי חייל איסור חלב בכזית על איסור יוה"כ באוכל זית חלב דחיוב כרת משום חלב דתענו את נפשותיכם דאיסור עשה נמי הוה אלא ככותבת כדכתיבנא אבל בדם לא משכחת ליה . ולכאורה בחלב משכחת ליה בדמחהו דחייב ברביעית ואין חל על איסור יוה"כ שהוא כמלא לוגמיו שהוא פחות מרביעית כמבואר בהל' שביתת עשור פ"ב יע"ש . ומנא אמינא לה ממ"ש הר"ם ז"ל בהל' מ"א פי"ד ה"ט וז"ל וכן השותה רביעית של סתם יינם מעט מעט או שהמחה חמץ וחלב וגמאו מעט מעט או דם אם שהה מתחלה ועד סוף כדי שתיית רביעית מצטרפין כו' אלמא דחמץ וחלב אף דאכילה כתיב בהו כיון דהמחה ונעשית משקה שיעורן ברביעית לכל דבר :

אמנם כן הלכה זו נתעלמה ממני ההדיוט פירושה . א' מ"ש סתם יינם מה שייאטי' דסתם יינם לכאן שהוא מדרבנן ואולי יאמר בזה דהא דהיה לוקה על כל שהוא מכות מרדות כמבואר שם היינו באיסור תורה כר"י מש"ה כל העובר איסור תורה היה לוקה מדרבנן מכות מרדות אבל סתם יינם דעיקר איסוריה מדרבנן וכל בדרבנן אין לוקה על אכילה ושתיה דיליה כ"א היכא שהיה איסור תורה היה לוקה מ"ה מש"ה באיסור דרבנן לוקה מ"מ ולא באכל כ"ש מדרבנן ומש"ה סתם יינם בעינן שישתה רביעית בשיעור שתיית רביעית ולוקה מכות מרדות הא פחות מזה לא לקי כלל ולפ"ז ה"ה באוכל חמץ בשעה ששית בע"פ דמכין מ"מ כמ"ש הר"מ ז"ל פ"א מחמץ הלכה י' אינו לוקה אלא באוכל כזית והכלל בזה דבאוכל איסור תורה בכ"ש לוקה מ"מ שעבר על איסור תורה אבל איסור דרבנן אין לוקה אלא אלו היה מ"ה היה לוקה מ"ה אז בדרבנן לוקה מ"מ וכבר הארכנו בענין מ"מ בכלל אחר עיין עליו . (עיין בהגמי"י פי"ד דמ"א אות א' ציין על לוקה מ"מ כר"י אולי כוון למ"ש מדלא ציין לעיל אסור לאכול כ"ש מ"ה) . אבל מ"ש הר"ם ז"ל שם המחה חמץ וחלב דמשמע וודאי מתוך לשונו כיון דהמחהו ונעשה משקה שיעורו ברביעית לא ידענא הא כיון דאכילה כתיב ונפש לרבות השותה אכתי בשיעורי' דאכילה הוא החיוב כזית בבא"פ כו' ובפ"א מהל' חמץ ומצה ה"א כתב כל האוכל כזית כו' אחד האוכל והממחה כו' אלמא חדא שיעורא אית להו וכן הסמ"ג לאווין ע"ו כתב כן כל האוכל כזית חמץ כו' אחד האוכל והשותה יע"ש וכבר עמדנו במקום אחר על הא דאמרינן הקפה את הדם או שיעורו ברביעית או כזית ואין כאן מקומו להאריך :

עוד יש לשאול המוחה חלב וחמץ וגמאו דחייב כרת נפש לרבות השותה מנלן דחייב מלקות כה"ג כיון דכתיב אכילה גביה ונהי לענין כרת דרבייה רחמנא נפש לרבות השותה אכתי אימא דמלקות לא מתחייב אלא באוכל ממש כיון דלא יאכל כתיב ולמ"ש הר"מ ז"ל בהלכות שביתת עשור פרק א' הלכה ד' דאזהרה דיוה"כ על אכילה מאחר שענוש כרת למדנו שמוזהרין אנו בו ולכאורה הולך הוא על הדרך שכתב בשורש הי"ד דגם בכרת לא ענש אא"כ הזהיר יע"ש באורך ושאני פסח ומילה וא"כ ממילא ידענו דה"ה בשותה חמץ וחלב בהמחה דחייב מלקות מאחר דענוש כרת ידענו שהזהיר אבל הלח"מ בהל' שביתת עשור פ"א ה"ה כתב מג"ש מייתינן לה ורבינו קיצר יע"ש א"כ קשה מנלן דהמוחה חמץ וחלב ושתה דלוקה ואולי גילוי מלתא הוא כיון דגלי קרא נפש לרבות השותה אלמא אכילה ה"ה שתיה בכאן (עיין תוספות חולין ק"ב ד"ה לרבות) ה"ה לענין מלקות אכילה לאו דווקא אלא ה"ה המוחה ושותה :

ותמוה שכתב הר"ם ז"ל בפי"ד ממ"א ה"ט השותה רביעית סתם יינם דאלו י"נ שנתנסך סובר דלוקה בכ"ש כמ"ש בפי"א ממ"א ה"א יע"ש בכ"מ מה שהביא השגות הרמב"ן אלמא כל איסור דרבנן מאיסורי מאכלות או משקה דרבנן אין לוקה מ"מ אלא דווקא ברביעית ובשיעור שתיית רביעית דלא חייבו מ"מ בדרבנן אלא כל שבדאורייתא כה"ג היה חייב ואף ביי"נ וודאי לוקה אף בכ"ש מכל מקום בסתם יינם לא חייבו מ"מ אלא אלו היה כן בשאר איסורי תורה היה לוקה מ"ה לוקה כאן מדרבנן :

ויצא לנו הדין כל דבר שאסור מ"ה אלא שאין בו כשיעור לוקה מכות מרדות מדרבנן וכל דבר האסור מדרבנן אין לוקה מכות מרדות אא"כ אכל כשיעור ושתה כשיעור שחייב במקום אחר מן התורה הא לא"ה אפילו מכות מרדות אין בו . ולפ"ז אם אחד אכל חמץ בע"פ בשעה ששית פחות מזית וכן שתה סתם יינם פחות מרביעית איכא לעיונא ביה אם נפסל לעדות מדרבנן או לא כפי מה שנראה מהר"ם ז"ל בהל' עדות פ"ט ה"ג עבר עבירה שחייבין עליה מלקות מן התורה ואם היה חיוב שבה פסול מדבריהם דמשמע דהא דעבר עבירה של דבריהם דפסול לעדות הוא דווקא ביש חיוב מלקות מרדות מדרבנן דלא החמירו חז"ל בדבריהם לפסול לעדות אלא היכא דאלו היה עבירה מן התורה ומלקות היה פסול מ"ה מש"ה בעבירה ומלקות דרבנן פסול מדרבנן הא לא"ה לא וא"כ פחות מכשיעור באיסור של דבריהם דלית מ"מ דרבנן כל שאין בו חימוד ממון אף מדרבנן אפשר לא מיפסל ועיין בח"מ סימן ל"ד ועיין בר"ם ז"ל החו"מ פ"א בסופו בלח"מ מ"ש בשעה ח' אי לוקה מ"מ וכבר חקרנו קצת מזה בכלל מכות מרדות יע"ש :

והרי יודע שיש להסתפק הא דקי"ל איסור חע"א בכולל או במוסיף אם בעינן דווקא שיהא איסור הכולל או הנוסף שוה לאיסור זה שאנו רוצים להוסיף עליו או אפילו בקל ממנו הדמיון בזה אשת איש ונעשית חמותו מיגו דאיתסר האי גברא בכולהו אחוותא ע"י קידושי בתה איתסר נמי בחמותו אע"ג דבכולהו אחוותא כרת ובחמותו שריפה אמרינן כן א"ד דלא אמרינן כן ועיין בלח"מ הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכה ו' כתב דהר"מ ז"ל סובר דאיסור מוסיף בעינן שיהא שוה עם הנוסף יע"ש לפ"ז כ"ש בכולל דאמרינן הכי דכולל קיל ממוסיף כמבואר בכמה דוכתין ועיין בפירוש המשניות במס' כריתות שם פי' בע"א וכבר כתבנו מזה בספרים הקודמים (עמ"ש בפריי לי"ד בפתיחה לבב"ח) :

והנה דברי הלח"מ לא נפלאו ולא רחוקים הם דכפי הנראה היא הלכה פסוקה דאף במוסיף בעינן דווקא שיהא שוין הא קל על חמור לא שהרי בקדושין ע"ז ב' תני תנא קמיה דרב ששת כל שהוא ביקח כו' פרט לאחותו אלמנה לכ"ג ובין לל"ק ול"ב שם אתיא כרבנן ג"כ ומודים רבנן בקל על חמור דלא חייל ומוסיף הוה כמ"ש התוס' שם ד"ה פרט לכהן משוח מלחמה אלמא בעינן שיהא איסור הנוסף דומיא דמוסיף שיהיו עכ"פ שוין . הן אמת שלא ראיתי להר"ם ז"ל שהביא זאת הברייתא ולא ידענא על מה ועיין ביבמות בסוגיא דאיסור כולל ומ"ש בס' פורת יוסף יע"ש . (עיין מ"ש בכלל אחר בסוגיא זו דקדושין ולכאורה התם מטעם ליה מקרא כל שהוא ביקח וכפרש"י שם ועי"ש בפני יהושע וקושית הגמרא שם דנילף מיניה בעלמא ומשני יע"ש) . ולכאורה איסור קל על חמור שם בקדושין י"ל איסור כהונה שאין שוה בכל לא חייל על אחותו שהוא שוה בכל אמנם מרש"י שם ד"ה אבל כתב על אחותו שבכרת משמע בכ"מ לא חייל קל על חמור ויש להתיישב בזה הרבה . ומיהו זה טעות דל"ד נדון זה דקדושין לדברי הלח"מ כמ"ש לקמן :

וראיתי להר"ם ז"ל בפירוש המשניות סנהדרין פ"א א' אמתני' דר' יוסי אמר נדון בזיקה ראשונה ובגמרא שם כיצד חמותו ונעשית א"א נדון בחמותו א"א ונעשית חמותו נדון כא"א ואהא פליגי רבנן עליה ובגמרא פריך חמותו ונעשית א"א הא מודה ר"י במוסיף ומשני בתרי קטלא כו' ופירש"י וכי מודה ר"י בחטאת אלמא אף דא"א קיל מחמותו אפ"ה חייל בשוגג להתחייב ב' חטאות וה"ה לרבנן א"א ונעשית חמותו נדון בשריפה במזיד דהוה כולל מיגו דאיתסר בכולהו אחוותא אלמא אף כולל חייל קל על חמור וזה ממש נדון הלח"מ דאמרינן הואיל ואיתסר האי גברא בכולהו אחוותא ע"י קידושי אשתו שהם בכרת חייל נמי עליו איסור חמותו בשריפה ולזה נאמר דמיירי שיש אם חמותו דהוה כולל משם אחר וחד איסורא מיגו דאיתסר באם חמותו בשריפה ה"ה אחמותו . ועיין תוס' ביבמות ל"ב ב' ד"ה איסור יע"ש ואמנם הר"ם ז"ל בפירוש המשניות צייר בע"א וז"ל וענין זיקת ראשונה כמו שאבאר כגון שהיתה חמותו אשת אביו ויבוא עליה הנה הוא מצד שהיא חמותו חייב שריפה ומצד שהיא אשת אביו סקילה כו' ואין הלכה כר' יוסי אלמא בחמותו ונעשית אשת אביו חייב סקילה שהיא חמורה לדידן מטעם מוסיף לכל העולם אף דא"א בחנק מייתינן עליה סקילה ולא בעינן שיהא איסור הנוסף דומיא דמוסיף גם הא ליתא דהתם הוה מוסיף דאיכא עוד בר לאביו והוה מוסיף לאחיו בסקילה איתוסף נמי עליה דהאי ולעולם תרוייהו בעינן שיהא שוין ושיהא איסור הנוסף דומיא דמוסיף הא לא"ה לא חייל וכדאמרן :

מריש הוה אמינא הא דכתב הר"ם ז"ל פי"ט ה"ד מהא"ב בעל בעולה בלא נשואין לא חיללה נשואין ממש עם חופה דיקח אשה משמע נשואין וחבלין מדאסור מה"ר לילף אלמנה מתמר ואה"נ ומה קושיא ואין איסור חע"א ואיך יחול איסור אלמנה על עשה דבעולה דאף לאו על עשה אין חל כמבואר מההיא דכהן טמא שאכל תרומה טמאה אלא בלא נשואין ליכא איסור ואלמנה לא יקח אף קידושין עם ביאה איכא איסור שוב ראיתי שזה ליתא דנשואין היינו קידושין וכן מצאתי במ"ל בהל' מכירה פ"א ה"ד כתב דכ"מ מלשון הס"מ כהא"כ דכתב שאין מוזהר כו' יע"ש וכתב ע"ש דסברת רבינו אין מוסכם שהרשב"א ז"ל סובר אפילו ביאה בלא נשואין רק בזנות אסור לכ"ג ולק"מ איך יחול איסור אלמנה על עשה דבתולה אלמה לא בא' שקידש בתולה ובעל דאין חל בעולה על כ"ג דאסורה משום א"א וכי מיית תרוייהו בהדדי חלין בעולה ואלמנה כמבואר ועמ"ש בס' פורת יוסף מזה וכאן אין להאריך עוד י"ל דחייל במוסיף מיגו דחל אלמנה בזנות לא יחלל חייל נמי ע"י קידושין ולוקה משום לא יקח כמה שכתוב במקום אחר :

ודע דמ"ש לעיל דנדון הלח"מ לא דמי לההיא דקדושין הוא אמת ויציב דהתם הכי קאמרינן דאיסור אלמנה שהוא בלאו לא חייל אאחותו שהוא בכרת אף דהוה מוסיף דקל על חמור לא חייל ולעולם בההיא דהמבשל חלב בחלב דוודאי חייל איסור הנאה עליה דזה איסור חדש הוא וכמ"ש רש"י בחולין ק"א א' ד"ה ואיסור כו' דמה ששייר הראשון יע"ש י"ל דאמרינן ביה מוסיף והלח"מ הוא שחידש סברא זו מעצמו דבעינן דומיא וכיון דעל הנאה לא לקי ה"ה על אכילה לא לקי משום בשר בחלב ועיין בפירוש המשניות לכריתות שם משמע דאף בהנאה לא מיתסר ולענין הלכה העלינו בס' פרי מגדים דוודאי אסור בהנאה וכמ"ש הרשב"א בתה"א יע"ש ואין להאריך כאן :

אמנם כן בההיא דקדושין ע"ז ב' דמשמע דאף במוסיף לא חל קל על חמור יש לומר דהתם שאני כיון דהיה מזיד על אחותו ולא התרו ביה דאז חייב כרת על אחותו ומש"ה תו לא לקי על אלמנה דכה"ג אמרינן אין איסור חע"א קל על חמור וכיון שהוא בעונש כרת לא נחמיר עליו בעונש מלקות ואה"נ דאם התרו ביה על אחותו ואלמנה שלוקה שתים דבמוסיף איסור חע"א אף שהוא קל על חמור כיון שהעונשים שאנו מטילים על ההוא הם שוין שפיר מצי חייל אף קל על חמור ועם זה יתיישב הא דאמרו התם כהן הבא על אחותו משוי לה זונה חזר ובא עליה עשאה חללה וכבר הקשה מהר"י מטראני ז"ל שם בחדושיו דזונה לא מצי חייל על אחותו (וירצה בזה דאמאי משוי חללה ולדידי' לא הוה מאיסורי כהונה וכבר כתבנו בכלל אחר דמ"מ תרי איסורי' רביע עליה) ולפי מה שכתבתי א"ש דאם היה שוגג על אחותו שפיר לקי על אלמנה או זונה וכפי זה יש לדחוק ולייישב גם דברי מהרי"ט שם . ותבלין יש לזה שהרי שם בקדושין ע"ז ב' פירש רש"י ד"ה פטור מכרת ואלו בשבועות כ"ד א' ד"ה פטור ופסחים ל"ו א' ד"ה פטור פירש"י פטור מחטאת אם היה שוגג והוא הדבר אשר דברנו דוודאי ר"ש פליג אף בשוגג דלא חייל ואמנם בקדושין דרבנן פליגי ואמרו דחייב ואהא מסיק ע"כ מחייבי רבנן התם דחמיר על קל הוא דמשמע דאי הוה התם קל על חמור לא הוה פליגי רבנן עליה דר"ש מש"ה פירש"י שפיר פטור מכרת ורבנן מחייבי כרת הא כרת על מלקות אין מענישין לו כרת כיון שלקה מלקות ואף שהוא משם אחר ומה אעשה שדברי רש"י שם ד"ה פרט אין משמיעין כן שכתב פרט לכ"ג שאין לוקה משום אלמנה אלא משום אחותו הרי דבהתרו ביה משום אחותו מיירי וא"כ שלקו נפטרו מידי כריתתן ואפ"ה אין לוקה עוד מלקות שני משום אלמנה באופן שמסוגיא זו מוכח לכאורה דאיסור קל על איסור חמור אין חייל כלל ולא לקה ב' מלקות כי אם אחת וכיון שכן אף בהיה שוגג על אחותו פטור מכלום כיון דאין איסור חע"א בקל על חמור ואחותו אלו היה מזיד הוא בכרת נמצא מיקרי קל על חמור וכבר כתבנו מזה בכלל אחר מה שיש להקשות על מהרי"ט שם בחדושיו . ורש"י שם כתב פרט כו' שאין לוקה משום איסור כהונה אפשר השמיט בכיון אלמנה לומר דתנא דתני קמיה דרב ששת לאו דווקא נקיט אחותו אלמנה ה"ה אחותו גרושה דוודאי הוה מוסיף לגבי שאר כהנים אפ"ה אין חל גרושה על אחותו בקל על חמור וכדאמרן . ולתרוצי קושית התוס' שם ד"ה פרט יע"ש . ובת"י שם דהוה מוסיף לכהן משוח מלחמה ורש"י אשמועינן אף היכא דליכא משוח מלחמה הוה מוסיף בגרושה וכרותה לשאר כהנים וע"ש בפני יהושע ולקמן אבאר :

הן אמת שמ"ש התוס' בקדושין איסור מוסיף למשוח ה"ה דמשכחת לה בכהן שעבר דאסור כל הנשים עליו וכמ"ש הר"מ ז"ל בפי"ז מהל' א"ב הלכה א' יע"ש ועיין מ"ש הר"ם ז"ל בפ"א מהלכות עבודת יוה"כ ה"ג ובכ"מ שם וי"ל התוס' לשיטתם במגילה ט' ב' ד"ה ולא וביומא י"ב ב' ד"ה כהן דמשמע מדבריהם דכ"ג מתמנה בפה ומסתלק בפה וכשמסתלק לר' יוסי הוה ממש ככ"ה לכל דבריו כו' ומותר באלמנה ובעולה והא דנקט כ"ג משום איבה ולא משום יתור בגדים י"ל דה"נ קאמר דהא דב"ד ומלך וכהנים מסלקין אותו ולא יניחו אותו ג"כ לעבוד בשמונה בגדים ויהיו שני כהנים גדולים וע"ז אמר משום איבה וכיון שכן שמסתלק הרי הוא ככ"ה גמור ובמקום אחר אבאר עוד מזה וכאן אין להאריך :

שאלה חייבי עשה מצרי ואדומי שנשאו לאחד מישראל בעבירה או שהיה ממזר דמותר בהם (עמ"ש לקמן) ומת ואחיו כהן והיא ג"כ היתה גרושה דחשתא יש עליה לכהן

עשה ול"ת או חללה מחייבי עשה וגרושה או זונה מחייבי עשה וגרושה וכדבעינן למימר לקמן דהוה עשה ול"ת אי בא עליה היבם אי קנאה ונפטרה בגט או לאו. והנה באלמנה מנשואין לא נפטרה צרתה וגם היא לא נפטרה בגט עב"ש אה"ע סימן קע"ד אות ג' התם שפיר דהוה עשה ול"ת וכ"ת איך יחול איסור אלמנה על עשה דבעולה וקיי"ל דלאו על עשה לא חייל (עיין תוס' שבועות כ"ג ב' ד"ה דמוקי יע"ש) כבר עמדנו ע"ז במקום אחר וכתבנו דמשנשאה אחיו נעשה א"א וכשנעשה בעולה. לא חייל איסור בעולה על איסור א"א וכשמת חיילי תרוייהו בהדדי ומש"ה שפיר הוה עשה ול"ת משא"כ בנדון דידן דהוה עשה מקודם אפשר דלא חייל הלאו אח"כ דאין איסור חע"א אם לא בא' מג' דרכים כולל ומוסיף וב"א וכאן ליכא לא כולל כו' וא"כ חייבי עשה לחוד מ"ה דמיא ליבום כמבואר באה"ע שם דעשה דשוא"ת דחי לה עשה דקום ועשה ואם בא עליה קנאה ונפטרה היא וגם צרתה :

תשובה. שאלה זו א"צ לפנים ודאי מלתא דפשיטא הוא דמ"ה לא רמיא לייבום דהוה עשה ול"ת ואף דאין איסור חע"א מ"מ אי מייבם לה דאתי עשה דקום ועשה ודחי לעשה דשוא"ת תו חייל עליה ל"ת דגרושה וכדומה והלכך לא מצי דמי לה ובכה"ג כתבו התוס' ביבמות י"ג ב' ד"ה דלא דאיסור אחות אשה מיתלא תלוי וקאי והוא גמרא ערוכה בדף ל"ב ע"א ולר"ש לייבם ומשני כו' הלכך לא פקע וה"נ כן הוא. ועוד דכבר כתבנו פעמים רבות דנהי דאין איסור חע"א היינו לענוש עונש הראוי משום איסור האחרון אומרים אין איסור חע"א אבל מ"מ תרין איסורין רביע עליה וכדמשני לקוברו בין רשעים גמורים יע"ש ביבמות ל"ב ב' וכי פריך לר"ש כיון דאין חל תתייבם היינו לפי ת"א אבל באמת אין קושיא בלא"ה והא דאמר רבא לעיל י"ג ב' טעמייהו דב"ש דאין איסור חע"א אלמא לדידהו אין חל כלל איסור גופא אאיסור אחר יש לומר אה"נ דרבא טעמייהו דב"ש מפרש אבל אנן לא ס"ל הכי תדע דרבא גופא מסיק ביבמות שם ל"ב ב' מעלה אני עליו כאלו עשה ב' ולקוברו בין רשעים גמורים כו' אלא רבא אליבא דב"ש קאמר כן וכדכתיבנא :

הן אמת דאיכא לעיונא בהא דאמרינן ביבמות צ"ט א' מה"ד לילף אלמנה מתמר ואימא אה"נ כו' וכתוס' שם ומה קושיא ואיך ס"ד דבעינן דווקא מנשואין א"כ איך חייל כלל איסור אלמנה על איסור עשה דבתולה ולא בעולה דאין לאו חל על עשה וכ"ת דאיסור בעולה נמי לא הוה חל מעיקרא על איסור אשת איש וכשמת הבעל תרוייהו בחדי הדדי בעולה ואלמנה חיילי הא ליתא כיון דאמרינן דהא דאין איסור חע"א היינו לענוש ג"כ בעונש האחרון אבל מ"מ חייל איסור ע"א למיהוי תרין איסורין רביע עליה א"כ איסור בעולה חל מעיקרא על איסור אשת איש ותו כשנתאלמנה לא אתי חייל איסור אלמנה עליה ונהי הא דאמר בשלמא מנשואין עשה ול"ת ולא אתי עשה דיבום כו' היינו כמ"ש מעיקרא דאי פקע איסור עשה דבתולה אתי חייל לאו דאלמנה ואין כח בעשה דיבום לדחות שתיהן הלכך לא פקע אבל הא קשיא כמ"ש אבל לשיטת הר"מ ז"ל פי"ט מהא"ב ה"ד דבעילה בלא נשואין אין איסור עשה לכ"ג ודווקא ע"י קדושין הוא דמוזהר עליה א"כ יש לומר דמש"ה חייל אלמנה על איסור בעולה וכשמקדש והדר בעיל לקי תרתי א' משום לא יקח וא' משום לא יחלל דהוה באיסור מוסיף מיגו דאיתוסף איסור אלמנה למיתסרה עליה אף בזנות משום לאו דלא יחלל איתוסף נמי ע"י קדושין למלקי עליה על לאו דאלמנה לא יקח בקידש ובעיל וכאמור :

ועדיין לא הונח לי בזה דהא להר"מ ז"ל בזנות איסור תורה וודאי איכא ואפילו מילקא לקי משום קדשה כמבואר פ"א מהל' אישות יע"ש וא"כ אין כאן איסור מוסיף דמעיקרא כי הוה בעולה נמי איתסרא ליה בין בזנות משום קדשה ובין ע"י קדושין והשתא כשנתאלמנה איזו איסור מוסיף איכא ובשלמא לאו דלא יחלל דלוקה בכ"ג בזנות ולראב"ד אף גרושה בכ"ה לוקה משום לא יחלל בזנות יע"ש בפי"ז מהא"ב ל"ק איך יחול לאו דחילול על ביאת זנות דבלא"ה איכא איסור תורה להר"מ ז"ל משום קדשה דהוה איסור מוסיף מיגו דאיתוסף ע"י קדושין איתוסף נמי בזנות משא"כ אלמנה על בעולה איזו איסור מוסיף יש ביה ולזה נאמר דה"א דווקא מנשואין וקרא קמ"ל ע"י יבום דלא יקח אותה ראי מבתולה ולא בעולה אתי עשה דיבום ודחי לה לשיטת הפוסקים דעשה דקום ועשה דחי לשוא"ת וכ"פ בש"ע אה"ע סימן קמ"ד ס"א יע"ש ואי תימא א"כ לכתביה רחמנא להאי קרא בפרשת יבמין כמ"ש התוס' בקדושין י"ג ב' בהא דיליף מיתת הבעל דמתיר יע"ש בתוס' ד"ה ומדאמר הא ל"ק דדווקא אי מיתת הבעל אין מתיר קשיא שפיר איך כתב קרא סתמא אלמנה לא יקח והא לכ"ע אסירא והות ליה לקרא לפרש בפרשת יבמין משא"כ באמת ל"ק כ"כ דוודאי אלמנה אסרה תורה לכ"ג ותרין איסורין רביע עליה וג"מ שפיר ע"י יבום דהוה עשה ול"ת ולא דחי להו עשה דיבום ולשיטת התוספות יבמות כ' ב' ד"ה גזירה דחייבי עשה מ"ה אין רמיא ליבום י"ל דאין איסור חע"א כלל והוה ב"א או די"ל דביאת זנות אין איסור בפנוית מ"ה כ"א דרבנן לחד דעה וא"ש כדאמרן :

עוד יש לומר דאלמנה מצי חייל על איסור בתולה ולא בעולה ע"י מוסיף מיגו דאיתוסף איסור כשנתאלמנה דאסורה לו בזנות ואי תימא דבלא"ה אסורה בזנות משום קדשה יש לומר במייחדה לשם פילגש או ביתומה קטנה דאין בה קידושי תורה דעכ"פ ליכא איסור משום ביאת זנות עיין ביבמות נ"ט ב' בממאנת וכרשב"א ז"ל בשבע שיטות ועיין בחל' מלכים ואין להאריך כאן :

ודע דהרא"ם ז"ל פ' אמור כתב חללה שנולדה דאל"ת הוה בעולה ומעולם תמהתי על דברי הרא"ם הללו דמלבד מה שהקשה המ"ל פי"ח מהל' א"ב ה"ב ד"ה ודע דהרא"ם וגם אני הקשיתי כן בלא"ה מה יענה בזונה לכ"ג תיפוק ליה דהוה בעולה אלא ללקות וכ"ת דאין איסור חע"א הא זונה וחללה על בעולה הוה מוסיף ועוד דב"א הוא וחייל לכ"ע : ועתה ראיתי להמשנה למלך שם ד"ה וא"ת ור"ת וגם הקשה לר"א למה לי בתולת תיפוק דהוה זונה יש לתרץ בפשיטות חרא אי סוף ביאה קונה דכ"ג אסור לקדש בביאה וודאי זונה לא הוה אף אי סוף ביאת קונה לא נקראת זונה בתחלת ביאה דאדעתי' דקדושין לבסוף בא עלי' וא"נ בתחלת ביאה אפ"ה אסור לקדש אשה בביאה דביאה אירוסין עושה וע"ש בקדושין ט' א' ויו"ד שם בריטב"א ורשב"א וא"כ אין קושיא :

גם מ"ש המ"ל שם ד"ה ודע דהרא"ם על מ"ש התוס' ביבמות ס"ט א' ד"ה לא דלר"א פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה ולא פסלה מתרומה כתב שהוא חדוש גדול בעיניו ואני ההדיוט לא ידענא למה כתב האדון ז"ל שהוא דבר חדוש וכפי הנראה שסברא פשוטה היא דאמרינן התם כל שאין זר מעיקרא לא פסלה מתרומה ושלא לשם אישות לאו זר מעיקרא הוה דאי בעי מקדש לה ואף דזונה מקריא מ"מ לתרומה דנפיק מקרא דאיש זר והוא לא זר מיקרי ויראה דאפילו לר"ע דאמר זונה זו מופקרת מ"מ לא מפסלא מתרומה לדידיה דכל הביאות לאו זר מיקרי דאי בעי מקדש לה ומקרא דאיש זר לא ידעינן אלא מצרי כו' יע"ש ולענין אי ממזר מותר במצרית א' עיין קדושין ע"ד ב' גר עמוני :

כלל רובא וחזקה

אמר הכותב כהיות שהארכנו פעמים בעניני רובא וחזקה ראיתי עוד רגע לדבר בו. מפני שראיתי שאלה אחת קצרה בספר תומת ישרים למהר"ר תם ן' יחייא (המכונים בשם אהלי תם) שממנה יש ללמוד הרבה דינים לדין רובא וחזקה וזו תוארת בקצרה :

שאלה ראובן נשא אשה בתשרי ובכסליו הפילה והעידו נשים שהיה כדמות בן ה' חדשים ובכה ג"כ. תשובת האשה מותרת לבעלה אע"ג דרוב נפלים אין בוכים תוך חמשה חזקת אשת זו בהיתר ורובא עדיף מחזקה לחומרא מ"מ הכא איכא מיגו דאי בעי אמרת ממך נתעברתי קודם זה ואומרת שלאחר נשואין נתעברה ומיגו וחזקה עדיף מרובא. ואפילו נימא דרובא עדיף ממיגו וחזקה מ"מ כאן נשים הוה כעד אחד ואין דבר שבערוה פחות משנים כשהאשה מכחישתו. ואפילו אותן נשים מהימני לבעל כבי תרי אין חייב להוציאה דהא דאמרינן אי מהימן לך כבי תרי הוה מדרבנן ומדרבנן לא אמרינן רובא עדיף מחזקה לחומרא אלא נסמוך מיעוטא אחזקה עכ"ל התשובה. העתקתיה מפני שאין הספר ההוא מצוי ביד כל אדם. ועתה אראה לעיין בה :

הנה כפי הנראה שהמעשה היה שראובן קידש אישה מקודם ובתשרי נשאה ע"י חופה ובכסליו ילדה ואומרים שנפל צורתו כדמות בן ה' ובכה ורוב נפלים אין בוכים תוך חמשה חדשים והשתא איכא רוב לאיסורא ורובא וחזקה רובא עדיף ואף שהאשה אומרת שלאחר נשואין נתעברה מבעלה לא נאמין לה כי אומרת הפך הרוב דרוב נפלים אין בוכין תוך ה' חדשים. וע"ז השיב הר"ב ז"ל דאשה מותרת מב' טעמים. א' דיש לה מיגו ואפשר דמיגו עם חזקה עדיף מרובא. הנה מ"ש דרובא עדיף מחזקה לחומרא לאו למימרא דמדרבנן הוא אלא מן התורה הוא דרובא עדיף מחזקה וכנראה מדברי התוס' חולין י"א א' ד"ה מנא וד"ה אתיא וכבר הארכנו בזה במקומות אחרים אלא דה"ק דלקולא לא ומדרבנן מחמירין באיסור תורה לומר סמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא כמבואר ביבמות קי"ט וע"ש ברא"ש. והשתא וודאי מיגו במקום רובא לאו כלום הוא דנהי דמיגו במקום חזקה מיבעיא לן ב"ב ח' ב' וע"ש תוס' ד"ה מי ובש"ך ח"מ פ"ב אות יו"ד ולא איפשטא אבל מיגו נגד רובא לא אמרינן וא"כ מנלן לומר בצירוף מיגו עם חזקה דליהוי עדיף מרובא. גם המיגו אין טוב דהוה מיגו דהעזה שהבעל מכיר בשקרה שלא נתעברה ממנו קודם נשואין וכה"ג איכא מחלוקת אי הוה מיגו ע"ש בש"ך אות ו' יע"ש :

שוב התבוננתי בספרים וראיתי מבוכה גדולה ומכ"ש לאיש עני כמוני שדרכי החכמה נעלמו ממני אמרתי אשיחה וירווח לי. הנה המעיין במשנה כתובות י"ב ב' וי"ג א' דטוענת תחתיך נאנסתי דרצון רובא ומ"ע לא שכיח ג"כ אפ"ה נאמנת ויש לה כתובה מטעם מיגו וחזקה כדאיתא התם והלכה כר"ג כדפסק הר"מ ז"ל פי"א מה"א ה"י וי"א ובש"ע אה"ע ס"ס סעיף י"ט יע"ש אלמא אף דאיכא חזקה דידה בטענת מ"ע שהיתה בחזקת שאין בעולה והוא יש לו חזק ממון דאלים טפי וא"כ אוקי חזקה להדי חזקה אפ"ה האשה מהימנא דיש לה מיגו עם ברי ושמא נגד הרוב מ"ע לא שכיח וכן בטוענת תחתיך נאנסתי דנגד הרוב דרוב רצון איכא חזקה דחזקת היתר לבעלה ולו יש חזקת ממון מהימנא במיגו נגד הרוב עם ברי ושמא כ"ש דמיגו עם ברי ושמא בהדי חזקה דמהני נגד הרוב בנדון השאלה שהיא אומרת ברי שנתעברה תחתיו ממנו והבעל אין מכחישה ואיכא מיגו דממנו נתעברה באירוסין וחזקה חזקת היתר דמהני. אמנם יש לחקור דהתם נמי איכא ס"ס דאין לה מאתים שמא לאו תחתיו ואין לה עכ"פ מאתים ואת"ל תחתיו שמא ברצון ואפ"ה מהימנא מטעם מיגו וברי ושמא וע"כ שאני ממון וגם יש לה שטר כתובה או תנאי ב"ד ועב"ש אה"ע ס"ח אות כ"ב יע"ש היטב :

והנה הר"מ ז"ל פי"א ה"י וי"א פסק הלכה כר"ג בין בראשונה ושניה ואלו בפי"ת מהא"ב הלכה י' וי"א וכפי מה שהבין המ"מ שם דרבינו פסק דלא כרבינו יונה שהביא הרא"ש ז"ל בסוגיא דפ"פ אף שמתרצה אין נאמנת ובש"ע אה"ע סימן ס"ח סעיף ד' הביא לשון הר"מ ז"ל משמע דפסק דאין נאמנת והר"ב הוא שהגיה וי"א באשת ישראל ומתרצה נאמנת וכבר תמה הפני יהושע בקו"א בכתובות בסוגיא דפ"פ אמאי שביק מרן הב"י רוב דעות שפסקו להתיר באומרת ברי יע"ש. והנה לפי דעת הב"י ע"כ צריך לחלק בין ממון דנאמנת ואיסורא דאין נאמנת וכמ"ש המ"מ שם. ועתה אשובה אראה. הנה בארוסה שנתעברה דרוב פסולין אצלה וכן פנויה שנתעברה ברוב פסולין אצלה וגם ליכא מיגו אפ"ה אם אמרה לכשר נבעלתי נאמנת ובדיעבד אפילו ברוב פסולים לא תצא והוולד הוה דיעבד כמבואר כל זה בש"ע אה"ע סימן ד' סעיף כ"ו וסימן ו' סעיף י"ז וי"ח ובב"ש שם אות ל"א אלמא דמהני ברי ושמא דידה נגד הרוב וע"כ הטעם דאשה מזנה בודקת ומזנה וכן בארוסה בשאין הארוס לפנינו עיקר האי טעמא ואה"נ בנאנסה דל"ש בודקת ומזנת תצא אפילו דיעבד והרוצה לעיין יעיין בכתובות י"ג ב' בתור"ה השבתנו וי"ד ב' ד"ה כמאן ובפני יהושע שם (כי הוא המלמד אותי להועיל) וא"כ מש"ה בטוענת נאנסתי באשת ישראל אינה נאמנת דהוא נגד הרוב דרובא ברצון ואפילו רוב רצון לא הוה אלא מדרבנן יע"ש בתוס' כתובות ט' א' ד"ה ואי יע"ש אפ"ה לא מהימנא וכ"ש ברוב גמור מדאורייתא אף דהתם איכא נמי חזקה דחזקת היתר לבעלה ואשה צדקת אפ"ה חוששין. וכן בטוענת מ"ע אני אין נאמנת להר"מ ז"ל כנראה מהמ"מ שם וה"ט דמ"ע לא שכיח וטוענת נגד הרוב ובאשת ישראל אף דאיכא ס"ס שמא באונס ושמא מ"ע תרוייהו לא שכיחא ולא הוה ג"כ ס"ס ומיהו באשת כהן שטוענת נבעלה קודם לכן ג"כ משמע דלהר"מ אינה נאמנת לא ידענא אמאי אי דאיכא חזקה דתחתיו משום חזקת הגוף הא איכא חזקת דחזקת כשרות כמ"ש התוס' כתובות שם ט' ד"ה ואי וא"כ הוה ספק השקול ואמאי לא מהימנא בברי ושמא והא ע"א נאמן באיסורים ואפי' הבעל דבר בעצמו וכדבעינן למימר לקמן בעזה"י :

וראיתי לרבינו הגדול בספרו פני יהושע כתובות ט' א' שם שכתב דרבינו יונה התיר באשת ישראל אבל אשת כהן לא דחזקת הגוף עדיף מחזקת היתר ואפילו ספק השקול לא דכי אמרינן ע"א נאמן אפילו הבע"ד בחתיכה ספק חלב שלו משא"כ כאן שהספק בגופה לא מהימנא כדאשכחן בשבויה דהיא לא מהימנא עכ"ל. הנה דבר גדול דיבר האדון ז"ל דבספק השקול ממש דע"א נאמן אחר אבל הבעל דבר לא מהימן אלא בחתיכה שלו ספק חלב ואף שנוגע בדבר מותר אדם אחר לאכול עמו והטעם דאין אדם חוטא בשביל ממון משא"כ כשהעדות בגופה אין הבע"ד נאמן וראיה משבויה ולפ"ז באשת ישראל דמהימנא לדידיה היינו דחזקת היתר מסייע לה ורובא דרצון לא הוה אלא מדרבנן. ואמנם לי ההדיוט דברים אלו צ"ע דהא ע"א נאמן באיסורין ילפינן מב' מקומות משחיטה שאדם שוחט בהמה שלו (עיין רש"י חולין יו"ד ב' ד"ה עד אחד) ומוספרת לה בנדה ותרוייהו צריכי דמשחיטה שמעינן היכא דאיתחזק איסורא כל שבידו מהימן ומנדה שאין בידה דסופרת ע"פ עצמה שבעה שמא לא טהרה עדיין ומיהו איתחזק לא מיקרי דוודאי סוף הוא ליפסק בטהרה כמ"ש כל זה בחה"ר גיטין ב' ב' יע"ש היטב וגם אני הארכתי בזה בכלל ע"א נאמן יע"ש בכללי הספיקות. וא"כ הרי נדה דנאמנת לעצמה והספק בגופה הוא ואפ"ה ע"א נאמן באיסורין ולא הצריכו עדים כלל הן לענין ספירת שבעה והן לענין טבילה כמבואר. ושבויה דאין היא נאמנת אפשר מעלה עשו ביוחסין לכהונה עב"ש אה"ע סימן ז' אות ד' דאפילו מל"ת לא מהימן כאן (ולפ"ז אשת כהן נמי אפשר מעלה) ועוד דשבויה החמירו והואיל ואיכא רוב עובדי כוכבים מש"ה לא הקילו עפ"י עצמן משא"כ בספק השקול וודאי ע"א נאמן באיסורים אפילו על עצמו וספק שבגופו. ומ"ש הפני יהושע דרמ"א לא הביא דעת המתיר אלא באשת ישראל ולא באשת כהן כ"כ הפ"י בקו"א שם ד"ה אמנם לאחר העיון יע"ש והנה הב"ש והח"מ באה"ע ס"ט אות יו"ד וט"ו כתבו בפשיטות לדעת המתיר ה"ה אשת כהן או מ"ע יע"ש והלבוש שם סעיף ז' הוסיף על הגהות רבו וכתב י"א להתיר בישראל בטוענת נאנסה ובאשת כהן באומרת קודם אירוסין נאמנת יע"ש (ככ"ש שם נאנסתי קודם אירוסין אולי ל"ד ה"ה ברצון) ולא ידענא אמאי השמיט הלבוש טוענת מוכת עץ ואולי מ"ע הוה רוב גמור ורצון רק דרבנן ודוחק :

ויש להעיר הערה אחת מ"ש הרא"ש ז"ל בסוגיא דפתח פתוח על מ"ש תלמידי רבינו יונה באומרת נאנסה תחתיו דנאמנת כתב דטעו וכתבו משמו כו' דרצון רובא ומה קושיא דלמא ה"ק משמו באומרת נאנסה היינו בקטנות דפיתוי קטנה אונס ואטו מאן דפסק כראב"ד ובשם ירושלמי כן הוא דפיתוי קטנה אונס (עיין באה"ע בב"י קע"ח וכר"מ שם) טועה הוא ולית כאן נגד הרוב אם לא שנאמר דסובר חזקת הגוף נגד חזקת היתר הוה חזקת היתר כמאן דליתא כלל וכמ"ש קצת מזה בפני יהושע שם ועוד דבס"ס מהני ואלו חזקת הגוף עדיף טפי א"כ הא קיי"ל ס"ס במקום חזקה לא אמרינן אלמא חזקת היתר אוקי לבהדי חזקת הגוף וזה יש ליישב. והנה הלבוש באה"ע סימן ס"ט סעיף ז' שינה והפך הגהות רבו ז"ל דבש"ע כתוב וי"א דבמתרצה נאמנת ויש אומרים עוד דווקא גדולה אבל קטנה כו' והלבוש כתב להיפך וי"א דכשהיא קטנה שרי (וזה דעת הר"א ז"ל בהשגות פ"ג מהא"ב ה"ב והמ"מ ביקש ראיה לדברי רבינו ולא מצא משמע דעתו כר"א ז"ל שכן כתב הירושלמי יע"ש) וי"א עוד דבאשת ישראל בטוענת נאנסה תחתיו ר"ל היינו בטוענת תחתיך בקטנותה דאין טוענת נגד הרוב ומש"ת הביא באשת כהן דאין טוענת הפך הרוב אבל הר"ב בהג"ה שינה בכיון ולומר דבאשת כהן יודה המוחבר ובאשת ישראל אפ"ה י"א דשרי דאף דטוענת נגד הרוב מהימנא בברי אף דליכא מיגו כלל ודברי הלבוש מחוורין כעמר נקא ולבושיה כתלג חיוור הלא ידוע מעלת אדונינו הלבוש ואפשר שבכוונה גדולה שינה והוסיף וכאמור :

סוף דבר הכל נשמע דע"א אין נאמן באיסורין הפך החזקה כל שאין בידו ועש"ך י"ד קכ"ז האריך אי הוה וודאי או ספק ומ"מ נראה נגד רובא ודאי לא מהימן כל שאין בידו והיא דמכשיר ר"ג ברוב פסולים מטעם אשה מזנה בודקת ומזנה והוה נמי בידה ורצון לגבי אונס לא הוה אלא רובא דרבנן ומש"ה מהימנא אבל כל שיש רוב גמור מ"ת וע"א אמר על דבר א' שהוא מן המיעוט ואין בידו לא מהימן ותשובת רבינו תם (הוא מהר"ר תם ן' יחייא ז"ל) מסייעני דע"כ לא צידד להתיר אלא היכא דאית לה מיגו עם חזקה שלה הא לא"ה לא ומיהו אף בזה צידד ולא רצה לסמוך ע"ז לחוד אלא מטעם דהכחשת בע"ד לגבי ע"א כמאן דליתא דמי וכיון שאשה היולדת מכחשת לנשים ואמרה דלא בכה הולד ולא היה כדמות ה' חדשים פשיטא דהיא מהימנא כמבואר בי"ד סימן קכ"ז דכל היכא שהבע"ד מכחיש העד לאו כלום הוא ומאה נשי כחד דמיין וברור הוא :

ואמנם מ"ש עוד שם בתשובה ההיא דאף אי מהימן ע"א להבעל כבי תרי מ"מ אין מגרשה דע"א נאמן כבי תרי הוא מדרבנן ומדרבנן לא אמרינן רובא עדיף מחזקה יע"ש ולפ"ז יצא לנו דין גדול בחתיכה שנולד בה ספק איסור דרבנן ויש בספק ההוא רוב לאיסור וחזקה להיתרא הולכין להקל וזה כמו שאצייר. עד"מ היו כאן עשרה צבורין תשעה מאיסור דרבנן בשר עוף בחלב וכדומה גבינת העובדי כוכבים (ובזה יש לעיין דשמא גבינת העובדי כוכבים חמור) ונפל א' מהם לקדירת היתר וא"י איזה הוא דכל בדרבנן אומרים שאני אומר כמבואר בי"ד ק"א אלא דכאן יש רוב לאיסורא דכל דפריש מרובא פריש א"כ יהא הקדירה מותרת דכל בדרבנן סמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא וספק דרבנן לקולא. ומיהו הציור הזה ליתא דכיון דנפל לתבשיל איתרע חזקה תדע דבשל תורה אמרינן שם דאסור ולא מוקמינן הקדירה על חזקה יע"ש בי"ד ק"א. ומ"מ אי משכחת ליה בע"א הוה אמרינן כן ואני מסופק הרבה בזה דנהי מדרבנן אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא היינו לחומרא אבל לא

לקולא דוודאי רובא וחזקא רובא עדיף מדינא וא"כ אף באיסור דרבנן שיש לו חזקת היתר כל דאיכא רובא לאיסורא אסור אף באיסור דרבנן דרובא כי כוליה דמי :

וראיתי להשביר הגדול (הוא בעל כנסת הגדולה ז"ל) בחלק א"ח במהדורא א' בכלל רובא א"ב הביא הא דתשובת תומת ישרי' מ"ש לחומרא כבר כתבנו דמ"ה רובא עדיף מחזקה ולחומרא היינו אבל לקולא לא ומדרבנן אף דאיכא רובא לקולא כיון דאיכא חזקה לאיסורא הו"ל ספק השקול והלכך באיסור תורה לחומרא ובאיסור דרבנן לקולא דספק השקול בדרבנן לקולא וזה אמת ויציב כמ"ש כ"פ בפריי לי"ד אבל מ"ש דרובא וחזקת נסמוך מיעוטא אחזקה והיינו מ"ש בספר תומת ישרים הבאתיו לעיל והיינו אף דרובא לאיסורא וחזקה לקולא כל באיסור דרבנן הוה ליה פלגא ולקולא בהא איכא לעיונא טובא כיון דמדינא חזקה במקום רובא ליתא הלכך כל דאיכא רובא לאיסורא וחזקה לקולא אף באיסור דרבנן ראוי לומר דאזלינן לחומרא דרובא עדיף מדינא ואף למ"ד איסור דרבנן נגד חזקה לקולא יודה ברובא עמ"ש בפריי לי"ד סימן ק"י ומ"מ בה"מ יש לצדד בזה וצ"ע לדינא :

זאת תורת העולה מדברינו דע"א נאמן באיסורים היכא דליכא חזקה והיכא דאיכא חזקה אין מהימן לקולא אבל לחומרא עש"ך י"ד קכ"ז ונגד רובא י"ל דלא מהימן לכ"ע אף לחומרא . ומיהו כל זה שאין בידו אבל מה שבידו מהימן אף נגד רובא עמ"ש בפריי לי"ד סימן א' יע"ש . והא דנאמנת באומרת לכשר נבעלה אף ברוב פסולין בדיעבד אם ניסת לא תצא וה"ה ארוסה שעיברה הוולד כשר דהוות דיעבד היינו משום דאשה מזנה בודקת ומזנה והוה כבידה ואה"נ בנאנסה ברוב פסולים אצלה רל"ש בודקת ומזנה אין נאמנת והיכא דיש לה מיגו יש לומר דנאמנת כמ"ש התוס' כתובות י"ד ב' ד"ה כמאן דבדאית לה מיגו אפילו בנאנסה ורוב פסולים אצלה מהימנא לר"ג עכ"פ דיעבד ואף דאיכא רוב כיון דאיכא חזקת דכשרות בהדי מיגו מהימנא אף נגד הרוב וזה סיוע למ"ש בשו"ת הג"ל באשה שהפילה נפל כו' דמיגו בהדי חזקה מהימנא דיעבד עכ"פ אף נגד הרוב וע"ש בכתובות י"ג א' ראוה מדברת וב"ש אה"ע סימן ו' אות ל"א בסופו מ"ש בנאנסה ויש עדים לא מהימנא וכבר התבאר זה לעיל באורך מזה :

מראה כהן

מהרב הגאון האמיתי המפורסם סגן הכהנים וכו'
מו"ה בצלאל הכהן זצ"ל מו"ץ דפ"ק ווילנא :

(שו"ע סימן א') **הכל** שוחטין לכתחילה אפי' נשים כו' . הן נודע דכל עיקר דין הכשר שחיטה בנשים בשחיטת חולין מקדשים ילפינן להו וכמ"ש התוס' והראשונים ז"ל בזה . ואמנם עיקר דין הכשר שחיטה בנשים בקדשים כ' התוס' בחגיגה ט"ז דאין לפסול נשים בשחיטת קדשים ממיעוטא דדבר אל בני ישראל דממעטינן מיני' התם נשים מסמיכה ע"ש . משום דבזבחים ל"ב מרבינן נשים לשחיטה ע"ש . וכבר תמה ע"ז הגאון בעל טו"א ז"ל . והגאון רע"א ז"ל בגליון שם דבזבחים שם לא נמצא לימודא . רק דשחיטה כשרה בזרים אבל להכשיר נשים ג"כ לא מייתי הש"ס התם שום קרא גם לזה כלל ע"ש . והנה באמת מלשון הש"ס בזבחים שם (וכ"ה בתו"כ על הקרא דוהקריבו בני אהרן שם) דמקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשירה בכל אדם ושני הש"ס כאן ממ"ש בזה בכ"מ כמו בברכות ל"א וביומא כ"ז ובמנחות י"ט לימד על השחיטה שכשירה בזר והכא תנא בכל אדם וע"כ משום דכל דוכתא לא איירי רק בזרים אבל הכא דאיירי גם בנשים כו' הוצרך לפרש באמת שהשחיטה כשירה בכל אדם ונכללו גם הנשים בזה (וכמ"ש בקרא בכ"מ וכמו בפ' מטות מן האדם כו' וקאי התם רק על הנשים וכדכתיב בתרי' שם ונפש אדם מן הנשים כו') ואמנם אכתי מנ"ל להש"ס עצמו ולהתו"כ שם למילף מהך קרא דוהקריבו כו' להכשיר גם הנשים לשחיטה . שהרי י"ל לכאורה דלא מתמעטין מהך קרא רק שאין צריך כהן לשחיטה . וגם הזר כשר בו . אבל אכתי אפשר דדוקא איש זר ולא אשה (ועכ"פ לא היה להגאונים ז"ל הנ"ל לתמוה בזה כלל ע"ד התוספות דחגיגה הנ"ל רק על הש"ס עצמו והתו"כ הנ"ל בלבד וכמ"ש) . ואולם הגאון מוהרש"ם זצ"ל בהגהותיו למס' חגיגה שם כ' בפשיטות בזה די"ל דכיון דבקרא והקריבו כתיב בני אהרן ודרשינן בכ"מ בני אהרן ולא בנות אהרן (וכ"ה בקידושין ל"ו ע"ש) וא"כ ממילא ילפינן נמי מהא דבשחיטה גם נשים כשרות וכ"כ בס' מראה כהן על מס' זבחים דף ל"ב מ"ש ע"ש . ואמנם מכל מקום צ"ע בזה דאליבא דר' שמעון דס"ל במנחות י"ט דוי"ו מוסיף כו' והא שחיטה ג"כ פסולה בזר לר"ש ע"ש וא"כ ה"נ אקשה לכאורה דהא שחיטה פסולה בנשים לר"ש דמבני אהרן דכתיב בקבלה נילף נמי לשחיטה מוי"ו מוסיף כו' . ומאי דמשני הש"ס שם לר"ש דנפק"ל להכשיר זר בשחיטה מהיקישא דסמיכה ע"ש לכאורה הרי מהך היקישא גופא איכא למילף גם לר"ש גבי נשים איסכא ולפסול נמי בשחיט' . דכמו דגבי סמיכה דרשינן ודאי גם לר"ש בחגיגה ט"ז ובכ"ד מבני ישראל ולא בנות ישראל דאין הנשים מחוייבות בסמיכה עכ"פ (וכדס"ל התם דנשים סומכות רק רשות) א"כ ניליף נמי לר"ש מהך היקשא דשחיטה לסמיכה . דכמו בסמיכה ממעטינן נשים מבני ישראל . ה"נ נפסול אותן לשחיטה מהיקישא דסמיכה ולר"ש אי אפשר ללמוד הכשר נשים לשחיטה ממיעוטא דוהקריבו כו' דכתיב בקבלה כיון דס"ל וי"ו מוסיף כו' וכמ"ש וכמו שהקשה הגאון בעל טו"א ז"ל בחגיגה שם לר"ש באמת בזה וע"ש . והנה לכאורה היה אפשר לומר דלר"ש לשיטתו דס"ל בפסחים צ"א דשוחטין הפסח על היחיד (וכדמסיק שם דהא מדר"י ס"ל כר"ש ר"ש נמי ס"ל כר"י כו' ע"ש) וא"כ ע"כ דלדידי' נפק"ל מאיש לפי אכלו דשוחטין על היחיד . ומוקמו להם איש דאין קטן זוכה ע"ש . וע"כ דנפק"ל לר"ש שליחות בקדשים מושחטו אותו כל קהל כו' וכריב"ק בקידושין מ"א (ובהכי א"ש מש"ש התוס' בפסחים צ"א ד"ה אי דהתם ס"ל דנפק"ל שליחות מדריב"ק משום דאליבא דר"ש אזלא וכמ"ש) דוכי כל הקהל שוחטין אלא מכאן ששלוחו ש"א כמותו ע"ש . וא"כ לכאורה יש להוכיח ג"כ מהאי לימודא דהנשים ג"כ כשרות לשחיטות קדשים דאל"כ איך יוכלו כל הנשים לצאת ג"כ במצות הפסח כיון דמוכח מהכא דבשחיטת קדשים עכ"פ בעינן דין שליחות ולא דמי לשאר כל העבודות דלא בעינן בהו דין שליחות כלל משום דכהני שלוחא דרחמנא נינהו וכדמסיק ר"ה בדר"י בקידושין כ"ג ע"ש בתוס' והרי קיי"ל בנזיר י"ב דלא משוי איניש שליח אלא מילתא דאיהו גופי' מצי עביד כו' (וה"נ ס"ל לר"ה בדר"י בקידושין הנ"ל ע"ש) ואם הנשים עצמן פסולות לשחיטה איך יכולות לעשות שליח לשחיטת קדשים לר"ש ואחר דכל עיקר דין שליחות בקדשים משחיטת הפסח הוא דילפינן לר"ש וכמ"ש א"כ יש הכרח ג"כ לכאורה מזה דגם הנשים ודאי כשרות לשחיטת קדשים דאל"כ לא היה מהני שליחותא דידהו מידי בשחיטה עכ"פ וכמ"ש (ואין לדקדק לפ"ז דא"כ גם בזרים נימא הכי ואיך הקשו במנחות שם לר"ש דלדידי' יפסול הזר לשחיטת קדשים והלא כיון דבשחיטה עכ"פ בעינן דין שליחות וכמ"ש ואם הזר פסול לא הוה מהני שליחותא דידי' בשחיטה עכ"פ וכמ"ש דהא ליתא דודאי אם הכהן לבד היה כשר לשחיטה ולא הזר א"כ ודאי דגם בשחיטה לא הוה בעינן דין שליחות כלל כמו בשאר כל העבודות שבקדשים . ומשום דכל עבודה שאין כשר רק בכהן תו לא הו"ל שלוחי דידן רק שלוחא דרחמנא וכמ"ש והא דילפינן באמת דין שליחות בקדשים משחיטת הפסח היינו לבתר דקיי"ל במנחות י"ט שם באמת דהזר כשר לשחיטה לכו"ע ואם כן ע"כ דה"ט משום דשחיטה לאו עבודה היא ומשו"ה ודאי דבעינן עכ"פ בשחיטה דין שליחות ושפיר ילפינן הפסח דשלוחו ש"א כמותו בקדשים משחיטת הפסח גם לר"ש וכמ"ש . ואם כן תו יש הכרח ג"כ מזה דנשים כשרות לשחיטת קדשים גם לר"ש וכמ"ש (אלא דבאמת נראה דמפשטי' דהך קרא דושחטו אותו כל קהל כו' יש ללמוד בפשיטות דיש דין שליחות בשחיטה דמשמע מפשטי' דקרא דע"י שחיטת אחד לבד נחשב כאלו כל הקהל בעצמן שוחטין או וכדריב"ק בזה . אך י"ל דאם הזר היה פסול לשחיטת קדשים אז היה הכרח באמת מהך קרא לומר דכהני שלוחא דידן נינהו (או דהוו נמי שלוחא דידן וכמ"ש התוספות בקידושין כ"ג הנ"ל) אלא דלאחר דמסקינן במנחות שם דלכו"ע הזר כשר לשחיטה וכמ"ש.תו י"ל בפשטא ודאי בדברי ר"ה בדר"י דכהני שלוחא דרחמנא לבד נמי וכמ"ש. ואולם מ"ש להוכיח מהך דר"ש דס"ל כריב"ק הנ"ל דנפק מושחטו אותו כו' לדין שליחות דקדשים. דיש הכרח ג"כ מזה דהנשים גם כן כשרות בשחיטת קדשים גם לר"ש וכמ"ש. נראה דבאמת דלר"ש לשיטתו דס"ל בפסחים צ"א שם דהנשים גם בפסח ראשון אינו אלא רשות לבד דממעט להו מאיש ואין עושין אותן רק טפילה לאחרים לבד ע"ש א"כ יש לדחות בפשיטות לדידי' כל עיקר הראיה מקרא דושחטו אותו הנ"ל דהנשים כשרות לשחיטת הפסח . דאל"כ אין בהם דין שליחות בזה כיון דאיהי לא מצי עבדא כו' וכמש"ל דהרי י"ל בפשיטות לר"ש בזה דכיון דאין לאשה שום חיוב כלל בעצמה בחובת הפסח ורק שיכולה להטפל בזה להאנשים המחוייבים בפסח לבד אפשר דלא בעינן באשה דין שליחות כלל גבי שחיטת הפסח כיון דאינן מחויבות בזה

חשק שלמה

חידושים והגהות על שו"ע יו"ד מהרב המאור הגדול כו'
מו"ה שלמה הכהן נ"י מו"ץ דפ"ק ווילנא .

(שו"ע סימן א') **שוחט** שהעיד עליו ע"א ששחט שלא כהוגן והוא מכחישו ע"א בהכחשה לאו כלום הוא והוא מד' מהרי"ק בשורש ל"ג וכתב טעם לזה משום דכל מקום שהאמינה תורה ע"א הוי כשנים וכו' והמהרש"ל ביש"ש פ"ק דחולין דין ס' חולק עליו וכתב דבריו האשה רבה דין כ' פסק כד' הר"ן שם בשם הריטב"א דדווקא לגבי עדות אשה אמרינן שהוא כשנים אבל לגבי שאר איסורים הרי הוא חד לגבי חד וכו' והובא בקוצר בט"ז כאן בס"ק כ"ג ובש"ך לקמן בסי' קכ"ז ס"ק י"ב אמנם לולא דברי המהרש"ל ז"ל הייתי אומר דהדין עם המהרי"ק ואין סתירה מדברי הריטב"א ז"ל די"ל דהריטב"א ז"ל לשיטתו אזיל בזה וכמו שאבאר בעז"ה דהנה לכאורה דברי הריטב"א ז"ל הנ"ל צריכים ביאור דמה טעם יש לחלק בענין זה בין לעדות אשה לשאר איסורים דהא בשניהם מן הדין היה צריך שנים רק דבעדות אשה האמינו ע"א מטעם דאשה דייקא ומנסבא ובאיסורים האמינו ע"א משום דבידו וראיתי להש"ך ז"ל בסי' קכ"ז בס"ק הנ"ל שדחק למצוא טעם לדברי הריטב"א משום דס"ל דדווקא במקום דגלי לן קרא בפירוש דהגי ע"א כגון בעגלה ערופה וכסוטה התם אמרינן דנחשב כשנים אבל בדבר דלא גלי לן רק דמסברא ידעינן דנאמן כמו בשחיטה דנאמן מצד הסברא דהוא בידו או במקום דנאמן מצד תקנת חכמים אינו נחשב כשנים אלא דבעדות אשה דמדינא בעי שנים וחז"ל האמינו לחד כב' אין דבריו של אחד במקום שנים ע"כ הש"ך ז"ל שם והנה מש"כ אלא דבעדות אשה וכו' תמוה דהא כתב מתחילה דהיכא דאינו נאמן רק מצד תקנת חכמים לא מקרי דנחשב כשנים וביותר הו"ל לומר דהריטב"א לשיטתו אזיל דס"ל בחידושיו בכ"מ האשה רבה דע"א נאמן מה"ת באמת בעדות אשה [והובא בשב שמעתתא שמעתתא ז' פ"א וע"ש שהאריך בזה] והא דאמרינן בגמ' דמשום עיגונא אקילו בה רבנן היינו משום הך טעמא אוקמה אדאורייתא דאל"ה הי' ראוי להחמיר משום חומר דא"א וכן משמע באמת בספרי פ' שופטים אקרא דלא יקום ע"א באיש אין לי אלא איש אשה מנין ת"ל וכו' ומאחר דרבינו לרבות אשה מה ת"ל איש אלא לומר לכל עון ולכל חטאת אינו קם אבל קם הוא באשה להשיאה דברי ר"י ע"כ וס"ל להריטב"א דהיא דרשה גמורה [ועי' בגו"כ מהד"ק חלק אה"ע סימן ל"ג דחיזק סברא זו גם מדברי הירושלמי ומהש"ס דילן וכתב שכן משמע ג"כ ברמב"ם ז"ל ודלא כהריב"ש ז"ל בדעת הרמב"ם ע"ש] וא"כ בעדות אשה ג"כ גלי לן קרא דנאמן כמו בעגלה ערופה ועד סוטה וא"ש אכן מה שחילק בין דבר דגלי לן קרא ובין דבר שהוא מסברא דחוק טובא דמה לי קרא ומה לי סברא לכן נ"ל דהריטב"א ז"ל ס"ל באמת כדעת הי"מ שהביא הרשב"א בחידושיו בכ"מ האשה רבה דע"א נאמן באיסורא ואינו בידו וכ"ה ג"כ דעת הרשב"ץ שהובא בב"י סי' ר"א ובש"ך בסי' קכ"ז ס"ק ט"ז ע"ש וא"כ י"ל דהריטב"א נמי ס"ל הכי וראיה לזה דהא הריטב"א ז"ל ס"ל דע"א נאמן להחמיר ואף דאיתחזק היתירא ואינו בידו אך דהבעלים אינ' מכחישין כגון דטען איני יודע וכמו שהובא בד' הגר"א ז"ל בביאוריו בסי' קכ"ז ס"ק י"ג וא"כ י"ל דה"ה להקל נמי ס"ל כן וא"כ לא שייך כלל לומר דנאמן כשנים דמעולם לא מצינו באיסורים דבעי שנים אבל בדבר שבערוה דבעי שנים כגון בגירושין ובקידושין וביוצא ורק בעדות מיתה הקילה התורה [או דחז"ל הקילו לדעת הסוברים דאינו אלא תקנת חכמים] דהגי בע"א שפיר נחשב כשנים דהא מעיד בדבר דצריך שנים כן נראה לי בדעתו של הריטב"א ז"ל וא"כ אנן לדידן דקיי"ל דגם באיסורים במקום דאיתחזק איסורא ואינו בידו בעי שנים [וכ"ה דעת מהרי"ק בעצמו ג"כ בשורש קצ"ז והובא לקמן בסי' ר"א סעיף ד' בהג"ה] שפיר כתב מהרי"ק דנאמן כשנים גבי שחיטה דהא מצד דהוא בידו נאמן כשנים ודברי מהרי"ק ברורין ואמנם כל זה כתבתי עפ"י דרכו של המהרש"ל דמדייק מד' מהרי"ק דגם הבשר מותר מכח האי טעמא אמנם באמת המעיין היטב בד' מהרי"ק בשורש ל"ג יראה לעיניו דלא איירי שם מדין הבשר כלל ואפשר דהמעשה הי' שהבשר נאכל כבר ועיקר השאלה היה על השוחט אם יש לפסול לשוחט מחמת עדות הע"א וע"ז השיב דאינו נפסל מתרי טעמי חדא דכיון דהעד האחר בא להעיד על השוחט ולהוציאו מחזקת כשרות אין בעדותו כלום דהא ע"א בהכחשה לאו כלום הוא ועוד דכל מקום שהאמינה תורה ע"א הרי כאן שנים וכו' ומשמע שם דעיקר סמיכתו אינו אלא על טעם הראשון ואפשר דמשום זה לא העתיק המחבר רק טעם הראשון לבד וא"כ בלא"ה לק"מ מהריטב"א דהכא שרי מצד דבא לפסול השוחט וע"ז בוודאי אינו נאמן וממילא גם הבשר שרי וי"ל אם העיד דהתם שלא כהוגן בשוגג והוא לא ידע באופן שהשוחט לא יפסל על פיו אפשר דמודה מהרי"ק דהבשר אסור דהוי תרי לגבי חד ומעמידין הבהמה בחזקת איסור ועי' בסמ"ג בש"ד ס"ק מ"א ודו"ק :

(שו"ע סימן ב') **היו** ישראל ופסול אוחזין בסכין ושוחטין פסולה והש"ך בס"ק ל' כתב דבאור זרוע ובהגה' אשר"י פ"ק דחולין מכשירין וכ"ה בתוספתא פ"ק דחולין ע"ש ובספר אור זרוע עצמו שיצא מקרוב לאור הדפוס [הל' שחיטה סי' שס"ז] מצאתי שכתב על דברי התוספתא הלז וז"ל ואף דמסייע העובד כוכבים בהדיה הא קיי"ל בפ' המצניע [דף צ"ג ע"א] דכל היכא דיכול ואחד מסייעו בהדיה דאין ממש במסייע לפסול וכו' עכ"ל והנה לכאורה דבריו צריכים ביאור דהא בש"ס שם משמע דדוקא בזה יכול וזה אינו יכול מקרי האינו יכול מסייע שאין בו ממש אבל כששניהם יכולים או כששניהם אינם יכולים לא שייך כלל שאחד יחשב כמסייע דכיון דשניהם שוין לא עדיף חד מחבריה וצ"ל דהא"ז מפרש להתוספתא כמ' בכה"ג דישראל יכול והעובד כוכבים אינו יכול וא"כ י"ל דאין כאן מחלוקת כלל בין הפוסקים וכולהו בחדא שיטתא קיימי והרשב"א בתוה"ב שהביא המחבר דעתו י"ל דמיירי בששניהם יכולים או ששניהם אינם יכולים וגם זה ניחא דלא יהיו דברי הרשב"א נגד דברי התוספתא הנ"ל ושוב מצאתי בתבואת שור בסי' ב' בשמלה חדשה סעיף כ"ז שכ' דין זה משמיה דנפשיה דנ"ל דאם שחטו בסכין אחד כגוונא דהכשר יכול והפסול אינו יכול וכו' הוי סייעת הפסול סיוע שאין בו ממש ע"ש אבל באמת כן נמצא מפורש בא"ז הנ"ל וגם מה שכ' ע"ז דמ"מ יש ליזהר לכתחילה שלא יסייע הפסול אפי' בכה"ג גזירה משום סיוע שיש בו ממש ע"כ כן כתב להדיא גם האור זרוע בעצמו שם אך לא מטעמיה רק מטעם דחיישי' דלמא מחלי' הישראל וגמר העובד כוכבים ומביא ראיה ברורה לזה מדברי הש"ס במסכת עבודת כוכבים ד' ע"ב ע"ב דאמר להו רבא להנהו שפוכאי כי שפכיתו חמרא לא לקרב עובד כוכבים לסייע בהדייכו דילמא משליתו ומדיתו ליה עליה וכו' וזה ראיה ברורה כראויה אליו ז"ל [ונעלם לו להתבואת שור בזה משום שלא ראה רק דברי הא"ז שהועתק בהגהת אשר"י כי עצם הספר א"ז לא נדפס עדיין בימיו ולא זכינו לאורו עד שנת הרכ"ח העבר שנדפס בזיטאמיר] וכתב עוד הא"ז שם דדוקא בסכין אחד אך דאחד אוחז למטה ואחד למעלה [וצ"ל דהא דתני בתוספתא אפי' אחד וכו' קמ"ל מילתא אגב אורחא דאפי' שחיטה באלכסון כשרה ועי' בפירש"י בחולין ד' ל' גבי הא דמשני שם דמשנתנו בסכין אחד ע"ש] אבל בשני סכינים אפי' בדיעבד אסור דחיישינן דדלמא עביד הפסול מעשה טרפה וכו' ע"ש ודע דאין לתמוה על מש"כ דהא"ז מיירי דהפסול לבדו אינו יכול דא"כ מאי שייך גזירה דלמא משתלי הכשר ויגמור הפסול דכיון דאינו יכול היאך יגמור לבדו דזה אינו קושיא די"ל דאינו יכול לעשות כל מעשה השחיטה אבל לגמור אפשר דיכול ופשוט הוא] :

ולענין מה שתמה הגר"א ז"ל בביאוריו על דברי הרשב"א שהובא בשו"ע וכתב דליתא דא"כ הא דאמרי' ד' מ"א א' ת"ש וכו' ומחללינן בישראל מומר ל"ל לשום . אחד וכו' עכ"ל הדבר תמוה דהא כבר הקשו התוס' קושיא זו בדף י"ד ע"א ד"ה השוחט ותירצו מזה דבפעם אחת לא נעשה מומר וא"כ גם דברי הרשב"א ז"ל יש ליישב כן דהא הוא ז"ל גם כן ס"ל הכי בתשובותיו וכמו שהביא הש"ך בסי' ד' ס"ק ד' ואולי דהגר"א ז"ל מקשה לפי מה דמשמע בספר תוה"ב עצמו דס"ל אדרבה ניפוך דגם בפעם אחת נעשה מומר ולא כמש"כ בתשובותיו וכמש"כ הש"ך שם ועכ"פ בעיקר הדין הרי מצינו דגם רבותינו בעלי התוס' מסכימים לד' הרשב"א ז"ל דישראל ופסול אוחזין בסכין פסול וראיתי בתבואת שור שכ' דאין להקשות על התוס' דמאי ראי' הביאו ממשנה דשנים אוחזין בסכין אחד דבפעם ההוא לא נעשה מומר דלמא מיירי בכה"ג דהפסול אינו יכול דהוי מסייע שאין בו ממש והלכך לא מיפסיל משום שחיטת מומר רק משום שחיטת עובד כוכבים דמחשבת עובד כוכבים אפי' מעשה כ"ד פסולה כמש"כ לקמן וכו' דלק"מ דשוחטין תנן והוא לאו שוחט מקרי כ"א מסייע ואין בו ממש עכ"ל. והנה מה שתי' דשוחטין תנן הנה מד' הא"ז הנ"ל מבואר סתירה על דבריו דהא מפרש להתוספתא דמיירי דהפסול אינו יכול וכמש"כ לעיל ואף דבתוספתא נמי תני שוחטין הרי דליתא לסברא זו אך עיקר קושייתו במקומה דכיון דאינו אלא מסייע שאין בו ממש גם משום עבודת כוכבים לא מיפסיל דהוי כזה מחשב וזה שוחט חד מחשב וזה שוחט לא אמרינן ומה שהביא דפוסל מחשבה אפי' במעשה כל דהו שאני התם דעושה לבדו משום דגבי מחשבת עובד כוכבים סגיא הכל במעשה משו"ה פוסל מחשב' ואפי' במיעוט קמא דקנה אבל בנד"ד דאינו אלא מסייע שאין בו ממש מניין לנו דפוסל מחשבה ולכן דברי הגאון בעל תבואת שור אלו צע"ג :

(שו"ע סימן ד') **ואם** יש לו שותפות בה י"א שאוסר גם חלק חבירו ויש אומרים דגם בזה אינו מכוין אלא לצער שותפו ולא לאסור ע"כ ולכאורה יש לתמוה על דעה השניה מהא דאמרינן בגיטין ד' כ"ד דאם אמר דס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שבו לא עיבדתי לשמן מתוך שנאמן להפסיד שכרו נאמן להפסיד ס"ת דאמרינן דוודאי קושטא קאמר וא"כ הכי נמי כיון דנאמן לאסור את שלו נאמן לאסור גם את של חבירו אמנם אחר העיון יש ליישב זה די"ל דהתם שאני שאומר בהדיא דלא עיבד הגוילים לשמן אלא דלא מהמנינן ליה משום דאין ע"א נאמן לאסור בדבר שיצא מתח"י וכמו דאמרי' שם ס"ת ביד מי ביד לוקח ע"ז אמרינן דמתוך דמפסיד גם את שלו באמירתו בוודאי רגלים לדבר דקושטא קאמר ובכה"ג נאמן אף דכבר יצא מתח"י דהיכא דאיכא רגלים לדבר נאמן ע"א להאמין [ואפשר דאף לפסול נאמן באיכא רגלים לדבר וצ"ע בזה] אבל בנידו"ד י"ל דמיירי דאינו לפנינו לשואלו אם כוון לנסך ממש או דלא כוון אלא לצער אלא דאנן אנו מסתפקים בכוונתו אם כוון לכך או לא ולכן פסקינן דמעמידין אותו על חזקת כשרות ואמרינן דוודאי לא כוון רק לצעורי לחבירי' וא"כ מהו בכך דיש לו שותפות מ"מ י"ל דלא כוון רק לצער לחבירו ומעולם לא כוון לנסך כלל לא חלקו ולא חלק חבירו אבל אם הוא לפנינו ואומר שכוון לשחוט לשם עבודת כוכבים ממש אפשר דמהמנינן ליה מחמת מיגו ואפשר דלאו מצד דרגלים לדבר נאמן דהכא ליכא רגלים לדבר כ"כ דהא יכול לאוכלה בינו ובין עצמו וליכא הפסד כלל אלא עיקר הטעם הוא דיש לו חלק בה ועל חלקו בוודאי נאמן לאסור נאמן לאסור גם את של חבירו דפלגינן דיבורא לא שייך כאן דהא מעורב חלקו עם חלק חבירו הלכך נאמן על הכל והלכך ע"כ מיירי כאן דאינו לפנינו כלל ולפי זה יש ליישב בפשיטות תמיהת הסמ"ע בחו"מ סי' שפ"ה דשם פסק המחבר בפשיטות דהמנסך יין חבירו וכו' אם היה לו בה שותפות חייב לשלם אלמא דס"ל דנאמן לאסור אם היה לו בה שותפות אבל לפי הנ"ל לק"מ דהא שם איירינן לענין תשלומין וע"כ דמיירי דהוא לפנינו והניזק תובעו שישלם לו וא"כ י"ל דמיירי דאומר בפירוש דכוון לנסך ובכה"ג נאמן לאסור וכנ"ל:

(שו"ע סי' ה' סעיף א') **לשם** אשם וודאי וכו' שחיטתו כשרה. עי' בפי' הרא"ש בנדרים ד' ו' ע"א ד"ה הרי דהיינו במפרש בהדיא לשם אשם וודאי אבל אמר לשם אשם סתם חיישינן דשמא לשם אשם תלוי אמר ופסול לדעת הרמ"א בהג"ה שפסק כהרא"ש והטור דהשוחט לשם אשם תלוי פסול ע"ש היטב: (שם בש"ך סק"ו) **לחטאתי** אבל אם אמר זו לחטאת בלא יו"ד כשר וכו'. לכאורה צ"ע דהא בש"ס דנדרים שם מבואר בהדיא דזהו דווקא למ"ד דידים שאינן מוכיחות לא הווין ידים אבל לאביי דס"ל דהווין ידים אף באומר סתם לשם חטאת דבריו קיימין אם היה מחויב חטאת וא"כ תימה קצת על הרב בהג"ה דבש"ע סי' כ"ז סעיף ד' הביא שם להלכה גם דעת הפוסקים ז"ל דלא בעינן ידים מוכיחות והו"ל להגיה נמי כאן דאף באומר לשם חטאת סתם ולא אמר לשם חטאתי ג"כ פסול אם היה מחויב חטאת ואולי דשם משום חומר דא"א חשש לדעת הפוסקים כאביי אבל הכא דאינו אלא איסור דרבנן לא חשש להביא דעת הפוסקים אלו ועדיין צ"ע:

(סי' י"ג ש"ך ס"ק י"ד) **השיג** שם על הב"ח במש"כ דס"ה בהמה שבאה על בת פקועה ונשחטה הפקועה ונמצא בה וולד דאותו וולד נמי ניתר בשחיטת אמו ודעת הש"ך דבכה"ג הוולד אין לו תקנה דכיון שאמו א"צ שחיטה הוי כאלו נשחטה וכו' ע"ש ונ"ל ראיה גדולה לדברי הש"ך ז"ל מדברי התוס' דחולין ד' ע"ב ד"ה קלוט דהקשו שם דהא לר"י הגלילי דדרש אתן בהמת קלוט בן פרה אסור כמו לר"ש וא"כ מאי מקשה הגמרא שם דקלוט במעי קלוטה ליטמא והא לדידיה א"צ למטמא דהא אמו נמי טמאה היא ובגמרא ס"ל דטמא וכבר הביא שם המהר"ם לובלין בשם מקשין שעולם דמאי קושית התוס' דילמא דהגמ' מיירי בקלוט במעי קלוטה ואותה הקלוטה היתה בת פקועה באופן שגם לר"ש שרי ותי' דבכה"ג לא שייך כלל דיטמא העובר אם מת דהא אפילו אם יוולד אין טעון שחיטה כלל דכבר הוא שחוט ועומד מצד שנולד מבת פקועה ע"ש ולכאורה הא משכחת לה דהזכר שבא על בת פקועה היה בהמה דעלמא דבכה"ג כתב הש"ך לעיל בס"ק י"ג דאם נולד הוולד לא מהני שחיטה לדידיה וא"כ שייך טומאה גביה כשהוא במעי אמו דהא אם יוולד הוא כשאר וולדות דמטמא אים בנבלה ולא עוד דאף אם ישחטו אותו יהיה נבלה אלא וודאי כדעת הש"ך דבכה"ג אפי' נמצא במעי אמו אסור באכילה ולא מהני ליה שחיטת אמו ואסור לעולם בכל גווני בין בנולד ובין בנמצא במעי אמו וא"כ בכה"ג לא שייך שם תירוצא דלהכי אהני ק"ו דרב חסדא דהא בכה"ג ליכא בהמת ק"ו דהא שחיטת אמו אינו מתירו באכילה ודו"ק:

(סימן י"ט בש"ך סק"א) **ואפי'** הזיד ולא בירך כשרה אפילו לעצמו וכן משמע בכה"ג וכו' וכ"כ הנה מלשון כה"ג דאיתא לפנינו בהלכות שחיטה [ובדפי הספר דפוס ווארשא הוא בדף קכ"ה ע"ב] שכ' דטבחא קאים באיסורא ובישרא שרי באכילה אינה הוכחה כ"כ דאיכא למימר דר"ל דבישרא שרי באכילה לאחרים אבל מצאתי בעו"ה באור זרוע בסי' שפ"ו שהעתיק לדברי כה"ג בלשון אחר וז"ל וטבח דלא בריך ואיפתלי ושחט שרי למיכל מההוא בישרא עכ"ל וכתב ע"ז הא"ז מדלא כתב דלעצמו אסור ש"מ דאפי' לדידיה שרי ע"כ והיינו כדעת הש"ך ז"ל:

(בסימן כ"ג סעיף ד') **השוחט** בסכין שאינו חד וכו' וכ"כ כ"ה פירוש ה"ר אושעיא בתוס' חולין דף ל' ע"ב אבל ר"ת ז"ל מפרש כשהיה ממש שנאחר ששחט מיעוט של ושט שהה כשיעור שהיה. וכתב הרא"ש דהספק הוא דדילמא לא גמירי שהיה רק במידי דמנבלה ביה כגון אחר רוב סימן והעיר בזה כבוד ידידי הרב המאה"ג החו"ב וכו' מוה' שמואל איסר כהנא נ"י כ"מ דפה דהלא קיי"ל דנקובת הושט ג"כ נבלה וא"כ גם במיעוט סימן הוי מידי דמנבלה ביה ואם כ"ל שאינו נבלה מחיים א"כ גם ברוב סימן לא הוי נבלה מחיים דהא קיי"ל דשחט בה שנים או רוב שנים ה"ה כחיה לכל דבריה ויפה העיר ורציתי ליישב דהא דקיי"ל דנקובת הושט הוי נבלה היינו משום דאינו מצטרף שנקב להשחיטה שאח"כ דהא הוי שהיה בנתים ואין לך שהיה גדולה מזו וזהו לאחר דמבעיא לן ולא איפשטא אבל בהמה נקובת הושט מצד עצמו אינו אלא טרפה אבל מ"מ אין לשון הרא"ש סובל זה ועוד דא"כ אינו אלא ספק נבלה והיכא כ' הפוסקים בפשיטות דהוי נבלה ולכן המחוור בזה מה שהי' הרב הג' מוהרש"א כהנא נ"י בעצמו ע"ז דהרא' דר"ת והרא"ש ז"ל ס"ל באמת דנקובת הושט אינו אלא טרפה וכ"ה באמת בתוספתא פ"ב דחולין שחט מיעוטו של ושט וכו' או שניקב את הושט וא"כ שחט את שניהם טרפה ושחיטתה מטהרתה ודפת"מ אבל הרמב"ם ז"ל דס"ל בפשיטות דנקובת הושט הוי נבלה נראה דגרס באמת בתוספתא הנ"ל פסולה ואין שחיטתה מטהרתה וכמו בריתא דתוספתא בשחט מיעוטו של ושט ושהה כדי שחיטה וגמרה דתני' ברא"ש גורסי' דפסולה ולא כגי' דידן וא"כ י"ל דהרמב"ם היה גורס בסיפא ג"כ פסולה ומסולק מה שתמה הגרע"א ז"ל בגליון היו"ד בסי' ל"ג סעיף ג' ע"ש ודו"ק וכ"כ הגהות מיימון בפ"ג מהל' שחיטה אות ד' דא"א לפרש האבעיא כפירו"ש דהא בתוספתא הוא פשוט דהוי נבלה ע"ש ונראה דמשו"ה הוצרך הרמב"ם ז"ל לפרש שם דר"ל דשהה במיעוט הסימנים וע"ש בכ"מ דכ' דהרמב"ם גרס כן בגמ' שהה במיעוט וכו' ובתשובות הריב"ש ז"ל בסימן קפ"ו כתב דמשו"ה לא פירש הרמב"ם ז"ל דשהה במיעוט סימנים דהיינו דשהה לאחר מיעוט הושט כמו דמפרש בהתחיל במיעוט סימנים דהיינו במיעוט קמא דושט משום דשהה משמע דשהה ממש ולא שייך דשהה במיעוט סימנים דהא השהי' הוא לאחר שחיטת המיעוט ולא בשעת המיעוט דהא בעת השהי' אינו שוחט כלל ע"ש:

(סימן כ"ד סעיף י"א) **וכן** אם שחט מיעוט הראשון בחלדה וגמר השחיטה שלא בהחלדה פסולה וכ"כ עי' בט"ז ובביאורי הגר"א ז"ל דמפרשים דהתחיל תחת הטור וזה דחוק קצת דמנ"ל להמחבר הא דהא הוי ט"ס ועי' בפמ"ג כאן מש"כ בשם הלח"מ אבל לולא דבריהם ז"ל הייתי אומר דהמחבר כוון בכאן לפי' הריב"ש בד' הרמב"ם דר"ל דשחט מיעוט באחרה של סימן הראשון בחלדה ומיירי בבהמה משום דנעשה פסול בשחיטה קודם ששחט סימן השני והובא בכ"מ ובפמ"ג כאן וזה שכ' מיעוט הראשון יש לפרש מיעוט באחרה של סימן ראשון ודו"ק:

(בריש סימן כ"ה) **השוחט** צריך שיבדוק בסימנים אחר שחיטה אם נשחטו רובן וכו' וכ"כ דין זה הוא מהש"ס דחולין דף ט' ע"א אכן לענ"ד נראה דיש לו סמך גדול ג"כ בכתוב בסוף פ' קדושים דהנה בתו"כ שם והובא ברש"י ז"ל שם בחומש דרשינן והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור אצ"ל בין פרה לחמור והלא מפורשין הם אלא בין טמאה לך לטהורה לך בין שנשחט רובו של סימן לנשחט חציו [בת"כ עצמו הגי' רובו של קנה ונ"ל דט"ס הוא וצ"ל רובו של סימן וכן הוא ברש"י ז"ל דהא לענין שחיטה אין נ"מ כלל בין קנה לושט ובשניהם בעינן רוב] והנה לכאורה דברי התו"כ אלו צריך ביאור והבנה דהא השתא נמי קשה הא כבר מפורשין הם בתורה שבע"פ. ואי דבא לרמז זה גם בתורה שבכתב הו"ל לפרש בהדיא דצריך רוב סימן אבל השתא דכתיב סתמא דוהבדלתם וגו' מנ"ל דבהבדלה דרוב קאמר דילמא בחציו או מיעוט סגי וא"כ איזה תועלת יוצא לנו מקרא דוהבדלתם והרי לא בא הכתוב לפרש לנו שיעור שחיטה ולא פי' כלום ולכן נ"ל דקרא דוהבדלתם לא בא לפרש שיעור השחיטה דזה כבר ידעינן מתורה שבע"פ שנאמרה למשה מסיני אלא בא להשמיעינן חידוש דין גדול על השוחט דצריך להבדיל ולידע בבירור אם שחט רוב סימנים או לא והיינו שצריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה אם נשחט הרוב או שירא' לעין בשעת השחיטה דשחט הרוב אבל אינו יכול לסמוך על אומדן דעתו וע"ז אתי קרא דוהבדלתם דאי מהלמ"מ לא ידעי' רק דצריך לשחוט רובא אבל לעולם אימא לך דסגי באומדן דעתא של השוחט קמ"ל קרא דצריך בדיקה ממש ביד או שיראה לעין וזהו דפרט הכתוב הכא בהמה בפני עצמה ועוף בפני עצמו משום דהבדיקה אינה שוה בהן דבבהמה צריך לבדוק אחר רוב שנים אבל בעוף סגי ברוב אחד ונמצא דדין זה דהשוחט צריך שיבדוק בסימנים אחר שחיטה הוא מקרא מפורש מה"ת [ומ"מ אינו נחשב למ"ע בפני עצמו משום דאינו אלא ענף והכשר למצות השחיטה דהשחיטה אינו נכשר אם לא ע"י בדיקה ולא שייך לחושבו למ"ע בפני עצמו כנ"ל בפי' דקרא דוהבדלתם והכתוב בפ' קדושים] אכן בסוף פרשת שמיני דכתיב נמי שם להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל ודרש שם בתו"כ נמי אצ"ל בין פרה לחמור וכו' אלא בין טמאה לך וכו' בין שנשחט רובו של קנה לנשחט חציו והובא ג"כ ברש"י ז"ל שם נ"ל דשם בוודאי א"א לפרש דאתא להך דרשה דצריך לבדוק בסימנים דא"כ תרי קראי למ"ל וסגי בחד קרא ועוד דבהדיא אמרינן בסנהדרין [דף ל"ד ע"א] דמקרא אחד יוצא כמה טעמים אבל אין טעם אחד יוצא מב' מקראות [ועוד דהו"ל למנקט בת"כ איפכא בין שנשחט חציו לנשחט רובו וכמו בכתוב נקט טמאה בתחילה] ולכן נ"ל כגירסת דט"ס נפל שם בת"כ וגרסי' וצ"ל בין נפסק רובו של קנה כנ"ל [או דצ"ל בין נפסק רובו של קנה] והכתוב זה בא להשמיעינן דאם נמצא ריעותא בקנה מחויב לבדוק דשמא נפסק רובו והוי נבלה וטמאה דפסוקת הגרגרת הוא נבלה [ובזה א"ש דנקט בת"כ רובו בתחילה משום דבנפסק רובו הוא טמא ונקט כסדר שבכתוב] ומשו"ה כתב הכא טמאה להבדיל בין הטמאה ולא פרט בהמה ועוף משום דלענין פסוקת הגרגרת אין חילוק כלל בין בהמה לעוף דבשניהם נטרף ברוב ומשו"ה לא הזכיר התו"כ ושט דהא אינה ריעותא בוושט דצריך לבדוק דשמא ניקב ב' העורות משום דס"ל ג"כ דנקובת הושט אינו אלא טרפה והוא נכלל בסיפא דקרא דבין החיה

בעצמן כלל. ואינו אלא רשות בלבד לר"ש וכמ"ש ואם כן הדק"ל דמנ"ל לר"ש עכ"פ דהנשים כשרות בשחיטת קדשים כיון דס"ל וי"ו מוסיף כו' וכמ"ש אלא דלכאורה גם לכו"ע איכא למידק בהא למ"ש התוספות בקידושין ל"ו ד"ה הקבלות דהא דאצטריך קרא למעט מבני אהרן ולא בנות אהרן למיפסל נשים בקבלת הדם ואילך אינו אלא לפסול על ידן את העבודה ג"כ אבל למעוטינהו לכתחילה מכל עבודת הקדשים לא צריך קרא להכי כלל משום דבלא"ה אין הנשים ראויות לכל עבודת הקדשים כלל משום דכולהו הו"ל מ"ע שהזמן גרמא דכל עבודות הקדשים אינן כשרות אלא ביום לבד כדנפק"ל מביום צותו כו' ע"ש. וא"כ קשה טובא לכאורה לפ"ז דכיון דהדבר פשוט באמת דגם שחיטת כל הקדשים אין נוהג אלא ביום דאע"ג דלא נפק"ל דשחיטה מביום צותו להקריב כו' משום דשחיטה אינה בכלל הקרבה דלאו עבודה היא אפ"ה הרי נפק"ל שפיר דגם השחיטה אינו אלא ביום מביום זבחכם וכמ"ש במגילה כ' ובתוס' שם ד"ה לקמילה ע"ש. ובשו"ת הגאון ח"צ ז"ל סי' כ"ז השיג בזה על ס' בית יעקב ז"ל שכ' דשחיטת הקרבן כשר בלילה ע"ש שהוא נגד מקרא מלא דביום צותו כו' ע"ש. ובמנחת חינוך נעלם גם ממנו ז"ל הא הש"ס דמגילה ודברי התוס' הנ"ל דנפק"ל בשחיטה מיום זבחכם וכמ"ש ועי' מ"ש בעז"ה בספרי ר"ב דף כ"ח ע"ב בזה גם כן ע"ד הרמב"ם ז"ל. ואם כן אכתי אף דאיכא למעט מקרא דוהקריבו בני אהרן כו' דמקבלה ואילך דווקא ופסל הקרבן על ידי נשים אבל אין השחיטה נפסלת ע"י הנשים אבל מ"מ הרי לאסור הנשים בשחיטה לכתחלה עכ"פ לכאורה לא צריך להכי קרא כלל למעוטינהו כיון דהו"ל מ"ע שהזמן גרמא עכ"פ וכקושית התוס' הנ"ל וכמ"ש ועכ"פ אם תשחוט אשה לקרבן אנשים שיש עליהם מ"ע דשחיטה בקרבן שלהם ואם תשחוט אשה את קרבנם אחר שהיא פטורה ממ"ע זו דהו"ל עשה שהזמן גרמא וכמ"ש א"כ הו"ל לכאורה שחיטת נשים בקרבן אנשים כאשה שתקעה בשופר לפני אנשים דקיי"ל בר"ה כ"ט דכל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתן וצ"ע ובאמת היה מקום ליישב בזה דרך פלפול קצת מ"ש הרב ב"י ז"ל כאן בר"ס א' בשם הכלבו ז"ל שהביא בשם הר"י ז"ל דהנשים שוחטות לעצמן ומדייק הכלבו שם מדבריו ז"ל דמשמע שאין שוחטות לאחרים ע"ש ותמה הב"י ז"ל שם בזה דמה חילוק יש בין שוחטות לעצמן לשוחטות לאחרים ע"ש ולכן כ' שם הב"י לפרש בזה שלא כדברי הכלבו הנ"ל אלא דהר"י ר"ל דא"צ שיעמוד אחר ע"ג ע"ש וכיו"ש כ' שאין נאמנות לאחרים ע"ש: [א"ה הנה כבוד הרב הגאון בעל הקונטרס הלז האריך מאד בזה והעלה כמה חדושי דינים בפלפולו הזך ואגב אורחי' יישב כמה קושיות שעמדו האחרונים ז"ל בענין זה. אך בעו"ה נטרפה השעה ונתבקש בישיבה של מעלה תנצב"ה ולא הספיק להשלים הענין וגם מהכתבים שכ' נאבד איזה דפים ולא נשאר אך מעט מהרבה ואבל על דאבדין וכו' ולענין מה שהתחיל להביא דברי הב"י נראה דהיה כוונתו בזה לומר דהכלבו בשם הר"י שכ' דאין הנשים שוחטות לאחרים מיירי בקדשים משום דהוה מ"ע שהז"ג וכמ"ש לעיל]:

(סי' א' בט"ז ס"ק י"ז) **אם אחר מברך** כו'. דיליף שומע ואינו מדבר נ"ל מדבר ואינו שומע:

(סימן ב' בש"ך ס"ק א') **אפילו** הוא קטן כו'. ואפילו יודע לאמן ידיו והוא מומחה כו'. נ"ל דצ"ל ג"כ ואחרים עומדים ע"ג ומ"ש המחבר ואפילו אחרים כו' לאו מלתא באפי נפשיה הוא אלא ר"ל אפילו הוא קטן ואחרים. אלא דצ"ע מ"ש הש"ך אפילו יודע לאמן כו' דממ"נ אי בלא אחרים עומדים על גביו הרי אפי' קטן ישראל אפי' יודע לאמן ומומחה קיי"ל דאפי' בדיעבד פסול כמ"ש הש"ך בסי' א' ס"ק כ"ה כ"ז ע"ש ואי באחרי' עע"ג כמו שהגהנו א"צ כלל יודע לאמן ומומחה הרי כשאחרים עע"ג מותר בדיעבד עכ"פ אף כשאינו מומחה וא"י לאמן ידיו גם כן כמ"ש הש"ך לד' המחבר לעיל בס"ק כ"ה והכא וודאי אין צורך להיות הנ"מ בין קטן ישראל לעובד כוכבים קטן רק לענין דיעבד עכ"פ ועכפמ"ג מ"ש כאן ועדיין צ"ע. ונראה לכאורה לענ"ד דדיני שחיטה יש לדמות לדיני עובד כוכבים ליין נסך דבכל אותן המבוארים לקמן סי' קכ"ד ס"ק א' ב' ג' ד' ה' דעושה יין נסך במגעו לשתיה עכ"פ כאן שחיטתו אסורה וכל שאינו עושה יין נסך אפילו בשתיה כמבואר שם. גם כאן שחיטתו מותרת וע"ש לענין גר תושב בש"ך שם ס"ק ב':

(שם בש"ך ס"ק ד') **ישראל** בודק כו' ולכך כשבודק סכין ונותן לו מומחה כו'. נ"ל מותר:

(שם ס"ק ט"ז) מומר להכעיס כו' והכי משמע נמי מדברי התוס' והרא"ש שכתבנו. נ"ל שכתבו:

(שם בנה"כ ס"ק י"ג) **בעובד כוכבים** נ"ל כמומר לתיאבון כו' שהבאתי בש"ך נ"ל בש"ך ס"ק כ"ה: (סי' י"א בש"ך ס"ק ג') **השוחט** בשבת כו' דלא נעשה ישראל עובד כוכבים. נ"ל כמומר:

(סימן י"ג בנה"כ ס"ק ד') ויש לעיין כו' ולפע"ד אין דיעבד כו'. נ"ל אף דיעבד:

(שם בבאר הגולה אות י"ב) **שהסימן** האחד שמצד אמו נ"ל אביו:

(סימן י"ח בש"ך סס"ק י"א) **משא"כ** (שוחט בסכין רעה כיון שמוליך ומביא תמיד) ודו"ק. כל זה נראה שהוא טעות סופר כי אין לתלות שגיאה גדולה כזו ברבינו הג' הש"ך ז"ל דבאמת אין לדברים אלו מקום כלל:

(שם בבאר הגולה אות נ"ג) **תשובת הריב"ש** כו' דהתירו לו ליטול מבכור. נ"ל ליטול שכר. והצריכו שיתנו לו גם מבכור תם כו': (שם בשו"ע סעיף כ') טבח שנמצאת פגימה בראש הסכין. נ"ל טבח שנמצא אצלו פגימה כו': (סימן י"ט בהג"ה) **השוחט** צריך שיברך קודם כו'. והכי איתא בירושלמי פ' הרואה השוחט אמ"ה. נ"ל השוחט מברך ברוך אתה ה' אמ"ה כו':

(סימן כ"ג בש"ך ס"ק י') **ה"ז** פסולה כו' דהכא דווקא בעינן שיעור שהייה נ"ל דהכא בעינן דווקא שיעור שהייה: (שם בהג"ה) **ציון** הס"ק ז' בט"ז אבל וחיישינן לנקיבת הושט ט"ס ונ"ל אבל דחיישינן לנקיבת הושט: (שם בט"ז סס"ק ח') **איזה** גדר יבש כו'. נ"ל איזה גרר כו': (סימן כ"ד בש"ך סס"ק כ"ב) **מ"מ** בעינן שיהיו שניהם ראוים כנ"ל: (שם בט"ז סס"ק ח') **דאגם** אינומי נ"ל דאיגוס איגומי: (סימן כ"ו בש"ך ס"ק א') **ניקב** הושט וכו' היינו קודם גמר שחיטת הושט נ"ל רוב הושט: (סימן כ"ח בט"ז ס"ק י"ב) **ונתגבלה** בידו כו' מ"מ כבר נתבטל בשעה שהיה עליו וכו'. וצ"ל נתבטל בדם שיצא ממנו בשעה שהיה כו':

(שם) **דהרמב"ם** כתב. נ"ל למסר"מ:

(סימן ל"ו בש"ך ס"ק ז') **במים** פושרין בהפשרת המים כו'. נ"ל כהפשרה: (שם בבאר הגולה אות ע"ז) פי' מתחלת בריית נראה חסרה קצת כנ"ל: (ט"ז סקי"ד) **יותר** מכאן טריפה כו' **דוודאי** גבי ההיא דמיל שהוא בפרק היה קורא שפיר דייקינן שם (מדלא אמר רבותא אפי' אפילו עד פרסה חוזר) כל זה אינו מובן לענ"ד כלל. ונ"ל דצריך להגיה ד' ט"ז וכצ"ל מדלא אמר התם אבל לאחריו אינו חוזר אלא וודאי דהרבותא אינה אלא עד שיעור מיל (כלומר מדקאמר בהדיא אפילו מיל אינו חוזר):

(שם בסעיף ט' בסוף הגה"ה) **ציון** הרמ"א (מהרי"ו וערוך ערך אפי סי' כן פתיוס דפ"ס). אין כאן מקומו והוא שייך לקמן דסוף סעיף י': (שם בנוה"כ ס"ק כ"ח בהגה"ה) עי' בב"י וכו' במה שצריך לבדוק אם הוא נפרכת נ"ל אף אם אינה נפרכת: (סימן ל"ז בט"ז ס"ק ג') בא"ד וכן אם בועה יוצאה מהסרכה שבין כו' נ"ל אם סרכה יוצאה מבועא שבין וכו': (שם בא"ד) נתמלא כל סביבו אותה. נ"ל סביבותיה: (שם) דכאן א"ל שאינו הפסקת ליחה. נ"ל דכאן וודאי אינו הפסקת ליחה אלא דם זה וכו': (סימן ל"ט בש"ך ס"ק ט') בא"ד היה נראה להתיר גם בעגלים רכים ואם נאבדה כו'. נ"ל אם: (סימן מ"א בבאר הגולה אות י') בעיא שם בגמרא דף מ"ו ונפשטה. וכאן נ"ל אות י"א מההוא עובדא דמחטא וכו' ומה שציין בבאה"ג אות י"א לקמן ס"ס הוא:

(סימן מ"ב בבאר היטב סס"ק נ') מרה שבולטת מבין הצלעות לחוץ בין עור לבשר ונמצא המרה שלמה ונפחו המרה ועלתה בנפיחה כו'. כ"כ ועיין בשו"ת בית אפרים חי"ד סימן י"ז שנראה שם מדבריו ז"ל דאין לסמוך על שום בדיקה בנפיחה לומר כשאינו מבצבץ אין שם נקב רק בריאה לבדו ולא במרה. או בדקיו ועי' בת"ש ג"כ מ"ש ע"ד הפר"ת והנ"ל הללו. וכתבתי זה לפי ששמעתי ממורה אחד שסמך ע"ז גם בבדיקת נקב בוושט לקשור ראש האחד בנפיחה אם יבצבץ ואני אומר כי המורה כן מאכיל טריפות לישראל ח"ו ואין לנו אלא מה שמצאנו בדברי הראשונים ז"ל וכמ"ש הת"ש על הנ"ל שהמציא בדיקת נפיחה במרה דמאן לימא לן שבדיקה זו מוציא מידי ספק כמו בריאה כו'. הוא לענ"ד חדש שלא נמצא בש"ס ובפ' בה"י כו':

(סימן מ"ג בבאר היטב ס"ק ז') וזהו דעת הרמב"ם נ"ל הרמב"ן :

(סימן מ"ו בש"ך ס"ק י"ב) ד' אצבעות כו' · הוא פירוש הבדא דחורא · נ"ל בחורא וכן לקמן :

(שם) בא"ד היינו ב' אצבעות ומביאה ב"י · חסר כאן וכצ"ל וי"מ בדא בחורא הוא אצבע כן הביא בס' הגור"ש: (סימן מ"ז בט"ז סק"א) בא"ד וכן דעת הרי"ף כמ"ש ב"י ולא כהרמב"ן . נ"ל לא כהרא"ה : (סימן מ"ח בשו"ע סעיף א') קיבה (קיבה הוא כיס שבמעי הבהמה שהמאכל נכנס לכרס כו' · סימן וכבי"ת הסמ"ד ר"ת ופ"ע כר"ס בי"ת הכוסו"ת המס"ס קיב"ה דקי"ן : (סימן נ"ג בש"ך סס"ק י') וכששוחטה נפט מנתקת הריאה עם הגוף רש"י והר"ן · נ"ל מתנתקת הריאה עם הגף כצ"ל וכ"ה ברש"י ובט"ז :

(סימן ס"ו סעיף ד' בשו"ע) ונמצא דם בחלבון · נ"ל בחלמון ועי' פמ"ג במ"ז סק"ג אלא שהוא כתב לכאורה נראה דט"ס הוא אבל לענ"ד מוכרח לד' המחבר עצמו ועוד מדמסיים יקח החלמונים הכשרים וישאיר אותה אשר בה הדם וכו' כן נ"ל וכ"ה בשו"ע הנדפס עם הבית הלל בשנת תנ"א : (שם) וקיי"ל כר' יוסי נ"ל כר' יוחנן: (סימן ס"ח בש"ך סס"ק י"ג) ולמה נאמר שהוא זב והולך דרך המעי כי דרך הדם שיזוב למטה ולא להתכנס לצדדין כצ"ל :

(סימן ס"ט בט"ז סק"ג) ע"כ נ"ל דנשאר בזה · נ"ל דנשמר : (שם בש"ך סס"ק נ') אבל לדידן דקיי"ל דטעם הדחה הוא משום דם · נ"ל משום דם שע"ג בעין : (שם בשו"ע סעיף ד') ועופות צריך למלחם גם מבפנים · ז"ל הגאון בעל תשובה מאהבה ח"ג בגליון השו"ע כאן בעופות יאות להכניס יד מבפנים ולמלוח בכל צד עד מקום שהיד מגעת וראיתי אנשי מעשה חותכים לאורך העופות לשנים למען אשר יכולים למלוח עד שלא ישאר מקום בלי מלח וכן ראוי לעשות לכל ירא ה' : (סימן ע"ג בשו"ע סעיף א') כתוב שם אבל וכן נוהגין אות ה' בגליון הט"ז וצ"ל להלן בסוף סעיף ב' אבל וכן נוהגים לכתחלה : (שם בט"ז בס"ק ה') הכי נוהגין לכתחלה אם רוצה לבשלה · נ"ל אם אין רוצה כו' :

(שם בהג"ה סוף הסי') עוף שמלאוהו בביצים ונמצאו בו לב וכו' · נ"ל עוף שמלאוהו ומלאוהו בביצים כצ"ל · ויותר נ"ל דצ"ל עוף שמלאוהו בביצים ונצלה בו לב או כבד שכ"ה בד"מ אות ט' ובת"ח כלל כ"ו דין ב' בשם האגודה· עוף שנצלה עם הכבד ומלאוהו בביצים אסור כו' דצלייה זאת מקרי בישול כו' ע"ש · ולא כתבו כלל לשון ונמצא (רק לעיל בט"ז ס"ס ע"ב בשם מהרי"ל כ' לב שלם נמצא כו') ולכן היה נ"ל דבמקום ונמצא צ"ל ונצלה · ועי' בש"ך ס"ק כ"ד מדכ' הרב בהגהה ונמצא כו' וצ"ע · ועי' בשו"ת ר"ע איגר ז"ל סימן ס"ז שדייק שם ג"כ מל' ונמצא שכתב הרב כאן לענין אי אמרינן חנ"נ בשלא נודע האיסור ע"ש [ועי' בפ"ת סי' צ"ב סק"י שהביא שו"ת רע"א] אבל לענ"ד נ"ל דצ"ל ונצלה דאל"כ חסר כאן בלשון הרב עיקר דין זה דבצלי מיירי אף דודאי ע"כ בצלי קאמר אכן סמך הרב בזה לכתוב לישנא קטיעא עד שבאמת הוצרך בעל בית הילל ז"ל להוסיף כאן וכ' וז"ל ונראה שזה איירי בצלי בשפוד כו' עכ"ל · ולכן נ"ל דיותר נכון להגיה כן בלשון הרב ז"ל עצמו ונצלה וכמ"ש בעז"ה :

(סימן פ"א בשו"ע סוף סעיף ב') נרשם שם אבל מה שנחלב אות ה' בט"ז ט"ס הוא וצ"ל קודם אבל דהוי ספק ספיקא ובט"ז שם בתוך ס"ק ד' אבל תיבת במאי דנפיק מיניה נ"ל שתי נקודות ותיבת (שם) דהוי ס"ס ט"ס הוא וכצ"ל : (ה) משום דהוי ס"ס כו' והוא לשון המחבר וע"ז קאי כל דברי הט"ז ואח"ז נ"ל ס"ק אות (ו) בט"ז וכן כל הס"ק שאח"ז נדפס בטעות וכ"כ בספר ראש אפרים סימן ל"ט ס"ק קל"ד להגיה כן :

(סימן פ"ג בש"ך ס"ק י"ח) דכולבית הוא מין דג קטן · נ"ל דג טמא :

(שם בס"ק כ"ד) דר' זירא לא מהני בהו · נ"ל לא מתנייא בהו :

(שם בט"ז ס"ק י') אם אומר של עוף פלוני · נ"ל דג פלוני : (שם בבאר הגולה אות י"ו) דאליבא דר' זירא לא מהני · נ"ל לא מתנייא בהו · ור"ל דלהרמב"ם אפילו להחמיר לא מצינו בגמרא סימן כלל גבי קרבים וא"כ אפי' ב' ראשין כדין כו' נאמן המומחה לומר דטהורין הן משא"כ להר"ת אפילו המומחה אינו נאמן אפילו בקרבים אם ב' ראשין כדין כו' ועיין ש"ך ס"ק כ"ד כ"ו :

(סימן פ"ד בש"ך ס"ק מ"ב) בשחיטה תליא מלתא ואולי כשגדלו כו' · נ"ל ואלו :

(סימן פ"ו בבאר הגולה אות ו') טור ובשם סה"ת וכר' יוחנן דאמר את שדרכו כו' · ט"ס הוא דלר"י ביצה במילה · אבל נ"ל כר"ל דא' כל שדרכו למות ועי' מש"כ בסי' ק"י :

(סימן פ"ז בשו"ע סעיף ג') גדי לאו דווקא דה"ה שור ושה ועז · שנראה שכוי שהוא ספק חיה וכלאים הבא מבהמה וחיה אסור לבשל בחלבן או חלב בהמה בבשרן דה"ל ספק דאורייתא ואסור ג"כ בהנאה דספק בהמה הוא ומ"מ לד' קצת פוסקים דס"ל דאם בשל חלב בחלב מותר בהנאה משום דאין איסור חל על איסור גם בחלב הכוי שבשלו בחלב שרי בהנאה ממ"נ · אם חיה הוא וחלב חיה שרי הרי שרי לבשלו בחלב · ואם בהמה הוא אין איסור חל על איסור ופשוט :

(שם בשו"ע סעיף ג') ובשר חיה ועוף אפילו בחלב טהורה מותר בבישול כו' · וכן בשר בהמה טהורה בחלב חיה טהורה שרי בבישול ובהנאה · תוספתא פ"ח ואף באכילה אינו אלא דרבנן ואע"ג דבתוספתא איתא בשר בהמה טהורה בחלב חיה טמאה · ר"ע פוטר על בישולו ע"ש ודאי דט"ס הוא שם בתוספתא וצ"ל בשר בהמה טהורה בחלב חיה או בבהמה טמאה וכן בסיפא יש שם ט"ס גם כן דקתני בשר חיה ועופות אסור בחלב בהמה טמאה · ר"ע פוטר על בישולם והרי לר"ע אפילו בחלב טהורה פטור וע"ש דט"ס הוא שם: (שם בש"ך סק"י) אבל בדיעבד אם נתבשלו עם חלב נראה דמותר · נ"ל [אבל אם הם מעורות אפילו בדיעבד אסור כנ"ל] : (שם בש"ך) מה שפסק הרי"ף כראב"י נ"ל כר' יעקב : (שם) דאם אותן שקליפתן רכה מעורות אפי' בדיעבד אסור ואם אינן מעורות מותר אבל כו' · נ"ל דאם קליפתן רכה ומעורות אפילו כו' ואם אינן מעורות מותר בדיעבד אבל כו' : (שם) מיהו נראה דאפי' לא נגמר החלבון כו' · ועי' במנחת יעקב כלל ע' אות ה' שכתב שדברי הש"ך כאן מגומגמין ותמוהין ונפל קצת טעות בסדר דבריו עכ"ל : (שם בש"ך ס"ק ל"ג) דבמקום שאין הפסד יש להחמיר אף בקרום ה"נ בנגלל · נ"ל שכצ"ל מ"מ במקום הפסד מרובה ודאי יש להקל אף בנגלול ונקרש : (סימן פ"ט בשו"ע סעיף א') והלועס לתינוק אע"פ שהסיר הבשר צריך להמתין כצ"ל דהסרת הבשר לכו"ע צריך :

(סימן צ"א בש"ך סס"ק ב') וסימן ס"ט ס"ק פ"ב · נ"ל ס"ק פ"ט : (שם בש"ך ס"ק כ"ג) והלא החלב רך וחוזר הכלי שנפל לתוכו אם כמתבשל בתוכו וי"ל כל שנפל הכלי לתוך החלב כו' לתוך צונן דקיי"ל התתאה גבר ואע"פ כו' לתוך חם דכל שהוא במקומו הוא שגובר ומקרר כו' כצ"ל · ע"פ דברי הרשב"א ז"ל וז"ל הרשב"א ז"ל עצמו שהובא בל"ח פרק כל הבשר סעיף קע"ח ואי קשיא לך לדברי רש"י דבכלי רותח איירי אפילו כי נ"ל פי' האיך מספיק לו בקליפה והלא הכמכא רך הוא · והבשר יונה שנפל לתוכו אם חוזר כמתבשל בתוכו · [ר"ל שהכמכא הצף מלמעלה על הבשר יונה החם מתבשל תוך הבשר יונה החם ורותח כיון שעתה חוזר הבשר יונה למטה והכמכא צף מלמעלה ותתאה גבר] וי"ל כל שנפל הבשר יונה לתוך הכמכא הו"ל כחם לתוך צונן דקיי"ל כשמואל דתתאה גבר ואע"פ שהבשר יונה שוקע כו' ע"ש :

(סימן צ"ב בט"ז בס"ק ל') ש"מ שבשעת נטילה אמר לו על ההוצאה כו' . נ"ל ולא על ההוצאה :

(סימן צ"ג בש"ך ס"ק ד') משום דס"ל דהחמיר איסור זיעה וריחא מהאיסור שהוא ע"י טעם עצמו כו' · וז"ל הגאון בעל משאת בנימין ז"ל בשו"ת ס' כ"ח ע"ד היי"ש של חמץ שם וכ"ש דחמץ גמור הוא · כי הוא נעשה מהעשן האדי ומזיעה המחומצת · והעשן הוא עיקר המאכל כו' ונראה דמטעם זה אנו מחמירין בכסוי הקדירה לאסור שאינה ב"י ג"כ וכן השיב הגאון מוהר"א ז"ל אשכנזי (בעל מעשי ה') להגאון מהרי"ק ז"ל בעל הב"י והשו"ע שמטעם זה נחמירין לאסור הכסוי אפילו שאינו ב"י מפני שהכסוי הוא מקבל טעם המאכל ע"י זיעת העשן והאיד והוא טעם העקרי והמובחר שבתוך המאכל ולכן אינו נו"ט לפגם אפילו כשאינה בת יומא עכ"ל שם : (סימן צ"ה בט"ז ס"ק ב') ואי לאו פה קדוש דרשב"א כל דאין נקב בבילה כו' · נ"ל הייתי אומר דאין נקב וכו' :

(סימן צ"ח בש"ך ס"ק כ"ד) לבטל פליטתה לאפוקי לבטל היא עצמה אם אינו מכיר כו' ·

בהלכות דדרים בה"ג בין טרפה כשרה לטרפה פסולה והיינו דאף דרוב בהמות כשרות וא"צ לבדוק אחר כ י"ח טרפות מ"מ אם נמצא ריעותא בוושט או בדקין ואינו ידוע אם ניקב מעבר לעבר מחויב לבדוק מה"ת דשמא הוא נקב שהבהמה נטרפת על ידו וזהו דאמר להבדיל בין נולדו בה סימני טרפה כשרה לנולדו בה סימני טרפה פסולה כצ"ל כפי' דברי הה"ג ולפי זה יהיה סייעתא גדולה מד' הה"ג דנקובת הוושט אינו נבלה וכמו שכתבנו לעיל בדעת ר"ת ז"ל וכן מצאתי להדיא בה"ג בהל' שחיטה סימן שע"ר שכ' להדיא בלשון ר"ת דנקובת הוושט אינו אלא טרפה שכ' שם וז"ל דדילמא לא גמירי שהיה במיעוט אלא במידי דמגבלא ביה כגון בין סימן לסימן או כגון רובא דגרגרת או רובא דוושט בבהמה אבל במידי דמטרפא ביה כגון נקובת וושט או נקובת דקין ולא נבלה לא גמירי שהי' עכ"ל ומדכלל נקובת הוושט עם נקובת הדקין בחדא משמע להדיא דס"ל דאינה נבלה כלל ואפי' לאחר שחיטה וזה סייעתא גדולה לדברי הרב הג' מוהרש"א בסנה ל"י שהבאתי לעיל והן אמת דמלשון בעל העיטור בהלכות שחיטה משמע כוונה אחרת בפי' האיבעיא לר"ת ז"ל דלאו משום דנקובת הוושט לא הוי אלא טרפה אלא עיקר הכוונה דדילמא לא גמירי שהיה רק באמצע השחיטה כגון אם שחט חציו של סימן בעוף או רובו של סימן בבהמה אבל במיעוט שחיטה לא גמירי שהיה וכמו שהיה דלא שהה כשיעור שחיטה כשר ה"נ אפי' אם שהה כשיעור אך דהשהיה היה אחר מיעוט השחיטה ג"כ כשר [ולפי זה משכחת לה שהיה גם בעוף כשחט חציו של וושט] גם דברי הרא"ש יש קצת מקום לפרש כן דמש"כ דדילמא לא גמירי שהיה רק במידי דמגבלא ביה אין ר"ל במידי דמגבלא ביה אוותא אלא ר"ל במידי דמגבלא ביה הסימן דהסימן כבר נפסק השהיות שלו משום דכבר נשחט הרוב אך כיון חולק הרא"ש על בעל העיטור דלבעה"ע אפי' כנשחט חציו של סימן ג"כ לא קמבעיא ליה ופשיטא דפוסל אז שהי' ולכן שפיר משכחת לה שהיה בעוף מה"ת אפי' אם את"ל דשהה במיעוט סימנים כשר כגון בשהה באמצע שחיטת הוושט אבל הרא"ש סובר כדעת ר"ת דמבעיא ליה דדילמא דדוקא לאחר רוב גמירי שהיה אבל באמצע הוושט אף בכלל האיבעיא דהלכתי הסימן לא מתגבל דהא חציו השני עדיין שלם ולפיכך כתב הרא"ש ז"ל ולפירושו את"ל דלא פסול שהיה במיעוט קמא לא פסל שהיה בעוף מה"ת כלל וכלל והא דאמרינן לקמן גבי שהיה כדי שחיטת עוף לעוף היינו מדרבנן [והוא מד' התוס' ד' ל' ע"ב ד"ה שהליך ע"ש] ונמצא דבדברי ר"ת ז"ל יש ג' פירושים א' פי' הה"ג ב' פי' הבעה"ע ג' פי' הרא"ש ז"ל ונ"מ טובי לדינא בין הפירושים ודו"ק :

(השמטה לסימן א') **אבל** א"צ לשוחטו אם נתעלף וכ"כ עי' בטור וב"י שדעת הרא"ש שצריך לשוחטו אם נתעלף וצ"ל פשוט דאם שחט עוף ולא שחט בו רק הקנה והוושט נשאר שלם א"צ לשוחטו כלל אם נתעלף דמה בכך דנתעלף ושהה בו אחר בקנה בעוף אינו פוסל שהיה כלל וכמבואר בשו"ע לקמן בסי' כ"ג סעיף ה' [ומיהו האידנא דחיישינן שמא נגע בוושט גם בעוף צריך לשוחטו] ולכן כתב הרא"ש בפ"ק דחולין סימן ו' דמדברי הרי"ף ז"ל אין להוכיח דלא בעינן מוחזקין ותמהו ע"ז רבים דהא מהראיה שהביא הרי"ף מהא דמצא תרנגולת שחוטה בשוק הוא ראיה גם על מוחזקין אכן לפי מש"כ אינו ראיה כלל די"ל דשם מיירי דנמצא דהוושט הוא שלם ותו לא שייך למיחש לעלופי כלל ומברייתא דמצא גדיין ותרנגולין בשוק נמי אינו ראיה דהא שם איכא פלוגתא דתנאי ור"י אוסר [והרמב"ם פוסק באמת כר"י] וא"כ איכא למימר דטעמי' דר"י משום דלא ס"ל דרוב מצוין אצל שחיטה מומחין ומוחזקין הן ועוד דהא ברייתא זו אינו מביא הרי"ף ז"ל בהלכותיו כלל וא"כ איכא למימר דמשו"ה לא הביאה להלכה משום דס"ל דגבי גדיים אסור אם נמצא בשוק ודו"ק : (בסעיף ד') אם אבדו גדיים וכו' וכ"כ עי' בב"י שכתב בשם בעל העיטור איכא מ"ד דוקא אבדו . אבל לא אבדו לא בעל דבבא הוא דאזקיה וכו' וכ"כ והמעיין בבעה"ע עצמו שיצא זה מקרוב לאור הדפוס יראה דהגי' שם דדוקא אבדו דמאן דשחטו סבר יאוש בעלים הוא אבל מגנו אימור דבעה"ב היא ואזקיה ולא דייק לן מדתני רישא הרי שמצא וכו' עכ"ל ולפי גי' זו י"ל דאם מצא בביתו בהמתו שחוטה שלא מדעתו אפשר דמודה בעה"ע דאסור דע"ז ליכא ראיה מן הש"ס להיפך ושפיר הסברא מחייב דבעל דבביה כיון להזיקו ונבלה בידים וצ"ע בזה : (בסעיף ו') חרש המדבר ואינו שומע וכו' וכ"כ עי' בב"י שכ' בשם הג"א שכ' בשם הא"ז דחרש המדבר ואינו שומע אע"ג דגמיר הלכות שחיטה ומוחזק דשחיט שפיר לא אכלינן משחיטתיה ותמהני דהא תניא בפ"ק דחגיגה דהרי הן כפיקחין לכל דבריהם עכ"ל הב"י ועי' באחרונים מה שדחקו ליישב · אמנם כעת זכינו בעז"ה לגוף ספר הא"ז ומבואר שם טעמו ונימוקו דמפרש שם דע"כ מיירי מתניתין בחרש המדבר ואינו שומע דאל"ה היכי גמר הלכות שחיטה וכמו שהוכיח שם מנדה ד' י"ד דחרש גמור ואפי' למד מתחילה ואח"כ נתחרש אינו מועיל לו לימודו מה שכבר למד והלכך ע"כ מיירי בחרש המדבר והא דתנן דחרש שדברו בו חכמים בכ"מ וכו' לאו כללא הוא בכל דוכתי וכמו דאמרינן בירושלמי בחגיגה בפ"א הלכה א' א"ר יונה הוית אמרת ליה כללו דרכי כללי ע"ש היטב בא"ז בדיני הלכות שחיטה ועפ"ז אין מקום למה שפלפלו האחרונים בזה ועפ"ז יש ליישב גם דברי הרמב"ם ז"ל בפכ"ט מה' מכירה הלכה ב' דס"ל שם דחרש המדבר ואינו שומע נמי אין מקחו מקח רק מדרבנן ובמטלטלין כמו בחרש גמור ותמה עליו ה"ה שם דהא תניא דזה וזה הרי הן כפיקחין לכל דבריהם [ומש"כ הדרישה בסי' ל"ה די"ל דהרמב"ם מפרש דזה וזה וכו' אינו מלשון הברייתא לפי שינוי ולא מצא לשון ברייתא זו לא בתוספתא ולא במקומות אחרים ע"ש בדרישה הנה במח"כ איסתמיטתי' דהוא לשון ברייתא בחגיגה ד' ב' ב' ותוספתא בפ"ק דתרומות והלכך אין מקום כלל לתי' הדרישה בזה] אכן לפי הנ"ל י"ל דהרמב"ם סמך על הירושלמי הנ"ל דאינו כלל בכ"מ ומסתברא ליה להרמב"ם ז"ל דלענין משא ומתן אינו כפיקח ודו"ק אמנם עיקר קושית רבינו בעל הא"ז אינו מובן דמה בכך דאינו מומחה הא משום זה הוי מותר לכתחלה כשאחרים עומדין ע"ג והן אמת די"ל דהא"ז אזיל לשיטתו דהביא שם לקמן בשם רבינו ברוך דאינו מומחה נמי אסור לכתחלה אפי' באחרים עומדין ע"ג אבל מ"מ י"ל דזהו גופא קמ"ל מתני' דאין המשחא חרש ולא כלום וצ"ע : (בט"ז סק"ז) וכתב בהגהות מיימוני בפ"ד שבעכ"ם צריך שידע שהשהיות מצטרפות שזהו רגיל עכ"ל וכ"כ הדבר פשוט דדברי הגהות מיימון אינו רק לפי דין הגמ' דבעינן שיעור שהיה אבל האידנא דמחמירין אפי' בכל שהיא משהו לא שייך שהיות מצטרפות וא"כ לא הו"ל להט"ז להעתיקו דהא האידנא לא שייך זה כלל ושאלתי זה את פי מר אחי הגאון זצ"ל והשיב לי דשפיר משכחת גם האידנא בשוחט בסכין שאינו חד בבהמה ושחט מיעוט של מיעוט האחרון של סימן ראשון ולא היה עדיין כדי שיעור שהיה ותיכף יצא מן המיעוט ושחט למיעוט ראשון של סימן השני ואח"כ יצא מן הסימן השני וחזר ושחט המיעוט בתרא וכן היה חוזר חלילה אך שהיה גמורה לא הי' כלל דהכל היה עוסק בשחיטה ובכה"ג משכחת לה שהיות מצטרפות אפי' האידנא אך מה שמסיים שזהו דבר הרגיל זה וודאי קאי לפי דין הגמ' ודו"ק ודפח"ח: (בש"ך בסימן ד' ס"ק ג') והב"ח בסי' ב' ובסי' זה אוסר בזה באכילה ולפענ"ד כמו שכתב וכו' וכ"כ תיבת שכ' ט"ס וצ"ל שכתבתי כנ"ל ועיקר הוכחת הב"ח הוא מלשון העיטור שכ' בדין זה דמותר בהנאה דמשמע דבאכילה אסור ע"כ ועי' בארוך מש"ך הב"ח מה שדחקו בזה · אמנם המעיין בבעה"ע עצמו יראה דס"ל בפשיטות דמותר אפי' באכילה דהא ומסיים שם דחייב בכיסוי וצריך לברך על השחיטה והא דמיירי לענין הנאה היינו משום דבאכילה בלא"ה אסור דהא לא נבדקה הריאה ולא גרע מנאבדה הריאה דקיי"ל דאסור באכילה ומ"מ מחייב בכיסוי משום דחזקת בני מעיים כשרים הם ודע דבירושלמי פרק הרואה הלכה ג' נפל ע"ש במש"כ שם מעתה משיבדק הסימנין דמשמע דאף למ"ד דמברך לאחר שחיטה מ"מ אין צריך להמתין על בדיקת הסימנין וזה דבר תימה דמאי משני ע"ז חזקת בני מעיים כשרים דהא בבדיקת הסימנין אדרבה קיי"ל דאם לא בדק הוי נבלה ומשמע כמאן דבהמה בחיים בחזקת איסור עומדת ודברי הגאון בעל ספר חרדים בפירושו על הירושלמי הנדפס בדפוס זיטאמיר שם תמוה וצע"ג · אכן הדבר ברור דתיבת הסימנין ט"ס וצ"ל מעתה משיבדק וכן הועתק בביאורי הגר"א ז"ל ביו"ד בסי' י"ט ס"ק ד' וכוונת הירושלמי להקשות דא"כ צריך להמתין עם הברכה עד לאחר בדיקת הריאה וע"ז משני שפיר דחזקת בני מעיים כשרים :

(בסימן כ"ב סעיף א') **בעוף** צריך לשחוט הוורידין וכו' ואם לא עשה כן לא יצלנו שלם וכו' וכ"כ פי' הרשב"א בתוה"א בבית ב' שער ב' שהקשה בשם בעה"ע מהא דאמרי' גבי מזקי דהיינו וורידין דחתכיה ומלחי' אפי' לקדרה שפיר דמי אלמא דמהני חתיכה אף שלא בשעת שחיטה ומה שתי' שם הבעה"ע בעצמו שם דיש חילוק בין נקובה לחתיכה כבר כתב שם הרשב"א דאינו מחוור דמ"מ נקב ומ"מ חתך וע"ש ברשב"א מה שתי' אכן לפמ"ד י"ל דמיירי שלא נקב בשעת שחיטה כי אם שני וורידין דסגי בהכי אפי' לכתחילה וכמש"כ הש"ך בסק"ב ומ"מ הוורידין בעצמן אותן דלא נקבו אותם בשעת שחיטה צריכים חתיכה ומליחה לקדרה ודו"ק והרב הגאון וכו' מוהר"י מ"ץ דפ"ק נ"י אמר ליישב די"ל דשם מיירי בשחט את הבהמה ולא יצא דם בשעת שחיטה דבכה"ג א"צ שחיטת וורידין וכמש"כ כאן בסוף הסימן בהג"ה ותירוץ נכון הוא : (שם בש"ך ס"ק י"ג) והרא"ה בס' בד"ה כתב דאף כשלא יצא דם צריך לחתוך אבר אבר וכו' וכ"כ פי' דאף בשחט את הוורידין אינו מועיל דכיון דלא יצא דם חתיכת הוורידין אינו מעלה ולא מוריד ובגליון הרשב"א ז"ל בתוה"ה כתבתי דאפשר דגם הרשב"א ז"ל במשמרת הבית דמשיג בכה"ג היינו בשוחט בהמה בריאה ולא יצא דם דפ"כ נ"ל דהא דלא יצא דם היינו משום דאין הדם שלה צלול רק הוא עב ואין דרכה לזוב וכמש"כ הרשב"א במשמרת שם וא"כ בוודאי לא נעקר ממקומו כלל אבל בשוחט בהמה מסוכנת ולא יצא דם אפשר דבעת השחיטה נעקר כל הדם שבסמפונות לצאת אך דמחמת חלישותה לא היה בה כח להתחזק ולהוציא הדם לחוץ ודינה כמו שובר מפרקתה של בהמה קודם שתוציא נפשה דאסור לאכול באומצא ואפי' לפי מה דמסיק הרשב"א בתוה"א בבית ב' סוף שער ב' דאם לא שחט הוורידין לא נאסרו רק החוטין שבבהמה אבל הבשר בעצמו מותר אפי' באומצא ולא דמי לשובר מפרקת ע"ש מ"מ נ"מ דלהרא"ה אסור לצלותו שלם אם לא שנקר החוטין קודם הצליה וצ"ע בזה : (שם בט"ז סק"ה) שאם לא שחט כל הסימנין אלא רובן ורוצה לצלות שלם שצריך לחתוך אותם וכו' וכ"כ לשונו אינו מדוקדק דמשמע דמיירי בשעת הצליה אם בא לצלותו שלם אז יחתוך אותם וזה תמוה דשלא בשעת שחיטה לא מהני חתיכה דהא מסיים כמו בוורידין ובוורידין בעינן דיחתוך אותם בשעת שחיטה ועוד תמוה מאי דמסיים ע"ז דבד"מ כ' שיש איסור כדבר דנראה כשהיה בשחיטה ובשעת צליה מאי שהיה שייך אז אכן פשוט דכוונתו דאם דעתו בשעת שחיטה לצלותו שלם [ומיירי בבהמה אבל בעוף לעולם צריך חתיכה אף אם דעתו לצלותו אבר אבר וכמש"כ הש"ך בסק"א בשם הפוסקים] · אז צריך לחתכן תיכף סמוך לשחיטה · והר"ן וב"י באמת ליתא לשון זה רק כתב שאם לא שחט כל הסימנין צריך לחתכן בשעה שהדם חם ודע דמ"ד הר"ן ז"ל נראה דדעת רבינו משולם הכהן והראב"ד ז"ל דעיקר קפידא הוא דבעינן שיבחוש כולו אבל ברוב אין הדם יוצא וכן מוכח להדיא מהרא"ה שהביא הרשב"א בתוה"א בבית ג' בשער ג' [ובדפוס הספר ד' ברלין הוא בדף פ"ח ע"א] מבואר להדיא דבזה מודו דברוב סגי אך דס"ל דגם בעוף צריך שני סימנין או רובם דסימן השני לא גרע מוורידין וגם הראיה שהביא אינו מקדשים כמו שהביא הר"ן רק מהא דאמרינן בש"ס ד' כ"ט · אבל בחולין איתא אפי' פלגא נמי סגי ליה ע"ש אך הרשב"א ז"ל תמה עליהם ז"ל שם מהמשנה דר"ם השוחט ומ"מ בקצר הבית לדבריהם לפסק הלכה וכ' דיש מגדולי המורים בהתמירו שלא לאכול כולו כאחד אפי' בצלי אלא אחר חתיכת הוורידין ורוב ב' הסימנין עכ"ל והביאו ג"כ הטור והשו"ע בסי' ע"ו בסעיף ג' לפסק הלכה ועי"ש בביאורי הגר"א ז"ל דהביא

כתיב גם מהר"ם ע"ש ומאוד תמהני על הב"י שכ' דלא ראה לשום אחד מהפוסקים שהזכיר דבר זה והלא הרשב"א וטור הזכירו דבר זה והוא בעצמו פסק כן בסי' ע"ו והן אמת דמד' הש"ך בסי' ע"ו סק"כ משמע דלא גרס זה בשו"ע אבל בכל ספרי השו"ע אשר לפנינו איתא זה ואולי דכוונת הב"י דהא שהביא הר"ן משמם דלא שני ברוב זה לא הוזכר בשום פוסק וד' הב"ח בכאן תמוהים מאוד ונראה דלא ראה ד' הרשב"א בתוה"ב הנ"ל ולכן הוצרך להגיה בקצר דנ"ל כל אבל שאמת נ"ל רוב ועיקר החידוש הוא דאפי' בעוף צריך רוב ב' סימנים וגם דברי הש"ך באורך תמוה קצת ודו"ק :

(סימן ס"א בש"ך ס"ק י"ב) והב"ח בסעיף י"ז פסק דאין מוציאין מידו וכ"כ המעיין בב"ח שם יראה דעיקר הפסק שלו שפסק דאין מוציאין מידו קאי על כהן שתפס מלוי וכדעת המחבר

בסעיף כ"ב אך ממשמעות דבריו שם שהביא ראיה מרב דאמר משתיה דלא יסיב משמע דס"ל דאם תפס לוי מישראל נמי אין מוציאין מידו דכמו שהוא ספק אם חייב ליתן כן הוא ספק אם שקיל או לא ומדלא נוס רב להחזיר ש"מ דאם תפס הלוי אין מוציאין מידו דיכול לומר דקים לי כמ"ד דשקיל והביא ראיה מזה דה"ה אם תפס הכהן מלוי נמי אין מוציאין מידו . אמנם באמת דברי הב"ח תמוהים בזה דהדא כיון דלא מצינו בגמ' ספק בזה לא הוצרך הגמ' לאשמעינן דשקלו מידו דפשיטא הוא ועוד דאף לפי דעתו דלא הוציאו מידו נמי אינו ראיה לדין דתקפו כהן מיד הלוי דשאני התם דהלוי לא מיקרו מוציא מחבירו דהא הבעלים בין כך ובין כך צריכין ליתן מתנות ואם יוציאו ממנו יצטרכו ליתן לכהן ולגבי השכנים נמי לא מקרו מוציא מחבירו דהא ממון שאין לו תובעין הוא אבל בתפס הכהן מיד הלוי שפיר איכא למימר דלא מהני תפיסה דהוי תפיסה לאחר שנולד הספק והלוי הוא מוחזק בשלו. אמנם קצת נ"ל להביא ראיה לדברי הב"ח והט"ז דאם תפס לוי מישראל נמי אין מוציאין מידו מהא דאיתא בשבת נ"ו ויטו אחר הבצע ר' יוסי אומר מתנות נטלו בזרוע ופירש"י דנטלו זרוע ולחיים וקיבה והם לא היו כהנים עכ"ל ואם איתא דאין הוה אמינא כלל דלוים יטלו מתנות היאך עלה על דעתם של בני שמואל ליטול מתנות ואם דהיו חושבים עצמן לכהנים שלא כדין למה לא נטלו ג"כ תרומה ופדיון הבן ובכורות אלא ודאי דגם ע"ז יש ספק דלוי יטול מתנות והם היו תופסים מספיקא וזה היה שלא כדין דאין מוציאין ממון מספק ולפיכך כתיב ויטו אחרי הבצע כן נראה לי להביא קצת סמוכין לדברי הב"ח והט"ז ז"ל .

(בסימן פ"ח ט"ז ס"ק ג') **תולעים** שנמצאו בכרס פי' מונחים בפנים ואם [בפנים בט"ז כתב ואין ופשוט דטעות ונ"ל ואם וכן הגיה מהרי"ב) יוצאים לחוץ ואין

ידוע אם יצאו קודם שחיטה נראה דדינם כמו בריאה. וכ"ב הדבר נ"ע דכ' דין זה מתמיה דנפשים והלא נהדיא מפורש כן לקמן בשו"ע בסי' מ"ט גבי קורקבן והוא מ"ד הג"ה אסרי' והובא בב"י ופשוט דה"ה בכרס ומה שתמה בסמ"ג כאן דא"כ מאי הוצרך לומר דמן הפרש הם גדלים הנה באמת בהגהות ש"ד סימן נ"ו הביא תיכף לזה דין דהג"ה אסרי' הנ"ל והביא בזה שני דעות ע"ש וא"כ י"ל דהוצרך לטעמא דמן הפרש הם גדלים לדעה האוסרת שם בניקבו לחוץ והרמ"א ז"ל העתיק לשון הש"ד ושוב ראיתי דכדברי הט"ז איתא בהדיא בהלכות גדולות בהל' טרפות וז"ל שם והיכא דכתר דאישתכחו בהמה אישתכח מורנא דנקב בריאה או בכרס אחר שחיטה הוא וכשרה עכ"ל בה"ג שם והובא בש"ך לעיל סי' ל"ו ס"ק י"ז : (בסימן הנזכר בש"ך ס"ק י"ב באמצע הדיבור. ודלא כמש"כ הב"ח דרש"י אוסר נמי ע"י תולי וכו' וכ"ב אמנם בכל בו בהלכות איסור והיתר ד' ס"ו ע"א משמע נהדיא כדברי הב"ח שכתב שם די"ש מביאין ראיה נגד דעת רש"י מדאמרינן בני מעיים שנקבו וליחה סותמתן טרפה משום דליחה אינה מגינה מכלל דקרום שעור מגין עכ"ל והרי התם הא מיירי בנקב שבא על ידי תולי אלמא דס"ל בפשיטות דלרש"י אפי' ע"י תולי טרפה בניקב מצד אחד וכדעת הב"ח :

(בסימן פ"ב ש"ך ס"ק ט') **עוד** כתב בתו"ח שם דאף במסורת בעי ג' סימנים והוא תמוה וכו' וכ"ב המעיין היטב בתו"ח כלל נ"ו דין י"ח יראה דלק"מ דקאמר התם שני דינים

דאם יש מסורת שאינו דורס אז בעי ג' סימנים בגופו [משום דמה בכך דאינו דורס הא מ"מ יש לחוש דשמא פרס או עוזניה הוא דאחד מאלו הסימן בכאן דאינו דורס וכן לא מהני לזה סימן אחד בגופו או אפילו שנים כמו שמפורש בחידושי בעז"ה] אבל אם יש מסורת שהוא טהור מסיים בתו"ח שם עצמו דלא בעי ג' סימנים בגופו כלל וא"כ לק"מ ולפי דעת הש"ך בדבריו דלא ירד לחלק בזה תמהני דהיאך היה מפרש לדברי התו"ח שם דהא לפי דעתו הוא סותר עצמו שם תוך כדי דיבור וצ"ע :

(בסימן ס"א סעיף ח') **נותנין** אותם לכהנת וכו' וכ"ש שבעלה ישראל פטור מן המתנות ע"כ. וכ"ב דנ"ל שדווקא בעלה של הכהנת פטור מן המתנות אפי' הוא ישראל אבל בעלה של לויה חייב במתנות משום דעיקר הטעם דבעלה של כהנת פטור דהוי כמאן דאתי לידה וכבר קיים מצות נתינה וחוזר וזוכה מידה וזה לא שייך בלוויה דהא אם נותנין ללוי אינו מקיים בזה מצות נתינה דהא ונתן לכהן כתיב ולווים אינם בכלל כהנים דכהנים איקרו לווים אבל לווים לא איקרו כהנים וכמו שכ' הש"ך לקמן בפשיטות ס"ק י"ב ודלא כהב"ח :

(השמטה בסי' ל"ו סעיף ב') **אפי'** נגלד קרום העליון כולו כשרה אלא שצריכה בדיקה וכ"ב הנה מש"כ דצריכה בדיקה הוא מבה"ג וכמו שהובא בב"י ולכאורה יש להביא ראיה גדולה לדברי בה"ג מריאה דאוושא דהצריכו חז"ל בדיקת פוסרין דשמא ניקב גם הקרום העליון ואף דבכל ריאה דאוושא לא חיישינן ריעותא רק בקרום התחתון דהא י"ל דמה דאוושא הוא משום זיקא דביני וביני ואעפ"כ חשו חז"ל דשמא ניקב גם העליון והצריכו בדיקה ובשלמא לדעת הרשב"א ז"ל וסייעתו דניקבו שניהם זה שלא כנגד זה כשר וביאר הרשב"א ז"ל במשמרת הבית דף ל"א ע"ב הטעם משום דקרומי הריאה דבוקים הרבה זה בזה ואין הרוח נכנס ועובר בין זה לזה [וכן תי' הב"י לאחד תירוצא לדעת המכשירין רק שהב"י מדייק וכתב שע"פ הרוב הרוח לא יבוא ביניהם וכוונתו בזה לשמור עצמו מקושיית הפר"ח וכמו שכ' התבו"ש כאן בכוונת הב"י ע"ש] וא"כ נ"ל דריאה דאוושא יצא מכלל רוב דהא חזינן גבה דקרומים שלה אינם דבוקים זה בזה כמו בכל הריאות דהא מספקא זיקא ביני וביני וכיון דאיכא בה ריעותא לבד מה שניקב קרום התחתון לפיכך חשו גם לעליון אבל לדעת האוסרין בניקבו שניהם זה שלא כנגד זה וכתב רבינו ירוחם והובא בב"י דטעמם דס"ל דקרומי הריאה אינם דבוקים זה בזה [ולדעת הב"י לפי תי' הב' גם המכשירין ס"ל הכי אלא דס"ל דבכל שאין הרוח יכול לצאת להדיא וצריך לעבור בין שני הקרומים עד שיצא לית לן בה] וא"כ אין כאן שום ריעותא אחרת בריאה דאוושא זולת מה שניקב קרום התחתון ואעפ"כ הצריכו בדיקה וא"כ ה"ה להיפך בנגלד הקרום העליון צריך בדיקה בתחתון [ולפי זה יהיה מוכרח דגם בנגלד סורחא צריך בדיקת פוסרין מן הדין ולא עוד דלדידן דאין אנו בקיאין בבדיקה יש להחמיר בנגלד סורחא יותר מנגלד כולו דבנגלד סורחא לא תסגי בדיקה דהא בנגלד סורחא לא שייך סברת הש"ך בס"ק ע' ודו"ק ובאמת בכל האחרונים ז"ל מבואר להיפך דבנגלד סורחא אף דלכתחילה בעי בדיקת פוסרין מ"מ אם נאבד בלא בדיקה כשר בדיעבד ועכ"פ נ"ל דס"ל דמריאה דאוושא אינו ראיה כלל וכמש"כ לקמן בסמוך בעז"ה] . אמנם אחר העיון יש לדחות ראיה זו דהא לכאורה יש לתמוה על הב"י בתי' הב' דכל שאין הרוח יכול לצאת להדיא כשר א"כ ריאה דאוושא נמי אפי' אם מבלבן למה טרפה דהא כל ריאה דאוושא אף אם ניקב גם קרום העליון מ"מ בוודאי אין הנקבים מכוונים דאם היו מכוונים לא הוה אוושא דהא הך דאוושא היינו משום שהרוח נכנס בין שני הקרומים עד שיוצא דרך נקב השני וא"כ לדעת המכשירין בניקבו זה שלא כנגד זה גם ריאה דאוושא תהי' כשרה אפי' אם מבלבן [ותמהני על התבו"ש דהוצרך להקשות על סברת הב"י הנ"ל מכח טעם אחר והלא בפשיטות הו"ל לתמוה עליו כנ"ל] ועכ"ב נ"ל דריאה דאוושא גרע דהא כל ריאה דנקבו שניהם זה שלא כנגד זה לא אוושא והך ריאה אוושא ועכ"כ דבהך ריאה הקרומים הם פרודים זה מזה ביותר עד שהרוח יכול להשמיע קול ובכה"ג טרפה אף אם נקבו זה שלא כנגד זה [ובזה נסתלק ג"כ מה שהקשה התבו"ש על הב"י ודו"ק] וא"כ גם לבה"ג אינו ראי' דשאני התם דאיכא ריעותא זולת הנקב דהא משמעת קול ודו"ק :

(בסי' ל"ז ש"ך ס"ק ו') **רש"י** פי' הטעם שאין סמוכות אלא מחמת נקב שהיה בריאה וכו' והרמב"ם פי' מפני שהדבר קרוב שיש נקבים ביניהם ואין להם דרך בדיקה וכ"ב דנ"מ לדינא בין רש"י להרמב"ם אם היה הפסק ביניהם כחוט השערה דלרש"י טרפה ולא מהני בדיקה וכמו שכ' בהג"א לדעת רש"י והובא בב"י והטעם דבכה"ג נמי מקרי סמיכי וכיון שודאי היה נקב לא מהני בדיקה אבל להרמב"ם אינו וודאי שהיה נקב רק שקרוב הדבר והיה מהני בדיקה רק מפני שאין להם דרך בדיקה מפני שהבועות מכסות את הנקב וא"א לבדוק אבל אם יש הפסק ביניהם אפי' כחוט השערה הרי יש להם דרך בדיקה ושפיר מהני בדיקה ונ"ל דזה הוא ג"כ דעת בעל העיטור ז"ל שכתב בהלכות שחיטה כחות בועי [והובא בב"י] דאם יש ביניהם כחוט השערה כשרה אבל בדיקה מיהת בעי ואם אית בה נקב טרפה והמפרש שם נתקשה בטעמו וכתב דאולי דהוציא כן מדאמרינן בגמ' דתלתי בועי דסמיכי לית להו בדיקותא מכלל דהני לא סמיכי אית להו בדיקותא אבל בדיקה מיהו בעי אבל לא ידע הטעם אמנם לפמש"כ הטעם פשוט ונראה לזה מדהשמיט הבעל העיטור שם בלשון רש"י שאינן סמוכות אלא מחמת נקב וכתב סתם שמחמת נקב בריאה וכו' ומשמע דס"ל דאינו וודאי רק שקרוב הדבר ודו"ק :

(סימן ל"ט בשו"ע סעיף ד') **ואינו** נקרא כסדרן אלא בשתים זו אצל זו מתיתוך של זו לתיתוך של זו וכ"ב עי' להרשב"א ז"ל בתוה"ב הארוך ד' ל"ד שכתב דלפי מה שנראה מרש"י ז"ל דמתיתוך לגב ומגב לגב נמי מקרי כסדרן א"כ אונות שבשמאל אין צריכין בדיקה מחמת סירכא שאינן אלא שתים ע"כ ולכאורה דבריו תמוהין דהא מ"מ צריך בדיקה דשמא נסרך אונה הב' לאומא ממעל לאונה שבצד האומא דזה וודאי הוי שלא כסדרן דהא דעת הרשב"א ז"ל שם בסמוך כדעת רש"י דאומא ואונה חד דינא אית ליה והתוס' בדף מ"ז ד"ה היינו דייקו בלשונם וכתבו דאי לא הוו אומא בכלל אונה לא תמצא שלא כסדרן בשמאל והוכיחו התוס' מזה לדעת רש"י דאומא הוי בכלל אונה וא"כ הרשב"א ז"ל דפסק שם כרש"י א"כ אדרבה שפיר משכחת לה שלא כסדרן משמאל ואף דנראה שם דהרשב"א פסק שם כרש"י ולא מטעמיה. דאומא לא הוי בכלל אוני ומ"מ לענין דינא אין חילוק ביניהם רק דרבא לא מיירי מזה והוא כעין תי' הב' שכ' התוס' בסוף ד"ה הנ"ל מ"מ הא הרשב"א לא קאי אדברי רבא גופא דא"כ הו"ל ולא משכחת לה שלא כסדרן משמאל וכמו שכ' התוס' ומדכ' דאין צריכין בדיקה משמע דבא לפסוק דינא לענין בדיקה לכתחילה דלדעת רש"י בשמאל א"צ בדיקה וזה תמוה ולכאורה צריך לומר דט"ס נפל ברשב"א וצ"ל אונה שבשמאל א"צ בדיקה ור"ל אונה הסמוכה לאומא דמ"מ היכי שהיא סרוכה בין לאומא ובין לאונה הוי כסדרן אכן עדיין צ"ע דהא מ"מ צריך בדיקה דשמא היא סרוכה לעינונותא דוורדא או לשומן הלב או לחזה דאם סרוכה לשם הוא וודאי שלא כסדרן וטרפה וצ"ע וכן יש לתמוה על הר"ן שכ' ג"כ דלרש"י לא תשכחת לה שלא כסדרן רק בימין אבל בשמאל כשרה בכל ענין עכ"ל וזה תמוה וזה א"א לומר דר"ל דרבא לא מיירי בשמאל דאין זה במשמעות לשונו דהא מסיים דכשרה בכל ענין ומשמע דבא לפסוק דינא וצ"ע וה' יאיר עיני ומ"מ לענין עיקר הדין כבר הסכימו כל הראשונים ז"ל דמתיתוך לגב נמי הוי שלא כסדרן וכמו שפסק בשו"ע :

(בסימן ק"ג סעיף ה') **כל** קדירה שאינה בת יומא חשיבא נט"ל ואינה אוסרת ונקראת בת יומא שלא שהתה מעל"ע אחר שנתבשל בה האיסור וכו' וכ"ב דכ"ה דעת הסב"ס וספר התרומה והרא"ש וכמו שמבואר בב"י ונ"ל ראיה לשיטתם ז"ל דהנה הרמב"ן ז"ל בפי' החומש בפ' ראשי המטות כתב טעם על מה דלא הוזכרו על הגעלת כלים במלחמת סיחון ועוג משום דנחשבת כא"י והיה מותר אפי' קדלי דחזירי ועי' בפרשת דברים בדרך הקודש מש"כ עליו בזה ואמנם למש"כ ר"ת בתוס' חגיגה ד' ג' ע"ב דמה שכבשו סיחון ועוג מעמון ומואב לא נתקדשו בקדושת א"י לא יתיישב כ"כ אכן לולא דברי הרמב"ן ז"ל היה נ"ל ליישב בפשיטות דהא אמרינן בתענית דף כ' דעמדה לו חמה למשה בעת מלחמת סיחון ועוג וכמו שעמדה לו ליהושע משום דאתיא אחל אחל וא"כ היה אותו היום נמשך כ"ד שעות לכה"פ וא"כ כשבאו לביתם בלילה כבר נעשו כל הכלים לפגם דהא משתמשא בעת המלחמה לא הי' פנאי לבשל בתוך הכלים ולא אסרה התורה אלא קדרה בת יומא ואמנם כל זה לדידן דתליא בכ"ד שעות אבל לר"ת דסובר דלילה פוגם אפשר דיום אינו פוגם כלל ואפי' נמשך כ"ד שעות ואפשר דרמב"ן ס"ל כר"ת בזה ואמנם לדידן יתיישב קושיית הרמב"ן בפשיטות [ודברי הפלתי בכאן צ"ע ולא ירדתי לסוף דעתו דמנ"ל דהיום נמשך כמה ימים ועוד דהא מ"מ היה צריכים להגעיל כשבשלו בלילה בעת ששבתו מהמלחמה ודבריו צ"ע] :

ר"ל דהמחבר הוסיף על לשון הטור שבטור כתב צריך ס"א לבטלו והמחבר הוסיף לבטל פליטתה . והיינו משום דהטור ז"ל לטעמיה דלא חשיב לקמן בסימן ק' גם ביצת אפרוח . אבל למ"ש המחבר שם ביצת אפרוח דהוה ג"כ בריה הוצרך לפרש הכא דדוקא לבטל פליטתה ולא היא עצמה . דאפילו באינה מינה אינה בטילה משום בריה דאלו עם מינה יש טעם אחר כמ"ש הטור בסי' ק"י בשם העיטור דהוה דבר שבמנין ע"ש וזהו שכתב הטור כאן ואם נתערב ביצה ביצים יתבאר בסי' ק"י ומעתה למ"ש הש"ך סק"ז וכן הט"ז דביצת אפרוח או טיפת דם בשאר ביצים הוי מין באינו מינו דטעם אפרוח ודם לחוד . וטעם ביצה לחוד ושלא כמ"ש לעיל בסי' ס"ו בהגה"ה סק"ד ועי' בפר"ח מה שהכריע בזה א"כ תקשי מה שהרחיק הטור מקום לס' ק"י שהרי ע"כ לפ"ז נ"ל דהתם לא איירי רק בביצת טריפה עם שאר ביצים דהו"ל מין במינו מיהו למ"ש הש"ך בסי' ק"י דאפילו באינו מינו לא בטיל דבר שבמנין א"ש . אך מה שנראה מדברי הש"ך דהך דיוקא קאי אתרווייהו אביצת אפרוח ודם צ"ע דהא לקמן סי' ק' העלה הש"ך דביצת דם לא חשיבה בריה ואולי לזה נתכוון הסמ"ג לעיל ס"ס פ"ו ס"ק י"ז בש"ך שכתב זה הלשון דחוק כאן ובזה היה נראה ליישב דברי המע"מ שהביא הש"ך לקמן סי' ק' אלא שצריך להגיה שם ובשו"ע סימן נ"ח ע"ש . ועכ"פ יש נ"מ לדינא בזה למ"ש הש"ך לעיל סי' פ"ו ס"ק ס"ז דיש לחוש גם לד' הרמב"ם דאפילו בתבשיל בעינן ס"א משום בריה אם כן נ"מ דדווקא בבצים שיש בהם אפרוח בעי ס"א בתבשיל דהוו כבריה אבל ביצה שיש בה טיפת דם בטיל בס' בתבשיל דלא הוי בריה והכא בבצים איירי ודו"ק :

(סימן ק"ז בש"ך ס"ק ז') הסכים הרב להמחבר וסייעתו אבל . נ"ל וסייעתו להתיר אבל :

(שם) וכ"כ האו"ה כלל כ"ז דכן נוהגים וכ"כ . נ"ל נוהגין להתיר וכו' :

(סימן ק"ט בש"ך י"ב) וקדירה שנתבשל בה אומר האיסור . נ"ל אני אומר שהאיסור :

(סימן ק"י בבאר הגולה אות ג') אע"ג דפליגי רבי יוחנן ור"ל בפירוש ר"ת . נ"ל דברי ר"ת :

(שם) וא"כ ביצה נמי בטילה כו' . אין דבריו מובנים בזה דאף שהיה סברא דקיי"ל כר"ת אכתי ביצה בטילה דעכ"פ ודאי דקיי"ל כר"י לגבי ר"ל רק שבעל העיטור פסק כר"ל וע"ש בב"י ובס' פ"ו : (שם בסופו) לכן חילק המחבר שם בין ביצת אפרוח לשאר בצים . צ"ע דבס' פ"ו ס"ג לא איירי כלל בביצת אפרוח רק בביצת נבילה וטריפה וע"ש :

(שם בש"ך ס"ק ל"ג) אחר שנודע התערובות כו' מותר אפי' כו' . נ"ל כמו בד' אוסטר' וז"ל אחר שנודע התערובות אסור אבל אם לא נודע התערובות וכו' מותר אפילו כו' כנ"ל :

(סימן קי"א בשו"ע סעיף ו') היו כאן שתי קדירות וכו' אני אומר למקום איסור הראשון נפל גם השני . כאן נ"ל הההג"ה דדווקא שאין שמים כו' אבל אם היה ס' כו' הוי כאלו לא נפל כו' (ור"ל ומשו"ה לא אמרינן בכה"ג דלמקום שנפל הראשון כו' ולהכי שתיהן אסורות) ואח"ז נ"ל דברי המחבר אבל אם נפל איסור כו' . כנ"ל :

הדינים אשר ישים הרב לנגד עיניו בבואו לבחון ולבדוק את השוחט אם יודע היטב את הלכות שחיטה ובדיקת הריאה . ואם ראוי וכשר השוחט הזה לבני ישראל לסמוך עליו :

א ארבע בדיקות נאמרו בהכשר בשר בהמה לאכילה ואלו הן . בדיקת השוחט . בדיקת הסכין . בדיקת הסימנים . בדיקת הריאה . ובעוף אינם אלא שלשה לפי שהעוף אין צריך לבדוק הריאה :

ב בדיקת השוחט כיצד כל קהל ועדה צריכים לבדוק ולחקור אחר איש הגון שדרכיו מתוקנים וירא ה' מנעוריו ויודע להבין ולהשכיל בתלמוד עם פירש"י ז"ל ובקי בדיני שחיטה ובדיקה שיהיה אומנתו בקהל קדושים שימנו אותו לשוחט ובודק לצבור ואף שיש בו מדות טובות אלו ואומר שהוא בקי מאד בהלכות שחיטה ובדיקה ויודע בעצמו שהוא בקי בבדיקת הסכין והריאה ויש לו חיזוק הלב שלא יתעלף שהוא הסרת הרגשה מחמת מולך הלב בראותו דם וזה גורם שאפשר שיקלקל או יסריך ולא ירגיש מ"מ אין למנותו עד שיתחזק לפני החכם שבעיר שישחוט לפניו ג"פ רצופים בהכשר ויראה החכם שהוא אומן יד ואינו מתעלף גם צריך לבדוק אותו אם כל דיני שחיטה ובדיקה שגורים על פיו בלא גמגום וגם צריך לבדוק אותו אם יש לו הרגשה טובה לבדוק הסכין שירגיש בפגימה כל שהוא ויוכל לתקנו בנקל שיהיה כשר לשחוט בו ואם יעמוד בנסיון בכל אלה אז החכם יכתוב לו כתב סמיכה שהוא סומך ידו עליו ונותן לו רשות לשחוט ויבדוק ובאופן שיקבל עליו התנאים המבוארים בשו"ע ובשאר ספרי האחרונים ולפי שהדברים ארוכים וכבר הורה זקן אא"ז בשמ"ח ות"ש הדרך אשר ילכו בה והמעשה אשר יעשון פי צדיק יהגה חכמה והגות לבו תבונות איך לפנות דרך ימין בכל פינות לא אספר אחריו רק ללקט אשר נשאר עוללות הלא טוב עוללות אפרים :

ג נוהגים בכלו הארצות שלא להניח לשום אדם לשחוט ולבדוק אם אין בידו כתב מחכם מובהק שהרשה אותו לשחוט ולבדוק לפי שנבחן ונמצא שלם בכל פעלו במדות האמורים ומאז לא יצא עליו שם רע שיש לו דעת קל ביראת שמים ולפעמים מזדמן שהחכם בעצמו אין לו הרגשה טובה בבדיקת הסכין וגם אין לו הכרה טובה בעסק אומנות היד והתעלפות אזי אם יש בעיר אנשים אחרים שיש להם הרגשה והכרה טובה ומכ"ש אם המה שוחטים מומחים בעיר הזאת או בעיר אחרת ויודע בהם שהם יראים ושלמים והם כותבים לו שיש לו הרגשה טובה והוא אומן יד מוחזק שאינו מתעלף ולמד סדר בדיקת הריאה בדיקה פנים וחוץ אז החכם בודק אותו בהלכות ודינים אם יודע ומשיב הכל כראוי אזי החכם נותן לו כתב קבלה ומרשה אותו להיות שוחט ובודק :

ד ראוי לחכם שלא ליתן כתב קבלה לשוחט אלא א"כ כבר הוא בן י"ח שנה שאז מן הסתם דעתו נכונה ויודע להזהר היטב וכן יש ליזהר כשהגיע השוחט לכלל זקנה ושיבה לבדקו בכל פעם ולהתבונן עליו אם ידיו רותתות יש לסלקו וכל שהוא מופלג בזקנה אפילו פחות מבן שמונים הרי זה לא ישחוט שבלי ספק שידיו כבדים ועיניו קמו וקשה לסמוך בזה על שהוא מעלה את המדומה שכחו אז כחו עתה כי לעת זקנה יוכל להיות שיתהפכו החושים בזמן מה ברפיון ידים לא חלי ולא מרגיש ולא ידע כי בנפשו הוא ולפעמים מזדמן שבני העיר חוששים להשוחט שהגיע לעת זקנה ורוצים לסלקו והוא בשביל כדי חייו ופרנסתו מתעקש בדבר ומענה בפיו שהוא בחזקת הגוף כמקדם ואין יכולים להשיב פניו מחמת שהוא נכבד בעירו מימי עלומיו יש להם להדר פני זקן ולספר עמו שיקח איזה חלק אצל השוחט שיתמנה מחדש ובזה תנוח דעתו ואם הוא עומד על דעתו ומעמיד עצמו נגדם בחזקת היד הרי זה עתיד ליתן את הדין שאף לו יהא שבאמת אתו שלא הגיע זמנו לדחות מ"מ הדין נותן שיש לו להפיס דעת רבים שלא יהיה לבם נוקפם באכלם מזבחו והטוב והישר שיניח לדעתם וימצא חן בעיני אלהים ואדם כמאמרם ז"ל כל שרוח הבריות נוחה ממנו רוח המקום נוחה ממנו :

ה אכסנאי שבא לעיר אם יודע שראשי העיר יראים ושלמים ומדקדקים במצות ועל ידם נתמנה השוחט הקבוע כי תאוה נפשו לאכול בשר אין לו לחוש אף אם בעל נפש הוא כי בודאי לא הקימו את הבלתי ראוי אך במקומות שאין יד היראים ושלמים תקיפה למנות שוחט כאוות נפשם ומכ"ש בישובים שאנשים בה מעט או בכפרים שיש שמה שוחט שבחרו בו הבעה"ב שדרים שם . כל אשר נגע יראת ה' בלבו אין לו לאכול בשר אף אם השוחט מראה לו כתב קבלה אם לא שיש לו קבלה מחכם מפורסם שהוא שופט ומדקדק בנתינת כתב קבלה שלא ליתן לכל החפץ למלאות ידו רק אחר הדקדוק היטב שהוא ירא ושלם או שהוא בקי בשוחט ההוא ובמעשיו ונתברר לו שיש לו מדות חכמים שהשוחט צריך להם ועכ"פ יחקור אם השוחט מוחזק לאיש הגון ואינו טוב לב משתה תמיד ואם בידו לבדוק בעצמו הסכין של השוחט ששחט בשר זה יבדוק אותו ואם ימצאנו טוב ויפה רשאי לאכול אפילו בשר בהמה ומכ"ש בשר עוף שאין בו חשש בדיקת הריאה :

ו ברוב קהלות נהגו למנות שני שוחטין או שלשה ויותר אם העיר רבתי עם וצריכים לבשר הרבה דבר יום ביומו שלא תכבד העבודה על השוחטים ובנקל יבא לידו מכשול בהחפזם לשחוט ולבדוק בשעה הצריכה לכך ומ"מ אף בעיירות בינונית נמנין שנים ומזהירים ממנהיגי העיר וחכמיה שלא ישחוט האחד שלא בפני חבירו כדי שיהיה כ"א מושגח מחבירו בבדיקת הסכין והסימנים והריאה שיהיה נעשה הכל בהכשר אף שמעיקר הדין א"צ לכך שאף אחד נאמן מ"מ עושים כן שיהיה הכל מתוקן בהכשר ויתרון כאשר נמצא כמה פעמים שע"י זה נמלטו ממכשול ובפרט שעל הרוב אין שניהם שוין בחכמה ובאומנות ואיש את רעהו יעזורו והוא נכון מאד וקורא אני עליהם יעמדו יחדיו וטובים השנים מן האחד :

ז מעשה שנתמנו שני שוחטים והוכרז בבהכ"נ ע"פ הרב והקהל שלא ישחוט הא' בלא חבירו ומה שישחוט הא' לבדו יהיה אסור והורה המורה שכיון שלא הוכרז בחרם אף שיש ביד הרב והקהל לאסור על עצמם שחיטת הא' מ"מ מותר הבשר לאנשי עיר אחרת (שו"ת נ"ב ת"א חי"ד סי' א' ועיין בשו"ת יעב"ץ ח"ב סימן כ"ד כ"ה) :

ח מעשה בשוחט שנתן כתב על עצמו שקבל בנדר וקונס שלא ישחוט יחידי כ"א בהשתתפות עוד אחד מהשוחטים שבעיר ואם אעבור שחיטתי פסולה לכל ישראל ועבר ע"ז ושחט יחידי והורה המורה כיון שנתן כתב זה בשביל שהקהל רוצים לתקן כך שלא ישחוט יחידי שחיטה זו פסולה היא אבל כשר לשחוט מכאן ולהבא בהשתתפות עוד שוחט ומ"מ טוב שיתירו לו ב"ד האיסור הזה שאסר שחיטתו על כל ישראל (בספר בני יעקב בשו"ת שבסופו סימן ו') :

ט מעשה בשוחטים שתקעו כף להחכם שלא יכשירו שום בהמה עד שיניחו חותם לסימן כשר כי הקצבים חשודים בעיניו להחליף טרפות בכשרות ועברו ע"ז ולא הניחו חותם והורה המורה שיש לקנוס אותם להעבירם להבא אם לא יקבלו תשובה אבל אין לאסור שחיטתן למפרע (שו"ת נ"ב ח"א חי"ד סי' ה' ועיין בשאילת יעב"ץ הנ"ל) :

הגהות תוספות שבת ובאורים

והוא מספר פלאים להגאון מוהר"ר רפאל מייזלש ז"ל אב"ד דק"ק פריצק :

סימן א (בש"ך סק"ו) וכן משמע בש"ס וכו' . נ"ב עי' בהגהות אשר"י מאור זרוע בחולין בסוגיא זו ותבין דברי הש"ך על נכון :

סימן ב (בש"ך סק"ד) ולבך כשבודק סכין ונותן לו מומחה מותר כו' כנ"ל : (שם סקי"ב) מפני שהוא מושבע ועומד מהר סיני) . נ"ב עבה"ט סי' קכ"ח בכהן שנשא גרושה ודו"ק שנ"ע ליישב : (שם ס"ק כ"ו) אבל אה"נ דבשהיה אין חילוק בין הוא לאחר . נ"ב כוונתו בזה לסתור תירוצו של הדרישה : (שם) ואפשר נמי וכו' . נ"ב כוונתו בזה לדחות תירוצו של הב"ח לפי הבנתו בקושית הדרישה : (שם) ומ"מ נ"ל לתרץ . נ"ב זה קאי ליישב קושיית הדרישה גם לפי האמת ע"פ פירושו של הש"ך לעיל בסמוך כל הנ"ל קבלתי מפי אבי המחבר שפירש כן דברי הש"ך :

סימן ד (סק"ד בש"ך) זה למד הרשב"א ממאי דקשיא ליה תיפוק ליה דשחיטת מומר הוא . נ"ב והיינו דקשיא להרשב"א בפלוגתא דר"י ור"ל בברייתא דהשוחט בהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים דר"י ס"ל דהוי זבחי מתים ואסורים בהנאה ור"ל ס"ל דהוי שחיטה פסולה ואינה אסורה רק באכילה והקשה הוא ז"ל תיפוק ליה דשחיטת מומר הוא ותירץ דלא קאמר על דעת שיזרוק הוא בעצמו את דמה לעבודת כוכבים אלא ששחט לעבודת כוכבים על דעת שיזרוק ויקטיר העובד כוכבים לעבודת כוכבים והוא שהביא רמ"א בשו"ע :

סימן ה (בש"ך סק"ז) ואזדא לטעמייהו דסכא . נ"ב אבל אשם ודאי ולא מזכיר שם נזירות לא ובה"ח לא אמר אשם ודאי :

סימן י (בש"ך סקי"ח) והביא ראיה מדקפריך הש"ס גבי סכין ששחט בה טריפה למ"ד הדחה בחמין דהיתירא נמי בלע אמ"ה . נ"ב פי' אבל למ"ד הדחה בצונן לא קשיא משום דאפשר דה"נ לדידיה בעי נמי הדחה בצונן אף משום אמ"ה והא דנקט טריפה היינו לרבותא דאפילו אם שחט בה טריפה נמי סגי הדחה בצונן ולא מיבעיא באיסור אמ"ה דסגי הדחה בצונן אך למ"ד הדחה בחמין תקשי שפיר למה לא אשמעינן רבותא דאפילו משום אמ"ה נמי בעינן הדחה בחמין לש"ז משמע ממילא דגם משום איסור אמ"ה נמי בעי עכ"פ הדחה בצונן למאי דקי"ל כמ"ד הדחה בצונן ע"כ ראייתו של הב"ח ע"ש וע"ז כתב הש"ך ויש לדחות ר"ל די"ל דמשו"ה לא פריך הש"ס למ"ד הדחה בצונן דהיתירא נמי בלע אמ"ה משום דאפילו לפי סברת המקשה לא צריך הדחה . משום איסור אמ"ה כי הדם הבא לאחר גמר שחיטה מדיח ושוטף להסכין האיסור של אמ"ה שעל פני הסכין ומכ"ש לפי סברת התרץ, ובזה נדחה שפיר ראייתו של הב"ח הנ"ל כמובן וק"ל . כל זה שמעתי מפי אבי המחבר ז"ל :

סימן יב (בש"ך סק"ד) והיינו לפוסלו מכאן ולהבא . נ"ב ייבדלו מפתו ויינו : (בשו"ע סעיף א') אין שוחטין לתוך הגומא . נ"ב אסור לשחוט בבה"כ מג"א סי' קנ"א בשם המבי"ט :

סימן יג (בש"ך ס"ק כ') ודבריו דחוקים . נ"ב ר"ל דלפ"ד לא הוה לי' למסתם כל כך :

סימן יט (בשו"ע סעיף א' בהגה"ה) ואם שחט בבית המטבחים . נ"ב והמג"א סי' קס"ו השיג ע"ז ע"ש : (ס"ק י"ב בש"ך) ולענין כסוי השני שבט"ז . נ"ב היינו דצריך לחזור ולברך : (שם) דדברי מעט הם . נ"ב ר"ל דבשבת לא שייך לומר שהיה דעתו עליו בשעת הברכה של הכסוי לראשונה :

סימן כג (בשו"ע סעיף ו') שחט עוף ושהה בו . נ"ב ובש"ת מיירי דלא שחט רק העור לבדו : (ס"ק י"ז) ומיירי ששחט הקנה לבדו . נ"ב פירוש ששחט מעיקרא הקנה לבדו דאל"כ מאי נ"מ בזה : (ס"ק כ') גם מהרש"ל פרק השוחט סי' י"ד הכשיר בזה . נ"ב ואפי' נקרע העור מחמת זה מאחר שלא נעשה ע"י סכין :

סימן כד (בש"ך סק"ד) ועיין בחידושי הרשב"א דף ל"א ע"ב . נ"ב דכתב שם גבי היה שוחט והתיז שני ראשים בב"א אם יש בסכין מלא צואר כשרה ואסיקנא בגמ' מלא צואר חוץ לשני צוארין ואם אין בסכין אלא במלא שני צוארין לבד יש מי שאומר שהראשון פסול לפי שלא היתה בו הולכה כשיעור אבל השני מותר שהרי יש לפני מלא צואר חוץ ממנו וזה דעת התוס' אבל בנימוקי הרמב"ן כתב וז"ל ששניהם אסורים הואיל ושחיטתן כאחת ודנם ע"כ כראשון אף בשני דרס דעל שניהם העביר היד בשוה וזה יותר נכון ועיקר עכ"ל וע"ז כתב הש"ך אחר זה ולפע"ד דאינהו מיירי כו' : (ס"ק כ"ב) בין בקנה בין בוושט כיון דאירע פסול בשחיטה . נ"ב הוא מגומגם כיון דלא הוי עיקר בכ"ש לא שייך פסול כלל כ"כ בספר תבואת שור :

סימן כח (בש"ך סק"ה) דהיינו ביש עפר תיחוח למטה כו' כמ"ש העט"ז . נ"ב ואם א"א לנכרו מזה לא איירי דהוא מלתא דלא שכיחא כן צריך לשיות : (ס"ק ל"ד) שמנערין מן השמן והרי הוא כעפר כנ"ל עבב"י :

סימן לג (בש"ך ס"ק כ"א) דהתם כתב לדעת המחבר דחוששין שמא הבריא . נ"ב והיינו ניקב ואין לוושט בדיקה מבחוץ : (שם) ולא חיישינן אלא בניקב פנימי . נ"ב היינו שניקב פנימי כולה ואז חיישינן שפיר שמא נתרפא אע"ג דבחצי עוביו של עור החיצון שדבוק לעור הפנימי יש לו בדיקה הואיל ושם לבן הוא ואפשר להכיר שם הנקב מ"מ כיון דעור החיצון מבחוץ ממש אין לו בדיקה לכן חיישינן שפיר בחצי עביו השני שבפנים שמא נתרפא כיון שאינו אלא חצי עור וחצי עור מלתא דשכיחא הוא שיתרפא . ומ"ש הש"ך בתר הכי הלכך אפי' ליכא קורט דם מבפנים היינו בחצי עוביו של עור החיצון בצד שדבוק לעור הפנימי ליכא שם קורט דם דאי לא קאי אלא אעור פנימי ממש דליכא שם קורט דם אין כאן רבותא ומאי אפילו דקאמר כיון דמיירי שהעור הפנימי ניקב כולה לפניו ומאי נ"מ בקורט דם אלא ע"כ נ"ל כמ"ש . אבל אם אין עור הפנימי ניקב כולה רק שניקב חצי עור ממנה אזי אם באנו לחוש צריכין אנו לומר על חצי עביו השני שמא ניקב ונתרפא ולחצי עביו של עור החיצון לפנים ג"כ ניקב ונתרפא וכולי האי לא חיישינן דחששא רחוקה היא שיתרפא עור שלם ולא חיישינן לה כ"כ כך צריך לפרש דברי הש"ך כאן . וכך שמעתי מפי אבי המחבר : (שם בהגה"ה) א"נ הכא כיון שהקוץ תחוב בו לפנינו . נ"ב כוונתו בזה לדחות הוכחה שלו מסי' ל"א ודו"ק :

סימן לד (בש"ך סק"ד) לק"מ לפע"ד . נ"ב נראה דבלא"ה לא ק"מ והיינו דיש חילוק אם מסירו ומשימו ע"פ חלל הקנה אז הוי שיעור איסר יותר משיעור רוב חלל הקנה דהא חזינן דתופיהו יותר מרוב חלל משא"כ כשהאיסר עומד במקומו אז הוא פחות מרוב חלל הקנה כנראה לחוש הראות לפ"ז אין מקום לקושיית הרב רמ"א ומיושב שפיר ודו"ק . אכן באמת נראה דמ"ש הרב רמ"א כאן ולפמ"ש בסמוך כו' לא כמו שהבינו הם בכוונתו בתיבת בסמוך אלא האמת יורה דרכו דתיבת בסמוך שכתב הרב הרמ"א קאי אמ"ש המחבר לקמן בס"ד וז"ל בעוף אם ניקב חותך מקום המנוקב ומשימו ע"פ חלל הקנה ופירש הש"ך שם סק"ו וז"ל נקבים שיש בהם חסרון דשיעורו בבהמה כאיסר ובעוף דליכא בגרגרת דידיה כאיסר ואם נשער לפי ערך שיעור איסר יהיה קטן מאד שיעור חסרונו כו' ולכך משערין באם שופה ע"ש נשמע מזה דשיעור איסר הוא פחות מבאם חופה והמשכיל בדעתו מעצמו ולפ"ז קושיית

הרב

שרב רמ״א אכתי עומד בתקפו ובגבורתיה וכ״כ בספר בכור שור ע״ש וכן שמעתי מאבי המנוח ז״ל שאמר משמיה :

סימן לה (בש״ך סקי״ז) ואולי אף מהר״ש לא השיג עליו אלא לפי מה שהבין מדברי הר״ן שיש לו אוזר ורד ממש. נ״ב ואפ״ה מכשיר הר״ן לכך השיג עליו שפיר מדברי הטור שכתב בשם הרא״ש עינוניתא בשמאל טריפה ואף דהרא״ש והטור אזלי לטעמייהו דאסרי יתרת מקמא מ״מ הלא המה מכשירי ב׳ וולדות א״כ ע״כ לדידהו דס״ל עינוניתא בשמאל טריפה נ״ל דהטעם הוא משום יתרת מקמא ועכ״פ מדידהו נשמע לדידן דאנן קיי״ל להכשיר יתרת מקמא ולהטריף ב׳ וולדות א״כ יש לנו להטריף ג״כ ביש לה אוזר ורד ממש מטעם דהוי אוזר ורד ושפיר השיג עליו מהר״ש לדידן ולהיות שרבים נתקשו בהבנת דברי הש״ך הללו לכן כתבתי פה מה ששמעתי מפי אבי ז״ל שפירש כן : (שם סק״ל) פי׳ לצד חוד של אונה. נ״ב ר״ל לא כל אותו צד באורך אלא חצי אורך מה שכנגד הקנה דהיא רביעית מכל אותו אונה :

סימן לו (בש״ך סק״ה) דאמרינן ממ״נ אי דיינינן ליה כקודם נפיחה טריפה. נ״ב פי׳ טריפה משום מרסה ואי כלאחר נפיחה דיינינן לה הלא נשבר הקרום ר״ל הלא לפנינו שלא הלך לה המרסה אלא מחמת נפיחה יתירה דהא חזינן דנשבר הקרום עמה בנפיחה זו ומקודם לא נשבר הקרום משום דלא היתה נפוחה כ״כ ובחייה ג״כ היתה נפוחה כדרכה ועדיין הטריפות הוא מחמת המרסה ובין כך ובין כך הטריפות הוא משום מרסה כך קבלתי מפי אבי ז״ל שפירש כן לדברי הש״ך ז״ל ודוק היטב : (שם בשו״ע בהג״ה בס״ה) וכל מקום שהוא פתוח. נ״ב עיין ביש״ש פרק אלו טריפות סי׳ ל׳ שכתב וז״ל אבל בנקבים של המורסא לעולם הם פתוחים ואפ״ה כשרה אם ימלא המורסא :

סימן מ (בשו״ע ס״ג בהגה״ה) אם ראש המחט כגרעין של תמרה. נ״ב עי׳ סי׳ מ״ח ס״ד :

סימן מא (בשו״ע ס״ו) כשיעור גרעין של תמרה. נ״ב עי׳ סי׳ מ״ח שיעור גרעין :

סימן מו (בש״ך סקי״ב) היינו ב׳ אצבעות ומביאו ב״י וי״א אצבע כו׳ כנ״ל :

סימן מח (בש״ך סקל״ט) ואם אין עליו קורט דם דביש עליו קורט דם אפילו כו׳ כנ״ל : (שם סוף הסימן) ועי׳ לקמן סי׳ קכ״ז סוף הסי׳ כנ״ל : (בט״ז סקי״ט) והיינו במסיח לפי תומו. נ״ב ושם כתוב אפילו אין מסיח לפי תומו וכן נראה :

סימן נ (בש״ך סק״ג) והיכא דנשמט גף העוף וספק קודם שחיטה אזלינן לחומרא כו׳ כנ״ל :

סימן נה (בש״ך סק״כ) ודוקא בשעור ובשר חופין את רובו ת״ח. נ״ב והיינו לשיטתיה בהגה״ה ס״ה :

סימן נז (בש״ך סקכ״ח) אחד שהרג אחד מהם כולם אסורין. נ״ב וכ״כ בתשובת מהר״ם מלובלין סי׳ ק״ד : (ססק״ל) וא״כ צריך אני לומר מתחלה שנכנס וה״ל ס״ס משא״כ הכא. נ״ב ע״ל סי׳ ק״י בדיני ס״ס בש״ך ס״ק ע״ו שכתב שם כיוצא בזה לענין ס״ס שאינו מתהפך :

סימן ס (בש״ך סק״ס) וכ״נ לכאורה ממאי דקיי״ל לקמן סי׳ קמ״ב כו׳ כנ״ל : (שם) שרי בדיעבד מטעם דמעוכל הוי כשרוף כנ״ל : (שם) וכ״ם לכאורה בת״ח שם שכן דעת המרדכי והאו״ה אכן לא כן הוא דעת המרדכי כמ״ש וגם התוס׳ שם נראין כמסתפקים בדבר כו׳ כנ״ל :

סימן סא (בשו״ע סכ״ד) שתים ושלש שבתות. נ״ב כתבו התוס׳ בשבת דף ס׳ דשתים כר׳ ושלש כרשב״ג ולפ״ז לדידן דלא קיי״ל כר׳ אלא במקום סכנה כמ״ש הרא״ש בפרק הבא על יבמתו א״כ בכלי נקט שתים. וצ״ל דהרמב״ם ס״ל כמ״ש התוי״ט דהכל לפי הענין דאיכא פרסומא דלאו דידיה שחיט :

סימן סח (בש״ך סק״א) ואפילו קליפה א״צ לפי שהקדירה מפסיק כו׳ כנ״ל :

סימן סט (בש״ך סק״ג) מיהו לדעת הר״ן בפ״ג דחולין כו׳ דאם חתכו אח״כ לשנים א״צ לחזור ולהדיחו. נ״ב ז״ל הר״ן הטבח צריך שיהיה לו ג׳ סכינים אחת שוחט בה ואחת שמחתך בה בשר ואחת שמחתך בה חלבים ופירשו דהיינו טעמא דבעינן שלא יחתוך בשר בסכין ששחט בה משום דם שעל פניו וכן נמי בעינן שתהא סכין מיוחדת לחתוך בה חלבים מפני שמנונית שעל פני הסכין דאע״ג דלאו בלוע הוא ובהדחה סגי וכי מלח ליה לבשר וודאי מדיחו דהא קיי״ל מדיחו ומלחו ומדיחו הא אמרינן דהיינו היכא דלא תלי׳ ביה טבחא אבל תלי׳ ביה טבחא לא צריך והכא נמי זמנין דבתר דתלי׳ ביה טבחא מחתך בה בשר והיכא משום דם או משום חלב עכ״ל הר״ן ומשמע מזה דאם חתכו אח״כ לשנים דא״צ לחזור ולהדיחו דאל״כ אפילו תלי׳ ביה טבחא נמי ליכא חששא דדם או חלב כיון דצריך לחזור ולהדיח אחר שחתכו : (שם בש״ך ססק״ל) א״ב משמע להדיא דמיירי בהדחה ראשונה. נ״ב דאל״כ הו״ל בגלי מיירי : (בט״ז ס״ק כ״ג) כגון שמספר איזה דבר אחר. נ״ב עבח״מ אה״ע סי׳ י״ז סי״ד בהגה״ה ראשונה : בנקודות הכסף שעל הגליון סקל״ב שהרי נראה לענין שיוצא אלא שאינו יוצא כל דמו כנ״ל : (בש״ך ס״ק ס״ח) אבל לענין אין מליחה לכלים אין חילוק. נ״ב ובמג״א סי׳ תמ״ז סקי״ו חולק ע״ז : (ססקע״ד) וע״ל סי׳ ע׳ ס״ק מ״ו וסע״ו סק״ב כנ״ל :

סימן ע (בש״ך ס״ק כ׳) ואפילו אם היו המים מועטים פי׳. נ״ב והמג״א סי׳ תמ״ז סקל״ט כתב דהכל לפי ראות עיני המורה :

סימן פג (סק״א) בשם הר״ן ולא חיישינן שמא עם דגים טהורים נתערב ונשרה קשקשת ונדבק בזה כיון דמחובר עמו יפה ונראה כגופו מוקמינן אחזקה דודאי מאותו דג הוא. נ״ב פירוש לפירושו דכל היכא דמספקא לן מלתא מוקמינן אחזקה דכאן נמצא כאן היה ולפ״ז נתיישב קושיית התורת חיים ז״ל הגמרא חולין דף ס״ו כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר פי׳ אם מצא דג חתוך ויש לו קשקשת א״צ לחזור ולבדוק אחר סנפיר דודאי היה לו סנפיר וכשר והקשה התוס׳ מנין להם לחכמים זה וי״ל דקים להו הלכה למשה מסיני וכו׳. ובגמרא נדה כתבו תוס׳ שם וז״ל וא״ת מנא להו לחכמים דדוקא צריך להיות סנפיר וקשקשת דלמא ה״ק או הא או הא דהא לא כתיב יחדיו עכ״ל תוס׳ והקשה הגאון בעל תורת חיים מאי מקשה תוס׳ אי ס״ד דה״ק רחמנא או הא או הא א״כ הל״מ למאי אתא דכל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר פי׳ דא״צ לבדוק אחר סנפיר פשיטא למה לי לחזור אחר סנפיר כיון דבאחד מהן סגי עכ״ל ת״ח ע״ש שהניח בצ״ע והנה כפי מה שכתבתי לעיל פירוש לפירושו של הש״ך דכל היכא דמספקא לן מלתא מוקמינן אחזקה דכאן נמצא כאן היה הא תינח אי לית בי׳ מידי שסותר החזקה אבל אי אית לן מידי שהוא סותר החזקה ודאי דלא מוקמינן אחזקה כדאיתא בתו׳ בחולין דף י״א ד״ה מנין לאזלינן בתר רובא ע״ש ולפ״ז מקשין התוס׳ שפיר דלמא ה״ק רחמנא או הא או הא ומאי אמרת א״כ הל״מ למה לי כנ״ל י״ל נ״מ איצטריך להל״מ דכל שיש בו קשקשת כו׳ וכגון דמצא דג שלם ולית ביה סנפיר ויש לו קשקשת אחד ואי לאו הל״מ דכל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ס״ד אמינא דמוקמינן אחזקה דכאן נמצא כאן היה ודג כשר הוא דודאי מאותו דג הוא ולכך אתי הלכתא דכל שיש בו קשקשת יש בו סנפיר והא כיון דחזינן דלית ביה סנפיר ודאי דלאותו קשקשת לאו דידיה הוא אלא מדגים כשרים נשרו ונדבק בדג זה ודג טמא הוא ומשום דאיכא מידי דסותר לחזקה וכנ״ל ומקשה תו׳ שפיר קושייתם ודו״ק כל הנ״ל העתקתי מספר כתנות אור בפרשת ראה נדפס שם בשם א״א ז״ל ומסיים דפח״ח ע״ש : (בט״ז ס״ק כ״ו) וחלילה להסתפק בזה כו׳. נ״ב מיהו אסור שיאכל מדג טהור : (ס״ק ל״ו) ונ״ל דה״ה דאם לא היה שלם אחר שבלעו אמרינן דודאי עיכול הוא שהרי בלעו שלם אבל כיון שהוא שלם גם עתה אחר שבלעו לא חשיב כמעוכל. נ״ב וזהו לדעת הרא״ש אבל להרר״מ אפילו אם עכשיו אינו שלם לא הוי כמעוכל כיון שבלעו שלם : ומ״ש והיינו דכתב בא״ח סי׳ תס״ז גבי חטה כו׳. ר״ל לפי פירושא לעיל דהחילוק הוא דהיכא שבלעו שלם ועכשיו אינו שלם אז חשוב כמעוכל לדעת הרא״ש דהואיל ובלעו שלם ועכשיו אינו שלם ניכר הדבר דנתעכל אבל היכא דלעסי׳ לא חשיב כמעוכל לדעת הרא״ש הואיל ולא בלעו שלם דמוכרחים אנו לומר לפ״ז דלהרא״ש בין הך דהכא ובין הך דטומאה מיירי בלעסו אך החילוק הוא בין איסור לטומאה כל זה הוא לדעת הרא״ש דאין ללמוד איסור מטומאה ויש מתירין דס״ל דחשיבי כמעוכל כדאמרינן לענין טומאה הוא דעת הרר״מ דלא מחלק בין היכא דבלעו שלם ובין היכא דלעסו. ומ״ש הש״ך אבל הב״י אחר שהביא דברי הרר״מ הנ״ל כו׳ ר״ל דלפי פי׳ הב״י דמשוה אהדדי דעת הרר״מ לדעת הרא״ש נ״ל דהיש מתירין שמביא הטור בא״ח סי׳ תס״ז הוא אחד מאחר הפוסקים ולא לדעת הרר״מ כנ״ל לפרש :

סימן פו (בט״ז ס״ק י״ד) וצ״ע לתרץ זה בגמרא. נ״ב עי׳ בתוס׳ דשבת דף י״ז ע״ב דלק״מ :

סימן פז (בש״ך סק״י) אבל בדיעבד אם נתבשלו עם חלב נראה דאם אותן שקליפתן רכה מעורות אפילו דיעבד אסור ואם אינן מעורות דמותר כיון דבה״ג דף כו׳ כנ״ל. ושם. וכבר הוכחתי דהעיקר דגמורות היינו שנגמרו בחלמון וחלבון אבל אותן הקטנים שלא נגמרו אלא בחלמון כו׳ כן צריך להיות ומתיבת דאם עד תיבת מותר יתר הוא ויש להעביר עליו הקולמוס ולמחקו כי ט״ס הוא במקום הזה :

סימן פט (בשו״ע ס״ב בהגה״ה) ושומן של בשר וכו׳. נ״ב אפילו אין השומן בעין עי׳ במג״א סי׳ תקנ״א : (שם) ונהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר. נ״ב היינו אפילו מרק של בשר :

סימן צא (בש״ך ס״ק י״ז) וכ״כ האו״ה שם. נ״ב ובמ״י כלל כ״א כתב דט״ס הוא באו״ה :

סימן צב (בש״ך סק״ח) הכף אסור. נ״ב ועס״ד ואפילו אין הכף ב״י נמי הכף אסורה :

סימן צד (בש״ך ס״ק כ״ט) אבל מה שבקליפת הסכין משוי ליה. נ״ב ובת״ח שם כתב להדיא דאם יש ס׳ נגד השמנונית שע״ג הסכין סגי :

סימן צה (בש״ך ס״ק כ״א) הא איכא תקנתא דאסר וצ״ע. נ״ב עבא״ח סי׳ תנ״ב ס״ה בהגה״ה וצ״ע :

סימן צו (בש״ך סק״ג) וע״ל סי׳ צ״ד ס״ק כ״ט כנ״ל :

סימן צח (בש״ך סק״א) וא״כ לדעת הטור דטעם בשר וחלב אינו שוה. נ״ב עי׳ בזבחים פי״ג משנה ה׳ וצ״ע : (בש״ך ססק״א) אלא משום דאינו מינו אסור קאמר למינו כו׳. נ״ב וקשה דא״כ דאינו מינו אסור ונאסר באיסורו יאסור אח״כ את מינו וכן מצאתי בפרי מגדים שהקשה ג״כ קושיא זו וי״ל כיון דאינו מינו אינו וודאי איסור רק שאסור משום ספיקא שמא לא היה בו ס׳ והוי ספק דאורייתא ולחומרא ונודע מהכלל דספיקא דאורייתא לחומרא הוא מדרבנן א״כ די הוא שיאסר הוא בעצמו ולא שיאסר הוא לאחרים כיון שהוא עצמו אינו נאסר רק מחמת ספיקא דאורייתא לחומרא שהוא חומרא דרבנן הכו דלא לוסיף עלה. והיותר נראה דלק״מ משום דאין הנאסר יכול לאסור יותר מן האוסרו ודו״ק. כל זה הוא מבן המחבר : (שם ס״ק כ״ז) אפשר תני ושייר. נ״ב ושייר נמי חלה עסי׳ שכ״ג :

סימן ק (בש״ך סק״ב) דהרשב״ם סס״ו והמ״א מחשבה להאפרוח גרי׳ כנ״ל :

סימן קא (בט״ז ס״ק י״א) כתב רש״ל שם וז״ל. נ״ב בספר בכור שור הקשה על מהרש״ל מהא דאיתא בשבת דף ק״ח בכנפיו להכשיר את העור ולפי דבריו פשיטא דאין מפשיטין את העור דהקריבהו לא לפתחך ע״ש ואין מזה הכרע דהא מקריבין צמר שבראשי כבשים כדאיתא בזבחים דף פ״ה אף דלענין ראוי להתכבד לא מוקרי ראוי להתכבד כמ״ש ס״ג בהגה״ה גם אי׳ מ״ד דס״ל עולה שהקריבו במדבר אין טעונה הפשט וניתוח :

סימן קב (בש״ך סקי״ד) כנגד החתיכה של איסור. נ״ב ונ״מ דיכול לאכול את הקטן ממ״נ ודו״ק עסי׳ ק״א ס״ז :

סימן קג (בש״ך סק״ב) לא לשבח ולא לפגם אסור. נ״ב עסי׳ קל״ד : (בשו״ע סעיף ד׳ בהגה״ה) ובמקום שאין הפסד גדול יש להחמיר בשר או חלב. נ״ב חלב בגדי וכ״מ בא״ח ססי׳ תמ״ז :

סימן קד (בש״ך סק״ד) לספק בחסרון נגיעה דלעיל סימן נ״ה סק״ד כנ״ל : (שם סק״ו) י״ל דידוע כשמערין עליו רותח נימס הכל כו׳ כנ״ל :

סימן קה (בשו״ע ס״א) איסור שנשרה עם היתר מעת לעת. נ״ב עי׳ סי׳ קל״ד סי״א מדין חמים : (בשו״ע ס״ג בהגה״ה) כגון מיד שהסירו מן האש. נ״ב דאלו עדיין אצל האש בין האיסור ובין ההיתר הוי כאש לתוך אש כ״כ הר״ן : (בש״ך סק״ה) משמע דאפילו לא נמלח או נצלה. נ״ב ונ״מ אם נפל עוד חלב לקדירה אינו מצטרף לבטל הכוליא. עס״ס נ״ח ודו״ק. א״נ נ״מ להפסד מרובה עסי׳ ס״ט סי״א :

סימן קז (בש״ך סק״ה) והיינו דוקא בכלי של עץ ומתכות חדש. נ״ב לא ידענא מאי קאמר דהא בלע עכשיו עסי׳ צ״ב סקי״ג : (שם סק״ז) אבל תימא דהרי רבו הפוסקים ראשונים ואחרונים לאסור וכ״כ האו״ה כו׳ כנ״ל :

סימן קח (בשו״ע ס״א בסופו) ובמקום הפסד יש לסמוך. נ״ב היינו הפסד קצת מג״א סי׳ תמ״ז :

סימן קט (בש״ך סק״ו) ואפילו ליכא רוב אלא בהנך תרי שהם קטנים מהאיסור. נ״ב ר״ל דכ״א מהם קטן מהאיסור אבל שניהם יחד גדולים מהאיסור ודו״ק :

סימן קי (בש״ך סקכ״ב) דהא סתמא קאמר ועוד דאם איתא כו׳ כנ״ל : (שם) ל״ל למימר כלל שהלוקח מן הקבוע ולא הזכיר מקודם כו׳ כנ״ל : (שם סקל״ג) אחר שנודע התערובות כו׳ אבל אם לא ידע התערובות מותר כו׳ כנ״ל : (בט״ז סק״ה) אלא ע״כ דלית ליה האי סברא. נ״ב עסי׳ שפ״א סק״א : (שם בש״ך סקל״ז) מ״מ הרי גם הרב לא הזכיר. נ״ב וקשה דהא בסי׳ י״ו מיירי אף לכתחלה כמ״ש בסמוך וכן הקשה במ״י : (בט״ז ססקי״א) ושם יש לפרש דבריו באיסור דאורייתא למדקדק כו׳ כנ״ל :

סימן קיא (בש״ך סק״ט) ותירץ דהכא אשמעינן. נ״ב ומה נעשה בסי׳ ר״א סנ״ב ודו״ק : (שם ססק״ה) אפ״ה תלינן לקולא. נ״ב וגם עליו קשה משם דא״כ ה״ל זו ואצ״ל זו : (שם ס״ק ס״ז) ולולי המלה שאני אומר. נ״ב [וכ״מ באיסור דאורייתא עס״ק י״ב וסקי״ד ודו״ק ע״כ הגה״ה מבן המחבר] :

ספר לבושי שרד

ראו זה דבר חדש מהרב הגאון האמתי עמודא דנהורא אדם הגדול בענקים החריף ובקי עה"י ג"י פה"ח קש"ת מוה' **דוד שלמה אייבשיץ** זללה"ה שכבר יצא מוניטין שלו בס' לבושי שרד על או"ח ויו"ד וערבי נחל ועוד ספרים קדושים שהיה אבד"ק סראקא ומנוחתו כבוד ספון טמון בעה"ק **צפת** ת"ו וכעת מצאנו פה עיה"ק היו"ד שלמד בו הרב הנזכר וזר זהב על הגליון מכת"י קדשו והעתקנהו אות באות והדפסנו אותו למען יפיצו מעיינותיו חוצה לזכות בו את הרבים ואי"ה בקרב הימים נדפיס נ"כ חדושים הנמצאים בהשו"ע חו"מ ואבה"ע מהרב המחבר זצלה"ה זי"ע ועל כל ישראל אמן. ונדפס בפעם ראשונה בצפת תוב"ב בשנת תרכ"ג בהסכמת גדולי הדור. ומהדפוס הזה הדפסנו פה פעם שנית:

יורה דעה

טורי זהב

סימן א (בט"ז ס"ק ו') בא"ד ותו בסי' י"ז אמרינן בשוחט בסכין בדוק כו'. הביא ראי' זו משום דל"ת בבהמה סטור הא[קשה]קשי מסתבר לכן אין מסתבר לתלות הפגם בחתיכה האחרונה: (ס"ק י"ד) בא"ד וכמו דנקט גם מומחה הוא לדיוקא כו'. דבדיעבד כשר אפי' באין עע"ג במומחה ואומן והטור כ' דין זה בסדיא לכן הקשה דבטור ליכא לפרש כך: (שם) ובטור יש לתרץ כו' ז"ל הטור וקטן שא"י לאמן אין שוחטן לכתחלה אפי' אחרים רואין דמזה משמע דבאומן לחוד תליא דכשיודע לאמן מותר לכתחלה בעע"ג וע"ז תירץ הט"ז דרבותא קמ"ל אע"פ שהוא מומחה ולא אתי לדיוקא. והוקשה להט"ז עוד בטור דעכ"פ מדבריו הנ"ל מוכח דנתכוין לפיטותא שרי לכתחלה ולמה הוצרך הטור לכתוב דין זה שם אח"כ וע"ז תירץ דקמ"ל לאסור לכתחלה באין אחרים רואין: (ס"ק ט"ו) ודאי כמחמיר תע"ב וכו'. בלא"ה ודאי יש להחמיר דשמא ישראל אחר נתן ג"כ לעובד כוכבים זה ועליו נתן השוחט סימן ועל זה שחט העובד כוכבים וכ"כ פרמ"ג ואולי הט"ז לא חייש להכי ועיין דמאי פ"ג משנה ד' ועדיין צ"ע:

סימן ו (ס"ק א') בא"ד ומזה ראיה למ"ש ב"י בשם בעה"ע דאפי' דיעבד אסור כו'. דלאסור לכתחלה לא היה רש"י צריך לחשש נקיבה אע"ג דבעי לאסור דיעבד אף אם בדקו דאי בלא בדקו הא מחשש פגם לחוד דיעבד נמי אסור. מיהו יש לסתור הראי' ולומר לעולם דכל הני חששי ל"א להו דיעבד אלא דאי משום חשש פגם הוי שרי לכתחלה ע"מ שיבדקנו ול"ח דלמא משתלי כיון דדיעבד שרי מש"ה פרש"י חשש נקיבה דהא מלתא ליכא בדיקה ואסור לכתחלה דלא שייך בי' סמך בדיקה. אכן מאחר שכבר הסכימו האחרונים לאסור כשנאבד אפי' דיעבד עיין ש"ך ס"ק ג' ממילא א"ש ראיית הט"ז דהא אפי' בלא חשש ניקב אסור לכתחלה ע"מ שיבדקנו דחיישינן דלמא מישתלי אך י"ל דבהא לא חיישינן דמישתלי כיון דכל הסכינים צריכין בדיקה אחר שחיטה אם יש פגם לא משתלי משא"כ משום חשש נקב אסור לכתחלה כיון דהא מלתא לית לה בדיקה כנ"ל ואין ראיה וק"ל: (שם) ומ"ש כאן רמ"א דבזכוכית לא ישחוט אם קסמים נבדלים כו'. הט"ז מפרש דמ"ש רמ"א או זכוכית שקסמין נבדלים ר"ל אותו מין זכוכית אשר קסמים נבדלים ומפרש כך משום קושי' הש"ך ס"ק כ' ע"ש וק"ל:

סימן ז (ט"ז ס"ק כ') פי' בשני' שמש כ"ל דעד ועד בכלל:

סימן י (ס"ק י"ז) בא"ד אבל לכתחלה די בקנות כו'. ר"ל אם שוחט הרבה בהמות א"צ לחשוש שמא יש ג' רצופות טריפות לענין לאחר ששחט ג' בהמות יבחון קודם שחיטות האחרים אלא לא חיישינן לזה ודי בקנות אבל אם כשבדקם אח"כ מצא ג' בהמות טרפות ונודע לו שאלו הג' שחט רצופים אז צריך לטרוף אותן ששחט אח"כ דאף שקנח בנתים מכל מקום מיקרי רגיל:

סימן יא (ס"ק ד') בא"ד שלא לטנף גגו או ספינתו כו'. ולכן בראש הספינה מותר לשחוט לתוך הים להודיע דהכל יודעים שעושה כן שלא לטנף ספינתו:

סימן טו (ס"ק ד') בא"ד ואי אפשר לך לומר את"ל כו'. עיין שמחת יו"ט דף מ"א:

סימן יח (ס"ק ג') כ' הטור ורי"ף פוסק אפי' באמצע כו'. ואם השוקן כלפי הראש כשר בהוליך וכן אסכה כשר בהביא. והקשה הב"י דאדרבא באחור השוקן כלפי הראש כשר בהביא. ותירץ הט"ז דה"ק אם אחורי השוקן כלפי הראש וכזה מובן דברי הט"ז: (שם סס"ק ט"ו) אבל אם אירע לו כורחה לא יולס. היינו במידי דליתחזק אסורא:

סימן כ (ס"ק ו') והלבן יותר ארוך כו'. ר"ל שעור החיצון האדום כלה בתחלת גג הזפק ואין משם ולמטה רק עור הלבן:

סימן כא (ס"ק ב') בא"ד דבעינן רוב הנראה לעינים כו'. עיין ת' ב"ח חדשות סי' י"ז:

סימן כב (סס"ק א') ואפשר משום שגם שורידין כנ"ל ועיין ס"ק ז':

סימן כג (ס"ק א') ובטור כ"כ בשם רי"ף והרא"ש כו'. ז"ל הטור ולרב אלפס לדקה ועוף משערין כדי שחיטת שה והגבהה והרכנה ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל אלא שכתב אע"ג דמשערין כדי שחיטת שה והגבהה והרכנתה דווקא לבהמה אבל לעוף לא משערין אלא כדי שחיטת בהמה לחוד דלא מסתבר להקל כ"כ לשער בעוף הגבהה והרכנתה דבהמה עכ"ל: (ס"ק ז') בא"ד דהא בעור אין דם כו'. משמע דליכא דם בעור וא"כ א"צ מליחה ובסולת למנחה שבסוף ס' מנ"י חולק עליו ע"ש כלל ט"ו דין י"ג:

סימן כד (ס"ק א') מש"ה הפנימית פסולה וכו'. הפנימית קרי מה שאצל השוחט וס"ל דאורחא דמלתא שמתחילין לשחוט בקצה הסכין כגון בהולכה מתחיל בסוף הסכין ממש דהיינו שמעמיד סוף הסכין אצל חצוני של עובי הצואר ומביא הסכין אצלו וכשמגיע ראש הסכין אצלו אצל קנה לצד חיצוני של עובי הצואר אורחא דמלתא שפוסק מלשחוט תיכף ועד"ז כשר בבהמה א' בשיעור ב' צוארין לפי שבכל שעת עובי הצואר עבר מהסכין שיעור ב' צוארין כמובן לכן בב' בהמות הס"ג שמעמיד סוף הסכין בצד חיצוני של עובי צואר החיצונית ומביא הסכין אצלו וכשהגיע ראש הסכין אצל קנה לצד חיצון של עובי צואר בהמה החיצונית הרי דבהמה חיצונית היה לה שיעור ב' צוארין ופנימית לא היה לה מהסכין אלא שיעור צואר א'. וכן עד"ז בהולכה הוא להיפך וק"ל. ורנ"ם הוקשה לו מאי פסקא הא בידו להביא עוד יותר ויהיה שניהם כשרים לכן פי' פנימית קרי אותה שהיא לצד השוחט ומסתמא שוחטים אצל כותל לכן אותה שאצל הכותל קרי פנימית וס"ל דאין דרך כלל להתחיל השחיטה בקצה הסכין שאין נוח כלל לשחוט כך אלא כך היא הדרך כשרוצה להוליך מניח הסכין על עובי הצואר באופן שראש הסכין נוגע בקנה לצד פנימית של עובי הצואר ומוליך כל הסכין על הצואר עד שבא קתא וסוף הסכין לצד פנימי של עובי הצואר לכך אמרו שכשר בבהמה א' כשיעור ב' צוארין ולכן כששוחט עד"ז ב' ראשין בהולכה אז עבר על הפנימית כל ב"צ כפי שדי בבהמה א' אבל בחיצוני' לא עבר רק צואר א' ואין בידו להוליך יותר כי כבר כלה הסכין כלו וכן עד"ז בהובאה הוא להיפך וק"ל: (שם) בא"ד והוא דחוק טפי לפרש כן. היינו משום דפנימית משמע לצד השוחט לכן הביא פי' הב"ח והוא לפרש כפי' הראשון רק דהוי קשיא לן מאי פסקא הא בידו להביא עוד יותר ותהיה גם פנימית כשרה לזה תירץ דמסתמא השוחט ב' ראשין מכוין שיוגמר שחיטת שניהם בשוה ולכן בהובאה הפנימית לעולם טרפה דאם כשהגיע ראש הסכין אצל קנה לצד חיצוני של עובי צואר בהמה חיצונית פסק מלשחוט ע"כ לא היה לפנימית כשיעור כמבואר לעיל בפי' א' ואם הביא עוד עד שנוגע ראש הסכין בצד פנימי של עובי צואר החיצוני ואז נגמרו שחיטת שניהם דאז היה גם לפנימית כשיעור מ"מ כיון דחזי' דחיצונה לא עמד שחיטת אלא ביותר מהשיעור ופנימית היה די לה בהשיעור א"כ ודאי נדרסה. וכ"ת אם יבא עוד כל הסכין על צואר פנימית אז היה לשניהם שיעור שוה מהסכין ויתכשרו שניהם ז"א דהכא הא איירינן שנגמר שחיטת שניהם בשוה וכן עד"ז בהולכה הוי להיפך וק"ל. ומ"ש בלשונו דוקא שהתחיל לשחוט בקצה הסכין שאצל הקתא ר"ל

שפתי כהן

סימן א (ש"ך סק"ח) הקשה בד"מ מ"ש מבהמה כו'. ולפי המבואר בסי' י"ח בט"ז ס"ק י' ובש"ך ס"ק כ"ה לק"מ דכאן הי' אסור לכתחלה לסמוך כמבואר בסעיף זה משא"כ התם מותר לאכול הגבינות בחיי הבהמה וז"ב משא"כ בגמל קטנה לא היה צריכים להביא ראיה לכתחלה כמבואר בסעיף זה ולפי"ז נמי לק"מ ממקום קושית הט"ז ודו"ק היטב: (ס"ק ל') משום דהכא אשמועינן דשוחט אפי' לכתחלה הוצרך לומר אם הוא מומחה. ר"ל דאם אין יודעים אם הוא מומחה אסור לשחוט על סמך שיבדקנו כבסעיף א' דהכא שאני כיון דהבדיקה קשה ע"י כתב ורמיזה חיישינן שמא לא יבדקו משא"כ ברישא אין ל"מ במומחה כיון דלכתחלה תמיד אסור ובדיעבד בודקין אף לא ידעו תחלה שהוא מומחה כן פי' תב"ש ס"ק ל"ח דברי הש"ך וק"ל: (ס"ק מ"א) בא"ד ונמצא דלא שויא אנפשיה חד"א בעדותו כלל. ר"ל מש"ה אם חוזר העד ואומר שקר העדתי מותר לאכול משחיטתו מכאן ולהבא דאינו אותה שחיטה הויא חד"א ולא מהני חזרתו אבל מכאן ולהבא מהני חזרתו. אבל היכא שהעד עומד בדבריו הראשונים ודאי דאסור לאכול משחיטתו כיון דהוא יודע האמת שהשוחט זה שחיטתו אסורה תב"ש סי' שמ"ז. והדבר פשוט דכל היכא שהעד אסור לאכול משחיטתו ה"ה כל מי שהעד מהימן להו כבי תרי אסורים ועיין לקמן סימן קכ"ז:

סימן ב (ס"ק י"א) ולכך העד עצמו מותר כו'. כשאומר שקר העדתי כמ"ש בסי' הקודם:

סימן י (סס"ק ו') ומדברי הרמב"ם כו' דלא מהני מעלה כלל כו'. ר"ל אפי' אב"י לכתחלה: (שם ס"ק י"ד) אלמא דחום ביה"ש אינו בולע יותר כו'. אין לפרש דחום ביה"ש אין לו כח לבלוע יותר כמ"ש הפרמ"ג דז"א דע"ז אין ראיה כמ"ש הטור סימן צ"ד דאין חם רק כ"ק וא"כ י"ל לעולם דבסכין הבלוע בו יותר מכ"ק הוי. אלא כוונתו [מדשני בקליפה] כיון דאין חם רק כ"ק א"כ גם הסכין אינו בולע רק מכ"ק מסתמא בולע דבר מועט ויותר נראה דיש ט"ס בדבריו וכצ"ל ושחט בה שני בנעילה והכוונה דהא אפילו סכין ע"ג דיש בו בליעה וגם על פניו אפ"ה בדיעבד אם שחט שני בנעילה כמבואר בס"א והטעם כמ"ש בס"ק ו' דאין כח בחום ביה"ש רק לבלוע מקליפת הסכין א"כ גם הסכין שקשה הוא לבלוע אין כח בחום ביה"ש רק להבליע בקליפת הסכין דהוא דבר מועט מש"ה א"י לאסור יותר מקליפת סכין. ופי' זה נראה יותר אלא דקשה לא ידוקדק מ"ש ששמנונו פוח על פניו מ"מ דברי הפמ"ג תמוהים ודו"ק היטב: (שם סס"ק י"ז) דמ"מ אינו נפלט בחום ביה"ש ודוחקא דסכינא אלא ברותח. אע"ג דבסק"ו כ' שנפלט מה שבקליפת הסכין דוקא שם שיש בלע הרבה בסכין יכול להפליט אף ע"י ביה"ש מה שבקליפת סכין משא"כ כאן דלא בלע רק קליפת הסכין וגם הוא דבר מועט כמ"ש בס"ק י"ד מש"ה אינו מבליע כלל בביה"ש וק"ל: (שם ס"ק כ"ח) בא"ד וכ' הב"ח דהבהמות כשרות כו' כוונתו לומר אם מצא ששחט כל הטרפות רצופים בעי נעילה א"כ אבל אם שחט כשרות בנתים וגם מקנח בין כל שחיטה לא מיקרי רגיל וא"צ נעילה ותרתי בעינן כשרות בנתים וגם שקינח ומ"ש הפרמ"ג דמדברי הב"ח משמע דבקנוח לחוד לא מקרי רגיל מדכתב דבשוחטים שלנו שמקנחים לא שייך דין רגיל ע"ש אין ראי' כ"כ דר"ל דלא שכיח שיהיה הרבה טריפות רצופים וא"צ השוחט להניח כששוחט הרבה בהמות שידע סדר שחיטתן אולי יהיה הרבה טרפות רצופים משום דלא שכיח ועי' ט"ז ס"ק י"ז ומש"ש:

סימן יג (ס"ק י"ח) וכ"ש נולד בעוף כו'. עיין כנסת יחזקאל סימן ס':

סימן יד (ס"ק ז') בא"ד אפי' היתה אמו טרפה כו'. אפ"ה מה שבחוץ אסור אע"ג דשחיטת טרפה אינו מתיר העובר וא"כ ס"ד שיהיה הכל ניתר בשחיטת עצמו קמ"ל דלא. והטעם דשחיטת הטרפה מועיל לזה שבפנים להוציאו מידי נבלה ולמה שבחוץ לא וא"כ מה שבחוץ אין לו סימנים לענין נבילה וסימנים ה"ל כשחוטין לענין נבלה והנה הש"ך שכ' לשון אפי' אהיתרא מה שבפנים אין מדוקדק דמאי רבותא כ"כ סמ"ג והנה ק"ל מ"ש מדאמרינן פרק חלק בהמה חצי' של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת אסורה. ופסקה הרמב"ם בהלכות עבודת כוכבים ופרש"י הטעם כיון דחלק הנדחת אין שחיטה מתירה ושחיטתו היא מיתת הבהמה ואין היתר גם לחצי השני כי מה ששחט לחצי סימן לנדחת אינו שחיטה אלא ממית וא"א לכזית בשר בלא שחיטת כל הסימנים א"כ ה"נ יהי' גם מה שבפנים אסור דלמא לא הוי לידה א"כ חצי אסור שהוא אמ"ה כמ"ש ש"ך ס"ק י"ח וכששוחט אין מועיל לה והוי ממית א"כ אין מועיל גם לאידך שחיטת עצמו להתירו באכילה ואפשר לומר דהכא שאני כיון דמה שאין שחיטה מועיל לחצי שני של בהמה הוא משום דחצי פנימי כבר נטהר מידי נבלה ואע"ג דלאכילה צריך עדיין שחיטה מ"מ איסור נבילה רביע עלה אחצי החיצון מש"ה לענין אכילה הוי כאלו מועיל השחיטה לכל הבהמה ומועיל שפיר השחיטה לחצי הפנימית לענין אכילה ולענין נבלה כבר ניתר בשחיטת אמו. ולפי"ז א"ש לשון אפי' שכ' הש"ך אהתירא דמה שבפנים דהא לפי דברינו מה שאמו טרפה מגרע גרעה דבשלמא היכא שהאם כשרה א"כ אם כילוד כולו מותר ואם לאו כילוד זה ניתר בשחיטת אמו והחיצון הוא יוצא והפנימי אין לו שייכות לזה דהא ניתר בשחיטת אמו משא"כ כשהאם טרפה בשלמא אם הוא כילוד צריך הכל שחיטת עצמו משא"כ אם אינו כילוד צריך העובר הפנימי שחיטה לאכילה ולנבלה כבר טוהר והחיצון א"א שיטהר ושחיטתו מיתתו א"כ א"א לשחיטת עצמו להתיר גם הפנימי כמו בנדחת א"כ ה"א דגם הפנימי אסור לזה כתב הש"ך שפיר אפי' היתה אמו טרפה מותר הפנימי בשחיטת עצמו (כי אינו דומה לנדחת וכנ"ל) וכזה א"ש ג"כ דברי הש"ך בסק"ב שכתב שם בענין הוציא העובר את ראשו ניתר כולו בשחיטת עצמו דוקא אפילו אמו טרפה ניתר בכך עד כאן לשונו ותמה התבואת שור אות ב' מאי אפילו דהא אדרבה כשהאם טרפה ניתר מדינא בשחיטת עצמו אפילו אינו כילוד עיין שם ועיין בפרי מגדים שם שדחק מאד שם ליישב ולפי דברינו דברי הש"ך נכונים דלא מבעי' באמו כשרה אף אם אינו כילוד היה הפנימי על כרחך מותר בשחיטת האם אלא אפילו אמו טרפה דאז אי לא היה כילוד צריך הפנימי שחיטה לענין אכילה ולענין נבלה כבר נטהר ואם כן החיצון אסור ולא מהני ליה שחיטה וה"א דגם הפנימי אסור דדמי לנדחת לז"א הש"ך דאפ"ה שרי הכל משום דבאמת הוי ליה כילוד כנ"ל נכון. ובדברינו יתיישב גם כן קושית האחרונים על מה שכתב הש"ך בסק"ז דחלק הפנימי מותר ממה נפשך אי הוי כילוד מועיל לו שחיטת עצמו ואי אינו כילוד ניתר בשחיטת אמו ועל זה כתב ואפילו היה אמו טרפה והוקשו האחרונים דמשמע דבאמו טרפה נמי ניתר בהאי ממ"נ והא ליכא דבאם טרפה בין הוא כילוד בין אינו ניתר (אלא) בשחיטת עצמו וליכא האי ממ"נ כלל יעו"ש ובפמ"ג ולפום הסברא שכתבתי א"ש הכל על נכון כיון דלכאורה לא יועיל שחיטת עצמו כפי קושייתינו הואיל דאין שחיטה לחצי בהמה אם אינו כילוד אלא כיון דלענין אכילה עדיין ליכא שחיטה ממילא מועיל השחיטה לענין אכילה שפיר והכי לענין נבלה לא שייך סברא זו אלא דלענין נבלה בלא"ה כבר הועילו לו שחיטת אמו אם אינו כילוד ממילא היינו ממש ג"כ ממ"נ זה אי הוי כילוד מועיל לו שפיר שחיטת עצמו לגמרי ואם אינו כילוד ניתר ע"י שחיטת אמו לענין נבלה ולענין אכילה השאר יועיל לו שחיטת עצמו וא"ש כן נ"ל בשיטת הש"ך ועיין בתשובתי סי' כ"ד:

סימן טז (שו"ע סעיף ו') ואם הוא בא' מד' אמנים כו'. עיין כנ"י סי' כ"ח: (ש"ך ס"ק ז') דאיכא כפיקי טובא כו'. עיין כנ"י סימן מ"ט: (שם סס"ק י"ד) ה"ז זריז ונשכר ומשובח וראוי לעשות כן לכתחלה: (שם סס"ק ט"ו) שם ואפי' מקצת שה. כאן א"צ לטעם זה אלא בגה אפי' כל דהו עי' ט"ז ס"ק י' רק לרווחא דמלתא כ"כ: (שו"ע סעיף י"ח) אינו נאמן כו'. עיין כנ"י סי' מ"ט:

סימן יח (ס"ק ז') ואם הביא אפי' לא הוליך שחיטתו פסולת. ר"ל אף בקיימא אסיפא דסכינא ולא עשה רק הובאה אפ"ה טרפה כיון דבהובאה נרגש הפגם קורע השוקן אף בתחלת השחיטה. ומה שלא הזכיר הש"ך דקאי אסיפא דסכינא לפי שלא הוצרך דהא דעה זו אינה מחלקת ומיירי כל היכא דקיימא בין ברישא בין בסיפא בין באמצע וק"ל:

סימן כ (ס"ק ג') בלי שתאנס עצמה בשעת שחיטה. ואף דליטול ירק בטור פסולה ג"כ דהא כ' המחבר כדרכה אלא דהש"ך רבותא קמ"ל דאולי מצד הסברא ה"א להכשיר כל שנאנסה בשעת שחיטה כיון דבעת ששחט לא הגיע האונס לשם קמ"ל:

סימן כב (ס"ק ח') דלא אמרינן חתיכה נעשה נבלה בשאר אסורים כו'. וס"ל נמי התם דחתיכה זו עצמה חוזרת להיתר עיין סימן ק"ו: (שם) דאינו ממהר לבלוע ספי משאר חתיכות שבקדרה כו'. ואע"ג דיש עוד טעם באיסור דבוק דחיישינן שמא היה פ"א חוץ לרוטב ונאסרה וצריך א"כ ס' נגד כל החתיכה וזה הטעם ליתא גם כאן מ"מ לפי שדם שבשלו דרבנן ל"ח להא דה"ל ספיקא דרבנן ולפי"ז היכא שידוע שהיה פ"א חוץ לרוטב מודה הש"ך להט"ז סק"ה דאם אין ס' בעוף עצמו צריך ס' נגד כלו כ"כ פס"ד ועיין ש"ך סי' צ"ב ס"ק ג' ודו"ק:

סימן כג (ס"ק ט"ז) ומיירי ששחט קנה לבד כו'. נ"ל שצ"ל ויאמר קי"ל: **סימן כד** (ס"ק י') בא"ד ולא ירדתי לסוף דעתו כו'. עיין גבעת שאול סימן פ"ח:

סימן ל (ס"ק ד') ולא דמי לגרגרת כו' . ואע"ג שבתוספות שם ד"ה הנך הוכיחו דחסרון גולגולת גם כן אין טרפה רק משום שעתיד לפסוק מ"מ הוי מחמת עצמו שהוא עצמו יפסק מה שאין כן גולגולת וק"ל :

סימן לב (ס"ק ט') ז"ל ב"י והג"ה כו' . עיין ת' ב"ח חדשות סימן י"ט : (שם ס"ק י"ב) ולדידן שאין אנו בקיאין בבדיקה כו' . האחרונים פירשו דמיירי שנפלה פחות מי' טפחים באופן דליכא איסור נפילה ואפ"ה כיון שגוררת רגליה צריך בדיקה בחוט לבד ובהא אנו בקיאים דומה למ"ש הפ"ז ס"ק ד' וכן בהכה על השדרה באופן דלא חיישינן להלכה מ"מ שאם גוררת רגלים צריך בדיקה בחוט ע"ש והכי קי"ל :

סימן לה (ס"ק י"ד) כשתחסר הכיס כו' . ובניקב הכיס עיין ארבעה טורי אבן סימן י"ט :

סימן לו (ס"ק ס"ז) כשנמצא התולע בתוך הנקב כו' . עיין ת' ב"ח החדשות סימן מ"ו וסימן מ"ב :

סימן לז (ס"ק כ"ד) אינו עולה יפה כו' . עיין גבעת שאול סימן נ"ט ואם נשבר צלע נגד הקמע ע"ש סימן פ"ו : (ס"ק ל"ד) ונראה להכריע כו' . עיין מ"ז סי' ל"ג סק"ו :

סימן לח (ס"ק ה') יש מי שאומר וכו' והא דל' לקמן כו' . נ"ל ביאור דבריו כי סעי' זה הוא מהר"ן בשם רא"ה שפי' כך הסוגיא דאמרינן בש"ס ריאה דקיימי גילדי גילדי חזותא חזותא כשר ופרש"י לחזותי חזותי היינו הרבה מראות כשרות וקמ"ל דאף שנתקבצו הרבה מראות אפ"ה כשר . ורא"ה לא ניחא ליה לפרש כך ופי' דמיירי במראות פסולות רק כשר לפי שהמראות ע"י הגלדי דהיינו מוגלא והב"י כתב דאע"פ שכ"כ ר"ן בשם רא"ה לא ראה לא' מהפוסקים שכתבו חילוק זה ועיי"ש עפ"ז היה באפשר לטעות דהב"י מדחה דין דרא"ה ומ"ש בש"ע כאן יש מי שאומר כו' ואין חולק כאן על דבריו י"ל שסמך המחבר א"ע על מ"ש בסוף סעיף ד' וכן אם יש בה הרבה גוונין מאלו מראות הכשרות כו' והיינו כפרש"י דאתי לאפוקי מראות פסולות דלא כרא"ה לכן כתב הש"ך דאין הדבר כך אלא דאע"ג שכ' ב"י שלא ראה כו' מ"מ לא בשביל זה דוחה דבריו מהלכה ולכן הביאו בש"ע ומ"ש בסוף ס"ד מאלו מראות הכשרות לא לאפוקי פי' רא"ה אתי אלא כ' ג"כ דין היוצא מפרש"י דהיינו מראות כשרות יחד אבל לא מיירי התם כלל ממוגלא כנ"ל כוונתו ודו"ק :

סימן לט (ס"ק ט') גם בעגלים הרכים אם נאבדה כו' . עיין מאיר נתיבים סי' פ"ה : (ס"ק מ"ו) וכן כל הסירכות כו' . עיין גבעת שאול סימן נ"ז מלין סירכא דבוקה ונסרך בדופן אי מהני מיעוך :

סימן מא (ס"ק ח') היכא דהמחט יוצא לחלל הגוף טריפה כו' . צריך לעיין למחט שנמצאת בעובי בית הכוסות מב' צדדים וליכא קורט דם דלכשר עפ"י מ"ח ולא אמרינן דהוי כמחט בחלל הגוף ועי' סי' מ"ח ונהי דע"י שאין ק"ד מחזיקינן שניקב אחר שחיטה מ"מ הרי אם יש ק"ד בפנים לבד טריפה אע"ג דליכא מבחוץ ואין הכרח ע"י דאיכא למיסרך שיהיה דם בכל מקומות המחט א"כ ניחוש שמא יש ק"ד בא' משאר אברים הפנימים ויש לחלק וק"ל :

סימן מד (ס"ק ח') אבל ע"י מוגלא כו' . עיין כנ"י סי' כ"ה : (ס"ק ט"ז) כ' הב"ח כו' עי' צ"ל סי' נ"ח: (שם סה"ד) וצ"ע לדינא . ונראה להכריע לאיסור ממה שהעלה הש"ך עצמו בסי' ל"ה ס"ק י"ב דאם שניהם שוים טרפה עי"ש והוא ממש הך דינא ודו"ק :

סימן מז (ס"ק ז') ואמרתי בלבי ואפשר להסור . ורבותי התירו הלא אין הקב"ה מביא תקלה ע"י של צדיקים כו' : (שם) ב' נוצים היוצאים מן המעי הארוך היוצא כו' כנ"ל :

סימן מח (ס"ק ז') ובסעיף ג' דניטל טרפה באורך טפח מיירי כו' כנ"ל : (ס"ק ל"ג) יש להטריף דדילמא יש ק"ד לפניו כו' . ומ"ש רמ"א או נאבד אגב גררא כ"כ דבנאבד לא שייך זה ובלא"ה כשר ומוכח מדברי ש"ך אלו דספק חסרון חכמה אע"ג דלא מחשב ספק כלל אם נאבד הוי ספק והפרמ"ג סימן נ"ב בשפ"ד ס"ק ט"ו נסתפק בזה ולע"ד כמ"ש ודו"ק וכן נראה מבואר מלשון הפרישה לקמן סי' ק"ל סעיף א' וב"י וע"ש בש"ך ודו"ק: (ס"ק מ"ב) וכעין גלוי מילתא בעלמא היא כו' . עיין נה"כ ועסי' נ"ה ט"ז ס"ק ט"ו :

סימן נ (ס"ק ג') בא"ד ולענין דינא צ"ע למה שדחק מהר"ס בדברי הרשב"א כו' . צ"ע לזה ולכאורה מהוא דכי' ש"ע סעיף ה' שהוא מהרשב"א וע"ש הש"ך ובט"ז סעיף שאח"ז ועיין בהלכות קטנות ח"ב סי' רכ"ד :

סימן נג (ס"ק ד') בא"ד דהא בעוף פסיקא דטריפה כו' . היינו לדידן דאין בקיאין דמסתמא לא יחלוק התשב"ץ : (ס"ק ו') בא"ד ומ"מ אפשר לגדל ולהקל כו' . משום דהיינו באין עוקץ דוקא גם דוקא שהבוכנא קיים עסק"ה (מיהו צריך לעיין עוד לזה הלכות טרפות א"ח סי' רל"ג ע"ש ודו"ק): (ס"ק ח') כשהשבר קרוב ולא יותר מרוחב הגודל כנ"ל : (ס"ק ט') מ"מ כיון דהעוקץ נכנס בתוך אגודל כו' . אין נ"ל עוקץ ממש אלא ר"ל שבר העצם החיצון ואפי' בלא עוקץ טריפה בכה"ג עיין ט"ז ס"ק ה' ובמ"ז שם וק"ל :

סימן נה (ס"ק כ') כשרה ודווקא כשעו"ב כו' . צ"ע קצת מ"ש דברי הת"ח על דברי המחבר דהרי המחבר בריש סעיף ה' ס"ל דאינו טרפה אא"כ איכא תרתי שיצא לחוץ ואין חופין ג"כ וכ"כ המ"י ריש כלל פ"ו דהכי ס"ל להמחבר וא"כ היכא דעו"ב חופין א"ל הקשירה אע"כ דכשם דהקשירה הוא לאות על שלא יצא לחוץ ה"נ הוא לאות שהי' חיפוי וכן אף אי נימא דלא כהמ"י אלא כדעת הל"ח שהביא שם במנ"י *) דלרא"ש והמחבר יצא לחוץ לאו דוקא ואין תלוי רק בחופין ע"ש א"כ גם דברי המחבר לכאן צריך לפרש כך דאם יצא רובו דקאמר היינו אם חופה רובו וא"כ לא הי"ל להש"ך לכתוב זאת על המחבר דהת"ח לשיטתו כ"כ דאיהו פסק כרש"י דיצא לחוץ לבד מיטריף וכן באין חופה לבד לכן ס"ל לת"ח די"ל דהקשירה איננו ראיה רק שלא יצא לחוץ ולא על החיפוי וצ"ע קצת ובזה תמוהים ג"כ דברי המ"י הנ"ל שרוצה לפרש שם דברי הת"ח הנ"ל דס"ל דלא מיטרף א"א יצא לחוץ אבל בלא יצא לחוץ אין טריפה אף באין חופה ע"ש וזה דבר שא"א בעינן עו"ב חופה ודו"ק היטב :

הגה"ה

*) ומה שסתר המ"י את דברי הל"ח ממ"ש הב"י בסי' זה שכן דעת הרא"ש ורש"י ע"ש אין זה סתירה דבלא"ה דברי הב"י תמוהים במ"ש שכן דעת רש"י והרי לרש"י שהוא המחמירין שהביא רמ"א בסעיף ה' פסיקא דבין יצא לחוץ לבד ובין עו"ב חופין לבד מטריף דהא כך פירש"י בעי' רוב עוביו ורוב הקיפו שבש"ס ודו"ק :

סימן נו (ס"ק ד') אלמא דבארכובה גופיה שהיא הערקום כו' . אע"ג דבעוף ליכא ערקום כמבואר בסימן הקודם כ' דהש"ך לשיטתו דמפרש בסי' הקודם ס"ק א' לדברי הרא"ש כפי' ראשון שבט"ז שם דהארכובה שדן עליה הרא"ש היינו הטסי"ך ולאותו פי' ס"ל להרא"ש דמסיך בבהמה וגליד בעוף הם שוים כאשר בארנו שם ודו"ק :

סימן נז (ס"ק ו') וכן עיקר עכ"ל דברי הרשב"א כ' כו' כנ"ל : (ס"ק ל"ו) והבאתי ראיה לזה מהש"ס דזבחים כו' . עיין גבעת שאול סי' נ' : (ס"ק מ"ז) לא חיישינן לתקלה בזמן מועט כו' עיין מנ"י כלל ד' ס"ק ו' דדוקא בספק איסור אמרי' כך ע"ש ועיין עוד בסולת למנחה שם : (ס"ק מ"ח) ע"כ גם הוא כו' . עיין ח"ל סי' ט"ז : (ס"ק נ"א) דכ' המרדכי ס' השוחט דהשוחט את העוף כו' כנ"ל :

סימן נח (ס"ק ו') ומ"ש הט"ז דאפי' בעמדה כו' . עיין תשובת ב"ח החדשות סי' י"ד :

בהכי מיירי הרא"ש דאלו אם העמיד הסכין על עובי חיצונית באופן שנוגע סוף הסכין בקנה צד פנימי של עובי נוחר החיצונה והביא עד שבא ראש הסכין לקנה צד פנימי של נוחר החיצונה דאז נגמר שחיטת שניהם בשוה ושניהם כשרים להכי קאמר דלא מיירי בכך וק"ל . ומ"ש וקשה המעיין בב"ח יראה שמתרץ אלא שהט"ז לא מסתבר לי' דמיירי ששוהה באמצע השחיטה . וגם נראה לכאורה דדבריו מוסרכין דאי בשוהה תשכחת גם בשיעור ב' נוחרין שיהיה שניהם כשרים וע"ש בב"ח ותבין ודו"ק : (שו"ע סעיף ט"ו בהג"ה) בין במיעוט בתרא עיין גבעת שאול סי' כ"ח : (שם ט"ז ס"ק י"א) בא"ד כדבר שעושה אותה טריפה והלכה למשה מסיני שאם אירע כו' כנ"ל :

סימן כז (ס"ק א') באמצע תשובה ועוד שאין זה אמת שנאמר בכל דבר דה"ל קרום שעלה כו' . עיין בדה"ב להרא"ה ז"ל דף ל"ד ע"ב : (שם בסס"ק) וגדולה מזו נ"ל להקל כו' . עיין שו"ת א"ל סימן כ"ח ושו"ת בית יעקב סי' קס"ב :

סימן כח (סס"ק א') וע"כ לא הביאו זה בשו"ע כו' . עיין ש"ך ס"ק י"ד :

סימן כט (ס"ק א') ולזה כיון גם כאן בספק דרוסה להחמיר . ר"ל דהרמב"ם לא ס"ל כאידך תוספות אלא דהחמירו בו לפי שהוא מפורש בתורה :

סימן לא (ס"ק כ') נמצא כגולגולת מים קלת כו' . עיין באחרונים מ"ש בזה . ולפע"ד דהאי כגולגולת לאו דוקא אלא מתיר אפי' בנמצא תוך הקרום אם לא נחסר מוח וכדמשמע סוף לשונו של הט"ז במ"ש אבל במים שתוך השלחופית כו' ע"ש . וצ"ל דילא להט"ז חילק זה ממ"ש רמ"א וכן אם השלחופית כו' דקשה לאיזה ענין הזכיר שלחופית והנ"ל בקצרה וה"ה בין הקרום והגולגולת אע"כ דעיקר רבותא אינו רק בשלחופית דהיא טרפה אפי' לא נחסר מהמוח וקמ"ל דגם בין קרום וגולגולת דיש ב' סברות דלא בא מהמוח חדא דאין נחסר ממנו ותו כיון שהוא מחוץ לקרום אפ"ה השלחופית ראיה דבא מהמוח ומכ"ש במים בכה"ג דטרפה ואין בו שום רבותא כיון דבלא"ה במים אין טרפה אלא בנחסר מהמוח וא"כ אף שהמים בין קרום לגולגולת מ"מ הרי החסרון ודאי ראיה הוא שבא מהמוח ואין בו רבותא כלל . ואפי' חסרון שהוא מוקף תוך המוח ואינו מגולה לקרום מ"מ כיון דהחסרון מורה שהמים באים משם א"כ כבר מגולים הם לקרום וממילא הש"ך בסק"ד אינו חולק כלל על הט"ז אף דהוא כתב דכל שכן במים והטורי זהב סבירא ליה דמים קיל אדרבא מש"ה הוי כ"ש כיון דמים בלא"ה אינו טרפה אלא בנחסר מש"ה הוי כ"ש וכדאמרן דאם בשלחופית דיש ב' ראיות דלאו מהמוח בהו כיון דלא נחסר וגם מונח על הקרום אפ"ה השלחופית דוחה ב' ראיות הללו ואומרים דודאי מהמוח בא מכ"ש במים על הקרום כיון דאינו טרפה אלא בנחסר וכדאמרן . אבל אם היינו אומרים בט"ז דכאן במים אינו מתיר אלא בגולגולת דהיינו על הקרום אז אנו צריכים לעשות מחלוקת בין הט"ז לש"ך ודו"ק היטב ועיין פמ"ג ולפע"ד כמ"ש . ולפי זה לענין דינא כך הוא בין לטורי זהב בין לש"ך במים גרידא אם לא נחסר מהמוח כשר אף בנמצאו תוך הקרום ובנחסר בנמצאו תוך הקרום כשר לפעמים היכא שהמוח מקיפן ובנמצאו על הקרום טרפה אף שהמוח מקיף החסרון דמ"מ המים ודאי באו ממעט המוח שנחסר ואם כן כבר נתגלה לקרום כל זה במים אבל בשלחופית בין תוך הקרום בין על הקרום טרפה ואפילו המוח שלם ודו"ק :

סימן לב (שו"ע סעיף ב') נסדק העור כו' . עיין תשובת ב"ח החדשות סימן י"ד : (שם סעיף ו') וכן אם הכה לרוחב השדרה כו' . עיין ת' ב"ח החדשות סימן י"ד : (שם סעיף ז') בהמה שגוררת כו' . עיין גבעת שאול סימן :

סימן לג (שו"ע סעיף א' בהג"ה) דחיישינן לנקיבת הושט . עיין שפ"ד סי' ל"א סס"א : (שם סעיף י"א) זפק שניקב כו' . עיין מ"ז ס"ק י"ג : (רמ"א ס"ס י"א) נקב הכבד כו' . ואם נמצא בו או בזפק מחט או שנמצא תחוב עיין סולת למנחה כלל נ"ד דין ה' :

סימן לד (ס"ק ג') עיין שפ"ד ר"ס ל"ב :

סימן לה (שו"ע סעיף ה') מפני שכן דרכה ליפגל כו' . ואם מיקרי ריעותא לענין שילטרף לריעותא אחרת עיין גבעת שאול סי' ס"ו : (בהג"ה סעיף ח') ויש מכשירין בהוכר או סדק כו' . ואם אין שם רק סימפון עי' גבעת שאול סימן ע"ז :

סימן לז (שו"ע סעיף א') הרי זה מותרת כו' . ואם יש תולע תוך הבועה עיין גבעת שאול סי' פ"ה : (בהג"ה) ורבים מכשירים אפי' בעכורים כו' . עיין כנ"י סי' כ"ה : (שו"ע סעיף ד') אבעבוע שנמצא בשיפולי הריאה כו' . עיין ת' ב"ח החדשות סי' ע"ז :

סימן לח (ס"ק ד') ובדקתי במשמוש היד כו' . שהיה שחור שהיא מראה פסולה אלא שהשחרות היה מחמת המוגלא והוצרך בדיקה אם ישתנה ע"י הוצאות המוגלא מראהו : (שם בסופו) שגם בעוף פוסלים המראות כו' . עיין בסי' נ"ב סק"ד :

סימן לט (ס"ק א') אלא לבה"ג כשר כו' . אין ר"ל דבה"ג ודאי מכשיר דאין זה מוכרח כיון דלא נבדק מסרכות י"ל דמודה בה"ג אלא הט"ז ר"ל דבה"ג לא מיירי מדין זה כלל ויכול להיות דמכשיר והמרשים מבה"ג היינו מדכ' בה"ג אפי' בנבדקה מסרכות כל שלא נפחה הוי ספק טרפה מכ"ש בלא נבדקה ממילא לפי מ"ש הט"ז דבה"ג לאו מיירי כלל בנאבדה אין ראיה וק"ל : (בהג"ה סעיף י"ג) ויש מתירין למשמש בסרכות כו' . ועל מקום שנקלף עור עליון עיין גבעת שאול סימן מ"א : (שם סס"ז) גדיים וטלאים ועגלים הרכים כו' . עיין גבעת שאול סימן כ"ח : (שו"ע ס"ו) הקוצה ריאה כו' . צריך לעיין לזה בסי' קכ"ז דאין ע"א נאמן לאסור את של חבירו אלא היכא שבידו ע"ש חילוקי דעות ועיין ס"ס מ"ת בס"ו והפמ"ג שם :

סימן מ (ס"ק ד') זה כ' דרך ביאור על דברי בה"ג כו' . לשון בה"ג מחטא דאשתכח בלבא אע"ג דלא ניקב טריפה והנ"מ כי משתכח בשמפונא דלבא לגוואי דלא אית ליה דוכתא למיפק וכי רישא לתתאה דכמה דאתי נקובי ניקבה וטריפה אבל קופא לתתא דלא עאל אלא בשמפונא רבא תנינן בהדי דשעלה פלטה לה עכ"ל . והגיה הד"מ אבל קופא לתתא אי לא עייל כו' ותרתי לטיבותא בעינן שיהיה בשמפונא רבא וקופא לצד חלל :

סימן מא (בהג"ה ס"ג) נימוק הכבד כו' . עיין מ"ב וגאוני בתראי וב"ח החדשות סי' ס"ו : (שו"ע ס"ח) ניקב טרפש כו' . עיין גבעת שאול סי' נ' :

סימן מג (ס"ק ב') נשאלתי אסר נמצא בחוזה גליל כו' . עיין שו"ת אבן שוהם סי' מ"ח ומ"ש שלא להתיר רק בהפ"מ אך אם אין נראה הנקב רק אחר שניטל העור מהמחול יש להתיר אפי' בלא ה"מ . וע"ש עוד שפלפל אם נוהג היתר הט"ז דוקא בעגלים או אף בגסה ע"ש :

סימן מד (ס"ק י') ואפי' במים זכים בעינן עכ"פ שישתייר מקצתו כנ"ל : (ס"ק ט"ו) ע"כ אין לאסור בשינוי מראה כו' . עיין כנ"י סי' כ"ה :

סימן מה (ס"ק א') ויש מחמירין כו' . עיין ארבעה טורי אבן סימן י"ט :

סימן מו (שו"ע ס"ד) מחט שנמצא כו' . עיין כנ"י סי' כ"ו ואם יצא ממנה מחט מבית הריעי כשטילים גללים עיין סולת למנחה כלל נ"ד דין ג' :

סימן מח (ס"ק ג') פי' מונחים בפנים ואם יוצאים כו' כנ"ל : (שו"ע סעיף א') אבל כשאין המחט לפניו כו' . משמע דמעיקרא בצד א' שרי אף היכא דאין המחט לפניו וצ"ע לפי הטעם שכתבו ש"ך ס"ק י"ט והט"ז ס"ק י' דאם הבריא לא היה חוזר לתוכו ע"ש וטעם זה לא שייך אלא היכא דעדיין המחט תחוב לפניו דוקא :

סימן נ (שו"ע סעיף ב') וכן אם נכרא בשני אברים כו' . עיין ח"ל סי' ע"ז : (שם סעיף ג') אם נתמסמס פסול כו' . עיין שפ"ד מדין קילות של מים שנמצא בבהמה גם בשפ"ד סימן מ' ס"ק א' :

סימן נג (שו"ע סעיף א') אם אין עו"ב כו' . עשפ"ד ס"ק ג' :

סימן נד (שו"ע סעיף א') שיש בהן מוח כו' . ובעוף אף שאין בהם מוח אפ"ה טרפה בשבירת רוב צלעות עיין במ"ז כאן אות א' ובמ"ז בא"ח סי' תל"ח אות ז' עי"ש : (שו"ע ס"ה) אם נשברה השדרה כו' . עיין מ"ז סי' נ"ב סק"ג מדין שדרה עקומה :

סימן נה (ס"ק א') ואידך ל"ד ואזלינן לחומרא כו' . לפ"ז לטעם א' שברא"ש מחמת הדיוקים הוי בעטיך טרפה מספק הדיוקים ובין עטיך לשוק ודאי טרפה דאפי' לדיוק דסיפא טרפה . ובין עטיך לעצם התחתון ודאי כשר והביא ראיה מגנא נראה דעתו דבעוף דליכא עטיך יש לדמות הגליד כמו העטיך בבהמה דאין סברא לדמותו לא לבין העטיך לשוק ולא לבין העטיך לתחתון אלא לעטיך גופי' דמי . ומ"ש ועוד מדאמר וכו' . לטעם זה הוי ודאי טרפה אפי' בין עטיך לתחתון ולא מספק וא"ל נהי דלא המסיך נקרא ארכובה אלא עצם התחתון מ"מ נימא דהיינו עם המסיך וא"כ נימא בעטיך עצמו יהיה כשר כמו שהפי' באמת כך לפ"ד מהרי"ש שהביאו הט"ז והכי מסתבר דהא גם העטיך נמכר עם הרגל כמו שהוא בלשון האו"ה שהביא כאן . וי"ל דא"כ למה הוצרך המשנה לומר כלל סימן לדבר באיזה ארכובה אמרו כו' כיון דסתם ארכובה פירשו עטיך בשלמא לפי דעת מהרי"ש הוצרך לסימן משום דסתם ארכובה הוא הגליד קמ"ל דהכא בארכובה הנמכרת והיינו גם העטיך לאפוקי בגליד טרפה אבל לפי' או"ה מדהוצרך (לומר באיזה ארכובה) לאפוקי מעטיך וממ"ש נתבאר דמה שסיים הט"ז דאל"כ עדיין הדיוקים קשיין קאי על העטיך עצמו דהוי טרפה אף לטעם הראשון של הרא"ש אבל מ"ש הט"ז דטריפה גם בין העטיך לתחתון הוא דוקא לפי' השני של הרא"ש כאשר ביארתי ודו"ק היטב : (שם) ושוב ראיתי פי' שני בהגהות או"ה כו' . לפי' הזה השני דן הרא"ש בין העטיך לשוק והטריף מספק הדיוקים והביא ראיה מגנא וצ"ל דעת הרא"ש דבעוף דליכא עטיך דמי הגליד כשירה בין עטיך לשוק יע"ש ועוד מדאמר כו' לטעם זה הוי בין עטיך לשוק ודאי טרפה אבל בעטיך גופא ודאי שהבין לטעם א' בין לטעם ב' וא"ל תנלן זה נימא דדן הרא"ש על בגליד שבין עטיך ותחתון והטריף מספק הדיוקים והביא ראיה מגנא וס"ל דבעוף דליכא עטיך דמי הגליד לבין עטיך לתחתון ולטעם הב' הוי ודאי טרפה בין עטיך לתחתון אבל עטיך גופי' ודאי טרפה אפי' לטעם א' דז"א דא"כ תקשי מה שהקשתי לפי' האו"ה מכ"ל לטעם השני של הרא"ש לפרש באיזה ארכובה אמרו בארכובה הנמכרת היינו בלא הסמיך דלמא עם הסמיך דהא כך מסתבר כיון דגם העטיך נמכר ומה שתירצתי לפי' הא' לא שייך לפ"ד מהרי"ש דהא הבנא אתי לאפוקי הגליד אלא ע"כ דדין הרא"ש בין עטיך לשוק ודו"ק היטב : (שם) גם מדברי הטור משמע כן שכתב למעלה ממנו כו' . לכאורה זה מיותר ולא הי"ל להביא ראיה רק מדכ' הטור ואפי' בתוך הפרק אכן א"ש דבאמת אין זה ראיה די"ל דהטור קרי לעטיך פרק ומה שלא כ' הטור ואפי' בין עטיך לתחתון משום דס"ל טעם ראשון דרא"ש עיקר ולא טעם שני מש"ה אין טריפה רק עטיך עצמו אלא מדכ' הטור למעלה מזה טריפה א"כ קשה ממ"נ מה כוונתו או למעלה מעטיך הרי גם בעטיך טרפה ואי כוונתו למעלה מעצם התחתון א"כ מבואר דגליד שבין עטיך לתחתון טרפה דהא הוא בכלל למעלה מיד וא"כ למה לא כתב אח"כ רק בתוך הפרק דהיינו עטיך ולא כ' בין עטיך לתחתון אע"כ ס"ל לטור פי' השני וא"כ מ"ש הטור למעלה מיד היינו למעלה מעצם התחתון עם העטיך דשם הגליד טרפה אבל עטיך כשר ודו"ק : (רמ"א ס"ב) אם לא נשמט הירך ואיטלו ניבי כשר . עיין בכור שור חולין דף נ"ד : (ט"ז סס"ק ד') ואין נראה לסקל נגד הרמב"ן והרשב"א כו' . אע"ג דלפי' רשב"א כשר בזה מ"מ הא סיים הרשב"א אבל לא נראה כן למעשה נגד רבותי כו' ומסכים למעשה לפי' רמב"ן וכ"ת שמא לפירש"י הוא שמסכים ז"א דבתשובה כ' בהדיא דלא כרש"י הובא בס"ך וט"ז ס"ס נ"ד ע"ש וק"ל :

סימן נו (ס"ק ו') וכן צריך לייסב לישנא בתרא דרב כמר בר רב אשי כו' כנ"ל : (שם) אבל אין לפרש כפשוטו דרב בעי כו' כנ"ל : (רמ"א סעיף ט') ולעולם אין צ"ס למעלה מחצי כו' עיין ת' ב"ח החדשות סי' י"ו :

סימן נז (שו"ע סעיף א') הזאב אין לו דריסה כו' . עיין ת' ב"ח החדשות סי' י"ח וי"ט : (שו"ע סעיף ט') ואם חתך ראשי של א' כו' . עיין גבעת שאול סי' ז' ועיין ב"ח החדשות סי' כ' כ"א : (שו"ע סעיף י"ח) אלא לשהויי י"ב חודש כו' . עיין בכור שור חולין דף נ"ח :

סימן נט (ס"ק א') ניטלה מאלטתן כו' . משום דנגלדו שאלטתן אין סופו להתגדל ואין מגין אבל אם נגלד א' מאלטתן סופן להתגדל ומגין ומציל לכן הוא כשרה כצ"ל כן הגיה הט"ז בעצמו :

סימן סא (ס"ק ע"ז) ותו דהטור מסיים כו'. ר"ל דהטור כ' ולא יהיה כהן המזכה משרת בבית ישראל שרגיל ליתן לו מתנות אבל אם אין הזוכה ת"ח או כהן המשרת בבית ישראל ומזכה לאורח ת"ח אסור וע"ז הקשה פ"ו דלא הי' כסיפא הסוכא דרישא דלא הזכיר כלל אורח ברישא וע"ז תירץ דכוונת הטור כאלו אמר ולא יהיה כהן המשרת מזכה בבית ישראל ר"ל לאורח שבבית ישראל והיינו דין הגמרא וא"ש כל הקושיות וק"ל : (ס"ק כ') וחלק הטור על הרמב"ם כו' . זהו ענין בפ"ע וביאור דבריו כ"ל כו' זה לשון הטור כו' הבא מבהמה וחיה כ' הרמב"ם כוי מפרישין ממנו כל המתנות לגבי הבא על מו חייב בחצי ולהיסף פטור ואינו מבי כיון שפטור למה מפריש עכ"ל טור וכוונתו דע"כ כוי שכ' הר"מ קאי אדסמוך ליה דהיינו הבא מבהמה וחיה דאלו כוי שהוא בריא למה כ' מפרישין ה"ל לומר נותן דהא נוהג בכוי וצריך ליתן אע"כ מיירי בבא מבהמה וחי' שמפריש ואינו נותן ומשמע בכל כוי גם כאליו תיש וע"ז הקשה הטור כיון שפטור לגמרי למה מפריש בשלמא כאליו צבי י"ל דמפריש הכל דנהי דהיכא ספק ספיקא תורה מעטה המע"ה כיון שאין בהם קדושה מ"מ לענין המצוה שיש בהפרשה כמ"ש בסעיף ה' צריך לקיים מספק ולכן מפריש הכל דדילמא חייב בכולם משא"כ בזה שפטור לגמרי אין מקום להפרשה זו דוודאי מצות הפרשה ליכא רק כמפריש על דעת ליתן אבל כשיודע שלא יתן מה יתן ומה יוסיף שהפרשה ולא עביד מצוה כלל בהפרשה זו בשלמא התם שנותן חצי ומפריש כל המתנות על דעת לחלקם וליתן חצי מהכל אל במצות הפרשה על כולו משא"כ בזה והב"י פי' דכוי שכ' הר"מ היינו בריא ומפרישין שכ' היינו נותן ורש"ל כ' שגם הטור הבין דכוי שכ' הד"מ היינו בריא' ואפ"ה השיגו וס"ל דאינו נוהג בכוי ובזה נתבאר כל דבריו רק דמ"ש ע"ז ובזה השיג עליו דהבא מבהמה וחיה כו' אין מדוקדק וה"ל לכתוב דהשגה הוא רק כאליו תיש מ"מ כוונתו כמ"ש ודו"ק היטב : (שם ס"ק כ"ב) כי כל א' דוחהו אצל חבירו אצל הבכור כו' . ר"ל למאי דלא ידע עדיין שבא ליד כהן א"כ אין לכהן שום זכות בזה וכל א' דוחהו משא"כ אחר שבא ליד כהן ואז נתערב בין בהמות של ישראלים הרבה צריכים ליתן לו א' דממונו גביהו וכמ"ש אח"כ :

סימן סב (ט"ז ס"ק א') וקשה למאי כ"מ כ"כ כו' . עיין ת' ב"ח חדשות סי' כ"ה ועיין בכור שור חולין דף ק"ח : (ס"ק ב') חיישינן שמא לא הבריא יפה כל צרכה כו' . ר"ל דבודאי אין שייך לומר שנאסר פ"א דהא ביכול לחזור ולחיות לא נאסר כלל דזהו הרי חייתה דהא נקשר לכן כתב דחיישינן שמא לא נקשר יפה וע"ז השיג דהא אפי' באיסור דאורייתא לא חיישינן להא. ועדיין אינו מדוקדק דברי האו"ה למה כתב מאחר שנאסר כו' דהא סגי במאי דחיישינן שמא לא נקשר יפה לאסור אף אלו היה היתר למה שנאסר פ"א . ואם נאמר דשני טעמים הם ותיבת עוד הוא נמשך למטה וצ"ל ועוד א"כ אינו מובן טעם הלשון דהא לא נאסר כלל כמ"ש תחלה וק"ל וצ"ע :

סימן סג (טו"ע סעיף א') וכבר אסרו חכמים כו' עיין כנ"י סימן כ"ד : (שם סעיף ב') ואם תלאו בחסמל כו' . עיין ת' ב"ח חדשות סי' כ"ד : (ט"ז ס"ק ג') כתב המרדכי כו' · עיין כנ"י סימן ל"ט ובשו"ת ארבעה טורי אבן סימן ז' ועיין סולת למנחה כלל ל"ג דין ט"ו : (שם) בא"ד ותו דהא המרדכי לא כ' שהשוחט אומר עתה שחטתי לגוי זה כו' כצ"ל : (שם) בא"ד וגם ע"ז קשה דא"כ ללוי נמי ניחוש כו'. ר"ל כמ"ש תחלה דהמרדכי לא כ' שהשוחט אומר שלגוי זה שחט לכן אסור אף ללוי . אבל באומר שלזה שחט הוי א"ש דלרב אסור משום בשמ"ס וללוי שרי משום דחשש שחיטה ליכא וכמ"ש ט"ז תחלה דל"ת שכיון הגוי להכשיל כן נ"ל ודו"ק :

סימן סד (ס"ק א') דלדידן אין ל"מ מזה דבזה לא שייך נודר שנאה כו' . נ"ל פירושו דודאי איסור שהוא אסור גם בהנאה כשקדמו איסור שהוא רק באכילה חזי אע"פ שאנו אומרים שאין אהע"א היינו לענין אכילה משא"כ איסור הנאה שבו ודאי חל דהרי אין לו מי שימנענו מלחול כמו שביאר כ"ז בס' סמ"ג בפתיחה לבכ"ח ע"ש והמדקדק ימצא זה מבואר בפי' משניות לרמב"ם פ"ז דכריתות ע"ש . ומה שאנו אומרים שאינו חל היינו שאינו לוקה ב' על אכילתו כיון דבהנאה ליכא כרת או מלקות · לסי"ז גיד של טמאה אסור בהנאה משום גיד אע"פ שאנו אומרים שאינו חל היינו לענין ב' מלקות משא"כ איסור הנאה יש בו וליכא נ"מ רק לענין מלקות מש"ה לא הביאו משא"כ חלב של טמאה אין בו שום איסור משום חלב דהא אינו חל כלל ממילא זה שגדל מדבר האיסור משום חלב אין חלב טמאה בכלל . ואי תקשי לך לדעת זו דגיד אסור בהנאה ה"ל איסור מוסיף ולמה אינו חל בהנאה איסור מוסיף הוא כדאמרינן בפ"ג דכריתות קושיא זו הוא ג"כ בחלב ועי' בפתיחה הנ"ל ואין כאן מקומו אבל מ"מ דברי הט"ז הם כאשר פירשתי הוא ברור ובפמ"ג הגיה "דבריו"בל"ע ולפענ"ד כמ"ש ודו"ק : (טו"ע סעיף ב') עובר בן שמונה כו' . עיין בכור שור חולין דף פ"ט : (ט"ז ס"ק ה') וכ"ש שעל הדקין כו' . עיין כנ"י סי' כ"ו : (טו"ע ס"ט) חלב הדבוק לכרס כו' . עיין כנ"י סי' כ"ו ושו"ת ב"ח קי"ח וקנ"ב : (רמ"א סט"ו) אבל לא השומן הדבוק כו' . עיין כנ"י סימן כ"ו ושו"ת ב"ח קי"ח קנ"ב : (טו"ע סעיף ז') לנקר בסכין א' כו' . עיין ש"ך סי' י' ס"ק כ' : (סעיף כ"א) אבל אם נמצא אחריו חלב כו' . ודין הכלים שבשלו בהן מה שניקר זה המנקר עיין גבעת שאול סי' י"ב :

סימן סה (טו"ע סעיף א') ומוטי הלב וחוטי העוקץ כו'. ובסי' הקודם סעיף י"ג חשיב להו בין האיסורים משום חלב והוא מחלוקת רש"י והרמב"ם ועיין ב"י וב"ח :

סימן סו (ט"ז ס"ק א') ומשמע בטור ובש"ע כו' . דמ"ם אם ידוע שהוא מרוקם ר"ל על הקשר ואם אינו ידוע היינו במקום אחר : (טו"ע סעיף ד') שמאחר שהן טרופות בקערה כו' . ר"ל דע"י שהתחיל לטרוף מתערב הלבון האיסור אף לתוך החלמונים אע"פ שנראים החלמונים עדיין שלמים דהא לא טרף רק התחיל לטרוף דבכה"ג מיירי כמובא בט"ז סק"ג ובב"י א"ס גם החלמונים אסורים דודאי נתערב גם בהם משא"כ סיפא בבכורות ולא התחיל לטרוף אז רק החלבונים נתערבו ולכן חלמוני הכשרים מותר : (שם) ונמצא דם בחלבון כו'. ה"ס בחלמון ואין שום חילוק ונ"ל דט"ס היה וצ"ל חלמון דהא בחלבון פסק המחבר בס"ג להיתר וכ"מ מלשון רמ"א שכ' וכ"ז כשידעינן כו' . ר"ל בנמצא על החלמון משום דהעיקר כדעת האוסרים בחלמון כמבואר בד"מ בת"ח ובש"ך ססק"י ומש"ה דין דמחבר בסעיף זה מתשובת רא"ש נשאר לדינא משום דלא מיחשב ספק כלל כיון דדעת הגאונים עיקר . ומשמע מלשון רמ"א דמסכים על ב' הדינים שהזכיר המחבר ואם כמה שכתוב לפנינו שנמצא בחלבון א"כ לרמ"א כל שאר הביצים מותרין אף החלבונים ואיך כ' וכ"ז כשידעינן כו' כנ"ל ודו"ק : (שם) יקח החלמונים כו' · ובמ"י סק"כ כ' דמשמע מהרבה פוסקים דגם החלבונים הכשרים יקח ומותרים ובודאי דאין להקל נגד הש"ע אך מה שסיים שם בשם אגודה יקח חלמוני הכשר וכל חלבון העולה עמו כשר אפשר דהב"י נמי הכי ס"ל וכ"כ שם המ"י : (רמ"א סעיף א') ומ"מ נהגו להחמיר כו' . פרה החולבת ויצא ממנה דם עם החלב עיין סולת למנחה כלל ס"ה דאסור באכילה ואין תקנה אף אחר שנצטנן ונפל הדם למטה :

סימן סח (ט"ז ס"ק א') ובטור כ' למולגו ואין חילוק ביניהם כו'. נ"ל דר"ל דאפי' הגורס למלגו מודה דגם לגלי שרי באותביה אבה"ם וכמו שסיים ומ"מ פסק כו' · אבל באמת דיש חילוק ביניהם דמאן דמפרש לגלותו מתיר במליגה עיין סעיף י"ג וקל"ל : (ס"ק ד') שיש לעשות התריכה אחר נקיבת כו' כנ"ל :

סימן סט (ט"ז ס"ק א') ה"א משום דם כעין כו' . זהו טעם הרא"ה ואין כוונתו שיהיה דינו כדם כעין כדברי סמ"ק שהביא הש"ך אלא ס"ל להרא"ה דאין דינו כדם כעין רק חיישינן שאחר י"ב שעות דאז לא שייך איידי אז יבלע ואמרו חז"ל שמא ישהה במלחו י"ב שעות : (שם) וכיש אוסרין ס"ל טעם הראבון כו' . ואף דלהרא"ה אינו רק לדך עלה שמא ישהה י"ב שעות י"ל דהיש אוסרים ס"ל דבפליטת דם לא אמרינן איידי לכן מיד כששהה שיעור מליחה נאסר בכופו ומה דקשי' לי' לפמ"ג למה לא פי' כפשוטו דהי"א הוא הסמ"ק וכמ"ש הט"ז עצמו ס"ק ז' נ"ל ליישב כי כשהביא הרא"ש יש אוסרים הובא בב"י כ' טעם אחר כיון דלא נתרכך אינו מפליט בשפע וחוזר ובולע הדם שפלט וכבר הרא"ש מדין בשר שנמלח שנתנוהו על בשר שלא נמלח דמפליט דם שבלע ע"ש . ולכן בא הט"ז לבאר דברם ליישב קושית הרא"ש דהיא קושיא אלימתא ולכן מפרש ט"ז דס"ל דנהי דדם שעליהם אין דינו כדם כעין מ"מ ע"י שאינו פולט בשפע בולע מהדם שפלט וע"מ דמו יוצא הפיר ע"י מליחה שפולט מעט מעט ממילא לבסוף נאסר בו דם בלוע ודם של עצמו אין בו ומה שהוצרכו לזה ולא אמרו שבולע מדם שעליו מחמת שאין פליטתו בשפע י"ל שבאו לומר דאפי' יש ס' בחתיכה נגד דם שעליו אסור כמ"ש הד"מ ד' דלהאי טעמא לא מהני ס' דהא בולע גם דם של עצמו אחר שפלטו ומעתה לא סתרי אהדדי דברי הט"ז דבסק"ז הביא טעם הסמ"ק דס"ל דדם שעליו דינו כדם כעין וכאן בא ליישב דברי היש אוסרין שבהרא"ש דאינהו הא לא ס"ל כסמ"ק מדהוצרכו לתלות הבלועה במה שאינו פולט בשפע וא"כ ודאי קשי' עלייהו קושית הרא"ש לכן מתרץ דאינהו נמי ס"ל כהרא"ה שהמליחה מפלטת כל דמו רק באינו בשפע וכנ"ל ודו"ק . וא"ל מדוע לא נתרץ דברי הי"א אלו כקיצור דגם אינהו ס"ל כסמ"ק דדינו כדם כעין ומה שהוצרכו לטעם אחר הוא לאסור אף ביש ס' נגד דם שעליו . דז"א דלא טעיל כרי' זה כיון דעכ"ם דם פליטתו שחוזר ובולע ודאי אינו נחשב כדם כעין אף שכבר נפלט כמו דחזינן בבשר שנמלח שנתנוהו על בשר שלא נמלח דמקרי לגבי חתיכה אחרת דם פליטה ובודאי דה"ה וכ"ש לגבי עצמה (וכמבואר מלשון הרא"ש הנ"ל דלגבי עצמה עדיף וכ"כ מנות ספרים כ"ס) ול"ד ללב דשם יש טעמא דשיע עיין ש"ך סימן ע"ב ס"ק ס' מבואר דלולי דשיע לא גרע זה מזה ותו מדאצרכו לומר דאינו פולט בשפע מוכח דאין דינו כדם כעין וכיון שכן אם באו הי"א לאסור ביש ס' מה בלע בטעמם לא די שאין טעם זה אוסר ביש ס' אדרבא טעם זה תוסיף היתר אפי' באין ס' כיון דדם זה שחזר ובלע מפליטתו יצא ע"י מליחה יצא גם זה אי נימא דאין דינו כדם כעין ואף לדידהו לפום סברא דהשתא דנימא דהוי דם בעין וגם דנימא דאין ברור שחזר ובלע ושמא לא בלע עכ"פ ביש ס' נגד דם כעין שרי ע"י הדחה ומליחה שיפליט מה שבלע מהם פליטתו איידי דיפלוט דם דידיה מש"ה הוצרך הט"ז לומר לדידהו דדם שעליו אין דינו כדם בעין רק טעמם משום שאין נאסר בו דם דידיה ודו"ק . ואכתי קלא ק' למה הוצרך הט"ז להוסיף אליבייהו טעם שבולע מדם שעליו ולא סגי לי' בדם פליטתו שהרי לא הזכירו רק זאת . ותו קשה דלדידהו אפי' בכל מליחה שנמלח כדינו היכא שרי הא מיד בגמר כל פליטת דמו בולע את מה שפלט ושוב אינו יוצא כיון שאין בו דם של עצמו · ונ"ל ליישב כ' הקושיות כי קושיא ב' כבר הקשו כך על הרא"ה עיין בסמ"ג בפתיחה ד"ש ועתה כו' ותירץ בכל חתיכה יש ס' נגד הפליטה שנשאר עליו ע"ש ולכן הוצרך הט"ז להוסיף דגם אינהו ס"ל שבולע גם ממה שיש עליו ונגד שניהם ליכא ס' ודו"ק היטב . ואכתי קשה דלא הוצרך הט"ז לטעם דדם שעליו אלא נימא דגם הי"א ס"ל דאמרינן שפיר איידי גם בציר ומש"ה כל מליחה שריא משא"כ מליחה זו שאינו פולט בשפע בולע מדם פליטתו ולא נימא דיש בו ס' ומש"ה אסור ולא מהני בי' שידיחנו וימלחנו דאחר הדחה נסתם נקבי פליטת הציר . ולא יפליט מה שבלע מדם פליטתו מיהו י"ל השתא דאתינן להכי דבאמת זהו כוונת הט"ז וכן הוא שיעור דבריו דהי"א ס"ל טעם א' דהדחה אינה רק משום דם שעליו אבל לא לרכך ממילא נפלט כל דמו במליחה זו ולכן אסור שבולע מדם פליטתו שעליו ומ"ש ט"ז מדם בעין שעליו ר"ל דם פליטתו שעליו דבלא"ה האי דם בעין שכ' הוא לאו דוקא דהא אין דינו כדם בעין . ויותר נראה דט"ז כתב האמת משום דלולי עלמא מודו דחתיכה שלא הודחה יש עלי' דם וכן כתוב הגס"ד שער ג' ד"ה אכן עי"ש ולא פליגי רק אי דינו כדם בעין או לא ממילא השתא קאמר הט"ז קושטא דמילתא דכל שלא הודח כיון דלדידהו ככר יצא כל דמו אם כן כי היכא דאסור מחמת שבולע מדם פליטתו ה"נ בולע מדם שעליו ולהגדיל האיסור כ"כ ודו"ק . וכל מ"ש ברור בדעת הט"ז באופן שיצא לנו דאיכא אוסרין עוד אף אי לא הוי דם שעליו כדם בעין מכל מקום אסור מטעם הנ"ל ולא מהני ס' וכדברי דמ"ד ואפי' ע"י הדחה ומליחה שנית ודלא כס"מ בפתיחה שכ' דטעם החמישי שהוא סמ"ק מחמיר יותר מכל הטעמים דלא מהני מליחה שנית ע"ש והרי גם לטעם שישי שהוא טעם הרא"ש לי"א אלו נמי לא מהני מליחה ומחמיר יותר מסמ"ק דאפי' בס' ומליחה שנית אסור והרמ"א בסעיף ג' שמקיל בקצת דינים הוא לפי שסומך על טעמים האחרים שאין מליחה זו מפלטת דמו . ודע דאף לי"א הללו לדרך הט"ז אין אסור אלא לאחר ששהה שיעור מליחה דאל"כ ודאי מהני מליחה שנית דעדיין יש בו דמו ופשוט ואולי להסמ"ק גם בזה אסור כמ"ש בהגה"ה סעיף ב' ובמה שביארנו דברי הט"ז מיושב מה שמעתי להקשות דלפי דעת טורי זהב למה כתב רמ"א בחתך כל נתח לשנים דאם לא עשה כן הוי כלא הודח כלל והא גרע מיניה דאלו כלא הודח מכשירין בהפסד מרובה משום דיפליט איידי דם דידיה ואלו בחתך כבר נתרכך ויצא כל דמו ונאסר מהדם בעין לפי דעת ט"ז . ולהנ"ל אתי שפיר דהא האוסרין באלו שכתב ט"ז לא סבירא ליה דדינו כדם בעין רק דכיון שאין פליטת הבשר בשפע בולע מדם שעליו ומדם פליטתו מה שאין כן בחתך לב' דפליטתו בשפע ליכא כלל טעם הי"א אלו משום דכל מתוך מליחתו איידי דפליט לא בלע וכעת ההדחה ליתיה נהאי דם וק"ל . ואי תקשה אפכא למה כ' רמ"א דינו כלא הודח הא קיל מיניה די"א אלו מודי בהא דשרי לק"מ דרמ"א כתב כן לדינא לדידן דאין ה"מ אסור מטעם הסמ"ק וכה"מ שרי ובלא"ה נ"ל כן דהא ודאי לטעם דלרכך קיל בהא דכבר נתרכך ודו"ק ועמ"ש בגליון סת"ח דף ה' : (רמ"א ס"ב) וה"ה אם היה ס' בכלי כו' . עיין מ"ז ס"ק י' דהיינו דוקא ע"י הדחה ומליחה ואפי' בה"מ ועיין מ"ש בגליון ת"ח דף ה' להוכיח דשרי אף בלא מליחה ע"ש בארוך . ועוד ראי' מדכ' רמ"א וה"ה דמשמע דשוים הם והרי בהדחה מועטת לכ"ע שרי בלי מליחה שנית ובש"ד עצמו סק"ה כ' דמשמע דהנך דינים שוים : [הגה"ה מיהו מ"ש בזה לתרץ קושית המ"י לא דק דמאן יימר דבס' גופי' א"צ מליחה בשלא נתבשל עדיין דלהמ"י גם בס' בעי מליחה שנית לצאת שאר הדעות ואנו אין מפלפלין רק אם נתבשל שרי ודו"ק · ע"כ הגה"ה] : וכן מוכח בט"ז ס"ק ז' מדכתב דלמ"ד לרכך אסורים הני תרתי ומ"ש המ"ז דכוונתו לי"א שברא"ש ודאי דז"א חדא מדכתב כנזכר בסעיף א' והיינו טעם ב' שהביא שם דאלו· בי"א שברא"ש לא הזכיר שם ריכוך ותו די"א שברא"ש מלי ס"ל ג"כ טעם המרדכי וכמ"ש בגליון ת"ח שם א"כ מה זה שכ' אבל לטעם דלרכך . ותו די"א שברא"ש מלי ס"ל לרכך פ"פ הבשר עצמו או דמה ואז מהני הדחה מועטת ולמה כתב אסורים הני תרתי . ועוד ראי' ממ"ש ט"ז דבדיעבד סומכין על טעם דם שעל הבשר ולטעם זה א"צ הדחה ומליחה . ומ"ש המ"ז דר"ל טעם המרדכי תימא הוא שהרי לא הביא המ"ז כלל עדיין טעם זה . ומאי דקשי' לי' לפ"מ דעבדינן תרתי דסתרי אינו קושיא כי תופסין האחרונים עיקר כסמ"ק לכן שרי הדחה מועטת או ס' דיעבד אבל לכתחלה הא חוששין לכל השטות ובה"מ סמכינן על שאר השטות לומר דאין דינו כדם בעין רק הדחה שאמורה בש"ס הוא מטעם ריכוך או כמרדכי ומש"ה בעי עכ"פ מליחה שנית ולק"מ מה שהקשה בש"ד ס"ק י"ז מ"ש מלא הודח ואין כו' דהתם כיון דסמכינן דאין דינו כדם בעין א"כ צריכים אנו לומר טעמים האחרים על ההדחה שבש"ס לכן ודאי צריך מליחה שנית משא"כ כ"ש ס' : (טו"ע סעיף ד') ועופות צריך למלחם כו' . עוף שבני מעיו לתוכו שלא נקרע כלל ונמלחה כך עי' שו"ת שער אפרים סי' נ"ט ועיין שו"ת נחלת שבעה סי' כ"ז והגופתין עוד התרנגולת קטנים קודם מליחה אסור עיין סולת למנחה כלל ט' ס"ק ט' : (רמ"א ס"ו) לשהות במליחה שיעור שעה כו' · עיין בכור שור פסחים דף נ"ח : (רמ"א סעיף י"א) או לכבוד אורחים . דין איזה נקרא אורחים עיין סולת למנחה כלל ט"ו : (טו"ע סעיף י"ב) ואין לאכלו מעט:

סימן סב (ס"ק א') לפיכך נוקין עליו דמיתה עושה ניפול אבל שחיטה אין עושה ניפול ולכן כ' בס"ק ב' שאינו אסור רק מדרבנן :

סימן סג (ס"ק ה') אלא עיקר הטעם כמ"ש הרב המגיד משום בשר שמ"ה כו' · וסכי מוכח ממ"ש רמ"א ס"ס זה דלדעה ב' המתירין בשר שמ"ה מותר אף בנמצא ביד עובד כוכבים הרי דביד עובד כוכבים נמי ליכא שום איסור רק משום בשר שמ"ה וק"ל : (ס"ק י"א) דרובו ככולו היינו בשוק אבל ביד עובד כוכבים ל"מ רוב טבחי ישראל ובעינן כולו כמ"ש בס"ק הקודם :

סימן סד (ס"ק ב') וכ' הב"ח דל"מ כו' · עיין שמחת יו"ט דף רל"ב : (שם בא"ד) לא כ"מ מידי ודו"ק ר"ל דאפי' היה נוהג חלב בטמאה מ"מ קרא דחלב נבילה דוקא בטהורים מיירי : (סס"ק ע"ו) ועיין לקמן סי' קי"ט · ועי' גבעת שאול סי' י"ב וסי' י"ז:

סימן סו (ס"ק י') נראה מבואר הא כל מה שנתערב אפי' רק א' בא' מותר הפר"ח ומ"י כלל ע"ב השיגו עליו ואוסרין חד בחד עיי"ש וכדעת הט"ז ס"ק ה' : (שם) אבל מה שהקיל מהרש"ל בנמצא על החלמון א"צ כלל כו' · חזר בו ממ"ש תחלה דאפי' נמצא על החלמון חשוב ספיקא וכ"כ המ"י ס"ק י"ג מטעם דדעת הגאונים עיקר וכן מבואר בפי' בד"מ ובת"ח · דינא דתשובות הרא"ש נשאר גם לדידן כיון דנמצא על החלמון וא"כ ב' הדינים שהעתיק המחבר בסעיף זה נשארים כיון שנמצא על החלמון והיינו שכתב רמ"א לשון וכ"ז כשידעינן כו' ר"ל דבהכי מיירי המחבר לפי שנמצא בחלמון אע"ג דבדין הראשון שמהרא"ש מיירי שהתחיל לטרוף ובכה"ג כ' רא"ש דליכא למיחש שמא ממקום אחר בא לשם כו' הובא בט"ז ס"ק ב' היינו רק לחומרא אבל לקולא לא מטיינן לספק ואמרינן כאן נמצא כאן הי' כיון דהחלמון שהדם עליו הוא שלם עדיין וכ"כ במ"ז ס"ק ב' ומכל זה מבואר דבנמצא על חלמון ואפי' שלא במקום קשר לא קרינן ליה וספיקא ונמצא על קשר חלבון ונתפשט חוצה לו נסתפק הט"ז סקי"ד אם להתיר להחשיבו ספק כיון דלהגאונים וסייעתם שרי בחלבון בכל מקום ותו דיש מחלוקת איזה מיקרי קשר אי מקום החד עיי"ש שלא הכריע וקצת איכא למישמע לאיסור מלשון הש"ד שהעתיק ת"ח ריש סעיף ג' מדכ' אע"פ שיש לחוש שמא היה קאתו על הקשר משמע דאי הוי הכי לא הוי חשוב לי' ספקא דרבנן· ויש לדחות דאיהו בלא תערובות מחשיב לספיקא דרבנן לכן לא התיר בכה"ג ודו"ק · והנה במקום הכל כה"ג ודאי יש להתיר מאחר דכ' הב"י דהעיקר כהאומרים דהקשר הוא במקום החד ולא נסתפק המ"י לדעתו אלא במקום החד וק"ל · אמנם לדינא נ"ל להתיר אף במקום החד כיון דשרי להגאונים וסייעתם ועו דאיכא עוד טעמא להתיר כיון דלא מצא הדם עד אחר שנתערב וכבר כ' הש"ך בריש דיני ס"ס דבמקום הפ"מ וסעודת מצוה מותר בלא נודע גבי ספק א' בגופו ומבואר שם בפ"מ דה"ה לענין ספק דרבנן ע"י גלגול ע"ש א"כ כאן כלל לסמוך על האומרים דם ביצים דרבנן והמ"י בדיני ס"ס מתיר בלא נודע אף באין הפ"מ והת"ח כאן שהצריך להא דדם ביצים דרבנן וטעמי' דפליג על ההוא דלא נודע והש"ך כאן שנמשך אחריו היינו לענין מקום שאין הפ"מ ועל המ"י באמת קשה למה הוצרך לטעם דדם ביצים דרבנן וא"כ נראה דמה שהחמיר ת"ח בחלמון משום דאין היתירו ברור כ"כ בעיניו כיון דאינו ספק דרבנן רק ע"י גלגול וא"כ לדידן היה נראה להתיר אף בחלמון מטעם סד"ר ע"י גלגול ולא נודע כדכ' ש"ך מעיקרא וכ"ש מהב"ח סוף סעיף ד' דלהיתירא דרמ"א ראוי להתיר גם בחלמון אלא שא"א להקל במה שמבואר בת"ח בפי' לאיסור וגם בתשובתי ס"ס י"ד כתבתי די"ל דהכא הוי כנודע ע"ש · אבל עכ"פ בחלבון נ"ל להתיר אפי' נמצא על הקשר ונתפשט ודו"ק היטב :

סימן סח (ס"ק א') לפי שהקרום מפסיק · לאו דוקא אלא הטעם מפסיק : (ס"ק ה') ונראה דהרב אזיל לטעמי' שכ' בד"מ וז"ל ול"נ כו' · ר"ל דהב"י הביא סברא ראשונה בשם הר"ן והיש מי שאוסר הביא בשם ר' ירוחם ושאר מפרשים וסיים דאין דעת הטור כהר"ן דהא כ' דין זה במליגה ע"כ · וע"ז כ' הד"מ דר"ן מיירי בהבהוב שמשנה מקומו לא בהטמנה ולא פליג כלל א"ר ירוחם וש"פ וגם הטור לא מצינו דפליג בהבהוב אהר"ן דהא בהטמנה מיירי ובזה מובן דברי הש"ך : (ס"ק ח') סגי בחתכו ש"ו כו' · ר"ל שתי או ערב כמ"ש הרב : (ס"ק י"ג) ויש ריוח לדם של כל הרגל כו' כנ"ל : (ס"ק ט"ו) כמ"ש הר"ן לדעתי כנ"ל · והיינו כי הב"י פי' לדברי הר"ן בהטמנה וד"מ פי' לדברי הר"ן בהבהוב ע"ש : (סס"ק כ"ח) וכן אינו מבליע ומפליט · לענין גדיים וטלאים נ"ל כן כיון שיש בהן חלב אבל לענין עוף שאינו בו רק דם י"ל אף אם מפליט ומבליע שרי לפי שהדם הנבלע יוצא במליחה וכדהביא הב"י דעת כמה פוסקים דכל שלא נתבשל יוצא במליחה וכ"כ ט"ז ס"ק ו' וכוונתו בעוף כן נ"ל :

סימן סט (ס"ק ד') ואז אפי' מה שחוץ לקליפה אסור וכמ"ש בסמוך · ר"ל כמ"ש רמ"א בסמוך לאסור באין הפ"מ עד ס' הרי דהדם בעין מפעפע בכל החתיכה וכאן כ' רמ"א על דין חתך כל נתח ועל דין הכרת טלפים דאם לא עשה כן הוי כלא הודח ור"ל דאוסר עד ס' ובחנם עמד פ"מ בזה ע"ש · ודע דצריך להבין להמחבר דס"ל בסי' ק"ה דמליחה אינו אוסר רק כ"ק איך כ' בסעיף ב' יש אוסרים דמשמע כל החתיכה סא נכי

ממה דהוי דם בעין מ"מ בקליפה סגי וכמ"ש רא"ש פ' כ"ה בדם בעין שנפל על הצלי דאוסר כ"כ ועיין מבוא שערים ד' י"ג ד"ה דאי ובש"ד סי' ק"ה ס"ק ל"א ד"ה ס"ב :

סימן ע (ס"ק מ"ז) ז"ל הת"ח שם כו' · ועיין בסולת למנחה שם מדין רצפת אבנים :

סימן עט (ס"ק ה') ואין לחלק דדוקא נמצא בה אסור כו'. עי' כנ"י סי' ס' :

סימן פא (ס"ק ב') דמי רגלים לחמור כו' · עיין כנ"י דמתיר לחולה שאין בו סכנה :

סימן פד (ס"ק מ"ג) והנמצאים בדגים במעיהם כו' וה"ה במוחם· ועי' סולת למנחה ריש כלל מ"ז :

סימן פו (ס"ק ח') אסור מן התורה דלא פליג כו' · לאו דוקא דאינו רק מדרבנן ומ"מ מחמירין בספקו משום לא פלוג כ"כ פרמ"ג · ונ"ל שא"צ לזה דבשלמא ילדה מיד אחר שנטרפה שרי מדאורייתא כמ"ש ע"ז סק"ו והש"ך מיירי כאן שלא נגמרה עדיין ונגמרה מיד אחר שנטרפה וזה אסור מדאורייתא כדמסיק הש"ס בחולין דף נ"ח דביצה הוי גופא לתרנגולת ונטרפה גם הביצה בטריפת אמה וברור ודו"ק :

סימן פז (ס"ק י') ובספרי האריכתי בזה כו' · עי' שו"ת מנחת יעקב סי' ט"ז : (ס"ק ל"ב) ויש לסמוך בכה"ג על תשובת רשב"א כו' כנ"ל : (ס"ק ל"ו) וצ"ע לדינא כו' · בפרישה סי' רכ"ד ס"ק נ"ד מבואר דבכל דוכתא לא הוי זוז"נ אלא היכא שאין באיסור לבדו ולא אמרינן דכדי להחמיר שאני ע"ש :

סימן פט (ס"ק י') כל הדברים הנוהגים באחרונים כו'. עי' ח"צ סי' כ"ה :

סימן צב (ס"ק כ"ה) אבל בקדרה חדשה ודאי כו' · נ"ל שנפל הטפה כשעדיין לא חם או קודם שנתנו הבשר דאלו כתירוץ הראשון שבס"ק כ"ג לא שייך לפי המנהג · וליכא למימר דהמנהג אינו חושש רק שבתחלה לא עלה הרתיחה ואח"כ עלה משא"כ כאן שנחשוש דבעת בישול הבשר עלה הרתיחה ובעת נפילת הטפה לא עלה ושוב אח"כ עלה להא לא חיישינן דאלו עלה תחלה כיון שעלה שוב לא ירד דז"א דודאי חיישינן ומכ"ש שכתבו האחרונים בריש הסי' לענין כזית בשר שנפל לתוך יורה גדולה דאנן לא בקיאין בענין נח מרתיחתו א"כ איכא למיחש שמא בין וביני דהיינו בעת נפילת הטפה נח ודו"ק היטב :

סימן צג (ס"ק א') א"כ משכחת לפעמים כו' · ועוד י"ל דנ"מ לענין שתי קדרות בס"ס ק"א דהיכא דשניהם בספק מצטרפין א"כ אם בשלו בקדירה זו ועוד בקדירה חולבת ולא נודע איזהו מצטרפין שניהם לבטל קדרה זו · וא"ל כיון שנתערבו הקדרות נעשו שניהם איסור עי' דיני ס"ס אות ד' ה' דהכא כולו היתר ובסי' נ"ח סעיף ד' (ע"ש בש"ך ס"ק י"א) אף למירו באיסור מ"מ י"ל שהקדרות באמת ניכרים רק שאחר שעירוי התבשילים מהם לא נודע איזהו והמחבר לטעמי' דלא נ"כ בשאר איסורים ולדידן משכחת בלא בלא וכיון שהקדרות ניכרים ל"ל שנעשו איסור עיין היטב בדיני ס"ס · נ"ל דגם בנתערבו צ"ע אי אמרינן דנעשו איסור ודוק היטב :

סימן צה (ס"ק כ"א) ירא לי כו' · הצ"צ סי' נ"א והח"צ סי' ק"א פסקו כשו"ע ועיין גבעת שאול סי' י"ט ועיין פר"ח או"ח סי' תנ"ב סעיף ה' ועיין כנ"י סי' כ"ה הסכים לשו"ע :

סימן צח (סס"ק ב') אבל במין בשאינו מינו כיון דאיכא למיקם כו' עי' כנ"י סי' מ"ו י"ג : (ס"ק ד') לא שרינן אלא ע"י עובד כוכבים· עיין כנ"י סי' ל"א : (ס"ק ה') מ"מ נ"מ לענין האומר קונם בשר ויין כו' · עיין בכור שור חולין דף נ"ז :

סימן צט (ס"ק י"ד) אבל בבב"ח א"א לחלק בהכי כו' · וה"ה בי"כ דדמי לבב"ח עי' ש"ך סי' קל"ד ס"ק ט"ו :

סימן קב (ס"ק ז') והכי מוכח נמי לפע"ד כו' · עיין גבעת שאול סימן נ"ח :

סימן קג (סס"ק ט"ז) ואין דבריו נראין · וכן נ"ל מוכח מסי' נ"ד סעיף ז' ע"ש דסכין שאינו ב"י סגי בקליפה וק"ל :

סימן קה (ס"ק ב') ויתחיל להרתיח והשוה דין חומץ כו' כנ"ל : (שם) דבחומץ לא הוי כבוש אלא מעל"ע כו' · המג"א החמיר בחומץ חזק הרבה וכן ראוי להורות עי' שפתי דעת כאן אות ג' : (שם) ותימה כיון דלא נעשה כבוש כו' · עמנ"י כלל ב' ס"ק ז' ובסולת למנחה שם : (שם ס"ק ה') דאע"ג דכלי שני אינו מבליע ומפליט אבל בכ"ח מבליע וכן כו' כנ"ל : (ס"ק י"ח) שאוסר במליחה וצליה כו' · אין כוונתו לומר דהוי איסור מחמת עצמו אלא (דברי הכל) בלוע כמ"ש הט"ז ס"ק י' בשם רש"ל אלא דמליחה וצליה טבעם להוציא דם ולכן הוי אז גוף האיסור ודוקא בעת מליחה ובעת צליה בעודנו על האש ונוטף דם ממנו אבל חם בחם אינו אוסר דהוי בלוע ולכן כתב רש"ל דדם של עצמו הוי בלוע ואינו יוצא בלי רוטב כיון דבלא"ה רש"ל ס"ל דהאי דינא דבלוע אינו יוצא בלי רוטב הוא רק בחם ולא בצליה ומליחה כמ"ש הש"ך בשמו בס"ק זה· נמצא ש"ך כאן וט"ז בסק"י לא פליגי גם לא פליג ש"ך אמה שכתב הט"ז בס"ק ט' דכבד או בשר שנחסר מחמת שנמלח בכשה"מ וה"ה לא נמלח כלל אינו אוסר והיינו בחם לא בעת צליה ומליחה וכ"ז ברור · מיהו קק"ל לפמ"ש הט"ז בס"ק כ"ו דדם הוי שמן א"כ למאי כ"מ הביא בשם רש"ל דהוי בלוע וכן למה פסק בס"ק ט"ז דאינו אוסר כלי לפי שהוא בלוע הרי אוסר שפיר מחמת שהוא איסור שמן · וצ"ל דבאמת דם כחוש הוא ובס"ק כ"ו לא אמר אלא דשייך בו שמנונית מש"ה בעי ס' דאין בקיאות משא"כ לענין בלוע דאנו בקיאין אין דם יוצא מחתיכה לחתיכה : (ס"ק כ"ב) אורז או דגים שנבלע בהם כו' · עי' סימן נ"ד בט"ז ס"ק י"ז ומש"ש :

סימן קז (ס"ק א') הרוטב מערב הטעם כו' · עיין גבעת שאול סימן נ"ח :

סימן קט (ס"ק ו') ואפילו ליכא רוב אלא בהנך תרי כו' · עיין מ"י ריש כלל נ"ט ובסולת למנחה שם :

סימן קי (ס"ק ב') דדוקא בעבודת כוכבים שתופס דמיה כו' · עיין כנ"י סימן נ"ח : (ס"ק י"ד) ויש ספק אם היתה הודאי טרפה במקולין זו כו' · ר"ל אם לקח טרפה או כשרה אבל ודאי היתה אז הטרפה : (ס"ק כ"א) ובסי' אפי' שלא במינו מרובא כו' · כגון ט' חנויות מוכרות בשר שור כשר ואחת מוכרת בשר שלה טרפה ואח"כ נמצא קרום א' של מוח מנוקב או כדומה ואינו ידוע אם שור אם שלה נמצא איכא למיחש דלמא השלה טרפה והוי אינו מינו אפ"ה שרי בפירש ועיין בש"ך ס"ק א' זה נראה לי ברור מיהו לשיטת הרא"ש שהביא בס"ק י"ז ליכא לאשכוחי להך מלתא דהא בכה"ג הרי האיסור אינו ניכר במקומו אלא נתערבו החנויות דאין ידוע באיזה כשר ובאיזה טרפה וא"כ אפי' פירש אסור להרא"ש ונ"ל לדברי הש"ך כאן לדעת החולקים על הרא"ש כן נ"ל ברור ובפרי מגדים לא דק ע"ש ודוק היטב : (ס"ק כ"ב) דהא קאמר שהלוקח משמע ישראל ועוד דאם איתא כו' כנ"ל :

מבושל אלא צלי כו'. אי מותר ליתן כלי תחתיו לקבל שמנונית עיין גבעת שאול סי' ב' : (שו"ע סעיף ט"ז) אלא בכלי מנוקב כו'. עיין סולת למנחה כלל י"א דין ג' מעוברי דרכים שמולחין בשר וכורכין בבגד ששתן :

סימן ע (רמ"א סעיף ו') בשר שנפל לתוך ציר שעל הקרקע כו'. עיין מ"ב סי' ס"ד :

סימן עב (רמ"א סעיף ג') ואם אין שלם כו'. עיין תשובת ב"ח החדשות סי' כ"ג :

סימן עה (שו"ע סעיף א') אין מחזיקין דם כו'. אי מחזיקין דם בעור בהמה עי' ט"ז סי' כ"ג ס"ק ו' ומש"ש : (ט"ז ס"ק א') הוא במקום קיבה בבהמה כו' כנ"ל : (שם) דהא כ' הטור בסי' מ"ט וב"י כו' כנ"ל : (שם) דהא כ' הטור בסי' מ"ט כל הטרפות בבהמה כו' כנ"ל : (רמ"א סעיף א') אך יזהר שלא למלחה עם בשר כו'. עיין סולת למנחה ריש כלל ט' :

סימן עו (שו"ע סעיף ו') לקבל שמנונית הנוטף כו'. ובכבד עיין סולת למנחה כלל ט' דין י' :

סימן עז (שו"ע סעיף א') עופות או גדיים כו'. עוף שנמלא עם זפק ונתבשל. עיין כנ"י סי' כ"ו להתיר דלא כהמנ"י :

סימן פא (שו"ע סעיף ב') גבינות וכו'. עיין בכור שור חולין דף י"א :

סימן פב (שו"ע סעיף ב') כל מי שהוא כו'. עיין כנ"י סי' כ"ד ועי' דין זווילדע עופין בסולת למנחה כלל ס"ו : (ט"ז ס"ק ז') ראיתי להזכיר תרי מלתא כו'. עיין בכור שור חולין דף קל"ט :

סימן פג (רמ"א סעיף ד') ראש לחש ושדרה. ר"ל חוט השדרה שהוא אינו כדג טמא :

סימן פד (שו"ע סעיף ה') תולעים הנמצאים בקמח כו'. עיין חדושי רז"ה סי' כ"ג ועיין סולת למנחה כלל מ"ו דין י' : (רמ"א סעיף ו') תולעים הגדלים כו'. עי' סולת למנחה כלל מ"ו : (שו"ע סעיף ט') דה"מ שלא נמצאו אלא א' או ב' כו'. עי' בכור שור חולין דף נ"ח ועוד שם בסוף כל הספר ובמנחת יעקב כלל מ"ו ס"ק ט"ו ובסולת למנחה שם : (ט"ז ס"ק ט"ז) כ"כ שאותן שלקחו קודם שנודע שיש שם מילווין כו'. עי' ת' ב"ח החדשות סי' כ"ג :

סימן פו (שו"ע סעיף א') אם אמר לו של עוף פלוני הוא כו'. עי' כנ"י סי' כ"ד ובכור שור ע"ז דל"ט :

סימן פט (ס"ק ג') אדרבה מכניס עצמו לאכילה כו'. עי' בכור שור חולין דף ק"ה שחולק ע"ז :

סימן צ (ס"ק י"ג) וכשא"מ דנקט כו'. כוונתו מה שהזכיר תחלה שמשהו בכלי מנוקב הוא משום דם ולא משום החלב דאע"פ שנעשה כבוש בתוכו הט"ז לשיטתו בס"ק הקודם :

סימן צא (ס"ק ב') עם המי מלח והוכלים בקערה שלהם כו'. כוונת דבריו דהט"ז ס"ל דאע"ג דבעי הדחה במניח בכלי איסור היינו לכתחלה אבל דיעבד שרי וכן מבואר להדיא מדבריו בסק"א דהכא כו"ע מודים אפי' הריב"ש דפליג בקליפה. והטעם כ' משום דאזיל לשיטתו דמפרש בסק"ג דמיירו שהכלי נקי וא"כ ההדחה הוא חומרא בעלמא לכתחלה ולזה כ' כאן דמי המלח דליכא בהו הדחה נאסר כולו ר"ל לכתחלה ולכן אין להניח לכתחלה והביא בשם הת"ח דבעת הדחק הוי דיעבד ומותר להשים בכלי שלו לכתחלה והפר"מ נדחק בזה ע"ש ודו"ק : (ס"ק ז') נמצא ע"כ דס"ל שכל שאינו קולף אוכל איסור כו'. אין זה קושיא די"ל דהוא כיס"ש דוקא דסכינא מבליע הרבה כמו רותח גמור מדינא והא דאינו אוסר רק כ"ק טעמא אחרינא הוי כמ"ש הטור סי' ק"ה הובא בט"ז שם ס"ק ד' שאין רותח יותר רק כ"ק אבל עכ"פ שיעור כ"ק נאסר כולו מדינא משא"כ היכא שכולו רותח ואינו אוסר רק כ"ק הוא חומרא מדרבנן ודו"ק :

סימן צב (ט"ז ס"ק י"ט) לזה אמר שמא נתפשט כו' עד שלא יהא ס' בתבשיל כו'. ר"ל דמה"ט לא מהני ס' פעמים ס"א כיון שלחלוחות אינו מבטל. וק"ק הרי בריש דבריו כ' דהטעם דלחלוחות אינו מבטל דלמא אין בו רק מעט לחלוחית א"כ ס"פ ס"א עכ"פ תוסר ממ"נ דאם יש הרבה לחלוחית כבר בטל ואם יש מעט בטל עתה. וי"ל דהט"ז אזיל לשיטתו דפסק בסי' צ"ח דגוף החרס נ"נ ועכ"פ לענין ביטול הטפה דוקא לחלוחית מבטל מש"ה חיישינן דלמא מפעפע בחלק גדול והלחלוחית בו מעט מש"ה לא מהני ס"פ ס"א. והש"ך פסק דמהני ס"פ ס"א לשיטתו דגוף חרס אין נ"נ כן נ"ל. והפר"מ נדחק ולפע"ד כמ"ש ודו"ק היטב : (רמ"א סעיף ח') ולכן תולין בשר כו'. עיין תשובת ב"ח החדשות סי' כ"ד : (שו"ע סעיף ט') אבל חלב מהותך כו'. ע' סולת למנחה כלל נ"ה ס"ק י"ט :

סימן צד (ס"ק י"ג) בד"ה שוב ראיתי באסו"ה כו'. שצריך נטילה של כו' כנ"ל : (שם) והמיקל בזה אינו אלא מן המתמיהים . עיין בכור שור חולין דף קי"א : (ס"ק י"ד) דכדבר יבש ליכא דפנות המקדרות ומבשל מש"ה כ"ז שהיס"ב כו' כנ"ל : (שם) והדוחן בלוע מחלב כו'. ל"ד בלוע אלא ממש יש בו דא"כ אין הכף נאסר ועי' סי' ק"ה בש"ך ס"ק כ"ב :

סימן צה (רמ"א סעיף ב') או שדכו תבלין במדוך של בשר אם אכלו בחלב אוסר כו' · כ' דמיירי דוקא שטעם התבלין נרגש הרבה בחלב עד דכל החלב הוי ד"ת וכמ"ש ט"ז בסי' ק"ג דאל"כ הוי כההוא דס"ס קל"ד בשמים הבלועים מיי"נ עיין סי' קכ"ב בש"ך ס"ק ב' ובגבעת שאול סי' י"ט ודו"ק היטב:

סימן צו (שו"ע סעיף א') בסכין של בשר ב"י כו'. אם חתכוהו אח"כ בסכין חלב אי נאסר הסכין עיין משבצות זהב או"ח סי' תמ"ז ס"ק י"ג ובאשל אברהם שם ס"ק ל"ב ובמנ"י כלל ס"א ס"ק כ"ו . ועיין עוד במג"א סי' תנ"א ס"ק ל"א וס"ק ל"ה ובאשל אברהם שם ובאבן עוזר שם סי' זה סעיף ג' :

סימן צח (ס"ק ב') דהא בסי' מ"ב גבי מרה כו'. עיין מ"ז סי' נ"ה ס"ק ט"ו : (ס"ק ח') אלא חומרא נוספת יש בכ"ח מדע דאמרינן בי' כלי נ"נ כו'. צ"ע נהי דנ"נ וכי עדיף גוף חרס מגיד עי' סי' ק' כ"ש כלי דאין לה פליטה מגופה רק הבלוע בה כמבואר בסי' ק"ה סעיף ז' · ובכר"ש צ"ע ע"ש בט"ז ס"ק ח' שם א"ש דעצמות כ' שיש בהם לחלוחית אלא שאינם בכלל האיסור כיון שאינם ראוים לאכילה ממילא כשנ"נ אוסר לחלוחית שלהם אבל בכלי צ"ע. והגע בעצמך כלים אסורים שאין בהם בליעת איסור כגון של אליל מבואר בכל סי' קמ"ב דאין אסורין רק משום שאסורים בהנאה אבל מטעם פליטה לא דאל"כ סכין חדשה של ע"ז ע"ש בסעיף כ' שוחטים לכתחלה כיון שהוא מקלקל ויתנה אסור משום פליטה הרי בחדשה אינה אוסרת משום פליטה ממילא נהי דכ"ח נ"נ מ"מ כשיש ס' נגד הבלוע בה מה איסור יש בזה וצ"ע :

סימן צט (שו"ע סעיף א') עצמות האיסור מצטרפין כו'. ואם מצא עצם לבד בתבשיל חלב בלא בשר ובלא מוח עיין שו"ת מנחת יעקב סי' ט' דאוסר דחיישינן שהיה שם מוח ע"ש : (ט"ז ס"ק ה') דכבר נתרכה או נתפלע כו' כנ"ל :

סימן ק (שו"ע סעיף ד') ג' תולעים כו'. עיין בכור שור חולין דף נ"ח :

סימן קא (ס"ק י"א) בעל ממנה התשיבות כו'. עיין בכור שור חולין דף ק' : (שם סעיף א') מדמין שומן כו'. עי' ח"צ סימן ל"ט : (ס"ק ט"ו) וכ' באו"ה כלל נ"כ עתה כו'. ע' ח"צ סי' ל"ט :

סימן קג (ס"ק ב') דכשהן בעצמם פגומין וסרוחין כו'. היינו בריי' מבוארת שנסרחה ובטל חשיבותה ואף גופה בטל אבל נמלה וזבוב וכיוצא שפגום מתחלתו לא בטל גופו כמבואר בסי' ק' . ונמלה שנסרחה פי' באחרונים שנחלקו אי גופה בטל די"ל כיון דבלא"ה היא פגום ואפ"ה לא בטל שוב אין חילוק בין סרחון דידה לסרחון דאתי להו מעלמא וק"ל : (רמ"א ס"ב) נאסר התבשיל השני כו'. אע"ג דהוי נ"ט בר נ"ט האיסור למאכל ומשם לקדרה ועדיין פגום וכמו שכתב בט"ז ס"ק ו' ע"ש. מ"מ בנ"ט בר נ"ט בעינן שיהיה טעם ראשון בכלי מיהו נה"כ הסיג על ט"ז הנ"ל ע"ש וא"כ אין ראיה דצריך טעם ראשון בכלי ודו"ק : (שם) אם לא היה בו ס' נגד האיסור הראשון כו'. נ"ל דה"ל נגד כל האיסור אלא לפי תקון דגם במאכל הראשון נשאר מן האיסור כמ"ש ט"ז סי' נ"ב ס"ק כ"ד וע"ש במ"ז וק"ל : (שו"ע ס"ה) כל קדרה כו'. דין זה דוקא בכלי אבל אוכל שקבל טעם הוי כי' תמיד נבלה ואוסר אף אחר מעל"ע הרבה שפתי דעת סי' נ"ג ס"ק ד' : (שם) וכיון שעבר עליה מעל"ע כו'. והיכא דיש ספק אם בישל בקדרה זו האסורה או דיש ספק אם היה בדרך שנאסר כגון אם היה יס"ב וכה"ג יש לסמוך אדעת ר"ת דלינה לילה פוגם מ"ז סי' נ"ה ס"ק ד' : (סס"ק ו') וכאותו תבשיל היה האיסור נבלה א"צ אלא כו' כנ"ל :

סימן קד (ס"ק ב') וגבי עכבר נמי אינו יכול להפרישו כו' כנ"ל :

סימן קה (ס"ק א') או חרס דקי"ל כו'. היינו כ"ח ישן ששבע לבלוע אבל חדש בולע מיד בלונן ובכ"ח גלייזירט חדשים יש להקל במקום הפסד קצת כ"כ האחרונים : (שם) כשנותן בו יין אבל באמת כו' כנ"ל ותיבת ושכר ע"ש : (שם) ולפי הנראה דאין לאסור בדיעבד מה שנשרה או נתבשל כו'. דתמיד יש ששים כמה שבכלי נגד כדי קליפה של כלי : (רמ"א סעיף א') וספק כבוש כו' · אם נכבש חלב במשקה אפשר להקל בספק פמ"ג סי' ס"ד : (שם) דאזלינן לקולא כו' אבל לא יבשל החלב אח"כ פרמ"ג שם . ונראה דגם בבשר עוף כך הוא אע"ג דאח"כ הוא ג"כ דרבנן עי' סי' נ"ח מ"מ עתה הוא תרתי דרבנן ולמה נוסף עליו איסור וצ"ע : (שו"ע סעיף א') שיתננו על האור כו' · (דוקא באוכל) אבל להפליט מכלי בעינן מע"ל כמבואר בסי' ס"ט ולהבליע (בכלי) להש"ך בסי' ס"ט מבליע ולהט"ז שם אינו מבליע ועי' פרמ"ג שם וכאן : (שם) אלא כדי קליפה כו'. מבואר דגם בחומץ אי לא שהה שיעור כבישה אפ"ה בעי קליפה וכן מבואר בהדיא בהתנצלות הב"י שבש"ך סק"ב. אבל פר"ח אות ד' פסק דבחומץ פחות משיעור כבישה לכל מר כדאית לי' או מעת לעת או שירתית אפילו קליפה לא בעי ודוקא בציר בעי קליפה מטעם נולה דאית בי'. ולכאורה יש קצת ראי' דגם הש"ך ס"ל כן אע"פ דלא פליג בהדיא בסק"ב והוא מדלא כ' בסק"ג לגבי נ"מ בחומץ מזה משמע דהש"ך לא ס"ל להלכתא כהב"י בהא והב"י לגלמי' ס"ל כן משום דמדמה חומץ לציר לגמרי אבל הש"ך כיון שחלק עליו בס"ק י"ב דלא דמי א"כ הא נמי לא דמי ולא צריך קליפה כן נ"ל ויש להקל במקום הפסד או במקום שא"א לקלוף ודו"ק היטב : (שו"ע סעיף ב') אבל חום של כ"ש כו'. ואם דבר חריף בכלי שני עיין סימן ס"ט ובש"ד שם ס"ק נ"ד ע"ש : (שם) שהיס"ב מבשל כו'. עי' בכור שור חולין דף ק"ג : (שם) ליזהר בדבר לכתחלה כו'. עי' סולת למנחה כלל ל"ג דין א' : (ס"ק ה') דהגונן צריך קליפה כו'. לאו דוקא הגונן אלא שניהם צריכין קליפה והמשך דבריו דרמ"א כ' דין זה אבל זה דאין א' מקרר לחבירו ולא מחממו אלא זה נשאר קר וזה חם ואוסר תמיד כך בין היתר חם ורש"ל ס"ל דזא"ז דמי ממש למליחה דמבואר לקמן דלא שייך בי' דין תתאה גבר דאין זה שייך רק בתולדת אור שטבעם שהתחתון מקרר או מחמם משא"כ במליחה במלית נשאר רותח והתפל נשאר קר ע"ש א"כ דין זה אבל זה דמי ממש למלית ויש בו חומרא וקולא דבאיסור חם דמי לטעמת מלית והיתר תפל ואוסר ההיתר כלו והוי חומרא. ולהיפך הוה כטהור מלית יש בו קולא דאפילו כדי קליפה אין צריך אלא שאינו סומך על סברתו לקולא רק לחומרא כל זה הוא דברי רש"ל והט"ז הסכים לדבריו ובכדי דלא תימא דהוי כתרי מילי דסתרי כיון דבאיסור חם מדמינן למלית לכן כ' הט"ז דהא גם במליחה פסק רמ"א להחמיר בטהור מלית בנוגעין אם כן לא הוו תרי דסתרי אבל במקום הפסד מקיל שם רמ"א בטהור מלית לכן גם כאן לא"צ קליפה כן נ"ל כוונת הט"ז. ולפי זה לכאורה באיסור חם והיתר קר יש לומר דאוסר אפילו בה"מ ויותר נראה דמה שכתב ט"ז במקום שאין ה"מ אכולא מלתא קאי דגם באיסור חם שרי בקליפה בה"מ כרמ"א ובאי' דאי כדפרשתי תחלה למה כתב הט"ז הפסד מרובה דהא בטהור מלית התיר רמ"א בסעיף י' בהפסד סתם ולא כתב הפסד מרובה לכן נ' דאכולא מלתא קאי דבהם יש להתיר בקליפה באיסור חם וכן אפילו בהותר חם עכ"פ קליפה בעי אפילו בהפסד מרובה אף על גב דבמליחה שרי בהפסד מ"מ הכא אסור כרמ"א כיון דהט"ז עצמו לא סמך אסברתו להקל וגם תרתי דסתרי לא הוי כיון דבה"מ מקילין באמת באיסור חם כדברי הרמ"א והכן : (ס"ק כ"ו) ולא כרמ"א באו"ח שלא הצריך כו' אכן הט"ז עצמו באו"ח סימן תס"א ס"ק ה' הסכים לרמ"א דלא צריך ס' ולא כרש"ל ע"ש :

סימן קט (ס"ק ב') איסור דאורייתא בבישול וקשה לי שקודם הבישול כו' כנ"ל :

סימן קי (שו"ע סעיף ג') או ביד עובד כוכבים כו'. עיין כנ"י סי' כ"ה : (ט"ז ס"ק ד') פי' אפילו אם פירש כו'. לא כתב זה רק לדינא והמחבר לא סבירא ליה כך עיין טורי זהב סק"ו · (שו"ע ס"ו

ס"ז) אבל אם פירש כו' עיין כנ"י סימן כ"ד ובכור שור חולין דף ק': (רמ"א ס"ו) ונמצא ביצה ביניהם כו'. עיין כנ"י סי' כ"ד : (ט"ז ס"ק ז') דמאי שנא כיון שנתנו ע"ז שם קבוע כו'. ר"ל הרשב"א ומחבר מתירין פירש ממילא שלא בפנינו אפילו דאין שם היכר לכן נ"ל חילוק זה דגזרי שמא יקח הוא רק בקדשים מה שאין כן פירש בפנינו מדינא ה"ל קבוע בלא גזרה עיין ש"ך ס"ק ס"ב אין חילוק בין קדשים לחולין. ואחר כך כתב ומה שכתב הטור כו' ר"ל טור ורא"ש אוסרים בממילא שלא בפנינו עיין ט"ז ס"ק ו' הרי דאפי' גזרה איתמר בחולין לכן נ"ל חילוק דהיכר דכל שהוא בפנינו בידים יש היכר וזה ברור דבלאו הכי דבריו סותרים זה את זה ודו"ק היטב : (ס"ק ט') כן הוא בטור כו'. לשון הטור ודוקא לאוכלן שתים שתים אבל אחד אחד או שאכלן כולן אדם א' לא : (שם) דלא כתוספות שמחלקים ביניהם כו' כנ"ל : (ס"ק י') והרשב"א ס"ל כרבינו תם כו'. לענין ב' תערובות אבל ספק אחד בגופו סבירא ליה דאע"ג דמדינא מותר ראוי להחמיר כנ"י משום הכי כתב אם פירשו המועט אפילו בפנינו דבהאי גווני מודה הרשב"א דאסור עיין ס"ז מכל מקום כה"ג שפירשו אע"ג דלא הוי פירש גמור כיון שהוא בפנינו מ"מ אוקמינן אדימיה כר"ת : (ס"ק י"ד) כלל העולה כו'. עי' כנ"י סימן ל"א : (ס"ק ט"ו) בד"ה העולה כו' שהיה בחזקת שאינו שחוט כו'· עי' גבעת שאול סימן ו' :

סימן קיא (ש"ע ס"ח) הציון לכש"ך ס"ק ה' נ"ל בשורה אחרונה קודם ואין ידוע כו' :

(שם) שהלוקח מן הקבוע דהא מזכיר מקודם כו' כנ"ל : (ס"ק ל"ג) ודלא כהרשב"א כו' · ר"ל דרשב"א לא התיר לעיל ס"ק י"ד אלא מטעם דהוי כמו פירש ממילא משמע דלמאן דאוסר פירש ממילא נ"ז אסור אלא דאפי' למ"ד זה מותר בלקח קודם שנולד הספק דלא גזרי' כה"ג ובט"ז ס"ק ד' משמע דס"ל דזה בזה תלוי ע"ש : (ס"ק ל"ז) דודאי כאן דברי הרב אמתיים כו'· ר"ל דאזיל כאן כשיטת רשב"א דפירש ממילא אפי' במקצת מותר ודוקא מתכוין אסור משום שהוא בפנינו ופירשו כולן הוי כשלא בפנינו אכן בת"ח כ' כן על הטור והוא אוסר פירש ממילא אפילו שלא בפנינו ועיין בס"ק ל"ה זהו המשך דבריו : (שם) ולפענ"ד דעת הרב דאע"פ כו'· עיין כנ"י סי' ל"א: (ס"ק מ"ז) צריך לאכול ארבע כו'· ובסולת למנחה כלל מ"ג דין ל' הביא בשם המג"א סי' תרע"ג ס"ק י' דסגי בג' ע"ש : (ס"ק נ"ה) וכן בספק איסור שנתערב כו'· עי' כנ"י ס"ס ל"א : (ס"ק ס"ב) וכ"מ דאלו כו'· ר"ל דלכאורה לא נ"מ כלל דבאיסור תורה בכל דוכתא ספיקו מן התורה עיין ש"ך ס"ק ס"ג אות כ"ה ואיסור דרבנן ספיקו מותר בלי תערובות מלבד גבינה: (שם) כיון שהוא מן התורה כו'· ר"ל וטעם תחלה כמ"ש רמ"א ועיין ש"ך ס"ק שאח"ז והמחבר סליג בהא · ואח"כ כ' או אסור כו'ומודה המחבר :

דיני ספק ספיקא (אות א') כיון שהספק הראשון אסור מן התורה כו'· עיין בכור שור חולין דף ע"ד : (אות ט"ז) זה נתבאר לעיל זימני טובא כו'· וכ"ה בתוס' ע"ז דף מ"א ע"ב ד"ה ומכניסה אבל ברש"י שם ד"ה דעבד לא משמע כן ע"ש : (אות י"ז) ואסרוהו חכמים מחמת המיעוט הוי כודאי איסור כו'· עי' שמחת יו"ט דף מ' : (אות נ"ב) לא הוי ספק · אסור כה"ג בספק דרבנן וקצת נ"ע בסי' ר"א ע"ש בש"ך ס"ק קמ"ד : (בקצרים אות כ"ח) היו כאן ט' · עיין כנ"י סי' נ' :

הגהות וחדושים

עתיקות נעתקות ע"י הרב הגאון הקדוש כקש"ת מו"ה יקותיאל יהודה טייטילבוים שליט"א אבדק"ק סיגיט בעהמ"ח ספר ייטב לב עה"ת מכת"י של אבי אביו הגאון הגדול רשכב"ה כקש"ת מהור"ר משה טייטילבוים זצללה"ה אבדק"ק אוהעל יע"א בעהמ"ח ספר ישמח משה עה"ת ושו"ת השיב משה :

סימן א (מחבר סעיף ה') אם עושה אותם. נ"ב נ"ל אותו: (ש"ך ס"ק כ"ד) נ"ב עי' לקמן בסי' קכ"ז בש"ך ס"ק ל"א ונ"ע: (ט"ז ס"ק י"ד) בס"ד· נ"ב וכנ"ל דמתחי' קמ"ל אפי' בתרתי לטיבותא אסור לכתחילה בלא אחרי' ובסיפא קמ"ל דלכתחי' לא ישחוט כאינו אומן אעפ"י שהוא מומחה :

סימן ב (ט"ז ס"ק י"ד) דיליף מדבר ואינו שומע כנ"ל : (ש"ך ס"ק ו') נ"ב ועפי"ז נ"ל ליישב מה דקי"ל בגמ' חולין דף ג' ע"ב שם כולהו כרבה בר עולא לא אמרי א"כ לדידן דמסתבר בדעת הרבים נשאר המשנה בתימא דהכל לכתחילה ושחיטתן כשרה בדיעבד דלאביי ורבא וכ' אשי קשיא וכולן ותירץ דרבינא אינו עולה יפה לפי הדין ותי' דרבה בר עולא נלע"ק רבים חולקים אסברתו ולכ"ב אדינו וא"כ המשנה קשה לדידן ועפי"ז אתי שפיר דמתוקמא המשנה לדידן במומר לעבודת כוכבים ודלא כר' אשי לענין בדיקת סכין אלא לענין בדיקת עצמו וכתי' רבינא באינו מומחה וכר' אשי לענין בדיקת סכין וזה כפי' עולה יפה אליבא דהלכתא ואין להקשות אמאי לא מתרצים כולם כן י"ל דלא סבירא לי' הא דרבא וא"כ אסור ליתן לו לשחוט כמו שמתרץ הגמ' אהא דאביי וא"ל דא"כ הוי לן לפסוק דלא כרבא בהא דרבים חולקין עליו ז"א דרבינא אינו מוכח דחולק דלפי שיטתו מתורץ בתי' סב"ל אף בלא מומר ולא מוכח רק מרבה בר עולא א"כ הוי אביי ורבה בר עולא תרי לגבי תרי רבא ור' אשי וקיי"ל כרבא לגבי אביי וכר' אשי דבתרא הוא והא דלא מוקי ר' אשי כך היינו משום דלא דייק וכולן · וא"כ מ"ל ע"י בדיקת סכין או ע"י בדיקת עצמו והא דמק' על ר' אשי מוכולן דלתא מוקי כמו שפירשתי היינו משום דר' אשי בעצמו פי' וכרבא והן דברי ר' אשי בעצמו כמו כל התירוצים של כל האמוראים מפרשים דבריהם וכן בוודאי דברי ר' אשי וכונתו את דאמורא צריך לפרש דבריו ולא לסתו' אלא ודאי דהן דבריו אך דהגמ' מפרש באמצע דבריו קאמר למאי וכן איתא בכל הש"ס · ולפי"ז מיושב קושי' התוס' שם ד"ה מ"ש דפליגא גדולה היא ותי' דחוק ולפי מה שכתבתי א"ש דתרווייהו הו"ל לאוקמי כשמעתי' חדא בבדיקת סכין וחדא בבדיקת עצמו דיותר טוב לאוקמי בדבר אחד ודו"ק :

סימן יט (ש"ך ס"ק ג') בס"ד דצריך לברך ע"כ· נ"ב נ"ל אח"כ במקום ע"כ :

סימן כג (מחבר סעיף ב') נ"ב נמחק מן היתה עד וישחט :

הלכות טריפות

סימן לג (ש"ך ס"ק ד') נ"ב יעוין בגמ' חולין דף כ' ע"ב דמק' לזעירי וכי מתה עומד ומולק פי' רש"י ד"ה וכי לאחר שהיא כמתה וכו' עיי"ש דמבואר משם דכל זמן שלא הוי נבלה רק טרפה לא שייך לקשות וכי עומד ושוהה או עומד ומולק וא"כ לפי"ז אם נקיבת הוושט במשהו הוי נבלה מחיים קשה לאחר ששחט בה משהו הוי כמתה עומד ושוחט בה רוב הסימן [אלא וודאי דלא הוי נבילה מחיים] רק טרפה רק לאחר שחיטה הוי נבלה משום דאין השחיטה מועלת בה [והוכחה זו מוכחת יותר] מכל הוכחות של' האחרונים בענין זה ודו"ק: (מחבר סעיף י"ח) נ"ב כתב בתב"ש ונ"ל דסק שניקב נגד לבון הטור ואיזה נגד כל שנמתח עמו פי' ממקום שמתחיל לשכב כלפי הוושט ונעשה על הוסק ככיסוי קדירה עכ"ל עכ"ד התב"ש :

סימן לד (ש"ך ס"ק ד') נ"ב וצ"ע דלפי פי' זה נשאר ק' התוס' בח"ע דף מ"ג ע"א ד"ה כנך דאפסקת של' שם וא"ת אמאי לא חשיב חסרון הגרגרת דהוי כאיסר ומה שתי' לא יתכן לפי' זה דאף אם יפסק הוי נסדקה דודאי לי"ג דמשום שהנקבים עומדים באורך או באמצע כאיסר יפסוק ברובו א"נ דיפסוק באורך או באמצע ואמאי טרפה א"ו משום דחסר הוא טרפות בס"ע וא"כ ק' ונע"ג ודו"ק :

סימן לה נ"ב עי' סעיף פ' בהג"ה מה שמחלקין בהא דסעיף ד' (ר"ל דהם אינו חולק הרב) י"ל דהתם שאונה החסירה בסוף ששולי האומה הוי חלוף דהאומה למעלה והאונה למטה משא"כ ביתרת לא הוי חליף כיון שאינו מעלם האונות ועי' בשמ"ת שכ' אי האומה למעלה או האונות למטה הוי חליף וטרפה : (ט"ז ס"ק ה') אחר תיבת וויינקביילי נ"ב חסר ואף אם הוא אדומה בלא אדומה כשרה : (ט"ז ס"ק ד' בס"ד) אחר תיבת מלאה מוגלא· נ"ב הסר והי' כחוט שחור :

סימן לט (ט"ז ס"ק ה') אחר תיבת לאפוקי נראה· נ"ב הסר ולתנדקי' בנפיחה : (ש"ך ס"ק ל"ג) נ"ב ואני הוכחתי דפי' רש"י עיקר דפסחים דף י"ח שם כגון שביתה פרה של זבחי שלמים ודו"ק עיי"ש בפי' רש"י מיהו י"ל כמו דפי' רש"י בחולין דף ל"ו ע"ב דלהכי נקט זבחי שלמים משום דקרא בשלמים קאי ודו"ק· ועי' ברמב"ן סוף הל' י"ט דגירסת ר"ח הוא בגמ' דאי איכא סירכא משתמשי ובספרים שלנו משום סירכא דמסכת עיי"ש וממילא יובן דגי' הרי"ף בגמ' כגי' הר"ח ובודאי דלגירסתם צריך לפרש הא דאמר בפסחים כגון שביתה פרה של זבחי שלמים כמ"ש :

סימן מא (מחבר סעיף ה') או מרודדי· נ"ב ועי' בגמ' חולין דף מ"ו ע"א ברש"י ד"ה מרודד מרוקע עכ"ל ונ"ל שנ"ל מרוקע שהוא מגוזרת וירקעו פחי זהב בפ' פקודי דמתרגמי' ורדידי ולפי"ז פירושו דמרודד הוא שנעשה שטח דק יותר מן הרגילה וז"ב ע"ש ברש"י ד"ה הנ"ל של' וגרע מהרגילה ודו"ק · ס"ד ש"ך ס"ק ח' ועי' לעיל ס"ק ג' וסי' נ"ה מ"ש מזה נ"ב וסי' נ"א: (ט"ז ס"ק ד') בס"ד דרך כניסתה סיסה כאן וכאן נ"ב נמחק כאן: ונקבה בסמפונות הלב לכבד נ"ב בסמפונות הלב תוך לכבד : (ט"ז ס"ק ס') אחר כו' שם לתלות בקוצה · נ"ב בקנה :

סימן מב (ש"ך ס"ק ד') נ"ב ולי נראה לתרץ דהא שמכשירין ניטל המרה כמבואר בהגהת הרא"ש ר"פ א"ט ואף דקיי"ל לאסור מ"מ בסעיפה דבכל איסורים רק מדרבנן והא קיי"ל בשל סופרים הלך אחר המיקל ואף דעיקר פלוגתא בדאורייתא מ"מ בזה הוי כשל סופרים כמ"ש הש"ך בסי' ל"ז ס"ק כ"א בשם התוס' לענין מכירה לעובד כוכבים עיי"ש · ואף דכ' הש"ך שם דאין לסמוך ע"ז למכור לעובד כוכבים רק היכא דיש כתם לדדי' להתיר מ"מ בזה נמי איכא למימר דלא ניטל ודו"ק · ועוד דשאני התם דאפשר לבא לידי איסור דאורייתא ע"י שיחזור וימכרנו לישראל ודו"ק ועי' בסי' פ"ד בש"ך ס"ק י"א ודו"ק ועי' בסי' נ"ח בט"ז ס"ק ח' :

סימן מד (ט"ז ס"ק יו"ד) בס"ד ואפי' נמים אכים· נ"ע כעינן עכ"ם שישתייר מקצתו כנ"ל (ש"ך ס"ק פ"ז) וכל ניטל דוקא משום בני אדם· נ"ב משמע ע"י בני אדם כנ"ל :

סימן מו (ש"ך ס"ק י"ד) נ"ב כנ"ל וכ"ה הב"ח מיהו במקום הפסד מרובה כ' וכן מבואר דעת הש"ך לפי' הב"ח וכ"נ דעת הרוקח שהבאתי בס"ק שלפני זה :

סימן מח (הג"ה ס"ק ט') נ"ב ועי' בט"ז ס"ק י"ד ובש"ך ס"ק ל"א ובס"ח ובתבו"ש ס"ק י"ז ובכמ"נ במשבצות זהב ס"ק י"ד ובשפתי דעת סעיף קטן ל"א ובתשו' נ"ל סי' מ"ט ובשבות יעקב ח"ב סי' ס"ד ובמאמר מרדכי מסי' כ"ג עד סי' ל"ג ובתשובת חוט השני סי' מ"ט והמעיין בכל אלה יראה דאף המחמיר הגדול שבמחמירין לא החמיר רק אם נסרך לבחוץ לאבר הכבד או צריך לבדוק בהכרס אם נמצא שם מחט ודלא כזקני הרמ"א ז"ל בסי' מ"א כעי' א' עי' בתשו' חוט השני הנ"ל. אבל לבדוק לכתחילה אה"ז אם יש סירכא מבחוץ לאה"כ כל זמן שלא נמצא מחט לא נשמע מעולם ונראה דאף בנמצא מחט מונח בפנים מודה כחוט השני לד' הרמ"א ז"ל רק באם נראה הסירכא מבח"כ לאה"כ או החמיר לבדוק אחר מחט מבפנים ובפרש יש בין זה לזה דוק ותשכח וזה ברור לדעתי. וספר חוט השני אין בידי כעת לעיין בו רק מה שראיתי דבריו מובאין בס' מאמר מרדכי סי' כ"ג. אבל לדעתי נראה שבודאי מבואר כן בהדיא בדבריו שם ומכש"כ להחמיר לכתחילה בכל בהמה לבדוק אחר הסירכא הנ"ל ואם ימצא לראות אחר מחט אם מונח על הפרש בפנים להטריף דאין זה אלא מן המחמירין דהא אפי' בנמצא כך רבו המתירין ויש מקילין אפי' בניקב מצד אחד דא"ל לבדוק כמבואר בהג"ה' זקני הרמ"א ז"ל ודלא כהרב א' שנוהג לבודקים לבדוק כן בכל בהמה ואין זה אלא מן המחמירין ומכלה ממון ישראל בחנם. והנה אחר החקירה נתוודע לי שהוא מיעוט המצוי ע"כ שויתי נפשי כדרנא והא דלא מבואר בדיקה או בפוסקים נהדא היינו משום דברוב המקומות הולכין לרך בדיקתן להריאה במקום שמוכרח למשמש קודם כנ"ל. מיהו במקום הפ"מ יש להתיר אפי' בנסרך בה"כ או המסס לאה"כ ונמצא מחט בכפרש ונתחוב אם הסירכא או הק"ד כנגד המחט טרפה אפי' בהפ"מ ובאם אין המחט כנגד הסירכא יש להתיר בהפ"מ עי' במשבצות זהב ס"ק י"ד ובשפתי דעת ס"ק י"ז ובתשו' נ"ל סי' מ"ט ודו"ק :

סימן נב (ט"ז ס"ק ג' בס"ד) אלא אמרינן הטעם האחרון של המרדכי. נ"ב נ"ל הראשון :

סימן נג (ש"ך ס"ק ב') ממה שנתבאר לקמן סי' נ"ט · נ"ב ס"ק י"ב י"ג: (ש"ך ס"ק י"ד) כגוני אלו שמלטיטין · נ"ב שמוליכין :

סימן סו (מחבר סעיף ד') ונמצא דם בחלבון . נ"ב בחלמון : (ט"ז ס"ק ד') עם הכבדים שעיקרה . נ"ב בקערה : (ש"ך ס"ק י' בס"ד) מ"מ הכא כיון שיש כאן ס' איסור כלל · נ"ב שי"ל שאין כאן ס' איסור דאורייתא: (ש"ך ס"ק י"ג בס"ד) והביא רשב"א שבכלי בתמין שנמצא בבשולה נ"ב שנמצא בו ביצה :

הלכות מליחה

סימן סט (הג"ה סעיף א') נ"ב לכאורה פסק רמ"א בסס"ט בלא הודח כלל ובדיעבד בהודח מטעם לפי מה שפי' הט"ז והש"ך את דבריו וכן הוא וכמבואר בת"ח בותרים עצמן לפי טעם של קולת ס"ט כמבואר בדברי רמ"א בהקדמה לת"ח והו"ק · וראיתי שבסס"ט הרגיש בזה עיי"ש : (ש"ך ס"ק י') מטעם שנכנס בכלי איכול . נ"ב שנכנס : (ט"ז ס"ק י"ט) נ"ב עי' הרי"ד בהמה ע"ז עי' בש"ך סי' נ"ב ס"ק פ"ז ובסי' כ"ג ס"ק ד' : (ש"ך ס"ק נ"ג) ועמ"ש מזה בס"ק ע"ד נ"ב ס"ג : (ש"ך ס"ק מ"ב) מ"מ כיון דסמ"ק נתי ס"ל . נ"ב דסמ"ג : (ט"ז ס"ק נ"ג) נ"ב עי' בט"ז כאן ס"ק נ"ג ובש"ך ס"ק נ"ג ובמנחת יעקב בכלל ד' אות ד' והו"ק : (ש"ך ס"ק נ"ו) שהרי הוא בולע . נ"ב בלוע . עוד שם דהאיסור בלוע נ"ב בלוע : (ש"ך ס"ק ס"ד) נ"ב עי' מ"ש בסגו"ן ויותר נראה דכוונת של ואחרי כוה פ"ם וכן נ"ל כנ"ס או נ"ע אחרי העיון דנראה לכאורה כנ"ל בנוב והו"ק · מ"ש נראה לכאורה. אינו מלוי אחר העיון בת"ח דמת"ח איפכא משמע אלא כך הוא כלבון אחר העיון. כי קשה כאן דבלא הת"ח נראה לכאורה כו' ודו"ק כן נ"ל שהקערה הוא הס מכח הגביה דבקרה שרי לגמרי כלא כמו שמבואר בסמוך. ואה"נ נמחק עד ולכך. לא ברותח לאו דוקא אלא אף ברטיבות קלת צריך ס' לדידן כמו שמבואר בש"ך סי' ק"ס ס"ק כ"ג ע"ש וכו' בסמוך · ועוד דבת"ח שם נ"ב הא לך לשון הב"ח. ולי נראה דדין קערה זו כדין התלה בכד ואם הקערה קר ושמו רותח כדי בקליפה ואם רוטב צריך ס' נגד הקליפה ואם הקערה חמה אסור אי ליכא ס' נגד קליפת כל הקערה עכ"ל. והיינו אף במקום בלא נגע ומדכבד ולאי המה כו' בבהמה דצריך ס' (כאן נמחק) ומה לא ביאר דינו בחמה ויבש דא"ל דקאי אכתי אהלוקות דבחמה בשפיכן צריך ס' דהא בחמת (כאן נמחק): (שם בש"ך ס"ק ס"ג) (כאן נמחק) לכך כשהקערה חמה צריך ס' כמו שמבואר שם ס"ק ס"ג (ויותר נמחק) : (ש"ך ס"ק ס"ז) נ"ב לדידי נ"ע דכיון דהכלי מולכך יצטרך מליחה משום כלכלון דלא שייך בזה אין מליחה לכלים ולדידן דאוסר במליחה עד ס' יצטרך ס' נגד הכלכלון ובין כך ובין כך אסור לכתחילה דהא אסור למלוח ע"מ לקלוף כמ"ש הרב סי' יו"ד ס"ק א' בהג"ה ולדידן אם יש ס' הא אין מבטלין איסור לכתחילה וכן קשה בסימן ע' ס"ק י"ג עכ"ד : (ש"ך ס"ק ע"ה) נ"ב עי' סי' פ' : (ש"ך ס"ק ע"ו) נ"ב מיהו מיותר ונ"ל ומשמע :

סימן ע (ש"ך ס"ק י"ג) נ"ב ומדכתב כן ש"מ דאיירי באינו מודחת סכלי עי' סי' ס"ט סעיף ס"ו א"כ קשה כמ"ש שם ואין לדחוק (נמחק) (דאיירי בכלי מנוקב דרק בכלי חרס אסור בלא הדחה בסימן ס"ט ס"ק ס"ו בש"ך דהא עכ"פ בעי' קנוח להתק.ח יפה) והדרא קושיא לדוכתא עכ"פ לכתחילה אסור מטעם זה שם וכאן. וצ"ע ודו"ק ועי' בסי' צ"ח ס"ק ג' (נמחק) מטעם שמטגינת שנדבק מבחוץ : (ט"ז ס"ק ט"ו) והא אם בבר שלא הודח ונמלח ונפל לציר . נ"ב אם נמחק נפל לציר נמחק מאחר שרש"ל ס"ל לעיל בנמלח בלא הדחה שאסור אפי' בהפ"מ ומאי ענין נפל לציר לכאן : (ט"ז ס"ק י"ו) ומחלק בין כבוש למבושל . נ"ב כמבושל :

סימן עג (ט"ז ס"ק ה') וכן טסגין . נ"ב שייך לסעיף ג' וכן טסגין אפי' לכתחילה :

סימן עו (ש"ך ס"ק כ"ג) כתבתי בסי' ס' ססק ס"א · נ"ב סי' ס"ט סס"ק ס"ו :

סימן פא (ש"ך ס"ק ו') האחרון . נ"ב האחרים : (ט"ז ס"ק ד') בס"ד אם יש שם ס' במאי דנפיק מיניה שם דהוי ס"ס · נ"ב מציין על המחבר משום דהוי ס"ס :

סימן יט (מחבר ס"ג) שנים שוחטים ב' בעלי חיים כו' · נ"ב יעוין בראב"ן סי' רפ"ז : (ש"ך ס"ק ג') והכי משמע להדיא מדברי תוס' כו' · נ"ב גם ראי' זו יש לדחות שכוונת התוס' לתרץ המנהג שנוהגין לכתחלה ליקח הלולב כדרך גדילתו ולברך אח"כ דהא כבר יצא ולכתחלה יש לברך קודם יעו"ש בתוס' :

סימן כ (מחבר ס"א) היינו טבעת הגדולה כו' · נ"ב ר"ל היינו העצם שהוא ג"כ נקרא טבעת הגדולה והוא למעלה מטבעת הגדולה שבקנה ויעוין בט"ז ובת"ש : (ש"ך ס"ק א') שלא להכשיר למעלה מטבעת הגדולה כו' · נ"ב היינו הטבעת הגדולה שבקנה ולא העצם שלמעלה שנקרא ג"כ טבעת הגדולה ובת החיפים :

סימן כב (ס"ב בהגה"ה) אבל אם לא יצא דם אין חוששין לשחיטתו · נ"ב היינו בצלי אבל בנתבשל יפרוש הדם בשעת הבישול וישאר בתוך העוף והקדירה וכ"כ הת"ש ויעו"ש : (ש"ך ס"ק ט') כן נ"ל כו' ודבריו נכונים כו' · נ"ב צ"ע ממ"ש בעצמו בסי' ע"ב סק"ה בכוונת המחבר :

סימן כג (ש"ך ס"ק ח') ומה"ט נראה דל"ש נוצה או עשב ארוך ודק כו' · נ"ב בתה"ד איתא נמי דק ועגול כו' : (שם ס"ק י"ב) וליתא אלא טעמו כדגרסינן כו' · נ"ב לפי תירוץ הט"ז פי' ט"ז ס"ק ב' מיירי הכא בשהה זמן מרובה וכבר יצא הדם א"כ א"ש דברי רש"ל ויעו"ש בש"ך ס"ק ט' אבל מדברי היש"ש בפ' כ"ה סי' צ"ט נראה שלא חילק כלל ואוסר כל קירוב מיתה וצריכין לדידי' לתרוצי של הט"ז הנ"ל או שסובר מהרש"ל שהפוסקים שכתבו דין דיכנו על ראשו אינו אוסרין שבירת המפרקת כשרצים למלוח יפה וכדין לפי השיטות בזה : (ט"ז ס"ק ז') דהא בשור אין דם · נ"ב האחרונים השיגו עליו מגמ' יומא דף מ"ח מדם הפר ולא מעורו :

סימן כד (ש"ך ס"ק י"א) אבל בדין זה דאינו שוחט · נ"ב יעוין בפליתי : (שם ס"ק י"ב) ותו לא פסיל ביה חלדה כ"כ הפוסקים · נ"ב היינו לפ"ד ת"ר אושעיא אמנם לפי דפסקינן בסעיף י' כרש"י דחלדה במיעוט בתרא אחר שחיטות רוב ב' סימנים טריפה גם בעיקור יש להטריף ופשוט : (שם ס"ק י"ח) או האמצעי יהא כשר דכיון שהגרמה כו' נ"ב ר"ל כשנעשה כן בקנה דגביה ליכא דין דרסה אי חלדה במיעוט קמא ובושט הוי ספק נבילה ואשמעינן הרמב"ם דהגרים שליש ודרס שליש ושחט שליש או להיפך שדרס או החליד שליש והגרים שליש ושחט שליש הוי ודאי נבילה ובין בושט ובין בקנה : (שם ס"ק כ"ג) פי' כו' · נ"ב דאי כפשוטו האיך משכחת שיתא עקר סימנים במיעוט קמא בלבד כיון שנעקר הסימן הרי נשאר מעוקר בכל השחיטה : (שם ס"ק הנ"ל) ומשום חששא דשמא ניקב הושט כו' · נ"ב ר"ל אף דמחמת שאירע העיקור בשחיטת מיעוט קמא דקנה וי"ל דהוי כאילו עדיין לא התחילה השחיטה ואם נעקר מיעוט סימנים קודם השחיטה מותר לשחוט מ"מ מנהגינו גם בזה לאסור דחיישינן שמא כבר פגע הסכין גם בושט והרי שם שחיטה מחמת הושט ובעיקור בשעת שחיטה אסור מכח המנהג אף עיקור מקצת סימנים כיון שאירע כן תוך השחיטה : (שם ס"ק ל') כיון רשמוטה לאו טריפה היא · נ"ב הוא מלשון הרא"ש פרק השוחט דין יו"ד :

סימן כה (ש"ך ס"ק א') והוי נבילה כו' · נ"ב יעוין בש"ך סי' כ"ח ס"ק כ"ז : (שם ס"ק ב') וכ"כ הרא"ה בספר החינוך מצוה ת"מ בהדיא · נ"ב שם לא מצאתי : (שם ס"ק ד') וכתב שכן משמע מפי' רש"י ולא כיון · נ"ב בחולין דף י"ג ע"ב ד"ה לכתחלה לא כו' יעו"ש דקשה אכתי ישחוט בלילה וימתין בבדיקת סימנים עד אור הבוקר :

סימן כז (בט"ז בתשובת אחיו זצ"ל) מ"ש להטריף משום דשמא נשבר רוב בשר עמה · נ"ב יעוין בשו"ת שבות יעקב סימן נ"ו ושו"ת בית יעקב סימן קס"ב ושו"ת ח"צ סימן כ"ח :

סימן כח (ט"ז ס"ק ו') דכתיב בעפר מלמד שצריך ב' כסוים כו' · נ"ב יעוין לשון רש"י בחולין דף פ"ג ע"ב ד"ה וכסהו בעפר · (ש"ך ס"ק כ"א ובט"ז) כתב כאן דברים · נ"ב יעוין ס"ק הקודם : (שם ס"ק כ"ט) וכן מצאתי בראב"ן שהביא דבריהם· נ"ב מדברי ראב"ן נראה שזה אינו מצד דין רק תקנות הגאונים ודברי ראב"ן שהביא הרמ"א הוא בסימן רפ"ו ורפ"ז :

הלכות טריפות

סימן כט (ט"ז ס"ק א') ותמה ב"י שלא מצא כו' . נ"ב יעוין ברמב"ם פ"ו מהלכות שחיטה דין י"ב שכתב להכשיר בלא נמצא ק"ד במחט שנמצא בעובי בה"כ הטעם שבודאי לאחר שחיטה דחקה המחט ובב"י סי' מ"א מביא דברי הרמב"ם כדין הנ"ל ובזה"ל ת"ז מותר שמא אחר שחיטה דחקת :

סימן לב (ש"ך סק"א) כ' הב"ח ולא מטריפין · נ"ב יעוין לעיל סימן ל' ס"ק ד' : (מחבר ס"ו) על פני כל אורך השדרה כשרה · נ"ב ואם נפלה מחמת ההכאה יעיין באחרונים מזה : (ש"ך ס"ק י"ב) וכראיתא התם אבל הכא שנגררת רגליתי נ"ב בת"ש מוכיח דאיירי בנפלה פחות מי"ט :

סימן לג (סעיף ו' הגה"ה) ולדידן דאין כו' · נ"ב יעוין סוף סימן כ"א בש"ך וט"ז בנקה"כ : (ט"ז ס"ק ז') וכ"ש אם ניקב חיצון לחוד · נ"ב ז"ל האו"ה דרוב בליעות דרך הושט יש כאן סמ"נ מהיכא אתי' עכ"ל או"ה ר"ל או שבא דרך פנימות הושט או מחלל הגוף לאחר שירדה הקוץ דרך בליעת הושט להגוף ניקבה שם איזה אבר ובא לצד החיצון של הושט : (ש"ך ס"ק ד') דפסיקת הגרגרת ברובא לא הוי אפילו כו' · נ"ב דברי הש"ך ע"ש הרשב"א תמוהים והשיגו הפר"ח ויעוין לשון הרשב"א בחידושיו לחולין דף כ' ד"ה אמר זעירי ובר"פ אלו טריפות ופשיטות דבריו מורים דסובר דהוי נבילה מחיים רק שאינו מטמא עד שימות וכן מסיק הת"ש : (ש"ך ס"ק י"ב) ולדידן דא"א בקיאין בבריקת דרוסה · נ"ב ר"ל אף במקום ידוע : (ט"ז ס"ק י"ב) ע"כ אינו ניכר מבחוץ שכולו אדום · נ"ב יעוין מ"ש הפמ"ג שאם תחוב קוץ בגנו של זפק שהוא לבן ואין שם רק עור אחד : (הגה"ה ס"ט) שיש תקנה בסם לברוק אחר נקיבת הושט · נ"ב יעוין בספר תורת חיים ואם צריכים לבדוק בחתיכות ושם הנשאר דבוק לראש יעוין בשו"ת צ"צ סימן י"ד שמחלק בין תלעיטה הוא בזרעונים שצריכים לתחוב באצבע תוך פי האווזא אבל כשמלעיטים בלחמים עגולים אין צריכין לברוק הראש : (ט"ז ס"ק י"ח) והוא מותר אליבא דכל הדעות · נ"ב יעוין בת"ח מס' חולין דף מ"ג : (ט"ז ס"ק הנ"ל) ע"כ ודאי היתר גמור הוא · נ"ב היינו כשאין קוץ ושבולת שועל תחוב בפנימי · ואף שהרמ"א כתב ונוהגין להקל בישב לו קוץ וע"ז שפיר קורא תגר אף לסברת הט"ז מ"מ מסיום לשון הרמ"א ויותר היה טוב כו' מלבדוק ולהקל במקום דאיכא ריעותא נשמע שדעתו להחמיר בכל ריעותא אף בלקותא ובפרט בניקב הפנימי · וע"ז לבדו מצדד הט"ז בכוונת המקילים ובדעת הרמ"א י"ל כמ"ש הב"ח ונה"כ דהוי תמיד כאלו נמצא קוץ תחוב כיון שידעינן שהלקותא באה ע"י דברים קשים שניקבו בעת הלעטה ובפנים מאירה ח"א סי' א' כתב דאף הט"ז לא הקיל : (ט"ז ס"ק הנ"ל) שלא שלט אפילו במקצתו דניזול בתר טעמא · נ"ב דברי התוס' והרא"ש לשיטת רש"י שאין לושט בדיקה מבחוץ וס"ל דאם הפנימי לבדו ניקב מחמת חולי לא מחזיקינן מזה ריעותא להחיצון אבל כשרואין ששלט גם בהחיצון עכ"פ מקצת חולי תו חיישינן בחיצון דילמא גם הוא ניקב כולו : (מחבר סי"א) עם הושט · נ"ב יעוין בלשון פי' רש"י ובטור וב"י ובתח"א דף ל"ח ובפרט במרדכי דין תרל"ג : (נקה"כ הגה"ה) על הש"ך ס"ק כ"א וצ"ע הלא בס"ד הוא דעת הרא"ש · נ"ב דברי הרא"ש שם בשיטת רש"י דס"ל דגם לנקב אין בדיקה מבחוץ והרא"ש בעצמו פוסק כשיטת הריב"א שרק לדרוסה אין מבחוץ בדיקה ובישב קוץ אף בדיקה לא מצריך·כמבואר להמעין בדבריו : (ש"ך ס"ק כ"ג) ובתשובת מהר"ם . נ"ב בשו"ת מהר"ם מלובלין מתיר אף שלא נבדק גוף הושט שלמטה ממקום שחיטה ובדרך כש"כ השיב להשואל אותו על שלא נבדקו הראשים :

סימן לד (הגה"ה ס"ט) אבל אם נעשה מחמת קוץ או מחט · נ"ב ובסי' ל"ג ס"ד איתא בזה"ל אבל אם יש לחוש שניקב ע"י קוץ וכן מורה כאן דיוקא דרישא שכ' דווקא כשידוע שהוא מחמת חולי שוב עיינתי שדעת הפמ"ג להטריף כאן בגרגרת אף שאינו ידוע שהוא מחמת חולי :

סימן לה (ס"ב הגה"ה) ואם היא אינה הפוכה כשרי נ"ב ואם הקטנה שינתה מקומה יש להחמיר · ת"ש ס"ק מ"ז : (ט"ז ס"ק ב') ונ"ל דבמקום דאיכא עוד ריעותא · נ"ב יעוין שו"ת הר הכרמל סימן י"ב : (הגה"ה ס"ב) אם יש לה תואר וורד בשורש שלה כעובי אצבע · נ"ב מבואר בת"ש ס"ק נ"ד דר"ל דהבו של אגודל ובמקום הרחב שבו : (ש"ך ס"ק ח') ויש לבטל המנהג · נ"ב יעוין בת"ש : (שם ס"ק ט"ז) והטעם בזה כו' · נ"ב עוד יש טעם בזה דהוי כמו שאין לורדא כיס רק לטעם הזה הוי מקום להכשיר היכא דליכא מנהג להטריף בחסר כיס : (שם ס"ק י"ז) ואולי אף מהר"ם לא חשיב עליו · נ"ב צ"ע דאדרבא לפי הנראה מדברי הטור בשם הרא"ש דעינוניתא בשמאל טריפה מטעם יתרת מקמא · הרי אף שיש לה תואר וורד ממש מ"מ כיון שעומדת בשמאל לא מחשבינן לה לורדא רק לאונא יתירה מכל מקום י"ל דלדידן כשרה אף דמטרפינן יתרת וורדא דהאי לאו וורדא היא רק יתרת אונא מקמא : (שם ס"ק כ"ד) אבל נתעקמה והולכת כו' · נ"ב בת"ש איתא בזה"ל הא דמטרפינן בנוטה לגבה דוקא בנוטה כשיעור ט"ד אבל נתעקמה קצת למעלה כו' ממ"ש קצת למעלה אין לחוש כו' יעו"ש נראה שכוונתו שכל שגוף האונא נתעקם הרבה למעלה זה הוא בליטה יתירה וצ"ע בלשון העט"ז בזה : (מחבר ס"ח) אם ימצא על גבה כט"ד כשרה כו' · נ"ב ואם נמצא באותה אונא יתרת מבפנים אפילו להמכשירים יתרת מקמא הכא טריפה מבפנים שמתחכך בגרגרת ותתפרק עכ"ל הש"ח ובת"ש כ' שדעת הכ"ח משמע להקל אבל המנהג להחמיר כמבואר בספרי בדיקות ובמכתב אליהו מפרש דכוונת הש"ח רק באם היתרת הוא במקום החריץ דרק שם מתחכך בגרגרת ויעוין לקמן סימן ל"ז ס"ק י"ט בש"ך ובתשו' פמ"א ח"ב סימן קנ"ז מכשיר ביתרת מקמא למטה מחצי באונא העליונה ולמעלה בין מקמא ובין מגבה כשר ובס' נו"ב איתא דבמקום שאין מנהג להטריף יש להקל : (ט"ז ס"ק יו"ד) וכ' רש"ל ונראה להחמיר כו' · נ"ב יעוין ביש"ש וטעמו שם ליתא לפ"ד הש"ך ס"ק מ"ד דהפסק מעיד דהוי האונות כתיקונן אלא דנסרכו כסדרן : (שם ס"ק י"ג) לפנים מן הריאה מ"ש דכשר כו' נ"ב בספר מחזיק הבדק הלכות יתר דין י"א : (שם ס"ק י"ב) דאם היה קצרה מהגומא דטריפה כו' · נ"ב בת"ש מסכים להלכה כדברי נקה"כ להכשיר אף שאינה ממלאה כל הגומא רק אם הגומא שחוץ לפיצול הוא כמו אצבע אגודל וכף בפופה טריפה מטעם חסרון מבחוץ אם הוא גבוה מבשר הריאה מטריף הת"ש אם כל הפיצול הוא כט"ד : (ש"ך ס"ק ל"ד) והכשר סדק כו' · נ"ב צ"ע דא"כ אינו מועיל כ"א כשהפיצול הוא במקום שדרך להיות שם מפוצל דרק בכה"ג מועיל הכשר סדק : (שם ס"ק מ"ב) דלא קיימי בדרא דאונא ממש כו' · נ"ב יעוין לקמן בש"ך ס"ק מ"ז : (שם ס"ק מ"ו) אחר אמן שמניקתן · נ"ב יעוין בשמ"ח ס"ק נ"ט : (שם ס"ק מ"ז) וכן מחלק מהרש"ל כו' · נ"ב שם מבואר שהטעם שהוי חליף שהאומה למעלה מהאונא · ועוד טעם דאין זה רק יתרת דאונא ואכתי חסר אונא :

סימן לו (מחבר ס"ב) אלא שצריכה בדיקה כו' · נ"ב בת"ש פוסק שכאן צריכה לבדיקה בפושרין ולא כמו שנראה מלשון הש"ך בס"ק ב' שדי בנפיחה : (ט"ז ס"ק ב') דלדידן בזה אסור · נ"ב יעוין בש"ך ס"ק ט' ובפר"ח מכשיר נ"ב לדידן בבדיקה וכן הוא בת"ש : (שם ס"ק ג') ומעשים בכל יום · נ"ב י"ל דבד"מ מיירי היכא דלא נשבר רק הקרום וכל הבשר קיים למה ששכיח לעינינו שבירת הריאה מחמת חוזק הנפיחה וגם הבשר הריאה נשבר והדעת נותנת שבכה"ג בא מחמת חוזק הנפיחה שדוחקת בבשר הריאה ומפרידה משא"כ כשלא נשבר כלל מהבשר רק הקרום לבדו זה יורה שהיה ריעותא בקרום : (שם ס"ק ט"ז) וזה מבואר שנתחכה לגמרי כו' · נ"ב יעוין באחרונים שמשיגים עליו : (ש"ך ס"ק ה') ואין כאן ריעותא טריפה · נ"ב בכו"פ ות"ש מכשירין בכה"ג כשלא נקרע במקום ריעותא ושלא בסמוך לה ויעוין בשו"ת פ"י סי' י' וי"א : (ט"ז ס"ק כ') ואע"פ שבדיקה זו אינה כו' · נ"ב ואם לא חזר מיד לא מהני שריית מעל"ע כן איתא בת"ש ובצמקה כולה לא מהני הרמסה ביד : (שם ס"ק כ"ה) כשיחתוך האטום כו' . נ"ב ביו"ד ד' פיורדא חישנים הני' כשיחתוך סמוך למקום האטום : (שם ס"ק ל"א) לכ"ע טריפה דמוכחא מילתא דמקודם לכן כו' · נ"ב י"ל דילמא החסרון מצד העדר בקיאות הבדיקה : (הגהות רמ"א סעיף ח') עד כדי רביעית כשירה · נ"ב דין קמט בריאה הובא בת"ש ובשמ"ח סעיף ט"ו בשם מהר"צ להתיר בדיעבד אם לא נבדקה ובתורת יקותיאל סימן זה ס"ק ה' מכשיר בדיעבד : (ש"ך ס"ק ל"ד) מה חומרא יש בדיקה זו . נ"ב יעוין בד"מ ס"ק י"א שכ' בזה"ל ועכשיו אנו מטריפין כל מחט שנמצא בריאה כו' דא"א בקיאין בזה"ז בנפיחה ולא סמכינן על בדיקתנו דחיישינן שמא ניקבה הריאה ועלה בה קרום מחמת מכה שאינו קרום עכ"ל :

סימן לז (הגה"ת ס"ב) אע"פ דכשר בלא"ה כגון בגבשושית · נ"ב ואם הגבשושית הוא מקמא צ"ע ויעוין בפ"מ סי' ל"ז בדיני תרתי לריעותא אות ג' : (הגה"ה הנ"ל) בגבשושית או

נמוקי הלכות שחיטה רי"ב

סימן כז (בט"ז ס"ק א') עד שמונות בבהמה וכו' וזהו דלא כמו שפירש"י הרים אלו טרפות דנשברה השדרה אינה טריפה אלא בפסיקת החוט ע"כ תורף דבריו · נ"ב מה שתמה הגאון הנ"ל להוכיח דנשברה השדרה בלא פסיקת החוט טרפה ודלא כמו שפירש"י במשנה ד"ה נשברה השדרה כו' חדא הוא כו' עי' היטב · והוא הלא הלא מפורש להדיא במשנה לקמן כ"ד א' נשברה השדרה ולא נפסק החוט הלה כו' חשיב לה באלו כשרות ע"ש ומזה יצא לו לרבי"י לפרש כן :

סימן כח (בט"ז סק"ח) חייב לכסות כו' וע"כ לא הביאו זה בשו"ע · נ"ב השו"ע כתב זה בח"מ סימן שס"ב :

הלכות טריפות

סימן כט (בט"ז ס"ק א') מ"ש על תמיהות הרב"י דלא תלינן בזה ספק טרפות מותר · ונראה לי ברור דכוונת הרמב"ם בס"ד . דהנה בפרק א"ט קאמר עולא ישב לו קוץ בושט אין חוששין שמא הבריא · ופריך עלה ולעולא פ"מ מספק דרוסה ומשני קא סברי עולא אין חוששין לספק דרוסה · והנה הרי"ף פסק דלא כעולא · וחוששין לשמא הבריא כיון דקיי"ל דחוששין לספק דרוסה והרא"ש בסי' ד' הביא בשם זקנו הראב"ן לפסוק כעולא·והביא ראי' ממחט שנמצא בעובי בית הכוסות כשרה ולא חיישינן שמא הבריא · ע"ש היטב · והנה באמת צריך להבין לדעת הרי"ף מה יעשה בראיית הראב"ן · כי מ"ש הרא"ש לחלק בין ביה"כ לושט משום עובי כבר כתב הרא"ש דמשום עובי כל דהו אין לחלק ומה גם דלפי"ז יהיה מההכרח לומר דביה"כ דוקא משום דהוא עב וכשיטת רש"י ועיין ברא"ש סל"ד מ"ש בשם ר"ת לחלק בע"א · ומדלא הביא בכאן ש"מ לא ס"ל לחלק משום דליהו ספק כעולא· כי ראי' עצומה ממחט שנמצא בעובי ביה"כ . וגם לשיטת הראב"ן קשה לומר דהגמ' לא חשש להאריך ולחלק כמו שחולק הוא ז"ל . כי לדעתי קשה יותר אדמקשי לי' מספק דרוסה דהוא פלוגתא דאמוראי בפ' א"ט ה"ל לסייעי לי' מברייתא דעובי ביה"כ כנ"ל · אמנם לדברי הרמב"ם הנ"ל ניחא מאד . ומדברי הרי"ף רבו אשר תמיד הולך בשיטתו סוגיא דבריו . והוא דהנה כבר הקשו האחרונים על הרמב"ם הנ"ל שמחלק בין דרוסה לשאר מיני טריפות דלפי"ז מאי פקסה הש"ס לעולא מ"מ מספק דרוסה · בנה ושנה · דספק דרוסה התירו גם משום שהא מפורש בתורה . משא"כ שאר ז' מיני טריפות · אבל האמת הנכון בזה כמ"ש התב"ש בזה משום דנקובת הושט הוי נבלה . ונבלה נמי מפורש בתורה להכי פריך מדרוסה לעולא דלא חייש לשמא הבריא · וא"כ לפי"ז מעולא א"ש פסק הרי"ף דפסק לא כעולא·וליכא לסייע לדעולא מהך ברייתא דמחט שנמצא בעובי ביה"כ דמ"מ דבה"כ הוא משאר מיני ז' מיני טריפות· ולא מחמרינן בהו משא"כ בושט ובדרוסה דהם מפורשים בתורה מחמירין בה · ולפי"ז ניחא קושית הב"י דלא תלינן זה דמחט שנמצא בעובי ביה"כ דאין חוששין שמא הבריא · ומצד אחד כבר ומדברי הרי"ף הוא הוציא הרמב"ם כלל דבריו · ולפיכך פסק הרמב"ם גבי ושט דלא כעולא . וישב קוץ בושט חיישינן שמא הבריא ומחט שנמצא בעובי בה"כ פסק דכשר מצד אחד · והכל על נכון · אולם לפי"ז יצא לנו דין חדש דישב קוץ בתורבץ הושט · דאין חוששין שמא הבריא משום דנקובת תורבץ הושט · לא הוי אלא טרפה · ולא נבלה דלא הוי במקום שחיטה · ושפיר דמי למחט שנמצא בעובי בה"כ מצד אחד וע' סי' ל"ג בש"ך ס"ק ה' · ודוק היטב :

סימן לב (סעיף ב' במחבר) נבדק בעוף לארכו כשרה וכן אם נשברה השדרה ולא נפסק החוט כו' · נ"ב נראה דמ"מ בעי בדיקה ולדידן שאין אנו בקיאין טריפה כן פסק בנה"מ וצ"ע . ובהלכה פסק דבעי בדיקה לדידן ובסוף לא מהני הלכה ע"ש וצ"ע בכ"ז :

סימן לג (במחבר סעיף ה') עורות אלו החיצון אדום והפנימי לבן ואם נתהפכו שהחיצון לבן והפנימי אדום טריפה כו' · נ"ב ואפילו נתהפכו במקצת זה שלא כנגד זה טרפה · כן כתוב בתבו"ש ובנו"ב סי' י"ד מה"ת וצ"ע : (בט"ז ס"ק ז') או"ה כלל נ"א · נ"ב סי' כ"ד : (בט"ז ס"ק ח') ואם נתהפכו כו' דאפילו נתהפך מקצת הפנימי לאודם דטריפה· נ"ב נ"ל לאודם „מעט" דטרפה :

סימן לה (סעיף א') במחבר ריאה שניקבה טריפה · נ"ב לשון הטור ריאה שניקבה טריפה תחלה אפרש צורתה ואח"כ טריפות שלה עכ"ל · ונראה שפתח בדין ניקבה הריאה כי הוא הדין הראשון הנז' במשנה דא"ט · וצורת הריאה הוא מימרא דרבא · ובזה תבין ב' הסעיפים [סעיף א' וסעיף ב'] האלו : (שם בט"ז ס"ק ב') צורת האונות כו' וכתב רש"ל בשם בדיקות שאם הורדא גדולה מאונא כו' · נ"ב כתב התוס' והא דאמרינן ביני ביני טריפה היינו היכא דגדולה הרבה ואינו דומה לפיטוניתא ולא נזכר שיעור גדלות ובלשון האגור שמביא ב"י כתב בזה"ל ואם היא גדולה יותר מדאי כאונא הסמוכה לאומה ועיין ש"ך סק"ט : (שם ס"ק ג') והורדא אם חסרה כו' אין להטריף בשום שנוי דורדות · נ"ב כמש"כ הגאונים הובאו דבריהם בדברי הרא"ש : (שם שם) קראוהו בשם זה עכ"ל · נ"ב בב"י סימן זה הובאו ג"כ דברי האגור וביותר ביאור : (שם סעיף ב' בהגה"ה שניה) ובמדינות אלו נהגו להטריף בין נמצאו ב' וורדות או אם חסרה כו' · נ"ב ובחיים אם נמצאו ב' וורדות כשרה ועי' שמ"ח וד"מ : (שם בש"ך סק"ו) או אם יש לה שתים, כ"ז נמחק. וכ"ב שתי והוא ציון על ב' וורדות בדברי הרמ"א : (שם ס"ק ח') או שינתה מקומה כו' או גבה כנגד החיתוך טריפה · נ"ב ונ"ל „וגבה" : (שם ס"ק י"ח) אע"פ שיש בו ספק פירוש בשורש הנאמר וכ"כ בד"מ · נ"ב דאין חוששין בספקים להטריף : (שם בס"ק י"ג) הולכים אחר היותר גדולה כו' משמע דה"ה בשמניהם שוין טריפה · נ"ב לפי מה שכתבו התוס' בפ"ק דערובין ופ"ק דסוכה דאי אפשר לצמצם אפילו בידי אדם ופסק כן להלכה ודלא כר' יוסי הגלילי אין כאן מקום לספק ועי' : (שם בהגה"ה) אם חסר מקצת מן הוורדא יש לבדוק באונות או באומה מצד שמאל · נ"ב נראה דהיינו דוקא שנשאר עכ"פ כטרפא דאסא ועכ"פ שאין לה תואר וורדא מחמת החסרון :

סימן לו (סעיף ב' בהגה"ה) יש אומרים אם נפחו הריאה ונקרע הקרום מחמת הנפיחה טריפה · נ"ב עי' ט"ז וש"ך מ"ש בזה · והנלע"ד אחרי דקדוק לשון הרמ"א שלא כתב ונקרעו הקרומים · גם לפי פירושם אינו שייך להגה"ה זה כאן · ועי' בפ"ח אולם נראה דהוא דבר הלמד מעניינו דקאי על נגלד קרום העליון דכשרה ונגלד כולו צריך בדיקה היינו נפיחה וכמ"ש הש"ך ופורתא א"צ בדיקה כמ"ש האחרונים · על זה קאמר דאם מחמת הנפיחה נקרע הקרום ר"ל קרום התחתון הנשאר טרפה ולא תלינן מחמת חוזק הנפיחה ומלתא דמסתבר הוא וכא דנקט אם נפחה דמשמע דאירע כן · הוא מדינא צריך כנ"ל היינו נכלל אף נגלד פורתא מ"מ אם נקרע מחמת הנפיחה טריפה כנ"ל ברור לדינא : (שם בט"ז ס"ק י"ב) חסר מגוף הריאה פי' בתולדה והיא דעת הרמב"ם דס"ל כו' · נ"ב נ"ל „היינו מי שאוסר" : (שם סעיף ט"ז במחבר) ריאה שהכנים בה במשמוש היד כו' יש עליה קורט דם כנגד המכה בתוך טריפה אפילו היא שלמה · נ"ב וה"ה אם נמצא שם סירכא נגד המכה הוה כקורט דם וכ"כ להדיא בתשו' מוהרשד"ם וכ"כ בהגהות שחיטות החדשות ע"י בשם גאון אחד שהורה לאיסור ושלא מהני בזה בדיקות הסירכות ע"י מיעוך · מנחת יעקב כלל נ"ב סקי"ב :

סימן לז (בט"ז סק"ב) אם סירכא תלויה כו' ולא מהני בזה מה שנוהגין למעך כו' · אבל תלויה מבועה מהני מיעוך ומשמוש כ"ש בנו"ב יו"ד סי"ב ועי' מ"ש האחרונים : (שם בט"ז ס"ק ג') והיא בוקה הפומדת כו' מעכב בא לפני בריאה כו' נתמלא כל סביבו אותה · נ"ב נ"ל „סביבותיה" :

בסופו

במקום · נ"ב ד"ל כשהנבשושית הוא כפ"ד וכ"כ הפ"מ : (ט"ז ס"ק ב') דהיינו שדבוקה למקום א' · נ"ב יעוין בט"ז לקמן סי' ל"ט ס"ק ט' י"ג י"ד י"ח ולפי פי' הת"ש דעת הט"ז דבתלויה במקום ריעותא מועיל מיעך וכן דעתו להקל בהפ"מ וכן מבואר בלב"י סי' י"ב ויעוין בפ"מ וכן מורה להדיא לשון הט"ז לקמן סי' ל"ט ס"ק י"ח : (ט"ז ס"ק ח') מ"מ אם נקלף · נ"ב יעוין לעיל סי' ל"ז ס"ב ברמ"א : (ש"ך ס"ק ה') דר"ל דאם עור הבועה נשתנית · נ"ב מפרשים האחרונים דר"ל דכיון שהוא מראה הריאה נראה שיש בשר מפסיק בין הקרום להבועה ולכך לא הוי הבועה ריעותא : (שם ס"ק ז') חיש הפסק ביניהם · נ"ב לדברי מהרש"ל י"ל אף בהפסק ב' שערות טריפה בכה"ג : (ס"ק הנ"ל) ותרתי בועת דמתחזי כחדא · נ"ב ר"ל שהם ב' בועות ממש ובזה מתחזי כחדא במה שרואין כשנוקבים שפכי אהדדי : (ס"ק הנ"ל) אלא דלא הזכיר דצריך בדיקה לכתחלה . נ"ב אם בכים א' וכו' כצ"ל : (ס"ק הנ"ל) וגבי סמיכי משמע ודאי · נ"ב אבל ביש הפרש ביניהם אף דשפכי אהדדי כשר דאמרינן דהנקבים כפנים ולא בקרום הריאה ויעוין בת"ש אות כ"ג באם שפכי אהדדי והוא מים זכים ודבריו צריכין עיון וביאור : (שם ס"ק י"א) אם אין קרום הריאה מכסה · נ"ב ר"ל דאינה שוה רק בולטת ועיקר כונת הש"ך דלדעת מהר"ם החילוק דבועה היא ריקבון בשר הריאה ומורסת היא בין עור לבשר ע"ז מקשה מה בכך שהוא בין עור לבשר דגם בזה כשהוא גבוה ואינו שוה עם עור שאר הריאה סמיכי נינהו ותירץ דהחילוק הוא דבועה בולטת ומורסה מיקרי באם אינה בולטת וכן מבואר במהרש"ל דכל שאינו גבוה מבשר הריאה לא מיקרי בועה ואינו בכלל טריפות תרי בועות דסמיכי ואצ"ל לטעם הת"ש דטריפות ב' בועות מטעם שדוחקים וא"ז דלא שייך באינם בולטות : (שם ס"ק ט"ו) לכן נתנו סימן אפילו לדידן · נ"ב איתא בת"ש דאף שיש כל הסימנים האלו צריכים לראות אם המים זכים ואינם טרים או מלוחים : (הגה"ה ס"ה) דהיינו בין ב' אצבעות . נ"ב ז"ל הת"ש צ"ל הא דאסרינן הכא כו' אבל למעלה במקום העב אפילו סמוך לחידוד ממש טריפה במעל"ע עכ"ל ובגיליון הת"ש כתבתי מה שיש לפקפק בדין זה :

סימן לז (ט"ז ס"ק ט"ו) כיון שיש שם סמפונות · נ"ב יעוין ש"ך ס"ק כ"ז ובת"ש ס"ק ל"ט דמחליט להכשיר אפילו יש שם סמפונות : (ש"ך ס"ק כ"א) ודחקו הפוסקים למצוא טעם ליישב · נ"ב יעוין בראב"ן סימן רל"ח : (שם ס"ק כ"ח) בכו"פ ובת"ש מבואר דלא דמי לנשפכה כקיתון ששם נתקלקל בשר הריאה אבל בבועה אמרי' שלא שלט לקותא בבשר הריאה כי הבועה צמח מבפנים בכיס שלה וזה טעם המכשירים בועה מעל"ע · נ"ב בש"ח בזה"ל עוד נראה לי דבמקומות שנהגו להכשיר מעל"ע אפילו במקום הסמפונות ושפכי אהדדי אין למחות מנהגן : (שם ס"ק הנ"ל) א"כ כ"ש וכו' . נ"ב דבריו בזה תמוהים וכמבואר באחרונים :

סימן לט (ט"ז ס"ק ב') ולדידן אין תקנה · נ"ב בת"ש חולק ע"ז ובשו"ת עה"ג סי' צ' : (שם ס"ק ה') דסעיף כ' · נ"ב בספרי האחרונים איתא שצ"ל בסעיף י"ח : (שם ס"ק ו') כן הוא בספר כלבו · נ"ב ועיין בשו"ת עה"ג סי' צ' : (שם ס"ק ט') דזה לא מיקרי סירכא תלויה · נ"ב יעוין ת"ש ס"ק כ"ג : (שם ס"ק י"ג) דבר פשוט נ"ב ועיין שו"ת מאמר מרדכי סי' כ' : (שם ס"ק הנ"ל) דאדרבא תרתי לריעותא מיקרי נ"ב יעוין שו"ת מהרי"ט ח"א סי' ע"ח : (הגה"ה ס"נ) להטריף כל סרכות · נ"ב ר"ל אף המתפרקים כשמכנים הבודק ידו · ולחומרא זו לא סני בטעמו של הר"ן המובא בש"ך ס"ק ט' ראינו רק לענין קולא דמיעוך אחרי דהרשב"א אוסר ואף דאנו נוהגין להקל תפסנו לחומרת הרשב"א בגדיים שאין שכיח בהם סירכא אבל המתפרקים כשמכנים הבודק ידו מותרים לכ"ע ומה שאנו מחמירין בזה בגדיים משום דהסירכא עדיין רכה : (ט"ז ס"ק כ"ג) אם רוב · נ"ב י"נ לציין על סעיף כ"ה אם רוב : (שם ס"ק הנ"ל) ואני אוסר דהוי בשפולי וטריפה · נ"ב יעוין בפר"ח סי' ל"ז ס"ק כ"ג ובת"ש סי' ל"ז ס"ק נ' וסי' ל"ח סק"ד : (ס"ק הנ"ל) ולי נראה דטריפה . נ"ב יעוין בת"ש וכש"ת הר הכרמל חלק יו"ד סימן ה' מפלפל כשנמצא בין קרום לקרום :

סימן מ (ט"ז ס"ק ב') ולמה הוצרך ראב"י · נ"ב לכאורה י"ל דכשם שמחמת הריעותא רצוררות הדם בעובי חלב גם אדוקת השומן בלב חייש הראבי' שניקב כל עובי הלב עד חללו והבריא אח"כ ע"כ לא נקרא נקב ויעוין בת"ש שמסביר דעת הראבי' בסיגנון הנ"ל נ"ב יש לחוש דשמא כשהיה הנקב בלבד עד חללו היה גם השומן שלמעלה מנוקב ולא היה סותם נקב הלב וכיון שנטרפה תו לא מועיל מה שהבריא הנקב שבשומן כיון שלא היה סתימה דמעיקרא לגבי הלב בעת שניקב הלב :

סימן מא (ש"ך ס"ק ד') ולפענ"ד כמ"ש · נ"ב וכן מסיק במנ"י כלל פ"ט ס"ק כ"ט שכן ראה הלכה למעשה מחמיו הגאון זצ"ל : (שם ס"ח בהגה"ה) יש לבדוק בכרס. בלבוש איתא שם בזה"ל שמא יש שם קוץ וכן הוא בת"ח כלל פ"ט דין יו"ד :

סימן מב (ס"א רמ"א) נסרכה המרה · נ"ב יעוין בשל"ה דף ע"ד ובשו"ת צ"צ סימן ט' : (מחבר ס"נ) ויטעום אם יש טעם מר · נ"ב יעוין בט"ז ריש סימן צ"ח ס"ק ב' : (מחבר הנ"ל) נ"ב מבואר בת"ש דצריכין דוקא לקרוע הכבד ושיורגש בפנים טעם מר אבל אם אין הרגשת טעם מר רק על הכבד מבחוץ אין להכשיר דיש לחוש שנטלה המרה וכאן מר מעת היותה תלויה המרה ונגעה כאן כו' יעוי"ש ובפשיטות יותר יש לומר שקודם שנחסרה המרה מכל וכל נקרעה או ניקבת ונספח מרותה על הכבד משא"כ כשהרגיש חמירות בפנים שאין אפשרות שתהיה הרגשות המרירות בפנים אם לא נבלעה המרה עם הכים לכבד כפי הטבע שלפעמים שואבת הכבד כל המרה לפנים ועתידה לחזור כמבואר בראב"ן שמטעם זה מכשירין בטעימת הכבד וצ"ל שהיה קים להו שאף שדרך המרה לזרוק טפה לכבד כשהיא כועס עכ"ז אין מזה הרגשת טעם מר בכבד: (ש"ך ס"ק ד') ואע"ג דקיי"ל בכמה דוכתיה דאסור ליתן דבר מאכל · נ"ב יעוין סימן ק"ח ס"ה בתוס' יבמות דף ע"א ד"ה איבעי : (שם ס"ק הנ"ל) ואם לאו אסור לטעום בו בלשונו · נ"ב מהרש"ל הוציא דינו מדברי הגמרא חולין דף קי"א ע"ב והאי לא אפשר למטעמיה יעוין שם ברש"י ויעוין מהרש"א שמדחה ראייתו והשגת הת"ש קשה להבין :

סימן מג (מחבר ס"ז) אין הנקב · נ"ב עיין לקמן סימן נ"ב בש"ך סק"ט : (שם ט"ז ס"ק ב') עוד ראיה מדברי או"ה · נ"ב יעוין שו"ת צ"צ סי' ע"ז ושו"ת עה"ג סי' ק"כ : (שם ס"ק הנ"ל) והשבתי להיתר · נ"ב יעוין שו"ת עה"ג שצינתי : (שם ס"ק ט') נ"ל דמה שאסרו · נ"ב יעוין במנ"י כלל פ"ט ס"ק ט"ו ובפר"ח :

סימן מד (ט"ז סס"ק יו"ד) ואפילו במים זכים · נ"ב בעינן עכ"פ ששתייר מקצתן · כן הוא ביו"ד דפוס פיורדא : (ש"ך ס"ק י"ב) שהקטינה כענבה והכשירוה · נ"ב מדכתב הראב"ן בעצמו שהענבים היה בזמן הקדום יותר גדולים ועכ"ז מביא מעשה דמנצא שהכשירו באשר ראו שהיה כענבה והיה ע"כ כענבה שבזמנם · דמנא ידעו שיעור ענבה דבא"י א"ו דכל השעורים הכל לפי העת והזמן ובזה יש לדחות דברי הצל"ח במס' פסחים דף קי"ח ד"ה והואיל כו' יעו"ש : (שם ס"ק י"ט) כיון דלקותא פוסל בה ושינוי מראה · נ"ב יעוין פירושו בספר ת"ש ויעוין לעיל סימן מ"ג ובספר תורת יקותיאל ויעוין בנב"י סימן י"ג וי"ד דמקיל בשאר אברים חוץ מריאה שלא להטריף בשינוי מראה כ"א כשיש במקצת הבשר לקותא ובהנשאר יש מראה ויעוין בש"ך סי' מ"ו ס"ק י"ד ויעוין בפמ"ג סימן מ"ג במשבצות ס"ק ח' ובסי' מ"ו במשבצות ס"ק ו' :

סימן מה (במחבר ס"ב) שמי רגלים · נ"ב בשו"ת ב"ח סימן קנ"ז כ' דהתרנגולת אין לה שלפוחית מי רגלים וכדומה לו שלא נמצא כן לשום עוף בעולם וע"כ במעשה שבא לידו בתרנגולת שבטנה צבה ומים זכים היה זב ממנה לאחר שחיטה לא חשש לטריפות מצד שלפוחית כי אין כלל לעוף שלפוחית אלא הצריך לבדוק במעיים ובריאה ובכל האברים שתנקב מטריף בהם ואם נמצא ריעותא הי' מטריף ויעוין בפר"ח סימן נ' מ"ש באריכות. בדין בהמה שמיד כשקרעו הפרפש להכנים היד לבדוק קפץ עליהם קלוח גדול של מים עכורים והוצרכו להפוך הבהמה דרך ישר תחלה כדי שיצאה מחללה כל המים כו' יעו"ש : (ש"ך סק"ב) בניפל האם לכ"ע · נ"ב ר"ל בבהמה :

סימן מו (ש"ך ס"ק ב') דאפילו מחט תחוב בנקב · נ"ב יעוין במנ"י סוף כלל צ"ה שמשיג בזה על שו"ת באר עשק סימן ס"ב ועדיין צ"ע היכא דהמחט בראשו תחוב תוך השומן כיון שאין כאן סתימה עפ"י הנקב ממש · ויעוין בספר פרי תואר סימן מ"ט ס"ק ב' שכ' כיון דשומן רך בכ"ר מינקב ולא מינכר או הבריא ובכנה"ג סימן ל"ו בהגהות הטור אות ס"ו כ' בזה"ל אם המחט יצאה מהסמפון וחצי בסמפון וחצי בבשר הריאה טריפה שאין בשר מגין עליו כיון דהמחט תחוב בו עכ"ל : (הג"ה ס"א) שהשומן דבוק בו בתולדתו · נ"ב ולענין שומן הבא מחמת מיטום יעוין במנ"י בכלל צ"ו ובשו"ת באר עשק סימן ס"א ובדברי האחרונים ובפ"מ ח"א סימן א' ובפליתי סימן מ"ט סעיף ב' ובספר דגול מרבבה : (שם ס"ב) וכן אם נמצאו המעיים בין עור לבשר · נ"ב בלא הפ"מ מחמיר בת"ש בנמצאו בין עור לבשר אף שאין כלל תפירה ולא שום ריעותא : (ש"ך ס"ק ו') ולפענ"ד דמ"ש הרב כו' · נ"ב האחרונים מחמירים כדעת הל"ח :

סימן מז (ש"ך ס"ק א') שדומה לשני מעיים יוצאים כו' א"כ דק היוצא כו' · נ"ב הת"ש מפרש שכוונת הש"ך שרחב ביציאתו כשניים שנפרדו אח"כ או שיש איזה חריץ במעיים מתחלת יציאתו : (שם ס"ק ז') י"ל דמן הדקין אפילו א' יותר היא · נ"ב ז"ל הראב"ן שם יתור הוא שהרי אין דרכו הוא ניקב העוף והרי ניקבו הדקין ואמרתי בלבי כו' עכ"ל ולפי חשש זה שיהיה כדין נקב אין דמיון מיתרת הרגל שמביא הש"ך :

סימן מח (במחבר ס"א) הכרס שקורין פאנץ' נ"ב בפולין קורין הכרס ואמפין ובה"כ הגיב והמסס סידור ויש מקומות שהקצבים קוראים את הכרס ואספין ובה"כ שאפשאכע והמסס קנע : (שם ס"ג) אם נקרע בשר זה טריפה · נ"ב יעוין בב"ח מ"ש באם העור שלם רק הבשר נקרע ברובו וידוע שהוא מנגיחת שוורים ועיין בשו"ת בית יעקב סימן י"ג : (ש"ך ס"ק כ"ה) מיהו דעת מהרש"ל שם נראה להכשיר · נ"ב הכרעת אחרונים להלכה להחמיר בזה אף בהפ"מ וה"ה בקורקבן היכא שבלעיסתו בפיו הרגיש בו מחט וא"א לידע אם היה ניקב לחוץ או לא ויעוין בגוף התשובה שבספר שו"ת מהר"י הלוי סימן כ"ה שמובא בקיצור בט"ז לקמן ס"ק י"ח שהיה המעשה שהיה מחט ניקב לחוץ ולא התיר לתלות שמצד הנשיכה או הבישול יצאה המחט לחוץ משום שהיה ניכר הריעותא בבשר שסביב המחט יעו"ש והט"ז שהשמיט זה לשיטתו אזיל שאוסר גם בלא נראה שיצאה לחוץ · שוב מצאתי בס' שו"ת גאוני בתראי סימן י"ז תשו' ב"ח שכתב בפשיטות דהיכא שא"י אם נתחב הקוץ מחיים יש להתיר מצד ס"ס והיינו אם אינו ניכר מצד חלודה או כרוטה שהיה תחוב מחיים וז"ל אם לא היה יודע בבירור שנעשה הנקב מחיים היה ראוי להתיר את הכל בתורת ס"ס דשמא אין כאן איסור והוא מפני שיש ס' שמא העצם נתחב בקורקבן ע"י שתחבו חתיכות בשר בקדירה עם הקורקבן ואת"ל שהעצם היה בקורקבן מחיים שמא העצם היה מכוסה כלו בבשר הקורקבן ולא היה ניקב לחוץ אלא עכשיו ע"י בישול יצא לחוץ וכו' עכ"ל דברים אלו צע"ג דכיון דבכ"א מהספיקות צריכים לצדד דילמא הבישול גרם תחיבתו או יציאתו לחוץ הוי לכאורה כשם אונס חד הוא דמה לי לא נתחב כלל מחיים או נתחב ולא יצא לחוץ מחיים · תוכן הספיקות א' הוא בשם א' אי מחיים אי לאחר שחיטה · ומנם גם בשו"ת מהר"י הלוי כתב השואל ס"ס הנ"ל ולא דחוהו מהרי"ל · רק מחמת מציאות ריעותא בבשר · וגם לזר יחשב שמחמת דקילא דמיא יתחב המחט יעו"ש : (שם ס"ק ל"א) גבי ושט ועמ"ש · נ"ב הצ"צ והפ"ת והובאו בנו"ב מה"ק סימן י"ט מפרשים שכוונת הרמ"א דאין צריך לבדוק אולי ימצא נקב ואף שמחט בתוך החלל כיון שאינו תחוב לא מטרפינן אף כיש ק"ד וכן העלו כמה מהאחרונים ויעוין שו"ת צ"צ סימן מ"ט וחוט השני סימן ס"ט ובשו"ת פמ"א ובפר"ח כאן אבל במנחת יעקב מסכים עם חוט השני : (שם ס"ק ל"ג) דאיכא ריעותא דמלתא והדרא יש להטריף דדילמא יש ק"ד לפנינו וא"א בקיאין אלא כו' · נ"ב דהדחת גרמה שלא נשאר רק חשש שאין אנו בקיאין והבקי ביותר יודע גם בזה והוי ספק מחמת חסרון ידיעה ובגונא זה מפרש הפ"מ · ול"נ דס"ס הוא תיבות

נמוקי הלכות טריפות רי"ב

(שם ס"ק ד' בסופו) אלא דמ"ש רמ"א בסמוך בועה וטינרי כשר משמע כסברת רש"י ולא כרשב"א · נ"ב אם נמצא בועה אדומה וכשהוציאו המוגלא עדיין כאדמומית נשאר בעורות הריאה דעת שבית אפרים סימן ל"ח להטריף · ומשמע שם דאף בלא בועה רק נמצא מוגלא ואף טינרא וכל זה לא נראה לי להחמיר בענין אדומה שרוב הפוסקים מקילין ומכ"ש בטינרא שי"ל כיון שבתחילה להתרפאות ליכא למיחש שמא נקבה דאם איתא לא הוי הדרא בריא דומיא דנשבר הרגל וחזר ונקשר ולא ידעינן אם יצא לחוץ דכשרה דמילי דמטרפא לא משכחת · עי' בפ"מ בט"ז סי' ל"ז ס"ק ד' לכן יש להקל :

סימן לח (שם סעיף ג' במחבר) מי שאומר שאין מכות הללו פוסלות אלא כשהשנוי בעור מחמתו ולא מחמת מוגלא שבתוכו · אף אם הוא על השנוי · והנה לכתחלה צריך להוציא המוגלא ולראות אם חלף שלך המראה ואם לא בדק השמ"א אוסר ויש לצדד בזה במקום צורך גדול ובהפ"מ : (שם בט"ז סק"ד) וי"א כו' · והנה משיבתן של שקרובים כו' · נ"ב צ"ל מטיבתן : (שם) עי' מ"ש בסי' ל"ב בסופו דבר פשוט . נ"ב צ"ל סי' ל"ט ס"ק כ"ג [ואחרי מלת בסופו מצאתי מצוינת שתי נקודות נוטות לאמר שאח"ז הוא ענין בפ"ע] : (שם) שגם בעוף כו' וכן ראיתי בשם מהרש"ל . נ"ב ועי' ט"ז סימן נ"ב סק"ט : (שם בש"ך סק"ט) טריפה כו' וגם כיון דבלאו הכי הרבה פוסקים מכשירים אפילו אינו עולה בנפיחה · נ"ב צ"ל אינו „עובר" בנפיחה :

סימן לט (בט"ז ס"ק ט') אם יש סירכא תלויה כו' כיון שבמקום אחד יש תרתי לריעותא · נ"ב ע"ל סימן ל"ו ס"ז ס"ק ג' דמשם אחד לא הוה ב' לריעותא ועי' נו"ב יו"ד סימן י"ב : (שם בש"ך ס"ק י"ז) אף אם יש כו' וכב"י ואם יוצא סירכא תלויה מהדיבוק שבין אונא לאומא ונסרכה באותה אונא כו' . נ"ב צ"ע אפילו נסרכה : (שם בט"ז ס"ק י"ד) או באומה עצמה כו' · וכן סברא זוכר רמ"א מכשר שריאה שארוך מן הסרכא · נ"ב שאינו כו' מכשר שריאה אין מזה : (שם ס"ק ט"ו) כל מקום שאסרו כו' ולא נהגו משבותן כו' · נ"ב מחק מלת „ולא" ותקן ונהגו : (שם בש"ך ס"ק ל"ב) טוב להפקות כו' ונראה שהם פירשו משום סרכות כו'. נ"ב והרמב"ם בפירוש המשניות מפרש להדיא כן ועי' רש"י פסחים דף כ' ע"א ד"ה להכי נקט כו': (שם ס"ק ל"ג) ויש מתירין כו' בדקך המיעוט · נ"ב צ"ל המיעוך וכן צ"ל גם בט"ז ס"ק י"ו : (שם ס"ק ל"ח) גדיים וטלאים כו' דהיינו שהוא תוך בנתו והוא יונק וכר' יוחנן כו' · נ"ב עי' חולין קכ"ב א' ב' וצ"ע:(שם בט"ז ס"ק כ"ב) כיון שבא שנים בנת אחת כו' יש להכשיר בנאבדה הריאה גם כאן מותר דווקא בכה"ג · נ"ב כ"ל בהפ"מ : (שם בש"ך ס"ק מ"ב) אין כאן עדות וה"ז כבהמה וכו' · והרשב"ן והמחבר שכתב וה"ז כבהמה שנאבדה ריאה שלה כו' ס"ק כו' · היינו להרמ"א דס"ב צריך לפרש הכי · ולהב"י א"צ דהזיל לשיטתו בס"ב : (שם בט"ז ס"ק כ"ג) אם רוב הסירכא כו' ואני אומר דהוא בועה בשיפולי וטריפה · נ"ב עי' פר"ח סימן ל"ז ס"ד : (שם) בילדותי ראיתי מעשה כו' ולי נראה דטרפה כו' · נ"ב עי' פר"ח ס"ק ו' :

סימן מ (בט"ז ס"ק ב') אבל אם כו' · נ"ב שתי המלות „אבל אם" נמחקו · וכן מחק הציון (ב) שבמחבר והעמידו על שומן הלב שברמ"א שבהגה"ה · לאמר שדברי הט"ז סובבים על הרמ"א ולא על המחבר : (שם סעיף ג' בהגה"ה) מיהו אם לא נמצא רק בסימפון הגדול שבלב זקופה לבר דהיינו לצד חלל הלב כו' · נ"ב צ"ל לצד חלל הבהמה ודו"ק :

סימן מא (בש"ך ס"ק ד') נימוק הכבד כו' והב"ח נמשך לדעת הרב"י · צ"ל לדעת הרב רמ"א : (שם בט"ז ס"ק ה') בבשר כו' וכבר כתב ב"י ורמ"א כיון דאם מונחת ביושר כו' · נ"ב צ"ל בלא ביושר כו' : (שם בש"ך סק"ח) כלפי חוץ כו' ומ"ל סק"ג וסי' נ"ח · נ"ב צ"ל וסי' נ"ח : (שם סעיף ח' בהגה"ה) ואם נסרך טרפש הכבד לבית הכוסות יש לבדוק בכרס שבוודאי יש שם קוץ או מחט שניקבה כו'· נ"ב ואם לא בדקו טריפה אף שאי אומר שלא היה קוץ כיון דלא הוי מלתא דרמיא אדעתי' בשעת מעשה וכדאיתא בש"ך סי' ל"ז ס"ק ל"ד נו"ב מה"ת סי' ט"ז והה"ה להמסס וכ"ה בבד"י שממנו הוציא רמ"א דין זה וז"ל אם תמצא נסרכה המסס או ביה"כ כו' ע"ש :

סימן מג (סעיף ג' במחבר) אם נקב בכרס העב נקב מפולש טריפה כו' · ע"ד נקב הנמצא בפתול מפולש בצד העב וקרום בתוכו וניכר שהוא מתחלת בריותו המבואר בט"ז סימן זה להכשיר וחלקו עליו · והאחרונים יש אוסרין ויש מתירין · והנה כל היסוד של הש"ך בנקה"כ מאן לימא לן שהיו כן מתחלת בריותו שמא ניקב אח"כ ועלה קרום · לדעתי נראה כיון שנראה הקרום בריא כמו בקרומים הבריאים יש לסמוך שנעשה כן מתחלת בריותו ונכרא תמר כמ"ש התוס' בנדה כ"ד א' סד"ה עד שארכובה כו' א"כ כאן מיירי דמיכר היטב שלא נברא יותר כגון במקום החסרון יש עור נקרם עכ"ל · וה"נ דכוותי' ומ"ש הנקה"כ ראיה מנקב בדקין שהזכיר הרשב"א בשו"ת כבר דחה הנו"ב מה"ק סי' י"ז · והנה במעשה בא לפני הרבה פעמים ומתחלה יראתי להתיר · וזכורני שביום אחד באו לפני שאלות כאלה הרבה ותמיד היו במקום אחד בצד הדק במקום העב הכל בתמונה אחת · והקלתי באחרונה מחמת הס"מ · ובטור ג"כ בא לפני ב' פעמים ג"כ בתמונה אחת והנה המקרה לא יתמיד · והנה בא לפני שלא היה ניכר הנקב · עד אחר הסרת הקרום של הפתול · ועי' בשו"ת אבן השהם סי' מ"ו מ"ז שכתב דבזה יש צד היתר למעיין כדינא · ולא פי' טעמא · ואפשר שכוונתו ע"פ מ"ש הנקה"כ שם סק"ח · ולצרף לזה מ"ש שם הט"ז בסימן מ"ג ובפר"ח · אבל כבר השיגו כל האחרונים על הנקה"כ דקרום זה אינו סותם כלל · גם הביאו בשם שו"מ פמ"א שבצד הדק במקום העב יש להקל וכס' אינו מ"י ולדינא להלכה ולמעשה נראה בס"ד כיון שתמיד במקום אחד ובתמונה אחת ובצד הדק שמקום העב הסומך להקל בכס"מ אין מזניחין אותו וה' יצילנו משגיאות :

סימן מד (בט"ז סוף ס"ק י') ואפילו במים זכים · נ"ב בעינן מקצת וכמ"ש ס"ק ח' : (שם ס"ק י"ג) ואיך תחזור להכשירה כו' ואפשר לומר שלא נתכוונו בזה אם נטלו כו' · נ"ב צ"ל אלא אם נטלו : (שם ס"ק ט"ו) וכל שנוי מראה וכו' ונראה שטעם שזה הוא דעת עצמו · נ"ב וכ"כ בד"מ :

סימן מו (בש"ך ס"ק ג') כשרה כו' דדלמא אינו סותם כ"כ כשוי דינר · נ"ב אלא כשוני דינר : (שם ס"ק י"ב) ד' אצבעות כו' · ויש פוסקים מפרשים בסדא דתורא היינו ג' אצבעות · נ"ב אצבע וי"מ ב' אצבעות והוא הר"ן בשם י"מ ומה שסתם הש"ך וכן לקמן כו' היינו לדעת רש"י דהוא אצבע: (שם ס"ק י"ג) ובדקה כו' דהיינו ב' אצבעות עכ"ל · נ"ב ולפע"ד צ"ל של אצבע אגודל וזה ממש כדברי פרש"י בן חביב שהביא הב"י שמעתי כי יש כו' ע"ש : (שם סעיף ו') במחבר אם סרכא כו' דלא אשכחן בגופא וסרכא אלא בריאה · נ"ב עי' שו"ת נו"ב סימן י"ג י"ד דאם כשהסיר הבועה עדיין נשאר שנוי מראה שולט מעבר לעבר טריפה אף דאין שנוי מראה פוסל בשאר אברים מ"מ הלקותא מעיד עליה ; ע"ש וכ"כ הפ"מ כאן ובסימן מ"ג :

סימן מז (בט"ז ס"ק ח') כמעי העוף כו' וכן דעת הרי"ף כמ"ש ב"י ודלא כהרמב"ן · נ"ב כהראב"ן כצ"ל :

סימן מח (בט"ז ס"ק ג') תולעים שנמצאו בכרס פי' מונחים בפנים ואין יוצאין לחוץ · נ"ב צ"ל ואם יוצא וכו' : (שם ש"ך ס"ק ד') רוב עובי הבשר כו' ומביאו המרדכי פא"ט בשם ראבי"ה והוא דעת איכא מ"ד בריי"ף ובזה נתיישב כו' · נ"ב לא יכולתי להלום דבריו גם מה שכתב התב"ש לא נהירא · ולדעתי נראה דהאיבעי' מפרשים להיפך מפירש"י ברוב קרוע ולא ברוב ניטל דניטל קילא כמו בפתול וכמ"ש בט"ז ס"ק ו' ורצה לפשוט ממתני' מדקתני או שנקרעה דמשמע דווקא קרוע · וקאמר מידי הוא טעמא כו' ולכן לא נפשטה ולכן הא"ד מ"ד שברי"ף שפסק כריב"א דהיינו הא דמתני' וא"כ נפשטה האיבעיא דהיינו ברוב קרוע ולא ברוב ניטל משא"כ לשמואל בעצמו האיבעיא בתוקפה דקאמר סתמא ברובה ובאמת צ"ע ברא"ש שם שכתב דלא נפשטה ומספיקא כו' ע"ש · ומה שעומד נגד זה הוא הא דאיתא במתניתין לענין זפק אפילו ניטל יעו"ש : (שם בט"ז ס"ק י"ג) הופכין אותו ובודקין כו' כיון שיש לפנינו בניקב מב' צדדין ודאי תופסין · נ"ב צ"ע מב' צדדין דטרפה ודאי כו' : (שם בש"ך ס"ק י"ט) ואם לאו כשרה משמע אפילו בהמסס לדעת המחבר וסייעתו ול"ד לייתב לה קוץ בוושט כו' · נ"ב ר"ל מבה"כ לא קשה כמ"ש הרא"ש פרק א"ט ס"ד לרב אלפס משום דבה"כ דופנו עב ע"ש אבל מהמסס קשה · ועי' ברא"ש שם כל"ד ועיין ש"ך ס"ק כ"ב מש"ש בשם ת"ס: (שם בש"ך. ס"ק כ"ה) או שנאבד כו' אבל בת"ח כלל נ"ד דין ב' כו' · נ"ב ע"ל ס"ק ל"ב אם לפי אומד הדעת אינו ניקב לחוץ ועי' שו"ת נו"ב סימן ל"ב ועי' פר"מ : (שם ס"ק נ') מחט דניקב מב' צדדים כו' כשאין שם קורט דם כלל כו' · נ"ב עיין בפלתי סימן מ"ח ס"ק ט' א"כ עולה וסייעתו כו' ע"ש · כבר תירץ על זה התוס' בשבת ל"ו א' ד"ה למחט · יעו"ש ומחלקין בין קוץ למחט וממילא נפלו כל קושיותו וצע"ג עליו : (שם ס"ק ל"ט) ואם אין עליו קורט דם · נ"ב אבל אם יש עליו קורט דם : (שם בט"ז ס"ק י"ט) קוץ שמצא מחט כו' כמ"ש בסימן קכ"ג סעיף ט"ז והיינו במסיח לפי תומו דווקא · נ"ב ועיין לקמן סי' קכ"ב בט"ז סס"ק ד' :

דמלחו והדיחו · וא"כ כוונת הש"ך דלכך הזכיר הרמ"א דמקילין בהפ"מ במלחו והדיחו הוא כדי שלא תקשה לפמ"ש בהגה"ה זו דאין אנו בקיאין בבדיקה בזה"ז א"כ נטריף תמיד באין הפ"מ בניקב מצד א' כיון דאיכא ריעותא דניקב ועל בדיקתנו אין לסמוך · לזה כ' הרמ"א דיש מקילין דא"צ בדיקה כלל אחר ק"ד ומטעם זה מקילין אנו בהפ"מ אף במלחו והדיחו וכנזכר לעיל שהכריע להקל בזה כדעת הסמ"ק כמו כן מקילין מחמת זה אף שלא בהפ"מ לסמוך על בדיקתנו כשלא נמלח ואפשר לבדוק והיכא שא"א לבדוק כלל כגון במלחו והדיחו אין להקל רק בהפ"מ : (שם ס"ק ל"ח) דאף בבה"כ מודה רש"י · נ"ב כלומר דלא חיישינן שמא נתרפא ואפ"ה בדיקה בעי : (ט"ז ס"ק י"ח) וכ"כ מהרי"ו ז"ל · נ"ב בסימן כ"ח מתשובותיו : (שם ס"ק ב') דמחול שניקבה אין הכרס סותם · נ"ב יעוין ט"ז לעיל סימן מ"ו סק"א : (שם נקה"כ על ט"ז ס"ק י"ט) דלא הוי רק גילוי מילתא בעלמא · נ"ב צ"ע דאכתי ליכא גילוי מילתא שהיתה המחט תחוב דילמא היתה רק מונחת בפרש :

סימן מט (מחבר ס"א) יש לו שני עורות · נ"ב ה"א היא הכיס שסביבם שקולפין אותו ונשלך הוא בברתי אות א' ויעוין בפמ"ג : (שם) אבל אם ניקבו זה כו' · נ"ב וה"ה ניטל עור א' אף ע"י ריקבון . נו"ב סימן י"ח : (שם ס"ק ד') סביב טריפה · נ"ב יעוין בפ"ז סימן מ"ח ס"ק י"ז : (ס"ק הנ"ל) וכן משמע בת"ה כו' · נ"ב ידוע למורי הוראות שעכ"פ עפ"י רוב כשמחט תחוב בקורקבן יש בנקב שביל לבן ומזה ראי' שניקב המחט מחיים קודם שחיטה · והוצרך התה"ד להורות דאף בכה"ג אם נשאר מעט מבשר הקורקבן שלא ניקב כשר · ומטעם שכ' דאף מעט שאין בו ריעותא מגין ולא נטריף אלא בנקוב כולו · ולי צ"ע אם ניקב כל בשר הקורקבן ולא נשאר שלם רק קרום הדק שעליו מה דינו · וה"ז לשון התה"ד סימן קס"ת שאלה מחט שנמצא כו' רק מועט בשרה נשארה כנגד המחט ואינו עב כ"כ וכו' ע"כ דכשירה וידוע שתה"ד חיבר בעצמו השאלות · וממילא נראה דרק בכה"ג שיש הגנת בשר להכשיר וכ"נ מדבריו בגוף התשובה · ולכאורה מיתלי תלי דין זה במחלוקת בפי' דין דשני עורות יש לקורקבן · י"מ דבשר הקורקבן נקרא עור א' ויש שפירשו שעוד שע"ג הקורקבן הוא א' משני עורות וכ"נ מלשון הרמב"ם שכ' בזה"ל ב' כיסין יש לקורקבן החיצון אדום כמו בשר ופנימי לבן כמו עור ודעת הרשב"א דהכיס שנקלף הוא עור א' וכל הקורקבן מיקרי עור א' אבל לא כן דעת הרמב"ם ובה"ג · דהא הכיס שנקלף אינו לבן אלא תחתיו יש עור לבן ולדידהו אצ"ל דבשר הקורקבן מיקרי עור אלא שני העורות הם הקרום הלבן שבפנים והעור אדום שע"פ הקורקבן מבחוץ ולהגוף הבשר שעל הקורקבן הם השני עורות ע"ד שאמרו גבי ריאה דשני קרומים יש לריאה :

סימן נ (ס"ג הג"ה) כל שנשתנה מראית הבשר · נ"ב יעוין סימן ס"ו ש"ך ס"ק י"ז :

סימן נא (ש"ך ס"ק ג') בדופן שבאה מבחוץ נמי כשירה כו' · נ"ב ולא דרך הושט ובא"ל יש ס' דלמא באה דרך הושט וסברת הד"מ בדעת הרשב"א שחוששין דילמא בתחלה ניקב המחט באברים הפנימים ואחר כך נתחב בלב ובקצה השני בדופן ולזה השיג הב"ח כיון שניכר בדופן מבחוץ שמשם בא המחט ולא דרך הושט אין סברא לחוש חשש רחוק שבתחלה נפל לחלל וניקב א' משאר אברים ואח"כ בא ללב ונתכוין בקצה השני להוך נקב בדופנו נגד המקום שמשם בא בתחלה כן תורף הדברים וא"כ צ"ע היכא שהמחט עובר כל עובי הדופן ומקצתו בלב וכדומה דאפשר בכה"ג שפיר יש לחייש דילמא תחלה בא דרך הושט ובא עד ללב ונתחב בו ותחב גם כל עובי הדופן : (ט"ז ס"ק ד') כ' מו"ח ז"ל · נ"ב יעוין שו"ת אמונת שמואל סימן י"ג ובצ"צ סימן ס"ת בתשו' פמ"א סימן י"ד מחמיר היכא דנמצא המחט בחלל הגוף ולא מכשיר רק בנמצא בתוך המעיים ועי' שו"ת חינוך ב"י : (ש"ך ס"ק ה') עיין בשו"ת מבי"ט כו' וח"ב סימן קצ"ו דף ע"ח · נ"ב צ"ל סימן קנ"ו דף ע"ה :

סימן נב (ט"ז ס"ק ט') נפל האי היתירא · נ"ב צ"ע היכא שלא הוריק הכבד אלא כנגד הבני מעיים ובני מעיים ליכא שום השתנות ואינה טריפה אלא מחמת שדנין מצד הורקת הכבד שבודאי נחסרו בני מעיים וזה לא שייך היכא שיש לתלות הירקות בכבד מחמת שבמיני מדברי כבדן ירוק · (ש"ך ס"ק י"ג) אלא נפלה לאור · נ"ב כלומר שאינו ידוע אם נפלה לאור · כן הוא דעת הפרישה :

סימן נג (ש"ך ס"ק ו') מה בכך שנתרפא שאש"י · נ"ב י"ל דאם יצא העצם חוץ למקומו עד לריאה לא היה חוזר בצמצום למקומו הראשון לחיות מדובק שא"ש יחדיו · אבל בשבירה במקום צה"ג יש אפשריות שיפסוק העצם את הצה"ג אף שאינו יוצא כלל ממקומו וכן מדייק מהרי"ק בלשונו וכ' בזה"ל מ"מ איכא למיחש שמא נפסק א' מן הגידים אשר שם בצה"ג כו' עיי"ש : (שם ס"ק ט') רחיק אגודל כשירה כו' · נ"ב ובשו"ת נ"ש מביא שו"ת הגאון מ' מענדיל ז"ל אבד"ק פפד"מ סי' ס"ב דהכריע דאם מודדין מן התחלת הבוכנא יש למדוד באצבע שוחק מרווח ואם מודדין ממקום שבחבורו לגוף מבחוץ יש למדוד באצבע מצומצם ואידי ואידי חד שיעורא הוא יעו"ש ויעו"ש בתשובה ס"ב · ואיתא בכנה"ג בשם ס' יאיר נתיב עוף קטן שאין בו בכל העצם שיעור אגודל משערין בחצי עצם לגוף טריפה וביותר כשר ויעוין מהרי"ק שורש ל"ח : (ט"ז ס"ק ח') הוא תלוי בחסרון בקיאות שלנו · נ"ב יעוין מ"ש בסי' פ"א ס"ק ח' : (שם ס"ק ט"ו) דמ"מ הוי ס"ס ומסיק דבהפ"מ · נ"ב ז"ל הס"ב והמקיל לעת הצורך כגון לכבוד שבת וכה"ג לא הפסיד עכ"ל : (שם רמ"א) קס"ד ספק ספיקא ספק שמא · נ"ב אבל משום שנף עצמו אסור משום ס' אמ"ה ולענין איסור זה ליכא רק ספק א' ואיכא נמי חזקת איסור אמ"ה :

סימן נד (מחבר ס"ק ה') אם נשברה · נ"ב דין זה כבר נאמר לעיל במחבר סימן ל"ב סעיף ב' : (שם בש"ך ס"ק ג') ומ"מ צ"ע בדינים אלו · נ"ב בשו"ת סי' קצ"ו מסתפק ג"כ בעוף ויעוין ברש"י ביצה דף ל"ד ע"א ד"ה ת"ש שכתב בזה"ל כי שהתה מעל"ע נמי צריך בדיקה לאחר שחיטה שמא נשתברה רוב צלעותיה ע"כ ושם מיירי בעוף :

סימן נה (ש"ך ס"ק ז') אבל בנשמט · נ"ב נראה דאין חילוק כו' · נ"ב ובפ"מ מראה מקום לתשו' הרא"ש כלל זה סימן ט"ז דמבואר שם דעתי' דנתפרק הוי כנשבר : (שם ס"ק י"ג) דמותר התבשיל · נ"ב היינו לכ"ע דלדעת הש"ך בנקשר גם האבר עצמו מותר כמו שכתב לקמן ס"ק י"ד : (שם סק"ב רמ"א) ובעוף הגדול לפי גדלו · נ"ב כתבו האחרונים דבעוף משער אצבע אגודל : (הג"ה ס"ה) ואם לא במקום הפ"מ · נ"ב ואין ריעותא בבשר : (ש"ך ס"ק י"ד) שלא במקום צה"ג · נ"ב דהיינו בעצם הקולית : (שם ס"ק הנ"ל) דהא בלא"ה משמעות הפוסקים · נ"ב ר"ל אף כשיש ריעותא בבשר : (ס"ק הנ"ל) וגם מהרי"ק גופא דאסר לקמן · נ"ב יעוין שו"ת פמ"א ח"ב סימן ק"ט ות"צ סי' נ"ח ובשו"ת כ"ח סימן קל"ט : (סוף סימן נ"ה) . נ"ב כלל הדינים דשיש שבורה בשוק שלא במקום צה"ג או בקולית רחוק מן הגוף כשיעור הנזכר אם אין ריעותא בעוף ובשר אף שלא נקשר כלל יכולין להקל בהפ"מ ובליכא הפ"מ אין להקל אף לאחרים כ"א בשנקשר אף בשלא נקשר שא"ש יחדיו ידובקו וכשיש ריעתא בבשר צריכים לדעת הרמ"א שיהיה שא"ש יחדיו ידובקו והב"ח מתיר אף כשיש ריעתא ע"י קשירה שאינה שא"ש יחדיו ידובקו כשיש הפ"מ ובמקום צה"ג אף שא"ש יחדיו ידובקו לא מהני בעוף שאין בקיאין בו בבדיקת צה"ג (יעוין בסוף סימן נ"ו) ובקולית סמוך לגוף לא מהני קשירה אף שא"ש יחדיו ידובקו · ובהפ"מ יש להקל אף בלא נקשר וגם נפסקו הגידים רק שלא נתעכלו :

סימן נו (ש"ך ס"ק ד') ובדקו בצה"ג כו' אלמא · נ"ב כ' הפמ"ג ולא הבינותי דבעוף ליכא משייך כו' יעו"ש :

סימן נז (ש"ך ס"ק ו') נקיבת קוץ דאל"כ נהי משום דרוסה · נ"ב יעוין בפ"ז ס"ז ו' · (ש"ך ס"ק י"א) עכ"ל עט"ז ולהגם · נ"ב יעוין בלבוש עט"ז דדבריו נכונים לפי שיטתו · נשאלתי במעשה שהיה שהיו עופות קטנים בחצר שלא בכלוב ורחוק ממקום מושבם היה ב' אווזות בכלוב ונשמע קרקור העופות קטנים ונודע שהיה דורס בחצר נקטל תרי מנייהו והאווזים לא קרקרו כלל והכשרתי גם האווזות אף שהש"ך בס"ק כ"ח מספקק בדברי המ"ב בקטל תרי מ"מ יש לסמוך אדברי תמ"ב כי הט"ז והצ"צ והפר"ח הסכימו לדעתו גם לפי לשון הרמב"ם שכתב בפ' ה' מה"ש דין י"ב בזה הלשון וכן אם שתק הוא והם אין חוששין שאלו הזיק היו מקרקרין ע"כ · נראה שיש בכה"ג לומר שאין לחוש על האווזות כיון ששתקו ובודאי לא היה הדורס שם רק אצל שאר העופות שקירקרו : (שם ס"ק כ"ה) וה"ה הרגה ולא התך · נ"ב ואם מתה מחמת דרוסה יעוין בצ"צ סי' כ"ה ועיקר דבריו שמסביר דברי או"ת שהדורס לא ראה בעיניו שמתה ולכך לא נח רוגזו אבל מלשון או"ה משמע דאין לחלק בין ראה שמתה או לא ראה ומ"מ לא נח רוגזו כיון שהוצרך להדוף ולדרום . ויעוין בשו"ת כ"ב דברדלס שקורין פחוד יש לו דריסה כמו חולדה דבפסחים חשיב חולדה וברדלס בהדדי : (מחבר ס"י) ועומד עמהם אבל כגון אלו · נ"ב הרשב"א בתה"א חולק על זה : (שם מחבר סי"ג) תלין במצוי · נ"ב יעוין במג"א סי' תס"ג ס"ק י"ח : (ש"ך ס"ק ל"א) והבאתי ראיה לזה מהש"ס דזבחים · נ"ב קדמוהו מהר"ם לובלין בחידושיו : (שם ס"ק נ"א) דיש לה היתר בבדיקה · נ"ב צ"ע דהא הלוקח מן העובד כוכבים לא ידע כלל מהספק : (שם סעיף כ"א בהג"ה) שמסיים כמסתפק חסר סיום הדבור וצ"ל ולא יבדוק ואפשר סברת הש"ך דהיכי דצריכין לאסור מספק ואין לו תקנה בבדיקה נחשב הספק לודאי דהלא כבר החלטנו לאוסרו והוא הטעם של הפוסקים שסוברים דאין מועיל ס"א בגופו וס"א בתערובות אבל בדבר שמועיל בדיקה לא נעשה הספק כודאי :

סימן נח (ט"ז ס"ק ד') שהיזק הנפילה שלט בטלה · נ"ב לא כן משמעות לשון הרמב"ם וצ"ע :

סימן נט (ט"ז ס"ק א') דדוקא ששלשתן ביחד . נ"ב נגדלו שלשתן אין סופן לינדל ואין מגינים · אבל אם נגדלו א' מן שלשתן סופן להתגדל ומגין ומציל ע"כ הוא כשר כן נרפס בשמו שתיקן הט"ז בעצמו :

סימן ס (ש"ך ס"ק ו') וכך נראה דעת המחבר · נ"ב באורח מישור משיג על הש"ך מדברי הב"י בסימן קט"ז שכתב שם בהדיא שגם בפסיקת רגלים לא חיישינן בזה"ז שנשכה נחש :

סימן סא (ש"ך ס"ק י"ב) אבל פשיטא דאם תפס לוי מתנות כהונה · נ"ב היה יכול לומר רבותא טפי אף כשנטל ברשות שהישראל עצמו נתן לו והט"ז לא נסתפק רק אם נתן לו הישראל מעצמו יעו"ש ולפי טעם הש"ך גם בכה"ג מחויב להחזיר : (שם ס"ק ט"ו) וההיא שעתא ל"ל ברירה · נ"ב יעוין בט"ז :

סימן סג (ט"ז ס"ק א') וא"ל מ"ש ממציאה' נ"ב חסר כאן השגת הנקה"כ ויעו"ש · ולענ"ד צ"ע היכי שנמצא ביד עובד כוכבים במקום שכל בשר ביד נכרי בחזקת טריפה שקונים תמיד מקולין שלהם · אם יש להאמין לע"א מדין ע"א נאמן באיסורין דהא חזקה הוא ויש בזה אריכות דברים בספרי הקדמונים בחידושי הרשב"א והרמב"ן והריטב"א ליבמות ר"פ האשה רבה · ויעוין בפ"י למס' קדושין דף ס"ג ע"ב ד"ה גמ' אמר רב נאמן · ומלבד זה צ"ע לפ"ד הנקה"כ דמחלק בין מציאה דממונא ובין איסורא ואתיא ליה מדברי רש"י חולין דף צ"ו ע"א אם יש כדי סמיכה על ע"ה במציאות דבר מאכל וע"ה אומר שנאבד ממנו ורוצה לאכלו בפנינו אם נאמן בזה דאיכא תרוא דממונא ואיסורא בדבר אחד בגוונא דאם אינו שלו אסור באכילתו שמא טריפה הוא : (ש"ך ס"ק ו') דהרי לעיל בסי' א' כתב השור · נ"ב יעו"ש בט"ז ס"ק יו"ד :

סימן סד (ש"ך ס"ק יו"ד) צלעות יתרות כגון י"ג או י"ד · נ"ב צ"ע דהא בכל בהמה יש מלבד ב' צלעות שחותכין עם החזה עוד י"א צלעות והרי בכללן י"ג צלעות וכן מבואר בש"ך סי' נ"ד ואם כונת הש"ך כאן שנמצאו י"ג מלבד ב' צלעות הנ"ל הו"ל לתפוס בלשונו ואם נמצאו י"ב צלעות דבמספר זה יש צלע יתירה ויעוין בשו"ת מ"ב שמביא בשם הגאון מו"ה שכנא שמעשה בא לפניו שנמצאו י"ד צלעות יעו"ש והיינו כמ"ש שהיה צלע א' יתירה על הי"ג צלעות שיש בכל בהמה דהיינו עם הב' השייכים לחזה : (ט"ז סק"א) דלרמב"ם בלא גרר · נ"ב יעוין באחרונים שתמהו על זה דהא הרמב"ם פסק בהדיא דמותר בהנאה :

סימן סה (ט"ז ס"ק ב') דהיינו שמותר לצלות' נ"ב יעיין בחדושי חא"ע שאצל הבאר היטב שאוסר בזה : (מחבר סי"ד) ומיהו אין לוקחין בשר · נ"ב יעוין ש"ך סי' ק"ט ס"ק א' :

סימן סו (ש"ך ס"ק יו"ד) כמו שחילק בד"מ סימן נ"ז בהדיא · נ"ב ויעוין בשו"ת צ"צ סי' ס"ג : (ש"ך ס"ק הנ"ל) א"כ מכל הלין טעמים נראה · נ"ב יעוין סי' צ"ת סעיף ז' :

סימן סז (ש"ך סק"ה) עד שנצלה כל צרכו · נ"ב כ' הפר"ח כלומר חצי צלייתן כדלקמן סי' ע"ו : (ס"ב בהג"ה) וכן נשמע מלשון הרשב"א בחידושיו לחולין דף קי"ג שכ' דאי לא נצלה כל צרכו הו"ל כאומצא ע"כ :

סימן סח (ש"ך ס"ק ח') אבל אם בשלו שרי בלא חתיכה נ"ב במנ"י בכלל ט"ו ס"ק ל"ו כ' שלא ירד לסוף דעתו דהא להדיא איתא כאן בדברי רמ"א ואפי' בשלו כך : (שם ס"ק כ"ז) הוא הרשב"א ואוסר אפי' דיעבד · נ"ב יעוין בב"י סי' ס"ט מ"ש בד"ה בשר טפל כו' בשם שו"ת הרשב"א להקל בדיעבד (הג"ה סעיף יוד) נ"ב יעוין סי' צ"ב סעיף זיין וסעיף ט' :

סימן מט (סעיף ב' במחבר) ניקב ושומן שעליו סותמו כשר · נ"ב בת"ש מביא בשם בח"ע דדוקא השומן שהוא בתולדתו וא"כ באווזות מפוטמות לא מהני וראיתי בספר דגול מרבבה מסתפק על זה והביא ראיה מהר"ן ס' א"ט גבי סרכות ואח"כ סתר דאין ראיה משם דאיכא למימר דניקב אחר שעלה השומן ואח"כ יחלוף השומן ע"ש ולענ"ד אחזוקי ריעותא לא מחזקינן וכן משמע מסתימת הפוסקים שלא חלקו :

סימן נ (בש"ך ס"ק ג') כל מקום כו' והדב' סב"י לשם · נ"ב נ"ל „הב"י" :

סימן נא (בט"ז ס"ק ג') ונמצא מחט תחוב בפנימו זהו דעת רש"י כו' · נ"ב נ"ל „רשב"א" כי דבר זה ברש"י אינו :

סימן נב (בט"ז ס"ק ד') וכלפי פנים כו' דלהע"ש שאיתא בפמ"ע ירוק ככבדא כו' · נ"ב נ"ל „כבושתא" : (שם ס"ק ו') בסופו לינקב כו' בכבר נלקה כל הסמוכים · נ"ב נ"ל סומכי' : (שם סק"ט) של עוף כו' והמהני על ספק זה כו' · נ"ב עי' לעיל סימן ל"ט בט"ז ס"ק כ"ב ובש"ך שם ס"ק מ"ב יש לתרץ שמיה ועי' : (שם בנקה"כ בסוף ס"ק ט') וזה ברור · נ"ב לפי תירוץ זה אם בדק קצת ממעייה ולא נמצא ריעותא והשאר שלא בדק נאבדו כשר :

סימן נג (סעיף ג' במחבר) נמצא סנף שבור ואינו יודע אם קודם שחיטה נשבר או אחר כך טריפה · נ"ב עיין בתר שבע בחידושיו לחולין פרק א"ט מ"ש בזה :

סימן נד (בט"ז סק"ד) ודווקא נפקרה כו' דהא איהו לא ס"ל כרשב"א כו' · נ"ב והיינו כדעת הרמב"ן דגם הרשב"א למעשה סובר כן כמ"ש בתה"ש והובא בט"ז סי' נ"ה סק"ד ולכן מוכיח מסימן פ"ג שסובר כרש"י אף לקולא ולכן לא הביא הט"ז מכבד (סוף סימן מ"א) דשם לחומרא :

סימן נה (סעיף ב' במחבר) פנים הקולית כו' והם היתירות שבפנים שכף כו' · נ"ב זה פירוש הרמב"ם אבל רש"י (נ"ד ב') פי' גיד (קטן) שבראשו שמחובר בחור וקטן מאד ולענין דינא יש להחמיר כב' הפירושים : (שם בהג"ה) ובעוף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו · נ"ב המנהג בעוף לשער באגודל אבל זה דווקא בעוף הגדול אבל בתרנגולת די בב' שלישי אגודל · והשאר לפי קטנן ועי' בספר דגול מרבבה · לפי תירוץ זה אם בדק מעט ולא נמצא ריעותא והשאר שלא בדק נאבדו כשר : (שם בש"ך ס"ק ו') וטוב להחמיר כו' ונראה דאם רוצה כו' · נ"ב והרמ"א קאי לכל החלוקות והש"ך מחלק : (שם בט"ז ס"ק ז') קודם שיתלחנו כו' ודבריו תמוהין הא קיי"ל ספיקא דרבנן לקולא · נ"ב עי' מנחת יעקב כלל א' ס"ק ו' : (שם ס"ק י') מרודד ברע מתלקט כו' או נסדק במסולם לאורך · נ"ב דמ"מ בכלהו הוו בעיא דלא איפשיטא ופי' בגמרא וברא"ש שינוי גירסאות : (בזהב מזוקק ט"ז ס"ק י"א) ובמהרי"ק כו' · נ"ב עי' ש"ך סימן נ"ג ס"ק ו' מ"ש בזה : (ט"ז ס"ק י"ב) ואם אין יכולין כו' והבריא הבשר · נ"ב נ"ע בזה וכב"י כתב ואם אינו שחור אסור שהוא לאחר מיתה או אסור שהוא מחיים סמוך למיתה ע"כ · ונ"מ טובא בזה לדינא :

סימן נו (ט"ז ס"ק א') ניטלו נימת הגידין כו' ותו מה זה שכתב הראב"ד ולפיכך אמר שניטל כולה · נ"ב נ"ל „כו'" : (שם ס"ק ו') אבל אין לפשוט כו' · נ"ב נ"ל אין „לפרש" : (שם) כדקאמר שם בגמרא לניסנא קמא · נ"ב נ"ע דלמא שם משום דאסיק ע"ז ופליגי דרבנן עיי"ש : (שם) כנ"ל דעת הרא"ש ועפ"ז ג"כ דברי הטור · נ"ב נ"ל ועפ"ז יתבאר ג"כ כו' : (שם) אבל אם לא נפסק רק המיעוט כו' · נ"ב נ"ל „הרוב" : (שם ס"ק ז') פי' הן בעוף קטן מאד הן בבהמה גדולה · נ"ב נ"ל „דקה" ועי' ס"ה :

סימן נז (בש"ך ס"ק א') בבהמה גסה הב"ח כתב כיון דרש"י כו' · נ"ב עי' בב"י בסי' זה בשם רש"י דס"ל ד' דריסת הזאב בגסה · ובכרתי ופלתי סימן זה כתב שלא מצא זה ברש"י · ואני אומר כי כן הוא ברש"י במתניתין שם ריש פרק אלו טריפות שפירש"י דחכמים סברי אליבא זיכרי' דזאב לתקלי' אף לגסה · וא"כ פירש"י דחכמים פליגי עם ר' יהודה והלכה כחכמים . וזה ברור :

סימן נט (ש"ך ס"ק א') ואם ניטל כו' מפני שאין שם עמה אחר . נ"ב נ"ל שאין שם „עור" אחר :

סימן סא (סעיף כ"ד במחבר) כמה דברים אמורים כו' שהיה לו' ושלא לרשב"ג · נ"ב עי' תוס' שבת דף ס"ה ד"ה הפתא ט' :

סימן סד (ט"ז ס"ק א') וכל שאר מינים כו' ודרך זו איתא בתוס' פרק הספינה כו' · נ"ב וכן איתא בריש פסחים הגודל מן האור כו' ע"ש :

סימן סו (סעיף ד' במחבר) ונמצא דם בחלבון של א' מהם · נ"ב נ"ל „בחלמון" : (שם בש"ך סק"י) עי' היטב שהצריך להתיר אף כנתערב חד בתרי גם למ"ד דם ביצים דאורייתא משום שהביצים אינם שוות די"ל דביצת ההיתר הוא יותר מביצת האיסור וא"כ הו"ל ס"ס · ספק יש כאן ביצת איסור או לאו ואת"ל כו' ע"ש היטב · לא יכולתי להלום דבריו לא מבעי חד בחד אם נתערב ביצה דלא מהני אם היה כאן איסור רק שמספק אי הוא הרוב א"כ הקטנה תאסר בוודאי ממ"נ · וגם הגדולה תאסור מספק · בורם הדבר עי' בתשובת הרשב"א סי' רע"כ במה שהשיב להשואל דאיך משכחת אשם תלוי בב' חתיכות דאם אינם נכרות אף דאחת היתה גדולה · מ"מ אינו בטל · וכין אכל הגדולה או הקטנה מחויב אשם תלוי יעו"ש · אף גם זאת אם נתערב לא בלא לע"ג בזה · עכ"פ ממונא דברי תשובות הרשב"א מוכח להדיא דלא בעינן חד בתרי רק רוב כדעת הש"ך סי' ק"ט ס"ק ד' יעו"ש ועי' שם בלשון השואל דלא משכחת לה רק בב' חתיכות שוות · ועפ"ז לא סתר הרשב"א דבריו · גם דאל"כ לא היה מקשה השואל כלום ע"ש היטב ומ"ש הפר"ח בכאן דהוי ספק חסרון ידיעה יעו"ש שהשיג ג"כ על הש"ך · לא ידעתי דכאן בודאי שהם טרופות וכנ"ל וא"כ לא גרע מנשפך בסימן נ"ח ס"ב ועי' בכ"ז דיש לעיין בזה הרבה : (שם) נראה דמותר דיש לומר כו' · נ"ב עי' לקמן סי' ק"ט סק"ו בש"ך : (שם) ואע"ג דכתבתי בס"ש כ"ז כו' · נ"ב המנחת יעקב בקונטרס הספיקות במחודשים ס"כ השיג על הש"ך ופסק דספק פלוגתא שפיר מצטרפין לס"ס דספיקא דפלוגתא עדיף מספיקא דמעשה . והא שלא התיר לעיל רק היכי שיש הרבה צדדים להקל · היינו לענין למכרו לעובד כוכבים משום דאין לעשות ס"ס לכתחלה וזה כוונת הש"ך שם תדע דהא בסי' ס"ד ס"ק י"א אסר למכור בס"ס אף בלא ספיקא דפלוגתא והיינו מטעם הנ"ל ועי' לעיל סי' כ"ב ס"ק י"ח ולעיל ס"ס כ"ד מבואר להדיא כלשון מהרא"י שהביא הש"ך דלא דמי ספיקא דפלוגתא לספיקא דגוף המעשה ע"ש היטב : (שם במחבר סוף סעיף ט') כגון שיש בו קשקשים מותר . נ"ב דם חגבים שמותר כמ"ש לא פ"א הזכירו הפוסקים אם צריך הוכחה שיהיה ניכר שהוא דם חגבים ואפשר כיון שאין אוכלין חגבים כ"א במסורת כמ"ש לקמן סי' פ"ה ואינו שכיח ביניהו לכן השמיטו הפוסקים ומסתברא שצריך הוכחה במקום שאוכלין ועתוי"ט פ"ב דכריתות מ"ח :

סימן סז (במחבר סעיף ד') נגרר הדם כו' בין ע"ג גחלים אפילו בלא חיתוך ומליחה · נ"ב דווקא ע"ג גחלים אבל אם גרוף התנור והניח צלות ע"ג חרסית של תנור אסור וכן בכל דבר שצלה בלי מליחה · משום דאין לדם מקום לזוב · כן הוריתי מסברא ומצאתי אח"כ בגמ' פסחים ריש פרק כיצד צולין ע"ש :

סימן סט (ט"ז ס"ק א') וחב"י בשם הגהות מיימוני בשם סמ"ק כו' · נ"ב ונ"ל לדעת הט"ז דמה שאסר הרמ"א אפי' לא שהה במלחו אינו רק מהטעם שבסמ"ק שהוא רעה שלישית דאלו ליש אומרים שכ' המחבר אין לאסור רק בשהה כבר כל שיעור מליחתו ויעוין מ"ש לקמן ס"ק ה' : (הג"ה ס"ב) אם היה ס' בחתיכה נגד דם שעליו · נ"ב הרש"ל ביש"ש פ"ב סי' י"ח מצריך גם קליפה מכל צד : (ש"ך ס"ק ט') יע"ש · נ"ב כוונתו דהמחבר והרמ"א הוא דמתירין אף לקדירה כשיש ס' במים כנגדו אבל הוא בש"ך ס"ק ס"א מסיק שאף ביש ס' אין להתיר כ"א לצלי : (שם ס"ק י"ד) לא הוי אלא משום דם שנ"ב · נ"ב קשה לפי"ז אמאי מתיר בהפ"ם להדיח ולמלוח שנית כמבואר בס"ק י"ב צרקו יחדיו ב' דינים אלו להטעם שבמרדכי דלא יתמלא מהלכלוך ושוב לא יוציא : (שם ס"ק הנ"ל) ומשמע דכיון שנמלח · נ"ב במנ"י הניח בצ"ע ולדעתו דוקא נתבשל הוי דיעבד : (ט"ז ס"ק י"ג) ה"ה כל דבר שהוא · נ"ב יעוין במנ"י כלל ס"ו ס"ק ס"ח שמשיג עליו ומביא ראיה מתשו' ריב"ש סי' קס"ד אמנם ראיות הט"ז היא מאו"ה סי' א' ס"ז : (ט"ז ס"ק הנ"ל) נ"ל משום רוח מיירי · נ"ב יעוין בשו"ת בית יעקב סי' למ"ד מה שמפלפל בזה עם בעל ט"ז : (שם ס"ק כ"א) כלומר · נ"ב דחוק הוא מאד דלפי"ז הו"ל לרמ"א לומר אבל אם לא נתבשל כך עדיין יש לו היתר במליחות צד שני וכו' דהא התירא אתי לאשמועינן א"נ כפי' הט"ז דתאי ודוקא קאי אמאי שכ' היתר בלצורך דו"א אלא בשכבר נתבשל : (שם ס"ק כ"ב) תראה דמיירי · נ"ב יעוין בשו"ת צ"צ סי' ח' שמשיג על הש"ך ומחזיק שגם הרמ"א מודה דלא אסרי' דע"י הדחה נסתמו נקבי הפליטה ואף שכ"כ בת"ח מסברא דנפשיה חזר מזה ולכך לא הזכיר מזה בש"ע : (מחבר ס"ה) אינו צריך לחזור ולמלוח · נ"ב המעיין במח"ב יבין למה הצרך לאשמועינן דבר זה וידיתנו : (סעיף ו') פעמים · נ"ב לפי הגהות חרשות יש גירסא במים ולפי גירסא זו צ"ל מה דמסיים המחבר וצריך לשפוף בין רחיצה לרחיצה כלומר בין רחיצת בשר זה ובין רחיצת בשר אחר : (ט"ז סק"ט) דאינו אוסר במליחת · נ"ב לכאורה דבריו אינם מובנים דהא מיירי בבישול ואפשר סובר הט"ז כפשיטות דמיד שבא לידי בישול בודאי נמס המלח והמלח וכל תלחלוחית דם שע"פ החתיכה נופל לתוך הקדרה וליכא לתא דאיסור דבוק לגבי החתיכה ואין מקום לחוש לדברי מהרש"ל רק כשנאמר שבטרם שהותחל הבישול ומיד כשבא החתיכה לקדירה בעוד המלח והדם ע"פ החתיכה נבלע תוך החתיכה מחמת חום המליחה כי פסק כח הפליטה מחמת שבשר הוא בכשא"מ ולא שייך איידי דטריד כו' וע"ז א"ש מש"כ דאינו אוסר במליחה יותר מכ"ק ויעוין בש"ך ס"ק ל"ח ולעיל ס"ק כ"ו ובפמ"ג שם וכאן בט"ז ס"ק כ"ג : (ט"ז ס"ק כ"ג) דלא כרבינו ירוחם · נ"ב יעוין בבאר שבע סי' כ"ג : (שם ס"ק כ"ז) ולק"מ כו' · נ"ב צ"ע לפי"ז היכא דלא שהה במלחו שיעור מליחה ונתבשל אח"כ אמאי לא אסרינן אותה החתיכה אף בדאיכא ס' והפ"ם הרי יש לדמותו לדין שובר מפרקתה דהדם מתחיל להתפרש בשעת מליחה ונפסק מלצאת אז כשהודח ממליחתו ובבישול אח"כ יש לומר דלמא לא התחיל עתה להתפרש ע"י בישול זה ולכך לא יצא ונשאר בתוך החתיכה ול"ד לבשר שלא נמלח כלל ונתבשל דאיכא מס"נ אם לא נתפרש הדם בתוך החתיכה הרי הוי דם שלא פירש ומה שנפרש עתה בתוך החתיכה על ידי הבישול בודאי יצא לחוץ וכשם שהבישול גרם פרישתו כך גמר יציאתו לחוץ וכן מורה לשון הט"ז · ולפי"ז צ"ע נ"כ היכא שחזר ובישל החתיכה שלא נמלחה בקדירה שאין בה ס' אם נאסרת או דהא איכא לספוקי דילמא לא פריש כל הדם בבישול ראשון ולא יצא לחוץ רק מה שנתפרש אז ומה שנשאר בתוך החתיכה ולא נתפרש בבישול ראשון נתפרש ויצא לתוך הקדירה בבישול השני : (ט"ז ס"ק ל"ב) ועוד נ"ל כו' והדיח בכשא"מ אסורי · נ"ב במנ"י כלל ד' ס"ק ח' תמה עליו דבכה"ג אין לחלק בין נמלח יחד בכלי מנוקב או בכשא"ם : (שם ס"ק כ"ד) צריך להדיחו שם היטב · נ"ב צ"ע דהיכא דכבר שהה במלחו שליש שעה פחות חלק למר התך סכנו וצריך לכתחלה למלחו שנית להשאיר במליחתה שיעור שעה לצאת כל הדעות בכה"ג אם אינו מדיח רק במקום החתך ומולח שם שנית יש לחוש דילמא דינו כשהה שיעור מליחה ונסתמין נקבי הפליטה ע"י הדחה במקום החתך ובולע המקום התך מדם בעין שנפלט והוא עודנו ע"פ החתיכה ועי"כ בכה"ג יש להצריך הדחת כל החתיכה להסיר כל דם הבעין שע"פ החתיכה ולמלחו כולו אח"כ להשאירו במלח שיעור שעה ואף אם נאמר דבכה"ג דמי לדין המבואר בסי' ע' ס"ב יע"ש בש"ך ס"ק י"א ומ"מ לכתחלה בודאי יש לחוש מפני לחלוחית הדם שעל הבשר לאחר שיעור מליחה ויעוין גם בסעיף ו' שבסי' ע' : (שם ס"ק כ"ח וט"ז ס"ק ט"ז) · נ"ב בתפארת למשה מפרש בפשיטות דלהמחבר צורך הניפוץ אינו ענין להדחה ולכך בעבר ולא ניפץ שכ' בסעיף שאח"ז דאינו מצריך הדחה יתירה ודי ב' הדחות כמו בניפוץ וע"ז כ' הרמ"א די"א דבעינן ג' הדחות רק הניפוץ שבעינן לכתחלה מחשב גם להדחה ומינה בשלא ניפץ צריך ג' הדחות ומתיר עוד הרמ"א דכשנותן מים תחלה בכלי א"צ לניפוץ אף לכתחלה דהמים יבטלו כח הציר והדחה ג' פעמים בעי כיון דלא ניפץ : (ט"ז ס"ק כ"ר) דלא הוי אלא סד"ר ולקולא · נ"ב יעוין בט"ז או"ח סי' ת"ע ס"ק ו' וכשעה"ם פ"י מהלכות מקוואות כלל א' בד"ה גם מה שרצה : (ט"ז ס"ק כ"ז) והקשה מו"ח ז"ל דהא בשוכר · נ"ב יעוין בש"ך סי' ע"ו ס"ק ב' ובשו"ת הרא"ש והרשב"א שציינתי כאן בגליון ש"ך ס"ק מ"ו : (שם ס"ק כ"ב) ציר ממש בכלי נאסר · נ"ב היינו לדעת הרמ"א ומ"ש הש"ך בס"ק שלפני זה דלאו דוקא מים אלא ה"ה ציר הוא לדעת המחבר כן מפרש הדגמ"ר : (שם ס"ק מ"ב) ולדבריו צ"ל דל"ד לס"ם קל"ד · נ"ב י"ל דשאני הכא שכבר איתחזיק הבשר שאין בתוכה דם ואף שהית מלוכלך על גבה דם מ"מ גוף הבשר הוחזק בהיתר (ועדיף טפי מבשר שאינו מנוקר ובא א' ואסר שניקרו שלדעת הט"ז לקמן סי' קכ"ז ס"ק ו' הוי כעד המעיד בדבר דלא איתחזיק איסורא ובתבתי שם עה"נ ראיה לדברי הט"ז מריש גיטין) משא"כ לקמן בהכשר כלים שצריכים לנאמנות של הנכרי שעשה הכשר להבליע שהיה בתוך הכלי וכאן תועלת הנאמנות להחזיק הבשר שאין בו בליעת דם : (שם ס"ק מ"ו) וכדאיתא במרדכי והגהות ש"ד · נ"ב ויעוין בסי' ע"ו ש"ך ס"ק י"ג וס"ק ב' ובשו"ת הרא"ש כלל ב' סי' י"ז ובהרשב"א סי' תס"ו וכדברי הרא"ש בתשובת הנ"ל מבואר גם כן בפסקיו פ"ק דחולין דין י"ם והיא מדברי התוס' שם בשם ר"ת · וצ"ע מדברי הרא"ש פ' כה"ב דף ק"ג דין מ"ט : (שם ס"ק נ"ד) אלא פחות מעט · נ"ב צ"ל דינמור חשריה עד חצי שעה ואף דממשיך עד אחר ג' מעל"ע כיון דסו' התחלות שריה קודם כלות ג' מעל"ע לא נגמר התקשות הבשר וכיון דלא הוציאו מן חמים עד חצי שעה נתרכך היטב : (שם ס"ק נ"ו) לא נאסר מעולם · נ"ב יעוין במג"א סי' תקי"ו ס"ק ט' : (שם ס"ק צ"ו) והיא עיקר כמ"ש · נ"ב יעוין מ"ש לקמן ס"ק ע"ו ובסי' ע' ס"ק ס"ט : (שם ס"ק הנ"ל) אלא צריך ס' צ"ע · נ"ב ובמנ"י מתרץ דמיירי שהיה ס' בקדירה בעת שנתבשל תחלה בלא מליחה ומוכין להקל שיבוטל אחר כן ברוב כיון דיש דעות דבלא"ה החתיכה עצמה מותרת כמבואר בסעיף י"א : (שם ס"ק נ"ח) הא לאו הכי לא וכדלקמן · נ"ב יעוין בשו"ת בית יעקב סי' ס"ג : (שם ס"ק ס"ר) ולכך אם הוא דבר רותח לח כרוטב · נ"ב לפ"ד הש"ך לקמן בפי' דברי הת"ח אף רק ברטיבות קצת בשהקערה חם צריך ששים נגד קליפות כל הקערה אף במקום שלא נגע : (שם ס"ק הנ"ל) אף במקום שלא נגע · נ"ב כיון שהקערה חם : (שם ס"ק ס"ח) וכן משמע באו"ה כלל כו' · נ"ב צ"ע דשם בדין הא' כ' האו"ה בזה"ל והא דאסרינן לעיל התבשיל לנכרי משום דאין בו ששים נגד כל קליפות הפנים של הקערה שהתבשיל נגע בכולו עכ"ל וכן בדין ב' איתא בזה"ל ששים מכל קליפה הפנימי של הקערה וליכא עכ"ל הרי שצריך ס' נגד קליפות כל הכלי ולכך ליכא ס' : (שם ס"ק ס"ו) ובשאר כלים מותר · נ"ב כיון שיש להם תקנה בהגעלה ויעוין לקמן סי' צ"א ובפר"ח שם ובמנ"י משיג על הש"ך דדעת הת"ח דבכלי חרס אסור אף אחר הדחה אפי' תשמיש עראי דכיון דלית לאותו כלי שום הכשר יש לחוש דלמא ישכח וישתמש בו חמין אבל כלים שאפשר בהגעלה מסתמא נעלים וחוי תשמיש בהם קודם הגעלה רק תשמיש עראי לפי"ז פשוט דאף כלי עצם או כלי עץ שקיבל בליעה ע"י אור שאין לו תקנה בהגעלה דינם ככ"ח · ויש להסתפק בכלי נחושת שיש בו טלאי שעכ"פ יש מציאות הכשר הגעלה אחר הסרת הטלאי או ע"י ליבון במקום הטלאים : (ט"ז ס"ק ס"א) שהרי יש שם ציר וכבוש כמבושל · נ"ב ולא הוי נט"ל דהציר הוי דבר חריף ומחליא לשבח כ"כ המנ"י בכלל י"ב אות י"ד ומתרץ בזה קושית הפר"ח בסי' ק"ה ס"ק א' ובנה"כ וכמ"ש כאן בש"ך ס"ח ס"ק : (ש"ך ס"ק ס"ז) דאסור למלוח לכתחילה גבינות · נ"ב צ"ע מדברי הש"ע באו"ח סי' תנ"א סעיף י"ר דשם מיירי לענין בשר : (שם ס"ק ס"ח) אבל לענין אין מליחה · נ"ב יעוין במג"א סי' תס"ז ס"ק כ"ח ובפרט בס"ק ט"ז : (שם ס"ק הנ"ל) הוי נטל"פ · נ"ב ע"ז כ' במנ"י כלל י"ב ס"ק י"ד דהציר כבשר שנמלח חושב לקיום הוי דבר חריף ויעוין לקמן בש"ך סי' ק"ה ס"ק ט"ג וסימן צ"ו סעיף ב' וג' ובסי' קל"ד סעיף נ"ג וצ"ע: (שם ס"ק ע"ג) לא אמרינן שמוליך הטעם · נ"ב דבריו מגומגמים וצ"ע כדאיתא בתוס' חולין דף צ"ז ד"ה אפילו כו' ויע"ש בהרא"ש ויעוין לקמן סי' ק"ח ש"ך ס"ק י"ט :

(שם ס"ק ע"ד) דכיון שמלח כו' ואינו יוצא ממנו לעולם · נ"ב יעוין לקמן סי' ע"ו ס"ק כ' : (שם ס"ק ע"ו) הרי הוא כמבושל · נ"ב דבריו בכאן צ"ב יעוין באחרונים ולקמן בש"ך סי' ק"ה סק"א: (שם ס"ק ע"ז) אלא כמו ברוב · נ"ב צ"ע ממה שכתב הש"ך בעצמו לעיל ס"ק נ"ו יעוין שם אמנם לפ"ד המליתי מק"ם לא שייך לענין דם אם יכשלם יתן טעם דמהל הבשר הנשאר בכל חתיכה אחר המליחה גם כן ממנו בטעם דג : (שם ס"ק פ"א) ותמהני דהא · נ"ב במנ"י כתב שהרמ"א בעצמו כבר התנצל בתשובותיו סי' קל"ב שהיה לו באו"ה שלו גירסא אחרת יעוין שם ופשוט שגם כאן היה תני' לפני הרמ"א באו"ה שלו כמו שמביא בשמו : (שם) ולדברי מהרש"ל כו' ס' נגד הציר שרי · נ"ב יעוין במנ"י כלל י"ד ס"ק ר' שמשיג על הש"ך שמהרש"ל בעצמו פוסק בפ' גה"נ סי' כ"ח דאף במליחה גמורה ודם בעין שנבלע ע"י מליחה או צליה צריך קליפה אף בדאיכא ס' מטעם דשמא אינו כבליע יותר מכ"ק ומכ"ש הבא כו' יע"ש : (שם ס"ק פ"ב) או שהוא כ"ח וכדכ' הרב · נ"ב יעוין במנ"י כלל י"ג ס"ק ג' ובכלל פ"ח ס"ק י"א שמקיל גם בכ"ח ויעוין בת"ח כלל י"א דין ח' · ודין כלי זכוכית יעוין בת"ח כלל פ"ח ובמנ"י שם ס"ק י"ב : (ט"ז ס"ק ט"ז) ונ"ל דס"ל לט"ז · נ"ב כ"כ הש"ך בסי' צ"א ס"ק י"א : (ט"ז ס"ק נ"ן) נ"ב היינו לפי הסברא שמובא בסי' ע' ס"ק ר' דלא אמרינן אין מליחה לכלים רק לענין פליטת דם ויעוין מ"ש סי' ק"ה ס"ק כ"ח : (ש"ך ס"ק ס"ח) אבל לסברא א דהציר קודם הדחה חשיב דם · נ"ב יעוין בב"י וצ"ע דלא נתבאר הטעם דהוא דם רק דפועל ברתיחתו להבליע הדם שע"פ הבשר שבמלח ויעוין מ"ש בסי' ע' ס"ק כ"ד : (שם ס"ק פ"ז) להתיר בדיעבד אם לא קנחו · נ"ב אף אם לא קנחו בבליתא כן איתא ברש"ל והכוונה שעכ"פ הודח · (נקה"כ על ט"ז ס"ק מ"ר) נ"ב דבריו אינם מובנים (ויעוין באחרונים ובמנ"י כלל י"ב ס"ק פ"ז) שהט"ז לשיטתיה מש"כ בסי' ע' ס"ק י"ז ולדינא מסיק המנ"י להקל כדעת מהרש"ל דכבישה בציר כדי שיתן על האור לא הוי ככבישה ממש : (נקה"כ על ס"ק כ"ד) א"נ כיון שמצד אחר בא לי · נ"ב צ"ע היכי דבודאי הודח הבשר והספק אי נמלח אחר כן ראז בכה"ג לא היה מעלם שום איסור דם דהא קודם הבישול עדיין לא נאסר הדם דדם שלא פירש מותר ומצד הבישול אינו אלא איסור דרבנן ע"כ דעת הט"ז להקל מספיקא ולא דמי כלל לדינו של הש"ך בסי' ק"י :

סימן ע (ט"ז ס"ק ו') ורש"י כ' בפ' כ"הי · נ"ב יעוין מ"ש בסי' ק"ה ס"ק כ"ח: (מחבר ס"ד) וחתיכות הכשרה שאינה טריפה · נ"ב יעוין בסי' ק"ה בש"ך סוף ס"ק כ"ח ובב"י שם ובאחרונים : (ש"ך ס"ק כ"ח) נראה דשאני התם כיון שנתערבה · נ"ב יעוין במנ"י כלל ויו ס"ק ר' : (שם ס"ק ס"ט) ואע"ג דבנפל לציר · נ"ב לפמ"ש במנ"י כלל א' ס"ק ו' לא קשה : (שם ס"ק נ') פי' שאין במים נגד הציר עכ"פ · נ"ב יעוין במג"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ט :

סימן עא (ש"ך ס"ק ט') דאם יש ס' בקדירה נגד המוח שבעצמות אף המוח · נ"ב אבל בהמוח שבראש יש בודאי דם :

סימן עב (ש"ך ס"ק נ') לאסור בשר שנמלח עמו · נ"ב ביש"ש פ' כה"ב סי' מ"ח אית' בזה"ל וניהו דאינו מתייבש במליחה כמו בצליה ואוסר הייט התרנגולת או שאר בשר שנמלח עמו משום דם חלב היוצא דרך הלב היוצא דרך פי הקנה · אבל הלב לשלם נקרע לאחר מליחתו ושרי כו' עכ"ל יע"ש וכדבריו מבואר מתוך דברי הרמב"ן המובא בחדושי הרשב"א למס' חולין דף ק"ט ע"ב יעו"ש ובמ"ש הרשב"א שם מובן המשך דברי התוס' בפ' כ"צ דף ע"ד ד"ה שאני לב דשיע יע"ש : (שם ס"ק י') מיהו פשיטא דלכתחלה אין למלוח או לצלות לב עם בשר כו' · נ"ב בדין אווזים שצולים באגנים וקצתה תוך הרוטב וקצתה לחוץ ונשכח הלב בתוכה יעוין מ"ש בזה במנ"י כלל ומי' כ"ז ס"ק י"ז ובק"א בסולת למנחה גם יש עיין כזה בלב שבאווזא שמעמידין כששאלינם שהרבה מהרוטב מתמעט בבישול ואף שהכלי מכוסה מ"מ י"ל שבעת שנוטלים מהתנור ומורידים הכסוי ועדיין הוא בחומו ככל דבר מיד שבא מן האש יעוין ק"ה ס"ג יכול לפלוט בחלק האווזא שבתוך הרוטב ויעוין בסי' צ"ב ובפרט בט"ז ס"ק ב' ובנה"כ שם · ואם התך מן האווזא בשרו בתוכו עד שמה שנשאר מן האווזא עם הלב ליכא ס' תלוי בפלוגתא דרמ"א ורש"ל אם לדבר גוש דין כ"ר יעוין בט"ז סי' צ"ר ס"ק י"ד ובש"ך סי' ק"ה ס"ק ח' : (שם ס"ק י"ב) וכאן מיירי לפי הש"ס · נ"ב שהלב מותר לכך שייך לומר ואין חילוק בין בשר או הלב : (ט"ז ס"ק י') בלא הראש והרגלים וכו' · רש"ל בפ' כ"ה · נ"ב יעוין מ"ש פ"ק דחולין סי' כ"ם :

סימן עג (הג"ה ס"א) ומ"ם אם לא עשה כן נוטל הסמפונות · נ"ב באו"ח ליתא כן ומצאתי שהעיר ע"ז במנ"י כלל כ"ד ס"ק י"א וכר"ן משמע כדברי הרמ"א : (ט"ז ס"ק א') ומיהו כתב במור · נ"ב ברינו של הר"ת אם הכבד נמלחה : (ס"ק הנ"ל) בדיעבד שרי · נ"ב ולא הזכיר כלל שם מדין בשר משמע דאף לענין כבד עצמו לבדו אין להתיר בדיעבד כ"א כשנמלחה כ"כ הפמ"ג: (ש"ך ס"ק ח') אבל הקדרה שאכלו בה הכבד · נ"ב יעוין סי' ק"ה ס"ק ז' וין ח' · וכתב המנ"י כלל כ"ד דל"י עירוי יש לאסור וכ"כ בכו"פ כדין נכבש הכבד מעל"ע יעוין מ"ש בצ"צ סי' קכ"א ובמנ"י כלל כ"ד אות ב' וי"ג ובכו"פ ופר"ח ובשו"ת ח"י סי' כ"ו ויש לצדד להתיר עכ"פ כשיש ספק אם נכבש מעל"ע ובשו"ת פעיל צדקה סי' ל"ה מקיל נ"כ אם הודח הכבד או יש ס' נגד הדם בעין · והכלי שבו נכבשת אסור אם אין ס' במים נגד הכבד ויעו"ש במנ"י שמתיר בצליית כבד שנצלה בלי הדחה ראשונה ולבסוף הניח בצ"ע למעשה : (שם ס"ק י"ז) פשיטא דליכא מ"ד דבעי קליפה · נ"ב דין כבד שנגע בקדירה בשעת הצלייה יעוין מ"ש בפמ"ג סי' ק"ה במש"ז ס"ק ט"ז ובחוו"ד סי' ע"ו · ובדין צליית הכבד כשהוא מכורכת בנייר עיין בס"ו סי' ס"ה ס"ק ב' ובמה שציינתי שם וכבד שצלאו בחרסו של תנור גרוף מאש עיין בצל"ח ר"פ כ"צ ויעוין בשו"ת שער אפרים סי' פ"ח בדין כבד ששרו במים מעל"ע גם בכבד ששהה ג' ימים בלא צליה אי שרי לבשלה אחר צליה ובשו"ת צ"צ סי' קכ"א ובמנ"י כלל כ"ר : (שם ס"ק הנ"ל) וכ"כ באו"ה שם בחדיא ופסקו כו' · נ"ב דליכא למ"ר דבעי קליפה וכ"כ באו"ה אבל נמצא בתוכה כשאינה דבוקה לא כצ"ל : (שם ס"ק י"ח) כלומר אפי' רוצה לאוכלה · נ"ב ר"ל דאם רוצה לבשלה אח"כ צריך הדחה לכתחלה מדינא כדאיתא סעיף א' : (שם ס"ק כ"ג) ובריו"ט נתיב א' לא נמצא דבר · נ"ב במנ"י כ' שצריך להגיה אבל מצאתי במהרי"ל שכן הוא במהרי"ל בדיני דם וכבד :

סימן עה (ש"ך ס"ק א') ובלישנא דברייתא · נ"ב ר"ל בלשון תנאים קורקבן בכלל ולא בלשון אמוראים :

סימן עו (ש"ך ס"ק ב') אם נצלה יפה דאז נפלט כל הדם · נ"ב ר"ל כל שיעור הצלי' לצורך פליטת הדם היינו חצי צלייתו : (שם ס"ק י"ג) אבל האו"ה כ' דאף לאכלו כך אסור · נ"ב יעוין לעיל סי' ס"ט סעיף י"א ובש"ך ס"ק מ"ו :

סימן עז (ש"ך ס"ק ב') והב"י והרב בת"ח שם הביאו דהגמיי' מיירי · נ"ב ר"ל דהם הביאו דסוגית הגמיי' לאסור החיצון שבולע מפנימי ת"א כו' מטפילת בר אווזא שהטפילה אין לה שום דבר לפלוט ומזה הוכיח בתו' ובהרא"ש דהחיצון אינו נאסר אף שכבר נמלח והודח ולפי' הש"ך כוונת הסמ"ק והגמיי' לאסור הפנימי שבלע מחיצון שנמלח ולא הודח :

סימן עח (הגה"ה ס"א) ומשמירא כו' · נ"ב הוא שנותנים בשר תוך עיסה שבלילתה עבה ואופין בתנור או במחבת : (שם ס"ת ב) דאם יש ס' הכל שרי · נ"ב אבל כדי נטילה בעינן במקום שנגע כיון שהוא בלא רוטב כ"כ פר"ח :

סימן עט (ש"ך ס"ק ג') פירוש בעשה · נ"ב בעשה וזאת החי' אשר תאכלו :

סימן פא (מחבר ס"ב) כל הגבינות שנעשה מחלבה · נ"ב יעוין סימן פ"ז ס"ג : (מחבר ס"ה) ומי חלב שלהן מותר · נ"ב יעוין סי' רי"ו בש"ך ס"ק ט"ז שמציין לכאן : (ש"ך ס"ק ט) אבל ודאי איכא סרכות טובא דטריפות בודאי · נ"ב עיין בח"ם סי' רל"ב סמ"ע ס"ק כ"ח ובמנ"י כלל ע"ב ס"ק ט"ו ובפרט בפמ"ג בפתיחה לסי' ל"ט : (שם ס"ק י"א) שהחמור נוצר בו מותר · נ"ב במנ"י בכלל ס"ח אות י"ר מביא כמה ראיות דרק של חמור מותר משום דמאים : (ט"ז ס"ק ד') במידי דתלוי בחסרון בקיאתי · נ"ב יעוין מ"ש בסי' נ"ג ס"ק חי"ת :

סימן פג (ש"ך ס"ק י"ר) ופשוט הוא דאם נשרוי · נ"ב צע"ג מדברי המשנה פ"י דתרומות משנה חי"ת דג טמא שכבשו כו' לפי פי' הרמב"ם והרע"ב שם ומצאתי שהעיר ע"ז במנ"י כלל כ' דין ד' :

סימן פד (ש"ך ס"ק יו"ר) אבל מן התוסף לתבשיל לא הוי פירש · נ"ב ומסיים בפר"ח ס"ק ט' ומסתברא דאף בתבשיל צונן מיירי · ואף אם פירש ממקום למקום במאכל עצמו היינו רבותי' וש"ד

סימן סט (בש"ך ס"ק ז') ונהגו כו' שלא להשתמש בו לכתחלה אפילו דצונן · נ"ב נ"ל „צונן" : (שם במחבר סעיף ד') ועופות צריך למלחם גם מבפנים כו' · נ"ב אם חתך כו' · או דמיירי במעט רגל אין ס' ועי' ת"ד מ"ע בס"ד ועופות צריך למלחם בפנים היינו אם נפתחו אבל אם הם סגורים א"צ לפותחם ולמלחם בפנים ולענין הבני מעיים שבתוכו כתב הפר"ח סימן ע"ב שמותרים כל אחד כדינו ועי' מנחת יעקב כלל ט"ו ס"ק מ"ה וש"מ כאן וספר' ע"ב ונ"ע ועי' תשובות שער אפרים סימן נ"ט : (שם ס"ק כ"ח) וי"א כו' אלא להוכות ד"א שידיח · נ"ב נ"ל "די"א" : (שם ס"ק ל') מותר להדיח כך א"כ משמע להדיח דמיירי בהדחה כהלכתה (ועוד) דהל"ל . נ"ב תיבת ועוד ט"ס הוא : (שם בט"ז ס"ק י"ח) ואין חילוק כו' אין כאן איסור אפילו היה הולכת · נ"ב נ"ל אפילו היה בלא מים : (שם ס"ק י"ט) כדי המלח שבו כו' דהא קיי"ל בסי' ק"ס כו' · נ"ב נע"ג : (שם במחבר סעיף י"ג) ואם שרו אותו במים כו' · נ"ב ואם נקרם הבשר ואלא קרח לא מהני שרייה אפילו דיעבד אסור · פ"מ : (שם בש"ך סס"ק ס') וגס"ק ס"ו . נ"ב נ"ל ס"ק ע"ב : (שם בט"ז סס"ק מ"ה) שהוא מעת לעת · נ"ב ועי' מנחת יעקב כלל י"ב ס"ק י"ד :

סימן ע (בט"ז ס"ק י"ד) ויש מתירין כו' וכן קשה על מ"ש האו"ה כו' תוך הציר (בנמלח) · כנ"ל : (שם) וה"ה אם כבשר שלא הודח ונמלח (נפל לציר) כו' · נ"ב כני תיבות נפל לציר נ"ל דמיותר : (שם בש"ך ס"ק מ"ד) שהא חוץ שיעור כו' כדלקמן סימן נ"א ס"ה · נ"ב ולעיל סימן ס"ט ס"ב ע"ש :

סימן עב (בש"ך ס"ק ה') עד שיהא ס' כו' (וגם מלשון ששובת כו' על דם שבתלגו ע"ש) · נ"ב מתיבת וגם עד תיבת ע"ש נ"ל קודם תיבות אבל מהרש"ל : (שם בש"ך ס"ק י"ג) ואין חילוק כו' ולא בעינן לצירוף שאר דברים בקדרה כשהטור שלם · נ"ב נ"ל „כשהעוף" שלם : (שם סעיף ד' במחבר) הריאה אינה צריכה חיתוך אבל נהגו לקרעה כו' · נ"ב עיין ט"ז לעיל סימן ס"ט ס"ק י"ב דצריך לפתוח הקנוקנות קודם מליחה ע"ש · ואם לא פתח קודם יקרענו אח"כ ומותר ואם בשלה בלא קריעה מותר בדיעבד. כמ"ש הש"ך :

סימן פא (בט"ז ס"ק ג') וא"כ ודאי שיטת סרח"ש לא מתפרשים · נ"ב נ"ל שיטת „הרא"ש" : (שם בסק"ד) ונראה דהם הוא ספק כו' · נ"ב עי' לעיל סי"ק בט"ז סק"ו :

סימן פב (בט"ז ס"ק ז') וגם ודאי מוכח דטאור הוא ואי עמא הוא (אפילו אינו דרור) והוא אסור כו' · נ"ב מחק ג' תיבות אפילו אינו דרור :

סימן פד (במחבר סוף סעיף ט') אבל ג' או ד' הכל אסור · נ"ב עד מ"ש הש"ך והא דלא אמרינן בזה ספיקא דרבנן לקולא דמן התורה בטל · י"ל משום דאתחזק איסור לא אמרינן הכי וכמ"ש הש"ך בדיני ס"ס ס"ב ע"ש · ועי' פ"ת מ"ש בזה ונראה כמ"ש וא"כ לפי מאי שכתב הפר"ח והמנ"י בסימן ק"י

אבל אם פירש מן המאכל לחוץ או בדופני הכלי מבפנים אסור כו' יעו"ש ומובא בכו"פ ופר"ח אוסר ממשקה לאוכל יעו"ש וצ"ע מדברי רבינו ירוחם : (ט"ז ס"ק ט"ו) נשאלתי . נ"ב יעיין בשו"ת צ"צ סי' נ"א ונ"ב : (שם ס"ק י"ז) באותו פעם שלקחו הם לא היה עדיין מלוחין · נ"ב ובשו"ת ב"ח החדשות סי' כ"צ מקיל מטעם ס"ס שמא נמוח ושמא לא פירשו מן הראזיניש ומותר לאכול גם הראזיניש שמחלים חמילבין קטנים שאינם נראים לעין רק אם ישימו אותן בחמין או נגד השמש לא שייך בהם חשש איסור ריחוש מדינא יעו"ש מ"ש באריכות דמתיר הפלאדין והראזיניש אף בנודע קודם שהושם בתנור : (ט"ז ס"ק י"ח) אלא לתקן הדבש כ"כ ב"י · נ"ב יעיין מ"ש לקמן בסי' קל"ז סק"ד ובטור או"ח ובד"מ שם וכתו' פסחים דף למ"ד ע"א ובר"ן לאלפסי שם ובר"ן מס' ע"א על ברייתא דקנקנים בדף ל"ג : (ש"ך ס"ק כ') דלא כתב דין זה · נ"ב צ"ע כי ז"ל שו"ת הרשב"א · הרחש הוא מיד נודעת מקומו שמקומו משחיר וכולו הוא נברא · וזה קטן מאד מאד וכמה פעמים נסינו ונוטלין אותו ממקומו ומניחו על צפורן האצבע והוא רוחש והולך · ולפיכך אנו מרגילין שבכ"מ שמשחיר בפולין נוטלין קצת בעומק וזהו בדיקתו והכשרו · ואפילו למה שאתם סבורים נראה שיש לי לאסור יותר כו' · אבל כאן כל שנתדקם קצתו ה"ז אסור דלא בעי רוחש ממש כו' עכ"ל . ואם כן אף לדעת המחבר שאינו אוסר בלי ריחוש מ"מ יש לאסור בנקודה שחורה מחמת טעם הראשון שכ' הרשב"א שהריחוש כולו נברא · אבל יש כדי תפיסה על הרמ"א והעט"ז דלא הזכירו רק טעם השני של הרשב"א : (שם ס"ק ל"א) דס"ל פירש מת · נ"ב בתפארת למשה כ' בזה"ל דבריו תמוהין דמ"מ איכא ס"ס דלמא לא פירש כלל ואת"ל פירש שמא נימוח · ודוחק לומר דסבירא ליה כיון שנמצא ג' שפירשו אמרינן גם השאר פירשו עכ"ל (גם מה שמסיים דיש להתיר שאר התבשיל אינו מובן יעיין באחרונים) ואפשר לומר דכוונת הש"ך שדרך הרוטב שבתבשיל להוציא מה שטמון בנקבי האוכל ואם כן אין ספק שמא לא פירש כלל דבוודאי הרוטב פירשה והוציאה : (שם ס"ק מ') ואין זה מבטל איסור · נ"ב יעיין בש"ך סי' צ"ב ס"ק ח"ת ובסי' קט"ז ס"ק כ"ח :

הלכות בשר בחלב

סימן פז (ש"ך ס"ק ב') ודוחק לומר נ"ב בפ' כ"ה אי' במתני' כל הבשר אסור לבשל בחלב ומוקי לה רב אשי אף כר"ע דסובר בשר עוף בחלב אינו מדאורייתא דאסור לבשל מחן מד"ת ומחן מד"ס ומזה תוכיח הב"ח דגם בעוף בחלב יש לאסור בישול וכ"כ איסור הנאה ועי"ז כתב ודוחק לומר דהאי לבשל ט' : (שם ס"ק ו') אפילו בשר בהמה · נ"ב יל"ד דבשר חי הנכבש בחלב כשמבשלין אותו אח"כ אסורה מדאורייתא כיון שנתבשל הבשר עם החלב שנבלע בו ע"י כבישה : (שם ס"ק ז') דהא יכול לחיות · נ"ב צ"ע דהא בב"ח ממש אסור לבשל לרפואה אם לא לחולה שיש בו סכנה ואם נאמר דהרואה יתלת שיש חולה שיש בו סכנה כמעט בטלו בזה דובא חששי דמראית עין : (שם ס"ק ט"ת) אפי' חלב ממש הוא אסורי · נ"ב צ"ע דאיסורא דקרא לא נאמר רק על בשר מן החי ואבר שיש בו בשר כדכתיב ובשר בשדה טריפה ובשר בנפשו דמו לא תאכלו ואין לאסור מה שאינו בשר רק מחמת שבא מן אבר או בשר מן החי וכיון דגלי קרא דביצים מותרות אין לחלק בין כשנולדה או נפרשת מצד הבאה על זנבה ואין לאסור רק בעוד שי"ל שהביצה הוא בשר : (ס"ק הנ"ל) וצ"ל דבלא"ה לק"מ · נ"ב בסברתו יש ליישב גם קושית התוס' במס' ביצה דף ו' ע"ב ד"ה ביצים ובעירובין דס"ד אפי' ביעתא בכיתחא : (שם ס"ק י"ח) מיהו אין בזה אלא חומרא בעלמא · נ"ב נראה דלא קאי רק על מה שהוסיף עוד במרדכי להצריך לשפחות עובד כוכבים ב' קדרות כו' ודין הקדום שאסור לבשל כו' משום גזרה שמא יחתה אבל באיסור תחיתוי המוכר כאן בהגהות רמ"א אין מדברי הש"ך ראיה להקל ויעוין בפמ"ג וצ"ע כי במרדכי כ' בזה"ל ובחתוי עובר משום לא תבשל ויעוין סי' צ"ד בש"ך ס"ק י"א ובט"ז סק"ד ובמג"א סי' ג' ס"ק י"ב : (ט"ז ס"ק י') וצ"ע רב ליישב · נ"ב יעיין בחשנת נקה"כ ע"ו : (שם ס"ק כ"ז) ולא ע"י מליחה · נ"ב כתב בפמ"ג וסיים אם נמלח מליחה מועטת ולא שהה והעמיד גבינות ובישלו הגבינות אחר כך אפשר דאין להקל דהו הוי דאורייתא ע"כ · וצ"ע אם טועם הגבינה ובפרט אם אוכל מהגבינה ואין מרגיש בו טעם בשר. מה"ת יהיה אסור בבישול דהא טעימת ישראל מהני אף למנהגינו כדברי הש"ך בסימן צ"ח ס"ק ה' כמו נבי צנון יעוין שם : (רמ"א סעיף י') ואין בו לחלוחית בשר · נ"ב כן הוא בבית יוסף בשם ש"ל · ובת"ח כלל ע"ם דין ד' העתק בזה"ל ואין בו שום לחלוחית ומחמת שינוי הנרסאות אני נבוך אם התיר רש"ל נתינת החלב אף בעור קיבת נבלה או לא התיר רק בעור קיבת כשרה דכיון דנתייבש מלחלוחית הבשר ליכא לתא דבב"ח · ומדברי שו"ת נב"י מה"ק חלק י"ד סי' כ"ו נראה שהיה מפרש בפשיטות הך דינא רק לענין נתינת הלב תוך עור כשרה אחר שנתייבש יעו"ש · ולפי מה שכתוב על הגליון דהיבשות אין מוציאו מן האיסור את האסור מקודם שנתייבש · אבל אין בה לשלום טעם מגופו · ולכך היכא דסילק את האיסור רק שיש חשש מחמת הטעם מותר · אם כן יש לומר דהש"ל מיירי אף על מכניס חלב לעור קיבת נבלה · ומובן : (ש"ך ס"ק ל') וכבוש דאינו אלא מדרבנן ס"ל להרב · נ"ב וכ"כ או"ה בכלל מ"ו דין ד' : (מחבר סי"א) בעור קיבת כשרה · נ"ב יעיין בט"ז או"ח סי' תמ"ב ס"ק ד' :

סימן פח (ט"ז ס"ק א') דבכה"ג גזרינן גזירה לגזירה · נ"ב יעיין לקמן סי' צ' ט"ז ס"ק י"ב ובנקה"כ שם וסי' צ"א ט"ז ס"ק ח' :

סימן פט (ש"ך ס"ק ב') ודבריו תמוהים · נ"ב יעיין לשון מהרי"ל בזה בהלכות או"ה בדיני בב"ח ונכון להחמיר גם בלועס כו' : (שם ס"ק ט"ו) בס' מצרף לחכמה · נ"ב יעיין בלחם חמודות דף רי"ח ע"א :

סימן צ (ט"ז ס"ק ג') וכ' בתה"א · נ"ב דף ק"ז : (ט"ז ס"ק י"ב) אמנם תמהתי · נ"ב צ"ע דנראה דהיכא שמבשל אח"כ הבשר שנבלע חלב בכבישה נעשה בב"ח מדאורייתא מצד הבישול ומטילא יש לגזור בכה"ג גם בחלב שחוטה שנבלע בבשר שלא יבשלו דלא ליתי לידי בישול בב"ח דאורייתא כשיבשל בשר שבלע חלב חיה ע"י כבישה : (ט"ז ס"ק הנ"ל) ומנ"ל למגזר בי' · נ"ב יעוין לעיל סי' פ"ח ס"ק א' ולקמן סי' צ"ח ס"ק ה' : (ש"ך ס"ק ח') מהרש"ל להתיר בדיעבד · נ"ב יעוין בט"ז ס"ק ח' ובאו"ה של מהרש"ל מבואר להדיא כדברי הש"ך יעו"ש :

סימן צא (כש"ך ס"ק ג') והוא העיקר די"ל דב"ח שאני · נ"ב יעוין במנ"י כלל י"א וי"ב ס"ק ו' : (הג"ה ס"ח) וי"א דאנן אין אנו בקיאין · נ"ב יעוין בפליתי שמצדד להקל בכה"ג בבב"ח ובפרט בעוף בחלב דהוי סד"ר ומסיק דאם יש עוד צד להקל אין להחמיר : (שם ס"ק ו') אפי' נפסק הקלוח בעי קליפה · נ"ב יעוין לקמן סי' צ"ד ס"ק ל"ד ובסי' ק"ה סק"ח : (שם ס"ק ח') דלא שייך ביה קליפה מותר בדיעבד · נ"ב יעוין באו"ח סי' תס"ז במג"א ס"ק ל"ג גם כאן בדרישה איתא שלכך מקילין שלא להצריך ס' נגד הקליפה משום דמאי דאסרי' דאדמיקר לה בלע הוא חומרא דרבנן ולא החמירו כ"כ להצריך ס' ובמ"א הנ"ל מסיים וכן משמע בדרישה ומ"ש הש"ך אבל כשנתבשל ועדיין מכירו בענין דשייך ביה קליפה צריך ס' וכן משמע קצת באו"ה כלל כ"ם למרקרק שם ע"כ צ"ע דאדרבא מס"ש האו"ה שם בזה"ל וכ"ש אם נתבשל כבר שא"צ ס' נגדה דהוי דיעבד וכבר נתפשט הטעם בכולו כו' ע"כ פשטות כוונת דברי האו"ה דאם כבר נתבשל אף שעדיין אפשר לקלפו א"צ קליפה שהטעם מועט שבקליפה נתפשט ע"י בישול בכולו ועי"ז הותרה גם הקליפה ובזה מסיים וכ' האו"ה שם בזה"ל והא דקיי"ל אפשר לסחטו אסור היינו בתתיכה שנאסרה בנ"ט אבל קליפה שהצריכו חכמים אינו אלא חומרא בעלמא ולכתחלה אם אפשר ועוד כו' · ע"כ כוונתו דכיון שאינו אלא חומרא בעלמא לא אמרי' ביה אפשר לסחטו אסור ונעשה גם הקליפה מותרת אחרי שיצא ממנו הטעם ונתפשט בכולו ע"י בישול ומחזיקינן בסתמא דאף בחתיכה קלושה יש ס' נגד טעם מועט שהיה בקליפה וע"כ חוזרת גם הקליפה להיות מותרת וליתר שאת הוסיף שם האו"ה וכו' ועוד אפי' אם היה צריך ס' נגרה מ"מ היה כל מה שבקדירה מסייע לבטל כו' ע"כ ויסוד דבריו של או"ה דממה שהדין דהיכא רא"א לקלוף מותר בלא קליפה אנו למדין דהקליפה אינו אלא חומרא בעלמא וממילא נשמע דלא אמרינן ביה אפשר לסחטו אסור לכן שורת הדין שאם כבר נתבשל חוזרת גם הקליפה להיות מותרת : (שם ס"ק י"א) דאיידי באיסור דם · נ"ב מפרש בפליתי שכוונתו שטבע הדם לתתחמם ממלח אף קודם שהיות שיעור מליחה : (שם ס"ק הנ"ל) להפליט דם ולא שאר דברים כמ"ש בהרא"ש · נ"ב יעיין ברא"ש ועוד שכתבו בזה"ל דמלח אין מפליט החלב והכוונה דוקא חלב אינו פולטת אבל ציר פולט. מכל בשר אף במליחה שכיחה אחר המליחה והדחה ויעוין בפר"ח שכ' דטבע מלח להפליט דם ברבוי אבל ציר אינו מפליט אלא מעט כעט : (שם ס"ק. הנ"ל) והסכימו לדברי ולפ"ז · נ"ב גם הש"ז נוטה לזה בסימן ס"ם ס"ק ס"ז : (שם סוף הס"ק) ומיהו בתוך שיעור מליחה · נ"ב איתא בפליתי שהציר שמפליט הבשר תוך שיעור מליחה נשאר תמיד ברתיחתו · ומביא ראיה מדברי הרא"ש בפ' כ"ח דין ל"ז אבל באמת אין מדברי הרא"ש. ראיה רק שהציר המונח בין החתיכות והמלח עם הדם שבתוכו שנפל לתוכו נמוס ונשאר בתוך הציר וע"כ מרמה הרא"ש לכרא דקמחא שהמלח שבתוכו מרתיח ונשאר ברתיחתו תמיד חיות המלח בתוכו ויעוין בב"י שמביא כשם הסמ"ג והמרדכי דהציר היוצא תוך שיעור מליחה אינו נאכל מחמת מלחו ע"כ הוי כרותח והפרישה כ' ע"ז שמדברי הטור לא משמע הכי יעו"ש : (מחבר ס"ז) ואם יש בו בקעים · נ"ב יעיין במקור חדין וצ"ע באם יש ששים נגד האיסור ואפשר דיש לחלק בין אם הוא מתובל דאמרינן דכולו בלע ראז מועיל הכל לחצטרף לבטל בס' וביש בו בקעים אין מועיל ס' : (מחבר הנ"ל) או שהוא מתובל בתבלין · נ"ב כתב בבית לחם יהודה היינו כשאינו נאכל מחמת תיבולו : (ש"ך ס"ק י"ז) משמע אפילו מליח הכל · נ"ב במנ"י כלל כ"א ס"ק י' מתמה על האו"ת אמאי מתיר דהיבשות אינו גורם רק שיהיה דינו כתפל ומ"מ נאסר מאיסור הלח המלוח והעלה שיש ס"ם וצ"ל במקום תיבות הכל הלח מותר : (שם בש"ך ס"ק כ"ב) אפילו לא נמלח כלל · נ"ב לפ"ד המנ"א ואו"ה שציינתי לעיל בגליון ש"ך ס"ק ח' יש חילוק בין קליפה מצד התאי שאינו אלא חומרא בעלמא ומותר אף בלא קליפה כשא"א לקלפו משא"כ באיסור קליפה דהכא שהוא מדינא לזה אסר בעי קליפה :

סימן צב (ש"ך ס"ק ו') ונ"ל הא דבעי ס' בקדירה היינו אי מקצתה בתוך הרוטב · נ"ב גם י"ל דיש חלב שהיא שמינה ויש שהיא כחושה וכיון שאין אנו בקיאין מחמירינן כאשר מבואר בסימן ק"ה : (שם ס"ק ו') שנגעו בזו החתיכה צריכים · נ"ב ואם החתיכה שמינה יעוין בסי' ק"ת ובאחרונים: (שם ס"ק ח') א"כ מאי וכן · נ"ב דהו"ל לומר ואף י': (שם ס"ק הנ"ל) והא דנקט מרק דנ"ם לב' קדירות · נ"ב כלומר דאתי לאשמועינן דדוקא הכא שהחתיכות והמרק יחד בקדירה אחת ומנער מיד הוא דמותר אבל בב' קדירות דא"א לנער מיד ויש בא' ס' ובא' ליכא ס' לא תלינן שנפל לקדירה שיש בה ס' ולכך הכא אף שיש במרק ס' לא היו החתיכות מותרות רק ע"י ניעור מיד דבאיסור דאורייתא לא אמרינן תולין : (שם) הרי נכנס כל הקדרה בספק · נ"ב יעוין מ"ש ע"ז באו"ה כלל כ"ח דין ב' ובזה"ל ואין בזה משום ביטול איסור מאחר שאינו מוסיף עליו ובלא"ה הוא מותר מידי דהוי אבישול חמאה של עובד כוכבים להרמב"ם אע"ג שאסור לאוכלה היה כו' ע"כ ולסברא הראשונה של או"ה דרק להוסיף איסור יש סמך מדברי הירושלמי פ"ב דמסכת כלאים מובא בתוי"ט פרק הנ"ל משנה א' כיצד ימעט או פוחת מרובע או מוסיף לא כן בי"י תמן את מרבה לבטל איסור תורה ברם הכא את מרבה לבטל מפני מראית עין ע"כ מלשון הירושלמי והכא את מרבה משמע שקושי' הירושלמי לא היה רק היכא שמוסיף ולא היכא שפוחת : (שם ס"ק הנ"ל) שהרי יודע הרבר ע"י שיטעום עובד כוכבים·נ"ב אף כשאומר הקפילא שטועם טעם חלב אינו ברור שהאמת בדבריו דבהאי גוונא לא מרתת דאף אם יאמר קפילא אחר שאינו טועם טעם חלב בידו לומר שיש לו הכירות יותר : (שם ס"ק י"א) תימא דלקמן ר"ס ק"ו · נ"ב בפליתי מיישב דחלב בבשר הוי מב"ם כמבואר ברשב"א ובטל מדאורייתא ברוב ולא הוי רק ספק איסור דרבנן דדילמא נפלט כולו ולכך מתיר כאן ויעוין בש"ד סימן צ"ח ס"א שכ' דחלב הוי מב"ם רק עם בשר שמן ובב"י סימן הנ"ל מביא שם דאף עם בשר שמן הוי מבשא"ם : (שם ס"ק י"ד) אמרינן חנ"נ מטעם חשיבות כי החתיכות · נ"ב בתה"ב כ' טעם אחר יעו"ש וגם בר"ן מבואר הטעם כמ"ש הרשב"א : (שם ס"ק ט"ו) כרמוכח בהדיא בש"ס בפ' כ"ה · נ"ב לפי טעם המרדכי ומבואר בש"ך ס"ק י"ד דבלח ביבש בלבד אמרינן נ"נ מטעם חשיבות כי החתיכות ניכרות ומובדלות י"ל דשאני בכזית בשר שנפל לתוך יורה רותחת של חלב כיון שהחתיכות הבשר ניכרות וחל עליהם שם נבילה כשבלעה החלב גם החלב וכל הסיחל של הבשר בכלל נבילה וכשנפלטת החלב אוסרת שאר החלב כטעם מב"ם וא"ש קושית הגמרא הא חלב נבילת הוא משא"כ היכא דתחילת תערובות לא היה אלא לח בלח כגון חמאה בשומן והרשב"א שמקשה בקושית הש"ך הוא רק לסברתיה שמחלק בטעם אחר בין לח בלח וכין לח ביבש יעוין בתה"א דף צ"ח וצ"ם יעו"ש : (ט"ז ס"ק ט"ו) דזהו דוקא שנתערב שלא כדרך בישול · נ"ב יעוין בבדה"ב דף צ"ט ובמח"ב : (שם ס"ק כ"ג) ומ"מ כיון שאתה בא לאסור דופן הקדירה מחמת הטפה ע"כ צ"ל שמא בישול אינה · נ"ב לפי"ז אם דרתיחות התבשיל עלה הפעם א' למעלה ואח"כ נחה כשנופלת אח"כ טיפה במקום הריקן הדין כמו בקדירה ישנה ולפי"ז צ"ע אמאי מחליט הש"ך בס"ק כ"ה דבקדירת חדשה ליכא חשש איסור הא יש לחוש דילמא קודם נפילת הטפה עלה הרתיחות תבשיל ונח ואחר נפילת הטיפה עלה שוב שנית הרתיחה אפשר צריך המורה לשאול בנפילות טפה על קדירה ישנה במקום הריקן אם לא נתכסה אח"כ הקדירה בכיסוי יעוין בסעיף ח' : (שם ס"ק כ"ו) וסגי בס' נגד הטיפה · נ"ב צ"ע נימא דגם הבלוע שהיה בקדירה במקום הטיפה נאסר מהטיפה ויעוין לשון רש"ל שבט"ז ס"ק כ"ג שוב ראיתי באטרה פי"א דזבחים שמביא בשם ר"ת שהצריך ס' נגד כל שבי הדופן במקום נפילת הטיפה והרשב"א חלק ע"ז אך שלא רצה לעשות מעשה יעו"ש באריכות : (ט"ז ס"ק כ"ט) מטעם זה נ"ל להתיר אם אפו · נ"ב בספר כנפי יונה מחמיר בזה ומציין גם על דברי הב"ח שמובא במנ"א סנ"א ס"ק מ"ד : (ש"ך ס"ק ל"ב) הכל אסור אפילו תבשיל · נ"ב מ"ש אפילו התבשיל צ"ע ויעוין בסימן קכ"א ש"ך ס"ק י"ז אמנם ממ"ש וסריף סניה נראה דכוונתו כיון שהאש מחמם את הנשפך שהוא מגולה לפני האש הוי ע"י אור ממש שאסרינן הם מקצתו הם כולו כדאיתא בש"ך סימן קכ"א ומ"ש אפילו התבשיל ר"ל שהוא עדיין אצל האש : (הג"ה ס"ז) אם נפסק הקלוח מן הקדירה רותחת · נ"ב יעוין ש"ך סימן צ"ג ס"ק ו' ובסימן צ"א ס"ק ד' ובסימן ק"ח ס"ק ה' ובסימן צ"ב ס"ק ל"ד וכאן קיל יותר כיון שנוחל תחלה על כירה צוננת ויעוין במנ"י כלל נ"ה ס"ק ס"ז : (רמ"א ס"ח) אם היה חלב במחבת · נ"ב כוונת הרמ"א כאן מבואר מתוך דבריו בת"ח כלל נ"ח דין ח' שכתב בזה"ל כתב בטור י"ד סוף סי' צ"ב בזה"ל כתב הרא"ש מחבת של חלב שנתנו בכירה תחת קדירה של בשר הזיעה עולה ונבלע בקדירה ואוסרתה עכ"ל · ומיירי שיש חלב במחבת דבלא"ה לא היה ריח הכלי של חלב אוסר · ולכן נראה דאם היה ס' בקדירה של בשר נגד חלב שהוא למטה בכלי שרי דלא גרע מאלו נפל על הקדרה דמשערין בששים כו' עכ"ל תת"ח : (שם) מידי דהוי אב' קדירות · נ"ב וכן פוסק בס"ם צ"ג אבל בספר תורת יקותיאל שמסתפק להחמיר אם הבלוע שמן ומשבח המחמיר אף בכחוש לפי סברת הרמ"א

קיי"ל דאזלינן לקולא · כדרבנן אף סיכי דאתחזק איסורא ע"ש וכמשנה למלך פ"ו מהלכות מקואות ה"ג כדין זה יש להקל · ועי' :

סימן פו בפר"ח סוף ד"ה סו"ע סעיף ד' והוא שאינו מעורה בגידין כו' ע"כ · ואני תמה עליו דהא בפ' ג"ה מוקמינן כו' · נ"ב י"ל כוונת הר"ן משום דבתוספתא דתרומות תני להך דגיעולי ביצים בין ביצים מאכלות כו' ובין ביצים שסלקן ונמצא אפרוח דהו ליכא למימר פירושי קאפרש דהוי"ל לממון אהדדי וכה"ג דיוק בס"ק דכריתות ג' א' המפטם את השמן המפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה דקתני המפטם את הקטורת במלעי וכן בפ"ב דב"ן כ"ב ב' א"כ לתני גבי זוגו כו' · ע"ש וסנ"מ דדחי לקמן נ"ח פירושו קא מפרש כו' לא קאי על תוספתא דמייתי הר"ן ושם ליתא גיעולי ביצים באמצע וכזה א"ש דברי התוס' חולין ס"ד ב' סד"ה גיעולי סי' מש"ה משמע בהדיא דגיעולי כו' כו' שגם עליהם יפול קושיית הפר"ח ע"ש . אלא שנ"ע בברכות כ"ב ב' מ"ז טעם קאמר כו' · ובגי' המשניות בשם הפר"ח בקשה כן בברכות פ"ח מ"ו : (שם ש"ך ס"ק כ') אבל הרמב"ם והר"ן · נ"ב נ"ל „הרמב"ן" : (שם בט"ז ס"ק י') דלכולי עלמא אוסרת אפילו קלופה · נ"ב נ"ל „אינה קלופה" : (שם) ואדרבה עיין בתוס' דף נ"ח כתבו בהדיא ונראה דטעמא · נ"ב נ"ל „דספתא" : (שם) אפשר שהיא אסורה : נ"ב נ"ל „דאסורה" :

הלכות בשר בחלב

סימן פז (בש"ך סק"ט) ועוד כתב ר"ת דאפילו ביצים ממש הוו אסורות · נ"ב עי' בפליתי סימן זה ס"ק י' כמ"ש הך דהתליטו הש"ך ופר"ת דלולא דהתירה לנו התורה ביצים · תקר אמין הוציאו זה וחקר לסתור · יעו"ש ונפלאתי כי זה מבואר הכל בתוס' פרק א"ט קי"ד ד"ה שאם רקאה כו' וכל דבריו מבוארים שם ע"ש : (שם ס"ק י') וכבר הוכחתי דהעיקר דגמורות היינו שנגמרו בחלמון וחלבון דאם אותן שקליפתן רכה דאם מעורות כנ"ל : (שם ס"ק ע"ז) כגון אם נשתנה והיו לו דדים כו' · נ"ב עיין שבת כ"ג ב' : (שם ס"ק כ"ט) שאין כאן איסור אלא משום חלב וכיון כו' · נ"ב נ"ל „חלב הקיבה" : (שם ס"ק ל') דהטור ס"ל דדבר המעמיד כו' · נ"ב הנה הטור ס"ל בא"ח סי' תמ"ב דדבר המעמיד דלא בטיל ע"ש · ועי' ד"מ שהקשה ע"ז ותירוץ הא' צ"ע דהא זה חשוב כגופו של איסור ונ"ל כוונתו כפי' הש"ך אמנם תירוצו הב' א"ש וע"ש ודברי הש"ך צ"ע שלא הביא כלל האיסור ההנה דעת הטור · הגיה דברי הר"מ : (שם בט"ז ס"ק י') שכתב בסימן ק"ח · נ"ב נ"ל „נ"ח" : (שם) דאין מליחה אוסרת יותר מכדי קליפה·נ"ב נ"ע דהא כאן מיירי בשיעור כביסה כשיעור שיתן על האור כו' וכמש"ל בס"ק ח' ועי' בנקה"כ וש"מ : (שם בש"ך ל"ח) ואף כוון יפה דל"ד לדגים · נ"ב עי' ד"מ שם : (שם) וליתא דהכא לא הוי כ"ע כר נ"ט · נ"ב ולפי"ז גם קושית הד"מ סביאו הט"ז ס"ק י"א לק"מ ונ"ע אלא סביאו הד"מ : (שם בס"ק ל"ב) ואדרבה משמע שם איפכא שכתב בת"ה הארוך · נ"ב אינו מוכרח כיון דאורחא דמלתא להיות נקרש בחיי הבהמה כמ"ש לסכי סתם התנא : (שם סעיף י' בהג"ה) ובמקום הפסד יש להקל עור הקיבה · נ"ב בתשובת נו"ב סימן כ' דדוקא בזה שהיה היתר מתחלה משא"כ באיסור מעיקרא כגון שלפוחית של דג טמא ע"ש · ועי' לקמן ס"ס קי"ד בש"ך ס"ק כ"ח שכתב א"כ אפילו ימלא חוט בשר יבש ל"ל בה ע"ש משמע להדיא דאין לחלק ונ"ע :

סימן פט (ט"ז ס"ק ב') וכתב ב"ד שנוהגין כרמב"ם ולא כתב דמתירים · נ"ב נ"ל כדברי ר"י שמתיר כו' : (שם ש"ך ס"ק י"ח) וכתב הגה"ה בשם מהר"ש שא"נ כו' · נ"ב וגי"ה כאו"ה כלל מ' ס"ח : (שם ס"ק י"ט) דהוי נ"ט בר נ"ט · נ"ב וכד"מ הביא זה בשם הב"י באו"ח סימן קע"ב : (שם ס"ק כ"ב) אלא איירי במקרה שחתכו בסכין בשר או איפכא · נ"ב נ"ל „בסכין של חלב" כו' · ועי' במהרש"ל שם ונ"ע :

סימן צא (בש"ך ס"ק י"ז) משמע אפילו מלוח הכל מותר · נ"ב עי' מנחת יעקב כלל כ"ח סק"י :

סימן צב (ט"ז ס"ק ו') אבל באין שם כותי והיותר מכח ששים או באמת א"א לנער · נ"ב לא ידעתי למה א"א לנער הא כשאכל הישראל יטעום האיסור ובאמת יש לפרש מ"ש הרמב"ם וש"ע לא כו' מגערים בס' היינו אחר שניער וקאי על מ"ש ניער וכו' : (שם ס"ק ט') אין לך אלא ספק איסור דאורייתא . נ"ב נ"ל „טעם" איסור דאורייתא: (שם בש"ך ס"ק ט"ז) ולענין אי אמרינן חנ"נ במליחה ספק כו' . נ"ב עי' לקמן סימן ק"ה ס"ס בהגה"ה שכתב נגד כל התתיכה כו' משמע דאמרינן חנ"נ במליחה ואפשר דשם באין הס"מ : (שם בש"ך ס"ק ל"ג) דאם הקדירה היא רותחת מחמת האש · נ"ב פי' שעומדת אצל האש : (שם ס"ק ל"ח) והכי איתא בת"ה שם · נ"ב ע"ל בסי' צ"א בש"ך ס"ק ז' ועמנ"י כלל כ"ו סק"ו ט"ו ט"ז :

בעצמו בסימן ק"ה ס"ו ויעו"ש בש"ך ס"ק כ"ב וכ"ג ובפר"ח שם ס"ק כ"ח דבכלים ליכא לחלק אם הבלוע כחוש או שמן וכן מחלים הפ"מ בב' קדרות להתיר אף אם הבלוע שמן: (ש"ך ס"ק ל"ח) פי' גר שקורין · נ"ב משמע דהתם גרידה הוא פחותה משיעור קליפה וכן מבואר גם בש"ך סי' צ"ו ס"ק כ"א ומקשים האחרונים שהש"ך בעצמו כ' בסי' צ"ב ס"ק ו' דגרידה הוי כקליפה עוד מקשים דהש"ך פוסק בסי' ק"ה ס"ק ד' ולעיל סימן צ"א ס"ק ז' דעירוי אף בנפסק הקלוח מבליע כדי קליפה: (ט"ז ס"ק ל') וכ"כ הש"ד לענין הוצאת זבוב · נ"ב יעוין בש"ך ס"ק ז':

סימן צג (ש"ך ס"ק ו') דגרידה ונעיצה הוי כקליפה · נ"ב יעוין בש"ך סימן הקודם ס"ק ל"ח: (נקה"כ על ט"ז ס"ק ב') מ"ש בשם הב"י שמביא בשם הגהות ש"ד כו' וכ"כ באו"ה כלל כ' ול' דין ס' דאפילו בכ"ח לא נאמר · נ"ב צ"ע שסותר דברי עצמו מ"ש בסימן קכ"א ס"ק ט"ו ומצאתי שהפר"ח העיר בזה בסימן ק"ה ס"ק א' ומחלים שם להלכה דכ"ח חרש בולע מיד:

סימן צד (ש"ך ס"ק ג') ס"ס אינו מוליך בליעתו בכולו · נ"ב יעוין סג"א סימן תנ"א ס"ק כ"ד: (שם ס"ק ר') · נ"ב על קושית הש"ך למה א"צ ס' בתחיבה ג' י"ל משום דאיכא ב' צדדים להתיר דילמא יצא הכל בתחיבה ראשונה ושמא בתחיבת שניה ובכה"ג לא הוי כשם אונס חד הוא כמבן יעוין ברמב"ם פ"ב מהלכות בכורים דין כ"א ובהשגת הראב"ד שם: (שם סס"ק הנ"ל) והסמ"ק לא כ' האי לישנא · נ"ב בסמ"ק שלפנינו א' אם תחב כף ב' פעמים צריך ב"פ סמ"ך: (שם ס"ק ח') לדעת הרב כו' אפילו לא היה בקדירה אלא מים · נ"ב יעוין לקמן בט"ז ס"ק ז' ובש"ך ס"ק י"ז ומ"ש שם על הגליון: (ט"ז ס"ק ז') וצ"ל דס"ל כטעם הב' · נ"ב יעוין ש"ך ס"ק ח' שאוסר הכף אף כשיש ס' בקדירה: (ש"ך ס"ק י"ז) ולא קאי איש במאכל ס' · נ"ב ר"ל דאם יש ס' אין חשש על המאכל אבל הכף אסורה ויעוין לעיל ס"ק ח': (שם ס"ק י"ח) אלא נראה דצריך לומר במין הכלי · נ"ב ר"ל שאין לאכלו בכלי של בשר· אם הכלי ב"י שנתבשל בו התבשיל היה של חלב או להיפך: (שם ס"ק כ"ב) אין הנפקותא כאן בכ"ז · נ"ב ויעוין סימן צ"ב ס"ד ברמ"א דלא אמרינן חנ"נ אם נתערב איסור לח בהיתר לח כו' ובש"ך שם ס"ק י"ד גם אי לא אמרינן חנ"נ אף דנ"ט בר נ"ט אסור א"צ לשער נגד המים רק לבטל בס' נגד שיעור איסור שנתבשל בקדירה ויצא בתוך המים אבל אי אמרינן חנ"נ צריכים ס' נגד המים ולפ"ד ס' התרומה סימן ע"ח ואו"ה כלל ל"ד אי אין חנ"נ לא משערינן לפי המדומע וכיון שיש במים עשר ידות הוי ס' בתבשיל גם צ"ע על הש"ך שהי"ל להקשות על הב"י בפשיטות דמה"ת נאמר גבי המים דנ"נ דלשיטת הסוברים דלא אמרינן בשאר איסורים נ"נ לגבי עצמית הכב"ח לבד אמרינן נ"נ ולא גבי דבר אחר שבא לתוכה בלוע של כב"ח דמה לי בלע בב"ח או איסור אחר: (שם ס"ק כ"ג) אף תבצל מותר · נ"ב בפליתי חולק ע"ז ויעוין מג"א סימן תמ"ז ס"ק ל"ח ובט"ז לקמן סימן צ"ו ס"ק ח': (ט"ז ס"ק י"ד) ומפליט ומבליע שפיר · נ"ב יעוין במנ"י כלל ס"א ס"ק מ"ה שכ' דרק מפליט ומבליע אבל לא מבשל כדמוכח מדברי הגמרא ר"פ כה"ב דף ק"ד ע"ב דמקשה סוף סוף כ"ש הוא יעו"ש אמנם מדברי רש"ל פ' כח"ב סימן ע"א דכ' בסתם בזה"ל אבל תתיכות בשר כו' שמערין חם מן הקדירה אם היס"ב דינו ככ"ר ע"כ משמע לכאורה דדינו ככ"ר ממש גם לענין בישול ואפשר שסמך על מה שמסיים אחר שכ' בעצמו דינו ככ"ר עיין לעיל בפ' גה"נ סימן מ"ד: (מחבר ס"ח) אם נפל לתנור פנאדש גבינה · נ"ב מבואר באחרונים שאין מורין כן: (ש"ך ס"ק ל"ד) דאל"כ בלא"ה פשיטא דשרי · נ"ב יעוין באחרונים שמקשים בסימן צ"א ס"ק ז' ובסימן ק"ה סק"ה: (ט"ז סס"ק ט"ז) כ"כ ב"י · נ"ב יעוין בכנה"ג על הב"י שטניה דהאי א"נ קאי על הדין הב' בגבינה חמה שנפל לקערת בשר בת יומא:

סימן צה (ש"ך ס"ק א') וכדכתב בת"ח · נ"ב יעוין במנ"י כלל נ"ז ס"ק י"ז: (שם ש"ך ס"ק ד') אפילו דיעבד בנצלו · נ"ב ובס' בל"י מביא שכן דעת הרבה מגדולי אחרונים ואיתא במנ"י כלל נ"ז ס"ק ב' דלהך דעה אין היתר ברוטב של הדגים דלגבי הרוטב הוו כנצלה דליכא אלא ב' נ"ט א' לקדירה ומקדירה להמים ומוכיח כן מהמרדכי בפ' אין מעמידין מעשה שבא לפני ר"י שבשלו דבש במחבת של בשר ב"י והוריקו חם בקערה של חלב ב"י התוודו משום דשמנונית בדבש הוי נ"ט"פ וכו' · אבל אם היה לשבת משמע דאסור משום דס"ל דגים שעלו בקערה דוקא אבל נצלו לא עכ"ל וכו' יעו"ש ובכ"ש דף קע"ג ויעוין לעיל סי' נ"ד סעיף ט' ובש"ך ס"ה ל"ד אבל בפ"מ איתא דמהרש"ל אינו אוסר רק לכותח ממש הא לכלי חלב שרי בדיעבד ולדעת הריב"ן במרדכי הנ"ל אסור אף לכלי בדיעבד ויעו"ש דמאכל שנצטמק הוי כנצלו: (ט"ז ס"ק ג') ובשניהם חמים · נ"ב המעיין בב"י מבין שאינו מוכרח לומר דלמ"ד נצלו אסור אף בשניהם חמים אסור רק שס"כ שאוסר גם בשניהם חמים כמו בנצלו: (הג"ה ס"ג) לא מיקרי מאכל דבר חריף משום טעם תבלין · נ"ב ברמ"א כ' שכן משמע משו"ת רשב"א סי' תמ"ט אבל אין ראיה משום דבעינן שיהיה מהדבר החריף רוב בתבשיל וצ"ע בפרט היכא שהדבר חריף הוא משקה כגון חומץ שהחומץ בעצמו פוגע בעינו בכלו ופליטת הכלי הולכת גם דרך החומץ שהוא בעין ויעוין במנ"י כלל ס"א ס"ק ל"ט שכ' דרוב המאכל מבטל כח החריפות וראייתו מדין זיתים סי' קי"ד ס"ח יש לדחות כמובן ויעוין מנ"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ט ויעוין בט"ז סי' ק"ג ס"ק ט' שכתב בזה"ל בעינן עכ"פ בתבלין חלק גדול שהוא נרגש הרבה בקדירה: (ש"ך ס"ק ח') לכאורה משמע דאפילו ליתנן דרך עירוי · נ"ב בס' תל"מ מחלים בעירוי גם המאכל אסור דהמאכל בולע ב' הטעמים ביחד בשעת העירוי ודינו ככלי ראוסר הרב בהג"ה ויעוין בט"ז ס"ק י"ג ובס' מנ"י כלל נ"ז ס"ק כ"ד ובספרי האחרונים כאן: (ט"ז ס"ק ח') ואף שזה ממש דין קערות · נ"ב וכן מבואר מדברי רמ"א בסי' צ"ד ס"ז: (ש"ך ס"ק י"ד) אלא מים גרידא הוי כלכתחלה ואסרי' · נ"ב יעוין לקמן סי' קי"ד ס"ז ובסי' ק"ב ס"ו: (ט"ז ס"ק י"ג) והוי כטעם בשר וחלב מעורבים · נ"ב יעוין ש"ך ס"ק ה' גם במנ"י כלל נ"ז ס"ק כ"ד נוטה להקל: (שם ס"ק ט"ו) ונ"מ לפגם הוא · נ"ב יעוין שו"ת צ"צ סי' צ"א: (מחבר ס"ז) מלח הניתן בקערה · נ"ב יעוין סי' ק"ה סי"ג:

סימן צו (ש"ך ס"ק ח') והרב בת"ח ויש כלל ס"א · נ"ב בת"ח כתב שאין נוהגין בזה"ז להתיר בטעימה דא"א בקיאין אבל דעת מהרש"ל דאף בזמן הגמרא אסקי הלכתא לאסור לכתחלה אף בטעים יעו"ש בפלפולו: (ט"ז ס"ק ה') ונ"ל פשוט דאם יש ס' א"צ להסיר הבצלים · נ"ב יעוין בש"ך סי' צ"ד ס"ק ס"ב ובמג"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ח: (ט"ז ס"ק ו') דכבר קי"ל דאין אומרים בחצי תתיכה · נ"ב יעוין באחרונים: (ש"ך ס"ק י') לאסור כולו · נ"ב יעוין במנ"י כלל ס"א ס"ק י"א שחולק על הש"ך נדעתו דאף בלא נתבשל מקרי דיעבד היכא שאין מצוי לקנות צנן שאינם חתוכים כאשר כתב הת"ח שם בדין ו' בשם האו"ה לענין קריי"ן כן תורף המנ"י ויעוין באחרונים: (שם ס"ק י"ז) וכל דבר חריף יבש מותר בהרחה · נ"ב יעוין במנ"י כלל ס"ח אות כ"ב וכ"ח שמשיג הרבה על הש"ך:

סימן צז (ט"ז ס"ק א') מזה נ"ל דמרוכה שדוכין בה בשמים · נ"ב הפר"ח חולק ע"ז גם במנ"י בכלל וסימן ס' ס"ק ג':

הלכות תערובות

סימן צח (ט"ז ס"ק ב') ושאני הכא דצריך לטעום ע"י אכילה · נ"ב צ"ע בריב"ש סימן רפ"ח הסובא לקמן סי' ק"ח ונראה דדעת הט"ז דאף טעימה בלשון אסור כשהאיסור ודאי ולכך כ' היתר הטעימה אם הוא נקי מדם: (שם) צריך לטעום ע"י אכילה ממש · נ"ב יעוין בש"ך סימן ס"ב ס"ק ד' ובת"ש שם סק"ד: (ש"ך ס"ק ב') וכן קשה על הרשב"א שגם הוא פסק · נ"ב בשו"ת רשב"א סימן תצ"ז איתא בזה"ל וטעמא רבא איכא (ר"ל במאי דסמכינן אטעימת כל אדם) רדבר זה מדרבנן וספיקא להקל ע"ש הרי מבואר דעתו דלכך סמכינן בישראל אטעימת סתם אדם אף שאינו קפילא משום דלאו דאורייתא הוא ותשו' הנ"ל אסורה שנית כתוייתה גם בשו"ת המיוחסת להרמב"ן בסימן קנ"א הכ' שד וקפילא לא סמכי' רק כארמאי כלומד דלא מצד בקיאות בטעמים אמרו רבנן קפילא רק מחמת שהוא ארמאי דנאמנותו משום דלא מרע אנפשיה לכך צריכין אומן קפילא וכן דבריו בסימן תצ"ז: (ש"ך ס"ק הנ"ל) משום דלא מרע חזקה שהרי הוא מסל"ת · נ"ב יעוין מה שמתרץ בשער אפרים סי' ק"ג: (שם ס"ק הנ"ל) לכך נראה לי לחלק דדווקא היכא · נ"ב הישו"ש בעצמו כ' בזה"ל ומ"מ נראה אם הוא מסל"ת אפילו הוא סתם עובד כוכבים נאמן בין להחמיר בין להקל שהרי אינו אלא גלוי מלתא בלחוד וכת"ג סמכינן אפילו האידנא עליו ויעוין בבדה"ב להרא"ה ק"ו ע"ב: (שם ס"ק הנ"ל) ובסימן קנ"ב ובס"ס קל"ז וכמ"ש שם · נ"ב ובסימן ש"נ בש"ך ס"ק ר' ובסי' ש"ב ס"ב ובשו"ת פ"י חלק יו"ד סימן ח': (מחבר ס"א) ובשו"ת מהר"ם פדאווה סימן ע"ט · נ"ב בתשו' מהר"ם פדאווה איתא בזה"ל אין אנו נוהגין בטעימת קפילא ארמאי בזה"ז עכ"ל ומדברי הישו"ש נת"נ סימן ל"א ול"ג מבואר דעתו אף שאחז לדינא מנהג זה מ"מ כתב שסומכין אף בזה"ז במסל"ת ואף בסתם עובדי כוכבים יעו"ש אמנם המעיין בתשו' מהר"ם הנ"ל יראה שיש להוכיח משם שאף במסל"ת אין לסמוך בעת בדין טעימה ע"י ארמאי גם בדברי האגור יש קצת משמעות כן אף שבאמת לא הזכיר כלל מדין מסל"ת יעו"ש מ"מ כיון שמסיים והכל נותנין לשער בששים ולכן לא אכתוב המחלוקת יש בנאמנות של קפילא ארמאי ע"כ נראה שאין שום תקנה בטעימה אף במסל"ת: (הג"ה סעיף הנ"ל) ואין נוהגין עכשיו לסמוך · נ"ב יעוין לקמן סימן זה בש"ך ס"ק כ"ט: (שם ש"ך ס"ק ו') והכי מוכח נמי בדברי מהרא"י · נ"ב דע דפלפולו של תה"ד הוא על מה שהביא בשם הרשב"א דכל חד מהני קפילא או מסל"ת וכן הוא בתה"א (דפוס חיען ק"ו ע"ב) וכשם שקפילא נאמן אף בסבשא"ם נמור כמו בכילכם באילפס כמו כן מסל"ת נאמן · וא"ש הוכחת התה"ד דהרשב"א סובר טעכ"ע ל"ד כרש"י · דהא לר"ת גם ר' יוחנן סובר טכע"ק דאורייתא וסמך בכילכם באילפס על קפילא ולמה מדמה הרשב"א לקפילא דהא בדאורייתא אין מסל"ת נאמן רק קפילא: (שם ס"ק ו') והנ"ל איסור דאורייתא אפילו נודע · נ"ב בסה"ת ובשו"ת מהרי"ל וכמו ובדברי הרב לקמן ליתא דברים אלו: (שם ס"ק ז') אבל למאי דקי"ל דבשר עוף בחלב דרבנן פשיטא · נ"ב וכן דעת שו"ת אמונת שמואל סימן כ"ח ובספק כזית בדם שבשלו כ' גם כן לחקל להלכה ולמעשה הניח בצ"ע: (ט"ז ס"ק ח') גם בזה ראוי להחמיר · נ"ב יעוין מ"ש לעיל בסי' צ' ס"ק ב' ובנקה"כ ובסי' פ"ח ס"ק א': (ש"ך ס"ק ט') דדעת שוטים הוא זה · נ"ב יעוין במרדכי שלא כתב כן לענין ספק שהוא מצד דלא ידעינן כמה נפיק מיניה רק היכא שהספק מצד חסרון דעת לשער כמות ההיתר הוא ששים נגד האיסור שבא לתוכה: (ט"ז ס"ק ו') והדברים מבוארים שאין טעם ודיה לקולא זו · נ"ב צ"ע שהרי הב"ח כ' שהטעם משום רבתערובות לח בלח ליכא שום נתינת טעם מא' להשני רק התערובות שניהם גורם טעימת טעם שניהם וכשנפרדים זה מזה לא נשאר טעם וכ"א שמר בטעמו לבדו כן תורף כוונתו ובעין שכתבו התוס' במס' חולין דף ק"ח ע"ב ד"ה שנפל לענין מים שהם צלולים ובכוונת הגהות ש"ד י"ל עוד שסובר דמה שצף למעלה הוא מפני שטבע החלב כך הוא שמפריד את עצמו מן הרוטב ועולה למעלה ואף שבהיותה בתוך הרוטב נכנס לתוך החלב טעם הרוטב מ"מ בעת הפירוד לצוף למעלה נתפרד הוא וטעמו מהרוטב ומהטעם שהיה בו מהרוטב ואינו יוצא למעלה רק חלב ומה שצף למעלה הוא כ"כ כמו שנפל לא פחות ולא יותר שגם הטעם שנתפשט מן החלב לתוך הרוטב מתקבץ יחד ועולה עם החלב ואין שיור טעם החלב בתוך הרוטב ולא שיור טעם רוטב בתוך החלב שהטבע מפרידם זה מזה מכל וכלי כן דעת הגהות או"ה: (מחבר ס"ו) או טיפת דם שנתבשלה · נ"ב יעוין סי' ס"ט ש"ך סק"י: (ש"ך ס"ק כ"א) דבשל עץ ומתכות לא אמרי' נ"נ · נ"ב צ"ע להבין דמה טעם יש לחלק לענין חנ"נ גבי בליעה בין שהוא בכ"ח או בכלי מתכות דהא אין הגעלה פועלת אלא להוציא כל הבלוע מהכלי אבל לא להפשיט בליעת הבשר מתוך החלב וכשם שהיו יחד בתוך הכלי כך הם לאחר הגעלה בתוך המים: (ש"ך ס"ק כ"א) וכה"נ יש להקל כהפוסקים דבשל עץ · נ"ב ר"ל אף בבכ"ח רבשאר איסורים אף בכ"ח שרי במקום הפסד כמ"ש בס"ק י"א: (שם ס"ק כ"ג) דקי"ל חצי שיעור אסור מן התורה · נ"ב יעוין בט"ז כאן: (שם ס"ק ל"ד) ומ"מ צ"ע דהאי דינא לא שייך · נ"ב כבר העיר הישו"ש פ' נת"נ סימן נ"ד ותוסיף להקשות שאף לפי דעת הטור דלא אמרינן חנ"נ ס"מ התתיכות שנאסרו נשארין באיסורן וכמ"ש המחבר ר"ס ק"ה אם לא בלח בלח אבל לא לח ביבש וביבש ביבש שצריכים בא"מ ששים משום דאם יבשלם יתן טעם וכ"ז שלא נתבשל לא נעשה שום קדירה נבילה ואחר שנתערבו אף אם יבשלם לא יתן טעם כיון שיש ששים נגד כל האיסור:

סימן צט (מחבר ס"ה) אין מבטלין · נ"ב לענין ספק אם יש איסור יעוין בש"ך לעיל סי' פ"ד ס"ק ט' ובסימן קי"ד ס"ק כ"א ובסי' קס"ו ס"ק כ"ח: (ט"ז ס"ק ט') וטעה בדין וסבר שהוא מותר · נ"ב יעוין בתה"ד סימן רס"ז ובב"ש אה"ע סימן י"ג בס"ק ט"ו ובמג"א סימן שי"ת ס"ק ג': (ש"ך ס"ק י"ד) החתיכה עצמה נשארה באיסורה · נ"ב אם יש רוב נגד החתיכה וס' נגד האיסור שהיה בה מותר · עי' סי' ק"ט ש"ך סק"ד: (שם ס"ק הנ"ל) גבי הא דפריך התם חלב מאי מותר חלב נבילה הוא מוכח להדיא · נ"ב יש לדחות ראייתו עפ"י דברי הר"ן בחולין דף צ"ח ע"ב ד"ה והוי יודע יעו"ש: (הג"ה ס"ח) לא מהני מה שנתוסף אחר כן · נ"ב משום דקנסינן שוגג אטו מזיד כן איתא באו"ת כלל נ"ר והיינו כשנתוסף בידים אבל כנתוסף מאליו אף בנודע מותר היכא דלא שייך חנ"נ: (ט"ז ס"ק ט"ז) ואין זה נכון דהרשב"א בעצמו בת"ה דף קס"ה · נ"ב בפמ"ג מסיים ולדינא צ"ע באיסור דרבנן בכלי גדול שדרכו להשתמש בשפע אולי יש לצדד כו': (ש"ך ס"ק כ"א) אלא אפי' הגביה אותה לחוץ · נ"ב דע שבהגהות ש"ד סימן ל"ט כ' בשם הראבי' בזה"ל אלא אם כן הגביה אותה לחוץ קודם שנפלה השניה עכ"ל ולפ"ד הש"ך שהראבי' מיירי ביבש ביבש ולא נתבשלו יחד צ"ע לסה כ' הראבי' קודם שנפלה השניה דהא גם עתה מועיל הגבהת א' ובכוונת דברי הראבי' יש לכאורה לומר שסובר בהיפך דביבש ביבש אמרי' חוזר וניעור ובלח בלח ל"א חוזר וניעור וכעין זה הדין גבי חומץ בפסח לענין איסור משהו (יעוין או"ח סי' תמ"ז) ע"כ סובר הראבי' דכשהגביה האיסור קודם שנפלה השניה אף שכבר פלט תתיכה הראשונה לתוך הקדירה קודם הגבהה כיון שאינו אלא טעם הוי לח כלה ואינו חוזר וניעור כשבא גם פליטה מהחתיכה השניה אבל כשהיה החתיכה הראשונה בתוך התערובות בעת שנפלה גם התתיכה השניה יש לאסור ראף מה שנפלט כבר מחתיכה הראשונה אינו · הנ"נ מ"מ כיון דלגבי החתיכה עצמה שהוא יבש ביבש נותן הדין לומר חוזר וניעור וחוזר וקם באיסורא ממילא אוסר את התערובות בפליטתו הבא ממנו מחדש בעת שיש עוד חתיכות בתוך התערובות ומשני החתיכות באים הפליטות בב"א לתוך התבשיל ואין ס' לבטלו ולא הוחל שם ביטול על הפליטה החדשה וא"ל דראבי' מיירי שהיתה ניכרת תתיכת האיסור ולא נתבטלה מעולם עצמית החתיכה רק הפליטה שפלטה קודם נפילת השניה מה שאין כן מה שפולטת אחר כן עם החתיכה השניה ואצ"ל כלל חוזר וניעור רק כשהפליטה שפולטת עתה ב' התתיכות יחד אוסרת התבשיל שאין בו ס' נגד הפליטות רא"כ אמאי הזכיר רבינו יואל מטעם שנודע מהתערובות קודם שנפלה החתיכה השניה מה בכך כיון שהחתיכה ניכרת לא יחול שם בטול עליה ואע"פ שנתבטל טעמו קודם: (מחבר ס"ד) אבל אם הוא מכ"ס · נ"ב צ"ע בכה"ג לענין הרוטב שהוא אינו מינו ודעת הש"ך לעיל בסי' צ"ח ס"ק ח' דלא אמרי' סלק את אינו מינו להתיר גם את אינו מינו:

סימן ק (מחבר ס"א) וכן צריך שיהיה שלם · נ"ב יעוין לשון הרשב"א שהובא בב"י א"ח סי' ר"י דלאחר שנחרץ או שנמוח לא חשיב בריה: (ש"ך ס"ק ב') ומן הסברא נראה דלא יחיה

סימן צד (ש"ך ס"ק ד') והלכך כשתחבו פעם ב' תו ליכא למימר · נ"ב עי' לקמן סימן ק"נ בב"י והביאו הש"ך ס"ק כ"ב דהב"י לא ס"ל הכי וא"כ אין להעמיס במחבר הכי ועיין פר"ח: (שם בט"ז ס"ק ו') ואח"כ שנהפה מעט לעת לבישול המים כו' · נ"ב נ"ל לבישול „סבסר": (שם בש"ך ס"ק כ"ח) ודברי המחבר והרב עיקר. נ"ב עי' מג"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ג מ"ש בשם סב"ח ור"ש: (שם ס"ק כ"ט) ואי הוי מקונח לא הוי צריך אפילו קליפה. נ"ב עי' לעיל בסימן יו"ד סק"ו בש"ך שכתב דמחמת שבולע מקליפת הסכין צריך קליפה ונ"ל דמ"מ שאני הכא דאינו כ"י ורק דמחלי' ליה לשבח: (שם בט"ז ס"ק י"ג) דודאי יש ס' נגד האיסור או בתרומה א' ומאה · נ"ב היינו הא דס' כ"נ ונ"ע דשם מין בשאינו מינו ודי בס' אף בתרומה: (שם בש"ך ס"ק ל"ג) ודוחק לומר דשאני ג' חמים מתחתון חם · נ"ב עי' ב"י סימן נ"ס שכתב בד"ה מ"כ וג"ל דהע"נ דקיי"ל תתאה גבר מ"מ אין נתינת טעם שלו כ"כ כמו כשנכנסים תמין כו' ועי' ש"ך סי' נ"ה ס"ק ו': (שם ס"ק ל"ד) ולא פסק הקילות דהלכ"כ בלא"ס פשיטא דשרי · נ"ב עי' לעיל סימן נ"א ובסי' נ"ב בש"ך:

סימן צה (סעיף ג' בסוף הגה"ה) לא חיישי' שמא הודחו ביחד כדרך שאסרים · נ"ב עי' לקמן סי' ק"ב ס"ו:

סימן צו (ש"ך ס"ק ג') ועי"ל ס"ק כ"ז · נ"ב נ"ל סי' נ"ד ס"ק כ"ט: (שם בט"ז ס"ק ג') כ"פ רש"י · נ"ב חולין קי"ב: (שם ש"ך ס"ק י"ב) וכן יש פוסקים אינם אוסרין אלא כגון · נ"ב סקריי"ן חריף יותר מגנון ועי' ד"מ ס"ק ד': (שם ס"ק י"ז) ומ"ש הרב בת"ח שבטיו"ד סימן קנ"ב · נ"ב נ"ל סי' קכ"ב: (שם ס"ק י"ט) ועוד דיהב טעמא משום טעם ממש הנבלע שם · נ"ב נ"ע דטעם זה לריך אלא נסתיר מטעם כ"ש בכ"ש ועי' ס"ק כ' ועי' ס"מ: (שם ס"ק כ') כדאמרינן בעירובין כו' · נ"ע עי' תוס' עירובין י"ת כ' ותוס' פסחים ל"ו ד"ה מודלא סוית ונע"כ: (שם סעיף ד' בסוף הגה"ה) כאלוך · נ"ב לשון האלוך אגסים ותפוחים יבשים כו' ע"ש ל"א סי"ד:

הלכות תערובות

סימן צח (סעיף א' בש"ך ס"ק ב') השיג על ת"ס כמ"ש דהרשב"א סובר כרש"י דטעם כעיקר ל"ד · אמת הוא ככתוב בת"ה דמבואר כן להדיא בשו"ת הרשב"א ס' תנ"ו במה שחקר שם אם בענין קפילא עם מסל"ת · ואיסו פסק דלא בענין שניהם · וכתב וטעמא רבא איכא · דדבר זה מדרבנן וספיקא לקולא כו' ע"ש · הרי מבואר להדיא כן · ומה שפסק בתה"א כר"ת נ"ל כמ"ש הש"ך מחמת תוהא · ומשמע משו"ת הנ"ל שמסיק כן להלכה · וע"ש בלשון השאלה והתשובה משמע כמ"ש הש"ך בשם מוהרי"ל · פ' היטב· או י"ל בדעת הרשב"א שסובר שהוא מדרבנן אף כי תפסי' במוחלט כר"ת דטכ"ע דאורייתא · מ"מ הלא הרשב"א פסק בתה"א לענין טעימה או כרש"י שסובר דבעינן ס' וקפילא · או לכהס"ת כרמב"ן דכשנימוח גופו של איסור בעינן ס' רק קפילא מהני כשהאיסור ניכר ולא נתערב בהיתר וצריך לשער נגד כולו משום דלא ידעינן כמה נפיק מיניה יעו"ש · אשר המעיין בכל זה דבמקום דצריך קפילא הוא רק מדרבנן לשיטת רש"י בודאי · כיון שאם אין קפילא מותר בס' וקפילא הוא רק להחמיר · גם לשיטת הרמב"ן מה דצריך לשער נגד כולה · הוא חומרא מדרבנן דמהתורה בודאי יש לשער כאומד יפה · וע"ש בתה"א ד' ק"ו ב' · אף אם נאמר שהרשב"א פסק כהרמב"ן שם מדבריהו באחרונה · עכ"ז שפיר קאמר דהוי מדרבנן כמ"ש בתשובה · ולדעתי זה ברור מאד · ומעתה י"ל שגם כוונת הב"י בב"ע יש להעמים כן ולא תקשי קושית הש"ך כלל · רק שסתם דבריו ביותר · דמשמע מדבריו דקפילא מהני הן לקל הן להחמיר כמ"ש הש"ך בס"ק ד' שפי' כמ"ש לדעת הרמב"ם · ועל הרמב"ם בלא"ה לא ק"מ דאיהו סובר דטכ"ע דרבנן · עכ"פ לדעת הרשב"א לא ק"מ קושית הש"ך · ואין אנו צריכין לתי' של תה"א ונ"ע עוד בכ"ז בתי"ס בפנים כי אין אתי ספרו: (שם בט"ז ס"ק ה') ע"כ כאן שיש ספק אם היה ששים באינו מינו · נ"ב במינו כנ"ל: (שם) כיון שאפשר שהיה ס' בשאינו מינו · נ"ב במינו כנ"ל: (שם ס"ק ח') ע"כ לשון רמ"א ות"ח · נ"ב נ"ל לשון הטור ות"ה סי' קפ"ג: (שם) גבי כלי הסילו בלעה איסור דהאיסור בלוע אין כאן כו' · נ"ב נ"ל דהבלוע אין כאן איסור:

סימן צט (בש"ך סוף ס"ק ט"ו) וכן פירש הר"ן סוף עבודת כוכבים. נ"ב וכן פירש"י גיטין נ"ד ב' ד"ה אחד כו' · ועי' משנה ב' פ"ג דתרומות: (שם בש"ך ס"ק כ"א) א"כ הא ככא ונראה דהאו"ה אזיל לטעמיה כו' · נ"ב אינו מוכרח כיון שהטעם של או"ה הוא משום דבשעת הס' יכול להכיר האיסור כמ"ש הש"ך בסי' נ"ח ס"ק ו' · וא"כ כשנתוסף אח"כ עד שאין ס' בכולל · מה יועיל מה שנודע כיון דבעת יוכל להסיר האיסור דהא נפל מאותו המין ועתה אין ס' · וזה ברור ורא"ה לזה מסי' נ"ח ס"ג בהגה"ה שכ' וכן אם נפל חלב לתוך התבשיל כו' וצריך להסירו משם ע"ש שכ"כ בשם או"ה ונ"ע:

ואסט

בריה · נ"ב יעוין בב"י בסי' ק"י שדעתו שהאפרוח הוא דהוי בריה ולא הביצה ויעוין בש"ך סי' פ"ו ס"ק ט"ז : (ט"ז ס"ק ר') דבנשואין ומילה קי"ל כר' משום ספק נפשות · נ"ב יעוין במנ"י כלל ט"ו ס"ק כ"ט :

סימן קא (ש"ך ס"ק ז') דאף דבטלה מכח חח"ל לא בטלה מכח דבר שבמנין · נ"ב בת"ח שם כ' כן על כבש ואווז שלימה אבל בכבש בעורו והרנגולת בנוצתה לא עלה על דעתו להורות להלכה שלא תבטל וכבר העיר המנ"י בחשנה זו על הש"ך כאן ובסי' ק"י ס"ק י"ג : (שם ס"ק י"ג) ואם יש ספק אזלינן · נ"ב היינו כשאינו ספק מחמת חסרון ידיעה וכ"כ במנ"י כלל מ' ס"ק י"ט :

סימן קב (ש"ך ס"ק ח') וכבר תפס עליו הב"ח · נ"ב ז"ל הב"ח גם תימא שבא להחמיר בכלי יותר מבחתיכה דהחתיכה גופא שנתערבה ביבש מדאורייתא בטילה ברוב ואם יבשלם אחר כך בקדירה ויתן טעם וכ"ז ל"ל בה דהתורה התירה והאיסור נעשה היתר בבטולו ברוב ושוב אינו חוזר לאיסורא כדכתב הרא"ש אלא מדרבנן הוא דבעינן ס' כמו בסופו אם יבשלם יחד כמו שכ' בסה"ת ואם לא היה מבשלם יחד לא היה אסור אפי' מדרבנן דאכל חדא וחדא תלינן דהתירא היא אם כן בכלי שנתערב פשיטא היא דאם לא נשתמש יחד כל הכלים אין כאן איסור אפי' מדרבנן דאכל חדא וחדא תלינן דהיתר היא הלכך בטל הוא ברוב וכו' עכ"ל וצ"ע שבמהרש"ל בתשו' כ' שם בזה"ל ועוד דשלא במינו ביבש כו' והך חומרא שייך נמי בכלי ועכ"פ טועמו שיהיה ניכר טעמו של איסור בתבשיל כשיתבשל בתוך כלי האיסור דבר שאינו מינו של האיסור ויעוין בפר"ח : (הג"ה ס"ד) אבל טעמו בטל · נ"ב יעוין במרדכי פ' כ"ש : (הג"ה הנ"ל) אע"ג שמותר לאחרים · נ"ב יעוין מ"ש בזה המג"א סי' שי"ח ס"ק ב' : (ש"ך ס"ק י"ד) דאלו במינו · נ"ב יעוין במג"א ס"ק ס' ובמנ"י כלל ס' אות ט"ז ומ"ש הש"ך בעצמו כאן בס"ק י"ג : (שם ס"ק הנ"ל) ולפי"ז מיירי דיש בחשני התיכות · נ"ב כ' הפר"ח דשלא בדקדוק כ' כן דאם ליכא אלא ג' חתיכות יש ספק דלמא הגדולה האיסור וליכא ששים רק צ"ל דמיירי שיש כמה חתיכות של היתר וא' של איסור וי"ל למ"ד דבאמת ביבש לא בעינן ס' רק מדרבנן והיכא שיש ודאי רוב וספק ס' מותר אם כן משכחת שיש ב' חתיכות גדולים וא' קטן שאם הקטן האיסור יש ששים ואם האיסור גדול יש עכ"פ רוב : (ש"ך ס"ק הנ"ל) כיון שאם יבשלם יתן טעם · נ"ב משכחת לה מב"מ בטעמא ולא בשמא דלא הוי דשיל"מ ויעוין לעיל ש"ך ס"ק י"ג : (ט"ז ס"ק י') ומן התורה אין צריך ביטול · נ"ב יעוין בחידושי ריטב"א לחולין דף צ"ח סד"ה רבא אמר וברשב"א שמובא בב"י סי' ק"ג בד"ה ומ"ש ובט"ז בסי' הסמוך ס"ק א' :

סימן קג (ט"ז ס"ק א') שאינו ממש אלא נ"ט כו' די אם יחיה נפגם קצת · נ"ב יעוין חידושי ריטב"א לחולין דף צ"ח סוף הדבור רבא וכאן בש"ע ס"ב : (שם ס"ק ב') אפילו פוגם קצת אבל דבר שאינו נ"ט · נ"ב יעוין בסי' קל"ד : (ש"ך סס"ק ב') · נ"ב יעוין בפר"ח מה שמשיג על הש"ך ולענ"ד שגם כוונת הש"ך בפירושו בדברי מהרא"י שבאמת יש נתינת טעם מן האיסור רק שבתערובות ההיא אין הטעם לא לשבח ולא לפגם וע"ז מייתי הש"ך ראיה מגה"נ דכמו דצריך לבטל נה"נ בששים כ"כ צריכין לבטל האיסור שהוא איסור בפ"ע אף שבתוך התערובות אינו משביח עליו בטעמו : (שם ס"ק ה') וז"ל הרשב"א תראה שאפילו נפל · נ"ב בת"ה דף ק"א ע"א ועיין מ"ש בתה"א בדף ק"ט ע"ב : (שם ס"ק הנ"ל) ואע"ג דמשערין בכולו · נ"ב צ"ע הא עיקר הסברא דטעם בלי ממשות אף כשהוא רוב נגד ההיתר ל"ל בה כשהוא פגום וכמו שמסיים הרשב"א בעצמו וטעמו כמו שאינו שהרי פגום הוא ע"כ : (ט"ז ס"ק ג') ומבואר בטור דציר של איסור השיב כגופו · נ"ב יעוין לשון הרשב"א שציינתי על ס"ק א' : (הג"ה ס"ב) מ"מ הקדירה אסורה ואם בשלו בה · נ"ב אפילו לתבשיל שבה האיסור נותן בה טל"פ וכו' כן אי' באו"ה : (ש"ך ס"ק ח') דהוי כדבר שתחילתו פגום · נ"ב היכא שנפל איסור הפגום לתבשיל ואח"כ נפל מקצתו לתבשיל אחר שהאיסור לשבח צ"ע אם לא משערין לפי המדומע : (הג"ה ס"ד) יש להחמיר בשר או חלב · נ"ב חלב בצירי כ"כ בס' היקר וכן מבואר בשו"ת נו"ב סימן ל"א אבל בפמ"ג מפרש חלב בקמץ וכ"מ בצ"צ סימן פ' : (ט"ז ס"ק ו') באותו התבשיל היה האיסור בעין · נ"ב צ"ל לשבח כלומר שהתבשיל שבקדירה שניה טעם האיסור לשבח וכן מנגון דברי או"ח יעו"ש :

סימן קה (ש"ך ס"ק א') ויש מקילין מה שחוץ לציר · נ"ב לפנינו ליתא כן בדברי הרמ"א ויעוין באחרונים : (שם ס"ק הנ"ל) אבל ודאי אי הוי האיסור שמן · נ"ב במנ"י כלל כ"ב אות ט"ז מסיק להקל בזה : (ט"ז ס"ק א') ולפי הנראה דאין לאסור בדיעבד כו' בכלי ששרה בו איסור · נ"ב יעוין בהגהות הט"ז בדף האחרון שהניח בדבריו דכצ"ל ובנתבשל שרי מטעם שזכרנו בס"ס צ"ט דאין בו בלוע אלא משהו : (ש"ך ס"ק ב') ותימה דהרי הרא"ש בעצמו כ' · נ"ב יעוין במג"א סימן תמ"ז ס"ק כ"ח שמשיג על הש"ך : (שם ס"ק ה') דכלי שני אינו מבליע ומפליט · נ"ב אינו מבשל מ"מ מבליע כן הוא בספר הארוך מש"ך : (שם סס"ק הנ"ל) ולא ירדתי לסוף דעתו דהרי בירושלמי · נ"ב לענ"ד נראה שסבר מהרש"ל כשם שעשו הרחקה בכ"ר שהיס"ב כשאינו אצל האש אטו עומד אצל האש כן אפשר יש לעשות הרחקה בכ"ר כשעומד אצל האש אף כשאין היס"ב אטו היס"ב ויעוין במג"א סימן שי"ח ס"ק כ"ח ויעוין בבאורי הגאון מהרא"י וצ"ל שם : (שם ס"ק ח') דבדבר גוש כגון חתיכת בשר · נ"ב יעוין בט"ז בסימן צ"ר ס"ק י"ד : (שם ס"ק הנ"ל) אם היד סולדת בו דינו לשלם ככ"ר · נ"ב יעוין בספר ק"ע על הירושלמי בפ' כירה דף י"ד ד"ה ההין דמתיר בדבר גוש אם אינו בכ"ר : (שם ס"ק ט') ואני תמה דהרי · נ"ב יעוין במנ"י כלל ס"ק ב' שמשיג על חש"ך : (שם ס"ק י"ב) וצ"ל דלאו דוקא נקיט כו' אבל לפי המנהג דעת הרב · נ"ב יש לעיין דהא שמנו של גיד אינו אלא מדרבנן דישראל קדושים כו' והוא כחוש לגמרי יעוין בש"ך ס"ק ט"ז וס"ק כ"ז וס"ק ל"א : (ט"ז ס"ק י"א) שבאותו מקום נחשב האיסור טפי · נ"ב יעוין לשון הב"י אבל באו"ה כלל י"ד דין ג' נראה דהוי ספק שמא לא מפעפע יותר מכדי נטילה ולדבריו י"ל דביותר מכדי נטילה היכא ראיכא ס' בכל החתיכה איכא ס"ס שמא לא הלכה הבלוע יותר מכדי נטילה ואם הלכה שמא נתפשט בכל החתיכה ואיכא ס' כנגדו אבל עד כדי נטילה ליכא אלא ספק אחד לבטל דהא עד שם בודאי בא הבליעה ואם לא נתפשט להלאה ליכא ביטול : (שם ס"ק י"ב) או כה"ג נמי מפעפע · נ"ב אבל איסור שודאי אינו מפעפע אינו אוסר יותר מכדי קליפה דאל"כ כו' כצ"ל ועיין בד"ם : (ש"ך ס"ק י"ז) אכן הרשב"א כ' בת"ח · נ"ב ובחידושיו לחולין דף ק"ד : (שם ס"ק הנ"ל) וכ"פ הרב מגיד משנה פ"ט מהמ"א בשם הראב"ד · נ"ב יעוין בלח"ם שמנ"י בפ"מ שצ"ל והוא דעת הרא"ה כי דעת הראב"ד אינו כן וכבר העיר ע"ז המנ"י בכלל כ"ח ס"ק א' : (שם ס"ק הנ"ל) כתוב שם הג"ה כו' שהביא אדרבה · נ"ב דברי הג"ה שבמהרש"ל על הש"ד אין להם שחר כלל כמבואר שם ואף שכ' בסופו ז"ל נראה לי שזה היה התימות איזה תלמיד של מהרש"ל שדימה להחזיק בדבריו והעלה על דעת רבו מהרש"ל : (ש"ך ס"ק כ"ג) מיהו באיסור שומן שנבלע בכלי · נ"ב יעוין פר"ח ובמג"א סימן תנ"א ס"ק כ"ו שמקילין בזה ויעוין גם במג"א סימן תס"ז ס"ק ל"ו שם ובאחרונים שם : (מחבר ס"ט) ואם הוא שומן הגיד וקנוקנות · נ"ב יעוין במנ"י סימן ל"ח ס"ק ט' שמביא טפחא אחרת כדי קליפה אם הוא שומן הגיד וקנוקנות · ע"כ והיינו כיון שהוא רק איסור דרבנן משא"כ בקרומות : (הג"ה ס"ט) דאי איכא כו' בין הכל ביחד נגד כל החתיכה · נ"ב יעוין ש"ך סימן צ"ב ס"ק ט"ו דלצורך הפסד גדול או לעני אמרינן דלא נ"נ במליחה : (ש"ך ס"ק ל') ובלע מן החתיכה דהיתר ונעשה גם ההיתר איסור · נ"ב כתבו האחרונים דלפי"ז צ"ל דמהר"ם סובר שהבליעה יוצאת בלא רוטב ומה שאין החתיכות מצטרפים. לששים הוא דאינו מפעפע בכולו בשוה כמ"ש בנקח"כ (ויעוין באו"ה כלל י"ד אות ו' ומ"ש אח"כ באותו דין) אבל בפמ"ג מקשה על דברי מהר"ם וראייתו מסוגי' דמ"ח שאינו אסור בלי ניער וכיסה לשיטתיה שסובר שחלב הוי כשמן מוכח שסובר שאין מפעפע כלל : (ט"ז ס"ק כ"ה) ואין שאר התיכות מצטרפות לבטל · נ"ב יעוין בהגהות הט"ז מה שמגיה בעצמו בדבר הזה : (הג"ה סעיף י"ב) ודוקא בדיעבד אבל לכתחלה אסור · נ"ב לפי הנראה מדברי ת"ח בכלל וסימן י"ז הוא מטעם דלכתחלה חוששין לדעת הראב"י שסובר יש מליחה לכלים ונ"ל הא דמקילין לעיל בסימן צ"ט בסעיף ט"ו אפילו לכתחלה הוא משום דשם יש עוד סברא ויעו"ש בכרתי ס"ק ט"ו ובמנ"י כלל י"א וגם יש לחלק בסברת הש"ד שמביא הת"ח בכלל י"ד סוף אות א' ובזה א"ש לפמ"ש הש"ך בסימן ע"ט בס"ק ס"ז יעו"ש שדבריו דחוקים ובדברי הנ"ל א"ש דברי הש"ע בא"ח סימן תנ"א סעיף ד' ובש"ך וט"ז שם : (מחבר סי"ג) מותר ליתנם בחלב · נ"ב יעוין לעיל סוף סימן צ"ד בש"ך ס"ק כ"ה :

סימן קו (ש"ך ס"ק א') או ביצה של טיפת דם · נ"ב יעוין במנ"י כלל ח' שמקשה דהש"ך בעצמו מסיק בסימן ס"ו ס"ק ו' דביצה שיש בה טיפת דם חשיבה מב"מ עם שארי בצים ונגד טיפת דם עצמה בודאי יש ס' : (שם ס"ק הנ"ל) דאזלינן בתר שמא דפשיטא דדג טמא דאית ליה · נ"ב יעוין מ"ש בסימן ק"ח ס"ק ח' דחלב טהור וחלב טמא מיקרי מב"ם : (שם ס"ק הנ"ל) וכמ"ש מהרא"י בהגהות ש"ד · נ"ב יעוין במנ"י כלל כ' מה שמשיג ע"ז : (שם ס"ק ז') דאנו מחזיקין הכף כו' כמו הקדירה עצמה · נ"ב יעוין לעיל סימן צ"ב בט"ז ס"ק ל' : (שם ס"ק הנ"ל) דכן נוהגין · נ"ב יעוין ט"ז סימן ק"ד ס"ק י' שמסיק להלכה כרמ"א : (ט"ז ס"ק ד') וזה אינו נכון · נ"ב יעוין במנחת יעקב בכללי הספיקות ס"ק ל"ג ובכלל וסימן נ"א אות ו' : (שם ס"ק הנ"ל) דאין לבשל כל כך הרבה בצים · נ"ב יעוין במנחת יעקב סעיף קטן ט' שמשיג ע"ז :

סימן קח (הג"ה סעיף א') ד"ע משמעות הרא"ש · נ"ב כלל כ' דין כ"ו ויעוין לעיל סימן צ"ב ס"ח : (הג"ה הנ"ל) ובמקום הפסד יש לסמוך אדברי המקילין · נ"ב במג"א סימן תמ"ז כ' דהיינו בפתות קצת : (ש"ך ס"ק ט"ז) ובאמת דברי הב"י נכונים · נ"ב במג"א סימן תמ"ז מדחה ראיות הב"י : (ט"ז ס"ק ח') ע"כ הותר גם לישראל · נ"ב בפר"ח כ' דבמדרה של ישראל אפילו באינו ב"י נמי אסור :

סימן קט (הג"ה סעיף א') אבל שלא במינו ואין מכירו · נ"ב ואם פירש א' מסילא או נפל לים יעוין באו"ה כלל דין י"א ובמנ"י כלל ס"ג אות כ"א ובמג"א סימן תס"ז ס"ק ד'. (ש"ך ס"ק ז') ומטעם זה משמע · נ"ב בשיטה מקובצת על מס' ביצה דף ג' איתא בזה"ל · צריך שיאכלם א' א' שאם יאכלם שנים כאחד יש לתלות שאוכל הרוב ביחד ודמי לב' שבילין ובא לשאול בב"א עכ"ל ויעוין תוס' כתובות דף כ"ז ע"א ד"ה ואם נשאל וכמל"מ פי"ט מהלכות אבות הטומאה : (שם ס"ק ט') ואין חולק ע"ז ודברי סברה הם · נ"ב במנ"י כלל ל"ט אות י' חולק עליו ומביא ראיה מדברי הטור בסימן שס"ג והוא מספר התרומה דחלה דרבנן כא"ם בסמ"ך . (שם ס"ק י') וכתב מהרא"י דביו"ד בשם ס' בה"ת משמע דא"צ ס' אלא מדרבנן · נ"ב לשון זה ליתא בהגהות מהרא"י ז"ל וביו"ד כ' דלכאורה נראה דבדבר יבש בין במינו בין בא"מ בטל ברוב כו' וכוונתו שבטור כ' כן דרך נראה לי אבל הבעה"ת כ' וכו' יעו"ש בטור · והמעיין היטב בלשון בעה"ת יראה דפשיטת משמעות דבריו מורים דבא"מ יבש ביבש אף מה"ת אינו בטל ברוב ורק מב"מ בטל ברוב מה"ת מטעם משום שטעם של איסור א"י להיות ניכר אפילו כשיבשלם יחד ומינה דבא"מ כיון שיכול להיות ניכר ע"י בישול אף בעודו יבש ביבש אין הביטול מה"ת אמנם לא כן דעת הר"ן דהא מסיים לא ליתי לידי טעמא דהוי איסור דאורייתא ויעוין במנחת כהן ספר התערובות ח"ב שכ' על שם סה"ת כלשון הר"ן ולדעתי צע"ג ויעוין באו"ה כלל כ"ג דין ח' : (שם ס"ק הנ"ל) דמשמע דהתם מובא שצריך ס' מדאורייתא · נ"ב ליתא שם כדברים האלה רק די"ל שם בתוס' פ' א"ע וכו' אפילו מדאורייתא לא בטל ברוב כו' יעו"ש ולפי דברי מהרש"ל ביש"ש כיון דכזית בכא"מ דאורייתא לא מבטל יבש ביבש בשאינו מינו עד שלא יהיה כזית בכא"ם : (שם ס"ק י"ב) אבל כשלא נודע · נ"ב יעוין במנ"י סוף כלל מ' שמשיג ע"ז בדברי הרא"ש בפ' גה"נ המובא בב"י סימן ק"ט ושו"ת הרשב"א סימן תש"ל דאף בלא נודע התערובות עד שנתבשל נתבטל מדאורייתא ע"כ ובאמת בדברי הרא"ש מבואר להדיא כן אבל בדברי מהר"ם מרוטנבורג המובא בשו"ת רשב"א הנ"ל אין הכרח כי ס"ש שם אבל היכא דלא נודע תערובתו קודם בישולו פליטתו אוסרתו כמו שאמרו חז"ל מב"מ בס' ע"כ אף דהאי שם לענין איסור הרוטב שנתבשלו בו הגידין ופליטת הגידין ברוטב הוא מבשא"מ י"ל דמ"מ לא הוי אלא מדרבנן אף שלא נודע תערובתו ועדיין לא חל שם ביטול גם מדאורייתא לדעת הש"ך מ"מ כיון שיש ברוטב טעם מרובה מן גידים דהתירא נתבטל פליטת גיד האסור שבלוע בהרוטב בפליטת רוב גידים דהתירא שבתוך הרוטב ומבטל מדאורייתא בדין סלק את שא"מ כאלו אינו ע"כ אין לאסור הרוטב אלא מדרבנן :

סימן קי (ש"ך ס"ק י"ד) ואף הרשב"א במה"ב שם מודה לזה · נ"ב יעוין במנ"י כלל ס"ה ס"ק מ"ג שמשיג עליו : (שם ס"ק הנ"ל) ויש ספק אם היתה הודאי טריפה במקולין נ"ב מהודאי טריפה שבמקולין בו ובפר"ח נ' שהיה לפניו בלשון הש"ך במקולין בו שלקח בעת שלקח : (שם ס"ק כ"ב) בספק טריפה שנתערבה ברוב דלא בטלה · נ"ב לפי"ז היכא שהיה רוב הקבוע טריפה שהחידוש הוא הקולא ליכא להתיר בנתערב : (שם ס"ק הנ"ל) דין קבוע חידוש כדכתבתי · נ"ב יעוין בבית שמואל סי' ל"ה ס"ק כ"ח : (שם ס"ק כ"ג) צ"ע דלא יהא אלא תערובות · נ"ב דע דיש לחלק לפי שיטת התוס' במס' כריתות דף י"ז דלה"ש קמא של שבת לא הוי כחתיכה א' משתי חתיכות כיון שאין ספק אלא בה"ש וליכא קביעות איסור בדבר המסופק ועד"ז י"ל בט' חנויות וכו' אין על החתיכה שניקח מא' מחנויות וא"י מאיזה שם קבוע דהא אין הספק אלא באותה חתיכה ואף דספיקו לחומרא מ"מ לא הוי כספיקו של איסור משא"כ בתערובות חד בחד או אפילו ברוב אם הוא דבר חשוב דכיון שאינו מתבטל מחשב כחד כחד וכ"א חשוב כגופו של איסור כיון דאיקבע איסור באותו תערובות וכמ"ש לקמן בש"ך בדיני ס"ס : (שם ס"ק ל"ח) שכבר נתבטל הקביעות כ"כ הרשב"א בתה"א · נ"ב וכן כתב הר"ש לטהרות פ"ח משנה ב' : (שם ס"ק ל"ז) אלא דאם הפרישן דיעבד אפי' הפרישן במתכוין · נ"ב יעוין במנ"י כלל וסי' מ"ג ס"ק ר' שמשיג עליו שמדברי הרשב"א בת"ה הקצר מבואר דמה שכ' אף בדיעבד אם חנירן ונתפזרו אסורים כו' מטעם שכל שהוא גורם נדנודם כו' יש לנזור כו' יעו"ש מיירי גם בנתפזרו כולם אסורים דראשית דברי הרשב"א שם בנתפזרו כולן : (הג"ה ס"ו) ונמצא ביצה ביניהם הביצה מותרת · נ"ב יעוין תוס' כתובות דף ט"ו ע"א ד"ה אלמא ובספר בית מאיר על אה"ע סימן ד' סעיף כ"ו : (שם ס"ק ל"ח) ולא גזרינן לגבי הביצה שיקח התרנגולים מן הקבוע · נ"ב מתוך דברי המנ"י כלל מ"ג ס"ק י"ח יש להסביר הטעם : (שם ס"ק מ"ב) אפי' אחר שנודע התערובות · נ"ב יעוין מל"מ פי"ט מהל' אבות הטומאה מ"ש שם : (שם ס"ק הנ"ל) פירש מטילא למאן דאסר פי' · נ"ב למאן דמתיר בלא"ה לא שייך לתלות באיסור דהא קודם שנפל החזקנו אותו להיתר נטור מצד כל דפריש ומ"מ בפריש קודם שנולד הספק ונפל לים מתיר הפר"ח : (ט"ז ס"ק י"א) אפשר שגם הוא מודה בזה · נ"ב בכלל כ"ה דין ד' מבואר בהדיא דאף ספק מוקצת ונולד שנתערבה באלף הכל אסור ויעוין מ"ש בכלל כ"ז דין ט' וכבר העיר ע"ז בנקח"כ אמנם מכלל כ"ו דין ט' ליכא תיובתא די"ל שטעם או"ה שם הוא משום הכנת דאף ביו"ט דעלמא יש להחמיר בספיקו כמו בספק ביום טוב אחר שבת כמ"ש הרשב"א במה"כ דף קס"ו יעו"ש ומחמיר האו"ה אף כשנפל לתערובות : (שם ס"ק י"ד) והיכא

סימן קא (מחבר סעיף ה') ואפילו אם היה אסורה בהנאה · נ"ב פירוש ל"מ אם אינה אסורה אלא באכילה כודאי כ"ל לאורחים נכרים וכמ"ש התוס' בחולין דף ק' ד"ה שאני : (שם בסעיף ב') כגון נבילה ובשר בחלב · נ"ב היינו כגון שנבלע בשר בחלב אבל אם נתן חלב בעיסה ואפו בכלי בבלוע מבשר או מצומן מקרי ספיר איסור בלוע ולא הוה ר"ל וגם לא דבר שבמנין כ"כ בת"ש · נ"ב סימן ל' ע"ש : (שם בט"ז ס"ק י"ג) וכתב באו"ה בכלל כ"ט דדין זה היינו ביש ס' באיסור נגד ההיתר · נ"ב דין זה היינו ביש ס' בהיתר נגד האיסור כצ"ל :

סימן קג (במחבר סעיף ב') ויש מי שחוכך כו' · נ"ב הוא לשון המשנה פ"ק דנדרים משנה א' ע"ש · ומ"ש כאן סי' מקום נראה שהיה גירסתו תוכם ותמוה : (שם סעיף ד' בהגה"ה) יש להחמיר בשר או חלב כו' · נ"ב חלב בצירי :

סימן קה (בש"ך ס"ק כ') וכ"כ בס' א"ר דף ל"ז ע"ב ודף נ"ד ע"ב · נ"ב והמג"א סימן תמ"ז מחלק בין תומן חזק או אינו חזק ע"ש : (שם ס"ק ה') ואע"ג דכלי שני אינו מבליע ומפליט כו' · נ"ב צ"ל אינו מבשל מ"מ מבליע כו' כצ"ל · ועי' בס' ת"ד : (שם ס"ק כ"ג) מיהו באיסור שומן שנבלע בכלי אפשר דאפילו ביבש לגמרי אוסר כס' · נ"ב עי' מג"א סי' תנ"א ס"ק ל"ז שכתב אבל אם כודאי סגי [illegible] ע"ש ועי' נו"ב סי' למ"ד : (שם ס"ק כ"ח) ק"ק דס"ל דכותא יותר כו' · נ"ב עי' אלא ט"ז מסנה ב' אפילו כזית נטופה כו' : (שם ס"ק ל"ח) מ"מ המנהג דאין לחלק מיהו באיסור דרבנן יש להקל עכ"ל · נ"ב לפי"ז בדם סגי כ"ק לסמ"ע לפי' ס"ק ס"ז ע"ש ולעיל סימן ע' לא משמע הכי ואף בבשר שמן לסמ"ע ס"ק כ"ח בשם מהרש"ל ול"מ ועי' בס"ט ודג"מ : (שם) מיהו כו' · נ"ב מה שכתב הש"ך מיהו באיסור שייך בו שמנונית כו' דווקא נקט אבל בשמן לגמרי יש להחמיר אף בהס"מ כ"כ בל"ח ועיין בו"ת נ"ב סי' ל"ב : (שם סעיף י"ד בהגה"ה) אע"פ שהמלח עדיין נותן טעם בקדרה כו' · נ"ב ע"ל בסי' קל"ד ס"י"ג דדם במלח הוה לפגם ועפ"ש · ובמה כשבא לקדירה הוא לשבח · ועי"ל סי' ק"ג :

סימן קי (בש"ך ס"ק ל"ג) אחר שנודע התערובת כו' מותר · נ"ב אבל קודם שנודע התערובות מותר כל"ל (וחסר בש"ך מן תערובות עד תערובות) : (שם ס"ק מ"א) וכ"כ הב"י בסימן קי"ט · נ"ב וכן בסי' זה ד"ה והרמב"ם כו' : (שם בט"ז ס"ק י"ג) וכן נמי כוונת איסור והיתר ריש שער כ"ד כו' · נ"ב וג"מ כלא באו"ה שער מ"ו ס"ב כתב ו"ט דהתם היינו טעמא דשיירי שבספיקות לא נודע ביחד אלא נודע מתחלה שהאחד דהם כו' ע"ש והיה היא · מ"מ בשער כ"ו כנ"ל · דלמה לנו לחלק ולהוסיף כדעות בדברי האו"ה וכמ"ש המ"ג ועל הש"ך ס"ק ס"ג לא קשה כ"כ דכוונתו על מסקנת או"ה בשער ק"ו ס"א וז"ש הש"ך דכתב טעמא כמסקנתו דאין הב' ספיקות מענין אחד · ועי' פמ"ג ולמ"ש ניחא אבל דברי הט"ז צ"ע:

כללי ספק ספיקא בקצרה

דין א דבר שאינו בטל כו' · נ"ב היינו כל דבר שאינו בטל המבוארים לעיל בהלכות תערובות חוץ מדבר שיש לו מתירין : (שם) ויש מתירין אם לא נודע הספק כו' · המנחת יעקב פסק דהסומך על דברי המתירין אף בלא בה"מ לא הפסיד : (שם) וכלבד שלא יאכלנו כולו כאחד ויאכלנו שנים שנים · נ"ב זה למד תס"ם דתערובות דבעינן ג"כ שלא יאכל כולו כאחד דאז בוודאי נוגע בספק ראשון והיה כאן · אבל מה שהצריך ב"ב דווקא לא ידעתי מאין יצא לו ודעת האחרונים דבס"ס גמור מותר לאכול אחד אחד · ואפשר דזה הוא הכרעת עצמו · כיון שלא סקיל רק בהס"מ · ובביאוריו לא הזכיר מזה כלום · מנ"י ע"ש :

דין ב שאירע לו ספק טרפות כו' · נ"ב צריך להגיה תיבת ספק כמו שהוא בביאוריו לפנינו ועי' מנ"י שלפניו היה כתוב בביאוריו ג"כ תיבת ספק :

דין ד ודווקא שהכילה היה בוודאי מספק טרפה כו' · נ"ב כדין כ' ג' ס' לדעת המנ"י יש להקל ע"ש :

דין ט אפילו חזרה ונאבדה כו' · נ"ב נראה דס"ס גמור הוא זה כיון דהחנויות מתחלה נתערבו ואחד מן החתיכות נאבד וא"כ אין אנו צריכין לדין כלל על מה שנאבדה רק על מה שלפנינו וכמ"ש הרשב"א הובא בב"י סי' זה ובש"ך ס"ק מ"ג והיינו דווקא בענין שנתערב החנויות מתחלה כו' · אבל באיסור שנתערב חד בחד ונאבד אחד מהן פשיטא דלא מקרי ס"ס כלל · מנ"י :

דין י אבל נפל לקדרה אע"פ כו' · נ"ב סניח המנ"י בצ"ע :

דין יב אבל כל שהספק הראשון מותר כו' · נ"ב וס"ס אם הספק האחרון מתיר יותר מן הראשון · מנ"י

תמצא שיהיה נודע בין ספק הא' · נ"ב יעוין מה שהשיג עליו במנ"י כלל מ"נ אות כ"ז וגם משכחת בספק איסור שכבר נודע ואח"כ נפגם ונפסל ויש ספק ב' מחודש אם נפסל כ"כ מאכילת אדם שנפקע ע"י מאיסורו ובגוונא שא"א לברר ספק זה ובפרט אם נתערב בדבר מה שא"א עוד להבחין אפילו ע"י קפילא והרי איכא ב' ספיקות להתיר רק שלא באים כאחד · ועד"ז בקדירה שנתבשל בה ספק איסור ואח"כ נתבשל בה היתר ויש ספק אם נתבשל ההיתר תוך מעל"ע של בישול ס' איסור או אחר מעל"ע ובזה יש על הבליעה שבקדירה ע"י בישול ספק איסור ב' ספיקות דלמא לא היה איסור כלל ודלמא כבר הותר אם עבר מעל"ע שנעשה נטל"פ שאין עליו שום איסור אלא לכתחלה ולא בדיעבד לאסור התבשיל שנתבשל בה אבל כיון שלא באו ב' הספיקות כא' דעת הגהות או"ה דלא מיקרי ס"ס : (שם ס"ק נ"ז) נראה דכ"ש דאין להתיר · נ"ב יעוין במג"א סימן תנ"ז ס"ק י"ד : (שם בדיני ס"ס אות ז') ויצא לנו הדין דאם יש כאן חתיכה אחת ויש בה ספק · נ"ב דברים אלו צע"ג דשאני ביצה שמעת שבאת לעולם היתירה עשה כטעם ס"ס אבל בכאן בחתיכה שכבר נאסרה בעודה בחנות מצד תערובות החנויות ובמה תחזור להכשירה : (שם אות י"ב) · נ"ב בנידון של מהרא"י יש נפקותא לדינא דמצד ספק הראשון אנו מתירים שניהם בב"א וא"צ ליתן לכהן כלום משא"כ מצד ס' השני דאמרי' שהא' הוא בכור משא"כ בסתם כלים שאינם ב"י שהדין להתיר כל מה שמבשלים באותו קדירה מטעם ס"ס אמנם ס"ס דהתם כעין ס"ס בדרוסה ס' על ס' לא על ואת"ל על שמא לא דרס ותוכף כוונת התוס' דשם אונס חד הוא דמיד שאומרים ספק רצון תו א"א לומר שזינתה בקטנותה דבכה"ג נמי הוי אתם ולעשות ס"ס במיני אונס שמא ע"י כשי' ושמא ע"י רצון בקטנותה א"א כיון דשם אונס חד היא לא מיקרי ס"ס דכל מיני אונסים שם א' בהם שהיה באונס ומה לי אונס זה או אחד ובבני הספיקות ההיתר מצד אחד שהיה חזונות באותם : (שם אות ל"ח) וחסמ"ג כתבו גבי רואה דם מחמת תשמיש דמותרת · נ"ב יעוין שם ברש"ל על הסוגי' בדף פ"ח ע"א ובשו"ת בית יעקב סי' פ"ד :

סימן קיא (ש"ך ס"ק נ') דלענין איסורי משהו החמורים לא אמרינן · נ"ב יעוין בפר"ח ובחק יעקב סי' תס"ז ס"ק מ"א ובמג"א בסי' הנ"ל ריש ס"ק י"ב וס"ק כ"א : (מחבר ס"ז) ויש בשתיהן · נ"ב בש"ך לעיל סימן צ"ב ס"ק ח' וסימן ק"ח ס"ק ל' מחליט דדין זה אינו רק במב"ם : (ש"ך ס"ק י"ט) וס"פ האשה שנתארמלה דאפילו בשניהם כו' · נ"ב יעוין מל"מ פי"ב מהלכות אבות הטומאה דין א' ד"ה שוב ראיתי :

אמרי ברוך על ספר דגול מרבבה

סימן טו (ט"ז ס"ק ה') ואמנם קשי' לו הרי יש כאן ס"ס כו' · נ"ב צ"ע דהכא גרע משם אונס חד היא דהספק דלמא כבר עברו ז' ימים היא דאם עברו בודאי לא כלו לו חדשיו הרי עיקר הספק דלמא כלו חדשיו ולפ"ד שעה"מ פ"א מהלכות יו"ט שאף בלא כלו אם חי ז' ימים מותר נכונים דברי הט"ז דלא הוי כשם אונס חד דהוי כב' צדדי היתר שלא משם א' צד א' מחמת שכלו לו חדשיו במעי האם וצד השני שנתקיים אחר הלידה שבעה ימים :

סימן כט (בריש הסימן) אפי' תאמר שהוא דרך נס כו' · נ"ב לדבריו בעצמו שהוא דרך נס היאך אפשר להכשירה דלמא מהיום והלאה לא יחיה בה עוד חוץ לטבע ומצד טריפותה עומדת למיתה תוך יב"ח מהיום : (שם) ונ"מ שאם יארע לקותא דרביש ויחיה יב"ח · נ"ב חלילה לחדש כן ואף בגיסל לחי הגליון שלא למדנו רק מחכמתו של הרמב"ם טריפה בכל אף כשראינו שחי יב"ח :

סימן לב (ס"ק ב') ולדידן שאין אנו בקיאין כו' · נ"ב בט"ז ס"ק ד' מבואר לחלכה שאנו בקיאין בזה וגם הה"ש והאחרונים פסקו כן ומה שמביא בסימן נ"ד ראי' מדברי הב"ח ליתא דהב"ח לשיטתי' שפוסק דאף במקום ידוע אין אנו בקיאין וחולק על הש"ך : (ש"ך ס"ק י"ב) ולי צ"ע · נ"ב יעוין בת"ש וס"ש המחבר בעצמו בס' נודע ביהודא ס' כ"ב :

סימן לח (ט"ז ס"ק י') בצד שמאל לא מיקרי ריעותא · נ"ב בש"ח סימן ל"ו מביא בשם בדיקות האחרונים דיותרת בדרי דאונא מתקרי עכ"פ ריעותא לענין תרתי לריעותא וראיתי ביש"ש פ' א"ט סימן ל"ג עיקר טעמו שם דעכ"פ צריך להיות בימין ושמאל שוים והכא אינם שוים שהרי בשמאל ג' אונות שלימות ובימין אינה אלא ב' שלימים והג' בכל דהוא לא עדיף בשל שמאל וכו' יעו"ש ותראה מדבריו דלא כדברי המחבר הזה ודלא כט"ז שמחשיבו תרתי לריעותא ויעיין בפמ"ג סימן ל"ז בדיני תרתי לריעותא דין וא"ו שמחלק בין היכא שניכר היותרת ובין היכא שיש ד' בימין וכולן שוות דא"א להכיר :

סימן לז (ש"ך ס"ק נ') שאם דבוקה למקום אחר כו' · נ"ב היינו שלא כסדרן אבל במינה ובה מחליט בנב"י חיו"ד סימן ק"ב :

סימן מג (ט"ז ס"ק ב') צ"ע דהא בברכת אשר יצר כו' · נ"ב בפליתי ס"ק א' אי' בזה"ל דבשלמא בדברים חלולים שייך נקב אף שנברא אבל בדבר שטחי כמו דף אין שייך נקב אם נברא כך כו' עכ"ל :

סימן מט (ס"ק ב') ומה בכך אם כשיוכר יוסר השומן · נ"ב ק"ל הא כל קרום שעלה מחמת מכה אינו קרום מטעם דסופו לסתור ולכך סירכא שלא כסדרן טריפה ויובן להמעיין בדברי הר"ן שמביא המחבר כי המחבר לא העתיק כל דבריו :

סימן סט (ש"ך ס"ק נ"ז) ולפ"ד הש"ך עצמו · נ"ב הש"ך לא כתב שם רק שבעודנו יבש ביבש מבטל בסל ולא חיישינן שמא יבשלם דהא אף אם יעבור ויעשה כן לא יבוא לידי איסור דאורייתא אבל לבשל בביטול ברוב גם באיסור דרבנן אסור דהא בשעת ביטול יש תערובות לח בלח ואף באיסור דרבנן צריך ס' בלח בלח ומסתימות דברי המחבר כאן משמע דמיבטל ברוב בעוד החתיכות חיים ויצטרך לבשלם מ"מ בסלים ומותר לבשלם יחד וע"ז מקשה הש"ך הא כשיבשלם יתן טעם וכדי שלא לדחות כיון שכבר נתבטל ביבש שוב אינו אוסר אף בבישול ע"כ הביא הש"ך ראי' בלקמן סימן ק"ט כך הי' נ"ל לכאורה ביישוב דברי הש"ך שוב מצאתי בספר תל"מ שמפרש עד"ז דברי הש"ך שכתב בזה"ל אבל לפי מה שהעלה הש"ך כו' דדבר שאינו אסור אלא מדרבנן א"צ ס' ביבש ביבש כו' ופה כתבו המחבר וההג"ה בכאן שמבטלים ברוב משום דם שמלחו ושבשלו אינו אלא כדרבנן ולא אתי למיגע באיסור דאורייתא ע"כ ויש לפרש בכוונתו דמיירי כאן שכבר נתבשלו החתיכות כ"א בפ"ע ואח"כ נתערב החתיכה ברוב ולא יבשלם עוד ובכה"ג שפיר בטל יבש ביבש וליכא למיגזר דלמא יחםסם שוב יחד שנית דאף אם יעשה כן לא יבוא לידי איסור דאורייתא אבל לפ"ד הש"ך בעצמו ס"ק נ"ח על לשון המחבר דמותר לבשל כולן דהיינו כ"א בפ"ע או עד שירבה עליו עד ס' אם דעת הש"ך שכן הי' כוונת המחבר א"א לתרצו כנ"ל כתי' התפל"מ והעיר ע"ז בנו של הש"ך בנקה"כ אמנם בלא"ה א"ש קושי' הש"ך על המחבר דמדבריו בסי' פ"ז ס' ו' נראה שסובר כדעת הרמב"ם דדם שבשלו אסור מדאורייתא יעו"ש בש"ך ס"ק ס"ו :

סימן ע (מחבר ס"ד) היינו שגם הכשירה נ"ב · נמשך בזה לדברי הש"ך סימן ק"ה ס"ק כ"ח ויעו"ש בב"י ובפמ"ג :

סימן עה (ש"ך ס"ק י"א) צ"ע שהרי אין האיסור · נ"ב נ"ל דבתוס' פרק כ"צ דף ע"ד ע"ב ד"ה שאני לב דשיע כתבו בזה"ל נראה דכ"ש דמבחוץ היא יותר שיע כו' יעו"ש כוונתם לדחות בזה קושי' הרמב"ן המובא בחידושי הרשב"א לחולין דף ק"ט ע"ב שכ' בזה"ל ואני תמה ע"ז שהרי הלב חלול ופתוח בכמה מקומות להכניס ולהוציא דם והיאך לא יאסור הלב עצמו וכל שמתבשלין בקדירה ול"ל שיע נמי מבחוץ ולא בלע דא"כ תתירנו כשנתבשל עם הנבילה כו' ועי"ח ומדחה הרשב"א דגם מבחוץ שיע וגבי נבילה שאני דשמנונית בלע וכן המשך דברי התוס' הנ"ל כמבואר להמעיין שבתחלה כתבו דגם מבחוץ שיע ואח"ז כתבו דרק דם לא בלע אבל שמנונית דאיסורא בלע ויעוין בבה"ב ובמה"ב עכ"פ מבואר דדם הכנוס בחלל הלב יש לו דרך לצאת ע"י נקבים שיש בלב לכן יש לאסור שאר בשר שנמלח עמו מחשש הדם שנפלט מן הלב לחוץ ונבלע כדי קליפה בבשר שנמלח עם הלב ולכך לא מועיל עובי הבשר שעליו במקום קליפה דהא החשש הוא שדם הלב עצמו שיצא דרך הנקבים (ולא דרך עובי הלב) שבלב לחוץ נבלע בבשר ומזה הטעם אין ע"נ הדם שם דם פליטה ע"כ לא אמרינן לגבי בשר שנמלח עם הלב כבכ"פ ואם לא הי' לחוש רק על פליטת הדם דרך עובי הלב קשה דבדם פליטה אמרינן כבכ"פ אמנם לכאורה יש סתירה לדברי אלה מדברי הש"ך בס"ק ג' שכ' והוצרך לטעם זה (כוונתו למה לא אמר דלב שיע ולא בלע כלל) לסברת היש מחמירין שכתב בהג"ה לאסור בשר שנמלח עמו ע"כ ואם לדברי הנ"ל אף אם נאמר דהלב שיע ולא בלע כלל מ"מ יש לאסור שאר בשר מחמת דם שיוצא מן הלב דרך חללים פתוחים א"ו שמה שאוסרים שאר הבשר אינו רק מחמת הדם שנפלט דרך עובי הלב דלגבי הלב עצמו מיקרי דם פליטה ולגבי שאר בשר מיקרי דם בעין עכ"ז אין מקום לקושית המחבר דהא הדם שנבלע תוך קליפות הלב יוצא כל עובי הלב על ידי המליחה כטבע כל מליחה שמפליט כל דם אף מהחתיכות עבות וכשפירש לחוץ נבלע בבשר הנמלח עם הלב כדי קליפה וע"כ ל"צ רק קליפות שאר בשר אבל הלב עצמו אף מבפנים ומה שבלע מן הדם חלף ועבר כל עוביו ויצא לחוץ בכח המלח שדרכו להפליט כל הדם :

סימן צ (ט"ז ס"ק י"ב) לכן דברי הט"ז תמוהים · נ"ב יכולני לשנו' דרב חיננא הותר לבשל אח"כ הגוזל ואם היה אמרינן בכל מליחה שהוי כמבושל היה בבישול זה איסור גמור מדרבנן כי נראה משום שהכובש בשר בהמה בחלב ומבשלו אחר כך עובר בל"ת בב"ח ואסור באכילה והנאה מדאורייתא :

סימן צב (מחבר ס"ק ח') וגם המחבת · נ"ב היכא שפתוח קצת מן הצד למעלה י"ל שאין הזיעה יורדת שוב למטה רק בעליותה מן המחבת הולכת אל הקדירה ולחוץ :

סימן צט (מחבר ס' ס') לענ"ד אינו נכון · נ"ב יעוין בכה"ג שמביא בשם ס' בני שמואל דהכא גם הרמב"ם מודה דנגד טעם של כל זית איסור והאסורים נפרדים שבא לתבשיל יש ס' ואין נרגש כלל לא טעם מזה ולא מאיסור השני' וכ"כ בפליתי וגדולה מזה כתב באו"ה סי' כ"ד שאפילו ב' האסורים מלאו א' שמצטרפים באכילה מ"מ הטעמים לא שייך צירוף שהרי אין כאן טעמא דאיסורא דכל אחת מתבטל בהיתר ובטעם איסור דחבירו יעוין שם ובת"ש סי' י"ג ס"ק ר' והרא"ש בעצמו בתשובותיו המתחיל בסברא הנ"ל דכל איסור בטל כשאינו יכול לתת טעם בהיתר והרי כאן נתבטל טעם החלב בס' וטעם הדם בס' :

נמוקי כללי ספק ספיקא רי"ב

דין יב הדמיון מלא הסכין סגול כו' · נ"ב לא כתב הדמיון רק לדמיון בעלמא במה מכאן איכא חזקה נגד הס"ס ולא מהני הס"ס כדעת הש"ך לקמן סי' כ"ט ועוד דהא איכא ס"ס נגדו עי' מנ"י :

דין טו וכן בגבינה · נ"ב צריך להגיה זה · כי ז"א לדידן וכדלקמן דין י"ה ובביאוריו מפיר הביא ראיה מזה לאותה דעה :

דין טז אם יש כאן ס"ס בענין שהוא מותר מה"ת כו' · נ"ב עי' רש"י פסחים ט' א' ד"ה והכא"א ספק וספק כו' וגבי איסור דרבנן מקילינן כו' וכוונת רש"י להכין קושיית התוס' ד"ה ותימא דמ"מ כו' ולפי כלל זה א"צ לזה · וצ"ע דהם יש חזקת איסור אולם רש"י סובר כמ"ש לקמן דמ"מ אמרינן סד"ר אף בחזקת איסור · עיין בדין כ' מ"ש ולכן צ"ע :

דין יח וכן גבינות העובדי כוכבים שנתערבה כו' · נ"ב עי' לעיל סי' ק"ח בט"ז ס"ק ד' : (שם) או גבינת העובד כוכבים בטלה ברוב כו' · נ"ב דבאיסור דרבנן א"צ שיהיו הב' ספיקות מגוף אחד ומה"ט פסק בתבונת מהר"י כן לג בספק איסור שנתבטל שאסורים הכלים אף אחר מעל"ע · הובאו דבריו באחרונים:

דין יט כדאיתא בענין שאמרנו מפני כו' · נ"ב המנ"י מחלק בע"א דכאן בספק הוא בהאיסור משא"כ היכא שהספק הוא בהתערובות דבזה אמרינן ספק דרבנן להקל · ע"ש : (שם) דבר שיש לו מתירין אף בו ספק דרבנן לקולא · נ"ב זה מבואר לעיל בש"ך ס"ק נ"ט :

דין כ וכל זה בספק איסור דרבנן שאין לו חזקת איסור אבל יש לו חזקת איסור אסור · נ"ב עי' מנ"י שהאריך לחלוק על כלל זה · וסיים למעשה וצ"ע · ולפע"ד שכדברי הש"ך מוכח בתוס' שבת ל"ד ב' ד"ה שניהם קנו עירוב דאל"כ לא מקשי מידי על רש"י ע"ש · אולם רש"י לא יפסוק כר' יוסי שם · וכן דעת הרמב"ם כ"פ בא"ח סימן ק"ס ס"א ועי' באבן העוזר בחידושיו למס' שבת ועירובין · וצ"ע · ומ"ש אבל יש לו חזקת איסור כו' פשוט אם יש גם חזקת היתר כנגדו מותר . וכן מבואר בתוס' עירובין דף ל"ה ע"ב ד"ה אמר ר"י ע"ש · ובמנ"י · ומ"ש בדין כ"א אם נתערב איסור כו' חד בחד כו' כ"מ במרדכי פרק המוציא עי' בש"ך סי' קכ"ו ס"ק כ"ז ע"ש · דזה מקרי אתחזק איסורא רק מ"מ פד נאמן משום דלא אתחזק איסורא בחתיכה גופא ומ"מ למ"ש התוס' צ"ע · ועי' מנ"י שספק דאין להחמיר בזה :

דין כב אבל איסור דרבנן שנתערב כו' בטל ברוב · נ"ב עי' לעיל סי' קי"ט ס"ק ס' :

דין כג (בסופו) ועל הדרך שנתבאר בסעיף ז' · נ"ב ר"ל בסו"ס :

דין כד א"כ כל אחד ואחד הרי הוא כגופו של איסור · נ"ב במנ"י מקיל :

דין כח סו כאן שלש ספיקות מותר וכו' · נ"ב ובט"ז לעיל ס"ק ע"ו מבואר דלא מהני אפילו כמה ספיקות דמדמה לאשה ע"ש ועי' מנח"י שהביא הרבה פוסקים בזה ודעתו להחמיר :

דין לד ספק בחסרון חכמה אינו ספק כלל · נ"ב עי' ט"ז סימן ס"א סק"ד וסי' נ"ח ס"ק ו' :

דין לה במקום שיש ס"ס גמור א"צ לבדוק כלל · נ"ב במקום שאפשר לברר ע"י שאלה לא סמכינן על ס"ס כ"כ במנ"י ועי' פסחים דף ב' גמ' נמל"ם לשואלו וביו"ד סי' א' דלא סמכינן על רובא במקום דיכולין לברר :

סימן קיא (בש"ך ס"ק י"ט) י"ל דמיירי באיסור דאורייתא כו' · נ"ב שפירושים מהופכים · וצ"ל להיפך ודו"ק :

נמוקי רי"ב על ספר פרי מגדים

סימן טו (במשבצות זהב ס"ק ג') דא"כ מה פריך בשבת כו' · נ"ב ודע לסב"ג מן התורה הוא · כ"כ בספר תיבת גומא שחבר הרב המחבר : (שם) דברי שבגם · נ"ב דברים אלה כבר הרגיש הרב המחבר בעצמו בספר תיבת גומא הנ"ל ע"ם (ס' ראה) מה שכתב ופנים :

סימן יח (בשפתי דעת ס"ק א') משא"כ במחבר סותם כהה"ע סי' ס"ט · נמחק ונ"ב ו' סי' י"ד וע"ש סי' קפ"ח ס"ג הביא ב' כדעות : (שם) דפתוי קטנה לאו אונס הוא · נ"ב המלה „לאו" נמחקה :

סימן לב (במשבצות זהב סק"ו) שגם בעוף שכיח שגרונה · נ"ב תמוה דהלא ברמ"א מבואר כן ומאי קמ"ל · וביותר נראה דלאשמועינן אף בשאין יכול לקום מ"מ אמרינן שגרונה נקטע :

סימן לג (בשפתי דעת סק"ה) ניקב הוושט מטהר מידי נבילה · נ"ב עי' בתוספתא (פ"ב דחולין) שחט מיעוטו של וושט ושהה כדי שחיטה ואח"כ שחט את שניהם או שניקב את הוושט ואח"כ שחט את שניהם טריפה ושחיטתה מטהרתה עכ"ל . וצ"ע מזה על הרמב"ם והפוסקים · וי"ל :

סימן לה (שפתי דעת ס"ק ס') מ"מ מספיקא אין להוי לאסור כו' . נ"ב הע"נ דלקמן (סי' ל"ז) כמ"ז בד"ה שתנאי הא' פסק כהמ"ח (ל"ז ס"ג) דהוי ספיקא דאורייתא ע"ש · היינו היכי שברור לו דהב' לריעותא עומדים זה ע"ג זה ונעלמו כל הנקבים רק שאין ברור בידו אי מקרי ריעותא או לא בזה יש להתיר כב' לקותות ולא מוקמינן אחזקה כיון שיצאה מחזקתה בחיים וגם אין להקל מטעם שאינו יכול להכריע דהוי כמו חסרון חכמה · משא"כ אם אינו יודע איזו היא היתרת מפיר מוקמינן אחזקה וכשר :

סימן לו (משבצות זהב ס"ק ח') ולא היה להט"ז לסתום זה · נ"ב בט"ז מבואר ע"ש : (שם ס"ק י"ד) אם חסרה כדי רביעית כו' כשירה כו' וכ"מ כו' · נ"ב וכת"ם כתב בפעימות דטריפה : (שם ס"ק ע"ו) ורש"י כתב דהוי לקותא · נ"ב קשה לכאורה מ"ש שרש"י פי' טעם שליטי משום לקותא וכ"מ בניהם · וכת"ש בסמוך ואין זה מין שלישי כי לקותא מטעם נקב כמו בכל לקותות ועי' בזה · או מטעם שסופו לנקוב · ועי' רש"י מ"ג א' ד"ה לא כו' :

סימן לז (משבצות זהב ס"ק א') שחור קצת ושחור כשירה ובשחור וכבדה דווקא כו' כנ"ל :

פתיחה לסימן לט (שם) להביעה הג' וכו' · יש להסתפק ס' · נ"ב דבריו צ"ע דהיכי משכחת לה אם נמצא שנסרך כעת א"כ היה זה בתוך י"ב חודש ואם לא נמצאת הסירכא כעת מאן יימר שהיה סירכא ולא היה רק נקב מתחלה ואחזוקי ריעותא לא מחזקינן:

סימן לט (בשפתי דעת ס"ק א') דמשמע כו' · נ"ב כלוך תוני נדברי הש"ך דסתמא לסרוך מפני סירכות ושאר טריפות כו' · ר"ל דשאר טריפות מפני שהיא בריאה מיעוט המצוי לסרוך ועי' ש"ח ות"ש : (שם ס"ק כ"ה) לא גילה דעתו בכאן . נ"ב כבר גילה הש"ך דעתו לקמן סימן זה (ס"ק מ"ו) דא"צ בדיקה כמו בכסדרן ע"ש :

סימן מא (בשפתי דעת ס"ק א') שנשאר כו' נשאר כו' · נ"ב הנכון להגיה שנחסר כו' נחסר כו' · אמנם עיין לקמן בשער התערובות (פרק ראשון חקירה י"ח) שלא אפשר להגיה והדברים תמוהים וע"ש : (שם ס"ק ד') הטב כו' הדק כו' · נ"ב בספר מנחת יעקב העתיק גדול וקטן במקום טב ודק וגם כמ"ב כן הוא כאמת כאשר בדקתי וספר מ"ע אין פ"י :

סימן נד (במשבצות זהב ס"ק א') וצ"ע · נ"ב מבואר ברש"י במס' ביצה (ל"ד א') ד"ה פ"א אלעזר כו' דטריפה ע"ש · וכ"כ בפ"מ ס' יו"ש (סימן תק"ח ע"ש) :

מתגאון האמתי מרן יהודא בכר"ך זלל"ה הנקובים בשם נמוקי רי"ב

סימן א (בט"ז ס"ק ג') בתוך דבריו כגון טמא במוקדשים כו' מהני אפי' בקולר כו' ע"ש · הנה המעיין בהוקימתא דרבה ב"ע ירא' שאינו כן · דבמוקדשים לכתחילה לא אפי' בסכין ארוך כמבואר להדיא · וע"כ ט"ס בדברי הט"ז וצ"ל טמא בחולין דלכתחילה צריך סכין ארוך · והנה מה שמסיים דבדיעבד מהני אפי' בקנר · נ"ל לפי דבריו דמפרש מש"ש ואם שחט ואמר ברי לי שלא נגעתי · קאי גם על טמא בחולין ובשחט בסכין קצרה · ואף דהוה ס' דרבנן וא"צ שיאמר ברי לי · האי ברי לי נ"ד כמ"ש התוס' בנדה · וזה אין להקשות לדברי הט"ז דמאי סולרך רבה ב"ע לאדכורי כלל טמא במוקדשים · הו"ל לאוקמי סכל בחולין שנעשו על טה"ק ולכתחילה סכין ארוכה ודיעבד סכין קצר · ותו לא תקשי הא דמקשה הש"ס מהכא נסקא כו' · די"ל דתקשי וכולן שחטו אהייא כו' · דליכא לתרוצי דליתא קמן כו' דהא הוה ס' דרבנן ולקולא וא"נ אחרים רואין אותו · נהי דלכתחילה היכי דאיכא לברורי מבררינן אף במידי דרבנן וכפ"ק דפסחים למנ"מ ליסיילי' · מ"מ היכי דליתא קמן ס' לקולא · ולכך הוכרח לאוקמי בטמא במוקדשין ג"כ ואז א"ש וכמ"ש התוס' ד"ה דליתא קמן כו' כנ"ל לדעת הט"ז · והבן :

סימן ב (ש"ך ס"ק כ"ב) ד"ה שחיטתן אסורה כו' · עיין נודע ביהודה מ"ק סי' ג' שנשאל על דברי הש"ך שנעלם ממנו דברי התוס' חולין ג' א' ד"ה אכל בא ומצא ששחט כו' וי"ל כיון שיכול לברר כו' · וכוונתו שסרי הכא עיקר מה שחותך כזית בשר אינו מדינא רק חומרא בעלמא ע"ש · והנה גם הרב בפ"מ עמד בזה על הש"ך · והנה מ"ש בנוב"י שם דקושיא מעיקרא ליתא כו' ע"ש היטב בנוב"י ולא יכולתי להלום דבריו · חדא כי מי בקש זאת לחותך כזית בשר · ובאמת לת"ק דהוי סותל ריק לא נריך כיון דליכא לברורי · ולומר דהנוב"י סבר כהט"ז ביו"ד סי' א' ס"ק ג' אשר בלא תקנה לא ככון לאוקמי המשנה · חדא דלא הזכיר דברי הט"ז והסוף הוא · שהוא בסי' ד' כתב שם שאם אין אנו אחראין לדברי הט"ז · וביותר כי התוס' והרא"ש והגאונים אינם סוברים כשיטת הט"ז ע' תוס' חולין ב' ד"ה רוב כו' · אבל אין לסרש כו' וכן ברא"ש שם · כי מכל דין תמוהים מאד דבריו בעיקר ההנחה שהניח דלת"ק הוא פוטל ריק · הא גם לת"ק הוה פוטל קיים · וענין סברת התו' כל מה שיכול לברר ע"י כזית בשר יש לו לברר · היינו אם לא יאכל אז בודאי שהוא או דרס כיון שאינו אוכל אף דלא כתיבי מ"מ אינו אוכל בודאי עשה איזה דבר בשחיטה · ונהי דאם אכל אין ראי' דודאי שחט שפיר לת"ק דס"ל דלא כתיבי לא מהני · הא לשיטת התוס' אם אינו יכול לברר מותר · ומה לעשות עוד ולא עשה · עכ"פ זאת ברור נבררה אשר יצא מכלל ודאי לא שחט ובא לכלל ספק כי בודאי אין סברא לומר לתלות מה שלא אכל לסיבה אחרת אשר אינה מעניני הפסד השחיטה דא"כ כ"ש לרשב"ג לא יהנה הבחינה והמשכיל יבין הדבר לאשורו · אמנם ביסוד הדבר במה שנשאל השואל בנוב"י להבין דברי הש"ך כי איך יתכן שיהי' דברי התוס' נעלם מתנו · ומי כמוהו מורה · נאמר בזה דבר נכון בס"ד · והוא כי לכאורה יסי' דעת התוס' נגד דעת כל הפוסקים כו"א בדבר אחר המסתעף ממנו · והוא כי הפוסקים הניחו כלל למונח קיים · שלכתחילה אין לעשות דבר על סמך שיתקן אח"כ · שמא ישכח עשוהו אח"כ ויאכל באיסור אמנם אם בדיעבד מותר בלא שום תקנה אז גם לכתחילה יכול לעשות על סמך שיתקן כי אף אם ישכח ולא יעשה מ"מ הא בדיעבד מותר עיין סי' ב' בש"ך ובט"ז שם וכן בכ"מ והשכל והטעם מסכים לזה · הנה כי כן התוס' שם ב' ד"ה בודק סכין כו' סקשו גבי כותי יניחוהו לשחוט לכתחילה על סמך שיתנו לו כזית בשר · ותי' דחיישינן דלמא משתלי ואכיל כו' ע"ש ולפי הנחתם דא"נ כזית בשר כי אם לכתחילה דכל מה שיכול לברר יש לברר · א"כ אם נימא כסברת הפוסקים הדרא קושייתם וגם נגבה · יניחוהו לשחוט על סמך שיתנו לו כזית בשר · וזה אין סברא לומר דהתו' לא יסברו כסברת הפוסקים כמ"ש מהרש"א כרבי בתי' · באמת כן תדע דלא הוה שתקו הפוסקים להביא דעתם · ועוד כי דעת התו' כשיטת הגאונים שהביא הרא"ש בהא דנדו מדברי רבינא שיכולים ליתן לשחוט לכל אדם על סמך שיבדקנו בסוף · מטעם דרוב כו' מומחין הם · ואין בזה רק שני דעות כמ"ש הב"י סי' א' · דהגאונים והתו' בחדא שיטה קיימי ועי' בזה ברא"ש ובלח"מ שפי' זה באר היטב ומזה יצא הכלל הנ"ל כידוע למעיין · וא"כ גם זה דומה ממש למ"ש הגאונים · כיון אי אשתלי ואכלי' בלא בדיקה נמי איסורא עבד · ה"נ כן הוא לשיטת התו' גבי כותי · וזה ברור מאד להמעיין היטב · לכן כראש אחר שנעמוד על העיון והחקירה בדברי התוס' זה שהקשו דאף כלא יוצא ונכנס יהיו מותר כמו ביין נסך דסרי בעובד כוכבים שמא כלב הבור כשאין לו מלוה עליו אשר לכאורה יפלא · דמאי דמיון הוא זה · דשם כעומד בלב הבור שלא ברשות ישראל לכן מרתת טפי אבל בשחיטה כיון דברשות ישראל קא שחט לא מרתת וזה דבר ברור ע"ש בגמ' · ועי' בטור וש"ע יו"ד סי' קכ"ט ס"ה היטב · ומצאתי בת"ת שכתב בדרך דחי' ולפע"ד האמת כן וברור לדינא · גם קשה לשיטתם מה שהקשה בת"ח לקמן ד' א' כמ"ש גם דלמא האי הוא דשחט שפיר · אשר מכל זה נראה ברור בהבנת דבריהם אשר שפתותיהם ברור מללו · והסכילו סיסם שכתבו בקושייתם בא ומצאו לשתרי בלא חותך כזית בשר · הא עלה קאי כי ראשון לציון לייתו דבריהם על דבור אכל בא ומצאו כו' · הו"ל להקשויי בקיצור אמיר בלא חותך כזית לשתרי · ומה זה שכפלו דבריהם בא ומצאו לשתרי מזה האמת יורה דרכו · שכל קושייתם הוא רק על בא ומצאו כו' אשר זה הלשון כולל יותר שבא ומצאו ששחט שלא ברשות שישראל רק שמעצמו לקח בהמת ישראל ושחט · כידוע דרכי הלשון לשון הקודש בפעים ישנוך סלע · וא"כ זה דמי ממש לי"נ היכי שמצא העובד כוכבים עומד בצד הבור דגם בזה מרתת כמו שם · משא"כ היכי שנתן הישראל רשות לכותי לשחוט · מזה לא דברו מאומה כי בודאי מצד הדין צריך לבדיקה דחותך כזית בשר · ולכן דקדקו בקושייתם בא ומצאו לשתרי כמו בי"נ כו' והדברים ברורים ומאירים ושמחים · פירות הנושרין דמ"ש התוס' דבדיקת כזית בשר הוא רק דכל מה שיכול לברר כו' ז"א רק בבא ומצאו ששחט · משא"כ היכי שנותן לו הישראל מתחילה ברשות צריך כזית בשר מדינא · א"כ לפי"ז ניחא דברי התוס' בהסוף הדף שלא יהיו סותרים (כי קשה לומר שהתוס' יסתרו דבריהם בהסוף הדף כמ"ש מהרש"ל בקדושין כ' ובגיטין ע"ד בתוס' ד"ה א"כ כו') ובסברת הפוסקים אשר גם המה סוברים כנ"ל כי בודאי לכתחילה כשיתנו לו אז צריך בדיקה דכזית בשר מדינא וכו' ושפיר חיישינן דלמא מתלי וכו' · וניחא מאד קושית הגמ' לקמן דלמא האי הוא דשחט שפיר דשם קאי על מצא בידו דקורית של נסרן וסיינו של הכותי וצריך בדיקה מדינא · וא"כ לפי"ז ניחא מאד דברי הש"ך דהא באוקימתא דמתניתין דקתני ושחיטתן כשרה הוא בכל גוונא אף בנתן ברשות ורבא לא בדוקא נקט בא ומצאו כו' רק בדרך רבותא דאפי' בזה צריך בדיקה ולא מהני מרתת כיון דאיכא לברורי כמ"ש התוס' גם נקט לה לשנא דברייתא שם ע"ב אבל מתניתין בכל גוונא מיירי · וא"כ שפיר הנ"ל דלכן לא קאמר ר' אשי לא אמר כתרווייהו משום דסבר כת"ק ולא מהני הבדיקה לת"ק וא"ש מאד · והדברים ברורים בס"ד :

(בש"ך סי' ב' ס"ק י"ד) ד"ה ואפילו כו' והב"ח בקונטרס אחרון כתב כו' · בדברי הב"ח האלו יש ליישב קושית התוס' חולין ג' ב' ד"ה ואם שחט כו' ואע"ג דאיכא ברייתא לקמן כו' ע"ש וי"ל בזה דהנה כל עיקר דאמרי רוב מצוין כו' יהוא דאמרינן דאם איתא דלא גמר לא הוי שחט בעלמא כי אם הוי נותן לאחר לשחוט כי שכיחי הטועים וכמ"ש לעיל אמנם לפי דעת הב"ח הלזה לחלק בין עוף לבהמה דבעוף נאמן לומר משום דקל להביא אצל השוחט משא"כ בבהמה דנפיש טרחי' · אם כי השיג עליו מ"מ י"ל דרבינא ג"כ יסבור הך סברא דרוב מצוין רק בעוף · משא"כ בבהמה ולכי שם בברייתא שהביאו התוס' קתני מצא תרנגולת שחוטה · ניחא שפיר דאמרינן הך סברא דרוב מצוין כו' · משא"כ בבהמה ומתניתין אוקמה רבינא בבהמה ולא אמרינן רוב מצוין כו' · מיהו בברייתא דמייתי משם תנאי איירי ג"כ בבהמה ע"ש וזה נכון בסברא ודוק :

בפרי מגדים (במשבצות זהב סי' א' ס"ק ג') ד"ה וי"א שאין לסמוך כו' שהרא"ש לא ס"ל כתי' הט"ז · לשונו תמוה · שלא הדבר מפורש בהרא"ש דלא כט"ז · מדכתב דאין לפרש כו' · והיינו קושית הט"ז ועל הט"ז ג"כ יש לתמוה שלא הזכיר שזה קושית התוס' והרא"ש · וגם על המהרש"א על רש"י שם ד"ה מומחין הן ג"כ יש לתמוה כזה דהלא זה הוא קושית התוס' והרא"ש ע"ש :

השמטה להלכות טריפות

ראיתי בספר סמוך הנקרא נבוסי סרד יצא לדון בדבר חדש בסי' י' מטלפות עלמות ס"ב ס"ק ב' ודבר פשוט אלנו היכי דנשבר במקום שעושה טרפה דיש באבר זה איסור אבר מן החי דחיילי כי סדדי · וא"כ אסור לתתו לב"נ מדינא וכו' ולכן נריך המורה ליזהר בזה יעו"ש ושבתי וראיתי בזה · כי מעולם לא ראיתי ככה אף מגדולי המורים · ובודאי מנהגן של ישראל תורה היא · וביותר אצל המורים · ובודאי מנהגן של ישראל תורה היא · וביותר אצל המורים הוראות בישראל · בלי ספק מיד ה' עליהם השכיל · ואומר אני בעת . שאין בדבר הזה שום נדנוד איסור · ובמקום שעושה טריפה מותר למכור לנכרי בלתי שום חשש וכמו שאבאר · וקודם כל דבר אשוב אתפלא על הפרי מגדים · והאליט דעתו ביו"ד סי' ס"ב ס"ק ע' דלהסמ"ג ודעת הרמב"ם מצות פרישה הוא מה"ת · אלא שאין לוקין עליו · א"כ מדינא אין למכור לב"נ יעו"ש · ואני שמעתי ולא אבין הלא ידוע דהתורה נתנה לישראל ולא לב"נ · ובד השבע מצות אשר בכללם גם איסור אבמ"ה · ואבר ובשר המדולדלין הוא מהכתוב ובשר בשדה וגו' · לו יהי כדעת הסמ"ג לדעת הרמב"ם דהוא דרשה גמורה רק דאין לוקין עליו · מ"מ לאחר מ"ת לישראל נאמרה דוקא ולא לב"נ · וא"כ מאין הרגלים לאסור לב"נ בזה יותר מקודם מ"ת · נשתנה הדבר ולא נאמר ואף מחמת גזירה דרבנן אין לאסור · אחרי שלא מלינו שגזרו חכמים בדבר אין לנו לבדות גזירות מלבבנו וכמ"ש הרב"י בחו"מ סי' י"ג ועיי"ש במ"א · ועוד במ"א בסי' ע"ש יעו"ש · והנה כבר הקשה הגאון בס' אמונת שמואל על דעת הסמ"ג וסמ"ק שסוברים שאסור לב"נ אבר המדולדל · משום מלות פרישה אף כי אינו אלא מדרבנן לדעתם · והקשה הוא' דלא שייך גבי ב"נ מלות פרישה ואינו אלא גזירה מדרבנן יעו"ש · ובאמת לא ק"מ דהכי אמרו · כי היכי שגזרו חכמים האבר ובשר המדולדלים באכילה · אטו אבר מן החי גמור · כמו כן יש לגזור שלהושיט לב"נ הנ"ל אטו אבר מן החי ממש שאסור מה"ת משום לפני עור כו' · ועי' בהגהות חדשות · ובאמת קושית האמונת שמואל הן הן דעת הרשב"א והר"ן בחולין שם · רק דעת הסמ"ג וסמ"ק דמדרבנן יש לגזור מבלי יתן הישראל להם · מחמת גזירה דרבנן כו' ולישראל נאמרה הגזירה · ודבר פשוט דלא אסור אלא בתרי עברי דנהרא ע' ש"ק דע"ז וא"כ פשוט שמותר להניח שיקחו הם בעצמם אף מדרבנן · והנה הדרן למלתא קמייתא לדעת הסמ"ג ולדעת הרמב"ם דהוא מדאורייתא · בלי ספק שמותר למכור לנכרי כיון שלא מלינו גזירות חכמים בזה אף לדעת הסמ"ג ובתשו"ק דיש בזה גזירה דרבנן · היינו במקום שאנו אוסרים האבר מחמת איסור אבר מן החי וכו' א"כ כיון שמצא הגזירה מקום לחול לענין אכילה כן לענין הושטה לב"נ נמי יש לגזור · משא"כ במקום שהוא טריפה בלא"ה · היינו מקום שהשבירה עושה · אין בזה גזירות חכמים לענין אכילה מה"ת לגזור לענין הושטה לב"נ וכמ"ש הב"י ביו"ד סי' פ"ז ע"ש בפי' דבריו בר"ס פ"ז בדברי הט"ז והש"ך ותוכן דבריהם שם דבטמאה אין לגזור דבלא"ה אסור משום טומאה יעו"ש אף דיש נ"מ רבתא שם · כן ה"נ כיון דבאכילה בלא"ה אסור מחמת איסור טריפה אין לגזור בזה עוד · ותחילת גזירתם הוא מחמת פריש הוא באכילה כדמשמע ליפנא דאסמכתא דקרא ובשר בשדה טרפה לא תאכלו · רק כיון שגזרו באכילה כן יש לגזור בהושטה · אבל על הושטה לבד לא מלינו לאסור · וא"כ הדבר פשוט שאין לאסור כלל מלהושיט אבר ובשר המדולדלין במקום שנעשה טריפה והדברים מאירים ושמחים למען דעת כי כל מנהג ישראל תורה היא :

סימן לה (ס"ה בהג"ה) אלא כשמניחין היד · נלע"ד בסינול מגבה ונסרך הסינול והאונה · אם כשנופחין הריאה הסינול נכנס בהגומא מעצמו בלתי הנחת היד עלי' · אז הוה כמו סירכא מינה ובה · ואם אינו נכנס מעצמו רק ע"י הנחת היד · אז הוה כמו נסרך למקום אחר וצריך מ"י ומ"ש והטעם ק"ל : דעת הבית אפרים סי' ל"ח · אם נמצא בועה אדומה וכשהוליאו המוגלא עדיין האדמומית נשאר בעורות הריאה להטריף ע"ש ומשמע שם דאף בלא בועה רק נמצא מוגלא ואף טיגרא · וכל זה לא נראה לי להחמיר בענין אדומה שרוב הפוסקים הראשונים והאחרונים מקילין ומכ"ש בטיגרא · שי"ל כיון שמתחילה להתרפאות ליכא למיחש שמא נקבה דאם איתא לא הוה הדרא בריא דומיא דנשבר הרגל וחזר ונקשר ולא ידעינן אי יצא לחוץ דכשרה דכמילי דמטרפא לא משגת ע' כפ"מ במ"ז סי' ל"ז ס"ק ד' לכן בהפסד יש להקל בכל ענין · אם סרכא יוצאת תלוי' בריאה ועור התחתון נקב לפי הבנת השוחטים שאומרים שנמצא כנגד עור התחתון פורתא · ועברה הסרכא ע"י מיעוך ומשמוש בנקל · זה לא מעשה לפני והכשרתי בשעת הדחק · כי אף שזה מקרי תרתי לריעותא וכמ"ש רמ"א סי' ל"ז בבועה העומדת במקום שמשמעת קול · וזהו נקב קרום התחתון וכדאמר בגמ' כאי זיקא דאוושי דביני וביני הוא · מ"מ לא עדיף מסרכא תלוי' יוצא מבועה דמהני מיומ"ש כמ"ש בנודע ביהודה · ואף שיש לומר ולעיין לדעת הרשב"א בחי' ובתה"א דלכך סרכא תלוי' כשר משום דאף דאין סרכא בלא נקב מ"מ י"ל דקרום העליון לבדו ניקב והתחתון שלם · ולפי"ז אם התחתון ניקב הרי נקבו שניהם · מ"מ הוא ז"ל לא כתב רק לרווחא דמילתא ועיקר הטעם משום שאין סירכא בלא נקב כמ"ש שם ד' ל"ה · ולכך אין צריך בדיקה וכמ"ש בש"ע סי' ל"ט · וגם בכל כן מבואר להיפוך דסרכא תלוי' הוא שעור התחתון ניקב · וגם כל האחרונים תפסו בפשיטות להכשיר אף בלא בדיקה גם לדעת רש"י דאם נקבו ב' הקרומים היו להסתרך למקום אחר וכמ"ש הרא"ש וכיון שעברה ע"י מיעוך ומשמוש יש להקל · כן נראה לי בס"ד :

סימן לט (ס"ג) מעשה בריאה שנמצא נקודה אדומה והיתה שלמה בלא נקב · ופתחו הנקודה ונמצא בעומק תולע · והנה בבית אפרים סי' ל"ו סעי' כ"ח דעתו להחמיר בזה וכתב דבכה"ג שיש נקב תחת הנקודה על תולע גרע ממכה בדופן כנגדו כו' ע"ש שתמה על ס' ז"ט · ולפע"ד שאין להחמיר בזה דודאי מכה בדופן גרע טפי · דהא לפי דעת הרמב"ם והכל בו והאו"ה והרא"ן דבתולעים לא הוה ספק דלאחר שחיטה פרים רק דודאי או חזקה לאחר שחיטה פרים וע' ש"ך סי' ל"ו ס"ק ט"ו יעו"ש · וא"כ למה לן למימר להוציא מהחזקה דניקבו מחיים והעלה קרום מחמת מכה כיון שיכול להיות האדמומית בתולדה ואף לרבינו אפרים הובא ברא"ש ס' א"ש המטריף באדום ויש מכה בדופן כנגדו אינו אלא מחמת ספק · ולא ודאי וכמ"ש במשבצות זהב סי' ל"ח ס"ק ד' דכיון שהאדימה הריאה מחמת מכה שבדופן כנגדו י"ל לא' שרלים מדמינן לה ע"ש · וא"כ בתולע שאין דרכו לנקב מחיים למה נאמר שהתולע גרם אדימומית הריאה · גם י"ל כיון דבניקבי המורגא דרכן להיות אדומות כמ"ש בתשובת הב"ח החדשות · ואם לא נמצא כן טריפה וכמ"ש כל"ש · א"כ יותר יש לתלות דלאחר שחיטה התחיל התולע לנקב הריאה ונעשית אדומה במקום ההוא ולא גמר הנקב ההוא לעשותו תפולם כיון שדרך נקבי המורגא שמנקבין לאחר השחיטה להיותן אדומות · ועוד בנ"ד שימצא דם בבשר הריאה · וגם בשר הריאה היה אדום · ויש לתלות דלא היה האדימימות בעורות הריאה רק בבשר הריאה · הגם כי לא בדקו לקלוף העור ולראות אם שלט בעור הריאה האדמימות או לא · מ"מ גם במראות הפסולות בסי' ל"ח אם נמצא מוגלא או שער וכ"ד ולא בדקו העור יש מכשירים · ואף להתב"ש שם שהחמיר בזה · מ"מ מידי ספיקא לא נפקא · דשמא לא שלטה הלקותא בעור · וא"כ הנ"ל נגבב חומרות שהתולע גרם לכל זה נגד החזקה לדעת הפוסקים הנ"ל · ובלא"ה הלא גדולי הפוסקים מכשירין אף באדומה ומכה בדופן כנגדו · ומן האחרונים המהרש"ל מכשיר לגמרי · והט"ז הסכים עמו ובפ"מ גם הש"ך הביא דעת המהרש"ל · א"כ פל"ס בנ"ד אין להחמיר · גם בנידון המעשה המובא בספרי דעת שנמצא על הריאה נקודות שחורות הרבה שהטריף אף לדעות המקילין על תב"ש · דאף אם לא נטלו המוגלא לראות אם חוזרת הלקותא למראה המותר דכשר · מ"מ נראין הדברים דהתולע ניקב כו' יעו"ש · יש ג"כ לפקפק דהא יש יותר לתלות דשינוי בעור הוא מחמת המוגלא · מלומר שהתולע עשה מחיים נגד החזקה וכנ"ל · אבל כיון שיצא תחת הקדוש מוכרחים אנחנו לקיים דבריו · אבל כ"ז בנקודות שחורות שהוא בודאי ממראות הפסולות וטרפות בודאי · אבל לא במראה אדומה וכנ"ל · לכן נלע"ד בס"ד בהפ"מ להתיר בזה · (אור ד' ה' מ"ת ל"ט) :

(בט"ז ס"ק ו') ד"ה שאין כו' ודלא כהרבה בודקים שנוהגים להתיר גם בספק איסור כו' דלא מהני להקל כו' עכ"ל ונכון דבר לענין דינא · אבל ראיתו תמוה מאד במ"ש ל"ל המיעוך כו' וכי הנוהגין למעך ולמשמש חלילה חולקים על דינא דגמ' דסירכא שלא כסדרן טרפה ולית לי' בדיקותא · רק שכל סירכא שעוברת ע"י מיומ"ש אינה סירכא אלא ריר בעלמא וכמ"ש רמ"א סי' ל"ט ובגמ' אמרו סירכא סל"כ וזו אינה סירכא · וא"כ אם יחתוך הסירכא בסכין בלא מיומ"ש אף אם לא יבלבן טריפה גמורה מדינא דגמרא · כיון שלא בחינת מיומ"ש וע"ז אמרו מפורש בגמ' לית לי' בדיקותא דהוה קרום שעלה מחמת מכה · ואף אם נימא דבקיאין אנחנו בבדיקה אף להקל · מ"מ אין לחתוך הסירכא ולסמוך על בחינת הבלבון · וא"ל דהט"ז קאי רק על כסדרן הנזכר ברמ"א שם דשם א"נ מו"מ רק לבדוק שאין נקב בריאה · והנה כיון דלענין דינא נכונים דבריו אפשר שלא דק רבינו בדבריו · אבל יש לבא בזה לכלל טעות כמו שראיתי בס' מקום שמואל סי' מ' שהוליד מחמת דברי הט"ז הלה דבאמת הי' מותר לחתוך הסירכא לפי שיטתו שם שהשיג על הט"ז דמהני בדיקה בכ"מ וכתב שם דמש"ה אין אנו חותכין הסירכא בסכין דיש להוש שמא יטה בחתיכתו קצת מבשר הריאה ויטריף דיבלבן אח"כ בנפיחתו · והתורה חסה על ממונם של ישראל · לכן אנו ממעכין וממשמשין בהסירכא אם עוברת ע"י מו"מ · ואח"כ נופחין אותה ואינה מבלבלת כשרה עכ"ל · דבריו קשין יותר מחומץ לשנים להתיר טריפה גמורה דאורייתא · דלדבריו אם אירע שחתך הסירכא בסכין כשר אם אינו מבלבן חלילה · גם מלהזכיר · ולדבריו הקשי לנפשי' דהמנהג היכי שהשו"ב אינו יכול להעביר הסירכא ע"י מו"מ פסקינן דטריפה · ולמה לא יחתוך אז הסירכא ויבדוק ע"י נפיחה לראות אם יבלבן ותי' נוסל דאין כאן הפסד ממון ישראל · כיון דהאש לא נעשה כך ג"כ טריפה · אם לא נאמר דנהג כן לפסוק · ואם נהג כן האכיל טריפות לישראל · וכ"ז גרם לסמקום שמואל מפני שראה בט"ז שתלה דין חיתוך הסירכא כדין בקיאות הבדיקה כו' · ולכן הוליד מזה כמח"כ דין שקר · כי באמת אין תלוי' זה בזה כלל וכלל · וה' יכפר בעד · גם מה שהשיג המק"ש על הט"ז בכל הענין שם בדברים שאין בהם ממש · והנה כוונת רמ"א ס"ד שכ' וי"א דאפי' בכסדרן צריך בדיקה שאין נקב בריאה כו' שהכוונה לחוש לפי' הרשב"א והר"ן דס"ל דבלא כסדרן טריפה מטעם דסופו להתפרק כו' ומש"ה אמרינן בש"ס דבל"כ נ"ל בדיקה · ונמצא לדבריהם בכסדרן נמצא דמצריך בדיקה היינו לראות אם סופו להתפרק או לאו · וכמבואר בב"י להמעיין · ולכן כ' הרמ"א כאן דאין אנו בקיאין אם סופו להתפרק או לאו · ואף שכתב הרב בלשונו דמצריך בדיקה שאין נקב מ"מ כוונתו ג"כ למ"ש · ולחוש לכל הפירושים הנאמרים בענין ההוא · אבל היכי דאין לבדוק רק אחר נקב כו' למועיל הנפיחה בין לקולא בין לחומרא עכ"ל · הביא לפרש פי' זר בשיטה זו · ובלתי ספק דפלוגתייהו תלוי' בשיטת רש"י והתוס' וכמ"ש הסמ"ג הביאו הב"י וכן בסה"ת · דלשיטת רש"י דאין סירכא בלא נקב אלא שאין מגינות צריך בדיקה אם נשתם היטב וכ"ש ר"נ מ"ם וכ"כ בשו"ת הגאונים · אבל לטעם תוס' שהיא בלא נקב אלא שסופו לפסוק משא"כ בכה"ג א"נ בדיקה ע"ש · ואדרבה מלשון הרא"ש בחולין שהביא סלוגתתן של הגאונים אם בכסדרן בעי בדיקה או לא · ולא הביא כלל שיטת הסוברים דיש סירכא בלא נקב רק בשל"כ סופו להתפרק · רק הביא שיטת רש"י דאין סירכא בלא נקב · משמע מדבריו דמחלוקת הגאונים גם לשיטת רש"י ואף לשיטתו א"נ בדיקה בכסדרן ע"ש היטב ותראה שהדברים אמתים ועי' באורי הגר"א · וכן להמעיין בר"נ יראה לפרש כן דמחלוקתם הוא רק לשיטת רש"י · אבל לשיטת התוס' ודאי א"נ בדיקה כלל וכלל · ומ"ש המקום שמואל דכן מבואר בב"י · לא היה ולא נברא · אדרבה בב"י מבואר כמ"ש · גם מגד השכל מי יכול להבחין אם סופו להתפרק או לא · ומי הוא שיכול לטעון בזה · וגם כיון שהמה כסדרן מה"ת נימא בסופו להתפרק · דברים זרים המה · בפרט שברמ"א מבואר הבדיקה שאין נקב בריאה · ואין בדבריו ממש במחכ"ת הרמה ורע עלי המעשה אשר יש בעו"ה הרבה מהמורים שהמה רק הונים ומנסכים מגבבים קולות בנמצא באיזה ספר ואינם יודעים להבחין ולהפריש בין האמת והשקר · וכמ"ש מהרש"ל המורים מרובים והיודעים מועטים וחוזרים ומקילים אף מה שלא נמצא בספר ע"ד שאמרו ומקלו יגיד לו · כל המקיל כו' כמו שהקיל מורה אחד בסירכא בריאה מינה ובה · ותחתיה היו עלים וקלף הסירכא עם העלים ועם העור והכשיר המובא ע"י נפיחה וסמכו על ס' מקום שמואל דאין בקיאין בבדיקה · ובלתי ספק דבזה גם המק"ש לא היה מקיל כיון דחזינן שהיו סירכא דהוא כקורט דם לכהפ"ת · ואנחנו רואין שעלים זה התחיל לנקוב כפי שהעידה הסירכא עליו · וגם העור נקלף מאן השוב מאן ספון להסדיז על המדה לומר שלא נקב העור התחתון ובלתי ספק אמדינן דקרום עלה על הנקב וכמ"ש בשו"ת הר הכרמל דהיכי שיש ריעותא לפנינו שניקב קרום אחד ע"י העלים אסיר יש לחוש גם השני כמאהו · ואין אנו בקיאין וטרפה אפי' במקום הפסד מרובה · ע"ש וה' יצילנו משגיאות ויראנו בתורתו נפלאות :

סימן נז (סעיף י"ח) או נקבה שנתעברה וילדה · ולענין אם זכר טריפה מוליד ע' בתשובת רבינו עקיבא ז"ל שפלפל בזה והנה כבר כתב המנחת יעקב על הת"ח כלל ע"ג ס"ק ה' והשיג על האו"ה שיש סי' לזכרים כ"ו שנזקק כו' · וכוונתו לאה דאיתא בזכר כל י"ב חודש ובנקבה עד שתלד והיינו דבקל יכולין למלוא אם היו רואין שנזקק · ולמה לא נתן הגמ' סי' זה בזכר אבל לענין מוליד דהכירו הוא ע"ד החזקה מאד אין ראי' · ובאמת תמוה לי בתשובה הביא דמה שהעביר הגאון מגיטין מ"ג כתובה כס' תיס הייס להכר"ת · אשר הוא היו ראשון בחקירה זו · ומ"ש הגאון הותנו

לדחות כבר כתוב בס' באר יעקב בסי' כ"ז וס' אורח מישור בסדו"ב וסנה מ"ש הגאון רע"א וס' בית יעקב לדחות הראי' שהביא הסר"ת מגיטין ס"ג א"ל ב' תשובות בדבר חדא דיורשיו קתני · הא משכחת דלאחר שעשאו טרפה נשתחרר לגמרי ונשא אשה להוליד · אע"כ דטרפה אינו מוליד · והם דחו דאין ראי' כלל · דא"כ יקשה על הברייתא דאמאי נקט יורשיו ובגוונא הנ"ל נקוט באמת דא"כ לנפשי' ע"ש ודבריהם תמוהים מאד · דמ"מ ראיית הסר"ת נכונה דקשה מאד על רב אדא וכן על רבא לפי האמת דלמה לא אוקי הברייתא שעשאו טרפה ושחררו ונשא אשה ובעלה ונתעברה ומת והולידה · ואי תימא דלמה לא נקט דא"כ לנפשי' · משום דר"ל דכופר אינו משתלם אלא לאחר מיתה · להכי לא משכחת לנפשי' · וכוונת ר"ל דאינו אלא דלא משתלם אלא לאחר מיתה · היינו היכי שעשאו טרפה ואמדוהו למיתה אינו משתלם מחיים אבל באמת אח"כ, משלם כופר · והרי טעמא דר"ל משום בב"ק מ"ב משום דכתיב והמית וגו' · ופירש"י שם שור אינו בסקילה עד שימות הניזק כו' ע"ש ובגוונא דא השור בסקילה כמו אדם הרוצח שחייב מיתה כשהכה חבירו באבן או באגרוף ואמדוהו למיתה · רק שאין הורגין אותו מיד אלא חובשין אותו עד שימות הנרצח · ואז הורגים את הרוצח כמבואר בסנהדרין ע"ח א' וממילא כן הדין בשור דאין סוקלין אותו עד שימות הניזק ואז מתחייבים הבעלים בכופר · וא"כ שפיר נקט ליורשיו ולא לנדידי' ומשכחת שפיר אם טרפה מוליד · ולמה אמר רבא דאוי ליטול כו' · וע"כ מוכח דטרפה זכר אינו מוליד · והיא ראי' שאין עליה תשובה :

סימן סו (בש"ך ס"ק יו"ד) ע"ש היטב שהאריך להתיר אף בנתערב חד בחד גם למ"ד דם ביצים דאורייתא · משום שהביצים אינם שוות די"ל דבינת ההיתר הוא יותר מבילת האיסור וא"כ הו"ל ס"ס כו' עיין היטב ולא יכולתי להלום דבריו לא מיבעי חד בחד אם נתערבו ביצה דלא מהני אם הוו כאן איסור רק שמספק מי הוא הרוב · א"כ הקטנה תחסר בודאי ממ"נ וגם הגדולה אסור מספק · שורש הדבר ע' שו"ת הרשב"א סי' רע"ב מה שהשיב להשואל דאיך משכחת אסם תלוי בב' תפיכות דאם אינן ניכרות אף דאתת היתה גדולה מ"מ אינו בטל · ובין אבל הגדולה או הקטנה מחויב אסם תלוי יעו"ש · אף גם זאת אם נתערב לא בלא נט"צ בזה · עכ"פ מתולא תשובת הרשב"א מוכח להדיא דלא בעינן חד בתרי רק לרוב כדעת הש"ך סי' ק"ט ס"ק ד' יעו"ש · וע' שם בלשון השואל דלא משכחת לה רק בב' חתיכות שוות ועי"ז לא סתר הרשב"א דבריו גם דאל"כ לא היה מקשה השואל כלום · ע"ש היטב · ומ"ש הסר"ת בכאן דהוה ס' תמרון ידיעה יעו"ש שהשיג ג"כ על הש"ך לא ידעתי דכאן בודאי שהם פרושות וכנ"ל · וא"כ לא גרע מנספך בסי' נ"ח ס"ב וע' היטב בזה דיש לעיין בזה הרבה :

סימן סט (בש"ך ס"ק ג') מה שכתב בשם המרדכי דאם חתך הבשר בסכין אגב דוחקא דסכינא פלט דם וע' בפרי חדש שהקשה עליו · ובבינת אדם הביא דברי הלבוש וז"ל ואם חתך לחתיכות קטנות כו' · וכוונתו לחלק כשחותכין דבר שיש בו לחלוחית נשחט ע"י דחיקת הסכין · משא"כ התם שבא להפליט בלוע אינו מפליט בלי תמימות ע"ש הנה בזה אינו מעלה ארוכה לקושית הפ"ח על המרדכי גופי' שבכל עיקר ראיתו הוא מפ"ק דחולין דאפי' למ"ד ביה"ש צונן אגב דוחקא דסכינא מבלע בלע וכי היכי דמבליע ה"נ מפליט ומזה אין ראי' כמ"ש הסר"ת דהמרדכי וסתו' והרא"ש והרשב"א כתבו עלה דהכיא דאייתי דדוקא לביה"ש דרותח קצת מהני דוחקא דסכינא אבל בצונן דוחקא דסכינא אינו מבליע כלום ומינה שאינו מפליט כלום · ובאמת זה לע"ג · וכן תירוצו של הכו"פ לחלק דבדבר קשה כמו סכין אין מפליט ממנו · וכן להבליע אבל אגל בשר דרכיך ואמרינן דמבליע ומפליט אף בלי חום כלל · דמ"מ דברי המרדכי אינו מתורץ כמ"ש הפר"ח וגם הפר"ת גופי' כתב בסוף להחמיר מגד הסברא אף בקרם ביד את הבשר · יע"ש :

סימן פז (בט"ז ס"ק ג') דעתו דבשר טמאה לא שייך תנ"נ משום דלאסור נס"ע ע"ש · והנקה"כ חולק ע"ז דעכ"פ א' מהם והט"ז הוכיח מדברי הרמב"ם פ"ט ממ"א · וכוונתו דהם פסק הרמב"ם ה' ו' דהמבשל בשר מתה בחלב כו' לוקה על בשולו · ואינו לוקה על אכילתו משום בב"ח ע"ש משום שאין איסור חל על איסור משמע דלכל דיניו שוים ואף בתנ"נ ומכאן משמע דלאסור אף בהנאה · ועי"ש בלח"מ תמה על הרמב"ם דלמה לא אמרינן דהוה איסור מוסיף · ע"ש שדחק בזה . ונפלאת היא הלא זה הדבר הקשה הרמב"ם בעצמו בפי' המשניות כריתות פ"ג ותי' בנקודה נפלאה יעו"ש · והנה הרשב"א בתה"ח סובר דהוה איסור מוסיף והארכתי בזה הרבה בתי' · ולענין קושית העולם היכי יליף מגיעולי מדין דלמא משום בב"ח · ומשם ל"ל משום דחידוש הוא · מתורץ במ"ש התוס' נזיר ל"ז ע"ב ד"ה מגעולי כו' בשם ר"י איש ירושלים יעו"ש ותי' שלה יפה גם כאן · ולענין מה שקשה בתוס' חולין דף ק' דלשיטת רבינו אפרים נמי קשה דכלי גדולה בלועים מבב"ח מה לעשות דהא תל"נ בב"ח לכ"ע גם לדברי הב"י היכי שבשר נאסר מבב"ח לא אמרינן כו' רק מדרבנן כיון מבב"ח קאתי אבל מה"ת הוה כשאר איסורים · וא"כ שפיר גזרה התורה להגעיל · והנה הרא"ש דעתו לותר דכיון דאין תנ"נ מגעיל פעם ב' · ולא הבנתי כיון שבפעם ראשון נפלט האיסור אף שחוזר ונבלע מ"מ מועט הוא · ובפעם ב' אינה פי' · והוא כמו איסור מועט שנבלע לדעת הרשב"א כמובא בסי' צ"ט וקכ"ב · ואף להחולקים היינו מדרבנן אבל הרא"ש הא קאי על גיעולי מדין ונ"ע :

ע' פרי מגדים (סי' צ"א במ"ז ס"ק ז') והכרו"פ סי' הנ"ל ס"ק ד' ובשו"ת טוב"י סי' ק"ח שחקרו בדין תתאה גבר או עילאה גבר הלא היך אוכל יקשום ולטעמי קושיא אדרבה · ומה פליגי רב ושמואל · על כל הגאונים הנ"ל לא ידעתי הלא הדבר מבואר במשמרת הבית בדיני הסמרובות בית רכיתי שעל ראשון בתוך דבריו הקדושים העיר ע"ש · וז"ל אנו אין לנו אלא לדברי חכמים שבקיאים בטבעים · וסומכים עליהם בזה כמו שסומכין עליהם באיסור קליפה ובנטילת מקום כו' ובדיני תתאה גבר ועילאה גבר ובשאר דרכי איסור והיתר שלמדנו מהם · ואין אנו נסמכים על נסיונו ולומר זה אסור וזה לא אסור עכ"ל הרי הדבר מפורש יצא מפאון עוזנו הרשב"א ז"ל :

סימן צח (בש"ך ס"ק ב') השיג על ת"ה במ"ש דהרשב"א סובר כרש"י דספק כשיקר לאו דאורייתא יעו"ש · אמת הוא כנתוב כת"ה · דמבואר כן להדיא בתשובת הרשב"א סי' תנ"ו במה שחקר שם אי בעינן קפילא עם מסל"ת · ואיהו פסק דלא בעינן שניהם וכתב וטעמא דלא איכא דדבר זה הוא מדרבנן וספיקו לקולא ע"ש הרי להדיא כן ומה שפסק בתה"ח כר"ת נ"ל כמ"ש הש"ך מחמת חומרא · ומשמע מתשובה הנ"ל שהשיב כן להשואל · וע"ש בלשון השאלה והתשובה משמע כמ"ש הש"ך בשם מוהר"ג · עיין בזה היטב · או י"ל בדעת הרשב"א שסובר שהוא מדרבנן · אף כי תמם במוחלט כר"ת דטכ"ע דאורייתא · מ"מ הלא הרשב"א פסק בתה"ח לענין טעימה או כרש"י שסובר דבעינן ס' וקפילא · או לכהפ"ה כרמב"ן · דבשנימות גופו של איסור בעינן ס' · רק קפילא מפני כשהאיסור ניכר ולא נתפרד בהיתר וצריך לשער נגד כולו משום דלא ידעינן כמה נסיק מיני' ע"ש · אשר המעיין בכ"ז דבמקום דצריך קפילא הוא רק מדרבנן לשיטת רש"י בודאי · כיון שאם אין קפילא מותר בס' · וקפילא רק להחמיר · גם לשיטת הרמב"ן לא דצריך לשער נגד כולה הוא חומרא מדרבנן דמהתורה בודאי יש לשער באומד יפה · ועי"ש בתה"א ד' ק"ו ב' · אף אם נאמר שהרשב"א פסק כהרמב"ן שם מדהביאו באחרונה · עכ"ז שפיר קאמר דהוה מדרבנן כמ"ש בתשובה · ולדעתי זה אמת נכון · ומעתה י"ל שגם כוונת הב"י בשו"ע יש להעמיס כן . ולא תקשי קושית הש"ך כלל · רק שסתם דבריו ביותר דמשמע מדבריו דקפילא מהני כן להקל וכן להחמיר וכמ"ש הש"ך בס"ק ד' שם' כמ"ש לדעת הרמב"ם · ועל הרמב"ם בלא"ה לא ק"מ דאיהו סובר טכ"ע דרבנן · עכ"פ לדעת הרשב"א לא ק"מ קושית הש"ך · ואין אנו צריכין לסי' של ת"ה ונ"ע עוד בכ"ז בת"ס מפני כי אין אתי ספרו :

השמטות מהגהות וחדושים

מאת הרב הגאון רשכב"ה בקש"ת מו"ה **משה טייטילבוים** זצוקלה"ה

הלכות בשר בחלב

סימן פז (ש"ך ס"ק ו') נ"ב ויש ליישב דעת הרב ע"פ מ"ש הרא"ש בס' תבוות והביאו הט"ז באו"ח הל' שבת סי' רמ"ג ס"ק ג' נ"ל דבדרבנן לא שייך איסור מראית העין בחדרי חדרים ע"ש דהיינו דבר של גנאי רק כדבר של פרהסיא א"כ לק"מ דבהוגני' דיוצאה לר"ה הוי דבר של פרהסיא ושייך מ"ה משא"כ במה שאוכל בצנעה בתוך ביתו · אבל במה שהאיסור מדאורייתא הלא שייך מ"ה אפי' בחדרי חדרים כנ"ל . ועוד נ"ל ליישב ע"פ הסכמת הב' הט"ז בהל' שבת סי' רמ"ד ס"ק ב' להלך בין בית לבית לגדה דבגדה דיש ב' דרכים להתיר וצד א' לאיסור לא חיישינן לחשדה ומ"ה משא"כ בבית דיש צ"א להתיר וצ"א לאיסור חיישינן שפיר למ"ה ולכך בגדה בקבלנות בבודאי אינו באריכות א"כ לא הוי רק צד א' להיתר ואסור עיי"ש . וא"כ לפי"ז לק"מ דבבשר בהמה ליכא רק צד א' של היתר לומר שהוא חלב שקדים וצד א' כנגדו לאיסור לומר שהוא חלב בהמה לכך איכא חשדא . אבל בבשר עוף דיש שני צדדים להתיר א' דיאמרו דבשר עוף הוא דמותר בבישול בחלב דהא הרמ"א לשיטתו דלבשל ממש הוא ודרך שני דחלב שקדים הוא לכך לא חיישי' לחשדה כנ"ל . רק דיש לומר דהש"ס לשיטתו דלבשל לאכול הוא א"כ ל"ל הא אבל על רמ"א לק"מ ודו"ק : (ש"ך ס"ק ל"ב) נ"ב עי' מה שתמה על הב"ח ולי נראה ליישב דברי הב"ח דאיך נסמוך על המקיל להתיר הגבינה והחלב הלא אם יסמכו בגבינה או בחלב בבישול הוי דאורייתא דהא קיי"ל כבוש כמבושל יש בו טעם בב"ח רק דלא נאסר דלא הוי דרך בישול וא"כ אם יבשל אח"כ הרי מבשל בב"ה וז"ב ודו"ק :

סימן צא (ש"ך ס"ק י"ז) · נ"ב אפי' אלות הכל הלא מותר : (ש"ך ס"ק כ"ג) · נ"ב וחזר הגלי :

סימן צב (ש"ך ס"ק ח') וכמו שביאר · נ"ב וכמו שאכתר : (ש"ך ס"ק כ') נ"ב ק"ל הא לעיל בי' ס"ד ס"ק ל"ח כתב הש"ך בעצמו היכא דאין כוונתו לתקן האיסור לא הוי משום מבטל איסור לכתחילה אך הדין דין אמת :

סימן צד (ש"ך ס"ק כ"א) ול"ד לדלעיל סי' צ"ח · נ"ב צ"ג ס"א כנ"ל :

סימן צו (ש"ך ס"ק כ"ג) · וכעין זה חלקתי בסימן ס"ט ס"ק פ"ט כנ"ל · נ"ל דהאי וכעין זה נ"ל אתר אי נמי דכעין חילוק זה חילוק נמי לעיל אבל כעין חילוק ראשון לא חילוק לעיל כלל ועי' בט"ז ריש סי' צ"א :

הלכות תערובות

סימן צח (ט"ז ס"ק ב') · נ"ב עי' לעיל סי' מ"ב בש"ך ס"ק ד' ופמ"ג מ"ש על הגליון הנ"ל שכן דקדק ב"י מלשון הראב"ד שכתב שאם עובד כוכבים · נ"ב הרמב"ם שכתב שאם עובד כוכבים : (ט"ז ס"ק ו') · נ"ב יש לעיין בנידון זה הוריות ג' ע"ב ד' ע"א : (ש"ך ס"ק ט') נפק מיני' לאו · נ"ב וגם (במקום דאו) : (ט"ז ס"ק ח') עכ"ל רמ"א ות"ח סי' קפ"ב סי' כו' · נ"ב עכ"ל ורמ"א בת"ח : (בא"ד) כמ"ש סי' צ"ג סעי' ד' · נ"ב ס"ק כ' :

סימן צט (ט"ז ס"ק ט') · נ"ב ועי' נגמרא מס' כריתות ז' ע"ב והתוס' שם ד"ה אלא וע"ש ד' ט' ע"א בגמ' ותוס' ועי' כריתות ב' ע"א ברש"י ד"ה ועל לא הודע שם בסוה"ד ועי' בא"ח במג"א סי' ב"ית וכאן בסימן זה בפר"ח ובכו"פ ובפמ"ג ובחוות דעת בביאור ס"ק ו' ונ"ע ועי' ברמב"ם פ"א מה"ל שבועות הלכה י' והלכה י"ג ודו"ק :

סימן קב (ש"ך ס"ק ב') כדלקמן סי' ק"י ס"ק כ"ס · נ"ב כ"ו :

סימן קג (רמ"א סעיף ד') בשר או חלב בינן הוי לפנס · נ"ב חלב בנירי דכן הוא מבואר בכבג' אחרי מקור הדין וכן הוא בא"ה ואל תטעה מלשון הנ"ג בסי' ס' דעיין בקי"א מבן המחבר שם ועי' בתשו' מאמר מרדכי סי' ל"ח ונ"ס שם :

סימן קד (ש"ך ס"ק ו') כשמעורין עליו רותח נאסר הכל · נ"ב נמס הכל : (ט"ז ס"ק ג') נ"ב הנה לא ביאר בטעם דניזל בספק אחד לקולא ולא אמרינן כשעת מניחתן רק בכאן נ"ל לחלק בשהוא רק בשעת נפילה וא"כ כיון דעכשיו נכתוב וודאי תשעת נפילה מאן לימא לן דנשתנה תיכף ואדרבה מסתברא כל שנוכל לומר שהוא בחזקתו הראשון אמרינן משא"כ שם בנדה דף ד' ע"א י"ל כמו שהוא עתה כך היה בשעת נפילה ולא נשתנה כלל :

סימן קה (ש"ך ס"ק כ') · נ"ב עי' במג"א סי' תמ"ז ס"ק כ"ח שמחלק דכתומן הוא אוסר בפישור שימנו על האש ויתחיל לברוח והשומן שאינו חזק כפי' מפע"ל ודו"ק :

נמוקי וחדושי הגהות על יו"ד מהגאון ר' **יעקב עמדן** זצלה"ה עם הרבה
חדושים מאביו הגאון המפורסם מוה' **צבי אשכנזי** זצ"ל בעהמ"ת חכם צבי
הנעתקים מגליון היו"ד שלו :

סימן מא (סעיף ג' בהג"ה) ואם יבשו אלו הב' זיתים לבד נמי טריפה וזה דעת הרמב"ם ומוצא דין זה מדאיבעי' לן בש"ס דף נ"ה בגלודה אם נטל כהדרה וכראשי פרקים והשאר כולה קיים מהו ולא מבעי' הכי גבי כבד אלא ודאי דטריפה הוא כיון דעיקר חיותא ניטלה וזהו הב' כמ"א אם יבשו אלו הב' זיתים לבד נמי טריפה ועיין ש"ך ס"ק ב' אך אאמו"ר ז"ל הקשה דמי הכריח להרמ"א לומר דאם יבשו אלו הב' זיתים דטריפה דהא אפי' לא יבש אלא כזית אחד במקום חיותה נמי טריפה דהא לא מצריכין ב' זיתים אלא משום דלא ידעינן היכא דצריך לאשתייר וא"כ אפי' לא יבש אלא זית אחד נמי טריפה דדלמא צריך לאשתייר האי זית שבמקום חיותא והוי טריפה מכח ל"ש דהא עיקר חיות תלויה ביה וצ"ל משום דלא מקרי אלא טריפות מספק דדלמא האי זית הוא במקום מרה ורמ"א איירי דלהוי ודאי טריפה ומש"ה כתב אם יבשו אלו ב' זיתים דהוי טריפות ודאי ודוק : (שם סעיף ח') ניקב הרשת הכבד נקב מפולש מצד הכבד טריפה. וכבר הגיהו כן קמאי דקמאי דמ"ש וצריך לומר אצל הכבד ועיין בב"ח שרוצה לקיים הגי' מצד הכבד ואמר הגאון מו"ה הילמן נמי לייסב הגירסא ועיין בש"ך ס"ק י"ד שכתב בשם הפוסקים דבטרפש אין הטרפות מצד עצמה ולפי"ז יש לומר דזה כוונת המחבר גופא ניקב טרפש הכבד הוי טריפות שלא מצד הכבד כלומר דמש"ה טריפה משום דסופו שתנטל הכבד וכ"ש אם עלה בו קרום דכשירה כנ"ל ודו"ק :

סימן מב (סעיף ד') נמצאו ב' מרות טריפה דכנטולה דמיא ועיין בש"ת שכ' בזה נמי תקנה לטעמיה בלשונו ואם טעם בו טעם מר כשירה ע"ש וזה אינו מובן כלל דאיך שייך הכא טעימה כיון דאיכא ב' מרות אפ"ה דכל יתר כנטול דמי מ"מ הא איכא שתי מרות ומאי מהני טעימת הכבד בשלמא אי ליכא כלל שפיר יש לטועמו משום דפעמים הכבד כועס והמרה זורקת בו טיפה וק"ל : (שם סעיף ו') וה"ה אם מתחילתן הם ב' ובסוף הן מתערבות ונעשה אחת כשירה וכו' אאמו"ר ז"ל דדוקא הכא גבי מרה אמרי' דאם נתערבה אח"כ ונעשה אחת כשירה אבל בב' זיתים דכבד אם נתערבו ונעשה כאחת טריפה דהא צריכה להיות דוקא כזית במקום מרה וכזית במקום חיותא משא"כ הכא דאי איכא מרה בכ"מ שהוא כשירה ואינה צריכה להיות דוקא גבי כבד וק"ל :

סימן מג (בט"ז ס"ק א') נראה הטעם נראה דאע"פ שבצד הטב יש ג"כ קצת דק מ"מ אסור שם דאל"כ לא הוי לי' לומר לחם הטב וכו' והיינו דוקא באותו צד שדבוק לכרס אבל בצד אחר אם ניקב הדק כשר דהא אפי' אם ניקב במקום הטב שאינו דבוק לכרס כשר כמ"ש הש"ך בס"ק ו' בשם הל"ח דמדנקיט הלשון ולא יותר דמשמע אפי' במקום הטב כשר ומכ"ש בניקב הדק במקום שאינו דבוק לכרס וק"ל : (שם בט"ז ס"ק ב') נקב מפולש טריפה נראה פשוט דאף אם הטבור שמחול לא ניקב שם טריפה דהא אין אותו טבור בכלל סתם טחול אלא שם אחר יש לו כו'. לכאורה דברי הט"ז אינם מובנים דהא אפי' יהיה לו שם טחול סתם לא הוי סתימת הטבור סתימה דהא בודאי אינו כעובי דינר זהב והא צריך להיות נשאר כעובי דינר ואמר אאמו"ר ז"ל דכוונת הט"ז הוא אמה שכ' הט"ז לקמן סוף הסימן דמה שאמרו בנימוק או ליקוי בצד הטב היינו דוקא כשמתחיל מבחוץ והולך לפנים אבל אם הטחול בחוץ שלם ולקוי בפנים אין איסור ע"ש ועל זה כתב דדוקא אם לקוי בפנים ונשאר בשר טחול עצמו בחוץ כשר אבל אם לא נשאר מבשר הטחול אף אם הטבור של הטחול לא ניקב שם טריפה ועל זה צריך שפיר הטעם משום שלא מקרי טחול סתם דהא בכה"ג לא צריך להיות נשאר כעד"ז והשתא שייך שפיר הלשון שכ' וכמו שאמרנו ניקב הלב טריפה ודו"ק : (שם בש"ך ס"ק ד') אבל שינוי מראה לחוד כשירה ודבריו צ"ע. דהא שינוי הוי לקותא כמ"ש הש"ך בעצמו לקמן בסי' מ"ד ס"ק י"ט דשינוי מראה פוסל גבי כוליא משום דלקותא פוסל בה ושינוי מראה הוי לקותא וה"ה הכא נמי הוי לקותא ושפיתא ופוסל בטחול ואמאי שינוי מראה לא יהיה פוסל וצ"ע לחלק בין טחול לכליות : (שם בהג"ה) ואם נמצא מים בטחול אפי' עכורין וסרוחין אם הבשר סביבו שלם דהיינו שנשתייר כעובי דינר זהב כשר ולפי מה שכתב הט"ז בריש הסימן שגם אותו דק שיש בצד הטב אסור אם נקבה י"ל דהומרא זאת נתפשט קולא ממנו דהייט לענין אם נמצא מים בטחול שמצרפין נמי אותו דק לעובי דינר זהב וק"ל :

סימן מד (סעיף ב') ואם נמצאת מליאה מים זכים כו' · אבל לא היה עכורים אלא מראיהם כמראה דבש כשירה ויש מי שאוסר ואמר אאמו"ר ז"ל דזה נ"ע דאמאי שלא הביא המחבר לעיל סי' ל"ו היש מי שאוסר שכתב לעיל דליחה שנמשכת כדבש הוי כמו מים זכים ומותרת דמשמע דליכא חולק כלל ע"ז וק"ל :

סימן מו (בש"ך ס"ק א') אפי' ליחה סותמת כו' . וכ' הפוסקים דה"ה אפי' עלה בו קרום ונסתם אינו קרום כו' ואמר אאמו"ר ז"ל דהיינו אפי' היכא דתרוויהו דעלה בו קרום וגם הליחה סותמת לא מהני ובזה איירי הפוסקים דאל"כ מה רבותא אתי לאשמועינן דמה"ת יהיה עדיף קרום בהכי משאר קרום אע"כ ס"ל דאפי' גם הליחה סותמת וזהו הוי קצת רבותא אמה שלא מהני סתימה זו וק"ל : (שם ס"ק ב') ואם החלב טהור וכו' . מדברי התוס' פח"ס והפוסקים במה שכ' בשם ר"י על מחט שנמצא בקורקבן ונקבה הכיס שלו מבואר אפי' מחט תחוב בנקב והלב טהור סותמו טהור ואאמו"ר כ' דהאי אפי' מבואר הוא דלא קאי אדקין שאם המחט תחוב בהן שהחלב סותמו דהא כ' המחבר לקמן סעיף ד' וז"ל מחט שנמצא בדקין טריפה דחיישינן שמא ניקב ואמאי לא קא מחלק בין החלב סותמו או לא אלא ע"כ דבדקין ליכא חילוק כלל אלא מהש"ך מביא זאת להורות על שאר אברין וק"ל :

סימן מז (סעיף א') או שהיה כמעי יוצאים כעוף מן הצד והרי הוא מובדל בין בעוף ובבהמה וכו' ולכאורה נ"ע אמה שכ' בין בעוף דהא כ' המחבר בעצמו מקודם לזה עד שנמצא ב' מעים זה בצד זה מתחילה ועד סוף כמעי עוף וא"כ כיון שכ' כמעי עוף משמע דדרך הוא בעוף להיות ב' מעים ואמאי יהיה טריפה בעוף ואיך כ' אח"כ בין בעוף ואמר אאמו"ר דלק"מ דכל סעיף זה הוא דעת הרמב"ם דס"ל כפי' השני דפי' רש"י על הא דאמרי' בגמ' וכנגדן בעוף כשירה משום דבעוף דרכו כן דמן הזפק עד הקורקבן קנה של מעים אחד והכוא קרינן ליה בני מעיים ובראש הקורקבן יוצאים ב' מעים גמורים ע"ש ולפי"ז שפיר כתב המחבר דבין בעוף טריפה דהא המחבר איירי בב' מעים שיוצאים זה בצד זה ולפי הנ"ל אין דרך בעוף להיות ב' מעיים זה בצד זה וטריפה אפי' בעוף והאי כנגדן לא קאי אלא היכא דב' מעים יוצאים זה אחר זה דדרך הוא בעוף כן והאי כמעים העוף שכ' המחבר לא כתב אלא אמה שכ' מתחילתו ועד סוף ע"ז כתב דצריך להיות ב' מעיים מתוסף זב"ז כמו מעיים עוף דאיכא ב' מעיים זה אחר זה דהיינו מן הזפק לקורקבן ומן הקורקבן יוצאים גמורים אבל אי יוצאים ב' מעים זה בזה אפי' בעוף טריפה כיון דלא דרך הוא כנ"ל ודו"ק : (שם בש"ך ס"ק ב') ואע"ג דבסי' ב' מכשיר בעוף אם יצא ממנו כמה ענפים התם איירי שחוזרין ומתערבין על בדקין כו' ודברי הש"ך הנ"ל אינם מובנים דהא איירי בחוזרין ומתערבין אמאי מכשיר דוקא בעוף הא אפי' בבהמה כשירה בחוזר ונתערב וה"ל דכוונת הש"ך הוא כמ"ש הט"ז בס"ק ב' דזהו דעת הסמ"ג וכפי' הראשון של רש"י וחולק אדפה לתשובה ע"ש דא"כ מאי צריך לחזור ולהתערב דהא לפי' הראשון הא כנגדן בעוף פירושו דדרך בעוף להיות שני קנים אפי' לא נתערבו אח"כ נמי כשירה ועוד דדברי הט"ז בעצמם נ"ע דאיך תלי הני ב' פירושים דרש"י בפלוגתא הרא"ש והרמב"ם אלא היה להמחבר להביא תיכף פי' הראשון דרש"י אחר דעת הרמב"ם דס"ל כפי' השני דרש"י קודם הי"ה · וכ' אאמו"ר לפרש דברי הש"ך שיהיו עולין כהוגן ועיין בב"ח שכ' פי' הגמ' דכנגדן בעוף קאי אהיכא שהמה מובדלין באופן שאינם כלים אבל מ"מ אינם מופרדים כ"כ ע"ז קאי וכנגדן בעוף דכשר וכ"ז הוא לדעת הרא"ש דס"ל דבעינן בבהמה רוחב אצבע וא"כ שפיר מני קאי וכנגדן בעוף כשאינם רוחב אצבע אלא שאינם מופרדים כ"כ משא"כ לדעת הרמב"ם דס"ל אפי' בבהמה אינה צריכה להיות ברוחב אצבע וא"כ לא מני קאי וכנגדן בעוף כפי' הב"ח דהא אפי' בבהמה נמי כשירה אם אינם מופרדים כ"כ ולפי"ז יש לומר דגם הש"ך ס"ל כסברת הב"ח הנ"ל וזה שכתב דבסעיף ב' איירי בחוזרים ומתערבים היינו שאינם מופרדים כ"כ אבל מ"מ אינם כלים כאצבע ושפיר לא מני קאי אלא אי"ה שהוא דעת הרא"ש דצריכין בבהמה שיהיה כלים כאצבע אבל אי ליכא אצבע אפי' אינם מופרדים כ"כ טריפה וע"ז קאי כד"א בבהמה אבל בעוף כיוצא בזה דהיינו שאינם כלים כאצבע אבל מ"מ אינם מופרדים כ"כ כשירה כסברת הב"ח ודברי הש"ך עולים כהוגן כנ"ל ודו"ק :

סימן מט (ט"ז ס"ק ג') מולין לסקל ולי יש תמיהא רבתי ע"ז דהא בוודאי דבעי' שיהיה ידוע שנעשה מחמת חולי אבל אם יש לחוש שניקב ע"י קוץ אפי' לא ניקב רק הפנימי טריפה ואמאי לא נימא נם בהם ס"ס ספק ע"י חולי כו'. ואאמו"ר ז"ל כתב דמה תמיהא רבתי איכא דהא יש לומר דמה שכתב בסי' ל"ג גבי וושט אם יש לחוש שניקב ע"י קוץ וכו' היינו כאפשר להתברר רק לנהכס הוא יש ספק וזה לא מקרי ס"ס ומש"ה אסור בוושט כיון דלא הוי ס"ס והכא הזאת מביא הט"ז בעצמו בתחילת דבריו בשם ד"מ וק"ל : (שם רה"ד) וכאן אין אתה יכול לספוך הס"ס דכשאתה אומר ספק ניקב ספק לא ניקב ואת"ל ניקב שוב אין לך ספק לסקל וכו' . וכתב אאמו"ר ז"ל דלפי מה שכתב הש"ך בסי' ק"י כלל ס"ו ניחא דהא דבעינן שהס"ס צריך להתהפך הוא דוקא אם הב' ספיקות הם בשוה ואינם מתהפכות הוא דלא הוי ס"ס משום דהא ראוי להתחיל בזה הספק שיכולין לעשות ס"ס שמא יתחיל מזה הספק שאין ס"ס משא"כ אם אין הספיקות שוות אלא דהסברה נותנת יותר להתחיל בספק שיכולין לעשות ס"ס אע"פ שאם יתחיל בצד הספק אינו ס"ס מ"מ הוי ס"ס ע"ש ולפי"ז ניחא דהא ה"נ הסברה נותנת יותר להתחיל בס' ע"י חולי או ע"י מחט דהא צריך מתחילה לידע אי איכא ריעותא או לא דאי ע"י חולי נעשה ליכא ריעותא כלל וצריכין להתחיל בזה הספק ושפיר יכולין לעשות ס"ס כנ"ל אע"פ שאין יכולה להתהפך וק"ל :

סימן נ (בש"ך ס"ק ב') כל מקום כו' . ומהר"ש מלובלין סי' מ"ו חולק על דברי הרב ואמר אדרבה תוס' שם דחו חילוק זה ומסקנת התוס' דאפי' היכא דנפשה בריעותא מתיים אפ"ה יש להעמיד בחזקת היתר ע"ש ולכאורה נ"ע דהא משמעות הגמ' מוכח כהרב ועיין בש"ס דף נ"א ע"א דהוא אימרתא דהוי כה"ג דהוי שדרין כרעי' בתרייתא אמר רב יימר שגרונא נקטי' שכיח הוט השדרה לא שכיח ע"ש וא"כ משמע דבלא"ה הוי אסרינן ולפי דעת מהר"ש הנ"ל אמאי אסרינן דהא יש לעמוד בחזקת היתר

מגליון השו"ע של הגאון הגדול שמו נודע ביהודה רשכבה"ג מו"ה **יחזקאל**
סג"ל לאנדא זצ"ל עם הערות נכוחות מאת המעתיק הרב הג' מו"ה **יששכר**
בער בר"י דיין דק"ק אוהעל כפי שנדפס באונגוואר בשנת תרכ"ד :

סימן ט (במחבר) שחיטתו פסולה · ונראה דבעוף אם תפס הקנה לבדו ושחטו בסכין מלובנת ולא נגע בוושט מותר לכ"ע שהרי אין כאן חשש רק מפני הצדדים ולא משכחת שישרוף בצדדים רק מה שכבר שחט ואם כבר שחט רוב הקנה אין הנקב פוסל בו ודו"ק · ולפי"ז קשה למה השמיט הרי"ף הא דר"ז ואף דלא ס"ל בה"ש מרווח רווח מ"מ הוי ליה להביא הא דחדודה קודם לליבונה ונ"מ לענין עוף בתפס קנה לבדו וצ"ע וע' בתבואת שור :

סימן י (בט"ז ס"ק ו') ובזה מהני אם הוא אינו בן יומו כצ"ל : (ס"ק ט') דבולע אגב דוחקא דסכינא · פי' הסכין בולע : (באותו ענין) · אלא דאפילו הכי מותר פי' אפילו מלוכלך וחט"ז קיצר הלשון דהתירא : (בש"ך ס"ק ט') דאפילו בדיעבד התבשיל אסור · וע' סי' כ"ב סק"י : (ס"ק י"ד) מ"מ נראה דסגי בקליפה · בהדחה איירי שהדיח הסכין קודם דאל"כ אף לפוסקים דלעיל דינא הכי וא"כ יש לתמוה מ"ש שצריך קליפה דהרי אין כאן איסור בעין אלא מה שנבלע בקליפת הסכין והרי כ' הש"ך עצמו בסימן צ"ד ס"ק כ"ח דמה שבלוע בקליפת הסכין זו דבר מועט הוא ואינו אוסר אח"כ אפילו כדי קליפה וסגי בהדחה וצ"ע אם לא שנחלק בין מה שמבליע אח"כ ע"י דבר חריף בצונן ובין מה שמבליע ע"י רותח גמור וצ"ע :

סימן יא (בש"ך ס"ק ג') אפילו במזיד שחיטתו כשרה · ואף דקיי"ל כרבא דכל מידי דאמר רחמנא לא תעבוד אי עביד לא מהני שאני הכא דשחיטה תיתה יכולה להיות בהיתר אם שחטה בחול ודוקא במעשה שא"א לעשות כ"א באיסור אמר רבא לא מהני ועיין בש"ך ח"מ סימן ר"ח ס"ק ד' :

סימן יג (בט"ז ס"ק ר') דלא מצינו בבירור פסול דיעבד · דברי הט"ז אינם נכונים ונעלמו ממנו דברי הרמב"ם בפ"ב מהל' אבות הטומאה סוף הלכה ד' דמוכח להדיא שאם מת אחד שהפריס ע"ג קרקע אפילו מטמא טומאת נבלה וא"כ פשוט שאסור באכילה דאפילו אטמויי מטמא : (בש"ך ס"ק י') וכן היכא שגם אמו לא היתה צריכה · פירוש ובא עלי' בן פקוע כיוצא בה וע' ס"ק י"ד :

סימן יד (ש"ך ס"ק י"ב) · הנה ראיתי להרב משנה למלך פ"א מהל' מטמא מו"מ הל' י"ד הביא מה שכתב המרדכי בשם רבינו משולם דדבר המעורב מתחלת ברייתו לא שייך בו ביטול ותמה על חכמי אשכנז האחרונים אשר נשאו ונתנו כאן אם החלב בטל בס' וכתב עוד שאם כדברי חכמי אשכנז דשייך כאן ביטול הרי יצא חלב זה עכ"פ מאיסור תורה דהא פשוט כאן נמצא רובא דהתירא ואין כאן רק איסורא דרבנן עד דאיכא ששים וכיון שהיא אבעי' דלא איפשטא בגמ' היה לנו להקל כדין כל ספיקא דרבנן לקולא. אזלינן וכמו שכתבו הראשונים ז"ל דאם נתערב מין במינו ונשפך אם נודע שהיה רובו מותר ע"ש בדברי המ"ל שהאריך · ואני אומר ודאי יפה כתב רבינו משולם דדבר המעורב מתחלת ברייתו לא שייך בו ביטול ברוב · אמנם היינו רק בביטול אשר מתורת רוב אתינן עלי' וילפינן לי' מקרא דאחרי רבים להטות דכתיב גבי סנהדרין ובעינן שיהיה דומי' דסנהדרין שהם ודאי אינם מעורבים מתחלתם והנה במסכת חולין דף י"א רצו לומר דבעי' נמי דוקא רובא דאיתא קמן והיינו משום דבעי' שיהי' דומיא דסנהדרין ואף דלמסקנא גם רובא דליתא קמן מהני היינו שלא נראה להו לרבותינו ז"ל לחלק בכך וכמ"ש רש"י ז"ל שם דף י"ב ע"א אבל בהא שלא יהא מעורב מתחלתו שפיר נראה להם להני פוסקים דבעינן בזה דיהי' דומיא דסנהדרין ולכך ביבמה שרקקה דם וכן בזב שראה קרי לא בטל כמו שכתב רבינו משולם שם אך לא כן דבר הבטל בששים לאו מתורת רובא אתינן שהרי מין בשאינו מינו מדאורייתא לא מהני רובא משום טעם כעיקר דאורייתא ואפ"ה בששים בטל והיינו שהביטול אינו עוד בתורת רוב רק שאין בו טעם כלל וכלל וא"כ יפה כ' ופסקו איבעי' זו לחומרא דאף שיש כאן רוב בודאי מ"מ כיון שהוא דבר המעורב מתחלתו ברייתו הרי אין זה דומיא דסנהדרין ולא מהני תו רוב זה כנ"ל וכיון דלא שייך בו אחרי רבים להטות הרי נשאר באיסור תורה ולכן ספיקו לחומרא · אכן אלו ידענו שיש כאן ששים אז בודאי בטל ולא בתורת רוב רק מטעם שאין בזה עוד שום טעם האיסור אך באין מבין מדת האברים בריבוי הדם הרי יש כאן ספק אם יש בו ששים ואם אין והרי זה ספיקא דאורייתא ולחומרא וכמו שכתב הט"ז ס"ק ז' · ואין לזה דמיון להא דנשפך דסימן צ"ח דשם ברוב דהתירא כבר ודאי יצא מאיסור דאורייתא עכ"פ · מה שאין כן בדבר המעורב מתחלת ברייתו כן נראה לי · ובזה נכונים המה דברי הטורי זהב וכן דברי הדרישה : ובזה גלותי היום חרפת המשנה למלך מעל חכמי אשכנז אבל דברי הש"ך תמוהים כיון דאיהו סובר דשפיר בטיל ברוב וכמו שכתב שם ס"ק י"ב אם כן אף אם בודאי אין כאן ששים היה לנו להקל מפאת שהיא אבעיא דלא אפשיטא ואם כן תו לא משכחת איסור חלב כלל אפס כי הש"ך לשיטתו אזיל עיין דבריו לקמן בסימן ק"י בכללי הס"ס כש"ך סימן מ"ט ע"ש א) :

סימן טו (בט"ז ס"ק א') · ס"מ כיון דקים לי' ר"י כרבנן וכו' כתב הר"ן אלא רב ור"י תרוייהו כרבנן מדפליגי בי"ט מכלל דבחול שרי ואין מקום לקושית הט"ז דהקשה מאי אולמא וכו' ובלאו הכי כללא דאמוראי עדיף מכללא דתנאי: (בא"ע בט"ז) בהגהות אשרי פ"ק דביצה הג"ה זו היא על פלוגתא דרב ור"י דפליגו בי"ט מכלל דבחול שרי ע"ז קאמר שנולד עם הכנפים ובזה יסולק השגת נקודות הכסף ואין מקום לתמיהתו וק"ל :

סימן כב (ס"ק י') בש"ך שגזרו אטו בב"ח · ע' סימן ס"ט סעיף ט"ז ב) בהג"ה וסימן צ"א בש"ך ס"ק ח' · ונראה דאף המקילין דלא אמרי' במליחה חנ"נ היינו אם גם בתערובות השני אוסרת ע"י מליחה אבל אם החתיכה נאסרה במליחה ונתנוהו בכלי בעינן ס' נגד כולו משום לתא דבב"ח שהרי חתיכת בשר שבלעה ע"י מליחה חלב אף שאין אסורה אלא מדרבנן מ"מ כשנתנה בקדירה נעשית נבלה דאור' דהרי חלב הבלוע בה ממליחה לא גרע מאיסור דרבנן והבשר מקבל תחלה טעם החלב שבתוכו וג"נ וצריך ס' נגד כל החתיכה מדאורייתא וא"כ אף בשאר איסורין כן משום לתא דבב"ח ואף המקילים במליחה היינו שנאסרת ע"י מליחה ושוב מלחוה עם אחרת ודו"ק וא"כ נסתר סברת הש"ך כאן כיון שנתבשל אח"כ עם אחרת ודו"ק :

סימן כג (סעיף ג') ואם נמצא אחר השחיטה נמי וכו' · וכתב התבואות שור דבבהמה יש להקל ג) : (בט"ז ס"ק א') ובטור כתב כן בדקה בשם הרי"ף והרא"ש כצ"ל :

סימן כד (בט"ז ס"ק י"א) בדבר שעושה אותו טריפה והלכה למשה מסיני שאם אירע לו כן בשעת שחיטה כצ"ל :

סימן כז (בט"ז ס"ק א') בסופו וגדולה מזו נראה להקל דאפילו נשבר מפרקת ורוב בשר עמו וחוט קיים כשרה · וכתשובת חכם צבי סימן כ"ח פסק דזה הוי נבלה :

סימן כח (סעיף ט') הקשה הל"ח וגם בתשובת מהר"ם לובלין קושיא עצומה מסימן ט"ו דלחומרא מספקינן אולי הלכה כחנני' דחוששין לזרע אב ולחנני' לא בעי' או לחלק כדמוכח בחולין דף ע"ח ע"ב וע' דף פ"ו ע"ב תוספות ד"ה לחלק מדמו נפקא וא"כ לחנני' צריך להיות כאן הלכה כר"י דמצריך לכסות החיה ואח"כ ישחוט עוף ולמה פסקו הפוסקים כאן כרבנן לקולא ולעיל בפלוגתא דחנני' פסקו מחששא לחומרא והא בהא תלי' וצריך קרא לחלק וצ"ע רב :

הלכות טריפות

סימן לא (בט"ז סס"ק ד') אבל מ"מ נראה דנכון לבדוק בקרום מאחר שאפשר לעמוד על הבירור · ע' ס"ק י' בהגהת רמ"א וע"ש בש"ך ס"ק ט"ו ד) :

סימן לה (סעיף ה') אם ימצא ע"ג כפ"ד כשרה · ואם ימצא שם באונא עליונה יתרת מקמא כ' בש"ח סעיף ט"ז דאף לדידן דמכשירין יתרת מקמא כאן טריפה וכתב שם ס"ק כ' שראה כן בהגהות ואע"ג שלא נמצא בפוסקים כדבריהם ודעת הכ"ח משמע להקל מ"מ שמעתי שנוהגין כן בפשיטות ומסתמא טעם טעמייהו ליכא ומצאתי בהגהת אשר"י וז"ל פי' ראבי' בשם רבינו יואל אביו שאונה עליונה של ימין הסמוכה לגרגרת כו' שאפילו נמצא על גבה כפ"ד כשרה כו' ומדכתב לשון אפילו משמע כ"ש מקמא רא"א דדוקא הוא לא היה לו לכתוב לשון אפילו ובהפ"מ גם התבואות שור מודה דכשר כמ"ש להדיא בש"ח סימן ל"ז סעיף ט"ו בגוע' במקום זה שמטריף ג"כ מטעם שמתחכך בגרגרת ומיקל בהפ"מ וכאן ביתרת נ"ל דהמקיל לא הפסיד אף שלא בהפ"מ יש לו לסמוך על הג"ה הנ"ל ובפרט שלא נזכר בשום פוסק לאיסור וע' ש"ך סימן ל"ד ס"ק י"ט ה) :

סימן לו (בש"ך ס"ק כ"ד) ויש מי שאוסר · ובב"י הכריע וי"ל מה שהקשה על הרמב"ם ודבריו נכונים בטעמם ויש להחמיר ובפרט שלא במקום הפ"מ ומטעם דניקבה הריאה אבודה להרמב"ם ולפ"ז גם מה שכתב הט"ז בסימן מ"ג ס"ק ב' לענין טחול גם שם יש להחמיר כדעת הרמב"ם : (בש"ע סעיף ט') אם אינה עולה בנפיחה מביאין סכין וקורעין · כתב בר"ם וז"ל

א) אמר יששכר בער . גליון זו הובא אות באות בנוב"י מהדורא תנינא סי' נ"ד ובכל המצוי עליה כמ"ש . אולם תמה הייתי אחרי ראותי שהגאון מוה' אפרים זלמן מרגליות ז"ל בספרו יד אפרים כנדפס מחדש עם יו"ד הביא גליון זו והניחו בצ"ע : ב) לא ידעתי כוונתו ולפע"ד שט"ס יש כאן וצ"ל סעיף י"ח בהג"ה : ג) במקום הפסד מרובה כ"כ שם : ד) כוונתו מבואר דהתם איכא נמי ס"ס גבי כבד הנף ואפ"ה החמיר שם הרמ"א דצריך לבדוק הריאה אבל עי' היטב בנוב"י מ"ק סי' נ"ז שדחה בצלמו דברי הרמ"א זו ומסיק וז"ל וכתב החמיר רמ"א בבהמת הנף שלא במקום הפ"מ ע"כ וא"כ אף כאן אין צריך לבדוק בקרום וצ"ע : ה) עי' בנוב"י מ"ק תיו"ד סי' י"ח שכתב דדבר זה תלוי במנהג מקומו ובמקום שאין מנהג אם היותרת סמוך מצד כבד ואם הוא יתר מצ"ד ראוי להחמיר עכ"ה :

מצאתי בב"י אם הוא במקום אטום חוט אדום שהוא נמשך מעט במקום האטום אז ודאי אטום בריאות ואינה מועיל בדיקה וטריפה עכ"ל :

סימן לז

(בפ"ז ס"ק ב') ולא מהני בזה מה שנוהגים למעך · משמע דסירכא תלויה יוצאת מן חבוע' מהני עכ"פ מיעוך וממשמש וכן איתא בש"ת אמנם מסיק שאין להקל רק בהפ"מ : (בש"ך ס"ק י"ז) דבמקום שנוהגים איסור בטים זכים · ובספר זהב מזוקק כתב הפ"מ להכשיר בשיפולי מים זכים בכל מקום אפילו במקום שאין מנהג ברור :

סימן לח

(בפ"ז ס"ק א') וכפרט אינה אדומה ממש אלא מראה וויינקשיל · ובש"ת מחמיר במראה וויינקשיל ומאד צריך המורה להתיישב איך יתיר במראה אדום כי הלא במראה כרכום טריפה והיינו בין כרכום גופי' ובין דברים הנצבעים ממנה ונראה לעין שמראת כרכום ודברים הנצבעים ממנו אדומים הם :(בפ"ז ס"ק ב') ונלע"ד דהא גם במראה כשרה יש קצת לקותא כמ"ש הטור וכו' · דבריו לא נהירין שאין כוונת הטור דמראה כשרה לקותא היא אלא כוונת הטור שלקותא היא הואיל ויש בה הרבה גוונין וז"ל הב"י דלא תימא הואיל ואית בה חזותא טובא ע"ש ואפילו זה הוא רק ח"א · לכן נראה לי כדעת המקילין ומטילא מה שהחמיר בש"ח סירכא היוצאת ממראה כשרה משום תרתי לריעותא ליתא ובהדיא כתב רש"י בדף מ"ו ע"ב ד"ה מי לא תניא וכו' אע"פ שנצרר הדם והאדימו עורך מבחוץ אין זה לקותא וכו' ע"ש וכן בדף מ"ז ע"ב גבי ככבדא כשרה פי' דקים להו דככבדא לא הוי לקותא וכבישרא הוי לקותא ועוד דאם איתא דמראה כשרה לקותא היא א"כ אם יש במקום הזה עוד לקותא אחרת הוי תרתי לריעותא א"כ למה צריך בר"ם להטריף חוט אדום שנמשך במקום אטום מטעם בדיקה תיפוק ליה משום תרתי לריעותא האטום ריעותא ואדום נמי לקותא היא ועיין לעיל בסימן ל"ו סעיף ט' מה שכתבתי בגליון בשם ר"ם במה שמצא כתוב בבדיקת ישנים אלא ע"כ דמראה כשרה לא הוי לקותא כלל אם לא שנאמר דמראה בהדי אטום לא הוי תרתי לריעותא כמ"ש התבואות שור דקמט ומראה חדא ריעותא הוי משום דדרך קמט להשתנות מראה שלו עיין בת"ש בענין שאר מראות שלא נזכרו בגמרא ובמראה אדומה ועוד ריעותא יש להחמיר אף בהפ"ם דזה הוי תרתי לריעותא : (בפ"ז ס"ק ד') גם במה שכתב שיכנום בקרומים · מה שכתב הט"ז להחמיר בשינוי מראה פסולה בריאה אף אם לא עבר דרך שני קרומים הנה אם היה הטעם בשינוי מראה משום דסופו לינקוב היה מקום לדברי הט"ז לומר שאם נשתנה מראה הקרום יש בו זיהרא וסוף הקרום לפסוק אבל באמת הטעם שזה השינוי הרי הוא כניקב וכן הוא מבואר ברמב"ם פרק ז' מהל' שחיטה הל' ט"ו וחל' א' וא"כ מה בכך שנשתנה הקרום וה"ה כניקב הרי הקרום השני לא ניקב וכ"כ הרמב"ם שם להדיא כאלו הבשר שנהפך אינו מצוי ע"ש · וא"כ די לנו לומר שמה שנשתנה אינו מצוי ומה שאינו מצוי בודאי אין מקלקל יותר דלומר שסופו לינקוב גם קרום השני שכיון שאינו מצוי איך מקלקל ע' ברמב"ם סוף הל' ט"ז ע"כ נראה להקל אף שהרשב"א במסכת חולין דף ל"ב כתב הטעם שינוי מראה משום שסופו לינקוב מ"מ הפ"ח הביא ראיה להקל מדברי הרשב"א הללו באינו נכנס תוך הקרום ומכ"ש שדברי הרמב"ם מוכחי להדיא כן יש להקל ובפרט שהראב"ד מתיר לגמרי אם השינוי רק במקצת ריאה ודו"ק :

סימן לט

(בש"ע סעיף י"ח) בהגהת רמ"א שנהגו להקל בסירכא המתנתקת ע"י מיעוך ומשמוש . אמנם כשסרוכה לדופן ויש מכה בדופן כתב בש"ת דלא מהני מישך ונרע לדידן מה שיש מכה בדופן ועי' בה"ש ס"ק ע"ד :

סימן מא

(בש"ע סעיף א') ניטלה הכבד · ואם נתעבה הכבד עכ"פ צריך להוציא הריאה לראות אם לא נשתנה למראה לובן וה"ה גם בעוף שאין הריאה צריכה בדיקה מ"מ אם נתעבה הכבד צריך לראות מראה ריאה שאם נשתנה ללובן טריפה וכו' : (בשו"ע סעיף י') נמצא ב' כבדים בבהמה או בעוף · לדעת היש מכשירים שבסי' נ' סעיף ג' גם כאן כשר ואם כן לפ"מ שנתבאר שם להקל בהפ"מ לחיות ראוי' גם כן כאן אמנם בתשובה ראיתי להחמיר כאן גם בהפ"ם א) :

סימן מג

(בט"ז ס"ק ב') אפילו להרמב"ם דאוסר בריאה · עיין מה שכתבתי לעיל בסימן ל"ו על הש"ך ס"ק כ"ד להחמיר כאן בכחול :

סימן מה

(ברמ"א) ויש להחמיר אם לא בהפ"ם · טור בשם ר"ח והגהות מימוני פ"א מהל' שבת בשם התוס' כו' כצ"ל : (סעיף ב') ניטלה השלחופית שמי רגלים נקוים לתוכה כשרה וי"א והכי נהוג להטריף אפילו בניקב כנ"ל כצ"ל :

סימן מח

(בש"ע ס"ה בהג"ה) ואין אנו בקיאין בבשר שהרופא גורדו ולכן כל מקום שנשתנה מראית הבשר דינו כניטל · עי' סימן מ"ג בט"ז ס"ק ה' ובש"ך ס"ק ד' שהסכימו שניהם דוקא שהבשר לקוי מחמת השינוי אבל שינוי מראה לחוד כשר וכן הוא דעת רש"ל וב"ח ופ"ח כל הנביאים מתנבאים בסגנון א' להקל זולת הש"ח בסימן הנ"ל ס"ק ד' החמיר בשינוי מראה לחוד ע"כ לפי הנראה יש להקל ומתוך השאלות והתשובות יש ראיות ברורות לחזק דברי הפוסקים דשינוי מראה לחוד לא מטריף דלא מחשב לקותא רק זאת בוודאי שאם נשתנה המראה וגם הבשר לקוי איך שליקוי הבשר ישלום רק במקצת עובי הבשר ושינוי המראה שלם מעבר לעבר אז טריפה מחמת המראה שאנו רואים ששינוי מראה זה לקותא היא · ובזה יש לתרץ מה שהקשה הש"ח על הב"ח אבל בדברי הרמב"ם בפ"ז מהל' שחיטה הל' ט"ו ז"ל יש שם מראות שאם נשתנה מראה האבר לאותה מראה רע ה"ז כניקב שאותו בשר שנשתנה מראיתו למראה רע זה כמת חשוב וכאלו הבשר זה שנהפך עינו אינו מצוי וכן הוא אומר ומחית בשר חי בשאת וביום הראות בו בשר חי מכלל ששאר בשר שנשתנה אינו חי אלא כמת עכ"ל הרמב"ם ז"ל שם הרי שהרמב"ם כללא כייל בכל האברים שהרי סתמא כתב שאם נשתנה מראה האבר א' ולמראה הריאה ואף שכתב דין זה בפרק המדבר מדיני ריאה מ"מ דין זה כייל על כל האברים שהרי סתמא כתב ועוד שאח"ז בדין ט"ז התחיל דין ריאה שנשתנת מראה כו' ועוד אי על הריאה קאי א"כ הכל תלוי בקרום והבשר אינו מעלה ומוריד אם המראה בב' קרומים אף שלא נכנס בבשר טריפה כמ"ש הט"ז בסי' ל"ח ואם המראה היא בבשר ולא בקרומים שהבשר כאלו אינו לא יהא אלא כחסרון בפנים דרך כלל דברי הרמב"ם לא יתפשרו רק על שאר אברים וא"כ מוכח דשינוי מראה לחוד גם כן הוי בכלל בשר מה שהרופא גוררו ואין לומר שגם כוונת הרמב"ם לומר שנשתנה המראה מחמת לקותא שהרי הקדים דין זה לבאר עליו כל דיני ריאה ושם בשינוי מראה לחודי' טריפה ועוד שהביא ראייתו מנגעים ושם עיקר הנגע חמת עור לחוד בלא לקיית הבשר כלל שב"כ הרמב"ם ז"ל בריש הלכות צרעת וז"ל צרעת עור הבשר הוא שילבין מקום מן העור וכו' וא"כ כוונת הרמב"ם דשינוי מראה לחוד בלא שום לקותא אחרת הוי כבשר המת וכאלו ניקב ואינו מצוי ואף שהרמב"ם כתב יש שם מראות וכו' משמע דלאו כל המראות בכלל זה מ"מ אנן לא ידעינן איזה המראה כמת ואיזה כבשר החי ואיך נקל בשום מראה · ויש לתמוה על כל האחרונים שלא הביאו דברי הרמב"ם אלו וקשה להקל נגד דבריו וצ"ע : (בש"ך ס"ק כ') כשרה · כבר נתבאר דיש חולקים בהמסס ושנוהגים להטריף שלא במקום הפסד מרובה ואם הורה או נמלח בהמסס אם מהני בהפ"ם גם כן דינו כמש"כ בסימן י"ח ברמ"א בסחט ואם הורה ולא בדק מבחוץ אי מקלינן תרתי קולא בהפ"ם ועי' ט"ז בסי' צ"א דב' קולא לא מקלינן משום הפ"ם ועי' ש"ך סימן ע' ס"ק ל"ח דבהפ"ם מסמכינן אחד סברא דהיינו כמו במליחה דאיידי דפליט ציר פליט דם משא"כ תרי קולי דהיינו אחר י"ב שעות דיש דעה גם כן דפולט ציר כולי האי לא מקלינן משום הפ"ם : (בט"ז ס"ק י"ט) והיינו במסיח לפי תומו דוקא · עי' סימן ס"ז בהל' שחיטה בש"ך ס"ק כ"ד אי מהימן ליה אפילו עובד כוכבים אינו מסל"ת ועי' מדינים אלו בסי' קכ"ז ס"ק י"ד ע"ש :

סימן נה

(בש"ע סעיף ה') ואבר אסור מדרבנן · ולענין החלב מן הבהמה נראה דמותר דהרי מאי דאסרינן בסימן י"ד ס"ח באיסור יוצאה החלב הוא בעי' דלא אפשיטא בש"ס ופוסקים פסקו לחומרא וכתב הה"מ בסוף פ"ה מהל' מ"א הטעם בכל תיקו לחומרא שהוא באיסור דאורייתא אבל כאן שגוף איסור דרבנן אזלינן לקולא וזה פשוט · ועוד יש להתיר ע"פ מ"ש הש"ך ס"ק י"ג ודו"ק · ועוד נראה דאפילו היה כאן האבר אסור מדאורייתא ג"כ החלב מותר שהרי כאן האיסור הוא משום אבר מה"ח כמ"ש הש"ך ס"ק י"א ולפמ"ש הט"ז לעיל סימן כ"ד ס"ק י' דבעיקור לא הוי טריפה מחיים שרי החלב לשתותו אף דליכא תקנתא לאיסורא בשחיטה וכו' שאני איסור יוצא שאין בשום פעם היתר בשחיטה אבל איסור אמ"ה הוא איסור קל דאית לה תקנתא בשחיטה ולכך שרי החלב אף באיסור דלית ליה תקנתא ע"ש בט"ז וא"כ ה"ה כאן בהאי אבר שהוא אסור באמ"ה אף שהוא אסור איסור תורה היה החלב מותר וא"צ לפנים כלל אפילו לחש"ך והב"ח שאוסרים בבישול היינו הב"ח אוסר אפילו בספק יצא לחוץ מ"מ החלב מותר לכ"ע מטעם שכתבתי לעיל ודו"ק · ועוד נראה לי דבחלב לית בה שום איסור שהרי מדאורייתא מותר האבר ולא מחשב אמ"ה רק בשעת שחיטה אף דמדאורייתא אין שחיטה עושה ניפול · גזרו רבנן לאסור האבר עי' בחולין דף ע"ד ע"א ועיקר טעמייהו היינו משום דמיתה עושה ניפול וגזרו שחיטה אטו מיתה אבל כ"ז שחי' הבהמה מה שייך למגזור אמ"ה הרי כולה עדיין אסורה ושיגזרו על החלב אין שום סברא וק"ל :

סימן נו

(בש"ע סמעי' ברמ"א) וכן עיקר לדינא דאנן אין בקיאין בבדיקת העוף ומיהו אם מספקא לן אם השבירה במקום צ"ה אפשר דיש להתיר מטעם ס"ס שמא אינה כלל במקום צ"ה ואת"ל שהוא במקום צ"ה שמא לא נפסקו אלא דב' הספיקות חוזרים למקום אחד שמא לא נפסקו הגידין ואין ספק אחד מתיר יותר מחברו ועי' בש"ך ס"ק י' בדיני ס"ס סעיף י"א וי"ב ועי' בד"מ סימן נ"ז ס"ק ה' · המ"י בקונטרס הספיקות ס"ק כ' כתב דיש להתיר בזה מיהו צריך המורה להתיישב בדבר אם יש לסמוך עליו נגד הד"מ והש"ך והכל לפי הענין אם יש עוד צדדים להקל ולפי ההפסד ומיהו כל זה אם כבר נפלו הגידים מהעצם (דאל"כ) הוי ספק מחמת חסרון ידיעה ולא מקרי ספק כלל ואע"ג דהוי ס"ס שאינה יכולה להתהפך שהרי כשתתחיל הספק בנפסקו הגידין א"כ הוי טריפה מ"מ כאן א"א להתחיל בספק זה דהרי אין כאן ריעותא בגידין לפנינו א"כ מתחלה צריך עתה לדון אם הוא במקום צ"ה ועי' בסימן ק"י בש"ך

א) עיין בנוב"י מ"ק חיו"ד סי' כ' באמצע תשובה באריכות הדברים עש"ה :

אפי' היכא דנעשה ריעותא מחיים כנ"ל עיין פר"ח שהניח קושיא זו בצ"ע ולאאמו"ר נראה דהנה המהר"ש בי"ף שם מקשה אמאי לא מקשה הגמ' דילמא מיפסקי לומת הגידין דהא יש נמי לחוש לזה כמו שיש לחוש לפסיקת החוט ומתרץ דהגמ' חדא מינייהו נקט ולפ"ז צריך הגמ' לתרץ דוקא שגרונא שכיח דבהאי סירונא לחודא משום דנשחטה בחזקת היתר עומדת לא הוי דהא איכא למיחש לפסיקת החוט ולפסיקת לומת הגידין וכנגד הני תרי ריעותא בודאי לא אמרינן דבחזקת היתר עומדת ומש"ה הוצרך הגמ' לתרץ שגרונא שכיח ומש"ה תלינן בשגרונא דהא איכא סברא גבי האי שגרונא שכיחא כנ"ל דנשחטה בחזקת היתר עומדת אבל היכא דליכא אלא חד ריעותא כגון הכא שנמצא מים בראש דין דמהר"ש אמת הוא דמוקמינן בחזקת היתר ולק"מ קושית ספרי חדש ודו"ק :

סימן נג

(סעיף ב') וכן בעוף אם נתנכו אף נשברו אגפיה כשרה ע"ש והוא שישבר בעצם החיצון לא יהיה בו עוקן שאם היה בו עוקן הבדק הריאה וא"כ משמע מדברי המחבר הנ"ל דאם אין בו עוקן אפי' אינו ברוחב אגודל נמי כשרה ועיין בשיג הרמ"א והצריך דוקא שיהיה רוחב אגודל ועוד יש לומר נ"מ בין המחבר להרמ"א כגון שנשבר גף בעוף בפנינו ומיד חתכו להעוקן דלשיטת המחבר עומדת בחזקת כשרות כיון שחתכו להעוקן תו ליכא למיחש שינקב לסריאה כיון שאין כאן עוקן ואפי' אין ברוחב אגודל אבל לשיטת הרמ"א דס"ל הטעם משום דהוי כשמיט א"כ לא מהני מידי מה שחתכו להעוקן דהא י"ל דמיד בשעת השבירה נשמט וזה הוא דבר פשוט ולפ"ז צ"ע אפר"ח שכ' דהיכא שבפנינו נשבר הגף ונחתך להעוקן כשרה אליבא דכ"ע ולפי מה שכתבנו לא משמע כן לשיטת הרמ"א וצ"ע ודו"ק : (שם בש"ך ס"ק י"ב) נמצא הגף כו' ומ"ש הרב דיש לסמוך כו' י"ל בנשבר סמוך לגף ואין עוקן דאי ביש עוקן ליכא מאן דמכשיר כו' ולכאורה צ"ע למה ליה להרמ"א לחלק בין נשבר לשמיט שכ' א"כ אבל כשנמצא שמיט כו' יש להחמיר ולאסור ואמאי לא מחלק בנשבר עצמו בין יש עוקן לאין עוקן · ונראה לאאמו"ר בזה דמה שכ' רמ"א בסוף דבריו ועיין לקמן ס"ס ק"י כוונתו לתרץ הנ"ל ועיין ש"ך שכ' עיין לקמן הוא לאורויי דבהפסד מרובה יש להקל אפי' בשמיט ע"ש ולפ"ז מסולק קושיא הנ"ל דמש"ה כתב אבל בנמצא שמיט לאורות אפי' בשמוטה דטריפה מגד דינא דש"ס מ"מ סמכי' אש"ס זאת בהפסד מרובה וק"ל :

סימן נד

(סעיף ב') אם נשברה הגדרה ולא נפסק החוט כשרה. ונראה לאאמו"ר דאפי' בדיקה אינה צריכה דהא קתני באלו כשרות כיון שיש בו נד טריפות הוי ליה נשנה תחילה בין הטריפות וכה"ג כתב מהרש"ל לעיל סי' נ"ו בנוקב הריאה אהשב"א ע"ש בט"ז ס"ק כ"א אע"ג דאפי' בדיקה אינה צריכה וק"ל :

סימן נה

(סעיף ב' בהג"ה) אם לא נשמט היכך ואיעכול ניביה כשר . והקשה אאמו"ר ז"ל דלפי זה היאך כתב הרמ"א בתחילת דבריו וכן אם נשבר סמוך לגף אע"פ שחזר ונקשר היטב טריפה שמא איעכול ניביה הא כיון שנקשר תו אין הטריפות משום שבר כמ"ש הרמ"א בהג"ה סעיף ס' ואיעכל ניביה לחודא פסק נמי הכא דכשרה ואמאי יהיה טריפה בחזר ונקשר משום חשש איעכול ניביה וי"ל דס"ל להרמ"א כיון שנשבר סמוך לגף הוי כמו נשמט היכך כמ"ש לעיל בסימן נ"ג סעיף ב' גבי נשבר הגף דדינו כשמיט ה"ה הכא הוי נמי כמו שמיט ומש"ה לא מהני מה שחזר ונקשר אי איכא למיחש לאיעכול ניביה והו"ק היטב :

הלכות מליחה

סימן סט

(בט"ז ס"ק ב') ואם הדיחו הטבח כו' לכאורה קמ"ל בזה כו' ע"ש · ולולי דבריהם נראה לאאמו"ר שני רבותות חדא לאשמועינן אף שלא הוי כדחה סמוך למליחה שרי ועוד דהוי אמינא כיון דדרך הטבח לחתוך הנתחים וזה הוי כלא הודח כלל אין לסמוך על הדחתו כיון שהוא טריד ולא אסיק אדעתיה קמ"ל וק"ל : (סעיף א' בהג"ה) ואם לא עשה כן הוי כלא הודח כלל עכ"ל ויש להקשות דהא לכתחילה בודאי יש חילוק גדול שהא"נ שריית תלי' בטעם כיון שאין לחוש כלל עוד לדעת הר"ן ואף בדיעבד יש לחלק שאף לדעת הסמ"ג דטעמא משום דם בעין שעל החתיכה ואין בהחתיכה ס' נגד הדם עכ"פ בודאי הוא ס' בהחתיכה נגד הדם בעין שעליה דבודאי לא גרע מבשר שנתבשל בלא הדחה אחרונה דיש עליה הרבה דם המובלע במלח ואפ"ה פסק הרמ"א לקמן סעיף ע' ואם יש בקדירה כ"כ כמו החתיכה וכו' ע"ש וה"ה הכא ומכ"ש באם הודח פ"א רק שאחר הדחה חתך לשנים דהוי בחתיכה ס' נגד דם שבגד אחד ודו"ק : (סעיף ב' בהג"ה) ואם נמלח חתיכה בלא הדחה עם שאר חתיכות כו' והוא אסורה עכ"ל ואכתי יש להסתפק אם נמלחו האחרות ואותה החתיכה לא נמלחה אם נאסרה החתיכה זו ונראה לאאמו"ר דמותר ממ"נ דלדעת התוס' בפ' כ"ה דף קי"ג ד"ה טהור מליח אפי' בנוגעים וכו' גבי מליח כרותח לא שייך התאה גבר עכ"ל וא"כ בודאי דאין מליחה שאר חתיכות מבליעין הדם אשר על החתיכה ואף לדעת הר"ן דאוסר בטהור מליח בנוגעים הוא לשיטתו דטעמיה דצריך הדחה ראשונה כדי שיתרכך ולא משום דם בעין וא"כ יש לו תקנה ע"י הדחה ומליחה שנית ודו"ק : (סעיף ט' בהג"ה) אפי' לא הודח רק בכלי שני הכל אסור ועיין בט"ז סעיף ט' שמביא בשם מהרש"ל דהיינו מבשל אפי' אם יש שם חומץ וציר ויש להביא ראיה לדעת רמ"א מגמ' דשבת דף מ"ב ע"ב איבעיא להו ר"י ארישא קאי ולקולא וכו' ע"ש . ולכאורה מנ"מ כיון דתנן פסקינן כרבנן א"ו דנ"ל דמב"י נשמע לרבנן דאי קאי אסיפא מוכח דלרבנן בכ"ש אפי' חומץ שרי אבל אי קאי ארישא נוכל לומר דרבנן סברי דחומץ וציר אפי' בכ"ש מבשל ועז"ו פשיט הגמ' דר"י קאי ארישא משמע דלרבנן גבי חומץ וציר מבשל בכ"ב א"כ מוכח כדעת הרמ"א ודו"ק : (בש"ך ס"ק כ"א) ודוקא אם כבר נתבשל כו' כלומר כא לאסור בדעביד ואין לו תקנה כו' ופי' דקאי ארישא דקאמר בדעביד והוכרח הש"ך לזה כדי לתרץ קושית הט"ז בס"ק ט"ו דמקשה דהא פסקינן לקמן דבהפסד מרובה מותר אף לאחר י"ב שעות ולהכי קאמר דלא קאי אסיפא רק ארישא רק עדיין קשה היאך קאמר אבל אם לא נתבשל עדיין לא יבשלנו דהא בכבר נתבשל נמי אסור והו"ל אבל אם לא נתבשל ימלח צד השני אם הוא תוך י"ב שעות וצריך לומר דהש"ך ז"ל פי' דהאי ודוקא קאי אתרוייהו ארישא וסיפא וא"כ לא קשה למה דוקא י"ב שעות היינו משום רישא והא דקאמר אבל אם לא נתבשל עדיין לא יבשלנו היינו משום סיפא דנ"ל כך מותר וקאמר דוקא אם כבר נתבשל וכו' וא"כ מתורץ הכל וק"ל : (בט"ז ס"ק ט"ו) ותמוהני על רמ"א וכו' ע"ש והנה בס' נקודות הכסף מתרץ קושיא זו דבשלמא התם בתחלה דאיכא תרי סברות להתיר דאין בו דם מצד עצמו וגם נמלח מצד אחד לבד מש"ה יש להתיר . אבל אאמו"ר אמר דקושיית הט"ז במקומה עומדת והוא מכח כ"ש דמה התם בתחלה דנמלח מצד אחד אפ"ה לא בלע צד השני ממנו אף דאין מוחזק בדם מצד השני וא"כ יש לומר דבלע ואפ"ה מותר ולא אמרינן דבלע מכ"ש הכא דמוחזק בדם דנאמר אם נמלח מצד אחד לא בלע צד השני ופשיטא דיהא מותר לאחר י"ב שעות ודו"ק : (בש"ך ס"ק ל"ו) מותר להדיח וכו' ע"ש צ"ע דלא נמצא כן ע"ש קושיתו ולא קושיא הוא די"ל דהתוס' סברי דטעם הדחה הוא משום דם בעין ולהכי מותר להדיחו אף בהדחה ראשונה כמו פירות אבל הרמ"א ס"ל דטעם הדחה נמי כדי שיתרכך הבשר וא"כ שפיר יש לומר דאסור משקים מטרשיה לה ודו"ק : (בש"ך ס"ק ל"ח) אסור למלוח אבל בדעביד מותר וכו' ודוקא אם נתבשל משום דעביד כו' ע"ש ועיין בפ"ת שחולק על הש"ך דאין להתיר כשנתבשל כך והמעיין בפ"ת יראה דהוא עצמו אינו מתיר אלא ע"י מליחה ע"ש וא"כ לענין הלכה יש לפסוק כפ"ת : (בט"ז ס"ק כ"ד) או במסיח לפי תומו · הקשה הכ"י ע"ש ועיין בש"ך ס"ק ל"ט שסותר פי' זה מהכשר כלים ונראה לאמו"ר דבלא"ה יש לחלק כיון דמליחה צריך להיות לשאינו נאכל מחמת מלחו והוי כמילתא דאיכא לברורי שאינו מרעי חזקתו ונסתפק לאמו"ר בהך מילתא בעובד כוכבים תמה ואינו יודע אם שהה במלחו שיעור מליחה אם יש להתיר במסל"ת דודאי לטעם הש"ך דעובד כוכבים אקיומא קפדי אסור ולפי טעם הט"ז מותר ונראה דבדעביד אם נתבשל כך והוא הפסד מרובה ודאי דיש לסמוך על דברי הט"ז ולהתיר : (בט"ז ס"ק ע') דבשרת דתורה צריך בישול רב ולא מהני בכלי ראשון שאינו אלא כחם ולדידיה הא דקאמרי' בש"ס פרק כיצד צולין גזירה שמא יעלה באילפס ראשון היינו רק בבשר עוף ומשום לא פלוג דאף בבשר בהמה אסור לעלום אטו בשר עוף וק"ל : (סעיף י"א) ויש אוסרין אותה חתיכה אפי' בדאיכא ס' עכ"ל · וטעם דחיישינן דלמא פי' הדם ממקום למקום ועיין בט"ז ס"ק כ"ח שהקשה מדם שנפל אחתיכה שמקצתה חוץ לרוטב דמותר ועי"ש שכל דבריו אינם מוכרחים שחושש שמא נשאר דם במקומו הא הוי דם האברים שלא פי' וגם דדם לא חשיב איסור מחמת עצמו ומ"ש עוד דהוי איסור דבוק ז"א כמ"ש הש"ך ומה שחושש שמא פ"א הגבי' חוץ לרוטב קשה הא אנן לא פסקינן הכי אלא כרבנן דאין חוששין לשמא לא ניער יפה ונראה לאאמו"ר לתרץ וליתן טעם לדעת הרמ"א שחושש שמא פי' משום דלדינא דש"ס יש תקנה בחלוטה בחומץ רותחין ושוב אינו מוציא דם אפי' ע"י בישול וא"כ ה"נ יש לחוש להומלח שקודם שנעשה רותח לגמרי כבר שנתעורר הדם לצאת ע"י חמימות האש ויצא לחוץ וכיון שהתחיל להרתיח נעשה חלוט ונסתמין נקבי הפליטה וחיישינן שנשאר עדיין דם בתוכה שפי' ממקום למקום ושוב אינו יכול לצאת ובזה מתורץ נמי מה שהקשה הרא"ש על הסמ"ג מי הוא שהגיד לו זאת בכל הנ"ל משום דסברא נותנת שפי' ממקום למקום וק"ל : (ס"ק מ"ג) ויש אוסרין הטעם משום דרוטב מבלבל וכו' והו דלא כרש"י בסוגיא דטיפת חלב דפי' התם דמקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב איירי וא"כ אינו חושש שהרוטב מבלבל הטעם וק"ל : (בט"ז ס"ק כ"ט) לכבוד שבת כו' בפ"ת כו' ולשיטתו צ"ע דלא דייקו התוס' מידי בפסחים דנתעורר לצאת אסור כאן ע"ש דאמר התם בתרנגולת תלויה איירי אבל בחתיכה שאינה תלויה דנתעורר לצאת מותר וק"ל : (בט"ז ס"ק ל"ב) ואם בללו ופי' · ויש להביא ראיה מלקמן סעיף י"ט שהביא דין הרמב"ם דבשר צריך חלוטה ברותחין אחר מליחתו דלא יצא כולה במליחתו ואפ"ה מתיר בסעיף כ' למלוח בשר אחר מליחתו כהווי ממ"נ מה שלא יצא ראשונה שוב לא יצא וא"כ הוכרח כרש"ל וק"ל : (שם בהג"ה) ואין לשהות בשר כו' דחיישינן שמא יבשלנו עכ"ל וקשה הא לעיל בסי' ס"ז כתב הש"ך בס"ק מ"ז דהיכא שא"צ לשהות רק כ"ד יום לא חיישי' לתקלה בזמן מועט כזו וא"כ כ"ש הכא ונראה לאמו"ר דלעיל הוא מחזיק לעצמו אסור עד לאחר כ"ד יום לכן לא חיישינן משא"כ הכא דמותרת תוך ג' לקדירה ואפי' לאחר ג' ימים מותרת לצלי ואינו מוחזק לאיסור כלל לכך חיישינן וק"ל. ועוד י"ל דהתם ס"ס הוא חדא דלמא לאו דרוסה הוא ואת"ל דרוסה הוא דלמא לא יקלקל אבל הכא דודאי דם בי' חיישינן וק"ל : (בש"ך ס"ק כ') בטלה ברוב צ"ע וכו' אבל על הרב קשה עכ"ל . ואף שכבר נתבשל ולא יבא עוד לידי נתינת טעם אעפ"כ יש לחוש דלמא יבא להיתם יחד ובעל מנחת יעקב רוצה לתרץ דכאן איירי שהיה ס' ברוטב כשנתבשל נגד אותה חתיכה קודם שנתערב ואח"כ נתערב באחרות ואינו אסור אלא לדעת הסמ"ג והוי כמו תוספת הגאונים וק"ל · ולפמ"ש לעיל ליישב על דברי הסמ"ג משום דעי"ז חלוטה אינו יכול לצאת עוד הדם שנשאר בתוכו א"כ ממילא מתורץ קושית הש"ך דאינו יבא לנתינת טעם וכ"ז עם ס' הנ"ל דאי לאו דהוי ס' ונאסר הרוטב מהדם שיצא קודם היתה דלא ידעינן כמה נפיק מיניה ואותו רוטב עם הדם חוזר וניעור ונבלע בחתיכה זו והדרי קושית הש"ך לדוכתא ועיי' סברת הנ"ל מיושב היטב קושית הנ"ל :

(בש"ך ס"ק ס"ח) אא"כ יש כו'. וכ' דלא דמי למבשל ולפמ"ש לעיל לפרש טעם הסמ"ג משום דהוי חלוט וזו ודאי אינו שייך בכבוש ופשוט שהסמ"ג מודה: (בט"ז ס"ק ג') ויש בו ליכלוך ה"ה אם אין בו כו'. ועי' בט"ז ס"ק י"א שהביא דעת רש"ל דאינו נאסר אא"כ יש בו חלב ממש וסותר עצמו אמ"ש כאן: (בש"ך ס"ק פ"ג) וכן אם היה הכלי חולבת כו' תמ"ש הרב שאסור כולו קאמר וכו'. ויש לדקדק אמאי צריך ס' הא שהתחתון הוא נוגע ונימא תתאה גבר ואינו נאסר אלא כדי קליפה או נטילה · וי"ל כיון דהא פסקינן לקמן סי' ק"ה שאין אנו בקיאין בין שמן לכחוש ואפי' אם הוא מלוח למטה אוסר הכל ועי"ש אא"כ לק"מ וק"ל :

סימן ע

(סעיף א') אבל בשר עם דגים וכו' עי"ש עד אבל הדגים צריך ליטול מהם כדי קליפה והנה הדברים סתומים דאטו לא יהיה שיעור כלל דודאי כ"ז שהם שולטין אינם נאסרים אף דרפו קמייהו דאל"כ לא הוצרכו לטעם זה שהם שולטין כל צירן והיכי נידייני' להאי דינא · ונראה לאאמו"ר דבכדי שיתן על האור ויתחיל להרתיח אינם גומרין פליטתן וראיה לזה מגמרא דפריך בכל הבשר אהך דינא דר"ע ה"ד אי בכלי שאינו מנוקב אפי' עופות ועופות נמי וקשה הא לשיטת המחבר לעיל סי' ס"ט סעיף י"ח דבשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אינו נאסר עד ששהה בו כשיעור הנ"ל ואי אמרי' דדגים ועופות בפחות מזה נאסרי' לא הוי מקשה הגמ' מידי דלעולם מיירי בכשא"מ ואפ"ה אשמועינן חידוש גדול דנאסרין מיד הדגים לאחר שגומרין פליטת צירן משא"כ בעופות ועופות אע"כ דבתוך שיעור זה אפי' הדגים אינם נאסרין ואף שהרמ"א חולק לעיל ופוסק דמיד שנראה ציר בכלי נאסר בנמלח בכשא"מ עכ"פ אם לשיטת המחבר מוכרח דין זה אין לנו להלכות במחלוקת במידי דלא תלי בפלוגתא ואין לומר דהא עכ"פ הדגים אינם נאסרים אלא כדי קליפה וא"כ י"ל דבזה פריך הגמ' דבדין זה מודה המחבר דאסור בנמלח בכשא"מ אף פחות מכשיעור זה וכדאיתא בש"ך לעיל אעפ"כ יש חילוק גדול דהתם אינו נאסר אלא מה שמונח תוך הציר משא"כ כאן דצריך קליפה מכל צד יש לחוש שמא נטף מדם שטופות על הדגים אע"כ דבתוך שיעור זה אף הדגים מותרים ולא צריך כלל קליפה משום דצירידי נמי פלטו וק"ל · אמנם יש להקשות ע"ז דהא המקשה לא אסיק אדעתיה סברא זו שהדגים רפו קמייהו דהא פריך ואי בכלי מנוקב אפי' דגים ועופות נמי שרי וא"כ פריך שפיר דאין לחלק ודילמא באמת להתרנן נאסרים בלי שיעור ונראה דהמקשן נמי אסיק דדגים רפו קמייהו וקדמי ופלטי רק שעיקר קושית דבכלי מנוקב אפי' דגים ועופות נמי שרי משום משריק שליק הדם שנופל דרך הנקבים ומתרץ הגמ' כיון דרפו קמייהו וכן משמע מלישנא דש"ס ודגים משום דרפו קמייהו ולא קאמר ודגים רפו קמייהו אלא ודאי משמע דהאי מילתא ידוע הוא ואין בזה חידוש ודו"ק · ושוב מצאתי ברא"ש פ' כ"ה סימן מ"ט שהביא בשם התוס' שרצה להוכיח מסוגי' זו דבשר שנמלח בכשא"מ נאסר אף מה שחוץ לציר כיון דמדמי המקשן לדגים ועופות וקשה נמי דהא המקשן לא סבר דרפו קמייהו והם עצמם אינם נאסרים אלא מה שבתוך הציר אלא ודאי דהמקשן נמי אסיק דרפו קמייהו כנ"ל ועי"ש ברא"ש ותמצא דכל הנ"ל נכון וק"ל : (סעיף ב' בהג"ה) אבל אי אית בהו קשקשים מותרים . ודוקא אם הדגים שלימים מכל צד דאל"כ הדם נכנס במקום החתוך ועיין ברא"ש ובב"י : (בש"ך ס"ק ע"ו) פליט כבר דמו והודח וכו' ע"ש ולאו דוקא ונראה דהש"ך אזיל לטעמיה שסובר דלדעת המתירין לקמן בבשר שנמלח קודם פליטתו דם עם בשר שכבר פלט דמו מתירין אף שהוא כבר הודח וא"כ קשה ממ"נ דלדעת המתירין אף בהודח שרי ולולי דבריהם אפשר לומר דאף להמתירין לא שרי רק בלא הודח והודח דבלא הודח הוי ליה תקנה ע"י מליחה · ואף שהרמ"א פוסק לקמן עיקר כהאוסרין אף בלא הודח מ"מ לא חזינן שסותרין דבריו ורוצה לפרש אף לדברי המחבר וק"ל : (בש"ך ס"ק ע"ז) וע"ל כלומר דהם נתבלו וכו' וקשה לאאמו"ר דמנ"ל לומר כן דאף דהוי כרותח ע"י מליחה ופלטי העופות דם ודילמא זה הוי כשמלחו העופות כל צרכן וסברה כזו אי' בש"ך לעיל ס"ק ז' . ולפמ"ש לעיל בתחילת הסי' יש לדקדק כאן על הש"ך דהש"ך בעצמו כ' לעיל בסי' ס"ט ס"ק ס"ה גבי בשר שנמלח בכשא"מ לדעת המחבר בעי כעין מליחה לקדירה ואי אמרי' דגבי דגים ועופות אפי' במליחת כלי אוסרים מאי פריך הגמ' ואי בכשא"מ אפי' עופות ועופות נמי הא עכ"פ יש חילוק גדול דלא בעי מליחה רק לצלי כמ"ש הש"ך בעצמו הכא וק"ל :

סימן עב

(בש"ך ס"ק ג') דכבולעו כך פולטו ואע"ג דלגבי דם בעין כו' ע"ש עד סופו דנ"מ אם אחר שנמלח נפל לציר ע"ש ומקשים העולם הא איכא נפקותא אם נפל לדם בעין · ונראה לאאמו"ר לתרץ דיש לדקדק עוד דהא מתחילה כתב דלא מהני שיעורא לגמרי דנימא דלא בלע כלל רק דלהוי דם פליטה א"כ האיך רוצה להתיר בנפל לציר אחר שנמלח הא עכ"פ בולע מעט ובמאי יוצא הא"כ י"ל דכוונתו בזה שכ' אחר שנמלח אבל לא הודח ועדיין הוא פולט ציר וכיון דבלא"ה דעת הרמ"א לעיל דאפי' בנפל לציר אינו בולע ועיין בש"ך לעיל סי' ע' ס"ק ל"ז ד"ה אך אם שהה וכו' אך שהושם לעיל לדעת מהרש"ל ומתיר במקום שאין ה"מ וכאן מהני שיעורא דלב לסמוך על דעת הרמ"א שאינו בולע כלל אפי' בלא ה"מ וכ"ז דוקא בציר אבל בדם בעין דליכא מאן דמתיר רק מטעמא דשיעות הלב להוד לא רצה להתיר וזהו כוונת הש"ך וק"ל : (סעיף ג' בהג"ה) וכל עוף יש בו ס' וכו' ועיין בש"ך ס"ק ח' דהוכיח לדעת רמ"א דאף בנמלח בעי ס' נגד כל הלב ואפ"ה הוי בעוף ס' וא"כ ודאי לדעת מהרש"ל דפוסק בנמלח לא בעי רק נגד חללו ולכך התיר הגאון מהר"א ברודא ז"ל לבשל שבת או כה"ת כהאי העוף שנתבשל עם הלב לאחר מליחה ולא קרעו קודם מליחה ודו"ק :

סימן עג

(בהג"ה סעיף א') ומ"מ אם לא עשה כן נוטל הסמפונות ע"ש וזהו דעת בה"ג וכדי להבין הדברים אציע דברי התוס' בשבת דף קי"א ד"ה ותבכו לתתת לבשלו בקדירה אחר צלייתו אירי וכו' ובה"ג כ' האי מאן דמגלי וכו' צריך לחתכו מ"ש דאזיל דמא ומכנים בסמפונות והיכי דלא קרעו קורעו לאחר בישולו ומותר עכ"ל והנה בשני דינים פליגי דלדעת התוס' דלא הוי הטעם משום דם שבסמפונות וא"כ אף לצלי צריך קריעה וה"ה אם רוצה לבשלו מהני בדעביד קריעה לאחר צליה ונוטל הסמפונות וא"כ יש להקשות דלקמן סעיף ג' פוסק הרמ"א להקל כדעת התוס' דא"צ לצלי שום חתיכה דלדעת בה"ג ודאי צריך קריעה משום דם שבסמפונות וכאן פ' דמהני נטילת הסמפונות רק שמא נשאר דם בתוכו מאי אהני קריעה אח"כ וא"כ הוא מזכי בטרא לבי תרי וצ"ע ואאמו"ר כתב לתרץ בדוחק דודאי היכא דנצלה כתאי צלייתו מודה התוס' דלא חיישי' שמא נשאר דם בתוכו אף דלא קרעו רק היכא דלא נצלה כתאי צלייתו לא חיישי' ובזה מדוקדק הגמ' דמייתי בהך עובדא אדהכי אשכח ססות כבדא דהוי בה סמפונא דבליע דמא ולדעת התוס' הא לא הוי הטעם משום דם אשר בסמפונות אלא הכי פירושו כיון דחזי סמפונא דבליע דמא סברים שלא נצלה כתאי צלייתו ואמר אמאי עבדת הכי דהא אתם רוצים לבשלו קודם תאי צלייתו צריך קריעה שתי וערב אבל ודאי היכא דנצלה כתאי צלייתו לא בעי קריעה שתי וערב ומותר לבשלו אפי' לדעת התוס' ומזה אייתי הרמ"א כאן דקאי אדברי המחבר שכ' ונוהגים שיהוא ראוי לאכילה רק שהחמיר כאן דלקמן לא בעי קריעה כלל היכא שרוצה לאכלו כך צלוי אבל כאן כיון שרוצה לבשלו מחמיר דצריך ליטול הסמפונות וחושש לסברת בה"ג ולא בא להקל וק"ל :

סימן עד

(סעיף א') הטחול דינו כשאר בשר וכתב הש"ך ומותר לבשלו עם שאר בשר עכ"ל ולאפוקי מהגהות מרדכי דאינו מתיר לבשל טחול עם בשר ועיין בד"מ ובזה כ' אדמו"ר לתרץ קושית התוס' על בה"ג דמפרש טעמא דקריעה שתי וערב משום דם שבסמפונות מאי קמ"ל אבל טחול לא פשיטא כיון דלית ביה סמפונא לכן נראה דודאי בה"ג נמי סובר דצריך קריעה משום שיש לחוש שמא נשאר עדיין דם בתוכו ויוצא ע"י בישול רק דקשה לו אמאי קאמר הש"ס דחזי סמפונא דבליע דמא מאי איכפת ליה בזה כדלעיל וע"כ דאף לצלי צריך קריעה משום דם שבסמפונות אך אם רוצה לאכלו כך צלי מהני שיטול הסמפונות אחר הצליה אבל ודאי בבישול צריך קריעה קודם בישולו משום שיש לחוש שמא נשאר עדיין דם בתוכו ויוצא ע"י בישול דבה"ג נמי חייש לזה כנ"ל ושפיר קאמר הגמ' ה"מ כבדא הוא דצריך קריעה אפי' לצלי ואי לא קרעו לקדירה לאחר צלייתו ולבישול אין לו תקנה כלל אי לא קרעו קודם צלייתו מטעם הנ"ל אבל טחלא לא ר"ל אפי' לקדירה א"צ קריעה ואפי' לכתחילה מותר לבשלו בלא קריעה כלל משום דטחלא בעלמא הוא אף שיש בו מראה אדמומית ולא כהגמ"ר ודו"ק :

סימן עה

(בהג"ה) כ"ש אם נמלח בכשא"מ וכו' פי' אפי' אם הציר אדום אף על פי כן לא הוי מוחזק בדם והא דקאמר המחבר אא"כ אסמיק פי' סמעי גופא וכ"מ בש"ך ס"ק ג' וק"ל : (שם) ויש

בדיני ס"ס סעיף ט' וכ"כ בסימן נ"ד בש"ך ס"ק ל' וכן משמע להדיא דלא כהב"ח שהפך הדברים גם מה שמסייעו המהרש"ל לפסק הרא"ש משום דאף ללישנא קמא לא ברור לן כ"כ דהלכתא כרב דלמא הלכתא כר' בנימין בר יפת וכתב הפ"ח דשיבוש הוא דבפרק כיצד מברכין אמרינן מה ענין רבב"י אצל רבי חייא וכו' ומכש"כ לגבי רב ע"ש אבל לק"מ דאינה ראי' כ"כ דבשלמא בכיצד מברכין אמר רבי בנימין בר יפת משמי' דר"י ומסיק שם דר"ח הוא יותר בר סמכא אבל הכא רב אמר משמי' דנפשי' ורבי בנימין אמר משמי' דר' אילעי ומאן מפרש אי הלכה כרב אי כר' אילעי ולכן דברי המהרש"ל נכונים מאוד וק"ל ·

הלכות מליחה

(בש"ך ס"ק ס') מותר אפילו לקדרה · ובס"ק ס"א כתב להיתרא רק לצלי כיון שרש"ל מחמיר בכל גוונא : (ס"ק י"נ) והיינו לקדרה · ובט"ז ס"ק ז' פסק להחמיר וכן הוא בש"ך בסימן ע"ו ס"ק ט' עי' במנ"י : (בש"ע סעיף ד' בהגהת רמ"א) ויש אוסרים אפילו בדיעבד · כתוב בתשובת שער אפרים סימן נ"ט מעשה בעוף שלא נפתח כלל ונמלח כך וכ' דיש לצלותו דדינו כנמלח רק מצד א' ע"ש · ומ"מ נראה לי דאם נתבשל כך אפילו לצורך ובהפסד מרובה אסור דהרי לא הדיח בפנים ואפילו הגיע כח המלח מעבר לעבר דמהאי טעמא יש מתירין בנצלה מצד אחד מ"מ אין המלח מפליט דם בעין אבל אם עדיין לא נתבשל אם תוך י"ב שעות יש להתירו במליחה שנית ואין להחמיר שמא הגיע כח רתיחת המלח מעבר לעבר והוי נמלח בלא הדחה משום דדוקא מלח בעין מבליע דם אבל כח הרתיחה אינה מבליע עי' סימן ע' בש"ך ס"ק כ"ט : (ס"ק כ"ד) אבל תוך שיעור מליחה צריך להדיחה שם חישב ולחזור ולמלוח · מ"ש הר"י יעקב שושן עסק בסימן ע' ס"ק ט' בנפל לתוך ציר בשר שלא הודח דדוקא מלח בעיני' מבליע אבל ציר אף שהוא רותח אינו מבליע וה"ה כאן שהגיע רתיחת המלח מעל"ע מ"מ כיון ששם בעבר הב' שיש דם בעין אין שם מלח בעין אינו מבליע כן נראה לכאורה אבל אחר העיון נראה דנאסרו דשאני בציר שאין שם מלח בעין כלל אבל כאן כיון שיש כאן בעבר זה מלח בעין מבליע דם כעין שבעבר השני מחמת רתיחתו וראיה מסימן ע"ב בט"ז ס"ק ב' ובש"ך ס"ק נ' שהוצרכו ליתן טעם בלב משום דשיע ואינו בולע הרבה א"נ משום דדרך דם הלב שנתייבש בחללו ע"ש בט"ז ובש"ך א"כ קשה תיפוק ליה שהמלח מבחוץ והדם מבפנים ואין לומר דהגהת ש"ד ות"ח אולי לשיטתם דאסרו גם בציר לכך הוצרכו גבי לב לטעם אחר ז"א דהרי הט"ז סימן ע' ס"ק י"ח והש"ך ס"ק כ"ט הכשירו בנפל לציר בלא הדחה ואעפ"כ כתבו גבי לב טעמים הנ"ל א"ו כיון שיש כאן מלח בעין בעבר זה מבליע דם שבפנים (אלא) [וא"כ] צ"ע דברי הש"ך (ס"ק כ"ז) [כאן] והגהת רמ"א ס"ס כ' ודו"ק ועי' מה שאכתוב בסעיף כ' בשם ת"ח ועי' בכה"ג סימן ע"ג אות ס' בב"י : (בש"ך ס"ק מ"ר) שמקצתה חם והיד סולדת בו · ועי' מנחת יעקב שם : (בט"ז ס"ק כ"ד) אין כאן איסור דאורייתא ולכך נאמנים · ונראה דהיינו בסל"ת וק"ל : (ס"ק כ"ה) ובדרישה כתב לאו דוקא יודע · נראה דעל הקטן קאי וק"ל : (בט"ז ס"ק ל"ב) וראיתי מורה אחד שהתיר בזה מטעם דכבולעו כך פולטו · ופי' ויצלנו ובשעת צלייתו יפלוט ובזה מתורץ קושי' הט"ז · אדרבה על הט"ז תימה ועי' מנחת יעקב כלל ד' שכתב להדי' כן וטעם דזה חשיב דיעבד כיון שיאסור לגמרי ובדיעבד סמכינן שפלט כל דמו בצלי שהרי מותר בדיעבד אם בשלו אח"כ אמנם יראה להורות שיסלחנו וישהה כשיעור וידיחנו ושוב יצלנו : (בש"ך ס"ק נ"ז) ורוב הוא לאו רוקא וצ"ע אלא צריך ששים · ומ"מ לדינא כ' חפ"ח דמותר לדעת הש"ך עצמו בסימן ק"ח דמיקל באיסור דרבנן יבש ביבש חד בתרי אפילו באינו מינו ודם שבישלו הוי מדרבנן וא"כ מותר מדינא ע"כ ודו"ק : (בש"ך ס"ק ס"ד) כדקיי"ל לקמן סימן צ"ח בהג"ה אף במקום שלא נגע שם הרוטב · היינו מטעם שמא נגעה בכל הרוטב מחמת השכשוך ועי' מנ"י סי' ט"ז : (בש"ע) או אפילו בלא נגיעה אם הבשר שהה כבר והודח · וצ"ע לקמן סימן ק"ה סעיף י"ב בהג"ה דאסור לכתחלה ואולי כאן כיון שלא בלע רק ע"י מליחה קיל טפי לפום ריהטא י"ל דהש"ך מתרץ זאת בס"ק ס"ז מיהו לא משמע שם ברמ"א טעמו של ש"ך דא"כ אף בלא מליחה היה לו לאסור דגם צונן בעי הדחה ולקמן ס"ק פ"ט אכתוב ואוכיח להדיא שלא כדעת הש"ך שאף בשר שאורחא בהדחה אסר רמ"א אלא הטעם כמו שכתבתי א"נ דבליעת משמנונית חמיר מבליע מדם ואסר לכתחילה אף במליחה ובדיעבד סמכינן גם אשמנונית דאיסור מטעם דאין מליחה לכלים ועי' ט"ז סימן ע' ס"ק ז' מ"ש בשם הרשב"א : (ס"ק ס"ח) מ"מ בשעת מליחה הוי נטל"פ · גם כאן משמע דמליח אף דהוי כרותח מ"מ לא מקרי דבר חריף וכן משמע לקמן ס"ק פ"ג וכן משמע בט"ז ס"ק נ' ועי' לקמן סימן צ"ה בש"ך סעיף קטן כ"ה וצ"ע ועיין סימן צ"ו ס"ק ב' : (ס"ק ע"ה) אבל אם ברור לנו שנפלה לשם קודם ששהה שיעור מליחה אסור ותיכף נאסרת שהרי כבר נתעורר דמו לצאת קודם שנפלה ועתה כשנפלה נכבש ושוב אינו יוצא : (ס"ק ע"ו) מ"מ אם נתערב חד בתרי אפילו בבישול א"צ ס' · ראיתי בספר בית לחם יהודה בשם ד"א דאם חתיכה ראוי' להתכבד או ברי' אסור וטעות הוא בידו כיון דאין איסורא מחמת עצמו לא שייך חהר"ל ולא ברי' ועי' בש"ע סעיף י"ד : (בש"ע סעיף כ' ברמ"א) ויש בו לכלוך אסור · עי' ט"ז ס"ק י"ח : (בש"ך ס"ק פ"ב) והכי איתא בת"ח כלל י"ב דין ב' שהוא מקור הדין ושם כתב בהדיא אסור הכלי לגמרי ולא מהני קליפה · ועי' במנ"י שם ס"ק ד' שתמה באמת שדברי רמ"א סותרים זא"ז · ונראה דדעת זו סוברת אדרבה אחר ששהה שיעור מליחה אז הוא רותח גמור משא"כ קודם ששהה לא הוי רותח גמור וכמו שפסק הב"י בש"ע סימן צ"א סעיף ה' ולכן לעיל במלוח בכשא"מ לא נאסר רק כדי קליפה של הכלי היינו קודם ששהה שיעור מליחה משא"כ כאן שנתנוה בכלי שא"מ אחר שיעור מליחה הוא רותח יותר ונאסר כל הכלי כנ"ל טעם דעה זו כדי שלא יסתרו אהדדי דברי הרמ"א מיהו לדידן קיי"ל להיפוך דאחר זה לא מחשב רותח ע"כ : (ס"ק פ"ח) בש"ע ואם חתך צריך להגעילו · צ"ע דזה דוקא לדעת י"א שבסעיף י"ז וכתב שם ויש אוסרים ברותח ורותק לומר דסכין חמיר טפי משום דוחקא דסכינא אמנם לפ"מ שכתבתי בש"ך ס"ק פ"ב דלדעה זו אחר שיעור מליחה הוא רותח וא"כ לק"ם : (בש"ע ברמ"א סעיף כ') אלא משום שיצא דם בעין . ובת"ח כלל י"ד משמע דדם בעין שיצא נבלע בבשר מחמת רתיחת המליחה וא"כ אינו מועיל שידיחנו וימלחנו שנית ועי' מה שכתבתי בסעיף ד' בהג"ה : (בט"ז ס"ק נ"ר) ונראה שכן ראוי לנהוג לצאת כל הדעות · היינו לצלותו עד שנתייבש אבל לבשלו בלי הדחה כבר מבואר בסימן ע"ו בהג"ה דכל צלי צריך הדחה לכתחילה אחר צלייתו והש"ך כתב שם דצריך להדיחו שלשה פעמים : (בש"ך ס"ק פ"ט) דאסור בו לחתוך לכתחלה בשר מליח ובדיעבד מותר כצ"ל : (שם) ודמי למאי דלקמן סימן ק"ה סעיף י"ב בהג"ה ע"ש · צ"ע שהרי הש"ך כתב לעיל בס"ק ס"ז הטעם דאסר רמ"א בסימן ק"ה לכתחלה היינו מטעם שמא ישכח להדיח ע"ש והרי בבשר לא שייך טעם זה דאורחא בהדחה כמ"ש הש"ך עצמו לעיל :

סימן ע

(בש"ך ס"ק ט') למעלה מן הבשר מה שלמעלה מן החתיכה · משמע דוקא למעלה אינו מפעפע אבל מן הצד מפעפע ועיין מנ"י כלל ז' ס"ק ב' משמע שמסופק בזה ונעלם ממנו דברי הש"ך הללו : (בש"ך ס"ק כ"ט) אפילו בדיעבד מפני שהמלח מבליע לדם · היינו לקדרה אבל לצלי יש חילוק אם שהה שיעור מליחה · ועי' סימן ע"ו סעיף ב' בהג"ה ובש"ך שם ובש"ך סימן ס"ט סעיף י"ב וכן אם נפל בשר שלא הודח אצל בשר שנמלח אחר שכבר שהה שיעור מליחה נראה דמותר דתשש כחו של המלח ואינו מבליע הדם עי' סימן ס"ט ואף שיש לפקפק מ"מ בכנה"ג סימן ע"ו אות פ"ב צידד להקל אף קודם שיעור מליחה אף דבזה כתבו האחרונים להדיא להחמיר מ"מ אחר שיעור מליחה יש להקל אף להאחרונים המחמירים : (בט"ק הנ"ל) אפשר שקבלה טעם מהמלח עצמו · והמנ"י בכלל ז' סעיף כ' מיקל אף בזה ומביא ראיות ברורות אמנם אחר העיון דין זה של מהרי"ל תלוי בפלוגתא דהני תרי דעות הנזכרות בש"ע בס"ג · ועי' בב"י היטב ותראה שזה ממש פלוגתא זה אמנם הואיל ודין זה דנמלח בלא הדחה בלא"ה יש פוסקים מקילים בו וגם פוסקים דפליגי בסעיף נ' מסיק רמ"א בסימן ק"ה סעיף י' להקל בהפ"ם א"כ כאן לענין נמלח בלא הדחה אפשר להקל בכל גוונא אפילו שלא בהפ"ם וק"ל : (בש"ך ס"ק ל') ולא יצא אח"כ בלא מליחה · ועכ"פ פשוט דאף דאנו מתירין בשר שלא הודח כלל ונפל לציר וכמ"ש הש"ך בס"ק כ"ט מ"מ אם שהה שיעור כבישה ודאי נאסר דבולע דם בעין שלוי ע"י כבישה ולדם בעין אינו מועיל מליחה אח"כ וזה פשוט : (בש"ך ס"ק ל"ח) משא"כ לאחר י"ב שעות · וע' ט"ז סימן צ"א סוף סימן י' דשני קולות בהפ"ם לא מקילינן :

סימן עג

(בש"ע סעיף ה' ברמ"א) וי"א לקלוף · וצ"ע אם (לא) היתה התרנגולת מונחת לתתא דלא שייך משרק שריק כמ"ש הש"ך ס"ק כ"ג וגם טעם כבכ"פ לא שייך בכבד שיש בו ריבוי דם כמ"ש הש"ך ס"ק י"ב · ובס"ק י"ד כתב דמוכח מתוס' דאף דיעבד לא שייך בכבד כבכ"פ וא"כ אסורה התרנגולת או אפשר דדוקא בצלי דפולטת כל דמה אז לא שייך כבכ"פ אבל במליחה שאינה פולטת כל דמה שהרי אסור לבשלה אח"כ א"כ כיון דאינה פולטת כ"כ ריבוי דם שייך שפיר כבכ"פ וצ"ע אם יש לסמוך על סברא זו לקולא כיון שאינו נמצא בפי' ובפרט כיון שר"ת מתיר לבשלה אחר מליחתה א"כ לדעתו פלטה כל דמה אף במליחה ואף שלא קיי"ל כר"ת כמ"ש רמ"א ססע"א מ"מ היינו להחמיר אבל להקל מי יודע אם יש לסמוך ועי' בב"י מ"ש בשם הה"מ מיהו תפ"ח בס"ק י"ב פוסק להקל במליחה דשפיר אמרינן כבכ"פ אפילו בצלי ע"ש : (בט"ז ס"ק ח') אבל עם בשר פשיטא שאין לסמוך בזה להקל כנ"ל ע"כ · והנה הט"ז תמוה דמה בכך הא אם יש ס' כל מה שיפלוט יתבטל ועוד בין יש שם ס' ובין אין ס' מה קולא בכבד משאר בשר שלא נמלח אי משום דכבד אינה בולעת מ"מ שיחזור ויאסור בנ"ט הכבד חמור שעדיין פולטת בשלמא לענין היתר עצמה אמרינן שאינה בולעת ודברי הט"ז תמוהים ולא הבנתי להולמן :

סימן עו

(בש"ע סעיף ד') ויש מי שאוסר · ועי' מה שאכתוב בריש סימן שאח"ז ודו"ק : (בש"ך ס"ק נ"ג) מ"ש בשם הרא"ש . וצ"ל הרא"ש לשיטתו אזיל דאיהו ס"ל גם בכלי שא"מ שאינו נאסר רק מה שבתוך הציר עיין לעיל סימן ס"ט סעיף י"ח אבל לדידן דקיי"ל שם בהג"ה דאסור כולו אם כן לדידן מה שפירש ממקום למקום אפילו אחר שחיטה גם כן פירש ואסור ·

סימן עז

(בש"ע סעיף א') אפילו אם נמלח החיצון · אם נימא דדעת המחבר דשרי גם לכתחלה א"כ הא דכ' בס' הקודם סעיף ד' יש מי שאוסר השפוד שצלאו בו בשר היינו שאוסר לצלות בו לבשר שמלא ביצים מקורשים או שאם חוזר וצולה בו בשר שהודח והמלח שאסור להעמיד כלי תחתיו משום דהוי גלוי דמילתא אנן לא בקיאין כמ"ש תוספות פ' כל הבשר ·

סימן עח

(בש"ך ס"ק א') כל דין בישול בין לקולא בין להומרא צריך עיון [כצ"ל] : (ט"ז ס"ק א') כ' ביצים מתובלות ולא כ' בציר · עי' מנ"י כלל כ"ח ס"ק ו' :

סימן עט

(בש"ע ס"ב) טהורה שילדה כמין טמאה · נראה דבעופות לא שייך להתיר טמא היוצא מן הטהור עי' תוס' נדה דף נ' ע"ב ד"ה תרנגולתא דאגמא ע"ש : (ט"ז ס"ק ה') דאם לא נתפטמה כל יניקה רק באיסור אסורה · עי' לעיל סימן ס' ס"א בהג"ה ובש"ך ס"ק ה' בבהמה שאכלה סם חמות ואכלה כרשיני תרומה ע"ש :

הלכות תולעים

סימן פד

שמעתי בשם הגאון מוהרר יהונתן מפראג שאלו המילוון והתולעים שגדלים במאכל עצמו בתלוש אף דפירשו (אם) בטלו בס' אף דקיי"ל ברי' לא בטיל מ"מ הרי נתבאר לקמן ס' ק' דלא מקרי ברי' אלא מה שהיא אסורה מתחלת ברייתו ותולע זאת היתה מותרת מתחלת ברייתה עד שפירשה ולא מקרי ברי' ובטל בס' ודפח"ח וסברא נכונה היא · אלא שצ"ע אם לסמוך במעשה על זה וצריך שקידה רבה בפוסקים ראשונים אם לא ימצא סתירה לזה נכון לסמוך אף למעשה שוב מצאתי בהר"ן גבי הני תמרי דכדי וכו' להדיא דאף אחר

י"ב חודש שאין חשש אלא למה שהתליע בתלוש אעפ"כ אם פירשה אינם בטלים ע"ש בב"י סימן ק' ואסור משום ברי' וצריך לחלק ביניהם וצ"ע · אמנם פשטא דרש"ס פ' א"מ שם גבי הני תמרי דכדי נראה דמוכח שם דלא הוי בריה ושפיר בטיל דהרי שם אמר רב הונא כל בריה שאין בו עצם אינו מתקיים יב"ח אמר רב פפא ש"מ מדר"ה הא דאסר שמואל קישות שהתליע באיבו אסורה הני תמרי דכדי לבתר תריסר ירחי שתא שריא והנה זה ודאי דתמרי דרכן גם להתליע בתלוש עי' בדא"ש שם שמביא ראיה שדרכן להתליע אף בתלוש מהא דאסרינן לא ישתה שיכרא משום עצמו מוכח דדרכם להתליע ;אף בתלוש ע"ש · א"כ קשה מסנ"ש אם בלא בדיקה קאמר ר' פפא דשרינן א"כ ק' אמאי הא איכא למיחש שפירשה וספיקא דאורייתא הוא ולחומרא אזלינן כאשר כתבו כל הפוסקים שצריך בדיקה ואי רב פפא באמת בבדיקה קאמר וא"כ מהני נמי בדיקה תוך יב"ח אם בדקן כל הפרי והוכי כמ"ש כאן בסעיף ח' אלא דאותה בדיקת במים צוננים לא מהני תוך יב"ח ובשלמא אם ר"פ היה מזכיר בדיקה דמים צוננים בהדיא בדבריו היה שפיר דוקא אחר יב"ח מהני בדיקה זו אבל תוך יב"ח לא מהני זו אבל כיון דר"פ לא מזכיר בדיקה זו אלא סתמא קאמר דשרינן והיינו בבדיקה וא"כ אף תוך יב"ח מהני עכ"פ בדיקה ואין ביניהם אלא בענין הבדיקה איזה תהיה דבתוך יב"ח בעינן בדיקה חמורה אבל בענין היתר תמרים עצמן שוין הן · אלא נראה דר"פ מיירי בגוונא דא"א בבדיקה כגון שנתבשלו או נכבשו וא"כ תוך יב"ח אסורין מטעם דבריה לא בטיל כ"ז שלא נתמעכה הבריה ובתר הכי שרי כיון דאין חשש רק משום אותן שהתליע בתלוש וזה לא הוי בריה כיון דלא נאסר מתחלת ברייתו שפיר בטיל דלא כסברת הר"ן ז"ל ובהכי ניחא מה דתמוה דקאמר ש"מ מדר"ה וכו' הני תמרי דכדי וכו' קשה מה לו להזכיר תמרי סתמא הו"ל למימר קישות שהתליע באיבי' אסורה לאחר יב"ח שריא · וברמב"ן נדחק בזה דבאמת דקישות אין דרכן להתליע ודאי מותר כיון דאותן שהתליע במחובר לא נתקיימו אלא אפילו תמרים שדרכן להתליע בתלוש כמו שהוכחתי מ"מ כיון דהחשש היא רק למה שהתליע בתלוש לא הוי בריה ובטל בס' ועדיין הדבר צריך ישוב הדעת כי יש לדחות הראיה זו שתמרים דרכן להתליע בתלוש מבפנים והיכא דלא ניקב חורו חוצה ודאי לא חיישינן שמא פירשה כמבואר בסעיף ד' וא"כ בתוך יב"ח אסורין שמא התולעים גדלו במחובר אבל לאחר יב"ח שריא משום דלא חיישינן שמא פירשו והיא גופא קמ"ל במאי דנקט תמרי להודיעך דלא תלינן בתלוש שמא פירשה ואחר העיון אין להקל כלל דתולעים ראוים לפרוש מיד מתחלת ברייתו משא"כ גבי נבלה שפיר כ' הר"ן שאין האיסור מתחלת ברייתו ולא מקרי ברי' ואין להקשות דהרי ראויה להתנבל ולהיות נבל ממעי אמו ו"א דאי אפשר דמטעם זה מחשב בריה דהלא בענין בריית נשמה דוקא ודו"ק :

הלכות בשר בחלב

סימן פז (בש"ך ס"ק כ"ז) נתבאר בסימן ס"ט גבי מולח בכשא"מ דברי הרב ב"י בזה תמוהים ועי' מה שאכתוב על הש"ך לקמן סימן צ"א ס"ק י"א :

סימן צ (בט"ז ס"ק ד') כרבינו אפרים אמרינן · עי' מה שאכתוב לקמן סימן ק"ח ס"ס :

סימן צא (בש"ע ס"ד) על בשר צונן או בשר רותח · מיהו לחי"א שבהג"ה סעיף ז' אסור אם לא בהפ"מ וכיון דבשר רותח אף בהפ"מ אסור אלא דכאן מיירי דאין בו בקעים ועי' ש"ך ס"ק כ"ו : (בש"ך ס"ק י"א) צ"ל דשאני התם לענין איסור דם · צ"ע בש"ך סימן ס"ז ס"ק כ"ג בשם חב"י והרי שם לענין בב"ח איירי ודימה לכלי שא"מ דשיעורו כדי שיתננה על האור ויתחיל להרתיח וא"כ משמע דאין חילוק בין איסור דם לשאר איסורין וא"כ דבריהם ככאן צ"ע · ודוחק לחלק דשם החלב כבוש בתוך הכלי מטעם איסור כבוש נגעו בה ואף שבכבוש שיעורו מעל"ע מ"מ כאן שהוא חם מחמת מליחה די בכדי שיתן על האש אף שלא נקרא רותח מחמת מליחה כל זמן שלא שהה שיעור מליחה לדעת המחבר מ"מ רותח קצת הוא ממש נחשב כבוש בשיעור זה · וכאן מיירי המחבר שנמלחו ביחד ולא נכבשו בכבוש ועדיין הדבר צריך תלמוד :

סימן צא (בש"ך ס"ק ה') ע"כ לא מיירי אלא במ"ב · עי' סימן ק"א ש"ך ס"ק ט"ז דסותר דבריו שבכאן לדעת הרשב"א · עי' בט"ז ס"ק ו' : (בט"ז ס"ק ב') ולא הוי חתיכה נ"נ · והיינו אם עירה הכל בפעם אחד שאז אין חשש רק מטעם דיבוק אבל אם לא עירה בפעם אחד אז אסור מטעם שמא נשאר פחות מס' ועי' בט"ז סימן ק"ו ס"ק ד' ואף להרמ"א שמיקל שם מ"מ אם לקח כל חתיכה בפעם אחד בכף אז נאסר הכף ואוסר אח"כ וק"ל : (בש"ך ס"ק ל"ד) הוי כעירוי · כלומר דלא אמרינן שנתקרר כיון שנזחל על גבי כירה כן איתא בת"ח · לכאורה כדי שלא יהיה סתירה בש"ך בדברי עצמו מה שפסק בסימן צ"א ש"ך ס"ק ו' מה שמציין שם דמוכח מסימן ק"ה סעיף ג' עוד מדיני תתאה גבר גם נתבאר שם דאפילו נפל חלב רותח על בשר צונן ע"י עירוי שלא נפסק הקילוח סגי בקליפה וכן אפילו נפסק הקילוח בעי קליפה ועי"ש ג"כ דברי הש"ך שם אבל נראה לחלק דדוקא שנשפך על גבי קרקע הבירה הוא דקיל טפי משום דאיכא סברא דגם הקרקע מצנן הטיפה ואינו רותח לנוזל למעלה · ובזה קיל קרקע טפי : (בש"ע ס"ד ברמ"א) אם נתערב איסור לח בהיתר לח · עי' בש"ך סימן ק"ב ס"ק ב' משמע דאפילו ע"י בישול שייך קולא זו : (בש"ך ס"ק ט"ז) והרבה פוסקים פסקו כן ע"ש · וכן נראה עיקר · ועי' מ"ש המנ"י שהרמ"א עצמו חוזר בו בש"ע מרפתם בש"ע ס"ק ה' דבעינן ס' נגד כל החתיכות שהאיסור דבוק שם וכ"כ מהרש"ל ופסיק שם המנ"י דאם האיסור שמן אפילו בהפ"מ אמרינן חתיכה נ"נ ושאין להקל כלל בזה והפר"ח הסכים עם הש"ך אבל מטעמא אחרינא ועי' מ"ש בסימן ק"ה לדחות דבריו · והש"ך סימן כ"ב ס"ק י' בהג"ה מביא הרבה גדולי הפוסקים דאף במליחה אמרינן חנ"נ ועי' מה שכתבתי שם שאפילו לדעת הסוברים דלא אמרינן חנ"נ מ"מ חתיכה שקיבל איסור במליחה ונתבשל אח"כ בקדרה שפיר בעינן ס' נגד כל החתיכה ונ"נ ע"ש שכתבתי מלתא בטעמא : (בש"ע ס"ז ברמ"א) אם מה שנשפך אינו אצל האש · המנ"י כלל נ"ו ס"ק ב"א חוכך בזה להחמיר כיון שגם הקדרה חמה ע"ש : (באותו הסעיף) וקילוח מן הקדרה רותחת שהלך אל קדרה צוננת אם נפסק הקילוח · ועי' בש"ך סימן ק"ה ס"ק ה' דמחמיר בעירוי אפילו נפסק הקילוח וכן פסק המנ"י כלל נ"ח נ"ו ס"ק ט"ו : (בש"ך ס"ק ל"ג) דאם הקדרה רותחת מחמת האש אפילו התבשיל אסור · היינו דעדיין עומדת אצל האש ועי' ט"ז ס"ק כ"ה :

סימן צד (בש"ע סעיף א') משערינן בכל מה שנתחב בקדרה · ולדעת המחבר צ"ל דליכא עובד כוכבים קפילא : (בט"ז ס"ק א') דגם ע"י עירוי מכלי ראשון · ודאי הכי הוא אלא שאז א"צ ס' רק נגד קליפת הכלי לדעת המחבר ורמ"א וש"ך אך לדעת רש"ל עירוי אוסר כדי כולו עי' ט"ז סימן ק"ה ס"ק ד' שהאריך שם להחמיר בעירוי כדי כולו : (בש"ך ס"ק ו') כדלקמן סימן צ"ח · ונראה דהתם בנודע בינתים איירי : (בש"ך ס"ק י') ומשום הוא דטעות הוא · (ואז אמרינן דאין בלוע עושה נבלה) · יש מקום לקיים סברת הב"ח ועי' ס"ק ו' ולקמן סימן צ"ח ס"ק כ"א : (בש"ך ס"ק כ"ב) לא משכחת האי דינא בשאר איסורים · נראה לי הטעם אף דלא שייך נ"ט בר נ"ט כמו שמאריך הש"ך מ"מ כיון דלא אמרינן חנ"נ א"כ מה שנפלט לתוך המים וחוזר בולע אינו אוסר רק לפי החשבון כגון אם המים כ' פעמים כמו הקדרה א"כ מה שנפלט מן הקדרה ונתערב במים היא א' מכ' וכשחוזרת הקדרה ובולעת אינה בולעת רק א' מכ' באיסור והשאר בולעת מים ובכה"ג א"צ ובפעם שני רק ששים [נגד] א' ועשרים שבקדרה ומסתמא יש בהאי גוונא ששים ועי' מה שאכתוב לקמן סימן קכ"ג בש"ך ס"ק ב' : (בש"ך ס"ק ב"ג) צריך להפריד הבצלים מהתבשיל ע"י סינון וצריך שימתין עד שיצטנן דאל"כ יש לחוש שישאר עם פחות מששים ויחזור ויאסור הכל ועי' סימן ק"ז : (בס"ק כ"ח) אלא הדחה דמה שבקליפת הסכין דבר מועט · עיין מה שכתבתי סימן י' סעיף קטן י"ד וצ"ע :

סימן צה (בש"ך ס"ק י') אפילו הוא שומן דבוק באחד מהם היה אסור הכל · עי' ט"ז ס"ק י"ב : (ס"ק כ"ה) אין הטעם משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהא מלח דבר חריף הוא · עי' בש"ך סימן ס"ט ס"ק פ"ג מה שכתב בשם הגהת ש"ד · משמע קצת דמלח לא הוי דבר חריף · וכן משמע שם בש"ך ס"ק ס"ח ובט"ז שם ס"ק נ' :

סימן צו (בט"ז ס"ק ה') ואף אם יש ס' צריך להסיר הבצלים · עי' סוף סימן צ"ד בש"ך ס"ק כ"ב מה שכתבתי שם : (בש"ע סעיף ב' ברמ"א) ומ"מ מותר לאכול מרקחת חריפים של עובד כוכבים כגון זנגביל ואם אסור משום בישולי עובד כוכבים עי' באו"ח סימן ר"ג במג"א ס"ק ד' דלא שייך בישולי עובדי כוכבים דאפילו זנגביל ופלפלין יבשים שבישלו עובד כוכבים מותר וכן מוכח מגמרא דמסכת ברכות וכ"כ רש"י ביומא דדוקא הזנגביל שמביאין מהודים נעשה ע"י כבישה ושרי :

הלכות תערובות

סימן צח (בט"ז ס"ק ח') דלפי דברי המרדכי יש להחמיר בכלי חרס אפילו חדש לשער נגד כולו · והנה דבריו תמוהין וצ"ע כיון דמפסיק כשאר איסורים אין להחמיר בכלי חרס :

סימן ק (בט"ז ס"ק א') · עי' במס' ב"ם בסוגיא דתקפו כהן דף ו' ע"ב בתוס' ד"ה קפץ א' מן המנויים ודו"ק · שוב מצאתי בפר"ח שהביא גם כן דברי התוס' הנ"ל ותמה עליהם :

סימן קא (בש"ך ס"ק ב') וספק אם הוא אסור לא בטיל · ואם הוא ספק איסור דרבנן ע"ש בש"ך ס"ק ב' ובסימן ק"י סעיף א' ונפקא מינה דאלו לטעם המחבר אפילו היה הספק אחד מדרבנן כיון שהוא בגופו אינו בטל בתערובתו ולטעם הרב בטל בתערובת וק"ל :

סימן קב (בש"ך ס"ק ח') כיון דלחזותא עביד לא בטיל · ודבר העשוי לחזותא לחוד ולא לטעמא עי' פר"ח שהאריך :

חולקים בכרס וכו' ועיין בס' מנחת יעקב שהקשה לדעת המחבר דאף בכרס אינו מוחזק בדם א"כ כשהוא נמלח בכרס הוי קליפה אף באין עליה ק"ד ומתרץ דודאי דם יש בו פי' מיעוט דם ובזה וקושיא זו קשה נמי לרמ"א אקיבה שמתיר בלא מליחה ותפ"ס בעינן קורט דם וק"ל :

סימן עו (בש"ך ס"ק כ') לשון הרא"ש ל"מ אם נמלח יפה ע"ש ודבריו תמוהים דהא הרא"ש אפי' מה שנאמר בתוכו קאמר דלא הוי כסוי עכ"ל הש"ך ולכאורה נראה לאמו"ר דטועה הדריסה לפרש לדידן דאסרינן בדם שפי' ממקום למקום אף בלא יצא לחוץ כלל ואפ"ה מותר לאכלו צלי אף שלא נמלח כהני צלייתו והוכחה לומר כל מה שבא אליו כח האש לזוז ממקומו וכו' אך הש"ך לטעמיה אזיל דפסיק לקמן ס"ק י"ב דצלי נמי אסור בלא נמלח כהני צלייתו ואינו מותר רק לדעת הרא"ש דמתיר בדם אברים שפי' ממקום למקום ולא יצא לחוץ ופריך שפיר והנה בעל פ"ח מביא שם של הש"ך ומתיר לצלי כנ"ע ומיושב הדריסה היטב וק"ל :

הלכות בשר בחלב

סימן פח (בש"ך ס"ק ב') אסיר ואף דה' רשב"א ע"ש וכו' והנה הפ"ח משיג והקשה דבנדרים נמי אסיר כמשהו דהוי דבר שיש לו מתירין ולמה אוכל עמו על השלחן וכ' אאמו"ר ז"ל דלק"מ דהתם אינו אוסר רק במינו ואין לחוש כ"כ משא"כ גבי חמץ וק"ל :

סימן פט (בהג"ה סעיף א') וי"א דאין צריך להמתין וכו'. זו היא דעת התוס' והקשה הפ"ח דהמעיין בתוס' יראה דלא פסק כן ואמו"ר הקשה דאדרבה מוכח להדיא מדברי התוס' דה"נ קינוח והדחה בדף ק"ה ע"ב ד"ה עוף וגבינה כו' ע"ש דכ' דהיכא פריך מגבינה אחר בשר פי' סירכה ולא אמרי' דבעי נמי קינוח לא הוי מתרץ התוס' כלל דילמא לעולם איירי בבשר תחילה והא דסגי בקינוח והדחה היינו לאחר גבינה אע"כ דלאחר גבינה בעינן א"נ קינוח והדחה וק"ל :

סימן פט (בש"ך ס"ק ז') צריך וכו' וכבר נתבאר בס"ק ד' ע"ש והט"ז משיג בס"ק כ' דלא כהש"ך והשיג עליו וכ' שצריך נמי קינוח ויש להביא ראיה אל הט"ז מדכתב הרמ"א ואם מצא אח"כ בשר בין השניים צריך לנקרן ולהסירן ולדעת הש"ך א"נ לאשמועינן זה דהא כ"ש הוא ממ"ש בהג"ה דאם מצא אפי' לאחר שש שעות צריך להסירו אבל להט"ז אתי לאשמועינן אף דכבר היה לו לקנות והדחת הפה ה"א דאין לחוש עוד ואפי' אם נמצא הוא משהו בשעתא ועוד שהש"ך בעצמו כ' וכבר נתבאר דצריך הדחה וקינוח וה"ל למיסמך בכולה דינא אדלעיל ולהט"ז באמת אין צריך עוד קינוח והדחה וק"ל : (בש"ך ס"ק כ"א) שהם וכו' ע"ש ויש לומר דנסקותא כשמשמש לשני כתות לזה בשר ולזה חלב ואינו נוגע כאוכל עצמו ה"א שיש לחוש כיון שהוא טריד דבא לאכול מש"ה קמ"ל דלא חיישינן כמו בנגעי' הראשונים וק"ל :

סימן צ (במחבר) ואין אנו משערין בו אלא כמות שהוא וכו' וזהו חידוש גדול לחלק בינו לשאר איסורים דמשערין כמות שנפל והרב המגיד רוצה לתרץ שהרמב"ם פי' למה שאמר בגמ' בדידי' משערינן או כמה דנפיק פי' אף במה דנפיק והב"י מקשה ע"ז היאך נפרש עפ"ז מה שאמרו בגמ' פשיטא דאי בדנפיק מיניה מנא ידעינן וכו' ונראה לתרץ דהרמב"ם פי' בגמ' כרש"י רק כיון דחזינן דיש סברא להוציא כשיש ס' במאי דנפיק מיניה רק מטעם דלא ידעינן בעי ס' נגד כולה עכ"פ די כשיש ס' כמות שהוא בעת שנתבשל וק"ל : (בש"ך ס"ק י"ט) דינו כמו בישול וכו' ע"ש קושיתו ותירוצו ואאמו"ר כתב דאינו מוכן דהא אמרי' לעיל בין לקולא בין לחומרא יש לו דין בישול ועיין בש"ך ס"ק כ' וצ"ע : (בט"ז ס"ק י"ג) ולא אמרי' כו' הטעם שם כאו"ה כו' ע"ש ובעל נקודות הכסף משיג עליו דמצינו כמה טעמים דנגזרו ואין לדמות כדאיתא בתוס' דף ק"ד ע"א · ואמו"ר הק' ע"ז דא"כ אפי' אם נמלח בשר עוף בחלב גמור נמי יהא מותר מטעם זה והוא להדיא בגמ' דאסור בההוא בר גוזלא דנפל לכדא דכמכא ע"ש עד אמר רבא מאן חכים ולדבריו אין איסור כלל אף כשהכותח נמלח וא"ל דסבר בשר עוף בחלב דאורייתא עכ"פ לישנא דמאן חכים לא שייך ועוד דהתם בגמ' קאמר עלה והי"מ וצ"ע וק"ל : (סעיף ה' בהג"ה) אפי' במקום שאין הבשר אוסר וכו' ופי' אפי' בהפסד מרובה אסור דבלא ה"מ אפי' בבשר אסור רותח כדלעיל ואמו"ר כ' דהר"ן ע"כ לית ליה הך דינא דמקשה אסברת עצמו דפוסק דלא הוי רותח עד שיעור מליחה א"כ דגים שנמלחו עם עופות אמאי נאסרים הדגים דבתוך שיעור מליחה לא הוי רותח ואח"כ אינו מפליט דם וי"ל בדוחק כיון דרשו קמייהו בלעי ע"י רתיחה קלה ואי אית ליה סברת הרמ"א לא הוי קשה מידי דבציר חשיב רותח אף תוך שיעור מליחה וק"ל :

סימן צא (בש"ך ס"ק י"ח) דהיינו שמחבר סובר כהר"ן וכו' ונראה לאמו"ר ז"ל דלא הביא כאן דעת הר"ן רק משום גמר דבריו אפי' לאחר שהדיחו כ"ז שלא שראו במים וזה דוקא כשהוא בכדי שיעור מליחה וק"ל : (בש"ך ס"ק י"ז) קולף הבשר וכו' וכן אפי' בנפסק הקילוח וכו' והוא נגד דעת הרמ"א בסי' צ"ב ס"ו והוא בעצמו שם ס"ק ל"ה לא כ"כ וצ"ע והמנחת יעקב מתרץ דיש לחלק בין אוכל לכלי ולס"ד מיושב לקמן הרמ"א בסי' צ"ג ואם הכסוי חם וקדירה צוננת הכל שרי והמאכל צריך קליפה ומפסיק בפ"ח ספותי דבריו ולפי כל"ל לק"מ ודו"ק :

סימן צב (בש"ך ס"ק ח') וכן אם נפל ע"ב עד א"ל כ"נ ולולי דבריו נראה לאמו"ר שכוונת המגיד דהרמב"ם איירי שיש כאן כמה חתיכות ויש בכולן ס' בלא לרוטב נגד הטיפה ויש עוד חתיכות קטנות שאינם ס' ולכן לא אמרי' נ"נ שאין כאן ודאי איסור שיכול להיות שנפל הטיפה על החתיכה הגדולה והדברים נכונים הם אך שיש לדקדק הלשון אם יש בקדירה כולם ס' וק"ל : (בש"ך ס"ק י"א) ד"ה ואז אפי' החתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת וכו' עד נראה ליישב וכו' ע"ש וקצת יש לגמגם בזה דבזה גם הרמ"א מודה אף שפסק בשאר איסורים נ"נ כיון שאין האיסור מגד עצמו וכדלקמן בסי' ק"ח ס"ב וצ"ע : (בש"ך ס"ק י"ב) וי"א דאמרי' בכל האיסורין וכו' וגם הכא כתב בשם מהרא"י דלכ"ע אינו אלא מדרבנן ויש להקשות דדעת התוס' אינו כן שכתב בדף ק' ד"ה שקדם ושילקו וכו' ולפי' רבינו אפרים ניחא מה שצוה הכי להגעיל כלי מדין דהשתא יורה גדולה בח"ח להגעיל וכו' ע"ש עד והלא מים הראשונים נעשים נבילה עכ"ל ולדברי הש"ך לא מקשה התוס' ממה שצוה הכי דהא מן התורה אינו נ"נ ואין להקשות לרבינו אפרים נמי מה נעשה ביורה שבישל בה בב"ח דמודה דנ"נ וי"ל כיון דהבשר נאסר הוי כשאר איסורים ואין נעשה נבילה ואין המים נעשים נבילה ממנו וצ"ע :

סימן צג (בש"ך ס"ק א') אסור אבל אי ידעינן כמה בלע א"צ לשער רק נגד הבלוע ודבריו תמוהים דבזה אינו מתורץ קושייתו על הרמ"א דקאמר וצריך לשער נגד כל הקדירה משמע דאיירי בקדירה ישנה ופשוט דלא קאמר הש"ך אלא קושטא דדינא וכ"מ מלשונו וק"ל : (בש"ך ס"ק ד') והוא חומרא בלא טעם עד אין בה ס' פעמים ס"א עכ"ל וקשה לאמו"ר הא לעיל סי' צ"ב סעיף ז' בהג"ה כתב טיפה הנופלת ע"ג כיסוי דינו כנפלה ע"ג הקדירה נגד הרוטב ולא בעי ס' פעמים ס"א וי"ל דמהרש"ל חולק ע"ז וכן הוא בהדיא בב"ח וט"ז חולק על הש"ך דאפי' לשיטתו לא בעי רק ס' נגד מקום הקשר ודבריו נכונים הם ואפשר דלכך אנו נוהגים כאן בפלוג להקל כחומרא זו דמסתמא איכא ס' נגד מקום הקשר ונראה דבכיסוי יש להחמיר דלא נימא בסתם כיסוי שאינו ב"י משום דדרכו להשתמש מקדירה לקדירה וכ"ז דלא ידעינן בבירור שהוא אינו ב"י בעי ס' נגד כל הכיסוי וק"ל :

סימן צד (בש"ך ס"ק כ"ג) הבלועים מבשר וכו' נ"ל דלא אתי לאפוקי כו' ואאמו"ר כ' דלפי מה שהביא עוד בשם תשובת מהר"ם מלובלין דמתיר אף הבלועים עצמם י"ל דלזה נמי כוון המחבר הכי הבלועים מבשר ומש"ה אסורין דאפשר לסוחטו אסור ואפשר שזה כוונת הש"ך שהביא כאן הך דינא לתרץ קושיא זו וק"ל : (סעיף ו' בהג"ה) בקדירה של חלב שבשלו בו מים תוך מעל"ע וכו' והנה הגאון אב"ד דק"ק מו"ש רצו להורות שאף המים הראשונים מצטרפים לבטלו וראייתם מתוס' דף ק' ע"א ד"ה בשקדם וכו' עד ולפי' רבינו אפרים ע"ש בתוס' אבל אמו"ר לא רצה לסמוך ע"ז שאפשר שבזמניהם היו בקיאים לשער כמה יוצא בפעם הראשון ואיך שהיה הרתיחה אבל אנן בזה"ז אין אנו בקיאים ואין סומכים עליו וכן משמע בסי' ק"ג ס"ב דכמ"א ס"ל בהדיא הכי ע"ש בט"ז נמי משמע הכי : (בש"ך ס"ק כ"ט) או אם אינו יודע אע"ג דלקמן גבי צונן ע"ש וכו' ונראה לפמ"ש הט"ז בס"ק י"ג אינו אוסר וכו' ודבריו תמוהים וכו' ויש ס' בשיעור קליפה עכ"ל נראה לפרש לפי שהוא דבר מועט וכאן שאיירי ברותח דמפשט בכולו בודאי הוא ס' רק שבקליפה בעי מטעם חומרא משא"כ לקמן גבי צונן שאינו מתפשט רק כדי נטילה כמ"ש הש"ך בס"ק כ"ז לכן בעי נטילה וק"ל ועכ"פ צריך לפרש כן כאן דברי הט"ז דאל"כ לא הוי צריך קליפה כיון שהוא בעצמו ס' א"ו דהקליפה לא הוי ס' רק כל החתיכה הוא ס' וק"ל : (בש"ך ס"ק נ"א) ואף הסכין צריך הגעלה הא דכ' כן הסכין כו' ע"ש ויש להקשות מה הועיל בזה דאכתי קשה למה כ"כ באין ס' בבשר נגד הסכין אפי' אי איכא ס' נמי צריך הגעלה וצ"ע : (בש"ך ס"ק נ"ג) וכן גבינה חמה כו' ע"ש קושייתו ותירוצו ויש לפקפק איך מתורץ קושיא זו אריכא בלא הביא כמ"ח כלום ולא שייך תי' זה וצ"ע :

סימן צה (במחבר סעיף א') דגים שנתבשלו או נצלו ע"ש וכ' אמו"ר דע"כ לא קאי סיפא אלא בנתבשלו דבצלי לא מהני כ' וצריך נטילה ועי"ל בסי' צ"ו בט"ז ס"ק א' : (בש"ך ס"ק ג') והמנהג כו' אבל לבשל כדי וכו' ומקשים העולם דהו"ל לאשמועינן רבותא טפי דאפי' להעלות אסור לכתחילה פ"ש לאכלו בכותח כדאי' בגמ' דגים שעלו משמע בדעביד וכט"ז בסי' ק"ד באמת דאסור לכתחילה. וכ' אמו"ר דלהמחבר דאיירי בבישול וע"כ איירי הגמ' בשניהם חמים ולכך קאמר הגמ' לשון דעביד אבל באמת כשהקערה צוננת יכול להיות דמותר אפי' לכתחילה והט"ז כתב דבריו להרמ"א שמפרש הגמ' כשהתחתון צונן ואפ"ה נקיט לישנא דדעביד דלכתחילה אסור לאכלו בכותח והש"ך מפ' דבריו להמחבר כנ"ל אלו ואלו דברי אלהים חיים וק"ל : (בש"ך ס"ק כ"ח) יראה לי והכי מוכח נמי ממ"ש התוס' וכו' ודבריו תמוהים דאפי' אם המלח אינו לפגם איכא דברים טובא שפוגמין ולמה לא תיקנו בהם אלא ודאי דהתוס' לא איירי מזה וק"ל :

סימן צו (בש"ך ס"ק ה') או שיטעמנו ומיהו הוכחתי דלכתחילה אסור וכו' ואין להקשות מסי' נ"ב וסי' נ"ת שמותר לכתחילה ע"י טעימת עובד כוכבים משום דהתם הוי כדעביד דאיירי מדבר איסור והפ"ח כתב עליו שזה אינו נכון דאיבא דגמ' הוי לגון שהתכו בסכין מותר לאכלו בכותח ולישנא דמותר משמע בכ"מ לכתחילה עכ"ל ונראה לאאמו"ר דהפ"ח לשיטתו מקשה שפיר דגבי דגים ס' כשעלו בקערה אף

ששמו בו טעם בשר מותר לאכלם בכותח וא"כ לק"מ קושי' התוס' דקי"ל ע"כ ד"ס אמר אביי ולפ"ג עלמן אמר אביי אליבא וכו' ע"ש אבל לרבא אסי' לא סובר כהלכתא דאביי לקמן לק"מ דאינו אוסר לקמן אלא כיש בו טעם בשר אבל אין בו טעם בשר שרי אבל לדעת מהרש"ל שאפי' דגים לא שרי אלא בדיעבד וא"כ ע"כ בנגון אפי' ע"י שעומד אסור לכתחלה אמנם בדעבד אם טעם ואין בו טעם בשר הוא דמותר לאכול בכותח דאל"כ מאי איכא בין דגים לנגון וגודאי מן הסתם אסור לאכול הנגון בכותח וזה דקאמר רבא לעיל כלי אסבר למטעמי' אליבא דר"נ קאמר נמי כמו שמתרצים התוס' אליבא דאביי ודברים הנ"ל נכונים הם ובפי' איפא כל הדברים במהרש"ל והש"ח ע"כ לא דחה דברי מהרש"ל ודברי הש"ך נכונים הם הם כיון דהא דמתיר הש"ך בנגון הוא רק בדיעבד ובטעמי' ואין בו טעם בשר כסברת מהרש"ל כדאמרינן וק"ל : (בש"ך ס"ק י') וכן נוהגין לכתחלה סי' כין בסכין של בשר כין של אינו יהודי וכו'. ודבריו תמוהים דבסכין של אינו יהודי לא שייך לכתחלה שכיון שמתך בו אף אם לא נתבשל בקדירה הוי דעביד ואינו נאסר אלא כדי נטילה וכאמת בת"ח ליתא לכן ליתא ועי"ש בש"ך ס"ק י"ב ואם יש ספק וכו' והאמו"ר כתב דיוכל לסיים דלא קאי הרמ"א אלא על היותר מכדי נטילה שאינו מה"ת וספיקא להקל וק"ל ודפח"ח :

סימן קד (בש"ך ס"ק כ') די"א דאין חתיכה נ"נ באיסור לח שנבלע בהיתר לח ובדלע"ש סימן צ"ב סעיף ד' בהג"ה · עי' ט"ז שם ס"ק ט"ז מ"ש בשם הרש"ל דהיינו דוקא שלא כדרך בישול : (בש"ך ס"ק א') אבל ודאי אי הוי איסור שמן אף מה שחוץ לציר אסור · והמנ"י בכלל כ"ב ס"ק ט"ז כתב דבציר דוקא הוא אסור בשמן אף מה שלמעלה מהציר אבל בכבוש בצונן אפילו מעל"ע מ"מ לא נאסר מה שלמעלה מן הציר אף בשמן לגמרי ופתיחת לשון רמ"א ואו"ה נוטים לדבריו ופ"ח כתב כדעת הש"ך וראיתי שם במנ"י ס"ק ט"ו דין חדש בשם או"ה דאם שרה בב"ח בצונן אף פחות מעל"ע דלא הוי כבוש מ"מ אם בשלו בלי הדחה היטב צריכין ס' נגד כל החלב ששרה בה דאף פחות מעל"ע בולע אלא שהבליעה יוצאת ע"י הדחה ואם לא הדיחו נשאר בליעתו בתוכו ולא ידעינן כמה בלע לכן בעינן ס' נגד כולו אך אם יש ס' אף אותה חתיכה מותרת דהרי לא נאסר מעולם ומיהו היינו דוקא בדבר צלול אבל בלא"ה קיי"ל כל מידי דבעי הדחה מותר דיעבד אף אם לא הדיחו עש"ה במנ"י שהדבר פשוט בעיניו באלו אין חולק בדבר ולדידי קשיא מההיא דסימן צ"א ס"ד דבשר רותח שנפלה לתוך חלב צונן קולף הבשר ולדעת המנ"י הנ"ל הי"ה צריך גם הדחה אחר קליפה דהרי בלע בכולו ומה מועיל קליפה לחוד ודבר זה לא היה לש"ע לסתום ועוד דסתים אם לא קלפוהו ובשלו כך מותר דיעבד סתימת הלשון משמע בלי שום תיקון לא קליפה ולא הדחה ואעפ"כ מותר בדיעבד וצ"ע :

סימן קה (בש"ך ס"ק ב') וגם המחבר נשא פי' בריש סימן ק"ד לשיבך אם נפל לשכר או להוסיף והסירו שלם אם לא נהה בתוכו מעל"ע מותר אבל צ"ע דאין ראיה מסברא דמתא דמספקא לן אי נ"ט לפגם או לשבח א"כ הוי ספק אחד וגם בזה הפוסקים מחולקים אי כבוש מעל"ע או שלשה ימים ולכך אזלינן לקולא דאינו אוסר עד אחר מעל"ע וא"כ אין ראיה מסימן ק"ד מסברא דמתא וצ"ע : (בט"ז ס"ק ד') אפילו היס"ב וגם אינו מפליט ומבליע כא' · עיין ברש"ל פרק כל הבשר סימן ס"ד והעולה מזה שכלי שני אינו עושה רק פעולה אחת או להפליט או להבליע אבל לא שנים יחד שיבליע הפליטה ואם כן אם נותן כף חולבת בכ"י לקערה עם בשר והוסב הכף אסורה וגם הרוטב · וקערה והבשר מותרין ע"ש : (בש"ע סעיף ג') אבל אם העליון חם והתחתון צונן אינו אוסר אלא כדי קליפה · ואם העליון חם והתחתון כלי שני עי' מג"א כלל נ"ט ס"ק כ"א שהאריך בזה להתיר פירוש לעיל סימן צ"ב סעיף ז' בהג"ה משמע שלא כדבריו · וע"ש מ"ש : (בש"ך ס"ק ה') וכן יש להחמיר אף דמדברי שאר פוסקים לא נראה כן · ועי' ט"ז סימן צ"ד ס"ק א' : (בש"ך ס"ק ח') אבל משמע דלישנא בש"ס ופוסקים דנ"ל משמע כמהרש"ל · ועיין ט"ז סימן צ"ד ס"ק י"ד (בט"ז ס"ק ה') נראה לי אם האיסור חם והיתר קר ומונחים זע"ז דאוסר בכולו · מה שהביא הט"ז ראיה מהרמ"א שפסק כן אף במליחה נראה שאין משם ראיה דרמ"א לטעמי' אזיל דסובר דמליחה אין חילוק בין עליון לתחתון וק"ל : (בט"ז בא"ד) תראה במקום שאין הפ"ם יש להחמיר · ועי' סימן צ"ב בט"ז ס"ק ו' : (בש"ע סעיף ג' בהג"ה) ובדיעבד אין לחוש · ועי' בכנה"ג שאסור לאלו חשותין השומן לעשנו בנר של חלב דאפילו בדיעבד אם עשנו אסור הפוסק לשתותו ע"ש בהגהותיו לטור אות ט"ז : (בט"ז ס"ק י"ג) וכ"כ סד בדף צ"ט ע"ב דחלב ודם אינם מפעפעים · אם חלב חשוב מפעפע עס"ז סימן ט"ז ס"ק י' וגש"ך סימן צ"ב ס"ק נ' תמצא שם בשם הרשב"א דחלב אינו מפעפע וראיתו ממס' חולין חלב אטמאי מותר חלב נבלה היא : (בש"ך ס"ק ח"י) אבל בשר שלא נמלח עדיין ויש בו דם של עצמו משום הוא בש"ס ופוסקים שאסור הוא · עט"ז ס"ק ט"ז כגון כבד או בשר שנמלח בכלי שא"מ שיתבאר בסימן ק"ח ס"א דזה אינו כמפעפע : (בש"ך ס"ק כ"ח) ומ"מ נראה דאף הטור והמחבר לא אסרו אלא בשניהם מלוחים · עט"ז ס"ס כ"ז וז"ל מ"מ במליחה ודאי לא מחמרינן כולי האי (במליחה) אלא אמרינן כל מקום שאיסור אינו יכול לילך ולפעפע אפילו חתיכה שמנה שרי : (בש"ע סעיף ט' בהג"ה) דאם איכא ס' בין הכל ביחד נגד כל החתיכה שהחלב דבוקה בה או הכל שרי · משמע מהג"ה שחנ"נ במליחה והש"ך בסימן צ"ב ס"ק ט"ז פסק דבהפ"ם לא אמרינן חנ"נ במליחה אפילו באיסור שמן ע"ש והמנ"י חולק על הש"ך באיסור שמן ולשון רמ"א כאן נראה דדעתו להחמיר ופוק חזי מ"ש בת"ח · ופר"ח סימן צ"ב ס"ק ח' מסכים עם הש"ך מטעם דחנ"נ הוא משום לתא דבב"ח ודרך בישול אסרה תורה ולכן דעתו דבשום איסור דרבנן אין אומרים חנ"נ אפילו בב"ח עצמו ע"ש אבל אנן לא קיי"ל כוותי' דהרי בכבד דבוקה בעוף בעינן ס' נגד כל העוף מטעם חנ"נ אף דדם כבד הוא דרבנן ועי' סי' ע"ג ומסתמא אף בהפ"ם הדין כן מדסתם שם ועוד סתם ס' נגד העוף שלם הוי הפ"ם דדוחק לאוקמי בפים גרירא ועט"ז סי' צ' ס"ק ט"ז וסימן צ"ב ס"ק י"א : (בש"ך ס"ק ל') דבבח"ג הרשב"א והמחיר מודים · עבש"ך סימן ק"א ס"ק ט"ז וצ"ע : (ס"ק ל"ה) ומיירי דידוע שלא נגע ברובם · ואם נגע בחתיכה במקום אחד מהחתיכה ולא בכולו ואינו יודע באיזה מקום עש"ח ועכ"פ דבר פשוט דלאו דוקא מה שנגעה החתיכה אלא אפילו מה שנגע בציר הזב מהאסורה צריך קליפה וע"י סי' ע' בש"ך ס"ק י"ז : (בש"ע סעיף י"ד) מלח חבלוע · ואם נתייבשה המלח ע"ש סימן ס"ט ס"ק מ"א (ש"ך ס"ק מ"ב) דהוי כטהור מלית וטמא מפל · צ"ע :

סימן קו (בש"ך ס"ק א') שאינן רגילין להיות רוב אף לר"ש אסור · פי' דודאי ליכא כ' פעמים ס' ביצים :

סימן קח (בש"ך ס"ק י') וכתב באו"ה מיהו לכתחלה טוב להחמיר עכ"ל · בת"ח שם כתב דין זה אחר שכתב דין דבר חריף אמנם עיינתי באו"ה מבואר להתיר לכתחלה אפילו (באינה) דבר חריף וכן בשר עם פת דינא הכי : (בט"ז ס"ק ז') · נ"ל דהפת הראשון נאסר כולו והשאר אסורים רק כדי קליפה דכלי שבלע איסור אוסר היתר הנוגע בו בלא רוטב ועפ"י ק"ה בש"ך ס"ק כ"ג מכאן נראה דאף בשמן גמור שנבלע בכלי אינו אוסר יותר מכדי קליפה ועי"ש בש"ך שכ' צ"ע לדינא בזה · שוב עיינתי באו"ה שם וראיתי שהט"ז לא העתיק יפה וכן איתא שם מעשה שאסר הרר"ש ז"ל בדיעבד עוגות שאפו אותם עם פשטיד"א ולפי הנשמע שאסרם בשביל שהוציאו הא"י מן התנור על כלי א' כי שאל השואל על כך ואע"ג דקיי"ל דאין איסור הבליעה יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב לאסרן אפילו כדי קליפה הכא שאין לה לפלוט מנופה פולט שפיר כדאיתא לעיל ועוד יש לחלק דהכי הוי חמי אוד וכו' וגם יש לחלק לשמנונית בעין מיהו בזה לא היה ראוים לאסור רק הפת הראשון וזה אינו נראה אשר כולם מטעמים הראשונים ולא כתב רק דאי משום טעם האחרון משום שמנונית לא היה ראוים לאסור רק הראשון אבל באמת כולם אסורים משום דכלי שאין לה מה לפלוט מנופה פולט שפיר בלא רוטב איסור הבלוע בו ולפי הנראה דאסר כולם ולא מהני קליפה משום דפשטיד"א הוא שמן ומתמיה על הט"ז שלא יצא ידי חובת העיון היטב באו"ה והעתיק דברי האו"ה אחריתם ולא ראשיתם וק"ל :

סימן קי (בש"ך ס"ק י"ו) שאחד בחנויות אלו מוכרות בשר נבלה · עט"ז ס"ק ה' : (בש"ך ס"ק מ"ב) פי' ממילא למאן דאוסר · וכ"ש למאן דמתיר ודו"ק ·

סימן קיא (בש"ך ס"ק ט"ז) ולט"ז היכא דליכא למימר שאני אומר כגון שהוא איסור דאורייתא · משמע שאם אין בשום א' מהם ס' ובצירופיהם יש ס' מצטרפי אפילו באיסור דאורייתא ולעיל בסימן צ"ב ס"ק ח' כתב כן הש"ך לדעת הרמב"ם אבל לדעת הרשב"א מסיק הש"ך שם דוקא במב"מ אבל במבשא"מ מחמיר הרשב"א ובסימן ק"ה ס"ק ל' מסיק הש"ך כן לדינא לאסור באינו מינו ודבריו כאן צ"ע ואפשר לחלק דהש"ך כתב שם לרשב"א מין באינו מינו אין הטעם משום שהיא דאורייתא אלא משום דאיכא למיקם אטעמא ואין כאן ס' אבל כאן הו"ל איסור דאורייתא וליכא למיקם אטעמא כגון במינו בתרומה ודו"ק היטב : (בט"ז ס"ק ט') אמאי לא נימא דכולו מצטרפות לבטל · ונראה דלא ידענא מאי קשיא ליה דשם אפשר דנאסרו כולם ועוד דהרי בט"ז בעצמו כתב ריש סימן צ"ח דחלב ובשר הוי מין באמ"ם וא"כ הוא איסור דאורייתא לא תלינן לחקל ואף שכתב הש"ך ריש סימן צ"ח דבשר שמן עם חלב הוי מין במינו היינו דש"ך אזיל לשיטתו שכתב סימן צ"ח ס"ק ו' דהכל תלוי בטעם אבל לש"ע שם דפסק דאזלינן בתר שמא עי' הגהת רמ"א שם א"כ תמיד הוי בשר בחלב שני מינים ועוד אף דהש"ך כתב דבשר שמן הוי מב"מ עם חלב לא כתב רק לתרץ דברי ראב"ן ואפשר דשאר פוסקים לא מחלקים בזה והש"ך שם בס"ק ל' תירץ בהדיא כן :

ספר מחצית השקל

על הלכות מליחה

פירוש רחב ונחמד להשכיל כל דברי הש"ך החתומים. גם יפיץ אור על פני דברי המחבר והרמ"א והט"ז. ומגלה תעלומות כוונותיהם אשר
היו סתומים וחתומים עד כה :

חברו הגאון רבינו **שמואל קעלין הלוי** זלה"ה אב"ד דק"ק באסקוויץ בן לאותו צדיק הגאון המובהק כמו"ה **נטע הלוי** בעהמ"ס מחצית השקל על שו"ע או"ח :

הלכות מליחה

סימן ס"ט ס"ק א' צריך ט' הבשר ולא דמו כו' כנ"ל. תרי טעמי כו' ר"ל שהמליחה ראשונה לא מעלה ולא מוריד מהני כו'. וכן נמי נ"ל כו' ר"ל גבי דם בעין שנפל ע"ג בשר שנולה אבל האם שאסור דלא אמרינן גבי כו'. ולטעם שכ' הגמיי' בשם סמ"ק לא מהני הדחה ומליחה שניה : **ס"ק ב'** ואם כו' לא בקטן כו' לא חתך נתך לשנים. ועד שהרה בכלי הוא לאו דוקא כו' כנ"ל. העתיק כו' אלא כשעורה אוהו קלת כו'. ר"ל ולא העתיק תיבת בכלי. ועפ"ז ס"ק ב' : **ס"ק ג'** תתך כו' כמ"ש המרדכי כו' ועיין פ"ת סק"ד שכתב המרדכי לא כוון יפה. שכל עיקר ראייתו היה ממ"ש בס"ק דחולין (דף ח' ע"ב. השוחט בסכין של עובד כוכבים. רב אמר קולף ורבב"ח אמר מדיח כו'. דכ"ע ביה"ש נוגן מאן דאמר מדיח שפיר. מ"ד קולף אגב דוחקא דסכינא בלע) וכי היכי דבליע הדר מפלים זו היא ראייתו. והמה אני עליו שהרי איהו גופי' והתוס' והרא"ש כ' בפ"ק דחולין עלה דהא דאייתי דדוקא דלביה"ש דרותח קלא מהני דוחקא דסכינא. אבל בעלמא דוחקא דסכינא לחוד אינה מבליע כלום. ומינה שאין מפלים כלום. וראייתו היא הפוכה כו'. ומיהו אפשר לייסב. עיקר הדין לאו מטעמי' אלא ה"ט משום דדמא מישרק שריק ונופל במקום החיתוך. ולפ"ז אפי' לא חתך בסכין אלא ביד צריך לחזור ולהדיח כו' עכ"ל. א"נ לחזור כו' דאמרינן שם בדף הנ"ל הר"י א"כ העבה צריך ג' סכינין. א' שוחט בה וא' שמחתך בה בשר וא' שמחתך בה חלבים. ופריך וליתקן לי' חדא ולחתוך בה בשר והדר לחתוך בה חלבים כו'. תוספות ד"ה וליתקן כו' ועל הסכין ששחט בה לא פריך שישחוט והדר יחתוך. דסכין ששוחטין בה רגילין לשמרה שלא תתקלקל כו' עכ"ל. והר"ן דחה פירוש זה דמ"מ קשה ישחוט והדר יחתוך דהא בלא"ה כל אימת שבא לשחוט צריך לבדוק הסכין אם הוא פגום. והפירכא פגום יפחיזנה לבלתי היות בה פגימה. ע"כ פי' הר"ן דטעמא הוא משום דם בעין שעל הסכין וא"ל הא נוק בנונן ובהדחה סגי. א"ל דילמא משתלי להדיח. וא"ל הא דרכו להדיחו. א"ל דמיירי דחללוהו בי טבחא שאין צריך טוב להדיחו יותר וא"כ ל"ל שישחוט והדר יחתוך שהרי הדם בעין של השחיטה שעל הסכין יתקנח בבשר ע"כ. וקשה שהרי כשחותך א"כ הבשר אפילו הדיחו השכה מאחר שחתך נתך לשנים צריך לחזור ולהדיחו וא"כ מה בכך שיתקנח הדם בבשר מאחר שצריך להדיחו. א"ו דס"ל להר"ן דאם חתך א"כ לשנים כו' (אא"כ יתמהו מאד לתוכן כשפיע ממנו הבשר הראשון כו') : **ס"ק ד'** או כו' כמולח בכשח"מ כו' ואפ"ה שרי שלמעלה מן הסלפים כמ"ש שם בס"ק ג' ולא אסרינן נהו כו' : **ס"ק ה'** דק כו' מועטת לא סגי כו' דנהי לפי הטעם שההדחה משום דם בעין שעליו סגי בהדחה מועטת לכתחלה יש להחמיר כדעת הר"ן שהטעם כדי שיתרכך הבשר דבעי' הדחה גמורה כו'. סגי ליה בדיעבד כו' דבדיעבד סמכי' על הפוסקים שפי' הטעם ההדחה משום הדם בעין שע"ג : **ס"ק י'** מותר כו' בכלי איסור כו'. ועתה ע"י כבוש כמבושל יכנס האיסור שבכלי לתוך הבשר ויאסר ואז הוי נ"ט לפגם כו' ועפ"ח סס"ק י"א שכ' וז"ל ואני העליתי בר"ס ק"ה לאיסור כו' ודלא כהש"ך ע"ש עכ"ל וכ"כ המג"א סימן תמ"ז ס"ק מ"ז לאיסור דהכבישה היא בסוף מע"ל וכ"ל לא הוי עד לאחר מעל"ע נמלא שהפליטה שלכוף מעל"ע לתוך הבשר היא מוסבחת ואוסרת וא"כ אין אסור הבשר שנמלח והודח כהוגן שהרה מעל"ע דאל"כ הפנימה בפה מתילה קודם הבליעה ומותר : **ס"ק י"א** דין כו' שיעור מליחה אחר ההפסק כו'. ועפ"ח ס"ק י"ב שאם נשתהה זמן מה דפוי' קודם התחלה הכבישה אע"פ שלא ישהה אחר ההפסק כשיעור מליחה כיון שנשתהה שיעור מליחה בהפסק ראשון ושני אע"פ שנקרס בנתיים מצרפו לשיעור מליחה לפי שאין כח הכבישה לבטל קלת דם שנשלם קודם לכן עכ"ל : **ס"ק י"ב** אם כו' עד לענין הלכה כו' הוא מסיים דברי הב"י : **ס"ק י"ג** ואפילו כו' אלא כמ"ש הרב מיהו במקום הפ"מ יש להתיר דלא קאי אסמוך לי' לחוד דהיינו לא שהה שיעור מליחה אלא גם אי שהה במלח שיעור מליחה נ"כ כ' להתיר במקום הפ"מ וכ"כ הפ"ז בס"ק ס' :

ס"ק י"ד מותר כו' דמשמע דכאן שנמלח כו'. אבל בס' מ"י חולק עליו שאין שום משמעות וגם הסברא נוטה שצריך לחזור ולהדיחו וכי אז יונא לכ"ע לטעם כדי שיתרכך דלמא מהני מליחה ראשונה שהיתה אחר ההדחה מועטת. או ס' מהני הדחה ומליחה שניה. ולטעם משום דם בעין שא"ל להדחה ומליחה שניה מ"מ לא יזיק. וא"כ טוב לנהוג לכ"ע עכת"ד. אם הדיחו תחלה ואח"כ חתכו לחלקים להב"י מועיל הדחה כל דהו דמא"כ כדי שיתרכך הא הודח תחלה כל צרכו ונתרכך ובשביל שנחתו אח"כ והוי דם בעין בזה בהדחה מועטת סגי כמ"ש ס"ק י"א : **ס"ק י"ז** במלח כו'. מיהו בדיעבד ר"ל אפילו יש לו מלח אחר וזה לא נתבאר בדברי הרב : **ס"ק י"ח** רק כו'. ומש"ה אסור למלוח בו אלא צריך להדיקו ועפ"ח ס"ק י"ח וי"ש שאם מונח במלח כקמח שנדבקת בבשר וצריכה שפיפה גדולה להעבירה מעל פניו ולא סגי' ליה בהדחה שאל בשר אחר מליחה עכת"ד. ועפ"ז ס"ק י"ב : **ס"ק כ'** ויש כו' קאי נמי כו'. דלא תימא דקאי רק אקיפא אנמלה מלד אחד שכ' נ"כ המחבר שהתיר בדיעבד וע"ז כ' הרב ויש אוסרים אפילו דיעבד אבל אם נשאר מקום מבלי מלח גם הרב מודה שמותר בדיעבד ע"כ כ' קאי נמי כו' דחומרא יתירה הוא כו' ומותר בדיעבד כו' שאין מדקדקים בם אם נשאר מקום מבלי מלח אבל אם לא נמלח אלא מלד א' וכן עופות אפילו מלחו מב"נ אלא שלא מלחו רק בחוץ או בפנים אפילו בדיעבד אסורים ועפ"ז ס"ק י"ג שכ' וז"ל ועופות צריך למלחן גם מבפנים וה"ה כל דבר חלול. וע"כ יש ליזהר לפתוח הקנוקנות של ריאה קודם המליחה עכ"ד. וכ' בס' מ"י כלל פ"ו ס"ק מ"ה ולפי טעמו פה דקי"ל לאסור דיעבד אם נמלח מלד אחד. א"כ ה"ה בריאה. ולא ידעתי האיך חולק על הריב"ש (ותפסו המחבר בסס"י ע"ב והש"ך שם לפסק הלכה) שכ' טעם המנהג לפתוח קנוקנות הריאה משום דנראה כמו דם בעין בקנוקנות אבל בדיעבד ודאי שמותר. והאיך חולק עליו בלי ראי' כלל ועוד דהא קי"ל בלב דאם לא קרעו קודם מליחה קורעו לאחר מליחה ומותר אף דאיכא חלל בתוכו ולא נמלח בפנים. א"ו דוקא בעוף וכה"ג שצריך לפתוח כדי ליטול ממנה הטבל ובני מעיים ע"כ צריך למלוח גם מבפנים. משא"כ בלב וריאה אף דאיכא חלל בתוכו כיון שאינו קרוע הוי כחתיכה עבה שא"צ לחתכה לשנים ואפשר לדחוק ולומר דגם הפ"ז לא קאמר רק לכתחילה יש להזהר מטעם זה אבל מ"מ בדברי הריב"ש מבאר טעם אחר וכמ"ש עכת"ד : **ס"ק כ"א** ודוקא כו' הא לאסור כו'. המובן הפשוט בדברי הרב דקאי להחמיר וס"ק הא דמותר בדיעבד לצורך אם כבר נתבשל כך כו' אלא אם הוא תוך י"ב שעות כו' אלא שקשה ע"ז דלצורך דהיינו במקום הפ"מ כ' ראיה בסימן ע' שי"ל שפולט ציר עד יום שלם. וא"כ גם לאחר יב"ש יחזור וימלח לד השני תוך מעל"ע. ודוחק לחלק דהכא לא מקרי הפ"מ כיון דיש היתר בגלי לכן כ' הש"ך דמ"ש הרב ודוקא כו' קאי להקל כלומר הא דאסור בדיעבד שלא במקום הפסד מרובה אבל אם לא נתבשל עדיין שיחזור וימלח לד השני היינו דוקא תוך יב"ש. אבל לאחר י"ב שעות אין לו תקנה במליחה אלא בצליה ודלא כהט"ז : **ס"ק כ"ד** אחר כו' צריך להדיחו כו' לחזור ולמלחו כו'. ולא אמרינן שנסתמו נקבי הפליטה ולא מהני המליחה אח"כ לפי שהוא תוך שיעור מליחה ואיכא עוד דם בתוכו דלא אמרינן הכי אלא לאחר שעור מליחתו שפלט כל דמו ואינו פולט רק ציר אז אמרינן שע"י ההדחה נסתמו נקבי הפליטה : **ס"ק כ"ה** כדי כו'. חלק ל"ו היא שיטת המחבר דלמחבר חשבינן יב"ש ביום מע"ה עד צ"ה ומהלך אדם בינוני י' פרסאות ליום. ופרסה הן ד' מילין וא"כ לא תחשוב ותמצא. ולהרב"ס חשבינהו מהנץ החמה עד צ"ה ומהלך למ"ד מיל ביום. אבל הרמב"ם ורש"י ור"ע"ב ס"ל דשיעור מיל הוי שני חומשי שעה. מאחר דשיעור מליחה אינו פחות מכדי הילוך מיל לכ"ע בעי שישהה במלח לדעת הפוסקים הנ"ל ב' חומשי שעה : **ס"ק כ"ו** וע"ן כו'. ונתבשל אבל לא נתבשל ימלחנו שניה אף שהודח. ולא אמרינן דנסתמו נקבי הפליטה דהא לא שהה שיעור מליחה ואיך נסתמו. אלא אולי הלכתא כהך רבוותא דלא מצריכין שעה. ותו לא מהני מליחה שניה שנסתמו נקבי הפליטה לפי שהודח אחר מליחה עכ"ד הפ"ח בס"ק ק"ד. ועפ"ם שדחק לייסב וע' פלתי ס"ק ב' שכ' עליו וז"ל ודבריו תמוהים מה קפידא יש כאן הלא ע"ז אנו דנין. וכל הספק הוא אם זה השיעור קטן מספק לפלוט הדם אי לא. א"כ במס"ג אם מספק הרי נפלט כל דם ואין כאן חשש ושרי' ואם אנו חוששין דלא הספיק הזמן ועדיין חתיכה זו בלוע מדם. וא"כ אף נקבי פליטה לא נסתמו עדיין ואף מליחה שניה מועיל עכ"ל : **ס"ק כ"ח** וי"א כו' שני פעמים כו'. דזה הוי כהדחה ג' פעמים כמ"ש הרב בהג"ה. דמר אמר כו' שלא תאמר הי"א אלו פליגי עם המחבר לכן מביא אותם וצ"ל דלא פליגי אלא מר אמר כו'. מכמה טעמים דלא מצינו מאן דפליג אהא ועוד דא"כ עמ"ש המחבר ינפץ כו' או ישטפנו הו"ל לרמ"א להגיה וי"א שא"צ שטיפה או ניפוץ גם כשמניחו בכלי ומדיחו ג"פ. א"ו דס"ל בהא נמי כהמחבר שאם מניחו בכלי ומדיחו צריך שטיפה וניפוץ דווקא ועו"כ ואי בשטיפה או ניפוץ. וכדמסיים ולכתחילה כו' ר"ל וקאי עמ"ש תחלה או ישים כו' וידיחנו ג"פ כו' אלא בכה"ג צריך שיתן לכתחלה מים הרבה בהדחה כו' : **ס"ק ל'** מותר כו' הדחה ראשונה כו' דלא מקרי לקדירה אל הדם למלחו ע"י הגשמים כו'. פי' שלא לרצון ואין מכשירין דבעי כי יותן דומיא דכי יתן. מה יתן דניחא ליה אף יותן. במי פירות עכ"ל כו' נ"כ אין מכשירין לקבל. פומחה משמע להדיח כו' ר"ל מדכ' תחלה נגלי איירי דלא בעי הדחה והיינו הדחה ראשונה דאיך שייך הדחה אחרונה בגלי דלא בעי מליחה ודומי' דהכי וודאי מ"מ אח"כ א"כ לקדירה והודח כו' הדחה ראשונה קאמר ועיין פלתי שתי' כוונת הרב על הר"ן דמיני' מוכח שמותר להדיח הדחה אחרונה במי פירות. והדחה ראשונה אסור במי פירות דיש להבין בר"ן דס"ל הודחו במי גשמים אין מכשירין הא אמרינן במשנה כל שתחלתו או סופו לרצון מכשירין. והכא הא שמה לרצון להדיח הבשר ולתקנו לאכילה ומכשירין וצ"ל דדעתו היה לגלות דלא בעי הדחה ולא ניחא ליה כלל בהדחה זו והוה שלא לרצון ואינם מכשירין. אבל מ"מ קשה. איך נאכל בידים מסואבות הא כשהומלח עכ"פ בעי הדחה בתרייתא ואי דהוכשר בגשמים וזה ודאי ניחא ליה דלא סגי בלי הדחה וא"כ אף מי גשמים מכשירים ולא תי' הוא כלום וצ"ל דהדחה בתרייתא ודאי איירי דהודח במי פירות ולא צריך מי גשמים רק הדחה קמייתא דלא מועיל מ"מ קשיא. וע"ז תירץ מי גשמים ולא ניחא לי' דרצונו היה לגלותו ואינם מכשירים עכ"ל. וכס' מ"י כלל פ"ו ס"ק נ"ד תירץ שהוכחת הרב דהדחה ראשונה אסור במי פירות מדברי הר"ן שתירץ דמיירי שהודח במי גשמים ולא מוקי דהודח במי פירות כדעת התוס' (דסבית עפי מהודח במי גשמים) א"ו דהתוס' אפשר להו לתרץ בהדיח במי פירות דס"ל דהדחה קמייתא הוא רק טעם דם שעליו ומותר להדיחו במי פירות אבל הר"ן אזיל לשיטתיה דס"ל הטעם כדי לרכך. ומי פירות מקרפי לי' וא"כ הדחה ראשונה אסור במי פירות ומקשי הא הוכשר בהדחה קמייתא והוצרך לתרץ שהדיח במי גשמים. א"כ אנו דמחמירים לכתחילה כטעם כדי לרכך אסורה הדחה ראשונה במי פירות עכת"ד. ולאחר העיון בר"ן גופיה ליתא לתירוצים שכ' וז"ל ומקשה הכא נהי שלא הוכשרו בדם ע"כ קודם אכילה הוכשרו במים. דאי לקדירה הרי הוכשרה במים שבה ואי לצלי הוכשרה נמי בהדחה דודאי אפילו צלי הדחה בעי מפני הדם שע"פ הבשר דכי אמרי' דגורא מסאיב שאיב לי' ה"מ דם הנבלע באברים אבל דם שהוא בעין אינו יוצא ע"י האש דאדרבה מסייבא הוא הדם. ולאוקמא נמי וודאי בעי הדחה מפני הדם שע"פ כו' י"ל משכחת לה דאכל לי' לצלי בלא הדחה. ומ"מ דדם שע"פ אסור ליתא דדם מסריק סריק ואינו אסור כדי קליפה הלכך קולף את החיצון והשאר מותר. א"נ משכחת לה כשהודחו ע"י גשמים שלא מדעת דכיון דלא אחשבינהו ולא מכשרי עכ"ל. וע"כ נ"ל מ"מ א"כ משכחת לה כשהודחו ע"י גשמים כו' ר"ל בגלי איירי ולא קפי' דבעי הדחה תחלה י"ל כשהודח ע"י גשמים דאי ר"ל לקדירה איירי אמאי לא תירץ רק על ההדחה שהותר במי הגשמים הלא עיקר קושיתו היתה אי לקדירה הרי הוכשר במים שבה והיינו בקדירה שנתבשל בהם. וע"כ נ"ל שנתבשל ג"כ במי גשמים שלא לרצונו. וה"ל לתרץ כן כשמתבשל במי גשמים והוא מפני כשהודחו במי גשמים מה שלא הוזכר כולל בקושייתו א"ו לקדירה כו' מן הדחה א"ו כל"ל דר"ל בגלי איירי והודח ע"י גשמים. א"כ ל"ק הכי מה שהודח הדחה אחר המליחה ע"י גשמים הוי לרצון כמ"ש הפלתי דהא כיון דלגלי איירי ליכא הדחה אחרונה כלל ואזדא לה הוכחת הפלתי שאסור להדיח הדחה ראשונה במי פירות וגם הוכחת הס"י הנ"ל אזדא לה לפ"ז דהא נ"ל דמש"ה לא תירץ הר"ן כשהודח במי פירות משום דאזיל לשיטתו שטעם הדחה כדי לרכך ומי פירות מקרפי לה. דהא הוכחנו דר"ל שבגלי איירי והודח במי גשמים והלא בגלי ליכא טעם דכדי לרכך וגם הר"ן מודה שהטעם מפני הדם שע"פ וכמבואר הנ"ל להדיא וא"כ גם במי פירות מותרת ההדחה לגלי. ואכתי קשה דליסני שהודח במ"פ א"ו דבלא"ה לא היה קשה דחדא מינייהו נקט וא"כ אין להוכיח מהר"ן שאסורה הדחה ראשונה לקדירה במי פירות רק שלפי דברינו אלו יש לתרץ דברי רמ"א פשוט דהיה כתוב בגירסתינו להר"ן דה"ה במ"פ וכמ"ש נ"כ הש"ך בסק"ל. והוקשה על הר"ן אמאי לא מוקים למתני' בגלי (וכאשר הוכחנו לעיל דאל"כ נמה לא משני מה דהקשה) והודח במי פירות הא גם לקדירה אפשר למוקמי בכה"ג שהודח ונתבשל במי פירות. א"ו דלקדירה שטעם ההדחה ראשונה לפי סברת הר"ן משום כדי לרכך ואסורה במ"פ תיקשי הא הוכשר בהדחה קמייתא והוצרך לתרץ דבגלי איירי שטעם ההדחה רק משום דם שע"פ ומותרת במי פירות. ואפשר לתרץ שהודח במ"פ. וא"ל דאכתי קשה ליסני במתני' לקדירה איירי וכשהודח במי גשמים שאפשר לתרץ משום דהקשי כמ"ש הפלתי הרי מה שהודח אחר המליחה ע"י גשמים הוי רצון וא"ל דהא בלא"ה תקשי לפמ"ש הר"ן דגם לגלי בעי הדחה א"כ גם ההדחה ראשונה ניחא לי' דהכי גם אם רצונו היה לגלותו צריך להדחה וצ"ל דרצונו לגלותו כו' בלא הדחה ולאכלו ע"י קליפה. ואע"פ דאסור משום דלמא משתלי לאו כ"ע אינשי דינא גמירי וא"כ גם בהדחה אחרונה י"ל כן שרצונו היה לגלותו ולאכלו בלי קליפה דהא ס"ל להר"ן דדם אינו אוסר אלא כ"ק (והפלתי כ' דבריו שפיר לפי מה שלא עיין בהר"ן בפנים רק בהש"ך שהביא דבריו ולא בדקדוק דלגלי לא בעי הדחה. אלא לפי האמת לק"מ מהדחה אחרונה כמו דלק"מ בהדחה ראשונה) אבל הא ליתא דדוקא בהדחה ראשונה אפשר לומר

שהיה בדעתו לצלותו ולאכלו בלי הדחה ע"י קליפה. אבל אחר שמלחו דשהה במלחו א"א לומר שהיה בדעתו לצלותו ולאכול בלי הדחה אחרונה ע"י קליפה דא"כ לא היה צריך למלחו תחלה כדינו שהרי צלי לא בעי מליחה והיה יכול לצלותו מיד שא"ל שהיה דעתו בשעת מליחה לקדירה וא"כ נמלך לצלותו בלי הדחה אחרונה ע"י קליפה דמלתא דלא שכיחא הוא כה"ג ואין בזה להקשות על הכ"ן דלוקמי מתני' לקדירה ובכה"ג וא"ל הא אפשר לתרץ כמ"ש הפלתי שהדחה אחרונה ע"י מ"פ דגם בזה אין להקשות על הכ"ן דלוקמי מתני' לקדירה ובתרי גוונא שהודח הדחה ראשונה במי גשמים והדחה אחרונה ע"י מ"פ דעדיפא לי' לאוקמי מתני' בחד גוונא ולצלי וא"כ הוכחת רמ"א עולה יפה דאסור להדיח קודם מליחה במי פירות ודו"ק ועט"ז ס"ק י"ז שכ' ויש מי שבא לתרץ (על הקושי' דהא הוכשר בהדחה קמייתא) דתוס' ס"ל דלא היה צריך להדחה ראשונה דס"ל טעם הדחה ראשונה משום דם שע"פ הבשר. וכאן אין דם שהרי לא הוכשר והבל יפלה פיהו דוודאי אין שום דם מכשיר אלא דם שחיטה אבל כשחותך בבשר יוצא דם האברים וצריך הדחה תחלה עכת"ד והכי מוכח בש"ס דף ל"ג דקאמר על מתני' הנ"ל טעמא דלא יצא מהן דם הא יצא מהן דם הא אין נאכלי' בידים מסואבות ואמאי ידים שניות הן ואין שני עושה שלישי בחולין. וממאי דבחולין עסקינן כו' דלאו קדשים כו' כי יצא מהן דם מכשיר והא"ר חייא כו' מנין לדם קדשים שאינו מכשיר ומאי קושיא נהי דדם קדשים אינו מכשיר מכל מקום כיון דיצא מהם צריך להדחה ראשונה והוכשרו בה. אלא ודאי דלא כהיש מתרצים אלא כדחיית הט"ז: ס"ק ל"א כי כו'. בסעיף כ' וע"ש בס"ק פ': (ס"ק ל"ב) דאין כו' דלקמן ס"ק פ' יתבאר כו' כנ"ל: ס"ק ל"ג ואין כו' כשאינו מלוכלך כו'. והטע' שאין מליחה לכלים להפליט כמ"ש בש"ך ס"ק פ"ג: ס"ק לד כדי כו' נעשה נבילה כו'. דהיינו לדידן דס"ל חנ"נ גם בשאר איסורים אבל הא גם הטור כ' ס' כדי המלח שבו וס"ל לקמן כו': (ס"ק ל"ה) וכל כו' וגם הטור כ' כו'. ונהי דאפשר לומר הטעם הטור הוא דס"ל לקמן סימן צ"ב דלא אמרינן חנ"נ אלא בבב"ח ולא משום דלא מקרי איסור דבוק אבל הא גם המחבר כ"כ הכי בהטור:

(בהג"ה) בשם מהרי"ם כו' שכ' וז"ל הר"מ מתיר בדיעבד בשר שנמלח ושהה שיעור מליחה והושם בקדירה בלא הדחה כי בכל חתיכה יש ס' נגד הדם שעליו ודקדק מהרש"ל מדקאמר שבחתיכה יש ס' כו' ולא קאמר שבקדירה יש ס' א"ו שאם לא היה בחתיכה ס' אין הקדירה מצטרף ועז"כ הש"ך והעיקר דמהר"ם כו' עצמה יש כו' ובא להשמיענו דבר זה אבל מודה הוא ג"כ שכל הקדירה מצטרף לס'. כ' בת"ח כלל ב' סימן ד' דבכלי ראשון בהושם בו בשר אפילו בלא מליחה אסור ואף דאמרינן בפ' כירה בסרא דתורא אפילו בכ"ר לאחר שהוסר מעל האור לא מתבשל הא כתוב בטור א"ח סימן ש"ח דהלחלוחית שבו מתבשל ואפילו בלא מליחה כנ"ל והט"ז חולק עליו בס"ק כ"ג שמשמע מדברי הרא"ש בפ' כירה דאף בכלי ראשון בעי' דוקא שנמלח הבשר שהרי כ' שם שלחלוחית והדם והמלח שבתוכו מתבשל ונבלע בבשר ואסור. וגם מטור א"ח סימן ש"ח אין ראי' דלא מיירי התם לענין איסור בשר אלא לענין איסור שבת דאין חילוק בין נמלחה או לא דמ"מ יש איסור בישול שבת מחמת הלחלוחית אבל הרא"ש דמיירי לענין איסור בשר ומש"ה דוקא בנמלח קאמר דאם אין שם מלח אע"פ שהלחלוחית הדם מתבשל מ"מ אין בו כח להבליע כיון שהבשר אינו מתבשל. אבל בנמלח המלח [מבליע] הדם בבשר ותו פי' כן עיקר דלא כת"ח והפ"ח ס"ק מ"א כ' על הט"ז וז"ל ולא דק שאע"פ שלא נמלח (מכיון שהלחלוחית הדם מתבשל אע"פ שהבשר אינו מתבשל) אם שהיס"ב מפליט ומבליע לכ"ע (את הלחלוחית הדם לתוכו) גם מ"ש הרא"ש ולא מיירי לענין שבת לא נהירא כו' עכ"ל ע"ש: ס"ק מ"ב עובד כוכבים כו' לא מהני מסל"ת כו'. ואף דהסמ"ק ס"ל דמסל"ת מהני מ"מ אחרי רבים להטות. כיון דסמ"ק נמי כו' אמרי' גם בזה אחרי רבים להטות דמירכתי מהני: דהקשה בב"י כו' על הסמ"ק דמסל"ת נמי מהני. ובש"ע שם דא"כ כו' אף דאמרינן פ' הנוזל ומאכיל דף קי"ד לסדיא דבאיסור דרבנן עובד כוכבים נאמן במסל"ת היינו היכא דלא אתחזיק איסורא. משא"כ הכא דודאי נפתתם בכלים אלו איסור ואתחזיק איסורא א"נ - כמ"ש הש"ך בססי' קי"ז וה"נ אתחזיק איסורא שנמלחה ולא היתה מודחת לכך השמיט כו': דהשמע ליה כו' ר"ל דלדברי הרב צריך לדחוק בדברי המחבר דנקט מירכתא וה"ה לאידך דהל"כ איך כ' ובחד מינייהו כו' מאחר שלא הזכיר המחבר כלום ממסל"ת: או אם הי' שם כו'. ומאחר שהמחבר לא כ' או אם הי' ואפשר לטעות בדבריו דסברונייהו בעי מסל"ת ומירכתא והצריך הרב להגיה דבחד מינייהו כו' והעיקר בדעת המחבר כמ"ש דמסל"ת לא מהני: ס"ק מ"ג או כו' ולקמן סי' ל"ח ט'. דאיתא שם איסור שנתערב היתר מבא"מ כו' ישעמנו עובד כוכבים אם אומר שאין בו טעם כו' מותר כו' וצריך שלא ידע דסומכין עליו כו'. משמע שאם יודע שסומכין עליו לא מקרי מסל"ת ולק"מ כו' לפני אחרים כו' וכ"כ הט"ז בסס"ק כ"ג כגון שמספר איזה דבר אחר מתוך אותן הדברים נמשך הסיפור שהדיח הבשר כו'. לה בכה"ג כו'. שמספר איזה דבר אחר ומתוך אותן הדברים נמשך הסיפור שמה בעלה מסימנין לי' ולא מזיק בזה מה שיודע בטיב ישראל שמוכח שלא על דבר זה נתכוון להודיע ועט"ז ס"ק כ"ד מן ומעשה בא לידינו כו' עד סוף הס"ק וכ' עליו הנקה"כ ז"ל דלא סב הורה דודאי ל"א בכה"ג ס' דרבנן לקולא דא"כ למה הוצרכו כל הפוסקים הכא למסל"ת או ליוצא ונכנס הא בלא"ה שרי מטעם ספיקא דרבנן לקולא וכן לעיל סימן ס"ח סי"ב גבי מליגה לא שרי אלא ביוצא ונכנס דמרכתי הוי הא בלא"ה אסור. אע"ג דהוי ספיקא דרבנן והקובץ ישן שמנא הוא ודאי נגד כל הפוסקים א"ו שאני הכא כיון דאתחזיק כאן איסור דם. וכל היכי דאתזיק איסורא ל"א ס' דרבנן לקולא כמ"ש בש"ך סימן ק"י ס"ק ב' דין כ' (ומה שהקשה הט"ז דא"כ גם כאן אמאי אנן מתירין מכח מסל"ת כו' ולא אמרי' אוקי אחזקה כו' כבר אי' בש"ך ס"ק מ"ב כיון דאיכא נמי טעמא דעובד כוכבים אנקיותא קפדי יש להקל טפי) ומ"ש ועוד יש לתת טעם להתיר כו' האי דאמרי' גבי ק"ם כו' דמיון של הבל הוא זה אדרבא הכא מסתברא דלא מלאה. דהרי ענין מליחה עסק גדול הוא ואיך אפשר ששכחה עסק כזה כו' עכ"ל אבל הפ"ח בס"ק מ"ד כ' וז"ל ולפי מה שהעליתי לקמן בסי' ק"י בכללי ס"ס כלל ח' דאף באתחזק איסורא ס' דרבנן לקולא א"כ ה"נ יש להתיר כסברת הט"ז. ומה שכ' בס' נקה"כ דא"כ למה הוצרכו הכא ולעיל בסימן ס"ח סי"ב גבי מליגה לנער יוצא ונכנס הא בלא"ה שרי מטעם ס' דרבנן לק"מ דאי ליכא נער יוצא ונכנס מסתמא אין העובד כוכבים רוצה להטריח עצמו להדיחו וכן גבי מליגה מסתמא מולג בכ"ר לפי שהוא בנקל טפי ומש"ה מצרכי נער יוצא ונכנס ולא סגי לן בלא"ה עכ"ל: **כתב בת'** נ"נ סימן מ"ג אשה שמלחה בשר והיה שם חתיכת חלב ולא ידעה האשה אם החלב נמלח עם הבשר או לא ופסק הואיל והחלב עם הבשר הוי מין במא"מ ואי ליכא ס' הוי ספק דאורייתא ולחומרא אבל אם נתערב שומן בחלב ואירע כך כדלעיל שיש להסתפק שנמלח החלב עם השומן ואין ס' בשומן נגד החלב כלאה דבכה"ג הוי ספיקא דרבנן משום דחלב ושומן מקרי מב"מ ומין במינו בטל בתרי מן התורה עכת"ד ובמה דמסיים הנ"ל פתח הפ"ח ס"ק הנ"ל וכ' ואינו נראה הוראתו בזה שאילו היתה יודעת בודאי שהניחה חתיכה א' מלמלוח ולא נודע אם חלב או שומן תלי' לקולא שחלב הניחה והו"ל ס' דרבנן ולקולא. אבל השתא דאיכא תרי ספיקא דשמא לא הניחה שום חתיכה מלמלוח ואת"ל הניחה שמא שומן הניחה ולא חלב אין כאן ס' שקול להתיר ואף בדרבנן אזלינן לחומרא' ומ"ש הנ"ל דחלב ובשר ב' מינין עמ"ש בזה ר"ס נ"ח ע"ש. (כלומר דשם מסכים ג"כ דחלב ושומן מבמא"מ מקרי עכ"ל ע"ש): ס"ק מ"ד בשר כו' ומקלחה חם והיס"ב כו'. לכאורה משמע מ"ש הרב שמקלחה חם אקדירה קאי וז"א דעכצ"ל דמיירי בכ"ר דכ"ש פשוט דמותר (כמ"ש בסי' ס"א סי"א) וא"כ היאך שייך נומר שמקלחה חם כיון שהיס"ב כי לעולם לא נמצא קדירה חם ביותר רק שהיס"ב אלא פשוט כוונתו של הרב על הבשר עצמו כלומר דהבשר עצמו לא נתבשל אלא ששמוהו בקדירה ונעשה הבשר מקלחה חם שהיס"ב בבשר נאסר משא"כ אם אין היס"ב אזי ידיחנו וימלחנו אבל כיון דהיס"ב אף דלא נתבשל מ"מ מכח חומו מבליע ומפליט ואינו חוזר ויוצא הדם ע"י מליחה הואיל והוא בכלי ראשון מבליע בענין שאינו יוצא ע"י מליחה וכן מבואר בהג"ה ע"ד להדיא דעל שהתיבה קאי. עכת"ד מנחת יעקב כלל ב' סק"ה: (ס"ק מ"ו) ויש כו' מחמת הבישול כו'. וא"כ נתפשט הדם בכל הקדירה בזה וגם אין לומר הטעם משום איסור דבוק דהא כל אימת שהדם דבוק בתוך החתיכה לא הוי איסור כי דם האברים שלא פירש מותר ולאחר שפירש ויצא לחוץ שנעשה איסור שבו לא הוי דבוק אלא הטעם שהדם שבתוכו פירש ממקום למקום כו' ושמא פירש ממקום למקום כ"כ דם שאין בחתיכה ס' כנגדו ומש"ה אסורה אותה חתיכה אפילו בדאיכא ס' בקדירה נגד החתיכה. ועפ"ח ס"ק מ"ד שכ' כי היכי דאמרינן כחל בס' וכחל מן המנין בסימן צ' וכ' הרשב"א וש"מ הטעם משום דהכחל גופא בשר והיתר גמור הוא ואין איסורא אלא מחמת החלב שבתוכו וכיון שיצא חלבו ונתערב בדינהוא שיהא הכחל מצטרף לבטל ה"נ כיון שהבשר היתר גמור הוא רק שבלע בו דם החתיכ' עצמה מצטרף לבטל הדם שמובלע בו עכת"ד: (ס"ק מ"ז) או כו' ה"ה שם כו'. וכ' עוד שם וז"ל וכ' המרדכי דאף לדברי המתירין אותה חתיכה (בבשר אבל) אם היא תרנגולת או כדומה לזה. (אע"פ שיש במים ס') אותה תרנגולת טריפה לכ"ע דאיכא למיחש שפירש הדם מן הכבד ובני מעיים ואיכא למיחש שנבלע במקום אחר ואינו יוצא עוד ואסור עכ"ל ונראה דאסור בתרנגולת לכ"ע. (וה"ה אי ליכא בני מעיים) מאחר שהיא חלולה ואיכא למיחש שפירש ממקום למקום ואסור כה"ג אפילו בשעת הפ"מ עכ"ל הת"ח שם הביאו ט"ז ס"ק כ"ט ועיין בנקה"כ ס"ק כ"ט שכ' ולא נהירא דדוקא נקט כבד ובני מעיים הא לא"ה לא גרע כלל מחתיכות בשר דנהי דפירש ממקום למקום מ"מ מיד כשפירש לחלל נתבשל במים ואפילו בכבד ובני מעיים אינו אלא כשהן דבוקין בגוף הא לא"ה לא כו' וכדכ' הרב בהג"ה גופא בס"ס ע"ג אלמא דאמרי' כיון דאינו דבוק א"כ מיד שנפלט נתבשל במים וכ"ש גבי תרנגולת גופא די"ל הכי כ"ל בלור כו' עכ"ל והסכים עמו הפר"ח בסס"ק מ"ד: ועט"ז ס"ק למ"ד דמ"ש הרב ולא נמלחה כראוי ר"ל שלא שהה בו כראוי למליחה דא"א לומר שר"ל שלא נמלח רק מצד א' הא פסק הרב ס"ב בהג"ה במקום הפ"מ יש להתיר בדיעבד וא"כ אמאי צריך כאן ס' דהוי כלא נמלח א"ו כנ"ל וכתבתי דברי הט"ז לפי שמגומגמים קצת וכוונתו להנ"ל: (ס"ק נ') אלא כו'. מליחה ממש כו' וכן דעת האו"ה באמת הובא בת"ח שם: אף לקדירה כו'. ובלבד שהדיחו תוך ג': (ס"ק נ"ב) ואין כו' דלמא אשתלי כו'. ועמ"י כלל ד' סק"ח שהקשה ע"ז מס' טריפה שכ' הש"ך בסימן נ"ד ס"ק ל"ד דהיכי דא"ל להשהות רק כ"א יום כגון בעוף שזהו זמן עיבורו לא חיישינן לתקלה בזמן מועט כזה וכ"ש הכא דהוי זמן מועט טפי ולק"מ דהתם הוי דיעבד שהרי כבר נולד בה ס' טריפות ואם לא יהיה רשאי לשהותה כ"א יום לא יהיה לה תקנה ותיאסר. אבל הכא דלכתחלה הוא שרוצה להשהות הבשר ג"י בלא מליחה אף לזמן מועט כזה חיישינן לתקלה ואוסרים לה. הט"ז ס"ק ל"ב כ' ה' דינים ויש מהם הלכות פסוקות בלי חולק עמהם ויש אחד תלוי במחלוקת עם נקה"כ כאשר יתבאר:

דין א' אם מלח עם הבשר ששהה ג"י שאר בשר שכבר נמלח והודח אסור גם שאר הבשר דאע"ג דאמרי' שכבר נתייבש דמו בתוכו ולא יצא ע"י מליחה דמה"ט לא מהני מליחה ה"ד לחומרא אבל לא לקולא דאמרי' להיפך לחומרא שמא יצא הדם שנתקשה ע"י מליחה ואוסר שאר הבשר וא"ב. אלא שמ"ש בכשא"מ עיין מ"י כלל ד' ס"ק א' שתמה עליו:

דין ב' אם מלח אותו הבשר ששהה ג"י עם בשר אחר שנמלח להוציא את דמו אסור זה הבשר ששהה ג"י אפילו לצלי דשמא בולע מן הדם היוצא מאותו הבשר דאע"פ שאמרו שאין מליחה מועיל לו והיינו לפי שנתקשה דמו בתוכו מ"מ אין הבשר נתקשה לומר שסוב לא יבלע דבר בתוכו כו'. וראיתי למורה א' שהתיר בזה מטעם כבכ"פ ונראה שטעה כו' ה"כ אמרי' בי' לחומרא עכ"ל והש"ך בס' נקה"כ כ' להתיר אף שהגאונים לא אמרו שאין יוצא ע"י מליחה כלל אלא שאינו יוצא כל דמו וא"כ כיון דעכ"פ יוצא קצת דם דאמרי' לגבי דם שבלע כבכ"פ. הכרתי ס"ק ל' הוסיף דאף דאין פולט דם מ"מ פולט ציר כאשר המוש מעיד אם המלח בשר כזה שיהי' הכלי מלא ציר ואיידי דטריד ופליט ציר לא בלע עכ"ל:

דין ג' אם מלח בשר ששהה ג"י בלא מליחה בכלי שא"מ אסור הבשר אפילו לצלי דלמא יצא קצת מן הדם שנתקשה בו (וכפרש לפמ"ש הנקה"כ) כנ"ל ואסור כשאר הבשר הנמלח בכשא"מ לפי שהמקום דחוק לצאת:

דין ד' עוד בשם מהרש"ל בכס"ק עד כנ"ל טעם רש"ל והוא נכון שבשר ששהה ג"י ומלחו בכלי מנוקב וה"ה בכלי שא"מ מותר דממ"נ אם פולט דם הא פלטה בכלי מנוקב ואם אין פולט אף בכלי א"מ לא יפלוט והגה בנה"כ השיג דאף שהכא החשש משום דמו שנתבשל בתוכו ס"ס א"ל כמו במידי דצריך ליבון ועשה הגעלה (דל) דלאט לאט יוצא ולכך מתחלה לא יצא כולו ועכשיו יצא בכשא"מ ואוסר:

דין ה' ועוד העתיק בשם קובץ א' בשם הכ"ר עוזר שאם אחר ששהה ג"י מלחוהו כשיעור מליחה והדיחוהו וצלאוהו שוב מותר לבשלו עכ"ל וע' מ"י סק"ב שכ' ולא ידעתי לאיזה ענין העתיק קובץ זו והלא זו הדיעה של האו"ה ממש שהצריך מליחה אפילו לצלותו ולאכלו כך צלוי וגם הוא מכת הסוברים דמותר לבשל אחר צליה וא"כ אי לאו דהוי ס"ל דצריך מליחה גם לצלי גם אם לא מלחוהו תחלה הי' מותר לבשלו רק הואיל וס"ל דצריך מש"ה כ' מולחו וצולהו ואח"כ מותר לבשלו. אבל לפי מה שמחמירים לכתחלה כדעת המחמירים לאסור לבשלו אחר צלי גם מלחו תחלה לא מהני דזה לא מעלה ולא מוריד תו הבישול שאח"כ אחר הצליה וכ"כ בס' מעיל צדקה: ס"ק נג ואם כו' שכבר שהה כו'. לאחר ששרה אותו תוך ג"י: כ"ז כו' וה"ל להגיה ע"ד המחבר שאסור לכתחלה אם לא בשעת הדחק או במקום הפ"מ ע"ז כ' וכאן השמיט כ"ז לפי כו'. בש"ס כו' רק הוא חומרת שגאונים שדא בי' כו' דמ"ש מאומצא דאשמיק דמהני חתיכה ומליחה: לשרותו היטב כו' משא"כ בדיעבד אפילו לא שראו רק מעט תוך כו' כנ"ל: ס"ק נ"ד פחות כו' מעט כו' דס"ל דמחשבי' הג"י מע"ל מסוף הדחה ראשונה עד התלת הדחה שניי' אבל א"ל שיהא מובלע כל הדחה שניי' שזמנה חצי שעה תוך הג"י ומש"ה כ' דפחות חצי שעה הוא לאו דוקא: ס"ק נ"ו בטלה כו' לא נאסר מעולם כו' אפילו קודם שנתערבו לקדירה עדיין אין לו היתר אם לא יתבשל ברוב ולא מיקרי דשיל"מ אלא אם יש לו היתר למה שהוא אסור עכשיו עט"ז ס"ק ל"ה שכ' וגדולה מזו היה לש"ע לכתוב דאפילו תוך ג"י בחתיכה שלא נמלחה שנתערבה עם ב' חתיכות שנמלחו והודחו מותרים וא"ל למלוח כולם מספק כו' כמו בסימן ק"ב ס"ג כו' עכ"ל ור"ל שכ' שם כלי שנאסר בבליעת איסור שנתערב באחרי' ואינו ניכר בטל ברוב ואין דנין אותו כדשיל"מ (ע"י הגעלה) לפי שצריך להוציא עליו הוצאות להגעילו וה"נ דכוותי' שצריך הוצאה למלחם וע' נקה"כ שכ' ול"נ דזה אינו לפמ"ש בש"ך סימן י"ב בס"ק ח' ע"ש עכ"ל ור"ל שהסכים שם בס"ק הנ"ל עם החולקי' ואומרי' דההוצאה להגעילה הפסד מועט הוא ומיקרי דשיל"מ וה"נ ההוצאה למולחם הפסד מועט ומיקרי דבר שיל"מ ומש"ה לא בטיל אלא צריך למלוח את כולם מספק: ס"ק נ"ז ברוב כו' במאי דנפיק מיניה כו'. ואף דלא קי"ל כוותיה בבשר שנתבשל בלא מליחה מ"מ בבשר ששהה ג"י בלא מליחה דהוא רק חומרת הגאוני' ספכי' אהרא"ד אלא שאין להקל כו' עכ"פ נלמד מזה מאחר דבשר ששהה ג"י היא רק חומרת הגאונים יש סברא להקל טפי ומש"ה בטל ברוב: אאו"ה כו' שממנו נובעים דברי הרב. להסירו משם כו' ומ"מ בטיל שפיר בס' דמאחר שהוא ג"כ מועט ואינו מוצאת מקרי שפיר דבר שאין לו תקנה להסיר האיסור לענין שיתבשל בס': דמהרא"י נמי כו' וא"ל לתרץ כנ"ל דבשר ששהה ג"י הואיל והוא רק חומרת הגאונים הקילו בי': **והוא עיקר** כו' וגם מיירי בבשר שנתבשל בלא מליחה דמדינא אסור קשי' כו': שאני כו' בלוע כו' דלהאי טעמא דאם יבשלם יתן טעם אין סברא לחלק בין אם האיסור בלוע או לא. דלא נאסר כו' וע"ז כ' הרב וכן כו' אבל לא שיתבשל ברוב אלא צריך ס' ועיין בנקה"כ בהג"ה מכנו של הש"ך שכ' דברי הגאו"ז ז"ל צ"ע ולא ירדתי לסוף דעתו דהא כיון דקי"ל דם שבשלו ומלחו אינו אלא מדרבנן וא"כ אינו צריך ס' כמ"ש הוא עצמו בסימן ק"ע דמין במא"מ (יבש ביבש) שהאיסור מדרבנן א"צ ס' ובטל ברוב ע"ש כו' וא"כ מזה הטעם כ' רמ"א דסגי ברוב וצ"ע עכ"ל ולק"מ דודאי לדידן לתמקנת הש"ך בסימן ק"ט ס"ק ט' א"ש הכא דבטל ברוב גם בבשר שנתבשל בלא מליחה אבל קושי' הש"ך על רמ"א שכ' שם ואין חילוק (אין) אם האיסור מדרבנן או מדאורייתא ואף שכ' שם הש"ך בס"ק הנ"ל דהרב לא קאי אלא ארישא כו' מסיק שם דלישנא דחוק קצת וא"כ משמע לשון הרב משמע דגם באיסור דרבנן מין בשא"מ צריך ס' וא"כ דבריו סותרים זא"ז למ"ש כאן וכן הדין בנתבשל בלא מליחה כו' דבטיל ברוב כן נ"ל

כוונתו של הש"ך : **ס"ק נ"ח** ומותר כו' דנהי דבטל ברוב ולא גזרינן שמא יבשלם יחד ויתן טעם מ"מ אסור לעשות כן לבשלם יחד דאז האוסר יתן טעם אלא צריך לבשל כ"א בפ"ע והיי' בכל חד דאיסורא ברובא הוי והיתר הוא. כשירבה עלי' כו' וא"ל הא אין מבטלין איסור לכתחלה י"ל דלא מקרי מבטל איסור כיון שמותר לבשל כ"א בפ"ע : או ליתן כו' והיי' איסורא כזה שהשליך או נתנו לעובד כוכבים : אלא חומרת הגאונים כו' ואין להקשות עמ"ש הרב וכן הדין כו' והא הבשר שנתבשל בלא מליחה מדינא אסור דר"ל הלא כ' הש"ך בס"ק כ"ז ומ"ש הרב וכן כו' לא קאי אלא דלא נאסר משום חתיכה הראוי' להתכבד אבל צריך ס' אם יש ס' אין נותן טעם כלל וא"צ להשליך א' או ליתנו לעובד כוכבים וא"ש : **ס"ק נ"ט** ואפילו כו' מחמת דם כו' והדם אינו ראוי' להתכבד : **ס"ק ס'** בשר כו' עצמו שנכבש כו'. דכבוש לא הוי כמבושל ממש אלא שמבליע ומפליט כמו בכ"ש ואם כן אע"ג דמבליע כו' : דם בעין כו'. שנבלע ע"י הכבישה לתוכו ואינו יוצא כו' וכמ"ש לקמן בר"ס ע' כו' : דאפילו אינו מלוכלך כו' הדא מדכ' ששמא מה שנהגו רבותינו לאסור הבשר ששהה במי' כו' ולא הזכיר מלכלוך ועוד מדהצריך ס' במים נגד כל החתיכות ולא סגי בס' נגד הלכלוך שעליהם בלבד א"ו דאפילו אינו מלוכלך כו'. דהוי כמבושל כו' ולעיל ס"א בהג"ה כו' שכ' סתמא ואם נפשטה הבשר בשרייתו מע"ל הבשר וגם הכלי אסורים משמע אפילו שהבשר אינו מלוכלך . נגד הבשר כו' ואי ס"ד מלוכלך דוקא לא לבעי ס' נגד הבשר רק נגד הלכלוך שעליו לחוד וכנ"ל . ומ"מ נ"ע כו' ר"ל אפילו דמלוכלך לאו דוקא דגם באינו מלוכלך אסור אבל גם על מלוכלך כ' כ"א נלי וזה לא נמצא כו'. לא הזכירו כו' ומיירי באינו מלוכלך וס"ל דכבוש כו' ואינו כמבושל כו' אלא שמבליע ומפליט ואינו יוצא ע"י מליחה דס"ל כדעת הרשב"א (בסימן ס"ח ס"ק כ"ז) אבל ע"י צלי ודאי דיוצא :

ס"ק ס"א אא"כ כו' הבל אינו מבלבל כו' שיאסור אותה חתיכה אפילו דאיכא ס': להתיר נגלי כו' בדאיכא ס' נגדו . משמע לכאורה כו' דבאיכא ס' נגדו אף החתיכה עצמה מותרת . לפי שהדם חוזר ונבלע כו' ולא כ' הטעם שהדם בתוכו פורש ממקום למקום א"ו דס"ל לש"ך שאינו פורש ממקום למקום ואין האיסור אלא לפי שהדם חוזר ונבלע בבשר ומאחר דאיכא ס' במים נגדו אז הדם שיצא בטל במים כבר ומה שנשאר בחתיכה יוצא ע"י מליחה וכמ"ש בס"ק כ' וא"כ הכל מותר . דלהמהרין כו' שמתיר אף החתיכה עצמה בדאיכא ס' אפילו הוא כו' . עט"ז ס"ק ל"ח : **ס"ק ס"ד** ואם כו' בת"ח כו'. שכ' וז"ל אם הקערה קר וטמו בו רותח סגי ליה בקליפה ואם הוא רוטב בעי' ס' נגד הקליפה ואם החם למטה או שניהם חמין הכל אסור אי ליכא ס' נגד כל קליפת הקערה עכ"ל הובא בט"ז סס"ק ל"ט . לפרש דמיירי כו' הי' חם כו' והכריחו לפרש כן ולא מפ' כפשטא דמלתא כשהית קרה כדלקמן שלא יבשה . בסוף הס"ק אבל ק' לפי"ז דלקמן סימן צ"א כו' וכמו שכ' לקמן ולפי' הראשון שכ' לק"מ כו'. כיון שהוא נגוב וכו' ר"ל אע"ג דדוקא איסור הבלוע בחתיכה אינו יוצא מאותה חתיכה לחתיכות אחרו' בלא רוטב אבל איסור הבלוע בכלי לפי שאין לו בלוע מקודם יוצא בלא רוטב אפ"ה סגי ככא בקליפה כיון שהוא נגוב אין האיסור נבלע יותר מכדי קליפה כדלקמן סימן ק"ה : **ס"ק ס"ג** ואה"נ כו' דצריך נטילה כו'. לא כרוטב כו' צריך ס' כו' והיינו לשיטת המחבר אבל לדידן גם ביבשה שיש בו רטיבות קצת צריך ס' וכדלקמן סימן ק"ה ס"ק כ"ג ועי"כ מ"ש הרב אם הוא דבר לח כו' ר"ל לא שיש בו רטיבות קצת או לא ממש כרוטב : אף במקום כו' לפי שבולע מכל הקערה ואפ"ה א"צ ס' נגד כל הקערה רק נגד קליפתה כדכתב בין ב' חצאי עגולים : שהקערה חמה כו' דהא כ' סתמא והכא קערה היא נוגנה : ולא ביאר כו' ר"ל וא"ל דמ"ש שם ביבשה ואם החם למטה כו' קאי גם אדבר יבש דליבשה שאפילו אין בו רטיבות קצת אם הקערה חם צריך ס' דהא ודאי ליתא כמ"ש בסימן ק"ה ס"ק ק"א וכנ"ל דכיון שהוא נגוב לגמרי אינו נבלע יותר מכ"ק : רטיבות קצת כו' ר"ל א"כ הג"ה זו שטבע מכם מסתמא ג"כ מיירי בדבר יבש שיש בו רטיבות קצת וא"כ אמאי סגי בקליפה אם הקערה חם א"ו מיירי בהג"ה כו' : דבר יבש כו' ומ"ש הרב אם הוא דבר יבש כו' ר"ל בין נגוב לגמרי או שיש בו רטיבות קצת סגי בקליפה : דהקערה נוגנת כו' והיינו סברא הראשונה שהביא המחבר דאסור להשתמש כו' בדבר רותח דמשמע אבל בצונן מותר משום דלא ס"ל דהקערה נחשבת רותח מחמת המליחה אף לאחר מליחה. אם לא קלפוהו ובשלו כנ"ל . דהא נבלע כו' ומש"ה אף שאינו ראוי' לקלוף צריך ס' שהרי אף בדבר יבש שיש בו רטיבות קצת שראוי לקלוף לא סגי בקליפה כה"ג אלא צריך ס' נגד קליפת כל הקערה : צריך אח"כ ס' כו' ר"ל אח"כ אם נתבשל בתוכו כלי . כסברת ר"ת כו' דבאינן ראוים לקלוף אפי' ליכא ס' נגד הקליפה מותר : **ס"ק ס"ה** בעי כו' יש ס' כו' . ר"ל וא"כ למה כ' הרב בעי ס' כו' הא מסתמא יש ס' והיינו לפי מה שהסכים בס"ק לפני זה דהרב מיירי שהקערה קרה כו' ומ"ש כנגד הקליפה מן הקערה היינו במקום שנשתמש בקערה וע"ז סובב הקושיא שפיר דוודאי איכא ס' בכה"ג : **ס"ק ס"ו** וי"א כו' דבכ"א כו' ובפסח כו' והטעם כתבו המ"מ והר"ן לפי שאם ישתמש בו צונן יש לחוש שישתמש בו חמין ודוקא בכ"ח כיון דל"ל תקנתא בהגעלה משא"כ בכלים שיש להם תקנה בהגעלה לא גזרינן ומותר להשתמש בדרך ארעי :

ס"ק ס"ז אבל כו' ונראה כו' דהא טעמא די"א שאפילו בצונן אסור להשתמש בו ואפילו על סמך שידיח אח"כ מה שנשתמש בו משום דלמא משלי וא"כ כ' הרב הגהתו שפיר אחר הי"א שכ' המחבר שגם הם מודים להאי דינא דשאני בשר כו' : ואדלעיל קאי עמ"ש הרב בהג"ה ב' ואם נשתמש בו בעי קליפה אם הוא דבר יבש כו' כדי שלא תאמר דמליח כרותח ולא סגי ליה בהדחה אח"כ קודם שיתנו לקדירה קמ"ל דאין מליחה לכלים להפליט וממילא עדיף מצונן דעלמא דשאני בשר וכנ"ל : בדפוסי העובדי כוכבים כו' ואעפ"י שאין מליחה לכלים להפליט מ"מ דהוא אידי דאין דרכה בהדחה וחיישינן דלמא ישכח מלהדיח הנכיגות משא"כ הכא בבשר וכנ"ל : **ס"ק ס"ח** או כו' ומפליט הכלי כו' . דנהי דאין מליחה לכלי להפליט מ"מ מחמת הכבישה מפליט הכלי ונאסר הבשר : אמרינן ה"נ שאם שהה כדי שיתנו על האש וירתיח נעשה ככבוש ומבליע ומפליט הציר אבל לענין כו' : מעל"ע מותר כו' הוי נעל"פ עיין ס"ק יו"ד שכתבתי שדעת הפר"ח והמ"א לאסור בזה גם עמ"ש תחלה דלעולם אין כח מלח והציר מפליט כו' חולק המ"א בסימן תמ"ז ס"ק ס"ז שאם שהה כדי שיתנו על האש וירתיח נעשה ככבוש ומפליט הכלי ולדבריו קושית הדרישה במקומה עומדת : **ס"ק ע"א** שנמלח כו' כמ"ש הרב ר"ל מ"מ ואפילו לא נמלחה רק מעט כו' : **ס"ק ע"ב** ושהה כו' אלא כ"ק כו'. מטעם מליח ה"ה כרותח: **ס"ק ע"ג** אלא כו' פי' במקום כו' שלא תאמר מ"ש שחוץ לציר שאסור כ"ק היינו כל חלק החתיכה שחוץ לציר לזה כ' פי' כו' ואפילו אם כו' לא מבעי אם אין בה שומן שאין מה שחוץ לציר אסור דהרי דם אינו מפעפע למעלה אלא אפילו אם יש בה שומן שמפעפע לא כו': **ס"ק ע"ד** ויש כו' והט"ז הטעם וכו' כנ"ל : **ס"ק ע"ה** ואפילו כו' וספק אם כו' קודם כו' שאז אסור אף מה שחוץ לציר או נפלה שם לאחר שיעור מליחה שמותר מה שחוץ לציר מקילין מספק הואיל והוא גופא חומרא בעלמא אין לאסור מה שחוץ לציר וכמ"ש בסימן ע' ס"ק ס"ד ומותר מה כו' : בס"ק הקודם כו' שכ' ול"ד לחתיכה כו' דהתם נמלח החתיכה כדרכה ונפלט כל דמה כו' משמע שכ"ז כו' : **ס"ק ע"ו** וכן כו' דם שמלחו כו' מדרבנן כו' ר"ל והוי תרי דרבנן : והיכי שהחתיכה נפלה לציר בכשה"מ לאחר שיעור מליחה שמותר מה שחוץ לציר אם לא נודע איזה צד היה מונח חוץ הציר כל החתיכה אסורה פ"ח ס"ק ס"ב. וכ' ע"ז הפלתי בס"ק י"ט ונראה דמיירי שיש ספק אולי רוב החתיכה היה בתוך הציר אבל אי ברור לן דלא היה רובה בציר א"כ ברובא בטיל דא"ל חד בתרי גמור רק רובא עכ"ל . וכ"ל שמותר אם מרבה עליו היתר עד ס' או שחותך החתיכה לגנים ומבטל כ"א נפ"ע דאל"כ כשיבשל יתן טעם וכמ"ש בס"ק נ"ח : ובט"ז סס"ק מ"ד כ' ומעשה בא בעירנו שהניחה אשה אווז כו' עד מה שחוץ לציר עכ"ל . והש"ך בס' נקה"כ מתמי' על הט"ז שאוסר (כלל אפילו) מה שבתוך הציר וסיים ואפשר שיש איזה ט"ס בדבריו כי אין טעם לאסור כלל אפילו מה שבתוך הציר ובס' מ"י כלל י"ב ס"ק ט"ו כ' ולענ"ד דהט"ז אזיל לשיטתו שהשיג בסימן ע' ס"ק י"ז על מהרש"ל (דס"ל דכבוש בציר כדי שירתיח מהני ליה מליחה אח"כ ולפמ"ש כמעשה דהט"ז גם מה שבתוך הציר מותר דהא לא נמלחה האווז עדיין וצריך למולחה אח"כ ויצא הדם ע"י מליחה) וכ' דשיעור כבישה בציר כדי שירתיח הוא ממש ככבוש במים מע"ל ובשר בלא מליחה שנכבש במים מע"ל אסור מטעם מבושל בלא מליחה (ולא יצא אח"כ ע"י מליחה) ה"ה ככבוש בציר ע"י כדי שירתיח לכן אוסר מה שבתוך הציר ומ"ש הט"ז ולא האי שהתחתונה כנמלח בכלי שאינו מנוקב היינו לאפוקי מדעת הג"ה ס"ד (דס"ל) דציר יש לו כח כמו מליחה לפרוש הדם שבתוך החתיכה ממקום למקום ולדעתו האווז אסורה כולו קמ"ל דלא קי"ל כוותי' כנ"ל ברור עכ"ל ועי' במ"ש בסימן ע' ס"ק ל"ו : **ס"ק ע"ח** ע"ש כו' כדי לחלוט כו' הוא דעת הרב וס"ל שהמלח אינו מוציא אלא הדם בעל פנה הבשר והסמוך לו ומש"ה צריך ליתנו אחר המליחה במים רותחי' כדי לחלוט ולצאת הדם שנשאר בתוכו שלא יצא אח"כ בבישול וא"נ לא ימלחו כלל ויחלטו מיד ברותחין דחיישינן שמא קודם שתרגיש הבשר בחום המים תפליט מן הקרוב לפנה ולהכי כו' ודעת הרב כו' : **ס"ק ע"ט** ונתמלא כו' שהמלח נתמחה כו' . אבל בלא"ה ודאי ליכא למיחש שהדם שבמלח נבלע בבשר כי הדם שבמלח מתייבש אין בו כח לבלוע בבשר ומש"ה הולך לסברת נתמחה : **ס"ק פ'** ע"ש כו' כשאר ציר כו' . ר"ל היוצא מבשר תוך שיעור מליחתו שהוא דם : רותח הוא כו' ואף שהוא לאחר שיעור מליחתו ונבלע כו' ציר קאמר כו' דציר כזה לכ"ע מוהל בעלמא הוא. לא שהה בכלי כו' כדי שיתנו על האש וירתיח כי נאסר מיד מטעם מליח כרותח כיון שיש ציר בכלי וכו' : ועי' בס"ק ל"א בזה מרמז עמ"ש ול"ד מים ה"ה ציר אלא דנקט כו' שכ' בין לדעת המחבר דמתיר בנמלח ציר בכלי אבל לדידן כפי הגהות הרב כאן אם אין מים בכלי רק ציר מבשר זו אזי נאסר מה שבתוך הציר כדי קליפה וכ"כ בס' מ"י כלל ט"ו ס"ק ל"ה על הש"ך לאדיא : **ס"ק פ"א** כדי כו' ולדברי מהרש"ל כו'. ר"ל דליכא חד קולא וחומרא איכא להרב שמיקל שאפילו מה שבתוך הציר אינו אוסר יותר מכ"ק אבל לא מהני ס' לבטל דאפילו כי איכא ס' בעי קליפה דכ"מ דצריך קליפה א"מ בס' ומהרש"ל שמחמיר לאסור כל מה שבציר אי ליכא ס' מיקל בדאיכא ס' נגד הציר דבדי אפילו בלא קליפה ואף שמבואר בסימן ק"ה ס"מ בהג"ה ובש"ך שם ס"ק פ"ו שאפ"ה שמשערי' במליחה בס' מ"מ גם קליפה צריך כ' הטעם דבעי ס' משום שאין אנו בקיאין איזה מקרי שומן או כחוש ודלמא מקרי שומן ואוסר ע"י ס' וא"כ ה"נ אמרי' דלמא מקרי כחוש ואינו אוסר יותר מכ"ק וכל מקום דצריך קליפה אין מבטלין בס' ומש"ה בעי ס' וגם קליפה וא"כ גם לדברי מהרש"ל אפילו אי איכא ס' בעי קליפה ונ"ל דס"ל להש"ך דשאני הכא כיון דמדינא ליכא אסורא לאחר ששהה שיעור מליחה לרוב הפוסקי' וחומרא בעלמא הוא דמחמיר לאסור א"כ נהי שמהרש"ל החמיר עוד יותר לאסור עד ס' מ"מ הבו דלא לוסיף עלה דליבעי קליפה אפילו אי איכא ס' והמ"י כלל י"ד ס"ק ו' חולק דאדרבה כ"ש הכא לדעת רוב הפוסקים לא מחשב כרותח אחר שיעור מליחה כלל וא"כ יותר יש לחוש שלא נבלע רק כדי קליפה וא"כ אין לבטלו בס' ומש"ה הסכים דלדעת מהרש"ל בעי' ס' וגם קליפה: אלא דמה שחוץ כו' אבל אי איכא ס' נגד הציר בבשר שבתוך הציר לחוד בלא צרוף ודאי שהאו"ה מודה דשרי : **ס"ק פ"ב** והבשר כו' דין קערה כו' שלא נאסרה במליחה רק כ"ק: **ס"ק פ"ג** וכן כו' ב"י מותר משום דאין מליחה לכלים להפליט: סוף ס"ח כנ"ל: ס' נגד כל הכלי והיינו אפילו אם אין בו לכלוך ואם יש בו לכלוך צריך ס' נגד הכלי והלכלוך . מ"מ היה נראה כו' הג"ה זו כו' ר"ל הגהת ס"ד : **ס"ק פ"ד** אבל כו' אפילו לענין כו' . ר"ל ל"מ בנתנוהו לאחר שיעור מליחה בלא הדחה בכשה"מ אין האיסור רק משום דם דמותר במקום הפ"מ לסמוך על רוב הפוסקים דס"ל דציר היוצא מבשר לאחר שיעור מליחה אינו אלא מוהל בעלמא אלא אפילו אם הכלי חולבת ויש בו לכלוך שאין לומר סברת הכ"ל לפ"ה מותר במקום הפ"מ דסמכי' על רוב הפוסקים דס"ל דהציר לאחר מליחתו לא מחשיב רותח כו' : **ס"ק פ"ה** אפילו כו' קודם פליטתו כו' . שאם לא ידיחנו עד אחר פליטת כל ציר חוזר ובולע הצלחוחית שעליו דשוב ל"ל אידי דטריד לפלוט ציר כו' שלסברא ראשונה אין בכך כלום שהצלחוחית רק מוהל בעלמא לכן כ' ולפי דבריו כו' ועט"ז ס"ק נ"ב שתמי' קושיא זו בפ"ח : **ס"ק פ"ח** דאין כו' אבל וודאי כו' . ר"ל אבל מ"מ הרב דאין מליחה לכלים הוא ל"ד: יש כו' נאסר בכשה"מ כו' ודאי משום דליכא טעמא דמפריך שריק אמרי' שבולע ע"י המליחה : **ס"ק פ"ט** בסכין כו' משמע כו' . שהרי קאי עמ"ש תחלה דיש מתירין לחתוך כו' ועז"כ וכן עיקר : וכ"כ כו' כנ"ל . אלא דאיכא למיחש כו' ר"ל והו"ל תרתי חששא דשמא ישכח מלהדיח הסכין ואין בכך כלום רק שניחוש ג"כ שמא יחתוך אח"כ בלא הדחה וכולי האי ל"ח . דהא קך כו' נמי דינא הכי כו' שאסור להניח בו דבר איסור שמא ישכח להדיח הכלי וישתמש בו דבר היתר בלי הדחה הרי חוששין כה"ג ומ"ש בסכין דל"ח ואפשר כו' וע"ש בת"ח בבשר דמיירי בבשר מליח ונהי דמותר בדיעבד משום דאין מליחה לכלים להפליט מ"מ לכתחלה אסור כדלקמן סימן פ"ה סי"ב : **ס"ק צ'** אבל כו' אף שעדיין כו' . שלא תטעה לומר מ"ש הרב אם נתייבשה עלי' הציר קאי גם אהדחה שכ' תחלה :

ס"ק צ"ב שדיחין כו' לסברא אחרונה ומש"ה צריך להדיחו קודם שמניחו בכשה"מ וטונס המחבר במ"ש מדיח אותו כו' ר"ל קודם כל פליטת צירו וגם אפילו תתכו מכל צדדים כמ"ש לעיל ס"ק פ"ח :

סימן ע'

ס"ק ג' . ולא כו' והא דלאסרי' כו' ר"ל דין זה כ' מהרא"י ע"ש דעת הרא"ש שכ' ששור משמו שאין דרך המלח להבליע רק לפלוט וא"כ לדידן דאסרי' בר"ס ס"מ כו' שהמלח מבליע כו' ה"נ ניתא שהמלח השני מבליע הדם כו' וקשה על הרב שהעתיק דברי מהרא"י ומתרץ דהתם דאיכא דם בעין המלח מבליע אבל הכא דאוי רק דם פליטה אין המלח מבליע ומתוך כך כו' משא"כ בבשר שנמלח בלא הדחה קמייתא שבשעה שבא עליו המלח היה בלא פליטה ע"כ אמרי' שהמלח מבליעו וכ"מ בין תי' א' וב' שלאיסורין השני אם שהה כדי פליטת ציר דהיינו שלא במקום הפ"מ לאחר יב"ש ובמקום הפ"מ לאחר מעל"ע ולא הודח עדיין וחזר ומלחו שניה דל"ל אידי דפליט ציר לא בלע ודמי לר"ס ס"מ שאסור מטעם שהמלח השני מבליע הדם כו' משא"כ לתי' א' והט"ז מסכי' כתי' ב' של הש"ך וסיים לאסור בשהה כבר כדי פליטת ציר פרס שמלחו שנית : **ס"ק ד'** ואם כו' דאע"ג דדם כו' . קאי אדגים למעלה שאפ"ה אסורים כ"ק ואע"ג דדם כו' : **ס"ק ה'** ואם כו' הדגים בס' כו' . ולא מהני כ"א שהקשקשים הם במקום קליפה אם נמלחו כו' ואסורים כ"ק מותרים הדגים כו' שהקשקשים במקום קליפה הם דאע"ג דלא סגי בקליפה דהא קי"ל כל מליחה בס' כו' והוי מלי לתרץ הלא מבואר בס"י בהג"ה שאע"פ שמשערים במליחה בס' מ"מ גם קליפה צריך וא"כ ל"מ שאם הדגים הם בס' נגד האיסור שנמלחו עמו מותרים אפילו בלא קליפה מטעם שהקשקשים הם במקום קליפה רק הש"ך רוצה להשמיענו רבותא אפי' שאפילו היכי שהקליפה אינו מצד חומרא שא"א בקיאים בין כחוש לשומן אלא היה מדינא כגוונא שכ' הש"ך אפ"ה אמרי' שהקשקשים עומדים במקום קליפה : כגון חמץ בפסח כו' הוא ל"ד כמ"ש הש"ך שם אלא ר"ל איסור אחר שאין בו שמנונית כלל דומיא דחמץ בפסח ועמ"ש ס"ק ל"ח דבעי ג"כ שיהא איסור דרבנן : **ס"ק ו'** ודג כו' ולא מהני מליחה דלא כמ"ש הרב בהג"ה והא דאמרי' דאם הדג תפל כו' ר"ל שלא תאמר דליתא לדברי הרב בהג"ה מאחר שלא כ"כ מסברא דנפשיה אלא הוציא כן מאו"ה בשם סמ"ק וע"כ צריך להגיה שם כדמוכח כלל ה' דבדגים לא מהני מליחה לומר דאידי כו' וכנ"ל א"כ ליתא דבריו בהג"ה לז"כ פיהו נ"ל כו' : **ס"ק ז'** או כו' אפילו אחר פליטתו כו' וכ"ז פליטת הדם וציר של הדגים אמרינן אידי דפליט לא בלע : **ס"ק י"א** אלא כו' כמעשה דרש"י שנס ציר היוצא מבשר לאחר שיעור מליחתו דם הוא שאני כו' : **ס"ק י"ג** ואם כו' לבטל מידי כו' שאין לקיים כו' ואוחן דגים דרך למלחו הרבה עד שאינו יכול לאכול מחמת מלחו להתקיים וצריך להדיחו אח"כ קודם הבישול אבל לפי מה שכ' לקמן ר"ס נ"א ס"ק ג' כו' כנ"ל וי"ל דמסיק שם דאפילו אם נשתמש בכלי דבר לאסור חם מותר לאכול בו אח"כ אפילו צונן לא ואפילו אין דרכו בהדחה בלא הדחה כלל לא הכלי ולא המאכל אלא שמקנח הכלי וסגי בלא"ה לק"מ דהרשב"א מיירי ע"י קיוות והרב מיירי בלא קיוות : **ס"ק ט"ז** כו' וכ"מ כו'

ר"ל נהי דליכא משום איסור דם כו' : ס"ק י"ז היינו אליבא דכ"ע ר"ל שלא לדעת היש מי שאוסר לבד כי כ"כ הרב דעלה קאי אליבא דכ"ע : ס"ק י"ט וסובר כו' אפילו הדחה כו' ר"ל אף שכ' המחבר בכשירה מלוחה והטריפה תפלה מותרת בהדחה בלא קליפה הרי דעכ"פ בעי הדחה . היינו (אלא) לסברא הראשונה דמתיר אפילו בנוגעין זב"ז בלא קליפה ומש"ה מצריך עכ"פ הדחה אבל לדעה האוסרת בנוגעין זב"ז ואינו מתיר אלא בסמוך כו' ודאי דאפילו הדחה כו' : ס"ק כ"ג ועי"ל כו' דדוקא ברתיחה שאור יש חילוק דמחמת האור אותו שהוא גובר את חברו או מצנן אותו מחמת מליחה אין כח בחומו שהוא תפל לבטל את המליחה כי כן הוא דרך המליחה שאינה יכולה להתבטל כ"א ע"י הדחה : ס"ק כ"ד י"א כו' דסימן ס"ט כו' . ודעת הסברא ראשונה כהיש מי שאוסר שם דציר לאחר שיעור מליחתו רותח הוא ומזיב דם והסברא שני' ס"ל כדעת רש"י והרא"ש דמוהל בעלמא הוא ולפי שהכריע שם המחבר לחלק בין לכתחלה ודיעבד גם כאן כ"ה אלא שהרב שם הגיה לאסור אפי' דיעבד כ"ק וכאן לא הגיה כלום לפי שהולך לשיטתו שכ' בת"ח דאפילו למאי דמחמירי' כו' מ"מ הכי שרי משום דמסריך סריך : ס"ק כ"ו או כו' וכרא"ה כו' . ר"ל טעם על מלח וסודח שהוסיפו הת"ה והר"ן וממילא גם דברי הטור צריך לפרש כן אף שלא כ"כ להדי' והי"מ מתירים אפי' כה"ג : ס"ק כ"ז וי"מ דם של עצמו כו' . אבל מודה בבשר שנמלח ופלט כל דמו שאסור דליכא כ' דם של עצמו לומר איידי דפליט כו' : ס"ק כ"ט לכתחלה כו' וכן מ"מ הרב כו' קודם שנפל' כו' שאל"כ הציר מבליע הדם בעין שעליו לתוכו ואינו יוצא שוב כו' דאין כח בחתיכות כו' וה"ה דלדידהו אם לא נמלחה החתיכה עצמה בלא הדחה אלא שנתנוהו לבשר שנמלח שאין כח בחתיכות מלח שעל החתיכות האחרות אלא להתבלע הדם שנפל מהם לתוכו אבל לא להבליע הדם בעין שעליו לתוכו ומש"ה כ' הש"ך והיינו שלא כ' הפוסקים כו' : ס"ק ל' ואפילו כו' וגם משמע כו' מודים כו' מטעם מלוח כרותח ולא בעי שיהא שיעור כבישה אלא אם רוצה לאסרו מטעם כבוש כמבושל אבל משום מליח כרותח נאסר מיד וכיון דאנן משערי' במליחה בס' נאסר כולו מיד : בס"ק מ"ו משמע כו' כנ"ל דכיון דמיד כו' . בשלמא בשר שנפל לציר שהציר נפלט כבר מן הבשר ושוב אין רותח כ"כ ואינו אוסר הבשר אלא אם שהה בו כדי שיעור כבישה אבל הכא מיד שנפלט מן הבשר שלא שהה שיעור מליחתו נופל עליו א"כ כו' : מחמת המליחה כו' לאפוקי בשר שנפל לציר דלא הוי מליחה רק ציר שאינו רותח כמו מליחה בעי שיעור כבישה כו' : ס"ק ל"א שכבר כו' דהא טעמא כו' שהרי נסתמין נקבי הפליטות ציר ע"י ההדחה : ס"ק ל"ב ואם נגע כו' גם מהרש"ל כו' שמביא בס"ק ל"ד דס"ל דלא אמרי' איידי דפליט ציר לא בלע : ס"ק ל"ג אך כו' וזה דעת המחבר כו' כ"ל בסעיף ה' : ס"ק ל"ד דאמרינן כו' כשידיחנו כו' ר"ל אפילו הדיחו קודם שנפל לציר צריך לחזור ולהדיחו שנית קודם שימלחנו : ס"ק ל"ה יש כו' לכ"ע כו' אף מהרש"ל מודה וכמו שיתבאר בס"ק מ"א : ס"ק ל"ו אם כו' לאפר מילי כו' ר"ל שמבליע ומפליט להם : ר"ס ק"ה ועי"ל סי' כו' ר"ל ומרמז הרב שם בזה דלענין בשר שנפל לציר פי' כאן דבעי נכבש בשעור שלש משום דלא הוי כבוש כדי שירתיח כמבושל ממש שלא יצא הא"כ ע"י מליחה : בכלי מנוקב כו' ויש לציר מקום לזוב דאינו בעין ששרי הובר דהיש אוסרים אם שהה שיעור מליחה ונפל לציר שהביא הרב הוא דעת מהרש"ל כמ"ש בס"ק שאח"ז דאינו אסור אלא בשיעור שירתיח כמ"ש מ"י וא"כ בלא שהה שיעור שלא נמלח אותו רק מעט כפי צורך הביטול ואין מדיחין אותו אחר המליחה ובהכי מיירי הרב בהג"ה : ונפל לציר שמודה מהרש"ל להתיר ע"כ אפילו בשיעור שירתיח מתיר ובאמת ליתא לדברי מהרש"ל מ"מ דבשהה שיעור מליחה ונפל לציר אינו אוסר אלא בשיעור שירתיח כי חולק עליו הרב והסכים עמו הש"ך בס"ק מ"ו דנאסר מיד וגם עמ"ש מהרש"ל דבלא שהה שיעור מליחה ונפל לציר אפי' בשיעור שירתיח מותר ע"י הדחה ומליחה שנית אא"כ נכבש בתוכו יום שלם חולק הט"ז בס"ק י"ד דגם בכבוש כדי שירתיח הוא כמבושל עמ"ש ולא מהני מליחה אח"כ והגיה בדברי הרב ע"ש : ס"ק ל"ז אך כו' וצ"ל דס"ל כו' ר"ל מ"מ מבשר שנמלח ע"ג בשר שכבר נמלח שאם לא כלה זמן פליטת צירו עדיין מותר דאיידי דטריד למפלט ציר לא בלע דם ומ"מ בנפל לציר שאסור אע"פ שלא כלה זמן פליטת צירו עדיין עז"כ וצ"ל דס"ל כו' . דם אחריני זה ל"א כו' וה"ה איידי דפליט ציר דידי' יפליט ציר דאחריני נמי ל"א לסברת מהרש"ל כו' דדלמא דעת מהרש"ל עיקר ר"ל בשני הדברים הא' דלא נימא איידי דפליט ציר לא בלע ציר והב' דלא נימא ג"כ איידי דפליט ציר דידי' יפליט ציר או דם דאחריני ומש"ה שלא לצורך הפסד גדול אפי' ע"י הדחה ומליחה שנית אסר הרב אבל לצורך הפסד גדול אוקמוה אדינא אמרי' איידי דפליט ציר דידי' יפליט כו' ומהני הדחה ומליחה שנית ואף דכי מוקמת אדינא אמרי' איידי דפליט ציר לא בלע ולא בעי הדחה ומליחה שנית לענין דליבעי הדחה ומליחה שנית לא מקרי לצורך הפסד גדול וחוששין דלמא דעת מהרש"ל עיקר כו' : דעת הרב כו' ובהכי מיירי שכ' בת"ח מיהו כנ"ל עמ"ש בס"ק ל"ט : ס"ק ל"ח דהיינו כו' שאח"ז כו' כל הא כ' הרב לעיל בסמוך בנמלח בשר ע"ג בשר שכבר נמלח שבמקום הפסד גדול אמרי' שכל מעת לעת פולט ציר ואינו נאסר והכא מיירי נמי לצורך הפסד גדול ולא התיר אלא תוך יב"ש ועז"כ שאח"ז כו' לאחר יב"ש כו' שגם לעיל לא כ' הרב להתיר רק במקום הפ"מ א"כ הכא דבעי ליצרף איידי דיפליט ציר דידי' כו' מה דלא ס"ל למהרש"ל אפילו במקום הפ"מ אסור : ס"ק ל"ט ע"י כו' יסתמו נקבי כו' . ולא מהני לפ"ז זאת הדחה ומליחה שניה וכדלעיל בס"ק ל"ב : קודם שנפל כו' ר"ל כדין בשר אחר מליחה ובט"ז ס"ק ע"ז כ' שחזר הרב כאן ממ"ש בת"ח שם שע"י הדחה נסתמו נקבי הפליטה וכאן לא ס"ל הך סברא דע"י דהודחו נסתמו נקבי הפליטה ע"ש והתשו' צ"צ סימן ח' כתב כיון דלא מצינו בפוסקים ראשונים הך סברא דע"י דהודחו נסתמו נקבי הפליטה כי מ"ש הש"ך ס"ק כ"ו והט"ז ס"ק מ"ז שזה דעת הר"ן בשם הר"ר יונה ליתא וז"ל הר"ן יש ליזהר שלא להניח בשר תפל אצל בשר מלוח בעוד מלח עליו אע"פ שדעתו למלוח התפל לאחר כן לפי שהתפל כיון שאינו טרוד לפלוט דם בולע מה שפולט המלוח כו' אבל הציר כו' מאחר שדמה בתוכו כשם שהמלח מפליט דם של גופה כך הוא מפליט שנבלע בה ממקום אחר ומ"מ אפילו לסברא זו כל שנמלח ויצא מידי דמו והודח אין מניחין אותו אצל בשר אחר בעוד שמלחו עליו ופולט דם לפי שזה בולע דם פליטת האחר ושוב אין לה תקנה במליחה עכ"ל ונקט והודח משום שאם לא הודח כיון דעדיין פולט ציר אינו בולע (כמ"ש הש"ך בס"ק הנ"ל) אבל מכיון שהודח אינו פולט ציר ובולע וטעמא מאי אין לו תקנה במליחה א"כ או משום שע"י הדחה נסתמו נקבי הפליטה ושוב לא יפתח בשביל הציר שבו ע"י המליחה א"כ כן דעת הש"ך (מט"ד) אבל אין זה מוכרח כי י"ל דדעת הר"ן שאוסר בהודח לאו משום שנסתמו נקבי הפליטה אלא כיון שכבר פלט דמו ואין רק ציר אינו מועיל תו מליחה לה להפליט דם הבלוע דס"ל כדעת מהרש"ל בס"ק ל"ז דלא אמרינן איידי דפליט ציר דידי' יפלוט דם הבלוע אבל לפמ"ש כמ"א דלצורך הפסד גדול אמרי' איידי דפליט ציר דידי' כו' א"כ שאפילו הודח מותר ע"י מליחה שאח"כ כי מאחר שלפ"ז בדברי הפוסקים ראשונים לא הוזכר כלל סברא הנ"ל אין לנו להמציא כזאת ומש"ה פסיק דהמיקל לא הפסיד והסכים עמו הפ"י סקי"ד והס"ת ס"ק כ"ב ע"ש : ס"ק מ' ובן כו' פי' כו' בכ"מ כו' וגם יש לציר מקום לזוב אבל אין כו' אפילו הבשר בכ"מ וכמו שיתבאר אף קודם שיעור כו' לא תליא בציר כו' ר"ל במה שנפל לציר זה בלא"ה כיון שהוא תוך שיעור מליחתו ומונח בכשא"מ אסור כמ"ש בסימן ס"ט בס"ק ע"ה : שחוץ לציר כו' ומשום שהדם שבתוכו פירש ממקום למקום : בגרגרת כו' שהוא בכשא"מ רק שהניח הבשר ע"ג עצם שבתוך הגרגרת שהדם זב דרך העצמים כמ"ש סימן ס"ט סס"ז ויש לו דין כ"מ ולאח"כ מצא כו' בשולי הגרגרת כו' דהטעם במולח בשר בכשא"מ שאפילו מה שחוץ לציר אסור משום שהדם פירש ממקום למקום כנ"ל מאחר שהמקום דחוק לצאת אבל כאן שהדם יש לו מקום לזוב כי החתיכה אינה נוגעת בשולי הגרגרת ואין הדם פירש ממקום למקום אין מה שחוץ לציר אסור רק מה שבתוך הציר כיון דנשרה בציר כו' שהוא רותח יותר אסור מה שבציר : ס"ק מ"ב מיהו כו' כיון שהודח כו' . ר"ל איכא משום שיתרכך הבשר ויצא דמו ע"י מליחה שהרי כבר הודח ונתרכך בדם שנפל לציר רק משום ציר שעליו פשיטא דמהני הדחה מועטת וכמ"ש בסימן ס"ט ס"ק ס' שיעור הדחה כדלעיל סימן ס"ט ס"א בהג"ה : ס"ק מ"ו מיהו כו' דאעפ"י כו' . דהכא"ע בכשא"מ אינו אוסר מה שבתוך הציר אא"כ שהה בתוכו כשיעור שירתיח ומדמי ליה לבשר שנפל לציר דאינו אסור אלא כשיעור זה ונהי דנהגי' לאסור בשר שנמלח בכשא"מ מיד קודם שהה שיעור שירתיח היינו משום דמחלקין : וכ' שיעור כו' ר"ל אבל כמ"ש שיעור זה לענין בשר שנפל לציר מי יימר כו' דציר זה רותח הוא ר"ל ומטעם מלוח כרותח נאסר מיד ולכך אנן דמשערי' כל מליחה בס' נהגי' לאסור מיד כו' א"כ מוכח אדרבה כו' מדאוסר מיד כ"ק מטעם מליח ה"ה כרותח ממילא אסור לדידן בס' : ס"ק מ"ז דינה כו' דראוי להסתפק כו' וכ' בפר"ת שקבלה בידו מחכמים מופלגים ואין זה הספק רק בקרקע שאינה מרוצפת או ברצפת אבנים אבל רצפת לבנים שקורין ציגע"ל ודאי כ"ת שא"מ מקרי דהכי הוא כשאר כ"ת הנשרפים שא"מ ע"ש : ולא מהני מליחה כו' כמ"ש בסימן ס"ט ס"ק ע"ה : ואפ"ה התיר כו' ויתבאר הטעם בסוף הס"ק : אפילו בכלי מנוקב כו' ר"ל ואין להסתפק אם הקרקע מקרי כ"מ או כשא"מ כיון שבכל ענין אסור : מטעם דלא בלע כו' משום שעדיין פולט ציר . ואי הוי ככ"מ אמרי' איידי דפליט ציר לא בלע והוא מ"ש הגהת ש"ד וכתב דאוזלא כו' ועז"כ הא נתבאר כו' בלע מיהת כו' משום דלא אמרי' איידי דפליט ציר לא בלע ציר וע"כ לשון הגהת ש"ד הוא ל"ד : מיהו אף כו' חוזר אדלעיל שכ' דמיירי בבשר שלא שהה עליו שיעור מליחה ואפ"ה מתיר מה שלמעלה מן הציר ועז"כ מיהו אף אפילו להרב כו' כמ"ש בסס"ק ע"ה : ס"ק מ"ח דינא כו' איידי כו' כמו בנפל בשר שלא נמלח לתוך הציר בכשא"מ דמהני לה מליחה אח"כ איידי דיפלוט כו' ואין כח בציר לפרוש ממקום למקום ה"נ המלח שעל החתיכות האחרות בכשא"מ אין בו כח לפרוש הדם בתוך החתיכה ממקום למקום כיון שלא נמלחה היא עצמה ומהני לה מליחה אח"כ משום איידי דיפלוט וכ"מ בת"ח כו' : ס"ק מ"ט דציר כו' בשאר ספיקות כו' . ר"ל דאזלי' בהו לחומרא : ס"ק נ' אפילו כו' מרובין מהציר כו' . ומטעם זה מתיר בתשובת מ"ב בבשר שנפל לתוך הציר שעל הקרקע כי צריך לשרותו כגד חצי שעה ואח"כ כשמוציאו מן הכלי שנשרה בו ונותנו על הדף שמולח הבשר עליו צריך שימתין שיטפטפו המים קודם שימלחנו שלא ימס המלח כו' כמבואר כ"ז בר"ס ס"ע בהג"ה וא"כ המים שנטפו מתחלה קודם מליחה על הקרקע ודאי מרובין הן מן הציר שנטף אח"כ כשמולחו ולא חשוב עוד רותח לאסור הבשר ומש"ה מותר ע"י הדחה ומליחה אם הוא בשר שלא שהה שיעור מליחה קודם שנפל להציר ואם שהה שיעור מליחה קודם שנפל לציר סגי בהדחה לחוד :

סימן ע"א

ס"ק א' הראש כו' ומוחך הראש לפנים כו' כדי להיות מולח גם המוח מולחו יפה כו' והמוח בתוכו כו' וכדי לעשות מצוה מה"מ ינקוב כו' : ס"ק ב' וחוזר כו' מכ"ש כו' . עפ"ת סק"ב שכ' ואעפ"י שאם לא חתך הראש לפנים לכתחלה יכול למלחו כך הרי שזאת המליחה מפליט כל דם שבתוכו ומ"ש כשחתכו ומלחו מבפנים דצריך למלחו גם את השער ולדעת הג"ה בסימן ס"ט ס"ד אף דיעבד אסור אם לא מלח את השער היינו משום כשחותכו תקנתא דרבנן עלי' רמי' שתקנו למלוח החתיכה מכל צדדין ולא פלוג רבנן ולפיכך אם עבר ולא מלחה מכל צדדין נאסר על שעבר על תקנת דרבנן אבל כשהראש שלם הרי מלחה מכל הצדדין ולא עבר ע"ד חכמים שהרי לא הצריכו לחתוך חתיכה עבה לפנים קודם מליחה כמ"ש הש"ך בסימן ס"ט ס"ק י"ד עכת"ד : ס"ק ג' הטלפים כו' אף שנמלחו כו' . ר"ל גם הטלפים : דרך הטלפים כו' לפי שעצמות הטלפים אדוקי' מאוד עד שאין הדם יכול לפלוט דרך הטלפים לחוץ : וישאר שם כו' ומש"ה נפלט לחוץ : שמא פי' כו' וא"כ אדרבא שאר עצמות גרועים מטלפים דגם בהם המקום דחוק לדם מלצאת ופורש ממקום למקום א"ו הטעם פשוט כו' : ס"ק ד' ועל כו' אף דיעבד כו' . ובתוך כו' אבל הבשר שחוץ לטלפים מותר אפילו עומדים על הטלפים וכמש"כ שם בס"ק י"ג : ס"ק ו' ועל כו' דלכתחלה כו' ואם מלחו בדיעבד ולא הסיר המלח קודם המליחה רק שחתך הגלגולת ש"ו אפילו לא בשלו עדיין מותר ואם בשלו שרי אפילו בלא חתיכה ש"ו אם ניקב העצם נגד הקרום והניח הנקב למטה כמ"ש המחבר : ס"ק ח' ושאר וכו' אפ"ה מותר כו' . מטעם הי"א שעצם הגלגולת מפסיק בין הדם שבתוכו לבשר ומ"ש הש"ך בין שני ה"ע אם הוסר הבשר כו' שאם לא הוסר הבשר שעל הגלגולת נאסר שאר בשר שעמו שפלט כל דמו וציר שעל הגלגולת שהוא עתה תוך שיעור מליחתו ואין שום דבר מפסיק ביניהם : ס"ק ט' צריכים כו' אף המוח כו' . ר"ל אף שכ' בסימן ס"ט סי"א בהג"ה דבשר שנתבשל בלא מליחה אסור אפילו בדאיכא ס' נגד אותו חתיכה כיון דהתם נוסף . חומרא בעלמא הוא יש להקל כאן במוח שבעצמות דליכא בהם דם למראית העין ובודאי הוא מעט מזעיר ודמי לשומן של בני המעיים שמחזיקין בו דם ואם נתבשל בלא מליחה אסור ואפ"ה אם יש ס' נגד השומן מותר מה"ט גופא דאית בי' מעט דם כמ"ש בסימן ע"ה ס"ק ח' ועיין בס' מ"י שם ס"ק כ"א שכ' ע"ז וז"ל ונעלם ממנו המקור דין בב"י סימן ע"א ובמרדכי והא"ח כאן מבואר להדיא להיפוך דהטעם דאין מחזיקין דם במוח שבעצמות לכן אסור לכתחלה למלוח עם שאר בשר וצריך מליחה היינו ג"כ לכתחלה וכמו בבני מעיים אבל דיעבד שרי (בלא מליחה כיון דאין מחזיקין דם במוח ובנמלח אצלו שאר בשר דמותר בדיעבד היינו ג"כ כמו בבני מעיים כמ"ש בסימן ע"ה ס"ב בהג"ה) כו' ודאי לבני מעיים לגמרי כו' ע"ל :

סימן ע"ב

ס"ק ב' ויש כו' אעפ"י שהספר כו' . ר"ל בגמרא דהוריות : ס"ק ג' דכבכ"פ כו' ולענין זה כו' . אף דלא קי"ל כהאי שינויא בפ' כ"ג דשאני לב דשיע לא בלע כמ"ש בס"ק ד' מ"מ לענין זה כו' : והולכך כו' . ר"ל שהרי היה יכול לומר טעם שכ' מהרא"י בסמוך ועז"כ והולכך כו' לאסור בשר שנמלח עמו ולטעם דשיע הנ"ל א"ש דשאר בשר אסור משום דליכא ס' שיע ומחשב לגבי' דם ממש משא"כ לטעם מהרא"י שרי כמ"ש בסמוך : דלולי בלא"ה כו' דדוקא לענין ביטול לא קי"ל כהאי שינויי' בפ' כ"ג ולא אמרינן דשיע ולא בלע אבל בכלי אמרינן דשיע כו' : אחר שנמלח כו' ששהה שיעור מליחה קודם שנפל לציר דבשאר בשר אסור כמ"ש בהג"ה סס"ע דבלב שרי מטעם דשיע כו' ועפ"ח סס"ק ד' בשם הר"ן דמאי דאמרינן דלב שיע אפילו נחתך קאמרי' לפי שחלקי הלב מקובצים ומחוברי' הרבה ולפיכך אינו בולע עכ"ל : ס"ק ה' עד כו' דאף זה כו' ר"ל שהרי גם אם לא נמלח הלב לא ליבעי ס' נגד כל הלב רק נגד הדם שבחלל ושאר דפנות אלא דלא ידעי' כמה דתא נפקא מיניה ה"נ אם נמלח שאין כאן רק דם שבחלל לא ידעינן : דנמלח מיהא כו' מדלא כ' בלא קריעה ובלא מליחה דאפילו כו' ר"ל כדין בשר שנתבשל בלא מליחה כו' : וא"ב הטור כו' דמיירי נמי כו' . אף שהדין מבואר שם להיפך דבנמלח הלב א"צ ס' רק נגד דם שבחלל מ"מ נקט מיהא הסברא שכ' הג"ה ס"ד כיון דלקדרה איירי ע"כ נמלח תחלה ואינו מוכח שהטור חולק וס"ל דבעי' ס' נגד כל הלב דהא הטור וסייעתו דמיירי נמי כו' וגם מלשון תשו' מיימוני כו' אין כאן מקומו וראוי להיות אחר תיבת כן היה נראה לכאורה ועז"כ אח"כ אבל מהרש"ל כ' באו"ה כו' : דמוכרחים כו' ר"ל כדי שלא נאמר דפליגי הטור והס"ד אהדדי כו' אלא שכ' כו' ואין נראה כו' ור"ל נהי דטעמו ליתא עכ"פ הדין אמת שאפילו נמלח צריך ס' נגד כל הלב מטעם אחר כנ"ל שאף על דם שבחללו אין אנו יכולים לעמוד : נ"ל בלא נמלח כו' אבל בנמלח אין צריך ס' רק נגד הדם שבחלל : שבסימן כ"ב כו' שגם הר"ן צריך ס' נגד כל החוטין וה"נ צריך ס' עד כל הלב אפילו נמלח

ואפילו

ס"ק ו' ואפילו כו' נ"ע קנה כו'. משום שאין זה קושי' כ"כ כי דרך הרב כן בכמה מקומות כיון שאין בדברי המחבר הכרע לא כ' בלשון י"א לכן דקדק הש"ך בלשונו וכ' נ"ע קנה כו' דהמחבר כ' כו' ר"ל דע"כ אסור אבל הלב קאי דומי' דהיתר אבל הקנה ועז"כ עד שיהא בו כ' מטעם דלא יש בו ס' כו' : ס"ק ח' ויקלוף כו' ואסור כ"ק כו'. כמבואר בסוף הג"ה וכל היכי שנאסר כ"ק אין מבטלין בס' מש"ה אפילו נתבשל אח"כ לא סגי' ביטול בס' ובעי גם קליפה : דאפילו נמלח כו'. דהא ע"כ בנמלח מיירי דאי לא נמלח הלב רק הבשר מעם הלב לחוד א"כ כשנתבשל ויש ס' נגד הלב אמאי צריך לקלוף סביב הלב א"ו שנמלח הלב עם הבשר ומיד בשעת מליחה נאסר כנ"ל ומשמע מ"מ ואפילו בדליכא ס' כותר דומי' דמחבר ס' כנגד הלב : ס"ק ט' לאסור כו' והבין דהגהת כו' וחולק עליו וליתא דגם הג"ה ס"ד אוסר בין מליחה ובין בצלייה : משמע כמ"ש בס"ק ח'. בכדי נטילה רק ס' דמדינא בדבר כחוש אין מליחה אוסרת רק כ"ק וצלי' כ"נ אלא מטעם שא"א בקימ"ס מפעפי' בין בצלי' בין במליחה. בש' א"כ כי היכי בנמלח הלב עם הבשר אף שהטעם לדברי הגהות ס"ד מוקמי לה אדינא דמליחה אוסרת רק כדי קליפה א"כ בצלי' מוקמי לה אדינא שא"ל הבשר שנצלה עם הלב רק כ"נ : ס"ק י' להקל כו' לכתחלה כו' אפילו על סמך שיקלוף הבשר אח"כ כיון דהכ"ס צריך קליפה גם בדיעבד חייבי' לאפוקי מספק : ס"ק י"א ושוב כו' נכ"ע כו'. ר"ל גם ועם הס"ד שאוסר אחר בשר שנמלח עם הלב אנו יודעין אם קולף סביב הלב והיינו לדעת רוב הפוסקים כו': ואינו דבוק בו. רק שנוגע בו צריך קליפה סביב דגם בהכי שייך טעם הנ"ל ננח נכ"ע : ולהצריך קליפה כו' ר"ל לספי' באינו דבוק בו: מונח חוץ כו' שאינו דבוק בו : חשבי דם לב כעין כו' ואוסרים כל הבשר עד ס' דאוי להחמיר אפילו באינו דבוק להצריך קליפה דהא אפילו בכבד כו' ר"ל אפילו לסברא דמדמי לב לכבד מ"מ אינו אלא אפילו בכבד כו' : ס"ק י"ב ואין כו' וכמ"ש כו'. בס"ק ג' דכיון שע"י מליחה וצלי' מסיבה הדם חוץ אלא לא מסיבה או רק דם פליטה רק שיש להחמיר לקלוף קצת סביב הלב כמו שנתבאר כו' גבי אמליחה כו' ומש"ה הקשה שדברי הרב סותרים וא"ו שהרי כ' כאן ואין חילוק בין בשר פטם כו' ואפילו אם הפרכו בדליכא ס' נגד הלב מ"מ מותר למ"ש לעיל בדליכא ס' נגד הלב עצמו אסור ותירץ דכאן מיירי לפי' הב"ש ומ"ש לעיל ואפילו דליכא ס' הלב עצמו אסור היינו כו' היינו רק מגד המוכח בשלמא ואין צורך לכל זה כי לעיל ואפילו בדליכא ס' כו' קאי אסמוך לי' אביטול אבל במליחה כ' כאן שאין חילוק בין בשר פטם הלב או הלב עצמו אפילו בדליכא ס' הכא מותר רק שיקלוף קצת סביב הלב : ס"ק ט"ו אין רצונו לומר כו' כמ"ש אפילו האם דבוק דעוף כו'. דלא אמרי' הג"ה כו' וגם נ"ל להמחבר איסור דבוק והיינו בו בסוף הס"ק הב' ועוד דלא כאסרה בחתיכה כו'. ומותר אפילו כו' עולה בלועי' נפשי' הוא ור"ל אפילו אין בחתיכה הדבוקה ס' כו' אבל הש"ך בס"ק ט' כ' וז"ל וכו' ועוד דגם בלא הצור עליו יש להקל שהרי גם בהרנגולת אמרו כן ועם הצור דבר מוטם מאילא הש"ך כצור אוה שהוספס עכ"ל וכ' בס' עבודת הגרשוני סי' כ"ם שהש"ך קאי אדסמוך ליה עמ"ש מתלא והיינו אחתיכה שיש עוד איזה צד לקולא כגון שיש ס' בקדירה כנגד הלב רק שאנו מסופקי' ס' בעוף עצמו משום שהלב דבוק בו באופן עצמו הותרה בבס"ג יש להקל גם בלא צור עליו אבל מדברי ס"ח ס"ק י"ד נראה שמתיר בכל ענין שכ' ע"ד מהרש"ל וז"ל ואין דבריו נראין אלא השוא' מותרת ע"ם וכ' הש"ך בס"ק הנ"ל בתשו' ר"י מינץ סי' ס"ו מקיל יותר להתיר העוף גם כשהיא בלא כנפי' דאפ"ה מקרי עוף שלם והספים עמו הש"ך היכא שיש עוד איזה צד לקולא דהיינו שאנו מסופקי' ס' בכל החתיכה היכי שיש איסור דבוק שהוא עצמו מופרש וכ' בש' ע"ם הנ"ל ודאי כשהעוף לפניו בענין שיכול לשער אם יש בו ס' נגד הלב בלא"ה ישערנו כי לא אמרו חז"ל רק אם העוף שלם אין ספק שלא יהא בו ס' כנגד לבו אבל אם אינו שלם אין הכלל שבודאי אין בו ס' נגד הלב כי אפשר בכ' דכשי העוף יהיה ס' נגד הלב רק כשהוא בענין שאין יכול לשער יש להחמיר לעצמו לאסור. אבל לאחרים י"ל כמ"ש הש"ך להתיר כשיש עוד איזה צד לקולא אבל הסולתי בספ"ג מתיר בספיקות אם הוא בענין שאינו יכול לשער (דהיינו שאין העוף שלם לפנינו כגון שנאבד או נאכל הימנו) שהרי אלו היה לפנינו היה אפשר לשער לפרשים העין אם יש בו ס' או לא וא"כ כשאין לפנינו הו"ל כספק כדלקמן סימן ל"ח ומקילין להקל דהוי ס' ול"ת הכי דוקא בספק איסור כשיתבר אין במינו ומגע שהיה רובו בשיתבר הדין כן דה"ל ס"ד ולקולא אבל לא בספק אין במ"ח דעטם בעיקר דאורייתא והכא דם בבשר הוי מבב"ח כא העלה מסו' אמונה שבולל במליחה דרבנן אף במ"מ תליק להקל בספק ודם שבשלו ומלחו דרבנן ע"כ יש להקל עכה"ד :

כתב בס' מ"י כלל כ"ו ס"ק י"ז שמעתי מח"ו חמי זקני הגאון המפורסם מו"ה שמשון זצ"ל שאווזות שאלין במגני' שקולה חוץ הרוטב ותקלה לאו ונשבה הלב בתוכו שספי' מספקא לאסור בזה מטעם שיש לחוש לדעת רש"י שהובא בסי' נ"ג לענין חתיכה שמקלחה חוץ לרוטב וכו' וה"ה הכא באווזות שאין מלערפין כל העוף לבטל הלב איך אמר שאין להתיר בזה הלא דהא מבואר בש"ך סימן נ"ג ס"ק ד' וי"ג שדעת כל האחרונים כו' כדעת ר"י שאם מקלחה חוץ הרוטב מפעפע בכולו ועוד דאף אם אם רוצים להחמיר ולחוש לדעת רש"י מ"מ גם רש"י בספק דאפילו מקלחה חוץ הרוטב אינו מפעפע היינו לשאר החתיכות שבקדירה אבל לאותה חתיכה גם רש"י מודה דמפעפע בכל החתיכ' כו' וכמבואר ג"כ בש"ך סימן נ"ג ס"ק כ' כו' (א"כ ה"ה מפעפע בכל האווזה ומצטרפת כולה לבטל הלב בס') ומ"ש יש להצריך נטילה במקום דיבוקת הלב כו' עכ"ל ע"ש : ס"ק י"ז וליבא כו' ואין דבריו מוכרחים כו' והיינו משום דחזיל לשיטתו בס"ק שלח"ז פעם לאסור דבוק משום שאותה חתיכה מתירה לבלוע האסור מאלה וס"ל דזה דוקא באיסור דבוק בתולדתו אבל לא בנגמפק דדרך ביטול בחתיכה שאז אותה חתיכה אינה מכרת לבלוע יותר משאר חתיכות שבקדירה אבל לפי מ"ש הטור בסימן זה הטעם לאיסור דבוק דיש לחוש שמא אותה חתיכה נשאר לבדה ברוטב ונאסרה ואוסרת האחרות (פי' שמא אותה חתיכה שהאיסור דבוק בה נשאר לבדה ברוטב ושאר החתיכות היו חוץ לרוטב וא"כ אין מצטרפות שאר החתיכות שבחוץ לבטל האיסור ואותה חתיכה שהאיסור דבוק בה לבד לא היה בה כדי לבטל ונאסרה אף שנעשה ובישה אח"כ מטעם חנ"נ ואוסרות האחרות אפילו כי איכא ס' נגד כל החתיכה אפ"ה החתיכה אסורה מטעם דאפשר לסוחטו אסור) ולפי טעם זה בודאי שאין לחלק בין איסור דבוק בתולדתו או דרך ביטול נגמפק בחתיכה גם בכה"ג שייך ה"ט שכ' הטור וכ"ז כו' ר"ל בין אם העוף שלם או לא : ס"ק י"ט ואין ט' במים ובעלה כו' שדבוק בה כו' ר"ל תאחר שהלב דבוק בעלה בעי' בעלה עצמה ס' נגד הלב ולא מצרפי' המים עכ"פ מוכח דלא כהעט"ז שלם גם בבהמה איתא לכאו כללא דוודאי יש בו ס' נגד הלב למה הוצרכו לצרף המים או לשער אם יש ס' נגד הלב והכי היה להם לסמוך על הכלל שאמרו הז"ל א"ו שאין כלל זה אמור נידינו רק בעוף ולא בבהמה :

סימן ע"ג

איתא בפ' כ"ה דף ק"י אמר ליה אביי לרב ספרא כי סלקת להתם בעי מינייהו כבדא מה אתון בו' ופירש רש"י דבעי' זו קאי אפילו אחר מליחה אי שרי לבשלו עם אחר בשר משום דיש בו רבוי דם ושמא אין כח במלח להפליט כל הדם והבהמות מכשלו מותר ושלם ור"ת פי' דלאחר מליחה פשיטא דנחשבת כבלי' ומותרת לבשלה עם בשר רק הבעיא בגמרא קאי לקודם מליחה אם מותרת לבשלה עם בשר כיון דכולה דם ואסורה שחיטה ובעיין לא אפשיטא ואזלינן לחומרא לבשר כדאית לי' ולומר כדאית לי' ודעת המחבר כרש"י (כמ"ש בס"ק פ') ומ"מ כמחבר אלא קורעו שתי וערב ותניחי' התוכו לטעם וגולהו ואח"כ יכול לבשלה הוא ע"ם מה דאי' בתוס' התם רבה בר' הונא איקלע לבי רבה בר רב נחמן אתיבא הוה כבדא דבליע דמה א"ל אמאי אבליתו הכי א"ל אלא היכי ניעביד אמר להו קרעוהו שתי וערב ותבוכו לאחת ובכתבו התוספות והר"ם כאן דקאמר קרעוהו שתי וערב והיתוכו לאחת לבשלו בקדירה אחר נגיי' לפירש"י או אחר מליחה לפר"ת קאמר וכיון דמחמירין כדעת רש"י מש"ה קאמר אלא קרעו כו' לטעם וגולהו ואח"כ כו' : ס"ק א' לפיכך כו' לבשלו ע"י כו'. ר"ל אפי' לבשלו בלא בשר וע"י קריעה ש"ו ומליחה דלר"ת אפילו עם בשר מותר ואפילו לשאר דמחמירין כרש"י מ"מ הלא הכבד מותר לסברא א' משום שפולטת ואינה בולעת ואינו אוסר רק הכלי וזוה רוצה לאסור הכלי מש"ה אסור דלענ"ג דהכבד אינה בולעת מ"מ לכתחלה אין לסמוך ע"ז ואין לבשלו : ס"ק ג' ואם כו' אבל לכתחלה אין כו' ובס"ק שאח"ז בנטל מטעם המרס מסיר אפילו לכתחלה אבל הטר"ח בסימן ק"ד והמ"י בכלל הכלל ס"ק י"ב מתירים גם בנקיבות הסכין הרבה פעמים אפילו לכתחלה גם אם רוצה לבשלו אח"כ שהרי כ' הרב וכן בניטל המרס וזה אפילו לכתחלה וכמ"ש הש"ך עצמו א"ל בודאי שוים הם עכה"ד : ס"ק ו' ובדיעבד כו' הבשר אסור כמו הקדירה כו' כנ"ל : ס"ק ז' בלא כו' פשיטא כו' ר"ל משום דהמחבר איירי בגליי' שכ' וגולהו ואח"כ כו' נקט גם הרב בתר הכי בלא גליי' ואה"נ דה"ה אפילו בלא מליחה: דזה אינו כו' ר"ל דלא ה"ל לכתוב בלא גליי' לדייק מזה אבל מ"מ כשלמה אלא לכתוב כהדיא והיינו אם נמלחה הכבד : ס"ק ח' וכן כו' דפליקה נאסר כו'. משום שמתבשלת הרבה ושוב אינה פרוצה ופולט ובולעת : וכ' כת"ח כו' אבל הקערה כו' ומיירי, שלא עירה לתוכו רותח דכ"ר אבל אם נודע שעירו לתוכו רותח דכלי ראשון פשיטא דאוסר הקערה כ"ק לכ"ע כמבואר בהג' הרמיקר לי' בלע כ"ק וכ"ם לס"ד מהרש"ל בס' כ"ס סימן ע' דכתב באף לאחר שעירוי דינו ככ"ר כ"כ הט"ז ס"ק ג' : ס"ק ט' אפילו כו' מסלקי' עוכלא ואסורה משום דכבס"ג גם ר"ת מודה דאסור כו': שרי בדיעבד כו' אף שא"א בקיאין בין שלוק למבושל אפ"ה המיר משום דס"ל כפי' ר"ת דאפילו שלוקה אינה נאסרת משום ה"מ שפולטת ואינה בולעת וה ה' אם נתבשלה לבדה בקדירה אבל אם נתבשלה בקדירה עם בשר ואינה בת ביטול ס' כו' מאמינים כו' דאע"ג דאיידי דטרודה לפלוט דם לא בלעה ה"ד דם לא בלעה אבל שמנונית דאיסורא בולעת : **ששהתה** ג"י בלא שריי' ולא מהני לי' גליי' לבשלו אח"כ אבל לאכול אותה שרי כדין בשר שלא נמלח תוך ג"י שנתבאר לעיל בסימן ס"ם סי"ב נ"נ סימן ק"א לכ"ע שם שגדול א' היה מסתפק בכבש הכבד במים מעל"ע אי נאסרה או לא כיון דשם לא שייך למגזר אטו שלוק ולא מלינו דכבוש יהא כשלוק דהכי איזו כבוש ה"ה כמבושל והשיב לו דקך אמרו על כבוש מעל"ע אבל בכבוש יותר מעל"ע אפילו רק מעט אפשר דהוי כשלוק והרי א"א לגמלם על רגע כמימרא ומש"ה אוסר הכבד בכה"ג וכ"ה בתשובת כתר שם ובס' מ"י סק"ב אבל הס"ח ובס' מש"ל נדקה הסיני הכבד משום דמה שאנו אומרים שליקה היא גזרה אוסרה בפלגא והנו דלא נוסיף עלה לאסור גם כבוש במים מע"ל ואפילו לדעת האוסרים הנ"ל כ' בס' מ"י דה"ר בכבוש כל מע"ל באופן מים עונן אבל אם עירה ממנו המים חוץ מעל"ע ושפך עליו מסמים אחרים הכיה בכם מו"ח הגאון המפורסם מו"ה שמעון הלכה למעשה שהתיר בכה"ג כל שלא שהה באותן המים מע"ל בלי הפסק כלל (וכן הדין בבשר שהשרה במים מעל"ע בסימן ס"ם) : ס"ק י' ובדיעבד כו' לאסור כו' בכבד שנתבשל לבדו בקדירה אפילו דיעבד משום שאין אנו בקיאין בין שלוק למבושל ולדידהו ס"נ לאסור אפילו בדיעבד מטעם שאין אנו בקיאים בחליטה: עם בשר מותר כו' דהא כיון שהבשר נמלח שוב אין דם יוצא ממנו שיאסור הבשר: הכבד כשנתבשל כו' אפי' לבדו משום דלא סמכי' אסברא דפולטת ואינה בולעת מ"ה הכא כו' לא בעינן ס"ם :

ואולי בשנתבשלה כו' ר"ל דלמא זה מקרי שלוק ופסק ככר מלבלוע דם דכיון שאינו פרוד לפלוט בולע ולמה הכא כו' כיון שהגת יש לא החמירו בכה"ג לאסור יותר מלכתחלה : והטור כו' ר"ל דעל הטור שמתיר בחליטה בדיעבד משום שפולטת ואינה בולעת ל"ק הא בלא"ה שרי מכיון שמחלטה שוב אין דם יוצא ממנה דהטור באמת לא כו' ואינה בולעת עכ"ל כו' ולפי מה שהעתיק הרב נמ"ה לשון הטור נ"ל שפי' מפרש שהטעם שפולטת ואינה בולעת קאי גם אחריצה בחליטה והא ליתא דלא קאי טעם זה בפולטת וא"ו רק אסיפא כשנתבשל כו' ולכן לא סמכי' להתיר מה"ם כנ"ל אבל בחליטה דשוב אינו יוצא ומותר וה"ם בדיעבד גם לדידן לסבר שהדין כן והק"ל :

ולכן אסרי' כו' ר"ל כמו שם שחסרון ידיעתנו גרמה לנו לאסור אף דיעבד ה"נ מה"ם כו': מקמה לס"ז כו' דכל"ז מסיק טעם היתר בכבד שנתבשל משום שפולטת ואינה בולעת אבל גם אחר החליטה יוצא מהכה דם ומש"ה אף דלא ס"ל הלי טעמא אבוי' אפילו דיעבד אבל בבשר לעיל ס"ם טעם ההיתר בדיעבד שאחרי שנמלח שוב אין יוצא דם אבל לפי הנ"ל דגם בכבד אחר שנמלח שוב אין יוצא דם אלא שחסרון ידיעתנו גרמה לנו לאסור אפילו דיעבד א"כ קשה מ"ם בבשר לעיל ס"ם ב"ו דמותר בדיעבד כו'. ותירוץ זה כו' וא"ם נ"כ בזה מ"מ הא"ת ולסמ"ם לעיל דאין נוהגין כן שאפילו אם הכבד נתבשל לבדו אסור ה"ם נחלטה מעיקרא והבשלה לבוותה : ס"ק י"א יקרעו כו' שבסמפונות כו' ר"ל שנתבשל לבדו בכבד כו' : ס"ק י"ב ובדיעבד כו' ומשום דהכב"ג כו' דהא מטעם הכב"ם מותר אפילו לכתחלה כדאמר רבא בפסחים דף ע"ד (ויתבאר לקמן בסימן ע"ו) הא מוליתא שרי משום דכבב"ם : והמספרין הבשר כו' כנ"ל : והרי כמ"ם כו' והוא מגרם טעם אחר על מה שמותר בדיעבד משום דכבב"ם . וגם מ"ם והבשר כו' והוא טעם על מה שאסור לכתחלה כבדא עלוי' בשרא זה הוא עד כאום' מדחו זה דא"כ בשרא עלוי' בשרא נמי לאסר מה"ם כו' : ס"ק י"ג ובשפודין כו' ונסכך כו' והוי כבדא עלוי' בשרא וכ' בס' ס"ח כלל כ"ם דין י"ב . וכ' בתורת חטס וז"ל ונראה לי השפודין שעושין החוכין בגגו ומתגלגל מגלגל ע"י מסקולת כדין בסיסק דלעולם מאי שרי דהכי דמי"ד שגמי' אם נתוכך השפוד זה אגל זה ועל הנגיעה אין לחוש אפילו לפי מ"ם בשם מהרש"ל דהבשר בעי הדחה מ"מ רבתי' נגלות על סמך סידית דהכי נגי מדיחי' אח"כ כדלעיל (והוא בט"ג לקמן סע"ז עכ"ל) : ס"ק י"ד אפילו כו' וכ"מ כתום' כו' אין מגמם מגמשת דעוי בברא הוי כ"ם אלא דעוי' בברא נמי שרי : בתוך הפסח כו' ר"ל וא"כ הוי נ"כ התם כבדא תותי בשרא שלמעלה ממנו דגם לר"ת ס' שהרי בתוס' ואפילו לפי מנהגינו שאין כו' משמע דלשיטות ר"ת א"ל ספי והרי אדרבה לר"ת לא א"ם שהרי היתה מונחת בתוך הפסח והוי נמי תותי בשרא ולדעתי כבד שנמלח הוא כבשר מלוח ומונח תחת בשר שלא נמלח ואסור לגלותו כך א"ו דגם לר"ת שרי בכה"ג אפילו לכתחלה מטעם כבכ"ם כאשר יתבאר מיהו כ"ם לא הוי כבד שנמלח וגלגה מותי בשרא שלא נמלח ע"נ בברא לדעת ר"ם . ומ"ם הרב אפילו ע"נ משמע דכ"ם כו' היינו לפי מנהגינו כרש"י שאין מבשלין כבד ע"י שום מליחה אבל הדין דמותי בשרא שרי נ"כ בכה"ג הוא אמת גם לר"ת כמ"ם רק דלא הוי כ"ם :

שמותר כו' ר"ל לגלות הכבד שנמלח עם בשר שלא נמלח ה"ד כשהכבד למעלה כו' : רק שאין כו' אלא מנהגינו כרש"י כמ"ם בס"א אבל במקור הדין הוא כר"ת ולפי' לדבר אם מסק הטור כר"ם לא מהדרי' שנהא כמ"ם בס"ק ט' וא"כ נהי דמחמירין כרש"י מ"מ אם יש לחוש לדבר מותרת הנוגעת לפי דעת ר"ת כ"ם שצריכין אנו לחוש אחרי' וכיון שלדעתו כבד שנמלח דינו כבשר מלוח ואסור לגלותה תחת בשר שלא נמלח קי"ל כוותי' וא"כ הוא כו' :

עדיין צריך כו' ואידי דפלים ניר לא בלע הדם מבשר שעלי' ליכא כדפי' כו' שהרי כ' התוס' שם ואפי' לפי מנהגינו כו' והרי היתה מונחת בתוך הפסח וכנ"ל : רבוי דם כו' ר"ל מפא"כ כבד שנמלח תחת בשר שלא נמלח שאין האיסור לר"ת אלא משום שבולע דם הבשר שעלי' לגבי בשרא דליכא רבוי דם מאי קא מטמא דכבכ"ם להתיר אפי' לכתחלה : אלא דה"נ כו' קאי אמ"ם דבדיעבד מהני הך טעמא דכבכ"ם ועז"כ אלא שלהתיר בדיעבד ה"נ להאי טעמא כו' : מוכח דאפילו דיעבד כו' דאל"כ תקשה לכה קאמר טעם דמבריק פריך להתיר בדיעבד ולא קאמר מטעם כבכ"ם דמבריק נ"כ התם בפסחים גבי מוליתא ה"ם א"ו מטעם זה אין להתיר כאן אפילו דיעבד : יש הרבה דם כו' ולדידא פשיטא דמותר לגלותו תחת בשר שלא נמלח מש"ה גם לדידן דקי"ל כר"ת אוקמה אדינא דכבכ"ם להתיר אפילו לכתחלה : ס"ק ט"ז ונהגו כו' ידיחנו קודם כו' כי נטעם שלאמן משום היכרא ודאי שאין לאסור בדיעבד אלא שיש לחוש לטעם השני שאסור מוגר ומבליע הדם ומש"ה ידיחנו כו' : ס"ק י"ז אם כו' שפיעה דליכא מ"ד כו' ומש"ה גם בעוף בעי דוקא

דבוקה אבל נמלח בתוך הבישול לזה כ' כלומר כו' : ס"ק כ' וי"א כו' ואפילו אינו כו' דגלי עדיף ממליחה: ס"ק כ"א גבי לב שאם לא קלפה קודם בבישול צריך לקלוף אח"כ: ס"ק כ"ב ואם כו' דבכל גוונא כו' אפילו אין בעוף לבד ס' רק בצירוף שאר דברים שבקדירה : דל"א א"כ כו' וגם לא ס"ל איסור דבוק כמבואר בסימן ע"ב ס"ק ט"ו : וכ' בס' ת"י כלל כ"ה ס"ק א' וז"ל ונראה פשוט דאם יש. חתיכות בשר סביב דבוק בתוך העוף שאינו נגד. מלב של אותו עוף דאמרי' דיש בעוף בוודאי ס' נגדו כמו בלב בסימן ע"ב עכ"ל : ס"ק כ"ג מיהו ט' דבוקה בעוף כו' וא"כ מסתמא נמלחה הכבד עם העוף : דאין הכבד נאסר כו' אפילו בדליכא ס' משום שפולטת ואינה בולעת ואף דלא קי"ל הכי עכ"פ אין להחמיר לאסור הכבד גם בדאיכא ס' : כמ"ש שאינה נאסר כו' משום שפולטת ואינה בולעת דומי' דלב כו' וא"כ אדרבה בין בלב ובין בכבד התיר ה"ר ירוחם ונהי בלב קי"ל לאסור משום דלטעמים הדם מתיבש בתוך חללו ואינו יוצא לחוץ כמ"ש בסימן ע"ב ס"ק ז' מ"מ בכבד דליכא האי סברא גם אנן ס"ל כר"י להתיר בדאיכא ס' דהא מסתבר להתיר כמ"ש הרב בת"ח אלא שביטל דעתו נגד דבריו ולפי' הנ"ל גם הר"י מה ר : לשונו כו' ואין זה הלשון שכ' הר"י בסוף האות אלא הלשון שכ' בתחלת האות דומי' דלב ושם אדרבה נתבאר להיפך כנ"ל : דהא ס"ל כו' . כמ"ש בתחלת האות :

דבצלי שאני כו' ר"ל בשלמא בקדירה שיש מקום לדם הכבד להתפשט בכל חלל הקדירה ודאי אינו חוזר ונתבלע בכבד כי איידי דטרוד לפלוט לא בלע אבל בצלי שאין לדם מקום להתפשט אלא כנוס תחתיו וא"כ אין ראיה כו' ר"ל דהא מ"ש בסוף האות בצלי לא קי"ל כוותי' כמ"ש בש"י ולענין בשול הלא נתבאר בתחלת האות שם דאפילו בדליכא ס' הכבד מותרת שאינו בולע לפי שפולט תמיד ונהי דלא קי"ל הכי בדליכא ס' מ"מ בדאיכא ס' אפשר לכ"ע אין הכבד אסורה וכמ"ש בת"ח שם לולי דברי הר"י ולפי הנ"ל אין הוכחה מדברי הר"י נגד דבריו וע' במ"י סק"ו וז"ל אכן מצאתי דברי זה ממ"ש שהעתיק הרב כאן במהרי"ל בדיני דם וכבד ואין ספק שטעות נפל בספרים לפי שהי' כ' מהרי"ל וטעה המעתיק וכ' מהרי"ו שהוא ר"ת של ר"י כמבואר בפוסקים וגם העתיקו וכ' נתיב ט"ו אות מ"ח כי שם מבואר דיני כבד לר' ירוחם כי לא לחנם בטל הרב דבריו אם לא הי' מדקדק היטב בדברי החולק כו' לכן אין לזוז מדברי הרב כאן כו' עכ"ל והסכים עמו הפלתי : ס"ק כ"ד ונמצא כו' מדכ' כו' ודבוק בו לב כו' מדאצטרך כו' דאי מיירי בדבוק בו כבר השמיענו איסור דבוק בסימן ע"ז ס"ב ובאותו הג"ה עצמו בתחלת דבריו דבעי בחתיכה עצמו ס' נגד האיסור א"ו דמיירי אפילו כו' : שלא הזכירו כו' ולפי הנ"ל עיקר הרבותא דבעי ס' בלא המוליי' ולמה לא הזכירו זה האו"ה ות"ח : בפשטיד"א כו' הרי שמצטרפי' הפשטיד"א לבד החתיכה שאסור דבוק בה שהוא עצמה כנ"ל לבטל האיסור ופשטיד"א דומה כו' : ואגב זה נקט כו' ומש"ה א"ש שלא הזכירו הרב בת"ח ואו"ה דבעי ס' בלא המוליי' שאיסור דבוק כבר כ' כמה פעמים ולא הוצרכו פה להשמיענו :

סימן ע"ד

ס"ק ב' שלא כו' כלומר כו' ר"ל שלא תאמר הכוונה דוקא שלא לבשלו עם שאר בשר אבל בפ"ע מותרים משה"כ שר"ל שלא לבשל בקדירה אפילו בפ"ע . ועיין בט"ז סימן כ' בהג"ה ש"ד מעשה כו' עד סוף הס"ק מש"ה :

סימן ע"ה

ס"ק א' כגון כו' ועוד דס"ל בסי' נ"ן דקורקבן כו' כנ"ל : שהוזכר בש"ס כו' דף נ"ן דא"ר שימי בר חייא מקיפים בבני מעיים (פי' א"י אם שנקב מחיים אם לא נוקבין נקב אלו ומדמין זה לזה) וכ' לעיל בסימן נ"ן ואין מדמין אלא בכרס ובדקין אבל לא בלב ומחול וקורקבן הרי שאין קורקבן בכלל הקפת בני מעיים שהוזכר בש"ס וה"נ קורקבן אינו בכלל בני מעיים שהוזכר בש"ס שאין מחזיקין בהם דם כדאמרינן כו' בנדרים דף נ"ד רשב"ג בני מעיים אוכליהן לאו בר איניש שאין קורקבן ראוי' להתכבד דהא לא אכלי לי' אנשי והרי אמרו סתם בני מעיים ולא הוזכר קורקבן ומנ"ל להפוך ונ"ל להוכיח על קורקבן דלא הוי חתיכה הראוי' להתכבד א"ו דקורקבן הוי בכלל בני מעיים וה"נ הכא הוי בכלל בני מעיים שלא להחזיק בו דם : סוברים וא"ו כו' עמ"ש בסימן נ"ן כנ"ל דלא הוי בכלל בני מעיים : **מוכח** מש"ס זו כו' דאי הוי בכלל ב"מ לא הו"ל לי' למימר רק בני מעים לא אכלי להו איניש וכדאמרי' בנדרים וממילא קורקבן בכלל : וכן בסמ"ג כו' קאי ע"מ שהקשה אמאי לא מייתי הטור ראי' מפ"ק דביצה שהרי בסוגיא הביא דברי הר"י שהביא ראי' מנדרים וגם מהך דביצה וא"כ הטור דלא כ' אלא ראי' אחת משניהם למה בחר בראי' מנדרים לא הראי' מהך דביצה דעדיפא מינה כנ"ל א"ו גם דעת הטור כן דהא קאמר סתם כדאמרינן בני מעיים כו' ולא קאמר כדאמרינן בנדרים מש"ה אפשר שר"ל כדאמרי' בביצה ואף דקאמרי' התם להדיא קורקבן ובני מעיים כו' והטור לא העתיק אלא בני מעיים אוכליהן כו' היינו משום שקיצר בלשון ומאחר שראי' הטור מהך דביצה אינה הוכחה דס"ל דקורקבן הוי בכלל ב"מ אדרבה מוכח מהך דביצה ומסימן נ"ן דקורקבן לא הוי בכלל ב"מ: ועוד כו' כדאיתא כו' ר"ל ודאי ראית הטור מהך דנדרים ואפ"ה א"ש דהא כ' הרא"ש בפא"ט בשם הר"ר יונה דבלשון התנאים הוי קורקבן בכלל ב"מ רק בלשון אמוראי' לא הוי בכלל ב"מ ומש"ה בלישנא דר' שימי ב"ח מקיפין בב"מ לא הוי קורקבן בכלל וכן בלישנא דר' מפרשיי' דאמר אין מחזיקין דם בב"מ לא הוי קורקבן בכלל וכן בפ"ק דביצה מש"ה הוצרך לומר קורקבן וב"מ כו' דהא בלשון אמוראי' לא הוי בכלל ב"מ אבל הך דנדרים הוא לישנא דרשב"ג בברייתא עכ"פ נ"ל דבקורקבן מחזיקין דם בין לפי' ראשון או שני : במ"ש דכיון כו' שגם הב"ח דחה דברי הדרישה אבל מטעם אחר והיינו דסה ראיות הדרישה מדברי ה"ר יואל וכיון דאין כו' והוי כו' א"כ ע"כ דס"ל דלא הוי בכלל ב"מ דאמרינן אוכליהן לאו בר איניש א"כ לא כו' :

דהא דאין כו' ר"ל אין מזה הוכחה דס"ל דלא הוי בכלל ב"מ דהא דאין כו' . תדע כו' שאם תאמר והטעם משום דקורקבן לא הוי בכלל ב"מ התינח סוגיא דנדרים אבל בפ"ק דביצה דאיתא להדיא דקורקבן לאו כו' . אבל היה כו' ר"ל והשתא דאתית להכי יכול כו' הוי בכלל כו' שהוזכר בש"ס אלא דס"ד בזמניהם אבל לא כו' : ס"ק ה' מיהו כו' מטעם שומן כו' שצריך מליחה כשאר בשר כמ"ש המחבר : צד החיצון כו' שהוא מקום השומן : ס"ק ז' אין כו' אית בי' חטי' כו' ואין זה עיקר הטעם כ"א מולחו מב' צדדין ומצד א' לא מלח ג"כ אסור אלא עיקר הטעם משום שאין בו כ"כ דם וטעמא דחטי חטי' הוא סניף בעלמא : ס"ק ט' אם כו' אין לאסור בדיעבד כו' אף שלכתחלה צריך למלוח הבני מעיים מטעם זה כמ"ש בס"ק ה' מ"מ אין לאסור בדיעבד כו' : ס"ק י' יחזירנו בפני' כו' יחזור וידיחנה וימליחנה כנ"ל : ס"ק י"א ומוהרת כו' ור"ל כו' דקשה ליה הלא גם בבשר אחר בנמלח מצד א' הדין כן משום שאם לא נתבשל עדיין יחזור וימלחנו מצד השני שלא נמלח עדיין עז"כ ור"ל דהכא כו' : משא"כ גבי בשר כו' שלאחר יב"ש שוב אינו פולט ציר ול"ש שפולט מה שבולע מצד השני שמלח עתה : היא מע"ל כו' ומהני לדידהו התקנה למלוח צד השני שלא נמלח תוך מעל"ע ממליחות צד הראשון אבל לא לאחר מעל"ע משא"כ הכא : ס"ק י"ב ומותר כו' אף בדיעבד כו' אם מלחו עם בשר : בין שנגמר החלמון כו' כנ"ל כ' בס' שבות יעקב דרך האווזות הפטומות להפטים מהן העוף ולעשות ממנה שומן . ואם שהה העוף שהופטמה ג"י בלא מליחה מותר ע"י חתיכה ומליחה ואף שבבשר ששהה ג"י בלא מליחה אין לו תקנה כ"א צלי התם ה"ט משום שכבר נתייבש דמו בתוכו אבל כאן אנו רואין שלא נתייבש כי כשמליחי' החלב שעליו היה נעשה טופח על מנת להטפיח (וע"ש שמשמעות דבריו שאינו מתיר בשאר שומן רק בזה) והכרתי בס"ק ח' כ' וז"ל ולא מצינו כן בפוסקים ואין לנו לחדש מה שלא מצינו בקדמונים עכ"ל ואם שהה ביצים הנמצאים בעופות לאחר שחיטה ג"י בלא מליחה מתיר בס' שבות יעקב בפשיטות ע"י מליחה שאחר כך וע"ז לא כ' הכרתי דבר משמע שבזה מודה לדבריו להתיר : ס"ק י"ג מותר כו' דה"ט כו' דלא ס"ל משריק שריק במליחה : משום דמסתמא כו' אמרי' דשריק כו' כנ"ל :

סימן ע"ו

ס"ק א' הצלי כו' וע' ס"ק ט' שכ' לתרץ מ"ש דם בעין זה שעליו מדם אחר שנטף על הצלי שאסור כדי נטילה כו' : ס"ק ב' לפי כו' מ"מ ונפל לאש כו' ומה שאין האש מוציאו לא זב ממקומו כלל : דהא הרא"ש כו' שהרי כ' אלא חשיב כפי' מה כו' ולפ"ז הדרישה הכי לא פי' כלל מה שאין האש מוציאו כו' : דלא פירש מחיים כו' וא"ל מ"ש מבשר שנמלח בכשא"מ שאסור מטעם שפי' ממקום למקום והרי לא פירש מחיים רק לאחר שחיטה די"ל הרא"ש לשיטתיה אזיל וכה"ג דאסור מטעם אחר בשר שנמלח בכשא"מ כמבואר בסימן ס"ט ס"ק ע"ב ומש"ה אינו אוסר שם מה שלמעלה מן הציר ואכן דאסרי' גם מה שלמעלה מהציר משום ה"ט שפי' ממקום למקום אה"נ דאסרי' כאן בלא נצלה כל צרכו כמ"ש בס"ק י"ג : ס"ק ה' ואסור כו' לדעת הי"א כו' דס"ל מליחה אינה אוסרת רק כ"ק וצלי רק כדי נטילה : לדידן כו' לפי שא"א בקיאין בין כחוש לשמן . יש לתמוה דליתא לדידן ועליו אין לתרץ כאשר הי' על הרב : ס"ק ז' לפיכך כו' הדחה לאחר כו' כי מה שהצלי בולע מדם שעל המלח כיון שהוא דם פליטה אמרי' ביה כבכ"פ : ס"ק ח' וי"א כו' דצלי צ"ל כו' ר"ל דלא קאי אדברי המחבר כשרצה למלוח צלי לחוד אלא הצלי צ"ל כו' : ס"ק ט' מיהו שפיר שהאש כו' אם לא הדיחו ולא מלחו ונצלה כך מיהו ודאי כו' ר"ל אע"ג דאם נמלח בלא הדחה תחלה ולא שהה שיעור מליחה מותר לצלי היינו כיון דלא הוי דם בעין ממש כנ"ל מיהו וודאי כו' . מש"ה כ' כאן שלא הדיחו תחלה כמנהגנו להכי נקט וצלאו כו' לשון דיעבד שאם לא נצלה עדיין יש לשהותו ולהדיחו אחר המליחה : דבכל ענין אסור כו' כי ההדחה אינו מועיל לדם הנבלע בתוך הצלי :

איירי בחדא מלחא כו' ר"ל דהמחבר איירי ג"כ בלא הודח קודם שנמלח ואפ"ה אף ששהה שיעור מליחה מתיר ע"י הדחה שאחר המליחה והצלי' ופסק הט"ז כדברי המחבר ועז"כ ולא דק ר"ל שאין בזה פלוגתא שגם המחבר שהתיר בהדחה שאחר המליחה והצליי' מיירי בהודח קודם שנמלח וכנ"ל : ס"ק י' ואין כו' כלומר כו' ר"ל מהס"ד לחלק בין אווזות ובין שאר עופות לזה כ' שאין הכוונה כן אלא כלומר דאין כו' : ס"ק י"ג רק כו' אף שנצלה מעט כו' כנ"ל : דקאי אתרווייהו ר"ל הרב שכ' רק שיצלנו תחלה כו' קאי אתרווייהו דהיינו גם אם רוצה לאכלו כך צלי ועפ"ת ס"ק י"ד שכ' וז"ל כ"כ פר"ח ולשיטתו אזיל דס"ל (כהרא"ש שהובא בסימן ק"ד) דם שפירש ממקום למקום באותה חתיכה (לאחר שחיטה) מותר אבל לפי דעת רמ"א ויתר פוסקים וכדקי"ל לעיל גבי כשא"מ דאסור א"כ כשצלוהו הרי התחיל הדם לזוב וא"כ שנותנו לכלי הוי דם שפירש ממקום למקום (אם לא נצלה כל צרכו . וכ"כ האו"ה גופיה הובא בש"ך סוף הסי') ולכך צדקו דברי הש"ך דאף בלי בישול א"כ ג"כ אסור עכ"ל ועמ"ש בסק"ב : ס"ק י"ד דהיינו כו' משמע דבאתי כו' שאל"כ יש לחוש שיצא א"כ ע"י בישול ואמאי התיר הטור לבשלו אח"כ : ס"ק כ' אלא כו' והמחבר השמיטו כו' ומ"ש בש"ע ורוב שני הסימנים הוא טעות המדפיסים : לאו בהכי תלי' כו' ר"ל לאו בדין חתיכת אבר תלי' מילתא אלא בלא"ה צריך לשחוט שני הסימנין אפילו בעוף : ס"ק כ"א ויש כו' משום שהשפוד בולע דם מן הבשר ולגבי שפוד כו' : ס"ק כ"ב לאחר כו' שכ"ז שהוא אצל כו' הבשר זב כו' ומשמע שאם כבר פסק מלזוב אעפ"י שהוא עדיין אצל האש בולע מהשפוד ונאסר וליתא אלא כדפי' שלאחר שהוסר מעל האש וגם פסק מלזוב אז נאסר הבשר מהשפוד : ס"ק כ"ג ואין כו' בסימן ס"ט ס"ק פ"ז . וי"ל דלעצמו יש להתיר ולאסור אם חתך בו רותח בלא הגעלה אבל לאחרים יש להורות להתיר בדיעבד אף אם לא קנחו וחתך בו רותח : ס"ק כ"ה בשר כו' על ידי כו' וקאמר בש"ס כו' (וכו') שגם בלא נצלה כל צרכו קאמר בש"ס שאם כו' : ומבואר כו' כי מאחר שביארנו דברי הטור כמ"ש וקאמר בש"ס כו' דקאי אלא נצלה עד שהוא ראוי לאכילה מבואר דאם נצלה וכו' שכתב הטור לפי זה ר"ל אפילו בלא נתינת מלח בכלי . דעת המחבר כו' שלא הזכיר גלגלי דמלחא ועמ"ש בסמוך וכש"ך פי' דהטור כו' קאי אדלעיל מינה אין נותנין כלי כו' עד שנצלה עד שיהיה ראוי לאכילה כו' וגם אז אינו מותר אלא ע"י גלגלי דמלחא : על המחבר כו' שלא הזכיר דבעי גלגלי דמלחא : לבשלו היינו כו' ר"ל והרי עדיין אית ביה דם . והכל ברור וכו' :

והטור במ"ש וקאמר בש"ס כו' הוא דקאי אלא נצלה כל צרכו ובכה"ג הוא דלא סמכי' אתקנתא דגלגלי מלחא כמ"ש הטור עצמו בשם רש"י ז"ל . ומש"ה לא הזכיר המחבר כלל מתקנה זאת כי בלא נצלה כ"צ לא מהני תקנה זו ובנצלה כ"צ לא בעי תקנה זו : ובחני צלייתו כו' ואי ס"ד דעדיין אית ביה דם אכתי לאסר משום דם שבו שפירש ממקום למקום והכא ל"ל סברא הנ"ל שנתבשל הדם במיצוי בבישולו דהא בצלי קאמר א"ו דבחני צלייה :

סימן ע"ז

ס"ק א' ואפילו כו' אינו טרוד לפלוט כו' דנימא איידי דפליט דם דידיה יפלט דם דאחריני אפ"ה מותר מטעם כבכ"פ וזהו שכ' המחבר ואפילו כו' . וכדלעיל סימן ע' כו' ולדעת הש"ך שהבאתי שם דאף אם הודח לא אמרי' שנסתמו נ"ה וא"כ קשה ממ"ש הרא"ש שעתה אינו טרוד לפלוט והרי עדיין פולט ציר . וצ"ל דמיירי לאחר יב"ש או לאחר מעל"ע מטעם שמלחו לר"ח בס"ס ע' ואז לכ"ע שוב אינו טרוד לפלוט ואפילו ציר : **מטפילת** בר אווזא כו' דאמרי' בפסחים דף ע"ד אמר רבא האי מולייתא שרי דכבכ"פ וקאמר התם לימה מסייע לי' מהאי טפילה (דהיינו הבצק שנטפל בו) וקס"ד דטעמא משום כבכ"פ ודחי הש"ס דשאני התם משום דסמידא הוי ומפרך פריך ומזה הביאו התוס' והרא"ש ראיה שאפילו נמלח החיצון ושהה כדי מליחה שאינו טרוד לפלוט דם אמרי' כבכ"פ דומי' דהאי טפילה שאינו פולט דם . ולפ"ז אותה הוכחה גופה יש להוכיח שאפילו אינו טרוד לפלוט ציר אמרי' כבכ"פ דומיא דהאי טפלה שאפילו ציר אינו פולט ואמרינן ביה כבכ"פ למאי דס"ד ומאי דדחי הש"ס היינו שאין להוכיח משם כבכ"פ אבל למאי דקי"ל כבכ"פ אפילו בכה"ג אמרי' לה :

ס"ק ב' וכ"ש כו' בכה"ג מייתב כו' דנהי דעולא מיתאב שאיב להדם מן החיצון מ"מ מקצת הדם נבלע ג"כ בפנימי ונאסר :

הקדמת המחבר

מרגלא בפומייהו דרבנן לקרות החכם בשם ת"ח היות שאין ראוי להקרא חכם רק הבורא לבד שהוא עצם החכמה ואינו מקבל ומושפע מזולתו אבל חוץ ממנו הכל מקבלים ומושפעים מזולתם וק"ו מי ששכלו מורכב בחומר הוא ילאה תמיד מלהשיג הדבר בשלימות כי החכמה היא בלתי תכליתית ולא יכילה כ"א הבלתי בעל תכלית והוא הבורא יתברך ויתעלה משא"כ האדם שהוא בעל תכלית צריך הוא תמיד להשלמת זולתו כמאמרם ז"ל איזהו חכם הלומד מכל אדם ולכן קראוהו בשם ת"ח· ולא לבד שצריך לגדול ממנו אלא אף לקטן ממנו כמאמרם ומתלמידי יותר מכולם · והטעם כי כמו בראיה החושית אם ישוטט אדם במבט עיניו למרחוק יוכשל בקל במה שלפניו כן הוא בראיה השכלית כששוטט במבט שכלו למרחוק נכשול בקל במה שלפניו · לכן צריך לתלמיד ששכלו קטן ששכלו אינו משוטט למרחוק ומרגיש במה שלפניו · ועוד כי מחמת צמצום שכלו להסביר להתלמיד יראה גם בעצמו במה שלפניו וגם מחמת הצמצום יראה ויבין יותר כי זה דומה לרואה בשפופרת שרואה יותר מחמת צמצום עין הראות מה שלא יכול להביט כ"כ בלא השפופרת מחמת פיזור עין הראות :

ועל הקדמה זו נשענתי בחברי זה החיבור אף כי ידעתי בעצמי מיעוט ערכי ודל שכלי צעיר התלמידים כי לא חברתי זה החיבור להתגדל בו וגם לא להורות מתוכו איזה הוראה כי ידעתי בעצמי שאינני מגיע להוראה וגם אין לי במה להתגדל רק חברתי זה כי רוצה אני להתלמד לפני חכמים כתלמיד הרן לפני הרב בקרקע· ואולי כשישיתו החכמים עיניהם לעיין בו יקבלו ממני כדרך שאמרו חז"ל ומתלמידי יותר מכולם והמעיין בספרי ידמה לו כמעיין בדברי תלמידו ויותר מועילין דברי התלמידים מדברי רבותיהם כמאמרם ז"ל · ועוד אמרתי אף אם אולי לא אהיה בהיבור זה רק כדולה חספא מ"מ אולי ישכח מאן דמשכח מרגניתא תותיה ובודאי גם ע"ז יש שכר מהש"י כאשר ימצא מרגליות בהורה מתחת החספא דדלינא· ולכן קראתי שם זה החבור חוות דעת שמו מורה עליו שלא כתבתי רק לחוות דעת בלבד ולא לקבוע הלכה ח"ו · ומה שנוגע לפלפול לא כתבתי רק כשהייתי מוכרח להביא ראיה· וגם אל יחשדני כשנמצא בדברי איזה השגה על פוסק להשיג שכוונתי להשיג כי ידעתי שלעומת מחברתם כלא היה אהיה הגם שנמצא משל שהמשילו כננס הרוכב על הענק מ"מ אין המשל מובן יפה להיותינו חלושי הראות וכאפרוחים שלא נפתחו עיניהם וידוע שחלש הראות מדמה הדברים היפך האמת ואינו יכול לראות בטוב אף שהוא למעלה כמו שרואה מי שהוא חזק הראות אף שהוא למטה ולהסביר משלם נראה כי הננס הרוכב על הענק אינו יכול לערוך מלחמה נגר הענק שכנגדו מחמת חלישות כחו אמנם נגד ננס שכנגדו אף שרוכב ג"כ על הענק יכול ללחום כן אנחנו אין דעתנו חס ושלום להשיג על הראשונים כי אולי מה שמדמין אנחנו בדבריהם הוא היפך מה שכיוונו מחמת חלישות ודל שכלנו רק דעתנו להשיג על הדבר לפי מה שמושג מדבריהם לננסין ודלי השכל כמונו · והסכמה שתחת ידי לא הדפסתי היות כי לא חברתי זה רק להתלמד · ומאלקי האמת אבקש שיעמידני על קו האמת ולא אכשל בדבר הלכה ברחמיו המרובין ובזכות אבותי אמן ואמן :

(סימן א סעיף א) בהג"ה **א** ואם בדקו איזה שוחט ונמצא שא"י אם נטל קבלה אין מטריפין למפרע כו' · עט"ז ס"ק ו' · ותוכן קושייתו כיון דלאגודה לומד דין זה משוחט בסכין ונמצא פגום דהלכה כר"ח וכיון דלא קי"ל כר"ח רק בשיבר בו עצמות והאי דינא דשוחט דמי לאם שיבר בו עצמות כו' ונראה לפענ"ד ליישב דהיה קשה ליה להר"ב כיון שכתבו התוס' שם בד"ה סכין איתרעי דאף בשיבר בו עצמות לא מכשיר ר"ח רק מטעם ס"ס א"כ מה טעם יש לחלק בין שיבר ללא שיבר דהא בתרווייהו איכא הך ס"ס אימר במפרקת איפגים ואימר לא שחט נגד הפגימה · לזה סובר הרב דטעם האיסור בלא שיבר משום דכיון שאין לספק בהסכין רק לשמא נפגם במפרקת ומפרקת לא פגים טפי מעור כמ"ש רש"י שם ע"ב בד"ה בעלם המפרקת א"כ כיון דחזינן דהאי סכין עלול לפגום בדבר שהוא כעין העור הוי חתיכת העור שהיה בין בדיקת הסכין לשחיטת הסימנין כהעסק בדבר שיכול לפגום קודם השחיטה ואזיל חזקה בדוק מהסכין ודמי ממש להא דנדה דף ס"ז דאם נהגה הבשיל לבנה בין חפיפה לטבילה דאפי' לא נמצא עליה כלל דלא עלתה לה טבילה אף דשם איכא ג"כ כעין ס"ס דאימר לא נדבק בה דבר החוצץ ואימר נפל ממנה קודם הטבילה ואפ"ה לא עלתה לה טבילה משום שנתקלקל החזקה בדוק מהחשה וה"נ דכוותיה והא דמותר בנאבד הסכין היינו מטעם דסתם סכין אינו עלול לפגום מחמת העור ל"ד לנתעסק בדבר החוצץ בטבילה משא"כ בסכין זה דודאי עלול לפגום בדבר שהוא כעין העור דהא מפרקת לא פגים טפי מעור הוי חתיכת העור ממש כשנתעסק בדבר החוצץ בטבילה ובחולין שם מדמה שחיטה לטבילה ע"ש ומש"ה פסק בשוחט דלא איתרע כלל קודם השחיטה דמותר מטעם ס"ס · עוד כתב הט"ז לאסור הכלים והביא ראיה ממקוה דגבי מקוה הן טמאות ודאי כמבואר בריש נדה לא שייך לומר אוקמי אחזקה משא"כ בשוחט דאפי' ס"ס איכא ועד ספק שייך לומר אוקמי אחזקה · אך מטעם אחר יש לאסור הכלים דלאו על הכלים אנו דנין רק על הטעם היוצא מהכלי כשמבשלין בו דהא הטעם נרגש בתבשיל ודנין על הטעם אם הוא אסור והוי כדנין על חתיכת בשר שנפרש מבהמה · ולפ"ז כשהכלים אינן ב"י דטעם איסורן הוא משום שנקרא שם איסור על הכלי כמ"ש התוס' דאז הדין על הכלי אסור דיש להתיר מכח החזקה :

(סעיף ד) **ב** אם רוב גנבי ישראל · עיין פלתי שהקשה דאפי' רוב גנבי עובדי כוכבים מ"מ כיון שרוב המצויין ישראל ע"כ מהם נפל · ולפענ"ד לק"מ דהא בשר שנתעלם מהעין אסור דחיישינן לעורב ולכלב ולא אזלינן בתר רוב ישראל ומבואר בסימן ס"ג בש"ך ס"ק ח' דלא חיישינן רק לעורבים דמדוכתייהו שקלו ולא מעלמא וא"כ הכי נמי כיון דרוב גנבי עובדי כוכבים ובוודאי בא ליד עובד כוכבים מה בכך שרוב המצויין ישראל מ"מ אימר עורב וכלב שכיחן מגנב העובד כוכבים והוי כבשר שנתעלם מהעין :

(סעיף יא) **ג** אם הטילו דקהל חרם · עט"ז וש"ך · ואפשר לומר טעם האוסרין מהא דאמר רבא (תמורה ד') דכל מידי דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני · וקשה מהא דשוחט בשבת דשחיטתו כשרה וע"כ צ"ל דלא אמרינן דלא מהני רק במקום שמתקנין האיסור במאי דלא מהני כגון במוציא שם רע שגירש דאם נאמר דלא מהני ואין גיטו גט נתקיים מה דאמר רחמנא לא יוכל לשלחה ונתקן האיסור וכן הוא בכל הנך דמייתי התם משא"כ בשוחט בשבת דהאיסור הוא רק משום נטילת נשמה ואפי' אם נאמר דלא מהני ואין שחיטתו שחיטה אסורה דנטילת נשמה דעבד עבד בזה לא אמרינן כלל דלא מהני משא"כ השוחט על החמץ מקשו התוס' שם שפיר דשם אין איסור רק בשוחט ולא בנוחר ומעקר ושייך שפיר לומר דלא מהני ואין שחיטתו שחיטה ומתקן האיסור ונראה דזהו נ"כ טעם הר"ן שהביא הט"ז בסימן ד' ס"ק ד' בשוחט לעבודת כוכבים דאף דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו דמ"מ אסורה ולפמ"ש א"ש כיון דבעבודת כוכבים אינו אסור רק שחיטה כעין פנים שייך לומר דלא מהני ה"נ בנידון דידן הוי כנשבע שלא למכור ועבר ומכר דאינו מכירה להרבה פוסקים כמ"ש הסמ"ע בח"מ סי' ר"ח וה"נ הוי כנשבע שלא לשחוט ושחט דעיקר האיסור הוא השחיטה אמרינן דלא מהני כדי לתקן האיסור וק"ל:

(סימן ב סעיף ד) **א** מומחה שחט לי · עט"ז וש"ך דמיירי באומר מומחה פלוני ומשום דמירתת וק"ל דמ"מ ניחוש לשמא אכלו או צריך לאוכלו ונותן לו אחר שחט בעצמו דהא אפילו בשלא כשר בידו צריך חב"ח כמבואר בסימן קי"ט ולא אמרינן דמירתת משום דשמא ילך עם הבשר לאותו פלוני ויכירו וה"נ דכוותיה וצ"ע וי"ל :

(סעיף י) **ב** התחיל פסול · עט"ז ס"ק י"ד שכתב דהא דאמר רב הונא דאדם אוסר שאינו שלו ע"י מעשה דבעינן מעשה נבילה דוקא והנה"כ תמה עליו מסוגיא דרבולה דמוקי התם שהיה חצי קנה פגום והוסיף עליו כ"ש משמע דבמיעוט קמא דקנה אוסר ע"ש ולפענ"ד נראה ליישב דבלא"ה קשה אט"ז מעבודת כוכבים נ"ד דקאמר דאפי' ניסך בין קרניה דהוי מעשה וע"כ צ"ל דסברת הט"ז היא דבעינן שיעשה מעשה שאוסר ע"י אותו מעשה בגוף הבהמה ומש"ה בעבודת כוכבים שם דמיירי שעושה הבהמה לעבודת כוכבים שעובד לבהמה דמעשה האוסרת היא כשמנסך או זורק לפניה מש"ה כשמנסך או זורק בגוף הבהמה אוסרה משא"כ הכא דמיירי שוחט בהמה לעבודת כוכבים כגון למרקולים דלא נאסר רק בשחיטה כעין פנים כתב הט"ז שפיר דכמה דלא עשה בה מעשה נבילה לא התחיל בה עדיין מעשה השחיטה ולא נקרא מעשה האוסרת וראיה לדברי הט"ז דבלא מעשה נבילה לא נקרא מעשה שחיטה כלל מהא דשהייה דרסה חלדה דפוסלין אפילו במיעוט בתרא משום דשם שחיטה עליו ובמיעוט קמא דקנה לא פסול וכן למ"ד דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף גבי שחוטי חוץ בחולין דף כ"ט קאמר התם דוקא בשחט מיעוט סימנין בחוץ משמע דמיעוט קמא דקנה לא חשיב התחלת שחיטה כלל וכן מבואר בדברי הט"ז שכוון לזה למעיין בדבריו · אך עדיין קשה מסוגיא דרבולה הנ"ל דשם נ"כ מיירי בשוחט בהמה לעבודת כוכבים · ונראה דזה ג"כ לא קשה דבב"ק דף ע"א כתבו התוס' בד"ה איכורי הגלה דקושיית הש"ס בחולין הוא מטעם דבשחוטי חוץ בעינן ראויין לפתח אהל מועד ע"ש . ומבואר בכמה דוכתי דמוקצה שהקנהו לתקרובת עבודת כוכבים אסור לגבוה ומבואר בתמורה דף כ"ט דבעינן במוקצה שיעשה מעשה כל דהו שיגוז ממנה מעט וכיוצא בו ופריך הש"ס שפיר אשחוטי חוץ לא ליחייב כיון דבמעשה כ"ש נאסר לגבוה משום מוקצה ולא בעינן מעשה שחיטה כלל שוב אין מתקבל בפנים ולפ"ז יש ג' חלוקים · דאם עבד לבהמה ועשה הבהמה גופא לעבודת כוכבים אפי' ניסך וזרק בין קרניה נאסרה · ואם שחט בהמה לעבודת כוכבים בעינן דוקא מעשה נבילה ולגבוה נאסר אפילו במעשה כל דהו ויש לי ת"ל בזה עוד הרבה דברים ואין כאן מקומו :

(סימן לג סעיף ד) בהג"ה **א** אבל אם יש לחוש שניקב ע"י קוץ טריפה · הט"ז בסי' ס"ט ס"ק ג' הקשה דמ"ש מספק מחט בחלל הגוף דכשר מטעם ס"ס ע"ש · ולפמ"ש הש"ך בכללי ס"ס אות ע"ו לק"מ · וע"ש בחידושי שבארתי דשאני התם דא"א לומר שמא ניקבו האיברים הפנימים עד שמזכיר הריעותא דמחט וכיון דאיכא ספק בהריעותא הוי כספק על הדורס דמותר מטעם ס"ס · וכן בסי' מ"ט שם דליכא ספק על עור הב' דהא יש לו בדיקה רק הספק הוא על שאר איברים וא"א להתחיל הספק עד שמזכיר הריעותא דהיינו המחט ואיכא ספק בריעותא מותר משא"כ הכא דניקב עור אחד הוי ריעותא ברורה כיון שהתחיל מעשה הטורף רק שמסופקין בגמר המעשה דהיינו שמא ניקב עור החיצון ג"כ כמ"ש הרשב"א בחדושיו לחולין דף מ"ו ע"ש ומה"ט אפי' בניקב ע"י חולי בעינן בדיקה שלא שלט החולי בעור הב' כמ"ש הט"ז בס"ק ו' וכיון דאיכא ריעותא ברורה לא הוי ס"ס כיון שא"י להתהפך :

(סעיף ט) **ב** אפילו אין שם קורט דם · עט"ז ס"ק ט"ז עד דשמא הם העבירו הדם ע"ש · אין להקשות דהא בלא"ה אין לסמוך בדיקה מבחוץ· ואי קושייתו למאן דמתיר בסי' מ"ח במלאו והדיחו אף דא"א לבדקו וא"כ גם בסירוגו לא אתי שפיר ע"ש · ולק"מ דברשב"א בתשובה סי' תש"ם כתב דהא דאמרינן בחולין הטעם דבעינן ק"ד במחט דהוא משום דכיון דאיכא מידי למיסרך עליה ה"ל לאיסתכוחי היינו על המחט עכ"ל הרשב"א והשתא מקשה שפיר הא המחט יש לו בדיקה וכיון דליכא ק"ד על המחט איכא הוכחה להכשיר ומתרץ דהמסקין שוטפין הדם מהמחט :

(סימן לו סעיף ב) **א** בהג"ה בועה על מקום שנקלף כו' · נראה דאפי' רק ניקב עור העליון טריפה דהא כתב הט"ז בסי' ל"ג ס"ק ו' דאפילו בניקב בעינן בדיקה שלא שלט כלל החולי בעור הב' וכשיש בועה א"א לבדוק :

(סעיף ה) **ב** לקחה זאב · עיין חב"ש ס"ק י"ט שהקשה על הא דאמרינן בש"ס מי חיישינן שמא במקום נקב ניקב הא במקום שניקב הזאב הוי כנטלן וליתנייהו ע"ש · ולק"מ דהא מבואר בחולין דף נ' דמקיפין בריאה ופירש"י דהיינו בספק אם ניקב מחיים וליכא למיתלי · ומבואר לקמן בסימן נ' היכא דאיכא למיתלי א"צ להקיף רק במקום דליכא למיתלי מקיפין · ולפ"ז בעי התם בש"ס שפיר מי חיישינן שמא במקום נקב ניקב וצריך להקיף כיון דאיכא ואפשר בהקפה משא"כ בליתנייהו דא"א בהקפה · ולפמ"ש אתי ג"כ שפיר מה שרצה הש"ס לדמות איסור לסכנתא אף דבאיסור אזלינן בתר חזקה משא"כ בסכנתא ולפמ"ש אתי שפיר דבאיסור ג"כ לא אזלינן בתר חזקה במקום דאיכא לברורי :

(סעיף ו) **ג** סרוחין טריפה · הכר"ו הקשה מסוכה דף ל"ו דפשיט על האיבעיא דאתרוג שנסדק כקיתון ואתרוג סרוח ע"ש ואי בריאה טריפה בסרוחין לא פשוט מידי דהא לא בעי התם רק במקום שכשר בריאה ולפענ"ד נראה דלק"מ דבלא"ה הש"ס תמוה דמאי קא מדמה אתרוג לריאה דטרפה תליא באין כמוה חיה ואתרוג בהדר תליא וחזינן כמה דברים דלא תלי אתרוג בטריפות דבריאה טריפה נקב כל שהוא ובאתרוג בעינן חסרון כאיסר להרבה פוסקים וכן ניקב הסימפון חסרון בפנים טריפה בריאה וכשר באתרוג · ועוד קשה הא דקאמר התם הא לא קיימי סימפונהא טריפה הא האיבעיא אינו רק במקום דקיימי סימפונהא ועוד קשה דלמאי מדמה אותו דוקא לריאה נדמייה למוח וכוליא דטריפה בנסדק כקיתון אף דלא סלים ביה אוירא · לכן נ"ל דהנה ודאי אם נחסר כל בשר האתרוג בפנים ולא נשאר רק העור וחדרי הזרע דפסול ולא מטעם דטריפה בריאה רק מטעם כיון דבערלה מרבינן קליפת הפרי תחת פריו ובלבעי דליכא רבוי פטור מטעם דלא נקרא פרי ומה"ט לא מברכין אקליפת הפרי בפה"ע וכן מבואר בכמה דוכתי דבמקום דכתיב פרי ממעט קליפה וא"כ ה"נ באתרוג דכתיב פרי עץ הדר הקליפה לא נקרא פרי ופסול ולפ"ז נראה דס"ה אם נמחה בשר האתרוג ונספרכמים דפסול דמבואר בחולין דף ק"ד בערלה גבי דובשא דתמרי דאפילו המחה גוף הפרי דלא נקרא פרי לענין ערלה וביכורים ע"ש ובחידושי הרשב"א לחולין שם רק בזיתים וענבים מיקרי המשקה פרי ועבא"ח סי' ר"ב לענין ברכות בפה"ע · ולפ"ז בעי בש"ס הכי אי הדרא בריא ולא נתבטל שם פרי מיניה כלל או דילמא כיון דלא סלים ביה אוירא לא הדרא בריא וממילא פסול משום דלא נקרא פרי · והא דמדמה לריאה נראה דהנה הא דבריאה טריפה בנסדק כקיתון ולא קיימי סימפונהא לאו מטעם נקיבת הסמפון הוא דהא אפילו לא נמלחה רק קנה מעור הסמפון ולא ניקב טריפה דהא אפילו איכא רק סורייקי חיורי טריפה אף שבדקו להסמפונות ולא ניקבו וגם א"א לומר שהיא מטעם שסופו לנקוב העור דא"כ למאי מדמה אותו לאתרוג דהא באתרוג נקב בלא חסרון אינו פוסל להרבה פוסקים וגם אין שייך לדמות כלל אתרוג לטריפות כמו שאין מדמין אתרוג לטריפות בשאר דברים כמ"ש לעיל רק הטעם דטריפה הוא משום דכיון דלא קיימי סימפונהא שוב הבשר לא הדרא בריא והוי כחסרה הריאה · ואף שמסתפי בזה לקמן מ"מ בנחסר כל בשרה מודינא דהוי כאילו אין כאן ריאה כלל · ולזה בעי שפיר אי באתרוג ג"כ הדרא בריא מחמת הסמפונות שמברין הבשר כמו בריאה או לא · ולזה פשיט שפיר מסרוח · ולא קשה קושית הכר"ו דהיה קים להו לחז"ל דסרוחין אין מזיקין להבשר כלל שלא יהא הדרא בריא מחמת זה רק דבריאה טריפה בסרוחין מטעם דסופו ליקב העור וזה לא שייך באתרוג כמש"ל · תדע דהא אפי' בועה במים סרוחין טריפה להך דעה שהוא הרמב"ם ובאתרוג ודאי כשר כשנמחה מעט בשר האתרוג למים סרוחין דהא לא בעי רק בנסדק כקיתון אלא ודאי דלענין חזרת בריאת הבשר

לא תלי כלל בסרוחין רק בקיום הסמפונות המברין הבשר · ולפ"ז תמיה לי מה שדימו האחרונים בהרבה דברים אתרוג לטריפה בהלכות לולב :

(סעיף ח) **ד** חסר סגוף הריאה · עט"ז בסימן מ"ג ס"ק ב' כתב דהוא מטעם חסרון ולפ"ז לא תהני הסתימה המבואר בסימן ל"ט סעיף י"ט לדעת המחבר · ונראה דחסרון ככ"ף כפופה שאוסר בהג"ה אפי' למאן דפוסק דחסרון מבפנים לא שמיה חסרון נראה דלאו בסוג חסרה היא רק מטעם שסופו לינקב העור דאל"ה מאי מקשה התם בחולין דף מ"ו מאי חסרה אילימא בחוץ היינו ניקבה מאי קושיא הא אצטריך למיתני חסרה דהוא תחת סוג חסרה דלא מהני סתימה משא"כ בניקבה · א"ו דמאן דסובר דחסרון בפנים לא שמיה חסרון אין חסרון פסול בריאה כלל מטעם חסרון רק מטעם שסופו לינקב העור כמ"ש התב"ש בכל טריפות הריאה שהיא מה"ט ולפ"ז לא קשיא נ"כ קושית הט"ז בס"ק י"ג שהקשה לליבני הש"ם דמיירי בחסרון ברביעית או ככ' כפופה ולפמ"ש לא קשה דכל לקותא שהיא מטעם שסופו לינקב העור לא חשיב במתני' דבכלל ניקבה הוא כמו דלא חשיב חזותא וגישתא ואטום ויבשה · ולפ"ז לא קשה נ"כ לליבני דחסרה היינו שחסרה אונא דחסרה אונא הוא גם כן מטעם שסופו לינקב העור כמ"ש התב"ש ובכלל נקיבה הוא ומוכיח בש"ס שפיר דחסרון מבפנים שמיה חסרון וחשיב ליה במתני' מטעם חסרון תחת סוג חסרה :

(סימן נ סעיף א) בהג"ה **א** כ"ם שאין יכולין לתלות כו' · עש"ך ס"ק ג' שמסיק להתיר בספק השקול בהפ"מ דלא כהרב · ולפענ"ד נראה כהרב ודברי האחרונים תמוהין דלפי הבנתם בדברי התוס' דספק דרוסה וקוץ בוושט טריפה מטעם דשכיח לאיסור ועולא אפילו בשכיח פליג ולפ"ז בספק השקול כ"ע מודו דמותר א"כ אמאי פריך בש"ס מספק טומאה ברה"י דוקא לעולא הא בספק השקול כ"ע מודו וברה"י אפי' בספק השקול טמא ואכ"ע קשה ועוד תימא כיון דהש"ס מדמה ספק דרוסה לספק נגע טומאה ומשני דהלכתא גמירי משמע דבאיסור דלא גמירי הלכתא מותר בספק השקול כספק נגע איסור בהיתר במליחה או בבישול או בספק נפל איסור להיתר ולעולא אפי' בשכיח לאיסור מותר · וזה מבואר ההיפך בש"ס כו' · ולכן נלפענ"ד שהתוס' סובבים על דברי רשב"א חולין דף מ"ו וז"ל ול"ד לס"ד וקוץ בוושט דהתם אתיליד ריעותא שהותחל בה מעשה המטריף רק שמסופק בגמר מעשה דשכיח דדרים רק שספק אם דרס דרוסה האוסרת וכן בקוץ הספק אם גמר הקוץ לינקב הוושט ועוד כתבו הרשב"א והר"ן הביא קצת הספ"ח דכל שיש דבר הטורף כגון שיש נקב וא"י אם קודם שחיטה הוי ריעותא כשאין במה לתלות · וזהו נ"כ כיון דלפי ה"א דמעיקרא דלא אסקו אדעתייהו דדרוסה שכיח ולא הוי ריעותא מקשו דהא נשחטה הותרה ומתלנו דרוסה שכיח ואין כאן ספק רק אם דרס דריסה האוסרת הוי ספק בגמר המעשה דהוי ריעותא ול"א נשחטה הותרה ומסיימו וכן בקוץ פי' דשם נ"כ הספק בגמר מעשה ומש"ה לא מסיימו דשכיח דאפי' בלא שכיח הוי ריעותא כיון דספק בגמר מעשה והוא כמ"ש הרשב"א ממש ועולא דמכשיר בס"ד אף שיש ריעותא מקשה הש"ס שפיר דוקא אעולא מספק טומאה דספק נגיעה הוי ריעותא מש"ה פסקו הפוסקים דספק נגיעה ונפילה אסור דטריפה דקי"ל דלא כעולא וכן בנמצא נקב וא"י אם קודם שחיטה דכיון שיש דבר הטורף וליכא מידי למיתלי הוי ריעותא כמ"ש הרשב"א גם בנשבר הגף וא"י אם קודם שחיטה דלאו טריפה מצד עצמה היא רק מחשש נקיבת הריאה והרי אין דבר הטורף לפנינו רק ספק בריעותא אם נעשה קודם שחיטה לכן מדינא בספק השקול הצריכו הפוסקים לאסור מטעם ספק חסרון ידיעה וליכא מחלוקת בין הפוסקים שהביא הש"ך וזהו נ"כ כוונת הרמ"א במה שסיים אלא בדבר שנוכל לומר שנעשה הריעותא אחר שחיטה וכוונתו שהאיסור בריעותא כגון בנשבר הגף אבל בדבר שטריפה מצד עצמו והדבר הטורף לפנינו והספק אם נעשה אחר שחיטה יפה פסק כהרשב"א : והנה התב"ש האריך בסי' כ"ט בזה וכל דבריו תמוהין לי דמ"ש לחלק בין דרוסה וקוץ בוושט משום דיש להן חזקה מבוררת דהא לא נולדו בקוץ ודרוסה משא"כ בספק מים במוח דליכא חזקה מבוררת דאימר נולדה כך וגם רוב בהמות כשרות ליכא למימר כיון דאיתרע לה רובא כדאמרינן בכתובות כל הניסאת בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול איתרע לה רובא וה"נ יש לומר כן דרוב בהמות כשרות אין להם מים במוח וזו הואיל ויש להן מים במוח איתרע לה רובא עכ"ל ואין הנידון דומה לראיה דגבי בתולה הרוב דבתולה יש לה קול מוכיח דאלמנה ניסאת מדליס לה קלא ומנגד להוכחה שהיא מהרוב דבתולה ניסאת משא"כ כאן דאטו רוב טרפות יש להן מים במוח שיהיה מנגד לרוב כשרות ויהיה הוכחה דטרפה וכן אין לומר דרוב הבהמות שיש להן מים במוח הן טרפה כמ"ש בעצמו שם ע"ש ואין כאן רוב מנגד לרוב רק שהבהמה יש לה תרי רובא רוב בהמות כשרות הן ורוב בהמות אין להם מים במוח וכי משום שיצא מרוב אחד מחמת שיש לה מים במוח מוציאה ג"כ מרוב השני דא"כ בהמה שהיא חולה ונולד לה ספק טריפות נ"כ נימא הכי רוב בהמות כשרות בריאות הן וזו הואיל ואינה בריאה איתרע לה רובא דכשרות הא ודאי ליתא ועוד דנהי דלא נולדה בקוץ מ"מ לית לה חזקת כשרות מבוררת דאטו אנן על הקוץ מספקינן אנן על הנקב מספקינן ואימר נולדה בנקב · עוד כתב בנשבר הגף ביד השוחט וא"י אם קודם שחיטה דא"ל שעמידנה על חזקתה ועתה נשברה כיון דבהמה בחזקת שאינה זבוחה ואינה שבורה עומדת מאי חזית דאמרת עתה נשברה אחר שנשחטה אימא איפכא עתה נשחטה אחר שנשברה·ותמוה דא"כ במאהרסתני נאנסתי דמוקמינן אחזקת הגוף נימא נ"כ הכי אשה זו בחזקת שאינה ארוסה ואינה בעולה עומדת מאי חזית דאמרת נבעלה אחר שנתארסה אימר שנתארסה אחר שנבעלה ובודאי אפי' מסופקין בזמן האירוסין ג"כ דינא הכי אלא ודאי דעל הספק שאנו דנין אמרינן אוקי אחזקה·עוד כתב גבי הא דשגרונית שכיח דא"ל אוקי אחזקה שלא היתה ספיקת חוט השדרה משום דליכא למימר נ"כ אוקי אחזקה שלא היתה שגרונית כו' · נ"כ תמוה מהא דמוכת עץ אני (כתובות י"ג) דמוקמינן לה אחזקה שלא נבעלה נימא נ"כ אוקי אחזקה שלא היתה מ"ע · עוד כתב בהלעיטה דבר שספק נוקב כ"מ בסי' כ"א דאין סברא לומר דמשום דהבהמה בחזקת כשרות דבר זה אינו נוקב נ"כ תמוה מהא דאלמנת עיסה (כתובות י"ד) דמוקמינן לה אחזקה נימא נ"כ הכי וכי משום שהאשה יש לה חזקת כשרות האיש הזה אינו חלל או הגט היה קרוב לו · אלא ודאי דהטעם הוא משום ספק אין מוציאין אותו מחזקת כשרות· לכן נראה דהעיקר כמ"ש דכל שיש דבר הטורף לפנינו וא"י אם קודם שחיטה כגון נקב בריאה וב"מ וליכא מידי למיתלי או שהתחיל בה מעשה שטורף ומסופקין בגמר המעשה או ספק נפל איסור להיתר בכל הנך הוי ריעותא ברורה ואסור בספק השקול אבל במקום שאין הספק רק בהריעותא כגון בנשבר הגף שהביא הש"ך שאין הטריפות מצד עצמו רק שהוא ריעותא ליחוש לנקיבת הריאה וליכא ספק בגוף הריעותא אי נעשה מחיים או אח"כ מותר בספק השקול רק בספק חסרון חכמה אסור כמ"ש הפוסקים הביאן הש"ך :

(סימן סג סעיף א) **א** אחר הרוב · התבואות שור הקשה אמאי לא חילק כאן כמו בסי' א' גבי גדי שחוט דבאשפה אסור ולהרמב"ם אפילו בשוק אסור· ולא קשה מידי דבחולין צ"ו מחלק בהדיא בין אברים לחתיכות ופירש"י הטעם משום דאין דרך לחתוך נבילה לחתיכות וע"כ להרמב"ם מיירי בשוק מש"ה כאן דמיירי בחתיכות מותר בכל מקום שימצא מטעם דאין דרך לחתוך נבילה לחתיכות משא"כ בסי' א' דמיירי בשלימה דהוא גרוע מאיברים דיותר דרך להשליך נבלה שלימה מחלק התם שפיר :

(שם) **ב** רוב המוכרין · עש"ך סי' א' ס"ק י"ז ועפר"ח ובחידושי לב"ב בסוגיא דניפול אסרכתי · ומ"ש הפר"ח דאם הן שוין מחנה עובדי כוכבים ומחנה ישראל ונמצא קרוב לבית ישראל דמותר דאזלינן בתר קורבא במקום דליכא רובא כנגדו · ומביא ראיה מנמצא בין ב' שובכות ע"ש · ולענ"ד ליתא להאי דינא למ"ש הסמ"ע בסי' רנ"ט ס"ק ו' · ועוד דהתם שאני דכיון דנמצא בין ב' שובכות ואין לספק בניפול הנמצא רק מהב' שובכות מש"ה אמרינן מחמת קורבה דמשובך לקרוב נפל כיון דאין רוב מנגד להקורבא משא"כ כאן בנמצא קרוב לבית ישראל דא"א לומר מחמת קורבא דמבית זה נפל דהא כל העיר הוא רוב נגד בית זה ורובא עדיף מקורבא ואמרינן דמהם נפל · תדע דהא מטעם זה אין מחזירין לבית זה הבשר וכיון דאזלינן דמאנשי העיר נפל הדר דינא למחנה על מחנה דאנשי העיר שוין הן · ועיין תב"ש סי' דין מחודש ואוסר ברע"י עד שיהיו כל ע"י מטעם דמצרפין מיעוטי דטבחי עובד כוכבים למיעוט בהמות טריפות הן אפילו אצל טבחי ישראל · ומביא ראיה מברכות נ"ג ומיבמות ע"ש · וליתא לפענ"ד דלא מצרפינן מיעוטא רק ברובא דליתא קמן אבל רוב ישראל דהוא רובא דאיתא קמן המיעוט כמאן דליתא דמי ולא מצרפינן ליה · תדע דהא הרא"ש בחולין י"ב הקשה דנצרף מיעוט דשוחטין שאינן מומחין לחזקה שאינה זבוחה וחירץ דמיעוט שאינן מומחין לא שכיח ואפי' ר"מ מודה ביה דלא חיישינן ליה ולא גרסינן ליה וא"כ קשה ברע"י דאפי' הן רק טפי חד מטבחי עובדי כוכבים דמותר לצרף המיעוט עובדי כוכבים לחזקה שאינה זבוחה ועכצ"ל דרע"י כיון דרובא דאיתא קמן היא דג"כ ר"מ מודה לא חיישינן להמיעוט ולא מצרפינן ליה וכיון דאפילו לחזקה לא מצרפינן המיעוט מכ"ש למיעוט אחר דלא מצרפינן אותו וממקום שהביא התב"ש ראיה מוכח להיפך דשם בברכות גבי הדיח ריח דקאמר התם הטעם דאין מברך ברוב ישראל משום דמצרפין מיעוטא דכספים למיעוטא דלגמר ואמאי לא קאמר בפשיטות דמצרפין מיעוט עובדי כוכבים למיעוטא דלגמר · וגם קשה את"ק דס"ל דמברך דלא חייש למיעוט כספים מ"מ נצרף מיעוט דלגמר למיעוט עובדי כוכבים א"ו דמיעוט עובדי כוכבים כיון דהוא נגד רובא דאיתא קמן לא מצרפין אותו · וביבמות ג"כ מיירי מרובא דליתא קמן · ועוד דשם לפלגא מצרפין · ועוד דכתב הרשב"א בתה"א דף ד' במ"ש דלא אמרינן צירוף רק שם ולא במקום אחר ע"ש בטעם הדבר · והנה אם נמצא בשר ביום שהכשרות הן רוב ויש לספק שהבשר מונח כאן מכמה ימים נראה שמצרפין כל המכירות שהיו באותן הימים שיש לספק בהבשר הנמצא ואזלינן בתר רוב המכירות שהיו באותן הימים· דדמי לאה דמבואר בפסחים במעות שנמצא בהר הבית אפי' ברגל שהרוב מעשר דאזלינן בתר רובא דשתא וה"נ דכוותיה :

נסתפקתי אם רוב המוכרים ישראל ואצל המוכרי עובדי כוכבים יש בשר יותר ממה שיש אצל המוכרים ישראל אם לילך בתר רוב המוכרים להתיר או בתר רוב בשר לאיסור והנה מלשון הש"ס דקאמר תשעה חנויות מוכרות דאזלינן בתר רובא בפרים · וכן מלשון הש"ם ופוסקים שכתבו רע"י משמע דהעיקר תלוי ברוב המוכרים ולא בבשר · ולפ"ז כשהמוכרין הן מע"מ אסור אפי' היה אצל ישראל רוב בשר · ולפ"ז בט' ליבורין של מנה וא' של חמץ בפסחים ג"כ אזלינן בתר רוב הצבורין אף שבציבור של חמץ יש יותר מכל הט' כיון דהספק הוא רק מאיזה ליבור נטל העכבר · ולפ"ז במע"מ ג"כ לא משגיחין בגודל הציבורי אמנם משקלים פ"ז משנה א' גבי מעות שנמצא בין שקלים לנדבה כתבו הרע"ב והתוי"ט דאזלינן בתר רוב מעות · וכן בפסחים ז' גבי תיבה שנשתמש בה מעות מ"ש וחולין ליבורין ליבורין ונמצא מעות אזלינן בתר רוב מעות שבליבור · וכן בב"ב בסוגיא דניפול בנמצא בין ב' שובכות אזלינן בתר רוב יונים · ולעומת זה יש הוכחה להיפך מאבידה דברוב ישראל חייב להכריז אף דהעובדי כוכבים עשירי טפי ויש להם רוב מעות לכן נראה לחלק דבדבר שפירש ממילא או אפי' לקחו אדם וא"י מאיזה מקום לקח דאזלינן בתר רוב בשר ורוב מעות שבליבור והטעם דהא אם היה הליבור גדול של היתר מחולק על כמה ליבורים שיהיה בכל אחד כפי ערך שיש ג"כ בליבור קטן היינו אומרין דמיניהו פרים כיון שיש בהן רוב ליבורין א"כ מה בכך שהליבור הגדול מונח ביחד ונוגע אחד בחבירו מ"מ רואין אותו כאלו היא מחולק דמה הפרש יש בין אם נוגע אחד בחבירו או לא כיון שהספק הוא ג"כ מאיזה מקום מהאבור נפל זה הרי יש רוב מקומות להתיר אבל באבידה שהספק הוא איזה איש הביאו לכאן וכן כשיש ספק איזה איש נתנו לידו הולכין בתר רוב אנשים שנולד עליהן הספק · וראיה לזה דבממון ג"כ אזלינן בתר רוב כשפירש כמבואר בח"מ סימן רנ"ב בהג"ה וכ"ה בתשובת מיימוני לס' משפטים גבי אשה שלקחה מעות מכיס וא"י מאיזה כיס דאזלינן בתר רוב מעות שבכיס אלו לא חידשה רחמנא דין קבוע ע"ש · ובאבידה אזלינן בתר רוב אנשים ולא בתר רוב ממון · וכן אם היורש יאמר לשנים אחד מכם הפקיד אצל אבי מנה וא"י מי דלא משגיחין במי שיש לו רוב ממון · אלא ודאי דיש חילוק בין נלקח או פירש מעצמו ובין כשהספק בא ע"י האיש הנותן והמביא לכאן אזלינן בתר רוב האנשים שהספק נולד עליהם · וה"נ בנ"ד לפי הדין תורה דאזלינן בתר רוב האנשים המצויין כאן ולא חיישינן בשרלים והאנשים המוכרין מכרו לידם והרי הספק נולד מאיזה מוכר בא הבשר הזה דמה לי אם יש ספק אם המוכר עצמו אבדו בכאן דודאי דהוה אזלינן בתר רוב המוכרין כמו באבידה ומה לי כשהספק נולד מאיזה מוכר בא ואזלינן בתר רוב מוכרין כנ"ל ברור : **ג** ונעלם מעין · עש"ך ס"ק ו' עד דהאי עובדא רוב עובדי כוכבים הוי כו' תמיה לי דהא לא שייך ליחוש לחלופי עובדי כוכבים כל שלא הניחו בחנותו ואפי' מניחו כשר ביוצא ונכנס משום דמירתת · ועוד דכשרואה שהבהמה זו שוה כמו אותה שהניחה אין חשש להחליפה כמבואר בסי' קי"ח וכוונת התוס' נראה דכיון דאפי' להפוסקים דספקו כלוי דבשר שנמ"ה מותר מ"מ אסור ברוב טבחי עובדי כוכבים משום דלעורבים דשקלי מדוכתייהו חיישינן כמבואר בש"ך ס"ק ח' ע"ש וזהו ג"כ כוונת דברי התוס':טביעת עין·עט"ז ס"ק ה' · ודבריו תמוהין דשאני באבידה דהטעם הוא דלא מהימן לאפוקי ממון בדבריו :

הלכות מליחה

ביאורים

(סימן סט סעיף א) **(א)** להדיחה·עט"ז ובסופו כ' בשם הגה"מ הטעם משום שהמליח מבליע דם בעין שעל הבשר לתוך הבשר · ולכאורה נראה דכוונת הט"ז הוא כמ"ש הש"ך דהדם שע"פ הבשר חשוב דם בעין אך קשה דיש אוסרין שכתב המחבר משמע שאסר כל החתיכה ואפ' המחבר ס"ל דבמליחה אינו אוסר רק כ"ק · וכן קשה על הרב בהג"ה סעיף ב' שכתב דאם יש ס' דמותר דהא במליחה אף דאיכא ס' בעי קליפה ועוד קשה דלפי טעם זה אם חתך מחתיכה בתוך שיעור מליחה דליאסר מיד כ"ק דהא המתיכה הוא רותח מחמת המליחה ובולע הדם בעין שיצא מחמת החתיכה של סכין ומליחה אוסרת מיד ואין שיעור לדבר כמ"ש הרב בהג"ה סימן ע' ואם חתך בהרבה מקומות באופן דליכא ס' נגד הדם תיאסר הכל ובסוף סימן זה מבואר דאם חתך בתוך שיעור מליחה לא"ל כ"א הדחה ובדם בעין שנפל על הבשר בשעת מליחה כתב הש"ך סימן ע' ס"ק ת"ו דנאסר מיד והכא גם כן הוי דם בעין ומליחה בודאי מרתיח כל החתיכה אף להמחבר דס"ל דאין מליחה אוסר רק כ"ק דהא בשמן אוסר כל החתיכה וע"כ דמליחה מרתיח כל החתיכה · וקודם שניישב כ"ז נעתיק דברי הט"ז בסימן ע' ס"ק ב' התמוהין לכאורה וז"ל שם וזהו ע"ש דעת הרא"ש דאין דרך מליחה להבליע רק להפליט ולהפוסקים שהמלח מבליע גם כן כמ"ש לעיל בסימן ס"ט כ"ל הטעם דכיון שהמלח מפליט הציר ע"כ המלח (ותיבת לא שכתב ט"ס הוא) יפליט הציר ולא יבליע וא"ל אמאי אוסר בדם בעין שנפל על הבשר התם אין האיסור משום שהמלח מבליע רק משום שהבשר הוא רותח אבל במלח בלא הדחה קמייתא יש איסור מצד המלח שבשעה שבא עליו המלח היה בלא פליטה ע"כ אמרינן שהמלח מבליע ולפי זה אם שהה אחר פליטה נירו אין היתר רק להרא"ש עכ"ל בקצור והדברים תמוהין חדא בהא דכתב הרא"ש שאין דרך מלח להבליע הא כשרה שמלח עם טריפה נאסר מטעם דבלוע · עוד מה מקשה מסימן ס"ט הא שם הוי דם בעין דלא שייך לומר גביה איידי דיפלוט כמ"ש הש"ך ס"ק ח' וכאן הוא דם פליטה · ועוד מה מתרץ הקושיא שהקשה מדם בעין משום שהחתיכה הוא רותח הא כאן גם כן החתיכה הוא רותח · לכן נראה דהפלוגתא בין הרא"ש והפוסקים בהא דאם המלח דרכו להבליע הוא דהנה בחולין קי"ג פליגי שמואל ור"י אם מליח הרי הוא כרותח ואפילו

חידושים

(סימן סט סעיף א) **(א)** להדיחה היינו עד שיצא או המים בלא מראית דם·עש"ך סימן י' ס"ק כ' בשם הרשב"א והר"ן·וג' טעמים יש להדחה קמייתא א' שיתרכך הבשר ויצא דמו ע"י מליחה· ב' שהמלח יתמלא מהדם שעליו ולא יוכל שוב להוציא הדם שבתוכו· ג' שהמלח מבליע דם בעין שע"ג הבשר לתוכו ובדם בעין לא אמרינן איידי דטריד לפלוט ולא איידי

דיפלוט כו' ש"ך ס"ק א' ולהט"ז עיקר הטעם משום שהמלח מבליע וכל שהמלח מבליע אינו יוצא טוב ע"י מליחה וגליה ועי' ביאורים ס"ק א':[ב] הדיחו הטבח-היינו כששטפו אותו קצת בכלי או שהדיחו היטב ש"ך ס"ק ב' · עיין ביאורים ס"ק ב' דיש להקל בשבת כשהדיחו בשעה שהדם חם אפי' בהדחה מועטת: [ג] חתך-דוקא בסכין דאיכא דוחקא וטבע הדם שיגרור בתר החתוך אבל קרע ביד לא ש"ך ס"ק ג' ועיין ביאורים ס"ק ג' דאם אכל מהול קצת מהחתיכה דנראה ג"כ דא"צ להדיח במקום האכילה וצ"ע: [ד] לחזור ולהדיחם · וא"צ שרייה דכבר נתרכך הבשר ואין כאן רק משום דם בעין וסגי בהדחה · ואם לא הסיר מלפני הרגלים עיין הדין בסימן ס"ח ואם לא הדיח מהחתך ומלח כך בלא הדחה מקום שהחתך מותר מצד נמלח בלא הדחה דהא בודאי יש ס' נגד הדם דהא כל החתיכה היא ל' נגד כל הדם ונגד הדם שמצד אחד ודאי איכא ס' רק כיון שהמלח במקום שלא הודח אין יכול להוציא הדם דינו כמו בנמלח מצד אחד המבואר בסעיף ד' ואפי' אחך בתוך שיעור מליחה הדין כן ולא אמרינן דמחמת כויחת החתיכה מהמליחה בולע הדם בעין שעליו ועי' ביאורים ס"ק ה':[ה] הדיחו היטב סגי ליה·ופי' דלכתחלה צריך שרייה מטעמא דריכוך ובדיעבד כשהדיחו היטב א"צ לחזור ולשרותו דסמכינן דעיקר כטעם הב' אפי' לא מלחו עדיין ואם כבר מלחו אפי' בהדחה מועטת ולא הדיחו היטב כשר כמ"ש בהג"ה ס"ב שם ש"ך: [ו] ימתין מעט · אבל לא עד שיתנגב דאז לא ימס המלח ולא יוציא דם ט"ז ס"ק ד' · ובדיעבד כשר דאפילו בלא הדחה לגמרי יש מתירין ואפי' האוסרין מטעם אחר הוא דאוסרין ולא מטעם זה ואפשר דשם ג"כ מיירי שהבשר קצת לח אבל כשהוא נגוב לגמרי אפשר דאסור לעולם בדיעבד:[ז] שלא להשתמש-דחיישינן שמא לא הדיחו יפה ודוקא דבר לח בצונן או יבש ברותח ובדיעבד שרי אף ברותח אם הדיחו קודם דאין זה אלא חשש בעלמא ט"ז: [ח] ואם נשתהה-ועי' כ"ז לקמן סעיף ט"ו:[ט] לחזור ולשרות-דהא אין שורין הבשר השני מעת לעת ובדיעבד שרי אפי' שריה מעל"ע דהא לא נעשה כבוש עד אחר מעל"ע ואז הוי נותן טעם לפגם ש"ך: [י] שלא קרח-יבשר שנקרש אינו מועיל לו ג"כ הדחה עי' ביאורים ס"ק ו' ואפי' בדיעבד אסור · וכן אסור למולחו עד שיפשיר אותו ואם נמלח ואח"כ נקרש טוב למולחו אחר שהפשיר מחדש ואם שהה אחר שהפשיר שיעור מליחה במלחו מלח ונתבטל כך מותר אבל בצירוף קודם הקרישה ואחר הקרישה לא מהני אפי' בדיעבד ש"ך ס"ק י"ח · ואם נמצא אחר מליחה מקצת החתיכה קרוש צריך להוסיכה ולמלוח בפ"ע ושאר החתיכה יש לו דין נמלח מצד א' לכאורה ועיין ביאורים ס"ק ה': [יא] רק מעט · ואפי' לגלי אסור עיין ביאורים סימן י"א: [יב] לא שהה · והש"ך מתיר לגלי בלא שהה · ומ"מ במקום הפסד מרובה מותר לבשל לדעת הש"ך ס"ק כ"א ולדעת הט"ז ס"ק ט"ו אסור כיון דאפשר לגלי: [יג] הפסד מרובה יש להתיר · ע"י הדחה ומליחה שנית ואפי' ע"י הדחה מועטת ומליחה שנית מותר דסמכינן אטעם ב' שהבאתי בס"ק א': [יד] רק מעט-יבשך היקרא וכן כיש ס' מותר אפי' בלא הדחה ומליחה שנית ט"ז ס"ק י' דעיקר הטעם משום דם שע"פ הבשר רק בהפ"מ אמרינן דהטעם משום ריכוך והא"ח מצריך הדחה ומליחה שנית ביש ס' וכן עיקר:[טו] מותר בדיעבד · אפי' לא ביטלו עדיין כיון שנמלח כבר: [טז] שאר חתיכות מותרו' · דלגבי האחרות מיקרי דם פליטה וכן אין המלח מהחתיכה זו מועיל להיות

מאן דס"ל דמליח כרותח אין כח ברתיחת המליחה רק להבליע כדי קליפה להרבה פוסקים בסימן ק"ה והנה אף ר"י דסובר דמליח אינו כרותח מודה ע"כ דדרך המליחה להפליט דם דאטו מי לית ליה לר"י מליחה לקדירה וגם אין שייכות בו שיעור קליפה דהא אפי' חתיכה עבה כמין ביה מועיל המליחה להפליט הדם שבתוכה אלמא דמליחה לקדירה אין תלוי ברתיחת המלח כלל רק דטבעו של מלח נגד הדם כך הוא למשוך הדם אצלו וכן נ"ל להך דס"ל בטעם הדחה קמייתא משום דהמלח מבליע דם שע"פ הבשר לתוכו גם כן דאין תלוי במליח כרותח דהא ר"י דלית ליה מליח כרותח פליג אהדחה ראשונה הא ברייתא מפורשת הוא בחולין דקתני מדיחו ומולחו רק דהנך פוסקים ס"ל דכמו שטבעו של מלח נגד הדם להפליט ולא תלוי ברתיחה כלל כן הוא טבעו נגד הדם להבליע ומבליע אפילו בחתיכה עבה בכל החתיכה כמו בטבעו בפליטה ואין שייכות בו שיעור קליפה כלל וסברי דלא אמרינן איידי דטריד רק באם נבלע ע"י רתיחת המליחה ולא כשנבלע ע"י טבע של מלח והרא"ש פליג דאין טבעו של מלח נגד הדם להבליעו רק להפליט והבלוע הוא מצד מליח כרותח וכל שבלוע מצד רתיחה אמרי' בדם פליטה איידי דטריד ולכן מפרש בטעם הדחה קמייתא משום ריכוך והשתא א"ש דברי הט"ז בסי' ע' ס"ק ב' דמקשה מהא דסי' ס"ט אלמא דקיי"ל כהנך פוסקים דהמלח דרכו להבליע ג"כ ואין תלוי כלל במליח כרותח וע"כ ס"ל דכל שהמלח מבליע להדם אינו יוצא טוב ע"י מליחה וגליה · והט"ז מפרש דם שע"פ הבשר שיצא ע"י דוחקא דסכינא לדם פליטה ול' דם בעין שכתב הוא לאו דוקא כמו בריש דבריו שכתב דם בעין והוא לאו דוקא כמו שכתב הסמ"ג ע"ש ובתרוייהו ס"ל דכשנבלע ע"י מלח אינו יוצא טוב וע"ז מתרץ הט"ז דדוקא כשאין המלח עושה פעולת פליטה אז עושה פעולת בליעה ודוקא כשכבר התחיל הבשר לפלוט קודם שבא עליו המלח אז אין המלח עושה פעולת בליעה ומש"ה מותר בסי' ע' אבל כשנמלח בלא הדחה כיון שלא התחיל עדיין המלח להפליט עושה פעולת בליעה ומש"ה אסור וע"ז מקשה הט"ז מדם בעין שנפל על הבשר דאף דהמלח עושה פעולת פליטה אפ"ה מבליע וע"ז מתרץ דגבי דם בעין אין הטעם משום שהמלח מבליע רק משום דמליח כרותח וגבי דם בעין אף שלא נבלע רק מטעם רתיחה לא אמרינן ביה איידי דטריד ואיידי דיפלוט משא"כ בדם פליטה דכשנבלע ע"י רתיחה אמרינן ביה איידי דיפלוט דם דידיה יפלוט דם דאחריני כמבואר בסי' ע' רק דכשנבלע ע"י טבע של מלח אז אינו יוצא טוב ונאסר מש"ה בעינן שלא יהא למלח פעולת פליטה דאז עושה פעולת בליעה ואוסרת וע"ע בסי' ע' · ועתה נבוא לפרש כל דברי הט"ז דגם ריש דבריו תמוהין למעיין ונראה לפרש דמקודם ר"ל דטעם והיש אוסרין ס"ל טעם הראשון ואף דלטעם הראשון לא נאסר רק כשהוא אחר פליטת הציר היינו משום דס"ל כהך דעה דסי' ע' סעיף ו' דאמרינן ג"כ איידי דיפלוט ציר יפליט דם והיש אוסרין ס"ל כדעה השניה דלאם דלא אמרינן איידי דיפלוט ציר רק איידי דיפלוט דם דידיה ולא נאסר באמת רק בשהה שיעור מליחה לקדירה · ואח"כ מביא בשם הגה"מ טעם אחר דהיינו משום שהמלח מבליע ולא קשה שוב כל הקושיות שהקשיתי דמה שנבלע ע"י טבע המלח לא שייך ביה קליפה כמו דלא שייך שיעור קליפה בפליטת הדם שבא ע"י מלח רק דמה שתלוי בזה דמליח כרותח אז השיעור תלוי בקליפה משא"כ בזה ול"ק ג"כ מה שהקשיתי דהחתיכה שתחך ממנה דיתסר דז"א משום דכשהמלח עושה פעולת פליטה אינו עושה פעולת בליעה כמ"ש הט"ז ודוקא כשהחתיכה בעצמה מלוחה אז אמרינן דהמלח מבליע אבל כשנוגעת בחתיכה אחרת שהיא מלוחה אין המלח שבחתיכה האחרת מועיל לזו כמבואר לקמן סוף סעיף ב' בהג"ה · ואפי' להש"ך דמשוה ליה לדם בעין מ"מ נראה דמודה דבעינן לצירוף סברא דהמלח מבליע דלאו דם בעין גמור הוא כמ"ש בסי' ע"ז ס"ק ט' ועיין בסי' ע' ש"ך ס"ק ג' בתי' ב' שם דהלא"ה קשה עליו כל הקושיות הנ"ל : (ב) הדיחו הטבח · עיין ט"ז וש"ך שהקשו מאי קמ"ל בזה · ואישתמיטתיהו דברי הרשב"א במס' חולין דף מ' בד"ה רבה בב"ח אמר מדיח וז"ל דאם רחצו מעט במים בשעה שהדם חם כשהטבח מדיחו די בכך דבשעה שהדם חם סגי בהדחה מועטת ואז אין צריך שפשוף אבל כשהדם מתייבש על הבשר צריך שפשוף והיינו דאמרינן הא דתלי בי טבחי ותרגום רחצו חליליה אלמא דבשעה שהדם חם ברחיצה כל דהו סגי עכ"ל בשינוי לשון קצת והן הן דברי המחבר : (ג) חתך כל נתח · עש"ך ס"ק ג' דדוקא בסכין אבל קרע ביד לא · וכתבו האחרונים הטעם דטבע הדם למשוך אחר הסכין ונראה גם כן דדוקא בסכין דטבע הדם לגרר אחר חתיכת הסכין אבל אם אכל שוברת חתיכה אפשר דלא אמרינן דהוי דוחקא דשיניים כמו דוחקא דסכינא דאין טבע של דם לגרור רק ע"י הסכין דהלא"ה בשר חי דמותר לאכול באומצא היכי משכחת לה הא יוצא דם בעין ע"י דוחקא דשיניים ודוחק לומר דמותר ע"י בליעה דוקא וללועסו אסור וצ"ע דין זה : (ד) ולהדיחם · ואין צריך שריה כיון שכבר נתרכך הבשר ואין הטעם רק משום דם בעין בהדחה סגי · ומ"מ הש"ך בס"ק ד' גבי מלפני הרגלים דאם הוי כנמלח בלא הדחה אף מה שחוץ לטלפים אסור · ע"כ כוונתו דאם היה רק מעט רגל חוץ לטלפים באופן דליכא ס' נגד הדם של סביב הרגל שבטלפים דבכל הרגל ודאי איכא ס' ומותר ופשוט : (ה) שלא קרח · נראה דגם הדחה לא מהני דודאי א"א להדיחו מהדם כשהוא קרוש וכ"כ האו"ה כלל א' ואפילו בדיעבד יש לאסור · ואם לאחר מליחה נמצא בתוך החתיכה מקצת קרוש צריך לחתוך אותו מקום הקרוש ולמולחו בפ"ע ואסור למולחו ביחד דמאותו מקום שלא נקרש יצא הדם כבר ויבלע מהדם שיצא ממקום שהיה קרוש וכמבואר בסעיף ד' גבי חתיכה שנמלחה מצד אחד ע"ש בהג"ה ועיין ש"ך ס"ק כ"ב ויותר טוב לגלותו דשמא היה קרוש יותר ונתרכך מעט מעט בתוך שיעור מליחה דכן הדרך להתרכות קרישתו מעט מעט : (ו) רק מעט · עט"ז ס"ק ח' שמביא ב' טעמים · א' שאין אנו בקיאין · טעם ב' דמ"א שאפי' מליחה של גלי לא יפליט כ"ם מהדם וחוזר ובולע · כוונתו דהא"ז כתב זה גבי נמלח מליחה מועטת בכלי שא"מ ע"ש באו"ה כלל י' דין ז' מטעם דפולט וחוזר ובולע ויליף הט"ז דלפי טעם זה ה"ה לדידן גבי מלח בלא הדחה אמרינן דלאסור במליחה מועטת משום דמבליע דם בעין מעט כמו בדם פליטה לדעת הא"ז · ומה שהקשה על הב"ח שמשוה אותו לבקיאים דהא מ"מ יש לאסור מטעם השני · אף דבסי' צ"א גבי בשר ונבילה משמע דאם היינו בקיאים דמותר · שאני התם דשם האיסור הוא משום דמליח ה"ה כרותח ולא הוי רותח כ"א במליחה רבה ושהה אבל בנמלח בלא הדחה דלא תלוי ברתיחת המליחה וכמ"ש בס"ק א' דהא אפילו מאן דלא ס"ל מליח ה"ה כרותח אוסר בלא הדחה קמייתא והטעם הוא משום דהמלח מבליע וא"כ אפילו במליחה מעט ולא שהה אמרינן דמ"מ מבליע כל שהוא וכ"כ האו"ה שם בהדיא ע"ש : (ז) לא שהה · עש"ך ס"ק י"ג דמותר לגלי ובמליחת גלי לא כתב דמותר לגלי נראה דאסור מטעם דלא בקיאין בין מליחה לגלי לקדירה מה שאין כן בלא שהה לא שייך בקיאות : (ח) דקה בקסח · עט"ז ס"ק י"ב שכתב בשם מהרש"ל שאין להניח מלח על דף המיוחד לבשר וכן אין ליתן בשר על דף שאינו מיוחד לכך כי שמא יש שם מלח והוי כמולח בלא הדחה · ולפי טעם זה בדיעבד אם נתן הבשר ומלא קצת מלח עליו מותר דהא בודאי יש ס' נגד אותו המקצת אבל אם הדף אינו חלק כדהיטבי ונמלא על הבשר קצת מלח דאז יש ג"כ חשש כמולח בכשמ"ת דבזה לא מהני ס' דהא הטעם משום דהוא דחוק מלפלוט למטה הדם שבתוכו ופירש ממקום למקום ומי יודע כמה דם שפירש המלח ממקום למקום בהחתיכה · אך נראה דאינו אסור רק אם נראה ציר בכלי כמבואר לקמן סעיף י"ח ואם נראה ציר אסור אפילו אם נמצא המלח רק על מקום א' לא סגי בחתיכה שמקום ההוא דאינו ידוע מקום הפליטה היכן : (ט) במי פירות · עש"ך ס"ק ל' עד הדרא קושיא לדוכתא (ותיכה ועוד ע"ש) דהא הובשר בהדחה קמייתא ולענ"ד נראה ליישב בדברי ר"ן בהא שכתב דלגלי מיירי דלא בעי הדחה א"ל דהודח במי פירות דאין כוונתו בזה א"כ לקדירה מיירי והודח במי פירות רק כוונתו דבמי' דלשון מירץ דמיירי לגלי דלא בעי הדחה ואח"כ כתב א"נ ר"ל א"נ כהי דלגלי ג"כ בעי הדחה וכדעת הרבה פוסקים עיין סי' ע"ז מ"מ יכול לומר שהודח במי פירות כפי הגירסא שכתב הש"ך שהיה לו להרב בת"ח וא"כ אין ללמוד ממנו להדחה קמייתא שהוא לקדירה דשאני לגלי דלא בעי הדחה רק משום דם בעין כמ"ש הש"ך בסימן ע"ו ס"ק א' מש"ה מהני אף במי פירות משא"כ לקדירה דהדחה קמייתא הוא משום ריכוך ובמי פירות מעכשי ליה והנה בכר"ו הקשה אגירסא בסר"ן שהביא הש"ך דמיירי שהודח במי גשמים הא ניחא ליה בהדחה והוי כמסקנא שסופו ברצון דמכשיר ואין זה קושיא די"ל דס"ל כהרמב"ם שכתב בסי' י"ג מהל' טומאת אוכלין דאם כפה קערה על הכותל בשביל שלא ילקה הכותל אפי' נתן בה פירות באותן המים ברצון כיון שנתלשו שלא ברצון הרי הם כאלו הם עדיין בקרקע ואינם מכשירין יע"ש : (י) בדי המלח שבו · עיין ט"ז ס"ק י"ט עד דהא קי"ל היכא דאין שמנונית דאינו אוסר במליחה יותר מקליפה · והוא תמוה מאד דהא הרש"ל בביטול מיירי · ונראה ליישב דבריו דהנה הט"ז כתב בריש דבריו בטעם דלא סגי בס' נגד הדם דהמלח נעשה נבילה וע"כ הא דלא כתב הטעם משום דלא ידעינן כמה דמה נפק מיניה ע"כ ס"ל כדעת הרבה פוסקים דס"ל דנגד הדם לחודיה ודאי יש ס' רק נגד דם ומלח ליכא ס' ולפי זה שפיר הקשה ארש"ל דע"כ לא סבירא ליה סברא דנמס המלח מחשיב ליה לדבוק א"כ אימא נעשה המלח נבילה דאי בביטול הא כיון דהמלח דבוק בהחתיכה הרי נתבטל הדם בהחתיכה ובהמלח שעליו דכיון שהוא דבוק הכל כחתיכה אחת הוא וע"כ צ"ל דהמלח נעשה בהמליחה נבילה ומליחה אינה אוסרת יותר מכדי קליפה ובאיסור שהוא רק כדי קליפה לא אמרי' ביה נעשה נבילה עיין סי' צ"ב ש"ך ס"ק ט"ו כנ"ל לפרש דבריו כדי שלא יהא תמוהין כ"כ : (יא) רק בכלי שני · עט"ז ס"ק כ"ג דיליף מדברי הרא"ש דבשר שור מותר אפילו בכלי ראשון ובודאי אין לסמוך על זה לכתחלה כמ"ש הכר"ו דהרא"ש לשיטתו אזיל דס"ל דכל שאינו מבשל אינו מפליט ומבליע וגם ס"ל דדם שפירש ממקום למקום אין בו איסור רק כשנפרש מחיים משא"כ לדידן דקי"ל דאף במקום שאינו מבשל מ"מ מפליט ומבליע וגם קי"ל דדם שפירש ממקום למקום אסור ודאי דאסור דנהי שאינו מבשל מ"מ מפליט ומבליע ופי' ממקום למקום : (יב) דמא"ר שיש שם מלח וציר · עיין ש"ך ס"ק ל"ח דה"ה יש שם שומן ושאר דברים חריף ע"ש · הנה אם הדבר חריף כבר מעורב בתבשיל ודאי דאינו מבשל כשנופל אח"כ דבר לתוכו כדמוכח בפסחים דף מ' גבי אין מוללין קדירות בפסח ע"ש בפרש"י דת"ק ור"י פליגי בזה דר' יהודה ס"ל דאף שכבר מעורב לתוכו מבשל ות"ק ס"ל דאינו מבשל ובודאי הלכה כת"ק · ואם הכל הוא דבר חריף או שנפל הדבר לתוך התבשיל עם הדבר חריף ביחד כגוונא שכתב הרמ"א ודאי שאוסר כמבואר שם · ואף הרש"ל דמיקל הוא מטעם שכתב הט"ז ממנו דהמלח לאחר שפסק כחו ונעשה פעולתו לא חשיב שוב כרותח אבל בשומן וציר ושאר דבר חריף ודאי דאוסר והוא פשוט · וכל מליח ישן מבואר בשבת דף ל"ב דמבשל אפי' בכלי שני : (יג) שאסור לאכול המלח · עיין ש"ך ס"ק מ"א · והכר"ו הקשה הא אפשר לסוחטו אסור · ואין מזה תפיסה על הש"ך דבמקום שאפשר שיסחוט הכל מותר כמ"ש הר"ן בחולין גבי בי דוגי ע"ש : (יד) עובד כוכבים משמש · עיין ט"ז ס"ק כ"ד עד וא"ל דמוקמינן לה אחזקה דא"כ גם כאן וכו' · פי' לדבריו דהא מסלפ"ת ג"כ לא מהני נגד חזקה עיין ש"ך סי' קל"ז ס"ק י"ט אלא ע"כ דלא אזלינן בתר חזקה משום דליכא רוב נגדה דהיינו רוב עובדי כוכבים אנקיותא קפדי וה"נ איכא רוב כמו שמסיים ועוד נראה לי דבלא"ה לא מיקרי כאן חזקת איסור רק כמו טבל דלא ניתקן דכל החתיכה אסורה משא"כ כאן דלא הוי כחתיכה אסורה רק שהאיסור דבוק עליה כמ"ש הט"ז בסי' קכ"ז ס"ק ו' ע"ש : (טו) יוצא ונכנס · עש"ך ס"ק מ"ב · דוקא בעבדו ושפחתו שייך מירתת · ואף דגבי מניח עובד כוכבים בחנות גבי י"נ שייך מירתת אפי' בעובד כוכבים דעלמא · היינו משום דשם מירתת אפילו ליגע משום דנתפס כגנב שייך יותר בעובד כוכבים שאינו שלו מסרה דמה לו ליגע דבר שאינו שלו משא"כ כאן דלאינו שלא היה מירתת ליגע דהא ביטלו או שביטלו כרבות רק דאמרינן דמירתת לעשות דבר שיאסר לישראל שייך יותר במשרת שיודע שבעה"ב מקפיד ע"ז משא"כ בעובד כוכבים אחר דאין משגיח על הקפדת בעה"ב · ומחולין דף ג' בשחיטה דמותר אפי' בכותי שאין משרת דהתם כיון שצוה לו לשחוט וכששוחט או דורס אין זה שחיטה כלל ואין עושה כלל מה שצוה לו לשחוט דהוי כנותר · ומ"מ עוד הש"ך דלשון סומכין על דבריו משמע במקום שמסלפ"ת לשון הרב בהגה"ה מותר זה דהא כתב מיהא לעובד כוכבים דאין לסמוך אדבריו · ומיירי ע"כ במקום דמירתת דבמסלפ"ת נאמן ודאי אף בבה"ג · והש"ך כתב לשון אדבריו אלמא דביוצא ונכנס שייך גם לומר לשון אדבריו : (טז) ס' כנגד אותו בשר · עט"ז ס"ק כ"ו שכתב הטעם דכל מה שנפרש יוצא לחוץ וכל מה שאינו יוצא לחוץ אינו פורש כלל · והנה אם נפלה לקדירה אחרת לכאורה יש לאסור דאימר לא פלט הדם בקדירה ראשונה ויפליט בקדירה שניה אמנם לפי מה דקי"ל דאפשר לסוחטו דהיתירא מותר כמוהר"ם מלובלין כמ"ש הש"ך סי' נ"ד ס"ק כ"ג ובמ"א א"ח סימן תמ"ז ס"ק ל"ח גבי ואם נתבשלו הזיתים הכא נמי כיון דדם האיברים שלא פירש מותר הוי כאפשר לסוחטו דהיתירא · ואפי' בכחל רצה הש"ס חולין דף נ"ו לומר דנפל לקדירה אחרת דאינה אוסרת רק דמפני דנעשית כחתיכת נבילה והא דוקא בכחל דהוי אפשר לסוחטו דאיסורא דהבשר מותר שנכנס לתוכה שבגומות אוסרת החלב כמ"ש התוס' שם אף שלא פירש החלב משא"כ כאן דדם שלא פירש מותר הוי כאפשר לסוחטו דהיתירא ולא שייך הירוצא דהש"ס חולין דף נ"ו אינה אוסרת קדירה אחרת והטעם דכל אפשר לסוחטו לא נאסר רק טעם קלוש דבאיסורא אסור ובהיתירא מותר כמ"ש הר"ן בחולין פ' כל הבשר גבי נ"ט בר נ"ט · ואין להקשות

מטעם שכתב הט"ז דנהי דמה שאינו יוצא לחוץ אינו פורש כלל מ"מ טעמא ודאי יהיב · והטעם פירש ממקום למקום ונגד הדם שלא יצא נראה דחשיב איסור דרבנן דז"א כיון דגוף הדם לא פירש והוי דם האיברים שלא פירש ומותר אף הטעם מותר כמ"ש בסימן ג' ע"ש : (יז) ויש אוסרים · עט"ז ס"ק כ"ח שכתב הטעם משום שהאיסור הוא מחמת עצמו ונשאר הטעם במקומו · כוונתו אף דאין האיסור רק משום דם שפירש ממקום למקום לא אמרינן דכיון דהדם נפרש ממקומו ונבלע למקום אחר שוב הוי כדם מעלמא שנפל על החתיכה בתוך הרוטב דהכל מצטרף משום דהכא כיון דהדם פירש מהחתיכה זו ממהרת להתבלע בחתיכה זו דהוי כמו באיסור דבוק והטעם הב' שכתב הט"ז משום חשש דשמא היה פעם אחת חוץ לרוטב ליתא לסמ"ע בעצמו בסי' צ"ב ס"ק י"ב דבאיסור דרבנן לא חיישינן לזה ודם שבישלו דרבנן · עוד קשה לי על הט"ז דמשמע מדבריו כאן דדם בעלמא שנפל על החתיכה שמקצתה ברוטב דמצטרף הכל לבטל ואף החתיכה מותרת · קשה לי כיון דדרך הרותחין להחליט הדם בחתיכה כמו שאמרו דחלטי ליה ברותחין · ומשמע בב"י ד"ה בשר שנתבשל בלא מליחה שכתב בשם הגה"מ והרשב"א גבי תרנגולת שנתבשלה לקדרה עם הבני מעיים דאפי' הדם שאינו מופרש בחתיכה רק בא ממקום אחר מחליטן ברותחין שלא לצאת שכתב וז"ל דיש לחוש שהרותחין מחליט דם הנבלע בתרנגולת שנפלט מבני מעיים לתוכה ואז אינה יוצאה עכ"ל · ומטעם זה נראה דאוסר בת"ח גבי תרנגולת הביאו הט"ז ס"ק כ"ט א"כ ה"נ יש לאסור בדם מעלמא שנפל על החתיכה אף דאיכא ס' מחשש דנחלט בחתיכה זו והט"ז פוסק בס"ק כ"ט כהת"ח וכאן מתיר והוא תרתי דסתרי : (יח) בשר ששהה ג"י · עיין ט"ז ס"ק ל"ב אין כאן היתר לומר כמו שיפלוט דם שלו יפלוט ג"כ מה שבלע וכו' ואין להקשות הא ע"י צליה יוצא דם שלו וא"כ הרי י"ל איידי דיפלוט · דז"א דכיון דבשעת מליחה לא היה המלח יכול לעשות פעולת פליטה עשה פעולת בליעה ושוב אינו יוצא ע"י צליה כמו במולח בלי הדחה כמ"ש בביאורים בס"ק א' · ולא קשיא ג"כ מה שהקשה הרב בעל מנחת יעקב אהא שכתב הט"ז באם מלח הבשר ששהה עם בשר שנמלח והודח בכשא"מ וז"ל ממ"נ אי סובר דהדחה סותמת פליטת ציר אפילו בכלי מנוקב אסור ואי סובר דלא נסתמו אפילו בכשא"מ מותר מטעמא דאיידי דיפלוט ציר יפלוט דם ולפמ"ש לא קשה דהרב ט"ז סובר דהדחה אינה סותמת הפליטה וכמ"ש בסי' ע' ואפ"ה אסור בכשא"מ דכמו חתיכה שנמלחה בדם של עצמה אסורה בכשא"מ מטעם כיון דהמקום דחוק מלפלוט פירש ממקום למקום ומחמת שנבלע במקום השני ע"י מליחה שוב אינו יוצא ע"י צליה כמ"ש הש"ך לקמן ס"ק ע"ד אף שהחתיכה מלאה דם וציר לא אמרינן איידי דיפלוט יפלוט וע"כ הטעם כיון שאין המלח עושה פעולת פליטה מכ"ש בדם אחר שנבלע בחתיכה בשעת מליחה בשעה שאין לה פליטה כגון שמונח בכשא"מ שהמלח עושה פעולת בליעה ואינו יוצא שוב ע"י מליחה וצליה אף שיש לה דם וציר של עצמה לא אמרינן איידי דיפלוט יפלוט ולפ"ז אם הבשר שנמלח והודח מונח על חתיכת בשר אחר דאז אינו דחוק מלפלוט כמבואר בסעיף י"ח לא נאסר הבשר · ולפ"ז אם חתיכה אחת נמלח שתי פעמים בלא הדחה בינתיים שכתב הט"ז בסי' ע' ס"ק ב' דאסור כשכלה פליטת כל הציר ע"ש ה"נ אף אם לא כלה פליטת צירו כשמונח בכשא"מ ג"כ נאסר דבשעה שמונח בכשא"מ אין לה פליטה והמלח מבליע בתוכה הדם שעליו ואינו יוצא שוב ע"י מליחה וצליה ולא אמרי' גביה שוב איידי דיפליט יפלים כנ"ל ברור בדעת הט"ז : (יט) בטלה ברוב · עש"ך ס"ק כ"ו דלא הוי דשיל"מ דללי לא נאסר מעולם · והא דמעשר שני חשוב דשיל"מ בירושלים אף דלירושלים לא נאסר מעולם · נראה דבעינן דוקא יש לו מתירין לדבר שהיה חשוב איסור מקודם ומע"ש קודם שבא לירושלים היה עליו שם איסור וכשבא לירושלים הותר משא"כ בחתיכה זו דלא היה עליה שם איסור דהא מותר לאוכלו בחומלא וכשנצלה לא הותר שם איסור דלא היה עליו מעיקרא שם איסור רק לקדרה · ואין לפרש כונת הט"ז דלהדם שבחתיכה לא יהיה היתר דהא בהגעלת כלים חשיב דשיל"מ אף דלהבלוע לא יהיה היתר : (כ) ברוב · עש"ך ס"ק כ"ז שהקשה דהא מכא"מ צריך ס' מטעם דאם יבשלן יתן טעם · ועיין כר"ו שתירץ דדם הנפלט אינו מורגש טעמו בחתיכה דהדם הנפלט והציר המובלע בחתיכה טעם אחד לכן כמ"ש הר"ן גבי בי דוגי · וקיימתיה מסברא דנפשאי : (כא) יש ס' · עט"ז ס"ק ל"ז שכתב בשם הרש"ל דהר"מ דס"ל דאף בבישול מותר החתיכה עד דהר"מ לטעמיה ולפענ"ד לא נראה כן דאי נימא דכבוש הרי הוא כמבושל אפילו למאן דמתיר לעיל בבישול החתיכה מ"מ ראוי לאסור בכבוש דהא דחתיכה מותרת היא מטעם שכתב הט"ז שם ס"ק כ"ז דמה שלא נתבטל ומה שנשאר הוי דם שלא פירש ע"ש אבל ודאי דאין מליחה מועיל אחר בישול כמ"ש הרשב"א בתה"א וגבי כבוש בודאי צריך למלחו ולבשל אחר הכבישה דהא ע"י הכבישה אינו יוצא כל הדם דכבישה אינו סוחט כמו בישול כמ"ש המ"א בא"ח סימן תמ"ז ס"ק ל"ח וכ"כ הת"ח בהדיא וע"כ צריך מליחה אחר הכבישה כשרוצה לבשלו וא"ל לראיה ואי נימא דכבוש ה"ה כמבושל ודאי דאינו מועיל מליחה אחר כבישה כמו שאינו מועיל מליחה אחר בישול ואם כן כשיבשלנו אח"כ יהיה הדם שבתוכו פירש ממקום למקום אלא ודאי דסבירא ליה דכבוש אינו כלל כבישול רק לענין מבליע ומפליט מה שמתיר החתיכה היינו ע"י מליחה אחר הכבישה וכמ"ש הת"ח ואינו תלוי כלל בפלוגתא דלעיל : (כב) אסור להשתמש · עש"ך ס"ק ס"ד עד אפילו במקום שלא נגע שם הרוטב וכו' · ואף דבסי' צ"א סעיף א' מבואר דא"צ ס' רק נגד מה שנתחב היינו משום דחם מקצתו לא אמרינן דחם כולו אבל הכא דכל הכלי חם בעינן נגד כולו : (כג) מן הקערה · עש"ך ס"ק ס"ה מה שהקשה הא שהם כלי יש בתוכו ס' נגד הקליפה וכו' · [א] וקשה הא כאן צריך נגד קליפת המאכל ולא נגד טעם היוצא מקליפת הכלי כמ"ש בס"ק ס"ד וכל מאכל אין בו ס' נגד קליפתו כמבואר בפוסקים וה"נ נתמעט מהמאכל כדי קליפה שנעשה נבילה תחילה למאן דס"ל דאמרינן בקליפה חנ"נ אמנם לפמ"ש הש"ך בס"ק ס"ג דעיקר החומרא משום דיש סוברים דהקערה רותחת הוא א"ש : (כד) אפילו בלא נקיבה · עיין ש"ך ס"ק ס"ח עד הוי נע"ל · עיין במנחת יעקב כלל י"ב ס"ק כ"ח דמיירי במליחה מועטת דהציר לא חשיב דבר חריף אבל במליחה מרובה דהציר חשיב ד"ח משביח הטעם הנפלט בתוכו כמבואר בסי' צ"ה סעיף ב' ובסי' צ"ו סעיף א' : (כה) שנמלח בכלי שאינו מנוקב · עש"ך ס"ק ע"א ושיעור מליחה וכו' · תמוה לי כיון דלהמחבר אינו אוסר אלא בשיעור כבישה מחמת שנכבש בדם וציר ומבואר בסימן צ"א סעיף ה' בהג"ה דציר היוצא מבשר אפילו על ידי מליחה מועטת חשיב רותח דהציר מכל מקום אינו נאכל מחמת מלחו מה"ת לא יחסר בשיעור כבישה אפי' במליחה מועטת ולא יהא אלא בשר שלא נמלח כלל שכבוש בציר שיצא ע"י מליחה מועטת בסימן ק"ה ע"ש · ואפשר שכתב זה משום שהצריך המחבר קליפה בחלק שחוץ לציר על שני שמת כל החתיכה ובמליחת צלי לא נאסר להמחבר כיון שהחתיכה אינו רותחת בתוכה : (כו) כדי קליפה · עש"ך ס"ק ע"ג עד שאיסור יכול למשוך שם מצד טבע וכו' · ואין להקשות הא המחבר בסימן ק"ה סעיף ה' ס"ל דאמרינן דהיתר מפטם לאיסור וכאן דנכבש בדם בעין מה"ת לא נימא פיטום · דזה אינו דדוקא במקום שאין האיסור יכול לילך רק מצד כחישות אמרינן פיטום משא"כ בדם דאינו מפעפע למעלה כלל לא אמרינן דמפטם להיות הולך למעלה נגד טבעו ולפ"ז אפילו נגע בדם רותח חתיכה שמינה אינה מפעפע למעלה ומותר מה שלמעלה רק קליפה צריך דבצליה ג"כ אין דם מפעפע למעלה דאמרינן משריק שריק בצלי : (כז) ויש אוסרין · עט"ז ס"ק מ"ד עד ושם הביא רמ"א דיש מקילין וכו' ע"ש · ואף דדם לכ"ע אינו מפעפע למעלה ולמה תלה הדבר בים מקילין · ז"א דדוקא במליחה וצליה דם אינו מפעפע למעלה דטבע הדם להיות משריק שריק במליחה וצליה כ"ש שלא לפעפע למעלה כמ"ש התו' אבל בבישול ודאי דדם מפעפע למעלה וכבוש ה"ה כמבושל ועוד אם נאמר דכבוש מועיל ג"כ למה שלמעלה נהי דהדם שלמטה אינו מפעפע למעלה מ"מ אין מליחה מועיל שוב אף לחלק שלמעלה דהא כבר נתבשל החלק שלמעלה מחמת הכבישה כמו שאין מליחה מועיל אחר הבישול · לזה כתב הט"ז דיש מקילין והיינו דכבישה אינו מועיל למה שלמעלה כלל והמחבר דמתיר מה שלמעלה מן הציר ומשמע דמועיל לו מליחה אח"כ להתיר אפילו לקדרה ע"כ סובר ג"כ דכבוש אינו מועיל למה שחוץ לכבישה כדעת היש מקילין שהביא בסי' ק"ה בהג"ה :

ולפ"ז יש ליישב מה שהקשו הפר"ח והכר"ו דברי ר"ת אהדדי דס"ל דם שפירש ממקום למקום אחר מיתה דמותר ואוסר בנמלחה בכשא"מ דאפי' מה שחוץ לציר ע"ש · ולפמ"ש לא קשה די"ל דר"ת ס"ל כדעה לאמונה בהג"ה בסי' ק"ה סעיף א' דאפי' מה שחוץ לכבישה נאסר וכיון דכבישה מועיל למה שלמעלה חשיב ממש כבישול ובבישול ודאי דם מפעפע למעלה · ועוד דאפשר אסרה רק לקדרה ולקדרה ודאי אסור משום דאינו מועיל מליחה אחר הכבישה ויצא הדם ע"י הבישול ואוסר וכן מוכח מהש"ך בסימן ק"ה דלמאן ס"ל דכבוש מועיל למה שלמעלה אפי' בלא הטעם דפירש ממקום למקום אסור שכתב בסימן ק"ה סעיף קטן א' להוכיח מדברי הרא"ש שהתיר מה שחוץ לציר דכבישה אינו מועיל למה שלמעלה ומאי הוכחה הא הדם אינו מפעפע למעלה אלא ודאי דאם נאמר דכבוש מועיל למה שלמעלה הוי לגמרי כבישול ובבישול מפעפע אף דם למעלה : (כח) כל החתיכה · עש"ך ס"ק ע"ד עד א"נ כיון שנמלח בכשא"מ הוי כבוש וכו' · דברים אלו תמוהין דהא הרב בהג"ה אוסר אפילו בלא שהה שיעור כבישה ונראה דשיעור דבריו כך הן כיון שנבלע ע"י מליחה גרע טפי להרב בהג"ה א"נ בשיעור כבישה לדעת המחבר דכבוש ה"ה כמבושל · ומתוך דברי הש"ך נתיישב מה שהקשה הכר"ו לדעת היש אוסרין אהא דמקשה הש"ס גבי דגים ועופות שמלחן וכו' אי בכשא"מ אפי' עופות ועופות נמי ולדעה זו מאי מקשה הא אצטריך לאשמעינן

גבי

להיות יכול להבליע באחרות: [יז] דקה · ובדיעבד בכל מלח שמלח סגי · וכתב הט"ז דאסור להניח הבשר על כלי שאינו מיוחד לכך כי שמא יש שם מלח · וה"ה דאסור להניח מלח על מקום מיוחד לבשר · ובדיעבד כשהניח הבשר ונמצא מעט מלח עליו אם הדף חלק ברהיטני שאין בו משום דין מולח בכלי שאינו מנוקב רק משום מולח בלא הדחה מותר [א] דודאי איכא ס' אבל אם הדף אינו חלק ברהיטני דיש בו משום מולח בכשא"מ אם נראה ציר בכלי אסור ואם לא נראה ציר מותר ועי' באורים ס"ק ה': [יח] והעופות · דוקא עופות שצריך לפותחן כדי להוציא הבני מעיים והחלל מגולה לאויר אבל דבר שיש לו חלל ואין החלל מגולה לאויר הוי כחתיכה עבה · ואעפ"כ צריך לפתות הקנוקנות קודם מליחה משום דם בעין שבתוכו מ"י כלל ט"ו ס"ק מ"ה בשם הריב"ש · ואם הופרד העור מן העוף ע"י נסיחה ומלחו ע"ג העור אף דיעבד אסור פר"ח [ב] ואם נמלח עוף צלע אחת בפנים ובחוץ וצלע השני לא נמלח כלל לא הוי כחתיכה שנמלחה מצד א' ואף דעבד אסור כיון שהחלל מפסיק ובתרנגולת שלא נפתחה ונמלחה מבחוץ התרנגולת כיון שאין חללה מגולה הוי כחתיכה אחת עבה אבל האיברים שבתוכו הוויין כלא נמלחו כלל כיון שהן איברים אחרים [ג] ולכן כשמולחין עופות מבפנים צריך להוציא הריאה בכדי למולחו משני הצדדים כיון שהן כאבר א' ואם נמלח עם התרנגולת קורקבן או איזה מהדקין שלא נפתחו עם הפרש ונתבשל כך אסור דהפרש בולע דם ופולט בבישולו מ"י כלל ט' ס"ק ט' וצ"ע: [יט] מצד אחד · אפילו למעלה ואף דדם אינו מפעפע למעלה היינו כל שהוא מצד רתיחה אבל הכא טבע המלח להפליט דם אפילו המלח למעלה : [כ] אם לא לצורך · אבל בלא נמלח בכל מקום מותר אפילו בלא הפסד מרובה ש"ך וט"ז אך בנמלח מצד אחד מותר תוך י"ב שעות שאז פולט ציר ולא בולע מצד הב' ולצורך מותר אפי' תוך מעת לעת אף דאסור בגלי ש"ך · ואם הודח לדעת הש"ך אין תקנה כ"א בכלי דכיון שהודח נסתמו נקבי פליטת ציר · [ד] והט"ז מתיר רק דצריך לחזור ולמולחו משני הצדדים בכדי שהצד השני יפלוט ציר דידיה אבל כשלא הודח א"צ למלוח רק מצד השני כמשמעות הרב בהג"ה : [כא] אין צריך לחזור ולמלוח · אבל הדחה צריך מקום החתך כשחתך קודם הדחה בתרייתא אבל עד חתך אחר הדחה בתרייתא אפי' הדחה א"צ : [כב] בקירוב · היינו פחות חלק ל' משעה : [כג] בדיעבד · היינו אם הודח ונתבשלו אבל כשלא נתבשלו צריך למולחו מחדש להשהותו שיעור שעה: [כד] ינפץ · שאם מניחו עם המלח בכשא"מ יבלע בהחתיכה: [כה] לכתחלה · אבל בדיעבד אפי' הודח פעם א' ונתבשל כך מותר · ש"ך : [כו] ישטפנו · קשה דהא המחבר נמי הכי קאמר · ואפשר דס"ל להמחבר כשתופסה ביד א"צ להדיח ג"פ כיון דלא שייך הטעם דמבואר ס"ק כ"ד ודי בהדחה ב' פעמים ולדעת רמ"א בעינן אף בכה"ג ג"פ ש"ך והט"ז כתב דהאי או ינפץ ט"ס הוא וצ"ל וינפץ דהרמ"א סובר דשטיפה וניפוץ בעינן שיהיה כהדחה ג"פ דלא כהמחבר : [כז] במי פירות · אפי' הדחה קמייתא · ט"ז ש"ך : [כח] המים · ה"ה ציר לאפוקי אם אין שם רק מיחוי דם של איסור גרידא דאז אוסר כדי קליפה · ש"ך ועי' סעיף כ' : [כט] מועטת · ואפי' אם נמלח מעט מוהל : [ל] טריפה · אפי' בכלי · ב"י ט"ז : [לא] מלוכלך · וצריך שיהא מעט מים בכלי ואם הוא מלוכלך בשיורי פירורי מאכל חלב אינו אוסר אא"כ יש חלב ממש : [לב] המלח · פי' לחלוחית הדם והמלח משום דלא ידעינן כמה דמא נפיק מיניה וגם משום דהמלח נעשה נבילה לדידן · ואף דהמלח לטעמא עבידא מ"מ אינו אסור מחמת עצמו רק מחמת דם והדם אינו עביד לטעמיה : [לג] מצטרף · דמיד שבא החתיכה לתבשיל נמס המלח מהחתיכה ולא הוי איסור דבוק ואפילו החתיכה עצמה מותרת ט"ז וש"ך : [לד] שני · ובהפ"מ מותר · ש"ך ובשאר דבר חריף אם הוא כלו ד"ח או כשנפל ביחד עם הדבר חריף לתבשיל בכ"ש מבשל אפילו בכ"ש ואסור אפילו בהפ"מ ואם הדבר חריף מעורב כבר בתבשיל ואח"כ נפל דבר אחר בתוכו אינו מבשל ומותר · ומליח ישן ודאי מבשל אפילו בכ"ש · ובכלי ראשון אפילו בשר שור מבשל ועי' ביאורים ס"ק י"ב: [לה] שנית · ובדיעבד כשכבר נתבשל מותר ואם לא נתבשל ידיחנו · ויחזור וימלחנו : [לו] במסלפ"ת · היינו שיאמר עם קישור דברים הרבה שלא מענין זה ובתוך הדברים מסיח מזה אבל בלא"ה לא מיקרי מסלפ"ת כיון שיודע מנהג ישראל אבל כשאינו יודע מנהג ישראל מהני בכל מסלפ"ת ט"ז וכתב עוד באשה ששכחה אם מלחה וביטלה דמותר משום דהוי ספק דרבנן · ועוד דכיון שרגילה כך תמיד אמרינן דסירכא נקט ואתי והש"ך בנה"כ חולק · ועי' כר"ו שהתיר בהפ"מ לקלוף באשה שמלחה חלב ובשר מונחים ביחד וא"י אם נמלחו ביחד מטעם ס"ס דאימר לא נמלחו ביחד ואת"ל שנמלחו ביחד אימר מליחה אינה אוסרת רק כ"ק : [לז] הואיל ויודע · קאי אעובד כוכבים אבל הקטן אע"פ שאינו יודע רק ראוי להיות יודע מירתת ט"ז · ודוקא בעבדו ושפחתו שייך מירתת ש"ך · [לח] אין לסמוך גם כן אדבריו · אבל מסלפ"ת מהני · עיין בביאורים ס"ק ט"ו : [לט] שנתבשל · לאו דוקא ואפילו שמוהו בכלי ראשון שהיס"ב : [מ] בשר · דלא ידעינן כמה דמא נפיק מיניה · ש"ך : [מא] מותר הכל · דכל מה שנפרש יצא לחוץ ומה שלא נפרש הוי דם האיברים שלא פירש · ואם נפלה לקדרה אחרת אחר בישול זה שהיה בו ס' אינה אוסרת אפילו אין בתבשיל השני ס' וכן אפילו לא הודח החתיכה · ועי' ביאורים ס"ק ט"ז · וכ"מ לדידן בהפ"מ : [מב] ויש אוסרים · דחיישינן להדם שפירש ממקום למקום · ומש"ה אף החתיכה אינה מצטרפת לס' ואם נפל לקדירה אחרת בעינן ג"כ ס' : [מג] לכבוד אורחים או הפ"מ · ובתרנגולת שהיא חלולה ויש לחוש שנפרש מצד לצד וכן בדם מעלמא שנפל על מקצת החתיכה שהיא ברוטב אסור ועיין ביאורים ס"ק י"ז וצ"ע :

כרהוי

הגהות והשגות רע"ק

סימן ס"ט בביאורים ס"ק כ"ג [א] וקשה הא כאן צריך נגד קליפת המאכל ולא נגד טעם היוצא מקליפת הכלי · לפענ"ד דשתי שטות הא מדכתב הרמ"א נגד קליפה מן הקערה בודאי משמע דלא בעינן נגד קליפת התבשיל ובבלע שבקדירה לא אסור רק כדי קליפה ולזה הקשה הא אי אפשר לקולפו שרי והש"ך כתירוצו הוי ונקט נגד קליפת הקערה · והא דבאמת לא צריך ס' נגד קליפת התבשיל י"ל כיון דבאמת אי אפשר לקולפו שרי · אלא דהרמ"א חשש על ידי צירוף דעת הרשב"א דהקערה חמה ואם כן יש לומר כיון דבאמת יש נגד זה צירוף הסוברים דבלח לא אמרינן נעשה נבלה וכדפסקינן לקמן סי' צ"ב להקל בהפסד מרובה אם כן הכא על ידי צירוף הסוברים דהקערה קר ואי אפשר לקולפו שרי סמכינן על זה ותסגי בשיש נגד קליפת הקערה :

סימן ס"ט בחידושים ס"ק י"ז [א] דודאי איכא ס' . ולענ"ד דצריך קליפה דאף לפמ"ש המחבר סוף בתחלת הסי' דרך המלח להבליע בכולו כמו דמפליט בכולו דמה"ט במלח ולא הדיח תחלה לא מהני קליפה מ"מ במליחה מועטת דאין מפליט בכולו ואפי' בנמלח מצד אחד מתירין בלא הפסד מרובה ולא ידעינן כמה נפלט אם מתחתיו אם שלמעלה ה"נ אין מבליע בכולו וליכא בישול בס' ואפשר דאזיל רק כדי קליפה ומ"מ קליפה מהני כיון דלא ידעינן עד היכן הלכה הבליעה כמו מעורב בכולו דמי דהכל נכנס לגוף הפסק :

שם בס"ק י"ח [ב] ואם נמלח עוף · וכ"כ הפר"ח :

שם [ג] ולכן כשמולחין עופות · וכ"כ הפרמ"ג בס"ז סק"ו :

שם בסק"כ [ד] והט"ז מתיר רק דצריך לחזור ולמלוח מב' הצדדים · וכ"כ הפרמ"ג בכוונת הט"ז :

[מד] כראוי · היינו שלא שהה שיעור מליחה אבל לא הפסיק המלח בכל מקום מותר · ובנמלח מצד א' עיין ס"ד · והכא מותר אפי' בלא הפ"מ · ט"ז : [מה] כנגדו · והאחיכה עצמה אסורה אף דאיכא ס' · ש"ך : [מו] יבשלנו · דשמא לא יצא כל דמו ע"י גליה וע"י בישול יצא דהבישול פועל יותר מגליה · ואם בישלו מותר דאזלינן לומר שיצא הכל ע"י גליה · ואלו מותר בלא מליחה רק לכתחלה צריך קצת מליחה כשאר צלי ואפי' לא ניקר אותו מגידי הדם קודם ג' ימים מותר לצלי ועיין לעיל סימן ס"ד דלכתחלה יש לנקרו קודם ג"י ובדיעבד מותר אפי' לקדרה ש"ך · ועי' ט"ז דאם מלח בשר ששהה ג"י בכלי מנוקב ואח"כ מלחוהו בכשא"מ דמותר דממ"נ אם המליחה פועל לרככו כדעת הריב"ש הרי יצא הדם במליחה ראשונה ואי אין המליחה פועל כדעת הגאונים אף במליחה שניה לא יצא והש"ך בנה"כ חולק ואוסר · ואם שהה הבשר בהכלי שא"מ שיעור כבישה נהי' שהיה זב ממנו לתוך הכלי שא"מ נאסר מטעם כבוש כמבושל אף להט"ז ואם מלח בשר ששהה ג"י עם שאר בשר שמלחו להוציא דם נאסר הבשר ששהה דבולע מהדם שיוצא משאר הבשר כיון שאינו מפליט · והש"ך בנה"כ מתיר דמ"מ פולט קצת ואמרינן איידי דפליט יפליט ואם מלח בשר שהודח הדחה אחרונה בכשא"מ עם הבשר ששהה ג"י אסור הבשר כשר ובכה"ג כשר · עיין ביאורים ס"ק כ"ב · עוד כתב הט"ז דאם מלחו ובלאו דמותר לבשלו לכתחלה והמ"י אוסר ובהפ"מ או לכבוד שבת מותר · ובכל הנ"ל יש לסמוך אהמיקל כיון דהוא רק חומרת הגאונים ושומן ששהה ג"י הדין כמו בבשר ויש להתיר ע"י בישול במים בס' אחר המליחה דלא הוי מבטל איסור לכתחלה כיון דבהפ"מ סמכינן אהמחבר בסעיף י"א עפ"ז ס"ק כ"ז והמים שבלעו איסור יששכו ואין זה מבטל איסור · והטעם שיחזור ויבלע השומן מהמים אין זה ביטול איסור · דהבליעה בא אחר הביטול · ועוד דכוונתו להתיר השומן דמיא קצת לפי' פ"ד סעיף י"ג [ה]אבל נערבו בשומן אחר עד ס' נראה דאסור: [מז] ואם שרו · כניקרו מחוטי דם סגי בהעברה בעלמא בדיעבד שלא נחשוב אותו כשהה ג' ובלא נקרו אין די בהעברה ובעינן שריה · ט"ז ובתשובת מ"ב סימן ק"ך מתיר בהעברה אף שלא נקרו מגידי דם · ובשהבשר קרוש לא מהני שריה : [מח] ונתערבה אותה חתיכה באחרות · פירוש באחרות שלא נמלחו מותרין אחר שימלחו כולן או דמיירי שנתערבה חתיכה שנמלחה אחר ששהה ג' ימים בשנים אחרים שנמלחו קודם שהוא דמותר לבשל כולן בלא מליחה · ודוקא לבשל כ"א בפ"ע או כולן ביחד ולהרבות עליהן עד ס' כדלקמן סי' ק"ט ש"ך:[מט] להתכבד · דאין איסורה מחמת עצמה רק מחמת דם הבלוע והדם אינו ראוי להתכבד: [נ] בלא מליחה · בכאן צריך דוקא ס' מחשש דשמא יבשלם ויתן טעם כמו בסי' ק"ט דדוקא בבשר ששהה ג"י שאין בו רק גזרת הגאונים מותר ברוב משא"כ בזה ש"ך · והכר"ו מתיר אף בזה ברוב עיין ביאורים ס"ק כ' · וכתב הט"ז שאם נתערב חתיכה שלא נמלחה בחתיכות שנמלחו א"צ למלוח כולן דלא הוי דשיל"מ כיון דצריך הולאה : [נא] כלובלך · לאו דוקא ובין מלובלך ובין אינו מלובלך הדין שוה דלא חשיב דם בעין כיון שמעורב במים ש"ך: [נב] כנגדו · ולא האחיכה עצמה ג"כ מותרת ע"י מליחה ורש"ל אוסר החתיכה · ומ"מ יש לסמוך אהרמ"א להחזירו לצלי : [נג] אוסרים · אפי' אינו מלובלך : [נד] ובדיעבד · זה לא קאי אמ"ש בענין שאם ישפך שם מים דבזה אפי' דיעבד אסור כל שהמים מהכנסים למקום אחד דהוי כבשא"מ · ט"ז : [נה] רותח · אפי' הודח הכלי : [נו] קליפה · דהקדרה לא נאסר רק כ"ק בטעם מליחה ואפי' ככבש בכדי כשיעור שיתן על האש ויתחיל להרתיח · ועי' פמ"ג : [נז] מן הקערה · מיירי שהקערה קר וצריך ס' נגד הקליפה מהמאכל במקום שנגע · ואף דבסי' צ"א מבואר דבמקום שא"א לקלוף והקליפה אינו בעין א"צ ס' הכא כיון דהרבה פוסקים ס"ל דהקערה אחר מליחה רותחת אף דלא קי"ל כן מ"מ יש להחמיר כריב"א דמצריך לעולם ששים נגד הקליפה והקערה חם אם הוא דבר יבש לגמרי א"צ רק קליפה והשיב בו רטיבות קצת צריך ס' לדידן · ש"ך: [נח] הרחה· עש"ך דבכלי חרס צריך הדחה ובשאר כלים סגי בקינוח: [נט] נקובה· ואפי' שהה שיעור כבישה לעולם אין כח מלח וציר מפליט כלי · ואפי' ששהה הבשר מעל"ע דבשעת פליטה הוי אינו ב"י והוי נטל"פ ומיירי במליחה מועטת דהציר לא חשוב חריף אבל במליחה מרובה דהציר הוי חריף אסור · מנחת יעקב · ודוקא בשר מי דאוכלים בהדחה אבל שאר נותן אסור להשתמש בו בלא הדחה כמבואר בסי' צ"א · ש"ך : [ס] רותח · משום דכלי מנוקב לא בלע דמפריק פריק : [סא] מותר · דוקא בשאר כלים מותר בדיעבד ואסור לכתחלה ובכלי חרס אפי' בדיעבד אסור ובלנון אפי' בכ"ח מותר אפי' לכתחלה כיון שהיה מנוקב ע"י קינוח · ש"ך : [סב] צלי · והא דבסעיף ט"ז פסק גבי כבוש דבעינן מעל"ע וגם מתיר שם לצלי והכא אוסר שאני הכא דאיכא רותח דמליחה ושיעור מליחה עי' לקמן סי' צ"א סעיף ה' ש"ך · ועי' ביאורים ס"ק ל"א : [סג] קליפה · במקום שנגע בחתיכה שהיה בציר ואפי' יש בה שומן לא אמרינן שמוליך הדם עמו ואין האכבר אוסר אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך שם מצד טבע : [סד] שחוץ לציר · דהדם שבתוכו פירש ממקום למקום ואינו יוצא לגמרי כיון שהוא כחום מלפלום שמונח בכשא"מ וא"י טוב ע"י מליחה וגליה · ואף דבשובר מפרקתה של בהמה סי' ס"ז שרי ע"י מליחה וגליה אף שהדם פירש ממקום למקום · הכא גרע טפי שפירש ע"י מליחה · ש"ך : [סה] לא שהה · אם ספק אם שהה שיעור מליחה ונפל לכשא"מ מותר מה שחוץ לציר אבל אם נפל קודם ששהה הוי ממש כמולח בכשא"מ: [סו] נוהגין· ואם נתערב חד בתרי בטל אפי' בבישול דכדאי הן הפוסקים המתירין מה שחוץ לציר לסמוך בכה"ג דדם שמלחו ובישלו בלא"ה דרבנן · ש"ך : [סז] מותרות · אפי' קליפה לא בעי דאינו כחום מלפלום כשמונח ע"ג חבירתה · ומעשה שהניחה אשה אווז שנמלח והודח על אווז שלא נמלח ומלחו האווז העליונה ושהה קצת מהתחתונה בציר שהיה זב מהעליונה ולא אסר רק מה שבתוך הציר דהוי כבוש כמבושל ומה שלמעלה מהציר שרי דלא הוי כמולח בכשא"מ דאין כאן מליחה רק כבישה בציר · ט"ז : [סח] רותחין · כדי לנמח הדם שנשאר בתוכו : [סט] עיקר · דס"ל דמה שיוצא לאחר שיעור מליחה אינו רק מוהל : [ע] מותר · הטעם דמה שיוצא לאחר שיעור מליחה מיחשב מוהל והדם שע"ש נחשב נוזן ואינו אוסר : [עא] קליפה · והש"ך אוסר כששהה שיעור כבישה מה שבתוך הציר ולמעלה כ"ק אם לא שיש ס' במה שבתוך הציר נגד הציר ומה שלמעלה אינו מצטרף ואם נתערב בחתיכות אחרות מותר ואפי' יש ס' בעינן קליפה סביב החתיכה דנאסר קודם השיעור כבישה ועיין ביאורים ס"ק ל"ג : [עב] והכלי בענין דא"א לקלפו · כגון שנפל הרבה או שהוא כ"ח : [עג] כרותח · וכשהכלי אינו מלוכלך אפי' הוא ב"י מותר ש"ך · וכשהוא מלוכלך אסור כולו אם אין ס' נגד הלכלוך : [עד] לכלים · פי' דהדם מיפרק פריק מכלי אבל כשמונח בתוך הכלי יש מליחה לכלים להבליע · ש"ך : [עה] הרחה · משמע דלכתחלה מותר · וקשה דהא בסי' צ"א אוסר להניח ציר נוזן בכלי של איסור נוזן מחשש דלמא ישכח להדיח וי"ל דהכין שאני דאיסור ניכר ולא חיישינן שישכח · ש"ך : [עו] שיזוב · ומפני שאין הנשים בקיאות נוהגים לגלותו עד שיתייבש מבחוץ ואח"כ מבשלין וכן ראוי לנהוג · ש"ך :

ע [א] הדם · ואם המליחה הב' היה אחר מעל"ע אסור ט"ז וכן אם הונח בכלי שא"מ אפי' קודם מעל"ע · ועי' ביאורים ס"ק כ' : [ב] יחד · אפי' הדגים למעלה ואף דדם אין מפעפע למעלה מ"מ קליפה בעי והעופות מותרין : [ג] קשקשים · דהקשקשים במקום קליפה ואפי' לדידן נ"ח בשאר איסורים באיסור כחוש שאין בו שמנונית דבעי קליפה או כשמן דבעי ס' וקליפת הקשקשים הן במקום קליפה ש"ך ואפי' לטעם שכתב הרב דקמיטו ולא בלעי מ"מ הקשקשים אסורין לבשל דאין להם מה לפלוט · ואין חשש סכנה בדגים שנמלחו עם בשר דאין סכנה במליחה : [ד] על העופות · דוקא כשידע בבירור שלא נרקו הדגים · אבל בספק אסור דדרך המליח להוסיף ש"ך וה"ה כשמולח זע"ז והדג גבוה מעל הבשר מותר מה שלמעלה מה"ט רק קליפה בעי : [ה] מותרים · מיהו קליפה בעי · ש"ך : [ו] שיעור · ול"ד למעשה דרש"י סימן ס"ט סעיף כ' דשם מונח הבשר בציר בעין אבל הכא משום לחלוחית בעלמא לא מיתסר ומ"מ הרב בנמלחו הדגים בכלי שמלחו בו בשר דמותרים היינו בדיעבד אבל לכתחלה אסור כשמולחן לקדירה דאין דרכן להדיחן תחלה קודם הבישול והם בעו הדחה אבל כשמולחן לקיום דרכן בהדחה מותר לכתחלה · ש"ך : [ז] והודח · ה"ה אפי' לא הודח · ש"ך : [ח] יפלוט · והט"ז אוסר דשמא הדגים יפלטו דמן קודם פליטת הדם שבלעו מהעופות : [ט] סימן צ"א · שם נתבאר דאפי' לא נמלח רק נגלי חשיב רותח : [י] שרוטה · ובספיקא אסור דציר טרפה דאורייתא וציר דגים טמאים מדרבנן מש"ה מותר בספק מליחה כשאינם שמינים וכן ספק בדם היוצא ע"י כבוש או פליטה או בישול ג"כ מדרבנן ומותר בספק ועיין ביאורים סק"ד : [יא] נוגעים · ואם הטרפה מלוח והכשירה תפילה אפי' אם הפליטה נגע בכשירה טריפה לכ"ע · ש"ך : [יב] בולע · אריפא קאי שנמלחו שניהם דטריד לפלוט ולא בלע דם אבל ציר בולע : [יג] בכסוך · ואפי' הדחה א"צ · ש"ך : [יד] כחושה · דהכשרה מפטם לטרפה : [טו] כיצד · דשם נתבאר דאין חילוק בין שמן לכחוש ובין מליח עליון או התחתון לעולם בעינן ס' : [טז] ובדיעבד · אפי' למאן דאוסר במעשה רש"י סי' ס"ט ס"ה דאינו רק לחלוחית בעלמא : [יז] ע"י מליחה · כלומר דדעה ראשונה ס"ל דבין בשר שלא נמלח כלל בין בשר שפלט כל דמו דהיינו דמו וצירו כגון שהודח או אחר מעל"ע והי"א מתירין בבשר שלא נמלח אבל בבשר שפלט דמו וצירו אסור : [יח] בכל זה · היינו אפי' בשר שפלט דמו וצירו : [יט] לאוסרו · מיד אפי' נגלי וה"ה בשר שהודח אחר שיעור מליחה דכשהודח נסתם נקבי פליטת הציר : [כ] נוהגין · ואפי' לא הודח דאין כח ברתיחת הציר רק להתבלע בעצמה לא להבליע דבר אחר לתוכו אבל כשנתערב בין הרבה חתיכות מליחות דאז קיבל טעם מהמלח עצמו והוי כנמלח בלא הדחה ומבואר הדין בר"ס ס"ט · ש"ך ואם נפל חתיכה מלוכלך באיסור לציר אסור · ועי' ביאורים ס"ק ה' : [כא] יום שלם · הט"ז הגיה שיעור כבישה והש"ך כתב דדוקא כשהציר בכלי שא"מ שאין לציר מקום לזוב אוסר שיעור כבישה אבל כשהציר בכ"מ שיש לו מקום לזוב בעינן יום שלם ועוד תירץ דלענין שלא יועיל מליחה אח"כ בעינן יום שלם אפי' כבוש בציר ומ"מ הרב דבלא יום שלם יש להתיר היינו שידיחנו וימלחנו ואפי' מדינו הדחה גמורה אינו סותם נקבי פליטת דם דהדחה אינו סותם רק נקבי פליטת ציר : [כב] שיעור מליחה · בין נפל לציר או ציר עליו : [כג] וידיחנו · הדחה מועטת רק להעביר הלכלוך דהדחה כזו אינו סותם נקבי הפליטה ובדיעבד מותר כשנתבשל אפי' בלא הדחה ומליחה דאמרינן איידי דטריד לפלוט ציר אפי' שמונח בציר ש"ך · ועי' ביאורים דיש לפקפק בזה : [כד] ויחזור דוקא לציר שהוא בכמ"ג · שיש לציר מקום לזוב אבל כשהוא בכשא"מ שאין לציר מקום לזוב אף קודם שיעור מליחה אסור

מה

גבי דגים שנאסרו משום דמליח כרותח והעופות נאסרו אף בלא מליח כרותח מטעם דהדם שבתוכו פירש ממקום למקום ולפי מ"ש הש"ך מתיישב זה דמהעופות דנאסרו נוסיף מוכח דמליח כרותח דאי אינו כרותח מחמת המליחה להבליע לא נאסר מטעם דם שפירש ממקום למקום כמו בשובר מפרקתה של בהמה ואינו נאסר רק מטעם דהדם נבלע ע"י רתיחת המליחה וא"כ מוכח דמליח ה"ה כרותח וא"ש : (כט) אפילו מעט · וקשה לי אמאי לא התיר במליחה מועטת בהפ"מ כמו שהתיר בהפ"מ במליחה מועטת בשאר איסורין בסי' צ"א סעיף ה' · וכאן ג"כ לא נאסר רק כשנבלע ע"י רתיחת מליחה ממקום למקום ובלא רתיחה מותר כמו בשובר מפרקתה של בהמה כמ"ש בס"ק הקודם בש"ך ס"ק ע"ד ע"ש · ונראה דהדם הנפלט ע"י מלח ודאי רותח הוא ויוכל להתבלע כמו שמחלק הש"ך בסימן צ"א ס"ק י"א ע"ש : (ל) וכן נוהגין · בש"ך ס"ק ע"ו יש מ"ש ובמקום תיבה ומיהו נ"ל ומשמע כו' : (לא) לתוך ציר · עט"ז ס"ק מ"ו דא"כ היאך מדמה למים וכו' · פי' דאי כוונת רש"י דהמוהל יבטל האיסור שיאך יליף זה ממים דהמים רבים ומועילין לבטל משא"כ מוהל מעט הוא ואין בו כדי לבטל אלא ודאי דכוונת רש"י הוא דאין המוהל ממחה הדם לאסור כמו שאין המים ממחה הדם משום דהדם מתייבש במלח ואין מועיל מיחוי ועיין בט"ז ס"ק מ"ז : (לב) ויש אוסרין · טעם היש אוסרין לאו כטעם היש מי שאוסר שהביא המחבר דהיש מי שאוסר ס"ל דציר היוצא לאחר שיעור מליחה הוא דם כמ"ש הש"ך ס"ק ס"ח וטעם היש אוסרין שהביא בהגה"ה ע"כ לא ס"ל כן דא"כ בכשא"מ ליתסר מה שלמעלה מהציר דהדם פי' ממקום למקום וגם כשנתבשל בלא הדחה אחרונה יצטרף ס' נגד כל החתיכה דלא ידעינן כמה דמא נפיק מיניה אלא ודאי דציר היוצא מוהל הוא רק דנאסר משום שנבלע הדם שעל פניו דהמוהל ג"כ רותח : (לג) כדי קליפה · עש"ך ס"ק ס"א עד לדברי מהרש"ל אם יש במה שבתוך הציר ס' שרי עכ"ל · והמנחת יעקב תמה עליו דמשמע דלהרש"ל בדאיכא ס' אפי' קליפה לא בעי והלא מליחה בעי ס' וקליפה ע"ש · ויש לתמוה על תמיהתו דהא כאן בכבוש מיירי דהוא כמבושל · דבלא שהה שיעור כבישה אפי' נפל לציר ממש אינו אוסר להרש"ל כמבואר בט"ז סי' ע' ס"ק ס"ז · אך הא קשה הא הוא קודם שיעור כבישה נאסר מיד כ"ק משום מלוח כרותח ואח"כ אף כששהה שיעור כבישה ובולע דרך כולו מ"מ הקליפה לא הותר דאפשר לסוחטו אסור ונראה דרצון הש"ך ושיעור דבריו כך הוא דהרב לא מצריך רק קליפה סביב החתיכה והרש"ל מצריך כמה שבתוך הציר ס' ולמעלה מהציר כדי קליפה והיינו בכל שפת החתיכה שלמעלה מהציר וכשיש ס' א"צ הקליפה שמצריך הרש"ל על כל שפת החתיכה דהא נתבטל האיסור קודם שהגיע לשם משא"כ הקליפה שמצריך הרב לעולם צריך אפי' ביש ס' והקליפה שמצריך הרש"ל אינה מפרשת לס' דחומרא בעלמא הוא הקליפה דהא דם אינו מפעפע למעלה מדינא ובאמת דאף להרש"ל בעי בתוך הציר ס' וגם קליפה כמו בכל מליח : (לד) לבלוך · עט"ז ס"ק כ' הכלי הולכת ב"י דאסר · וקשה דהא כתב בס"ק מ"א דאין מליחה לכלים להפליט · וצ"ל כמו שמחלק הט"ז לקמן סי' ע' ס"ק ז' ובסי' ק"ה ס"ק כ"ח בשם הב"י דדוקא להפליט דם אין מליחה לכלים משום הטעם שכתבו התוס' הביאם הש"ך סימן ק"ה ס"ק מ"ב דהוי כאיסור מליח ושמא הפל דנגד דם ודאי דמותר כמ"ש הש"ך בסי' ע' ס"ק ז' אבל נגד שאר איסורים דפסק בהג"ה ס"י דאיסור מליח ושמא הפל אסור אף בכלי כן אף דהט"ז בסימן ק"ה ס"ק כ"ח מסיק בשם הרש"ל שאין לחלק דהרש"ל לשיטתו שהביא הש"ך בסימן ע' ס"ק כ' שמתיר בשמא הפל אבל הט"ז דמסיק כמה פעמים להחמיר במקום שאין הפסד בשמא הפל אף בכאן אוסר כנ"ל בכוונת הט"ז · אכן בש"ד כ' עוד טעם דאין מליחה לכלים משום דאין המלח יכול ליכנס בין חלקי העץ להפליט מה שבתוכו ולט"ז הפסד אפי' בשאר איסורים מותר אפי' למאן דאוסר בשמא הפל וכן עיקר :

ע (א) אינה בולעת : עט"ז ס"ק א' עד שיחזור ויפלוט כו' · ולפי טעם זה צריך להשהות התחתונה כשיעור מליחה של העליונה כמ"ש התוס' בחולין דף קי"ב אמנם איידי דטרי' לפלוט דם לא בלע דם לר"ה אמרינן וגם בבשר אין מדקדקין להשהות כנ"ל דסומכין אטעם שכ' הרב דאף כשטריד לפלוט ציר לא בלע : (ב) ולא חיישינן · עט"ז ס"ק כ' ועי' פירושו בסימן ס"ט בביאורים ס"ק א' אך מ"ש דלאחר מעל"ע מותר לדעת הרא"ש תמיה לי דנהי דאין דרך מלח להבליע מ"מ הא הבשר הוא רותח מחמת המלח השני ובולע מחמת רתיחת הבשר ולא שייך ביה איידי דטריד או איידי דיפלוט דהא אין לו ציר ואפשר שכוון לזה במה שסיים ונראה דאחר פליטת ציר וכו' ונראה דאם הניח החתיכה שמלחה ב' פעמים לכלי שא"מ אפי' קודם מעל"ע אסור דלא שייך לומר איידי דטריד' דכיון שהוא מלפלום מבליע להדם כיון שאין לו פעולה פליטה כמ"ש בביאורים בסימן ס"ט : (ג) כדי קליפה · אין להקשות דהא ע"י מלח מבליע בכולו כמ"ש בביאורים בסימן ס"ט ס"ק א' דשאני הכא דהמלח שעל הבשר כיון שעושה פעולה פליטה אין עושה פעולת בליעה כמ"ש שם והמלח שעל הדגים אחר שעשו פעולת פליטה להדם שלהם פסק כחו כמ"ש הט"ז בסי' ס"ט ואינו בולע רק מטעם רתיחת האחיכה ומטעם רתיחה אינו בולעת רק כדי קליפה להמחבר כמ"ש שם : (ד) שאע"פ · עש"ך ס"ק י"ח עד דכ"מ לענין ספיקא עיין או"ה כלל ו' דין כ' בדם היוצא ע"י כבוש ואפי' ע"י תערובות מים הוא מדרבנן מטעם דאינו ראוי להקרבה ודם אינו אסור רק בראוי להקרבה ע"ש ולכן בספק כבוש בדם ג"כ מותר : (ה) יש לחוש לדברי האוסרין · עש"ך ס"ק כ"ט עד דאין כח ברתיחת הציר רק להתבלע בעצמה ולא להבליע דבר אחר לתוכו וכו' אין ללמוד מכאן להתיר בנפל חתיכה מלוכלך באיסור לציר דלא מיבעיא להט"ז בר"ס ס"ט ולמ"ש בביאורים שם דמשום ליה לדם פליטה הדם שע"ג רק מטעם האיסור במולח בלא הדחה משום דנבלע ע"י טבע המלח מש"ה שרי כאן שאין זה טבעו

של

הגהות והשגות רע"ק

[ה] שם בס"ק מ"ו בסופו אבל נערבו בשומן אחר עד ס' נראה דאסור · ונע"ד להתיר בהפסד מרובה והיינו דמתחלה ימלח השומן כדינו ואחר שמליחה והדחה יערב בשאר שומן שנמלח והודח כדינו · ויעיין בספרי התשובות סימן ל"ח בסופו : (חו"ד)

של ציר וכיון דלא נבלע רק ע"י רתיחת הציר יוצא ע"י מליחה אלא אפילו להש"ך דמשוה הדם שע"ג לדם בעין אפ"ה אסור כאן כיון דהציר בולע מהאיסור הדבוק בה וחוזר ומבליע להחתיכה משא"כ בדם דאחר שבא להציר שוב הוי כדם פליטה דאמרינן ביה איידי דיפלוט כמבואר בסימן ס"ט סעיף ב' בהגה"ה דדם שנטף מהחתיכה להחתיכה אחרת מיחשב דם פליטה: **(ו) ואם נגע** · עט"ז ס"ק ט"ז שמוכיח דהדחה אינה סותמת נקבי הפליטה ועיין בשו"ת נ"ל סי' ח' ומספר דתליא בפלוגתא המבואר בסי' ס"ט סעיף ד' דלדעה קמייתא דסובר דציר היוצא אחר שיעור מליחה הוא מותר א"כ פעולת המליחה עושה להפליט כל הדם א"כ מנין לנו לומר שיהיה הדחה סותם נקבי הפליטה כיון שאין הוכחה בש"ס ע"ז ולדעת האוסר שם דס"ל דאפילו ציר היוצא לאחר שיעור מליחה חשיב דם כמ"ש הש"ך ס"ק פ"ה וע"כ צ"ל דפעולת המליחה עושה שהדחה שאחריה יסתום נקבי הפליטה וזאת היא פעולה המליחה לפי דעתם הדע שאם אחר המלח שביב החתיכה ובישל כך אסור ואם הדיחו ובישלו מותר אלמא דהדחה סותם ולהרמב"ם דס"ל דבעינן חליטה להסתים נקבי הפליטה כתב הכר"ו דמודה דאחר הדחה בנונן אין מליחה פולט שוב והוכיח מהא דהרמב"ם לא אסר רק לבשל בלא חליטה משמע דלמולחו מותר ולא הבינותי דהא כשמולח בכלי שא"מ הוא כבוש בציר וכבוש ה"ה כמבושל : **(ז) נכבש בתוכו** · עט"ז ס"ק י"ו שהקשה מסימן ס"ט דנתבשל בלא הדחה אחרונה וה"ה למאי להקשות מסעיף ט"ו דהא נתבשל ג"כ בדמו : **(ח) אם שהה** · עש"ך ס"ק ל"ז עד כיון דפולט ציר אינה בולעת וכו' תמוה לי כיון דס"ל דאף כשמונח בתוך הציר ג"כ פולט א"כ אמאי מתיר בשלא נכבש יום שלם לדעת הש"ך בס"ק ל"ו הא אחר י"ב שעות נפלט הציר וא"כ כשמונח יותר מי"ב שעות בהציר נפלט הציר דידיה ובולע ונאסר וכן כשנפל לציר קודם שיעור מליחה ושהה בציר שיעור מליחה דנפלט דם דידיה לא יהיה מותר רק בהפ"מ אלא ודאי דסברת הרב היא דכשמונח בתוך הציר אין לו פליטה ולכן קשה לסמוך על הש"ך בזה : **(ט) שע"ג קרקע** · עש"ך ס"ק מ"ח עד כ"ק נראה דהיינו למעלה מהציר דמה שבתוך הציר נאסר הכל כמו באין לציר מקום לזוב שכ' הש"ך בס"ק מ' ע"ש :

עא (א) ושאר הראש מותר · עש"ך ס"ק ח' שכתב דאפי' שאר בשר שנמלח עמו כבר פלט כל דמו וצירו אפ"ה מותר ותמוהין דבריו מאד דהא הרשב"א עצמו הביאו הש"ך ס"ק י' מחלק בין מוח שבראש למוח שבעצמות משום דשורייקי סותמי דדמא שבקרום המוח הוי כדם כנוס בתוכו אבל דם איברים במעט מליחה נפלט ומתמצה ולפ"ז נראה דשאר בשר שפלט דמו וצירו נאסר מהמוח שבגלגולת דנהי דדם הכנוס שבשורייקי דדמא אין יכול לצאת דרך הגולגולת מ"מ שאר הדם שבגוף המוח והקרום ודאי מתמצה דרך עצם הגולגולת כמו דם המוח של שאר עצמות שאין חילוק ביניהם והרא"ש והרשב"א לא כתבו זה רק לתרץ דלא תקשה שיאסר הראש משום הדם שבשורייקי דהוי דם בעין ועל זה מתרצין דהקרום והגולגולת מפסיק ושוב לא הוי רק כדם פליטה דאמרינן ביה כבכ"פ כמ"ש הש"ך בסימן כ"ב ס"ק ו' וס"ק ח' גבי ורידין אבל שלא להיות נחשב אפי' כדם פליטה אין עולה על הדעת כלל ולפענ"ד נראה דאין לסמוך על הש"ך בזה דמסברא נראה דלענין לאסור שאר בשר אוסר כמו שאר עצמות שיש בהן מוח שאוסרין שאר בשר בודאי כנ"ל :

עב (א) שיהיה בו ס' · עש"ך ס"ק ב' שכתב דהמחבר ע"כ איירי בלא נמלח כו' ולתרץ קושיתו שהקשה דאמאי כתב המחבר בבישלו בלא קריעה דצריך ס' הא אפי' בקריעה צריך ס' כיון דלא נמלח נראה לתרץ דאם קרעו א"צ לשער רק נגד הלב ובשלא קרעו צריך לשער ג"כ כאילו היה החלל מלא דהא יש דם כנוס בתוכו וזה שיעור גדול ועכר"ו שהוכיח דבלב עוף ליכא דם יותר מכזית מכריתות דף כ"ב דאמר רב ל"ש אלא בלב עוף שאין בו כזית כו' ואין זה ראיה כלל דהא הרי"ף והרא"ש פ' כ"ה דף ק"ט והרמב"ם פ"ו ממ"א כתבו דלא אמר רב רק בדם הכנוס בתוכו אפילו בחיים אבל דם שמוסף בשעת שחיטה לא הוי רק דם האברים ואינו בכרת ובזה נסתר הראיה של הכר"ו דרב לענין כרת אמר אבל לענין איסור דם בעין אף מה שמוסף בשעת שחיטה הוי דם בעין ובזה אפשר שיש הרבה יותר מכזית : **(ב) אפי' אין בו הראש** · עמ"י כלל כ"ו ס"ק י"ז באווזות שצולין באגן שנמצא בו לב דבוק ומקלחה חוץ לרוטב דמצטרף הכל לס' ובקו"א פיקפק ע"ז ועיין ביאורים סי' צ"ב כתבתי דאף רש"י מודה דאם האיסור בתוך הרוטב דמצטרף מה שחוץ לרוטב וגם בשאר איסורים קיי"ל כר"י לכן הכל מצטרף ואם העוף היה שלם בשעת ביטול והוציאוהו מהקדירה ועדיין רותח שהיס"ב וחתכהו נאסרות כיון דשוב ליכא ששים ודבר גוש דינו ככ"ר ואין לומר דדבר הבלוע אין יוצא בלא רוטב דהא כתבו הט"ז והש"ך דדם הלב מתייבש בתוכו וליכא דם בעין וכיון שהוא דבוק הכל כחתיכה אחת ועוד דבשעת שאיסור בעין מונח על החתיכה אף שאר החתיכות נאסרין ולא שייך לומר אין דבר הבלוע יוצא כמבואר בסי' ק"ה סעיף ט' בהג"ה דבעינן ס' בכל החתיכה ע"ש ועיין כמ"ש שם : **(ג) דהחתיכה נ"נ** · עט"ז ס"ק י' במ"ש על הטור ואעתיק לשון הטור וז"ל י"א אם הלב דבוק בעוף שכולו נ"נ וצריך ס' נגד כל העוף ולא נהירא וי"א שאם הלב מנותח לנתחים והלב בא' מהן דיש לחוש שמא אותה חתיכה נשאר לבדו ברוטב ונאסרה וחוזר ואוסר האחרות ולא נהירא דלמה ניחוש לזה והוא תמוה למעיין והפירוש בדברי הטור לפי הבנת הט"ז הוא כך דהנה ב' טעמים יש באיסור דבוק · א' דממהר לבלוע · ב' מחשש דנשאר לבדו ברוטב ולזה כתב הטור מקודם דיש אוסרין בלב דבוק בעוף והוא מטעם א' וע"ז כתב ולא נהירא פי' דאין חנ"נ רק בבב"ח וכתב עוד בשם י"א באם העוף מנותח לנתחים דאסור מטעם דשמא נשאר לבדו ברוטב וכו' ופי' הט"ז דבריו דאף דלא ס"ל חנ"נ מ"מ איכא למיחש כמו בדגים דאסר הטור בעצמו בסי' ק"ו וה"נ יש לחוש כן דמאחר שנאסר כשנשאר לבד ברוטב וא"כ כשמערה לתוך הקערה אוסר הכל כדי קליפה ובקערה לא שייך לומר שנסחט האיסור וגם איכא תערובות חתיכה דאותן חתיכות שנאסרו בשעת עירוב בשעה שלא היה ס' נתערבו בקערה עם שאר החתיכות וכמו דחיישינן לזה בסי' ק"ו גבי דגים וע"ז סיים הטור דלמה ניחוש לזה וכמו שפי' הט"ז דשאני גבי דגים דהוי דאורייתא משא"כ בלב דהוי דם שבישלו דהוא רק דרבנן כנ"ל לפי פי' הט"ז אבל תמוהין דבריו דא"כ אפי' באינו דבוק גם כן איכא הך חששא כמו בדגים דשם אין האיסור דבוק ועוד קשה על חילוק הט"ז שמחלק דבדגים הוא א"ד דהא בסי' ק"ו גבי חתיכה שיש בה חלב דבוק כתב הטור דמותר ומדברי הט"ז משמע דבאיסור דאורייתא מודה הטור וחלב איסור דאורייתא הוא אלא וודאי דלא חיישינן רק בדגים כשעירה מעט מעט אבל הכא מיירי כשהוא עדיין בקדירה אין שום חשש ועוד דלדברי הט"ז דבאיסור דאורייתא חיישינן ואפי' באינו דבוק א"כ לא משכחת לה ביטול איסור בס' ולהבין דברי הטור נראה דהנה יש להבין מה הפרש יש בין דבוק לאינו דבוק דהא למאן דס"ל חנ"נ אף באינו דבוק איכא למיחש כשבישל איסור בהיתר ולא היה רק ס' בצמצום יש לחוש שמא הוציא חתיכה אחת חוץ לרוטב ונאסר הכל ולהטור דלא ס"ל חנ"נ ולא אפשר לסוחטו אף בדבוק ליכא שום חשש וליישב זה נראה דבאינו דבוק אף למאן דס"ל חנ"נ לא חיישינן · כיון דלא הוחזק שיהיה בהיתר טעם איסור לא מחזקינן איסור לומר דלמא הוה פעם אחת טעם איסור בהיתר אבל בדבוק חיישינן מטעם דהתוס' בחולין דף ק' בד"ה בשקדם כתבו וז"ל מידי דהוי אטיפת חלב שנפל על החתיכה דאם אין נ"ט מותר אע"פ שקודם שנתפשט הטעם נ"ט במקום נפילתה לא אמרינן שנ"נ כיון שסוף הטיפה להתפשט וכו' ע"ש ועט"ז סי' צ"ב ס"ק ו' דאיסור שנפל על החתיכה ברוטב דצריך להמתין מלטועמו עד שיתפשט הטעם בכל הקדירה ומשום הכי באיסור דבוק כיון שדרך החתיכה יוצא הטעם והוחזק החתיכה שהיה בו טעם איסור חיישינן שפי דלמא לא היה סופו להתפשט פעם א' דדלמא היה פ"א בלא ס' ונשאר בו הטעם כיון שהוחזק שהיה בו טעם איסור ואפי' לאסור דסבירא ליה אפשר לסוחטו מותר מ"מ הא כתבו התוס' בחולין דף צ"ז בד"ה אלא מעתה ובד"ה וכתב לסחיטת האיסור בעינן גמר ביטול וכ"ה מסברא דודאי בחתיכה שאותבו לתוך רותח לבד לא נפלט האיסור דאלת"ה יש הגעלה באוכלין אלא ודאי דגמר ביטול בעינן לסחיטת האיסור או טעימת קפילא ולהכי חיישינן דילמא היה בסוף ביטול בפחות מס' ולא היה א"כ שיעור ביטול שיהיה נסחט האיסור והי"א בטור שכתבו ואוסרת האחרות סבירא להו דחנ"נ בכל איסורין והטור שכתב דלמה ניחוש דמשמע דאי הוה חיישינן דהיה אסור לענין אותה חתיכה כתב זה דאי הוה חיישינן היתה נאסרת מטעם שכתבתי לזה כתב דלא חיישינן לזה כלל אבל שאר חתיכות בלאו הכי מותר להטור דלא ס"ל חנ"נ כנ"ל בדברי הטור :

עג (א) הכבד · עט"ז ס"ק א' יש ע"ש במ"ש ומיהו בטור כו' נ"ל כ' בטור ומיהו בדיעבד וכו' : **(ב) ידיחנה** · עש"ך ס"ק ה' כתב ב' טעמים · א' מפני המלח הנדבק · ב' מפני מראית עין והגה הרמ"א ע"כ לא ס"ל רק טעם הב' דהא אינו מצריך להדיח רק כשרוצה לבשלו מיהו בסי' ע"ו כתב דכל צלי צריך הדחה ובודאי ה"ה לכבד : **(ג) ובן נוהגין** · עש"ך ס"ק ח' שכתב בשם או"ה דהקערה שאכלו בה הכבד כשרה והגה המ"י כלל ע' ס"ק ג' תמה דהא עירוי אפי' נפסק הקילוח אוסר עכ"פ כדי קליפה ובפרט בדבר גוש שהוא ככלי ראשון להרש"ל ע"ש ולענ"ד לא קשיא מידי דהא כתב הש"ך בסי' ק"ה ס"ק י"ח דהחתיכה שנאסרה מחמת דם הוי כאיסור בלוע ושם בס"ק כ"א שאינו מבליע כ"ק רק מגוף הדבר אבל מאיסור בלוע אינו בולע

מה שבתוך הציר ומה שחוץ לציר שרי ודוקא כגון במולח ע"ג עלים ע"ג הגיגית ואח"כ מצא חתיכה אחת בתוך הציר ואינה נוגעת בשולי הגיגית אז אינו אסור רק מה שבתוך הציר כשהוא בכלי שא"מ אבל כשנוגע בשולי הגיגית אסור אפי' מה שחוץ לציר מטעם מולח בכשא"מ ובשהה שיעור מליחה אפי' בכלי מנוקב אסור שלא במקום הפ"מ · ש"ך : **[כה] שרי** · ולא דמי לנמלח בלא הדחה קמייתא בסימן ס"ט דשם בעינן משא"כ הכא דהוה דם פליטה : **[כו] שיעור מליחתו** · היינו דוקא במקום הפ"מ ובעודה מגוה דאל"כ אפי' לאחר שיעור מליחה חשוב רותח · ש"ך : **[כז] שלמעלה** · דדם אינו מפעפע למעלה מיהו כ"ק אסור מה שחוץ לציר : **[כח] שיעור** · היינו במקום דלא מהני חזרת מליחה כדלעיל אבל במקום דמהני חזרת מליחה אינו אסור אלא בשיעור כבישה כדלעיל · ט"ז : **[כט] בכלי** · דהקרקע הוא ספק אם הוא ככלי שא"מ ומ"מ אינו אסור רק מה שבתוך הציר ולמעלה כ"ק והמותר מה שחוץ לציר מותר דהא דאסרינן בסימן ס"ט בכלי שא"מ אפי' מה שחוץ לציר היא חומרא בעלמא ומיירי שנפל בתוך שיעור מליחה דאלו בשר שלא נמלח כלל שרי אפי' בכשא"מ ממש דאין כח בציר לפרוש ממקום למקום : **[ל] בציר** · ומהני לה מליחה אחר כך איידי : **[לא] להקל** · ואע"ג דציר שבקרקע אזיל מספק' לחומרא י"ל דש"ה שאם אתה מיקל בזה יבואו להקל אם נפל ע"ג קרקע לדם ממש משא"כ הכא דאיכא לספוקי שמא אין כאן ציר · ש"ך : **[לב] מועטים** · מיהו עכ"פ בעינן שיהיו מרובין מהציר · ש"ך :

ועתה אבא לכתוב דינים אלו בקצור למען ירוץ הקורא בו : א) חתיכה שלא הודחה ולא נמלחה או שהודחה ולא נמלחה שהונחה אצל חתיכה תוך שיעור מליחה שרי ולא הוי כמולח בלא הדחה ואם נתערב חתיכה שלא הודחה ולא נמלחה בין הרבה חתיכות מלוחות ונשתהה קצת הוי כמולח בלא הדחה דאסור באין הפ"מ כמבואר בסימן ס"ט ואם נפלה לציר מותר כשלא שהה שיעור כבישה ואם שהה שיעור כבישה בציר אסור כהט"ז ס"ק י"ז ובהפ"מ יש לסמוך אהש"ך והרש"ל דמותר עש"ך ס"ק ל"ו דמועיל מליחה אחר שיעור כבישה בציר מכ"ש כשיש לציר מקום לזוב דמותר אפי' לתירוץ הב' של הש"ך שם ואף שיש עליו דם בעין מחמת שלא הודח מ"מ בהפ"מ סמכינן אהא דריש סימן ס"ט דלאו דם בעין ממש הוא : ב) חתיכה שהיא בתוך שיעור מליחה קודם פליטתה דם והונחה אצל חתיכה בתחלת שיעור מליחה מותר דאיידי דטריד לפלוט דם לא בלע כלל ואם הודח תוך שיעור מליחה ואח"כ נגע לחתיכה מותר ע"י שידיחנו וימלחנו ואם נפל לציר בכשא"מ ונוגע לשולי הכלי אסור אפילו מה שחוץ לציר דהוי כמולח בכשא"מ ואם הוא בכלי שא"מ ואינו נוגע בשולי הכלי כגון שמלח על עלים על הגיגית ונשרה מקצת חתיכה בציר ואינו נוגע בשוליו אסור מה שבתוך הציר מיד כיון שאין לציר מקום לזוב ומה שחוץ לציר שרי ואם הציר בכ"מ שיש להציר מקום לזוב ידיחנו ויחזור וימלחנו ואם שהה שיעור כבישה בציר שאין כמו בדין הא' : ג) ואם הוא אחר שיעור מליחתו לפליטתו דם ותוך י"ב שעות והונחה אצל חתיכה תוך שיעור מליחה מותר דאיידי דטריד לפלוט ציר לא בלע ש"ך ואם נפלה לציר כשיש להציר מקום לזוב שלא במקום הפ"מ אסור ובמקום הפ"מ מותר ע"י הדחה מועטת להעביר הכלכוך ומליחה אח"כ דהדחה מועטת כזו אינה סותמת נקבי הפליטה ואם מלחו בלא הדחה מותר ובדיעבד אם נתבשל אפי' בלא הדחה ומליחה מותר דאמרינן אפי' בנפל לציר איידי דטריד כשאינו נוגע בשולי הגיגית ועי' ביאורים דיש להחמיר בלא הדחה ומליחה שנית ואם שהה שיעור כבישה הדין כמו בדין הא' דשלא בהפ"מ אסור ובהפ"מ מותר וכשאין להציר מקום לזוב אסור מה שבתוך הציר אפי' בהפ"מ ואם הודחה קודם ואח"כ נגעה בחתיכה או נפלה לציר אסור דכיון שהודחה נסתמו נקבי פליטת ציר וליכא למימר שוב איידי דיפלוט וכו' אף דהט"ז סובר דהדחה אינה סותמת מ"מ אין להקל נגד הרמ"א והש"ך : ד) ואם הוא אחר י"ב שעות ותוך מעל"ע אפי' הונחה אצל חתיכה במליחה אסור ובהפ"מ מותר ואם נפל לציר אף בהפ"מ נאסר מיד : ה) ואם הוא לאחר מעל"ע והונחה אצל חתיכה במלחה או נפל לציר אסור מיד אפי' בהפ"מ : ו) נפלה לציר על גבי קרקע אם הקרקע מכוסה בנסרים ואינו חלק הוי ככלי שא"מ ונוגע בשולי הכלי ואם הוא תוך שיעור מליחה נאסר כולה כדין מולח בכשא"מ ואם הקרקע אינו מכוסה בנסרים לא נאסר רק מה שבתוך הציר ולמעלה ממנה בקליפה אפי' הוא תוך שיעור מליחה : ז) אם יש מים מעורבין בציר והמים מרובין מותר :

עא [א] לשנים · במלוה מן המובחר ואם ניקב העצם לחוד מהני כמ"ש בסעיף ג' · ש"ך : **[ב] השיער** · דלכתחלה צריך למלוח מב' צדדין : **[ג] מחתך** · דאל"כ הוי כמולח בכלי שא"מ : **[ד] ס"ח** · נתבאר דאם לא חתך למטה אף דיעבד אסור מה שבתוך הטלפים : **[ה] ס"ח ביצד כו'** · דשם נתבאר דנוהגין לכתחלה ליטול המוח קודם המליחה ולחתוך הגלגולת שתי וערב ולהניחו על בית השחיטה ולדון בו מידי דיעבד לא מהני אף דמהני בכלי ש"ך ואם ניקב הקרום נגד נחיריו מהני דשם אין העצם מקיף והוי כמנוקב העצם והקרום : **[ו] אסורים** · דהוי כמולח בכלי שא"מ ואף בעוף הדין כן : **[ז] מותר** · וכ"ש שאר בשר לפי שעצם הגלגולת מפסיק בין דם שבתוכו לבשר ולפ"ז אם הוסר הבשר מעל הגלגולת ופלט כל דמו וצירו ואח"כ נמלח עם הגלגולת מותר ש"ך · ועי' ביאורים דיש לאסור בזה וכתב הט"ז דאין לאסור מחמת שלא נמלח מב' צדדין דכיון דהראש שלם הוי כחתיכה עבה : **[ח] מליחה** · ואם נתבשל בלא מליחה המוח אסור ואם יש ס' נגד המוח אף המוח מותר ש"ך ונגד העצם לא בעינן ס' : **[ט] העצם** · ונ"ל למוח שבראש דהאם הדם שבשורייקי שבקרום הוי כדם כנוס : **[י] לכתחלה** · אבל בבשר שלהם נוהגין בכל יום למלוח לכתחלה · ש"ך :

עב [א] לבשלו · אפי' עם בשר וזה מוסיף אהמחבר ש"ך · ואפי' בלב של עוף הדין כן · הרמב"ם : **[ב] לבשלו** · והמנהג להקל רק הזכרים אין אוכלין לב עוף שקשה לשכחה · ט"ז : **[ג] פולטו** · אע"ג דבדם בעין לא אמרינן כבכ"פ שאני לב דשיע ואינו בולע רק מעט והוי כדם פליטה ולפ"ז אפי' נפל לדם בעין מעלמא מותר ואם נפל אחר שפלט דמו וצירו לציר אסור דהא בולע מעט ויש עוד טעם שאינו בולע כלל משום דשיע ולפ"ז אפי' נפל לציר אחר שפלט כל צירו מותר ולהנך טעמים בשר שנמלח עמו אסור משום דדם הלב הוי דם בעין טעם ג' והוא עיקר דדם שבלב מתייבש בתוכו ומה שזב הוי דם פליטה ולטעם זה אף שאר בשר מותר וכנפל לציר או דם בעין אסור כמו שאר בשר : **[ד] בישלו** · דע"י ביטול בולע : **[ה] הלב נגד כל הלב** · ואפי' נמלח כבר הלב דליכא רק דם הכנוס מ"מ א"א לשער : **[ו] אסור** · משום דהדם נתייבש בתוך הלב : **[ז] ויקלוף** · הטעם דקליפה נאסר במליחה ואם נגלה קודם הבישול בעינן כדי נטילה שנאסר בשעת גליה : **[ח] עמו** · אבל הלב מותר משום דשיע : **[ט] להקל** · ולכתחלה אסור דהא בעי קליפה ושמא ישכח · ש"ך : **[י] לקלוף** · ואפי' אין דבוק בעוף ובגלי צריך נטילה : **[יא] מותר** · ואין חילוק ואם הלב פתוח והניח על פיו אפשר דמקרי קריעה ט"ז ויש לחתוך חידוד הלב בראשיתו רקנ"ט : **[יב] לבו** · נגד כל לבו : **[יג] והרגלים** · וכשנטלו גם הכנפים יש להקל כשיש עוד צד להקל כגון נגד איסור דבוק שלא לומר חנ"נ ובאווז שהופשט עורה פליגי הט"ז והש"ך אם יש ס' ואם נצלה אווז באגן ומקלחה ברוטב הכל מצטרף לס' וא"צ נטילה ואם אחר הביטול חתך קצת מהעוף והעוף עדיין רותח שהיס"ב נאסר כיון דשוב ליכא ס' ועי' ביאורים : **[יד] מותר** · ומ"מ הלב אסור : **[טו] נבילה** · דהוא איסור דבוק ואם הוא רק נטמטם בחתיכה לא מיקרי דבוק ש"ך ועוף שיש בו מילוי נתבאר בסימן ע"ג : **[טז] לקורעה** · ואם בישלה בלא קריעה מותרים ש"ך :

עג [א] תקנה · אפי' רוצה לאסור הכלי · עש"ך : **[ב] לאבילה** · היינו כדי צלייתו : **[ג] מנקבה** · היינו בדיעבד בשכבר צלאו ע"י כך אבל לכתחלה לא מהני נקיבת הסכין כשרוצה לבשלה

בגלה · ש"ך : [ד] **המרה** · כשניטל המרה והגידין והקנוקנות שבצד המרה ומעט בשר שבכבד שמה אפי' לכתחלה מותר לצלותה ע"מ לבשלה בכבד של עוף וכבד בהמה בעינן קריעה ש"ו דוקא · ש"ך : [ה] **וכשבא לבשלה** · ה"ה אפי' לא בא לבשלה צריך לשדיחה : [ו] **לבדו** · ואפי' בלא מליחה לפי שהיא טרודה לפלוט אינה בולעת : [ז] **לאסור הכל** · דמחמת שהיא מרובה בדמים אינו מועיל לה מליחה ואם הורה המורה כבר להתיר ע"י קריעה ש"ו ומליחה ונתבשלה לא מהדרינן עובדא ושרי הכל אפי' הבשר שנתבשל עמו אבל בלא חתיכה ש"ו אסור אפי' הכבד והטעם דנהגין לאסור הוא משום דאיכא מ"ד בש"ס דשלוקה נאסרת ואנן לא בקיאין מהו שלוק והקערה שאכלו בה הכבד מותר ואם עירה אותה עם רוטב לקערה אז אם נפסק הקילוח כשירה הקערה ובלא נפסק הקילוח טרפה הקערה · ועי' ביאורים : [ח] **אפי' במלחה** · ואפי' לבדה וכבוש במים מעל"ע מותרת לבדה ואם נפלה לציר או לדם בעין דינו כשאר בשר : [ט] **ובדיעבד מותר** · והש"ך בשם ת"ח אוסר אפי' בדיעבד : [י] **נוהגין** · והא שכתב בסעיף א' ונוהגו והרמ"א כתב עליו דיני חתיכת הכבד היינו לדעה הראשונה דכאן : [יא] **מותר** · דדם מישרק שריק בצליה : [יב] **למטה** · שפעמים מגביהין השפוד ונהפך העליון לתחתון : [יג] **לבדה** · הטעם משום היכרא א"נ משום דאסור חוזר ומבליע הדם ולפ"ז נראה דאם מלחה ידיחנה קודם הצליה : [יד] **אפי'** · וכ"ש תותי בישרא מטעם כבכ"פ ואף דבש"ס ע"ז אוסר לכתחלה לצלות בשר שלא נמלח עם בשר שנמלח היינו לחומרא בעלמא דמדינא שרי מטעם כבכ"פ וכאן כיון דהרבה פוסקים ס"ל דאפי' אחר מליחה יש הרבה דם בכבד אוקמוה אדינא ש"ך וט"ז כתב דכ"ש בשפודין שלנו שמונח בשוה אבל תותי בישרא אסור · ועיין ביאורים ס"ק ה' ואינו נכון ע"ז : [טו] **על גבי** · ואם הבשר כבר נמלח והודח אסור אפי' דיעבד תותי כבדא · ש"ך : [טז] **בעוף** · אבל בבהמה שאין דרכה להיות דבוקה א"צ קליפה וכן בעוף כשאינה דבוק : [יז] **צלייתה** · אפי' רוצה לאוכלה כך צלויה : [יח] **הדיחה** · ואפי' לא הדיחה קודם צליה ובישלה מותר והמנהג להדיחו קודם צליה ואפי' רוצה לאכלו צלוי : [יט] **לקלוף** · אפי' אינה דבוק : [כ] **חומרא** · ואם לא קלפוה ובישלו כך א"צ אפי' קליפה אחר הבישול : [כא] **עצמה** · והש"ך הניח בצ"ע אם נמלחה והט"ז כתב דאינה אוסרת אח"כ דברים אחרים כיון דהיא עצמה אינה אסורה רק מחומרא אבל כשנתבשלה עם בשר אין להקל בזה : [כב] **בביצים** · ה"ה בילים עם בשר : [כג] **דינו כמבושל** · הט"ז והש"ך הסכימו דדינו כמבושל ממש דאם הוא דבוק בעינן ס' בעוף לבד ואם אינו דבוק הכל מצטרף וכתב הט"ז בסימן ע"ב דמי שלבו נוקפו להחמיר יחמיר דוקא במילוי ביצים תוך העוף לאסור במילוי לחוד אף בדאיכא ס' אבל לא העוף :

עד [א] **בשר** · ומותר לבשלו עם שאר בשר ואם מהול אין בו ס' נגד החלב והקרומים שעליו עד דידעינן בודאי דאית ביה ס' · ט"ז · ובמליחה יש להתיר כשנמלח בלא ניקור שאר בשר הנמלח עמו אפי' בספק כיון דהכ"ג במליחה הוא רק חומרא בעלמא והטחול אסור מספיקא : [ב] **שלא לבשלו** · ואנו נוהגין היתר לבשל :

עה [א] **בכרס** · ובקורקבן יש דם · ט"ז וש"ך : [ב] **ובדקין** · היינו מה שסביב הכנתא אבל בכנתא גופיה יש דם · ש"ך : [ג] **אסמיק** · ובלא אסמיק כשבישל במזיד בלא מליחה יש לאסור דהר"ן כתב דמעט דם אית ביה והוי כמבטל איסור במזיד · פ"מ : [ד] **דמותרים** · אי לא אסמיק · ש"ך : [ה] **וי"א בכרס** · ואם הודח הכרס תוך שיעור מליחה והונח אצל בשר במליחתו יש לאסור דאימר אין בו דם כהמחבר רק ציר וכשהודח נסתמו נקבי פליטת ציר ואסור אפי' בהפ"מ · פ"מ : [ו] **השומן** · ואף שהשומן לא נמלח מצד הב' במקום שהוא דבוק מ"מ כיון דהשומן אינו מוחזק כ"כ בדם אפי' לכתחלה מולחו כך ואין צריך לגררו מהאחוריים כדי למלחו מב' צדדים אבל שאר שומן מולחו לכתחלה מב' צדדים : [ז] **טרפה** · ואם יש ס' נגד השומן אף השומן מותר ואף דבסימן ס"ע אוסר החתיכה אפי' בדאיכא ס' ש"ה דהשומן אינו מוחזק כ"כ בדם ומה"ט לא אמרינן ג"כ גבי שומן איסור דבוק : [ח] **שומן** · היינו בידוע שהיה שם שומן אבל אין לאסור בדיעבד מטעם דא"א לנקרה שלא יהיה בו שומן : [ט] **וימלחנו** · היינו שידיחנו ויחזור וימליחנו ואפי' אחר כמה ימים ואפי' הודח · ש"ך : [י] **עם בשר** · והט"ז והש"ך אוסרים כשנמלח עם בשר בין שמלחו לבד או אפי' כשהוא עם הקליפה הקשה דבולע דרך הקליפה דהא אפי' כלי חרס שמלחו בו אסור לאכול בו רותח ע"ז ואפי' להרב דמתיר לעיל בסי' ס"ע בכלי חרס מ"מ נראה דבביצה מודה דקליפת הביצה בבירור מנוקבת עיין ט"ז סימן נ"ה ס"ק כ' ואם נתבשלה אוסרת שאר דברים עד ס' כנגדה ועיין ביאורים : [יא] **לשולחם עם בשר** · הטעם משום שפולטין ציר ואין בולעין ועוד כיון דהמים חלקין הן אמרינן בהו מישרק שריק אפי' במליחה ואם עירה רותחין על הצד שמעבר המאכל השומן מותר דעירוי אינו מבליע רק כ"ק ולא מבשל השומן אמנם צריך לגרר השומן ולמולחו בפ"ע שלא יבלע הצד שנתבשל מהשומן דלא שייך שוב לומר כיון שפולטין ציר כיון שנתבשל · פ"מ : [יב] **לכתחלה** · ורש"ל כתב דמותר אף לכתחלה ושכן המנהג ובני מעיים שלא שהו במלחן או שלא נמלחו כלל והונחו אצל בשר שנמלח או נפלו לציר יש לאסור · פ"מ :

עו [א] **שהאש** · משמע דאפי' הדחה משום דם בעין לא צריך לכתחלה לפי שהכל האש שואבו ואפי' לא נצלה יפה מותר ולא חיישינן שפירש ממקום למקום שכל מה שבא עליו כח האש מוציאו לחוץ · ש"ך : [ב] **נטילה** · ולדידן אוסר אותה עד ס' דלא אמרינן גבי דם בעין לא כבכ"פ ולא איידי דיפלוט : [ג] **הדחה** · פי' הדחה שאחר המליחה : [ד] **צליה** · ואם לא הדיחו קודם הצליה מדיחו אחר הצליה : [ה] **הדיחה** · ואע"ג דגבי דם בעין לא אמרינן שהאש שואבו מ"מ זה לא הוי דם בעין גמור אמרינן שהאש שואבו ואפי' לכתחלה מותר לצלותו דאם אתה אוסרו לצליה לית ליה תקנה והוי כדיעבד רק משום דברים הנ"ה כתב הרב דהמנהג להדיחו תחלה ולמולחו כאשר נכתב בספוד מש"ה כתב כאן לשון דיעבד · ש"ך : [ו] **שלא שהה** · דאז לא נבלע הרבה ויוצא ע"י צליה והט"ז אוסר אפי' בלא שהה והש"ך מסכים עם הרב וכתב הרש"ל דמה שנהגו הנשים להדיח אחר שנצלה קצת וחוזרין וצולין אותו לאו משום איסור נהגו רק שלא יתקלקל הצלי : [ז] **החלולים** · שאף שהדם פירש מדופן לדופן מ"מ כבכ"פ : [ח] **בשר** · היינו עם ביצים · ט"ז ס"ק ז' : [ט] **מליחה** · או שנמלח ולא שהה ובדיעבד אין לחוש אפי' השהו : [י] **לאכילה** · דאז יצא כל דמו ואפי' לכתחלה מותר לעשות כן ואם רוצה לאכול צלי אפ"ה צריך לצלותו חצי צלייתו : [יא] **הדחה** · ג"ש בשלא נמלח או שלא הודח אחר המליחה : [יב] **ויפלח** · ואע"ג דבשר חי מותר לאכול דם שבורידין כנוס הוא ואסור : [יג] **צלי** · וה"ה לקדרה מותר ע"י מליחה כיון שנקרו מחוטי דם : [יד] **כאחד** · דס"ל דלא מהני ניקור ועיין בסימן כ"ב דלאחר שהוסר הראש הוי כאבר אבר : [טו] **השפוד** · דגבי שפוד לא אמרינן כבולעו כך פולטו : [טז] **מלזוב** · ודוקא שהוסר מאש וגם פסק מלזוב אבל אם הוסר מהאש ולא פסק מלזוב או שפסק מלזוב ולא הוסר מהאש מותר · ט"ז וש"ך : [יז] **בדיעבד** · ומהרש"ל אוסר השפוד אף בדיעבד אפי' לצלות בו בשר אחר ובדיעבד מותר הבשר שנצלה על השפוד בלא הגעלה וכן כשנגע בשר בשעת צלי לכלי מתכות הכלי אסור אפי' המאכל שבתוכו ועיין ביאורים ס"ק ב' ואם הונח בשר שלא נמלח אצל תנור חם הבשר מותר לצלי ולא לקדרה ע"י מליחה ואם מונח במקום שאינו חלק באופן שאם ישפך שם מים לא יצאו מיד אסור וכן כלי שנצלה על מקום כזה דהיה נאסר במליחה מטעם כלי שא"מ נאסר ג"כ בצלי וצריך לצלות בשר דוקא במקום שנקרא כלי מנוקב לענין מליחה או על גבי גחלים דוקא אבל על גבי כירה חמה אסור דצלי שוה למליחה ועיין כ"ז בביאורים ואם צלאו בשר איסור בשפוד ודאי דנאסר השפוד : [יח] **שהמוהל** · אפי' שהמוהל עב · ש"ך :

נמלח

אפילו בשמן וכ"ש דם דכחוש הוא ודאי דאינו יוצא מחתיכה בלא רוטב ואף שעירה הכבד עם רוטב לקערה מ"מ כשנפסק הקילוח לא הוי כרוטב להבליע מחתיכה לחתיכה כמו שכתבתי בארוך בסי' נ"א ואפי' לא נפסק הקילוח שמשמע בסי' ק"ז בש"ך ס"ק א' דהוי כרוטב יש לעיין לפי מה שכתב הש"ך בסי' ק"ה ס"ק כ"א ע"ש · וגם דבר גוש אינו מועיל להיות כלי ראשון להבליע או לבלוע מתחלה כמו שביארתי בסימן נ"א ע"ש : (ד) **לאסור הכל** · עט"ז ס"ק ד' ורש"ל כ' להקל בזה כיון שאין שם בשר רק שצריך להדיח הכבד כיון שהאוסר נאסר וכו' · משמע דאם בישלה עם בשר דנאסר הכבד כמ"ש הש"ך בשמו בס"ק ט' מטעם כיון דהבשר נאסר מדם הכבד נ"נ ונאסרה הכבד משמנונית הבשר ע"ש ולכאורה קשה דא"כ אפי' בישלה לבדה יאסר הכבד מהרוטב דבולע מהרוטב שצ"ל דמה לי שבולע בשר נבילה או רוטב נבילה ונראה דעת הרש"ל דהרמב"ם בפי' ממסכת תרומות משנה י"א כתב בהא דר"ע אומר כל המבושלים זע"ז מותרים חוץ מן הבשר ריב"נ אומר הכבד אוסרת ואינה נאסרת וכתב הר"מ בפי' דהוסיף ר"ע כל המבושלים כמו הזרעים שמבשלים תרומה עם החולין לא נאסרו זע"ז אלא אם נתבשלו בשר עם ירק תרומה אז יאסור הבשר לזרים לפי שהוא מושך את הירק ומתקן טעמו והוסיף ריב"נ לא כל הבשר אלא הכבד כשיתבשל בירק של תרומה אינו אסור לפי שהכבד אין לו כח מושך כבשר רק כירק דלא כרש"י שפי' משום דטרודה בפליטה ועיין שם בכר"ו שפי' כהר"מ בהא דאמר למיסר נפשה וכו' וכיון דירק אפי' לר"ע ודאי בולע מבשר כ"ש בכבד לריב"נ דאף דאינה בולעת מירק מ"מ בולע מבשר דהא כבד עדיף מירק דהא לר"ע יש לכבד אפי' כח מושך כבשר ומש"ה מיקל הרש"ל בבישלה עם שאר דברים ועט"ז ס"ק ח' ואוסר עם בשר ולענין קושית הש"ך בס"ק ט' על הרש"ל דהא אין הנאסר אוסר רק במקום שאיסור עצמו יכול לילך נראה ליישב דהנה יש לעיין בהא דכבד אינו נאסרת מטעם שאינה בולעת מ"מ הא הדם שבתוכה פירש ממקום למקום וע"כ צ"ל דדם הכבד אינו אוסר רק כשפירש לחוץ ולא כשפירש ממקום למקום כיון דכבד כולו דם הוא וכ"כ הכר"ו וכמו בכחל שהחלב אינו אוסר הכחל עד שפי' לחוץ והנה בכחל בסי' צ' וכמ"ש פ' ג"ה מבואר דשאר בשר שנכנס בכחל בבישול דנאסר דנגד שאר בשר הוי כפירש לחוץ ואם כן ה"נ בכבד שנתבשלה עם בשר כיון דהכבד בולע השמנונית ודאי נאסר מדם הכבד שנסרח לתוך השמנונית דהוי כפירש לחוץ נגד השמנונית כמו בכחל כנ"ל טעם הרש"ל ועיין עוד במ"ש בט"ז ס"ק ח' : (ה) **אפילו ע"ג בישרא** · עש"ך ס"ק י"ד וט"ז ס"ק ו' שהקשו כיון דהעיקר כר"ת דאחר מליחה נחשב כשאר בשר אמאי מותר לצלותו תותי בישרא וכו' ע"ש ולפענ"ד אין כאן אפילו התחלה קושיא דהא התום' בחולין דף קי"א ד"ה כבדא כתבו בשפי' הגמ' דהאיבעי' קאי לאחר מליחה אם יצא כל דמה במליחה או לא ורצה לפשוט מהא דקתני אוסרת ודחה הש"ס דילמא בכבדא דאיסורא פי' דלעולם שאינה אוסרת שכבר יצא כל דמה במליחה ואוסרת היינו בכבדא דאיסורא וא"כ קשה כיון דהשתא קיימינן בסברא דיוצא כל דמה במליחה א"כ אמאי אינה נאסרת הא שוב אינה טרודה וע"כ צ"ל דאף אחר שיצא כבר כל דמה טרודה היא בפליטת ציר דהכבד יש לה רבוי פליטה ואינו דומה לשאר בשר וכן צ"ל ג"כ לפי' ר"ת דסובר דאחר מליחה יוצא כל דמה כמו בשאר בשר וא"כ בודאי בישול ג"כ מוציא כל דמה דכי ינרע בישול ממליחה וא"כ אמאי אינה נאסרת אימת אחר שיצא כל דמה שחוזר ונבלע א"ו דאף אחר שפלטה כל דמה טרודה היא בפליטה לעולם ואינו תלוי ביציאת הדם כלל וא"כ הרי עינינו רואות שהכבד אפילו אחר שנמלחה טרודה יותר בפליטה מבשר שלא נמלח דהא גבי בשר שלא נמלח לא שייך לומר טרוד לפלוט בבישול וגבי כבד אפילו אחר מליחה ואחר בישול טרודה כל כך עד שאינה יכולה לבלוע אפי' ע"י בישול אלף פעמים דהא לעולם אינה נאסרת לר"ת וכיון דבשר שלא נמלח על גבי בשר שלא נמלח ודאי דמותר לצלות לכתחלה מטעם דטרוד לפלוט ואינו בולע מכ"ש ע"ג כבד אפילו בשכבר נמלחה דהא היא טרודה יותר בפליטה אפילו מבשר שלא נמלח : (ו) **הכבד עצמה אסורה** · קשה דהא טעם האיסור הוא משום דלא בקיאין בין שלוק למבושל כמ"ש הט"ז והש"ך בסעיף ה' ובשלוק כתב רש"י הטעם בחולין משום דלאחר שיצא כל דמה חוזר ונבלע ע"ש וכיון דאיכא ס' הרי כבר נתבטל וכ"ז שהיתה טרודה ע"כ אפילו ממקום למקום אינו בולע או שאינו אוסר כמ"ש לעיל בס"ק ד' דאל"כ אמאי אינה נאסרת בבישול וא"ל דילמא תפלוט גם האחרון אחלה דהא כתבו התום' בד"ה דמה דלא חיישינן להכי ואסור דבשלוק כשנתמעט' מדמה הוי כשאר בשר שלא נמלח ויכול לפרוש ממקום למקום משא"כ בבישול סבירא ליה הטעם דטרודה כ"כ דאפילו ממקום למקום אינה בולעת ומש"ה אינה נאסרת וס"ל דפירש ממקום למקום אוסר בכבד : (ז) **אסורה** · עט"ז ס"ק ח' דאין הכבד חוזרת ואוסרת אח"כ דברים אחרים לכאורה תמוה דאדרבה כיון דאינה נאסרת לרש"ל מטעם דהיא טרודה בפליטה א"כ אם נפל לקדרה אחרת מיאסר דהא עדיין יש דם בתוכו ואוסרת וגם מה שסיים לחלק בין בישלה עם בשר לשאר דברים תמוה לכאורה דכיון דיש ס' לא נעשה השמנונית נבילה ולא שייך טעם הרש"ל שהביא הש"ך בס"ק ט' ע"ש ונראה דודאי בבישול יוצא כל דמה ומה שאפשר לצאת יוצא בבישול ראשון ולא נשאר רק טעם קלוש דהוי כאפשר לסוחטו דהיתירא כמ"ש בסי' ס"ע ס"ק ד' ע"ש דלא גרע מאחר מליחה לר"ת ובבישול כ"ע מודו רק שאפ"ה אינה נאסרת דת"מ טרודה בפליטה וכמ"ש לעיל בס"ק ה' ופי' ממקום למקום אינו אסור לדעת הרש"ל וכמ"ש לעיל בס"ק ד' ועם שאר בשר כיון שאסר הרש"ל מהטעם שכתבתי שם דהדם שנכנס בתוך השמנונית של שאר בשר שנבלע בהכבד הוי כפירש ואסור והוי כאפשר לסוחטו דאיסורא לא רצה לסמוך להתיר ואם הכבד יכולה לקבל שמנונית האיסור הביא הכר"ו ירושלמי דבעי בישלה בחלב מהו וכו' ע"ש ולפענ"ד דוקא לענין חלב קמיבעיא ליה כיון דכבד כולו דם הוא רק דרחמנא שריא כדאמר אסר לן דמא שרא לן כבדא כמ"ש התוספות ולהכי מספקא ליה בירושלמי אם הוי כבישול דם בחלב דמותר כמבואר בחולין מדע דלא קא מיבעיא כבישלה עם טרפה כנ"ל :

עה (א) **עם בשר** · עט"ז ס"ק ה' עד דאפי' כלי חרס שמלחו בו בשר אפי' הוא מנוקב אסור לאכול בו רותח כו' · וקשה דהא מליחה אינו מבליע בכלי רק כדי קליפה כמבואר בסי' נ"ה סעיף ד' בהג"ה ובסי' ס"ע סעיף ס"ז דא"צ ס' רק נגד קליפת הקערה ולא חילקו בין כ"ח לשאר כלים וכיון דהט"ז אינו אוסר רק מטעם דמדמה לה לכ"ח אין לאסור רק כ"ק וקליפת הביצה במקום קליפה הוא ואף דקליפת הביצה בבירור מנוקבת כמ"ש הט"ז בסי' נ"ה ס"ק ב' מ"מ נראה דאין דם ממש יכול לזוב דרך קליפת הביצה לבליעת כ"ח דמי כמו שמדמה אותו הט"ז ואינו אוסר רק כ"ק וראיה לזה דהרשב"א בעצמו הובא בסי' ס"ו גבי נמצא דם בביצה שסמכוהו על האמין דקליפת הביצה הוא במקום קליפה ע"ש וג"ל דהט"ז סובר דקליפת הביצה גרע מכ"ח וצ"ע :

עו (א) **מלזוב** · עט"ז ס"ק ט' והטעם דכ"ז דחום האש כו' · מש"מ נ"ל דאם הונח בשר שלא נמלח אצל תנור חם דמותר לצלי דאם שלט בו כח האש להפליטו מפליטו לחוץ ומה שלא שלט בו להפליטו יפלוט אח"כ על ידי צלי כשיוגמר צלייתו וכן מוכח בסימן ס"ח גבי מליגה במאר חם דאין חשש שם רק משום לב וכבד אמנם לקדרה ע"י מליחה נראה מדברי הרשב"א בתה"א דף ע"ב דאסור רק לצלי מותר וז"ל דכל דם שנפרש ע"י האש ונבלע במקום אחר אינו יוצא ממקום שנבלע ע"י מלח אלא בכח האש כו' ע"ש אמנם אם מונח במקום שאם ישפך שם מים לא יצאו מיד דהיה נאסר במליחה מטעם כלי שא"מ משום דהוי כנכבש בצירו לדעת הרא"ש שם משום דהציר מתכנס תחתיו והוי כנכבש בצירו ה"נ חיישינן שיצא ציר וכיון דהוי בכלי שא"מ הוי כנתבשל בצירו וכן אפי' בכלי גמור נראה דצריך לצלותו ע"ג גחלים דדינו ככלי מנוקב וכענין שאמרו בש"ס כישרא אגומרי או במקום שאם ישפך מים יצא מיד דהוי ככ"מ אבל אם צולה אותו ע"ג כירה במקום שאם ישפך מים לא יצאו מיד דאסור במליחה אסור נמי בצליה דהוי כנתבשל בצירו דצלי דינו כמליחה וכיון שהדם מתכנס תחתיו הוי כנתבשלה בדמה : (ב) **בדיעבד** · עט"ז ס"ק י' ומהרש"ל אוסר השפוד אף בדיעבד וכו' והיינו אפי' לצלות בו בשר אחר ועיין ברש"ל הטעם דלא אמרינן בהבשר האחר כבכ"פ משום דהשפוד פולט בקל במעט חום קודם שמתחיל פליטת הבשר וכשהבליעה קודם הפליטה לא אמרינן כבכ"פ אמנם בדיעבד מותר הבשר האחר שנצלה על השפוד וכתב הסמ"ג סימן ק"ה בט"ז ס"ק ט"ז וכן כשנגע החתיכה בשעת צלייה לכלי מתכות הכלי אסור והמאכל שבתוכה מותר דהוי כבשר שנצלה בשפוד אבל בכ"ח אפילו המאכל שבתוכו אסור דבהא"ה כלל מבואר הטעם משום דאמרינן משריק שריק ובכ"ח לא אמרינן משריק שריק וכן כשנתכנס דם תחת הכלי אפי' בכ"מ אסור המאכל שבתוכו דהוי כנתבשל בדם ולדידי צ"ע דין זה דכלי מתכות במ"ש דהמאכל מותר די"ל כיון שמבשל עכשיו בקדירה הוי כבישול אף מה שמונח בתוך הכלי וראיה לזה עיין מ"ש בביאורים סימן נ"ב ס"ק י"ד עיין שם :

עז (א) נמלח · עש"ך ס"ק ב' והנה דעתו דפנימי לא אמרי' לא נורא מישב שייב ולא איידי דפליט רק איידי דטרידי לפלוט והנה במ"ש בפנימי בנמלח ושהה דאסור יש לספק בדבריו אם כוונתו ששהה והודח שאין לו גם כן ציר אבל כשיש לו ציר אמרינן איידי דטריד למפלט ציר או דמיירי אפי' כשיש בתוכו עדיין ציר וס"ל דלא אמרינן בפנימי איידי דטריד לפלוט ציר רק איידי דטריד לפלוט דם ויש להקל כיון דהרב מיקל בכל גוונא וכ"ז הוא דוקא ע"י פומא דמולייתא אבל חתיכה שהונחה לתוך התרנגולת דאיכא חלל רחב דהוי כמו דאמרינן בפסחים דף ע"ד שאני בית השחיטה דמחלחל דינו כמו בשאר שני חתיכות כדמוכח בתוס' שם והא דמתיר בשניהם מלוחים ולא שהו היינו כשמדיח כל א' אחר צליה אבל אם א"א להדיח אסור דהא המלח נאסר בשעת מליחה ובודאי ליכא ס' נגד המלח שעל הפנימי ושעל צד הפנימי של החיצון :

עח (א) בין לקולא · עט"ז ס"ק ב' עד ולא אמרינן דחיישינן שמא מתחלה נאסרו ב' או ג' חתיכות וכו' והטעם דממ"נ אם מה שנקרש משוה אותו לחתיכה אחת הרי איכא ס' ואם לא משוה אותו לחתיכה אחת הרי אין איסור בלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב וא"ת מ"מ בתוכה חתיכה יאסר זה אינו דאפי' בצלי מצרפין כל החתיכות לס' וכדי נטילה לעולם בעינן דכל בלא רוטב בעינן נטילה ועיין בלו"ה ובהגהת או"ה : (הג"ה מש"כ של הרב המחבר בסימן ס"ט ס"א כ' הרמ"א אם לא עשה כן הוי כלא הודח כלל ובחבורי קבא דקושיא' הקשיתי לפ"ד הט"ז סק"א שכ' דהי"א שמתירין בבשר שנמלח בלא הדחה ראשונה הוא הרא"ש ז"ל שכתב טעם ב' וכו' אם יחזור וימלחנו יהיה לו דם לפלוט ואגב זה וכו' א"כ לפ"ז לכאורה קשה על דברי הרמ"א הנ"ל דלדברי הט"ז לא מועיל שימלח טעם ב' דבשלמא בלא הודח כלל מהני שימלח טעם ב' אחר הדחה דהא היה לו דם של עצמו כידוע אבל באם שהודחה כבר יצא דם ש"ע

שצריך

ולא שייך לומר דאגב דיפלוט דם דידיה וכו' דהא כבר פסק הדם של עצמו וא"כ בהתך נמח וכו' נחרך ויצא דמו ומדוע מהני הדחה ומליחה שניה לפ"ד ט"ז הנ"ל והארכתי בזה בחידושי על י"ד אך לפ"ד ש"ב ניין דודי הרב הגאון בעל המחבר חוות דעת שכתב בסי' ס"ט סק"ד בחדושים וז"ל הזהב ואם לא הודח משהתך ומלח כך בלא הדחה מקום החתך מותר מגד נמלח בלא הדחה דהא בודאי יש בו ס' נגד החתיכה ע"ש ולפ"ז לק"מ כי גם בחתך וכו' גם בדיעבד שרי ופשוט הוא ובחבורי הבאתי כ"פ סברו של הרב המחבר ומהם יישבתי פליאות נשגבות אך אין כאן מקום להאריך הכ"ד ליבוש רוקח מק"ק קאסאגעין ישן) :

עז [א] נמלח · אפי' שהה והודח דאין לו ציר אפ"ה מותר כיון שהפליטה והבליעה באין כאחת אמרינן כבכ"פ ול"ד לבשר שנמלח שנפל לציר דאסור אפי' לצלי דשם הבליעה קודם הפליטה : **[ב]** נמלח · אפי' שהה משום דנורא מישב שייב והש"ך חולק ומסיק דלגבי פנימי לא אמרינן כבכ"פ ולא איידי דיפלוט ולא נורא מישב שייב רק איידי דטרוד לפלוט לא בלע אמרינן בפנימי ומש"ה לעולם נאסר הפנימי בין כשנמלח ושהה והודח כשהחיצון יש בו דם ואינו מותר רק כשהפנימי יש בו ג"כ דם או ציר עדיין דאז י"ל איידי דטריד לפלוט דזה אמרינן גם בפנימי אבל החיצון לעולם אינו נאסר מפנימי דבחיצון אמרינן כבכ"פ אבל כשהחיצון נמלח ולא שהה ומלאוהו כשהוא עדיין במליחתו והפנימי נמלח והודח או שהוא תפל נאסר הפנימי די"ל דנאסר מחמת המליחה קודם שהגיע עליו חום האש ובפנימי לא שייך לומר איידי דיפלוט אבל החיצון אינו נאסר מהפנימי רק כשהחיצון פלט כל צירו או שהודח שנסתם נקבי פליטת ציר והפנימי הוא במלחו ולא שהה שאז יש לחוש שהחיצון נאסר מחמת מליחה קודם שהגיע אליו חום האש ושוב אין הצלי מפליטו : **[ג]** לבדו · וידיח כל אחד אחר המליחה : **[ד]** מפליט · ול"ד לחתיכה עבה דהפנימי אינו נחשב כחתיכה אחת עם החיצון : **[ה]** בשר · לבדו אבל בשר עם ביצים הוי כבישול :

עח [א] גוונא · אפי' בעיסה שבלילתה רכה יש לה כל דין בישול בין לקולא בין לחומרא : **[ב]** או בציר · פי' בציר מותר למשוח בשר שלא נמלח וציר היינו ציר בשר ובאו"ה כתב ביצים מהובלות והמ"י אוסר דביצים נקרשים ומעכבים הפליטה : **[ג]** לקולא · פי' דאם יש ס' הכל מותר מלבד אותה חתיכה שהאיסור דבוק בה וכדי נטילה לעולם בעי במקום שנוגע באיסור :

פא (א) ומי רגלים · עט"ז ס"ק א' עד דכל היוצא מן הטמא טמא כו' והוא מדאורייתא כדמוכח בבכורות דף ו' ע"ש וברא"ש ולכאורה תמוה לי דא"כ ל"ל קרא דגמל גמל לאסור חלב טמא (בכורות דף ה') הא בלאו הכי אסור משום כל היוצא מטמא ועוד קשה דלמאי ציר דגים טמאין מדרבנן הא יוצא מטמא לכן נ"ל דהאי כל היוצא מטמא מקרא דהטמאין לאסור צירן נפקא לן ולאו דוקא קאמר צירן רק מס' דהטמאין נפקא לן כל היוצא מהן ונקט צירן לדוגמא וכן מקרא דנפקא בבהמה טמאה לאסור צירן כמבואר בתוספות חולין דף נ"ט ד"ה שאני ציר נפקא לן ג"כ לכל היוצא מהן תדע דהא ע"כ ליכא קרא אחרינא לאסור כל היוצא מהן דהא לא מקשה בבכורות אקרא דגמל גמל למיסר חלבה רק דמהטמאים נפקא משמע דליכא קרא אחרינא דאילו היה עוד קרא אכל היוצא מטמא היה מקשה גם ממנו אלא ודאי דכל היוצא ג"כ מקרא דהטמאים נפקא ומש"ה בדגים טמאים דליכא קרא דהטמאין דהא אפילו צירן מותר מדאורייתא אף כל היוצא מהן מותר ותמיה לי על התוספות בבכורות דף ו' שהקשו אהא דדג טהור שנמצא במעי דג טמא דליאסר משום כל היוצא דהיה להם להקשות קושיא זו ג"כ אציר דגים דמותר מדאורייתא דליאסר משום כל היוצא דזה לא נתיישב בתירוצים שתירצו ע"ש ולפי מ"ש לא קשיא מידי דבדגים לא שייך הא דכל היוצא כלל דאפי' צירן מותר : **(ב)** שליא · עש"ך ס"ק י"א שכתב וכ"ש שליא של שאר בהמות טמא וכו' · והספר"ח הקשה מהא דתנן השוחט את הבהמה ומצא בה שליא דשחיטת אמו מטהרתו ש"מ דלולי כן היה אסור ומ"ש הכר"ו בזה לא הבנתי דמה לי יוצא מהטמא או מהחי ולכן נ"ל בודאי א"א לומר בטעם היתרא דשליא משום מאימותא דהא בש"ס בכורות דף ז' מדמה הא מילתא לשליא של מת שטהור ופי' רש"י וז"ל מאי לאו אפי' הנולד והאם מתה אפ"ה אינו מטמא אלמא דאמר שליא לא מן הולד ולא מן האם אלא פירשא בעלמא היא ואי הטעם משום מיאוס מה לי שהוא מן האם או לא ועוד מה שייך מיאוס לענין טומאה ועוד דהא אפי' מי רגלים של סוסים וחמורים אסורים אף דמאוסין לכן נראה דלא שייך כל היוצא מהטמא טמא רק בדבר המתמצה מגופה אבל בדבר שנוצר בתוכה בריה חדשה בידי שמים לא שייך כל היוצא מטמא ולהאי לזה דבבכורות דף ו' איצטריך קרא לפרה הנולד מן הגמל אף דיוצא מטמא ולמ"ד דטמאים לא מצריך קרא וגם קאמר התם בדף ו' ע"א דהא דתלה פרה הנולד בהא דכל היוצא מטמא הוא לסימנא בעלמא ע"ש ברש"י כדי שלא תטעה בגירסא ע"ש אלמא דלא שייך בדבר הנוצר בטמא ולית ליה סימני טומאה הא דכל היוצא ובזה מיושב ג"כ קושית התוספות בחולין דף ס"ד בד"ה שאם ריקמה שהקשו דלמה לי לקרא דבת היענה לאסור ביצת טמאה הא בלא"ה כל היוצא מטמא טמא ולמ"ש לא קשה ועל מה שתירצו התוס' שם עדיין קשה דלמה לי קרא לפרה הנולד מהגמל ולפי מ"ש א"ש מה שמוכיח הש"ס משליא של מת דאינו שייך לא לולד ולא לאם רק פירשא בעלמא והכוונה שהוא כדבר אחר הנוצר בה כמו שפי' רש"י בב"ק דף מ"ז גבי תרנגולת שהזיקה אינה גובה מביצתה שפירשא בעלמא הוא וז"ל דבר המופרש ממנו ע"ש ומש"ה מותר ג"כ בשליא של חמור דאם היה שייך לולד או לאם והיה כחלק מהם היה אסור כמותם אבל כיון שהוא נפרש אחר שנוצר בה מותר מטעם הנ"ל דלא שייך בדבר הנוצר כל היוצא מהטמא טמא משא"כ באבר מן החי דכל מידי דאתי מהחי אסור דאפי' ביצים וחלב אי לאו דרבינהו קרא היו אסורים משום אמ"ה מש"ה אף שליא אסורה אבל בטמאין אין נוהג אמ"ה ואולי דהמורחא המבואר בבכורות שם דמותר אף דאמ"ה נוהג בו מ"מ אף דבשעה שיצא מהזכר היה אסור משום אמ"ה מ"מ היה קים ליה להש"ס שנעשה עפרא בעלמא במעיה ומותר ובענין עוף טמא הנולד מביצת טהורה או איפכא כתבו התוספות בד"ה תרנגולתא (נדה דף נ') דבעינן ד' סימני טומאה ותמוהין דבריהם דא"כ מה מקשה הש"ס בסוגיא דנשר דלמה לי נשר ע"ש גבי הא דמקשה מכדי עשרים וארבעה עופות טמאים וה"ל שני כתובים הבאים כא' וא"ת ופי' רש"י דנ"ל נשר כו' וע"כ נ"ל דמקשה אנשר שהוא מיותר בקרא וכמ"ש התוס' בד"ה לא נאמר פרוטן דמקשה אמוכין שהוא מיותר ע"ש דעל נשר שאינו מיותר לא קשה כלל דהא בעינן נשר לאסור נשר אע"כ דאיכא נשר מיותר דממנו סריך ועיין רש"י ריש דף ס"א ד"ה נשר דליכא עוף טמא בעולם רק אוזן הכ"ד ע"ש וא"כ לדברי התוס' צריך גם הנשר [illegible] מיותר דהא לדבריהם (כו' הא לדבריהם) איצטריך קרא להורות הד' סימני טומאה דכ"מ לדין זה וצ"ע :

הלכות ביאורים בשר בחלב

פז (א) דרך בישול · ואם צלי אסור מה"ת בב"ח דעת רש"י ותוס' סנהדרין דף ד' דהיא רק מדרבנן וכ"ה דעת הר"ן והכר"ו רצה לתרץ בזה קושית העולם שמקשין דיליף בפסחים טעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים שהקשו דלמא הגעילו משום בב"ח ותירץ הוא דכיון דצלי אינו אוסר מה"ת לא מסכחת קרא דהעבירו באש דאינו אלא בצלי ולא דק דהא יש לחוש שהעובד כוכבים צלה בשר ואח"כ נבשל בה חלב ובודאי הטעם שנבלע ע"י צלייה וכבישה ויוצא ע"י בישול ונתבשל בחלב אסור מדאורייתא והוא פשוט · והעיקר בתירוץ קושית העולם הוא דממ"נ אם בישל בה העובד כוכבים בב"ח ואח"כ נבשל בו שאר דברים הא בשר בחלב לאחר שנאסרו כטעם שאר איסורין דמי דדוקא בשר לחלב הוא חידוש מטעם דאי תרו ליה כוליה יומא כדאמר התם אבל בשר בחלב לאחר שנאסרו לשאר דברים לאו חידוש הוא וכשאר איסורין דמי והוא פשוט וכ"כ הש"ך בסי' צ"ד ואם התם ההוא דלמא בישל בה העובד כוכבים בשר ואח"כ נבשל בו חלב או להיפך ג"כ לא א"ש דהא בסוף עבודת כוכבים רמי הש"ס אהא דתנן השפוד והאסכלה מגעילן מקרא דהעבירו באש ומשני הכא התירא בלע והתם איסורא בלע ומוכח מקרא סברא זו דהא בקדשים לא כתב רחמנא רק מריקה ולא חילק בין דבר הבולע ע"י אש כמו בגעולי מדין וכתב הרשב"א הביאו הטור בסימן נ"ג הטעם דהקלש הטעם ואטעם קלוש אין יכול לחול איסור חדש דומיא דנ"ט בר נ"ט דאינו יכול לחול עליו איסור חדש של בב"ח עיין ברשב"א בתה"א אלמא דהתירא בלע בהגעלה סגי וא"כ מבשר לחלב או להיפך הא הוי התירא בלע כיון דבשאר איסורים לית לן טעם כעיקר ואיסור חדש של בב"ח אין יכול לחול אטעם קלוש דאחר הגעלה ליכא רק טעם קלוש כמ"ש הרשב"א ובהגעלה סגיא וקשיא קרא דהעבירו באש וגם מה דמייתי הכר"ו ראיה לאסור צלי מד"ת מהא דאמר כחלא עילוי דביסרא מותר חלב שחוטה דרבנן ולא אמר צלי דרבנן ג"כ אין ראיה דמטעם צלי דרבנן היה אסור לבשל אח"כ דטעם הנבלע ע"י צלייה כשמבשלה אח"כ הוי דאורייתא לכך הוצרך לטעם דחלב שחוטה דרבנן דמטעם זה מותר אפי' לבשלה אח"כ וגם מה שמביא ראיה משמעתא דכחל דקאמר מיעבר הוא דלא עבר הא אסור ולרש"י כוליה שמעתא בצלי איירי וא"כ מאי איריא כחל הא כל מילי ג"כ אינו עובר בצלי ג"כ אין ראיה דהא התוס' בד"ה הא אסורא מקשה לרש"י דלמא מתני' איירי לקדרה ומתרצין דמוכיח מדלא קתני דאם לא קרעו דמותר לצלי לאשמעינן חידושא וא"כ אין שום ראיה מהתם די"ל דמתני' איירי לקדרה רק דהש"ס מדייק מדלא קתני היתרא בצלי כמ"ש התוס' גם מה שמביא ראיה מדלא קאמר גבי בב"ח חידושא הוא דשרי בצלי ג"כ אין ראיה דהא לא אמר נמי חידושא הוא דמותר במליחה דשרי לכ"ע בבב"ח אלא ודאי דחד מתרי והלת טעמא קאמר גם מה שמביא ראיה מהא דהקשו התוס' שם דמ"ש נתבשל ומ"ש צלי הא שאני ושאני ע"ש ג"כ אין ראיה דהתוס' הקשו מ"מ מדרבנן היה להם לאסור וכעין שכתבו התוס' בכתובות דף כ"ג בד"ה מאי שנא ומאי שמביא הפר"ח ראיה מקרא דובשלת ואכלת אלמא דקרא לצלי בישול ג"כ לאו ראיה הוא דהא בב"מ דף מ' מקשה הש"ס וכל היכא דכתיב ידו ממש הוא והא כתיב ויקח את כל ארצו מידו ומשני ש"ה דליכא למימר הכי וא"כ ה"נ י"ל אע"ג דקרא ובשלת היינו צלי הוא משום דליכא למימר הכא רק צלי אבל במקום דאיכא למימר בישול ממש צריך ריבוי לצלי דהא ידו נמי אשכחן בקרא דהיינו רשותו אפ"ה במקום דא"ל ידו ממש צריך ריבוי לרשותו ה"נ אף דאשכחן בקרא דקרי לצלי בישול מ"מ במקום דאיכא למימר בישול ממש צריך ריבוי לצלי וראיה ברורה הוא לפענ"ד · ואתמה מדברי רש"י במס' זבחים דף צ"ה ע"ב בד"ה תלאו שפי' תלאו לשפוד של חטאת לצלותו באויר תנור כו' מוכח דצלי בכלל בישול דהא שם ג"כ נאמר אשר תבושל בו אלמא דבמקום דכתיב בישול צלי בכלל וכיון דבישול בלא בלוע צריך שבירה הוא הדין צלי אמנם מגופא דש"ס ליכא הוכחה די"ל דתלאו לקדרה לבשל בו קא בעי ופשיט מתנור של מקדש שהיו מבשלין בו ג"כ קדרות חטאת ומדברי התוס' נראה להביא ראיה להיפך שכתבו בדף צ"ו בד"ה אלא קדרות של מקדש אמאי ישברו נהדריניהו לכבשונות והקשו דהא בישול בלא בלוע ג"כ צריך שבירה מגזרת הכתוב ותירצו דבהחזרת כבשונות נעשו ככלים חדשים ומסייעין דבתנור דתשמישו ע"י היסק לא חשיב פנים חדשות ולכאורה הוא תימה רבה דהא בש"ס ג"כ מקשה אתנור של מקדש ולדבריהם אין כאן קושיא וע"כ צ"ל דבריהם דאתנור של צלייה ואפייה מקשה הש"ס דלא הוי בישול ואין בו רק משום בלוע בלא בישול דצלייה לא הוי בכלל בישול ואין להקשות דלמא בלוע בלא בישול הוי ג"כ גזרת הכתוב ואפי' מפליט הבלועה צריך שבירה כמו בישול בלא בלוע ומאי מקשה הש"ס דז"א דכשמוציא הבליעה קודם שנעשה נותר לא הצריך רחמנא שבירה כמ"ש התוס' דף צ"ו ד"ה ממאין לענין מריקה ושטיפה אך סוגיא דלעיל דמקשה גבי בישול בלא בלוע מהא דרבה בר רב הונא לא יתיישב לפי זה ועיין פסחים דף מ' גבי בשל מבושל במים ברא"ש שתירץ על קושיא דל"ל קרא דבמים וקרא דמבושל ותירץ דלשון תורה של בשול משמע אפי' צלייה ומ"מ נראה דצלי אינו אוסר בב"ח כיון דמסוגיא דסנהדרין מפורש כן בהדיא : **(ב)** ורגילות להתערב · עי' ש"ך ס"ק כ' כיון שאינו דבר של אכילה לא חשיב הנאה נראה כוונתו דלא אמרינן באיסור הנאה אנ"ל שיהיה הגוף החתיכה אסור בהנאה [א] כיון שהוא רק איסור דרבנן דמיא לסתם יינם דמבואר לקמן בסי' קל"ד דחטין שנפל עליהן יי"נ דמותר לעובד כוכבים משא"כ ליתן לבהמה לעיל דנהנה מהטעם גופיה כמה שהוא מוטעם לבהמה : **(ג)** עד שיהיה · עש"ך ס"ק ל' כתב בשם הרשב"א שנמלא בחלב מעט דקין שאסורין הגביעות · נראה ליתן טעם לדבריו דאף דכל שאין בו טעם לא הוי בב"ח כמבואר בסעיף י"א מ"מ הא הדקין קבלו טעם מהחלב שיש בהן בנ"ט ונ"ג והוי כמעמיד באיסורין והש"ך לשיטתו דכשנאסר מחמת כבוש אינו אוסר משום מעמיד והרשב"א לשיטתו ומ"ש דכיון שאינו אסור אלא מדרבנן לא חשיב איסור מגופו א"כ לכאורה הדין כן גם לענין חתיכה הראוי להתכבד דבעינן ג"כ איסור מגופו ומ"ש הש"ך בסימן ק"א ס"ק ו' גבי קליפה דאם הוא חהר"ל לא בטלה [ב] ע"כ מיירי בנאסרה ע"י עירוי דמבשל כדי קליפה מדאורייתא :

הגהות והשגות רע"ק

סימן פ"ז בביאורים ס"ק ב' [א] כיון שהוא רק איסור דרבנן · מדברי האו"ה כלל כ"א דין ז' מבואר דאף באיסור דאורייתא הכי הוא וכן נקט המחבר הזה בעצמו בסי' נ"א בביאורים סק"ז :

שם סק"ג בסופו [ב] ע"כ מיירי כנאסרו ע"י עירוי וכ"כ המנ"י כלל מ' ס"ק י' · אבל מ"מ לענ"ד אינו מוכח כן דהרי בתחלה כתב הש"ך שאף בבב"ח דאורייתא אין בו דין מעמיד ומחלק דדוקא בכולה לאסור מעצמו ממש · הרי אף דלענין חהר"ל הוי איסור מגופו מ"מ לענין מעמיד קיל יותר · וע"ז כתב הש"ך דאפי' אם נימא דבב"ח בע"י עירוי הוי גם לענין מעמיד איסור מגופו מ"מ ע"י כבוש ומליחה לא הוי מעמיד והיינו הכל לענין מעמיד וכדדייק בלישנא דלא חשיב כגופו של איסור לענין שיאסר במעמיד בכל שהוא אבל מ"מ לענין חתיכה נ"ל הוי גופו של איסור וכפרט שי"ל דוקא במעמיד כיון דבלא"ה דעת כמה פוסקים דמעמיד בטל סמכינן בזה לסניף דבב"ח דרבנן לא הוי גופו של איסור אבל לא לענין חתיכה הר"ל וכן משמע בט"ז סי' ק"א סק"ד כמ"ש דגבינות של עובדי כוכבים לטעמיה דמעמיד בעור קיבת נבלה כיון דהוי בב"ח לא בטלה דהוי חהר"ל ודברי הט"ז תמוהים הם עכ"פ משמע דאף דהוי רק בב"ח דרבנן מ"מ הוי חהר"ל כנלע"ד לדינא וכן נראה דעת המחבר הזה לדינא מדבריו בסימן ק"א בביאורים סק"ד ומה שכתב כאן היינו כוונת הש"ך אבל לפענ"ד גם הש"ך סובר כן וכן נראה לי :

צא [א] שצריך להדיח · דוקא שאחד מהן לח אבל שניהם יבשים א"צ הדחה · ש"ך · ודבר חריף אפי' יבש בצונן לח דמי : **[ב] להדיח** · היינו הדחה בעלמא בלא שפשוף אבל במקום דוחקא דסכינא ושמנונית בעינן שפשוף עד שידע באומד הדעת שסר ממנו השמנונית כגון שחתך בשר בסכין שחתך בו חלב אבל דוחקא בלא שמנונית או שמנונית בלא דוחקא מותר בהדחה ודבר רך כגון קישואין דסימן צ"ו סעיף ה' וכיוצא בזה בעי גרידה ודבר דא"א כלל בהדחה כגון מים בשר דבטל במיעוטו וכשעשה במזיד אסור למבטל או למי שנתבטל בשבילו ואם נמלח או נגלה בלא הדחה שנבלע המשהו שעל פניו כ"ק אפ"ה מותר בלא קליפה וכן באיסורי משהו מותר אפי' בדבר לח דא"א כלל בהדחה ועיין ביאורים : **[ג] אסור** · ולא יפה עושין הולכי דרכים שאוכלין בכלי של עובד כוכבים דהא צריך הדחה ודברים שא"א בהדחה נאסר לעושין במזיד או למי שנעשה בשבילו ואם נתאכסן בבית עובד כוכבים וא"א לעשות שפשוף לכלים כדיעבד דמי ומותר : **[ד] ודוקא** · הש"ך חולק אהג"ה זו וסובר דאפי' בלע בחמין מותר כשהדיחו או שקינח הכלי היטב שיהיה נקי מהאיסור וניגב מותר אפי' בלא קינוח דכשניהם יבשים א"צ הדחה כמ"ש בסק"א ודבר חריף לא אסור ובכלי חרס ג"כ מותר אחר הדחה לשמש בו אבל לשמש בקביעות לכן אסור בכל הכלים גזרה שמא ישמש בו ברותח והט"ז מגיה בדברי הרב שכצ"ל אבל דבר יבש ממש או אם לא בלע הכלי רק בצונן מותר להניח בו אפי' דבר לח בלא הדחה וביאור דבריו דקאי על מה שכתב המחבר בקערה של איסור והיינו שנשתמש בו בחמין וע"ז כתב דבדבר יבש מותר כו' אפי' דבר לח בלא הדחה ועי' מ"ש בביאורים דהעיקר דכלי דנשתמשו בו בקביעות איסור אפי' צונן ולא נכנס בו איסור ובא להשתמש בו רותח או בקביעות צונן בעינן שפשוף גדול ולא סגי בהדחה ובאם רוצה להשתמש באקראי צונן סגי בקינוח ובכלי שבלע בחמין אסור להשתמש בקביעות צונן גזרה דלמא אתי להשתמש ברותח ולהשתמש בו באקראי צונן בעינן שפשוף ואחר השפשוף מותר ליתן בתוכו אפי' ד"א לח וכלי שנשתמש בו באקראי איסור סגי לד"ה בקינוח וכשנשתמש בכלי שצריך קינוח או שפשוף קודם הקינוח והשפשוף צריך דבר הניתן לתוכו הדחה ואסור ליתן לתוכו לכתחלה דבר שאין דרכו בהדחה גזירה שמא ישכח להדיח : **[ה] גבינה** · פי' בלא הדחה וחיישינן דלמא ישכח להדיח וכבר נתבאר דוקא כשאחד מהן לח : **[ו] בשר רותח** · ואפי' כלי שחוץ לקדרה ג"כ הכל אסור לדידן ש"ך אבל טעם הבלוע אינו יוצא רק ע"י רוטב ולא מיקרי רוטב רק כשהוא בקדרה אבל דבר גלול כגון דם או חלב שנפל על כלי חוץ לקדרה לא מיקרי רוטב אבל רוטב צונן שנפל על בשר רותח שבקדרה שהוא כלי ראשון כיון דקי"ל תתאה גבר כשנעשה הרוטב רותח הוי כרותח שבקדרה אבל בכלי שני אף שמונח בתוכו דבר גוש דהוי ככלי ראשון לרש"ל מ"מ לא הוי כרוטב ועיין ביאורים : **[ז] הכל אסור** · אפי' העליון ע"י קר בולע ונאסר אבל אין לו דין רותח כ"ז שאין היס"ב ולא נאסר מאיסור הנופל עליו ולא אמרינן תתאה גבר רק לענין שבולע מתתאה [א] וכלי צונן אינו נאסר כשמונח על תתאה רותח רק מקום הנגיעה נאסר וחלב רותח שנפל על בשר צונן שנאסר אינו נאסר הבשר מדאורייתא עד שהגיע למאכל בן דרוסאי ואינו נאסר בהנאה והחלב אסור בהנאה מדאורייתא ודבר לח לא מיקרי חיבור הן לענין תתאה הן לענין זה אבל זה ואינו נאסר רק מקום הנגיעה ולא יותר ולא בעינן ס' רק נגד מקום הקילוח שנגע בבשר · ועיין ביאורים : **[ח] חלב צונן** · לאו דוקא צונן ממש אלא אפי' חם והוא כ"ש מקרי צונן כדמוכח בסי' צ"ב ס"ו בהג"ה גבי ואם נשפך ובסימן ק"ה נתבאר דאנן מחמירין אפי' בכלי שני כ"ז שיס"ב דהוו ככ"ר לענין מבליע ומפליט רק שאינו מפליט ומבליע כאחד וכלי ראשון ממש אף שהוסר מהאש והועמד על מקום קר וכן דבר גוש אינו מתקרר מתתאה ואם נפל עליו דבר אחר שהוא על מקום צונן הוסר אבל מ"מ אינו יכול לבלוע מתתאה הצונן רק כדי קליפה ובין עירוי שנפסק הקילוח ובין לא נפסק הקילוח בולע כ"ק רק דאם לא נפסק הקילוח מבשל ג"כ ומפליט ובולע כאחד ואם נפסק הקילוח אינו מבשל רק שמפליט ומבליע וכן דבר גוש אף שיש לו דין כ"ר מ"מ אינו מבשל ועיין ביאורים : **[ט] ושאר הבשר מותר** · ואם הוא אצל האש לא אמרינן תתאה גבר ונאסר הכל ועיין ביאורים : **[י] מותר בדיעבד** · והט"ז מצריך ס' נגד הקליפה והש"ך הכריע והעיקר כדבריו ומחלק דכשהקליפה ניכרת בעינן ס' נגד הקליפה וכשהקליפה אינה ניכרת שהיא דבר הנבלל לא בעינן ס' נגד הקליפה ומותר הכל ול"ק שום מסי' ס"ט דפסק דבעינן ס' נגד קליפת הקערה דשם הקליפה ניכרת ועיין ביאורים ס"ק ח' עוד חילוק אחר נכון בין קליפת הכלי לקליפת מאכל ובעירוי שנפסק הקילוח עי' ביאורים בסי' צ"ב וס"ס נ"ד דא"צ ס' נגד הקליפה לכ"ע ע"ש : **[יא] ולצורך גדול** · הש"ך מסיק דוקא כשעשה המלח פעולת פליטת דם שפסק כחו אבל בשר כשר שמלחו שלא הפליט המלח דם לעולם כרותח ואפי' בהפ"מ אסור וכן קודם ששהה שיעור מליחה אסור אפי' בהפ"מ וכשעשה המלח פעולת פליטה אפי' בשהה שיעור כבוש בציר היוצא לאחר שיעור מליחה מותר בהפ"מ כמבואר בסי' ס"ט ע"ש : **[יב] עליון** · לענין כ"ק ודאי דאין חילוק לכ"ע אפי' כשהתחתון תפל ש"ך ועי' סי' ק"ה דלדידן אין חילוק במליחה אפי' לאסור הכל ולא שייך לומר כאן אידי דטריד לפלוט לא בלע א"נ כבכ"ש דדוקא גבי דם אמרינן הכי ולא בשאר איסורים · ש"ך : **[יג] ושניהם** · כתב הת"ח דהיינו אם הבשר מלוח לבדו אבל אם החלב לבדו מלוח החלב מותר והש"ך מסיק בצ"ע ונ"ל לאסור אפי' כשהחלב לבדו מלוח וחלב רך שאינו מהודק לא מקרי דבר גלול ועיין ביאורים דכשהבשר לבדו מלוח ונפל לחלב דאין הבשר נאסר רק כדי קליפה ודוקא להרבה חלב דהוי כעין הדחה לבשר : **[יד] לגמרי** · פי' אפי' מליח הכל מותר · ש"ך [ב] ועיין ביאורים דרק הלח מותר אבל היבש אסור דבולע מהלח המלוח כמו מלוח ותפל שמבליע בהתפל : **[טו] מקום אחר** · ואם נפל על כל הכלי ורוצה לטרוח לקלוף כל הכלי ג"כ יכול לקלוף כיון שלא נבלע בו רק כ"ק ובסימן קכ"א דלא מהני קליפה דשם נבלע בכולו ע"י חמין משא"כ הכא במליחה ועיין בל"י שכתב דלא מהני הגעלה ע"י עירוי לכלי שנאסר במליחה כדי קליפה ע"ש : **[טז] שמינה** · או הבשר או הגבינה : **[יז] וע"ל** · דשם נתבאר לדידן אין חילוק בין כחוש לשמן וכל מליחה אנו משערין בס' : **[יח] כולהו** · ואף אם לא נמלח כלל נמי בעי קליפה כדין חם לצונן ואף שהכלי שוקע לתוך החלב והחלב צף עליו דכל שהוא במקומו גובר ומקרר בקליפה סגי : **[יט] בקערים** · ובזה לא מהני ס' ואף דליכא ס' אסור ועיין ביאורים ס"ק ט"ו : **[כ] בתבלין** · וה"ה מתובל במלח ושאר דברים החריפים יש להחמיר ונ"ל דדוקא שלא יהיה נאכל מחמת תיבולו · עיין ביאורים ס"ק י"ד : **[כא] אפוי ומבושל** · פי' דאפוי ומבושל חשוב כלי לומר ברותח ולומר בצונן ובעינן דוקא מבושל עד שיהיה כמאכל ב"ד עכ"פ וקודם לכן אף שהוא רותח מכלי ראשון שהוא מבשל לאו רכיך הוא ואין לו דין בישול ועיין ביאורים : **[כב] דינא הכי** · הטעם כיון דנגלה או נאפה או נתבשל אע"ג דצונן הוא רכיך ובולע ואפי' לא נמלח כלל ומ"מ החלב מותר ולא אמרינן דמפליט הגלי או האפוי והמבושל ש"ך ולאו דוקא שנפל לדבר גלול אלא אפי' נגע לחתיכה רותחת נאסר הכל כשהוא מתובל · ועיין ביאורים : **[כג] הפסד מרובה** · וכשהחלב מלוח קצת אפי' נאכל מחמת מלחו כתב הט"ז דאסור דהא במליחה מועטת אפי' בחי אינו מותר רק בהפ"מ בסעיף ה' מטעם דאנן לא בקיאינן ובגלי אפי' אינו נמלח כלל ג"כ אינו מותר רק בהפ"מ ותרי קולי לא מקילינן בשביל הפ"מ וכשהחלב אינו נמלח כלל סיים הש"ך בצ"ע אם יש להתיר בהפ"מ ע"ש מ"מ יש לסמוך אהרב ולהתיר בהפ"מ כשהחלב לא נמלח כלל :

העובד

צ (א) ובין כך · עט"ז ס"ק ג' שתמה אהרשב"א בתה"א שכתב הטעם משום דחיישינן שמא לא פלט כל חלבו בקדרה הראשונה דא"כ למה הוצרך בש"ס לומר כיון דאמר ר"י וכחל עצמו אסור כח"ל שוויה רבנן הא יש טעם לאסור בשניה כמו בראשונה וכו' ונראה דהרשב"א ס"ל כתי' האחרון שכתבו התוס' חולין דף צ"ז ד"ה אלא מעתה דאף דבקדרה ראשונה לא יצא כל החלב מ"מ בישול השני אינו מוציא יותר מבישול הראשון וכל מה שסופו לצאת יצא בקדרה הראשונה וע"כ נ"ל לדבריהם דבכחל יציאת גוף החלב בעינן וכ"ז שלא יצא גוף החלב אף טעמו אינו אוסר דכיון שאין על העיקר שם חלב כיון שלא פירש כמ"ש רש"י ז"ל בחולין דף ק"ח הטעם אינו חמור מהעיקר וכן מוכח מהא דבעי התם בכולה משערינן או במאי דנפיק מיניה משערינן ולא בעי כן בכל האיסורין ואדרבה קי"ל בכל האיסורין דאפילו הסיר האיסור שלם אסור וכאן בכחל בעי לה ועי"ש בתוס' ד"ה אלא מעתה דאם היינו משערין במאי דנפיק מיניה א"צ לשער רק נגד החלב שיצא ולא נגד החלב הנשאר בתוכו שכתבו שם דאם משערין במאי דנפיק מיניה אתי שפיר דאוסר קדרה אחרת משום דלא נפיק כוליה ובקדרה הא' אינו אוסר לפי כולה אף שהחלב מטעים לפי כולה אלא ע"כ דיציאת גוף החלב בעינן שיאסר הבשר משום בשר בחלב וע"ז משני הש"ס כיון דאמר ר' יצחק וכחל עצמו אסור שוויה רבנן כחתיכה נבילה פי' כיון דכבר נאסר החלב שבגומות וכ"נ כמ"ש התוס' בד"ה וכחל מן המנין או אף שאינו יוצא גוף החלב מ"מ אוסר החלב המקצה שנשאר בגומות בטעמו כמו שאר איסורין שאוסרין בטעם וזהו ג"כ כוונת הרשב"א שכתב דחיישינן שמא לא פליט כל חלבו בקדרה הראשונה פי' ושוב בקדרה השניה יכול החלב שבגומות לאסור בטעמו כיון שכבר נ"נ והתירוצא דהש"ס משא"כ אם היינו אומרים דכל החלב נפלט בקדרה הראשונה ע"כ היינו צ"ל דגוף בשר הכחל שוויה רבנן כח"ל דהא שוב אין חלב בכחל כלל וא"כ לא היה לו להיות בבישול שני הכחל מן המנין כקושיית התוס' שם דף צ"ז בד"ה וכחל מן המנין וז"ל כיון דחכ"ל ליבעי ס' לבר מכחל והתירוצא לא שייך הכא כיון דשוב אין חלב בכחל כלל ע"ש בתוס' ולהכי הוצרך הרשב"א לומר הטעם דילמא לא פלט כל חלבו וכו' ומשום חלב הנשאר אוסר וכמ"ש ולא משום גוף הבשר שבכחל ומש"ה הכחל מן המנין אף בבישול שני : **(ב) יש להתיר בדיעבד** · עש"ך שכתב אבל לבדה מותר ע"י קריעה ש"ו · ולכאורה קשה כיון דחיישינן לדעת רש"י לאסור לבשל עם בשר ע"י קריעה וע"כ הטעם דנשאר חלב אף אחר הקריעה וחיישינן ג"כ לדעת רש"י לומר דהחלב אחר שפירש נאסר מטעם בשר הכחל גופיה דהא אסרינן בלא קריעה אפילו נתבשל לבדה אם כן אפילו ע"י קריעה היה לנו לאסור אפילו לבדה ונ"ל דלא חיישינן שישאר ג"כ חלב אחר הקריעה שיהיה יכול לצאת גוף החלב וכל שאינו יוצא גוף החלב ממש אינו אוסר כמ"ש לעיל משא"כ עם בשר הבשר נכנס לתוך הלחלוחית החלב הנשאר ואוסרו : **(ג) העליון מותר** · וקשה אם הכחל למעלה למה לא תאסר כיון דהבשר מפעפע למעלה ונכנס טעם לתוך החלב שבגומות ואוסרה דאף רש"י מודה דנגד בשר אחר חשיב חלב שבתוכה כפירש דהא אסורה בבישולה עם בשר אפילו איכא ס' וע"כ לא נאסרה רק קודם שיצא החלב דלאחר שיצא כבר נתבשלו ונראה כיון דחלב שחוטה דרבנן לא אסרו רק כשמתערב שמנונית בעין לחלב בעין אבל בטעם בשר לחלב או להיפך לא אסרו ומש"ה בתותי בישרא שמנונית ממש נוסף לתוך החלב וכן בבישולה עם בשר אבל עילוי בישרא אין בו רק טעם ומותר והיינו טעמא דסעיף ג' וד' דאינו אוסר במליחה ובשפוד שלנו משום דאינו רק טעם ואינו אסור :

צא (א) שצריך להדיח · האי הדחה הוא בלא שפשוף כמ"ש הרשב"א בתה"א דף ק"ב ועי"ש עוד שכתב דיש שמצריך שפשוף גדול בידים היטב יותר מהדחת הבשר שמדיחין אותו בשביל דם והסוף עד שידע באומד הדעת שסר ממנו השמנונית והביאו הש"ך בסי' י' ס"ק ב' והיינו כשחתך בשר בסכין שחתך בו חלב דליכא דוחקא דסכינא והוא דבר שמן והוכיח זה מחולין דף ח' דטבח צריך שיהיה לו ג' סכינים לחלבים ולבשר אף דבשר חי דרכו בהדחה אלא ע"כ דצריך שפשוף ובשר חי אין דרכו בשפשוף אבל שמן בלא דוחקא דסכינא מותר בהדחה בלא שפשוף כמ"ש הרשב"א גופיה שם בת"ה ע"ש שמביא ראיה מקרא דושימו החלבים על החזה והא דבסימן ס"ד אוסר להדיח בשר בכלי שמדיח בו חלבים והוא מהמ"ם אף דשם ליכא דוחקא דסכינא נ"ל דשם הטעם כיון שמדיח עכשיו חיישינן שמא שוב לא ידיחו יותר והוי כדבר שאין דרכו בהדחה וברשב"א בתה"א שם אין הלשון מתוקן יפה שכתב על הא דטבח צריך שיהא לו ג' סכינים ועל הא דטבח צריך שיהיו לו ב' כלים טעם א' משום שהוא שמן ובהדיא כתב בעלמא בזה דשמנונית בלא דוחקא אינו אוסר וכן לשונו בת"ה מורה כן וכן דוחקא בלא שמנונית א"צ רק הדחה ולא שפשוף דהא בהדיא כתב בטעם דטבח דצריך ג' סכינים משום דחלב שמן הוא משמע דאלו לא היה שמן לא צריך שפשוף וכן בטור סימן ס"ד כתב הטעם דמש"ה מותר בשומנו של גיד משום דאינו שמן מוכח דדוחקא בלא שמנונית א"צ שפשוף וכלי שנשתמש בו איסור אם צריך שפשוף מבואר לקמן ועיין בסימן צ"ו סעיף ה' גבי קישואין דצריך גרידה ולא סגי בהדחה ככר תירץ הרשב"א בתה"א והב"י שם או דאיפי' קלא או דא"א בהדחה דרבין הן : **(ב) להדיח** · עש"ך ס"ק א' דבשניהם יבשים א"צ הדחה והגה מדברי הרב בהג"ה שכתב דביבש מותר כשלא בלע הכלי רק בצונן משמע דבמאכל אפי' ביבש בעי הדחה אך הש"ך פליג שם אהרב ואמנם בדברים חריפים נראה דאפי' יבשים בעי הדחה וכ"כ הפ"מ כדמוכח בסעיף ה' דבשניהם מלוחים אפי' יבשים בעי הדחה ומה"ט א"ש מה דלא מחלק בת"ח בין לח ליבש כמו שמחלק בד"מ דבת"ח מקשה אהא דא"ח דמיירי לענין תבלין דהוא ד"ח ודבר חריף יבש כצונן לח דמי כדמוכח מהא דשניהם מלוחים יבשים דסעיף ה' · ועש"ך ס"ק ב' ויש שם ט"ס ונ"ל סי' ס"ט ס"ק ס"ט דשם כתב דבכלים נמי דינא הכי : **(ג) אסור** · עט"ז ס"ק ב' שכתב דהאי מלח שהונח בכלי איסור כיון דלא שייך בו הדחה נאסרה ודברים אלו תמוהין דהא מבואר בש"ס גבי בר יונה שנפל לגו כדא דכמכא דאף כמכא שרי אף דכמכא א"א בהדחה וכ"כ הרשב"א בתה"א בהדיא בדף קכ"ה וז"ל ואם נשתמש בו דבר לח דא"א בהדחה בטל במיעוטו כי בודאי הוא דבר מועט הרבה ובטל הוא וע"כ נ"ל כוונת הט"ז מאחר שעשה כן במזיד הוי כמבטל איסור במזיד דאסור למבטל ולמי שנתבטל בשבילו כדלקמן סימן צ"ט אבל כשנתן לתוכו בשוגג ודאי דמותר ופשוט אך דהא איכא לעיוני בשר שצריך הדחה ונגלה ונמלח בלא הדחה שהמשהו שעל פניו נבלע בתוכו אם צריך קליפה או נטילה דמדברי הרשב"א הנ"ל משמע דיש עליו איסור מיעוט רק שבטל במיעוטו ואם נתערב בכל ההיתר אבל במידי שאוסר כדי קליפה אפשר דא"י להתבטל והגה מדברי הט"ז בסימן י' ס"ק ט"ו והש"ך בס"ק י"ט משמע שצריך קליפה שכתבו דאם שחט בלא הדחה צריך קליפה שנבלע המשהו מחמת חום בית השחיטה כ"ק ותום מליחה וגליה ודאי דמבליע יותר וצריך קליפה והגה להצריך כדי נטילה בגלי ודאי דא"ל דהוי כמו סיכה דמשוי עבדי ליה כדמוכח בפסחים דף ע"ו וכן מוכח בש"ך סימן י' ס"ק י"ד ע"ש אבל קליפה לכאורה צריך לדעת הט"ז והש"ך הנ"ל ולפ"ז נראה דה"ה באיסורים משהו בדבר לח דא"א בהדחה נאסר הכל אמנם נראה דדבר זה תלוי בפלוגתא המבואר בא"ח בסי' תס"ז גבי מים שנפל בתוכו לחם ונראה טעם האוסרין הוא משום דהמים דבר לח הוא וא"א בהדחה וסוברין דהדחה מדינא ולהכי אסור והא דמבואר שם בהג"ה דאפילו התרנגולת שנמצא שם אסורין נראה דכוונת הרב הוא אם נתבשלו אח"כ התרנגולת בלא הדחה או שנמלחו או נגלו כך שנבלע בתוכו המשהו שעל פניו אבל כל כמה דאפשר עדיין בהדחה מדיחן ומותרין דהא כללא כייל המחבר בסימן תמ"ז סעיף ח' דאם בשאר תערובות לא היה צריך ס' רק קליפה או נטילה דאף בחמץ כן רק אנן אוסרין בחמץ במליחה וגליה משום דס"ל בכל האוסרין במליחה וגליה בס' כמבואר בסימן תס"ז וא"כ בצונן דסגי לכ"ע בהדחה בשאר איסורין אף לדידן בודאי אף בחמץ כן רק דמיירי באופן שא"א טוב בהדחה וכדכתיבנא ובזה מסתלקין כל קושיות המ"א בסימן תס"ז ס"ק ס' ואם הארכתי והמתירין שם אף המים ע"כ סברי דהדחה אינו רק חומרא בעלמא וכמו בקליפה למאן דס"ל דאינו אלא חומרא בעלמא דמותר במקום דא"א לקלוף ואפילו בחמץ כמ"ש המ"א בסימן ת"ס ס"ק ל"ג ומ"ש בהדחה ולפ"ז בענין קליפה הנ"ל ג"כ תלוי בפלוגתא הנ"ל דלמאן דס"ל דהדחה חומרא בעלמא אינו אוסר אחרת אפילו כ"ק ונראה דה"ט דהמחבר בסי' י' סעיף ג' שכתב דאם שחט בלא הדחה ידיח שתמהו עליו הט"ז והש"ך שם ולפמ"ש לא קשה דהמחבר ס"ל דהדחה אינו אלא חומרא לכתחלה ואינו אוסר (ומיירי שהסכין נקי) והט"ז והש"ך ס"ל דהדחה הוא מדינא ולכך אוסר האחרים כ"ק ולדינא נ"ל כיון דהט"ז מכריע בהלכות פסח דאינו אוסר בצונן אף

דספים

הגהות והשנות רע"ק

סימן צ"א בחידושים סק"ז [א] וכלי צונן · עיין לקמן בביאורים סי' ק"ה סקי"ט : באותו ס"ק וחלב רותח · צ"ל צונן : שם וכשר צונן . צ"ל רותח : שם בחידושים ס"ק י"ד [ב] ועיין בביאורים דרק הלח שפר · לפי מה שכתב בס"ק הקודם דכחלב לבד מלוח אסיר החלב א"כ הכא גם הלח אסור :

דהמים א"א בהדחה וע"כ אפי' משהו אין כאן רק דהדחה הוא רק חומרא בעלמא לכתחלה וא"כ ה"נ אינו אוסר במליחה וצליה כ"ק והא שכתבו בסימן י' שצריך קליפה מיירי שהסכין אינו נקי ומשום טיפת דם של שחיטה שעל פניו כן נראה לי : (ד) ודוקא · עש"ז ס"ק ג' ודבריו קצת תמוהין דמה שכתב דאלו אינו נקי מהאיסור בכל גוונא יש לאסור אין לו הבנה והנה מה שדעתו דאפילו רתחו הכלי היטב צריך להדיח מה שנשתמש בו ולא סגי בהדחת הכלי נראה דס"ל דבכלי בעינן שיפשוף דוקא וכמו שאבאר לקמן ומ"ש דק"ו הוא דמותר להשתמש בו צונן לא קשה דע"כ הא דמותר להשתמש בו יבש מיירי דליכא בכלי בליעה דאי איכא בליעה ודאי דאסור להשתמש בו יבש חם דהא חם ודאי דמפליט ואוסר והכא מיירי הרב שבלע הכלי בצונן דאיכא בליעה בכלי ואז ודאי אסור להשתמש בו יבש חם וא"כ ליכא ק"ו על צונן · ועש"ך ס"ק ג' שתופס החילוק בין רתח תחלה הכלי לאמת וכתב עוד דאפילו קינוח סגי ולכאורה סותר מ"ש בסימן י' ס"ק פ"ז דשם כתב דלא סגי בקינוח ונראה דסובר דדוקא לחתוך דאיכא דוחקא דמפלטת קצת בעינן הדחה דמפלטת ג"כ קצת כמ"ש הרשב"א בת"ה הארוך דף ע"ג במ"ה אבל להשתמש בו דליכא פליטה כלל סגי בקינוח דלהעביר הבעין שעל פניו בקינוח סגי אכן מה שנראה לי בכוונת דברי הת"ח ליישב כל התמיהות שתמה עליו הש"ך דהנה הכלי שנשתמש בו איסור בקביעות ודאי דלא סר ממנה השמנונית בהדחה בעלמא ובעינן שיפשוף גדול אפילו להשתמש בו צונן כמבואר לקמן סי' קכ"א ס"א וע' בב"י בשם טור דיליף לה מהא דקתני מדיחן ומטבילן אלמא דבעינן שיפשוף דוקא דאלת"ה למה לי הדחה במבילה סגי וכ"כ הבד"ה בתה"א דף קכ"ד וז"ל ע"כ הדחה דקתני בכלים היינו שפשוף יפה מאחר שבמקום הדחה הצריכו בסכין נעיצה עשר פעמים בקרקע קשה עכ"ל וכיון שהוא במקום נעיצה בודאי דבעינן שיפשוף גדול וכ"מ מקושיות הת"ח שהקשה מהא דכלים של עובד כוכבים. שהודחו אהא דבעה"ע והיאך משוה לרבן של כל בני הגולה לפועה דהא כבר היה הדחה להכלי ומה"ת נצריך עוד הדחה למאכל אלא ודאי דסובר דמהכלי שנשתמש בו איסור בקביעות לא סר השמנונית בהדחה רק בשיפשוף ולפי דברי הבד"ה שהבאתי דהשיפשוף הוא במקום נעיצה בסכין יפה כתב הד"מ הביאו הש"ך בסימן קכ"א ס"ק י' דמותר ליתן לתוכו אחר השיפשוף אפי' ד"ח כמו אחר נעיצה בסכין כמבואר בסוף סי' קכ"א ומה שהקשה שם הש"ך אדברי הא"ח מכאן דמשמע דאסור ליתן לתוכו דבר חריף לא לא קשה כלל דהא"ח מיירי בלא שיפשוף וכנ"ל והשתא נבא לבאר דברי הרב ת"ח דמקשה דהא ע"כ הא"ח מיירי בהדחה בעלמא בלא שיפשוף דאחר שיפשוף אפי' דבר חריף לא מותר ליתן לתוכו וכמ"ש בד"מ הביאו הש"ך בסי' קכ"א ס"ק י' וע"כ מיירי בלא שיפשוף רק בהדחה בעלמא וכיון דבהדחה בעלמא לא סר השמנונית מעל הכלי וכמבואר בסי' קכ"א סעיף א' וכדמוכח מהא דראיות שהבאתי נצריך דבר הניתן לתוכו הדחה וע"כ מקשה מבעה"ע ומחלק שפיר בין כשנבלע ע"י חמין ובין כשנבלע ע"י צונן וחילוק ברור הוא אחר שכתב הבד"ה דהשיפשוף הוא במקום נעיצה בסכין והתוס' בחולין דף ח' בד"ה והלכתא כתבו דסכין א"צ נעיצה רק כשנבלע ברותח אבל כשנבלע בצונן לא בעי רק הדחה שלא נסרך ונתדבק בו השמנונית כל כך ע"ש וה"נ בכלי לענין שיפשוף ולא קשה שוב מה שהקשה הש"ך דהא בסי' קכ"א מבואר דמותר להשתמש בו צונן ולא קשה מידי דשם מיירי ע"י שיפשוף כמ"ש בד"מ ס"ק ד' על דברי הטור הללו דמותר ליתן לתוכו חומץ ומדמה לה למ"ש הרשב"א דמותר לחתוך דבר חריף בסכין ע"י נעיצה אלמא איירי בשיפשוף דהוא במקום נעיצה כמ"ש הבד"ה הנ"ל וכוונת הת"ח בהראיה שמביאה בסי' קכ"א הוא כמו שהביא הבד"ה ראיה דהדחה בכלים הוא שיפשוף קשה מהא דבעינן נעיצה בסכין וכן הוא כוונת הת"ח דכלי שנשתמש בחמין לא מהני הדחה כמו שאינו מועיל בסכין הדחה בסי' קכ"א רק נעיצה אף דבסי' י' לא בעינן בסכין רק הדחה וע"כ הוא מטעם דבסי' קכ"א מיירי שנבלע ברותח כמ"ש התוס' בחולין דף ח' בד"ה והלכתא ושיפשוף בכלים הוא במקום נעיצה כמ"ש הבד"ה הנ"ל ומה שהקשה הש"ך אהא שמביא הת"ח ראיה מהא דמתיר הרשב"א למלוח בשר בכלי יו"כ הא בשר חי דרכו בהדחה לא קשה מידי דבהדיא כתב הט"ז בסי' י' ס"ק ט"ז והש"ך שם בס"ק י"ט דאם לא הודח הסכין דצריך הבשר קליפה מחמת שנבלע הבעין שעליו מכ"ש הכא כיון דבעי הדחה ונמלח כך בעי קליפה דהבעין שעליו נבלע ע"י המליחה דדוקא להפליט מכלי לא מהני מליחה אבל הבעין שעליו ודאי דנבלע ע"י מליחה ועמ"ש בס"ק ג' אלא ודאי דלא בעינן הדחה כלל גם מה שהקשה אהראיה שהביא מכלים שנשתמשו בו חמץ וכתב דדעת הרי"ף דאפילו לא נבלע בו אלא ע"י בית שאור וחרוסת אסור ולא ידענא דהא בית שאור כתשמישו בחמין דמי וגרע מיניה כמ"ש בעצמו ובהדיא כתב הרשב"א בחידושיו לחולין פ' כל הבשר בדעת הרי"ף לחלק בין נבלע ע"י חמין בין נבלע ע"י צונן ומ"ש דלדעת הרא"ש מותר אפילו בנבלע בחמין מדמתיר בבית שאור יש לומר דהרא"ש ע"י שיפשוף מתיר דהא מתיר ליתן לתוכו מנה אפילו בחמין ובודאי דבעי שיפשוף כמבואר בסי' קכ"א ע"ש ומה שהקשה אהראיה שמביא מסי' ס"ט וז"ל דאף דהטור ס"ל כן מ"מ הא אותו הי"א שמביאו הטור הוא הרשב"א דס"ל בהדיא דאפילו נשתמש בחמין הדין כן וכו' כן אמת שבדברי הרשב"א שהביא ב"י כ"כ אבל הרשב"א בתה"א דף קכ"ה כ' בשם הרא"ד לאסור כשנשתמש ברותח ע"ש גם מ"ש וכן משמע בי"ד סי' קכ"ב כוונתו דשם מחלק ג"כ בין רתחו היטב ללא רתחו לענין שנכנס הבעין ע"ש ה"נ יש לחלק לענין זה והא דמבואר בסי' קכ"א סעיף א' דאפי' להשתמש בצונן בעינן שיפשוף היינו להשתמש בקביעות צונן דקביעות צונן כרותח דמי משום גזירה דלמא אתי לאשתמושי ברותח ומ"ש הש"ך דבכ"ח אסור ובהכי מיירי התוס' והמרדכי פ' אין מעמידין בע"ז דף ל"ב ויש שם ט"ס בש"ך שכתב בש"ך פ' אלו טרפות וצ"ל פ' אין מעמידין אין טעם האיסור כמ"ש הר"ן בפסחים משום דכיון דלא מהני הגעלה לכלי חרס גזרינן דילמא אתי לאשתמושי בחמין ע"ש דא"כ אפי' ביבש יש לאסור ובהדיא התירו שם התוספות ביבש וכן מוכח בד"מ סי' קכ"א דרק נגד להשתמש בו בקביעות גזרינן גזירה זו ואפי' בשאר כלים רק הטעם בכלי חרס הוא מטעם שכתב הרשב"א פ' כל הבשר דף קי"א והר"ן בפסחים ובחולין דכ"ח כיון דבליעתן מרובה פולטין אף בצונן ומש"ה אסרו בלא והתירו ביבש ולפ"ז בשאר כלים שאין מועיל הגעלה כגון כלי עצם מותר להשתמש בו דרך עראי אמנם בסי' ס"ע ס"ק ס"ו מסיק דאפילו בכ"ח מותר אחר הדחה :

היוצא מזה דכלי שנשתמש בו בקביעות איסור אפי' צונן בלא כבישה ובא להשתמש בו רותח או בקביעות צונן בעינן שפשוף כמבואר סי' קכ"א סעיף א' ובאם רוצה להשתמש באקראי צונן סגי בקינוח אפילו לדעת הרמ"א כיון שלא נשתמש בכלי רק בצונן ובכלי שבלע ברותח אסור להשתמש בקביעות צונן משום גזירה דילמא אתי לאשתמושי ברותח ובאקראי צונן לדעת הש"ך סגי בקינוח וד"ח לא אסור אפי' אחר שיפשוף ולדעת הרמ"א והעיקר כדבריו דבעינן שיפשוף ואחר שיפשוף מותר ליתן לתוכו אפילו דבר חריף דשיפשוף הוי במקום נעיצה וכן הדין אפילו בכלי חרס וכלי שנשתמש בו באקראי איסור סגי בקינוח כמבואר בסי' י' וכשנשתמש בכלי במקום שצריך קינוח או שיפשוף ולא עשה כן צריך דבר הניתן לתוכו הדחה ולכתחלה אסור ליתן לתוכו דבר שאין דרכו בהדחה משום גזירה שמא ישכח להדיח : (ה) **הכל אסור** · משום דתתאה גבר הנה לכאורה בהא דתתאה גבר יש הפרש בין כשהתחתון חם ובין שהתחתון צונן דהנה כשהתחתון חם והעליון קר אין התחתון גובר רק להבליע בו ולהפליט ממנו אבל לא להיות נקרא רותח לענין אם הגיע חתיכה קרה על חתיכה רותחת ושניהם היתר וא"כ נפל על החתיכה הקרה העליונה איסור ודאי דאינה נאסרת כל זמן שהיא קרה ואין היד סולדת בו ולא אמרינן דנחשב כרותח כיון שהתחתון רותח וגובר עליו דהא אפילו מונח על האש ממש אינה נאסרת מהאיסור הנופל עליו עד שיהיה היס"ב וכן מוכח במסכת שבת דף מ"א דמותר ליתן לתוך המיחם מים מרובין כדי להפשיר אלמא דלא אמרינן דהמיחם התחתון שהוא חם גובר ומבשל להעליון הקר כל זמן שאינו רותח אכן אם נעשה רותח עד שהיס"ב חום זה הוא כחום כלי ראשון כיון שהתחתון רותח מכ"ר והעליון נרתח אמרינן דהתחתון גובר ועושה אותו כרותח של כלי ראשון וראיה לזה מהא דאמרינן בפסחים דף ע"ו דאזיל רוטב ומרתח ליה לחרס והדר מהדר ליה לפסח והוי צלי מחמת דבר אחר וא"כ ה"ה בשבת אם העליון הוא מים שבישל דידהו הוא כשהיס"ב חייב משום מבשל בתולדות האור כשנעשה רותח שהיס"ב וכן הדין בבב"ח רק דשם בעינן שיהיה כמאכל בן דרוסאי אבל להבליע ולהפליט מבליע ומפליט מהתחתון ברותח אף שהעליון עדיין קר מדלא חלקו הפוסקים אבל כשהתחתון קר והעליון חם לכאורה נראה דמקרר להעליון והעליון נחשב קר אף שעדיין לא פסק כח החמימות מהעליון והיס"ב מ"מ נחשב העליון כצונן דהא מטעם זה כלי שני אינו מבליע ומפליט מאחר שנתקרר מתתאה כמו שהקשה הש"ך בנה"כ אהנך דסברי דכלי שני בולע וז"ל דהא בפסחים דף ע' קאמר אדמיקר ליה בלע משמע דאחר שנתקרר שוב לא בלע עכ"ל וא"כ הפרש גדול יש דכשהתתאה רותח אין העליון נחשב רותח עד שנעשה רותח וכשהתחתון קר נעשה העליון קר אע"פ דעדיין רותח אכן אחר העיון נראה להשוותם ויתיישב נמי קושיות הש"ך בנקודות הכסף הנ"ל דנחזי אנן דאף דתתאה גבר מ"מ כלי ראשון ודאי דאינו מתקרר מתתאה דהא כלי ראשון אף שהוסר מהאור והעמידו במקום קר לעולם דין כלי ראשון יש עליו כ"ז שהיס"ב והטעם כתבו התוס' במסכת שבת דף מ' ד"ה ש"מ דמתוך שעומד ע"ג האור דפנותיו חמין ודופן חם שהוחם באש ודאי דאין מתקרר מתתאה ולא מעילאי למ"ד דעילאי גבר דאלת"ה קשה למ"ד עילאי גבר מהא דגילגול ביצה בתולדת אור וכן מהא דכ"ר מבשל צונן הניתן לתוכו ולהכי כלי ראשון מחמת שהוא בתוך דפנות המחוממות א"י להתקרר מתתאה ואפילו עירוי דעת ר"ת שמבשל להתתאה מחמת שהקילוח מקושר בדפנות המחוממות ואפילו הרשב"ם דפליג הוא משום שהקילוח כבר יצא מתוך הדפנות אבל מה שבתוך הדפנות המחוממות ודאי דאינו מתקרר מהתתאה ועינינו רואות דאף דכלי ראשון אינו מתקרר מתתאה לענין אם נפל דבר לתוכו דמבשל מ"מ אינו בולע מתתאה ואם הועמד כלי ראשון על איסור צונן אינו בולע רק כדי קליפה משום דאין החום יורד למטה למאי דקי"ל תתאה גבר כמבואר בסי' צ"ב סעיף ז' בהג"ה דאם נשפך איסור צונן והעמידו עליו קדרה רותחת דאינו נאסר רק כ"ק ולפ"ז מכ"ש דבר גוש אף דלהרש"ל הביאו הט"ז סימן צ"ב ס"ק ל"ב והש"ך סי' ק"ה דבדבר גוש לעולם דין כלי ראשון יש לו ע"כ היינו שבולע ומפליט ממה שלמעלה ממנו אבל מתחתון ודאי דאינו בולע דאפי' כ"ר ממש אינו בולע מתתאה וכן מוכח מהא דבשר רותח שנפל לחלב צונן דאינו בולע רק כ"ק אף דהבשר דבר גוש ואינו מתקרר מהתתאה ולפ"ז יש לומר דלדקו דברי הרש"ל שפסק דכלי שני בולע ומפליט הביאו הט"ז סי' ק"ה ס"ק ד' ולא קשה כלל קושיות הנה"כ מה שהקשה דהא בש"ס אמרו אדמיקר ליה בלע משמע דאח"כ אינו בולע ולפי מ"ש לא קשה מידי דמתתאה ודאי דאינו בולע אח"כ אבל מ"מ אינו מתקרר ושפיר בולע ומפליט מהעליון דהא כלי ראשון ודבר גוש ג"כ אינן בולעין מתתאה רק כ"ק מטעם אדמוקיר ליה בלע ואפ"ה אין מתקררין ובולעין ומפליטין מהעליון ולפ"ז אין הפרש בין התתאה צונן או חם וכמו שתתאה החם אינו מחמם להעליון כן התתאה הצונן אינו מקרר להעליון רק שגובר לענין בליעה ופליטה מהתתאה · אמנם נר' דלענין בישול דאינו יכול לבשל רק כלי ראשון שיש לו דפנות המחוממות כמ"ש התוס' שבת דף מ' אבל שאר דברים חמין אף שיש להם דין כלי ראשון וכגון דבר גוש להרש"ל אינו מבשל דאף שאין לו דפנות המקררות אין לו דפנות המחוממות וכ"כ המ"י בת"ח כלל ס"א וכן עירוי שנפסק הקילוח אינו מבשל רק עירוי שלא נפסק הקילוח מטעם דהקילוח מקושר בדפנות המחוממות מבשל לר"ת · ובדבר המתערב כגון במים נראה דאפי' שהתחתון רותח אם נתן בו מים צוננים מרובין עד שאין היס"ב אין בו משום בישול כלל לענין שבת וכיוצא ואפי' כשהתחתון דבר גוש רותח כיון שהמים א"א שיוחמו אפי' המקצת מהם כיון שהן דבר המתערב אין בהם משום בישול כמבואר בא"ח סימן ש"ח סעיף י"ב בהג"ה וז"ל אם המים מרובין כ"כ שא"א שיתבשל ואפילו בכ"ר מותר ולאיתי בא"מ בא"ח בסי' ש"ח ס"ק ל"ה דבר תמוה שכתב דאסור ליתן לרוטב צונן בשר רותח דמבשל מהרוטב כדי קליפה ע"ש והוא תמוה דהא אפילו ליתן למיחם רותח מותר ליתן מים מרובין כדי להפשיר והטעם כיון דהמים הן דבר המתערב וא"א שיהיו מקצתן מבושל וכ"ז שאין היס"ב בכולן לא הוי בישול כלל ומה"ת יהיה בשר רותח גרע ממיחם ואפשר לחלק דבשבת מלאכת מחשבת אסור וכיון שנבלע הטעם של רוטב בבשר ונתבשל והוא נהנה מאותו טעם אסור משא"כ במיחם דהטעם שנבלע לתוך המיחם ונתבשל אינו נהנה מהן ולאו מלאכת מחשבת הוא ולענין אי אמרי' בכלי תתאה גבר עמ"ש בסי' ק"ה ובדבר שעומד אצל האש דעת הת"ח הביאו הש"ך בסימן ע"ו דאפי' חם לתוך צונן כחם לתוך חם דמי ע"ש וכ"ה דעת הרש"ל הביאו הט"ז סי' צ"ב ס"ק כ"ה ע"ש:

(ו) **דתתאה גבר** · ונראה דדוקא בדבר גוש כיון שמחובר הוא יכול התתאה להבליע בכולו אבל דבר לח לא מקרי חיבור ואם עירה דבר לח צונן על איסור רותח אינו נאסר כל הקילוח רק מה שנגע בהאיסור כמבואר בסימן ק"ה ס"ג בהג"ה גבי אסור לערות מכלי שיש בו שומן וכן דבר לח רותח שנגע באיסור רותח המונח אצלו א"צ ס' רק נגד מה שנגע וכ"כ הת"ח כלל י"ז דקילוח חלב הנוגע בבשר דא"צ רק נגד מה שנגע בקדרה וכ"כ הט"ז בסי' צ"ב ס"ק כ"ה דא"צ רק מה שאומדין שיש חלב בעין תחת הקדרה משמע דנגד חלב שבצדדי הקדרה א"צ ס' והטעם כמ"ש בפיסקי מהרא"י סי' ק"ג דדבר לח לא מקרי חיבור ועי' בסי' צ"ב שם מ"ש בטעם דלא בעינן ס' נגד מה שבולע בכירה ועי' עוד בסי' צ"ב סעיף ז' אימת מקרי זח"ז ואימת מקרי תתאה : (ז) **גבר** · עי' ש"ך ס"ק ה' דדוקא כשנפל על בשר רותח שמונח בקדרה אבל לא על גלי חוץ לקדרה ע"ש מוכח מכאן דלא מקרי רוטב לאסור הכל לדעת הטור רק כשהוא בקדרה דאיכא ג"כ הבל הקדרה דהא חלב דהכא לא מקרי רוטב וכן אפי' שניהם רותחין לא מקרי רוטב כשהן חוץ לקדרה וכ"ה ממ"ש התוס' והרא"ש חולין דף קי"ב דאם נשפך דם רותח על הצלי דא"צ רק כדי נטילה וכ"כ רש"ל בא"ה שער ג' להדיא וכן מוכח מהר"ן גבי תתאה גבר שכתב דנטף מרוטב על החרס דדמי קצת לרוטב שבקדרה והמרדכי שכתב בפרק כל הבשר דאם היה הרוטב מכסה כל הגדי מראשו ועד רגלו שהיה מפעפע בכולו אין ראיה דהוא ס"ל שם דאפי' בחתיכות כשהן שוות מפעפע בכולו ואנן לא קי"ל כן ואדרבה משם ראיה דלא הוי רוטב דלא כתב כן רק לשיטתו אבל אם נפל רוטב צונן על בשר רותח המונח בקדרה כיון דקי"ל תתאה גבר כשנעשה הרוטב רותח מקרי רוטב שבקדרה ואוסר הכל וראיה מהר"ן שכתב גבי תתאה גבר וז"ל וגבר גוזלא דנפל לגו כדא דכותחא דאמרינן אבל גלי בעי קליפה זהו לשמואל אבל לרב דאמר עילאי גבר נאסר כולו וה"נ לדידן כשהתתאה רותח ורוטב שבכלי שני אף שמונח בתוכו דבר גוש דהוי כ"ר להרש"ל מ"מ לא הוי רוטב כמ"ש המ"י בת"ח כלל כ"א וכן הדין לענין שיהיה מקרי רוטב נגד להוציא טעם הבלוע · והט"ז שכתב בס"ק ה' דבאיסור בלוע אינו יוצא בלא רוטב מיירי כשהוא חוץ לקדרה דבתוך הקדרה הוי רוטב כמ"ש אך מ"ש דבריו אהמחבר תמוה דהמחבר ע"כ מיירי בקדרה מדאוסר הכל ואפשר הט"ז מוקי לה כהון לקדרה והא דאוסר הכל מיירי בשמן ולענין בלוע אינו יכול לפעפע כמ"ש הט"ז סי' ק"ה ודע דהא דתתאה גבר הוא לענין דמבליע ומפליט אבל לענין בשר בחלב שיהיה בישול לאיתסר מדאורייתא בעינן דוקא שיהיה כמאכ"ד דלענין שבת ובב"ח אינו חייב עד שיהא גמר בישול כמ"ש הפר"ח והוא ש"ס מפורש חולין דף ק"ח ע"ב ולפ"ז בשר שנפל לחלב שבכלי ראשון או ע"י עירוי חלב על בשר והבשר לא נתבשל כמאכל ב"ד הבשר אינו אסור משום בב"ח להיות לוקה על כל זית ממנו אבל ודאי שאפ"ה הבשר אסור מדאורייתא דהא החלב נאסר מדאורייתא דהא החלב מבושל והטעם של בשר הנבלע בתוכו ג"כ נתבשל כעין שכתב הרא"ם הובא בט"ז סי' ס"ט ס"ק כ"ג דאפי' הלחלוחית מתבשל מכ"ש דהטעם הבלוע נתבשל והבשר אע"ג דאינו מתבשל מ"מ ודאי דמבליע ומפליט והאי בלע חלב נבלה ונאסר באכילה אבל בהנאה מותר כיון דמצד עצמו הבשר מותר מדאורייתא דדרך בישול אסרה תורה וכל שלא הגיע למאכל ב"ד לאו דרך בישול הוא רק מדרבנן אסור אפי' בלא דרך בישול דאפי' כבוש אסור מדרבנן וכל שאין האיסור רק מדרבנן מותר בהנאה ומצד שבלע חלב האסור בהנאה אין אסור הבשר בהנאה כמו שכתב האו"ה כלל כ"א דין ז' וז"ל כל איסורי הנאה אפי' יש בכ"ע שרי למכור חוץ מאיסור הנאה שבו וראיה מחמץ שנפל עליהן יו"ג (ר"ס קל"ד) עכ"ל ואיסור מחמת עצמו לענין חתיכה הנ"ל כיוצא ודאי דהוי דהא מדרבנן אסור אפי' שלא כדרך בישול כגון כבוש והוא איסור מחמת עצמו ועי' ש"ך סי' פ"ז ס"ק ל' ובזה יש ליישב קושיית התוס' במס' עבודת כוכבים דף ס"ו שהקשו על רש"י שפי' אהא דאמר ר' יוחנן טעמו ולא ממשו דרבנן כגון בשר שנפל לחלב דהא בב"ח ודאי טעם כעיקר דאורייתא כמבואר בפסחים ולפמ"ש לא קשה דכוונת רש"י בשר שנפל לחלב ולא נתבשל דאז אין הבשר נאסר רק מכח שבלוע חלב נבלה שנאסרה כבר וזה הוי כבליעת טעם של שאר איסורין דטכ"ע לאו דאורייתא דדוקא בב"ח הוי חידוש ועי' בסי' צ"ד בש"ך ס"ק ד' וכן מורה דקדוק לשון רש"י שכתב בשר שנפל לחלב ובפסחים פי' רש"י בשר שנתבשל בחלב ומ"ש הש"ך וחלב על בשר רותח שמונח בקדרה כוונתו

שהבשר

צב [א] העובד כוכבים · עיין לקמן סי' נ"ח דבעינן קפילא או מסיח לפי תומו : **[ב] שטעמו** · הטעם דחיישינן שהחלב הנבלע בבשר וכ"ל יצא ונתערב בשאר החלב וא"א למיטעמיה דמין במינו הוא ולהכי בעינן ס' ועיין ביאורים דבשאר איסורין לא חיישינן להכי וגם נתבאר שם ישוב הרבה קושיות על דין זה ע"ש וה"ה בסוכרית דמהני טעימה כמ"ש הש"ך סי' צ"ח מהני אף בכה"ג : **[ג] בעינן ס'** · ואף דבסי' ק"ה מבואר דאינו אוסר רק כדי נטילה בכולה

שהבשר מוגה חוץ לרוטב ואפ"ה אסור עד ס' הואיל ואיכא הבל בקדרה כמ"ש הש"ך סימן צ"ב ס"ק ג' : **(ח) ובמקום שהבשר** · עש"ך ס"ק ח' שהקשה מהתוס' והרבה פוסקים שכתבו דבעינן ס' נגד הקליפה שנאסרה תחלה במליחה וכו' והא דלא מקשה כן אהמחבר שפסק ג"כ דהחלב מותר כולו ולא בעינן ס' נגד הקליפה ומה גם שזהו דעת ר"י כמו שגרסם כאן ובסג"ה בשם ר"י שהביאו בעצמו פוסק שם דבעי ס' נגד הקליפה והיה לו להקשות דברי ר"י אהדדי ונראה דלהמחבר לק"מ די"ל דקים להו לחז"ל דהטעם הבלוע בקליפה מועט הוא ואינו יכול להטעים רק כדי קליפה ולא יותר כמ"ש הט"ז דומה קצת לזה בסי' צ"ד ס"ק י"ג ולכן כשנתפשט יותר ודאי בכר איכא ס' ונתבטל הטעם ולא שייך לומר גבי קליפה לא ידעינן כמה נפיק מינה דהכי קים להו לחז"ל דאינו יכול להטעים יותר ובמליחה הצריכו ס' נגד הקליפה מטעם דהקליפה נעשה נבלה וטעם עצמו של הקליפה אוסר משא"כ בחלב דהוה לא בלא דלא אמרינן גביה נעשה נבלה כמבואר בסי' צ"ב ואף שהש"ך שם ס"ק י"ד כתב דבב"ח אפי' בלא חנ"נ נראה דוקא התם שהחלב היה בפ"ע וא"כ משא"כ הכא שקליפת החלב לא היה שום טעם בפ"ע והוא דבר המתערב ולא היה ניכר שום טעם האיסור בפ"ע לא שייך לומר חנ"נ וכמ"ש הש"ך שם בסי' ק"ח דהיכא דלא הוכרר האיסור לא אמרינן חנ"נ ומכ"ש הכא בלח שתיכף נתערב האיסור בכל ההיתר ומכ"ש לפי מ"ש לעיל בס"ק ה' דבדבר המתערב לא שייך ביטול שיתבשל מקצת דאפי' בשבת מותר לפסוך לגנן שהוא דבר המתערב על דבר רותח כשהוא באופן שלא יתחיה הכל ולא אמרינן דמ"מ הקליפה נתבשל וראיה ממיחם שפינהו דנותן לתוכו מים מרובין כדי להפשיר אף שהתחתונה רותח אלמא דבדבר המתערב לא שייך ביטול במקצת והוא שלא כדרך ביטול דלא אסרה רחמנא בבב"ח אלא מהבשר שהחיר הרב כשנתבשל מקשה שפיר ולפי מ"ש ניצל הש"ך מקושית הכ"ו בכר"ו שהקשה על חידושו של הש"ך שתירץ דמיירי שהוא דבר הנבלל והקליפה נתערב וע"ז מקשה דלמה יגרע אם האיסור גופיה נתערב בהיתר מטעם שנתערב ע"ש ולפמ"ש לא קשה כלל דהרשב"א בתה"א דף נ"א כתב שטעם דבלח בלח לא אמרינן חנ"נ לפי שכל ההיתר מתערב עם האיסור ויכול הכל להצטרף ולבטל את האיסור משא"כ בחתיכה ע"ש וה"נ בדבר הנבלל וניחוח שכל ההיתר מתערב עם האיסור ודאי מצטרף והרי הרשב"א מחלק בכך בין טעם היוצא מחתיכה שההיתר לא נתערב עם כל האיסור ובין כשהוא דבר הנבלל שכל האיסור נתערב בכל ההיתר ואפי' לטעם המרדכי שכתב דבחתיכה אמרינן חנ"נ משום חשיבות החתיכה משא"כ בלח ולפ"ד כשהיה בשעת נפילת האיסור חתיכה שיש בו חשיבות ואח"כ נימוח ונבלל יש לומר כזה דבעינן ס' נגד כל האיסור כיון שכבר נ"נ מחמת חשיבות חתיכה מ"מ אף לדבריו אין שייך כאן חנ"נ דבחצי חתיכה לא שייך חשיבות חתיכה כמבואר בט"ז בסי' צ"ב · ועוד נראה דבבשר נמי לא נעשה הקליפה נבלה בשעת עירוי דהא כתב הש"ך בסי' כ"ב ס"ק י' דלא אמרינן חנ"נ רק כשהוא דרך ביטול והכא נמי צ"ע דאנן קי"ל דעירוי שלא נפסק הקילוח מבשל מ"מ אינו אוסר בב"ח מדאורייתא כיון דלא הוי כמאכל בן דרוסאי לאו דרך ביטול הוא וכמ"ש לעיל ובשעת ביטול שמבשל עכשיו ג"כ לא נעשה נבלה כיון שאינו ניכר ומעורב בכל ההיתר כמ"ש לעיל משא"כ בשניכר האיסור הרי נעשה נבלה בשעת ביטול כנ"ל לפרש דברי הש"ך :

אמנם לענ"ד נראה בטעם הדבר דא"צ ס' נגד הקליפה וליישב כל קושיית הט"ז דהטעם שכתבו דא"צ ס' משום דהקליפה הוא רק חומרא בעלמא צ"ע דהא מרא דשמעתא הוא הר"ח דפסחים דף ע"ו והר"ח בעצמו ס"ל בזבחים דף צ"ה דעירוי מבשל כדי קליפה מדאורייתא ואפילו לקולא כגון לפטור מחלה ולענין הנגעלה ע"ש רק דעיקר הטעם כמ"ש לעיל דקים להו לחז"ל דהטעם שבקליפה מועט הוא ואינו יכול להטעים יותר ואותן דס"ל דצריך ס' מטעם דסוברין דאמרינן בקליפה חנ"נ וטעם של הקליפה עצמו אוסר בביטול ור"ת ס"ל דלאין אומרין בחצי חתיכה נעשה נבילה ומש"ה בכלי דקי"ל דאמרינן גם במקצת כלי חנ"נ דלא שייך גביה לומר א"א בחצי חתיכה נ"נ דהא גוף הכלי לא נעשה נבלה רק הבליעה ונגד הבליעה לא שייך לומר חצי חתיכה דהבליעה אינו מקושר וראיה מסי' צ"ב סעיף ה' גבי טפת חלב שנפלה על מקום הריקן ע"ש ונעשה כל הבליעה שבקליפת הקדרה נבלה ומש"ה צריך ס' נגד הקליפה ולא קשה נמי דברי הר"ח אהדדי שהקשה הט"ז דדוקא אם עירה מאכל כשר לתוך קערה אסורה צוננת דלא בעינן ס' רק נגד קליפת המאכל ואנן קי"ל דלא אמרינן בחצי חתיכה נ"נ אבל בסי' ס"ט דבעינן ס' נגד קליפת הקערה כמ"ש שם הש"ך בסי' ס"ט ס"ק ס"ד דמיירי בקערה רותחת או דחיישינן לסך דעה דס"ל דהקערה אחר מליחה רותחת היא וקליפת הקערה ודאי דנ"נ הבלוע בתוכה ומש"ה בעינן ס' נגד הקליפה וא"ל הא כל בליעת הקערה הוא רק כ"ק ע"י עירוי שאינו בולע רק כ"ק וטעם שבקליפה מועט הוא וא"י להטעים דבר אחר כמ"ש לעיל זה אינו דע"י עירוי הרבה בולע איסור בכולו כמ"ש הט"ז סי' נ"ס ס"ק י"ב ע"ש ועיין כר"ו שתמה על המהרש"א בפסחים ע"ו בזה שכתב בתוספות בד"ה אלא למ"ד בטעם דלא נאסר הרוטב שנשפך מפסח על חרס צוננת כ"ק דהא מבשל כ"ק ותי' דבדבר לח לא נאסר בקליפה ע"ש ותמה הכר"ו הא שם הקליפה אסורה מחמת עצמה דהוי נלי מחמת דבר אחר ולא שייך כלל סברת ר"ת להתיר בדבר לח ע"ש ולפי מ"ש לעיל דבדבר לח המתערב לא שייך שנתבשל מקצת ממנו כדי קליפה כמו שהוכחתי משבת מכמה הוכחות לא קשיא מידי דלא שייך לומר בהרוטב שנגלה ממנו כ"ק וע"כ האיסור אינו אלא מטעם שמה שנבלע בחרס נאסר וחוזר ומפליט לרוטב ובזה שייך סברת ר"ת דבדבר לח מותר הכל כנ"ל · (ועוד יש לחלק בין בלוע בקליפת המאכל לנבלע בקליפת הכלי דבמאכל כיון שיש לו טעם עצמו שייך לומר סברא שכתבתי דקים להו לחז"ל שיש בקליפה ס' פחות מפט נגד טעם הבלוע כעין שכתב הט"ז סי' צ"ד ס"ק י"ג ע"ש וא"א שוב להטעים יותר כמ"ש לעיל אבל בכלי דאין לו טעם עצמו כמו שכתב האו"ה כלל ל"א מה שנבלע בתוך הכ"ק כאלו מונח בקופסא ובוודאי יכול לאסור אח"כ גם דבר אחר ולפ"ז אפילו בכלי חדש בעינן ס' נגד קליפת הכלי משא"כ בקליפת המאכל אף דא"כ לא היה צריך רק כשיעור קליפה מן המאכל דהא עירוי אינו יכול להטעים רק כ"ק) : **(ט) ושהה כדי מליחה** · עש"ך ס"ק י"א עד דצירו חשוב רותח · ולכאורה המוהין דבריו כמו שתמה הפרישה דא"כ הכא ג"כ יאסור ציר הנוטף מהבשר דחשיב כרותח את הגבינה ונראה לי דציר בשר הנוטף מחמת המליחה כ"ז שאין הבשר נחשב כרותח אינו יכול לאסור הגבינה דהתוס' בחולין דף קי"ג ד"ה ורוטבן הקשו דל"ל קרא דהטמאים לאסור צירן ורוטבן הא ממשרת נפקא לן דטעם כעיקר בכל איסורין · ותירצו דעיקר קרא לצירן איצטריך דזיעה בעלמא הוא וגבי דגים טמאין דליכא קרא בהמה מותר צירן ע"ש ואפילו בציר פרישה תמה התוס' בחולין דף צ"ט דלמה יאסר ע"ש וא"כ בבב"ח דבטעמא תלי רחמנא ודאי דאין ציר בשר אסור עם חלב ודווקא בטמאים אסור משום דכל היוצא מהטמא טמא ואפילו מי רגלים של הטמאים אסור מקרא דהטמאים כמ"ש בסי' פ"א ע"ש משא"כ לענין בב"ח כיון דליכא בהציר טעם של בשר מה"ת יאסור אטו אם בישל מ"ר של פרה בחלב יהיה אסור משום בב"ח כיון דבטמאים אסורין המ"ר בחמיה ואפילו מדרבנן אין לאסור כיון דליכא בציר טעם בשר אכן בשהבשר הוא רותח מחמת המליחה ומפליט טעם שמנונית ודאי דהציר מקבל גם כן טעם שמנונית דמה בכך דהציר הוא זיעה בעלמא מ"מ לא יהא אלא מיא בעלמא שמקבלין טעם מהבשר בשעת מליחה ואפי' ציר דגים שמגיס אסור מה"ט בסי' פ"ג ומש"ה הרמ"א דפסק דלאף קודם ששהה שיעור מליחה הבשר חשוב רותח ומפליט הבשר גופיה טעם פסק שפיר בסעיף ה' דציר בשר שנפל על הגבינה אוסר דהא הבשר גופה רותח ומפליט טעם ומקבל הציר טעם שמנונית הנפלט מהבשר אבל המחבר דס"ל דקודם ששהה לא נחשב הבשר רותח ואין הבשר יכול להפליט טעם אין הציר אוסר הגבינה וזה ברור · ובהכי יש ליישב ש"ס תמוה בחולין קי"ב בהא דרב מרי בר רחל איתלח ליה בשר שחוטה בהדי בשר נבלה ופי' רש"י דמספקא ליה אם אמרינן איידי דטריד לפלוט לא בלע ציר ופשיט ליה מהטמאים לאסור צירן וכו' והוא תמוה דהא לא היה מספקא ליה בציר אי אסור רק אי בלע ולזה אין שום ספקות מהא דהטמאין וגם מהא דשמואל אין שום ספקות דאפשר דשמואל מיירי במקום שאין טרוד לפלוט וגם מה מקשה מהא דדג טהור שמלחו עם דג טמא ואמאי לא מקשה ליה ממתניתין דדג טמא צירו אסור (וגם קושיות התוספות בחולין דף צ"ט דהא ליכא קרא בפרסה לאסור צירן) ולפמ"ש נתיישב כ"ז דלאף דרב מרי היה מסופק אם אמרינן איידי דטריד לפלוט לא בלע ציר מ"מ היה פשיטא ליה דטעם של שמנונית ודאי דיכול לקבל רק דלא היה יודע אם דמליח כרותח והיה סובר דמליח אינו כרותח ואינו מפליט טעם אבל ציר ודאי דרך המלח להפליט דם וציר אפילו למאן דלא ס"ל מליח כרותח דהחוש מעיד על זה דלאפי' אחר שיעור מליחה זוב ציר הרבה ונגד הציר היה מספקא ליה אי אמרינן איידי דטריד לפלוט לא בלע ציר וטעם לא היה יודע דפולט ופשיט ליה מברייתא דטמאין לאסור צירן וצירן היינו היוצא ע"י מליחה כמ"ש הרשב"א בת"ה ובתורת כהנים לפי הגירסא שלפנינו מבואר דהא דלאסור צירן היינו דוקא כשיש בהציר טעם בשר דהכי איתא התם טמאין לאסור צירן יכול אפילו אין בהו טעם ת"ל הם ופירש המפרש שם דהם מוכח שיהיה גופן בתוכן דהיינו טעם שלהן אלמא דע"י מליחה נכנס טעם בשר לתוכן וכיון שכן ודאי דאוסר במליחה דגבי טעם ודאי דלא אמרינן איידי דטריד ובהא לא היה מספקא ליה כלל כמו שפירשתי רק שהיה מספקא ליה אם הבשר פולט טעם ע"י מליחה ופשיט ליה מהברייתא דפולט טעם ואסיפא דברייתא סמיך וכן דרכו של הש"ס בכמה מקומות דמייתי תחלה סברייתא וסמיך אסיפא ומקשה ליה שפיר ומפשוט ליה מדשמואל דאמר מליח ה"ה כרותח אלמא דמפליט טעם ע"י מליחה וע"ז פירך דה"א הכ"מ דמן דהיינו שיכול להבליע מחמת סרתיחה הדם לחתיכה אחרת אבל צירן אינו נאסר מחמת הטעם דאין הבשר רותח להפליט טעם ומש"ה פשיט ליה מהברייתא דמוכח מהם דמפליט טעם (ול"ק שום קושיית התוס' דהציר אסור מגד טעם) ומקשה ליה ג"כ שפיר מדג טמא דמיירי בדג שמן כמ"ש הרשב"א בתה"א בשער התערובות אלמא דאין פולט טעם כנ"ל ליישב שיטת רש"י אמנם התוס' לא היה להם גירסא זו בת"כ כאשר הוא לפנינו דבעינן בצירן שיהיה בהן טעם דבהדיא כתבו דלצירן אצטריך דלית בהו טעם וכו' כנ"ל ברור עוד כתב הש"ך דקודם שיעור מליחה דעת הרבה פוסקים דהוי רותח גם כבר דחה הרשב"א בת"ה סברא זו בשתי ידים · הנה המעיין ברשב"א בת"ה דף ע"א ע"ב ודף ע"ב כתב שם בהדיא דהציר הנוטף דווקא חשוב רותח משמע דגוף הבשר לא חשוב רותח וגם נ"ל ראיה ברורה לזה ממנחות דף כ"א דקאמר התם דהדם לא בעי מליחה למזבח מטעם דכיון שמלחו בטיל ליה מתורת דם דדם שבשלו אינו עובר עליו ע"ש ואם נאמר דבשר חשוב רותח ג"כ קודם שיעור מליחה הקשה ליה ג"כ הא איברים ודאי דבעי מליחה ומליח ה"ה כרותח דצלוי ואברים שצלאן וסעלן אין בהם משום ריח ניחוח אלא ע"כ דגוף הבשר לא נחשב רותח לכ"ע רק דהציר הנוטף מהבשר פליגי הרשב"א והר"ן והנה אף הר"ן סובר דהציר ג"כ לא חשיב רותח היינו מטעם שאין מתערב הרבה מלח בהדם ואפ"ה הרשב"א סובר כיון דכח של המלח סולפו ודאי רותח הוא והר"ן פליג ע"ז אבל כשמתערב הרבה מלח בדם עד שאינו נאכל מחמת מולחו ודאי דנעשה רותח מיד דדוקא בשר דדבר גוש הוא בעינן ששהה במלחו שיהיה המלח נכנס בכל חלקי הבשר אבל בדבר נלול שמערבין בו מלח עד שאינו נאכל מחמת מלחו כמו מי מלח ודאי דאין צריך שיעור ותיכף נחשב רותח כדמוכח מהא דדם דנחשב רותח דהא מעלהו מיד ואפ"ה קאמר התם דהוה כרותח ולפי מ"ש דגוף הבשר לא נחשב רותח בלא שהה א"כ לכאורה לא היה הציר יכול לאסור גבינה כמש"ל אך כיון דהש"ך כתב דהרבה פוסקים ס"ל דנחשב רותח מיד משמע דגוף הבשר ג"כ נחשב מיד רותח ואוסר הגבינה ואולי היה להם תירוץ אחר על הא דמנחות הנ"ל : **(י) דבר צלול** · עש"ך ס"ק ט"ו כיון דמתחלה גבר נלפנן סבשר אבל במליחה לא שייך תחלה גבר עכ"ל ואף דבס"ק י"ב כתב דלענין לאסור הכל יש חילוק ע"ש שם כתב לדעת המחבר וכאן כתב כן לסרב שפוסק בסי' ק"ה דלאין חילוק אפילו נגד לאסור הכל והביאו הש"ך ג"כ בסי' ע' ס"ק כ"ג והא שכתב דנלפנן הבשר ואף דהרש"ל ס"ל דדבר גוש אינו מתקרר ולעולם דין כ"ר יש לו מ"מ נגד לבלוע מתחלה חשוב קר כמש"ל :

(יא) ושניהם אסורים · הנמה נדק סי' ל' הקשה כיון דפסק בסי' ס"ע דלאפי' הדחה מועטת מבטל כח הציר וא"כ להוי האי חלב כהדחה מועטת ותירץ דאדמחלים ליה בלע כדי קליפה והפר"ח בסי' קס"ז הקשה עליו מהא דפסק הטור בסי' תמ"ז בזיתים שכבשן דבטל חורפייהו ולא אמרינן אדמחלים ליה בלע ולק"מ דהם בעינן שיעור כבישה ולא שייך לומר אדמחלים ליה בלע (וד"ח אינו מסבית טעם הבלוע בכלי עד שיוצא חוץ לכלי כמבואר סי' קכ"ב בש"ך ס"ק כ' ועמ"ש שם) משא"כ כאן במליחה דלאסור מיד שייך לומר אדמחלים ליה בלע וגם מה שהקשה מתרנגולת מלוחה שהדחה במים שיש בהן חמיה דכבר ג"כ לק"מ אדמחלים ליה מפליט ומבליע ודאי לא אמרינן כמ"ש הנ"ל בעצמו משא"כ חלב דהוי גוף האיסור ובולע ממנו ועוד דהא התם ספלה והוי טהור מליח וטמא תפל דאינו מחמם להפליט וא"כ לדעת הנ"ל אפילו לדידן אינו נאסר הבשר רק כ"ק כמ"ש הנ"ל בעצמו דמדמה ליה לאדמיקר ליה בלע ושם אינו בולע רק כ"ק ולהפליט ולהבליע ודאי לא אמרינן אדמחלים ליה בלע אך קשה דא"כ דלא בלע רק כ"ק אמאי אמר דשניהם אסורין הא לעיל פסק דבמקום דאי אפשר לקלוף מותר ולכן נראה דכאן מיירי שהיה החלב מועט שלא היה מכסה כל החתיכה עדיין רותח וכשנפל לחלב הרבה דהוי כמו הדחה ודאי דאינו אוסר יותר מכ"ק אפי' לסג"ל : **(יב) אם הוא יבש** · עש"ך ס"ק י"ז שכתב אפי' מלוח הכל מותר ועיין במ"י כלל ע"א שתמה ע"ז דנהי דהיבש דינו כתפל מ"מ המלוח הגלול ודאי דיכול להבליע ביבש כמו בכל טהור מליח וטמא תפל שהמליח מבליע בתפל ע"ש רק דהגלול שרי שאינו בולע מהיבש : **(יג) בעי קליפה** · עש"ך ס"ק כ"ב דלאף שהחלב צף על הכלי לא נחשב הכלי לתתאה כיון שהוא במקומו מקרר וכו' ע"ש · ולפענ"ד אין הכל מודים בזה והתוס' והסמ"ג והגה"מ חולקים ע"ז שכתבו התוס' חולין דף צ"ז ד"ה עד שמגיע לגיד דבעי נטילה רק בחם לתוך צונן קולף וגלי רותח בלע טפי והקשו ע"ז מבר גוזלא דנפל לכדא דכמכא דאמר רבא אבל גלי בעי קליפה וכן הוא בסמ"ג והגה"מ ומאי קושיא הא הכמכא צונן וה"ל חם לתוך צונן דסגי בקליפה אבל בגלי חם לתוך חם נטילה בעי ומאי קושיא אלא ודאי דעתם דהגלי שפוקע והחלב צף עליו דין תתאה רותח יש לו ומקשו שפיר וכן הוא מסברא כיון דרש"ל פסק דדבר גוש לעולם דין כ"ר ולא נתקרר מתתאה וא"כ הרי התתאה רותח ובולע מהחלב שצף עליו וכ"כ בהגהמ"י ובאו"ה בהדיא דבגלי רותח בעי נטילה : **(יד) בקעים** · נראה דכאן לא מהני ס' ואף דאיכא ס' אסור הכל דאינו ידוע עד כמה הוא מתפשט מחמת הבקעים ומה"ט נראה גבי תנור שטחו בחלב' דלא מהני ס' בפת כיון שהפת הוא אפוי ויש בו בקעים אינו מועיל ס' ול"ד לרוטב דודאי מתפשט בכולו :

(טו) מתובל בתבלין · הב"י כתב דבעינן שלא יהיה נאכל מחמת תיבולו ונסתפק אם מלח ושאר דברים חריפים כגון שומים ובצלים דיק כתבלין דאפשר דהא דבעינן במליחה שמן דווקא לאסור כולו ובכחוש אינו אוסר רק כ"ק הוא דווקא בחי אבל כשהוא נוי ומלוח אוסר אפילו צונן לדעת הרב בהג"ה כמתובל בתבלין או דבעינן דווקא תבלין ומסברא נראה דכל הדברים חריפים לתבלין דמי ואוסרים בגלוי אף דלהך דעה שהובאה בש"ך ס"ק כ"ח דבמתובל בתבלין אסור כולו אפילו בחי וצונן ע"כ צריכין לחלק בין מלח לתבלין דהא מליחה ודאי דאינו אוסר יותר מכדי קליפה מ"מ להך פוסקים דלאין אוסרים רק בגלוי יש להחמיר במתובל בכל הדברים החריפים כגון במלח ושומים ובצלים ועיין בס"ב דערלה משנה ו' בפי' הר"מ שכתב בהדיא דכל דבר נקרא תבלין ע"ש : **(טז) אפילו צוננים** · עש"ך ס"ק כ"ט אפילו אינו מלוח כלל · ונראה דבעינן דוקא שיהיה מבושל כמב"ד עכ"פ וקודם לזה דין חי יש לו אפילו הוא רותח וראיה מהא דבשר רותח שנפל לחלב המבואר בסעיף ד' דלריך קליפה משום דאדמיקר ליה בלע אבל בלאו הכי מעמא אפילו קליפה א"צ אף דהבשר נרמח בכ"ר שהוא מבשל אלא ודאי ביטול גמור בעינן שיהיה רכיך ובולע ונראה דלאו דוקא בדבר נלול הדין כן אלא אפי' נגע חתיכה מבושלה לחתיכה רותחת ג"כ נאסר כולו כיון דהחתיכה רותחת פולטת והחתיכה זו מחמת היבולה בולע ונאסרה :

צב (א) אא"ב יש בו ס' · עיין תה"ד סי' קפ"ג הקשה אמאי מהני טעימה לקדרה של בשר שבישל בו חלב אם החלב שנכנס לתוך הקדרה נעשה נבלה ופלט א"כ ניבעי ס' נגד כל הקדרה וע"ש שמחלק בין בלוע בקדרה דמקושר הוא החלב שבתוך הקדרה להבלוע שבדופני הקדרה ואינו נ"נ משא"כ בנבלע במאכל דאינו מקושר וכ"כ והנה לכאורה קשה דא"כ בצלים ג

זיתים שבלעו כזית בשר ונפלו לחלב יהיה צריך ג' פעמים ס' דב' זיתים חלב שנכנס לתוך הבצלים נעשה נבלה דהא באוכל אינו מקושר וחוזרין ונפלטין ויהיה צריך ג"פ ס' [א] ובסי' נ"ד ס"ו מבואר דא"צ רק פעם אחת ס' ואח"כ מצאתי בכר"ו שהקשה זה ואחר העיון נראה דלא קשה דהכא אפשר לסוחטו דפליגי בחולין אי אסור ע"כ הטעם משום דליכא רק טעם קלוש כמו שפי' הר"ן גבי נ"ט בר נ"ט וטעם קלוש בהיתירא מותר דאינו יכול לחול עליו איסור חדש ובאיסורא אסור כמו בנ"ט ב"ר נ"ט ומש"ה אפשר לסוחטו בהתירא ג"כ מותר כמ"ש המ"א בא"ח סי' תמ"ז ס"ק ל"א דזיתים שבלעו חמץ ונתבשלו ונסחטו קודם פסח דמותרין מטעם זה וכ"ה דעת המהר"ם מלובלין בתשובה והט"ז והש"ך שמתירין הבצלים ומש"ה אין החלב הנכנס להבצלים נ"נ כיון דטעם הבשר הבלוע בבצלים ודאי דסופו ליסחט ולטעות טעם קלוש שלא יהיה ראוי לחול עליו איסור בשר בחלב לא נ"נ החלב דמטעם קלוש אינו נ"נ ועיין חולין דף ק' בתוספות ד"ה בשקדם דכל שסופו לצאת הוי כאלו יצא כבר ואינו נ"נ מחמתו משא"כ חלב שנכנס לתוך חתיכה בשר דהטעם בשר ודאי לא יסחט מגוף הבשר חלב הנכנס לתוך הבשר נ"נ ומ"מ בקדירה הולך הטעם דמקושר דמקדרה של חרס לא נסחט האיסור כלל ואפילו בהיתירא אסור עיין בטור סימן נ"ב ואפילו מאן דס"ל אפשר לסוחטו מותר מודה בכלי חרס דאסור מדאורייתא · ועיין ר"ן בסוגיא דמ"ח הקשה דניחוש שמא בלע ופלט הרבה פעמים והביאו הכר"ו סי' נ"ד ותירץ דאין חוששין רק לפליטה פעם אחת בדרך הרותחין ועיין עוד בכר"ו בסי' זה הא דלא בעי ס"א זיתים דהא בעינן לבטל כזית אחד מהחלב עצמו ומי' משום דהכזית בשר ג"כ מצטרף דהבשר והחלב מבטלין זה את זה כמו שני איסורין שמבטלין זה את זה · עוד הקשה הכר"ו אהא דגריסין שנתבשלו עם עדשין דמהני טעימה · ונראה דלקמ"ש דהא לא חיישינן שהגריסין בלעו עדשין יותר מכמות הגריסין והנה ס' לאו שיעור ביטול הוא דהא לפעמים סגי בפחות מס' כשהקפילא אומר שאין בו טעם רק שחז"ל שיערו שבס' לעולם ליכא טעם חוץ ממלח ותבלין שמטעמין ביותר מס' ובסי' ק"ה מבואר דהמלח הבלוע מדם דמשערין כאלו כולו דם דאין הנאסר חמור מהאוסר וא"כ למאי ניחוש לה כיון דרואין שהגריסין אינן יכולין להטעים בכמותן מאי איכא למימר דילמא העדשין שנעשו נבלה בתוך הגריסין ונפלטו הן מטעמין יותר מהגריסין וא"א למיטעמי' דמין במינו הוא מה בכך לא יהא אם העדשין הוי מטעמין

בכולה חוץ לרוטב לר"י ולרש"י אפי' מקצתה התם איירי באיסור גוש והכא כיון שהוא דבר צלול ואיכא נמי הבל הקדירה מתפשט בכל החתיכה אבל במקום דליכא הבל הקדרה והוא כחוש אף שהוא דבר צלול אינו אוסר רק כדי נטילה להמחבר כמו בדם שנטף על הצלי בסי' ע"ו ולדידן אין נ"מ דבלא"ה נאסר כל החתיכה דלא בקיאינן בין כחוש לשמן · אמנם יש נ"מ בדאיכא ס' בכל החתיכות דאז בדבר צלול ואיכא הבל הקדרה החתיכה עצמה אסור ובדבר גוש או במקום דליכא הבל הקדרה א"צ רק כדי נטילה מהחתיכה כאשר יבואר בס"ק שאחר זה : **[ד] אם לא ניער** · לפי שהאריכו בכאן האחרונים אכתוב היוצא מדבריהם לדינא בקיצור והוא כך : א) בחתיכה שכולה חוץ לרוטב ונפל עליה חלב או שאר איסור צלול בעינן ס' בכל החתיכות והרוטב שבקדרה נגד האיסור צלול מטעם דלא בקיאינן בין כחוש לשמן דאפי' במליחה וצליה בעינן ס' בכל החתיכות נגד האיסור ואותה חתיכה אסורה כולה כשאין בגופה ס' נגד האיסור משום הבל הקדרה והוא דבר צלול מבליע בכל החתיכה אפי' באיסור כחוש ואם ניער בסוף בעינן ס' נגד כל החתיכה וזהו דוקא באיסור צלול : ב) ובאיסור גוש שנפל על חתיכה שכולה חוץ לרוטב בעינן ס' בכל הקדרה נגד האיסור ואז החתיכה שנפל עליה איסור א"צ רק כדי נטילה כמו במליחה וצליה וזהו בבב"ח בין בשאר איסורין ואם ניער בסוף אז יש חילוק דבבשר בחלב בעינן ס' נגד כל החתיכה ואותה החתיכה כולה אסורה דהנטילה הוי כאיסור דבוק ובשאר איסורין לא בעינן ס' רק [נגד] הנטילה ומאותה חתיכה ג"כ אינו אסור רק כדי נטילה · כמ"ש הש"ך סי' נ"ו : ג) ואם נפל חלב על חתיכה שמקצתה ברוטב יש לחוש לדעת הט"ז בס"ק ב' ולהצריך ס' בקדרה נגד כל החתיכה ולאסור אותה חתיכה אף בדאיכא ס' וזהו בנפל חלב שהוא דבר צלול : ד) אבל בנפל גבינה שהוא דבר גוש על חתיכה שמקצתה ברוטב בעינן ס' בכל הקדרה נגד הגבינה ואותו חתיכה אין אסור רק כדי נטילה ואי ליכא ס' בכל הקדרה נגד הגבינה הכל אסור דהא לא בקיאינן בין כחוש לשמן וזהו אם איכא שיעור כדי נטילה בהחלק שחוץ לרוטב ואם ניער אח"כ בעינן ס' נגד החתיכה ואותה חתיכה אסורה דהנטילה הוי איסור דבוק בבב"ח : ה) ואם הרוטב נוגע בתוך הכדי נטילה של החתיכה בעינן ס' נגד כל החתיכה דהרוטב מוליך הטעם מהכדי נטילה לחלק התחתון ונאסר וחוזר ואוסר השאר ואותה חתיכה אסורה דבבב"ח הנטילה הוי אסור דבוק : ו) בשאר איסורין כשמקצת החתיכה חוץ לרוטב מצטרף הכל לבטל האיסור ולא בעינן ס' רק נגד האיסור וס' בעינן נגד האיסור בכל הקדרה אפי' כשהאיסור גוש אבל לענין איסור אותה חתיכה יש חילוק דכשהאיסור צלול אסורה החתיכה כולה ובאיסור גוש אינו אסור רק כדי נטילה אבל לעולם לא אמרינן בכה"ג שיהא חנ"נ לענין אם ניער אח"כ או בישלה עם אחרות אפי' באיסור צלול וכן באיסור גוש והרוטב מגיע עד הכדי נטילה א"צ ס' רק נגד האיסור ולא נגד הכדי נטילה דבשאר איסורין הואיל וחנ"נ הוא מדרבנן סמכינן בזה אר"י דס"ל דכשמקצתו ברוטב הוי כאלו כולו בתוך הרוטב ונתפשט לכל הקדרה בשוה והרי איכא ס' בין הכל רק דאסרינן החתיכה משום חומרא אבל לומר שתהיה חנ"נ לא מחמרינן : ז) ואם ניער מתחלה ועד סוף הויות הטפה על הבשר לעולם לא בעינן רק ס' נגד האיסור ואז אותה חתיכה ג"כ מותר : ח) ואם נפל חלב לתוך הרוטב מצרפין אף אותן חתיכות שמקצתן חוץ לרוטב לס' ואותן שכולן חוץ לרוטב אין מצרפין לס' ואי ליכא ס' בין הכל אף הן נאסרין מטעם דשמא הוא שמן ואם כשמצרף אותן יהיה ס' ובלא צירופן אין ס' אז העליונות שחוץ לרוטב מותרין ממ"נ דאפי' בשמן מצטרפין כל החתיכות בכלי ואותן שבתוך הרוטב אסורין משום ספק כחוש דאז אין העליונות מצטרפות ואם ניער אח"כ כולן נאסרות : ט) ואם נגעו חתיכות אחרות חוץ לרוטב בהחתיכה שנפל עליה האיסור אם נגעו בהכדי נטילה הסמוך לנפילת האיסור נאסרין גם הם בכ"נ וצריכין ליטול מכל חתיכה כ"נ ואם נגעו למטה מהכדי נטילה אין נאסרין כלל דבבלוע בקיאינן ונגד לאסור אחרות אוקמוה אדינא ואמרינן לא נתפשט החלב לכחוש ואמרינן החלב כלל רק עד כ"נ ולא יותר · ש"ך סי' ק"ה ס"ק י"ו ועיין ביאורים כאן וכ"ז שהבשר כחוש אבל אם הבשר שמן כיון דהכ"נ מהבשר נעשה גוף האיסור וטעם בשר של הכ"נ אוסר אף בלא החלב כמ"ש הש"ך שם בעינן ס' בכל הקדרה אף נגד כל החתיכה דהנטילה הוי איסור דבוק בבב"ח ומ"מ צריך ליטול כ"נ מהחתיכות שנגעו חוץ לרוטב בהכ"נ כמו בכל גלי דבעינן שיהיה בכל החתיכות בצירוף נגד האיסור וגם נטילה כמ"ש המ"י כלל ל"ז ואי ליכא ס' בין הכל נגד החתיכה כולם נאסרין כיון דהכ"נ נאסרה ונ"ל טעם שלה ג"כ אוסר אפי' בלא החלב והוא איסור דבוק בחתיכה ובהג"ה דלא הצריך ס' רק נגד הטיפה איירי בבשר כחוש אבל בשמן צריך ס' נגד כל החתיכה ובהפ"מ יש להקל ולומר דהכ"נ לא הוי איסור מחמת עצמו דהוי כבליה כיון שהוא ביטול בלא רוטב ולא הוי דרך ביטול ועיין ביאורים : יא) בשאר איסורין אפי' נגעו בכדי נטילה אינו אוסר כלל וכן כשהבשר שמן א"צ ס' כנגד הנטילה דבשאר איסורין בעינן דוקא שיהיה האיסור עצמו יכול לצאת : יב) וכן הדין כשהבלוע שמן כגון חמאה או שאר איסור שמן דהכא לא מחלקינן בין שמן לכחוש ואפי' בשמן גמור מצרפין כל הקדרה לס' נגד האיסור כמ"ש המ"י כלל ל"ז ע"ש : **[ה] נוער** · ולא הוי כמבטל איסור כיון דלא נודע לאיזה נפל נכנס הכל בספק ואין זה כמבטל איסור והרמ"א ס"ל כיון דאפשר למיקם עלה דמילתא שיטעום העובד כוכבים כל חתיכה הוי כמבטל איסור ולא מהני רק אם ניער · ש"ך :

[ו] להתכבד · ואם אר"ל בטלה ברוב · ש"ך : **[ז] עצמה** · ובסי' ק"ו פוסק דהחתיכה עצמה אסורה וליישב נראה דלכאן קאי אמ"ש מקודם דבב"ח אם אינה מכירה כולן אסורות אם היה ראויה להתכבד וע"ז כתב דבשאר איסורין אף החתיכה מותרת אם אינה מכירה אף אם הוא ר"ל ומותר לאכול כולן וא"צ להשליך אחד מהן ש"ך · וטעם לזה דבב"ח כל התערובות הוי גוף האיסור שזהו האיסור החמור בתורה עירוב בב"ח אבל שאר איסורין דהיתר לא נעשה גוף האיסור ואין כאן רק התערובות איסור דאורייתא ואין זה איסור מחמת עצמה · ט"ז :

[ח] האיסורים · ומ"מ אינו אלא מדרבנן : **[ט] דבוק** · מסקנת הט"ז דוקא בדבוק שאין הרוטב יכול לבא מכל צדדין אבל אם הרוטב יכול לבא מכל הצדדין דאז אינו ממהר לבלוע ואין כאן רק חשש שמא נשאר לבדו אין לחוש כיון דחנ"נ בשאר איסורין דרבנן ועיין ביאורים ס"ק ח' דדוקא כשהוא דבוק בתולדה כגון חלב הדבוק בבשר דהוי כאלו כולו חתיכה אחת אבל אם בענין אחר אין רוטב יכול לבא מכל צדדין כגון שהוא במילוי או כיוצא בו לא מקרי איסור דבוק והחתיכה אסורה מחמת חשש שמא נשאר לבדו דאפשר לסוחטו דאורייתא והוי ס' דאורייתא :

[י] הרוטב · היינו בניער אח"כ ועיין בס"ק ד' בכללי דינים : **[יא] האיסור** · כתב הט"ז דוקא שלא בדרך ביטול אבל בדרך ביטול אפי' בלא אמרינן חנ"נ ובשלא דרך ביטול דעתו להקל אפי' בלא הפ"מ : **[יב] יבש ביבש** · היינו שלא בדרך ביטול דאז דינו דבטל ברוב ומתערב שלא ברוב א"צ אח"כ רוב נגד כל התערובות רק נגד חתיכה אסורה אבל כשנתערב בביטול הכל נ"נ ע"ז · וכתב עוד דבדבר שנאסר במשהו לא אמרינן נ"נ ולכן פסק דלא אמרינן חרי משהו וחתיכה שנאסרה במשהו אינו אוסר אח"כ רק עד ס' ולא במשהו אם לא בלח שגוף המשהו נתערב בתערובות השני וכן אם נפל הלח שנתערב ליבש אוסר במשהו. והנה"ך חולק עליו דדוקא במקום שאין משהו אוסר רק במינו שם אין אוסר חרי משהו אפי' אם נפל אח"כ ג"כ למינו דמשהו חשיב כאינו מינו אבל במקום שמשהו אוסר אפי' באינו מינו כגון חמץ בפסח אוסר אפי' כמה משהו וכן המנהג ולענין אי אמרינן במליחה חנ"נ פסק דבהפ"מ אפי' בשמן לא אמרינן חנ"נ ועיין בסימן כ"ב אי אמרינן בקליפה דקליפה נ"נ ועי' בסי' קל"ד מדין חנ"נ : **[יג] נגד הטפה** · אבל הקדרה אסורה אפי' אי איכא ס' ויערה מיד התבשיל לכלי האחר · ש"ך : **[יד] נאסר אותו מקום** · פי' שהבליעה של בשר באותו מקום נעשה נבלה : **[טו] תקנתו** · ולא מהני שיוקב הכלי למטה או שיערה מכלי האחר דחיישינן שמא יגע הרוטב בדופן שנאסר ע"י ניענוע ואם יש ס' פעמים ס' מותר בדיעבד אם עירה בפעם אחת דהא הטפה לא היה יכול לאסור רק עד ס' נגדה · הש"ך כתב דבעינן ס' פעמים ס"א פחות מעט דהא הטפה אסרה עד ס' פחות מעט נגדה והכי עם הטפה יש ס"א ובעינן ס' פעמים ס"א ועיין ביאורים במה שהשגנו עליו בזה ואפי' בקדרה חדשה אסור לערות לכתחלה דשמא אינו מפעפע אלא במקצת הכלי ועכשיו כשיערה דרך שם הוי כמבטל איסור : **[טז] חדשה** · ואף דעכשיו מבשל בה בשר מ"מ כיון שאנו באין לאסור דופן הקדרה ע"כ נ"ל דביטול אינו מפעפע בכל הכלי א"כ לא מפעפע נמי התבשיל למעלה והוא הדין בטיפה איסור נמי דינא הכי ושינה שאינה ב"י דינה כחדשה כיון שנפ"ל וכדלקמן סי' נ"ה : **[יז] הרוטב** · ודוקא בקדרה ישנה ב"י נהגו לאסור כשים ס' נגד הטפה ועיין ביאורים . ואם יש ס' פעמים ס' ודאי דלא נהגו לאסור והוא מותר לכ"ע ומ"מ ימתין עד שיצטנן ואם נפל על יד של כלי כשהיד נגד עובי הכלי והוא כנגד הרוטב הוי כנגד הרוטב ואם היד שלא כנגד הרוטב אם היס"ב במקום הנפילה הוי כנפל שלא כנגד הרוטב ואם אין היס"ב מותר ואפי' נופל על גוף הכלי כשאין היס"ב במקום הנפילה מותר : **[יח] הקדרה** · ובמ"א כתב דיש להחמיר לאסור לכתחלה הקדרה : **[יט] אפי' יש ס'** · הטעם דכלי חרס פולט מעט מעט וחיישינן שמא נשאר מעט בדופני הקדרה ולכך אם בישל בה תבשיל אחר דינו כמו בפעם הראשון ובעינן ס' נגד הטפה · ש"ך : **[כ] ויערה** · גלא יניחו להצטנן כך מאחר שנפלה כנגד הרוטב יש לחוש שיפעפע יותר מכאן ואילך : **[כא] ע"י ס'** · פי' נגד הטפה והקדרה אסורה ויניחו להצטנן ואם צריך מיד לאורחים ואינו יכול להמתין עד שיצטנן יערה מיד בלא האחר ויאמר הטעם כשמתיר שהוא מפני הפ"מ או לכבוד שבת או לעני · ש"ך וט"ז : **[כב] והכי נהוג** · ואם נפל טפה על קדרה עם מים אצל האש ובתוך מעל"ע בישל בה בשר והקדרה חדשה או אינה ב"י ובתוך מעל"ע בישל בה בשר אפי' לא היה ס' כנגד הטפה לא בהמים ולא בבישול הבשר השני מותר הבשר ממ"נ דאם לא עברה כלל הטפה לתוך הקדרה גם בפעם השני לא תעבור ואם עברה בפנים תחלה מ"מ אין בקדרה מהחלב רק שיעור המדומע במים דבהיתר לא חשבינן כל החתיכה כבליעה עצמה ונגד דבר המועט ההוא מסתמא יש ס' וזהו כשנפלה מתחלה כנגד המים אבל אם נפלה מתחלה שלא כנגד המים ואח"כ בבישול הבשר הוא כנגד הרוטב בעינן ס' בבשר נגד הטפה דמקודם לא עברה לפנים מחמת שהיה שלא כנגד המים ועכשיו תעבור מחמת שהוא כנגד הרוטב והקדרה לא נאסרה מקודם דבחדשה מיירי ט"ז בשם או"ה ועיין ביאורים וכן אם נפל כזית חלב לתוך קדרה של מים חדשה ואח"כ בישל בשר בתוכה א"צ ס' אלא לפי שיעור המדומע ואם כיסה הקדרה מיד כשנפל הטפה על קדרה עם בשר שלא כנגד הרוטב דינו כנופל על כיסוי הקדרה לקמן בסי' זה : **[כג] חמה** · לאפוקי צוננת דאף הקדרה מותרת : **[כד] דתתאה גבר** · זה דוקא כשאין היס"ב בכירה במקום הנשפך אבל אם היס"ב במקום שהוא החלב שבתוכה הוי ככ"ר וצריך ס' נגד החלב בעין שמתחתיו ולא נגד החלב הבלוע בצידי הקדרה וכן הדין בשני קדרות לאין שנוגעין זב"ז שא"צ ס' רק נגד הלחות ולפי מ"ש הט"ז בסי' ק"ה ס"ק ד' לדידן אם היס"ב בהחלב הוי ככ"ר ואוסר הקדרה אבל התבשיל שבתוכה שרי כשהקדרה צוננת דאפי' לט"ז שם אינו מפליט ומבליע כאחד וכאן צריך להבליע להקדרה ולחזור ולהפליט מהקדרה ולהבליע למאכל שבתוכה אבל כשהקדרה רותחת אסור אפי' התבשיל דתיכף כשהקדרה בולע התבשיל בולע מעצמו מהקדרה ועיין ביאורים ואם הוא אצל האש לא שייך תתאה גבר ואסור אפי' התבשיל ואפי' הנשפך צונן · ש"ך : **[כה] גבר** · כתב הש"ך דאם הכירה רותחת הוי ככ"ר דאפי' הקדרה צוננת נאסרה ועיין ביאורים דדוקא כשהחלב מכסה כל עובי השוליים ומגיע עד כנגד המאכל שבקדרה אבל כשאינו מכסה כל עובי השוליים מותר התבשיל שבתוכה כשהקדרה צוננת ואפי' מכסה כל עובי השוליים אם יש הרבה חתיכות בקדרה לא נאסר רק התחתונה שהחלב כנגדה : **[כו] בעירוי** · כלומר דלא אמרינן שנתקרר כשנזחל על גבי כירה ודוקא כשהיס"ב ולהט"ז סי' ק"ה ס"ק ד' אפי' נפסק הקילוח כשהיס"ב : **[כז] קליפה** · והקדרה עומד במקום קליפה וא"צ שוב לקלוף המאכל שבתוכה : **[כח] דתתאה** · ול"ד לזה אבל זה כיון שהקדרה עומד במקומו והחלב עליו הוי הקדרה תתאה ש"ך · והט"ז כתב דאפי' הקדרה צונן יש לאסור במקום שאין הפ"מ דהוי כצונן בזה דאפי' במליחה אסור כשאין הפ"מ : **[כט] להרתיח** · ואם לא התחיל להרתיח הכיסוי אסור ומה שבקדרה מותר ומהרש"ל אוסר בנפל על הכיסוי דחיישינן שמא באותו פעם שנפל הטפה לא עלתה הרוטב עד הכסוי ויש להחמיר באיסור דאורייתא ובדרבנן יש להקל · ולפ"ז אף למהרש"ל אין אסור רק כשהכסוי בלוע מבשר ונפל עליה חלב דאז חנ"נ מדאורייתא ועכשיו מבשלין בקדרה יקוות הבליעה שנבלע בהקדרה הוא מבשא"מ עם מה שבקדרה דהוא נ"כ מדאורייתא אבל בשאר איסורים דמה שהבליעה נ"כ הוא רק מדרבנן א"כ אפי' בב"ח כשמבשלין בה עכשיו ג"כ בשר דהבליעה עם הבשר שמבשלין בקדרה הוא מין במינו דאינו רק מדרבנן יש להקל ועיין ביאורים : **[ל] הכל שרי** · ואם הקדרה רותחת אפי' אין היס"ב בזיעה אסור · ועיין ביאורים : **[לא] נוגעות** · ומטעם זה אם אפו בתנור פלאדי"ן של חלב ואח"כ הושיבו על המקום קדרה עם בשר מותר כל שאין חלב בעין תחתיו ואם יש חלב בעין צריך ס' נגדו וה"ה בשני קדרות הנוגעין והן לאין בעינן ס' נגד הבעין : **[לב] מהותך** · פי' מהפתילה של חלב במקום שהיא דולקת שהוא רותח מחמת האור אבל אם נטף מצד אחר וכן חלב מהותך רותח שנפלה בקדרה די בגרידה דלא חשיב עירוי כיון שנפסק הקילוח ט"ז וש"ך וכתב עוד הט"ז דכלי שנשאב מן הכלי ראשון והוציאו עם משקין מן הכלי ראשון דין כלי ראשון יש לו ויכול להגעיל מכלי זו אבל כשהוציאו ריקן דין כלי שני יש לו וכן קדרה שהוריקוהו מהתבשיל דין כלי שני יש לו ועיין ביאורים דיש להחמיר בזה :

הגהות והשגות רע"ק

סימן צ"ב בביאורים ס"ק א' [א] ובסי' נ"ד ס"ו מבואר · אני בעניי לא מצאתי שם כן דשם נקט שבשלו בקדרה חולבת ובזה שפיר הסגי ס' נגד כזית בשר שבבצלים דהמים הנכנסים בבצלים לא נ"נ דהא קודם שנתחברו עם טעם הבשר שבבצלים הוי נותן טעם בר נותן טעם דהתירא ומה שיוצא ובא בנוים יחד עם טעם חלב שבקדרה ס"ז מהני ס' נגד הכזית בשר · אבל בבשלו הבצלים עם חלב ממש יש לומר באמת דבעינן ס' נגד כל שבצלים אלא דבתשובת מהר"ם לובלין סימן כ"ח לא משמע כן וצ"ע לדינא :

מטעמין כמלח ותבלין מ"מ אין צריכין לשער רק בכמות הגריסין מטעם דאין הנאסר חמור מהאוסר וכיון דהאוסר אינו יכול לאסור בביטול זה באיכותו גם האסר אין יכול לאסור באיכותו דנ"כ לא מהני רק לענין הכמות להיות צריך ס' נגד שניהם אבל לענין איכות הטעם משערין בהאוסר כמו במלח הבלוע מדם הנ"ל · וזה שייך בשאר איסורין אבל בבשר בחלב דלא שייך גביה לומר אין האסר חמור מהאיסור כמ"ש התוס' חולין ק"ח ד"ה נדי דחלב גופיה אוסר ולא נאסר הוא אזלינן בתר טעם דידיה ונכון הוא: (ב) לתוך קדרה של בשר · עט"ז ס"ק ב' וש"ך ס"ק ד' שהביאו מחלוקת רש"י ור"י בזה ע"ש ולכאורה תימא אמאי השמיט המחבר המחלוקת ובסי' ק"ה הביאם ונראה דהמחבר אזיל לשיטתו שכתב בב"י והביאו הש"ך ס"ק ח' דאפילו נפל לתוך הרוטב בעינן ניעור שלא יהיה ממהר לבלוע וא"כ נגד לאסור אחרות אין נ"מ בין רש"י לר"י אפילו לר"י בעינן ניעור מתחלה ועד סוף ואי לא ניער אמרי' דממהרת לבלוע ותנ"נ · וגוף החתיכה אסור אפילו לרש"י כל החתיכה מאחר שהוא דבר גלול ואיכא הבל הקדרה כמ"ש הט"ז והש"ך א"כ אין נ"מ כלל ולכן לא הביאם · והט"ז והש"ך חולקין בזה אב"י מש"ה הביאו המחלוקת ומ"ש הט"ז בס"ק ב' דמדברי הש"ע מוכח דס"ל כרש"י כוונתו מדכייל המחבר דבכל מקום שנאסרה החתיכה אוסרת השאר רק שכתב כד"א בשלא ניער דאם ניער הכל מותר ולא כתב ג"כ דמשכחת לה שיהיה החתיכה אסורה והשאר מותר כגון בלא ניעור כלל כיון דס"ל כר"י וע"כ מיירי כאן בכולה חוץ לרוטב אע"כ כיון דכייל דבכ"מ שהחתיכה אסורה אוסרת השאר ע"כ ס"ל כרש"י ומיירי במקצתה תוך הרוטב דאז בשאת כל מקום שאסורה החתיכה אוסרת השאר דהא אפי' בלא ניער כלל ג"כ אסורה לפי מסקנת הט"ז וסובר דהא דנקט המחבר ניעור לבסוף הוא לאו דווקא ואפי' לא ניער כלל הדין כן כמו שפי' המ"מ בדברי הרמב"ם וע"ש בטעם הדבר דנקט המחבר ניער לבסוף והנה לפי מסקנת הט"ז צ"ל הא דקאמר בחולין דף ק"ח מיבלע בלע מיפלט לא פלט כמו שפירש הר"ן דהיינו פליטה האוסרת ע"ש בר"ן הפי': (ג) נאסרה אותה חתיכה · עט"ז ס"ק ג' שתירץ בשם הד"מ דחלב הוי איסור שמן וע"כ צ"ל דס"ל דשמן אינו מפעפע בשוה דאי מפעפע בשוה לכל החתיכות הכל מצטרף אפילו בלא רוטב כלל וניער לבסוף דקתני לאו דווקא כמו שפי' המ"מ בהרמב"ם פ"ט מהל' מ"א וכן צ"ל בש"ך ס"ק ג' שפי' דמיירי שהבשר שמן ומפטם בהחלב דניער לאו דווקא א"נ דס"ל דלא אמרינן סברא דמפטם לענין שיהיה יוצא הבלוע בלא רוטב רק לענין לאסור כל החתיכה כמבואר בסי' ק"ה: (ד) וכן אם לא ניער · עש"ך ס"ק ו' שתירץ דמספקא ליה להרב אם כר"י או כרש"י דהקדרה מותרת ממ"נ ולפענ"ד נראה ליישב בפשיטות דהא פסק הרמ"א בסי' ק"ה סעיף י"ח דאפי' במליחה מצרפין כל החתיכות לששים ומ"מ קליפה בעי מטעם דלא בקיאין בין כחוש לשמן ע"ש ועיין במ"י בת"ח כלל ל"ז דין ב' דבגלי ג"כ הדין כן דמצרפין כל החתיכות לס' ומ"מ נטילה בעינן מכח ספק דבין כחוש לשמן וא"כ כאן דאף בכחוש הדין דאסור כל החתיכה משום גלול והבל הקדירה כמ"ש הש"ך ס"ק ג' הדין פשוט דבעינן ס' בצירוף כל החתיכות משום ספק שמן ואותה חתיכה אסורה כולה משום ספק כחוש כמו בגלי שחוץ לקדרה דבעינן ס' ונטילה כאן בקדרה דאיכא הבל הקדרה בעינן ס' ואותה חתיכה אסורה ואפילו כולה חוץ לרוטב הדין כן ואין חילוק בין כולה חוץ לרוטב ובין מקצתה ברוטב דפסק כרש"י דמקצתה ברוטב הוי ככולה חוץ לרוטב ומש"ה סתם הרב ולתירוץ הש"ך קשה דהיה לו לפרש דמיירי במקצתה ברוטב דאפי' אמורה צריך לפרש דבריו והאיך יסתום דין כזה אע"כ הוא כמ"ש לקמן ס"ד דפוסק במקצתה ברוטב דחנ"נ מיירי כשניער אח"כ וכמ"ש הש"ך שם ושם אכתוב ג"כ תירוץ אחר לתרץ דברי הרב דלשם: (ה) ושאר הקדרה מותר · עש"ך ס"ק ז' שכתב דמ"מ נטילה בעינן לשאר החתיכות · ולכאורה תמוהין מאד דבריו דממ"נ אי כר"י אף אותה חתיכה מותרת דהא נתפשט הטעם בשוה ואי לרש"י הלא אין טעם הבלוע יוצא כלל אף נטילה לא בעי וליישב זה נקדים מ"ש הש"ך בסי' ק"ה ס"ק י"ז ולכאורה הן ג"כ תמוהין ונבארם וממילא יבואר דבריו שבכאן ג"כ על נכון דז"ל שם שהקשה כיון דבב"ח הוא איסור מחמת עצמו וטעם הבשר לבד ג"כ אוסר א"כ בסי' צ"ב אפילו בלא ניער כלל יאסר שאר הקדרה דהא טעם הבשר עצמו שהולך בלא רוטב אוסר כל הקדרה · ותירץ דאף דס"ל להרב דאם בחם בלא רוטב אוסר הכל מטעם שאין בקיאין בין כחוש לשמן מכל מקום כבלוע לא תמיד כ"כ ואוקמוה אדינא ואינו אוסר כשאינו מפעפע וחלב אינו מפעפע וכמ"ש הרשב"א עכ"ל בשינוי לשון · והנה לכאורה נראה שם דרוצה לומר דאף דבב"ח חשוב איסור מגופו וטעם בשר בלבד אף בלא חלב אוסר הכל מ"מ כיון דאין הבשר נאסר רק מטעם בלוע בקיאינן בין כחוש לשמן וע"כ צ"ל דמיירי ג"כ שהבשר כחוש דאי הבשר שמן מה בכך שהחלב כחוש הא טעם הבשר הולך שהוא שמן ויכול לאסור בלא החלב כיון דחשיב איסור מחמת עצמו אלא ע"כ דמיירי דהבשר כחוש ואינו אוסר רק כדי נטילה והוא תמוה מאד דלמה לו להש"ך לומר דהחלב אינו מפעפע הא בלא"ה הצריך שם בסי' צ"ב ס' נגד החלב כמבואר שם בהג"ה ולא היה צריך לומר רק דמיירי כשהבשר כחוש ואין טעם הבשר הולך יותר מכ"נ ואז אף דהחלב שמן והולך יותר הא נתבטל בס' כיון דאיכא ס' נגד החלב ועוד דעיקר חסר דהיה לו להש"ך לכתוב דמיירי בכחוש ועוד דהרב היה לו לכתוב ולחלק בכך ולומר דדווקא כשהבשר כחוש ועוד תימה רבתי דהא הש"ך כאן בס"ק ו' כתב דמיירי במקצתה תוך הרוטב ואז ודאי דטעם עצמו של הבשר הולך דדוקא טעם הבלוע אינו הולך כשמקצתה ברוטב אבל טעם עצמו ודאי דיוצא דאטו אם יפול נבלה תוך הקדרה ויהיה מקצתה חוץ לרוטב לא תאסר ועוד דהחוש מכחיש זה דכי לא תקבל הרוטב טעם מהבשר כשהוא מקצתה חוץ לרוטב ונראה כוונת דבריו דהנה לעיל בס"ק ג' הביא בשם ד"מ לתרץ הא דנאסר כל החתיכה ובסי' ק"ה מבואר דאינו אוסר רק כדי נטילה וכתב הטעם משום דהחלב שמן ע"ש וסובר הש"ך דהד"מ לא תירץ כן רק לדעת הטור והוא בעצמו ס"ל דחלב כחוש [ב] והא דלא הגיה בסי' צ"ב דלדידן לא נאסר כל החתיכה רק כ"נ הוא משום דלא בקיאין בין כחוש לשמן ודיינינן כל מילי לשמן וזהו כוונת הש"ך דהא לא נאסר כל החתיכה רק משום ספק שמן ונגד לאסור אחרות אוקמוה אדינא ובקיאין וחשבינן להחלב לכחוש ולא בא הבלוע של חלב לתוך הרוטב כלל שהחלב בנגה של חתיכה דהיינו שלא נתפשט בשר רק עד כ"נ ומיירי שהכדי נטילה חוץ לרוטב ואף דנגד החתיכה חשבינן להחלב לשמן נגד לאסור אחרות חשבינן ליה לכחוש והא דסיים הש"ך דהחתיכה של בב"ח שנגעה באחרות דאוסר כ"נ מיירי בבשר שנתבשל בחלב והבשר כחוש דאם היה הבשר גוף האיסור היה אוסר עד ס' משום דלא בקיאין וכן אם היה החלב שמן היה ג"כ אוסר עד ס' כנגדו רק דאוקמיה אדינא ותופסין החלב והבשר לכחוש ומש"ה אינו אוסר רק כדי נטילה וכן הוא כוונת דבריו שבכאן שאותן החתיכות שנגעו חוץ לרוטב באותה החתיכה בהכדי נטילה סמוך למקום נפילת הטפה דאז אוסרת האחרות ג"כ כ"נ אבל אם הבשר שמן בעינן ס' נגד הנטילה אבל אם נגעו למטה מהכדי נטילה אינה אוסרת כלל אפילו בכדי נטילה מהחתיכה האחרת דהא אפילו בתוך הרוטב אין החתיכות האחרות בולעין אפילו בכ"נ דאי היו בולעין כ"נ היה צריך ברוטב ס' נגד הכ"נ של החתיכה הנוגעין באותה חתיכה ואם החתיכות באותה חתיכה בתוך הרוטב אין נאסרין כ"נ מכ"ש אותן שנוגעין חוץ לרוטב שאין בולעין כ"כ אלא ודאי כוונתו לאותן החתיכות שנגעו חוץ לרוטב בהכדי נטילה של נפילת הטיפה שאז הן נאסרין בכ"נ דאף דהחלב אינו יוצא מ"מ גוף טעם הבשר אוסר כיון דאיסור מחמת עצמו הוא ויותר מכ"נ אין אוסר כיון דבקיאינן וחשבינן אותו לכחוש וזה כתב הש"ך לדעת הרב והוא בעצמו כבר פסק בס"ק ד' כר"י וזה כתבתי לפרש דברי הש"ך · אבל העיקר נראה לפענ"ד לתרץ קושית הש"ך בסי' ק"ה הנ"ל דנראה דע"כ לא אמרי' דבב"ח חשיב איסור מחמת עצמו לאסור אחרות בנגיעתה אלא דווקא בבשר שנתבשל בחלב אבל בשר בחלב הנאסר ע"י כבוש ומליחה שלא כדרך בישול ודאי דלא חשיב איסור מחמת עצמו כמ"ש הש"ך בסי' פ"ז ס"ק ל' והכא כיון דמיירי בכולה חוץ לרוטב או במקצתה לרש"י דהוי ככולה חוץ לרוטב ולא נאסרה החתיכה רק כדי נטילה כמו בגלי רק משום שהוא שמן או משום הבל הקדרה כמ"ש הש"ך ס"ק ג' [ג] וכל מבושל בלא רוטב דינו כגלי כמבואר בסי' ק"ה ובבב"ח גלי וצונן לאו דרך בישול הוא כמ"ש רש"י ותוס' סנהדרין (דף ד') וכל שאינו דרך בישול לאו איסור מחמת עצמו הוא כנ"ל ברור וראיה לזה דהא התוס' חולין (דף צ"ז) הקשו דכל קליפה ליתסר קליפה הסמוכה ותירצו דאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך וא"כ בבב"ח תקשה בגלי ליבעי שתי פעמים כדי נטילה דכדי נטילה לראשונה נעשה איסור מחמת עצמו נהי דהשניה אינה יכולה לאסור השלישית דשניה שבלעה איסור של בב"ח כבליעת שאר איסורין דמי כמ"ש הש"ך סימן צ"ד ס"ק ד' מ"מ הנטילה ראשונה ודאי דאיסור מחמת עצמו הוא וליאסר כדי נטילה הסמוכה אלא ודאי כדאמרן דבבב"ח שנאסר מחמת גלי לאו איסור מחמת עצמו הוא: (ו) וכן אם נפל · עי' ש"ך ס"ק ח' אפרש קצת דבריו בקיצור דדעת הריב"ח דהרמב"ם ג"כ כוונתו אם ניער כמו ברישא רק דברישא בנודע א"נ לנער רק שיתערב חתיכה זו ובסיפא בלא נודע בעינן ניעור גדול שיכנסו כל החתיכות שנולד עליהם הספק לתוך הרוטב ומה שהקשה על הכ"י מאי וכן כוונתו דלפי פירושו היה צ"ל אפי' נפל למרק ולא וכן ומ"ש להריב"ח דמיירי שאין במרק גופיה ס' אלא בצירוף החתיכות שיגער אותם במרק כוונתו על אותן החתיכות שהן כולן חוץ לרוטב אבל חתיכות שמקצתן ברוטב מצטרפין אפי' בלא ניער דודאי שבתוך הרוטב אינו ממהר לבלוע יותר מהחלק שחוץ לרוטב ומקבלין בשוה דלא כמו שפלפל ע"ד התנחת יעקב כלל כ"ו ובסולת למנחה שם גבי לב הדבוק בעוף כחלק שבתוך הרוטב דלהחמיר אמרינן דאין החלק שחוץ לרוטב מצטרף לס' ע"ש ול"נ ברור דמצטרף וראיה מדברי התוס' דף צ"ו בד"ה אם יש שכתבו דבעינן בילך לכד ס' ולא מצרפין החתיכות וכתבו דלרש"י ניחא דמיירי במקצתה ברוטב ולא ניער ואי נימא דאין חלק שחוץ לרוטב מצטרף א"כ קשה ממ"נ אם הגיד הוא בחלק שחוץ לרוטב לא ליבעי רק כדי נטילה דהא גיד הוא גוש וכחוש כמ"ש הש"ך ס"ק ג' דבגוש וכחוש א"נ רק כדי נטילה ואי הגיד בחלק שבתוך הרוטב א"כ אמאי קתני אם יש בה דמשמע דכל הירך מצטרף · הא אין החלק שחוץ לרוטב מצטרף אלא ודאי דהכל בולע בשוה רק לצאת הבלוע מהחתיכה לא מיחשב רוטב אבל ודאי דמתפשט בשוה ממה שבתוך הרוטב למה שלמעלה וכיון דהגיד מכוסה בירך והטעם צריך לצאת דרך בשר הירך הוי כטעם הבלוע כנ"ל לפרש בדוחק ועוד דהא אם בשר נפל לחלב רותח ומקצתו חוץ לחלב ודאי דכל החתיכה מצטרף לבטל החלב עי' סי' צ"א וא"כ ה"ה מים למטה וטפת חלב מעורב בהם · ומ"ש דנ"מ לב' קדרות כוונתו דבב' קדרות שא"א להיות ניער מיד ויש באחד ס' ובאחד ליכא ס' דאין תולין לומר בס' נפל דדוקא באיסור דרבנן תולין בכה"ג בסי' קי"א משא"כ הכא דהוא איסור דאורייתא וזה מוכח מהכא דהא במרק יש ס' בלא ניעור ובחתיכות אין ס' ואין תולין מספיקא לומר במרק נפל ובעינן ניער דוקא משמע דבשתי קדרות כה"ג דא"א בניעור אסור ואין תולין ומ"ש דבלא נודע לא אמרינן חנ"נ כ"כ דדמיא להא דסימן קי"א כו' ואף דשם הוא דוקא באיסור דרבנן יש לומר דהכא דהוי ביטול בלא רוטב דהוי כגלי ג"כ לא הוי רק מדרבנן כמ"ש לעיל ומ"ש דהכא איכא ספק אם יתערב שם איסור כו' ולא דמי לספק איסור דאסור לבטלו דשם כבר נקרא שם איסור על הספק ודע דכאן אין חילוק בין יורה רותחת במקצתה ברוטב לומר דמבלע בלע מפלט לא פלט דדוקא מה שבולע מתוך הרוטב אינו חוזר ופולט אבל מה שבולע מעלמא פולט בשוה דומיא דהגעלת כלים שהביאו התוס' חולין ק"ח ע"ש ואין להקשות ג"כ הא דכולה חוץ לרוטב אמאי לא נהגו לאסור כמו בנפלה נגד הריקן דסעיף ו' משום דחיישינן שמא הלכה הרתיחה למעלה דה"נ איכא למיחש כאן דז"א דשאני התם דחיישינן שמא הלכה הבליעה כ"כ סמוך לרוטב עד דליכא הפסק אפי' כחוט השערה וא"א להשואל להעיד שלא הגביה עצמו הרוטב אפי' על חוט השערה משא"כ כאן דיכול השואל לומר בודאי שלא נגע הרוטב בחתיכה כיון שיש גבול למקום החתיכה וניכר מקום הגבול: (ז) אלא בבב"ח · עיין ט"ז ס"ק ט' ויש שם ט"ס וכצ"ל אלא תערובות איסור דאורייתא: (ח) האיסור דבוק: עט"ז ס"ק י"ב עד במקום שאפשר לרוטב לבא לכל הצדדין ונראה דוקא שהוא דבוק בחולדה דאז נחשב הכל לחתיכה אחת וממהרת לבלוע אבל במקום שא"א לרוטב לבא מחמת ענין אחר הכל מצטרף לס' דלא גרע מנפל איסור על חתיכה שמקצתה חוץ לרוטב שאז בודאי הרוטב אינו מגיע סביב האיסור ואפ"ה הכל מצטרף בשאר איסורין כמ"ש הט"ז ס"ק י"ד וכן בלב הדבוק במילוי פסק הט"ז בסי' ע"ב דהכל מצטרף כשאין דבוק בעוף אף שאין הרוטב יכול לבא מחמת המילוי סביב האיסור: (ט) מקצת החתיכה · עש"ך ס"ק י"ג ודעתו נראה דמשום דמספקא ליה להרב אי כר"י אי כרש"י מש"ה הכריע ופסק בכל מקום דהוי איסור דאורייתא לחומרא כדין ספק איסור דאורייתא ובמקום דלא הוי רק איסור דרבנן להקל כדין ספיקא דרבנן ומש"ה בבב"ח דחנ"נ הוא מדאורייתא חש לדעת רש"י דס"ל דמקצתה ברוטב הוי ככולה חוץ לרוטב פסק להחמיר כרש"י משום ספק א"ד ובשאר איסורין דחנ"נ הוא מדרבנן פסק כר"י להקל כדין ספיקא דרבנן לקולא משא"כ לענין גוף החתיכה דאפשר לסוחטו אף בשאר איסורין דאורייתא דחיישינן שהאיסור לא נפלט ממנה דאין הגעלה באוכלין כמ"ש הרשב"א מש"ה פסק לאסור אותה חתיכה · והנה לכאורה היה באפשר ליישב בדרך אחר דס"ל לגמרי כרש"י ומיירי בלא ניער ואפ"ה בבב"ח חנ"נ ואוסר כל הקדרה אף לדעת רש"י דאין החלב יוצא מכל מקום הא כתבתי לעיל (בס"ק ה') בטעם דאין גוף הבשר אוסר אף דבבב"ח הוי איסור מחמת עצמו הוא מטעם דהוי כגליה דאינו מדאורייתא בבב"ח משום דנתבשל בלא רוטב משא"כ כשמקצתה ברוטב דנתבשל ממש רק שאין טעם הבלוע יוצא דודאי אם יבשל כזית בב"ח ויהיה מקצת חתיכה כחוץ בודאי דחייב והוי איסור מחמת עצמו ומש"ה טעם הבשר בלבד ג"כ אוסר והא דבעינן ס' אף נגד החלק שחוץ לרוטב אף דחלק זה לא הוי דרך בישול הוא מטעם כיון שהחלק שבתוך הרוטב דבוק בו הוי כאיסור דבוק משא"כ בשאר איסורים אין הנאסר אוסר אלא במקום שהאיסור עצמו הולך מש"ה א"נ ס' נגד כל החתיכה ומ"מ צריך ס' נגד הטפה וגם אותה חתיכה אסורה מטעם שאין אנו בקיאין בין כחוש לשמן וכמ"ש בס"ק ה' כן היה לכאורה נראה ליישב שיטת הרמ"א [ד] אך מדכתב הרמ"א גבי שאר איסורים דאין חנ"נ משמע דאפי' אם בישלה אח"כ עם אחרות לא אמרינן חנ"נ וע"כ צ"ל כשיטת הש"ך וט"ז דבשאר איסורים הכריע כר"י רק לענין החתיכה הואיל ואפשר לסוחטו דאורייתא חש

לדעת

הגהות והשגות רע"ק

שם בביאורים סק"ה [ב] והא דלא הגיה בסי' צ"ב דלדידן לא נאסר כל החתיכה · אינו מובן דהיאך שייך דלדידן לא נאסר רק כדי קליפה הא הדין מבואר במתני' דאותה חתיכה אסור כולה וא"כ אי חלב הוי כחוש מוכח דגלי והבל הקדרה אוסר כולה · גם מה שכתב דהטעם משום דלא בקיאין בין כחוש לשמן אינו מספיק דא"כ לבעי באותה חתיכה ס' ונטילה : שם באותו ס"ק [ג] וכל מבושל בלא רוטב דינו כגלי כמבואר בסימן ק"ה · לפענ"ד נסתר זה מדברי הר"ן דס"ל דבכל איסורים לא אמרינן אין הנאסר יכול לאסור במקום שאין האיסור עצמו יכול לילך והא דבגלי אין הנטילה אוסר לנטילה הסמוכה לא היינו דבנטילה לא אמרינן נ"נ דלא הוי דומיא לבב"ח · א"כ מוכח דאף בב"ח לא הוי הנטילה נבלה דאל"כ יקשה בב"ח גלי יאסר כל קליפה לחברתה וא"כ למאי צריך הר"ן לדחוק בפירכת הש"ס מבלע בלע מפלט לא פלט דהיינו פליטה האוסרת · ולא נפשוטו כיון דהוי גלי ל"א כזה דהאוסר היכא דאין האיסור הולך עמו אע"כ דס"ל להר"ן דמקרי דרך ביטול · ולומר דהר"ן ס"ל דגם גלי הוי בב"ח דאורייתא א"כ איך כתב דבקליפה ל"א נ"נ כיון דלא משכחת גבי בב"ח קליפה · הא משכחת בחלב שנטף על הגלי ואיכא הבל הקדרה · אע"כ דס"ל דהר"ן דגלי לא הוה בב"ח דאורייתא : ובאמת תמוה לי דלמאי צריך הר"ן לומר דקליפה לא נ"נ דמשמע דבשמן דאוסר כולו נ"נ הו"ע לומר דבגלי לא נ"נ כיון דליכא · בזה בב"ח דאורייתא כמ"ש הר"ן שם במליחה : ואולי יש לומר דהר"ן ס"ל דבב"ח דרבנן הוי כמו שאר איסורים כדרך ביטול דבשאר איסורים דמה"ת לא נ"נ ואסרו חכמינו ז"ל משום גזרה דבב"ח ל"נ רק היכא דשייך בב"ח מדאורייתא כגון דרך ביטול לא כבוש ולא מליחה ולא גלי אבל בבב"ח כיון דבביטול מה"ת נ"נ אסרו חכמים שלא כדרך ביטול ג"כ מש"ה ס"ל דבלא ניעור כלל אוסר האחרות ולא אמרינן אין הנאסר דהוי כמו שאר איסורים דס"ל להר"ן דלא אמרינן בהו אין הנאסר אבל לדידן בשאר איסורים אמרינן אין הנאסר יכול לאסור ה"נ בבב"ח דרבנן : ולפ"ז באמת להר"ן בטפת חלב שנפל על גלי הנטילה אוסר חברתה והא דהוצרך הר"ן לסברת הבל הקדרה היינו דלא היה דחזיב לאסור רק ב' נטילות דהנטילה הב' דנאסר מבב"ח הוה שאר איסורים וזו"ק : שוב נראה דאדרבה מהר"ן סייעתא לדברי הגאון ז"ל דלא מקרי דרך ביטול והיינו מכח קושייתנו הנ"ל דלמאי תירץ הר"ן דבקליפה לא נ"נ ולא תירץ בפשוטו דבגלי לא אמרינן נ"נ כיון דליכא כן בבב"ח דאורייתא · אע"כ דהר"ן ס"ל דטפת חלב לא מקרי דרך ביטול ואפ"ה אמרינן אשבר נסוחטו אסור ותעג"כ ולי משום דכשמת ניעור בסוף או הוי דרך ביטול יש לומר דהר"ן לא ס"ל לאיסור דבוק וא"כ אי אמרינן שמתפשט הבליעה בשוה ולא נ"נ אע"פ דקודם הניעור נ"נ ומוכח דגם בגלי כיון דמ"מ רותח הוא ודמי לביטול אמרו חז"ל דנ"נ ולא ניחא ליה לחלק בזה דבב"ח אף בגלי נ"נ ובשאר איסורים דוקא בביטול מש"ה הוצרך הר"ן לומר דקליפה לא נ"נ וזו"ק היטב : שם בביאורים סק"ט [ד] אך מדכתב הרמ"א גבי שאר איסורים · בלא"ה מלאוסר כלם התתיכה כולה חוץ לרוטב ע"כ דמיירי בניער לבסוף ואם מקצתה חוץ הרוטב גם כה"ג מותר :

לדעת רש"י ובב"ח דחנ"נ דאורייתא תם להחמיר דחנ"נ ודוקא בניער אח"כ וכמ"ש הש"ך אבל אם הכדי נטילה בתוך הרוטב ודאי אף הש"ך מודה דבעינן ס' נגד כל החתיכה דהא הנטילה איסור דבוק הוא דדוקא בשאר איסורין הכריע הש"ך בסי' צ"ו ס"ק ט' דלא הוי איסור מחמת עצמו אבל בב"ח דהוי איסור מחמת עצמו הוי הנטילה איסור דבוק: **(י) איסור לח** · עט"ז ס"ק ט"ז שכתב בשם רש"ל דלא בלח שלא כדרך בישול לא אמרינן חנ"נ אפי' שלא בהפ"מ ובדרך בישול אסור אפי' בהפ"מ ומש"ך ס"ק ט"ו נראה דלא מחלק בין דרך בישול לאינו דרך בישול מדהשיג על א"ר מהא דחלב נבלה הוא ואי ס"ל נ"כ החילוק הנ"ל אין כאן השגה דאולי הספר א"ר מיירי שלא כדרך בישול והש"ס ע"כ מיירי בדרך בישול כדמוכח שם: **(יא) אבל לא בבב"ח** · עש"ך ס"ק ט"ו שהשיג על הא"ר ונראה ליישב דעתו דמהש"ס לא מוכח רק בחלב שנאסר מבשר דנ"נ ובעינן ס' נגד החלב ולא מהני ס' נגד הבשר הבלוע דהחלב נעשה גוף האיסור מדאורייתא אבל כזית חלב שנאסר מבשר שנתערב בשלשים זיתי חלב היתר ואחר כך נתערב תערובות זה בתערובות אחר דלא מדינא א"צ ס' רק נגד כזית חלב הראשון ולא נגד כל התערובות דדוקא בשר לחלב נעשה החלב גופו של איסור אבל החלב שנאסר שנתערב בחלב אחר אין חילוק והוי כמו שאר איסורין רק משום חומרא בעלמא דכל הכא מבב"ח כנב"ח דיינינן ליה כמ"ש הש"ך בסי' צ"ד ע"ש: **(יב) יבש ביבש** · עש"ך ס"ק י"ו שכתב דבמליחה לא אמרינן במקום הפ"מ חנ"נ ולפ"ז הא דמבואר בסי' ק"ה דבעינן ס' נגד כל החתיכה שהאיסור דבוק בו ומיירי שלא במקום הפ"מ דהפ"מ לא אמרינן במליחה כלל נ"נ וכ"ש באיסור דבוק ונראה דבהפ"מ אפי' אותה חתיכה שהאיסור דבוק מותרת בדאיכא ס' בין הכל ועט"ז ס"ק ע"ו שפלפל בדין תרי משהו ודעתו דלא אמרי' תרי משהו רק שכתב דמ"מ ס' בעינן נגד החתיכה ואף דהחתיכה לא נעשה נבלה במשהו מ"מ בעינן ס' נגדה [ה] דכל שטעמה נרגש בתבשיל האחר כשאוכל התבשיל הוי כאלו אוכל האיסור ומ"ש עוד דבלא בלא אסור כיון דגוף המשהו אוסר נ"ל דה"ה אם נתערב לא בלא במשהו ונאסר ואח"כ בישלו עם יבש דאוסר ג"כ היבש במשהו אפי' איכא בהיבש ס' נגד הלח דעיקר הטעם דתרי משהו לא אמרינן כתב הרשב"א בחידושיו לחולין דף ק' דמשהו אינו יכול לצאת מחתיכה אפי' ע"י רוטב ובלח בלח הלח גופי' נכנס ביבש עם הטעם שבתוכו ופשוט (ובא"ח סי' תס"ז דשם עיקר הדין יתבאר אי"ה באורך) וחתיכה שבלעה איסור ואח"כ המחה אותו למשקה ונתערבה בלח לדעת הראב"ד שכ' הרשב"א בתה"ח בשמו הטעם דבלח בלח אמרינן חנ"נ משום דהאיסור נתערב בכל ההיתר ע"ש א"כ ה"נ הרי נתערב האיסור בכל ההיתר אך כיון שכל האחרונים לא הזכירו רק טעם המרדכי משום חשיבות חתיכה א"כ כיון דבשעת בליעת האיסור היה חשיבות להחתיכה וא"כ אף שנתמחה אח"כ לא יצא מידי איסורה ובעינן ס' נגד כל החתיכה ופשוט: **(יג) טפת חלב** · מקודם שנבאר דברי הט"ז והש"ך נבאר דברי הסמ"ק שהביאו שהן תמוהין שהסמ"ק תלה הספק אי בישול מפעפע בכל הכלי אי לא בהא דבעי הש"ס זבחים צ"ו בבישול במקצת הכלי אי טעון מריקה ושטיפה כל הכלי והוא תמוה מדא דהתוס' בד"ה בישלו סתרו זה שספקו וז"ל ואי קמבעי ליה אי מפעפע בכולו או לא א"כ בשאר איסורין נמי תיבעי ליה עכ"ל ועוד דהא בעיא זו איפשט לה התם דבחטאת בעינן מו"ש כל הכלי ובתרומה לא בעינן ומה שתירץ הכר"ו דלא מצינן למילף לא מחטאת לחולין מקדשים לא גמרינן ולא מתרומה דתרומה הוי היתרא בלע דא"כ במקום דהוי היתרא בלע כגון בגוונא שכתב הש"ך ס"ק כ"ג בנפל טיפה על קדירה של מים נילף מתרומה דאינו מפעפע בכל הכלי גם מ"ש דחטאת הוי איסורא בלע תמוה לי דבהדיא אמרי' בעבודת כוכבים בסופו גבי רומיא דהספוד ואסכלא מגעילן דחטאת הוי היתרא בלע שבלע קודם שנעשה נותר ונראה לפרש דעת הסמ"ק ומקודם ליישב קושית התו' דלא מצי למיבעי בשאר איסורין בבישל במקצת הכלי אי טעון הגעלה כל הכלי אי לא דבזה לא מספקא ליה כלל דאפילו אי נימא דבישול מפעפע בכל הכלי מ"מ לא בעינן הגעלה בכל הכלי דהא קי"ל כבולעו כך פולטו וכמו שהבישול שבמקצת הכלי הבלוע הולך בכל הכלי כך ע"י הגעלה של מקצת מפליטו מכל הכלי וראיה לזה דהא בכאן מספקא ליה אי בישול מפעפע בכל הכלי ולקמן בסי' קכ"א פסק דמועיל הגעלה במקצת הכלי מטעם ככ"פ ע"ש אלמא דאפי' אי אמרינן דבישול מפעפע בכל הכלי מועיל הגעלה במקצתו אבל בקדשים בעי שפיר דאי בישול מפעפע בכל הכלי ויש בלוע למעלה בעינן במקום ההוא דוקא המריקה ושטיפה ולא מהני מה שמוציא הבליעה ע"י מקום אחר כמו שלא מהני כשמוציא הבליעה ע"י ליבון דבעינן דוקא מו"ש במקום הבליעה מגזירת הכתוב וכמו דמדמה ליה התם למקום הזאת דגבי דם דבעינן כיבוס דוקא למקום ההוא ע"ש ומקום הבלוע הוי כמקום הדם בהזאה דבעינן דוקא מו"ש במקום ההוא וזה פשוט ואי אינו מפעפע ודאי דא"צ למעלה מו"ש דלא בעינן מו"ש רק למקום הבלוע כמו דלא בעינן כיבוס רק למקום הדם כמו דמדמה ליה התם בש"ס ומספיקות דהתם לא מצי לפשוט דמחטאת לא מצי גמר דבחטאת גזירת הכתוב הוא דהא אפי' בישול בלא בלוע מספקא ליה להש"ס אי טעון מו"ש וגם ממעטינן התם שאר דברים דקרא דאותה משמע דרק בחטאת ולא בשאר דברים ומתרומה לא מצי גמר דמשם לא מוכח רק דמועיל הגעלה במקצת מטעם ככ"פ אבל אי מפעפע בכל הכלי או לא לא מוכח מזה כלל:

ועתה נבא לבאר דברי הש"ך ס"ק י"ח שהן דברי הב"י במ"ש דממ"נ אי מפעפע בכל הכלי הרי נתבטל ואי אינו מפעפע אז לא יאסור מסתמא מפעפע לפניה והוי כאילו נפלה בתבשיל והן מסוללי הבנה דמנין לנו שאם אינו מפעפע בכל הכלי דאז ודאי דמפעפע לפניה ועוד דא"כ יהיה הקדירה ג"כ מותר מכח ממ"נ זה ובעצמו כתב בס"ק י"ט דהקדירה אסורה ונראה לפרש דבריו דהנה המרדכי והת"ה בסי' קפ"ג הקשו דנימא דהבליעה שבקדירה נעשה נבילה ותירצו דהבליעה שבדופני הקדירה מקושרת הוא עם המאכל שבקדירה וע"כ נ"ל דאף הבליע שבלע הקדירה קודם בישול זה ג"כ מקושר הוא כיון שהבליעה בא ממה שבישל בתוכה וגם עתה הוא מבשל בתוכה וראיה לזה דהא המרדכי פכ"ה הקשה קושיא זו דנימא דהבלוע נ"כ אדין דט"ת שנפל על הקדירה ותירץ דמקושר הוא ובקדירה יש נ"כ בליעה ממה שבלע כבר אלא ודאי דגם הבליעה שמכבר מקושר הוא וזהו כונת דברי הסמ"ק דאם בישול מפעפע בכל הכלי דאז לא שייך סברא דמקושר כיון שהוא למעלה מהרוטב וע"כ נ"ל סברא זו דלהבלוע שכנגד הרוטב לא היה צריך לומר ממ"נ דהא לא נ"נ מטעם שכתב הת"ה והמרדכי דמקושר הוא וע"כ נ"ל דהולך לסברא דממ"נ דלא נימא שנתפשט אף למעלה מהרוטב ושם לאו מקושר הוא וכן נ"ל סברא זו בדברי הש"ך ס"ק כ"ג בתי' הב' והג' שכתב שם ובפרט דהבלוע שלמעלה מרוטב הוא מכבר ולא מבישול זה ואף הש"ך בתירוץ א' שם אפשר דמודה בזה ואפילו אי נימא סברא דמקושר אף במה שלמעלה מהרוטב מ"מ הולך לסברא דממ"נ דלא נימא דבעי ליתן כמו שנפל למעלה מהרוטב שכתב דבעינן שיתן הכלי לזה כתב ממ"נ דאי מפעפע בכל הכלי הרי נתבטל וכמו שפי' הב"י דהיינו שנתבטל בלחלוחית של כל הכלי ואם אינו מפעפע אז לא יאסור דמסתמא מפעפע לפניה וכו' פי' דמה שהטעם מתפשט בבלוע שכנגד הרוטב אינו יכול לאסור הבלוע שבקדירה משום דכל מה שמתפשט הטפה להבליעה שבקדירה שהוא כנגד הרוטב הוי ממש כנפל לתבשיל כיון דמקושר הוא כמ"ש המרדכי על דין זה דטיפת חלב והת"ה הנ"ל:

ועתה נפרש מ"ש הש"ך בס"ק כ"ג שהוא תמוה שכתב בתי' הב' דמיירי שנפל הטפה כשעדיין לא חם התבשיל א"כ שנפל הטפה על קדירה של מים ואח"כ נתנו בה הבשר והוא תמוה דהא מ"מ כשנותן הבשר ונתחמם הקדירה יש בו בלוע בשר וכ"כ ונראה דרצונו לומר דבתי' הא' כתב מת"נ דאם מפעפע למעלה ירד הטפה ג"כ למטה וכו' ועי"ז כתב בתי' הב' דאף אם נימא דבישול אינו מפעפע בשוה תמיד ואין כאן ממ"נ דהא יש לחוש שמא היה קודם בישול חזק והיה מפעפע בכל הקדירה ואח"כ לא היה בישול כ"כ ולא ירד הטיפה למטה ונעשה הבלוע נבילה לזה כתב דמשכחת לה שנתן הבשר אחר נפילת הטפה או אחר שהוחם התבשיל דאז בשעה שבא הבליעה למעלה שהיה בישול חזק מפעפע בכל הכלי ירד ג"כ הטיפה למטה וזהו ברור:

ועתה נבאר דברי הט"ז ס"ק י"ט הנה מ"ש בדעת הר"מ דאף בנפל כנגד הרוטב בעינן ספ"ם הוא משום דלא ס"ל סברא דמקושר שכתבתי לעיל ומ"ש בשם הסמ"ק דגם הקדירה מותרת דאם מפעפע לפניה הוי כנפלה לתבשיל ואם אינו מפעפע לא יאסר גם התבשיל שיבשל בה אח"כ דמ"ש מן הראשון וכו' הוא תמוה מאד דהא התורה העידה על כלי חרס שא"י מידי דפיו לעולם ופולט מעט מעט ולדברי הט"ז יהיה מועיל הגעלה לכלי חרס והוא תמוה מאד וגם הלשון תמוה שכתב שאינה זזה ממקומה כלל ולא הגביל עד היכן מקומה ולפרש דבריו נראה דהט"ז מדמה כלי חרס לחתיכה דהא בחתיכה קי"ל ג"כ דאפשר לסוחטו אסור ופולט מעט מעט ג"כ כמו בכ"ח וגם יותר אזינן למידיית' בחתיכה יותר מכ"ח ולהכי מדמה כלי חרס ממש לחתיכה וכמו שבחתיכה יש חילוק בין כשנבלע בה בליעה קודם בישול זה ובין שנפל עליה איסור כשהוא ברוטב בשעת בישול דכשנבלע בה בליעה מקודם והבליעה נסתרך ונדבק בה שוב אינו יוצא אפילו בישלה אלף פעמים אח"כ אמרינן דפולט מעט מעט אבל אם בשעת בישול נפל טפה על חתיכה שמקצתה ברוטב לדעת ר"י בסי' ק"ה או כשכולה ברוטב רק שפניה מגולין אפילו לדעת רש"י כמ"ש הב"י הכל מצטרף לבטל ואמרינן שנתפשט הכל בשוה וע"כ נ"ל דבשעת בישול כיון דעדיין לא נסתרך ונדבק בה הבליעה כח הבישול מוציאה ומחלקה בשוה וסובר הט"ז דבכלי חרס ג"כ הדין כן ויש חילוק דכלי חרס שנבלע בה איסור קודם הבישול אמרינן דפולט מעט מעט כיון דכבר נסתרך ונדבק בה הבליעה פולט מעט מעט כמו בחתיכה משא"כ כשנפל טיפה על הכלי חרס בשעת בישול והכ"ח נוגע בפנים ברוטב שבתוכה הוי כאילו נפל ברוטב והרוטב מוציאה ומחלק בשוה דמה"ת יגרע מחתיכה אך אי נימא דבישול אינו מפעפע בכל הכלי ודאי דלא דמי לחתיכה דבחתיכה הבישול שולט בכל החתיכות ומוציא ממנה ומחלקה בשוה משא"כ בכלי כיון דאין הבישול שולט בכל הכלי ודאי דאין הבישול יכול לשלוט בכל הכלי להוציא ולחלקה בשוה וזה אין להקשות בנפל נגד הרוטב ועשה הבליעה שבקדירה נבילה יחזור ויאסר התבשיל כיון דאין הבישול מחלק בשוה דזה כבר תירץ המרדכי והת"ה הביאותיו לעיל דהבליעה מקושר הוא עם התבשיל שבתוכה כשהוא כנגד הרוטב רק דיש חשש שמא עמד הטיפה של חלב בעצמה ולא נגע כלל בהבליעה של בשר כיון שאין הבישול מפעפע בכל הכלי ואז לא נאסר שום דבר ולדעת הט"ז צריך לומר דס"ל דכיון שהוא בשעת בישול ולא יצא בפעם הראשון גם בפעם הב' לא תעבור ומדמה נמי כ"ח לחתיכה ומש"ה מתיר הקדירה ג"כ כדעת הרש"ל שהביא בס"ק י"ז דפליג ארמ"א שכ' בס"ק ו' בהג"ה דאם בישלו בקדירה תבשיל אחר דינו כמו בפעם ראשון אלמא דהקדירה נאסרה באיסורה ונראה דדעת הרמ"א והאו"ה כמ"ש לעיל דאם נאמר דאין בישול מפעפע בכל הכלי צ"ל דחתיכה רק שהבלוע א"א שתעשה נבילה כמ"ש לעיל אבל החלב יכולין לומר דפולט מעט מעט ומש"ה צריך ס' בפעם השני כמו בפעם הראשון וכמ"ש הש"ך ס"ק כ"ו וכן עיקר:

ועתה נפרש דברי האו"ה שתמוהין מאד שכתב וז"ל בכלל ל"א אם חזר ובישלו בהקדירה שנפל עליה טפה כנגד הרוטב בתוך מעל"ע ויש ס' גם בתבשיל הב' נגד הטפה מותר ממ"נ דאי עברה הטפה בבשול ראשון א"כ כבר הלכה לה ונתבטל בס' ואם לא עברה מתחלה גם עתה לא תעבור ואע"פ שהתורה העידה על כ"ח שאינו יוצא מידי דפיו ופולט מעט מעט הרי יש ס' נגד כל הטפה מה תאמר מטעם הכ"ח עצמה אף בכ"ח לא אמרינן חנ"נ עכ"ל והוא תמוה מאד למעיין גם קשה על מ"ש דאם לא עברה גם עתה לא תעבור שהוא ללא צורך דאף אם תעבור הא יש ס' נגד הטפה ולפרש דבריו נראה דהנה הד"מ בטור כתב בשמו דסובר דאם היה בפעם הראשון כנגד הרוטב אף כשהבישול השני הוא למטה ממקום נפילת הטפה ומקום נפילת הטפה הוא בבישול השני שלא כנגד הרוטב אפ"ה מותר כשיש ס' נגד הטפה ע"ש בד"מ רק שהוא תמה עליו ולפענ"ד הדבר פשוט דבשלמא כשהוא בפעם הראשון שלא כנגד הרוטב נעשה הבליעה שכנגדו נבלה כיון דאינו מקושר משא"כ כשהיה בפעם הראשון כנגד הרוטב ולא נעשה הבליעה נבלה כיון דמקושר הוא כמ"ש לעיל ואחר שהורק התבשיל ג"כ אין הבליעה נ"כ דנעשה כלי שני כמ"ש הת"ה הביאו הט"ז סוף סימן צ"ב ואין חשש רק שמא היה בליעת החלב עמד בפ"ע כמש"ל ואית לחוש דשמא בשעת בישול השני תתפשט הטפה יותר ותכנס לבליעה של בשר ותעשה אז הבליעה נבלה לזה כתב האו"ה דאם לא עברה בפעם [illegible] גם עתה לא תעבור וכוונתו כיון דקיימינן בהשם דבישול אינו מפעפע בכל הכלי וע"כ אינו שולט למעלה מהבישול אפי' כחום הסערה דהא מה"ע א"צ מו"ש למעלה ממקום הבישול כלל א"כ מכ"ש שאין הבישול שלמטה מועיל להטפה שלמעלה שתתפשט חוץ למקומה ובמקום הריקן מחמת חום האש אין כח בבליעה להתפשט וראיה מליבון מקצת הכלי כשלא נתחמם רק במקצתו דמהני כמבואר בסי' קכ"א ולא אמרינן דתיכף כשנעשה רותח מחמת חום האש נתפשט הבליעה וליבון אינו מפליט רק שורף במקומו כמבואר שם ויהיה צריך ללבן כל הכלי אלא ודאי דאין הבליעה מתפשט רק ע"י בישול ואם אין בישול מפעפע אין הטפה יכול להתפשט ולהכי מתיר האו"ה וע"כ נ"ל סברא זו דאלת"ה קשה אפי' בנפל נגד הרוטב תיכף כשמתחיל לערות הרי בא הטפה שלא כנגד הרוטב וכשעדיין רוטב בתוך הקדירה נראה דודאי דין כלי ראשון יש עליו ונאסר מקום הקדרה ויצטרך ס' פעמים ס' בבישול השני אלא ע"כ הוא כטעם שכתבתי: **(יד) והוא מפעפעת בדופן הקדרה** · אין זה דומה לכלי שאינו אוסר רק כדי נטילה דע"י הבישול שבתוכה עדיף ומפעפע יותר אף למטה מכדי נטילה ועוד דאיכא זיעה והבל הקדרה שבתוכה מוליך הבליעה יותר דהא אפי' בכף שהכניסו לקדרה דעת הפרי חדש סי' צ"ד דע"י הזיעה מפלטת הטעם מלמעלה אף דאף מקצתו לא חם כולו וכ"ש הכא דחם כולו ומש"ה חיישינן שמפעפעת עד סמוך לרוטב אף שהוא רחוק הרבה יותר מכדי נטילה לנפילת הטפה אך הא קשיא דממ"נ אי בישול מפעפע בכל הכלי הרי נתבטל בלחלוחית הכלי כמ"ש הב"י הביאו הש"ך ס"ק י"ח ואי אינו מפעפע בכל הכלי ע"כ נ"ל דאינו מפעפע כלל יותר מכנגד מקום הבישול ואין לו שום התפשטות יותר ממקום הבישול דאלת"ה היה צריך מו"ש כל הכלי דהא א"י עד היכן מתפשט וע"כ נ"ל דאי ס"ל דאינו מפעפע אין לו שום התפשטות וא"כ אמאי חיישינן הכא שמפעפע עד סמוך לרוטב ונראה דס"ל דדוקא למעלה ממקום הבישול אינו מפעפע אפי' כחום הסערה יותר דהא א"צ מו"ש רק מקום הבישול אבל דרך ירידה למטה מפעפע יותר ולשיטת הט"ז בס"ק י"ט דס"ל דלא אמרינן דנתבטל בלחלוחית הכלי נוכל לומר בפשיטות דהא דחיישינן דמפעפעת עד סמוך לרוטב הוא משום חשש דבישול מפעפע בכל הכלי ונוכל לומר דכל הכלי לאו דוקא רק שהכוונה יותר ממקום הבישול עד מקום שתוכל ולכך צריך מו"ש כל הכלי דהא לא ידעינן עד כמה ולהכי חיישינן גבי טפה שנתפשטה עד מקום שהיתה בכחה להתפשט ואולי לא היתה בכחה יותר רק עד סמוך לרוטב וגם אין זה דומה למחלוקת רש"י ור"י בריש הסימן אף שכאן ג"כ מקצת הקדרה נוגעת ברוטב דז"א דאפי' לרש"י דס"ל דמקצתה ברוטב אין יוצא הטעם ממנה הוא משום דאין טעם הבליעה יוצא מחתיכה בלא רוטב משא"כ בכלי דיוצא בלא רוטב וגם אפי' לר"י דס"ל דפולט בשוה שמקצתה ברוטב הוא משום דבישול מפעפע בכל החתיכה משא"כ בכלי דאין בישול מפעפע בכל הכלי: **(טו) יאסר התבשיל** · עש"ך ס"ק כ' דבעינן ס' פעמים ס"א פחות מעט דלא כמ"ש הפוסקים ס' פעמים ס' ע"ש ולפענ"ד דברי כל הפוסקים נכונים ודברי הש"ך תמוהין מאד דלדבריו שסובר כהס' טיפין בשר פחות מעט בלעו טפה אחת חלב בעינן ס"א פעמים ס' ה"ה אם כזית בשר בלע כזית חלב ונפל לתבשיל בעינן ב' פעמים ס' לבטל השני זיתים בשר וחלב ובהדיא מבואר בסימן זה ס"א גבי כזית בשר שנפל לחלב ונה היורה מרתיחה דלא מהני טעימה משום דחלב שבתוכה נ"נ ונפלט לתבשיל והרי יש כאן כזית בשר שבלע כזית חלב שנפל לתבשיל ואפ"ה א"צ רק פעם א' ס' כמבואר שם ואפי' ס"א זיתים חלב לא בעינן רק ס' ולא אמרינן הא כזית א' מהנהו ס' זיתים נ"נ ולא נשאר רק נ"ט של היתר ואין כאן אלא נ"ט זיתים של חלב היתר ואפ"ה מותר וע"כ הוא מטעם דהבשר וחלב כיון שאין טעמן שוה מבטלין זא"ז כמ"ש הכר"ו שם ויהיה איך שיהיה עכ"פ מבואר שם דכזית בשר שבלע כזית חלב דא"צ אלא פעם אחת ס' ה"ה הכא כשהס' טיפין פחות מעט בלע טפה אחת חלב שא"צ רק ס' פעמים נגד הס' טיפין וזה ברור והנה אף שבאו"ה כלל כ"ד משמע דשני איסורין שהם משם אחד אפי' אין טעמן שוה מצטרפין לאסור היינו משום דהאו"ה בכלל כ"נ דין א' פסק כדעת הרמב"ן בטור סי' צ"ט דכשהאחד נתערב אפילו טעמיה קפילא ואמר דליכא טעם בעינן ס' ומש"ה שני איסורין משם אחד מצטרף משא"כ לדידן דס"ל דאפי' כשהאחד נתערב אי טעמיה קפילא ואמר דליכא טעם מותר וא"כ כשנפלו שני איסורין

אפילו

הגהות והשגות רע"ק

שם בביאורים סקי"ב [ה] דכל שטעמה נרגש · אינו מספיק דהא התבשיל שהאבן אין בעצמותה איסור רק במה שאוכל ג"כ המשהו שבתוכו ועתה שטעם הנרגש בתבשיל אחר אין בו חלק ממשהו וממילא אין כאן איסור :

אפי' משם אחר כיון שאין טעמן שוה ודאי דאינן אוסרין דהא אי יטעמנו קפילא ודאי דיאמר דליש ביה טעם טוב לא בעינן ס' יותר ולא קשה נ"כ קושיית המ"י כלל פ"ה ס"ק מ"א שהקשה על דין זה דאיסורין מבטלין מהא דפסק הרמב"ם דאיסורין אין מבטלין זא"ז ולא קשה מידי דהרמב"ם איירי לענין ביטול ביבש דאיסור אינו מבטל אבל הכא דבנ"ט היכא רוב היתר לק משום טעם כעיקר אסור וכשהטעם אינו נרגש לקפילא יהיה מאיזה טעם שיהיה מותר והוא פשוט מאד : **(טז) א"צ ס' רק נגד הטפה אבל נגד הטפה צריך** · ואף דבסי' צ"ד א"צ ס' רק נגד הכף שבתוך התבשיל אבל נגד מה שלמעלה מן התבשיל א"צ ס' וא"כ כאן כיון שהטפה למעלה מן התבשיל לא ניבעי ס' נגדה זה אינו דהא התוס' בזבחים דף צ"ו ד"ה בישל כתבו בהדיא דדוקא כשהקדרה חם כולה אמרינן דמפעפע בכל הקדרה אבל כשמקצת הקדרה קר אינו מפעפע בכולה והוא מטעם דחם מקצתו לא חם כולו וא"כ בסי' צ"ד דמיירי במקצת הכלי קר לא אמרינן דחם כולו משא"כ הכא דמיירי בכלי כולו חם וזה פשוט והמ"א בהלכות פסח סי' תנ"א הקשה אהא דסי' צ"ד דא"צ ס' רק נגד מה שנתחב מהכא דמספקינן אי ביטול מפעפע בכל הכלי ומחלק דאף דביטול מפעפע בכל הכלי היינו דמבליע בכל הכלי אבל מ"מ אינו מפליט ממה שלמעלה ואינו מחלק כלל בין כלי חם כולו לכלי שחם מקצתו והנה מלבד שסותר דברי הרמ"א וכל הפוסקים דס"ס קכ"א דאמרינן כבכ"פ הוא תמוה מהא דאמרינן סוף עבודת כוכבים דף ע"ו ביורה גדולה כשם שבלעו בניצוצות כך פלטו בניצוצות ולדברי המ"א הא הבליעה היה ע"י הביטול בכל הכלי בכל מקום והפליטה אינו רק ע"י ניצוצות וגם בניצוצות גופיה אין הבליעה והפליטה שוין דלהבליע הן מבליעין אף שלא כנגדן כמו בטפת חלב דהכא ולהפליט אין מפליטין רק כנגדן וגם ראיה מהא דזבחים צ"ו גבי תרומה דבישל במקצת כלי דא"ל מו"ם כל הכלי רק נגד מקום הבישול ופ"כ צריך לומר דהוא מטעם כבכ"פ וא"ל דתרומה שאני דהוי היתרא בלע כמו שכתב הכר"ו דהא המ"א כתב זה לענין חמץ בפסח דהוא נ"כ היתרא בלע אלא ודאי דפליטה ובליעה שוין דכבכ"פ כמבואר בסי' קכ"א רק דהחילוק הוא בין כלי חם כולו לכלי חם מקצתו וכמ"ש התוס' שם ד"ה בישל ואישתמיטתיה להמ"א דברי התוס' הללו ולפ"ז גם כלי שנתבשל בו איסור במקצתו בשעה שהיה חם כולו לא מהני הגעלה אם תחבו קצת ליורה ואפי' בכלי מתכות דע"י חמין לא אמרינן דחם מקצתו חם כולו וא"י להפליט ממה שלמעלה כדמוכח בסי' צ"ד ולפ"ז אם נפל טפה על היד של כלי במקום שאין היס"ב או בכלי גופיה למעלה מן הרוטב במקום שעדיין לא הוחם עד שיהיה יס"ב אין איסור כלל דלא נתפשט ממקומה כלל וא"צ ס' אפי' נגד הטפה דממקום צונן אינו מתפשט כלל בהכלי רק עד כדי קליפה כדין חם לתוך צונן כשהטפה חם וכשהטפה קרה אינו נבלע כלל ובהדחה סגי ובא"ח סי' תנ"א סעיף ה' ובמ"א ס"ק ס"ז שכתב דמבחוץ אינו מזיק ע"כ היינו ממה שלמעלה ממקום קבולו של הכלי אבל מה שכנגד קבולו של הכלי ודאי דמזיק ועיין בח"ס בסי' קל"ב דהוא מרא דהאי דינא המבואר בא"ח סי' הנ"ל וכתב בהדיא כן ולמד זה מהא דביטול מפעפע בכל הכלי הנ"ל וכנגד הקיבול של הכלי בעובי בולע בודאי וגם ממ"ש שם הת"ה דהא אמרינן חם מקצתו לא חם כולו מוכח דדוקא במקום שאין דרך שיהיה היס"ב באותו מקום בהיד ומחמת הבישול שלמטה לא אמרינן דחם כולו אבל במקום שדרך היד שיהא היס"ב ודאי דבולע היד מחמת הבישול ולפ"ז אם נפל טפה על יד של כלי במקום שהיס"ב דינו כנפל על הכלי למעלה מהרוטב הנ"ל במקום שאין היס"ב אפי' בגוף הכלי למעלה מהרוטב במקום שאין היס"ב אין חשש כמו בא"ח סי' תנ"א הנ"ל וכן לא תהני הגעלה בתחיבת מקצתו ליורה למקצתו העליון אף שלא בלע רק במקצתו כשבשעת הבליעה היה חם כולו והנה בכלי מתכות עיין בסי' קכ"א בש"ך שם שכתב דבגלי מפעפע בכל הכלי ע"כ היינו בשמן דבכחוש אפי' בחתיכה אינו מתפשט רק כדי נטילה מכ"ש בכלי וכ"כ המ"א בא"ח סי' תמ"ז ס"ק ל"ו ומשמע שם בדבריו דבקיאינן בין כחוש לשמן לענין זה ואפשר כיון דשם הוא רק משום פטום דהא חמץ כחוש גמור הוא מש"ה בקיאינן אבל במקום שיש סרך שמנונית באיסור גופיה אפשר דלא בקיאינן גם בזה אך הא קשה לי על הש"ך שם דמחלק בין גלי לביטול דהא מהר"מ שם למד ביטול משפוד דפרק כ"ג בפסחים דמיירי בגלי : **(יז) נהגו העולם** · עש"ך ס"ק כ"ה דבחדשה מותר וא"ל דניחוש אפי' בחדשה דלמא קודם נפילת הטפה הלכה הרתיחה והבליעה שם בבשר וכשנפלה הטפה הרי נעשה הבליעה נבלה ולאחר נפילת הטפה חזרה והלכה הרתיחה ונעשה כל הקדרה נבלה [ו] דכולי האי אין לחוש דדמי קצת לספק ספיקא וגם הוא כדרבנן דהא הבליעה של בשר שנעשה נבלה עם הבשר שבתוך הקדרה מין במינו הוא דאינו רק מדרבנן מיהו בקדרה חדשה ועירה אח"כ על מקום הטפה נאסר הכל כשאין ס' פעמים ס' דאין כאן רק ספק אחד שמא הלכה הרתיחה קודם נפילת הטפה ומכלל המנהג הוא : **(יח) דינו כמו בפעם ראשון** · עיין מה שכתוב בס"ק י"ג בשם או"ה : **(יט) ע"י ס'** · עט"ז ס"ק כ"ד שהביא בשם או"ה דבנפל על המים דמותר מכח ממ"נ דאי לא עברה גם בפעם הב' לא תעבור כו' ולכאורה הוא תמוה דהא בהג"ה סעיף ז' כתב דאם בשלו בקדרה תבשיל אחר דינו כמו בפעם ראשון ובעינן ס' נגד הטפה ולדבריו אמאי בעינן ס' נימא ממ"נ אם עברה נתבטל בס' ואם לא עברה גם בפעם הב' לא תעבור והאו"ה בעצמו כתב זה גבי תבשיל אחר להתיר מכח ממ"נ זה וסיים דס' בעינן משום דהתורה העידה על כלי חרס שפולט מעט מעט ובסמוך כתב האי דינא גבי מים להתיר בלא ס' מכח ממ"נ ולא כתב כלל הא דכלי חרס פולט מעט מעט ולכן נראה דהגה שטור הביא בשם בעה"ע הביאו הט"ז בסי' צ"ג ס"ק א' דמבשר לחלב כיון שבישל בו בנתיים הוקלש טעם בלע הבשר והוי כטעם קלוש דאינו אוסר מבשר לחלב דטעם קלוש אינו אוסר בהתירא והטור פליג שם ועי"ש בט"ז דהוי מדרבנן והנה אף להטור דפליג שם אף דבחתיכה מותר אפשר לבותנו בהתירא כמ"ש המ"א בא"ח סי' תמ"ז ס"ח גבי זיתים שנתבשלו ובש"ך סי' צ"ד גבי כליים ע"ש ע"כ צ"ל דס"ל להטור דכ"א גרע מחתיכה וס"ל לאו"ה דמ"מ בשעת ביטול דבחתיכה כה"ג אפי' באיסורא מותר לגמרי דהרוטב מחלק הטפה שנופל בשעת ביטול בשוה ויוצא כל הטפה לכולם בשוה ואף שהחתיכה חוזרת להיתר א"כ נהי דכ"א גרע ואמרינן דאפי' בשעת ביטול אין הטפה יוצא ממנה לגמרי מ"מ ודאי דלענין זה מהני כשנפל עליה בשעת ביטול דלא נשאר רק טעם קלוש מש"ה מתיר בנפל על קדרה עם מים דהוי טעם קלוש דהתירא משא"כ כשנפל על קדרה עם בשר דלא תיכף בשעת נפילת הטפה נאסר הטפה מטעם בשר שבלע מהקדרה וא"כ אף שנקלש הטעם מחמת שנפל בשעת ביטול מ"מ הוי כטעם קלוש דאיסורא דאסור לעולם : **(כ) ואם נשפך** · עט"ז ס"ק כ"ה דצריך ס' נגד מה שאומדין מה שיש חלב בעין תחת הקדרה וכו' והא דלא בעינן ס' נגד החלב שבצידי הקדרה משום דדבר לח לא מיקרי חיבור כמ"ש לעיל בסי' צ"ה ס"ק י' ע"ש ומכאן ראיה לדברינו שם ומה דלא בעינן ס' נ"כ נגד הבלוע בכירה שכתב דא"צ ס' רק נגד הבעין נראה כיון דאין הבלוע יוצא מדופן לדופן בלא רוטב דבר מועט כזה לא מקרי רוטב כמ"ש התוס' בפסחים דף ע"ה ד"ה יטול והמרדכי פ' ג"ה ולפ"ז שתי קדרות שנוגעין זה בזה אפי' לאין מותר כשיש ס' נגד הבעין דזה לא מקרי רוטב להוציא הבלוע מדופן לדופן וראיה דהא בגלי דקאמרינן אין שבלוע יוצא מחתיכה בלא רוטב אף שבודאי הן לחין הרבה אלא ודאי דזה לא מקרי רוטב וה"ה בדין זה דהא דין זה דמדופן לדופן נלמד מחתיכה לחתיכה מכח ק"ו כמבואר בפוסקים ועש"ך ס"ק ל"ג שכתב בשם מהרש"ל דאם הקדרה מרותחת מחמת האש כוונתו אצל האש ופשוט : **(כא) אינו אצל האש** · עש"ך ס"ק ל"ב שכתב דאם הוא אצל האש הוי ככ"ר ואפי' העמידו עליו קדרה צוננת נאסר התבשיל דתתאה גבר עכ"ל נ"ל חמוה דין זה דאם החלב אינו מכסה כל עובי השוליים שיהיה מגיע עד כנגד המאכל שבקדרה רק שהקדרה עומד' על החלב נראה דודאי התבשיל מותר דאפי' אם היה החלב בקדרה אצל האש ותחב בתוכה קדרה זו הא מבואר בש"ך סי' קכ"א ס"ק י"ז דכלי שהכניסה מקצתה ברוטב דלא נתפשט הבליעה בכל הכלי אף בכלי מתכות ע"ש ואף דבחתיכה הדין דתתאה גבר ונאסר הכל מ"מ בכלי אמרינן חם מקצתו לא חם כולו וכן מבואר בסי' צ"ד בכף דא"צ ס' רק מה שנתחב בקדרה וא"כ כיון דאפי' עובי השוליים אין הבליעה עוברת ואפי' המקצת מעובי השוליים שלמעלה מן החלב אינו נאסר היאך יתפשט הבליעה להתבשיל שבתוך הקדרה כיון שאפי' עובי השוליים אינה עוברת הבליעה ואפי' אם החלב מכסה כל עובי השוליים עד שמגיע כנגד האוכל כגון שהוא בגומא אפ"ה נראה דאם מונח בקדרה הרבה חתיכות דאין הבלוע יוצא מחתיכה לחתיכה אחרת שלמעלה בלא רוטב דהמים שבתוכה ודאי דאין לו דין רוטב כל זמן שהוא צונן : **(כב) רק בכלי שני** · ולדעת הט"ז בסי' ק"ה ס"ק ד' דס"ל דאפילו בכ"ש כ"ז שהיס"ב אוסר ה"נ אסור כ"ז שהיס"ב רק שאינו אסור כ"א הקדרה אבל התבשיל שבתוכה שרי כיון דצריך עוד להפליט מהקדרה ולהבליע להמאכל כמפליט ומבליע כא' דמי דמודה הט"ז שם וזהו דוקא שהקדרה צוננת אבל כשהקדרה רותחת בולע מעצמו ואף התבשיל אסור : **(כג) ואם לא נפסק הקילוח** · ואף שנזחל על כירה צוננת קודם שהגיע אל הבשר לא אמרינן דנתקרר מהתתאה כיון דהקילוח מקושר עדיין בכלי הראשון אינו מניחו להתקרר כן הוא בתה"ד והנה לכאורה ירא' סתירה לזה מהאו"ה כלל ל"ד דין כ"א שכתב וז"ל דאותו כלי שאין העירוי בו בתחלת היצוק בזה לא אמרינן שיהיה העירוי ככ"ר ואינו מבשל אם בשבת אינו אסור לערות הרותחין רק על התבלין אבל בנידון לא וכן פסק הש"ך בסי' צ"ה ס"ק י"ח ע"ש וכן פסק עוד בסי' ס"ח ס"ק ל"ה שכתב שכבר נגמר המים שנפלו על התרנגולת קודם שהגיע אל הכלי ע"ש לכן נראה דאף התה"ד והרב לא קאמרי רק שאינו יכול להתקרר מהתתאה מאחר שהטפה האחרונה אינה מניחה הראשונה להתקרר כמ"ש התה"ד שם בתשובה ע"ש ויכול להפליט או להבליע אבל בהא מודים שבודאי אינו יכול לבשל דלבשל אינו יכול רק מה שיש לו דפנות המחממות בכלי ראשון שדפנותיו הוחמו באור כמ"ש התוס' בשבת דף מ' בד"ה ש"מ בשעם שהכ"ר מבשל והך דינא דתה"ד והרב שבכאן אין לו דפנות המחממות אדרבה יש לו דפנות המקררות רק שהטיפות אינן מניחות להתקרר אינו מבשל רק שמבליע ומפליט כמו כלי שני לרב דאמר עילאה גבר שאז ודאי דלא נתקרר מהתתאה וחום כלי ראשון עליו להבליע ולהפליט ואפ"ה מודה רב דכ"ש אינו מבשל כיון שאין לו דפנות המחממות וכ"כ המ"י בא"ח כלל ס"ח דדבר גוש אף שיש לו דין כ"ר להרש"ל אינו מבשל מכ"ש הכא שיש לו אפילו דפנות המקררות מכ"ש שאינו מבשל ואף דהתה"ד בסי' קפ"א שם מביא ראיה להך דינא משבת דף מ' ושם קרי ליה מבשל מ"מ הא סיים בעצמו דראיה זו דחוקה רק שסומך על הסברא מכח דאין הטפה השניה מניחה הראשונה להתקרר אין סברא זו נותנת רק לענין שיהיה מבליע או מפליט ככ"ר אבל לא לענין מבשל ואף דתה"ד ס"ל דמבשל מכל מקום האו"ה והרב והש"ך חולקים עליו בהא וס"ל דאינו מבשל ומש"ה בכלים דסי' צ"ה וסי' ס"ח הנ"ל דבעינן שיהיה מפליט ומבליע כאחד שזהו פעולת בישול דכל שאינו מבשל אינו מפליט ומבליע כאחד עש"ך סי' ק"ה ס"ק ה' וכן לענין שבת מותר כמ"ש האו"ה וזה ברור ועט"ז ס"ק כ"ז שהביא בשם רש"ל שהקשה למה לי שהחלב רותח כיון שהבשר רותח אסור כדין קר וחם שנוגעין וכו' אין לתמוה על קושיתו דהא בעצמו פסק הביאו הט"ז בסי' ק"ה ס"ק ה' דבאיסור קר והיתר חם דאינו אוסר כמו במליחה דזה אינו דבאיסור נגול אפילו במליחה אסור כמבואר בסי' צ"א סעיף ה' בהג"ה ע"ש : **(כד) הכל אסור** · עש"ך ס"ק ל"ו על הכא כיון שהקילוח בא עליו מלמעלה וכו' ואף דהכא מיירי שנזחל על כירה ומהכירה זב לקדרה ע"כ צ"ל דמיירי שהקדרה עומד בגומא למטה והקילוח בא עליו מלמעלה ובתירוץ הב' כתב כיון שהקדרה עומד במקומו הוי הקדרה תתאה וכו' ודבריו מסולי' הבנה לכאורה דא"כ אם היה מונח בשר כבר מקודם וא"כ האיך נגינה אצלו הוי הבשר תתאה כיון שהבשר היה מונח במקומו וא"כ לא יקרא זה אצל זה רק כשנעקרו שניהם ממקומם והגיע זה אצל זה בפעם אחת ונראה לפרש שכל דבר הנסמך על חברו כמו הכא שהקילוח נסמך עליו הסומך הוי תתאה והנסמך עילאה אבל בשני דברים שאין אחד נסמך על חברו רק מונחים זה בצד זה ונוגעים בהדדי מקרי זא"ז ויש ראיה לזה מפסחים דף ע"ו דמקשה מסכו בשמן של תרומה וכו' ע"ש וקרי התם להפסח תתאה והשמן עילאה ואף דהשמן הוא על הפסח אף מלמטה ומהצדדין וע"כ הוא משום דהשמן נסמך על הפסח מיקרי עילאה ואם החלב היה זב תחת הקדרה ודאי דהוי החלב תתאה : **(כה) הקדרה להרתיח** · עט"ז ס"ק כ"ח וספיקא דאורייתא לחומרא והיינו בכסוי הבלוע מבשר ונפל טיפת חלב דנ"כ מדאורייתא משא"כ בשאר איסורים דהנ"ל מדרבנן וגם נ"ל דמבטלין בקדירה שאר דברים דאי במבטלין בו גם כן בשר הא הבלוע הנ"ל נופלת בקדירה הוא מין במינו והוא נ"כ מדרבנן והנה הפר"ח הקשה דא"כ לעיל גבי כיסוי וכיסה נ"כ ניחוש להכי ע"ש ויש לחלק דדוקא לעיל לענין לצאת מהחתיכה אמרינן כיון שכיסה הקדירה ההבל והזיעה שנתמלא בקדירה נ"כ מוציא הטעם מהחתיכה כמ"ש הפר"ח דהזיעה נ"כ מפליט ומחלקו בשוה משא"כ לענין הבלוע בכלי חרס שאין הרוטב יכול להוציאה דהא אפי' כנגד הרוטב הקדרה אסורה רק שאין הבלוע נעשה נבלה מטעם שכתב המרדכי דמקושר הוא עם הרוטב שבקדרה מש"ה צריך שיהיה דוקא כנגד הרוטב דאז מקושר תמיד עם הרוטב שבקדרה ואינו מועיל מה שהוא מקושר עם הזיעה גם אם היה אפי' רגע בלא קישור נ"כ · ואין להקשות על דין דכסוי דהא גבי כף א"צ ס' רק נגד מה שנתחב תוך הרוטב וא"כ גבי כסוי אמאי צריך ס' נגד כל הכסוי דז"א דגבי כיסוי כיון שמכוסה והרוטב מגיע עד לכיסוי הוי הכיסוי כחלק מן הקדרה ממש וכדופן הקדרה שהוא עד הרוטב נחשב ממש : **(כו) החלב שבמחבת** · הא דלא בעינן ס' אף נגד כל המחבת משום דאין זיעה עולה רק מן החלב ולא מן המחבת ואף אם נתבשל כזית ירקות בכלי של איסור ונפל כולו לתבשיל ודאי דלא בעינן ס' רק כדי כל הכזית ולא כדי כל הקדרה דכיון דנתבטל כל הכזית גם הטעם שבתוכו נתבטל ולעולם א"צ לשער רק כנגד כל הכמות שנפל לתוכו והכא נמי א"צ לשער רק כאלו כל החלב נפל כיון דאין עולה זיעה רק מהחלב ולפ"ז אפילו באיסור והטעם שבמחבת הוי ל"מ בכ"ל דאיסורא אין צריך לשער רק נגד מה שבמחבת אך קשה לי דהא מבואר בהדיא בת"ה בפסקיו סי' ק"ג דאם הקדרה רותחת אפילו במקום שהזיעה צוננת אסור וא"כ מיירי הכא ע"כ בקדרה צוננת וא"כ טיפת הזיעה הנופלת הוי כעירוי דאינו אוסר רק כדי קליפה ואי תימא כיון שהזיעה חם בא עלין מלמטה על השוליים תתאה גבר מ"מ לא יהא אלא תחב לקדרה ברוטב שאינו מחמם את כולו כמ"ש לעיל בס"ק כ"ב וגם כיון דהזיעה נסמך על הקדרה והקדרה עומד במקומו הוי הקדרה תתאה כמ"ש בס"ק כ"ד ונ"ל כיון דהזיעה מסבבת כל הקדרה והוא רותח הוי כאלו כולו בתוך הרוטב ונראה דה"ה בכף שתחב לתבשיל אף דחם מקצתו לא חם כולו מ"מ הכף נאסר עד מקום שמגיע הזיעה והיס"ב בזיעה רק שאינו מפליט ע"י הזיעה לכן א"צ ס' רק נגד מקום שנתחב אבל בולע שפיר ע"י הזיעה ונאסר : **(כז) אבל חלב מהותך** · עט"ז ס"ק ל' שהאריך בדין אם הוציא הכף עם מאכל מכ"ר שעדיין שם כלי ראשון עליו וגם מתיר להגעיל מכלי שהוציאו עם מים מכ"ר ע"ש · ולבני לא כן ידמה דמה שמביא ראיה מהא דכף שהוציאו עם זבוב שנאסר המאכל אין בו שום ראיה דודאי כל זמן שלא נתקרר מהתתאה לשמואל או מעילאה לרב עדיין שם כ"ר עליו ויש בו כח להפליט ולהבליע ומש"ה נאסר גבי זבוב ובהא מודינא שכל שהוציאו עם מאכל מכ"ר ולא העמידו ע"ד צונן שלא נתקרר עדיין משום דבר שבודאי יש כח בו להפליט ולהבליע אבל לענין שיהיה יכול להגעיל עם כלי בזה נראה דאינו רשאי להגעיל דלענין הגעלה בעינן שיהיה דוקא ע"י עירוי שלא נפסק הקילוח מכ"ר שדפנותיו הוחמו באור כמ"ש התוס' בשבת דף מ' ע"ש שיש בו כח לבשל וכלי זה עם המים שבתוכו אין לו רק דין עירוי שנפסק הקילוח דהכלי זה שנתבשל בכלי ראשון עם המים שבתוכו דינו כשאר בשר ועצמות שנתבשל בכלי ראשון כשהוציאם ונתנם על דבר צונן יש להם דין עירוי שנפסק הקילוח להרמ"א דמה הפרש יש בין כלי או מנס שנתבשל בכ"ר ואף להרש"ל שהביאו הט"ז בסימן ל"ד והש"ך בסי' ק"ה ס"ק ח' דדבר גוש יש לו דין כ"ר כיון שאין לו דפנות המקררות מ"מ מודה הוא דאינו מבשל כדמוכח מאו"ה כלל ל"ו וכ"כ המ"י בא"ח כלל ס"ח מאחר שאין לו דפנות המחממות וא"כ ה"נ נהי דמבליע ומפליט מ"מ ודאי דאין מבשל ומ"ש הט"ז דה"נ יש לו דפנות המחממות שהרי הוחמו בבישול אינו מובן כלל דהא בהדיא כתבו התוס' שם בשעתא דכלי ראשון משום שדפנותיו הוחמו באור וכו' וזה ודאי דדופן שהוחם באור דהוי תולדות האור דאינו מתקרר לא מתתאה לשמואל ולא מעילאה לרב ולעולם מבשל כל זמן שהיס"ב דהא גלגל בילה ע"ג דבר שהוחם באור חייב אפי' לרב כדמוכח בשבת שם משא"כ דבר שהוחם בבישול תוך כלי ראשון ודאי דמתקרר מתתאה אפי' כלי שנתבשל מכלי ראשון חדש

דהא

הגהות והשגות רע"ק

שם בביאורים סקי"ז [ו] דכולי עלמא אין לחוש · אינו מוכרח די"ל הש"ך כוונתו להדם כעין מה שכתב בסק"ג בתירוצו הב' שנפל הטפה כשעדיין לא חם התבשיל או בנפל הטפה ואח"כ נתן בו הבשר :

דהא כלי אינו מקבל חום כ"כ בכלי ראשון כשאר דברים המתבשלים דהא כלי כשמוציאו ריקן מהבישול שוב אינו מבליע ומפליט כלל כמ"ש הט"ז כאן ושאר דברים גושים אפי' מוציאם ריקן יש להם דין כ"ר לרש"ל וקודם שהונחו על צונן לכ"ע מבליען ומפליטין וק"ו הדברים שאם שאר דבר גוש המתבשל אינו מבשל כשהוציאו מכ"ר כ"ש כלי ודאי דלא עדיף מהמים שבתוכו שעל ידן מחזיק הכלי חום ויש להמים והכלי כשנופלין על איזה דבר צונן דין עירוי שנפסק הקילוח כיון שנפסק הקילוח מהכלי ראשון שדפנותיו הוחמו באור גם מה שהביא ראיה מהא דשבת לאסור ליתן השמן לתוך כלי שבשל מים מתוך הכ"ר נראה דלאו ראיה היא דהנה יש להבין בדברי התוס' שבת דף מ' ד"ה ש"מ שהקשו מ"ש כ"ר מכ"ש ותירצו דכ"ר מתוך שדפנותיו הוחמו באור משא"כ כלי שני שיש לו דפנות המקררות וכו' ולכאורה הדיוקים שבתוס' סתרי אהדדי דגבי כ"ר כתבו דוקא משום שיש לו דפנות שהוחמו באור מבשל משמע דדבר שאין לו דפנות המחממות אף שאין לו ג"כ דפנות המקררות אינו מבשל וכ"כ המ"י בת"ח דדבר גוש אינו מבשל מטעם שאין לו דפנות המחממות אף שג"כ אין לו דפנות המקררות וגבי כלי שני כתבו הטעם דאינו מבשל משום שיש לו דפנות המקררות משמע כל שאין לו דפנות המקררות מבשל והנראה בכוונתם דהנה ע"כ לא קאי קושייתם לשמואל דאמר תתאה גבר דלשמואל החילוק מבואר דכלי שני כבר נתקרר מהתתאה רק קושייתם הוא אליבא דרב דהקושיא בתרי אנפי על כלי ראשון קשה דלמה מבשל האיתן לתוכו הא העליון הניתן לתוכו הוא צונן ולרב עילאה גבר ועל כלי שני קשה למה אינו מבשל כשמקלח מכלי שני על צונן כיון דלא נתקרר לרב לא כשנותן מעיקרא לתוך כ"ש ולא עכשיו כשמקלח על צונן מן הכלי שני כיון דלרב עילאה גבר ולזה הוצרכו התוספות לשני הטעמים בכלי ראשון נתנו טעם דמבשל אפי' עילאה הצונן לרב משום שיש לו דפנות המחממות אינו מתקרר לא מהעילאה לרב לא מהתתאה לשמואל כשהעמיד על צונן וכמ"ש בסי' צ"א ע"ש ובכלי שני כתבו הטעם דאינו מבשל אף להתתאה לרב משום שיש לו דפנות המקררות ודבר שיש בו חילוק בין כשהעליון צונן או התחתון צונן הוא ע"כ בדבר שאין לו לא דפנות המחממות ולא המקררות כגון עירוי שנפסק הקילוח על צונן דמבשל לרב או דבר גוש וכיוצא בו דלא יש חילוק לרב דכשהעילאה רותח מבשל וכשהעילאה צונן אינו מבשל וא"כ ה"ה לדידן דקי"ל כשמואל דתתאה גבר יש לומר בדבר שאין לו לא דפנות המחממות ולא המקררות כגון כלי שהוציאו עם מים כשהוא התתאה ודבר אחר ניתן לתוכו מבשל כיון דלא נתקרר בשום פעם משא"כ כשמעירה ממנו על צונן שהתחתון צונן אינו מבשל כדין שאר עירוי שנפסק הקילוח והא דעירוי שלא נפסק הקילוח מבשל כדי קליפה הוא מטעם שהקילוח מקושר בדפנות שהוחמו באור כמ"ש הפוסקים אבל כשאין לו שום קישור עם דופן שהוחם באור ודאי דאינו מבשל כלל ולפ"ז היה אפשר לומר דדבר גוש מבשל לעילאה לשמואל רק לתתאה אינו מבשל כיון שאין לו לא דפנות המחממות ולא המקררות כמו לרב וכיון שהסכימו הפוסקים דאפילו לעילאה אינו מבשל אלמא דס"ל דהעיקר בטעם דמבשל תלוי דוקא ביש לו דפנות המחממות א"כ ודאי דכך גוונא דט"ז ג"כ אינו מבשל עכ"פ ואסור להגעיל ממנו ואפילו דינו של מהרי"ל תמוה לי שכתב דאם משקה אותו בתוך כלי ראשון דמותר להגעיל ממנו דנ"ל דגם זה אינו מבשל בנפל על התחתון צונן דהוי כנפסק הקילוח כיון שאינו מקושר בדופן שהוחם באור כמו שאר דבר המתבשל בכלי ראשון שנפסק הקילוח שמתקרר מהתתאה ואם העמיד כלי זו על קרקע או שאר דבר צונן ונפל דבר לתוכו תליא בפלוגתא דדבר גוש אי מבשל דהמים כיון שהוא בתוך כלי דמיא לדבר גוש הנ"ל: **(כח) צריך הגעלה** · עש"ך ס"ק ל"א שכתב דחלב מהותך מקדרה שנרתח על האש די בגרידה דלא חשיב עירוי כיון שנפסק הקילוח כדלעיל ס"ז וסי' ס"ח ס"י וכו' ולשונו אינו מדוקדק דהא בהדיא כתב בסי' ל"א ס"ק ז' דאפי' עירוי שנפסק הקילוח בעי קליפה ולעיל בט"ז שאני דמיירי שהלך על כירה גוננת שנעשה כלי שני שנצטנן בעברו על הכירה ונראה כוונתו דדוקא בעירוי שלא נפסק הקילוח הקליפה מדינא להכי אם א"א לקלפו אסור אבל בעירוי שנפסק הקילוח הקליפה חומרא ומש"ה בכלי שא"א בקליפה דהיינו שינטל כולו כאחת די בגרידה במקום קליפה אף שהגרידה אינו ניטל כאחת:

צג [א] הקדרה · ואין חילוק בין כ"מ או כלי חרס ואע"ג דאין כמה שבכלי לבטל הכלי מ"מ לפעמים שרוחב הקדרה גדול והוספתה דק ודוקא בקדרה שאינו ידוע כמה נשתמש בו תוך מעל"ע אבל כשידוע כמה נשתמש בו תוך המעל"ע א"צ לשער רק נגד הבלוע בו תוך המעל"ע דמה שנשתמש בו קודם מעל"ע הוא נ"ט לפגם · ואם נשתמש בו כזית בשר עם מים א"צ לשער נגד כל הכזית רק לפי שיעור המדומע במים : **[ב] לבשל** · מיהו אם בישל בו בשר תוך מעל"ע לבישול חלב התבשיל אסור ואם בישל בו חלב פשיטא דמותר בדיעבד · ש"ך : **[ג] שאר דברים** · זהו מדינא אבל לפי המנהג שכתב רמ"א בסי' צ"ד שנוהגין לאסור הכלי שאינו ב"י מכ"מ דאסור בכאן אפי' לבשל בו שאר דברים · ש"ך : **[ד] בכסוי** · הטעם שהכסוי הוא קצר למעלה וא"א לקנח אותו מן הרתיחה שעלה לשם ואם יש ס' נגד כל מקום הקצר מותר ט"ז · והש"ך החמיר וכיון שהוא רק מנהג יש להקל כהט"ז וכתב עוד הט"ז בשם הרשב"א דאם בישלו בשר בכלי מתכות ואח"כ בישלו בו מים והיה ס' במים ואח"כ בישלו בה חלב דמותר דנקלש בלע הבשר מכח בישול המים שהיה בהן ס' והט"ז כתב בשם הרש"ל דלא קי"ל כוותיה והש"ך בנה"כ מסכים עם הרשב"א וכן עיקר ועיין ביאורים ס"ק ב' דאפי' אם בישל בו חלב והיה בחלב ס' דג"כ נקלש טעם הבשר : **[ה] להזיע** · דהיינו שהוא היס"ב בהזיעה : **[ו] הכל שרי** · אפי' הקדרה ואף שהכסוי היה לחה מ"מ טפה א' כח חמימותה פוסק והש"ך אוסר כשהכסוי לח אבל יבש מותר ומן הספק אמרינן שהיה לח לחומרא : **[ז] מאבל** · קאי אדלעיל בשניהם חמין דאסורין כשיש מאכל אבל כשאין מאכל שניהם מותרין וכתב עוד הט"ז דכ"ח חדש בולע בצונן אפי' לא נשתהה בתוכו מעל"ע אבל אם כבר עמד בתוכו משקה ג' ימים שהוא ככר שבע מלבלוע שוב אינו בולע בצונן בלא נשתהה בתוכו שיעור כבישה אבל על ידי כבישה ומליחה ועירוי בולע אפי' ככר שבע מלבלוע ט"ז ועיין ביאורים ועיין עוד בסימן ק"ה בדין היתר שמכבש בכלי איסור אם נאסר :

צד [א] שנתחב · דלא ידעינן כמה נפק מיניה והיינו בדלא ידעינן כמה בלע תוך מעל"ע ואם אינו ברור משערין בפשט דרך לתחוב דהיינו כל מקום העגול שבכף ומשערין בשני קוואדרט : **[ב] בקדרה** · אפי' מה שלמעלה מהתבשיל רק שהוא בתוך הקדרה צריך לשער נגדו והכף נאסר עד מקום שהיס"ב בזיעה : **[ג] ששימשו בו חלב** · ואם שימשו בו מים תוך מעל"ע לא מחשבו מעל"ע אבל בכף של איסור ושימשו בו מים תוך לילה של איסור חושבין מעל"ע מן שימוש המים כשלא היה במים ס' נגד האיסור או שהוציא מעט מים עם הכלי ובהפסד קצת שרי ואם שימוש המים היה אחר לילה של איסור אפי' בלא הפסד מותר וה"ה אם בישל בו בשר וחלב בתוך מעל"ע והיה בין החלב למים לילה מותר אף שתוך מעל"ע להמים בישלו בו היתר כיון שהוא אחר מעל"ע להחלב שנאסר ואם הוא תוך מעל"ע להחלב ואחר מעל"ע לבשר אסור · עי' סי' ק"ג ועי' ש"ך שם : **[ד] בב"ר** · שהיס"ב ואם עירה על הכף מים כשהוא מלוכלך

חוצבין

צג (א) אבל · עט"ז ס"ק א' במ"ש ליישב דעת בעה"ע ותוכן כוונתו דהא דלכלי חרס לא מהני הגעלה וכן הא דאסור לבשל אחר מעל"ע תרווייהו מדרבנן הוא ודוקא בכלי איסור הואיל ונקרא שם איסור על הכלי אבל מבשר לחלב אלו שניהם אינן אסורין רק לכתחלה והכא אם באנו לחוש לתקנת חז"ל שלא ליהני הגעלה לכ"ח וכן לאסור אחר מעל"ע יאסר הכלי לגמרי כדיעבד דמי משום הכי מותר לבשל איזה מין שירצה והוא דחוק · והב"י והפר"ח והכר"ו כתבו בטעם השיעור דס"ל דלכלי חרס אף שאינו יוצא מידי דופיו מ"מ לא נשאר רק טעם קלוש דבאיסורא אסור ובהתירא כמו מבשר לחלב מותר : **(ב) והוא חומרא** · עט"ז ס"ק ב' דאם יש ס' נגד הקצר מותר ואף דלעיל בסי' צ"ב ס"ק כ"ח אוסר בנפלה על הכסוי היינו משום שהוא ס' דאורייתא משא"כ הכא שאינו אלא חומרא · עוד כתב הט"ז בשם הרשב"א שאם בישל מים בכלי מתכות שבישל בשר ואחר בישול המים בישלו חלב דמותר דע"י בישול המים הוקלש טעמו ומותר בהתירא ובב"י הקשה מהא דסי' צ"ד שכתב הטור דאין מונין מעל"ע מבישול המים רק מבישול הבשר משמע דתוך מעל"ע לבישול הבשר אסור · [א] ולפענ"ד נראה דדוקא כשבישל בה נגדו אז אמרינן דנקלש הטעם דאף דאינו יוצא מ"מ נקלש בתוכו אבל כשבישל בתוכו בפחות מס' בודאי דלא הוקלש ועדיין נשאר טעם גמור ובסי' צ"ד מיירי בפחות מס' ע"ש · עוד הקשה הב"י דהא לפי מה שתירצו התוס' דבכלי מקדש אוקמוהו אדאורייתא אין שום הוכחה להרשב"א מהש"ס ע"ש · והש"ך בנה"כ השיג עליו דלא כתבו התוס' זה אלא להקושיא דקא ממעט בבליעה שעדיין לא נאסר אבל אחר שכבר נאסר לא אוקמוהו אדאורייתא וכו' · ותמוהין דבריו דהא התוס' הקשו אתירוצם זה מרקיק שנגע ברקיק וגם אחר שכבר נאסר מיירי ע"ש ועוד דהא התוס' זבחים צ"ו ד"ה ואם עם תירצו זה ג"כ אקושיא דיוצא וכוונתם בקושיא היא ע"כ דהאיך מבשלין שלמים בכל העזרה בקדרה שבישל חטאת הא הבלוע נפסל ביוצא הרי מוכח דאפילו אחר שנאסר אוקמוהו אדאורייתא דאין לומר דהקושיא היא דהאיך מבשלין שלמים במקדש דהא ממעט בבליעה בשביל איסור יוצא דז"א דקודם שנעשה יוצא הוי כ"ע בר נ"ט דהתירא כמו קודם שנעשה נותר · אבל לפענ"ד נראה לתרץ קושיית הב"י דהא הא דהצריך רחמנא מריקה ושטיפה בכ"מ ושבירה בכ"ח אינו משום שלא יאסר המתבשל אח"כ דאפי' אם אינו רוצה לבשל בו כלל צריך שבירה ועוד דהא התוס' כתבו דבכלי מקדש אוקמוה אדאורייתא משמע דהבישול מותר מדאורייתא וכוד לזיעבד בהו במינו או אחר מעל"ע דמותר מדאורייתא ועוד דא"כ לילף מהכא בפסחים דף מ"ד טעם כעיקר בקדשים אלא ודאי דשבירה בכ"ח ומריקה בכלי מתכות הוא גזירת הכתוב דהקפיד רחמנא אבליעת נותר שיש בכלים כמו דבעינן שריפה לנותר ומהא דהחמיר בכ"ח יותר מבכ"מ להצריכו שבירה מוכיח הש"ס דאפילו אחר המריקה יש בו עדיין בליעת נותר שאינו יוצא מדופיו כמו שכתבו התוס' שם וכיון דמבואר בש"ס סוף עבודת כוכבים דמהני הגעלה לכלי הצריך ליבון מחמת שכל יום נעשה ניעול מוכח דלא נשאר רק טעם קלוש דמותר בהתירא כמ"ש הרשב"א ולא הקפידה תורה אטעם כזה דלאו נשאר בו טעם גמור ואינו יוצא ע"י מריקה ודאי דהיה צריך ליבון דהא קפיד רחמנא אבליעת נותר כמו שצריך שבירה בכ"ח מחמת שאינו יוצא ע"י מריקה אפילו אינו רוצה לבשל בו אח"כ ה"נ היה צריך ליבון אבל ודאי לענין לאסור המתבשל אחריו אף אחר שכבר נאסר אוקמוהו אדאורייתא רק דמצות שבירה ומריקה אינו תלוי באיסור המתבשל אחריו רק משום מצות הוצאת בליעת נותר והוא פשוט והשתא ל"ק שוב קושית הב"י למעיין ודוק · ובזה יש ליישב דברי הרמב"ם שפסק דא"צ שבירה בכ"ח רק בחטאת ולא בשאר קדשים ותמהו עליו דהא כ"ח אינו יוצא מדופיו לעולם ע"ש · ולפמ"ש א"ש דהא המתבשל אחריו אינו נאסר מדאורייתא דמין במינו הוא ועוד אפשר דאין ניעולי כלים אוסר בקדשים משום טעם כעיקר אף דיש קרא לטעם כעיקר הבא מן הממש מקרא דאשר יגע בבשרה (פסחים דף מ"ה) דהא בחולין אף דאיכא קרא דמשרה לטעם כעיקר מטעם הבא מן הממש איצטריך קרא אחרינא לגיעולי כותים ומגיעולי כותים לא מצינן למילף לגיעולי קדשים דהא הרמב"ם ס"ל דטעם כעיקר דרבנן עש"ך בסי' צ"ח אלמא דס"ל דגיעולי עובדי כוכבים חידוש הוא ולא מצינן למילף מינה ה"נ לא מצינן למילף גיעולי קדשים רק דמ"מ בעינן שבירה ומריקה משום קפידת בליעת נותר אף אם אינו רוצה לבשל בו כלל אח"כ משום גזירת הכתוב וע"ז יש לומר דגזירת הכתוב לא היה בטעם השאר אחר מריקה בכלי חרס רק בחטאת ולא בשאר קדשים ומ"מ ילפינן מהגזירת הכתוב דכ"ח א"י מדופיו מטעמא דהחמיר הכתוב בכ"ח יותר מבכלי נחושת כמ"ש התוס' בזבחים דף צ"ו ד"ה אלא קדרות כנ"ל ומהוגן דברי הרמב"ם · והנה לפי מ"ש הרשב"א דבישול מים בין בשר לחלב מקליש הטעם ואינו יכול לחול עליו איסור חדש של בשר בחלב א"כ ה"ה אם בישל חלב בקדרה של בשר והיה בהחלב ס' דאינו אוסר שוב החלב שמבשלין אח"כ דככר הוקלש הטעם בשר ע"י חלב של בישול הראשון ולא היה מהבעל העיטור שהביא הט"ז בתחלת הסי' שסובר דבכלי חרס ג"כ הוקלש הטעם ע"י הבישול כמ"ש הב"י בסוף הסימן שסובר דע"י בישול החלב ג"כ איקלש הטעם והרשב"א לא פליג רק אכ"ח אבל בכלי מתכות הצריך ליבון מודה דנקלש הטעם ע"י הגעלה ה"ה ע"י בישול החלב נקלש כמו בכ"מ להבעל העיטור ואין לחלק ולומר דהרשב"א ס"ל דדוקא ע"י מים מהני להקליש הטעם אבל בחלב יש לחוש שנכנס טעם הבשר קודם שהוקלש טעם החלב שבדופן ולזו אע"פ שהוקלש הטעם אח"כ שוב הוי טעם קלוש דלאיסורא דאסור לעולם זה אינו דהא מבואר בסוף עבודת כוכבים במסקנא דרב אשי דמהני התם ליתא לאיסורא בעינא ופי' רש"י משום דכשנעשה נותר לא הוי האיסור בעין שבתוך דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר האיסור ע"ש ומטעם זה מהני הגעלה לכלי הצריך ליבון בהתירא בלע ולא באיסורא וע"כ צ"ל דהגעלה מקליש הטעם ומותר בהתירא ולא באיסורא א"כ ה"נ בבישול להרשב"א דמקליש הטעם יש להתיר בליתא לאיסורא בעינא וה"נ כשנעשה איסור בשר בחלב כבר היה בלוע בדופן ומותר אפי' באיסורא : **(ג) מאבל** · עט"ז ס"ק ב' שכתב דכ"ח בולע בכבוש אף שהוא שבע מלבלוע מטעם דמפליט וחוזר ובולע וכו' לרווחא דמילתא כתב כן אבל בוודאי אף במקום שאינו מפליט כגון ע"י עירוי שאינו מפליט או ע"י מליחה שאינו מפליט ומבליע כאחד אפ"ה אסור דדוקא ממש אינו בולע כשהוא שבע מלבלוע אבל טעם ודאי בולע וכב"מ פרק המפקיד במפת מיירי וכ"כ הכר"ו והוא פשוט :

צד (א) שנתחב בקדרה · עיין כר"ו שכ' דאפי' נגד מה שלמעלה מן התבשיל דהם מחמת הבל הקדרה · וגם שאין בדבריו הכרח שמכריח זה מתוך מחלוקת רש"י ור"י דסי' צ"ב וכבר כתבתי שם דלא דמי לזה ע"ש מ"מ יש להחמיר כדבריו אבל הכף ודאי דנאסר עד מקום שהיס"ב בזיעה העולה מהקדרה כמבואר ס"ס צ"ב וזה דוקא בכף קר מטעם דהם מקנחו לא חם כולו אבל כף חם שהיס"ב צריך לשער נגד כולו כמו בנפלה טפה שלא כנגד הרוטב בסי' צ"ב ועיין במ"ש שם : **(ב) ששימשו** · עט"ז ס"ק א' ד"ה אם עירה עליו תוך מעל"ע דהוי כ"ר ע"ש וזהו לשיטתו בסי' ק"ה ס"ק ד' דכ"ש וכ"ש עירוי מבליע בכולו וע"ש במ"ש דעירוי לכ"ע אינו מבליע רק כדי קליפה א"צ לשער בכה"ג רק ס' נגד הקליפה : **(ג) תוך מעל"ע** · עש"ך ס"ק ב' שכתב דאם היה כלי של איסור ושימשו בו מים דצריך מעל"ע מבישול המים כשלא היה במים ס' משמע דאם היה במים ס' דמותר דלא מחשבו מעל"ע וא"ל דהא המים שנכנס בכף נעשה נבילה והוי איסור חדש דז"א דבעודו בקדרה מקושר הוא וכשהוציאו מהקדרה נעשה כלי שני כמ"ש הת"ח סי' קפ"ג ע"ש : **(ד) שתי פעמים** · עש"ך ס"ק ד' שכתב דאפי' תחב בו כמה פעמים דא"צ רק כ"פ ס' מטעם דכיון דככר נאסר הבשר הוי כשאר איסורין דלא אמרינן ביה חנ"נ ומה מאד תמוהין דבריו וצריך בר נגר דיפרקינא דמשמע מדבריו אף שנשאר חלק גדול חלב בכף ויכול להטעים הבלוע בשר שיבלע בתוכו ויהיה לו טעם בשר בחלב לא אמרינן ביה חנ"נ כיון שהחלב ככר נאסר וזה תמיה גדולה דא"כ אם יבשל בשר וחלב ויוסיף עליו בשר בבישול לא יהיה חנ"נ הבשר שניתוסף אח"כ וקיבל ג"כ טעם חלב ישתקע הדבר דהא עיקר הטעם דבב"ח חנ"נ הוא משום דזהו עיקר האיסור והיה לוקה על חצי זית בשר וחצי זית חלב ואמו אם יאכל חצי זית מבשר שניתוסף אח"כ וחצי זית מהחלב לא ילקה אפי' כר בי רב דחד יומא לא לימא הכי ועוד דדוקא בבשר שמאה מיעט רחמנא משמע דבשר טרפה עם חלב הוי בב"ח דאורייתא והיה לוקה על ח"ז מבשר וח"ז מחלב וא"כ ודאי דהוי חנ"נ · ולכן נראה כוונת דברי הש"ך דהנה הרשב"א פסק והובא בט"ז סי' צ"ג ס"ק ב' דאם בישל מים בקדרה בשר דהוקלש טעם הבשר ואינו אוסר החלב שאח"כ דטעם קלוש דהתירא מותר והש"ך בנה"כ גם מסכים עמו ע"ש וע"כ צ"ל הא דנקט מים ולא נקט דאפילו בישל בו חלב והיה בו ס' דהוקלש הטעם בשר ואינו אוסר כשיבשל בו אח"כ חלב אפי' בפחות מס' כעין שכתב הטור בשם בעה"ע בריש סי' צ"ג וע"כ צ"ל דהרשב"א ס"ל דתיכף כשבולע בדופן הקדרה בשר נאסר החלב הבלוע בו ולא אף שהוקלש הטעם אח"כ הוי טעם קלוש דאיסורא שאסור לעולם וכ"כ הכר"ו ס"ק ה' ע"ש [א] והא"ש דברי הש"ך שעל הטעם בשר שנבלע בפעם הב' אינו יכול לחול עליו שם בב"ח כיון שכבר הוקלש טעם החלב בהתיכה

הראשונה

הגהות והשמטות רע"ק

סימן צ"ג בביאורים ס"ק ב' [א] ולפענ"ד נראה דוקא כשבשל בה ס' נגדו · לענ"ד זה אינו דא"כ איך אמרינן כל יום ויום נעשה גיעול לתירוצו הא על פי הרוב בסתם כלי אין ס' נגד הבלוע :

סימן צ"ד בביאורים ס"ק ד' [א] והא"ש דברי הש"ך שעל הטעם בשר שנבלע בפעם הב' · אין אני יודע הפרש בין פעם הב' לפעם הא' דהא בפעם הא' נימא אף דתיכף כשתחב הכף נעשה החלב שבכף נבלה מ"מ הא הבשר שנבלע עתה בכף אינו נאסר אז כיון שהוא מקושר עם הבשר שבקדרה אלא כשנעשה שמוציאין הכף אז נאסר הבשר כמ"ש להדיא כתה"ד וכיון שכן נימא כיון דהחלב הוקלש ע"י התתיכה אין כחו לאסור הבשר כשמוציאין הכף דטעם קלוש אי אפשר לחדש איסור חדש בב"ח ונאסר הבשר שבכף רק מחמת שמקבל טעם איסור דהיינו חלב שנאסר מחמת התתיכה והוי כשאר איסורים :

מוסכין מעל"ע מטעם עירוי רק שא"צ לשער רק נגד הכדי קליפה דעירוי אינו מבליע רק כדי קליפה ועי' בסי' נ"ג בחידושים ס"ק א' : **[ה] ב"פ ס'** · הטעם דלמא נשאר טעם חלב ונכנס מקדרה בשר לתוך הכף נ"ט תלקים וא"כ ולכן צריך לבטל גם הפעם הב' · ט"ז : **[ו] דסגי** · ואפי' באיסור עצמו שנפל לקדרה כמה פעמים קי"ל דא"צ ס' אלא פעם אחת ואם לקח תבשיל בכף והחזיר לקדרה בעינן ס' נגד כל פעם שהחזיר התבשיל דהתבשיל נ"נ כל פעם ובכף של איסור בהפ"מ א"צ ס' רק נגד הכף דבלא בלא לא אמרינן חנ"נ : **[ז] הכף אסור** · ולא הוי כהגעלה דהגעלה צריך שיהיה מעלה רתיחות ולענין איסור אוסר כשהיס"ב ט"ז ואם לא היה בקדרה בשר רק מים מבואר לקמן סעיף ה' בהג"ה : **[ח] בין עם בשר** · וה"ה שאר דברים דהא נ"נ : **[ט] ב"י** · מטעם התחיבה אפי' אינו ב"י מחלב דהא נ"נ ואוסר א"כ כדין שאר איסורים ומותר בהנאה ואם חזר ונתערב בתבשיל אחר ואיכא הפ"מ א"צ ס' רק נגד הכף בלא דבלא בלא לא אמרינן בהפ"מ חנ"נ בשאר איסורין וכאן כיון שכבר נאסר דין שאר איסורין יש לו ואם הוא תוך מעל"ע לבישול החלב נ"נ מדאורייתא כדין חלב לבשר ואחר מעל"ע מטעם התחיבה מותר הכל דנטל"פ הוא אבל לכתחלה ודאי אסור לתוחבו בשום דבר דנטל"פ אסור לכתחלה ועי' ביאורים שכתבתי דאם הוא אינו ב"י מטעם החלב דמותר לגמרי כדעת הב"ח : **[י] פירוה** · ואף אמין לחוף בו הראש וכן שאר דברים שאין צרכי אכילה ושהיה מותר וכן אם בישל בו אחר מעל"ע א"צ להשליך דמי הקדרה לנהר אבל המאכל שנאסר צריך להשליך לבה"כ ואסור ליתן לכלב אפי' אין הכלב שלו : **[יא] לכתחלה** · החילוק שבין קדרה לכף לפי שהכף בלע החלב בשעת שבחו הלכך אף אחר שפגם אסור כדין קדרה שאינו ב"י משא"כ הקדרה לא בלע טעם חלב רק אחר שנפגם : **[יב] בין עם בשר** · ומנהג שזכר בסעיף ה' אסור אפי' לשאר דברים : **[יג] בריעבד** · דוקא שתחב במין שתחב בפעם הראשון דאלו חזר ותחבה במין שהיתה בלוע ממנה בתוך מעל"ע מהתחיבה פשיטא שאוסרת וכ"ש אם תחבה לשאר דברים דמותר אפי' תוך מעל"ע מתחיבה : **[יד] אסור** · והש"ך הניח בתימה דזה אפי' לדידן מותר כיון דאיכא ג' נ"ט להיתר ויקבע בו הסמים של תחיבת כף אחרון ודוקא בחדשה אבל בקדרה שבלוע מבשר בעין ותחב בו כף ואחד אינו ב"י מבואר בהג"ה היאך המנהג לדידן : **[טו] ששים** · אפי' שניהם ב"י והקשה בט"ז דהא לפי טעם הא' דסי' צ"ה ס"ג חיישינן שמא נגע הכף בקדרה וא"כ יש לאסור הכף ונ"ל דה"ל כטעם הב' דהתם חיישינן שמא נאסרו המים וכאן אין חשש כיון שיש ס' : **[טז] במין** · נ"ל במין הכלי דהיינו שאין לאוכלו לא עם בשר ולא עם חלב רק לערות במין הכלי שהוא בן יומו : **[יז] ולאסור הכלי** · ה"ה ביש ס' בהקדרה נאסר הכף לפי המנהג והך איסור אפי' בשאר דברים · ועי' ביאורים : **[יח] חומרא** · אבל אם בישל מים בכלי בשר ותחבו בו כף חולבת ב"י המים אסורים : **[יט] מבשר** · פי' מבשר עצמו או שחותכן בסכין של בשר דק דק אבל אם חתך במקום אחד מהן א"צ רק ס' נגד הנטילה אם היא פחותה מהסכין : **[כ] מה שבלע** · וכשיש ס' אפי' הבצלים מותר דאפשר לסוחטו דהיתירא מותר אבל אם נחתכו בסכין של איסור בעינן ס' נגד כל מה שנאסר מהבצל ואף שיש ס' אסורין הבצלים דאפשר לסוחטו דאיסורא אסור : **[כא] ואח"כ בישלו** · פי' תוך מעל"ע אבל אחר מעל"ע אגי' נגד החלב א"צ ס' אבל בקדרה של איסור מונין מעל"ע מטעת חימום המים ובהפ"מ דלא אמרינן בלא בלא חנ"נ א"צ לשער אח"כ רק כפי שיעור המדומע במים וקדרה שנאסר מבשר בחלב והוחמו בו מים אפילו בהפ"מ מונין מעל"ע מטעת חימום המים וצריך לשער נגד כל המים דהכא מבשר בחלב כבב"ח דיינין ליה דאפי' בהפ"מ בלא בלא חנ"נ ואם בישל דבר חריף בין בשר לחלב עי' סי' קכ"ב בש"ך ס"ק ב' דמותר אם הוא אחר מעל"ע להבשר : **[כב] בסכין** · אפי' היה הסכין למטה והבשר למעלה לא אמרינן תתאה גבר דאגב דוחקא דסכינא מרותח בלע ול"ד לשחט בסכין עובד כוכבים דא"צ רק קליפה אף דבית השחיטה רותח דהתם אין כל הבהמה רותח אף דבית השחיטה רותח אבל הכא כל החתיכה רותח : **[כג] ששים** · ומן הסתם צריך ס' נגד כל הלהב ואע"ג דבנפל איסור על חתיכה שחוץ לרוטב א"צ רק כדי נטילה הכא דאיכא דוחקא דסכינא ודהיתרא מתפשט בכולו ואף דאיכא ס' מ"מ בעינן כדי נטילה דשם האיסור נסרך יותר · ט"ז · ועי' ביאורים : **[כד] קליפה** · משום שמנונית בעין שעל הסכין והא דבסי' נ"ז בעינן כדי נטילה בסכין שאינו ב"י אף להמחבר שם מפורש שם : **[כה] הגעלה** · וה"ה באינו ב"י אם רוצה להשתמש בשר או חלב רק לשאר דברים מותר בלא הגעלה ולפי המנהג שכתב רמ"א לעיל צריך הגעלה אפי' לשאר דברים אפי' באינו ב"י : **[כו] כלי שני** · והרש"ל כתב דדבר גוש לעולם הוי ככ"ר כ"ז שהיס"ב ולדידן אין נ"מ בזה דאפי' בכ"ש מחמירין כ"ז שהיס"ב ואפי' דבר גוש אינו מבשל להרש"ל רק מבליע ומפליט ולהכי בב"ח מותר בהנאה דלאו דרך בישול הוא ואם תחב כף בגרתפי"ן או בדוחן במקום דליכא רוטב בעינן ס' וכדי נטילה אפי' בכ"ש כל זמן שהיס"ב ושניהם ב"י והכלים אין נאסרין זה מזה בשאר איסורין כשהבלוע כחוש דבבלוע בקיאינן בין כחוש לשמן ובשמן נאסרין ובבשר בחלב אפי' בכחוש נאסרין זה מזה : **[כז] גבינה** · פי' שנפל על תנור פנאלד"ש חמה גבינה : **[כח] קליפה** · ולא דמי לסי' ק"ה באיסור שנפל על היתר דצריך נטילה דאין דרך גבינה ליכנס כל כך והגבינה אסור כ"כ · ולדידן כדי שלא לחלק בין כחוש לשמן אף גבינה אוסר עד ס' ועי' ביאורים · ונגד טעם היוצא מן הכלי אף לדידן אינו אוסר רק כ"ק בדבר נגוב לגמרי אבל בדבר שיש בו לחלוחית קצת אוסר עד כדי נטילה להמחבר ולדידן עד ס' וכן בבלוע שמן אף בדבר נגוב לגמרי אוסר עד ס' · ש"ך סי' ק"ה : **[כט] דהיתירא** · ושרי אפי' הקערה אפי' בעירוי שלא נפסק הקילוח ואף דבסי' צ"ה ס"ג בהג"ה כתב דאם עירה מכ"ר של בשר על כלי חלב דאסורה שאני הכא כיון דיש פוסקים סוברים דשמנונית בדבש נטל"פ תש"ה מתיר כאן ובמשקה מע"ד הנעשה מדבש אפי' הבשר בעין מותר דנותן לפגם :

צה [א] רחוצה יפה · כלומר לאפוקי אם ידוע שלא היתה רחוצה יפה דבסתם אמרינן גבי ביטול דהוא נקיה ורחוצה אבל גבי הדחה כלים אמרינן מסתם שלא היתה רחוצה כיון שמדיחם עכשיו · ש"ך : **[ב] נ"ט בר נ"ט** · ודוקא כשטעם א' בכלי וטעם א' באוכל אבל נ"ט בר נ"ט ע"י אוכלין הרבה חשיב כטעם א' · וכן בשעת בישול כגון שנפל על קדרה שנתבשלו בו דגים כנגד הרוטב חלב בפחות מס' אסורין הדגים אף דיעבד עם בשר ועי' ביאורים

ולענין

הראשונה כמ"ש הרשב"א והטעם קלוש אינו יכול לחול עליו איסור חדש של שם בשר בחלב רק כיון שכבר נאסר החלב והוסר כמו שאר איסורין בטעם קלוש של איסור והוי דינו כשאר איסורין דלא אמרינן חנ"נ תדע דאם היה אוכל חצי זית של הטעם קלוש של בשר וחצי זית חלב ודאי דלא היה לוקה משום בב"ח דהא אי אפשר לחול על טעם קלוש איסור חדש של בב"ח וממילא לא הוי חנ"נ : **(ה) אבל הכף אסור** · עש"ך ס"ק ח' שכתב דלדעת הרב אפילו לא היה בקדרה אלא מים הכף אסור משמע דאפי' יש ס' במים הכף אסור דהא כאן מיירי ביש ס' והנה הרב בהג"ה לקמן סעיף ה' כתב בהדיא דאם יש ס' הכל שרי ולק"מ דלפי המנהג שכתב שם רמ"א דנוהגין לאסור הכלי שאב"י גם ביש ס' אסור כמו שאבאר שם : **(ו) כ"ז שהוא ב"י** · עש"ך ס"ק י' שהשיג על הב"ח במ"ש דבעינן שיהיה ב"י מטעם שבישל בה החלב · ולפענ"ד נראה דהדין עם הב"ח דהא הת"ה בסי' קפ"ג כתב הטעם הא דלא בעינן ב"פ ס' בנתחב ב"פ משום דהחלב שבכף לא נ"נ דבעודו בתבשיל הוא מקושר [ב] ובשמעתיהו דין כלי שני יש לו והלכות פסוקות הן דהא דמקושר מוכח מסי' נ"ג דמהני שעימה ואלו לא היה מקושר לא היה מהני שעימה דהוה חיישינן שבלוע מתה שבקדרה וה"נ והדר פליט והוה מין במינו כמו בחתיכה ברים סי' נ"ב וכ"כ המרדכי פג"ה והא דנעשה כלי שני פסק כן הט"ז בסי' נ"ב ס"ק ל' וכיון דהחלב לא נ"נ כיון דמיירי ביש ס' בחלב מאין יאסר כיון דהבשר פגום וגם הש"ך סותר דברי עצמו שכתב בס"ק כ' שאם שמשו בכף איסור מים והיה במים ס' דלא תשמשו מעל"ע ולדבריו קשה דהא המים שנכנס להכף נעשה נבלה דקי"ל בכל האיסורין חנ"נ ואין לומר כיון דהאיסור נפגם הוי כנסתפ האיסור משא"כ בבב"ח דהוי איסור מחמת עצמו כמ"ש הש"ך סי' ק"ה ס"ק י"ז דז"א דכל שיש עדיין טעם פגום הוי כהולך עם הנאסר משהו איסור דטעם פגום משהו מיהא איכא ובמשהו איסור הולך עם הנאסר בעינן ס' נגד כל הנאסר ועיין לקמן בש"ך ס"ק כ"ב ובסי' ק"ג ובמ"ש שם ועוד ראיה מסי' נ"ב סעיף ו' בהג"ה שכתב ואם בישל תבשיל אחר דינו כמו בפעם ראשון אלמא דלא אמרינן דהבלוע שנכנס לתוך הקדרה נעשה נבלה בין בעוד התבשיל בתוכה בין כשהורק התבשיל והא דמביא ראיה מהד"מ אין בו שום ראיה דהד"מ כתב זה גבי קדירה דאין מה שבתוכו ס' וה"נ משא"כ כאן דמיירי בכף שיש ס' כנגדו דלא נ"נ מטעם הת"ה הנ"ל מאין יאסר אבל אם תחבו לירקות בתוך מעל"ע של הבשר בעינן ס' נגד כל הכף ולא אמרינן כיון דלא נעשה נבילה הבלועות בכף היסגי בס' נגד חצי הכף דנראה דאף דהחלב לא נ"נ דמקושר הוא עם החלב שבקדירה ויש בהחלב שבתוך הקדרה ושבדופני הקדרה המקושרים ס' נגד הבשר ואין החלב מקבל טעם אבל הבשר ודאי מקבל טעם מהחלב וה"נ והוסר לירקות וכ"כ הכר"ו ס"ק י' אבל אחר מעל"ע שהבשר נפגם והחלב נראה ודאי דלא נ"נ מטעם הת"ה הנ"ל הדין עם הב"ח ומ"ש הכר"ו בסי' פ"ז דאחר שכבר נ"נ מבשר בחלב אפי' כנטל"פ אסור עיין בסי' ק"ג מה שהבאתי ראיה לסתור דבריו : **(ז) בקדרה חדשה** · עש"ך ס"ק ט"ז שתמה דהא המחבר מתיר נ"ט בר נ"ט בבישול והט"ז בדף האחרון חולק דבכלי אסור כיון שאפשר לקובעו על שאר דברים עיין בסוף ספר נקודות הכסף : **(ח) מיהו אם עבר** · עט"ז ס"ק ו' במה שהקשה אהטור ועיין במ"ש לעיל בסי' נ"ג ס"ק ב' ליישב זה : **(ט) או שיש במאכל ס'** · עט"ז ס"ק ז' שהקשה דלטעם שמא נגעו הקערה במחבת ה"נ יש לאסור מטעם שמא נגע הכף בקדרה וכו' ע"ש · לא הקשה רק שיש לאסור הכף אבל הקדרה ודאי שרי כיון שיש ס' דאפי' היה בקדרה בשר ויש ס' נ"כ שרי הקדירה דהקדרה א"י לבלוע מהכף אע"פ שנוגע דמקושר הוא עם מה שבתוכו וכיון דיש ס' אינו מקבל טעם אבל הכף יש לאסור דבכף לא שייך מקושר כמ"ש הכר"ו ס"ק ה' ע"ש : **(י) ונוהגין להחמיר** · ע' ש"ך ס"ק י"ז שכתב דזה לא קאי איש במאכל ס' ע"ש · ונראה דלא כתב זה רק אמ"ש הרב שנהגו להכול המאכל אבל הכף ודאי אסור לפי המנהג דהא אפי' אם היה הכף אינו ב"י היה נאסר אפי' יש ס' כיון שהקדרה ב"י דנגד הכף אינו מועיל מה שיש בקדרה ס' נגדו מכ"ש כשהכף נ"כ ב"י וכ"כ הש"ך בהדיא לעיל ס"ק ח' דהכף אסור לדעת הרב ומיירי ביש ס' ע"ש : **(יא) בצלים** · עש"ך ס"ק כ"ב בהוחמו מים כתב בשם הב"י הטעם דחנ"נ ואף דהאיסור נפגם וקי"ל דאין הנאסר אוסר אלא במקום שהאיסור עצמו יכול לילך נ"ל דהאיסור פגום הוי כמשהו וכל היכא דאיכא משהו איסור עם הנאסר בעינן ס' כדי כל הנאסר והנה לפי דעת הש"ך דהטעם משום נ"ט בר נ"ט דאיסורא וכוונתו דהטעם שיצא שוב לא הוי נט"ל א"צ לשער אח"כ רק לפי שיעור המדומע במים להמחבר דסובר דבשאר איסורין לא אמרינן חנ"נ וה"נ לדידן בהפ"מ דלא אמרינן בלא בלא חנ"נ א"צ לשער רק כנגד שיעור המדומע במים : **(יב) הבלועים מבשר** · עש"ך ס"ק כ"ב ועיין במ"ש ריש סי' נ"ב בזה ובסימן נ"ו על הט"ז ס"ק ה' : **(יג) שהוא ב"י** · עש"ך ס"ק כ"ט ותירוצו דחוק עט"ז סי' נ"ו ס"ק א' תירוץ נכון על קושיתו ומ"ש הש"ך דמשום קליפת הסכין דהוא דבר מועט א"צ רק הדחה תמוה דהוא גופיה כתב בסי' י' ס"ק ו' דמשום קליפת הסכין בעי קליפה : **(יד) כדי קליפה** · עש"ך ס"ק י"ג דגם ברישא צריך קליפה שאם האיסור דבוק ונסרך יותר כמ"ש הרשב"א גבי גלי שמן דאף דאיכא ס' צריך נטילה וכו' · ולפ"ז מ"ש הט"ז דברישא צריך קליפה לאו דוקא אלא נטילה כמו בכל גלי שמן דא"ל דהגב דוחקא מתפשט בכולה והיינו נסרך בה כדי נטילה דא"כ אף קליפה לא ניבעי : **(טו) וכ"ז בבשר רותח** · עט"ז ס"ק י"ד שכתב בשם או"ה דדבר גוש מבשל ואוסר בהנאה בב"ח ועיין במ"י כלל ס"א דמסיק דאינו מבשל רק מפליט ומבליע ומותר בהנאה עוד כתב בשם רש"ל שאם הכף ב"י מבשר ודוחן בלוע מחלב דנאסר הכף ובשאר איסורין מותר הכף משום דאין דבר הבלוע יוצא בלא רוטב ולכאורה קשה דא"כ אף בבב"ח אמאי אסור הכף הא אין דבר הבלוע יוצא בלא רוטב ונ"ל דכוונתו דכל דבר הבא מבשר בחלב כבב"ח דיינין ליה כמ"ש הש"ך בסי' זה ס"ק כ"ב ובב"ח כיון שנ"נ אף כשהטעם בשר הולך בלא חלב כגון חם בחם אוסר כמ"ש הש"ך בסי' ק"ה ס"ק ע"ו מש"ה נמי דבר הבלוע מבשר בחלב כבב"ח דיינין ליה וטעם עצמו בלחוד נ"כ אוסר מש"ה נאסר הכף משא"כ בשאר איסורין דאין טעם עצמו אוסר כל שאין האיסור הולך עמו מש"ה מותר הכף כיון דאין איסור הבלוע יכול לצאת בלא רוטב אך קשה כיון דבבלוע בקיאינן בין כחוש לשמן א"כ ממ"נ במאי מיירי אי בשמן הא בשמן יוצא בלא רוטב ואפי' בשאר איסורים יאסר הכף ואי בכחוש לא יאסר רק כ"ק דהא כאן ליכא דוחקא כמו שסיים הט"ז ואפשר דדוקא לענין דין הבלוע יוצא בלא רוטב בקיאינן אבל מכלי דאפי' בכחוש יוצא בלא רוטב רק עד כמה שיאסר אם עד כדי נטילה או בכולו לענין זה לא משוינן עצמנו לבקיאים אבל בנגוב לגמרי כתב הש"ך בהדיא בסי' ק"ה ס"ק י"ז דבקיאינן ואינו אוסר רק כ"ק בכחוש אף דג"כ ודאי יוצא ע"ש ויותר נראה דכלי אין מקבל טעם בלוע מחתיכה אפי' הבלוע שמן כמו שהארכתי בסי' ק"ה ע"ש : **(טז) נפל לתנור** · עט"ז ס"ק ט"ז עד שומן קרוש וכו' כוונתו דמצרף הבעין לקליפת הסכין דמשום השמנונית שעל הסכין לחוד לא בעינן רק כדי קליפה כמבואר שם גבי סכין שאינו ב"י : **(יז) גבינה** · עיין ש"ך ס"ק ל"ב עד שאין דרך גבינה ליכנס כל כך · וזהו לדעת המחבר אבל לדידן שכתב הרב בהג"ה סי' ק"ה דכדי שלא נחלק בין כחוש לשמן משוינן הכל לשמן אף בדבר שאין בו סרך שמנונית ע"ש אף בגבינה אוסר הכל וכן מוכח בסי' צ"א סעיף ה' דאפילו במליחה אוסר הגבינה עד ס' והא דלא הגיה הרב כאן דסמך עצמו אסי' ק"ה : **(יח) בישלו דבש** · עש"ך ס"ק ל"ד שכתב דמיירי בעירוי שלא נפסק הקילוח דאי נפסק לא חשיב עירוי ופשיטא דשרי וכו' ולכאורה תמוה דהא אפילו עירוי שנפסק הקילוח בעי קליפה כמ"ש בסי' ל"ח ס"ק ז' ונראה דכוונתו דהנה בסי' נ"ח כתב דבמקום דהקליפה ניכרת בעינן ס' נגד הקליפה במקום שא"א לקולפו אכן זהו דוקא בעירוי שלא נפסק הקילוח שהקליפה הוא מדינא ובעירוי כזו מיירי בס"ס לכן אם א"א לקולפו בעינן ס' כשהקליפה ניכרת אבל בעירוי שנפסק הקילוח לא חשיב עירוי והקליפה הוא רק משום חומרא לכן אם א"א בקליפה כגון הך דדבש וכן הכלי אף דא"א לקולפו מותר ועיין במ"ש בסי' נ"ב ס"ק כ"ח במ"ש על הש"ך ס"ק ל"ח בחלב רותח ע"ש :

צה (א) דהוי נ"ט בר נ"ט · עש"ך ס"ק א' דדוקא כשהטעם א' בכלי וטעם ב' באוכל הוי נ"ט בר נ"ט אבל באוכלין אפי' אלף טעמים חשובים כחד ע"ש ועוד נ"ל דלא הוי נ"ט בר נ"ט בשעת בישול כגון אם נפל חלב על הקדרה שמבשלין בה דגים כנגד הרוטב ואח"כ בישלו הדגים עם בשר אפי' בדיעבד אסור אם לא היה ס' בבשר נגד החלב שנפל בראשונה על הקדרה ולא אמרינן כיון שנפל על הקדרה ודרך הקדרה נכנס להדגים הוי נ"ט בר נ"ט דהיינו לקדרה ומהקדרה להדגים דכיון דנפל בשעת הבישול ובישול מפעפע בכל הכלי לחומרא והבלוע מקושר הוא עם התבשיל וחשבינן כאלו נפל לתבשיל והוי טעם ראשון וראיה לזה מאו"ה הביאו הט"ז סי' נ"ב ס"ק כ"ד דאם נפל על קדרה עם המים כנגד הרוטב וחזר ובישלו בו בשר שכתב דמותר ממ"נ דאם עוברת לפגים מ"מ אין בקדרה אלא לפי שיעור המדומע במים ונגד הדבר המועט ההוא מסתמא יש ס' בבשר משמע דאם אפי' נגד הדבר המועט לא היה ס' דהיה אסור אף דהשתא קיימינן בסברא דעבר כבר לתוך התבשיל וחזר דכל מה שלא עבר בטעם הראשון גם עתה לא תעבור כמ"ש שם וא"כ נ"ט בר נ"ט הוא ולמה לו למימר דאיכא ס' עד הדבר מועט הא אפי' ליכא ס' מותר דנ"ט בר נ"ט הוא אלא ודאי דבשעת בישול הכל מקושר וחשבינן להקדרה כחלק מהמאכל כמ"ש הט"ז שם ס"ק י"ט וטעם אחד הוא ועוד דהא כתב הט"ז שם דאפילו הקדרה מותר אלמא דחשבינן שיצא הכל למאכל ונתפשט בשוה ולאו נ"ט בר נ"ט הוא ועיין עוד מזה בסי' נ"ו מה שכתבתי שם : **(ב) ואפילו בקליפה** · עט"ז ס"ק ב' שהביא לשון הרשב"א שקליפת הביצה בבירור מנוקבת היא ולכן אסרו חכמים ביצת אפרוח והתירו ביצה אסורה וכו' אין לומר שכוונת הרשב"א דהיה קשה לו דהא הטעם של בשר שנכנס דרך הקליפה לביצה

הגהות והשמטות רע"ק

שם בביאורים סק"ו [ב] ובשמעתיהו דין כלי שני יש לו · לענ"ד מטעם דהתה"ד לא סמך על זה שמוש לחוד אלא בצירוף דעת הרמב"ן דבלוע אינו נ"נ וכיון דהוי ספק עם אחר ומה"ת בטל ברוב בזה סמכינן להקל שרי אפי' בתחיבה א' שנפלה לקדרה כמה פעמים מקילין דא"נ אלא פעם א' ס' מכ"ש בכף דאיכא צירוף ב' סברות דהבלוע אין נ"נ ואפשר דהכף לאחר שבשולו הוי כלי שני · אבל הכא אם תחב הכף לירק הוי חשש אורייתא דאם החלב נ"נ אסור מדאורייתא י"ל דלא סמכינן להקל ואם תחבו לתוך מין של תחיבה שראשונה בזה י"ל כיון דמס"ם מין במינו בטל ברוב סמכינן להקל על סברות הנ"ל וגם בזה נ"ע לדינא :

לביצה נ"ט בר נ"ט הוא דהקליפה הוי כמו כלי דז"א דהא כתב ולכן אסרו ביצת אפרוח וגבי אפרוח נ"ט בר נ"ט דאיסור הוא ועוד דבשעת בישול לא הוי נ"ט בר נ"ט כמ"ש בס"ק א' רק כוונת הרשב"א לומר דלא תקשה דהא התירו ביצה אסורה אלמא דאינו פולט כלל דרך הקליפה א"כ ה"נ אינו בולע כלל דרך הקליפה לז"א דזה א"א לומר דהא בבירור מנוקבת היא ובודאי פולט ובולע שפיר דרך הקליפה וסיים ולכן אסרו ביצת אפרוח וכו' כלומר דעיקר הטעם בזה שאסרו ביצת אפרוח והתירו ביצה נבילה משום שזו פולטת ציר אפרוח וזו פולטת מיא בעלמא אלמא דטעם בשר יכול לצאת וה"נ יכול לבלוע טעם בשר דרך הקליפה : (ג) ויש מתירין · עיין ט"ז ס"ק ג' עד וצ"ע ולפי מה שכתבתי כאן כוונתו דהא ליכא הוכחה כמ"ש לעיל דלא מיירי כאן רק משום איסור דנ"ט בר נ"ט וסיים אבל מזה שאמרו יש ללמוד וכו' כוונתו דעיקר הלימוד הוא ממה דתנינו שהרבה אכלו דגים שעלו בקערה אלמא דאף סכנה אין בו אבל קשה לי דאפשר דלאו"ה לשיטתו שמתיר גם בבישול נ"ט בר נ"ט ומשוה בישול לצלי וסובר דגם בבישול לא חשיב טעם מש"ה מתיר ג"כ לענין סכנה אבל להמחמירין בבישול וסברי דבבישול חשיב טעם לענין איסור יש לומר אפשר דה"ה לענין סכנה חשיב טעם : (ד) ובדיעבד מותר · עש"ך ס"ק ה' דבגללו אסור בדיעבד וכו' והוא מטעם שכתבו התוס' זבחים צ"ו ד"ה אם עם דבבישול חשיב קמא כב' נ"ט דהיינו לקדרה ומקדרה למים וממים לבשר ואף דמכלי יוצא בלא רוטב וא"כ יכולין הדגים לקבל הטעם בנגיעתן בקדרה שלא באמצעית רוטב מ"מ עיקר הטעם נתפשט יותר ברוטב כן כתב הרשב"א בתה"א ע"ש וא"כ הרוטב עצמו אסור עם חלב דהא בהרוטב טעם שני הוא דהרוטב ודאי מקבל טעם מהקדרה שלא באמצעית דבר אחר וי"ל דהא דאמרינן בגללו דוקא שעלו דגים בשפוד או בכלי שעלו בו בשר אבל אם עלו דגים בקדרה שבישל בו בשר אינו אוסר לחלב אח"כ כיון דמעיקרא הקדרה קיבלה הטעם ע"י הרוטב חשיב מעיקרא כב' נ"ט דהיינו מן הבשר למים ומן המים לקדרה ומן הקדרה לדגים דמה שהחתיכה מקבלת מהקדרה ע"י הרוטב ה"ל הקדרה כשמקבלת מהחתיכה מקבלת ע"י הרוטב וראיה לזה מזבחים צ"ו בתוספות ד"ה ואם עם שתירצו על הקושיא דקא ממעט באכילה משום דבישול חשיב ג' נ"ט וכו' ע"ש ואכתי קשה דהא ממעט באכילת הרוטב דאין בו אלא ב' נ"ט אלא ודאי משום דמעיקרא קיבלה הקדרה ע"י בישול של הבשר אף להרוטב שמבשל אח"כ הוי ג' נותן טעם דהיינו מבשר למים וממים לקדרה ומקדירה להרוטב שמבשל אחר כך וכן הרש"ל לא כתב רק שפוד שעלו בו בשר ע"ש · ואם חתך דגים בסכין שחתך בשר הוי כגללו דדוחקא ורותח מבשל כמבואר לעיל סי' צ"ד : (ה) מעט תבלין · ונראה דא"צ להסיר התבלין מהמאכל ולא אמרינן דהא גבי הדבר חריף לא שייך נ"ט בר נ"ט ויצטרך להסיר התבלין דכיון דרובו לאו דבר חריף בטל חורפייהו אף מהתבלין שבתוכו וכן כתב המ"י כלל ס"א ס"ק ל"ט ע"ש וכן מוכח מהא דסתים ליה ולא כתב שצריך להסיר הדבר חריף מהתבשיל אלא ודאי דגם הדבר חריף שבתוכו מותר : (ו) ברי לו שלא היה שומן · עט"ז ס"ק ז' שהקשה מתנור דאמרינן דא"א להתקנח יפה ע"ש ונראה ליישב קושייתו דשאני התם גבי תנור דשם אוסר אפילו ליכא בשומן שהוא בכדי נ"ט בהפת אפילו הכי אסור כמ"ש המהרי"ט חלק י"ד סי' ח' ועיין במ"ש בסי' צ"ז מש"ה אמרי' התם דאסור משום דא"א להתקנח משא"כ הכא דאינו אוסר רק בשיש בכדי נתינת טעם אמרינן נהי דא"א להתקנח מ"מ ודאי דנגד השומן ההוא טוב איכא ס' בודאי : (ז) מבליעת כלי ראשון · עש"ך ס"ק י"ג עד דוקא מן הפתח וכו' ואף דהתם כליו אינן ב"י היינו דוקא כשא"י אם נשתמש בו כלל אבל אם ידוע שנשתמש בו אזלינן כמה שדרכו לפעמים להשתמש וחיישינן לכלי ראשון : (ח) אם הודחו זה את זה · נראה דלדעת המחבר והרב בסי' צ"ד סעיף ה' לא שרי כאן רק הכלים שהודחו אבל אותו הכלי שהדיחו בתוכו הכלים אסור לבשר ולחלב דהא אפילו בקדרה חדשה אסור שם רק דלדעת הש"ך שם מותר ע"ש : (ט) או בכלי שני · עט"ז ס"ק י"ב ונראה דאף דמסיק בסי' ק"ה ס"ק ד' לאסור בכ"ש כ"ז שהיס"ב ע"ש מ"מ הכא שרי ומ"ש בשם האו"ה דע"י עירויות הרבה בלע בכולו עיין באו"ה כלל נ"ח דמטעם זה אסור להגעילם ע"י עירוי מטעם שע"י עירויות הרבה בלע בכולו ועירוי של פעם אחת אינו מפליט רק כדי קליפה ועיין עוד בכלל ל"ד דמ"ש צריך ס' נגד כל הכלי כיון שע"י עירויות הרבה בלע בכולו וזהו דוקא כשהדיחן עכשיו בכלי ראשון אבל ע"י עירוי ודאי דאינו בולע עכשיו יותר מכדי קליפה אכן דינו נ"ל תמוה דהא עירוי אינו יכול להרתיח יותר מכדי קליפה והאיך אפשר לבלוע בכולו כיון דלמטה מהכ"ק צונן הוא ומה לי שהיה עירוי אחד או הרבה עירויות אכן מ"מ אף לפי דינו נראה דבעינן שיהא בתוך המעל"ע עירויות הרבה דקודם מעל"ע נותן טעם לפגם הוא : (י) ואם עירה · עש"ך ס"ק י"ה דאין אסור רק הכלי שבא קילוח העירוי עליו וכו' ועיין במ"ש לעיל בסי' צ"ב סעיף ז' בהג"ה גבי קילוח מן הקדרה רותחת וכו' דלא תקשה מהא לכאן ועט"ז ס"ק י"ג שכתב בטעם הדבר שאנו חושבין קילוח העירוי וכו' קשיא לי דנהי דאנו חושבין כאלו הוא בתוכו מ"מ הא המים לא נאסרים מחמת העירוי רק כדי קליפה והרמ"א פוסק לעיל בסי' צ"א כהמחבר דהחלב מותר כולו מטעם דא"א בקליפה וא"כ לא נאסרו המים והאיך יאסרו להכלי בשלמא גבי קערות שהודחו לעיל המים בלעו דרך כולו ונאסרו הכל משא"כ הכא ועיין ט"ז סימן צ"ד ס"ק ז' ולפענ"ד נראה הטעם פשוט כיון שכתב לעיל בסי' צ"ד דהמנהג לאסור הכלי שאינו ב"י אף דלא שייך שום טעם מהטעמים של היה אוסרין דהכא אלמא דהמנהג הוא לאסור כלי כשקיבל נ"ט בר נ"ט בבישול אף דגבי מאכל מתירין בדיעבד נ"ט בר נ"ט בבישול מ"מ בכלי המנהג לאסרו וכן לדעת המחבר והרב לעיל בסי' צ"ד ס"ה דאפילו בקדרה חדשה שקיבל נ"ט בר נ"ט בבישול ע"י שני כפות דאסורין ועיין בנה"כ במה שהביא בשם הט"ז בדף האחרון בטעם החילוק בהא דבמאכל מתירין נ"ט בר נ"ט בבישול ובכלי אסור אפי' להמחבר ע"ש וה"נ אסור מה"ט והיינו דוקא שאסור לבשל בהכלי לכתחלה אבל ודאי אם בישלו בו בדיעבד המאכל מותר דהמנהג אינו רק לאסור הכלי לכתחלה : (יא) דאין עירוי בכלי ראשון · עש"ך ס"ק כ' שהקשה כיון דקי"ל דעירוי מבשל א"כ מפליט ומבליע ג"כ רק בכלים נקיים מותר דהוי נ"ט בר נ"ט דהתירא אבל באיסור אסור דהוי נ"ט בר נ"ט דאיסורא וכו' · ומאד תמוהין לי דברי הש"ך דהא הוא בעצמו פסק דהחלב מותר כולו מטעם דכל היכא דהקליפה אינה ניכרת מותר · עיין לעיל סי' צ"א ש"ך ס"ק ח' · וא"כ הכא כיון דהטעם הולך דרך המים להכלי דהא מה"ט חשיב ליה לנ"ט בר נ"ט דהתירא וכיון דדרך המים הולך הטעם להכלי והמים בעצמן אין אסורים מטעם דא"א לקולפן מה"ת יאסרו להכלי · ולפ"ז אפשר ליישב נמי קושית הש"ך על הרמ"א דהרב סובר דאין עירוי יכול לחמם שני דברים נוגעים שיפלוט מזה ויבליע לזה כמ"ש האו"ה כלל ל"ד בהדיא רק דעיקר קושית הש"ך היה כיון דעירוי מבשל הרי המים בולעין מכלי זה ומפליטין לכלי השני וכיון דהרב פסק לעיל בסי' צ"א דהחלב מותר כולו קושיא זו לא קשה כלל וכמ"ש לעיל אך הש"ך אפשר דס"ל כיון דעירוי מבשל ממש יוכל לחמם ג"כ שני דברים נוגעים שיבלעו זה מזה אכן עכ"ז נראה דאפי' לדעת הש"ך דוקא בנוגעין זה בזה אבל אותן כלים שלא נגעו באיסור נראה דודאי מותרין כיון שאין יכולין לבלוע רק באמצעית המים והמים גופייהו מותרין הן מה"ת יאסרו לאחרים · ואם הודח כלי של חלב בין כלים של בשר ע"י עירוי אין אסור רק כלי הנוגע בכלי של חלב כמ"ש לעיל ואם אינו יודע איזו נגע הכל שרי כמו בסי' ק"ה סעיף ט' בהג"ה שכתב ואם א"י איזו נגע הכל שרי מטעם דבטל ברוב ע"ש ואף דגבי כלים פליג הש"ך בסימן ק"ב ס"ק ח' וסובר דאינו בטל ברוב ע"ש שאני התם דאפשר למיקם אטעמא משא"כ הכא בעירוי שאינו אוסר רק כ"ק א"א למיקם אטעמא דמי ממש להא דסי' ק"ה כנ"ל : (יב) לא חיישינן · עט"ז ס"ק י"ד שכתב שהוא מטעם ס"ס משמע דבידוע שהיה ב"י דליכא אלא חד ספק אסורין · קשה דהא בשאר כלים כשמדיחן כן מלוכלכין כמ"ש הש"ך ס"ק ה' וא"כ בספק דילמא אינו ב"י לאו ספק הוא דבמלוכלך אין חילוק בין ב"י לשאינו ב"י ומאו"ה שכתב זה הט"ז אין ראיה דאיהו סובר כדעת הרב דאין נאסרין ע"י עירוי דאין עירוי ככלי א' שיעשה שיבלעו זה מזה ואיך נאסרין רק בהודחו בכלי ראשון ולא משכחת יש ס' נגד הלכלוך משא"כ להט"ז והש"ך שאוסרין בעירוי כשהוא מלוכלך ועירוי אין אוסר רק כדי קליפה ובקליפה ליכא ס"ס ונ"ל כיון דעירוי אינו אוסר רק כ"ק וכשהקליפה אינה ניכרת מותר כמבואר בסי' צ"א א"כ ה"נ כשיש ספק הוי כאין הקליפה ניכרת דמותר ואפי' להט"ז דסובר שם בסי' צ"א דהקליפה מדינא ובעינן לעולם ס' לבטל מ"מ אין להחמיר כיון דהרבה פוסקים והרמ"א מכללן מתירין לגמרי בעירוי על שני כלים ולפ"ז יש להתיר בעירוי אפילו בספק א' רק בידוע שהודחו בכלי ראשון אז יש לאסור לפי דעת הט"ז בס"ק א' אמנם האו"ה כתב שם עוד טעם דלהחזיק איסור ולומר כמו שנמצאים עכשיו ביחד כן היה ביחד בשעת הדחה הוי כמו ממקום למקום דלא מחזקינן איסורא דא"כ לפ"ז אפילו הודחו בכלי ראשון ספק א' יש להתיר ולא דמי להא שכ' הצ"ל בתשובה סי' מ"ג בנמצא שומן וחלב ביחד וספק אם נמלחו ביחד וכתב שם דלא שייך סברא דכאן נמצא כיון שבא ע"י אדם התם מיירי שהביאם ביחד וגם נמלחו עכשיו ביחד חולין במגוי משא"כ הכא אין לזה מדברי האו"ה כנ"ל ועיין עוד במ"ש בסי' תס"ז בא"ח בענין זה : (יג) אפר · עש"ך ס"ק כ"א שהקשה על דברי התוס' שהקשו היאך הגעילו כלי מדין הא אסור להגעיל באפר · ועפר"ח שהקשה דהא אינו מועיל הגעלה ע"י לויג דהיינו מים עם אפר · ואינו קושיא דהא בדיעבד מהני הגעלה כמבואר בב"י בא"ח · וכר"ו הי' דיכול להגעיל שתי פעמים פעם ראשון באפר להפגים הטעם ופעם השני במים וכן תמה על מה שחייבה רחמנא ליבון דיגעיל באפר ויפגום הטעם וכו' ע"ש · ואין זה כלום דודאי הטעם שיצא ונבלע באפר נפגם אבל דבר הבלוע בדופני הכלי שלא נפלט ע"י ההגעלה ודאי דלא נפגם מהאפר שמבשלין בתוכו דהא לא ידעינן כמה בלע ואימר לא בלע כלום מהבשול של אפר ולא נפגם כלל :

צו (א) צריך ששים · עט"ז ס"ק ה' דאף הבצלים הותרו כשיש ס' · והכר"ו הקשה דהא החלב שנכנס להבצלים נ"נ וכו' · ואין זה קושיא דהא הטור בריש סי' צ"ג כתב דאם בישל חלב בקדרה של בשר והיה בו ס' דהותר הקדרה לבשל בו מאיזה מין שירצה · ועיין בב"י הטעם משום דסובר דלא נעשה אחר הבישול רק טעם קלוש והטעם קלוש אינו יכול לחול עליו איסור חדש וע"כ צריך לומר דלא חיישינן שבלע מקודם שהוקלש הטעם ונאסר וטעם של איסור לעולם אסור אפילו אחר שהוקלש משום הטעם שכתבו התוס' חולין דף ק' ד"ה שקדם וסילקו דכל מה שסופו לצאת דינו כיצא והטור דפליג שם אבעל העיטור הוא מטעם דס"ל דבכלי חרס לא הוקלש הטעם ונשאר טעם גמור אף אחר הבישול וא"כ הכא בחתיכה אף דקי"ל אפשר לסוחטו אסור מכל מקום לא נשאר בודאי רק טעם קלוש כעין שפירש הר"ן גבי פלוגתא דנותן טעם בר נותן טעם בחולין ע"ש וטעם קלוש בהתירא מותר כמו בכלי חרס אליבא דבעה"ע ז"ל וכן כתב המ"א בא"ח סי' תמ"ז ס"ק ל"ח בהדיא דזיתים שבלעו חמץ והבשלו אחר כך קודם פסח דמותר מטעם דאפשר לסוחטו דהתירא מותר והכא נמי דכוותיה ואין להקשות מ"מ מכף שבלע בשר ונתחב לחלב דנאסר הכף ולא אמרינן דהוי אפשר לסוחטו דהתירא דז"א דדוקא ע"י בישול נסתם ולא בחתיכה בעלמא אך מכלי מתכות שבלע בשר שבישל בתוכו חלב שנאסר הכלי [א] אף ביש ס' בחלב דנאסר הכלי קשה דבמקום שאין ס' בכלי לא קשה דבפחות מס' לא הוקלש הטעם כמ"ש בסי' צ"ג אך ביש ס' קשה · ונראה דכלי גרע מחתיכה דלא

נסתם

ולענין סכנת דגים עם בשר אין חשש משום פליטת כלים · ט"ז : [ג] ביצה · אפי' היא קלופה אם הקדרה רחוצה יפה : [ד] בקליפה · דקליפת הביצה בבירור מנוקבת היא · ט"ז בשם רשב"א ועיין ביאורים : [ה] ובדיעבד מותר · ודוקא נתבשלו שם ג' נ"ט שעיקר הטעם הולך באמצעות המים אבל גללו אסור · ש"ך · ודוקא שעלו דגים בשפוד שעלו בו בשר או שחתך דגים רותחין בסכין שחתך בו בשר אבל עלה דגים בקדרה שבשל בו בשר מותר · וכן אם בישל דגים בקדרה שעלו בו בשר אף דהדגים מותרים בחלב מ"מ הרוטב של דגים אסור בחלב דברוטב ליכא רק טעם ב' והוי כמו גללו אבל בישל דגים בקדרה שבישל בה בשר אף הרוטב מותר בחלב כיון שהטעם בשר נבלע בכלי ע"י בישול · ועיין ביאורים : [ו] בכלי · והכלי שנתן בתוכו ע"י עירוי נאסר כמ"ש הר"ב בהג"ה בסעיף ג' דאם עירה מכ"ר של בשר לכלי של חלב דנאסר · ועי"ש ס"ג ש"ך : [ז] רק עליו · אבל אסור לכתחלה להעלותן בכלי של בשר כדי לאכלן בחלב · ט"ז · ודוקא כשא' מהן צונן הוי עלו אבל כשניהם חמין הוי כגללו דאסור לדעת הש"ך : [ח] אפי' אינו ב"י · דחורפיה דתבלין משוי ליה כאלו הוא בעין ומשוי ליה לשבח ודוקא המאכל משוי לשבח אבל לא הבלוע שבקדרה ועי' סי' צ"ו וסי' ק"ג ס"ו : [ט] הבלוע בהן · ואף דתבלין לטעמא עבידי מ"מ אין איסורן מחמת עצמן ולא חמירי מהאוסר ואם א"י כמה בלעו צריך ס' נגד כל התבלין : [י] מעט תבלין · ואז אפי' התבלין שרי וא"צ להסירן : [יא] מותר · בדיעבד אבל לכתחלה אין להדיחן אפי' להמחבר : [יב] שומן · אפי' היה דבוק בא' מהן הכל אסור לפי הטעם הב' נותן טעם לתוך הממשות והוי טעם ב' באיסור וגם השומן נגע בכלי הב' ונאסר הכלי ואוסר הכל ולפ"ז אם היה שומן דבוק בהכלי שאב"י נאסר הכל אבל אם היה דבוק בהב"י הכלי שהוא ב"י מותר ואותו שהוא אינו ב"י אסור : [יג] אוסרין · דחיישינן שמא נגעו הקערות במחבת א"נ דאין לימא לן שלא יתערבו פליטת הבשר והחלב ביחד בלא אמצעית המים ואוסרין המים וא"כ אוסרין הכלי ולפ"ז אם תחב כף ב"י בקדרה ב"י עם מים ולא היה ס' אוסרין זה את זה · ט"ז : [יד] מבליעת כ"ר · כיון שידוע שנשתמש באותו מעת לעת חיישינן למה שדרך להשתמש בו וחיישינן לכ"ר אבל כשא"י אם נשתמש בו כלל באותו מעל"ע אמרינן דסתמו אב"י : [טו] כל הכלים מותרים · אותו שהוא ב"י מותר דהא פגם הוא מקבל והאב"י ג"כ מותר דנ"ט בר נ"ט הוא מקבל ועדיין היתר אף שנכנס לתוך זה הכלי מאחר שאב"י ואף דבסי' צ"ד כתב דהמנהג לאסור שאב"י התם בנתבשלו והכא מיירי שהודחו א"נ התם משום מראית עין לפי שמערין המאכל לתוך הכלי שהוא כמין שהוא ב"י מש"ה אוסרין הכלי שאב"י ואין חילוק בין הדיח קערות עם קערות או כפות או טעלי"ר אף דתשמישן בכלי שני דחיישינן שמא נשתמש באותו מעל"ע בכ"ר או ע"י עירויות הרבה דבלע דרך כולו ומש"ה בעינן ס' נגד כולו · ואם לא נשתמש רק פעם אחת ע"י עירוי באותו מעל"ע לא בעינן ס' רק נגד קליפה אבל אם ברי לו שנשתמש רק בכלי שני תוך המעל"ע אינו אוסר בדיעבד והכי נהוג : [טז] לבתחלה · כיון דאינו מאכל רק מים גרידא הוי כלכתחלה ואסרינן הואיל ובלע מאיסור פגום : [יז] בכלי שני · אפי' מלוכלכות דכ"ש אינו מבליע ומפליט : [יח] דינו בב"ר · הט"ז הקשה דהא נ"ט בר נ"ט הוא ותירץ שאנו חושבין קילוח העירוי כאלו הוא בכלי שמערין ממנו וע"כ אוסר הכלי שמערה עליו כמו היה אוסרין שכתב הרמ"א והש"ך בס"ק ג' הגיה דין זה בצ"ע · ואם בישל אח"כ בכלי זה מותר התבשיל ועי' ביאורים · אבל אם עירה מכלי של איסור נאסר הכלי לגמרי [א] ולא נאסר רק הכלי שנפל קילוח העירוי עליו ולא ממה שנזהל ממנו על הכלי שאחר : [יט] יבלעו · והש"ך אוסר במלוכלכות אבל בשניהם נקיים מותר דהוי נ"ט בר נ"ט · אבל כשאחד מלוכלך או בשל איסור אפי' בשניהם נקיים יש להחמיר בהפ"מ אבל שלא בהפ"מ אסור ודוקא אותו הכלי הנוגע באיסור נאסר כ"ק אבל שאינן נוגעין מותרין · ואם א"י איזו נגע הכל מותר · ועי' ביאורים : [כ] הודחו · אפי' אם רגילין להדיח בכ"ר מותר ועי' ביאורים: [כא] אפר · ולט"ז אם נפל בורית העשוי מאפר וחלב ג"כ מותר דנטל"פ הוי והש"ך הניח בצ"ע למעשה גם דין המחבר ולכן אין להתיר דינים הנ"ל רק בהפ"מ : [כב] מלח · הטעם דמלח הכותח הנופל עליו הוי בעין ולא בטל וחיישינן שמא ימלח בו בשר משא"כ בחומץ ליתא לאסוריה בעיניה ובטיל בס' : [כג] היבה · דמיזהר זהירי ביה שמא יפול מזה לזה משא"כ בסעיף ה' דלא מסיק אדעתיה שלא יפול מן הכותח להמלח : [כד] לבהחלה · היינו דוקא במגולים כמו בס"ה : [כה] בחלב · הטעם דאין כח למלח להפליט מכלי ולפי זה אפי' בקערה של איסור מותר מ"מ מנהג טוב ליחד שני כלים א' לבשר וא' לחלב דלפעמים בתוך הסעודה שידו מלוכלכת מבשר ולוקח מלח ואח"כ יקח לחלב וכן איפכא · ש"ך :

צו [א] סילקא · פי' תרדין · אע"פ שהסכין נקי לא הוי נ"ט בר נ"ט דאגב דוחקא דסכינא וחורפיה דגנון פולט הסכין גוף הטעם והוי כמו איסור בעין ואם אינו מקונח אפי' אינו ב"י מ"מ מסתמא השמנונית קרוש על פניו וסובר דלא אמרינן חורפא מחליא לשבח רק גבי אלתית ולא בשאר דברים חריפים ול"ד לסי' צ"ד גבי חתך בסכין חולבת בשר רותח דא"צ רק קליפה באינו מקונח דהתם מחמת רתיחתו בולע הבשר דרך כולו ונתבטל בס' ולא חיישינן רק שנסרך האיסור מעט יותר במקום הקליפה משא"כ כאן דאינו בולע רק עד כדי נטילה · ט"ז :

שיטעמנו

הגהות והשגות רע"ק

סימן צ"ו בביאורים ס"ק א' [א] אף ביש ס' בחלב דנאסר הכלי · קשה שהמחבר בעצמו כ' בסי' צ"ג בביאורים סק"ב דבאמת מותר הכלי דכמו דס"ל להעיטור בחרס ה"נ ס"ל להרשב"א במתכת :

סימן צ"ה בחידושים סקי"ח [א] ולא נאסר רק הכלי שנפל קילוח העירוי עליו · עיין לעיל סימן צ"ב בביאורים ס"ב כ"ג :

[ב] שיטעמנו · ואפי' לדידן מועיל בדיעבד כשטעמו ישראל ואמר דלית ביה טעם ואח"כ בישלו בחלב דרק על טעימה קפילא אין סומכין לדידן אבל לכתחלה אין סומכין אטעימה אפי' להמחבר · ש"ך : [ג] סקונת · דס"ל דכל דבר חריף מחליא לשבח כמו חלתית וגם לא שייך בד"א במקום דאיכא דוחקא דסכינא נ"ט בר נ"ט כמ"ש בס"ק א' אבל בד"א במקום דליכא דוחקא דסכינא כגון קרי"ן שנמלל לתוך קערה של בשר מותר לאוכלו בחלב ט"ז · והמנהג כהי"א · ש"ך : [ד] שנגע · היינו כשידוע בבירור עד כמה נגע אבל מן הסתם צריך לחתוך בכל הסכין ובעינן ס' נגד כל הלהב דמלתא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתיה והא דלא סגי בס' נגד הנטילה דמיירי שהסכין הוא פחות מהכ"כ : [ה] הצנון · היינו דוקא בסכין של איסור אז צריך ס' נגד כל הצנון כשחתך דק דק משום דנעשה נבלה ומ"מ בחתך רק במקום א' די בס' נגד מקום הנטילה ולא אמרינן דהכ"נ הוי איסור דבוק ויצטרך ס' נגד כל הצנון כיון דאין הנטילה אסור מחמת עצמו וגם אינו איסור ניכר ומובדל לא אמרינן ביה איסור דבוק אבל בסכין של בשר לחלב לעולם א"צ ס' רק נגד הסכין אף אם הוא פחות מהכ"כ פ"ז · וכתב עוד דבסכין של בשר כשיש ס' א"צ להסיר הבצלים ובסכין של איסור צריך להסירן אף בדאיכא ס' וקודם הבישול אין חילוק כלל בין סכין של בשר לסכין של איסור כשחתך במקום אחד די בכ"כ ואם חתך דק דק אסור כולו לבשלו בחלב לכתחלה : [ו] כולו אסור · דס"ל דע"י דוחקא וחריף מתפשט האיסור בכולו והיינו לכתחלה כמו שמסיק ובדיעבד לא הוי רק כשנתבשל : [ז] הירק · וה"ה זנבות של שומים ובצלים ג"כ אין חריפים ולא בלע רק כ"ק · ש"ך : [ח] זנבותיהן · והיינו עד חצי הצנון אבל למעלה מזה לא קלינן במרא וחלינא ובידוע שהסכין ב"י ונ"י אם חתך בו הצנון אסור הצנון אבל בשאר דברים חריפים אף בכה"ג מותר כיון דהרבה פוסקים מקילין אפי' בצנון בב"י : [ט] חמוצים · ובמקום הפסד שרי ט"ז · ובארס"ט כשאין יכולין לשהותו אי הוי ד"ח כגון וכשיכולין לשהותו אי הוי כפירות חמוצים דשרי במקום הפסד ואם הוא כבר מלובן בכלים שוב לא הוי ד"ח · ואם עמד בכלי איסור עד שנתחמץ הרי מקבל טעם הכלי גם אחר חימוצו שכבר נעשה חריף ונאסר ואם הורק לכלי אחר קודם שנתחמץ כיון דהיה לפגם הטעם שני והיה נ"ט בר נ"ט בשעה שהיה לפגם הוי כנ"ט בר נ"ט דהתירא דמותר אף שכשנעשה חריף מושבח הטעם אח"כ · ועיין ביאורים ס"ק ד' : [י] מלוחים · היינו כשהן מלוחים ביותר אבל משום טעם מלח לא מיקרי חריף ואם היה איסור בעין על הסכין אף במליחה מועטת אסור דאין אנו בקיאין בין מליחת כלי לקדרה : [יא] זנגביל · והש"ך מתיר בדבר חריף יבש בהדחה והמ"י מסיק דאפי' ד"ח יבש בולע אגב דוחקא וכן עיקר ובשמים שקיבלו טעם בשר ואח"כ דכו אותן במדוכה אז כשהטעם בשר היה כחוש אינו בולע המדוכה כלל דאין דבר הבלוע יוצא בלא רוטב וכשהבלוע שמן דאז בולע המדוכה טעם בשר מ"מ כשדכו אח"כ בשמים לא נאסרו לחלב דד"ח אף שבולע כל הטעם מהכלי והוי כטעם ראשון מ"מ כשמפליט הדבר חריף לדבר אחר אינו מפליט כל הטעם והדבר אחר שמקבל הטעם הוי נ"ט בר נ"ט דהתירא · ועיין ביאורים : [יב] תבלין · ודוקא שנידוכו דהוי דוחקא אבל כשנתן בקערה של בשר לית לן בה : [יג] אינו ב"י · וכן עיקר · ש"ך : [יד] מי לימוני"ש · ולהמחמירין בכרוב פרוס מחמירין אף בכאן · ט"ז · והש"ך כתב דבמי לימוני"ש מותר כיון שיש עוד סברא לומר שיש להם כלים מיוחדים וכן המנהג : [טו] לפתות · וקשה הא לפת מותר בכל גוונא · ונראה להגיה כגון תפוחים או פירות יבשים כו' ואם חתך התולע עם הפרי מותר ע"י קליפה כיון שמקילין בדבר שנפשו של אדם קצה ואף בצנון אינו אוסר יותר מכ"ק : [טז] בלבד · שהוא פחות מקליפה שהקליפה צריך שתהא גסה קצת שתוכל להינטל כולו כאחד משא"כ בגרידה ובגרידה סגי כיון דמדינא סגי בהדחה אלא שמתוך לחותם א"א להדיחם שע"י ההדחה נסרך בהם ביותר : [יז] צנון · משמע דלכתחלה אסור לחתוך בו צנון אפי' לאכול עם בשר אף שכבר חתך בו לפת ומהרש"ל מתיר אפי' לכתחלה וא"ל כיון דהצנון בעי הדחה ליחוש דלמא אכיל בלא הדחה כמו בסי' צ"א שאני הכא דהדחה הוא רק חומרא א"נ שם בסי' צ"א מיד כשהניחו בקערה צריך הדחה משא"כ כאן שיכול להיות שיאכל בלא בשר מיהו לחתוך לכתחלה לפת כדי לחתוך אח"כ צנון אסור :

צז [א] עיסה · ואם דכו במדוכה בשמים עם חלב ואח"כ דכו בו בשמים נאסרו דחיישינן שמא יאכלם עם בשר וצריך הבשר או שיסמנו למדוכה לחלב · ט"ז והפר"ח והמנחת יעקב מתירין וכן עיקר · ועיין ביאורים : [ב] כל הפת אסור · ואם נפל הפת אח"כ לינקות אסורין הינקות · נ"ל סי' פ' ועי' ביאורים ס"ק ב' דמותר ודוקא שהיה בפחות מס' נגד החלב הוא דאוסר המחבר : [ג] לבדו · גזרה שמא יאכל עם בשר : [ד] בבת אחת · היינו כדי אכילה ליום א' : [ה] שינה · ודוקא ששינה בשעת אפיה אבל אח"כ אינו מועיל שינוי לפת מרובה כיון שכבר נאסר וכן אינו מועיל לחלקו להרבה ב"א שיגיע לכל א' דבר מועט אסור כיון שכבר נאסר וגם אינו מועיל שינוי רק בבית אבל למכור בשוק אינו מועיל שינוי דחיישינן שמא ישכח מלהודיע : [ו] שמא יזוב · אבל בדיעבד אם אין התנור משופע או שהפת למעלה מהפשטיד"א לא מחזקינן איסור : [ז] ואם זב · אפי' רחוק מהפת חיישינן שמא פיעפע בכל הכלי ולא הוי ס"ס לומר דשמא לא הלכה שעפוע בכל הכלי ואת"ל שפיעפע בכל הכלי שמא לא יאכלנו עם הבשר דזה לא חשיב ספק דדרכו לאכול פת עם כל דבר ט"ז · וכתב עוד באשה שאפתה פלאדי"ן על התנור בלא כלי ואח"כ העמידה עליו כלי חלב דמותר דהוי כשתי קדרות נוגעין והנקודות השמן הולך דהוי כאיסור בעין ונאסר הקדרה · ועי' ביאורים : [ח] שטחו · ואפי' בפחות מס' וכן כשנפל חלב על פת מרובה נאסר · ועי' ביאורים : [ט] שבפנים · ולא סגי בקינות מפני שא"א לתנור להתקנח יפה · וא"ל מזה על מ"ש לעיל דקרקע של תנור הוי

נפלט ג"כ האיסור מכלי כמו מחתיכה דבחתיכה הבישול מפעפע ושולט בכל החתיכה משא"כ בכלי מספקינן אי בישול מפעפע בכל הכלי אפי' בעובי הקדרה כנגד הרוטב כדמוכח בסי' צ"ב גבי טיפת חלב לפי פי' הט"ז שם : (ב) כל הצנון · עט"ז ס"ק ו' עד דאין אומרין בחצי חתיכה נ"נ וכו' כוונתו כלומר כיון דקי"ל כהך מימרא שבתוס' דאין אומרים בחצי חנ"נ ואפ"ה בעינן ס' עד כל הנטילה משום חומרא שוב לא מחמרינן נ"כ לומר גביה אסור דבוק דאיסור דבוק נ"כ חומרא גדולה הוא לא מחמרינן כ"כ : (ג) ספק · עש"ך ס"ק י"ב עד וכן יש פוסקים · פי' דבא"י מותר מטעם דהרבה פוסקים מתירין בא"י וכן בידוע שהוא ב"י מותר בקרי"ן מטעם דהרבה פוסקים אינן אוסרים אלא בצנון ולפ"ז בצנון וידוע שהוא ב"י אסור : (ד) ופירות חמוצים · עט"ז ס"ק ט' שכתב דבארס"ט הוי דבר חריף ואם עמד בכלי איסור קודם שנתחמץ ואח"כ נתחמץ בהכלי של איסור נאסר דהא אחר החימוץ מקבל ג"כ טעם מהכלי כששוהה שיעור כבישה אחר שנתחמץ והוא פשוט · ואף שהחק יעקב בא"ח סי' תמ"ז ס"ק מ"ג כ' דאפי' נתחמץ אח"כ מותר ע"ש ע"כ מיירי בהוריקו לכלי אחר קודם שנתחמץ דהוי נ"ט בר נ"ט קודם שנתחמץ דכיון דעמד בהיתר בקליטתו אף שנעשה אח"כ חריף לית לן בה דעיקר הטעם דבכבר חריף לא הוי נ"ט בר נ"ט משום דד"ח מוציא כל הטעם מהכלי והוי כטעם ראשון אבל הכא בשעה שהוציא הטעם לא היה חריף עדיין ולא הוציא כל הטעם והוי נ"ט בר נ"ט אפי' אחר שנעשה חריף ואף דגם לענין חמץ מיירי ובחמץ י"א דלא שייך נ"ט בר נ"ט דהיתירא דחמץ שמו עליו כמבואר בא"ח סי' תמ"ז ותג"א מ"מ הכא מותר דהא אפי' היה חמץ אסור באותו טעם הוי נ"ט בר נ"ט דהתירא כיון דהיה נ"ט לפגם באותו טעם כמ"ש הט"ז בסי' ק"ג ס"ק ו' ע"ש ואף דנעשה חריף אח"כ ומחליא לשבח הטעם ופוגם ולבסוף השביח קי"ל בסי' ק"ג ס"ק ו' דאסור מ"מ הכא כיון דהוי טעם שני ובשעה שהיה פוגם היה מותר וטעם שני הוי טעם קלוש כמ"ש הר"ן בחולין והרי עמד בהיתר בקליטתו ופקע שם האיסור ושוב אין יכול לחול עליו איסור חדש דזהו עיקר טעם דנ"ט בר נ"ט דהיתירא מותר משום דעמד בהיתר בקליטתו שוב אינו יכול לחול עליו איסור חדש וה"נ דכוותיה ואף דהטעם הראשון היה באיסור דהיינו כשנתן האיסור טעם בהכלי היה לאיסור ולא דמי להך שכתב הט"ז בסי' ק"ג הנ"ל דשם גם טעם הראשון דהיינו כשנתן הכף טעם להתבשיל היה ג"כ מותר דהא התבשיל היה ג"כ מותר מ"מ נראה כיון שבשעה שבא הטעם השני היה מותר והיה קלוש שוב א"י לחול עליו איסור כנ"ל אבל אם עמד בכלי אחר שנתחמץ הרי מקבל טעם ג"כ אחר שנתחמץ דבכל יום מקבל טעם חדש ונאסר המאכל והוא פשוט : (ה) מיוחדים · עש"ך ס"ק י"ז עד דבר חריף יבש מותר בהדחה · ועיין מ"י כלל ס"א דמסיק דאפי' יבש אסור וכן מוכח מתבלין ומלח דבסמוך : (ו) ותבלין · ע' בלבן העוזר הנדפס בש"ע הקטנים עם באר היטב שתמה על המ"א בא"ח סי' תמ"ח ס"ק ל"א לאסור מה שחותכין בסכין של בשר זנגביל ודכין במדוכה ואח"כ דוכין במדוכה זו בשמים ואוכלין בחלב מטעם דבד"ח לא שייך נ"ט בר נ"ט ותמה הוא על זה מטעם דד"ח אין לו מעלה רק שמוציא כל הטעם אבל אינו מבליע כל הטעם רק קצתו וא"כ הוי בבשמים הנ"ל נ"ט בר נ"ט דנהי דהבשמים הוציאו כל הטעם והוי כטעם ראשון מ"מ מן הבשמים להמדוכה הוי טעם שני וכו' ע"ש · והנה בגוף הדין יפה כתב אבל לא היה צריך לכל זה דבלא"ה דברי המ"א תמוהין דודאי אין המדוכה יכול לבלוע הטעם הבלוע בבשמים דאין טעם הבלוע יוצא בלא רוטב ואפשר דמיירי בבלוע שמן דיוצא בלא רוטב : (ז) מי לימוני"ש · עש"ך ס"ק כ' מה שחילק בין הך דהכא ובין הך דזיתים המבואר בא"ח סי' תמ"ז והוא דחוק מאד כמבואר להוגה בדבריו · וגם הלשון דהש"ל משמע דגם טעם הסכין נתבטל בא' ובב' · ולפענ"ד ל"ק דהא אפי' נימא דלא כהש"ל קשה על הך דזיתים דהא הסכין לא מני אוסר רק עד ס' כנגדו ויתבטלו הס' שנאסרו ברוב דהא הזיתים רבים וכמו שהקשה הש"ך סי' ק"ה ס"ק ל' ע"ש ותירוצו שתירץ שם לא שייך גבי הך דזיתים כלל דהא חמץ קודם פסח היתירא הוא ולא שייך גביה לומר חנ"נ כמ"ש הט"ז והמ"א בהלכות פסח בכמה דוכתין וע"כ צ"ל דאף שנתבטלו הזיתים שנאסרו ברוב קודם פסח מ"מ כשהגיע הפסח חוזר וניעור דזיתים בזיתים כיבש ביבש הן דחוזר וניעור כמבואר בא"ח סימן תמ"ז אף דהזיתים לא נאסרו רק מטעם בלוע מכל מקום אמרינן חוזר וניעור כמ"ש הת"י בסי' תס"ח גבי מרדה ע"ש ולפ"ז גם קושית הש"ך לא קשה אף דלא נאסרו רק שנים או שלשה זיתים מ"מ חוזר וניעור ונאסר לחמץ בפסח במשהו אך הא קשיא על הא דהש"ל דניחוש שמא פלט מקצה בחתיכת הזית הראשון ובלע היתר כנגדו ונעשה נבילה וחוזר ואוסר ההיתר שנאסר בכל פעם את ההיתר האחר דהא מה"ע אם חתך כף אפילו באלף קדרות נאסרו כולם וכמ"ש הש"ך בסי' ק"ה ס"ק ל' ע"ש דהא הסכין ג"כ בולע ע"י דוחקא וחריף כמ"ש לעיל בס"ק ו' בשם המ"א ע"ש ונראה כיון דהרבה פוסקים ס"ל דלא אמרינן חנ"נ כל שאינו דרך בישול כיון דחנ"נ בשאר איסורין משום לחא דבב"ח הוא כמ"ש הש"ך בס"ס צ"ב וגם הרבה פוסקים ס"ל דאין אומרים בדבר הבלוע חנ"נ כמבואר בסי' צ"ח ובסי' צ"ד במ"ז ס"ק ו' ע"ש מש"ה לא חיישינן לזה וגם אין לחוש ולומר דילמא אחר שנעשה הזית נבילה בלע הסכין טעם נבלה של הזית [ב] דטעם הבלוע אינו יוצא בלא רוטב כ"א בשמן ובכל כלי הולכין אחר רוב תשמישו ורוב תשמישן אינו בשמן וגם חנ"נ בשאר איסורין במקום שאינו דרך בישול חומרא גדולה הוא לא מחמירין כ"כ לחוש לחששות רבות · ומטעם זה נ"ל באם נירד מלח בסכין חלב ומלח בשר דא"צ קליפה כדין כל מליחה דאף דאיכא ששים בעי קליפה דאמרינן דנפל טעם הסכין בגרידה הא' והב' כמו בלימונ"ש דהכא ובמקום שא"י מקום הקליפה בעי ברוב כמו בסי' ק"ה ומ"מ צ"ע · ועיין עוד במ"ש בסימן תמ"ז בא"ח :

צז (א) עיסה · עט"ז ס"ק א' עד דמיירי שהמדוכה מיוחדת לבשר · לכאורה תמוה דמה בכך כיון שהתבלין אין ניכרים אם הם של בשר אתי לטעויי · ונראה דהגה מגד התבלין אין איסור כיון דמועטין הן שדוכין כדי ליתן לתוך בשר הוי כפת מועט דמותר ובתבלין מרובין באמת אסור אפילו במדוכה מיוחדת רק שהאיסור מגד המדוכה אפילו במועטין דכלי שמוחזק שאינו של בשר ולא של חלב דומיא דמדוכה נאסר כשנעשה של בשר כשלא סימנו לבשר דהא יכול לבוא לידי איסור לזמן מרובה ודוקא מדוכה שדרכו לדוך בו בשמים ופלפלין דלא שייך בו נ"ט בר נ"ט ולא נטל"פ ולעולם יאסר כשיתשמש בו בלא סימן וכשנשתמש בו נאסר כמ"ש הנ"ל בתשובה סי' פ' אבל שאר כלים כיון שאחר מעל"ע אינו נאסר וגם נ"ט בר נ"ט הוא ולא יאסר מה שישתמש בו וגם לאחר מעל"ע הוי נ"ט לפגם דמי לפת מועט דמותר ולדעת הט"ז עם שלא כדין כמה שמחזירו השומן והתבלין על הלוות וכשמסמן המדוכה לבשר ודאי דהותר והפר"ח והמ"י חולקין וכתבו דדוקא בפת גזרו רבנן ולא בשאר דברים וכן נראה עיקר : (ב) כל הפת אסור · עיין למאי נדק סי' פ' דאם נפל אח"כ מפת זה ליניקות אסורין ע"ש ואין דבריו מוכרחין ועיין מהרי"ט חלק י"ד סי' ח' דבעינן דוקא שיהיה בפחות מס' דלא כהנ"ל שכתב דהוי כמבטל איסור לכתחלה : (ג) כדי אכילה בבת אחת · עיין תורת חטאת כלל ל"ז דכל ליומיה מקרי בבת אחת ע"ש · ובאם שינה הפת דמותר אין מותר רק בביתו אבל לעשות הפת מרובה למכור בשוק אסור דהאורחים לא יכירו בשינוי ואף על סמך ההודעה אסור דחיישינן כמו דחיישינן כשאינו עושה שינוי שמא ישכח ויאכל בבשר · כן מוכח במהרי"ט · וגם השינוי אינו מועיל רק כששינה בשעת אפיה דלא היה עליו איסור כלל אבל לעשות שינוי אחר שכבר נאסר אינו מועיל וכן לחלקו להרבה ב"א שיגיע לכ"א דבר מועט אסור כיון שכבר נאסר וק"ל : (ד) השפלה · היינו הפשטיד"א ודוקא כשהוא בכלי שאין חשש לשמא יזוב רק משום ריחא אבל בלא כלי דאיכא חשש ג"כ לשמא יזוב אפילו בפי התנור אסור דהא התנור כולו רותח וחיישינן שמא הבלוע מפעפע בכל הכלי כמ"ש הש"ך בס"ק ב' וכ"כ המ"י כלל ל"ז : (ה) שמא יזוב · עט"ז ס"ק ג' וש"ך ס"ק ב' דבודאי זב אפילו רחוק מהפת אסור דליכא אלא חד ספיקא דשמא בישול מפעפע בכל הכלי וכו' · ולכאורה תמוה למה בכך שהלך הפיעפוע בכל הכלי הא התוס' הקשו אהא דהתנור הוי נ"ט בר נ"ט ותירצו דא"א להתקנח יפה וא"כ במקום דליכא שומן רק דחיישינן לטעם שמתפשט בכל הכלי שוב הוי נ"ט בר נ"ט · וכן הקשה הכר"ו ועוד תמוה דאם חיישינן להבלוע שמפעפע בכל הכלי א"כ אפי' בלא זב ג"כ יאסר דהא דרך העיסה ג"כ יהיב טעמא דהא שמן הוא ומפעפע מהחתיכה לכלי והבליעה הולכת בכל הכלי וכי אם יפול פשטיד"א על קדרה של חלב לא יאסר המאכל שבתוכה · אבל אחר העיון לק"מ דהכבר כתבתי לעיל בסי' צ"ה דבשעת בישול לא שייך נ"ט בר נ"ט דכמו שיש חילוק בחתיכה כשנפל עליה איסור קודם בישול הטעם נסרך בחתיכה ואסורה אפילו בישלה אח"כ בס' וכשנפל עליה איסור בעודה ברוטב הבישול מחלק בשוה וכן הדין בכלי חרס לדעת הט"ז בסי' צ"ב ס"ק י"ט דאף דלא מהני הגעלה לכלי חרס היינו כשכבר נסרך הטעם בתוכה אבל בשעת בישול כשנפל כנגד הרוטב דעת הט"ז שם דהקדרה מותרת דחשבינן הקדרה כחלק מן המאכל ומתפשט בשוה ע"ש · ואפי' שלא כנגד הרוטב היה הקדרה מותרת אם היה אמרינן דבישול מפעפע בכל הכלי רק דחיישינן שמא אינו מפעפע בכל הכלי וא"כ מכ"ש נגד איסור דיש לומר דבשעת בישול כשנפל איסור על הקדרה עם מאכל דיש לחשוב הקדרה כחלק מן המאכל והאיסור נתחלק בשוה ולא הוי נ"ט בר נ"ט דדוקא שהבלוע נסרך כבר בקדרה כשמפליט אח"כ אינו יוצא כל הטעם והוי נ"ט בר נ"ט משא"כ בשעת בישול דנתחלק בשוה וזה דוקא כשזב דהוי כבישול ממש יש לספק ולומר דמפעפע בכל הכלי · ולענין קושיא הב' שהקשיתי דאפי' בלא זב יאסר דהא הטעם מפעפע דרך העיסה לכלי ומפעפע בכל הכלי ואין לתרץ בזה דדוקא בבישול מפעפע בכל הכלי אבל לא באפיה כמ"ש המ"א בא"ח סי' תמ"ז ס"ק ל"ו ע"ש דז"א דטעם המ"א הוא כיון דבלי אינו אוסר בכ"מ רק כ"כ אינו מתפשט אף בכלי יותר מכ"כ · אבל בשמן דסיים המ"א שם בעצמו דמתפשט בכל הכלי ע"ש והכא בשמן מיירי · לכן נראה דהעיקר כמ"ש לקמן בסי' ק"ה דטעם הבלוע בחתיכה אינו מפליט ומבליע בכלי שהוא קשה וכמו שאין הבלוע הולך מכלי לכלי בלא רוטב אפי' כשהבלוע שמן כן אין הבלוע הולך מחתיכה לכלי בלא רוטב אף כשהבלוע שמן דיותר יוצא טעם הבלוע מכלי ממה שיוצא מהחתיכה כמבואר בסי' ק"ה ואפ"ה אין הכלי מקבל טעם מכלי ואפי' בשמן וע"כ הטעם דאין מפליט ומבליע בכלי שהוא קשה כעין שכתב הש"ך בסימן צ"ה ס"ק כ' ע"ש מכ"ש שאין הכלי מקבל טעם בלוע מחתיכה אפי' בשמן ומש"ה בעינן זב דוקא והא דאסר המ"א שם בסי' תמ"ז ס"ק ל"ו ע"כ מיירי שנגע גוף החמץ בשפוד וכיון שהחמץ נתפשט

מהתרנגולת

הגהות והשמטות רע"ק

שם בביאורים סק"ז [ב] דטעם הבלוע אינו יוצא בלא רוטב · והא דלא חיישינן דלאחר שנעשה הזית נבלה חזר ונבלע מהזית בסכין וחוזר ואוסר האחרים היינו כיון דטעם הבלוע אינו יוצא מהזית מתילא אין שנאסר יכול לאסור וכו' ופ"א יש לדון דאולי נבלע בסכין בשר בחלב ובזה כיון שהזית נעשה נבלה מבב"ח דיינינן ליה כבב"ח עצמו · עיין בש"ך סימן צ"ד ס"ק ל"ב · ובב"ח לא אמרינן אין שנאסר יכול לאסור וכו' · עיין בש"ך סימן ק"ה סעיף קטן ס"ו :

מה מרעגולת ואי כאלו הוא שמן ומפעפע בכל הכלי · ולס"ז מ"ש הפ"א בסי' המ"ז ס"ק ב' גבי תנות המפוחים בשמן דאינו אוסר רק מנות הנוגעות במקום שנתכפלה מיירי שלא נגעה בתנור דכשנגעו בתנור נאסרו אפי' אותן שאינן נוגעות כמו שאוסר כל הארגולת אפי' אותן שאינן נוגעות מחמת שנאסרו מהספוד שפעפע בכל הכלי וה"נ נאסרו מהתנור כיון שנתפשט הבלוע בכל התנור כנ"ל : (ו) שמחו באליה · ע' מהרי"ט ח"ד סי' ח' דאפי' פחות מכ"נ אסור כאן ע"ש בטעם הדבר וכן מוכח מהא דאסר רבה הפת שם ולא נזה לסוטמו דזה אין לומר שטעמו והיה בה טעם דא"כ מאי מקשה מברייתא הא התם מכתים שיש בו טעם וכן הדין בנפל חלב על פת מרובה אפי' חלב נתן דבדבר האפוי ויש בו בקעים בפת אסור אפי' בנותן כמבואר בסוף סי' נ"א סעיף ז' ועיין במ"ש שם דאפי' ס' לא מהני ע"ש ואפשר דהיינו נמי טעמא דהכא דאינו מועיל ס' ע"ש : (ז) מבפנים · עט"ז ס"ק ד' ומשמע מדבריו דאם העמיד הקדרה במקום שהיה זב דאסור · אמנם נראה דוקא הקדרה אסורה אבל המאכל שבתוכה מותר דהא א"צ ס' רק נגד הבעין שתחת הקדרה כמ"ש הט"ז בסי' צ"ג ס"ק כ"ה ובודאי מה שא"א להתקנה הוא דבר מועט הרבה ובודאי איכא ס' נגדו כמש"ל בסי' צ"ה ע"ש והא דאסור בפת דבפת אפי' פחות מכדי נ"ע אסור כמ"ש לעיל בשם המהרי"ט ע"ש :

הוי כבלוע בקדרה וכאן משמע דהוי כאיסור בעין דהאי כאן שמחו בשומן בעין ואינו מתקנה יפה מש"כ בסלאדי"ן דלעיל שאין שם שומן בעין כלל בתנור רק בלוע מהסלאדי"ן דלא נכחיש האוש שרואין שמקומו יבש בתנור · ומ"ש בסעיף ח' דחיישינן שמא יזוב היינו מספק ט"ז ומשמע דאם העמיד הקדרה במקום שהיה זב אסורה הקדרה · ועיין ביאורים : [י] בחלב · ואע"ג דכבשר כשרה עם טרפה מבואר בסימן ק"ח דמותר בדיעבד הכא כיון דאפשר לאוכלו בלא חלב הוי כלכתחלה · ועיין לעיל בסי' ק"ח ובסי' קט"ז מדין סכנה : [יא] עשרונים · ושיעור עשרון הוא מ"ג ביצים וחומש כשיעור חלה :

בשם הרב המופלג השנון ר' ליבוש רוקח

[הנה ש"ב הגאון בעל חוות דעת מתרץ קושית הרשב"א דדילמא אמרה התורה גיעולי עובדי כוכבים משום בשר בחלב ע"ש בסי' פ"ז בדרך נעים אמרתי בחדושי על יו"ד בדרך מידוד · דהנה העולם מתרצין קושית הרשב"א דלפי ס"ד דהתורה אמרה להגעיל רק משום בשר בחלב קשה דהא שחיטת עובדי כוכבים נבילה וקי"ל דבשר בחלב אינו אסור רק בבשר טהור וכו' · והקשיתי דהדרא קושית הרשב"א לדוכתא דא"ל דבבשר נבילה לא שייך בשר בחלב · דהא לפי הס"ד בקושית הרשב"א קאי דדילמא טעם כעיקר דרבנן · וא"כ אין כאן טעם נבילה · ובאמת אמרה תורה ג"ע רק בשביל בשר בחלב · והוא קושיא נפלאה · ולפענ"ד דהנה ידוע דבזבחים דף צ"ז ע"א קאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו ע"ש ברש"י וע"ש גם בתוס' בדף צ"ז ע"א בד"ה ואם עם פת וכו' ובחולין דף קי"ב שהאריכו תוס' נ"ט בר נ"ט חדש · דגבי נותר מחמת שקודם שהיה נותר היה נ"ט בר נ"ט ע"כ מותר לבשל האידנא שלמים וכו' ע"ש כי קצרתי והנה בחולין דף ק"ח ע"ב איתא ובאיזה בישול אמרו בבישול שאחרים אוכלים אותו מחמת בישולו עיין רש"י ז"ל בד"ה אחרים · נכרים כלומר שנתבשל כל צרכו והנה לפ"ז אפשר לומר דבר חדש דבאם שבישלו בקדירה בשר לבד · ואחרי כן בישלו בזה הקדירה חלב מותר התבשיל מן התורה · דהוא נ"ט בר נ"ט חד טעם בקדירה וטעם השני בחלב קודם שבישלו כל צרכו ומותר מן התורה ודמי לנותר רק מדרבנן אסור דלא גרע מכבוש ודו"ק : ולולי דמסתפינא הייתי אומר דבר חדש דקדירה שבישלו בה בשר ואח"כ בישלו בה חלב מותר בהנאה דלפי מה שכתבתי דהוא רק מדרבנן וקי"ל דבב"ח שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה · אך באמת חלילה לומר כן כי לא נאמרו דברים אלו רק לחדודא כי יש לפקפק על זה ולפ"ז לא קשה קושית הרשב"א ז"ל · דלפי ס"ד טעם כעיקר דרבנן והתורה אמרה לגעול ג"ע בשביל בב"ח לבד ממ"נ באיזה אופן חיישינן אם בישל עובד כוכבים בב"ח יחד ואכן נבשל שאר דברים הא בב"ח שנאסרו כשאר איסורין דמי עש"ך סי' נ"ד ועיין חוות דעת ואם החשש דילמא בישל בה העובד כוכבים בשר ואכן נבשל חלב הא ג"כ מן התורה מותר דהוא נ"ט בר נ"ט דהתירה דומיא דנותר אלא ע"כ מוכח דטעם כעיקר דאורייתא אף בשאר אסורין ודו"ק היטב וכוונתי קנא בזה לכבוד מותני הרב הגאון המפורסם מוה' משה אב"ד דק"ק קאסטנטין ישן והגאוני מאד :

ב"ר ליבוש רוקח מקאסטנטין ישן]

הלכות תערובות צח

ביאורים

צח (א) יטעמנו עובד כוכבים · עיין ט"ז ס"ק ב' עד היינו במידי דבעי עדות דוקא וכו' · לכאורה תמוהין דבריו מאד דהא בש"ס פריך שם משבויה ותרומה ובשבויה ותרומה ג"כ עד אחד נאמן ולדברי הט"ז בדבר שא"צ שני עדים ועד א' נאמן עליו אף מסלפ"ת נאמן מאי מקשה הש"ס · ונראה לפרש כוונת הט"ז דהנה יש הוכחה ברורה דודאי בהא דקאמר הש"ס אין מסלפ"ת נאמן אלא בעדות אשה אינו מועיל שאר איסורין במקום דלא איתחזק איסורא דאי נימא דמועיל ג"כ שאר איסורין בהא דקאמר אלא לעדות אשה בלבד א"כ הא דאמרינן בבכורות דף ל"ו עד מפי עד מהו לעדות בכור רב אסי אסר רב אשי שרי א"ל רב אשי לרב אסי הא תני דבי מנשה אין עד מפי עד כשר אלא לעדות אשה תני אלא להעדות שהאשה כשרה לה בלבד ואם נאמר דלשון זה ממעט גם שאר איסורין א"כ לרב אסי דתני אלא לעדות אשה דלא כרב אשי ממעט נמי שאר איסורין דאין עד מפי עד כשר לשאר איסורין כשלא אתחזק איסורא וא"כ לרב אסי בשאר איסורין היה צריך שיעיד לפני ב"ד דוקא דאי אפי' חוץ לב"ד ג"כ כשר עד מפי עד ג"כ כשר דהא א"צ הגדה לפני ב"ד כלל וזה לא ניתן להאמר כלל דהא ביבמות פ"ח אמרי' סברא הוא מידי דהוה אאתיכה ספק חלב ספק שומן ואתא עד א' ואמר ברי דשומן הוא דמהימן ופירש"י דהא"ה אין לך אדם אוכל משל חבירו וכו' ודוי התם לא איתחזק איסורא אלמא דבלא איתחזק איסורא מהימן אפי' שלא בפני ב"ד כלל אלמא דהאי לישנא דקאמר אין כשר אלא לעדות אשה לא ממעט שאר איסורין וה"נ במסלפ"ת דבחד לישנא קאמר ליה וכי היכי דהתם לא ממעט שאר איסורין ה"נ גבי מסלפ"ת וע"כ לא ממעט אלא מידי דבעי עדות דוקא כמ"ש הט"ז ופרושן של דברים דבכל הנך דמייתי התם דהיינו תרומה ושבויה מהימן ממעט עדות דוקא תדע דהא בעי הגדה לפני ב"ד דוקא דהא עד מפי עד פסול בהן כמבואר בש"ע בא"ה סי' ז' ע"ש והוא ממעט דעד הראשון לא הגיד בפני ב"ד אלמא דבעינן הגדה בב"ד דוקא ואפי' בעדות אשה גופיה אף דעד מפי עד כשר דמשום עיגונא אקילו מ"מ בעינן שיעיד השני בב"ד דוקא כדמוכח ביבמות דבעינן דוקא שתיכנס ברשות ב"ד ובדאיכא שני עדים קרי לה התם ניסת שלא ברשות ב"ד וכן בשבויה למאן דמכשיר עד מפי עד דא"ל דהוי כעדות אשה בעינן הגדה בב"ד כמו בעדות אשה דודאי במקום דאכשר רחמנא עד א' כגון לשבועה ובסוטה וכן בעדות אשה להירושלמי דמפיק ליה מקרא וכן גבי קרבן ודאי דבעי הגדה בב"ד דוקא דכל זמן שאינו מגיד בב"ד לאו שם עד עליו כמבואר בח"מ לענין עד א' לשבועה ומסתמא בכל מקום דהימנא רחמנא לעד א' חד דינא היה ליה בכל מקום דקרי ליה רחמנא עד בעינן ב"ד דבלא ב"ד לא שם עד עליו וכן בכל מקום דמהימן עד א' מדרבנן כעין דאורייתא תיקנו ובעי ב"ד דוקא כדמוכח מהא דתרומה ושבויה דאין עד מפי עד כשר בהו ובעדות אשה דהימנוהו אפי' חוץ לב"ד משום אשה דייקא ומשום עיגונא מ"מ תיקנו שיהיה ב"ד בגמר ההגדה שיהא קצת כעין דאורייתא אבל באיסורין הא דמהימן עד א' הן מכח סברת רש"י ביבמות שם והן מכח סברת התוס' מקרא דוספרה לא קרי רחמנא בשם עד כלל ולא מטעם עדות הוא דהא א"צ שם הגדה בב"ד כלל · וזהו כוונת הט"ז דלא אתי לאפוקי רק מידי דבעי עדות דוקא דהיינו שיהיה שם עדות עליו דבעינן שיגיד בב"ד משא"כ באיסורין דלא בעי עדות כלל רק הוכחה דהא עד א' מהימן אפי' בלא ב"ד · ובזה א"ש דברי הרא"ש במ"ש גבי בכור שעובד כוכבים מסלפ"ת אינו נאמן בעדות בכור לומר שביכרה משום טעם להשביח מקחו משמע דבלאו האי טעמא מהימן מסלפ"ת משום דזה הוי כשאר איסורין ומתרומה יש ללמוד דמסלפ"ת מהימן דהא בתרומה אין עד מפי עד נאמן אפי' בתרומה דרבנן ואפ"ה מסלפ"ת מהימן מכ"ש באיסורין דעד מפי עד נאמן מכ"ש דמסלפ"ת מהימן אבל במקום דאיתחזק איסורא ודאי דאין מסלפ"ת מהימן דבאיתחזק איסורא בדבר דאינו בידו בעינן שני עדים דוקא ואפי' במקום דעד א' מהימן אין מסלפ"ת נאמן במידי דבעי עדות מכ"ש במידי דבעי שני עדים אמת ובמסלפ"ת שאינו מתכוין על הדבר לא שייך סברא זו כלל אבל בלא אתחזק איסורא כי הכא שהיה לו חזקת היתר רק דאיתרע החזקה מחמת שנפל לתוכו איסור זה לא מקרי איתחזק איסורא ומהימן במסלפ"ת כנ"ל : (ב) ואין נוהגין · עש"ך ס"ק ה' דאטעימת ישראל סומכין כגון בנדרים כו' ע"ש · אמנם נראה דזהו דוקא כשהסירו האיסור משם ואין שם אלא טעמו אבל כשגוף האיסור מעורב אין נוהגין לסמוך אטעימה כלל כדמוכח בסי' ק' סעיף ד' גבי גיד דכשימות בעיק ס' אף שבודאי אין בגידין בנ"ט · והעיקר נראה דאפי' בטעם אין לסמוך אטעימה כמו שיתבאר בס"ק שאח"ז : (ג) בתר שמא · עש"ך ס"ק י' שתמה על הרב דהא עיקר טעם דמין במ"ת דבעי ס' מדאורייתא הוא משום דטעם כעיקר וא"כ הכל תליא בטעמא ולא בשמא ע"ש שהאריך · ולפענ"ד נראה דהדין עם הרב לא מבעיא לענין אם שוין בטעם ואין שוין בשמא ודאי דהוא דאורייתא דהא גבי יבש ביבש במין במ"מ מביא הרב בח"מ כלל ל"ם דין ד' שני דעות אי מדאורייתא בעיק ס' ולא הכריע והביאו הש"ך סי' ק"ט ס"ק י' ע"ש ודעת מהרא"י דבעיק ס' מדאורייתא והוכיח זה מדברי התוס' בפ' א"ע. דף מ"ד והש"ך סתר זה דהתוספות מיירי בקמח בקמח דהוי לח בלח וכו' אלמא דבלח בלח במבא"מ אפי' במקום דליכא טעמא כגון קמח בקמח שהטעמים אין נבללין אסור מדאורייתא לכ"ע והטעם כיון דבלח בלח יש בילה וא"א לומר דמה שאוכל היתרא הוא וכן מוכח מהראי' שהביא הת"ה מפסחים שם דאפי' במקום דליכא טעם הוא מדאורייתא דהא הטור בא"ח סי' תמ"ב כתב דכותח לית בהו טעם ע"ש ואפ"ה קאמר התם מ"מ דרבנן דפליגי עליה דר"א בכותח אלמא דבמבא"מ אפי' במקום דליכא טעם הוא מדאורייתא אפי' למלקות כשיש כזית בכ"פ וכן פסק הטור שם וזו ראיה שאין עליה תשובה ואין להקשות אמ"ה האיך מביא ראיה לאסור עד ס' הא שם לא מזכיר הש"ס רק כזית בכ"פ נראה דהת"ה סובר כיון שהתוס' בנזיר ל"ו בד"ה כזית בכ"פ כתבו דהא דמפלפל הש"ס שם אי כזית בכ"פ דאורייתא הוא ע"י תערובות דכשהוא בעין מהניתין היא ע"ש ורש"י בפסחים כתב דהוא הלמ"מ וע"כ צ"ל לפמ"ש התוס' שם דלא דמבמ"מ בטל ברוב מ"מ גילה לנו הלמ"מ דבכ"פ לא בטל וסובר הת"ה כיון דלא בטל ברוב לענין מלקות גבי כזית בכ"פ וע"כ צ"ל דהלמ"מ היא דלא נלמוד מקרא דאחרי רבים ה"נ לענין איסור לא בטיל ואוסר עד ס' ובס' בטיל דנמריק מזרוע בשילה ונראה דה"ט דהרמב"ן שהביא הטור סי' צ"ח דבמבא"מ כשהמתמם נתערב דלא מהני טעימת קפילא וא"ל כיון דבכ"פ אפי' ליכא טעם אסור למה לי קרא דמשרת לשרה שהו ביין לטעם כעיקר הא אפי' בלא טעם אסור כשהמתמם נתערב ומכ"ש דקשה להנך פוסקים דס"ל דטעם כעיקר לא הוי דאורייתא רק בכזית בכא"פ דלמה לי קרא דמשרת הא כזית בכ"פ אפי' ליכא טעם אסור מהלמ"מ כדמוכח בפסחים שם דז"א דלאצריך שהיה לוקה כשאכל כזית מפת ומיין ומטעם דאיתעבד ליה פת גופי' איסור מחמת הטעם כמ"ש רש"י פסחים מ"ד ד"ה מפת ומיין ע"ש משא"כ בדליכא טעם לא נהפך ההיתר לאיסור רק האיסור לא נתבטל ובעינן שיאכל כזית מהאיסור בכ"פ כדמוכח שם וכיון שהוכחנו דבלח בלח אפי' ליכא טעם במבא"מ היה לוקין כשיש כזית בכ"פ ועד ס' ואסור מדאורייתא ובמבא"מ ברובא בטיל וע"כ החילוק שיש בין מב"מ לא"מ בדין זה אזלינן בתר שמא דהא הלכתא כרבא דאזל בתר שמא רק שהש"ך כתב דבמקום שהאיסור משום טעם

הזליק

חידושים

צח [א] חלב · בגיר"ה דהוא הרבה אבל הרמב"ן כתב דחלב ובשר טעמן שוה נ"ל דמיירי בבשר שמן : [ב] יטעמנו · עט"ז דללחוך בלשון מותר באיסור במקום ספק כגון בא"י אם מלוח או במרה לעיל אבל הכא דבעינן טעימה ממש ליתן לתוך פיו אסור ובעינן קפילא : [ג] עובד כוכבים · עש"ך דבעובד כוכבים דלאו קפילא בעינן מסלפ"ת ובקפילא אפי' בלא מסלפ"ת ומסיק דמסלפ"ת לא מהימן באיסור דאורייתא · ועי' ביאורים ס"ק א' : [ד] לסמוך · עש"ך דאטעימת ישראל סמכינן כגון בנדרים · ועי' ביאורים דכשגוף האיסור מעורב לא סמכינן אפי' אטעימת ישראל ואפי' במקום דליכא רק טעם בלחוד נראה שלא מהני טעימת ישראל · ומש"ה בשני איסורים ששוין בשמן אף שאין שוין בטעמן אין מבטלין זא"ז ובעינן ס' נגד שניהן · ועי' ביאורים סוף ס"ק ח' : [ה] נודע · הטעם כיון דמב"מ מדאורייתא ברובא בטל רק דרבנן הצריכו ס' ה"ל ספיקא דרבנן משא"כ כשלא נודע אם היו רובו היתר ה"ל ספד"א ולחומרא וכן במבא"מ הוי ספיקא דאורייתא : [ו] שמא · והש"ך חולק דאדרבה הכל הולך בתר הטעם רק ביי"נ ושאר דברים שאוסרין במינן במשהו אזלינן בתר שמא · ועי' ביאורים : [ז] בא"מ · ואם נפל בשר עוף לחלב דעת הט"ז וש"ך דהוי ספק דרבנן ומותר : [ח] במינו ובא"מ · ונספך אחר שנלמנן דאלו קודם הרי נאסר א"כ כשנעשה פחות מס' והש"ך אוסר את א"מ · וט"ז מתיר כהמחבר וכן עיקר · ואם נפל לא"מ תחלה ונספך ואח"כ נתערב שם עוד אחיכה אסור הרוטב כיון שכבר נאסר ואפשר לסוחטו מדאורייתא אבל אם ניתוסף עוד רוטב עד ס' אחר שנספך מותר דחנ"נ בשאר איסורין דרבנן : [ט] אסור · דספק מחמת חסרון ידיעה לא נחשב לספק ודוקא כשהספק רק ליחידים אבל כשהספק כולל לכל הדור נחשב ספק רק במקום דהיכא תקנה כגון גבי כחל שיש תקנה לשער נגד כולו וכדומה משוין תקנה לשער נגד כולו ט"ז : [י] רתיחת מליחה · ואפי' שהה שיעור כבישה מ"מ לא נאסר הכלי רק כ"ק · ועי' בסי' ס"ט בביאורים ס"ק כ"ט : [יא] בבלי · אפי' שמן אבל במאכל אפי' כחוש אוסר עד ס' להרב : [יב] ויסירנו · אבל בפחות מס' לא ומהני התקנה זו כמו בכל איסור כשהסירו שלם : [יג] איסור · דהיינו שלא ידעינן כמה היתר בלע אבל כשידעינן שלא בלע בלוחו מעל"ע רק כזית היתר וכזית איסור א"צ ס' נגד כולו רק נגד הב' זיתים ובמקום הפסד אפי' בכלי ישן א"צ לשער רק נגד האיסור ולא אמרינן דהבלוע נעשה נבלה : [יד] הכזית · דס"ל דלא אמרי' בבלוע דנ"נ : [טו] חרס · הש"ך מסיק דלא אמרי' בגוף החרס נ"נ אבל ביתן הבלוע נ"נ ובמקום הפסד בבב"ח אסור ובשאר איסורים מותר : [טז] איסור · אפי' איסור דרבנן : [יז] פליטתה · ואם אינה מכירה הוי בריה כשיש בה אפרוח ולא בטילה כדלקמן סי' ק' : [יח] הנוהגין · אפי' איסור דרבנן : [יט] עצמן · כגון של עובד כוכבים או ערלה ואפי' אינן אסורין רק מדרבנן ואם ידוע בבירור שאינו נותן טעם כגון קורט מלח ליורה גדולה מותר ואם נפל לדבר שטוה בטעמא מותר ומאכל אינו אסור רק מדרבנן לכן בספק מותר להטעים לעובד כוכבים מסלפ"ת אבל שומן לא מקרי דבר דעבידי לטעמא וכשיש ס' מותר לטעום בעצמו וכשמרגישין טעמו אסור אפי' ביותר מס' : [כ] כל אחד · והוא הדין אם כזית בשר נ"נ מחמת חלב וכן כזית בשר נ"נ מכח דם נ"נ כל אחד מצטרף לבטל טעם חבירו אבל שני זיתים שאין טעמן שוה שכ"נ מדברים שטעמן שוה אין מבטלין זא"ז ובעינן ס' נגד שניהם וביבש ביבש אין האיסורים מבטלין זא"ז וכן שני איסורים שאסורין משם אחד ואין טעמן שוה אין מבטלין זא"ז · ועיין ביאורים ס"ק ח' : [כא] כ"ט זיתים · ולדידן דקי"ל דחתיכה נעשה נבילה אפי' בלא נודע אסור בכ"ג : [כב] ונתערבו · היינו בשוגג אבל במזיד נתבאר דינו בסימן צ"ט סעיף ה' ע"ש :

עצמות

אזליק בתר טעמא אבל הכא דמיירי דליכא טעם ודאי דאזלינן בתר שמא ופשוט וכ"ה בהגהת ש"ד סי' ל"ט בהדיא דיבש ביבש מבח"ע דאורייתא היינו כשחלוקין בשמא ולפ"ז נדחו דברי הרמ"א גם לענין אי שוין בשמא ואין שוין בטעמן דהוא רק מדרבנן דהגם רש"י חולין צ"ח ד"ה לטעם כעיקר כתב דמאן דס"ל דטע"כ דרבנן הוא מקרא דאחרי רבים וע"כ הא דלא כתב דגוף טעם הנפלט מדרבנן ע"כ דזה א"א דהא ילפיק מהסמאין לאסור ניכן וכל היוצא מהן כמ"ש לעיל בסי' פ"א ומה"ת יהיה טעם הנפלט גרע מאשר כל היוצא ומש"ה הוכרח רש"י לומר דמטעם ביטול הוא מדרבנן וא"ת הא במבח"מ לא שייך ביטול ברוב יתבאר לקמן ולפ"ז מאן דסבירא ליה דבמבח"מ לא שייך ביטול ברוב ואסור עד ס' אפי' בלא טעם ולא יליף ממשרה רק שיתעביד ההיתר גופיה איסור וללקות אכזית מפת ומיין וא"כ היאך אפשר למילף כלל לטעם כעיקר במין במינו בשמא כיון דבזה שייך ביטול ברוב מקרא דאחרי רבים וקרא דמשרה לא איירי רק בשרה פתו ביין או ענבים במים דלא שייך ביטול ברוב במבח"מ כמ"ש לעיל ולא גילה רחמנא כלל דטעם לא יתבטל ברוב רק דרחמנא גילה דבמבח"מ דבלא הטעם ג"כ אינו בטל ברוב בזה גילה רחמנא כשיש ג"כ טעם שיתעביד ההיתר גופיה איסור כנ"ל אבל במב"מ בשמא דשייך ביטול ברוב מקרא דאחרי רבים לומר דהטעם הנרגש הוא חמור מהעיקר ולא בטל זו מנין לנו כיון דקרא דמשרה לא איירי מזה כלל רק מבח"מ דבלא"ה לא שייך ביטול והדבר מוכרח וא"ש דברי הרב רמ"א דבמבח"מ בשמא לא בטל אפי' ליכא טעמא ובמב"מ בשמא בטל אפי' איכא טעם כנ"ל והשתא אביא ראיות טו"ם דלפמ"ש נתיישבו כל קושיות התוס' שהקשו מהרבה אמוראים דהלכתא כוותייהו בכל מקום ומשמע מדבריהם דס"ל דטעם כעיקר מדרבנן חדא הא דאמר רבא בחולין צ"ט רבא אמר לא נצרכה לטעם כעיקר דבקדשים אסור ובחולין שרי ולפמ"ש נתיישב דבקדשים דילפינן לטעם כעיקר מכל אשר יגע בבשרה שאם פסולה היא תפסל מוכח דטעם כעיקר אפי' במב"מ בשמא רק שחלוקין בטעם דכל הקדשים מב"מ בשמא הן כדמוכח מתוס' זבחים צ"ו ד"ה ואם טם וכן כתב הרשב"א בחי' לחולין משום דכולן שוין בשמא שנקרא בשר ואף דבחולין שרי כה"ג כמ"ש לעיל בקדשים אסור וזהו שאמר רבא דהא דתנא בברייתא זהו היתר הבא מכלל איסור דבזרוע בשילה לא התיר הכתוב אפי' כשטומן הזרוע כ"ש בבשר כתוס דכה"ג בקדשים אסור דבקדשים אסור טעם כעיקר אפי' במב"מ לעיל מקרא דכל אשר יגע ובחולין שרי במב"מ בשמא מקרא דאחרי רבים ואי תקשה הא דאמר בפסחים מ"ה לנזיר וחטאת ב' כתובים ולפמ"ש לא הוי ב"כ דנזיר מיירי רק במבח"מ וחטאת מיירי במב"מ י"ל דסוגיא דהתם כאביי ע"כ אזיל דס"ל דבתר טעמא אזלינן לענין מב"מ והווין שני כתובים ובזה מיושב נמי קושית התוס' בזבחים דף ע"ח ד"ה הא דרבים שהקשו דאמאי לא אמרינן באיסור והיתר במין במינו רואין ולפמ"ש א"ש דדוקא בקדשים דהטעם אסור אפי' במין במינו בשמא רק במקום שאינו נרגש הטעם מותר מגד שאין מרגישין הטעם אמרינן רואין כמו גבי חזותא משום דאלו היה ניכר החזותא הוי דאורייתא משא"כ בחולין דאפי' במקום שניכר הטעם כגון במין במינו בשמא ולא בטעמא אינו מדאורייתא האיך שייך לומר רואין אם היה אינו מינו היו מרגישין הטעם דהא אפי' במקום שמרגישין הטעם מותר מדאורייתא · אמנם נראה דבטעמו וממשו דהיינו בכזית בכא"פ הוי דאורייתא מהלמ"מ אפי' במין במינו בשמא וחלוק בטעם וניכר טעם א' בחבירו ולאיה מהא דאמר ר"י ע"א דף ס"ז כל שטעמו וממשו אסור והיה לוקין עליו וזה כזית בכא"פ וע"ש ברש"י דהוא הלמ"מ וע"כ צ"ל דמיירי במין במינו בשמא רק שחלוק בטעם דאי במבח"מ הא אפי' בשמא הא אפי' בממשו ולא טעמו היה לוקין · בכזית בכא"פ כמבואר בפסחים דף מ"ד מהא דמקשה מ"ט דרבנן דפליגי עליה דר"א בכותח והוכרח לשנויי דלית ביה כזית בכא"פ אף דבכותח ליכא טעמא וכמש"ל אלא ודאי דאין חילוק בין מינו בשמא לא"מ בשמא רק לענין טעמו ולא ממשו או ממשו ולא טעמו אבל בטעמו וממשו אין חילוק בין מינו לא"מ כל שנרגש הטעם ויש בו ממשו בכזית בכא"פ אסור ולוקין עליו ·· ונתיישב קושית התוס' שם בד"ה אמר ר"י שהקשו דהא ר"י אית ליה טעם כעיקר · ולפמ"ש לא קשה שר' יוחנן דוקא במין באינו מינו בשמא אית ליה טעם כעיקר דומיא דמשרה אבל הכא דע"כ מיירי במב"מ בשמא מדקאמר טעמו וממשו היה לוקין דאלו במין בא"מ בשמא אפי' בממשו ולא טעמו היה לוקין כמש"ל ובמין במינו סביר קאמר דטעמו ולא ממשו דרבנן דליכא למילף מהנך קראי דמייתי בפסחים לטעם כעיקר · ומיושב נמי קושית התוס' זבחים ע"ח בד"ה מתיב רבא שהקשו דלא מקשה ליה מכל התורה דקי"ל טעם כעיקר ולפמ"ש לא קשה דודאי ידע מזה דטעם כעיקר אינו רק בא"מ מש"ה לא מקשה ליה רק בעושה עיסה דהתם נמי מב"מ הוא כמ"ש התוס' ביבמות דף פ"ב ד"ה ר' יהודה קמחא דחיטיה וקמחא דשערי מב"מ הוא למאן דאמר בתר שמא וא"כ היכף שבלל הקמח נתבטל וע"ז נתרץ אלא מבח"מ בטעמא דהיינו כ"ז שהטעם נרגש ואיכא נמי ממשו דזהו בכלל טעמו וממשו דאמר ר"י דהוי דאורייתא אפי' במין במינו משא"כ במקום שאין נרגש הטעם וליכא רק ממשו ואז לא הוי דאורייתא כ"א במין בא"מ בכא"פ :

והשתא אתיין דברי הרב כהונן · דכל שוו בשמא אף אי אית בהו טעם לא הוי רק מדרבנן כיון דלא מצינו למילף ממשרה וכמ"ש לעיל ועוד נראה דאפילו מאן דס"ל דטעם כעיקר דאורייתא אפי' מין במינו בשמא מ"מ זהו דוקא כשהאיסור ניכר ולא נתבטל אז אף טעם שלו אוסר אבל כשגוף האיסור נתערב קודם נתינת הטעם ואינו ניכר דאז ודאי נתבטל קודם נתינת הטעם אז ודאי אין הטעם שלו אוסר מדאורייתא דהא לרש"י בעבודת כוכבים דף ע"ג אמרי' דלא תהוי כלל כשנתבטל אפילו נותן טעם לבסוף ואפילו להתוס' דפליגי התם בד"ה כי הוה אפשר דאינו אלא מדרבנן וכ"כ או"ה הביאו הש"ך בס"ק זה דאחר שנתבטל אין אוסר הנ"ט ואף דאו"ה מחלק בין נודע ללא נודע נראה דהיינו מדרבנן דמדאורייתא נראה ודאי דאין חילוק ואם שוין בטעם ואין שוין בשמא ג"כ אוסר עד ס' מדאורייתא כמו כותח דאף דליכא טעם אסור מדאורייתא אף דשם אינו נזכר רק בכזית בכא"פ מ"מ הא כתב מהרא"י הביאו הש"ך סי' ק"ט ס"ק י' דאסור עד ס' מדאורייתא ואפי' הש"ך לא פליג שם רק ביבש ביבש אבל בלח מודה וע"ש · אך הרמ"א בזה לא דקדק שלא כתב דעכ"פ צריך שידע שיהיה יותר מכזית בכא"פ דטעמו וממשו ודאי דאורייתא אפי' במב"מ וכמש"ל · ולפי מ"ש יש להשוות כל הפוסקים דכולם נקטו בלשונם טעם כעיקר במבח"מ יש לומר דלא אמרו טעם כעיקר רק במבח"מ בשמא עיין בכל הפוסקים שהביא הש"ך שנוכל לפרש כן ומסולקים כל הראיות שהביא הש"ך · גם מה שהביא הפר"ח ראיה כיון דקרא סתמא כתיב אחרי רבים להטות ודאי דליכא הפרש בין מין במינו לאינו מינו בשמא וכו' ע"ש · הא קמן דליתא דבכאכילת פרס תוכיח במקום דליכא טעמא דאסור בא"מ ומותר במינו כדמוכח בפסחים מ"ד וכמש"ל · והנה הכר"ו הביא עוד ראיה להרמ"א מעבודת כוכבים דף ס"ו דפריך לרבא מהא דג' שמות וג' מינים מצטרפין לאסור הקדרה הואיל והן מיני מתיקה ורא"ין למתק וטעמן שוה ופריך דהא אין שמן שוה וקשה מאי קושיא הא האי דאוסר בתבלין היינו דמורגש הטעם ואסור משום טעם כעיקר אלא ודאי דבעינן דומיא דמשרה שמין אחד יתן טעם ולא שני מינין ומזה סייעתא לרמ"א דמבח"מ דוקא בעינן כמו במשרה עכ"ד בקוצר · אבל באמת הוא דחוק בתכליה · ועוד דהא קיי"ל בסי' צ"ט דדוקא שני איסורין שאין טעמן שוה מבטלין זא"ז משמע דבטעמן שוה אין מבטלין ושייך בהו טעם כעיקר · והעיקר נראה ביישוב זה דהא בלא"ה הש"ס תמוה מאד וצריך בר נגר לייישבו דמקשה לרבא אמאי יצטרפו אפי' באיסור אחד כיון שהן משלשה שמות ומשני הא ר"מ הוא דאמר כל איסורין שבתורה מצטרפין וכו' ודבר זה א"א להולמו כלל דהא אפי' לרבנן עכ"פ באיסור אחד ודאי דמצטרף למלקות אפי' בשלשה שמות דהא אבר מן החי של פרה וגמל וכן נבילת פרה וגמל מצטרפין למ"ד איסור חל על איסור כמבואר במס' מגילה דף ט"ז ואפ"ה פריך הש"ס שלא יצטרף לאסור הקדרה כיון שהן משלשה שמות ומאי משני ר"מ הוא דסובר דכל איסורין מצטרף למלקות דמה ענין צירוף למלקות לצירוף איסור הקדרה והוא תמהון גדול ומה שנ"ל בזה דהנה בזבחים דף ע"ח אמר ר"ל הפיגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור כו' וכתבו שם התוס' בד"ה הפיגול וז"ל וע"ק למה לי שירבה מין על חבירו הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את השלישי ואכולהו ליפטר דכל אחד הוי בטל ומבטל ותירצו דמיירי שלא עירב רק שני איסורין דאז ליכא ביטול נגד כל חד · ובזה אתי שפיר הכא דהנה כשעירב שלשה מיני תבלין משלשה איסורין בטל כל אחד בחבירו דכל אחד בטל ומבטל ואזיל ליה האיסור מכל א' דהאיסור של ערלה נתבטל בהשנים הנשארים כמו שנתבטל בשנים של היתר וכן כל איסור בשנים האחרים ואזיל ליה האיסור של כ"א כמו שכתבו התוס' גבי פיגול ונותר וטמא שנכבר מכל איסור דהיינו שנתבטל כ"א בהב' הנשארים ובודאי דאזיל ליה האיסור מכל וכל ודומה כאלו כל אחד נתבטל ברוב היתר דאי לא נתבטל מילקא נמי לילקי דזה אין סברא כלל שנתבטל לענין מלקות ולא לענין איסור דאיסור ומלקות מחד קרא דלא יאכל נפקא וא"כ אמאי יאסרו לקדרה וכן נמי אפי' באיסור אחד יתבטל כל מין בשנים הנשארים דהא מבח"מ בטל דהא איסורין מבטלין זא"ז והא דשני מינים של איסור אחד מצטרף היינו בדליכא רק שני מינים דאז במין אחד מרבה על חבירו נעשה הכל כמין המרובה ועיין בתוס' שם אבל בג' מינים כ"א נתבטל בב' האחרים שהן רוב נגדו כמ"ש התוס' שם וזה קשה לרבא דלדידיה ג' מינים הן אבל לאביי דהכל מין אחד של איסור ודאי דאין מין אחד של איסור בטל בקנתו ועוד יש לומר לאביי דר' יהודה היא דסובר דמין במינו לא בטיל ואפי' בשלשה איס[illegible] לא קשה דאף דר"ל סובר בזבחים גבי פיגול ונותר דמבטלין היינו למאן דסובר דמב"מ בטל ע"ש ומתרץ דס"מ ר"מ הוא דאמר כל איסורין שבתורה מצטרפין וע"כ לאו משום לאו דלא תאכל כל תועבה דהא לאו שבכללות הוא כדמוכח בפסחים דף כ"ד רק שזה הוי גילוי מילתא דאין איסורין מבטלין זא"ז וכר"א בזבחים ע"ש וה"ה דהוי מצי למימר ר"א הוא דס"ל איסורין אין מבטלין זא"ז א"נ משום ז תשמע ליה ג"כ דהאי מצטרפין למלקות ג"כ איירי כמ"ש התוס' שבת פ"ע ע"ש והוצרך לומר ר"מ הוא :

והשתא א"ש ג"כ דברי הרמב"ם דפסק בפ' ט"ו מהל' מ"א הלכה ט"ו כהך מתני' דתבלין שלשה שמות שתמה עליו הכ"מ ולדידי א"ש דהא הרמב"ם פסק כר"א דאין איסורין מבטלין זא"ז מש"ה מצטרף והכל נכון בעזהש"י · אך עדיין חל עלינו לפרש שאר דברי הרמב"ם בהלכה זו התמוהין שפסק בהך משנה דתבלין וז"ל כיצד שאור של חטין ושאור של שעורין הואיל ושם שאור אחד הוא אינו כמין וא"מ אלא הרי הן כמין אחד ומצטרף לשער בהן כדי לחמץ בעיסה של חטין אם היה טעם שניהם טעם חטין וכו' · ותמה הלח"מ דלמה לי שיהיה הטעם שוה הא קי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן נראה מדבריו שפירש בדברי הרמב"ם דבעינן שיהיה טעם שני השאורים שוה וזהו א"א לומר כלל חדא דלשון לשער משמע דעכשיו א"א למטעמיה אבל לפירושו הא אפשר למיטעמיה גם עכשיו אם נתחמץ ועוד היאך אפשר שיהיה טעם שניהן שוה הא בש"ס אמרו גבי חמירא דחטי ודשערי הא טעמא לחוד והא טעמא לחוד לכן נראה בכוונת הרמב"ם לייישב גם שאר קושיותיו דהרמב"ם ס"ל דמחמץ ומתבל אינו רק במינו כמ"ש בפי' המשנה בפ"ב דערלה ובפ' זה הלכה ב' ובפי' המשנה ערלה בפ"ב משנה א' פירש הא דמצטרף לאיסור ולהיתר וז"ל ולהיתר שיהיה חלק א' מכולם נופל בק' חלקים ויהיו אותן יא' חלקים ממין הערלה לבד ולא ממין כלאים ולולי חלק הערלה היינו משערין בנ"ט לפי שהוא מבח"מ ואם היה נותן חלק כלאים טעם בכ' חלקים יהיה נאסר הכל אבל מפני הטעם אבל מפני הערלה שנצטרפה לכלאים וערלה הוא מב"מ נחשב הכל כמב"מ ויעלה בא' ומאתים עכ"ל וה"ה לאיסור כן הוא וזה כוונתו כאן דאם נפל שאור של חטין ושאור של שעורין וכשאור של שעורין דרך משל א"נ לחמץ אותה העיסה רק כזית שאור ובשאור של חטין צריך שני כזיתים לחמץ אותה עיסה שהשעורין מחמיצין יותר ונפל כזית שאור חטין וחצי כזית שעורין וחימצו העיסה אין אוסרין משום מחמץ דהא השעורין לחוד לא היו אוסרין בעיסה של חטין משום דהוי מבח"מ רק משום שנצטרפו לשאור חטין חשיב כאלו הכל מין אחד כמ"ש לעיל בשמו וכיון דרק משום הצטרפות לחטין הוא בעינן שני כזיתים לאסור דמשערין כאלו היה הכל חטין ומשערין כמה שאור של חטין צריך לעיסה כזו דהיינו שני כזיתים כיון דהעיקר האיסור הוא מטעם הצטרפות לשל חטין חושבין הכל לחטין ואם באמת יהיה הכל של חטין היה צריך ב' זיתים מה"ת יהיה עדיף עכשיו כשהוא שעורין ומחשבין אותו לחטין בשביל הצטרפות להכי בעינן לשער בזה שאנו אוסרין אותו מחמתו וכן כשהעיסה של שעורין משערין כאלו הכל הוא של שעורין בין להקל בין להחמיר ויתר הקושיות שהקשה הלח"מ כבר נתיישב במ"ש :

והנה הא דמשמע מדברי הרמב"ם דמחמץ אינו אלא במינו א"א לומר בפשיטות דשלא במינו אינו אוסר כשנתחמצה העיסה מחמת שאור של איסור כמ"ש הפר"ח דמשנה מפורשת היא בתרומות פ"י דתפוח שריסקו שנתנו לתוך עיסה וחמצה הרי זה אוסרה ופסק הרמב"ם בעצמו בסוף הלכות תרומה וז"ל אם ריסק תפוח תרומה ונתנה לעיסה והחמיצה אסורה בינה שנתבלה בתבלין תרומה אפי' אלמון אסורה מפני שהיא בולעת והוא ג"כ משנה מפורשת פ"י דתרומות · אלא נראה בכוונת הרמב"ם דודאי עיסה שלא הוחמצה עדיין אם החמיצה באיזה איסור אסור אפי' בא"מ ודאי לאסורה מפני פרסום הפעולה אפי' לא נרגש גוף טעם האיסור כי כל איסור שעשה גורם להיתר כמו מעמיד ומחמץ לאסור ועוד דזה מב"מ הוא כמ"ש הר"ן והתוס' ביצה דף ל"ו כיון שזה צריך לזה והשאור עומד לכך והיא סיבתו רק הא דבעי שיהיה מינו דוקא הוא דהנה בדבר המחמץ ומתבל כתב הרמב"ם פט"ז הלכה ט"ז דאוסר אפי' עיסה שכבר נתחמצה וקדרה שכבר נתבלה ומשערין בדבר המחמץ אם יש בו כדי לחמץ בעיסה אלה ולתבל בתבלה אוסר ג"כ וזה מבח"מ היא כיון שכבר א"נ זה לזה כמ"ש הכר"ו בעצמו וגם האיסור לא עשה שום גורם להיתר ואפ"ה אוסר דבר המחמץ ובזה כתב הרמב"ם דדבר המחמץ דאינו בטל דבעינן מינו דוקא אבל עיסה שנתחמצה באיסור מב מ גמור הוא ודאי דאסור אפי' בא"מ ופשוט :

ומעתה נבאר מה הוא מיקרי מינו בשמא · ב"י בשם האגור כתב כבד ותרנגול ב' מינים · בשר עוף ובהמה ב' מינים · איל ושור ועז ג' מינים וכן הוא באו"ה עד חלב ובשר שני מינין הן · והנה הרשב"א בחידושיו לחולין דף צ"ח והר"ן בעבודת כוכבים בשם הראב"ד כתב דחלב ובשר מין אחד הוא מהא דאמרי' אוכל חלב מן החי לוקה משום בשר בשדה טרפה אלמא דחלב מין בשר הוא ונראה טעם פלוגתייהו הוא דהרשב"א והר"ן בשם הראב"ד סברי דאזלינן בתר לשון התורה וכיון דמין במינו הוא מדאורייתא והיה לכן שם א' בשעת נתינת התורה ובאת התורה והקפידה עליו לומר מין במינו לא בטיל אזלינן בתר שם של תורה אבל האו"ה והמרדכי ע"כ מודו דחלב בלשון תורה נקרא בשר כמו שהוכיחו הרשב"א והר"ן הנ"ל רק דהם סברי דאזלינן בתר לשון בני אדם ולהאי קרי חלב ולהאי בשר · והנה מדברי הרשב"א שמביא ראיה מחולין צ"ח דרוטב ובשר שני מינין הן מהא דהנודר מן הבשר מותר ברוטב משמע לכאורה דיש ללמוד דין מין במינו בשמא מהא דנדרים סי' רט"ז וא"כ לכאורה דברי או"ה ומרדכי תמוהין שחשבו בפרטות דין מין במינו בשמא דממ"נ מאי קא סברי אי סברי דאזלינן בתר לשון תורה א"כ בשר לב וכבד וכל הנהו דחשבו להם במין בא"מ בשמא הא ודאי דכל הנך נקראין בשר בלשון תורה דהא לקי עלייהו משום בשר בשדה טרפה ואי ס"ל דאזלינן בתר לשון בני אדם א"כ קשה דהא קי"ל כר"ע דבנדרים פ' הנודר מן הירק דכל מידי דמימליך עליה שליח בר מיניה הוא ואפי' בשר ודגים חד מינא הוא בלשון ב"א כמבואר לקמן בהל' נדרים סי' רט"ז לכן נראה דדוקא בנדרים אמרי' דכל מידי דמימליך עליה שליח בר מיניה הוא דמידי דממליך עליה שליח ע"כ בכלל ספק הוא ובנדרים קי"ל דמחית איניש נפשיה לספיקא והיינו דדעת הנודר לאסור עצמו עד מקום שיכולין להסתפק בלשונו · וכ"מ שהאיסור הוא בנדרים מטעם מחית איניש נפשיה לספיקא הנודר אסור מטעם ודאי ולא מטעם ספק כמו שהארכתי במקום אחר משא"כ במב"מ בשמא בעינן שיהיה מבורר בשם אחד וכל מידי דמימליך עליה שליח לאו בר מיניה הוא ומבואר בנדרים דמאן דס"ל בכל מידי דממליך עליה שליח לאו בר מיניה הוא הנודר מן הבשר מותר בלב וכבד מש"ה כתבו דבשר ולב וכבד ג' מינים · ומה שכתב דשור ואיל ועז ג' מינים היינו בשלימים אבל בחתיכות כולן נקראין בשם בשר ולאו מידי דמימליך עליה שליח הוא כמ"ש האו"ה ואפי' הרמ"א בד"מ דמשיג על האו"ה בזה לא משיג רק בחתיכת דג וחתיכת בשר דמידי דמימלך עליה הוא אבל בחתיכות בשר שור ואיל מודה דהוה ממש כמו קימחא דחטי ושערי · ושומן מקרי מב"מ הן עם חלב והן עם בשר וחלב הכנתא והדקין מקרי חלב והן א"מ עם בשר · הכל באו"ה ועיין עוד שם מדינים אלו · והנה לדעת הש"ך דסובר דתליא בטעמא נראה דאף אותן שני דברים שטעמן קצת דומין עד שנקראין מב"מ לאביי מ"מ נראה דכאן אסור כל שהקפילא מרגיש ומכיר טעם א' בחבירו דסתמא אמרו מבח"מ בקפילא משמע דתליא הכל בקפילא אבל במקום הפ"מ נראה לסמוך על הרמ"א כי ראוי לסמוך עליו ובפרט שבלא"ה הרבה פוסקים ס"ל דטעם כעיקר לאו דאורייתא כנ"ל : (ד) ואם נתערב במינו ובא"מ · עט"ז ס"ק ה' במה שהשיג

אמהרש"ל וכוונתו דכמו במינו וא"מ לר"י לא אמרינן שיאסר המינו דהא המינו של היתר ג"כ קיבל פליטה מהאיסור נהי דהפליטה שנפלט לרוטב נתבטל והותר מ"מ הפליטה שקיבלה מינו אין לו במה להתבטל ועכ"צ דהפליטה גופיה נתבטל בא"ת ונחשב לפליטת היתר א"כ ה"נ כן הוא הא טעם של האיסור נתבטל בטעם ההיתר וא"כ מה בכך שהטעם נרגש האי טעמא דהתירא הוא כיון שמעורב ג"כ בטעם היתר וכיון דאיכא ס' בין הכל מותר הטעם של איסור ואם נפל במינו תחלה ואח"כ לא"מ אף הש"ך דפליג אהט"ז בס"ק ח' היינו דוקא בנתערב בב"ח אבל בנפל למינו תחלה שכבר הותר מקודם אף הש"ך מודה למותר דאף הרשב"א דאוסר בסימן ק"ט כשבישלן א"כ מ"מ מודה דאינו אלא מדרבנן ומותר בנספך דאיכא ספק ואם נתערב בא"מ תחלה אף הט"ז מודה דאסור כיון שכבר נ"נ קודם כמ"ש הט"ז ואף דחנ"נ בשאר איסורין מדרבנן וכאן מיירי בנספך דהוי ספק דרבנן זה אינו דכיון שנפל מקודם א"כ לרוטב בפחות מס' נאסר הרוטב ואפי' נפל אח"כ לתוכו עוד חתיכות כשרות שהן מינו מ"מ הרוטב שנאסר מחמת שקיבל טעם אי אפשר לסוחטו ואסור לעולם דאפשר לסוחטו מדאורייתא אפי' בשאר איסורים אבל אם ניתוסף עוד רוטב עד דאיכא ס' נגד האיסור אחר שנספך והיה ספק דאז אפי' לא היה ס' מקודם אז אינו אסור רק מטעם חנ"נ דאינו אלא מדרבנן ומותר בספק · ואין להקשות אהמחבר דהא בסי' קל"ד סעיף ד' פסק דלא אמרינן רואין רק בנפל היתר תחלה ע"ש דז"א דבכל כ' הרא"ש בעבודת כוכבים דף ע"ג דלא בעינן תחלה רק ביין נסך ע"ש · וזה ג"כ א"ל דלמאי נימא דטעם הנפלט מחתיכת איסור נתבטל בטעם הנפלט מהב' חתיכות דהיתר דהא חזינן דלפעמים חתיכה שמינה מטעים יותר מהרבה חתיכות כחושות ואנן אין בקיאין ומאן לימא לן דאיכא רוב בטעם היתר נגד טעם האיסור דז"א דתולין דהטעם הנפרש הוא מהרוב כמו בג' תרנגולות וא' טריפה ומלא ג' ביצים אף דיש לספק דלמא כל הג' ביצים הטריפה הטילה תולין שהן מהרוב ה"נ דכוותיה דמה לי טעם הנפרש או ביצה הנפרש :

(ה) **וא"א לעמוד** · עט"ז ס"ק ו' שכתב דלהרשב"א האוסר בסירכא משום דהוי ספק חסרון ידיעה וכו' · אף דגם כתב הרשב"א טעם אחר משום דיצאת מחזקתה מחיים ע"ש מ"מ הא תמה הב"י שם בטור על הרשב"א דמ"מ יהיה מותר בסירכא מטעם ס"ס וסובר הט"ז דטעם הרשב"א הוא דסובר דלא חשיב ס"ס משום דהוי חסרון ידיעה : (ו) **דבבלי חרס** · עט"ז ס"ק ח' עד דיש להחמיר בכלי חרס אפי' חדש לשער נגד כולו וכו' · ולכאורה הוא תמוה מאד דנהי דגוף החרס נעשה ג"כ נבילה מ"מ לא יהא אלא גיד הנשה דודאי אסרה רחמנא ואפ"ה אין צריך ס' נגד פליטתו כיון שאין בגידין בנ"ט כמבואר בסי' ק' סעיף ב' ומכ"ש הכא בחרס דעץ בעלמא הוא דה"ל ס' נגד גוף החרס ואפי' היה החרס איסור מחמת עצמו כגון שנדר שלא יאכל ויהנה מעפר וחרס או חרס של עובד כוכבים ודאי דאין טעמו אוסר ועוד דהא עיקר הדין באיסורים דסגי בטעימת קפילא והכא אם יטעמנו קפילא ודאי דיאמר דלית ביה טעם דהחרס ודאי דאין יכול להטעים ועוד דהא מסיק דבשאר איסורין לא אמרינן אפי' בב"ח חנ"נ וא"כ במאי מיירי הא דפסק דיש לשער בכ"ח נגד כולו אי בשאר איסורין הא מסיק דא"צ ואי כשבלע מבב"ח שכבר נאסר כשאר איסורין דמי ואי בבלע בשר ונתבשל בה עכשיו חלב הא בהיתר ודאי דלא אמרינן חנ"נ · ולכן נראה דודאי לא עלה על דעת המרדכי לומר דגוף החרס נ"נ להצריך ס' נגד כולו דהא אין בחרס בנ"ט כמש"ל רק כוונתו נראה דהנה המרדכי שם בפס"ה והתה"ד סי' קפ"ג הקשו בקדרה שבלעה כזית בשר ובישל בו חלב דנימא שמקודם בלע הקדרה חלב ונעשה נבילה בתוכה וכשפולטת פולטת חלב נבילה וליבעי ס' נגד כולה ותירצו דהבליעה מקושר עם מה שבתוך הכלי ולא נ"נ וע"ש שהביא בשם תשובת מהר"ם דלא ס"ל הך סברא דמקושר והביאו הט"ז בסי' צ"ב ס"ק י"ט דלדעת מהר"מ אפי' נפל נגד הרוטב בעינן ספ"ס מה"ם ע"ש וסובר המרדכי שהביאו הט"ז כאן דדוקא בכ"ח שבלע כזית בשר כיון דאין הבשר סופו לצאת נעשה החלב שנכנס לתוכו נבילה כיון דלא ס"ל סברא דמקושר משא"כ בכלי מתכות דנפרד האיסור ע"י הגעלה ודאי דסופו לצאת ע"י בישול גדול לא אמרינן דנעשה נבילה כמ"ש התוס' חולין דף ק' בד"ה כשקדם וסילקו דכל שסופו לצאת אף שלא יצא עדיין לא נ"נ וה"נ הוי ממש דכוותיה · ואפשר דזהו ג"כ כוונת התוס' דדוקא בחתיכה שקיבלה כבר טעם איסור שאין סופו לצאת וא"א להפריד האיסור נ"נ אבל בשעת ביטול דסופו לצאת ואפשר להפריד האיסור לא נעשה נבילה ובזה מיושב קושיית הט"ז על המרדכי שהקשה דהא א"א להפריד הבליעות זה מזה · ולפמ"ש לא קשה דכוונתו כיון שסוף טעם הבשר לצאת דיינינן ליה כאלו כבר יצא ובבלוע שכתב הש"ך ס"ק כ"ח דבהפ"ת לא אמרי' דנ"נ כהפוסקים דבשל עץ לא נעשה נבילה ואע"ג דבלא בלה בלא"ה לא אמרינן דנ"נ בהפ"מ בשאר איסורין ואפי' בדרך ביטול כמו שהוכחתי שם בסי' צ"ב מ"מ הוצרך לזה בבלוע מבשר בחלב למאן דס"ל דכל הבא מבב"ח כבב"ח דיינינן ליה · ועי' במרדכי שמשמע בהדיא כמ"ש דתליא הפלוגתא אי אמרינן סברא דמקושר אבל הדין דבכלי מתכת לא אמרי' דגוף הכלי נ"נ ובחרס אמרי' ע"ש : (ז) **מלח ותבלין** · עש"ך ס"ק ל' דאם נפל לדבר שהוא בטעמו בטל בס' עכ"ל · ולא אמרי' דנשער במינו כאלו אינו מינו דהא ראוי ליתן טעם כנגדו בא"מ כמו בשאר נ"ט · עש"ך סי' צ"ד ס"ק ה' · ז"א דתבלין אינו טעם גמור רק משום פירסום הפעולה אסור במתבל כמבואר בפ"ב דמס' ערלה בר"מ ע"ש · תדע דאינו אלא מדרבנן כמ"ש הש"ך בס"ק כ"ט ובדבר שהוא בטעמו ליכא פירסום פעולה כלל · ודע דמלח האסור מצד עצמו אוסר בכולו אפי' להמחבר שסובר דמליחה אינו אוסר רק כדי קליפה כמ"ש הב"י בסי' ס"ע בשם הרשב"א דהמלח טבעו דק ונכנס בכל חלקי הבשר וכ"כ הרשב"א בתה"א :

(ח) **שני זיתים** · נראה דאפילו אם כזית בשר נעשה נבלה מטעם דם וכזית בשר נעשה נבלה מטעם חלב א"צ ששים רק נגד כזית אחד דאין האסור חמור מהאוסר · וחשבינן להחתיכה הבלוע מחלב ככולו חלב וחתיכה הבלוע מדם ככולו דם ומבטלין זה את זה שלא נרגש הטעם בבשר מאילו היה כל הטעם טעם של חלב כמ"ש התוספות חולין דף ק"ח ד"ה גדי וכמו מלח הבלוע מדם בסי' ק"ה סי"ד כנ"ל פשוט · והנה לענין יבש ביבש להיות איסורין מבטלין זא"ז עכר"ו שהקשה דהאיך מבטלת לה שיתבטל איסור באיסור הא מ"מ איסורא איכא ונראה לפרש בפשיטות כגון שנתערב איסור ערלה ואיסור כלאי הכרם עם עוד חתיכה אחת היתר דפרח שם ערלה שאינן ערלה וכן איסור כלאי הכרם פרח שנתבטל בהשנים שאינן כלאי הכרם כמו שהקשו התוס' בזבחים ע"א בד"ה הפיגול וז"ל למה לי שלא ירבה מין א' על חבירו הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את הג' ולכולהו ליפטר דכ"א הוי בטל ומבטל עכ"ל וכיון דלאיסור מלקות נתבטל ה"נ כל האיסור נתבטל דמלקות ואיסור אחד קרא נפקא והא דמבואר פ"ב דערלה דשלשה שמות מצטרפין ופי' התוס' בעבודת כוכבים דף ס"ו דהיינו שלשה איסורים לא קשה דהא מוקי לה התם בעבודת כוכבים הך מתניתין כר"מ דכייל כל איסורין בחד קרא והוי הכל כאיסור אחד ומש"ה ס"ל התם דכל איסורים מצטרפין אבל לרבנן דפליגי אר"מ התם באמת לא מצטרפי ומבטלין זה את זה אמנם מדרבנן ודאי דאסור דהא אפי' בנתערב ברוב היתר קי"ל בסי' ק"ט דאסור לאכול שלשתן יחד רק כזה אחר זה ומטעם שכתב הש"ך שם ס"ק ז' דכל אחד שאוכל אני אומר זהו של היתר וכו' וא"כ באיסורים שנתערבו דלא שייך זה הסור אבל מדאורייתא למותר לאכול אפילו שלשתן יחד דהא אפי' בבלול מותר לאכול מדאורייתא אף דבלול הוי כאוכל שלשתן יחד אף באיסורין מותר · אכן הרמב"ם פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין פסק דלאיסורין אין מבטלין זה את זה · וכבר תמה ע"ז בתשובת שער אפרים והכר"ו מתרץ דהרמב"ם דפסק דחייב גבי פיגול ונותר וטמא הוא מטעם דקי"ל התראת ספק שמיה התראה וליתא דהרמב"ם כתב בהדיא הטעם משום שאין מבטלין זה את זה ולפי טעם זה לוקה שלש ואלו מטעם התראת ספק אינו לוקה רק אחת · גם תירוץ הב' שכתב הכר"ו דחייב מטעם דרואין מין במינו כאילו אינו מינו וחייב משום טעם ג"כ ליתא · דא"כ היה לו לומר רבותא גדולה מזו דאפי' נתערב ברוב היתר לוקה בקדשים משום רואין משא"כ בחולין כמ"ש התוס' שם ע"ו ולמה נקט מילתיה באיסורין וכתב הטעם משום דאין איסורין מבטלין זא"ז אלא ודאי דהטור חולק עם הרמב"ם בהא דלאיסורין אין מבטלין זה את זה א"כ הטור מיירי במקום דלאוסר משום טעם ואיכא רוב היתר בלא האיסור דבהא כ"ע מודים דמבטלין זא"ז דהא אם יטעמנו קפילא יאמר דלית ביה טעם לכן ביבש ביבש יש לפסוק כהרמב"ם דלאיסורין אין מבטלין זא"ז · ובענין שני איסורין משם אחד ואין טעמן שוה שכתב האו"ה שמצטרפין ואין מבטלין זא"ז ע"ש בכלל כ"ד וכתבתי לעיל בסי' צ"ב דהאו"ה לשיטתו דס"ל דבאיסור בעינן בעינן ס' אף דטעמיה קפילא ולית ביה טעם אבל להמחבר דכתב דאפילו בנתערב בגוף האיסור מהני טעימה אף דליכא ס' אף שני איסורין משם אחד מבטלין זה את זה דהא אם יטעמנו קפילא ודאי דיאמר דלית ביה טעם ע"ש א"כ לדידן שכתבתי לעיל בס"ק ב' דבנתערב גוף האיסור מחמירין דבעינן ס' אף דודאי ליכא טעם א"כ אף שני איסורין משם אחד מצטרפין כהאו"ה הנ"ל · וכן כשנפל שני זיתים שאין טעמן שוה שנעשו נבילה מאיסור אחד מצטרפין לאיסור ואין מבטלין זא"ז [א] לפי הך טעמא דהוי כשם אחד של איסור וראיה לזה מדברי התוס' חולין צ"ח ד"ה עד שמגיע לגיד שכתבו דבעינן ס' נגד הקליפה הסמוך לגיד שנ"נ בשעת מליחה ע"ש ואף דגיד ובשר אין טעמן שוה דהא מבואר ברש"י שם דמדאורייתא בעינן ס' אלמא דאין טעמן שוה וא"כ הגיד והכדי קליפה שנ"נ יבטלו זא"ז אלא ודאי כיון דשם אחד של איסור הוא אין מבטלין זא"ז ומצטרפין לאיסור וסברי התוס' כהאו"ה דבאיסור בעין אינו מועיל קפילא ובעינן ס' וה"נ לדידן · ונראה דעת הרמ"א דאפילו כשסתירו להאיסור ולא נשאר רק טעם דאפ"ה בעינן ס' ולא מהני טעימה אפילו בהיתר דלא כהש"ך דהא פסק באיסור דבוק היינו בחלב הדבוק בחתיכה דבעינן ס' נגד הכל ולא אמרינן דהחלב והחתיכה שנ"נ יבטלו זא"ז דהא ודאי כשיטעמנו קפילא לא ירגיש טעם אלא ודאי דעת הרמ"א להחמיר ולהצריך ס' אף במקום דליכא טעם והובא דעה זו בטור ומש"ה בעינן ס' נגד שני איסורין משם אחד אף שהטעמים חלוקים וכדעת או"ה כנ"ל ברור והא דלא בעינן בר"ס צ"ב בכזית בשר שנפל ליורה חלב ונח היורה שתי פעמים ס' לבטל הכזית בשר וכזית חלב אף שאסורין משם אחד הוא מטעם דשם ליכא רק חשש סמכינן אפוסקים המתירין :

צט (א) **עצמות** · עט"ז ס"ק א' שמירך על קושית הב"ח דהא העצם הוי איסור דבוק דכיון דאפשר להפריד האיסור מהעצם ע"י הגעלה לא אמרינן ביה חנ"נ ועי' כר"ו שהקשה דהא מ"מ הלחלוחית שבעצמות נ"נ דהא א"א להפריד הבלוע מהלחלוחית · ועוד הקשה דהא טעם דאיסור דבוק הוא משום דשמא נשאר לבדו בלא רוטב וא"כ ה"נ דהא אם נשאר לבד הרי הבלוע של היתר שנכנס להעצם בשעת ביטול נ"נ ע"ש · והנה לקושיא הא' יש לומר דס"ל דהלחלוחית שבעצמות אין בהן בנ"ט ודמיא לגיד וא"כ מה בכך שנעשו נבלה לא יהא אלא אסורין מחמת עצמן אין בהן כח לאסור לאחרים כמו גיד · ולקושיא הב' יש לומר דהנה כבר כתבתי בסי' ע"ב גבי לב שהדבוק בטעם דהא דלא חיישינן כן אפי' באינו דבוק בהיכא דליכא רק ס' דלמא הוציא חתיכה אחת חוץ לרוטב ונשאר האיסור בפחות מס' וכ"כ הכל וכתבתי שם בטעם הדבר דאחזוקי איסורא לא מחזקינן ולא חיישינן לשמא היה טעם אחת טעם ברוטב משא"כ בחתיכה שהאיסור דבוק כיון דדרך החתיכה הולך הטעם של איסור והתוס' חולין ק' ד"ה כשקדם כתבו דאף דבשעת נפילת הטפה היה טעם בחתיכה אפ"ה מותר כיון שסופו לצאת ולהתפשט ממנה ע"ש וקודם שיצא הטעם ממנה באמת אסור לאכול ממנה דבעינן שיעור שיצא הטעם כמו שכתב הט"ז בסי' נ"ב ס"ק ו' וכיון דבאיסור דבוק הטעם תמיד זב דרך חתיכת היתר ובעוד שהטעם לא יצא ממנה אסורה רק אחר שנתפשט ויצא האיסור ממנה חזרה להיתר וכיון שתמיד זב טעם האיסור דרך החתיכה ובודאי נאסרה לא אמרינן בזה אחזוקי איסורא לא מחזקינן כיון דהספק הוא אי חזרה להתירא ע"ש וא"כ הכא לענין הבלוע בעצמות שכל זמן שהוא ברוטב הבלוע מקושר ואינו נ"נ לא חיישינן דלמא נשאר לבדו ונעשה הבלוע נבלה דאחזוקי איסורא לא מחזקינן וכמו דלא חיישינן לבלוע שבקדרה דהיינו אם בישל בקדרה אסורה בהיה ס' נגד הקדרה לשמא הוציא חתיכה א' ונשאר פחות מס' מה"ם כנ"ל : (ב) **ויש מחמירין** · קשה להבין דבריהם דממ"נ אם הלחלוחית שבעצמות האיסור אסור יצטרפו לאיסור ואם הוא מותר ויש כח בהם לבטל טעם האיסור יצטרפו להיתר ואם אין כח בעצמות לבטל טעם האיסור אף עצמות היתר לא יצטרף · לכן נראה דסברי דהלחלוחית שבעצמות ודאי לאסורי דהא כל היוצא מן הטמא טמא ואפי' מי רגלים אסור אף דמיא עול ומיא נפיק כמבואר בבכורות דף ז' ולעיל בסימן פ"א רק דאינן יכולין לאסור אחרים דאין בהן בנ"ט כמו בגיד דטעם קלוש אית בהו כמ"ש הכר"ו וטעם קלוש כי האי אפי' באיסור אין יכול לאסור וא"כ אין הטעם שנכנס לעצמות נתבטל בהלחלוחית כיון דהלחלוחית ג"כ אסור וכי הדר קפליט איסורא קפליט ולא דמי לאיסורים מבטלין זא"ז דסוף סי' צ"ח דשם כיון דטעמן אינן שוה מקלקל טעם אחד טעם חברו משא"כ הלחלוחית שבעצמות שבהן ג"כ טעם בשר רק שטעמו קלוש אינו יכול לבטל טעם חברו אדרבה מחזקו כיון דבהו ג"כ יש קצת טעם בשר אבל עצמות היתר דלחלוחית ג"כ היתר הוא מצטרף לבטל דאף דהיה בהן טעם גמור של בשר היה מצטרף לבטל דהא

אפי'

צט [א] **עצמות** · לפי שאינן בני אכילה אינן בכלל האיסור ומ"מ בולעין הם ע"י הבישול ויש בהן לחלוחית ג"כ לבטל האיסור וא"ל דהא העצם דבוק לבשר והוי איסור דבוק ונימא דהעצם נ"נ דז"א דהעצם ככלי עצם דמי שיש לו היתר בהגעלה והוי ככלי מתכות כמבואר דינו לעיל בסימן נ"ח סעיף ה' בהג"ה דלא אמרינן ביה חנ"נ · ט"ז · ועיין ביאורים ס"ק א' ועצמות הרכות מצטרפות לאיסור · ש"ך בשם הר"ן : [ב] **הקדרה** · פי' אותה הקדרה שמבשל בה עכשיו : [ג] **מחמירין** · ומ"מ גם לאיסור אין מצטרפין אבל עצמות היתר מצטרפין להיתר אבל קליפי ביצים וחרסים המונחים בקדרה אין מצטרפין לא לאיסור ולא להיתר · ועי' ביאורים ס"ק ב' : [ד] **לפי שבלעו** · ואף שידעינן שיעור הבשר שהיה על העצם בשעת הבישול לא סגי בס' נגד הבשר שהיה מתחלה ובעינן ס' אף נגד העצם משום שהעצם קיבל טעם הרוטב שנ"נ · ועי' ביאורים ס"ק ג' : [ה] **הבלועה** · פי' חתיכה הבלוע מאיסור שנפל להיתר ואין בהיתר ס' לבטל האיסור אלא בצירוף החתיכה מצטרפין גם החתיכה לבטל מיהו החתיכה עצמה אסורה אבל אין נוהגין כן וכמו שסיים הרב בהג"ה : [ו] **ונתמעט** · ואפי' ראינו בשעה שנפל האיסור ולא נתמעט בשיעור א' עם ההיתר אפ"ה אין לשער במה שבלעה הקדרה כי א"א לעמוד על שורש הדבר ולפ"ז אין להורות בהיתר כמ"ש הש"ע ומשערין באומד יפה · ט"ז וש"ך : [ז] **שבלעה** · וא"ל שמא נצמק האיסור בבישול דאחזוקי איסורא לא מחזקינן : [ח] **לכתחלה** · וי"א שהוא דאורייתא וי"א שהוא רק מדרבנן · ועי' ביאורים ס"ק ז' ואם אין כוונתו רק לדבר אחר כגון לתקן הדבש מבואר בסי' ס"ד דמותר ודוקא כשא"א בענין אחר · ט"ז : [ט] **עבר** · פי' שזרק איסור מועט להיתר מרובה שיש ס' נגדו או שנפל מעצמו לפחות מס' וריבה עליו אח"כ : [י] **בשבילו** · דאי שריא ליה למי שנתבטל בשבילו חיישינן דלמא אתי למימר לעובד כוכבים או לעבד שיבטלנו הלכך קנסינן ליה אבל אם לא היה שלו וגם לא נתכוין לבטל בשביל עצמו שרי לדידהו דלא אהני מעשיו הרעים ב"י וכתב רש"ל דדוקא שידע זה שנתבטל בשבילו וניחא ליה אפי' לא צוה אותו לבטלו בשבילו אבל אם לא ידע ממנו שרי ליה דהרי הוא כשוגג · ובמקום דאסור לו אסור גם לב"ב · וכתב הט"ז דאם טעה בדין מקרי שוגג · ועי' ביאורים ס"ק ו' : [יא] **למוכרו** · ודוקא כשישראל לוקח ביוקר מעובד כוכבים הוא דאסור דבלא"ה אין טעם לאסרו למכור לישראל דהא לא אהני מעשיו · ש"ך : [יב] **שניתוסף** · אפי' להתיר התוס' ומש"ה הולך לטעם דחנ"נ אבל החתיכה בלא"ה אסור ואפי' איכא ס' נגד כל החתיכה דאפשר לסוחטו אסור אפי' למאן דלית ליה חנ"נ ובבב"ח אפי' לא בלא חנ"נ · ש"ך : [יג] **נהגו** · הטעם שאין לחוש שמא ניתוסף אחר שנ"נ דאחזוקי איסורא לא מחזקינן ואם ידוע להמורה שניתוסף רק שא"י אימת צריך לחקור אימת ניתוסף · ט"ז · ובמה שמחלק הרב בין נודע ללא נודע חולק הש"ך · ועי' ביאורים ס"ק ז' : [יד] **מרבה** · עש"ך שהקשה מנר חנוכה בא"ח סי' תרע"ז דאסור להוסיף · ועי' ביאורים סי' ח' : [טו] **לשנות** · ול"ד לעלים שנשרו מן הדקל דמרבה עליהן ומבטלן דהתם מיקלי קלי לאיסורא ואינו נהנה מהן עד אחר ביעורן מהעולם : [טז] **יבש** · והש"ך מתיר ביבש במינו דלא אמרינן חוזר וניעור ולית הלכתא כוותיה · ועיין ביאורים ס"ק ט' · ואם אין טעמן שוה ודאי מבטלין זא"ז · כמבואר בסי' צ"ח : [יז] **בבשר** · אפי' לכתחלה מותר ליתן המים בבשר כיון שכבר נתבטל : [יח] **להשתמש** · והט"ז חולק על דין זה דלא אמרינן כן רק במקום שהוא שוגג ג"כ · ע"ש שמביא ראיה לזה :

בריה

הגהות והשגות רע"ק

בביאורים סימן צ"ח ס"ק ח' [א] לפי הך טעמא דהוי כשם אחד של איסור · עיין בספרו מקור חיים להלכות פסח במ"ש בסוף סי' תנ"ב בכוונת המג"א למבואר כהיפך :

ק [א] בריה · אפי' פגומה בעצמה אבל נפגמה מכמות שהיתה מותרת · עי' סימן ק"ג : **[ב] ואמ"ה** · דוקא מטהורין אבל בטמאים או בשרצים בטל האבר ואם לקח בריה א' מהתערובות ובישלה בפחות מס' גם הרוטב אסור · ועי' ביאורים ס"ק ו' : **[ג] אפרוח** · אבל ביצה שיש בו דם בטל וכל דבר חשוב דלא בטל אינו רק מדרבנן ולכן אם יש ספק אם הוא דבר חשוב מותר אבל אם הוא ודאי דבר חשוב רק שהאיסור ספק כגון ביצי ספק טרפה אפי' באלף לא בטל : **[ד] ד' אצבעות** · בשור גדול ובכבש קטן ב' אצבעות : **[ה] והרוטב בנ"ט** · ודברים המאוסים כגון נמלה אין טעם אוסר : **[ו] השאר מותר** · ולדידן צריך ס' נגד כל הילך שהשומן דבוק בה דהאיסור דבוק חנ"נ : **[ז] נימוח** · ובנספך ויש ספק אי איכא ס' מותר · ט"ז : **[ח] הכל** · היינו כשא"א להתיר ע"י סינון : **[ט] אסורים** · דמאחר שנמצאו ג' הוחזק שיש בהן תולעים :

קא [א] בהנאה · ואוסר התערובות ג"כ בהנאה ומותר למוכרו לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו ואם נתערב איסור הנאה באיסורי אכילה מותר בהנאה · ועי' ביאורים ס"ק א' : **[ב] לקולא** · דחומרא דר"ל אינה אלא מדרבנן : **[ג] בחלב** · לפי ששניהם נעשו גוף אחד וראיה דלוקה אם אכל חצי זית מחלב וחצי זית מבשר · ט"ז : **[ד] טעם** · דהא אין הבלוע ר"ל וכן גבינה שהועמדה בחלב טרפה אבל נתערבה בחלב טרפה שהוא גוף האיסור הוי ר"ל אבל גבינת עובד כוכבים דאין בו חשש רק תערובת חלב טמא שאינו עומד רק משום חשש שיש טעם חלב טמא בין הנקבים לא מקרי ר"ל וגבינה שהועמד בעור קיבה אם יש בחלב טעם בשר הוי ר"ל אבל אם ליכא טעם רק משום מעמיד לא הוי ר"ל דאין איסור בב"ח משום מעמיד כמבואר בסי' פ"ז · ועי' ביאורים ס"ק ג' : **[ה] קליפה** · מיירי בבב"ח דהקליפה נעשה גוף האיסור דבשאר איסורים פשיטא דלא מקרי ר"ל דהא לא נאסר רק מחמת בלוע ויש פוסקים דבמקום דאם יקלפוהו יהיה הקליפה ר"ל לא בטיל · ש"ך : **[ו] להתכבד** · וגם דבר שבמנין לא הוי כיון שמחוסר תיקון גדול · ש"ך : **[ז] הסירו** · היינו אחר שנודע התערובות דכיון שכבר נתבטל בתחלת התערובות אינו חוזר וניעור · ועי' ביאורים ס"ק ד' : **[ח] שלם** · אפי' שנפשט

אפי' מינו ממש של היתר מצטרף לבטל והמחבר ס"ל דאפי' הלחלוחית שבעצמות איסור היתר גמור הוא ולא דמי ליוצא מן הטמא ולמי רגלים דהתם לחלוחית של בשר הראוי לאכילה מתמצה בו כמ"ש התוספות בבכורות דף ז' ד"ה רגב ע"ש אבל עצמות שאינן בני אכילה אף הלחלוחית שבהן מותר כמ"ש הט"ז ס"ק א' מש"ה מצטרפין להיתר כמו עצמות היתר לדעת הרב אבל קליפי ביצים וחרסים המונחים בקדרה כיון דלית בהו לחלוחית אין מצטרפין רק לדעת המחבר דסעיף י"ד דמצטרפין במאי דבלעה קדרה במין במינו ה"נ מצטרפין במאי דבלעו קליפי עצמות ואנן לא נהיגין כן כמבואר שם : **(ג) לפי שבלעו מבשר הנבלה** · הטור נקט בלשונו דשמא נתמעט בשר הנבלה בבישולו ונכנס בעצמות ע"ש משמע דאם היה יודע שיעור הבשר שהיה על העצם כשהיתה חיה שלא היה בו מתחלה רק כזית לא היה צריך ס' רק נגד הכזית אמנם זהו לדעת הטור דלא ס"ל חנ"נ משא"כ לדידן דס"ל חנ"נ צריך מ"מ ס' אף נגד העצם דהא הרוטב נעשה נבלה ונכנס בעצמות ואין לומר דהא הרוטב שבעצמות והבשר אין טעמן שוה והוי כשני איסורים שמבטלין זא"ז בסי' צ"ח דז"א דהא הרוטב שנכנס לבשר ג"כ ל"נ וצריך ס' נגד הרוטב שנבלע בהחתיכה ובהעצמות והדר פלטו בקדרה כמו בסי' צ"ב סעיף א' בבשר שנפל לחלב ונת היורה מרתיחה : **(ד) אין מבטלין** · עש"ך ס"ק י' שכ' דאף הראב"ד שסובר דאסור מדאורייתא מ"מ בדיעבד מודה להמחבר וכו' · משמע דבשוגג מותר אף להראב"ד וקשה לי דהא אנן קי"ל כר' יהודה בגיטין דף נ"ד דבדאורייתא קנסו שוגג אטו מזיד וכיון דלהראב"ד אסור מדאורייתא יש לקנוס שוגג אטו מזיד וכן משמע שם בדף נ"ד דמקשה בהא דנפלו ונתפצעו והא מדאורייתא חד בתרי בטיל וכו' משמע דאם ביטל איסור בעין דיש לקנוס שוגג אטו מזיד ומ"ש דכן כתבו הרשב"א והר"ן לא מצאתי בדבריהם כן דהם לא כתבו רק דבדיעבד אם ביטל האיסור הוא בטל מדאורייתא וזה ודאי אמת אבל מדרבנן נראה דיש לאסור בשוגג להראב"ד בביטל איסור בעין אפי' בשוגג כיון דעבד אאיסור דאורייתא ודוקא באיסורין שריבה עליהן שוגג מותר דהיינו במקום שכבר נתבטל מדאורייתא כגון ביבש ביבש שלא במינו או אפי' בלח לר' יוחנן דמרא דהאי שמעתא דאיסורין שריבה עליהן הוא ר' יוחנן בירושלמי הובא בט"ז ס"ק ח' והוא ס"ל טעמו ולא ממשו דרבנן בעבודת כוכבים דף ס"ז אבל במקום דעביד איסורא דאורייתא אפי' בשוגג אסור דקנסי' שוגג אטו מזיד : **(ה) בשוגג מותר** · עט"ז ס"ק ח' במה שתירץ אקושית הב"י מהא דסי' ק"י דאוסר בהפיל בשוגג לים · וקשה דהאיך שייך מגו נגד סברא שקנסו שוגג אטו מזיד · וכוונתו נראה דהא עיקר הטעם לר' יהודה דאוסר מפרש בגיטין דף נ"ד משום דאתי לאערומי דהיינו דחיישינן שהיה מזיד ומשקר ואומר שהיה שוגג אף דס"ל דלא קנסינן שוגג אטו מזיד ובמקום דיש לו מגו דאי בעי שתיק מהימן ולא חשבינן ליה כמשקר משא"כ בהפיל לים אין לו מגו דאי בעי שתיק דהא ע"כ צריך לשאול לחכם אם הוא אסור או מותר דאיסורא ודאי דאין רצונו לאכול וצריך לומר המעשה לחכם שנתערב כאן איסור והפיל אחד לים ושוב אין לו מגו · ואף דיש לו מגו דאי בעי אמר דנפל מעצמו לים מ"מ לא חשיב כ"כ כמגו דאי בעי שתיק דאימר לא מסיק אדעתיה לחלק בין נפל מעצמו להפיל בשוגג · וראיה לדבריו דהא חזינן דאפי' למאן דלא קניס שוגג אטו מזיד מ"מ אסרינן בשבת דף ל"ח גבי שכח ושהה קדרה ע"ג כירה בשבת מטעם דאתי לאערומי ע"ש אלמא דאפילו באיסור דרבנן אסור בשוגג במקום דחיישינן דאתי לאערומי וע"כ צ"ל דהא דאיסורין שריבה עליהן שוגג מותר הוא מטעם דאית ליה מגו : **(ו) ואם במזיד** · עט"ז ס"ק ט' דאומר מותר הוי ג"כ שוגג והוכיח מתוס' בכורות דף כ"ב ד"ה סבר דאפי' למ"ד קנסו שוגג אטו מזיד באומר מותר · והוא תמוה באמת כמו שתמה הכר"ו דהתוס' לא כתבו זה רק למאן דס"ל שוגג מותר · אך מ"מ מוכח לדידן דס"ל ג"כ דשוגג מותר אומר מותר ג"כ מותר · אכן סמ"ל בהלכות מאכלות אסורות פט"ו הלכה כ"ה הניח בצ"ע מהא שפסק הרמב"ם בפ"ה מהלכות תרומות בתורם מטמא על הטהור דדוקא בשוגג ולא ידע שהוא טמא תרומתו תרומה אבל ידע ושגג שמותר לתרום הרי הוא כמזיד ואין תרומתו תרומה ע"ש · ולפענ"ד לא קשה ולא מידי דהא חזינן דתרומה שאני מכל איסורין דהא בתרומות פ"ב משנה ב' מחלק ר' יהודה ג"כ בשוגג דהתם בין לא ידע מעולם ובין ידע ושכח דבידע ושכח הרי הוא כמזיד ואין תרומתו תרומה ע"ש ובכל מקום דאיירי ר' יהודה בגיטין נ"ד לחלק בין שוגג למזיד לא חילק בין השוגגין וגם כל הפוסקים דפסקו כר' יהודה בכל הנך דגיטין הנ"ל לא חילקו בזה אלמא דתרומה שאני · ועוד תדע דתרומה שאני דהא מקשה בגיטין שם מכמה משניות השנויין בפרק זה ממטביל וממעשר בשבת דלא קניס שוגג אטו מזיד ומהך משנה דתורם מטמא על הטהור דנשנה קודם המשניות הללו דמחלק ג"כ בין שוגג למזיד לא מקשה וגם ג"כ הוא רק מדרבנן כמ"ש הר"ש שם אלא ודאי דתרומה שאני מכל האיסורין שבתורה וטעמא דמלתא נ"ל דדוקא במקום דמזיד הוא מטעם קנס אמרינן דלא קנסו רק במזיד גמור ולא בקרוב למזיד דאפי' קנסא מקנסא לא ילפינן וכ"ש דלא ילפינן קרוב למזיד ממזיד אבל בתורם טמאה על הטהור דלאו מטעם קנס הוא דהא איכא למ"ד במס' יבמות פ"ט דלא עשה כלום דאפי' אסי גרויא הדר למיבליה ובזה אין קנס לתורם כמ"ש התוס' שם בד"ה מזיד עבד רק תקנת חכמים הוא ועקרו דבר מן התורה בתקנתם משום הפסד כהן ואפי' בשוגג מהדר בירושלמי למצוא טעם למה לא עשו תקנה ע"ש בר"ש פ"ב דתרומות יש לומר דתיקנו אפי' בקרוב למזיד ומש"ה מחלק שם דוקא ר' יהודה בין לא ידע מעולם ובין ידע ושכח מה דלא חילק כן בכל מקום שמחלקין בין שוגג למזיד וא"כ לדידן נמי ליכא למילף שאר איסורין מתרומה · ומה שהביא הט"ז ראיה משבת לא ידעתי על מה נקט שבת דוקא הא בכל התורה כולה אומר מותר שוגג הוא רק בגלות ממעטינן אומר מותר משום דשוגג בשגגה כתיב ועיקר הספק בכאן הוא גבי קנס דרבנן אם קנסו בקרוב למזיד : **(ז) אבל אם נודע** · עש"ך ס"ק י"ד שהקשה ממתניתין דתרומות דמחלק בין שוגג למזיד ובמזיד נודע הוא מ"מ דבשוגג אפי' נודע מותר ולפענ"ד לק"מ דהא בלא"ה קשה לדעת או"ה דאוסר בנודע אפי' במקום דלא שייך לומר חנ"נ ובלא נודע מתיר אפי' במקום דשייך לומר חנ"נ כמו שהביא הש"ך בשמו א"כ קשה מה חילוק יש בין מקום דאומרין חנ"נ או לא ובאו"ה ובמ"א מבואר הרבה חילוקי דינים איפה אומרין חנ"נ אבל המעיין באו"ה לק"מ דבאו"ה כתב זה דבנודע אסור אפי' במקום דלא אמרינן חנ"נ הוא מטעם דפוסק כר' יהודה דקניס שוגג אטו מזיד וקודם שנודע לא שייך למיקנסיה כמבואר בסי' ק"י בהפיל לים קודם שנודע דמותר ולפ"ז לא אסור במקום דלא אמרינן חנ"נ רק כשהוסיף בידים בשוגג אחר שנודע אבל נתערב מעצמו מותר ואפי' בהוסיף בידים ונפל אח"כ לתערובה אחר א"צ ס' נגד כל התערובה רק נגד האיסור הראשון דהא ההיתר לא נעשה נבילה רק שקונסין אותו שלא יהנו מעשיו ובעינן ביטול אחר נגד האיסור הראשון אבל לא נגד כל ההיתר כיון דלא ל"נ משא"כ במקום שאומרין חנ"נ בעינן ס' נגד כל התערובות הראשון שגם ההיתר נעשה נבילה וגם אפילו לא נעשה בידים רק שנפל מעצמו לפחות מס' ג"כ וזה ברור וכיון דלא אסר בנודע רק מטעם דפסק כר"י דקניס שוגג אטו מזיד לא קשה כלל קושית הש"ך ממתניתין ומריה דהך מתניתין ע"כ כר"י ורבי שמעון אתיא דס"ל דלא קנסו שוגג אטו מזיד וכן ר' יוחנן כר"י ור"ש ס"ל כמ"ש הט"ז והאו"ה פוסק כר' יהודה כמבואר בדבריו שם ולק"מ ופשוט : **(ח) מרבה** · עש"ך ס"ק י"ט שהקשה מנר חנוכה ונראה דיש לחלק בין איסור אכילה לאיסור הנאה דבאיסור אכילה שאינו אסור רק מטעימה טעמא דאיסורא וכיון דמבטל ליה שוב אינו מרגיש הטעם משא"כ באיסור הנאה כשנוטל ומבטלו הרי נהנה במה שנוטל ומבטלו ולכך אסור לבטלו כמו שאסור לפטם בהמה באיסור הנאה דאין לך מבטל גדול מזה דהא הבהמה היה מותרת אח"כ אף שנתפטם ואפ"ה אסור שנהנה במה שהבהמה נעשה שמינה בזה וה"נ אין לך הנאה גדולה מזה שמרבה ומשביח ההיתר במה שמורק האיסור לתוכו ומוקצה למצות איסור הנאה הוא דהא צריך לעשות לו מדורה ולשורפו כמבואר בא"ח שם : **(ט) יבש** · עש"ך ס"ק כ"א שכתב להתיר ביבש ומשמע מדבריו דאפי' נתרבה האיסור מותר · והא ודאי ליתא כמו שהשיגו הפר"ח ממשנה מפורשת בתרומות דאם נתרבה האיסור וכן הוא בתוס' ע"ש · ועיין בבכורות דף כ"ב בתוס' ד"ה יתיב ועכ"ז שאפי' לא נתרבה האיסור אסור עד שיהיה רוב היתר ע"ש :

ק (א) בריה · ואם ניטל אבר מן הבריה ועדיין היה יכול לחיות מחמת חסרון זה בעיא היא בנזיר דף נ"ב ולא איפשטא ומטעם זה פסק הרמב"ם בפ"א מהל' מ"א דלא נקרא בריה נגד ללקות עליו וא"כ נראה דס"ל לענין זה הוי כספק בריה שכתב הט"ז בסי' ק"ב דכשיש ספק אם הוא דבר חשוב דבטל [א] ואפשר דיש לחלק בין ספק מציאות לספיקא דדינא אמנם הר"ן כתב בפי' דבטל וכ"כ הש"ך ס"ק ו' : **(ב) ואמ"ה** · דוקא מטהורין אבל מטמאין לא הוי בריה דאמ"ה אינו נוהג בטמאה ואבר מן השרץ אף משרצים המובדלין לא הוי בריה ואף דלענין מלקות לוקי על אברים אפי' כל שהוא כדמוכח במעילה מ"מ לא הוי בריה דבריה לא הוי רק אם הוא כל הכמות כעין שנוצרה או שהוא כל הכמות שפירשה התורה לאיסור אבל אבר מן השרץ אינו כעין שנוצרה וגם אינו כל הכמות שפירשה רחמנא דשרץ על שם שלימות נקרא כמ"ש הרא"ש בחולין דף ק' : **(ג) וביצה שיש בה אפרוח** · עי' כר"ו שהקשה דממ"נ אם ניכר יקחנו ואם אינו ניכר מנא ידע ע"ש · ולפענ"ד לא קשה כלל דהא דהביצה חשיב בריה אינו מטעם שלימות הביצה רק מטעם שלימות האפרוח שבתוכה כמ"ש הש"ך בסי' פ"ו ס"ק ט"ז ע"ש · ואפי' אם נתרסק הביצה חשיב בריה משום שלימות האפרוח וא"כ לק"מ כגון שבשעה שהיה ריקום אפרוח בשלימות בתוכה היה ניכר כשהעמידה לפני השמש ואח"כ נתרסק האפרוח בתוכה כגון ע"י נענוע וכיוצא ונתערבו עד שא"א להכיר א"כ שמחמת הביטול נתקלקל הריקום ואינו ניכר ונתערבו בין ביצים המוזרות שא"א להכירן ופשוט : **(ד) לאפוקי חטה** · הנה לדעת התוס' בחולין דף נ"ז והרא"ש דף קכ"א שפירשו בהא דאם יוחלק אין שמו עליו דהיינו שלא ישאר שם האיסור האמור בתורה א"כ נתמעט ג"כ חטה דהא לעולם שם טבל ונבלה עליו אבל הרשב"א בחידושיו ובתה"א דף ק"ד פירש דאם יוחלק אין שמו עליו דהיינו שלא ישאר שם הנוצר עמו ובחטה ג"כ לא ישאר שם הנוצר עמו לכשיוחלק מש"ה הוצרך למעט חטה מכח שאין בו חיות : **(ה) שאסור בתחלת ברייתו** · מכאן רצה הכר"ו להתיר הנמלה מטעם בריה כיון שאינן נאסרין עד אחר שפירשו הרי לא נאסרו מתחלת ברייתו ע"ש · ולפענ"ד א"א לומר כך כדמוכח בהא דאכל נמלה לוקה ד' פוטיתא לוקה ה' ומיירי בהנך תולעים שאינן נאסרין רק אחר שפירשו כמ"ש הר"מ בספר המצות מצוה קע"ט · והטעם דא"צ כזית בהנך הוא ג"כ משום בריה כמבואר במכות אלמא דזה חשיב ג"כ בריה ועוד [ב] דא"כ נבלה ג"כ ליהוי בריה דהא אסורה מתחלת ברייתו משום עשה דאיכא זביחה · ועוד טריפה מן הבטן מאי איכא למימר · אלא ודאי דכוונת המחבר היא כמ"ש בתה"א רק שקיצר בלשון וז"ל התה"א דף ק"ד דוקא שאיסורה מחמת עצמה כגון נמלה או גיד שאסורין מגד עצמן מתחלת ברייתן אבל בריה מותרת רק שקיבלה איסור מחמת דבר אחר כגון שור הנסקל ונבלה וטרפה אין זו בריה וכו' · ומדהתחיל באיסורה מחמת עצמה לבד וגם מדלא סיים אבל דבר שלא נאסר מתחלת ברייתו רק סיים אבל דבר שקיבל איסור מגד אחר וכו' משמע דהעיקר תלוי באם אסור מחמת עצמה או מחמת דבר אחר רק שהזכיר גבי איסור מחמת עצמה מתחלת ברייתו דסתמא דמלתא דבר שאסור מחמת עצמה הוא אסור מתחלת ברייתו אבל העיקר תלוי באם אסור מחמת עצמה או מחמת דבר אחר ונבלה וטרפה מבטן מקרי דבר אחר גרם ליה ליאסר דמחמת עצמה דבר היתר הוא דבכלל בקר וצאן הוא דרחמנא שריה כמ"ש רש"י בחולין דף ע"ב ע"ב · ועוד דגם זה מקרי מתחלת ברייתו כמ"ש הרשב"א בחידושיו לחולין דף ק"כ דחלב וגיד מקרי אסורין מתחלת ברייתן דאף שאין נוהגין בשליל משום דאחר שמן חלב וגיד לא היה להן היתר וקודם לכן לאו שמן חלב וגיד ע"ש וה"נ קודם שפירשו לא מקרי שרץ הארץ כלל וכיון דאחר שמן שרץ הארץ לא היה להן היתר מקרי אסורין מתחלת ברייתן · כנ"ל פשוט ומאי דאכל נמלה הוא ראיה שאין עליה תשובה : **(ו) והרוטב בנ"ט** · ואם לקח בריה אחת או חתיכה הנ"ל אחת מהתערובות ובישלה בפחות מס' נראה דאסור דדברים החשובים שנתערבו יש להם דין קבוע כדמוכח בסי' ק"י וא"כ כל בריה או חתיכה אמרי' דזהו של איסור וא"ל כיון דהטעם הוי כנתרסק ואם נתרסקה בריה אחת הותרה אותה בריה ואותה חתיכה כמבואר בסי' ק"א סעיף י' ז"א דזהו דוקא כשבטל הבריה או כל החתיכה נתרסק ומקצתה עדיין ראוי להתכבד אף המקצת שאין ר"ל אסור כמ"ש הט"ז בסי' ק"י ס"ק ה' בב' חתיכות מבהמה אחת ע"ש כיון דלא שייך לומר בד"א שהשאר מקצתה אסור ומקצתה מותר וא"כ ה"נ כיון דהבריה עדיין קיים והיא אסורה מחמת קבוע גם הטעם שלה אסור מטעם הט"ז הנ"ל ועי' בסי' ק"י בכללי ס"ס ס"ק י' ובש"ך וכמ"ש שם : **(ז) ואם נמוח** · עט"ז ס"ק ח' מ"ש בשם הרשב"א · ובאמת לכאורה קושיא חמורה היא כיון דקי"ל דשרי בטעימת קפילא אף בדליכא ס' וכיון דאין בגידין בנ"ט הרי אם יטעמנו קפילא יאמר דלית ביה טעם · ולכן נראה דודאי א"א לומר דאין לגיד טעם כלל דאיך יפלגו תנאים אם יש בגידין בנ"ט כיון דיכולין לטועמו ויטעמנו קפילא אלא ודאי דיש לו טעם רק שחולקין אם יש כח בהטעם לאסור אחרים אבל כשנמוח הגיד ונתערב הגיד וניכר טעמו של גיד הרי אוכל הגיד בטעמו שאסר רחמנא ולכן צריך ס' נגדו לבטל טעמו :

קא (א) התיכה · הכר"ו הביא בשם הפר"ח דאם נתערב איסור הנאה באיסור אכילה דבטל אף שהוא ר"ל דכיון דאף אחר שמתבטל לא חזי רק לעובד כוכבים אורח עובד כוכבים לא מיקרי ר"ל וכ"כ הרשב"א בתה"א דף ק"ד והנה זהו לדעת הרשב"א שסובר דחשיבות הכיבוד אבל לדעת התוס' זבחים ע"ב ד"ה אלא דר"ל חשיב אף שדרכו לימנות דאין מוכרין אותו אלא במנין יש לומר דגם חתיכה נבילה הר"ל חשיב דבר שבמנין שאין מוכרין אותו לעובד כוכבים ג"כ רק במנין וכיון דהר"ל הוא מדרבנן יש להקל : **(ב) רק מדרבנן** · והטעם דהא אנן קי"ל כר"י אליבא דר"מ ביבמות פ"א דלא שדכו שניהו ור"מ ס"ל דכלאי הכרם בזמן הזה דרבנן כמ"ש התוס' שם בד"ה מאי הוא ואפ"ה תני התם דחבילי תילתן של כלאי הכרם

הגהות והשגות רע"ק

סימן ק' בביאורים סק"א [א] ואפשר שיש לחלק בין ספק מציאות לספיקא דדינא · לפמ"ש כתב הר"ן וכן הרשב"א בתה"א והובא בבית יוסף כאן דאם ניטל ממנו אבר שאין הנשמה תלויה בו כיון דהוא אספיקא בנזיר הוי ספק דרבנן ולקולא : שם בביאורים סק"ה [ב] דא"כ נבילה נ"כ להוי בריה · גם אנכי עמדתי בקושיא זו זה ימים רבים וביותר ביאור דהא עיקר הדין דנבילה לא מקרי בריה למודה מברייתא דאכל נבלה במיתתה בכזית והא י"ל דדוקא לענין מלקות מחמת דהלאו של נבילה לא הוי מתחלת ברייתה דהאיסור אינו זכות הוי רק עשה ולא לקי עליה · אבל לענין ביטול י"ל דלא בטיל איסור שאינו זכות דהוא מתחלת ברייתה · ה בתירץ המחבר אין דמפי מתיישב בזה דעדיין קשה דמ"ש אבר מן החי דהוי בריה דבר שאסור מחמת עצמו ובריית אף דהוי מין היתר בקר וצאן ומ"ש אינו זכות דמקרי איסור מחמת דבר אחר :

לא בטל אלמא דאף שדרכו אפי' בדרבנן לא בטיל ואפי' ר"ל מודה באף שדרכו וחד דרבנן דלא בטל ולפ"ז בדבר שהוא תרי דרבנן בטל : (ג) ובבה"ח · עט"ז ס"ק ג' · ע"ש דמעמיד בעור קיבת נבילה הוי ר"ל משום איסור בב"ח מיירי ע"כ שיש טעם בשר בחלב דמטעם מעמיד לבד אין בו איסור בב"ח כמבואר לעיל סי' פ"ז סעיף י"א בש"ך שם : (ד) הסירו הנוצה · היינו אחר שנודע התערובת כמ"ש הש"ך בסי' ק"ט ס"ק י"ב גבי בישלן אח"כ ע"ש : (ה) כבש שלם · תמוה לי דהא בפסחים דף ס"ה גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן קאמר התם ל"ש אלא שנתערבו אחר זריקה אבל קודם זריקה לא כיון דבשעת זריקה לא חזי לאכילה ע"ש ברש"י ולפי דעה"ז למאי לא היה חזי לאכילה הא נתבטל ברוב דמה לי נמצא יבלת או לב נקוב וא"י איזה מהן דמותר החתיכה באכילה כדמוכח בסי' ק"י ופסח ע"כ שלם הוא וא"ל משום דם שנתערב בדם הא משנה מפורשת בזבחים דאם לא נמלח ונתן כשר ואין לומר משום דאין ראוי להקטיר האימורין דהוי כאיברים באיברים דכולן יוצאין לבית השריפה כמבואר בזבחים דף ע"ז מטעם דהוי דרכו למנות דחשובין הן כיון שעולין לגבוה כמ"ש התוס' שם דז"א דלא יהא אלא נטמאו אימורים או שאבדו דמותר הבשר באכילה כמבואר בפסחים ע"ז אלא ודאי דמטעם הנ"ל אינה בטילה וכדעה בתרייתא והנה הכר"ו הקשה מהא דאמר התם דא"א להתנות בשלמים מטעם חזה ושוק משום כהן והקשה דלמאי אסור כהן לאכול הא בטל ברוב וכו' · ולא ידעתי מאי קושיא דנראה דלא שייך ביטול ברוב רק במקום שהספק נולד מכח התערובת ואם לא היה רק אחד לא היה ספק רק מכח התערובת נולד הספק שייך ביטול ברוב דומיא דסנהדרין שיש רוב מזכין ואלו לא היה רק המזכין או המחייבין לא היה ספק רק מפני ששניהם לפנינו נולד הספק משא"כ בדבר שאפי' אם לא היה רק א' ג"כ היה הספק כמו הכא דאפי' לא היה רק א' היה הספק עליו א"כ כל חד וחד אסור מדאורייתא משום הספק שנולד עליו בפ"ע לא שייך ביטול וראיה מהא דמקשה בחולין י"ב ור"מ דחייש למיעוטא האיך אכיל בישרא ומאי קושיא הא ע"כ ר"מ לא פליג אביטול ברוב וביטול ברוב הוא אפי' אחד בסוף העולם וכיון דרובא כשרות נינהו יתבטל הטריפה ברוב אלא ודאי כיון דאפי' לא היה רק בהמה אחת היה ספק בה ולא מצד התערובת לא שייך ביטול ברוב : (ו) עור שומן · עיין ט"ז ס"ק י' שהביא בשם רש"ל שתמה דכיון דאחר שנחתכה אינו חשוב מאיזה צד תהיה חשובה בשלימותה · ואף שהרא"ש בחולין דף ק' כתב וז"ל חולפי הרדין במיין איירי דהרדין וכרוב אין דרך לבשלן שלימין רק מחתכין אותן וכו' · שאני התם דהרדין וכרוב החשיבות הוא מטעם דבר שבמנין וכיון דכשהן חיין דרכן למנותן חשיבי משא"כ הכא דהחשיבות הוא מטעם דראוי להתכבד לפני אורחין וכיון דלעולם אין ר"ל דכשהיא חיה אין מכבדין בה וכשמבשלה מחתכין אותה וג"כ אינה ר"ל לא שייך בה חשיבות ר"ל · ומ"ש הט"ז דחתיכה אינה בטילה לא מסתברא דכיון דחתיכה קטנה אר"ל מה בכך שבהרבה ביחד ראויה להתכבד הא כמו כן ר"ל הרבה חתיכות בשר קטנים ואפ"ה בטלין וכ"כ הנה"כ ע"ש ולכן אין להחמיר אבל כשהיא שלימה יש לאסור דקושיא זו של רש"ל הקשה ג"כ בהגהת רמ"א כתב יד על או"ה כלל כ"ה ס"ק כ"ד וכתב וז"ל ואפשר דמאחר שמכבדין בהשומן ובמה שנשאר מהחתיכה מקרי ר"ל ע"ש : (ז) אם הוא של איסור · עט"ז ס"ק י"ג כתב בשם או"ה דמיירי ביש ס' ע"ש · ועיין באו"ה דמיירי שהן בקדרה דהוי לח בלח מש"ה בעי ס' · ונראה דע"כ מיירי שכל התערובת בתוך הקדרה דאם רק החתיכה שנתבשלה בקדירה מותר בלא ס' כיון דהחתיכה בעצמה מותרת לאוכלה בעין מחמת שנתבטלה בשנים שחוץ לקדרה האיך יהיה טעמו אוסר לא מצינו דבר המותר שיהיה טעמו אוסר ולא יהיה טעמו של החתיכה חמור מגוף החתיכה וע"כ מיירי שכולן בקדרה וזה פשוט דבעי ס' כמו בבישלן בסי' ק"ט ע"ש · ולא היה להט"ז לכתוב כן בשם או"ה ונראה דהשמיטן דאפי' לאן דעה דס"ל דבנודע התערובת קודם שנתבשלו מותר מ"מ הכא דמיירי שנתחך בקדרה ולא נתבטל קודם הבישול שהיה ר"ל אסור בפחות מס' · ראיתי לכתוב בכאן ס"ס זה מה שמצאתי בספר נודע ביהודה סי' ל' בפשטיד"א הממולא בגבינה שבלע בשר שנאסרה שאין בו דין ר"ל דנהי דהגבינה הוא איסור מחמת עצמו משום בשר בחלב מ"מ הא עיקר מה שר"ל הוא עם העיסה ובעיסה אין בו רק איסור בלוע דלא שייך בזה ר"ל כמש"ל בסעיף ב' ובטל ברוב · והנה לענין ר"ל יפה כתב אך מ"מ קשה לי האיך שייך כאן ביטול ברוב כיון שעובד כוכבים קפילא יכול לטעום כל פשטיד"א בפני עצמו אם יש בו טעם כמ"ש הש"ך בסי' צ"ב סוף ס"ק ח' ע"ש וה"נ אפשר להודע הדבר לכל קפילא ונראה דטעמו כיון שכתב הרא"ש סוף עבודת כוכבים גבי ששה כלים אין ב"י דכיון דאיכא ס"ס א"צ לברר ע"י קפילא מכ"ש במקום דאיכא ביטול ברוב גמור דמדאורייתא אמרינן בכל אחד דהוא מהרוב כמ"ש הש"ך בסי' ק"ט ובמקום רובא ודאי דאפילו איכא לברורי א"צ לברר דהא מה"ע לא בדקינן אחר כל הי"ח טריפות מכ"ש דא"צ כאן לברר ע"י קפילא כמו בנתבשל בכלי שאב"י הנ"ל ובדבר שירגיש בו טעמא דאיסורא ישליך ואותו שלא ירגיש בו יאכל כמו בכלי הנ"ל ומ"ש הש"ך בסי' צ"ב סס"ק ח' נראה דשאני התם דהא שם בלא"ה לא נתבטל דהא ליכא ס' ואסור מטעם דשמא יבשלם יתן טעם רק שכתב זה לענין שיועיל ניעור אח"כ כיון דהספק על כולם לא נעשו נבילה לזה אמר דלא הוי כספק על כולם כיון דאפשר להוודע ע"י קפילא אבל במקום דשייך ביטול ברוב נראה דלא צריך טעימת קפילא ולפ"ז חתיכה שבלועה מאיסור שנתערבה באחרות בס' דלא שייך שוב סברא דאם יבשלם יתן טעם א"צ להטעים כ"א לקפילא ומותר לאכול כולם ואותה חתיכה שירגיש בו טעמא דאיסורא יזרקנו והשאר מותר דלא כפר"ח :

קב א ליבנו · עכר"ו שהביא בשם הפר"ח דחזותא אינו אוסר רק באיסורי הנאה והוא כתב דחזותא אינו אלא כמשהו ואינו אוסר רק באיסורי משהו ויפה כתב : (ב) ספק טריפה · עיין נ"ל שהקשה הא בלאו הכי טעמא נמי מותר ממ"נ דאם יהיה אסור יתבטל ואם יהיה מותר איגלאי מילתא למפרע דמותר ולק"מ לפי טעם הר"ן שמביא הט"ז ס"ק ה' דדשיל"מ כיון דשם היתר עליו הוי מב"מ גמור ע"ש א"כ ה"נ בספק טריפה כיון דאפשר שיהיה מותר שם היתר עליו עכשיו ואין לו ביטול מש"ה הולך הרשב"א לומר דכל שאין האיסור בודאי לאו שם היתר עליו ואח"כ מצאתי בכר"ו שכ"כ : (ג) כלי · עש"ך ס"ק ח' שהביא בשם הלח"ה שהקשה ע"ז שתי קושיות · א' דהא כיון דאפשר להוציא האיסור ע"י הגעלה הוי כניכר האיסור דלא בטיל ותו קשיא הא לא שני בכלים אלו שלא יתן האיסור טעם בהיתר וכוונתו דיש לאסור כמו בנתערב מין במ"מ דאסור מטעם שאם יבשלם יתן טעם וה"נ דכוותיה ע"ש ברא"ה שכתב בהדיא כן ולפי טעם הב' אפילו בכלי חרס ובאלף כלי לא בטל ולפענ"ד נראה דאם הכלים הן בלועין ממינים שוין כיון דאם אפילו היה אפשר להוציא אלו השלשה בלועות מהכלים עד שיהיו מונחים בעין היה מותר לאכול כל השלשה בלועות כדין יבש ביבש שנתערב כמבואר בסי' ק"ט וכ"ש לבשל בהכלים אפילו בכיון כדי להפליט הבלועות ולאכלן ולא שייך שום סברא שכתב הרא"ה דלא גרע בלועות אלו שנותן אותם לתוך התבשילים מאלו יבש ביבש שנתערב שמותר ליתן אותם לתוך התבשילים רק שהרשב"א רצה לאוסרן מטעם דשיל"מ דהיינו כיון שאינו רוצה כלל בהבלוע ואין צריך להם כלל רק להשתמש בכלים ואפשר להשתמש בהם בהיתר גמור הוי דשיל"מ לזה כתב דלא הוי דשיל"מ מטעם שצריך הגעלות אמנם בבלועות ממינים שאין שוים כגון כלי בשר שנתערב בין כלים חולבות אז יש לאסור לכאורה כטעם הרא"ה דהא כשיבשל יורגש טעם האיסור ויהיה ניכר האיסור וגרע מיבש ביבש מב"מ דאסור מטעם אם יבשלם יתן טעם ולהפוסקים דלא חילקו נראה דאף בזה מותר דהא בלא"ה צריך להמתין עד אחר מעל"ע שלא יהיה בן יומו כמ"ש הש"ך ואז אף אם יבשלם לא יבא לידי שום איסור דהא נ"ט לפגם מותר והא דאסרו הכלי כתבו התוס' סוף עבודה כוכבים שטעם משום דכבר נקרא שם איסור על הכלי והוי כשאר איסור שא"א לבא בו לידי טעם שנתערב דמותר ואין להקשות הא אפשר לברר ע"י טעימת קפילא שיבשל בו מים ויטעימו לקפילא ויבורר איזו של בשר ז"א דהא כתב הרא"ש בסוף עבודת כוכבים גבי ששה כלים אין ב"י דא"צ להטעימו לקפילא כיון דאיכא ס"ס ע"ש והרשב"א כתב בטעם היתר הס"ס דהוא משום רוב וא"כ מכ"ש בביטול ברוב ממש דאין מטריחין אותו להטעימו לקפילא ועיין במשמרת הבית שם שכוון לדברי מיהו בכלי מתכות דאפשר בהגעלה יגעילנה לכתחלה כמ"ש הט"ז : (ד) טעמו בטל · עש"ך ס"ק ט' שחולק ע"ז והעיקר דכל שהסירו האיסור ולא נשאר אלא טעמו דבטל ועיין בכר"ו שהביא ראיה ברורה מיבמות פ"ב דרב אשי סובר דהפסח הוי דשיל"מ לכהנים ולא בטל ובהדיא תנן בערלה פ"ב קדשי קדשים וקדשים קלים שנתבשלו עם בשר תאוה דמותר לזרים וע"כ נ"ל דכיון שהסיר האיסור ולא נשאר רק פליטה דלא הוה דשיל"מ · ונידון קושית הש"ך על איסור שנימוח מיין ביין ותשכר חדש ע"ש נראה דלא מקרי טעמו ולא ממשו רק באיסור נימוח שנבלע לדבר גוש שזה ניכר וזה אינו ניכר אבל בלח בלח שעירבן שוה טעמו וממשו מקרי · וראיה ברורה לזה בעבודת כוכבים דף ס"ז אמר ר"י כל שטעמו וממשו אסור ולוקין עליו וזהו כזית בכא"פ טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו ופירש"י כגון חלב נימוח וכו' ע"ש ברש"י ותוספות אלמא דבחלב נימוח אפי' בכא"פ אין לוקין משום דהוי טעמו ולא ממשו ובהדיא מבואר בפסחים דף מ"ד דכותח ושכר אלו היה בו כזית בכא"פ דחייב כרת אלמא דכל שנתערב בלח הוי ממשו דזה לא הוי בלוע רק תערובת ועוד דאטו אם יתערב חלב נימוח עם שומן נימוח יהיה נידון כטעמו ולא ממשו ודאי דלא משא"כ בדבר נימוח הנבלע בדבר גוש שפיר מקרי טעמו ולא ממשו וכמ"ש רש"י ובזה נתיישבו כל קושיות הש"ך ולפ"ז בלח בלח ודאי דאסור לכ"ע : (ה) מחמת עצמו · עט"ז ס"ק י' עד דלא אמרו טעם כעיקר דאורייתא רק במב"מ וכו' ע"ש והנה לפ"ז לא קשיא מה שהקשה על הא שלא כתב הרב גבי כלי טעם להיתר משום דגבי טעם לא הוי דשיל"מ ולפ"ז לא קשה דהא שם רוצה לבטל אינו מינו דהטעם צריך ביטול מדאורייתא ודשיל"מ לא בטיל אמנם עיקר דברי הט"ז תמוהין דהא לענין דשיל"מ אזלינן בתר שמא וכל שמן שוה אף שטעמן חלוקין הוי מב"מ ובזה צריך ביטול מדאורייתא להטעם כמ"ש הש"ך בסי' נ"ח ס"ק ו' ומדסתם הרב משמע דאפילו בכה"ג אינו אוסר בטעם מכח דשיל"מ : (ו) דם הבלוע בה · עט"ז ס"ק י' שהשיגו · ולפענ"ד העיקר פשוט כדעת הרמ"א דהא אפילו אם יגלגו וירצה לאכול ציר הנוסף מהכלי מתירין לו דהא הציר אין לו מתירין ובטל קדרה שיש בה ציר האסור כשתי קערות שיש בהם ציר היתר ועמ"ש סי' ס"ט ס"ק ב' דהציר שיצא אחר מליחה שוה בטעם עם הדם שיצא קודם מליחה וכיון דמותר לאכול ציר שנוסף מכ"ש שמותר לאכול החתיכה בעינה ויפה כתב הרמ"א דכל שאין איסורה מחמת עצמה והאוסר אין לו מתירין גם הנאסר מותר לאכול ואם הבלוע הוא ג"כ דשיל"מ כגון ביצה שנולדה בי"ט שנתבשלה עם ביצה אחרת וקבלה טעם וכ"ל ואח"כ נתערב הביצה שנ"ל בשאר ביצים או נתנה בקדרה לתקן התבשיל צ"ע ונראה כיון שכתב הת"ח כלל ע"ד סעיף ו' דכיון שאין האוסר אלא טעם בעלמא לא הוי דשיל"מ מותר : (ז) שלא היה ניכר · ודוקא בכאן שההיתר היה ניכר מקודם רק האיסור לא היה ניכר אבל אם ההיתר ג"כ לא היה ניכר ובאו לעולם מעורבין אפי' בדשיל"מ לא בטיל כמ"ש המרדכי גבי יבמה שנרקקה דם דאמרי' התם דה"א לדם בלא לאתויי רוק ולא בטיל ברובא מטעם זה מאחר שבאו לעולם מעורבין ע"ש וכ"כ הכר"ו כ' עוד טעם להתיר הגבינה מטעם דקי"ל בי"נ שנפל לבור דראשון ראשון בטל לקמן סי' קל"ד והכא הוי כנצטר קמן ע"ש וליתא דדין זה אינו אלא בי"נ דבעינן דוקא היתירא לגו איסורא אז אין מתבטל משום שהתחתון חשוב כמ"ש הר"ן שם הובא בש"ך סי' קל"ה אבל בחמץ ושאר איסורי משהו דאפי' איסורא לגו היתרא אוסר במשהו ולא בעינן כלל חשיבות התחתון והיינו דלא חילקו הפוסקים בחמץ ושאר איסורי משהו בין איסורא לגו היתרא או לא אלא ודאי שאין חילוק וכן מוכח בכמה דוכתי והר"ן והתוס' שמפלפלים שם אף בשאר איסורים היינו בהיסורים שאין אוסרין במשהו ולענין מוזג וניצוק ע"ש אבל באיסורי משהו אין חילוק כלל ופשוט : (ח) אע"ג שמותר לאחרים לא מקרי דשיל"ם · כוונתו שאם נתערב בשבת מותר לדידיה כיון דלדידיה דשאל"מ הוא אבל לאחרים אסור בשבת כיון דלדידהו דשיל"מ הוא · והמ"א בסי' ש"ח ס"ק נ' כתב כיון דלאחרים האי דשיל"מ אף לדידיה אסור ומביא ראיה מביכורים פ"ב משנה ב' דאם נתערב ביכורים שאוסרין בכל שהן אפילו לזרים כיון דהוי דשיל"מ לכהנים לאכול בירושלים אף דלזרים אל"מ מ"מ כיון דלכהן הוי דשיל"מ אף לזר אסור ה"נ דכוותיה · ולפענ"ד נראה דל"ד כלל דבשלמא גבי ביכורים יש לזר שני איסורים כשאוכל חוץ לירושלים איסור זרות ואיסור דחוץ לירושלים דמ"מ דוקא אם שמה לא לכהנים בלבד נאסרה ואיסור כולל הוא שכולל אף לכהנים ואף אם לא היה כולל יש שני איסורים כדמוכח ביבמות ל"ב דאמר התם לקוברו בין רשעים וכו' ע"ש ומש"ה לא נתבטל ביכורים אף לזרים לענין אכילה חוץ לירושלים דנהי דלאיסור זרות נתבטל מחמת שאל"מ איסור דחוץ לירושלים שהאיסור הוא גם לזרים לא נתבטל כיון שאיסור זה יל"מ דאטו נבילה שיש עליה

איסור

שנפשט עורו : [ט] בנוצתה · ה"ה כבש בצמרו : [י] אווז · ורגלי אווז שלא הוסרכו עורן מעליהן דמיא לתרנגולת בנוצתה ואם הסירו הנוצות אע"פ שלא נפתח התרנגולת ולא נטלו המעים חשיב הר"ל ורגלים של בהמה לא חשיב רק של עגל חשיב וכ"ש לשון שור · ש"ך וט"ז : [יא] הכנתא · ולדיק חשיב כנתא של עגל ר"ל : [יב] עור שומן · היינו כשהיא שלמה אבל כשנחתך לא הוי ר"ל ועי' ביאורים ועור אווז שומן שעומד להתיך כתב הפמ"ג דלא הוי ר"ל : [יג] קורקבן · וקורקבן של אווז וכן הכביל"ק של אווז אע"פ שהופשט העור אפ"ה ר"ל · וכן הכבד של אווז שמן שנהפך ללובן חשיב ר"ל והדבר משתנה לפי המקום ולפי הזמן איזה חשיב ר"ל ותלוי בראות עיני המורה : [יד] נתרסקו · ואם נתרסק בריה ונשאר עדיין ר"ל לא בטיל מטעם ר"ל ופשוט : [טו] במינם · כגון קדרה של ירקות שנתבשל בה בריה : [טז] מותרת · ואם כל התערובות בקדרה ונתחך אחד מהן בעינן ס' · ועי' ביאורים ס"ק ז' : [יז] אם הוא של איסור · ר"ל שגם האיסור נכלל בספק זה דשמא נתחך : [יח] חולין · אע"ג דבכ"מ הולכין אחר הרוב מ"מ הכא אמרינן כל שנשתנה מקדמותו הוא מן הרוב וכל דפריש כו' : [יט] דומות · משמע דבמראה ג"כ יהיו שוות ואע"ג דגבי שומן הקורקבן סגי במראה השומן לחוד הכא שאני כיון שאפשר לברורי שיהיו ג"כ מכוונים בחיתוך צריך זה ג"כ ועכשיו שאין בקיאין אין להתיר אם לא שיש הפרש גדולים מ"מ הב"ח שאם נמצא מים בראש כבש ולא נודע מאיזה כבש שיש לבדוק בחוט השדרה כי כל כבש שיש בו מים בראש יש ג"כ בחוט אין לסמוך ע"ז עכשיו :

קב [א] ונתערבה · ואם אותו התערובת נתערב בתערובת שני מותר והש"ך כתב דאף בב' התערובות אסור בדשיל"מ : [ב] בשאינה · הכא אזלינן בתר שמא דאם הוא בשמא אע"ג דלא שוה בטעמא הוי מב"מ ולא בטיל ואם אינה שוה בשמא אע"ג דשוה בטעמא הוי שלא במינו ובטיל : [ג] ליבנו · כיון דלחזותא עביד לא בטיל ובשאר איסורים לא חיישינן לחזותא · ועי' ביאורים ס"ק א' : [ד] לתקן · דכל שנותנים זה כדי לתקן מקרי מין במינו לענין זה אבל בשאר איסורים דאזלי בטעם כעיקר מקרי מ"מ ובעי ס' מדאורייתא כיון שמרגישין הטעם : [ה] עתיד · כגון ביצה שנולדה ביו"ט שלמחר תהיה מותר בודאי : [ו] ספק · עי' ביאורים ס"ק ב' : [ז] הוצאות · ויש להחמיר להגעיל הכלים דאפשר בהגעלה וכה"ג דא"א בהגעלה מותר כשהבלועות הן ממינים שוים וכשהבלועות הן ממינין שאינן שוין מ"מ כיון דבלא"ה צריך להמתין עד אחר מעל"ע מותר · ועי' ביאורים ס"ק ג' וא"צ להסיר אחד מהן : [ח] טעמו · פי' שאם האיסור ניטל משם רק שפלט שם טעם אותו הטעם אינו חמור לאסור בשביל דשיל"מ · והש"ך חולק · ועי' ביאורים ס"ק ד' שהעיקר כהרב ובפרט שהוא במלתא דרבנן : [ט] עצמו · כתב הש"ך דכל הפוסקים תפסו על הרב דכיון דדשיל"מ הוא מה לי אם בלוע הוא או לא · ועי' פירושו בביאורים ס"ק ד' ואם בישל ביצה שנולדה ביו"ט עם שאר ביצים בפחות מס' ונעשה נבלה ואח"כ נתערבה הביצה שנעשה נבלה עם שאר ביצים או נתנו בתבשיל לתקן הקדרה ג"כ בטל כיון שאינו האיסור רק מצד טעם וטעם לא הוי בכלל דשיל"מ : [י] שי"א · כלומר והעיקר אינו כן דלא מקרי דשיל"מ כיון דלגבי לא נאסר מעולם : [יא] הבלוע · והא דכתב טעם אחר גבי כלי ולא כתב טעם זה דבאמת יש שני טעמים בכלי ולעיל כתב טעם דהוצאות ללמוד ממנו דכל מקום שצריך הוצאות לא הוי דשיל"מ : [יב] קודם · כגון גיגית מלאה ענבים בעוטים והיה בו הרבה יין קודם שבת אע"פ שזב גם בשבת מן הענבים מותר כיון שנתבטל ולא מקרי דשיל"מ מאחר שלא היה עליו שם יין בפ"ע לעולם וכן כל כיוצא בזה ועי' באו"ה שכתב כן בכל דברים שאין מתבטלין ובכל איסורי משהו אין חילוק בין איסורא לגו היתרא או להיפך מלבד בי"נ כמבואר בסי' קל"ד · ועי' ביאורים ס"ק ז' : [יג] חולקין · הת"ח פוסק כסברא הראשונה ומהרש"ל חולק ואותן שתי הסברות שהביא המחבר בא"ח סי' תמ"ז גבי יבש ביבש י"ל דבהא פליגי אי הוי דשיל"מ או לא וע"ש : [יד] המבשל · ומותר לדידיה כיון דלדידיה אל"מ אבל לאחריני אסור בשבת כיון דלדידהו הוי דשיל"מ ועי' בא"ח סי' ש"ח · ועי' ביאורים ס"ק ח' :

כל

קג [א] כל דבר · אפי' בכ"ח · ועי' ביאורים : [ב] כיוצא · כגון מהר"ל ודבר שבמנין וכה"ג וכן כל דבר שאוסר במשהו אף בנ"ט אסור כמבואר בא"ח סי' תמ"ז בהג"ה אם לא שנפסל מאכילת אדם : [ג] פגומין בעצמן · אבל כשנפגמו מחמת שהיה פגם מועט ואפי' בריה שהיא פגומה ומאוסה מתולדה מ"מ כשנתקלקלה מחמות שהיתה בטל חשיבותה · ועיין ביאורים ס"ק ג' : [ד] קצת · אבל דבר שאינו נ"ט לא לשבח ולא לפגם ונמחה גוף האיסור לתוכו אוסר עד ס' ורא"ה מג"א בסי' ק' סעיף ג' : [ה] מועט · ואפי' נמחה גוף האיסור לתוכו בטל ברוב : [ו] מרובה · וכן ניכרו של איסור ודוקא שנפל איסורא לגו היתירא דקמא קמא בטיל אבל היתירא לגו איסורא או שנפל האיסור בב"ח בעינן רוב בהיתר · ועי' ביאורים ס"ק ד' : [ז] בד"א · קאי אריש הסימן : [ח] השביח · דוקא אחר שנשבח אסור אבל קודם שהשביח מותר אע"פ שאפשר שישביח אח"כ כיון דהשתא פגום הוא · ש"ך : [ט] ס' נגד ובו' · אבל נגד הבלוע בקדרה א"צ ס' דכיון דהיה פגום לא נ"נ וגם א"צ ס' רק לפי שיעור המדומע · ועי' ביאורים ס"ק ו' : [י] הקדרה · דהוי נ"ט בר נ"ט האיסור לכף והכף בתבשיל ומהתבשיל לקדרה וכולו היתר כיון שהוא פגום וה"ה אם היה הכף בלוע מאיסור בעין משובח ותחבו לקדרה עם תבשיל שנפ"ל בו ואח"כ בישל בקדרה זו נמי שרי דהוי נ"ט בר נ"ט ג"כ כיון שהטעם שני היה בהיתר וכן אם בישל תבשיל בקדרה שהב"י של איסור ונתן התבשיל לתוך דבר חריף ג"כ מותר מטעם הנ"ל : [יא] ואלמלא המלח · וה"ה איפכא שהוא פוגם מפני שאין בו מלח ואלו היה מלח היה משביח ג"כ מותר ואם נפל איסור פגום לתבשיל ואח"כ נפל מאותו התבשיל לתבשיל אחר שגם האיסור לשבח א"צ רק ס' נגד האיסור דהא לא נ"נ מקודם דהא מישרא שרי : [יב] פוגם · ואף דבלא"ה סתם כלים אינן ב"י מ"מ כתב זה ללמוד ממנו דבשר פוגם שמן ודבש וחלב שפוגם היינו חלב בליר"ה · ועי' ביאורים ס"ק ח' : [יג] הפסד · והט"ז אוסר אפי' במקום הפסד וגם בשמן פוסק הש"ך דמשביח בין בשמן חי בין שלוק : [יד] הדיחה · ובפסח אמרינן דהוי מודחת : [טו] ויש מתירין · דס"ל דאפי' פיחת האיסור ג"כ נפגם והעיקר כדעה ראשונה : [טז] בקדרה בבישול · ודוקא רובו דבר חריף ואם בישל דבר חריף בקדרה בשר שאינו ב"י ואח"כ בישל חלב מותר · ועי' ביאורים ס"ק י' : [יז] לילה · דוקא כל הלילה גורם להפיג טעם : [יח] המים · אחאר דיש פוסקים ס"ל דאחר לילה א' נטל"פ ואף דלא קי"ל כן מ"מ מהני לזה שלא יהיו נחשבים כנבלה להצריך מעל"ע מחימום המים ודוקא שעבר לילה בין ביטול האיסור לחימום אבל כשחימם קודם שעבר לילה צריך מעל"ע אחר החימום ופליג ג"כ אעבר לילה בין בשר לחלב שהתיר הרב ואוסר · ועיין טעם הדבר בביאורים ס"ק י"ח : [יט] הפסד · היינו קצת דבכה"ת בלא"ה מותר מטעם די"א דאין אומרין חנ"נ באיסור לא שנבלע בהיתר לא כדלעיל בסי' צ"ב :

קד [א] דברא · הש"ך כתב דבש"ס מוכח דלא"ע דעולה על שלחן מלכים מספקא לן אי כנטל"פ : [ב] איסורין · בש"ך כתב הטעם דחיישינן שמא ישאר כעדשה שהוא שיעור למלקות דהיינו בשמנה שעורים · והט"ז חולק וכתב הטעם דאף בכל איסורין שנתערב יבש בלא שניכר האיסור רק שא"א לברר ויש לחוש שמכניס האיסור בפ"ע לתוך פיו דאסור דכשניכר האיסור לא נהפך האיסור להיתר אבל כשא"א שיביא בפני עצמו לתוך פיו רק בתערובת היתר מותר

איסור מוקצה שנתערב יהיה מותר לאכול גם בי"ט ודאי לא כיון דאיסור מוקצה יל"מ לא נתבטל משא"כ כאן כיון דלדידיה אין לו מתירין הכל וכל מותר :

קג (א) שטעמו פגום · פי' ס"ז ס"ק א' דילפינן מנבלה ואף דבנבלה בעינן שיהיה פגום לגמרי עד שיהיה אינו ראוי לגר וא"כ היאך ילפינן מיניה פגם כל דהו ככר הירץ הר"ן בעבודת כוכבים דטעם פגום מגער הגר דבודאי לא ניחא ליה לגר שיהיה בו טעם זה כלל דהא בלא טעם זה היה יותר משובח והוי כנבילה שא"ר לגר ומ"ש כתב דאם משביח בגודל מדאו דאסור עד שיפסל מאכילת גר וכמ"ש המחבר בסעיף ב' והרשב"א בארוך כ"מ כתב דהסברא ידעינן כיון דטעם כעיקר מקרא ילפינן וטעם פגום לא מצינן למילף ונבלה שא"ר לגר בעינן לאיסור גופו שנפגם ע"ש · והנה מדברי הש"ע והפוסקים מוכח דבכל איסורים אפי' בבכ"ח וכלאי הכרם מותר נטל"פ מדלא חילקו וכתבו בסתם כל דבר שטעמו פגום אינו אוסר והכר"ו בסי' ס"ז יצא לידון בדבר החדש דבבכ"ח אסור נטל"פ כיון שלוקין בבב"ח אפי' שלא כדרך הנאתן כמבואר בפסחים פרק כ"ש כו' ע"ש · והא ודאי ליתא דהא בכלאי הכרם ג"כ לוקי שלא כדרך הנאתו ונטל"פ מותר כדמוכח בעבודת כוכבים דף ס"ח וכן יי"נ דאסור משום תקרובת עבודת כוכבים ולדעת התוס' פסחים דף כ"ו ובעבודת כוכבים י"ב ול"ב אסור אפי' שלא כדרך הנאתן ונטל"פ מותר כדמוכח בעבודת כוכבים פ' השוכר ובכל הפוסקים אלא ודאי דנבלה שא"ר לגר ושלא כדרך הנאתן תרי עניני הן ומתרי קראי נפקי ושלא כדרך הנאתן היינו שאכלו חי או שעירב בתוכו דבר מר או אכילה גסה ומקרא דלא יאכל נפקא כמבואר בפסחים דף כ"ו דבעינן שיאכל כדרך הנאתן וכמ"ש הרמב"ם פי"ד מהמ"א וגוף האיסור לא הותר ואם חזר ותיקנו להאיסור כגון שבישלו או שנטל הדבר מר מתוכו או שמתק בדבר הממתק חזר לאיסורו דלא נתבטל שם חלב במה שהוא חי או במה שנתן לתוכו הדבר מר רק כשאוכלו כך בלא תיקון אינו לוקה משום דאכלו שלא כדרך הנאתו ולהכי בבב"ח וכ"ה ובעבודת כוכבים דלא כתיבא ביה אכילה לקי אף בכה"ג · אבל כשנסרח גוף האיסור פקע שם איסור מכל וכל מקרא אחרינא דנבלה שא"ר לגר אינה קרוי' נבלה ואפי' חזר ותיקנו בדברים המתבלים שרי דכבר פרח האיסור מיניה ונעשה כעפרא ואינו חוזר לאיסורו ואף דבנטל"פ אסור בפוגם ולבסוף השביח היינו משום דאינו רק פגם כל שהוא ולא יצא האיסור מאיסורו רק שאין אוסר התערובת כיון דלא ניחא ליה בטעם זה כנ"ל ומש"ה כשנשבח אח"כ אוסר אבל כשגוף האיסור נפגם לגמרי עד שיצא מאיסורו אינו חוזר לאיסורו והוא נלמד מקרא דנבלה שא"ר לגר דע"כ קרא איצטריך להיכא שתיקן להאיסור דאי בכשאוכלו בעודה מוסרחת לא צריך קרא דנבלה שא"ר לגר דבלא"ה מותר מטעם שהוא שלא כדרך אכילתו כמ"ש הרמב"ם פי"ד מהמ"א רק דקרא דנבלה שא"ר לגר איצטריך שפרח שם האיסור לגמרי דאף שתיקנו עד שראוי לאכילה מותר וכמ"ש ומש"ה מותר אפי' בבב"ח וכ"ה ועבודת כוכבים ולזה הרמב"ם בפי"ד גם כשסיים דכלאי הכרם אסור לא כתב רק דדבר מר והוא חלוקה דנסרח ולא כתב סתם אבל בב"ח וכ"ה אסור בכ"ז ש"מ דס"ל אפי' בבב"ח וכ"ה מותר היכא דנסרח האיסור משום דנלמד מקרא אחרינא דנבלה שא"ר לגר וכמ"ש נטל"פ ג"כ מותר בהו דלא כהכר"ו וגבי חמץ שאסור פת שעיפשה בפ' אלו עוברין אף שנפסל מאוכל אדם הוא מטעם שכתב הר"ן שם משום דראוי לחמץ בו עיסות אחרות וכל שעדיין ראוי לאוכל או לתקן בו אוכלים אסרים ועומד לכך אסור מדאורייתא ומה"ט שמרים שחימצו עיסה אסורה אף דשמרים אינן ראוין לאכילה כיון שעומדין לכך : (ב) כבריה · הכר"ו רצה להוכיח מכאן דבחמץ בפסח למאן דס"ל דיבש ביבש אפי' באלף לא בטיל ומכח טעם זה אפי' לא בלא לא בטיל כמבואר שם דאם נפל משהו איסור בעין אפי' בנ"ט לפגם אסור כיון דגוף האיסור בעין ולא נתבטל וא"א לומר כך דהא התוס' בעבודת כוכבים דף ס"ו בד"ה מכלל הביאו ראיה דכל היכא דמשהו אסור אף נטל"פ אסור מהא דפריך התם מהא דכל שאין בהנאתו בל"ם וכו' ע"ש ושם נתערב גוף היין כשנפל על ענבים מבוקעות כמ"ש הר"ן ובעבודת כוכבים אפי' ביבש ג"כ אוסר במשהו אפי' דברים שאינן חשובין כמ"ש הר"ן בעבודת כוכבים בסוגיא דהלו אסורין ואוסרין בכ"ש וא"כ מנא להו לתוס' ללמוד בטעם גרידא לפגם בלא ממש שיהיה אסור לכן נראה כיון דמבואר בעבודת כוכבים ס"ו בהא דאר"י כל שטעמו וממשו אסור ולוקין וטעמו ולא ממשו אין לוקין ופירש"י כגון חלב נימוח ומשום דלית ליה ילפותא דמשרת אלמא דאף שבטעמו וממשו לא צריך קרא דמשרת מ"מ היכא שהאיסור נימוח ונבלע בעיק ילפותא דמשרת דהוי כטעמו ולא ממשו והרשב"א כתב בתה"א דף כ"ט בטעם דנטל"פ מותר משום דטעם פגום לא מצינן למילף ממשרת א"כ אף באיסור נימוח מותר דהא הוי כטעמו ולא ממשו ול"ד ליבש ביבש דהוי כממשו והממש לא נתבטל משא"כ בנימוח דהוי כטעמו ולא ממשו ולפגם מותר ומש"ה בדשל"מ אפי' למאן דס"ל לעיל בסי' ק"ב דאפי' טעמו לא בטל מ"מ בטעם לפגם מותר רק שכבר מסיק בהג"ה בא"ח בסי' תמ"ז דנטל"פ אסור בפסח והיינו כתוס' שם דבמקום דמשהו אסור אף נטל"פ אסור א"כ ה"ה בדבר שיש לו מתירין הדין כן : (ג) פגומין בעצמן · אבל כשפגומין בעצמן אפילו נתקלקל רק קצת בטל חשיבותייהו ואין צריך שיופסד לגמרי ורא"ה מהו"ה שכתב נמלה שנסרחה אף דלקי מכל מקום בטל ובנסרחה לגמרי לא לקי כמ"ש המ"מ ברמב"ם פרק י"ד מהמ"א אלא ודאי דכפגם מועט בטל חשיבות הבריה · והפרי חדש חולק על המ"מ וכתב דדברים המאוסים שנסרחו לוקין עליהם ואינו נראה דא"כ אף נותן טעם לפגם ליאסר בהו דהא נותן טעם לפגם מנבלה שא"ר לגר נפקא וכיון דהאי קרא לא קאי אשרצים אף נותן טעם לפגם ליאסר ובהדיא מוכח בעבודת כוכבים דאף בשרצים מותר נותן טעם לפגם : (ד) איסור מרובה · עד שיפגום לגמרי משמע דכשנפגם לגמרי אפי' באיסור מרובה מותר · וקשה לי כיון דאיסור בעין שנפסל מאוכל אדם אסור מדרבנן כמ"ש המ"ל בפ"ח מהמ"א דין י"ח אמאי מותר מ"מ משאר איסורין דרבנן · ועוד דאין הכרח כלל כשיפול בתוכו פסה אחת של היתר שיהיה מותר ונראה דמיירי כשנפל איסור לתוך היתר ומשום קמא קמא בטל כמ"ש הש"ך בסי' נ"ט ס"ק כ"א ואפי' הספר"ח דפליג שם מודה באיסור דרבנן ע"ש ולפ"ז כשנפל בב"ח או היתרא לגו איסורא אסור כשהאיסור מרובה : (ה) אלא טעמו · עש"ך ס"ק ה' עד שאין פליטתו בכולו · אין לפרש דמש"ה ודאי ליכא רוב דהא אפי' כשההיתר הוא רק חלק ממאה מהאיסור מותר בנטל"פ רק הפי' הוא דודאי אין הטעם אף שמטעים לפי כולו מרובה כיון שבלוע בתוכו ולא נתרבה ההיתר מכמותו וזהו שכתב שם ברשב"א שהרי אינו ממלא את הכלי רק בטעם לשבח אסור שמטעים לפי כולו ומשום כמאן דליתיה · וזהו שכתב שאין פליטתו בכולו כוונתו שלא פלט ממשו וניר של כולו והוא מטעם דהא חזינן דלא נתרבה ההיתר רק שמטעים לפי כולו וטעם פגום כמאן דליתא : (ו) ס' נגד האיסור הראשון · היינו דוקא אם היה הקדרה כשיעור התבשיל שבתוכה כגון שהתבשיל היה כ' זיתים והקדרה ג"כ היה מחזיק כ' זיתים דאז הקדרה בולעת הטעם של כל הכ' זיתים ויש בה כל טעם האיסור אבל אם לא היה הקדרה רק כחצי מהתבשיל א"צ ס' רק נגד חצי האיסור דהא כיון דלא נ"נ א"כ לשער רק לפ"ע שיעור המדומע והקדרה לא בלעה מכל מה שבקדרה רק החצי לא בלע מהאיסור ג"כ רק החצי : (ז) וי"א דבשר · עש"ך ס"ק י"ד שהוכיח דבשמן נ"ט לשבח · והנה בשמן שאינו שלוק אף דעת הרמ"א דנטל"פ רק בשמן שלוק דעתו דנטל"פ כמו שסיים הש"ך בשם הרב בתשובה וכזה ליכא ראיה גמורה מדברי הפוסקים לסיפך כמ"ש שם הרב בתשובה והוכיח מהש"ס מדקאמר גבי מישחא שליקא למאי ניחוש לה דנט"ל ולא קאמר גבי מישחא שאינו שלוק משמע דבשלוק אף בעינן נט"ל : (ח) חלב ביין · חלב בליר"י אבל חלב בקמ"ן נטל"פ כמבואר בשו"ת נודע ביהודה סי' ל"ח אך מה שכתב שם בנידון יין שבישל בקדרה בשר והגיסו בו כף חולבת לאסור הכלים מטעם שכתב הרמ"א כאן בסעיף ב' דהכלים אסורים וה"נ כיון דחיישינן לשמא מערבו פליטת החלב והבשר בלי אמצעית המים אסורים ב' הכלים · תמוה לי דהא עיקר הטעם בזה הוא כמ"ש הט"ז סי' צ"ה ס"ק ח' בשם התוס' שתירצו כן בחירוץ הב' וסיימו שם ונאסרין המים וחוזרין ואוסרין הכלים והכי מיגזלה קי"ל דהא מה"ט מתירין בסי' צ"ד סעיף ה' בקיים ס' במים מחמת שהמים אינן נאסרין כמ"ש הט"ז שם ס"ק ז' ע"ש וא"כ ה"נ כיון שהיין אינו נאסר כיון שפוגמים בו אינן חוזרין ואוסרין הכלים כמו ביש ס' ואפילו לטעם דשמא נגעו ג"כ מותר דכל זמן שהתבשיל הפוגם בתוך הקדרה הבלוע שבקדרה מקופה הוא עם התבשיל כמבואר בח"ה סי' קפ"ג ואינו יכול להשביח הבלוע מדע דלמלא"ה א"כ גם בדינו של הרמ"א דנקט שמחתו לתבשיל השני שהוא ג"כ פוגם היה לו להתנות שיהיה ג"כ פוגם להבלוע שבקדרה מקודם דאם אינו פוגם רק להתבשיל ולא להבלוע נאסר הבלוע שבקדרה מטעם שמא נגעו בגוף הקדרה וטעם שני לאיסור דהא אוסר הבלוע אלא ודאי דגם הבלוע לא נאסר בשעה שהתבשיל פגום מתבטל בתוכו : (ט) שמו פלפלין · עש"ך בסי' קכ"ב ס"ק ב' דאם בישל דבר חריף בקדרה בשר שאב"י ואח"כ בישל חלב דמותר ע"ש · לכאורה קשה כיון שהדבר חריף השביח הטעם בשר הרי אוסר לחלב ואין לומר דהטעם פגום אינו נשבח מהד"ח לסיות יכול להשביח אח"כ דברים אחרים רק שמשביח להחריף כמו עכברא בשיכרא שאינו משביח רק להשכר והוא אינו נשבח · דז"א דא"כ בצלים שנחתכו בסכין בשר אמאי אוסרין להחלב כמבואר בסי' צ"ו סעיף ג' בהג"ה ובסי' צ"ו הא הטעם של בשר הפגום גופיה לא נשבח והאיך יאסור לחלב · לכן נראה הטעם דס"ל דדבר חריף אינו משביח רק הטעם שנפלט מדופני הקדרה ולא הטעם הבלוע עדיין בדופני הקדרה ומש"ה מתיר בבישל דבר חריף בקדרה של בשר שאב"י ואח"כ חלב דהטעם שלא נפלט בשעת בישול הד"ח ועדיין הוא בלוע לא נשבח והטעם הנפלט אף שנשבח וחזר ונבלע בקדרה שוב הוי נ"ט בר נ"ט ואף שבד"ח לא שייך נ"ט בר נ"ט היינו משום דהחריף מקבל כל טעם הבלוע ואינו נותן כל טעם וכשהדבר חריף מקבל נ"ט בר נ"ט וחוזר ונבלע בדבר אחר כבר הוא טעם קלוש ומותר ועיין כמ"ש בסי' צ"ו משא"כ בבצלים שנחתכו בסכין דהטעם הנפלט לבצלים שנשבח נותן טעם שני לאיסור בחלב : (י) הוחמו · עש"ך ס"ק י"ח דלכל המים נ"נ וכו' ע"ש · ואף דבסי' קל"ד סעיף י"ב דאם גוף האיסור פגום אף דמה שנעשה נבילה נטל"פ מותר משום דאין הנאסר חמור מהאוסר ע"ש גבי תבלין הבלועין מיי"נ בסעיף י"ב בהג"ה דאם היין נטל"פ אף דהתבלין נטל"פ דא"ל אפי' ס' · [א] לא דמי להכא דהתם לא היה על התבלין שם איסור מעולם להתבטל זה שנפל לתוכו דכיון דאין הנאסר חמור מהאוסר ומשערין להתבלין כאלו הן יי"נ ויי"נ שם היתר עליו נגד תבשיל זה כיון שהיין לעולם פוגם בתבשיל זה משא"כ הכא דלאתמול היה החלב זה משובח ונעשה המים ג"כ כחלב דאם היה נפל אתמול להתבשיל היה גם החלב אוסר והיו גם המים אוסרין משום חלב וכיון שכבר היה על המים שם חלב אף שעכשיו נעשה חלב הבלוע לפגם מ"מ כיון שכבר נקרא גם על המים שם חלב הוי כחלב שמקצתו נפגם דבעינן ס' נגד מה שלא נפגם : (יא) לילה · עש"ך ס"ק י"ח דמחלק בין אם היה הלינה לילה בין האיסור למים וכו' · וטעם הדבר נראה דס"ל דבעינן דוקא שיהיו שני הספקות נולדים בב"א לדבר אחד וכשהמים היה אחר לינה לילה נולד על המים ב' הספקות בבת אחת דילמא הלכה כמ"ד לינת לילה פוגמת ושמא הלכה כמ"ד אין חנ"נ אבל כשהלינה לילה היה אחר המים נולד מקודם הספק על המים אי נעשו נבילה מטעם חנ"נ ואח"כ כשמתבשל בו נולד ספק שני אי לינת לילה פוגמת וכבר אסרנו הספק הראשון קודם שנולד הספק וכן כשהיה הלינה לילה בין בשר לחלב נולד מקודם הספק על החלב אי פוגם ואחר כך על המים נולד ספק שני אם נעשו נבלה כנ"ל :

קד (א) ודוקא בשרץ · עט"ז ס"ק א' שהאריך לתמוה על הרמ"א ודעתו דעיקר הטעם משום שניכר האיסור רק שא"א לבררו מש"ה לא בטיל ואף דברשב"א מבואר דגם בכה"ג בטל היינו דוקא במקום שא"א כלל לבא לאכילת האיסור בלא היתר אבל הכא חיישינן שיבא לטעמים האיסור לבד תוך פיו · עכ"ל הט"ז בקיצור · והוא דחוק מאד דמנא לו לחלק בסברות שאין לו שורש מהש"ס · וגם דוחק לומר שרש"י שכתב הטעם דכעדשה הוא לאו דוקא לכן נראה דמוצא הדין הוא מפסחים דף מ"ד דהכי איתא התם וכל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור והתם המקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע ט"י במקצתן לא פסיל אלא מקום מגעו והוינן בה מקום מגעו אמאי פסיל הא בטלי להו חבלין ברובא ואמר רבה בר בר חנה הואיל וחר נוקה עליהן בכזית ס"ד לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור לא מאי כזית דאיכא כזית בכא"פ ומקשה התוס' דהא משמע שהשום והשמן בעין מדקתני נגע במקצתן ולא במקצתה ועוד דקתני

הגהות והשגות רע"ק

סימן ק"ג בביאורים סק"י [א] לא דמי להכא דהתם לא היה על התבלין שם איסור מעולם · לפי מה שכתב הש"ך על הכ"י דאף אם לא נ"נ מ"מ אסור דהאיסור חוזר ונבלע מבואר דס"ל להש"ך דכיון דהיה רגע אחד מתוך לבלוע אינו נפגם ובזה פליגי הפס"ח והפמ"ק דהפס"ח ס"ל דלא נפגם והפמ"ק ס"ל דנפגם א"כ אין הכרח לחלק וגם יש לומר דגם בפגם דאינו בן יומו אמרי' דאין הנאסר ואין הצורך למ"ש שמחבר זה לעיל סי' צ"ד ביאורים סק"ג בכוונת הש"ך דסמכינן דכשאוחו הכלי הוי כלי שני די"ל כשאוסו דהטעם משום דאין הנאסר וכו' ומש"ה ניחא כמה דלא"ש הש"ך שם סק"י דאם הוא כ"י מטעם שמחיכה וכו' דבבכ"ח לא אמרינן אין הנאסר וכדמשמע מלשון הש"ע כאן דאם עבר לילה בין ביטול בשר לחלב בודאי פוגם מטעם החלב ולא מטעם ביטול הבשר ודו"ק היטב :

(הר"ר)

דקתני סיפא אימתי בזמן שהוא נוח בקערה אבל אם הוא מפוזר טהור ואי פסול מקום מגעו משום מדומע אדרבה כי מפוזר יש לו להיות מדומע יותר ועוד דאמאי פסול מקום מגעו והו לא כיון דחשיב כמו כולה תרומה ע"י דימוע יפסל הכל או לא יפסל הכל כמו בעיסה מדומעת דמאן דפוסל פוסל לגמרי ומאן דמכשיר מכשיר לגמרי עכ"ל · וליישב תמיהות אלו נראה דמיירי שהפת והשמן בעין וניכרין רק א"א לברר השמן מהמקפה כדרך כל שמן הניתן במקפה ואז אין האיסור נהפך להיתר ע"י ביטול ברוב כמ"ש הט"ז ומשום הכי זר לוקה עליהן בכא"פ ול"ד לעיסה המדומעת דשם כיון שאין האיסור ניכר אם טעם כעיקר דאורייתא ההיתר נהפך לאיסור והוי כאלו כולו תרומה ומאן דמכשיר ס"ל טעם כעיקר לאו דאורייתא דאז האיסור נהפך להיתר הוי כולו חולין משא"כ כאן דאין ההיתר נהפך לאיסור ולא האיסור להיתר כיון שניכר וא"א לבררו · מש"ה אינו פוסל רק מקום מגעו דההיתר מפסיק בין כל אחד כיון דלא נתבטל וגם התרומה לא נתבטל כיון שניכר ומשום הכי נפסל מקום מגעו ומעיקרא ס"ד דמיירי בדליכא כזית בכא"פ ואי שיעור הוא וכיון שא"א לבררו וא"א לאכול האיסור בלא ההיתר רק ע"י תערובת מש"ה מקשה והא בטלי תבלין ברובא דחצי שיעור ע"י תערובת מותר כמ"ש המהרש"א שם בד"ה לענין חמץ וגם מסברא כך הוא דהטעם דחצי שיעור אסור כתב בשו"ת חכם צבי סי' משום דאחשבי' לאכילה כשאכל חצי שיעור וכיון דאכל שיעור שלם האיסור עם תערובת ההיתר הרי לא אחשבי' להאיסור לאכילה הרי מוכח מכאן דבמקום שניכר האיסור וא"א לבררו או בדאיכא שיעור למלקות לא שייך ביטול ובדליכא שיעור בטל ברובא ומש"ה בשרצים משמונה שרצים דאיכא מלקות בכעדשה ואיכא שיעורא כיון שניכר האיסור אף דא"א לבררו לא בטל משא"כ בשאר איסורים בפחות מכזית דליכא שיעור הוי חצי שיעור ע"י תערובת דמותר · ולפ"ז במקום שניכר האיסור וא"א לברר בעינן שיעור למלקות ואז אינו בטל ולא קשה שוב כל הקושיות הנ"ל שהקשה הט"ז כנ"ל : (ב) הכל אסור · ואף דהרמ"א פסק דהחלב מותר כולו בסי' צ"ב והכא נמי הרי אין הקליפה ניכרת · מ"מ אסור הכא כולו מטעם שהי' הכר"ו על הקושיא דהא גבי לא בלה לא אמרינן חנ"נ ותירץ דשומן מיכף נקרש והוי כאפשר לסוחטו דנאסר · ובזה נתיישב נמי קושיא דידי דכיון שבשעה שנפל על העכבר נקרש והיה אפשר בקליפה ונאסר וכן כל הקליפות ואפשר דאין רוב נגד כל הקליפות הנאסרים : (ג) מכח ס"ס · עכר"ו שהקשה דאפי' בספק אחד יש להתיר דיש להעמיד השומן בחזקת היתר ולומר עכשיו הוא דנפל העכבר דהא כתבו התוספות בנדה דהא דמחזקינן טומאה מזמן לזמן הוא דוקא בקדשים ולא בחולין וכמו בסי' פ"א גבי חלב שחלבו מבהמה ונמצא טריפה דאמרינן השתא הוא דנטרפה · ולפענ"ד לא קשיא מידי דהא דלא מחזקינן איסור מזמן לזמן בחולין היינו דוקא בדבר דלא אתי לידי ריעותא בגוף הדבר כגון גבי חלב מהבהמה דלא נמצא הריעותא רק בבהמה ולא בהחלב וכענין שאמרו בחולין דף י"א הכין איתרעי בהמה לא איתרעי וכן בקופה שנשתמשו בו טהרות ונמצא בו שרץ אח"כ דלא נמצא הריעותא רק בקופה ולא בטהרות ודמיא ממש לחלב שחלבו מבהמה ונמצא טריפה משא"כ בדבר דאתיליד ריעותא בגופא מחזקינן מזמן לזמן וראיה לדבר דהא הרשב"א בתה"א דף פ"ז כתב במ"ה גבי חלב שחלבו מבהמה ונמצאת טריפה דמותר החלב דמיירי שיש לספק בנקב שנעשה לאחר השחיטה ואז הבהמה אסורה והחלב מותר ע"ש אלמא דבגוף הבהמה מחמת שנמצא הריעותא בגופה אסורה משא"כ בהחלב שנחלב ממנה דלא נמצא בה ריעותא וכן מוכח בכמה דוכתי דבכה"ג דאיכא ריעותא בגופא לא אזלינן בתר חזקה להתיר לקלקל הריעותא :

קה (א) איסור · עט"ז ס"ק א' שכתב בכבוש מעל"ע בכלי איסור דמותר כיון דבשעה שנעשה כבוש דהיינו אחר מעל"ע הוי נטל"פ והשיג על הא"ה ועיין במ"א סי' תמ"ז ס"ק ט"ז דכשנתן ההיתר לתוך הכלי תיכף כשהורק האיסור לאסור דהבליעה והפגימה באין כא' · והחוו"י בתשובה כתב לתרץ קושית הט"ז דכבוש מעל"ע לא בא הבליעה והפליטה בסוף מעל"ע רק בהמשך מעל"ע בולע מעט מעט וכתב הכר"ו בכוונתו דהיינו כיון שרוב הבליעות בא קודם גמר המעל"ע אסור · ואין זה נכון כיון דהבלוע שקודם מעת לעת אין בו שיעור כדי נ"ט ומה שמשלים לכדי נ"ט הוא בא בגמר המעל"ע שהוא לפגם ומה"ת יאסר · והיותר נראה בכוונתו דהטעם שבלע הכלי מההיתר בהמשך המעל"ע נעשה נבילה בתוך דופני הכלי · וס"ל דלא שייך סברא דמקופר שכתב הת"ה סי' קפ"ג הביאותיו לעיל סי' צ"ב בכבוש דדוקא בבישול שייך לומר מקופר ולא בכבוש ועוד דבמקום דליכא ס' במה שבתוכו לא שייך מקופר כמ"ש בסי' צ"ד ע"ש ואחר מעת לעת פולטת הכלי בליעת ההיתר שבלע וכ"כ שעדיין לא נפגם ומצטרף לפליטת גוף האיסור ולא שייך לומר כיון דגוף האיסור פגום אין הנאסר אוסר כדמוכח בסי' ק"ג בש"ך ס"ק י"ח ועמ"ש שם וס"ל דשני איסורין משם א' מצטרפין כמ"ש הת"ם סי' ל"ג ע"ש ומ"מ נראה דהעיקר כהט"ז והמ"א דמותר דקודם מעת לעת לא בלע כלל דאל"ה קשה דא"כ במב"מ נר"י דאוסר במשהו וכן בכל איסורי משהו יאסר אף בלגין בפחות ממעת לעת אלא ודאי דאין בולע כלל קודם מעל"ע · ולענין מה שתמה הט"ז על הא"ה דהא שהקשה מחבית יי"נ דמותר לתת בו שכר ותמה הט"ז דשם הטעם הוא משום דפוגם לא הבינותי דכוונת הא"ה להוכיח משם דאינו בולע בכלי ע"י כבוש רק משהו דאי בולע בכולו א"כ אמאי מותר לכתחלה הא טעם לפגם אסור לכתחלה דבשלמא אי אמרינן דאין בו בלוע רק משהו אתי שפיר כמ"ש הט"ז בשם הרשב"א ס"ס נ"ט אבל כשבלע בכולו היה לנו להיות אסור עכ"פ לכתחלה וע"ז תירץ דביי"נ הקילו ולעולם שבולע בכולו · וגם מה שהקשה והוכיח מהרשב"א דאינו בולע רק כ"ק לא קשה לפי מ"ש הש"ך בסי' קל"ה ס"ק ל"ג ע"ש · וא"ש ג"כ מה שתמה על הד"מ מהש"ס די"ל דהש"ס ג"כ לא איירי רק מכלי שמכניסו לקיום ולא היה בו היין שיעור כבישה כמ"ש הש"ך שם ועיין בהגהות הט"ז בדף אחרון שהגיה בדבריו בס"ק זה במה שבייש ולפי הנראה דכצ"ל ונתבטל שרי מטעם שזכרנו בס"ס נ"ט דאין בו בלוע רק משהו · ועכר"ו שהוכיח משמן של עובד כוכבים לאסור בכבוש בכלי ע"ש · ואין כאן שום הוכחה לפי מ"ש בפסקי התוס' בעבודת כוכבים פא"מ סי' ע"ד דשמן זית עז וחריף ובלע בלגין ע"ש ועוד דדריכת הזיתים ודאי דבולע דחשיב חריף ודוקא כמ"ש הש"ך בסי' נ"ז ס"ק כ' ומ"מ כשאינו ב"י דמותר דס"ל להתיר דלא משוי לשבח רק אילתים : (ב) וה"ה במבושל · כתי"ט פ"י דתרומות משנה ט' הקשה אמתניתין דכל הנכבשים זה על זה מותרין דהא כבוש כמבושל וכן הר"ש הקשה קושיא זו אמתניתין דפלוגי חולין ע"ש · ותמה אני דבהדיא כתב הר"ש פי"א דתרומות משנה ח' דתרומה קל מכל איסורין דאפילו בבעין ממש מותר · תדע דהא ר"י מתיר שם כל הנשלקין וכי יפליג אבל מקום שמוזכר ביטול באיסורין בש"ס לאיסור אלא ודאי דתרומה קל מכל איסורין · אכן אמתניתין דחגבים טמאים דשם יש להקשות קושיא זו אכן נראה דהנה רש"י כתב בחולין צ"ח ד"ה לטעם כעיקר בטעם דמאן דס"ל טעם כעיקר דרבנן דהוא משום דבטל ברוב והא דלא פי' משום דטעם גופי' לא אסור מדאורייתא ע"כ משום דסבירא ליה כיון דדרשינן מהטמאים לאסור ציר ורוטבן לענין טריפה כמבואר בחולין קי"ב ע"ש ומהטמאים נלמד ג"כ לכל היוצא מהן מה"ת יהיה הטעם מותר וכן מוכח דהא רש"י פסק דטעם כעיקר דרבנן ופסק דמב"מ אסור כר' יהודה אפי' בקדש וסילק האיסור ואלו היה הטעם גופיה מדרבנן לא הוי במשהו כדמוכח בחולין צ"ט גבי גידו ועוד דכל מב"מ לר"י היינו ע"י ביטול דוקא שקיבל טעם זה מזה כמ"ש התוס' בכמה דוכתי ואי טעם גופיה מדרבנן לא משכחת מב"מ לר"י מדאורייתא אלא ודאי מדאורייתא מקרא דהטמאין · ולפ"ז בתרומה דלא נלמד מקרא דשרצים כמבואר בחולין ק"כ ואפילו מיחה גופן למשקין מותר וכן בדגים וחגבים טמאין דלית לן קרא דהטמאין גבייהו וכל היוצא מהן מותר מדאורייתא גם טעמן מותר דמה"ת יהיה טעמן עדיף ממיחה גופן למשקה דמותר · ובזה מיושב קושית התוס' חולין קי"ב ד"ה ורוטבן שהקשו דל"ל קרא הא טעם כעיקר ובזה מיושב דלית לן למילף ממשרת רק בדבר שידעינן מקרא דגוף המיחל והטעם היוצא אסור ילפינן דלא ליבטל ברובא דבנזיר בהדיא אסר רחמנא כל היוצא מגפן היין וילפינן מיניה כל מקום דאסר רחמנא כל היוצא דלא ליבטל ברובא ממשרת משא"כ הכא דמותר כל היוצא מהן ליכא למילף מנזיר והא דקאמר התם דיליף ג"כ ערלה מנזיר נראה דלר"א קאמר דאמר בחולין ק"כ דאף ערלה אסור כל היוצא · ולא קשה ג"כ קושית התוס' פסחים כ"ד שהקשה לר' יהושע דמתיר משקה הא טעם כעיקר דיש לומר דלר"י באמת בערלה טעם כעיקר לאו דאורייתא כיון דכל היוצא ממנו מותר · ומיושב נמי מה שהקשה בתשובת אא"ז ז"ל סוגיא דפסחים דמסיק דטעמא דר"י דמתיר משום דזיעה בעלמא הוא דמותר לסוגיא דחולין דמסיק בטעמא דר"י משום דגמר ערלה פרי מביכורים . ולפמ"ש תרווייהו צריכי אהדדי ומסקנא דפסחים מסוגיא דחולין סמוך דמה בכך שזיעה בעלמא הוא הא טעם כעיקר כמו שהקשו התוס' בפסחים שם ועוד דהא ציר שרצים ג"כ זיעה בעלמא כמ"ש התוס' בחולין דף קי"ב ד"ה ורוטבן ואפ"ה אסר רחמנא משום כל היוצא בהן א"כ ה"ה ערלה דכל איסור הבא מאליו משרצים גמר כמבואר בחולין דף ק"ך ולהכי בעינן טעמא דאמרינן התם בחולין דגמר לה מביכורים ולא גמרינן משרצים ובטעמא דהתם לחוד לא סגי דאי לא נימא דהוי זיעה רק מיהוי גוף הפרי נהי דלא מיתסר מטעם אכילה כיון דלא גמרינן משרצים מ"מ מטעם הנאה יש לאסור אף דמשקה היוצא מהן מותר כמ"ש התוס' בחולין ק"כ ד"ה אם תמן הוא ותרווייהו צריכי והשתא א"ש דשאני כל איסורין שבתורה דהטעם אסור מדאורייתא מגעולי עובדי כוכבים ומשרת לכל טעם בעולם אסור בכבוש משא"כ בתרומה ודגים וחגבים דלא אסור רק מדרבנן הם אמרו והם אמרו ולא אסרו נכבשין ונשלקין רק אותן שהזכירו שם בתרומות והנה בכבוש בהתירא בלע כתב המ"א בא"ח סי' תמ"ז ס"ק ט"ו בשם הד"מ דמותר וכ"כ בסי' תנ"א בשם המרדכי ע"ש ויש ראיה לדבריו משביעית פרק ז' משנה ז' דקתני ורד חדש שכבשו בשמן ישן ילקט הורד ומפרש הרע"ב שם דהיינו קודם זמן הביעור ותמה שם התי"ט דמה בכך שילקט הורד הא מ"מ נשאר הטעם בשמן ולפי הנ"ל לק"מ דקודם זמן הביעור הוי התירא בלע ולא אסור כבוש וראיה ברורה היא · ולפ"ז ג"כ לא קשה קושית התי"ט הנ"ל הא דמתיר כבוש בתרומה דתרומה הוי כמו התירא בלע כמ"ש הרשב"א בתה"א דף קכ"א ע"ש בח"ס ובזה שכתבתי יש ראיה לדברי האומרים דציר דגים דרבנן אפי' ע"י ביטול דטעם כעיקר בהו דרבנן כמש"ל גם מה שהקשה התי"ט אמאי לא מקשה ממתני' דשביעית אר"י דאית ליה בחולין כבוש אינו כמבושל די"ל דמ"מ מודה דכבוש ה"ה כרותח דכלי · ולענין הלכה נראה דיש להקל באם עמד חלב בכלי מעל"ע ואח"כ בישל בו בשר כיון דהוי התירא בלע כל"ל · וגם הט"ז מיקל בכל ענין בבישל בכלי שנכבש בו איסור כל"ל · ואח"כ בא לידי ספר נודע ביהודה חי"ד סי' כ"ו כתב דדבר זה דטעם ע"י ביטול אי דאורייתא או דרבנן תלוי בשני תירוצים של התוס' בחולין דף קי"ב דלתירוץ התוס' שם דס"ל דציר ורוטבן שקולין הן כשם שציר מותר מדאורייתא ה"נ רוטבן ע"ש ותמה אני דכוונת התוס' שם דרוטבן מותר כיון שהטעם נבלע במשקה ומטעם דאכילה אסר רחמנא וטעם כעיקר לאסור משכחת לה כשנבלע באוכל דלא"ה לא משכחת לה טעם כעיקר דאסר רחמנא · וכן מ"ש דכל הנכבשין מיירי דוקא בירקות תמוה דהא בתר הכי קתני כל שמתבשלין מותר בלבד עם הבשר משמע דכרישא דכייל כל הנכבשין כייל נמי בשר : (ג) ויש מקילין · עש"ך ס"ק א' עד ועוד דבס"ס ע' כתב דמה שחוץ לציר מותר כו' · ואף דדם אינו מפעפע למעלה מ"מ הש"ך סובר דהא דאוסרין בשמן מה שחוץ לציר הוא מטעם כבוש כמבושל ובבישול ודאי דדם מפעפע למעלה ולכן הקשה קושיתו · אבל באמת מה שאוסרין בשמן מה שחוץ לציר הוא מטעם מליחה דמליחה מבליע אף לחסל ומש"ה אף דמה שלמעלה מהציר אין לו דין כבוש מ"מ הא המליח מרתיח ומבליע להפל משא"כ בשאר כבוש דודאי אין חתיכה כבושה יכולה להבליע בחתיכה שלא נכבשה ומה שלמעלה מן המים דין חתיכה שלא נכבשה יש לו ואין החלק הכבוש בתוך המים יכול להבליע בתוכו ושוב לא קשה כלל קושייתו כיון דמצד מליחה אין דם מפעפע למעלה ומצד כבוש ג"כ לא נאסר דאין כבישה למה שלמעלה ומה שתירץ הוא ז"ל דכולי האי לא נתמיר השמן מצד דבהדיא מסיק רמ"א בסי' ק"ה לאסור במליחה ולא מפליג בין האיסור למעלה או למטה ולא בין כחוש לשמן וציר דין מלוח יש לו והכי האיסור המלוח למטה ודאי דיכול לאסור למה שלמעלה אפי' בכחוש כיון דלא בקיאינן : (ד) וספק כבוש · עט"ז ס"ק ג' ועיין פר"ח שהשיגו · ועכר"ו שהקשה דלוקי אחזקה דמעיקרא ונימא השתא נפל וכבר כתבתי לתרץ זה בסי' ק"ד ע"ש · אכן לפי התירוץ שכתבתי שם אם היה לוקח מהחבית מים קודם שנמצא השרץ ובישלו בו תבשיל לא היה נאסר ועיין סי' תס"ז בא"ח דמחזקינן איסור מזמן לזמן כה"ג · וכבר הארכתי שם לתרץ וכאן אקצר · דהא חזינן דממקום למקום לא מחזקינן איסורא כמבואר שם בת"ח ס"ק כ"ה באם שנפלה למקום אחר ונפסק דמותר · ולכאורה קשה דא"כ גבי חבית ונמצא חומץ דריש נדה נמי נימא הכי דהא טלטלה למקום אחר ונמצא חומץ דלא מחזקינן ממקום למקום · ועוד דגבי מומין בכתובות תולה הש"ס ברשות ולא במקום · ועכצ"ל דלא תלינן האיסור במקום רק במידי דנפל

מעלמא

מותר אף שניכר האיסור כיון שא"א לבררו · ועי' ביאורים ס"ק א' שכתבתי דהעיקר דכל שיש שיעור למלקות כגון בכעדשה בשרץ או בכזית בכא"פ וניכר האיסור אף שא"א לבררו אסור אבל בדליכא שיעור למלקות מותר כל שא"א לבררו אף שניכר האיסור : [ג] פוגם · שאלו דברים צריכין להיות מבושמים · ויש להחמיר בכל המשקים חוץ מיין ושמן ודבש · רש"ל : [ד] לספק · ואף דזה ג"כ ספק אי נטל"פ או לשבח וספק כבוש לא הוי ס"ס דספק אם משביח הוי ספיקא דש"ס לא הוי ספק או אסור דדמי לספק חסרון ידיעה : [ה] יש ס' · דכל מה שמערה ונגע בעכבר ונתערב באחר ונאסר הכל · ואף שהעכבר מונח בשולי הכלי י"ל דידוע כשמערין הרותח נמס כל השומן ונגע תמיד בעכבר ונאסר הכל : [ו] בנטילת · משום מיאוס דכ"ע אינו אוסר כלל · ועי' בסי' ק"ה מדין כ"ס : [ז] כבישה · ומיירי שהשומן בא לפנינו קשה אבל אם בא לפנינו רך או שידוע שהיה רך בשעת נפילת העכבר או שידעינן שהשומן היה רך יום שלם אסור · ועי' עוד בסי' ק"ה מדין ספק כבוש : [ח] הפסד · קאי על היש מחמירין דלעיל ומ"ש שהשומן מאוס היינו בדליכא ס' אבל ביש ס' מותר בהדלקה ואם הוא מאוס לדידיה אסור אפי' בס' וק' ואפי' אין מאוס לאחריני : [ט] רבה · אפי' יש בו כבא"פ · ש"ך וע"ל בסי' ק"ז ובסי' פ"ד דתולעים לא מיקרי דברים המאוסים כזבובים ומהרש"ל וב"ח אוסרים אפי' בזבובים ויתושים והמנהג להקל :

קה [א] איסור · ודוקא במשקה שהאיסור מתנועע בתוכו ממקום למקום נקרא כבוש אבל במים קרושים או בשומן ומתחלה קרושים לא מקרי כבוש : [ב] מעל"ע · ודוקא מעל"ע בלא הפסק אבל ע"י צירוף לא הוי כבוש · תשובת ש"י : [ג] ונאסר כולו · והט"ז פסק דאינו בולע רק כ"ק · ודעת הש"ך דאף בכלי נאסר כולו · עי' בסי' קל"ה ס"ק ל"ב וכן עיקר · אכן בכלי מתכות יש להתיר כדעת או"ה וב"ח אדם בולע מיד אם לא שהכלי שבע מלבלוע · ט"ז סי' נ"ב · וכשכבש היתר בכלי איסור מותר דבשעה שנעשה כבוש הוי נטל"פ אם לא בדבר חריף או שנתן ההיתר בתוך הכלי תיכף כשהורק האיסור דאז הפגימה והבליעה באין כאחד אסור · מ"א בא"ח סי' תמ"ז · וכשכבש חלב בכלי ואח"כ בישל בו בשר יש להתיר כדעת הט"ז כיון דהוא ג"כ התירא בלע · ועי' ביאורים ס"ק ב' וכבוש אוסר הכל עד ס' וכשיש ס' א"צ קליפה וטעם הבלוע מפעפע מחתיכה לחתיכה ע"י כבוש אפי' בכחוש דהוי כבישול ממש : [ד] במה שבחוץ · וכן הלכה · ט"ז וש"ך · אכן בכבוש בציר אסור מה שלמעלה דמליחה מרתיח למעלה ובולע לדידן דלא בקיאינן בין כחוש לשמן אבל כשהתחתון אסור משום דם מותר מה שלמעלה רק כ"ק אסור מחלק שלמעלה מהציר דדם אינו מפעפע למעלה אלא מליחה וכבישה ג"כ אינו מועיל למה שלמעלה מהמשקה אבל אם שתי החתיכות בתוך הציר אף שהתחתונה אסורה משום דם נאסרה העליונה דע"י כבישה ובישול דם מפעפע למעלה · ועי' ביאורים ס"ק ג' : [ה] וספק כבוש · ודוקא שעמד כל מעל"ע במקום א' אבל טלטלוהו בתוך מעל"ע במקום אחר מותר דלא מחזקינן איסור ממקום למקום ודוקא בנפל בעצמו אבל ע"י אדם מחזקינן ואם נבדק המאכל באותו מקום קודם מעל"ע ואח"כ נמצא באותו מקום וקודם שנמצא השרץ נטלו ממנו מקצת מותר אותו מקצת שניטל משם והמאכל שנמצא בו אסור · ועי' ביאורים ס"ק ד' : [ו] מלבד בב"ח נאסר לבשלם דזה הוי ספק דאורייתא ובדם ג"כ ספק כבוש מותר · ועי' ביאורים ס"ק ז' : [ז] בחומץ · והש"ך מתיר בחומץ ובחומץ חזק יש להחמיר · מ"א בא"ח סי' תמ"ז ס"ק כ"ח · וספק כבוש בציר יש להקל דיש סוברין דכבוש בציר הוא מדרבנן ובכלי ודאי אין מפלים ציר בשיעור כבישה וכן אין מבליע בתוכו רק כ"ק ובכבוש בציר בעינן ס' וקליפה דמליחה אוסר מיד כ"ק ואפשר לסוחטו אסור : [ח] כדי קליפה · ובחומץ מותר בפחות משיעור · פר"ח · ובציר לדידן דלא בקיאינן בין כחוש לשמן אסור מטעם מליחה מיד אם לא שהאיסור לית ביה דררא דשומן והוא איסור דרבנן אף שההיתר שמן לא אמרינן פיטום במליחה · ועי' סעיף ט' · ש"ך :

יש

[ט] ויש ליזהר · היינו אפי' דבר שדרכו בהדחה דדבר שאין דרכו בהדחה אפי' צונן אסור לכתחלה : [י] בדיעבד מותר · והט"ז אוסר בכ"ש כשהיס"ב והיינו כשאין ה"מ מאיסור צלול אבל באיסור והיתר גושים ואחד כלי שני אזי צריך להפליט מגוש ולהבליע לגוש אין כח בכ"ש להפליט ולהבליע וכשיש בו ד"ח כ"ע מודו דמבליע כמבואר בסי' ס"ט סעיף ט' אף דשם צריך להפליט ממלח ולהבליע לבשר : [יא] כדי קליפה · ובעירה דבר צלול הרבה עד שמסבבו מכל צד הט"ז אוסר כשהיס"ב · ועי' ביאורים דאפי' למאן דאוסר בכ"ש היינו לענין אם נפל דבר לתוכו אבל אינו יכול לבלוע מתתאה וכן בעירוי לעולם אינו בולע מתתאה וכן בדבר גוש שהבריעו שדין כ"ר יש לו היינו שיכול לבלוע ממה שלמעלה אבל אינו בולע מתתאה וגם אינו מפליט ומבליע כאחד וכן כ"ר ממש שהוסר מהאור והעמידו על איסור צונן אינו בולע מתתאה אף שלא נתקרר ואוסר אם נפל דבר לתוכו ודוקא דבר גוש כמו בשר אבל אורז ודוחן שהוא צלול ונספך אין לו דין דבר גוש אם לא שהיק צלולין ועירוי שלא נפסק הקילוח מבשל מדאורייתא אפי' בב"ח אסור מדאורייתא ונפסק הקילוח הוא רק דרבנן ואם נזחל על דבר צונן ובעת שבא אל ההיתר עדיין לא נפסק הקילוח מכ"ר יש לו דין כ"ר רק שאינו מבשל [א] ולא מפליט ומבליע כאחד : [יב] ואם האחר צונן · מהרש"ל אוסר כשהאיסור חם אף שההיתר צונן כמו במליחה באיסור מליח והיתר תפל ואוסר אפי' בנוגעים אם לא בהפ"מ ואם דבר צלול נוגע בבשר רותח א"צ ס' רק נגד מה שנגע דדבר לח לא חשיב חיבור · ועי' במ"ש לעיל סי' נ"ב : [יג] בכלי היתר · דוקא לענין אם הקערה צוננת והניח בתוכה איסור רותח · אמרינן תתאה גבר שאינו אוסר רק כ"ק אבל אם נתן קערה צוננת על בשר רותח לא נאסר מהקערה כ"ק וגם לא בעינן ס' בבשר רק כנגד קליפה ואם הקערה רותחת ונתן עליו בשר אז אם הקערה היא רותחת מחמת שהוחם בה חמין אז היכף כשהורק ממנה החמין דין כלי שני יש לו ואם הוחם באור אז אפי' הכלי עילאה אוסר הבשר שתחתיו · ועי' ביאורים ס"ק ט' : [יד] לערות · משום דההבל עולה מהנהר למעלה ומחברו בניצוק · ט"ז · וכתב בד"מ דהמערה שומן איסור חם על שומן היתר קר שאוסר הכל לפי שנימס כל השומן מתוך התמימות : [טו] עם גידו · היינו משום שומן הגיד דאין בגידין בנ"ט : [טז] היתר שמינה · משום דאזיל ההיתר ומפטם לאיסור וכיון שנכנס האיסור בחתיכה כ"כ מחזיקו ההיתר השמן ומוליכו בכולו אבל באיסור בלוע כחוש בסעיף ז' אפי' החתיכה שמינה לא אמרינן פיטום ואינו יוצא כלל · ש"ך · וכן כשהבלוע שמן והחתיכה כחושה א"צ ס' רק נגד הבלוע וכן אם נגע איסור זה שנתפטם בכבר עוד אל חתיכה כחוש אם אינו אוסר רק כדי נטילה ולא אמרינן שנתפטם כבר ונעשה שמן וה"מ לדידן באיסור דרבנן דלא שייך בו שמנונים דמותר אפי' לדידן כמבואר לקמן : [יז] נטילת מקום · ואם לא נטל וביטלו כך צריך ס' נגד הנטילה ולא הוי איסור דבוק רק כשנאסר מחמת בב"ח כמבואר בסי' נ"ב וסי' נ"ו ע"ש : [יח] דשייך בו · היינו באיסור דרבנן אבל באיסור דאורייתא אפי' כחוש לגמרי אוסר עד ס' כמבואר לקמן סעיף ט' במליחה · ש"ך : [יט] ס' נגד האיסור · וכל החתיכות מצטרפות כדלקמן ס"ט במליחה : [כ] בב"ח · היינו בשר חם שנגע בגבינה חמה אבל בשר שנאסר מחלב שנגע בבשר אחר אינו אוסר דאין בלוע יוצא בלא רוטב · ט"ז · וש"ך כתב דאוסר והיינו דוקא כשנתבשל בחלב ומ"מ אינו אוסר אחרות בנגע אם רק כדי נטילה כשהבשר כחוש דבדבר שאין אסור רק מחמת בלוע בקיאין בין כחוש לשמן אבל כשהבשר שמן אוסר הכל אבל אם נפל על חתיכה במקלחה ברוטב אף שאוסרין כל החתיכה משום דלא בקיאין בין כחוש לשמן אבל נגד האחרות לא מחמרינן כ"כ ואומרין דהחלב כחוש ולא פיעפע להמקלח שבתוך הרוטב כלל · ועיין פרטי דינים בסי' נ"ב ומכ"ש כשנגעה אותה חתיכה אם בחתיכות אחרות חוץ לקדרה שאינה אוסרת כלל כשנגעה שלא במקום הכדי נטילה : [כא] נצלו יחד · ואפי' קליפה א"צ ואפי' החתיכה שמינה דבבלוע לא אמרינן פיטום וחתיכה שאין בה דם של עצמה ובלעה דם ממקום אחר ג"כ אין אוסר אחרת בלא רוטב · ועיין ביאורים דיש להחמיר ומדבר לא ג"כ אין יוצא בלוע בלא רוטב · ועי' ביאורים ס"ק י"ג : [כב] הדברים · וחלב אינו מפעפע · ש"ך : [כג] בתחתונה חמה · ובתחתונה צוננת אפי' קליפה לא בעי דדוקא אדמיקר ליה בלע אמרינן אבל להפליט טעם הבלוע ולהבליע לא אמרי' · ש"ך · ועי' ביאורים דבאין הפ"מ יש להחמיר · עי' ביאורים ס"ק י"ד : [כד] כלי שבלע · הטעם כיון דלית ליה פליטה מגופו שולטת טעם הבלוע בלא רוטב אבל אין כלי נאסר ממאכל שיש בו בלוע איסור אפי' הבלוע שמן וכן אין כלי אוסר כלי · ועי' ביאורים ס"ק ט"ו : [כה] אוסרת · פשוט הוא דאינו אוסר רק כ"ק בלא רוטב כשהוא יבש לגמרי ואין בו לחלוחית קצת ומיהו באיסור שמן הבלוע בכלי אפשר דאפי' ביבש לגמרי אוסר עד ס' ובבלוע בקיאין · ש"ך · והמ"א בא"ח סי' תנ"א ס"ק ל"ז כתב דאפי' בשמן אינו אוסר רק כ"ק וכן עיקר · וכ"כ בשו"ת נודע ביהודה : [כו] נתבשל · ולא אמרינן דהקרום מפסיק ואינו ממהר לבלוע אלא אפ"ה הוי איסור דבוק ולעיל בסי' ס"ד מסיק הרמ"א דבכל הקרומות א"צ רק קליפה במליחה · ובד"מ כתב דאם בישלו החתיכה עם הקרום דצריך ס' נגד כל החתיכה : [כז] מלחו · ולדידן אפי' במליחה מועטת אסור במקום שאין הפ"מ דלא בקיאין ובהפ"מ מותר במליחה מועטת ע"ל סי' ע"ה : [כח] הוא שמן · ודוקא כשניהם מלוחים אבל כשהאיסור מלוח וההיתר תפל לא דכיון שהוא תפל אין בו כח לפטם האיסור : [כט] שאר חתיכות · פי' שנגע כ"א בהחלב דמליחה לא מפעפע שוה כרוטב ויש לחוש שמא בלעה זו יותר יקס"כ : [ל] ר"ל כיון דאין האיסור מחמת עצמו ומיירי שבכל החתיכות יש ס' דאל"כ אסור מטעם שאם יבשלם יתן טעם : [לא] מליחה · אפי' חלב ממש : [לב] ס' בין הכל ביחד · ודוקא בשעת מעשה אבל אם נגע אח"כ החתיכה שנגע באיסור כחוש לחתיכות אחרות אינה אוסרת דבבלוע בקיאין · ועי' ביאורים ס"ק י"ח : [לג] קולא · דהכל מצטרף לבטל החלב או החתיכה שהחלב דבוק ואפי' אין החתיכות נוגעות בחלב רק נוגעות בחתיכה שנגע בחלב הכל מצטרף : [לד] ציר · וה"ה דם כיון דיש בו תערובת

ציר

מעלמא ויכול לתלות שבמקום זה נפל מחמת שבמקום זה תלוי דבר זה ליפול ותליא הריעותא במקום זה דוקא ולא מחזקינן ממקום למקום משא"כ במידי דאיתרע מגופה כמו גבי יין או בהמה שנטרפה לא תלינן במקום דמה לי הכא ומה לי התם וכל מקום שהיא טריפותה עמה כמ"ש התוס' בנדה דף ב' ד"ה מעת לעת כו' גבי מקוה דלא שייך בה לומר ממקום למקום כיון דכל מקום שהיא ·טומאתה עמה אלמא דבכל ריעותא דמגופה לא שייך לומר לא מחזקינן איסור ממקום למקום ומשום הכי גבי מומין דהקלקול תלוי ברשות לומר נתהוה שדהו חולין הדבר ברשות ולא במקום וכן גבי טבח דמזל המוכר ולוקח הרשות גורם לחלק · ולזה נ"ל דדבר שיש לתלות במקום וכמו הכא גבי שרץ וכן בא"ח סי' תס"ז גבי שעורין בשם שלא מחזקינן חזקה דהשתא ממקום למקום אפי' למ"ד דס"ל חזקה דהשתא עדיפא מחזקה דמעיקרא וכן במקום דליכא תרתי לריעותא דכ"ע מודו דחזקה דהשתא עדיפא אפ"ה לא מחזקינן ממקום למקום בדבר דאית ליה לאתלות במקום כן נמי לא מחזקינן חזקה דמעיקרא להיתר ממקום למקום ולא אמרינן אם נבדקה שלא במקומה כמו שלא היה באותו פעם כשנבדק במקום אחר כן לא היה במקום זה עד עכשיו שנמצא דאין מועיל חזקה ממקום למקום בדבר שיש לתלות במקום ודוקא גבי בתולה אמרי' חזקה דמעיקרא כמו שהיתה בתולה כשנולדה ה"נ היתה עד עכשיו כיון שאין לו התלות במקום ואם נבדקה במקום זה דיש לו חזקה מאותו מקום אז לאותו דבר שנמצא בו הריעותא לא מהני חזקה ולדבר שניטל ממנה קודם שנמצא השרץ מהני חזקה כמו שהארכתי וביארתי כל זה בראיות ברורות מש"ס ותוספות ופוסקים בא"ח סי' תס"ז · ובדבר שבא הספק ע"י אדם לא שייך לומר ממקום למקום כמבואר בתשובה נ"ל סי' מ"ג : (ה) בבשר בחלב · ולבשלן אסור דנגד לבשלן הוי ספק דאורייתא ובדם ג"כ הוי ספק כבוש מותר דכבוש בדם ג"כ הוא רק מדרבנן כמ"ש בסי' ס"ט מאו"ה כלל ו' דין כ' ע"ש : (ו) חומץ · עש"ך ס"ק כ' דמתיר בחומץ ונראה לי ראיה לדבריו מסי' ס"ז סעיף ה' בבשר שנכבש בחומץ דאפי' נתאדם הבשר מותר אלו ואלו בכבוש בציר אסור אפי' אלו בסי' ס"ט סעיף י"ח וכן בכבוש במים בסי' ס"ט סעיף ט"ו אלמא דאין דין כבוש בחומץ והא דאסור שם לאוכלו חי הוא מטעם כיון שנתאדם הרי עינינו רואות שהדם שבתוכו פירש ממקום למקום וכן הרא"ש מתיר במליחה שם · אכן המ"א בא"ח סי' תמ"ז מחמיר בחומץ חזק : (ז) בדיעבד מותר · עט"ז ס"ק ד' ויש שם ט"ס וצ"ל וכ"ש בעירוי דרש"ל סובר דכ"ש ועירוי אוסר כולו · ועיין בים"ש שכתב דהא דאמרינן בפסחים ע"ז דחם בתוך צונן קולף היינו בחתיכות אבל בדבר צלול שמחמרה עלין מכל צד בולע בכולו ע"ש · ובעירוי מועט ודאי דגם הרש"ל מודה כדמוכח בפסחים ע"ז גבי נסך מרוסבו · ועיין בסי' נ"א שהארכתי לתרץ דעת האוסרין בכ"ש מהא דפסחים הנ"ל בטעמים ברורים · והעיקר דמתתאה אין בולע שום חום אפי' כלי ראשון ממש שהעמידו על דבר צונן אינו בולע מתתאה הצונן כמבואר בסי' נ"ב סעיף ז' בהג"ה רק אם נפל דבר לתוך חם שהחם למטה אפי' הוא חום כ"ש הוא בולע שפיר ומה שכתב בשם רש"ל שאינו מפליט ומבליע כאחד כוונתו דדוקא מאיסור צלול בולע אבל מגוש לגוש דצריך להפליט ולהבליע אין כח בחום כ"ש·ועש"ך ס"ק ה' ויש שם ט"ס אבל וגם יש פוסקים כו' וכצ"ל דלהע"ג דכ"ש אינו מבשל מ"מ מבליע וכן הוא בספר הארוך לש"ך · ע"ש : (ח) אם שניהם חמים · עש"ך דבדבר גוש לעולם דין כ"ר יש לו · ועיין בסי' נ"א שהוכחתי שאפילו דבר גוש אינו יכול לבלוע מתתאה רק שאינו מאבד חומו לענין שאם נפל איסור עליו נאסר ע"ש : (ט) בכלי היתר · עיין בתו"ח שלא כתב זה רק לענין אם נתן איסור רותח לתוך קערה צוננת שאסורה הקערה רק כדי קליפה אבל בע"א נראה דלא משכחת לה דהקערה צוננת על מאכל רותח לא שייך ביה לומר תתאה גבר להצריך ס' נגד כל הכלי וליאסר כל הכלי דהא אפילו תחב כף להתבשיל אם לא בעינן ס' רק נגד מה שנתחב אלמא דאין מה שלמעלה מהתבשיל אוסר להתבשיל מדלא בעינן ס' נגדו משא"כ בחתיכה צוננת של איסור שתחבו לתבשיל דבעינן ס' נגד כל החתיכה והוא מטעם דלא אמרינן בכלי אם מקצתו חם כולו כמבואר בריש סי' נ"ד ומכ"ש בכלי שהונח על חתיכה רותחת דליכא רוטב דלא נאסרה כל החתיכה רק ממקום שנגע וכן לא נאסר כל הכלי כמבואר בסי' קכ"א בש"ך ס"ק ז' וכן אם הכלי רותח והמאכל צונן לא משכחת לה דאם הכלי רותחת מחמת שהוחמו בה חמין היכף כשהורק ממנה החמין נעשה כ"ש כמבואר בש"ס נ"ב בט"ז ואם הוחם ונתלבן באור נראה דאפי' אם התחתון צונן אוסר דמה שנתלבן באור אינו מתקרר מתתאה הצונן ויכול אפי' לבשל תתאה צונן דאלת"ה תקשי לרב דאמר עילאה גבר משנה דף מ"ח מהא דגלגל בינה בתולדות אור דחייב אלמא דדבר המתלבן באור יכול לבשל עילאה לרב ה"ה תתאה לשמואל וגם החוש יעיד זה שאם יניח אבן או ברזל או שאר דבר מלובן על חתיכת בשר שילא ולפעמים יהיה החום חזק כ"כ עד שישרף : (י) כדי נטילה · בא"ח סי' תס"ז פסק דאסור הכל משום דע"י היסוך השפוד נתפשט הטעם בכל וכן פסק שם דהטעם הבלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב · והקשה המ"א שם ס"ק ל"ז דאמאי לא כתב כן בשאר איסורין ותירץ דאינו יוצא ע"י היסוך השפוד רק משהו ע"ש · ולכאורה תמוהין דבריו דהא התוס' כתבו בחולין צ"ב ד"ה אפי' הטעם בהא דאין הכדי נטילה שנעשה נבילה אוסרת חברתה הסמוכה משום דאין האוסר אוסר אלא במקום שהאיסור עצמו הולך שם וא"כ קשה כיון דע"י היסוך השפוד מתפשט משהו בכל החתיכה הדרא קושית התוס' לדוכתי' דכל נטילה הנ"ל יאסור הסמוכה כיון דהאיסור הולך עמו וכן אם נגלה בשפוד הרבה חתיכות ונפל איסור על אחד מהן יאסר כולן דכל חתיכה הנ"ל יאסר הסמוכה הנוגעת כיון דהאיסור ג"כ הולך עמו · ונראה דאין האוסר אוסר רק במקום שהולך עמו איסור שיכול להטעים עכ"פ שום דבר אפי' אם היה מיעוטא דמיעוטא אבל הכא שאין באיסור היוצא כח להטעים כלל אפי' מיעוטא דמיעוטא ופסק ממנו כח המטעים לגמרי אינו מסייע לאסור משא"כ באיסור משהו אסור אפי' במשהו שאין בו כח להטעים שום דבר דהא אפי' טעם לפגם אסור בה: (יא) וחתיכת היתר שמינה·ואם אח"כ נגלה חתיכת האיסור שנתפטם עם עוד חתיכה היתר כחושה אינה אוסרת רק כדי נטילה להתחבר ולא אמרי' כיון שנתפטם כבר ונעשה כשמן יכול לאסור הכל והטעם דהא עיקר הטעם בפיטום כ' הש"ך בס"ק י"ט משום דהיתר מחזיקו לאיסור ומבליעו בכל אלמא דאין ההיתר השמן מפטם רק להבלוע הנכנס בתוכו·וכן חתיכה כחושה שבלעה איסור שמן ונגעה הם בחתיכה אחרת ואיכא ס' בהאחרת נגד הבלוע אינה נאסרת האחרת רק כדי נטילה ולא אמרינן דנתפטם החתיכה מהבלוע ויכול לאסור הכל כיון דלא שייך ביה טעם הש"ך : [יב] הא דחתיכת איסור · עש"ך ס"ק י"ז ועי' בסי' נ"ב ס"ק ה' מה שתמהתי בדבריו ופרשתי שם על נכון ע"ש · ולמ"ש שם לכאורה יש לאסור לדעת הש"ך דמסיק בסי' נ"ב ס"ק ג' לאסור כל החתיכה אפי' בכחוש מטעם שהוא צלול והבל הקדרה ע"ש א"כ יש לאסור שם אפי' בלא ניער וכיסה כל הקדרה עד דאיכא ס' נגד כל החתיכה שנפל עליה החלב כיון דטעם עצמו ג"כ אוסר [א] רק שסמך עצמו על תירוץ הד"מ שהביא שם דעיקר האיסור מה שאוסרין כל החתיכה הוא מטעם דהחלב שמן כיון דבלא"ה הרבה פוסקים סבירא להו דגם בב"ח לא חשיב איסור מחמת עצמו לאסור אחרות בלא רוטב כנ"ל : [יג] אפי' אם נצלו · עש"ך ס"ק י"ח עד שמלא והודה כדינו ואח"כ בלע דם אינו יוצא מחתיכה לחתיכה ע"י מליחה וצלי כו' ע"ש · ולדידי נ"ע דהא התוס' והרא"ש בחולין דף קי"ב בשמעתא דדגים ועופות בד"ה דגים דיש רוצין לאסור העופות מטעם שבולעין מדגים וכן פסק הטור בסי' ע' ע"ש ועי' ברא"ש שכתב דמטעם דם יוצא מדגים ונבלע בעופות ולדברי הש"ך קשה הא אינו יוצא בלא רוטב דהא הדגים אין להם ציר דקדמי ופלטי כמבואר בש"ס ותוס' שם אלמא דאפי' דם מעלמא יוצא ע"י מליחה וצליה וחתיכה שיש בה דם של עצמה שנגעה הם באחרת ודאי דיש לאסור דכמו שדרכו של אם להפליט דם כן נמי דרכו של תולדות אם ונראה דאפי' בדבר צלול שבלוע מאיסור אינו יוצא הבלוע בלא רוטב וראיה לזה דהא בגלי השומן כמה מהחתיכה הבלוע מהאיסור ונעשה צלול ונפל על האחרת וגם הציר הנוסף מהחתיכה ע"כ אסור הוא דאטו מותר לאכול הציר הנוסף מהחתיכה הבלוע מאיסור ודאי דלא ואפ"ה אין הציר הנוסף אוסר האחרת אף דהציר צלול : (יד) בתחתונה חמה · עש"ך דאם התחתונה צוננת אפי' קליפה לא בעי דא"י מחתיכה מקמיה דמיקר ליה והפר"ח חולק ובמקום שאין הפ"מ יש להחמיר : (טו) כלי שבלע · עש"ך ס"ק כ"ב דאין כלי אוסר כלי כו' ונראה דאין כלי נאסר אפי' ממאכל שיש בו איסור בלוע אפי' שמן דהא אין כלי אוסר אפי' בבלוע שמן כדמוכח בסי' צ"ז בפ"ז ס"ק ד' ומכלי יותר ממהר טעם הבלוע לצאת יותר ממאכל וע"כ הטעם דאין מפליט ומבליע בכלי שהוא קשה כענין שכתב הש"ך בסי' צ"ה ס"ק כ' ע"ש א"כ ממאכל שאינו ממהר לצאת ממנה הבלוע יותר מכלי מכ"ש שאין מפליט ומבליע ממאכל לכלי שהוא קשה · וראיה מסי' צ"ז דאינו אוסר רק כשזב אבל לא זב מותר ואמאי הא השומן מפעפע דרך הטיפה לכלי אלא ודאי דאין כלי מקבל טעם בלוע ממאכל· ועוד ראיה מסי' נ"ב בפ"ז ס"ק י"ד שכתב דאין הכף נאסר מהדוחן שיש בו בטעם איסור ולא מחלק בין בלוע שמן בין כחוש וקלא מוכח שם דבשמן איירי דאי בכחוש אמאי אוסר הדוחן כולו מכף של איסור הא כחוש אינו אוסר בלא רוטב רק כדי נטילה ובבלוע בקיאין בין כחוש לשמן · וכן מעשים בכל יום כשעומדין בשר וחלב אצל הכירה ותחת כל קדרה לא ממאכל הספק והכי נאסר הכירה הרותחת ממאכל שתחת קדרתו ואוסר להקדרה אלא ודאי דאין כלי מקבל טעם בלוע אפי' ממאכל אפי' שמן כנ"ל · ועוד דהא אמרו דאין טעם הבלוע יוצא מדוחן לדוחן בלא רוטב משמע דוקא רוטב אבל באמצעית מאכל אינו יוצא : (טז) ולענין שאר חתיכות · עש"ך ס"ק י' עד דאזיל לטעמיה דס"ל בכל האיסורין חנ"נ כו' ומיירי שגם החתיכות שמינות דמפעפע הבלוע בלא רוטב וס"ל למהר"מ כמו שכתב בנ"כ דשמן מפעפע בלא רוטב רק שאינו מפעפע בשוה ומש"ה אין מצטרפין כל החתיכות · אך מ"מ תמוהין לי דבריו חדא דא"כ בא"י אם נגע בכולן אמאי אסור כיון דאין הטעם רק משום הבלוע והבלוע הוא מב"מ דאינו רק מדרבנן וגם הנ"כ הוא רק דרבנן הוי ספק דרבנן · וגם מ"ש בסוף דבריו דמש"ה לא אמרינן דכל שנכנס בספק מסייע לבטל משום דהוי מבח"מ הא לפ"ד דאין האיסור רק משום בלוע והבלוע מב"מ הוא · ובעיקר קושיתו נ"ל דדוקא טעם הבלוע ממקום אחר נסתם ע"י בישול אבל טעם עצמו אינו נסתם ע"י בישול ויכול להטעים כמה קדירות בזה אחר זה דאלת"ה א"כ נפל איסור לקדרה בס' פחות מעט וטעמו קפילא והיה בו טעם ואח"כ נפל לקדרה אחרת לא יאסר דהא חזינן

שכבר

הגהות והשגות רע"ק

סימן ק"ה בחידושים סוף סקי"א [א] ולא מפליט ומבליע כאחד · פי' ביאורים סי' נ"ב ס"ק כ"ג וסי' נ"ה סק"ו : שם בביאורים סקי"ב [א] רק שסמך על תירוץ הד"מ מש · כבר כתבתי לעמלס דאינו מוכן דהא בגוף הדין ליכא ספיקא דאותה חתיכה כולה אסורה ומוכח או משום דצלול והבל הקדרה מפטם בכולו או דחלב הוי שמן וא"כ עדיין יקשה דלתסרו אחרות ואין שייך לומר דלסרי' החתיכה רק מטעם דלא בקיאין בין כחוש לשמן ולגבי אחרות ספיקן דחלב כחוש הא אם נקוט דחלב הוי כחוש מוכח לסברת דצלול והבל הקדרה :

שכבר יצא כל טעמו דהא טעם קפילא התבשיל הראשון ואמר דלית ביה טעם וכן בשר מבושל בס' ושטעמנו שהיה טעם ברוטב לא יאסר אם נפל לחלב אח"כ זה ודאי דלא ניתן להאמר אלא ודאי דטעם עצמו אינו נסחט לעולם כי מאד קשה הדבר לומר דאחר שנתן האיסור טעם בקדרה אחת שלא יאסר הקדרה האחרת: **(יז) וי"א דבל מליחה** · ואין לסמוך אדעה זו להתיר במליחה בקליפה בספק איסור תורה מטעם ס"ס כמ"ש הש"ך דהא אפילו באיסור דרבנן אחמריך לשער בס' אפילו בכחוש כמו שסיים הרב מכ"ש בספק איסור תורה וכ"כ בתשובת נודע ביהודה: **(יח) דאם איכא ס'** · ואף דבבלוע בקיאין בין כחוש לשמן וא"כ היה לנו להתיר באיסור כחוש אותן חתיכות שלא נגעו באיסור נוסיף רק בהחתיכה שנגע באיסור כיון דבחתיכה שנגע באיסור אין בו רק איסור בלוע ואין איסור בלוע כחוש יוצא בלא רוטב מ"מ כיון דהאיסור בעין בשעת נגיעת חתיכה לחתיכה ומפיק האיסור לשמן נגד החתיכה הנוגעת לאוסרה כולה משוינן אותו לשמן נגד כל החתיכה כיון דבשעה אחת הן אבל אם נגע אחר שנסתלק מן האיסור לחתיכות אחרות אינן אוסרות כשהאיסור היה כחוש כמ"ש הש"ך ס"ק ע"ז: **(יט) אע"פ שיש קצת קולא** · עט"ז ס"ק כ"ה ויש שם ט"ס כמו שהגיה הט"ז בעצמו בדף אחרון וכצ"ל לפי הגה"ה שהגיה שם אבל נגד החלב שבו ואם אין ס' בחתיכה עצמה אין שאר החתיכות מצטרפות לבטל כל החתיכות ולפי המנהג אנו מצרפין כל החתיכות לבטל כל החתיכה שהחלב דבוק כצ"ל: **(כ) לכ"ע מליחה אינה אוסרת** · עש"ך ס"ק ל"ח דאפילו באיסור שייך ביה שמנונית מותר באיסור דרבנן בהפסד קצת · והא שכתב הש"ך בסי' ע' ס"ק מ"ז דלדידן שאין בקיאין בין כחוש לשמן אסור במליחה עד ס' אף בדם שמלחו מדרבנן נראה הטעם דהא לכאורה קשה דהא בלאו טעם דשמן יש לאסור במליחה הדם עד ס' כיון דדרך המלח להבליע דם כמו שדרכו להפליט ולא שייך בזה שיעור קליפה כלל כמ"ש בסי' ס"ט ס"ק א' ע"ש רק דהרא"ש ס"ל דאין דרך מלח להבליע דם כמ"ש שם וכמ"ש הט"ז בשמו בסי' ע' ס"ק ב' אבל לדידן דס"ל במלח ולא הדיח דאסור בדיעבד והוא מטעם דדרך מלח להבליע דם אף למאן דלא ס"ל מליח כרותח יש לאסור אפי' בכחוש לגמרי גבי דם משום דדרך מלח להבליע דם משא"כ בשאר איסורים דאינו בולע רק מטעם רתיחות החתיכה משום מליח כרותח אינו בולע רק כדי קליפה משא"כ במלח נגד דם דדרכו להפליט ולהבליע בכולו אף בלא מליח כרותח כמו שביארתי בריש סי' ס"ט והא דהוצרך הש"ך שם לטעם דלא בקיאינן בין כחוש לשמן הוא מטעם דאלו בטעם דדרך מלח להבליע היה ראוי להתיר בהפ"מ כמבואר בסי' ס"ט ס"ב דמותר במלח ולא הדיח והוא מטעם דסמכינן אהרא"ש דס"ל דאין דרך מלח להבליע כמבואר בט"ז בסי' ע' ס"ק ב' א"כ ה"נ יהא מותר בהפ"מ ומש"ה הוצרך ג"כ לטעם דלא בקיאינן בין כחוש לשמן אף דלזה מועיל ג"כ להתיר במקום הפסד כמ"ש הש"ך כאן מ"מ תרי קולי לא מקילינן בשביל הפ"מ כמ"ש הט"ז בסי' צ"א ס"ק י"ב ע"ש ואף שהט"ז כתב בסי' ע' כשהמלח עושה פעולת פליטה אין עושה פעולת בליעה לא סמכינן ע"ז להתיר בדם בעינגמור:

קו (א) החתיכה עצמה אסורה · עט"ז ס"ק א' שכתב הוכחה לדברי הטור דאפשר לסוחטו מותר מהא דכחל דפריך נפל לקדרה אחרת לא יאסר משמע דבבישולו יוצא כולו וכו' · והנה בהגב"א בתו"ח דף נ"ח ע"ב סתר זה דשאני התם דאפשר להוציא החלב בידים דהא קריעה מהני והוי ביטול כמו קריעה משא"כ בחתיכה הבלועה מאיסור דלאו מהני הגעלה באוכלין ע"ש שהאריך · ועכר"ו שהקשה דא"כ בחולין דקאמר ואפשר לסוחטו ממאי היה מהא דטיפת חלב וכו' לימא דלא פליגי רק בחנ"נ ואפשר לסוחטו כ"ע מודו דאסור אלמא דהא בהא תליא · וכ"ל ליישב דהנה לכאורה קשה דמה"ת אפשר לסוחטו אסור כיון דחתיכה לא כ"נ ליתי טעימת קפילא לחתיכה וכיון דליכא טעמא מה"ת יאסר · ונראה בטעמא דמלתא דהנה המרדכי הקשה על הא דיבמה שרקקה דם דה"א לדם בלא צחצוחי רוק וכן בש"ז של זב דמטמא מטעם דלא אפשר בלא צחצוחי זיבה והקשה דליבטיל ברובא ותירץ כיון דההיתר לא היה ניכר קודם ביטול לא שייך ביטול ברוב ואם האיסור לא היה ניכר וההיתר היה ניכר אפי' בדברים שאין מתבטלים בטל כמבואר בסי' ק"ב והנה אף למאן דלית ליה חנ"נ בבב"ח בחולין ק"ח היינו כשנסחט החלב אבל כל זמן שהחלב בתוכה לקי על חצי זית בשר וחצי זית חלב וה"נ בשאר איסורים אפי' למאן דלית ליה חנ"נ מ"מ כל זמן שהטעם נרגש בחתיכה איתעביד ליה היתר גופיה איסור ולוקה על חצי זית היתר וחצי זית איסור כמו שפי' רש"י בפסחים מ"ד ד"ה מפת ומיין רק כשיצא ונסחט האיסור ס"ל דאין חנ"נ ומש"ה החתיכה עצמה שבלעה האיסור שהיה על החתיכה גופיה שם איסור דהא כשהיה האיסור בתוכה היתה מצטרפת ללקות מש"ה משהו איסור שנשאר בתוכה לא נתבטל בתוכה כיון שקודם הביטול לא היה ניכר ההיתר דהא היה על ההיתר ג"כ שם איסור לכך לא מבטל להאיסור וכסברת המרדכי הנ"ל וסברא זו לא שייך רק באיסור שנבלע בהיתר משא"כ בחלב שנבלע בבשר דתרוייהו התירא נינהו ובטעמא תלי רחמנא ומשהו חלב הנשאר בתוכה אינו משוה להבשר גוף איסור דכל זמן שאין בבשר טעם חלב אין על הבשר שם איסור וא"ל דהחלב הוי איסור דהרמב"ן הביאו הר"ן פ' כ"ה כתב ובב"ח אין איסור עד שיקבלו טעם זה מזה ומאן דס"ל אפשר לסוחטו אסור הבשר הוי גופיה של איסור אף שנסחט החלב כדאמרי' התם מש"ה אלא התם גבי בב"ח אפשר לסוחטו בחנ"נ משא"כ בשאר איסורים אף למאן דלא ס"ל חנ"נ מודה דאפשר לסוחטו אסור כנ"ל:

עוד כתב הט"ז ביישוב דברי הטור דכוונת דברי התוס' במ"ש דכל מה שסופו לצאת יצא בקדירה ראשונה דכוונתם דחלב נשאר בתוכה רק שטעם הבשר שנכנס לתוך החלב מן הקדירה יצא הכל בבישול ראשון עכ"ל בשינוי לשון ולפענ"ד הן תמוהין מן המתמיהין דמה בכך שיצא הטעם בשר ממנו מ"מ כיון שחלב נשאר בתוך הכחל כשנופלת לקדרה אחרת תחזור ותבלע החלב טעם בשר מקדרה אחרת ומה בכך שטעם בשר של קדרה הראשונה יצא ממנה תחזור ותבלע מקדרה שניה ומה מקשה נפלה לקדרה אחרת לא יאסר הא כיון שיש חלב עדיין בתוך הכחל אף שאין טעם בשר בהחלב הא בנפילה הראשונה ג"כ לא היה טעם בשר בהחלב ואפ"ה אסרה ומה"ת יוגרע הבישול השני · ודוחק לומר דקושית הש"ס הוא בנפל לקדרה אחרת בלא בשר דוקא ועוד דמה"ת יצא טעם הבשר מהחלב כיון שהחלב מועט ונתבשל ביורה של בשר מה"ת לא יהיה במעט החלב ג"כ טעם בשר ואטו אם יפול כזית בשר לתוך יורה של חלב נאמר ג"כ דבגמר הבישול יצא כל חלבו ממנו ואינו אסור מדאורייתא יתבטל במיעוט ולהיפך אמרינן דטעם המועט נסחט לתוך המרובה ובודאי כוונת התוספות דהחלב המועט יצא הכל בבישול ראשון להבשר המרובה כיון דקריעה מהני להוציא כל חלבו כ"ש שהבישול הוציא כל חלבו ומה שהוכיח שנשאר חלב מהא דלאחר בישולו מותר ופירש"י דלא גזרו רבנן כיון דלא פירש וכו' לא ידעתי כוונתו כלל דכוונת רש"י שם דהחלב לא היה יכול לאסור הבשר הכחל בשעת בישול כמו שאר חלב שנופל על בשר אלא משום דהחלב לא פירש אלא יש לומר דאחר הבישול אינו נשאר חלב בעין בגומות ועוד אפי' אם נשאר חלב אחר הבישול מ"מ כתבו התוספות שפיר דודאי לא יצא ע"י הבישול השני יותר מבישול הראשון דכל מה שסופו לצאת ע"י בישול יוצא בבישול ראשון וכיון דשוב לא יפרוש החלב שהוא בעין אף טעמו אינו אוסר דחלב שלא פירש אינו אוסר בטעמו כמו שכתבתי בסי' צ' ע"ש ודבריו ז"ל צ"ע ונעלמה ממני כוונתו:

קז (א) ואם לא עשה כן · עש"ך ס"ק א' עד אבל אם נשאר מעט מים ורוטב במחבת הרוטב מערב הטעם בכל המחבת וכו' עכ"ל הש"ך · כוונתו דמקודם כשהיתה הקדרה מונח על צידה היה אוסר הרוטב שמכסה הביצים כשהיו בפחות מס' וא"כ כשהעמידה על שוליה חזר הרוטב ומכסה הביצים אחרים בפחות מס' ומפליט טעם הבלוע ע"י רוטב מזה לזה אבל כשלא העמידה על שוליה ועירה הכל אל הקערה בנחת שלא בפעם אחת אז אין חשש רק דאחר שנתמעט לפחות מס' נאסר הרוטב ואוסר הביצים שבקערה ע"י עירוי דאינו אוסר רק כדי קליפה וא"כ רק קליפה לכל הביצים כמו שסיים הש"ך · אמנם נראה דאפי' העמידה על שוליה באמצע העירוי דג"כ מותר דהא ע"כ לא נבלע טעם הביצה אסורה רק עד ס' ולא יותר ונתבטל ברוב וכל שיש ק"ך ביצים אין חשש כמ"ש הש"ך בסי' ק"ה ס"ק ל' רק דהחשש הוא מטעם חנ"נ כמ"ש הש"ך שם ואינו אלא מדרבנן ושוב הוי ספק דרבנן דמותר וכן לענין קליפה ג"כ אין חשש לפי מה שפסק הרמ"א בסי' צ"א דבמקום דא"א לקלוף מותר מהטעם דהקליפה הוא רק חומרא אין לאסור בספק אך הא קשיא לכאורה דהיאך שייך ביטול ברוב כיון דהביצים הנאסרים הן בלועים מטעם אפרוח או דם הרי יכול לברר איסורו להטעימו לכל חד לקפילא · ולזה נראה דמכאן ראי' דאפי' חתיכה הבלועה מטעם איסור אינו מינו שנתבטל ברוב א"צ להטעימו לקפילא כנ"ל בכמה דוכתי כמ"ש הרא"ש בסוף עבודת כוכבים גבי שהם כלים של עובדי כוכבים אינן ב"י דא"צ להטעים לקפילא כיון דליכא ס"ס וס"ס הוא ג"כ מטעם רוב כמ"ש הרשב"א מכ"ש בביטול ברוב שאין צריך להטעים לקפילא · עוד הקשה הש"ך על טעם של' בהג"ה דלא מחזקינן איסורא הא עיקר הטעם הוא משום דאיסורא ברובא איתא וביצים ליכא רוב · וגם על הת"ח שכתב דדמי לנספך או מטעם דהכל מצטרף הא מבא"ת הוא דלא שייך לומר סברות אלו · ונראה ליישב דהנה לכאורה קשה היאך נסמוך אטעם דאיסורא ברובא איתא הא האי טעמא אינו מועיל להתיר כמבואר בזבחים דף ע"ד ע"ב חבית שנתערב בק"ן חביות ונתפחתו מהן חביות דהשאר אסורין ולא אמרינן איסורא ברובא להתיר וכן הקשה הכר"ו · ועוד תימא דהא ודאי אם היה חתיכה טרפה ניכר בין חתיכות כשרות רותחין ונגע היתר בא' מהן או עירה רוטב על א' או ב' מהן וא"י איזה מהן ודאי דהיה הרוטב או חתיכת היתר נאסרה ולא היו אומרין איסורא ברובא ובהיתר נגע כיון דהאיסור קבוע וידוע במקומו כמע"מ דמי כמו בט' צפרדעים ושרץ א' ביניהן ונגע בא' דטמא וא"כ ה"נ הביצה שיש בה אפרוח כשרץ דמי וניכר במקומו ולאחר כשנתמעט הרוטב לפחות מס' שנגע הרוטב בביצה ודאי דלא שייך לומר איסורא ברובא איתא ובהיתר נגע הרוטב כיון שהאיסור קבוע וידוע במקומו הוי קבוע דאורייתא וכל קבוע כמע"מ דמי וע"כ נ"ל דאף אם היה ניכר האיסור מקודם לא היו סומכין על זה ע"כ הוא מטעם שכתב הר"ן פ' ג"ה הביאו הש"ך בסי' ק"י ס"ק י"ד וז"ל דלא מקרי קבוע אלא כשהיה האיסור נודע בשעה שלקח אבל אם לא נודע האיסור קודם שלקח אע"פ שאחר שלקח נתגלה האיסור ונעשה קבוע לא אמרינן דהוי קבוע למפרע דדין קבוע חידוש הוא ואין לך בו רק משעת חדושו ע"ש בחידושי והנה אי לא גילה לן רחמנא דין קבוע ודאי דגבי ט' צפרדעים ושרץ א' ביניהן אפי' נגע ברובן היה טהור דאזלינן בתר רובא והוי אמרינן דכל אלו שנגע בהן הן מהרוב וכמו בביטול ברוב המבואר בסי' ק"ט דנלמד ג"כ מהך קרא דאחרי רבים דמותר לאכול רובן מטעם דאזלינן שהן מהרוב וכשרים הן כמ"ש הש"ך שם ס"ק ו' וז' ע"ש וכן מבואר בסי' ק"י סעיף ה' דמה שלקחו קודם שנודע הספק דמותר ודאי אפי' לקחו רובן ע"ש בכר"ו והש"ך בס"ק י"ד מדמה להו א"כ ה"נ מותר אפי' אם היה הרוב ברוטב ולא נאסר הרוטב ולא הביצים דכל מה שנעשה קודם שנודע הספק ליכא דין קבוע ותולין אפי' ברובן שהן מן הרוב וכשרות הן דאזלינן בתר רובא ומזה הוכיח רמ"א דהא דכתב הר"ש איסורא ברובא איתא לרווחא דמלתא כתב ורק לטעמ אם היה הרוב בפחות מס' דהא אם היה דין קבוע אפי' קודם שנודע האיסור היה נאסר הרוטב אפי' נתבשל רק עם ביצה אחת כמו באחר שנודע האיסור וע"כ ס"ל דליכא דין קבוע קודם שנודע א"כ אפי' נתבשל רובן בפחות מס' מותר דקודם שנודע האיסור שייך ביטול כמו באין ניכר האיסור דכיון דליכא בהו דין קבוע חד דינא איתא להו דהא מחד קרא דאחרי רבים נפקא להו וכמו שבאינו ניכר האיסור אפי' נתבשלו רובן בפחות מס' אינו אוסר התבשיל כמו כן קודם שנודע רק דברוב בפחות מס' אסור מדרבנן מטעם איסור ברובא איתא · והשתא א"ש ג"כ מה שדימה אותו הרב לנספך ולהכי מצטרף כוונתו דאפי' אם היה הרוב ברוטב בפחות מס' וליכא למימר איסורא ברובא איתא מ"מ הא הך סברא דאיסורא ברובא איתא אינו אלא חומרא דרבנן תדע דהא להתיר לא אמרינן הך סברא וכיון דאינו אלא חומרא דרבנן והנה אפי' היה ודאי נשאר הדג טמא ברוטב בפחות מס' לא היה כאן ודאי טעם האיסור בהשאר כיון שכבר נתבטל בס' וכמו שכתב הש"ך בסי' ק"ה ס"ק ל' ואין כאן רק ספק דרבנן ודמי לנספך והכל מצטרף וא"ש ולפי סברא זו אפי' הוציא כל אחת בכף אחת מותר · ומ"ש בדין כבוש בציר דגים עי' במ"ש בסי' צ"ח ובסי' ק"ה: **(ב) וחוזר ואוסר** · עט"ז ס"ק ב' עד לכן אסורים כולם · אמנם זהו לדעת ריב"א והוא דעת סי"מ שהביא הרב מטעם דאין טעם הבלוע יוצא בלא רוטב: **(ג) ויש מתירין** · עי' ט"ז ס"ק ד' שכתב בשם רש"ל עד לפי שבטל בקערה בס' וכו' ולכאורה קשה דהא עירוי אינו אוסר יותר מכ"ק כמו שהקשה הש"ך · ונראה דהרש"ל לשיטתו דס"ל דדבר גוש הוא כ"ר כמ"ש בשמו הש"ך בסי' ק"ה ומש"ה אוסר בס' דדוקא במערה על גוש דהתתאה גבר ומקרר לעליון ולא בלע רק אדמיקר ליה מש"ה אינו בולע רק כ"ק אבל מערה על דבר גוש שהוא ככ"ר דאין שום דבר המקררו מבליע עד ס' · עוד הקשה על הת"ח במ"ש שהכל מצטרף וז"ל לא ידעתי מה שייך זה לכאן דהא בביצים אמרי' דאין רגילות לבטל כ"כ הרבה ביצים שיהיה רוב בין הכל ואין הבנה לדבריו ואפשר שכוונתו דדוקא בשיש ספק השקול אם נפל לכאן או לכאן מצטרפין שניהם אבל הכא כיון שודאי היה רוב ביצים כשנתמעט הרוטב לפחות מס' כיון שאין רגילות לבטל הרבה חשוב כודאי היה האיסור שם מטעם דאמרי' איסורא ברובא איתא דהא אפי' להתיר סמכינן אטעם זה מכ"ש להחמיר וכיון דודאי נאסרו רובן ונתערבו במועט נאסרו כולן: **(ד) דלא מחזקינן** כו'

ציר ושומן · ש"ז: **[לה] בפסח** · ובא"ח סי' תס"ז מסיק לאסור אותה חתיכה שמצא החטה עליה ולהתיר אחרות ע"י קליפה ע"ש ועס"ז שמסיק בשם רש"ל דלא אמרינן במליחה היתר מפטם לאיסור: **[לו] לכ"ע מליחה** · מ"מ המנהג דאין לחלק מידי באיסור דרבנן יש להקל אף במקום שאין הפסד קצת ובאיסור ששייך בו שמנונית אפי' באיסור דרבנן יש להחמיר במקום שאין הפסד קצת ומכ"ש בספק איסור תורה דלא כתשובת ש"י וכ"ה בשו"ת נודע ביהודה: **[לז] בהפ"מ** · היינו בבשר כחוש ושאר דברים שיש בו סרך שמנונית כגון ציר אבל חלב כחוש אפי' בהפ"מ אסור · ש"ח: **[לח] חילוק** · דדוקא מחמת רתיחת האור יש חילוק כי כן דרך תולדות האור אבל מחמת מליחה אינו כן שאין בו כח כל כך: **[לט] להפליט** · אפי' איסור דאורייתא שנבלע בכלי: **[מ] בחלב** · הטעם דאין מליחה לכלים אבל משום כ"ע בר כ"ם לא צריכן דחורפא דתבלין משוי ליה כאלו הוא בעין: **[מא] יבשים** · ומותר לכתחלה להניחם בכלי של איסור מאחר דהם יבשים אבל בדיעבד אפי' הוא לח מותר מטעם דאין מליחה לכלים גם מן הספק אמרינן שהיה נקי · ש"ך: **[מב] המלח** · ולא סגי שיש נגד הדם הבלוע דלא ידעינן כמה דמא בלע:

קו [א] להתכבד · קאי אבב"ח דבשאר איסורים אפי' ר"ל בטל כיון דאין איסורה מחמת עצמה והא דבעינן ס' נגד כל מה שנאסר בדבר לח היינו במקום שאין הפ"מ דבהפ"מ לא אמרי' חנ"נ בדבר לח: ש"ך: **[ב] לבטל** · ולדידן דקי"ל חנ"נ בכל האיסורים באיסור דבוק צריך ס' נגד כל החתיכה שהחלב דבוק ואפ"ה החתיכה אסורה: **[ג] שתצטנן** · ומיירי בחלב דרבנן וחלב כחוש דאינו אוסר במליחה רק כ"ק דאל"ה כבר נאסר החתיכה במליחה · א"כ מיירי שהיה ס' בחתיכה נגד החלב בשעת מליחה וא"כ נחתך ממנה · ש"ך: **[ד] נבלה** · וא"כ החתיכה אסורה משום איסור דבוק מש"ה מסיר החתיכה שהרי אינו מזיק כלום במה שמסירה ולא יניחה כמות בקדרה:

קז [א] לקערה · וה"ה אם נשאר כל הביצים בקערה ועירה הרותחין מהן דשמא היה הביצה האסורה בשולי הקדרה ונאסרו הביצים שאצלה דהביצים שהן חוץ לרוטב אין מצטרפין (כל זה עי' פמ"ג במשבצות זהב ס"ק י"ד): **[ב] עיקר** · ובביצים אסור דעיקר הטעם ההיתר משום איסורא ברובא איתא ובביצים ליכא רוב ואפי' בדגים אם הוציא כל א' בכף א' אסורין כולם דחיישינן שהוציא האיסור בראשון ונאסר הכף ואוסר הכל ודוקא באיסור מדאורייתא דס"ל דדם ביצים מדאורייתא אבל באיסור דרבנן יש להקל ובדגים שיש רוב כנגד הנאסרים מותר ומ"מ צריכין קליפה שנאסרו מחמת העירוי שעירה עליהם אח"כ · ועי' ביאורים דיש להקל: **[ג] הכלי** · היינו אחר מעל"ע · ש"ך: **[ד] זבוב** · ובסי' פ"ד סעיף ט' כתב דצריך ס' נגד התולע שבפרי · וצריך לחלק בין זבוב לתולע שבפרי: **[ה] להחזיר** · אף שיש בכלי ס' נגד האיסור שאין משערין בכלים בס' · ש"ך: **[ו] כלי** · ודוקא חדש שאין בתוכו בלוע וגם עכשיו לא תחב הכף לתבשיל רק לקח האיסור שהיה למעלה מהתבשיל אבל בישן או שתחבו עכשיו לתבשיל שיש בו בלוע של עכשיו הבלוע נ"נ וצריך ס' נגד כל הכף · ש"ך ועיין סימן צ"ח סעיף ה': **[ז] נבלה** · כיון שהוציאו עם תבשיל דין כ"ר עליו ומשמע דא"צ ס' רק נגד התבשיל שהחזיר ולא נגד הכף וקשה כיון שתחבו לתבשיל הרי יש בלוע והרי גם הבלוע נ"נ וצריך ס' נגד הכף וצ"ע · ש"ך:

בתנור

קח [א] בתנור · ודוקא כשאחד שמן משום דההיתר מפטם לאיסור אבל בשניהם כחושים מותר לכתחלה · פ"ז וש"ך · וכבד שלא נמלח אינו אסור בריח אבל בשר שלא נמלח אסור לכתחלה · פ"ז · ובדיעבד הכל שרי : **[ב] מותר** · ופת שאפאו עם האלי כיון דאסור לאוכלו בלא חלב הוי כלכתחלה ואסור · כמבואר לעיל סי' צ"ז : **[ג] ופיו** · תרתי בעינן גדול ופיו פתוח ודוקא פתוח ממש אבל פתוח מעט למעלה אסור לכתחלה ובסי' צ"ז דמתיר בתנור גדול מיירי ג"כ בפתוח · פ"ז : **[ד] קטן** · פי' אפי' סתום · פ"ז : **[ה] בשר** · כלומר שלא לאפות בשר עם חלב בתנור אחד : **[ו] לאוכלו** · אפי' בתנור גדול ופתוח למעלה : **[ז] לקנות** · והמנהג לקנות מעובד כוכבים דברים שנתבשלו בכליהם משום סתם כלים אינן ב"י אף דכל"פ אסור לכתחלה לא חשבינן הקנייה לכתחלה : **[ח] חריף** · או שנעשה לריח ואפה אפי' עם פת ובתנור גדול ופתוח מצדו אסור אפי' בדיעבד והדבר שאינו חריף שיש ג"כ בתנור אינו נאסר ואינו מצטרף לס' : **[ט] מותר** · ולכתחלה טוב להחמיר : **[י] בהחלב** · היינו בפת מוטעם או שיש שכר בפת אבל בפת מרובה אסור אפי' לאוכלו לבדו גזרה שמא יאכלנו בחלב : **[יא] הזיעה** · אפי' נעשה לריח אין לחוש בזא"ז אם אין המחבת מזיעה תחת שניהם : **[יב] הפסד** · היינו הפ"מ ואף דאין איסור בלוע יוצא בלא רוטב מ"מ בריחא יש להקל מטעם דכל הנכנס בספק מסייע לבטל : **[יג] קטן** · עש"ך שהקשה מתוס' דעבודת כוכבים והניח בצ"ע : **[יד] מגולה** · שאין ריח המתבשלים אוסר דהקדרה מפסקת וה"ה בגלי אם כ"א בקדרה ואם התנור פתוח קצת אפי' לכתחלה מותר וזה החילוק בין כיסוי לגלי : **[טו] אפשרי** · פי' העובד כוכבים לא ישמע לעשות מרדה חדשה בכל פעם ע"כ מותר גם לישראל להשתמש בה לכתחלה ואם הוא ב"י אסור הפת הראשון שהוציא אחר הפשטיד"א משום שמנונית האיסור שעל המרדה ואם אינו מכירו חד בתרי בטל אע"ג דהוא חהר"ל כיון דאין איסורו מחמת עצמו : **[טז] קליפה ולא הגעלה** · דמרדה דינה ככלי שתשמישה ע"י האור דצריך ליבון : **[יז] יין** · אפי' סתם יינם שמותר בהנאה משום דריח כי האי חשיב אוכל : **[יח] חמה** · ה"ה חבית פתוח ופת צוננת : **[יט] לטועמו** · אפי' באיסורי אכילה לבד ג"כ אסור לטועמן : **[כ] בהנאה** · צ"ע שלקמן סי' קכ"ג אוסר סתם יינם לכתחלה בהנאה ויש ליישב בדוחק · ש"ך : **[כא] להבדלה** · משמע דפלפלין מותר להבדלה · פ"ז : **[כב] להריח** · ול"ד לסעיף ה' משום דחוזק היין נכנס בחוטמו ומזיקו אבל בשאר איסורין אסור :

כו' · עפ"ז ס"ק ה' דיש לחוש שמא הוציא האיסור וכו' עד איסורא ברובא איתא ע"ש · והא דלא אמר הטעם מכח ממ"נ דאם הוציא בראשונה הרי נאסר הכף ואם באחרונה הרי נאסרו הרוב בקדרה זה אינו דהא הספק קאי בסברא דמבטל הרבה ביצים דכשנאסר בפחות מס' מקדרה ודאי יש רוב ומשו"ה כתב טעם זה דהיינו כיון דאמרינן איסורא ברובא איתא ואם היה ד"מ ק' ביצים תיכף כשהוציא הרוב דהיינו נ"א אמרינן איסורא ברובא איתא והיה ודאי טרפה א' ביניהם ומה שהוציא אח"כ נאסרו כולם והרי אין כאן רוב היתר :

קח (א) לשפות ב' קדרות · עיין בסי' קי"ח דאסור וכתב שם הט"ז הטעם בשם המרדכי משום שלא יתחלפו זה בזה ויליף לה מפרק כיצד צולין דקתני התם דאין צולין ב' פסחים בתנור א' מפני תערובות גופן וכו' ע"ש והעולם אין נזהרין בזה ולפ"ד הוא אסור מדינא דש"ס · ונלע"ד שדברי המרדכי מוכח להיפך דז"ל המרדכי על הש"ס דפ' א"מ לא הלכה לגור מימיך ורחית ישראל ועובד כוכבים ששפתו ב' קדרות זא"ז ולא חשו חכמים בדבר וכתב שם וז"ל ע"כ דיש אוסרין ומפרשין לא חשו חכמים לדילמא מהדר ישראל אפיה משמע דאי מהדר אפיה אסור וראיה מהא דאין צולין ב' פסחים מפני תערובות גופן וכו' וא"כ לפי מה שהביא הט"ז מדברי המרדכי מה תלוי זה בהחזרת פנים הא גבי ב' פסחים לא שייך זה ואפ"ה אסור ואפי' בישראל גופיה אסור לשפות איסור והיתר וגם הלשון שכתב הרמ"א בסי' קי"ח דיש ליזהר הוא תמוה כיון שהוא אסור מדינא דש"ס מאי זהירות איכא בדבר · לכן נראה דודאי יש לחלק בין שני פסחים דתרווייהו היתירא נינהו איכא למיחש לאיחלופי ובין איסור והיתר דבדילי מיניה לא חיישינן לאיחלופי כמו שמחלק הר"ן גבי העלאה על השלחן בין בשר בחלב בין שאר איסורין מה"ט הביאו הש"ך סי' פ"ח ס"ק ב' ועיין בר"ן שהביאו הב"י בטור סי' צ"ז שמחלק ג"כ בהדיא כך לענין לגלותן זה אצל זה והשתא א"ש לשון המרדכי שכתב דלא חשו חכמים לדילמא מהדר ישראל אפיה דאי מהדר אפיה אסור כוונתו דנהי דלגבי ישראל לא חיישינן לאיחלופי דמיזהר זהיר ביה כיון דאיסור הוא מ"מ כשמהדר אפיה חיישינן לטעות העובד כוכבים ניחליף האיסור בהיתר כיון דלדידיה תרווייהו היתירא נינהו דנהי דלא חיישינן שיעשה בכיוון להכשיל הישראל כיון דלא נהגה כמ"ש המרדכי מ"מ לטעות חיישינן וגם סברא דמירתת לא שייך דהא חיישינן בישראל גבי שני פסחים אף דישראל ודאי מירתת שלא יכשל בגזל ובאיסור מ"מ חיישינן לטעות כיון דלא בדיל מיניה מכ"ש בעובד כוכבים ומש"ה אסור כל שהישראל מהדר אפיה וא"כ לא אסור רק כשישראל ועובד כוכבים מבשלין איסור והיתר זא"ז ומטעם דלמא מהדר אפיה אבל ישראל לחודה מותר לבטל איסור והיתר זא"ז וגם סיום דברי המרדכי שסיים דאסור לגלות או"ה זא"ז כוונתו לישראל ועובד כוכבים כמו שהתחיל בזה וכן צריך לפרש כוונת דברי הרמ"א בסי' קי"ח דאוסר לגלות זא"ז בישראל ועובד כוכבים ובמהדר אפיה אבל כשלא מהדר אפיה ש"ס מפורש הוא דמותר בפ' א"מ לא הלכה לגור וכו' והא דכתב הרמ"א בלשון ויש ליזהר אפשר דלא חשיב ליה ראיה מוכרחת מהא דשני פסחים משום דהעובד כוכבים מירתת טפי ממה שמירתת הישראל מאיסור ולא חיישינן גביה לטעות ומש"ה כתב בלשון ויש ליזהר כנ"ל :

קיצור דינים מסימן זה

א תנור גדול ופתוח ממש שרי לכתחלה וה"ה תנור קטן וא' מכוסה ושניהם כחושים שאין בהם סרך שמנונית נמי מותר והמחמיר בזה תע"ב :

ב תנור גדול ופתוח קצת או תנור קטן אפי' פתוח ממש אסור לכתחלה ומותר בדיעבד :

ג תנור סתום לגמרי אסור בדיעבד אפי' בתנור גדול ובהפ"מ מותר אפי' בתנור קטן :

ד איסור חריף אפי' תנור גדול ופתוח ואפי' ב' כחושים אסור בדיעבד וה"ה בהיתר חריף :

ה כיסוי או גלי קדר שכ"א בקדרה בפ"ע אפי' תנור קטן וסתום לגמרי מותר כשהטמין לצורך שעה :

ו הטמין לצורך שבת שהיה כל הלילה בסתום לגמרי דינו כגלי ממש ואינו מותר רק בהפ"מ ובשניהם כחושים שאין בהן סרך שמנונית אפי' בלא הפ"מ מותר בכל גווני :

ז חמץ בתנור קטן וסתום לגמרי אסור אפי' בהפ"מ כשניהם מגולין אבל תנור קטן ופתוח קצת או תנור גדול אפי' סתום לגמרי מותר בהפ"מ ותנור גדול ופתוח קצת אפי' בלא הפ"מ מותר :

ח דגים שאפו עם בשר אפי' בתנור קטן וסתום לגמרי ואפי' בדבר חריף מבואר בסי' קט"ז דאין בהם סכנה · והש"ך שם מחמיר :

ט פת שאפאו עם בשר לענין אם לאוכלו בחלב הוי כלכתחלה אם יש לו פת אחר וכן לקנות מעובד כוכבים פת שנאפה עם איסור :

י תנור גדול היינו שמחזיק י"ב עשרונים בקרקעית התנור שכל פת יהיה עביו טפח ויהיה מלחם מנה ותנורים של אופה מסתמא הן גדולים :

יא כשיש חשש שמא יזוב מבשר לחלב עיין בסימן צ"ז :

תמו ונשלמו דינים העולים מסימן זה

חידושים הלכות תערובות קט קי ביאורים

קט [א] ביבש · וקמח בקמח כיון דנבלל מקרי לח בלח : **[ב] עומד בעצמו** · אף ע"פ שמבושל ג"כ במים או במשקין אחרים ויש ס' בכל הקדרה נגד האיסור מ"מ החתיכה מקרי יבש ביבש ובעינן רוב וברוב סגי אפי' החתיכות הן מבא"מ · עי' ביאורים ס"ק ב' : **[ג] בתרי** · ה"ה אפי' משהו יותר סגי : **[ד] שלא במינו** · כגון שנסרך לחתיכות דקות א"כ שנאסר א' מהן וא"י איזהו · ואם נפל א' מהתערובות לים או בג' תערובות וכן בפירש עיין בסי' ק"י ס"ז וכמ"ש שם : **[ה] צריך ס'** · כשרוצה לאוכלן ביחד אסור מדאורייתא ובזה אחר זה בעינן ס' מדרבנן מטעם שאם יבשלם יתן טעם · ועי' ביאורים ס"ק ה' : **[ו] מדרבנן** · והש"ך כתב דבאיסור דרבנן מותר ולאכלן יחד אפי' באיסור דרבנן אסור · ועי' ביאורים ס"ק ה' : **[ז] להרבות** · ואם ביטלן בב' קדרות קודם שנודע התערובת אסור דהידיעה דוקא גורם ההיתר וא"כ קודם שנודע הרי אסור אחת והוי בשעת ידיעה כתערובת חד בחד : **[ח] מבטל** · כיון שכ"א מותר בפני עצמו :

קי [א] במינו · ה"ה שלא במינו כגון שא"י איזהו האיסור · ש"ך : **[ב] בבל שהוא** · ואם הוא איסור הנאה אוסר כל התערובות בהנאה ומ"מ מותר למוכרו לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו ואפי' בלח בלח שנתערב אבל הולכת הנאה לים המלח לא מהני רק בעובד כוכבים שתופס דמיו ואם נפל טפת חלב על הקדרה שלא כנגד הרוטב והיה ס' נגד הטפה שאינו נאסר הקדרה רק מחמת שהבלוע נ"נ ונתערב בתבשיל כמבואר בסי' צ"ב מותר למכור המאכל לעובד כוכבים דאין העובד כוכבים נותן יותר בשביל הטעם אבל אי ליכא ס' נגד הטפה דאז נאסר הבשר מצד עצמו דהוי בב"ח אסור למוכרו לעובד כוכבים : **[ג] בדן** · פרך ובדן מקומות הן · א"נ אגוזי פרך היינו אגוזים שנפרכין ביד : **[ד] וחביות** · גדולות אבל קטנות בטלין ואם הם פתוחות אפי' גדולות בטלין ודוקא ביו"כ אבל בשאר איסורין שאוסרין בלח במשהו אף ביבש כן ואפי' בדבר שאינו חשוב אינו בטל · ועיין ביאורים ס"ק ב' :

למנות

קט (א) שאינו נבלל · עש"ך ס"ק ג' דקמח בקמח הוי לח בלח וסיים דלא כתוס' פ' הערל שכתב דלא הוי לח בלח אלא כשהוא רותח ע"ש · ואפשר לומר דגם התוס' מודו בהא דהתוס' לא כתבו זה רק לר"י דלא אסר מין במינו רק במקום שמתפשט טעם של א' בחבירו משא"כ בקמח בקמח אף שנבלל מ"מ כל גרעין עומד בעצמו ולא מתפשט טעם אחד בחבירו כמו שמתפשט בתערובות יין וכמ"ש הכר"ז אבל לענין ביטול ברוב כל דבר שנבלל אף שאינו מתפשט טעם א' בחבירו אסור דכיון שנבלל הוי כאוכל שלשתן יחד דאסור להמחבר ובדאיכא ס' מותר דבדאיכא ס' אפי' לאכול שלשתן יחד מותר כמו שאבאר טעמו לקמן : **(ב) עומד בעצמו** · עש"ך ס"ק ד' עד כל החתיכות אסורין וכו' ואי איכא רוב אפי' החתיכה הוי מבא"מ מותר כיון דאיכא ס' בצירוף הרוטב ולא אסרינן מטעם דאם יבשל החתיכות בפ"ע יתן טעם כמ"ש המ"י כלל ל"ט ע"ש : **(ג) שלשתן יחד** · ואי איכא ס' מותר כמו שאבאר לקמן : **(ד) שלא במינו** · עש"ך ס"ק ח' דמשכחת לה כגון ששחט הרבה מינים וכו' והנה אם נפל אחד לים הרשב"א בתשובה סי' רע"ג הביאו הב"י ובתה"ח דף קס"ז ובש"ך דכללי ס"ס סי' כ"ב מוכח דאסור · אמנם מדברי התוס' (פסחים מ"ד) בד"ה איתיביה שתי קופות דמוקי לה אם דשתי קופות במבא"מ מוכח דאם היה יותר מכזית בכא"פ דחולין ואפשר דנפל גרע : **(ה) צריך ששים** · עש"ך ס"ק י' דמוכיח מדברי התוספות פרק אלו עוברין דהוי מדאורייתא ומתרץ דמיירי בלח בלח · וק' לי דהא שם בקמח בקמח מיירי דאין מקבל טעם מחבירו ולא שייך ביה לומר טעם כעיקר מה"ת יהיה מדאורייתא עד ס' ומה ענין שיעור ס' לזה · ועוד דבש"ס משמע שם דוקא כזית בכא"פ דאורייתא ויותר משיעור זה הוי דרבנן · לכן נראה לי דודאי אם אוכל כל התערובות ביחד הוי דאורייתא לכ"ע וראיה ברורה מזבחים דף ע"ח דקאמר התם הפיגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן לפטור ומקשה שם ש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא ומשני מב"מ ברובא מבא"מ בטעמא ע"ש משמע דאם בלל פיגול ונותר מבא"מ דלקי וכן מוכח במנחות דף כ"ג ד"ה אלא למ"ד דמקשה אמאי דלא ליכרוך מנה ומרור דלא ליתי חד ויבטל חברו ומקשה התם דהא טעם כעיקר דאורייתא אלמא דאפי' ביבש שייך טעם כעיקר כיון דמרגיש טעם האיסור בפיו וגם הסברא והחוש יעיד כך דכיון שלועס הרי מרגיש טעם האיסור ולכך בעינן ס' דבאיכא ס' בטל הטעם ואין מרגישו בפיו ומש"ה נמי במב"מ אסור לאכול שלשתן יחד דכיון דסכנגדו בא"מ אסור מדאורייתא במין במינו אסור מדרבנן ומש"ה נמי בקמח בקמח דיש בילה והוי כאוכל שלשתן יחד במבא"מ אסור מדאורייתא ובמב"מ מדרבנן ובדאיכא ס' מותר לאכול כל התערובות יחד והא דקאמר בפסחים דוקא בכזית בכא"פ דאורייתא וביותר משיעור זה הוי מדרבנן אפשר דס"ל דחצי שיעור דרבנן א"נ דס"ל דחצי שיעור ע"י התערובות דרבנן דהא גבי שאור בל תקטירו שם מרבינן מקצתו מכל ועירובו מכי כל ובאיסורין ליכא ריבוי אחצי שיעור רק קרא דכל לא מרבינן עירובו וממשרת ליכא למילף טעם כעיקר רק בשיעור ולא בחצי שיעור אבל לאכול התערובות אחד אחד אפילו במב"מ מותר מדאורייתא דאכל חד אמרינן דהוא מהרוב כמ"ש הש"ך בס"ק ז' ע"ש במין במינו ה"נ במבא"מ רק מדרבנן אסור משום דשמא יבטלם או יאכלם ביחד וירגיש הטעם וא"כ ליכא פלוגתא בין הפוסקים דהסוברין דהוא דאורייתא מיירי לאוכלן ביחד והסוברין דהוא מדרבנן מיירי לאוכלן בזא"ז ובמין במינו מותר לאכול בזא"ז אפילו מדרבנן כיון דסכנגדו במבא"מ הוא רק דרבנן ולכן נראה דאף באיסור דרבנן במבא"מ אף שהש"ך מתיר מ"מ לאוכלן ביחד דמרגיש טעם האיסור בכא"פ אפילו באיסור דרבנן אסור ובזה נתיישב דלא לסתור דבריו שבכאן מה שהקשה בסי' ס"ט ס"ק נ"ז ע"ש ודוק :

קי (א) בבל שהוא · עש"ך ס"ק ב' דבאיסור הנאה שנתערב דמותר למכור הכל חוץ מדמי איסור ומשמע אפילו לח בלח אף דבעבודה כוכבים דף ע"ג פסק הלכתא דיין ביין אסור מ"מ בשאר איסורים דמי לסתם יינם דמותר אפי' באיסור הנאה דאורייתא כמ"ש הר"ן בס' כל הצלמים ובחמץ אסור מטעם שכתבתי בא"ח סי' תמ"ז ולכן תבשיל שנאסר בהנאה מטעם בלוע כגון טפת חלב שנפל על הקדרה שלא כנגד הרוטב ויש ס' נגד הטפה דלא נאסר רק מצד שהבלוע נ"נ ונתערב בתבשיל דלא הוי רק כאיסור הנאה שנתערב באחרים למותר למוכרו לעובד כוכבים כיון דאין העובד כוכבים נותן יותר בשביל הטעם כמבואר בא"ח סי' תס"ז אבל אי ליכא ס' נגד הטפה דאז נאסר הבשר מצד עצמו דהוי בשר בחלב אסור למוכרו לעובד כוכבים דהבשר גופיה הוי איסור הנאה : **(ב) סתומות** · עש"ך ס"ק ד' דקטנות בטלין והספר"ח הקשה דהא בא"ח סי' תמ"ז פסק דבכל מקום דבלח במשהו אף ביבש כן ואפי' בדבר שאינו חשוב ע"ש · ולק"מ דיו"כ שאני דאפי' בלח אינו אוסר רק בהיתירא לגו איסורא באם שהיו"כ הוא חמור כמבואר בריש סימן קל"ד בש"ך ס"ק א' ומטעם שהוא חשוב כמבואר שם בש"ך ס"ק א' וביבש ביבש לא שייך זה משא"כ בחמץ דלעולם אינו בטל בלח מש"ה אף ביבש כן והכרו"פ תירץ דדוקא בדבר שלא אוסר במשהו בין במינו בין שלא במינו אף ביבש כן משא"כ ביו"כ שאינו אוסר במשהו רק במינו וכן בכל דבר שאינו אוסר רק במינו במשהו וכתבו התוס' הטעם דסמכו אדרבי יהודה דמין במינו לא בטיל ומש"ה אינו אוסר רק בלח דוקא דמב"מ לר' יהודה נ"כ דוקא בלח כמ"ש התוס' בכמה דוכתי ויפה כתב אך מלשון הרשב"א לא משמע כן : **(ג) תשעה חנויות** · עש"ך ס"ק י"ד ודבריו הם מקושי ההבנה ולאברם לפי קט שכלי בקוצר ומקודם נבאר הא שכתבו הפוסקים דתערובות חנויות כגון בשמא ריאה טריפה ולא נודע מאיזה חנות דהוי קבוע דאורייתא כמ"ש הש"ך כאן ובס"ק כ"ט ע"ש ולכאורה תמוה כיון דאין האיסור ניכר במקומו יש לן לומר דנתבטל חד בתרי דהא גבי ביטול חד בתרי הוא אפי' הספק הוא בין אחד מונח בבית ובין אחד המונח בעלייה ובין אחד המונח בסוף

העולם

שעולם ומה הפרש יש בין מונח בשני בתים או בשתי חנויות לכן נראה דדוקא במוכרים שייך דין זה דהנה בט' חנויות במקום דאזלינן בתר רובא אזלינן בתר רוב המוכרים ולא בתר רוב בשר ואפי' איכא בחנויות שנבילה הרבה בשר נבילה יותר ממה שיש בשר כשר בכל הט' חנויות אפ"ה כשר דאזלינן בתר רוב המוכרין כיון דהספק הוא מאיזה מוכר נלקח אזלינן בתר רוב המוכרין ולא בתר רוב בשר ותערובות חנויות מיירי בגוונא דהיה ידוע שחנות אחת מוכרת תמיד בשר טריפה והט' חנויות מוכרין בשר כשר וכל החנויות הן של עובדי כוכבים מוכרי בשר ושכח איזה חנות מוכר בשר כשר ואיזה מוכר בשר טריפה דאז אם היינו הולכין בתר רובא היינו הולכין בתר רוב מוכרין ואפי' היה בחנות אחת בשר עד כל הט' חנויות לא היינו משגיחין על רוב בשר רק ארוב המוכרין וכיון דברוב המוכרין תלוי לא שייך ביה ביטול ברוב ושייך בו דין קבוע כמו שכתבו הרמב"ן והרשב"א גבי האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה דאסור בכל הנשים שבעולם כיון דהספק הוא בין הנשים לא שייך ביטול וה"ל קבוע ואסור מדאורייתא ע"ש וה"נ כיון דהספק בין המוכרים לא שייך ביטול וה"ל קבוע דאורייתא אבל בגוונא שכתב הש"ך שנתערב ריאה טריפה בין הריאות דבכה"ג מגרשין לרוב אפילו אם היו שתי בהמות בחנות אחת ולא אזלינן בתר האנשים רק בתר הבהמות אם הן רוב כשרות מה הפרש יש בין נולד תערובות בין שלשה בעלי בתים מה לי בין שלשה מוכרין כיון דעיקר התערובות הוא בבהמות והרי אם הטבחים בעצמן ירצו לאוכלן מותרין הן לאכול מחמת ביטול ברוב ומה"ת לא יהיו יכולין לימכר מה שהן בעצמן רשאין לאכול מדאורייתא ולפענ"ד לא שייך בזה קבוע דאורייתא · וצריך לומר שהש"ך סובר כיון דהספק בין מוכרין ה"ל קבוע אמנם מסברא לא דמי להדדי ועכשיו נבא לבאר כוונת הש"ך דהרא"ה סובר באם מוחזק לנו כל הי' בכשרות ולקח וא"י מאיזה לקח ואח"כ נודע שא' מהחנויות טריפה כיון דעיקר הספק הוא מצד ברירת החנויות שאינו יודע מאיזה חנות לקח וספק זה במקולין שהוא מקום הקביעות נולד והבירור שאחת מהן טריפה הוא רק גילוי מילתא למפרע מהות של הספק שהיה במקום הקביעות לכן אסור דהוה כנולד הספק במקום הקביעות ונראה דאף אם אח"כ נשכח איזה מקולין מוכר טריפה וא"כ אף אם לא היה לו ספק מאיזה חנות נלקח ג"כ היה כספק וספק זה אחר שפירש נולד מ"מ כיון דהספק הראשון שנולד במקום הקביעות היה מחשב להחנויות כמע"מ לענין אם היה המקום מבורר אח"כ מש"ה אף אם לא נתברר המקום אח"כ אסור כנ"ל ומ"ש הש"ך וז"ל והרשב"א מודה לו בזה כו' עד אפי' ודאי טריפה וכו' היינו באם נודע אחר שלקח שהיה טריפה במקולין אחת והוא יודע מאיזה מקולין לקח רק שא"י באיזה מקולין היה הטריפה שאז אין הספק מצד ברירת החנויות וספק זה לאו במקום הקביעות נולד ותולדות הספק מצד עצמה הוא ונולד כשפירש מותר כיון שלקח קודם שנולד הספק אבל אם היה נולד הספק באיזה מקולין הוא הטריפה קודם שלקח הרי הוא תערובות חנויות שהוא קבוע דאורייתא כיון שהספק נולד במקום הקביעות משא"כ בגוונא שכתב הרא"ה שהספק מצד ברירת החנויות אפי' הרשב"א מודה שאפי' שאחר שנולד הספק אסור אבל הר"ן פליג וס"ל דלעולם לא מקרי קבוע כשלקח קודם לידת הספק אפי' בקבוע דאורייתא מביא הש"ך ראיה מהטור דס"ל כהר"ן כיון דהטור ס"ל דתערובות חנויות הוי קבוע דאורייתא כמו בידוע וניכר חנויות האיסור במקומו ואפ"ה כתב שם דקודם לידת הספק מותר ומבואר שם בטור דאפילו אינו יודע ממי לקח ג"כ מותר והש"ך קיצר בלשונו ולא הביא דברי הטור אלו ועיקר ראיה מזה כיון דתערובות חנויות הוי קבוע דאורייתא כמו בניכר האיסור וכיון דבתערובות החנויות מתיר קודם שנולד הספק אפי' אינו יודע ממי לקח ע"כ אפי' בניכר חנות האיסור מותר קודם לידת הספק ג"כ אפילו באינו ידוע ממי לקח דהא שוין הן להטור כן נראה לי בכוונת דברי הש"ך : (ד) בטלה ברוב · עט"ז וש"ך שהקשו דהא הוי ספק א' בגופו וספק א' בתערובות ועוד הקשו דהא אפי' בקבוע דרבנן בעינן שני תערובות ובקבוע דאורייתא מתיר בתערובות אחד יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא · ותירוצו של הש"ך דחוק למאד להחמיר בקבוע דרבנן יותר מבקבוע דאורייתא · ולפענ"ד נראה דלא קשיא מידי דהא מבואר בסי' י"א ס"א בשתי קופות וקדרה אחת ונפל מהן לקדרה דמותר מטעם שאני אומר אפילו באיסור דאורייתא ושיעור דרבנן ובודאי ה"ה אם לקח מאחת מהן בשוגג ונתן לתוך קדרה ואינו יודע מאיזה מהן דג"כ אמרינן שאני אומר ובודאי דנפל או לקח מאחת מהן דהחתיכה אסורה וחייב האוכל אותה אשם תלוי דהא חתיכה משתי חתיכות איקבע איסורא ואפ"ה אינו אוסר השאר מטעם שאני אומר ועיין בפר"ח ובכר"ו שם דאפילו נתערבו מקודם נפילת השני חתיכות דנאסרו מקודם מדאורייתא וחייב אכל חתיכה אשם תלוי ואפ"ה אינו אוסר היתר אחר כשנופל לתוכו בשיעור דרבנן ע"ש שהשיגו הש"ך שאוסר בנתערבו מקודם בסי' קי"א ס"ק ד' ממשנה מפורשת בתרומות פ"ז משנה ה' שמבואר להיפך דמותר אפי' בנתערבו ועיין בט"ז שם ס"ק א' מ"ש לחלק בין שאני אומר ובין שאר ספק מדאורייתא ושיעור דרבנן וא"כ מכ"ש בקבוע אם לקח חתיכה אחת מהחנויות ונתערב בהיתר אחר דמותר דהא קבוע כמע"מ דמי ובמע"מ גופא אינו אוסר היתר אחר שנופל לתוכו ואפילו לדעת הש"ך דאוסר בנתערבו מטעם דאיתחזק איסור מקודם מ"מ צריך לומר לדבריו שמחלק בין נפל ללח ובין נפל ליבש דהא ודאי דלא יחלוק אמשנה מפורשת דתרומות דקתני בהדיא דאפי' נתערבו מקודם דמותר וע"כ צריך לחלק דביבש דמיירי מיניה בתרומות דאיכא ס"ס אימר לא נתערב איסור בתערובות זה ואימר לא זו היא חולין אפילו באיתחזק איסור מקודם דומיא דנפל א' מהן ליס דסי' ק"י סעיף ז' אף דאיתחזק איסור בתערובות זה תולין להקל כיון דאיכא ס"ס משא"כ בסי' קי"א דמיירי בנפל לקדרה בביטול דליכא ס"ס דאי איסור נפל הכל אסור משום טעם האיסור אין תולין באתחזק איסור מקודם וא"כ כאן דביבש מיירי ודאי דמותר וכמשנה מפורשת דתרומות הנ"ל · ועיין קושיא השני' שהקשו דהא אפי' בקבוע דרבנן בעינן ג' תערובות עיין בסי' קי"א שהארכתי בזה · ואם לקח בשוגג מקבוע ועירב או נפל מאחת מהן לתערובות ולא נודע האיסור קודם הפרישה דהיינו שלא נתחזק קודם האיסור לכ"ע מותר דהוי ממש כשתי חתיכות דסי' קי"א ועיין עוד בסי' קי"א במ"ש שם שהארכתי בזה : (ה) קודם שנמצא הטריפה · וה"ה אם נשחטו שלש בהמות במקום אחד ואח"כ נלקח בהמה אחת למקולין אותה שבמקולין הוי כפירש והרבה יש לתמוה בזה דבשלמא אחר לידת הספק שהמקום נולד בהן הספק הוא מקום קביעותיה וכשפירש מאותו מקום הוי פירש ממקום קביעתן אבל מה שנפרש ממקום שהיה ביחד קודם שנולד הספק ואח"כ נתחלקו למקומות אחרים ונמצא ריאה טריפה וא"י מאיזה בהמה נידון אותן כפירש ומותרין ואם היה מעיקרא בשלשה בתים ונמצא ריאה טריפה אסורין וכי מפני שהיו פעם אחת ביחד ואח"כ נתחלקו ואחר שנתחלקו נולד ספק ותערובות עליהם נידון אותם כפירש א"כ גם אם היו בחיים במקום אחד ונלקח לשלשה מקומות ונשחט כל בהמה במקום אחר ונתערבו הריאות ונמצא ריאה אחת טריפה נידון אותם ג"כ כפירש מחמת שנקבעו קודם השחיטה ביחד וזה תימא וישתקע הדבר · לכן נראה דהמחבר מיירי שנשחטו שלש בהמות במקום אחד ועירבו הריאות ולא נודע ספק טריפה עדיין ופירשו מאותו המקום ונמצא ריאה טריפה ביניהם מקום התערובות של הריאות נחשב מקום הקביעות דהא אף אם היה מונח הטריפות בעודו במקום שהם ביחד לא היה נודע ממי לכך בהביא שנולד התערובות אף שלא נודע הספק באותו פעם נקרא מקום הקביעות וכשפירש ממקום זה נקרא פירש ממקום הקביעות אבל אם נולד התערובות אחר שנתחלקו לשלשה בתים אף שהיו מקודם במקום אחד לא נקרא פירש וכן מוכח בתשובת הרמב"ן סימן קפ"א שכתב ואלו פירשו קודם שנתערבו הבהמות אסור ולכן אם שחטו שלש בהמות בבית המטבחים ועירבו הריאות ואח"כ לקח אחת למקולין ואח"כ נמצא ריאה אחת טריפה מותרת מטעם כל דפריש ואם נלקח רוב בבת אחת ונשאר דיינים מבואר לקמן בסמוך גבי טבעת ותלמוד משם לכאן רק בזה חלוק משם דשם שנים האחרונים אסורים כיון שכבר נולד הספק ונקרא שם איסור על כל האחרונים משא"כ קודם לידת הספק אפילו שנים האחרונים מותרין דלא נקרא איסור על ב' האחרונים וכן כתב הכרתי ופלתי : (ו) לאחר שפירש · עיין כר"ו שכתב דלפעמים נקרא קבוע אף שאינו

[ה] למנות · אפי' דרכן למנותן לעולם ואין נמכרין כלל באומד : [ו] תמיד · אבל ביצה שלפעמים נמכרין ג"כ באומד בטל · והש"ך פסק דאפי' דבר שלפעמים מוכרין אותו במנין לא בטל ומכ"ש ביצה לדידן שאין נמכרין כלל באומד רק במנין שפיר דלא בטיל : [ז] בספיקו · כלומר אם ספק אם הוא דבר חשוב · וכן כשיש ספק שנתערב דבר חשוב בדבר שאינו חשוב וספק אם הדבר חשוב הוא האיסור או הדבר שאינו חשוב הוא האיסור מותר כיון שהספק נולד מצד התערובות אבל כשודאי הוא דבר חשוב וספק אם הוא אסור אסור · וכרכשתא אף שאין מוכרין אותה רק במנין כיון שאין אוכלין אותה רק ע"י מילוי בטל : [ח] בשוגג · דוקא כשנשחטו אחר שנתערב אבל נשחטו קודם שנתערב אפי' במזיד בטל: [ט] בעלי חיים קטנים· אבל בעלי חיים גדולים שדרכן למנותן אפי' אחר שחיטה לא בטיל מטעם דבר שבמנין אפילו מחוסר מעשה גדול כגון כבש בעורו והא דפסק בסי' ק"א דכבש בעורו בטיל היינו מטעם ר"ל אבל מטעם דבר שבמנין לא בטיל וג"מ אם הוא במקום שאין מוכרין אותן במנין בטל והש"ך בסי' ק"א מסיק דגם מטעם דבר שבמנין בטל כשהוא מחוסר מעשה : [י] תשעה חנויות · ודע דהא קי"ל כל קבוע כמחצה על מחצה דמי הוא בין לקולא בין לחומרא כגון ט' חנויות מוכרין בשר נבלה וא' בשר שחוטה ולקח וא"י מאיזה מהן הוי כמע"מ ולא אסור אלא משום ספיקא ולא אמרי' דהוה כודאי משום רובא ואם בשעה שלקח היו כל העשרה מוחזקין בבשר כשר ולקח מא' מהן וא"י מאיזה ואח"כ נתברר שא' מהן בשר נבלה דאסור כיון דהאיסור הוא מכח הספק שא"י מאיזה מהן לקח והך ספק במקום הקבוע דהיינו מקולין נולד והבירור שהיה אח"כ גילה למפרע ענין הספק וגילוי מלתא למפרע והר"ן חולק וס"ל כיון דקבוע חידוש הוא אין לך בו אלא מעת חידושו וכל שלקח קודם שנולד הספק מותר : [יא] שכל קבוע · ולא נקרא קבוע רק כשהאיסור וההיתר ידועין במקומן כגון הכא אבל בתערובות חנויות כגון שיש עובדי כוכבים מוכרין בשר וט' חנויות מוכרין בשר כשר וא' מוכר בשר טרפה ונשכח וא"י איזה מקולין מוכר טרפה הוי קבוע דאורייתא לרוב הפוסקים כיון דלא אזלינן בתר רוב בשר שבמקולין רק בתר רוב חנויות ולא שייך ביטול בחנויות אבל אם ג' טבחים שחטו ג' בהמות והוליכום לג' מקולין ואח"כ נמצא ריאה טרפה וא"י ממי כתב הש"ך דזה הוי כתערובות חנויות · ועי' ביאורים ס"ק ג' דדין זה צ"ע ואם נלקח קודם שנולד הספק בתערובות חנויות אם יודע מאיזה מקולין לקח מותר ואם במקולין שהוא מקום הקביעות נולד לו הספק ממי לקח אף שנולד אח"כ ספק מחמת תערובת חנויות אסור : [יב] במחצה · ומש"ה אפי' ספק טרפה בקבוע אסור ולא הוי ס"ס ולא אזלינן לא בתר חזקה ולא בתר קורבא מקבוע : [יג] עובד כוכבים · וה"ה לקחו קטן ואפי' הוא חתיכה הראויה להתכבד : [יד] אסרוהו · משום בשר שנתעלם מהעין : [טז] בטילה · ואסור לאכלן בבת אחת דאז ליכא כ"א חדא ספיקא : [יז] בבה"נ · וה"ה בפירש או לקחו עובד כוכבים בפנינו ובספ"מ מותר בפירש לפנינו דיש פוסקים סוברים דפירש לפנינו הוא רק מדרבנן מיהו אסור לאכלן בב"א דאז ליכא כ"א חדא ספיקא וזהו דוקא כשנודע הספק אחר שפירש לפנינו קודם שנתערב בהיתר אחר דנאסר כבר התערובות אבל אם תיכף נפל בשעת פרישות לתערובות חולין שהיתר נפל · ועי' ביאורים ס"ק ד' : [יח] חתיכת הטרפה · והיינו שפירש ממקום שנולד התערובות קודם שנודע הספק כגון שנתערבו הריאות במקום א' ואח"כ פירשו מאותו מקום למקום אחר אבל אם נשחטו שלש בהמות בבית א' ואח"כ פירש א' מהן ואח"כ נתערבו הריאות ונמצא אחת מהן טרפה אף מה שפירש אסור דלא חשיב פירש מה שנפרש קודם שנולד התערובות ואחר שנולד התערובות אפי' שנים שלקחו באחרונה ג"כ מותרין ואם פירשו רובן למקום א' אסור · ועי' ביאורים ס"ק ה' · ולכן אם נשחטו ג' בהמות בבית המטבחים ועירב שם הריאות ופירשו בזה אחר זה קודם לידת הספק אחר שנולד התערובות למקולין אפי' באו למקולין אחת הותרו כולן מטעם כל דפריש דלא אמרינן הדרא לקביעותיה כמ"ש הפר"ח וכאן אף שנים האחרונים מותרין כמ"ש לעיל משא"כ בסעיף ז' דשנים אחרונים אסורין לכך אם באו כולם למקום א' אפי' בזה"ז אסור ואם נלקחו רובן ביחד למקום א' אסור אפי' בדין דסעיף זה דאמרי' איסורא ברובא איתא ומ"מ אותו שנשאר במקום קביעות ג"כ אסור דלא אמרי' איסורא ברובא כדי להתיר ואם פירש חצי בהמה וחצי נשאר במקום הקביעות הכל אסור דלא שייך לומר בבהמה אחת חציה מותרת וחציה אסורה : [יט] שבאן ואילך · אפי' בדיעבד אסור · ש"ך : [כ] ויטעו · הטעם דבחנות שרבים קונים חיישינן לטעות משא"כ בבתים · והט"ז חולק וכתב דאדרבה רבים מדכרי אהדדי רק הטעם דכאן מיירי שיש חסר"ל ותשאר"ל מבהמה אחת דאז אף האינו ר"ל אסורין כיון דמאותה בהמה אסורין מקצת החתיכות לא שייך לומר שאינה מותרת: [כא] פירש ממילא · ואפי' למ"ד פירש ממילא אסור משום דגזרינן שמא יקח מהקבוע מ"מ אם פירש קודם שנולד הספק דסעיף ה' ליכא למגזר ודוקא כשפירשו שלא בפנינו או שנתפזרו כולן אפי' בפנינו דחשיב כפירשו שלא בפנינו ודוקא כשפירשו מועטין אבל אם פירשו מחציתן ביחד אסורין כיון דליכא למימר איסורא בתוך רובא איתא ומסקנת הט"ז והש"ך להחמיר בפירש ממילא : [כב] שפירשו אז מותרין · והיינו אפי' פירשו לפנינו ואפי' באו כולם ביחד למקום קבוע אחר אותן שפירשו ממקום השני מותרין אפי' פירשו לפנינו כיון דלא נשאר שם קבוע ואם פירשו מהן רובן ביחד אסור לאוכלן בב"א אבל מה שפירש ממקום קביעות הראשון אפי' פירש שלא בפנינו אסור מטעם גזרה שמא יקח מהקבוע · ועי' ביאורים ס"ק ח' : [כג] הביצה מותרת · דביצה הוי כפירש ולא גזרינן שמא יקח מהתרנגולים שהן קבוע ואם הטילה התרנגולת הביצה בפנינו אפי' לאותן דס"ל דביצה לא הוי דבר שבמנין מ"מ אסור מטעם שכתב הט"ז בס"ק ה' : [כד] ודשיל"ם · והש"ך בס"ק כ"ז מסיק לאסור בדשיל"מ בנפל לים וע"ש : [כה] ונאכל · והש"ך והט"ז אוסרים בנאכל משום דקנסינן אטו מזיד שיאכיל לכלב או לעובד כוכבים במזיד דאסור · ועי' ביאורים ס"ק ט' דנראה דהעיקר כהמחבר ואם נאכל אחר ביטול והקדרה קיימת דיש דין על הקדרה דאם האיסור נאכל תצטרף לאסור הקדרה אסור כל התערובות ואם נתערב אברים ובהמות או עופות שלימים ונאכל או נפל לים או שאר אבר ידוע לים מותרים כל הראשים או האברים שאבר כזה נפל מהן או נאכל ושאר הבהמות אסורין כשאין ניכר הראש מאיזה בהמה הוא ואם ניכרין הראשים מאיזה בהמה הן אסורין · ועי' כל זה מבואר היטב בביאורים ס"ק י' : [כו] נפל · וקודם שנודע התערובות מותר אפי' בהפילה שוגג ודוקא נפל או נאכל קודם שפירש אבל אם פירש א' מהתערובות בין שפירש ממילא או שפירש לפנינו ואח"כ נאכל או נפל אסור · ש"ך : [כז] לים · וה"ה לשאר דבר אבוד אבל למקום שאפשר להמצא ואהה צריך לדון עליו ועל השאר מפני מה נאמר שזו האחת אסורה אדרבה י"ל איסורא ברובא איתא והכל אסור : [כח] שתים שתים · דאז אמרינן כיון דאתא ודאי היתר מהא דהתירא אידך נמי דהתירא ואם נתערבו שנים צריך לאכול ארבעה ארבעה ואם ג' צריך לאכול שש שש · והמ"א בא"ח ספק דאסור לאכול אותן השתים ע"י ביטול · ועי' ביאורים ס"ק י"ג דנראה דיש להתיר אפי' ע"י ביטול וכל האיסורים המבוארים כאן כגון בנפל ובשני תערובות שייך ג"כ ביבש ביבש שנתערב שלא במינו בפחות מס' · ועי' ביאורים דיש לפקפק בזה : [כט] לאדם אחד · ואם מיחה האבר עד שנעשה לח אז בדבר חשוב בטל חשיבותו במיחה ומותר ואם מיחה במזיד דאז אין היתר רק מכח מה שנפל ולא היה מותר רק לאכול תרתי תרתי וכשנעשה לח דיש בילה דכשאוכל מעט ממנה אוכל ודאי איסור וליכא ס"ס אסור · וכן הדין בדבר יבש שנתערב שלא במינו בפחות מס' דג"כ מותר כשנפל כשנעשה לח אסור · ועי' ביאורים : [ל] אחד · ואם נפל רוב מהתערובות לים מותר אפי' לאדם א' · ועי' ביאורים ס"ק י"ד : [לא] שני בני אדם · כלומר כשאירע כן לשני בני אדם צריך להורות לכל א' שיאכל תערובות שלו בזה"ז דוקא ולא שיאכל כל א' בבת אחת לסמוך אס"ס ולומר שמא אין כאן איסור ואת"ל שיש איסור בהתערובת אימר האיסור אצל אחר · ועי' ביאורים ס"ק ט"ו : [לב] מהתערובות · ובהפ"מ מותר התערובות הב' כשאינו אוכל כולו כאחד : [לג] ודאי איסור · דאורייתא אבל ודאי איסור דרבנן הרי הוא כספק איסור דאורייתא וט"ז וש"ך פסקו דתערובת השני מותר כשאינו אוכל כולו כא' אפי' בודאי איסור דאורייתא ותערובת הג' מותר אפי' לאכלו כא' ובספק איסור דאורייתא מותר אפי' לאכול כולן כאחד אפי' התערובת הב' : [לד] מתירין · אפילו בג' תערובות ודוקא בס"ס הבא ע"י תערובת אבל ס"ס בעלמא מותר כמו בחדש לקמן סי' רצ"ג · א"נ התם הוא לנוכרי · ש"ך : [לה] ס"ס · אפי' לא נודע עד אחר שנתערב ויתבאר בארוכה לקמן בכללי ס"ם :

שאינו ניכר האיסור במקומו וגם אינו דבר חשוב כגון שיודע שישראל אחד יודע לענין קבוע מינכר האיסור סגיא ליה כיון שידוע שלישראל אחד בסוף העולם ניכר האיסור אף שאינו ידוע איזהו הישראל היודע ע"ש וא"א לומר כך דהא מבואר בנזיר דף י"ב באומר לשלוחו צא וקדש לי אשה דאסור בכל הנשים שבעולם וכתבו התוספות והרבה פוסקים שם דאינו אלא מדרבנן אף שידוע שהשליח והאשה ודאי יודעין מזה · ועוד דא"כ אם יאמר אדם שיודע ומכיר איזה בהמה טריפה בעולם ואם יבא לידו יכירנו שוב יהיה אסור לכל העולם לשחוט בהמות או אם ידוע שיש איזה ממזרת בעולם אסור לכל העולם לישא אשה דהא הממזרת ידועה · אלא ודאי כל זמן שאין אנו בשעת לידת הספק או אח"כ איסור והיתר ידועים במקומן לא הוי קבוע · והגה הר"ש מקוצי הוכיח דבדבר שלא ניכר האיסור לא מקרי קבוע דא"כ יהיה אסור לכל העולם בזריעה משום נחל איתן ע"ש ומשמע מדבריו דקרקע בקרקע שייך ביטול וכ"מ למי שאסר על עצמו קרקע ידוע מלזרוע בנדר או בשבועה ושכח המקום דמותר מטעם ביטול ברוב · ואף שאינני כדאי לחלוק על דבריו מ"מ תורה היא כי לפענ"ד לא שייך ביטול קרקע בקרקע דא"כ שדה שאבד בו קבר דמספקא מדאורייתא כמבואר באהלות אמאי מספקא ניזיל בתר רובא · ועוד דבהדיא כתב רש"י בגיטין דף כ"ד גבי נטיעה של ערלה שנתערבה בנטיעות דמחובר לקרקע לא בטל דה"ל קבוע מכ"ש גוף הקרקע דלא בטל ודוק : (ז) ליקח מכאן ואילך אסור · עט"ז שפירש כגון שנחתך מחתיכה אחת ומקצתה נ"ל ומקצתה אין נ"ל דהכל אסור מטעם דא"א לומר על חתיכה אחת שיהיה חציה אסור וחציה מותר · ולכאורה קשה דהא שנינו בזבחים דר"א אומר אם קרב ראש אחד דיקרבו כל הראשין ומשמע דכל הבהמות אסורין רק שהראשין מותרין והרי מחזיקין בהמה אחת הראש להיתר והבהמה לאיסור · ונראה דעיקר טעמו הוא משום דליכא למימר מ"מ אם היא של איסור הרי הכל היתר כיון דיש ממנה עדיין אהכ"ל ודוק כנ"ל : (ח) והא דאסור · עט"ז ס"ק ז' עד ותו קשה · כוונת דבריו שמעיקרא הקשה אהא דמתיר לכתחלה בסי' ל"ז בטור ובסי' פ"ז בטור וש"ע בתקנה דנכבשינהו דניידי מהש"ס אמנם שיאסר בדיעבד לא מוכח משם כמ"ש הש"ך לכן מקשה ותו דמוכח דאפי' בדיעבד אסור · ועש"ך ס"ק ל"ז שכתב ליישב דעת הרב דאע"פ שחזרו ובאו יחד למקום אחד כל הראשין שוב לא חשיב קבוע · ולכאורה שנתפזרו תחלה כולן ונעקרו מקביעות תמוהין דבריו דלא יתיישבו בזה כלל הקושיות שהקשה · ועוד דהא מוכח מהש"ס שם דמתרץ שמא יבואו עשרה כהנים בב"א ויקחו ע"ש ברש"י דמוכח דאפי' באו רק רובן למקום אחד דאוסרין וליישב זה נראה דהגה" מקודם מפני הש"ס אקושיא לליבטיל ברובא דב"א חשיבי ולא בטלי ומקשה ש"ס ליקח ונימא כל דפרים מרובא פרים פי' דנהי דלא בטיל מטעם חשיבות דב"א ואסור לאכול כולם ביחד מ"מ נימא כל דפריש והאי ודאי דהתירא הוא ומשני דה"ל קבוע פי' דחז"ל נתנו על דברים החשובים דין קבוע ופריך דנכבשינהו דניידי ובדבר שהוא נייד לא שייך דין קבוע כדמוכח בנזיר דף י"ב ובכמה דוכתי ומ"מ אף שבטל דין קבוע כל זמן דנייד וכן אפילו אם באו למקום אחד שבטל ג"כ דין קבוע להש"ך מ"מ דין ב"ח לא בטיל קאי כדוכתיה ואסור לאכול כולם וע"ז משני שפיר שמא יבואו י' כהנים בב"א פירש"י דהיינו כשיהיה הרוב בב"א אף דבטל דין קבוע כיון דכבר נדו ממקום קביעתן וכמ"ש הש"ך מ"מ כיון דהאיסור כאן מעורב לא בטל מטעם חשיבות בע"ח וכיון שמקריב כולם הוי כאוכל ביחד דאסור והא דלא כתב רש"י שמא יקחו כולם היינו משום דבלא"ה אסור ליקח כולם דהא שנים האחרונים אסורים דהא אין היתר רק משום כל דפריש וא"כ אין איסור כשבאו כולם או רובן ביחד למקום אחד אחר שנדו ממקום הראשון רק לאכול כולן ביחד כיון דהאיסור בתוכן ולא בטל מטעם חשיבות בע"ח אבל ליקח אחד אחד או שפירש לפנינו אחד אחד מותר כל אחד דכל שאין האיסור רק מטעם חשיבות הבע"ח וליכא דין קבוע מותר אפילו ליקח אחד אחד או בפירש לפנינו דהא מעיקרא אסירותא דבע"ח לא בטילי מקשה הש"ס ויקח ונימא כל דפריש ומשני דה"ל קבוע וכיון דבמקום השני בטל דין קבוע ולא נשאר רק אסירותא דבע"ח לא בטיל מותר אפילו ליקח או מה שפירש לפנינו מטעם כל דפריש מרובא פריש כקושית הש"ס על אסירותא דבע"ח לא בטיל וכיון דאין ההיתר רק מטעם כל דפריש שנים האחרונים אסורין והשאר מותרין כל שפירשו שלא ממקום קביעתן ולא גזרינן רק בדאיכא עדיין קבוע גזרינן שמא יקח מקבוע אבל כשלא נשאר קבוע לא גזרינן שמא יקח משנים האחרונים ולפ"ז אם באו כולם ביחד למקום אחד הרי ידוע שהאיסור בתוכן ולא בטל ואסור לאכלן ביחד אבל מה שפירש מהם אפילו פירש בפנינו מותר כיון דליכא שוב קבוע ולא שייך גזרה דהש"ס והא דפריך בהש"ס שם אפו מגיסא אסורה דמשמע דאחר שהותר משום כל דפריש אינו חוזר ונאסר ומותר להקריב אפילו ביחד היינו משום דשם לא באו כולם ביחד רק רובן כמו שפירש רש"י שם וא"י כלל אם יש איסור בתוכן ולא שייך לומר בע"ח לא בטיל אבל כשכולן באו למקום אחד דאיסור ודאי בתוכן אין מותר רק אותן שפירשו מהם אפילו פירשו לפנינו כמ"ש הרמ"א אבל כולן ביחד אסור אבל בפירשו קודם שנולד הספק דסעיף ה' דאז הדין דאפילו שנים האחרונים מותרין לכן מותר אפי' כולן ביחד · ובזה מיושב קושית הש"ך דמה שהקשו הא נתפזרו כולן ואמאי אסורין שנים האחרונים לא קשיא כלל וכמ"ש לעיל דנהי דליכא דין קבוע מ"מ כיון דהאיסור בתוכן בע"ח לא בטל רק דההיתר הוא מטעם כל דפריש ובב' האחרונים לא שייך זה · גם מה שהקשה דמנ"ל דפירשו כולן עדיף לא קשיא דבפירשו כולן לא נשאר קביעות וליכא למיגזר מה שאין כן בפירש ממילא דנשאר קבוע ואיכא למיגזר שמא יקח מקבוע · ומקום מוצא החילוק מהש"ס דסובר כר"א דיש כל הזבחים בתוספות דנתערב בשוורים מעליא ע"כ הדין דנכבשינהו כדמוכח שם וע"כ צריך לחלק גם דדוקא בקדשים גזרינן אפילו במקום דכובשן להיות ניידי ולא נשאר קבוע משא"כ בחולין לא גזרינן ומותר כמו שמחלק שם ר"ח ובפירש ממילא מבואר בש"ס גבי טבעת של עבודת כוכבים שאסור אלמא דאפילו בחולין גזרינן כשנשאר קביעות וע"כ צריך לחלק כחילוק הרמ"א : (ט) ונאכל · עט"ז ס"ק ח' וש"ך ס"ק מ' שהקשו דהא איכא למיגזר שמא יאכיל במזיד לכלב או לעובד כוכבים וכו' ע"ש · וגם הכר"ו הקשה דהא אפילו במבשל בשבת אמרינן דקנסו שוגג אטו מזיד אף דבישול בשבת איסור דאורייתא ועיין במ"ש לעיל בסי' צ"ט ס"ק ה' דעיקר הטעם בכאן דאסור בשוגג אף דקי"ל דלא קנסינן שוגג אטו מזיד היינו מטעם דאמרינן בגיטין דף נ"ד דאף ר"י דסבירא ליה דלא קנים בדרבנן אוסר בנפלו ונתפלעו מטעם דאתי לאיערומי ופירש"י דהיינו שיתכוין ויאמר שוגג אני ובשבת ריש פרק כירה קיי"ל ג"כ בשכח ושיהה קדרה ע"ג כירה דאסור מטעם דאתי לאיערומי אבל במבשל בשבת ליכא חשש דאתי לאיערומי ע"ש · וע"כ ר' יוסי מתיר בנפלו ונתפלעו אף דלענין שיהוי קדרה קיי"ל דאסור הטעם כמ"ש הט"ז בסי' צ"ט בס"ק ח' מש"ה בנאכל ודאי ליכא למיחש דיערים ועושה במזיד כיון דלפ"ד האיסור קאכיל כמ"ש הת"ה · ונסתלקו בזה כל הקושיות הנ"ל · וראיה לזה דהא בזבחים שם קאמר דרב דמתיר בנפל ס"ל כר"א דאמר קרב ראש של א' מהם כו' ובנפל כתבו התוס' דהפילה אסור וא"כ אמאי מתיר בקירב דעושה בידים אלא ודאי כיון דקירב הוי כנאכל ומותר כמ"ש הת"ה : (י) אחד מהן · עכר"ו שכתב דאם ביטל בקדרה כיון דהקדרה קיימת ויש לדון על הקדרה אסור וכו' והנה אם נתערבו אברים באברים ונאכל אבר אחד מהבהמה ואינו ניכר מאיזה בהמה נאכל האבר ונשאר דין עדיין על אברים מבהמה זו שהאבר ניטל ממנה מותרין כל האברים כעין אותו אבר שנאכל מכל הבהמות דהא בהדיא אמרינן אם קירב הראש של אחד יקרבו כל הראשים כולם אף דהבהמות נשארו באיסורן ובתשובות גאוני בתראי סי' ה' כתב דאפילו ניכר הראש מאיזה בהמה היא דמותר · ומ"מ יש לחלק דשם עכ"פ על הראשים יש לספק שמא אין בתערובתן איסור משא"כ בקדרה דהוי ממש כאלו היא קיים החתיכה עצמה כיון דהטעם נשאר מאותה חתיכה בעצמה ומ"מ צ"ע להתיר בניכר : (יא) מהן · עש"ך ס"ק מ"א והרמב"ם מצריך שיפלו שנים כו' כן העלה הכסף משנה פ"ז מהלכות עבודת כוכבים מחמת קושיא דהא במשנה אוסר הרמב"ם בהל' תרומות והוא תמוה דא"כ היה ליה להרמב"ם לפרש בהל' תרומות בשני תאנים מהני כמ"ש בטבעת · ועוד דבש"ס מצריך בין טבעת לחבית ולפי דעת הכ"מ חלוקין הן דבטבעת בעיק שנים ובחבית סגי באחד ולפענ"ד מעיקרא לק"מ מתרומה אהא דעבודת כוכבים דהא בש"ס עביד צריכותא ואמר דאי תני תרומה ה"א דוקא תרומה שיל"מ כו' מ"ט אלמא דלא מצינו למילף עבודת כוכבים מתרומה וא"כ אף דמצינו דפליג רבה בתרומה מינן לנו שחולק גם בעבודת כוכבים דאל"מ ואדרבה מוכח דמודה בעבודת כוכבים מדלא קאמר אבל טבעת לא · ועוד דלמה לנו לאשויי פלוגתא רחוקה ומשום הכי פסק הרמב"ם בעבודת כוכבים כרב נחמן כיון דלא מצינו מי שחולק עליו בזה ובתרומה כרבה ונכון בעיני : (יב) הותרו כל האחרים · כל המפרשים כולם כו' הקשו דהא בש"ס זבחים ע"ז קאמר דרב ס"ל דנפל מותר וסבר כר"א דאמר אם קירב ראש א' מהן יקרבו כל הראשין ופליג אמתני' דכל הזבחים ואנן קי"ל דלא כר"א רק כחכמים וכמתני' דכל הזבחים ומה שנ"ל ליישב בזה דהרמב"ם הוכיח דע"כ קושית הש"ס לא קאי רק ארב ולפי ההלכה לא קשה כלל דאין סברא לומר כלל דר"ל ורבה ורב יוסף דפסקו בחבית של תרומה דמותר בנפל דכולם יהיו שלא אליבא דהלכתא וע"כ נ"ל דהקושיא ממתני' לא קאי רק לרב דהא לכאורה קשה דמאי פריך ממתני' דלמאי ימותו כולן דנימא דמית דאיסורא מית דממ"כ אם כוונתו להמית אחד בידים כדי להתיר השאר הא בהפיל מודה רב דאסור כמ"ש התוס' וכן הקשה הגאון מהרש"ק ז"ל ואי כוונתו שיהיו רועין עד שימות א' ממילא ג"כ לא קשה דהא מבואר ביומא דף ס"ו בהא דמקשה התם אסר ושעיר יוה"כ שירעו ומשני כיון דבת הקרבה הוא פריך ואתי לידי תקלה אלמא דכל שאפשר לבא לידי הקרבה לא עבדינן תקנה ברעיה דלא ליתי לידי תקלה וא"כ הכא כיון דע"י הרעיה יבא לידי הקרבה כשימות א' מהן פריך כהו ואתי לידי תקלה לא עבדינן תקנה ברעיה ואפי' לרעות עד שיסתאבו ג"כ לא עבדינן משום תקלה כמבואר שם ועכצ"ל דרבא דמקשה מהא דימותו היינו משום דס"ל לרבא לעיל דב"ח נדחין וא"כ לא חזי להקרבה אף שימות ואינו עומד רק לרעות עד שיסתאבו ולא אתי לידי תקלה כדאמר התם ביומא מש"ה מקשה שפיר אמאי ימותו ליעבד להו תקנה ברעיה עד שימות א' מהן ואז יהיו מותרין השאר לכשיסתאבו אבל לדידן דקי"ל דאין בע"ח נדחין בלא"ה לק"מ כיון דע"י שימות אחד יחזו כולם להקרבה לא עבדינן תקנה ברעיה וצריך להמית כולם שלא יבואו לידי תקלה כדאמרינן ביומא · ועוד י"ל דהנה לכאורה קשה מאי מקשה מהא דימותו הא אסור לאדם א' לאכול כולם ומזבח כאדם א' דמי כמ"ש הכר"ו ועוד דאיכא למיחש שמא יבאו י' כהנים בב"א ויקריבו הכל כמו דגזרינן לעיל ובב"א אסור אפי' לב' בני אדם כמ"ש הרב בהג"ה ואי משום תקנתא דרעיה ג"כ לק"מ דהא כתבו התוס' בריש פ' כל הזבחים דלא עבדינן תקנתא ברעיה כשלא יהיה מותר עד שיהיה פרים ה"נ לא עבדינן תקנתא ברעיה כשלא יהיה מותר עד שימות א' וא"כ נ"ל דמקשה על רב דאמר הותרו כולן דמשמע דמותר הכל אפי' בב"א משא"כ לר"ל ורבה ורב יוסף לק"מ דהם מיירי בתרומה · וצריך להרים א' כדין תרומה שנתערב ואפי' בלא דבר חשוב ושפיר אמרי' דהותרו כולן כיון דלא אכיל כולן ול"ק שוב מהא דימותו דשם גזרינן משום שמא יקריבו בבת אחת : (יג) שתים שתים · המ"א בא"ח סי' תס"ז ס"ק ד' כתב בשם ראבי"ה בחמין שהגבהתו ונתערבו דאם נאכלו קצת קודם הפסח דמותר לאכול השאר בפסח כמו בנפל לים ואף דבעינן שיאכל ב' ב' ה"נ אין לך כל מנה שלא יהיה יותר מן השיעור של איסור וה"ל תרתי תרתי וכתב עליו המ"א דהוא משום דס"ל דאפיה אינו אוסר יותר מכדי נטילה אבל לדידן דסבירא לן דאוסר כולן א"כ משהו חמץ שנשאר אוסר כל המנה דיהיב טעמא במשהו כו' ע"ש ומשמע מדבריו דבמקום שצריך לאכול שתים שתים שאסור לאכול ע"י ביטול ביחד מטעם דא"א לומר דודאי איכא חדא דהתירא דהא נאסר מהאיסור ע"י ביטול · ותמיה לי דא"כ בכוס בכוסות דמותר לזרוק שנים בתערובות הא נפסל הכשר בתערובות וגם בחביות בחביות כשאוכל שתים יאסר בתערובת כדין לא בלא ואפ"ה מותר · גם דברי ראבי"ה תמוהין לי כיון דתולין לומר דכל המבוקעין נפל וע"כ משום דאין בילה ביבש דיש לומר דהכל נפל א"כ אמאי פשיטא ליה שיש ודאי היתר במנה זו אימא כל המבוקעין כאן ואם מחמת שנשאן ואפה נעשה לח בלח ונבלל ויש בכל מנה היתר ואיסור א"כ שוב אין היתר דהא אפי' שתים שתים אסור לאדם א' לאכול ביחד וכאן כיון שכבר נבלל ויש ודאי איסור בכאן הוי כאוכל אדם א' דהא ליכא ס"ס ומן הסברא נראה דאם עשה כל השאר לא בלא דאסור לאכול אפי' מעט ממנו אי ליכא שיעור ביטול בלא כמו התם בחמץ דמיירי ע"כ בנטחן בפסח דחזר וניעור בפסח להיות במשהו כדין יבש ביבש דאי בנטחן קודם פסח הרי כבר נתבטל ומה זה שכתב דנאסר הכל לדידן הא כבר נתבטל והא ביבש ביבש שנתערב בפחות מס' שלא במינו דאסור מדרבנן כמבואר בסי' ק"ט ונאבד א' מהן הנה דעת האו"ה כלל כ"ו דין י"א דכל דינים השייכים לענין דבר חשוב כגון לענין נאבד א' מהן או לענין שני תערובות שייך ג"כ לענין יבש ביבש שלא במינו אמנם נראה דאין כ"כ ראיה מאו"ה דאו"ה לשיטתו דס"ל בטעם דיבש ביבש שלא במינו דאוסר עד ס' מדרבנן דהוא חומרא בעלמא משום דחשיב קצת כדבר שיש לו תקנה ולשמא יבשלם לא חיים דאחר שיתבטל אין הטעם אוסר כמבואר בדבריו בש"ך סי' צ"ח ס"ק ו' ודאי דלא גרע משאר דברים שאין מתבטלין דמותר בהך גווני אבל לדידן דטעם האיסור הוא משום דשמא יבשלם ויתן טעם וכשנותן טעם בבישול אסור מדאורייתא אפי' אחר שנתבטל מה"ת יהיה מותר כשנפל א' מהן דהא מ"מ איכא למיחש שמא יבשל ויבא לידי איסור דאורייתא דהא נגד לבשלם ודאי דלא הותר בהך היתירים ומהיכי תיתי לא ניחוש לשמא יבשלם · אמנם המנחת יעקב כלל ס"ג ס"ק כ"א מתיר גם בזה [א] ובטלה דעתו : (יד) לאדם א' · נ"ל דאם נפל רוב לים מותר לאכול אפי' לאדם א' השאר שתים שתים וכ"מ בכר"ו וראיה ברורה מזבחים דף ע"ז ע"ב מאי אחד זוג אחד ואי נימא דאסור לאדם אחד מאי משני הא כשנשאר רק זוג א' ואי אפשר להקריב הזוג רק אדם א' דהא בעינן דוקא שנים שנים אפילו רבנן מודו דאסור אלא ודאי דבנפל רוב מותר אפי' לאדם א' : (טו) שני בני אדם · עי' ט"ז ס"ק ט' · ונראה לי כוונת הרב דאי איתרמי כן לשני בני אדם אסור להורות להם שיאכלו כל אחד הכל ביחד דאז ליכא ס"ס כיון דהספק שני הוא אם האיסור הוא אצל זה הוי כבאו לשאול בבת אחת כיון דממ"נ איכא האיסור אצל חד ומש"ה אין להתיר לכל א' רק שיאכל כל אחד שלו שלא בבת אחת דאיכא לכל א' ס"ס בלא חבריה ולא דמי לשני בתים בדוקין שהביא הט"ז דשם כשבא א' לשאול א"צ להזכיר חברו רק הספק דאיתרמי לדידיה אי על בביתו או לא והיה מותר בספק על משא"כ הכא דצריך להזכיר חבירו ג"כ דאי לא מזכיר רק עצמו ג"כ יאסר לאכול כולם יחד · ומה שהקשה מהא דמחבואה בכתובות שכתבו התוס' לא דמי כלל דשם כיון דמתיר כולן וכולן א"א שיכנסו במחבואה ואי איתרמי כן באחת ולא היה אפשר ליכנס במחבואה היתה אסורה ה"נ כיון דהוי כבאו לשאול ביחד הוי כאדם א' משא"כ כאן אף דאתרמי כן לאדם א' היה מותר לאכול בזה אחר זה מה"ת יגרע אי איתרמי כן לב' בני אדם ג"כ מותר כל א' לאכול בזא"ז ועוד דהתם כתבו התוס' דהוי כב"א משום דידוע דהרבה כאות יש בעיר משא"כ כאן דא"י אם הם שני ב"א ומה שהקשה מעבודת כוכבים דא"א שלא יאגו כולם בב"א לא קשיא דהעיקר הוא אתחלתא שאלה והוראה שלא יורה להתיר וכן בכל מקום שמתירין בזא"ז אף דאח"כ יעשו ביחד מותר : (טז) כולן אסורים · עי' ש"ך ס"ק נ"ב מה שתירץ להרמב"ם והתירוץ באמת תמוה כמו שתמה הכר"ו והעיקר כתירוצו של הכר"ו דהרמב"ם דוקא בד"א מו' דברים כגון רימוני בדן וחביות סתומות מצריך ג' תערובות משא"כ בעבודת כוכבים שאף בדבר שאינו חשוב לא בטיל אין עליו דין קבוע וסגי בב' תערובות כמ"ש התוס' בזבחים וקיימתיה בעזה"י מסברא דנפשאי : (יז) התערובות השניה שרי · עש"ך ס"ק נ"ה וט"ז ס"ק י' שהקשו דמ"ש התערובות הג' בוודאי איסור דאסור לאכול כולו כאחד מהתערובות השני בספק איסור דמותר אפי' כולו כא' ע"ש תירוצם · ונראה ליישב דע"כ הרמב"ם דמצריך ג' תערובות אף דבכל התורה בשני ספיקות מותר משום ס"ס ע"כ הטעם כיון דנתנו על התערובות הראשון דין קבוע כמחצה ע"מ כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון תדע דהא גזרינן בפירוש משום שמא יקח מן הקבוע אלמא דעשאוהו כקבוע דאורייתא מדגזרו עבורו וע"ש בזבחים דף ע"ג בתוס' והוי התערובות הראשון ממש כדין התערובות חד בחד דלא מהני אחר כך תערובת השני להתיר אפי' מאן דס"ל להתיר בספק אחד כגוף וכספק אחד בתערובות ומתיר ג"כ בשני תערובות מ"מ כשהתערובות הראשון הוא חד בחד אסור לכולי עלמא הכא נמי תערובות בד"א דהתערובות האחד יש עליו דין קבוע הוי התערובות האחד כחד בחד ומשום הכי בעינן שני תערובות מלבד תערובות הא' דבתערובות השני כבר אזיל שם קבוע ממנו כמ"ש

הגהות והשגות רע"ק

סי' ק"י בביאורים סוף ס"ק י"ג [א] בטלה דעתו · עיין לעיל סימן ק"ט בביאורים ס"ק ד' שכתב ראייה לאסור :

הש"ך ס"ק ל"ז דאפי' נדו כולם ממקומן למקום אחר שוב לא הוי קבוע וע"ש בדברינו מכ"ש תערובת השני שהוא במקום אחר דלא הוי קבוע ומש"ה כשיש עוד תערובות ג' מותר מטעם ס"ס וכיון דלא מצרפינן לס"ס רק ב' תערובות האחרונים אסור לאכול כולו כאחד כמו בב' תערובות לדעת ר"י משא"כ בספק איסור תורה שנתערב דאפי' חד בחד מצטרפין לס"ס ולומר בספק שני שמא אינה טרפה כמבואר בש"ך בכללי ס"ס דין ד' ע"ש מש"ה בהתערובות השני ג"כ שרי לאכול כולו כאחד והא דמקשו דמאו"ה מוכח להיפך ע"ש נראה דהרב מוכיח מהאו"ה כיון דלדעת האו"ה דשני בב' תערובות אסור לאכול תערובות השני כולו כאחד הכי נמי להרמב"ם דמצריך ג' תערובות ולא מצרפינן תערובות הא' לס"ס אסור לאכול התערובות השני כולו כאחד וכן מוכיח כיון דמתיר בס' איסור לאכול התערובות השני כאחד וע"כ הספק השני הוא שמא אינה טרפה ה"נ לדידן מותר כנ"ל :

בית הספק

מקודם נבאר ענין הספק שנחלקו בו קדמאי ובתראי אי דאורייתא או דרבנן

והנה הרשב"א בתה"ת והר"ן בקידושין הקשו אהרמב"ם דסובר דספיקא דרבנן מהא דילפינן דאזלינן בתר רובא מפסח וקרבנות בחולין דף י"א ולהרמב"ם קשה היאך מצינן למילף דאזלינן בתר רובא מפסח וקרבנות הא בלא"ה כל ספק מותר אפי' ליכא רובא · ועוד הקשה דא"כ למה לי קרא בממזר להתיר ספק והא בכל התורה ספק מותר · ועוד הקשה הר"ן מהא דר"ה דף י"א גבי הא דאמר התם מהיכן הקריבו עומר דילמא הביאה שליש ביד עובד כוכבים והתורה אמרה קצירכם כו' ולהרמב"ם קשה מאי קושיא הא ספיקא מותר מדאורייתא ועוד מנין ליה להרמב"ם דין זה · ולפענ"ד נראה דהרמב"ם הוציא זה מש"ס ערוכה במס' סוטה דף כ"ט ובזה יתיישבו כל הקושיות · דאמר התם רב גידל רמי כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל טמא ודאי הוא דלא יאכל הא ספק יאכל וכתיב כל טהור יאכל בשר טהור ודאי הוא דיאכל אבל ספק לא יאכל כו' ושם ליכא יתורא אלמא דכל ליתא דקרא משמעותא על הודאי ולא על הספק · ומזה מוכח נמי דשאני בין היכא דכתב רחמנא קום ועשה לשב ואל תעשה כגון בכל הלאוין דכתב רחמנא את זה לא תאכלו כגון חזיר וחלב אמרינן חזיר ודאי וחלב ודאי לא תאכל אבל ספק יאכל דומיא דדריש הש"ס דהא דכל טמא לא יאכל דספק יאכל ובמקום דמזהיר קרא בקום ועשה כגון בתולה יקח אשה וכן לקיחת אתרוג ואכילת מצה אמרי' דמחויב שיהיה בודאי ולא בספק כמו דדריש טהור ודאי ולא ספק · ולא קשה שוב כל הקושיות הנ"ל דבחולין מהא דיליף מפסח וקרבנות כמו דדריש דבקרבנות בהא דכתיב זכר זכר ודאי ולא ספק ה"נ דרשינן תמים ודאי ולא ספק וה"נ גבי טריפה דילפינן מקרא בתמורה דף כ"ט מכל אשר יעבור פרט לטריפה שאינה עוברת דרשינן אשר יעבור ודאי ולא ספק אלו היה כתיב כל שאינה עוברת לא יעלה היינו דורשין בהיפך אינה עוברת ודאי לא יעלה אבל ספק יעלה אבל השתא דכתיב אשר יעבור יהיה קודש דרשינן אשר יעבור ודאי ולא ספק · ולא קשה נמי מהא דר"ה דכיון דכתב רחמנא קצירכם דרשינן קצירכם ודאי ולא קציר ספק של עובד כוכבים וכן במקומות רבים דריש הש"ס ודאי ולא ספק ולא מצינו יתורא בכולהו · ובממזר דאצטריך יתורא נראה ג"כ דלא קשה דבממזר שריא רחמנא אפי' ספיקא דחד בחד כגון בת ישראל וממזרת שנתערבו ולדותיהן א"נ כגון דאזיל הוא לגבייהו דספק כי האי דאיקבע איסורא בכל התורה אסור ובממזר מותר א"נ כמו שתירצו הפוסקים דאצטריך להתירו בבת ישראל וממזרת · כן נראה לי ברור בדעת הרמב"ם :

ומה שהביא הפר"ח ראיה מהא דאמר ביומא כל חלב לרבות כוי וחצי שיעור וקאמר דמדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא וכיון דכל מרבה חצי שיעור וכוי אלמא דכוי ג"כ מדרבנן לאו ראיה דאיכא למימר דברייתא ר' אליעזר הוא דאמר בחולין פרק אותו ואת בנו דכוי אין אותו ואת בנו נוהג משום דשור ושה אמר רחמנא ולא מקצת שה ה"נ חלב שור וכשב אמר רחמנא ולא מקצת כשב :

אכן במה דמשמע מהרמב"ם דספק כרת הוא מדאורייתא ע"ש הוא שם כמ"ש הפוסקים ומהא דסוטה הנ"ל אין ראיה מהא דרמי קראי אהדדי קרא דוהבשר אשר יגע בכל טמא אקרא דטהור יאכל בשר אף דספק טומאת בשר בלאו וספק טומאת הגוף בכרת לאו ראיה היא דספק דטומאה שאני מאשר ספיקות דכל התורה דברה"י טמא ודאי וברה"ר טהור ודאי ולהכי אצטריך לחלק שם בין יש בו דעת לישאל או לאו :

ומה שהביא מהרי"ט ראיה מפ"ק דביצה דאמר גבי כוי מספיקא מי אמרינן ליה שחוט וכסי ודאי מדאורייתא היאך אתי להתיר חלבו האי טרחא לצורך הוא · לא קשה כלל דסמוך אמה דאמרי' בחולין פ' בהמה המקשה ק"ו ממילה מה מילה שודאי דוחה שבת כו' וע"ש בתוס' דהעולם ילמדו לומר ק"ו כך · ועיין עוד במהרי"ט שכתב דספק דאיכא לברורי ודאי דאסור מדאורייתא :

ועתה נבוא לבאר דיני ספק ספיקא על סדר קונטרס הש"ך בסייעתא דשמיא

בס"ק א דספק בגוף וספק בתערובות לא מהני · ועכר"ו שהביא קושיא בשם כ"ה והובא ג"כ בב"ש מאלמנה עיסה דהיינו שנשמע בה ספק חלל לר' יהושע הא הוי ספק א' בגוף וספק א' בתערובות ע"ש · ולפענ"ד לא קשה מידי דהא מבואר בנזיר דף י"ב גבי האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה דאסור בכל הנשים וכתבו התוס' שם בד"ה אסור דכ"ע מותרין משום דאזלינן בתר רובא לדידיה אסור מטעם קנס ע"ש וא"כ הכא גבי אלמנה עיסה דליכא קנס מותר אפי' מדרבנן וע"כ האיסור אינו רק משום מעלה עשו ביוחסין ומשום הכי מותר אפי' בספק ספיקא כי האי · וע"ש בב"ש דמוכיח דמקילין באלמנת עיסה אפי' בספק ספיקא דלא שייך בשום דוכתי :

בס"ק ב' ס"ס בשני גופים לא אמרינן כגון ביצה מספק טריפה ויש ספק אם נגמרה קודם שנעשה טריפה דספק אחד בתרנגולת וספק אחד בביצה ע"ש · ועכר"ו שהקשה מאלמנת עיסה לפי פרש"י דאיכא ספק באם וספק בבת כגון שנתגרשה האם ספק קרוב לה ומת הבעל ונשאת בתוך ג' חדשים וספק בן ט' לראשון ואיכא מאן דמתיר אפילו בבת כמבואר בא"ה סי' ב' אלמא דהוי ס"ס אפילו בב' גופים · ולא ידעתי דהא מאן דמתיר בבת עיסה מפרש דעיסה היינו שנשמע בה ספק חלל ולא כפירש"י ובזה מותר מטעם שכתבתי בס"ק א' ואפשר דבעיסה כגוונא שפירש"י בהמה הבת אסור אפי' בדיעבד ומ"ש האו"ה הטעם דלא הוי ס"ס ואף דבלא"ה הביצה אפילו נגמרה מ"מ אסורה מדרבנן מ"מ כתב הטעם דלא הוי ס"ס משום מה שסיים אחר כך אפילו בספק דליכא משום איסור דרבנן דספק דרבנן מותר אפילו הכי אסור דלא הוי ס"ס כמו שסיים :

בס"ק ד ה דבריו ז"ל קשה להולמן כמו שתמה הפר"ח והכר"ו ועוד דכיון דלס"ד ספק טריפה ע"י תערובות חד בחד שוב לא הוי ספק דאורייתא א"כ בספק טריפה שנתערב חד בחד יהיה תערובות השני מותר דהא תוכל להתחיל ולומר שמא אין כאן איסור כלל בתערובות זה וכשאתה רוצה להחמיר ולומר שמא האיסור שהיה בגוף הראשון נפל לכאן ואתה עושה להחמיר ב' גופים אני אומר שמא אינה טריפה כמו שסיים בסוף דבריו בס"ק זה ולדבריו חד בחד בספק ג"כ לא הוי ספק הראשון מן התורה וזה מבואר הביטול דהא אפילו ספק טריפה בעינן ב' תערובות דוקא כמבואר לעיל · וגם בלא"ה אי אפשר לכוין דבריו בשכלי הדל · ולכן נראה העיקר בדעת האו"ה כמ"ש הרמ"א בכת"י בגליון האו"ה שהביאו הש"ך בטעם הדבר וז"ל כי לא נולד הספק הראשון רק עם השני משא"כ אם היה האיסור בספק אחד לבד דאז מקרי ספ"ד וכו' וכוונתו נראה לי דאף שהספק נולד בתרנגולת מעיקרא ואסרנוהו מ"מ הביצה שנבראת מחדש תיכף כשנבראת נולד עליו ב' ספיקות ביחד ודוקא בדבר שהספק הא' נולד קודם ונאסר ואח"כ נולד הספק הב' לא הוי ס"ס כגון ספק טריפה שנתערב משא"כ בביצה שנולד מספק טריפה וכשירה תיכף כשנולד נתהוה ב' הספיקות ביחד ולא איתחזק כלל איסור בספק א' רק בב' הספיקות ביחד מש"ה מותר והא דבודאי טריפה וכשרה שנתערבה ויש ספק אם נגמרה אסור אף דג"כ נולדו שני הספיקות ביחד כשנולדה הביצה התם היינו טעמא דאף אם נגמרה קודם מ"מ אסורה מדרבנן איסור ודאי כמו ביצת נבילה כמבואר בסי' פ"ו ואיסור דרבנן בחד בחד אסור כן נראה לי · ונראה דמיירי דוקא שלא ראינו בשעה שהטילה הביצה וא"י מי הטילה אבל כשראינו התרנגולת בשעה שהטילה אפילו בספק טריפה שנתערבה אסורה הביצה כיון שאנו אוסרין התרנגולת האיך שייך להתיר הביצה הפורשת ממנה בפנינו וכמ"ש הט"ז בס"ק ה' ע"ש :

בס"ק ז אם יש ב' חנויות א' יש בה כשרה וא' יש בה ספק טרפה ונתערבו החנויות ויש כאן חתיכה אחת ואינו יודע מאיזה הוא מותרת מטעם ס"ס וכו' ע"ש · תמ"ה תמ"ה אקרא דהא מבואר בסכ"ה דדוקא בספק טרפה שנתערבה באלף ואח"כ חזר מן התערובות ונתערב ברוב מותר אבל אם לא חזר ונתערב רק שפירש ועומדת בעצמה אפי' פירש שלא בפנינו אסור וכן אפי' נתערב חד בחד אסור ודוקא ברוב מותר וא"כ בכאן כשנתערבו החנויות חד בחד היאך יעלה על הדעת שחתיכה הפורשת מתערובות חד בחד שתהיה מותרת · ועוד דמאי שייך כלל פרישה לכאן בשלמא במקום דאיכא רוב רחמנא רבייא לומר כל דפריש מרובא פריש אבל בתערובות חד בחד לא שייך כלל סברת דפריש דמה הפרש אם מונח במקומו או שנפרש ממקומו כיון דכבר נאסרו כל השתי חנויות מה שייך להתיר אחר שנאסר מחמת שנפרש בשלמא בביצה שכתב האו"ה הוא דבר שלא איתחזק איסור מעולם דתיכף כשנולדה נולד עליה ב' הספקות משא"כ בחתיכה שכבר נאסרה בתערובות חד בחד לא ניתן להאמר כלל שתהיה מותרת כשנפרש · ועוד דהא איכא למיגזר שמא יקח מהקבוע דהיינו מהחנויות שנתערבו דאפי' בפרים מרוב גזרינן כ"ש בפרים מתערובות חד בחד · סוף דבר דברים אלו מרפסן איגרי וכוונתו ז"ל נעלמה משכלי הדל ואין להורות כן רק למי ששכלו שלם לייסב בזה :

בס"ק י עיין במ"ש בשם האגור וקשין להולמן · ונראה דמיירי שהסירו החתיכה דאי לא הסירו א"כ מ"מ אי יש רוב חתיכות נגדה ודאי דמותר כמבואר בסעיף זה דספק טרפה מותר בשני תערובות ואי ליכא רוב ודאי דאסורין החתיכות דהא כשלא הסירה הדין על החתיכות ולא שייך סברת הש"ך רק דמיירי כשהסירו החתיכה ואתי שפיר דברי האגור דהא ע"כ מיירי כאן כשהחתיכות ראויות להתכבד כמ"ש הפר"ח דאחר"ל בלא"ה בטלין והטעם שנפרש בקדרה שוב אינו ר"ל והוי כנחתך דמותר כמבואר בסי' ק"א רק דהאיסור הוא כיון שנשאר עדיין ממנה חתיכה הו"ל כמ"ש הט"ז בס"ק ה' מ"מ כיון דאפי' גוף החתיכה אם היא נתערבה בתערובות השני היה מותר כשלא היה יכול להפרישו מהתערובות השני והיה יכול לאוכלו כולו ביחד אף דודאי אכיל גם האיסור ואפ"ה מותר מטעם שכתב הש"ך בס"ק ד' כיון שיכול לומר עליו ס"ס ע"ש ה"נ על התערובות הטעם יכולין לומר ס"ס כזו ואם נתערב מבא"מ יבש ביבש ונפל א' לקדרה ג"כ הדין כן אף דהאו"ה כלל כ"ו דימהו ממש לד"א ואינו מתיר בספק רק בשני תערובות מ"מ כיון דאין האיסור רק משום שמא יבשלם ביחד אין להחמיר כ"כ לגזור בטעם הנפרש ממנו לקדרה :

שם בא"ד ס"ס משם אחד לא הוי ס"ס · עי' כר"ו שתמה דהא על הרוב הס"ס הן משם אחד כגון ספק מחט בחלל הגוף דמתירין מטעם ס"ס דאימר לא בא המחט לחלל ואימר לא ניקב וספק אחד הוא דכל הספק הוא אם ניקבו אברים הפנימים וכן בספק על דחשיב ס"ס דאימר לא על ואימר לא דרס הא שם אחד הוא דלא על הוא ג"כ מטעם לא דרס וכן נשבר הגף עיקר הספק הוא אם ניקבה הריאה וכן סירכא הסמוכה לדופן דמתיר הר"ן מטעם ס"ס הא עיקר הספק הוא אם ניקבה הריאה ושם אחד הוא ע"ש לא קשיא מידי דכל היכא דלא חיישינן כלל להספק טרפה רק אם נמצא ריעותא ולא מצינן כלל לומר ספק טרפה עד דאמרי' הריעותא ואיכא ספק בהריעותא ס"ס גמור הוא וא"צ שום תנאי לזה כמו בספק מחט בחלל הגוף דאין לנו לומר שמא ניקבו האברים הפנימים דמה"ת ניחוש לזה רק מחמת הריעותא וכיון דבריעותא גופא איכא ספק ודמי ממש לספק על וכן בסירכא הסמוכה לדופן דליכא למימר כלל שמא ניקבה הריאה רק כשמזכיר מקודם הסירכא וכיון דבסירכא שהוא הריעותא איכא הספק מותר וכן בשבירת גף ודכוותיה אבל במקום דאיכא ריעותא ברורה כגון בפתח פתוח שהריעותא ברורה שלא נמצא לה בתולים רק שיש שני ענייני מתירין ויכולין לומר כל ספק וספק לבדו ואין ספק א' תלוי בחברו כגון ספק אונס ספק קטנה בעינן שיהיו שני המתירין משני שמות ולא משם א' וכן בנמצא פגימה בסכין דאיכא ריעותא ברורה בעינן שלא יהיו משם א' וכן בנשבר הרגל ודכוותיה וכן בעינן שיהיה מתהפך כמ"ש הש"ך בס"ק שאחר זה אבל בספק ריעותא א"צ שום תנאי :

עמ"ש לקמן בס"ק ל"ו ואף דהרב ש"ך נעל בפנינו דרכי הס"ס בסוף הכללים מ"מ בס"ס כי האי דאיכא ספק בריעותא מותר להורות ותמה אני על הט"ז בסי' נ"א ס"ק א' שמחמיר בספק מחט בחלל הגוף מטעם שהס"ס אינו מתהפך דבספק ריעותא נראה דלא בעינן מתהפך ודמי ממש לספק על דמה לי ספק על הדורס או ספק על המחט המנקב · ומה שהביא ראיה מושט בסי' מ"ט לאו ראיה הוא כלל דשם איכא ריעותא ברורה כיון שנקב החיצון והו"ל דבר הטורף כמ"ש הרשב"א בחדושיו לחולין דף מ"ה ע"ש ועי' בדברינו בסי' ל"ג באורך ובסי' נ' משא"כ כאן דליכא רק ספק ריעותא · עוד הקשה הכר"ו מהא דמתירין חדש מטעם ס"ס שמא מישנה ושמא נשרשה קודם לעומר הא הוי משם א' · ונראה לייסב דכבר כתבנו בקונטרס אחרון מהל' נדה גבי אשה שיש לה מכה דכתב הש"ך דספק מכה ספק נדדים לא הוי ס"ס משום דהוי משם א' ע"ש וכתבתי שם דלא דמי להא דמשמע מתוס' נדה דף י"ח דהוי ס"ס בכה"ג דאמרינן סמוך מיעוטא להך פלגא והוי רובא כדאמרי' בפ' בהמה המקשה סמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות וכן ביבמות סמוך מיעוטא דנפלים למחצה דנקבות וכתבתי שם דדוקא בדבר ההווה ורגיל כך ואינו במקרה והזדמן שייך לומר כך כגון במעוברת דידוע דנשים המעוברות שבעולם יולדות נקבות וגם מקצתן מפילות וא"כ רוב היולדות לאו זכרים יולדין הוי ממש ככל אזלינן בתר רובא דבש"ס כמו רוב בהמות כשרות כיון דרוב העולם הוא כך וכן בשליא בנדה שם כיון דבכל היולדות שבעולם בשעה שיולדת מהן מקצת שליא ברובן אין בהמקצת רוב ולד בהשליא כיון דבמיעוט נשים אין ולד כלל בשליא ובאותן שליות שיש בהן ולד אין בהמקצת רוב ולד אמרינן מקצת שליא זו שאירע הספק אזלינן בתר רוב מקצת שליות שבעולם דליכא בהו רוב ולד משא"כ בדבר שאינו בהווה ורגיל רק במקרה והזדמן כגון באשה שיש לה מכה או באשה שזינתה או בנשבר רגל העוף לא שייך לומר אזלינן בתר רובא לרוב המזדמנין מזדמנין כך דבמה שהוא במקרה לא שייך לומר רוב למקרה נופל לפי ההזדמנות לפעמים כך ולפעמים כך ומש"ה בחדש דשייך לומר רוב תבואות מותרין הן כיון דמקצת התבואות שבעולם ישנות לגמרי ומקצת מהחדשות שבעולם נשרשות קודם לעומר שייך לומר בו אזלינן בתר רובא ואין שייכות בו לומר שהוא משם א' וכן בסתם כלים אינן ב"י אמרי' דודאי איכא הרבה כלים שלא נתבשלו בהן היום ומאותן שנתבשלו בו היום נתבטל ג"כ במקצת הבשילין הפוגמין שייך לומר אזלינן בתר רובא משא"כ בדבר שהוא במקרה דלא שייך ביה רוב רק מטעם ס"ס מתירין בעינן שיהיה משם אחד :

בס"ק יג יד טו בעינן ס"ס שאינו יכול להתהפך · כוונתו דכל מקום שא"א לומר הספק השני קודם הראשון והשני תלוי בראשון לא בעינן מתהפך וגם מהני בשם אחד מש"ה מתיר בתה"ד הביאו הש"ך ס"ק י"א בילדה זכר ונקבה אף שאין ספק א' מתיר מחבירו והוא

מטעם דאין יכולין לומר שמא זה יצא ראשון עד שנזכר מקודם מהו ריעותא ומה איסור יש כשיוצא ראשון דהיינו שהבהמה מבכרת וכיון שיש ספק בגוף הביכור וספק השני תלוי באחת הוי ס"ס גמור וכן גבי שליא בנדה י"ח אין לנו לומר שמא יצא רוב הולד עד שנדע מקודם שיש ולד בשליא אז נוכל לומר שמא יש בהמקצה רוב וכן בנמצא ס"ת ביד עובד כוכבים לא שייך לומר לשם עובד כוכבים כתבו עד שנאמר מקודם שהעובד כוכבים כתבו דבישראל לא שייך לומר זה ומ"ש דלאחר שחיטה לא שייך לפלוגי בין יצא לחוץ וכו' כוונתו דכיון שאומרין ספק יצא לחוץ ממילא מובן שהוא מחיים וא"צ להזכיר מחיים דלאחר שחיטה לא שייך לספק בזה משא"כ ספק נגע ספק שרץ דאף דאומרין ספק נגע יש לפרש ספק נגע בהתערובות עד שיאמר גם הספק השני דהיינו ספק שרץ:

בס"ק יז יח עד ע"כ נ"ל בודאי איסור תורה דאי ודאי איסור דרבנן מותר בשיש ספק אם הוא זו אם לא וכו' · דבריו תמוהין מאד דמשמע מדבריו דאלו לא היה בגבינה חשש איסור דאורייתא רק גזרה משום דבר אחר היה מותר בספק חליפין כגון בהניחם בבית עובד כוכבים בלא סימן והא ודאי ליתא דהא פת עובד כוכבים ודאי דאינו אסור רק מטעם גזרה ואפ"ה אסור בלא חותם כמבואר בסי' קי"ח דהמפ"ג דין א' לחם וכן חומץ ומורייס אסורין בלא חותם אפי' בחשש סתם יינם דאינו אסור אלא משום גזרה · ע"ש בש"ך:

בס"ק כ בספק איסור דרבנן שיש לו חזקת איסור הוכיח ש"ך דאסור · והכר"ו רוצה להוכיח דמותר מכמה הוכחות ואין בכל דבריו והוכחותיו כדאי לסתור דברי הש"ך · ומקום שמביא ראיה לסתור דברי הש"ך משם מוכח להיפך דמ"ש על הש"ך שמביא ראיה מערובין דף ל"ה דאסור במקום חזקת איסור והקשה הוא דהא הרמב"ם פוסק כת"ק דר"י דמתיר אפי' בחזקת איסור וכן הקשה הפר"ח ע"ש ומשם ראיה להיפך דהא אפי' ת"ק אינו מטהר רק בנמצא בולד הטומאה דרבנן אבל בנמצא באב הטומאה דרבנן אפי' ת"ק מודה דטמא כמבואר בראב"ד פ"י מהל' מקוואות הלכה ו' ובמשנה למלך שם והטעם דבולד הטומאה דרבנן איכא תרי דרבנן דהטומאה דרבנן וגם האדם אינו מקבל טומאה אפי' מולד הטומאה דאורייתא רק מדרבנן משא"כ באב הטומאה דרבנן · והא דמדמה הש"ס ספק עירוב לולד הטומאה לר"מ ע"כ היינו משום דבעירוב הקילו הרבה יותר משאר ספקא דרבנן ונראה לו להש"ס לדמות ספק עירוב לולד הטומאה דרבנן גם מה שתמה הכר"ו על המ"א בעירב בתרומה שהיא בספק טומאה לא הבינותי דכיון דנגד האכילה אסורה מספק שוב לא הוי סעודה הראויה ביה"ש משא"כ בספק מבע"י נטמאת ספק משחשיכה הספק אינו אלא נגד העירוב וכ"כ המ"א בא"ח הלכות שבת גם מה שהביא ראיה מהא דאתרוג אינו ניטל בביה"ש דשביעי שכתב הר"ן הטעם משום דהוי ספק דרבנן אף דאיתחזק בר איוכא ואין משם ראיה כלל דהתם היינו טעמא כיון דנטילת לולב הוא איסור דרבנן לא דחינן איסור דרבנן מקמי ספיקא כמ"ש הרשב"א והר"ן בטעם מה שאינו ניטל לולב בא' מספק מטעם דלא דחינן טלטול דרבנן מקמי ספיקא ע"ש · ותדע דאלת"ה ודאי דהיה צריך ליטול בלא ברכה כמו אם נסתפק לו בשאר ימים אם נטל לולב וכמו במסופק בספירה דסופר בלא ברכה ואף דבספק קרא ק"ש אינו חוזר וקורא למ"ד ק"ש דרבנן בברכות דף כ"א ע"ש הוא מטעם דק"ש אדעתא דחוב איסורא אית ביה כמו בספק התפלל אינו חוזר ומתפלל וכתב הרא"ש הטעם אף דמתפלל אדם כל היום כולו בתורת נדבה מ"מ בספק התפלל אינו חוזר ומתפלל דתפלה אדעתא דחוב איסורא אית ביה וכן הוא בק"ש אף דמותר לקרות ק"ש כל היום בתורת נדבה מ"מ בספק אסור כמו בספק התפלל וכן הוא בכל הברכות דאדעתא דנדבה מותר לברך ולהודות אפי' בהזכרת שמו ית' כמו שמותר בי"ח ברכות להתפלל בתורת נדבה ואדעתא דחוב אסור אפי' בלא הזכרת שמו דהא אם בירך על הפת בריך רחמנא מלכא דעלמא וכו' יצא ובספק אסור לברך אפי' בכה"ג ומטעם זה נ"ל לדון זכות על האומרים במעמדות ובקשות ברוך אתה ה' דדוקא דרך חוב אסור דהא חזינן דהרבה פיוטים ותפילות נתייסדו ונתקנו בלשון ברכה והודאה בהזכרת שמו ומה הפרש יש בין ברוך ה' ובין ברוך אתה ה' · וכן הדין באמן דמותר לענות אמן שלא לצורך ואמן חוב אסור באמן יתומה · אבל בכל המצות ודאי אם נסתפק חוזר ועושה בלא ברכה וע"כ בלולב הטעם משום דלא דחינן איסורא מטעם ספיקא · גם מה שהוכיח מהא דריש ביצה דמקשה מהא דספיקא אסורה ע"ש דליתני כגון שנולד ביה"ש דאסור מטעם דאיתחזק איסור דביה"ש הוי כאיתחזק איסורא אלא ודאי דאפי' איתחזק איסורא מותר תמיה לי דא"כ לדבריו מותר לעשות מלאכה דרבנן בביה"ש הא ודאי ליתא כמבואר בשבת ל"ד דאין מעשרין ואין מטבילין וכן מוקצה אסור ביה"ש והחילוק מבואר דדוקא לעשות איסור ביה"ש אסור כיון דיום שבת ויום חול לפניו הוי כחתיכה מב' חתיכות דאיקבע איסורא כמ"ש הפר"ח משא"כ בדבר הנולד ביה"ש ולא ידעינן אם הוא איסור כחתיכה ספק חלב דמי וגדולה מזו כתב מהרי"ט דהשתוקי עצמה אפי' אזלא היא לגבייהו כחתיכה ספק חלב דמי וגם מה שהקשה דהא איכא חזקת מעוברת והשתא הוא דילדה לאו קושיא הוא דקי"ל כרב בקדושין דחזקה העשויה להשתנות לאו חזקה הוא ומה שהוכיח מהא דמנחות דף ס"ח דר"פ ור"ה אכלי חדש באורתא דשיתסר נגהי שיבסרי קסבר חדש בח"ל דרבנן ולספיקא לא חיישינן ואף דאיתחזק איסורא דחדש ואין מכאן ראיה כלל וגדולה מזו היה לו להקשות דהא חדש דשיל"מ הוא ובדשיל"מ אסור אפי' בספק דרבנן אלא ודאי דשם טעמא אחרינא הוא דשם לאו ספק הוא דאנן בקיאין בקביעא דירחא רק שחשו לשמא יחזור לקלקולו וכל היכא דאתי לאיסורא דאורייתא חשו והיכא דלא אתי לאיסורא דאורייתא לא חשו · ומהאי טעמא ניחא הא דלא תיקנו בכל מילי דרבנן שני ימים כגון בפורים וחנוכה ותעניתים וכן לולב אינו ניטל בשמיני מה"ט:

בס"ק כז בענין ס"ס נגד חזקת איסור באיסור דאורייתא הסכימו הפ"ז והש"ך דבמקום דהספק מנגד לחזקה ממש כגון בספק בשחיטה אסור · והכר"ו הסכים כהרשב"א להתיר מכח הוכחת הרשב"א דהא מוכח בכתובות פ"ק גבי אלמנה עיסה דס"ס אלים מרוב וכיון דרוב מהני נגד חזקת איסור מכ"ש דס"ס מהני וכן מוכיח מהא דהפוסקים בתשובותיהם סמכו עצמם בהתרת עגונה לסמוך בס"ס אף דאיתחזק איסור דא"א וגם הוכיח מספק דרוסה שנתערב שהתיר הרשב"א אף דאיכא ספק שמא דרס בסימנים דהוי ספק בשחיטה וש"מ דאפי' ספק בשחיטה דהוי חזקת איסור אפ"ה מותר בס"ס · והנה לפ"ד קשה קושיית הרשב"א מהא דהשוחט בסכין ונמצאת פגומה דאוסרין אפי' בהרבה ס"ס ומה שתירץ הרשב"א שם משום דאזיל לטעמי' דס"ל דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך במה נשחטה ואפי' שבר בו עצמות וכו' ע"ש הדברים תמוהים לכאורה עד שהש"ך כתב דמשבשתא הוא ע"ש ולפענ"ד נראה דלאו משבשתא הוא דהא לכאורה קשה לפי מה שהסכימו כל הפוסקים דבספק אם היא עדיין אינה זבוחה כגון בספק אם השחיטה אינו מועיל שייך לומר אוקמיה אחזקה דבהמה בחייה בחזקת שאינה זבוחה עומדת ולא שייך לומר נשחטה הותרה משא"כ בשאר ספיקי טריפות שייך לומר נשחטה הותרה א"כ קשה דהא בחולין דף מ"ג גבי הא דישב לו קוץ בוושט מקשה הש"ס מ"ש מספק חתיכות ומשני ה"ה דאיתחזק איסורא ומאי משני הא נקיבת הוושט נבילה הוי וכיון דיש ספק אי ניקב הוושט הכי נ"כ איתחזק איסורא וכן ביבמות ל"א דמקשו התוס' בד"ה אשה זו דנימא נשחטה הותרה ומאי קושיא הא כל שיש ספק בנקיבת הוושט דאין שחיטה מועיל לא שייך לומר נשחטה הותרה ועכ"ל נ"ל דהוא מטעם שכתב הרשב"א ביבמות ל"א אהא דאמרינן שם בש"ס אשה בחזקת היתר לשוק עומדת והקשה דהא אדרבה בחזקת אשת איש קיימא ומתרץ וז"ל דהתם גבי בהמה כל שלא מתה או שמתה מאליה או שלא נשחטה כהלכתה אסורה עד שיתחדש בה דבר המכשירה והלכך כיון שאתה בא לומר שנעשה בה מעשה המכשיר עליך הראיה ודכוותה הכא כיון שזו מתחלה נרה לערוה ואלו מת בעלה ממילא הותרה לשוק והרי מת וקברו מוכיח עליו וכשאתה בא לומר דנעשה בה מעשה האוסרה עליך הראיה וכן הדין בקידושין עכ"ל אלמא דעיקר החילוק הוא דלעולם אמרינן שלא נעשה מעשה חדש עד דאיכא ראיה ומזה אני אומר דלא הוי ספק בשחיטה רק בספק שהוא ספק דרס דבשהה ודרס הוי כלא עשה בה מעשה שחיטה דלא זהו המעשה שחיטה דאמר רחמנא ומ"ה שחיטתו פסולה כיון דלא הביא ראיה דנעשה בה מעשה המכשיר כמ"ש הרשב"א משא"כ בנעשה בה ודאי מעשה השחיטה רק שיש ספק אם היה נקב בוושט דאז לא מהני בה השחיטה מ"מ כיון דודאי עשה בה מעשה המכשיר רק דאנו באין לומר שנעשה בה מעשה האוסרה עליך הראיה שנעשה בה מעשה חדש האוסרה דלעולם ע"י המעשה החדש הראיה דומיא שכתבו הפוסקים בענין תנאי שיש חילוק בין קום ועשה לשב ואל תעשה כמבואר בסי' מ"ו בש"ך ס"ק ק"ל ע"ש וראיה ברורה ממ"ש לעיל מחולין מ"ג הנ"ל שהבאתי ומהתוס' יבמות דף ל' ע"ב הנ"ל דמדמה ליה לשאר ספק טריפות ולא לספק בשחיטה ומזה אני אומר שצדקו דברי הלבוש לעיל סי' כ"ד גבי נשמטה הגרגרת דמשמע מדבריו דבנמצאת שמוטה ונעשה בה משמוש חזק דתולין שנעשית לאחר שחיטה כמו בריאה גבי משמוש ידא דטבחא ועל זה השיג הטב"ש בס"ק ל"א דהא הכא ספק בשחיטה היא ע"ש ולפמ"ש צדקו דברי הלבוש כיון דודאי עשה בה מעשה המכשיר רק שיש ספק שמא היה שמוטה מקודם ואינו מועיל השחיטה כספק נקב בוושט דמיא דאמרינן ביה נשחטה הותרה כמבואר בחולין ל"ב וביבמות ל"א הנ"ל ובמהרי"ק ל"ה דמשמע מדבריו שם דאין תולין אפי' במשמוש חזק אחר שחיטה ע"כ מיירי שיש לספק ג"כ שמא בשעת השחיטה עשה עיקור בסכין ומחמת זה נשמט דהוי כספק במעשה המכשיר דעיקור לאו שחיטה כלל הוא אבל כשנודע בודאי שבשעת השחיטה שחט כהוגן רק שיש ספק אם היה שמוטה קודם השחיטה או שנעשה אח"כ דמי לשאר ספק טריפות וכספק נקב בוושט דמקילין בספק כהלבוש · וכן מוכח ברשב"א בחידושיו גבי נמצא הגרגרת שמוטה דאמרינן התם דכל ספק בשחיטה פסול דספק בשחיטה לאו דוקא ה"ה שאר ספק טריפות כיון דליכא למיתלי ע"ש דמדמה אותו לגמרי לשאר ספק טריפות ומוכח כדכתיבנא וא"כ לא קשה קושית הכר"ו הנ"ל מדרוסה דהספק שמא נדרס בסימנין לשאר ספק טריפות דמיא דאמרי' ביה נשחטה הותרה ורוב בהמות בחזקת שאין דרוסות עומדות משא"כ בספק בשחיטה ממש דאסור מטעם כיון דהספק במעשה האחד המכשיר כמ"ש הרשב"א וא"ל כיון דהרשב"א הוכיח דס"ס אלים מרוב ורוב אפי' בספק בשחיטה מהני כדאמרינן רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן דז"א דבכה"ג אפי' רוב לא מהני תדע דהא בסכין ונמצא פגום טריפה אפי' בשיבר בו עצמות לר"ה דחיישינן שמא בעור נפגמה ואף דרוב סכינין אין נפגמים ע"י העור כדמוכח מהא דנאבד הסכין ולא בדק אחר שחיטה דכשר אף דנתעסק בעור בין בדיקת הסכין של קודם השחיטה לשחיטת הסימנין ובש"ס חולין י' מדמה פגימה בסכין לחציצה בטבילה ע"ש ובטבילה הדין בנתנה תבשיל לבנה או נתעסקה בין חפיפה לטבילה דאפי' לא נמצא עליה כלל לא עלתה לה טבילה כמבואר בנדה דף ס' וע"כ נ"ל מטעם דרוב סכינים אין נפגמים מהעור ולא הוי כנתעסקה כלל ועור ודאי פוגם ואפ"ה בנמצא ריעותא אסור אלמא דאפילו רוב לא מהני ואפי' אין ספק מוציא מידי ודאי לא סמכינן אף דמהני אפי' בממון מכל מקום לא מהני מטעם דהמעשה חדש עליו הראיה תמיד ואפי' בממון מוציאין מכח סברא זו בהכי דשב ואל תעשה משום הכי גם ספק ספיקא לא מהני וזהו כוונת הרשב"א במ"ש ואל תשיבני מהא דר"ה דאזיל לטעמיה דאמר בהמה בחייה בחזקת איסור עד שיוודע לך במה נשחטה אפי' שיבר בו עצמות וכוונתו דאין ראיה משם דהא שם אפי' שיבר בו עצמות דאיכא רוב ואין ספק מוציא מידי ודאי ואפילו הכי לא מהני מכ"ש בס"ס לא מהני בכה"ג משא"כ בשאר ספיקות דאזלינן בהו בתר רובא ואמרינן בהו אין ספק מוציא מידי ודאי אם משמש ידא דטבחא בחזקה אפי' בוושט מותר מש"ה מהני נ"כ ס"ס והא דמותר ברוב מצויין אצל שחיטה אף דהספק במעשה המכשיר הוא או מטעם שכתב הבד"ה בתה"א דף ז' דמה דקאמר בש"ס רוב מצויין רוב לאו דוקא רק כל המצויין מומחין הן ע"ש או מטעם שכתב הרשב"א כמ"ש שם דחזקה המסתלקת על ידי מתעסקין שמסלקין אותו ודאי ע"ש אבל בשאר רוב וחזקה לא מהני כשהספק במעשה המכשיר מש"ה גם ס"ס לא מהני אבל בשאר ספק אף במקום דאיתחזק איסור כגון בספק נקב בוושט מהני רוב וחזקה וס"ס כמ"ש וכ"ה דמהני ס"ס נגד רוב דהא ס"ס אלים מרוב כמו שהוכיח הרשב"א · ומה שהקשה הכר"ו מהא שכתבו התוס' בכתובות דף ט' גבי ספק ברצון דמשמע מדבריהם שם דאלו היה רוב דרצון רוב גמור דלא היה מהני ס"ס אלמא דרוב עדיף מס"ס נראה ליישב דהא דמהני ס"ס במקום רוב וחזקה היינו דוקא במקום ששני הספיקות עומדין נגד הרוב או החזקה אבל במקום שספק אחד לבד הוא נגד הרוב והחזקה והספק השני אינו עומד עד הרוב או החזקה הספק שהוא נגד הרוב או החזקה כמאן דליתא דמי ואינו מצטרף לספק השני כגון בהאי דכתובות דאיכא ס"ס ספק לאו תחתיו וספק אונס והספק דאונס לבד מנגד לרוב מש"ה הספק אונס כמאן דליתא דמי ולא מצטרף לס' דלאו תחתיו והא דמותר לר"ת ספק דרוסה שנתערב אף דאיכא נמי ספק דרס בסימנין שהוא נגד החזקה רק בספק אחד ונאסר ואפ"ה מצטרף לספק השני דתערובות להתיר נראה דהוא מטעם דלענין ספק דרס בסימנין בלא התערובות איכא ס"ס דהיינו ספק לא דרס ואת"ל דרס אימר שלא כנגד הסימנין ולא הוי רק טריפה ולא נבילה ואף דהפוסקים כתבו דזה לא הוי ס"ס לומר אימר לא דרס ואת"ל דרס אימר שלא כנגד אברים הפנימים הוא מטעם שכתבו הפוסקים שם משום דהוי שם אחד מה שאין כן הכא בזה לא הוי שם אחד דהא ספק אחד מתיר יותר מחבירו דבספק לא דרס מתיר לגמרי ובספק לא דרס נגד הסימנין מתיר רק שלא להיות נבילה רק טריפה ואם כן שני הספיקות עומדין נגד החזקה מש"ה מותר דחזקת איסור כבר נתבטל על ידי ספק ספיקא זו ולא נשאר רק ספק טריפה ומותר אבל בספק במעשה המכשיר אפילו אתה יכול להרבות ספק ספיקא אסור וכן נראה בהא דסמכו הפוסקים להתיר עגונה בס"ס שהביא הכר"ו דדוקא בספק מיתה דספק זה אינו מנגד ממש לחזקה דא"א דמה"ט נאמן עד אחד במיתה כמו שכתב הב"י בכתובות בסוגיא דהאשה שאמרה א"א אני ע"ש אבל באם יש ס"ס בגט כיון דהס"ס הוא במעשה המכשיר לא מהני ס"ס כגון בזרק לה גט ספק בד' אמות שלה ספק דאימר היתה רק היא יכולה לשומרה ולא הוא דאיכא ס"ס דאימר היה בד"א שלה דאז אפי' שניהן יכולין לשמרו מגורשת ואת"ל לא היה בד"א שלה אימר היתה רק היא לבדה יכולה לשמרה דאז אפי' מחה אתה מגורשת כמ"ש התוס' בגיטין ע"ח ע"ב בד"ה רבי יוחנן אפ"ה לא מהני כיון דהס"ס הוא בדבר המכשיר כמש"ל ועוד נראה כיון דדבר שבערוה דבר דבר מממון ילפינן כמו דלא מהני ס"ס להוציא ממון כמו כן לא מהני ס"ס להתיר דבר שבערוה ומהאי טעמא כתבתי בחידושי לאה"ע דלא מהני מגו לומר גרושה אני כיון דלא מהני מגו להוציא ממון ודבר שבערוה דבר דבר מממון ילפינן אם לא שהגט בידה ויש לה מגו כגוונא שכתב הרא"ש בגיטין דף ס"ד באומרת קמאי דידי לגירושין יהביה ניהליה בעל דנאמנת במגו כמ"ש הרא"ש שם דבממון כה"ג ג"כ מהני מגו להוציא כשיש שטר בידו אבל כשאין הגט בידה לא מהני מגו וכן מוכח ברא"ש שם דלא מתיר שם במגו דנגרשתי רק כשהגט בידה ע"ש:

בס"ק לה בס"ס אע"פ שיש לברר א"צ בדיקה כלל · והקשה מהא דזבחים דמוקי להא דכל הזבחים שנתערבו בטרפה דליערב בנפילה ואם איתא הרי הכל מותר מטעם ס"ס בלא בדיקה כו' · ולפענ"ד לק"מ דבקדשים נראה דאסור לכ"ע דהא הס"ס בספק בגוף וספק בתערובות הוא אימר אינו טרפה ואימר לא זו היא ובקדשים איכא למיגזר שמא יבואו עשרה כהנים בב"א כדקאמר התם בזבחים דף ע"ג ובב"א שוב לא יהיה ס"ס · ומ"ש עוד ראיה מבדיקת שפופרת ג"כ אין ראיה דדוקא במקום דאיכא לברורי שני הספקות חייב לברר משא"כ התם דאף דיתברר ע"י בדיקת השפופרת דמן המקור הוא מ"מ הספק השני דשמא אין כל האצבעות שוות לא נתברר וכן כתב בספר נודע ביהודה:

בס"ק לו ועל דרכי הס"ס בפנינו · ועי' כר"ו שהתיר · ומ"ש בספק בריעותא אף הש"ך מודה דמותר כמ"ש בס"ק י':

כללי דיני ספק ספיקא בקצרה על סדר קונטרס הש"ך בהני כללי דכייל

א דבר שאינו בטל והוא ספק איסור תורה שנתערב כולן אסורים שאינו דומה לשני תערובות דלעיל שהתערובות הב' מותר משום ס"ס שהספק הא' אינו אסור מה"ת וגם ב' הספיקות מענין אחד ובגוף א' משא"כ כאן · ויש מתירין אם לא נודע הספק איסור קודם שנתערב ויש לסמוך עליהם בהפ"מ ויש סעודת מצוה ג"כ ובלבד שלא יאכלנו כולו כא' ויאכלנו שנים שנים:

ב ג וכן ביצה שנמצאת בקליפתה בתרנגולת שאירע לה ספק טרפה או אפי' הטילה ויש ג"כ ספק אם נגמרה קודם בקליפתה אין זה ס"ס כיון שהן בב' גופים מספק א' בתרנגולת וספק ב' בביצה · וכן אפי' נתערבה אפילו באלף דספק הב' בתערובות אפ"ה אסור :

ד וכן אם יש ב' תרנגולות אחת טרפה ואחת כשרה ונמצא ביצה ויש בה ספק ג"כ אם נגמרה קודם ואח"כ נתערבה הואיל ואחת מהן ודאי טרפה הרי הספק הראשון אסור מן התורה ואסורין כולם :

ה אבל אם התרנגולת ספק טרפה נתערבה עם כשרה ונמצא ביצה ביניהם הביצה מותרת אפי' היתה ודאי בלא קליפה בשעה שנולד הספק טרפות כיון דבשעה שנולד הביצה נולדו שני הספקות ביחד מותרת · ועיין ביאורים :

ו אבל אם יש ב' ביצים שהטילו שניהם וא' מהן ספק טרפה הרי יש כאן תערובות חד בחד ואסור:

ז וכן בשתי חנויות באחת יש בה ספק טרפה ובאחת כשרה ונתערבו החנויות ונמצא חתיכה לפניהם אע"פ שנודע הספק איסור קודם שנמצא החתיכה מותרת · ועיין מ"ש בביאורים דיש להחמיר בכה"ג :

ח אבל כשנמצאו ב' חתיכות וידוע שהן מב' חנויות הרי איכא תערובות חד בחד ואסור

ט ואפי' חזר ונאבד א' או נפל ליס אסורה האחרת כדין נאבד מתערובות חד בחד :

י ספק איסור שנתערב ברוב היתר וחזר א' מאותו תערובות ונתערב באחרת הרי שניהם אסורים וכ"ש כשפירש ועומד בפ"ע שהוא אסור אבל אם נפל אחת לקדרה והכירו החתיכה ולא נשאר רק טעם בקדרה הקדרה מותרת כיון שהטעם אינו ר"ל אף שהחתיכה באיסור עומדת כיון דאיכא ס"ס · ועיין בביאורים · אבל כשלא הכירו החתיכה אז אם יש רוב חתיכות היתר מותר כדין ספק טרפה בשני תערובות וכשאין רוב ודאי אסור :

עד כאן ס"ס הבא ע"י תערובות מכאן ואילך ס"ס בגוף

יא ס"ס משם א' כגון קטנה שנתגדלה תחת בעלה ונבעלה ויש ס"ס ספק באונס ספק ברצון ואת"ל ברצון ספק כשהיא קטנה ופיתוי קטנה אונס היא אמורה דאם אונס חד הוא ודוקא כשיש ריעותא לפנינו כגון הכא שלא נמצא לה בתולים והריעותא לפנינו רק שיש שני צדדי היתר בעינן שלא יהיה משם אחד אבל בדבר שאין לחוש רק במקום שיש ריעותא והיכא ספק אם היא ריעותא מותרת וא"צ שום תנאי מתנאי ס"ס כגון ספק על הדרוסה או ספק מחט בחלל הגוף או נשבר הגף ספק לאחר שחיטה או ספק סירכא ודכוותיה מותר :

יב כשהספק הב' מתיר יותר מחבירו מתירין ס"ס משם אחד :

יג יד טו ס"ס שאינו מתהפך כגון נמצא הסכין פגום אחר שחיטה שיש ס"ס שמא בעצם מפרקת נפגם ואת"ל בסימן אימר במיעוט בתרא אינו ס"ס כיון דאינו מתהפך דאם תאמר הספק הב' קודם דהיינו אימר במיעוט בתרא ואת"ל במיעוט קמא שוב לא תוכל לומר אימר במפרקת · וכן נשבר העצם למעלה מארכובה וא"י אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה לא הוי ס"ס כיון שאינו יכול להפך ולומר את"ל יצא לחוץ שמא לאחר השחיטה שלאחר שחיטה לא שייך לחלק בין יצא לחוץ או לא וכיון שאמרת יצא לחוץ ע"כ קודם שחיטה ודוקא במקום שיכולין להתחיל בספק זה או בזה אבל במקום שצריך להתחיל בספק הא' א"צ להתהפך כגון בספק על שא"א להתחיל ספק דרס אם לא שמתחיל בריעותא וכן בעבר ובישל תוך יב"ח בלא בדיקה שא"א להתחיל שמא נימוח עד שמתחיל שמא יש הולע וכן בכל ספק ריעותא וכיוצא בזה :

טז אם יש ס"ס בענין שמותר מן התורה אלא שאסור מדרבנן ויש ספק מדרבנן מותר כגון ספק אם נמלחו דגים טמאים עם טהורין מותר משום ס"ס ספק לא נמלחו ואם תמצא לומר נמלחו שמא אין בהם שומן אע"פ שגם דגים שאין בהם שומן הוא מדרבנן מ"מ הרי יש ספק אם נמלחו וספק דרבנן לקולא :

יז איסור דרבנן ג"כ אינו בטל אם הוא דבר חשוב חוץ מבשר שנתעלם מן העין שאין בו רק חומרא בטל :

יח גבינת עובד כוכבים כיון שאסרוהו חכמים משום חשש א"ד עשאוהו כודאי א"ד מש"ה אסור כמו בספק איפין כגון בהניחו אצל עובד כוכבים בלא חותם אבל אם נתערב גבינה שיש בה ספק בטילה ברוב דמדרבנן א"צ שיהיו ב' הספיקות בגוף אחד אבל שאר איסור דרבנן כגון ביצת נבלה מותר בספק אחד :

יט הא דספק דרבנן לקולא דוקא אם מצד עצמו דרבנן אבל אם הספק בעצמו הוא באיסור תורה רק מצד אחד בא שהוא מדרבנן ספיקא לחומרא כגון ספק א"ד שנתערב ברוב אע"פ שלא נודע הספק עד אחר שנתערב אע"פ שמן התורה בטל ברוב רק שחכמים אמרו שדבר חשוב אינו בטל אפ"ה כיון שהספק הוא באיסור תורה אסור אבל כשיש ספק אם יש כאן איסור בתערובות כלל כמו בהא דלקמן סי' קי"ד מותר מטעם שאני אומר :

כ ספק דרבנן שיש לו חזקת איסור אסור :

כא תערובת חד בחד באיסור דרבנן הוי כאיתחזק איסורא ואפי' נפל א' ליס אסור :

כב אבל נתערב חד בתרי שלא במינו אפי' בפחות מס' ונאבד א' מהן אע"פ שישנו בעולם מותר כיון שהוא מדרבנן ובמינו בלא"ה בטל ברוב :

כג איסור דרבנן שהוא דבר חשוב שנתערב דינו כאיסור תורה :

כד כה כו איסור דרבנן או ספק א"ד שנתערב חד בחד אם נתערב אח"כ א' מהן ברוב והוא ד"ח אינו בטל דכ"א הוי כגופו של איסור בחד בחד וכל הדינים שנזכרו בספק איסור אפי' בהפ"מ ואפי' אינו רוצה לאכלו כאחד :

כז כח כט ל לא לב אם יש לו חזקת איסור אפי' בס"ס אסור אם לא שיש ג' ספיקות ודוקא כעין ספק בשחיטה שיש לו חזקת איסור ממש אבל ספק דרוסה מותר בס"ס אף דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת מ"מ לענין דרוסה אין כאן חזקת איסור ועי' ביאורים דכשהספק במעשה המכשיר כגון בספק בשחיטה אסור אפי' בהרבה ספיקות אבל בשאר ספק אע"פ שיש חזקת איסור כגון בספק נקב בוושט אף דאם היה נקב בוושט הוי נבלה והיא בחזקת שאינה זבוחה מ"מ כיון שאין הספק במעשה המכשיר מהני ס"ס ודוקא כשב' ספיקות עומדין נגד החזקה אבל כשהספק א' לבד הוא נגד החזקה אסור · ועי' ביאורים :

לג לד כשהאיסור מצוי טפי לא הוי ס"ס ולא ספק דרבנן וכן בספק חסרון חכמה · עיין בסימן ל"ג וכ"ה :

לה אפי' במקום שיש לברר האיסור א"צ בדיקה בס"ס וי"א ויש להחמיר במקום שאין הפ"מ :

לו אין להתיר בס"ס כ"א באותן המפורשים במקומן או אותן שנתבארו למעלה או הדומה להן ממש או שיש בלא זה צדדים להתיר וגם זה אחר רוב העיון ועי' ביאורים דבמקום שא"א לספק רק מחמת שנמצא בה ריעותא ויש ספק אם יש ריעותא יש לידון ס"ס :

עבור שכבוד ה"ה הרב החריף הבקי נגא מלא ספרא ר' ליבש רוקח ש"ב של המחבר **חוות דעת** הרבה עלי מילין להביא הספר הנעים חוות דעת בדפוס שלי ע"כ לא מנעתיו מהביא בשמו כמה דברים נחמדים אחר כל הלכתא דבר אחד שנוגע לאותו הלכתא ופה אני אביא בשמו מה שהשיב לרב אחד בהיותו כבר שמונה עשרה שנים והעתקתי אות באות מכתבו היקר בחידושים אשר חנן ה' אותו בזכות אבותיו הגאונים הקדושים זלה"ה ובקרב הימים אקוה להביא תחת מכבש הדפוס תשובותיו שנוגעים לארבעה ש"ע · וזה העתקת המכתב :

לכבוד ידידי ה"ה ש"ב הרב הגדול החריף המפורסם היחסן כש"ת מוה' יעקיל אב"ד דק"ק זלאזין ואח"כ נתקבל להיות מגיד מישרים ור"מ ב"ד פה ק"ק **לבוב** הבירה · קבלתי מכתבו הנעים והנאני מאד · ומה שביקש כ"ת להודיע לו מחדושי על ש"ע יורה דעה באתי למלאות רצונו הטוב (ותהלתי פה) אך מה שהקשה בעבודת כוכבים דף ס"ז בתוס' ד"ה ואידך על דברי הר"י יקר מקוינון שכתב דע"כ לא קאמר ר"ש כל שהוא למכות אלא כשהוא בעין אבל לא ע"י תערובות והקשה כ"ה שלכאורה מש"ס דילן מוכח להיפך משבועות דף כ"א ע"ב דאיתא שם ת"ש רע"א נזיר ששרה פתו ביין וכו' וצ"ע עכ"ל דמר : הנני ידידי ש"ב הרב נ"י האמת אגיד שלכאורה קושיא עצומה היא ובחפשי בספרים מצאתי שהרגיש בזה בשער המלך וגם הנודע ביהודה הובא בתשובותיו בשם גדול אחד ע"ש בסי' נ' אך לע"ד ליישב ע"ד הנכון דהנה איתא בכמה מקומות דלא אמר ר"ש רק למכות אבל לקרבן צריך כזית והמפרשים הסבירו הענין לעיקר סברת ר"ש דסובר כ"ש הוא מטעם אחשביה דכשאוכל כ"ש חשוב אצלו כשיעור ע"ש ועיין בתשו' אבי זקני הגאון חכם צבי זללה"ה תשובה פ"ו · מה שכתב לענין חצי שיעור · ובספר חוות דעת מש"ב הרב הגאון המפו' רבי יעקב נ"י א"כ לפ"ז יש לחלק דמלקות איירי במזיד אפשר לומר הסברא דאחשביה לגביה אבל קרבן דאיירי בשוגג א"א לומר אחשביה ופשוט הוא · ולפ"ז א"ל דגם רבינו יקר הנ"ל סובר ג"כ הסברא דעיקר הטעם של ר"ש הוא מטעם אחשביה וא"כ כשהוא בעין א"ל כשאוכל אחשביה אלו אבל כשהוא ע"י תערובות מגלן דאחשבי' אלו האיסור דילמא ההיתר אחשביה ובשביל ההיתר אכל ולא בשביל האיסור ודוק · ולפ"ז לא קשה קושיית התוס' שם בדף הנ"ל שכתב ומורי הר"ר פרץ וכו' דכיון דטעם כעיקר דאורייתא א"כ חשוב הטעם כמו בעין ע"ש אבל לפ"ד לק"מ דעיקר הסברא של רבינו יקר שמחלק בין תערובות לבעין הוא מטעם אחשביה ע"כ כתב רבינו יקר דסובר ר"ש כ"ש רק כשהוא בעין אבל ע"י תערובת א"א לומר אחשביה אבל בעלמא הטעם כעיקר אבל לענין כ"ש הסברא להיות בעין ודוק · ולפ"ז לא קשה קושית המר והפוסקים הנ"ל · דנדקדק בדברי התוס' ובלשונו הזהב בדברי הר"י שכתב וא"כ שפיר איצטריך משרה להיתר מצטרף לאיסור כגון כחצי זית יין שנבלע בחצי זית פת ע"ש ולכאורה קשה למה הוצרך התוס' תיבת כגון וכו' דמבלעדי זה ידעינן הפי' של משרת ובפרט שגם פלפלו התוס' כבר בדבר זה ולמה דוקא כאן בדברי הרב יקר כתבו כגון וכו' אך באמת י"ל סברא אחת דע"כ לא אמרינן דבתערובת לא שייך לומר אחשביה באופן שנתערב ממילא דוקא אבל כשעירב בידים חזינן דאחשביה וודאי אלו ונכון הוא וברור · ולפ"ז מיושב דברי הר"י דשם בתוס' פי' הר"י דאיצטריך משרת לר"ש כגון שנבלע וכו' היינו דנתערב ממילא ואין לנו הוכחה דאחשביה כנ"ל ע"כ יש לחלק בין הערובות לבעין אבל שם בשבועות קאמר הש"ס ת"ש ר"ע אומר נזיר ששרה פתו ביין וכו' ע"כ קאמר הש"ס דלא כר"ש דמה הפרש יש בין תערובות לבעין דבתרוויהו שייכא אחשביה דהא חזינן ששרה ביין א"כ אחשביה האיסור בידים ודו"ק · ואמרתי דבר זה לפני כבוד אבי מורי הרב הגאון המופלא נ"י וקלסי' מאד ויהא מאד באם שייטב בעיניו אזי יגיל נפשי בשני כבוד חותני הרב הגאון המפורסם לשבח ר' משה אב"ד דק"ק קאסטנטין ישן :

כ"ד ידידו ש"ב וידידו הרש"ת הק' יהודה ליבש רוקח בהרב הגאון המפורסם מהו' שלום
צבי הירש אב"ד דק"ק קרעמניץ חתן הנגיד מה' מנשה שפירא מקאסטנטין ישן :

ביאורים הלכות תערובות קיא חידושים

קיא (א) מאלו הב' חתיכות · עש"ך ס"ק ד' דאם נתערבו הב' חתיכות דאין תולין מטעם דכבר נעשה כל א' גוף האיסור והכר"ו והפר"ח השיגו דהא מהך משנה דתרומות פ"י משנה ה' דילפינן מיניה הא דשאני אומר מבואר שם דהדין כן ג"כ באם נתערבו השתי קופות ע"ש · ואני תמה על המיהחו דאדרבא משם ראיה להש"ך דבריפא באם היו הקופות ניכרות קתני שהם הריני אומר חולין לתוך חולין נפלה ובסיפא גבי אם נתערבו הקופות לא קתני רק אינה מדמעת דמשמע דרק באם נפלה לפחות ממאה אינו אוסר דהיינו דאין בו דין דימוע לאסור באחד ומאה אבל להתיר בפחות מרוב מאן שמעת ליה דאלו היה כאן ג"כ מותר בפחות מרוב היה ליה למנקט בסיפא ג"כ הלשון כמו ברישא הריני אומר אלא ודאי דרק לענין דימוע הקילו אבל לא לענין להתיר בפחות מרוב · ותמה אני על גדול שכמותו שרצה ללמוד מהא דאינה מדמעת להתיר אפילו בפחות מרוב דודאי לענין דימוע קיל תדע דהא ספק בגוף ודאי דאוסר בתערובות לדידן ולר"ת דמתיר בספק בגוף וספק בתערובות מ"מ בפחות מרוב ודאי אסור ואלו גבי דימוע תנן בפ"ג דתרומות משנה א' ב' גבי ספק תרומה דאינה מדמעת וכן מבואר ברמב"ם בפרק י"ד מהלכות תרומות התרומה ודאה אוסר במאה וספיקה בששים אלמא דמעיקרא כך תיקנו ולא אסרו דימוע רק בודאי תרומה ולא בספק וכ"ה כמה פעמים ברמב"ם שספק תרומה אינה מדמעת וגבי איסור לא שאני לן בין ספק לודאי לפי מה דקי"ל דלא כר"ת לענין ספק בגוף וספק בהערובות והאיך אסיק אדעתין לדמות למילף איסור מדמוע מש"כ בהיו החתיכות ניכרות ולא נתערבו ילפינן שפיר מרישא דמתניתין דתרומות שם דקתני הריני אומר חולין להוך

קיא [א] כגון · וה"ה גבינה של עובד כוכבים אפי' איסור שיש לו עיקר בדאורייתא: **[ב]** רבה · ובאיסורי משהו בעינן רוב דוקא : **[ג]** התתיכות · ואפי' סן ר"ל דר"ת ג"כ מדרבנן ומיירי דהיו ניכרות דאי נתערבו מקודם חד בחד כל א' הוי כגופו של איסור ואוסר ואם החתיכה היתה ניכרת ועכשיו תמהת שנפל א' לקדרה לא ניכר שוב איזה אסורה אפי' נפלה לקדרה אסורה לא תלינן דאיסורא נפל והנשארת מותרת רק הנשארת ג"כ אסורה ואם נפל לקדרת היתר והחתיכה בעין החתיכה אסורה ודאי דעליה ספק מכח חד בחד והתערובות ממנה מותרת ואם נפל חתיכה א' ביבש לחתיכה אחרת ונתערב החתיכה הראשונה נשארת באיסורה והתערובות הב' מותר · ועיין ביאורים ס"ק ה' : **[ד]** דרבנן · וא"ל על הא דסעיף ג' דאפי' בשיעור דרבנן ג"כ מותר הא כשהאיסור מצד עצמו דאורייתא אסור דז"א דשאני אומר קיל טפי: **[ה]** אבל · ובב' חתיכות וקדרה אחת דמותר אפילו האיסור רבה ומסכמת לה כשקדם וסילק האיסור דא"א שוב לבדוק : **[ו]** שיתבטל · היינו מב"ת או מב"ת וא"מ דאמרינן סלק כו' : **[ז]** ס' · מיירי בחתיכה הר"ל דלא מועיל ס' ובספק הקילו : **[ח]** שתיהן · ואפילו אחת קטנה ואחת גדולה לא תלינן האיסור בקטנה ואפילו נפל בזא"ז וכבר התירו הא' מ"מ כשחזר ונפל הב' לקדרה אחרת גם הא' אסור אם לא שכבר נאכל כל הא' קודם שנפל להב' ואם חזר ונפל מקדרה א' מהן לקדרה אחרת אסור אף הב' וכן אפילו אם הקדרה הא' אסורה רק שאם תולה בה תאסור אותה יותר כגון בהניה או מדאורייתא אין תולין : **[ט]** מותרות · ומיירי בגוונא דליכא צירוף כמבואר לקמן דאי איכא בשניהם צירוף לבטל האיסור בלא"ה מותר כמבואר שם · ש"ך . עוד כתב דבשני בני אדם אפי' אין בשום א' כדי לבטל מותר כשבאו לישאל בזא"ז חולין להקל באיסור דרבנן ועיין ביאורים ס"ק מ' דהעיקר כהאוסר ואסור אפי' בשני בני אדם : **[י]** השני · ודוקא באיסור דרבנן · ט"ז וש"ך : **[יא]** מצטרפות · ודוקא כשאין בכ"א לבטל רק כשתיהן אבל כשיש באחד לבטלו לא מצטרף דלא נכנס בספק כלל רק מטעם שאני אומר כו' שייך להתיר ואפי' למאן דס"ל חנ"נ הכא דלא ידעינן לאיזו נפל לא שייך לומר חנ"נ דהוי כאילו הכל מעורב כיון שנכנס הכל בספק ולא אמרינן ביה חנ"נ : **[יב]** עד יד · ואפי' באדם א' אם ידוע בבירור שאינם עתידים להתערב כגון שא' של בשר וא' של חלב או שבא' יש מתיקות ובשני קיוהא אינם מצטרפין : **[יג]** שיערבנו · הפ"ז מתיר בלא תערובות ודין ליכוף לסעיף זה אינו רק באיסור דרבנן או ביבש ביבש · ש"ך :

לתוך חולין נפלו ואמר ר"ל ביבמות דאע"פ שלא רבו מותר ולענין פחות מרוב ודאי דאין חילוק בין איסור תרומה לשאר איסורין ילפינן שפיר וכן הוא ברמב"ם שם דגבי קופות ידועים קאמר אע"פ שלא רבו ומחלק בין תרומה דאורייתא לדרבנן וגבי קופות מעורבין וכן בספק תרומה לא קאמר רק אינה מדמעת ולא חילק כלל ומוכח דאסור בפחות מרוב מזה מוכח כהש"ך מטעם דכשנתערבו חד בחד נעשה כל אחד בספק איסור ואוסר בתערובות כדין כל ספק איסור רק שאינה מדמעת כמו כל ספק תרומה דאינה מדמעת · אמנם מה שהקשה הכר"ו אנפשיה ואפר"ח דמתיר אפי' נתערבו מעיקרא מהא דסי' ק"י ס"ח דאסור בתערובות דבר חשוב אפי' בתערובות השניה עד דאיכא ג' תערובות והוא ש"ס מפורש בטבעת של עובד כוכבים שנפלה לריבוא ומריבוא לג' אסור ואמאי הא בהאך ריבוא ליכא רק חד של איסור וא"כ כשנפל א' מהן למקום אחר לשלש יהיה מותר מטעם שאני אומר דהא אם יש בהיתר רוב אפי' בדאורייתא אמרי' שאני אומר ובש"ך ס"ק ה' מבואר דאפי' בדבר חשוב אמרינן שאני אומר ומתוך זה מסיק דבדבר חשוב לא אמרינן שאני אומר ודבר זה הוא תמוה דמה"ת יגרע קבוע דרבנן מחד בחד שהוא דאורייתא דאמרינן שאני אומר · ולפענ"ד אפשר לחלק בענין אחר מהא דד"ח הנ"ל דשאני התם בדבר חשוב כיון דאם היה נפל מהתערובות הראשון ליס הותר כל התערובות דאמרינן שאני אומר דאיסורא נפל כמבואר בסי' ק"י ועכשיו נפל לתערובת השני הרי יש לנו דין על שני התערובות דיש לנו לומר התערובות הראשון להתיר ולומר דאיסורא נפל ויש לומר על התערובות הב' דהתירא נפל וא"כ מאי חזית להתיר התערובות הב' ולומר דהתירא נפל נתיר התערובות הא' ונאמר דאיסורא נפל וכיון שיש לפנינו שני תערובות שכל תערובות הוא רק שיעור דרבנן אוסרין שניהם מטעם מאי חזית ודומיא דסעיף ה' בנפלו הב' חתיכות לב' קדרות דאוסרין שניהם ומשמע אפי' בזא"ז דאסור מטעם מאי חזית הנ"ל וה"נ דכוותיה משא"כ בשני קופות דתרומות ואפי' הן מעורבין ונתן א' מהן למקום אחר לא נפל שום דין על הקופות מחמת הנפילה דהן אם ניתן מההיתר והן אם ניתן מהאיסור הקופות הן כמו שהיו וכן אם נפל אחת משתי חתיכות לתערובות אף שיש ג"כ דין על החתיכה הנשארת מ"מ לא דמי אלו השני תערובות דתערובות הראשון הוא חד בחד דהוא שיעור דאורייתא ותערובות השני הוא שיעור דרבנן וכן אפילו בשיעור דאורייתא כגון דליכא רוב מ"מ לא דמי דעל החתיכה הוי איתחזק איסורא דחד בחד משא"כ תערובות השני דכבר יצא השני מהתערובות חד בחד כמו שאפרש לקמן בעז"ה תדע דאם החתיכה ניכרת בתערובות השני ודאי דהחתיכה אסורה דהרי ניכר עדיין בתערובות הראשון והתערובות ממנו מותר ואם החתיכה ג"כ אינה ניכרת מותר מטעם אחר כמו שאבאר לקמן בס"ד וגם מחמת שנפל א' מהן לא שייך לומר על החתיכה הנשאר דאיסור נפל דהא אפי' נפל מהן ליס לא הותר משא"כ בטבעת הנ"ל דדין שני התערובות הן שוין דתרווייהו הן שיעורין דרבנן ובתערובות הראשון ג"כ כשנפל מהן וא"ל לדון עליה מותרת ועכשיו שנפל לתערובות הב' מאי חזית דנאסור התערובות הראשון ונתיר השני הא איכא נמי לומר להיפך להכי אסורין שניהם ולא מצינו הך קולא דשאני אומר רק במקום דליכא דין אתערובות הראשון אבל במקום דאיכא דין אשניהם אסורין שניהם · אך כבר הוכחתי דהעיקר כהש"ך ואסור בנתערבו · אמנם נראה דאם נתערבו הב' חתיכות ונפל אחד מהב"ת ונתערב בחתיכות אחרת וחתיכה אחת נשארת במקומה דאותה חתיכה הנשארת אסורה והשנים בנתערבו כשרים וטעם לזה דהחתיכה שנתערבה בחתיכה אחרת ויש לספק בכל אחת שמא היא הכשירה מהתערובות הראשון ושמא היא הכשירה מהתערובות השני הוי ממש כאלו נתערב חד בתרי והוי ממש כאלו נתערב מתחלה חד בחד ואח"כ ניתוסף עוד חתיכה אחת דמותר כל התערובות דהא ביבש לא אמרינן חנ"נ כמבואר בסי' צ"ב ס"ד אבל החתיכה הנשארת אין עליה הספק שמא היא השלישית הכשירה ואין עליה ספק רק הספק הראשון מחד בחד מש"ה אסורה · ועי' עוד לקמן · וראיתי בפר"ח דברים אשר נפלאו ממני שכתב דאם היו שתי חתיכות אחת של איסור ואחת של היתר וקדרה א' של איסור ונפל אחת מהן לקדרה אסורה דהחתיכה הנשארת מותרת והא ודאי ליתא דהא בחד בחד אפי' נפל א' מהן ליס לא תלינן לומר דאיסורא נפל כמבואר בכללי ס"ס בש"ך סעיף כ"א ומה שהביא ראיה מנדה מטהור ותלוי שהלכו בשני שבילין דתולה טהור בתלוי וכו' ע"ש אין כאן אפילו התחלת ראיה דשם אפי' בשני טהורין אין מטמאין רק בבאו לישאל בבת אחת ומש"ה כשהיה א' תלוי כיון דהתלוי א"צ לשאלה מש"ה טהור הטהור דהוי כאלו בא לשאול בעצמו משא"כ כאן דאסור מטעם איתחזק איסורא ואפי' בנפל ליס מה"ת נקיל יותר בנפל א' לאיסור גם מה שכתב דספיקא דרבנן הוא ליתא דחד בחד כיון דאיתחזק איסורא אפי' בדרבנן אסור והוא פשוט :

(ב) האיסור רבה · עי' פר"ח וכר"ו שהקשו מהא דפסחים דשני ציבורין א' חמץ ואחד מצה ולפניהם שני בתים דמדמה לה הש"ס להא דשתי קופות שם כשנכנס לתוך הבדוק הרי כולו איסור ואפ"ה תולין · ולפענ"ד אין כאן קושיא כלל דהא ג"כ תולין באיסור דרבנן אפי' אם נפל לא"מ דאיכא טעם דאם האיסור נפל להיתר הרי כולו אסור דחנ"נ וטעם כעיקר ואפ"ה מתירין מטעם דלענין לאסור דבר אחר כיון דהדין הוא על דבר אחר תולין ולא אסרינן הדבר אחר משא"כ כשהאיסור רבה הוי כאלו הדין על החתיכה זו לבד אם היא אסורה או מותרת כיון שהוא רבה בטל הדבר האחר לנגדו וכאלו דנין על החתיכה לבדה והיא ודאי אסורה מטעם חד בחד משא"כ גבי בתים הדין הוא על הבית אם נאסר מחמת החמץ שנכנס לתוכה דמי ממש כדנין על הקדרה אם נעשה נבלה מחמת הטעם שנכנס לתוכו דמותר כיון דהדין הוא על הדבר האחר וה"נ דכוותיה והא שכתבו התוס' שם בפסחים דהך סוגיא אתיא דלא כר"ל דבעי רביה ע"ש הוא מטעם כיון דר"ל בעי רביה וע"כ דס"ל דבעינן שיהיה תרי תרומה דרבנן ושיעור דרבנן אין לדמות חמץ לזה דליכא אלא חד מדרבנן : **(ג)** שתי קדרות של היתר · עיין פר"ח שכתב דאם נפל בזא"ז ובכר התירו הראשונה דאפ"ה אוסרין אח"כ גם הראשונה כשחזר ונפל הב' לקדרה השניה אם לא שכבר נאכל הראשונה דאז מתירין גם השניה וכתב דמתני' דתרומות פ"ז משנה ו' דקתני נפלה ראשונה למקום א' אינה מדמעתן נפלה שניה למקום אחר מדמעתן מיירי ג"כ בכה"ג והא ליתא דשם בודאי איירי אפי' בלא נאכל ומ"מ אין ראיה משם דלענין דימוע הקילו כמש"ל בסק"א משא"כ הכא דמיירי בפחות מרוב וברמב"ם פי"ג מהמא"ט הלכה ס' מבואר דין זה בהדיא דבעינן שכבר נאכל קודם שנולד הספק בשני אבל אם נאכל אחר שנולד ספק בשתיהן אף שעדיין לא שאל אלינו ובשעת שאלה כבר נאכל אחת מ"מ כיון שנולד ספק על שניהם ואלו היה שואל באותו פעם היינו אוסרין שניהם אף עכשיו אסור ע"ש בפל"מ · והנה אם חזר ונפל מקדרה אחת לקדרה אחרת נראה כיון שכבר נאסרו שניהם דמי לנתערבו קודם הנפילה שכתב הש"ך בס"ק ה' דלא אמרינן שוב שאני אומר דדוקא בהיו ניכרות קודם ולא נולד שום ספק עד שנתערב אמרי' שאני אומר כשכבר נולד הספק וראיה מהרמב"ם שם בהלך בשני ועשה טהרות ושניהן קיימות דשתיהן תלויות ולא אמרינן כיון דבשעה שהלך בשני אף אם לא עשה טהרות רק שאל על עצמו על הטהרות הראשונות מטמאין הטהרות שעשה בראשון · וגם האדם מטעם שנולד ספק על הטהרות והאדם אף שהוא ושבל בנתיים וע"ש בפל"מ דכתב כן בהדיא וא"כ כי חזר האדם ונגע בטהרות נימא שאני אומר כמו הכא בחזר ונתערב מהאחי קדרות לקדרה אחרת וא"ל דבטהרות ואדם דמטמאין הוא משום דהוי כי ליכא רוב בתערובות דהא נגד לאסור דבר אחר לא בעינן רוב כמש"ל בס"ק ב' אלא ודאי כיון שנולד כבר ספק קודם התערובות ונאסרו אוסר התערובות האחרת ג"כ וראיתי במ"ל דבר תמוה שם שכתב דבנפל א' מהם ליס דסי' ק"י סעיף ו' בענין טיפול דוקא קודם שנודע הספק ובש"ס זבחים מוכח להיפך דמקשה שם ארב מהא דימותו כולן נימא דאיסורא מית אף דשם המיתה אחר שנולד הספק ואין ראיה מכאן דבעינן נאכל קודם שנודע הספק דהכא הוא חד בחד · והנה בהא דמתירין בקדרה אחת של היתר נסתפקתי אם הוא אפי' כשהחתיכה עדיין ניכרת או דלמא דאינו מותר רק כשאינו ניכר דאז מותר כל התערובות אבל כשהחתיכה ניכרת ועומדת באיסורא היאך שייך לומר דהחתיכה שהיה אסורה ופליטתה וטעמה מותרת והא תרתי דסתרי ודמיא למ"ש הט"ז בסי' ק"י ס"ק ע"ש · עוד יש לברר באם הקדרה אחת אסורה רק שאם תלה בה תאסור אותה יותר מאיסור הקדום כגון שאינה אסורה רק באכילה מדרבנן אם התלה האיסור בה האסרנה בהנאה או באיסור דאורייתא ג"כ אין תולין דדוקא כשאין דין כלל על האחרת תולין אבל כשיש שום דין על האחרת אין תולין דאמרי' מאי חזית · ואין ראיה מהא דנדה דתולה בסופרת ז' שלא ספלה אף שאתה מקלקלה יותר אפ"ה תולין שאני התם דשם עיקר הטעם משום דמעינה פתוח אבל בלא טעם זה אפי' באיסור גמור אינה תולה תדע דהא אינה תולה בעובדת כוכבים שלא ראתה אף דעובדת כוכבי' ודאי דאסורה וקיימא על ישראל אפ"ה אינה תולה בה והכא ודאי דתולה בגבינה עובד כוכבים וכיוצא וכן אין תולין כתם בכתם והכא תולין אפי' באיסור דרבנן אלא דשם אין תולין רק במעין פתוח כמו שהארכתי וביארתי שם ואין לדמות שום דבר לשם רק העיקר דכל שהקדרה האחרת בלא"ה אסור אפי' מחומרא בעלמא תולין האיסור בה ומתירין האחרת וצ"ע :

(ד) אם אין בשום אחת · עיין ט"ז ס"ק ה' ועמ"ש לקמן בעזה"י : **(ה)** וידוע לאיזה נפל · נסתפקתי באם תחב כף חמץ בפסח לקדרה והיה קדרה א' של היתר וא' של איסור ואם נתלה באיסור הרי אתה אוסר הכף אם תולין · ונראה כיון דיש תקנה לכף בהגעלה תולין · אכן ממה דמטמאין הטהרות והאדם שכתב התל"מ הביאותיו בס"ק ד' אף שיש תקנה להאדם בטבילה מוכח להיפך : **(ו)** שתיהן מצטרפות · עש"ך ס"ק ס"ז עד נ"מ באיסור דאורייתא כו' · ועפר"ח שתמה דהא בח"ד לא אמרי' צירוף · ונראה דכוונת הש"ך הוא ביבש ביבש דבמקום א' איכא רוב ובמקום א' ליכא רוב דלא אמרי' שאני אומר כיון דהוא ח"ד וצירוף אמרי' ביבש ביבש כדמשמע מדבריו בס"ק כ' · ועיין עוד מ"ש בס"ק שאח"ז : **(ז)** לבטלו · עש"ך ס"ק י"ז עד דנ"מ דמשכחת לה כשנתערב ביבש כו' וקשיא לי דא"כ דמיירי ביבש ל"ל למילף דין צירוף ממשניות דתרומות הא כיון שהספק הוא על כל החתיכות איזו אסורה ואיזו מותרת מותר כל א' מטעם אחרי רבים כמבואר בסי' ק"ט ס"ק ז' ובכה"ג נראה דאפי' יש בא' כדי לבטל ואין בשני כדי לבטל כיון דספק בין כולם איזו חתיכה אסורה אמרי' דחד בתרי בטל דהא ביבש חד בתרי בטל אפי' א' בבית וא' בעליה כמבואר ברשב"א ונראה דעת הש"ך דדוקא כשהספק נולד בין החתיכות ואיכא רוב כשרות כשר משא"כ כשהספק נולד בין המקומות לאיזה מקום נפל בענין שיהיה רוב המקומות נגד לידת הספק ואי ליכא רוב הוי כחד בחד ומספקינן לנפילה במקום המועט דאסור אי לאו משום דין צירוף דסמכינן באיסור דרבנן ואם יש בא' לבטלו לא מצרפינן מקום ההוא : **(ח)** עתיד להתערב · עט"ז ס"ק ח' מה שתמה מסי' ק"ט · ואף דשם איירי במבה"מ ובדאורייתא לא אמרי' צירוף כמ"ש הט"ז בעצמו בס"ק י' מ"מ הא כתב הש"ך בסי' ק"ה ס"ק ל' דעיקר האיסור מטעם הבשר שנבלע ונעשה נבלה וחזר ופלט ע"ש וזה מב"מ הוא ושפיר מקשה : **(ט)** של ב' ב"א · עש"ך ס"ק י"ט דמסיק כהרמב"ן דמדמה ליה לב' שבילין · ולפענ"ד לדקו דברי הרשב"א דהא מבואר ברמב"ם פי"ט מהל' אה"ט במ"ל שם דבאומר ראיתי טומאה שנזרקה ביניהם דמטמאין בר"ה אפי' בזא"ז והטעם כיון דהספק אצל שניהם נולד ואי לא היה השני לא היה ספק דהא ודאי באדם א' נגע ואם לא היה הב' הרי היה נודע הספק משא"כ בשני שבילין ספיקו של זה אינו משום זה ולאו מבין שניהם נולד ע"ש במ"ל · וא"כ הכא בלאו יודע לאיזה קדרה נפל דמי ממש לראיתי טומאה שנזרקה ביניכם דמטמא אפי' בזא"ז והא דבפסחים דף י' מדמה שני בתים בדוקים לשני שבילין אף דהספק מבין שניהם נולד נראה דשם אפי' בודאי על רגע הש"ס להתיר מטעם אימר אכלתיה דהוי ספק הרגיל כמ"ש התוס' שם רק דאסור מטעם דאין ספק מוציא מידי ודאי משא"כ כשבאו בזא"ז והוי לכ"א כספק מוציא מידי ספק ואף שכתבו התוס' שם דמיירי בככר גדול דליכא למימר אכלתיה מ"מ הא הט"ז בא"ח סי' תכ"ט ס"ק ב' השיג על זה ואפי' התוס' לא כתבו זה רק להוציא דלא הוי כספק הרגיל דנחשב כודאי כמ"ש התוס' שם אבל מידי ספיקא לא נפקא דאימר קדמו להבריא ואכלו כמ"ש הט"ז שם · וכן הכר"ו אוסר ג"כ מטעם אחר ע"ש וקיימתי ג"כ מסברא דנפשאי בעז"ה וכן עיקר כהרב דאפי' בב' ב"א אסור :

חוות הלכות מאכלי עובדי כוכבים דעת

סימן קיג ס"ג פנאד"ה שאפאה עובד כוכבים כו' · והוא תמוה דהא פסק הש"ך בסי' קי"ב ס"ק כ"ג דבש"ע בטל ברוב ומצאתי במנחת יעקב שהקשה זה ותירץ דבפנאד"ה השומן ניכר בעין ולא בטיל וכ"ל בירקות שכתב המחבר דמיירי שהשומן ניכר אבל כשאינו ניכר מותר :

סימן קיט ס"א החשוד לאכול · עש"ך ס"ק א' עד נ"ל ראיה מירושלמי כו' ולפענ"ד לאו ראיה היא דהכא לא חשדינן שהם אנשים רק דעברו אלפני עור ולא שיעשו הם עצמם איסור ובשביעית כשהן פירות שביעית כשמוכרין הן עצמן איסור דעוברין אקרא דלאכלה ולא לסחורה ולעשות איסור לא חשידי משא"כ בשאר איסורין כשמוכרין לא עברי רק אל"ע והאי חשודים :

ס"ה החשוד על איסור חמור · עש"ך ס"ק י"ב עד אפי' הקל בעונש חמור בעיני בני אדם כו' · לא ידעתי מה יענה להא דבכורות ל"ו דחשוד על המעשר אינו חשוד על השביעית אף דמעשר חמור בעונש דטבל במיתה ושביעית בלאו · ועיין ברח"ם שם :

ס"ז ובשל אחרים נאמן · עש"ך ס"ק י"ח עד אבל במומר כו' תמיה לי דבמאי מיירי אי לתיאבון אפי' מומר נאמן כיון דליכא תיאבון במה שמעיד לאחרים ומומר לתיאבון נאמן במקום דליכא תיאבון כדמוכח בש"ס ולפי' בסי' ב' ע"ש ואי מיירי בחשוד שלא לתיאבון ושלא להכעיס בגוונא שכתב הר"ן בריש חולין קשה דמה"ת יהיה נאמן בשל אחרים הא האי דינא למד מהא דקי"ל כרשב"ג בבכורות וכהנים במומי בכור חשידי לתיאבון הן ומנ"ל להך בחשוד שלא לתיאבון וכן הוא בהדיא בתשובת הר"ן סי' כ"ה דדוקא חשוד לתיאבון מהימן בשל אחרים · לכן נראה דודאי חשוד שלא לתיאבון אינו נאמן אף בשל אחרים דהוי כעובד כוכבים כמ"ש הט"ז ס"ק ב' · ועוד דהכשלת אחרים ודאי קיל ליה מאכילת עצמו כמ"ש הרשב"א בתה"א וכיון דאוכל האיסור שלא לתיאבון ודאי דאינו נאמן רק דמיירי בחשוד לתיאבון וקמ"ל דנאמן בשל אחרים דהלכה כרשב"ג דפליג את"ק דהתם בבכורות ל"ה דס"ל לת"ק שם דאינו נאמן במקום דחיישינן לגימה ולגומלין וע"ז פליג רשב"ג וסובר דנאמן בשל אחרים דלא נחשוד רק בבכור של עצמו שהוא תיאבון גדול אבל לגימה ולגומלין שהוא תיאבון קטן לא חשדינן ליה ע"ש · וזהו כוונת המחבר כאן דאף החשוד לתיאבון בשל עצמו מ"מ נאמן בשל אחרים אף דיש למיחשביה עדיין קצת כגון לגימה וגומלין דקי"ל כרשב"ג דהנחשד על של עצמו מותר להעיד בשל אחרים אף שיש קצת חשש תיאבון עדיין וע"ז כתב הש"ך דרשב"ג לא אמר רק בחשוד אבל במומר אינו נאמן כיון שיש שום חשש תיאבון עדיין אבל במקום דליכא שום חשש תיאבון ודאי דאף מומר לתיאבון נאמן כדמוכח בש"ס בכמה דוכתי ובפוסקים ועיין רשב"א בתה"א דף ה' ודף ק"ס · ולפמ"ש נתיישב קושית הב"י אדין זה הביאו הט"ז בס"ק י"ז וקושית הט"ז שם מפ"ד דדמאי ע"ש ולפמ"ש דדוקא חשוד לתיאבון נאמן בשל אחרים אבל חשוד שלא לתיאבון אינו נאמן לק"מ דודאי ע"ה באכילת טבל ודאי חשוד לתיאבון הוא כמ"ש הט"ז שם אבל באכילת דמאי דהייט ליקח פירות מע"ה חברים שהחזיקו הע"ה בחזקת מעושר ודאי דחשוד אף שלא לתיאבון שאף שיהיה מצוי בידו פירות שקנה מחבר ופירות שקנה מע"ה יאכל משל ע"ה דע"ה חבריה מהימן ליה טפי מחבר כמו שפירש"י בעירובין דף ל"ג בד"ה מי ניית לך וז"ל דע"ה חבריה מהימן ליה טפי מינך · ולפ"ז לק"מ דבפ"ד דדמאי דמיירי בפירות דמאי שהחזיקו הע"ה בחזקת מעושרין אינו נאמן כיון דחשוד הוא ע"ז שלא לתיאבון להכי אף בשל אחרים אינו נאמן והרמב"ם מיירי במעיד על פירות שהן בבית בע"ה שנסתפק הבע"ה גופיה אם הן טבל כגון בב' קופות אחת של טבל ואחת מעושר וע"ה הוא חשוד מעיד שקופה זו מעושר ובזה ודאי דנאמן דעל אכילת טבל אינו חשוד רק לתיאבון ונאמן בשל אחרים · ובזה מתיישב ג"כ מה דקשה לי דגבי כהנים

במומי בכור אף דחשידי קי"ל כרבן שמעון בן גמליאל בבכורות שם דלא חיישינן לגומלין ובפ"ק קי"ל דחיישינן לגומלין ולפמ"ש ל"ק דע"כ בדמאי חשידי שלא לתיאבון הן משא"כ כהנים לא חשידי רק לתיאבון :

סעיף יד ואם מכר לו דבר · הט"ז בס"ק י"ג והש"ך בס"ק כ"ט תמהו על הסמ"ע שפסק כחכמי הה"ר במעשה דמחט שנמצא בריאה לאחר חיתוכה שפסקו דא"צ להחזיר המעות משום דהמע"ה · והקשו דהא אפי' בספק טרפה חייב להחזיר הדמים · ולפענ"ד לק"מ דדוקא בספק טרפה שנולד קודם המכירה ולא היה אפשר כלל שיהיה לה היתר הוי מקח טעות כיון דמ"מ אסורה היא ואלו היה יודע בשעת מכירה שהיא אסורה מספק ואין לה שום היתר לא היה קונה מש"ה הוי מקח טעות אבל ודאי אם הספק נולד אחר המכירה כגון שקנה בשר קודם שנבדקה הריאה ואח"כ נאבדה הריאה ונאסר הבשר שקנה דא"צ להחזיר הדמים כיון שבשעת המכירה לא היתה אסורה בודאי מחמת הספק לא הוי מקח טעות משום דהמע"ה וה"נ מיירי שנחתכה הריאה שהיתה בה המחט אחר המכירה ובשעת המכירה לא היה על הבהמה שום איסור כיון דהיה אפשר בבדיקה ואף שנחתכה אח"כ ונטרפה יכול הלה לומר אייתי ראיה דהמע"ה ול"ד לשאר ספק טרפה שהיתה אסורה בודאי בשעת המכירה מכח הספק ולא היה אפשר כלל שתהיה מותרת · כנ"ל ברור שהעיקר כהסמ"ע :

סעיף טז (ו) ומ"מ פטור מלשלם דמי הבהמה · עש"ך ס"ק ל"ב עד דלמא כשרה היא והמע"ה וכו' · והנה לפמ"ש הש"ך בח"מ סי' ש"ו ס"ק ט' דאפי' עשה ס' איסור דחייב א"כ ה"נ יש לחייבו ואפשר כיון דהיזק שאינו ניכר הוא אינו חייב רק מטעם שלא יהא כל א' הולך וזה לא שייך רק במתכוין להזיק ולא במתכוין להכשיר ולא דמי לעשה ספק בשחיטה דהוי כהיזק ניכר כמ"ש הרמב"ן בדיני דגרמי גבי כהנים שפיגלו :

סעיף יט (ז) מאיש פלוני מומחה · עש"ך ס"ק ל"ה עד ואולי אפי' לא הזכיר לו המשלח כו' · לכאורה אין כאן ס' דהא הך דינים מקורן ממס' דמאי ובבכורות ל"ו מדמה הש"ס להא דדמאי לכהן שאמר בכור זה נתן לי ישראל במומו · ובסי' שי"ד פסק הש"ך ס"ק א' דהעיקר דא"צ לומר כלל פלוני וכתב הב"י הטעם משום דבבכורות שם מסיק דהלכתא כלישנא קמא דא"צ לומר פלוני והא דבדמאי צריך לומר פלוני הוא משום דטבל מדאורייתא משא"כ בבכור אף שהוטל בו מום במזיד הוא רק מדרבנן וא"כ גבינת עובד כוכבים דאינו ג"כ רק מדרבנן דמי ממש לבכור רק דמ"מ צ"ל פלוני משום דאי לא אמר פלוני מצי לאשתמוטי ולומר לדידי מהימן לי כמבואר בבכורות ובסי' שי"ד שם ומבואר שם בבכורות דקי"ל דאפי' לית ליה תובע שרי · ונראה דגבי פלוני מומחה אפי' הוא חשוד להחליף מותר דאין לומר שמא קנה באמת מפלוני מומחה והחליף בשלו דאמרינן דודאי לא היה לו גבינה כלל דאי היה לו לא היה קונה כלל והיה נותן משלו וכן משמע מהפוסקים :

שם (ח) הביא לו מנחה בשם א' מהמובחין וכו' · עש"ך ס"ק ל"ו שכתב דאפי' לא הזכיר שם המומחה דמותר · וקשה לי דהא אפי' הוא בעצמו רוצה לקנות וזה החשוד אומר לו איש פלוני מומחה אינו נאמן כמ"ש הבד"ה בתה"א דף ד' והוא משנה מפורשת בדמאי פ"ד ע"ש · ואפשר דמיירי שאין חשודין אחרים בעיר ואז לוקחין אפי' מסתם ב"א כמבואר בסעיף א' ואין לחוש רק לשמא שלח לו עובד כוכבים וכיון דאמר מומחה שלח לך לא מצי לאישתמוטי מש"ה מותר כמבואר בבכורות דף ל"ו ולקמן בסי' שי"ד אבל בשיש ג"כ חשודים בעיר נראה דצריך להזכיר שם המומחה ושיכירו שהוא מומחה :

בהג"ה (ט) וכ"ז אינו נוהג בחשוד על איסור דאורייתא · עט"ז ס"ק י"ז שסתר דברי הרב · ולפענ"ד נראה דהרב לשיטתיה שכתב בסעיף ב' דלתיאבון מיקרי חשוד וע"כ מיירי בשלא לתיאבון ל"ק שוב מהרשב"א ואדרבה יש ראיה לדבריו שבהדיא כתב בתה"ה דף ד' במשמרת הבית דאין ראיה מהא דנאמן בדמאי כשאומר פ' דשם הוא רק דרבנן ואין ראיה לאיסור דאורייתא רק דעיקר ראיה מחמאן של עוברי עבירה דמותר אפי' לר"י שהוא איסור דאורייתא מפני שהן מחליפין דכל כמה דאפשר להן למיעבד בהיתר אפי' ע"י טורח עבדי וכיון דמיירי כאן בחשוד שלא לתיאבון אסור אבל ודאי כשחשוד לתיאבון ויש מומחין בעיר דאפשר לאשכוחי בהיתר אפי' ע"י טורח מותר דדמי ממש להא דסימן ב' הנ"ל · ומה שהקשה מבלים של עוף פלוני דמהימן אפי' עובד כוכבים ל"ק דבעובד כוכבים שייך יותר מירתת כמ"ש התוס' חולין ג' הובא בש"ך סי' ב' ס"ק כ"ד דמומר לא מירתת כ"כ דסבור שלא יבדקו אחריו שמחזיקין אותו בכשרי ועוד דגבי בילים מירתת יותר דשמא הישראל הלוקח מכיר בעצמו הבילים שמעוף פלוני ויתפס תיכף בשקר ועש"ך ס"ק ל"ז שכתב לתרץ וז"ל דהתם ליכא למיחש רק לשמא שחט הוא וכו' עד משא"כ הכא · ואין לו הבנה כלל · ונראה לפרש דבריו דעיקר הטעם דלא שייך מירתת בישראל הוא מטעם שכתבו התוס' חולין ג' דסמיך עצמו שלא יבדקו אחריו דמחזיקין אותו בכשר וכמש"ל וא"כ בסי' ב' ליכא למיחש לזה דאי שחט בעצמו וסובר שמחזיקין אותו בכשר ולא יבדקו אחריו א"כ היה לו לומר שהוא בעצמו שחט דהא יאכלו גם כן משחיטתו כיון שמחזיקין אותו בכשר ואי סובר דאין מחזיקין אותו בכשר אם כן בודאי מירתת דחייש שמא יבדקו אחריו מה שאין כן הכא דיש לומר דלא מירתת דסובר שמחזיקין אותו בכשר ולא יבדקו אחריו והא שאומר ממומחה קניתי משום דהמשלח אמר לו שיקנה מהמומחה :

קצת חידושים מאבי המחבר

ברמב"ם הלכות עבודת כוכבים פ"ג הלכה ד' ספת לה ועיין בהשגת הראב"ד ובכ"מ שמישבו ותמיה לי דא"כ מאי פריך הש"ס מהא דשחט הגב אשבירת מקל ליסני דשאני מקל שאין כיוצא בה בפנים לכן נלענ"ד דהיה קשה להרמב"ם אהא דדחי בש"ס דכ"ע לא אמרי' כעין זביחה אלא כעין פנים וקשה א"כ מתניתא דספת לה למאן תרמייא לכן נ"ל להרמב"ם דדוקא בזביחה גלי רחמנא דבעינן כעין פנים אבל בזריקה ושאר עבודה אף דלא הוי כעין פנים חייב דאפשר דהני עבודות חשיבי מזביחה מש"ה ספיתה וניסוך דהוי עבודת זריקה וניסוך לא בעינן כעין פנים ושבירת מקל דהיא עבודת זביחה ע"ז אמר דכ"ע בעינן כעין פנים והאי ברייתא דספת ככ"ע דבזריקה כ"ע מודו דלא בעינן כעין פנים : פ"ד הלכה י"ג ההקדשות קדשי בד"ה יפדו וישרפו וכו' תימא דלמאי לא נמעט קדשי בד"ה כמו שממעט פירות המחוברין מקרא דהקבוץ ושרפת מי שאינו מחוסר אלא קבילה ושריפה וכו' וה"נ קדשי בד"ה תחוסר פדיה וכמו שממעטינן בחולין קל"ה קדשים מראשית הגז מחמת שמחוסר גזיזה ופדיה ונתינה וה"נ דכוותיה וצע"ג :

הלכות תפלה עבד עבודת כוכבים בין באונס · וכתב הכ"מ צ"ע מנ"ל וכו' ואשתמיטתיה ש"ס ערוכה עבודת כוכבים כ"ד דאמר התם מנ"ל דאסורה אילימא מהכהנים ופי' רש"י מהכהנים שאנסום מלכי ישראל ועשאום כומרים לעבודת כוכבים וכתיב לא יגשו עוד לכהן מוכח בהדיא דאפי' אונסים אסורה :

הלכות תפילין אין מניחין תפילין בשבת ויו"ט ולענין אי מניחין תפילין בחש"מ נ"ל ראיה מפורשת מירושלמי הביאו הרא"ש הלכות תפילין הלכה י"ט ר"י לא הוי מנח תפילין אלא מפיסחא *) לפיסחא וכו' וע"כ היינו בחוה"מ דביו"ט לכ"ע אסור :

הלכות נטילת ידים בש"ע סי' קס"ט הט"ז והמ"א כתבו דכשנקב הכלי משומאתו אפי' מחזיק רביעית מהנקב ולמטה אין נוטלין אפי' דרך הנקב ותמיה לי דהא אין כלי מטהר בניקב מן הצד כדמוכח פ"ה דפרה משנה ו' ופ"ד דמקואות משנה ה' דאם ניקב מן הצד ומקבל כל שהוא פוסל המקוה וכן הוא בפי"ז מכלים שיעורן כמ"ש דהיינו בלגנות טמאין כשמקבלין כל שהן ועי' מ"א ס"ק ב' שתמה על הב"י מפ"ל דכלים דתני שולי הקערה והאסקוטלא של זכוכית וכו' ונעלם ממנו מ"ש הרמב"ם בפי"ג מכלים הלכה י' שכתב קערה של זכוכית שנשברה והתקין שוליה לתשמיש אין מטמאין השולים אלמא דדוקא כלי זכוכית אין מטמאין השולים ולא בשאר כלים והב"י קשה ליה מהא דקתני התם כלי עץ ועלכ וע"כ מיירי בשבר כלי : פט"ו ס' נטל טהור הוציא כן ממקואות פ"ב מ"ב דקתני בטומאה קלה ספק טבל טהור א"כ ה"ה הכא דהא שניהם מי"ח דבר הן ובמ"א סי' ק"ס ס"ק י"א הקשה על הא דנטל וס' לו אם נטמאו דא"צ ליטול דהא היסח הדעת פוסל ותימא על תמיהתו דהא משנה מפורשת היא ידים פ"ב משנה ד' דספק ליטמא טהור ואף ר"מ מודה שם ובאמת לר"מ דהיסח הדעת היינו שהסיח דעתו מאכילה וכ"ה בפ"ז דטהרות משנה ח' : **הלכות שבת** פ"ז הלכה כ"ב מוציאה מוליכה פחות מד"א והקשו עליו ותמהתי דהא ש"ס ערוכה היא בעבודת כוכבים דף ע' אמר רבא א"ל איסור גיורא כי הווין בארמיותא אמרינן יהודאי לא מינטרי שבת דכמה כיסי משתכחי בשוקא ולא ידענא דס"ל כר"י דאמר ר"י המוציא כיס בשבת מוליכה פחות מד"א משמע דהלכה כן וכך היתה הלכה רווחת בישראל ומוכח מכאן דמותר לטלטל מעות כשירא מגנבים מדקאמר המוציא כיס מוליכה פחות מד"א ואף דמטלטל מוקצה אלמא דמותר במקום פסידא : כתובות כ"ט בד"ה על הכותית אבל קשה וליחשב מחזיר גרושתו וניסת ונבעלה שלא כדרכה וכו' והוא תמוה מאד דבהדיא מבואר בקדושין ע' ע"ב דבעל עושה אותה בעילה שלא כדרכה לענין קנס ע"ש : סנהדרין ס"ה ברש"י ד"ה התורה אמרה דכל שזדונו מיתה חייב על שגגתו קרבן והוא תימה גדולה לענ"ד דקרבן לא תלוי במיתה רק בכרת כדאמרינן כל שחייבין על זדונו כרת חטאת דהא מכה אביו ובן סורר וגונב נפש וזקן ממרא אף שבמיתה אין בשגגתן קרבן כמבואר במנחת כהנים וצע"ג :

---

*) מ"כ על הגליון בזה"ל נ"ל פי' מפסח א' עד פסח שני או ע"ש דמקרי פסח כמבואר תוס' קדושין ל"ז ע"ב בד"ה ממחרת הפסח :

סימן סט (ביאורים ס"ק א') וכן קשה על הרב בהג"ה סעיף ב' שכתב דאם יש ס' דמותר · נ"ב באמת ביש"ש חולין פ' השוחט סי' י"ח כ' דלפי ס"ש דס' אין מועיל להקל במליחה צריכין בכה"ג קליפה מכל צד : (שם ס"ק ג') ודוחק לומר דמותר ע"י בליעה דוקא כו' · נ"ב יעוין בב"י סי' ס"ס בשם מהר"י בן חביב שמקשה דדברי הרמב"ם סותרים · דאיסור בשר כאומצא ומתיר ע"י מליחה ואם נאמר דדוחקא דשנים גורם שיפרש הדם ממקום למקום לק"מ : (שם ס"ק ט') ואין זה קושיא די"ל דס"ל כהרמב"ם כו' · נ"ב מבואר כחי' רשב"א שבת דף קמ"ג ויעו"ש בתוס' ד"ה חלב אשה כו' ובחידושי הר"ן לחולין דף ק"ח בד"ה וכשם שאין כו' משמע ג"כ כדעת הרשב"א ואף ההולך בדרך אם הוא בעל שדה אף שהיה נוח לו או בדרך שלא ירדו גשמים אחרי שיורדים ניחא ליה שיפלו גם על זרעי שדהו · ועכ"פ ס"ל דאינם מכשירים אבל מ"מ קשה לכוון בזה דברי הר"ן שכ' על ונאכלין כירים מסואבות בזה"ל א"נ משכחת לה כשהודחו על ידי גשמים שלא מדעת כו' דמשמעות הלשון שהדחת הבשר היה שלא מדעת · אבל באמת המעיין היטב ברמב"ם פרק י"ב יראה דאף במי גשמים שבאו שלא לרצון אם נתלשו ממקום הגתתן לרצון הוי כתחלתו ברצון אם הדיח במי גשמים לרצון הוי כתלוש או ברצון · ויעיין בפ"ד דמכשירים משנה ב' ובפי' הרמב"ם שם ובמהר"ם ת"א בפרק י"ב : (שם ס"ק ט"ו) לשון הרב בהג"ה מותר זה · נ"ב ליכא מתירה ; (שם ס"ק ט"ז) אמנם לפי מה דקיי"ל דאפשר לסוחטו דהיתירא מותר כמוהר"ם מלובלין · נ"ב היותר נכון כמ"ש בגליון הפלתי בסימן צ"א ס"ק ח' עפ"ד הרשב"א בתה"א דף צ"ח בזה"ל דודאי נאסרה וכשנפלה בקדרה אחרת אין אנו יודעים שנסחט ממנה כל האיסור ומש"ה אין אנו מתירים לכ"ל וממילא היכא דליכא חזקת איסור ואדרבה לא היה עדיין בחתיכה איסור מצד הדם כשנולד אח"כ ספק ימוקמינן הבשר בחזקת היתר ותלינן דלא נאסרה כלל מהדם דמה שפירש יצא לחוץ אף שהדם עצמו נאסר מעת שפירש מ"מ על חתיכת בשר לא היה איסור מחמתו אם פירש ויצא דעיין תוס' חולין דף ק' ד"ה בשקדם וסילקו כו' ואפי' נאמר דדוקא הוא ס"ל כו' ; (שם) והטעם דכל אפשר לסוחטו לא נשאר רק טעם קלוש · נ"ב מדברי הפ"ת בס"ק כ"ו נראה דלא נחית לסברא זו וע"כ לא מתיר בבישול הראשון אלא ע"ד ממ"נ דמה שפירש יצא ע"י בישול לחוץ הקדירה יתבטל ומה שלא יצא בודאי לא פירש · ולא קאמר דמה שלא יצא אינו אלא טעם קלוש ; (שם ס"ק ל"ב) דהיש מי שאוסר ס"ל דציר היוצא לאחר שיעור · נ"ב ליתא כן בב"י ; (שם ס"ק ל"ג) ונראה דרצון הש"ך ושיעור דבריו כך הוא · נ"ב א"א לומר כן שזה היה כוונת הש"ך דהא מלשון הש"ך מבואר דלענין דין הקליפה יש חילוק בין דעת הרש"ל לדעת הרמ"א ואי כדברי המחבר שהש"ך מיירי מהקליפה שעל כל פני השטח לא א"ש דהא לדעת הרמ"א בלא"ה אינו צריך לקלוף שם אלא סביב החתיכה ; (חידושים ס"ק מ"ו) ושומן ששהה כ"י הדין כמו בבשר · נ"ב יעוין בפ"מ בסוף פתיחא להלכות מליחה :

סימן עא (ביאורים ס"ק א') ותמוהין דבריו מאד דהא הרשב"א עצמו הביאו הש"ך ס"ק י' · נ"ב בסה"ב דף ע"ה ע"ב בד"ה עוד שם היכא דאישתלי כו' מבואר דדעתו שאף שהדם שבמוח עצמו אינו יוצא ונחלק בזה אדעת הראב"ה בבד"ה ויעוין בפ"מ סי' ס"ח בט"ז ס"ק ב' שמחלים גם כן שאף דם שבתוך המוח אינו יוצא ויעוין בראש פ' גה"נ דין ז' ;

סימן עב (ביאורים ס"ק א') אין זה ראיה כלל · נ"ב אכתי יש ראיה לשיטת המפרשים שמביא המ"מ שמקיימים הגי' שלפנינו דרב מחייב אדם הכנוס בשעת שחיטה הוא דם הנפש והוא שבבשר הלב הוי דם אברים · ומ"ש המחבר חזה לגי' הרמב"ם קדמוהו מהרלב"ח בתשובה דף קפ"א מובא בלח"מ דין ו' · ובהה"כ דף ע"ו ע"ב מביא הגי' שלפנינו ;

סימן עג (ביאורים ס"ק ד') כנ"ל מטעם הרש"ל ועיין עוד בס"ש בפ"ז ס"ק ח'. נ"ב ז"א דלפי זה אפילו איכא ס' בקדרה הכבד אסורה ומהרש"ל אינו אוסר רק בליכא ס' ; (שם ס"ק ו') דהא מטעם האיסור · נ"ב לקושיא זו נתכוון הכרתי ופליתי בסעיף ו' אות ה' בפליתי ; (שם ס"ק ז') ולפעה"ד דוקא לענין חלב קמיבעיא ליה · נ"ב לפ"ד אין שייכות לאיבעיא זו שם בתרומות · וזה"ל תיוקח סי' תמ"ה ר"י בעי שלקה לכבד בחלב מהו · פי' פולטת ואינה בולעת וכו' עכ"ל ; (שם ס"ק הנ"ל) תדע דלא קא מיבעיא בבישלה עם טרפת כנ"ל · נ"ב י"ל דנקים מילתא דפסיקא דחלב הוא שמן ומבעי' אם כבר בולע שמנונית ;

סימן פז (ביאורים ס"ק א') ולא דק כו' · נ"ב כוונת הפליתי דבכלל העבירו באש הוא גם שפודין שאינם רק כלי צלי ולא משכחת בהם בישול דק שיש לדחות שה"ה צורך הגעלת ליבון גם בשפודין דאם היו צולין בשפוד בשר קודם ליבון השפוד היה נבלע בבשר כדי קליפה ואף שכ"ק לבר לאו בישול ואינו אוסר מה"ת משום בב"ח מ"מ אם היה מבשל אח"כ אותה החתיכה עם אותה קליפה בלועה חלב היה איסור בישול בב"ח ממש וא"כ היה צורך להורות הבשר ליבון שפודין שמועיל שהבשר הנצלה באותה השפוד אחר הליבון מותר לבשל אחר הצלייה ואם נאסר דגם בחתיכה עצמה מיקרי הפליטה מן הקליפה לתוך החתיכה כנ"ט בנ"ט אם באת ראשונה לתוך הקליפה מס"א דרך פליטה אין מקום לדברי הנ"ל דאף שע"י הצלי בלע הבשר כדי קליפה מן החלב שהיה בשפוד ע"י צלי מ"מ כיון שבעודה תוך קליפת הבשר עדיין היתר הוא והוי נ"ט בנ"ט מן החלב לשפוד ומן השפוד לקליפת הבשר ממילא ליכא לאסור אף כשיתפשט מן הקליפה לתוך החתיכה ע"י בישול ; (שם ס"ק ב') כיון שהוא רק איסור דרבנן · נ"ב יעוין בפליתי שמקשה דהא המים נעשה נבילה וקושיא זו מתרץ המחבר ולפענ"ד י"ל לכאורה בפשיטות דמה שהמים נ"נ אינו אלא מדרבנן ולא החמירו מבב"ח דרבנן שמותר בהנאה כדאיתא בסעיף א' ויעו"ש בפר"ח ס"ק ג' ;

סימן צא (ביאורים ס"ק ג') מאחר שנעשה כן במזיד הוי כמבטל איסור במזיד · נ"ב צ"ע דהא אינו מתכוון כל הבישול ; (שם ס"ק ד') אבל הבעין שעליו ודאי דנבלע ע"י מליחה · נ"ב יעוין לשון הרשב"א שמביא הב"י בסי' ק"ה בד"ה ולא שייך מליחה ומבואר מדבריו שם דאף שיפלוט כיון דליכא כבדי נתינת טעם אין לחוש ועי"ש ועפי"ז י"ל להיפך דדוקא משום הדבק בחוץ שנשאר בעינו הוא שיש לחוש ; (שם ס"ק ו') והוא ש"ס מפורש חולין דף ק"ח ע"ב · נ"ב דברי הפר"ח חסה בסימן פ"ז ס"ק ג' ויעוין בפליתי סי' צ"ב ס"ק ג' שמפרש דברי הגמרא בחולין רק לענין אכילה ; (שם) וכן מורה דקדוק לשון רש"י שכתב בשר שנפל לחלב · נ"ב ברש"י שלפנינו שם כע"ז א"י כגון חלב שנפל לקדירה והתוס' כתבו לשון רש"י כגון חלב שנפל לתוך בשר : (שם ס"ק ח') ובמליחה הצריכו ס' נגד הקליפה מטעם דהקליפה נעשה נבילה · נ"ב צ"ע דאם הטעם משום נ"נ היה לש"ע לפרש דדוקא בכלי ישן וב"י שנעשה כל הבליעה נבילה ; (שם ס"ק ט') וא"כ בב"ח דבטעמא תלי רחמנא ודאי דאין ציר בשר אסור עם חלב · נ"ב יעוין בפ"מ סי' פ"א בש"ך ס"ק א' שמחלים בציר בשר אסור עם חלב · וצ"ע שסובר שיש בציר טעם בשר בתולדה ובעצמות · ויעיין מ"ש בשער התערובות בשער י"ב פ"ב בד"ה ודע שראיתיו · וגם צ"ע דהא בבשר וגבינה מיירי שהבשר כבר נמלח תחלה לדמו · וכיון שכן הרי הציר שבתוך הבשר כבר קיבל טעם בשר ברתיחות הבשר במליחה ראשונה כששהה שיעור מליחה ואם כן אפילו דציר בעצמיהו מיא בעלמא ואמאי לא יאסור הציר היוצא מהבשר במליחה שני' מצד טעם הבשר שבה את הגבינה : (שם) דהכי איתא התם טמאין לאסור צירן · נ"ב צ"ע דלפ"ד מאי מקשה הגמרא בבכורות דף ו' ע"ב טעמא דרבנן מגמל גמל כו' הא לאו הכי ה"א דחלב דבהמה טמאה שרי מ"ש מהא דתניא הטמאים לאסור צירן ורוטבן כו' ומ"ש בשם הת"כ ליתא כן וז"ל הת"כ טמאים לאסור צירן ורוטבן ואת הקיפה שלהן הם פרט לשאין בהם בנ"ט · ומפרש בק"א דקאי על רוטב וקיפה שאינם נאסרים רק אם קיבלו טעם · אבל גם פירושו צ"ע לפי פי' רש"י דקיפה היינו דקוק בשר ורוטב היינו שומנא כדאי' בחולין דף ק"ל אם כן המה בשר עצמו והק"א לשיטתי' דמפרש רוטב היינו שמן נתבשלו · וקיפה תבלין שמתבשלין בהדי בשר ויעוין בבכורות דף הנ"ל ובתוס' חולין קי"ב בד"ה וקיפה שלהן · ויעוין בתרא"ם בפסוק ושקץ יהיו לכם ובק"א על פסוק הנ"ל פ"נ אות ט' ובזית רענן מפרש פרט לשאין בהם בנ"ט כגון שנתערב במאכל פחות מנ"ט עכ"ל ונראה דלא קאי אצירן ורוטבן וקיפה דק שהוא לימוד בפ"ע דבשר טמאה אינו אוסר רק בנ"ט · ובהגהות שערי דורא שער כ' מפרש רוטבן היינו מי תבשיל שנתבשל בהם וקיפה היינו תבלין ושאר הדברים שנתבשל בהם וכו' · ודע דלמ"ד טמבע"ק לאו דאורייתא ע"כ רוטבן שומנא כמבואר בחי' הריטב"א בסוגיא הנ"ל בחולין : (שם) ואברים שצלאן ותלן אין בהם משום ריח ניחוח · נ"ב לא דק ולא דמי לדם דבשולו מהורת דם מצד חום בישול כ"כ מבטל גם מצד חום המליחה אבל באברים שצלאן אין הטעם רק משום דלא מעלו עוד ריח וכ"כ רש"י בזבחים דף מ"ו ע"ב בלישנא דגם שם אין בהם משום ריח ; (שם ס"ק י"ג) ומאי קושיא הא הבמבא צונן וח"ל חם לתוך צונן דסגי בקליפה · נ"ב י"ל דמבא מליח דק שנאכל מחמת מלחו מקרי צונן נקרר חם תבא עליו גם מלשון הש"ע כאן שכתב אפילו כשנאכל מחמת מלחו משמע דלא מיקרי צונן ומה שמדקדק הש"ך ס"ק כ"ב דהא אפילו בצונן נמי בעי קליפה תירצתי כשתחתי' צונן הוא חומרא בעלמא וע"כ כשא"א לקלפו מותר כמבואר מאו"ה כלל נ"ט אבל כשתחתון מליח אף שנאכל מחמת מלחו חמור טפי ובעי מדינא קליפה : (שם ס"ק י"ד) נראה דכאן לא מהני ס' · נ"ב כ"כ הפר"ח בס"ק י"ח ;

סימן צב (ביאורים ס"ק א') והנה לכאורה קשה דא"כ בצלים נ' זיתים שבלעו מית בשר - נ"ב יעוין מ"ש בריש סי' צ"ז ויעוין בפ"מ סימן צ"ג בש"ך ס"ק א' ; (שם) כיון דטעם הבשר הבלוע בבצלים ודאי דסופו ליפלט ולעשות טעם קלוש · נ"ב צ"ע עפ"ד התוס' דף צ"ז ע"ב ד"ה וכחל דאף שסופו לצאת בגמר הבישול נשאר באיסורו למאן דאמר אפשר לסוחטו אסור ; (שם) ונראה דלק"מ דהא לא חיישינן שהגריסין בלעו עדשין יותר מכמות הגריסין · נ"ב צ"ע התם הקולא שרי אם יש ס' נגד הסלת והטעם כיון דאין הדם יכול להתפשט יותר מס' לכך גם הנאסר ממנו אינו אוסר רק עד ס' אבל גבי גריסין כגוונא דליכא ס' ואעפ"כ אין טעם הגריסין נרגש בעדשים אין להקל בזה מצד הכלל שאין הנאסר חמור כן האוסר דהא בסתם כל איסור דיינינן כיכול להתפשט במעטו גם' רק כשא אפשר לא נתבשלו הגריסין היטב ולא בלעו כל טעמן וכמבואר בפוסקים לכלל מונח דאין המתבשל מפליט תמיד כערך פות ויש להצריך ס' נגד טעם העדשים שנעשו איסור מן הגריסין וכשלי ס' נגד כמותן כאילו היה גריסין שהיה צריך ס' באם אפשר לס"ק אטעמא דהא טעם העדשים כנב"ע התחלת בגריסין ונעשו נבילה כשחוזרין ונבלעים בעדשים מוליכים אף טעם מן הגריסין מכיון שאין טעם הגריסין מתפרד מכל וכל מן העדשים נשאר טעם העדשים נבילה כאילו היה גריסין ; (שם ס"ק ח') אבל העיקר נראה לפענ"ד לתרץ קושית הש"ך בסי' ק"ח הנ"ל סי' · נ"ב יעוין ביש"ש פ' גה"נ סי' ס"ח שמפלפל בזה וכתב בזה"ל ואף דאיכא לומר דמתחלה לא נאסר בב"ח כלא רוטב דדרך בישול אסרה תורה ולא מה שקיבל טעם זה שהרי בב"ח חידוש דאי הוי כולי יומא כו' מ"מ אסור מדרבנן כו' יע"ש · אמנם י"ל דקאי שם אמ"ש בתחלה בבשר חם שנתנו בגבינה חמה אבל בגוונא דהכא היכי שנופל חלב על החתיכה שחוץ לרוטב כיון שהחתיכה בתוך הקדירה וממשות חלב נפל עליה נראה דהוי נגד אותה החתיכה בישול בב"ח ממש · וז"ל רש"י בסנהדרין דף ד' ע"ב דרך בישול חלב צלול כמים ואיכא בישול · אבל חלב אינו בישול אלא פיתון עכ"ל · ויעיין בפר"ח ופליתי ר"ס פ"ז · ויעוין חולין דף ק' ע"ב ברש"י ד"ה גזירה שמא יעלה שכתב כזה הלשון בשר בהמה עם הגבינה בתוך אלפס רותח דהוי ליה בישול ע"כ ; (שם ס"ק י"ג) ותירץ דמקושר הוא וכקדירה יש נ"כ בליעה ממה שבלע כבר · נ"ב צ"ע מה בכך · כיון דהחלב תבא לאסור מקושרת ונגררת בתר התבשיל שבתוך הקדרה ונתבטלת בס' אין הבלוע שמכבר נאסרת · אבל באמת במרדכי ובתה"ד מבואר · דרוטב היתר הנבלע בדופן הכלי והרוטב שבתוך הכלי הכל אחד ומצטרף לבטל טיפת החלב : (שם ס"ק ט"ו) ולפענ"ד דברי כל הפוסקים נכונים · נ"ב אכתי אינו מיושב מ"ש המרדכי והובא בב"י בזה"ל והר"ם היה רגיל להורות כשנופל איסור על דופן הקדירה מ' מתיר אם יש בתבשיל ס' פעמים ס' כנגד הטיפה עכ"ל הרי שאף בטיפת איסור שיער כן ומשכחת שהאיסור הוא מינו של הבלוע בהקדרה והתבשיל וכהאי גוונא מודאי להצריך ס' פעמים ס"א פחות טעם : (שם ס"ק ס"ז) בלע טפה אחת חלב שא"צ רק ס' פעמים נגד הס' סיפין · נ"ב לדבריו די ס' פעמים פחות מנ"ט : (שם ס"ק כ') ועש"ך ס"ק ל"ג שכתב בשם מהרש"ל דאם הקדירה מרותחת מחמת האש כוונתו אצל האש ופשוט · נ"ב בש"ך איתא רותחת וחקרי בחולם ; (שם ס"ק כ"א) נראה לי תמוה דין זה דאם החלב כו' · נ"ב אשתמיטתי' מ"ש הש"ך בזה"ל הוי כב"ד ועדיף ממנו כו' וכוונתו כיון שהאש מחמם את הבשר בלי הפסק קירוח הוי ע"י אור ממש שבזה אמרינן חם מקצתו חם כולו כמ"ש הש"ך סימן קכ"ח שעדיף מכ"ד ; (שם ס"ק כ"ג) דהטעם שבמחבת הוי נ"ט בר נ"ט דאיסורא א"צ לשער רק נגד מה שבמחבת · נ"ב בפמ"ג בסימן זה בט"ז סוף ס"ק כ"ט כתב להיפוך : (שם ס"ק כ"ז) ולשונו אינו מדוקדק דהא בהדיא כתב בסימן צ"א ס"ק ז' דאפי' עידו כו' · נ"ב וכמבואר באריכות בסימן ק"ח בש"ך ס"ק י"ד · וכבר העיד ע"ז במנ"י כלל נ"ח נ"ז ס"ק ס"ו ;

סימן צג (ביאורים ס"ק א') לא מצינו למילף לגיעולי קדשים דהא הרמב"ם ס"ל כו' · נ"ב יעוין בדברי הרמב"ם פי"ז מהלכות מ"א הלכה א' ב' ובפמ"ג בש"ך סימן ס"ח ס"ק ג' ב' דדין גיעולי כלים נוהג גם כעת מדאורייתא לדעת הרמב"ם אף שסובר טמבע"ק דרבנן ; (שם ס"ק ג') דו"א דבעודו בקדרה מקושר הוא וכשהוציאו מהקדירה נעשה כלי שני · נ"ב צ"ע דהא גבי איסור אף כשהתערובות בצונן אוסר ונעשה נבילה למ"ד בלת בלת נ"כ אמרי' דנ"נ ודברי התה"ד הם לענין בב"ח בכף חולבת וכך מדויק דברי התה"ד שם שכ' דלאחר שהוציאו הכף מן הרותחים כל הבליעה בתוכה חשוב כמו כ"ש ולא פליט ולא בלע · כוונתו שאין הבלועה בשר והבלועה חלב פולטים ובולעים זה מזה : (שם ס"ק ד') וצריך בר נגד דיפרקינה · נ"ב קדמוהו הפר"ח והפליתי ; (שם) ולכן נראה כוונת דברי הש"ך דהנה הרשב"א פסק כו' · נ"ב יעוין בש"ך שכתב להדיא וכשהוציאו מן הקדירה נעשה כל הכף נבילה מבב"ח והיינו כסברת התה"ד לשיטת המצריכים ב"פ ס' דכ"ז שהוא בקדרה לא נ"נ דהבלוע שבקדרה חשוב מקושר למה שבקדרה והא הטעם בקדרה שבישל בה בשר ואח"כ חלב שמועיל בה שיטת קפילא ולא אמרינן שנעשה תחלה נבלה חלב הבלוע בקדירה · גם המחבר זה מביא כמה פעמים סברא זו עם הוכחת הנ"ל ע"כ אא"ל בכף שנעשה הבלוע בה נבלת רק אחר שהוציאה מהקדירה והכף עודנו חם אז הבלוע שבתוכה נעשה זס"ז נבלה וכיון שכן סתורים דברי המחבר דלפ"ד עת שיצא הכף כבר נקלש טעם חלב שבה ואינה נ"נ עוד בהתחברות טעם הבשר שבכף אבל במהרי"ל סימן קס"א מבואר שלדעתו אף בבישול הרבה שהוגעל הכף מכל החלב שהיה בה מ"מ אמרינן ת"נ דמתחלה כשנתחב הכף כל מה שנבלע קודם גמר פליטתו נעשת אותה בליעה נבילה מכח בב"ח ושוב לא יותר מכח אפשר לסוחטו יעו"ש ולדידיה אתי שפיר מה שאין צריך נ' פעמים ס' אבל לדעת מהרי"ל צריכים ליישב הקושיא מקדירה שבישל בה בשר וכו' כנ"ל ויש ליישב עפ"ד היש"ש פ' גה"נ סוף סימן מ' יעו"ש ; (שם) ותא"ש דברי הש"ך כו' · נ"ב הש"ך בעצמו כ' בנה"ק דצריכים אף בהתירא הגעלה גמורה וצריכים שיעלה הרתיחות יעו"ש וממ"ש בזה"ל וכמ"ש בדין תחיבת כף מבואר שהיה הש"ך סובר דמה דלא חשבינן בתחיבת כף בהגעלה הוא מטעמא שכתב הסמ"ק שהובא בב"י סימן צ"ד וא' מהטעמים דהגעלה אינה מועלת כ"א ברותחין כ"כ שמעלה רתיחות וגם בתחיבת כולו · והש"ך משוה לזה דין הוחם מים בקדירה ולפ"ד המחבר לא דמי אהדדי : (שם ס"ק ט"ו) דכל דבר הבא מבשר בחלב כבב"ח דיינינן ליה · נ"ב צ"ע דהא הש"ך כתב באותו ס"ק שמצא בהגהות מהרש"ל כדבריו :

סימן צה (ביאורים ס"ק א') ועוד נ"ל דלא הוי נ"ט בר נ"ט בשעת בישול כו' · נ"ב צ"ע בדברי הר"ן פ' כ"ה בר"ה וכתב בס' התרומות קערות כו' : (שם ס"ק ד') דבבישול חשיב קצת כנ' נ"ט דהיינו לקדרה · נ"ב מבואר כן במהר"ם שי"ף לחולין דף קי"א וצ"ע מלשון הש"ך המובא כאן בס"ק א' שכתב דוקא כשטעם א' בכלי וטעם ב' באוכל כו' · אבל באמת המחבר הזה לא העתיק יפה לשון הש"ד כמבואר להמעיין בתש"ד וי"ל דהא דל"א מאוכל לאוכל נ"ט בנ"ט דוקא היכא שלא היה הפסק כלל אפילו טעם א' ע"י נ"ט בכלי רק הב' נ"ט הוא מאוכל לאוכל כגוונא דפשטידא המבואר בש"ד · אבל בפמ"ג סי' זה ובראש יוסף דף קי"א מחלים דטעם א' מאוכל לאוכל אינו בא בחשבון נ"ט בנ"ט ;

סימן צו (ביאורים ס"ק א') והכר"ו תקשה דהא חלב שנכנס להבצלים נ"נ · נ"ב קושית הפליתי דאף אם החלב הנכנס לבצלים אינה נ"נ משום שמקושר למה שבקדרה מ"מ הבשר שבבצלים נ"נ ויעוין מ"ש המחבר זה ע"ז ריש סימן צ"ב ; (שם) ועיין בב"י הטעם כו' · נ"ב הב"י בד"ה ואיכא למידק בקשה דלמא זה טעמו של בעל העיטור ויעוין בדרישה ס"ק ד' ; (שם ס"ק ו') ה"נ מיירי בהוריקו לכלי אחר קודם שנתחמץ כו' · נ"ב יעיין ראש יוסף לחולין דף קי"א ; (שם ס"ק ז') כמ"ש הט"ז והמג"א בהלכות פסח בכמת רוכתין וע"כ צ"ל כו' · נ"ב אכתי צריך עיון דהא הטור סבירא ליה דאין תנ"נ ולא מחלק כלל וגם מביא דעת אביו הרא"ש דאף בפסח בטל חמץ יבש ביבש ברוב : (שם) כמ"ש תח"י בסימן תס"א גבי מרדה ע"ש · נ"ב וכן נראה מדברי המג"א בסימן תמ"ז ס"ק מ' גבי כלים ;

סימן צז (ביאורים ס"ק ה') אבל אחר העיון לק"מ דכבר כתבתי · נ"ב מתירה לזה מדברי האו"ה כלל ל"ם סעיף ו' : (שם ס"ק ו') עיין מהרי"ש חי"ד סימן ח' כו' · נ"ב כבר העיד ע"ז בפליתי :

סימן צח (ביאורים ס"ק ג') ודעת מהרא"י דבטלינן ס' מדאורייתא והוכיח זה מדברי התוס' בפ' א"ע דף מ"ד · נ"ב אמת שכ"כ הש"ך בשם מהרא"י אבל ליתא כן במהרא"י שבהגהות ש"ד סי' ל"ט דלא הזכיר כלל מששים והרי ז"ל שם · צ"ע בתו' פ' א"ע ובפ' גה"נ דמשמע שם טובא דכשא"ם בדבר יבש אפילו מדאורייתא לא בטל ברוב ונ"ם אם נתערב ס"י אי הוי ספיקא דאורייתא או דרבנן מהרא"י ז"ל עכ"ל · ויעיין יש"ש חולין פ' גה"נ סימן מ"ד : (שם) וא"ש דברי הרב דמ"א דבמכא"ם בשמא לא בטל כו' · נ"ב ז"א למאי דפסקינן כהפוסקים שחולקים על רש"י וסוברים דטעימת קפילא אף בפחות מס' ; (שם ס"ק ו') ולכן נראה דודאי לא עלה על דעת המרדכי כו' · נ"ב צ"ע דהא המרדכי מיירי בכלי שנתבשלה בה עתה היתר וכתב דלכך לא נעשה הכלי נבלה מצד בליעת האיסור כיון דיש לו תקנה בהגעלה וליכא · ואי כוונתו מחמת שסופו לצאת עתה בבישול לא היה לו להזכיר התקנה של הליבון דהא אין הבישול מלם הבליעה שצריכין לתפליטה בליבון · גם פשטות לשון המרדכי מורה שלא נתכוון כלל למה שכתב כאן המחבר בכוונתו רק כדברי האחרונים : (שם ס"ק ז') ולא אמרינן דנשער כמינו כאילו אינו במינו · נ"ב יעיין בת"ח כלל פ"ח ועל תירוץ המחבר קשה דהא אמרינן אף בנפל לתבשיל מתובל וכמו במתמיץ וכמבואר בפ"ב דערלה משנה ט' · וברמב"ם פט"ז מה' מ"א דין י"ז ; (שם ס"ק ח') ונראה לפרש בפשיטות כגון שנתערב איסור ערלה כו' · נ"ב לא הבנתי מה לי אם כל השלשה חתיכות אסורים דלא שייך ביטול להתיר כולם כיון דליכא נגד שום חתיכות של איסור ב' חתיכות של היתר ע"כ אף כשהאיסורים חלוקים לא משהרי ואין שם ביטול רק לענין חיוב מלקות כ"כ כשיש ב' חתיכות באיסורין מחולקים וחתיכה א' של היתר דאיכא בתערובות זה רוב איסור וכשבאים לבטל חתיכה של איסור ליכא נגדו באותו התערובות רוב התיכות היתר :

סימן צט (ביאורים ס"ק א') והנה לקושיא הא' יש לומר דס"ל דהלחלוחית שבעצמות אין בהם בנ"ט כו' · נ"ב אכתי קשה להום"א לפי מה שפירשו הב"ח והט"ז בסימן צ"א דהחרס בעצמו נ"נ ואוסר (ויעוין לעיל ס"ק ו') ולכך צריכים ס' נגד החרס אף בכלי חרש ; (שם ס"ק כ') דטעם קלוש אית בהו כמ"ש הכר"ו · נ"ב צ"ע דאי הדין אין בבנ"ט אסור אכילת הגיד עצמו הוא נות"כ וכדברי הגמרא חולין דאמרינן עץ בעלמא הוא הרי דאין שם איסור על טעם קלוש יעוין בזה בפליתי ;

סימן ק (ביאורים ס"ק ג') ולפע"ד לא קשה כלל דהא הביצה חשיב בריה אינו מטעם האפרוח שבתוכה דק מטעם שלמות הביצה · נ"ב הש"ך הוא שנחית לסברא זו · אבל דעת הב"י שביצה אינה בריה כ"א כשיש בה אפרוח דהוי בריה מצד האפרוח וכמ"ש להדיא בב"י בסימן ק"י : (שם ס"ק ה') וז"ל התה"א דף ק"ר דוקא שאיסורה מחמת עצמה כגון נמלה או גיד · נ"ב בחידושיו לחולין דף ק' ובחי' ריטב"א במס' מכות ליתא דברים אלו אמנם בר"ן לאלפסי פ' גה"נ בסוגיא נה"נ שנתבשל עם הגידין כתב בזה"ל אבל צפור טהורה כו' אע"פ שהיא כברייתה כיון שדבר אחר גרם לה לאסור לאו בריה היא יעו"ש כל דבריו · ומ"מ אין הכרע אם אינה אסורה מתחלת ברייתה אי הוה ברי' מחמת שהאיסור מצד עצמה · והא דצריכין לחלק בין איסור מצד עצמה או לא י"ל דלכאורה יש נבילות שאיסורן מתחלתן כגון נפל וביצת אפרוח יעיין הפלפל בזה בתה"א ובפר"ח סימן פ"כ ס"ק כ"א ובסימן זה ס"ק כ' וכדברי הרשב"א בתשובה סימן ס"ז (שאינו מכוון להדברים שכתב הפר"ח בשמו) ויש לי אריכות דברים בזה ; (שם) כמ"ש הרשב"א בחידושיו לחולין דף ק"ב · נ"ב דברי הרשב"א שם אינה רק לענין חלב · ויעוין בחי' הרשב"א פ' גה"נ בד"ה אלא בוולדת וידוע דשרץ שמו אף בלי ריחוש ושורץ על הארץ אינו רק לתנא שאיסרים הוא מעת ששורץ על הארץ · ומלבד דברי הרמב"ם בסה"מ אין ראיה מהגמ' דו"ל דהנפלת הנזכר הוא נפלה שאיסורו אף קודם שפירש כי דברי התו"ס

אינם אסורים רק במילבין המתהווים בפירות בעפושו דהיינו פירות תלושין שאסורין רק בעת שפירשו ובפירות מחוברין אף לדידן דבעינן ריחוש י"ל דהריחוש בא בשעת היצירה וכן מבואר בפליתי סימן פ"ד ס"ק ה' : (שם ס"ק ז') רק שחולקין אם יש כח בהטעם לאסור אחרים · נ"ב יעוין פסחים דף כ"ב :

סימן קא (ביאורים ס"ק ה') ולא ידעתי מאי קושיא · נ"ב יעוין בתה"א דף קי"ב ע"ב : (שם ס"ק ז') וראיתי לכתוב בכאן מה שמצאתי בספר נודע ביהודה סימן ל' בפשטיד"א הממולא בגבינה כו' · נ"ב ליתא בנב"י · ונראה מדבריו שם שלא היה גבינה בקרעפליך רק חמאה הבלועה והממולא היה דבר אחר לא גבינה דביש גבינה האוסרת בעצמותה מדין בב"ח אפשר שדנין בה דין חהר"ל אף שהגבינה לבדה כשהיתה נפרדת מהקרעפליך לא היה ראוי להתכבד· ונקל לחלק בזה בין היכא שנאסרה רק הקליפה והשאר מתחתיכה לא נאסר דלא דנין בקליפה דין חהר"ל כדעת הרמ"א :

סימן קג (ביאורים ס"ק א') והא ודאי ליתא דהא בכלאי הכרם נ"כ לקי שלא כדרך הנאתו · נ"ב ברמב"ם בפ' ט"ו דין ל' מפורש דבבב"ח וכלאי הכרם מותר נסל"פ : (שם) אבל כשנסרח נוף האיסור פקע שם איסור מכל וכל · נ"ב יעוין חולין דף ע"ח ע"ב כגון שעשאן ציקי קדרה : (שם) והניח חלוקה דנסרח · נ"ב אין מזה ראיה דהניח גם חלוקה אחרת שנזכר מקודם דהיינו שאכלו חם : (שם) והניח חלוקה דנסרח ולא כתב סתם · נ"ב ולענ"ד אף אם נאמר דנסל"פ ושלא כדה"נ חדא הוא מ"מ אין לאסור דבר המותר שקיבל טעם לפגם מבב"ח דמכע"ק לאסור תערובות א"נ אלא בטעם מושבח · אבל בטעם לפגם לא אמרינן מכע"ק וממילא בטל בתערובות ויעוין סוף סימן ק"ד . נ"ב וגם א"צ לשער נגד כל האיסור רק לפי המדומע : (שם ס"ק י"א) ושמא הלכה כמ"ד אין תנ"ג · נ"ב לפענ"ד לא דק דלשיטת הב"י אין ספק רק דלמא כדברי הסמ"ק דאין להתיר מאחר שאין נוף האיסור כו' · אבל המים כעצמותן המה בודאי נבילה מצד שנאסרו מבב"ח · וממילא מופרך כל מ"ש המחבר בדבר זה · ולפענ"ד נראה דפשוט דחתיכה לגבי המים אף שבלעו מבב"ח אינו אלא מדרבנן דהא עצמות המים אינה כב"ח ולכך לגבי תבשיל שנתבשלה אחר שעברה לילה לחימום המים יש להקל מטעם ספיקא דרבנן שמא נפגשו המים בלינת הלילה · אבל כשעברה הלילה בין בישול כב"ח לחימום המים ולא אחר חימום המים דאין ספק רק דלמא נפגם טעם הבב"ח וספק זה מקרי ספיקא דאורייתא ואוסרו כל המתבשל תוך מעל"ע אחר בישול הבב"ח אף שעברה לילה כי סר"א לחומרא ואין חזקה להתיר רק מצד צירוף צדדי ספיקא · אבל בהוחמו מים ואח"כ עברה לילה דמתיר בכה"ג א"צ לומר דהוי ס"ס כי די בספק אחד וכנ"ל :

סימן קד (ביאורים ס"ק א') כתב בשו"ת חכם צבי סי' פ"ו · נ"ב ז"ל הח"צ סימן פ"ו א"נ י"ל היינו דוקא בעושה מעשה שמחשיבו לאותו פחות מחצי שיעור · אבל בחמץ פחות מכזית שאינו עושה מעשה אלא שמניח בביתו ואינו מבערו כיון שאינו עושה דבר שמראה בו שמחשיבו לא אמרינן ביה חזי לאיצטרופי עכ"ל ולפ"ז גם בתבלין שנתנו במקפה מהראוי לומר דין ח"ש . וחילוק הראשון שכתב שם הח"צ הוא מדברי רש"י ז"ל בשבת דף ע"ר ע"א ד"ה מותר לאפות פחות משיעור ובהגהות אשר"י ר"פ המוציא יין , וכבר השיגו בזה בהגהות מל"מ פרק י"ח משבת ר"א · ותורף דברי המחבר המה מה שמשיג ובתב בזה"ל משא"כ בשאר תערובות וכו' הוי ח"ש ע"י תערובות דמותר ע"כ · לא הבנתי דאף לפ"ד מהרש"א הנ"ל וכדעת הרמב"ם פרק י"ר ממ"א ודעת הר"ש מס' טבול יום פ"ב מ"נ דח"ש ע"י תערובות אסור אלא דליכא ביה אר"א אבל איסור דרבנן יש אפי' בכ"ש ממנו בתערובה היכא דליכא ס' וכן ביאר להדי' במנחת כהן בספר התערובות ח"א פרק ד' : (שם ס"ק ב') ואף דהרמ"א פסק דהחלב מותר כולו · נ"ב גם ע"ז העיר בפליתי : (שם ס"ק נ') וכענין שאמרו בחולין דף י"א סכין איתרעי בהמה לא איתרעי · נ"ב לא דמי דהתם מיד דתלינן שלא נשחטה הבהמה בסכין בחיותו פגום ליכא שום ריעותא דטריפות אבל כאן עכ"פ איתרעי הבהמה שנטרפה · וכיון דכל הכשר החלב הוא מחמת חזקת שבא מכח רוב שהיה לבהמה שנתלבת מסנה והרי היא טריפה לפנינו בעת · וכשנחזיקה מזמן לזמן כשהיתה כבר טריפה גם חלבה כמות א"ו דחזקה דמציקרא עדיפא ואמרינן השתא הוא דאיתרע :

סימן קה (ביאורים ס"ק ב') ואי טעם גופיה מדרבנן לא משכחת מב"ם לר"י מדאורייתא · נ"ב אישתמיטתי' דברי הרשב"א בסוגיא דזרוע בשלה בד"ה אמר רבא ויעוין בתוס' ע"ז דף ס"ו ע"א ד"ה מכלל דרישא · ובתוס' יבמות דף פ"ב ע"א ד"ה ר' יהודה : (שם) א"ו דטעם נופית ודאי מדאורייתא מקראי דחטמאין · נ"ב צ"ע דא"כ איך אפשר ללמוד מבב"ח דטעם כעיקר הא בב"ח לא שייך ביטול ברוב דהיתר כהיתר הוא ומשניחם נעשה איסור לא שייך ביטול ומה שמותר בס' הוא משום דבכה"נ לא שייך דרך ביטול וכמ"ש התוס' בע"ז והרא"ש הסובא כמ"ז ושו"ך יו"ד סימן רצ"ט · וא"כ אף אם לא הוי חידוש גבי בב"ח מצד היתר כבישת נ"כ א"א ללמוד ממנו טכע"ק · שוב מצאתי בספר ראש יוסף לחולין דף ק"ח שמפרש בזה דברי רבא שם · אבל לא שת לבו שנשאר הקושיא על הסוגיא בפסחים ונזיר שלא דחו מללמוד טכע"ק מבב"ח רק משום דחידוש הוא · ולפי הנ"ל אף אי לא הוי חידוש בב"ח לא היה אפשר ללמוד ממנו טבע"ק : (שם ס"ק י') ולכאורה תמוהין דבריו דהא התוס' כתבו בחולין דף צ"ב · נ"ב י"ל דאותו משהו המתפשט להלאה לא נרמה לחנפילה שתהא נבלה דאיסור שסופו לצאת אין עושה נבילה ואין על אותו משהו ננד הנפילת שם אומרו דהא אין איסור בנפילה טמנה והכלל שאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאיסור יכול לילך וכן מבואר כאו"ה ובשארי קדמונים בזה"ל שאין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאוסרו יכול לילך האוסרו דוקא · משא"כ כשאין הולך האוסרו רק משהו אחרת : (שם ס"ק ט"ו) וס"ל למהר"ם כמו שכתב בנה"כ · נ"ב זה א"א לומר בשיטת מהר"ם כדמוכח מהראיה שמביא מהר"ם מסיפת חלב שמותר בלא ניער וכסה והוא לשיטתו שסובר שגם חלב מיקרי שמן · שוב מצאתי שהעיר בזה הפמ"נ ס"ק ל' : (שם) ויכול להטעים כמה קדירות בזה אחר זה · נ"ב לא אבין דבריו דלפ"ד למה מועיל ס' בכל האיסורים ניסא דפולט וחוזר ופולט בתוך אותו תבשיל ומטעים הרבה פעמים וא"ו כאלו נפל מחדש ע"כ צ"ל דאין מציאות בסתם איסור (דלא עבידי לטעמא כמו פלפלין) אף שנשאר גם בעצמותו בתוך התבשיל שיטעום יותר מס' ויעוין בר"נ פגה"נ שמבואר מדבריו שיעור ס' הוא שיעור גדול וע"ד המיעוט באמת יכול לחזרמן שיטעום ביותר מס' אבל לא חיישינן לזה מן הסתם ואם מודמן כדברי המחבר שקפילא אומר שיש טעם ועכ"ז עצמות האיסור כולו לפנינו מבורר שנשתנה זה משארי נ"ט וחז"ל השנו מדותיהם להצריך באיסור הנופל בכמה קדירות ס' כל קדירה כאלו כל האיסור נשאר רק באותו קדירה וקושי' הש"ך כאן באם נפלה כזית חלב עם ג' חתיכות ויש חתיכות מהם נ"ט זיתים דממ"נ לא הוי אפשר לכזית החלב לאסור בפעם רק א' מהחתיכות וממילא יש רוב היתר ומלשון הש"ע שכתב אם בכ"א בפ"ע ס' מבואר דגם בכה"נ אסורים כל החתיכות :

סימן קו (ביאורים ס"ק א') וכסברת המרדכי · נ"ב ז"א דדברי המרדכי אינו רק לענין ביטול ברוב ולא לענין ביטול בס' · גם לפ"ד המחבר למ"ד אפשר לסוחטו אסור ליכא איסור רק מצד המשהו שבתוכה שאינה מתבטלת וז"א כלל במשמעות · גם גוף הסברא הוא רחוקה לדעת כמובן ובפרט דדברי המרדכי אינו אלא היכא שההיתר עודנו אינו ניכר והכא גבי החתיכה לאחר סחיטת האיסור משהו הנשאר אינו ניכר וגוף החתיכה ניכרת היא :

סימן קח (ביאורים ס"ק א') לכן נראה דודאי יש לחלק בין ב' פסחים · נ"ב ל"ד לסברת הר"ן דגבי פסחים כל פסח הוי איסור להמנוי על פסח אחר :

סימן קט (ביאורים ס"ק ה') דבאיכא ששים בטל הטעם ואין מרגישו בפיו · נ"ב צ"ע דיבש ביבש בס' מותר לאכול כל חתיכה בפ"ע והרי האיסור בפ"ע :

סימן קי (ביאורים ס"ק ג') כיון דהספק הוא מאיזה מוכר נלקח אזלינן בתר רוב המוכרין · נ"ב יעוין בס' הפלאה פ"ק דכתובות דף ט"ו ר"ה בנמרא מנ"ל · ויעוין בחידושי רשב"א חולין בד"ה מעשת דהוא טבחא שמסיים בסוף כל אות הדיבור בזה"ל ואע"נ דהרא טריפה הוא כיון דרוב חנויות שבסקולין מוכרין סמנה כלו ויע"ש וכן כתב בתה"ב ויעוין גם בחידו' ריטב"א : (שם ס"ק ו') ועוד דבהדיא כתב רש"י בגיטין דף נ"ד גבי נטיעה של ערלה שנתערבה בנטיעות דמחובר לקרקע לא בטל דח"ל קבוע · נ"ב ליתא כן ברש"י ובזה"ל איתא דכ"ז שהוא במחובר חשובה ולא בטילה כו' וע"ש וכל דבר חשוב שאינו בטל הוא רק מדרבנן : (שם ס"ק ו') ולכאורה קשה דהא שנינו בזבחים · נ"ב יעוין שו"ת נאוני בתראי סימן ה' : (שם ס"ק ט') מש"ה בנאכל ודאי ליכא למיחש דיערום ועושה במזיד · נ"ב כמו שחיישינן לאיערומי כ"כ יש לחוש שיפול לים או יאכיל לאינו יהודי: (שם ס"ק י"ב) אלמא דכל שאפשר לבוא לידי הקרבה לא עבדי' תקלה ברעי' דלא ליתי לידי תקלה · נ"ב ז"ל דשאני התם שהתר עומד מאליו להקרבה ביוה"כ ובודאי אתי לידי הקריבה ע"כ טריד לב הכהן להקרבתו וחיישינן לתקלה שיקרבתו קודם כן מבואר מתוך פרש"י שם משא"כ הכא רכ"ז שלא מת א' מהן אין לבו של כהן להקרבתו ואין הבהמה בכלל עומדת להקרבה כי אם במיתת א' מהן ומי יודע איזה ימות א' מהן דדלמא ירבה שנים לזמן מרובה או שהבהמה שדעתו להקריבה היא תמות אם כן על כל פנים אינו יודע איזו בהמה תהיה להקרבה ויוכל להיות שיאריכו חיי הבהמה יותר מחיי כהן : (שם ס"ק י"נ) ותמיה לי דאם כן בכוס הכוסות דמותר לזרוק שנים בתערובות · נ"ב אפשר לחלק דשאני לח בלח בצונן שעצמות חלקי ההיתר בב"מ שהם המה בטעמם לבד רק מצד שתוף תערובות האיסור הלח שהוא יחד עם חלק ההיתר נרגש להאוכלים טעם האיסור ומפני זה נאסר התערובות משא"כ באפיית המצה שבחלק ההיתר יש טעם משהו שקלטה מן האיסור ולא נשאר בתערובות אף חלק מה שהיה עליו שם היתר בעצמותו כי כל חלק נעשה איסור מפני משהו איסור שבתוכה · ומקום סיוע לדברי מדברי תהב"א בסוף דף צ"ז ע"ב ותחלת דף צ"ח יעו"ש · וגם בחידושיו לחולין דף ק"ח בד"ה קסבר אפשר · ויעוין לעיל סימן צ"ב בט"ז ס"ק פ"ז מ"ש בשם מהרש"ל מה שמחלק בדין חנ"נ בלח בלח בין צונן למבושל ויעוין מחלוקת הט"ז ונקה"כ בדין תרי ומשהו ובב"ח סי' צ"ח סוף סעיף ט"ו : (שם ס"ק י"ז) ונראה לישב דע"כ הרמב"ם דמצריך ג' תערובות כו' · נ"ב אין דבריו מחוורין והנכון לכאורה כמו שמתרץ בטנ"י כלל ס"נ ס"ק ג' דלדעת המחבר והרמ"א שאסור לאכול אף א' מן התערובות כ' א"א לאכול התערובות ג' בב"א שיש באכילה בו בוראי הא' שנתערב כהנופל מתערובות הב' :

בית הספק (ביאורים) כגון בכל הלאוין דכתב רחמנא את זה לא תאכל כגון חזיר וחלב אמרינן כו' · נ"ב צ"ע לענין איסור לאו הכא מכלל עשה על הטמאים ונלמד מפסיק כל מפרסת וגו' אותם תאכלו · וכמבואר ברמב"ם פ"א מהמ"א ודאי מפרסת פרסה וגו' יאכל אבל לספק לא יאכל : (שם) אבל השתא דכתיב אשר יעבור יהיה קודש דדרשינן אשר יעבור ודאי לא ספק · נ"ב לפ"ד קשה מה מקשה הגמרא דנילוף ממשקה ישראל הא ממשקה ישראל לא הוי ממעטינן ספק טריפה · יעוין בגמ' נדה דף כ"ח ע"א וע"ב ובתוס' שם : (שם ס"ק כ"ו) לכאורה קשה לפי מה שהסכימו כל הפוסקים דבספק אם היא עדיין אינה זבוחה כגון בספק אם השחיטה אינו מועיל · נ"ב לא דק בלשונו והמעיין יראה שדבריו תמוה דחזקה דאינה זבוחה אין לפרושי דכמו שלא היתה זביחה בחייה כן עתה אינה זבוחה בספק ונשתנית מכפי שהיתה רק החזקת איסור דאינה זבוחה הוא שאוסרין שאף שנשחטה עתה באיסורה הראשון שהוחזקה באיסור שאינה זבוחה היא וכן מורה לשון התוס' ביצה כ"א ע"א ד"ה בחזקת ולשון הרשב"א ד"ם וסה שהקשו התוספות ביבמות רק לפי פירש"י שמפרש מטעם חזקת איסור אמ"ה אף דאיסורו אינו אלא בחיותה ומ"מ אזלינן בתר חזקה זו לחוש לאוסרה וה"ה בספק דרוסה אף כשהבהמה מתה אסתלק ופקע איסור הראשון דאמ"ה ואמאי אמרינן גבי יבמה אשה זו בחזקת היתר לשוק · ולכן הקשו התוס' ביבמות להדי' כמבואר בדבריהם שם מדברי רב הונא דבהמה בחיי' כו' עד שיודיע לך במה נשחטה להתולכים בשיטת רש"י ז"ל דעתם כדעת הסוברים דליכא איסור דאינו זבוח דוזבחת לא נאמר לאיסור רק להיתר כמ"ש תוס' שבועות כ"ד האוכל : (שם) וכן ביבמות ל"א דמקשו התוס' בר"ה אשה זו דנימא נשחטה הותרה ומאי קושיא הא כל שיש ספק בנקיבת הוושט · נ"ב בחדושי הרשב"א שם מפורש שהקושיא הוא דכמו דמחזקינן בספק נבילה מאיסור לאיסור דהיינו מאיסור א"א לאיסור יבמה לשוק וכן כוונו התוס' שם וכמו שכתבתי לעיל : (שם) דמדמה לי' לשאר ספק טריפות ולא לספק בשחיטה · נ"ב ז"א דלס"ד בהתוס' שם נם בס' בשחיטה הטעם כמו בס' טריפה דנולד מחיים וכמש"ל · דלפרש"י כמובן להדיא מדבריו בפירושו לביצה אין החילוק בין ס' בשחיטה לס' טריפה אלא מהצד דהספק בשחיטה נולד בעוד לא היה לבהמה חזקת היתר מאיסור אמ"ה אבל בס' טריפה שבא אחר שכבר הוחזק הבהמה שמותרת דנשחטה הותרה ואח"כ נראה הריעותא שמצמית הס' למפרע מעמידין הבהמה בחזקת היתר שהוחזקה בה קודם שנראה הריעותא וכן ס"ד דהתוס' בקושייתם ביבמות דהא מחמרינן בס' דרוסה הוא נ"כ תטעם שהריעותא בא בחיי הבהמה בעודה בחזקת איסור אמ"ה ע"כ הקשו דכמו כן יש להחמיר ביבמה צרת ערוה כיון שהספק נולד בעודה איסור א"א ומתרצין בשם הר"י דהא דמחמירין בס' דרוסה אינו מטעם הנ"ל אלא מטעם אחר משום דשכיחא ולדבריהם אלו צ"ל דהא דמחמירין בלא שכיח בס' בשחיטה ונם בספק שהה ס' דרס הוא מטעם דמוקמינן אחזקה דאינה זבוח וכמ"ש התוס' ביצה דף כ"ה והא דכתבו התוס' שם בתירוצם ביבמות דנם בישב לה קוץ בוושט הטעם דמסתבר טפי לאיסור מלהיתר הוצרכו לזה משום דמדמי הש"ס לחולין דין זה לדין ס' דרוסה א"כ ע"כ חד טעמא לתרווייהו וממ"ש התוס' שם שהטעם בס' דרוסה משום דנולד הריעותא מחיים מבואר דנם בישב לה קוץ הוי כריעותא מחיים והטעם דאנלאי דקוץ זה היה בושט בחיי הבהמה ולכך דמי להרדי ס' דקוץ לס' דרוסה דא"ל דבכה"ג שלא נודע בחיי' מהריעותא לא מיקרי ריעותא מחיים ומכשירין בספיקא משום דכבר הוחזקה בהיתר משנשחטה ולא נודע הריעותא · דא"כ קשה לס"ד דהתוס' דטעם האיסור בספק דרוסה הוא משום דהריעותא מחיים מאי מקשה הגמרא גבי ישב לה קוץ מ"ש מספק דרוסה וי"ל שו"כ הד"מ בסי' ל"א במעשה בראש שנמצא סים במוח וקודם שנודע התכו הגולגולות שכ' לדחות דעת המכשירין וסיים בזה"ל דהואיל ויש כאן ריעותא ברורה מחיים אין להכשיר וכן משמע כתוס' פרק ד' אחין דף ל"א עכ"ל ובשו"ת מהר"ם לובלין השיג על הד"מ כמובא בש"ך סי' נ' ולהנ"ל י"ל דכוונת הד"מ דמשמע מתו' כדבריו במ"ש דהוי ריעותא מחיים ואף שלפ"ד תוס' שם נ' דנם בריעותא מחיים מכשירין י"ל דנם לדעתם יש להחמיר במים במוח שבודאי היה ריעותא מחיים במוח משא"כ בס' דרוסה דאם לא נדרסה הבהמה לא הוחל מעשה הטורף ולזה דייק הר"מ וכתב הואיל ויש כאן ריעותא ברורה · ויש להאריך בזה עוד אבל לא יכילו הגליון · א"נ י"ל הואיל ויש כאן ריעותא ברורה מחיים הכונה כלומר דאנלאי מלתא שהיה בודאי ריעותא מחיים רק שלא איגלאי לן הריעותא אלא לאחר שחיטה ובכה"ג ריעותא מחיים איקרי כיון שברור שהיה מחיים ועל סברא זו הביא ראיה ממשמעות לשון התוס' הנ"ל ובגוף הדין בס' ריעותא מחיים נטה הד"מ לדעת האוסרים ודלא כדעת התוס' ומוכח מדבריהם דאף בריעותא מחיים מכשירין היכא דלא שכיחא לאיסור יותר ולא הוצרך להוכיח רק לסתור דברי החכמים שרצו להכשיר מטעם נשחטה הותרה וא"כ ע"כ היה כוונתם כיון דבשעת שחיטה לא נודע הריעותא לא נקרא ריעותא מחיים דאם היה דעתם להכשיר אף בריעותא מחיים מטעם חזקת כשרות למה תפסו בדבריהם נשחטה הותרה א"ו דלא חשבו חזקת כשרות דבהמה לחזקה להכשיר גם בריעותא מחיים כיון דבחי' יש חזקת איסור שעדיין לא נשחטה ע"כ לא רצו להתיר אלא מצד החזקה שהיתה כשנשחטה ואז כבר פקע חזקה דאינה זבוח והוחזקה בכשרות ככל בהמה שלא נודע אז ריעותא ואף שנמצא אח"כ ריעותא היה דעתם דהוי כריעותא דלאחר שחיטה כמו בבא זאב . באופן אחר נ"ל לתרץ דברי הד"מ כמ"ש בגליון תשו' מהר"ם מלובלין בזה"ל המעיין בדברי תוס' ביבמות ל' שבקושייתם לא העירו כלל מקוץ בושט ולא הקשו רק מס' דרוסה רק בתירוצם כאשר העלו דמ"ד שכיח כתבו בזה"ל וכן ההוא דישב קוץ בושט דחיישינן שמא הבריא כו' עכ"ל מזה נראה לומר שסברת התו' שם דשאני בקוץ שעכ"פ כבר הוחל תמורף שניקב עכ"פ עור פנימי מוושט · וסברא זו מבוארת בדברי הרשב"א יעוין בתשו' סי' כ"ט בארוכה ולכך לא הקשו תוס' ביבמות על סוגיא דקרוב לה על דין דישב קוץ בוושט דשאני בס' קרוב לו או לה דכשדנין שלא היה הגט קרוב לה לא נעשה באשה שום ריעותא והיא בלא השתנות החזקה הראשונה משא"כ בקוץ שעכ"פ איתרעי הבהמה שהיתה מוחזקת כרוב בהמות שאין להם שום ריעותא בוושט ועתה עכ"פ יש נקב בעור א' יוע"כ לא הקשו תוס' רק מס"ד דשם נ"כ כשדנין שלא נדרסה לא איתרעי הבהמה וה"ה כשלמותה כמקדם ואחר שהוכרחו מכח קושיא לתירוצם דס"ד שנית הוקשה לתוס' מאי מקשה הש"ס בחולין אשלא מ"ש מס"ד דלמא שאני ס"ד דשכיח וחרשו דבקוץ מיקרי שכיח כמו בס"ד דשכיח עכ"פ משמע מתוס' מדלא מקשו מישב קוץ דהיכא דהוחל במעשה הטורף יש סברא להטריף מצד ריעותא ולמשמעות זו נתכוין בד"מ במה שמביא ראיה מתוס' יבמות : (שם) ומזה אני אומר שצדקו דברי הלבוש לעיל סי' כ"ד גבי נשמטה הגרגרת · נ"ב צ"ע דבתוס' ב"מ דף כ' ע"ב ד"ה איסורא סמונא מבואר דבספק שמא במקום נקב קא שחיט איכא חזקה לאיסורא יעו"ש · אמנם בתוס' בכורות דף ב' ע"ב ד"ה חלב שכ' דל"ק היכי אכלינן ע"כ יראה דליכא חזקה לסייע ספק זה וכן משמע מדברי תוס' חולין דף פ"ו ע"ב סד"ה סמוך מיעוטא וי"ל שהתוס' לשיטתם שמפרשים בחזקת איסור היינו איסור דאינו זבוח וחזקה לא שייכא רק כשהספק בשעת השחיטה אם נשחטה שחיטה כשרה או לא אבל כ"ז שהבהמה חי לא שייך לומר שם חזקה נגד ספק שמא יש נקב בוושט וליכא אלא רוב ומיעוט ודוחה הרוב את המיעוט ולא חזי לאיצטרופי עוד עם חזקה בשעת שחיטה ועדיף משליא · אבל אין לדחות מה שהבאתי ראיה מתוס' ב"מ דשאני התם דהחשש דלמא במקום נקב קא שחיט ואי כספק אם נעשה מעשה שחיטה דהא במקום נקב לא נעשה מעשה שחיטה דכבר נקוב היה משא"כ אם אין חשש רק על נקב שלא במקום שחיטה ז"א דאם לזה נתכוון המחבר אין מקום לתירוצו גבי ס' דרוסה דלהוי ספק בשחיטה דלמא היה שחיטתו במקום הדריסה ולא היה שם מעשה שחיטה · ובאמת לדעתי אין סברא לחלק דעיקר סברת הרשב"א דדבר שצריך הכשר צריכים שנדע שנעשה המעשה ההכשר וא"כ כשיש ספק דילמא היה הנקב בוושט אף שהספק אינו אלא על נקב שלא במקום שחיטה כיון שיש נקב בוושט תו לא מתני ביה שחיטה ממילא אם נשחטה ויש ספק נקב מה לי אם הנקב במקום שחיטה או שלא במקום שחיטה דאין שם שחיטה רק בוושט שלה כולו בלי שום נקב :

ספר

בית מאיר

והוא ספר

קנין דעה על ש"ע יורה דעה.

חברו

הרב הגאון המפורסם מופת הדור מאיר עיני הגולה בפלפולו להלכה למעשה
כקש"ת מו"ה **מאיר** זצוקללה"ה נבג"מ.

ווארשא

שנת **תר"ל** לפ"ק

בדפוס הרבני מו"ה יצחק בהמנוח מו"ה שאול ראטהער.

БЕЙСЪ МЕІЕРЪ

Варшава.

Въ Типографій И. Ротера.

1870.

הקדמה

א״ד נכדי המחבר לכבור מחברת אבינו זקנינו מדבר להודיע כי הגאון א״ז זצוקלל״ה הניח אחריו ברכה מזיו תורתו בכתיבת ידו ממש מסודר לדפוס על שאר ג׳ חלקי ש״ע יורה דעה ואו״ח וחו״מ ושו״ת גם על מסכתות ונשארו הכ״י האלה ת״י בנו יחידו הממלא מקומו ברבנות בשאטלאנד הוא דודינו הגאון מוה׳ חיים זצוקלל״ה הנזכר בהקדמת ספר **בית מאיר** אבן העזר ואחרי פטירתו וכי לא זכה ממרומים לזרע אנשים השתדל כבוד אבינו הגאון החסיד מפורסם מוה׳ יחזקאל האב״ד ד״ק לארז זצוקלל״ה בכל כח ועוז להשיג הכ״י האלה מכבוד דודו המנוח הנ״ל ולא הניח ולא שקט כל ימיו להוציא מחשבתו לפועל להביאם לבית הדפוס, ואחרי רוב יגיעתו לבנות בית אביו זקינו זצוקלל״ה לא עלתה בידו ממרום להפיק זממו מחמת הוצאות הדפוס כי רבה בזמן הלז, עד כי כעת תודות לאל כי זכינו להיות מהני ברא דמזכי אבא ובן יכבד אב ולגמור את המצוה אשר החל כבוד אבינו המנוח זצוקל״ה, וגם הננו אנחנו לדרוך במעגלי כבוד א״ז המחבר להיות משב ואל תעשה לקבץ הסכמות על ספרו ולהדפיסם אף כי הנם ת״י, ביען כי ראו ראינו דברי קדשו בהשלמת חיבורו על אה״ע ענותנותו יתירה בשני טעמים. ואף כי תודות לאל כי בטלו תרוייהו ונהפכו לטובה אך גזירת חכמים אעפ״י שבטל הטעם לא בטל הגזירה. ובדבר הסגת גבול עד עשר שנים מזמן כלות הדפוס סמכנו על פסק הלכה שכתב שם שזה בכלל ארור. ובודאי גם אנחנו בטוחים באחב״י שלא יערב לב שום אדם להכנים עצמו בזה הק׳ **יוסף אפרים פישל** הק׳ **יהודה** הק׳ **ישראל משה** בני הרב המנוח מוה׳ **יחזקאל** האב״ד דפ״ק לארזי בהרב הגאון הגדול המפורסם בדורו מוה׳ **יהודה** זצוקלל״ה ראב״ד בק״ק ראוויטש חתן המחבר זצוקלל״ה זכותו יעמוד לנו ולזרעינו אכי״ר:

בית מאיר

סימן א'

בש"ך סק"ד מסיים ולא אמרינן בכה"ג וכו'. נ"ב מפני דאיתרע הרוב ע"י מה שקלקל. ועיין כתובות ע"ז נדה כ"ט. ושם מספיק כי איתרע הרוב ונשאר בספק שקול. אבל הכא עדיין ק"ק למה יתחייב. וע"כ כל המומחים אין קלקול נבילה יוצא מת"י והוי כהוכחה לודאי שאינו מן הרוב עד דמייתי ראי':

סעיף א בהגה"ה דאמרי' השתא הוא דאתרע. עיין פר"ח חולק ומסכים להט"ז. ומ"מ מסיק דוקא בנמצא אינו יודע הא בנתמרמר כשר הכל למפרע. ומביא ראי' מן בה"ב בשם תוס' ומסוגיא דחולין. ואני אוסיף להביא ראי' מהמבואר בח"מ סי' מ"ו סעי' ל"ד והוא מסוגיא דב"ב דף קנ"ע דאף דהאידנא נפסל בגזלנותא מוציאין ממון במה שחתם בשטר מקמי הכי ולא אמרינן כמו דהשתא הוא פסול ומעיד שקר כן י"ל דהי' מקודם בזמן שחתם ואי משום החזקה דכשרות נימא אדרבה העמד ממון על חזקתו. א"ו דלא מספקינן בהכי. וה"ה לענין הכשר איסורין דמ"מ חזקת איסור הבהמה מחזקת ממון. ויותר מזה כתב הריב"ש והוא בח"מ סי' ל"ד סעיף כ"ג בהגה"ה דמוקמינן בחזקת כשרות ע"ש ודוק ונמי קשה כנ"ל דנימא ליהוי חדא במקום תרתי דהרי פסול לפניך והעמד ממון על חזקתו א"ו כנ"ל. אמנם גוף הטעם שנתן הפר"ה לחלק בין נמצא אינו יודע לנמצא חשוד או פסול צ"ע שכתב משום דחזקת כשרות אינה עשויה להשתנות ולעולם ישראל בחזקת כשרים וגם לא שייך הכא למימר דהשתא הוא דאתרע ואתא דומיא דמקוה. הרי לדבריו מוכרח הכתי תירוץ א' שהביא דלא אמרינן חדא במקום תרתי אלא במקום דשייך חסר ואתי וכבר נסתפקו התוס' בעצמם בזה אם להמסקנא בנדה דחדא במקום תרתי נמי צריכין להתי' דחסר ואתא עד דלהכי דחקו בחולין בתירוצים אחרים כדבעצמו מביא וגם הסוגיא דקדושין דף ע"ט תירץ נמי חדא במקום תרתי אף דלא נזכר שם מקודם הדברים דחסר ואתי. ומ"ש תחלה משום שחזקת כשרות וכו'. וגם דחוק מאוד לומר בלא טעם שחזקת כשרות אלים דלא יהא שייך לגבה חדא במקום תרתי [מגליון. נ"ב אף על פי כן סברה מוכרחת היא לפ"ד מן הסוגיא שמביא. ויש לומר שפיר דחזקה הוא בדומה דחזקת נערה תוך שנה דאף רב מודה שאין עשוין להשתנות. שוב ראיתי דאדרבה משם קשה שהרי תוך שנה אף רב מודה דחוששין לקדושי שניים ועיין בתוס' ודוק]. ותו קשה לי על גוף הסברה שכתב בחזקת כשרות וגם וכו' דומיא דמקוה. דאדרבה מצינו כמה פעמים זה דרכו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך וכו'. ויותר מזה מבואר בספר בעה"נ להראב"ד שער הקדושה אריכות דברים בענין זה להיפוך שאין אדם נעשה רשע בפעם אחד אלא בהדרגה מן הקל אל החמור. ותו אף כי נסבול דוחק סברה זו. וגם נתפוס תירוץ תוס' זה דדוקא במקום דשייך חסר ואתי הוא דאמרינן חדא וכו' אכתי קשה לי הרי בנדה סוף ד"ה התם מקשו דגבי נגע נמי נימא הרי חסר הנגע לפניך ואוקי גברא בחזקת טהרה ותירצו וי"ל וע"ש במהר"ם לובלין פי' דבריהם הכי דודאי במקום דשייך חסר ואתי לכי אשתכח חסר נודע למפרע דאף בשעת אמירת הכהן טמא לא הי' בדין משום דהוי כאלו כבר בשעה זו איתרע החזקה משא"כ לאחר שהמציאו דנגע רגילות להתחסר בפעם אחד שוב אף דנמצאת עתה חסר מ"מ בשעת ההסגר שאז לא הי' חזקה כנגדה היתה אמירת הכהן טמא כדין אלא דבשעה שנכנס אדם שהוא בחזקת טהור לשם ואנו באים לדון על שעה זו מה הי' טיבה של הנגע שוב לא היה אפשר לדון על האדם טומאה ודאית ע"פ חזקת הנגע דהא יש חזקת האדם כנגדה ומאן יימר נגרוע חזקת האדם בבירור ע"פ חזקת הנגע שהוא עתה חסר לפנינו ומוכרחים לבא לגזה"כ ע"ש ודוק. היוצא לפ"ז מדבריהם דאף במידי דלא שייך חסר ואתי מ"מ אם באנו לדון ע"פ חזקה זו על הנעשה מקודם במידי שיש לו חזקה שלימה כנגדה הוי עדיין ספק תורה לולא הגזה"כ דגבי נגע.

וא"כ מה פעל הפר"ח במה שכתב שחזקת כשרות לא הוי דומיא דמקוה אכתי מה מועיל לנו מן הספק תורה להכשיר מה ששחט למפרע נהי דחזקת הבהמה נמי שוב איתרעי מ"מ נשאר הספק תורה ובמה יתכשר לנו לאכילה. ודומיא דהכי בהוצאת ממון במה ניתן לנו הכח להוציא ממון. ואמת שעם תי' תוס' שמביא באחרונה הי' אפשר לתרץ כל הענינים הנ"ל דאף בנעשה חשוד מ"מ יש ס"ס דאף את"ל שהי' חשוד שמא מ"מ שחט שפיר. וגם אמת העיד. ומה שהחליט הפר"ח שלא סמכינן אההוא ס"ס אלא כשנשבר בו עצמות. הי' אפשר לומר איפכא דדוקא בספק זה נראה להחכמים להחמיר בלא נשבר דנוטה יותר לאסור ולומר דנעור נפגם. משא"כ תמיד סמכינן על הס"ס. אך על פסק הריב"ש שבח"מ הנ"ל עדיין קשה דדבריו אמורים על עסק קדושין וזה אם נעשה בפסולים אין בהם ממש יהי' אמת או שקר. וכבר דחקתי לומר הואיל וקדושין וגירושין לא נלמד אלא מגזירה שוה דדבר דבר מממון ממילא כיון שבכל עניני ממון בשעה זו כשרים היו אף למפרע להוציא ממון מטעם הס"ס שוב אף הקדושין וגירושין הנעשים על ידיהם מועילים ופועלים אם הענין אמת. נמצא לא נשאר לחוש אלא דילמא פסולים היו באותה שעה והענין שקר והדרינן לס"ס. אמנם עדיין קשה על פסק התו' לגבי נתמרמר למה דקיי"ל בסי' ב' סעיף ה' דמומר לעבוד עבודת כוכבים אפילו בצינעה שחיטתן נבילה כשל כותי וא"כ נימא דנמי לא שייך ס"ס דהא אם למפרע כבר עבד ע"ג שחיטתן אפילו כהוגן הוי נבילה וצ"ע. ולולא דמסתפינא הייתי אומר מלתא חדתא דבל"ז נמי צ"ע מה דאיתא בהר"ן כתובות על דין דח"מ סימן ל"ד סעי' כ"ח לפיכך לא יעיד ואין מוציאין ממון בעדותן. דז"ל ואי תימא והא אמרינן בפרק חזקת ב' כתי עדים המכחישות זו את זו כל כת באה בפ"ע ומעידה אלמא אע"ג דפסלי אהדדי מוקמינן להו אחזקתייהו אפילו לאפוקי ממונא וי"ל דהא דאמרינן מה חזית וכו' ולא מהניא לי' חזקה קמייתא היינו כי הכא שיש לנו לדון בכת אחת על ב' העדיות ומש"ה כל תרי ותרי לא מכשירינן לי' דמה חזית וכו' אבל בב' כתי עדים המכחישות זו את זו כשבאה כל אחת בפ"ע אין אנו צריכין לדון אלא עלי' וכיון שהי' אחד מהן כשר ודאי על כל אחת שבאה לפנינו בפ"ע אמרינן שזו היא הכשרה ומפקינן ממונא אפומיה עכ"ל. ולענ"ד אף דין זה צ"ע דמה בכך שאין צריכין לדון אלא עלי' הא מ"מ חזקת כשרות דידה איתרע לפנינו ע"י ההכחשה של כת האחרת דמ"מ אם עתה נפסל ודאי והספק על למפרע דחשוב איתרע החזקה ומ"מ אם הספק על העתיד ע"י ריעותא דאשתכח והוי כמו מחט דאשתכח בקורקבן וספק אם מב' צדדים דחשבינן איתרע החזקה לשיטת רוב הפוסקים ונמי נימא איך נוציא ממון על ידם עפ"י חזקתם הרי מ"מ אנו צריכים לדון עליה אם הם פסולים או כשרים ע"י ריעותא דאשתכח בם. וא"כ נימא העמד ממון על חזקתו. וכ"ת אדרבה העמד עדים על חזקתן הרי איתרע חזקת העדים לפנינו וליהוי נמי כמו תרתי לריעותא ונהכי אמינא דלגבי עדים שאנו צריכים לדון עליהם בפני עצמן לא שייך כלל לדון בסברא זו של תרתי לריעותא כיון שהם ברי' בפני עצמם דינייהו לנפשייהו ואינם דומים למקוה וחביות יין וסכין וכדומה שהם גולמים ואין אנו זקוקים לדון עליהם אלא רק לצורך תיקון דבר אחר על ידם בזה אמרינן דחשוב דבר שיתוקן על ידם בתרתי לריעותא ולהכי שפיר בב' כתי עדים המכחישים על כל אחת שבאה ואנו צריכין לדון עלי' שפיר דנינן שהם כשרים ע"פ חזקתם אף דאתרעי. וממילא שוב אף נפקינן ממון אפומייהו. וא"כ י"ל נמי דאף על דין דלמפרע לא שייך למידן לגבי בן אדם כמו שוחט ועדים בסברה זו של תרתי לריעותא כיון שהם צריכים לדינייהו באנפי נפשייהו. (וכעין סברא זו עיין בספרי בית מאיר סוף סי' כ' בהג"הה על ספר נ"ב) וניתדן בפני עצמן ומוקמינן להו בחזקתייהו וממילא שחיטתן ועדותן למפרע כשר ואין דומין

כלל לכל מה שדימו תוס' סכין לחביות ומקוה ואלו כן אף פסק הרמ"א בשוחט שנטל קבלה שפיר. ודוק כי עדיין צ"ע :

ואלה הדברים שמצאתי בקונטרסים שמימי חורפי על ח"מ ומדשייך להכא העתקתי הדברים פה. ש"ע ח"מ סי' ל"ד סעיף כ"ג בהגה"ה. ואפילו פסולים מה"ת אין לפוסלו אלא בודאי אבל לא מספק וכו' מוקמינן גברא אחזקתו ולפ"ד הי' קשיא לי דמשמע ברור דאף ממון מוציאין בעדות זה מכח חזקה זו. ואמאי הא קיי"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב ורובא וחזקה רובא עדיף מדין תורה וא"כ כ"ש בחזקת ממון אלים מחזקת הגוף והכי איתא בכתובות לא תימא ר' יהושע לא אזיל בתר חזקה וכו' ע"ש. ואיך יוציאו ע"י חזקה זו ממון וכ"ת מודע ל"ק נמי על דינא דסי' ל"ח דב' כתי עדים המכחישין דכל כת באה בפ"ע ומעידה להוציא ממון די"ל שאני הכא דהוי הספק דלמא עדיין הם כשרים והוי חזקה דידהו רובא וחזקה כדאיתא בתשובות מ"ל סי' פ"ח בהויכוח בדין שמלך השוחט בלא בדיקה ע"ש דמבואר בדבריו שחזקה כזו אף דאתי מכח רובא נחשבת לרובא נמי היכא די"ל עדיין הוא מן הרוב וכה"ג ממש איתא בפ"י גיטין י"ז בתוס' ד"ה משום בת אחותו ע"ש בסוף דבריו שכתב ממש כענין זה אלא שלא תפס בלשונו טעמא של דבר לחזקת כשרות חשוב רובא וחזקה. אבל לדברי המ"ל הדבר פשוט. ומבואר בבעל המאור ומלחמות בסוגיא דהאשה שנתארמלה על הקושיא וכיון דרוב נשים בתולות נשאות וכו' ע"ש דבחזקה ורובא אף שמואל מודה דמוציאין ממון וא"כ ניחא שם. אבל הכא קשיא לי דהא עכ"פ עתה פסולים הם ודאי וא"א לומר עלייהו דמרובא המה אלא הספק אימתי איתרע חזקתייהו דודאי אינו אלא כמו חזקת הגוף דאתי' מכח רובא ואיך מוציא ממון על ידם. תו קשה דהא הוי אפילו חדא במקום תרתי וא"כ אף דגוף פסק הריב"ש על עסק קדושין נאמר ולא איירי בהוצאת ממון. מ"מ קשה דהא הוי חדא במקום תרתי דהיינו העמד האשה בחזקת פנויה. מה אמרת העמד העדים בחזקה הרי פסולים לפניך. וכזה מבואר במס' נדה דלא אזלינן בתר חדא. אבל אי מש"ה אפשר דל"ק די"ל דלבתר דמסיק בנדה סברה דחסר ואתי תו לא אמרינן דהוי חדא במקום תרתי אלא היכא דשייך חסר ואתא. וזה במשמע הך תירוץ תוס' חולין על סוגיא דסכין איתרע ע"ש. וכן הסברה לומר על שהחליטו כל הפוסקים בדין שוחט שנתמרמר דלא אסרינן למפרע כדאיתא בפר"ח י"ד סי' ב'. אבל על משמעות הש"ע דמשמע ודאי אף להוצאת ממון קשיא כנ"ל מכח חזקת ממון דעדיף מחזקת הגוף מק"ו דעדיף מרובא. שוב עיינתי וראיתי שקושייתי בל"ז קשה. דאף דקיי"ל עד זומם למפרע הוא נפסל ע"כ לא פליגי אלא לענין שיופסל משעה שהעיד העדות שהוזם עליו אבל מה שהעיד מקמי הכי פשיטא דלכ"ע כשר ומוציאין ממון ע"פ עדות זה והכי מבואר סי' מ"ו סעיף ל"ד וקשיא נמי כנ"ל. ואין בידי ליישב אלא שנאמר דכל עניני ממון אף עדים פסולים ממש מידי ספק לא נפיק שמא מ"מ אומרים אמת נמצא דהוי ס"ס ספק אם בשעה שהעידו כבר היו פסולים ואת"ל שהיו פסולים מ"מ דלמא אמת העידו וס"ס הוי כמו רוב כדאיתא בפר"ח י"ד סי' ק"י בשם הרשב"א וחזקת כשרות המסייע לעדים. נמצא להתובע יש חזקה ורובא וכבר הבאתי לעיל שע"י רובא וחזקה מוציאין ממון לכ"ע. וסברה זו שזו מקרי ס"ס מצאתי בפ"י כתובות דף ע' ע"ב בתוס' ד"ה אי למיתב לה כתובה וכו' בליון א"ד וקשה ע"ש. ובזה לפ"ד קשיא לי מה הרעש הגדול שהרעיש הפ"י שם על דברי תוס' דלשם איך רוצים להפקיע ממון על ידי ס"ס מכח קושיא דאין מוציאין ממון ע"פ רוב די"ל דהתוס' לא אמרו דבריהם אלא בצירוף החזקה דהעמד האשה בחזקת בתולה וכשרות כמו שדיבר בעצמו שם לפני זה. וגם על הפר"ח י"ד שם סי' ק"י קשה דרצה להוכיח מדברי תוס' אלו דס"ס עדיף מרוב דודאי י"ל דלא עדיף אלא דהוי כמו רוב ובהצטרף החזקה איירי. ואולם באמת לא עיינתי כעת כל הצורך. כי גם מה שהקשה שם מקושי' הגמרא ואמאי תרי ותרי נינהו על דברי תוס' של ס"ס. כי שם גבי תרי ותרי כבר ביארו התוס' דלא שייך לאוקמי על חזקתו ולא נשאר כ"א הס"ס ואין הולכין אחר הרוב בממון). ובזה ניחא נמי פסק הפר"ח בי"ד סי' ב' גבי ואין מן הסברה לומר שאזיל בשיטת חד תי' תוס' כנ"ל. אלא משום דשם הוי נמי ס"ס דדילמא מ"מ שחיט שפיר. וכמו כן יש ליישב פסק הריב"ש אף דאיירי מעניני קדושין דכתב בעדים פסולים אין ממש בהקדושין אף שהעידו אמת מ"מ יש לדחוק כנ"ל :

מהדורא בתרא

ולפ"ד הסברה לומר הכי דאלת"ה אלא נאמר דלא שייך דינו אלא לתירוץ הגמרא דלא אמרינן חדא במקום תרתי אלא בחסר ואתי. א"כ קשה האיך הי' ה"א בגמרא לומר דמחשיב תמיד חדא במקום תרתי ואפילו לא שייך חסר ואתי. א"כ איך מלאנו ידינו ורגלינו בגיטין. היום יגרש לפני עדים כשרים והאשה תינשא בו ואח"כ יופסלו העדים. נמצא הגט בטל למפרע משום העמד האשה בחזקת אשת איש. ואין לומר העמד העדים בחזקת כשרות הרי פסולים לפניך. והא כתיב דרכיה דרכי נועם א"ו כנ"ל. ועדיין צ"ע סברה שכתבתי מדבר דבר בסוגי' דהמקדים. ואיני כותב דברים אלו כ"א לזכרון דברים בעלמא. אי"ה בל"נ אשים עיוני עוד על כל פרטי דברים אלו. המקום יהי' בעזרי עכ"ל.. ודע שעפ"י דברי המ"ל בתשובה הנ"ל היכא לאקשויי על הסוגיא סנהדרין דף ס"ט מה מייתי ראיה דבדיני נפשות אזלינן בתר רובא אף רובא דליתא קמן כמי הרוב נשים ממה דקבלינן עדות שאחד אומר בשנים בחדש וא' אומר בג' בחדש. הואיל ורובי דאינשי טעו דטעי דילמא שאני הכא דהוי רובא וחזקה. דהעמד העדים בחזקת כשרים דאם נידונין כמכחישין הא אחד מהן יופסל. ועיין בש"ך ח"מ סי' ל"ח. וכמו שמודה שמואל דע"י רובא וחזקה מוציאין ממון ה"כ קטלינן עי"ז ומוציאין אותו מחזקתו שמוחזק בעצמו לחיים. משא"כ ברוב נשים שאינו אלא רובא לחוד לא קטלינן מק"ו דאין מוציאין ממון ע"י רוב (ואף בלא דברי המ"ל הקושיא שפיר לשיטת בעל המאור) ונייתר בזה אף קושי' תו' מס' הנ"ל דף ג' ע"ב ד"ה דיני ע"ש וק"ל :

סעיף ד'

אם אבדו גדייו וכו'. אף הרמב"ם כתב דין זה פ"ד מה"ש. ויש להקשות שהרי בפי"א מהל' מ"א הלכה כ"ה כתב ובזה"ז אין לוקחין יין וכן חתיכה בשר אלא מאדם שהוחזק בכשרות משום דסתמא חשודים על לפני עור. והברייתא אפשר דנאמרה בזמנם בא"י ורוב מצוין וכו' לא מהני אלא למי שהוחזק בכשרות בזמנינו ועיין ש"ך ס"ק ב' ואפי' הש"ע דלא פסק כותי' בסי' קי"ט מ"מ בהלכות שחיטה סתם כוותי' בס"ס ס"ה ועיין ש"ך שם. וא"כ אף על הש"ע [קשה] ולפ"ד ראיתי לומר דההוא דאין לוקחין לא נאמר אלא לכתחילה אבל בדיעבד סמכינן על רוב ישראל שהם בחזקת כשרים כדסמכינן בדיעבד על רוב מצוין וכו' וכדמוכח מקושי' הגמרא דף י"ב ואי דלא ידעינן אי גמיר אי לא גמיר לימא רוב מצוין וכו' ומאי קושיא דלמא הברייתא דהרי שמצא איירי בא"י ור"כ אמר רב איירי בח"ל ובסתם בן אדם שאינו מוחזק בכשרות דלגבי' לא שייך רוב מצוין וכו'. א"ו דליתא ההוא דינא בדיעבד. וא"כ ק"ק על הש"ך דלא הועיל ס"ק ב' כיון דסתם עבדים אינם כלל בח"כ. והי' להש"ע לבאר ג"כ משוחררים או מוחזק בכשרות. דא"ל כדברי הש"ך משום דגם בשאר בני אדם בעינן שיהא שוחט נאמן דז"א דבשאר ב"א יכולים ליתן לו לכתחילה ולשחוט על סמך שיבדוק אחריו אחר השחיטה [אבל מכירין אם הוחזק בכשרות כיון דבדיעבד כשירה ע"י הרוב כמו באם הוא מומחה] אם הוא מומחה. משא"כ בעבד שאינו משוחרר כיון דבדיעבד שחיטתו אסורה [ועיין פר"ח] משום דסתמא אינם כשרות אסור ליתן על סמך חקירה. אמנם משמע לי מן הסוגיא דאף בדיעבד שייך האי דינא. מדקאמר ואם נתארח אצלו מותר מסייע לריב"ל דאמר אם שגר לו לבעה"ב לביתו מותר מ"ט דכי משדר לו ממה דאכל משדר לי'. ות"ל דבשיגר לו הוי דיעבד. א"ו אף בדיעבד אסור. ולהכי נלענ"ד לדחוק דאף להרמב"ם לא

חשדינן אלפני עור אלא היכא דאית ליה הנאה כמו לקנות ממנו או בנותן מתנה נמי משום דאי לא הוי לי' הנאה מיניה לא יהיב. אבל הכא היכא שמלא שחוטין מאי הנאה אית לי'. ועיין בט"ז סי' קי"ט ס"ק ח"י. אך צ"ע בדברי הב"י שבש"ך סק"ב אם גם דברי הגאונים שבמרדכי יש לפרש היכא דאית לי' הנאה או לאו שהב"י כתב שייכים לדברי הרמב"ם :

בש"ך ס"ק ל"ו כתב בשם א"ז דסומא שלא ראה אורות מימיו אפילו בדיעבד אסור. וצ"ע מנין לו. ואולי מדקאמר הגמרא על הברייתא דשוחט בלילה וסומא שכשר דהיינו בשאין אבוקה דומיא דסומא. למד איהו בהיקש דה"ה סומא דומיא דלילה שראה ביום. והסברה משום דהל"כ א"א לו להיות אומן לשחוט ובודאי יבא לידי הדרסה. ועיין ש"ך סי' י"א סק"א :

סימן ג הט"ז מביא קושיא בשם הפרישה ניחא נמי מדגלי רחמנא בקדשים [גבי ושחט וכו'] מכלל דבחולין בשר כמו דאמרינן דף ל"א ע"ב לענין כוונה. ולי נראה דלק"מ דודאי בפשוט מה דגלי רחמנא בשחיטה קדשים. מה"ת לפלוגי בשחיטה וה"ה לחולין משא"כ לענין כונה דכתיב וזבחת דפשטותו מורה דבעי נמי כונה לזביחה. שפיר קאמר מדגלי בקדשים ע"כ וזבחת אך אתא לכונה לחתיכה ולר"ל לכח גברא כדאמר במתני' ע"ש. דאל"ה אלא דוזבחת אתא לכוונת זביחה פשיטא דלא צריך בקדשים ונלמד בק"ו מחולין אפילו לעכב כמו בחולין דלא צריך כפל אפילו לעכב. ומדגלי בקדשים ש"מ דבחולין לא בעי כוונה וזבחת אך אתא לכנ"ל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וק"ל :

סימן ה בש"ך ס"ק ט"ז כתב דנראה הכא בעינא דיתחיל הפסול בדבר שעושה אותה נבילה וכדלעיל ס"ס ב'. אף דבסי' ד' ס"ק ו' כתב דבכל הסימן דאמרינן שחט לע"ג מיירי אפילו במעשה כל דהו. ולפ"ר משמע דדינא דשנים שוחטין קאי גם על דינו דסי' ד'. אבל באמת מדכתב הרי זה פסול ולא נקט זבחי מתים. ש"מ דלא מיירי ממחשבת ע"ז ושפיר דבריו :

סימן י בש"ך ס"ק ה' כתב דכל הפלפול של הרא"ש לא קאי כ"א לאסור כל הבהמה ומודה להרשב"א. והמעיין בכל הוכחותיו שם מקושי' הגמרא ות"ל משום שמנונית מוכח דלא כוותי' דא"כ לא הועיל וקושייתו במקומה עומדת :

הפר"ח בסק"ז מסיק דהא דכתב הש"ע סכין של עכו"ם שהשחיז ברחיים או שנעצו. היינו לאשמעינן רבותא דאף אם נעצו לא שרי אלא בדיעבד וא"כ דאפילו הדחה מהני בדיעבד וכו' ע"ש. ע"כ היינו לשיטת הט"ז שסובר אליבא דהרשב"א וכל הפוסקים שאין כח בחום בה"ש להפליט הבלוע בסכין וכדאיתא נמי בפר"ח סק"ה עכ"פ אליבא דהרשב"א משא"כ לשיטת הש"ך בסק"ו לק"מ על לשון הש"ע דתופס בסתם של עכו"ם ולא מחלק בין ב"י לאינו ב"י וכשיטת הרשב"א וכמבואר בש"ך ולכך נקט דאם נעצו אזי מ"מ כשר אף בב"י אף דבב"י אף הבלוע אוסר דהיינו מה שבקליפת הסכין הנעילה מבטלת מה שבהקליפה ואם שחט בה בלי שום הכשר ר"ל אף בלא קנוח והדחה אז בכל ענין ר"ל אף אינו ב"י ודאי צריך בה"ש הדחה ממה שהוא בעין על הסכין. אמנם ודאי אם שחט בו ע"י קנוח והדחה לסכין יש חילוק בין ב"י דלא מהני ובין סתם סכין דמהני. וזה נמי כוונת הרשב"א שהצריך נעילה ומשום דמסיק לבסוף אפילו הוא ב"י. אמנם באמת הדין עם הפר"ח בכונת הרשב"א דלא כש"ך דהא דבריו מופרכים ממה שכתב בעצמו ס"ק י"ז ולהרשב"א דס"ל דהסכין בולע קצת ע"י חום וכו' סובר דמ"מ אינו נפלט ע"י חום בה"ש ודוקא דסכינא אלא ברותח ממש כדכתב בחדושיו ודבריו אלו מוכרחים מהפסק הלכה בסכין של טריפה והלכתא בצונן. ולשיטת הרשב"א דהסכין בולע ע"י חום בה"ש עפ"י הגמרא הרי א"ש סכין ששחט בו אסור לחתוך בו רותח דס"ל דאף בדיעבד אסור. וע"כ היינו משום שהסכין בלע כבר א"כ צ"ל דמ"ה בסכין של טריפה הלכתא בצונן משום דאינו מפליט לבשר אלא ע"י רותח גמור. וא"כ פשיטא דלא אפשר לומר בסכין של גוים דאם שחט בו בלא נעילה דיש כח בחום בה"ש להפליט מה שבקליפת הסכין דא"כ מ"ש בסכין של טרפה דא"צ אלא הדחה. א"ו כט"ז ופר"ח וצ"ע :

סימן כ"ב סעיף א' בעוף צריך לשחוט הורידין. ז"ל הרא"ש דאם לא שחט הורידין הוי דם נשאר בתוכם ומחמת רבוי הדם שבתוכן אין האור מספיק לשואבו ולהוציא כולו ולא הוי כדם האברים שלא פירש לפי שבשעת השחיטה הדם מקלח ונעקר ומזדעזע כל דם הנפש לגמרי וכשלא נחתכו הורידין נשאר הדם בהם וגם נתפשט לבשר שסביב הורידין ואינו יוצא לא ע"י מליחה ולא ע"י צלי' כ"ז שהעוף שלם אבל ע"י חתיכה ומליחה יוצא הדם. ואפילו לקדירה ש"ד. ומזה הרבינו ירוחם דף קמ"ה כתב בשם הרא"ש ומ"מ אם חתך הורידין אפילו אחר שחיטה עם בשר שסביבם בצוואר מותר לצלותו לכתחילה שלם. אמנם התה"ד הארוך ד' כ"ח ע"ב כתב וניחא לי הא נמי דהכא משום חוטי דם הוא דאסור. ובדף ס"ח ע"ב כתב על שהקשה הבעל העיטור במה דמסקינן וכן מזרקי שפי' שם דהיינו ורידין שאם חתכן ומלחן ש"ד וכתב ודוקא שלא מנקבן בשעת שחיטה. ולהכי קשה לו כיון דקיי"ל כר"י דאמר שלא בשעת שחיטה קריר הדם ולא נפק הכא מאי מהני להם חתיכתן. וכתב התה"ד דלק"מ דהא דאמרינן התם שלא בשעת שחיטה קריר ה"ק קריר דם חוטין שבגוף ודם הורידין ולא נפק בהאי שעתא מנפשי' דרך נקיבי הורידין וה"ה אלו חתך את הורידין כולן לשנים לא נפיק דם מנפשיה ואפילו ע"י צלי' לא נפק דם החוטין (ר"ל אבל דם הורידין דהיינו המזרקי הא מסקינן הכא שע"י צלי' נפק הדם וכבר פי' דף כ"ח ע"ב וכתב וניחא לי דהתם בדמנחי איננו גופייהו על נורא אבל חוטין שבגוף מובלעין בתוך בשר העוף לא שלטה בהו נורא כולי האי דבשר מעכב דלא שאיב נורא דמה לגמרי והלכך אסור) כיון שנקרש הדם בתוך החוטין והחוטין בתוך הבשר טמונין אבל כשחתך את הורידין עצמן ע"י חתוכן דמן יוצא דרך שם וה"ה לכל שאר החוטין אם חתך כל אחד ואחד דמהני להו ונפק דמן דרך חתוכן וכדאמר ר"א אבל בהמה הואיל ומנתחה אבר אבר לא צריך. מזה נראה ברור דס"ל דהקפדת נקיבת הורידין בשעת שחיטה היינו משום דאל"ה נשאר דם בעין תוך הורידין ותוך חוטין שבגוף שאינו יוצא בצלי ומליחה לחוד אם לא שנחתכו מקודם נמי וזה נעשה כשנחתך אבר אבר שאז כל החוטין נחתכים. והיינו משום מה דכתב בתר הכי אבל כל שאר חוטין שבגוף נגררין הן ונשפכים דרך הורידין ע"ש ודוק. ולהכי נמי פוסק שם דאם לא ניקבו הורידין בשעת שחיטה ונצלה שלם איכא תקנתא בניקורי חוטי הדם ואפילו לאחר צלי' ובבישול משערים בכל חוטי דם שבו. הרי שהתה"ד מצריך בצלי נקורי חוטי דם והרא"ש לשיטתו לא כתב אלא ואם לא שחטן ולא חתך הורידין והבשר הסמוך להם וצלאן שלמים אסורים. מיהו בכדי נטילת מקום סביב הורידין שרי וכן כתב הטור בשמו אלא ישליך הורידין ויטול הבשר סביבם. ויראה דר"ת שנהגינן כותי' דאם חתך הראש מן הצוואר שוב לא מקרי שלם ע"כ נמי בשיטה הרא"ש דלא כתה"ד שהרי להתה"ד חתיכת האבר אבר עיקרו כדי לחתוך החוטין שבגוף ומה מהני לזה חתיכת הראש מן הצוואר. וכן הרא"ש ע"כ כר"ת ס"ל דחתיכת אבר לאו דוקא אלא הצוואר דאז יש בבשר שסביב הורידין חתיכה דאלו ס"ל דוקא כל אבר ואבר שבגוף מה ענין זה להחשב דם שבורידין וסביב להם. ולהכי הש"ך סק"ג בתר שהביא דברי ר"י בשם הרא"ש דבניקור הורידין לחוד סגי שהוא דלא כדעת התה"ד שאליבי' עיקר בניקור החוטין שבגוף תלי'. וכן נראה ממה שמסיק הרא"ש שמזה מוכח הכי. אך א"כ בעניותי א"י ליישב הטור והש"ע הטור כתב בשם הרא"ש בצלה אלא ישליך הורידין וכו' ושוב כתב אם בשלו בקדירה מחטט ומנקר החוטין והשאר אם יש בו כדי לבטל כל החוטין בס' מותר וכתב הב"י כ"כ התה"ד מזה נראה שמפרש כל החוטין על חוטי הגוף ודאי מורה לזה

לשון משמע והיינו דעת התה"ב ולהתה"ב בנבלה ואפילו חי נמי לא די אלא בניקב. כל החוטין שבגוף וכן פוסק הכא כהווייתו הש"ע וכן בסי' ע"ו פסקו כסדר שיטת התה"ב שאם לא ניקבו הורידין בשעת שחיטה אסור לאכול בחומצא וזה לא שייך אלא לשיטת התה"ב ומשום החוטין שבתוך הבשר כדמבואר בתה"ב דלאו להרא"ש מה החשש בכל בשר שבגוף דלא לאכול חומצא מיני'. וא"כ פיסקא הכא בנבלה צ"ע. ודע נמי שאף שבארוך כתב חוטי כל הגוף בהקצר בית ג' שער ג' לשונו הכי ולא הצריכו חתיכת הורידין או חתוכים אבר אבר אלא מפני דם החוטין שבשדרה. וע"כ י"ל שמחוט השדרה מסתעפים בכל הגוף וצ"ע:

סימן כד סעיף ב' הגה"ה מסיים וחוץ לצוואר משהו. נ"ב וצ"ע הכרעה זו מנ"ל. וע"כ משום שכל שאין משהו חוץ לצוואר יש לספק שהוא בכלל כ"ש משא"כ כשהוא חוץ לצוואר משהו עכ"פ אינו בכלל כ"ש ואף המחמירים לא החמירו אלא בכ"ש אבל ודאי מודו דאף בבהמה לא צריך בהולך והביא חוץ לצוואר כמלא צוואר:

סעיף טו הגה"ה ודוקא לאחר ששחט וכו'. היינו ע"פ פי' הלכות גדולות דלא הוי טריפה מחיים אלא דהכי אגמרה רחמנא למשה שאף בעוף שהכשירו בסי' א' מ"מ בעינן תרווייהו ראוין לשחיטה כדאיתא בב"י בשם הרשב"א. וקשה לי לפ"ז שהרי מוכח מדעת רב אדא בר אהבה בדף כ"ח דלאו מההוא טעמא אתיין עלי' שהרי סובר דהכשירו דעוף אינו אלא בוושט ולא בקנה. הרי הקנה לגבי עוף בל"ז אינו ראוי לשחיטה. ולמה תטרף העוף בשמיטת הקנה כמבואר בהברייתא. ודוחק לומר דרב אדא לא ס"ל כברייתא הנ"ל עפ"י הברייתא דלמי דף ך' עיין בהר"ן ובחידושיו בה' שיטות וש"ך ופר"ח:

סעיף טז הא דפסול וכו'. עיין ט"ז וש"ך. ומ"ש הט"ז ודבר פשוט הוא שגם שנעשה עיקור זה קודם השחיטה היא טריפה דמתני' הוא פסוקת הגרגרת אף דזה איירי באמצע הקנה מ"מ משמע לי' דבקנה אין לחלק. וכן משמעות התוס' דף מ"ד מדכתבו וכ"ת דס"ל דלא גרע משמוטת הגרגרת שהיא טריפה. אבל אין מוכרח אלא די"ל שסמכו על הברייתא דף י' נשמטה הגרגרת ושם פי' רש"י שנטרפה. ותדע דלפי האמת לפי' בה"ג ע"כ דאינו דומה פסוקה באמצע שהיא טריפה מחיים לכ"ע ואלו ממקום חבורו לכ"ע כשר מחיים. ואולם דע כי הגירסא שתפסו כל האחרונים ע"פ הב"י בהר"ן בשם הרמב"ן בדבר שעושה אותה טריפה תמה אני אם אפשר להתקיימה וע"ש בפ"ק דא"כ איך משני מה שהקשה על פרש"י דא"כ איך אפשר דאין עיקור סימנים בעוף. וגם למה לא תני נמי נקובת הוושט. והברור כגירסא שלפנינו פי' הרמב"ן [וכן בה"ג הוא ע"ש] דעיקור היינו שנתדלדלו כולן או רובן בדבר שאינו עושה אותה טריפה כדאיתא באלו טריפות מ"ד כלומר כולן והבשר בהסמנים או רובן והמעוט במקום אחד וכו' והיינו דס"ל לרמי בר יחזקאל שאין עיקור לעוף לומר שדבר זה אינו בעוף כלל ואינו לא טריפה ולא נבילה עכ"ל. אבל עיקור מ"ד הוא טריפה מחיים כגון כולו והבשר בהלחי או רובו והנשאר מדולדל ודלא כבה"ג. אבל מיעוט ודאי לכ"ע כלא נעקר כלל וכשר לכ"ע. ומ"ש הר"ן בה' שטות דף מ"ד תירוץ הרמב"ן דסימנים שנעקרו שלא בשעת שחיטה טריפה. והיינו סוגיין אבל נעקרו בשעת שחיטה הויא לה נבילה. אין ר"ל אבל נעקרו בשעת שחיטה דוקא באופן זה דמטרפו אלא כל שנעקרו בשעת שחיטה באיזה אופן שיהי' אף שם עיקור עליהן דהיינו רוב ולא מיעוט (דאז קיי"ל רוב ככולו והוי לא עיקור כלל) שוב נבילה היא וטעמא דמלתא כדכתבתי. ובלי ספק דברים אלו אך היו לפני רבינו ב"י ופירשם בדבר שעושה אותם טריפה. אבל העיקר כדפי' פ"ק אצל האלפסי. ותדע שהרי מסיים בה' שיטות וכבר כתבתי זה בפ"ק בס"ד ושם לא נזכר דבר אלא שמרמז למה שכתב אצל האלפסי. ותו דאיך אפשר לטעם הרמב"ן שכל שנעשה בשעת שחיטה א"א שתשחט כראוי לחלק בנעקר הרוב בין נשאר מעט במקום אחד לבין במקומות רבים. בשלמא לטעם טריפות מחלק הרשב"א דזה הדר בריא משא"כ לטעם זה אלא הברור כדכתיבנא. ומ"ש הר"ן אצל האלפסי פ' השוחט על המתני' שחט את הוושט ופסק הגרגרת היינו עיקור והוא פי' רש"י אף למסקנתו בשם הרמב"ן אין זה עיקור דה' הלכות שחיטה אין בכך כלום. חדא דזה דרכו שמעתיק פרש"י במה שאין לו נפקותא. ועיין פר"ח סי' ל"ז ס"ק ל"ה וס"ק מ'. ותו דבאמת זה נמי עיקור מקרי שהרי עקר הגרגרת מאמצע אלא עיקור דה' הלכות שחיטה דקדק שלא לפרש כרש"י. וזה פשוט ודלא כמו שהאריך בחריפות של הבל בספר תורת יקותיאל לפרש מכח זה פי' ברש"י ובר"ן פי' זר. ובהרשב"א בת"ה ובר"ן כתב שהי' להם גירסא אחרת ברש"י שפי' על עיקור דה' הלכות שחיטה פסוקת הגרגרת ועשה התוס' לפירושם טועים שהרי התוס' הי' להם הגירסא כלפנינו ומ"מ פירשוהו כהרשב"א והר"ן כ"ז דברי רוח ודבר שפתים אך למחסור. ודע דאף להרמב"ן שבהר"ן אפילו נשמט הגרגרת במידי דמיטריף בי' מחיים מ"מ ודאי מודה דאף דנעשה קודם שחיטה נמי נבילה הוא מטעם כיון דהסימן מקולקל במידי דמטרף בי' שוב אין בו שחיטה. והיינו הא דתניא דף י' נשמטה הגרגרת וא"י אם קודם שחיטה ואמרו ספק בשחיטה דאל"כ הוי לי' למימר וא"י אם בשעת שחיטה. א"ו דגם זה ספק בשחיטה הוא. ודע תו שמה שכתב הש"ך דמכח המנהג יש להטריף אפילו נמצא מקצת שמוט מחשש שמא ניקב הוושט אין לו מובן דמה ענין הכא לחשש זה ומה בכך שנשחט הוושט כיון שלא נעשה אלא עיקור מועט שלכ"ע אינו נחשב עיקור כלל. ובשלמא בסיי' דרסה חלדה אם נשחט הוושט במשהו נעשה ענין המקולקל השחיטה באמצעה משא"כ מיעוט הגרגרת. אבל בנשמט מיעוט הגרגרת שאינו כלל ענין המקולקל השחיטה מה ענין לחשש זה. והברור לענ"ד שאין להחמיר בו. אמנם עכ"ז אם נמצא טבעת שלם או אפילו מחציתו בין על הארץ בין על הסכין ודאי יש להטריף. אבל אם נמצא רק מיעוט טבעת אז אם יתר הקנה שלם וחזק ממש שאינו אלא מיעוטו והוושט נשחט כראוי יש להכשיר בעוף דבזה אין שום ריעותא דאפילו אם נעקר מקצת טבעת זה בין קודם שחיטה בין באמצע א"י מקום להחמיר. אבל כל שיש לספק כגון אם יתר הקנה שמוט שאז יש לספק מדחזינן שינוי במקצת שנפסק אולי אף יתר החתך בפיסוק נעשה ודאי יש להטריף. ומכ"ש אם הטבעת כולה או רובו ואפילו מחציתו בכ"ע יש להטריף:

ממהדורא קמא

ומפני שעתה בשעת העתקה אין בידי להכריע העתקתי דברי' כהווייתן והמעיין יבחר. הפ"ח ס"ק ל"ב כתב בשם הר"ן בשם הרמב"ן שהוא טריפה אלא שלדעתו שחיטה מטהרתו מידי נבילה ע"ש. ולענ"ד לא עיין אלא בב"י שמביא נוסח זה על שם הר"ן. אבל באמת טעות דמוכח הוא כמבואר בר"ן דף א' במס' חולין ע"ב, שגורס בדבר שאינו עושה אותה טריפה והכי מוכח מקושיות שהקשה. ועוד אם איתא דשמואל מיירי בדבר שמטרפי סימנין ליתני נמי נקובת הושט ואף מדברי ב"י מוכח שט"ס הוא שכתב ואיכא בינייהו וכו' ולא כתב העיקר דא"כ חלב וגידים. א"ו דהך צ"ל וא"כ להתוס' אם נעקרו ואח"כ נשחטה הוי נבילה ולהר"ן לא הוי טריפה אא"כ נעקרו בשעת שחיטה דאז הוי נבילה. אמנם אח"כ עיינתי וראיתי שנוסח הב"י מוכרח דאם כגירסא שלפנינו נמצא דלהר"ן לא הוי עיקור סימנים אפילו טריפה שמחטה אלא בנעקרו בשעת שחיטה. קשה מאוד לשון הברייתא דף י' שחט את הושט ונמצא הגרגרת שמוטה וא"י אם קודם שחיטה. ומה בכך כיון דאז כשירה נמי הוא. והוי ליה למימר וא"י אם בשעת שחיטה א"ו נוסח הב"י נכונה. (שוב ראיתי שנוסח הב"י הוא בחידושי הר"ן שבספר ה' שיטות פרק א"ט דף מ"ד. ודבריו שאצל האלפסי בפ"ק מועתקין כהווייתן בהש"ך ס"ק כ"ג ותרווייהו בשם הרמב"ן וצ"ע) והכי נראה פשט לשון הר"ן פ' א"ט בסוגי' דתורבץ הושט שניטל וכו' דעכ"פ אף אם נעשה קודם שחיטה דהוי טריפה וכ"ת הכתי כיון דלהר"ן לא הוי פסול בשחיטה אלא בשנעשה

בשעת שחיטה איך אמרו כל ספק בשחיטה על הספק שא"י אם נעשה קודם שחיטה הא אם נעשה קודם שחיטה עכ"פ שחיטה מעלי' היא כמו טריפה ששחטה . זה נ"ק חדא דהא להר"ן באמת לאו דוקא מכח ספק בשחיטה טרפינן אלא דה"ה כל ספק טריפות דנמצא ריעותא כמבואר בדבריו בשם הר"י ז"ל . ותו די"ל האי אם קודם שחיטה היינו קודם גמר שחיטה . ועדיין צ"ע איך מיישב הקושי' דליתני נמי נקובת הושט . וי"ל דה"ק דאם איירי מפסיקת הגרגרת דהוי נבילה הואיל והשחיטה הוא בסימן שנטרף הי' לו לומר נמי נקובת הושט . משא"כ ההוא טריפות דסימנים שנדלדלו צריכנא לומר להר"ן הואיל והשחיטה מהני בה לטהרה מידי נבילה אם נעשה קודם שחיטה זולת בשעת שחיטה דהואיל ונעשה בשעת השחיטה לא הוי שחיטה הגונה שפיר שייך להלכות שחיטה משא"כ נקובת הושט ופסוקת הגרגרת . אך מאוד תמהני דא"כ מוכח לחלק בין נקובת הושט דהוי נבילה וכשיטת הר"מ ובין עיקור הנעשה קודם שחיטה דלא הוי אלא טריפה . ומאי בינייהו הא מ"מ הוי ריעותא בסימנים קודם שחיטה . וכנראה זה מדיוק לשון רש"י ז"ל דף ל"ב ע"ב . וע"כ דסובר דנקובת הושט דהוי נבילה היינו מטעם שהיי' בשחיטה וכנראה מלשון הרמב"ם משא"כ בעיקור קודם השחיטה וזה הפי' מרווח בקושי' הגמרא דף הנ"ל ממתני' דשחט את הושט על מתני' דא"ע . דאלו לפרש"י מנ"ל לדמות נקובת הושט לפסוקת הגרגרת דזה הוי מעשה שחיטה והסימן בשחיטה ונקובת הושט אינו אלא מעשה טריפה . ואי משום סברת רש"י ז"ל דהסימנים איתרעי זה לא נזכר בהמתני' דהשוחט את הושט כלל ואם הכי הקבלה בהלכות שחיטה מינה הי' לו להקשות אלא משמע כנ"ל . אמנם כבר השיג התפארת שמואל בסי' ל"ג על הב"י וכתב דהטור בדיוק גדול לא כתב אלא דנקובה טריפה [בושט יוכל להיות דדק אבל בסי' ל"ה בגרגרת מוכח כב"י ודוק] משום דאזיל בשיטת ר"ת והרא"ש דמוכח מדבריהם דנקובת הושט לא הוי נבילה כלל ואפילו לאחר שחיטה . והאמת אתו שאינהו כתבו כאשר העתיק הב"י נמי לשונו סי' כ"ג דילמא לא גמירי שהייה אלא במידי דמנבלה בי' כגון רוב סימן אחד ואלו נבילה מחיים הא אפילו רוב סימן אחד לא הוי אע"כ אלאחר שחיטה קאי . וכן מוכח דעת התוס' בשם ר"ת בכורות דף כ' ע"ב ד"ה אלא ע"ש מהרש"א אם לא שנאמר בדעתם כדהבאתי לקמן בשם מ"ה . אבל המעיין שם יראה דאזלו בשיטת הרא"ה ומוכח כמהרש"א וסברי דכל קושי' הגמרא דף ל"ג אינו אלא מפסיקת הגרגרת כדכתב התוס' ע"ש. אמנם בדעת הר"ן א"א לומר דנקובת הושט אינו אלא טריפה דא"כ לא הי' מקשה על רש"י דליתני נמי נקובת הושט דדילמא לא שייך להלכות שחיטה אלא מה דהוי נבילה . וכבר כתוב אצלי דלפ"ר נראה דאף הסמ"ג שכש"ך סי' ל"ג ופי' דבריו דמיירי מחיים ולהנ"ל א"ל . אלא שבשיטת ר"ת והרא"ש קאי . אלא שצ"ע בגוף הסמ"ג ואוסיף דמוכרח נמי דעת תוס' במס' יבמות שעומדים בשטת ר"ת דלעיל דשם בדף ל"א הקשו דנימא בספק דרוסה ונישב לו קוץ בושט נשחטה הותרה . ומה קושי' הא בספק בשחיטה הבהמה בחזקת איסור . ומשום זה הפס תשובת פ"מ חלק א' דקושייתם במס' חולין אינו אלא מספק דרוסה ולא מישב לו קוץ בושט . ולא שם לבו לעיין בדבריהם יבמות . ואף בזה לא הועיל כדאיתא בבית הספק דכו"פ דספק דרוסה נמי ספק בשחיטה הוי מדצריך בדיקה אף נגד הסימנים . (ובסימן ל"ג סותר הכו"פ דברי עצמו שבס"ק י"ד שם מחלק כדברי הפ"מ) אמנם לענ"ד האמת שהתוס' בשיטת ר"ת הנ"ל עומדים. ואהדר למלתא קמייתא יהי' איך שיהי' פי' הר"ן קשיא לי מאוד לנ"מ לנוסח שלפנינו דעיקור קודם שחיטה טריפה נמי לא הוי פשיטא דלא מתקיף ר"פ והא איכא עיקור סימנים דילמא שמואל מיירי כפשטא דלישנא דנעשה קודם שחיטה . אלא אפילו לנוסח הב"י קשה מנ"ל להקשות מהילכתא דעיקור סימנים . דילמא ההלכתא היינו אם נעשה בשעת שחיטה דאז א"א להיות שחיטה הגונה וקודם שחיטה באמת כשר וע"כ לידחוק דמשמע לי' מסתימות הלשון תורבץ שניטל כשר אפילו בנמצא הכי אחר שחיטה באופן שיש לספק שנעשה בשעת שחיטה והוי נבילה . ואף לפי' הבה"ג ע"כ לדחוק כנ"ל . דאל"כ דלמא משמיענו שמואל שריותא דחלב א"ו כנ"ל (ובאמת מקיצור העתק הש"ך ס"ק כ"ד טעם הר"ן על לשון הש"ע נראה קצת שהי' לו נוסח בהר"ן טעמו על סברת בה"ג ולאו דוקא אם נעשה בשעת שחיטה) . ובזה קצת סתירה להפליתי שסובר דאף לשיטת בה"ג אם נמצא אף לאחר שחיטה עיקור שחוזר ונתרפא . א"כ הדר קשה מה מקשה ר"פ דלמא שמואל בהכי איירי . אך יש לדחות דכ"ז אין במשמע הלשון דניטל דמשמע אף לאחר שחיטה ניטל ולא נתרפא. ואגב אזכיר דמלתא דפשיטא להו לתשובת פ"מ וכרו"פ מבעי' לי . דאינהו החליטו דאם נקובת הושט הוי נבילה ספיקו הוי בחזקת איסור שאינו זבוח. ואני נסתפקתי דאפשר דמ"מ לא שייך בזה העמידנה על חזקתה דכל דבר של חזקה היינו או דאמרינן שהדבר נעשה מאוחר ולא מוקדם דכל שאפשר שנשאר הדבר כמו שהי' מעמידו על חזקתו . או כל דאפשר דלא נעשה הדבר בשלימותו ונשאר בחזקתו הראשונה כמו מי שטבל ונמצא עליו דבר חוצץ דמקודם הטבילה הי' בחזקת שלא בא במים כלל אף עתה העמידנו על חזקתו שלכל הפחות לא בא כל גופו במים וה"ה ספק במעשה שחיטה . משא"כ בניקב הושט דאף אם הי' הושט נקוב מ"מ מעשה השחיטה ע"כ נעשה בשלימות לא שייך . וקצת הי' לי ראי' דאל"כ קשה לשיטה זו מה משני דף מ"ג ע"ב התם איתחזיק איסורא ת"ל דה"כ איתחזיק איסורא שאינו זבוח (ואולם התוס' ב"מ דף כ' ע"ב תופסים ספק נקובת הושט לחזקת איסור ולשיטת התשובה הנ"ל בדעת תוס' ע"כ דחזקת היסור זה לאו בחזקת שאינו זבוח אלא חזקת איסור אבר מן החי וסברי שם דמחזקינן מאיסור לאיסור טריפה וצ"ע) . ובהרשב"א מה"ב דף ז' ע"ב מבואר להדיא דלא כדעתי אלא דזה נמי בחזקת שאינו זבוח מקרי שהרי הקשה אנן היכי אכלינן בישרא נימא סמוך מיעוטא לחזקה . וכתב בחילוקים ליישב הקושיא . אמנם החילוק הראשון הוא ממש כסברתי אלא שאני כתבתי דמש"ה לא הוי כלל חזקה והמס"ב ביאר דלא שייך מכח סברא זו לומר סמוך בחזקה כזה) וכ"ת אף לדברי מה מקשה הסוגי' ומ"ש מהשוחט בסכין ונמצאת פגומה ת"ל דהתם דהוי הספק במעשה השחיטה ושייך בחזקת שאינו זבוח . י"ל דהסוגי' תופס בפשיטות הסברא דסכין איתרע בהמה לא איתרע וכדמסיק הרשב"א דסברא זאת מוכרחת באמת להלכה מדפסקינן הלכתא כותי' דר"ח בשיבר בו עצמות ולא מחלקינן בין סכין ארוך לקצר עיין בו ונמצא דבהמה שחוטה לפניך ודוק . ובלא זה דברי הפליתי בבית הספק אינם מבוררים לי דמה תופס על האחרונים דספק דרוסה נמי הוי ס"ס נגד החזקה דאינו זבוח אעפ"כ הא מ"מ כמו כן נמי שייך לדון העמד הבהמה על חזקתה באינה דרוסה נמצא דהוי חזקה מול חזקה ולא הוי אלא ספק ובס"ס שרי' משא"כ בס"ס בשחיטה עצמה דלא הוי חזקה כנגדה עיין בפליתי בסי' א' מה שמביא בשם המהרש"א בסק"ו וכן בישב לו קוץ בושט איכא לדון בחזקה זו שעדיין לא ניקב כמו שהי' קודם שישב לו הקוץ מכח חזקה דאתי' מכח רובא . והארכתי בפרט זה לנ"מ משום מעשה שהי' שנדפס קונטרס מבעל המחבר גינת ורדים וספר פרי מגדים בנמצא ושט נקוב והמשרתת אמרה שאפשר שנעשה לאחר שחיטה ע"י הסכין שהי' או בידה והיתה ממשמשת בסכין שם והעלו להחמיר מכח ספק בשחיטה. ולדידי צ"ע . ועיין עיקר דברים אלו בסי' ל"ד . אמנם כל מ"ש בהקונטרס קושי' דנימא סמוך מיעוט לחזקה ואנן היכי אכלינן בישרא . ומזה הוכיח לחלק בין נמצא ריעותא ללא נמצא . כבר מבואר במס"ב הנ"ל חילוקים שונים כנ"ל יע"ש . ומהרא"ש פ"ק דחולין דמחלק בין מיעוט דשכיח וכו' מדלא מקשה נמי מנקובת הושט דמוכח מדמקשינן ור"מ היכי אכל בישרא דמיעוטא דשכיח הוא ונימא אף לדידן סמוך ש"מ נמי כנ"ל דניקב הושט לא הוי נבילה :

סימן כה סעיף א' הגהה מיהו אין צריך לבדוק . עיין ש"ך כתב וכ"כ הרא"ה מלוה ת"מ להדיא . נ"ב לא נזכר יותר אלא שכתב שמפני שהוא רגיל להיות שמש בשעת

שחיטה אמרו חכמים טבח שא"י דין עיקור אסור לאכול משחיטתו וממילא נשמע עכ"פ דלכתחלה צריך לבדוק. אך לפי זה צ"ע אף להש"ך כיון דמ"מ בדיעבד שרי אמאי טבח שא"י הלכות עיקור אף דיעבד אסור כדאיתא סי' א' סעיף ג' ומשמע אם אפילו רק א"י הלכות עיקור (ובאמת לענ"ד משמע מזה כדעת בה"ג) וע"כ לדחוק דוקא היודע ההלכתא מוזהר וזהיר שלא לעקור בשעת שחיטה ויש לסמוך על הרוב. אבל כשאינו יודע שאיני יודע אף ליזהר חיישינן אף דיעבד מפני ההרגל המצוי בשעת שחיטה. וא"כ אין כ"כ ראי' מן הרא"ה לענין לכתחילה ביודע ההלכתא והיינו דעת הרמ"א וק"ל:

סימן כז בע"ז בהתשובה בא"ד כתב ומיהו בשבירת המפרקת לבד והחוט והבשר שלם וכו'. כ"ב אדרבה משנה מפורשת דכשר ואלו כשרים וכו' והובא בש"ע סי' ל"ב סעיף ב' וס"ס כ"ד ובלי ספק יש ללמוד מסתימתם יותר מכל אריכות דברים אלו דודאי מדלא מחלקים לפרש בלא רוב בשר כדמפרש והחוט קיים ש"מ דאפילו עם הבשר נמי כשר. שוב ראיתי בתשובת שבות יעקב חלק ג' סי' כ' כתב להיפוך. ולענ"ד סתימת הש"ע ודאי מורה לדעתי דאל"ה הי' מוכרח עכ"פ לבאר דין נשבר מפרקת ורוב בשר בלא החוט דאסור מיהו כדביאר הרמב"ם והטור. ועיין פה בב"י וצ"ע:

סימן כח סעיף ג'. עט"ז מביא בשם רש"ל דהיינו דוקא בצבי הבא על התיישה אבל תייש הבא על הצבי' שוחטין ומכסין בי"ט כיון דשה ואפילו מקצת שה. ולענ"ד תימה אף כי דבריו לקוחים מהסוגי' דפרק אותו וא"כ דאמר ר"פ בפי' הכי ע"ש דף פ"א. מ"מ יראה דכל סוגי' זו אזלא לאינך תירוצים דמס' ביצה ז' אבל לתי' רב מרי שם דמפיק הטעם משום גזירה שמא יתיר חלבו א"כ אף בתייש הבא על הצבי' אף דחייב בכסוי בודאי מ"מ הא חלבו אסור מספק חוששין לזרע אב ושור ואפילו מקצת שור א"כ אסור לכסותו משום גזירה הנ"ל. והיש"ש גופי' פסק במס' ביצה כתי' רב מרי דאפילו יש לו אפר מוכן אסור לכסותו. וה"נ פסק הטור א"ח. ולדעתי היינו דעת הפוסקים שסתמו וכתבו כלאים הבא מבהמה וחי' ולא חילקו ואף שסתמו נמי שלא יברך ובזה לפ"ר צדקו דבתייש הבא על הצבי' דודאי חייב ומהראוי שיברך אבל לא יפלא מהיות שצודק דברי בעל זבחי צדק שכתב הטעם דלא יברך משום גזירה דהתרת חלבו. ואף שהש"ך כתב שלא דק. לענ"ד דק היטב. ומדהוקשה לו סתימת הפוסקים ביאר ההוא טעמא שייך בכולם וכדבריו משמע בהסוגי' דביצה דמקשה א"ה בחול נמי לגזור והמסקנא דבחול מימר אמר מספיקא אמרו רבנן זיל כסי. משא"כ אם יברך בחול נמי יאמרו ודאי חי' הוא ויתיר חלבו. כיון דלשיטת הרמב"ם והרא"ש וטור וש"ע לגבי ספק הדין שלא לברך ואיהו יברך פשיטא דאיכא למגזר בחול כמי שיתיר חלבו וק"ל:

סעיף ט או ששחט חי' ועוף כסוי אחד לכולם. עיין ב"י והוא כת"ק דר"י. תימה לי הא בגמרא מפרש פלוגתייהו משום דר"י יליף טעמו מאו ורבנן סברי דמבעי להו או לחלק. וע"ש תוס' ד"ה לחלק ומוכח דר' יונתן דלא צריך קרא לחלק ע"כ כר"י סובר. ובדף ע"ע ד"ה עייל מייתי תוס' מדרבא ס"ל כר' יונתן הלכה כותי'. ואף למאי דפסקינן כר' יהודה בפריד' מ"מ ספוקי מספקא לי' וא"כ לכל הפחות נמי ליחייב בכסוי כל חדא מספק דלמא כר' יונתן דלחלק לא צריך קרא ואתא או לכדדרש ר' יהודה וצ"ע:

סעיף יא כסהו הרוח פטור מלכסות חזר ונתגלה חייב לכסות. וכן הוא במשנה וברמב"ם ומבואר מהרמב"ם מדאינו מפרש בזה בלא ברכה כדמפרש בכוי שהוא המתליא זה כמבואר שהולך להשיב לחכמי לוניל ופשיטא שהי' יותר מחויב לבאר בדין זה ודאי נשמע דמודה הכא שיברך. והכי נראה מסתימת כל הבאים אחריו זולת הפר"ח שכתב מדמסקינן בע"ז דף פ"ז דיש ספק בזלות אם יש דחוי על כן יכסה בלא ברכה ומדלא משמע לי' הכי מסתימת הפוסקים דקדקתי בסוגי' הנ"ל וראיתי הלשון מסיק דר"פ גופא איבעי לי' מפשט פשיטא לי' לר"פ דאין דיחוי אצל מצות ל"ש לקולא ל"ש לחומרא א"ד ספוקי מספקא לי' ולחומרא אמרינן לקולא לא אמרינן. ולא קאמר מתני' גופא מספקא לי' מפשט פשיטא לי' לתנא דאין דיחוי ל"ש וכו' או דלמא ספוקי מספקא לי'. א"ו חדא דזה אין סברא דמה דמסופק להאמוראים יהי' ספק לתנאים בלי מציאת פלוגתא כדאיתא בשבועות דף כ' בתוס' ד"ה איסור. ותו דלשון חייב לכסות לא משמע אלא בחיוב ברור אלא הספק הוא על דרך זה די"ל אין דיחוי מדאורייתא ואז הוא בין לקולא וכו' וי"ל כמו מד"ת יש דיחוי אלא מדרבנן לחומרא אין דיחוי וחייב לכסות מדרבנן ולהכי קאמר דר"פ גופי' דאמר זאת אומרת אין דיחוי איבעי' לי' מפשט פשיטא לי' דאין סברא גבי' לומר מדרבנן אין דיחוי ופשיט ממתני' אין דיחוי מדאורייתא ל"ש לקולא וכו'. א"ד ספוקי מספקא לי' לר"פ ולחומרא אמרינן כלומר מה דפשט ממתני' זאת אומרת אין דיחוי היינו לחומרא נשמע ממתני' עכ"פ דמדרבנן אין דיחוי ונעולה בדאורייתא דהיינו לקולא עדיין ספוקי מספקא לי'. אבל להתנא ודאי אין ספק אלא אם ד"ת אין דיחוי חייב ד"ת ואם ד"ת יש דיחוי מ"מ חייב ודאי מדרבנן וא"כ הוי ודאי דדבריהם דבעי ברכה לכ"ע כנר חנוכה וכמסקנא דשבת. וזה הי' נלענ"ד ברור לולא שבסוכה דף ל"ג פרש"י הספק להתנא וצ"ע. ועכ"ז מה דמשמע מריש דברי הפר"ח דאם החיוב בברכה יהי' מחויב לגלות כדי שיברך. זה ודאי ליתא כמבואר ממתני' דקתני חייב לכסות בחזר ונתגלה ולא קתני כסהו הרוח חייב לגלות ולחזור ולכסותו א"ו דזה אסור אפילו כדי שלא להביא עצמו לחיוב ברכה שאינה צריכה כי גם זה אין רצון הבורא כמו שאסור להרבות בחנם בקדיש וברכו. וכן מוכח מתוס' זבחים דף ל"ד ע"ב בד"ה כל שבידו. וכן כתבו בסוכה דף ל"ג ע"ש וק"ל:

סימן כט עיין פר"ח סק"א שם ד"ה אך כ' ומיהו לכ"ע ספיקא דדינא ובעי' דלא אפשיטא נקטינן לחומרא דהא וכו' וכן בפ' בהמה המקשה וכו' ואמר ר"פ הלכך. כ"ב עיין מס' שבת דף כ' קאמר נמי ר"פ הכי אף בספק בדרבנן מה שבודאי קיי"ל אף בספיקא או איבעי' דלא אפשיטא בדרבנן לקולא. אלא ש"מ דה"א להמציא מילי' כללא אלא דנראה לר"פ הכי במקומות אלו. וכן בנשבר העצם בעינן מכח מימרא דר"פ רוב עובי' ורוב היקפו אפילו בנשבר במקום שאינו עושה טריפה ואין איסורו לר"פ אלא משום אבר המדולדל מדרבנן. ועיין בדברינו כללי ס"ס סוף ד"ה וא"ת דבמידי דרבנן כל סד"ד ובעי' דל"א אפילו מדרבנן שרי א"ו כנ"ל. והנה בס"ק זה מאריך במחלוקת שבין התוס' ורבינו יונה ודעמיה בספק השקול. דעת תוס' דאף מדרבנן לא מחמרינן ואזלינן בתר חזקה זולת אם צד האיסור יותר נוטה. ואמת שה"כ מבואר בדבריהם מס' נדה דף י"ז ע"ב בד"ה ואין שורפין כתבו וא"ת וכיון וכו' נוקי אשה בחזקתה ונטהר אפילו ברה"י וי"ל משום דדמי חדר מצוין יותר. אבל תימה לי הא איתא במס' ב"ק ד' י"א שלי' שיצתה מקצתה ביום הראשון חוששין לה משום דאין מקצת שלי' בלא ולד. וביארו שם התוס' דשמעתין איירי לענין לאוסרה לבעלה. ובמס' נדה דף י"ח ע"א ד"ה שלי' בבית כתבו דהתם שליא שיצתה מקצתה ויש בה ולד מחצה יש בהם רוב ומחצה אין בהם רוב ולד הרי דהספק שקול ומ"מ חיישינן לאוסרה לבעלה מיום הראשון ולא מוקמינן אותה בחזקת היתר וצ"ע רב:

סימן למ"ד פר"ח סק"ב ד"ה כתב הריק"ש תוך הדברים כתב אכתי מספקא לן אי המטלית הוי כעור או לא. כ"ב זה ספק בשחיטה דהוא בחזקת אינו זבוח. אלא דלשיטתו בסי' ק"י אזיל ע"ש. ועכ"ז עיין בספר פרי מגדים. תו כתב בדבור זה ובכל גווני בעי שהיית י"ב חדש. כ"ב ראי' זו איני מכיר דהא ליתא קמן אדרבה יש ספק דילמא נחבס ב' רובי ומה ס"ס יש כאן. ובענין הריק"ש הי' ידוע דב' רובי לא נחבס ובחד הי' רק ספק:

סימן למ"ד וסימן כ'. עיין פר"ח מביא השאלה שבתרנגולת עם שעפליך ובמדינתנו מפני שאין מדרכם לאוכלם ומשליכים ראשי התרנגולת לא נהגו לשאול על התרנגולים

ר"א

ב"א על ראשי אווזות שהדרך לאוכלם השאלה מצוי' אבל הענין אחד כי בל"ס אצלי אילו בדקנו ראשי תרנגולים המצוים עם גובה נוצות שעל ראשיהם שמי היו כולם עם נקב בעצם הגולגולת. וכבר העיד הפר"ח גופיה על מנהג ירושלים שהיו נוהגין בו היתר והוא מחמיר. וכתב שהמשיב להתיר נמשך אחר בעל תה"ד סי' קע"ז דמוכח מדבריו דחסרון הגלגולת מתחילת ברייתו אינה טריפה. ולא נהיר לן. ואמת שכן כתב תה"ד בלשון זה וכן משמע בחיסרון הגלגולת דכייל בהדי דקתני בה כדי שינטל מן החי וימות הרי דנקיט למושכל ראשון מדנקיט שיעוריה בכדי שינטל דהיינו דוקא בנבראת שלם וניטל ולא בנברא חסר. אלא שהפר"ח כתב עליו ולא נהיר לן ואולי מפני מה שמביא מקודם שהכ"מ מנאו תחת סוג חסירה. וגם למה שכתב שהכ"מ לא דק אלא שהרמב"ם מנאו תחת סוג שבורה כתב ומשמע דוקא בנטולה כתב הרב שאם נבראת חסרה כשרה כדי לחלוק ממנה לחסירה אבל בשבורה פשיטא דליכא לפלוגי בהכי ובכל גווני טריפה. ולענ"ד נראה ברור איפכא דדוקא בנטולה הוא דיש מחלוקת והיינו משום דיש לכנות אף נברא הכי בשם הזה דהיינו שבידי שמים הוא נטול ממקומו אבל מלת שבור אינו נופל בשום צד לכ"ע אלא על אשר הי' שלם ונשבר ולא בנברא באופן זה. ולהכי מנאו הרמב"ם תחת סוג שבורה להורות שבידי שמים כשר. ומה שנקטו התנא בשם חסרון כבר תירץ בטוב טעם התה"ד דכללא דהרמב"ם דחסרון היינו נברא חסר אינו אלא בשנה עיקר לענין טריפות אבל מפני שעיקרו לענין טומאה אתשיל אין בזה קפידא. ועיקר משמעות התה"ד מהלשון כדי שינטל מן החי שודאי מורה שהי' וניטל דלא כדקדוק הפר"ח כי כ"ע בלשון התנא אם מנה תחת סוג חסר או בלשון כדי שינטל שהוא תחת סוג נטול. כי בודאי גם אין דקדוק בלשון זה כלל אלא מדנאמר להדיא כדי שינטל מן החי דודאי מורה כנ"ל. ובזה מיושב מה שהקשה גם הפר"ח על החולקים על הרמב"ם בסוג נטולה מן בוקא דאטמא ומה שתירץ וכתב וצ"ל ליישב בעד הרשב"א אין לו מובן כלל ע"ש וק"ל אבל להנ"ל ניחא שהרי חזינן שהרמב"ם מנה בוקא דאטמא תחת סוג שבורה ולהנ"ל דשבורה לכ"ע בידי שמים כשר לק"מ. ואי משום מה שהוכיח מדקאמר הגמרא דף נ"ד ע"ב וחזיא דדמי לנטולה אפשר לומר דדוקא בפלוגתתם בזה הכלל דמתני' ובמשנה לא הוזכר תחת סוג שבורה כ"א נשתברו רוב צלעותיה לא נחה לומר בוקא דאטמא שהוא אבר אחד יהיה בדומה דנשתברו רוב צלעותי' ומוכרח לומר שהוא בדומה לנטולה כדפי' רש"י ניטל הכבד משא"כ רב מתנה גופי' באמר ריש א"ע בשם שמואל נעקרה חולי' מעיקר' נמי טריפה והוא תחת סוג שבורה מסתבר להרמב"ם דאף מה שנאמר משמיה דנפשיה בוקא דשף טריפה היינו מדמינן שבורה לעקירת חוליא. וא"כ שפיר דכשר לכ"ע בנברא כך. אמנם זה באמת א"א ליישב בעד הרשב"א שבעצמו מנה בוקא דשף תחת נטולה כמבואר בפר"ח. אך לענ"ד ברי הרשב"א אלו בל"ז ל"ע דהא לדידיה כל שתחת סוג ניטל אין הבדל בין נברא כך דנמי טריפה ובוקא דשף הא כ"ע מוכרחים להודות למה דקיי"ל דבעינן עיכול ניבי' א"א להיות טריפה בנברא דזה לא התעכלו ניביו אלא נפסקו כדכתב הפר"ח סי' נ"ס סק"י. ולהכי לענ"ד ע"כ לומר שהרשב"א לא בדיוק כתב כללים אלו ומודה דבוקא דשף הוא להאמת תחת סוג שבור. וכ"ז ניחא אם כנ"ל דכ"ע מודים דסוג שבור בידי שמים כשר אבל לדעת הפר"ח דשבור כ"ע מודים איפכא א"י איך מיישב לדידן דבוקא דשף בנברא כך כשר לכ"ע כדכתב בעצמו. ובאיזה כללא דח' טריפות נכלל הא להרשב"א בכל מכל כל נברא נמי טריפה [ואולי יש לדחוק דהרשב"א אינו טורף הכל אלא מה שיש במציאות נברא כמו ניטל אז ס"ל דאין הבדל אם הוא במציאות נברא באותו ענין שנטרף בניטל אף בנברא טריפה. משא"כ בוקא דאטמא שאף בניטל אין ענין טריפה אלא בנתעכלו ניביו ובזה הענין אינו במציאות בנברא פשיטא דמודה שהוא כשר ולא משום שנברא כך אלא משום שבענין זה אף ניטל כשר וכן עיקר] עכ"פ מסתבר לענ"ד כנ"ל דמה שתחת סוג שבור לכ"ע כשר בנברא כך. ובלא הוכחה הנ"ל מקושי' השניה עלי' דהרשב"א כדי ליישב קושי' הפר"ח שבסי' כ"ע עלי' דהרשב"א די עולים לבדה. ואף שמנה בוקא דשף תחת סוג נטולה י"ל שלא דק בזה אחר שמ"מ אין נ"מ שמ"מ לדידן נברא כשר ולעולם באמת מודה שהוא תחת שבורה כדמנה הרמב"ם ודוק. שוב ראיתי שדברי הפר"ח נובעות מן דברי הד"מ שבסי' נ"ד גבי יתר צלע או יתר חולי' שכתב שאין דברי התה"ד אמורים אלא לשיטת הרמב"ם דס"ל דכל הנאמר נטול טריפה נברא חסר כשר. נשמע מיני' הא להחולקים בניטל ה"נ שחולקים אף בסוג שבורה. אבל לענ"ד הב"י ז"ל לא הבין הכי אלא כדכתיבנא דבסוג שבורה כ"ע מודים וכדמשמע מיניה שמייתי דברי הרשב"א לסייעתא לדברי התה"ד. ומ"ש הפר"ח דמדברי הרשב"א בתשובה משמע דלפרש"י דכל יתר כנטול אילו הי' יתר חולי' היה מטריף דלא כתה"ד. אין זה ברור כי יש לדחות מפני שבנ"ד היה כשר בפשוט אף לשיטת רש"י לא נחית לדייק כולי האי. ומשום כך אין הוכחה דלא כהתה"ד כי אפשר אילו הי' צריך הי' נותן לבו להכשיר אף מטעם תה"ד. ותו דמ"ש משמע לפרש"י וכו' אילו הי' יתר חולי' וכו' ע"כ משום דהל"כ ל"ל למתלי טעם ההיתר במה שנעקר צלע כשר לימא בפשוט כיון דכל יתר כנטול היינו כנברא חסר ממילא אף אם נעקר צלע א' טריפה מ"מ יתר שהוא כנברא חסר כשר. ולמה שכתבתי לקמן בפירוש כל יתר כנטול לדעת הרשב"א יתר חולי' טריפה ודאי ניחא דמפני שרצה לסיים ומכ"ש לפירושי הוכרח הכי ודוק. וכן כתב הט"ז בסי' נ"ד דלשון נעקרו משמע שהיו ונעקרו. הכלל שלפסק הרמ"א שמכשיר חסר ויתיר חולי' ה"ה דיש להכשיר בפשיטות חיסרון הגלגולת הנ"ל ע"פ המופת חותך שחזינן שחיים ומטילין ביצים. ואולם זה ודאי תמוה לי על הד"מ הנ"ל שכתב שיש להכשיר ביתר חולי' אף לשיטת הרשב"א דנברא חסר טריפה ע"פ טעם ב' דהרשב"א לשיטת פירושו דכ"י כנטול היינו אך זה היתר דהא אדרבא לשיטה זו ודאי יש להטריף דהא ז"ל בתה"ב הארוך דף ל"ע אבל הרמב"ן ז"ל כתב דכנטול אמרינן כחסר לא אמרינן כלומר שרואין אותו היתר כאלו ניטל ע"י אדם ממקומו וכל שאלו ניטל טריפה יתר נמי טריפה וכל שאלו ניטל ע"י אדם כשר ה"נ כשירה ולפיכך ב' טחולין הדבוקין בסומכייהו טריפה שהרי רואין אותן כאלו ניטלו וניקבו במקום חיבורן וכו' אלו דברי הרב ז"ל. ולי נראה שלא יתר כנטול עם מה שמחובר לו קאמר אלא הוא כנטול בלבד. וכל יתר שאלו אתה נוטל לבדו ממקומו טריפה אף זה טריפה ולפיכך ב' טחולין לעולם כשר אבל כו'. וכן בשני מעיין אם אתה אומר ניטל האחד נמצא השני נשאר נקוב וכו' וכן ביתרת הרגל וכו' היינו משום דכיון דחזינן להיתר כאלו ניטל בידי אדם ממקומו המחובר זה גורם לו הטריפות דמ"ש אם נעקר הרגל הראוי דנטרפה ומ"ש אם נעקר זה ואין טריפותה מצד חסר הרגל אלא מצד בוקא דשף. ותו דמאן מפיס דילמא היתר הוא העיקר ומכיון שנעקר נטרפה וא"כ ביתר חולי' נמי נימא כאלו חולי' זו נעקרה בידי אדם וטריפה. ובפירושי מבואר לענ"ד לשונו שבתה"ב הקצר נמי שכתב ולפיכך כל שניטל ממקומו ועושה אותה טריפה בנטילתן טריפה ואם לאו כשירה ואפילו נאמר כדדחק הר"ן אליבי' וכתב וכ"ת א"כ יתר רגל למה טריפה משכחת לה שהיתר מחובר במקום בוקא דאטמא בענין שאם תעקר את זה ישמט בוקא דאטמא של חבירו דנשמע מיני' דס"ל דבאבר יתר לא שייך לומר דנטרף בהם נעקר אף בידי אדם מדהוא כולו מותר. מה דבאמת אין דעתי נוחה בפי' זה. (וא"כ אף ביתר חולי' ליכא למיטרף אף אלו נעקר בידי אדם זה ניחא בחולי' שלבסוף שאך טריפה הוא ולא גיסטרא אבל אם יש יתר חוליא עם צלעות הא ודאי ברור לי שאף אלו לא הי' לנו הכלל דכל יתר כנטול ונעקר חולי' היתרה ונפלו שתי צלעותיה דפשיטא דאף נבילה הוא דמה בכך שהיא כולה מותר אטו מטעם חסרונה נטרפה הא משעה דהבהמה נעשית גיסטרא ונפסק באמצע הוא דנתנבלה וא"כ עכשיו דכל יתר כנטול בידי אדם הוא לבדה פשיטא דטריפה הוא) שהרי זה תו לשון הרשב"א בתה"ב הקצר במה שכתב כבר אמרינן שכ"מ שהחסר

טריפה היתר טריפה שהיתר כנטול דמי ולפיכך אם היתה יתירה ברגל טריפה בד"א כשהיתה בעלת ג' רגלים לפי שכשאנו רואין את היתר כנטול ממקומו הרי היא כחסרת הרגל. והלשון אין לו מובן שהרי כיון שיש לו ג' רגלים מה בכך שאנו רואין את היתר כנטול ממקומו אכתי הא נשאר לו ב' רגלים ולפרש"י הי' לו לומר שע"י היתר הרי הוא כאלו חסר אחד וזה לא אמר אלא ע"פ פירושו שאת היתר אנו רואין כאלו הוא לבד נטול ממקומו וא"כ מה ה"ה כחסרת הרגל דקאמר. משא"כ לפירושי י"ל דה"ק ה"ה כחסרת רגל דהרי הוא כאלו נחסר לה רגל ונעקר ממקומו ע"י אדם והוי בוקא דשף מדוכתה ע"י עקירה וחסרון זה וכדכתב בתר הכי שהבאתי לעיל ולפיכך וכו' כנ"ל ודוק. [ועיין בדומה לזה בפר"ח סי' מ"ד ס"ק י"ד ואף דתולה דבריו במה שכולי' חסרה כשר מ"מ לענ"ד בכל אברים י"ל כן דכאב מכה מזיק אף ביתר] ולכן לענ"ד עיקר טעם הרמ"א שפסק כתה"ד הוא מטעם הט"ז שחזר בו ממה שכתב בד"מ וסמך עצמו על פרש"י ביתר כנטול ודוק. והברור לענ"ד דשלא במקום הפ"מ יש להטריף ביתר חולי' עם ב' צלעות (גדולים) כמו בנטול וגרע מיני' דבין להרמב"ן ובין להרשב"א טריפה. ובחסר מתחלת ברייתו כשר אפילו שלא במקום הפ"מ מטעם התה"ד כמבואר בש"ז דלא כהש"ך ופר"ח:

שוב ראיתי שבסי' כ"ד משיג הפר"ח על התה"ד וכנראה שם בעצמו מסופק להרמב"ם אם מה שמנה בסוג שבורה טריפה בידי שמים. וליתר הפוסקים פשיטא לי' שהיא טריפה. וא"י מה"ת להמציא פלוגתא זו. אלא לענ"ד איפכא מסתברא כנ"ל. דכ"ע מודים בסוג שבור דנברא בידי שמים כשר וכדהוכיח בעצמו מהוכחה הנ"ל דבוקא דשף. ומ"ש ויש לדחות סותר בעצמו דבריו שבסי' כ"ה דשם כתב מדלרב מתנה מוכה דכשר מה"ת להמציא פלוגתא לדידן עיין וק"ל:

ומעתה אעתיק מה שיחדתי קונטרס למעשה על נדון הנ"ל בלשון זה. נדון המתהוה מיני אווזות עם שעפליך והם אחרי נטילת העור מעצם הגלגולת נמצא העצם ניקב אלא שהוא סתום עם עור הבשר בסתימה שרירא וחזקה. והנ"ל סי' ע"א אחרי שהאריך להוכיח שכל אבר שנאמר בו ניקב טריפה ולו חלל [לאפוקי טחול] לא לבד שניקב אחר הבראו שלם אלא ה"ה נברא בנקב טריפה ולכן הטריף. ובסוף כתב והנה כג' ימים אח"כ מצאו עוד אווזא אחת כיוצא בו ממש שהי' עצם הגלגולת נסדק כה"ג ובאנו על החקירה שכל אותן אווזות שיש להם על ראשם נוצות זקופות למעלה כולם הם כך והכי רביתייהו והכשרתים. והפר"ח סי' ל' כתב עליו ולקמן ס"ס נ' העליתי בדבר זה להחמיר ושם כתב נמי סתם ודלא כתשובת צ"צ. וא"י טעמו זולת בספר תב"ש ראיתי כתוב נמי על הנ"ל ותמהני מאין יצא לו להכשיר בהא ולא מצינו בכיוצא בזה דאמרינן הכי רביתייהו ודאמרינן הכי בחולין מ"ו אין ענין לזה כלל ע"ש. והא דכתב רמ"א ז"ל בהגה"ה דסי' נ"ה די"א דאין להטריף בגדיים וטלאים דהכי רביתייהו משם אין ראיה כלל דהתם כיון דחזינן דהאי מילתא שכיח בקטנים ולא בגדולים אלמא דעדיין לא הגיע זמן הפירוד של האומה וכל העומד ליפרוד כפרוד דמי וכו'. גם ממ"ש רמ"א ס"ס נ"ד בקנה הלב שרגיל להיות שם נקבים דקים דכשר משום דהיינו רביתייהו. אין ראי' דהא מבואר שם בב"י וד"מ שהעידו כי בחי' שנקבים אלו בכל ריאות שבעולם וא"כ א"א דכולהו טריפות ואדרבה אפילו התם הולך רבי שמעון ליתן טעם מפני שחלב טהור סותם וי"א מפני שהם פיות הסמפונות ע"ש בש"ך. גם ממ"ש גבי מרה בסי' מ"ב. דמין עוף שאין לו מרה אין לאסרו. אין ראי' דהתם כיון דכל המין כך מסתמא אין כל המין טריפה או אפי' רובא משא"כ בנ"ד דרוב האווזות שלימים כ"א אותן שנוצתם גבוה ואינם מין בפ"ע אימא דהם נמצאו בגלגלתם סדוקים או נקובים טריפות הן. ואפילו מי שהתיר ע"פ טעם זה בתשובת עה"ג סי' ק"ד גבי טחול. ל"ד דהתם נמי ע"פ הרוב שם כן הוא כמ"ש שם אבל בנ"ד אין הרוב אווזות כן. ואפילו אותן הזקופים אין רובן כן בבירור. ואע"פ שסיים הנ"ל דעמדו על הבירור שכל הזקופים כרבלתן הם נקובים אף אנו בדקנו ומצאתי שהרבה אף שזקופים אין בהם נקב ואפשר דלא הוי רובא כ"א שכיח טובא וכ"ש שא"כ רוב מין כך נקוב עכ"ל. וז"ל תשובת שתי לחם שאלה מ"ב איתא בפ' א"ט דף מ"ו ההוא ביני ביני כו' הרי לך בהדיא שאע"פ שאמר רבא ה' אוני אית לה לריאה אי חסיר או יתיר או חליף טריפה עכ"ז הכשירה רבא מטעמא דכל הנהו וכו' וז"ל רש"י ומדסבר ר"א למטרפי' ש"מ לאו אורחא ובהנהו דידן דאית ברובא דידהו אי משתכח ריאה דלית בה עינוניתא כשירה. למדין מרש"י לנ"ד חדא דאע"פ שאמרו כל הנהו וכו' לאו דוקא כולן אלא אפילו רובן. וגם למדין שאע"פ שזה חידוש ולא נשמע מימי עולם ושנים קדמוניות כיון שעתה אנו רואין שיש ברובן זה השינוי אין זו טריפה. ומ"ש רובן לא אתא לאפוקי שאם לא הי' רובן מטריפין להו דה"ה מקצתן ויגיד עליו רעהו הטוב דרמב"ם שכתב בלשונו הלא בפ"ח מה"ש ואוזן זה קטנה וכו' יש בהם שתמצא בהם ויש בהמות שלא תמצא בהם וכ"כ הרא"ש ובשם הגאונים מצאתי דכיון שיש בהמות שתמצא בהם ויש שאין להם כלל אין להטריף בשום שינוי ע"כ דבריו א"כ מ"ש רש"י רובן לא אתא לאפוקי שאם לא היה נמצא ברובן שהיינו מטריפין אותן אלא כחא דהתירא אתי להשמיענו שאע"פ שנמצא ברובן לא נטריף לאותן שלא נמצאו וכמ"ש הגאונים דאין להטריף בשום שינוי. תו כתב החכם השלם כמרר"א לויא זלה"ה הגיד לי ששאלה זאת נשאלה להרב הגאון הגדול א"א ז"ל והתירם וכה אמר שכן בזה נולד להם לתת כח לנוצה שעל ראשיהם ויונקת מן המוח וראיה לדבר מבהמה עקודה שאין לה שינים למעלה להיות שכל כחה נותנת בקרנים גם אלו התרנגולים הם נותנים כחם בנוצה זאת שלא תראה כי הנוצה ההיא מעודנת ומפונקת וזהו הסבה מחמת שיונקת מאלו הנקבים שבגלגולת. ועוד העיד לי הנזכר ששמע מפי הגאון א"א ז"ל ששמע מאנשים חכמים וידועים ששאלו את פי הגאון מהרי"ש ז"ל על ענין זה. והשיב שהדבר פשוט שהם מותרים שכך הוא ברייתן וטעמא הוא וזו אין צריכה לפנים. תו מסיים וכתב כ"ז כתבתי להוציא מלבן של המחמירים כדעת הרב גיבי בעל הפ"ח שאין לו יסוד להחמיר בזה. ומעתה הבט וראה איך בחנם דחו בב' ידים הפר"ח ותב"ש דברי הנ"ל וכתבו ודאמרינן בחולין מ"ו אינו ענין לזה כלל כי בודאי ענינו ממש הוא ויפה הוציא התשובה הנ"ל מלשון רש"י ורמב"ם דאלל ענין נברא שאנו רואין סוג אחד למאות ואלפים כן הוא וחיים ופריס ורבי' די"ל כל הנהו וכו' ובפרט שהאמת כן הוא שממש רובן כולן כל שהנוצות גבוהים יש להם נקב כזה. ומעיקר הדין אין דוקא ברובן תליא מילתא. וגם ממש ענין אחד הוא עם מ"ש הרמ"א ס"ס ל"ד כי כמו שהתם נתן ר"ש טעם מפני שחלב טהור סותם כן ה"נ סתימא שרירא וקיימא וחזקה לנקב זה מבשר העור שתחוב בו בחוזק עד שכמעט א"א להתירו אף בסכין אם לא בדוחק גדול וכבר קיי"ל דבשר נמי סותם והיא סתימה דרך בקשה דהיא סתימה מעליותא. וכמו דשם י"א שהם פיות הסמפונות כן הכא הם פתח נתיבות השפע להנוצות. ותו דבלשון הת"ש משא"כ בנ"ד דרוב האווזות שלימים כ"א אותן שנוצתם גבוהים ואינם מין בפ"ע אימא דהם נמצא וכו' טריפות הן. הרי דגופי' בלשון שאלה והספק שואל אימא טריפות הן. ומכיון שמסופק אם יש לדון בם כל הנהו וכו' אם לאו. מה"ת שלא יעיד על ספק טריפות מה שחיות י"ב חדש ומטילים ביצים שהם ודאי כשרים. ובודאי דיש למשמע מתשובת הרשב"א שפ"ג כדכתב השתי לחם נמי מדהשיב ואותן קצת אנשים שאמרו לך שדרך רוב הבהמות כן אין שומעין להם ושמא שותפין היו וכו'. משמע שאם היו נמצאות בבהמות ברובן שהי' להם זה הנקב הי' מכשיר אותם. וכן כתב הת"ש בעצמו שהכי הוא פי' הרשב"א אלא שכתב אבל נ"ד דמיעוטא כך אפילו את"ל דנבראו כך וחיו י"ב חדש גם הטילו ביצים והולידו אין להתירם מכח זה דכ"מ שאסרו חז"ל בפירוש אין מועיל מה שחי י"ב חדש. אבל כתשו' שתי לחם הנ"ל מסיים על לשון הרשב"א א"כ הכא שעינינו רואות כמה

ורואה

וכמה שיש להם נקב זה וכל פי המדבר אלינו מעידן שכן הוא נמצא כמה וכמה מהן ושהוא כן מתחילת ברייתן אין לנו להחמיר. ועל התב"ש אני משתומם תחילה בדרך שאלה שואל אימא טריפות הן כנ"ל. ובודאי כן הוא אחרי שבטוב הוציא התשובה הנ"ל מלשון הרמב"ם והגאונים שאף בלא רוב דנו ואמרו כל הנהו וכו' ה"ה פשיטא די"ל ה"נ על מציאת מיעוט המין כשמצוי הרבה. ומכ"ש כשהם מסוגים בסוג בפ"ע דומי' דנ"ד דכל שהם בסוג נוצות גבוהים ממש רובן ככולם יש להם נקב באווזות ובתרנגולים פשיטא די"ל שהם כמין אחד כולו או רובו. ועכ"פ אף לדעתו מידי ספק לא נפיק. ואיך כתב אין להתירן מכח זה דכ"מ שאסרו חז"ל בפירוש וכו'. ומי יתן ואדע מי הם החכמים שאסרו בפירוש. תו כתב התב"ש ואע"ג דהתם כתב הרשב"א הטעם משום דא"א לדחות דברי חז"ל. אבל הכא י"ל כיון דחזינן לחיות הנה נימא דחז"ל לא אסרו כ"א בנשבר העצם בעוף המים אחר שנברא שלם ולא מתולדתו וכן מ"ש נפחתה הגלגולת היינו נפחת אח"כ ולא שנבראת כך. ז"א דאימא כתירוץ אחר שכתב שם הרשב"א דכל שאם ניטל או ניקב טריפה מפני שאין כמוה חי' קיבל משה מסיני שאם נברא כך או נברא ביתר אותו אבר אע"פ שמרבה כחול ימים הוא טריפה. ולשון זה אינו כלל בנמצא בהרשב"א אלא הכי כתב ועוד אני אומר שלא אמרו שהיתרת זו אינו חי אלא כך אמרו שכך קיבל משה מסיני שהיתרת כנטול וכל שאלו ינטל אינו חי אפילו מעתה שלא ניטל טריפה כאלו נטל ואע"פ שמרבה כחול ימים עם יתרונו וכן בחסר רגל אפילו הי טריפה שאלו לא נולד כן אלא שלמה ונטל רגל לא חיתה אף עכשיו טריפה עכ"ל. הרי ראה בעיניך שלא כתב דבריו אלא על מה שנאמר בפירוש דהיינו חסר רגל שנאמר בהדיא בגמרא אבל חסר או יתר ברגל טריפה. ע"ז כתב שאף אם ימצא נברא חסר או יתר שהי אמרינן ההלכה היתה שבעבור זה הית טריפה הואיל שאלו היתה נבראת שלימה ונטל אח"כ לא היתה חי. אבל בנ"ד שבעצמו מסופק דאפשר שלא אמרו חז"ל אלא בנשבר ונפחת ולא בנברא. מה"ת שלא יבאר החיים והעלת בנים שכן האמת. תו כתב התב"ש ותו בלא"ה אין להכשיר פחיתות הגלגולת מטעם י"ב חודש שהרי רבותינו בעלי התוס' העידו בדף מ"ב שיש אנשים הרבה שניטל גלגולת שלהם יותר ממלא מקדח ועדיין חיים. וכ"כ הרשב"א בתה"ב הארוך דף מ"ז וז"ל ואע"ג דחזינן בבני אדם דאפילו נפחתה כטפח חיים אין לך אלא מה שמנו חכמים בכשירות וטריפות וכו' ע"ש שהאריך התב"ש ומסיק ואע"ג דחז"ל סתמא אמרו סי' לספק טריפה י"ב חודש. נ"ל דהטבעים משתנות לפי הזמן והארצות כמ"ש תוס' ד"ה כל בדף מ"ז ואע"ג דגם עתה בזמן הזה ובארצות אלו פסקו הפוסקים בספק טריפה שניתר ע"י חודש ולידה. היינו בסתם טריפות דלא ידעינן שנשתנו אבל בשבירת גלגולת דידעינן דאיכא שינוי ואיכא דיעות רבותינו הגדולים שהבאתי שאין לסמוך בהא אחיים ולידה פשיטא שאין ללמוד היתר ע"ז לענ"ד אפילו בספק. וכל דבריו בזה ליתנהו חדא דתירץ לנפשי' קושי' תוס' ממה דחזינן בבני אדם וכו' ודחקו עצמם בפנים שונים כמבואר בתוס' ולא נחתו לדברי' שנשתנה הטבע שהם דבריהם עצמם. ותו הא הנ"ל באותו דבור כתב תו דאי לא אף אנו נתיר ניקב קרום של מוח ושניקבו הדקין לפי שנשאלו הרופאים ואמרו שנסו וחיו. ולדברי התב"ש ע"כ שיאמר אף בזה נשתנה הטבע ונפל פיתא בבירא שאמרו ספק טריפה משהינן לה. ותו דסתמא אמרו ספק טריפה משהינן ומי לא אמרינן נמי אם יש ספק בפחיתת הגלגולת אם הוא כשעור דנמי יש הנסיון דשיהה י"ב חודש. א"ו אין זה אלא סברה בדוי' מן הלב. והתוס' לא כתבו שנשתנה הטבע אלא על עניני טבע בריאה שאין מות וחיים תלוי בו כמו דחזינן באידנא דכל הבהמות ממש יש להן וורדא ובימי הגמרא מקצתן הי' להם ומקצתן לאו עכ"פ נשארו בכשרותן נמצא לא נשתנה הטבע מענין מות לחיים וכן להיפוך וה"ה ללידת בשלשה או בשנים דאין מיתה וחיים תולה בזה. ואפשר שמה שאמרו חכמים בזמנם בת ג' ודאי לכן ע"פ הנסיון בזמנם נשתנה הטבע ואף שם דחו התוס'. אבל מה שנאמר למרע"ה שהוא טריפה ולהלכה שאינו חי ודאי מה"ע אסרה לנו תורתנו הקדושה והיא נצחית בלי ספק אף הכלל נצחי ולא נשתנה הטבע ולא ישתנה לעולם. הכלל אין לנו לחדש מבטננו סברות אשר לא נזכרו בראשונים לבנות עליהם יסוד אף להחמיר. ואי משום קושי' הנ"ל ממה דחזינן ב"א שחיים אין אנו אחראין ליישבה יותר מהרשב"א דלא פי' כותי' אלא כתב שהם במה שבפירוש נאמר דטריפה ומורה עלי' פשט ההלכה אין לנו להשגיח בהחקירה בלי טעם. ואף לדעתו וטעמו שהמציאות שנשתנה הטבע אבל ב"א מה"ת להמציא מכח זה שנשתנה אף בבהמות ואף להוסיף ולהקים שנשתנה אף לגבי לידה. אין זה לדעתי כ"א דברים בעלמא. ואדרבה מדעת רבינו אפרים שבתוס' ד"ה כל דף מ"ז הנ"ל ודאי דיש ללמוד היתר פשוט לנ"ד דהא לשיטתי' אפילו על ב' וורדות הי' אומר דלא מקרי יתר מפני שכל הנהו וכו' והרי זה ודאי אך מיעוט המצוי הוא ומכ"ש בנ"ד דכל הסוג בנוצות גבוהים הכי איתנייהו. די"ל כל הנהו וכו' ולהתירם בפשוט. תו כתב התב"ש כ"ש בנ"ד דעוף המים הוא אין קיומו נחשב לכלום וטריפה ברורה היא. גם אין לחלק ולומר דסתם נשבר העצם בעוף המים היינו שלא בתולדה אבל בתולדה לא. ז"א דהא הרמב"ם במקום נשבר העצם שבגמרא כתב ניקב העצם אלמא דס"ל היינו נשבר היינו ניקב ודין אחד להם וג' נקובי כבר הוכיח בנ"ל דאין חילוק ואפילו נברא ניקב וכו'. ותו מוכח מגמרא נדה כ"ד דנברא בגלגלתו אטומה פי' חסרה אין אמו וכו'. ואין להקשות אדרבא מהתם מוכח דנברא בגלגולת חסרה לא הי ואין ראוי לברית נשמה וא"כ לאו בכלל טריפה הוא השתא דחי ז"א כיון דמדאורייתא הוא או בכלל נבילה או בכלל טריפה גם השתא לא נשתנה דינו אע"ג דנשתנה טבעו וזה פשוט. וכבר כתבתי שלענ"ד הנהו דברים בנשתנה טבע ליתנייהו כדמוכח מתוס' ורשב"א עצמם כנ"ל. והכא העיקר כיון דכל הנהו חיות ברייתא הכי איתנייהו מעיקרא אינם בכלל טריפות. ותו כיון דנבראו הכי בסתימא שבירא ודאי דאינו דומה להנאמר בנדה דאיירי בחסר גולגלתו ופתוח עד שנראה לעינים ולהכי הם חיים וקיימים ומולידים מפני דבאמת אינם טריפה כנ"ל. וכן ראיתי בבית לחם יהודא מביא בשם רוב האחרונים גאוני עולם שהתירו בפשוט מטעם דהכי רביתייהו. ודלא כהכרו"פ שעל היתר זה הי' ירא חטא לסתיר אלא המציא שיש ספק באווזות דידן אולי מעוף דיבשה הוא ע"פ תשובת הרא"ש כלל כ'. והמעיין שם יראה להדיא שאך השואל נסתפק והרא"ש השיבו בהחלט הדבר וכן הרמב"ם והרשב"א. לכן לענ"ד זה ודאי ליתא ועיקר היתרם ברור מטעם דהכי רביתייהו. כדברי המורה צדק בעל צ"צ וכאשר העיד התשו' הנ"ל בשם מהרי"ט גאון קדמון. וגם מה שכתב הכרו"פ שיש לצדד היתר מטעם נשבר דוקא בתולדה ולא בנברא. האמת שבמחשבה זו הלכתי נמי בפנקס הגדול [הוא המועתק לעיל] אבל בע"כ חזרתי בי לפ"ר ע"פ דברי הת"ש הנ"ל שלפום רהיטא הראי' ממס' נדה ברורה שטרפות נפחת הגלגולת היינו בנבראת כך. ודלא כהחלטת התה"ד סי' קע"ז וממילא ה"ה בעוף של מים אפילו בכ"ש ודוק. אבל כאשר עיינתי תו רואה אני דלאו ראי' במידי הוא כי אף שהאמת רש"י פי' הכי אטומה חסרה. (ובאמת צ"ע קצת מדוע שינה מפירושו בוושט שפי' וושט אטום סתום וע"ש בחידושי רמב"ן ור"ן) אמנם הרמב"ם והרשב"א סתמו. ויהי' איך שיהי' ע"כ אף לפירש"י ר"ל חסרה כל הגלגולת דאלת"ה אלא כהמובן מהתב"ש שנחסר מן הגלגולת א"כ איך סתמו הרי לכל הפחות צריך שיחסר כסלע דאל"ה הא אינו אפילו כדי שינטל מן החי וימות. ומכ"ש בנברא כך דיוכל לחיות ותו דאלו חסרה היינו שחסרה מן הגלגולת א"כ הא ע"כ היינו בכל שהוא כדאמר ר"פ אבל מלמעלה למטה אפילו כל דהו ופרש"י מלמעלה שיחתוך מגלגולת. ובאמת אף דברים אלו אינם מובנים לי כי מה ענין שיחתוך אבל נברא. עכ"פ הא

אמר מלמעלה בכ"ש ועלה אמר וכן אר"י שמפלת את שגולגלתו אטום . ואם זה אטום פירושו חסר מהגלגולת א"כ אף במלת מלמעלה דאמר ר"פ נמי הכונה שנחסר מלמעלה דהיינו מהגלגולת אפילו בכ"ש וזה ודאי ליתא כהנ"ל . דלכל הפחות בעי כסלע . א"ו הנאמר מלמעלה בכ"ד ר"ל מלמעלה למטה בכ"ש מן האברים שהם אטומים דהיינו חסרים . ולא מבעי' חסר כל הראש אלא אפילו אבר אחד ממנו דהיינו הגלגולת . (ומ"ש רש"י שיחתוך מגולגלתו ע"כ ר"ל שיחתוך מגולגלתו ולמעלה) ועלה קאמר וכן אמר ר"י שמפלת את שגולגלתו חסרה דהיינו כולו . וזה ברור לענ"ד באופן שאין משם ראי' של כלום . ומה שמביא התב"ש מלשון הרמב"ם דנקט ניקב במקום נשבר שבגמרא . נמי לענ"ד אין כדאי לבנות על דקדוק זה יסוד אלא שזה תלוי בהספק שבפר"ח סי' כ"ד אם להרמב"ם בסוג שבורה אף נברא כך דאלו למשמעות רוב הפוסקים גם להרמב"ם ודאי כל השבורים אם נברא כשר ממילא מוכח מדלא מנה בפרק יו"ד ניקב עצם גלגולת דעוף של מים בטריפות בפני עצמם תחת סוג נקובים אלא לא מנאו כלל וכללם עם נפחת הגלגולת בסוג שבורה ודאי משמע דחד דינא להו ודוקא בידי אדם והא דנקט ניקב לסורות דאפילו בנקב הנעשה בהעלם ואין בו חסרון נמי טריפה אבל לעולם דוקא הנעשה אחר שנברא שלם . נמצא אף זה אפשר לצרף להיתר . אבל לענ"ד אין צורך ודי בהיתר כל הנהו לחוד בלי ספק :

סימן לג

סעיף ב' להרמב"ם טריפה . כ"ב ואם נברא חסר עיין פרק ח' מהלכות שחיטה הלכה י"ו . וס"ס כ' :

סעיף ג וושט וכו' בכ"ש נבילה . כתב הש"ך תוך הדבור וכן משמע בסמ"ג שכתב דנקובת הוושט טריפה וע"כ וכו' . וז"ל ספר תפארת שמואל ב"י סי' ל"ג כתב על הטור ורבינו לא חש ואני אומר דדק שפיר וכ"כ התוס' והרא"ש להדיא בהאי בעי' דשהה במיעוט סימנים וא"כ צ"ל לדעתם דמה דאסיקנא בפרק השוחט דהוי נבילה קאי אפסוקת הגרגרת ולא אנקובת הוושט דההוא טריפה הוי אפילו לאחר חזרה . משא"כ ברוב וושט וגרגרת הוי כמאן דליתא כלל ודלא כרש"י ורמב"ם ודוק עכ"ל . וא"כ י"ל דהסמ"ג בשיטה זו . אך כבר כתבתי בצדו דודאי מהטור אין שום ראי' שהרי בסי' ל"ד בגרגרת ודאי ל"ד וכתב נמי טריפה ולהכי צ"ע בהסמ"ג . (וכמדומה לי שכעת כבר עיינתי בהסמ"ג ונמי ל"ד אף בגרגרת) אמנם הראי' מתוס' ורא"ש לפי' ר"ת ודאי ברורה . ודלא כהדרישה שכתב הכא סק"ד ובזה נתיישב דלא תקשה אהא ממ"ש לעיל סי' כ"ד בדין שהיה שכתבו תוס' בשם ר"ת דאע"ג דמיטרפה במיעוט קמא בנקב דילמא לא גמירי שהייה אלא במידי דמנבלה בי' כו' דמשמע דבנקב נבילה די"ל דלעיל קאמר דלא מנבלה בי' למות מיד דלא גמירי שהייה אלא במידי דמנבלה ומתה מיד אבל מ"מ אפילו בנקב קטן א"י לחיות י"ב חדש והיא טריפה וכל טריפות אם נשחטה כראוי יצאתה מידי נבילה וכשאין בה שהייה במיעוט קמא הרי נשחטה כראוי ומותרת גם אפילו לאכול דהא לא מחשב נקובת הוושט בדרך שחיטה הוא עכ"ל . והם לענ"ד דברים דחוקים בלי טעם דהא פסיקת רוב סימן נמי לכ"ע לא הוי נבילה מחיים כמבואר בש"ך וכ"ה וא"כ איך אפשר לומר דלא גמירי שהייה אלא במידי דמנבלה כגון רוב סימן אחד הא אף זה אינו נבילה מחיים ומה בכך שמתה מיד או תוך י"ב חודש . וגם מי הגיד לו נבואה זו דזה מת מיד . א"ו משמע כהת"ש דרוב סימן אחד עכ"פ מידי דמנבלה הוא ע"י שאין לה הכשר שחיטה משום דהוא סימן כמאן דליתא והתורה אמרה שחוט ב' סימנים משא"כ נקובת הוושט דאינו אלא טריפה שבחנה שפיר י"ל דלא גמירי שהייה בו והיא שחיטה מעליותא . וכבר הבאתי ראי' מתוס' בכורות דף כ' עם פי' המהרש"א . ובאמת הסוגי' אינה מכרעת כדכתב הת"ש זולת מהלשון שבגמרא ויש מהן נבילות דמשמע דיש מהסוג האמורים שני סוגי נבילת לשון הרבים ולהכי פרש"י ז"ל ושמהן נבילות כגון נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת דאיתרע מקום שחיטה דידהו . ומה שרשם תחילת הסוגי' נקובת הוושט אלמא טריפה הוא ולא נבילה כאלו הקושי' גם מנקובת הוושט . זה ודאי צ"ע מנ"ל דהא י"ל כהת"ש אם לא שנדחק שהבין בדעת המקשן האמת מדפשיטא לו ממתני' דאפילו נפסקה הגרגרת זמן מרובה קודם שנשחט הוושט דנמי נפסלה בשחיטה קרוי אף די"ל דוקא אפילו פסק הגרגרת ואח"כ מיד שחט הוושט זה נכלל תחת הכלל דנפסלה בשחיטה אבל נפסק הגרגרת זמן רב קודם שחיטה אינו בכלל זה מ"מ דס"ל דבזה אין סברא לחלק ומשום דהפירוש ברבי ישבב כל שנפסל בשחיטה היינו במקום שחיטה וכדאיתא לשון זה בספר החנוך מלוה ת"מ כתב וכן אמרו כל שנפסלה בשחיטתה כלומר כ"ז שנפסלה הבהמה במקום שחיטתה דהיינו הסימנין ומקשה שפיר מגרגרת וממילא א"כ הקושי' נמי מנקובת הוושט. ואפשר נמי מדפי' רש"י ז"ל פירושו בביאור אך בהתי' ולא בהקושי' דאף הרושם ל"ד ול"ל וכו' . ודע דכשיטת רש"י ורמב"ם מבואר בהר"ן פ"ק גבי ה' הלכות שחיטה מדפריך על רש"י דלא חשיב נקובת הוושט . וגם בתס"ב דף ק"ז ע"ב מדקשה למה לא פריך הגמרא אנן היכי אכלינן בישרא וניחא סמוך מיעוט לחזקה דלא כפי' המהרש"א בבכורות הנ"ל ע"ש ודוק שמסיק דא"ל מש"ה סמוך :

בש"ך סק"ד וכן משמע מפרש"י . כ"ב וכן הוכיח הרשב"א ריש א"ט מכה דאל"ה וכי מתה עומד ושוחט :

סעיף ד הגה"ה אבל אם יש לחוש שניקב ע"י קוץ אפילו לא ניקב רק הפנימי טריפה . הש"ך דייק מזה הא ניקב החיצון לבד כשר שהפנימי יש לו בדיקה . והקשה ס"ק כ"א אמאי הא קיי"ל דחיישינן שמא נתרפא . וכן הקשה הפר"ח ודחה תי' הש"ך ע"ש שמסיק דבאמת ל"ד וה"ה ניקב החיצון לבד דטריפה . ולענ"ד י"ל דהדין עם הרמ"א דהנה בסי' מ"ט הקשה הט"ז בס"ק ג' דהכא נמי ס"ס ותי' הנקה"כ ופר"ח דהכא שכיח שניקב גם החיצון ולהכי לא מצרפינן זה לס"ס . ודבריהם תמוהים שהרי הט"ז נשמר מזה וכתב דאם זה לא חשיב ס"ס משום דשכיח מכ"מ דלא ליהוי ס"ס הספק דניקב אחד מהאברים . דהא בחשש ניקב חיצון דוושט פלוגתא ובמחט בחלל הגוף לכ"ע חוששין . אמנם דבריהם אפשר להתקיים להפירוש הבריא נתרפא בזה י"ל דוקא בההוא חששא דהיינו היכא דחזינן דאף עור הפנימי אינו נקוב מעבר לעבר ואין החשש אלא לנתרפא הוא דאמר עולא ה"ה אבל ניקב הפנימי כולו מודה עולא דחיישינן לנקובת החיצון . ומדאין לו בדיקה לשיטת רש"י ומסקנת הש"ע דטריפה נמצא דאף בחשש זה אין פלוגתא . ואדרבה כבר נשמע הכי בהלעו מרבה לשיטת רש"י דחושש אפילו במשמש קוטא דמא לחוד לנקובת העור דוושט ומכ"ש דניחוש מנקיבת עור א' לשני . ושפיר י"ל דההוא חשש נראה להרמ"א שפיר דאין לצרפו לס"ס יותר מהחשש דניקב א' מהאברים בחלל הגוף . וא"כ הכא דאיירי בספק ע"י קוץ פשיטא דשפיר דייק אפילו לא ניקב רק הפנימי . אבל בניקב רק החיצון ולא מינכר אם מחמת חולי או קוץ מה"ת לחוש לס"ס דשמא נתרפא הא בחשש זה ודאי פליג עולא וכלמד בק"ו מדין דסי' מ"ט . ואולם כ"ז לשיטת הט"ז ס"ק י"ח דמ"ש תוס' ורא"ש ורמ"א ובהחיצון אין ניכר שום חולי ל"ד ואפילו שלט במקצת חיצון נמי כשר . וכן מסיק הפר"ח ומבאר יותר וכתב אבל הך לקותא דמיא לחולי דליכא למיחש לנתרפא וגם יש לו בדיקה מבחוץ. אבל באמת לבי מהסס בזה כי רחוק לדעתי שיכתבו כולם ובחיצון לא מינכר שום חולי שלא בדיוק . אלא נלענ"ד דדוקא הכרת שחין או צרור דם המורה על שהנקב בא מחמת חולי ולא ע"י קוץ הוא דאפשר להכיר אם שלט בהחיצון אם לאו אבל אם ממכה של חולי כבר . שלט במקצתו שוב נקב משהו לא מינכר בעור החיצון ואף שראינו שבא ע"י חולי יש לחוש לנקובה החולי כל החיצון כמו ע"י מחט וקוץ . וכמו כן אם יש נקב ולא מינכר אם מחמת חולי או מחמת קוץ בלא הספק דשמא מחמת קוץ נמי יש להטריף מהחשש שמא אף עור

החיצון ניקב החולי כי נקב לא מינכר בעור החיצון כ"א הכרת החולי כמו השחין הוא דמינכר אם שלא לאו. ואלו כן אין התחלה לקושי' הט"ז שבסי' מ"ט . ומ"ש הרמ"א אבל אם יש לחוש שניקב ע"י קוץ כו'. לא כהבנה הפשוטה שאז משום ספק שמא נעשה ע"י קוץ הוא דטריפה. אלא כלומר כל שיש לחוש שמא ע"י קוץ הרי ע"כ אין רושם מכה וחולי וא"כ לו יהא מחמת חולי יש לחוש שמא גם החיצון ניקב מחמת חולי ולא מינכר דנקב משהו בהחיצון לא מינכר. וא"כ הי' מקום לומר כדמסיק הפר"ח דל"ד וה"ה אפילו לא ניקב רק החיצון דטריפה. אמנם לשיטת הט"ז ופר"ח שכתב נהדיא כנ"ל דע"י חולי ליכא למיחש לנתרפא בל"ז לק"מ דא"כ הכא הטריפות אך מחשש שמא ע"י קוץ ולהכי הקשה הפר"ח דהרי אם ניקב החיצון לחוד נימא שמא ע"י קוץ וניקב הפנימי ונתרפא . ועיין בדבריו סוף הסימן דדוחה הראי' בהמסס דשאני וושט משום דאכל בי' חיישינן יותר . וזה תינח כשהקוץ בא מבפנים אבל אם בא מבחוץ מה"ת לחוש יותר מהמסס ושפיר דייק כן י"ל אבל אין מוכרח כולי האי . ודע דמה שכתבתי שלבי מסס עיין בד"מ סי' כ"א מה שמשיג על או"ה שם מבואר דסברתי מישב שייך לדברי או"ה וסברת הט"ז כסברת הד"מ ומה שהוכיח הד"מ ממה שלא מלינן בניקב הלב שלא לבית חללו דצריך בדיקה אין מוכרח כ"כ כי י"ל דמה דתנן ניקב ולא לבית חללו כשר . היינו ע"י בדיקה . ותדע שהרי הרשב"א שבב"י נדחק לפרש מליאת אפילו ע"י מחט דהיינו בניקב בפנימו והרי בזה ודאי בעי בדיקה . אמנם הראי' מתשובת הרשב"א לפ"ד נכונה אבל אין מן התימה אם האו"ה לא ס"ל כותי' . ושוב עיינתי ברשב"א וראיתי שאף מיני' לא מוכח מידי עיין ודוק . עיין סי' ל"ז סעיף ה' במה שכתבתי שם ליישב קושי' הש"ך עכ"פ נשמע משום דמחמת חולי נמי יש לחוש לנקב משהו דהיינו כסברת או"ה הנ"ל :

ומימי חורפי כתוב אלי על הנ"ל קושי' הש"ך ופר"ח בלשון זה . נראה דל"ק דהא מה דדייקו הא ניקב החיצון לחוד דכשר היינו בשניקב החיצון לפנימו מצד חוץ דאל"כ אלא שהעור לפנימו שלם ומחט תחוב בעור החיצון פשיטא דטריפה לא יהא אלא מחט בחלל הגוף (ודוחק דדייקו על נמצא נקב בעור החיצון וא"י אם ע"י מחט או מחמת חולי) ומזה איירי הט"ז שכתב וכ"ש כשניקב החיצון לבד . וא"כ ל"ק נמי דניחוש שמא נתרפא די"ל דאיירי שמחטו מיד כשנתחב לפנימו וכשר משום דנקב בפנימי מינכר ולשמא נתרפא בזמן מועט לא חיישינן כדאיתא סי' מ"ח בט"ז סק"כ בשם הר"י וק"ל :

ש"ע סעיף ה' וכן אם שניהם אדומים . כ"ב מזה למד תבו' פ"מ ח"א סי' ל"א להטריף נמי בנמצא עור הפנימי כולו או רובו לקוי מחמת שחין הטלטה אף שבהחיצון לא ניכר שום חולי . ובט"ז סס"ק ע' כתב ועיין סי' ל"ו כתבתי תי' אחר וכ"ב לתירוצו שם א"א ללמוד חומרא דפ"מ הנ"ל. אמנם במשמעות הרא"ש המחוור תי' הדרישה ויש לחוש לחומרא הנ"ל:

ט"ז סק"ח בא"ד אלא שעדיין וכו' גם בחיצון אינו איסור. כ"ב עיין מה שכתבתי בגלד הש"ע סי' כ"א סעיף א' ודוק :

סעיף ט בטור שני דיעות בדין נקובת הוושט אם נמצא קוץ תחוב בוושט ואין עליו קורט דם יש מכשירין וי"א ולזה דעתי נוטה עכ"ל . ושוב כתב והראב"ן פסק כעולא ע"ש וכו' ואפילו לדבריו אם יש עליו קורט דם בחוץ ודאי טריפה דודאי ניקב כולו . וכתב הב"י ומ"ש רבינו ואפילו לדבריו וכו' היינו לדברי תוס' אבל רש"י כתב וכו' ע"ש . ור"ל הטור שכתב דלהראב"ן אם יש עליו וכו' טריפה דמשמע הא מבפנים כשר היינו לדברי תוס' שכתבו דעולא איירי אפילו ביש קורט דם בפנים וכיון דהראב"ן פוסק כותי' ממילא הכי דינו משא"כ לפרש"י אפילו ביש קורט דם בפנים אף לעולא טריפה . ולפ"ד קשה הא מרישא מביא נמי סברת האוסרים דהיינו פרש"י מה ראה לומר שהראב"ן אינו סובר כרש"י . אבל י"ל דהא לפ"ד יש להקשות לפרש"י א"א שמא הבריא היינו נתרפא וכתב דמיירי באין בו קורט דם דמשמע הא יש בו קורט דם בפנים אף עולא מודה דחוששין לשמא ניקב ונתרפא . וקשה ומ"ש מהמסס ובה"כ דאף דיש קורט דם בפנים ל"א לזה ומכ"ש לעולא . אך למאן דלא פסק כעולא ע"כ ס"ל דלא דמי וושט דקליש להמסס וכדכתב הרא"ש לדוחק אליבא דהראב"ן . וא"כ שפיר י"ל דעולא מודה ביש ק"ד בפנים ולא דמי וושט להמסס משא"כ הראב"ן דכל הוכחתו ליפסק כעולא כי היכי דלישווי וושט להמסס ולא אפשר לומר דעולא מודה בק"ד בפנים כנ"ל דהא בהמסס אינו מזיק . וזה להפשוט דהראב"ן ע"כ סובר פי' הבריא נתרפא דאלו לפי' ניקב אין ראייתו לפ"ד מהמסס עולה . (אך להש"ך בסי' מ"ח ס"ק כ"ב דלהרא"ש והראב"ן גבי המסס א"צ בדיקה אין הדברים מוכרחים כ"כ) וא"כ שפיר כתב הטור להראב"ן אך פי' התוס' . אמנם ראיתי בט"ז ס"ק י"ג כתב ותו נראה דכל שיש ק"ד בפנים יש לחוש שמא יש גם בחוץ אלא שמתוך שהוא אדום אין ניכר בו ק"ד זה . וא"כ אפשר שלזה כיון רש"י וסובר דביש ק"ד בפנים מודה עולא מטעם זה ונמי יוכל להיות דהראב"ן נמי בשיטה זו עומד והדרא הקושי' על הטור לדוכתה וצ"ע :

בש"ע ישב לו קוץ בוושט . הנה רש"י פי' דינא דעולא באין ק"ד מבפנים והתוס' כתבו דק"ד בפנים לא מעלה ולא מוריד . ולענ"ד לפ"ד בלא עיון כל הצורך הי' נלענ"ד דעת רש"י הכי דהא מבואר דדוקא תחוב בו כדאיתא בגמרא וסובר רש"י דע"כ לא מכשיר עולא אלא בלא ק"ד מבפנים דאז לא חיישינן לשמא הבריא משום דהוי ס"ס ספק דילמא כל עיקר תחיבה זו נעשה אחר שחיטה ובחיי' לא נתחב כלל ואת"ל שנעשה התחיבה מחיים שמא לא הבריא . ומ"מ מקשה הסוגי' ומ"ש מספק דרוסה דנמי הוי ס"ס כדאיתא בתוס' ע"ש . משא"כ כשק"ד מבפנים עכ"פ מורה דתחיבה זו מחיים נעשה ואין כאן אלא ספק דשמא הבריא מודה עולא . אך דא"כ דחשיב ס"ס מ"מ לא מקשה הגמרא ומ"ש מספק דרוסה דהא שם באמת פי' הרשב"א דאף דהוא ס"ס מ"מ מה דאפשר לברורי מבררינן הא הכא אלו חיישינן להבריא הא לשני הפירושי' דרש"י בהבריא הוי לא אפשר לברורי ולהכי צ"ע :

בש"ך ס"ק כ"א . עיין בו במה דמחלק בין קוץ תחוב לפנימו דעדיף מניקב מחמת קוץ ואינו לפנימו . והכרו"פ לא ניחא לי' בסברא זו . ולענ"ד היא מבוארת בהרא"ש שכתב בהלכת' דעולא ואפילו למאן דלא חייש בקוץ היינו וכו' וע"כ היינו החילוק של הש"ך דא"ל שמחלק בין תחוב אך בעור הפנימי ולא ניקב לבין נקוב דמודה עולא . דהא הרא"ש מביא ראי' ליפסק כעולא מהמסס ושם אפילו ניקב לד אחד אין חוששין ואי עולא מודה בניקב הא ע"כ לחלק בין וושט להמסס . וה"נ מביא כן הש"ך בנקה"כ שכדברי אביו מלא בהרא"ש . ולפ"ז נמי מכוונים דברי הרא"ש מה דלפ"ד קשה היכן מצא לחלק וליכתוב ואפילו למאן דלא חייש וכו' כדי להקשות על רש"י דילמא אין חילוק לעולא ורבא כעולא ס"ל ושפיר ניקב זה בלא זה כשר . ולהנ"ל שפיר דהכריח ע"כ רבא או דלא סבר כלל כעולא לההוא פי' הבריא ניקב או דלכל הפחות יש לחלק בסברתו דמודה עולא . והיינו מדרבא עצמו פוסק אליבא דרש"י ז"ל באווזא דממסמס קועי' דמא וחייש לניקב הוושט ואלו לעולא מ"מ היכא דניקב פנימי ע"י קוץ דלא חייש לניקב החיצון ומ"ש כי נקרע העור ע"י קוץ דנחוש לנקובת . א"ו דלא סבר כעולא או לכה"פ דמחלק דהיכ' דהקוץ לפנימו דעדיף . ומאי דלא מוקי הרא"ש ניקב זה בל"ז בקוץ לפנימו כקושי' הכרו"פ . היינו משום דלא משמע לי' הלכתא דסתמא למוקי דוקא בקוץ תחוב בפנימו . ותו דאם הי' מוכרח לומר דרבא כעולא ס"ל וזה באמת לשיטת רש"י דלא פסק כעולא אינו מחוור ודוק :

בט"ז ס"ק י"ו וא"ל דכ"ש בפנים . כ"ב ר"ל דבפנים מדהות לבן חשוב הק"ד ריעותא יותר . תו' ס"ק זה וא"ל דלא הקפיד על ק"ד . כ"ב דבנמצא אף עם ק"ד חשיב לי' לפשיטא דכשר ולא נחשב לי' לריעותא הק"ד שבפנים דא"כ גם

אם נמלא בחוץ לא נאסור כלומר דמנ"ל להר"י דבנמלא חשוב סק"ד שמבחוץ ריעותא :

סעיף י"א כשיאריך העוף צוארו . נ"ב והיינו ממקום שמתחיל לשפע וכו' עיין ב"י :

סוף הסימן ניקב המעי שבין הזפק לקורקבן טריפה . נ"ב ואם נמלא בו מחט עיין פר"ח בק"א :

פ"ח ס"ק י"ד וקשה דהא ס"ד לחומרא . נ"ב ואחני הנכון שי' ר"ל משום דהרשב"א בהסוגי' דחוששין לספק דרוסה עושה מכולן ס"ס ספק אם דרס כלל ואת"ל דרס שמא לא הגיע לחלל ואי' דבמקום דאיכא לברורי מבררינן מאח"כ בוושט שפיר . ואינו עולה כהוגן דא"כ אף בהמה תיסגי בבדיקה מה דאפשר :

פ"ח ס"ק י"ז דאלת"ה היכי סמכינן אנפיחה וכו' נ"ב עיין מ"ש בעצמו לקמן וכיון דאהלכה בי' כו' אין זה ראי' כלל . וגם מ"ה שלא בא המחט אל הקרומים עדיין כלל אלא נמלאת בבשר הריאה מאח"כ הכא :

סימן ל"ד בסעי' ב' בהגה"ה ולפי מה שיתבאר בסמוך . הנה בודאי לשון הרמ"א ז"ל בד"מ שהוליא דבריו ממה שנקבים שאין בהם חסרון מלטרפים לרובא ודי"א בהם חסרון לאיסר . פשיטא שא"א להעמידם דמה ענין זה לזה דנקבים שאין בהם חסרון מדעומדים בהיקף והם רוב הוא טריפה ברובא ודיש בם חסרון אף אם עומדים נמי בהיקף כמשמעות רש"י וטור מ"מ מדהם בשטח שאינו מקיף הרוב ואין רוב הקנה נפתח ע"י פיסוק הרוב שעורו בכאיסר כדין חסרון כאיסר . ומה ענין להוכיח מזה דשיעור רוב הוא פחות מאיסר . והן הן אריכות דברי הט"ז ואין לורך להאריכות . וגם דברי הש"ך עמקו ממני כי לענ"ד אף שהפר"ח מסכים לכל דבריו . העיקר כדכתב בעצמו סק"ה בהבנת הטור והוא הפשוט . ולעולם י"ל דשיעור כאיסר הוא גדול מרוב חלל הקנה אלא מדעכ"פ אינו פתוח ולא נפסק ברוב שיעורו בכאיסר . אבל האמת כיון הרמ"א ע"פ הדברים המבוארים כבר בנקה"כ מבנו של הש"ך שמפי' הרא"ש מוכח להדיא דלא כהרשב"א מדפי' דלהכי בעי בעופא מאי משום דאם נשער לפ"ע בכאיסר יהי' חומרא יתירה והקילו בשיעור חופה . הרי דבבהמה דשיעורו באיסר שלם הוא קטן מששעור חופה דהכל לפ"ע . ומה שנתקשה שם בן הש"ך בלשון רבינו ירוחם שבש"ך במה דכתב די"מ דעוף הואיל וחיותו זוטר יש לשער תמיד באם חופה . דהא אדרבא מכח זה יש לשער בכאיסר דהוא קטן . זה לק"מ דכיון דאיירי בעוף גדול דיש בקנה דידי' איסר ודעה ראשונה לשער בה באיסר שלם ולא לפ"ע דבהמה דהם סוברים דע"כ לא פשיטא לשער בעוף לפ"ע דבהמה אלא בעוף שכל גרגרת דידי' אינו כאיסר אבל ביש בה כאיסר דינו שוה לבהמה קטנה דאין הבדל בה לבין גדולה ותמיד באיסר שלם . ופשיטא דאיסר שלם גדול מאם חופה דעוף שפיר כתב דיש מחמירין הואיל ועוף זוטר חיותי' דלא לשער באיסר שלם כ"א באם חופה . וזה ברור דלא כבן הש"ך שכתב דברים שאינם מתובלים . אמנם על הרשב"א אין בזה קושי' דהכי שבהדיא פסק בתה"א דף ל"א ע"ב כפי' רש"י דבעופא מאי לא קאי אלא אניקבה כנפה ולא כדכתב הכרו"פ שקאי על פי' הריף . וגם בל"ז אין לדבריו קיום שכתב דלהרשב"א כאיסר, ורוב רוחב חלל הקנה אידי ואידי חד שיעורא הוא . דזה ודאי אינו דא"כ דף כ"ד ע"ב אמר זעירי אתון דלא מתחמי לכון שעורא שעורי בדינרי קרדנואי ודחק לאשכח מטבע בדומה לאיסר . לימא אתון דלא כו' שעורא ברוב רוחב חלל א"ו שאינם שוים . מ"מ מדלא פי' טעם הרא"ש דמשום להקל גבי עוף נקטו להאי שיעורא דבאמת הוא דחוק כדהקשה הכרו"פ אלא דאפשר סובר הטעם בפשוט דבעוף דאין בגרגרת דידי' כאיסר וע"כ לשער לפ"ע דוקא בחסרון במקום אחד יש במליאות לשער לפ"ע מאח"כ נקבו כנפה במילתא דזוטר כולי האי אף לחכמי הש"ס הי' קשה השיעור לפ"ע ונקטוה לחומרא בשיעור מרווח באם חופה ולעולם דהוא גדול אף מאיסר דעוף דהוא לפ"ע . עכ"פ לדינא יפה כתב הרמ"א מדעתי' דהרא"ש וק"ל :

פר"ח סק"ה מדבריו בב"י גבי מ"ש וזה שלא כדברי סמ"ק וכו' . נ"ב ולשונו שכתב לשון רש"י בעוף הואיל ויש בהן חסרון . ל"ע שסותר בזה דעתו שאף באין חסרון מלטרף השלם ע"ש בר"ן ודוק :

סימן ל"ה סעיף ב' ואם חסרה כו' נ"ב ויתרת מקמא אי משלים לדידן עיין בש"ך ס"ק מ"ב :

בש"ך ס"ק ג' או משמאל משמע וכו' . נ"ב היינו מדלא נאמר אם חסר אחת מן הסך חמשה . אלא דא"כ ק"ק למה נאמר או שהי' ב' בימין וג' בשמאל דהא ת"ל בלא טעם דחליף הוא טריפה מצד חסר בימין . אבל י"ל דלהכי אשמועינן חליף טריפה דמזה שמעינן דזה נמי טריפה משום דנתחלף ממקומו דהיינו מצד שמאל לימין ועיין סעיף ה' דכל חליף הוא טריפה מצד חסר במקומו כמבואר ברש"י :

הגה"ה שני' . ובמדינות אלו נהגו להטריף כו' . עיין פלתי מקשה על מנהג זה . ותירולו ל"ע דהא מ"מ קשה [בפשוט ב' הדינין להטריף חסר ויתיר ממ"נ אם השלה הי' בחד הא מוכח חסר כשר ואם היתה בתלי הא מוכח דיתר כשר] במה דמטרפינן חסר ויתיר ורדא ומכשירין יתרת מקמא א"כ מה יהי' הפירוש בהסוא ביני וביני דאתא לקמי' דרבא דמה שכתב דמטרפינן יתר ורדא משום דכיטול דמי לפי' רמב"ן הא לדידן דמכשרינן יתרת מקמא ורש"י לא דן על שני ורדין לאיסור אלא משום דיתרת נמי טריפה אבל לדידן דמכשירינן יתרת מקמא מאין לבא על יתרת ורדא להטריף על פי פי' הרמב"ן הא לא הוי כלל יתר כנטול כיון דיתרת מקמא כשר . ויותר מסתבר לדעתי מה שכתב לדוחק כיון דרבא הוי ס"ל להטריף בשני ורדין לפי' רבינו אפרים וזה ודאי משום יתר כחסר ורד ולא משום יתרת מקמא כדהקשה שם על תוס' דז"א דהא לא הי' לה תואר אונא דימא יתר אונא כחסר אונא והטבחים העידו שכל הנהו הכי אית להו . מאח"כ לדידן דלא שכיחי כולי האי בב' ורדות הוי יתר כחסר ורד דטריפה לפי' ר"א . או דסמכינן על פרש"י ועל הרב אלברגלוני שבר"ן שכתב וכיון שעכשיו יש לכל הבהמות עינוניתא אי מסכחת דל"ל טריפה וממילא ה"ה שנים משום יתר כנטול דמי . ומה שמתמיה על התוס' דמה"ת לפי' ר"א חסר ורד טריפה הא לא נזכרת במספרו דרבא י"ל כדכתבו התוס' על מנין האומות שלא הולרך להזכירם ה"ה בזה . ועכ"ז מנהגינו דחוק ורחוק :

בש"ך ס"ק ז' דאם הית פתוחה מעלה של הדם כו' . נ"ב כתב הד"מ ושיעור ע"ד י"א שהוא כליפורן אגודל אדם בינוני וי"א כפרק אמלעי של גודל וא"כ יש להחמיר כחומר ב' דיעות . אלא דשוב כתב דאין אנו בקיאים בשיעור ע"ד וזה אין נראה מכל הפוסקים ועיין פר"ח ס"ק י"ח ואולי ב' אגודלים היינו שיעור פרק אמלעי :

בש"ך ס"ק י"א פי' בשורש הכשר . נ"ב ר"ל ולמעלה מהשורש נפרד לגמרי מ"מ כשר משום דאין בסדקים להטריף כדלקמן סעיף ח' :

ש"ך ס"ק י"ב . אדסמוך וכו' דאלו באין להם שורש א' כו' . נ"ב ר"ל אף דלפ"ר י"ל דמיירי באין להם שורש אחד ומ"מ אין לפסול מחמת יתר ורד כיון שאחד הפוך ונחשב יתרת מקמא ולא נאסר ליפסול אלא מחמת חיסרון ורד וכיון שהגדולה איכה הפוך כשר . אבל להש"ך לא משמע הכי אלא אך לחומרא דהיינו באם איכה אלא אחת. והפוך אמרינן דטריפה מחמת חיסרון אבל להקל משום זה לא מסתבר לו . להכי כתב פשיטא וכו' וכן משמע כו' ר"ל דשם מבואר בד"מ שקאי על יש להם שורש אחד והסתמא היינו כעובי אלבע דאל"ה למה נקטו . ושפתי דעת לא הבין דרכו . ומ"ש הש"ך ס"ק י"ג דה"ה שיתנה תואר הכל מטעם זה . ועיין בדבריו ס"ק י"ז :

ש"ך ס"ק כ"א . אע"פ שאין לו תואר ורד . נ"ב עיין כנה"ג . וכדי שלא יסתור עצמו הש"ך נראה שסובר מסתת לא העיד על המנהג אלא שאין לו תואר ורד מכל וכל אבל

במקצת הנשאר הי' תואר ורד. והחילוק של ככה"ג לא מסתבר לי שמזה לא הי' שותק הש"ך :

סעיף ג' בש"ך ס"ק כ"ד אבל נתעקמה וכו'. כ"ב נלענ"ד עיקר החילוק דאם מלמטה חסר ואינו שוה לשאר אונות מה שבולט מגבה היינו נתעקמה ולא בליטה יתירה דהא אין כאן יתר אלא מה שחסר למטה אבל אם מלמטה הוא שוה ומ"מ בולט מגבה זה הוא בליטה יתירה. וא"כ צ"ע קצת מה שמבאר דבליטה יתירה היינו כע"ד כי אפשר לומר דהכא אף דהבליטה אינה כע"ד מ"מ כיון דגוף האונה הוא כע"ד וע"י הבליטה יתירה ניכר שמגבה נקראת [נקרעת]אפשר דטריפה. שוב עיינתי בהט"ז משמע מיני' מדכתב אבל אם אין לה בליטה כע"ד נגד חוץ אלא שנתעקמה והולכת למעלה כשרה דבזה מבאר ההבדל שבין נתעקמה לבליטה היתירה. ולבי לא כן ידמה. ולפירושי ע"י עיקום אפילו הבליטה כע"ד כשר וצ"ע :

פר"ח ס"ק י"ז. כתב הרשב"א כו' אבל רש"י גרס כו' ומשמע ר"ל מדמיעט דוקא מגבה הא מלפנים אפילו הוגד משמאל נמי כשר דהיינו בין מצד זה ובין מצד זה. משא"כ לגירסת בה"ג י"ל דמשמיענו דמגבה אפילו בימין טריפה ולעולם מצד שמאל אפילו מגואי טריפה וע"ש בתוס' :

סעיף ה הגהה הא דמכשירי' כו' עפר"ח כתב מהרמב"ם משמע דחליף אינו טריפה אלא מצד הסרון שבימין. וכן באונות כתב רש"י ד'ס"ג שכתב וכל הנהו טריפות דמנינן לקמן בריא' וכו' חליף היינו חסרה ממקום שראוי להיות שם. ולדעת הרמ"א באמת קשה חליף כזה במאי נכלל. וע"כ לידחק דזה נכלל בשם יתר וכל יתר כנטול דמי דהיינו חסר. וי"ל כיון דשנים יתירים בשמאל הוי כחסר שנים וטריפה וכ"ת הא לדידן יתר בדרי דאונא כשר היינו מטעם דהכי רביתייהו משא"כ באופן זה קים להו דלאו אורחא בהכי והוי כנטול. ועכ"ז דחוק דרש"י לא פי' הכי והדין עם הפר"ח שהמקיל במקום הפ"מ לא הפסיד :

שם אבל לא להטריף. כ"ב בד"מ הלשון סדק מעבר לעבר ע"ש ודוק. תו שם אונא שנתפצלה ויש לה שורש א' כעובי אצבע. כ"ב ואם יש בהשורש סדק עיין לעיל בהג"הה שני' סעיף ב' :

תו שם אבל מקמא הפצול נופל כו'. כ"ב כתב בספר גבול בנימין בשם בעל עולת יצחק שאין הפיצול טריפה אלא כשהוא כע"ד אף לאחר נפיחה והטעם כשהיא גדולה כ"כ אז ודאי סופו להתפרק ומסיים שם עליו ואת לא תעביד עובדא להכשיר בלא שאלת חכם מאחר שרמ"א לא מחלק בין גדול לקטן כנ"ל עכ"ל :

שם בהג"הה ושוה לשאר הריאה. כתב הט"ז לאפוקי קצרה דטריפה והנקה"כ חולק. ואני אומר אף שהפר"ח מסכים עמו מ"מ לענ"ד הדין עם הט"ז. דמה שכתבו אף דיתרת הוא מה בכך סו"ס אין סופו להתפרק. וז"א דיתרת לאו מטעם סופו להתפרק טריפה אלא מטעם כל יתר כנטול דמי ומה בכך שאין סופו להתפרק זה מהני לפיצול דלא הוי יתרת משא"כ לגבי יתרת. ואני תמה הש"ך עצמו מעתיק לשון הד"מ ס"ק ל"ט שכתב אבל בשאר יתרת מה מהני הגנת החריץ וה"ה הכא. לכן לענ"ד אין להקל כוותייהו. כי בל"ז דין דפיצול מגבא חידוש הוא ולא נזכר בגמרא ואין לך בו אלא חידושו דוקא אם שוה כדדייק לשון הרמ"א ואם לאו הכי טריפה. שוב נדפס המשבצות זהב מביא בשם השמ"ח להכשיר מטעם דאין ראי' שלא ממלא הגומא דהריאה גדלה והפיצול לא גדל עדיין כ"כ. ואין זה טעמייהו דנקה"כ ופר"ח אלא כדכתבתי בשמם ולא ראי זה כראי זה. והעיקר לענ"ד כהט"ז כי אין זה אלא דברי נביאות. וכבר כתבתי שאין בו אלא חידושו :

סעיף ז' בש"ך ס"ק מ"ב. מסיים לא משלים לדידן. כ"ב והכי מוכח מדינא דסעיף ט' בהג"הה ע"ש ע"ז וש"ך :

סעיף ח' הג"הה ואפילו ניכר ע"י סמפון כו'. ק"ק להמבואר סי' ל"ו בש"ך ס"ק ז' דאף אם שופכת להדדי צריך בדיקה על הכיסים א"כ אף הכא כשחסר אונא אפילו יש היכר סדק אכתי ניבעי בדיקה על הסמפונות ואי לא ימצא סמפון הרגיל לא נשגיח על ההיכר כמין סדק ונטריף. וק"ו הוא ומה שם דעיקר הריעותא ע"י ההיכר דנראה כב' וכבר הובדק ע"י דשפכו אהדדי דאחת הוא מ"מ חייב לבדוק אולי ימצא ב' כיסים להורות דהן שתיים מכ"ש הכא דעיקר הריעותא ברורה שהיא אחת ואך היכר יש לשתים מכ"ש דנחייב הבדיקה. וא"ל דהסמפונות אינם אלא להקל דאי משתכחי מבורר דשנים הם אבל אי לא משתכחי מ"מ י"ל דשתים הם ובאחת חסר הסמפון דז"א דהא פסקינן סי' ל"ו סעיף ו' דניקב הסמפון טריפה אם לא שבשר סותמו ולהכלל שבסי' נ' מכ"ש נברא חסר טריפה :

סעיף הנ"ל בפר"ח ס"ק ל"ז מביא הגהות מהרי"ו בשם הרוקח שאם חסרה אחת מן האונות ואחת מן האונות גדולה במראה ובמשך כשיעור ב' אונות אפילו בלא סדק כשרה. וכתב שאין לסמוך ע"ז. ואני אומר דברי הרוקח מבוארים בהרמב"ם שהרי י"ל נמצאו ב' אונות כאונא אחד ואין נראית כשתים דבוקות אם הי' ביניהם כעלה של הדס בין בעיקרן בין באמצען בין בסופם כדי שיוכר בהם שהן ב' דבוקות מותרים וא"ל טריפה ועיין ב"י דלפירושו השני שהוא עיקר כדפי' בהש"ע שאינו מצריך פירוד כלל אלא היכר סדק כשיעור עלה של הדס א"כ מה הפירוש במ"ש תחלה ואין נראות כשתים דבוקות ע"כ היינו שאינן נראות ע"י שהאחת גדולה במראה ובמשך כשיעור ב' אונות שאלו כן הי' כשר בלא היכר סדק וזה ברור. ומתורץ בזה מה שהקשו הכ"מ והלח"מ שמיותר מ"ש הרמב"ם תו דין ריאה דדמי' לאופתא. ולהנ"ל לק"מ שהרי שם אינו מחלק ואפילו נראו מגדלותה שלא חסר כלום מ"מ טריפה אם לא בהיכר סדק דלא נקרא שיעא כאופתא. ובזה נמי פשיטא לי דהרמב"ם מודה בחסר אונא ויש לאחת ב' סמפונות דכשר דמ"ש ודלא כפר"ח בס"ק ל"ה ע"ש. אלא דא"כ צ"ע למה פסק בפ"ח הלכה ז' טריפה ובהלכה ח' כתב ספק טריפה וכתב שם הכ"מ משום דאף אם דברי רפרם יתפרשו בגישתא או בחזותא אפ"ה שיעא פסולה. מדאמר רבא ה' אוני אית לריאה ואי חסר טריפה. ולדברי אין זה עולה כי שיעא אין לה ענין כלל לחסר. ועיין בפ"י מ"ש הלח"מ ולא ניחא לי בדחוקו. אמנם באמת יש להקשות לדברי הכ"מ דריאה דשיעא יותר מקרי חסר א"כ זה גופא קשה על הא"ד לפירושו ות"ל דזה נלמד מק"ו מדינא דרבא חסר אונא ואטו נימא דלפירושו זה רפרם ל"ל דרבא. ותו למסקנת הש"ך דבדיקת סמפונות מועיל לחסר אונא ולא לשיעא דמ"מ שיעא היא. ומשמעותו דלא כפר"ח אלא דכע"מ א"כ אכתי קשה הא אין דין רפרם מדין חסר אונא אתינן עלי' דהרי בזה טריפה אפילו יש סמפונות כראוי והדר הקושי' לדוכתה דלמה בזה כתב הרמב"ם טריפה ולא ספק טריפה. לכן נלענ"ד דהרמב"ם להכי פוסק בזה טריפה סתם מדהוא לישנא בתרא נראה לו עיקר ואידך ב' לשונות מטריף מספק. ולעולם עיקר פירושו נראה כדכתבתי ע"פ הרוקח והכי מדויק לישני' נמצא ב' אונות כאונא אחת ולא בקיצר נמצא אונא חסירה א"ו הכי פירושו נמצאו ב' האונות שוים ברחבם כאונא אחת ואין נראות ברחבם כב' דבוקות אם הי' ביניהם וכו' :

סעיף ט' בהגה"ה ויש נוהגין להטריף וכו' וכן נוהגין במדינות אלו. עיין פר"ח ודבריו בע"כ נכונים דדעת הרמ"א עצמו דזה מקרי בדרא דאונא ועל המנהג סובר דל"ק כי לפי המנהג שמכשירים יתרת מקמא י"ל דמודו בדינא דסעיף ד' דכשר מטעם דמחשבים ליתרת מקמא הוא כשר ומ"מ אינו משלים מדאינו עומד בדרי דאונא (ואולי מטעם תרתי לריעותא אתי עלי') אמנם כבר כתבתי בצד הטור דידי שכדברי הב"י דזה מקרי בדרי דאונא וכשר אפילו להמטריף יתרת מקמא מבואר ברש"י בהסוגיא ד"ה וה"מ מדכתב בסוף הדיבור או שיש אחת באמצע החומה על גבה שלא כסדר אתוכה דאוני טריפה. מבואר הא כל שאינו עומד על גבה בדרי דאוני מקרי ולא ביני וביני דהיינו לרש"י דמטריף אף מקמא. וא"כ ודאי צ"ע מנהג זה. ודע תו דמה שמסיק הש"ך ס"ק מ"ב לדעת רמ"א שאין שום יתרת מקמא משלים חסרון אונא לענ"ד מלשון המנהג

הכא כי כל מה שלמטה מן הורד שלא בדדי דאוני מקרי. משמע הא אלו כנגא יתרת מקמא למעלה מן הורד שפיר משלמת ול"ע:

סימן לו סעיף א' הגה"ה והכי נהוג. הט"ז מכשיר בק"ו מושט היכא שניקבו זה כנגד זה [שלא מרוח אחת] והפר"ח מסכים עמו לדינא. ולדעתי שמנהגינו להטריף אינו מן הטעם שמביא הט"ז אלא מן הטעם שבב"י שהרוח הולך בין העורות והוא עיקר כדהוכיח הפ"ח דלא כהרשב"א. א"כ הק"ו שדן הט"ז ודאי פריכא. ולדעתי אפילו בה"ה אין ללמדו שהרוח כמו שנפק מלמטה למעלה כן סובב והולך מצד לצד. ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר סובב סובב הולך הרוח וק"ל ותמיד יש להטריף:

סעיף ב' אלא שצריכה בדיקה. הש"ך סק"ט העלה שאנו בקיאין בבדיקה זו והסכים עמו הפר"ח דלא כט"ז. ויראה דמש"ה נמי סותם הרמ"א מלהזכיר דבה"ג הממציא חומרא דבדיקה אין לנו כמבואר סי' כ"ז כתב בדיקה זו. מה"ת לנו להחמיר ולחוש חוץ ממנו. ואפשר דאף בזה לשיטתו אזיל הבה"ג גופי' שסובר דכל בדיקות שמדינא דגמרא אין לנו וסובר דהנאמר בגמרא באיגלד דכשר היינו אחר הבדיקה בחוש הראות לבדוק אם לא ניקב במשהו קרום התחתון. [ומצינו שמצריך הרמב"ם לבועה העומדת במקום סמפונות בדיקה אם לא ניקב דע"כ היינו בחוש הראות] דסובר כיון דאיכא ריעותא כזה דניטל קרום העליון פשיטא דמיבעי ליבדוק אם לא ניקב קרום התחתון. ובדורות הראשונים הי' להם בדיקה זו. ובימינו הולך להחמיר בנפיחה. אבל מעיקרא דדינא מודה דבבדיקה לעינים סגי. ולכן הואיל דנפיחה חומרא הוא אף לדידי' לכן מסכים אף לדידן. ומיושב קצת בזה קושי' הרשב"א במה דקאמר הגמ' סתם כשר משמע בלא בדיקה:

בט"ז סק"ב משא"כ בושט לא שייך זה. נ"ב ר"ל מפני שאם הפנימי לקוי באודם א"א למיקם עלה דמלתא אם לא גם החיצון לקוי דהא הוא בתולדתו אדום וכן בשניהם לבנים וק"ל:

בש"ך ס"ק ג' אבל ניקב אחת מהן א"צ בדיקה. נ"ב הכה"ג מפקפק בזה:

שם בהגה"ה יש אומרים כו'. נ"ב בתשובת פ"י כתב ויש לפרש דקאי הסג"הה אדלעיל היכא דאקליף קרמא עילאי ונקרע הקרום התחתון מחמת הנפיחה דכיון דאיכא ריעותא דנקלף הקרום תלינן דקרום התחתון אינו יכול לסבול שום רוח. ובזה א"ש הג"ה זו כאן דאל"כ אין שום חיבור לגבי נגלד:

סעיף ה' הגה"ה ואפילו הוא רק אדום וכו'. נ"ב וצריך לעיין בללעות ט"ז סי' ל"ז סק"ט ועיין ב"י וד"מ סי' זה:

בש"ך ס"ק י"ד וקשה כעין שומן. נ"ב ולשון בדיקות שבד"מ ולאו דוקא לבן אלא אפילו כמו מוגלא או כמו מים:

תו שם ואפשר דלא מיירי באדום ממש. נ"ב ולשון בדיקות שדחה הד"מ לא הי' סובל פי' זה לכן דחהו:

סעיף ז' והוא שיהי' מחוי המים זך. בספר משבצות זהב סי' ל"ז אות א' ד"ה והנה הטור. כתב הנה הרי"ף והרמב"ם לא ביארו כלום בשפכה רק בבועה כתבו דבריהם. וראיתי התב"ש כתב דלא גרע מבועה ואי מש"ה לא ידענא הא הרשב"א כתב לתרץ על קושייתו בל"ז וי"ל בשפכה לא מטי לקותא לעור דידי' אבל בועות הגדילות בין עור לבשר קרוב הדבר שניקבו הקרומים ומש"ה לא אמר ר"י לא איסור ולא היתר א"כ אין ראי' מבועה דההוא דאסרי עכירי וסריחי י"ל דוקא בבועה ולא בשפכה ול"ע. ולדידי לק"מ דאיך אפשר דהרי"ף דוקא בבועה אוסר בסרוחה מטעם חשש נקיבת העור הא דינו בבועה נפיק מגירסתו ומים זכים כשרים הכא והכא לא אמרן אלא דצילי ומפרש בין בריאה ובין בכולי'. והא ודאי בכולי' לא מטעם שליטת וחשש נקיבת עור החיצון אתינן עלי' דהא אין בו עור לענין ניקב. א"ו מחמת לקות הבשר הוא וה"ה הנאמר בריאה נמי לא מטעם שליטת וחשש נקיבת העור כ"א מחמת לקות הבשר דהיינו נשפכה כקיתון ועיקר דינו בנשפך נאמר ומשם למד לבועה כמבואר בלשונו גבי בועה וכדבעינן למימר לקמן:

סעיף ח' חסר מגוף הריא' וכו' ויש מי שאוסר. לענ"ד ל"ע אם אין ראוי להחמיר כדעת הרמב"ם. כי מה שהוכיחו התוס' דלא כדעתו דא"כ לישני הגמרא מתני' כד"ה ולישני או שחסרה מיירי בהכי. י"ל דהנה רש"י דף מ"ג ד"ה לא תפיק כתב וכל הנך טריפות דמנינן בריאה בכלל ריאה שניקבה או שחסרה נינהו אליף היינו חסרה ממקום שהי' ראוי להיות שם. ואיכא למידק לפ"ז דינא דרבא חסרה אונא היכי נכלל במתני' למסקנת הגמרא דחסרה היינו ניקבה אליבא דר"ש השני עורות ולמה לא חשבה במנין. א"ו או כדמשני הפוסקים אליבא דהרמב"ם דרבא ס"ל דזה הפירוש במתני' או שחסרה. וכן הוא להדיא בפי' המשניות להרמב"ם שחסרה דמתני' היינו חסרה אונא. [והסוגיא דמוקי כר"ש היינו כי היכי דלא ליקשי על רבא מה משמיע הא תנינא או שחסרה ולהכי משני דאי ממתני' ה"א ר"ש הוא וקמ"ל רבא דחסרה אונא וככ"ע] וממילא צדקו דברי הרמב"ם. ואי דנימא ע"ל דוחק דאף חסרון כזה אף שהוא שלם מבחוץ ואין מוציא רוח נמי בכלל ניקבה והיינו משום דסופו לינקב. [וכן משמעות פי' רש"י על קושי' הגמרא אי לימא מבחוץ היינו ניקבה ע"ש] או דתחילתן ע"י נקב בא. וזה בכלל קושי' הגמרא נמי אי לימא מבחוץ היינו ניקבה כלומר דסופו לינקב ואף לפ"ז צודק פסק הרמב"ם. אך דבאמת חסרה אונא בכלל ניטל הוא דהוי כמו ניטל אבר וכל שניקב טריפה מכ"ש ניטל. ולפ"ז אפשר דדין הרמב"ם לא דמי לחסרון אונא שלימה. אך עיין בט"ז סי' מ"ג משמע דזה נמי סברת הרמב"ם שסובר חסר מקצת הוי כמו חסר אונא. וכן באמת מבואר בהרמב"ם פ"ח שכתב הרי זה כמו שחסר אונא. ולפ"ז פשיטא דשפיר מקשה הגמרא היינו ניקב. ולהכי ל"ע למעשה:

סעיף ט' פר"ח ס"ק כ"ח. מסיים ראוי ליסמוך עליו. נ"ב אפשר כונתו בה"מ ויש עוד צד להקל יש לסמוך עליו לצרפו. אבל חלילה להכשיר בפשוט אטום גמור אף באינו מצד לצד כי לא משמע הכי מכל הפוסקים:

סעיף י"ד פר"ח ס"ק ל' מעשה וכו' ר"ל על הסמפונות. נ"ב לפירושו אינו דומה כלל לס"ם ל"ע כי שם אחר הקילוף נמצאת שלימה עם בשרה כדרך כל הריאות. אבל הכא שנפל כל הבשר ולא נשאר כ"א הקרום שעל הסמפונות לענ"ד קרוב שהוא בכלל חסרה כי כל הנופל ע"י נפיחה א"א לצרף אל הריאה ומה בכך שלא הוציאה רוח אטו כי חסר אונא כשר בלא הוציאה רוח. וכ"ת שם חסר אף הסמפון הראוי להאונא. הא הרמב"ם מדמה אף חסרונה במקצת לחסרה האונא ש"מ דלאו מצד חסרון הסמפון הטריפות. ואף התוס' שחולקין בזה היינו משום דלא נראה לתוס' לדמות חסרון מקצת להחסרון כולה אבל מסתמא מודים דלא הוי משום החסרון סמפון להכי לענ"ד ל"ע רב למעשה:

סעיף י"ד אם מחמת בני אדם. נ"ב סימן לדבר ב' שנתחייבו הריגה א' הרגו מלך וא' הרגו איספקליטר זה שהרגו מלך משובח שבת דף ק"ח:

ס"ם זה עיין פר"ח סק"מ ביאר דינא דקשייתא דזיתא דאשתכח בריאה חתוכה דכשירה אליבא דתוס' ודאי דאין דרך תמרה לינקב ולא חוששין שמא ניקבה לחוץ וחזרה. ודבריו לענ"ד תמוהים דזה ודאי אין הבדל בין רש"י לתוס' אם באתה אל תוך הריאה יכולה לינקב אף בקופא לבשר הריאה שהוא רך כמבואר בהרא"ש או כדברי הר"ן כיון שהריאה מרחפת ומנדנד תמיד. וראי' דבשלימה כשרה אפילו קופא לבר ולא אמרינן ע"כ נקובי נקוב וקרום שעלה מחמת נקב הוא וכמבואר בהר"ן. וא"כ ממילא בחיתוכי דאשתכח בבישרא ולא בסימפונות פשיטא דחיישינן כמו שניקבה מהסמפון לבשר הריאה ככה ניקבה לחוץ וחזרה ואפילו כי משתכחי בהסמפון נמי איכא למיחש לתוס' כיון דלסברתם מפנים לחוץ יכולה לינקב בקופא כמו לרש"י מחוץ לפנים ואין בין רש"י לתוס' אלא מחוץ לפנים דרש"י סובר

דאפילו מהוץ לפנים יכולה לינקב בבשר הריאה . [דלא כדעת תוס' שבמור"ס לובלין שם ודוק] . ודבריו האחרונים דלא חיישינן אף אליבא דרש"י שניקב הושט . לדברי הנ"ל נהפוך הוא . דלהתוס' עכ"פ טריפה וכדבריהם פסקינן ודוק . מה גם שדבריו אלו אף אליבא דרש"י אינם מוכרחים דושט דאוכלים שם הוי דומי' דבה"כ ואפילו בקופא יכולה לינקב . ומזה הטעם פסקינן דחוששין במה הבריה . לכן לענ"ד למעשה צ"ע :

סימן ל"ז סעיף א' פר"ח ס"ק א' ויראה דמפרשי כו'. נ"ב ז"ל הרי"ף למחי וכנדי וטינרי כולהו למחים . מיהו הנהו רברבי והנהו זוטרי :

סעיף ב' בש"ך ס"ק ג'. מיהו י"ל דאזלו לטעמייהו . נ"ב על הש"ע ורמ"א יפה דיבר . אבל סתימת הרמ"א בסי' ל"ט סעיף א' מדאינו מחלק אלא בין טינרי משמע כדעת המחמירים . לכן למעשה עדיין צ"ע :

בט"ז סק"ג . מזה למדו וכו' . נ"ב בדומה לזה איתא בב"י סי' קל"ט ע"ש :

נקודת הכסף סק"ג יפה כיון וכן הוכיח כו'. נ"ב ר"ל מה דמטריף בדאיכא חלון ודימה סירכא יוצאה מתוך בועה לאיכא חלון . אמנם הט"ז עצמו בסי' ל"ט הביא בס"ק י"ג הגהות בדיקות דמכשרי סירכא למטה מאליין יוצאות מתוך הבועה . אך דכתב שם דבזה נראה דצריך משמוש כמו בשאר סרכות . נראה כונתו דמחלק בין בועה יוצאת מתוך סירכה למטה מאליין שכשר בסתם משא"כ סירכא למטה מאליין יוצאת מתוך בועה הצריך משמוש אמנם לא אבבה לתרתי לריעותא להטריף כדעת הש"ך כאן ודוק . ואפשר דלא מחלק והכא הכי נמי כונתו דתרתי לריעותא לא מקרי להטריף אבל משמוש עכ"פ בעי . שוב ראיתי בתב"ש סי' ל"ט הבין מדכתב הכא אין שם סירכא עלי' דודאי לא מצריך מעוך וממשוש וגם אינו מחלק כדחלקתי ראשונה אלא פי' דמה דמסיים לקמן לא קאי אלא אטינרי ובדאיכא חלון . ומ"ש וכן יש בהגהות בדיקות פירושו נמי אף בדאיכא חלון . ואף דא"כ הא חולק עליו כמבואר הכא מייתי לי' לסייעתא עכ"פ לענין טינרי אבל בבועה עם סירכה דבוקה אין חילוק אלא תמיד בלא חלון למטה מאליין כשר בלא מיעוך וביש חלון טריפה ול"מ מיעוך ובטינרי למטה מאליין אף בחלון כשר ע"י מיעוך וע"ש כי לשון הט"ז דחוק מאוד . ובל"ז אף סותר עצמו בטינרי במ"ש סי' ל"ט ס"ק י"ח ע"ש :

והנה למאי דתלה הט"ז דעתו בהכלל דתרתי לריעותא יותר הי' נראה לי למקרי ריעותא כסדרן למטה מאליין מסירכא תלי' כי מזה עכ"פ איירי רבא אלא שמכשירין מטעם דהכי רביתייהו ולשיטת רש"י הא ע"כ לומר דיש נקב אלא דחברתה מגינה עלי' משא"כ תלוי' הא לא איירי בגמרא ממנה מאומה . ולהרמב"ם וכל הפוסקים חוץ מהעיטור מכשירין אותה בלא טענה ואפילו לשיטת רש"י מוכרח הרא"ש מפני זה לפרש שאינה אלא הפשטת ליחה מדשתק רבא ולא איירי מינה . אמנם באמת אין דעתי נוחה כלל להעמיד יסוד הוראה בכלל שהמציאו הבודקים בתרתי או חדא לריעותא שלמדוהו מדברי הראב"ד . אלא יותר נוח לי להעמיד יסוד על דברי הראב"ד גופייהו שהרי כתב תלוי' יוצאת מן הבועה אסורה וכו' הלכך איכא למיחש לה שהבועה מעידה עלי' בנקב תדע שריאה הסמוכה לדופן ר"י בר מניומי אמר אין חוששין לה הטלתה למחין דהיינו בועה חוששין לה ה"כ ל"ש עכ"ל בב"י סי' ל"ט . וא"כ לענ"ד דין זה דסירכה כסדרן יוצאה מן הבועה תלי' בפלוגתא דלפרש"י ז"ל דאין סירכא בלא נקב הא בלא עדות הבועה נמי ידעינן שיש נקב ומ"מ כשר משום דחברתה מגינה עליה א"כ מה בכך שיוצאה מן הבועה ויש נקב מ"מ הכי רביתייהו וכשירה . משא"כ לפי' התוס' דלא מדמין סתימת האונה לדופן סותמה אלא דס"ל דיש סירכא בלא נקב. וכסדרן כיון דלא מנתקה כשירה שפיר יש לדון אף בכסדרן יוצאה מן הבועה כיון שהבועה מעידה על הנקב דטריפה כמו בתלוי' . וא"כ נראה לענ"ד דבבהמת אינו ישראל יש לחוש לשיטת תוס' להטריף ובבהמת ישראל ואיכא הפ"מ יש לסמוך על שיטת רש"י וכשירה וכ"ז בבועה כדדאיק הראב"ד וכתב הטלתה למחין דהיינו בועה כי כן פי' רש"י דף מ"ה ע"ב למחין היינו מוגלא אבל טינרא אינו כלל בגדר זה להעיד על הנקב שהרי לא נאמר בגמרא אלא הטלתה למחים חוששין דהיינו בועה ומה"ת לן להמציא עדות זה לכן תמיד כשר כמו סירכא תלוי' ובכל זה אין הבדל בין חלון לליכא חלון אלא ככל הנהוג בסירכא למטה מאליין בלא בועה ה"ה עם בועה. רק כדהעליתי נחלק בין בהמת ישראל לנכרי ודוק :

סעיף ג נוקבים אותה . עיין ש"ך הטעם דצריך בדיקה אחר הכיסים . אף מביא בשם הר"ן דכל בועה ובועה יש לה כיס ושוכבת בה . א"כ א"י ליישב בדיקה זו שבש"ס מה תהא עלה הא אף אם תשפך אהדדי צריך בדיקה על הכיסים ואם ימצא ב' כיסים תטרף ואם לא ימצא אלא חד כיס הא פשיטא דאף אלו לא נבדקה ע"י הבדיקה שבש"ס בודאי שהיתה שופכת אהדדי דתמה אני אם יש במציאות שהמוגלא ומכ"ש מים יהיו בכיס א' ולא תשתפך אהדדי וא"כ מיד לקרעונהו וליחזי אם בכיס אחד כשרה ואם בשני כיסים ממ"נ טריפה . ובשלמא למשמעות הרמ"א הבדיקה שבש"ס פועלת אי שפכו שוב א"צ בדיקה ואמרינן כיס אחד לה ובלא שפכו תמיד טריפה רק אם נמצא ממילא ב' כיסים אז טריפה . ונראה דהיינו טעמא דתב"ש שמקיל בבדיקה זו כי באמת משמעות הש"ס וש"ע מורה שאין הכרח לבדיקה זו . ומה שהש"ך כתב וכן נראה דעת הרב וכמ"ש בס"ק ל"ג ושם כתב והא דלא כתב כן הרמ"א גבי סמיכי וכו' . באמת בהד"מ ססק"ו כתב משם נלמד דין בועות סמוכות (ולכן בעיקר הדין לב' כיסים מסופק אני אם הוא מוסכם מהרמ"א ז"ל) . ובעיקר הקושי' ע"כ לומר לדעת המהרי"ל דהבועות אף שיש להם כיסים נכ"ז גוף הבועה יש לה עור דק שהמוגלא או המים תוכה מלבד הכיס שמוכנה בה דאז ודאי יש מציאות אף בכיס אחד אינם שופכות אהדדי . וזה צ"ע בחוש הראות :

שם אבל אם הם למחים קשים וכו' כשרים . איתא בספר שמלה חדשה סעיף ע"ב כל היכא דמכשירינן הכא ב' טינרי היינו שאין בה טפת ליחה כלל וצריך לבדוק אח"ז ואי לא בדק מחזקינן לה בבועה . וכתב בספרו ת"ש כן דעת רמ"א בתשובה וכ"כ ט"ז וש"ך והבודקים וכתבו דצריך לבדוק אח"ז והכי מסתבר דכל שלא בדק לא נפק מכלל בועה עכ"ל . והנה מ"מ בשם הבודקים עדיין לא בדקתי בכל ספרי שחו"ב זולת בזבח שמואל מצאתי כתוב על לשון המהרי"ו שהוא ז"ל והא דאמרינן הרי בועי דסמיכי ובועי בשיפולי היינו דוקא בועות שיש להם מוגלא אבל אם אין בהם מוגלא אלא קשים כאבן אינם אוסרים כתב עליו ומדכתב מהרי"ו אבל אם אין בהם מוגלא אלא קשים כאבן . וקשה לימא קשים כאבן וממילא ידעינן דאין בהם מוגלא . אלא דבא לומר שצריך להיות קשה לגמרי כאבן שלא נמצא בה טיפה ליחה וכ"כ הש"ך בסי' ל"ז סק"ט וט"ז סק"י דטינרא הוא קשה כאבן ואין שם ליחה כלל עכ"ל הט"ז והוסיף אבל אם יש בה טיפה ליחה הוי בועה ונאסר בסמיכי ובשיפולי עכ"ל הז"ש . ואני אומר כי כ"ז ליתא . ותדע אלו הי' נשמע מן מהרי"ו כדעתו דדוקא צריך שלא יהי' בה טיפה ליחה הלא בתשו' הרמ"א סי' ה' מביא לשון המהרש"ל שכתב אליו כתבת שטינרא קשה כאבן שאין בה לחלוחית ז"א בנמצא נהי דדמי' לאבן במשמוש היד מ"מ אינה קשה כאבן שאם כן לא הי' גרע מאטום בריאה וכן פי' רש"י שהם מלאים מוגלא קשה ושע"ז השיב רמ"א ראה אדוני מורי הלא דברי בעצמן כתב מהרי"ו . ומעתיק לו לשון הנ"ל . ומדוע בכל מה שנתווכח עמו למה לא הוכיח לו מלשון מהרי"ו ההיפוך מדעתו שמה שהמהרש"ל קורא טינרא אדרבה הוא בועה וזה לא מצינו בכל הויכוח א"ו דמודה לו הרמ"א דאף דיש בה טיפה ליחה כל שאך במשמוש הוא כאבן היא טינרא . ואך פליג עליו דאף אם אין בה כלום נמי לאו אוטם הוא אלא טינרא . ותמה תמה אקרא איך העידו שני עדים שקר בשם הש"ך . שהרי ז"ל הש"ך שם ובתשו' הרב סי' הו"ז נתווכח עם מהרש"ל שדעת

מהרש"ל דטינרי היינו קשה ויש בה ליחה קצת דאם לא נמצא בה שום ליחה כלל היינו אטום ודעת הרב דאפילו אין בה שום לחלוחית רק שהוא קשה לגמרי כאבן מ"מ כיון שמראהו דומה למראה מוגלא היינו טינרי וכו'. הרי לך בהדיא דכתב דאפילו וכו' מבואר דמודה למהרש"ל ביש בה ליחה קצת דטינרי הוא אלא דאפילו אין בה ליחה כלל נמי טינרי הוא. והני דבספר שפתי דעת דחק בדברים שאינם בהש"ך כדי להסכימו לדעת הת"ש. מ"מ איך אפשר להביא הש"ך עדות לדעתם מה דבאמת הפשיטות מבואר ההיפוך. וכן הפר"ח העתיק כל לשון הש"ך והוא הברור כדהוכחתי מן תשו' רמ"א גופה. ותדע עוד שהרי בסי' ז' כתב הרמ"א ובזה אני אומר שאם היה חילוק בטינרי בין יש בה מוגלא לאין בה למה לא השמיע שום פוסק או בעלי התלמוד לחלוק בטינרי כמו שחלקו באטום או להצריך בדיקה בטינרי אם יש בה מוגלא או לא דהרי ריעותא אתיליד לפנינו (ובודאי כדבריו כן הוא דנשמע מהסוגיא דלא בעי בדיקה שהרי לא אמרו ולא מידי על הכך דקיימו כנדי כנדי) הרי לך בהדיא דלא כדעת הת"ש וז"ש. דאלו לדבריהם דלהרמ"א נמי יש הבדל איפכא דאם יש בה ליחה קצת הוא בועה ואם אין בה כלום הוא דהוי טינרי הא קושי' זו בעינה נמי עליו קשה דלא השמיע שום פוסק או בעלי התלמוד לחלוק בטינרי אם יש בה מוגלא שאז בועה הוא ולא טינרי אם לאו שאז הוא דהו"ל טינרי או להצריך בדיקה בטינרי אם יש בה מוגלא אם לאו דהרי ריעותא לפנינו כדבאמת איתנהו לדעתם מצרכי בדיקה. א"ו כדעת הש"ך דלהרמ"א אין שום הבדל ואין חילוק בין יש בה טיפה ליחה או אין בה כלל שבמשמושה הוא קשה כאבן ויש בה מראה מוגלא היא טינרי וכשר בלי שום בדיקה. ותדע עוד הרי המהרש"ל כתב שהטינרי קשה כאבן שאין בו לחלוחית ז"א בנמצא. ואלו לדעת הרמ"א לא יהא נקרא טינרי אלא כשאין בהם שום לחלוחית הא א"כ ע"כ טינרי שבש"ס היו בלא לחלוחית כלל הי' לו להכחישו שהרי נמצא הי' בהש"ס א"ו בלי שום ספק אגלי דליתא אלא כדהבין הש"ך. ומ"ש המהרי"ו אבל אם אין בהם מוגלא אלא קשים כאבן ר"ל שאין בהם מוגלא למראה העין אלא קשים כאבן במשמושם. ודקדוק שוחט הזבח שמואל הוא דקדוק קל מסובים.. וגם פי' הט"ז אין בו שום הכרע אלא ר"ל לאפוקי מדעת מהרש"ל ודזה נמי טינרי הוא אבל לדינא העיקר הברור כהבנת הש"ך ופר"ח הפשוט ואין צריך לשום בדיקה כדמוכח מהש"ס כנ"ל ודוק. שוב ראיתי בז"ש דף כ"ו ע"ב מביא פלפול בשם השוחטים בסי' ג' נשמע מנייהו הוראה זו לחלוטין דביש טיפה ליחה הוא בועה ולא טינרי. גם הטעם שנתנו על מתוך טינרי כשר משום דמעלמא אתא לענ"ד הוא הבל. ולענ"ד גם המה לא ידעי מה קאמרו רבני מהרש"ל ורמ"א :

בש"ך סק"ע. כתב הב"ח נ"ל דה"ה במלאות רוח. נ"ב עיין בזה פר"ח כתב לטעם הרשב"א ור"ן אף בזה יש להטריף :

פר"ח סק"י. וה"ה כו' או בועה מעבר אל עבר. נ"ב לדמיון הש"ך סי' כ"ח לריאה שנשפכה כקיתון. א"י מה מהני שקרום ריאה מכסה ואינה גבוה הא גוף דין נשפכה כקיתון אינה גבוה ומ"מ מבפנים יש לקוי במקום הסמפונות ויש לחוש לנקובתם ולזה מורה לשון הש"ך שכתב וכי גרע מפני שהיא בולטת. וצ"ע למעשה אם יש מוגלא בהמורסא :

שם ס"ק כ"ג והתשובה היתה. נ"ב עיין בזה מ"ש בעל ספר משבצות זהב בסי' ל"ט :

סעיף ה עיין ש"ך ס"ק כ"ו מקשה מריאה שנשפכה כקיתון וכתב תי' דחוק. ולענ"ד לק"מ דהא ב"י בשם הרשב"א בסי' ל"ו הקשה דאפילו ליכא שורייקי ליחוש לנקיבת הסמפונות ותירץ דלהא ליכא למיחש דכיון שהריאה נתקלקלה כ"כ עד שנשפכה כקיתון אם איתא שנתקלקלו הסימפונות שבה כלל איתמוהי הוי מימחו ומינכר במנא ומדלא מימחו ודאי לא אנקבו. וא"כ הכא דלא נתקלקלו כ"כ עד שנשפכה כקיתון רק בועה אחת דקיימה במקום הסמפונות פשיטא דאף דליכא שורייקי איכא למיחש לנקיבת הסמפון במשהו. והכי דייק לשון הרמב"ם שמצריך בכל בועה לבדוק הסמפון שתחתי' אם נמצא נקוב טריפה. ומזה למד הב"י עכ"פ לחוש לדעתו במעבר לעבר במקום סמפון. וא"כ נהי דהרמב"ם מקיל בבדיקה פשיטא לדידן דמחזקינן לאינם בקיאים בבדיקה כזה שפיר דהתם הרמ"א דטריפה וברור הוא. ובספר ת"ש הרגיש וכתב שצל"ע והיינו נמי דכתב הרמב"ם גבי בועה דצריך לבדוק הסמפון שמא נקוב ולא כתב שמא נמוח וכו' ע"ש שהמציא מזה סברא חדשה ופליג על הש"ך. והפשוט דגבי בועה מחמיר בדיקה בחוש הראות בכל הסמפון לנקב משהו כי לשמא נמוח הי' מועיל בדיקת הש"ך של ריאה שנשפכה כקיתון וכנ"ל. ודוק כי ברור הוא לענ"ד :

לסוף הסימן בועה וכו'. עיין בזה ריש סי' מ"ד :

סימן לט

סעיף א' אין לבדוק אחר שום טריפות. עיין מס' ביצה דף כ"ה ע"ב ד"ה אורח ארעא קמ"ל ע"ש בתוס' דנפיק מתירוצם דראוי ליבדוק אחר כל טריפות כי היכי דלכי ישתכח טריפה לא יהא קרוי שוגג. ובב"י פה לא הוזכרו דבריהם. ואולם עיי"ש ביש"ש כתב שאינו נוח בתי' התוס' ומתרץ קושייתם בע"א. ולענ"ד תירוצו יותר אינו נוח לי ע"ש תמצא כדברי. ולכן נלענ"ד לבאר דעת הפוסקים דהכא דלא כתוס' ע"פ דברי ספר השיטה מקובצת שכתב בלשון זה נשחטה בחזקת היתר עומדת. פי' ואפילו בריאה שמצוי בה טריפות לא מחזקינן איסורא מסתמא והא דאמרינן בא זאב ונטל ב"מ והחזירן כשהם מנוקבים דתלינן בזאב אפילו בריאה מיירי. ורמב"ה אתי לאשמעינן דחיישינן לריאה שמצוי בה טריפות כ"ע מודים דלא חיישינן וכדמוכח התם להדיא. ובהא נמי אסיקנא הכא דלא פליגי אדר"ה ורבנן הוא דאצרכוה בדיקה לריאה משום קדושה וזריזות שמא תמצא טריפה והכא משום הפסד ממונא אוקמוה אדינא דאורייתא ומטעמינן כפי אכילת כזית בלא בדיקה עכ"ל. (וכל דבריו מבואר נמי בא"ר חולין דף ע' ע"ש ודוק) ודבריו מוכרחים מלבד הוכחתו דר"ל דשם מבואר דכ"ע אית להו דאזלינן בתר רובא כל כמה דלא אשתכח ריעותא ומריסא של עולה דלא חיישינן לשמא ניקב קרום של מוח. אף גם מסוגיא דהכא מוכח הכי מדמשני הגמרא לא ממקום שטובחת אכילה ואלו נאמר דלרמי אף מכל ח"י טריפות בעינן למיבדק ואסור מקודם למה נקט ר"ע מבית טביחתה הא אף מבני מעי' אסור לאכול עד שיפשיטנה כולה ולבדוק אחר כל ח"י טריפות ומ"ש דקנלו לאכול אז מבני מעים מאחר הבשר א"ו כדעתו ואז משני שפיר דלא מבית טביחה דהיינו מן הצוואר בעוד הבהמה כולה שלימה אף הבטן ולא נבדק אף הריאה אלא ממקום שטובחת דהיינו בני מעים ור"ל שמהם יוכל לאכול אחר בדיקת הריאה טרם שנפשט עורה ויוכשר שאר הבשר לאכול כי אין מדרך העולם לאכול מאחר הבשר טרם שנפשט עורה. ומקשה דמבית טביחתה ממש דעת ר"ע ומוכרח מזה דרמי מודה דאפילו קודם בדיקת הריאה היא בחזקת היתר אך רמי אורח ארעא קמ"ל ובודאי אזי רמי לא איירי שלא לאכול טרם שנפתח הבטן דזה לאו אורח ארעא לחוד הוי כ"א איסור גמור כמבואר הכא דלכ"ע עכ"פ מדרבנן אסור בלא בדיקת הריאה אלא שרמי איירי מהפשט ונתוח שלאחר בדיקת הריאה דאז אינו אלא אורח ארעא כמבואר הכא. ומה דאמר בתר הכי נטיעה מקטע וכו' ומפרש רש"י ז"ל בלי הפשט ונתוח ר"ל בלי הפשט ונתוח כלל דהיינו פתיחת הבטן וכס"ד דגמרא בהכ"א דרמי איסורא קאמר דקרי לפתיחת הבטן ליבדוק הריאה הפשט ונתוח. ובזה ניחא מאי דלא חיישינן הכא לדברי רמי שאמר נטיעה וכו' ודוק :

שם וכל הפורץ גדר. הכרו"פ כתב דיש להקשות בחולין דדרש מנלן דאזלינן בתר רובא ולמה לא מייתי ראי' מדאכלינן חלב. ובספר פרי מגדים בפתיחתו להלכות טריפות כתב וממה שהתירה התורה החלב אין ראי' דבדיקות הריאה דרבנן דדלמא לאחר ששחט הבהמה. הנה תפס במלוות מה דתפס הכרו"פ לדוחק. ובא"ר מחכר דוחק זה נמי ובאמת מבואר במס' בכורות ו' ע"ב דהיתר חלב נלמד מדכתיב ארץ זבת חלב ודבש וזה ודאי

מחיים . אבל העיקר דלק"מ דזה נמי לא אפשר מקרי . וכבר מייתי הש"ס כמה הוכחות דבלא אפשר כע"מ דאזלינן בתר רובא ותדע דלא אפשר מקרי דאל"ה אכתי לפי האמת אף דבדיקת הריאה דרבנן מדוע לא גזרו מדבריהם עכ"פ על החלב כדגזרו על הבשר א"ו משום דלא אפשר מקרי . ורש"י ז"ל טען דה"ה בנאבדה הריאה באונס דנמי שוב לא אפשר דשרי אף הבשר [וכן איתא בח"ר חולין דף ט' ע"ב להדיא דאפילו לר"מ שרי] וכדאמר אתמול אכלינן מחלבא אבל היכא דאפשר בבדיקה אכתי י"ל דד"ת לחוש למיעוט ולהצריך בדיקה אלא דמסקינן דאזלינן בתר רובא אפילו היכא דאפשר והבדיקה דריאה דרבנן וא"כ מ"ש הפרי מגדים דמן מעשים בכל יום באכילת חלב יש ראי' . ליתא כי זה לא אפשר מקרי ואינה ראי' של כלום . אבל יש ראיות די בלעדו :

סעיף ב' ויש מחמירין . כ"ב ואף דבגמרא מבואר דין דסי' ל"ו סעי' ה' בא זאב וכו' . ועיין ב"ה ופר"ח בק"א סי' כ"ה . ודבריהם תמוהים ועיין תב"ש סי' ל"ו ס"ק כ"ב ולא מצאתי בדבריו טעם והעיקר דהמחמירין מוקמי להוא דינא כשכבר נבדקה מן הסירכות מבפנים אלא קודם שהוציאוה בא זאב ולא נבדקה מן נקבים ובזה מודו . וא"כ באם בא זאב ונטלה קודם שנבדקה אף מסרכות לדידן שלא במקום הפסד יש להחמיר ולזה כיון הפר"ח :

סעיף ד' בהגה"ה בדין הקרום כתב הש"ך שם דאין חילוק בין עב לדק . ובספר ת"ש מביא ראי' להב"ח ואגור שלשון טיל"א מורה על הדקות מפרש"י דחולין ובכורות שפי' רש"י על השום דק טיל"א ע"ש . ולענ"ד נעלם ממנו וגם מהב"ח חולין ח' ע"ב קרמא מפסיק מתתאי ופרש"י קרום טיל"א מפסיק בין חלב לבשר והוא אותו קרום שאנו נוטלים מן הכסלים ועב וחזק הוא מוכרח מזה שמלת טילא אינו מורה כלל על הדקות אלא הוא לעז של קרום ל"ש עב ל"ש דק :

שם אבל לא בשאר מקומות . כ"ב ר"ל לאפוקי בין ריאה לורדא או להימשן וכו' ב"ח :

סעיף ו' וה"ה לכל יתרת . כ"ב לענ"ד לא מהני בזה מיעוך ומשמוש מטעם תרתי לריעותא וגרע בזה מורדא :

סעיף ט' הג"ה . ודוקא שאין הסירכא קלוה מבשר הריאה וכו' . עיין ש"ך משיג על הד"מ . והדבר תמוה איך נעלם מהד"מ המבואר בתוס' . אמנם לענ"ד דברי הד"מ נכונים דהא מבואר בהב"י הפלוגתא שבש"ע סעי' ד' אם כסדרן צריך בדיקה תלי' באם יש סירכא בלא נקב או לא ע"ש . וכיון דאנן סירכא למטה מחליין מכשירים בלא בדיקה ע"כ שם מכינן על השיטה דיש סירכא בלא נקב [אך עיין דרישה , ואין זה מוכרח ומ"מ דבריו נכונים פשוט מן המנהג דמיעוך ומשמוש מהני בשלא כסדרן ולא חיישינן לשיטת תוס' דסופו להתפרק ודוק] ובנסרכה שלא כסדרן דטריפה היינו משום שסופה להתפרק . ומבואר ג"כ סעיף י"ג בהג"ה בסופה אבל המנהג בעירנו למעך בכל הסירכות אף שלא כסדרן . ואף הרמ"א שכתב לפני זה שאין להקל היינו משום שלא כסדרן מבואר בש"כ לאיסור אין לסמוך אקולא זו לומר שאם נתמעך אינה אלא דלדול . ואנן סומכים אף בזה דאינה אלא דלדול . וקשה ומה בכך הא שלא כסדרן הטעם משום שסופו להתפרק . א"ו ז"א אלא בסירכא שהיא חזקה בטבעה וכשמתנתקת לכאן ולכאן לא תתנתק הסירכא אלא תאחז מבשר הריאה עמה ותנקב הריאה משא"כ בדלדול שחלושה בטבעה ואף שלא כסדרן לא תנקב הריאה אלא היא תתנתק באמצעה ולכן כשירה וא"כ שפיר כתב הד"מ צ"ע מה בכך שסופה להנתק הלא זהו לאו סירכא מחמת נקב הוא אלא דלדול ודלדול אין סופה לעשות נקב בריאה :

סעיף י"ג הג"ה אבל המנהג בעירנו . כ"ב כתב בד"מ ס"ס ק"ט מ"ב בשם מהר"ש ודוקא בבהמות ישראל נהגו למשמש ולא בבהמות אינו ישראל אבל מלשון מהרי"ו משמע דאין לחלק . ואולם למ"ש רמ"א ז"ל ונכון לחוש למה שכתבתי אם לא בה"מ פשיטא דבבהמות נכרי אין למעך בסירכא שלא כסדרן :

סעיף י"ז . עיין ט"ז ס"ק כ"ב ועיין פר"ח משיגו ומסיק להחמיר בספק שקול מדרבנן ולא נימא נשחטה הותרה . ועיין בדבריו ריש סי' כ"ט . ולענ"ד אף שהעליתי בספרי על א"ע סי' ו' כדבריו דבספק שקול יש להחמיר . מ"מ בדינין הללו יש ליפסוק כהש"ע דהא אף לדברי האומר שלא כסדרן היתה או האומר שהי' בה סירכא במקום שהיא טריפה אטו מש"ה ידעינן שודאי טריפה הוא הא רבא לא אמר אלא הנהו ב' אוני דסריכי להדדי צ"ל בדיקה שזה מורה אף לשיטת התופסים הטעם משום דסופו ליפסק דמ"מ אינו אסור אלא מפני ספק שאין לזה מקום בדיקה ואף שבדף מ"ח נאמר אי האי מינקב וכו' ר"ל דקרוב לודאי דאין סירכא בלא נקב ואופן בדיקה ליכא כדפרש"י דהסירכא סותם . וכן לפי' התוס' אי האי סופו לינקב כלומר דקרוב לודאי שסוף אחד מהצדדין עומד לינקב ומקום בדיקה ליכא להוות חששא . אבל מ"מ מדלא סתם נאמר טריפה משמע לי שאינו אלא ספק טריפה של קרוב לודאי באין בדיקה להכשירו ומה שפי' רש"י דאין סירכא בל"נ היינו הרוב וקרוב לודאי אבל ודאי יש במציאות מיעוט סירכא גמורה מספשטת ליתה בל"נ . כ"ז נראה לדעתי כדי ליישב גוף הרשב"א שהביא הפר"ח סי' כ"ט בסתירת דעת עצמו ע"ש דא"כ הא הוי ס"ס ונהי דלא הוי ס"ס גמור מפני דאין הספק של שלא כסדרן דדילמא אינה טריפות שקול . מ"מ עכשיו ביש תו ספק שקול אם הי' כסדרן או במקום הכשר הא גוף הספק של בהמה זו אם כשירה או טריפה נוטה יותר להכשיר ושפיר אמרינן נשחטה הותרה ומוקמינן בחזקת היתר . ועיין סי' פ"א ש"ך סק"ח ובספרי ל"ה סי' י"ג תוך הג"ה ודוק . והברור כש"ע :

ואולם בגוף דין זה של הקונה ריאה וכו' כיון שבאו שניהם . עיין ש"ך . ואני תמה אחרי שבהמה זו נבדקה ויצאה בחזקת היתר שכל אדם מישראל מותר לקנות בשר ממוכר זה . מה בכך שהקונה בא תחלה לב"ד ואומר שמצא בה סירכא שלא כסידרן . ואיך יתקבלו דבריו הא ע"כ איירי באופן שאין בידו לברר דבריו . וא"כ עיין סי' קכ"ז לא מבעי' לפסק הש"ע דאינו נאמן אלא או באופן שהי' פעם שומר עליו או ע"י שתיקה של הודאת בע"ד כמבואר שם . אלא אפילו להפוסקים שבש"ך שם ס"ק ע"ז היינו ע"י שתיקת הבע"ד שאינו יודע אבל בבעלים מכחישו כמו הכא מי היכא מ"ד . ופשיטא דאם בא לבד ואמר על של חבירו שהוא טריפה במה שהבעלים יודעים בו שא"א לב"ד להטריף בלתי אם ישמעו תחלה מה יאמרו הבעלים בדבר זה . [ודוחק גדול בעיני לומר שגם הקונה נקרא בעליו אחר שקנה אותה] וא"ל דנאמנותו ע"פ המבואר שם סעי' ב' מתוך שנאמן להפסיד הריאה שקנה דשוי' אנפשי' חד"א . דז"א דאפשר דסבר המוכר יתחייב ליהדר לו מעותיו . וגם בל"ז הפסד מועט הוא בערך הבהמה כולה ואולי מפני שהכא אינו אומר שנעשה בה חידוש של טריפה אלא שאומר שמעולם טריפה היתה שאני וצ"ע כי לא משמע הכי בקדושין ס"ו ס"ב דדוקא ע"י שנאף אחוי הוא דמהימן ולא באופן אחר אף דאינו מעיד על עסק שנתחדש :

סעיף כ' . בט"ז סס"ק כ"ג ומ"כ וכו' ואני אומר דהוה בועי בשיפולי וטריפה . כ"ב עיין תשו' פ"י חלק י"ד סי' י"ב לא כתב הכי . [כעת אין דעתי פנוי' לעיין בפ"י אבל יראה לי שבפשוט טריפה כי גרע מסירכא תלוי' יוצא מן הבועה :

תו סתם בילדותי וכו' . ול"כ דטריפה . כ"ב עיין סי' כ"ג ס"ק ב' בסופו ועיין פר"ח סק"ו :

סוף הסימן בט"ז ס"ק כ"ד והי' תחתיו כמין נלקת דהיינו קמטים . כ"ב צ"ע בזה אם לא יהא בדומה דסעיף ט' בהג"ה :

פר"ח סק"ז ותדע . כ"ב הדברים יותר מוכרחים מדברי סמ"ג שבב"י דהפלוגתא אי כסדרן צריך בדיקה תלי' באם אין סירכא בלא נקב בעי בדיקה וע"כ משום דיש ריעותא לנקב ומשום דאין כשר אלא כשהסירכא סותם שאי מפני שהוא כסדרן סותם שפיר ולא הוי קרום מחמת מכה אבל אם מפקה זיקא הא חזינן דלא סתם וטריפה וסברת העיטור שבב"י באמת ע"ד דס"ד דפר"ח ופסק הב"י כסמ"ג :

שם ס"ק מ' ועוד ממאי דקס"ד דמקשה וכו' ולא שני לי' בין דופן לדופן. נ"ב כלומר בין ממקום רביעה לשלא במקום רביעה וא"כ מאי ודופן סותמו דבשלמא למאי דשני י"ל דנקט ודופן סותמו לאפוקי שלא במקום רביעה ולעולם בלא צריך וק"ל:

שם באמצע ד"ה עוד ראיתי לעמוד על לשון המרדכי. וכל דבריהם דחוקים בעיני וביותר תי' הפר"ח עצמו שאין לשון הגאונים שכתבו ובלבד שלא יהא שאין אצבעות במקום סירכות האונות מורה לפירושו שמסיים על ידו אבל לא במקום סירכה. אלא נלענ"ד פשוט ע"פ דברי הרי"ט שמביא דס"ל כסברת הראב"ד דבנקב ממש בעי שיהא מסובך יפה. הרי ע"כ שפוסקים כרבינא וע"פ פרש"י דמסובך יפה בעי וא"כ אומר שסוברים מסברת עצמם הישרה וברורה דכל שיש שאין אצבעות סביב המסובך ומכ"ש סביב הסירכא א"א להיות מסובך היטב ולרבינא ודאי טריפה וגם סוברים שבודאי רבינא פליג על ר"נ כדהוכיחו התוס'. ואף אם רבינא זה לאו היינו רבינא בתרא עכ"ז נראה להם ליפסוק כותי' לחומרא או משום דסתמא דש"ס נושא ונותן אליבי' וא"כ מה הו קשיא לר"נ ודאי אף בשעלתה למחים אין חשש במקום רביעה מדלא בעי סביך אבל לרבינא דבעי סביך כל שהעלתה למחים א"א להיות מסובך היטב וטריפה. שוב עיינתי קצת בכרו"פ ומצאתי שקדמני בהנ"ל ססק"ח. אף מצאתי בו מה שהניח בצ"ע בריש הסי' על ר"ע דמס' ביצה דף כ"ה מוכח דאף הוא אזיל בתר רובא מדמתיר מסוכנת לאכול מבית טביחתה טרם שהובדקה אף הריאה כמבואר שם בהרא"ש וש"ע א"ח סי' תל"ח. ואילו בבכורות סובר דחלב אינו פוטר מוכח דחיים למיעוטא. וכן כתבו תוס' חולין בסוגי' דמנה"מ דאזלינן בתר רובא. ובודאי דאי נימא כסברת תוס' חולין הנ"ל ובמס' בכורות דמה דחלב אינו פוטר היינו אך מחשש מועט בלא צירוף חזקה בהדה דהעמיד הבהמה בחזקת שלא ילדה מפני שיש חזקה נגדה העמיד הולד בחזקת שאינו קדוש בודאי צ"ע רב ובע"כ לידחוק דמה דחיים למיעוטא אך דרבנן ולא העמידו דבריהם במקום הפסד. [אבל מצאתי בח"ל חולין דף ע' בסוף ד"ה ועוד הכא כיון דאיכא הפסד הוי לי' כאי אפשר למבדקה וסמכינן ארובא]. אבל היותר מסתבר דחזקה זו של ולד לא הוי חזקה מפני שקדמתו חזקת האם כדבאמת נראה תוס' בבכורות נוטה להכי וא"כ לק"מ דשם לא חיים למיעוט גרידא כ"א בצירוף החזקה דבהדה ודוק:

סוף ס"ק מ' הנ"ל אבל בניקב לאודא ודאי שרי. נ"ב בלא אצבעות:

תו שם אבל לא במקום סירכה. נ"ב לענ"ד אין לשון הגאונים ובלבד כו' במקום סירכת האונות מורה הכי:

ס"ק מ"א פי'. נ"ב בב"י מבואר כתב ומשמע דמה"ט אפילו בשרוב הסירכא בעלם כשירה וע"ש הטעם:

ס"ק מ"ה ואף הרב וכו' בסרוכה. נ"ב דברים אלו למותר הכא עכ"פ. והגהתי אותם:

ס"ק נ' מסיים וגם הראב"ד כתב. נ"ב לא מצאתי זה ועיין מ"ש בשמו ריש ס"ק מ"ט:

סימן מ' סעיף ב' ואם בקוץ. נ"ב הפרישה פי' דבספק אם נעשה ע"י קוץ או חולי טריפה. ועיין סי' מ"ט גבי קורקבן:

סימן מ"א. סעיף ג' הגה ניקוב הכבד וכו'. עיין ט"ז ולענ"ד להציל הרמ"א מקושייתו י"ל דהא עיקר קושייתו דלדעת הרמ"א קושית הגמרא במקומה כבד חמיר מריאה. וא"י הא אף אי איירי הגמרא מנימוקה כל הכבד מ"מ חמורה מריאה דהא ריאה אף שנימוקה כולה וקרום שלה קיים נמי כשר וע"כ אין אומרים בטריפות זה דומה לזה. ואף דריאה חמורה לענין ניקב לענין נימוק כבד חמורה. א"נ והוא עיקר דבריאה כיון שקרום קיים הוי רק חיסרון מבפנים ול"ש חסרון משא"כ כבד שהיא וקרומה אחד. א"כ י"ל נמי דאף דהני זיתים קיימים טריפה משום דסופה לירקב כולה

(והמקשה ס"ד דדמא דאתא מפומי' היינו ע"י נקב ומקשה והא איפכא תנן ומתרץ כיון דמפומי' קאתי אימר אתמוהי אתמהו ובזה גרע כבד מריאה) ומה דמקשה הט"ז על סברת הב"ח דא"כ ל"ל להגמרא למימר כיון שהוריקה וכו' זה קשה נמי על הגהות אשר"י ומרדכי שתירצו באמת קושי' הגמרא הכי וסמכו ע"ז דין דבעל ה"ג בנקיבות טרפה הכבד כדאיתא בב"י. ובאמת יש לתמוה עליהם דא"כ לא מקשה הגמרא וצ"ל דחדא מנייהו נקטי וה"ה לאידך. עכ"פ סרה תלונתו מעל הרמ"א וב"ח. וסברת הב"ח בזה נכונה דהוכחת הירוקה בגמרא היינו מלשון לית לי' תקנתא. וזה נמי כונת הרמ"א כדאיתא בד"מ שכתב על הב"י אין לשון הגמרא משמע הכי. אך כ"ז מתורץ בפרש"י דכיון שהיא למטה מריאה ומ"מ אתי מפומא זה מורה דאתמחי כולה ולהכי לית לי' תקנתא. ועיין תשו' פ"מ ח"א שם מצאתי רוב דבריי. ולמעשה עדיין צ"ע. אגב אזכיר לפ"ד יש מגמרא זו ראי' להמכשירין בסי' ל"ו ריאה שנימוקה אפילו בעכורים דהא דמא אי מריאה קאתי אית לי' תקנתא אע"ג שהנימוק הוא דם. ובודאי דם יותר דומה למים עכורים והכי איתא סי' מ"ד ס"ק ע' בט"ז. ואף אי התקנתא אינה אלא ע"י שם. עיין חולין נ"ד כה"ג נמי כשר:

פר"ח ס"ק י"ב ופשוט הוא. נ"ב לדעת הרמ"א סי' מ' בהג"ה בפירוש בה"ג אינו פשוט כי גם הכא יש לחוש אם ראש האחד למטה וסופו לינקב הסמפון הגדול דטריפה במשהו כדאיתא ס"ס ל"ד וע"כ שיש חילוק מצד הסברה. וכן ההכרח לידחוק דלא ליקשי ממחט בריאה שלימה:

סס"ק י"א בט"ז. נ"ב היינו כשהיא דבוקה בכבד חבירו אבל כשהיא תלוי' בפ"ע מסיק לקמן דטריפה דל"א לסופו לינקב ול"ע ובל"ז הכא ל"ק כי מסתמא מן הסמפון הגדול נפרדו הסימפונות קטנות שבכבד ותוכל המחט לעבור משם אליהם ואין הכרח לסופו לינקב הגדול:

סימן מ"ב ש"ך סק"א ועיין בת"ח. נ"ב עיינתי שם ול"מ חידוש מהמבואר בש"ע:

סעיף ג' קורע הכבד. נ"ב ואם קודם השחיטה נאבדה עיין במ"י שהניח בצ"ע למעשה ולענ"ד הפשוט דטריפה:

ש"ך סק"ד. נ"ב עיין בט"ז סי' ל"ח ס"ק א' וכן כתב פה פר"ח:

פר"ח ססק"ה אלא שאין זה נכון וכו' משום איסור דם. נ"ב עיין ט"ז ריש סי' ל"ח דכתב ג"כ דטעימה בלשון מותר בספק אבל בודאי איסור מודה דאסור אף טעימה בלשון ולהכי מקפיד וכתב אם נקי מדם. (וע"כ דס"ל טעימה בלשון אפילו בכלל חצי שיעור אינו ואסור אך מדרבנן ולהכי בספק שרי) אבל דעת המחבר משמע דאפילו ודאי איסור דם מתיר בכה"ג. ולא משמע הכי דעת תוס' יבמות פ"ע ד"ה איבעי לי' למטעמי' דלענ"ד אף שם מספיק טעימה בלשון לחוד ע"ש וק"ל. אף דיש לדחות דשם אפשר בתקנתא דידהו מ"מ לא משמע הכי וגם ה"נ אפשר בקיוח הדם בעין כדכתב הט"ז. ואולם כ"ז ההכרח לדחוק בטעימת כבד אחר הצלי' וכן אפילו בחי' למשמעות הרמב"ם דשלא כדרך אכילתן הוי בדומי' דחצי שיעור ואסור מדאורייתא משא"כ לשיטת התוס' שבועות דשלא כדרך הנאתן אינו אלא דרבנן א"כ בכבד אי עיין בצ"ל סי' מ"ז מותר הטעימה בפשוט ע"ש וק"ל. ושיטת הרמב"ם הנ"ל מבוארת היטב בפ"ה מהלכות יסודי התורה:

סעיף ח' סמוך לזנבו. עיין ט"ז סי' ל"ח סק"א וכ"כ פה פר"ח:

סימן מ"ג ניטל הטחול. נ"ב ובעוף נקרא טריפה הר"ן ח"ל סי' ע"ד:

פר"ח סק"ב בסופו. והדבר ברור כו' דהתם מוכחא מלתא. נ"ב א"י איך מוכח דילמא נמי הי' נקב ונתרפא א"ו לא מחזקינן ריעותא כי האי:

בהג"הה ואפילו נחתך במקום הדק כשרה. עיין בזה פר"ח ותב"ש תמהו על הב"י. ולענ"ד אפשר הדברים פשוט יש דזה לשון הטור ואפילו נחתך שם [ר"ל בקולשה] כולו

כשר . וקושי' שמהר"י בן חביב פשיטא דמאי אפילו . ותי' שהמשך לשון אפילו קאי אטלו ר"ל לא מבעיא נחתך מקצתו אלא אפילו נחתך כולו כשר . והנה לשון זה אין לפרש דר"ל ל"מ נחתך מקצתו אלא אפילו כולו כל הטחול דזה ודאי יותר פשיטא דהיינו ניטל הטחול דמבואר דכשר . ואף אם הפירוש ל"מ נחתך מקצתו דצד הקולשה אלא אפילו כל צד הקולשה מ"מ לא נופל כלל לשון הטור ואפילו נחתך שם דהיינו בצד הקולשה אלא ואפילו נחתך כולו או כל קולשי' מבעיא למימר אבל מלת שם משמע דגוף החתך הוא במקום הקולשה ומקצתו נשאר דבוק בהסומכי'. א"נ פירושו הכי ל"מ לא נחתך אלא קצתו דהיינו שאין החתך עובר מעבר לעבר עד שנפל המקצת שנחתך אלא אפילו כולו שהחתך עובר מעבר לעבר עד שנפרד הנחתך מ"מ כשר . וע"ז השיב הב"י דאינו נראה דבנחתך כולו הוא דאיכא לפלוגי בינו לניקב לאיפכא בתרא דאילו נחתך קצתו היינו ניקב ר"ל דוקא בנחתך מעבר לעבר עד שנפרד הוא דאיכא לפלוגי בינו לניקב לאיפכא בתרא דאילו נחתך קצתו כלומר מצד מעלה ולא מעבר אל עבר היינו ניקב . וא"כ כיון דכתב הטור ניקב כשר ממילא נכלל נחתך מקצתו דהיינו ניקב ומכ"ש נחתך דהיינו מעבר אל עבר וא"כ הדר קשיא מהו אפילו ומה רבותא דכולו אלא הי' לומר וה"ה נחתך שם דכשר . ובודאי כן האמת לדעתי דאף לדידן בנחתך מקצתו בסומכי' דהיינו לא מעבר אל עבר הוא ודאי טריפה אם לא נשתייר כעובי ד"ז דומיא דנקרע ובנחתך כל הטחול פשיטא דכשר ובנחתך כולו דהיינו מעבר אל עבר הוא ספק . ומשולם לא שגג הב"י ולפ"ז אין הוכחתו דלא כבעה"ע מידי לענ"ד עיין ודוק :

בדין הטחולים המלוי בהם נקבים מתחלת ברייתן ובפרט בעגלים . הט"ז הכשיר והסכים עמו הנ"ל . אלא שהפר"ח גמגם לאסור ע"פ דברי הנה"כ . ולענ"ד פשוט להתיר עכ"פ בבהמות ישראל . ותחלה נאמר שבזה לא נסתפקתי אם נברא כך או לחוש למה דחש הרשב"א בדקין חדא דמשם הי' ברור להרשב"א דטריפה כדי שלא ליתן פ"פ להאומרים שרוב בהמות כן ונראה מענינו שכן נברא טוען מה שטען נגדם . ועיין בספר מעיל לדקה . משא"כ בנ"ז שראינו שהוא מיעוט המלוי ובפרט בעגלים וכי ס"ד לספוקי שנעשו מנגיחת עגלים שעדיין אין להם קרנים ואלו שור נגחו הי' ממיתו מיד ומכ"ש לחוש במילתא דלא שכיח כי האי לכל הנמצאים לכן אין לספק בזה . וא"כ נהי דהנ"ל יפה הכריח דכל אבר שנאמר בו ניקב טריפה אף נברא בנקב נמי טריפה . הא מ"מ מוכרח להודות על פי דבריו עצמם וע"ש דנברא ניקב קיל מנקב הבא ע"י חולי או אדם וזה לא יכחיש שום אדם . אף גם כותב בעצמו דכל שאנו מטריפים בכל אברים שנאמר בם ניקב אף ניטל ונברא חסר הוא מכח ק"ו דנברא ניקב ילפינן . הרי מוכח דנברא חסר כולו גרע מנברא בנקב . וא"כ הרי עכ"פ בטחול יש ק"ו דנברא ניקב כשר מנברא כולו חסר וכ"ת דא"כ נילף נמי בק"ו ניקב ע"י חולי כשר מניטל כולו ע"י אדם . זה באמת חידושו דרב עוירא בטחול וכדפי' רש"י ז"ל הטעם דקים להו באבר זה דחמיר ניקב ונחתך מניטל לגמרי שע"י הנקב הוא הולך ומוסיף מכאוב והחולי רב בגופה ואין לך בו אלא חידושו דוקא ע"י חולי או אדם שייך סברא זו אבל נברא בנקב הברור דיש ללמדו בק"ו דכשר מנבראה חסר . וכן מדויק לשון רש"י בהקושי' שכתב ואין חיתוך בלא נקב דכל נקב משום חיתוך הוא ודוק כי לענ"ד הברור כדכתיבנא . ומן כלל הפוסקים שבסי' נ' דכל אבר שנאמר ניקב טריפה וכו' ודאי דאין ללמדו שהרי הוא יוצא מן הכלל בל"ז לענין ניטל ונברא כולו חסר :

פר"ח סק"ז . על הורדתו . נ"ב גם תשו' פ"י כתב בפשיטות להתיר בחלק י"ד שאלה ע"ו :

סעיף ה' הג"ה ויש מחמירין אם נמצא כמין טחול . נ"ב היינו דוקא צורת הטחול ת"ח :

סימן מ"ד סעיף ב' בש"ך סק"ז אכן האו"ה אחר שכתב דבמכת חרב . נ"ב ר"ל דבמכת חרב דהיינו לקתה בכולי' שבגמרא אפילו לא לשנים אם רק הגיע ללובן טריפה אי נבקעה לשנים נמי טריפה מן קושי' הגמרא יפלא כליותי מי קחיי . אבל אם רק נחתך בנחת ולא נחלק לשנים דאילו לשנים היינו נבקע לשנים אפילו הגיע וכו' וכן מבוארת כונת האו"ה שבש"ך אות ח' והיינו כדכתב הש"ך ונראה דמכת חרב היינו בכח ועיין פר"ח :

שם בש"ע והוא שיגיע עד הלובן . הט"ז והש"ך בשם רש"ל להחמיר בזה לגירסת הרי"ף דלקותא ומוגלא שני עניינים ע"ש . ועיין פר"ח מסכים עם הש"ע . ולענ"ד ג"כ ראי' להכשיר ולומר דאף לגירסת הרי"ף כשר מוגלא בלא הגיע למקום חרין ואין בינייהו בזה לדינא וכן משמע מהר"ן שלא כתב ההוא כ"מ . וראי' מדאמרינן דף מ"ח אלא שהתלמידים מזלזין בדבר דאמר רב מתנא מליא מוגלא טריפה מים זכים כשרה א"ל ההוא בכולי' אתמר ועפ"ז פרש"י לגירסתו בקושי' הגמרא והרי מוגלא דכשר בריאה ופסול בכולי' . ופי' כדאמרן בריש פרקין ההוא בכולי' איתמר . [מזה סתירה לדעת רש"ל שהביא הט"ז ופ"מ ע"ש ודוק] (מזה ג"כ נשמע דגם רש"י ז"ל מודה דבכלל לקתה הכולי' יש המסמסה דאל"כ למה לו להביא ריש פרקין רק שכתב לדוגמא כגון מוגלא ול"ד וק"ל) ובלי ספק שאף לגירסת הרי"ף דסתם גמרא קאמר כשר בריאה פסול בכולי' מוגלא היינו נמי פשיטא להגמרא מן המימרא דרב מתנה בריש פרקין כפי' רש"י . והנה לפרש"י זה בכלל לקתה וכל טריפות המוגלא היינו מטעם לקותא דגרע מהמסמסה רק דלגבי ריאה משמיענו הגמרא דמוגלא כשירה מטעם דהיינו רביתייהו וא"כ ל"ק ריש פרקין דפריך וליחשב וכו' למה לא פריך דליחשוב נמי דרב מתנא מליא מוגלא טריפה בכולי' דבזה אין חידושו והוא בכלל דרכיש דאמר לקתה וכו' וכנ"ל רק חידוש דרב מתנה דמים זכים כשרים משא"כ לשיטת הפוסקים נגירסת הרי"ף דמוגלא גרע מלקתה דהיינו המסמסה או דהמוגלא והמסמסה חדא וגרוע מלקתה דהיינו מכת חרב עיין בש"ך תימה דא"כ זה מימרא בפ"ע שהרי נשנה מלקתה בדלא הגיע למקום חרין א"כ אף באמת נמלא יתר על המנין א"ו כנ"ל וזו ראי' שאין עלי' תשובה לענ"ד . [שוב מצאתי כדברי בתשו' פ"מ חלק ב' שאלה כ"ו ע"ש] ומזה צריך לי עיון דברי הא"ח שבש"ס ל"ז שאין בועה אוסרת בשום אבר חוץ מריאה ומטעם דלא מצינן בועה אלא בריאה והרי אדרבה החידוש בריאה היינו דכשר בועה ומוגלא ומטעם דהכי רביתייהו משא"כ שאר אברים שנקב פוסל בהם פשיטא דהמסמסה פוסל בהם כמבואר סי' ל' וכמו שביאר לנו רש"י דף מ"ג וממילא בועה בכלל המסמסה וכהוכחתי הנ"ל . וגוף הספר אין אתי . אפשר ר"ל דיני דתרי בועי דסמיכי צ"ל בדיקה הוא דאינו אלא בריאה דאילו בשאר אברים תרתי בועי וחדא שוים לבדוק תחת הבועה ולראות אם הבשר שתחתי' שלם אזי כשר אבל מודה דבדיקה צריך . וכן נראה לדון ולהורות וגם היש"ש מסיק הכי לדינא והכי נהוג :

שם אבל אם נמלאו בה מים זכים . נ"ב עיין סי' ל"ו בש"ך ס"ק ע"ז :

סעיף ג' בט"ז סק"י ואפילו במים זכים . נ"ב נלענ"ד דחסר וצ"ל צריך עכ"פ רובו קיים . ואמת שלפ"ר הבנתי ע"פ דבריו סס"ק ח' דצ"ל מקצתו קיים . אבל א"י בזה סברה דמנ"ל הא . ועיין כרו"פ . אמנם ספרי מגדים כתב באמת שלדבריו שמעשה כך הי' י"ל דאפילו לא נשאר אף מקצתו ע"י מים זכים כשר :

סעיף ד' נמלאו . נ"ב עיין מ"י כלל פ"ט :

סעיף ו' . הש"ך ס"ק ע"ו משיג על ראיית מהרש"ל מריאה שניקבה ודופן סותמה . וכתב דסתם הטעם משום דהוי סתימה דמעקרא . ר"ל שאם לא הי' טריפה מעולם כיון שקודם הנקב כבר הי' סתום ואזיל לשיטתו בסי' ל"ו . אמנם דף מ"ו מוכח דלאו היינו טעמא אלא אדרבה דוקא קרום שעלה מחמת מכה הוא דאינו קרום . ולהכי אינו חוזר להכשירו אבל סתימת דופן דסתימה מעליותא היא מהני אפילו אחר שנטרפה דהיינו קודם שהיה סביך היה טרפה וכמשמעות קושי

הגמרא ע"ש ברש"י ומהרש"א ומהר"ם לובלין . וביאור דברי רש"י דף מ"ג עיין ת"ש סי' ל"ו וק"ל :

סעיף ח' וכל שינוי מראה פוסל בה . כתב הש"ך ואע"ג וכו' שאני כולי' כיון דלקותא פוסל בה . ויש לתמוה הא בכל האברים קיי"ל דלקותא דהיינו נתמסמס אם הגיע לחלל דטריפה ואטו טריפות דלקות הכולי' חידוש יותר משאר האברים אלא החידוש הוא בו אף דניטל כשר וי"ל מה בכך שנתמסמס דרואים כמי שאינו הא אפילו אינו כשר קמ"ל זעירי דבלקות שוה לשאר האברים אבל מנ"ל להחמיר מכח זה לענין מראה . ועיינתי בספר שפתי דעת ומיישב הכי דכל האברים חוץ מריאה דלא מצינן גם בגמרא טריפות כ"א בנתמסמס דהיינו בשר שהרופא גוררו אלא אנן שאין אנו בקיאים מטרפינן בכל לקות הבשר מפני ספק נתמסמס אין שינוי מראה בגדר הספק נתמסמס כמבואר סי' מ"ג בהג"ה וט"ז וש"ך . משא"כ כולי' דעיקר איסורי' בשם לקתה נאמר אף דרש"י פי' מוגלא והרי"ף נתמסמס ושאר מפרשים מכת חרב . סובר השיעור דאף שינוי מראה בכלל לקתה כדמצינן שחור אדום הוא אלא שלקה :

סימן מ"ו בש"ך סק"י היו מקצתן דבוקים בבשר . נ"ב לענ"ד בזה הי' מחלק בין הדין שברמ"א שכשר דדוקא בנמצא מונח בין עור לבשר ולא דבוק לבשר אבל כיון שהי' דבוק לבשר חשבו לשום ריעותא . ועיין פר"ח ס"ק ל"ז . ולענ"ד בחנם השיג עליו הכא ודוק :

סימן מ"ז בש"ך ס"ק א' דוקא שיוצאים . נ"ב אף שכתב בש"ע כענף מן הכבד דחק בת"ש דר"ל דמ"מ בתחלת היציאה מהקיבה ניכר או ברחבו או ברוחב כאלו הם שנים :

סימן מ"ח סעיף ב'. ע"ז סק"ב . וע"כ אין סתימה לכרס שניקב דחלב עמה אין סותם . נ"ב ואף אם המחט עוברת אף הקרום ונמצא בשר הטחול סותם מ"מ בשר זה אינו אלא נקב הכרס בתולדתו . ועיין סי' מ"ו ש"ך סק"ד ולשון הט"ז גם לאו דוקא :

סעיף ג' אלא כיון שנקרע רוב עוביו . עיין תב"ש כתב ב' ראיות להרמב"ם מה שדחקו לפרש דברי ר"י א"ש בשר החופה את רוב הכרס ברובו טריפה דהיינו ברוב עוביו' . וזה ודאי אינו דהא למסקנא מילתא דשמואל לשיטתי' הוא דין דלא איירי בי' המתני' כלל ואיך אפשר שיאמר ברובו על עוביו ועל איכותו באורך וברוחב לא יאמר שיעור כלל . א"ו דלהמסקנא מוכרח להודות דמלת ברובו כפשוטו על שיעור אורך והכי מנ"ל להאמת דלא בעי מפולש . אמנם בעניותי א"י מה הרעש על הרמב"ם די"ל דסובר בפשוט דוקא בנקבים דמבואר במתני' בניקב הלב ולא לבית חללו דכשר וילפינן מיני' בק"ו לשאר הנקובים שעורן דק דבעי מפולש כדכתבו התוס' ריש א"ט . משא"כ בקרע בשיעורו ברובו ולא בכל שהוא סובר בפילוש דכל שנקרע רוב עוביו היינו כולו דרוב ככל בכל התורה וכדפריך הש"ס בפשוט דף נ' על מהות האורך רובו ולא הוי טפח פשיטא ופרש"י דרובו ככולו וה"ה על מהות העומק :

סעיף ז' ויש אוסרין עיין ש"ך . וא"ל א"כ דטעם רש"י משום שמא ניקב והבריא א"כ מה יועיל במחט שנמצאת בריאה שלימה נפיחה ליחוש נמי שהבריא . דש"ה דנמצאת לפנינו בבשר הריאה לא מחזקינן איסור ממקום למקום לומר שהגיעה עד הקרומים . משא"כ בנמצאת תחוב בהקרום ומה דנפחינן לה היינו מחשש שמא מושט באתה ע"י נקובי ניקב ואתאי כמבואר בהסוגי' לפרש"י וק"ל . ואפילו להר"ן שם דמשמע דמנפחינן מחשש דילמא ניקב הריאה היינו מדאינו אלא ספק אחד אבל אחר הנפיחה דשוב יש ס"ס ספק הגיעה אל הקרומים ואת"ל הגיעה שמא הבריא ונתרפא זה ל"ח :

פר"ח ס"ק ט"ו יש מי שרצה לומר שאף דכרס . נ"ב ז"ל הת"ח סוף כלל ל"ה וטעמו של רש"י הואיל והעור דק חיישינן שמא ניקבה והבריא ולפ"ז ה"ה דחיישינן בכל דבר שיש לו עור דק . ועיין תב"ש סעיף ו' :

שם ס"ק י"ט ומיהו הרא"ש ס"ל דבצד אחד לא בעי בדיקה . נ"ב אחר הק"ד מדכתב אם הפכה :

שם ס"ק כ"א . גם מ"ש הש"ך וכו' לא נתבאר שם מזה . נ"ב א"י למה לא נתבאר ע"ש בש"ך ס"ק ל"ב ובהרא"ש גבי נתחב קוץ בושט :

שם ש"ך ס"ק י"ד עיין בו שמסיים וכן משמע בת"ח . ועיין תב"ש חולק על הש"ך בדברים שאינם מוכרחים כלל רק עילה מצא במ"ש שכן משמע בת"ח ובאמת שם לא משמע מידי אמנם מ"מ מוכח מהד"מ שבט"ז ס"ק י"ז ובש"ך סי' מ"ט סק"ד כדעת הש"ך שהוא כתב ואין לומר שניקב רובו מחיים והמיעוט הנשאר לאחר מיתה דהואיל וע"כ צ"ל שניקב רובו מחיים תלינן גם המיעוט אחר רוב . ואילו לדעת תב"ש דדוקא בניקב מב' צדדים הוא דיש מופת ע"י הק"ד שלא נעשה מחיים אבל לצד אחד בפנים י"ל שפיר דניקב מחיים והק"ד אוכלים ומשקים שטפוהו דומיא דושט מה קאמר הד"מ הואיל ועכצ"ל כו' הא ודאי י"ל הכי דרובו ניקב מחיים ומה שאין ק"ד מפני שנשטף והמיעוט הנשאר ע"כ לאחר מיתה ניקב דאילו נמי מחיים ק"ד בעי לאשכוחי . א"ו כהש"ך דאף מצד אחד בעי ק"ד ושפיר כיון לדעתו שא"א לתלות שניקב הכל לאחר מיתה וע"כ רובו ניקב מחיים ומ"מ אין ק"ד . שוב ה"ה דיש לתלות אף המיעוט במחיים דהא מן הק"ד בל"ז ע"כ אין ראי' בזה . ואף הפוסקים שבש"ך החולקים על הד"מ אין הכרח שחולקים בסברה זו . אלא שסוברים אפשר דיש במציאות אף בקורקבן לינקב כולו לאחר מיתה וק"ל . ואולי אגב רהיטא נתחלף להש"ך הד"מ בת"ח . ואולם לשון הרשב"א בסי' רס"ג משמע דלא כהש"ך שהרי כתב שם מדברי רבינו שלמה כו' דבהמסס וכו' דחיישינן שמא הבריא ואע"פ שאין שם ק"ד ע"ש שדוחק לומר דלא קאי אלא רק שמבחוץ אין שם ק"ד :

סעיף ח' עיין ש"ך ס"ק כ"ג אבל כשידוע שלא ניקבה לחוץ דאז הוא בחזקת היתר וכו' . צ"ע דלשיטת הש"ע דיש חיוב בדיקה אחר ק"ד אף בידוע לא ניקב מב' צדדים מה חזקת היתר יש לו . ועיין פר"ח . אמנם ודאי יפה כתב הש"ך דמהרשב"א לא משמע אלא כדכתב . אבל באמת יש ללמוד מדברי רשב"א בתשו' סי' רס"ג שנמי אין מצריך בדיקה אחר הק"ד כשידוע שלא ניקב מב' צדדים מדפי' עובדא דרבי בלשון זה ועובדא דרבי בשלא ניכר הנקב מבחוץ ובדקה רבי והפכה לראות אם יצא לחוץ ולא מצא נקב אלא שמצא דם וממנו נודע שניקב וכו' . הרי להדיא כדכתיבנא :

סעיף יא בט"ז ס"ק י"ח כתב בשם אחיו בענין תינוק וכו' ואסר הכל אפילו התערובות . ולענ"ד יש להתיר עכ"פ התערובות כי עיין ש"ך ס"ק ל"ח . ואף שהש"ך אינו מסכים עם המהרש"ל מ"מ לענ"ד מסתבר דעת מהרש"ל כי רוב ריעותות דמחט בקורקבן יוצאים בהכשר מפני שאינם ניקבו ב' העורות כולו . ונהי דיש לחוש לדעת הש"ך מ"מ בתערובות ולא נודע הריעותא עד אחר התערובות ודאי דיש לסמוך בזה על דעת המ"ב ומ"י שיש להכשיר מטעם ס"ס . ועיין פה בספרי [בקונטרס דדינא קבוע] . אך כ"ז כשנודע התערובות קודם שנתבשל אבל לאחר שנתבשל כעובדא דט"ז פשיטא דצריך ס' עיין ס"ס ק"ע ודוק :

סימן מט סעיף ד'. דאי מחמת קוץ או מחט טריפה . נ"ב בספרי שו"ת המכונים בשם הרדב"ז שאלה תש"ל הכשיר בזה . ולאו דסמכא הוא וחלילה לסמוך עליו :

בט"ז סק"ג משיג על דין הש"ע . ואף שהנקה"כ ופר"ח משיגים עליו וכתבו דבושט היינו טעמא דהנקיבה לחוץ שכיח . מ"מ א"י מה השיבו על דבריו שבודאי אף הט"ז מודה בזה דבושט הטעם משום דשכיח . אלא שהוכיח דמכ"ש דזה נמי לא הוי ספק את"ל ע"י קוץ שמא לא ניקב דנקב זה זאת שכיח טפי . וראייתו נכונה דבזה ל"פ בגמרא . ובנקובת הושט יש פלוגתא . וכן משמע כדעתו מסי' מ"ח סעיף י"א דלא הכשיר הרשב"א אלא משום דיותר שכיח שבא מבפנים ולא כתב נמי טעם דס"ס דאת"ל מבחוץ שמא לא ניקב . א"ו דזה לא

נחשב ספק כלל. וזה ל"ק על הרמ"א שבסי' מ"ט סותם כהש"ע ובסי' מ"ח מביא היש מחמירין ות"ל דשם נמי שייך הטעם דס"ס. די"ל דסובר טעם האוסרין כדאיתא בבאר הגולה. אבל הרשב"א שסובר דיותר שכיח שבא מבפנים ומ"מ אינו מזכיר טעם היתר ס"ס משמע ודאי סברת הט"ז נכונה דספק לא ניקב לא מיחשב ספק משום דשכיח טובא. ואף שהפר"ח סי' מ"ב ס"ק ג' כתב ואם הנקב הוא באברים הפנימים עפי איכא למתלי בחולי מבקוץ. ובזה כתב המחבר בסי' מ"ט שתולין להקל. אף על סברתו איכא לאקשויי דא"כ בושט נמי נימא הכי אבל י"ל וושט דהנקב מבפנים שפיר תלוי ע"י קוץ דבלעה כמו ע"י חולי אבל איהו מיירי דומיא דהכא בקורקבן מבחוץ אפשר דשפיר קאמר דמסתבר יותר שהוא מחמת חולי. אבל צ"ע אם יש לסמוך על סברה זו לחוד. ועיין נמי בזה סי' ל"ג סעיף ד' הג"ה:

סימן נ עיין ש"ך ועיין בספרי סימן ו':

פר"ח ס"ק א' בא"ד והשיב. נ"ב צ"ע מדוע לא חיישי מפני שהמים עכורים מלאו כל חלל הבהמה הרי שכל הבני מעיים היו משוקעים בהם והקיפו אותם מכל צד ושמא נקבו אחד מאברים הפנימים שנקובתם במשהו כמו דחיישינן בבועה דקיימא במקום סמפוות לנקיבת הסמפון וא"כ דצריכים בדיקה מן הדין פשיטא דאנן לא בקיאין ועיין תב"ש:

שם סק"ד. אבל אנו שמצאנו ראינו. נ"ב כבר קדמו לזכות במציאה זו אף הד"מ ומ"מ הכריע הכי ע"פ הא"ו והתה"ד:

שם ס"ק הנ"ל. תרנגולת כו' ויסוד ופסק וכו' הרי ספק אחד. נ"ב היינו בבהמה אבל בעוף א"י שום מחלוקת. וביתר דבריו בזה הארכתי סי' כ"ט וע"ש:

סימן נא סעיף א' הג"ה וכ"ש שיש להכשיר כה"ג בניקב וכו'. נ"ב עיין ט"ז ועיין ד"מ נראה מהשגתו על הא"ה דכתב הט"ז שכל שידוע שנעשה ע"י חולי אין לחוש שניקב טפי ממה שראינו שמלא החולי. וכן פסק הט"ז בסי' נ"ג ס"ק י"ח ודחק לפרש לשון תוס' שכתבו ובחיצון אין ניכר שום חולי. אבל עיין ש"ס נ"ג לענ"ד לא משמע הכי ומכ"ש למ"ש הש"ך שם בשם הת"ח אף צ"ע וא"כ אף לשון תוס' בפשוט שאם ניכר בחיצון שום חולי יש לחוש שמא שלא ניקב המקצת שלא נראה בו החולי ונקב משהו בעור החיצון לא מינכר:

סימן נב סעיף א' בט"ז סק"ה מביא בשם הרשב"א עוד י"ל דלא מצינן למנות ריאה בהדי לב וכו' משום דירוק גע"ל פוסל בלא"ה ע"ש. לפ"ד י"ל דמזה ראי' לדעת הט"ז סי' ל"ח דמראות הפוסלים בריאה אפילו בעור אחת. דלא כפר"ח שם דאל"כ הדרא הקושי' לדוכתה מ"מ לא מני דהא כ"מ בצבע געל דבלא נפלה לאור אינו פוסל אלא בהגיע לשני העורות ובנפלה סתמא אפילו לא נשתנית אלא אחת דמ"מ מהמבואר אפילו לא הגיע לחלל. אלא דאפילו בלא נפלה נמי טריפה בעור א' (אך יש לדחות כיון דלאתי' זה של הוועוד י"ל סובב בשיטת הגאונים דמה דכשר בלא נפלה גם בנפלה כשר ואין נ"מ אלא הבדיקה וא"כ אף הכא לאותו שיטה אף בנשתנה רק עור א' י"ל דכשר):

בש"ך סק"ו. עיין מה שמביא בשם ר"ן וב"י. ובתשובת פ"מ סי' א' מקשה ע"ז מלקמן סי' נ"ט בדין הגלודה עיין בדבריו. ולענ"ד לק"מ דהא הש"ך ופר"ח בסי' נ"ט השיגו על המהרש"ל ומסקו דבניטל מעל כל פני השדרה מקצת מרוחב סלע דטריפה וע"כ לחלק דלא דמי לדינא דרשב"א להיכא דניטל מקצת השדרה דכשר היינו משום דבגמרא לא מיבעי' אלא ניטל כל מקום השדרה וכדבריו שם אבל ניטל מעל כל השדרה מקצת ולא נשתייר רוחב סלע ס"ל כיון דנזכר בגמרא שיעור רוחב הסלע צריך להשתייר ובגמרא עלתה בתיקו היכא דניטל מעל כל פני השדרה ושאר קיים אי חשיב כניטל כל העור א"כ ה"נ כי בציר להו מרוחב סלע טריפה. וא"כ הכא נמי גבי כבד היכא דניטל מקום חיותא ולא נשתייר כזית ממקום חיותא אף דכל הכבד קיים דטריפה אף אם רק משהו חסר מן שיעור הכזית כמו התם היכא דחסר מקצת מן רוחב סלע. ומה שמביא ראי' מהרשב"א שכתב אין ירוקתה במשהו אלא כנגד המרה אבל כנגד חיותה לא עד שהוריקה כנגד כל מקום חיותה. א"י הא גם לשון הש"ע הכי הוא ור"ל לאפוקי מכנגד המרה שבמשהו טריפה ואף שנשאר כזית משא"כ במקום חיותה אם נשאר כזית אזי אינה טריפה במשהו אבל אם נחסר ע"י המשהו מן הכזית הוי ככולו כיון דהגמרא הקפידה על כזית דוקא. וזה נמי כוונת הרשב"א כדי להשוותו לדעת הר"ן וק"ל:

פר"ח סק"י. כתב הריק"ש מצאה אשה ירקות וכו'. נ"ב משמע בלא ידוע שנפל לאור וא"כ א"י מדוע כתב ואין לסמוך על ס"ס כאלו:

סעיף ד עיין ט"ז מה שמקשה מסעי' ה'. ורוב האחרונים מסכימים שהרשב"א לא ס"ל דאם נאבד בלא בדיקה דאסור. ולדידן ליתא היכא דידוע שנפל לאור עיין תב"ש וכרו"פ. ואני אומר דזה ודאי ליתא שהרי הרשב"א מכת האוסרים עוף שנפל לאור ונמצא שינוי בריאה כמבואר בב"י בשמו ומפרש כפי' רש"י דאין ריאה לעוף היינו להצרכת בדיקה ומוכרח מזה דאילו שאר אברים צריכה בדיקה. וכבר הטריח לנו בתשו' ר"ג המובא בש"ך סי' מ"ח ס"ק כ"ג שכ"מ שצריך בדיקה אם נאבד בלא בדיקה אסור דומי' דקיי"ל חוששין לספק דרוסה וכל כמה שלא נבדק אסור וזה נמי דכותי'. אמנם לכת האחרונים שס"ל דבעוף הבייתי אם נמצא ירוק אסור. א"י מה יאמרו בעוף המדברי שטבעה ירוק וכי תפול לאור מה בדיקה יש לה בהכבד אטו יאמרו דכולהו אין להם בדיקה וטריפה הא זה כמעט אי אפשר דהוי שתיק הגמרא מזה. ואם ת"ל שמפני שהיא בטבעה ירוק הרי היא מן הירוקים ואם האדימה. א"כ הא ודאי קשה איך סותם ואמר נ"א אלא בלב וקורקבן וכבד ומנה הכבד בהחלט מן האדומים שהוריקו הרי אדרבא בעוף מדברי הוא מן הירוקים שהאדימו. (הגם שבפי' משניות להרמב"ם כתב בעוף של מים על הרוב הקורקבן טבען ירוק ואם האדים טריפה. לענ"ד אף שהברטנורא העתיקו אינו עיקר כדחזינן בהלכותיו שאינו מזכיר מזה דבר א"נ שחזר בו ומשום דהכי דעינינו רואים באלו הקורקבנים תמיד ירקות מ"מ אינו אלא בחוץ ובמקצתו אבל עיקרו ומבפנים כולם כאחד שוים להיות אדום) א"נ דבאמת אף במדברי לא נטרף באדום מפני שהבייתי טבעו אדום ונמצא כל עוף שיש במינו בייתי ומדברי אין שום שינוי בהכבד ליטרף בו כ"א בעוף שאין במינו מדברי ושפיר דהוי בהחלט מן אדומים. הרי לענ"ד דעת הרשב"א ז"ל מוכרח. ומה דקשה להו הא הוי כנאבדה לק"מ דהא במתני' לא נאמר אלא נפלה לאור ונחמרו ב"מ והיא ראיות רש"ל שבט"ז סק"י לחלוק על הר"ן. ובאמת לענ"ד אינה ראי' דודאי הסלמ"מ לא הי' אלא בנחמר ודאי ולא בנפל לאור לחוד אף דחזקת היתר דידה איתרע עדיין יש לילך בתר חזקת היתר אלא דמדרבנן אסרוה עד שתבדק כדקיי"ל חוששין לספק דרוסה. ונמצא לפ"ז י"ל דהם אמרו והם אמרו אברים שיש להם בדיקה אסרו עד שיבדק ואפילו נאבד. אבל אברים שראו שא"א כמו כבד דעוף שיש במינו בייתי ומדברי הניחו על ד"ת ולא אסרו עד שיתראה בו שינוי באבר אחד דומה לזה ההכרח ליישב דברי הרא"ש שהשיגו הפר"ח סי' ל"ג ס"ק י"ד במה שתי' כיון דלא אפשר הקילו ע"ש. ובאמת אינה השגה דכיון דזה גופא דחוששין לספק דרוסה אינו אלא מדבריהם במה דלא אפשר העמידו על ד"ת. הנני לומר במה שראו בתחלת הגזירה דלא אפשר בבדיקה. ומש"ה מ"מ לא הוציאו מגזירתם באם יקר מקרה במה דלא אפשר למיבדקי' דומי' דעופות קטנים שהובאו לקמי' דשמואל. ובזה ישבתי נמי קושי' אחי החריף מוה' יהודה כמבואר על קונטריסו ששלח לי וס"ל דכותי'. לכן לענ"ד דברי הרשב"א מוכרחים בטעמם מעוף מדברי כנ"ל. ואומר אני על הוראתו כבר הורה זקן כדאמר כבודו על הוראת הרמב"ם בעגול אף דהוי קשה לו עליו. ומכ"ש שהטור וב"י ורמ"א סתמו כמותו ודאי כן הלכה. ותדע עוד דהנה הכו"פ כתב דגם לעיל דס"ל ירוקה כשרה מדר' נתן ג"כ מוכח דס"ל דנאבדו כשירה וכו'. וכבר הראתיך

לדעת ע"פ דבריו שבתשו' שזה ודאי ליתא שהרי כתב ובודאי כל שאירע שום מאורע בבהמה שצריכה בדיקה עליו אם לא הספיקה לבדוק טריפה ולא דמי לריאה שנאבדה שהבדיקה אינה מן הדין אלא מכח חומרא אבל זו שמחמת מקרה מצרכינן בדיקה הוי לה כספק דרוסה שטריפה בלא בדיקה. וא"כ פשיטא דקשה מה זה שכתב בשיטת הגאונים דאילו באין ידוע שנפלה לאור תלינן השינוי מראה בחולי אף כשנפלה נילך בתר רובא דהתירא ונתלה השינוי בחולי אחר. הא לא עדיף מנאבדה בתר דאיתרע בנפילה משא"כ בלא נפלה שפיר דתלינן. א"ו כך טענן דאילו השינוי אינה הוכחה שנפלה לא הי' להם להחכמים לתלות הבדיקה בשינוי מראה כיון דה"א לאוקים עלה דמילתא דאף כי נמצא השינוי עדיין י"ל שהוא מחולי אחר. אלא הי' להם לתלות הבדיקה במה במראה ודאי שהיא מהנפילה כגון שנכוולו הרבה או ז"ז עניים המראים בטוח בחולי שמחמת האור א"ו שקים להו לחכמים שכל שינוי מראות מראים בטוח על חולי שמחמת אור. וא"כ ה"ה בירוק בלאה דכשר בריאה בודאי שלא גזרו חכמים ולא תלו הבדיקה בזה משום דלא אפשר אלא העמידו בזה על ד"ת. וא"כ נהי דלא תפסינן קולא זו כדאזר בעצמו בתש"ב כדהוכיח הנקה"כ היינו בירוק בלאה בריאה משום די"ל החכמים שפיר העמידו ותלו הבדיקה בזה ע"פ הכלל דתולין במצוי בין להקל ובין להחמיר. ולהכי באינה ידוע הנפילה אמרינן נפילה לאור לא שכיח ותלינן בדבר אחר המצוי יותר. אבל כשהנפילה ידוע תלינן בהנפילה שאז הוא ביותר מצוי אבל בכבד בעופות שבמינים בייתי ומדברי ודאי שכיח טובא אף בהבייתי וכדהוכחתי מן המדבריים דשכיח נמי בהו כדבייתי ובודאי א"א לתלות בהם הבדיקה והעמידוה על ד"ת בזה. ותו י"ל דוקא בנאבד כל בני מעי' הוא דטריפה משא"כ בעוף בייתי דעכ"פ יש לפנינו הלב וקורקבן לבדוק ואין ריעותא בהן י"ל שפיר דתלינן הריעותא דכבד בעוף מדברי וק"ל. שוב ראיתי שדברים אלו כבר מבואר בנקה"כ וזה נמי סתירה על ראיות הכרו"פ הנ"ל ודוק:

סימן נג סעיף א' בש"ך סק"ד וע"כ ע"ש הוא דהא בעוף פשיטא דטריפה. נ"ב ר"ל דאף את"ל דכוונתו טריפה ול"מ בדיקה ע"כ דה"ה לבהמה דהא אך מטעם איעכול כיבי' הוא דאתי עלה ומ"ש עוף מבהמה ולהכי יותר נאה להגיה בהמה כדי לתקן הלשון:

בט"ז סק"ב. נ"ב עיין בזה פר"ח סי' נ"ד:

סעיף ד בש"ך ס"ק י"ב. י"ל דמיירי שאין הריאה לפנינו. נ"ב אין פי' זה מוכרח כי התשו' מ"ב סי' נ' מפרשו נמי כשנבדק הריאה ונמצא נקוב וכן מפרש דברי הר"ן שבפ"ק דחולין ע"ש:

בש"ך ס"ק י"ד. וכה"ג כתב הר"ן וכו' ולפ"ז בהנהו אווזים שמלעיטים. וכ"ב שמוליכין לשוחט דמעקמין גפיהן על גביהן וכו' וה"ה בעופות שהשוחטים מעקמין גפיהן מצוי הוא שנעשה בשעת התחלת השחיטה בעודנו מפרכס ואסור ע"ש וחולק על האו"ה שהעתיק הט"ז ס"ק ט"ו ועיין פר"ח ודוק:

פר"ח סק"י. והטעם וכו' הוא משום דספק שמא לא ניקבה וכו'. נ"ב משמע דסובר דהמוטה אינו תלוי בבקיאות למיכר אם מחיים או לאחר מיתה כדכתב לגבי נשבר סק"ט וצ"ע דמ"ש:

תו כתב אבל מעיקר הדין וכו' ויש להתיר לגמרי. נ"ב וגם גבי ס"ס א"צ לבדיקה ואינו מזיק מה דלא בקיאינן כן הוא בד"מ:

תו כתב ולפי מ"ש בסמוך וכו' מדוקדקים וכ"מ היכא דאיכא הפ"מ. נ"ב ר"ל דאז בה"מ מכשיר הרמ"א אף בנשבר ויש עוקץ. והנה לדבריו שכתב דלהכי אינו אלא חומרא משום דזה דלא בקיאינן בבדיקה לא מקרי חסרון הכמה וידיעה. זה תינח בנשמט אבל בנשבר הא כתב אות כ' שבלא"ז לא הוי ס"ס משום דספק מחיים מיכר. אמנם למה שהבאתי בשם הד"מ דבס"ס מדא"צ לבדיקה קיל אפשר אף בקיאות זה דמחיים אין מזיק וצ"ע כי י"ל כל דבלא טורח בדיקה מיכר אינו נכנס בהסברא דס"ס א"צ בדיקה ודוק:

סימן נ"ד סעי' א'. בש"ך סק"ב וכן משמע בתשו' הרשב"א סי' של"ו. נ"ב ר"ל מדכתב שבהמה שהיתה לה ט"ו צלעות מצד א' כשר שבודאי לא איירי מט"ו צלעות גדולות כי זה מילתא דל"ש טובא. ובפרט כדכתב הפר"ח שהי' היתר תקוע בחולי' א' באופן שלא הי' יתר חולי' ודאי דלא הי' ג' פעמים כפולים מצד א' והצד השני כתיקונו. גם הלשון שכתב לבסוף אבל הצלע היתר משמע שלא הי' כ"א צלע אחת יתר. וע"כ המספר של כולם יחד עם הקטנים שצ"ל י"ד הי' ט"ו:

סעיף ג'. עיין באחרונים פלפול במה שרוצים לפלוג על הש"ע בדין חסר ויתיר צלע אחת. ולענ"ד לפ"ר יש לדייק מדלא מצינו מנין ידוע בגמרא ופוסקים לצלעות של עופות ש"מ דאין טריפות כלל בחסר ויתיר מתחלת הבריאה אפילו בבהמה דאל"ה הא כל טריפות שבבהמה כנגדו בעוף נמי איכא והי' לחז"ל לבאר לנו נמי מספר הצלעות העופות. אמנם מה שרציתי נמי לפ"ר לדייק מזה כשיטת המחמירים בנשבר צלע העוף דאל"ה הדרא הקושי' לדוכתה דהי' להם להשמיענו מספרם בכמה כדי שנדע רובא דידהו בכמה. אלא דלא כ"מ דבעוף אם אפילו בחדא מיטרפא. אבל זה ודאי ליתא דנהי דקימא דנשבר אחד דטריפה. הא אינו אלא מטעם נקיבת הריאה ומדין גמרא שרי' בבדיקה. ואילו נשתברו רוב צלעות הוא טריפות מצד עצמותו. א"ו דבאמת טריפות עוף בשבירת צלעות ע"י רוב צלעות שבעוף זה. אבל הדברים הראשונים של חסר או יתיר צ"ע. ועיין לעיל סי' ל' מה שהעליתי לדינא דבחסר יש להכשיר אפילו שלא במקום הפסד וביתר חולי' עם צלעות יש להטריף שלא במקום הפסד כמו בטחול ע"ש ודוק:

בש"ך סק"ח מסיים וכ"כ בת"ח. נ"ב ר"ל דשם כתב דיש להחמיר כדעת הב"ע שבסי' נ' אבל מד"ז לא איירי שם וי"ל שפיר שמתיר אף שלא בה"מ מהטעם שבט"ז:

סעיף ד'. על הגה"ה נרשם טור. נ"ב בטור ליתא אלא בעירובין דף ז' הוכיחו התוס' הכי והובא בכו"פ והוא בד"מ סי' ל"ב ע"ש:

סי' נ"ה. סעי' א'. על כל סעי' זה עיין בספרי ב"מ סי' י"ז סעי' ל"ב ד"ה מארכובה ודוק שם:

סעיף ג' בש"ך סק"ז משיג על הרמ"א שהרא"ש לא קאמר אלא בנשבר ולא בנשמט. ואני אומר מלבד מה שמבואר בתשו' הרא"ש סי' י"ו להדיא אפילו בנפרק עצם התחתון להאמצעי בעי עו"ב חופין כדאיתא במ"י ופר"ח. אף גם מיני' וביי' דתשו' זו דסי' י' נמי מבואר דכיון שכתב ואם נשבר סירך בין פרק ב' לג' אם עור ובשר קיים כשר. ואם השבר בין פרק לפרק הרי העצמות שלמים ולא חסר מהם כלום ואיך שייך לשון נשבר ומכ"ש אם עור ובשר קיים. א"ו דאינו אלא נשמט ולהשמטה קורא נשבר. ומזה נמי פשיטא דאם נשמט רגל התחתון מעצם האמצעי דצריך העוף בדיקה דל"ה שהם מיד מהתחלת הפרק כדאיתא בפר"ח על מה דאיתא בגמרא דף כ"ז ההוא נגא דאנקורי דאתא לקמי' דרבא בדקה בל"ה ואכשרי'. ופרש"י עופות שנשתברו רגליהן בארכובה למטה או למעלה מן הארכוב' ואין העצם יוצא לחוץ והרי נמי אם בארכובה גופה הי' [חסר] העצמות כולם שלימות ואינו אלא השמטה וצריך רבא בדיקה בל"ה. וממילא לדידן דלא בקיאינן בבדיקת ל"ה טריפה. וכתבתי זה לאפוקי ממה שכתב לי חכם א' בלשון זה. ואף דודאי שמוט [קאי על רגל התחתון מן העצם האמצעי] אפשר דאין להחמיר בהפ"מ. והיינו ממ"ש נמי לפני זה ואף די"ל דבכ"ד אילו נידון אותו כשבור לא מהני עו"ב חופין את רובו כיון דמהני ג"כ מחשש פסיקת הגידים בעוף בין הפרק כמ"ש הפר"ח שם. מ"מ מאן נימא לן דלענין זה שמוט דינו כנשבר די"ל דהרא"ש לא ס"ל לדמות אלא היכא דנשבר בעצמות טריפה אבל לא לענין חשש הגידים די"ל דנחתך או נשבר דבכה"ג שבירה חיישינן דנתקלקלו הגידי' אבל לא ע"י דנפרד הרגל מהשוק והכי משמע במקור הדין בתשו' הרא"ש כלל כ' סי' ט"ז דהשיב להשואל בנתפרק עצם האמצעי

מהתחתון דהוי בעו"ב תה"ר ולא הוצרך לבדוק הגידי' אע"כ דלענין זה שמוט אינו כשבר . וכל זה ליתא והברור כנ"ל . ואדרבה בשמוט מבואר ע"פ הש"ס הנ"ל דצריך בדיקה בצ"ה . ומה שלא הצריך לו בדיקה בצ"ה . היינו מפני שהשואל לא סיפק בהכי ובודאי איירי בשבדק בצ"ה והיו שלימים שהרי הם ע"פ דין איירי שבקיאין בבדיקת צ"ה ולהכי לא שאל אלא אם מצד השמטה אף דהצ"ה שלימים מה דינו . והשיב לו דאם עו"ב תה"ר כשר . והיינו נמי טעמא דהסמ"א שלא העתיק דין הרא"ש אלא לגבי שמוטת העצם האמצעי מן העליון ולמה לא העתיקו נמי סברת הרא"ש על השמטת התחתון מן האמצעי א"ו משום דהם אין נ"מ לדידן דלא בקיאין בבדיקת צ"ה זה ברור לענ"ד :

סעי' ד' מראש עצם. עיין ט"ז מאריך להוכיח מתה"ב האורך ומהרא"ש והר"ן דדין זה במחלוקת פרש"י ורמב"ן ביתר כנטול תלוי דלרש"י טריפה ומ"מ מסיק להלכה אין לזוז בזה מפסק הש"ע . ונפ"ז פוסק נמי להתיר יתרת כבד הדבוקה למטה ממקום מרה והיותה ובתלוי' להטריף . ועפ"ז מדפוסק הכא להתיר ע"פ דעת הרמב"ן מחמיר בנטול אף בה"מ ואחריו החזיק הפר"ח להבין מהראשונים הנ"ל שדין דהכא במחלוקת הנ"ל תלוי' . והוסיף שאף מהרמב"ם משמע הכי ולכן חולק על הש"ע ע"פ פסקו בשיטת רש"י עיקר . ואני תמה איך ס"ד לומר הכי דלרש"י טריפה יתר הרגל למטה מצ"ה מלבד דמן הסברא הוא תמוה כדכתב הפרישה דהרגל דשלשה אברים בו וביתר דבוק ויוצא מאבר שאף אם ניטל כולו כשר דליהוי היתר היוצא ממנו טריפה . והינו דומה כלל ליתר כבד הדבוקה למטה ממקום מרה דכולה חד אבר הוא ואם זה היתר תמונת כבד קטנה לה מה בכך דדבוקה למטה ממקום מרה כיון דלרש"י יתר אבר כחסר אבר והוי חסר כבד . ובזה אינו כ"א חסר הארכובה הנמכרת עם הראש . [ותו יש לתמוה לפירושו להטור מה זה שכתב והוא שיהי' זה היתר מראש עצם התחתון ולמעלה מה בא למעט שיהא כשר . ואי נימא שבא למעט עצם שבו הפרסות קשה הדא מה בינו לבין הארכובה תרווייהו כשרים בחסר ונחתך . ותו הא בכל הסימן לא נזכר כלל עצם זה שיהא בא למעטו . ותו איך מרומז במלת עצם התחתון למעט עצם שבו הפרסות אדרבא הוא יותר קרוי תחתון א"ו פירושו בטור אינו אמת והעיקר כהסברת הב"י] אף גם אין לשון הגמרא מורה כלל להכי הנאמר לא שנו אלא חסר ויתר ביד אבל חסר ויתר ברגל טריפה נמי הרי דבדמיון א' נקיט חסיר ויתיר ובחסר כל ישראל מודים כמבואר בת"ה האורך וקצר דלמטה מהארכובה כשר מדכשר אף בנחתך . וביתר יהא המכוון אפילו בארכובה התחתונה . זה דבר שאין הדעת סובל . ותו אף מלשון תה"א עצמו מוכרח דלא להכי כיון שהרי מתחיל בפי' רש"י ומסיים ולפירושו אם נמצא ב' טחולין כשר ואם נמצאו ב' כבדין ואפילו דבוקין וכו' ואיך שביק מה דעסיק בי' ולמה לא כתב ולפירושו וכו' ואם נמצאו ב' רגלים דבוקים למטה מן הארכובה נמי טריפה א"ו מעולם לא עלה זה בדעתו לפרש"י מטעם הנ"ל ומה שמסיים בלשון הרמב"ן וכן אם היא יתרת כל למטה מצ"ה כשרה וכתב עלי' אלו דברי הרב ז"ל והבין מיני' למידק אלו דברי הרב משא"כ לרש"י . לענ"ד לא כן כוונתו אלא שכתב אלו דברי הרב דיש למידק מיני' הא יתרת דבוק במקום צ"ה דטריפה ואליבא דדעת עצמו אף זה כשר כדמסיים וכתב בתר אלו דברי הרב ול"נ של"א יתר כנטול עם המחובר וכו' ע"ש . וכן ביתרת רגל משום בוקא דאטמא כשמע מיני' כדכתב הר"ן בשמו דאפילו בדבוק ויוצא ממקום צ"ה כשר . לזה כתב אלו דברי הרב ז"ל . והכי מוכח מלשונו בהקצר שבבית ב' שער ג' כתב הפלוגתא ביתר כבד שבין רש"י לרמב"ן . ושוב כתב שם דף י"ג ע"א דין חסר רגל דכשר בעצם התחתון אח"כ כתב דין יתר רגל דטריפה ומביא עליו בהם היתר אינו דבוק בעצם הגוף אלא יוצא מצ"ה דלהרמב"ן טריפה ולדעת עצמו כשר . ומעולם אינו מזכיר בזה ספק בדבוק למטה מצ"ה . א"ו אין ספק אלא כדכתבתי דלא עלה ע"ד אדם להטריף לרש"י דיבוק למטה מצ"ה וכדנקיט הב"י למושכל ראשון ופשוט . ובהר"ן עיינתי ואין שום משמעות והרא"ש העתיק לשון האורך לתומו ומסיק דפרש"י עיקר אבל בלא ספק ידע כונת התה"ב כדפירשתי . ומ"ש הפר"ח שסתימת לשון הרמב"ם מורה להכי ח"ו הרי אף בחסר רגל סתם ע"ש פ"י מה"ש במנין מ"ח כתב חסר הרגל בין מתחלת ברייתו בין שנחתך . ובודאי סתמו דחסר מתחלת ברייתו היינו מראש עצם התחתון ולמעלה דומיא דבין שנחתך ושוב כתב או שהיתה יתירה רגל ומה יפרש יותר דפשיטא דדומיא דאיירי בחסר איירי ביתר וכדסתם הגמרא . לכן לענ"ד פסק הש"ע הכא ברור לכל הדיעות . ומעתה אף ביתר כבד למטה ממקום מרה יש להטריף ע"פ פרש"י שהוא באמת עיקר ואין דומה כלל לדין דהכא . וביתר טחול אין לזוז מפסק הש"ע רמ"א ז"ל דבהפ"מ יש להכשיר ע"פ פרש"י זולת שלא במקום הפ"מ דיש לחוש לפי' הרמב"ן . וזה ברור לענ"ד :

פר"ח סק"י כתב הר"ן דמסתברא כו' אע"ג דלא איעכול ניבי' . נ"ב ע"כ דמ"מ נפסקו דאל"כ הא מחובר ע"י ניבי' וא"כ לדידן דלא בקיאין בנפסק ואפילו בה"מ תו אין נ"מ בדין זה ולכן השמיטוהו :

תו שם במס' בכורות כו' ורש"י פי' . נ"ב ע"ש ברש"י כמשמע מבואר דהי' לו גירסת הגאונים בוקא דסף טריפה והוא דאיעכול ניבי' וא"כ ל"ק קושי' התוס' ולא הוכרח תירוצם . אך בחולין המדקדק בלשונו מבואר שהי' לו גירסא שלפנינו . ומ"ש ועוד דלדידן וכו' ל"ש איעכול אלא איפסק . זה לענ"ד לאו מידי דמידי טעמא אלא שכל שלא איעכול הדר בריא וזה לא שייך בנברא כך ול"ע :

שם ס"ק ט"ז מסיים וכן עיקר . נ"ב ע"כ זה כתב לשיטת התוס' ודעמייהו שהוא דרבנן אבל למאי דמסיק בסי' ס"ב ודאי העיקר שאסור מד"ת :

שם ס"ק י"ח א"כ הכא מקילינן אף בדין חנ"נ לכ"ע . נ"ב צ"ע ממה שכתב בס"ק י"ז שהעלה סי' ס"ב שאסור מן התורה :

שם סק"כ כתב הראב"ד וכו' והכי משמע ממ"ש ס"ק י"ד ע"ש . נ"ב שם כתב דאם לא יצא לחוץ פי' של"י גלויו לחוץ . ואם כונתו לפי' הראב"ד שנוטה השבירה כלפי חוץ ובולט מתחת העור ולאפוקי אם השבירה לצד פנים דכשר כדכתב הראב"ד א"י דאיך החליט ס"ק כ"ב דעת הריב"ש דאם העור שלם דיש להכשיר והוא ע"פ פירוש ויצא לחוץ ממש :

סימן נ"ו בש"ך ס"ק ד' מעתיק הש"ד דנשבר העצם במקום הערקום . נ"ב אין זה לשונו אלא הארכובה עצמו ולכן עיין סי' נ"ה בט"ז ופר"ח וספרי שציינתי שם :

פר"ח סקס"ה ולענין דינא וכו' מאחר שכן דעת הרא"ש . נ"ב תמה אני איך לא חש ליקרא דהטור שבודאי הי' בקי בדברי אביו יותר ממנו . אמנם הטור גופי' צ"ע רב תחלה כתב אינו אסור אא"כ איפסק כל האלימי ורוב כל א' מהקטיני . משמע הא נפסק כל האלימי ורוב אחד מהקטיני כשר והדר אמר אבל אם איפסק הגדול ונשאר רוב כל אחד מהקטנים כשר . מבואר הא נפסק הגדול כולו ולא נשאר רוב כל אחד דהיינו נפסק הגדול כולו ורוב אחד מהקטיני טריפה :

סימן נ"ז סעי' א' . בש"ך ס"ק ו' . בא"ד וכ"כ ראב"ן דדוב דינו כארי . נ"ב לשון זה סותר מ"ש בסק"א וכן נראה דעת הראב"ן ול"ע בגוף הספר :

סעי' י"ג . בש"ך ס"ק ל"ג מסיים והוא מדברי הרא"ש שכתב כן . נ"ב הרא"ש כתב זה לדין גמרא ע"ש . ועיין ס"ס כ"ג בדין תליסת נוצות :

סעי' ט"ו . בש"ך ס"ק ל"ה כ"ל וכו' מקרי ודאי דרוסה . נ"ב ואם נשא זאב שה בפיו והצילו הרועה זה נמי ספק דרוסה הוא ב"י :

סעי' י"ח הג"ה בסופה וכ"מ שהוא ודאי טריפה וכו' . עיין ש"ך שמביא בשם מהרש"ל דטעם דטריפה הוא שאין כמוה חי' רובא דרובא אבל מיעוטא דמיעוטא חי' אע"ג דטריפה

הוא. ול"ע בים"ש כי הרשב"א דחה דברים אלו בשתי ידים. והדין עמו דא"כ לא היו הרבנן צריכין להשיב בחיוב דמעשה ניסים הוא אלא שהוא מהמיעוט טריפה שחי. וביותר תימה לי על הד"מ שכתב דברים אלו בשם הרשב"א גופא וליתא:

בט"ז ס"ס מסיים ומה יזיק איסור של אחת לחברתה. נ"ב דומה לזה מביא בסי' פ"ד בשם הרש"ל. וע"ש מה שכתבתי בגלו בשם הח"י והכא בל"ז איתחזיק ההוא ארי שיש לו כח להשיג ולדרוס אף במקום רחב ולא חשיב תו לגבי דההוא ארי כספק על ודוק:

פר"ח סק"ג. ואין זה ראי' כו' שמעינן דחתול בדקה ל"ד. נ"ב א"י איך פשוט לו זה אף לר"י לל"ק דהא מוכרח לומר זאב בדקה לאפוקי מת"ק דזאב אפילו בגסה וע"כ לא תפס הגמרא בפשיטות דרוסת הזאב למעוטי חתול אלא לר' בנימין דר"י לפרושי דנמצא לא ס"ד דזאב בגסה דורס ודוק:

תו' שם שבוש הוא. נ"ב אין כ"כ שבוש דלאו משמי' דנפשי' אמר אלא משמי' דר' אלעי שהי' בימי ר' אבוה כדאי' בעירובין כ"ג ע"ב ור' אבוה הי' בימי ר' יוחנן ורב ור"י הלכה כר"י ומאן לימא לן דבזה אין הלכה כר"א ובפ"ע דר"א תלמיד ר"י הי' כדאיתא פ' א"ע דף כ' אר"א אר"י ובפסחים ל"ע מליץ דר"א קדמון הי' בימי ר' אליעזר ור' יהושע הי' תלמידם דהיינו בזמן אחד דרב ור"י:

שם סק"ע ותמיה. נ"ב תימה זו אחר עיון קל לאו מידי הוא כי תי' תוס' מחוור ומ"ש ועוד וכו' אינו מובן דלזה מספיק תי' תוס' ועוד שכתב:

בהג"ה מסיים ודלא כהמחבר. נ"ב עיין בדרישה ול"ק:

שם ס"ק י"א. נ"ב לא מצאתי שם:

שם ס"ק כ"ט ודלא וכו' בלי ראי'. נ"ב טעמו שאין לנו להמציא חילוקים שאינם בש"ס. ולענ"ד מעיקרא דליכא דין זה ל"ע דאם מכניס ידו למקום שהעופות יכולים להשמט למה יגרע ממקום הרחב ולפ"ר אף עדיף הוא דשם כשם שאינהו יכולים לברוח כן יכול הוא לרודפם משא"כ הכא. וע"כ דאיירי שע"י טורח יוכל להשיגם ול"ע:

שם ס"ק ל"א ואין מכאן ראי' וכו' או שתקי כדברי הר"ן. נ"ב צ"ל ועם כ"ז נראה כהר"ן:

שם ובה"מ צריך הכרע. נ"ב לענ"ד משמעות הגמרא כי פליגי באיהו שתק ואינהו מקרקרין מ"ה מעשה עביד נוטה יותר לדעת הרשב"א דהא בלא ידעינן לא שייך לומר מר סבר מעשה עביד. וגם מדהלכה כשמואל יותר הי' להגמרא לאשמועינן רבותא אליבי' דאפילו לא ידעינן מחמיר. וגם יותר נכון לקרב הדיעות דרב ושמואל מלמיעבד פלוגתא רחוקה:

שם ס"ק ל"ט ומסכים עם דעת הרשב"א. נ"ב עיין בתה"ב הקצר כי נראה בעליל שאינו סומך על סברתו ופוסק כמשמעות כה"פ. וכן מוכח לענ"ד דהא לפ"ז אין מקום לבדיקה מבפנים אלא בשראינו דם מבחוץ וברור שזה ודאי דרוסה מקרי ואיך קאמר הגמרא דף מ"ג ושט וכו' נ"מ לס' דרוסה הא אין נ"מ זו אלא לודאי דרוסה. שוב ראיתי שלקמן מיישב זה:

שם ס"ק מ"ג סוף הדבור וקצת תימה על הטור. נ"ב עיין נמי בהקצר תמצא ברור מלשונו בדק ולא האדים בשר אף מבחוץ דכוונתו אינו אלא על דרך שפירשו הב"י דאם לא נמצא אף מבחוץ גרע וע"ז שפיר משיג הטור ואינו נמשך לפי שיטתו כלל כי לא הזכירה שם כלל וכנ"ל:

שם ס"ק מ"ז וכן בפ' א"ע וכו'. נ"ב עיין בבאר היטב חדשים חידושי הגאון מוה' עוזר:

סימן נח סעיף ג' בש"ך ס"ק ד' ואם הוכה עוף. נ"ב כלומר דלא כפי' רש"י על מימרא דאין ריאה לעוף לא לנפול אלא כהמרדכי. ועיין ב"ח פר"ח. אמנם הש"ך נראה דלא רצה להחליט דעתו נגד רש"י ז"ל ולא כתב אלא בהוכחה נגד סריכה דבזה אפשר דמודה רש"י דצריך בדיקה:

סעיף ה בש"ך סק"ו בא"ד והכי מוכח בהש"ס. נ"ב הוכחה בקל יש לדחותה דנהי דקשה לו להב"ח אפשר דנתערב בבהמה שהלכה ע"י שהעמידוה מ"מ אכתי האיך קתני ירעה הא לא לעולם תהלך ולא תרבץ ואם אז מעצמה תעמוד ותהלך הא תתכשר בלא בדיקה:

ט"ז סק"ח וי"ל דה"א וכו'. נ"ב ובודאי בטריפות של ניקב או ניטל או נפסק אין ה"א להכשיר אלא ר"ל שינוי במראה הקרוב לחשש נתמסמס דאנן מטריפים בזה הי' ה"א הכא דיש לתלות בהשנוי מכח הנפילה וכבר הלכה ליתכשיר וס"ל דמ"מ טריפה וספר"ח לא דקדק בדבריו וכתב מה שכתב:

סעיף ט בש"ע ונפלה לארץ. נ"ב אבל לא נפלה אין חוששין גמרא ופי' הר"ן דאין בהכאה שלהם כדי ריסוק אברים להטריף וא"כ אף במקום הנגיחה א"צ בדיקה:

סימן נט בש"ך ס"ק א' מעתיק לשון הרשב"א ומסיים כ"א בכולן או ברובן. נ"ב כתב הכי ממה דפשוט בכל הש"ס רוב ככל. וא"כ ל"ע מנ"ל דבניטל כל העור דבעינן שישתייר כרוחב סלע ע"פ כל השדרה ממש ולמה לא נימא נמי דאם נשתייר כרוחב סלע ע"פ רוב אורך השדרה דרוב ככל. ואולי מפני דבגמרא איתא וע"פ כל השדרה כולה דהכפל מורה דכולה ממש בעינן:

פר"ח ס"ק ג' וגדולה מזו כו' שאם ניטל רוב רוחב סלע. נ"ב ע"כ ר"ל רוב מאורך השדרה ברוחב סלע כי יותר מזה לא נאמר בח"ר. וא"כ א"י מדוע הי' זה גדולה מזו ואי משום שכתב דאי מצרפינן כו' אף בדין רש"ל כי מצרפינן והיא רצועה ארוך וקטן נמי תיהוי כסלע:

סימן סא בש"ע סעיף כ"א. ועיין בס' החינוך. נ"ב כתב בלשון זה הפירוש הטוב שנוהגת הן היום אבל עכשיו אין בנו כח להכריח הטבחים ליתן וקוי ד' יחליפו כח:

ש"ך ס"ק י"ג. ואין לתרץ כו' דבפרק בית כור כו'. נ"ב עיין בדבריו בספר ת"כ סי' ל"ע:

תו' שם אחזקת מרא קמא. נ"ב עיין תשו' רשב"א סי' ש"א מבואר להדיא דספק בכור לא הוי לישראל חזקת מרא קמא מפני שקדושתו מרחם ותחלת הווייתו. ואדרבא במתנות להוי חזקת מ"ק ברור שהי' קודם הזביחה הכל שלו נמכרה כולה:

שם ס"ק י"ח. וא"כ הוי מתנה עמ"ש בתורה וכו'. נ"ב ואף שקיי"ל בדבר שבממון תנאו קיים הנה ז"ל תשובת הרא"ש כלל ק"ח סי' ט"ו ה"מ ליפטור ולהחזיק מה שבידו כגון הרי את מקודשת וכו'. אבל אם התנה לעבור על ד"ת מוטב שתנאי הדיוט יהא בטל וכו' ע"ש:

סימן סב ש"ע סעיף ג' אם אינו יכול וכו'. נ"ב הב"י כתב דזה נלמד מדין בילי זכר ולמ"ש הש"ך ס"ק י"ג אין משם ראי' כיון דאבר המדולדל גרע אף דמאן דאסר בילי זכר יהיב טעמי' כיון דלא בריין אפשר דהיינו משום דמעורין היטב. אמנם כבר מבואר בתוספתא שבפר"ח ס"ק ז' בפירוש ההוא חילוקא:

סימן סג בש"ך סק"ו משיג על הב"ח שכתב בשם התוס' מה שנמצא בהרא"ש ובהתוס' לא מוכח מידי ע"ש ודוק. כי לענ"ד עכ"פ משמעות התוס' ממש כהרא"ש מדכתבו ד"ה לא אטליס רב עיני' נוכי' לא הי' יכול לדקדק וכו' דדילמא מיירי ברוב נכרים משמע אבל לפי האמת דפסק אסור א"צ לומר דמיירי ברוב נכרים ות"ל דהא בבהמה שלימה לא גזר רב א"ו דס"ל להתוס' כהרא"ש ממש דמשום חומרא יתירה גזר רב דאל"כ הי' להם לומר דהא בל"ז ע"כ דמיירי אפילו להאמת ברוב נכרים ומאי לשון דילמא שכתבו וק"ל. ומה שהקשה מתלאו במאמר עיין פר"ח ד"ה כתב הרא"ש:

סימן סד סעיף י"ב בט"ז ס"ק י"א. וכ"כ וכו' דלא מהני מה שהוא חלב כחוש. נ"ב עיין סימן זה סעיף כ' בהג"ה:

סעיף טו הג"ה אבל יש להחמיר וליקח הקרום משני צדדין גם בכבש. נ"ב ומכ"ש בשור. ועיין ד"מ סימן ס"ה ולשון ניקר הטור שכתב ויקלוף מעליהם קרום של חלב ל"ע:

סעיף יט כל אלה הדברים. נ"ב אף דהש"ך סי' ק"ה פסק דמליחה אוסרת באין ס' לא נמנע מלכתוב תיבת כל דמשמע דקאי גם על סעיף ט"ז. והיינו משום דביאר בב"י סי' הנ"ל אף לשון הרמב"ם שכתב הכי דמיירי באופן שלא הי' מליחה גמורה או שלא מיירי בחלב גמור ע"ש ודלא כהה"מ שלא ביאר הכי כונת הרמב"ם:

סעיף כ החוטין והקרומים. נ"ב האסורים ואין חייבין עליהם ולאפוקי קרום שעל צד הגס של הטחול. ועיין ת"ח כלל ל"ח סי' ה':

פר"ח סוף הסימן וטעמא דמילתא. נ"ב עיין בדבריו א"ח סי' תכ"ג סס"ק ג' כי שם כתב בשם הירושלמי קולא הוא שהקילו רבנן. ולדעתי דין הא"ח נובע ממה שפסקינן כשמואל שפוסק הלכה כר"ש בכורות דף ל"ד דאף כי כיון להקיז במקום שעושה מום מותר בתחילה ולא קנסינן משום דאין כוונה למום אלא לרפואה ה"ה הכא לא קנסינן וכמו דשם מותר לכתחילה כן ה"נ מטעם זה גופא מותר דהוי דבר שאין מתכוין:

סימן סה סעיף א' ובצואר. אין זה הוורידין שכבר הוזכר דיניהם בסי' כ"ב ובהו לא מהני חיתוך זולת בשעת שחיטה. ועיין בדרישה סי' ס"ז סוף סעיף ז'. אלא הן המזרקי שבגמרא והזכירם הטור בפני עצמם בהלכות מנקר שמעתיק שכתב עליהם לנקרם. וכתב עליו הב"י ודברי המחבר הזה בשלא הפריש הראש מן הגוף הוא דאל"כ לא הי' צריך להוציא שום חוטין כלל מטעם דכיון שהפריש הראש מהגוף כבר כל החוטין שם נחתכו ושוב א"צ להסירם. ומזה תראה דדברי ההג"ה סעיף ב' ואם לא נטלן וכו' עיקרה לא קאי כלל על החוטין שבצואר שבש"ע סעיף הנ"ל. כי הוא ממש משנה שא"צ לדידן דתמיד מפרישין הראש. ועיין ש"ך סק"ד שכתב בספרי הוכחתי וכו' וביארתי שם שפי' כן לדברי הרא"ש. ואנכי עיינתי בספרו ותמוה לי פירושו זה ל"מ שפירוש בהרא"ש הוא דחוק ורחוק מצד הלשון ומצד הסברא. אלא אף גם מ"ש שהוכיח דר"י פי' הכי להרא"ש לדעתי מוכח מהר"י איפכא. שהרי ז"ל כל חוט שאסור משום דם וכן מזרקי דם הצואר לקדירה צריך חתיכה ומליחה אם צלי מותר בלא חתיכה כלל. והוכחת הש"ך הוא נמי מכח קושי' זו גופא שקשה על הרא"ש. שהרי תחלה ג"כ מסכים הר"י במה שחולק הרא"ש על ר"א ופוסק דהואיל ומנתחה לבהמה אבר אבר אפילו לא שחט הורידין א"צ חוטי צואר שהם מזרקי הדם קריעה לבישול אלא כמו בשר אחר שאין חוט שאסור משום דם שצריך חתוכה זולת של יד ולחיים. ונמצא הותר עצמו בהמזרקי' ומיישב כמו שמיישב הרא"ש. והוא תימה שהרי הר"י כולל יחד כל חוט שאסור משום דם דהיינו דידא ודלועא עם המזרקי' שכתב וכן המזרקי'. ואיך אפשר לחלק ביניהם דהחוטין יהיו אסורים והמזרקים לא. תו כתב וכן נראה מדברי ש"ד סי' ל"ד וז"ל הש"ד שמביא בעצמו נמי שם ואם לא נטלו גידי הצואר כמו שרגילין בדיעבד שרי דהא נחתכו הורידין בשעת שחיטה. והרי ע"כ קאי על עוף שלם מדכתב הטעם שהרי נחתכו הורידין בשעת שחיטה וזה הינו אלא בעוף דמסתמא נשחטו כדאיתא בהג"ה בסי' כ"ב ומה ענינו לבהמה דמנתחה אבר אבר. תו כתב וכ"כ הטור בסי' כ"ב וכו'. והוא תימה שם כתב הטור דמותרים לבשל אפילו לכתחילה. ובספרו כתב וכן משמע מהטור ומעתיק לשון הטור ומסיים א"כ בגידי צואר כשמנתחה אבר אבר מותר לבשלה אלא דלכתחלה צריך להסירם. וזה יותר תמוה. לכן לענ"ד העיקר כפי' הרא"ש כדכתב בעצמו תחלת דבריו בספרו ודוחק גדול לומר דהתם מיירי כשאינו חותכו אבר אבר כנלענ"ד העיקר. ומ"ש שהוא דוחק א"י למה הא בל"ז כתב הב"י על דברי המנקר שכתב שצריך להסירם כנ"ל דע"כ איירי בשלא הפריש הראש וכו'. וכן ההכרח לפרש הש"ס מה דנאמר בהמזרקי חתכה ומלחה היינו אך לאפוקי שאם הראש מחובר בהצואר דאל"ה כבר הם חתוכים ומה שוב הדוחק דלא איירי אלא מבולה שלימה ולא מנתחה אבר אבר. ומ"ש ועוד דא"כ לא מהני חתוכת ורידין אלא בשעת שחיטה. זה לק"מ דבאמת הנהו המזרקים לאו היינו הורידין כנ"ל. ומיירי בפ' ג"ה כשנשחטו הורידין בשעת שחיטה או שרוצה לנקרן ולהסירן כולן. ואף משיג על ר"א שכתב דבעי אעדוי הנהו מזרקי ואפילו בנשחטו הורידין בשעת שחיטה ואפילו מנתחה אבר אבר ע"ז משיג דכיון שמנתחה אבר אבר ל"ל אלא הנהו דאסורי משום דמא. ובודאי המזרקים עם הורידין דין אחד להם להרא"ש. דכל שמנתחה אבר אבר לכתחלה שרי בכל אופן. והר"י נמי ע"כ הכי מתפרש חוטי שאסור משום דם (תמיד אפילו נחתך אבר אבר) וכן מזרקי דם הצואר (היכא שמחובר הראש עם הצואר והבהמה שלימה) לקדירה צריך חתיכה ומליחה. ר"ל כל מה שלקדירה צריך חתוכה ומליחה כל חד כדינו אם צלי מותר בלא חתוכה כלל. כנלענ"ד כפי' האמת ולדינא אין שום נ"מ לדידן שמסירים הראש כנ"ל ודוק:

סימן סו ש"ע סעיף ד' והכל אסור. נ"ב בדליכא ס':

תו שם ונמצא דם בחלבון. נ"ב בט"ז גורס בחלמון והוא נכון:

תו שם ויזרקם. נ"ב כתב כנה"ג בשם ל"ח לאו דוקא אלא שמותר ליתנם לגוי דהא לא אסור בהנאה עכ"ל ועיין ס"ס פ"ו וס"ס כ"ז:

בש"ך סק"י בא"ד ואפילו בנמצא על החלמון ונתערב אסור וכו'. נ"ב המ"י חולק בזה וכתב אלא דבנמצא על החלמון הוי ידוע במקום האיסור וכמו שמסיק בעצמו לקמן וכתב מיהו מה שמקיל מהרש"ל בנמצא על החלמון וכו' ע"ש במ"י:

סימן סז סעיף ג' בש"ך סק"ו ונהגו להחמיר וכו' וס"א להרב דחתיכה ומליחה מהני מיהו לקדירה דלא גרע מנצרר הדם מחמת מכה דבסעיף ד'. ותימה פשיטא דגרע לפי המנהג דלצלי בעי חתוכה ומליחה לחודא לא מהני אפילו לצלי. ובסעיף ד' לצלי לא בעי מליחה כלל. וא"כ מנ"ל להרב דחתיכה מהני לקדירה. ומה שמביא ראי' מהרמב"ם אדרבה משם מוכח דלא כדבריו שהרי הרמב"ם שאוסר רק אי ע"כ דהי' גירסתו כגי' הרי"ף וכדביאר הה"מ ואף שמצריך חתיכה למליחה כדביאר הלח"מ מסברא חיצונה למד הכי מדין בשרא דאסמיק. ועפ"ז כתב הלח"מ באמת דמ"ש או יצלה הוא ענין בפ"ע ולא קאי עלי' חתיכה ומליחה ע"ש. אבל על הרמ"א קשה מנ"ל דמצריך חתיכה ומליחה לצלי ובשרא דאסמיק לצלי ולא כלום. ואם לגירסת הרי"ף מנ"ל עכ"פ לצלי חתיכה ומליחה וכדברי הלח"מ. ולגירסת רש"י מנ"ל דמהני חתיכה למליחה דא"ל דעכ"פ לא גרע מבשרא דאסמיק וכדברי הש"ך דהא לדידי' מגרע גרע לצלי וכנ"ל דהא הגמרא סתם קאמר אסור דמשמע בין ע"י מליחה ובין ע"י צלי וכדברי הר"ן וא"כ כמו דגרע לענין צלי ה"ה י"ל דגרע לענין חתיכה ומליחה. שוב מצאתי שקדמני הפר"ח (ויותר הי' נוח לי דהרמ"א פסק כהרמב"ם עכ"פ גירסתו ממש וסובר דהחתיכה ומליחה קאי גם על הצלי. וי"ל דהרמב"ם לא למדו מבשרא דאסמיק אלא מזולתו מקום שלא נודע לרבים ופסק כמותו ול"ע):

סימן ס"ח סעיף ה' בש"ך סק"א בא"ד וכתב עוד שם דאין למלחו קודם ההבהוב. נ"ב ר"ל הראש ובית השחיטה לבד ואחר ההבהוב למלוח שאר העוף משום דאז הראש בולע א"כ מהעוף ולאפוקי מיד נשים שנוהגות כך:

סעיף ז' כשמולגים ראש. נ"ב היינו מליגה בחמן ולא המליגה דחמין שבסעיף י' והרא"ש כבר זכרו בסעיף ג' ופשיטא דאין למלגו. אלא צ"ל עוף במקומו וכן הוא בהטור אלא שזה הוא בסעיף ט' וע"כ דאיירי הכא בראש שהסירו המוח וקרום:

סעיף י"ד בט"ז סק"ז שלא להחזירם כו' שאז נאסר הכל מדמו שנפלט וכו'. מדברי הב"י נראה שלא העתיק זה להלכה דלשון זה מביא הב"י בשם המרדכי בשם הריב"א והוא סובר דכ"ש מפליט ומבליע עכ"פ מ"ה אוסר נמי תרנגולת כבירה שנמלגה עם הטריפה. משא"כ לפסק הש"ע שפסק בזה להכשיר פשיטא דגם בזה כשר בדיעבד. רק דכתב

הש"ע יש ליזהר לכתחילה אבל לא בדיעבד ופשוט הוא :

עיין פר"ח ס"ק י"ח מביא בשם הרשב"א בשם הרמב"ן ראי' דכ"ש בולע אף שאינו מבשל מקערה שמלח בה בשר וכו' ואף שאין במלח משום מבשל לגבי שבת כדאיתא פ' כלל גדול. והר"ן משיב עלי' שם לא אמרו אלא שאין בו משום מעבד אבל שלא יהא בו משום בישול לא למדנו. וכתב הפר"ח ול"נ כהרמב"ן מדקאמר רבא אין עיבוד באוכלין משמע ודאי דאתא לאורויי שריותא במליחת אוכלין מן התורה ואם איתא אכתי מחייב משום מבשל עכ"ל. ואני תמה תמה אקרא וכי ס"ד שיהא חיוב בישול דאורייתא ע"י מלח ומ"ש מבישל בחמה דמותר אף לכתחלה כמבואר בפ' כירה ובש"ע סי' ש"ח והטעם מבואר ברש"י ז"ל משום שאין דרך בישול בכך אלא באור וגם ליכא למיגזר בי' אטו אור ולהכי אפילו מדרבנן שרי משא"כ בתולדת חמה דגזרינן אטו תולדת אור אבל במלח הוי ממש כמו בחמה ואין אסור בו אלא הטמנה מדרבנן משום גזירה הטמנה ברמץ. ולהכי אף גוף ראיית הרמב"ן איני מבין ודוק. ומכ"ש דקשאין לי דברי הר"ן ויותר מכ"ש דברי ספר"ח ול"ע. [ומה שמביא הפר"ח נמי ראי' מבישל בשר בחלב נמי אינו משום דאין דרך בישול בכך ודרך בישול אסרה תורה ודוק] קושי' זו כתבתי לק"ק ליסא לחבירי המנוח הרב מו"ה טעבלי ז"ל והפליגו בהתמי' ובקונטרס מונח מה שרצה הרב הנ"ל לידחק ולייסבו ושם נאמר וויכוח רב ביני לבינו ולא העלה בידו מאומה :

הלכות מליחה

סימן ס"ט סעיף א' צריך להדיח הבשר קודם מליחה. ד' טעמים נאמרו בזה. ב' מהר"ן. א' בלשון זה צריך להעביר דם שע"פ הבשר שאין המלח מפליט בחומו אלא דם שבתוך הבשר שהוא לח אבל לא מה שנתייבש ע"פ ולפיכך אם לא ידיחו אותו תחלה יש לחוש שמא לאחר שיניח הבשר מלפלוט דם וציר יהא ניתך הדם ויבלענו. והוא טעם הרא"ה. והברור דלטעם זה אם נמלח בלא הדחה והוא עדיין תוך זמן פליטת הציר אף מליחה שנית א"צ אלא הדחה ככל בשר שנמלח ושרי. ודלא כהט"ז שכתב שזה טעם היש אוסרין וק"ל. ב' טעם עצמו היינו כדי שיתרכך הבשר ויצא דמו ע"י מליחה שאם יהא נקרש על פניו לא יהא כח במלח להוציא דמו. והיינו טעם היש מתירין דוקא ע"י מליחה שנית. וכן לטעם המרדכי שאם לא ידיח המלח נתמלא מדם שעל החתיכה ושוב לא יוציא המלח הדם שבחתיכה. ולטעם זה נמי לענ"ד יש תקנה במליחה שנית אבל היש אוסרין הוא הסמ"ק שנתן על הלכלוך שעל פניו דין דם בעין שנפל על גבי בשר דלא שייך בו כבולעו כך פולטו ולא משריק שריק וק"ל. ולענ"ד יש ראי' לאחד משני טעמי הר"ן מדאיתא פ' עור והרוטב דף קכ"א ע"ב הרוצה שיאכל מבהמה קודם שתצא נפשה חותך כזית בשר מבית שחיטתה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה וממתין לה עד שתצא נפשה ואוכלו. וקשה למה לא למדו למיעבד הדחה ראשונה נמי. ולענ"ד לא שייך הכא התי' הגמרא הא דתנלי' בי טבחא שהרי נלמדו למיעבד במרוצה כל עוד שלא תצא נפשה וכדדחק עצמו הר"ן והם נמי דברי תוס' חולין דף ל"ו דהכא אף צלי בעי מליחה. והפשוט דאיירי בשוחט לעצמו. ובזה נדחה נמי מה שדחק עצמו הכ"מ פ"א מהלכות שחיטה. משא"כ לטעמי הר"ן שפיר דבזה שמיד אחר השחיטה מולח עדיין אין הדם שנתייבש על פניו. וגם לא נקרש על פניו ושפיר יש כח במלח להוציא הדם אף בלא הדחה קמייתא וק"ל :

עיין פר"ח מביא הפלוגתא שבין רש"י ורמב"ם עם התוס' ויתר פוסקים אם דם שבשלו מדאורייתא או דרבנן. ומביא בשם הב"י סי' פ"ז שכתב שהרמב"ם ס"ל דההוא דהקומץ דלא כהלכתא. וכתב עליו שאין בדבריו טעם למה דחה ואולי י"ל דלהכי דחאה משום שכבר הקשיתי על הסוגיא דמנחות מסוגי' דבכורות דף ו' ע"ב דאיתא חלב בהמה טהורה חידוש הוא הואיל ומכח דם קאתי. והרי ודאי חלב אינו ראוי להזות על גבי המזבח ונשתנה ע"י הטבע יותר ממה שנשתנה הדם ע"י הבישול ומה חידושו לא יהא כדם שבישלו. א"ו דאף דם שבשלו לא יצא מכלל איסורו שהי' מקודם. הגם שדחקתי עצמי דודאי חידוש הוא לומר דבר שנאסר יחזור להיתר. ומכח זה ס"ד לומר דה"א חלב בהמה טמאה דשרי' ואזי באמת לא הוי אמר זעירא דינו. אך לאחר שריבה התורה חלב בהמה טמאה לאיסור מסתבר לזעירא דע"כ לאו סברא מחודשת היא בחלב טהורה דא"כ לא הי' התורה מוציאה לאיסור בטמאה אלא טעם יש בדבר דהיינו התורה לא אסרה אלא דם הראוי להזות ולומד מינה דה"ה לדם שבשלו. מלבד שהוא דוחק גדול אף גם קשה הניחא למ"ד דם נעכר אלא למ"ד אברים מתפרקין כדפסקינן. דנמצא ל"ק מחלב מידי מנ"ל לזעירי סברתו. כיון דחזינן דסתמא דגמרא לא ניחא בההוא סברא כל עיקר וחושב הלב מכח זה לחידוש. וא"כ אין מן התימה אם הרמב"ם מכח זה דחה לסוגיא דבכורות מהלכתא ול"ע :

סעיף ב' הג"ה וה"ה אם הי' ס'. נ"ב וקליפה בעי. כרתי :

בש"ך ס"ק י"ד ומשמע וכו'. נ"ב עיין מ"י :

סעיף ג' בהטור פלוגתת הרמב"ם והרא"ש בדין מלח גס. וכתב שם הפרישה דאפשר דהרמב"ם סובר שא"צ מליחה מב' צדדים. ולמה שביאר הר"ן טעמו במה דמצריך ליתן הבשר ברותחין משום שאין המלח מפליט כל הדם ע"ש בב"י שמביאו א"כ פשיטא שאינו מפליט מה שבעבר השני על פני הבשר עיין וק"ל :

סעיף ד' בט"ז ס"ק י"ג וע"כ יש להזהר וכו' נ"ב עיין ס"ס ע"ב בש"ך ובמ"י כלל ע"ו דין כ"ח :

שם בט"ז ס"ק כ"ו מתמיה על הרנ"א מסי' ע"ה. ולענ"ד יש ליישב דגבי שומן לכ"ע אין מוחזק כ"כ בדם ר"ל בדם הרבה אלא מעט דם יש בו. ולכן לא חיישינן שיבלע הצד שנמלח כבר ממנו. (ותדע דהא בל"ז אין דם בגוף השומ') כיון שאין אף בהשומן שפע דם ויש די והותר בהמלח להמשיך הדם אליו א"כ בדיעבד שנתבשל במליחה של צד פנימי אסור דהא החלחולת מפסיק ולא ימלח השומן כלל ומעט דם שמוחזק בו נשאר בחזקתו ואסור. משא"כ הכא בבשר ודאי דהרבה דם בתוכו אלא דבנמלח מצד א' יש פלוגתא אם המלח הוציא כל דמו מעבר השני או כשיטת הט"ז שבד"נ דאין המלח מוציא מעבר השני ונשאר כל דמו בתוכו כבראשונה. והכריע הרמ"א דבדיעבד דהיינו אם נתבשל דוקא סמכינן על המתירין ואמרינן שכבר יצא מידי כל דמו. וכשלא נתבשל ויש תקנה בצלי לאחר פליטת כל צירו לחוש לסברת המחמירים שנשאר עדיין דמו בצד השני דהיינו דם הרבה כבראשונה ויחזור ויבלע הצד השני ואסור לכן צריך לצלותו ודוק כי לענ"ד פשוט וברור הוא. ובמה שלמד הפר"ח סי' ע"ה להתיר גבי חלחולת שנמלח מצד פנימי במקום צורך במכ"ש מהכא יש די בחילוק הנקה"כ דבחלחולת אינו אפילו בנמלח מצד אחד כיון דהעור מפסיק וק"ל. ובלא הנ"ל לדברי הט"ז עצמו שלהכי מחמיר הכא תוך י"ב שעות הואיל ואפשר בצלי פשיטא דבחלחולת לא שייך צלי ולהכי מקיל אף אחר י"ב שעות :

סעיף ט' בט"ז ס"ק י"ט בא"ד ולענ"ד כו' דהא קיי"ל. נ"ב דברים מעורבבים וכבר השיגו המ"י :

בש"ך סק"מ אבל בדיעבד מותר ת"ח כלל ע"ו כו'. ולענ"ד מבואר בת"ח דאפילו בדיעבד אסור אם נתבשל בלא מליחה שנית מדכתב ריש דבריו אבל רוב הפוסקים ס"ל דהמלח פסק כחו וכו' וא"כ פשיטא דזה אסור בדיעבד כרה"ב. אך מ"ש לבסוף מותר בדיעבד היינו מה שס"ל שהבשר נאסר מן הדם שבמלח ע"ז כתב כיון שכבר נתבאר שאם שהה הבשר וכו' ה"ה בזה והיינו נמי טעמא דאמרינן בזה דמא משריק שריק ע"ש משא"כ על הסברא דפסק כח המלח פשיטא דלא מסיק להתיר אלא כרה"ב נקטינן. וגם לשון הסימנים של ת"ח הכי דייק שכתב ומלח וכו' פעם שנית שאין לו עוד כח וגם אסור משום

דם שבתוכו ובדיעבד אם מלח בו אין הבשר נאסר משום הדם דמשמע דמשום הדם אין הבשר נאסר בדיעבד וכ"מ אם הדיחו ומלחו שנית דמותר. אבל ודאי אם נתבשל ע"י מליחה כזאת לאסור כמו נתבשל בלא מליחה. ולדעתי כלל זה בהגהתו סעי' י"א במ"ש ואם נמלחה חתיכה ולא נמלחה כראוי דיינה כלא נמלח' כלל ודלא כט"ז שדחק שם ואח"ז מצאתי כבר השיגו נמי פר"ח וגם המ"י :

סעיף י"ד בש"ע או שום קטן. היינו בן ט' שנים ט"ז סי' קע"ו סק"ה :

בט"ז ס"ק כ"ג בא"ד נמצא לפ"ז דזכינו. נ"ב עיין ט"ז א"ח שם :

בנקה"כ ס"ק כ"ד דאשכחן טובי ספיקי דרבנן להחמיר. נ"ב ועיין במשמרת הבית דף ע"ה ע"ב כתב בפירוש הכי כיון דחזינן דהגמרא אמר דם דאורייתא לא מקלינן בספיקו. גם מביא ראי' מקושי' הגמרא ודילמא תתאי מצא וכו' אף דיש לדחות ראי' זו כיון דיותר מסתבר דתתאי מצא קודם מ"מ מי יקל נגדו. ועיין ט"ז גופי' בא"ח סי' ת"ע סק"ו. ומ"ש שם מטעם רוב. לדעתי הוא רובא דתלי' במעשה. אך עיין תוס' בכורות דף כ' ד"ה רבינא ואפשר דלא דמי כיון דרובא עושין ומולחין. אך י"ל נמי אדרבא רוב המולחים זוכרים לשעתא וההוא מדאינו זוכר לא מלח וכן עיקר :

סעיף י"א בש"ך ס"ק מ"ד בשר כו' רק שמשמש בקדירה. נ"ב עיין ט"ז ס"ק כ"ג ובמ"י ופר"ח :

שם בש"ך הנ"ל מעתיק דברי ת"ח בסתם. משמע דאין חילוק בין נתבשל לגמרי ללא נתבשל לגמרי ובשניהם שוה לאיסור אותה חתיכה אף דאיכא ס' בקדירה אם לא בהפ"מ וכהכרעת הרמ"א. ובאמת בת"ח מבואר הכי ע"ש. אמנם לענ"ד לא העתיק יפה שהת"ח לא השוה אלא בחתיכה שנמלחה ולא שהה במלחו שעור מליחה או שהה ג' ימים בלא מליחה ונמלח דע"ז קאי התם ובזה איכא למימר שהמלח מסייע לבלוע אף בבשרא דתורא. משא"כ בשר שנתבשל בלא מליחה כלל מסיק בת"ח שם דין ד' וכתב מיהו באותה חתיכה עצמה יש להקל בזה אי איכא ס' בקדירה כנגדו מאחר דגם בנתבשל ממש רבו המתירין והיינו בבשרא דתורא היכא דלא נתבשל לגמרי כ"א בכלי ראשון שלא על האש. וע"כ לחלק הכי כדי שלא יסתור עצמו דין ב' עם דין ד'. או עכ"פ לחלק דדין ב' לא איירי בבשרא דתורא. עכ"פ לא יפה עשה הש"ך בהעתיק הנהו דברים בסתם כי בבשרא דתורא בנדון זה עכ"פ אינו שוה ממש לנתבשל שאותה חתיכה מותר בדאיכא ס' אף שלא בה"מ לפי הכרעת הת"ח דין ד'. אחר איזה שנים הגעתי לספר מ"י וראיתי כי גם הוא לא ירד לחלק כדחלקתי ונכנס בדוחקים והקשה תרתי ל"ל אם קאי על הקדירות. ומ"ש שקאי על הבשר א"י מה בכך דהא איהו מ"מ מפרש שהושם בכ"ר וא"כ מה לי אם הבשר יד סולדת או לאו הא מה שבתוך הקדירה ודאי יד סולדת בכל כ"ר. וגם בסק"ח דחק מכח זה מאוד. והאמת לענ"ד בכונת הת"ח כדחלקתי דסעיף ב' הואיל דנמלחו אף אותה החתיכה אסור אף דאיכא ס' משא"כ בסעיף ד' וע"ש :

סעיף י"ב בט"ז ס"ק ל"ב בא"ד וכן נראה כו'. נ"ב עיין נקה"כ ובמ"י מ"ש על כל דיני סעיף זה. וגם א"י מי הגיד שחומרת הגאונים פועלת שנתייבש צירו נמי בתוכו דמן הסברא לא נאמר אלא על תמצית הדם שהוא דבר הקרוש וא"כ אינו דומה כלל לבשר שנפלט כל דמו וצירו :

סעיף י"ד בט"ז ס"ק ל"ה ומה שלא הוי דשיל"מ וכו'. נ"ב עיין סי' ק"ב בט"ז סק"י מה שמביא ראי' מבכורים. שם יש סתירה לדברים אלו ועכ"פ אין לסמוך ע"ז אלא בשהה ג' ימים שהוא אך חומרת הגאונים משא"כ בשר שלא נמלח כיון שיש היתר בצלי מקרי דשיל"מ לענ"ד. ועיין בתה"ד עצמו שמפקפק ג"כ על תי' זה ועל הראי' שמביא לו :

סעיף ט"ז בש"ך ס"ק ס"ו ובת"ח כו'. נ"ב להמבואר בת"ח נ"ל להגיה בש"ך במקום בלא הדחה דל"ל אפילו בהדחה והיינו משום גזירה דלמא אתי לאשתמושי בחמין כיון דל"ל הגעלה. ובמ"ש ובשאר כלים מותר. הגהתי דל"ל אפילו בלא הגעלה. ובמ"ש מיהו ודאי אף בשאר כלים צריך לקנחם. נ"ב ואם נשתמש בלא קינוח פשיטא דבעי הדחה. ושוב כתבתי כל הג"ה הנ"ל צודקת להמבואר בת"ח שהמה בנוים על דברי הה"מ. (ואולם עיין בא"ר חולין שם מבואר בכ"ח כדברי הש"ך פשוט. את זה שהגהתי פה אף שם הגהתי משום דבאמת אף שם בא"ר לתי' הא"כ מוכח דאפילו הדחה לא מהני לכ"ח דאל"ה למה הוצרך לפינכא ידיהנה וישתמש בה צונן א"ו מפני שבליעתה מרובה ואף אחר הדחה פולטת וצריך הדחה מה שנשתמש בה אף בצונן חיישינן דילמא אכיל לי' בלא הדחה לכן אסורה אפילו אחר הדחה ואפילו לצונן. והג"ה שהגהתי בש"ך היא ברורה) :

בש"ך ס"ק ס"ז מסיים וא"ש בזה וכו'. נ"ב ודאי שם אסור לכתחילה אפילו ע"י הדחה כ"א בהגעלה. והעיקר כמבואר בהשערים משום דשם תשמישו מרובה ותדיר לא חשיב לי' לכתחילה כטהור מליח וטמא תפל אלא כשניהם מלוחים והכא דאינו אלא באקראי שפיר מותר אפילו לכתחילה אפילו למלוח שנית אפילו באינה נקובה בשר כשר מדם אף דלא שייך ככל"פ. עיין בהשערים פ"ג ובשער ז'. ואולם לענ"ד מדברי הרא"ש בפ' כ"ה משמע דהיתר גבינות בדפוסי נכרים אינם אלא דיעבד בלא ההוא טעמא אלא משום דהיתרן נובע מטהור מליח. ואף שם לא מקילין כ"א דיעבד. ודעת הלומדים היתר דפוסים אפילו לכתחילה כמבואר בתוס' שם צ"ע מנ"ל :

בש"ך ס"ק ס"ח ולק"מ דדוקא כו' ובס"ק ע"ב כתב ומה"ט וכו' וקשה לגבי בשר לא מיחשב כבישת מעל"ע במים ככבישת ציר ולכן מותר לצלי. ולגבי הכלי יותר חשוב כבישול כבישת מעל"ע במים שאז מפליט הכלי מכבישת חצי שעה בציר. וצ"ע מנ"ל לחלק בסברות כאלו :

שוב כתב ונראה דאפילו וכו' לענ"ד צ"ע די"ל הציר ומלח שבלוע בו הוי דבר חריף דפסקינן דמחלי' לשבח. ובזה יש ליישב תמיהת הפר"ח בסי' ק"ה סעיף א' על הט"ז ע"ש כי אפשר שזה כוונת הט"ז אלא שקיצר :

סעיף י"ח בט"ז ס"ק מ"ד. ומעשה בא בעירנו וכו' ע"ש. והנקה"כ כתב ותמהני על מה שאסר מה שמונח. עיין במ"י שקדמני להשיג בזה על הנקה"כ. והדין ברור ופשוט כהט"ז :

בש"ך ס"ק ע"ו מביא בשם מהרש"ל דאם נתערב חד בתרי בבישול דשרי הואיל ומדאורייתא חד בתרי בטל ור"ל משום דמב"מ בלא וה"ה בבישול ד"ת חד בתרי בטל. ול"ע עפ"י דבריו עצמו שבס"ק כ"ז דהא הכא נמי האיסור משום דם דהוי מבשא"מ :

סעיף כ' בט"ז ס"ק מ"ז בסופו והא דלא תירצו. נ"ב עיין ביש"ש כי קיצר בהעתקה :

פר"ח סק"מ בא"ד ועכ"ל כן וכו' א"ו כדאמרן. נ"ב עיין בדבריו עצמם מה שמביא בא"ח סי' תמ"ב בשם תשובת הרשב"א סי' תל"ו :

תו שם וכ"כ בתשובה כלל ב' דין ז' וכו'. לאו למימר דאי לאו להשביח וכו'. נ"ב לשון הרא"ש לא משמע הכי ע"ש ואולם א"י מי הכריחו לזה דהא כבר כתב דבדבר שאפשר לעמוד עליו מיד מודה הרשב"א וריב"ש שאין משקר לפ"ת לכן הוצרך הרא"ש לטעם דלהשביח וכו' דהא איתא סי' ש"ב דאפשר לעמוד עליו אם הוא צמר או פשתן :

סימן ע' סעיף א' בהג"ה חתיכה שמלח אותה ב' פעמים וכו'. בזה קדמני כמו שכתבתי בספר מ"י ע"ש כלל ע"ו ס"ק מ"ד :

סעיף ב' בש"ך סק"ו כתב וגם צ"ל שכן דעת רבותיו של הרשב"א בתה"ח. י"ל ביאור דבריו משום דרבותיו סברי דבשר שפלט כל דמו שנמלח אגב בשר שלא שהה שיעור מליחה שרי. והיינו היש מתירין בכ"ז שבסעיף ו' עיין בב"י וטעמם משום כבכ"פ אפילו בלא דם של עצמו וקשה עליהם קושית הרשב"א מדגים דאסירי ול"ל תקנה במליחה אע"ג דס"ל דשאני דגים דרפו קרמייהו והדם נסרך בהם ביותר וא"כ אפילו הדגים טפלים נמי

אסירי ולכן כתב הש"ך בסופו מיהו נ"ל שדעת הרשב"א כדעת הרב היינו משום דהרשב"א מקשה על דין של רבותיו מדגים. [כלומר דאי לאו מדגים הכריח סברה זו לא הי' כותב על סברת רבו דלא מחוור. וכן מבוארים דבריו בהקלר]. ומודה להו בדין הראשון דהיינו אם הניח בשר שלא נמלח כלל אצל בשר שנמלח דשרי ע"י מליחה דכמו שיפלוט דם של עצמו כך יפלוט דם שבלע וע"כ דמחלק דלכך לא מהני בדגים מליחה שנית משום דכבר פלטו דמן וליכא קודם שבלעו מן העופות משא"כ אם הדגים תפלים פלטו א"כ אגב ליכא כסברת הרב דהא לדידיה ע"כ צ"ל האי סברה דשאני דגים דרפו קרמייהו ולכן הדם נסרך בהם ביותר דא"כ לא מקשה על רבותיו מידי:

סעיף ג' בשר שחוטה וכו' שאע"פ שאינו בולע מדם הטריפה בולעת מצירה וכו'. פשוט דמליחה שנית לא מהני בזה ולומר כל מה שבלע ע"י מליחה יחזור ויפלוט ע"י מליחה ואפילו בטריפה מלוח והבשר תפל. והיינו משום דמליחה לא מהני אלא לדם ולא לציר שאינו דם. וא"כ קשיא לי למאי דקיי"ל התיכה נעשית נבילה בכל איסורים איך שרינן בהג"ה בשר שנפל לציר אחר שיעור מליחתו ע"י מליחה שנית הא הציר נעשה כולו נבילה על ידי התערובות דם שבתוכו אפילו החלק שבו שאינו דם ומליחה לא מהני אלא לדם ולא להחלק ציר. וצ"ל דלגבי דם דעיקר איסורו אחר שנמלח אינו אלא דרבנן הוא דסמכינן לומר כבכ"פ מה שנבלע על ידי מליחה יצא ע"י מליחה כמו שכתב הרא"ש בשם הרשב"ם הכי בפ' כל הבשר ע"ש. אבל בציר טריפה דאורייתא לא סמכינן ע"ז וזה נמי טעם ההיתר גבי בשר שנגע בחתיכה שנמלחה בכלי שאינו מנוקב דשרי ע"י מליחה ב' כמבואר סוף הגה"ה שם ובש"ך ולא אמרינן כיון שהחתיכה נעשה כולה נבילה א"כ החתיכה שנגע בו קיבלה טעם מכולו משמנונית ודם שבתוכה ואיך נתיר א"כ ע"י מליחה ב' הא הוי ממש כבשר טריפה שנמלח אצל בשר כשר. (וזה קשה אף לשיטת הי"א שבסי' צ"ב דבלא בלא לא אמרינן נעשה נבילה. זולת לשיטת הר"ן שבפר"ת סי' צ"ב ס"ק י"ז דכל שלא ע"י בישול לא אמרינן חנ"נ אף זה ל"ק) א"ו כדכתבתי. אבל אין לחלק ולומר בשלמא בטריפה דלגבי ההוא איסור שם היתר על הבשר הכשר קודם המליחה ולאחר המליחה נאסר משום טריפה ולכן לא מהני מליחה להתיר דהוי כמו אפשר לסוחטו דאסור משא"כ בשר תפל שנגע הנ"ל שגם קודם שנגע הי' עליו איסור דם וכדמשמע קצת חילוק כזה בפרישה שבט"ז סק"ח. דז"א דא"כ בשר שנמלח כבר שיעור מליחה שנפל לציר מאי א"ל. הא בזה נמי כבר הי' שם היתר עליו. ועוד גם בשר תפל שם היתר עליו דהא שרי בחומלא ועוד ע"כ ע"י מליחה צ"ל דקים להו לרבנן דיוצא הכל ולא נשאר מאומה ולא שייך כלל לסברת אפשר לסוחטו דאל"כ מ"ט דיש מתירין שבש"ע סוף סעי' ו' ע"י מליחה שנית דהא הוי מקודם שם היתר על הבשר שנמלח ופלט כל דמו ואיך נתיר א"כ ע"י מליחה. א"ו דז"א דזה אין שייך כלל לאפשר לסוחטו כדכתבו תוס' פ' כ"ה גבי גללי מילחא וא"כ בבשר טריפה ע"כ משום דמליחה לא מהני לציר ומוכרח כדדחקתי. וגם על בשר שלא נמלח שנפל לציר יש להקשות כנ"ל מה שא"א לדחוק שם ולומר דעיקר ההיתר הוא משום דאיידי דטרידי לפלוט לא בלע כמו שביאר הש"ך ס"ק ל"ז גבי בשר ששהה שיעור מליחה שנפל לציר ודוק:

שוב העירוני חביריי לומר דל"ק מעיקרא דכמו שפסקינן אין דם מפעפע למעלה אם חלי' בציר ואפילו שמכוסה בציר ואף למאי דפסקינן הנ"ל בכל איסורין ומשום דאין הנאסר יוכל לאסור אלא היכא שהאיסור הולך עמו ה"נ הכא כיון שהמלח פולט כל דם אף שנשאר מן הציר כל החלק ממנו שאינו דם שוב אינו אוסר מטעם דנ"נ משא"כ בציר טריפה. ולשיטת הר"ן דל"ל ההוא סברא מעיקרא בל"ז ל"ק כנ"ל בהג"ה ודוק:

סעי' ו'. ויש מתירין ע"י מליחה וכו'. הש"ך ופר"ח פירשו דהוא דעת הרשב"א וקאי על בשר שלא נמלח אצל בשר שנמלח ופלט כל דמו וצירו שאין לו דם דידי' שוב אינו פולט ע"י מליחה דם שבא לו ממקום אחר. ובתה"ק מבאר דעתו למה חזר מדעת רבותיו דלא נימא בפשוט אפילו אין בו דם של עצמו כבולעו ע"י מלח כך פולטו הוא מהוכחת דגים שנמלחו בהדי בשר שאסורים לעולם ולא מהני להו מליחה. וכן הוכיח הר"ן מכח קושי' זו דאל"כ למה לא מועיל להדגים מליחה. ועל הר"ן ודאי ק"ל מה הוקשה לו כי לענ"ד י"ל בפשוט דלק"מ שהרי בעצמו כתב הביאו הב"י סי' ס"ט דאע"פ שחזינן שהמוהל יוצא אף בתר שיעור מליחה אדום הוא ואיך שרי לן לבשל אחר שיעור מליחה וכתב תחילה דמ"מ אינו דם ע"ש א"כ לא רצו חכמים להחמיר כ"כ. וי"ל ודאי כסא"כ שכתב הוא ברור שאף אחר מליחה נשאר בו קצת דם ומה שלא רצו חכמים להחמיר כ"כ אינו בלא טעם אלא מפני שהוא דם אברים שלא פירש ושרי ואי משום דלכי יתבשל יפרש ויאסור שיערו חכמים שזה המיעוט הנשאר בתר שיעור מליחה בלי ספק נתבטל טרם פרישתו בס' ואין זה מבטל איסור לכתחלה אלא מבטל המותר כי בטרם שיופרש הוא בטל ולהכי שרי משא"כ הדגים שנאסרו מדם אברים שפירש לא מבעי' למ"ד חנ"נ בשאר איסורים פשיטא דאין להתירם ע"י מליחה כיון דאפשר שנשאר בו מקצת דם ולא שייך לומר אין הנאסר וכו' כיון שמקצת דם נשאר בו ושפיר דאמרינן חנ"נ. אלא אפילו להפוסקים דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים מ"מ אין להתירם ע"י מליחה כמו שכתב הרשב"א ונפסק בש"ע סי' ק"ו דאף דלא כ"כ מ"מ כשנפל לקדירה ויש בו ס' מ"מ אותו חתיכה אסור וביאר טעמו בתשו' המיוחסת סי' קנ"א דלא מליקן הגעלה באוכלין וכיון שאפשר שנשאר בו עדיין מהאיסור לעולם אסורה עד שיפליט כולו לגמרי וה"נ דכותי' ולהכי הדגים אסורים ולא מהני בהו מליחה: ואף אם אפשר דיש חולקין על הרשב"א כאשר הארכתי שם. מ"מ י"ל כיון דהדגים אלו נאסרו שוב אין להתירם ע"י מליחה על סמך דמה שישאר בם יתבטל בס דהוי כמבטל איסור לכתחילה כמו פילט במזיד לדבר חשוב ודוק:

שם בש"ך ס"ק כ"ט ומ"ש באו"ה של מהרש"ל חתיכה וכו'. לענ"ד אפשר דהאו"ה סובר כשיטת הר"ן שבש"ע סעי' ג' ולדידי' הוי נגיעת התפל במליח כמו שנים מלוחים ולכן מיחשב כנמלח בלא הדחה ואסור כולו. משא"כ הפוסקים הנ"ל לא ס"ל הכי ולכן שפיר מחלקים דאין כח בציר להבליע הדם בעין משום דהוי לגבי הדם בעין כמו טהור מליח וטמא תפל:

שם בסופו נראה דש"ה וכו' א"כ אפשר שקבלה טעם מהמלח עצמו שעל החתיכות. נ"ב ר"ל והמלח עצמו הבלוע הדם בעין שעליו משא"כ ציר שאין בו כח להבליע הדם בעין שעליו משום דלגבי דם בעין שעליו הוי כמו טהור מלוח וטמא תפל משא"כ כשנתערבה בין המלוחים ונשתהא שם הוי כמו שנים מלוחים כנלענ"ד:

אגב דע דכל עיקר פי' הש"ך הנ"ל בהש"ע. לענ"ד אין לשון הש"ע מורה לפירושו. אלא לדעתי היש מתירין ע"י מליחה היינו לכלול נמי דעת רבותיו של הרשב"א דאפילו לבשר שנמלח ופלט דמו וצירו נמי שרי ע"י מליחה שנית והי"א בתראי הם דעת הר"ת שבב"י שהכריע כותי' בדיעבד ע"ש וק"ל. ולדינא אין לנו כ"מ שנהגינן כהגהת רמ"א:

בהג"ה ואפילו כו' שכבר פלט כל דמו וצירו אצל וכו'. נ"ב ואם הבשר שנמלח כבר גבוה מן הבשר שלא שהה עדיין עיין ש"ך ס"ק ע':

תו שם וכ"ש וכו' נ"ב עיין ש"ך ס"ק כ"ט:

תו שם דאפילו אם נפל לציר ממש. נ"ב ואפילו הציר בכלי שאינו מנוקב. ש"ך ס"ק מ"ז והיינו כשלא נשרה בתוכו שיעור כבישה:

תו שם אך אם שהה שיעור מליחה ונפל לציר. נ"ב ולב שנמלח ונפל אח"כ תוך ציר עיין סי' ע"ב בש"ך סוף סק"ג:

בש"ך ס"ק ל"א דחד טעמא הוא. נ"ב עיין צ"צ סי' ו' הטעם דלאו חד טעמא הוא דהרמ"א חזר בו מסברת נסתמו

נקבי הפליטה וכן כתב הט"ז וא"כ למה שפסק הרמ"א לקמן בכפל לציר דבמקום הפסד גדול יש לסמוך לומר איידי דפליט ציר דידי' פלט דם דאחרינא ה"ה בזה. אבל מה שמסיק הנ"ל להקל אף בלא הפסד אין מוכרח כלל:

ש"ך סק"ט ומינה וכו' לא מהני. נ"ב אם לא לצורך הפסד גדול:

סוף הסימן ציר מעורב עם מים. נ"ב עיין מ"י כלל ז' דין י':

סימן ע"ב. בתשובת כ"י שאלה כ"ז מסיק להתיר עוף שנתבשל עם מאכל בזפק. וע"ש כי כל דבריו לענ"ד צ"ע כתב וסמך על תי' הגמרא קרמא מפסיק מה שהרמ"א בהג"ה סי' ק"ה פסק דאין לסמוך עליו וכתב ואין לשנות והכי נוהגין. והיינו כתב שמהרא"י יחידאה הוא ומה שתלה עצמו בטעם שני של מהרא"י מה שלא שייך הכא. ז"א המעיין במהרא"י יראה להדיא שעיקר טעמו דלא סמכינן אההוא שינוי' ובסי' כ"ח וע"ב שאין אסור אלא כמוה וקרום ולא הבשר שם עיקר הטעם דכבכ"פ ועיין ש"ך סי' כ"ב ובפר"ח סי' ס"ח שבכל המקומות משמע שאין סומכין על ההוא שינוי' לחוד ומ"ש לבסוף שמלבד זה שרי בלי ספק כלל מטעם שני דהוי כמו ס"ס א"י מה קאמר (ולמה רומז. ולפ"ר ע"כ לסי' צ' סעי' ו' ונתחלף לו ה' בו' ועכ"ז א"י מה קאמר דזה איירי ע"י מליחה פולט) (דהי"א שבסעי' ה' אין טעמם שפולט מה שבלע בלא טעם כדאומר אלא או מטעם סברת רש"י וזה לא שייך הכא או משום דמשריק שריק וזה דוקא בבשר כדדייק לשון ר"ת שאמר משריק שריק דרך הנקבים שבבשר משא"כ בדבר מאכל ודאי מסרכי סריכי) ועוד מדוע אנו אוסרין בשר שפלט כל דמו וצירו שנפל לגבי בשר שלא נמלח ולא שריין בקליפה והמותר ע"י מליחה שנית. וע"כ משום דתפסינן לעיקר סברת המחמירין. ולפ"ר זה ממש דגים ועופות שמלחו יחד דלדידן לא כוו הקשקשים מועילים אי לאו משום דעשאו להדגים לא רפו קרמייהו והיינו משום דהקשקשים לא היו אלא קליפה ואנן מצריכין בס' וה"ה הזפק למה דלא סמכינן אשנוי' דקרמא מפסיק לא הוי הקרום אלא קליפה ולא מהני לדידן דבעינן ס' במליחה. אמנם שוב בא המעשה לידי והוריתי להיתר כפסקו מפני שראיתי שבפשוט עכ"פ מידי ס"ס דפלוגתא לא נפיק חדא דעת הש"ע סי' ק"ה סעי' ה' דסמכינן אההוא שנוי' דכולי' בחלבא הוי ואת"ל דלא קיי"ל כההוא שנוי' ספק אי בעינן במליחה ס'. ועיין תשו' רמ"א סי' קי"א. ומכ"ש באיסור דם שאינו מוחלט שהוא בכלל ספק אם שייך בו שמן זולת מצד המנהג אסרינן ומצריכים ס'. אבל בכגון דא דיש עוד ספק דפלוגתא מטעם הקרום. וגם עיקר איסורו אינו אלא דם שבישלו והוא בכלל הפ"מ היזק יותר משלים בדמיו והתרתי עכ"פ עדותן שכן הורו המורים:

סעיף ב' בש"ך סק"ג מיהו הרשב"א בת"ה ובחדושיו וכו' ע"ש וצ"ל דנ"מ וכו' דשרי מטעם וכו'. ותמיה כיון דסמך על שיטת הרמב"ן לענין החילוק שבין צלי לבישול א"כ כי נפל לציר על צד החוץ פשיטא דבלע. ודוחק גדול דאיירי דנחתך הלב ונמלח ונפל לציר על צד הפנימי. וגם הפר"ח מעתיק דבריו בסתם ולא נחית לחלק בהכי וצ"ע. הגם לשיטת מהרש"ל לק"מ ע"ש ודוק. אך קשה איך ערבב הדברים וכתב סתם וצ"ת:

בש"ך סק"ח. ונאסר כדי קליפה. נ"ב ולא מחמרינן להצריך ס' נגד הקליפה כיון דזה עצמו אינו אלא חומרא בעלמא ת"ח שם:

בש"ך סק"י מיהו פשיטא וכו' נ"ב צ"ע דבלא קריעה אפילו לבדו אסור לכתחילה למולחו ואחר קריעה פשיטא דשרי אפילו עם בשר:

סימן ע"ה סעיף א' בהג"ה ואם מלח החלחולת. נ"ב עיין בספר מ"י ביאר דוקא חלחולת ולא מעיים:

סימן ע"ו סעיף ג' ואם נקר הבשר מחוטי דם. נ"ב היינו הורידים הכוללים חוטים שבשדרה. וכן מבואר בתה"ק בית ג' שער ג' שכתב ולא הצריכו חתיכת ורידין או ח"א אלא מפני דם החוטים שבשדרה. וכן הכונה בהארוך ודלא כמו שהבין שפתי דעת סי' כ"ב אות ג' שהרשב"א מצריך ניקר כל חוטי הגוף. ומה שהש"ך שם מביא הרא"ש היינו שבו נזכר החומרא של חתיכת הבשר סביב וק"ל. אבל א"י א"כ הוא כדכתב התה"ב כנ"ל שדם האברים יוצא דרך הסימנים אפילו שלא חתך הורידין ולא הצריכו כו' כנ"ל למה אסור לאכול באומצא מכל הגוף. ודברי הש"ך הכא סקי"ז אינם מספיקים להנ"ל וצ"ע:

סימן עז בש"ך סק"ב כתב ובספרי הוכחתי דכל הפוסקים מודים דהיכא דנמלח הפנימי ושהה כדי מליחה והחיצון תפל דנאסר הפנימי וכו'. ולפ"ר צ"ע הא התוס' פרק כ"ל ע"כ לא סברי הכי שהרי כתבו דלמאן דאוסר כבדא עלוי' בשרא מוקי מתני' דפסחים שנמלחו הבני מעיין דשרי לר"ת ומזה כתב הש"ך סי' ע"ג דמוכח דאף לר"ת אם נמלח הכבד שרי אפילו תותי בישרא שלא נמלח שהרי שם הי' הכבד תוך הבשר והוי תותי בישרא ג"כ וא"כ הא גם מזה מוכח דהיכא דנמלח הפנימי ולא החיצון נמי שרי שהרי לר"ת כבד ובשר שוים במליחה. ואולי אפשר דל"ק דסובר שמה שכתבו תוס' ואפילו למ"ד וכו' היינו שרוצים לתרץ המתני' אליבא דההוא מ"ד אפילו להמסקנא בגמרא ש"ה כיון וכו' נמצא דלא הוי תוך הבשר רק בזה על זה הוי עכ"פ וע"ז כתב שהתוס' שמיירי שנמלח הכבד ובזה שפיר אמרינן כבכ"פ ואין ה"נ דלתי' הא"נ הה"א של הגמרא דטעמי' גבי פסח הוי משום כבכ"פ לא קאי אלא למאן דשרי כבדא עלוי בישרא. (ובל"ז הסברא הכי דאל"כ קשה קושי' הת"ה והמרדכי דכמו דנימא דמיירי דנמלח הכבד דילמא אף הבשר נמלח ודוק) רק התוס' כתבו הא"נ לפי המסקנא וק"ל:

בספר פלתי פלפל בדברי מרדכי ומ"ש איהו כבר כתבתי בליזו שלא נהיר ולא בהיר בסברא שנימא כיון דטריד לפלוט ציר ע"י מלח לא בלע דם ע"י חום אש. לכן ארשום הנלענ"ד פירוש האמתי דאף דכתב המרדכי דיותר פשיטא לומר כבכ"פ בשניהם אינם מלוחים מ"מ ודאי דאפשר יש סברא להיפוך דבשניהם מלוחים ולא שהה הואיל תרוייהו חום דמליחה וחום אש שפיר אמרינן כבכ"פ משא"כ בשניהם לא נמלחו וא"כ שפיר כתב ועוד אף אי תימא דלא הוי פשיטא בלא נמלחו והגמרא איירי בהכי קשה מאי מייתי סייעתא דילמא מיירי בנמלחו יחד ולא שהה א"ו דבהכי איירי הגמרא ושפיר מייתי סייעתא ולא אפשר לאוקי דמיירי בנמלחו ושהה דאין דרך מליחת צלי בהכי ומסתמא איירי נמי כדרך מליחת צלי דהיינו נמלח ולא שהה. ובזה מיושב קושי' שני' של הפלתי דמאי מייתי סייעתא דילמא פסח בלא נמלח כלל דמסתמא איירי כדרך הצלי ודוק:

בס"ק הנ"ל כתב להשיג על הרמ"א בשם דעת כל הפוסקים וכתב שביאר אף דעת האו"ה בהכי. והאו"ה אין בידי אך כנראה מהד"מ מה שמביא בשם הארוך שכ"ז לא מיירי אלא בממולא בעשבים ועפ"ז כתב הכי בש"ע. נראה דלא סבר הכי האו"ה דאל"כ הא עכ"פ העשבים אסורים. ואף דיש לדחות דבאמת העשבים אסורים אף דקיי"ל דלא הוי כממולא ביצים דהוי כבישול והכל אסור דז"א במשמע הלשון. וצ"ע בגוף הספר:

סימן עט סעיף ג' בט"ז ס"ק ה' ומ"כ וכו' וצ"ע אם נדרסה. נ"ב עיין ב"ק ס"ע אלא כל היכא דסליק לי' שירכא לולי קלת משמע כותי' דל"ע:

סימן פא סעיף א' אסור כבשרה. נ"ב וה"ה בילת השרץ. ועיין חולין דף ס"ד תוס' ד"ה שהם ריקמה ובח"ר שם וכן בר"ן שבס' חמש שיטות. וברמב"ם מבואר דעל כל אלו אין לוקין והוי כחצי שיעור:

סעיף ב בש"ך סק"ט ולא אמרינן כיון שע"כ וכו' דש"ה דרוב בהמות כשרות ע"כ ר"ל דלמה דמסקו הפוסקים דחזקה אף שאינה מבוררת הוי חזקה מכח דאתיא

מרובא שוב יש עדיפות לחזקה זו משכתם יבש דשם אינו אלא חזקה לדון בה השעה המסופקת משא"כ הכא אף שע"י רוב לחוד א"א לבא למשרי החלב כיון שאנו רואים הבהמה זו היא ממיעוט הטריפות מ"מ לגבי השעה המסופקת עדיפה והוי כמו רובא וחזקה דיש לדון על שעה זו דעדיין היתה מן הרוב . וגם מחמת החזקה דכמו שהיתה זה שנה ודאי בריאה ואף דלא היתה אז ברורה הרי ברורה נמי היתה ע"י הרוב כן נאמרה כל שעה המסופקת והוי כמו רובא וחזקה . ועיין תשו' מ"ל מ"ש בנאבד ושני הפטומים . (ולפ"ר בלי עיון כל הצורך י"ל נמי דש"ה בסי' ק"ץ דעיקרו לענין הטהרות דלמפרע וי"ל משום דכל הטומאות כשעת מציאתן נגעו בו) ואולם כ"ז הוצרכתי לדחוק וליישב דעת הש"ך . אבל לענ"ד מעיקרא לק"מ כי מה שכתב הש"ך כדלקמן סי' ק"ץ באמת מה דאיתא שם בש"ע דין דנפיק מדין כתם יבש שבהסוגיא דהיינו סעיף מ"ו משם אין שום ראי' אלא כונתו למה דאיתא שם בב"י הסוגיא ור"ל שלא יוקשה ראיות התה"ב דף פ"ז והר"ן ריש חולין דז"ל תה"ב והר"ן אבל ודאי בטריפות סירכות או טריפות אחרים בא"א לתלות בשעת שחיטה בהא ודאי אסורה דהא א"א לומר בה העמידנה על חזקתה דהא ודאי נפקה לה מחזקתה וכיון דודאי יצאתה מחזקתה ואין אתה יכול לברר מתי ולא לתלות בזמן ידוע אוסרים אותה למפרע וכענין שאמרו בכתמים שהאשה טמאה משעת כיבוס דכיון דכתם זה יבש וע"כ לא ראתה עכשיו אלא מכבר לא אמרינן העמד אשה על חזקתה ולא נחזיקנה בטמאה למפרע אלא בכדי שיוכל הכתם להתיבש אלא אמרינן משעת כיבוס ראתה ע"כ לשון תרווייהו . ויש לתמוה הא במתני' דנדה דף נ"ו איתא ומטמא בין לח ובין יבש ולדבריהם לא מ"ע דטמאה למפרע הא זה ודאי אפשר בשעת מציאה נפיק א"ו שם הטעם אליבא דב"ה דקיי"ל כותייהו לענין טומאת מע"ל למפרע דאשה כיון דמגופה קחזי' לא אמרינן אוקמה אחזקה . ומה הראי' משם . ואין בידי ליישב דבריהם אלא ע"פ דברי תוס' ריש נדה ד"ה ושרצים דמעלמא דקשיא לב"ש דאליבי' הוכרח לבא לתרתי לריעותא וקשיא להו כתב מה תרתי לריעותא שייך ודחקו לכתוב וי"ל דהואיל ואם הכתם יבש ע"כ טמא למפרע ופעמים נמי אף כשהוא לח מוכיח דלא אתא השתא אלא ע"י שיה' או ע"י ריקוד לא פלוג רבנן בכתמים . וא"כ ראייתם ע"כ נמי אזלה מן ב"ש וסברי דלולא דמלאו מקום וטעם דלא ליזל בתר החזקה גבי יבש ודאי דקשיא לב"ש מה תרתי לריעותא איכא א"ו ביבש טעמייהו ע"פ דין ושוב גזרו לח אטו יבש וא"כ ודאי דל"ק על הרמ"א מידי אחרי שחזינן שהתוס' לא נקטו בלשונם אלא וי"ל דהואיל ואם הכתם יבש ע"כ טמא למפרע וגם לח לפעמים וכו' ולא כתבו כלל ע"כ טמא למפרע עד שעת כיבוס כסברת הרשב"א והר"ן . ועל סברתם אני תמה הא מלינן כתובות י"ב ע"ב וא"כ ע"כ לא אמר ר"ג התם אלא דאמרינן אוקי אחזקה . אף דודאי בשעת מציאה דהיינו בעילת הבעל לא נאנסה וגם אין לתלות בזמן ידוע ומ"מ דנין על שעת אירוסין שהיתה בתולה מכח החזקה (ובתה"ב דף פ"ו הרגיש ממומין ודחק לשנוי' ולדעתי אינו עולה למה שהקשיתי שהרי משנתארסה ודאי הי' בה ולא שייך תי' הגמ' דף ע"ה ע"ב) א"ו דלא ס"ל כלל סברא זו אלא בפשוט הואיל דבין ביבש בין בלח לפעמים ע"כ טמאה למפרע ולא משעת מציאה לא פליגי משום דלפעמים ההוכחה דלמפרע מגיעים עד שעת כיבוס השוו מדותיהם בכתמים לטמא עד שעת כיבוס ואפילו לח פשוט והכל משום לא פלוג בכתמים ולדבריהם הראי' מעיקרא ליתא ודוק :

סימן פג סעיף ב' בש"ך סק"ב מסיים ולא כתבוה וכו' משום דפשוט הוא . כ"ב ולענ"ד משום דלא נפיק מיני' היתר כ"כ דהא אכתי מחויב להשגיח אם נקלפים עכ"פ בכלי ואז בלא ההסתכלות בשמש נמי שרי ובגמרא לא נאמר העובדא אלא להורות שלא יתיאש אבל אין נפקותא :

סעיף ו בש"ך ס"ק י"ט מ"מ וכו' אין השאר הביצות ניתרים בכך . כ"ב מדלא נמצא אף בהשאר אבל בפתוחים ונמצא שנים באחד דשוב ליכא למיחש דמעלמא אתא כולן מותרים ואמרינן מה דלא נמצא בהשאר היינו דאזלו לעלמא :

בפר"ח ס"ק כ"ו בא"ד ונראה שמה שהעולם אוכלים אותם וכו' . כ"ב א"י מה קאמר הרי המנהג הוא להפריד בין אדומים לשחורים . וגם מה שהב"י כתב ושמעתי וכו' הרי הוא קבלה וכבר כתב שאם קבלה נקבל ולא המציא הב"י אלא ליישב הקבלה שדיני הגמרא הי' אך להתיר אף שחורים . לכן לענ"ד יותר מדאי התריץ נגד רבינו הב"י :

סימן פד סעיף ה' נשאלתי קמח שהתליע ע"י מילבי"ן מה דינו . והוריתי לאפות פת ולמכרו לאינו ישראלים בעלי בתים כמשמעות הש"ע שאסור למכור הקמח לא"י . ואף שלענ"ד דברי הפ"ח שם בכונת הריב"ש נראה ברור . ודלא כבעל פרי מגדים שדחה דבריו בב' ידים כי כבר עשיתי סמוכות לדבריו דע"כ מה שלומד הגמרא מן הברייתא סברת היינו רביתייהו היינו אך מלישנא דברייתא מדקתני ואינו נמנע דאילו מן הלימוד של תורה דכל אשר במים להורות על שבתוך בורות וכו' אין ראי' דאי משום הקושי' ודילמא פירש לדופני דמנא י"ל דהתורה איירי בבורות מלאים על כל גדותם באופן דליכא למיחש כלל לדילמא פירש על הדופן מבפנים ולדילמא פירש מחוץ לבור על השפה בל"ז מבואר בהש"ע דליכא למיחש . ומכ"ש דלא קשה על התורה להפוסקים דספיקות ד"ת שרי אלא ש"מ דעיקר ההוכחה הוא מלישנא דברייתא ואינו נמנע דמשמע בכל אופנים בין הבור מלא או חסר וע"כ היינו מטעם דהיינו רביתייהו . וממילא מזה מוכח שהיא סברא חיצונה ולאו דוקא במים מטעם גזה"כ . מ"מ לא ראיתי להורות נגד הכרעת הש"ע יען דאף לדברי הפר"ח י"ל כמו דמחלק הפר"ח בסברא בין דבר גוש לדבר הנבלל ה"נ י"ל דלא שייך הכי רביתייהו אלא במים שידוע שהלחות שבתוך הכלי מתפשט ע"י בלע עד למעלה במקצת ולכן היינו רביתייהו משא"כ בדבר יבש כקמח נהי דלענין בלילה חשוב לח מ"מ לענין זה ודאי יבש הוא בטבעו שאין הכלי שואב לחותו למעלה ואפשר דלא שייך גבי' היינו רביתייהו . ואולם אי מש"ה מ"מ בכונת הריב"ש ודאי יפה כיון וסמכתי עליו בזה אף דבסי' קל"ד משמעות הש"ע דוקא למכרו פתות ולא פת שלם אפילו לא"י אינו פלטר ע"ש בט"ז שדחק בטעמו . ובנדון הנ"ל הוריתי אף למכרו שלם . שוב חזר השואל ושאל האם יטול חלה מזה . וזה צ"ע קצת דהנה מצד שמיוחד לא"י בשעת לישה אין לפוטרו דהא משמעות הש"ע סוף הלכות חלה שהוא לשון הרמב"ם פ"ו מה' בכורים משמע שאין לפטור אלא המיוחד לחי' ובהמה אבל בשייחד לנכרים דהיינו שהישראל עשה עיסה לא"י פועליו חייב בחלה והכי משמעות יותר בלשון הרמב"ם פרק הנ"ל סוף הלכה י"ב . ובאמת שק"ק לי כי היכי דממעטינן להרמב"ם מיוחד לחי' ובהמה ואפילו סולת נקי' ע"פ הספרי דעריסותיכם כן יש נמי למעט המיוחד לא"י כדחזינן גבי לכם בבילה דממעטינן עכו"ם וכמו כן אין לילף לחיוב מעיסת ארנונא שמבואר סי' הנ"ל סוף הלכות חלה בב"י וד"מ וב"ח שחייבת בחלה ואפילו בברכה משום הרמאין דשם עיקר החשש של הרואים היינו כדאיתא ברש"י מס' פסחים דדילמא ישאר לישראל ומי שירצה הישראל אכלו בלא חלה יחשדנו אבל היכא דודאי לא יבא לאכילת ישראל כנ"ד או כדין דסימן קל"ד ליכא למיחש לזה ואין לחייבו מההוא טעמא כלל . וחילוק זה מוכרח מדינא דש"ע סי' הנ"ל סעיף ג' דשותף לפטור שותפות א"י ואפילו אין הא"י עומד על גביו בשעת הלישה ולא חיישינן להרואים . וא"כ אפשר ליישב מה שהקשיתי תוך הגה"ה הנ"ל ונומר דבאמת אף המיוחד לא"י פטור ד"ת אלא דמדרבנן חייב דילמא מימליך ויאכלנו ויש חשש הרואים . משא"כ במיוחד לבהמה ואי' יש לדחוק דליכא למיחש להכי משום דמאיס לי' אף לשיטת הרמב"ם דאיירי דלא עשה בו שום סימן . ואולם בל"ז צ"ע שהרמב"ם וש"ע השמיטו כל דין זה של עיסת ארנונא . אמנם בנ"ד בלא כל הנ"ל יראה לענ"ד דכ"ד ודסי' קל"ד במחלוקת שנוי' דבמס' סוכה דף ל"ה איתא דהיתר אכילה לכ"ע בעינן ואל"ה מבואר ברש"י דלא מקרי לכם וכה"ג ודאי דפטור מחלה מטעם דלא מקרי עריסותיכם וכן מוכח שם

בתוס' ד"ה אתיא לחם. ועיין בספר כפות תמרים ביאור דברי תוס' זה ומבואר בא"ח סי' תרמ"ט במ"א בשם הב"ג דה"ה אתרוג הנאסר מחמת בליעת איסור. נמצא דלרש"י ותוס' פטור מן החלה כיון דלי"ל היתר אכילה לא מקרי עריסותיכם. ואין לומר כיון דמדאורייתא ברובא בטל ליהוי מחויב דז"א כיון דחלה בזה"ז דרבנן אתא איסור דרבנן ומפקיע מחלה דרבנן כדאשכחן בהרמב"ם מה' בכורים פ' הנ"ל ובהר"ש פ"ק דמס' חלה דאתא דימוע דרבנן ומפקיע מידי חלה דרבנן. ואולם לשיטת הרשב"א שם בחידושיו לא אפשר למעט מתיבת לכם או עריסותיכם כל מידי שהוא שלו ואפילו ערלה חוץ ממע"ש למ"ד ממון גבוה הוא דהוי של אחר ע"ש ודוק וממילא כ"ש מידי דאסור אך באכילה ומותר בהנאה דמקרי עריסותיכם. וכנראה אף הרמב"ם בשיטה זו דנכי דפוסל אתרוג של טבל כל ז' לאו מטעם לכם אתא עלי' דאילו מטעם לכם לא נפסל אלא ביום ראשון וכן מביא בספר כ"ת דהמלאי הרמב"ם בפי' משניות דכל מידי דלא ראוי לאכילה לא מקרי פרי ע"ש ודוק. וא"כ הוריתי ליטול חלה בלא ברכה. או שיגבל עיסה כשיעור המחויב ויטול ממנו על הכל ע"י צירוף סל או שילוש פחות מכשיעור ויזהר שלא יצרף. שוב כתבתי ואבאר עוד מה שכתבתי בקיצור דהרמב"ם בשיטת הרשב"א אזיל דר"ל מדחזינן שפוסל האתרוג של טבל כל ז' ש"מ עכ"פ דל"ל סברת התוס' בד"ה לחם לחם ע"פ ביאור הכ"ת דס"ל בזה דלא כרש"י אלא דטבל מקרי אית בי' היתר אכילה ומשום דאית לי' תקנתא בתיקון מעשר. דהא הרמב"ם פוסל אותו כל ז' משום דאסור הוא. וא"כ קשה אליבי' קושי' התוס' בד"ה לחם לחם אלא ש"מ דס"ל היתר אכילה ודאי א"א למדרש בדבר שמותר בהנאה מלכם או עריסותיכם כ"א דפסול טבל באתרוג היינו דבעי היתר אכילה לכ"ע מדרש פרי דלא מקרי מה דלית לי' היתר אכילה. ואך דין ממון למאן דבעי הוא דדרש לי' מלכם או עריסותיכם אבל מה דאית לי' היתר הנאה דהיינו דין ממון כמו טבל ודאי דלא ממעט מעריסותיכם. (ומה שפוסק פ"ו מה' בכורים דמע"ש דוקא בירושלים הוא דחייב. ומשמעותו הא בגבולין לא היינו משום דלר"מ בגבולין אף לא דין ממון אית לי' דכיון דממון גבוה הוא אסור בהנאה ולא זיכה לי' רחמנא בגוי' אלא ההיתר אכילה בירושלים. וגדולה מזו מצינו בכורות דף נ' חד מסקנא דאפילו לר"י אסור בהנאה בגבולין ע"ש) וניחא נמי בזה אליבי' קושי' תוס' מטבל דחייב בחלה כדחזינן נמי דל"ל כלל סברת התוס' דהירושלמי איירי בשיש לו ה' רבעים בלא חלק הכהן שהרי בפ"ו מה' בכורים מיסתם סתם לדין זה אלא ש"מ דלא בעי כלל בחלה הותר אכילה ומה שמסיים הגמרא או דילמא ש"ה דכתיב עריסותיכם תרי זימני לא כדמשמע דמחדא זימנא הוי ממעטין לכל הפחות היתר אכילה. דז"א דהיתר אכילה א"א כלל למדרש מעריסותיכם אלא ר"ל כדדחיק הרשב"א לשיטתי' דמחד זימנא אפילו דין ממון לא ילפינן אך דוקא בחלה הואיל דכתיב ב' זימני וא"כ אף לשיטת רש"י אמינא אף דמבואר דעתו בפירוש דלגבי אתרוג מלכם ודאי דממעטינן דבעי היתר אכילה לכ"ע לאפוקי טבל דלא. מ"מ כדי להצילו מקושי' תוס' ד"ה לחם נלענ"ד דסובר דוקא מלכם איכא למדרש לכל דרכי הנאה דהיינו היתר אכילה לכ"ע משא"כ מעריסותיכם מודה להרמב"ם דטבל מקרי עריסותיכם כיון שיש בו דין ממון והפי' של עריסותיכם תרי זימני נמי כמו להרמב"ם ורשב"א. באופן דאף לשיטת רש"י י"ל דכ"ד חייב בחלה חוץ לשיטת התוס' וגם שיטת הר"ן משמע ככ"ל דפטור. ואולם שיטתו צ"ע וכבר עמד על מקצת הענין הת"י ע"ש ודוק. שוב עיינתי וראיתי בכל עיקר שיטת הרשב"א צ"ע דאיך אפשר לומר דא"א למעוטי מלכם מה שאין רשות עלי' וטעמא דערלה ותרומה טמאה משום דכתותי וכו'. דהא בקדושין נ"ג מסיק בעצמו בחידושיו כדברי תוס' דלשם ובבכורות דף נ' דמה דנאמר בפרק חלק דף קי"ב דעיסת מ"ע בגבולין לכ"ע פטור אין הטעם משום דממון גבוה הוא אלא אף לר"י כדהוכיחו דאשה מתקדשת לר"י אף בגבולין. אלא הטעם מפני שאין לו היתר אכילה לא מקרי עריסותיכם והרי שם לרבנן שלו ממונו נמי הוא אלא משום דאין בו היתר אכילה לא מקרי עריסותיכם וה"ה דלא מקרי לכם. גם צ"ע משיטה הנ"ל על דברי התוס' סוכה דף הנ"ל ד"ה מפני שכתבו והוי מצי למימר וכו' ופירושם עיין מהרש"א ומהרש"ל דר"ל דמ"ש בגבולין מקרי יש לו היתר אכילה ע"י פדיון ור"א בבכורות ס"ל דין ממון נמי בעינן. וכ"ז אינו עולה לדבריהם קדושין ובכורות הנ"ל דשם מוכח דלא מקרי היתר אכילה בגבולין ע"י פדיון וצ"ע. ולשיטת הרשב"א ע"כ לידחוק דשאני חלה דכתיב עריסותיכם ב' זימני שפיר ממועט אפילו ממונו כל שאין לו היתר אכילה משא"כ מלכם לחוד ס"ל דלא שייך למעט מה דאין רשות אחרים עלי' ודוק:

בט"ז ס"ק ז' עיין בו מחלק בענין חשש תקלה. ולפ"ר יש ראי' לדבריו מחולין דף ו' ע"ב אשת חבר טוחנת עם אשת ע"ה בזמן שהיא טמאה דכיון דטמאה אינה נוגעת אבל לא בזמן שהיא טהורה דהואיל דמסתמא נוגעת חיישינן שמא תשכח ותאכל הרי שבדבר שעסוקין בו חיישינן אף בזמן מועט. ועיין נמי פסחים דף י"א מבואר נמי הכי:

שם סק"ח ובהג"ה ש"ד וכו' ואם שרלה בנפה. נ"ב כאשר הגירסא בהגהות ש"ד שלפני נכון קצת דברי הב"ח דז"ל ואם שרלו בקמח אסורים ואם נשארו בנפה אסורין:

סעיף ו' בש"ך ס"ק י"ט וגם מ"ש הפוסקים וכו' נ"ב עיין ח"ר דף כ"ח כתב ובשלהי פרקין ס"ז ע"ב פרש"י דטעמי' משום כיון דמהלכת התולעת בתוך הקישות כאלו מהלכת ע"ג קרקע ומלשון רש"י דקדקו רבותינו בעלי התוס' שאותן התולעים בפולין וכו' כמבואר בש"ע:

סעיף ח' אינו מתקיים יב"ח. נ"ב והוי עפרא ח"י שם:

סעיף ט' אבל ג'. נ"ב עיין סי' ק' ט"ז סק"ו:

בש"ך ס"ק ל' וכן מחלק הרוקח בין זבוב לתולעת בפרי. נ"ב אפשר רוצה לחלק בין תולעת הגדל בפירי שאין נפשו של אדם קצה בו דומי' דתולעי גבינות וכן דחק הדרישה בש"ס ק"ד. אבל לענ"ד התוס מכחיש סברה זו. ולענ"ד הרשב"א הורה לנו היתר פשוט אפילו לקדירה מאכל הריף דהיינו בחלא:

בש"ך ס"ק ל"א ואע"ג דמדברי הר"ן וכו' היינו דאזיל לטעמו. נ"ב אכתי הא יש ספק אם פירש כלל וכ"ת דלזה נמי אמרינן שהוחזקו ביותר שפירשו כמו שפירשו אלו ג' א"כ אף לספק נמוח נדון הכי כמו שאלו ג' לא נמוחו כן היתרים. ועיין בח"י סי' תס"ז סק"ה ואולי דאיירי כשאותן הנמצאים אפשר ג"כ שנימוחו קצת מהם ואינו ניכר:

בט"ז ס"ק ט"ז. אבל וכו' אמרינן מעלמא. נ"ב עיין ח"י סי' תס"ז ס"ק כ"ה:

שם מביא בשם הר"ן דמשום חד ספיקא לא שרינן לי'. ובספר חידושי מהר"ז שפירא שעם ספר ח"י החדשים מביא תשו' בשם רב חריף בסוגי' דיבש בלא הקשה למה יגרע הכא ספק דרבנן מאחר ס"ד דקיי"ל דשרי וכתב ומהר"ן אין ראי' וכו'. ודבריו אינם נראים לענ"ד דאם איירי הר"ן שהשלשה אינם נמוחים אין ראוי לכנות כלל בשם ספק דכמו שנעשה התבשיל מוחזק בתולעים ע"י ג' ה"ה דנעשה מוחזק בתולעים בלא נימוחו ומאי זה שכתב מאי איכא ספק נמוח וגם העיקר דלא נמוחו לא ביאר כלל. א"ו דאיירי שאותן הג' היו קצתם נמוחו. וגם אילו היו כולם נמוחו לענ"ד ודאי דשרי דהוי הוחזק בתולעים שנמוחו. ועיין בח"י סי' תס"ז ס"ק כ"ה רק דמיירי ככ"ל. וראי' לדברי ממה דפסקינן ס"ס ק"א ואפילו נתחתכו רובן לא מהני להתיר השאר. ובזה נדחו דבריו שכתב להתיר בפת הואיל ומתערב יפה והאיסור נהפך להיתר דהא בחתיכות בנתערבו נמי נהפך האיסור להיתר. אלא נראה הטעם דלא מבעיא לדעת הט"ז וש"ך שבסי' ק"י דזה הוי סתירת החזקה ולק"מ אלא אפילו לדעת הפר"ח בזה מודה דמעמידין הדבר על חזקתו ולא נשתנה והוי כמו דלא אמרינן לא מחזקינן ריעותא לחומרא מכ"ש דלא אמרינן לקולא. ולגבי הס"ס הוא דמחשבינן

לאחר

לספק כמו שמביא בעצמו בשם המ"א ואפשר נמי הואיל ועיקר החשש איסור הוא להחזיק ריעותא כדמביא הב"י לשון הרשב"א דתחלה רצה להתיר מטעם זה לחוד והש"ך כתב לעוד מש"ה מיחשב נמי ספק כזה לס"ס משא"כ היכא שהוחזק בתולעים פשיטא דמשום ספק כמות לחוד לא אפשר למשרי כדאיתא ס"ס ק"א. אמנם לשון הפר"ח שכתב שהוא ספק דאורייתא ודאי צ"ע. וגם מ"ש חידושי' הנ"ל טעם דהוי ספק בגוף האיסור נמי אינו כדמבואר בת"ח בשם או"ה והאחרונים הביאו דספק אם הוא ברי' שרי והעיקר לענ"ד כדכתיבנא. ואף למה שמביא הפר"ח בס"ס ק"א בשם המהרא"י הדברים הנ"ל נכונים. ועיין נמי פר"ח סי' ק"ז תשו' הרשב"א סי' שכ"ה ודוק:

ש"ע סעיף י"ג ראי' לדין זה לא מצאתי וספר א"ח אין בידי. והפר"ח ס"ס ס"ד מביא ראי' ויש לדחותה. אך עיין סי' קכ"ב דינא דהרשב"א בגוף ספר תה"ב ובפרישה שם וגם בפר"ח שם מה שמביא בשם הר"ן כי לפ"ר קשה לי דא"כ מאי מקשה פ"ק דביצה ד' ע"ב והא אין מבטלין כו' הא התם איירי שנפלו לתוך התנור וא"כ לימא דאיירי שצריך להתנור לאפות בו וכל כונתו אינו ליהנות בהעצים אלא ליהנות מן התנור. ויש לידחוק דא"כ עיקר חסר והוי צ"ל וצריך לתנור. וכ"ת דזה נשמע מדנקיט בגמרו ז"א דבל"ז מוכרח לינקט באופן זה כי היכי דליהוי כל טלטולו ע"י דמקלי קלי איסורא לאפוקי אילו נפלו לחצר לא הי' רשאי לטלטלם לתנור ע"י ביטול כיון דהוי דשלי"מ. ובעת אין עמדי לעיין כל הצורך:

סעיף י"ד והוא שירקד וכו' נ"ב כדי לראות אם נפלו בקמח תולעים שמתו מהבל ואבק הקמח ברחיים:

פר"ח ס"ק י"ז בא"ד וסיים הרשב"א אלא שורפן. נ"ב עיין תשו' הרשב"א סי' של"ד תמצא כי מן הרשב"א אין ראי' דהוא פי' הסוגי' לישראל ועי"י הודעה נמצא לא נזכר כלל היתר למעט מטעם בש"ס. ומן הטור א"א לשיטתו ודאי היתר ברור הוא אך לגירסת הה"מ להרמב"ם איכא לספוקי. ועיין מ"א סי' תס"ז והא"י לא דק במה שתי' הרמב"ם ע"פ הרשב"א ע"ש ודוק:

בס"ק ל"ב כתב ואין להקשות כו' שר"ל שאין בהם כ"כ שיהי' כמחצה של היתר. נ"ב דבריו תמוהים דהא מפליג גופי התולע ובפליטת טעם אינו איסור אפילו הוא שוה בשוה. ולענ"ד העיקר בפי' הרשב"א כדכתבתי על גליון הש"ך:

בס"ק ל"ג השיג על הט"ז וכתב ואם הוא חושש שפי' ממקום למקום וכו' גם ז"א. נ"ב בזה לא דיבר נכונה על הט"ז דהט"ז איירי שנמצא התולעים ברחוקים וחשיב אז פירש כשבאים מהראויים על העיסה ולא כמו שהעתיק הפר"ח שנמצאו בקמח דאז שפיר היינו רביתייהו אבל כדון הט"ז הוי כפירש מפרי לפרי:

סימן פ"ו בש"ך ס"ק ע"ז כתב להוכיח דתוס' סברי הטעם דצריך ס"א משום ברי' כדעת הרמב"ם. ולענ"ד מוכח מתוס' איפכא בד"ה ביצה בש' כתבו וביצה וכו' וזה דוחק גדול דמאי חידוש בביצה שיש בו אפרוח פשיטא דהאפרוח אוסר יותר מכדי קליפה דביצה. ובאמת לפ"ר ר"כ השמעינן חידוש גדול לאפוקי מהמסקנא דביצה צריך ס"א בשלמא לטעם הש"ע מה"ת לומר דפליג ר"כ אלא דר"כ איירי בביצה שנשלק עם תבשיל דבזה כע"מ דא"צ ס"א אבל לטעם הרמב"ם אין חילוק בזה ופשיטא דפליג. וא"כ למה להתוס' להמציא חידוש יותר. א"ו דלא סברי כהרמב"ם. ואין לומר דאף לטעם הרמב"ם לא פליג ואיירי בטרופות ז"א ועיין בד"ה בביצת האפרוח. ואולי י"ל שדחק להתוס' הלשון ואין ביצה מן המנין ודוק:

שם כתב דלא כהרשב"א וב"י אלא דהרמב"ם קורא נבילה בלא אפרוח ברי' כדעת הראב"ד. וזה ודאי ליתא שהרי הראב"ד מוכרח מכח זה לומר שדינו ליבטל מ"מ באלף ולא בכ"ש מכח מה דמוכח במס' ביצה דלר"מ דסובר את שדרכו לימנות ביצה בטילה וכאיתא בב"י סי' ק"י בשמו. ואילו הרמב"ם מסיים פ' ט"ז ה"ז אבל שאר דברים אע"פ שדרכן למנות הרי אלו עולין בשיעורן ומעולם לא זכר השיעור באלף לכן הברור כהרשב"א וב"י בהבנתם ודוק:

פר"ח סק"י משא"כ בסיפא כו' ולא איקבע איסורא. נ"ב ספק דשחיטה יש לו חזקת איסור בגופי'. אלא שי"ל הביצה אין לו חזקת איסור:

ס"ק י"ח וכתב המ"מ שהאפרוח של ביצת עוף טמא שיש עליו עוף טהור שאסור. נ"ב ע"כ ההוא שישב עליו לאו דוקא אלא נתת קצת סבה להמקרה שנולד אפרוח טהור מביצה טמא על דרך המקרה שבגמרא חמורה שהולידה פרה. ותדע שהר"ן באמת תפס המקרה בלי סבה ובע"כ דהכי איירי דאילו באפרוח טמא וכי ס"ד דלישתרי מטעם כי מסרח א"כ עוף טמא דאסר רחמנא היכי משכחת לה. וא"כ א"י מה קאמר דזה פשוט ומבואר וכו' ולא קרב זה אל זה כלל. וא"כ בחנם דחק בהר"ן. והברור ופשוט שהר"ן באמת חולק ומתיר אפרוח טהור הנולד אף מן הטמא מטעם דהוי מסרח וזה לכי מזדמן שלא כדרך הטבע והסוגיא דשילוח הקן אין ענין לזה ודוק:

הלכות בשר בחלב

סימן פ"ז בספר פליתי סק"ד הקשה אהי דבב"ח הוא מן הנקברים שעפרן אסור ודאי דאפילו לא חזי לגר אסורין דהא אפילו עפרן אסור וא"כ בב"ח וכן חמץ בפסח לדעה שהוא מן הנקברים יהא נעל"פ אסור דהא נעל"פ דמותר משום דנבילה דלא חזי לגר אין קרוי נבילה. והנה מ"ש דבב"ח ודאי דאפילו לא חזי לגר אסור הוא אמת. אבל לא מטעמי' אלא כדמבואר בהרמב"ם פי"ד מהלכות איסורי מאכלות ה"י כל האוכלים האיסורין אינו חייב עד שיאכל אותן דרך הנאה חוץ מבב"ח לפי שלא נאמר בהן אכילה כיצד הרי וכו' או שעירב דברים מרים לתוך קדירה של נבילה או שאכל אוכל האסור אחר שהסריח ובטל מאוכל אדם הרי זה פטור ואם ערב דבר מר בתוך קדירה של בב"ח ואכל ה"ז חייב. הרי דאף שנפסל מאכילת אדם ע"י הדברים המרים מ"מ נשאר באיסורו וממילא ה"ה אם נפסל מאכילת אדם ע"י שהסריח דמ"מ חייב. אך משום זה אין קושי' בעיני דליהוי נט"ל דידי' אסור שהרי גדולה מזו מצינן בשקצים שאסרה תורה בעינם אפילו הם פגומים בעצמם ואינם ראוים לגר ומ"מ פסק רבא הלכתא בפ' בתרא דע"ז דנט"ל מותר. וביאר הר"ן הטעם משום דאין לך בו אלא חידושו. ור"ל אחרי דקיי"ל נט"ל מותר מנבילה ומוקמינן הילפותא דטעם כעיקר דהיינו גיעולי מדין לקדירה בת יומא שוב אמרינן אין לך בו אלא חדושו דוקא ובעינו אסרה תורה אבל טעמו אינו כעיקר ומותר מן התורה ומדרבנן. וה"נ אמרינן בב"ח אין לך בו אלא חידושו. ומ"ש נמי דחמץ אם הוא מן הנקברים ה"ה אפילו לא חזי לגר זה ליתא שהרי הרמב"ם מכת הפוסקים בקבורה ומ"מ לא הוציא לעיל מן הכלל זולת בב"ח וכלאים הא כל שאר האיסורים ואפילו חמץ כל שנפסל מאכילת אדם אינו חייב עלי' ולהכי פסק נמי בפ"ה מה' יסודי תורה שאם עירב דברים המרים עם איסורי מאכל ואפילו חמץ בפסח חוץ מבב"ח וכלאים מותר להתרפאות מהן אפילו חולי שאין בו סכנה א"ו שאין תלי' זה בזה או משום מ"ש דאפרן אך מדרבנן או ז"ז טעם דל"ע וכבר נתקשו תוס' בתמורה בטעם האיסור דאפר הנקברים יותר מהנשרפין. והולם צ"ע בדברי הרמב"ם הנ"ל אחרי שכולל ולומד נפסל מאכילת אדם מדיוקא דר' יוחנן בפרק כ"ש כ"ד ע"ב דאמר כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך אכילתן למעוטי מאי למעוטי שאם אכל חלב חי שפטור ובאמת מבואר בהסוגיא כותי' שהכי רוצה לומר שם דהיינו טעמא דאין על מי פירות יוצאים מן הערלה הרי להדיא דלאו דוקא אכל חלב חי מקרי אין דרך אכילתו הנה כל שאין מדרך אדם לאכלם כך הוי שלא כדרך אכילתו וממילא ה"ה כל הענינים שמנה א"כ מה צריך ר"ש בע"ז מ"ח ללמוד מהקישא דנבילה שאינה ראוי' לגר אינה קרויה נבילה ות"ל מדלא אפשר למיכלו כדרך אכילתו ואף כי נדחק ונאמר דלשיטת בן ל"ב ור"ל בשבועות כ"ג ע"ב בתוס' ד"ה דמוקי שכתב דלר"ש דס"ל לוקין בכ"ש ה"ה דלוקין שלא כדרך

הנאתן ולומר דדוקא בנבילה אי דאכתי שם נבילה עלי' הוא דס"ל לוקין מדלא נדייק תיבת אכילה דיהא דוקא ולכך מוכרח ללמוד מהיקש דכל שנפסל מאכילת גר אין שם נבילה עליה אכתי קשה לר"מ דס"ל נט"ל אסור מדמצריך ההיקש למעוטי סרוח מעיקרא ומה בכך הא מ"מ הוי שלא כדרך אכילתו וילמד מזה דנט"ל שרי . ואין לדחוק דר"מ נמי כר"ש ס"ל דהא ריש נקיט בשבועות שם מוקי סתם מתני' דהיינו ת"ק דר"ש שהוא ר"מ לחולק עליו ע"ש וק"ל . וע"כ לומר דאף בכל שאכל שלא כדרך אכילתו אין לוקין מ"מ איסור תורה יש בו והוא דומיא דחצי שיעור וכמו שכתב הה"מ בפ"ח מה' מ"א הלכה ע"ז על דין איסורי הנאה שפוטר הרמב"ם על ההנאה ממלקות וע"ש בהה"מ דאף דין זה נפיק לי' מדאינו נהנה כדרך אכילתן ומ"מ אסור הוא מן התורה כח"ש וה"ה לאוכל שלא כדרך אכילתו דאסור מן התורה ושפיר צריכינן למילף מגר שאינה קרויה כלל נבילה לענין שיהא מותר מן התורה מהכי שאבד כל עיקר שם נבילה משא"כ חלב חי דשמו עליו אלא דמיעטו מתיבת אכילה והוי דומי' דח"ש שאסור מן התורה (אך לפ"ז קשה היך כלל אכילת חלב חי עם הבאים עד שנפסל מאכילת אדם האחר שזה אסור מן התורה וזה מותר . וע"כ צ"ל מדנבילה אף שאינה ראויה לגר מ"מ מדרבנן אסור שוב אין לו כ"מ בזה וכללינהו יחד עם חלב חי שאיסם אין לוקין והאיסור בזה מן התורה ובזה עכ"פ מדרבנן בעינן . ואך בנט"ל העמידו על ד"ת והרי אף מדרבנן . אך לפ"ז צ"ע על התוס' שכתבו להדיא בהכ"ל דעל אכילה שלא כדרך הנאתן אין בו אלא איסור דרבנן והדרא הקושיא לדוכתה דא"כ צ"ל כלל סילפותא מגר לנבילה מוסרחת ואין לדחוק דמה דנקטו תוס' בדבריהם שלא כדרך הנאתן אין המכוון לנבילה וחלב חי שאף התירו מלא יאכל אלא לנבילה מוסרחת שזה באמת מותר מן התורה דא"כ ודאי קשה קושי' מהרש"ל ע"ש וצ"ע :

הפר"ח סק"ב כתב ונותן לתוך חם אף הוא דרך בישול . שוב בתר הכי כתב וכן אם בישל בב"ח אלא שלא נתבשל כמאכל ב"ד לא אסור מן התורה כדגרסינן בפ' כ"ה ק"ח ובאיזה בישול אמרו בבישול שאחרים אכלו אותו אלמא דכל שאין אחרים אוכלים אותו לא מקרי בישול וכיון דלא אסור אלא מדרבנן שרי בהנאה, וכבר כתבתי בלדו שזה מילתא דתמוה תחלה כתב בסתם ונותן וכו' דמשמע להורות שנאסר בהנאה מפני שהוא דרך בישול . והבור שחתיכת בשר חי שנפל לתוך קדירה של חלב רותחת והוציאוה מיד שלא נתבשל כמב"ד . ואולם גוף הדבר דינו לענ"ד צ"ע כי עיין תשו' ח"צ נסתפק אי בכל איסורים שייך ח"ש אסור מן התורה הואיל וחזי לאצטרופי . ולענ"ד מבואר מהר"ן פ' שבועות שתים בתרא גבי פלוגתא דת"ק ור"ע בשבועה שלא אוכל ואכל כ"ש דפטור דמ"מ אסור מן התורה בכ"ש וכן פסקינן בש"ע סי' רל"ז כהרמב"ם והוא מטעם דחזי לאצטרופי (וכבר כתבתי נמי במס' שבת ד' ג' דאיתא שם פטורי דאתי לידי חיוב חטאת קתני פרש"י כגון עקירות דהיכא למגזר דלמא גמר לה משמע ברור דעקירה בלא הנחה אין בה אלא איסור דרבנן אף דקיי"ל ח"ש אסור מן התורה . הן אמת למה דר"ל הח"צ בתשובה סי' פ"ז דלדעת הרמב"ם זה לא נאמר אלא באיסורי אכילה ולא באיסורי שבת ניחא . אבל ז"א כי פי"ח מה' שבת עמד עליהם המ"ל וביטלם מדאיתא ברש"י דף ע"ד דאף באיסור אפי' בשבת שייך ח"ש אסור מן התורה . וא"כ ע"כ לומר דעקירה בלא הנחה לא מקרי ח"ש אלא חצי מלאכה ואף דנמי שייך לגבי' חזי לאצטרופי מ"מ בפירוש מיעטה התורה מדכתיב בעשותה העושה את כולה ולא העושה מקצתה וצ"ע עכ"ל) וא"כ הא ודאי בב"ח דהבישול עיקר איסורו אסור נמי מן התורה לבשל פחות ממאכל ב"ד משום דחזי לאצטרופי כמו ח"ש [ואינו נימא דאין חילוק ול"ד באיסור שבת הוא דאינו דומה חצי מלאכה לח"ש אלא ס"ס בשאר איסורין שפיר דודאי פחות ממאכל ב"ד חצי מלאכה מקרי ולא ח"ש . אבל אילו נאמר דשבת שאני מדכתיב בעשותה צ"ע) וא"כ לרב אפי דאמר איסור אכילת בב"ח נפיק מלא תאכל כל תועבה וכו' הא עביד תועבה דאורייתא אף כי בישלו פחות ממב"ד והרי הוא בבל תאכל באכילה ובהנאה . וא"כ מה"ת להמציא פלוגתא ואף לתנא דר"י דמן לא תבשל נפיק היינו לאתויי מלקות על אכילה דאילו מלא תאכל כל תועבה לא אתרבה למלקות כדאיתא בכרו"פ בשם הכנה"ג עכ"פ נראה דבכלל כל שתיעבתי לך הוא ואפשר דאפילו בכלל דלא תבשל דאתי לאכילה נמי הוא דכמו שח"ש דהיינו פחות ממב"ד הוא לענין האיסור במלת לא תבשל ממילא נמי האיסור אכילה דנפיק מיני' נמי הוא . והכלל דלענ"ד דינו צ"ע דלפ"ר כלענ"ד דאפילו בפחות ממב"ד נמי אסור בהנאה וצ"ע :

סעיף ה' בש"ך סק"י אבל וכו' אבל בדיעבד אם נתבשלו עם החלב נראה דמותר . כ"ב ואם הם מעורות אפי' בדיעבד יש לאסור . שוב ראיתי שא"צ להגיה אלא שלפי' הרשב"ם סובר דר' יעקב לקולא פליג ואז אזלי דבריו בפשוט ועיין פר"ח :

פר"ח סק"ב אבל מצאתי להר"ן וכו' אלמא דאלי לא אסור מה"ת . כ"ב לענ"ד מעולם לא עלה כזאת ע"ד הר"ן אלא דר"ל ודאי בב"ח אלי שמן דמפעפע בכולו אסור מן התורה אבל היכא דאינו מפעפע ע"י האלי רק כדי קליפה כגון גבינה כחושה או למ"ד חלב אינו מפעפע זה לא הוי דרך בישול כדאיתא בש"ס ד' ק"ח ואין לך כגון זו וכו' ע"ש :

תו שם והא דתנן בנדרים . כ"ב הולך לזה לפי' הרא"ש שם וע"ש בהר"ן שכן הסכמת האחרונים :

תו שם סק"ג כדגרסינן בפ' כל הבשר דף ק"ח ובאיזה בישול אמרו וכו' . כ"ב מה מאוד תמוה לי על הרמב"ם וסמ"ג שהעתיקו ריש דברי נוי להלכה ולא העתיקו דברים אלו אף לענין מלקות דבישול ואכילה :

שם ס"ק י"ב סיים בתו"ה דלא גרע מחלב אשה . כ"ב א"י מקום מבואר בש"ס דחלב אשה בבשר אינו אסור מדרבנן יותר מחלב זכר דבהמה אלא העיקר תרווייהו הוא דעת הרשב"א להתיר מטעם דאין דומה לחלב שחוטה משום דל"ש ולא גזרו בו . וא"כ צ"ע אטו דזכר בהמה שכיח ועיין ש"ך :

שם ס"ק כ"ב נמצא לשיטתינו זו וכו' ולוקה וכו' משום דחלב גמור הוא . כ"ב א"י ליישב איך אפשר שיהי' בגדר חלב דקרא ממש אם צריך לכל הפחות מחשבה למיחשב אוכל כדסבירא בעצמו לעיל . והדע הרי שלי' מחליט הסוגיא דל"ל קרא למעט משום דפירשא בעלמא הוא אף דמועיל לו נמי מחשבה למיחשב אוכל ואינו פירשא גמור לדעתו בסי' פ"א מ"מ בכלל גדי דהיינו בשר דקרא ודאי לא הוי ומה"ת לומר דחלב קיבה יהי' בגדר חלב דקרא הא קודם מחשבה אפילו בגדר אוכל אינו וצ"ע :

סימן פט סעיף ב' בש"ך סק"י חוץ משפשוף בגופו או בכותל . כ"ב פי' דברים אלו עיין במ"י כלל ע"ו :

סעיף ג בש"ך ס"ק י"ט . עיין באר היטב משיגו מכח הרמ"א שם שאוסר . ולי נראה דהש"ך סובר דזה הוי כמו דיעבד כיון דאכל תבשיל שנתבשל בקדירה של בשר אם נאסר לו לאכול אחריו גבינה אין לך דיעבד גדול מזה דמותר שם בדיעבד והוקשה לו דזה נמי פשיטא . אמנם תירוצו אינו מתיישב לי דמ"מ אם הבעין נתבשל בס' הוי כלא הי' ואם לא נתבשל הוי ממש תבשיל של בשר . ולענ"ד קמ"ל הרמ"א דאפילו נתבשל בו דבר חריף דלא הוי נ"ט בר נ"ט מ"מ שרי :

פר"ח סק"י מסייה וכ"כ הרשב"א מים אמצעים נוטלין בין בכלי כו' . כ"ב עיין ח"צ שאלה כ"ה :

סימן צ סעיף א' בט"ז סק"ב . והמ"י כתב שם שדעת הת"ח שאף הרשב"א והר"ן דעתם לצרף הטעם משום דהוי דרבנן ע"ש . אמת שבדעת הר"ן הכי משמע מדכתב גבי כחל שנפל לחלב דבעי ס' נגד מכחל משום דהכחל עצמו אוסר ור"ל דהכחל בחלב אוסר ד"ת . משא"כ הרשב"א בתה"ב דכתב החילוק משום דחלב הכחל לא נודע נ"ל דאע"פ שגם בשר הכחל לא נודע מ"מ קים להו לרבנן דבשר הכחל ודאי דהוי עכ"פ חלק ס' מן החלב שבה משא"כ החלב לגבי בשר

הכחל אפשר דאף חלק ס' איכא ודוק . ואפשר משום זה הוסיף הת"ח כשהעתיק דברי התה"ד וכתב שאין החלב (ניכר) להורות דעיקר החילוק הוא משום שהחלב לא מינכרא משא"כ הבשר דניכר לעין כל ומש"ה כתב שפיר מלטרף וק"ל . ועיין בפר"ח שהעתיק נמי דברי התה"ד משמע קצת כדכתיבנא . מימי חורפי :

הפר"ח סק"ו בא"ד קרוב לסופו כתב ולזה י"ל דס"ל כמ"ש הוס' . נ"ב לענ"ד למה דיהיב הרמב"ה טעם למה שכחל מן המנין משום דהוא מדרבנן הקילו בשיעורו לא אזיל לפי' תוס' כלל :

סימן צא סעיף ד' בש"ע או בשר רותח שנפל לתוך חלב צונן . נ"ב עיין ש"ך ס"ק כ"ג :

שם מדיח הבשר ומותר . נ"ב ואם נתבשל בלא הדחה כתב המ"י בשם או"ה כלל כ"ב ס"ק ע"ו דצריך ס' נגד כל אותו מקצת שהי' תוך החלב ולענ"ד ודאי נגד הקליפה סגי בס' דהא האו"ה גופי' לא החמיר אפילו בשאר איסורים רק קליפה כדאיתא בש"ך סק"י בשמו . נמצא לדידן דהיינו הרמ"א שפוסק לקולא בבשר שנתבשל בלא קליפה ה"ה הכא . וזה נלענ"ד כוונת הת"ח שהשמיט דברים אלו דאו"ה דלא כמ"ש המ"י שהוא מרוב הפשיטות ועכ"פ יצא מדבריו שהדחה זאת היינו הדחה היטב :

שם בש"ך סק"ח ונראה וכו' וכה"ג אם נתבשלה בשר בלא קליפה ונבלל בענין דאינו מכירו דלא שייך בו קליפה מותר בדיעבד וכו' אבל בנתבשל ועדיין מכירו בענין דשייך בי' קליפה צריך ס' וע"ש . וכמה תמוה לי סברא זו ואיני מוצא לה מקום . גוף הקליפה שנתערב ונבלל בענין דלא שייך קליפה שרי' בלא ביטול . וכשמכירו ומסיר גוף הקליפה יהא טעמו אוסר בפחות מס' . הא הטעם ודאי נבלל וא"א להפרידו ולמה יאסר . ובע"כ אני מוכרח להודות לדברי המ"א סי' תמ"ז שכתב קליפה זו איננה אלא חומרא בעלמא . ובאמת הכא מ"מ אם נתבשל ולא קלפוהו אינו אוסר לא איירי אלא מן פליטת טעמו אבל ודאי הבשר צריך קליפה אף אחר הבישול . ועיין סי' ע"ב בש"ך ס"ק ח' בשם בת"ח שמביא הש"ך מסייע ולא אמרינן להצריך ס' נגד הקליפה כיון דזה עצמו אינו אלא חומרא בעלמא . והכא הכי כוונתו :

סעיף ה הג"ה שלישית בסופה ואם הוא כ"ח . נ"ב עיין במ"י כלל י"ג סק"ג שכתב דאף בכ"ח שייך לפעמים קליפה :

פר"ח ס"ק י"ח . מסיים ושמא י"ל וכו' משא"כ בבשר . נ"ב עיין סי' קל"ד סעיף יו"ד ובט"ז וש"ך שם ובמה שכתבתי בצדו חילוק זה ע"כ מוכרח בלא קושי' דבקעים :

סימן צב סעיף ב' בט"ז סק"ב מסיים ומדברי הש"ע אנו כו' . נ"ל דס"ל כרש"י . נ"ב א"י הכרע בהרמב"ם שהרי מה שאוסר השאר מיירי בשיעור לבסוף וגם הס"מ כתב שאין הכרע כלל מדברי הרמב"ם :

שם בש"ך סק"ג . כתב עוד י"ל דכאן מיירי שהחתיכה הבשר שמן . והיינו לדבריו סי' ק"ה ס"ק י"ט . גם לענ"ד יש לתרץ דמיירי הכא דאית בי' בחתיכת הבשר בקעים או שהוא מתובל בתבלין דאז נאסר כולו אם הוא לאו רותח . ועיין סי' צ"א וא"כ שפיר קאמר מבלע בלע מפלט לא פלט כיון דהוא חוץ לרוטב דאז הבקעים או התבלין פועלים לבלוע בכולו בחם לתוך צונן לדעת הש"ע ואפילו בחי לדעת הטור באותו איסור עצמו של חלב יהי' כחוש או שמן . מכ"ש דמהני בצונן לתוך חם שיבלע בכולו . ומתורץ בזה מה דק"ק לת"ד עילאה גבר הא טפת חלב שנפלה על החתיכה משמע אפילו הטיפה צונן ולמה נאמר שיבלע בכולו . ולהנ"ל לק"מ . אך על הטור ק"ק דהי' לו לבאר . וזה באמת אף לתירוץ הש"ך קשה וע"כ דלא נחית הכא לבאר רק דין חנ"נ וסומך עצמו על המבואר במקומות אחרים עיקר דיני בליעה אימת בכולו ואימת כדי קליפה וק"ל . ועל תי' הש"ך צ"ע א"כ קושי' הש"ך על הרמ"א בסי' ק"ה ס"ק י"ז על הג"ה רמ"א שבסי' צ"ב כיון דמסיק הש"ך דבב"ה איסור מחמת עצמו הוא . ועיין סי' ק"ה :

שם בש"ך סק"ז מסיים צריכים נטילה . נ"ב היינו אם אינו שמן בבירור אבל אם הוא שמן אוסר עד ס' כיון דהוי איסור מחמת עצמו לדידי' ע"ש :

סעיף ד לא אמרו כו' . עיין בתה"ב דף נ"ה בבה"ב שם גמגם בסברה דיש יותר להסביר לומר חנ"נ בשאר איסורים מבב"ח מפני שכ"א היתר בפ"ע . ומכ"ש דאיכא למידק לשיטת הר"ן שמסיק דבב"ח הוי החנ"נ ד"ת ובשאר איסורים דרבנן מנין נלמד מן התורה בבב"ח דאפילו כי נפרדו ע"י סחיטה זה מזה שאסור כ"א בין החלב ובין הבשר בפ"ע דילמא לא נאסר מן התורה אלא דוקא כ"ז שהם יחד כדנפק מן לא תבשל גדי בחלב אמו דהיינו אם נתבשלו והמה יחד שניהם אסורים וחייב על חצי זית מזה וחצי זית מזה אבל כשנסחטו חזר כל אחד להיתירו . ונראה דהאיסור ברור מן התורה עפ"י מה דאיתא בהכרו"פ בשם כנה"ג ריש סי' פ"ז שהקשה ל"ל קרא הא אסור מלא תאכל כל תועבה . ותירץ דלמלקות איצטריך דלא תאכל כל תועבה הוי לאו שבכללות . וא"כ בבב"ח שבבישולו נעשה בכל אחד מהן תועבה שנתבשל יחד פשיטא דשוב כל אחד אף לאחר שנפרדו הוי חתיכת נבילה דהא מ"מ תועבה נעשה בו משא"כ שאר איסורין דלא נעשה תועבה בבישולו שפיר דכ"ז שבלוע בו האיסור נאסר וכשנסחט ממנו חוזר להיתרו מה"ת ואין נעשה נבילה אלא מדרבנן :

בט"ז ס"ק י"ב מזה נלענ"ד בדג שמנא שרן וכו' . נ"ב ולענ"ד בשרן דמאיס לכל אדם (לאפוקי קרעפס דנאכל להו) אין להחמיר בכל זה מחמת המבואר ס"ס ק"ד וכן מסיק בעצמו סי' פ"ד . ואולם אם נתבשלו בהדי חלא אז יש לעיין בדבריו ואף לדעת הש"ך ס"ס ק"ז מ"מ לענ"ד אין להחמיר מצד איסור דבוק :

בש"ך ס"ק ע"ז ולענין וכו' ולומר דלא כ"כ . נ"ב לענין דצריך ס' נגד החתיכה שהחלב דבוק בו אלא ביש ס' בין הכל נגד החלב הכל שרי חוץ מהחתיכה שהחלב דבוק בו שישאר אסור מטעם שמא נמלא הוא תחילה וע"ש . ועיין סי' ק"ה וכמ"ש בצדו :

סעיף ה בש"ך סק"כ כתב מיירי כשאין בתבשיל וכו' ולענ"ד דאפשר דאיירי אפילו כשיש ס' פעמים ס' דמ"מ אסור לערות דהא כשמערה אף שמתחילה הי' ס' פעמים ס' לבסוף אפשר דלא נשאר כשיעור ונאסר הנשאר ונעשה נבילה מן החרס שבקדירה ריקן שנעשה נבילה כבר . וכשחוזר הנשאר להראשון נאסר הכל אך דזה על הרמ"א נמי קשה שכתב בקדירה חדשה אין לחוש בכל ענין וא"ל רק ס' נגד הטפה ור"ל דאז אף אם עירה בדיעבד לא נאסר והיינו משום דאז הוי כמו נפל נגד הרוטב שמשערין בס' נגד הטפה לחוד . וקשה דהא כתב לקמן בהג"ה והקדירה אסורה ואם בשלו בו תבשיל אחר דינו כמו בפעם הראשון . וביאר הש"ך דצריך ס' בפעם השני . וא"כ איך כתב בקדירה חדשה אין לחוש תיפוק לי' כשמערה אף שבתחלה יש ס' נגד הטפה כשמערה על מקום הטפה מתחלה הוי כמו נפל נגד הרוטב ויש בו ס' דהקדירה עכ"פ נשאר אסור מספק ולבסוף העירוי הוי כמו נתבשל בו פעם שני ולא הי' ס' דנאסר התבשיל . א"ו ע"כ דאיירי במערה בפעם אחד שלא נפסק הקילוח מתחלה עד לבסוף באופן שכל התבשיל מסייע לבטל . וא"כ אף דברי הש"ך נכונים . וכעין זה כתב הר"ן פ' כ"ה וז"ל וא"נ במערה ואינו מפסיק דכבת אחת דמי ועיין סי' ק"ז בש"ע וש"ך שם משמע ככל דברי :

סעיף ו בהג"ה ואם בשלו וכו' . נ"ב כתב המ"י כלל מ' סק"ה וצ"ל דמיירי בקדירה שאין דרכו להשתמש בו בשפע דאל"כ אפילו לכתחילה . ואפי' להט"ז וש"ך שהשיגו וכו' מודים הכא :

סעיף ט בש"ך ס"ק ל"ח אבל וכו' די בגרידה . נ"ב עיין בת"ח כלל כ"ה נ"ו במ"י ס"ק ע"ו ע"ז :

סימן צג עיין ב"י הקשה על הטור למה כתב ואם בישל אסור בסתם ולא כתב בנותן טעם דהא בכה"ג

דלא ידעינן כמה בלע ודאי דאית לי' היתר ע"י טעימה. ולענ"ד יש לתרץ ע"פ מה דאיתא במרדכי פרק ג"ה דבכלי לא אמרינן חתיכה נעשה נבילה דאין איסור בלוע אוסר היתר בלוע והוכיח הכי מדין קדירה שבישל בו בשר לא יבשל וכו' ואם בישל בנותן טעם ולא אמרינן הבלוע בקדירה נעשה נבילה מקודם והדר אוסר מה שבקדירה במשהו א"ו כנ"ל ע"ש. והנה הטור ע"כ לא סבר הכי כדכתב הב"י בסי' צ"ח ע"ש. ואף שהד"מ משיג על הב"י מ"מ מודה דבכלי אדם סובר הטור דנעשה נבילה ע"ש. ובאמת דברי ד"מ צ"ע שהרי בסי' צ"ד מבואר דפוסק הטור בסתם אם תחב הכף ב' פעמים צריך ב' פעמים ס' והיינו משום דנ"נ. ומ"ש בסי' ק"ז דאין צריך ס' נגד הכף היינו משום דלשיטתי' אזיל הטור דבשאר איסורין לא אמרינן חנ"נ כדכתב הט"ז בסי' צ"ח ס"ק ח'. וא"כ קשה על הטור קושי' המרדכי. אבל לענ"ד לק"מ די"ל הברייתא אתיא כתנאי דס"ל אפשר לסוחטו שרי ולא אמרינן חנ"נ דהא תנאי פליגי בזה. אמנם לדידן אף דפסקינן מב"מ בס' מ"מ כיון דפסקינן חנ"נ ואפשר לסוחטו אסור ממילא א"א להתיר ע"י טעימה כמבואר בש"ע צ"ב ע"פ הרמב"ם בכזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב דצריך ס' מהשתא טעמא דהבלוע נ"נ וחוזר ואוסר החלב במינו עד ס'. והכא ה"נ הבלוע בקדירה נ"נ וחוזר ואוסר החלב עד ס' ומדפסקינן שאין במה שבקדירה ס' נגד הקדירה ממילא אסור ושפיר שסתם. ודוק כי הוא ברור. ומיושב נמי בזה מה דמתמיה הב"י על הטור שהניח דברי ב"ה בתימה ודין הרשב"א בקדירה של בשר שבישל בה ירקות שמותר לבשל בה חלב מייתי להלכה. ולהנ"ל לק"מ דכשבישל חלב בקדירה של בשר נהי דהי' בו ס' מ"מ קודם שהגעיל כל הקדירה נעשה הבלוע בקדירה נבילה מטעם החלב שבלע מקודם שפלטה טעם בשר שבה וא"כ הוי כמו איסורא בלע שמודה הרשב"א שלא מהני לה הגעלה דבישול משא"כ בנתבשל מים דאז שפיר הוי היתרא בלע ודוק:

הג"ה ואם הכיסוי נוגע וכו' אם התחיל להזיע. נ"ב אבל כשהסירו מיד שניהם מותרים אף שהכיסוי מסתמא מלוכלך ואפשר דנפל לתוך התבשיל מ"מ לא מחזקינן איסור לומר דנפל ועוד דבר מועט הוא ובודאי בטל בס' תוך התבשיל משא"כ כשהתחיל להזיע אז הכיסוי אוסרת כן משמע בד"מ ולא כדמשמע מפר"ח ס"ק ז':

פר"ח ס"ק ד'. נ"ב לענ"ד עיקר הטעם דדוקא לבשל בו חלב או בשר שקדירה זו כבר הי' אסור לבשל בו חלב ונשאר באיסורו אף לאחר מעל"ע משום הגזירה משא"כ לשאר דברים מעולם לא נאסר ולא שייך למגזר עליו וממילא מכ"ש קדירה של בשר שבישלו בו חלב תוך מעל"ע שנאסר מיד לכל דבר פשיטא שנשאר באיסורו אף אחר מעל"ע מגזירה אינו ב"י אטו ב"י:

סימן צד

סעיף א' הג"ה דהיינו שנשתמשו בו בכלי ראשון. נ"ב ומן הסתם עיין סי' צ"ה בט"ז ס"ק י"ב בסופו ובש"ך שם ס"ק י"ג וגם בט"ז סי' ק"ה סק"ד והפר"ח בסי' ס"ח הסכים לדבריו ע"ש אמנם הנקה"כ משיג שם על הט"ז בראיות נכונות:

בט"ז סק"ח. ומ"ש אם עירה נמי מכלי ראשון על כלי שהוא מלוכלך מבשר נחשב כאלו נשתמש באותו כלי בכלי ראשון. בודאי לשונו צ"ע דאילו נשתמש ממש בכ"ר הוי בלוע בכולו ואילו הכא הא עירוי אינו מבליע אלא כדי קליפה וא"צ ס' אלא נגד הקליפה. אלא ר"ל דלענין העירוי נחשב ככ"ר. וגם אין נ"מ לענין קדירה שנעשה קליפתו העירוי ככ"ר דבקדירה תמיד יש מסתמא מה שבקדירה ס' נגד הקליפה כדאיתא סי' ס"ט ס"ק ס"ה בש"ך אלא הנ"מ בכף שנעשה הקליפה כ"ר ע"י העירוי דנהי דמה שבקדירה סתמא ס' נגד הקליפה היינו קדירה דאף דהקדירה גדול אף מה שבתוכו הרבה. אבל בכף אם הוא גדול והקדירה שנתחב בו קטן בזה צריך שיעור אם הוא ס' נגד הקליפה וק"ל:

סעיף ג בש"ך סק"י פי' וכו' נ"נ ואוסרת אח"כ. נ"ב למה דמסיק בעצמו סי' צ"ח ס"ק כ"א להקל בה"מ בכלי עץ ומתכת שלא נאמר בהם נ"נ ואפילו בב"ח ה"ה הכא בה"מ יש ליפסוק כרשב"א כיון דמיירי דיש ס' נגד הכף נמצא דהמאכל לא נ"נ רק הבלוע בכף. וראייתו מד"מ אינו דומה דשם מיירי בנתבשל בשר בקדירה חולבת דנעשה הבשר נבילה והקדירה בולעת ממנו ודוק:

שם בש"ע ואם אין ס' וכו' אפי' הקדירה. נ"ב משמע שאף הקדירה נאסר בהנאה וצ"ע לאיזה ענין אם למכרו לגוי וכן הבין המ"א סי' תנ"א ומדייק הכי מהת"ח ושם לא נאמר יותר ממה שנאמר בהש"ע. ובאמת יש לתמוה אם הישראל בעצמו מותר להשתמש בהקדירה מפני שאינו נהנה מהבלוע מה"ת יהא אסור למכרו וכי מפני הבלע ישיג יותר בעדו. ודברי המ"א שם אין בם טעם מספיק לענ"ד. והיותר קרוב אלי דההוא אפילו אינו סובב על האיסור הנאה רק משמיענו דאפילו הקדירה נאסר והיינו לשמש בו שהוא הנאתו תשמיש אכילה. ועיין בשערי דורא הנוסח הכי ואם אין ס' הכל אסור אפילו בהנאה ומיהו הכלים מותר להשתמש בהן וכו' ושם לומד מקנקנים דיי"נ שמותר לתת לתוכן שכר. ובע"ז דף ל"ב מבואר בפשיטות דקנקנים מותרים למזבן לנכרים וה"ה נמי כלי הבלוע מבב"ח. ועיין פר"ח א"ח סי' ת"נ:

סעי' ה בש"ך ס"ק ט"ו בא"ד והא דכתב הרי"ף וכו' א"כ ה"נ הכא בקדירה דהוי ג' נ"ט. נ"ב כבר השיגו בזה האורח מישור דזה הוי ממש כדגים שנתבשלו ואם הכא נחשב לג' ה"ה נמי הדגים. ואולי כונתו דהכא יש ג' קודם שבא אל מאכל משא"כ בדגים:

בש"ך ס"ק י"ח בא"ד וע"ק. נ"ב קושי' זו קאי על החומרא שנית לאסור הכלי שאינו ב"י:

סעיף ו בש"ך ס"ק כ"ב בא"ד אבל ודאי הטור וכו'. נ"ב א"י איך יתרץ הטור במה שמעתיק דברי הסה"ת לחלק בכלים בין בלועים מאיסור לבלועים מחלב לשיטתי' דל"א נ"נ בשאר איסורין. ואף שהב"י כתב נמי על דין זה שנתלה בנ"ט בר נ"ט א"י להולמו:

בש"ך ס"ק כ"ג מביא בשם תשו' מהר"מ לובלין דאף הכלים מותרים. ותימה למה דמסיק הרמ"א בסי' ק"ג [וכן פוסק מהר"ם לובלין בעצמו בכלים של איסור] דאף להפוסקים דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורין מ"מ חתיכה הנאסר מבליעת איסור ושוב נתבטל בס' נשאר החתיכה באיסור משום דלא ידעינן אם פלט הטעם בשוה. א"כ ה"נ הכלים שהסכין לא נתבטל בהם וקבלו טעם חלב ושוב נתבשלו בבשר הא ודאי שקבלו טעם בשר ואם לא פלטו הטעם חלב בשוה הרי הם בלועים מבשר בחלב. הן אמת דלפ"ד לפ"ז נמי קשיא על הר"פ גופי' דא"כ ליצטרך נמי ס' נגד כל הכלים מטעם חנ"נ לדידן דהיינו שיטתי' דאף בכל איסורין חנ"נ. וכה"ג הקשה הכרו"פ ומה שהאריך לתרץ לא מצאתי בו טעם לדברי תה"ד עיין עליו. אמנם יראה לענ"ד די"ל אחרי שזה הדין שבסי' ק"ו אינו אלא מספק אם הטעם יצא בשוה אם לאו וע"ש בט"ז. וגם מאי דאמרינן בשאר איסורין נ"נ אינו אלא דרבנן נמצא דהוי ס"ד לקולא ולא מחמרינן להצריך ס' אלא נגד הבלוע דהא ספק זה של יציאת הטעם בשוה הוא ספק של כל עולם. ועיין בט"ז סי' צ"ח סק"ו ובש"ך ובמה שכתבתי בצידו. משא"כ בחתך בסכין של איסור אף דמה דמשערינן נגד כל הסכין אינו אלא מספק דלא ידעינן כמה נפק מ"מ מפני שלא יהא תורת כל אחד בידו מחמרינן נמי שלא לצרף ספק זה כלל ואמרינן חנ"נ ומצריכין לשערו נגד כל הכלים. אבל הכלים הבלועים מסכין של חלב גופייהו בודאי ראוי לאוסרם אף כי יש ס' נגדם מפני הספק תורה דבגווייהו הגם שיש בם נמי ס"ס ספק מה דלא ידעינן כמה נפק מהסכין וספק אולי פלטו בשוה מ"מ כבר כתבתי דהספק ראשון אי אפשר להשתמש בו כלל מפני טעם הר"ן הנ"ל בש"ך. שוב ראיתי בהמ"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ח הרגיש ודחק בדברים שאין בם ממש לענ"ד ע"ש וק"ל. והנה זה לשון הרשב"א בתשו' המיוחסת להרמב"ן סי' קנ"א תחילת כל

דבר אקדים הקדמה אחת והוא שחתיכה שבלעה איסור ואין בה לבטל את האיסור א"א לחזור ולהתירה לעולם שהרי עצמה נאסרה בודאי מחמת מה שבלעה. ואע"פ שאתה מרבה עלי' כל היום היא באיסורה עומדת דאי אפשר לעמוד על האיסור הבלוע אם יצא מתוכה אם לאו וכו'. ותו כפל וכתב בלשון זה אבל אם אותו תבשיל הוא דבר שנאסר מחמת בלע א"א להתיר אותה חתיכה שלא נודע שנפלט מהן איסור הבלוע עכ"ל. וא"כ י"ל הרי עיקר טעמו מפני שנאסר בודאי ור"ל הרי הוא בחזקת איסור עד שיוודע לך בוודאי שהותר וזה א"א לעמוד עליו וכו'. אבל בכלים שבלעו טעם חלב הרי עדיין הם בחזקת היתר ומספק אתה בא לאוסרן אולי בשעה שבלעו טעם בשר הי' בהם טעם חלב יותר מבכל הקדירה ע"י שלא נפלט טעם החלב שבו בשוה ודאי די"ל הכלים נשארו בחזקת היתר שבלי ספק הספק איננו שקול ונוטה יותר להיתר מלאיסור ולכ"ע אזלינן בתר חזקת היתר וק"ל :

והבדל בין כלים אלו לכף של חלב הנתחב בקדירה של בשר ויש בו ס' דמ"מ הכף אסור. עיין בב"י שבאמת נתחבט הסמ"ק דלמה לא יוחשב הגעלה. והיישובים דשם לא שייכי בכלים ע"ש ודוק. (אמר המעתיק ובגליון כתב עכ"ז א"י להפריד בין כלים אלו לכף חלב הנתחב בקדירה של בשר ויש ס' נגד כל הכף שמ"מ הכף אסור ולא אמרינן נמי דנוקי הכף בחזקת היתר) ועכ"ז נלענ"ד להלכה יש להחמיר ללקט הכלים במה דאפשר ובמה דלא אפשר יש לסמוך על פסק מ"ל ז"ל :

סעיף ז בט"ז ס"ק י"ד מעתיק דברי רש"ל ע"ש. ואני איני יוכל לעמוד על דעתו במ"ש וגם נאסר הכף דלמה יאסר הכף מ"מ דאם המאכל נאסר כבר מבליעה דהיינו אוסר הכף או אם המאכל של חלב שאינו נעשה הכף כמוהו משום דחשוב איסור הבלוע ואינו יוצא אל הכף. א"כ ה"ה בזה אף שהמאכל נאסר מ"מ ודאי דלא חשיב האורז גוף איסור אלא איסור בלוע מבב"ח ומ"ש מבלוע מאיסור בשר נבילה. והנה הש"ך סי' ק"ה העתיק דבריו שבסי' מ"ה ושם רציתי לדחוק בר"ל שבכל חלקי אורז ודוחן יש גוף שמנונית חמאה בין כל גרעין וגרעין וזה לא חשיב בלוע אלא בעין. אך פה לא נראה כוונתו הכי דא"כ אף מבלוע מחלב לבד יעשה הכף כמוהו. ולענ"ד נראה באמת לחלק בהכי שאם נשפך לתוך התבשיל חלב ממש אף דעב הוא מ"מ לא חשיב בלוע והכף נעשה כמוהו. משא"כ אם רק בלעו ע"י בליע' חלב אזי אינם כי אם כמו איסור בלוע. אבל החילוק של רש"ל ז"ל אין מובן לי כלל ודוק :

ובהר"ן פרק כל שעה הביאו הב"י סי' ק"ב משמע ברור במה שדחק בסכינים של איסור דצריכים הגעלה בכ"ר אף דרוב תשמישן אינן אלא בכ"ש דלא ס"ל כלל הסברה דדבר גוש (אם לא בחתיכת בשר ע"י הדוחקא) אבל דבר גוש לא בדוחק ודאי מוכח מיני' דלא סבר. דהא פשיטא דחותכין בסכין בשר רותח בכ"ש ע"ש :

בש"ך ס"ק כ"ח מסיים ודברי המחבר ורב עיקר. נ"ב ואם חתכו בו בשר שנצלה על האש משמע סי' קכ"א סס"ק י"ז בש"ך דצריך לשער בכולו. אך עיין שם פר"ח דלא סבר כותי' אף בזה. וגם דברי מהר"מ מ"ץ שעיקר יסודו שם עליו לא משמע כדבריו שהרי עיקרן של דברים שנאמר אם מקלתו וכו' לא נאמר אלא ע"י אש בפסחים שם וע"ז כתב אבל לא מהני שאם נפל וכו' ע"ש :

פר"ח ס"ק כ"ה בא"ד משמע דפשיטא לי' להט"ז וכו' דומיא דשמן של תרומה. נ"ב לפ"ר א"י מי איכא למ"ד דשמן לא יהי' דבר המפעפע :

תו כתב בתר הכי ואי בדאיכא ק' וא' לבטולי לשמן מה פריך וכו'. נ"ב הפשוט דלהט"ז היינו דמשני שאני סיכה דמשהו ומסתמא יש לבטולי' :

סימן צ"ה סעיף א' אם יש בששים וכו'. נ"ב זה קאי על נתבשלה אבל נצלה עיקרו תמיד בנטילה :

סעיף ג'. בש"ך סק"ט מסיים והיינו לכתחלה כמ"ש הב"ח ודייסה. נ"ב והיינו כרוצה להגעיל כלי של בשר בקדירה חולבת :

בט"ז ס"ק י"ב מסיים כ"ש הכפות שרגילין לתוחבן בכלי ראשון. נ"ב כאן נ"ל וכתב הת"ח כמו שהעתיק הש"ך ס"ק י"ג וכ"ל וכו' :

פר"ח סק"א וכבר הושג הב"י בזה. נ"ב מן הד"מ. ואני כתבתי שם בצדו בלשון זה ולענ"ד לא נייס אלא דסברתו ספוקה מסברת או"ה שמביא הד"מ סק"א וסובר שדוקא למנוע עצמו מלאכול עם רותח מה שעלה בכלי של בשר י"ל דחשיב כמו דיעבד משא"כ לאכול בכלי של חלב סובר דאילו יש קפידא לכתחילה למיעבד נ"ט בר נ"ט אף אם נעשה הי' אסור לכתחילה לערות בכלי בשר דזה כמי לכתחילה גמור הוא :

סימן צ"ו סעיף א' בסכין של בשר בן יומו. ופי' הש"ך אע"פ שהוא נקי ומקונח בודאי וכו'. משמע מזה ברור דפסקינן דע"י דוחקא וחריף אף צונן מפליט מן הכלי ומבליע במאכל. (ועיין במ"י כלל ס"א סס"ק כ"ו הוכיח מדין דסעיף ד' דלגבי כלי מן הבלוע במאכל לא אמרינן אף בדבר חריף ודוחקא מפליט ומבליע. והטעם נלע"ד פשוט דכמו דיש הבדל לענין איסור בלוע שאין יוצא מחתיכה בלא רוטב בין מאכל לכלי מפני שאין לו פליטת עצמו כן יש חילוק לענין זה) ותימה לי א"כ היכי פסקינן בסימן קכ"א דסכין של איסור בתר הנעיצה בקרקע קשה מותר לחתוך בו צונן ולאכלו הא הנעיצה אינה פועלת אלא להעביר הבעין שעל פניו היטב ולא הבלע שבתוכו. (ומאי דלא סגי לי' בקינוח עיין בתה"ב דף קכ"ה ובדבריו שבחידושיו הביאם הפר"ח סי' צ"ד ס"ק כ"ה וצ"ע) כמבואר בגמרא דלא מהני כ"א לאכול בו צונן ולא רותחין. וא"כ איך נחתוך בו צונן הא ע"י הדוחקא וחריפות הצונן יפלוט הבלוע ויבלע הצונן. ובאמת ההיתר לחתוך בו צונן לא נזכר בגמרא ולא בכל הפוסקים זולת הרשב"א בתה"ב שהמציאו ולמדו מסיקא אתרוג משום דס"ל אתרוג חריף כצונן. ועליו אין קושיא כ"כ אחרי שבתה"ב תפס עיקר תי' רש"י גבי צונן שחתכו בסכין של בשר שהוא אך מטעם הבעין שעל פניו וי"ל דבאמת ס"ל דאם הסכין מקונח ונקי לא בלבד מטעם נ"ט בנ"ט שרי אלא אף מטעם דאין צונן אפילו חריף מפליט ומבליע ע"י דוחקא אלא אך מבליע לחוד ממה שמוצא מוכן לפניו. אבל על הטור וש"ע קשה. שוב מצאתי בתה"ב דף קכ"ד כתב הרא"ה בלשון זה ובגמרא אמרינן ונאכל בו צונן ומוכח בגמרא דאפילו לגבי צונן חריף וכו' ומנא שמעינן שאין דבר חריף צונן מבליע ולא מפליט דבר קשה (ר"ל שבדבר קשה כסכין לא מפליט ולא מבליע וה"נ כוונתו בדף ל"ד ובאמת כתב הבה"ב עליו שגמגם בלשונו אלא הנהו ב' תיבות דבר קשה חסרים שם) וכו' אלא שבולע מן המוכן ולהוציא מדברי המחבר שכתב דצונן חריף מבליע ומפליט אגב דוחקא. והמשמרת כתב שכבר הראה לו למעלה שטעה. ועיינתי שם והוא דף ל"ד ושם הביא הוכחה לשיטת הפוסקים דבעין שעל פני הסכין אינו נפגם ומפני מה אסרו החלתית א"ו בחריפות עם דוחקא מפליט ומבליע. ומפני דשם לא הביא הבה"ב הוכחה מן סכין של איסור דמהני הנעיצה לדבר חריף אף הוא לא זכר ליישבה. ולענ"ד איני מוצא מקום ליישב הנהו ב' פסקים והפוסקים דהכא ע"כ סוברים דנעיצה לא מהני לדבר חריף אלא דאתרוג לא מקרי חריף. ועל הרשב"א גופי' נמי קשה אף כי אמינא כנ"ל דאף הוא מודה לדינא להרא"ה דדבר חריף אינו מפליט ומבליע כאחד ואך משיג על לשונות הרא"ה שהם מגומגמים ומשמע מיני' דאפילו מבליע לבד אינם. אכתי קשה דהא מ"מ הביא הוכחה נכונה מחלתית דמפליט ומבליע ואם לשיטתו יהא מוכרח מדין נעיצה דחריף אינו מפליט ומבליע ע"כ לחלק בין חריפות דחלתית לשאר חריפים לענין מפליט ומבליע וקשה מנין לו לפסוק כשיטת הג"ה בשס' צ"ה דבכל חריפים אמרינן מחלי' לשבח שאינו נלמד אלא מחלתית אחרי שבל"ז מוכרח שהוא מופלג בחריפות ומשונה בדינו לענין מפליט ומבליע. אף גם לשונו משמע שבאמת משיג על הרא"ה וסובר דאף כל דבר חריף מפליט ומבליע כדנראה מיתר ההוכחות שמביא בדף

ל"ד וא"י ליישב מה יענה על דברי הרא"ש שבדף קכ"ד ול"ע :

בט"ז סק"ה בא"ד והרי אפילו וכו'. נ"ב דבריו מגומגמים דודאי בשר שנתבשל בחלב אסור לעולם וכמבואר בגמרא להדיא. ועיין במ"א סי' תמ"ז ס"ק ל"ח בא"ד המתחיל ואם נתבשלו. ועיקר דברים אלו עיין פה סי' ל"ד סעי' ו' :

סעיף ג' בש"ך ס"ק י"ט מסיק א"כ ה"ה הכא. נ"ב א"י למה שמסיק ס"ק י"ז להתיר זנגוויל יבש אפילו נחתך ודאי בסכינים אב"י א"כ מ"ש פלפלים יבשים ועכ"ל דמיירי כשנדוכו הפלפלים בתערובות דבר לח דומיא דנעשה המדוכה תחלה של בשר ע"י דיכה של בשר בתערובת פלפלין :

שם בהג"ה וי"א אפילו אינו ב"י (ואפילו מקונח ועיין פר"ח) יראה לי דלא כתב הרמ"א דיעה זו דס"ל ב' חומרות לדברים חריפים זולת לנון. חומרא דגרע מנתבשל ואסור אפילו בנ"ט בר נ"ט. וגם חומרא דחורפא משוי לי' לשבח. רק לחוש לה לכתחילה אבל בדיעבד כגון במידי דשכיח שחתכו בצלים בסכין חולבת ונתנום בקדירה של בשר דסתמא הסכין אינו ב"י מבליעת כלי ראשון כדקיי"ל סתם כלים אב"י. ובפרט סכין חולבת שרוב תשמישו בצונן. ומלד מה דשמנונית סתמא על פניו. זה לענ"ד תמיד בטל בס' תוך הקדירה א"כ ודאי בדיעבד שרי דהא אנן מתירין דיעבד נ"ט בר נ"ט אפילו בבישול ועיין פר"ח ס"ק ב' ומכ"ש סתם סכין אב"י דלא להחמיר בתרי חומרות הנ"ל. ולכן אפילו אין ס' נגד הסכין נמי בדיעבד שרי :

פר"ח ס"ק ט"ז וסתם מדוכה אינה מקונחת. נ"ב עיין תשו' רשב"א שבב"י גבי בוליס כי לענ"ד לא משמע מיני' הכי :

שם ס"ק י"ח בא"ד והשתא קשה וכו' ובטילי ברובא. נ"ב א"י מאין פשוט לו שסתם קורט של חלתית מובאים הרבה ביחד תמיד אדרבה לשון הגמרא מחלי' לי' ולא להו. והיינו נמי שיטת הרשב"א שלומד מחלתית לחריף בולע בכולו ולא סגי לי' בנטילה ולא ניחא לו בתירוץ הרא"ש עיין בב"י :

סימן צ"ז סעיף א' בט"ז סק"א כתב מזה נראה לי. נ"ב עיין סי' פ"ח ש"ך סק"ב בסופו. וה"ה י"ל פת שאני וכה"ג השיגו הפר"ח :

שם בש"ע ואם אפאו דינו כדין עיסה שנלושה בחלב. עיין בפלתי הוכיח מכח קושי' דאפילו בדליכא ס' נמי אסור הפת הנילוש במעט חלב. ומשיג בזה על הש"ע שהתיר. ואני תמה וכי ס"ד שיהא איסור דרבנן חמור מאיסור דאורייתא שאם בישל בשר בחלב ממש יהא בטל בס' ושרי וכגון זה יהא הפת כולו איסור. ובפירוש מבואר בהג"ה סי' צ"ט דחלב שנתבטל במים ונפל לבשר דאינו אוסר ובש"ך שם מבואר דאפילו לכתחילה שרי והא ודאי דגבי מים שייך נמי הגזירה כמו בפת דהא דרך המים לבשלן בין עם בשר ובין עם חלב. ולדעתו אפילו בפני עצמן יהיו מים אלו אסורין. והכי מבואר ריש סי' זה דיש ללמוד שאר דברים מפת. וכן מבואר משיטת הריף דנתן טעם לפת שאפאו עם הצלי דאסור למיכלי' בכותח משום דהוי דשלי"מ להכלו עם בשר. ואילו לדעתו דאפילו ע"י שבחו נאסר לאכלו אפילו לבדו מה מתירין יש לו דהא הריף מדמה דין זה לטעם משהו ומכ"ש דיש להוכיח דלא כותי' משיטת שאר פוסקים החולקים על הריף. ולא אאריך במשנה שאינה צריכה כי כל חיך אוכל יטעם דדין עיסה שנלושה בחלבא לא איירי אלא בטעם ממש. ואולם מה שהקשה על דינא דרבה בר עילאי ודאי לפ"ר קושיא הוא דאף דהרי"ע כתב דהתם שאני שהי' האיסור עומד מתחתיו בעינו ור"ל הואיל ולא נתערב בתוכו כ"א בלע מן ממש ע"י אפי' דיש להסתפק אולי אינו בולע בכולו כ"א כדי נטילה באופן דלא נתבטל בס'. מ"מ קשה הא אפשר בטעימה ואי בדטעם קשית קושייתו ע"ש. אבל נלענ"ד דלק"מ דודאי רבה בר עילאי דאסר לעולם ואפילו אחר שהוסק ע"כ הכי דרש דתנור זה נאסר לאפות בו לעולם כדין קדירה שבישל בו בשר דלא יבשל בו חלב דודאי אסור לבשל בו לכתחילה ע"מ שיטעום אח"כ. וא"ל דשם אסור משום דאין מבטלין איסור לכתחילה משא"כ בפת דעדיין כולו היתר. דהא כשאין כונתו לבטל האיסור מבואר סי' צ"ט שאין בו משום אין מבטלין. יה"כ הא אך כונתו לבשל מאכלו בהקדירה. ולמה יהא אסור לבשל בו ע"מ טעימה (ועיין בתשו' צ"ל סימן פ'. ואינו דומה דשם הוא בכונה נותן מעט החלב כדי ליהנות בו אבל הכא הרי אין כונתו ליהנות מן האיסור כלל אלא לבשל בהקדירה. ועיין בהר"ן פרק אין מעמידין שבט"ז סי' צ"ט ס"ק ט"ו. ולענ"ד מ"מ אם עושה להכשיר הכלי או אם כונתו אך לבשל בהכלי ולא ליהנות מן האיסור) אלא ש"מ דהאיסור הוא משום דכל דבר הצריך בדיקה אסור לעשות לכתחילה ע"מ הבדיקה כדאיתא בסי' א' בשוחט לענין בדיקת סכין וה"נ דכותי' דילמא אתי למיכלי' בלא טעימה ויאכל לתומו ומילתא דלא רמי' עלי' דאינש אוכל ולא ירגיש. ומטעם זה דרש שהתנור אסור לעולם לאפות בו ריפתא. ומי שיעבור ויאפה בו יהא דינו כמי שעובר ומבטל איסור דלא אהני מעשיו והפת אסור אפילו בטעימה והכי הדין לענ"ד פשוט דמי שביטל במזיד חלב בקדירה של בשר שאסור התבשיל אפילו בטעימה וע"ז שפיר מקשה הגמרא דמהברייתא מוכח דהיסק מהני כהגעלה וא"ל לטעימה. ואפשר נמי לומר ביותר קילור דאסרה רבה בר עילאי למיכלה לריפתא לעולם אפילו אחר היסק כי אם ע"י טעימה. והמקשה פריך מדקתני עד שיסיק ש"מ דע"י היסק בלא טעימה שרי וזה ברור. ולדרכי הראשון שהוא האמת לדינא יש ליישב מה דמשמע מתוס' זבחים צ"ה דע"י היסק ודאי נתקנה התנור מן הבעין דלא כמשמעות דבריהם בפסחים דאף ע"י היסק אינו מתקנה דזה דבר שאין הדעת סובלו. וגם הב"י פה העתיק הדברים כבזבחים וקשה א"כ על רבה ב"ע איך אסר אף לאחר היסק. וכי ל"ל התירא דנ"ט בר נ"ט. ולהנ"ל מיושב דלא אסר הריפתא כ"א למי שיעבור ויאפה במזיד אחר שדרש ואסר התנור. וזה ידוע דאסור במיעבד נ"ט בר נ"ט לכתחילה. וכן הוא בפר"ח סק"ד והעובר במזיד לא מהני מעשיו. ומ"מ שפיר הקשה מהברייתא דעל היסק מותר לכתחילה וק"ל :

שם הג"ה ואם זב תחתיו. נ"ב עיין בזה כרו"פ העלה לנכון שאין לזוז ממשמעות הפשוט דלא כש"ך :

הלכות תערובות

סימן צח סעיף א' בט"ז סק"ב בא"ד ותירץ כו' ובמידי דרבנן מהני מסל"ת. נ"ב כן מביא הפר"ח א"ח סי' תמ"ב בשם רשב"א גופי' בתשו' סי' תל"ו :

שם בהג"ה ולענין מין במינו וכו'. עיין ש"ך העלה להלכה דלא אזיל רבא בתר שמא אלא באיסורין שיש בהם במב"מ ביתר מכדי נתינת טעם אבל בדברים שמב"מ ברובא בטל לדידן ומבשא"מ בס' ודאי מודה רבא דבתר טעמא אזלינן. ועם כי דבריו מסתברים בטעמם מ"מ קשה לי לפ"ז הסוגי' דע"ז דף ס"ו ע"א דאמר אביי מנא אמינא לה וכו' הכא מדמה אביי איסור שנפל להיתר לדין צירוף איסורים שנפלו יחד דאם בזה אזלינן בתר טעמא לשוויה מין אחד כי היכי דנילטרפי כן מסתברא לילך בתר טעמא לשוי' מב"מ. ולדברי הש"ך הנ"ל מה הדמיון הא לענ"ד אף רבא מודה הכא כיון דאיירינן בתבלין שנפלו לתבשיל אינו מינו שאיסורו בנ"ט דהיינו במה שנרגש טעם האיסור בהיתר ומה"ת דלא נימא לצירוף האיסורין מפני שטעמן שוה מלטרפו אחרי טעם האיסור נרגש ע"י מתוק הקדירה. כן אמת שזה לפרש"י אמנם לפי' התוס' ד"ה תבלין שפירשו ומלטרפין היינו לענין איסור מאתים ניחא דזה הוא למעלה מנתינת טעם. אבל במח"כ אין מובנים לי דבריהם. כל עיקר שכתבו ומלטרפין בדבר יבש לאסור ואפילו בלא נתינת טעם כגון וכו'. וא"י הא שיעורא דמאתים אינו אלא בנב"מ וכיון דהכא איירי בתבלין ג' מינים הא א"א שיהיו כל הג' מינים מב"מ עם מה שנפל לתוכן. וע"כ ר"ל דיבש אפילו מבשא"מ נמי צריך מאתים. ומלבד שקשה מליאת תערובות מבשא"מ ביבש מפני שהוא מינכר אף גם ל"ע מה"ת יהא חמור מבשא"מ יבש מלח שהוא בנתינת טעם ול"ע :

עיין בד"מ מחולק עם האו"ה בדין מב"מ בשמא דהאו"ה כתב שאף שחלוקים בשמם. אם הם חתוכים הוי מב"מ בשמא דכולהו חתיכות בשר או דג מקרי. ולהד"מ לא נראה כי אם אחר שם העצם יש לילך. ולענ"ד נראה ראי' לדעת האו"ה והכי הכריע נמי הפר"ח בפשיטות מדאיתא בפ' ג"ה דף ק' דמקשה ר"ש לאביי מכדי וכו' ורבא נמי משני התם קושי' זו ומה קשיא לי' לרבא דהא רבא סובר דבתר שמא אזלינן ודג טמא וטהור בלי ספק חלוקים בשמם וא"כ רב דאוקי אמורא על דרשא דרבב"ח נקיט מילתי' בכולל מה דשייך אף בדג טמא וטהור דאילו מפני הטמא אינו אוסר במשהו מדאינו מינו בשמא. משא"כ כשנאסר חתיכה טהור בטעמא נעשה נבילה ואוסר שפיר כל החתיכות מפני שהן מינה משא"כ לשיטת האו"ה שפיר מוכרח רבא אף לשיטתי' לשנויי כיון דבחתיכה איירי ושפיר אף טמא וטהור מב"מ בשמא הוי. ואולם כ"ז לשיטת הפוסקים ההולכים בתר הנאסר משא"כ לההולכים בתר האוסר כדאיתא דף ק"ח ע"ב בתוס' ומכ"ש לשיטת ר"א (דבשאר איסורין אין ההיתר נעשה איסור וכל איסורו אינו אלא מפני המעורב בו) אפשר דלאו ראי' היא דהא לדידי' י"ל דרבא הכריח עצמו דמה דמוקי רב אמורא אינו אלא משום נבילה ולא בדג טמא דאילו בדג טמא מה בכך שקיבל טעם מן הטמא הא מ"מ אין ההיתר נעשה איסור וכל איסורו אינו אלא מן הבלוע של הטמא שבו וזה מבשא"מ הוא עם הטהורים ומוכרח לשנויי כדמשני ולעולם כדעת הד"מ ועדיין צ"ע:

הפר"ח סק"ו בא"ד כתב גם מה שכתב דשאור ועיסה ב' מינים הם הוא שבוש וכו'. וכבר כתב הרמב"ן דאע"ג דשאור ועיסה לא הוי לא חד שמא ולא חד טעמא לא תקשי לאביי ורבא דשאני עיסה הואיל וראוי' להמתין והוי שאור מש"ה הוי לי' מב"מ מהשתא. והנה בדברי הרמב"ן אלו הי' ניחא מה דנתקשיתי מימים ימימה על הסוגיא דפ' כל שעה דרב סבר התם לטעמי' דמב"מ במשהו וגזר חמץ בפסח שלא במינו אטו מינו. והוקשה לי חמץ בפסח היכי משכחת לה מין דאיסור במינו דהיתר הא חמץ ומצה אינו שוה בשמא ואף לא בטעמא. ובהנ"ל ניחא דמשכחת עיסה דחמץ בהדי עיסה דמצה ומן הטעם הואיל וראוי להמתין והוי חמץ וכו' אמנם תמהני מאוד מה יענה הפר"ח לראיות המרדכי מחומץ ויין דלכ"ע מבשא"מ מקרי והרי היין נמי ראוי להמתין עד שיעשה חומץ. וכי גבול ניתן לנו שזה בהמתנת איזה ימים נעשה באפשרות שאור וזה באיזה שבועות וכבר אפשר נמי ליין כשיעמוד בזמן החום במקום החום שיעשה חומץ באיזה ימים. ולפיכך הנלענ"ד דסברת הרמב"ן לא אזיל אלא אליבא דר' חייא לר"ח דס"ל נבילה בטילה בשחוטה משום דא"א לשחוטה שתעשה נבילה ושחוטה אינה בטילה בנבילה משום דאפשר לנבילה שתעשה שחוטה הרי דמשום דאפשר להעשות כמו הבטל חשוב המבטל מב"מ מהשתא כן העיסה משא"כ לדידן דלא פסקינן כר"ח וחשבינן נבילה בשחוטה מבשא"מ כמבואר בתוס' מנחות כ"ב ע"ב מרב פ' ג"ה דדרש כיון שנתן טעם בחתיכה וכו' אוסרת כולו מפני שהן מינה וכן כתב הפר"ח גופי' ס"ק זה לעיל מזה ומסקו שם התוס' דכמה משניות מורים דלא כר"ח אפילו אליבא דר' חנינא א"כ לא קים לן נמי בזה כותי' ולא אזלינן כלל בתר מה שאפשר שיהי' אלא בתר השתא כדחזינן בחומץ ויין. [ועיין בספרי דרך חיים סי' תמ"ב סעיף ה' שם הבאתי ראי' ברורה מן הש"ס דשאור בעיסה מבש"מ הוא] וכ"ת איך אפשר דהרמב"ן תירץ המתני' דערלה אליבא דר' חייא הא א"כ מנ"ל זה הוא מבשא"מ לרב חסדא דאזיל בתר מבטל כיון דא"א לעיסת חולין שתעשה תרומה ואמאי יהי' מוכרח לאחד ומאה היכא שאין בו כדי לחמץ. זה לק"מ כשתעיין שם בתוס' הנ"ל שכתבו דיש ליישב תירוץ ראשון דר"ת דהיינו מה שר"י ס"ל מב"מ במשהו היינו בלח בלח ומה דתרומה עולה באחד ומאה היינו ביבש והוא דפסחים ר"ל דשם נאמר דאף בלח בלח אחד ומאה כר' חייא כלומר דהוי מבשא"מ מדא"א לחולין להיות תרומה לענין משהו ואע"פ שחשובין מב"מ לענין אחד ומאה דלא סגי להו בס'. הרי דנקטו דברי ר' חייא מה דמצריך לענין מב"מ האפשרות שוי לענין ההיתר והאיסור אך לענין החומר דמשהו אבל לענין קו"א לא צריכין כלל לזה ושפיר נמי הכא דשאור ועיסה דאף דא"א להיות לגבי השווי דהאיסור וההיתר מ"מ יש גבי החומר דמב"מ לענין אחד ומאה מצד שווי השמא וטעמא ע"י מה דאפשר להעשות בעתיד אם יתמהמה כמו שדן ר' חייא שווי דעתיד לענין החומר דמשהו ודוק. ואף גם לדבריהם דלשם יש למוקים בתרומה דעיסה ביד בעלים ואפשר לאתשולי עלי' והדר הוי לי' העיסה טבל ויוכל עשותו תרומה על מקום אחר. יהי' איך שיהי' ע"כ תירוץ הנ"ל לא אזיל אלא אליבא דר' חייא ואנן קיי"ל דהם ב' מינים בשמא ובטעמא מדמיון חומץ ויין וזה ברור. אך א"כ הדרא קושייתי בחמץ ומצה לדוכתה. ובע"כ לומר שאור הוא שקונה שם לעצמו שם העצם להקרא שאור אבל חמץ אינו שם העצם דעיסה ואידי ואידי עיסה מקרי אלא שאנן בפסחה הוא שקורין אותו חמץ על שם איסורו והוי כנבילה ובשר שחוטה דחשיב מב"מ בשמא הואיל דתרווייהו בשר מקרי. כן אלו שם העצם עיסה ודוק. שוב עיינתי בספר כרו"פ כתב מדידי' דברים שאין בם ממש ובפרט בכונת הרמב"ן. ומה שהראה מקום לעיין ביש"ש וכתב שקדמו להפר"ח בקושייתו ותירוצו. עיינתי בו והוא בפ' ג"ה סי' ל"ב וראיתי שלא תי' מאומה יותר ממה שדחק עצמו הפר"ח תחילה דאיכהו איירי בשאור של חיטין ועיסה דשעורין והוכיח הבדל זה מהמתני' גופה מדתנן דוקא שאור של חטין ועיסה של חטים וכבר דחה הפר"ח זה על נכון מדנקטו דומיא דיין וחומץ מבואר דאיירי אף במינים של חטים. ובאמת על היש"ש אין לתמוה דנסתייע בחילוק זה דאף נמי לא הרגיש בקושי' הרמב"ן על המתני' גופה אבל על הפר"ח צ"ע. אחרי שמוכח ממתני' זו דמפני שהעיסה ע"י המתנה אפשר להיות שאור חשוב מב"מ בשמא ובטעמא ע"ש העתיד א"כ מה מהני לדידן שפסקינן כרבא וחמירי דחיטי ודשערי חשוב מב"מ א"כ אף אם השאור דחיטים והעיסה דשעורים נמי נימא מדהעיסה אפשר להיות שאור חשוב מהשתא שאור והוי חמירי דחיטי וחמירי דשערי דהוא מב"מ [ומפני קושיא זו אני מוכרח לשוב אחור מדעתי שסברתי לומר מעיקרא אין קושיא למה שאור ועיסה חשוב מב"מ די"ל כיון שהשאור בא לתקן העיסה חשוב כמו מים ומלח בעיסה שמסקו תוס' בבילה דחשיב משום כך מב"מ אבל א"כ ודאי קשיא מאי אירי' חטין בחטין אפי' בשעורין נמי ועיין סי' ק"ב] וזה באמת קושיא על המתני' דדייקה שניהם של חטים. ובע"כ צ"ל דדוקא דבר השוה בתולדתו אלא דשוב קנה שם או טעם ונשתנה דומיא דנבילה בשחוטה בזה י"ל אם המבטל אפשר לקנות נמי שם וטעם זה חשוב מב"מ. משא"כ חטי ושערי שבתולדתם משונים בשמם וטעמם אלא שבשוב אפשר שיקנו שווי השם ע"י השאור בזה לא אזלינן בתר העתיד אלא בתר השתא ודוק כי ל"ע. ודע שמה שהעליתי לעיל דדוקא לר"ח אזלינן בתר העתיד ולא לדידן דלא קיי"ל כר"ח. רצוני לומר דדוקא ר"ח שמצריך לסוג מב"מ דוקא אף השווי שם הנקנה מתולדת האיסור וזה א"א להמצא אלא ע"י העתיד מוכרח אליבי' סברא זו. משא"כ לדידן דלא קיי"ל כר"ח מה"ת להמציא סברא זו ליזל בתר העתיד. ודוק כי לענ"ד דברים ברורים הם בכונת הראשונים. ועיין פר"ח ס"ק כ"ו תראה דלא אזלינן נמי בתר העתיד לענין דברים חשובים כמו תרנגולת בנוצה דבטל אף דעומד להסיר הנוצה ולהעשה דבר חשוב אזלינן בתר השתא וה"ה בזה:

שם בש"ע ואם נתערב במינו ושאינו מינו. עיין ט"ז וש"ך ובנקה"כ כתב על הט"ז דלא דמי כיון שיש כאן הרגשת טעם. ולענ"ד הדין עם הט"ז דבשלמא מין בשא"מ לבדו שפיר הוי הרגשת טעם שנרגש למשל בחלב טעם בשר או במים טעם בשר איסור ושפיר הוי טעם כעיקר ד"ת משא"כ מב"מ דד"ת ברובא בטל משום דלא נרגש שם טעם האיסור אף דנהנה מן האיסור דהא נתרבה המאכל בכמות מ"מ שרי משום דכך גזה"כ כיון דהרוב היתר אף האיסור נהפך להיתר א"כ אם נתבטל פעם

אחד מב"מ אם א"כ נהפך לאינו מינו פשיטא דשרי מדאורייתא ולא שייך לומר שנרגש טעם האיסור בהיתר אלא טעם ההיתר קטעים וה"ה הכא כשנפל באינו מינו ומינו והוא לח בלח נמצא כל מה שמרגישין בהיתר אינו טעם מינו לאו טעמא דאיסור קטעים אלא טעמא דהיתר כיון דבכל אותו טעם שהוא מרגיש הוי רובא היתר וכל אותו טעם נהפך להיתר נמצא לא נרגש כלל טעם דאיסור אלא דהיתר ושפיר שרי ד"ת. שוב ראיתי שכבר הרגיש הפר"ח בסברתי ומ"מ אינו מודה להרשב"א וכתב דאינו דומה היכא דנתבשל בא"מ בס' אזי נהפך האיסור להיתר משא"כ מב"מ ברוב היינו לפי שאינו נרגש טעם האיסור בהיתר שהרי הכל מין אחד ולפיכך הקילה בו תורה להתבטל ברוב אבל לא לומר שהאיסור נהפך להיתר ואפשר דכאן לא אמרינן סלק כיון שהאיסור נותן טעם בחלק שאינו מינו שיש בתערובות עכ"ל ואני אומר לא ס"ד הכי דאם כדבריו דלא נהפך האיסור להיתר א"כ אם נתבטל מב"מ ברובה ושוב נפל הכל לאינו מינו נמי נימא דיאסור מן התורה וזה ליכא למ"ד. ועיין ס"ס ק"ט א"ו דנהפך להיתר וה"ה הכא נמי כיון שבכל טעם שמרגישין באינו מינו הוי תמיד רובא דהתירא ממילא אינו מרגיש אלא טעם היתר. וזה נמי לענ"ד גוף הטעם דאמרינן למ"ד מב"מ במשהו סלק את מינו משום דכל אותו משהו אינו בא אלא על ידי תערובות וביטול ס' אינו מינו נגדו והיתר הוא וה"כ להיפוך. ולכן דייק רש"י וכתב אותו מינו דהיתר אינו מבטל איסור והיינו משום דבעינן דכל אותו חלק משהו שבא לתוך ההיתר יהא כבר מבוטל מאינו מינו ויהא כולו היתר וה"ה הכא דחד טעמא הוא ודברי רשב"א לענ"ד ברורים. וראי' לשיטתו מדברי תוס' חולין דף קי"ב שכתבו דלהכי הי' מותר לבשל שלמים בקדירה שבישל בה חטאת [ועיין זבחים ל"ד ברש"י מבואר דלר"ש ע"כ אף בקדירה שבישל בה חטאת היו מבשלים מיד שלמים ולא בשפוד ע"י צלי' דוקא] משום דמן התורה מב"מ ברובא בטל ובמקדש אוקמוה אדאורייתא. וקשה הא הרוטב נאסרה לנשים וזרים דהוא אינו מינו כמבואר בחולין ונעשה נבילה לגבי זרים ונשים לשיטת התוס' דאף בלח אמרינן חנ"נ ושוב אוסר הרוטב לבשר דשלמים. ואף כי אפשר לדחוק בזה ע"פ דברי תוס' חולין ק"ח ע"ב ד"ה חלב אמאי מותר. ועיין בר"ן שם. אכתי קשה הא הרוטב תשאר באיסור א"ו דאמרינן סלק את שא"מ ומינו רבה עליו ומבטלו ודוק. אחר כמה שנים עייני לתומי בספר כרו"פ ומצאתי שקדמני בכ"ז:

סעיף ג בש"ך סק"ט והטעם כתבו הפוסקים דספק התלוי בחסרון ידיעה. נ"ב טעם זה כתב נמי הרשב"א על דין הראשון היכא שהאיסור לפנינו והוא אינו בקי לשער אם יש ס' נגד כל האיסור. והטעם שהחכמים השוו מדותיהם נתן על הערכת השעור נגד כולו ולא במאי דנפק מיני' שם גבי כחל. והיינו משום דזה לא מקרי חיסרון חכמה דלכ"ע הוא ומוכרח לטעם שהשוו מדותיהם. ובדין הראשון לא שייך טעם זה כיון שאין זה אלא מקרה לגבי זה שאינו בקי ועיין ע"ז:

סעיף ד' בש"ך ס"ק י"ג דה"ה אם נאסר הכלי ע"י עירוי. נ"ב ועיין סי' ל"ה בט"ז ס"ק י"ב בסופו וגם בש"ך שם ס"ק י"ג:

תו שם אבל כו' צריך לשער נגד כולו. נ"ב עיין סי' ק"ה בט"ז סק"ח מ"ש ובעיקר הדין קשה לי וכו':

סעיף ה' בש"ך ס"ק י"ח אבל בהפסד שרי. נ"ב אפילו הפסד מועט דאילו הפסד מרובה ת"ל דאין להחמיר משום דהוי לח בלח כדאיתא סי' צ"ב:

בש"ך ס"ק כ"א קרוב לסופו אבל בה"מ וכה"ג יש להקל. נ"ב אפילו בבה"ה:

סעיף ט' בש"ך ס"ק ל"ד א"כ כ"מ וכו'. נ"ב עוד לענ"ד כ"מ ביבש ביבש בא"מ דלכ"ע לא אמרינן בי' חנ"נ כדאיתא סי' צ"ב. ובמב"מ עיין טור וב"י וספר פלתי:

פר"ח סק"ז ד"ה ומעתה בא"ד כתב וא"ל דמעמיד אסור מן התורה וכו' דהא מלתא דפשיטא דמעמיד לא אסור אלא מדרבנן. נ"ב עיין ב"י ס"ס ק"ח מ"ש בשם המרדכי משמע דתולה מעמיד בפלוגתא דלמ"ד טעם כעיקר דאורייתא אף מעמיד דאורייתא:

תוך דבור זה ובתוי"ט נרגש מזה וכתב וכו' משום דמב"מ ומבשא"מ הם שוים בזה. נ"ב א"י מה קאמר דהא מ"מ יפה הרגיש התוי"ט דהא הוי מצי לאשכוחי קולא וחומרא דאם יש בו כדי לחמץ בין שיש מאה ואחד אסור ואם אין כדי לחמץ אפילו אין מאה ואחד שרי:

שם ס"ק הנ"ל ד"ה והנה ראיתי להמרדכי והאגור תוך הדברים המתחיל גם מ"ש דחלב ובשר שני מינים הם ליתא וכו'. נ"ב עיין מס' זבחים ד' ק"י מבואר דחלב ובשר מב"מ הוא ולהכי אינו חוצץ:

שם ס"ק כ"ו וצ"ע לדבריו אמאי מב"מ אינו בטל. נ"ב ר"ל שמקודם זה שהביא בשמו דתבלין בתבלין בטל הביא נמי בשמו דמידי דלטעמא עביד לא בטיל בין במינו בין שלא במינו וע"ש דין כ':

סי' צ"ט סעיף א' תבשיל של חלב שנמצא בתוכו עצם חלול ויש להסתפק דילמא הי' בתוכו מוח וע"י הרתיחה נמס וליכא ס' בתבשיל נגד אותו חלל שבעצם. עיין בספר שו"ת שבמ"י שאלה ע"ז העלה לאיסור ראי' נכונה:

סעיף ה' אין מבטלין איסור לכתחילה. כתב הש"ך בשם התוס' דהיינו מדרבנן. משמע אבל ד"ת מותר לכתחילה לבטל איסור וכן מבואר להדיא בר"ן. וצ"ע הא בפ' כל הבשר דף ק"ב כתבו תוס' ומיהו אין ראיה משם וכו' ע"כ התם הוי טעמא משום דמב"מ ד"ת בטל ברוב ובכלי מקדש אוקמוה אדאורייתא וביאר הנקה"כ בסי' צ"ג דבריהם מדקשיא ליה א"כ למה הצריכה תורה כלל מריקה ושטיפה וכתב דדברי תוס' היינו לבשל שלמים יום שני דעדיין לא הוי נותר ועדיין לא נאסר הקדירה. וכה"ג בקדירה שבישל בו חטאת כתב כיון דתחילת בישולו לא הוי אלא בשביל זכרי כהונה וממילא נתבטל ברוב שפיר אבל ודאי אם כבר נעשה נותר דנאסר הכלי לא שייך לומר בי' אוקמוה אדאורייתא וכתב דאל"כ לא היה צריך גיעול כלל לקדשים עכ"ל. ודבריו נמי צריכים ביאור דלמה אם כבר נאסר הכלי לא שייך לומר אוקמוה אדאורייתא. ולפ"ר ע"כ היינו משום דאין מבטלין איסור לכתחילה משא"כ היכא דבשעת הביטול הוא היתר ואח"כ הוא דיעבד ומה"ט גבי קדירה שבישל בו חטאת כיון דאין כונתו אלא לבשל בשביל הכהנים לא הוי כמבטל איסור כדאיתא בט"ז סק"ז סי' הנ"ל. וא"כ הא מוכח מזה דאין מבטלין הוי דאורייתא דאל"ה למה צוותה התורה כלל להגעיל כיון דמב"מ ד"ת ברובא בטל ומה שנתבשל בקדירה פשיטא דהוי רוב נגד הבלוע בו ולמה יהא הבלוע חמיר מחתיכת נבילה גופה. אך לפ"ר בל"ז קשיא דלמשמעות הפוסקים כל היכי דלא מכוין לבטל וליהנות מן האיסור לא שייך אין מבטלין וכו' א"כ אף אם נאמר דאין מבטלין הוי ד"ת אכתי קשה למה הצריכה תורה להגעיל ואי משום אין מבטלין הא אין כונתו כלל ליהנות מן האיסור כי אם לבשל היתר בהקדירה. ולפ"ר להנ"ל ע"כ לומר דסברת האורחת חיים אינו אלא אם האיסור דאין מבטלין אינו אלא דרבנן והיינו משום גזירה דילמא יאכל האיסור בעיני' וזה לא שייך אלא במתכוון ליהנות משא"כ אם האיסור דאין מבטלין הוא ד"ת והיינו ע"כ משום דאמרה תורה לא תאכל נבילה דרך משל ממילא ה"ה לא תעשה דבר המביאו לידי אכילה דהיינו ע"י ביטול. א"כ באמת אין לחלק דמ"ש אם מתכוין ליהנות או לא סוף סוף יודע דנבילה יאכל ואסור. כן עלה על רוחי. אבל ראיתי בפר"ח ס"ס ס"ד מביא בשם הריב"ש הוכחה לדין הא"ח מה שנראה מוכח שסובר דאף אם הוא ד"ת מ"מ שרי באין מתכוון לבטל. [ומה שהפר"ח שם מתמיה על הראיה והניחו בתימה כבר כתבתי בצד הריב"ש דדי בלשון זה. על דבריו. והלא אפילו הי' במים שעור לבטל פליטת הכלי עדיין המים אסורים משום דאין מבטלין. כתבתי ר"ל דהא ע"כ דהמים אסורים דאילו מותרים הרי עברו על איסור תורה דאין מבטלין איסור לכתחילה ודבריו סובבים ע"ד ממ"נ אם המים אסורים

ולא עברו על אין מבטלים לא הועילה ההגעלה ואם מותרים הרי עברו על אין מבטלים א"ו דמותרים. ומ"מ לא עברו משום דאין הכונה לבטל. וראי' זו בעינה הוא בר"ן פרק א"מ שמביא הט"ז סי' נ"ט. וכן הוא בש"ך סי' קל"ה ס"ק כ"ט בשם המרדכי ע"ש אבל באמת אין בו טעם של עיקר שהרי אין כונתו לבטל אלא להכשיר כדהוכיח הריב"ש. ובזה סרה תלונת הפר"ח ס"ס ס"ד ע"ש] וא"כ הדרא הקושי' לדוכתה וצ"ע. מיתי חורפי. ובמ"א הארכתי לבאר כונת הנקה"כ ע"ד אחר. ומשנה לא זזה ממקומה:

שם עבר וביטלו אסור למבטל עצמו וכו' ולשאר כל אדם מותר. דין זה חידש רבינו הרמב"ם בונראה לי ואחריו החזיקו כל הפוסקים. ולפ"ר עמדתי משתומם הא כל דין זה עולה מר' יוחנן בירושלמי כל איסורין שבתורה שריבה עליהן שוגג מותרים במזיד אסורין דסובר כר' יוסי ור"ש דאמרו בהנזקין דף כ"ד נפלו ונתפלטו בשוגג יעלה במזיד לא יעלה ואילו דלאחרים שרי איך י"ל לא יעלה הא מ"מ עולין הוא לגבי אחרים. וגם לשון ר' יוחנן במזיד אסורין משמע אסור לכל. ועיינתי בהרמב"ם פט"ו מהמ"א ה' י"א וראיתי דאף גוף דין זה דנפלו ונתפלטו מפרש במזיד לא יעלה אך לגבי דידי' דז"ל ואסור לפגוע וכו' שאין מבטלין איסור לכתחילה ואם עשה כן קונסין אותן ואוסרין עליו כמו שבארנו. דהיינו שם פט"ו כתב אבל לאחרים הכל מותר. ושם הלכה כ"ו כתב כיצד הרי שנפלה סאה ערלה לתוך מאה סאה לא יביא מאה סאה אחרת ויצרף כדי שתעלה באחד ומאתים ואם עבר ועשה כן הכל מותר. וע"כ מה שכתב והכל מותר היינו לאחרים שהרי עבר מזיד הוא ולזה כתב כמו שביארנו. וכתב הכ"מ דלמד הרמב"ם ז"ל חידוש זה ממבשל בשבת. וע"כ היינו נדמיון מבשל במזיד דלר' יהודה אסור רק לו עולמית ולאחרים מותר למוצאי שבת אף דגבי מבשל בשוגג דר"י קנים לבו ביום. ומזה דייק הסוגי' בהנזקין דקנים שוגג אטו מזיד. הא קנים בו ביום אף לאחרים. מ"מ מסתבר לו דלענין איסור עולמית אינו חמור משבת ואך לו ולא לאחרים. ואולם מדברי; תוס' סנהדרין דף ל"ג ד"ה מה שעשה עשה מוכח להדיא דס"ל דלא יעלה היינו אף לאחריני דאל"כ לא מקשו שם מידי דנהי דר"מ קנים שוגג אטו מזיד מ"מ מה שעשה עשה לגבי אחרינא דשרי א"ו דהבינו לא יעלה בפשוט אף לאחרינא אך על הרמב"ם גופא קשה לי שבפ' י"ג מה' תרומה מביא המתני' דתרומות ומסיים אם במזיד הכל מדומע ולא פירש דוקא לו ומשמע ברור אף לאחרים וצ"ע:

הג שם עבר ובטלו. כתב הפר"ח כגון וכו' ור"ל להפוקי אם בשוגג הניח חתיכת היסור שאינו ראוי להתכבד בין רוב חתיכות כיתר דזה אף בשוגג אסור לו. וזה נמי על דרך שכתב ס"ק י"ב ע"ש. וזה דבר תימה דבסי' ק"ע סתמו כל הפוסקים חתיכה שאינה ראוי' להתכבד כו' חד בתרי בטל ואין גם אחד שמבאר דוקא שנעשה התערובות דוקא ע"י אונס או מעצמו ולא בשוגג דאז אסור עכ"פ לו. ואולם כבר כתבתי בלדו דאין שייכות לדבריו אלא לשיטתו שהוליא מהרמב"ם דאין מבטלין איסור לכתחילה הוא איסור תורה וכן הוא בכרו"פ ע"ש. ואין להקשות עליו הרי שנינו גיטין דף כ"ד נפלו ונתפלטו אחד שוגג ואחד מזיד לא יעלו דברי ר"מ ור"י ופרש"י נתפלטו ואח"כ נפלו יעלו נפלו תחלה ואח"כ נתפלטו אחד שוגג וא' מזיד לא יעלו דקנסו שוגג אטו מזיד והרי מסקינן שם דלר"מ בדרבנן קנים ובדאורייתא לא קנים ור"י איפכא בדאורייתא קנים ובדרבנן לא קנים וא"כ ממ"נ אם אין מבטלין איסור תורה קשה לר"י אף נתפלטו תחילה לא יעלו דהא בדאורייתא קנים ואי אין מבטלין דרבנן קשה לר"מ מאי אריא שנפלו תחילה אפי' נתפלטו תחילה נמי לא יעלו. די"ל נהי שנתפלטו אחד שוגג וא' מזיד ודאי איירי שוגג דומיא דמזיד בידים מ"מ נפלו איירי בנפלו מעצמם דלא שייך כלל למיקנס ושפיר. וזה נמי נראה דעת תוס' סנהדרין הנ"ל שהקשו מנפלו ונתפלטו דלא אפשר למוקים המתני' דבכורות כר"מ מדקנים שוגג אטו מזיד ובאמת ממתני' זו משמע איפכא דנתפלטו והדר נפלו יעלו. א"ו דכך כוונתם מדחזינן דבנתפלטו שוגג קנים אטו מזיד וע"כ נפל היינו מעצמו ובזה הוא דדייקינן הא נתפלטו והדר נפלו יעלו אבל בשוגג לר"מ דקנים בדרבנן ממילא לשיטתם דאין מבטלין אינו אלא דרבנן לר"מ קנים אף שוגג. אבל א"כ קשה לי מה מקשה הסוגי' חולין דף ק' וליבטל ברובא הא שם נתבטל תנן דהיינו ודאי ע"י שוגג ולא בנפל מעצמו וא"כ לשיטת תוס' דלר"מ כל איסורים בשוגג אינם בטלים מטעם קנס מה הקושי' לימא דמתני' ר"מ היא. בשלמא הא אין להקשות דלמה דוקא לר"מ שבה דברים אין מקדשין די"ל דזה אפילו בנפל מעצמו. משא"כ דברים שאינם חשובין דבטלים אבל המתני' דנתבשלו ודאי שפיר מצי מוקים כר"מ דשא בל"ז אף למאי דקאמר הניחא אי כל שדרכו נמי אליבא דר"מ נאמר. אך בזה י"ל כדי דבזה ניחא לו למוקים המתני' כר"מ משום דבכך הלכה כותי' או את שדרכו או כל שדיכו. אבל לשיטת הראב"ד לדעת הפר"ח ודאי קושיא מה כולי האי נימא ממתני' ר"י הוא דקנים שוגג אטו מזיד בדאורייתא והוא אליבא דהלכתא ולהכי אף בשוגג אסור. ויש לדחוק מדסתם מתני' ר"מ לא ניחא לו למוקים המתני' דלא כותי']. הן אמת דלשיטת הרמב"ם הנ"ל דהקנס אינו אלא להמבטל יש לידחוק דמתני' זו דתנן ואם לאו כולם אסורים משמע להש"ס אסורים לכ"ע דומיא דאם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה. ואך לשיטת הסוברים דהקנס הוא לכ"ע הוא דיש להקשות. ותו קשיא לשיטת תוס' ממתני' דערלה פ"ג דאף בהורג מצריך ר"מ דוקא מלא הסיט דבר השוב אף דהורג הוא ודאי שוגג ות"ל דאפילו אינו חשוב הא קנים ר"מ שוגג אטו מזיד לשיטתם דאין מבטלין הוא דרבנן משא"כ להרמב"ם ניחא אף אי ס"ל אין מבטלין דרבנן דמשום שאמר ר"מ ידלק הבגד המורה שאסור לכ"ע הוא דמצריך דבר חשוב. ואולם עד הנה פלפלתי לשיטת הפר"ח אמנם בהתה"ב אף שגמי מביא דף קכ"ב דעת תוס' והראב"ד מה שמחולקין באין מבטלין אי דאורייתא או דרבנן ואינו מכריע. מ"מ כתב שם סוף ע"ב בלשון זה איסור של תורה ושיעור דרבנן ואצ"ל אם נפל בשיעור שאין בו כדי לבטלו אפילו מדאורייתא אין מרבין עליו היתר כדי לבטלו שאין מבטלין איסור לכתחילה ואצ"ל שאין מערבין אותן בידים כדי לבטלו עבר וביטל או שריבה עליו אם בשוגג מותר. הרי להדיא דאף שעירב בידים בשוגג דמותר. וע"כ או דסובר מדספק הוא אי כתוס' או כהראב"ד הוי ספק בקנס דרבנן ולא קנסינן בשוגג. א"נ והוא העיקר לענ"ד דסובר דאף לשיטת הראב"ד מ"מ ודאי דאינו איסור לאו אלא דהוי כמו חצי שיעור דאסור מן התורה ולאו אין בו ומדלא מצינן דקנים ר"י שוגג אטו מזיד אלא במבשל בשבת וכדומה איסורים שהם בלאו ובדרבנן קיי"ל דלא קנסינן. יותר יש לנו לדמות הדין דאין מבטלין לדרבנן וגמור דלא קנסינן גבוי ואין להקשות דא"כ למה לו להגמרא להאריך בפ' הנזקין כ"ד ע"ב והא הכא ד"ת חד בתרי בטל ורבנן הוא דגזור וקא קנים. ות"ל אפילו אי הוי' דבר חשוב ד"ת אינו בטל הא מ"מ אין מבטלין איסור לכתחילה אינו אלא כמו דרבנן מדאינו בלאו. דבזה פשיטא דיותר ניחא לו להקשות מדרבנן גמור לאלומי להקושי' משא"כ לשיטת תוס' דאינו אלא דרבנן גמור ודאי קשיא. ואין דוחק הכרו"פ מספיק ע"ש וק"ל. וא"כ לדעתי אף דעת הש"ע פשוט ואין הכרח כלל לפרשו כדדחק הפר"ח כגון וכו' וכן מה שדייק ודחק עצמו בס"ק י"ב לפרש הרמב"ם אף לשיטתו שהוליא משמעות מהרמב"ם דסובר כהראב"ד לענ"ד אינו ודבריו פשוטים כדעת התה"ב נמי. ומה שדייק בס"ק י"ב מדכתב הרמב"ם כיצד לאו מידי הוא. דזה מעמיד להורות דאף בכגון זה בכלל מה שכתב תחלה ואף ע"פ כן קנסו אותו הכמי' ואסרו הכל ודלא נימא דוקא ביטל להדיא הוא דבמזיד אסור אבל בשוגג דסמך עצמו כדביאר הכ"מ דלא שייך קנס בשוגג ודאי לע"ד דמתיר אפילו בביטל להדיא בשוגג אף לו כדמשמע פשט לשונו. והיינו דסתמו כל הפוסקים בסי' ק"ט. וכן עיקר לענ"ד לדינא ודוק:

סעיף ה' בט"ז סק"ט. כ"כ וז"ל מ"ל פט"ו מה' מ"א ועיין במ"ש רבינו פ"ה מהלכות תרומות דין ח' אבל אם

ידע ושגג שמותר לתרום מן הטמאה על הטהור הרי הוא כמזיד. ונראה שדין זה סותר למ"ש תוס' וצ"ע עכ"ל :

בש"ך ס"ק ט"ו. דאע"ג דנעשה פעם אחד נבילה כו'. נ"ב ומה דקשה ע"ז מאיסור דבוק כבר הרגיש בת"ח עצמו ודחק מאוד באין מבין :

שם בס"ק הנ"ל מתמיה על ההג"ה דאיך אפשר דאם נודע התערובות קודם לא מהני מה שנתוסף אח"כ דא"כ קשה מדוע מחלק המשנה דתרומות בין שוגג למזיד ת"ל דשוגג ע"כ היינו לא נודע א"כ בשוגג גופי' הי' לו לחלק. וכן מסיק הפר"ח מכח קושי' זו בעינה. ולענ"ד לק"מ דהא הב"י תירץ דהסמ"ק אזיל לשיטתי' דבכל איסורין אמרינן חנ"נ ומצריך לחקור אם נתוסף משום דילמא לא הוי ההוספה ס' נגד כל התערובות דנ"נ. וכתב ומה דקיי"ל כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותרים היינו אם נתוסף ס' בכל התערובות ומ"מ במזיד אסור משום קנס וא"כ א"י מה הקושי' על מה שכתבו דצירוף לא מהני אלא אם לא נודע משא"כ בנודע ר"ל דבנודע אף דלא שייך חנ"נ וא"ל ס' בכל התערובות. (ועיין ערלה פ"ב משנה ב' בר"ש ותוי"ט ודוק ואפשר הר"ש משמע ליה מתני' לפרש אפילו בנודע) מ"מ צריך ס' מחדש נגד האיסור עצמו והתערובות הראשון כיון שנאסר לא חזי לאצטרופי משא"כ במזיד אף דנתוסף ס' נגד כל האיסור מ"מ קנסינן ליה וא"כ מה קשה דהוי ליה לפלוגי בשוגג עצמו בין נודע ללא נודע דהא עיקרא דדינא דקנסינן במזיד לא הוי ידעינן כלל וכ"מ אם הוסיף ס' בהאיסור דאם הוי אמר בנודע דאסור ע"כ היינו אם אין בנפילה שני' כדי ביטול האיסור ומשום דנודע לא חזי לאצטרופי אף דלא נ"נ אבל אם בנפילה שני' כדי ביטול האיסור ה"א דאפי' במזיד שרי וזה מה שבא התנא למשמיענו א"כ אף דלשיטתם ליתא דמתני' דקתני וא"כ נפלו מיירי בלא נודע משום דמשמע דלא נפל חולין שנית כפי ביטול האיסור רק ע"י צירוף מ"מ מה דקתני במזיד אסור היינו נמי בכל ענין אף דנפל שנית כדי ביטול האיסור משום קנס אף דכבר נתבטל ברוב משמיענו דמ"מ קנסינן ליה. וגוף הסברא שתהא הידיעה מחלקת מלאצטרופי לענ"ד נכונה דאם הידיעה גורמת ההיתר וכדאיתא בש"ך סקכ"א שאפשר גם דעת הרמ"א הכי. ולענ"ד ודאי הכי הוא א"כ למה לא יהא הידיעה גורמת האיסור אף היכא דלא שייך נ"נ לענין דלא לאצטרופי עכ"פ ההיתר הראשון לבטל האיסור ודוק :

שם בס"ק הנ"ל האריך להשיג על האו"ה והת"ה סי' פ"ב והוכיח דכ"מ שייך חנ"נ כמו לדידן בשאר איסורין ונתרבה עליו טרם שנודע שאינו מועיל. והאמת לפי דברי הד"מ דמשמע שר"ל הכי אף בבב"ח. ודאי לענ"ד הדברים תמוהים מצד הסברא. שאחרי שהתורה אמרה שנתבשל בב"ח ויהיבי טעמא נאסר ולוקין על חצי זית בשר וחצי זית חלב איך יעלה על הדעת שקודם שנודע לא נעשה נבילה. אטו כי אוכל כזית חלב בלי ידיעה שהי' חלב לא יתחייב חטאת. אמנם כאשר אני רואה הדברים מסודרים בהת"ח. [והאו"ה אין בידי] יראה דלא אמר דבריו אלא על דבר לח ביבש דשאר איסורין דכיון דאין נ"נ אלא מדרבנן י"ל שפיר דכל שלא נודע לא חל עליו שם איסור ומצטרף. ואפשר דן הכי מסיקם מה דאיתא בש"ך ס"ק כ"א שהידיעה גורמת היתר ה"ה לומר דהידיעה פועלת דאמרינן חנ"נ בשאר איסורין. וכן משמעות הת"ח גופי' שהבינו אך בשאר איסורין שהרי כתב בסי' י"ז ואפשר אף דקיי"ל חנ"נ א"צ לחקור אחר דדית אם ריבה עליו בשוגג מותר. ודברים אלו אין להם מקום אלא בשאר איסורים. ועל זה סובב והולך נמי הסעיף ח' בשם או"ה. וא"כ אין בכל ראיות הש"ך סתירה מה שכ' ראי' מהש"ס הא שם בבב"ח. ומה שכתב מדוקשה לראשונים מהמדומע וכו' זה לק"מ התנא סותם אין המדומע וכו' ולא יבאר העיקר דדוקא בלא נודע. הא סתם דימוע אחר דימוע הוא על הרוב בנודע. ומ"ש שמוכח מן הסמ"ק וטור בדין תחב כף של חלב שצריך ב' פעמים ס' הא שם בבב"ח. ואדרבא לפ"ר מן הסמ"ק ראי' להאו"ה שהרי הסמ"ק נמי פוסק חנ"נ בשאר איסורין ולמה העמיד דינו דוקא בבב"ח אלא משמע משום דדינו ל"ש אלא בלא נודע כדמבואר שם בש"ך ובשאר איסורין בלא נודע עדיין לא נ"נ. ומה שהש"ך שם סק"ד כתב דהסמ"ק מרמז זה מדלא כתב ב' פעמים ומשמע אפילו כמה פעמים ומשום דס"ל דחנ"נ בשאר איסורים. כבר השיגו הפר"ח דמזה לא משמע מידי אף לשיטתו שחולק על הב"י ע"ש. ומ"ש מתשו' הרא"ש וכו' ע"ש היינו ג"כ מדלא ניחא להו למוקים סתמא דוקא בלא נודע כדמוקים לי' האו"ה, ומ"ש. והכי משמע נמי מדברי מהרא"י כבר כתב הת"ח ואפשר דגם מהרא"י מודה וכו' ע"ש. ומ"ש שכן משמע להדיא דעת הב"י והיינו מדסתם ולא פירש דאיירי בנודע כבר מביאו הת"ח ומ"מ ניחא לו דברי האו"ה. לכן בכל זה הי' נראה דעת האו"ה בשאר איסורין נכון. ויראה דהיינו נמי טעם האו"ה במה שהביא בשמו הט"ז סי' צ"ב ס"ק כ"ד אם נפל טפת חלב על קדירה עם מים אצל האש ובתוך מעל"ע בשלו בה בשר אפילו לא היה ס' במים נגד הטיפה מותר הבשר דאם לא עברה תחלה לתוך הקדירה גם כן בפעם השניה לא תעבור ואפילו אם עברה לפנים תחילה דמ"מ אין בקדירה מן החלב אלא לפי שיעור המדומע במים דהא בהיתר לא חשבינן כל החתיכה כבליעה עצמה ונגד הדבר המועט ההוא מסתמא יש ס' בבשר [ג"כ בפעם השני לא תעבור ואפילו אם עוברת לפנים תחלה ולא הי' במים ס' נמצא אותה החלב לא נתבטל בהמים ואח"כ ע"י הבישול חוזר ובולע הקדירה מן התערובות מים והחלב שלא נתבטל מ"מ אין בקדירה וכו' זה ברור כונת האו"ה אבל אינו עולה עם דעת הש"ך] וע"כ הכי פירושו ואפילו אם עוברת לפנים תחלה וא"כ ניחוש כמו דפעפע תחילה לפנים ככה פעפע הנשאר בעובי הדופן כי ניחוש שמא לא פעפע הכל בפעם הראשון לפנים כדפסק הש"ך ס"ק כ"ז ואותו משהו הנשאר יפלוט בפעם השני בבשר כדקיי"ל בהג"ה לזה כתב דמ"מ אין בקדירה מן החלב אלא לפי שיעור המדומע וכו' ר"ל דהא ע"כ אין החשש אלא שנשאר עד שאין במה שבעובי הקדירה לבטל החלב הנשאר בו מ"מ מסתמא יש באותו עובי בליעת מים ג"כ שהרי הקדירה טרם שנפלה הטיפה עלי' היתה בנועה ממים. נמצא לו יהא שהבלוע בהעובי מים עם חלב הנשאר הי' שוה בשוה מ"מ אם דרך משל המים שבקדירה לא הי' נגד כל הטיפה אלא ארבעים מ"מ בפעם השני הא אין צריך לשער אלא נגד חצי הטיפה ושוב יש בו יותר מס'. וקשה הרי נימא אילו בישלו בקדירה זו תבשיל אחר בתר שבישלו בו בשר זה הא צריך לשער נגד כל הקדירה דנהי דהבשר שרי מ"מ הקדירה אסורה שהרי בלע בשר לגבי החלב הנשאר בתוכו ונעשה כל הבלוע בתוכו נבילה אף המים שהי' בתוכו וא"כ נימא נמי דמיד שבלע בשר אף המים שבתוכו נעשה נבילה. ויצטרך בהבשר לשער נגד כל הקדירה. א"ו דאזיל לשיטתו דטרם שנודע לא דנינן לגבי שאר איסורין חנ"נ וזה לגבי המים חשיב שאר איסורין כדאיתא בש"ך סי' צ"ד ס"ק כ"ב. אמנם נהי דמן הש"ס שהביא הש"ך לא נשמע אלא בבב"ח כנ"ל מ"מ מהתוס' שם מוכח כדעת הש"ך אף בשאר איסורין שהרי הקשו דמאי משני גדי אסרה תורה ולא חלב הא לו יהא כן מ"מ הא הבשר נ"נ ומי עדיף חלב זו שבלעה החתיכה ממים ולא יהא חתיכת נבילה שבלע מים והמים הא נעשה נבילה ושוב אוסרים כל החלב מטעם מב"מ ומה קשה להו הא כיון שהתורה לא אסרה החלב הא לא נעשתה נבילה אלא כמו שאר איסורין ונימא כיון שנתערבה תוך יתר החלב קודם שנודע התערובות לא נ"נ ומנ"ל להוכיח הדינין שהמציאו שם א"ו דס"ל כדעת הש"ך. וכן מרש"י חולין ק"ע שפסק איסור דבוק חנ"נ ואוסר הבשר מטעם מב"מ. ואף שהת"ח גופי' הרגיש באיסור דבוק ודחה אין מבין לדחייתו ודוק. ואף אי נימא דהאו"ה מוקים התוס' ורש"י סוברים חנ"נ אף בשאר איסורין ד"ת והוא פוסק דרבנן מ"מ קשה עליו מאיסור דבוק שבעצמו פוסק ודוק :

סעיף ז הג"ה כזית חלב וכו' ואח"כ נפל כו' מותר. כתב הש"ך ובת"ח כתב דאפילו לכתחילה אף דהאמת

שבת"ח כתב הכי נלענ"ד שבכיון חזר בו ומשום דלאעדיף מפת שאפאו עם הכלי דאסור לכתחילה למיכלא בכותחא. ול"מ לשיטת הרי"ף דחשיב לי' דשיל"מ דה"ל דכותי' אלא אפי' לשיטת הר"ן דלבם להטעם השני שכתב דמשום חומר דבב"ח החמירו ה"ה הכא דלכתחילה אסור אך לטעם הראשון דבריר כיון שנרגש נראה כאיסור אין ראי'. אבל מ"מ אטעמא ניקום ונסמוך. לכן לענ"ד לכתחילה אין להקל במים שמלוי מאוד אם לא בשעת הדחק דחשיב כדיעבד. ועיין נמי סי' צ"ה סעיף ג' בהג"ה ומכ"ש משהו דחמור לכמה פוסקים לענין חמץ בפסח וק"ל:

סעיף ז בט"ז ס"ק ע"ו בא"ד וכאן אין ההיתר וכו' דהא כל הכלים השוה להיתר. משמע אפילו קטנים. נ"ב ההבדל שנתנו בין כלי קטן לגדול היינו כדי לבטל שיעור מסוים כגון כזית או חצי זית אבל כל שאמרו לבטל קליפת הכלי אם כלי גדול יש במה שבתוכו לבטל הקליפה שהיא ג"כ גדול אף בכלי קטן יש במה שבתוכו לבטל קליפתו שהוא ג"כ קטן:

תו שם מקשה ואמאי הביא בסי' ק"ל. נ"ב עיין פ' השוכר את הפועל דף ע"ד ע"ב תמצא ראי' לדין זה בסוף ד"ה דרש רבא. ואין בזה אפילו ריח קושיא:

תו שם משיג על ראית הרשב"א לדין זה. ולפ"ר יש ראי' מפסחים דף ל' דמקשה הגמרא לשהינהו עד אחר פסח תימה לר"י מ"מ הא תנן אין מבטלין כו' ולשיטת הרשב"א לק"מ דשם א"א לבא לידי נתינת טעם דחמץ כל איסורו אינו אלא משהו כדאיתא בתוס' ור"ן שם. ומתירוץ גזירה דילמא וכו' היינו נמי כדביאר הרשב"א דבכלי שתשמישו במיעוט חיישינן ע"ש. אמנם נראה לפי מ"ש לעיל דלמ"ד אין מבטלין דאורייתא י"ל דלא שייך לחלק בין כונתו ליהנות מן האיסור ללא. ה"ה נמי דין הרשב"א מסתבר דלא שייך אלא אם אין מבטלין דרבנן. להכי הכא דאין כונתו לבטל וא"א לבא לידי טעם שרי ועיקר ההיתר משום דאין הכונה לבטל וכדאיתא בפרישה סי' קכ"ב מש"כ התוס' ע"כ דלא ס"ל הסברא דאין כונתו לבטל דאל"כ מעיקרא לא מקשו מידי והיינו משום דס"ל הכא דהוי דאורייתא אבל הרשב"א ע"כ ס"ל דאין מבטלין דרבנן ושפיר פסק. אמנם אין מזה סתירה למה שרציתי להוכיח לעיל לפסוק אין מבטלין ד"ת מקושי' הגמרא הנ"ל אם נאמר כתי' סברת הרשב"א משום די"ל בהגמרא דאזלה לרב דאית לי' מב"מ במשהו ואליבי' לא מוכח מידי דאין מבטלין ד"ת מהכשר כלי מקדש ומה"ת לומר דאין מבטלין דאורייתא ומקשה שפיר ע"פ סברת הרשב"א משא"כ לדידן שפסקינן מב"מ ברובא יש ללמוד מהכשר כלי מקדש דהוי דאורייתא דין דאין מבטלין. וא"כ אפשר נמי דאין חילוק בין כונתו לבטל. ואף דין הרשב"א עדיין צ"ע. אמנם דין האורחת חיים גופי' אפשר דחשיב כדיעבד דלא סגי בלא"ה להסיר רגלי הדבורים וכדתירצו תוס' בפסחים הנ"ל דקדירה של חרס חשיב דיעבד וכ"ש הכא. ולפ"ז בקדירה של חרס באיסור משהו עכ"פ ראי' ברורה להתיר מתירוץ תוס' הנ"ל דקדירה של חרס לגבי איסור משהו הוי דיעבד וה"ה הכא באיסור משהו בקדירה של חרס ודרכו להשתמש בשפע וא"כ עתה נהפך הוא לסברת הרשב"א לא מוכח דקדירה של חרס חשיב דיעבד וא"כ אם נאמר אין מבטלין דאורייתא י"ל אף בשל חרס אסור ולדעת התוס' יש ראי' להתיר עכ"פ בשל חרס ודוק. וכנלענ"ד להורות בשל חרס עכ"פ כהרשב"א ודוק. זה נמי מימי חורפי:

פר"ח סק"ח וכן מוכח דעת הרמב"ם. נ"ב תחילה כתב מוכח ולבסוף משמע. ולענ"ד אפילו ריח משמעות אין כאן:

שם ס"ק י' כגון שהי' ברי'. נ"ב היינו ע"פ דבריו דלקמן ד"ה נמצינו למדין וכו' ויראה שאזיל בזה לשיטתי' ס"ק ח' שמשמע לו מרמב"ם דאין מבטלין הוא ד"ת משא"כ אם הוא דרבנן שרי בכל אופן בשוגג וכדאיתא להדיא בתה"ב שכתב וא"צ לומר שאין מערבין בידים כדי לבטלו עבר ובטלו אם בשוגג מותר. אמנם הסוגיא דגיטין משמע באמת כשיטת הראב"ד וכדעת הפר"ח ועיין כרו"פ. [עיקרן של דברים אלו עיין לעיל סעיף ה' מה שהעליתי לדינא בד"ה תו שם]:

שם קרוב לסופו תוך ד"ה הנה לענין דין. והיינו מתני' דתנן סאה וכו' אלא דהכא מתני' מיירי כשלא ידע בה. נ"ב לענ"ד לשון ולא הספיק להגביה ודאי כולל אף אם ידע בה וזה דעת הראב"ד שלא ניחא לו לומר דראב"ש לפרושי להת"ק אתא עיין בדבריו לעיל תוך ד"ה איברא:

סימן קא סעיף א' הג"ה ואפילו אינה אסורה רק מדרבנן. הכרו"פ הניח בצ"ע מנין לאו"ה דין זה. ומשום שכתב דלתירוץ ב' של תוס' יבמות לדידן דקיי"ל בדאורייתא את שדרכו ממילא בדרבנן אפילו את שדרכו בטל וה"ה לראוי להתכבד. ונעלם ממנו דברי ספר התרומות סי' ג' (והוא בב"י ריש סי' ק"י) הביאו התה"ד גבי דיני נר חנוכה. וכן הרגיש עליו ספר שפתי דעת סוף סי' ק"ט ד"ה כל הדברים חשובים שם הביא ספר התרומות בקיצור. ואף ראייתו בקצרה מריש פ"ק דביצה בליטרא קציעות וכתב וראייתו מיבמות יש ליישב. ואני א"י מה יישוב צריך דהא אדרבה משם ראי' לאו"ה דהא חזינן ברור דלר"י אליבא דר' יהושע שהובא בביצה מבואר להדיא דאף בדרבנן כל שדרכו אינו בטל וזה אפילו לר' יוחנן כדמתרץ ר"פ ההוא תנא הוא דהיינו אליבא דר' יוחנן דמקשה עליו מקודם אלא למ"ד את שדרכו שנינו מא"ל ונמצא דלר' יוחנן ר"מ ור"י לשיטתייהו אזלו דר"מ אליבא דר' יהושע ס"ל דוקא את שדרכו לא בטל ולכן כדין בכדין יעלו ור"י ס"ל כל לא בטל. אבל תרווייהו לא פליגי וסברי דרבנן ודאורייתא שוה כי מה"ת להמציא פלוגתא בין ר"מ ור"י משא"כ לר"ל דס"ל כל אליבא דר"מ וגם לר' יוסי הי' שוה עיגול בעגולים עולה. ולר"מ גבי פלוגתא דכדין שהובא בביצה נמי הי' קשיא לי' מ"ט דכדין יעלו הא הוי כל שדרכו כמבואר בתוס' יבמות שהביא הכרו"פ בקושייתם הי' מוכרח ליישב דברי ר"מ ודברי ר"י מטעם תרומה בזמן הזה דרבנן ולתי' א"כ לחלק בין חבילי תלתן דהוי את שדרכו לבין עגולים דהוי כל שדרכו. ולשיטתי' ע"כ דבהא פליגי ר"מ ור"י אליבא דר' יהושע בביצה דר"מ מחלק בין דרבנן לדאורייתא ולר"י אליבא דר' יהושע לא. וא"כ נחזי לתי' א' דתוס' לכל הדיעות בחד דרבנן הכל לא בטל ולתי' ב' אפילו לר"ל את שדרכו אפילו בדרבנן לא בטל ולר' יוחנן דקיי"ל כוותי' דס"ל אפילו לר"מ ור' יוסי את שדרכו הא לא מצינן מי שיחלוק בזה עם ר' יהודה אליבא דר' יהושע דס"ל בהדיא דאין חילוק בין דאורייתא לדרבנן ואפילו בכל שדרכו ומכ"ש באת שדרכו. ומה דפליג ר"מ עם ר"י בביצה היינו משום דלשיטתי' אזיל דס"ל אפילו בדאורייתא את שדרכו. הרי מבואר דלכ"ע הדין של בעל התרומות ברור ואף ראייתו מביצה ברורה. ואפילו ריח קושי' אין עליו מיבמות ודוק:

סעיף ב' בט"ז סק"ד מסיים ומכח זה יש לה דין הראוי' להתכבד. נ"ב עיין בב"י סי' פ"ז לשון הרמב"ם דתפס במוחלט דפשט העמדה שע"י עור נתבטל בס' אף טעם זה לשיטתו אינו. ואולם למשמעות התוס' פרק אין מעמידין שתירצו דלהכי נקיט נבילה ולא בב"ח כדי לאשכוחי איסור תורה יוכל לומר דבאמת אף יש לחוש לבב"ח שלא ע"י ביטול סטול בס'. ואולם בעיקר הדין עיין נקה"כ ופר"ח שהעלו דכל גבינות גוי אצ"ל מקרי:

סעיף ג' הג"ה אפילו לא נמלחו. נ"ב דמליחה לא הוי מחוסר מעשה ולכן אע"פ שאינה ראוי' להתכבד לפני האורחים כמו שהוא מ"מ לא בטילה. כן הוא לשון הש"ד סי' מ' מבואר מיני' דכיבוד עכו"ם לא שמי' כיבוד. ועיין ד"מ סק"א מה שמביא בשם הגהות ש"ד דכיבוד נכרים שפיר מקרי ראוי להתכבד. ועיין תשו' נ"ב סי' ע"ז. ומה שמקשה הד"מ וכתב על דברי הגהות ש"ד [ר"ל דהא ודאי לא קאמר מה שכ' חתיכה שלא ניקרה מגידה וחלבה מקרי ראוי להתכבד שנתערב חתיכה זו בחתיכות המנוקרים. דפשיטא דאפשר להכיר. אלא ר"ל חתיכה טריפה שאינו מנוקר נתערב בכשרים נמי אינם מנוקרים שבזה ודאי צריכין לטעמו ודוק] הם דברים תמוהים:

בש"ך סק"ז. מסיים ועיין לקמן סי' ק"י. נ"ב עיין נמי שם סעי' ע' מ"ש מלד בשם הסמ"ג:

סעיף ד' . בט"ז סק"ט וכבר כתב בש"ע כו' נ"ב וע"ש מדין כרכשתא:

סעיף ד' . הג"ה ואין חילוק בין שנתערבו במינם או שלא במינם. עיין בט"ז שכתב זה לאפוקי מאו"ה שכתב כל האיסורין שאינם מתבטלין מחמת חשיבותם לא נאמר אלא במינו ובק"ו מדבר שיש לו מתירין. והד"מ משיגו מדין הרשב"א גבי תולעים. וראיתי בספר המכונה בשם חידושי מהר"י שפירא שדחק עצמו למצוא מקור מסוגי' הש"ס להרשב"א. ולי נראה פשוט דבדין הרשב"א מבואר בש"ס דלא כאו"ה במס' מנחות כ"ג ע"ב קאמר הגמרא אי אליבא דרבנן הא אמרי מב"מ בטל ומנא זה מסיק דלר"י נאמר. וכמה סוגיו' החולקים על ר"ח כדאיתא בתוס' כ"ב ע"ב וקשה דילמא ר"ח אליבא דרבנן ומיירי בחתיכה הראויה להתכבד דבלי ספק אף לענין טומאה דבר חשוב לא בטל ולהאו"ה דברים חשובים אינם מתבטלין אינו אלא במינן קאמר ר"ח דנבילה בטילה בשחוטה דחשיב מבשא"מ . א"ו כהרשב"א דהא כיון דמוכח מזה דחתיכה הראוי' להתכבד אף באינן מינו לא בטל ע"כ דאיכא למפרך הק"ו דהאו"ה כדביאר הט"ז וממילא ה"ה ברי' נמי אף באינו מינו לא בטל . ואולם ראיתי בספר הנ"ל דמביא קצת ראי' להאו"ה ממתני' דע"ז ע"ש שמסיק דמתני' דע"ז סברי כר"ח ולכך לא תנא חתיכות נבילה משום דהוי מבשא"מ ואנן פסקינן דלא כר"ח ע"פ התוס'. וכל דבריו ליתנייהו חדא דלדבריו אדרבא מכאן ראי' לסתור דא"כ מה דוחקא דגמרא לשנויי ההוא תנא תרתי אית לי'. א"ו דלא כאו"ה. אבל האמת דבריו מעיקרא ליתנייהו ואין מזה לא בנין ולא סתירה דהא המתני' כר"ח ס"ל איך קתני שעיר המשתלח וחולין שנשחטו בעזרה דהיינו חתיכה מאלו שנתערב בחתיכות כשרים דלא בטלי והא הוי נמי מבשא"מ דאיך אפשר לכשרים שיעשו [שעיר המשתלח או חולין שנשחטו בעזרה. ותו משני התם קושי' תוס' חולין צ"ו דר"ש כר"ח ס"ל ומשום דהוי מבשא"מ לשיטת האו"ה . וגם בזה לא כיון יפה דהא התוס' קשיא להו מדתני במתני' דגיד לא בטל משום ברי' ומסתמא ר"ש לא פליג עלה דהא מתני' דאל"ה לא מקשו כלום דדילמא ר"ש ל"ל ההוא כללא דברי' לא בטל. וא"כ הא גיד נמי דומי' דנבילה ושחוטה דהא א"א שיעשו שאר גידים גיד הנשה וזה ברור באופן שאין שום ראי' להאו"ה אפילו במקצת בדבריו. וראי' יש לסתור דבריו מסוגי' דמנחות כנ"ל. [ובהריטב"א חולין כתב ג"כ לישנא דמשמע דוקא במינו. וג"כ סותר עצמו מיד וכתב ובירך שנפל לקדירה ונימוח בטל בס' משמע דוקא נימוח אבל שלם אפילו באינו מינו אינו בטל ע"כ אין לסמוך עליו בזה. וחידושים אלו שמחו בו במה שמצא דסובר ג"כ כפירושו באו"ה ולא הרגיש בסתירת עצמו] שוב עיינתי עוד בספר פלתי סי' הנ"ל כתב ראי' לפירושו בהרמב"ם מסוגי' דמנחות הנ"ל ומתרץ תמיהות הראב"ד כדברי הנ"ל דסוגי' מיירי בחתיכה הראוי' להתכבד ומשום חשיבותו אינו בטל במינו והוקשה לו א"כ איך פסק הרמב"ם טמא בטהור אינו בטל הא הוי מבשא"מ דא"א לטהור להעשות טמא וע"ז לא שייך דבריו הדחוקים שכתב לקמן במתו כו' הוי מב"מ אף באינם מינם דזה לא שייך אלא על אינו מינו מצד עצמותו. ולכן כתב וזהו רק בטומאה אבל לא לענין איסור כלומר דדבריו אלו דמשום זה חשוב מבשא"מ מדא"א להיתר להעשות כהאיסור רק לענין טומאה ולא לענין איסור. ולא די שדבריו סותרים הש"ס במקומו דא"כ אין מוכרח הגמרא למוקים ר"ח אליבא דר"י וכדהקשיתי על האו"ה אף גם בזה שכתב וזהו רק לענין טומאה נמי הוא נגד כל דברי התוס' כ"ב ע"ב שהוכיחו מכמה סוגיות הש"ס דאיתאמרו לענין איסור לדחות דברי ר"ח מהלכה ומוכרח כדבריהם מסוגי' זו עצמה דמקשה ממצה שתבלה בתבלין. הרי דמדמה אכילת מצה לטומאה באופן שלענ"ד כל דבריו בטלין ומבוטלין:

אגב ארשום פה הרשום אצלי לזכרון בלשון זה. יש לעיין בסוגי' דמנחות הנ"ל מדוע החליטה דא"א לשחוטה שתעשה נבילה לשיטת הפוסקים חנ"נ בשאר איסורין ד"ת הא אפשר ע"י בישול עם איסור בקבלת טעם שאז נהפך ההיתר להיות איסור ואיכא לאחויי דדוקא בעי אפשר להתהפך מעצמו בלתי מעשה אדם. עוד י"ל דלענין טומאה וטהרה לא שייך הענין של חנ"נ. וצ"ע בדין אין טומאה בלועה מטמאה טהרה בלועה דמשמע קצת אבל ע"י בלע של גוף נבילה מקבל טומאה וא"כ אפשר שייך נמי דין חנ"נ וצ"ע וכעת אקצר. ועיין בכורות כ"ב בתוס' ולק"מ. ועיין תוס' סוגי' הנ"ל תוך אריכות הדברים הוכיחו מן סוגי' דחולין דלית הלכתא כר"ח. והיינו לענ"ד מקושי' הגמרא מאי אירי' ודוק כי קצרתי עכ"ל בהקונטרס. וכהיום שנדפס ספר בשמים ראש מצאתי הדברים שעוררתי מדין אפשר ע"י בישול מיוחס להרא"ש ונהניתי:

שם ט"ז ס"ק י"ב. כ"כ הריטב"א חולין כתב ג"כ לישנא דמשמע דוקא במינו וג"כ סותר תיכף וכתב ברך שנפל לקדירה ונמוח בטל. מבואר דוקא נמוח אף דאיירי בא"מ. ועיין לעיל:

סעיף ז' . בט"ז ס"ק י"ג מסיים היינו ביש ס'. נ"ב או דאיירי בא"מ או בנתבשל עם החתיכות אבל ביבש מינו ס' למה לי:

סימן ק"ב סעיף א' בט"ז סק"ה מביא דברי הר"ן נדרים ומסכים עמו ובספר משבצות זהב ס"ק ל"ה לומד מזה דמב"מ היתר בהיתר ד"ת לרבנן לא בטל. ובאמת שלטעם הר"ן לדקו דבריו ופירשו דמה דאמרו רבנן מכאן לעולין שאין מבטלין ר"ל שמניחים מין היתר למזבח ואזלינן בתר דמינן היתר והיתר. ואני תמה שא"כ לפ"ז מוכח בבירור מסוגיא דלשם מנחות כ"ב ע"ב דהיתר בהיתר דהוי דומיא דעולין אפי' באינו מינו לא בטל שהרי מסיק שם ודילמא עד דאיכא עולין ומב"מ קשיא הרי מוכח ברור דלרבנן עולין אפילו באינו מינו לא בטל וזה ודאי אינו כדהוכיח הר"ן עצמו בתשו' והמרדכי פ' כ"ש הביאם הפר"ח בא"ח סי' תמ"ז סק"ד (ותשו' הר"ן אין בידי) ממתני' פ' בתרא דכלאים דצמר גמלים וצמר רחלים או קנבוס בפשתן דבטלים היתר בהיתר ולכל הפחות מוכרח שם דמבשא"מ היתר בהיתר בטל. ולשיטת הרי"ף באמת בהדיא מבואר בדבריו מדנותן טעם לפת שאפאו עם הגלי משום דשיל"מ דס"ל דהיתר בהיתר עכשיו גרוע ואפילו בשא"מ לא בטל. (אבל גם זה אינו כי הרי"ף כתב דבריו מטעם דשיל"מ ורק מדרבנן ואילו להר"ן מוכח דמן התורה לא בטל וזה ודאי אינו מכלאים כי אם על דברי הרי"ף לענין דרבנן מטעם יל"מ יש ליישב כדחלקתי בין כלאים לאיסור מאכלות ודוק) ובע"כ דס"ל דאין לדמות איסורי אכילת אדם או אכילת מזבח לאיסור שעטנז דכה"ג אשכחן לגבי כלאי זרעים דעיקר הקפידא במראה עינים ע"ש. אבל כל הפוסקים ומכללם הר"ן בתשו' בעצמו הוא לא סבר הכי וכנראה דהר"ן בעצמו לא כתב זה כ"א לתירוץ הרי"ף וכדכתב בעצמו פרק ג"ה ואפשר דמ"ש הר"ן בתשו' שבפר"ח א"ח הנ"ל לא רצה לסמוך על ראייתו שחשש לשיטת הרי"ף ע"ש ודוק. עכ"פ נשמע מינה לדידן דפסקינן סי' צ"ט סעיף ו' בהג"ה דחלב שנתערב במים נתבטל הרי דקיי"ל היתר בהיתר בטל בא"מ וע"כ מה דאמרו רבנן עולין אין מבטלין אין ספי' כהר"ן אליבא דהרי"ף מטעם היתר בהיתר אלא גזה"כ בעולין ע"ג מזבח דוקא א"כ ברור דה"ה מב"מ היתר בהיתר דנמי בטל. וטעם זה שהחזיק הט"ז לעיקר לענ"ד אינו עיקר ומה דפסקינן בשר שאפאו עם הגלי דאסור עם כותח ע"כ או מטעם הרי"ף השני משום דהוי לכתחילה גמור או מטעם הר"ן התם דגזירה דרבנן היא. והרמ"א כנראה דחשש לטעם הרי"ף דלכתחילה ולכן כשהעתיק סי' צ"ט דין האו"ה לא העתיקו אלא בדיעבד [וע"ש ס"ך ומה שכתבתי] ולא שמותר לכתחילה ליתן המים בבשר. ומן התימה על הפר"ח שבסי' צ"ט העתיק דברי האו"ה להלכה ובסי' ק"ח החזיק בטעם הרי"ף דלכתחילה. ואני תמה דאפילו אם לוי לא התיר לצלות לכתחילה אם זה נמי יהא נחשב לכתחילה לאכלו בתר שנצלה עם חלב א"כ מים הנ"ל מדוע יהא שרי לכתחילה הא זה ודאי אסור לכתחילה לבטל חלב מועט בבשר מרובה ואפילו ד"ת. ובאמת קשיא לי על הרי"ף דמיחשב זה ללכתחילה ממה דאיתא צ"ו בצנון שמותר אחר טעינה

לכתחילה לאכלו בחלב. אמת שהש"ך שם כתב שהוכיח מן הש"ס לכתחילה אסור וספרו א"א. אבל לישנא דגמרא לא משמע הכי וכדאיתא בפר"ח ול"ע:

אף גם כבר הקשיתי על הר"ן ז"ל לדבריו מה מקשה הגמרא מנחות כ"ב על ר"ח ור' חנינא דפליגי בבשר נבילה ושחוטה שנתערב אי בתר בטל אזלינן או בתר מבטל למאן אילימא לרבנן הא אמרי מב"מ בטל. ומה הקושיא הא לשיטתו מב"מ בדבר שיל"מ היינו טעמא דמודו רבנן דלא בטל מפני השווי איסור והיתר שיבא לאחר זמן חשיב מב"מ ממש וכטולין שמודו רבנן דאין בטלין א"כ ה"נ כיון שאפשר לנבילה שתעשה שחוטה ע"י הסרחון והא ודאי שסופו להסריח וליטהר מטומאתו הוי כדבר שיל"מ ומפני השווי של טהרה שיבא להם מודו רבנן דלא בטילי ולא פליגי ר"ח ור"ח אלא אי בתר בטל אזלינן דר"ח סובר דבעינן שיבא השווה למבטל עם הבטל ור' חנינא סובר דבתר בטל אזלינן ואנן דפסקינן כרב אשי דדבר שיל"מ לא בטל היינו כר' חנינא דבתר בטל אזלינן ומה הקושי' אלא ש"מ דטעם דשיל"מ אינו אלא הפשוט מדיוכל לאכלו בהיתר בלא ביטול החמירו חכמים דלא ליבטל. וזה לא שייך כלל התם שאם הנוגע יהי' טמא אין היתר לו. ואפילו אדם דאית לי' טהרה במקוה לא חשיב דשיל"מ משום דמחוסר מעשה טבילה וגם אם יגע באוכלין ל"ל טהרה עולמית ושפיר מקשה. ואי משום שהוכיח הר"ן ז"ל סברתו וכתב משום דקא מבעיא לי כיון דלרבנן בכולהו איסורי מב"מ בטל כשאין מינו מה ראו חכמים לחלק בדשיל"מ בין מינו לשאינו מינו. כבר כתבתי בלדו מי יתן ואדע לפ"ז מה ראו לחלוק ביין נסך. אולי משום דכל אינו מינו ביין פוגמו ול"ע:

תו הקשה לי הבחור המשכיל ר' הירץ בר"ל מק"ב ז"ל דאם כדברי הר"ן ז"ל קשיא הא דבר שיל"מ לא בטל אפילו בדרבנן כדמבואר ריש ביצה ואילו ר' יהודה גופי' במב"מ בדרבנן סובר דבטל כדאיתא מס' חולין דף צ"ט ע"ב בתוס' ד"ה שאני ציר ע"ש ודוק. ועם כי דחקתי לדחות הקושי' ואמרתי לו דדשיל"מ במב"מ גרע מן מב"מ איסור והיתר שאין לו מתירין ומשום דאפשר לומר ר"י עצמו סמך עצמו בדרבנן על רבנן דפליגי עליו ואזלו בתר האיסור והיתר משא"כ בדשיל"מ דל"ל לרבנן לסמוך על דברי ר"י כיון דהוא מב"מ וגם לשיטתם הוי דומיא דטולין דאין מבטלין להכי אפילו בדרבנן לא בטל. מ"מ קושיא היא ול"ע:

בש"ך סק"ה כ"ב עיין במ"י כלל ע"ד סק"ה וכבר הרחיב הפ"ח בביאור יותר:

בש"ך סק"ו ואני תמה א"כ שאור בעיסה נמי הוי מב"מ דמי גרע ממלח בעיסה וא"כ למה דייקה המתני' לערלה חטים בחטים אפילו חטים ושעורים נמי וכבר הרגשתי בזה סי' צ"ט. ונ"ל דשם דאיירי בנפל ממילא ודאי דלא מקרי מב"מ אלא מה שנותנים בכיון לתקן. אבל עיין פר"ח סס"ק ה' ודוק:

סעיף ג' כלי וכו' הש"ך מסכים עם הב"ח במה שמשיג על הבן לב בדין כלי בשר וחלב שנתערבו. ועיינתי בב"ח וראיתי קושייתו דאם כדבריו א"כ אף בשאר איסורין אף שבליעת שני הכלים הוי מב"מ מ"מ יהא אסור להשתמש בו באינו מינו מטעם שיבא לידי איסור ד"ת. וכן הפר"ח הסכים בקושי' זו וביאר שיהא אסור לבשל קטניות באותו קדירה. אלא שמ"מ מסכים לדינא למהרי"ן לב מטעם דחוק דחשיב אפשר להכיר ע"י טעימה. [ועיין בכרו"פ דליתא כלל. אבל איני מבין דבריו דהרי חולין ד' קי"א ע"ב פריך על קערה שמלח בה בשר דליטעמי' קפילא. והכו"פ הוסיף בדבריו ע"י התבשיל כדי להקשות אבל דבריו פשוטים ול"ע. שוב עיינתי בח"ר שם וראיתי שדברי הכרו"פ ברורים ונכונים]. ולענ"ד דברי מהר"י ברורים ואפילו ליה קושיא אין עליו דבשלמא אם התערובות שבהכלים מב"מ אזי פשיטא דמותר לבשל בהכלים אפילו קטניות ולאכול. ובכל אחדא ואחדא כשאוכל ומרגיש טעם בשר הא נתבטל בהיתר ומכ"ש דנמי יש לתלות ואמרינן טעם בשר היתר קטעים שהוא ברוב. ולא יהא אותו טעם עדיף מחתיכה נבילה שבטילה בשחוטה. משא"כ כשנתערב כלי חלב ברוב כלי בשר ואם נתיר כולם מטעם ביטול לבשל בהם בשר פשיטא כשיאכל בשר שנתבשל בכלי חלב ירגיש טעם בשר בחלב ואיך יתלה שהוא מן הרוב. וגם טעמו לא נתבטל באינו מינו דבשר ברוב. אמנם מה שהבן לב אוסר כולם אפילו כי נתערבו יותר מס' כתב עליו הב"ח בלשון זה גם תימה שבא להחמיר בכלי יותר מבחתיכה דחתיכה גופה שנתערבה ביבש מדאורייתא בטילה ברוב ואם יבשלם א"כ בקדירה ויתן טעם זה בזה לית לן בה דהתורה התירתה והאיסור נעשה היתר בביטולו ברוב ושוב אינו חוזר לאיסורו כדכתב הרא"ש אלא דמדרבנן הוא דבעינן ס' כמו בסופו אם יבשלם יחד כדכתב הספר התרומות ואם לא הי' מבשלם יחד לא הי' אסור אפילו מדרבנן דאכל חדא וחדא תלינן דהתירא הוא א"כ בכלי שנתערב פשיטא הוא דאם לא ישתמש ביחד בכל הכלים אין כאן איסור אפילו דרבנן דאכל חדא וחדא תלינן דהתירא והלכך בטל הוא ברוב ואין חילוק בין כלי בשר בחלב ובין כלי איסור בבשר. ובשפתי דעת כתב עליו צ"ע דמשמע מדבריו דמין במ"מ ברוב אף שבישל א"כ מן התורה מותר והא טעמא לא בטל הא למה זה דומה להיכר האיסור. והרא"ש בס"פ ג"ה כתב אמין במינו דהיתר מן התורה לאכול יחד והא בחוזר וניער אוסר אף הרא"ש אף במינו ומ"ש דאין מינו צריך מדרבנן ס' כמו בסופו אף די"ל כן בסס"ת סי' כ' והיינו דמחלק בין מינו דליכא הרגשת טעמו משא"כ בא"מ עכ"פ יורגש הטעם ומדרבנן מיתסר מ"מ א"א לומר כך דודאי א"מ אף שהותר ביבש מה"ת כשיבשלם אסור מה"ת וטעמו לא בטל. והר"ן בפי' כתב דיבשלם יבא לידי איסור תורה עכ"ל. ואני תמה דאם שבודאי פשיטות הר"ן אינו מורה אלא כדכתב בעל ש"ד דבשא"מ שנתבטל ביבש ברוב אם אח"כ נתבשל יחד יש איסור תורה מצד טעמו. אבל קשה לי א"כ הא הטור סי' ק"ט כתב ולכאורה נראה שאין חילוק בין נתערבה במינה בין שלא במינה כגון וכו' ובתר הכי מבאר דיבש ביבש שנתבטל ברוב מותר לאכול כולם יחד. וכן מותר לאכול כל אחת ואחת. ואיך ס"ד דאף בשא"מ ברוב יהי' הכי דינו. [וזה ל"ק אלא לפי' הטור כגון שנפרך וכו' אבל לפי' הש"ך לק"מ עיין ודוק] הא כשיאכלם אפילו יחד לא ימלט שירגיש טעם האיסור דהא לא נתבטל אלא ברוב. ולמשמעות הר"ן הא ע"כ האיסור לא נהפך להיתר דאל"כ דהותר מן התורה איך יאסור טעמו כדאיתא בהרא"ש במב"מ. וכן כתב היש"ש פרק ג"ה סי' מ"ז בלשון זה דאם איתא שנתבטל כבר מדאורייתא שוב אין שייך בו איסור כו' דהא הכל היתר הוא מאחר שכבר נתבטל וכו' אבל מדאורייתא פשיטא דשרי עכ"ל וע"ש. [אך כתבתי בלדו שם עיין תוס' יבמות דף פ"ב ד"ה ר"י א"כ כשיאפה אותן יתנו טעם זה בזה] וכן יש לתמוה אפילו לשיטת ההלכה דצריך ס' הא מ"מ לא נשמע משום אדם דאחר שנתבטל ביבש בס' שלא יהא מותר לאכול אפילו כל אחד לבדו וכשיפגע בהחתיכת האיסור הא ירגיש שאוכל האיסור ואם ע"י ביטול הרוב לא נהפך להיתר ה"ה ע"י ס' דיבש ביבש ביטול ס' מן התורה לא עדיף מרוב. ולא עולה על דעתי לומר דביטול דיבש לא מהני אף לאכול ביבשתו אלא אחד אחד לבדו ע"י התלי' שזה שאוכל הוא מן הרוב ההיתר וכמשמעות הב"ח. וזה שרי לו לאכול מבלי השגחה על טעם האיסור ואם ירגיש מ"מ שזה למשל האינו מינו טעם האיסור באמת מחויב לזרקו מתוך פיו זה זר בעיני. ותו תימה לי לדעת הש"ך שהטעם על תערובות זה שלא יבא בו לידי איסור תורה ע"י ביטול יחד אטו כי יש ס' בטוח כשיבשלם יבשלם דוקא יחד דילמא יבשלם חצי חצי ויבא בחצי שהאיסור בו לידי האיסור תורה. ולהכי הי' נלענ"ד שאף מבשא"מ ד"ת כשנתערב ברוב ולא מינכר האיסור נהפך להיתר עד דלהכי מותר לאכלו בין כולם יחד ובין כ"א בפ"ע ושוב כי נתבשל יחד אינו אוסר מן התורה מאחר שכבר הותר וטעם כעיקר דהוי דאורייתא היינו אלא כשלא נודע התערובות עד שנתבטל ולא הותר האיסור אז אף שהפליטה מעורב ולא מינכר הטעם מינכר ואסור ד"ת. והכי מבואר להדיא דעת

הרא"ש בש"ך סי' צ"ח סק"ו . ומה שהחמירו בעל התרומות והר"ן דצריך ס' אינו אלא מדרבנן . ובלשון הר"ן הי' נלענ"ד לדחוק קצת ולפרשו הכי כי ז"ל ומיהו כי אמרינן ליבש ביבש בטל חד בתרי אפילו מדרבנן ה"מ מין במינו דכיון דמדאורייתא אפילו לא בלא ברובא בטל לא אחמור רבנן יבש ביבש [כלומר דליגזר ביטול יבש אטו ביטול לח דהא א"א למיתי לידי איסורא דאורייתא דאפילו אם יאכל תערובות לח ע"י ביטול ברוב אין כאן איסור תורה] אבל מבשא"מ דבלא אזלינן בתר טעמא (כלומר אם תערובות ראשון הוא בלח) אפילו ביבש נמי בעי ס' לביטולו כי היכי דאי מבשל להו בהדדי לא ליתי לידי טעמא דהוי איסורא דאורייתא . ר"ל דהחכמים גזרו על יבש דליבעי ס' כי היכי דאי מבשל תערובות כזה בלא ידיעת התערובות ביבש מקודם לא ליתי לידי טעמא דהוי איסור תורה . ובזה אין הכרח להטעם הדחוק שבהרא"ש הנ"ל . וכן נמי לשון הרשב"א בחידושיו פרק ג"ה דף צ"ז ד"ה אמר שהוא בלשון זה וטעמא דמלתא משום אם בא לבשלן יחד הרי טעמן של איסור ניכר בו ולפיכך אף ביבש אינו בטל ברובא ע"ד הנ"ל שפירשתי הר"ן מתפרש ודוק . ולכן אחרי שנתבטל בס' שאז הוא מבוטל בין מדאורייתא ובין מדרבנן שרי לאוכלם אף אחד ואף שירגיש בפיו טעם האיסור אין חייב לפלטו כיון דשוב האיסור נהפך להיתר ושרי בין מדאורייתא ובין מדרבנן ואילו כן בנתערבו כלי חלב בבשר בס' הי' נראה דמה"ת להחמיר ומה בכך שכשיבשל בהכלי בשר יפליט הכלי לתוכו טעמו החלב וירגישנו לא יהא אלא כי נתערב יבש ביבש חתיכה איסור באינו מינו דהיתר בס' דמותר לאכול כל אחד לבדו משום דהאיסור נהפך להיתר ע"י הביטול דרבנן אפילו ה"ה טעם חלב שבכלי זה נהפך לבשר ע"י הביטול ס' דהוא ביטול אף מדרבנן לדידן דקיי"ל היתר בהיתר מתבטל . וכן כשנודע תערובות הכלים אחר שהן ב"י כיון דביבש זה ליכא למיגזר אטו לח דהית בי' איסור דאורייתא דהא עיקר איסורו הוא לפגם הרי הוא מונח על דינו ובטל אפילו מדרבנן ביבש ברובו ושרי כולם . אמנם אין דעתי נוחה ושקטה בענין זה . אף גוף הדין המבואר דיבש ביבש ע"י ביטול ס' הוא מותר . ובודאי משמעות סתימת הפוסקים היינו כנ"ל דשרי לאוכלם אפילו אחד אחד . והרי כשירגיש האיסור בפיו הא אין לך היכר האיסור יותר מזה . וכפי' מבואר בהרא"ש בלשון זה . והטעם הנכון שבו (כלומר דלהכי כי נתרבה אמרינן חוזר וניעור) משום דאף כי נתבטל האיסור ברוב היתר והותר לאכילה אם אח"כ הוכר האיסור מתוך ההיתר פשיטא שאסור לאוכלו . הרי להדיא דאף דפעם נהפך להיתר כי הוכר חזר ונאסר . ואף אי נימא דר"ל מדרבנן . אכתי א"י מה פעולת התירא דיבש מבשא"מ בס' לאוכלו הא כשיאכל וירגיש האיסור אין לך הכרה יותר מזה . ודנימא בדוחק הזה הנ"ל שאם ירגיש יפליטנו כבר כתבתי דאין דעתי נוחה בו . ויותר הי' כמשמע נלענ"ד דעת הת"ד שהוציא מתוס' דמבשא"מ אין לו ביטול כלל מן התורה מפני ההכרה שתביא לו כרוב כשיאכלם ואפילו בס' . [כי מה שבש"ך סי' ק"ט סק"י מעתיק בשם מהרא"י דמשמע התם טובא שצריך ס' מדאורייתא אינו . אלא ז"ל מהרא"י דבהגהות ש"ד צ"ע כו' דמשמע התם טובא דמבשא"מ בדבר יבש אפילו ד"ת לא בטל ברוב . ואם ברוב לא בטל מדאורייתא מה יועיל ס' מדאורייתא בדבר יבש שאין בו משום ביטול טעם . והעתקת הש"ך צ"ע לדעתי ובהעתקת הת"ח כלל ס' מבואר בשם כדהבנתי דלא בטל כלל . אך עיין מה שכתבתי בסי' ק"ט] דא"כ ודאי הדין עם הרדב"ז . ועכ"ז אף דבררתי דבפחות מס' בכלי חלב שנתערב עם כלי בשר בודאי אין בהשגות הב"ח על הרדב"ז כלום . מ"מ נלענ"ד אף בפחות מס' לא מבעי' אם כשנשאל המורה המה כבר אב"י דיש לנהוג כהג"ה בהסרת כלי אחד ולהתיר השאר בפרט בכ"ח שאין להם תקנה בהגעלה אלא אפילו נשאל בעודן ב"י יש לפסוק הכי במקום הפסד כי לא מצינו הגזירה שגזרו החכמים באינו ב"י אטו ב"י אלא בכלי הנאסר בהבלע שפעם חל עליו שם איסור

אבל בכלים כאלו שע"י תערובות לא מצינן ויש להורות להשהותם עד אחר מעל"ע ולהסיר אחד והשאר מותרים כמשמעות הש"ך . ועיין סי' ק"ז בהגהות רמ"א לענין הכלים ובש"ך שם :

סעיף ד' בהג"ה כל איסור שלא הי' ניכר . נ"ב עיין תוס' ב"ק דף ס"ט ד"ה כל הנלקט לא משמע הכי וצ"ע :

פר"ח סק"ה בא"ד המתחיל ומצאתי וכו' אפילו תאמר שהחמיר הכתוב . נ"ב עיין בתשו' הר"ן דדי כתבתי בצדו פירושו נכון :

שם סק"ח בא"ד וכדמוכח פרק הערל וכו' דלמאן אי נכון . נ"ב ואם שר"ע מברטנורא הסביר שם הטעם דמשום דחל שם דשל"מ עליו לענין לאכלו בירושלים דוקא חל נמי לענין זה שיהא אסור לזרים מ"מ הקושי' עצומה . דהא גבי חטאת נמי, ע"כ חל עליו שם דשל"מ לענין לאכלו חוץ העזרה במקום שנתערב דוקא ואם הי' בטל פשיטא שמותר בכל מקום כדין חולין ונמי נימא שיהא משום זה אסור לזרים וצ"ע גדול :

שם ס"ק י"ב בא"ד ומ"מ מסוגי' דסוף פ' משילין נמי מוכח וכו' . נ"ב לא הוא דשם לשבת הבא יהי' כשואל מעי"ט דהוי כרגלי השואל :

סימן ק"ג סעיף א' הג"ה אם אינם פגומים בעצמם . נ"ב משמע דאם פגומים בעצמם לא חשיבי ובטילים . ועכ"ז היינו דוקא ברי' כמו עכברא דדברא שהי' חשוב ונפגם אח"כ אבל דברים שפגומים מעיקרא כתולעת וכיוצא בו ומ"מ התורה אסרתן שפיר חשיבי ולא בטלי כדמשמע מכל הפוסקים ודוכתי טובא . אח"ז כמה שנים מצאתי בתשו' פ"מ חלק ב' סי' ס"ז חקר אחר הגהה זאת ולענ"ד כוונתו כדכתבתי ע"ש ודוק . שוב ראיתי שהפר"ח קדמני בפירוש זה אלא מה דמשמע מיני' דאיירי בנפסל מאכילת אדם אין מוכרח אלא כל שנסרח עד שטעמו לפגם שוב בטל החשיבות לענין התערובות אף דלאכלו בעינו באיסורו עומד מ"מ י"ל שם חשיבות ברי' אין עליו . אך מ"מ נראה שהדין עמו דכל זמן שראוי לאכילת אדם ולוקין עליו בפחות מכזית אף לענין התערובות בחשיבותו הוא . ועיין בספר פרי מגדים :

סעיף ב' בש"ך סק"ב ונ"ל ראי' ממה דקיי"ל דאין בגידין בנ"ט . נ"ב כאן צ"ל מה דבתר הכי וכדלעיל סי' ס"ט ומ"ש ואפ"ה קיי"ל דגופו וכו' הוא בסי' ק' סעי' ב' :

פר"ח סק"ב אלא שגם החכם וכו' ונדחק הרבה ליישב זה . נ"ב כונת הש"ך למה דנאמר ש"ס זה חומרא דהוחמו מים תוך מעל"ע דמחמת שנעשו נבילה אוסרים אף שמחמת עצמם בלא הטעם הבלוע בהם ידוע שאין במים טעם לא לשבח ולא לפגם והטעם הבלוע בהם הוא לפגם מפני שהוא אחר מעל"ע וע"ז לא משני מידי במה שכתב שטעם האיסור נרגש כי ידוע שמים אין טעמם נרגש בבלוע בלא בשום אופן :

בהג"ה י"א אע"ג וכו' עד סופה . עיין בט"ז ובספר אורח מישור כתב לתרץ ותורף תירוצו היינו משום דמבואר בת"ח כלל פ"ה דין ק"ג דבכלי אף אם נתבשל בו הדבר הפגום נאסר הכלי עכ"פ לכתחילה דקדירה שאב"י אסורה לכתחילה וה"נ הכא אם הכף קיבל טעם מאיסור המושבח א"כ בקדירה הוי טעם שני ואסור אבל ודאי אם נתבשל בו מאכל אח"כ שרי המאכל מש"כ אם הכף בלע טעם פגום הוי ב' נותני טעם קודם בואם אל הקדירה והרי הקדירה לכתחילה והוכיח תירוצו מהרא"ש עצמו שכתב ואם חממו בהקדירה תבשיל שנתבשל בו השרץ הקדירה אסורה והקשה דהא הוי ג"כ נ"ט בר נ"ט השרץ לתבשיל והתבשיל בקדירה א"ו דעל הקדירה הוי טעם שני באיסור לכתחילה ע"ש שהאריך ולפ"ד אמת דבריו מוכרחים בהרא"ש . אך יותר קשה על הרמ"א שמשמע מדכתב מ"מ הקדירה אסורה ואם בשלו אח"כ בה תבשיל וכו' נאסר התבשיל השני שקאי על קדירה שנתבשל בה בתחילה תבשיל שהי' בתוכו דבר הפוגם . ולדבריו קשה מדוע יאסר התבשיל שנתבשל בהקדירה אח"כ ת"ל דהא כבר הי' בהקדירה טעם ב' בהיתר הדבר

הפוגם בהתבשיל והתבשיל בהקדירה . ובע"כ דרמ"א לא איירי בגוונא דהאו"ה אלא איירי שנתבשל בדבר פוגם שגופו בתוכו דאזי טעם ראשון בקדירה ולכן התבשיל השני אסור ומ"מ קשה שלא איתמר בהרמ"א דבר והיפוכו דהי' לו לבאר דאם הדבר הפגום שרץ שנזרק מן התבשיל אז הקדירה אסורה לכתחילה והתבשיל שנתבשל בתוכו אח"כ שרי אף אם טעם האיסור הי' בו לשבח . וביותר קשה לי על האו"ה לפירוש הא"מ דאם נתבשל בקדירה תבשיל שהי' בו שרץ הקדירה אסורה לכתחילה בדמיון קדירה שאינה ב"י . וזה לע"ד לא דמי דבשלמא התם גזרינן שאב"י אטו ב"י כיון שהבליעה היתה בשבח וגזרו חכמים איסור על הקדירה לאחר מעל"ע אטו תוך מעל"ע משא"כ הכא דהקדירה קיבלה טעם פגום זה דומה לתוחב כף חולבת שאב"י לתוך תבשיל של בשר דהקדירה שרי והכף אסור וביאר הב"י סי' צ"ד החילוק בין הכף לקדירה אף שבשניהם אינו אלא טעם חלב פגום דהיינו משום שהכף כשבלעה בשבחו בלע משא"כ הקדירה שנפגם בלע ור"ל דעל הכף שייך לגזור כנ"ל משא"כ בהקדירה . וא"כ ה"ה הכא מה שייך ליגזר על הקדירה לכתחילה כיון שנפגם בלע . [ועיין ע"ז דף ע"ו בתוס' ד"ה מכאן] בשלמא אם הקדירה קיבלה טעם פגום מן האיסור עצמו באופן שבאם יבשלו אח"כ בהקדירה דבר שהאיסור משביחו יאסר התבשיל שפיר יש למגזר שלא לבשל בהקדירה אפילו דבר שהאיסור פגמו אטו שיבשל בו מה שמשביחו משא"כ כשקיבל הקדירה טעם מן התבשיל שהי' בו שרץ ולא נמחה גופו באופן שאף שיבשלו בו דבר שהאיסור משביחו יהא התבשיל מותר א"כ למה יהא אסור לבשל בהקדירה לכתחלה עכ"פ דבר שהאיסור פגמו הא הוי ממש כקדירה שקיבל טעם מן הכף אב"י דשרי לבשל בו לכתחילה אף דיש בו טעם פגום של איסור והיינו משום דא"א לבא לידי איסור וה"נ א"א דהא אף אם יבשלו תוכו דבר שהאיסור משביחו לא יאסר מדהוי נ"ט בר נ"ט לדבריו ול"ע . ואולם דע שגוף הדין שהמציא האו"ה מטעם דהוי כדבר שתחילתו פגום ולבסוף השביח . בעניותי אינו מקובל בדעתי ודאי אילו הי' אפשר במציאות למשל תבשיל שקיבל טעם מאיסור שפגמו לכשיצא טעם זה שבתבשיל ראשון להתפרד ממנו אחר שיצא תבשיל ראשון זה לתבשיל אחר ויתן טעמו לחוד בתבשיל האחר שבו הוא לשבח שפיר הי' בדמיון שבש"ך . אבל באמת הא זה מן הנמנע . נמצא טעם שבמאכל ראשון הא פגמו ושרי ומן תערובות טעם זה בלע הקדירה וא"א בשום אופן שיפליט קדירה זו במאכל אחר אלא תערובות טעמו שבלע מן המאכל שנתבשל בו שהוא בתערובות טעם איסור הפוגמו . והרי כל תערובות טעם זה משרי שרי ואיך יאסר מה שנתבשל בתוכו ומה בכך שטעם האיסור משביח להמאכל שני הא א"א להיות נפרד לבד ותמיד טעמו הולך עם התערובות טעם שנפגם ממנו וכל טעם תערובות זה שרי באכילה ולכשיצא טעם תערובות זה למאכל אחר יאסר אתמהה :

סימן קד סעיף ב' סוף הג"ה ובמקום הפסד גדול . נ"ב דוקא בשומן מצריך הפסד גדול משום דאפשר דין שכר יש לו משא"כ בשאר משקים או מאכלים הכריע ס"ס ק"ז להקל ע"פ המנהג אפילו שלא במקום הפסד גדול . וכן משמעות הת"ח כלל כ"ב דדוקא בשומן חוכך להחמיר וכן משמעות הב"י תחילה שיש לומר הרא"ש מודה בשאר משקין ומחמיר בשומן . ולהכי כתב המ"י דחמאה דין שומן לו . ודלא כספר פרי מגדים שכתב דבריו ע"פ הט"ז :

פר"ח סק"ג בא"ד וכן אין הלח מתבטל ביבש מטעם זה . נ"ב משמע דומיא דיבש בלח שאינו מתבטל לשיטתו אפילו באלף ה"נ לח ביבש אפילו באלף לא בטל . ועיין סי' קכ"ג סעיף ב' מבואר דין בחרצנים בטל בס' וכן משמעות המתני' ע"ז דף ס"ה ע"ב אלא דשם יש לדחוק דאיירי בתאנים וענבים וכן צ"ל לדברי הרמב"ם בדין הקוס שמביא הט"ז . אבל מדין החרצנים קשה . ועיין נמי תשו' רשב"א שבב"י ס"ס קכ"ו :

סימן ק"ה סעיף א' הג"ה ויש מקילין במה שבחוץ . נ"ב וכתב במ"י שם בשם או"ה דאם נתבשל בלא חתיכת אותו מקצת ואין באותה חתיכה ס' נגד מה שנכבש צריך ס' נגד כולו משום איסור דבוק ועיין ש"ך סי' צ"ו ס"ק ע' :

תו שם מלבד בבב"ח . נ"ב היינו דוקא בשר מבושל כבר או שרוצה לאכול באומצא משא"כ אם רוצה לבשלו אח"כ , הספק שרייתו פשיטא דהוי ג"כ ספק דאורייתא ואסור :

בש"ך סק"ח ויש מקילין . נ"ב עיין מ"י מחלק שם בין כבוש בציר לכבוש בצונן מעל"ע ופוסק דאפילו האיסור שמן אינו מפעפע למעלה :

בט"ז ס"ק ג' . עיין בנקה"כ ועיין בדברי הט"ז עצמו סי' מ"ח ס"ק י"ח :

בש"ך ס"ק ב' . עיין בו וכדבריו מסכים הפר"ח . אבל המג"א סי' תס"ז ס"ק כ"ח מחמיר בחומץ יין חריף ע"ש ראייתו ועיין נמי בהרא"ש פרק אין מעמידין כתב שהיין מפני שחזק הוא מפליט הכל במעל"ע . ומינה דחומץ דידי' שחזק יותר הרבה אין צריך למעל"ע . וכן משמע מרש"י פסחים דף ע"ו פי' כבוש בחומץ ואי במעל"ע מה ארי' חומץ . אך עיין מזה בב"י ואין מרש"י ראי' :

סעיף ב בט"ז סק"ד . ולפ"ז כל החומרות וכו' הוא גם בכ"ש . זה ודאי אינו שהרי אינו נאסר אלא כדי קליפה . ועיין מה שכתבתי בסי' צ"ד :

בפלוגתא דכ"ש אם מבליע ומפליט כשהיד סולדת בו . נלענ"ד דלענין בשר בחלב יש לסמוך על המקילין כיון דלכ"ע אינו מבשל ואין כאן אלא איסור דרבנן דדרך בישול דוקא אסרה תורה ובדרבנן הולכין אחר המיקל אבל בשאר איסורין שהוא דאורייתא יש להחמיר :

סעיף ג הג"ה ואם הניחו זה אצל זה אם האחד צונן ההיתר צריך קליפה . והוא בד"מ בשם האו"ה נשמע מיני' שדן במונחים זה אצל זה קולא דצונן ולא חומרא דתחתון חם . בזה יש ליישב קושי' תוס' פסחים דף ע"ו ד"ה בשלמא דמקשו למ"ד עילאי גבר יאסר הפסח מחמת השפוד . והמהרש"א מדהבין שהפסח נצלה ע"י השפוד המונח לארכו מקשה דאף למ"ד תתאה גבר הי' להם להקשות שהרי הפסח הוא אף למטה מהשפוד . אבל באמת מבואר בתוס' ריש הפרק שם שהיו תוחבין השפוד מלמעלה למטה ונמצא הפסח שהוא סביב השפוד לא עליון ולא תחתון אלא חשיב מונח זה אצל זה דלהאו"ה אין בו לא חומרא דעילאי לרב כמו שאין לו חומרא דתתאי לשמואל :

סעיף ז בש"ך ס"ק י"ז . עיין שם כי דבריו צריכים ביאור תחילה כתב וכן מוכרח לאו"ה דעת הרב וכו' א"כ הי' מה שבקדירה אסור לדידן דקיי"ל דאם בחם בלא רוטב אוסר כולו מוכח מיני' דאילו לא הוינו אומרים דנאסר איסור מחמת עצמו לא הי' קשיא ואמאי הא עכ"פ קיי"ל דבדבר המפעפע אף בבלוע אוסר הכל עד ס' נגד הבלוע ועיין ס"ק ב' וא"כ נמי תקשי לדידן דלא בקיאינן בין כחוש לשמן נמי יאסר בכולו אף אם לא נחשב בב"ח איסור מחמת עצמו . וע"כ שידע לחלק בין איסור בלוע דלא מחמרינן באינן בקיאין כדמחלק בסופו וגם בס"ק י"ח ואך ל"ק לי' כ"א בב"ח איסור מחמת עצמו מקרי דא"כ אף אם הבשר כחוש מ"מ יאסור . וע"ז דחק להפריד נמי בענין זה אף דמקרי לענין לאסור כדי נטילה איסור מחמת עצמו מ"מ לענין זה לא מחמרינן כולי האי לומר דלא בקיאינן ואיירי סי' צ"ב בבשר כחוש . ומלבד שחילוק זה בעצמותו דחוק אף קשיא מה זה שכתב וראי' לזה שבת"ח כלל כ"ח כתב וכו' א"ו כ"ה לא מחמרינן . ומה ראי' היא זו הא זה בקושייתו נמי ידע ומ"מ הקשה מה שהקשה . לכן הנראה שברים דבריו לא ירד כלל לחלק בענין החומרא וסבר דאף לענין הבלוע לא בקיאינן ומ"מ לא הוקשה לו כ"א מצד שבב"ח מקרי איסור מחמת עצמו והיינו משום דגבי בלע לא שייך אין אנו בקיאין דהא מבואר להדיא בגמרא דהוא כחוש מדהקשה מבלע בלע וכו' שמזה למדין עיקר כלל זה דבלוע אינו יוצא ולכך לא הוקשה לו אלא מצד הבשר דאף אם הוא כחוש כיון דמקרי איסור מ"ע ולא בקיאינן יאסר וע"ז משני מה שתירץ בדוחק כנ"ל ומביא ראי' מת"ח שסתם אף בשארי

איסורי בלוע שאינם מפעפעין שאינם אוסרין ואמאי נימא שמא הם שמנים א"ו לענין בלוע לא ס"ל חילוק זה וה"ה בסי' צ"ב היכא שהבשר כחוש וכדמסיק :

ולמסקנתו שבשר שבלע חלב מקרי איסור מ"ע ולא אמרינן גבי אין הנאסר יוכל לאסור אלא במקום שהאיסור עצמו יוכל לילך דהיינו החלב ומשום דטעם הבשר לחוד הואיל מקרי נמי שורשו של איסור א"כ קשה למה לא יאסר כ"א כדי נטילה הא התוס' מקשים על כל איסור נטילה או קליפה דנימא אותה הקליפה תאסר בסמוך לה והכריחו מזה הסברה דאין הנאסר וכו'. ותינח בשאר איסורים אבל בבב"ח להנ"ל נשאר הקושיא. וי"ל דוקא הבשר עצמו שנתבשל בחלב אסרה התורה אף הטעם בשר ועשאו נבילה מפני שנתבשל פעם בחלב אבל הקליפה שנאסרה מפני שבלע מהחתיכה טעם בשר בלא חלב נמצא הנטילה אין האיסורה שוב מטעם בב"ח אלא מחמת טעם כעיקר של בשר נבילה ושוב אמרינן שפיר גבי פליטתן אין הנאסר וכו' וק"ל :

שם בא"ד אלא נ"ל דס"ל להרב דאע"ג דקיי"ל חם בחם בלא רוטב אוסר כולו היינו וכו'. נ"ב עיין בדבריו סי' צ"ב ס"ק ו' למה שמפרש דאיירי במקצת תוך הרוטב ואם טעם הבשר לבד אוסר פשיטא דהוי אף לר"י חם בחם תוך רוטב וא"כ לא משני מידי ודוק :

בש"ך ס"ק י"ח. כתב דבאיסור בלוע לא מחמרינן להשוות כחוש לשמן וכתב נמי דדם לענין זה מקרי כחוש ולא אמרינן גבי. אף במליחה יוצא מחתיכה לחתיכה בבלוע ממקום אחר. ולענ"ד תוס' ורא"ש ור"ן בסוגיא דדגים ועופות דף קי"ב ע"ב לא משמעין הכי דא"כ לא היו מוכרחים לסברת מפריך פריך אלא מגד אין איסור בלוע של דגים יוצא וכו' וצ"ע :

בש"ך ס"ק י"ט. פסק כדעת הטור לחלק בין איסור מ"ע שאמרינן ההיתר משמן לענין לאסור בכולו משא"כ לאיסור בלוע. והדברים הם בלא ראי'. אבל י"ל דהטור לשיטתי' שהרי פוסק הכא דאף בשני חתיכות שנתבשלו בקדירה והם חוץ לרוטב דינם כב' חתיכות צלי שאין אוסרין יותר מכדי נטילה. ובש"ך סי' צ"ב ס"ק ג' כתב עוד י"ל שכאן מיירי שחתיכת הבשר שמן. ולענ"ד לפ"ר תי' זה מוכרח בדעת הטור דאילו מה שהביא בשם הד"מ פה ע"פ סברת הר"ן מוכרח לידחק ולחלק בין דבר גוש לצלול אף דגבי דם שנופל על הצלי לא אמרינן חילוק זה ע"כ לומר דבצלי אין חילוק. ובדבר שבקדירה והוא חוץ לרוטב יש חילוק זה בין גוש לצלול. וכ"ז צ"ע מנלן לחלק בחילוקים כאלו א"ו משמע תירוץ הש"ך עיקר דאיירי בבשר שמן וא"כ קשה מה מקשה מבלע בלע מפלט לא פלט שמזה נלמד הדין דאיסור בלוע אין יוצא דילמא נמי איירי בבשר שמן אלא ש"מ דלא מהני אלא לאיסור מחמת עצמו ולא לבלוע וכחילוק הטור. אך כבר הקשיתי בסי' צ"ב דא"כ נשאר הקושיא על הרמ"א שהקשה הש"ך סי' זה ס"ק י"ז ממה שפסק סי' צ"ב לפי מה שמסיק בדעתו דהחתיכת בשר שקיבלה טעם חלב מקרי איסור מחמת עצמו ואין לומר כתירוצו דבזה לא מחמרינן שלא לחלק בין כחוש לשמן דזה תינח אי איירי בכחוש אבל אי איירי בשמן פשיטא דקשיא אי אמרינן שהוא איסור מחמת עצמו. ותירצתי שם בענין אחר ע"ש. ובעת נלענ"ד יותר לומר בדעת הטור דודאי יש חילוק בין דבר גוש לצלול ואפילו בצלי נמי ומ"מ ל"ק מדין דם שנטף על הצלי דהא בל"ז כבר הקשיתי נמי שם על רב דס"ל עילאי גבר מדין טפת חלב שנפל על צלי אי איירי בחלב צוננת דנימא עילאי גבר ולא יאסר כ"א כדי קליפה ובעת מצאתי שהרגיש נמי בזה הפ"י פסחים בשמעתין דמוגלשין. ולענ"ד ל"ק כלל די"ל באמת איירי בטיפת חלב רותחת וא"כ מכיון שנופל על צלי רותח שפיר מבליע בכולו דהוי כבישול ממש דהא בדבר לח רותח פשיטא דלא שייך גבי' לומר דע"י צלי הוא רותח משא"כ דם צונן שנופל על הצלי כל איסורו אינו אלא מחמת הצלי התחתון שפיר אינו בולע אלא כדי נטילה כדין צלי ודוק :

בש"ה ס"ק כ"ב. עיין סי' צ"ד מה שכתבתי בזה בע"ז :

סעיף ט בש"ע. ואם הוא שומן הגיד. אם הוא שומן הגיד וקנוקנות כצ"ל פר"ח. והקרומים שיש ספק דאורייתא יש להחמיר וכו' :

שם בהג"ה וי"א דכל מליחה וכו'. נ"ב עיין תשו' רמ"א סי' ק"א ותשו' שבות יעקב חלק ב' סי' ק"ע ותשובת נ"ב סי' כ' ול"ב. והעיקר לענ"ד כהשבות יעקב :

תז שם וי"א דכל מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה. הוא סברת רא"ב"י וגם סברת רמב"ן שבהר"ן שתירץ בזה גבי הנהו אטמהתא הקושיא דמה בכך דמליח אינו אלא כרותח דצלי הא קיי"ל דשמנונית הגיד אוסר והוא שמן. ותירץ דמה דקאמר שמואל מליח כרותח דצלי אך לאפוקי מדמבושל וגרע מצלי. וצ"ע א"כ מה דאמר שמואל אבל צלה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד ע"כ איירי דהי' ס' לבטל השומן כדאי' בהמרדכי ואך בא לפרש המתני' דסברה יש בגידין בנ"ט ומצריך ס' אף נגד הגיד ע"ז אמר ל"ש אלא נתבשל אבל צלה והגיד אף כי יש בו טעם מ"מ אך כחוש הוא ואינו מפעפע בצלי ומה דמשני הסוגי' ההוא כחוש ע"כ נמי פי' שני שבתוס' מועט הי' ובטל בס' וא"כ מה דרבינא אסר בהנהו אטמהתא ע"כ למאי דקיי"ל אין בגידין בנ"ט דלא הי' ס' נגד השומן וא"כ מה מותיב ליה רב אחא ממה דאמר שמואל ואוכל בצלה דילמא איהו נמי אינו סובר אלא דמליחה אינה אלא כצלי אך דלא גרע מצלי ומפני שלא הי' ס' נגד השמנונית אוסר משא"כ בדשמואל דאיירי ביש ס' קאמר קולף ואוכל. ובאמת מכח קושי' זו כתבתי בצד המרדכי דידי שלא כדעתו בהרי"ף אלא שהרי"ף סובר ממש כשיטת ר"ת דחלב כחוש ושומן הגיד אינו מפעפע ע"ש. אבל שיטת הרמב"ן הא צ"ע. ואף דמשמרת הבית העיד באמת שחזר בו מ"מ הא הר"ן מביאם. וגם קשה מה ס"ד לפרושי הכי וע"כ לידחוק דהכי מפרש דרב טען חדא מה דעתך מדאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח ואתה סובר דאין הבדל ברותחין דצלי ובישול שוין הא זה מוכח מדשמואל גופי' דמחלק בין רותח דצלי לדמבושל לענין הגיד גופי' וכ"ת מה כרותח דמבושל זה ג"כ אי אפשר וכו' וא"כ דע"כ במה דאמר מליח כרותח וכבוש כמבושל בא למעט דמליח אינו מבושל שוב אי סובר דלא קאמר כרותח דצלי אלא למעט דמבושל ולעולם גם גרע מצלי. ועכ"ז עדיין צ"ע שהרי מה דלשמואל יש הבדל בין רותח דצלי לדמבושל הי' יכול להוכיח מדברי שמואל הראשונים דמחלק בין מליחה לכבוש בלא דבריו בפי' המתני'. אך צ"ע מה שבב"י הכא מביא דעת הרמב"ן גבי דגים וכן מביאו בסי' ע' מצורף עם דעת הרמב"ם דאפילו בכחוש גמור מליחה אוסרת בס' או בכולה וא"כ לפי מה דמפרש שמואל המתני' דנתבשלה היינו דוקא ולא צלה אילו נאמר דמליחה עדיף מצלי ואפילו בכחוש בעי ס' מאי אריא' נתבשל ת"ל דאין בישול בלא מליחה והא כבר נאסרה ע"י המליחה והי' מוכרח דמליחה האוסרת הוא כדבעי לאורחא והוא יותר מלקדירה ולא כן הסכמת הפוסקים. ולהכי לפ"ר הי' נלע"ד שהשיטה המחוורת שבש"ס היא שיטת הש"ע. אבל מדחזיתי שהת"ח מעיד בכלל ל"ח שדעת רוב הפוסקים כרא"ב"י וכן מעיד בשם מהרמ"פ שבהפ"מ יש לסמוך על דיעה זו נתתי אל לבי שלא דבר הוא. וראיתי ת"ל שדעתיהם פשוט והכי מפרשים רב אחא טען מה דעתך וכו' והא אמר שמואל ל"ש אלא נתבשל שאז אפילו הגיד שאין לו פעפוע פולט אבל צלה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד הרי דחזינן דלרותח דצלי צריך דוקא כדי לאסור ענין שמפעפען דהיינו חלב ולא הגיד אף דיש לו טעם כיון דאין לו פעפוע וממילא ה"ה רותח דמליח' דתמיד אין לו פעפוע אפילו בשמן ולהכי אינו אוסר וכ"ת מה כרותח דמבושל ובבישול פשיטא דאוסר בלא ענין פעפוע ז"א מדאמר שמואל וכו' והוא פשוט. ואולי זה נמי כוונת המרדכי בפי' הרי"ף ע"ש ודוק :

תז שם ולפי שאין אנו בקיאין וכו' נגד כל החתיכ' שהאיסור דבוק בה. נ"ב עיין סי' צ"ב ש"ך ס"ק ע"ז ועיין נמי במ"י כלל ל"ח. ולענ"ד מטעם ס"ס דפלוגתא יש לדון ספק אם חנ"נ בשאר איסורין ומכ"ש ע"י צונן דמליח' וספק אם מליחה

אוסר יותר מכדי קליפה. ועיין תשו' רמ"א הנ"ל וא"כ אין סתירה מדברי התוס' שהביא כי הם הפוסקים בהאלע הנ"כ בשאר איסורים :

בש"ך ס"ק ל"ו. כלומר כו' אע"פ שאינו נוגע בכולן. כ"ב ויש לספק דילמא אין איסור הבלוע מפעפע במליחה מחתיכה לחתיכה מ"מ הכל מצטרף כמו בביטול :

פר"ח סק"א תמה על הט"ז שסותר דברי עצמו שהרי בסי' ס"ט ס"ק מ"א הסכים לדעת או"ה ור"ל במה שפי' שם דברי הש"ע דהיינו פחות משיעור כבישה וכתב דאל"כ יהיה אסור מחמת הכבישה ומשמע דאפילו שהה בו הבשר כשר מעל"ע מותר וכו' ע"ש. וא"י מה קשה להש"ך ופר"ח דשם הא איירי לחזור ולמלוח ושפיר כתב דאל"כ יהי' אסור מחמת הכבישה שהרי יש שם ציר ופשיטא דציר דבר חריף מקרי כדאיתא סימן קכ"ב בהג"ה או שאר דברים חריפים ופשוט דהיינו ציר וא"כ הציר מחלי' לי' לשבח ולא שייך נט"ל ולכן יהי' אסור משא"כ [הכא] דמיירי בדבר תפל. שפיר משיג וק"ל:

פר"ח ס"ק מ"א כתב ודע שכתב או"ה כלל י"ד והסכים עמו הש"ך וכו' והדין עמהם דהא מצינן למיקם אטעמא. הנה בכוונת או"ה והש"ך לענ"ד שגג דהמה איירי בדרך אדרבה למה לא אמרינן דיהא כל הנכנס בספק מסייע לס' וא"כ אף אם ספק ד"מ נגע במחציתם יהא כולן מותרים וכדלקמן סי' ק"י לזה כתב האו"ה דהכא לא קיי"ל הכי ומבאר הש"ך דהיינו משום דהבלוע הוא מבשה"מ ובמבשה"מ לא קיי"ל קולא זו. אמת שהש"ך סי' ל"ב כתב ע"ז נמי הטעם משום דאפשר להכיר ע"י טעימה אבל אין צורך לזה אלא כדכתב הפר"ח עצמו סי' הנ"ל אבל היכא שידוע שלא נגע אלא באחת בלי ספק מודה הש"ך. ומה שטען מכח דאפשר להכיר איך יתבטל א"י למה נטר עד כאן ולא השיג נמי לעיל סי' ס"ט סעיף י"ד דבשר ששהה ג' ימים בלא מליחה או נתבשל בלא מליחה ונתערב דבטל נמי יקשה הא אפשר להכיר ע"י טעימה. ובפי' מוכח ממתני' דסוף ע"ז דף ע"ד דחשיב חתיכות בב"ח חתיכה ראוי' להתכבד דאינו בטל ברוב ביבש ולדבריו נהי הרי' ראוי' אפילו אינה ראוי' נמי מטעם דאפשר להכיר אינו מתבטל אפילו באלף. א"ו דליתא והכא לא מבעי' אי נימא לשיטת הש"ע דאיירי בדליכא קפילא דלק"מ. אלא דאי בעינא נימא דאין צורך אלא דע"י הביטול רשאי לאכול על סמך שהוא מן הרוב דכשר. ואם בפיו ירגיש האיסור ויכירנו יפליטנו והביטול פועל כדי שיוכל ישראל למטעמי'. ובל"ז ע"כ לדחוק הכי בגוף ביטול מבשה"מ ביבש לשיטת הפוסקים כדהארכתי בסי' ק"ב ע"ש. ואף למה שהוכחתי שם מן המהרא"י בכונת התוס' דמבשה"מ ביבש לא בטל כלל. [אבל צ"ע דאיך אפשר דמבשה"מ דלא מיככר לא ניבטל כלל מן התורה הא קיי"ל פשתן וקנבוס שערבן זה בזה ברוב מותר להביא למר לשם הרי מבואר דבטל ברוב. וע"כ אינו מחלק הרשב"א בין איסורי מאכלות לשאר איסורין אלא ליתר מרוב וצ"ע. ודברי א"ר הם ביבמות פ"ב ע"ש וצ"ע] ע"כ לא כדכתבתי לעיל מטעם ההכרה שתבא בפה שהרי א"כ אף חתיכה בב"ח אפילו אינו חשוב לא ליבטל. [ואולם י"ל דבזה מיושב מה שתמה הרא"ש על רש"י סוף ע"ז במה' שפסק חתיכת חמץ אינו חשוב בטל ביבש אך להנאה ולא באכילה דמ"ש. וי"ל מפני שחמץ ומכ"ש מבשה"מ בטעיוא א"א לומר דליבטל שהרי כשיאכל ירגיש טעם חמץ וא"כ ה"ה לשיטתו י"ל אף ביטול בב"ח [ומ"ש הפר"ח ולא דמי למבשה"מ וכו' דהתם איירי וכו'. א"י הא זה האופן הש"ך הוא דהמג"א בסי' ק"ט ומה יענה לאופן הטור שנפרך לחתיכות דקות ובעצמו כתב הכי בסי' ק"ט. ומה שמביא סעד לדבריו מדברי המהרי"ל. כבר מבואר דשם גבי כלים בל"ז אין שום ענין להכרת האיסור ע"י טעימה כדהבאתי שם בשם הכרו"פ שדבריו נכונים בזה וצ"ע :

סימן ק"ו סעיף א' אבל אותה חתיכה אסור'. דברים אלו מקורם בתה"ב דף ל"א ע"ש. ובמשמרת הבית מחליט שאף לרבנן בחולין דף ק"ט דסברי אפשר לסוחטו מותר מ"מ חתיכה זו שנפלה הטפה עליה נשאר אסור ומשום דלא מצינן הגעלה לאוכלים. ולדבריו ע"כ מה דאמרו רבנן בניער בסוף ולא ניער בתחילה עד שתתן טעם ברוטב וכו' מפני שסברו אפשר לסוחטו מותר. היינו כדפי' הר"ן אפשר לסוחטו היינו למשל אילו הי' באפשר להוציא את כל החלב הי' הבשר מותר כי לא נעשה נבילה בפני עצמו ולהכי כי נפל על חתיכה ולא ניער בתחילה אף דהחתיכה נשאר באיסורו אין איסורו אלא מפני תערובת טעם החלב שבו וכשניער בסוף אף דפולט נמי טעם בשר וחלב מ"מ שוב לא מקרי מב"מ עם בשר כיון שאיסורן לא מטעם הבשר לחוד הוא אלא מטעם חלב המעורב בו ולהכי לא נאסרו האחרות עד שתתן הטפה טעם בכל הקדירה שאז אסורים האחרות מטעם החלב שאינו בטל בהם. ואולם עיין בפרש"י שם על הסוגי' מבואר דלחכמים דסברי אפשר לסוחטו מותר כל שאין בטפה זו כדי ליתן טעם בכל הקדירה אף כי לא ניער בתחלה אלא לבסוף הותר אף החתיכה שנפלה הטפה עליה. ולדעת התה"ב אין דברי החכמים שוה עם הלשון דר"י דלר"י תמיד בין ניער מתחילה וסוף בין לא ניער מתחלה עד לבסוף הכל אסור ולרבנן אם נימא דפליגי על ר"י בהחשש שמא לא ניער יפה מכשירים בניער מתחילה כל הקדירה ואפילו החתיכה עד שתתן הטפה טעם בכל הקדירה ובשלא ניער מתחילה עד לבסוף אוסרים החתיכה ומתירים האחרות עד שתתן הטפה טעם בכל הקדירה. אבל לא נשמע זה כלל מכלל דבריהם אלא י"ל דנמי מודה לר"י בהחשש ובאמת לדידהו תמיד שוה דהחתיכה נשאר אסור מטעם השמא דר"י אלא שהאחרות מתירים עד שתתן הטפה טעם בכל הקדירה. וא"כ א"י כלל לבאר כל הסוגיא דשקלא וטריא שם. א' כי מקשה ואלא לא ניער בתחילה אמאי הא בלע והא פלט. מה יועיל הפליטה להחתיכה אלא הי' מוכרח להקשויי אמאי הא מבשה"מ הוא ואמאי יאסור כל הקדירה אם אפשר לסוחטו מותר. ב' מה קאמר רבי נראין דברי חכמים בשניער וכיסה מתחילה במה דלא חשו לשמא לא ניער יפה היכן ראה זה בדברי חכמים וכנ"ל. דהא בל"ז אינו סובב דבריהם אלא על שאר החתיכות שמותרים בלא ניער מתחילה עד לבסוף אבל אותה חתיכה מודים שאסור ודילמא ה"ה סברי אף בניער מתחילה דאף שאר החתיכות מותרים ואותה החתיכה אסורה מחשש שמא לא ניער יפה. ג' קשה מאוד מה משני הסוגיא על הקושי' ודילמא כ"ע ס"ל אפשר לסוחטו אסור והכא במב"מ קמפלגי דא"כ נראין דברי ר"י ואין נראין מבעי' לי'. וע"כ כדפרש"י דהיינו העיקר משום דרבי מדתלה טעמו בניער ש"מ דמתיר אף בחתיכה קמייתא ומשום דלא חייש לשמא לא ניער יפה. ובשלמא לפרש"י דהחכמים נמי מתירין אף הקמייתא שפיר מוכח מדעתם דליכא למיחש לשמא לא ניער יפה דאל"ה איך אפשר להו להתיר אף החתיכה קמייתא ע"י הניער לבסוף שמא לא ניער יפה. אלא אם איכא נמי אסרו הקמייתא ואין דבריהם סובבים אלא אאחריני ועד שתתן אחתיכה קאי ומשום דמב"מ בטל היכן נרמז דרבנן לא חיישי לשמא לא ניער ושמא אף בניער מתחילה נמי אסרו הקמייתא מחששא דלא ניער יפה. ואיך תלה טעמו בנראים דברי חכמים למשרי קמייתא. וזה ניחא לפרש"י אבל לדעת התה"ב דאף כי פליגי רבנן באפשר לסוחטו מ"מ הא אסרי קמייתא ועד שתתן אטיפה קאי ומטעם דאפשר לסוחטו מותר. והוי מבשה"מ דבטל עדיין קשה איך תלה רבי התירו בקמייתא ומשום דאינו חש לשמא לא ניער יפה בדברי חכמים היכן ראה דהחכמים פליגי על ר"י ומתירין אף הקמייתא בניער. ונראין דברי ר"י ואין נראין מבעי' לי'. וזה תימה דמפרש"י וסתימת התוס' שמורה שמסכימים עם פרש"י מורה להדיא היפוך דעת התה"ב עם הסוגיא וצ"ע. אחרי כותבי כל הנ"ל נפל בדעתי לעיין בכרו"פ ומצאתי שהרגיש במקצת אבל כסומא בארובה עיין ודוק :

סימן ק"ז סעיף א' בש"ך סק"א בא"ד. אבל באמת אין זה הוכחה וכו' הוי לגבי אחרים מב"מ א"כ וכו'. כ"ב

ולגבי טעם הבלוע כשיבשלם כולם יחד פשיטא שיהי' בין הכל ס' נגד הטמא כדהי' מעיקרא :

שם בא"ד. נסתפק אם דג טמא וטהור שוים בטעמם אם לאו. ולענ"ד יש לפשוט מפי' רש"י חולין דף צ"ז כילכית באילפס דגים טמאים באילפס של בשר וקשה הא יותר שכיח להתערב דג טמא באילפס של דגים טהורים מבתוך אילפס של בשר ומה דחקו לפרש הכי [דא"ל משום דס"ל דהוי מב"מ בשמא דמה בכך הא ר' יוחנן ס"ל מב"מ בס' בע"ז] אי לאו משום דאמר ר' יוחנן ליטעמיה קפילא ואילו דג טמא וטהור ס"ל דא"א למיקם אטעמא וק"ל :

שם בס"ד. א"כ כ"ש ע"י בישול. נ"ב נשמע מיני' דע"י כבישה נמי דאורייתא. וכן פסק סי' פ"ג ועיין במ"י כלל כ' :

פר"ח סק"א בא"ד וכמ"ש המחבר לעיל בס' ק"ה ס"ז ע"ש ומעתה וכו'. נ"ב ע"ש בדבריו בשם מהרא"י ולענ"ד להנ"ל דברי הר"ש עולים שפיר (לפירושו בעצמו גוף הנידון) ובל"ז למה שמסיים הת"ח כלל נ"א בתר שמביא דעת ר"ש כתב ולפ"ז בכל ענין שרי דלא מחזקינן איסורא דלמא נשאר לבסוף בלא ס' עכ"ל יראה לי דזה עיקר טעמו דהר"ש משום דמוקמינן הטהורים בחזקת היתר ולא נאסרו. אך כדי שיהא הדבר נוטה להיתר ולא יהיה הספק שקול ועפר"ח ריש סי' כ"ע לזה כתב דתלינן דאיסורא ברובא איתא ושפיר דנוטה יותר להתיר ומוקמינן אחזקה וק"ל :

סימן ק"ח סעיף א' בש"ך סק"א כתב דבשניהם כחושים אפילו לכתחילה שרי ועפ"ז משיג על או"ה דכתב דוקא אלה הואיל ומדרבנן שרי משמע אבל בדאורייתא לא ע"ש. ולענ"ד נראה נכון דמטעם ריחא פשיטא דשרי לשיטתי' אפילו לכתחילה מ"מ אסור לכתחילה משום תערובות גופן דלא ליתי לאחלופי כדמשמע שם בהסוגי' דרב וגוי שניהם שוים בפשט הברייתא מטעם הנ"ל. אך על הש"ע שכתב דבתנור גדול שרי לכתחילה וע"כ איירי באופן דליכא למיחש לתערובת גופן כגון ע"י סימן ע"ז יפה כתב דה"ה שניהם כחושין. וגם הירושלמי שמביא הפר"ח בשם לוי דמותר לכתחילה ע"כ נמי מיירי בכה"ג. אבל על האו"ה לק"מ דאפשר דאיירי באופן דאיכא למיחש לתערובת גופן מש"ה לא התיר אלא בדרבנן אך ז"א דהיכא דשייך למיחש לתערובת גופן מנ"ל להקל אף בדרבנן לכתחילה. ובגוף הדין כבר התעורר לזה הרמ"א ז"ל סוף הסג"ה וכתב ועיין לקמן ס"ס ק"ח. והיינו נמי מהאי טעמא וכדפי' הט"ז שם. ולכן כתב כאן או ללות נמי ע"ש בש"ך וק"ל. ואולם על דברי הש"ך מעיקרא שהוציא דבריו מהרשב"א בתה"ב דף ק"ה ע"ג דשרי לכ"ע וכתב ומשמע אפילו לכתחילה כתבתי בלידו ע"ש כי לענ"ד אין משמעות זה מוכח כי על פלוגתא דדיעבד נאמר ומדתירץ הרי"ף להאי פיסקא דפת שנאפה עם הצלי ודגים דאיטוי בהדי בישרא דאיסורי' היינו משום דהוא לכתחילה הואיל ואפשר למיכלי' בלא חנב מוכח להדיא אפילו בשניהם כחושים אסור לכתחילה שהרי לא נאמר שם שהיה הבשר שמן ודו"ק :

בש"ך סק"ג וכ"ל וכו'. א"י מה פנים נשא לו פה יותר מבת"ח שגם שם לא כתב אלא מ"ש כאן דהיינו דנוהגין לכתחילה להחמיר אפילו בתנור גדול ושם וכאן ממילא משמע שכוונתו בזה דהיינו אפילו פתוח קצת כיון דגם הב"י לא הקיל אלא בפתוח קצת. גם בס"ק ה' כתב אפילו בתנור גדול ופיו פתוח מעט וכתב כך משמע בסימני ת"ח וכאשר הגירסא לפני בת"ח דפוס קראקא אדרבא נשמע דלא החמיר לכתחילה בפת אלא בתנור קטן ולא בגדול. וכך משמע נמי בת"ח עצמו והיינו משום דהיה דעתו נוטה להקל בפת רק דהחמיר משום דהב"י מחמיר ודן בזה כלכתחילה לכן לא החמיר יותר ממנו דהיינו דוקא בתנור קטן דוק ותשכח. ולענ"ד אגב מהירות כתב כך. כל הנ"ל מימי חורפי. וכהיום בשעת ההעתקה נתתי לבי לעיין בהמ"י שכבר בא לידי ומצאתי שהרגיש כבר :

סעיף ג בט"ז ס"ק ז' בא"ד משום שמונית איסור שעל המרדה. נ"ב עיין סי' ק"ה ס"ז בהג"ה ובש"ך שם ועיין במ"א סי' תנ"א :

בס"ק הנ"ל מסיים וכתב רש"ל וכו' והוא אזיל לטעמי'. נ"ב עיין פרק ג"ה סי' מ"ה :

הפר"ח בס"ק ו' ובס"ק י' משיג על הרמ"א וש"ך. ולענ"ד דהרמ"א דקדק מאוד לנכון וכתב בדין הראשון אם יש לו פת אחר דסובר דאם אין לו פת אחר לאכול עם כותח מחשב דיעבד כדמשמע מרש"י ז"ל אליבא דהתוס' שהבינו ממנו דללוי לכתחילה אסור ומ"מ פי' רש"י דהאמוראי דאסרי למיכלינהו בכותחא סברי ריחא מילתא הוא וע"כ משום דבזה האופן נמי משמע אף דלית לי' פת אחר למיכל בכותח ודלא כרי"ף ז"ל אמנם היכא דיש לו פת אחר ודאי דהוי לכתחילה. משא"כ בדין השני אם אפו או צלו תחת מחבת אחת מגולין דחושש לדעת הארוך דאוסר בדיעבד משום דדמי לפת חמה וחבית פתוחה חזר וכתב אסור אפילו אין לו פת אחר כיון דאפילו בדיעבד אסור. ובהת"ה ביאר דבכה"ג אסור אפילו לאכול לבדו והיינו משום דאנן מחלקינן בין לכתחילה לדיעבד וחושש לדעת הרי"ף דהאמוראי דלא אסרי כי אם לאכול בכותח היינו משום דסברי ריחא לאו מילתא הוא משא"כ בכ"ד לדעת הארוך דלכ"ע מילתא הוא אפילו בלחודי' אסור. ומההו' פסחים דף ל' אין ראי' כ"כ דאינהו סברי אליבא דהנהו אמוראי ריחא מילתא הוא ודוק :

פר"ח ס"ק י"ח בא"ד והו"ל כאילו נגע היין עצמו. על תיבות אלו כתבתי בלידו בודאי מפרש"י שם הרמב"ם והר"ש נמי לענין טומאה משום טעם זה ממש דלענין הכשר ע"ש אבל דנימא דמשום ריחא מילתא יהא חשוב נוגע תמה אני וכי מה ענין ריח לנוגע. (ועיין נמי פ"ה משנה י' פי' הר"ש) וכי עדיף ריח ממחמץ ומתבל עיין ערלה פ"ב משנה ד' ובכורות כ"ב תוס' ד"ה הנך מבואר דאפילו טעם כעיקר לא שייך לענין טומאה וכ"ש ריח והעיקר דגבי תרומה אי אפשר מפני תערובות דלחלוחית שאינו אלא משהו ובטל בס' ולהכי ע"כ אך בריחא מילתא הוא דפליגי משא"כ לענין הכשר וטומאה דמשהו נמי עושה פעולתו דמשקין מטמאין בכ"ש כדאיתא ע"ז דף ל"ו ע"ב בתוס' ד"ה ומטמא וזה ברור ולק"מ קושייתו מעיקרא :

סימן ק"ט סעיף א' בש"ך ס"ק ט'. וכי היכי וכו' ה"ה באיסור דרבנן. נ"ב עיין במ"י כלל ל"ט מביא ראי' נכונה דלא כוותי' :

סעיף ב'. בש"ך ס"ק י"ב מסיים הו"ל ספיקא דאורייתא ולחומרא. תמוהים דבריו הא מ"מ בכל קדירה לא הוי אלא מב"מ ורובא דהתירא ומה איסור דאורייתא יש כאן הא גם לא בלא ד"ת מב"מ ברובא למה דפסקינן כרבנן דר"י וע"כ דאיירי דבישל בשני קדירות מה שאפשר בחדא קדירה לא הוי רוב נגד האיסור. ועכ"ז עיין מ"י הנ"ל :

שם בהג"ה וי"א וכו'. הוא דעת הרא"ש וכתב שם בפ' ג"ה אמנם היכא למידק בההוא דבכורות וכו' א"כ איסור שנתבטל נמי נימא כיון דע"י מינו שנתוסף עליו חוזר וניעור אלמא כמאן דאיתא דמי ונהי דמותר באכילה משום ביטול ברוב יש לנו לומר שיאכל כולם בזא"ז ולא כולם כאחד וי"ל משום דלא דמי טומאה לאיסור דבטומאה יש מיני. טומאות מגע ומשא ולאותה טומאה שראוי ליטמא כגון משא שהרי הוא נושא את כולו לענין זה לא נתבטל אעפ"י שלענין מגע נתבטל וחוזר עוד וניעור אבל לענין איסור אם נשאר בו צד איסור לא הי' מותר באכילה א"נ אמרה תורה אחרי רבים להטות ונעשה המיעוט כרוב ולא נשאר בו שום איסור ומותר לאוכלם כאחד וכו'. ואם שלפ"ד דבריו נראים דחוקים מאוד וממש שלא כדברי תוס' בכורות שם סוף ד"ה נבילה מ"מ כלענ"ד דתירוצו מוכרח ממתני' דערלה פרק ב' משנה ב'

הלובש מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע איזה הוא חכמים אומרים יעלה באחד ומאה וקשה הא ודאי גם בזה אמרינן אילו נתערב בו עוד מלא הסיט דחוזר וניעור והוי כמאן דאיתא ואיך ילבש הבגד ויהנה ממנו הא מ"מ הוי כנושא שהרי ודאי לובש אף הערלה . א"ו דלענין איסור שפיר אמרינן המיעוט שנתבטל נעשה היתר . וכן מוכח לענ"ד מכל סוגי' דזבחים דף ק"י ודמנחות דף כ"ג דלולא דמב"מ או עולין אין מבטלין הו' ביטול קומץ בהקטרה דפנים דלא ליתכשיר ולהקטרה דחוץ דלא ליחייב ואמאי הא הבטל כמאן דליתא דמי דמ"מ הקטרה על גבי המזבח מהנושא ובודאי אין לומר דיש חילוק בין לחומרא לענין נושא דטומאה לבין הקטרה דפנים שהוא קולא . ולהכי ממילא נמי פטור בחוץ מדאינו מתקבל בפנים כי כ"ז רחוק מדעת . והעיקר כסברת הרא"ש העמוקה . [אך עכ"ז צ"ע דקשה לי לדעת הרא"ש המתני' דתרומות פ"ה משנה ב' סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים וכו' וחכמים אומרים תעלה ותאכל נקודים . וע"כ הטעם דמקפידים שלא יתכשרו מפני שאז יקבלו טומאה ויטמאו מן התרומה טמאה שבתערובות . וקשה הא כיון שהכהן רשאי לאוכלם ע"כ דהטומאה נמי נתבטל תוך המאה חולין טהורים וכדאיתא להדיא שם במשנה ד' וא"כ מה בכך שיתכשרו החולין איך יטמאו אותם התרומה טמאה הא כבר נתבטלה הטומאה ובזה אין עולה תירוץ הרא"ש מבכורות . אמנם באמת בל"ז משנה זו צריכה לי עיון כי לפ"ד קשה לי נמי הא במשנה ה' סותם ומשמע אפילו המאה סאה תרומה טהורה כבר הוכשרה לקבל טומאה מ"מ כיון שנפלה לתוך מאה איכה מטמאה הטמאה להטהורה אלא אדרבא הטומאה נתבטלה במאה . וא"כ מה בכך במשנה ב' שיתכשרו מה שתעלה הא באותה סאה שתעלה נמי יש הטהורה לגבי הטמאה מאה כנגדה . וע"כ לומר מפני שביבש אין בילה איכא למיחש שבמה שעולה יש התרומה יותר מערך מאה חולין כנגדה ואז שפיר תטמאה . וזה ממש דלא כהרא"ש . הכלל שצ"ע בהר"ש ורמב"ם בפירושם ובהלכות הרמב"ם . ואין כעת הספרים בביתי כי אפשר סתם המתני' ה' איירי דוקא בלא נתכשר] . ודברי הרא"ש אלו הי' בהעלמת עין מן המ"ל פ"א מהלכות משכב ומושב שכתב לתרץ קושי' רבינו משולם ע"ש דנהי דלענין ש"ז של זב שפיר משני אבל מ"ש וכן ההוא דיבמה שרקקה דם מיתרצא בהכי זה אינו אלא לשיטת התוס' שמביא אבל להרא"ש ביטול זה הוי דומיא דביטול איסור דמיעוט הרוק נעשה דם . וגם מ"ש תו ובזה הי' ניחא לי וכו' לענין כלאים . נמי ליתא לדברי הרא"ש ע"ש ודוק . ועיין נמי בספרי שפעת חיים סי' שנ"ז סעי' ע' :

במדומה לי ראיתי בתשובה [אלא שתקפה עלי משנתי לידע האידנא מקומו] דאף דקיי"ל יבש ביבש אין בילה היינו לקולא אין לסמוך על בילה . אבל ודאי דברים קטנים שנתערבו כמו תבואה אין לסמוך על אין בילה לקולא אלא לחומרא ודאי יש בילה . ואילו כן יקשה מאוד על דעת הרשב"א בסי' זה דאינו מתיר יבש ביבש אלא לאכול חדא חדא . והרי עיקר מטרון דידי' מן תערובות מ"ש דבטל ברוב כדאיתא שם בב"י ואיך יאכל בזה שלא בתערובות . ובודאי הכי משמע לשון רש"י דף י"ג ע"ב בד"ה שכתב אין בילה אין סומכין על כך שיש לומר לא נבלל יפה :

קונטרס לדיני קבוע סי' ק"י

ישׁ לשום לב לעיין בדבר הזה ורגיל להמצא במחלוקת האחרונים בדין אם נשחטו איזהו בהמות שלש או יותר ונשארו כל אחת מונחת במקומה מפוזר בבית אחד רחב [ועיין דריש' ס"ק ע"ז] שלא נגעו זו בזו. ומכ"ש היכא שכל אחת היתה מונחת בבית או בחדר בפ"ע . ושוב נמצא טריפות בבני מעיין של אחת ואין ידוע מאיזה בהמה מה דין התערובות . אם נחתכו או היו חתיכות שאינם ראויות להתכבד . שכבר מבואר בד"מ וב"ח שתערובות של חנויות נמי קבוע מקרי ומשמעות דעתם קבוע דאורייתא וכן משמעות הסכמת הש"ך בס"ק כ"ע לדינא אף כי אינו מסכים בפי' הרא"ש וטור . ובהפרישה ס"ק ע"ז כתב בלשון זה הואיל והמקולין דבר קבוע הוי דומה לדבר שבמנין ואינה בטילה והרי היא דבר הקבוע וכמחצה על מחצה דמי . משמע שאך תפסו לקבוע דרבנן . וכן הסכמת האורח מישור בחיבורו מהדורא בתרא ע"ש . ואולם הפר"ח מדהוכיח ס"ק י"ג מתוס' והרא"ש דלא נקרא קבוע אלא בנודע וניכר במקומו החליט שם ובס"ק כ"ב שאין בזה משום לתא דקבוע . [ואין להקשות עליו ממה דאיתא בחולין דף צ"ה בתוס' ד"ה ובנמצא בלשון זה ומיהו איכא למימר דהתם משום דמקולין הוי להו קבוע . וע"כ ר"ל שביום שהכריזו לא הכריזו לאיזה מקולין בא הטריפה ואפשר משום דאז יחוש העכו"ם הסוחר שבאותה מקולין ולא יקנה מן הטבח ישראל . ולכן מן הסתם הי' אותו יום אסור לכל ישראל ליקח מכל המקולין אף דרובא של המקולין כשרים מ"מ המקולין זה דטריפה חשוב קבוע . דזה י"ל דס"ס שהאיסור של מקולין זה אף שלא ניכר להלוקחים מ"מ להמוכר נודע וניכר . וכבר מבואר בהפר"ח ס"ק י"ג הנ"ל דכ"מ דאע"פ שהלוקח לא ידע סוף סוף האיסור כבר הי' קבוע וניכר במקומו . ואין חילוק מסתמא בין ניכר להרבה אנשים לבין ניכר לא' . אך על זה מקשה בס' שפתי דעת אות י"ד כתב בלשון זה על דברי תוס' נזיר ואני תמה על עצמי הא מבואר הוא דכל שיש אחד שיודע מהקביעות וכו' קביעות גמור הוא א"כ בהאומר לשלוחו כו' לא נבעי' היכא דהשליח חי והלך לו הוי קבוע [דאורייתא כיון דלשליח ידוע וניכר הוא . ואפילו מת השליח מ"מ האשה שנתקדשה יודעת והוי קבוע הניכר וצ"ע . ואני החזקתי הקושי' דהא אף להעדים שנתקדשה בפניהם האיסור ידוע דבלא עדים בל"ז לא הוי קדושין . ובע"כ לידחוק דדוקא בשיודע מן האיסור הוא בעולם שפיר גורמת ידיעתו להקרא קבוע אף שהידיעה נעדר מן הלוקח משא"כ דומי' דשליח ועדים שכולם נעדרים מעין כל חי לא חשיבא ידיעתם למהותה . ולא עדיף ממציאות טריפה בבני מעים בא' מן הבהמה שבחנות ידועה דלא אמרינן קבוע למפרע להסכמת הר"ן בשם התוס' והיינו משום דקבוע חידוש הוא וכו' למפרע לא אמרינן והיינו משום דבשעת לקיחה הי' נעלם מעין כל חי . כן בזה חשוב מגד דקבוע חידוש הוא כנעלם מעין כל חי הואיל והיודעים גופייהו נעלמים] . ואולם בגוף דברי הפר"ח שמשמע מיני' דדין קבוע דאורייתא נתלה בידוע וניכר במקומו . לבי לא כן ידמה דהא כל עיקר סברת תוס' זו אינו אלא מכח קושייתם דא"כ יבש ביבש בטל ברוב היכי משכחת לה הא הו"ל קבוע . וכבר מבואר התירוץ פשוט בהר"ן פרק ג"ה שם בלשון זה י"ל דבכל האיסורין ודאי כל שמעורב ואינו ידוע לא מקרי קבוע דאדרבה ברובה בטיל וכיון שהוא מתבטל אי אפשר לדונו כקבוע . אבל התם בעלי חיים נינהו וחשיבי ולא בטילי וכיון דלא בטלו הוי ליה קבוע . וא"כ מה תו קשה . ולתירוץ זה ממש מורה לשון הרא"ש פרק הנ"ל הלכה ב' . וא"כ ע"כ מה דכתבו התוס' פרק ג"ה נמי לידחוק ע"ד זה אלא שלשונם שמסיימו ועיקר הטעם אינו משום דקבוע אלא משום דבע"ח לא בטלי כדבר שדרכו לימנות לא משמע הכי . אבל בל"ז צ"ע דברים הללו דודאי ע"כ עיקר הטעם משום דקבוע דאל"כ מה בכך דב"ח חשוב ולא בטל להיות האיסור נהפך להיתר אכתי אמאי לא יהא שרי ליקח אחד אחד מטעם כל דפריש מרובא ופשיטא שעיקר טעם זה הוא משום קבוע דחשיב כמחצה על מחצה . אלא ע"כ לומר דלשון זה לאו דוקא אלא כלומר דעיקר הטעם אינו

משום קבוע לחוד דלולא דב"ח לא בטלי לא הי' מקום לקבוע מלבטל וכדברי הר"ן. אלא משום דלא בטלי. ומכיון דלא בטל מדרבנן וקבוע הוא דחשיב קבוע דרבנן. משא"כ חנויות דנודע וניכר ומצד זה אינו בטל אף מדאורייתא כי לא אפשר להתבטל מה דנודע וניכר ממילא ע"י זה הוא קבוע דאורייתא דהא כל קבוע כמחצה על מחצה הוה ד"ת. וכן הן הן הדברים מסודרים בתה"ב דף ק"כ ע"ש. וא"כ עיקר הכלל לחלק בין קבוע דאורייתא או דרבנן אינו תלוי אלא במה דלא בטל מדאורייתא או דרבנן. ותדע שכן הוא כונת התוס' כמו שהרי במס' מנחות דף כ"ג ד"ה שחוטה כתבו והיכא דקבעי בר"ה ואינו ידוע באיזה מהן נגע ספיקו טהור דכל קבוע כמחצה על מחצה הרי דע"כ דין קבוע דאורייתא דהכי אף לקולא מפני שאינו בטל מדאורייתא הואיל והוא מ"מ אף שאינו נודע וניכר דאין לומר דאיירי בנודע וניכר אלא הנוגע לא ידע באיזה נגע דא"כ אפילו מבשא"מ נמי לא אפשר להתבטל כל שנודע וניכר. וא"כ ע"כ לפרש דברי תוס' נזיר כמו ע"ד זה מדאינו ניכר מד"ת בטל. וא"ת למהוי קבוע אך מצד שהאשה הוא ב"ח הוא דלא בטילה מדרבנן ולדידי' הוא דקנסו. [אבל לשון תוס' במס' ב"מ דף ו' ע"ב ד"ה קפץ דמשמע מינייהו דאף בדבר דבטל שייך קבוע צ"ע לפ"ז ע"ש ודוק. וכן בתוס' סנהדרין דף פ' ע"ב ד"ה הנסקלין משמע מינייהו דאף במידי דלא מינכר כל שהוא בע"ח לא בטל ד"ת והוי קבוע ד"ת ע"ש בתירוץ ועוד י"ל] ובל"ז להמבואר בר"ן פרק התקבל אין זה עיקר הטעם אלא טעם הראשון דהתוס' עיקר דהחזקה הינה אלומה כ"כ ע"ש וק"ל. ודברי ספר הכריתות שמביא הפר"ח ע"כ נמי לפרש ע"ד זה כיון שלא ידעינן היכן נחל איתן לא שייך למימר כל קבוע והיינו משום דמד"ת קרקע זו בטילה אלא משום דודאי קרקע חשוב ולא בטל מדרבנן הוא דהוי קבוע דרבנן כמו דבר שבמנין ובמקום דלא אפשר העמידו על ד"ת. וא"כ לדברי הפרישה הנ"ל אין שום ראי' להפר"ח לסתור דעתו מהתוס' ולא מהר"ש שבספר כריתות. ואדרבא מן קושי' העולם מוכח דתפסו בפשיטות דלא שייך בקרקע דליבטל מטעם חשיבות דדבר שבמנין דאל"כ מה התחלה לקושיא ת"ל דבטלה הקרקע כדברי הר"ן. ואולם זה צ"ע מנ"ל להמגיה הואיל והספק חתיכות שאינם ראוים להתכבד מונחים בחנויות או במקומות מפוזרים. ואין ידוע באיזה חנות או מקום דניזל בתר חשיבות המקומות הא לאו על המקומות דנינן אלא על הבשר ומה ענין זה לדבר שבמנין שמה שדנינן עליו הוא חשיב. ולפ"ר אדרבה יש ראי' להפר"ח ממה דקיי"ל בפ"ד דתרומות משנה י"ב שתי קופות שתי מגורות שנפלה סאה תרומה לתוך אחת ואין ידוע לאיזה מהן נפלה מעלות זה"ז. ומבואר שם בהר"ש ורמב"ם בשם הירושלמי דאפי' ב' קופות בשני בתים מצטרפים. והרי שם נמי הספק באיזה בית מונח התערובות של תרומה שלא נתבטלה באחת מהן ונמצא דהוי הבתים אפילו תערובות דחד בחד ואיך תתבטל התרומה שבאחת. אלא ש"מ דלא על הבתים דנינן אלא על מה שבתוכן דהיינו הקופות והם עומדים להתערב ובטלים. וה"נ דכותי' שלא על המקולין דנינן. אמנם מה אעשה שראה אני תשובה המיוחסת להרמב"ן שהובאה סוף הב"י סי' זה כתוב בה בלשון זה אם נתערבו השלשה כבשים תחילה קודם פרישתם. נראה שהם בטלים וכו' ולבסוף מסיק אכן אם לא נתערבו כלל אלא שהעלום למגדל קודם שנתערבו כולם אסורים דלא שייך בהם ביטול. הגם שעיינתי בגוף הספר והיא בסי' קפ"א וכמעט אי אפשר לעמוד על רוב דברים שנראים כמעורבבים ואפילו מה שקיצר הב"י והעתיק מחוסר הבנה אחר העיון אמתי ואני מסופק אם יצאו הדברים כהוייתן מפי הרמב"ן או הרשב"א. עכ"ז אותן הדברים שהעתקתי תחילה וסוף מורים בהחלט שאי אפשר לדבר איסור להתבטל אלא ע"י תערובות ממש הדבר איסור בתוך ההיתר אבל כשלא נתערבו אלא כל אחת מונח במקומו ואך להעדר הידיעה נעלם מה האיסור זה אינו מתבטל ותדע שהרי במשנה י"ב הנ"ל עד כאן לא מקלינן אלא משום דעומדים להתערב והם של אדם א' הא לא"ה לא הי' אפשר להתבטל מפני שאינם מעורבים. וכן במשנה י' בדין המאה כדים כתב הרשב"א בתה"ב דף קי"ד דהוא מטעם זה דעומדין להתערב והם של אדם אחד הא לא"ה לא מפני שאינם מעורבים וכל אחד מונח בכד בפ"ע. ומכ"ש כשכל אחד מונח בחנות או מקום מיוחד וכ"ת אף בזה נמי נימא דאם התערובות של אדם אחד כל העומד להתערב כמעורב דמי. הרי הרשב"א והרא"ה הסכימו שאין קולא זו נאמרה אלא או באיסורין דרבנן או באיסורי תורה ושיעורי דרבנן. והרא"ה חולק אף בזה בלא פחות מששים מב"מ ומובא בש"ך ס"ס ק"א אבל עכ"פ כולי עלמא מודים דאיסור תורה ושיעור תורה אין אומרים כל העומד וכו'. וא"כ יבש ביבש לענין להתבטל ברוב הא הוי איסור תורה ושיעור תורה פשיטא דאינו בטל כל שאינו מעורב. וכן מצאתי בפי' המשניות להרמב"ם פ"ט דתרומות משנה ה' דאיתא שם אפילו מאה חולין וא' תרומה אינה עולה. ונתן הטעם לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה בחולין. וכתב התוי"ט דעיקר טעמו מפני שהם א"א להתערב מחמת שהוא מחובר וכתב ולא דמי למשנה י' דפ"ד דהתם בתלוש ראוין הן להתערב. ויפה כתב כי גם שם האיסור דרבנן גדולי תרומה ולולי דמחוברים הם הי' מהראוי לומר כל העומד להתערב. וק"ק מה טעם לא הספיק להרמב"ם טעם הר"ש בשם התוספתא דהטעם משום דהקרקע אינה עולה. ואולי נוח לו טעם זה שהיא סברא דאורייתא שכל שמופרש ולא נתערב אינו בטל. וזה דקרקע אינה עולה לא עדיף מדבר חשוב שאינו אלא מדרבנן לא בטל. אך צ"ע לפ"ז איפכא על רש"י ז"ל במס' גיטין דף נ"ד ע"ב פירש למתני' דערלה פ"א משנה ו' דטעמא דנטיעות לא בטלים דכ"ז שהיא במקומה במחובר. חשיבא ולא בטילה. ולמה לא נתן הטעם דהרמב"ם הואיל ומופרש הוא ולא נתערב דהיא סברא דאורייתא. ואף אם נדחק דהשיב לו מ"מ עומד להתערב דאף דעתה הוא מחובר הא סוף דעומדים הפירות להתלקט ולהתערב. (ואפשר דהיינו טעמא דהתוספתא הנ"ל דלא נקטה טעם הרמב"ם בג"ת) אכתי קשה הא שם השתילי ערלה הם דאורייתא ושיעורין דאורייתא דהא כל אחד עומד בפ"ע ואפילו ברוב לא נתערב ממש ביחד. ולפ"ר הי' נראה מזה דסובר דאמרינן כל העומד להתערב וכו' אף בשיעורין דאורייתא. אבל יש לדחות דחדא מתרי טעמי נקיט ולאו דוקא. העולה מזה דלשיטת הרשב"א וש"ע ס"ס ק"א דאין אומרים קולא זו דכל העומד וכו' אלא באיסורי דרבנן או שיעורי דרבנן. וכן כתב הב"י פרק הערל ע"ש. הפשוט דאף הספק דחנויות לא בטל ומדלא בטל ממילא הוי קבוע כדמשמע מתוס' מנחות הנ"ל דאף קבוע דאורייתא הוי כל דלא בטל. ואפילו אינם בחנויות מובדלים אלא מונחים מופרשים ולא נתערבו יחד מעולם נמי עדיין לא נתבטלו וקבוע מקרי. ומה שהרמ"א ז"ל בסי' קי"ד ובש"ע שם מחמיר בהם יש בעיר עו"ג שבודאי מערב יין וכל העיר אינו מערב אפ"ה אם הולכין בבית העו"ג אסור לקנות מכל העיר משום דהוי קבוע. אין צורך לחוקי שם דעל העו"ג המערב דנינן ושהוא קבוע דבע"ח. אלא הפשוט כנ"ל מפני שכל הכבשים בפני עצמן אי אפשר שיתבטל ואי משום דאיסור דרבנן הוא ונימא כל העומד. זה ליתא דהוי של שני בני אדם דלא דנינן הכי וכיון דלא נתבטלו ממילא הוי קבוע וזה ברור. ובלא זה נימא שם דהא לעו"ג המערב נודע לו ואפשר ע"י חקירה להכיר האיסור ולא בטיל והוי קבוע:

ודע שבמה שהוצאתי לעיל מהר"ן דכל דבר שלא נתבטל מן התורה שוב קבוע דאורייתא הוא. כל דלא נייד ומונח במקומו מיושב לי מאי דקשיא לי זה כמה במס' פסחים דף פ"ח ע"ב חמשה שנתערבו עורות פסחיהן זה בזה ונמצאת יבלת באחד מהן כולן יוצאין לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני אמר אביי ל"ש אלא שנתערבו לאחר זריקה אבל נתערבו לפני זריקה חייבין לעשות פסח וקשה הא כיון שנתערבו

ולא מינכרו הא קבוע דאורייתא ודאי לא הוי לשיטת הפר"ח ואפילו אי נימא כדעת הפוסקים דכשם שלא מקרי ראוי להתכבד הא מ"מ מן התורה מותרים כולם באכילה לדעתו ע"י ביטול ברוב והוי מן התורה פסח הראוי לאכילה בשעת זריקה ואמאי יביאו פסח שני ומ"ש ממה דאיתא שם דף פ"א ע"ב דמשני אליבא דר' יוסי דלהכי שומרת יום ששחטו וזרקו עליה בשני ואח"כ ראתה אינה אוכלת ופטורה מפסח שני ולא משום דציץ מרצה על טומאת התהום דזיבה אלא משום דקסבר מכאן ולהבא היא מטמאה ד"ת ואך מדרבנן היא מטמאה למפרע ולהכי פטורה . וה"נ דכותי' . א"ו כדכתיבנא דכיון דהפסחים גופייהו מעולם לא נתערבו רק העורות הוא דנתערבו לא שייך בהו ביטול כלל וכל דלא נתבטל מן התורה אף דלא מינכר הוי קבוע דאורייתא ואסורים כולן ד"ת ושפיר . וכן מה דנתקשה המ"ל סוף הלכות מעילה ומביאו הכרו"פ סי' ק' על הנאמר לא אמרה תורה שלא לתקלה הא מן התורה בטל ברוב אפילו בעל חי . ולהנ"ל הי' ניחא כי כ"ז שלא נתערבו בתערובות יחד בנגיעה דהדדי לא נתבטל ועומד כל אחד בפ"ע באיסור . ואף אם נאמר דעופות חשיבי ניידי וי"ל גבייהו כל דפריש מרובא פריש מ"מ לא פלט מי שמתרמי לידו האיסור בלא ביטול שע"י נעשה היתר דאיסורא קאכיל והוי לתקלה . אך צ"ע לפ"ז מה הועילו התוס' בנזיר דף י"ב במה שכתבו דנשים לא חשיבי קבוע דאורייתא הואיל דאינם ניכרים . ות"ל דלא נתערבו מעולם . אך עיין לקמן :

ודע דכל הנ"ל לא כתבתי אלא לדעת הר"ש והתה"ב דף ק"ג ע"ב ודף ק"ד ע"א דנשמע מינייהו דההקפידא היא שיתערבו או שיהא עכ"פ של אדם אחד שעומד להתערב המאכלים יחד . ועם כל זה כתב הרא"ה וכן כתב הנ"י דבאיסורי ושיעורי דאורייתא לא אמרינן קולא זו דכל העומד להתערב . ומשמעותם כנ"ל דצריך דוקא שיתערבו המאכלים יחד וכדמבואר בנ"י להדיא שכתב דמיירי בשתי קופות של אדם אחד שעומדים להתפנות ולהתערב זו לתוך זו . וכנראה לדעתם דלא נראה להו סברא דאורייתא לומר כל העומד וכו' להכי החליטו דלא שייכה אלא בעניני דרבנן ומשום דמשלך יתנו לך . אבל תימה לי לפ"ז מתני' דסוף מס' ערלה ששה דברים מקדשין מכח חשיבתן וחדא מינייהו חביות סתומות הא פתוחות בטילות . ומזה למדו תוס' סוף ע"ז ד"ה חביות פתוחות דנסך ממש דבטל . הביאם הש"ך ס"ק י"ד . והרי מתני' זו איירי מערלה וכלאי כרם דהוי איסורי תורה וכן התוס' בי"כ ממש ושיעורי תורה דאלו לא נאמר כל העומד וכו' הא אף ברוב לא נתבטלו . א"ו מוכח מזה הדא מתרתי או דהתערובות לא בעינן דוקא שיתערבו המאכלים . אלא כל שנתקבלו הכלים יחד נמי חשוב מעורב לענין ביטול . וכדאוליא לקמן מפי' הרמב"ם . או אי נימא כמשמעות דעת הר"ש והתה"ב דבעינן תערובות המאכלים דוקא ע"כ דאף באיסורי ושיעורי דאורייתא אמרינן כל העומד וכו' ואפשר משום דד"ת אפילו במופרדין לגמרי דלא שייך גבייהו כל העומד וכו' נמי שייך ביטול ברוב כל דלא ידעינן האיסור היכן הוא אלא דמדרבנן צריך להיות מעורב והם אמרו נמי כל העומד וכו' . והנה ז"ל הרמב"ם פי' המשניות פ"ד דתרומות משנה י"ב ביארו בגמרא כי שתי קופות מצטרפים ואפילו היתה אחת בבית אחד והשני בבית אחר אבל שתי מגורות עד שיהיו בבית אחד ונתנו הטעם בזה ואמרו קופות דרכן להתפנות מגורות אין דרכן להתפנות ופי' להתפנות לטלטלן ולהעתיקן ממקום למקום וכיון שמטלטלות ונעתקים יתקבלו בשעת הטלטול . נשמע מיני' ברור שאין ההקפידא שעומדין להתערב המאכלים יחד אלא שיתקבלו הקופות יחד . [וכן מוכח במתני' דזבחים דף ע"ט ע"ב דתנן נתערבו כוסות בכוסות רא"א אם קרב כוס א' יקרבו כל הכוסות זה נמי מטעם דד"ת בטל ברוב] . גם נשמע מיני' ברור דלהכי אינו מקפיד נמי שיהיו של אדם א' . וכן פוסק כתם בהלכות תרומות פרק י"ד הלכה ה' נמצא בכדין או חביות דמתני' דערלה העומדים מקובלים אין שום הקפידא שיהיו עומדים להתערב גופן אלא דהכל בכדין בטל . ואל תחוש ללשון פירושו פ"ג דמס' מע"ש משנה י"ב שכתב אם היו הקנקנים כולם פתוחים נחשב שכולם מעורבות ותעלה באחד ומאה . דמשמעותו שמחלק בין מגופות לפתוחות דפתוחות אמרינן כל העומד וכו' וכמעורבות גופן חשיבו משא"כ סתומות . לא היא אלא כונתו פשוטה כדפי' נמי הר"ש דמטעם חשיבות הוא דלא בטילי משא"כ פתוחות דלא חשיבי בטילי . ומה שכתב נחשב שכולם מעורבים ר"ל יודהם פתוחים ולא חשיבו נחשבים כמעורבים ולאפוקי סתומות דמפני חשיבותן לא חשיבו כמעורבים אלא כעומד בפ"ע . דז"ל נמי ריש פרק ט"ז מה' מ"א או דבר חשוב שהוא עומד כמות שהוא ולא נתערב ונדמע בדבר המותר ע"ש . ולפ"ז מסתבר לי נמי דאף פירושו פ"ט מה' תרומות שכתב לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה בחולין . אינו כדהבינו התוי"ט הנ"ל דסברתו היא סברת התשובה שבב"י שכל שלא נתערבו בנגיעה דהדדי המאכלים יחד לא מיבטלי עד דלהכי הוכרח לבאר שאינו דומה למשנה י' דפ"ד וכו' . ובאמת חזינן להדיא דלהרמב"ם בדין הכדין כשעומדים מקובלים לא צריך כלל לסברא דראוין להתערב . וכבר הקשיתי מדוע אינו מספיק בטעם התוספתא והוכרחתי לידחוק . אבל העיקר כלענ"ד דהיינו גופא פי' התוספתא שנתנה הטעם שאין הקרקע עולה . ור"ל אף שלא על הקרקע דיכן אלא על הלגינה . אלא מפני שמחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וחשיב ולא בטל . והיינו נמי טעם רש"י גיטין הנ"ל למתני' דערלה שכתב שכל זמן שהיא במקומה במחובר חשיב ולא בטל . וכבר הוצאתי לעיל מלשון הרמב"ם פט"ז מה' מ"א דלכל דבר חשוב שאינו בטל קודם עומד כמות שהוא ולא נתערב ונדמע להכי פי' בזה נמי טעם התוספתא וכתב לפי שהתרומה מופרשת היא ולא נתערבה בחולין . ור"ל מפני החשיבות דמחובר לקרקע . וא"כ כלענ"ד להוכיח דלא כמשמעות דעת התשובה שבב"י שהתחלתי בה אלא כל שמונח בחדר א' אפילו לא נגעו מעולם אהדדי נמי שייך ביטול שהרי חזינן בהמתני' דשתי מגורות בבית אחד מצטרפין אף דמגורות אין מדרכן להתפנות ולא שייך בהו נומר הואיל ועומדין להתערב ומ"מ מצטרפין לבטל . וכ"ת כמשמעות הרא"ה דאף זה לא נאמר אלא בעניני דרבנן ולא לענין ביטול ברוב שהוא דאורייתא . א"כ יש לתמוה על התוספתא הנ"ל ועל פרש"י גיטין הנ"ל למה תלי טעם דלא בטל מפני החשיבות דמחובר . ות"ל דמעיקרא לא נתערבו, בנגיעה דהדדי אלא כל אחת עומד בפ"ע ואפילו ברוב דהוי שיעורא דאורייתא לא נתבטלו . א"ו כל בדומה לשתי מגורות בבית אחד אפילו לביטול דאורייתא לא צריך הנגיעה דהדדי ומתבטיל שפיר . ומעתה בנדון שאנו עסוקים בו יראה לענ"ד דחתיכות שאינם ראוים להתכבד אף כי מונחים על הקרקע בלא כלים אינם בדמיון מגורות שאין דרכם להתפנות כי דוקא מגורה של תבואה הוא דאין דרכו להתפנות אבל חתיכות בשר סתמייהו לענ"ד עומדים להתפנות ובפרט כי מונחים במקום שבודאי עומדים להתפנות משם למקום אחר תמיד הוי בדמיון קופות ומכ"ש כי מונחים בכלים שהרי התה"ב מדמה קדירות לקופות . וא"כ אם מונחים בחדרים מופרדים י"ל דתלי' בדיעות דלהרמב"ם שאינו מקפיד על תערובות גופן אלא על קיבוץ הכלים יחד ואליבי' לא מוכח ממתני' דששה דברים מקדשין דאף באיסורין ושיעורין דאורייתא אמרינן כל העומד להתערב וכו' אלא דבהמתני' הטעם דחביות פתוחות מתבטלין משום דעומדים הכלים מקובלים א"כ ראוי ליתפס לחומרא סברת הרא"ה ונ"י דלא לדון בקולא זו דכל העומד וכו' אלא בשיעורין דרבנן וכבר הא נשמע מדין דשתי מגורות דבשני חדרים לא שייך צירוף אפילו לעניני דרבנן ומכ"ש דלענין ביטול ברוב דלא שייך בשני חדרים . והקולא משום דדרכן להתפנות לא מצינו אלא בדרבנן . יש להחמיר ולומר דלא נתבטלו ומכיון דלא נתבטל האיסור בהיתר ומוכח במקומו חשוב קבוע וכולם אסורים מכאן ולהבא זולת הנלקח קודם שנולד הספק שמותר למסקנת הלכה דקבוע למפרע לא אמרינן . משא"כ לשיטת התה"ב ודעמי' דההקפידא היא שיהיו

שמאכלים מעורבים כדכתב דף קי"ג ע"ב בדין הכדין משום שראוים להתפנות ולהתערב יחד ומקפיד מכח זה שיהיו של אדם אחד וכן כתב הג"י גבי הקופות דמיירי בבתי הקופות של אדם אחד שעומדים להתפנות ולהתערב זו לתוך זו. לשיטה זו ודאי מוכח ממתני' דששה דברים הנ"ל דאף באיסורין ושיעורין דאורייתא דינן בסברא זו דכל העומד להתערב א"כ אף בנדון דידן לכ"ע דתמיד הוי בדמיון קופות יש לדון ולהתיר. ולמעשה לענ"ד יש לדון ולהחמיר ובהפסד מרובה עדיין צ"ע. אבל במונחים בחדר אחד אף כי מעולם לא נתערבו בנגיעה דהדדי אין להחמיר ויש לדון דמצטרפין ומבטלין וכדהוכחתי לעיל. ומכ"ש דדרכם נמי להתפנות ולהתקבץ יחד וכבר הוכחתי לעיל לשיטת התה"ד ע"כ סברא זו פועלת אפילו לשיעורין דאורייתא ודוק:

ש"ע סעיף ו'. בעלי חיים וכו' אבל אם פירש ממילא שרי.

עש"ך ופר"ח ויתר אחרונים. וז"ל התה"ד דף ק"ג ספק טריפה שנתערב באחרים כולם אסורים וכו' וכן אם פירשו מיעוטן למקום אחד ורובן למקום אחד המועטין מותרים לפי שאני אומר איסורא להוך רובא אישתאר דגרסינן אמר ר"י א"ר טבעת של ע"ג שנתערבה במאה טבעות ופירשו שתים למקום אחד וארבעים למקום אחד פירשו מ' כולן למקום אחד אין אוסרין פירשו שתים למקום אחד אוסרין וכן כתב רב אחא גאון ואילו איערב ספק דרוסה אפילו אחת בריבוא כולן אסורין ואי איבדר מינהון לחדא דוכתא רובא ומיעוטא לחדא דוכתא אמרינן איסורא ברובא איתא והאך מיעוטא שריין. וז"ל הרא"ה שם סתם דבריו והי' לו לפרש דכי אמרינן אין אוסרין דוקא בשנפלו לרובא ולענין בטולי הניהו מ' אבל כל שהן בפני עצמן אסורין דהא ודאי איסורא בחד מהני הוא או בשנים או בארבעים וכי ההוא גוונא לא מקרי פירש כיון שאין חלוקתן אלא בדרך חלוקה. והנה הרבה מאחרונים ועיין במ"י כלל מ"ג ס"ק י"ז דס"ל דהרא"ה מודה בפירש אחד ומחלק דפירשו הרבה חשוב כחלוקה. ולבי לא כן ידמה כי מה סברא יש בזה לחלק. והעיקר מפני דזה איירי כשפירשה זו הי' בפנינו דומיא דאיירי מקודם אם נתפזרו דמותר אפילו בפנינו כמבואר בתה"ד דף ק"ב ע"ב. להכי משיג הרא"ה אלא כי היכי דלא נימא ע"כ לא אמרינן פירש בפנינו אסור אלא כשפירש מועט ממרובה והמרובה נשאר במקומו משא"כ הכא כיון דתרווייהו נדו ממקומן חשוב כנתפזרו ונתבטל הקביעות לזה כתב וכי ההוא גונא לא מקרי פירש כיון שאין חלוקתן אלא כדרך חלוקה כלומר דלא מקרי פירש הכל דהא ודאי איסורא בחד מהני או בס' או במ' ולא דמי לנתפזרו כולן דנעקר הקביעות כיון שלא נמצא במקום א' יותר מן האיסור הנתערב ועל כל אחד שדנין לא הוקבע בו שום איסור משא"כ בזה שבהרוב הוקבע האיסור שוב אף המ' אסורין מטעם פרישה בפנינו. ולהכי הודה לו במשמרת הבית וכתב התופס טעה דכיון דאין כאן ודאי טריפה וכו' ועוד דניידי כולהו אע"ג דלא נתפזרו לגמרי כיון שפירשו כולן כאן מ' וכאן ס' כולהו ניידי וכל המ' מותרין ואפילו בלי שנתערבו באחרים דכל המיעוטין שפירשו לצד אחד אמרינן בהן כל דפריש וכו' וכן כתב ר"א גאון וכו'. ובדף קי"ד ע"ב במה"ב מה שכתב ועוד הי' לו לדעת כן ממה שכתב גם הוא וכו' ואיך אפשר לזכות שטרא לבי תרי שנאמר שנעשה הרוב כאילו ודאי יש שם האיסור ועוד נאסור את המ' כל שכן בפני עצמן אפשר לומר ודאי בס' הוא ועוד היא בתוך ארבעים ע"כ לידחוק מאוד שהרי בריש דבריו כתב שכבר השיב והראה מפורש שכן כתב רב אחא. והרי שם ובדברי רב אחא לא נאמר אלא בספק טריפה. א"ו מפני שהרא"ה תפסו מן מטבע קצר ושם בבית ד' שער א' דף ק"ה ע"ב נמי על ספק טריפה נאמר לפיכך כתב שכבר השיב והראה מפורש. ומה שסיים ואיך אפשר לזכות וכו' ועוד נאסר וכו' ר"ל שאיך אפשר לומר ודאי בששים הוא ועוד ודאי הוא בתוך המ' הא ודאי מדאמרינן ודאי בס' הוא ע"כ הספק של ארבעים קיל מינייהו עד דשייך לגבייהו לומר כל דפריש אלא דמאמרינן לגבייהו לאוסרן בפני עצמן הואיל ונעשה בפנינו ודי בזה לאסור כשנתערב ודאי ולא ספק. והיינו נמי מה דמביא דף ק"ג השוגי' דגרסינן וכו' כלומר כמו דשם בודאי מקילינן בהארבעים ע"י התערובות ומחמרינן בהרוב לתופסן בודאי. שוב ממילא יש להקל בספק בהארבעים גופייהו כדכתב להדיא ר"א גאון. ובדף ק"כ ע"ב כשהביא הר"ש רא' מסוגי' הנ"ל דגזרינן שמא יקח מן הקבוע מדלא שרינן הארבעים אלא ע"י תערובות הוכרח לשנויי האמת דהיינו בפירש נפנינו. [ואולם למה שהעליתי בתר הנדון שבק"ק ליסא ע"פ תשו' הרא"ש דכל הריעותא שפירש לפנינו מן הקבוע אינו אלא מפני שא"א לדון כל דפריש מרובא פריש אתרי שנידון כמע"מ. ושע"פ זה התיר נמי נתפזרו אפילו בפנינו ע"ש. א"י באמת מה הגריעותא בזה במה שנעשה בפנינו הא מ"מ אף המרובים נדו כדכתב לעיל בעצמו ועוד דניידו כולם וכו'. ושפיר יש לדון גם כל דפריש אף בפנינו ומוכח שיטת הרא"ה ודוק מאוד. ואולי מ"מ יש לחוק דבפירשו מ' וס' אף דהס' נמי ניידי מ"מ הא א"א לכוין ולצמצם ולא ימלט שבהתחלת פרישת המועט הי' קצת רגע קודם התחלת פרישת המרובים ועדיין הי' קבוע שם האיסור למע"מ. משא"כ בנתפזרו אילך ואילך שודאי קודם פרישת כל אחד אילך ואילך היו כולם נדים ובטל הקביעות. ובאמת להכי ליכף הועוד שכתב במה"ב כיון שג"כ אינו אלא חומרא אף שנעשה בפנינו וכדהקשיתי ודוק מאוד. שוב ראיתי במעיקרא לק"מ דלמסקנא דמסיק דהכי אמר רב אם פירשו ארבעים למקום אחד אין אוסרין ס' למקום אחד אוסרין לא איירי בפירשו המ' וס' בפעם א' ודוק. ואף מפני שלמה דס"ד דאמר ופירשו מ' למ"א וס' למ"א דמשמע בפעם אחד. ומ"מ לא מקשה השוגי' אלא הפירש ה' מס' דלא ליתסר ולא מקשה על גוף המ' דליסתרי להדיא משמע דבזה יש להחמיר מטעם שדחקתי ואף לצירוף ועוד כתבו ודוק] ולא מטעם דזה כחלוקה מדפירשו הרבה דזה ודאי אין סברא. אלא לחלק בה בין נתפזרו כולם כנ"ל אבל אילו הי' שלם בפנינו פשיטא דאף הן עצמן היו מותרים אפילו בודאי. וזה מוכרח מדעת הר"ש נמי שרצה לפרש שלא בפנינו ומביאה לראי' ולא ניחא לו בחילוק הרא"ה דזה כחלוקה א"ו כנ"ל. ומ"ש בהקצר בית ד' שער ב' נמי על איסור ודאי אם פירשו העשרים למקום אחד והשלשים למקום אחד העשרים מותרים. בלי ספק פי' בעצמו בתר הכי שכונתו שהם מותרים לענין זה שאם נתערבו במרובים מותרים משום ס"ס וכדפי' הב"י להטור. וזה מוכח דהא"ה סותר עצמו תחלה כתב הכ' מותרים ובתר הכי מתיר התערובות דוקא ע"י ס"ס ולא בבת אחת. היוצא מזה בספק טריפה שנתערב בודאי יש לסמוך על הגאון והרשב"א דאם ניידי כולן ממקומן הרוב לצד אחד והמיעוט לצד אחד המיעוט מותרים אפילו נעשה בפנינו כמדויק ברור לשון הגאון דדוקא בידים הוא דאסור הא ממילא אפילו בפנינו שרי. הא נשאר הרוב במקומו אפי' פירש אחד בפנינו אסור אף בספק. כי אין להקל ע"פ טעם הראשון שבמה"ב אלא ע"י צירוף טעם השני שכתב כי לא נמצא מפורש יותר בדברי הגאון. ואם נעשה שלא בפנינו ובודאי איסור תלי' בפלוגתת ראשונים אם נגזור שמא יקח מן הקבוע. [ועל שיטת המחמירים קשיא לי למה נגזור הא הוי גזירה לגזירה דאף אם יקח מן הקבוע אינו אלא קבוע דרבנן וא"ש ממה דקיי"ל כרבא דבכרמלית לא גזרינן. ובשלמא להתי' דקדשים שאני די"ל משום חומרא דקדשים. וכן להתי' משום דאם נתיר לעשות מעשה וכו' שפיר דיש למגזר טפי. אבל בפירש ממילא בחולין קשיא לי]. אבל בזה אין חילוק בין פירש אחד לפירשו הרבה כל שהן מיעוט המיעוט מותרים לפסק הש"ע דלא גזרינן בפירש ממילא ואפילו נשארו המרובים במקומם ומכ"ש היכא דהם נמי ניידי דהמיעוט מותרים בעינייהו והמרובים מ"מ אסורים. וכ"ז לאחר שנודע התערובות אבל בנעשה קודם שנודע התערובות ע"י בני אדם כגון שנתערבו עשרה בהמות ונמצא באחד בבני מעיין טריפות וכבר קודם שנודע

לקח אחד שמה מהן בבת אחת וא' ד' מהן או נשארו הארבע עדיין מונחים במקומם . וכן אפילו נלקחו הרוב אחד אחד לאחדים וניבאו למקום אחד ובשעת ידיעת האיסור נמצא עדיין הרוב במקום אחד אך לא במקום הראשון והמיעוט נשאר במקומו הראשון או גם המיעוט נלקח משם למקום אחר . בכל זה יש לחקור . והנה לפ"ר הי' נראה לדידן דהפסיקן שיטת הרא"ש דקודם שנודע לכ"ע הוי כשלא בפניו א"כ בהחלוקה ראשונה שנלקחו שמה בב"א וד' בב"א ממקומם הראשון והכל בב"א הי' מהראוי לפסוק המיעוט מותרים והמרובים אסורים . שהרי לשיטת הר"ש שבתה"ב הוקשה לו למה לא יהיו המיעוטים מותרים בפני עצמן מפני שרצה לפרש בשלא בפניו ולא ניחא לו אלא משום הגזירה שמא יקח מן הקבוע . משא"כ קודם שנודע דהוי שלא בפניו וליכא למגזר המיעוטים מותרים והמרובים אסורים שהרי לשיטתו איירי שלא בפניו ומ"מ ניחא לו מה שהמרובים אסורים מטעם איסורא ברובא איתא . וה"ה בנ"ד נהי דהוי שלא בפניו מ"מ המרובים אסורים . והרשב"א ז"ל הא אינו חולק עליו במאומה לדינא אלא בהגזירה בפירש מנילא ובפי' המימרא דאיירי בפירש בפניו . ואולם בחלוקה השנית שנשארו הארבע מונחים במקומן . נהי דפשוט דהמרובים אסורים מטעם הנ"ל דאמרינן איסורא ברובא איתא . אבל להתיר המועטים אין לנו ראי' מהנ"ל להתיר כי י"ל ע"כ לא הוקשה להרא"ש דליהוי המועטים בפני עצמן מותרים אלא משום דאף אינהו ניידי ופירשו ושייך לגבייהו לדון כל דפירש מרובא פריש אבל כשלא ניידי המועטים ונשארו במקומם הראשון אף הם נאסרו באיסורן . וכן נראה שהרי המהרא"י המובא בהט"ז ופר"ח ס"ס ק"א תירץ הקושי' גבי נתפלטו המרובים בלשון זה אין תולין לומר כו' אע"ג דבכל דוכתא תלינן ברוב נראה דהכא איכא למימר אדרבא כל שנשתנה מקדמותו מן הרוב הוא והוי כמו כל דפריש מרובא קפריש . ונמצא שהאיסור שהוא המועט לא נשתנה והופרש מקדמותו . הרי דבודאי אינו מפורש הדין דוקא בשנתפלטו לאחדים בזא"ז דודאי הסוגי' משמע ברור דאפילו נתפלטו רובן בב"א נמי השלמים אסורין . והיינו אך מפני הדמיון דהנשתנה מקדמותו חשיב כפירש . להכי אפילו נשתנו בב"א ולא שייך לדון כל דפריש מרוב והמיעוט נשאר בהרוב דהא בב"א נשתנה ושייך אדרבא לומר איסורא ברובא הוא . מ"מ כיון דנשתנו והוי כמו פירש ושייך לגבייהו לומר כל דנשתנה מהרוב מחמרינן מספיקא לאסור הנשארים אלא דהנתפלטו מותרים ממ"נ . וכן בזה נהי דהמרובים אסורים משום דאף דהופרשו מ"מ כיון דהם המרובים ולא שייך גבייהו לומר כל דפריש מרובא ואיסורא ברובא אשתאיר כ"א אדרבה איסורא ברובא איתא . מ"מ כיון דהם מ"מ הופרשו והמיעוט לא הופרש אף המועטין אסורים מהחשש שבגווייהו נשאר האיסור . כ"ז הי' נראה בעיני פשוט . אמנם בספר תשו' גאוני בתראי סי' ו' נסתפק בחלוקה זו השנית הגאון מהר"מ מק"ק ווילנא בלשון זה אם נאמר איסורא ברובא איתא וא"כ המיעוט הנשאר בבית מותר או נאמר דלא אמרינן איסורא ברובא איתא רק אחר שנולד הספק שיש כאן איסור אבל כאן קודם שנודע הספק לא הי' כאן איסור ידוע וא"כ שמא גם בההוא נימא כל דפריש מרובא ונשארו השלשה בבית בחזקת איסור ואולם הגאון מוה' יהושע ז"ל תחילה פלפל בחכמה . [אך מה שכתב דמהא דטבעת של ע"ג אין ראי' מפני שהרשב"א פירש דאיירי כשפירשו לפניו וא"כ אפשר אם לא פירשו בפניו להרשב"א דס"ל דלא חיישינן שמא יקח מן הקבוע אפילו רובן בב"א אמרינן כל דפריש בב"א מהרוב שהי' פירשו והם כשרים . בזה במח"כ לא יפה דיבר שהרי הר"ש ממוקה בפירש שלא בפניו ומ"מ ניחא לו מה שהמרובים אסורי' מטעם דאיסורא ברובא איתא . [בזה הרגיש בעצמו] והרשב"א לא נחלק עליו בזה . אמנם שוב מביא ראי' מן הש"ס . ומה שרצה להוכיח דהם פירשו קודם שנולד הספיקו דהגאון מהר"מ דחה בטוב אך מה שכתב ולולא דמסתפינא וכו' והראי' ממאה חביות וכו' . וא"כ אין אנו צריכים לתירוצו דמהרא"י אכן מי יחלוק עליו . דמדבריו נראה דבב"א אסור אפילו בנתפחו . דברים אלו לא זכיתי להבין דאף לשיטתו שהבין דמהרא"י מוקים בנפתחו בזא"ז מ"מ הא ודאי הנפתחים מותרים ממ"נ אלא די"ל אף השלמים מותרים בנפתחו בב"א משום דאיסורא ברובא איתא וקושייתו . אבל העיקר כדכתבתי דאף המהרא"י מוקים אף בב"א וכנ"ל] ושוב העלה להלכה דתרווייהו אסורים בין המרובים הנפרשים בב"א ובין המועטים הנשארים במקומם . ודלא ככתוב בספר החדש שפתי דעת תוך אות ל"ז שכתב בלשון זה בחקירה א' יראה לי אם נטל אחד מהן רוב עד"מ ג' בשמות היו התערובות והחד לקח ב' ודאי אף קודם שנודע התערובות אסור דלא עדיף מפירש שלא בפניו לאחר שנודע ופירש ארבעים וס' הארבעים מותרים והס' אסורים דאיסורא ברובא וה"ה כאן . דמשמע מיני' דה"ה הב' אסורים והאחד הנשאר מותר . דליתא אלא דתרווייהו אסורים זולת כשבב"א נלקחו זה שנים וזה אחד . אז השנים אסורים והאחד מותר . ואולם בהחלוקה השלישית שנלקח רוב זא"ז ונשא למקום אחד והמועט נשאר במקומו בזה נראה מתשו' הגאון מו"ה העשיל הנ"ל דודאי הרוב שנפרש אחד אחד מותר והמועט אסור . שהרי התחיל וכתב הנה נ"ל דודאי א"א לאמרם שלקח אותן בפעם אחד וא"כ פשוט דאמרינן על כל אחד ואחד כל דפריש וכו' . ולדידי עם כי מצאתי עתה דברים הנ"ל מ"מ צריך לי עיון . כי זה בערך שבעה ועשרים שנה שכתבתי בפנקסי הישן על עובדא דהוי בק"ק ליסא עסק תערובות כזה בלשון זה אמנם אחר העיון הי' נראה כיון דרובא ביחד איתנייהו שם ובאו לשם קודם ידיעת התערובות אף שם נעשה קבוע דאיסורא ברובא איתא בשלמות. לאחר הידיעה אם פירש חדא חדא וחזרו והוקבעו במקום אחר כיון שהותרו פעם אחד שוב אינם חוזרים לאיסורן משא"כ מה שנעשה קודם הידיעה לא חשיב פירש אם אחרי כן הוקבע רוב במקום אחד ג"כ קודם הידיעה . ומנא אמינא לה ממה דאיתא בזבחים דף ע"ג ע"ב אמר רבא גזירה שמא יבאו י' כהנים בב"א ויקריבו . ועיין פרש"י . א"ל ההוא מרבנן אלא מעתה מגיסא דאיסורא ופירשו כיון שמחטן בחזקה דכשר איך יחזור לאיסור . ומזה למד הרא"ש פרק ג"ה יבש ביבש שאינו חשוב אפילו נתבשל אח"כ כיון שנודע והותר שוב אינו חוזר ונאסר . משא"כ קודם שנודע שעדיין לא הותר נאסר בביטול עד ס' . [והרשב"א אף שחולק בדין זה היינו דאזיל לשיטתי' דאף בתר הידיעה לא הותר כ"א לאכול בזא"ז נמצא הידיעה גופה לא התירה בב"א ומדמה הביטול לבב"א] ומזה למד הפר"ח ס"ק כ"ה בלשון זה ואם פירשו מקצת שלא בפניו והותרו וחזר והוקבעו עם שאר התערובות אלא שמכירן וכו' מותרין דכיון שהותרו שוב אין חוזרין ליאסר עוד וכדמוכח בר"פ התערובות וכמ"ש הרא"ש דז"ל מיגס הוא כלי שמקטירין בו . כלומר אחרי שהותרו בפרישתן וכי בשביל שחזרו לקביעתן יאסרו . הרי דקודם שנודע כמו דלהרא"ש אוסר בנתבשל כן בנ"ד נשאר סברת המקשן אם מה שנלקח אחד אחד חזר והוקבע במקום אחד הרוב מיד דשייך לומר איסורא ברובא איתא מה לי אם נעקר הקביעות כולו למקום אחר דודאי הקבוע במקום אחר כמו בהראשון כמבואר בריש דברי הפר"ח הנ"ל ומה לי אם הוקבע הרוב במקום אחר אחרי דאמרינן איסורא ברובא איתא כיון דעדיין לא הותרו בפרישתן . וא"כ מכ"ש כשנלקח כל התערובות אחד אחד וחזרו והוקבע יחד קודם ידיעת תערובות האיסור דודאי אסור . ומה שפסקינן דאפילו ב' האחרונים מותרים בנלקח הכל קודם התערובות כדכתב הכרו"פ . וכן השגתי אני בפנקסי הישן על הדרכי נועם וכן מצאתי ת"ל בתשו' גאוני בתראי הנ"ל סי' י"ז בשם האפי רברבי והב"ח פירש הטעם כדביארתי משום דחשוב כנתפזרו כולם שבטל הקביעות . ולהנ"ל יש להקשות לשיטת רוב האחרונים שחושבים ספק דחנויות לקבוע . ובודאי אין הבדל בין חנויות לבתים וא"כ איך אפשר אפילו בנלקח

הרוב לאחדים הא כיון שהרוב מונח בבתים חזר והוקבע קודם הידיעה ומה בכך שהמה בבתים נפרדים . ומכ"ש דקשה על פסק הנ"ל בנלקח הכל ואפילו שנים האחרונים . אי משום דלק"מ דכבר בררתי לעיל דקביעות דחנויות אף [למה שהעליתי להחמיר אינו אלא מצד שמתחילה לא נתערבו יחד ומשום דבדאורייתא לא אמרינן כל העומד להתערב כמעורב דמי וממילא כיון שלא נתבטל והוא קבוע חשוב כמחצה על מחצה . משא"כ היכא דנתערבו מתחילה וביטלו מן התורה אלא משום דמדרבנן לא נתבטל דבר חשוב ולכן נתנו עליו דין קבוע שאף לא ליקח ממקום הספק ונסמוך על מה שפירש הוא מן הרוב והם אמרו שאם נפרש ממילא שלא בפנינו מדלא נולד הספק כ"א בפירש שפיר יש לומר כיון שאינו דן כ"א על הנפרש ולא על כל הספק וכן בנתפזרו כולם אפילו בפנינו כיון שא"ל לדון תמיד כ"א על אחד ונעקר הקביעות כולו הכל שרי . כן הוא בנלקח הכל קודם שנודע התערובות ונלקח למקומות מפוזרים מה בכך שמונח בבתים מפורדים אחרי שעל הפרוש ומפוזר דנינן דהא לא על החנויות דנינן . אבל כשנתערב הדר יחד חזינן בהסוגי' הנ"ל לפי' הרא"ש דלולא הידיעה מדהוי אמרינן איסורא ברובא איתא קורא אותן הרא"ש חזרו לקביעתן . ודבר חשוב שהוא בתוך הרוב אינו בטל וחשוב קבוע . וא"כ כל שבא למקום אחד קודם הידיעה ובשעת הידיעה אני מוצא יחד הרוב או מכ"ש כולם עדיין צ"ע רב להתיר . אלא לפ"ר אף איפכא מסתברא אם קודם הידיעה נמי נלקחו המיעוט שנשארים ממקומם למקום אחד דאפשר להתיר המיעוט ולדון עליהם כל דפריש והמרובים שבאו יחד ונמצאו בשעת הידיעה במקום אחד לאסור . ואף זה עדיין צ"ע מדלא נעשה פרישתן בבת אחת עם המרובים ובשעת פרישת המרובים הם עדיין היו מונחים במקומם . אך כ"ז למשמעות לשון הרא"ש שכתב וכי בשביל שיחזרו לקביעותן יאסרו . אבל מלשון רש"י משמע שעיקר קפידות רבא הי' על שיהיו נקרבים בב"א דהוי דומיא דנאכל בבת אחת ואילו לדעתי שהוצאתי מלשון הרא"ש קשה לסברת המקשה דלא ידע מסברת ידיעת היתר למה לו לומר שמא יבאו י' כהנים ויקרבו בב"א בפשוט היה לו לומר גזירה שמא יבאו י' בהמות לעזרה בב"א ויחזרו ויקבעו . אלא משמע דזה אף להמקשן לא הי' קפידא אך שהי' מקפיד על אכילת המזבח . וכן מורה לשון הגמרא שדייק ויקרבו . ובאמת משמעות הרא"ש צ"ע כי מה עסק קביעות שייך לגבי תערובות ההלבים שלגבי כהנים הא לא הוי ראוי להתכבד . (ובפרט למה שפירשו תוס' דף ע"ב בד"ה אלא דעיקר הקושי' הוא מן חטאות המתות שהן עופות ואין למזבח אלא דמן ומה קביעות שייך בתערובות דם ואפילו נתערב ודאי דם חטאת המתות פשיטא דבטל ומכ"ש ע"י איסורא ברובא איתא] א"ו דאך הקושי' על אכילת המזבח דבר שאיסורו ברובא וע"י איסור הקדוש שעליו מצד הבע"ח דסבר המקשן דאף דכי ניידו סמכינן על דמרובא פריש מ"מ לא הותר כ"א לאכול א' וא' ולא בבת אחת איסורא דרובא והתרצן משני לו אטו מנסא וכו' דכיון שהותרו הותרו . [ויותר נוחין הדברים לשיטת הרשב"א דאף דבר שאינו חשוב אינו מותר בב"א והמשיב דאטו מנסא סובר דשאני זה שכבר הותר ע"י איסורא ברובא אשתאר] וא"כ לא די שאין ראי' מזה למה שרציתי לדון לאיסור אף גם איכא למשמע מדלא אמר גזירה שמא יבאו י' כהנים ויביאו העשרה זבחים במקום אחד בעזרה דליהוי קבוע דבטל הי ע"י איסורא ברובא ולא יצטרך לדיוק בב"א ע"י למלוס אלא משמע דזה לא ס"ד דבתר דאתבטיל האיסור אף מדרבנן ע"י כל דפריש יחזור לקביעות אף למה דס"ד דהידיעה אינו עושה רושם לקולא וה"ה לאידן קודם שנודע . אלא דיש לדחות כיון דעזרה חשיבא רשות הרבים כדאיתא פסחים דף י"ט ע"ב לא שייך שם קבוע דהוי כמו דמשני בנזיר בשוקא אשתכח דהוי נייד וכדמשמע נמי בתוס' כתובות דף ע"ו הנ"ל . אבל ז"א אלא לענין טומאה ולא לענין שבת כדאיתא . ויהי' איך שיהי' עכ"פ ראי' לאיסור ודאי ליתא ומן הסברא יפה הורה הגאון הנ"ל דאחרי שפירש אינו חוזר ונקבע ודוק :

סעיף ט' ספק טריפה וכו' דין זה נפק מפומי' דר"י הזקן בעל התוס' ז"ל ע"פ פירוש הברייתא דריש מס' ביצה כמבואר בשמו בסי' כ"ז בשם הסמ"ק והסמ"ג ובב"י סי' זה בשם תה"ד בשמו . ואף שרבו החולקים ר"ת ובעלי התוס' והר"ש במס' ערלה עכ"ז חש התה"ד לדעתו . וכבר ראיתי שאף השאלתות דר"א גאון בשיטתי' דהר"י שהרי מביא התה"ד בשמו דף ק"כ ע"ב וכן הוא בהרא"ש פרק ג"ה בשמו ואילו איערב ספק דרוסה אפילו אחת בריבוא כולן אסורות . והנה בטעם הדין עיין פר"ח מביא ג' שיטות . א' שיטת הרשב"א בלשון זה דלא שרינן וכו' וכן כשנכנס מגוף וענין אחד והשני ספיקות באין לפנינו כאחת וכו' אבל כששני הספיקות אינן מענין אחד וכו' שהספק הראשון הוא בגוף והשני ע"י תערובות לא מקרי ס"ס להתיר וכהדא ספיקא דמי שהרי נאסרה כשנולד ספק הראשון ואיך נחזור ונתיר מה שאסרינן מפני תערובות . ולשון זה אינו בנמצא בכל התה"ד אלא בדף קע"ו תחלה כתב שאמרו משמו של ר"י דלא אמרו ס"ס להקל אלא בשתי ספיקות הבאות מכח ב' תערובות אבל בעלמא לא . [והיינו כדסבר הר"ן בתשו' בשמו בסי' כ"ט . ומה שהקשה הפר"ח עליו מפ"פ לדחות הרא"ה לק"מ . עיין וק"ל . אבל אין כן הסכמת רוב הפוסקים] ודייק מערלה ועיין פירושו בספר פליתי סי' זה סק"ה ופירושו ליתא שהרי כתב שהצובע מלא הסיט איירי בציפורתא . והוא שקר מבואר שלא מוקים הסוגי' סוף תמורה בציפורתא אלא שער נזיר אבל מלא הסיט צמר צבוע הוא דבר חשוב בלא ציפורתא כדאיתא בתוס' זבחים דף ע"ב ד"ה אלא שכתבו שער נזיר בציפורתא ושוב בתר הכי כתבו וסיט חשוב את בדרכו . וכן הר"ש בפ"ג דערלה לא כתב האוקימתא דציפורתא אלא במשנה ג' ולא במשנה ב' . אלא לענ"ד העיקר דמיד בהקושי' ר"ל משום ס"ס כדפי' הר"ש שם והתוס' פרק התערובות דף ע"ב ד"ה נתערבו דהיינו ע"י שיחתוך מלא סיט . ומ"ש י"ל וכו' ר"ל הא ס"ס זה אינו אלא ע"י שיחתוך והכי קאמר דהוא ס"ס הא ע"כ היינו בשעשה באופן שנחתך וזה הוא כעין ס"ס דב' תערובות כלומר דלס"ד זו המעליותא דב' תערובות היינו מדכל חדא וחדא בשעה שאוכלו יש בו ב' ספיקות אם יש בו שום ריעותא משא"כ ס"ס אפילו בגוף א' מ"מ בחתיכה זו יש בו ריעותא המביאה לשני הספיקות והבגד שנחתך מלא הסיט הוא בדומה לזה דב' התערובות וק"ל . ובאמת לא נסיק הכי ומקשה מפ"פ וכתב ויש לי לומר דהתם שאני שאי אפשר לזו לבא לפניך אלא בשתי ספיקות ואי אתה יכול להחמיר עליה ולומר דאיך נתיר וכבר אסרת כמו שאתה אומר בספק נולדה בי"ט שמיד עמדה עלינו באיסור ואח"כ נתערבה ונתוסף בתערובות ספק זה השני ואיך נתיר מה שאסרנו מפני שנתערב ונאמר מותר הי' הרי שאינו מזכיר כלל מחילוק זה של גוף וענין אחד . וכנראה שהוסיף הפר"ח בביאור מלות אלו כדי לחלק גם בין ס"ס דב' תערובות דקשה לו נימא נמי איך אתה אומר את"ל זה הוא שנתערב שמא לא זה הוא שנפלו לריבוא ראשון הא אף לו יהא כן הא כבר אסרת כל התערובות הראשון . לכן הוסיף בדוקא בשני גופים ושני ענינים הוא דמשגחינן לומר והא כבר אסרת אבל בשני תערובות דענין אחד לא משגחינן בזה . אלא דא"כ קשה לשיטת הע"ז והפר"ח מסכים עמו דס"ס דגוף וענין אחד אינו מזיק אף הידיעה בנתיים ולא אמרינן והא כבר אסרת דומיא דב' תערובות . ועיין בע"ז ס"ק י"ד א"כ מה דאיק התה"ד לכתוב דהתם שאני שא"א וכו' ואי אתה וכו' ות"ל אף אם הי' במציאות שיבא אחד קודם להשני ונודע בידיעה הא מ"מ בנכנס בגוף וענין אחד . ואי משום שכתב הע"ז שאינו מבין וכו' והיכי תמצא וכו' . וכן כתב הפר"ח ס"ק מ"ח. זה ודאי ליתא כמבואר בפסחים דף ע' ספק אם רוח הפילה ואפשר דנודע כספק זה מיד ושוב אתיליד תו ספק אם גררוהו וכן בע"ג שברי כלים . וכבר הרגיש בזה המ"י כלל מ"ג . הרי דודאי במציאות יש . וביותר תימה לשיטת הפר"ח דאף ס"ס בחזקת איסור ממש שרי הא בפשוט יש במציאות אשה שנתגרשה

בספק ושוב אתיליד בה ספק דמיתת הבעל ודוחק דזה נמי חשיב לי' ב' גופים וב' ענינים דא"כ לאיזה צורך דחק דבפ"פ וכן בשלי' דחק במשמרת שבית מדא"ה לבא אלא בשתי הספיקות ביחד ות"ל שהם בגוף וענין א'. א"ו לענ"ד הרשב"א אינו מחלק כלל בסברא זו דגוף וענין אחד. אך בזה הוא דמחלק במה דשייך והא כבר אמרתי. ומה שאינו מזיק זה בשני תערובות היינו משום דאף על התערובות הראשון לא הוחלט כלל הכל באיסור אלא מפני החשש שמא יפגע באיסור. ותדע שהרי אילו פירש שלא בפנינו הא שרי. ואפילו לשיטת הר"י אינו אסור אלא מטעם גזירה דיקח מן הקבוע ולהכי לא שייך לדון והא כבר אמרתי. ובהכי ניחא לי מ"ש התה"ד דף קי"ו ואני תמה באותה שמועה שבפ"ק התערובות דמהתם משמע דוקא בשנפל האיסור לרוב וכו' וקשה כי ניחא רובא נמי הא איכא בכל חד וחד שבתערובות שני ס"ס ושמא לא אמרו ס"ס להקל אלא ע"י ב' תערובות. וכתב הפר"ח ס"ק מ"ו בלשון זה הנה בתירוץ הראשון כתב דהתערובות חד בחד לא מקרי ספק הבא מחמת תערובות להתיר התערובות שני דתערובות לא מקרי אא"כ בטל ברובא אבל חד בחד מקרי ספק הבא בגוף איסור ואין כאן ב' ספיקות הבאות מכח ב' תערובות אלא חד ספק בגוף וחד בתערובות דלא מקרי ספק לדעת הר"י עכ"ל. ומי יתן ואדע הטעם דחד בחד לתירוץ זה דאכתי לא המליא דע"י התערובות כל חד וחד נחשב כודאי איסור מדוע לא יחשב חד בחד שני ספיקות דתערובות אלא א' בגוף. ואי משום דמספקינן אם הוא גוף האיסור זה הספק נמי הוא בתערובות דרוב שבכל חדא מספקינן אם לא הוא גוף האיסור ובשלמא לשיטת הסמ"ג והרא"ה דמעליותא דשני תערובות הוא מפני שהספק ראשון אך מדרבנן שפיר דחד בחד הספק ראשון דאורייתא אבל נהתה"ד דלא תלה טעמו בהכי ודאי צ"ע. אבל להנ"ל ניחא דבחד בחד כיון דלא שייך גבי' לומר כל דפריש מרובא הוחלטו שניהם באיסור ושייך אף לגבייהו לומר והא כבר אמרתי. וא"כ בודאי מסתבר דה"ה בשני ספיקות בגוף והם במציאות שלא לבא בפעם אחד דמהראוי נמי לדון איך אתה אומר ואת"ל והא כבר אמרת. ולהכי מוכרח לומר דבפ"פ ושלי' משום דא"א בשום אופן לבא אלא בפעם אחד וא"כ ודאי צודק המ"י דהטעם בפסחים ובע"ז ע"כ משום דאיירי דהידיעה היתה בפעם אחד אינו מזיק מציאות הענין זה קודם לזה ובפ"פ מקשה בהחלט ס"ס הוא משום דא"א באופן אחר. וממילא לפ"ז דה"ה אף ספק אחד בגוף ואחד בתערובות נמי כל שהיתה הידיעה בפעם אחד דשרי וכדעת המ"כ שבב"י סי' כ"ז והוא התה"ד גופי' כמו שהעיד בשמו המגוא שערים בסי' פ"ד. וכן הסכמת המ"ב ומ"י וכן עיקר לענ"ד בדעת הרשב"א ודאי:

תו מביא שיטה ב' בשם הרא"ה דלא אמרינן ס"ס שרי בדאורייתא אלא היכא דבספק ראשון שרי מדאורייתא אלא נדרבנן אסור כגון הא דתערובות הלכך הוי לי' ספק שני ספיקא דרבנן. אבל וכו' ומסיים על שיטה זו וכ"כ הרב בספר התרומה ולשון ספר התרומה מובא בתשובת מהר"י בן לב ספר ג' סי' ק"ג וע"ש שמסיים הבעה"ת או ס"ס שהכל בגוף הדבר בלא תערובות נמי מותר. ולשון בעה"ת הוא גופי' לשון הסמ"ג שבב"י סי' כ"ז. והברור דלדידהו לק"מ מפ"פ שהרי מסקו דס"ס שהכל בגוף בלא תערובות נמי שרי. ואילו הרא"ה לשיטתי' הוכרח לשנויי דשם נמי ד"ת יש לאוקמא בחזקת היתר. (ובאמת היא קושי' התוס' שם דבלא ס"ס נמי שרי' והמה"ב השיב בתירוץ התוס' ויתר דבריו צ"ע). ושוב דחק בתירוץ א"נ ע"ש הרי עכ"פ אין הרא"ה ובעה"ת חד. ובאמת צ"ע מה טעמייהו דהסמ"ג ובעה"ת שהחליטו אי ס"ס שהכל בגוף הדבר בלא תערובות נמי מותר. אחרי שתלו טעם איסור ספק א' בגוף והשני בתערובות במה שהספק ראשון ד"ת אסור ומ"מ כשהם בגוף הדבר. ובע"כ לומר לפ"ר כדעת השואל שבתה"ד סי' קכ"ע דז"ל וכ"ת הא הר"י ל"ל ס"ס היכא דספק ראשון דאורייתא בפ"ק דבילה ובסמ"ק ובסמ"ג ובא"ז ובהג"ה ובש"ד הא ליתא דדוקא דספק ראשון עומד פעם אחת בפני עצמו דאילו הי' בודאי כרת הוי ספיקו אשם תלוי ולהכי לא מועיל מה שנתערב אח"כ דומיא דבילה והכי לשון סמ"ג וכו' אבל כס"ג דמעולם לא נתברר חד ספק זולת השני איכא ס"ס ובאשר"י פרק ג"ה איכא דידיעות גורמת הדבר בין להיתר בין לאיסור וכו' עכ"ל. אך א"כ לא הוי להו למסתם או ס"ס שהכל בגוף הדבר בלא תערובות נמי מותר אחרי שכבר נתברר דאף בס"ס דבגוף יש במציאות שלא בפעם אחד והי' להם לחלק לכל הפחות או בהמציאות או בהידיעות. ונראה דהם גופייהו מחלקים בחילוק הרא"ה שמביא הפר"ה בשמו בדרך הג' בלשון זה וליסנא אחרינא אליבא דהר"י דכל ס"ס בגופו של איסור מותר וכל ס"ס בתערובות כגון שני תערובות מותר אבל חד ספק בגופו כיון דמתסרו מדאורייתא לא משתרי בספק שני דתערובות. ור"ל דדוקא ס"ס בגוף אף בזא"ז ואפילו הספק ראשון מן התורה מ"מ כשנתחדש בגוף זה תו ספק משתרי כיון דהשני ספיקות דבוקים בו וי"ל בשעה שאכלו ב' ספיקות הם יש כאן שום איסור. וה"ה ב' ספיקות דתערובות של רוב כיון דעכ"פ ראשון מן התורה שרי הרי הספק שני דרבנן ושרי אבל ספק דבגוף כיון דמתסר מדאורייתא לא משתרי בספק שני דתערובות כיון שבשעה דמתרמי האיסור לפיו הוכל. ספק איסור דמן התורה אסור. וא"כ שיטת הבעה"ת וסמ"ג הוא ממש דרך הג' דהרא"ה שכתב עליו שהוא המחוור. (אלא דלא משמע קצת הכי מדברי הבן לב ע"ש וק"ל) והנה מדברי כולם חוץ התה"ב נלמד מה שהורה הר"י גבי ספק דרוסה שנתערבה דאינה נתרה מס"ס היינו אך מפני שספיקו מן התורה אסור ואף שהיא בחזקת אינה דרוסה. ומשמע דמה דקיי"ל חוששין לספק דרוסה אינו אלא מדרבנן. וכן משמעות לשון הרמב"ם פ"ה מה"ש שכתב הואיל ואין לך בפירוש בתורה אלא דרוסה לפיכך החמירו בה וכל ספק שיסתפק בדרוסה אסור. וכן נראה מפלוגתא דרב ושמואל כדי למעט המחלוקת דרב יסבור דאפילו מדרבנן אין חוששין ושמואל יסבור שהוא איסור תורה להנ"ל מוכרח דמ"מ סבר הואיל ונולד הריעותא מחיים שהיא בחזקת איסור לכל הפחות הוי כמו חזקה מול חזקה והוי כספק דאורייתא דלא אתחזיק לשום צד דאסור מן התורה לרוב הפוסקים זולת הרמב"ם והאב"ד כמבואר היטב בפר"ח סי' כ"ט וכן הספק טריפה שנתערב שנקטו בלשונם היינו ע"כ כספק טריפה שנולד הריעותא מחיים ומטעם הנ"ל דאילו ספק טריפה שיש להסתפק אם נעשה לאחר שחיטה או מחיים והוא ספק שקול הא ודאי דמן התורה שרי. ולדעת תוס' וכמה פוסקים אף מדרבנן מטעם נשחטה הותרה ואפילו לשיטת רבינו יונה ודעמי' כבפר"ח הנ"ל הא ודאי דרק מדרבנן כדאיתא בפר"ח סי' זה בכללי ס"ס סי' ו' א"ו דאיירי בריעותא דמחיים ולא אזלו בשיטת התוס' יבמות דף ל' ע"ב. ואי משום קושייתם דמ"ש מדאמרינן שם אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת. לענ"ד בדברי הרמב"ן דשם בח"ר מיושב דבל"ז הקשה והא באיסור א"א קיימא הלכך כיון דבחזקת איסור קיימא השתא דמת נעמידנה בחזקת איסור ואע"ג דאיסורא קמא אסתליק דדכותה אשכחן בעלמא דמחזקינן מאיסור לאיסור כדאמרינן בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת כלומר בחזקת איסור אבר מן החי עד שיודע לך וכו' ואע"ג דמשעה שנשחטה נסתלק איסור אמ"ה אפ"ה חוששין לה משום נבילה אלמא מחזקינן מאיסור לאיסור ותירץ דהתם אפשר שתצא מאיסור לאיסור כגון שנתנבלה [ולענ"ד ר"ל דבלא הספק דאתיליד בה בשעת שחיטה הי' אפשר שתצא מאיסור לאיסור ע"י שנתנבלה מאליה ושפיר מקרי חזקת איסור] אבל הכא אי אפשר שתצא מאחת בעלה שלא תהא מותרת לשוק [ר"ל נולא הך ספק גירושין בהנ"ה לא הי' אפשר שתצא מאיסור לאיסור אלא במיתת בעלה עכ"פ היתה מותרת לשוק להכי לא אתא הך ספק גירושי לרה דאתיליד בה לאפוקי ובזה מיושב מה דהקשה הרשב"א עליו] ולדברי הרמב"ן ממילא נמי ל"ק מספק טריפה דאתיליד מחיים בזמן שהיתה בחזקת איסור אמ"ה דאפשר בלא הספק הנולד בה היתה יוצאה מאיסור לאיסור

נבילה. וכיון דאזיל כ"כ אף מחזקינן מאיסור אמ"ה לאיסור טריפה. משא"כ באיסור א"א כיון דלולא הספק בודאי ניתר וכנ"ל. והתוס' או דאזלו לשיטתם במס' ביצה דף כ"ה דבהמה בחייה בחזקת איסור שאינו זבות דלא הוי מאיסור לאיסור ולהכי לא הוקשה להם אלא מספק דרוסה. וא"נ דסברו כתירוץ הרשב"א שם דלפי תירוצו לקושי' הנ"ל נמי שפיר מדמו ספק דרוסה דמחיים לספק גירושי' נרה עיין ודוק:

עכ"פ נשמע לפי טעם הרא"ה והסמ"ג ובעה"ת ולשון השע"ד סי' מ"ה שמסיים נמי בטעם הר"י בלשון הזה ואין קרוי ס"ס כיון שהספק ראשון הוי ספיקא דאורייתא וע"כ ר"ל דדינו מן התורה לחומרא דאל"ה מה יחושו שהוא ספק תורה ופשיטא דאילו ספק דרבנן בלא התערובות שרי. נלמד מדבריהם שס"ל דכל שנולד הריעותא מחיים אין לילך בתר חזקת היתר מן הספק דאתיליד בה אלא לכל הפחות גם בתר חזקת האיסור דמחיים והוא מן התורה לחומרא. (ומלשון הבעה"ת והרא"ה והשואל שבתה"ד משמע בלא שייכות אשם איתא בגווי' כחזקת איסור ממש. וזה צ"ע) והיינו שיטת הרמ"א בסי' ל'. וכן הא"ר חולין דף נ"ה ד"ה ת"ש הרותה שם מבוארת דעתו כחילוק הרמ"א שבמה שנעשה מחיים אפילו איכא למתלי בי' יש להסור מספק והניח בצ"ע. וכן הש"ג בהלפס דפוס אמשטרדם דף רס ע"ב תפס חילוק זה לענין בדיקה. (ונ"ע אם יש לסמוך עליו בזה) ודלא כפר"ח בסי' כ"ט שהשיג על הרמ"א כי נהי דמתוס' יפה השיג המ"ל דמשמע איפכא מ"מ הרי כל הפוסקים הנ"ל ס"ל כוותי'. ויפה הכריע הש"ך סי' כ' דיש להחמיר כהרמ"א. [אך אפשר נמי לומר דפוסקים הנ"ל איירו בהספק טריפה הדומה לספק דרוסה ומטעם התוס' הואיל ושכיחי יותר הוי טריפה וסברי דספק דרוסה מהשוא טעמא הוא ד"ת להחמיר ולעולם י"ל דאזלו נמי בשיטת התוס' ממש וכמסקנת הפר"ח דאין חילוק בין נולד מחיים לספק אחר שחיטה. וקצת נראה הכי כי מה שדחקתי לפרש הרמב"ן באמת דחוק. ויותר הוכל נמי לגוף תירוץ הרשב"א אלא שכתב עליו שאין לשונו מרווח. וא"כ ראיית התוס' נראית ברורה וע"כ לידחוק בדעת הפוסקים כנ"ל וצ"ע]. גם נשמע לטעם זה דספק טריפה אם נעשה לאחר שחיטה או מחיים שנתערב אף להר"י שרי דהא הספק ראשון נמי מן התורה שרי מטעם נשחטה הותרה וכנ"ל בשם הפר"ח. ואולם לטעם התה"ד הנ"ל אף כי מלשונו בחידושיו חולין דף כ"ג סוף ד"ה כי פליגי כתב נמי בלשון זה ואם לא הי' אותה ספק דרוסה אלא אחת כגון שנכנס ארי בדיר שאין שם אלא בהמה אחת והוא שותק ואינו מקרקר בזו כיון שהיא ספיקא דאורייתא עד שתבדק קרוב הדבר שאם נתערבה אפילו באלף כולן אסורות עד שיבדקו שהרי כבר אסרת לזו עד שתבדק ומדאורייתא דמשמע נמי שמקפיד להיות הספק ראשון מן התורה לחומרא. ע"כ במשמרת הבית חזר בו שהרי להכי נקיד מטעם הרא"ה כדי לפרש והספיקא אסורה אפילו בספק ביצה שנולד בי"ט שלא אחר שבת דאף עיקר איסורו אינו אלא מדרבנן. ומ"מ כתב שאין לדון בס"ס שע"י תערובות מטעם שהרי כבר אסרת ומכ"ש בספק תורה שאסור מדרבנן לשיטת רבינו יונה ודעמי' דנמי אסור אף כי נתערב והוא דבר חשוב. [והנה כל מה שהזכרתי מדברי כולם כנ"ל היינו לשיטת הפר"ח בהתחלת כללי ס"ס סי' זה שהניח מונח מוחלט דכל מחלוקת הראשונים אם ספק תורה ד"ת להחמיר היינו דוקא במקום דלא אתחזיק לא לאיסור ולא להיתר דאילו במקום חזקה ודאי דמן התורה אזלינן בתרה ולא נשאר מקום להחמיר רק מדרבנן. ובאמת נראין דבריו נכונים וברורים בטעמן. אבל תמהני על התה"ד דף קי"ב ע"ב שכתב לגבי נפילת איסור לתוך קדירה של היתר בספק בלשון זה ומ"מ נמי שסובר דאפילו למעלה מכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא וכו' ועד שנדע שיש בו ששים אסור מספק דכל ספק בשל תורה לחומרא ד"ת וכמו שנתבאר בשער הראשון. ור"ל בשם מסיק דלא כהרמב"ם. והרי הקדירות היתר יש להם חזקה להיתר ומ"מ כתב שספיקו מן התורה לחומרא וצ"ע.

[ועיין תוס' יבמות דף פ"ב ד"ה שתי קופות. ואולי הרשב"א לא ס"ל כתוס' בזה וחושב לי' אף ענין זה איתרע החזקה הואיל שבודאי עכ"פ נפילת איסור הי' במקום זה. ועיין נמי בתוס' דף כ"ג ד"ה תרווייהו. ותוס' ביבמות לא כתבו אלא שסברייתא יותר משמע להר"י אבל לאמת סובר רשב"ם דאף במתני' פליג ר"ל ודוק] אף הרמב"ם סוף הלכות כלאים הלכה כ"ז בש"מ וכבר ביארנו וכו' והרי שם הבגד הוחזק באיסור חוץ שנאבד בו. ג"כ צ"ע לשיטת הפר"ח:

דרך ג' מביא בשם הרא"ה דכל ס"ס בגופו וכו'. וכתב הפר"ח נמצינו למדים וכו' והשיג להרשב"א שסובר דבעינן שיהיו ב' הספיקות שוין ודומין וכו' (וכבר כתבתי שלשון זה לא נזכר בתה"ב אלא כדפירשתי והוא עיקר). שוב כתב הסברא שלישית להרא"ה שסבור כשיטת הרשב"א שהזכרתי אלא שהוא מקיל טפי. [וכבר כתבתי שלענ"ד הסברא שלישית דהרא"ה הוא נוטה יותר להיות חדא עם שיטת הבעה"ת והסמ"ג] והנה נהי דהאמת דמקיל בחד לד מן התה"ב באיסור ספק דגוף דרבנן מ"מ לענ"ד לא קרב זה אל זה ומחמיר נמי טפי מיני' דאלו לשיטת הרשב"א לטעמו לא דנינן בס"ס דוקא היכא שהספק אחד עכ"פ במציאות קודם להשני דאז שייך והא כבר אסרת אבל כי נולד הספק דגוף כשכבר הוא בתוך התערובות שפיר יש לדון ס"ס ואפילו אחד דגוף ואחד דתערובות דהא לא שייך והא כבר אסרת. וכן מוכח ממה דמקשה בחידושיו ובתה"ב הביאו הפר"ח בכללי ס"ס אות י"ג בספק דרוסה וע"ש. וכתב עליו הפר"ח ומיהו לשיטת ר"י דחד ספק דגוף וחד דתערובות לא מקרי ס"ס ל"ל לתירוצו דהא הכא בכה"ג הוא דהוי. וזה אינו אלא לדרך ג' דהרא"ה אבל הרשב"א לשיטתי' יפה הקשה כיון שהספק דגוף נולד תוך התערובות לא שייך והא כבר אסרת. ותדע שהרי בחידושיו שם בתר הכי מביא פסק הר"י בעינו כמו שהעתקתיו לעיל א"ו מה"ט אינו משגיח כלל בגוף וענין אחד אלא אם לכל הפחות יש במציאות שבגופו קודם להשני. ולענ"ד הנ"ל אף בידיעה תלי' מילתא וזה הוא החילוק האמיתי בין שיטת הרא"ה להתה"ב. והנה הטור שמסיים בטעם דין הר"י שכיון שהספק הראשון הי' בגופו אין להתירו מטעם ס"ס משמע קצת שתופס טעם ג' דהרא"ה. ולענ"ד הוא ממש נמי טעם הסמ"ג ובעל התרומות והב"י ז"ל העתיק עליו לשון התה"ב כאלו הם אחדים. ולענ"ד לא משמע הכי. ובש"ע העתיק לשון הטור בעינו. והרמ"א כתב וי"א הטעם וכו' והוא בד"מ סי' כ"ז בשם או"ה ושם מביאו. ולענ"ד לאחר הדקדוק כנ"ל הוא נמי ממש טעם הסמ"ג ובעה"ת ע"פ מה שבארתי אותו כנ"ל. וגם שיטת הרא"ה המחוורת נמי להיות טעמי' גופי' הוא. אבל מה אעשה שהאחרונים שלפני כולם הבינו דברי הרא"ה כפשוטו שגזה"כ הוא בס"ס שצריך להיות מענין אחד ובגוף אחד. והאמת שכן משמעות פירוש רבינו ברוך שבהגהות ש"ד סי' מ"ה אבל הוא כהלכתא בלא טעמא. וא"כ יוכל להיות שאף הטור וש"ע להכי כיונו. וכתב עליהם הרמ"א טעמו. ולענ"ד ידוע כי דין ביצה שהטילה תרנגולת ספק טריפה ויש עוד ספק בהביצה אם הי' בקליפתה בשעת שהטילה שמביא הש"ך אות ב' בשם או"ה לאיסור לטעם הרמ"א עצמו. לענ"ד אין מובן כלל שהרי בביצה זה ב' הספיקות דבוקים בו אם יש בהן שום איסור. ואין מקום לדין זה אלא לפי הבנת טעם הרא"ה ע"פ פשוטו שהוא גזה"כ שצריכים להיות בגופו ומגוף אחד דוקא וכדמעתיק הש"ך לשון האו"ה דגבי ביצה עצמה השני ספיקות משני גופים. ומ"ש תו וגם אין הב' ספיקות מענין אחד לא הבנתי כל עיקר דהטו ב' ספיקות דפ"פ הם מענין אחד יותר. אמנה אף החק דב' גופים נמי צריך ביאור דהא קשה ומ"ש מגבינות הנעשו מפרה שנמצאת טריפה ע"י סירכא שמתירין התוס' מטעם ס"ס והוא בש"ע סי' פ"א. [וכבר הקשה קושיא זו התה"ד בהגהות ש"ד סי' פ"ד על הטעם הפשוט מדספק ראשון ד"ת. ותירץ מפני שלא נודע עד דאתיליד הספק השני. וכבר העיד המבוא שערים שם שהוא הוא המ"כ שבב"י סי' כ"ז. ובאמת

יש להתפלא על תשובתו סי' ק"ל לדחות השואל שמחלק בחילוק זה ממש והרגיש נמי בו המשיב שערים וכתב לעיין שם ואולי מפני מה שמסיים וכ"ש חד בחד בזה לא מסתבר לו לחלק בהידיעה וזה נמי צ"ע. ויותר הי' לדחות אף בג' תאומים זכרים על פי תירוץ התה"ב על קושייתו המובא בהפר"ח ס"ק י"ג בכללי ס"ס דכיון דכולן בס' אחד הן ואין כאן ודאי כשירה ליכא למתלי בחדא טפי מאידך. אלא שבאמת סברת תי' זה קשה ההבנה] ועכ"ל לידחוק דוקא הכא שנולד הטריפות מחיים דהתרנגולת נמצא שעת טריפתן מבורר באין ספק. ואך הספק בהביצה אם שעה זו כבר הי' נגמר להכי נחשב ס"ס דב' גופים דספק הטריפה בהתרנגולת והשני בהביצה. משא"כ שם איפכא שעת החליבה ידוע ואך הספק בהפרה אם שעה זו כבר הי' בה הספק טריפה שפיר הוי ב' הספיקות בגוף אחד. משא"כ לטעם הרמ"א לענ"ד אין שייכות לדין זה שהרי עכ"פ בביצה זה שני ספיקות אם יש כאן שום איסור. וזה לענ"ד כונת הרמ"א שהוסיף על לשון הש"ע דאיכא קצת למשמע מיני' הקפידה דצריך להיות ב' הספיקות בגוף א' וכתב וי"א הטעם וכו' להורות שזה טעם העיקר ולהכי משמיט נתי כל עיקר דין זה דהאו"ה משום דלא ס"ל כלל. [ומה שהפר"ח מסייע לסברא זו באות י' מהרא"מ מהקושיא דטומטום לדבריו היא קושיא עצומה לשיטת ר"ת ודעמי' שדן ס"ס אפילו דגוף ודתערובות. אמנם עיין בב"י א"ח סי' תרפ"ט לפ"ז לדבריו שם מעיקרא לק"מ. אלא שצ"ע בגוף הספר אם ראייתו משופר או במגילה. ומלבד זה למה שמביא הפר"ח בשם הרא"מ אות ד' דלא מקילינן ע"י ס"ס לכתחילה אפשר לדחות דמה דתנן אינו מוציא היינו מפני שבקל יוכל לשמוע או מזכר ודאי מחשיב לכתחילה. (ואף י"ל שדומה לדאיל"מ) ואינו יוצא ע"י טומטום. [והכי מסיק הרא"מ עצמו שם ואף שהאמת דבריו נאמרים על מגילה. מ"מ קושייתו מכח ס"ס שייכא אף לגבי שופר] אלא שמשיג עליו וכתב ולא נהירא דהא בכל דוכתא מקילין בחד ספק בדרבנן או בתרי ספיקי בדאורייתא ואף לכתחילה. מי יתן ואדע מי המה הדוכתי טובא. ואי משום מה שמביא תשו' הרשב"א שכתב בלשון ואפשר הא מ"מ מסיים אלא דעשו הרחקה יתירה באיסורי עכו"ם. ומזה כתבתי בתשובתי להרב הגדול ידיד נפשי אבד"ק פ"ל דאין דעתי מסכמת לדון ולהתיר קידושי ספק ע"י ס"ס שלא במ"ע מדאפשר בגט). והש"ך האריך בביאור דיני האו"ה ובאמת לא ירדתי לסוף דעתו. ואף בפי' הפר"ח הנראה פשוט אין מקום אתי לפרש הטעם בתרנגולת ודאי טריפה ואחד ודאי כשר ונמצא ביצה ובו ספק אם הי' נגמר בקליפתו בשעה שנטרף הטריפה ונמצא בה ביצה באים ב' הספיקות בפעם אחד אם הוא מן הכשר או מן הטריפה ואת"ל מן הטריפה שמא הי' נגמר בקליפתו. ולדעתי זה דחק להש"ך לכתוב מה שכתב. והאמת שלמשמעות טעם התה"ב דהכל תלוי במה שכבר אסרת לא שייך שוב לדון עליו באת"ל. לפ"ז י"ל אף בדין הראשון הנ"ל אין מקום לס"ס. אבל אין מוכרח די"ל דלא שייך הטעם דכבר אסרת אלא היכא שהספק השני הוא ע"י תערובות דאפשר אוכל מה שכבר נאסר משא"כ בזה שלא דנין כלל על התרנגולת שאסרנו אלא על הביצה שמא מכאן והוי כמו תרנגולת ספק טריפה ותרנגולת ודאי כשר ונמצא ביצה ביניהם. ועיין במ"י כלל ס"ג ס"ק כ"ד ובתשובת שבות יעקב חלק ב' סי' ק"ע ובספרי ב"מ סי' ג' סעיף ה'. ואף המ"י טרח ליישב דיני דאו"ה הללו. ולענ"ד לא פעל מאומה והמה צ"ע. אמנם בב"י סי' פ"ו מבואר דין זה נמי לאיסור ולא חישב לספק שני שמא הי' נגמר בקליפתו. אבל אפשר טעמו פשוט הואיל והחכמים עשו לכל ביצת טריפה איסור מטעם לא פלוג כדאיתא שם בב"י שוב לא אפשר לצרף ספק זה לס"ס ודוק:

ודע דלטעם הרמ"א בדין זה והוא בד"מ סי' כ"ז בשם או"ה לענ"ד נודק האו"ה במה שפסק ספק טריפה שנתערב בתערובות שני מותר לאוכלו כולו כאחד. והפר"ח ס"ק מ"ב כתב שאין טעם לדינו דמ"ש תערובות ראשון לאכול חד חד ומ"ש תערובות שני כולו כאחד אחרי שפוסק כהר"י ולטעם זה לק"מ שדוקא תערובות ראשון דבספק שני ליכא למימר אין כאן דהא ודאי יש הספק טריפה ביניהם להכי לא דנין בס"ס להר"י משא"כ בתערובות השני הא יש ב' ספיקות אם יש כאן שום איסור חדא דילמא מעיקרא לא טריפה הי' ואת"ל הי' שמא מה דנפל בהתערובות השני לא הי' הספק טריפה ולהכי שרי אף כולו כאחד. [קושיא זו שוב מצאתי במהודשים דמ"י] ובאמת מה דנקטו כל הפוסקים ס"ס שע"י ב' תערובות ע"י שתמיד בכל אחד שאוכל הוא ס"ס צ"ע דמ"ש ממה שתירצו תוס' פ"ק דב"ק ומובא בכללי ס"ס דפר"ח אות ג' בלשון זה וי"ל דלא מצי למישרי בס"ס דהוי תרי קולי דסתרן אהדדי וכו' ע"ש. והרי שם מה שיבעל ביום ע"ו שפיר הי' ע"י ס"ס דשמא ביום הראשון זכר. ולכשיבא ביום מ"א יאמר באמת מה שבעלתי ביום ע"ו הי' הספק איסור ועכשיו הוא ס"ס דשמא נקיבה ושמא ביום שני ומ"מ הא לא הוי ממ"נ ודאי איסור דהא יוכל להיות שתיהן דהיתר דאפשר דהי' נקיבה וביום הראשון אלא דממ"נ חדא ביאה דספק אחד הי'. וכן בתערובות שני כשאוכל חד חד עד גמירא הרי ממ"נ אחד בספק אחד אכל ומ"מ. ובע"כ לומר דשאני בזה שסמכו על מה שמד"ת נתבטל. ולענ"ד אפשר זה גופא טעם הרמב"ם שמצריך ג' תערובות כי היכי דליהוי בתערובות הג' ב' ספיקות אם יש כאן שום איסור ובאמת התערובות ג' שרי לאכול כאחת. אבל לאכול תערובות ב' חד חד לא נחשב אליבי' כלל ס"ס מטעם הנ"ל דממ"נ. [ובזה נ"ל דיש ליישב הצ"ע דהש"ך ס"ק ס"א דלק"מ דאף דש"ע פוסק כדעת הרמב"ם דתערובות ב' אסור אפילו חד חד היינו משום דלא חשיב לי' ס"ס ע"י הממ"נ כנ"ל משא"כ בשני ספיקות בגוף אחד דומיא דפ"פ הא ודאי מודו דשרי וא"כ שפיר משמיענו דספק אחד בגוף ואחד בתערובות לא הוי ס"ס אף להרמב"ם. והגם דלהכי להרמב"ם אף בספק טריפה התערובות שני נמי אסור לאוכלו כולו כאחד מה דשרי אליבי' בשלשה תערובות השלישי לאוכלו כאחד. ודוק כי זה ברור] ומיושב בזה מה שהוכיחו התוס' בביצה ובזבחים ד' ע"ב דל"ג ואחרות באחרות דאל"כ הו"ל לאתויי ראי' לשמואל מהנהו משניות. די"ל אחרות באחרות לא נחשב כלל ס"ס כנ"ל. ושמואל הא פירש בהדיא שספיקה וס"ס אסורה עד סוף העולם דמשמע ברור אפילו עד עשרה תערובות ומוכרח לאשכח תנאי דהיינו ר' יהודה דנראה מתשובת בר פלוגתי' דשמע מר"י דאף תערובות שלישי אוסר דהוא ס"ס גמור בשני פעמים שמא אין כאן שום איסור וק"ל:

בכללי ס"ס דפר"ח אות י' משיג על הש"ך וכתב דתערובות חד בחד אפילו בספק טריפה לא נחשב כלל ספק וכו' וכתירוץ ב' דהרשב"א וכו' דכך הוא הדין בכל תערובות חד בחד שחוזר ההיתר כאיסור שנתערב עמו לפי שאין כאן שום תערובות ולא שום ספק בכל חד וחד מינייהו וכו' ומיהו באיסור דרבנן אף שיש לו עיקר וכו' מ"מ לא נהפך כתערובות לגמרי דהא תנן בספ"ז דתרומות וכו' וכדלקמן בכלל ע"ו ע"ש. ולענ"ד איני רואה בזה השגה דהא ע"כ מ"ש הרשב"א בלשון זה וי"ל עוד דכל שנפל כאן איסור בודאי וליכא רוב היתר הרי אנו רואין כל אחד מאלו כגופו של איסור. ר"ל אף ר"ת מודה בזה דמחמרינן מדרבנן שלא נצרפו לס"ס ורואין כל אחד מאלו כגופו של איסור מפני החומר שמביא על כל אחד אשם תלוי משא"כ בספק דרוסה אף שספיקו מן התורה לחומרא כדבארתי לעיל מפני שיש נגד החזקה שלא נדרס או נטרף החזקה איסור דמחיים. מ"מ אינו בספק איסור השייך לחשב כמו על אשה ספק מגורשת שהיא בחזקת איסור גמור. דאילו כמשמעות הפר"ח דמן התורה ההיתר חזר לאיסור למה האוכל באשם ליהוי בחטאת א"ו דמן התורה ספק גמור הוא ואך מדרבנן הוא דמחמרינן. ומאן לימא לן דספק טריפה שנתערב חד בחד דנימא חומרא זו לו הא לא מחייב על ספק כזה אשם תלוי. ותדע הרי הוכיח ממשנה דתרומות דבדרבנן לא אמרינן דההיתר נהפך לאיסור. וקשה הרי ממשנה זו נפק הדין שבסי' הי"א

סעיף א' דאם לא הי' כאן אלא קדירה אחת של בשר שחוטה ונפל בה אחת משני חתיכות דאחד מהן שומן הגיד תלינן דהיתר נפל. וכבר ביאר שם סק"ג ע"פ משנה זו דלא כהש"ך דהיינו אפילו לא היו ניכרים טרם הנפילה והדין עמו. וא"כ אף הדין שני דסימן הנ"ל סעיף ג' דהיינו איסור תורה ושיעור דרבנן נמי אף בהכי מיירי אף שהשני חתיכות טריפה וכשירה היו מעורבים ונפל אחד מהן לקדירה שרוב נגדו תלינן במב"מ שהיתר נפל. וכן מבואר להדיא מסידור תה"ב הקצר בית ד' שער ב' דז"ל היו ב' חתיכות אחת של היתר ואחת מאיסורין של דבריהם כגון שומנו של גיד [וזה לשיטת הפר"ח הברורה אפילו נתערבו] ונפלה אחת מהן בידוע לתוך הקדירה וכו' מותר שאני אומר של היתר נפלה וכו' ואם איסור של תורה הוא אין מתירין עד שירבה ההיתר על האיסור ובלי ספק אין הבדל ואף בדין איסור של תורה נמי אמרינן שאני אומר אף דנתערבו תחילה. וכן מוכח באמת מקושית הגמרא שבפרק אלו עוברין דמינה נובע הסוגיא חילוקא דספק תורה ושיעורין דרבנן מדמקשה ואי אמרת כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא. נשמע הא אי לאו דאורייתא ניחא לו אף דתרומה בזה"ז דאורייתא. וקשה וכי לא ידע מתני' זו דתרומות פרק ז' שהרי הר"ש והתה"ב דחקו עצמם לשנויי מה דלא מביא שם מתני' זו. והרי שם מבואר דאף דנתערבו תחילה תלינן ומ"מ הי' ניחא לו לומר תרומה בזה"ז ד"ת אלו כזית בכא"פ דרבנן ואמאי הא בדאורייתא שנתערב חד בחד אנו רואין אף ההיתר לאיסור ואיך יש לספוק שההיתר נפל. א"ו אף דלענין ס"ס לא דיינן ורואין כ"א כגופו של איסור מ"מ לענין שאני אומר שפיר תלינן כיון דמ"מ ספק הוא. וה"ה אף לענין ספק טריפה שנתערב חד בחד דיש לדון נמי אף ס"ס. ואולם לפ"ז ודאי יש לתמוה למה שכתב הב"י פרק הערל מביאו אותו הפר"ח סי' ק"א סק"ב ואפי' בחתיכה חשובה דאפילו דבר שבמנין ד"ת ברובא בטל וכן הש"ך וט"ז ס"ק ה' בשם. וקשה א"כ מה פעל התה"ב בישובו דלהכי נקט נשלש דאילו חד בחד הרי אנו רואין כל אחד כגופו של איסור והוי דנימא דלך לענין ס"ס אמר. הכתי קשה אחרי שהוכחתי מיני' דידי' גופא דלענין שאני אומר שפיר מיחשב לספק ודיינן הכי אף באיסור תורה ושיעור דרבנן א"כ כשנתערבו חד בחד ונפל אחד מהן לתוך שלש נימא מדד"ת חד בתרי בטל ואפילו דבר חשוב נימא דהיתרא נפל ולישתרי כל השלש אף בבת אחת בלא ס"ס מטעם שאני אומר. הן אמת שלמה שכתב הב"י בדעת הרשב"א דאם נתבטל מתחילה ברוב שוב התערובות שני מותר ואפילו בפחות מרוב ל"ק די"ל דנקט לשלש ומשלש למקום אחר היינו אפילו בפחות מרוב באופן דל"ש לדון במדה שאני אומר אלא במדה דס"ס ולהכי צריך תחילה רוב דאילו חד בחד רואין אנו כל אחד כגופו של איסור בלא לדון בס"ס. מ"מ קשה הא משמע ומוכח מתוך הסוגיא דעכ"ז לא שרי התערובות שני אלא ע"י ס"ס דהיינו אחד אחד. ות"ל השתא דנתערב ברוב הרי האיסור נהפך להיתר ד"ת. כמבואר סי' ק"ט בשם הרשב"א עצמו דז"ל ולפיכך אוכל כל אחד בפ"ע ואינו חושש דכיון דיש שם שיעור בטל מדאורייתא ואפשר לומר וכו' הקילו בו אף מדבריהם. הרי דאף מדרבנן מחמיר לאוכלם אחד אחד. וא"כ דמן התורה נהפך האיסור להיתר אלא דדבר חשוב אמרו רבנן דלא ניבטל. הרי אף גוף האיסור אין עליו אלא איסור דרבנן וכי נפל למקום אחר אפילו במחצה על מחצה למה לא יהא שרי כל התערובות אפילו יחד בלא ס"ס מטעם שאני אומר דהיתר נפל כבכל איסורי דרבנן כנ"ל. ומכ"ש דקשה טפי לגירסת תוס' ופירושם דגרסינן לרבוא ומרבוא לשלש ומשלש למקום אחד ומפרשים כדי להתיר התערובת ג' בב"א והתערובת שני אינו מותר אלא אחד אחד. וע"ז קאי קושית הגמרא ותירוצו מה שלש תרי והוא וקשה אפילו חד בחד לישתרי אפילו בפעם אחד ע"י שאני אומר כיון דאף האיסור אינו אלא איסור דרבנן ע"י שנתבטל מד"ת ברבוא הראשון והשתא להוי תרי והוא ונתבטל בתרי ברוב אפילו לא נפל תחילה לרבוא אלא חד בחד לישתרי התרי והוא אף בפעם אחד ע"י שאני אומר. ומכ"ש דקשה טפי לפי' הרמב"ם דמצריך דוקא ג' תערובות. ותו קשה הא מדברי ר"י דאמר נפל לרבוא ומרבוא לרבוא אסורין מוכח שאינו דן אף במדה דשאני אומר כמו שאינו דן להתיר ע"י ס"ס שהרי ע"י רבוא הראשון נעשה גוף האיסור דרבנן וע"י השני נעשה אפילו לגבי איסור תורה שעורין דרבנן ור"ש הא לא פליג עלי' אלא ע"י מדה דס"ס כדמוקמינן בברייתא דע"ג דקתני בה ספיקה אסורה וס"ס מותרת. וא"כ כל המשניות והסוגיא דא"ע שדנו בשאני אומר כמאן תרמיי'. ואולם בל"ז צ"ע לעמוד על עיקרן של דברים המובאים בד"מ סי' כ"ז ס"ק ע"ו שכתב גם הקושיא הב' אינו כלום דמה דהקשה הלא ס"ד לקולא דל"ד דודאי היכא דעיקר הספק הוא באיסור עצמו ומצד עצמו הוא דרבנן הולכים לקולא. אבל היכא דמצד האיסור עצמו הוא ספק איסור תורה אלא שמצד אחר בא לו שהוא מדרבנן הואיל ונתערב ומדאורייתא בטל וכו' זו לא מקרי ס"ד להקל וכ"כ האו"ה בהדיא כלל כ"ה דכ"מ שיש חשש איסור דאורייתא לא אמרינן בי' ס"ד לקולא. [ועיינתי בהאו"ה גופי' ולא נאמר בו יותר מן לשון זה]. והנה ודאי תירוץ ד"מ זה מוכרח מכל הראשונים. שהרי כולם לא נתחבטו במחלוקת ר"י ור"ש אלא מטעם ס"ס. ומטעם ס"ד לקולא לא נשמע עורר וטוען זולת המ"כ שבב"י. והנה הפר"ח בכללי ס"ס אות א' כתב וא"ת והא בסי' ק"א נתבאר באיסור דאורייתא שנפל לשני קדירות ויש רוב בקדירה בענין שהוא מותר מן התורה אע"ג דמדרבנן אסור כיון שאינו ידוע באיזה קדירה נפל ס"ד ולקולא וי"ל דלא דמי ההוא ספיקא דהתם לאינך ספיקי דעלמא דכיון דאיכא למימר שאין כאן איסור והך קדירה לא אתרעי כלל בכה"ג אמרינן ס"ד לקולא אף שמצד האיסור בעצמו הוא ספק תורה וכן תירץ הש"ך ועדיין קשה ומ"ש מבסי' ל"ח דאם נתערב מב"מ ונשפך דאמרינן ס"ד לקולא. והרי בזה ודאי הקדירה איתרע. וע"כ לבא לחילוק הנ"ל ומסכים עמו המ"י שכתב בלשון זה דהתם אין הספק באיסור עצמו דהאיסור הוא ודאי איסור אלא שהספק הוא בתערובות אם נתערב איסור בקדירה זו אם לא וכיון שמצד התערובות הוא מדרבנן אזלינן להקל בספיקה וכן במב"מ ונשפך אף דהאיסור מצד עצמו דאורייתא אלא שמצד אחר בא הדרבנן מ"מ מקרי שפיר ס"ד כיון שמצד הספק עצמו שהוא בתערובות מאותו צד הוא דרבנן. משא"כ אם הספק הוא מצד האיסור עצמו והוא דאורייתא ואח"כ ע"י תערובות או ענין אחר בא שהוא מדרבנן בכה"ג דוקא לא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא. ועכ"ז להנ"ל שהוכחתי שאפילו כי נתערב תחילה איסור תורה ודאי בכשר ונפל אחד מהן לקדירה מינו ונתבטל ברוב אמרינן נמי דהתירא נפל. וקשה הא בזה הספק מצד עצמו הי' תחילה בהחתיכה ספק תורה ומ"מ אמרינן ס"ד לקולא במה שבא לו הדרבנן מצד ביטול. והקדירה הא ודאי איתרע בנפילת ספק לתוכו. ותו תמיה לי הא הרי"ף בפרק כל שעה כתב והנ"מ למיכלי להנהו שערי בעין אבל אי משתכחו בהדי בישולא ולא נתבקעו כיון דאיסור תערובות חמץ במשהו דרבנן לא אסרינן להוא בישולא משום דהוי לי' ס"ד לקולא. וכתב הר"ן אע"ג דעיקר איסורי' מדאורייתא מ"מ כיון דשיעורים דרבנן אמרינן ס"ד לקולא. וראי' מקושי' הגמרא פרק א"ע ואי אמרת כזית וכו' ע"ש. וזה גופי' ראיות התה"ב להדיא דסי' ק"א סעיף ג'. וקשה מה ענין זה לזה דשם י"ל דהיתר נפל והוי ספק דשאני אומר שמא אין כאן איסור כלל אבל הכא הא בודאי יש בקדירה זו פליטת איסור של ספק תורה אלא שמצד אחר בא לו שהוא דרבנן ע"י שנתבטל. והוא נגד הכלל הנ"ל. [ובזה יש לדחוק דהכלל דאו"ה לא נאמר אלא ע"ד שהעלתי לעיל בשיטת התה"ב והיא שיטת המ"ב נמי דלא דיינן להר"י בספק אחד בגוף ודתערובות אלא דוקא בנודע בנתיים ומטעם שכבר אסרת. זה ההבדל גופי' י"ל לענין ספק דרבנן ולקולא. משא"כ בדין הרי"ף דלידת הספק הוא תוך התערובות כמו שדיינן בס"ס ה"ה בספק דרבנן לקולא]. ותו תימה לי הא איתא פ"ג דתרומות משנה א' התורם חבית של יין ונמצא של

חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה אם משתרמה החמילה הרי זו תרומה. אם ספק תרומה ויחזור ויתרום. הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה וכן השני'. ופסקה הרמב"ם בפ"ה. וקשה למ"ד לשיטת הראב"ד ודעמי' דתרומה בזמן הזה דאורייתא. הא ע"כ הטעם דאין מדמעת היינו בנפלה לרבי' וסמכינן על דמן התורה ברובא בטל והוי ס"ד ולקולא. והרי זה הספק מצד עצמו ספק תורה ומצד אחר בא לו שהוא דרבנן ומ"מ אמרינן ס"ד ולקולא שהרי אין זה ספק דתערובות כלל שהרי אפילו לא הי' רוצה לחזור ולתרום הא מ"מ זה החבית בפני עצמה ספק תורה הוא. אלא אפילו לשיטת הרמב"ם דתרומה בזמן הזה דרבנן. [פלוגתת הרמב"ם והראב"ד סוף פ"א מה"ת] ולהכי סתם ולא ביאר דאיירי ברבי' משום דבדרבנן לא צריך רבי'. אכתי קשה הא המקשה באלו עוברין ואי אמרת וכו' שממנו מפקינן הכלל דספק תורה ושיעורו דרבנן לקולא בשאני אומר מדהוי סבר תרומה בזה"ז דאורייתא. הא ממנו נשמע עכ"פ ממתני' זו שבלי ספק לא היתה בהעלם ממנו דאפילו בספק תורה עצמו שנתבטל ברוב נמי אמרינן ס"ד לקולא נגד הכלל של הא"ה. כיון דס"ד תרומה בזמן הזה דאורייתא. מכל הלין קושי' לולא דמסתפינא מכבודן של כל גדולי אחרונים הייתי אומר מילתא חדתא שמעולם לא כיוונו הא"ה והד"מ בסי' כ"ז בכלל הזה לגבי תערובות לח בלח שנתבטל במב"מ מן התורה ברוב וכדדייק לשון הא"ה שכתב דכל מקום שיש חשש איסור דאורייתא ל"א בי' ס"ד לקולא דהיינו יבש ביבש בדבר חשוב דכיון דאמרו רבנן לא ליבטל הוי כאלו אמרו דלא יפקע ממנו האיסור תורה שרובן עליו ע"י הביטול מפני חשיבותו. [ועיין ט"ז ס"ק י"ב כתב נמי כלשון זה וגם קושי' השני' לק"מ דאין כאן היתר מן התורה בגוף האיסור וכו' ע"ש] ויש חשש ספק דאורייתא כשיפגע בו לאכלו לבדו. ומדנראה דהא"ה גופי' אמר שמוציא כללו מן קושי' המ"כ שתירצה הד"מ בדבריו. משמע לי שכל עיקר כל זה הוציא מסוגי' דזבחים הנ"ל מכח כל הקושי' הנ"ל דל"ל ס"ס ת"ל מכח שאני אומר. מזה הוכיח באמת דלא כהנ"י אלא שספק איסור תורה שמצד אחר בא לו שהוא דרבנן והוא יבש ביבש דיש חשש פגיעת איסור תורה והוא דבר חשוב לא אמרינן בי' ס"ד לקולא ולא ניתר אלא ע"י ס"ס ל"ש ע"י שאני אומר ול"ש ע"י ספק עצמו כמו ספק טריפה שנתערב. אבל לח בלח שנתבטל ברוב במינו מה חשש איסור דאורייתא יש תו שפיר נמי אין חילוק בין ספק מצד עצמו בין ספק ע"י שאני אומר תמיד אמרינן ס"ד לקולא. ובזה הי' הכל ניחא. אלא דדברי הנ"י לא היו עולים להלכה. ואין להקשות הא הברייתא דב' קופות שבפרק א"ע איירי ודאי אף בתערובות יבש ביבש כגון חטין בחטין ומ"מ אמרינן בהו אף באיסור תורה ושעורין דרבנן שאני אומר וע"ש בתוס'. דש"ה חדא דאין שם חשיבות דבר חשוב ולא נאמר בם לעולם דלא ליבטל בפחות ממאה ואחד. אלא חומרא דתרומה שצריך מאה ואחד. ותו דשם כשנפל דהיינו אחר טחינה הוי לח בלח ואין חששות פגיעה באיסור תורה. ואולם הנ"ל הוציא בסי' מ"ג כלל דהא"ה הנ"ל אף לח בלח מתשובת הרא"ש של דם ביצים שבסי' ס"ו בי"ד וכתב דזה פשוט הוא דספק איסור תורה שנתערב חד בתרי אע"פ שמן התורה בטל ברוב מ"מ מדרבנן אסור עד ס'. ומה דלדידי' פשוט לדידי צ"ע טובא מכח מתני' דתרומות הנ"ל ומכח פסק הרי"ף. ואי מפני תשובת הרא"ש הי' אפשר לדחוק חדא דדילמא אף שלא ביאר טעם זה מ"מ אם נמי למה דמסיק בחיבורו לשיטת הגאונים דעל החלמון מ"מ אסור דאם הי' ודאי איסור דרבנן דפשיטא שצריך ס'. א"כ לפי' הפרישה דאיירי שלא הי' טריפות כלל אפשר דחישב אף החלבונים כעדיין כ"א עומד בפני עצמו. ואותו החלבון דהיסוד נתערב עם הסמוך לו שוה בשוה ולא ידעינן במי והוי כתערובות דיבש ביבש. וסברת הט"ז דבטל חשיבתו בטל בטרופות. ואדרבה לדברי לא היינו מוכרחים לדוחק האחרונים שם בהרמ"א שתופס שפיר לס"ד ע"י תערובות. ולדבריו ודאי הי' נכון פסק רשד"מ בכלים שאינם ב"י שנתבשל בהם ספק טריפה דמותרים ועיין במ"י קונטרס הספיקות סי' י"ט ובפר"ח אות ח' וצ"ע. [וכעין חילוק זה מצינו במרדכי פ"ק דביצה סי' תרנ"ז שכתב ולא דמי לתרומה. ושמעתי הפירוש בשם השל"ה בספר בגדי ישע שקאי ליסתור פסק הסמ"ק ע"ש. ואולם עוד כתבתי דרך ליישב קושי' הנ"ל מה שמצאתי בפנקסי וג"כ על דרך שדברי הנ"י אינם הלכה והוא זה שהתה"ב הארוך לא נמד מקושי' הגמרא פרק א"ע א"ת בשלמא וכו' אלא איסורי תורה ושיעורין דרבנן דהיינו מן הדרבנן יש שיעור חמור לבטלו מד"ת דומיא דמב"מ בלח או תרומה וכיוצא בו אבל מה דמדרבנן אין שיעור לביטולו ואפילו ברבוי לא בטל דומיא דע"ג ודבר חשוב אין להשתמש בהיתר שאני אומר אלא דוקא בס"ס. ומינה נמ"ש מה דאיסורו במשהו דלא ואפי' רבי' לא מהני אלא דוקא ע"י ס"ס. אבל לא נראה הכי מפסק הרי"ף דלעיל בחמץ בפסח וצ"ע. ודע תו דאיתא פ' ג"ה צ"ז ע"ב בח"ר סוף ד"ה ובקדירה ומ"ש רש"י דהו"ל ב' לישני ובדאורייתא הולכין אחר המחמיר תמיהא לי דהא מדאורייתא חד בתרי בטל וס' דרבנן ובדרבנן לקולא וי"ל דכיון דעיקרו ד"ת גם בספק שיעורו הולכין בו להחמיר. ואם נאמר דלא פליג הרשב"א בזה על רש"י וסובר נמי הכי ע"כ לחלק שיש הבדל בין ספק דמציאות לספק דפלוגתא שהרי זה מטעם דין הרשב"א בספק מב"מ ואין שום הבדל זולת זה. וכן מורה קצת לשונו שכתב גם בפסק שעורו. ולפ"ד רציתי לומר דל"ל גם בספק שיעורו. אבל להנ"ל ר"ל דוקא בפסק שיעורו הוא דיש להחמיר ול"א בספק שיעורו דומיא דספק. ואולם בהריטב"א איתא בשם גדולי פוסקים דאף בזה יש ליפסק לקולא הואיל דשיעור ס' דרבנן. וצ"ע. ודע דלשון התה"א דף קי"ד ע"ב שכתב ומ"מ בכל שאר איסורין אפילו שמואל מודה דס"ס מותר וכו' ולכך חתיכת אסור הבשרה שנפלה לתוך של היתר ומאותן חתיכות נפלה אחת לתוך חתיכות אחרות או לקדירה כל אותו תערובות השני מותר שאני אומר האיסור לתוך הרוב נפל וכו' שהרי לא מצינן כאן דאית לי' ס"ס איסור. צ"ע פתח בס"ס ומסיים בש"א ובאמצע כתב נפלה וכו' או לקדירה כל אותו התערובות השני שרי שאני אומר. דמשמע ע"י שאני אומר וזה א"צ לס"ס דבקדירה מה ס"ס שייך. וע"כ לידחוק דלצדדים קתני כל אותו תערובות השני מותר דהיינו בתערובות דהתיכות ע"י ס"ס מדלא נפל הרוב גם מצרפינן השאני אומר כדי להתיר כל התערובות חדא חדא ע"י ס"ס ובקדירה מותר ע"י שאני אומר לחוד. [אמר המעתיק כאן הי' העברת קולמוס מן ודע עד כאן. ואח"כ כתב המחבר בזה הלשון]. הגהתי דברים הנ"ל כי אין בם צורך כי הדברים פשוטים דאף קדירה איירי לענין יבש ביבש דהיינו חתיכות בחתיכות ויש ס' ורק דיבר בהווה וק"ל:

ודע תו דלהנ"ל פסק הרשד"מ נכון בספק טריפה שנתבשל בכלי דשרי הכלי אחר מעל"ע. ועיין בכללי ספיקא דמ"י. ומה שטען תו הר"י בן לב דלא גרע ספק תורה מודאי איסור דרבנן. כתבתי לענ"ד י"ל ודאי גרע. תדע לשיטת ר"ת ספק תורה שנתערב מותר ע"י ס"ס ואילו ודאי דרבנן בדבר חשוב שנתערב לא בטל לכ"ע ולא שרינן חדא חדא ע"י ס"ד לקולא:

הפר"ח בכללי ס"ס סי' ט"ו הטעם דספק דרבנן ואפילו אתחזק איסורא שרי ואפילו בדבר שיש לו חזקת איסור בגופי'.

וזה לענ"ד אינו ואינו דומה כלל לכל הראיות שמביא כי אינו דומה חזקת איסור בגופי' לקביעא איסור דתערובות כמבואר אצלי בספרי ל"ה סי' ב' ובשם המ"י נמי. ותדע הרי במתני' דתרומות הנ"ל פ"ג דאף דיש ספק אם נתקנה מטיבלה מ"מ יחזור ויתרום ולמ"ד תרומה בזמן הזה דרבנן אמאי נימא ספק דרבנן לקולא והרמב"ם פוסק הכי א"ו משום שהטבל מוחזק באיסור והוא דבר שעיקר איסורו ד"ת לא אמרינן בי' ס"ד לקולא. ומה שכתבתי שם בספרי הנ"ל דנמצא' נדה ס"א משמע כדעת הפר"ח. כבר מצאתי כעת בחידושי הר"ן שם בלשון זה. תהלה כתב באמת ומשמע דה"ה לכל א"ד [illegible] שהוחזק כאן איסור כל שסילקו אע"פ שלא נתברר לו אם סילקו כולו

אם לאו מותר. אבל שוב כתב ומיהו מסתברא דדוקא דומיא דחוץ שהוא נמשך ביחד:

סימן ט"ז הטלה ספר"ח חבילות ראיות דס"ס הסותר החזקה שבגופה נמי מתרת דלא כהסכמת גדולי האחרונים המובהקים. לענ"ד הראי' מנמצא סכין פגום דטרפינן עד תליסר חיותא היא ראי' מבוארת. כי כל הבהמות שקודם האחרונה ס"ס חשובה איתא לגבייהו שמא באחרונה ואת"ל בהקודמת שמא בעצם המפרקת. וכל דחוית הש"ך לענ"ד אינה כי אינו דומה להספק מפרקת ומיעוט בתרא דשם אין שום צד איסור באחד מחבירו. משא"כ באת"ל בהקודמת ודוק. ומה שהביא הפר"ח ראיותיו מאיקבע איסור. כבר כתבתי בהנ"ל דאינו דומה קיבעא איסורא לחזקה שבגופו. ומה שסומך עיקר ראייתו על דברי הרשב"א בתשובה דס"ס עדיף כרוב ובפ"ק דחולין אמרינן דרוב מצוין אצל שחיטה מומחין הם אלמא אע"ג דאיתחזק איסור אתי רוב ומפקע לי' מחזקתו וה"ה לס"ס. לענ"ד נעלם ממנו לשון הרמב"ן שבתה"ב דף ז' דז"ל ועוד סעד לדברי הגאונים כתב הרמב"ן ז"ל דהא איכא חזקה דבהמה בחי' בחזקת איסור ומן הדין הי' שלא תצא מחזקתה אלא בידיעה ודאית ולא בנסמוך על הרוב אלא משום קולא דבהמה לא איתרעי שהרי שחוטה לפנינו סמכינן ארובא ודי אם נסמוך בכך היכא דליתי קמן עכ"ל. הרי עיקר הטעם משום דהבהמה לא איתרעי והיא שחוטה לפנינו בלי ריעותא שתביא להסתפק בהרוב. משא"כ בהסכין או הגט שנתגרשה בו אשה המוחזקת באיסור א"א איתרע לפנינו בריעותא המביאה לבית הספק פשיטא שאין להתיר ע"י ס"ס כדכתב הרמב"ן ומן הדין שלא תצא מחזקתה אלא בידיעה ודאית. ומכ"ש שאין ראי' לדברי הרא"ה דשם שמפרש הרוב מצוין היינו כל ע"ש. וגדולה מזו מצינן בקדושין דף ע"ה דשהבת מפני שאין לה חזקת כשרות כדאיתא בתוס' כתובות דף י"ד אינו מועיל נה הס"ס וכ"כ דשם ודאי אינו אלא מפני מעלת יחוס כדמבואר סי' זה ב[illegible] דביצה הנולד מבין שני התרנגולות אחת ספק טריפה ואחת כשירה שהוא מותר מס"ס אף דהביצה ודאי אין לה חזקת כשרות. מ"מ במקום חזקת איסור ממש מהראוי עכ"פ אף בכל האיסורין דלא להכשיר בס"ס. וכמדומה סותר דעת עצמו בסי' א' במה שמסכים עם הט"ז דס"ס לא יועיל משום הח"א ול"ע:

עוד להנ"ל במה שכתבתי שאין דעתי נוחה לדון בס"ס הסותר החזקה. הגם שמצאתי בתוס' פ"ק דסוכה ובמס' בכורות דף י"ז ע"ב שם כתבו בלשון זה דלהכי מכשיר משום דשמא נשחט רוב ואת"ל דהוא שוה בשוה הכי אגמרי' רחמנא למשה לא תשייר רובא. הרי שכתבו להתיר ע"י ס"ס אף בספק דשחיטה. ועכ"ז צ"ע חדא די"ל שלא כתבו הכי אלא למ"ד זה דס"ל מחצה ע"מ כרוב ובל"ז לא קיי"ל כותי'. ותו די"ל נמי התוס' לשיטתם דס"ל בפ"ק דכתובות דע"י ס"ס מוציאין ממון מיד המוחזק. משא"כ למסקנת הת"כ והסכמת כל האחרונים דאין מוציאין ע"י ס"ס ה"ה לענ"ד מחזקת איסור ממש דלא. ועיין בכללי ס"ס דפר"ח ד"ה וא"ת שם מבואר בשם הר"ן דיש ללמוד ספק קדושין מחזקת ממון:

בכללי ס"ס דהש"ך סי' י"ח מביא בשם מהר"ש בר ברוך דדבר שגזרו רבנן לאסור מן החשש ספק תורה כמו גבינות הנכרים מחשש שהעמידו בעור קיבת נבילה. שוב אף כי נולד עוד ספק אי אפשר לצרף הספק דשמא לא העמידו משום דבגזירתם עשאוהו כודאי. ושם כתבתי בצדו שבפרק ד דטהרות משנה י"א משמע להיפוך אלא עו"ג שעשאום וכו' ע"פ גזירה ובית הפרס שגזרו עליו מחשש ספק אין שורפין עליו מפני שהוא ס"ס. וכהיום מצאתי לפ"ר ראי' לדעת האו"ה ממס' ע"ז דף ע' גבי עובדא דנהרדעא. לא שאני התם כיון דאיכא דפתחו וכו' הוי לי' ס"ס. וקשה ות"ל דהוי ס"ס ספק עו"ג ספק ישראל ואת"ל עו"ג אימא שמא לא ניסכו וכ"ת דאף דלא ניסכו אסור משום חתנות אם נגע בו כדאיתא בב"י ריש הלכות יי"נ. אכתי הא מגד זה שאינו אלא דרבנן בחד ספק ישראל משרי שרי מטעם ס"ד לקולא. אלא משמע כדעת האו"ה שכיון שאסרוהו החכמים בהנאה מן החשש דשמא נסכו הוי כודאי איסור וא"א לצרפו לס"ס. ועדיין צ"ע כי להדיעות המצריכים ס"ס להתהפך אינו ראי'. אך כבר קשה בההוא סברא. גם בתוס' יבמות דף קי"ד ד"ה אמר ר' יוחנן בתירוץ א"כ משמע קצת כסברת האו"ה ול"ע. גם יש ראי' ממס' ב"מ דף כ"ג וניתי דמאי וקשה דילמא מעושר הוא ואין מעשר זה אלא חולין אלא ש"מ כל שגזרו עליו מפני ספק הוי כודאי:

ומעתה אעתיק פה מימי חורפי שכתבתי בק"ק ליסא אף דלפעמים יהיו סותרים הנ"ל אין בכך כלום והמעיין יבחר. אף גם הנכתב מחדש אלא שאין לו שייכות להנ"ל שהי' בקונטרס מיוחד:

בריש כללי ס"ס דפר"ח [בד"ה אמנם] מסיק ראי' מבוארת לשיטת הרמב"ם בספק תורה ד"ת להקל מן מס' יומא ע"ש. ולענ"ד אינה ראי' דנהי דהגמרא משוה בזה או כולה דרשא גמורה או כולה אסמכתא. ומכח זה ההכי נמי מסתברא דכמו שלכוי הוי אסמכתא ה"ה לחצי שיעור מ"מ לר"ל י"ל דנהי דלחצי שיעור הוי אסמכתא על דרבנן מ"מ על כוי הוי אסמכתא על ספק דאורייתא דד"ת להחמיר מסברא והחכמים אסמכוה על הקרא. וכבר מצינן במס' סוכה דף ו' דאפילו הל"מ אסמכוה אקרא. ובעצמו מביא שם הסוגי' דפרק בהמה המקשה דמשני על ספק תורה דשלי' שיצאתה מקצתה קרא אסמכתא. וגדולה מזו איתא שם תו' ד"ה כיון דלולא הסברה לר"י הו"א וחזי לאצטרופי הוי אמר דעיקר דרשה ד"ת לכוי שהוא ברי' וחצי שיעור בדרך אסמכתא ומכ"ש לר"ל די"ל אפילו בכוי שהוא ספק דלתרווייהו לאסמכתא לזה מדרבנן ולזה מדאורייתא כמו דה"א לר"י לכוי מדאורייתא ולחצי שיעור מדרבנן. והגמרא קאמרה ה"נ מסתברא דמדרבנן היינו רק לחצי שיעור ולא לכל הנאמר בהברייתא כ"ה דמסתמא כמו לכוי הוי אסמכתא דלדרשה לא איצטריך דקמי שמיא גלי' ה"ה מסתמא לחצי שיעור וממילא לא הוי אלא דרבנן. ומ"ש שם עוד ותדע. לא הבנתי כלל דהא כבר כתב שם ד"ה והר"ן דאיצטריך קרא לאסור ודאי חלבו ע"ש במה שהביא דברי תו' חולין ע"ש ודוק עיין בהר"ן פרק המביא מ"ש גבי נשי דאכלו. לפ"ר אינו אזיל בשיטת התו' חולין ע"ש:

ובעניותי קשה לי הא לפ"ר מבואר שיטת הרמב"ם בסוטה דף כ"ט דאמר ר"ג אמר רב דבר שיש בו דעת לשאול ואין בו דעת לשאול מההוא קרא נפקא. והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל ודאי טמא הוא דלא יאכל הא ספק טמא וספק טהור יאכל וכו' ע"ש. וקשה מנ"ל לדייק הכא הכי טפי מבכל התורה דכתיב טריפה לא תאכלו. ולשיטתי' לא דייקינן טריפה ודאי הוא דלא תאכל הא ספק טריפה יאכל אלא דאמרינן מדציוה לנו התורה על הודאי על הספק חייבים אנו לחוש מן התורה שלא לעבור על מה שצוותה. ה"נ נימא הכי התורה צוותה על הודאי וממילא אסור נמי הספק טמא. משא"כ להרמב"ם ניחא דבכל התורה דייקינן הכי. ואולי יש לדחוק דמייתורא דקרא דייק הכי דהוי לי' למכתב סתם בשר טמא לא יאכל וכבר ידעינן מפרשת טומאה וטהרה מה הוא טמא ומה טהור אלא דלהכי כתיב אשר יגע להורות על הודאי ולא על הספק. [אבל גם זה ליתא דשם ע"ב למדנו מזה דשני עושה שלישי בקודש מן התורה] ואילו כן ודאי איפכא נשמע מזה דלא כהרמב"ם ול"ע. ומסוגי' הנ"ל יש לתמוה על הכ"מ פ"ט מה' טומאת מת שמחזיק בהגירסא שמצא מוגה בהרמב"ם ואעפ"כ דבר שחייבין על זדונו כרת ספיקו אסור מן התורה שהרי וכו'. דא"כ לא הוכיח ר"ג מידי שהרי האוכל בטומאת הגוף הוא בכרת וטמא בשר בלאו. ואולם בל"ז א"י קוש' לכ"מ זו שהרי כתב שם דאף ספק דעריות אין להם אלא מד"ס ול"ע: ותו יש להביא ראי' מחגיגה דף ד' דאיתא שם אלא טומטום ספיקא הוא מי איצטריך קרא למעוטי ספיקא. וע"ש בתו' כתבו ממילא הוי פטרינן לי' כי היכי דלא ליתי חולין לעזרה. וקשה

וקשה הא אפשר לאתויי מספק על תנאי דאם אשה ליהוי נדבה. וכ"ת נדרים ונדבות אין קרבין בי"ט הא יש לו תשלומין בחוה"מ. א"ו משמע כהרמב"ם דמספק בפשוט פטור מטעם ס"ד מן התורה לקולא. תו יש ראי' לפ"ר מנדה דף ג' מה סוטה ספק היא ועשאוה כודאי שאסורה לבעלה עד שתשתה. ומה ראי' היא זו אם כל האיסורים אסורים מספק דבר תורה. א"ו כדעת הרמב"ם. וא"ל דהוא מפני שהיא בחזקה שלא זינתה הי' מהראוי להיות ספיקה מותר מן התורה דאכתי קשה דנימא שהכתיב הורה לעשותה ספק וכדכתבו תוס' סוטה דף כ"ה ע"ב סוף ד"ה ב"ה אבל מנ"ל דעשאוה כודאי. ותו יש ראי' שבת דף כ"ז. דאמר אביי דמאי הוי ספק דדבריהם. ולמה דלא ס"ל רוב ע"ה מעשרין והוי ספק שקול למה הוא דדבריהם הא ד"ת אסור משום ספק טבל עד דמעשר. א"ו כדעת הרמב"ם. אך עיין בזה ר"ן [חסר איזו תיבות] :

פר"ח ס"ק מ"ג בסופו כתב ומדברי הרמב"ם וכו' אע"ג דקיי"ל כרבה בהכנה דאורייתא עכ"ל וע"ש. האמת שלא ראיתי עד הנה מאן דאית ליה טעמא דהכנה גבי ביצה ולא סביר ד"ת בי"ט אחר שבת. ואולם בפי' משניות להרמב"ם מבואר דסובר דאינו אלא דרבנן דז"ל אחר שהקדים דין הכנה מסיים וכמו כן הכנה שהיא הכנה טבעית אסרוה גזירה דרבנן ובזה חולקין ב"ש ומתירין אותה. אבל אם ההכנה היא במלאכה מי"ט לשבת הרי היא אסורה לדברי הכל ע"ש עכ"ל. מזה מבואר דאף שפוסק בהלכות כרבה בביצה אינה אלא מדרבנן. והאמת שלשון הגמ' בשלמא לרבה הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא צ"ע רב ליישב. ונלע"ד שמפרש הסוגי' דאמרה ורבה לטעמי' כדפירש רש"י ז"ל דאית לי' מוקצה דאורייתא וכדפירש המוד"ס לובלין דהא בהא תלי' דלולא דהזמנה בפה דהיינו הכנת מוקצה דאורייתא וכלל בהקרא והכינו א"א לפרשו על הכנה דבידי שמים וסובר דהסוגי' דביצה אזלה לפי הס"ד דרבה בפסחים דמוקצה דאורייתא ושפיר הבשלמא לרבה [ועיין פ"ח א"ח סי' תל"ז שמיישב נמי שיטת הפוסקים על דרך זה] משא"כ למה דמסיק בע"כ רבה בעצמו בפסחים דמוקצה דרבנן [וכמו שהקשה הר"ן על רש"י בביצה והתוס' בעירובין] אף דחזינן דרב דס"ל נולדה בזה אסור בזה בי"ט ושבת הסמוכים על כרחינו אינם סוברים טעמא דרבה בהכנה כ"א מדרבנן דומיא דהמוקצה דהוי נמי דרבנן אבל הכנה דמלאכה זה הוי דאורייתא שמזה איירי הקרא ולא בהכנה טבעית דהוא הכנה שבידי שמים. וא"כ אין ראיית הפר"ח מדברי הרמב"ם מוכחת :

פר"ח ס"ק מ"ו בא"ד מסיק לשיטת הר"י וכתב אמנם וכו' מדברי כולם נלמד דאי ספיקא קמא לא מתסר כי אם מדרבנן גרידא וכו'. והרבה להקשות עליהם מתירוץ רב אשי אליבא דכולהו אמוראים וע"ש שדחה אותם מהלכה. וא"י מה ראה על ככה. חדא דאפילו לשיטתו שסובר הר"י פי' הברייתא דנתערבה אספיקא קאי אף לתירוץ רב אשי מ"מ י"ל דודאי אם הספק קמא לא מיתסר ד"ת שפיר הוי ס"ס גמור אף לר"י וגבי ביצה למסקנת רב אשי אליבא דכולהו אמוראי הטעם דלגבי דשיל"מ לא מהני שום ס"ס כדכתב בעצמו ס"ק מ"ג בשם רבינו שמחה לשיטת ר"ת. [אך בזה כבר כתב דלא אזיל להרשב"א ור"ן]. ותו י"ל דסברו טעמא דהר"י שהוכיח לפרש הברייתא כפירושו היינו דוקא לאוקימתא דסיפא אתאן לספק טריפה ועלה קאמר בשלמא למ"ד את שדרכו וקשה לו רישא דדינא וספיקה אסורה דאיירי בספק טריפה ל"ל. אטו עד השתא לא ידעינן דספק דאורייתא לחומרא והכריח לאוקימתא זו נתערבה על הספק קאי ולאשמעינן זה אתיא דלא משתריא אף מטעם ס"ס אבל למסקנת רב אשי אפשר דמודה לפי' ר"ת. אך האמת דלא משמע הכי מהפוסקים המעתיקים דברי הר"י ז"ל וק"ל :

הש"ך דיני ס"ס סעיף י"ח מביא בשם או"ה בלשון זה גבינות של ישראל שהיו בבית נכרי וספק אם נחלפו בגבינות נכרי השיב מוה' שמואל שאסורים כולם מאחר שאין איסור עתה משום גלוי לבד אלא ודאי איסור יש בהם לכן יש להחמיר בספק חליפתן ואפילו וכו'. עיין היטב בדבריו שהוציא הש"ך מזה ב' כללים חדא שספק שגזרו חכמים עליו מחמת חשש איסור תורה אין אומרים בו ס"ד לקולא כי ע"פ גזירת חכמים עשו הספק ראשון כודאי איסור תורה. וגם לא דנינן בו ס"ס. והכל מטעם הנ"ל. משא"כ בדבר שעיקר איסורו מדבריהם אף בספק אחד אם זה הוא נמי שרי ע"פ ס"ד לקולא. והאמת שראשית הדברים שהולך בנדון האו"ה לשאלה ותשובת מוה' שמואל. אני תמה הא גמרא ערוכה היא במס' ע"ז אמר רב חבי"ת אסור בחותם אחד ואמפ"ג מותר בחותם אחד. ונשמע מיני' דמה חבי"ת בחותם א' אסור בדיעבד אף אמפ"ג בלא חותם כלל אף בדיעבד אסור. והכי מבואר בטור וב"י סימן קי"ח ובש"ע שם. דז"ל ופת וגבינה וכל שאיסורו מד"ס שהפקידו ביד נכרי מותר בחותם א'. מבואר הא בלא חותם אף דיעבד אסור ולא די גבינה אלא אפילו פת שודאי עיקר איסורו אך מדבריהם מ"מ אסור ע"י ספק אם נתחלף. וע"כ נומר או כדכתב המרדכי שמביא הש"ך סוף דיני ס"ס שזה ג"כ יוצא מן הכלל שאמרו ס"ד לקולא כדאשכחן בכמה דברים שמביא שם. או דכמו שלא הלכו בשל עכו"ם בתר נתינות טעם כדי שלא יפרוצו כדכתבו הראשונים. כן נמי לא אזלו בזה בתר ס"ד לקולא. או כיון דחשש חילוף אינו אסור בחששא דלהרויח עשה כמבואר בש"ע סי' קי"ח נראה להחכמים בחשש זה להחמיר מפני שקרוב לודאי הוא שכדי להרויח החליף דסתמא גנב הוא. וא"כ אף אי נימא דתשו' מוה' שמואל היתה כדי לבאר ולתרץ דברי רב שאסר גבינות בבית נכרי בלא חותם אף לפי טעם איסור גבינות נחשש שהועמדו בעור קיבת נבילה ודלא נימא רב דאסר סבר הטעם משום גלוי שהוא ספק סכנה דחמור. וא"כ לדידן דחשש גלוי רחוק יש להקל וכמבואר בתשובת מוה' י"ע שבב"י ס"ס קי"ח לזה כתב דאף לטעם העמדה בעור וכו' נמי אזיל דינו שפיר ע"פ סברותיו שהמציא והוציא מזה כללים. תמה אני מה יענה לטעם איסור פת ודכותי' שודאי עיקר איסורו אינו אלא מדבריהם ומוכרח כנ"ל וא"כ פשיטא דאין להוציא מזה שום כלל חדש עד דנימא אם גבינה של נכרי נתערב שלא יהא ניתר ע"פ ס"ס דודאי י"ל כיון דאף אם הועמד בעור קיבת נבילה אין איסורו אלא דרבנן דד"ת בטל אף דבר המעמיד כמבואר בפר"ח ריש סי' קי"ח עדיף בזה מדבר שאיסורו מדבריהם ולא ע"י ספק אלא בודאי ואפשר למיתדן בי' ס"ס ואינו נאסר ע"פ ספק אחד בגופו וספק אחד בתערובות. ואף על הפר"ח יש לתמוה שמסיק על דברי האו"ה בסוף ס"ק י"ד דגבינות אין דבריו עיקר להלכה שהם נמי חשובים א"ד שאין לו עיקר מן התורה וא"כ דינה כביצת נבילה ומשמע דקאי על עובדא דאו"ה דהיינו בגבינות שהיו בבית נכרי. וזה נמי תימה כנ"ל שזה מבואר בגמרא לאיסור. אלא בפר"ח אפשר לידחוק דלא איירי באופן אלא כשהיו בבית ישראל גבינות כשירות וגבינות נכרי ונולד לו ספק אם נתחלפו באולי ממילא של נכרי בכשר ומסיק שבזה שפיר הוי ס"ד ולקולא והוא נכון. וא"ל דילמא אף האו"ה איירי על דרך זה שהיו בבית הנכרי ולא הי' לו ספק אם החליפם בכונה כדי להרויח שידע שהם טובים כדידי' אלא שנולד לו ספק אם נתחלפו ממילא. שבהדיא מסיים בהאו"ה גופי' וכל הא דלעיל היינו כשהי' הנכרי מרויח בחליפן. לכן א"י ליישבו. שוב ראיתי שכל דברי האו"ה בנוים ומוכרחים אך מן השאלה שני' דשם דהיינו בהניחו בבית נכרי גבינות מסומנים ושכחו אף החותם. ואף זה פסק המשיב לאיסור. ואכן קיי"ל בזה לקולא בסי' קי"ח סעיף י"ג. וא"כ כל כלל זה לענ"ד צ"ע :

הש"ך בדיני ס"ס סעיף כ"ח כתב ונראה וכו' וכן מוכח להדיא בתשו' רשב"א וכו' הוכחה זו איני מכיר דהרשב"א איירי כשבאנו לדון על הג' חתיכות דודאי האיסור מוחזק שם משא"כ בדינו שאח"כ נאבד ואין לדון רק על חדא חתיכה אם הוא כשר או איסור דרבנן מנ"ל דמשום שהי' פעם מוחזק איסור הוי לי' השתא נמי מוחזק איסור. אלא דהי' לו להביא הראי' ממה דמבואר בכריתות דלמ"ד דבעינן לאשם תלוי ב' חתיכות כי היכי דליהוי חשוב איקבע איסורא אפילו בא נכרי

והאכל אחת מהן חייב על הנשאר לחוד אשם תלוי. מזה ודאי נשמע כדעתו לשיטתו. שוב מצאתי במ"י שהביאו כנ"ל דהראי' איכה ראי' ופוסק דלא כותי'. ולדעתי דינו אמת מראי' הנ"ל. אך צ"ע שם בהברייתא דת"כ בתר הכי מיד דהת"ק ודאי ס"ל דלא כרב אליבא דר"כ ואפילו רבי פירש רש"י דלא בעי ב' החתיכות. שוב ראיתי שהרמב"ם פ"ח מה' שגגות פירש באמת טעמא דרבי משום דהוי נקבע איסור ופוסק כרבי. נמצא הראי' ברורה כהש"ך. אך עיין בספרי צלעות הבית סי' ב' למה שבארתי שם עיקר הטעם מה דלא פסקינן כהא"ז דדרבנן בתערובות חד בתרי שרי לשני בני אדם. היינו משום שהוא של אדם אחד והוי אחד ממ"נ איסור ע"ש. א"כ י"ל שפיר הא בנאבד אחד מהן דשוב אין הכרח לדון בא' על א' שפיר אמרינן ס"ד לקולא. ואין ראי' מכריתות הנ"ל דאיירי מאיסור תורה ואיקבע איסור מקרי. ודנימא בנידון זה הואיל דקודם שנאבד נאסרו שניהם איך יוחזר להיתר. הא חזינן בתערובות דדבר חשוב דנמי נאסרו כולם ושוב ע"י נפילה לחד חזרו והותרו ועדיין צ"ע:

סימן ק"י בש"ע סעיף ג'. אבל בשר הנמצא בשוק או ביד נכרי מותר. סתימת הלשון משמע אפילו נמצא ביד נכרי בביתו. ובתוס' כתובות דף ט"ו ד"ה דלמא משמע דנמצא בין החנויות דוקא בשוק שרי דהאי חשוב כפירש משא"כ אם הי' נמצא בבית דאז הדר לניחותא וחשיב קבוע. וכן כתבו גבי תינוק מושלך בעיר לא חשיב קבוע הואיל ולא נמצא בבית. משמע הא בבית חשוב נולד הספק בקביעות. וא"כ מאי דמשני הסוגי' דחולין צ"ה נמצא ביד נכרי היינו נמי שעומד הנכרי בשוק ולא בבית. וצ"ע שלא חילקו הפוסקים. ואולי התוס' ל"כ אלא בנמצא בביתם הראשון ששם מקומם אבל היכא שפירש ממקום הראשון אפי' בא אח"כ לבית שפיר חשוב פירש. מימי חורפי:

שם כיון שרוב החנויות מוכרות בשר שחוטה משמע אע"פ שבמיעוט החנויות שמוכרות בשר נבילה הוא רוב בבשר נגד כל בשר שחוטה שברוב החנויות מ"מ לא אזלינן בתר רוב הבשר. אלא בתר רוב החנויות ושרי. והאמת שכן משמעות ח"ר חולין דף צ"ד סוף ד"ה ולפי שכתב ואע"ג דחדא טריפה הוא כיון דברוב חנויות מוכרין ממנה הו"ל כרוב טריפה. וא"כ י"ל ה"ה איפכא לקולא דניזל בתר רוב החנויות ולא בתר הרוב בשר. אבל שוב כתב א"נ במחצה על מחצה א"כ מכ"ש לקולא דבאופן הנ"ל הוי כמחצה על מחצה ואסור וכן נראה להורות:

שם אבל חכמים אסרוהו. נ"ב ואם נתערב ברוב בטל אפילו הוא דבר חשוב כיון שאינו אסור אלא משום חומרא. ש"ך סי' זה ס"ק י"ז בכללי ס"ס. וע"כ היינו במקום שכל השוחטים וכל המוכרים ישראל:

שם בש"ך ס"ק י"ד וכן לפי מה שפירשו וכו' א"כ מוכח דס"ל להטור כהר"ן דהא כתב ע"ז וכ"כ א"א הרא"ש וכו' ע"ש. משמע מדבריו דאם הרא"ש לא מיירי אלא מתערובות חתיכות הראויות להתכבד לא מוכח דסבר כהר"ן. וכן משמע נמי מדברי הט"ז ס"ק ה' שכתב ופי' תמוה הוא דבנדון כזה שהוא ספק דאורייתא וכו' ע"ש משמע מדבריו דאם הוא קבוע דרבנן ל"ק לי' מידי. ולענ"ד אף אם הרא"ש איירי בקבוע דרבנן מוכח דסביר בזה כהר"ן דמ"ש כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון ואם הקבוע דאורייתא חשוב ליקח מן הקבוע למפרע ה"ה בקבוע דרבנן. והרא"ש לא המציא אלא מה דמחמיר לשיטתו בקבוע דרבנן הואיל ואינו ניכר אפילו בפירש ממילא שלא בפנינו משום גזירה וכתב דזה לא שייך הכא אבל ודאי אם נסב זה לקח מן הקבוע למפרע ה"ה בזה דמ"ש. אך הש"ע לשיטתו שפירש המשמרת הבית בסגנון זה דמוכרח דמחלק בהכי. אבל לא מסתביר כלל לחלק. ועיין בפר"ח ודוק. זה ג"כ מימי חורפי:

סעיף ד בש"ך ס"ק כ"ב. אלא דפירש לפנינו דאיסור אינו אלא דרבנן. נ"ב כן הוא דעת הר"ן פרק ג"ה ע"ש. אבל דעת התה"ד לא נראה הכי כי הר"ן מחלק דוקא לקח ביד הוא דאורייתא והתה"ד משוה אותם. ובש"ך הארוך:

שם ס"ק כ"ג. א"כ בקבוע לחידוש הוא. נ"ב דברים תמוהים כתב דהא בסעיף ה' יותר חידוש דהראשון לא נאסר אלא מכח שפירש לפניו מקבוע דרבנן:

סעיף ה בש"ך ס"ק ל"א. אלא להורות וכו'. נ"ב כדמבואר סי' ק"ח סעיף ז':

סעיף ו הג"ה ואם נתערבה וכו' ונמצא ביצה ביניהם. נ"ב עיין כתובות דף ט"ו כתבו תוס' וכן גבי תינוק מושלך בעיר לא חשיב קבוע הואיל ולא נמצא בביתו. וע"כ צ"ל דלגבי ביצה החצר לא נחשב ביתו:

סעיף ז בש"ע והאכל אחד מהן בשוגג. הט"ז וש"ך השיגו על היתר דתה"ד בנאכל בשוגג מסברתם ומתשובת הרא"ש. והפר"ח מסכים עם התה"ד. וכתב שהרא"ש כתב לרווחא דמלתא. ולענ"ד יש הוכחה לדעת תה"ד דהא עיקרא דדינא נלמד מן ר"א ורב דאמרו כר"א שאמר אם קרב ראשו של אחד מהן יקרבו כל הראשים. הרי דאם הקריב אחד בשוגג והותרו כולן. וכ"ת דשם מיירי שהקריב קודם שנודע התערובות דלא שייך לגזור כדכתב הרא"ש א"כ קשה על ר"א ורב מנא להו להמציא פלוגתא רחוקה בין ר"א ורבנן לענין אם נפל אחד לים אחר שנודע דילמא ר"א לא התיר בשום צד אלא בהקריב קודם שנודע מטעם דאז לא חל על התערובות שם איסור משא"כ בנודע מודה ר"א דלא חזר להיתרא ע"י נפילה לים. א"ו דמשמע להו דדברי ר"א אם קרב בכל אופן בין אחר שנודע ובין קודם רק בנפל לים המציאו הם חומרא זאת בהפיל בשוגג. אבל דין ר"א איירי בכל גווני אפילו אחר שנודע. וע"כ היינו כסברת תה"ד. שוב מיד מצאתי בזבחים דף ע"ד דמקשה על ר"א הרי שחוטין דכ"ע נדחין וכו'. והיינו ע"כ מההוא טעמא נמי דע"כ ר"א בהקריב אחר שנודע איירי דידע ההוא מן המימרא דלקמן וכנ"ל דאל"כ מנ"ל להקשות דילמא ר"א איירי בהקריב קודם שנודע שלא בא כלל לדחוי א"ו כנ"ל. עכ"פ מוכח כנ"ל. ועיין בכ"מ פרק ט"ו מהלכות תרומות ה"ב והפירוש בדברי הר"י קורקס שכתב דימותו הוי דומיא דהפילה ע"כ היינו משום דיודע ודאי דימותו ודעתי' עלוי' ע"ש ודוק. לדבריו מוכח איפכא דלא כתה"ד וצ"ע. ג"ז מימי חורפי. אח"כ מצאתי קצת הדברים בתשו' פ"מ חלק א' סי' ק"ה. ותימה שלא הרגיש בתה"ד:

בש"ך ס"ק מ"ב ע"ש ועיין תשובה הנ"ל הקשה על הש"ך מדאמר ר"א אם קרב וכו' וה"נ הא פירש ממקום הקביעות תחילה. והניח בתימה. ולדידי לק"מ דשם כיון דלקח בשוגג ובהעלם אחד קרב קודם שבא לדון עליו נמצא כשבאים לדון על הנותרים לא ע"ז צריכין לדון ושפיר אמרינן דהי' האיסור. משא"כ כשנודע אחר הפרישה אף דנאסר מ"מ כבר עמד בפ"ע וכשנפל אח"כ לא מן התערובות נפל וכבר היינו אוסרים התערובות אף שנאסר הוא ולכן לא מהני הנפילה אח"כ ונשאר התערובות באיסורו. ג"ז מימי חורפי:

בש"ך ס"ק הנ"ל אפילו אחר שנודע התערובות. נ"ב עיין מ"ל פי"ע מהלכות אבות הטומאה. וצ"ע כי בודאי לשון הותרו כולם אינו משמע כי אם בתר שכבר נאסרו. וכן מוכח שם בזבחים דאל"כ לא מקשה מהמתני' דימותו כולם ע"ש וקל. וכן מוכח מתשובת הרא"ש שבש"ך ס"ק מ':

בס"ק מ"ו הטעם לכל אלו מפני שכבר נתבטל מן התורה ברוב הרשב"א. והרא"ש כתב הטעם משום ס"ס. ולולי דבריהם הי' נלענ"ד הטעם משום דקבוע חידוש הוא ואין לך בו אלא חידושו דהיינו כשיש בודאי שם איסור. משא"כ כשנפל אחד דשוב אפשר דהאיסור נפל ואין שם איסור שוב אף אם הוא שם אין נידון בקבוע ואזלינן בתר רובא. ועל טעם הרא"ש עיין במ"י כלל מ"ג ס"ק כ"ג. ולטעמו הנ"ל ודאי אין להקיש ללמוד מזה לדבר שיל"מ. ועיין ש"ך ס"ק כ"ז:

בהג"ה ואפילו לאכלם וכו' אסור לאדם אחד. נ"ב בשו"ת פ"מ סי' ק"ה הקשה מדאמרינן אם קרב ראשו של אחד מהן יקרבו כל הראשים והוא על מזבח אחד. וכן הוא בפר"ח:

סעיף ח'. הט"ז סק"י כתב והרשב"א ס"ל כר"ת. במח"כ לא דק דאדרבה בדף ק"ע מסיק ומ"מ יש

לחוש לדברי ר"י . אלא שבדף ק"ג התיר באמת אותן שפירשו עצמן משום כל דפריש אלא כיון שהי' בדרך חלוקה כדהשיג הבה"ג כתב שלא התיר אלא בספק טריפה דחזי לר"ת בלי משום פירש שרי לכן סמך בזה עליו אף לשיטת ר"י ע"ש . ג"ז מימי חורפי . ועיקר פי' התה"ב עיין בהקונטרס :

בש"ך ס"ק כ"ב . ואחד המיוחד וכו' תי' וכו' . וניחא לי' דע"כ לא בעי ר"ש ג' תערובות אלא ברימוני בדן . כ"ב א"י מה פעל בזה הא הברייתא דכוס של ע"ז נמי כר"ש מוקמי לה ומ"מ נקטה ג' תערובות וע"כ דסובר רב תנא ופליג על הברייתא ותרי תנאי אליבא דר"ש והוא דוחק :

בש"ך ס"ק כ"ה . כ"כ בד"מ וכו' . וכן בספק איסור שנתערב מותר התערובות הב' לאוכלו כולו כאחד . כ"ב עיין בכללי ס"ס סוף כלל ד' כתב לתרץ מה דקשה מ"ש תערובות א' חד חד ומ"ש תערובות ב' כולו כאחד . אבל לא זכיתי להבין כל דבריו בפרט זה . ועיין פר"ח . ועיין בהקונטרס :

סעיף ט'. ספק טריפה וכו' . כ"ב וז"ל סמ"ג דף כ"ב ע"ב ומכח זה לא רצה ר"י להתיר לישראל אחד שהי' לו רגלי בהמה בבית טבח נכרי והיו הרוב חתומים ומקצתם לא היו חתומים ושכחום והביאם ונתערבו כולן ולא הוכרו ולא רצה ר"י להתירן לו מטעם ס"ס ספק לא הוחלפו וא"ת הוחלפו נתבטלו הן ברוב כשרים דכיון דליכא שני ביטולים ברוב אין להתיר כיון דהוי כל שדרכו למנות עכ"ל . ועיין סי' ק"א סעיף ג' בהג"ה ובש"ך שם ס"ק ז' :

בש"ך דיני ס"ס דין ד' קרוב לסופו . ותו דבודאי וכו' . כ"ב כלומר דאף לדעת הרמ"א שם זה מותר התערובות ב' עכ"פ אחד אחד :

שם בדין ז' כתב אם יש בחנות א' ספק טריפה ונתערבה בחנות אחת כשירה ויש כאן חתיכה אחד ספק מאיזה חנות כשר משום ס"ס . והוציא הכי מדברי או"ה גבי ביצה ספק מתרנגולת כשירה ספק מתרנגולת ספק טריפה . וקשה לי הרי בסעיף י' מבואר בשם או"ה דספק טריפה שנתערב באלף ואח"כ חזר אחד מן התערובות ונתערב אפילו חד בחד וכ"ש בפני עצמו דטריפה וכו' . וכתב ונראה דס"ל דכיון דידוע שזה פירש מן התערובות דינו כתערובות עצמו דגזרינן שמא יקח מן הקבוע . ואם כך גבי ספק טריפה שנתבטלו ברוב רק דהוי ראוי להתכבד וחשיב כמחצה על מחצה אמרינן דדין החתיכה שפירש בגוף התערובות משום גזירה מכ"ש אם הספק טריפה לא נתבטל אלא חד בחד כמו החנויות פשיטא דאף החתיכה מהראוי להיות כגוף החנויות מגזירה דשמא יקח מהן כיון דאינן ניכרות כדכתב בעצמו ס"ק י"ז . ומן האו"ה דביצה אין ראי' כלל דשם ליכא למיחש אי שרינן הביצה דיקח מן התרנגולים כדכתב ס"ק ל"ח בשם האו"ה . [וגם א"י ליישב דבריו אלו עם מ"ש סוף דין י"ט וכן אם יש ספק בחתיכה אם הוא מכשירה או מספק טריפה דאורייתא מותר אם נתערב מתחילה חד בחד וכמו שנתבאר בדין ו' ז' והכא מתיר בלא תערובות חד בחד ואם ר"ל בזה אך הספק אם מכשירה או מספק טריפה דהיינו אם נתערב תחילה ספק עם כשר חד בחד הא זה כתב סי' ח' לאיסור] ודוחק גדול לומר דס"ל דוקא היכא שהתערובות נתבטל ברוב הוא דיש לגזור דלאו כ"ע דיני גמירי דחתיכה הראויה להתכבד לא בטל משא"כ בתערובות חד בחד ליכא למיגזר . כי מנין לו כל זה וצ"ע . ועיין בתה"ב דף ק"ג ובמשה"ב משמע דמקיל בפי' לגבי ספק טריפה אפי' היכא שבודאי טריפה לא הי' חשיב פירש גבי ספק הקיל . וזה באמת דלא כאו"ה שמביא הש"ך כללי ס"ס סעיף י' ודוק . ובפירש קודם שנולד הספק הי' ראוי לסמוך עליו . אך הפר"ח השיג עליו ועל האו"ה דביצה בדברים נכונים וע"ש . ג"ז מימי חורפי :

דין י"ג . כתב האגור . כ"ב עיין פ"י כתובות סוגי' דפ"פ ובק"א שם :

דין י"ד . ואסר אינה מתהפכת כגון וכו' . כ"ב עיין מס' ב"ב דף כ"ה ע"ב בתוס' ד"ה ר"א מטהר . הן לפי' רש"י מוכרח שזה שפיר מקרי ס"ס מדצריך לפרש שהשדה מלאה טומאה וכן לפר"ח מוכח כן . זולת לפרשב"ם אפשר לומר דהיינו טעמייהו דרבנן ומ"מ אין מוכרח כ"כ דמשום אין נתהפכין הוא די"ל משום דחד שם הוא אב נגע או לא וצ"ע אף על כלל דתוס' דשם הוגם חד. שוב ראיתי שכבר הרגיש המ"י :

דין י"ח בא"ד . והרי הוא כאילו ראינו נהדיא . כ"ב עיין דברי הרמב"ן בה"ר ליבמות פ"ב ע"ב תוך ד"ה וסבר ר"י כתב שם לשון דלא משמע כדעתו שהרי למה שהרמב"ן מחלק בין א"ד שיש להם עיקר בדאורייתא הוא דצריך שיעור לביטולן ולא סגי ברוב . לבין שאין להם עיקר מותרים ברבי' . חושב אף גבינות וכתב וכגון גבינות של נכרי ואע"פ שחשבו לתערובות איסור של תורה אינה אלא גזירה עכ"ל . ונהי דאנן לא קיי"ל כהרמב"ן לענין ביטול ברוב אלא כמסקנת הרשב"א שם מ"מ בדברים אלו נראה שמסכים עמו הרשב"א . אך צ"ע פ"ד דטהרות משנה י"א שם משמע כולו הפוך מדעת האו"ה אלא נכרים שעשאום כזבים מדבריהם ולא מחשב ספק ספיקו טמא ובית הפרס שגזרו עליו מחשב ספק אין שורפין עליו מפני שהוא ס"ס ע"ש סוף משנה הנ"ל . אך בתוס' יבמות דף קי"ד ד"ה אמר ר"י בתירוץ א"כ משמע כדעת האו"ה . ועיין לעיל שכתבתי ע"ז :

[**דין** כ"א . וכן מוכח להדיא בתשובת הרשב"א וכו' . ע"ז כ"כ לעיל] :

דין ל"ה אכן הרשב"א בחידושיו וכו' . כ"ב אמת שכ"כ בחידושיו אבל בתה"ב הארוך דף מ"ה מוכח דחזר בו מדדחק לבטויי בכולן בספק ע"ש ודוק :

תו היכא דיכולין לברר . כ"ב ועיין סי' י"ו סעיף ו' וע"כ משום דהם ספיקי טובי :

בדין הנ"ל הקשה על פי' ר"ת אם איתא דס"ס א"צ בדיקה מש"ס דזבחים . ולענ"ד לפי' רש"י במתני' דאותו בבא איירי בתערובות חד בחד לקיים דחד בחד לא נכנס בגדר ספק אף לר"ת . עיין ט"ז ס"ק י"ב דברי הרשב"א . והא שם דף ע"א ע"ב הגמרא תילה דהמתני' לא משמע בכמה נתערב והיינו כפי' רש"י במתני' :

הנ"ב לפר"ת סי' ק"י

בס"ק י"ג ד"ה ולענין דינא כו' וכתבו תוס' וכו' . כ"ב אף התה"ב דף קכ"א מעיד הכי בשם אף שבפירוש לא נאמרו הדברים להדיא בתוס' שלפנינו . המעיין היטב משמע נמי הכי והאמנים הנהו ב' עדים :

בס"ק כ"ג דאף בכבש אחד יש הפרש . כ"ב וה"ה לענין חצי בהמה שפירשה וחצי נשארה בקיבוע . ודומה לנדון כזה מצינן במתני' דטהרות פ"ו משנה א' ע"ש דהלכה כרבנן דמה שהי' בר"ה טהור ומה שהי' מקודם ברה"י טמא . ועיין בספר תשו' גאוני בתראי שאלה ה' . ועיין בכרו"פ שמדמה דין חצי בהמה לדין זה דביטול . ובאמת אינו דומה כלל כי הכא פשיטא דמה בכך שהם בהמה אחת אלו נתבטלו ונהפכו להיתר ואלו שמחמת חשיבותם לא נתבטלו אסורים . משא"כ במה שהתירו נתלה מצד פרישה המורה עליו שהוא מן הרוב ודאי דצ"ע על הנשאר ונתלה לענ"ד בפלוגתא דתנאי הנ"ל . שוב ראיתי שהפר"ח גופי' בק"א חשד נחנס ותלה דעת הגאונים בדעת הט"ז ולא היא :

ס"ק כ"ח כתב דע דקבוע מקרי וכו' . זה אמת ויציב מהרא"י א' . אך מ"ש ועוד ראי' וכו' אלמא דנייד דאיקבע מקרי קבוע . כנראה לא נתן על אשר זו דין פירש אלא נייד שהרי בתר הכי כתב ואם פירשו מקצת שלא בפנינו והותרו וחזרו והוקבעו מותרין דכיון שהותרו שוב אינן חוזרין לאסור עוד א"ו כנ"ל . ולא נראה הכי מתוס' כתובות דף ט"ו שהקשו מזה דמשמע גבי אדם לא שייך כל דפריש מרובא פריש משום דהדר לניחותא . ומשני דלאו פירכא הוא דהתם בשעת וכו' אבל הכא

כי אזלי אינהו לגבה בשעה שאוסרה הרי הוא נייד ובודאי אילו שם היה אדם אחד פורש ואזיל לגבה והיינו דנין על הנבעלת שמותרת מטעם כל דפריש ושוב חזר הבועל לביתו ואזלה אחרת לגבו ונבעלת ממנו בביתו פשיטא דהיתה נאסרה מדין קבוע דהדר לניחותא ולא היינו דנין מדהותר מטעם פירש שוב אינו חוזר ליאסר א"ו משום דאך גבי אדם לא שייך כל דפריש לעולמים משום דהדר לניחותא ולא בדבר אחר . וא"כ אין מזה ראי' לדינו ולא כלום . אלא שהדין שפיר מן הראי' א' . ועיין בתשו' גאוני בתראי סוף סי' ה' כתב ועוד דשאני אשה דלעולם כך הוא . והן הן דברי תוס' דבן אדם שאני אלא דלא נחית לתרץ קושי' תוס' מדילמא אזלו וכו' . ומ"ש א"כ יצא לנו דין חדש . מזה א"י מאין יצא לו מדבריו שם . אלא שמ"מ האמת הכי מראיות הפר"ח דבתר הכי וק"ל :

בש"ך הנ"ל הקשה למסקנתו על פסק הש"ע שבסי' י"ו ליעקרינהו לכולהו וליבדרינהו ויהיו אף השנים האחרונים מותרים . ואמרתי ליישב דהנה העולם מקשים דהא הוי דבר שיש לו מתירין ואמאי ניזל גבי' בתר רובא . ואמרתי ג"כ ליישב ע"פ מה דאיתא בהר"ן שבב"י א"ח סי' תקי"ז וסי' תקי"ג שכתב אלא שאני חוכך בדבר שיל"מ ליזל בתר רובא הואיל ואפילו באלף לא בטל ואפשר דהתם איתחזק איסורא שאני . וא"כ י"ל נמי הכי בדין דסי' י"ו הואיל וניכבשינהו ופירשו על אותן שפירשו שדנין עליהם הוי לא אתחזיק איסור כי בהנשארים אמרינן שיהי' האיסור ושפיר אמרינן כל דפריש אף דהוי דשיל"מ משא"כ אם יתפזרו כולם ולא ישארו ב' אחרונים נמצא דעל כולם דנין והוי איתחזק איסור ודשיל"מ דלא בטל אף דמצד קביעות ליכא למגזר שמא יקח מן הקיבוע לדעת הפר"ח אבל מצד שיל"מ יהא אסור . ולפ"ז ע"כ הטור דאוסר שם בביצים לא מטעם שכתב הב"י שדעתו לאסור בדשיל"מ אף בדלא אתחזק . דא"כ א"י ליישב קושי' העולם . [אחר כמה שנים מצאתי הקושי' עם התירוץ דידי במ"ל פ"ז מהלכות מעילה הלכה ו'] אלא טעמו כמו שהביא הב"י בשם המרדכי ע"ש :

ומדברי הר"ן הנ"ל שמחלק בין הביא הגוי למכור לבין ליקנות מביתו ולא גזר שמא יקח מן הקיבוע דהא אין האיסור ניכר . לפ"ר הי' משמע דנמי אית לי' סברת רש"ל ופר"ח דבדשיל"מ בזמן קרוב לא גזרינן כולי האי . אבל אין מוכרח כי לשיטתו בפרק ג"ה אזיל ע"ש וק"ל :

בש"ך ל"א אמנם לדידי חזי לי וכו' . נ"ב וקשה דא"כ איך פי' רש"י ע"ב בפי' שני דלהכי נקט לשלש כדי שלא ישאר אחד באיסור לר"א דבעי לאכול תרי תרי דהא אכתי אף דנפל לשלש והוי ד' הא עדין אין שום היתר עד דנפל אחד להערובות שלישי ולא נשאר בתערובות שני אלא ג' וכשאוכל תרי הא נשאר השלישי באיסור . בשלמא לסברת הש"ך שפיר דנקט לתלת משום היתר דקודם נפילת אחד לתערובות שלישי . אבל לפירושו קשה . וי"ל דלפירושו אין הכונה על דרך שביארו התוס' פירוש שני דרש"י שלא ישאר אחד באיסור אלא משום דלר"א אין היתר אלא בתרי ותרי א"כ אם התערובות שני אינו אלא ג' עם הנפילה ושוב כי יפול מהם אחד לתערובות ג' האמצעי ישאר תרי והכל אסור דבבת אחת אסור ובזא"ז אין תרי ותרי אבל לשלש שפיר אף האמצעי מותר ע"י תרי שיאכל וישאר השלישי באיסור ודוק :

בש"ך מ"ו בא"ד ויש לדקדק כו' ומאן לימא לן דהמקשן לא ס"ל הכי . נ"ב כעורה זו שבנה הה"מ שמביא למעלה שספק דרבנן חמור מודאי דרבנן משנתבטל ברוב . והדין עמו שזה אף נתבטל ואף אחר שמדרבנן לא נתבטל מ"מ על כל חדא אינו אלא ספק :

בדבור זה וליתא מכח סוגית דפ"פ מצאתי . נ"ב כבר מבואר בכרה"ה דאי' על קושי' זו בתירוץ אי נמי ע"ש אלא שאין כן דעת רש"פ :

דבור הנ"ל כגון הא דתערובות הילך וכו' . נ"ב ומתורץ ההוא דפ"פ דנמי הספק אחד מותר מן התורה מטעם חזקת היתר שלה . וא"כ צ"ע מה שהעיד מקודם וכתב וכן בספק טריפה שנתערב דכיון דהיא גופה איסור דאורייתא וכו' וקשה אמאי הא נמי אית לה ח"ה ומדאורייתא שרי ומדוע אוסר הר"י ספק דרוסה וע"כ מפני שנעשה בחייה שהי' בחזקת איסור אמ"ה לא קרינן לה חזקת היתר :

בש"ך הנ"ל בא"ד המתחיל אמנם אלא שיש לדקדק עליו איך לא הגיה כלום על דברי המחבר . נ"ב לא צריך להגיה דלדידי' יש איסור מטעם דשיל"מ שכתב וטוב להחמיר :

על כללי ס"ס דפר"ח

[**בריש** כללי ס"ס דהפר"ח מסיק ראי' מבוארת לשיטת הרמב"ם בספק תורה ד"ת להקל . כבר כתוב לעיל בהקונטרס שכתב בק"ק ליסא] :

שם בד"ה וא"ת הא אמרינן בפרק בהמה המקשה . נ"ב א"י מה קשה לו בזה לשיטתו דהא אף השלי' צריך היתר שחיטה וכיון דנפל ספק אם הותר בשחיטת אמו פשיטא דאסור מן התורה :

שם בד"ה וא"ת כו' בפ"ק דקדושין כו' . ואני אומר דאין ודאי של מהרי"ק וכו' . נ"ב עיין בכ"מ ריש פרק י' מא"ב ובב"ש סי' ל"א סק"י :

סוף דבור הנ"ל וכונת הרב הגדול וכו' אלא מדרבנן . נ"ב ראי' לדבריו עיין בא"ע סי' קכ"ה סעיף כ"א בב"ש שם . ותירוצו ודאי אינו עולה להמעיין ברי"ף עצמו . גם לשון הש"ע שם לא משמע כותי' ולפר"ה הכא הכל ניחא :

שם בסי' י' . ואפילו בתרנגולת שנולד בה וכו' . נ"ב עיין בדבריו סי' י"ג ד"ה המקום השני מביא בשם התוס' ס"ס דגבינות ואין בידי להפריד זולת דהכא איירי דוקא בספק טריפות דמחיים ושעה זו בגוף התרנגולת מבורר ואין בו ס' ואך הספק ביצה אם שעה זו כבר הי' נגמר ולהכי נחשב ס"ס דשני גופים משא"כ שם שעת החליבה ידועה ואך הספק בהפרה אם שעה זו כבר הי' בה הסירכא והוי שפיר ב' הספיקות בגוף אחד וא"כ אילו לאחר שחיטה נמצא ספק בבני מעיים ונמצא תוכו ביצה הוי ממש דומיא דגבינות . אך זה בל"ז אסור מדרבנן :

שם ד"ה הנה וכו' וכמ"ש הרא"ש בביאוריו לסמ"ג . נ"ב עיין מה שמביא בשם הרא"ש כלל ד' לדבריו שם לא מוכח מזה דדילמא מה דתנן אינו מוציא היינו לכתחילה . ואף אם משמע לו דאפילו בדיעבד אינו יוצא וצריך לשמוע עוד הפעם מזכר ודאי י"ל דדמי לדשיל"מ :

שם ד"ה עוד מסיים ויקבל האמת ממי שאמרו . נ"ב עיין צ"ע מה הטעם בתרנגולת ודאי טריפה ובביצה ב' ספיקות ספק מן הכשר ואת"ל מן הטריפה שמא הי' נגמר בקליפה בשעה שנטרף ולמה לא יהא מותר דהא בביצה ב' הספיקות באים כאחד . ולדעתי זה שדחק להש"ך לכתוב מה שכתב . [עוד לסי' הנ"ל כתוב לעיל בהקונטרס] :

סוף סי' י"ג וא"כ אף בשאינו מתהפך איכא ב' צדדין . נ"ב צ"ע דדברים אלו נמי שייכים על תי' תוס' דשם אונס חד :

בסימן ט"ו . שם הפר"ח והמ"י שניהם כאחד תפסו על הש"ך במ"ש דבמידי דרבנן בחזקת איסור לא אזלינן לקולא . מהרמב"ם שפסק כר"מ . והמ"י הגיה אף לשון הב"י סי' ר"א שכתב ופסק כר"י וצ"ל ופסק דלא כר"י . ונלע"ד נראה לפ"ר שהב"י ובש"ע שלו ודאי פסק כר"י מדפסק דינא דתוספתא בסעיף ע"ג לא יטבול בשום אחד מהם והיינו אפילו טבל מבואר בהתוספתא אמרינן לי' זיל טביל ולא יעשה על טבילה זו טהרות והיינו כר"י דאזיל לשיטתו דמעמידין הטמא על חזקתו משא"כ אם עשה טהרות דאז איכא נמי למימר העמד טהרות על חזקתו . ואילו לר"מ כיון דסובר דבטומאה דרבנן לא אמרינן זיל טביל ה"ה בטומאה דאורייתא נמי אשה לבעלה אם טבלה בספק מקוה זו דפסולה דרבנן דהיינו בחוב דלא אמרינן לה זיל טביל ועיין תוס' דף ל"ו עירובין ד"ה במקוה שלא נמדד מבואר שם פלוגתת ר"מ ור"י אי אמרינן זיל טביל ונהי דלשון הש"ע משמע דלא יטבול לכתחילה ואם

טבל לא אמרינן זיל טבול וכן פירש הש"ך . כבר הרגשתי דלשון התוספתא לא נראה הכי אלא דאפילו טבל לא יעסוק בטהרות בלא טבילה שנית וה"ה אשה לבעלה מזה נראה שפוסק כר"י דאפילו בדרבנן מוקמינן אחזקה . ואין לומר דבזה אף ר"מ מודה בטומאה דאורייתא אף שכבר עלה מטומאתו מדאורייתא ולא נשאר אלא ספק טבילה דרבנן . משום דהוי כמו הדרבנן בא לו ממקום אחר . דזה אינו דדמי ממש לנשפך דהי' נ"ח דהוי ספק דרבנן . ועיין בהאחרונים . ועפ"ז נראה דאין הכרח להגיה הב"י ויש לידחוק ולישבו אחרי שלא העתיק סוף דברי הרמב"ם במה שמחלק בין טומאה דאורייתא לדרבנן מפני דאין נ"מ לדידן שאין נגו אלא טבילת נדה לבעלה . כתב ופסק כר"י דבזה עכ"פ ר"י נמי סובר הכי והואיל ועיקר כונתו ליפסוק בהדין דתוספתא כר"י ודוק . [גם עיין לעיל בהקונטרס מה שכתב על הפר"ח הנ"ל] :

עיין במ"י ס"ק ל"ח דמתירוץ איבעית אימא יש לו ראי' להרמב"ם דכיון דקיי"ל כר"י לענין עירוב ה"ה לענין טומאה אפילו בחזקת איסור . ואין מזה ראי' דאפשר דהכות תירוצא הי' קשה לו אדרבה העמד מקוה ולא ניחא לו להעמיד בלא נמדד ולכן אמר הא דידי' וכ"ש דאילו ר"מ דידי' כיון דבטומאה מחמיר בספיקה אפילו במקוה שנמדד דאיכא חזקה לקולא ולחומרא דתרווייהו כמאן דליתנייהו דמי ה"ה דמחמיר בספק עירוב דנמי איכא חזקה בתרווייהו וכדאיתא ברש"י שם וממילא לדידן שפסקינן ספק עירוב כשר ה"ה גבי טומאה במקוה שנמדד יש לטהר . אבל ליפסוק משום הא דלא כר"י בשאר הספיקות דהיינו ספק טבל ספק לא טבל . אין מזה ראי' כיון דאיכא חזקה לטומאה לחוד וה"ה במקוה שלא נמדד . אבל הנלענ"ד ראי' · הרמב"ם מזה ותחלה אבאר בא"ח סי' שצ"ד כקשה המ"א על הש"ע קושי' עצומה וכתב ואפשר דספק הניח גרע טפי וצ"ע למה יגרע כיון דבע"ח לא בעינן חזקת כשרות . ויראה דהיינו על פי דברי הה"מ שבמ"א שם שטעם הרמב"ם בהניח עירובו ב"ה היינו משום דלא בעינן חזקת כשרות בדרבנן אך עיקר ההקפידה שלא יהי' נגד חזקה ע"ש . ולדבריו ע"כ דס"ל דחזקה להעמיד גברא בחזקת שלא עירב לא נחשב חזקה וכדכתבו תוס' ל"ה ע"ב ד"ה אמר ר' ירמי' . [וכמדומה לי טעם התוס' הכי מפני שאדם זה הא ודאי הניח עירוב כשר אלא שאח"כ נולד בהעירוב ספק ולו יש חזקה להיתר שוב לא אפשר לומר העמד גברא בחזקת לא עירב . אבל בהניח בין השמשות ספק יום ספק לילה א"י מ"מ לא נחשב גברא בחזקת לא עירב שהרי בשעת ההנחה הי' הספק] דהל"כ ת"ל בהניח ב"ה ניזל בתר חזקה לחומרא א"ו כנ"ל . והטעם כתב בספר ת"ח בלשון זה . וטעמא דמלתא משום דגבי עירוב לא מספקינן בי' בגופא דהוות גברא למימר העמידוה על חזקתו אלא בעירובו מספקינן וכו' והא תינח בהניח ב"ה דלא מספקינן בהגברא אלא בהזמן מה הוא . אבל בספק הונח כגון שנזכר בשבת וספק לו אם הניח עירוב פשיטא דהספק בגופו אם עשה המוטל עליו אם לאו בזה שפיר איכא למוקים הגברא על חזקתו דלא עירב ולכן אף בע"ח לא הוי עירוב . אך אי קשיא הא קשיא על הה"מ שמתרץ בזה אף שיטת רש"י וצ"ע הא רש"י תופס חזקת גברא הנ"ל לחזקה מעלי' וא"כ נהי דדינא שמביא הרמב"ם בהניח תרומה שהיא ספק טמא שפיר מתורץ הואיל ואינה ספודה הראוי' מבעוד יום וכדפי' הה"מ . אבל מקושי' הגמרא בהניח עירוב בפירות ספק נתקנו מבע"י ספק משחשיכה דליזל בתר חזקה מוכח עכ"פ כדפי' הה"מ דהיכא דהחזקה לחומרא אף בדרבנן מחמרינן וא"כ בהניח עירובו ב"ה דלרש"י הוי חזקה לחומרא למה יהי' ספק עירוב כשר וקשיא על רש"י לפירושו בעירובי תחומין דליזל בתר חזקה דגברא דהוי בחזקת תחום ביתו וצ"ע . על כן נלענ"ד לתרץ קושי' ראשונים על רש"י בדרך זה דאף דפי' במס' שבת על דינא דרבא שניהם קנו עירוב דהלכה כר' יוסי דספק עירוב כשר ר"ל לאפוקי מר"מ דסובר דתחומין דאורייתא אלא כר"י דתחומין דרבנן וממילא כיון דתחומין דרבנן נהי דר' יוסי לשיטתי' שפסק בספק טומאה דרבנן דמוקמינן גברא בחזקתי' וטמא. ודאי דלא פליג אלא בעירב וספק נאכל או נטמא דאיכא חזקה דכשרות אבל בספק דב"ה דאיכא למוקים גברא בחזקה שלא הניח ומכ"ש בעירב בפירות ספק נתקנו מבע"י וספק חשיכה פשיטא דמודה ר"י ולא הוי עירוב ושפיר מקשה הגמרא אבל רבא פוסק כת"ק דר' יוסי גבי טומאה דבדרבנן אף בחזקת איסור מקילינן ולכך פסק אף בהניח ב"ה דהוי עירוב . ולפ"ז י"ל דהרמב"ם ממש בשיטת רש"י והוכיח מפסק רבא ליפסוק כת"ק דר"י גבי טומאה והיינו דבדרבנן אף נגד החזקה מקילינן דאילו לשיטת הה"מ נהי דאפשר דסובר דהניח ב"ה לא הוי נגד חזקה משום דלא נחשב חזקת גברא לחזקה . מ"מ יש להקשות עליו למה לא העתיק דינא דקושי' הגמרא בהניח עירוב מפירות ספק נתקנו מבע"י וכו' דלא הוי עירוב מטעם החזקה דהא בזה לא שייך הטעם שנתן על תרומה ספק טמאה דהא בזה מספקינן אם כבר הי' ראוי מבע"י אם לאו א"ו כנ"ל שסובר דכל עיקר קושי' הגמרא איננה אלא לר"י אבל לשיטתי' שפסק כת"ק אף באופן זה הוי ספק עירוב וכשר ונלמד מדינא דרבא בהניח ב"ה דלשיטת רש"י נמי הוי חזקה כנגדה ומ"מ כשר . ולפ"ז אף רש"י בשיטת הרמב"ם ודוק . אמנם הכל תלוי בפירושא דדינא דרבא אי בעירובי תחומין נמי איירי וכיון דאנן מחמרינן בספק עירוב אם לא שיש לו חזקה דכשרות והיינו משום דאותן הפוסקים תופסים שיטת רש"י בזה דחזקת גברא הוי חזקה ופוסקים כר' יוסי לענין טומאה דהיכא דהחזקה לחומרא לא מקילינן א"כ ה"ה בכל ספק דרבנן נגד החזקה . וזה אין לומר דס"ל דאיסור תחומין חמור אף דהוא דרבנן וצריך להיות דוקא חזקה לכשרות דא"כ מה הכריח הגמרא לתרץ ר"מ סבר תחומין דאורייתא כי היכי דלא ליקשי עלי' מטומאה דרבנן . א"ו דתחומין שוה לשאר איסורין רק ע"ח קיל . ויש לדחות ודוק :

סימן ט"ז . כתב דס"ס עדיף כרוב . והפ"י בק"א דכתובות מאריך להוכיח דס"ס לא אלים כרוב . ולפ"ר רציתי לומר דמנדה דף כ"ט מוכח דס"ס עדיף מרוב שהרי שם תניא כותי' דר"י דמודה ר"מ בס"ס ואף דר"מ חייש למיעוט . או דעכ"פ מוכח כדעת הש"ך דג' ספיקי שאני ושם דף כ"ז ע"ב מוקים דארגשה ואימא הרגשת מי רגלים . נמצא דמדאורייתא דצריך הרגשה הוי ג' ספיקי ומדרבנן בלא הרגשה הוי תרי ספיקי דרבנן . אבל עיין בספרי ל"ה סי' י"ג ולא מוכח מידי ע"ש וק"ל :

שם . דאע"ג דאתחזק איסורא דאמ"ה אתי רוב . נ"ב עיין בתה"ב בבדק הבית ובמה"ב מה שנתחבטו בזה מדוע לא נימא סמוך מיעוט לחזקה . וגם תוס' בכורות דף כ' ע"ב והרא"ש פ"ק דחולין ופרק בתרא דיבמות . וא"כ אין ראי' :

שם ותדע עוד כו' הו"ל איתחזיק איסורא . נ"ב עיין תוס' פרק המניח את הכד לדבריהם דשנו דמיעוט ב"ד חשוב כמי שאינו אין מזה נמי ראי' דע"כ מה דקיי"ל ניזל בתר רובא אינו אלא הלכה ודוק כי פה קצרתי ובמקום אחר האריכתי :

שם ותדע עוד . נ"ב עיין בזה תשו' שב יעקב סי' מ"ח . [עוד לסי' זה כבר כתוב בהקונטרס] :

סימן י"ח ד"ה וגם . משום דגבן ליכא אלא חדא ספיקא ולא עבדינן תרי ספיקי בידים . נ"ב עיין זבחים דף ע"ב בתוס' ד"ה נתערבו ובהר"ש פ"ג דערלה שם מבואר דמותר למיעבד :

שם וא"ת והא הוי לי' לפני דלפני . נ"ב אין זה קושי' כי בישראל שאני דאנו מצווין מדרבנן שלא יוכשל ישראל על ידינו כמו שמחויב מדרבנן שלא להושיט דבר איסור אפילו במקום שיכול ליטול בעצמו ולא שייך הלאו דל"ע דאורייתא . ועיין מס' שבת דף ג' תוס' ד"ה בבא דרישא :

ומעתה אעתיק נמי פה השאלה דהי' בק"ק ליסא בהיותי עודני שם . בשר נשחט בקיצל הוף שמחוץ לעיר ומשם נישא אחת לאחת למקום משקל חדר הקהל להיות

נשקל שם. ומשם נישא ג"כ לאחדים כל פריידיק ופריידיק בפני עצמו להמקולין מקום מכירת הבשר. והי' כמה וכמה חתיכות נמכרין וכמה וכמה נשארו עדיין בהמקולין. וגם במקום המשקל נשאר פריידיק אחד מה שעדיין לא נישא להמקולין. אח"כ נמצא טריפות בבני המעים באחד מהן. לא נודע מאיזה בהמה. גם מן התערובות הלשונות הי' נמכר כולם לאחדים ולא נודע מי הקונה באחרונה. גם זאת לדעת שבהמקולין יש כמה חנויות שידוע כל אחת לקצב ידוע אך שאין נמכר בכל אחת בהמה אחת לבדה שנאמר שבאחת מן החנויות בודאי טריפה אחת רק הקצבים הי' להם אותן ז' בהמות בשותפות ולאחר ניתוח כל הבהמות מכרו ג"כ בתערובות החתיכות כל אחד בחנות לבד כמה חתיכות של תערובות. גם הי' תערובות של חתיכות אינם ראוים להתכבד כמו שומן הדרא דכנתא והספק הי' כי אפשר לא נתערב מעולם רק נשאר כל אחד מונח במקומו שהונח שם בהוליאו מן הבהמה. ובכן נסתפקנו אם זה מקרי תערובות. [והנה זה הספק אחרון עיין לעיל בהקונטרס] והנה חכם העיר הגאון מוה' פייבוש ז"ל דן להתיר אף מה שנשאר בהמקולין מקום מכירת הבשר אף שלא הי' נשאר במקום משקל הבשר כי אם פריידיק אחד נמצא אף אם נאמר כדנפסק להלכה דכל מה שפירש קודם שנולד הספק מותר מ"מ הא לא הוי אלא מטעם כל דפירש מרובא פירש וא"כ שנים האחרונים עכ"פ אסורים וכדאיתא בש"ת דרכי נועם שאלה ז' ע"ש והכא הא לא נשאר במקום משקל הבשר אלא פריידיק אחד נמצא אחד מן ב' האחרונים תוך המקולין והוא חתיכה הראוי' להתכבד וכולן אוסרים. מ"מ הי' מראה פנים להתיר ואמר כיון דעכ"פ כל מה שנישא לאחדים עד השנים האחרונים הותר מטעם כל דפריש א"כ אותן ב' האחרונים הא ד"ת נמי שרי' אלא דאסורים מטעם הראוי' להתכבד מדרבנן ודומה למה שפסק הרשב"א הובא לפסק הלכה בש"ע סעיף ד' וכפי מה שביארו והוקמוהו האחרונים בקיבוע דרבנן. וה"נ דומה לזה שהרי הראשונים נעשו היתר גמור עד הב' האחרונים שאסורין מדרבנן ושחזר ונתערב אחד מהן תוך הרוב נמצא דכל חדא מן התערובות הוי ס"ס ספק אם הוא מן אותן הב' אחרונים ואת"ל דהוא הוא ספק אם הוא האיסור דשמא האיסור הוא הנשאר במקום משקל הבשר. ואף דלא הוי אלא ס"ס ע"י ב' תערובות והש"ע סעיף ח' מסיק דבעינן ג' תערובות. מ"מ הש"ך ופר"ח מסכימים דבה"מ יש לסמוך על הרשב"א וסייעתו דב' תערובות סגי עכ"ד. [ועיין בקיצור כללי ס"ס דש"ך סעיף כ"ד ובקיצור כללי ס"ס דפר"ח] אמנם לי הי' נראה אף אותן שבמקולין כיון דרובא ביחד איתנייהו שם ובאו לשם קודם ידיעת התערובות אף שם נעשה קיבוע לאיסורא ברובא איתא. בשלמא לאחר הידיעה אם פירש חדא חדא וחזרו והוקבעו במקום אחד כיון שהותרו פעם אחד שוב אינם חוזרין לאיסורן. משא"כ הנעשה קודם הידיעה לא חשיב פירש אם אחרי כן הוקבע רוב במקום אחד ג"כ קודם הידיעה. וראי' מדאיתא וכו' כדבהקונטרס עד אך כל זה וכו'. אמנם בזה נלענ"ד ללמוד היתר על כל מה שנלקח מן המקולין ביד הבעלי בתים קודם שנודע התערובות אפילו על הלשונות שנמכרו כולם ולא ידעינן הי מנייהו באחרונה. ודלא כדעת תשו' דרכי נועם דלעיל שכתב בפשיטות דאם לא נשאר הרוב אזי כולם אסורים וז"ל דהא לא התיר הרשב"א אלא מטעם דכל דפריש וכו' בכ"כ בסוף דבריו וז"ל וכשבא לאלו הס' בפירש בא וכל דפירש מרובא פריש והיינו סיפא דברייתא דקתני ובנמצא הלך אחר הרוב ע"כ. א"כ לפ"ז צריך לעולם שישתייר שם במקולין על חד תרי כנגד האיסור הנמצא שם. אבל אם לא נשאר אך כשיעור לאותם שלקחו באחרונה כ"ש אם לא נשתייר במקולין כלום ולא נודע האיסור עד תום כל המקולין עכ"ל ואני אומר אדרבה דוק מדברי רשב"א ורא"ש וש"ע שכולם בלשון אחד כתבו מי שלקח בשר מן המקולין ואח"כ וכו' כל מה שלקחו מן המקולין קודם שנודע התערובות מותר ולא משמיע שום אחד שכתב דדוקא כשנשאר רוב משמע דאף אם נלקח הכל ולא נשאר מאומה הכל שרי. וכן נלענ"ד עיקר. ומה שהוליא מלשון הרשב"א שכתב וכל דפריש מרובא פריש מש"ה לא ארי' דהרי בתה"ב הארוך דף ק"ג כתב ומיהו אם נתפזרו נגדו אילך ואילך כל אחד ואחד מותר לפי שאני אומר כל דפריש מרובא פריש והרי שם בנתפזרו כתב דכל אחד ואחד מותר וכתב נמי משום דכל פריש מרובא פריש ואף הב' אחרונים שם מותרים וכמבואר בהב"ח בהשיגו על הר"ן סעיף ו' וכן בפר"ח מסיק על פי דברי רשב"א אלו להלכה דבנתפזרו כולם מותרים אף הב' האחרונים ואף שכתב ההוא לישנא דכל דפריש. א"ו דזה שייך לומר על כל אחד ואחד ואפילו על האחרון והיינו משום דכולם שלא במקום הקביעות אלא במקום פירש נמלא דאף על האחרון שייך לומר כן דשוב כשאינם במקום הקביעות לא חשובים כמחלה ע"מ אלא כמיעוט בתוך המרובים שעל כל אחד אני אומר שהוא מן הרוב. וה"נ כשנלקחו קודם שנודע התערובות כולם חשובים כפירשו שלא בפנינו ונתפזרו כולם דמי ועל כל אחד אני אומר כל דפריש כיון דבשעת הידיעה כשנודע הספק בפירש בא להם דהיינו בזמן שפירשו כולם אף דלדידן שפסקינן כשיטת התוס' דאף בפירש שלא בפנינו אסור מגזירה שמא יקח מן הקבוע נמלא דאף בנתפזרו כולם מהראוי לנו אפשר לאסור מגזירה שמא יקח שלא בפיזור אלא מקיבוע במקום אחד כי מהתה"ב אין ראי' דאיהו אזיל בשיטת ר"ת דלא גזרינן אלא בכובש ביד. מ"מ מה שנעשה קודם שנודע התערובות הוא מוסכם להלכה דלא שייך למגזר והכא כנתפזרו קודם שנודע דמי דודאי שרי דעל כל אחד אמרינן כל דפריש כמו שאמרינן נמי ביבש באינו דבר חשוב אליבא דהרשב"א דשרי בזה אחר זה דוקא משום דכל אחד בשעה שאוכל אמרינן דהיתרא הוא וה"נ. אמנם בזה נלענ"ד שאם נלקח קודם ידיעת האיסור התערובות הכל ובא למקום אחד רוב למשל התערובות הי' מבהמה אחת טריפה ונלקח הכל ובמקום אחד יש ב' בהמות ובשאר המקומות רק אחד אחד אז אמרינן איסורא ברובא איתא ואותן ב' בהמות אסורים ולא יותר. [ומינה דלפ"ז ה"ה אם הוי המקולין מקום מכירת הבשר בחנויות נפרדים כדרך מקומות שיש שם לכל קצב חדר מיוחד אזי כבר הי' נחשב אותן המקומות ג"כ למפוזר והי' הכל שרי אם לא הי' במקום אחד רוב נגד האיסור. ודוק בפר"ח ס"ק כ"ח תמלא כדברי] ואם נפשך לומר שכל זה לשיטת הפר"ח שהשיג על האחרונים שהמליאו אליבא דהטור דתערובות חנויות נמי קבוע מקרי בס"ק י"ג וס"ק כ"ב. משא"כ לשיטת האחרונים א"כ מה בכך דנתפזרו ובא כל אחד לבית בפני עצמו הא זה נמי קיבוע מקרי וגרע מבראשונה דבתחלה כשהיו התערובות ביחד אילו היו חתיכות אינם ראוי' להתכבד הי' שרי משא"כ עתה אפילו אינם ראוים להתכבד קבוע מקרי לדידהו. בזה אני אומר דודאי להיות קבוע דאורייתא די בהשגות הפר"ח וכל דבריו ראוים לסמוך עליהם וגם האורח מישור במהדורא בתרא הודה בזה להמ"י וכתב דזה ודאי אינו רק קבוע דרבנן כל שהוא. וגם על קיבוע דרבנן אני אומר חידוש גדול הוא ואין לך בו אלא חידושו דהיינו דוקא תערובות הראשון שהיו בחנויות דהיינו שאחטו איזה בהמות בחנויות או בתים ונמלא אחד מהן טריפה אזי י"ל קיבוע דרבנן מקרי. אבל מה שנפרש ממקומו הראשון שוב אף שבא לבית עוד חשוב פירש ואמרינן כל דפריש וכו'. וראי' דהא כבר כתבתי לעיל בש"ע סעיף ג' דמשתימת הפוסקים משמע אפילו נמלא ביד נכרי בביתו. וגם כפי פי' האחרונים להטור שהטור הבין דמיירי בתערובות דמקולין הי' לו להטור להשיג על הרשב"א דאף מה שלקחו קודם שנודע התערובות יהא אסור כשבאו אח"כ לבית. א"ו דז"א אלא במקום הראשון. [ועיין בזה בהקונטרס על סעיף ו' קרוב לסופו. וכהוא חילוקא משמע קצת בתשו' רמב"ן שבב"י סוף הסימן. אף שא"א לעמוד על תוכן כונה בכל הדברים מ"מ משמע קצת הכי. ובנדון השאלה אחרונה דשומן הדרא דכנתא. נראה לי דזה תלוי בפלוגתת האחרונים שאם זה קיבוע דאורייתא מה שהמליאו בפירוש

הטור, ה"נ אפשר דזה קיבוע מקרי כיון שלא נתערבו וכל אחד על מקומו הראשון מונח. אמנם לדברי הפר"ח ודעמי' דקיבוע דאורייתא ודאי לא מקרי רק קיבוע דרבנן אפשר וע"כ היינו כמוזכר בהפרישה דדומה לדבר שבמנין. זה ודאי לא שייך אלא כשכל אחד מונח בחנות או בית בפני עצמו. משא"כ אם כולם בחדר אחד או בר"ה מה שייכות לזה לדבר שבמנין ופשיטא דבטילים. ע"כ נלענ"ד דבה"מ יש לסמוך על הפר"ח בזה והרי. אך ל"ע בתשו' המיוחסת להרמב"ן הנ"ל כי על פי דבריו מתעורר ספק בזה והיינו אחר החקירה לדעת כונתו וכבר מצאתי וויכוח כזה בין הט"ז לתשו' פ"מ סי' ל"ה חלק א' ע"ש תמצא כי שיטת הט"ז הוא שיטת האחרונים הנ"ל (וכבר כתבתי שאלה זו עיקרה בהקונטריסים). ומעתה אחזיר להתעורר על תשו' ד"כ הנ"ל תחלה דן דלא אפשר למשרי מה שבחנויות מטעם דכל דפריש מן המקולין הואיל ופרש מן המקולין קודם הידיעה מן הטריפות ונתן הטעם הואיל ולא נשאר בהמקולין מאומה לא שייך זה. [ולהנ"ל זה אינו כיון שנתחלקו הבהמות בשוה בחדרים באופן שלא בא רוב במקום אחד כולם שרי] ואף לשיטתו מה כתב בתר הכי וא"כ כל מה שלקחו מן החנויות נמי אסורי' הכל אפילו חתיכות שאינם ראוי' להתכבד. מדבריו משמע בהדיא שאינו מפרש הטור כפי' האחרונים דאילו כן מדוע הודה הטור לדין הרשב"א במה שלקחו קודם הידיעה דהרי דהא ק"ו הוא ומה בנדון דהדרכי נועם דהי' הטריפה עכ"פ בתערובות חד בחד בחנות וג' חנויות בבשר כשר אמר שלא נתבטל כלל. ומכ"ש בהם חנות אחת טריפה בפני עצמו איך נתבטלה. והרי חזינן דכל האחרונים לפירושם הטור לא סברי הכי אלא זה שפיר חשוב ביטול. ואף הפר"ח שחולק עליהם מ"מ בזה אינו חולק. אלא אדרבה לדידי' אפילו בלא פירש שרי ושפיר חשוב ביטול. אף שכדעתו משמע קצת בתשו' הרמב"ן שבב"י סוף הסימן. מ"מ דברי התשו' זו א"א לעמוד על כל דבריו ולאו מר ב"ר אשי חתים עלי'. וכבר תראה שאין כן דעת כל גדולי האחרונים לכן אף אם דבריו הראשונים קיימים שבהחנויות הבשר אסור מ"מ כל מה שלקחו קודם שנולד הספק שרי ואף דמכל החנויות נמכר באופן שא"א לומר שכולם לא קנו אלא מהג' חנויות שבהם הכשר מ"מ כל אחד אומר לנפשו כל דפריש והרי דמדאורייתא הכל שרי וחשוב ביטול ברוב דהיינו אותה החנות תוך הג' וכנ"ל. אלא דחתיכות חשובים אסורים מדרבנן. ולשיטת האחרונים בפירוש הטור אף אינם חשובים מה שנשאר בהחנויות ולא מה שנלקח קודם שנודע. ולענ"ד אם יסכימו עמי עוד לומדי תורה לאמיתה אני בסברתי עומד דכל מה שנלקח קודם שנודע אפילו הכל ולא נשאר מאומה דשרי וחשוב פירש וכנ"ל באופן שאף מה שבחנות הכל שרי. אמנם אם יחלוקו עלי לומדים הנ"ל אני אבטל דעתי גם מה שהקפיד תשו' ד"כ תמיד ובלבד שישתייר שיעור ג' בהמות לא ידעתי ג' למה בב' נמי סגי:

בכל הנכתב למעלה על הגאון דק"ק ליסא כתבתי אז בשעתו טרם שנדפסו ב' ספרים תשובת גאוני בתראי וכרו"פ. וכאשר נדפסו ומצאתי בם כדעתי כנ"ל בהקונטרס שכתבתי מכבר נהניתי בם טובא. וכהיום תמוז תקס"ח לפ"ק בכתבי ספר זה על הסדר חזרתי לעיין בדין זה של ב' האחרונים. כי המועתק בהכרו"פ ס"ק י"א בשם הרשב"א בלשון זה אם יכבשינהו דניידי שניהם האחרונים אסורים אבל אם נעקרו כולם הכל מותר. לא מצאתי בו לא בתה"ב ולא בחידושיו. ויסוד דבריו הוא על הפר"ח בשם התה"ב בנתפזרו כולם שפי' להדיא שאין איסור אפילו בב' האחרונות. ודבריו ל"ע שכתב תוך ס"ק כ"ח בהשיגו על הת"ח דלא שייך זה אלא בנעקרו מקביעתם מקצת מהן ונשארים ב' האחרונים קבוע לפיכך אסורים אבל כשנעקרו ממקומם וניידו כיון שנתפזרו שאין רוב במקום אחד כולם מותרים. וקשה מ"ש אם נשארו ב' בקביעתן או שלא בקביעתן הא פעולת הקיבוע אינו אלא דהמיעוט נחשב כמחצה ע"מ ושנים בל"ז הם מחצה ע"מ. אך זה הי' אפשר לומר דסובר דאם הם במקום קביעתן אי אפשר שוב לדון עליהם שהם מהמרובים כשרים והטריפה כבר אזל בהראשונים שפירשו שהרי הם עומדים עדיין במקום שהי' התערובת נידון כמחצה ע"מ. ואיך אפשר לדון עלייהו שהם מהמרובים. אבל כשנעקרו ממקומן וניידו כיון שנתפזרו שאין רוב במקום אחד כולם מותרים כדכתב מפני שעל כל אחד אני אומר שהוא מן הרוב כדכתבתי וכדפי' הב"ח לפסק הא"ר. אבל זה יותר קשה לי מה דנראה מדבריו שמפרש גבי או"ב התקנתא דנכבשינהו דניידי היינו מקצתן וכן נראה שמפרש הסוגיא דפרק התערובות נמי ע"ד זה. וכל מעיין בצדק יראה דקושי' הגמרא ותקנתא דבה"ג בא"ב אינו אלא דנכבשינהו עד דניידו כולם והדר יקח מן המקובץ על סמך דכל דפריש. וכן מבואר שם בפרש"י שהרי כתב יכוף אותם שינדו דלא ליהוי קבוע. דמשמע ברור שלא ישאר שום קבוע. וכן פי' המסקנא גזירה משום קיבוע דילמא אתי לממשך ולנישבינהו חד חד כי לא ניידו דהוי לי' קבוע. והברור דה"נ אזלה התקנה דאו"ב ודדרוסה שבהטור סי' נ"ז. וא"כ איך כתב דלא שייך זה אלא כשנעקרו מקביעתן מקצת מהן ונשארו ב' האחרונים קבועים לפיכך וכו' הא כי ניידו כולם אף השנים האחרונים לא נשארו קבועים כלל:

ואגב אבאר דלפ"ז נמי ל"ע מה שהתה"ב להדיא מתיר בנתפזרו אפילו בפנינו. וכתב נמי הפר"ח בדבור זה ס"ק כ"ח. ומ"מ אין תירוץ זה עולה כהוגן דאי משום דחזי להו כי מבדר להו מה בכך ול"ד לנכבשינהו דניידו דהתם הוי נולד הספק במקום קביעות כי חזי להו דפרשי אבל הכא דמבדר להו ועקר לקביעותייהו אין בכך כלום וכמ"ש הרשב"א וכו'. וא"י מה כונתו לחלק הא כיון דנכבשינהו דניידו כולם מקרי נולד הספק במקום קביעות כן נמי כי בדרינהו בידים הא מ"מ נולד הספק במקום הקביעות טרם שבדרינהו. ואולם יסודתו בהררי קודש רבותינו בעלי התוס' ז"ל שבזבחים. [אבל התוס' גופייהו בפסחים ט' ע"ב ד"ה היינו נמי לא ניחא להו בההוא סברא וע"ש] ובאמת מעולם כמה הוקשה לי תירוץ תוס' דליעבד דנכבשינהו בלא ראות ע"י זריקת. מלבד שרחוק על הסוגי' דיקשה וליכבשינהו בלא ביאר העיקר כילד יעשה. וביותר התימה על הבה"ג שמורה הלכה למעשה וכן הטור בסי' נ"ז ולא יבארו העיקר כילד יכבוש. אף גם יש להסתפק על' גוף הסברה דאטו בראיית העין תלוי נולד הספק במקום קביעות אף כי עוצם עיניו מראות או זורק אבן מ"מ יודע מה שעושה כדי להתיר ספק שבמקום קביעות. ואף עדות מתקיימת בידיעה בלא ראי'. ובמח"כ לענ"ד העיקר ביישוב קושייתם יש ללמדו מתשובת הרא"ש כלל כ' סי' י"ז שז"ל ועוד כיון שפירש בפנינו לא אמרינן כל דפריש מרובא פריש. ולהכי קאמר וניכבשינהו דניידו ולבתר הכי דנינן בכל דפריש. הרי שאינו מזכיר כלל מן התחבולה דתוס' אלא בזה דכבשינהו מקודם ולבתר הכי דנינן בכל דפריש שוב לא הוי פירש לפנינו. ויראה לענ"ד דר"ל ודאי במה דכובש בידים דניידו ומבטל הקביעות אין בכך כלום כי עיקר הריעותא דפירש לפנינו מן הקביעות היינו מפני שבפנינו פירש אפילו ממילא בשעה זו נולד לנו הספק על הנפרש ואיך אפשר לדון עליו שמרובא פירש הא חזינן פירש מתערובות קיבוע שהוא כמחצה ע"מ. וכ"ת א"כ מה המעליותא בנמלא דהוי פירש שלא בפנינו הא מ"מ ידעינן שנפרש מקיבוע גמור שהוא כמחצה ע"מ יראה לענ"ד דמהכא יש ראי' להפוסקים תה"ב והרא"ה ור"ן דלא דנינן דין קבוע למפרע אלא משעה שנולד הספק ולהכי בנמלא הרי לידת הספק לישראל אינו אלא בשעה שנמלא ביד הנכרי ומקודם לא הי' לנו שום ספק ואף בשעת הפרישה ליד הנכרי שלא בפנינו לא נולד לנו שום ספק ולא הי' אז להחנות טריפה דין קבוע כלל ולא נידון כמחצה ע"מ ושפיר דנינן על שעה זו כל דפריש [אך טעם זה אינו מספיק להמתירים פירש שלא בפנינו אף בקבוע דדבר חשוב. ואף האוסרים לא אסרי אלא משום גזירה דשמא יקח מן הקיבוע ות"ל דידעינן מ"מ דמן הקיבוע שהוא כמחצה ע"מ נפרש וגם לא שייך התי'. וע"כ עוד טעם אחר

יש בדבר בין נפרש בפנינו שנמי נדון כבקיבוע משא"כ שלא בפנינו נידון לעצמו לולא הגזירה ול"ע. וע"כ לבא לתי' תוס' בפסחים הנ"ל] וא"כ אם בתחילה כובש אותם דליניידו ויתבטל הקביעות ושוב אינם חשובים כמע"מ רק כמיעוט בתוך מרובים אלא דמ"מ מפני דבע"ח חשוב ולא בטל ולא נתהפך להיתר הרי אסור כל המקובץ מפני האיסור שבתוכם אלא שאמרו חכמים דע"י פרישת המועט מן המרובים מותר לסמוך ולאכול הפרוש אפילו ביד ע"י לקיחה על סמך דכל דפריש מרובא פריש נמצא דאין זה דומה כלל לפירש בפנינו שנולד הספק במקום קביעות ודוק. והיינו נמי טעם התה"ד שמתיר בנתפזרו כולם אפילו בפנינו דמכיון שנתפזרו מקביעתם וכולם פירשו זה מזה ולא שייך שוב לדון על הפורשים מן המרובים שמן הקיבוע החשוב כמע"מ הוא נפרש שהרי כל אחד נפרש מן המרובים דנמי ניידו והטריפה שבתוכם אינו חשוב כמע"מ ושפיר שרי :

ונחזור לנ"ד דלפ"ד מנה קושי' הנ"ל רציתי לומר דבאמת אף בנתפזרו כולם אף התה"ב מודה דב' האחרונים אסורים. ואילו כן כשל עוזר ונפל עזור דאף בניקח הכל קודם שנודע התערובות יהיו ב' האחרונים אסורים כדעת הד"כ והגדול שבספר תשובת גאוני בתראי והיינו אם ידוע מי שלקח הב' אחרונים. אבל אם אין ידוע ליד מי בא הב' אחרונים יש לדון להתיר כולם ע"פ שיטת הרמב"ן שמסכימים על ידו בסי' ק"ח הש"ך ס"ק י"ט והפר"ח וה"נ הרי אותן האחרונים אין איסורן אלא מדרבנן דד"ת אף דבר חשוב בטל והוי בתוך אחרים שקנו והותרו אף מדרבנן כשל ב' בני אדם ובאו לישאל בזא"ז דשניהם מותרים. אך דצ"ע מנ"ד דלא ליהוי כבא לישאל עליו ועל חבירו ע"פ תוס' כתובות דף כ"ז מפני הפירסום. כך רציתי לדון. אבל באמת כי דייקינן בלשון התה"ב דף כ"ג שהוא ומיהו כי נתפזרו ונדו אילך ואילך כל אחד ואחד מותר לפי שאני אומר כל דפריש מרובא פריש. ודאי מורה כדהבינו הפר"ח שאף ב' האחרונים מותרים וע"כ לומר דדוקא בנידון הבה"ג בא"ב או דרוסה שאף לאחר שעשאום כולם כאדון ולא חשובים שוב כמחצה ע"מ מ"מ כיון דהמקובץ יחד עדיין אסור מפני הטריפה שבתוכם ולא הותר אלא ע"י כל דפירש שפיר דהב' אחרונים שנשארו על עמדם ולא הופרשו הם מן המרובים אלא המרובים נפרשו מהם אחד אחד והותרו ע"י כל דפריש וכו' והניחו האיסור באותן ב' הנשארים במקומן ולהכי פשיטא דשניהם אסורין משא"כ בנתפזרו ונדו אילך ואילך באופן שלא נשאר רוב מקובץ במקום אחד הרי כל אחד ואחד נפרש מן המרובים וכולם שוים לטובה לדון עליהם כל דפריש מרובא פריש והאיסור בהמרובים. וא"כ שפיר יש ללמוד מיני' דה"ה בנלקחו כולם קודם שנודע שג"כ לא הי' עליהם דין קבוע דלמפרע לא אמרינן ועכשיו שבאנו לדון עליהם הופרשו ונתפזרו דנינן על כל אחד ואחד כל דפריש. וא"ל דשאני נידון התה"ב דנתפזרו בפעם אחד משא"כ באלו שנתפזרו זה אחר זה. ז"א דא"כ הא מסתמא אף בפיזור הבהמות א"א לצמצם. ונמי האחרונים בשעה שהופרשו המרובים היו הם עדיין על עמדם. ואף אם נדחק ונאמר דבבהמות אפשר לצמצם ואיירי דוקא בנתפזרו בבת אחת אכתי קשה למה סתם ולא חילק דאם הפיזור הי' בזה אחר זה האחרונים אסורים. אלא משמע דאין בכך כלום דמ"מ אף האחרונים בתר הכי נפרשו ממקומן שפיר דנינן גם עלייהו כל וכו' כיון שעכ"פ בשעה שבא לאוכלם מצא אותם כבר נמי מפורשים ודוק ול"ע :

עוד אני חוזר למלוות על התשובת ד"כ אף לשיטתו שאסר החנויות מטעם שאין ידוע לאיזה חנות בא שם הב' אחרונים מנה זה אסר נמי כל הנלקח מהחנויות ואפילו חתיכות אינם חשובין. וכבר השגתי עליו. אף גם מזה תמוהים דבריו הרי מסקו כל הפוסקים וכן התה"ב דאם הי' בעיר י' חנויות מוחזקות בבשר כשר ולקח מאחת וא"י מאיזה חנות לקח ושוב נודע שבאחת מהחנויות טריפה אחת מותר דדמי לנמצא דלא אמרינן קיבוע למפרע. וא"כ אילו כן להרבה בני אדם ואפילו ודאי נמכר מכל החנויות משמע ברור מסתימותיהם דכולם מותרים. ועיין פר"ח ס"ק י"ג ומ"י כלל מ"ה ס"ק מ"ג. ומכ"ש בנדון דידי' שאף לאחר הידיעה לא נודע החנויות דטריפה בין הכשרות ואף בהחנות שהטריפה בתוכה מ"מ היא בתערובות דחד בחד פשיטא דשרי והיינו משום דאף למה שהעלתי בהקונטרס דבחנויות מוחלקים יש להחמיר שלא במקום הפ"מ לדון שלא נתבטלו מ"מ מה שנלקח קודם שנודע למה דקיי"ל דעל קודם שנודע לא דנינן בדין קיבוע למה לא נדון בכל מה דפריש מרובא פריש כדמקשה הגמרא על בע"ח דלא בטל ונמשך ונימא כל דפריש. א"ו כדהעלתי בהקונטרס דכל הניקח קודם שנודע שרי כן עיקר. וכה"ג ראיתי בהריטב"א פרק ג"ה דף ל"ה בתר סעודתא דהוא טבחא לשיטתו דלא הוי דבר חשוב אלא בע"ח או חתיכה מבושל כתב ולענין בשר הנמצא בחנות זו אחר שנודע טריפות זו שהוחזק היום בחנות אם לא פירש מן הבשר כלום עד שנשחטו כולם והיו בחנות הא' בטיל והכל מותר. אבל אם נשחטו בזו אחר זו (ר"ל ואף נמכרו כל אחד מיד אחר שחיטתן טרם שנשחטה האחרות) הרי יש לחוש כי אולי זו אחרונה שבכאן היא היתה טריפה (כי איירי דהבני מעיים מכל הנשחטים היו בתערובות ובאחת נמצא טריפה) ולא נתבטלו מעולם והרי זו ספק טריפה כיון דאתחזיק טריפה בחנות זו ואין לומר בה כיון שנשחטה הותרה. וכן י"ל גם כן בלקוחות כי אולי לקח כל אחד מהם מאותה טריפה ושלקח לא הי' שם היתר עד דנימא דפריש מרובא ויש לחוש בכולן בספק טריפה כיון דאיתחזק לי' טריפה בחנות זו עכ"ל. ולפ"ד א"י לכל הפחות הלקוחות למה לא יוכלו לדון על כל אחת מן הרובא דעלמא דכשרות הן היא היתה ומה בכך שלא הי' שם היתר דנימא דפריש מרובא הא כמו כן אפשר או לא הי' שם טריפות וניזל בתר רובא דעלמא וע"כ ס"ל דאף דלא דנינן דין קיבוע למפרע מ"מ אתחזק דנינן למפרע ודוק ול"ע כי כמו דאתחזק למפרע שטריפה בהחנות כן אהחזיק למפרע שהיו רובם כשרים בתוכה והדר שייך שוב לומר כל דפריש מרובא פריש :

סימן ק"א סעיף ב'. עיין ש"ך סק"ו מאריך להשיג על הטור וש"ע מתה"ב הארוך והפר"ח מסכים על ידו. ובהקצר דחק. ולענ"ד א"א בשום צד אף בדוחק שהרי שם לא נזכר כלל הקולא של האיסור רבה ואיך אפשר שסמך בזה על הארוך. ולדעתי אף אילו לא הי' אפשר בשום צד ליישבו באופן אחר הי' מהראוי לומר שחזר בהקצר [כדכתבתי לקמן שהראי' מהתוס' חלושה] אלא דלענ"ד תרווייהו מיושבים והדין ברור כהטור וש"ע. דהא בל"ז צריכין לעמוד על דבריו בהארוך שמביא לראי' התוספתא היו לפניו שתי מדוכות וכו' אלמא לעולם תלינן להקל בשל דבריהם. ואם מסתבר לו למוקים התוספתא אפילו כשרבה התרומה יותר הי' לו להביא סיפא דמתני' דתרומות שהביא בעצמו שם הרישא לראי' דהיינו סוף פ"ז דתרומות דתנן במשנה ה' שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין וכו' אין ידוע איזו של חולין ואיזו של תרומה. ועלה קתני משנה ו' נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן. ולישתמע לי' נמי דאפילו ברבתה תרומה וליקשי מינה כדמקשה בעצמו לפני זה על הש"ס דהי' להם להביא פלוגתת ר"י ור"ל על משנה זו. וליקשי עתה לנפשי'. אע"כ חדא מתרי אנפי או משום דאיתא בהר"ש שם דבהירושלמי איתא באמת פלוגתת ר"י ור"ל אף על מתני' זו (והירושלמי אין בידי) ואפשר דאתמר דבריהם על תרי משניות אלו ה' ו'. וא"כ הא מבואר דהדין שוה ולר"ל אף בנפלה אחת ואין ידוע איזה צריך רבוי ולר"י עכ"פ חד בחד. ואי משום דלשון אינה מדמעת לא מסתבר לו לפרש כ"א עכ"פ ע"י חד בחד דאילו כשהנופל הרוב הוא בולע את המועט וכמאן דליתא הוא ולא מקרי דמוע דהיינו תערובות כלל. משא"כ התוספתא מסתבר לו שפיר לפרש אפילו ברבתה. עכ"פ נשמע מיני' דבהמתני' מודה דצריך לכל חד כדאית לי' והיינו ממש הדין

דהש"ע. אלא דצריכין להבדיל בטעם בין דינין אלו דאיירינן בו לבין דין דשני קופות ושני סאין דמקשה עלי' ודין התוספתא מותיב מינה. אמנם כי דייקינן אשכחנא בה טעם ברור. ואומר שמעולם אפילו למאי דס"ד דהרשב"א בקושייתו ואפילו לשיטת הרא"ה באמת א"א לומר בשום צד בזה הדין דאפילו ברביית תרומה יהא שרי דממ"נ אי כמבואר הדין במתני' דתחילה היו הקופות אינם ידועים ע"י תערובות ודומיא דהכי באיסורן וכדפי' לנכון הפר"ח סק"ג דלא כהש"ך כדאיתא ראייתו בסי' ק"י ממתני' זו א"כ איך אפשר לומר דשנפלה אחת מהן לתוך המועט ממנו דד"ת המועט בטל וכמאן דליתא יחזור המרובה זה להיתר. איזה היתר נתעורר להמרובה זה. וכי משום דבלע המועט ממנו ונעשה כמוהו נוליה אותו מן הספק לחד בחד שהי' עליו מקודם. ואי בגוונא דהש"ך שתחילה היו החתיכות ניכרים זה היתר וזה איסור ושנפל אחת מהן ואין ידוע מי נפל הא ע"כ ממילא נתעורר הספק נמי על הנשאר מה הוא אם ההיתר נפל והאיסור נשאר או איפכא. והחיוב לידון על שניהם ואם הנופל הרוב הלא המועט כמאן דליתא ואין בתערובות זה שום סברא להתיר יותר מעל הנשאר. וא"כ איזה תתיר ואיזה תאסור. ומה בין זה לתחילת תערובות דחד בחד באיסורי דרבנן וכי משום דבלע מועט דכמאן דליתא נתלה האיסור בהנשאר. ובשלמא לר"י עכ"פ כשנתערב שוה בשוה י"ל שאני אומר האיסור נשאר כי במה שנתערב הסברה לדון אף על החולין ודאין אם נאסרו ממה שנתערב עמו שוה בשוה משא"כ בהנשאר ותולין הקלקלה בהמקולקל דהיינו הנשאר שהוא יותר מקולקל. משא"כ כשהנופל הרוב המועט כמאן דליתא ולא שייך כלל לדון עליו. ודוקא בגוונא דהתו' שני קופות ונתן מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן נתן דלא איירי כלל שנתן כל מה שבקופה מסתבר להתה"ב דאיירי בשהיו ניכרים הקופות ואף עתה לאחר שלקח ואחת עדיין נשאר בשני הכלים וידעינן מי החולין ומי התרומה ולא צריכין לדון על הנשאר כלל רק על הקדירה חולין בזה מסתבר לו לפרש דאפילו ברבי' תרומה כיון דלא דיינן אלא על מה שלקח אם הוא איסור דרבנן או היתר דשרי הכל משום ס"ד לקולא וה"ה במה שהקשה דהיינו בב' קופות ושני נפילות או בחדא נפילה של איסור וא"י אם להיתר או לאיסור דבשני קופות ושני נפילות כיון דלא צריכין לדון כ"א על החדא דחולין דהא של התרומה אפילו חולין רבתה עלי' עדיין אסורה עד מאה ואחד לכן מסתבר לו דנמי אפילו ברבי' הנופל יהא שרי ועל זה פי' וחילק בין התוספתא שהביא להנהו דינין. אבל בהדין שבש"ע לענ"ד כ"ע אפילו הרא"ה מודה דצריך עכ"פ לכל מר כדאית לי' לר"י ולר"ל וכמבואר בהקצר ודוק:

ודע דראיות הרשב"א לדינו דלר"י צריך עכ"פ שוה בשוה מקושי' הגמרא ממקום. המעיין בתוס' יבמות ד"ה נתן סאה לתירוצם א' אינה ראי' ע"ש ודוק. וכה"ג הראי' מן התוספתא להיפוך נמי חלושה מאוד דודאי אפשר לפרשה כנהוג נתינת תבלין במאכל שהוא המועט ומכ"ש שוה בשוה לר"י אלא דמסתבר לו בלי ראי' לומר בכגון זה ס"ד לקולא וכן מבוארים דבריו בחידושיו ליבמות שהקשה קושי' זו. והשמיט ראי' זו ע"ש וק"ל:

בסעיף הנ"ל כתב הפר"ח סק"ה מסתברא לי שה"ה אם יש לפניו שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור והי' כאן קדירה של איסור ונפל אחת משתי החתיכות לתוכה ואין ידוע איזה הוא דתלינן לקולא והאחרת הנשארת מותר. ובני מוה' חיים השיב על זה שדומה להנאמר סעיף ו' אבל אם נפל איסור לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה נפל (ונאסרו שתיהן) וא"כ נפל איסור לתוך אחת מהן וידוע לאיזה נפל שתיהן אסורות. והיינו משום כיון דנחית לאיסור לא אמרינן שאני אומר למפרע לחזור ולהתירו וה"ה בזה אחרי שנאסר אינו חוזר להיתר. ובזה הראי' מתלינן טהור בתלוי ליתא כי זה לא נחית מעולם לטומאה. ואפשר דאיירי כשהיו ניכרות בעודם זה אצל זה שהימין הכשר והשמאל האיסור ואחר נפילת האחד הוא דנולד הספק על הנשאר וק"ל. ועיין נמי ש"ך כללי ס"ס בסי' ק"י סעי' כ"א ועיין נמי שם מה שכתבתי:

סעי' ג'. הי' האיסור של תורה וכו'. דין זה למד התה"ב דף ק"ג מקושי' הגמ' פרק א"ע ע"ש וק"ל וכתב ואי קשיא לך אי הכי מה קשיא לי' הא ע"כ הסוא דב' קופות לאו דאורייתא ואף לכשתמצא לומר בתרומה דאורייתא דע"כ במב"מ הוא דאי בשא"מ כגון חטין בשעורים לעולם אינו בטל דמינכר. וע"כ במינו ובמינו ליכא למ"ד כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא. כבר תירצו בתוס' (בנזיר ובחולין) דהכי קאמר אם איתא דכזית בכדי אכילת פרס בשאינו מינו דאורייתא אף במינו הי' לן להחמיר מדרבנן בדכוותה ולא נימא שאני אומר. ואני תמה לתי' זה איך אפשר מה דפסק על פי זה אחרי שאנן פסקינן כזית בכדי א"פ דאורייתא ואפילו נמי טעם כעיקר בשאינו מינו דאורייתא והי' לנו להחמיר במב"מ מיהו מדרבנן. ואלולי דמספקינא לשלוח יד הי' נראה לומר שפלטתו הקולמוס ומכוין לתי' תוס' פרק אלו עוברין קושי' זו דמסתבר להמקשן למוקים אף בא"מ קמח חטים בקמח שעורים. שוב ראיתי שקדמני בזה הכרו"פ. אלא שהעתיק קושי' תוס' דחולין כדי שיעלה תירץ הרב שמביא שם. אבל להמבואר לשון תה"ב הנ"ל הקושי' אינה עולה כלל. ותירוץ הכרו"פ גופי' ודאי אינו לא מצד עצמו ולא מצד לשון התה"ב דמשמע עיקר דינו הוא בתרומה ומשם למד לשאר איסורין וצ"ע:

ועתה בכתבי על הסדר אמרתי הלא הדבר תמוה על התה"ב שיהא סתור תוך כדי דבור. ולהכי נלענ"ד דדינו לא איירי הכא כלל לענין לאכול התערובות כמו שהן עם הנופל לתוכו. אלא דאיירי כשהחתיכות הנופלים ניכרים בתוך התערובות ומשליכן לחוץ אלא דכיון שאין ס' נגדם אילו איסור לתוך היתר נפל הי' אוסר עד ס' מדרבנן לזה אמרינן שפיר שאני אומר אף למה שהעלה להחמיר כר"ת דטעם כעיקר דאורייתא היינו לאיסור ולא ללקות עליו. והסוגיא לא אמרה אלא אי כזית בכדא"פ דאורייתא ללקות עליו בכה"ג מהראוי להחמיר עליו אף במינו. דהיינו תרומה בחולין אילו תרומה בזמן הזה דאורייתא ונפל זה לזה במינו אף כי מן התורה בטל כיון דמדרבנן בעינן מאה ואחד. ובא"מ בדאורייתא כה"ג לקי בכדא"פ מהראוי להחמיר בכה"ג במב"מ שלא לדון בשאני אומר. אבל כמו הנ"ל שסילקו ספיקי האיסורין ואילו בשא"מ כה"ג אף דאסור מדאורייתא מ"מ אין לוקין עליו שוב אף במינו דיינן בשאני אומר. ומינה דלפ"ז אילו כן כוונת התה"ב באמת. בודאי כוונתי לנכון בהקונטרס דדינא דנ"י בנתערבו חתיכות חשובות מב"מ בדמיון דשתי קדירות דא"א לדון בם שאני אומר לאכול התערובות כמו שהוא שזה ממש היא קושי' הגמרא ואי אמרת שהרי בכגון זה במבשא"מ לוקה בכזית בכדא"פ ומה"ת לדון במב"מ בשאני אומר לתי' תוס' זה ודוק. ואולם באמת אף פירושי דחוק כי כנראה איירי אף דינין אלו בסגנון אחד עם איסורי דרבנן וצ"ע:

סעיף ד בסופו עד שירבה ההיתר ס' וכ"ת א"כ מה צורך לפעולת שאני אומר לזה כתב התה"ב דנ"מ לגבי איסורים שיעורן למעלה מס' כמו ערלה ותרומה. והאחרונים העתיקו מהנ"י שהנ"מ לגבי חתיכות חשובים. ועיין בזה בהקונטרס כי צ"ע רב:

סעיף ז בש"ך ס"ק י"ט. עיין סי' ק"ל מה שכתבתי לט"ז ס"ק ל"ו כי שייך להכא:

ספר

חבל יוסף

חלק

חדרי דעה

על שו"ע יו"ד

יחדור פנימה בתוך צפוני דברי רבותינו הראשונים ואחרונים
בספרי טור ושו"ע יו"ד בכל הלכותיו כסדרן אחת לא נעדרה.
הערות ישרות. פרושים דרושים. מחקרים ומקורים. ציצים
ופרחים. אשר אורו עיני לנוגה דבריהם הקדושים המזהירים
מקרני אור אש דת ה' כאמור; ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה.

הרב ר' **יוסף זונדל** באאמ"ו הרב ר' **חיים** ז"ל מק"ק **איישישאק**

ירושלים תשכ"א
הוצאת ספרים האחים לוין־אפשטין

ס"א בהגה וי"א שאין לסמוך על החזקה אלא בדיעבד כו' ע' מש"כ בחי' ב"י:

ש"ך סק"ד טבח אומן שקלקל צריך להביא ראי' שהוא מומחה ולא אמרינן בכה"ג רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן. והקשה הגרע"א דא"כ אם ראינו אחד שקלקל פ"א לא יהיה רשאי עוד למסור לו לשחוט וזה לא מצינו. והנה נראה שהבין כמש"כ הפמ"ג דכיון דרוב מומחין אין מקלקלין וע"כ הוא ממיעוטא וא"כ דילמא הוא ממיעוט זה דמצוין אצל שחיטה ואינן מומחין. ועפי"ז הקשה דא"כ לא יהיה עוד רשאי לשחוט כלל. ולענ"ד א"א לומר כן לפי מה דקיי"ל דלכתחילה אין סומכין על רוב מצוין א"ש מ"ה וע"כ איירי הכא בגוונא שידעו בו שהוא מומחה ועוד משמע בס"פ הכעי' ובר"פ תינוקת דבפ"א אינו יוצא מהרוב אפי' לענין ממון. ובאיתחזק ג"פ ודאי הוה כרגיל להתעלף שנזכיר בסמוך. ע"כ נראה דמומחה דכשר לשחוט אינו כלל כמומחה שפטור מתשלומין דהא במומחה דשחיטה סגי בשחט לפנינו שנים ושלשה פעמים ולא קלקל ואין נראה כלל לפוטרו בזה מן התשלומין אלא בעי חזקה ספי שהוחזק שאינו מקלקל לעולם ובכה"ג הוא דקרי אומן כדמשמע בהדיא לשון הש"ס בב"ק (צ"ט) ואפי' אומן כטבחי צפורי ע"ש וכן משמע עוד דודאי לא איירי הא דהדיוט חייב בגדול עומד ע"ג וכ"ש להמחמירין בס"ג דלכתחילה אינו שוחט מי שאינו מומחה אפילו גדול עומד ע"ג ודאי לא איירי בשחט באי' וע"כ דאפילו הכשר לשחוט עדיין מקרי הדיוט לענין לפוטרו מן התשלומין. וא"כ כוונת הש"ך בפשי' דלענין חזקה זו לא אמרינן כלל רוב מצוין א"ש מ"ה דלא מצינו דרוב מומחין הן אלא להכשירן לשחוט ולא לעשותן אומן. אלא דבא"מ הביא הש"ך בשם רש"ל דבשלשה עופות קרי מומחה ע"ש וצ"ע. ונראה ליישב עוד דנהי דאבד חזקת אומנתו לאמן ידיו מ"מ ה"ה יודע ה"ש ול"ג ממי שדרכו להתעלף דברי שלו מהני כמבואר בס"ג בהגה אלא דלכתחילה נראה מדברי הרב בס"א דאינו שוחט בפ"ע וי"ל דבספק כה"ג אין להחמיר דע"כ דרובא דמומחין עדיף מרוב אין מקלקלין דרוב מומחין היכי דא"א לברורי קיי"ל דשרי ובלא בדק בסימנים קיי"ל דאסור בהדיא אפילו א"א וע"כ דרוב מומחין עדיף והא דמוציאין ממנו ממון מספק נראה דהיינו כמש"כ בספרי שם דמדינא כיון דהוא מזיק בידים אף אומן דאונס הוא חייב ומה שפטרוהו הוא מתקנת חכמים דא"כ אין לך אדם מעביר חבית וכו' כדאמרינן בסו"פ האומנין וא"כ בספק תקנה קיי"ל דאוקמינן אדינא אבל לענין להחמיר לכתחילה ודאי אין לחוש לזה ודו"ק:

שם סק"ה הביא פי' רמב"ן דהא דאמר בש"ס אליבא דרבינא דליתא קמן אסור היינו דווקא דמצינן למטרח ולמרדף אבתרי' וכתב דהוא דוחק. ולענ"ד יש סעד גדול לפי' באוקימתא דרבה ב"ע הכל שוחטין אפילו טמא בחולין כו' ובמוקדשין לא ישחוט. ואם שחט ואמר ברי לי שלא נגעתי שחיטתו כשרה וכו' דליתא קמן כו' וכ' התוס' אע"ג דעזרה רה"ר והיה לנו לטהר מספק. רוב פעמים אינו יכול ליזהר מליגע ע"ש. ויש תימא שלא הקדימו דבריהם מעיקרא אהא דבעי ברי לי ומיהו לפי דבריהם א"ש נמי הא דצריך דווקא ברי לי כיון דרוב פעמים אינו יכול ליזהר. אבל בנדה (ד"ה) ד"ה ואם א"א אלא א"כ נגע כו' כ' אהך דברי לי דהכא דברי ל"ד דעזרה רה"ר וספיקא טהור ולכאורה הם כחולקין אדבריהם כאן ואם באנו להשוותם י"ל בדוחק דכך כוונתם שם דבתחילה כ' שם אהא דאמר התם מי שהיה עטוף בטליתו וטומאות וטהרות בצידו ספק נגע טהור ואם אי אפשר אלא א"כ נגע טמא דא"א ל"ד דא"כ פשיטא וכתבו שכן ברי דהכא ל"ד כנ"ל והיינו דס"ל ג"כ דעיקר הטעם דבעי ברי היינו משום דרוב פעמים אינו יכול ליזהר כמש"כ הכא וא"כ אינו צריך דווקא ברי אלא דאם אמר שהיה זהיר הרבה עד שהיה אפשר יותר דלא נגע סגי. אבל כ"ז דוחק גם גוף הסברא דא"א ליזהר לכאו' קשה כיון דאיירי בסכין ארוכה. אבל לפירוש הרמב"ן הנ"ל א"ש בפשיטות עפ"י הא דאמרינן בפ"ג (דל"ב) דרבי ינאי כי אתא לקמי' ספק טומאה ברה"ר הוי אמר להו דנהרא קמייכו זילו טבילו דלא מטהרינן מספיקא כל היכי דאפשר לאהדורי אודאי טהרה והכי נמי אמרינן בנדה ר"פ הרואה גבי ס"ט דשונין להחמיר ע"ש דכל היכי דאפשר לברורי מבררינן וא"כ י"ל דה"נ אף דאינו אלא ספק גמור צריך לכתחילה לשואלו כדי לברר וי"ל דהתוס' בנדה נ"כ כוונתם לזה דל"ד ברי אלא שצריך לשואלו לכתחילה וכן משמע פשט דבריהם והך דליתא קמן ע"כ היינו נמי כפירוש הרמב"ן דאפשר למטרח ולמרדף אבתרי' וכיון דאפשר לברר אפילו ע"י טורח ג"כ צריך לברר ומשו"ה בעי אחרים ר"א דלא לבעי למטרח אבל בא"א כלל לברר ודאי כשר וא"כ ודאי דה"נ נפרש כן בליתא קמן דרבינא ודו"ק:

שם סק"ח לענין שוחט שנמלא שא"י עי' מש"כ בזה בחי' שם:

ס"ג בהגה ומי שדרכו להתעלף ושחט ואמר ברי לי שלא נתעלפתי נאמן הש"ך כתב דל"ד ברי לי אלא הה"ד אפילו שתק דאם נפסלה היה אוסרה לנו וכתב כן עפ"י דברי הב"י ע"ש ולולי ד"ק צ"ע בזה דהנה הרשב"א הקשה גבי מומר לתיאבון היכי סמכינן עליו דילמא לא שחט רובא וקיי"ל דצריך לבדוק בסימנים ע"ש מה שתי' דלא שייך זה גבי כשר וא"כ בהא דמצא גדי' שחוטין דקיי"ל דמותרים ודאי קשה דהא אית לן למיחש דילמא לא נשחטו רובן וראיתי בחי' הגרע"א ס"ב סק"ב דכתב דבאמת לא שרי אלא ברואה דהסימנים נשחטו רובן והוא תמה דבהדיא מבואר כאן בס"ב בהגה דאפילו בדיקת סימנים אינו צריך אלא באפשר לבדוק ע"ש אבל באמת הוא פשוט דכבר כתבו התו' דבדיקת סימנים אינו אלא מדרבנן והנה מבואר בדי"ב גבי בעיא דאמר לשלוחו לא ושחוט והלך ומלא שחוט דהו"ל למיסמך אחזקה דשליח עושה שליחותו אלא דבדאורייתא לא סמכינן עלה כמש"כ התו' שם ומסיק דמ"מ בשחיטה סמכינן דאי"כ אחרינא שחיט רוב מצוין א"ש מו"ה והנה כ"ז בדאו' אבל בדרבנן שפיר סמכינן אחזקה דשע"ש וא"כ הכא דלא שרי אלא במקום שאינו עשוי להטיל נבילות היינו גדר עושה שליחותו דאם היה אסורה לא היה מונחה במקום זה שנחזיק אותה לכשירה אלא היה משליכה למקום נבילות ובחשש שלא נשחט רוב דאינו אלא חששא דרבנן ודאי שפיר סמכינן אהך חזקה דהיה אוסרה לנו דבדרבנן סמכינן אחזקה שע"ש וכעין זה הקשה בסי"ח לשי' הרמב"ן דהצריך דווקא בדיקת סכין לאחר שחיטה ע"ש ופשוט דגם שם אינו אלא מדרבנן וסמכינן אחזקה שע"ש ולפי"ז פשוט דהיינו טעמא דרבינא בל"ב אע"ג דס"ל דרו"מ א"ש מ"ה אפ"ה בעי דווקא שאומר בפירוש ברי שלא נתעלפתי ולא סמך אהא דאם היה אסורה היה אוסרה לנו דכיון דס"ל דעילופי הוא ספק גמור א"כ לא סמכינן אהא דלא היה מניחה במקום זה דאין זה אלא בגדר שליח ע"ש ולא סמכינן עלה בדאו' ואנן לא קיי"ל כוותי' דלעלופי ל"ח. אבל בדרכו להתעלף דהוה ספק גמור לכאורה בזה ברור דגם לדידן לא סמכינן עלה אלא דווקא באומר ברי לי בפירוש וצע"ג:

שם בהגה ב' ומי שיודעין בו שא"י הלכות שחיטה יכולין ליתן לו לשחוט אם אחר עומד ע"ג ויש אוסרין עש"ך דיש לדקדק כן מאוקימתא דרבינא בהינו מומחה דקאי וכולן ששחטו ה'הינו מומחה ואפ"ה דווקא דיעבד וה"ה לדידן ביודעין בו שאינו מומחה והנה האחרונים דחו זאת מדברי התוס' דרים מכילתא גבי חש"ו דכ' דמוכלן אין ראיה דדווקא דיעבד די"ל דקאי אטמא במוקדשין כו' א"כ ה"נ י"ל דקאי דווקא אחש"ו ולא אאינו מומחה. ולענ"ד ז"א ודהא בהדיא פריך בש"ס גבי אוקימתא דכותי וכולן אהייא אילימא בעוע"ג הא לכתחילה נמי שחיט ולא שני דדיעבד משום חש"ו אבל עיקר הדבר כמש"כ התו' דפ"ו ד"ה נור וקנה דאין לשנות הכשרים לכתחילה עם הני דדיעבד אלא א"כ יש חידוש בדבר ע"ש וה"נ גבי חש"ו יפה כתבו דשפיר י"ל דחש"ו הוה אפילו לכתחילה ואפילו הכי תני ליה שפיר עם הא דדיעבד משום דאשמועינן חידוש דחש"ו כשר באחרים ר"א. אבל גבי כותי דהוא פשי' ליה מרישא דבעוע"ג כשר וכן הא דבעי דווקא אחרים רואין אותו פשוט בכ"ד דכותים לא מהימני לאחרינא כמבואר בסו"פ דם הנדה ע"ש וא"כ אין לו לשנות ביחד עם הני דדיעבד. וכן ה"נ לענין אינו מומחה דאין כאן חידוש דהא דלא מתכשר בלא אר"א ידעינן מואם שחטו דרישא. [וכ"ש לפמש"כ הט"ז בסק"ג בשי' הא"ז שם ואזיל כאן לשי'] והא דכשר באחרים ר"א הוא נמי פשי' כדאיתא לקמן די"ב וט"ב

ואם כן ע"כ הא דתנו ליה עם הני דדיעבד משום דה"נ דווקא דיעבד וזה נכון :

ש"ך סקי"ז כתב דהולכין אחר הרוב דמצוים אפילו רוב השוק והעיר להיפוך ואם מצוין שוין הולכים אחר רוב השוק אפי' רוב העיר להיפוך ואם שוין בשוק הולכין אחר רוב העיר. וכתב שכן משמעות כל הפוסקים. והנה בעניותי ראיתי שצריך לבאר כל דברו הנה מש"כ דאם המצוין הוא להיפוך מרוב השוק והעיר הולכין אחר רוב המצוין נראה דהיינו טעמא כיון דאנו רואין שכאן מצוין רוב עובדי' כוכבים וכדומה אין לנו לילך כלל אחר רוב העיר והשוק. דזה הוי כיושבת בין הזרים דמסקינן בכ"ב (כ"ג) דלא אזלינן בתר רובא דעלמא. והיינו משום דאנו יודעין דלא שכיחי התם אינשי דעלמא. וכן כל כיוצא בזה וכדאמריק התם בסוגיא גבי זיקי דאשתכחו בי קופאי אף דרוב עוברי דרכים עובדי כוכבים רובא דשפוכאי ישראל ולא אזלינן אלא בתר רובא דשפוכאי כיון דאנו יודעין דע"כ מהם נפל וכן גבי בשר מבושל תנן בפ"ב דמכשירין דהלך אחר רוב אוכלי בשר אף שרוב העיר להיפוך וכ"כ התוס' סופ"ק דיבמות גבי עו"ג שקידש בזה"ז חוששין לקידושין חיישינן שמא מעשרת השבטים הוא ומפיק בדוכתא דקביעי ופי' דאפילו דאזיל איהו לגבה דאמרינן מרובא פריש דדוכתיי' איגהו הוי רובא ולא אזלינן שם בתר רובא דעלמא משום דאנו יודעין דבדוכתיי' איגהו שכיחי טפי מרובא דעלמא וכ"ז הוי כיושבת בין הזרים וז"ב (ועפ"ת סס"ג שהקשה ע"ז מרוב וקרוב הולכין אחר הרוב ופלפל הרבה בדברי הרשב"א ולפמש"כ א"ש הכל בפשיטות. והוא ברור ומוכרח). ומש"כ דהולכין אחר רוב השוק אפי' נגד רוב העיר ע"כ ג"כ דאנו יודעין דלא שכיחי רוב העיר התם כגון שכונה בפ"ע ע"ש וכ"כ התוס' בב"מ (כ"ד) ד"ה בטמון ולא בעי לאוקמא במקום שאין הרבים מצוין דמדמפליג בין רוב העיר עו"ג או ישראל משמע שמצא במקום שרוב העיר מצוין שם דאי מצא במקום שאין רבים מצוין שם לא הו"ל למנקט רוב העיר אלא אם רוב עו"ג או ישראל שכיחי במקום שמצא שם ע"ש היטיב ודו"ק. אבל זה שכתב דאם המצוין שוין הולכין אחר רוב השוק ואם שוין בשוק הולכין אחר רוב העיר אם נפרש דאנו יודעין שהם שוין צ"ע דלכאורה כמו באנו יודעין רובן אין הולכין אחר רוב העיר והשוק אפילו הוא להיפוך ה"נ ביודעין שהן שוין והכי תניא בהדיא בתוספתא פ"ד דמאי רבו במדינה ולא רבו בעיר במדינה מותר בעיר אסור ע"ש והיינו כשאנו יודעין דבעיר שוין אין הולכין אחר רוב המדינה כיון דאנו רואין דכאן שוין וה"נ כשאנו יודעין דכאן מצוין שוין מה לנו לרוב השוק וה"נ כששוין בשוק כיון דבני העיר לא שכיחי הכא מה לנו לרוב העיר ע"כ נראה דצריך לפרש ששוין היינו דאינו נודע לנו מאי הוי רובן ע"כ תלינן בסתמא בתר רוב השוק וכן כשאין אנו יודעין רוב השוק אזלינן בסתמא דרוב העיר הוה רוב השוק וצ"ע לדינא והרב ש"ך קיצר בזה במקום שצריך אלינו לבאר וה' יאיר עיני :

סקי"ט כתב דבנגנבו הולכין אחר רוב גנבי אפילו רוב העיר להיפוך והוא מבואר כבר בדברינו בסמוך דבכה"ג אין הולכין אחר רוב העיר וכמו ברובא דשפוכאי ישראל וכן גבי בשר מבושל דהולכין אחר רוב אוכלי בשר אף שרוב העיר להיפוך וכן הוא בהדיא בסקכ"ט סי"א ע"ש אמנם אם אין הגנבים שכיחים במקום שנמצא שם א"כ רוב השוק הוא ודאי סותר הרוב דגנבי צ"ע לכאורה. וראיתי בפלתי שכתב ללמוד זה מהא דאזלינן בתר רוב המקום שנמצא שם אף דרוב העיר להיפוך ואינו מובן לי כלל דהתם דבמקום זה אנו רואין דלא שכיחי רוב העיר בודאי אין לנו לילך כלל אחר רוב העיר וכנ"ל. אבל כאן כיון דנגנבו ע"כ אית לן למיזל בתר רוב הגנבים ואם אין הגנבים שכיחים בשוק ע"כ הוי תרי רובא דסתרי ואין לומר דרוב השוק מברר דהוא ממיעוט הגנבים דמאי חזית דאזלית בתר רוב השוק ניזל איפכא דרוב הגנבים מברר שהוא ממיעוט השוק ופשוט דהוה תרי רובא דסתרי אהדדי. ונראה דיש לדון בזה לקיים שניהם דהא כתב הש"מ בב"מ (כ"ז) דמשו"ה מהני סימנים במציאה ול"א דילמא מכרה לאחר דאוקמא אחזקה ע"ש וא"כ כאן דממקום הגניבה יש לדון כך משום רוב וממקום המציאה יש לדון להיפוך ג"כ מכח רוב וכיון דקיי"ל דרוב וחזקה רובא עדיף וא"כ פשוט דכדי לקיים שני הרוב י"ל דאפקינן לה מחזקה ואמרינן דלקחו רוב הגנבים ומסרום לרוב השוק ושני הרוב קיימים וא"כ לדון בזה לדינא הנה יש להסתפק אצל מי נעשה השחיטה אם אצל הראשון או השני ובודאי נוקמא בחזקת חיים ונעשה אצל השני ועוד יש חזקה שאינה זבוחה וזה הוי חזקה בהחלט דשחטה העובד כוכבים דשחיטתו נבילה בין אם הוא ראשון או שני וא"כ כשהראשון רוב עו"ג הוי תרי חזקה דסתרי והוה ספק נבילה וכשהשני רוב עובדי כוכבים שני החזקות מעידים דנעשה אצל העו"ג שהוא השני והוה נבילה ודאית ויש להקל בה גם לענין אותו ואת בנו לשחוט בנה אחריו וצריך ישוב לדינא :

והנה כ"ז בדליכא רוב טבחי ישראל אבל אי רוב טבחי ישראל פשוט דשרי אף ברוב גנבי עו"ג כמו דמסיק בפרק א"מ דשרי אף ברוב עובדי כוכבים כיון דרוב טבחי ישראל וה"נ אף ברוב גנבי עכו"ם. ומה שכתב הרא"ש דבנגנבו בעי רוב גנבי ישראל קאי ע"כ לפי ס"ד דהתם דאיירי ברוב ישראל ממש והטבחים לא הוי רוב מישראל. וא"כ אי הוי רוב גנבי עובדי כוכבים לא אזלינן בתר רוב העיר כנ"ל ומשו"ה בעי רוב גנבי ישראל. אבל ברוב ע"י לא איכפת לן כלל דהא שרי אף בשר הנמצא ביד עובדי כוכבים והא דכתב הרא"ש לפי הס"ד אף דמסקנא לא קאי הכי התם ואוקי ברוב עובדי כוכבים ורוב ע"י משום דמ"מ דין זה אמת בכה"ג דרוב ישראל והל"ח בפ"ק דחולין סי"ז הבין דברי הרא"ש לפי המסקנא ותמה עליו דלמ"ל רוב גנבי ישראל ולפי ענ"ד נראה כמש"כ [ומש"כ ליישב סברת הרא"ש דבעי אפי' ברוב ע"י ג"כ רוב גנבי ישראל דאי ל"ה כיון דהיה ביד עובד כוכבים לא סמכינן אשחיטה דאינה סימן להתיר ע"ש לא הבנתי כלל דהא גם במציאה ברוב עובדי כוכבים ג"כ תלינן דהיה ביד עובדי כוכבים אלא דשרי משום דהעובד כוכבים כמי גבי טבחי אזיל ואין ההיתר כלל משום סימן השחיטה דאדרבה בלא רוב ע"י אסור ולא מהני שם סימן השחיטה אלא משום דברוב טבחי ישראל אמרינן דכל הבשר משל ישראל הוא ובסוף דדרך לשחוט בעצמו הביא הש"ך סקי"ח דאסור ע"ש. והנה לענ"ד היתר זה דרוב עובדי כוכבים ורוב טבחי ישראל דווקא לדידהו דלא היה מוכרין נבילות לעובדי כוכבים אלא אם היה מכריזין אבל לדידן דאין מכריזין כלל כ"כ הש"ך סס"ג סק"ו דבשר הנמצא ביד עובדי כוכבים אסור מתקנת חכמים ע"ש ולפמש"כ בסמוך יש לחוש מדינא משום השחיטה שמא לא נשחט רובא וכ"כ דלא שייך בזה רמא"ש מו"ה דהא צריך בדיקה אלא דהוא משום דנמצא במקום מוחזק להיתר דאם היה מקולקלת היה אוסרה לנו אבל בל"ה לא ע"ש וא"כ כאן במקום שאין מכריזין אין ביד העובד כוכבים בחזקת היתר וע' מש"כ בסס"ג :

שם סקכ"ה העלה כשי' הפוסקים דסוגיא דסו"פ לה"נ דקטן שיודע לשחוט מותר לאכול משחיטתו היינו בדיעבד וכדבריו ראיתי בהג"א גבי הא דראה אחד ששחט דלשון מותר לאכול משחיטתו שאמרו שם בראשו מתוע"ס משמע דהוא בדיעבד ולפי"ז באינו יודע לאמן ידיו לשחוט ע"כ אסור אפילו בדיעבד ונראה לענ"ד טעם הפסול אף שראינו ששחט יפה עפ"י דברי הרא"ש גבי הפיל סכין ושחט דכתב דמ"מ דווקא הפילה בכוונה. אבל הפילה בלא כוונה אפילו הוא מכחו פסול. ובאר דאע"ג דלא בעי אפי' כוונה לחתיכה מ"מ כוונת עשי' מיהו ודאי בעי וכסי' ג' כתבתי לזה ראי' כנוגה ע"ש וא"כ בקטן גמור ודאי אפילו כוונת עשי' ודאי לי"ל ושחיטתו פסולה מדאו' וע' מש"כ בזה בחיבורי בכ"י. ומ"מ הוא קשה מאוד לומר דזה גרע משוטה. ויותר מזה כתב הגר"א באו"ח סי' קכ"ט סקל"ז ע"ש :

ס"ה בהגה ומיהו אם שחט בינו לבין עצמו שחיטתו פסולה. ודעת הטור והרשב"א במה"ב דביודע ה"ש ויודע לאמן ידיו כשר בדיעבד ועט"ז שהקשה דהא קיי"ל דאין עדות לקטן. ולענ"ד אזלי לשי' בס"ב דהביא הטור בשם הרשב"א דאפילו במומר לתיאבון אמרינן דרו"מ א"ש מו"ה הרי חזינן דאע"ג דאין לו נאמנות כלל ובודאי דאם צריך בשר וא"י לשחוט. אין האיסור מעכב עליו לשחוט שלא כהוגן במזיד מ"מ כך הוא הרוב ממנהג

העולם דאם לא היה מומחה לא היה נזקק לשחוט ואינו כלל מתורת עדות ונאמנות וא"כ כ"ש דקטן זה דיודע לאמן ידיו ויודע ה"ש ודאי דזה גופא רוב דשוחט שפיר. ועוד דכיון דהוא בידו הרי כתב הש"ך בסקכ"ז סקל"א דסמכינן אקטן בדבר שבידו ע"ש ואע"ג דלא מהני כ"ז לענין בדיקת סימנים דקיי"ל דכ"א צריך לבדוק לאחר שחיטה וחיישינן שמא נתקלקלה שחיטה והרי בזה ודאי צריך עדות וגם כבר אינו בידו [וגבי מומר כבר יישב שם הרשב"א זה] מ"מ כבר בארנו דזה אינו אלא מדרבנן וא"כ שפיר סמכינן בהא אבדיקת הקטן. אבל לדידן דקיי"ל דלא אמרינן במומר רו"מ הרי דלא שייך חזקה זו אלא בנאמן וכשר להעיד א"כ ה"נ בקטן ל"מ דדילמא יקלקלה כיון דאינו כשר להעיד. ופלתי כתב ראי' מהא דאבדו לו גדי' וכ"כ דהתם סמכינן אהא דלא אסרה לנו וה"כ זה נמי הוה כעדות ופשוט :

ס"א אם הטילו הקהל חרם כו' ע' מש"כ בזה בחי' שם :

ס"ב השוחט לפני עדים ואח"כ אמר לא שחטתי א"כ עש"ך סקל"ט דדווקא כשעומד בדיבורו שלא שחט כלל אבל בל"ה מתרצינן דיבורו דלא שחט כהוגן קאמר ומשמע דאנן בעלמינו מתרצינן דבריו. אבל מדברי הט"ז מבואר דדווקא כשהוא עצמו מתרץ דבריו ע"ש וכ"כ בזה הפ"מ. ונראה לענ"ד ראי' מפורשת דהתו' סברי כשי' הט"ז דבשבועות (דמ"א) ד"ה כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי הקשו בההיא דכתובות אמר לנו אבא לא לויתי כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דנתרץ דבריו כההיא דכריתות דמפרשינן לא נטמאתי לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי ה"נ נתרץ לא עמדתי בהלואתי אלא פרעתי ותי' דדווקא כשהוא עצמו מתרץ דבריו אבל אנן לא טענינן ליתמא מילתא דל"ש ע"ש. ומשמע מדבריהם דגם בההיא דכריתות דהוה לענין איסורא לא מתרצינן ליה אנן אלא כשהוא עצמו מתרץ דבריו וע' לשון התו' ריש האשה רבה (דפ"ח) ד"ה ומה אם ירצה לומר מזיד הייתי ודו"ק :

סימן ב ס"ב בהגה מי ששחט והוציא טריפה פ"א מתח"י אם לא הוחזק בכך מותר לאכול משחיטתו עש"ך שהאריך להשיג ולענ"ד דברי הרב הם עפ"י דברי הר"ן רי"פ גה"נ גבי טבח שנמצא אחריו חלב דכתב דהכל לפי פשיעותם ואונסם והיינו שכתב הרב דהכל לפי ראות עיני הדיין וע' עוד בש"ך שהביא דסברת הט"ז לחלק בין עבר לפני עדים או לא וכתב דל"נ. ולענ"ד דסברא זו נכונה ומוכרחת בש"ס ביומא ס"ו דאמר התם גבי עגל עדים והתראה סייף עדים ולא התראה מיתה בידי שמים לא עדים ולא התראה בהדרוקן. ואידך מפרשי זיבח וקיטר בסייף גיפף וניסך מיתה בידי שמים שמח בלבו בהדרוקן ע"ש. ומשמע ודאי דגיפף וניסך חמיר משמח בלבו וא"כ ע"כ צ"ל דמיתה בידי שמים חמיר מהדרוקן [וע"כ צ"ל דהדרוקן דהתם לא אתי לידי מיתה דאי ל"ה נראה דזה חמיר כדמשמע בסו"פ ב"מ דהוא מיתה חמורה וכן בסוף מו"ק ע"ש] וכן משמע מסדר העונשין דחשיב מעיקרא חרב דקשה ממות כדאמרינן בב"ב ד"ז וא"כ מסתמא הדרוקן דחשיב לסוף קיל טפי וא"כ חזינן דלל"ק עבירה אחת כשהוא בעדים עונשה חמיר וכשהוא בלא עדים עונשה קיל ולכאורה התם בעונש בידי שמים. מאי נ"מ אי יש עדים או לאו וע"כ דכשהעיז לעבור לפני עדים חליף טפי וא"כ פשוט דה"נ יש להחזיקו בחשוד יותר כשהעיז לעבור לפני עדים ונכון :

ס"ג אפילו בשבע וכו' ע' אחרונים ויש להקשות ע"ז מהא דמשביעין את כה"ג בריש יומא ולולי שאיני כדאי הי' נראה כמש"כ התו' בר"פ הא"מ גבי עדות עד שצריך שבועה פסול. דאם לא יגיד כתיב שצריך להיות נאמן בהגדה. ה"נ בעדות איסורין צריך שיהי' נאמן באמירה וכן מוכח באוקימתא דכותי ובכ"ד גבי כותי דשבועה ל"מ ודו"ק :

ש"ך סקי"ז הסכים לשי' הפוסקי' דבפ"א נעשה מומר. והנה התו' בדי"ד ד"ה השוחט בשבת הוכיחו מסוגיא בסופ"ב דמוקי הא דשנים אוחזין בסכין ושוחטין אחד לשם א' מכל אלו פסולה דמוקי לה בישראל מומר ות"ל דבל"ה אסור משום שחיטת מומר וש"מ דבפ"א אינו נעשה מומר ע"ש ונראה דתלי בשני גירסות דהנה הוכחתם יש לדחות בפשי' עפמש"כ הט"ז בסי' ה' סק"ו ביישוב דברי הר"ן דשנים אוחזין היינו כשאפילו הכשר לבדו יכול לשחוט בעצמו ואי"ל להשני אפ"ה כיון דהשני חשב לשם דבר פסול אוסר השחיטה יעו"ש. ועש"ך בסי' זה סק"ל וא"כ בכה"ג א"ש בפשי' דבלא המחשבה היה כשירה בשתי' הכשר כיון דאי"ל כלל לכח המומר ולק"מ אלא דתלוי בהא דאמרינן בד"ל גבי שנים אוחזין בסכין ושוחטין שחיטתן כשירה דגירסא דגרסינן שם למדתני רבינו מתני' בשני סכינין כו' [וצ"ל לפי"ז דאע"ג דבסכין אחד ודאי כשר מ"מ הכי א"ש טפי משום דברייתא מפרשא שמא יטרופו זה ע"ז ע"ש] ולפי"ז דאיירי רישא בשני סכינין מסתמא סיפא איירי נמי בשני סכינין ובכה"ג ודאי אוסר שחיטת מומר לכו"ע אפי' בלא המחשבה כמבואר בסוס"ז בהדיא ומוכרח ע"כ כשי' התו' דבפ"א אינו נעשה מומר. אבל כבר הביאו שם בתו' גי' בה"ג למדתני רבינו בסכין אחד והוא בדרך קושי' ואע"ג דלפי האמת ודאי דהדר מהא דדוקא ס"ה מ"מ אין לנו ראי' לזה דא"ש טפי בשני סכינין ואיכא לאוקי כולהו גם לפי האמת בסכין אחד וא"כ לק"מ דא"ש כדברי הט"ז ואין שום ראיה דאינו נעשה מומר בפ"א ודו"ק :

ט"ז סק"ט כתב ליישב שי' הרמב"ם דס"ל דאפילו מומר לשאר עבירות צריך בדיקת סכין מההוא דנגנבו לו גדי' דמותרין אף דתלינן דהגנב שחטן דהתם איכא ס"ס דילמא נתן למומחה לשחוט ול"ע דהא ע"כ לא סמיך בשחיטה בס"ס דהא לרבינא דלי"ל רו"מ א"ש מ"ה אסור בלא ידעינן דלא גמר אף דהוה ס"ס דדילמא גמר ודילמא אע"ג דלא גמר מ"מ שחיט שפיר ועש"ך בכללי ס"ס דכנגד חזקת איסור ממש ל"מ ס"ס ע"ש מיהו הט"ז לשי' לקמן סט"ז דא"י ה"ש שחיטתו הוא ודאי נבילה ואי לא גמר ליכא ספק כלל דילמא שחט שפיר אבל כ"כ שם האחרונים דשי' הרמב"ם דאינו אלא ספיקא עמש"כ ול"ע :

ס"ט נ"ו כו' וגם בדקו להם סכין עש"ך דמדברי הרשב"א נראה דהוי ככותי דמרתת ולענ"ד כשי' המחבר דלא שייך מרתת בנ"ו דהא ברי"פ בנות כותים ס"ל לר"י דבסתמא סמכינן עלייהו ואפילו לת"ק בהוחזק בדרכי ישראל סומכין עליהם ע"ש [ואף דנסתפק בש"ך סקכ"ב אי מהני החזיקו במי שהוחזק כישראל בכל דבר שאני] וא"כ ודאי י"ל דלא שייך מרתת ול"ע :

ט"ז סוהס"י הקשה בדברי הרשב"א דכתב גבי התחיל פסול דהיינו כגון מין דבזה הא אפי' במעשה כ"ד אוסרה ואפי' בהנאה ותי' דמעשה כ"ד נמי דווקא ס"א וכבר הקשה בנה"ך דהא מוכח בהדיא דאפילו משהו גמור דהא מוקי לה לברייתא דהשוחט חטאת העוף בחצי קנה פגום הא בל"ה היה אוסרה גם בהחצי קנה ומש"כ בא"ד ליישב דהכא משום מוקצה צ"ע לענ"ד דלכאורה דווקא נעבד אוסר דבר שאינו שלו במעשה ולא במוקצה דזה ודאי אינו יכול להקנות של חבירו להבא כלל. וכן נראה בהדיא ברי"פ פרת חטאת דפריך מוקצה ונעבד הא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ובודאי דל"ד פריך מנעבד דהא קיי"ל עשה בה מעשה אוסרה ובודאי לא אזיל סוגיא דלא כהלכתא אלא דודאי סמיך אמוקצה דזה ודאי לכו"ע אינו יכול לאסור אפי' במעשה [ומה שהקשה בסוגיא דע"ז כ"ד כגון שניסך לה יין בין קרניה כ"כ התו' דכ"ב שם דההיא דהתם אינו אלא מדרבנן ע"ש] ועוד עדיין אינו מיושב לפי דברי הט"ז דעכ"פ במעשה נבילה הרי הוא אוסרה גם בהנאה וא"כ הא אין האיסור בזה כלל משום שחיטה פסולה ולענ"ד ליישב דברי הרשב"א עפ"י דברי התו' ע"ז נ"א ד"ה חייב שהוכיחו לחלק דבעכו"ם שעבודתו בכך אפי' שבר מקל לפני' הוה כעין שחיטה ונאסר בהנאה אבל באין עבודתה בכך אינו נעשה התקרובות אלא בשחיטה שהיא כשירה גם לגבוה ע"ש. והנה קיי"ל דאין מפגלין בחצי מתיר כמבואר ברמב"ם פט"ז מפה"מ ע"ש וא"כ ה"נ בעכו"ם שאין עבודתה בכך ודאי אינו אוסר אלא שחיטה גמורה כמחשבה דגבוה וכן משמע מסנהדרין (דס"ב) דס"א לא אתי אלא מריבויא כמו שבר מקל ומשמע דבתרווייהו דווקא עבודתה בכך ע"ש וא"כ בזה"ז דאין עובדים לעכו"ם בשחיטה יפה כתב הרשב"א דאין כאן אלא שחיטה פסולה [ואף דהמחבר סתם לקמן דבמעשה כ"ד אוסר משמע אפי' בזה"ז המחבר לי"ל באמת דברי התו' הנ"ל כמבואר בסקל"ט ס"ד ע"ש אבל כ"כ שם הש"ך דדעת רו"פ כהתו' ע"ש והש"ס אוקי בריי' בסתמא דהוה בעבודתה בכך דבזה אוסרה ודאי בכ"ד ודו"ק :

סימן ג ס"א ואפי' הפיל סכין שלא בכוונה. נראה דהיינו דא"צ אפילו כוונה לחתיכה או לנעילה שהזכיר מקודם. אבל מ"מ ודאי בעי שיפול מיהו בכוונת הפלה וכמו שהובאנו בסי' א' בשם הרא"ש דלא נתכוין למעשה כלל ודאי פסול כיון דלא נתכוין למעשה כלל לא מיקרי עשי' כלל ע"ש. ובזה א"ש מה שהקשו התו' בסנהדרין ע"ז ד"ה סוף חמה דלמאי דקיי"ל דאשו משום חציו ואפילו לענין ד"נ חייב כמעשיו ממש והא בהניח אבנו וסכינו ומשאו בראש גגו ונפלו ברו"מ חייב משום אש וא"כ ה"נ בשחיטה נפלה סכין להוי ככח גברא ע"ש ומה שתי' בזה כבר תמהתי על ד"ק בחיבורי על חו"מ סי' ת"ח ולדברי הרא"ש הנ"ל א"ש דהכא שאני דהא בעי מיהו כוונה לעשי' ואפילו הפילה דכחו בלא כוונה פסול וז"ב וע' תבו"ש שהביא דברי הרש"ל שכתב דלשם חניקה פסול והבין דבזה שכיוון בפירוש שלא לשם שחיטה פוסלת אפילו בחולין. ובספר עונג יו"ט הקשה ע"ז מהא דהשוחט וצריך לדם כילד הוא עושה נוחרו כו' וליכוין שלא לשם שחיטה וזה יש לדחות בפשי' דמ"מ חייב בזה מדרבנן מפני מראית העין כמש"כ הרמב"ס גבי עז שילדה כמין גדי (והע"ז אמלב) אבל הוא מוקשה קושי' נלחת דא"כ היכי מתכשר שחיטת כותי בעומד ע"ג דמ"מ דילמא כיון שלא לשם שחיטה דהא חשידו אל"ע אבל המעיין ברש"ל יראה שלא כתב זה אלא לביאור דברי הרא"ש דכיוון לחניקה היינו שלא לעשות שחי' אלא חניקה ונעשה הולכה בלא כוונתו והוא לא כיוון למעשה זה כלל ובלא כוונת עשי' פסול וכ"ה ברא"ש דכ"ח דקא מנבח נבוחי דאפי' למ"ד מצוות א"צ כוונה מ"מ בלא נתכוין לתקיעה ועלתה בידו תקיעה ודאי ל"מ וכן בזבחים (ד"ס) גבי כוס היה מלא מדם הנשפך דמסיק שם דהפסול דבעינן שפיכה מכח אדם ובדל"ה אמרינן דכהנים זריזים ועבדין הייא ומשתפך. הרי דכל שלא כיוון לשפיכה אע"ג דנשפך על ידו זה לא חשיב כחו וכל זה ברור:

סימן ד ש"ך סק"ג אפילו שמע שחושב העכו"ם לעכו"ם וראי' מהני טעיי כו' הנה התם אמרי דמא ותרבא לדידן וא"כ אפילו אם נאמר דהשמיעה היא כמחשבה ופוסלת. מ"מ הא התם אין זה אלא מחשב שיזרוק העו"ג וכבר הסכים בסק"ד דכשר וא"כ אין ראי' משם. ונראה דבאמת דלשי' גופא דמחשבה שיזרוק העו"ג בשר בל"ה יש ראי' ברורה דאפילו מחשב ממש שחושב העו"ג בשחיטה ע"כ ג"כ כשר וכ"ש בשמיעה בעלמא. דאיל"ה לוקי שם ברייתא דאין מחשבה מועלת בחולין מעבודה לעבודה בכה"ג ולא נסתפק לי' להש"ך אלא לשי' המחבר דמחשבה שיזרוק העו"ג אסור וה"נ כ"ש במחשב שחושב לעכו"ם בשחיטה דפסול. ולשי' שפיר אייתי ראי' דמ"מ שמיעה בעלמא ע"כ אינה מחשבה דהא לשי' זריקה פוסל בשחיטה ודו"ק:

ס"ב שחט ואח"כ חשב ה"ז ספק כתב הרש"ל דשי' הרא"ש דבעיקר הדין קיי"ל כרבנן דלא אמרינן הוכיח סופו על תחילתו ויש להקל ולענ"ד ראי' נכונה דבמחשבת פיגול מבואר במנחות ע"ז ובזבחים מ"א דקיי"ל כרבנן דלא אמרינן הוכיח סופו על תחילתו ע"ש וכ"ש מחשבת ע"ז דחמיר איסורא והחזקה אלימתא טפי ותדע דהא לענין כשרות משמע בריש זבחים דאמרינן הוכיח סופו ע"ת וע"כ דלפסול משום דמעיקרא לא קיימא בהך חזקה לא אמרינן וכ"ש מחשבת ע"ז וע' חיבורי על חו"מ סרמ"ה:

ס"ד ישראל ששחט בהמת חבירו לעכו"ם בט"ז סק"ד הביא דעת הרא"ה והר"ן דאע"ג דאין אדם אוסר דש"ש מ"מ אין שחיטתו מתירתו באכילה דלא אסר לה אלא דלא שרי לה והאחרו' דקדקו מדברי התו' פסחי' שכתבו להוכיח דת"ע מטמא מדאו' מדלא משני בשוחט חטאת בחוץ לעכו"ם דתיקן להוציא מידי נבילה ע"ש הרי דס"ל דהוה שחיטה ואינה כמתה מאלי' ולענ"ד דלטהר מידי נבילה ודאי יודה גם הרא"ה דהוה שחיטה דהרי מפו' בש"ס דלר"מ דשחיטה שא"ר ש"ש מחייב שוחט אותו וא"ב לעכו"ם כדתנן בהדיא בדפ"ה ולא אמרינן דאינה שחיטה כלל והכי אמרינן בהדיא בזבחים ס"ט גבי ש"ח אם הועילה שחיטתו לחייבו כרת לא תועיל לטהר מידי נבילה וה"נ בתקרובות עכו"ם ודאי דשחיטה היא לזה ואין סברתו אלא להיתר אכילה ודו"ק:

ומה שכתב בנה"ך לדחות יישוב הט"ז ליתא לפמ"ת שבאר הט"ז דבריו בס"ה סק"ו ע"ש:

שם ואם יש לו שותפות י"א שאוסר כו' עש"ך דבחו"מ לא הביא אלא דיעה זו וסתר תי' הסמ"ע ובחי' שם ישבתי דברי הסמ"ע בסברא נכונה דקושי' הש"ס אינו אלא דכיון דמן הסתם אנו אומרין דללעורא וא"כ אין על המעשה שם היזק אלא דהכא בשביל שיש לו שותפות ואין זה נודע. והוה כעושה מלאכה בפרת חטאת דאין חיוב בד"א משום דהוה מחשבה בעלמא ע"ש. ומ"מ עדיין יש לפקפק דכמו שאינו נודע דיש לו שותפות י"ל דה"נ אינו נודע דהיא של חבירו. ועוד דהא באמת אינו אוסר אלא שלו ושל חבירו נאסר בשביל התערובות ואין זה אלא כמערב וכ"כ שם התו' ע"ש. ושפיר הוה היזק שאינו ניכר מיהא. ואף שי"ל דכיון דגם שלו אינו נאסר אלא בשביל המחשבה הוא קיל מ"מ הוא צ"ע: ומש"כ הש"ך דאע"ג דלענין האיסור הוא ספק מ"מ יכול לומר איני רוצה לכנוס בספק הוא תמוה דבהדיא קיי"ל בחו"מ סי' ש"ו דטבח שעשה ספק טריפות פטור וע' חו"מ סי' קכ"ו ש"ך סקע"ח ויש ליישב עפ"י דבריו שם ול"ע:

סימן ה ס"א לשם עולה כו' ע' ש"ס לענין עולת יולדת וגי' רש"י דאפי' יש לו אשה אינו נאסר דאי באין לו אשה פשיטא והתו' כתבו דווקא באין לו אשה ומ"מ אינו פשיטא דקמ"ל דלא חיישינן שמא יש לו בצנעא ונראה כשי' רש"י דבאשה לא חיישינן לצנעא דהא בכתובות כ"ג הוה ס"ד דאפי' להכחיש עדים הוה גבי אשה לא ראינו ראי' ע"ש וכן בקדושין ע"ט אמרינן דא"ל לה"ר שבניו מאשה זו כיון דלא ראינו שיש לו אשה אחרת וע"כ לא אצטריך אלא ליש לו אשה וכן פסק הרמב"ם ומיהו לפי"ז נ"ל דל"ח דילמא אפלה דקלא אית לה ול"ע קלא בסו"פ הבע"י דאמרינן היא אמרה לא אפלית איהי מהימנא דלא הוה מחזקה נפשה בעקרה והול"ל דאי הפילה קלא אית לה ויש ליישב:

שם לשם פסח כו' לכאורה דהוה"ד כל קרבנות ציבור דהא אפי' לרבנן בשילהי ב"מ דס"ל דאין יחיד מתנדב לשם ציבור אינו אלא חששה דרבנן ועוד דהתו' כתבו ביומא ל"ה ד"ה ניחוש דבכהן שריוח הקרבנות שלו ל"ח שמא לא ימסרם יפה. ומ"מ מדנקטו פסח משמע דווקא פסח דהוא לכל יחיד ול"ע:

שם ואם נודע שעבר עבירה שחייבין עליו חטאת פסולה הרש"ל החמיר בזה לאסור גם בהנאה כשחוטי חוץ ממש והנה בש"ת גופא נראה לכאו' מדברי התו' קידושין נ"ז דמדאו' נפקעו מקדושתן כקדשים שמתו דאין אסורים אלא מדרבנן. אמנם כבר תמהתי בחי' ב"י דמבואר בכ"ד דש"ח הם שחיטה שא"ר ומוכרח בכ"ד דהוא מדאו' ע"ש שהארכתי בזה וכעת נ"ל דהתו' לשי' בחולין קט"ו דס"ל דלענין שחיטת אותו ואת בנו לא שייך למילף ממעשי' שבת שלא לאסור מכל שתיעבתי. דהכא השחיטה ניכרת יותר והוא שייך בזה כל שתיעבתי. אלא דגמר שם מדאסר רחמנא מחוסר זמן לגבוה ע"ש. וא"כ בש"ח ודאי דשייך כמי כל שתיעבתי ואף דיליף שם להתיר באוא"ב מ"מ בש"ח ודאי ליכא למילף מיניה דהא קדשים וכרת חמירי. וא"כ ש"ח אף דנפקעו מקדושתן כקדשים שמתו. מ"מ ודאי אסורין מדאו' מכל שתיעבתי. [ולענין הקיש לחולין שנשחטו בעזרה [בדברי' בקידושין שם] ודאי לא שייך לכל שתיעבתי דאיסורא אחרינא הוא ודו"ק]. ואף דהבאתי שם דברי התו' ב"ק ע"ו דנדחקו למה לי"ל פדי' משמע דס"ל דאין הקדושה נפקע וגם ליכא איסור כל שתיעבתי דאי ל"ה לא שייך פדי'. לענ"ד הא בהא תלי דאי הוה שייך פדי' והוה ליה להקדש זכות בו לא היה נפקע ההקדש. וגם לא הוה שייך כל שתיעבתי כיון דפודין אותו. ונפקע ההקדש הא תו ליכא התועבה ודו"ק. אבל כיון דמסקי דלא שייך פדי' ואינה ראוי' להקדש כלל. נפקע המעילה. ומ"מ כיון שאינה נפדית עדיין. הוא בכל שתיעבהי וה"ה בב"ת וא"כ כ"ז לאיסור אכילה. אבל ההנאה כתב הרא"ש בפ"ז דחולין סי"ז דלא קיי"ל כר"א דלא תאכל איסור הנאה במשמע וא"כ בש"ח גופיה אין ההנאה אלא מדרבנן כקדשים שמתו ועוד דהרי כתבו התו' בזבחים כ"ט באריכות דבזה"ז ליכא לאו דשחוטי חוץ ע"ש וא"כ פשיטא דאין כאן אלא איסור קדשים שמתו מדרבנן וא"כ אין להחמיר באיסור דרבנן בספיקא דהקדש וכן נראה קצת גבי עולת נזיר דמרבה ליה בזה הכלל דנידר ונידב דאימר נדר בצנעא ע"ש ומשמע ודאי דלא חמיר

הא דאתי מריבויא בזה הכלל מכל הני פסולין דחשיב שם דלא הוה אלא לאיסור אכילה ואע"ג דעולת נזיר הוה כמחויב חטאת ובעי ודאי למימר נמי עולת נזרי כמו לחטאתי ואפ"ה לא מיתסר בהנאה ודוחק לומר דהתם דאינו ודאי דהוא נזיר קיל טפי אלא ע"כ דאין מחמירין בזה כהקדש גמור וצ"ע :

ס"ב שחט תרנגולים כו' מבואר דהא עופות כשרים להקרבה נאסרים בשחיטה לשם קדשים ואע"ג דבקדשים דינן במליקה מ"מ מיחלף וע' בזה בחי' ב"י סמ"ד ומזה סעד לשי' הב"ח שהובא בש"ך סק"ט דאף לאחר שחיטת רוב סימנים בהכשר אם גמר לשם קדשים אסור מפני מראית עין והש"ך כתב דלא שייך בזה מראית עין דהרי שור שחוט לפניך והרי כאן אמרינן דשחיטה מיחלף במליקה כ"ש דמחליף רוב בלא נעשה רוב ודו"ק :

ס"ג במד"א שיש לו בה שותפות אבל אין לו בה שותפות אינו אוסר דבר שאינו שלו שלא כיון אלא לצערו. בארו האחרונים דהעיקר הוא משום דבשל חבירו ליכא מ"ע דהכל יודעים דאין הקדש בשאינו שלו וצ"ע דא"כ בשל שותפות לא ליתסר דהא קיי"ל דבהמה של שותפות ג"כ איכא קריבה כדאיתא בהדיא בקדושין (ד"ז) ולקדושת דמים הא ודאי לא חששו בזה דהרי בבע"מ הוצרכו לומר דילמא שדי מידי אמומא הא לק"ד ל"ח ונ"ל דה"ט דדווקא בשאינה שלו לגמרי ידוע שהיא אינה שלו אבל של שותפות איכא למטעי דכולה שלו וצ"ע :

סימן ו ס"א בהגה ב' בשעת הדחק מותר אם כורך מטלית והב"י הביא דברי הרוקח לאסור ובאמת צ"ע דהרי בשומרי פירות התירו לעבור במים בשינוי דלא יוציא ידיו מתחת חפת חלוקו שיהיה לו היכר דלא יבוא לסחוט ואפ"ה לענין חזרה לא התירו לו בשינוי זה כמבואר באו"ח סי' ש"ו וא"כ מנ"ל להתיר גזירה זו דכאן בשינוי וצ"ע :

ס"ב ותלוש ולבסוף חיברו כו' שחי' כשירה ואפילו בטלו. והאחרונים הסכימו לשי' הרא"ש דבטלו הוא בעיא דרבא ולא איפשטא ואסורה מספיקא והפלתי הכריע דאפילו לשי' הרא"ש דהוא בעיא מ"מ הא מסיק שם דיקא נמי דקתני דומיא דקנה העומד מאליו וקיי"ל בכ"ד לפסוק כדיקא ויש להקל ע"ש. והנה התו' כתבו דבקנה ודאי לא שייך להצריך דווקא עומד מאליו דבהשרשה ודאי הוא מחובר אלא דגלי אכותל מערה דדוקא מחובר מעקרו ולכאו' לפי"ז ליכא הדיקא כלל דהא י"ל דבטלו הוה ג"כ כהשרים וזה הוא דגלי דיוקא דדומיא דקנה דקאי דווקא בבטלו אבל בבטלו ודאי פסול דזה הוה שפיר כעומד מאליו וכמו בהשרים. ונראה דבאמת הך סברא דבטלו הוא מסיק בתר הכי שאני סכין דלא מבטל ליה אבל מעיקרא לא הוה ידע כלל לחלק בזה והיינו שנדחקו התו' שם לפרש בעיא דרבא והמהרש"א תמה דלמה לא פי' כהרא"ש והוא פשוט דשי' הרא"ש אינו אלא לפי המסקנא ובס"ד ע"כ צריך ליישב באו"א ע"ש וא"כ לפי המסקנא דמחלק בבטלו ליתא להאי דיקא כלל ונכון :

הגרע"א הקשה מנ"ל להפו' דגם לצפורן בהמה פסול הא הסכמת הפו' גבי אונאה וכ"ד דאדם כקרקע וא"כ דילמא ה"נ דווקא קאי בציפורן של אדם אבל בהמה לא מיפסל [וע' בסי' רל"ב מש"כ שם בזה] אבל נלענ"ד בפשיטות דלכאו' בכאן גם לצפורן של אדם לא היה לנו לחשוב כמחובר לקרקע כיון דמיעוט דמחובר דכאן אינו אלא מויקא בידו דבעי מידי דמיטלטל ולא מחובר. ולא ממעטינן אלא מחובר ממש וראי' ברורה דהא גבי גט איתמעט ג"כ מחובר מונתן בידה כמש"כ הרא"ש שם ואפ"ה תנן בהדיא כותב לה על יד העבד ע"ש. ע"כ נראה ברור דהפסול הכא הוא עפ"י דברי התו' דיש כאן מיעוט שני להצריך דווקא כלי אלא דהא לא מוקמינן אלא לענין קדשים דלא מיסתבר למעט זה בחולין ע"ש והנה בגיטין (כ"ג) אית לי' לריה"ג גבי גט דממעט מספר דבר שיש בו רוח חיים ורבנן פליגי וסברי דספר לספירת דברים ע"ש הא ל"ה הוה ממעטינן גם בחולין דבר שיש בו רוח חיים וא"כ הכא דיש מיעוטא ג"כ דדווקא כלי נהי דזה לא קאי אלא אקדשים אבל יש בו רוח חיים ודאי מיסתבר גם לחולין ומשו"ה הוא דפסלינן לי' הכא בשחי' והיינו כדברי הפו' דכל בע"ח פסול ודו"ק:

סימן ז ס"א יכול אדם לקבוע סכין בגלגל כתב התבו"ש דכאן כשר אפילו בסביבה שני'. דחשיב כחו כמו זרק סכין. ולענ"ד צ"ע דהתם ודאי כחו הוא דאי לאו כחו תיזול לתחת כדאמרינן בסנהדרין ע"ח ע"ש אבל כאן בגלגל ידוע דטבע הגלגל הוא להתגלגל הרבה אפי' לאו מכחו וצ"ע :

ובאמת לענ"ד הכל תלוי לפי האומד אם הוא מכחו ואף בגלגל של מים שכתבו האחרונים דבסביבה שני' פסול וכן הוא בהדיא בב"י באו"ח סי' קנ"ט שהביא לשון ר"י דאמרינן גבי שחיטה דבסביבה שני' פסולה ע"ש מ"מ לשון רש"י ד"ה כח שני לאחר פעם ראשונה ושני' ע"ש משמע דגם בפעם שני' כשר אלא דהוא לפי האומד וזימנין דגם בפעם שני' הוא כחו וזהו לשון ראשונה ושני' דלפעמים דוקא ראשונה ולפעמים גם שני' מכחו וזה נכון :

סימן ח ס"א כמה הוא אורך הסכין ששוחט בו כו' והאחרונים הסכימו דלכתחילה לא ישחוט אלא בסכין שיש בו כמלא שני צווארים של דבר הנשחט ולענ"ד ראיה ברורה מהא דלר"ש שיעור שהייה כדי בדיקת סכין וכתבו התו' בדף ל"ב דהייני סכין שיש בו כמלא שני צווארים של הנשחט דאל"ה לא ידעינן שיעורו ע"ש וע"כ הא דמשערינן בסכין זה משום דלכתחילה אינו שוחט אלא בסכין כזה וכן משמע ג"כ לפי סי' מדלא מפרש ר"ש באיזה סכין דע"כ דסתם סכין הוא כעין סכין זה ודו"ק :

שם בהגה וי"א לשער בי"ד אצבעות ורמז ושחטתם בזה כו' והרא"ש והטור סי"ח כתבו רמז זה לענין הבדיקה שהם י"ב כמנין זה בלא הב' ע"ש :

סימן ט ע"ז סוף הסי' באותן רשומין שעושין האומנין אין לחוש שהן רחוקין כו' וסתם דבריו מה הוא רחוק ובאמת לכאו' הוא לשיעורין דהא תלוי לפי עובי הרשומים ע"כ נראה דאין להתיר אלא ברחוק כשיעור רוב סימן של הנשחט דבזה אין לחוש כלל אפילו הוא קורע כמו שהסכימו הט"ז והש"ך לקמן סי' כ"ו דבהסימן גופיה ודאי אין טריפות לאחר שנשחט רובו ע"ש :

סימן י ס"א סכין של משמשי עכו"ם כו' ואסור לשחוט מסוכנת כו' ע' רא"ש שהאריך להתיר דיעבד וכתב הש"ך דמ"מ מודה דצריך להוליך הנאת דמי הסכין לים המלח והשיגו עליו דא"כ אכתי קשה קו' הרא"ש דמאי פריך ות"ל משום שמסוכנת דילמא ניחא לי' לאשמועינן איסור דמי הנאת הסכין. ולענ"ד דלפי"ז י"ל דכיון דאוסר כ"ק א"כ לענין ההנאה כ"ד כזה דהנאת דמי סכין חשיב כנגדו קילקול הכ"ק וכעין מה שאמרו מה שהשביח בעור פוגם בבשר ע"ש וא"כ י"ל בפשי' דבאמת הכי פריך דאף מסוכנת ג"כ הוא מקלקל משום איסור הקליפה דחשיב כנגד הנאה כ"ש של דמי הסכין אבל אי היה הנאה חשובה לאסור כל הבהמה ודאי לא הוה שייך למחשב קילקל הכ"ק ושפיר הוכיח הרא"ש דע"כ הבהמה מותרת אבל לענין דמי הסכין אין ראיה. אמנם ממה שהביא הרא"ש ההוא דאין זורעין תחתיו משמע דדמי לגמרי לשם והתם לפי שי' משמע דשרי לגמרי דהולכת הנאה לים המלח ודאי הו"ל למיתנא [ולענ"ד באמת לולי ד"ק ראייתו שם לענין אין זורעין תחתיו גופה מדלא תני ואם זרע אסור כדתני ואם עבר טמא לכאו' י"ל בפשי' דהתם הא דלא יעבור אינו משום טומאה אלא משום איסור הנאה ומשו"ה הוצרך לאשמועינן דאם עבר טמא ומיהו מדברי הר"ן שם מבואר דלא יעבור הוא ג"כ משום טומאה אבל משום איסור הוה אפשר ולא מיכוין דלא מיתסר ע"ש. ומ"מ עדיין אינו מוכרח די"ל דהתם גבי טומאה הא באמת פליגי עלה רבנן ול"ל טומאה. והוצרך לאשמועינן דטמא. אבל כאן שפיר י"ל דאסור משמע גם בדיעבד ולכאורה יש שם קצת הוכחה להיפוך. דהא בש"ס פריך שם אאוסר דר"י דסיפא מהא דבערלה מותר בדיעבד ש"מ דס"ל להש"ס דאוסר היינו בדיעבד וה"נ איסור דת"ק ולע"ג]. וע' חי' רע"א שהקשה דליתסר בדיעבד משום אי עביד ל"מ. והנה לכאורה לפמש"כ התו' בע"ז (כ"ו) דאין דרך לאכול נבילות תמותות ולא שייך תיאבון אלא בנתנבלה בשחי' ע"ש וא"כ ודאי דגם לנוחרה בסכין של עכו"ם הוה הנאה ובל"ה ג"כ הא עכ"פ הרי הוא מקרב הנאתה וקרובי הנאה הנאה היא [וזה ודאי לא מסתבר דזה לא חשוב תיקון כיון דהיה יכול לשוחטה בשחי' גמורה לישראל והוא

קלקלה ואסרה דלכאו' ודאי לא שייך קילקול אלא בשוחט בריאה דהשתא כמו שהיא היא ראוי' יותר אבל כאן במסוכנת דעכשיו היא מקולקלת לגמרי והוא מתקנה בשחיטה אלא דהיה יכול לתקנה יותר ודאי לא שייך דתיקון קטן אינו תיקון ופשוט] וא"כ אפילו נפסול את השחי' והוה כנחירה ודאי ג"כ איסורא הוא ולענין נחירה ודאי דלא שייך ל"מ כמש"כ התו' גבי גורס אוזן בכור דלא שייך ל"מ כיון דאפילו בנפל בעצמו שרי ע"ש וה"נ ודאי ל"ג ממתה מעצמה וא"כ אפי' כאסרנה לישראל לא נתקן האיסור וכ"כ האחרונים דכל שלא נתקן האיסור לא שייך ל"מ. אבל באמת ז"א דודאי מ"מ מה שנאסור לישראל הרי יתמעט מיהו האיסור דכל מה שהוא נהנה יותר הוא איסור יותר ואף דהנאת ההיתר לעו"ג ע"כ לא נוכל לתקן מ"מ איסור הנאת הישראל הא יש לתקן. אבל לענ"ד עיקר הקושי' ליתא כ"כ דהא באמת אי הוה הנאה חשובה בל"ה הוה ע"כ אסורה השתא דהרי זה הוא עיקר האיסור וכמו אפה בו את הפת שהפת אסורה אבל הא עיקר ההיתר דבדיעבד לא חשיבא הנאה זו ולא מינכר האיסור וא"כ ודאי דה"נ לא שייך ל"מ דאין כאן איסור כלל ודו"ק היטיב:

ונראה לי דמסוכנת דהכא אינה דווקא כמסוכנת דסי' י"ז דצריכה פירכוס אלא כל מה שממהרים לשוחטה בשביל סכנתה חשוב הנאה וכן כתב הש"א בסס"ד גבי מסוכנת אין שוחטין אותה ביו"ט אלא א"כ יכול לאכול ממנה כזית דגם מסוכנת דשם ע"כ אינה מסוכנת הצריכה פירכוס ע"ש [אמנם מה שהכריח שם דאי ל"ה אסור לשוחטה כיון דאיכא ריעותא וכדין עוף שנדרס ל"ע דהתם טריפה עכ"פ מהני לה שחיטה אבל כאן אם לא תפרכס אמרינן שם בש"ס דנשמתה נטולה ממנה קודם וא"כ נראה דהוה מחתך בבשר בעלמא כמו דאמרינן גבי מלאו של נפל בשבת (דקל"ה) ע"ש. ואפי' נימא דכשתמות באמצע שחי' הוה איסורא מ"מ עכ"פ הוה ס"ס להיתרא ודו"ק]:

ט"ז סק"ו העלה בשי' הטור שפסק דסגי לסכין של נכרים נעילה דס"ל דאף לשי' הרא"ש דאינו אסור אלא בסכין ב"י מ"מ ס"ל דגם לשי' אין האיסור אלא מהטיח על פניו ומשו"ה סגי ליה נעילה אלא דבאב"י גם הטיח ע"פ נפגם והנה גוף סברא זו כבר הביאה המחבר לקמן סי' ק"ג גבי קדירות שלא הודחו דיש מתירים דגם הנדבק נפגם ע"ש אלא דלכאורה צריך ביאור דמ"מ מנ"ל הא להטור דהרי הרשב"א שכתב דסגי נעילה הוכיח זה לשי' דס"ל בהא דסכין ששחט בה טריפה סגי בהדחה בעלמא לשחוט בה כשירה דע"כ הוא משום דאין חום ביה"ש של הכשירה מפליט מן גוף הסכין וא"כ מוכח שפיר דגם בסכין ש"כ נמי סגי בנעילה כלוגן בעלמא אבל הרא"ש דס"ל בפירוש דהחילוק הוא דדם שהוא בשפע רב בולע הסכין בכולו אבל שמנונית אין הסכין בולע בכולו אלא נדבק על פניו ומשו"ה בסכין ששחט בה טריפה סגי בהדחה לשחוט בה כשירה דהתם בשחיטה אין חשש לבליעת דם דאיידי דטרידי סימנים לפלוט דם לא בלעי דם. ואין חשש אלא משום שמנונית שאינו בלוע בו אלא שהוא עליו בעין כנ"ל וסגי בהדחה. ומשמע לכאו' דהא אם היה חשש גם לדם שבליע בו לא היה סגי בהדחה והיה מפליט גם מהבליע וא"כ בסכין של נכרים שיש בו בליעת שמנונית לא לסגי בנעילה. וצ"ל דס"ל דכיון דלענין שמנונית אמרינן דאין הסכין בולע בחום ביה"ש כ"ש שאין חום ביה"ש מפליט שמנונית ממה שבליע בסכין והרי קיי"ל דאין מליחה לכלים להפליט ואפ"ה יש מליחה להבליע וא"כ י"ל דפשי' ג"כ בחום של ביה"ש שאינו בולע שמנונית כ"ש שאינו מפליט ודו"ק: אלא דעדיין צריך להבין למה כתב דבאב"י א"צ אפי' הדחה דנהי דבאב"י גם הטיח הוא נפגם הא מבואר לקמן סק"ג דודאי אינו פגם כ"כ להיות ניתר בעצמו אלא דפוגם למה שנותן בו טעם וא"כ הבעין ודאי צריך הדחה. והנראה דכבר הביאו שהקשה הר"ן בדרבה בב"ח דס"ל דשחט בסכין ש"כ מדיח דהא בל"ה צריך להדיח משום דם ותי' דמשום דם סגי בהדחה בעלמא עד שיסיר מראית דם אבל משום שמנונית הסכין צריך שפשוף יותר גדול ע"ש וא"כ שפיר י"ל דבאב"י לא החמירו בו יותר מדם ורשאי לשחוט בה לכתחילה דע"כ ידיח אח"כ משום הדם וקיי"ל דרשאי לכתחילה להשתמש בכלי טריפה שיהיה ההיתר צריך אח"כ הדחה בדבר שדרכו בהדחה וה"נ הרי ע"כ צריך הדחה משום הדם וסמכו בזה על ההדחה שמשום הדם כיון דאינו ב"י ואין חשש אלא ממה שעל פניו מלמעלה לא עדיף מדם ונכון:

ס"ב ומותר לחתוך בו צונן ע"י הדחה עש"ך סקט"ז שהאריך להשיג על רש"ל שגורס בדברי הרא"ש ולא בליתא דפרסא ושי' הרש"ל דהכא הוה ג"כ בליתא דפרסא כהדחה והש"ך חולק עליו דודאי אף למ"ד דל"ב הדחה הא ודאי דצריך עכ"פ קינוח וא"כ למ"ד דבעי הדחה הוה ודאי דווקא הדחה ולא סגי ליה בליתא דפרסא וע"כ דדווקא גבי שחיטה אמרו דבליתא דפרסא הוה כהדחה וכתב הטעם משום דטרידי סימנים לפלוט דם ע"ש ולכאו' מבואר כדבריו בהדיא בדברי התו' ד"ה והלכתא וכו' שכתבו או קינוח למ"ד ל"ב הדחה הרי דקינוח לכו"ע צריך אבל מ"מ סברתו קשה להבין להקיל בשחיטה טפי מצונן דעלמא דהרי בדיעבד שחיטה חמיר יותר אבל באמת דברי הרש"ל מבואר בהדיא עפ"י דברי הר"ן שכתב דדווקא בליתא דפרסא הוה כהדחה אבל קינוח בעלמא לא והתו' כתבו קינוח בעלמא זה ודאי צריך לכו"ע כדברי הש"ך אבל בליתא דפרסא באמת לא צריך לדידיה ושפיר גרסינן בלשון הרא"ש ולא בליתא וכו' אבל בליתא דעדיף מהני בכ"מ כמו הדחה גמורה ודו"ק:

ס"ג סכין טריפה כו' ואם לא הדיח מדיח ביה"ש כו' והרשב"א כתב דצריך קליפה כדין שוחט בסכין ש"כ וכן הסכימו האחרונים דהרי ביה"ש ודאי בולע מהאיסור בעין שעליו ונראה בסברת הט"ז דדווקא התם דיש בעין הרבה דלא סגי ליה אלא בנעילה צריך קליפה אבל כאן דהסכין לא היה עליו אלא איסור הדחה אף דהוא מבליע אינו אוסר בדיעבד דהרי אפי' בדבר שצריך קליפה יש פוסקים לקמן סצ"א דבנתבשל כך מותר בדיעבד וכ"ש מה שלא היה צריך אלא הדחה וכ"כ שם הט"ז סק"א בהדיא דבדבר הצריך הדחה לכו"ע אינו אוסר ע"ש והרשב"א י"ל דאזיל לשי' דס"ל דהסכין נאסר גם בפנימיות גם בשמנונית והא דסגי ליה בהדחה כתב לפי שאין ביה"ש מפליט מפנימית הסכין ובאמת קשה דלכתחילה מיהו למה לא נצריך גם בסכין טריפה נעילה כדין סכין ש"כ דהרי ה"נ יש בו אפי' בליעה בפנים [ועש"ך דהנעילה מעברת את קליפה החיצונה של הסכין וא"כ גם כאן למה לא יהיה צריך הבשר לקליפה החיצונה] וצריך לדחוק שהקילו בסכין טריפה שהוא באקראי משום דלאחר הדחה עכ"פ אין בו אלא משהו ול"ח לו וא"כ שפיר י"ל דבלא הדיחו כלל שיש גם בעין ה"ה מצטרף יחד עם מה שבפנימיות [היינו בקליפה החיצונה] ואוסר אבל הטור והמחבר לשי' דאין גוף הסכין נאסר משום שמנונית [אלא משום דם דל"א בשחיטה] אלא דחיישינן להשמנונית הטיח על פניו ואין כאן אלא איסור הדחה בעלמא שפיר י"ל דאינו אוסר בדיעבד וז"ב:

ט"ז סקי"ז דבשלשה פעמים הוה רגיל וכן הוא לשון הש"ס בנדה ס"ג גבי וסתות הא דרגילה למיחזי בסוף לילא כו' והיינו ג"פ כדין וסת וכ"ה בירושלמי נדרים ר"פ השותפים דקרי שם רגיל בתלתא זימני דאמר עברת קמייתא ועברו עלך תנינא ועברו עלך מכאן ואילך כו' הרי שבפעם הג' קרי ליה רגיל ולשון הר"ן שם שני פעמים היינו לבד הפ"ג הזה ע"ש ודו"ק:

סימן יא

ס"ג אבל אם יש בכלי מים כו' זה כגי' הרי"ף אבל שוחט לתוך אגן של מים וגי' רש"י לתוך עוגה של מים [ונראה קצת דלשי' רש"י מדלא מפליג מתני' באמת בכלים גופה ע"כ דכלי אפילו יש בו מים אסור וצ"ע ואולי דעוגה של מים מפלגא מימים ונהרות דרישא וגם זה קרי בדידה וצ"ע] ומדברי הפו' משמע דעוגה הוה כימים ונהרות דאסור [וכ"מ דאפי' בעכורים אסור] וכן משמע בתו' דכתבו דבגומא גופא אין היתר כלל ע"ש ויש לתמוה בההוא דר"ח נפל ליה יאניבא בכיתנא וא"ל רבי שקול עופא ושחוט אבוביתא דמיא דמשמע דהוה בקרקע וכן ההיא דהשוחט וצריך לדם ברפ"ב. ולולי דמסתפינא היה נראה דבכל דוכתא דמוכחא מילתא למאי דצריך ליה לדם לא מיתסרא ולא גזרו אלא במקום שיש חשש ובזה יתיישב מה שנתקשה הפלתי בסי' י"ב שכתב להקל בזה"ז. דהא כל שנאסר במנין אפי' בטל הטעם צריך מנין אחר להתירו דהכא שאני דהרי בתחילה לא אסרו בסתם אלא ביש

חשש והיכי דמוכחא שרי וכזה"ז תמיד הוה כמוכחא מילתא וכה"ג כתב לקמן גבי גילוי וכנ"ד ודו"ק :

סימן יג ס"ב מצא בה עובר מותר באכילה כו' ובטור דמו אסור וחלבו מותר. ובאר דהדם חשוב כדם של איברי הבהמה עצמה וכתב הט"ז סק"ג הא דהחלב לא חשוב כחלב הבהמה עצמה [פי' לר"י דקיי"ל כותיה דהתולש חלב מעובר בן ט' במעי בהמה חייב דחלב גמור הוא ואפ"ה מתירין אותו בכאן. לפי שהתירתו שחיטת אמו ומתיר אפי' את האיסור ודו"ק] ותי' דהדם מתערב עם דם של הבהמה דהעובר ניזון ממנה וכתב הפמ"ג דלפי זה אינו אלא בל"ת כדם האיברים ותמהני שהרי הוא פלוגתא דר"י ור"ל בש"ס בהדיא ור"י דקיי"ל כוותיה ס"ל דהוא עונש כרת וע' ב"י ס"ס ו. ולענ"ד בפשי' דה"ק דכיון דלגמרי ודאי לא שרי דלא גרע מדם האיברים. וא"כ ע"כ לא קאי עליו שריותא דכל בבהמה תאכלו וא"כ באיסורו קאי וממילא עונש כרת ככל דם הנפש דעלמא ולר"ל כרחה דאזיל לטעמי' דס"ל גבי חלב דאוירא גרים. ומש"ה גם לענין דם ס"ל דאינו כדם הנפש לחייב כרת אלא דהוה כדם האיברים וזה כדברי הפמ"ג וזה פשוט :

ס"ב השוחט את הבהמה ומצא בה עובר כו' עי' הג"א פרק בה"מ שכתב בשם הראבי"ה דעובר שהוא טריפה אסור וראיתי באו"ז שה"ר מהא דמסיק שם (ע"ד) דנולדה טריפה לא היה לה שעת הכושר ואי מותרת בשחיטת אמו הרי היה לה שעת הכושר ע"ש ולא זכיתי להבין דבריו הקדושים דהרי בש"ד שם דתני נולדה טריפה ובעי למפשט מינה בעיא דר"א דהושיט ידו למעי בהמה ושחט עובר שבמעי' לא מהני השחיטה דאי ל"ה הרי היה לה שעת הכושר לשוחטה במעי אמה דמפרש בלא היה לה טריפות קודם הלידה והיכי ס"ד הכי דנהי דשחי' עצמה ל"מ במעי אמה אבל הרי היה יכול לשחוט אז את האם ובודאי היה ניתר העובר שאינו טריפה וע"כ דזה דשחי' אמו לא חשיב ליה הש"ס שעת הכושר ואין שום ראיה ועוד קשה לענ"ד דלפי שי' דע"כ דס"ל דאיסור טריפה חל במעי אמו ואפי' בבן ח' דהרי קרי ליה לא היה שעת הכושר משעת יצירה ואפי' לטהר מידי נבילה כדאיירי סוגיא שם וע' תו' דק"ג ד"ה דאיסור וע"כ דלשי' גם כשימות אח"כ שוב אינו ניתר דאי ל"ה מצינו טריפה שיש לה היתר בידי אדם דיכול להכניס ידו למעי' ולהמיתו וזה פשוט דלכל השי' אין היתר לטריפה בידי אדם וע"כ דלשי' דנאסרה בתחילה מחמת טריפות כבר אין לה שום היתר וא"כ איך יפרנס בעיא דדש"א הוציא ידו וחתכה כו' עד שהשלימו לרובו כו' או"ד רובא בב"א בעינן דלמ"ל מטעם רוב ת"ל דע"כ כבר נטרפה קודם רובו כמבו' בכ"ד ובנדה [כ"ד] וא"כ לשי' בודאי תו ל"מ שחיטת האם כלל אפי' לטהר מידי נבילה וכן בזבחים [ד"ע] דחשיב חומרא דטריפה מנבילה דחל איסורא מחיים ולא חשיב חומרא דאוסר בעובר. ואולי יש ליישב עפ"י דברי התו' ברי"פ שור שנגח ובכ"ד דאע"ג דקיי"ל בכ"ד עובר ירך אמו מ"מ לענין ולד של טריפה לא אמרינן הכי כיון דהעובר יש לו חיות בפני עצמו ע"ש וא"כ י"ל דזה דווקא כל זמן שהוא חי אבל כשמת תו הדר הוה ירך אמו כמו דקיי"ל בכ"ד וא"כ שפיר י"ל דלשי' אע"ג דס"ל דכשהוא טריפה נאסר מ"מ כשמת הוא ניתר ואינו היתר לטריפה דמעיקרא כשהיה חי לא הוה חשיב ירך אמו והוה בהמה באפי נפשי' וכשנעשה טריפה נאסר אבל כשמת בהמה דמעיקרא כמאן דליתא דמי. דהא השתא ירך אמו שהיא בהמה כשירה הוא. ושפיר שריא. ובזה א"ש גם הא דזבחים דלפי"ז ה"ז נכלל בכלל מה דחשיב דאוסר מחיים ואולי יש לכוין זה בדברי הד"מ בשם האו"ז סמ"ה אות א' ע"ש וצ"ע :

שם אם הפרים ע"ג קרקע טעון שחיטה ובט"ז נסתפק לענין דיעבד דאף דהפו' כתבו לשון פוסל כתב דמצינו גבי ורידים דהר"י לשון פוסל וכתבו התו' שם דאינו אלא לכתחילה ובאמת משם אין ראי' דהא ר"י קאי את"ק דמכשיר רוב שנים בעוף לכתחילה ובכה"ג שייך שפיר פוסל אפי' לכתחילה כמש"כ הרא"ש בגיטין פ"ג ס"ג גבי טופסי גיטין ע"ש אמנם בפסחים ע"ז מוכח בהדיא דלפי המסקנא שם לי"ל דיוקא דפוסל משמע דיעבד כמבואר שם בתו' אבל כבר הכריעו האחרונים דמוכח מכל הפו' דאסור כאן דיעבד ומש"כ הט"ז דמצינו בריפ"ב דגיטין דמשום חשש איחלופי לא הוה אסרינן בדיעבד באמת התם לא הוה אלא איחלופי בקיום שטרות דהוא גופי' מדרבנן וכעין זה חילק הרב בשפ"ז גבי חלב שקדים ועוד דבשו"י ס"ו גבי דם דגים וחגבים שנתערב בתבשיל הוצרך הרשב"א להתיר משום דבכה"ג ליכא מראית עין ע"ש ש"מ הא ל"ה הוה אסרינן משום מראית העין אפי' דיעבד וכה"ג בכ"ד ודו"ק :

ס"ג בהגה ועכשיו אין להתיר שום ולד הנמצא בבהמה דעת התבו"ש דאפי' לאחר שמונה ימים דיצא מחזקת נפל לא שרינן ליה הכא ועדג"מ שתמה עליו דאפי' בבן שמונה חדשים ודאי. דרובן אינן מתקיימין מהני לרשב"ג דקיי"ל כותי'. כ"ש בהא דלא יצא מהרוב וולדות כלל ע"ש. ולענ"ד יש לקיים דברי התבו"ש דכבר הוכיח המג"א (בסש"ל סק"י) מדברי הראשונים דנהרגה האם רובא שאין הולד מתקיים ע"ש ומוכח שם דאפי' בכלו לו חדשיו. רובן אינן מתקיימין. וא"כ ודאי דהכא גרע טפי מסתם לא כלו לו חדשיו. דהא הכא מצטרף מיעוט נפלים דעלמא. דהוא ג"כ מיעוט השכיח. עם הרוב שאינו מתקיים מחמת שנהרגה האם אבל בלא כלו לו חדשיו ליכא אלא חשש נפל לחוד וא"כ מנלן דרשב"ג פליג אדרבנן גם בהא דהכא. והא דבש"ס אמרינן בפשי' דארבע סימנים הכשר ביה רחמנא אפשר דהיינו בידעינן ביה דכלו לו חדשיו דליכא אלא חד רובא לאיסורא ובזה מהני ח"י כמו בלא כלו לו חדשיו אבל לדידן שפיר י"ל דל"מ וצ"ע :

ט"ז סק"ט כתב להתיר אפי' בבהמה דעלמא הבא על בן פקועה אם נשחטה הבן פקועה ונמצא בה הולד ולא יצא הולד לאויר והשיגו כל האחרונים דשחיטת הב"פ אינה שחיטה ואינה מתרת הילד והפמ"ג כתב דשיטת הט"ז דנזיה"כ הוא דכל בבהמה תאכלו דבהמה שהיא עצמה כשירה לאכילה גם כל הנמצא בה מותר ולענ"ד מבואר בדברי הרא"ש דלא שרינן בזה דהרי הוכיח דלא כרש"י דכתב דטעם דר"מ דאוסר בבן ט' חי דס"ל דחדשים גרמו דא"כ אפי' נמצא מת ליתסר דדילמא בשעת שחיטה היה חי ע"ש ואי דזה גופא היתר דנמצא בבהמה כשירה אפי' אינה בשעת שחי' א"כ לא קשה מידי ומוכח בדברי הרא"ש דע"כ דהשחיטה הוא המתיר. אבל לאחר שחיטה אין כאן היתר. ואולי יש לדחוק דשחיטה ממש אינו כלל כנמצא בה דכמאן דמונח בקופסא דמי אבל ב"פ מ"מ חיותא אית בה והולד תלי בחיותא דידה והוה כנמצא בה ודוחק ולע"ג :

סימן יד ס"א הוציא ראשו אע"פ שהחזירו ה"ה כילוד משמע דהוא כבר כנולד לגמרי וכיון דהוא כלידה פשוט דתו אין שייך שיהיה עוד עליו תורת עובר כלל וכדמוכח בש"ס (ד"ע) גבי בעיא דהדביק שני רחמים דאי ל"ה הוה ליה למבעי בפשיטות בהכניס ולד לרחם וע"כ דאין רחם קולט דבר הילוד ודברי הלבוש שהובא בפמ"ג סק"ז שכתב גם בהוציא ראשו דהאיסור אינו אלא משום כיון שיצא חוץ למחיצתו הוא תמוה מאוד דפשוט דבכה"ג לא מיקרי כלל בבהמה וכמו שהוכחתי ועפמ"ג שנתעורר ג"כ עליו דאי גם בלידת הראש צריך להך דרשא א"כ ע"כ דמתני' ג"כ ס"ל להך דרשא ותיקשי לר"י דפליג עלה וחידש די"ל דר"י ג"כ מודה בדרשא זו אלא דבכל אבר בעלמא דלא חשוב ס"ל דבטל הוא בתר רוב עובר אבל בלידת הראש גם ר"י מודה בהך דרשא ע"ש ולא מוכח כן בש"ס אלא דר"י לא ס"ל כלל הך דרשא דהא פריך שם תיובתא לר"י מברייתא דמייתי הך דרשא וע"כ כמש"כ דלידת הראש שהחזיר לא צריך דרשא כלל דהוא כבהמה דעלמא ודו"ק :

ס"ב אבל מה שבפנים מותר אפי' הוא מיעוטו עב"י דלרש"י פליגי בהא תרי לישנא אליבא דרב דקיי"ל כותי' בהא וא"כ לשי' הו"ל לפסוק להחמיר בשל תורה. אלא דשי' הרי"ף דהוא פלוגתא דרב ור"י בלישנא בתרא ור"י מיקל וקיי"ל בכ"ד כר"י. והרא"ש הוכיח כשי' הרי"ף מבעיא דהוציא ידו והחזירו דנקט הש"ס אליבא דמ"ד אין לידה לאיברים ולרש"י משמע דהוא ר"י דס"ל אין לידה לאיברים ומתיר אפי' האבר [ובאמת גם לשי' רש"י י"ל דקאי להך לישנא אליבא דרב דמתיר את המיעוט שבפנים וצ"ל דמשמע ליה לשון זה דקאי אר"י דהוא אמר שם האי לישנא ועוד דאפי' אם נפרש כן מ"מ יהיה הוכחה גם לשי' רש"י להתיר המיעוט שבפנים כיון דאזלא סוגיא הכי להתיר] וזה קשה דלדידיה ודאי ליכא למבעי

ויש לנו לומר בפשי' דכ"ש דאינו לידה בזה לענין העובר ע"כ הכריע כהרי"ף דלל"ב מודה ר"י לאסור היוצא ולענין מה שבפנים הוא דס"ל אין לידה ואליביה הוא דמבע"ל ע"ש ולענ"ד יש להוכיח מהרשב"א והרמב"ן דלא ס"ל הכרח זה של הרא"ש ומפרשים הבעיא דקאי למ"ד דאין לידה כלל אפי' על האבר דהנה הביאו האחרונים משמם שכתבו אבעיא דיצא חציו ברוב אבר [דבעי הש"ס אי שדינן בזה מיעוט אבר דגואי בתר רוב האבר שנולד והוה רובא] דא"ש אפי' למ"ד יש לידה לאיברים וחשיב לעולם גם מיעוט האבר כילוד דמ"מ י"ל דאף דלענין האבר עצמו שפיר חשיב כילוד מ"מ לענין העובר אפשר לומר דלא הוה לידה לחושבו כולו כילוד ע"ש ולפי"ז לכאורה קשה טובא דא"כ גם בבעיא זו דהוציא ידו והחזירה למה נקט הש"ס דווקא להך מ"ד דאין לידה דהא אפילו למ"ד יש לידה לענין האבר הא י"ל ג"כ דלענין הולד כולו אינו לידה וע"כ צ"ל דבאמת גם למ"ד יש לידה איכא למבעי אלא דנקט למ"ד אין לידה דלדידיה פשי' הבעיא טפי שיש להתיר גם מה שיצא תחיל' כיון שהחזירו א"כ ע"כ דלי"ל סברת הרא"ש וס"ל ע"כ דאזלא סוגיא כמ"ד לגמרי אין לידה ואפי"ה איכא למבעי וא"כ לפי"ז אין לנו ראיה להתיר המיעוט שבפנים ויש לנו לפסוק בדאורייתא לחומרא ול"ע:

ס"ג יצא חציו ברוב אבר ה"ה כילוד הוא בעיא דלא איפשטא בש"ס גבי בכור וע' תוס' יבמות כ"ח ד"ה לא סתים לן תנא כו' דכתבו דבעיא דהכא אליבא דמ"ד אפשר לנמנס דלמ"ד אי אפשר א"כ בל"ה אסור דילמא הוא רובא וא"כ צ"ע על הפוסקים דלדידן דקיי"ל אי אפשר לנמנס מאי אריא חציו ברוב אבר בל"ה חציו אסור מספק ואין לומר דהשתא הוה ס"ס לאיסורא דז"א דהא איכא נמי ס"ס להתירא דדילמא אינו אלא מיעוט ובמיעוט בודאי לא שדינן ליה בתר מיעוטא דולד ואפי' הוא חצי דילמא ג"כ לא שדינן וא"כ ג"ז אינו אלא ספק שקול וצ"ע: והנה אם בא ולד זה אב"פ מטליא לכאורה יש להתיר את הנולד מהם דהוה ס"ס שמא ג"ז אינו כילוד והכל שרי כולד ב"פ מטליא ואפי' אם זה הוא כילוד מ"מ גם בעלמא אינו אלא מספק דשמא חוששין לזרע האב וא"כ יש ספק שמא אין חוששין [ואין לומר דאפי' אם זה אינו כילוד מ"מ אוסר משום חצי היוצא שלו שהוא ודאי אסור ז"א דהא כתבו שם התו' דלכא של איסור גמור של צד האב ודאי לא חיישינן דזו"ג מותר ולא חיישינן אלא הכא דכל עיקר האיסור הוא נעשה ע"י התערובות וא"כ לענין חשש יוצא שיש בו דהוא איסור גמור ודאי לא חיישינן ליה] וא"כ הוה לכאו' ס"ס גמור ויש להתיר אמנם בחי' הגרע"א כתב להתיר החלב של הספק זה משום ס"ס שמא הוא כילוד וכבהמה דעלמא דמי דשרי החלב ואפי' אינו כילוד ויש בו איסור יוצא מ"מ גם בחלב של ולד שיש בו איסור יוצא יש ספק אם חלבו אסור וא"כ נקיל להיפוך מחמת ספק ילוד וכבר כתבו התו' בנדה כ"ז ד"ה חומר דס"ס הסותר אפי' בספק הראשון לבד מחמרינן בשניהם וא"כ ה"נ יש להחמיר בשניהם ודו"ק:

ועיין בחי' רע"א לענין חלבו של הנולד מב"פ הבא על הבהמה דעלמא לדידן דחוששין לזה"א הוא ספיקא א"כ הוה על החלב ס"ס כנ"ל והיה נראה להתיר וכתב דיש על הנולד חזקת איסור שאינה זבוחה כיון דיש ספק בשחיטתו והוא בחזקת אמו שצריכה שחיטה ע"ש והנה הסכמת האחרונים דבספיקא דדינא ל"מ חזקת איסור [ולענ"ד הוא מפורש בדברי התו' חולין פ"ו ד"ה מ"ט דכתבו דלרבנן מספקא להו אי רוב מעשיהן מקולקלין ומשו"ה ל"מ חזקת איסור ע"ש] ובנולד מבהמה דעלמא הבא על ב"פ ודאי ליכא חזקת איסור ובודאי היה נראה להתיר לפ"ד אמנם לדברי הש"ך סקי"א משמע דבכה"ג אין ספק כלל בחלבו דודאי הוא אסור כחלב טריפה אלא שבאמת אין דבריו ברורין בזה דמש"כ דהוה כטריפה הוא תמוה לענ"ד דלכאו' נראה דאפי' לשי' רש"י דקרי שחיטתו שוחט בשהי' זה אינו אלא לענין הכשר שחי' אבל ודאי לא שייך לעשותו כטריפה ממש דהא הב"פ גופיה אינו כשחוט לגמרי דהרי פודין בו פט"ח ואף שאין פודין בשחי' ובטריפה וכ"ש מש"כ משום שעת הכושר דחילוק זה אין לו שורש כלל. ול"מ בטריפה שיהיה מותר בהיה לו שעת הכושר וגם לא בשחיטה שיהיה אסור בלא היה לו שעת הכושר וע' מש"כ בזה בסכ"ד:

ס"ה והרי החלב כחלב טריפה שנתערב בכשירה האחרונים התירו ביש ס' כנגד האבר היוצא והמל"מ טען עליהם מדברי המרדכי דדבר דתחילת ביאתו לעולם בתערובות אינו בטל והנוב"י תניינא כ"ד כתב דדווקא ברוב לחוד אבל בס' דגם א"מ בטל גם בזה בטל ע"ש ולולי ד"ק אינו מובן חילוק זה דבא"מ שייך לחלק דבס' בטל הטעם וה"ה כמו שאינו אבל במינו מאי כ"מ או ס' או פחות תרוויי' רובא הוא ודו"ק:

עיין רמב"ם פ"ה מהלכות מ"א שכתב לענין שליא הקשורה בולד שהוא בפנים שיצאה מקצתה דכתב דהיוצא אסור והשיג עליו הראב"ד דהשליא גופיה פירשא בעלמא ולא אסרו בש"ס אלא היכי דיש לחוש למיחוי הולד. והרה"מ כתב דנראה דיצא לו להראב"ד זה מהא דאינו מטמא טו"א ומ"מ הרי אינו כפרש גמור דהרי בחישב עליו מטמא ע"ש. וד"ק תמוהין לענ"ד דהרי בהדיא אמרו לשון זה של הראב"ד לענין בב"ח דשליא פירשא בעלמא הוא ע"ש דקי"ג וכיון דאינו כבשר לכאורה ודאי אין לאוסרו משום יוצא ג"כ. ולפ"מ שמבואר בפמ"ג לקמן סס"ב דרכובה אע"פ שאין בה בשר כלל מ"מ אבר מה"ת הוא נראה דהרמב"ם לשי' שם בה"ב דס"ל דאבר שאין בו אלא בשר לבד ג"כ ה"ה בתורת אבר ע"ש וה"נ השליא אפי' אין בה בשר גידים ועצמות ה"ה כאבר ומבואר שם בהי"א דהיוצא ה"ה כאבמה"ח ממש וכיון דהוא אבמה"ח הרי אסר רחמנא אפי' בגידין ועצמות ג"כ [ול"ע בפ"ד ה"ה ע"ש וע' מש"כ בסס"ב בזה בס"ד] והראב"ד לשי' שם דס"ל דאין עליו דין אבר אלא כדין בשר מן החי וא"כ בשליא דאין עליו תורת בשר אין איסור ודו"ק:

סימן טו ס"ב אסור עד תחילת ליל שמיני. ע' הגהות פמ"ג שהביא ראיה דלא צריך ז"י מעת לעת מסוגיא דיומא ס"ג דפריך אהא דאוקי קרא למעט מחוסר זמן בשעיר המשתלח דלמ"ל קרא הא אין הגורל קובע למשתלח אלא א"כ ראוי לשם ע"ש ואי צריך דווקא מעל"ע לוקי שמגריל קודם שהגיע המעל"ע וא"כ שפיר ראוי היום גם לשם שימתין עד שיגיע המעל"ע ואם יפול זה למשתלח הו"א דאינו צריך להמתין וכשר תיכף ומשו"ה צריך מיעוטא ע"ש. ואין זה כלום דהרי מבואר בהדיא ברי"פ אותו וא"ב דלפני ז"י אסור להקדיש ג"כ והרי קיי"ל דהגורל עושהו חטאת כמבואר בקידושין י"ג וש"מ וא"כ אילו בעי מעל"ע ע"כ אינו ראוי עכשיו כלל לשם דהא אסור לקרות עליו שם חטאת ג"כ קודם הז"י מעל"ע וכן מפורש בהדיא בתו' זבחים קי"ד ד"ה היתר דאסור להקדיש בתוך ז"י ע"ש וליכא ראי' כלל ודו"ק:

ס"ג אין סומכין על הגוי כו'. עי' בחי' הגאון רע"א דאף דבכ"ד סמכינן עלייהו במלפ"ת בדרבנן. הכא דהחשש הוא למיעוט נפלים שהוא מדאו' עשאוהו כאיסור תורה והוקשה לו דברי הרש"ל שהביא המג"א בסתקי"ג גבי עו"נ שהביא בלים ביו"ט אחר השבת [דהנולדים בשבת זה אסור ביו"ט שאחריו מדאורייתא] אסורים מספק דאע"ג דהוא מיעוטא לא אזלינן בתר רובא בדבר שיל"מ. ומ"מ סומכין שם אמלפ"ת ע"ש ולענ"ד לחלק בזה עפ"י דברי הא"ה גבי גבינות עכו"ם שהביא הש"ך בכללי ס"ס סקי"ח בארוכה דכל מקום שחששו למיעוט עשאוהו כשל תורה ואפי' נצרף עוד ספק גמור ל"מ ביה להתיר משום ס"ס ע"ש ולקמן סס"א הבאתי דכ"כ הר"ש והרמב"ן בהרבה הוכחות ע"ש. ובדבר שיש לו מתירין מבואר בדברי רמ"א שם סעי"ח להקל ולא אמרו בזה דהספק כודאי וע"כ דהחילוק פשוט דדווקא במקום שקבעו עליו איסור משום שראו שהמיעוט הוא מיעוט חשוב ושכיח וגזרו עליו. בזה עשאוהו כשל תורה אבל לא בדבר שיל"מ דהוא על דרך הכלל בכל ספק ואינו כלל משום חשיבות המיעוט אלא דכיון דאפשר לצאת מספק החמירו בזה ודאי לא עשאוהו כשל תורה וז"ב וה"נ כאן לענין מיעוט נפלים דכ"כ התו' דאסרוהו בשביל שהוא מיעוט השכיח החמירו בו כשל תורה ולא האמינו גם מלפ"ת אבל בספק דשיל"מ לא החמירו בו כלל כשל תורה וז"ב. והנה ראיתי בתשו' ב"א שהאריך הרבה לדקדק מלשונות הרמב"ם דמדאו' אסור משום ספק נפל דלא כשי' התו' וכן נוטה דעת הדג"מ ע"ש אבל לענ"ד ראי' ברורה מרי"פ המוכר פירות דמותיב למ"ד הולכין בממון אחר הרוב מהא דשור שנגח את הפרה ונמצא ולדה בלדה דנימא הלך אחר הרוב ורוב בהמות ולד מעליא ילדן ע"ש הרי דאפי' איכא ריעותא שמתה לפנינו

ס"ל דהוה רוב גמור דודאי הוא מחמת הגניחה ולא נעשה נפל מצד עצמו ואפי' לאפוקי ממוכא וכ"ש באיסורא וליכא ריעותא וז"ב ובחי' הארכתי עוד בזה :

סימן טז

ס"ב איסור אותו וא"ב כו' שהדבר ספק אם נוהג בזכרים וכו' ע' רא"ש שדקדק מלשון אמה מכרתי לשחוט ולא נקט אביו וכתב דאורחא דמילתא נקט ולכאורה זה שייך כאן דאינו צריך למינקט אלא חדא וניחא ליה טפי למנקט דבר הרגיל אבל בההיא דשחטה ואת בתה ואת בת בתה סופג שמונים שחטה ואת ב"ב ואח"כ שחט בתה אינו סופג אלא ארבעים וכה"ג נקט שם גבי שני בני' ולמה לא תני ג"כ שחטה ואח"כ שחט אביו ואמה סופג שמונים שחט אבי' ואמה ואח"כ שחט אותה אינו אלא מ' ומוכח לכאו' מכאן דבאביו לא מיתסר ונראה דבאמת למ"ד דנוהג בזכרים ויליף ליה מתרי קראי דאותו משמע זכר ובנו משמע נקיבה וא"כ הוה תרי איסורא לגמרי ובאמת גם בשחט אבי' ואמה ואח"כ שחט אותה ג"כ חייב תרתי ובזה מיושב קושי' התו' ברי"פ שם דלא לכתוב לא בנו ולא אותו וממילא הוה אסרינן תרווי' [ומש"כ לתרץ דבן נמי משמע נקיבה הנה לשון הש"ס שם משמע לכאו' דדווקא לשון בנו משמע נקיבה . וכן הדעת נוטה דכי לא קרי בן לגבי אב . ונ"ל דכוונתם גבי בהמה דווקא דהאב לא ידיעי וכ"ז דוחק] ולפי"ז א"ש דבאמת אילטריך תרווייהו לחייב על שניהם בפ"ע ואין להקשות דלענין מלקות היכי יתחייב שניים הא אין איסור חל על איסור דא"כ גבי שני בני' דמתני' נמי ת"ל משום אין אחע"א ומבואר בכל הסוגיא דאין הפטור אלא משום שני זיתי חלב אבל באמת י"ל דאיירי בב"א או בכולל ופשוט . אמנם לכאו' יש להק' דסוגיא אזלא דחוששין לזה"א מרי"פ בה"מ דפריך בפשי' גבי בעיא דמהו לחוש לזרעו מאי אריא האי דאית ביה איסור יוצא אפי' ב"פ דעלמא נמי דאר"מ למ"ד חוששין לזה"א כו' ולכאורה היה אפשר לדחות דאין ראיה מכאן די"ל דמשו"ה פריך מיני' בפשי' משום דבל"ה ע"כ הך בעיא דאיסור יוצא בבא על בהמה דעלמא ע"כ הוא אי חוששין לזה"א ופריך שפיר לשי' דלדידך בל"ה אפי' בב"פ דעלמא איכא איסורא . אבל באמת ע"כ צריך לחלק בדבר דהנה התו' בריש בכורות ד"ז ד"ה והא איפכא הקשו אסוגיא דולד טריפה דמוקי לה בנטרפה ולבסוף עיברו וקמיפלגי בזו"ג דאי אין חוששין לזה"א א"כ ליכא כאן זו"ג וכוונתם דהא מסקינן ברי"פ בה"מ דר"א ממחלוקתו גופי' דפליגי הכא גבי ולד טריפה ס"ל דמספקא לן אי חוששין לזה"א וא"כ היכי שרי שם איכהו גופיי' לשי' ולד טריפה משום זו"ג והנראה דהנה התבו"ש הרגיש דהא אפי' בעכו"ם קיי"ל דאין בניו מתייחסים אחריו דזרמת סוסים זרמתם וא"כ לא כ"ש בבהמה אבל באמת אין כל הדברים שוין בזה דודאי לענין גורם ליכא לאפלוגי בה מידי דודאי ה"ה גורם לפניו וכגורם דשאור חבל וכ"ד ואין כאן ספק ומחלוקות . ולענין קריבות ודאי דלא שייך בבהמה וכן בעכו"ם עשאוהו בזה כבהמה כי פליגי לענין הכשר שחיטה ולענין או"ב ולענין כלאים ומתנות אי שייך בזה לייחס אחר האב וז"ב . ומצאתי סעד לדברי בפלתי יעו"ש אלא שלא הזכיר דברי התו' ולא באר הסברא . שוב ראיתי שכוונו לזה התו' בסנהדרין ד"פ ד"ה אלא ע"ש . וא"כ היוצא לפ"ד דלענין איסור יוצא דנקט בבעיא דר"י מעיקרא דהוא מדין זו"ג וכמש"כ התו' שם זה ודאי לא תלי כלל בחוששין לזה"א . וא"כ שפיר קמה הראי' מדפריך בפשי' מחוששין לזה"א ש"מ דקיי"ל הכי ודו"ק . והנה הפלתי כתב ראי' מפלוגתא דמקלת שה דהוא ע"כ מאיזה לימוד וא"כ ע"כ דחוששין לזה"א דאי ל"ה היכי משכחת לה מקלת שה [וע' תו' דף ע"ט ד"ה עייל] . ולענ"ד דהא התו' בסו"פ כיסוי הדם ובכ"ד רצו לדמות לענין זה הא דמקלת דם ומקלת בתולים וכה"ג אלא שסיימו שאין לדמות אלא מה שהש"ס מדמה וא"כ י"ל דאיכא שום דבר דיש בו מקלת בעלם דלא תלי בחוששין לזה"א וס"ל להש"ס לדמוי' הא להתם ודו"ק :

ש"ך סקט"ז דמי יודע שבא מן העז כו' לכאורה מבואר בהדיא ברי"פ בה"מ דניכר עליו אי אבוה מסוסיא או מחמרא ע"ש ולכאו' ה"נ י"ל הכי ול"ע :

ט"ז סקי"ג דקדק מדלא אסר במתני' לשחוט אחריו אלא כשאחרים רואין אותו שהוא כשר לאכילה ש"מ דהא אין אחרים רואין אותו דשחי' אסורה אפי' בגדול אם א"י ה"ש . בזה מותר לשחוט אחריו וכבר הרגישו האחרונים דלשון של הרמב"ם גבי גדול שא"י לשחוט דה"ז קרובה לספק נבילה וא"כ מפורש דאינה פסולה גמורה ובודאי אסור לשחוט אחריו ובאמת דקדוקו מהמשנה ע"כ אין ראי' דהא בהדיא מבואר בש"ס דדווקא בשביל שרוב מעשיהן מקולקלין מותר לשחוט אחריהם הא ל"ה לא הוה שרינן וא"כ כל שהוחזקו שאין רוב מעשיהן מקולקלין ודאי אסור והו"ל למיתנא בכה"ג וע"כ דלא נחית מתני' להכי דזה פשי' דספיקא דאורייתא לחומרא ונראה דלא נחית אלא לאשמועינן דלפעמים גורם שחיטתו של הקטן איסור לשחוט אחריו ול"ב דווקא שחי' בני חיובא ודו"ק :

ועש"ך סקי"ט בשם הסמ"ק דשהה במיעוט סימנים או נמצא הכין פגומה וכה"ג אסור לשחוט אחריו ומ"מ נראה דבשחט בסכין שאינו בדוק כלל ולית ליה חזקת בדוק מותר לשחוט אחריו דבספק אוקמינן לה בחזקת שלא נשחטה וכן מבואר בהדיא בתו' שם דבספק מוקמינן אחזקה ודווקא בספיקא דדינא לא שייך חזקה כמבואר שם בתו'. ובנמצאת פגומה שכתב לאסור היינו בסכין בדוק שנמצא פגום לאח"ש דכנגד חזקת הבהמה איכא חזקת הסכין והוה ספק שקול אבל בסכין שאין לו חזקת בדוק ואין לנו אלא חזקת הבהמה ודאי שרי וכן משמעות דבריהם ודו"ק :

סימן יז

ס"א צריך הפירכוס למשוך עד אחר שחיטה הנה כולם כתבו כן בשם רש"י ולענ"ד הוא מוכרח בפירוש מהא דא"ר דלעולם פירכוס בסוף שחיטה והא דפשטה ידה פסולה שאינה אלא הוצאת נפש משום דידוע דנשמתה נטולה הימנה קודם לכן ע"ש ולכאו' למ"ל להא דקודם לכן הא מסיק שם בסמוך בהדיא מהא דיתום דזה פי' למיתה וזה פי' לחיים אסור וה"כ אם הוצאת נפש בשעה זו של הגמר שחי' ממש ג"כ אסור ולמ"ל לרבא לומר עוד מקודם לכן וע"כ דמאן דאמר דפירכוס בסוף שחיטה היינו שמושך עד לאחר גמר שחיטה . ומשו"ה הוצרך לומר קודם לכן דהיינו שגם מקודם והוא בשעה של הגמר שחי' ממש כבר היא מתה אבל אם לא היה היציאת נפש מקודם אלא באותה שעה ממש הא הוה כבר לאחר הגמר שחיטה ובודאי היה כשירה ע"ש היטיב ומוכרח בהדיא דהפירכוס היינו לאחר גמר שחיטה ודו"ק :

בטור הביא פירכוס דגועה והטילה רעי וכתב הב"י דהרי"ף והרמב"ם שהשמיטו זה ס"ל דרבא דאמר הלכתא כהא מתניתא אתא לאפוקי כל שאר פירכוס ולכאו' הוא תמוה דהא הוכיחו התו' ד"ה גועה כו' דע"כ ס"ל להש"ס דגועה והטילה רעי עדיף מפירכוס דיד או רגל וכיון דבמתניתא זו תני הא דיד או רגל לכאורה כ"ש גועה וה"ר ומנ"ל לומר דאתי לאפוקי ולענ"ד דילא להם זה משום דס"ל דע"כ דהשתא סברת רבא דאין הולכין כלל אחר עדיפות הפירכוס ומתניתא מפקא אפי' הפירכוס דעדיף טפי והוכיחו כן דהנה הקשו בתו' שם על רבא דאית ליה דפירכוס דווקא בסוף שחיטה דלא שני מידי אהא דדייק שם מעיקרא מהא דר"ש דזינקה ודילמא זינקה בתחילת שחיטה ולי"ל דזינק עדיף דא"כ מאי עד שתפרכס ביד כו' ע"ש בסוגיא ומה שתי' התו' דאין רגילות לזנק אלא בסוף שחיטה הוא תמוה לומר סברא שלא נזכר בש"ס והו"ל להש"ס לדחויי הכי בהדיא ע"כ ס"ל להרי"ף ור"מ דבאמת הא כל עיקר האי קושיא אינו אלא משום דלא רצה הש"ס לעשות פלוגתא בסברות הפוכות אבל רבא לא איכפת ליה בהא וס"ל דאע"ג דלר"ש ע"כ זינקה עדיף דמהני אפי' בתחילת שחיטה מ"מ לרבנן יד או רגל עדיף ול"מ זינקה כלל אף בסוף שחי' והיינו עד שתפרכס ביד או ברגל ודווקא. הא ולא זינוק ובאמת אין בזה היפוך כ"כ דהא כבר כתב רש"י שברי"ף אהא דאוכלת קורות דהטעם דל"מ די"ל דהא עושה זאת רק בשביל דוחק מיתה וא"כ אין לנו ראיה כלל מחוזק הפירכוס דהא על הכל י"ל דהוא בשביל דוחק המיתה וא"כ אינו תלוי אלא במה שהם דברים שאין המיתה עושה ושפיר י"ל לפי"ז דפליגי בסברא זו דלמר הא הוה דברים שהמיתה עושה ולמר בהא וא"כ ודאי דה"נ מפקא שפיר גועה וה"ר אע"ג דלרב הוה ס"ל דעדיף טפי לדידן ל"מ ואפשר עוד שמפרשים כן בדרבא גופיה דהא דאמר הלכתא כהא מתני' היינו דבאמת אתי לתרולי הך קושי' דזינוק דקים ליה דהך. מתניתא הוא מפקא כל

שאר פירכוס ואע"ג דעדיף לאידך תנאי וא"כ לא קשה גם מהא דזינוק ודו"ק היטיב :

סימן יח ס"ג ואם אח"כ נמצאת יפה שחיטתו כשירה כו' בב"י כתב דנלמד ממעשה דרבא ב"ח שם ובאמת דמשמעות הש"ס שם מש"א דבדקיה לסכינו ונמצאת יפה והכשרי' לא קאי על אותה השחי' עצמה שם. אלא על השוחט דעברוהו מעיקרא [וע"כ צ"ל כן דעל הבשר הוה כחכם שאסר אין חבירו רשאי להתיר. ואולי דהכא בנמצאת סכינו יפה דיכול החכם למחול לא שייך הכי ול"ע] וכן מוכח שם מפרש"י בהדיא ע"ש וא"כ אין ראי' משם להכשיר השחיטה בבדיקה זו של אח"כ אבל באמת אין צריך לזה שום ראיה דהא אפי' גבי מומר אמרינן דאם שחט בודק סכינו אחריו אם נמצאת סכינו יפה שחי' כשירה (ואף שלא הראה לחכם) ופשוט׃

ס"ד סכין שתבדק בהולכה ולא נמצאת בה פגם כו' זה שי' הרמב"ם וכתב ע"ז הרא"ש דדבריו נכוחין אך דעת רחוקה הוא דיהיה פגומה דרך הובאה ולא דרך הולכה ונחלקו האחרונים בדעתו של הרא"ש בזה לענין דיעבד לדינא ע"ש ומ"מ לכתחילה החמיר הרא"ש בפירוש לבדוק הסכין בהולכה והובאה וצ"ל דעכ"פ לכתחילה חשש לשי' הרמב"ם דס"ל שאפשר שיהיה כן ואם הוא כן הרי אסור לשחוט בסכין זה שיש בו פגם בהובאה אף שהוא רוצה לשחוט בהולכה כמו במגל יד ומשו"ה אף שבדק בהולכה ס"ל שצריך לבדוק גם ההבאה ומ"מ פשוט דזה שייך לכתחילה קודם השחיטה יש לחוש להחמיר כדעת הרמב"ם כיון דלשי' הוא אפשר ואסור לשחוט בסכין זה אבל בבדיקה דלאחר השחיטה אם קודם השחיטה יתן דעתו לשחוט בהולכה [דודאי כשנותן דעתו בתחילה לא שייך מילתא דלא רמיא עליו לאו אדעתי' כמש"כ הש"ך סי' כ"ג סקט"ו ע"ש] א"כ סגי גם עכשיו אחר שחיטה שיבדוק ג"כ בהולכה לבד דממ"נ לשי' הרמב"ם אפי' יש בו פגומה בהובאה ודאי הוא כשר כיון דשחי' היה בהולכה ולשי' הרא"ש הא ס"ל דכשאינו מרגיש בהולכה ודאי אין בו שום פגומה אפי' בהובאה ג"כ ולמ"ל לבדוק ואפי' לשי' התבו"ש בשי' הרא"ש דכשנמצא פגומה שמרגיש בהולכה ולא בהובאה כיון דא"א שיהיה כן ע"כ אבד זה הרגשתו ולא הוה בדיקה מ"מ כיון דלא עכ"פ פשיטא ליה זה לבירור דע"כ זה א"א ופוסל גברא בזה א"כ כ"ש ופשוט דאין לו לחוש ע"ז לכתחילה וז"ב לענ"ד. ועש"ך סקט"ז שהביא בשם הבדיקות ישנים שאין לבדוק כל הי"ב בדיקות בין שחיטה לשחיטה. שלא יפסיק בין הברכה לשחיטה והש"ך השיג עליו דלצרכי שחיטה אינו הפסק ולכאו' בל"ה דבריהם תמוהין דהי מינייהו מפקת. ונראה דכיוונו שיתן דעתו לכתחילה לשחוט בהולכה או להיפוך ולא יהיה צריך לבדוק אלא בענין ששחט. וא"כ אין שום צורך יותר בזה כלל ולק"מ :

ס"ט צריך לבדוק אבשרא ואטופרא עי' פמ"ג בשם הרא"ה דבדיקות בשרא אינו אלא למצוה מן המובחר וכן נראה מוכרח בשי' הרא"ש שכתב אהא דהרי"ף לא הביא דברי ר"ח דפגימת סכין כדי שתחגור בה צפורן דסמך אהא דהביא דצריכה בדיקה אבישרא ואטופרא ולכאו' כיון דהצריך גם אבישרא וע"כ משום דלפעמים בישרא מרגיש יותר כפירש"י וא"כ הרי ע"כ הוא פחות מחגירת צפורן וא"כ לכאו' אדרבה הרי זה. דלא כר"ח וע"כ דלשי' הוא ג"כ דבדיקת בישרא אינה אלא לחומרא בעלמא. ונראה שע"ז הוא שסמכו עכשיו להקל בבדיקות בשרא ודו"ק. וראיתי בספרי מורים גדולים שכתבו דאי"צ כלל לגמור אלא אומן הרגשת סכין דלא מצינו זה בש"ס ופוס' ואדרבה סמכו אפי' על שחיטת כותי אם חותך כזית בשר וכו' ואי"צ לבדוק את הסכין. ולענ"ד אין זה כדאי כלל להקל ע"ז בספד"א. והנה מכותים אין ראי' שסמכו עליו בכל הלכות שחיטה דקיבלו עליי' ה"נ בדיקת הסכין. ומה שלא הוזכר זה הנה מהש"ס גופא ודאי אין ראי' דהא בימיהם היה צריך כל סכין להראות לחכם בפ"ע. אבל גם מהפו' אין ראי' דהא הזכירו שיהיה מוחזק לשחוט כדין והרי לפירש"י בדף ט' הוא מכלל חמש הלכות שחיטה. דפירש דעיקור היינו שוחט בסכין פגומה. ולבה"ג שם כתבו התו' דאין זה שחיטה כלל אלא חניקה. והכי אמרינן דבדיקת סכין פסי' כיון דאי נקיב טריפה. בעי בדיקה. ובודאי צריך לידע שהוא יכול לבדוק וז"ב :

סעי' יג נאבד בלא בדיקה נאח"ש ואח"כ נמצאת פגומה כשר הואיל ויצא בהיתר בפלתי הקשה ע"ז דא"כ היכי פשוט בדמ"ע דתלינן בידא דטבחא מהא דתלינן בזאב התם שאני דיצא בהיתר ולענ"ד עיקר הסברא דיצא בהיתר הוא עפ"י שי' הריב"ב בתו' כתובות דכ"ו ד"ה אנן אחתינן דבבאו שנים שאמרו נתגרשה מקודם כבר הוקלש חזקת א"א דידה ואפי' באו אח"כ שנים ואמרו לא נתגרשה לא אמרינן אוקי בחזקת א"א דכיון דכבר נקרא עלי' שם היתר איקלשא חזקה ע"ש וה"נ כיון דסכין בחזקת בדוק אלא דאיכא כנגדו חזקת בהמה שאינה זבוחה וכיון דיצא בהיתר ואיקלש חזקת בהמה שאינה זבוחה עדיף לן בזה חזקת הסכין טפי מחזקת בהמה ושפיר סמכינן להכשיר וא"כ פשוט דלא שייך זה שם גבי ריאה דקיי"ל נשחטה הותרה וממילא הוא בחזקת היתר לעולם ודאי דאין לחלק בזה וז"ב :

סעי' יד טבח שיש לו סכין מיוחד לשחוט בו כו' ושחט בלא בדיקה ונאבד כשר כן דקדק רש"י מהא דאר"י א"ר טבח צריך שיהיה לו שלשה סכינין אחד ששוחט בו ואחד שמחתך בו בשר ואחד חלבים וע"ש בש"ס ומסתמא הא דאינו משתמש בסכין של שחיטה לפי שצריך שיהיה בחזקת בדוק וע' ר"ן שחולק ע"ז להתיר בלא בדיקה דעשוי לפגום מעצמו וכתב הא דאין מחתך בו בשר דהוא משום הדם שעליו כמו בסכין של חלבים משום שמנונית ע"ש ולכאו' דודאי גם רש"י אין כוונתו לדקדק מזה דזה ודאי פשוט לכו"ע כדקיי"ל דסכין ששחט בו צריך הדחה אפי' לצונן אלא דכוונתו למה צריך סכין אחר לחלבים ולא יחתוך באותו של שחיטה וכדפריך בש"ס ולחתוך בו בשר והדר חלבים וע"כ דלזה שיהיה צריך הסכין הדחה כשיצטרך פ"א לחתוך בשר לא חששו כמש"כ התו' וא"כ ה"נ אין לחוש אם יהיה צריך הדחה לשחי' של פ"א ומ"מ נראה די"ל דדווקא לחתוך בשר בפ"א דהוא צונן ובדיעבד כשיחתוך בלא הדחת הסכין לא יהיה צריך הבשר אלא הדחה לא חששו אבל על השחיטה בפ"א הכא רב לשי' דס"ל לעיל בשוחט בסכין של עו"ג קולף וה"נ בשחתך בו חלבים דיש שמנונית על פניו יהיה צריך קליפה כמבואר לעיל סוס"י ע"ש וכיון דהוה איסורא בדיעבד ודאי דיש לחוש אפי' לפ"א ואולי דרש"י אזיל לשי' בפרק כל הבשר בהא דצונן אמרי לה בעי הדחה דפי' דהיינו מה שחתך בו ע"ש ומשמע דמתיר לכתחילה לחתוך אסמך שידיח אח"כ מה שחתך וא"כ גם הכא הוה שרי לחתוך בו בשר ודייק שפיר מזה אבל אנן קיי"ל דצריך הדחה אסכין קאי ואסור לחתוך לכתחילה בלא הדחת הסכין כמבואר בסצ"א א"כ ודאי א"א הכא לחתוך בו בשר כמש"כ הר"ן וא"כ לדידן אין ראי' לדין זה גם הט"ז סקי"ב הביא דברי הריב"ק שהיה רגיל להכות הסכין אחר שחיטה על העץ והיה מפגימו לכתחילה ע"ש וע"כ דלא ס"ל כלל סברת רש"י בזה דאינו נכון להפגימו וא"כ צ"ע בזה לדינא :

סעי' יז טבח שלא הראה סכינו לחכם וכו' בפלתי דקדק מדאמרי גבי מומר דצריך לבדוק לו סכין משמע דהא לאחר אי"צ וכתב דבדיקת חכם אינו אלא בטבח הקבוע למכור לאחרים אבל בשוחט בביתו אי"צ ולשון המחבר בסמוך שהוא לשון הרא"ש והאידנא כו' ובשביל זה נתבטל גם בשוחט בביתו משמע בהדיא דמדינא אף שוחט בביתו צריך וכן נראה לענ"ד מהא דרי"פ הדר דאושפיזוכני' דרבינא אייתי סכינא קמי' א"ל זיל אמטיי' לרבא א"ל לא ס"ל מר הא דצורבא מרבנן חזי לנפשי' א"ל אנא מזבין זבינא וש"מ דאפי' לס"ד דאושפיזוכני' דהוה כשוחט לעצמו אפ"ה דווקא צורבא מרבנן ובאמת אין ראייתו מההוא דמומר מוכרח כלל דהכא אינו אלא בשביל כבודו דחכם ורשאי למחול משא"כ במומר דהוא חשש איסור ופשוט :

בהגה ובנמצא פגום מעבירין אותו כו' עב"י מש"כ בשי' הרי"ף דהשמיט דרבינא דאפי' לעכו"ם לא מזבינא ליה דס"ל כפי' בעה"ה דרבינא אינו חולק על רבא אלא אל"ק דסתמא דגמרא ואידוס שלא הביא דכן הוא פירש"י ועיין רש"א שכתב ראי' לפירש זה. ומש"כ דפסקו כל"ק משום דהוא לקולא פשוט יותר לומר משום דלהך לישנא לא פליגי אמוראי ועדיף לפסוק כן כמש"כ הפוס' בכ"ד :

סעי' יח הטבח צריך שיטול שכר מן הטריפות כמו מן הכשירות ובט"ז סקי"ד וכל האחרונים נדחקו ליישב המנהג שנוטלים כרכשות של הכשירות ולא של טריפות ולענ"ד לא הבנתי דלפמש"כ הט"ז בעצמו בסקט"ו גבי ההיא דכל הבכורות אדם רואה חוץ משל עצמו דדוקא ראיית בכורות דהוא הוראה במקום דאיתחזק איסורא אבל בדיקה דלא איתחזק איסורא וכן שחי' דהוא בידו לא מיתסר ומשו"ה שוחט ובודק אדם לעצמו א"כ הא דלא יטול שכר מן הכשירות לבד הוא ג"כ נלמד מהא דאילא ביבנה גבי ראיית בכורות ובודאי דלא גרע זה משוחט לעצמו ולא נאסר אלא בהוראת בכור דאיתחזק איסורא אבל שחיטה ובדיקה אין לאסור [וכשיהיה ספק בהכשר השחיטה בל"ה אפי' יטול מהטריפות כמו מהכשירות אסור לו להורות דהא טבח אומן שקלקל בשכר ה"ה חייב לשלם. וא"כ הרי ההוראה לעולם לעצמו] ומדברי האחרונים נראה דכשאינו אוכל בעצמו גרע אבל לא מצינו חילוק זה גבי נאמנות ואין לנו שום הכרח מהא דאילא כיון דהתם לעצמו נמי אסור ודו"ק :

סימן יט ש"ך סק"ב הקשה על שי' רש"י דגם על שחיטת טריפה יכול לברך דשחיטתה מטהרת מידי נבילה מהירושלמי דפרק הרואה דפריך שם מעתה עד שתבדוק ועפמ"ג ולענ"ד עדיין י"ל לשי' הש"ך בסי' כ"ה סק"ב דלכתחילה צריך לבדוק על שמוטה כמו בריאה ובזה קיי"ל כשי' בה"ג דאינה שחי' כלל והוה נבילה ואף דמסיק ע"ז לשון ב"מ בחזקות כשרות וכתבו התו' בחולין כ"ד דסימנים ודאי לא קרי ב"מ מ"מ ודאי יש מקומות שגם הסימנים בכלל כמו ההיא דאין מזמנים נכרים על ב"מ ועוי"ל בלשון הירושלמי שהוא בקצרה דכוונתו על ב"פ מטריפה דקיי"ל דנטהר בשחי' אמו מטומאת נבילה וניתר בשחי' עצמו לאכילה ובזה אם הוא טריפה ל"מ שחיטה כלל ודו"ק :

ס"א בהגה שחט בביהמ"ט שהוא מטונף יברך ברחוק ד"א הקושי' מפורסמת דלפי מש"כ הרב באו"ח סקס"ו דכ"ב אמה הוא הפסק לענין ברכה והוכיח מהא דרי"פ כל הפסולין דמסיק מרחק צפון ואינו תיכף והוא כ"ב אמה ע"ש וא"כ לפי ס"ד דשם דהוא משום ביאה במקצת דצריך להיות הסמיכה בחוץ והשחי' הוא בפנים ומשום זה אינו תיכף א"כ ש"מ דמחוץ לפנים נמי אינו תיכף ולענ"ד דלפי ס"ד לא שייכא כלל לשאר הפסקות כיון דאינו רחוק כלל ולא הוה אלא שם גבי סמיכת קדשים דבעי סמיכה כעין שחיטה בקודש וזהו דאינו תיכף אבל לענין שאר הפסקות לא שייך כלל אבל לפי המסקנא ע"כ אין ההפסק אלא השיהוי וזה ודאי יש ללמוד גם בכ"ד ונכון ומ"מ לפמש"כ התו' בסו"פ לולב הגזול דכ"ז שהאתרוג אינו בידו אינו נכון לברך דלא מיקרי עובר לעשייתן כמו בתפילין דאינו מברך אלא משעת הנחה ל"ע לענ"ד גם בכאן לברך ברחוק ד"א ול"ע :

ס"ך והנ"מ כשהביאו לו קודם שברך על כיסוי הראשונה לפמש"כ המחבר בס"ז גבי ברכת שחי' דאם בעוד ששוחט הביאו לפניו יותר א"צ לברך לכאו' ה"נ אפי' כבר ברך כ"ז שהוא עוסק בכיסוי הוא"ל דא"צ לברך. ועי' ש"ך שהקשה על הרב דכתב בהגה לענין ברכת שחי' דהביאו לפניו ממין הראשון א"צ לברך [ועי' מה שהקשו מזה על הב"י באו"ח סר"ו דס"ל דכל שהוא ברכה אחת חשוב מינו דהא הכא הכל ברכה אחת היא ובעי דווקא מינו. ולי"מ נראה דמינו דהכא היינו מין הנשחט בסכין זה וכל שדרכו בסכין אחר ודאי מן הסתם אין דעתו עלי' בשחיטה זו ול"ע] ולקמן גבי ברכת מילה כתב דהביאו לו תינוק אחר צריך לברך ע"ש ע"כ נלענ"ד דהנה אע"ג דאמר בש"ס אליבא דר"י דמודה בברכת השחי' דאינו מברך אלא ברכה אחת נסתפק לו להרא"ש לענין ברכת כיסוי דאפשר דכל אחת מצוה בפ"ע וטעונה ברכה לעצמה וא"כ כתב דמסתבר דהטעם מצוה אחת שני פעמים אין צריך לברך אלא ברכה אחת על שניהם ועכ"פ מבואר דאינו מדמה לגמרי ברכת השחי' לברכת כיסוי והטעם פשוט דברכה שהוא על מצוה שאני ולא סגי כוונה סתמית אלא כוונה מפורטת וא"כ ה"נ י"ל דלא דמי ברכת מילה וברכת כיסוי לברכת שחיטה דהכי כיון דמצוות הם בכה"ג דלא היה בשעת הברכה גופא אינה כוונה מבוררת ול"מ בברכת מצוה ועוד יש סעד לזה מהא דקיי"ל כר"י בהיה לפניו מצות הרבה דמברך על כ"א (בסוכה מ"ו) ולא קיי"ל כוותי' בהא דמיני דשאים שם ועכ"פ דמחלקינן בזה דמצוה שאני ודו"ק בביאור הגר"א או"ח סכ"ה סקי"ז. ול"ל דמ"מ חשוב שם מצוה אחת ול"ע :

סימן כ ס"א ושיעורו למטה עד ראש כנף האונה כשנופחין אותה מבואר לקמן סי' ל"ד ס"א דהוא עד החזה שבמקום לשון דלמטה מן החזה שבש"ס ובלשון המחבר שם ס"י נקט למטה ממקום שחי' ע"ש. וכן הוא בש"ס גבי דופן סותמתה והיכי במצר החזה תרגומא כנפי דאונה ע"ש :

ס"ב שחט למעלה ממקום זה וכו' שחי' פסולה עש"ך דהיינו במתה מחתך זה הוה נבילה גמורה דלא מתה משחי' אבל בשחטה אח"כ במקום שחיטה משום ניקב התורבן לחוד אינה אלא טריפה והביא דברי הכ"מ דגם בנפסקה הגרגרת למעלה ממקום שחי' מהני שחי' אח"כ להוציאה מידי נבילה וכן נראה לי מסי' הרמב"ן שהביא הב"י בסי' כ"ד דס"ל דשמוטה הוה טריפה וכשנעשה השמוטה בשעת השחיטה הוה נבילה הרי בהדיא דבשלא בשעת שחי' אע"ג דהוה טריפה בשביל שמוטת הסימן מ"מ כיון דאינו במקום שחי' מהני ליה שחי' ולא הוה כפסוקת הגרגרת במקום שחי' וה"נ בנפסקה למעלה ממקום שחי' דמ"ש ואף לבה"ג דשמוטה ל"מ שחי' היינו דווקא בשמוטה כולה אבל כשנשאר מיעוט שלם הא מהני השחי' וה"נ בנפסקה רוב למעלה מהני שחי' והפלתי השיג ע"ז דלר"ה מהני הגרים שלים ושחט שלים ואי דשלמעלה אינה אלא טריפה א"כ למה מצטרף למיפוק חיותא ואין הבנה לדבריו דכי בנפסקה במקום שחי' הא דל"מ שחי' אח"כ הוא משום דכבר נפיק חיותא לגמרי הא פשוט דכ"ז שלא מתה אינו אלא כשאר טריפה וכמש"כ שם התו' בסוגיא בפירוש אלא דכשנפסלה המקום שחי' ל"מ ליה הכשר שחי' כלל ולכי מייתה אח"כ הוה כנבילה בעלמא אבל כ"ז שלא מתה אין כאן מיפוק חיותא כלל אלא דבשחי' כשירה גזרה התורה להתירה אפי' היא חי' עדיין וקרי ליה מיפוק חיותא אבל באמת אף בשחיטת שני הסמנים עדיין אינה נבילה וכדקיי"ל שחט בה רוב שנים ועדיין הוא מפרכסת ה"ה כחי' לכל דבריה וכדמוכח סוגיא דהותזו ראשיהן וע"ש בתו' וא"כ אינו ענין כלל לצירוף הכשר שחי' וע' לקמן סכ"ו מסכ"ש ול"ע :

סימן כא ס"א רוב אחד בעוף ע' פלתי שהקשה לר"א דס"ל בש"ס ושט ולא קנה ובט"ז כ"ד ס"ל דאדם אוסר דשא"ש וא"כ תיקשי לדידי' הך בריי' דהשוחט חטאת העוף כו' כדמקשה בסו"פ השוחט לר"ה ע"ש וליכא לתרוצי לדידי' בחצי קנה פגום כיון דס"ל דושט ולא קנה ולענ"ד דבאמת לפ"מ דמבואר ברי"פ א"ט דלשמואל דתורבן הושט ברובו שייך הגרמה גם בושט וא"כ למ"ד הגרים שלים ושחט שלים כשר פשוט דה"נ הגרים חצי בתורבן והוסיף כ"ש בושט נמי כשר כדאמרי' התם בפירוש מידי דהוה אחצי קנה פגום ע"ש וא"כ באמת משכחת נמי ההיא דחטאת העוף גם בושט אלא דהש"ס מילתא דפשי' נקט אליבא דכו"ע אבל באמת לדידהו איכא לאוקמי גם בושט וא"כ י"ל דר"א יסבור כשמואל ור"ה ולק"מ. ואין לדחות דלר"א כיון דסבר דבעי דווקא שחי' בושט דמיטריף בנקב משהו לא מצטרף התורבן דאינו נטרף אלא ברובו דהא מבואר בסוגיא שם דמודה ר"א בחטאת העוף דסגי בושט או בקנה משום דאיכא שדרה ומפרקת והיינו דאיכא התם תרי טריפות פסוקת חוט השדרה [דהא מסקינן שם דאינו חותך רוב בשר] ופסוקת הקנה וה"נ כיון דאיכא בזה שני מיני טריפות פסוקות רוב התורבן ונקובת הושט ודאי מהני ודו"ק :

ועי"ש עוד בפלתי דהוכיח דל"מ בושט אלא רוב של עור הפנימי עם החיצון וכ"ז דליכא רוב הפנימי ל"מ דאיל"ה משכחת גם בבהמה דהיה פסוק רוב החיצון של הושט וחצי הקנה והשלים רוב הקנה ונקובת הפנימי של הושט בכ"א והדר תיקשי למה נקט חטאת העוף ע"ש והנה אף שהדין פשוט וברור אבל ראייתו ל"ע לענ"ד דהא כתב הר"ן רי"פ א"ט גבי דרוסה דאמר להפכי' לושט ולבדקי' דל"ח שהאדים צד החיצון של הפנימי דכיון דהוא לבן חוץ היה ניכר גם בצד הפנימי וא"כ לכאו' ודאי דכ"ש דמצד החיצון של הפנימי גופי' יש היכר וא"כ למה לא מצאו תקנה גבי הא דממשמש קוטי' דמא אלא בשחי' הקנה ולהפכי' לושט. ובבהמה ליכא תקנה.

יקלפו במקום השחי' את עור החיצון של הושט ויבדקו מצד החיצון של הפנימי וע"כ דאע"ג דניקב זה בלא זה כשר מ"מ כי נפסק כל רוב החיצון טריפה ויתבאר יותר בסי' ל"ג בס"ד :

ס"ג לא שחט רוב הסימן במקום אחד כגון שהתחיל לשחוט ונתהפך הסימן וגמרה שם כו' זה פי' בהא דרב השוחט בב' וג' מקומות שחי' כשירה דהיינו בכה"ג דמצטרף לרוב ויל"ד בהא דאמר רב גופי' ברי"פ א"ט ניקבה כנפה מצטרפת לרובא דהיינו דמצטרף אע"ג דיש שלם ביניהם דמאי קמ"ל כיון דאפילו בשחי' כשר בכה"ג כ"ש בטריפות וכדאמרינן (בדכ"ט) ומה טריפה כו' ולשי' הר"ן שם דבטריפה מצטרף גם השלם שביניהם א"ש דלא שמעינן ליה מהא דשחי' ואפשר דלשי' הפוס' החולקין ג"כ אדרבה הא גופי' קמ"ל דלא מצטרף השלם שביניהם דהו"א דמחמרינן בזה בטריפות וכמו ביש בהם חסרון דמצטרף אף השלם שביניהם קמ"ל ודו"ק :

סימן כב ס"א או שינקבם בשעה שהוא מפרכס שעדיין הוא חם ועש"ך סק"ג בשם הרא"ש דלאח"כ ג"כ יש תקנה כשיחתוך גם הבשר שסביבותי' ופשוט דהיינו חתיכה בעלמא שיחתוך הבשר שסביב דזה ג"כ הוה כחותך אבר אבר כמו הסיר הראש כמש"כ הש"ך ואין כוונתו שיחתכם לגמרי מן העוף וכן הבין המעו"מ סק"כ [אלא דמש"כ אח"כ דנ"ל להגיה ברא"ש באופן דכל זה דווקא כשעדיין הבשר חם ל"נ דכיון דהכשירו בורידין שהם בהם א"כ ודאי אין לנו שיעור אחר אלא כ"ז שהוא חם וא"כ בזה שהוא עדיין חם ודאי עדיין סגי בנקיבת הורידין בעלמא והא שהוצרך חיתוך הבשר היינו ודאי כשכבר נתקרר וע"ש] ולשון מן הלוואר שכתב בש"ך אינו מדוקדק דלפ"מ שמדמה להסרת הראש פשוט דסגי בחתיכה בעלמא ולפ"ז פשוט דכ"ז לענין למולחו או לצלותו כשהוא שלם אבל לאוכלו חי בלא מליחה לא שייך כ"ז כלל. אמנם מדברי המעו"מ משמע דלא דפשי' דזה הוה כחותך אבר אבר אלא משום דכל עיקר הגריעותא בלא נקב הורידין אינו רק דמבליע תיכף בבשר שסביב והוה הבשר גופא כאומצא דאסמיק וכשחותך בשר זה סגי וא"כ כשנוטל בשר זה לגמרי שרי השאר לאכול גם חי ובדרך זה נראה דהלך גם הפמ"ג ומשו"ה הקשה על הש"ך דמדברי הרשב"א לקמן סע"ו מבואר דצריך דווקא ניקור כל חוטי הדם שבכל הגוף אמנם לענ"ד יותר נכון כהבנת הש"ך דכן משמע ברא"ש שם גבי מש"כ דבעבר וצלאו שלם סגי בכ"נ סביב הורידין דאינו מפעפע בכל הגוף ע"ש משמע דמה שכתב קודם דמפליט בבשר שסביב היינו ג"כ בשעת צליו או מליחה כשהוא שלם אז מפליט ולא איירי כלל בנקודם ע"ש ודו"ק והחתיכה מהני שלא יבלעו מהם בשעת צליו ומליחה כהסרת הראש וכהבנת הש"ך ולענין כשהוא חי אין שייך כלל לדברי הרשב"א. וכנלע"ד מדלא הביא שם הטור דעת אביו הרא"ש כלל שאין דרכו בכך אלא ע"כ דלענין לאוכלו חי אין שום הכרע בדברי הרא"ש בזה ולא קאי אלא לצלותו שלם ומה שלא כתב הטור בכאן דין זה דחותך בשר סביב מהני י"ל דזה פשוט ותדע דגם הרא"ש לא כתב זה בדרך חידוש אלא ברהיטא דלשנא בעלמא אבל אם חולק גם בדין דסע"ו ודאי היה ליה להוכיחו וע' מש"כ בסס"ה ול"ע :

שם ואם בשלו שלם כו' עש"ך שהאריך דלא אמרינן כאן איסור דבוק לפי שהחוטין מפסיקין וכתב דהא דגבי נמצא לב שלא נפתח דבוק בחתיכה לקמן סי' ע"ב אמרינן איסור דבוק התם משום שבלב עצמו יש דם וע' פמ"ג ובאמת משמע שם בש"ך סקט"ז בהדיא דאף בלב שנמצא דשוב ליכא בלב גופה דם ג"כ הוה איסור דבוק יעו"ש ולולי ד"ק נראה בפשי' דכיון דלגבי הלב בעצמו לכו"ע אמרינן דלא בלע ומהני שיעותו אפי' בבישול עש"ך שם סק"ז ולגבי שאר דברים שעמו הוא דאמרינן דבלעי א"כ חשוב הדם עצמו דבוק להחתיכה כיון דלא נפסק בשום בליעה כלל דהא הלב אינו בולע ובזה יתיישב מה שהקשה שם הדג"מ לענין הא דצריך לקלוף סביב הלב במליחה משום דלגבי אחרינא לא חשוב כדם פליטה והקשה דמ"מ להוי גוף הלב במקום קליפה וכן הקשה הגרע"א ולענ"ד בפשי' דכיון דלגבי הלב עצמו מודו דלא נאסר במליחה דלגביה גופה ודאי מהני כבולעו כך פולטו אם כן ודאי אינו נעשה הפסק בפני הדם ואוסר סביבותיה כדי קליפה ודו"ק :

סימן כג ס"א מפני ששהיית העוף מועטת מאוד דכדי שחי' רוב סימן אחד נעשה מהר משמע דעכ"פ משערין בכדי שחי' רובו של סימן ועב"י בשם הרשב"א והר"ן דגם בשחי' העור משערינן והאחרונים החמירו בשם התה"ד דאינו אלא משהו בעלמא כיון דמשכחת בחצי קנה פגום והוסיף עליו כ"ש ע"ש וע' רש"י סוף חולין דק"מ גבי בעיא דהושיט ידו לקן ושחט מיעוט סימנים מי אמרינן כיון דכי שביק להו מיטרפא לך ולא לכלבים קרינן בהו ופירש"י ונוטל האם ואח"כ גומר הסימנים ומשמע דגם בעוף לא מיטרף בשהי' משהו ומגוף הש"ס היה אפשר לדחוק דאינו מפסיק בשחי' כלל אלא נוטל האם במשך השחי' שממיעוט הושט [דע"כ איירי שם בושט] לרובו אבל לשון רש"י משמע בפירוש דאפי' פוסק ליכא איסור ואף דגם שי' לפסוק כמ"ד דעוף לעוף וע"כ דמ"מ אינו במשהו אלא ברוב סימן ודו"ק :

ש"ך סק"ו הביא דברי רש"ל להקל בהפ"מ ע"י בדיקת הושט ולפי"ז כל הני דסי' זה וסי' כ"ד דמחמירין לדידן אפי' במיעוט קמא דקנה יש להקל לדעתו בהפ"מ ע"י בדיקת הושט. ואי"כ כן דעת הרב וכל האחרונים וכן הש"ך גופי' לא כתב בסוף הסימן להקל אלא בתלישת נוצות בהפ"מ. ואי בהפ"מ מהני בדיקת הושט לא הוצרך שם להקל בתלישת הנוצות כיון דיש תקנה בבדיקה. וע"כ דבעלמא ל"מ בדיקה כלל ודו"ק. ובאמת מה שסמך שם על הגה שבסמ"ק לבדוק הושט וכתב דזה חשוב כמקום ידוע דגם אנו בקיאין הנה כבר מבואר בב"י דמוכח מדברי הרמב"ם דמדינא ג"כ בבהמה אין לה תקנה לשחוט למטה או למעלה ולבדוק אותו מקום חתך. דיש לחוש בזה בכל הושט וכפשיטות הש"ס דאתי ממסמס קוטי' דמה דמשמע אפי' במקום אחד אפ"ה אין תקנה אלא בעוף לשחוט הקנה אבל בבהמה חיישינן דילמא במקום נקב שחיט וכ"ה דברי הר"ן ריש א"ט בשם הרא"ה וכ"כ הטו"מ וכיון דמדינא צריך כל הושט בדיקה א"כ ודאי אין אנו בקיאין בבדיקה ול"ע :

ס"ה ויש מש"א דכל שלא גמר שחיטת כל שני הסימנים פוסלת שהי' כו'. הרשב"א כתב דאפי' לשי' זו שהוא שי' רש"י אינו אלא מדרבנן והתב"ש האריך דהוא מדאו' ע"ש. אמנם לענ"ד סוגיא דזבחים ס"ה גבי שהייה בסימן שני בעולת העוף א"ב כתב רש"י בהדיא כיון דעוף הכשירו בכל מקום בס"א גם בעולת העוף דמצותו בשנים מ"מ סימן השני אינו מהכשירו אלא מצוה באפי' נפשי' ולא שייך להכשיר שחי' כיון דנפיק ליה חיותא ע"ש בארוכה. הרי בהדיא דלבתר הכשירו לא שייך לפוסלו עוד בדין שחי' ואפי' רבנן דפליגי שם אינו אלא התם דבעולה מצוהו בשניהם אבל בעלמא כיון דאיתעבד הכשר שחי' אין שייך לפסול. ואע"ג דלפי דברי התו' בחולין כ"א ד"ה ואינו מבדיל יש מקום לחלק בין סימן שני דעוף למיעוט הנשאר מ"מ לפי דברי רש"י גופי' שם אינו נראה לחלק. ובאמת לפי דברי התו' הנ"ל היה מקום להקל גם לפי חומרת מנהגינו להחמיר גם במיעוט בתרא מ"מ בשהה בין סימן לסימן בעוף או בהחליד בסימן השני י"ל דקיל טפי. אמנם האחרונים החמירו בכ"ז יעוין בדבריהם :

ש"ך סקי"ז בשם הרוקח דשחט הושט והניחו ושחט בקנה ואח"כ גמר הושט שחיטתו כשירה ועפמ"ג דאפי' בעוף ולענ"ד דבעוף אפי' לא גמר אח"כ הושט כיון דמה ששחט בו היה דרך שחי' ועוף הכשירו בס"א שפיר מצטרף מיעוט הושט להקנה והוה שחיטה מעליא וכן מוכח לענ"ד דכיון דקיי"ל לדידן דפוסלין כל הלכות שחי' אפי' במיעוט קמא דקנה משום חשש דנוגע בושט א"כ אי ס"ד דלא מצטרפי היכי מכשרינן אפי' שחי' כשירה בעוף בקנה לבד ניחוש ג"כ שמא נגע בושט וע"כ דאין זה איסור כלל בכה"ג דהכל חשוב חדא שחי' ובזה ג"כ יתיישב קו' הפלתי שהבאתי בסי' כ"א לר"א דושט ולא קנה היכי מתרץ בריי' דהשוחט חטאת העוף וע' מש"כ שם ולפי"ז י"ל גם לדידי' אמרי' שם לענין מליקת חטאת העוף דאיכא גם שדרה מודה דכשר בקנה לבד כמבואר שם ה"נ י"ל דקנה ומיעוט ושט דאיכא נמי שני טריפות כשר לדידי' והוה שחי' כשירה בצירוף כנ"ל וא"כ י"ל דגם לדידי' מצלים רוב הקנה ומיעוט ושט בפ"א וכעין זה כתב הפלתי שם לענין בהמה וע' מש"כ שם ודו"ק:

שם סק"כ דאע"ג דידעינן דע"י מריטות הנוצות לא ניקב הושט מ"מ גזרינן אטו נקרע העור לא הבנתי היטב כיון דאפי' בשכבר ניקב הקנה אם תפס הקנה לבד וידע שלא ניקב הושט כתב בעצמו בסקט"ו דכשר ולא גזרינן. למה נגזור בזה כיון דידעינן דע"י מריטה אינו ניקב הושט. ואולי דשם כיון דמכוין בתחילה שלא יקוב הושט לא שייך למגזור ול"ע:

סימן כד ס"ז חלדה כיצד ע' מ"ז סק"ג שדקדק מדברי התו' גבי מלק בסכין דהוציא הסימנים חוץ למפרקת ושחטן מלמטה למעלה הוה חלדה ולא הבנתי מהו דאי שהשחיטה צריכה להיות דווקא מדרך צד הפנים לצד הגב הרי מחזיר סימנים לאחורי עורף הוא כשר אף דדרך השחי' הוא מן העורף לצד פניו ואי משום שגוף הסימנים עצמם הם מהופכים לכאו' גם בזה משמע שם בהדיא דאין בזה שום קפידה ע"ש וכן בההיא דהשוחט בב' וג' מקומות לפי פי' השאלתות מבואר שהסימן מתהפך ולא קפדינן בזה ודברי התו' נראה דהם דווקא כשחותך עכ"פ כנגד מקום המפרקת ואפי' כשהמפרקת שבורה ע"ש הא כל שאינו כנגד מקום המפרקת משמע דאין חשש ע"ש ול"ע:

ש"ך סקי"ח דלא תימא כיון דשחט שליש והגרים שליש ושחט שליש כשר הוה"ד כשדרס או החליד השליש הראשון כו' באמת לענ"ד צריך ראי' גדולה לזה דמנלן לפסול בזה דהא גם בשחט שליש ראשון שחיטה כשירה אם אח"כ היה מגרים שליש ומניח כן נמי הוה נבילה גמורה דכבר נפסק רוב הקנה בפסול ואפ"ה כששוחט עוד שליש קיי"ל דהוא כשר ומצטרף לשחי' המיעוט הראשון. ואין ההגרמה שבינתים פוסלת. א"כ ה"נ י"ל דאפי' אם היה המיעוט הראשון פגום בעלמא כיון דהוא במקום שחי' מצטרף שפיר למיעוט בתרא שהוא בהכשר. והוה ככל שחי' רובא דעלמא דאפי' מיעוט קמא בפסול השלמת הרוב בהכשר מכשירו ואולי נאמר דכיון דבאמת דין זה חידוש הוא וכן משמע מפרש"י ברי"פ א"ע ובכ"ד דהוא מהלל"מ א"כ י"ל דלא גמירי הלכתא אלא בשכל השחי' כשירה ולא כשהמיעוט הראשון בפסול מ"מ אף שיש מקום לומר כן מ"מ ל"י מקום הכרח לזה ומדברי התו' שכתבו דלא שייך שהייה בשחי' הקנה יעו"ש מוכרח דלא ס"ל הא סברא דלפי סברא זו דלא הוכשר הגרמה אלא כשכל השחי' בכשרות א"כ פשי' דשהייה ג"כ פוסלת בה דהא מה דכשר שהייה בקנה הוא משום דל"ג מפגום דעלמא אבל בכה"ג הא לא מתכשר אלא כשהמיעוט קמא ג"כ בהכשר וא"כ ודאי דשהה והגרים פסול וא"כ שפיר משכחת שהייה גם בקנה וע"כ דלי"ל סברא זו כלל ול"ע:

ט"ז סק"י הקשה על הא דמתירין חלב שמוטה משום דאינה טריפה אלא שאין לה היתר בשחי' דבשביל זה גופה דאין לה היתר בשחי' נמי יש לנו לאסור החלב כדקיי"ל לעיל באבר יוצא ותי' דדווקא התם שאיסור זה חמיר דאין לו היתר לעולם אבל הכא אין כאן אלא איסור אבמה"ח והנה נראה מדעתו דאיסור יוצא הוא איסור אחר ואינו אבמה"ח אבל כבר מבואר ברמב"ם בפ"ה ממ"א דין י"א דחייבין עליו משום אבמה"ח וכ"כ רש"י דע"ב ד"ה והבשר מגע נבילה אבמה"ח שמטמא כנבילה יעו"ש והפלתי כתב דלהבה"ג דאינה טריפה באמת הדרא בריא וא"כ שפיר מיקרי אית ליה תקנה בשחי' ע"ש אבל הש"ך סקכ"ה הביא לשון הרשב"א דבמיעוט שנשאר כשר השחי' דהדרא בריא ע"ש מוכח בהדיא דכולן עקורין לא הדרא בריא [ומה שדקדק הפלתי דאל"כ מאי נ"מ הא שדקדקו הפוס' דלהבה"ג אינה טריפה באמת בל"ה נ"מ טובא דלפי הסכמת הפוס' דטריפות דאדם הוא כטריפות דבהמה א"כ נ"מ לענין בכור שנשמטו סימנים שלו דלרש"י דהוה טריפה קיי"ל דבכור שנטרף בתוך ל"י פטור מה' סלעים גם לענין הקפה דלהבה"ג בעי בהמה אחרת דווקא ולרש"י מהני בה גופה כמש"כ רש"י בהדיא בדף כ"ד ע"ש ועש"ך סק"ל וגם נ"מ לענין מה שכתבו התו' בד"כ ד"ה אילימא ע"ש] ולענ"ד י"ל בפשי' דבאמת דווקא גבי יוצא דהוה כמופרש כבר כמבואר שם ברש"י הנ"ל ואפי' מתה או נשחטה האבר הוא כבר אבר מן החי ממש שפיר קרי ליה לי"ל תקנתא בשחי' אבל שמוטה נהי דלאכילה לא שרי לה השחי' אבל איסור אבמה"ח ה"ה נפקע בשחי' ואפי' במתה אלא דאינה כשירה להתירה באכילה וא"כ איסור אבמה"ח ודאי דאית ליה שפיר תקנתא ונהי דיצא עליו איסור נבילה מ"מ איסור אבמה"ח הרי נפקע ממנה. ודווקא ביוצא. דאבמה"ח דידי' גופי' אינו נפקע לעולם וזהו נקרא לי"ל תקנתא ופשוט:

ועש"ך דבנשאר מיעוט מדולדל זהו טריפה גם להבה"ג [ומש"כ דכן מוכח מרש"י אין לו הבנה דהא לרש"י גם בשמוטה גופי' אית ליה דטריפה הוא] והנה לפי"ז למאי דקיי"ל לקמן סמ"ד ס"ו גבי כוליא דניטל הכוליא אחר שנימוק אין טריפה חוזרת להכשירה א"כ גם בכאן אפי' ישמט אח"כ לגמרי ודאי לא יתכשר ואם יטול ביד גם להרש"ל שם הוא בפסולו כמבואר שם בט"ז סקי"ג וא"כ נראה דאין להכשיר החלב אלא כשראה שנשמטו בנחת ודו"ק:

סימן כה ס"א בהגה א"צ לבדוק אחר שמוטה ע' רש"י דף נ"א דאפילו נפולה א"צ לבדוק שמא נעקרו הסימנים דקשין הן אצל נפילה ע"ש:

שם ויש לבדוק ע"ז קודם שיזרק העוף מידו כל האחרונים אחרו ליישב דברי האו"ז שאוסר בדיעבד אם לא בדק קודם שזרק דחיישינן שמא נתרחב מחמת פירכוס דהא רבא בדק ליה גירא לר"י ושחט בי' עופא בהדי דפרח וע"כ שבדק הסימנים אחר שנפלה לארץ ולא חייש להא ולענ"ד בפשי' דלפי מש"כ הרשב"א בהא דצריך לבדוק הסימנים אם נשחטו רובן דאע"ג דרובא דשחיט שפיר מ"מ הוה רובא דתליא במעשה וקיי"ל דלא סמכינן עליו ע"ש וא"כ הכא רבא לשי' בריפ"ג דבכורות דשני שם שנויא אחרינא ולי"ל להא דרבינא וא"כ לשי' שם שפיר יש לסמוך ארובא דשחיט שפיר ולדידי' א"צ כלל לבדוק אם נשחטו רוב הסימנים אבל לדידן דקיי"ל דצריך לבדוק בודאי מסתברא דאחר הפירכוס יש לחוש לנתרחב החתך. אמנם כ"ז לדברי הרשב"א אבל המרדכי כתב דאין זה רוב גמור וכן נראה מלשון התו' ונראה דאולי לשי' בריפ"ב דיבמות דכתבו על הא דרוב נשים מתעברות ויולדות דלא חשיב רוב התלוי במעשה כיון דהוא בא בטבע [ובעיקר דבר זה דתלוי במעשה ל"ע ברוב תנוקת מטפחין בקידושין ד"פ ובפסחים ד"י בסוגיא דאין ספק מוציא מידי ודאי ע"ש ואכמ"ל] וה"נ כיון דעושה מעשה השחי' זה הוה בטבע שישחוט רוב והו"ל שפיר למסמך אהך רובא. ומשו"ה הוכרחו לשי' לומר דבל"ה אין רוב זה דשוחט רוב הסימנים חשוב רוב גמור וא"כ לשי' הרי בזה אין לנו חולק על בדיקה זו וא"כ הוה הא דרבא ראי' ברורה שאין חוששין לפירכוס ודו"ק:

סימן כו ס"ב שחט הקנה וניקבה הריאה קודם ששחט הושט טריפה ולענין נפסקה הקנה גופי' הביא התבו"ש דברי הראב"ד דלר"ל דבעי לשנוי דמהני שחי' אף בפסוקת הגרגרת אם לא שחט במקום חתך הרי דע"כ גם הקנה גופי' עדיין אינו כפסוק לגמרי ופשי' ג"כ דטריפות פוסל בו והרמב"ן השיג עליו דהא קיי"ל כר"י דלאחר חזרה ס"ל דל"מ שחי' והנה נראה בשי' הרמב"ן דס"ל הא דלא מהני שחי' בשביל שהוא כפסוק כבר וא"כ נקובת הושט לשי' ודאי מהני שחי' דהא בנקב בעלמא ודאי אינו כלל כפסוק אמנם לפ"מ דקיי"ל לקמן סי' ל"ג דגם נקה"ו ל"מ שחי' ע"ש מש"כ בזה וע"כ דטעמא דל"מ שחיטה לדידן הוא משום דכיון דנפסל מקום הכשר שחי' תו ל"מ שחי' א"כ ודאי דאין כאן ראי' כלל דר"י סבר דכפסוק דמי דלא כר"ל ושפיר י"ל דקיי"ל כר"ל דטריפות פוסל בו וכמש"כ הרא"ש דלא ידעינן הי דאחריתא ע"ש והנה נסתפק הפמ"ג לשי' המטריפין בזה אי הוא גם נבילה ולענ"ד לשי' דהיא אסורה ע"כ נ"ל דנבילה היא דהא כבר הקשו התו' שם דמאי פריך דהא באמת היא טריפה כ"ז שהיא חי' ותי' דמשמעות המשנה דקאי לאחר שחיטה ע"ש וא"כ אי בזה אינה אלא טריפה ולא נבילה לוקי הא דמשמע ליה דגם לאח"ש היא טריפה בשנעשה הנקב בסימן לאח"ש אותו הסימן וע"כ דגם בכה"ג הוה נבילה והטעם דגם שחי' של השני ל"מ אלא כשהראשון ראוי לשחי' וכמשמעות הרשב"א לענין שמוטה דגם בעוף אפי' לא נשמט אלא ס"א אין שחי' גם בהשני דבעי שני הסימנים ראוים ע"ש וא"כ גם בזה אף דשחי' סימן הראשון כבר הוכשר מ"מ הרי אין כאן אלא שחי' ס"א דשחי' סימן השני ל"מ כיון דנפסל הראשון קודם שחיטת

השני וא"כ בשחי' ס"א ודאי הוא נבילה ודו"ק. ולפי"ז דין זה לדידן הוא ספק בשחי' ובודאי ניזיל לחומרא. ומש"כ הפמ"ג לדקדק מדברי התו' דס"ל ג"כ דבגוף הסימן שנשחט רובו אינו פוסל עוד ממש"כ גבי מימרא דר"ז דליבן סכין דפריך והא איכא לדדים וכתבו דש"מ מהכא דאפי' ניקב כנגד מה ששחט כבר טריפה ע"ש ואי איתא הא לשי' לקמן ר"ז פליג אר"ל וס"ל דיש טריפה לחצי חיות ולפי"ז אפי' בסימנים גופיי' ג"כ יש טריפות אפי' כבר נשחטו רובו של הסימן יש טריפות בו כ"ז שלא נשחט השני. וא"כ אין שום ראי' משם דלר"ז לשי' פשי' דלדידי' אפי' לאחר שחיטת רובו טריפה כנ"ל. וע"כ דס"ל דבגוף הסימן שאני ולא תלי בפלוגתא דשם. לענ"ד אינו מוכרח כלל דבאמת לשי' גופי' לקמן לא הוצרכו לראי' כיון דר"ז ס"ל בהדיא דיש טריפות לחצי חיות פשי' דנקטינן כותי' וא"כ אפי' ניקב לאח"ש רובו של סימן פשי' דטריפה דלא נחלקינן בזה בין הריאה להסימן עצמו ואין בזה ספק כלל דטריפה. ולא הוצרכו לראי' זו אלא לרש"י שם דס"ל דר"ז לא פליג. דמ"מ ז"א אלא כשכבר שחט הרוב אבל לא נשחט הרוב ודאי טריפה ע"ש:

סימן כז ש"ך סק"א הביא דהרשב"א תמה על הרמב"ם שאסר מפרכסת לב"נ דהא מסקינן דלא כרשב"י דמי איכא מידי דלישראל שרי ולב"נ אסור והנראה דהנה בסו"פ העוה"ר בסוגיא דאבר המדולדל דפליגי בנשחטה אי הוכשרה דר"ש סבר לא הוכשרה ובאוקימתא דר"פ שם בהכשר קודם מחשבה פירש"י דזה צריך מחשבה לפי שאסורה אף לב"נ ע"ש והנה לכאו' הא מסקינן בפרק בה"מ דע"ד דגם לישראל אינו אלא מדרבנן ולכאורה לא שייך לאסור ליתן לב"נ מדרבנן דהגוי ודאי לא נצטווה על לא תסור וזה ודאי דוחק דאסרו לישראל ליתן לב"נ משום גזירה דאבמה"ח גמור דאיכא עליו לפ"ע אבל נראה דלב"נ מדאו' אסור דהא מבואר שם דמדינא אבר המדולדל כיון דאינו מעלה ארוכה הוה כאבמה"ח גמור אלא דלישראל איכא גזיה"כ דשחי' אינו עושה ניפול ע"ש בתו' וא"כ זה דווקא לישראל אבל לב"נ דאין שחי' מתיר אלא מיתה קיי"ל התם דמיתה עושה ניפול ולב"נ גם בשחי' אינה לו אלא כמיתה. וא"כ ר"פ לשי' דאמר שם אדרשב"י דבעי לאתובי דמי איכא מידי דלישראל שרי ולב"נ אסור ואמינא הא טעמא קאמר ע"ש. וא"כ ה"נ גבי אבר המדולדל כיון דאיכא טעמא כנ"ל שפיר אמרינן דאסור לב"נ אע"ג דלישראל שרי ולא חש גם לקושי' דרשב"י ולא הדר בי'. וכן בע"ב שם מוקי סתמא דהש"ס הא דר"י דטעמא דר"ש משום שאסור לב"נ אנשחטה ואע"ג דפריך שם ודילמא כדרבא מ"מ גופא דאוקימתא לא מפריך וא"כ מוכחי כל הסוגיא דלי"ל הא דמי איכא מידי היכא דאיכא טעמא. והנה הש"ך בסי' כ"ה הביא בשם הרשב"א דאבר המדולדל כיון דלישראל לא אסור אלא מדרבנן שרי לב"נ לכתחילה ובשם הרוקח כתב דגם לב"נ אסור ליתן מדרבנן ונראה ברור שנחלקו בפירוש הסוגיא דהעוה"ר דהרוקח מפרש דהוא מדרבנן. והרשב"א ס"ל דלא שייך לאסור לב"נ מדרבנן כמש"כ. וע"כ דטעמא דהאי סוגיא הוא מדאו' משום דמיתה עושה ניפול ולא שייך שחי' גבי ב"נ וסברה סוגיא זו דכל היכי דאיכא טעמא לא אמרינן מי איכא מידי וכרשב"י וס"ל דקיי"ל כסוגיא דמפרכסת דדחה שם הא דרשב"י. וא"כ שפיר י"ל דהרמב"ם אדרבה סמך אההיא דהעוה"ר ודחה לסוגיא דהכא ודו"ק:

ועיין פלתי דכ' דלמ"ד אין שחי' לעוף מן התורה ובבחירה תליא מילתא א"כ ה"נ ליתסר בי' מפרכסת ע"ש וזה ליתא לענ"ד דהא בהדיא פי' התו' בדף כ' ד"ה ל"א דגם לדידי' בעי היתר סימנים דווקא ונבילה אסורה וע' רש"י רי"פ השוחט דנ"ל מוספך את דמו ע"ש וא"כ כיון דתלי ההיתר בסימנים הא קיי"ל דשחט בה שנים ועדיין היא מפרכסת ה"ה כחי' וא"כ ה"נ בפירוש שרי מפרכסת גם בעוף ול"ד לגוי דלא הותר לו אלא מתה וז"ב לענ"ד:

ט"ז סוף הסי' כ' להוכיח מדברי התו' דכ' דמשו"ה לא חשיב נשברה מפרקת ורוב בשר דבעי פסוקת חוט השדרה וכבר תני לה. דע"כ דס"ל דגם טריפה אינה בלא פסוקת החוט דאי ל"ה אכתי הו"ל למיחשבה דהא חשיב שם טריפות ובאמת זה אינו מוכרח כ"כ די"ל דטריפה שפיר הוי אבל הטעם הוא בשביל שסוף החוט לפסוק וכעין שכתבו התו' בריש עירובין גבי חסר חוליא דבמקום החוט י"ל דהוא משום שסופו לפסוק ע"ש וא"כ אתי שפיר הא דלא חשיב לה דהוה בכלל נפסק החוט. כמו דל"ח כל הני לקותי דריאה דהוה בכלל ניקבה הריאה וכן לענין חוה"ש גופא דל"ח נתמסמס המוח משום דהטעם דסוף החוט לפסוק. אבל נבילה דודאי דלא שייך שהוא בשביל שסוף החוט לפסוק מוכרח לומר דע"כ דאינו בלא החוט ופשוט. אלא כיון דזעירא ע"כ איירי דווקא בנפסק החוט אין לנו להוסיף מעצמינו בלא נפסק כלל. ומיהו בדיקה בחוה"ש ודאי בעי כדמוכח בסל"ב ואפי' כבר נקשרה השדרה היטב וע' בסכ"ה ומש"ש בס"ד:

סימן כח ס"ה צריך שיתן עפר למטה ולהזמינו בפה עש"ך דאינו אלא למצוה מן המובחר אבל בדיעבד לא גרע מכסהו הרוח ונראה דכוונתו דאע"ג דהתם בכסהו הרוח חזר ונתגלה חייב לכסות מ"מ כאן גבי עפר שלמטה אף אם הוא ככסהו הרוח לא שייך זה. דאינו מתגלה מלמטה ולמעלה הרי מכסהו כדינו וא"כ שפיר כ' דליכא נ"מ לדינא ומיהו לשון מצוה מ"ה ל"ד דהא בכסהו הרוח לא קיים המצוה כלל ודו"ק. וע' בתבו"ש שדקדק מלשון הרמב"ם גבי השוחט ונבלע דם בקרקע פטור מלכסות שזה ככסהו הרוח ע"ש אף דקרקע אינו מדברים המכסין דהא צריך עפר תיחוח דווקא וע"כ דאפי' כסהו הרוח בדברים שאינן מכסין פטור ע"ש ולענ"ד הדבר זר מעצמו כיון דאין מכסין בו הוה כמגולה לגמרי ועוד דבהדיא מבואר בש"ז דבלא הי' עפר למטה צריך לגרור הדם ואי איתא להוי ככסהו הרוח וע"כ משום דהתם הוא בדבר שאין מכסין והא דפטור בנבלע בקרקע נראה פשוט דהוא משום דלא אפשר כיון דאין רושם ניכר כבר נתבטל וכדמשמע בסוגי' דהתערובות ע"ח דלענין זה בחזותא תלי ע"ש וא"כ ע"כ אזיל מיניה המצוה ולשון הרמב"ם שזה ככסהו הרוח היינו לאשמועינן דעדיין לא קיים המצוה כמו דכסהו הרוח וכ"מ דכשיחזור להיות רישומו ניכר יהיה חייב ודו"ק:

סי"א כסהו הרוח פטור מלכסות ע' תו' סוכה ל"ג ד"ה נקטם דאפי' יכול לגלות פטור והטעם נראה ברור דלא שייך לכסות דם מכוסה ואם נתגלה מילתא אחריתא הוא ונעשה עליו חיוב חדש ואינו מחויב בזה כמו שאינו מחויב לשחוט כדי שיכסה ודו"ק וע' פ"ח ובמג"א סי' תקפ"ו סק"ו:

סי"ג נתערב בדם הבהמה או ביין אדום רואים כו' ע' בזבחים דע"ח ומשמע פשטא דסוגי' דהאי מתני' ר"י דמב"מ ל"ב ורבנן פליגי וסברי דבדם בהמה דהוה מינו ברובא בטיל ור"ל פסק כותיי' וא"כ לכאו' גם לענין כיסוי פטור. שוב ראיתי בלח"מ סופ"ב מפסולי המוקדשין שנתעורר קצת בזה על הרמב"ם שם ומדברי הראב"ד שם נראה דפסק באמת כר"ל ע"ש וא"כ אפשר דגם כאן א"י לברך וצ"ע:

סכ"א מי שהולך במדבר כו' ולא שוה העוף דמי הבגד שישרוף תקינו ליה רבנן לממלה הדם בבגד ומברך וכשיגיע למקום עפר מכבס ומכסה. הסבר הדברים נלענ"ד דבבגד דודאי רשומו ניכר ולא היה נדחה כשמכבס אח"כ ויש בו מראית דם ודאי ה"ה מקיים מצות כיסוי כדינו ואין כאן אלא שיהוי המצוה וא"כ אפשר דכמו בהידור מצוה קיי"ל דתלי בשליש ה"נ בשיהוי קבלו בזה שתלי אי שוה כמו אכילתו ודו"ק. ומה שמברך עכשיו אף שלא קיים מצותו עדיין ע' ד"מ וט"ז ואמנם יש לדמותו להא דפסחים דף קט"ו גבי לי"ל אלא חסא דפסקינן דמברך על אכילת מרור בטיבול ראשון אע"ג דאינו יוצא ידי חובת המצוה אלא בטיבול השני כמש"כ התו' שם מ"מ כיון דמתחיל לאכול מעט יכול לברך כ"ש כאן שכבר התחיל בהכשר המצוה ודו"ק:

סכ"ג שאין היוצר צריך לכתשו כלל. פי' לאפוקי צריך ולא צריך עב"י

הלכות טריפות

סימן כט ס"א שמונה מיני טריפות הן הלל"מ. היינו דההלכה מפרשא פרטי דלאו קטריפה דכתיבה. והיינו דאיצטריך קרא והלכתא ולא פרכינן מאחר דהלכתא הוא קרא למ"ל כדפריך בריש

בריי"פ ב"כ גבי תינוקות בת ג"ש ע"ש דקרא איצטריך ללאו. והלכתא לפרש את הטריפות והכי איתא בבכורות (דט"ז) גבי חטאות המתות דהלכתא דלא נימא לרעי'. וקרא ללאו ע"ש. ובפלתי הקשה דלשי' הבה"ג דשמוטה אינה טריפה אלא דאין שחיטה מתירתה תיקשי הא דאמר שם דמ"ד דטריפה חי' נ"ל מחי' אשר אינה נאכלת ולהבה"ג דילמא קאי אשמוטה דאינה טריפה וא"כ שפיר הוא חי' שאינה נאכלת ולפ"ד א"ש דלשמוטה דאינה אלא היא לחודא ע"כ ליכא לאוקמא קרא להכי דתיקשי מאחר דהלכתא הוא קרא למ"ל ככ"ל אבל על כל טריפות דטובא הוא א"ש וככ"ל ופשוט:

ועיין תבו"ש בסי' ל' שכ' גבי ספק חסרון בגולגולת דאין להכביר אפי' ביב"ח דו"ל דנשתנה הטבע לפי הארצות ולפי הזמן כדי שלא לבטל דברי חכמים ע"ש והוא תימא רבתי דהרי הא דטריפה אינה חי' דיש לה בריי"פ א"ט מקרא ולא שייך כלל שישתנה לעולם ולע"ג:

סימן ל ש"ך סק"ד דמסתבר דגולגולת כגרגרת כו' והוה"ד באין בהם חסרון לרובא מיהו כשת"ל דנפחתה לאו מצד עצמו מיטרפא אלא שסוף הקרום לפסוק א"כ באין בהם חסרון אין סופו לפסוק ול"ד לגרגרת. האחרונים תמהו בדבריו דהא דאין בהם חסרון לרובא ודאי אנו באין לדון מצד נחבסה וזה ודאי טריפות מצד עצמה דהא חשיב לה באפי נפשה במנין הטריפות ולענ"ד דכך הוא עומק כוונת הש"ך דבאמת הא אין מדמין בטריפות וע"כ דעיקר קושייתו משום דמלינו דהש"ס דמי להו בגרגרת. וגולגולת דמי שם לגרגרת. והנה אם היינו אומרים דנפחתה הגולגולת הוא טריפה מצד עצמה היה נראה לומר דבאמת חסרון כסלע ונחבסה ברובא חד טריפות נינהו וכמו שכ' התו' בד"ה הנך גבי גרגרת דחסרון כאיסר חשיב כנפסקה ברובא וה"נ בגולגולת כן [ובאמת לפ"ז היה מיושב מה שנתקשו דלמה לא חשיב חסרון בגולגולת דהוה אמרינן דהוא בכלל נחבסה ברובא וכמש"כ התו' גבי גרגרת שם] וא"כ כי היכי דדמי בש"ס גולגולת וגרגרת ביש בו חסרון ה"נ באין בהם חסרון אבל באמת הא התו' לא ניחא להו בהכי [ונראה הטעם דבגולגולת לא שייך לומר דדין דנפחתה כסלע כדין חבוסה ברובא דזה שייך בגרגרת דהוא משום פסוקה י"ל דגם חסרון כאיסר הוא סופו לפסוק אבל הכא גם חבוסה גופה אינו כלל מענין פסוקה דהרי נחבסה הוא בין בגובה בין בהיקף עט"ז ופסוקת הגרגרת קיי"ל דלאורכה אינה טריפה אפי' בנשתייר בה משהו בעלמא. וע"כ דהכא הוא משום המכה בעלמה וא"כ לא שייך לזה נפחתה כסלע] וא"כ אין ללמוד לכאן מגרגרת דמדמה שם אין בו חסרון ליש בו. דבגרגרת חסרון כאיסר ופסוקת רובא מחד טריפה. ומשו"ה דמי אהדדי. אבל גולגולת וגרגרת ל"מ דמדמה הש"ס אלא ביש בהם חסרון. דהטריפה בזה הוא מצד הקרום. אבל באין בהם חסרון דהוא טריפות אחרת לא מלינו דדמי אהדדי וז"ב:

ס"ב כסלע שהוא שליש טפח עש"ך דהקשה דהא לקמן מסקינן דיותר מכסלע הוא כשליש טפח ותי' בנה"ך דבאמת גוף הסלע הקיפו בפנים טפח ורחבו שליש טפח. אלא דבעי התם יותר כדי שיכנוס בו הסלע דאי ל"ה אמתא באמתא היכי יתיב. ולא הבנתי ד"ק דמה הועיל בזה דהא גם לפי"ז עדיין מוכרח לפ"מ דקיי"ל כמ"ד שם יותר מסלע דדוקא שם דאמרו לשון יותר מסלע בעינן שיכנוס בו הסלע אבל היכי דאמרו סתם כסלע לא בעינן שיכנוס בו הסלע וא"כ הכא דאמרו כסלע לא בעינן כלל שיכנוס הסלע וא"כ לפ"מ דקיי"ל שם כמ"ד יותר מסלע הוא טפח הכא דאמרו כסלע הו"ל למטרף בפחות מטפח. ואולי כוונתו דלפי"ז נימא דלמ"ד יותר מכסלע ס"ל דבכ"מ שאמרו כסלע הוא יותר מסלע. וגם כאן בעי יותר מסלע. דהיינו שיכנוס בו הסלע. אבל זה דוחק דא"כ י"ל דאמוראי גופיי' שם נמי ל"פ כלל. ומ"ד כסלע נקט לשון המשנה בכ"ד והוא באמת יותר מסלע. ולא משמע כן בדברי התו' דכ"ד ד"ה כסלע ע"ש. ועוד דהא בגרגרת לקמן אמרינן דבנפחתה כדלת שהוא מחובר עדיין לגרגרת אינו נטרף עד שיכנוס בו האיסר ע"ש. ש"מ הא בחסרון גמור דשיעורו סתם כאיסר אין צריך שיכנוס בו. וכן בודאי סתם סלע אין צריך שיכנוס בו ואם כן לדידן על כרחך הוה בציר מטפח ולע"ג:

שם בהגה דלא חיישינן בבהמה לנקיבת קרום של מוח. ומוכח בד"מ דאפי' ע"י הכאה אין חוששין ע"ש. והנה באמת לכאו' משמע כן שם בתו' דכתבו אקושי' הש"ס דפריך שם למה קרי למאן דבדק בידא מאכיל נבילות דהא טריפה היא וכו' דקשה מאי פריך דילמא ר"י לשי' דס"ל דשחי' עוף אינו מטהרו מטריפתו ע"ש. וש"מ דס"ל דלא שייך בדיקה זו אלא בעוף דאי ל"ה דילמא קושי' הש"ס משום דבבהמה הינה אלא טריפה ולמה קרי לה בסתמא נבילה טפי מטריפה ע"ש. וכן מורין סתימת דברי'. אמנם תמוה לענ"ד דהרי רש"י כ' ליישב הא דחשיב שם במשנה טריפות דעוף אף דאיתנייהו בבהמה וכ' בהדיא גם בזה דלהכי תני הא בעוף משום דהו"א דבכל עוף טריפה בשבירת העצם לחוד אפי' בלא נקובת הקרום כמו בעוף של מים וכ"כ הרא"ש שם ביותר ביאור ע"ש והא טריפה דמתני' פשוט דהיינו דצריכה בדיקה בקרום [וכמו נפילה דבריי"פ א"ט] ומבואר בהדיא דס"ל דגם בבהמה צריכה בדיקה ועוד דלכאורה לא גרע ממחיא אפסקא דצריך לבדוק חוה"ש. וניהו מגם ע"כ צריך לחלק דהא מבואר בסי' כ"ד דנשתברו צלעותיה כשירה וכבר האריכו האחרונים שם דמשמע דאי"צ בדיקה אפי' הוא כנגד כל האיברים שנקובתן במשהו. ונראה ברור דהחילוק הוא דהתם החוט אין סמיכתו אלא על השדרה אבל התם האיברים נסמכין בכל הגוף וה"נ קרום של מוח ה"ה מונח על העצם התחתון ול"ע:

שם ובעוף של מים אפי' ניקב העצם כ"ש טריפה. בפלתי היקל בניקב בתחילת ברייתו אפי' לשי' הפוס' דבכ"ד טריפה אפי' נבראת כך. הכא דאין הטריפות מצד עצמו אלא משום שסוף הקרום לפסוק בכה"ג ודאי י"ל דבנבראת כך אין סופו לפסוק ע"ש והנה בעיקר הסברא שכ' דכיון דאינה טריפה מצד עצמו כשר לכו"ע בחסר מתחילת ברייתה אינו מוכח כן מדברי הרשב"א שהביא הב"י בסוסמ"א גבי חסר הכבד שכ' דכיון דטריפת הכבד משום מרה מה לי נטלה מה לי חסר מתחילת ברייתה ע"ש. הרי דאדרבה דבכי ה"ג פשיטא ליה טפי דטריפה אפי' בחסר מתחילת ברייתו [ויש לחלק בדוחק דהתם אין לה להמרה אחיזה כלל אבל הכא אינו אלא משום סופו ול"ע] גם מה דפסי' ליה דהכא הוא משום שסוף הקרום לפסוק באמת כ"כ רש"י דלא קאי קרום משמע דהיינו דסופו לפסוק אבל התו' לקמן פרק בה"מ גבי צומת הגידים דבבהמה אינה טריפה עד שיפסקו רובם ובעוף אפי' נפסק חד טריפה. כ' דלא חשיב ביותר עליהם עוף דהכא לפי שסוף כולם לפסוק ע"ש משמע דכיון דלפי"ז אינה טריפה חדשה לא חשיב יותר וא"כ לשי' אי הכא הטעם משום דסוף הקרום לפסוק ג"כ לא הו"ל למחשבה ביותר וע"כ דס"ל דהכא הטריפות מצד עצמו שא"י לחיות בגולגולת פתוחה והוא טריפות חדשה ועי' לקמן סי' כ"ו מש"כ בשי' רש"י ז"ל: ועי' פמ"ג דהביא דברי רש"ל דאפי' לפי שי' התו' דחסרון בגולגולת לפי שסוף הקרום לפסוק ג"כ אינה חי' יב"ח והוא מפורש בהדיא בש"ס שם כ"ז גבי חסרון דגולגולת גופי' דאייתי שם מינה דאינה חי' יב"ח ע"ש:

ומש"כ התו' בריי"פ א"ט דב"א הרבה חיים כ"כ שם דהיינו בלא העליון ובאדם בעי קרום העליון ודו"ק:

סימן לא ס"ב המוח עצמו שנרקב כו' הכל נלמד מדין חוט השדרה שבסי' הסמוך ע"ש. ול"ע בעב וככר דהתם ע"ש:

שם ואם נמלאו מים בתוך הקרום כו' ואם נמלא דם ע' לקמן גבי כוליא במים זכים כשר ואפ"ה הוצרכו לומר שם דדם ג"כ כשר דטבע הכוליא שהיא כולה דם וא"כ כאן לגבי מוח בודאי לא שייך זה היה נראה בפשי' דלא עדיף ממים וטריפה. אלא דיש סברא לומר עפ"י דברי הרשב"א הובא בש"ך סע"ב סק"י דמוח יש בו שורייקי דדמא ע"ש ואפשר לנדד דהוא מהני שורייקי ול"ע:

ש"ך סק"ז דשאני התם דלא מיטרף אלא בנקובת שני הקרומים. הך לקמן סמ"ח משמע דאין לחלק בכך. עד"מ שביאר דבשני קרומים יש להקל דאיכא למימר דאי ניקב הוה קורט דם אבל בקרום אחד י"ל דהכתי לא אתי ק"ד ולפי"ז ודאי נראה לקמן סמ"ח דאין לחלק בכך דהיינו דמבואר שם דבליכא מידי למסרך לא

בעינן קורט דם וה"נ התולע עשוי לרחוש תמיד ולא שייך להצריך ק"ד וע"כ דאין הקולא כלל משום דליכא ק"ד אלא דבל"ה שכיח טפי לקולא וא"כ אין לחלק ודו"ק :

ס"ג אבל אם נמצא חוץ לקדירה כגון בחוטם כשירה היינו משום ס"ס שמא לא הגיע כלל למוח ושמא לא ניקב ועט"ז שהקשה דמ"מ ממחט בחלל הגוף. דלא אמרינן דהוה ס"ס. שמא לא הגיע לאיברים הפנימים כו'. ולענ"ד ל"ד כלל דהכא כ"ז שלא נמצא בקדירה הוה כההיא דס"ד לקמן סכ"ז סי"ג דאע"ג דבעל קיי"ל דחוששין לס"ד. בספק על ספק לא על מקילין לכו"ע דאמרינן אימור לא על והוה ס"ס ע"ש. אבל כשנכנס בינייהו תו הוה ספק אחד. וה"נ כשהוא כבר בחלל הגוף לא מיקרי אלא ספק אחד. אבל כ"ז שאנו מסתפקים אם נכנס למקום החלל שפיר הוה ס"ס. וכיוצא בו מצינו לענין טומאה ספק ביאה טהור ספק מגע טמאה טמא ע"ש וע' שבת נ"ד אין הרחלות יוצאות חנונות דמניחין לה חנון בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו דרני ראשה. וא"כ ש"מ דהוה מילתא דשכיחא וא"כ י"ל בפשוט דלא הוה ריעותא כלל. וכמו גבי קוץ בושט דאמרינן דנמצאת לא איצטריך ליה לאשמועינן דכולי חיוי ברייתא קולי אכלן ע"ש וה"נ הא שכיחא ודו"ק :

סימן לב ס"א חוט השדרה שנפסק רוב היקף עור כו' עש"ך וכבר חלקו עליו האחרונים דאפי' נקבים הרבה מצטרף לרובא וכן נראה דבזה לא שייך אין מדמין בטריפות כיון דחזינן דהש"ס דמי גרגרת לגולגולת ש"מ דלא שייך לחלק וכן מצינו לקמן גבי בשר החופה את רוב הכרס שכ' הטו"מ דאפי' באורך מצטרפת לכסלע והנה חזינן דבגולגולת איצטריך להש"ס לאשמועינן דבנקב ארוך נמי מצטרף ע' רי"ף א"ט וא"כ לכאו' מנלן הכא בבשר החופה דאפי' באורך מצטרפינן להיקף וע"כ דפשי' דלא מחלקינן בהא כיון דהש"ס דימה שם גם גרגרת לגולגולת בהני תו לא מחלקינן בכ"ד וע"ש :

ס"ב נשברה השדרה ולא נפסק החוט ע' פמ"ג סוסיכ"ז דלא חיישינן שמא נפסק ונתרפא ונראה בטעמו דלא מצינו חשש שמא הבריא אלא בניקב משהו בעלמא אבל לא בפסוקת רובו ומ"מ משמע קצת בדכ"ז גבי קדירת הקנה בכאיסר דהוה כנפסקה רובא כמש"כ התו' רי"ף א"ט דמתרפאות ג"כ עד תוך יב"ח ע"ש ומ"מ אפשר דברובא הוה מנכרא ובסי' כ"ה דקדקתי דהוא מחלוקת הראשונים ע"ש ול"ע. והנה בסי' הקודם גבי תולעת שנמצא במוח דשוה בכ"ד לחוה"ש משמע דאי הוה בקיאין בבדיקה הוה מהני. וצריך להבין למה לא חיישינן לנתרפא ומיהו בסמ"ח גבי המסס נראה דלעיקר דינא ל"ח כלל לנתרפא אלא גבי ושט ועש"ך סל"ג ואין להאריך :

ס"ח נודע שנפלה חוששין האחרונים החמירו דאפי' בנפלה מפחות מי"ט חוששין ול"נ דא"כ כולהו נמי דהא אפי' גבי אדם אמרינן ברי"ף אלו נערות גבי סומא אין לה טענת בתולים כולהו נמי חבוטי מחבטי ע"ש ע"כ נראה דאדרבה כיון דהוא שכיח טובא לא הוה ריעותא כלל וכמו שכ' בסי' הקודם וכן מוכח בכ"ד :

עיין פמ"ג לענין נראה שחרות בחוט דאע"ג דאנן קיי"ל אין שינוי מראה אלא בריאה מ"מ כשהמוח בפנים לקוי ג"כ איגלי מילתא דהוה ריעותא ע"ש ולכאו' סברא זו ל"ע דהא בריאה גופא דשינוי מראה פוסל דעת הרא"ה לקמן סי' ל"ח ס"ג דאם הוא מחמת מוגלא שבבשר הריאה אינו מטריף וע"ש בפמ"ג סק"ה דעשאו סניף להקל וא"כ למה כאן בשאר איברים היפך סברתו להחמיר בשביל זה גופה ואיך יהיה קולו חומרו. ונראה ביישוב דבריו דהאמת הכא במוח שאני דהרי קיי"ל במוח שנשפך כקיתון דבמעמידין אותו ואינו עומד טריפה. ובארו הפוס' משום שסופו לקלקל העור. והרי בריאה מכשיר אפי' כולה נשפכה כקיתון וע"כ דבריאה אינו עשוי לקלקל העור. וא"כ א"ש דכאן במוח דעשוי לקלקל אף דהשתא עדיין אינו בשיעור דאינו עומד. מ"מ כיון דכבר ראינו ששלט לשנות מראה העור הוא ריעותא. אבל בריאה דקיי"ל דאין הבשר עשוי לקלקל העור א"כ אין קלקול הבשר ריעותא כלל לעור. וי"ל דאדרבה יש בזה קולא וצ"ע :

סימן לג ס"ג ושט שניקב לחללו נבילה וכן הוא לעיל סוס"י כ' וכן פרש"י שם ובד"ל גבי החליד במיעוט סימנים ובמיעוט קמא [דושט] לא מיבעיא דנבילה נמי הוה ע"ש. וכן צ"ל בהא דיליף ר"א דאזלינן בתר רובא משחי' דילמא במקום שחי' נקב הוה ושי' התו' דבעי למילף אפי' במקום חזקה ע"ש וש"מ דנקובת הושט נמי הוה נבילה ומיקרי חזקה שאינה זבוחה ומה שהקשו האחרונים מהתוספתא נראה פשוט דההיא קודם חזרה כמתני' דפרק השוחט לפי המסקנא וז"פ :

ס"ד ניקבו זה שלא כנגד זה טריפה והוא שניקבו מרוח אחד נראה לכאו' דכל שאינו בצד שכנגדו ממש יש לקרותו מרוח אחד וצ"ע :

בהגה וכ"ז מיירי שניכר שהנקב בא מחמת חולי עט"ז שהקשה דמספק נמי לתכשר דהוה ס"ס כמו ספק ע"י קוץ או ע"י חולי בסכ"א ובאר יותר בסי' נ"ט דאין לומר דהכא חמור טפי דהרי התם ע"י קוץ אסור לכו"ע והכא יש מחלוקת אי חיישינן שמא הבריא ע"ש ולענ"ד יש ליישב בפשי' דהנה באר הרא"ש אהך דחוששין שמא הבריא דדווקא התם יש פלוגתא לפי שהקוץ אינו תחוב אלא בפנימי ע"ש. וא"כ בפשוט כבר ניחא הכא שפיר דהכא בניטל הקוץ הא לכו"ע חוששין וא"כ ודאי דמסתבר דהכא חמיר טפי דודאי דיותר הוה ריעותא מנקיבת עור אחד של הושט על השני מנקיבת הבשר לחלל וז"פ. אבל יש לבאר ביותר ביאור דהא באמת כ' הרא"ש שם דכאן גם ע"י חולי ודאי יש לחוש גם לפנימי אם לא שניכר שבפנימי אין שום חולי וכן הוא לשון התו' ע"ש. וא"כ פשוט דכאן לא שייך ס"ס דהא אפי' ע"י חולי יש לחוש ג"כ לפנימי אם לא שניכר דאין חולי בפנימי וכאן לא שייך שניכר כיון דגם בחיצון אינו ניכר החולי וליכא ס"ס. משא"כ שם בנקב בחלל הגוף אין חשש אלא ע"י קוץ דע"י חולי אין חשש מבשר לאיברים וע' מש"כ בזה בסוס"י כ"ג ודו"ק :

ס"ה וכן בשניהם אדומים כו' כ' הרא"ש דאע"ג דלא הוה לקותא אלא בחדא ל"ד לניקב זה בלא זה דהכא דכולו לקוי גרע ובסכ"א כ' ראי' נכונה גם בנפסק דע"כ כל שנפסק עור האחד שיעור הכשר שחי' ודאי טריפה וא"כ נראה דה"נ בלקותא כל שיש שיעור כזה ודאי טריפה דהא כל הקולא נלמד מנקב זה שלכנ"ז ולא עדיף מזה. ובש"ך משמע דס"ל דדווקא כולו וצע"ג. ומיהו בפמ"ג כ' סברא נכונה דאפשר דנשתנה מקצת אינה לקותא כלל ע"ש. והנה הקשו על עיקר חילוק הרא"ש מריאה דאפי' אגליד כולה כשירה. ולענ"ד לק"מ דע"כ דבזה אין לדמות בטריפות. דהרי מצינו גבי גלודה דדמי גם כן להכא. דקיי"ל דבנשתייר כסלע מציל וניטל כולה טריפה. וכיו"ב בכ"ד. והא דפריך גבי ריאה שהאדימה מ"ש מקצתה דהדרא בריא כולה נמי הדרא בריא פשוט דהתם ס"ל להש"ס דדמי לנגרר הדם דלא מחלקינן בהא וכדמסיק וכי תימא לשמונה סרכים מדמינן לה ע"ש :

ס"ו אם עוף הוא בודק הקנה מבחוץ הט"ז כ' דבודק מקום שחיטה לבד והשאר יבדוק לאחר שחיטה ולענ"ד זה צריך עיון דכיון דקיי"ל כשי' החולקין על רש"י וס"ל דגם בדרוסה אין בדיקה לושט מבחוץ [וצ"ל מש"כ רש"י דבדרוסה יכול לבדוק לאחר שחי'] משום דלאח"ש מתלכלך בדמים וא"א לבדוק ע"ש בטור וא"כ גם בקנה שדרוסתו ג"כ במשהו בודאי ג"כ אינו יכול לבודקו לאח"ש וכמו שכ' בעצמו דמקום שחיטה בודק קודם שחיטה וא"כ מי יודע שיעור הדבר עד כמה מתלכלך וכן משמעות הלשון בפוס' דצריך לבדוק כל הקנה קודם השחי' ע"ש :

ס"ח בודק מקום המלוכלך וכ"ה גם לשון הטור ע' ב"י סי' כ"ג בשי' הרמב"ם והביאו שם בטור גבי אתא כי ממסמס קוטי' דמה דל"מ לשחוט למטה ממקום המלוכלך ולבדוק מקום המלוכלך אח"ש דושט פשטא לי' ואפשר דמתרמי הנקב במקום שחי' ולא יהיה ניכר אח"כ ע"ש וא"כ פשוט דמש"כ הטו"מ כאן מקום המלוכלך לאו דווקא אלא צריך לבדוק תחילה כל הושט כולו וכן מוכח בפשי' מדכתבו דבבהמה אין תקנה לספק נקב ואי דסגי בדיקת מקום המלוכלך לחוד גם בבהמה יכול לשחוט למטה ולבדוק מקום המלוכלך לאח"ש מבפנים וע"כ דכל הושט צריך בדיקה מבפנים קודם שחי' ודו"ק :

בחידושי הגאון ר' ע"א הובא להקל בשם ספר הישר לר"ת בכל המעי ההולך מהושט להקורקבן רק בחתיכה אחת

שע"ג הקורקבן ע"ש. אמנם מדברי הכה"ג גבי ניקב הזפק מבואר להיפוך דדווקא הכיס שתלוי חשיב זפק. והיותר הוא הכל כדין ושט. ומשמע שכן היה גירסתו בגמרא ע"ש. וכן מוכיחין דברי הריב"א במרדכי שהביא הב"י סוס"י זה ע"ש. וכן ראיתי בתשו' הרשב"א ח"ד סי' קפ"א דדעתו שהכל כדין דקין ע"ש:

סימן לד ס"ב ויש מש"א שאין אנו בקיאין בשיעור כאיסר הלכך משערינן ברוב רוחב חלל הקנה והרב משיב על זה ועש"ך סק"ד שרוצה ליישב השגתו וכבר הרגישו האחרו' דהרא"ש כ' בפירוש דרוב רוחב גבי עוף הוה קולא גם אם נשער בעוף לפי ערך שיעור איסר וא"כ לפ"ד ודאי דהוה"ד בבהמה כאיסר הוא פחות מרוב רוחב דידי' וכ"ה בב"י בהדיא גבי נפחתה בעוף דלשי' הרא"ש אם חופה הוא יותר מאיסר ע"ש. וע"כ צ"ל לפי"ז דהרשב"א חולק בזה על הרא"ש וסבור שם דהוא חומרא בעוף ואפשר דהוא הולך בשי' הרי"ף דקאי אחסרון דעלמא וי"ל דהוא חומרא אבל שי' הרא"ש בפירוש דאיסר זוטר טפי מרוב רוחב הקנה כמש"כ הרב ובאמת עיקר הוכחת הרשב"א דודאי לא הקילו בעוף דזוטר חיותא ע"ש לולי ד"ק אינו מוכח כלל דהא מצינו גבי בשר החופה לקמן סי' מ"ח דבגדולה טפח אבל בקטנה לא מיטרף לפי ערך קרע טפח אלא בעי רובא דווקא ומבואר שם דכיון דהקרע טפח ממש. הוא מטריף כרובא. וה"נ י"ל בזה דבבהמה דאיכא שיעור איסר ממש. הוא חשיב להטריף כרובו אבל בעוף כיון דליכא איסר ממש לא חשיב להטריף בכערך. אלא דווקא ברוב אע"ג דבכ"ד משערין לפי ערך. הכא לא הטריפו אלא בשיעור איסר ממש. כמו שם בטפח. וא"כ אין להקל בזה נגד הרא"ש וכ"כ הפלתי. ומיהו מה שמוכיח זה דהא כסלע הוא כשני אצבעות כמבואר בסי"ל ובודאי כאיסר לא נפיש מסלע וחזינן דרוב חלל הקנה בשור הגדול הוא יותר אין זה מוכרח דהרי מבואר בסוגיא דבכורות ל"ז לפי אוקימתא דר"פ שם דפונדיון האיטלקי הוא כמקדח גדול וסלע סתם זוטר אפי' ממקדח סתם ובברכות סופ"ח מבואר דאיסר ופונדיון צריך אור גדול להבחין ביניהם ע"ש וא"כ שפיר י"ל דאיסר האיטלקי דהכא ג"כ נפיש מסלע סתם דבס"ל ע"ש וע' רא"ש פ"ד דב"מ ד' כ"ה שהוכיח דאיסר הוא של נחושת וצ"ע:

ס"ד בהגה בעוף אם נחסרה הגרגרת כו' עש"ך בסק"ד בשם הר"י לענין עוף הגם שיש בגרגרת דידי' כאיסר אי חסרון דידי' בכאיסר והנה יש לדקדק שנחלקו בזה רש"י והרא"ש והר"ן דרש"י כ' בעוף דליכא למימר בגרגרת דידי' כאיסר אבל הרא"ש והר"ן השמיטו הך תיבה למימר וכ' דליכא בגרגרת דידי' כאיסר ומזה נדקדק דרש"י ס"ל דאפי' איכא בגרגרת דידי' כאיסר ליכא למימר בי' שיעור איסר אבל הרא"ש והר"ן ס"ל דדווקא בדליכא כלל בגרגרת דידי' כאיסר לא משערינן כאיסר אבל ביש בו משערינן כאיסר ודו"ק:

ש"ך סק"י ע' מש"כ ר"י וב"י לענין נפחתה כדלת בעוף וקצרתי לפי דלדידן דאין אנו בקיאין משערינן לעולם בחופה רוב הקנה והנה הולך בשי' דחופה פחות מכאיסר אבל הב"י כ' בהדיא דלשי' הרא"ש אם חופה יותר מכאיסר וכמש"כ לעיל והיינו דמקשה הב"י על ר"י דמגלי' הא כיון דאם חופה קיל י"ל דלא הקילו אלא ביש שלם ביניהם אבל כל שהוא חסר לגמרי לא הקילו אלא לפי ערך איסר בבהמה אבל באמת אין הבנה לקושייתו כיון דחזינן בבהמה דבנפחתה כדלת קיל טפי לשי' הרא"ש מביש שלם ביניהם דביש שלם לא הקילו כלל ביותר מאיסר וכאן בנפחתה הקילו וא"כ בודאי בעוף ג"כ לא נחמיר ודו"ק:

ס"ו י"א שאם ניקב מפולש משני הצדדים כו' עש"ך דבין בבהמה בין בעוף משערינן כעובי שני איסרים והוא יותר מאם חופה. ולכאו' צריך ביאור דהא בעוף קיל בכאן מביש שלם ביניהם. ובבהמה מחמרינן בזה יותר דהוא פחות מכאיסר. וכבר הרגיש בזה קצת הפ"ח דהכא נמי הו"ל לחלק וטפי היה לו לומר דהא בבהמה אדרבה מחמרינן בזה. ונראה דה"ט דבאמת הרי לא שייך בכאן צירוף שני הנקבים ביחד כיון דבין נקב לנקב יש יותר מכמלא נקב אלא דהטריפות הוא בשביל הפילוש מצד זה לזה ובפסול טריפות זה דפלוש. שפיר י"ל דשוה עוף ובהמה משום דבכל פחות מעובי איסר י"ל דלא שייך פילוש. ועפ"ז אפשר לומר באם יש שני נקבים בצד זה ושני נקבים כנגדן כל שאינו כעובי איסר בנקב אחד אין שייך כאן להצטרף ודו"ק:

סימן לה ש"ך סק"ט ומדברי התו' נראה דאפי' גדולה רק כשאר אונות טריפה. לפענ"ד לפי מה דמסיק בעצמו דלדידן הטריפות בזה משום חסירה ורדא. א"כ אין ראי' מדברי התו' דאינהו דמטרפי משום יותרת מקמא י"ל דכל שאין ורדא כדרכה ואינה כדרך חיוי ברייתא ודאי דבזה הרי הוא כבר בכלל יותרת אבל לדידן דקיי"ל דיותרת מקמא כשירה ואין הטריפות אלא משום חסר ורדא י"ל דבכה"ג עדיין לא מיקרי חסר וע' סקי"ז לענין יותרת ורדא שכ' דמסתבר דבמקום ורדא אפי' בתואר ורדא קצת יש להטריף דהוה יותרת ורדא א"כ כ"ש דיש לנו לומר כשאין אלא אחת ושינתה תוארה קצת. דלא מיקרי חסירה דתלינן דורדא הוא וצ"ע:

ס"ח ריאה שאין לה חתוכה דאונא טריפה. וזהו פי' אחד בהא דדמי לאופתא והנה בסי' ל"ו גבי נפוחה כחריות של דקל כ' ה"ז ספק וע"ש בב"י דהוא משום ספיקא דלישנא דדמיא לאופתא וכו' דבהך דבכאן אינו ספק דזה ודאי טריפה משום מימרא דחמשה אוני אית לה לריאה ע"ש אמנם מדברי הרש"ל בש"ך סקמ"ד נראה דאינו הכרח משם די"ל דבשכולן איתנייהו וחסרה אחת גרע טפי והרי הרש"ל היקל שם באופתא יותר מחסר ע"ש וצ"ע:

שם בהגה נראה היכר סימנים אלו כו' ע' עוד בד"מ בשם מהרי"ו דיש גם היכר דאונה יש לה שני חדודים ע"ש:

ש"ך ס"ק מ"ב ולפי"ז אפי' אם הורדא כתיקונה ויש יותרת אלא אינה משלמת. והאחרו' נסתפקו עליו ולענ"ד הוא ק"ו משי' הרב בס"ט גבי אונה בסוף אומה דאינה משלמת. אע"ג דמודה דאין זה מיטרף בשביל יותרת מקמא ע"ש ודו"ק:

ס"ט חסרה האונה ובסוף האומה שבאותה צד כו' והרב החמיר ובפ"ח הקשה דהא בס"ד כ' הרב דזה מיקרי בדרא דאוני ע"ש ולפ"מ שבאר הש"ך שם עפ"י דברי רש"י דבש"ס אומה נמי מיקרי אוני כו' א"כ פשוט דלא שייך אלא לענין יותרת לענין פירוש דרא דאוני. אבל להשלמת המנין של האונות פשי' דלא שייכא כלל דהרי התם ודאי כוונו על האונות לבד האומה ופשוט:

סימן לו ס"א ויש מטריפים בניקבו זה שלא כנגד זה כ' הב"י בשם הג"א דריאה פשטא ליה וגמדא לי' כמו בושט וכוונתו משום שהיא מרחפת והב"י השיג ע"ז. וע' בסמוך במש"כ בסע"ז מדברי ר"ת ברא"ש סל"ד תמצא הוכחה נכונה לדברי הג"א דודאי ריאה דמי בזה לושט דחיישינן בתרוויי' ליצאה וחוזרת ול"ח בשאר איברים:

והש"ך כ' משום דהרוח נכנס בזה ויוצא בזה וצ"ל דבושט לא איכפת לן בהכי ומשו"ה הוצרך שם הש"ס לומר משום זימנין דמתרמי אהדדי ובזה א"ש דלענין ריאה הוצרכו בכ"ד בדיקות בילבון ולא סגי בדיקת העין כמו בכ"ד די"ל דכאן דאפי' בשלא יוכל אלא לצאת הרוח לבד נטרפת ג"כ. לא נתפס עדיין בראות העין כלל [ואין להקשות מדברי התו' מ"ג ד"ה הנך דכ' דחסרון בריאה וחסרון בשדרה חשיב בתרתי משום דאין השיעור שוה דבריאה משהו ובשדרה דווקא חוליא. והרי בנקבים חשיב הכל בחדא. וע"כ דהשיעור שוה. דע"כ זה ליתא דהרי מפורש שם דחשיב בכלל נקובי גם ניקב הטחול. אע"ג דהתם בעינן שיור ד"ז דוקא ואינו שוה לכולם. וכן שי' רש"י דבהמסס טריפה אפי' אינו ניקב לחוץ. וכן בריאה קיי"ל דבעינן תרוויי' ובמוח הרבה פו' דבעליון לחוד נטרף. וכן בזה שלא כנגד זה בושט טריפה. ובקורקבן כשר. וע"כ דלא כ' התו' זה אלא גבי חסרון. דבריאה הוה משהו ובשדרה חוליא שלימה]. ובזה יתיישב ג"כ הא דמשמעות הפו' לקמן סוס"י גבי מחט בריאה דא"צ ריאה ק"ד. די"ל כיון דסגי כאן נקב כ"ש כזה שהרוח לבד יוצא. אפשר דבנקב כהאי עדיין לא נפיק דם כלל כדמשמע בסוף סוכה דמים א"צ נקב כ"כ כיין. כ"ש רוח לגבי דם. וכעין זה חילק בד"מ סי' ל"ח גבי קרום של מוח ע"ש:

ס"ב נגלד קרום העליון כשר אלא שצריך בדיקה. ע' רא"ש דהוא מבה"ג

מבה"ג

נבה"ג ולא הוזכר בש"ס ולענ"ד יצא לו לבה"ג מריאה דאושא דאמר בש"ס דצריך בדיקה וס"ל לבה"ג בפשי' דודאי אין האושית מעיד אלא על קרום התחתון אלא דכיון דחזינן דניקב התחתון חיישינן גם לעליון וס"ל בפשוט דה"נ מעליון לתחתון ובזה י"ל מה שנתקשה הש"ך שם באושא דמשמעות הפו' דמהני בדיקה גם לדידן דכיון דבדיקה זו מדינא דהש"ס א"כ אין לסמוך על בדיקה דידן די"ל דאנן ס"ל להיפוך דרבא דלא הזכיר בדיקה גבי אוגליד ול"א מקרום אחד על חבירו ודאי דה"נ גבי אושא אי"ל בדיקה. ומה שהצריכו בדיקה בשניהם אינו אלא חומרא ואפשר דזה תלי במחלוקת דחוששין שמא הבריא בסל"ג ס"ט ערא"ש רפא"ע ודו"ק והסכמת הפו' בסמ"ח גבי ביה"כ דלרהות שאינו נקוב ודאי צריך לכו"ע ודו"ק:

ס"ג ניקב ונסתם טריפה עש"ך שכ' שהוא משום דל"מ אלא סתימה דמעיקרא עכ"ל והא זכ' הרא"ש והרמב"ן גבי נוה"ג דיש תקנה לסבור ולחתוך העלם למעלה ע"ש נ"ל דשם דניטל כל עיקר האבר שהטריפות בו הוה נמי כלא נטרפה כלל ול"ע:

ס"ה וכן אם נקבוה תולעים עי' סו"פ א"ט דמהפפק הש"ס בקוקיאני היינו תולעים שבכבד ובריאה אי מיני' קא גבלי או מעלמא אתו ע"ש ומה שהשוחטים מפרישין בין התולעים ל"נ כלל כיון דגם לחז"ל לא נתברר טעם ודאי דאין לעמוד אנו עליהם:

שם בהגה אפי' אדום בללעות נגד הנקב טריפה משמע הא נגלד לחוד נגד מכה כשר ולא הוה ריעותא ויש מי שנסתפק בזה:

ס"ה חסר גוף הריאה ימש"א. עי' ב"י מש"כ לייסב אף דהש"ס מסיק גבי ריאה שנימוקה דחסרון מבפנים לא שמי' חסרון. דהתם עדיפא טפי דאי הוה סופה לנקוב כבר הוה ניקבה וא"כ משמע דסבר דהטריפות דחסר מגוף הריאה הוא בשביל שסופה לנקוב וסותר תחילת דבריו שכ' דהרמב"ם מפרש חסרה דמתני' בהכי ואי הוא משום שסופה לנקוב ודאי לא שייך למחשבה באפי נפשה כמו דל"ח כל לקותא דריאה ומלאתי שנתעורר בזה בפמ"ג [ובזה נסתלקו ג"כ קושי' הט"ז אהא דכמו כ' כפופה וחסרון דיתר מרביעית ע"ש דהני הוה לקותא וכמו נתפללה בסי' הקודם וז"פ] אבל קושי' מנימוקה לכאו' י"ל בפשוט דהתם בעולה בנפיחה ואינו ניכר כלל אחר הנפיחה ובזה מודה הרמב"ם דלא שמי' חסרון וכמסקנת הסוגי' שם גבי נמוקה דחסרון מבפנים לא שמי' חסרון וה"נ מסיק הש"ס עוד גבי מחט שנמצא בריאה ע"ש והכא בניכר גם אחר הנפיחה וכן נראה לי בכוונת התו' שם דמש"כ בדברי המטריפים ואפי' עולה בנפיחה כוונתם על לשון ניכר החסרון שכ' תחילה דהיינו דניכר החסרון אפי' אחר שכבר עלה בנפיחה ע"ש ודו"ק. ועש"ך בסקכ"ג שכ"כ בפשי' דלא הטריפו אלא בשניכר אחר הנפיחה וכוונתו כמש"כ ולכאו' צריך להבין לשי' הרמב"ם דמגלי' לפסול כל חסרון דילמא דווקא אונה שלימה כדרבא ואולי דהתם חסר משמע ליה בכ"ג. ואפשר דלמד זה מדאיצטריך לי' לרבא לאשמועינן דחסרון אונה טריפה וע"כ דבמתני' הוה מוקמינן במילתא אחריתא בחסרון בגוף הריאה וכ"ל דהו"א סברא להיפוך דחסרון אונה אינו ניכר החסרון בהריאה אבל חסר בגוף הריאה ניכר טפי ומשו"ה איצטריך ליה לרבא לאשמועינן ול"ע. ועוד נראה והוא עיקר דס"ל להרמב"ם כהבה"ג דנמקה אונה שלימה טריפה וא"כ ליכא לאוקי בחסר אונה שלימה דהוא כ"ש מנימוק דנמקה נמי ודאי אין הטריפות משום לקותא דהא חשיב לה באפי נפשה אלא דהוה כחסר דאינו עושה פעולתו. וכ"ש בחסר לגמרי וא"כ חסר דמתני' ע"כ אפי' לא הוה אונה שלימה ורבא דנקט חסר ע"כ אינו אלא איידי דיתר וחלוף ודו"ק:

ס"ט ריאה שנמצא בה מקום אטום כו' קורעים הקרום לבד עט"ז שהאריך והביא מסוף דברי הרב בהגה שכ' אפי' נחתכה הריאה יש לבדוק כו' לא הבנתי דנראה דהבין דהיינו דנחתכה במקום האטום ואין לו ביאור דהא כתב הרב אם עולה בנפיחה ופשוט דזה לא שייך בנחתך זה המקום אלא פשוט דכוונת הרב דאע"ג דמשמע בכ"מ דנולד ספק נקב על חתיכה מריאה ל"מ בדיקה בהחתיכה וכדמוכח במחט בחתיכה דריאה וכ"מ גבי סירכא ובכ"ד ודו"ק וקמ"ל דהכא לענין בדיקה זו מהני אפי' אין אלא חתיכה לפנינו די' כשמנפח החתיכה ויראה דמקום זה עולה בנפיחה. וז"ב:

ש"ך סקכ"ט דנמקה אונה שלימה הוה כחסרה. נראה לפי"ז דאונה שאין בה אלא כט"ד ונמקה מקלתה אפי' מעוטה. כיון דאין בה השיעור בלא מה שנמקה ה"ה כחסר אונה ול"ע. והאחרונים נסתפקו בנמקה מקלת אי מיקרי ריעותא אם יש לחוש לשי' הב"ח דס"ל דגם נמוק מקלת טריפה ולכאו' לפמש"כ הרא"ש והר"ן לייסב דיקדוק הראב"ד. הא דאמרו בש"ס גבי יבשה לבון מקלתה משום דבכולה קודם היובש מיטרפה בנימוק. א"כ מוכח דנימוק הוה התחלת היובש וקיי"ל דכל התחלות קילקול לטריפות הוה ריעותא:

סמ"ז ריאה שמחט בתוכה כו' ואם הוא חתיכה טריפה עש"ך במה שהשיג על הב"ח דמצריך ק"ד דא"כ מאי נ"מ בשלימה ונפיחה דהכל תלוי בק"ד. וכ' דאין טבע כל האיברים שוה. והנה קושי' מאי נ"מ בנפיחה לק"מ דבשביל זה הוה כנקב מל"א דביה"כ שם וכבר ביארו שם החילוק שמל"א לשני צדדים אף דבעי ק"ד ע"ש ומש"כ דאין טבע כל האיברים שוים לכאו' הוא תמוה מאוד דהא בהדיא פריך שם בש"ס מ"ש מכל נקובי דעלמא דל"ב ק"ד הרי שלא חילקו בזה בין האיברים. אמנם יש לפרש כמש"כ בריש סי' זה דריאה שאני ע"ש. ולדינא הנה לשי' רש"י דס"ל דבאין כאן הוכחה שהוא דרך הריאה קלינן שבא דרך הושט ודאי לא שייך כאן להצריך ק"ד דנהי דכשאין ק"ד ע"כ דנכנסה בריאה לאחר שחי'. מ"מ הרי כבר ניקב הושט ביליאתו וכמו מחט בחלל הגוף ולא שייך ק"ד כיון דליכא מידי למסרך וכמסקנת הש"ס שם. ולשי' התו' דס"ל דהוא משום דחיישינן ליצאה וחזרה הנה בביה"כ במל"א ל"ח שמא יצאה וחזרה וע"כ דריאה דמי לושט וכמו שכ' הרא"ש בשם ר"ת דושט איידה דפשטא לי' חיישינן שמא הבריא ע"ש והכי נמי הריאה ואם כן נראה דכיון דחיישינן ליצאה וחזרה הוה כניטל המחט משם דמבואר שם דתו לא שייך ק"ד. וה"נ י"ל כן בזה כיון דהכא חיישינן ליציאה וחזרה ול"ד לביה"כ דהתם ל"ח להכי כמש"כ ר"ת ובזה א"ש נמי הא דלא צריך ק"ד בושט אמנם הרשב"א כ' שם ט"א ועש"ך סמ"ח סקי"ד וסקל"ב ול"ע:

סימן לז ס"ג שתי אצבעות כו' אם שופכות למק"א אחת היא כו' עפמ"ג שפתי דעת סקל"ג דכ' דהא דנופחין אותה שבשוהש"י לא אמרינן כאן לקולא אלא דווקא שם לענין מעבר לעבר לחומרא ע"ש וע' לקמן סמ"ב גבי מרה כ' הב"י דהטור למד דין מרה בשופכות זו לזו מדין תרתי בועי ע"ש וא"כ כיון דהתם אמרינן דבנופחין הוה כשופכות כ"ש הכא דלא יהא המלמד חמור מהלמד וז"ב לענ"ד:

ש"ך סקט"ו בבדיקה אם הוא מים זכים כל שיש לה כיס וכו' וכן הביא הד"מ בסי' ל"ח בשם מהרא"ק ע"ש:

שם סקי"ט ובסמ"ב כ' משום דיש לחוש לחיכוך הגלעות עכ"ל הש"ך ונראה דלפי"ז ל"מ גם חוט בשר מקיף וביש"ש סל"א כ' עוד טעם אחר משום דשם הסמפון מגולה והוה כמעל"ע ע"ש וגם לפ"ז אין לחלק ול"ע:

ס"ג בהגה ובועה כנגד טיגרי בין אונה לאונה טריפה נראה דאע"ג דלא נזכר זה בש"ס ולא נזכר אלא סמוכי ואין להוסיף על הטריפות נראה דהא דמטרפינן אינו בשביל ודאי טריפות אלא דבהכי דרך לנקוב ולא הוצרכו להזכיר זה בש"ס דפשוט דלא גרע מקוץ שנקב לחלל ובועא כנגד טיגרי דהוא קשה כאבן ודאי מנקבת ומה לי אבן ממ"א או אבן מעלמה. ואף לפי דברי הפמ"ג סל"ט ש"ד סקכ"ג דדווקא בקוץ שמנקב בכח. הכא בריאה שמרחפת תמיד ודאי לבכח דמי וחוששין לה. ולדידהו ודאי הוה מהני הכא בדיקה אלא דלדידן בכ"מ שיש ריעותא מן הדין לא סמכינן אבדיקה דידן משו"ה הוא טריפה וזה נכון:

ש"ך ס"ק כ"ד אוקי תרי להדי תרי ובהמה בחזקת היתר עיין תו' כתובות (כ"ו) ד"ה אנן אחתינן כו' שכ' דבכל דוכתא קיי"ל דתרי ותרי הוה ספיקא מדרבנן ול"מ חזקת היתר באיסור דאוריי' וכ"כ בכ"ד ול"ע:

ס"ה בהגה ואפי' מים זכים בועא מעל"ע עש"ך שהאריך להסכים כהרב דבועא מעל"ע יש לה מקור מריאה שנשפכה כקיתון. ובאמת כ"כ הרב בד"מ סק"ו דלאי' מהא דריאה

שנימוקה (ולמקה פשוט דט"ס) וכוונתו שנשפכה כקיתון דחיישינן לסמפונות אפי' במים זכים [כצ"ל שם בבירור] ונראה דמשמע לי' להרב דמיירי שם במים זכים דס"ל דודאי לא גרע בועא מריאה שנימוקה בעצמה. וכן הרא"ש בשמ"ה מקשה על הרי"ף גבי בועא דאסרה מנשפכה כקיתון ע"ש [וכן משמעות לשון הש"ס דכ"ש הרי מוגלא כשר בריאה דמשמע דשוה בכ"ד] וא"כ תקשה הא דלא רצה ר"י להתיר בהני דקיימי צימחי דהיינו בועא. הא איהו גופי' מכשר בהדיא ריאה שנשפכה כקיתון. וע"כ דהא דלא רצה ר"י להתיר היינו במוגלא וכדר"מ שם מים זכים כשירה מוגלא פסולה. ונשפכה כקיתון דכשר היינו במים זכים. ובהא מסיק שם בנשפכה כקיתון דחיישינן לסמפונות. וה"נ בבועא מעבר לעבר דודאי הוא מגוף הריאה. אבל כשאינה מעל"ע אנו תולין דאינה מגוף הריאה וכמש"כ הש"ך בשם הרשב"א ובזה נדחה כל מה שהקשה בפלתי ע"ש. ומ"מ כיון דהד"מ מביא בשם מהרי"ל להקל במ"ז אפשר להקל בזה ע"י בדיקה וצ"ע:

ט"ז סקי"ז ובלבד שיעיין בצלעות צ"ע למה לא הביא כן בסי' הקודם גבי נקב בכל ריאה דצריך לעיין בצלעות עמש"כ שם הב"י בהדיא ע"ש:

סימן לח ט"ז סק"א אבל מה שמצאתי כמראה לב או כמו עין כו' צ"ל דאין להוסיף על הטריפות ע' ד"מ סי' ל"ז שהביא זה על בועא ובאר טעמו משום דמראות הללו ודאי הם סרוחים ועכורים והיינו דס"ל כשי' הרי"ף דטריפה בזה וכ"ז לשי' זו אבל לדידן דמכשירין אף בסרוחים אין לחוש לזה כלל:

ס"ג ומש"א דאין מראה פוסלת כשהשינוי בעור מחמת מוגלא כן פי' הרא"ה ליישב קו' התו' אהא דאכשיר שם בהוכמי אוכמי דלא תיקשי הא דכדיותא טריפה דהא דהוכמי כשהשינוי הוא מחמת מוגלא ולענ"ד פשוט דכל הראשונים שלא פירשו כן בהא דאוכמי ודאי דלא ס"ל בזה כהרא"ה לדינא ואין לומר דלדידהו דין זה מסתברא מעצמו דהא גבי אטום חזינן דהולך בש"ס לפרש דאי מחמת מוגלא כשר א"כ גבי מראה דלשי' לא אמרו כן בש"ס ודאי לא ניקל בזה וכן במעשה דרעגענספורק שהביא הט"ז בסוהס"י דהטריפו הריאה שהי' בה חוט שחור מחמת מוגלא ונשתנה העור מחמת המוגלא ע"כ הוא דלא כהרא"ה וצ"ע דסתמו בזה ולא פירשו כן:

ס"ד כמראה הכחול שקורין בלא"ה ודומה לרקיע זה צ"ע דהרי התו' הוכיחו דככרתי הוא דומה לרקיע וגבי הוכמי פי' בשם בה"ג דהוא ככחול אלמא דכחול לאו כעין רקיע הוא וכן כ' בביאור בספ"ק דב"ב דכחול הוא שחור ע"ש והכי אמרינן בהדיא בנדה די"ט גבי שחור דיהה מכן ככחול טהור ע"ש הרי דכחול הוא שחרות דיהה מעט מדיו ונראה דמכאן יצא לו להראב"ן דפסק הכא כשחרותא דדיו להקל משום דכיון דבברייתא שם תני לטהר בכחול ואמרו שם בש"ס דכאכותא דדיו טהור ובודאי דלא הקילו יותר מבריי' דאי צ"ה תיקשי בברייתא דלשמעינן רבותא טפי וע"כ דתרווי' חד שיעורא הוא וכיון דהכשיר כאן בכחול ה"נ אינו טריפה אלא כשחרותא וע' תבו"ש. וע' רש"י דכ' כקולטי דדיותא וכ"ה בר"ן ובאו"ז הגדול והיינו כמו שהוכיח הרש"א שם דביבשה הוא חומרא וכ"ש לחה דגרע טפי ע"ש היטיב ודו"ק:

שם בהגה מכה בדופן נגד אדומה טריפה. והאחרונים הסכימו כמהרש"ל להתיר בהפ"מ והפלתי השיג עליו דגם הרי"ף מודה לאסור דהא לא התיר אלא מדר"נ וש"מ דלשמונה שרצים מדמינן וכשיש מכה בודאי יש לתלות במכה ותמה אני מאי סוגי' היא לפרש בש"ס דמסתפק בפירוש לענין נגרר מחמת מכה. ולפשוט להתיר משום דר"נ. ולא הזכירו כלל. אלא פשוט דהמסקנא להתיר היינו במחמת מכה דלשאר שרצים מדמינן והרי"ף לא אייתי דר"נ אלא לראי' מדהתיר לקמן אדומה מדר"נ ולא חשבו למחמת מכה ש"מ דמ"מ ודאי כשירה אלא דהש"ס לקמן גבי אדומה אמר דאפי' אינה מ"מ אין חשש דתלינן בדר"נ וז"ב:

ט"ז סוהס"י האריך דמראות הללו פוסלין אפי' בקרום העליון לבד וכל ראיותיו תמוהין מש"כ מר"י שלא רצה להתיר צימחי אע"ג דלא ראה שנכנס לקרום לא ידעתי כלל דכי הצמחים תחת קרום העליון לבד הם גדלים ידוע דהצמחים גדלין בין עור לבשר כמש"כ הרשב"א ועוד דהא התם כל החשש הוא שמחמת קילקול הבועא והוחקה סופה לקלקל את הקרום ואי"ל כלל שיכנוס כבר לקרום ומש"כ מהדרוסה דמשחירים סימנים פשוט דדרוסה חמיר דהרי בשאר איברים אסור אפי' משחירים הבשר כנגד המעיים לבד וכ"ש דאין ראי' מכאן לדעת הר"ן בר"פ א"ט דבושט בעינן באמת שיכנוס האדם בשני העורות ע"ש וגם הרא"ש שנסתפק גבי שינוי מראה דנפלה לאור כ' דאין לפשוט מדרוסה ע"ש ומהא דנפלה לאור גופה ודאי ג"כ אין ללמוד דהתם שאני דקוטרא עייל בהו אבל הכא הרי משמעות הש"ס גבי שחור דאמרינן דאדום הוא אלא שלקה ע"ש ומשמעות הש"ס דהוה"ד בכל המראות אינו אלא שהמראה הוא לקותא וא"כ לא אלים אלא מתקלקל עור אחד והרי גבי ושט כ' כל הפו' בפשי' דנתקלקל עור אחד במקולת אינו נטרף וכן מוכח מדברי הט"ז עצמו בסי' ל"ג דדווקא בכולו לקוי כ' דיש חומרא ולא במקולת וה"נ בריאה אין להטריף כל שניכר דבתחתון אין שום ריעותא וע' פמ"ג ודו"ק:

סימן לט ש"ך סק"ט ואפשר דה"ק כיון דסירכה לא שכיחי כשנסרכא סירכא גמורה הוא והא דנתמתקת משום שהיא רכה וכן מוכח לענ"ד דע"כ מש"כ הר"ן משום דלא שכיחא ודאי לא סגי בהא לחוד דא"כ גם בחי' לא נמעך כמבואר כאן בהגה דל"ש בהו סירכא. וע"כ צריך נמי לטעמא דרכה ותרווי' צריכי ודו"ק:

ס"ג הוציא הריאה קודם שנבדק נופחין אותה הט"ז כ' דלדידן דאין בקיאין בבדיקה אין להתיר בזה ועפמ"ג מש"כ בשם הרשב"א דאע"ג דקיי"ל בכ"ד דבדיקות הריאה דרבנן מ"מ באיכא ריעותא הוה דאו' וא"כ פשוט דל"ד הכא לשאר דוכתא דאיכא ריעותא דקיי"ל דלא סמכינן אבדיקה דידן התם משום דהוה חששא דאו' אבל כאן דליכא ריעותא דלא הוה אלא חששא דרבנן שפיר יש לסמוך גם אבדיקה דידן ופשוט:

ס"ד אונא הסריכה לאונא כו' כסדרן כשירה. עפמ"ג בפתיחה לסי"ז דלשי' הרמב"ם דחסר בריאה הוה טריפה בפ"ע א"כ אם יש חסרון ל"מ סתימה ולענ"ד אני מסתפק גם לשי' הפוס' דקיי"ל כוותי' דאין טריפה אחרת בחסרון אפשר דבכה"ג ל"מ ואפי' לשי' רש"י דמכשר בנקב גמור אבל בחסרון לא. דהנה זה נראה ברור דבכ"מ דמהני סתימה לנקב כגון כאן וכן בסתימת דופן במצר החזה וכן מרה וכבד סותמתה וכן חלב טהור בקורקבן ודקן. משמע דווקא נקב בעלמא אבל נקרע רובו לא וראי' ברורה מחלחולת שניקבה וירכים מעמידין אותן דכשר מפרש התם ר"י דברובו טריפה. וא"כ ה"נ בחסרון כיון דמצינו בגרגרת דנקבים שיש בהם חסרון חמיר מאין בהם חסרון. י"ל דה"נ בכה"ג ל"מ סתימה ואין לה"ר דא"כ כדפריך בש"ס גבי חסרון בפנים מריאה שניקבה או שחסרה ה"ד אילימא מבחוץ היינו ניקבה. לשני דהיינו כשיש סתימה. דז"א כיון דכל הטעם דל"מ סתימה בזה דבזה אין הסתימה מתקיימת וסופה לסתור. אכתי הוה בכלל ניקבה כמו כל לקותות דסופה לסתור. מיהו סתימת הפוס' בכל הניקובים לא משמע לחלק בזה. וכן משמע בהדיא מדברי האחרונים בסל"ג גבי שניהם לקוים בושט. דכ' דאע"ג דברובו ודאי הוה לקותא. מ"מ כיון דאכתי אינו בכולו ל"ג מניקב זה בלא זה דכשר. הרי אע"ג דודאי דכל מקום הלקוי הוה כחסר ס"ל דמהני נמי הגנת השני. אע"ג דבש"ס לא הוזכר אלא ניקבה וצ"ע:

שם בהגה וי"א להכשיר אם היא מעיקר האונות עד חצין אפי' מפולש. במשבצות סק"ז כ' דאם לא נהגו לאסור נ"ל בכוונת הרב דדווקא במפולש. אינו אלא עד חציו. דאיכא ריעותא דבתחילתה אינה מחוברת ובסופה מחוברת אבל מחוברת מעיקרה כשר עד סמוך לשיפולה ע"ש. ונ"ל להוסיף עוד סברא בזה דאפי' נימא דמה שלמעלה מחצין היא במקום זה שלא כסדרן. מ"מ כיון דהיא מחוברת מעיקרה עד חצי' בכסדרן. ומחצי' עד סמוך לשיפולה ע"כ היא פחות מחצי'. א"כ יש לנו לילך אחר רוב מקום הסירכה כמו בסכ"א גבי מצר החזה דאזלינן בתר רוב מקום בסירכא ע"ש ועש"ך סקי"ז בשם הב"י דאם סירכא יוצאה מדיבוק שבין האונות ונסרכה לאונה עצמה. הוה ס"ס. ספק מחמת הדיבוק ואפי' אם מהריאה שמא היא מאותה אונה שנסרכה סופה. ובס"ד כאן ובמשבצות סק"ט האריך

בזה. ולכאו' כאן שנסרכה בשני מקומות בבין החיתוכים שהיא כסדרה. וגם לגב שהיא שם שלא כסדרה. הו"ל למיזל אחר רוב הסירכא וכהני דינים שבמצר החזה וכמש"כ לעיל. אמנם דיקדוק לשון הב"י נראה לפענ"ד דלא איירי כאן בסירכא אחת (ובזה יש לעיין לדינא דכיון דפרט שם כמה דינים בזה. נראה דעקירות הן ואין ללמוד מהם למ"א. ועוד די"ל דהוה ספק חסרון ידיעה דבקי אפשר שיכול להבחין) אלא בשניכר לפנינו שעיקר הסירכא היא כדינא בין החתוכים. אלא שיצאה עוד מבין הדיבוקים סירכה שנסרכה לגב וכיון שאנו רואים שהם שתי סירכות שאינן מחוברות. משמע דל"מ מידי האחת להשני'. והיכי שאין להכיר שהנסרכת לגב יוצא מבין הדיבוק. טריפה מספק וכמו שכ' שם הב"י בשם הרמב"ן לענין שתי אונות הנסרכות לדופן ואין ניכר ראשי הסרכות ע"ש. אלא כיון שניכר שהיא יוצאת מהדיבוק ס"ל דיש סברא לומר כיון שעיקרה בין הדיבוק. אע"ג דקיי"ל כשי' התו' דס"ל דיש לחוש לכל סירכא שלא כסדרן שתעשה נקב בהפסקת ראשה. כאן י"ל שלא תפסיק אלא בראשה שבין הדיבוק ואין חשש בזה. ואע"ג דמספק א' אין להתיר בכאן שיש לנו ריעותא סירכא שלא כסדרן לפנינו (ונ"ד לס"ה דהתם ליכא לריעותא כמו שיתבאר לפנינו אבל בריעותא לא) וכמש"כ בשם הרמב"ן לעיל. אלא דיש להצטרף הספק שמא היא מינה ובה והוה ס"ס טוב. דמתחלה יש לנו לדון על התחלת הריעותא שמה יצאת מבין הדיבוק אינה שום סירכא כלל ובזה יתיישב היטב כל מה שגמגמו בזה ודו"ק:

ס"ה נסתפק אם בגב או בחיתוך כו' כשירה ע' אחרונים דלא שייך הכא נולד ריעותא מחיים דקיי"ל להחמיר דסירכא כסידרן לא הוה ריעותא כלל וזה יובן היטב עפ"י דברי הח"ד בסי' ל' ע"ש ונראה דאפי' לשי' רש"י דגם סירכא כסדרן אינו בלא נקב אלא דמהני סתימה מ"מ י"ל דגם הנקב גופי' כיון דיש לו סתימה מעיקרא אינו טריפה וכמו באי מבדרא לי' סימנא חיא דלא הוה טריפה אלא דכ"ז שלא נסתמה חוששין שמא אינו ראוי לסתום וגם צריך בדיקה אם ניסתם ומ"מ אותו שנסתם בברור מעיקרא לא הוה ריעותא ודו"ק:

ס"ח סירכא יוצאת מהריאה והיא תלוי' עב"ך בשם הרא"ש דאפי' לשי' רש"י דאין סירכא בלא נקב אם הי' נקב הי' מסתרכה למקום אחר ותמהו האחרונים דשמא עדיין לא הספיקה להסתרך. ובאמת דברי הרא"ש מפורשין בפירוש בדיקדוק לשון רש"י שכ' בלשון זה אין סירכא זו באה בלא נקב. דקדוק לכתוב זה דהיינו שלא כסדרן דווקא והיינו דמהפשטת ליחות בעלמא לא הי' מגיע להסתרך למקום שהוא שלא כסדרן אבל כל שלא נסתרכה למ"א אין זה בודאי אלא הפשטת ליחות ובודאי דרגיל בריאה הפשטת ליחות כדאמרינן גילדי גילדי כשירה. אלא דלכאורה יל"ד דלפי"ז למה כ' רש"י דכסדרן דשוכבות זו ע"ז ומגיעות זע"ז. נאמר בכסדרן דהוה הפשטת ליחות. וכן דקדקו התו'. אבל לולי ד"ק לא ידעתי קושי' בזה דרש"י כ' לרבותא דאפי' יש נקב לפנינו תחת הסירכא הוא כשר. כיון דאמר רבא דהכי רביתייהו כמו דאמרו גבי מצר החזה. והתם מכשירין בפירוש אפי' בניקבה. וה"נ הכא. אבל בודאי דבסתם אמרינן דאין כאן נקב כלל וה"נ בתלוי' ונכון:

וע' בחדושי הרשב"א שכ' בשם העיטור דסירכא תלוי' כיון שעולה בנפיחה כשר דהוה כמו בועא והוא סברא אחרת דאמרינן דהוא עור הריאה עצמה שעלה והיא בועא בעלמא. ואף שאנו אין סומכין ע"ז שהרי הרב בהגה מטריף בעולה בנפיחה. מ"מ י"ל דמצרפינן תרתי טעמא ביחד. הפשטת ליחות. ובועא. ובזה יוצדק דברי הט"ז בסוס"י שכ' גבי סירכא שבראשה בועא כמין כפתור מלאה מוגלא. דיש להטריף דהוה כבועא בשפולי ע"ש. ותמהו עליו להטריף משום ספק בועא בשיפולי. דמבואר לעיל בסל"ז ש"ך סקכ"ד דיש להכשיר בספק ע"ש. ועוד מאי ענין בועא בשפולי לכאן דהתם כשר בחוט בשר מקיף. אבל באמת כוונת הט"ז כמו דמטריפין בשפולי. ה"נ כאן שבראשה כפתור והיא תלוי' דחזינן דהיא מתנתקת. ודאי דיש להטריף. וכיון דאין מכשירין ס"ת אלא בצירוף שני הסברות. הפשטת ליחות. ובועא. וכאן דאם בועא היא טריפה. אין להתיר בשביל הפשטת ליחות דחיישינן שמא נקב. ושמא בועא תלוי' היא וכן נכון לדינא.

סכ"ד אם כל הריאה דבוקה לדופן כו' טריפה אין זה סותר לדברי הרב בהגה ס"ז. והחילוק מבואר בב"י באריכות:

בל"ש סוסי"ז לענין ריאה שמוציאה כעין טיפת דמים דאם אינו מבצבץ י"ל דהיא מהפשטת ליחות. ואף שהוא כעין דם מצינו בגיטין זיעא כדם. אלא שנסתפק אם שייך לאחר שחי' שמזיע. והנה בטור או"ח סתס"ו מצינו בפירוש בשר שחיטה שמזיע. וכ"ש בריאה ששכיח בה ליחות וא"כ נראה להכשיר. וראיתי מי שחשש בזה שהוא נקובה ומה שאינה מבצבצת שהדם סותם הנקבים ולענ"ד הוא חששה רחוקה דמוכח בהדיא גבי אטום דשכיח שלא תעלה בנפיחה ואפ"ה כשתנקוב תבצבץ ע"ש. וא"כ כשהוא עולה בנפיחה ודאי דאין סתימת הדם מעכב לסתום את הנקב. כמו שאין הרוק שלמעלה מעכב וסותם את הרוח. ולפמש"כ ברסל"ו דמשו"ה תלי בריאה בדיקת ביצבוץ ולא נקב במ"ע משום דהריאה היא נטרפת ביציאת הרוח ואפשר שאינו נתפס עדיין במ"ע: וא"כ כאן בנקב שמוציא דם. ודאי זה צריך להיות נראה לעין. וכשיקלפו את הקרום ולא יראו בו נקב ודאי שוב אין לחוש כלל:

סימן מ ש"ך סק"ג אפי' ניקב הלב מפולש מצד לצד ולא ניקב לחלל כשר. בחי' הגרע"א דקדק מדברי הטור גבי נפלה לאור דכ' שהכבד אינו כלב דהלב בכ"מ שנשתנה טריפה והכבד אינו נטרף אלא כנגד מקום מרה. ואי איתא גבי לב ג"כ כשלא נשתנה נגד החלל לא הי' לו להטריף ע"ז ולענ"ד דבלב חללו הוא לעולם אמצעותו לכל צד. ואף שצד אחד הוא עב יותר מ"מ כל היקפו של לב הוא כנגד חללו ומותחין קו על אלכסון ולא שייך זה גבי כבד כנגד מקום מרה ודו"ק:

עיין פמ"ג שכ' בשם הסמ"ג דמחט בחלל הגוף הוה ודאי טריפה דעל הרוב נכנס דרך הושט וניקב ויצא וע' בסי' הסמוך דהרשב"א והתו' חולקין על רש"י ולא ס"ל רוב זה דנכנס דרך הושט ובאמת גם לשון רש"י דרוב הנבלעין דרך הושט משמע דלא קאי אלא לענין ריאה דלא נימא דניכנס דרך הגרגרת ולא ניקבה כלל ע"ז כ' דאפי' אי דרך בליעה עייל רוב הנבלעין הוא בושט אבל לענין חלל הגוף לא ידעתי כלל אי שייך לומר דרוב הוא דרך הושט ומשמעות לשון הנבלעין שכ' רש"י משמע דווקא דרך בליעה וכן לשון התו' והר"ן והמרדכי גבי מחט שנמצא בביה"כ מצ"א דכ' דהיינו בצד הפנימי אבל מצד החיצון ודאי טריפה דאי מגואי ודאי נקוב ואי מאבראי יש לחוש שמא ניקב א' מאיברים הפנימים מבואר בהדיא דאינו אלא ספק וכן בתשו' הרשב"א ססע"ה אשר הובא קצת ממנה בב"י סמ"ח מבואר דאינו אלא ספק ואע"ג דכ"ז שהיא בביה"כ מצד פנים אנו מקילין דהיא כדרכה וכשירה. אבל כשכבר ניקבה לחוץ ויצאה מהפנים משמע שם דשוב אין בזה סברה לתלות דרך בליעה ע"ש היטב גם מש"כ שם הוכחה ממה שהעור שלם אינו מוכרח לענ"ד דלא שייך הוכחה משלימות העור יותר משלימות הושט ועוד דהעור דאין בו טריפות עשוי יותר להתרפאות מהושט דהוא מיטריף בנקיבתו ובריי"פ דם הנדה מבואר בהדיא דעור גזעו מחליף לכמו שהי' טפי מבשר ע"ש ול"ע:

ס"ג בהגה מיהו אם נמצא בסימפון הגדול שבלב וקופה לחלל הלב כשירה דאין סופו לנקוב כן הוא שי' הד"מ בפי' דברי הבה"ג וחודה לצד הלב טריפה אפי בסימפון גדול דסופה לנקוב וכבר כ' הב"י דזה תמוה לעשות טריפות בשביל שסופה לנקוב ומה שכתב הפלתי מסירכא שלא כסדרן וחסרון בגולגולת לענ"ד דכוונת הב"י דגם לעשות טריפות בשביל מה שסופה לנקוב הוה בכלל מוסיף על הטריפות דמי יודע דאי בדרא לה סימנא לא הדרא בריא וביותר כאן כיון דכ' בעצמו דבקופה לצד חלל הלב אפשר דפלטה לה ע"י שיעול. א"כ אף כשהחוד לפנים מי יודע דלא פלטה לה. וא"כ זה גרע יותר אף מנתפללה הריאה מקמא וחסרון ככ' כפופה דמטרפינן לעיל. ועוד קשה דהא בריאה מכשירין לה ולא אמרינן דסופו לנקוב וכמו שהרגיש הט"ז לסי' ומיהו זה יש ליישב לענ"ד דנראה דדווקא בסמפון אמרינן דסופו לנקוב משום דהסמפונות עשוין לפעולתן ובודאי שלא יחזיקו שום דבר בחללן וטבען תוציאן לחוץ ותנקוב אבל בבשר י"ל שפיר דתנוח שם תמיד ולא תנקוב כלל לחוץ. והנה מבואר בב"י בסי' הסמוך דלהרמב"ם ניקב סמפונות

הכבד שבפנים הכבד ג"כ טריפה ובריאה כבר הביא הב"י בסל"ו דברי הריב"ש דודאי מודה הרמב"ם למסקנת הש"ס דלא מיטרף בניקבו בפנים הריאה משום דריאה בשרה רך. והבשר סותם ולא מיטרף אלא כשנתקלקל גם הבשר. אבל בשר הכבד הוא קשה ואינו סותם. וכמו בסימפון שניקב לחבירו ע"ש. והנה הלב שהוא קשה יותר מכבד ודאי ג"כ אינו סותם. ואפי' חלב הלב ס"ל להרמב"ם דאינו סותם כמבואר כאן בש"ך. וא"כ א"ש דבריאה לא הוה סופה לנקוב די"ל דתיכנס לבשר והבשר יסתום תיכף את הסימפון ובבשר תנוח שם ולא תנקוב כלל את הקרום לחוץ כנ"ל. אבל כאן בלב כיון שסופו לנקוב את הסימפון כבר נטרף דהרי אין לו סתימה כנ"ל. אבל עדיין קשה דמנלן לחדש זה דסופה לנקוב כיון דאין זה מוכרח כמש"כ דאפשר דפלטה לה. ע"כ נראה עיקר כמש"כ הט"ז דכ"ז אינו אלא מחשש שניקב כבר את הסימפון אלא דלא חיישינן לזה אלא כשסופה לנקוב דהיינו בחודה לפנים וכשילאה כבר מסימפון גדול. אלא דמה של"ח אלא כשסופה לנקוב. נדחק משום דלב דהיא קרוב לקנה כריאה הוה ולא הוה לן לחוש לניקב. כמו דל"ח בריאה אלא משום דסופה לנקוב. וגם נדחק דלפ"ז הא גם ריאה ג"כ סופה לנקוב ומ"מ ל"ח שם וחילק דבריאה ל"מ טעם דסופה לנקוב משום שיש לה בדיקה ע"ש ולענ"ד אין הבנה לטעם זה דמאי עדיפות יש בזה וגם אין שום מקור לכל החילוקים האלו וכן הרשב"א לא כ' בזה אלא דריאה סימפונות שלה רחבין עי' ב"י בסי' הסמוך. אבל א"ש הכל בפשי' לפמש"כ לעיל בסמוך וגם יתבאר מקורו דבאמת ס"ל לבה"ג בפירוש עיקר החילוק שבש"ס שבין כבד לריאה דבכבד טריפה בקופה לבר והוא משום נקובת הסימפונות [דמפרש בש"ס ג"כ כשנמלאת בתוך הסימפונות כמש"כ הב"י לשי' הרמב"ם בסי' הסמוך ע"ש] ובריאה הכשירו בכל ענין אפי' בחודה לפנים. ולא חששו לנקיבת הסימפונות. וע' בזה מש"כ התו' לשי'. ונמ"כ בסמוך בשם הרשב"א. והוא ס"ל בטעם החילוק כמש"כ בסמוך משום דבכבד סופה לנקוב את הסימפון ואין לו סתימה אבל בריאה שהיא רכה ותסתום ל"ח כנ"ל ומ"מ הכל משום חשש שניקבה כבר כמש"כ הט"ז. אלא דל"ח לזה אלא בשסופו לנקוב דווקא. ומשו"ה לא חששו בריאה דהתם אין סופו לנקוב כמש"כ בסמוך. וזה א"ש מאוד בלשון הש"ס שם הא איתא קמן ולא מינקבא כשירה והאר"נ סימפון שניקב טריפה כו' פי' מדלא חילק בין קופה לבר כו' ודו"ק. וא"כ לב נמי דאין לו סתימה להסימפון כנ"ל. ודאי דומה בזה לכבד ובחודה לגד הסימפון חיישינן שניקבה וטריפה. וא"כ מקורו פשוט מדברי הש"ס גבי כבד וריאה וזה נכון:

והנה הרשב"א כ' סתם דמחט בחלל הלב טריפה. וע' ב"י. ולענ"ד דהרשב"א ס"ל כיון דלא פי' בש"ס אלא דין ריאה ומרה וכבד וביה"כ. ולא איירי בלב י"ל דבלב אין דרכו כלל לבא בו דבר דרך פנים וא"כ יש להטריף בכה"ג כמו מחט בחלל הגוף ועוי"ל מדפריך שם בש"ס גבי כבד אלו אשתכח בבשרא כה"ג מי טרף מר ופרש"י משום דנקובת הכבד אינה טריפה משמע הא בלב דטריפה בנקובה שפיר יש להטריף בכה"ג ומסתימת דברי' נראה להחמיר בכה"ג אף בסימפונא רבא דלבא וצ"ע:

ש"ך סק"ז לולי קבלת ראבי"ה יש להתיר מאחר שלא הגיע המכה לחלל הלב ולשון הג"א וראה בעובי הלב קורט דם ולא בחללו ואסר. ומזה כתב המחבר דהא"ל בחללו. וכבר תמה הש"ך בסמוך דהרי בחלל הלב דרכו בכך. ולענ"ד גם הלשון לא משמע כלל שהוא לרבותא. ולולי שאיני כדאי הי' נראה דאדרבה ה"ק שלא הי' הדם הרגיל להיות בחללו אלא ק"ד בעובי הלב ובזה הרי איכא ריעותא גם בחלל ומשו"ה הוא דאטריף אבל בליכא שום ריעותא בפנים באמת אין להטריף וצ"ע:

סימן מא ס"ב שיעור זה דכשני זיתים אפי' בשור הגדול ובעוף הכל לפי גדלו לשון אפי' בשור הגדול משמע לכאו' דבכל בהמה שוה אפי' דקה שבדקה וא"כ גם בעוף הכל שוה וא"כ אין להקל אלא ערך עוף גדול לפי ערך בהמה דקה וצ"ע. וגם לקמן סמ"ג גבי טחול לכאו' לא משמע כן ועיין מה שכתבתי בסנ"ו וצ"ע:

ס"ג יבש הכבד עד שנפרך בצפורן כו' הא דהטריפו יבש גם בכבד אף דאין מדמין בטריפות ולא חששו בכל האיברים למראה וסירכא וכה"ג. נראה דהכא שאני לפי דגם הש"ס שם דמי לה גם למומי בכור. והקילו בכבד ג"כ עד שנפרך בצפורן משום דתלי לה הש"ס שם בשלט בה אוירה. וא"כ גם בכל האיברים שהטריפות פוסל בהם ג"כ יבש פוסל ודמי לנתמסמס דמטרפינן בכל האיברים [ובלומת הגידים י"ל דמיקרי שליט בהו אוירה ואפשר להחמיר בהו כמו באוזן בכור שם ועי' רי"פ גה"נ גבי ביעא דנדיא דקרי לי' שם לא שליט בהו אוירא. ובר"פ לולב הגזול גבי אתרוג משמע דבכה"ג קרי שליט בה אוירא ולע"ג] אבל צ"ע קצת דא"כ למה לא כללו גם יבש בכל האיברים כמו שכ' בסי' נ' גבי נתמסמס ע"ש:

שם בהגה אם יבשו אלו הב' זיתים לבד נמי טריפה עש"ך הא דלא בעי לה הש"ס הכא כמו גבי גלודה דמיבעי לי' כמלו ראשי פרקים וכולו קיים משום דהכא פשיטא לי' דהוא טריפה. ונראה לענ"ד הטעם הא דפסי' לי' הכא משום דלמ"ד דכשר בנשתייר הימנו כלום פירש"י דטעמו משום דלא בעי כדי להעלות ארוכה דלא תלי בי' חיותא אלא דשורא כ"ש בעינן מקום תליא דמרה. וכיון דאין טעם השיור כלל משום מעלה ארוכה. אלא דמקום זה הוא דיש עליו טריפות וכל השאר אינו תולה בו טריפות א"כ לא שייך כלל למיבעי דדווקא גבי עור דכולו תלוי בי' חיות אלא דכ"ז שנשתייר מקומות אלו מעלה ארוכה י"ל דכולה קיים ג"כ אינו ניטרף אף שחסר במקומות הללו אבל כאן דהטריפות הוא רק בשביל מקום זה ודאי דלא שייך למיבעי כלל דודאי הכל תלוי בי' דווקא. וא"כ ודאי דלמ"ד דמחמיר דבעי דווקא כזית לא ניקיל טפי מלמ"ד כ"ש ובודאי גם לדידי' טריפה דודאי משמע דעיקר החיות תלי במקומות הללו ודו"ק:

שם נימק הכבד טריפה אע"פ שנשתייר הב' זיתים. עט"ז שהאריך להשיג דבש"ס גיטין מקשה עלה דאדרבה ריאה חמיר דהא תנן ריאה שניקבה או שחסרה ובכבד ניטל ולא נשתייר כלום ומשני כיון דמפומה קאתו אימור איתמוחי איתמח ופי' רש"י אף השני זיתים ע"ש משמע דווקא בשנימק השני זיתים הוא דטריפה ע"ש. ובאמת לולי ד"ק של רש"י לשון הש"ס איתמוחי איתמח לא משמע כן דא"כ הו"ל למימר דילמא כולי' איתמח. ע"כ נלענ"ד דבאמת יש להבין בקושי' הש"ס שם דמאי פריך הא מסקינן גבי כוליא דכשר בריאה פסול בכוליא מוגלא. פסול בריאה כשר בכוליא נקב. וא"כ לק"מ דשפיר י"ל ג"כ דנימוק גרע בכבד מבריאה אע"ג דבנקב ריאה חמיר. ע"כ נראה דמעיקרא הוה ס"ד דריעותא דדם שבא מכבד הוא רק משום חסרון והיינו דפריך דחסרון אדרבה פוסל בריאה יותר. דבריאה פוסל בחסרון כ"ד אבל כבד כשר בנשתייר כלום [ולפי"ז צ"ל דס"ל דחסרון דריאה היינו אפי' אינו חסר אלא מבפנים דליכא נקב ואין הטריפות כלל משום הקרום אלא משום החסרון בעצמו וי"ל דמכאן יצא לו להרמב"ם להטריף חסרון מבפנים בשניכר החסרון מבחוץ]. ומשני דהאי ריעותא דדם אינו כלל משום חסרון אלא משום דודאי איתמח וסופו לקלקל הכל. ובזה שפיר י"ל דכבד חמיר. ובכבד אמרינן דגם בנקלת סופו להיות נימוק הכל. אבל ריאה שנימוקה אפי' נשפכה כקיתון קיי"ל דכשירה. וא"כ אי"ל כלל לפרש דאימור איתמחי איתמח דהיינו דכולו איתמח. אלא כוונת הש"ס כמש"כ דהטריפות מלד איתמח. ובזה שפיר כבד חמיר כנ"ל. וכן מוכח לענ"ד דפשטו' הש"ס דמכבדא אפי' מעט דם כבר לי"ל תקנתא בודאי ע"ש ודו"ק. וע' רשב"ס ב"ב דק"ל גבי אין מדמין בטריפות כ' כדאמרינן וחילופא בכבדא וכבר נדפס בלדו שלא כמלא. ולכאו' הי' נראה בכוונתו על סוגיא זו. ומפרש כדפירשתי. אמנם יש לומר דכוונתו על הא דחולין מ"ה גבי תלתא קני ר"ח מתני דכבדא כריאה. דריאה ככבדא ע"ש. ומש"כ ראי' מנפלה לאור דלא מטרפינן בכבד אלא כנגד ב"מ פשוט דאין מדמין בטריפות. וכ"ש דסי' המרדכי שם להטריף באמת בכולו וע' משכ"ש ודו"ק:

ס"ד התליע הכבד והש"ך החמיר כדברי הר"ן דהבעיא לא היה להקל אלא אדרבה דבעי להחמיר בזה דלא סגי אפילו נשתייר ב' זיתים ופשטו בזה להקל אבל השני זיתים בודאי בעינן לבד המתליע. ונראה דלפ"ז בעינן נמי שלא יהיה מרודד בשביל התולעת. דאי ל"ה עדיין הו"ל להר"ן למימר דמבע"ל היכי דהכזיתים

הוא מרודד אע"ג דמרודד בשביל חסרון דעלמא פסול . וע"כ דליכא הכא שום קולא ומש"ה הוצרך להר"ן לפרש דאדרבה הוה הבעיא להחמיר דהכא גרע טפי ודו"ק :

ס"ו מחט שנמצא בכבד כו' פשוט דל"ב הכא ק"ד דבין לשי' רש"י דחיישינן שמא בא דרך הושט וניקב ובא לכבד ובין לשי' הרשב"א דהחשש שניקב את הסמפון בהליכתו עכ"פ אין המחט במקום הנקב וליכא מידי למסרך דקיי"ל דל"ב ק"ד ופשוט :

שם כלפי חוץ כשירה עש"ך דכ' דאם החוד כבר יצא חוץ לכבד חיישינן שמא ניקב את המעיים ער"ן שהקשה דלמה לא חיישינן אפילו באינו יוצא לפנינו שמא כבר יצא וניקב וחזר וכדחיישינן בריאה ותי' דדווקא גבי ריאה דבשילא משהו לחוץ כבר נטרפה חיישינן אבל בכבד דאינה נטרפת בנקובתה אלא דניחוש שמא יצא כ"כ עד שניקבה המעיים לא חיישינן דאי יצאה כ"כ לא היתה חוזרת. ולפי"ז אפילו ביוצא כבר משהו ממש לחוץ עדיין אין לנו לחוש לנקובות המעיים. אבל לא נתברר לנו שיעורו. ועוד דאין קושי' מוכרחת לענ"ד דלפ"מ דמבואר לעיל סי' ל"ב בתולעת בחוטם דל"ח לנקובות קרום של מוח משום דהוה ס"ס שמא לא הגיע לקרום ושמא לא ניקב. ובארנו שם משום דזה הוה כספק על ספק לא על בספק דרוסה. וא"כ ה"נ לענין ריאה דהנקובה מטריף בשביל עצמותה. והוה ספק אחד אי ניקב אי לא מטרפינן. אבל כאן דאין הנקובה אלא באבר אחר א"כ כ"ז שלא יצא לחוץ לפנינו נראה ברור דהוה כמי ס"ס שמא לא יצא ושמא לא ניקב . וא"כ לפי"ז י"ל דכ"ז אינו אלא כשעדיין לא יצא כלל אבל ביצא משהו . בודאי יש לחוש כבר שניקבה המעיים . ועוד לא ידעתי דהרי לכאו' ל"ח ליצאה וחזרה אלא בושט דפעיא בי' וכן בריאה דמשמעת ג"כ קול וכמש"כ בסוסל"ו אבל בשאר איברים קיי"ל דל"ח כדמוכח בביה"כ שניקב מל"א וער"ן גבי ביה"כ ודו"ק :

ס"ז מחט שנמצא בסימפון גדול שבכבד כו' עפמ"ג שכ' דאפילו כבר נכנס בהסימפון שהוא בגוף הכבד כשר ויש לתמוה עליו דבהדיא מבואר בב"י דלמאי דקיי"ל דהסימפונות שבתוך הכבד אין נקב פוסל בהם ע"כ דהחשש הכא על הקנה שלא נכנס עדיין לתוך הכבד וע"כ כל שנכנס לתוך הכבד כבר יש עליו חשש ניקב. וע"כ לא הכשירו כאן אלא בהרחב הרבה ולא כשהוא מיצר כבר. ואפילו חוץ לכבד וכן משמע בהדיא בדברי הרשב"א ולע"ג :

ס"ח ניקב טרפש הכבד כו' נראה דס"ל להגאונים דכזית במקום שהיא חי' היינו במקום הטרפש. וא"כ ע"כ בניטל הטרפש היא טריפה. וכדפריך בש"ס גבי ניטל לחי התחתון והא איכא עיקר סימנים. וכיון דבניטל טריפה קיבלו דהוה"ד בניקב ולא חשיב לי' לטריפות בפ"ע משום דהוא בשביל הכבד. ועפ"ז נראה דאע"ג דמהני לי' סירכא לסתום את הנקב מ"מ זה דווקא סירכא אחריתי דהוא בריא ומחזיק את הכבד אבל סירכת הכבד עצמו ל"מ כיון דהוא צריך להחזיקו להכבד. א"כ אם אין בו כח בלא הכבד היאך יחזיק את עצמו. ועוד כיון דעיקר החיות במקום חיבור. א"כ אם נקוב שם אין הגנה על מקום חיותו. ואם נקוב במ"א ונסרך לכבד אינו כסדרו. ובודאי ל"מ וכ"כ הח"א ונראה דזה טעמו :

סימן מב ס"ו שתי מרות שבמקום דיבוק ברוחב אצבע היה כאחת כשירה עש"ך דאע"ג דלקמן גבי דקין בעינן שיוצאין כאחת גם למטה התם שאני שצריך המאכל לצאת. ועפ"ז נראה הא דס"ז וכ"כ דברי הרשב"א בב"י מקור הך דינא. ולכאו' היה נראה דכ"ז הרשב"א לשי' בתשו' שהביא הב"י בסמ"ו שלא קיבל עדות הטבחין על הוריד שבדקין סמוך לקיבה אבל לדידן דקיי"ל כחכמי לוני"ל שקבלו העדות שהוא האמת שבכל הבהמות יש להם וריד זה מן הכבד והמרה לדקין והביאם ב"י בסמ"ז (ותימה על הב"י שלא הביאם יחד למחלוקת) . ועכ"פ קיי"ל כחכמי לוניל וכ' שהוא לשפוך מותרות המרה לחוץ . א"כ גם המרה יש לה דרך לצאת ולא שייך טעם זה. אמנם נראה בלא"ה כיון דהרבה פוס' מכשירין לגמרי ביתרת מרה סמכינן הכא אמ"ד אע"ג דלא הדרי וערבי דהא התם גבי דקין אינו אלא חומרא מספיקא וכשי' הר"ן שם שהסכימו עליו דלא בעי הדרי וערבי ע"ש :

ס"ז בהגה מרה הניכרת מעבר לעבר אי שפכו להדדי חדא היא וכשירה. עש"ך בשם הד"מ דאע"ג דבועא הניכרת מעל"ע בריאה טריפה התם חיישינן לסימפונות אבל בכבד אין חשש סימפונות ול"י למה הוצרכו לזה דא"כ לשי' הרמב"ם דס"ל דגם בסימפוני הכבד פוסל נקב גם בכאן יש להטריף. ולענ"ד בפשי' דדווקא בועא דהוא לקותא יש חשש סמפונות אבל מרה אין כאן לקותא והורחה היא וליכא למיחש למידי ודו"ק :

שם אי לא שפכו תרתי היא וטריפה לענ"ד דדווקא כ' בכה"ג דשני המרות הם בתוך הכבד בזה האחת ע"כ הוה יתרת. אבל כשהמרה תלוי' כהלכתה ויש בתוך הכבד כמין מרה הוי כשאר יתרת שלא במקומו דנוהגין להכשיר כמבואר בכ"ד ול"ע :

ס"ט בהגה וכ"ש מחט או קוץ במרה דטריפה הנה שי' רש"י דלמאן דמכשיר בריאה מכשיר גם במרה וקו' התו' דא"כ למה מסיק בש"ס בפשי' אבל דזיתא בזע כיון דאנן קיי"ל להכשיר בריאה. מבואר בב"י בשם רי"ו ובע"ה . דהיינו בשאינה שלימה לפנינו דהוה כחתיכה דריאה דקיי"ל שם . דטריפה אבל כשהיא שלימה לפנינו גם במרה דיינינן דין שלימה וכשירה בכה"ג כמו בריאה שלימה. וגם בשאינה שלימה אי קופה לגיו כשירה. וכ"ה בחתי' דריאה לשי' רש"י שם דפי' גם בחתי' דהוא משום חשש שמא אתי דרך ושט א"כ בקופה לגיו לא חיישינן ע"ש. והנה התו' חילקו דבזיתא שהוא גרעין חיישינן טפי דדחוק לה לבוא דרך הסימפון. ולכאו' לפי דבריהם ג"כ במחט דלא שייך סברא זו דדחוק יש להכשיר ובקופא לגיו [ואע"ג דלשי' גם בריאה בחתיכה טריפה אפילו בקופא לגיו משום דחיישינן דנקבה כבר לחוץ וחזרה ויש לחוש כן גם במרה [ואפילו בשלימה לדידן דלא דיינינן במרה דין שלימה] יש לחלק דדווקא בריאה יש לחוש לחזרה וכמש"כ בסל"ו ע"ש]. וגם י"ל דהתו' ס"ל כשי' הר"ן דס"ל דבמרה הוה כסימפונא רבא דכבדא וא"כ במקום דליכא סברא דדחוק משמע דלשי' יש להכשיר בכ"ג. וכן הבין הרס"א ע"ש. וא"כ יש לצדד להקל בזה בקופא לגיו. אלא דעדיין יש לדון בזה דהנה הר"ן כתב לפרש מטעם אחר דבמרה מתוך שעורה דק חיישינן שמא נקבתה ע"ש. ולפי"ז הוא להיפך דכשקופה לגיו והחוד לצד העור. חיישינן שנקבתה. (ועט"ז סק"ה בשי' הרשב"א והרמב"ם). ובקופא לצד העור אין חשש וכשר. לשי'. ולשי' רש"י הוא להיפך ככ"ל. וא"כ לדידן דע"כ אנו צריכין לחוש לחומר שני השיטות. ע"כ יש להטריף בתרוייהו דבקופא לגיו והחוד לצד העור יש לחוש שמא נקבה דרך הליכתה דעורה דק וכסברת הר"ן. ובקופא לבר דהיינו לצד העור יש לחוש לדרך הושט כשי' רש"י. וא"כ לדידן ע"כ טריפה בכ"ג ועוד דקיי"ל דלא בקיאינן בין אלימתא לקטניתא. אלא א"כ היא כגרעין תמרה כמבואר בסמ"א. וכשהקופה גדולה כ"כ. תו יש חשש התו' דהמקום דחוק לה וטריפה בכ"ג ודו"ק :

סימן מג ס"ב ניקב ראשו העב טריפה. התב"ש דקדק מלשון הרשב"א שכ' דלשי' הרמב"ן שני טחולין הדבוקין בסומכי' טריפה דכניטל מקום הדבוק דמי ומשמע אפילו דבוקין בכל הסומכי' דהוה כניטל כל הסומכי' טריפה. ש"מ דאפילו ניטל כל הסומכי' כולו ולא נשאר כלל אלא הקולשי' הוא טריפה. ע"ש. והנה מבואר מדברי' דס"ל דהא אם היה שני טחולין דבוקין בכל הטחול לגמרי זה כשר אפי' להרמב"ן דהוה כניטל כולו. ולענ"ד נראה דלא שייך כניטל אלא על מקום הטריפות. אבל במה שאין בו טריפות לא שייך כלל כל יתר כניטל. וא"כ להרמב"ן דבשביל מקום דבוקו מטריף. אפילו דבוק בכולו טריפה דלעולם חשיב כניקב בסומכי' וטריפה. ומ"מ אינו אלא להרמב"ן דבשביל דבקותו של היתרת עושה את המקום שהוא דבוק בו אם יש באותו מקום דין טריפות כניטל והוה כניקב בסומכי' דטריפה. אבל לשי' רש"י דבאבר יתר הוה כניטל גם אבר השני שכנגדו. אין לנו להחמיר בו אלא לעשות זה כניטל כל האבר כולו. ובטחול דניטל אינו מטריף בו אלא א"כ ניקב. כשר זה. דזה הוה כניטל כולו ודוק. וא"כ בחסר כל הסומכי' שפיר י"ל דהוה כניטל כולו וכשר ודוק היטב :

ס"ג כל מה שדבוק לכרס. קרוי עב כו' ע' ל"ח דהמונח ואינו דבוק כשר. וכן נראה לענ"ד כיון דדק שבעב כ' כל הפוס'

בפשי' להטריף. ואם גם המוגה טריפה א"כ מטריף נקב ברובו. ולמה אמרו לית הלכתא כמאן דמטריף בניקב הטחול. דהרי אדרבא ברובו הוא טריפה. והול"ל הלכתא כותי'. והנ"מ בסומכי' וכדאמר שם גבי כוליא. והנ"מ דמטיא לקותא למקום אחרין. אלא ש"מ דברובו כשר. ואין טריפה אלא המיעוט הדבוק לכרס ודוק:

ס"ד עובי ד"ז ל"י שיעורו ע' פלתי שכ' לצדד בשליש אצבע ואין דבריו מוכרחין כמבואר מעצמו להמעיין שם. ולענ"ד המדקדק במלאכת המשכן במעשה האדנים בפירש"י וסוגיא דשבת ימצא בכל אדן שמונת אלפים ושש מאות וארבעים אצבעות כסף. על רוחב וגובה אצבע. ומבואר בפרשה פקודי שהוא נעשה מככר כסף שהוא שלשה אלפים שקלים כדאמרינן בריש בכורות. ומגיע לכל שקל דאו' שהוא סלע. קרוב לשלש אצבעות. על רוחב וגובה אצבע. (חסר חלק תשיעית אצבע בקירוב) וקיי"ל בס"ל דסלע הקיפו טפח. וא"כ רחבו שהוא שליש מהקיפו הוא אצבע ושליש. והוא עגול. וכשתעשנו מרובע דקיי"ל דהוא נעשה רביע פחות. הוא אצבע מצומצם. וא"כ ע"כ שהיה ג"א בעביו. ובפרק הזהב אמרינן דינר הבא מסלע. שהסלע כשנפחת יכול לעמוד על דינר ומסתמא הוא נפחת גם בהקיפו. ולפחות הדינר כסף יש בעוביו אצבע. ובתוס' רי"פ הזהב כ' דדינר זהב היה עב יותר וא"כ היה נראה לכאורה דודאי אין פחות מאצבע ונ"ל דהוא בשור הגדול וכמש"כ הפוס' ול"ע:

שם ומ"מ נראה שהוא פחות מחצי עובי' עפ"מ דגם בדק שבעב דיו בחציו. ול"ע לענ"ד דכ"כ המפרשים דאע"ג דבש"ס נתנו שיעור אחד בסתם. עובי ד"ז. י"ל שהוא בשור הגדול ובקטנים הוא לפי חשבון עובי' של הטחול כמו שהוא. ומשו"ה א"ש דמשערין לדידן בכ"א בחצי עובי' כמו שהוא. וא"כ אין השיעור שוה דבאמת הוא לפי עובי' של הטחול ע"ש. וא"כ הי"כ לחלק בטחול אחד. דודאי נתנו שיעור אחד על כולו. וא"כ לכאו' לדק צריך ג"כ חצי עובי של העב. ואף שהוא יותר מחצי עובי' במקום זה הדק. ולשון אשתייר לא קשה ע"ז. דקאי על עיקר עובי' ול"ע:

ס"ו טחול העוף כו' אין הנקב פוסל בו. עב"ח דברייתא דלוי דכנגדן בעוף אינו אלא על המתני'. הנה אין כוונתו לאפוקי דלא קאי ברייתא אשמעתא דר"ע דזה פשיטא אלא דכוונתו דאע"ג דברייתא דר"י ברי"פ א"ט מסקינן דחשיב לכולהו טריפות. והיה מקום לומר דבריי' דלוי קאי ג"כ אברייתא דר"י. ומשו"ה כ' דמ"מ לא קאי אלא על המתני' וכעין זה כ' התו' בנדה ס"ז גבי ברייתא דכל החולץ בגר חולץ בנדה שכן דרך הברייתא לעמוד על המשנה ע"ש. ויפה הקשה הט"ז דהא מש"א אין לך אלא מה שמנו חכמים ע"כ לא קאי אמתניתין לחוד אלא אכולהו. ה"נ מה שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף ודאי קאי נמי אכולהו. ולא כמו מי שהשיג על הט"ז דברייתא דלוי ודאי לא קאי אשמעתא דאמוראי ואינו נכון דהרי ברייתא דר"י ודאי דחשיב כולהו כמבואר ברי"פ ודו"ק:

ועיין ט"ז שכ' דלקותא דטחול בפנים אינו פוסל וה"ר דהא בריאה כשר חסרון בפנים. ומדלא אמרו כשר בריאה פסול בטחול כדאמרינן הכי גבי כוליא ש"מ דבטחול נמי באמת אינו פוסל לקותא שבפנים כמו בריאה. ולענ"ד ע"כ יש לדחות דהרי גבי חוה"ש נמי קיי"ל ברובו דווקא. ואינו נפסל בנקב כריאה. ואפ"ה קיי"ל בסי' ל"ב דהומרך המוח מבפנים פוסל ולא אמרו ג"כ כשר בריאה פסול בחוה"ש. וע"כ דאין זה מוכרח. ומ"מ בנשאר גם מעט בשר שלם בכל הקיפו אפשר ללמוד מהא דחוה"ש גופה להקל. דהרי כשהמוח מקיף מכל צד כשר גם במוח שבראש אע"ג דנפסל בנקב משהו כמבואר בסל"א. וכ"ש בחוה"ש. וא"כ י"ל דה"נ כאן כשהבשר שלם סביב. וע' אחרונים שכ' דין זה של הט"ז בכוונת הראב"ה שבהגה ס"ב. וי"ל דהראב"ה לשי' דמכשיר נמי שם גבי מוח ודוק:

סימן מד

ש"ך סק"ב בשם האו"ה דניקב ע"י חולי ל"ג מנתמסמס. ולכאו' הא בהקטינה דהיינו ע"י חולי כמבואר בס"ה אפ"ה אינה טריפה אלא אם הקטינה עד כפול. ומשמע אפילו שלט ההקטנית גם בלובן. אפ"ה ביותר מפול כשירה וע"כ דאפילו ע"י חולי לא הוה כנתמסמס. ע"כ נראה בכוונתם דהיינו כשניכר דהנקב או החסרון הוא מחמת רקבון שנרקב ונימק וא"כ בזה ודאי דקודם שנימק זה המקום לגמרי. נתמסמס תחילה. וכבר קיי"ל דאף דניטל הכוליא כשר אם נימוק וא"כ ניטל טריפה דאינה חוזרת לכשרותה וכ"ש הכא במקצתה שנימוק כבר דודאי כבר נטרפה. אף שאח"כ נימוק שם לגמרי. ומה שהוצרך לומר דל"ג מנתמסמס. כוונתו דאף שעכשיו כבר הוא נימוק לגמרי וניטל. מ"מ ל"ג מתחילתו דכבר היה בודאי נתמסמס דכבר נטרף. משא"כ בהקטינה דהוא חולי אחר המקטינה בלא המסמסה כלל בזה לא שייך כלל לנתמסמס וז"ב. וא"כ מש"כ הב"ח דמסתימת הפוס' לא משמע כן. לענ"ד אין זה מוכרח דבכה"ג פשוט דכו"ע מודי דהוא טריפה והוא פשוט ונכלל בהא דס"ו ומה בין כולה למקצתה. ואדרבה בכוליא מקצתה גרע טפי ודו"ק:

ס"ב בהגה מכת חרב דינו כלקתה עש"ך דהיינו כשהוכתה בכח. וכן מצינו חילוק זה גבי סימנים שנדלדלו בסכ"ד דאפי' לשי' בה"ג דאפי' שמוטה כולה אינה טריפה [אלא שאין שחיטה מתירתה] מ"מ בנעקרו בכח הוה טריפה דזה כייב לה טפי כמש"כ שם הש"ך. וה"נ כאן אף דחותך מן הכליות תנן בהדיא דכשירה וכמו דדייק שם גבי טחול. י"ל דזה דווקא בנחתך בנחת. אבל בהוכתה בחרב בכח שפיר י"ל דהוה טריפה והיא דמחו בכוליתא שדקדק משם הרא"ש דאינה טריפה אפי' בנחתך במקום אחרין ע"ש. ומשמע ודאי דמחי היינו בכח. נ"ל דהם יפרשו כמו שכ' ההג"א בסל"ו דמחי לה דהתם היינו על הגוף כנגד הכוליות ע"ש אבל בכוליא גופה הוה מיטרפא וזה נכון:

ט"ז סק"ח דהלא ק"ו הוא ומה נקב דפוסל בריאה כשר בכוליא אפילו בלובן מ"ז דכשר בריאה כו' ל"ד קל וחומר דהרי במוגלא דכשר בריאה אפילו הכי פוסל כאן אפילו לא הגיע למקום אחרין. אלא דכוונתו אינו אלא ללשון הש"ס שסתמו בתרווי' דנקב כשר בכוליא. וכן מים זכים אמרו כשר בכוליא. וכי היכי הא דנקב כשר הוא אפי' בלובן ואף שיש בזה פסול יותר שפוסל בריאה אפ"ה אמרו בלשון כשר סתם. וקאי אף על הלובן ה"נ כשר שאמרו בכאן היינו אפי' בלובן. כיון דזה נוטה יותר להכשיר. ובפשוט י"ל כיון דלקותא דאמר עלה שם פסול בכוליא היינו במטאי למקום אחרין ש"מ דמ"ז דכשר היינו אפילו במקום אחרין. וכן לעיל גבי ריאה שהעלתה למחין אמרו דההיא דמליא מוגלא פסולה מים זכים כשירה בכוליא אתמר. משמע בהדיא אפילו מליא מ"ז. ולפ"ז משמע לכאו' דאפילו כולה כן ולא נשתייר כלל כשר. ומש"כ הט"ז דאי"ל שישאר כל הלובן אלא מקצתו משמעות דבריו דמקצת מיהו צריך ל"ע:

ס"ד נמצא בה דם דינה כמים. ע' פלתי שהקשה דהא הכבד ודאי כולו דם ואפ"ה קיי"ל דנימוק לדם טריפה ע"ש. ול"י דמיונו כלל דהתם הרי הטריפות הוא בשביל ניטל דבעינן שיהיה קיים דחיותא תלי בי' וכל שנימוק אינו קיים. אבל הכא בכוליא הרי ניטל כשר ואינו מטריף אלא בלקותא וכן בהקטינה לקותא היא דמכחישה. וכל שלא היה הלקותא גדולה כ"כ לשנותו היפוך טבעו עדיין אינו מטריף בו. ודם היינו כמ"ז דבטבעה היא אדומה והחילוק פשוט לענ"ד:

ס"ה בבהמה דקה עד כפול עש"ך וע' מג"א רסר"ב אמנם בריש כלאים מבואר דפול ופול הלבן שני מינים הם ע"ש:

שם והיכי ידעינן אי קרום שלה כוון. היינו נמי שהכיס מלא חלב דסעיף הסמוך דחלב הכוליא הוא הקרום כדלקמן סס"ד:

ס"ז הקטינו היתרות עט"ז דאפילו אין היכר איזה הקטינה כשר. ונראה דאע"ג דלעיל סל"ה ב' ורדות בשורש אחד והאחת הפוכה אינו כשר אלא כשהקטנה דווקא הפוכה. אינו דומה לכאן דהא באמת שם ב' ורדות הוא טרפה. ואינו כשר אלא כשהם בשורש אחד. דאמרינן חדא היא. ואם כן תלוי טריפות בשניהם. אלא דכשהקטנה הפוכה כשר. דהוה כנשתנה מעוטה. וכיון דרובה כתיקונה אינו שינוי. אבל כאן כוליא היתירה אינה כוליא כלל. וכל שיש שם כוליות כשירות לא איכפת לן כלל ונכון:

ס"ח י"א דלובן בכוליא לקותא היא וכל שינוי מראה פוסל בה. עש"ך דאע"ג דאין שינוי מראה בשאר איברים כוליא שאני דלקותא פוסל בה וש"מ לקותא היא. וע' פמ"ג שנתקשה לו דהא נתמסמס

נתמסמס דהיינו לקותא פוסל בכל האיברים. ולכאורה אפשר דה"ק דהכא פוסל הלקותא גופה. ולא ככל האיברים דהוה משום שסופו לנקוב. אבל כאן אדרבה הנקב אינו פוסל בהכלל אלא דגוף הלקותא פוסל בה. וכיון דגוף הלקותא אוסר בה יש להחמיר יותר. אבל האמת יורה דרכו דהבעה"ט ז"ל בעל הלכה זו. שי' לפרש הא דאמרינן לקתה בכוליא טריפה דהיינו מה דמלינו בש"ס דקרי ליה לקותא. והיינו בש"מ דאמרינן בש"ס שחור אדום הוא אלא שלקה. ואלקותא זו אמרו דלקתה טריפה. ולפי"ז מוכרח כמש"כ הש"ך בשם הרש"ל דבעי מטיא למקום חריץ דהא לשי' אהא הוא דקאי בש"ס וא"כ הא דמכשיר באדימה ע"כ היינו שגם הלובן נעשה אדום ונ"ל דכיון דכל גופה הוא אדום גם הלובן קרוב להתהפך לאודם ונ"ע:

ועיין טור דירוקה כשר והרב ז"ל בת"ח כ' דגע"ל כשר דהוא נוטה לאודם. וגרי"ן טריפה. והאחרונים כ' דבהלכות נדה מבואר דגע"ל אינו אדום ודעתם דאדרבה בגרי"ן יש להכשיר. כדאמרינן גבי ריאה ירוקה כשירה מדר"כ והיינו גרי"ן כדפירש"י שם כעשבים ע"ש. וה"נ י"ל גבי כוליא. והנה לפי פשט דברי הטור דדייק לה מדברי העיטור וכמש"כ הרב בד"מ ע"ש והיינו דהבעה"ט כ' דמראה הכוליא אינו דומה לריאה. משמע דכוונתו דהכא יש להכשיר אף מה שמטריף בריאה. ולהיפוך לובן כשר בריאה ופסול בכוליא ע"ש. וא"כ ה"נ י"ל כן לענין ירוקה דהכא דהיינו גע"ל ואף שפוסל בריאה מ"מ בכוליא שהיא אדומה היא קרובה למראה גע"ל. ואף דבהלכות נדה מבואר דגם גע"ל אינו כאודם. פשוט דכוונתו דמבואר שם מדברי הפוס' דמ"מ גע"ל יותר נוטה לאדום מגרי"ן. דכ' שם לרבותא דאפי' גע"ל כשר ע"ש. אלא דמ"מ שם נזיה"כ הוא דאינו טמא אלא ארבע מיני דמים ומה שכ' האחרונים שיש להכשיר גרי"ן גם בכאן דלא נפל בו דמו כמו בריאה. לענ"ד לא מוכח כן דדברי הרשב"א גבי נפלה לאור דכ' דלא חשיב ריאה גבי אדומים שהוריקו. דאי גרי"ן כשירה מדר"כ כו' ע"ש וא"כ ע"כ מדחשיב לי' בשאר איברים ש"מ דבשאר איברים לא שייך דר"כ. וא"כ אין להכשיר משום זה גם בכוליא דהא אנו רואין דכל האיברים אינו דומה בזה לריאה ודו"ק:

במשבצות סק"א דלהרמב"ן יתרת כליות דבוקות במקום שלא ישאר כעגבה טריפה. ולפי"ז הא דפסול לקרבן היינו דווקא בשאין דבוקות בכה"ג. דאי ל"ה טריפה הוה. ולא נראה כן. דא"כ ברגל למה לי' לר"ה לאוקי ביד. לוקי ברגל באינה דבוקה בבוקא דאטמא. וע"כ דסתמא משמע בכ"ג. ואפשר דגם להרמב"ן ל"א אלא במקום שהחסרון טריפה מצד עצמה ולא בטחול וכליות שחסרונו אינו פוסל. אבל הר"ן והרשב"א לא כ"כ ונ"ע. ואפשר כיון דהרמב"ן כ' בהדיא דגם בצומת הגידין כן והרי להרמב"ן לשי' גבי נוה"ג כשיחתוך למעלה שהיא למטה מארכובה הראשונה כשר. וא"כ גם זה אין הטריפות בשביל חסרון זה אלא משום דכייב לי' כמ"ש הרא"ש בפ"ד ע"ש:

סימן מה

ס"א בהגה ויש מחמירין בניקב או נימוק הב"י תמה ע"ז דמנ"ל דבר זה. ולענ"ד נראה פשוט דס"ל בישוב קושי' התו' דלמה מיבע"ל בש"ס אי הורו בטרפחת לאיסורא דהא ר"ט דהטריף חשיב לה טועה בד"מ כדאיתא בסנהדרין וס"ל דהא דמיבע"ל הכא לאיסורא היינו בניקב או נימוק ואף דניטל ודאי כשר מיבע"ל דלמא בניקב ונמוק מחמירין טפי כמו בטחול וכליות ולא איפשטא ולחומרא. אבל באמת הוא קשה ליישב כן דהא כ' התו' גבי ניקב כיס השתן דטריפה והא דלא חשיב לי' במתניתין לפי שהוא בכלל ניקבו הדקין ע"ש. והנה גבי דקין מבואר בהדיא דנטלה טריפה דהרי אפילו ביתר הטריפו משום שהוא כנטול כמבואר בסמ"ז וא"כ האם דניטל כשר אם נאמר דניקב ונימוק טריפה ע"כ דזה אינו בכלל נקובת הדקין וע"כ הוא טריפות אחרת א"כ ודאי תיקשי למה לא חשיב לה ר"י בהדי שמונה עשר טריפות ולא שייך לתרץ אר"י דבפלוגתא לא מיירי כעין שכ' התו' אברייתא דלוי [לשי' ר"ח דמחלק בין בהמה לעוף דמשו"ה לא חשיב לה לוי ביותר עליהם עוף דלא מיירי בפלוגתא] דהא אדר"י פריך שם ולחשב גלודה ולחשב חרותא ומשני ס"ל כמ"ד כשירה ולא משני עלי' בפלוגתא לא מיירי וא"כ הו"ל למפרך נמי מהא ולשנוי' נמי בכה"ג דס"ל כשירה וע"כ דליתא כלל ולא מטרפינן כלל בהא ומיהו אפ"ל דלא חש לדקדק ולהאריך. ולפי המסקנא לק"מ דהא מסיק בסוגי' דר"י שם בהדיא. דחשיב גם טחול בכלל כל הנקובים. ואף דניטל הטחול כשר. וה"נ י"ל באם דאע"ג דניטל כשר וניקב או נימוק טריפה מ"מ חשיב לה בכלל כל הנקובים כמו שחשוב טחול ול"ע. ומ"מ נראה ברור בטעמם כמש"כ. והנה כ"מ בזה דהגה בעוף קיי"ל לדידן דלא מכשירינן אלא בהפ"מ. וכן בנימוק לא מכשירינן ג"כ אלא בהפ"מ. וא"כ אם נמלא נימוק בעוף לכאו' לא מקילינן תרי קולא בהפ"מ כדקיי"ל בכ"ד. אבל לפ"ד אין זה תרי קולי דשניהם מט"א. בפירוש הסוגיא דהורו בטרפחת. וסתרי אהדדי. ואי הא לא הא ושפיר י"ל דאנן סמכינן ארו"פ דמכשירין בכ"ג ועי' ב"י:

ועיין כ"מ סופ"ט דשחי' הביא דברי הריב"ש בישוב סוגיא דביהר"ח אין בו משום ריסוק איברים לפי' הרמב"ם. ומוכח מדבריו דאי הוה שייך ריסוק איברים בביהר"ח (דהיינו האם) הוה כל בהמה שילדה צריכה בדיקה בביהר"ח לשי' הרמב"ם. וש"מ ע"כ דנימוק האם טריפה לשי' דודאי ל"ג נתרסק מנימוק וכן לא חשיב הרמב"ם גבי ריסוק אלא טחול וכליות. שנימוק פסול בהם. וע"כ דלשי' ג"כ פוסל נימוק באם ול"ע:

ס"ב ניטלה שלפוחית שמי רגלים נקוין לתוכה כשירה וכ"ה ברא"ש סמ"ה בשם ראב"ן וכ' דאין להוסיף על הטריפות ועוד דכמה ב"א שמר"ג יוצאין תמיד והעידו הרופאים שניטל השלפוחית וחיין ע"ש ולולי שאיני כדאי יש לפקפק בזה ומש"כ דאין להוסיף על הטריפות כ"כ בסמוך בשם התו' דהוא בכלל הדקין ויש ראי' ברורה לדבר זה דע"כ צ"ל כן בהא דהורה ר"ט ניטל האם טריפה ואח"כ חזר בו משום עדותו של תודוס הרופא וע"כ מדחזר משום עדות רופאים דלא הי' לו קבלה מרבותיו הלמ"מ בזה וא"כ היאך הוסיף מעיקרא על הטריפות מעצמו וע"כ דהוה ס"ל דהוא בכלל הדקין וז"ב. גם מה שהביא ראי' מאדם כ"כ התו' ברי"פ דאע"ג דטריפות דאדם ובהמה שוין היכי דיש מקום לחלק אינו שוה וא"כ ה"כ פשוט דיש לחלק דהרי הרא"ש כ' דאינו טריפה משום דמה"ר מתמלין למקומם ויוצאין לחוץ ע"ש וא"כ פשוט די"ל דזה דווקא באדם דהולך בקומה זקופה אבל בבהמה שפיר י"ל דחוזרין לגוף ומטריפין אותה ולע"ג:

סימן מו ש"ך

סק"ג. ול"ד לחלחולת שניקבה וירכים מעמידין אותה דכשירה אע"ג דיש שיעור לחסרונו כו'. ד"ק קשין להבין ולכאו' כוונתו דאע"ג דצריך שם ד"א אפ"ה קיי"ל דאין נקב פוסל אף באותן ד"א משום דהירכים מעמידין כשי' המכשירין ומ"מ אינו דומה כלל דהכא מ"מ גם באותן ד"א מהני ודאי גם משהו מגוף החלחולות. כגון שלא היה הנקב מפולש בעור מעל"ע. שנשתייר משהו שלא ניקב. דבודאי אינה טריפה. ומשו"ה מהני נמי סתימת הירכים דהוה במקום משהו מן העור. אבל הכא צריך עובי ד"ז דווקא ול"ע:

ס"א שכל חלב טהור סותם. ובאחרונים ערערו בשומן מחמת פטום דסופו לסור. ולענ"ד איני מוצא להם טעם להחמיר דדווקא בקרום מחמת מכה דהי' ידוע להם דאינו מתקיים כלל אף שהעלה קרום לשעתו סופו לסתור והוה כלא נסתם כלל והנקב במקומו וטריפה אבל כאן כיון דבפיטום נוכל להעלות לה ארוכה ואע"ג דאם נפסק מלפטמה יסור הסתימה מ"מ הרי בידינו לפטמה תמיד וא"כ נראה דאפי' כשאין בה עדיין שומן אי הוה ידעינן דכשנפטמה תעלה בה שומן ותסתום. גם מהשתא ודאי לא הוה טריפה כלל. כיון דבידינו לרפאותה [ול"ג מאי בדרא לה סימנא חי' דלא הוה טריפה וה"נ האי פיטום דמ"ש] אלא דמאן מפים. אבל כשאנו מוצאין לפנינו דכבר נסתמה תו אין כאן חשש טריפות כלל ודו"ק:

עוד ראיתי מי שמטריף כשהמחט תחוב קצת גם בשומן ונראה בטעמו עפ"י דברי הכנה"ג בפמ"ג בסל"ו סק"ט גבי מחט בסימפון שבריאה ותחוב גם בבשר הריאה דבכה"ג אין הבשר סותם וה"כ הכא בשומן אמנם סתי' הש"ס ופוס' שם גופא לא משמע כן כלל וכן מצאתי להגאון רא"ז מרגליות שמכשיר כאן בזה. אלא דלא פי' דבריו ולא הביא דברי הכנה"ג הנ"ל ול"ע:

ס"ב אם הוורדן אם נתהפכו טריפה ע' ב"י דאם הוורדן בידי אדם מן הסתם שנתהפכו ולשון זה שבמחבר צ"ע קצת. והנה בתרנגולת רגיל לצאת דרך בית הריעי חתיכת מעיים קצת. והרבה פעמים הוא מן האם. ובזה בוודאי אין לחוש דקיי"ל ניקב האם או נימוק ג"כ כשר ואפילו אם הוא מן הדקים אי"כ לחוש במקצת כזה לנתהפך ומ"מ בשהה כך זמן גדול בוודאי יש לחוש לנתמסמס. אבל בזמן מועט אין לחוש כדלקמן סי' נ"ה ש"ך סק"ד גבי איעכיל ניבי' וכן יש להוכיח מדברי הרא"ש סי' מ"ה דכ' להוכיח מהא דמחו בכוליתא וקטלי דאפי' ניקב במקום חרין אינה טריפה דמשמע שם דלא דקדק כלל לראות אם הגיע המכה למקום חרין ע"ש ולכאורה הא מ"מ יש לחוש דילמא נתמסמס שם וזה ודאי טריפה דזהו לקתה בכוליא וע"כ הוא לריך בדיקה וע"כ דבשעה מועטת לא חיישינן וז"ב:

ועפמ"ג בשם כנה"ג לענין תרנגולים מסורסים דכ' ס"ס ספק שמא עברו י"ב חודש וספק שמא לא ניקב או נתהפך. וכ"כ הש"ך בסי' ע"ו גבי ספק שעברו שבעה ימים לספק שאינו נפל. דלא הוה ס"ס דאם הוא נפל. לא עברו עליו ז"י ע"ש. וה"נ אם ניקב לא עברו עליו י"ב חודש ופשוט:

ש"ך סקי"ד בשם ל"ח דאישתמיט להב"י דברי רי"ו כו' תמהני שהרי הב"י מביא דברי רי"ו אלו בשם מהרי"ן חביב בשם ספר אדם שהוא הרי"ו ע"ש:

ס"ה וי"מ עד רוב רחבו כו' נראה דה"נ מלטרפין נקבים הרבה כמש"כ לעיל סל"ב גבי הוה"ש ע"ש. ועש"ך דגם רוב ארכו טריפה בכאן. ונראה דאע"ג דבהוה"ש קיי"ל שם דבנסדק לארכו אינו טריפה התם קתני נפסק משמע דווקא ברוחב אבל הכא קתני סתמא ברובו משמע שפיר תרווי' וכ"כ הב"י בסי' מ"ח גבי בשר החופה דכיון דתני סתמא ברובו משמע בין ארכו בין רחבו ע"ש. ויש להסתפק לענ"ד אם האורך והרוחב מלטרפין. ואע"ג דגבי בשר החופה לקמן מבואר בפסי' דמלטרף. התם בודאי הוה הלמ"מ בזה. וכ"כ שם בכו"פ. וכן משמע בהדיא דברי התו'. ותדע דהא מלטרף כל העיגול אף דזה אינו אלא ככפלות בעלמא דודאי לא הי' מן הדין להלטרף ול"ע:

ס"ו ומ"מ יש לדקדק דלפעמים נמלא בועות הרבה וע"י נסתמו המעיים ואז טריפה נראה במקור דין זה דבאמת כ' התו' והרא"ש גבי ב' עורות דושט דבניקב אחד ע"י חולי לריך לבדוק מן הדין שמא ניקב השני. ומיהו אם רואין שלא שלט החולי בחילון יש להכשיר. ומבואר דסמכינן גם אבדיקה דידן ע"ש. וה"נ אף שיש בועא על ל"א מ"מ כשאנו רואין שלד השני לא שלט בי' חולי יש להכשיר דסמכינן בזה שפיר גם אבדיקה דידן כמשמעות הפוס' שם. ומ"מ לא סמכינן בזה אלא בבועא סתם. אבל כאן בנסתם המעיים בוודאי שהוא עשוי לנקוב מעל"ע. כיון שאין דרך לרעי לעבור בודאי שינקוב את המעיים. ולא גרע ממחט בחלל הגוף. ואין סומכין על בדיקתינו להכשיר במקום שיש ריעותא גמורה הלריך בדיקה מדין הש"ס. וכה"ג כ' בסל"ז גבי בועא ועיקרי ע"ש ודוק:

סימן מז

ס"ד תרתי סניא דיבי דשפכו להדדי כשירה. לכאו' נראה דהיינו דגם בסופן חוזרין ושופכין כאחד וכעין דדקין דבעינן שחוזרין ומתערבין. אבל הב"י לעיל סמ"ב גבי מרה כ' בשם הכלבו דכששופכות בראשן כאחד סגי. דנלמד מסניא דיבי דהכא. ולא זכיתי להבין דהכא בראשו הא ודאי הרי הוא יולא מן החלל ובודאי ממילא שם שופכת כאחד. והא דהולרכו כאן להיות שפכו אהדדי ודאי דהיינו אף בסופן כדקין וכנ"ל. וא"כ לכאורה פשוט דאין לנו ללמוד גם למרה אלא דווקא באופן זה ג"כ ול"ע:

ועט"ז בשם רש"ל שכ' דנראה מפרש"י דסניא דיבי אינו ביה"כ. ול"י מקום ספק בזה. דהרי איכא מ"ד בש"ס דכרס הפנימית דתנן במתני' הוא סניא דיבי. ובודאי הרי אינו ביה"כ. דהא תני לה באפי נפשה. ובמקום ביה"כ אין שום מחלוקת ועי' סו"פ ב"מ ול"ע:

ס"ה יתרת תלוי בדקין כו' עש"ך סק"א וסק"ז דהא דמטריף בס"א כענף מן הכבד היינו בניכר שהוא שתים בתחילת יליאתו מן הקיבה ע"ש. וכבר כ"כ הב"ח בקלרה וחידוש שלא הזכירו הש"ך אמנם במרדכי כ' דהרי"ף והר"ח חלוקין ע"ז. והיינו משום שהם כ' דכענף מן הכבד טריפה. הרי דהמרדכי ע"כ ל"ל סברא זו. וזה שכ' הש"ך בסוסק"ז וגם המרדכי כ' כו' פי' דהמרדכי ע"כ ל"ל חילוק זה כמש"כ. ועוד משמע בהדיא לענ"ד במרדכי ותשו' הרא"ש דטעם הוראה זו בנוי על פי' שני שברש"י אהא דכנגדן בעוף דהיינו דבעוף דרכו בכך שיולא אחד לזפק ואחד לדקין וא"כ עיקר הך סוגיא דיתרת גם לענין בהמה לא איירי אלא בכה"ג. אבל ביתרת דעלמא שילא מן הדקין אין לחוש כלל ע"ש. אבל פי' הראשון דברש"י שכ' דבעוף אי אשכח הכי כשירה דקים להו דזימנין דהכי הוה אע"ג דלא אשתכח הכי כ"ה לשון רש"י ע"ש ודאי דאין לדקדק זה כלל דהא אדרבה כ' רש"י דלא משתכח הכי לפנינו גם בעוף אלא דקים להו דבעוף הוה הכי לפעמים וא"כ מי יודע היכי הוה וז"ב לענ"ד וא"כ להרשב"א והטור שהסכימו להקל בעוף והוא כפי' הראשון אין לנו שום מקור לקולא זו. אמנם הש"ך י"ל דאזיל לשי' דכ' דהא דהיקל המחבר והרב בס"ב בעוף היינו בחוזרין ומתערבין אלא דאינו נמשך בכאלבע והוא רק דרך הכרעה לסמוך בזה על הרמב"ם דל"ב בכ"מ משך אלבע והקילו לסמוך עליו בעוף משום דיש מקילין לגמרי אבל לעיקר דינא אין או מחלקין כלל בין עוף לבהמה וכלשון הרמב"ם בס"א וא"כ שפיר נקטינן כפי' הב' אבל שי' הטור א"א ליישב כנ ול"ע. ומיהו לענין יתרת מן הדקין בעוף נראה להכשיר ממ"נ דהסוברים כפי' השני מכשירים בזה גם בבהמה והפוס' כפי' הראשון מקילין בעוף בכ"ג ויש לגרף לזה גם שי' הר"ן דפי' דלאחד מ"ד אע"ג דאין מתערבין בסופן כלל כשר ע"ש:

ועפמ"ג בשם כה"ג בדקין שיולא מהן כעין סניא דיבא טריפה. פי' אע"ג דשאר יתר כה"ג כשר כיון דהוא כסניא דיבא חשוב כיתר ופסול והל"ש הובא בפ"ת השיג עליו דאם הוא במקום סניא דיבא פסי' דתרי סניא דיבא טריפה אי לא שפכו אהדדי כדאיתא בש"ס ושו"ע ושלא במקום סניא דיבא קיי"ל דאין יתרת אבר שלא במקומו ואפשר דלהרמב"ן פסול משום ניקב ע"ש. ואין לי הבנה בכל דבריו דמשמע בהדיא בש"ס ושו"ע לענין גובתא דאשתכח מכרסא להובלילא דכל הדקין הם בודאי כמקום אחד וכל יתר פוסל שם ואין לחלק בזה. ומשו"ה ודאי יש להטריף. ומש"כ דלהרמב"ן פוסל יתר משום נקב אף שלא במקומו לכאו' כיון דשלא במקומו הוא אינו דינו כיתר כלל אלא דילדול בעלמא ואין כאן אפי' נקב כלל:

סימן מח

ס"ב כרס שניקב טריפה כו' ע' טור דיש להסתפק לפסוק כרבר"ה דכרס החילונה הוא בכרס גופי' ונקב לחודי' אינו פוסל בו וא"כ אין הנקב פוסל בכל הכרס אלא מספק. וכן לענין בשר החופה אין לנו אלא מימרא דשמואל ומיבעי עלה בש"ס די"ל דברוב ניטל קאמר ולא ברוב קרוע. וא"כ בקרוע בבשר החופה ג"כ אינו אלא ספק ולכאו' באמת הי' נראה ראי' לפסוק כרבר"ה מרי"פ דחשיב נקרע רוב החילונה ובשר החופה ברובו בתרתי הרי דנקרעת רוב החילונה אינו בבשר החופה אבל באמת אינו ראי' דהתם אליבא דר"י הוא והא ר"י לשי' בודאי ס"ל דכרס החילונה הוא בכרס גופי' דהא מפרש בהדיא דכרס הפנימית הוא אסתמוכא דכרסא ושאר הכרס הוא חילונה. אבל אמוראי פליגי עליו שם וא"כ אין ראי' מהחילוק ודו"ק:

ס"ג כיון שנקרע רוב עובי הבשר הזה טריפה כ' הרשב"א בטעם סברא זו דמהני רוב עובי דכיון דתני נקרע ולא תני נפסקה משמע אפילו אינו מפולש מעל"ע כו' ע"ש ויש לתמוה דאם זה טעמו של הרמב"ם א"כ למ"ד דנקרע רוב החילונה היינו בכרס גופי' ע"כ נמי נימא דלדידי' פוסל בו אפילו אינו מפולש. וא"כ הא כבר באר נו לעיל בשם כל הפוס' דהא דפסקינן דניקב פוסל בכל הכרס אינו אלא לחומרא מספיקא וא"כ לענין זה דקרוע פוסל אפילו אינו מפולש בודאי דיש להחמיר לדידן להיפוך כהך מ"ד דנקרע רוב החילונה הוא בכרס גופי'. וא"כ הו"ל להרמב"ם להביא דגם בכרס פוסל רובו אפילו אינו מפולש. והאחרו' כ' שילא לו להרמב"ם משום קו' התו' דלמה חשיב ר"י ברי"פ א"ט כרס החילונה ובשר החופה בתרתי דהא תרווי' קרועה ע"ש. ע"כ פי' הרמב"ם דהכא בבשר החופה. אינו לריך אלא רוב העובי ולא שוו בשיעורייי'

בשיעורי'. ומשו"ה חשבינהו בתרתי. ולענ"ד זה ע"כ ליתא דודאי אין זה מספיק ליישב קו' התו' דהא מסיק התם דניקב הטחול דר"ע חשיב לה בכלל כל הנקובים. והרי גם טחול חלוק בכמו זה מכולם דכולם אין נפסלין עד שינקבו לחלל. ובטחול פוסל בלא נשתייר בו כעובי ד"ז אפילו אינו מפולש ואפ"ה חשיב להו בחדא וה"נ גם בכרס החיצונה ובשר החופה בודאי ג"כ אינו מספיק מה דאי"ל מפולש בבשר החופה לחשוב בשביל זה בתרתי דהרי חזינן בטחול דלא אכפת לי' בזה וחשיב בחדא וע"כ התירוץ בזה כדברי התו' ואין מכאן שום ראי' לזה. ולענ"ד טעמו בפשי' ע"פ דברי התו' ברי"פ דמשו"ה תני גבי לב ניקב לבית חללו ולא תני הכי בכל הנקבים דבכולם שהם דקין פשי' דצריך לבית חללן. אלא בלב דהוא עב הרבה הו"א דניקב בעומק טריפה משו"ה הוצרך למתני לבית חללו יעו"ש ופשוט דהאי בעומק היינו רובו דאי לא"ה איזה שיעור אחר תתן. ולפי"ז א"ש דברי הרמב"ם דלפי מה דמחמרינן לדידן דרוב החיצונה הוא בשר החופה והרי לפנינו שהוא עב ג"כ וא"כ מדהוצרך למתני' בלב לחללו ש"מ דבמידי אחריתא דהוא ג"כ עב ודאי דפוסל רוב עובי לחוד אפילו אינו מפולש. אבל למ"ד דהוא בכרס גופי' דהוא בכלל כל הדקין דהא ביה"כ עב מיני' כמבואר בש"ך סקי"ג ואפ"ה לא הוצרך למתני' לחללו לשי' המפרשים דלחוץ היינו לצד חוץ א"כ בודאי לא הוצרך למתני' בו לחללו דפשי' דאינו מטריף אלא במפולש ככל הדקין ודו"ק:

ס"ח בהגה ויש מקילין אם לא ניקב מעל"ע והודח כו' ע' ד"מ ו' ולכאו' לשון הטור שכ' דיש לאסור כשאין המחט לפנינו בניקב כולו. משמע בהדיא הא לא ניקב כולו יש להקל וצ"ע ועש"ך סקל"ב מה שנדחק ביישוב דברי הרא"ש דגבי קוץ בושט כ' דאין צריך בדיקה וגבי מחט בריאה צריך דווקא נפיחה. דבריאה י"ל שיש נקב ואינו ניכר. ועוד שהקרום רך כו'. ואינו נוח כלל לענ"ד דהרי מבואר בהדיא גבי קוץ שעיקר ההיתר משום שאין המחט תחוב אלא בפנים ע"ש בלשון הרא"ש. וכן מן הדין דבודאי ל"ג ממחט בחלל הגוף דעכ"פ צריכה בדיקה. ואפי' לפמש"כ דהתם משום דניקב בכח ה"נ הרי חזינן דהי' בו כח לנקוב האחד ועוד דהא בביה"כ אמר בש"ס בהדיא אוכלין ומשקין דחקוהו. אלא כל ההיתר כיון שאנו רואין שאינו תחוב אלא מבפנים. אם נקב יותר מי החזירו. וע"כ דבריאה ליכא סברא זו משום שהיא מרחפת תמיד וכ"כ הר"ן בפירוש וכן משמעות דברי הרא"ש גבי ריאה ע"ש ולק"מ. וגם עכ"פ דזה שירא עד היכן הי' המחט תחוב בודאי מעכב אפי' בדיעבד:

סי"א מחט שנמצאת נבלעת כולה בהקורקבן תולין להקל כ' בשם הרשב"א דעל הרוב נכנס דרך הושט ולכאו' אפילו הוה ספק שקול יש לנו להכשיר דהא אפילו הוא נכנס דרך החוץ אינו אלא ספק טריפות דניקב איברים הפנימים. וא"כ הוה ס"ס ספק שמא דרך פנים ואפילו דרך חוץ מ"מ שמא לא ניקב שום דבר וכדאמרינן בסמ"ט גבי ספק ע"י חולי ספק ע"י קוץ. והנה האחרו' כ' דבנמצא קרוב לצד החיצון י"ל דאזלינן בתר קרוב. ולכאורה הוא כיון דהרי מצינו קרוב גם באופן זה גבי נדה ברי"פ כל היד איכא עליו דמיקרבא ע"ש וגם יש להוסיף על דבריהם דודאי אין לנו לילך על גוף עובי הקורקבן לבד אלא דלעולם דרך חוץ הוא קרוב טפי אל הקורקבן מדרך הפה שהרי הקורקבן קרוב יותר לצד חוץ מלהפה. וא"כ הי' מקום לומר דבאמת משו"ה הוצרך הרשב"א להך סברא דהרוב הוא דרך הושט דא"כ הוה רוב וקרוב דעכ"פ לכו"ע מיהו ספיקא הוה ובספק לא ניקב הוה ס"ס אבל בלא"ה משום קרוב הי' לנו לתלות יותר שבא מצד חוץ ולא הוה ס"ס אמנם נראה לענ"ד דלא שייך קרוב אלא כשהיא מחטין קבועין בכאן ובכאן אבל כשאין שום מחטין בשני הצדדים לא שייך קרוב כלל וכן מוכח בכ"ד ובב"ב כ"ד ע"ש וצ"ע:

ט"ז סקי"ט האריך להתיר בעכו"ם שאומר שמלא מחט ועי' לעיל סי' ל"ו ש"ך סקי"א בשם רי"ו והב"י דתולין נקב בעכו"ם. ולכאורה כ"ש כאן אמנם הש"ך השיג עליהם שם וצ"ע:

סימן מט ש"ך סק"ד האריך להשיג על הד"מ בדין קורקבן שניקב מעל"ע ואין שם ק"ד דהד"מ מטריף דכיון שהוא עב ודאי לא ניקב הכל לאח"ש והש"ך כ' דמשמעות הפוס' דאין לחלק. והפמ"ג כ' דיש ללמוד מהא דמהני ק"ד בפנים ואין הוכחה אלא שהתחיל מחיים וקיי"ל שהוא אסור. וה"נ כאן שהוא עב ובודאי התחיל מחיים ע"ש. ואין לו שום דמיון כלל וגם לא מצאתי שום מקום שיהיה צריך להוכחה שהתחיל מחיים דהא בכל ספק נקובי דעלמא קיי"ל בפשי' להטריף מספיקא אלא דבאיכא מידי למסרך דאי הוה מחיים ע"כ הוה ק"ד ע"כ בעי ק"ד וכשיש ק"ד מבפנים הרי כבר יש די וטריפה ככל ספק נקב דעלמא. אבל כאן אפילו נודה דהעובי מעיד דהתחיל מחיים מ"מ ל"מ מידי להחמיר דמ"מ ע"כ לא נגמר הנקב מחיים דאי ל"ה הדם היכי אזיל. וע"כ צ"ל שלא נגמר אלא לאח"ש. ומשו"ה ליכא דם דבעוד אחד שהי' מחיים אכתי ליכא דם כמ"ש הד"מ גופי' בס"ל. ועוד אדרבא י"ל בזה סברא להיפוך. דכיון דהוא עב אין לד אחד ריעותא כלל על השני. וגדולה מזו הביא הש"ך בסמ"ח בשם רש"ל דבקורקבן ניקב במקצתו אין צריך לבדוק כלל אם ניקב כולו לפי שהוא עב ע"ש וכן בסוס"ל הביא כן גם בשם הדרישה דכ' אדרבה שיש להקל מהאי טעמא דהוא עב די"ל דלא נעשה הכל מחיים ע"ש וכ"ש דלא נעשה בכאן חומרא מטעם זה ודוק היטב. והט"ז אע"פ שבסוף סי' מ"ח החמיר בזה. ברסע"ה מוכח מדבריו בפשיט' להקל וכ' דעיקר דברי הפוס' בזה שדימו קורקבן לביה"כ היינו הוא להכשיר בלא ק"ד ע"ש והוא תמוה מאוד שסותר דברי עצמו:

סימן נ ס"א בהגה כ"מ שאין יכולין לתלות לאח"ש כו' עש"ך שהאריך בזה ולענ"ד אין בזה נפקא מינה כ"כ לדינא דהרי בשכיח לאי' ודאי לא ניקל אפילו בספק לאח"ש דהרי אפילו באיכא למיתלי בידא דטבחא פליגי בה בש"ס ובודאי לא ניקל בשכיח יותר לאיסור וא"כ לדידן שאין אנו בקיאין לעולם שיהא הספק שקול לגמרי בודאי לא נוכל להתיר אלא בשכיח הרבה להיתר. ובזה ודאי מקילין אפילו בספק מחיים כההיא דשיגרונא. ולא שייך כאן לומר כמש"כ התו' גבי שחי' דאי מחלה ע"מ כרוב אנו מתירין בשגראה כמחלה אף דא"א לעולם. משום ס"ס שמא הוא רוב ואפי' הוא מחלה. ה"ה כרוב. וה"נ אי ספק השקול לקולא י"ל ס"ס שמא שכיח להתירא ואפי' הוא ספק שמא גם ספק לקולא דפשוט דזה לא שייך אלא שם דהמחלה הוא היתר מצד עצמו אבל כאן אפי' נתיר ספק השקול הוא משום דתולין בהיתר וא"כ פשוט דאין כאן ס"ס ודוק:

שם ס"ב וכל שניטל טריפה יש מכשירין בגברא חסר ויש לסמוך ע"ז בהפ"מ הנה הרמב"ם מנה בניטלין לוה"ג וכבד ולחי העליון וחמשה לקותות בכוליא ובכוליא ודאי לא שייך זה דניטל גופי' כשר שם [ולחי העליון רו"פ מכשירין לגמרי ולשי' הרמב"ם נראה ג"כ דיש להטריף אפילו בגברא חסר וצ"ע] וכבד כ"כ הרב להטריף אפילו ביתר שהוא ע"כ מתחילת ברייתו ואפ"ה החמירו בו כניטל וכ"ש חסר מתחילת ברייתו והטעם כמש"כ הר"ן דא"א לברא חסר כבד ע' ב"י סוסמ"א ואין לנו אלא לוה"ג ובאמת בלוה"ג הרי גם פסוקה טריפה כדאמרינן איפסק אלימא כו' וע' השגות הראב"ד הביאו הט"ז רסנ"א וא"כ צ"ל דפסוקה אינה כנקובה להטריף בגברא חסר ולפי"ז יש לומר דגם בחוהש"ד גברא חסר ה"ה כשר וצ"ע:

סימן נא ס"א בהגה וכ"ש דכשר בכה"ג בניקב העור והבשר עד החלל. האחרונים ערערו ע"ז דניקב העור יותר מצוי לתלות בקוץ ולענ"ד אין להם מקום לחלוק על הרב ואדרבה מבואר בכולהו סוגי' דב"ק דבהמה עשוי' לשמור עצמה שלא תיזוק. וא"כ בודאי יותר יש לתלות ע"י חולי שהיא בטבע וכעין שכ' התו' בכ"ד ובסוגי' דניפול בב"ב ע"ש וע' מש"כ בסי' מ' בס"ד:

שם ומיהו בניקב בקוץ לפנינו כו' עש"ך סק"ג והב"ח כ' דגם הרשב"א והטור מודים להמרדכי ביש ריעותא בדופן מבחוץ וניכר שנכנס מבחוץ ותחובה בדופן ובלב והנה כל הראשונים והאחרונים שדברו בזה כולם הזכירו לב ונראה דבאמת אין דין זה אלא בלב שיש לו עובי גדול וכשתחובה בו הרבה ה"ה ניכר שנעשה תיכף בתחילת התחובה. שהוא ניקב אז בכח גדול. ולא חיישינן שניקב תחילה אבר אחר. אבל בדקין וכה"ג או בתחובה בעלמא אפי' בלב כיון דקיי"ל דבהמה בחי' פרוקי מיפרקי והאיברים הפנימים מתנועעים ודאי יש לחוש שבדרך הליכתה ניקב אבר א' וניקבה

אח"כ

א"כ את זה שנתחבה בו. וכמש"כ הפוס' והאו' בדרוסה דאפי' מוצאים שהדריסה במקום שאינה נטרפת חיישינן שדרס וחזר ודרס. וה"נ בקוץ זה כיון דמבואר בהדיא דתיכף כשנכנס לחלל חוששין עליו שניקב ומבואר בבה"ג (דס"ל דמהני בדיקה) דבעי בדיקה בכל האיברים. בודאי דה"נ יש לחוש שניקב וחוזר וניקב ע"י תנועת האיברים אלא דבכה"ג דלעיל יש לתלות שנעשה בתחילה שניקב בכח ול"ע:

עיין טור שהביא דברי הרמב"ם לענין הלעיטה דבר שספק נוקב מהני בדיקה ודווקא תוך ג"י ובב"י תמה בזה ופשוט דהיינו דלאחר ג"י חיישינן שמא ניקב ונתרפא אלא דבתוך ג"י קיי"ל דאין נגלד פי המכה. ונראה דכמו שכתב הרא"ש גבי ישב לה קוץ בושט אין חוששין שמא הבריא לשיטתו דמפרש ניקב לחוץ פירש דהיינו דווקא משום דלפנינו דאינו תחוב אלא בא' אבל בל"ה ודאי חיישינן לכו"ע. ה"נ לשי' הרמב"ם דהבריא היינו נתרפא היינו נמי דווקא לפי שאינו תחוב אלא באחד. אבל כאן בניקב ע"י מאכל בעלמא. ודאי דיש לחוש שנתרפא דדרך הוא להעלות ארוכה. ואף שאינו מתקיים וסופו לסתור אבל לשעתו מתרפא ולא שייך בדיקה:

ס"ג אם המחט כולו טמון בירך כשר אפילו צד העב לפנים ע' רא"ש דמתחילה רצה לדקדק דמדאמר גבי כבדא אלו אשתכח בבישרא כה"ג מי טריף מר ומסיק אלא חזינן אי קופא לגו כו' דה"נ בבישרא מחלקינן כה"ג בקופא לבר אבל מסיק דאין ראי' דאיכא לפרושי אלא חזינן כו' דכבדא ל"ד לא לריאה ולא לבישרא ע"ש ולענ"ד ע"כ צ"ל כן דהא מסיק דבקטנותא בכ"ג טריפה ע"ש וזה א"ש בכבדא דבלא הוכחה שנכנסה מבפנים לא מכשירינן משום דודאי אין דרך לכנוס בה דרך הקנה. וא"כ לא נכנסה אלא דרך ושט או דרך חוץ ובתרווי' טריפה אבל בעובי הבשר כל שלא נכנסה לפנים אפילו בקטנותא אין בו שום ריעותא ובודאי עדיפא מסימפוני רבא דריאה וכבדא דכשירה לכו"ע ואף בתחילה לא חשש הרא"ש להחמיר אלא בקופא לגו דאינה עשוי' לנקוב בקופא ע"ש. אבל בהא דקטנותא דבבישרא אין שום ריעותא. ה"ה פשוט להכשיר. וכיון דמסיק הש"ס שם גבי כבדא דבקטנותא בכ"ג טריפה ע"כ דבמסקנא לא אתי לדמוי' לבשרא ע"ש ועט"ז לענין נוצות הגדילים בפנים דלא חיישינן לומר דנכנסו לפנים ע"י קוץ שניקב לפנים. אלא דתלינן דמשום שומן דרך להתגדל בפנים ע"ש. והנה לשי' דס"ל לאסור ספק ע"י קוץ צ"ל דמשום שומן רגיל יותר ושכיח להיתרא. אבל לדידן הוא פשוט להכשיר דאפי' אם הוא ספק שקול ה"ה כשר כספק ע"י קוץ דהוה ס"ס. ומיהו כ' האחרונים דהכל לפי הענין ומראיתן מוכיח עליהן ע"ש:

ועיין עיקרי דינים סי' ה' בשם תבו' פ"י שהביא בשם ש"י ובסוה"ד שם הביא כן גם בשם אור הנעלם דעצם הנמצא בשומן ג"כ י"ל דהוא בריאתו כך וכשר ואף דהביא דהע"י פקפק בזה כיון דראשו חד ג"כ יש לחוש שמא ינקוב לענ"ד משמעות הט"ז בסוס"מ גבי עצם בלב דמסקנתו דכל שהוא כבריאתו אין חוששין לזה וכן הסכימו כל האחרונים שם וע' מש"כ הפוס' גבי נשברו הצלעות וכ"ש שי"ל כן בנבראת כך ודו"ק:

סימן נב

ס"א והכבד אין שינוי אוסר בו אלא כנגד ב"מ והמרדכי כ' לאסור בכל הכבד וכ' שיש לחוש ללב ולכל הכבד ועט"ז שהאריך ליישב סי' בש"ס בדוחק גדול וגם לא באר מש"כ המרדכי שיש לחוש ללב ע"כ נראה פשוט דס"ל בפירוש לשון הש"ס דהוריקה כבד כנגד ב"מ דהיינו הב"מ דמתני' שהם הלב וכבד [דהני שני זיתים דעלי' קאי מתני' דהוריקו טריפה בהו פשי' שהוא טריפה] ומיבעיא על כל הכבד ג"כ לפי שהוא כנגד ב"מ דהיינו כנגד הלב והשני זיתים שלו בעצמו ובהא הוא דמבעי"ל אי הוא טריפה בשביל שהוא כנגד הב"מ ופשיט לי' באמת דכולה טריפה מטעם זה שהוא כנגד הב"מ וכ"כ בהדיא דקדוק לשון המרדכי שנתכוין לזה וגם פירוש זה מתקבל מאד בש"ס ול"ע לדינא:

שם אבל הריאה אין חוששין לה ערא"ש גבי בהמה שהביא דעת העיטור דא"ל בדיקה אבל כשנשתנית אסורה וכ' ע"ז דאינו אלא דברי נביאות. והיינו לשי' שכ' גבי אין ריאה בעוף לאסור דאפי' נשתנית כשר וה"נ כיון דלא תנן בהמה ודאי דליתא כלל בבהמה. והנה שי' הרב גבי בהמה כבעל העיטור וא"כ נראה דה"נ גבי ריאה כשנשתנית טריפה לשי' ומ"מ בהפ"מ כתב דגם שם כשר ע"ש:

שם בהגה וטחול שהוריקה בסומכי' והא דלא חשיב לי' בש"ס משום דאיירי בעוף ואין שום טריפות של טחול בעוף כמש"כ הש"ך בשי' המחבר. וכוליא נראה דלית בה טריפות זו דחמורה דהא אמרינן דשיעור ירוקתן כשיעור נקובתן וכיון דאין נקב פוסל בכוליא גם ירקות אינו פוסל בו. ומוח וחוה"ש נראה דהעצם מגין עליהם כמו ריאה של עוף וסימנים ולוה"ג י"ל כיון דאין צריכים בדיקה בנפולה גם בכאן אין חוששין להם כדמשמע בש"ס דלינפול ולחמור שוין הם ודוק:

ס"ב שלקן וחזרו למראי' כשר עב"י בשם הרשב"א והר"ן והרא"ש. והנה לגי' דידן בש"ס דנקט תרווי' הני דיני גבי אדומים הוריקו ע"י שליקה וגם חזרו ע"י שליקה משמע ודאי דל"ד אדומים אלא דקאי על מתני' ע' רא"ש וחידוש שלא הזכירו גירסא זו כלל:

ס"ד אין ירקות פוסל בכבד של עוף בייתי שיש במינו מדברי עט"ז שהאריך לתמוה דכיון דקיי"ל דנאבדו בלא בדיקה אסור. א"כ מנלן להכשיר בזה ולתלות השינוי במיעוט שמשתנין למדברי דילמא נשתנו ע"י האור ובאמת קרוב בעיני לומר דהא דנאבדו בלא בדיקה אסור היינו שלא ראו כלל אף אם לא נתקלקלו ונתמסמסו דזה רגיל דע"י אור שמתקלקל ומתמסמס לגמרי וכן יש לומר בראיית הר"ן מהא דאין ריאה לעוף לניפל ולחמור. דהיינו דא"ל לראות כלל אם נתקלקל. אבל שינוי מראה לחוד אינה אלא ריעותא. דדילמא התחיל להתקלקל. וא"כ כל שאין הריעותא ברורה אין חוששין לו כלל. ובאמת כל שראו שלא נתקלקל לגמרי. אף שלא נבדקו משינוי מראה אינו פוסל. וא"כ ה"נ בכבד של עוף בייתי אין הריעותא ברורה ומשו"ה אינו מטריף אבל קשה לחדש זה בסתימת הפוס' ע"כ נראה די"ל דקושי' מעיקרא ליתא ובאמת אין כוונת הרשב"א דהני בתחילת בריותם נשתנו להיות כמדברים. אלא דאפי' באמת נשתנו השתא לירקות זה כיון דעוף זה במינו ירוק. אין שינוי מראה זה פוסל בו. וכמש"כ הר"ן דאפי' נשתנו שהוסיפו במראיתן כל שלא נשתנה למראה אחר אינו טריפה דכל שלא נשתנה היפוך טבען. ולא שלט בהן האור לשנותן ודאי דאין סופן לנקוב. וה"נ כיון דחזינן בש"ס גבי יתרת דלא חשבינן זה ליתרת כיון דאיתנהו הכי במדברי והוי ברייתא ה"נ שינוי זה כמין מדברי שלו אינו שינוי היפוך טבעו ואינו אלא כהוסיף מראיתו ואין כאן שינוי. ולא הילוך אחר הרוב. אלא דודאי הוא עדיין בטבעו ולא נשתנה. דזה שנעשה כעין מדברי במינו אינו שינוי כלל כיון דהכי הוא במינו וכדאמרינן גבי יתרת דתולין דטבען שוה ודוק היטב:

ס"ה ליתא קמן למבדקה אסורה עט"ז סק"ט דדקדק מדברי הרשב"א שחולק בזה. ולא ס"ל דהוה ריעותא כלל דכל דתולין בלא נפלה ס"ל דתולין בנפלה ונכון וכן נראה לענ"ד לדקדק מדברי הרא"ש שהביא הש"ך סקי"ד גבי נשתנה ולא חזינן דנפלה דס"ל דליכא למיתלי בנפילה דמילתא דל"ש דתשתנה ע"י נפילה דקודם שתשתנה תסרך לגמרי ע"ש. א"כ פשוט דה"נ אפילו בנפלה לפנינו כל דלא חזינן אין לנו לחוש שנשתנה דקודם שמשתנה רגילה לסרוך וכיון שניצולה בודאי עדיין לא שלט בה להשתנות ומעוטא בעלמא הוא ע"ש. ונראה דהיינו דסמכינן גם לדידן בבדיקה וכבר תמה הש"ך בסוהס"י דהאו"ה כ' דאנן לא בקיאין בבדיקה ולמה השמיטוהו כל האחרונים ובודאי דאין לנו בדיקה בכ"מ הצריך בדיקה וכ"ש כאן דצריך לבדוק אחר שינוי מראה בכ"ש בכל האיברים הפנימים וכמו דקיי"ל דלא בקיאין בבדיקת דרוסה. אלא דבאמת סמכינן ארא"ש ורשב"א דנאבד בלא בדיקה כשר. ומשו"ה סמכינן אבדיקה דידן ג"כ והוא נכון:

ס"ז בבהמה אין שינוי פוסל ע' רא"ש שדקדק כן מדתני טריפה זו בעוף ולא בבהמה. והקשה בעצמו הא דל"א לוי להא ביותר עליהם עוף. ותי' דלא שכיחא כלל בבהמה דעובי העור והבשר מגין עלי' וגם ב"מ קשין. והר"ן דחה זה. דהא חשיב לוי נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח מפני שקרומו רך הרי דחשיב גם זה דאיכא טעמא דקרומו רך. ונראה דדיחוי הר"ן אינו מדחה אלא את חילוק דב"מ קשין דהחילוק בגוף האבר דמיטרף בי' והו"ל למחשבי'

למחשבי׳ כההיא דקרומו רך אבל על סברא דעובי מגין לק״מ. כיון דבאבר דמיטרפה בי׳ באמת שוין הן וגם בבהמה מיטרפא בהא אלא דבבהמה אין הב״מ מגיעין לאור והוה כלא נפלה ודאי לא שייך למחשבה ביותר בעוף כיון דבאמת אי אתרמי בבהמה שנפלה לאור והיה עובי הבשר פתוח ה״ה אסור כעוף א״כ אין כאן יותר בעוף כלל והא דלא חשיב לי׳ מתני׳ בבהמה בכה״ג. זה ודאי ל״ש. אמנם גוף הדיקדוק מדל״א לי׳ מתני׳ בבהמה אינו מוכרח לפמש״כ הר״ן לדקדק ממתני׳ דדוקא אדומים והוריקו טריפה הא הוסיפו באדמומית כשירה ע״ש א״כ י״ל כמש״כ בפסוקת הגרגרת דתני לי׳ בעוף לאשמעינן רבותא דהא בנקב דעלמא לא מיטרפא. א״כ ה״נ י״ל כאן דתני לי׳ בעוף לאשמעינן דאפילו בעוף לא מיטרפא בהוסיף באדמומית. מיהו פסוקת הגרגרת כבר תני לי׳ גם בבהמה וערא״ש:

סימן נג ש״ך סק״ד הביא דעת הס״ד דאף נשבר או נשמט היד טריפה. והרש״ל כ׳ דבנשבר יש לחוש לדבריו ובנשמט הוא כנגד הש״ס דאמרו שמוטת יד בבהמה כשר. והב״ח כ׳ דהתם בארכובה הסמוכה לקולית ע״ש והפמ״ג הקשה ע״ז דהא תני לוי דטריפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף וא״כ אי שמוטת יד בבהמה טריפה למה קיי״ל בעוף דשמוטת גף בעוף כשר ע״י בדיקת הריאה לפי דין התלמוד. ובאמת זה לק״מ לענ״ד דמאי פסקא דגף בעוף כנגד יד בבהמה. והרי אפילו בטחול העוף קיי״ל להכשיר לפי שהוא עגול ואינו נקרא כנגד דבהמה כ״ש בגף די״ל דאינו כלל כנגד היד. אבל עיקר תי׳ לולי ד״ק אינו מספיק לענ״ד דמש״כ רש״ל דנשמט ביד כשר ובנחתך מטריף א״כ הוה לי׳ למחשבה במנין הטריפות באפי נפשה דהרי ודאי אינו בכללא דבוקא דאטמא דשף מדוכתי׳ דהתם שף טריפה. והכא שמוטה כשר. ואפילו לפי שי׳ הב״ח די״ל דבוקא דאטמא גופי׳ קאי ג״כ איד. מ״מ לענ״ד קשה מאוד דל״מ לשי׳ הרשב״א דכ״מ דניטל טריפה גם חסר טריפה. א״כ הא בהדיא אמר בדכ״ח דחסר רגל טריפה וחסר יד כשר. ובודאי דקאי התם גם חסר כל היד. דאי ל״ה הו״ל לאפלוגי ביד גופי׳ בין למעלה ללמטה ע״ש. וא״כ לשי׳ פשוט ע״כ דגם ניטל כל היד כשר. אלא אפילו לשי׳ הרמב״ם דבהני דניטל טריפה אפשר דחסר כשר ואין ראי׳ מסוגיא דחסר לניטל. מ״מ כיון דברגל אמרו בהדיא דחסר טריפה וביד חסר כשר. ודאי קשה לומר דבוקא דשף קאי אתרווייהו דהיכי שייך למחשב ניטל יד ורגל בחדא כיון דבחסר לא שוי אהדדי ולע״ג:

ס״ב בהגה והמנהג לשער ברוחב אגודל כ׳ הפמ״ג דבעוף קטן משערינן בחלי עלס. ולולי ד״ק ל״ע בזה דבשלמא בלוה״ג לקמן שייך לומר כן להקל בקטן לפי קטנו. דודאי גודל הגידים ג״כ לפי גודל העוף. אבל בכאן בגף דהחשש לנקובת הריאה משום הסמיכות מאי נפקא מינה בין גדול בין קטן לעולם רוחב אגודל הוא סמוך ול״ע:

ועט״ז שהביא בשם הלבוש דלדידן דמחמרינן בגף לחוש לריאה ה״נ יש לחוש בנשבר צלע. והשיג עליו דא״כ הוה לי׳ לתלמודא למימר בנשבר צלע דצריך בדיקה. ועוד דהא רב חייש בשמוטת גף להטריף לגמרי דל״מ בדיקה ואי גם בצלע יש חשש. תיקשי לי׳ הא בריי׳ מכשיר בצלע. ובאמת אין דבריו מוכרחין דבסי׳ מ״ח כ׳ בעצמו גבי ניקב מל״א. דלא הוצרכו להזכיר הבדיקה דהוא פשוט בכ״מ דאיכא ריעותא ע״ש. ומה שהקשה מרב אינו מובן לי כוונתו כלל דכי בכל חשש ס״ל לרב דל״מ בדיקה והרי בדכ״ו אמר רב גופי׳ גבי חולדה מכניס ידו לפנים ובודק ע״ש וכן גבי נפולה תניא אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה ע״ש ואם נחלק בין הריעותות א״כ גם על הלבוש לא קשה דהוא לא דימה כלל לשמוטה [דהחשש משום אותה שעה שניתק כמש״כ בסק״ט. ולפ״ד הוא חמיר]. אלא דימה לנשבר דהחשש לנקב א״כ ברא״ש השבר וזה י״ל דל״ג מסאר ריעותות. אבל גם בל״ה האמת יורה דרכו דטעמא דרב שם הוא משום דריאה דעוף קשה לבדוק כמש״כ בעצמו בסק״ו. אבל בשאר כל ריעותות ודאי דכשר ע״י בדיקה לכו״ע וא״כ בריי׳ בצלעות הרי בפירוש איירי שם בבהמה. ומשו״ה ודאי כשירה ע״י הבדיקה. והבדיקה לא הוצרך להזכיר ולק״מ על הלבוש ומ״מ סתימת הפו׳ האחרונים משמע שם בנשבר הצלעות דא״צ בדיקה ודוק:

סק״ט הביא דברי האו״ה דהובא לפניו לשחוט שלם והרגיש השבירה בשעת שחי׳ כשר וע׳ פמ״ג דכוונתו דס״ל בפשי׳ דבנשבר אין החששא לשעת השבירה כנשמט אלא שמא אח״כ תנקוב ברא״ש השבירה וכאן בתופס בידו לא חיישינן והוסיף עוד ע״ז דלפי״ז הוה״ד לעולם אפילו שלא בשעת שחי׳ בנשבר לפנינו יכול לאהכו לגמרי וכשר והמעיין בסוף דברי האו״ה שהובא בד״מ משמע דבאמת חשש גם בשבירה שמא בשעת השבירה נשמטה גם הבוקא וניקב הריאה. אלא דהיקל משום ס״ס שמא נעשה לאחר גמר שחיטה. והוא דברי הרב בהגה ע״ש. וכן משמע לענ״ד בסי׳ נ״ה ס״ד דבנשברה הבוקא סמוך לגוף. דע״כ חיישינן דגם נשמטה ואיעכול ניבי׳ דאי ל״ה משום אעכיל ניבי׳ לחודה ודאי אינה טריפה ועמש״כ שם וה״נ ודאי ג״כ יש לחוש לשמוטה ולריאה [ואין להקל כאן מס״ס שמא לא נשמטה. ושמא לא ניקבה הריאה. דהתם נמי הא לא הוה אלא ס״ס שמא לא נשמטה. ושמא לא איעכול ניבי׳. ואפ״ה חיישינן לה. וע״כ דלא נחשבה לס״ס דרגיל לאיסורא וה״נ הכא] וא״כ ודאי דל״מ בזה כלל שישברה לגמרי. ומיהו זה ודאי אמת דחיישינן בנשבר גם לנקובה דא״כ כמש״כ הרא״ש והרשב״א גבי יש עוקץ. ולדידן הא לא מחלקינן בזה וחששו לעולם בסמוך לגוף כמו בעוקץ כמש״כ הרב בהגה. וא״כ ודאי ל״מ בנשברה שהיי׳ יב״ח דכל שעה יש לחוש שעכשיו ניקב. ובזה מהני כשנשברה לפנינו לגמרי דלהגה שהיי׳ ודוק:

ש״ך סקט״ו ומיהו שלא במקום הפ״מ אין להקל דהא רש״ל אוסר בנשבר כו׳ פי׳ ולפחות אין להקל בנשמט. אבל בנשבר ודאי לא חש לי׳ אלא סמך על הרב. דלא כמי שהבין דהוא מחמיר אפילו בנשבר ודוק:

שם דהא גם ספק הראשון אי קודם שחיטה הוא ספק חסרון ידיעה נראה דכוונתו דאע״ג דמלינו גם בש״ס גבי שמוטת גרגרת ספק מחיים או לאח״ש מ״מ איניהו הוה בקיאי בהקפה כמבואר גבי ריאה וגרגרת. אבל אנן דאין בקיאין בהקפה הוה לן ספק ח״י. ומיהו לפמש״כ בסי׳ ל״ו סקי״ב דהיכי דאיכא למיתלי אפי׳ אקפינהו ולא אידמי כשר דזימנין דל״ד ע״ש. א״כ אין ההקפה ברור גמור אלא דמהני להקל בשכיח לאיסור וע׳ שי׳ הפוס׳ גבי גרגרת. וא״כ לכאורה ודאי הוה ספק גמור ואולי דמ״מ נאמר דאף שיש פעמים דאינו נודע גם להם מ״מ אנן גריעי טפי וי״ל דלהם הי׳ נודע במה שאנו מסתפקין ולע״ג:

ס״ה עוף שיש לו מכה עמוקה כו׳ עט״ז דגם אנן סמכינן אבדיקה כיון דאין כאן ריעותא גמורה מדינא דכל שלא שלט בו החולי אין חוששין לו מדינא ע״ש. וכ״כ הד״מ בסי׳ נ״א דלא חששו בחולי לניקב יותר ע״ש [אמנם מה שכתוב שם ראי׳ מדלא מלינו שצריך בדיקה בכ״מ שצריך נקב מפולש כ״א בע״י קוץ ע״ש. בא דברי׳ סתומים דבאמת כ׳ הרא״ש רי״פ א״ט ס״ד גבי ושט דצריך שיראה דבחילון אינו ניכר שום חולי ע״ש וכ״כ התו׳ בדכ״ח ע״ש. ובשני איברים משמעות דבריו דאין שום חששא כלל וכ״כ לכאורה לדינא וע׳ במש״כ לעיל סל״ג ול״ע] וכן הביא שם בט״ז סק״ב בשם מהרי״ל ע״ש. ונראה דאם הבשר מגד פנים שלם ויפה בלא ריעותא. אפילו נעשה על ידי קוץ יש להקל. דהוה ס״ס שמא לא ניקב לפנים. ושמא לא ניקבה האיברים הפנימים. וכה״ג כ׳ האחרונים גבי טחול. וע׳ מש״כ בסי׳ ל״א גבי תולעת בחוטם ודוק:

סימן נד ואם נעקרו מהחוליא כו׳ והש״ך הביא דעת בה״ג דפי׳ בדשמואל דנעקרה צלע אחת טריפה הוה אפילו בלא אסיתא כלל כפירש״י ופסק הכי לדינא. והש״ך כ׳ דהוא נגד הש״ס ונראה כוונתו דהתו׳ הקשו על פירש״י מדפריך שם בפשי׳ מכלל דר״כ ור״א בלא אסיתא והא אר״י נעקרו ברוב שני צדדים משמע דפשי׳ לי׳ דליכא מאן דטריף בלא אסיתא. ולענ״ד לולי ד״ק אין זה מוכח לדחות שיטת רש״י והגאון די״ל דלא פריך אלא אהא דמתמה רב עליי׳ גיסטרא קאמריתי וכדמסיק דהוא ריתחי׳ ע״ש וכיון דר״י ס״ל באמת דכשר מאי ריתחא אי לדידהו מבע״ל ואטו משום דלא ס״ל כר״י מאן דהני כוותי׳ דר״י משתקינן לי׳ אבל לעיקר דינא שפיר י״ל דלשמואל אפי׳ בלא אסיתא וכן פשטות הש״ס שם הכא צלע בלא חולי׳ וגם התו׳ גופי׳ הודו לפירש״י בri״פ א״ט ע״ש

ד"ה א"ש. וכן נראה להוכיח כן משם דאי ל"ה מאי פריך הש"ס דלחשוב הא דשמואל דכיון דשמואל דווקא בחצי חוליא קאי א"כ י"ל דטעמא משום דסופה לקלקל כל החוליא ולעוקרה והוה בכלל חסרון חוליא וכעין זה הקשו התו' בעירובין ד"ז דמאי פריך מחסרון בשדרה דילמא הוא בכלל נפסק חוה"ש דסוף החוט לפסוק ע"ש. וע"כ דהך דשמואל אפי' בלא חולי' כלל. אלא דתמוה מאוד דרש"י גופי' פי' שם להיפוך וי"ל וצ"ע. ובזה א"ש גם מה שפסק הגאון כשמואל דלא כר"י משום דסוגיא דשם ע"כ כשמואל אתיא ותי' התו' שם אליבא דר"י הוא דוחק גדול וא"כ נראה שקשה להקל בזה כנגד פסק הגאון וצ"ע:

ס"ג בהגה ודווקא נעקרה אבל אם נמצאת כך חסורה כשר כ' האחרו' משום דבכה"ג בנין קצר הוא ולפי"ז משמע דהא נמצאת מקום חוליא חסר באמצע ובשר במקומו אפשר דיש להטריף וצ"ע ובזה יתיישב קושי' הפמ"ג בש"ך סק"כ דלמאי נ"מ קמ"ל מנין החוליות כיון דקיי"ל דחסר כשר ע"ש ולפי"ז הרי נ"מ בכה"ג. וע"ש בסק"א מה שנתקשה במנינם ונראה שם ע"ש וצ"ל ב' חוליות בלא צלעות ובזה יעלה י"ט ועפמ"ג סי' ס"ד סק"י וצ"ע והנה בסופ"ק דאהלות חשיב בהדיא י"ח חוליות בשדרה. ואולי דשם חזה חשיב באיברי הצואר. אבל גם הרמב"ם גבי חסרון בשדרה בהלכות ט"מ פ"ב ה"ח אמר ג"כ י"ח חוליות בשדרה ומשמע דל"ח יותר אמנם בברכות כ"ט גבי שמ"ע אמר די"ח ברכות כנגד י"ח חוליות. וברכת המינים כנגד חוליא קטנה שבשדרה ולא מצאתי פירוש ע"ז וצ"ע:

שם והוא"ד יתירה חוליא אחת עם ב' צלעות ונראה דבכה"ג לענין נעקרו או נשתברו ברוב שני צדדים חשיב החסירות כאיתנהו והיתרות כליתנהו ולעולם בעי י"ב צלעות מהכ"ד הראשונות דאי ל"ה ליכא הוכחה בדר"י דהוה גיסטרא דהא י"ל בהי' חסר בצ"א צלע או שתים וא"כ בזה כשנעקרו כל הצד השני השלם דהוא הרוב הוא טריפה ואכתי לא הוה גיסטרא כיון דלא נעקר מהצד השני כלום. וכן כשיש יתר צלע אחת בצ"א. ונעקרו כל אותו הצד הוא הרוב ואין כאן גיסטרא ומאי מוכיח שם מר"י דמכשיר אפילו גיסטרא וע"כ דלעולם חשבינן י"א צלעות בכל צד. ובזה נראה דא"ש הבריי' דקמ"ל אלו הן הצלעות אחת עשרה כו' דמאי קמ"ל דאי לאפוקי קטנים אכתי לא ידעינן דהא אצטריך אח"כ לפרושי דבצלעות שיש בהן מוח ע"ש. וע"כ דהא אתי לאשמועינן דבין חסר או יתיר אין טריפות אלא בהי"א צלעות האלו. והיתירות כמאן דליתנהו והחסירות כמאן דאיתנהו ודוק:

סימן נה ס"א קולית בכ"מ שיחתוך טריפה. ע' תו' דל"ב ד"ה וליחשוב כו' שהקשו אהא דפריך שם וליחשוב דר"א ניטל ירך וחלל שלה ניכר נבילה דמאי פריך הא זה הרי הוא כבר בכלל בהמה שנחתכו רגלי'. דהוא מבשג"ר דאתיא שם בזה הכלל ותי' דנחתכו רגלי' אינו אלא בעצם השני דצוה"ג תחתיתו. אבל בעצם הקולית כשר ע"ש. וכן פירש"י בדנ"ז אליבא דרב שם דשמוטה כשירה אפילו ניטלה כולה. והיינו דאע"ג דניטל כולה ודאי ל"ג מנחתכה [וכמו שפירש"י בדנ"א]. מ"מ התם רב לשי' דס"ל למעלה מהארכובה היינו עצם שני אבל בעצם שלישי העליון י"ל דכשר. ושפיר י"ל דגם בוקא דשף מדוכתי' לי"ל ואפילו באיעכול ניבי' ואפילו ניטל כולה כשר ע"ש. ולפ"ז לכאורה גם לפ"מ דמסיק שם דבשמוטה [וכ"ש ניטלה] טריפה משום בוקא דאטמא דשף מדוכתה. מ"מ בנשבר בעצם ג' י"ל דכשר. והנה התו' בדנ"ז שם תמהו על פירש"י ז"ל בזה דהרי בניטל לגמרי פשי' דטריפה דל"צ מנחתך. ונראה דס"ל שם דגם בעצם ג' פשי' דטריפה וכמש"כ שם בדל"ב במסקנת דברי' דמיהו רש"י פי' בפ"ק דניטל הירך והבשר חופה טריפה ע"ש. ומשמע דלא סמכו בהחלט על אותה סברא שכ' תחילה דבעצם ג' כשר. אבל הרי לא כתבו שם אליבא דסברא זו [דגם בעצם ג' טריפה] שום ישוב לקושי' הנ"ל. ובאמת רש"י דבפ"ק הוא לדינא. דודאי לדידן מספיקא קיי"ל כעולא שם דלמעלה מן הארכובה הוא בעצם ג' וטריפה שם אפילו בנחתך וכ"ש בשמוטה דהוא ודאי טריפה. אבל לרב שפיר י"ל דכשר וכדמוכח ע"כ בסוגיא דדל"ב כנ"ל. ומיהו ללמוד מזה גם לדינא להכשיר בעצם ג'. משום דאזלא סוגיא כרב דנחתכה הוא בעצם השני. ובג' לא מטריף. זה ודאי אינו דהא ע"כ בל"ה סוגיא זו הוא דלא כהלכתא דהא לפ"מ דקיי"ל דשמוטת ירך טריפה באיעכול ניבי'. א"כ מאי פריך ליחשוב דר"א הא ודאי הרי הוא בכלל שמוטה דהוא משב שמעתא דאתיא ג"כ בזה הכלל שם וכעין קושי' התו' מנחתכה וע"כ דסוגיא שם אזלא אליבא דמ"ד אליבא דרב דשמוטה כשירה דתיקשי לי' מתני' ומסתמא לא פליג אר"א אבל לדינא ודאי לא קיי"ל כן וא"כ י"ל דבהא נמי דאזלא דנחתכה רגלי' הוא בעצם ב' הוא דלא כהלכתא. אבל זה נראה דודאי מוכח משם דלרב מיהו כשר בנחתך בעצם ג'. וא"כ עכ"פ לפ"מ דלא איפשט לן בלמעלה מן הארכובה אי כרב או כעולא נשבר בעצם ג' נמי אינו אלא ספיקא ומדברי הפוס' משמע דזה ודאי טריפה וצע"ג:

שם ולא נאסרה מפני שהיא חתיכת רגל שם אלא מפני שהיא פסוקת הגידים עב"י שהביא דהכל בו כ' בשם הראב"ד דבמקום צוה"ג גם חתיכת הרגל גופי' פוסל וכ"כ הרוקח ומש"כ הב"י לדקדק מדברי הטור בסנ"ו דחולק ע"כ בזה שכ' גבי נקשר דאם הי' בא קודם שנתרפא הי' צריכה בדיקה. וש"מ דהא בבדיקה הי' כשירה ולא מיתסרא מפני חתיכת הרגל. איני מבין דהא הטור גופי' ודאי ס"ל כרש"י להטריף בכל העצם השני וכ"ש במקום צוה"ג והא דהי' כשירה בבדיקה היינו כמו שבאר בעצמו שם דבנקשר תלינן ע"כ דודאי לא יצא לחוץ. או הי' עור ובשר חופין. וא"כ בודאי אם הי' בא כן אפילו קודם שנתרפא ע"כ דלא הי' טריפה דהא בנתרפאות הוא הוכחה דלא נטרפה מעולם ודוק:

שם וכן אם נחתך בין הערקום ובין השוק טריפה והש"ך האריך דבתוך הערקום ג"כ טריפה. ועב"י דנתקשה בדברי הטור שכ' דיתרת רגל למטה מצוה"ג אוסר דהוא כניטל שם והא בניטל למטה מצוה"ג לא מיתסר וכ' דצוה"ג אינו ממש בהתחלת עצם הב' או דיתרת אפילו בין העצם הב' והערקום ג"כ טריפה. ואינו מובן דהא בהדיא מבואר בסנ"ו דמעילוי ערקום תיכף הוה צוה"ג. וא"כ אפילו בין הערקום והעצם הב' עדיין אינו למטה מצוה"ג. וע"כ כדברי הש"ך דנחתך הרגל אוסר גם בערקום גופי' ומשו"ה גם יתרת בערקום טריפה כנחתך וזהו למטה מצוה"ג. ומש"כ הט"ז בשם הרש"ל דאין סברא לאסור בנחתך למטה מצוה"ג דשם לא שייך עוד טריפות. הנה התו' בהדיא לי"ל סברתו דהא הקשו שם דמאי פריך שם דלמ"ל נחתך הרגל ת"ל משום צוה"ג ומאי קושי' דילמא ס"ל דאגרמא לבר דהוא גבוה יותר מלמעלה מן הארכובה ע"ש. הרי דס"ל בהדיא. דאע"ג דלפי"ז הוא כבר למטה מצוה"ג אפ"ה יש לאסור משום נחתכה ע"ש:

ס"ב בהגה וכן נשבר סמוך לגוף אע"פ שחזר וניקשר היטיב כו' כ' הש"ך דהיינו לפי דהטריפות אינו משום השבירה אלא משום איעכול ניבי' ועפמ"ג דאע"ג דאיעכול ניבי' בלא נשמט כשר הכא שבור סמוך לגוף. [ומש"כ כמו בגף בל"ה אין לו מובן דהתם מחשש ריאה ולא שייכי כלל לכאן] ה"ה כנשמט. ועדיין אינו מובן לענ"ד דבשלמא גבי צומת הגידין דנפסקו הגידים הוא טריפה אחרת בשביל עצמו ולא שייכי כלל לעצמו. שפיר כ' הפוס' דאין קשירת העצם רא' לפסיקת הגידין דשבירת העצם הוא מילתא אחריתי. אבל כאן דלפ"ד כל הגריעותא דאיעכול ניבי' הוא משום דאז אין שבירת העצם חוזר ומתרפא כמו בשמוטה. א"כ לכאו' ל"ג כלל מנשבר העצם דהרי גם שם הא צריך יצא לחוץ ואין עור ובשר חופין אותו ומ"מ כשנקשר אנו תולין דהי' באופן שלא הי' נטרפת דאי לא"ה לא הי' מתרפאות וא"כ כאן הי' לנו לומר דכנקשר מסתמא לא הי' איעכול ניבי' ומשו"ה ניקשר. דאי הי' איעכול ניבי' ע"כ לא הי' מתרפא. ע"כ נראה דהוא כמש"כ בסי' נ"ג דלא דגוף השבירה הוה כנשמט אלא דחיישינן דבשעת השבירה סמוך לגוף שמא נשמטה הבוקא ועיקר הטריפות בזה ג"כ משום הבוקא דשף וא"כ ודאי ל"מ מה שהשבר נתרפא. דהשבר אינו מקום הטריפות כלל. עוד נראה לענ"ד דבאמת לכאו' עיקר דין נקשר דמהני גבי נשבר העצם צ"ע דהא קיי"ל בכ"ד דקרום שעלה מחמת מכה אינו קרום וסופו לסתור. וכן בהא דהכא ג"כ פשוט אם ראינו שנשבר ויצא לחוץ ואין עור ובשר חופין ודאי דל"מ אם אח"כ יחזור ויתרפא. דטריפה אינו

חוזרת לכשרותה. ובודאי דנאמר דסופה לסתור. וא"כ צריך להבין מה שמקילין כאן בנקשר למה לא ניחוש דהי' טריפה ובאמת סופה לסתור ונראה ברור דהיינו טעמא דנשבר כיון דתניא התם בהדיא דאפילו באבר שאינו עושה אותה טריפה אסור האבר דחשיב כאבמה"ח. והנה מבואר בפמ"ג דל"ג דאיסור דאבר המדולדל אינו אלא כשאינו מעלה ארוכה. ובלא"ה לא מיתסר. וא"כ ליכא למיחוש הכא להבריא דאבר המדולדל כשאין עוצ"ח אינו מעלה ארוכה [ובודאי דע"כ אינו מעלה ארוכה כלל דבאבר שאינו נטרף ודאי לא שייך לאסור משום שסופו להתקלקל דזה לא שייך אלא בטריפות דבעי חי' וזה פשוט לענ"ד] וא"כ ע"כ דאינה מתרפאות כלל. וזה כוונת התו' בריש בכורות דחתוכת הרגלים אפילו למטה מארכובה אינה מתרפאת ע"ש והיינו כיון דקיי"ל דהאבר אסור א"כ הוה אינה מעלה ארוכה כנ"ל. ובזה יובן כוונת הב"ש באבה"ע סי' י"ז ס"ק ל"ז בטריפות דמן הארכובה ולמעלה דווקא אינה חי' ולכאו' הוא דברי נביאות דמה טעם לחלק בזה. והוא כמש"כ דהכא גרע טפי דאינה מעלה ארוכה כלל ודוק:

ומשו"ה א"ש דהקילו כאן בנשבר העצם בחוץ ונקשר דכיון דאין כאן חשש טריפות אלא בגוונא דנעשה כאבמה"ח לגמרי. בזה אין לחוש כלל להבריא מחמת מכה וסופו לסתור דאם הי' כבר כאבמה"ח הרי בודאי אינו מבריא כלל כנ"ל. וא"כ כ"ז שם דהחשש משום שבורה ואין עוצ"ח. אבל לחששא דכאן דחוששין בו לטריפה באיעכול ניבי' ואפילו בעוצ"ח כשמוטה. ומשום אבמה"ח. הרי ודאי כל שחופין את רובו ליכא אבמה"ח. וא"כ ודאי יש לחוש להבריא כנ"ל. וא"כ גם בשמוטה גופי' נראה לחלק כן דאם עור ובשר חופין [ואפ"ה מטריף באיעכול ניבי'] ודאי דל"מ חזר ונתרפא כנ"ל דהא י"ל דהבריא מחמת מכה. מיהו כשאין חופין לכאו' הי' מהני בודאי דאי הי' גם איעכול ניבי': וא"כ הוה לכאו' ג"כ כאבמה"ח ואינו מעלה ארוכה כלל כנ"ל אבל לענ"ד דעדיין תלוי במחלוקת הרא"ש והרשב"א בסמוך. דלשי' הרשב"א דבנשמט השוק ס"ל דאפילו איעכול ניבי' אינו כנשבר ואי"צ עוצ"ח. משום דגידין קרובין להתרפאות א"כ י"ל דה"נ בשמוטת בוקא אף דטריפה הוא באיעכול. אבל עדיין אינה כאבמה"ח כנשבר. וא"כ ל"מ נקשר כנ"ל. אבל להרא"ש דהצריך גם שם עוצ"ח כנשבר וכן הסכים הרב. א"כ ודאי הוה כאבמה"ח לגמרי ואפשר דמהני נתרפא. שוב ראיתי דיסוד דבריי ע"כ תלוי במחלוקת הב"י והד"מ בסוסנ"ו דהב"י ס"ל גבי נשבר במקום לוה"ג דאפילו בדיקה בלוה"ג ל"מ דחיישינן שמא לא נתרפא יפה והיינו דהוא כקרום מחמת מכה. ודוקא בעצם לא חיישינן. ודקדק כן מדברי התה"ד ע"ש וי"ל הטעם כמו שבארנו בס"ד. אבל הד"מ דקדק מדברי הטור שם דמדינא מהני שם בדיקה בלוה"ג ולא חיישינן גם בגידין שמא לא נתרפאו ע"ש. וע"כ צ"ל בשי' דדוקא גבי נקב בעלמא חוששין לנתרפא מחמת מכה. אבל בפסיקת הרוב ליכא למיחוש. וא"כ גם בשמוטה מהני מן הדין וגם לדידן י"ל דבקיאין בזה. וכ"ש בנשבר סמוך לגוף דהו"ל לומר דמהני וא"כ מש"כ הש"ך דל"מ ע"כ כמו שכת' תחילה. דהתם החשש שמא נשמט ודוק:

ועש"ך לענין הובא לפניו שלם דבשעה מועטת ל"ח לאיעכול ע' מש"כ בסמ"ו להוכיח מהש"ס [עפ"מ שכ' שם הרא"ש] דבשעה מועטת לא חיישינן לנתמסמס וה"נ מסתמא לאיעכול. ומ"מ לגלי שאיני כדאי צ"ע בזה בכאן דלכאו' שמוטה הוא ריעותא דהי' עגולים מעיקרא דאם הי' חזקין לא הי' נשמטין וצ"ע:

ס"ג שוק שניתק ממקומו כשירה. וי"א דוקא כשעוצ"ח כו' הגה בלא איעכול ניבי' ודאי אינו כלל כנשבר ולא צריך מידי. ומשו"ה לא נזכר בבוקא דאטמא דבף עוצ"ח דבאיעכול ל"מ והוא טריפה. ובלא איעכול א"צ כלל. אלא דהכא באיעכול. והרא"ש ס"ל דאף דבשוק אין טריפות דאיעכול ל"ג מנשבר העצם וצריך מיהו עוצ"ח. והרשב"א ס"ל דאפילו ליכא עוצ"ח לא חשוב זה כנשבר משום דהניבי' [וכ"ש אלו שאין בהם טריפות] קלים להתרפאות. ובסוגיא דנ"ז חלקו הש"ס אליבי' דרב בין שמוטה לחתוכה ופי' התו' משום דשמוטה דלא ניטל לגמרי אינו כחתוך. וסוגיא קאי בבוקא ואיעכול [לשי' רוב הפו'] וא"כ להרא"ש ע"כ צ"ל דכל הסוגיא דהתם בחופין [דאי ל"ה לשי' ה"ה כבר כשבור לגמרי ולא עדיף כלל מנחתך]. ולשי' הרשב"א י"ל דלרב כיון דלי"ל שם טריפות דאיעכול. א"כ גם באין חופין עדיין אינו כנשבר ושפיר מחלק בזה מנשבר וכש"ד שם הוה ס"ל דאיעכול ניבי' בבוקא. דודאי לא הדרי בריא. הוה כנשבר לגמרי. ומשו"ה פריך דא"כ הוא טריפה בשביל נוה"ג. ומ"מ כ"ז באיעכול ניבי' דבוקא דהוה ס"ל דלא הדרא בריא. אבל בשוק דפשי' דניבי' דידי' הדרא בריא. אפילו באיעכול. לא הוה קשה לו כלל הא דכשר בזה לכו"ע. דכיון דהדר בריא פשי' דאינו כלל כניטל נוה"ג והפלתי נתקשה בזה וברור כמש"כ:

ס"ט בהגה וכל גידין סופן להקשות. נראה דהיינו במקום זה דעצם האמצעי. וכן מוכח בדברי הר"ן בשם הר"י במש"כ לסייע פירש"י ע"ש. אבל בכל הגוף ודאי איכא גידין שאינן מתקשים כדאמרינן בפסחים שם בבריי' גידין הרכין נידונין כבשר. ולא פליגי ר"י ור"ל בהא ע"ש היטיב:

ס"י לא הי' הבשר החופה במקום אחד כו' עד שניקב כו' עט"ז ולפ"ז כל הני דמתלקט או מרוסס או נקלף אין קפידא אלא ברובו של רוב החופה אבל מעוטו דאפילו עור [דהוא כניטל הבשר שליש]. דגרע מכולהו מצטרף כדמוכח בהדיא בב"י בשם הרשב"א כ"ש כל הני. אבל ניקב או נסדק דגרע מכל הני דגם העור נפסל פשוט דאפילו בכל הרוב החופה כולו מעכב ודוק:

שם לכן נתמסמס עב"י דאע"ג דבש"ס הכא הוא ספק ס"ל להטור דיש לפשטה מההיא דר"י א"ר בפרק א"ט נתמסמס הבשר רואין אותו כאלו אינו. וכן הוא באמת בהדיא ברא"ש בדר"י שם בשם י"מ דקאי אבשר חופה את רובו דהכא ואע"ג דהביא שם הרא"ש גם שי' רש"י לענין לוה"ג נראה דזה לא נחית לי' להטור דבשר לא משמע לי' בגידין כמו דלא מפרשי לי' לענין כבד וכה"ג וגם מש"כ הרא"ש עוד בשם הר"א שם דמפרש לענין בשר החופה את רוב הכרס נראה דזה נמי ל"נ לי' להטור דכיון דרב ס"ל דטפח בושט סמוך לכרס זהו כרס הפנימית. א"כ כל הכרס הוא כרס החיצונה. וא"כ מתני' דרוב החיצונה קאי בכרס גופי' ובשר החופה רוב הכרס אינו אלא משמעתא דשמואל ודאי דלא קאי רב אשמעתא דשמואל וע"כ פירש דקאי ע"כ אהא דהכא דמתני' היא כפי' הי"מ וזה נכון וכ"מ לענין נקשר כמו שכת' בסמוך ודוק:

ס"ד נשבר העצם וחזר ונקשר כשירה כ' הש"ך דהיינו בשעוצ"ח את רובו ומשמעות דבריו דקאי אף בשי' המחבר וצ"ל דאע"ג דבשעוצ"ח להמחבר כשירה אפילו בלא נקשר כלל מ"מ מהני הא דנקשר להקל בכל הני ספיקות דלעיל דכשנקשר הוה כמו חי' י"ב חודש וכ"כ רש"ל דבספק פלוגתא דהש"ס מהני חי' י"ב חודש והיינו דאייתי הש"ס גבי נפחתה הגולגולת מהא דעשו לו קרומין של קנה וחי' והביאו קצת הש"ך בסנ"ז סקמ"ד ע"ש וה"נ בנקשר מהני בספיקא. אבל בכשאנו רואין לפנינו דודאי אין חופין. והוא יוצא לחוץ ודאי ל"מ גם נקשר כיון דהיא טריפה ודאית קיי"ל דל"מ בה חי' יב"ח [ואי"ל לומר דגם בזה תלינן דמעיקרא הי' חופין ועכשיו כשנתרפא הוא דניטל החיפוי דודאי דאוקמא אחזקה דהשתא וצ"ע]. ובזה א"ש גם מש"כ הש"ך בסמוך דלא חש להאריך בדיני חיפוי דאנו אין בקיאין בזה. דהא נ"מ לענין נקשר היטיב שאסיי"י דכשר בחופה אפילו לדידן אפילו באיכא ריעותא. ובאינו חופה ה"ה טריפה לשי' כנ"ל. דלפ"ד א"ש דבנקשר הרי הולכין בכל הספיקות לקולא. וא"כ אין נ"מ להאריך בפירוש הספיקות ודוק:

ועיין יבמות ק"כ דפליגי אביי ורבא באוקימתא דמתני' שם דסברה דמגויד ה"ה חי דרבא מוקי לה בסכין מלובנות ואביי מוקי כרשב"א [דפליג בכל נחתכה וס"ל] דיכולה לכוות ולחיות ומשמע דאביי פליג דאל"ה הוה מוקי לה ככו"ע וא"כ קיי"ל ודאי כרבא לגבי אביי. ועוד נראה דע"כ סוגיא דרי"פ א"ט כרבא דפריך אדר"י למה לא חשיב בהמה שנחתכה רגלי'. ומשני סבר לה כרשב"א דיכולה לכוות ולחיות. והנה ביבמות שם פריך לאביי מסיפא דתנן התם מעשה באחד ששלשלוהו לים. ולא עלתה בידם אלא רגלו מן הארכובה ולמעלה דאמרו תנשא. ומשני שאני מיא דמרזו מכה. וא"כ לדידי' בכה"ג הוה טריפה אפילו לרשב"א וא"כ קשה מאי משני בא"ט דסבר לה כרשב"א דאכתי הוה לו למחשב טריפות

א בכה"ג דהיה במים דמודה גם רשב"א. וע"כ דס"ל להך סוגיא כרבא וי"ל דלרשב"א בכל גוונא כשירה. וא"כ יצא לנו דנחתכה בסכין מלובנת אינה טריפה ול"ע מה שסתמו הפו' בזה. ולכאו' היה נראה דזה תלוי בסברא דחידודה קודם לליבונה. ואי החידוד קודם י"ל דלא עדיפא הכא מחתיכה דעלמא דהא לא נכוות עד אח"כ וזה ל"מ. וא"כ י"ל דאנן ס"ל כסתמא דסוגיא דחולין (ד"ז) דחידודה קודם ולא קיי"ל כרבא [וי"ל עוד דספוקי מספקא להו בהא כמאן פסקינן. וא"כ א"ש בזה גם מה שתמהו על הרי"ף למה לא הביא הך דחידודה קודם לליבונה דהרווייהו לחומרא מספיקא] אבל באמת סברא זו אינו מוכרח דאפשר דכל שהליבון תיכף לחידודה אף שהחידוד קודם מ"מ הרי קודם שנגמר לחתוך הרוב. כבר נתרפא מיעוט הראשון דזה ודאי דבעלם לא שייך רווח כמש"כ רש"י בד"כ גבי מלק בסכין דאמרינן שהוא מחליד ע"ש. וא"כ י"ל שפיר דלא מיטרפא. שוב ראיתי בריטב"א שם שנתעורר בזה דלרבא י"ל דבסכין מלובנת כשר. והביא בשם מהר"מ ורבו דרבא לא קאי אמקום שעושה אותה טריפה. וכ"ה ברשב"א וכ"י בשם הרמב"ן ע"ש ולע"ג:

ס"ג נמצא העלם שבור ע' ד"מ שכ' מדברי האו"ה דכשאין מקום המכה שחור יש להקל דודאי לא נעשה מחיים דמחיים הוה משחיר ובשו"ע לא הביאו וגם כל האחרונים לא הביאו. ובאמת לשון הטור לא משמע כן ע"ש ומ"מ באין ריעותא בעור ובשר דמקילינן בהפ"מ. אפשר דבכה"ג יש להקל אפילו בלא הפ"מ ול"ע:

סימן נו

ט"ז סק"א האריך להוכיח דנתקפלו לוה"ג ממקומם טריפה. ואין דבריו מוכרחים לענ"ד. ומש"כ לדקדק ממתני' דפסח בנחתכו רגלי' וסייס. וכן שניטל לוה"ג והול"ל שנחתך אלא לאורוי דאית בי' נמי טריפות שניטל ואי בניטל לגמרי פשי' דהוה טריפה דל"ג מנחתך וע"כ אפילו נתקפלו הוא בכלל ניטלו דמתני' וטריפה ע"ש. וסותר ד"ע ברסמ"א שכ' בפירוש דברי הטור גבי בשר החופה רוב הכרס דכ' הטור שם דטריפה בניקרע רובו ואח"כ כ' עוד או שניטל כולו. ופי' הט"ז דקמ"ל דאע"ג דלא אמרו אלא במה דניקב פוסל. ניטל פוסל. אבל שם דאינו פוסל אלא בנקרע רובו הו"א דהוא כטחול דנחתך פסול וניטל כולו כשר. קמ"ל דניטל כולו ג"כ פסול ע"ש בארוכה. וה"נ בלוה"ג כיון דאינן נפסלים אלא בנפסקו רובן. ולא בנקב בעלמא. ודאי דה"נ אילטריך לאשמועינן דגם בניטלו כולם מקודם התחלת הלומה"ג עד סופן פסול דה"נ הו"א דכשר כניטל הטחול. ושפיר אילטריך לאשמועינן אפילו בניטל לגמרי דפסול. ואין שום ראי' דאיירי בנתקפלו. ומש"כ עוד דגם הרמב"ם כיון דעריב ניטל לוה"ג בין נטילת כבד ואינך דשם פסול בנטלו ממקומם. ה"נ בגידים בנתקפלו מעל העצם. לענ"ד גם בכבד ואינך דשם לכאורה כל שהם מחוברין בעיקרן אלא שנפרדו במסך חיבורן באורכן אין זה ניטל כלל. וראי' נכונה דהא בושט דנקב פסול. ודאי דניטל פסול. ואפ"ה נפרד הושט מעל הגרגרת ברוב אורכו. לשי' ר"ת הוא סימנים שנדלדלו דהוה טריפות בפ"ע הא בל"ה לא הוה פסול משום ניטל. ושי' הפו' נראה שם להכשיר בזה באמת. וע"כ דזה אינו בכלל ניטל. ואולי יש לחלק במשמעות הש"ס והפו' דרגל ולוה"ג שייכא אהדדי ויש פו' שכ' דאין לטרוף ברגל היכי דליכא לוה"ג. אבל בושט וקנה י"ל דלא שייכי אהדדי כלל ול"ע:

ש"ך סק"ד הביא דברי הש"ד דבנשבר בערקום חוששין לנפסק לוה"ג שהם למעלה בסמוך וכן דקדק מדברי רש"י גבי לנא דאנקורי ע"ש ועט"ז רסנ"ה השיג דברי הש"ד דלא קאי על הערקום אלא על מקום שבין השוק להערקום ששם ממש הוא מקום לוה"ג. וכן מוכח לשון הש"ד באמת. גם מש"כ מרש"י גבי לנא דאנקורי. כבר נתעורר הפמ"ג דהתם בעוף דלי"ל ערקום. פי' וא"כ מקום התחלת הגידין הוא למעלה מפרק התחתון תיכף. וא"כ יש לחוש שפיר על לוה"ג גם במקום הארכובה. אבל לענ"ד דין זה מפורש בהדיא בש"ס דנ"ט שם גבי בר טביא דהוה מפסקן כרעא בתכייתא ובדקי' רב בלוה"ג ע"ש ובודאי דאפסיק משמע דנפסק לגמרי וא"כ ע"כ היה לפחות לא למעלה מהערקום ששם בל"ה הוא טריפה מחמת נחתכה רגלי' לרב דס"ל דארכובה הוא הנמכרת עם הראש כדמוכח בסנ"ה דזה טריפה לכו"ע ע"ש. וע"כ דהיה בהערקום [וע' תו' בבה"מ דרב ג"כ ס"ל דלוה"ג מעלוי' ערקומא כדקיי"ל לדידן] וש"מ בהדיא דנפסקה בערקום חוששין ללוה"ג וכ"כ רש"י שם דלוה"ג סמוך לארכובה כוונתו כמש"כ דמשו"ה חייש ללוה"ג שהם סמוך למקום הפסוקה. ואולי יש לדחות דהתם כל"ק דרב בסו"פ בה"מ דס"ל דברוב אחד מהן טריפה. משו"ה חיישינן בשבירת הערקום. אבל לדידן דקיי"ל ברוב מנין וברוב בנין דווקא. אפשר דל"ח לי' כולי האי אלא במקומו ממש ומ"מ דוחק לחלק בזה:

שם סק"ו הביא שי' הפו' כרש"י דאפילו בפסוקת רוב אחד מהן טריפה. ובאמת לכאורה ל"ע דרש"י בעצמו הביא בסוגיא דשם דקיי"ל כמר בר"א בכל הש"ס [ופסק כוותי' גם בזיני וכן הביאו התו' בשם סדר תו"א ע"ש ובשו"ע לא הזכירו דעתם] ולמה פסק בהא דעד דאיפסק ר"ב ור"מ דלא כוותי'. והנראה דרש"י לשי' דהנה התו' כ' שם אהא דאמרינן שם דבעוף אפסק חד מינייהו טריפה דהא דלא חשיב לי' ביותר עליהם עוף משום דהכא כשנפסק אחד מהן סוף כולן לפסוק ע"ש. וער"ן גבי נפלה לאור ונאמרו מעי' דכ' לדחות דברי הפו' דבבהמה לא שייך טריפות דחמורה דב"מ קשין. דא"כ לחשוב ביותר עליהן עוף דלי"ל דהכא שאני דאיכא טעמא דהא חשיב יותר עליהן הא דנשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח אע"ג דאיכא טעמא דקרומו רך ע"ש. והנה רש"י פי' בהא דהואיל שקרומו רך דהיינו דתו לא קאי קרום פי' וסופו לפסוק ע"ש ולפי"ז הרי נסתר גם תי' התו' גבי לוה"ג דהא דלא חשיב לה משום שסוף כולן לפסוק. דהא בנשבר העצם נמי טעמא משום שסוף הקרום לפסוק וחשיב לה. וה"נ הו"ל למחשב הא דהכא וכעין הוכחת הר"ן ובשי' התו' ע"כ צ"ל דס"ל בהא דקרומו רך דאינו כלל משום שסופו לפסוק דזה לא חשבינן דלא מיקרי יתר כמו בלוה"ג אלא דכיון דהוא רך אינה חי' בכך ובעי הגנת העצם דווקא והוא טרי' יתירה. אבל לרש"י דפי' שסוף הקרום לפסוק. ואפ"ה חשיב לה ביתר ה"נ בהא דנידון אי יש חומרא בעוף דבנפסק אחד סוף כולן לפסוק הו"ל למחשב. וע"כ צ"ל דלדידי' באמת פליג מר בר"א אברייתא דלוי. ולוי סבר ע"כ דגם בבהמה טריפה בחד מיניי' כל"ק דרב וכ"כ התו' בדנ"ז דע"כ רב שם פליג אברייתא דלוי ע"ש. וא"כ א"ש דאנן לדינא לא פסקינן כמר בר"א בהא. משום ברייתא דלוי. דהא סתמא דסוגיא בדנ"ז שם פריך מינה ולדידי' ע"כ גם בבהמה ברוב אחד כעוף ודוק:

ט"ז סק"ז הביא דברי הרש"ל דאין לשער בעוף בכאצבע אלא לשיטת רש"י דבשור הוא ד"א אבל למאי דקיי"ל טז"א לא יספוק כו' ולכאורה נראה כן בסנ"ה דגבי ניבי' הבוקא כ' דגסה ד"א ודקה ב' ובעוף אצבע הרי דאצבע בעוף אינו אלא כנגד ד"א בבהמה אבל באמת נראה דע"כ דלא שייך בזה שיעור קבוע דרביע בעוף הוא כנגד בהמה. וכן משמע לעיל גבי כבד וגבי הורבן הושט ע"ש וע"כ דהתם גבי שמוטה הי' בקיאי דכך היה השיעור. אבל כאן הרי בש"ס לא אמרו בזה כלל לפי חשבון אלא נתנו סימנים בבהמה דקה. וכן בעוף כ' הפו' דסימני' כנ"ד ע"ש. וא"כ מהרי"ל מסתמא היה בקי בהן ובסימניהם והכיר כאן בלוה"ג דלעולם אין לוה"ג בעוף יותר מאצבע. והש"ס לא נתן בהם שיעור משום דמשתנים לפעמים גם לפחות מזה. ולא רצו להחמיר אלא סמכו על סימנים. ומהרי"ל רצה ליתן גבול לאינו בקי וא"כ שפיר י"ל כאן דהוא לכו"ע. ומיהו י"ל דבעופות הגדולים הרבה לא איירי המהרי"ל ולא הי' שכיחים ביניהם אלא תרנגולים השכיחים ולא מין הגדולים:

ועיין ש"ך סק"ח דכ' דבעוף קאי אבל בבהמה שיעורה כדלעיל. ואין שום הבנה לדבריו דמאי קמ"ל דהרי כן הוא גם בדברי הרב בפירוש ואולי כוונתו כעין מש"כ דהו"א דזהו החשבון דלעיל סנ"ה והוא ברור לעולם בכ"מ ובב"ד יהיה הכא ג"כ השיעור ב"א כדהתם. וקמ"ל דאין זה שיעור קבוע אלא דהכא בעוף שיעורו כן. אבל בבהמה פי' אפי' ב"ד [ואולי צ"ל באמת בדברי' ב"ד] אין לנו אלא שיעורא דלעיל פי' בסימנים ואין כאן גבול לאינו בקי וכן נראה נכון לדינא:

עיין פלתי שכ' סעד לשי' הרמב"ן בשי' הרי"ף דניטלה לוה"ג יכולין להחזירה לכשרותה כשיחתוך למעלה בפרק הב'. מרי"פ א"ע ויסודו מדברי התו' דכ"ז דהקשו שם דלמה לא פריך ממתניתין גופי' ע"ש. ולכאורה מהמשנה ליכא לאקשוי דהא רשב"א פליג בנחתכו. וצ"ל דס"ל להתו' דבלוה"ג ל"פ. וא"כ תיקשי לפ"ז ברי"פ דמשני אר"י דסבר כרשב"א והכתי קשה מלוה"ג. וע"כ כשי' הרמב"ן דזה יכולה לחזור ולחיות כשנחתך העלם ע"ש. ואין היסוד מוסד דתי' בישוב דברי התו' ע"כ נסתר ממקומו דע"כ לפ"מ דלא ס"ד התם עדיין הא דחותכה מכאן וחי' כו' ע"כ דהוה ס"ל דרשב"א ודאי פליג גם בלוה"ג. דכיון דרשב"א מכשיר אפילו נחתך בפרק ג' ובודאי דזה לא עדיף משמוטה [דהרי לפי המסקנא שם אליבא דרב חתוכה טריפה ושמוטה כשירה. וא"כ ודאי דלפחות לא עדיף חתוכה משמוטה] וכיון דלפי ס"ד שם מוכיח משמוטה אלוה"ג ופריך מינה ארב ע"ש כ"ש דיש להוכיח מחתוכה אלוה"ג וא"כ ודאי דלרשב"א גם בלוה"ג כשר והוא מוכרח. וא"כ גם סוגיא דרי"פ א"ע י"ל דהוה ס"ל כס"ד דדכ"ז ודבה"מ דלא ס"ד הא דחותכה מכאן וחי'. וע"כ דלרשב"א גם בלוה"ג כשר ואין שום הוכחה לדברי הרמב"ן הנ"ל ודו"ק:

סימן נז ס"א הזאב אין לו דריסה בבהמה גסה כו' וכ' האחרונים להחמיר לכתחי' כשי' התו' דיש לו דרוסה בגסה. וכן נראה לענ"ד ראי' נכונה מסוגיא דזבחים דמוקי ר"י טריפה שנתערבה דאיערוב דרוסת הזאב בנקובת הקוץ. ומסיק כולהו כר"י ל"א דרוסת הזאב בנקובת הקוץ ידוע האי מסיך והאי עגול והקשו שם התו' דלוקי בדריסת חתול דלא ידוע כדמוכח בחולין ותי' דניחא לי' לאוקי בכל הבהמות וחתול אינו אלא בגדיים וטלאים ע"ש. והנה ע"כ צ"ל דדרוסת ארי ודאי ידוע דאי ל"ה לוקי דאיערוב דרוסת ארי דא"ש בכל הבהמות. אלא ע"כ דבארי ודאי ידוע. וא"כ למ"ל לש"ס למעבד ביניי' פלוגתא חדשה בדרוסת הזאב. הא א"ש דלכו"ע בזאב ל"י. אלא דר"י סבר דזאב דרים גם בגסה כרב. ומשו"ה ניחא שפיר בדרוסת הזאב דאתי שפיר גם בגסה. ואינהו ס"ל דזאב לא דרים בגסה כר"ב בר"י. וניחא להו לאוקי גם בגסה דזאב לי"ל בה דרוסה וכמש"כ התו' דניחא לי' לאוקי בכל הבהמות וע"כ דלא ניחא לי' להש"ס לאוקי פלוגתא אדרב דזאב יש לו דריסה גם בגסה וע' מש"כ בזה בסק"י ול"ע:

שם חתול כו' יש לו דריסה בגדיים וטלאים. שיעור טלאים ע' מנחות ק"ז איל ורחלה טלה וטלי'. שעיר ושעירה. גדי וגדי'. והנה מבואר בכ"ד דאיל הוא בן שתי שנים. א"כ משמע דבן שנה הוא טלה. ובשעיר קיי"ל דהוא בן שנה. וא"כ ע"כ דגדי הוא פחות מבן שנה. ואולי באמת י"ל דהא מבואר ריפ"ג דבכורות. דעז בת שנתה ודאי לכהן וכבש בת שתיים ודאי לכהן. א"כ חזינן דבאמת עז ממהרת להתגדל. וה"נ ניצלית מן הדריסה מקודם וכן מבואר בסו"פ כלל גדול דטלה אכילתה גסה משל גדי ע"ש. וערש"י בע"ז כ"ד דפי' שם קרא דטלה חלב דהיינו רחל מניקה וזה ודאי ל"ע דהרי כשילדה ודאי היא כבר בשנה ג' כמתניתין דבכורות הנ"ל ואז ודאי נפקה מכלל טלה ואולי דלשון תורה לחוד וערש"א שם. ולכאו' הי' נראה דגם בבהמה י"ל דדורות הראשונים שאני כדאמרינן ברי"פ בסו"מ גבי אדם ע"ש. אבל נסתר זה שם גופא מהא דפריך שם אהא דוהפרות העלה עולה ופחותה מבת ג' מי ילדה והתנן כו' אע"ג דהא דפרות הוה קדים טובא ע"ש ול"ע בכ"ז לדינא:

שם חולדה כו' י"ל דריסה בכל העופות ע' בסוגיא גבי חתול בגדיים וטלאים דפריך מברייתא דחתול וכן עד שינקוב לחלל ומשני בל"ב שם דברייתא כברבי דלא אמרו יש דרוסה אלא ביש לו מלילים. והנה הרא"ש שם הבין דחילוק די"מ הוא גם בכן. ובגו"ע דווקא ביש לו מלילים. ובעוף הדק אפילו באין לו מלילים. וא"כ נראה לפ"ז כיון דכן דחמיר דביש לו מלילין דרים אפילו בגו"ע. אפ"ה באין לו מלילין לא דרים אלא בעוף הדק. א"כ כ"ש חולדה דלא מצינו לה כלל דרוסה בגו"ע [דודאי דוקא בחתול דעדיפא אמרו די"ל דרי' בגו"ע בי"מ וא"כ חולדה דגריעה ודאי דאין לה בהו דריסה כלל אפילו בי"מ וא"כ ודאי דכ"ש דלא דרסה אלא עוף הדק. ואף דהתו' חולקין בזה על הרא"ש וס"ל דאין סברא לחלק כ"כ. אלא דחילוק די"מ לא קאי כלל אכן ע"ש. וא"כ לשי' אין לנו ק"ו זה. מ"מ הא ע"כ אכן לי"ל סברת התו' בזה דהא מבואר כאן בש"ס בפירוש עד שינקוב לחלל. דהיינו דבכה"ג הוה דריסה. וא"כ אנו מחלקים בכן דבכה"ג דנקב לחלל י"ל דרי' אפילו בגו"ע. ובסתם דרי' דווקא בעוף הדק. א"כ ה"נ יש לחלק דבי"מ נ"כ אפילו בגו"ע. ובודאי דנקטינן ברי' כפשטה לחלק גם בכן כשי' הרא"ש. ועוד דמזה גופי' דנקב לחלל נמי יש ללמוד ק"ו הזה דהא לא תני הכי אלא בחתול וא"כ ודאי דבחולדה דגריעה מינה ליתא. וא"כ הרי ג"כ כבר יש לו לכן מעלה דאינו בחולדה דבניקב לחלל יש לו דרי' אפי' בגו"ע ולא בחולדה וכיון דגם כן לא דרים אלא בדק כ"ש חולדה כנ"ל גם ממשמעות הלשון בש"ס שם גבי כן כאן בגדיים וטלאים כאן בעופות משמע דלשון עופות סתם קאי אדק דכן לי"ל דרי' אלא בדק כדתנן בהדיא במתניתין וה"נ לשון עופות שאמרו גבי חולדה משמע דהוא דק ולע"ג:

שם שאר חיות שמאות כו' הרא"ש דקדק להקל בכל שאר חיות מדלא מיבעי לי' בהו כדבעי בעופות ולפי' הר"ן שהסכים עליו הש"ך בסקי"ד דאיבעי' דהתם אינו אלא בלמטה מן הכן דאע"ג דתנן במתניתין כן י"ל גם בלמטה ממנו איכא דרי' וכמו בזאב דהוא לאו דווקא ע"ש א"כ אין מקום לראייתו כלל דהא אדרבה כל האיבעיא בעופות משום דבחיות פשי' דיש דרי' ודו"ק. ומ"מ יש לענ"ד קצת סעד מסוגי' דזבחים הנ"ל דמסיק דידוע ואי דיש דרי' לכל החיות א"כ הוא דוחק לומר דהי' בקיאו בכל החיות שבעולם וכי קיני ובלסטרי הוי וזה נוטה דאין דריסה אלא לאותן שנזכרו כאן בש"ס ול"ע:

עש"ך סק"ו לענין דוב אם הוא למעלה מן הזאב וע' תו' ריש ע"ז ד"ה ואר"י דכ' דדוב הוא עז ומסוכן יותר אפי' מארי והביאו ראי' מהא דהניח מעשה ארי וספר מעשה דוב ע"ש:

ס"ג הכן י"ל דרי' כו' אבל לא בתרנגולת ודווקא גדולים לפ"מ שכ' בס"א דאפי' עגלים חשיבי כגסה ה"נ הו"ל להקל אפי' בקטנים כיון שהם ממין גדולים. ומיהו התו' בזבחים סו"פ חה"ע כ' דבעופות אין חילוק בין המינים כמו בבהמה דמצינו בקרא בקר וצאן ע"ש והנה הטור כ' קטנים ממנו ונראה בטעמו דס"ל כיון דמסקינן בכן בדרבה מינה בזה הוא דאמרינן דדווקא בדק אבל בקטנים ממנו אפי' בגס. ומ"מ מסתברא דכ"ז נמי דווקא לענין דריסת עופות. אבל בזאב בגסה אפי' בקטנה ממנו אין לו דרי' וכנ"ל:

ט"ז סקכ"א בטור כ' וכן אם ניקב לפנים א"ל בדיקה כו' הנה ברא"ש ר"פ השוחט ס"ג כ' גבי אווזא דבי רבא דאתי כי מסמס קועא דמא דתלינן בקניא כ' דכ"מ דבקנה אפי' ניקב גרגרת משהו כשר אבל בדריסה משיאדים הגרגרת משהו טריפה. עוד כ' בשם הרמב"ם דבקנה ל"ח כלל לניקב ע"ש. והנה לכאורה צ"ע למה כ' דבניקב גרגרת משהו כשר כיון דלא הי' לפינו שאנו מסתפקין במה לתלות למה לא ניחוש לניקוב הושט ונראה דהטעם כמש"כ בסכ"א דבתחוב בדופן ובלב ל"ח למ"א ה"נ כשאנו מוצאין שנקב בצואר וכנגדו בגרגרת אין לנו לחוש כלל שמא נקב גם במ"א ובודאי כך נקבה בתחיבה זה ויצאה תיכף ומש"כ הרמב"ם דל"ח כלל לנקיבה פשוט דהיינו כשאין נקוב לתוך חלל הושט דאי ל"ה פשוט דל"ג מקוץ שניקב לחלל והנה הב"י כ' בפי' הטור שכוונתו לתי' שניקב הגרגרת והט"ז רוצה לפרש שכוונתו לדברי הריב"ס. אבל לכאורה לא שייך לפרש כן בלשון שניקב לפנים דבזה בודאי לכו"ע חיישינן ועב"ח:

שם סקכ"ג האריך להשיג על הב"י ולולי ד"ק נראה דאע"ג דזה מוכח בש"ס דהריעותות דמקרקרן ולפורן בגגו שוה אהדדי אבל פשוט דאין הריעותות האלו אחד ממש דבמקרקרן הריעותא הוא דבזה נידע דרוצה לדרוס אבל בלפורן ודאי דהריעותא הוא דכבר דרסו וזה פשוט ומבואר וא"כ לענין קולא דהמקום רחב פשוט דזה שייך לענין מקרקרן די"ל דאף דחזינן מזה דהאר הוא רוצה לדרוס אבל מ"מ כיון דהמקום רחב אין עדיין מה שרוצה ריעותא כלל דאימור ברחו. אבל בלפורן כיון דהי' ארי וחזינן דיש לפורן בגגו ובודאי כבר דרסו מה שייך בזה מקום רחב וז"פ. אבל

בעיקר חומר הריעותא שמוכיח לאיסור ודאי שוה אהדדי ומשו"ה שפיר אמרינן דרב לטעמי' דכיון דלא חייש כלל במקרקרן אפי' במקום צר וא"א להשמט וע"כ דלא חייש אפילו במקום ריעותא ודאי דה"נ אין לחוש גם בצפורן ודו"ק:

סט"ו ואפילו ודאי דרוסה יש לה היתר בבדיקה והש"ך סקל"ה הביא דעת הריב"ש ודעת הרא"ה והר"ן דאפי' רק ראיש שנדרסה אפי' לא נדע שהי' במקום האוסר ל"מ בדיקה והתו' הקשו ע"ז ולענ"ד יש ליישב כל הקושי' דנראה דטעמם דס"ל כיון דהרוב שהדורס הוא מטיל ארס המטריף אין לסמוך על הבדיקה די"ל דאולי משהו מקום דרו' אינו ניכר. וא"כ כ"ז לדידן דקיי"ל דמחמירין בס"ד. אבל רב דס"ל דאין חוששין לס"ד בודאי לא יחמיר גם בזה וא"כ בדיקה דאיירי רב ודאי קאי בודאי דרוסה. דלדידי' לא חיישינן לזה דשמא אינו ניכר דל"ג זה מספק דרו' דל"א לדידי'. אבל לפ"מ דמחמרינן לדידן בס"ד. ודאי דגם בזה דודאי דרוסה ל"מ כלל בדיקה. דלא עדיף מס"ד דקיי"ל להחמיר. גם מה שהקשו מהא דאמרינן דבסימנים עד שיאדימו סימנים עצמן. והרי אף דהאדים הבשר ובודאי נדרס מהני בדיקת הסימנים. נראה פשוט כיון דחזינן דמקילין בסימנים טפי מכל המעיים ואמרינן דרוב סימנים אין ארס שולט בהן כמש"כ רש"י ע"ש ה"נ לא חיישינן בהו לחששא דאינו ניכר. ומיושב בזה גם הא דבעי שם קנה דרוסתו בכמה וגם בל"ה יש ליישב שם דאי הוה צריך כאיסר ודאי דלא הי' שייך לחוש בשיעור גדול כזה דלא מינכר. ומיירי כ"ז בראינו שלא דרס אלא במקום זה ודוק:

והש"ך בסקל"ו הוסיף להקשות דא"כ לוקי בזבחים דאיערב דרוסה שראינו שנדרסה ואין מקום הדרי' ניכר ע"ש. ולענ"ד דע"כ אין ללמוד מדיוק זה דבל"ה קשה בכמה גווני דלפ"מ שהסכים בעצמו בסקכ"א בשם הר"ן דבפסקי' לידי' אפילו מקום הדרי' ניכר לא חיישינן להו. א"כ לוקי דאיערב דרוסה דלא פסיקי' בין דרוסת דפסקי'. וכן לפ"מ דקיי"ל כשי' הרמב"ם דכל הני דניטל טריפה נברא חסר כשר. וע' בכורות ל"ז דנברא חסר בפנים כשר גם להקרבה. וא"כ לוקי דאיערב נטולה בין נבראת חסר. וכה"ג בכמה אנפי. אלא דלא חש להאריך כ"כ וצ"ע:

סט"ז כיצד היא הבדיקה שוחטין הנדרס כו' עב"י בשם הרשב"א דדקדק כן מדברי התו' שכ' דבניכר מקום הדרי' א"צ לבדוק אלא כנגד אותו המקום והרי בודאי דיש לחוש שדרס גם לשאר הגוף שדרס וחזר ודרס כמבואר בס"ח וע"כ פי' דברי' דהיינו דבכה"ג סגי בכל הגוף בבדיקת חוץ. וכנגד מקום זה בודק בפנים. ומוכח דס"ל דהא אינו ניכר כלל בחוץ צריך לבדוק גם בכל הגוף דווקא בפנים ולא סגי בבדיקת חוץ. וע"ש דהרשב"א גופי' כ' דאינו אלא דברי נביאות. והש"ך הקשה ע"ז מאוד מסוגיא דזבחים ע"ש. ולולי דבר"ק הי' נראה בפירוש דברי התו' דניכר היינו כמו הוכרו ולבסוף נתערבו בפסחים פ"ג ובב"ב קכ"ג וכ"ד דפירושו שהיה נודע. וה"כ כוונתם בנודע לנו בבירור שלא דרס אלא במקום זה ולשון מבחוץ אינו מדוקדק. וא"כ כוונתם בפשי' דא"צ לבדוק כלל בכל הגוף ואין שום דיקדוק מדברי' בזה ודוק. ועכ"פ מבואר מדברי כולם דהאדים מבחוץ לבד אינו טריפה עד שיאדים מבפנים כנגד ב"מ. ונראה דיצא להם כן מהא דאמרינן בדרוסה עד שיאדים בשר כנגד ב"מ. ופירושו דהיינו לצד ב"מ וכמו גבי נפלה לאור והאדים כבד כנגד ב"מ דקיי"ל שם דהיינו מצד הב"מ. ונ"מ גם לדידן דבחוץ אינו אלא ספק טריפה וא"כ כי נשהה י"ב חודש כשר והפמ"ג בסקל"ה כ' דמשמעות הפו' דהוא טריפה ודאי ול"מ שהה י"ב חודש ע"ש. ול"י מי המה הפוסקים שלמד מדברי' כן. ולכאורה משמעות כל הפוסקים כדברי התוספות והרשב"א זולת דברי הש"ך בסקל"ו בשי' רש"י ע"ש:

שם מכף הירך היינו בשביל צוה"ג כמבואר בטור. ונראה דמפרשו עד אטמא עד ועד בכלל. וכמו דקיי"ל בכ"מ דשיעורי חכמים להחמיר. וצ"ל דהא דלא אמר בש"ס דהא אתי רב לאשמועינן. דא"כ לא הו"ל מכפא עד אטמא אלא הו"ל לאשופי אטמא בהדיא וע"כ דמכפא נמי הוספה הוא ונכון. אלא דצריך להבין דא"כ למה מבעי לי' בקנה דווקא דרוסתו בכמה. ול"מ בצוה"ג. ואולי דלא שייך למיבעי אלא בקנה דבעי האדים בעצמו אבל צוה"ג דהאדים כנגדן טריפה ודאי דהוא במשהו וצ"ע:

שם עד הקדקד [משום המוח]. לשי' התו' שם מוכרח דמכפא היינו סוף כפא. וצ"ל דכנגד המוח א"צ בדיקה. והטעם י"ל כמש"כ הרא"ש בנפולה דהעצם מגין. אבל באמת עיקר הוכחתם לפרש דמשמעות כפא סוף כפא. שהוא משום דבס"ד שם דהוה ס"ל דהיינו כפא דידא פריך שם היינו ב"מ. וחלקו על רש"י דס"ל דב"מ משמע כל המעיים אפי' ריאה ולב וכבד. והם הוכיחו מהא דאמרינן גבי נפולה כל החלל להוספה על ב"מ. וע"כ דב"מ אינו אלא כרס ודקין. ומשו"ה הוכרחו לפרש דהיינו סוף כפא ולפי הס"ד לא הוה בהמת אלא כרס ודקין ע"ש. אבל באמת הוא תמוה דלא הזכירו כלל דרש"י פי' בהדיא בנפולה שם דהוספה דכל החלל היינו אפילו חוליות וצלעות ע"ש. וא"כ ב"מ דשם ג"כ באמת כל הב"מ. ושפיר י"ל דכפא היינו תחילת כפא. ולפי המסקנא גם המוח בכלל. וכן כ' רש"י לדינא בדג"ו דהכתה חולדה על ראשה היינו בשן דאילו ביד יש דרוסה לחולדה בעופות ע"ש:

שם בסימנים עד שיאדימו הסימנים עצמם ורש"י כ' בודקין כנגד הסימנים. ונראה דהיינו דמעיקרא סגי בבדיקת הבשר ואפשר אפילו מבחוץ כמו כנגד ב"מ מבחוץ וכמש"כ לעיל בשם הרשב"א ואח"כ אם האדים הבשר כנגדן אפילו מבפנים בודקין הסימנים עצמם ואם לא האדימו כשירה דבסימנים קיל ולא מיטרפו בהאדים הבשר אפילו מבפנים וכן יש לפרש בדברי הר"ן. והב"י הניח דבריו בצ"ע ונראה דלשון אסור שבר"ן קשי' לי'. אבל נראה דכוונתו בלא בדיקה וצ"ע: וע' טור בשם הרשב"א דאם לא בדקוהו מיד. ל"מ בדיקה שמא נתחלחל לפנים. והטור כ' ע"ז דל"נ לחדש חומרא שלא נזכר בש"ס. ולכאו' הוא בכלל שמא הבריא דקיי"ל לדידן דחוששין ודוק. ולעיל סי' נ"א הביא הטור דברי הרמב"ם לענין בדיקת נקב דל"מ אלא תוך ג"י. ועוד דהרי הרא"ש הכריח כעין סברא זו גבי ושט דלמה מהני בדיקת פנים כיון דאין לו בדיקה מבחוץ שמא הוא מבחוץ ואינו נראה. ותי' דכ"ז שלא נתחלחל לפנימי ניכר הוא גם מבחוץ. אלא דחוששין שמא כבר נתחלחל ואם מתחלחל הוא ניכר בפנים ע"ש. ובודאי דיש ללמוד מזה דבשהה הרבה י"ל דנתחלחל לגמרי ועבר ואינו ניכר כלל ומיהו הרשב"א שם ס"ל דאינו אוסר בושט אלא דרוסת פנים אלא דלכאו' יש להקשות ע"ז מסוגיא דזבחים דלימא דנתערב דרוסה שלא בדקוהו מיד ועתה אינו ניכר אבל כ"כ בסמוך דאין לדקדק שם כ"כ אמנם התו' שם בר"פ ד"ה ובטריפה כ' בהדיא דלאחר שירעו עד שיסתאבו יבדוקו את הדרוסה ע"ש. הרי שחולקים בפירוש על הרשב"א וצ"ע:

סי"ח ונקיבה שנתעברה ותלד בתי' ב"י כ' הוכחה לזה דלא סגי עיבור לחוד מהא דהוכיחו התו' בריש חולין דליכא חזקה מבוררת שאינה טריפה ע"ש ואי עיבור לחוד מהני א"כ כל בהמה מעוברת יש לה חזקה מבוררת דאינה טריפה. [ואע"ג דאין אותה הרגע של העיבור נודע לנו. מ"מ ודאי לא שייך ע"ז חזקה שלא נתבררה בשעתה. כיון דאותה הרגע עצמה היה נודע מעצמו בלא צירוף בירור זמן אח"כ. נראה ברור דזה מיקרי שפיר נתבררה בשעתו. דאי ל"ה לא מצינו חזקת טהרה לאשה. דלעולם אינו נודע טהרתה אלא באותה רגע שהבדיקה בפנים. ואותה שעה אינו נודע לה. ותיכף כשמוציאה את העד לחוץ לראות בו. תו יש לחוש דראתה עם סילוק ידי'. וע"כ כיון דאותה רגע בעצמו הוא מבורר בעצמו. אע"ג דאנו לא היינו יודעין באותה רגע שפיר הוה חזקה שנתבררה. וראיתי שהאחרונים שם נתקשו בהמת בזה וע' מה שכ' שם והעיקר כמש"כ כאן]. וא"כ הכא ע"כ דהעיבור לחוד אינה ראי' עד שעת לידה ואז אינו מגלה אלא על שעת העיבור וי"ל דאח"כ נעשית טריפה ולא עדיף מיב"ח דאינו מגלה אלא אלמפרע ומשו"ה הוה חזקה שלא נתבררה ודוק:

ולענין זכר אם הוליד הנה לכאורה לפ"מ שהוכחנו דבעי עיבור ולידה זה לא שייך בזכר. אמנם הפלתי הוכיח בסמ"ד מדברי הרמ"ל המצריך דבעי עיבור ולידה. דאין הטעם דטריפה אין בה כח להוליד אלא דהעובר של הטריפה הוא אינו ראוי להתקיים ללידה גמורה ע"ש. וא"כ ודאי דשייך זה גם בזכר.

ומסוגיא דידן דנקט בזכר יב"ח ובנקיבה כל שאינה יולדות. אין ראי' דבזכר ל"מ לידה דהתם הא קאי הסוגיא לענין בילה ע"ש. ושם הרי טבע תרנגולת שהיא ספנא מארעא גם בלא זכר א"כ לא שייך שם בבילה ראי' על הזכר. והפו' י"ל דנקטו לשון הש"ס. ועוד בל"ה אינו הוכחה זו דמוליד שכיח בזכר דלא שייך אלא בהי' מסורים לשומר ול"ע לדינא:

ש"ך סקנ"א והשתא ניחא הא דלא הקשה מש"ס כו' והתו' כ' שם לענין חשש תקלה דאין להוכיח משם דלפי המסקנא אין ראי' ע"ש:

סימן נח

ס"א בהגה ואין חילוק בין בהמה לעוף. בדרישה א' כ' דעוף אינו נטרף בנפילה לעולם אלא כשמפילה אדם בכח ע"ש ובאמת נראה כן מש"ח דאפי' בחד גפי יכולה לסמוך. אבל דברי הר"ן בב"י לא משמע כן כלל וביותר בד"מ. ונפלאתי שלא הזכירו זה האחרונים ול"ע:

ס"ג אם לא עמדה כו' ע' דרישה ד' מש"כ בשי' הרמב"ם ולענ"ד פשוט דכמו להר"ן מהני עמדה כמו מעל"ע להוציאה לגמרי מספק ריסוק ה"נ להרמב"ם הוה כמו מעל"ע להוציאה מספק ריסוק שאינו ניכר ותו ל"מ:

שם מקדקד הראש כו' לכאו' משמע דס"ל דגם המוח צריך בדיקה וכמו שמבואר זה הלשון לעיל גבי דרוסה ע"ש ודלא כהטור והרא"ש. אמנם י"ל דהכא על הקדקד גופי' ומחשש נחבסה הגולגולת. וכמו שצריך בדיקה בחוליות ובצלעות כמש"כ רש"י והר"ן אמנם מדברי רש"י דנ"ו ד"ה הכתה מבואר בהדיא דס"ל דהמוח בכלל כנגד החלל דלא כהרא"ש שכ' דהמוח אינו בכלל נגד החלל ע"ש:

ש"ך סק"ד הוכה עוף כנגד ריאה שלו צריך בדיקה ולדידן דאין בקיאין טריפה ע' פמ"ג וע' ט"ז סי' ל"ג סק"ח דכ' גבי חוהש"ד דמהני בדיקה אף דיש ג"כ חשש ריסוק. ובפמ"ג שם כ' לחלק דריאה שאני ואין בו טעם כ"כ. ואולי כוונתו בריאה של עוף דקשה בדיקתה וגם רב חיים בשמועות גף דל"מ בדיקה ועט"ז סי' כ"ד ומ"מ י"ל דדווקא בחוה"ש כ' שם הט"ז דמהני בדיקה גם לדידן דאינו נטרף אלא ברובו. וכן משמע בסי' ל' גבי נשבר העלם כנגד קרום של מוח דל"מ בדיקה לדידן ועש"ך סל"ג סקי"ד ול"ע:

והנה מבואר מדברי הש"ך כשי' הר"ן דבמ"א ל"מ הלכה ואף דהאחרונים הקשו מסוגיא דדיש התערובות דלוקי שם טריפה שנתערבה בכה"ג כ"כ בשי' הקודם דע"כ דלא חש שם להאריך כ"כ ע"ש. והסברא ודאי דל"מ דהרי עיקר הטעם דהלכה מהני אף דטריפות הולכות וחיות יב"ח כבר ביאר הר"ן דהוא משום דאי הי' לה חבט גדול שעשה לה טריפות לא היה יכולה להלוך ובודאי דזה שייך כשנחבט כל גופה. אבל בחבט במקום אחד הרי אין כאן אלא טריפה אחת ככל טריפה דיכולה להלוך וזה נכון. והנה הפלתי התאמץ ליישב עפ"י מה שיסד דבמ"א שצריך בדיקה ליכא משום הקריבהו נא לפחתך ע"ש שהוכיח זה מבדיקת הריאה דע"כ הרי הוא צריך לבדוק בכל הבהמות ע"ש. והנה חילוק זה אין בו טעם כ"כ ולאייתו מריאה אינו מוכרח דהתם דהכשירו בכך לא שייך הקריבהו. והרי אין לך קשה מריח נולה. ולייתה עלי' תורה להקטירו בעולת העוף כדי שיהא המזבח מהודר בקרבנו של עני אבל במקום שאין מצוותו בכך ודאי דאין לנו להקריב דבר שיש בו ספק. וסברא זו מוכח בפסחים ע"ח דאמרינן שם רצה גחלת רצה שלהבת. שלהבת בלא גחלת היכי משכחת לה כו' השתא לפני מלך בו"ד אין עושין כן כו' ומעיקרא שם כדאמר יכול שלהבת לא הוה קשי' לי' מידי ע"ש. והיינו דאי הוה מצוותו בכך לא שייך למפרך מידי אבל השתא דאמר רצה כו' הוא קשי' ליה דכיון דאין מצוותו בכך ודאי דאינו רשאי בזה דהשתא כו' ודוק:

ס"ו בד"א שהלכה הילוך יפה כדרכה עה"ן בשם הרמב"ן שכ' דפסקו דלא כר"י דס"ל דאפילו פשטה ידה להלוך מהני משום דהא חזינן בהא דגורדת רגלי' דאמרינן שם דהו"ל למיחש לחוה"ש אי לאו משום דמסיק דחוה"ש לא שכיח וכאן דנפלה לפנינו דודאי דשכיח יש לחוש בזה לפסיקת החוה"ש וע"כ דסוגיא דשם דלא כר"י ע"ש. ולכאורה לפ"מ שכ' הר"ן גופי' דאע"ג דקיי"ל דכל טריפות חיות יב"ח ומהלכות מ"מ הכא בהלכה א"צ בדיקה. משום דאי היה החבט גדול שעשאה טריפה לא היתה יכולה להלוך וא"כ אע"ג דבעלמא גורדת רגלי' הוא ריעותא לחוה"ש בכאן ע"כ אין לנו לחוש לה דהרי יש לנו הוכחה דאם היה בה טריפות לא היתה יכולה לילך כלל כנ"ל. וסוגיא דלעיל התם בלא נפלה כמש"כ הבה"ג שם ולחשש פסוקא דעלמא בעיר יש לחוש. אבל כאן בנפלה הרי ע"כ דאין בה שום טריפות דאי ל"ה לא היתה הולכת כלל ואין שום הוכחה דלא כר"י. ונראה כוונתו דס"ל בפשי' דזה ודאי דסברא זו דלא הי' יכולה לילך אינו אלא על הרוב. ובודאי דיש מיעוט שנעשה לה טריפות אחת וכל גופה הוא בריא וא"כ לפי סוגיא דשם דגורדת רגלי' הוא ריעותא על חוה"ש ודאי דבמקום ריעותא יש לנו לחוש למיעוט ולהצריך בדיקה בחוה"ש ועדיין אכתי לפי"ז אין חשש אלא לחוה"ש. אבל אפשר עוד דכל עיקר טעם דמהני הלכה אינו אלא דכשהולכת וחזינן דאין החבט גדול. זה מוליאה מעיקר החשש דנפולה שהכניסה לספק טריפה ומהני לחזור להעמידה על חזקתה דמעיקרא אבל במקום שיש לפני ריעותא על טריפות. י"ל דאין ההילוך מוליאה כלל מחשש טריפות וכמו בכל טריפה דעלמא דל"מ בה הילוך ויש לחוש עוד כיון שאנו רואין ריעותא על טריפה אחת וי"ל שע"כ שיש בה מקומות שנלט בה החבט יותר מבכל הגוף ה"נ י"ל על כל טריפה בפ"ע שמא שלט שם החבט יותר וצריך בדיקה בכולם וע"כ דסוגיא דהתם דלא כר"י ודוק. ומ"מ כ"ז אינו אלא באיתחזק ריעותא דפשטה ידה להלוך ולא הי' יכולה לילך אבל אם שחטה תיכף כשפשטה ידה ולא חזינן שום ריעותא לכאו' אין שום סתירה מסוגיא דשם על ר"י והו"ל למפסק כוותי' דמהני ולא משמע כן דברי הר"ן ועוד דעכ"פ עדיין אין שום סמך למש"כ הרב דבעי' דווקא הילוך ד"א. ע"כ נלענ"ד דסמכו בזה אהא דס"ז בעוף שנחבט ע"פ המים דבעי שם סתמא דהש"ס שט מלא קומתו והוא כדין הילוך ביבשה ערש"י ודקדק מזה דבעי בכ"ד הילוך מלא קומתו דווקא ודלא כר"י. והנה מבואר ברי"פ עושין פסין דראשה ורובה של פרה שני אמות. א"כ כל קומתה היינו קרוב לד"א בלימלום. ומשו"ה הלריכו ד"א. ובפחות מזה לא יצאה עדיין מחשש טריפות כלל וכיון דחזינן דבעי הילוך ד"א דווקא דלא כר"י פשיטא דכל שאין ההילוך יפה ל"מ כלל וזה נכון. והנה הקשו האחרו' בהא דזבחים דמשמע בש"ס וכל הראשונים דר"ל פליג וסבר דהלכה צריכה בדיקה דמנ"ל דילמא הא דהוקי' ר"ל בנפולה כוונתו בבהמה שהיתה הולכת תחילה יפה ועתה אינה הולכת יפה כבתחילה דל"מ בה הלכה ונתערבה בשאר בהמות שמעולם אין הולכין יפה מעולמם. ולענ"ד יש מקום לומר דאינן הולכין יפה הוה חולה הפוסל בקדשים ויש סעד לזה בעירובין ק"ב דאמר התם הרכיבו דלא כר"נ דאמר חי נושא את עצמו ע"ש. והרי ביומא ס"ו גבי שעיר המשתלח דאמר שאם חלה מרכיבו על כתיפו אמר דבחולה מודה ר"נ וא"כ ה"נ לוקי בחולה וכר"נ וע"כ דדווקא התם בשעיר המשתלח דלא קרב בפנים ואפילו בבע"מ אילטריך שם בדס"ג יתורא לפסול בו ומשו"ה חולה דליכא יתורא ודאי לא פוסל בי' אבל בקדשים אם הוא חולה שאינו יכול לילך הוא פסול להקרבה ומשו"ה הולרך לומר דלא כר"נ. ועמג"א סש"ח דאפילו נוטל אחת ומניח אחת אסור להוליאו לשי' הרז"ה אף דקיי"ל כר"נ וע"כ דלא היה יכול לאוקמי גם בהכי דג"ז פוסל בקדשים וע"כ דבעי דוקא הילוך יפה ולא מצי לאוקי גם בכה"ג ודו"ק:

שם בהגה הילוך יפה כמו שהלכה מקודם שנפלה או כמו שאר בהמה נראה דהיינו דאם מקודם הי' הילוכה גרוע משאר בהמות סגי לה גם עכשיו בהילוכה הקודם ואם היתה הולכת יפה משאר בהמות סגי לה עכשיו בהילוך כשאר בהמות דכל שהיא הולכת עכשיו ככל בהמה בריאה אין כאן שום ריעותא כלל וכן משמעות הפוס' ודו"ק:

ס"י בהגה ודווקא כשלא קשרו כל רגלי' כו' בד"מ כ' שכ"ה בא"ה בשם הרא"מ וכ' הא"ה ע"ז אבל אין נוהגין כן ותמה הד"מ למה אין נוהגין כן שהרי הם דברים של טעם. ועוד שהרי מסיק בעצמו גבי טבח נושא שה דבאחז כל רגלים יש לאסור והמעיין בא"ה יראה בהדיא שהא"ה חולק על מה שהחמיר אפי' בפחות מעשרה דכיון דקיי"ל דאין חבט בפחות מעשרה ולא החמירו לענין בכת אלא מהא דאילם המנגחים וא"ז. וכיון שע"כ צריך לחלק מהא דמטבחים משום דבמטבחים יודעת שיפילוה והקילו שם

דבאיכא

דאיכא מידי למסרך אפי' ביותר מעשרה אין חוששין. וא"כ אפי' ליכא מידי למסרך אין להחמיר בפחות מעשרה. דהרי באילים אסור אפי' באיכא מידי למסרך וע"כ דהתם שאני משום שכ"א רוצה להתגבר על חבירו וכמש"כ הב"י וא"כ י"ל דה"ה משום הכי אסור אפי' בפחות מעשרה. אבל בל"ה בפחות אין חבט כלל. ולכאו' יש ראי' לזה מב"ק שם דפריך על ר"נ דס"ל יש חבט בפחות מעשרה מהא דבית הסקילה היה גבוה שתי קומות והרי התם היה דוחפו וא"כ תקשי גם אהא דאילים. ואין לומר דהתם הוה כמו איכא מידי למסרך דא"כ לק"מ גם לר"נ דהרי גם ביותר מעשרה אין חוששין בזה. וע"כ דאפי' בליכא מידי למסרך ומפילים אותו אחרים כל שיודעת אין חבט בפחות מעשרה. ולא מקשה אלא לר"נ דסבירא ליה דיש חבט בפחות מעשרה. (ובזה נדחים גם דברי הכו"פ סק"א מה שתמה על הש"ך ע"ש). ואע"ג דבשבת קיי"ל דבכפות ל"א חי נושא א"ע. מ"מ אין החי כזורק אבן. לחוש אפי' בפחות מעשרה. וכ"ז לענין פחות מעשרה. אבל לענין גובה עשרה אסור וזה שמסיק הא"ה ודווקא במחליק כו' אבל טבח כו' שגבוה עשרה בזה ודאי אסור וצ"ע לדינא:

ש"ך סקי"ד האריך בדברי הא"ה ע"ש ועד"מ שהגירסא להיפוך בדברי' דכל רגלי' בידיו חוששין. אבל כשנשמטו מקצת רגלי' (נראה דהיינו קודם שנפלה) אין חוששין דאמדה נפשה וזה נכון וחידוש שלא הזכיר זה הש"ך:

סימן נט ס"א ואם נשתייר כרוחב סלע כו' ע' לעיל סי' נ"ה ס"י ספיקי דעור ובשר חופין את רובו דגבי נשבר העצם וצ"ע לענין הך דהכא ועסמ"א ס"א ודו"ק:

שם ואם ניטל כסלע מעל השדרה כו' ושאר העור קיים כשירה עב"י דביאר דהוא משום ס"ס דשמא כמ"ד דאינו תלוי כלל בנשתייר בשדרה ואף אם צריך שיעור בשדרה מ"מ שמא ניטל מקום שדרה ושאר כל העור קיים כשירה וע"ש מקודם שכ' בשי' הרי"ף דהא דלא פסק כרב ור"י דכל העור מציל הוא ג"כ מספיקא. וא"כ אף בניטלו כל שלשתם ושאר העור קיים. יש ס"ס להכשיר. ובהדיא משמעות דברי הרמב"ם דדוקא בלא ניטל אלא אחד מהם מכשיר וכמש"כ הרב בהגה. ולולי ד"ק היה נראה בשי' הרמב"ם דמפרש בש"ס דל"פ אמוראי כלל ולכ"ע כולהו בעי ומר מפרש הא ומר מפרש אידך. וכן נראה בהדיא מדברי הרמב"ם דהא דמצריך שישתייר כולם לאו משום ספק אלא דהוא ודאי טריפה ולפ"ז הא דבעי בש"ס ניטל מקום שדרה וכולו קיים ניטל מקום טביר וכו' אי אפשר לפרש דהיינו דנקט לכל מ"ד כדאית לי' כיון דליכא פלוגתא וע"כ דהבעיא אינו אלא במ"א אבל בכולם פשי' לי' להש"ס דהוא טריפה ולענין הבעיא דמ"א פסק לקולא ונראה דטעמו משום שמפרש בסוגיא דבתר הכי שם דאמר רב דכל העור מציל דאתי למפשט בעיא דלעיל וכך הוא פירושא דהגה ודאי הא דנקט בבעיא וכולו קיים דל"ד אלא רובו דרובו ככולו וע' חי' הרשב"א שהביאו הב"י והש"ך והיינו דא"ר כל העור כו' דאתי למפשט בעיא דכל העור מצטרף לרוב להכשיר (בניטל במ"א) חוץ מעור בית הפרסות דאינו מצטרף לרוב להכשיר (בניטל מ"א). וזה שכ' הרמב"ם דירצה להתיר פי' דנראה בפי' הסוגיא דרב פשט לבעיא להכשיר כנ"ל וצ"ע. והנה בפלוגתא דרב ור"י לענין עור ביה"פ. דנ"מ לדינא לענין להצטרף לרוב כשניטל במ"א. (ואפי' אם לא נפרש בש"ס כמש"כ מ"מ הנ"מ זו בודאי ברור לדינא ובאמת צריך להבין סתימת הפוסקים בזה) הנה הבה"ג כ' דר"י הדר בי' לגבי רב. והרי"ף תמה דלא נמצא כן. והרא"ש הוסיף דבבה"מ (דע"ז) סמך הש"ס אהך דר"י דהא דהטוה"ר בלשון יחיד שנוי' ע"ש. ולענ"ד דאדרבה כוונת הבה"ג באמת הוא אההיא דבה"מ הנ"ל דהא הקשו שם התו' דמאי דהדר בי' מהא דגידין הרכין נימנין עליהם דילמא מהא דבלשון יחיד אני שונה אותה ותי' דמסתמא הדר בי' לגבי ר"ל חברי' ע"ש. והנה בודאי קשה טובא דהא רב דהכא אדרבה ס"ל כההיא משנה דהטוה"ר. דעור ביה"פ אינו עור ודילמא אדרבה לגבי רב דהכא הדר בי'. ועוד דהא אדרבה רב קשיש מיני' טובא ור"י קרי לי' רבינו ויותר י"ל דהדר בי' לגבי רב. ע"כ מפרש הבה"ג בההוא דבה"מ דאין כוונת הש"ס שם דבודאי הדר בי' אלא דיש לנו להחמיר מספק דכיון דמצינן דהדר בי' ר"י. ולא ידעינן הי דאחריתא. ע"כ נחמיר מספק ע"ש. וא"כ פשוט דלפ"ז זה שייך שם דהחומרא דהוא כעור. אבל כאן אדרבה הוא לחומרא דאינו כעור בודאי יש לפסוק לפי הסוגיא דשם דלענין זה אדרבה י"ל דילמא הך דגידין עיקר דהוא כרב. וכהך מתני' דהטוה"ר דהני אינן כעור והוה"ד דביה"פ אינו מצטרף וצ"ע:

ס"ב העוף שניטל נוצתה כו' וטוב להחמיר בנפלו כולם כו'. נראה דהיינו דה"נ דינו כגלודה דבנשתייר מקום השדרה כסלע ובאיך דוכתי כדלעיל כשר. דניטלה הנוצה היינו כגלודה דבהמה. וכן משמע שם בש"ס דטעמא דר"י הוא דס"ל דהנוצה דעוף הוא כעור הבהמה והוה כגלודה. ובזה מיושב מה שהקשו התו' דנ"ו ד"ה איבעי"ל דלמה לא חשיב לה לוי ביותר עליהם עוף ניטלה הנוצה לר"י ע"ש. ובזה א"ש דאין זה יתר וכמו קורקבן של עוף דלא שייך יתר. דהוא כרס והמסס בבהמה. ה"נ הנוצה הוא במקום העור בבהמה וע' מש"כ בזה בסי' נ"ג ודוק:

סימן ס ס"א או ששתה מים הרעים מותרת. ע' ט"ז סקט"ז דכ' דדוקא בששתה הרבה וחזינן דלא חלתה. הא ל"ה ודאי דיש לחוש שיזיק גם להאדם [וכמו בסה"מ דאדם בס"ב ונפסקו רגליו בס"ג] וכפירש"י בב"ק ע"ש. וצ"ל לפ"ז דסמכינן דאם הי' בה ארס הנחש הי' ממית תיכף. ואם לא הזיקה תיכף ודאי דאין בה ארס. ונראה לי ראי' ברורה דיש לסמוך ע"ז מהא דע"ז (ד"ל) דהוצרך לאשמועינן דאכל אחד מגילוי ולא מת מ"מ אסור לאכול אותו הנשאר דדילמא הי' שוקע ע"ש. ש"מ הא אי לאו סברא זו הי' יכולין לסמוך ע"ז דאין בו ארס ול"ח שמא באמת גם במה שאכל זה הי' בו ג"כ ארס אלא שלא הזיקו עדיין. וע"כ צ"ל דסמכו ע"ז. דאם הי' בו ארס הי' מזיק תיכף ודוק:

שם בהגה נתפטמה כל ימי' רק בדברים האסורים אסורה. עש"ך שהאריך להשיג מדברי התוספות ע"ז דכ' דלענין גידולי איסור דדוקא באיסורי הנאה שייך לאסור הגידולים. אבל באיסורי אכילה לחוד הרי הוא אינו אוכל את האיסור. והכי נמי לענין מה שנתפטמה הבהמה ע"ש. ולענ"ד יש ליישב דברי הרב עפ"מ שכ' המג"א סי' רט"ז סק"ג לענין מוס"ק של חי' ובשר נבילה שנותנים בדבש. דאע"ג דנשתנו אין להתיר דהא גבי אפרוח בילת טריפה הוצרך בש"ס למימר אימת קא גביל לכי מסרח בההיא שעתא עפרא בעלמא הוא. הא ל"ה לא התירו אע"ג דנשתנו. וא"כ לענין המוס"ק מי יודע דנעשה עפרא ע"ש. וא"כ ה"נ בנידון דידן בשלמא לענין גידולים דאיירי שם בזרעו כלה. וא"כ נעשה עפרא תחילה א"כ אין הגידולים אסורים באיסורי אכילה. אבל כאן לענין פיטום הבהמה הא מוכח בבה"מ (דע"א) דאוכל אינו נעכל עד שעת יציאתו לחוץ. וע"ש תוס' ד"ה כי קאמר רבא כו'. וא"כ ודאי דהבהמה נהנית ומתפטמת ממנו כשעדיין היא איסור. וא"כ אינו אלא כאיסור שנשתנה בעלמא דקיי"ל לאסור. וכדמוכח מבילת טריפה דהוה אסרינן גם האפרוח אי לאו דנעשה עפרא מעיקרא. ואין היתר במה שנשתנה. וה"נ אין כאן שום היתר מה שהאיסור נשתנה לבהמה כיון דלא נעשה עפר מתחילה ודוק. ובפלתי הקשה דאי אסור בזה א"כ לוקי בזבחים דטריפה שנתערבה בכה"ג. ולענ"ד דהנה באמת אף שבהמה מתגדלת בכל יום מהאיסור כנ"ל מ"מ לכאורה הו"ל לומר דבטיל ברובא. וע"כ הא דאסר הש"ס בההיא דכלשיני ע"ז ע"כ דהאיסור הוא משום מעמיד. וע' ט"ז סי' ק"א סק"ד דדבר שלא נאסר אלא מחמת מעמיד לא עדיף משאר איסור בלוע דלא שייך בי' דבר חשוב ע"ש. וא"כ א"א לאוקמה מתני' שם בהכי דא"כ למה תנן שם דל"ב משום חשיבות או בע"ח ע"ש. הא כשאין האיסור אלא משום מעמיד לא שייך ד"ח כדברי הט"ז הנ"ל וגם בל"ה הא איסור מעמיד דרבנן. והרי ר"א התם לא ניחא לי' לאוקי כתנא דליטרא קציעות דאפילו בדרבנן ל"ב וע"ש בתו' ודוק:

סימן סא ס"ד אלא א"כ נהגו להניח החלב לבעלים בחיבורי ב"י הוכחתי מהא דאמרו חלב שבתוך הקיבה כהנים נהגו בו היתר. דלא נהגו ליתן לבעלים אלא שע"ג הקיבה. אבל לא שבתוך הקיבה וע"ש שהארכתי בזה:

ס"ה מצוה להפריש מיד כ' הפ"ח דלפי"ז רבותא דיחזקאל דאע"ג שהי'

שהי' כהן כו' והנה התו' בחולין ל"ח דחו זה דכי כהן מותר לאכול טבל. אבל זה דוקא לר"י דאית לי' דהוא כטבל ממש כמש"כ התו' אבל לדידן דאינו אלא איסורא בעלמא לכתחילה ודאי דיש סברא דלא שייך בכהן. ובאמת בעיקר הדבר דפסקו דלא כר"י יש לי מקום עיון דאע"ג דאמר בש"ס דלית הלכתא כוותי' אפשר דהיינו לפ"מ דהוה סברי מעיקרא דלא כר"א והוה נהגו במתנות בחו"ל ולי"ל ג"ש דתרומה. אבל לפ"מ דקיי"ל השתא כר"א א"כ י"ל דה"נ הוה כתרומה שטובל וכר"י. ואפשר משום דמסיק התם בסמוך אליבא דר"א למעט רה"נ ממתנה וחומש מכו ולא ברה"ג. וה"נ י"ל לענין מתנות וא"כ תו אין ללמוד ג"כ שטובל ודוק:

ס"ז אין שם חבר נותנין לע"ה ע' תו' מנחות כ"ח ד"ה מודה. ולכאורה נראה דאינו מודה גרע טפי והתם אין נותנים לו אפילו אין שם חבר. דאי ל"ה למה נקט שם אינו מודה דוקא והא כ"ל מקרא דמחזיק דאפילו לע"ה לא אלא דבקרא דהמקריב איתמעט לגמרי מדין כהונה. אפילו אין שם חבר. ולא איתמעט שם אלא אינו מודה. ומעוטא דקרא דמחזיק דאתי למיעוטי ע"ה בהא ודאי לא אתמעט אלא מנתינה וכשיש שם חבר אבל כשאין שם חבר נותנין לו ודוק:

ס"ח והנותנס לבעלה קיים מצות נתינה מבואר דהוא מתורת שליחות. ונ"ל דהא דאיתא בסיפרי ונתן לכהן ולא לשלוחו לא קיי"ל הכי. והיינו כפירש"י בדקל"ו דדרשינן מיני' לכהן ולא לכלבו למעט טריפות וכה"ג דרשינן גבי שלוח הקן תיקח לך ולא לכלבך ובפסחים דל"נ לו ולא לאורו ע"ש. והט"ז וב"י הביאו דרשה דסיפרי למעט טריפה מזובחי הזבח. ופשוט דהיינו ר"ש לשי' דס"ל בכ"ד דשחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה וסתם סיפרי ר"ש. אבל אנן דס"ל בעלמא דשמה שחיטה ע"כ לא מצינן למידרש מיני' למעוטי טריפה. ובאמת דרש לי' שם דהדין עם הטבח וטריפה ע"כ אצטריך למעט מלכהן ולא לכלבו כפירש"י וליכא קרא למעט שלוחו וזה נכון:

סי"ד ושלא יהא הכהן משרת בבית זה שמזכה לו כו' נראה דהרמב"ם מפרש דשמעי' היינו דרבא דלא כרש"י ולזה כיון המג"א בסוף סימן קכ"ח ע"ש. ובאמת לפירש"י קשה קצת דהרי בר"פ עד כמה מבואר בכל הסוגיא דלכהן משרתו בעצמו אין נותנין לו מתנותיו וצ"ע:

סי"ט ולא בבכור עט"ז ונראה עיקר הכוונה דלא שייך בבכור ליתן לכהן מתנות כיון דדין הבכור דהוא כולו לכהן ובזה א"ש דלא תיקשי סוגיא דרי"פ דאיצטריך קרא למעט קדשים ממתנות ע"ש:

סכ"א מתנות נוהגת בכ"מ ע' פלתי מש"כ מא"מ שנותנין מעות לקנות בהמות בא"י ליתן מהן מתנות עבורן דכל מה דלא מלי עביד ל"מ משוה שליח. וכבר דקדקתי עליו בחי' ב"י דלא שייך הכא כלל דאם אינו נוהגות אלא בארץ נראה דתלי בהבהמות שיהי' בארץ. כמו הפירות דילפינן מיניי'. דבעינן דיגדלו בארץ ולא תלי מידי בבעלים. והבעלים בכ"מ שהם יכולין ליתן גם בעצמן ושפיר מלי למשוה שליח ע"ש:

סכ"ג בהגה וי"א דמוליאין מידו עב"י בשם הר"ן דהקשה על הרמב"ם דבל"ה מוליאין משום טובת הנאה. אבל זה הרי הוא קשה גם בהא דתקפו כהן דהש"ס גופה וכבר הקשו זה התו' שם ותי' היטיב דמשום טו"ה אין לו אלא שיווי הטו"ה למ"ד ממון ועחו"מ סרע"ו דלדידן אין מוליאין וע' בסמוך:

סכ"ה השוחט לכהן כו' והמשתתף עט"ז דאע"ג דלעיל אמרו אפי' מקלת שה כו' התם כל שות שבו בר חיובא אבל הכא אין כל שות שבו חייב וכ"כ התו'. ובזה יתיישב קו' התו' בב"ק דמ"א גבי שור של שני שותפין דאמר ולא ח"כ והקשו דהא הכא אמרינן דאפילו מקלת שה ע"ש. ולפ"ז לק"מ דהא כבר כ' שם דלא תיקשי מחלי עבד וחלי ב"ח משום דהתם כל ב"ח שלו הוא חלי כופר ע"ש. וא"כ הא ה"נ בהא דמקלת שה הרי הוא ג"כ אינו אלא כשכל שות שבו חייב. והרי בשותפות כהן גם כאן קיי"ל דפטור ודוק:

שם בהגה מקום שנוהגים לשחוט אצל עכו"ם ואם נמצא טריפה נשאר לעכו"ם כו' עפמ"ג דאם התנה עם עכו"ם בבהמה של ישראל כן לא מיפטר [והוא כעין שכ' התו' בריש פסחים גבי בהמת ארנונא ע"ש] וכן נראה ברור דע"כ אין הטעם כפשוטו דכיון דלא הוברר חיובו בשעת שחיטה דדילמא היא טריפה תו לא מחייב דא"כ בל"ה הא משום ספק טריפות לעולם בכל בהמה אין החיוב ברור בשעת שחי' דהא טריפה בל"ה פטורה וא"כ חיוב מתנות המ"ל. אלא דפשוט דלא שייך ע"ז ברירה חדא דלא חיישינן לטריפה דאזלינן בתר רובו ועוד דלא שייך ברירה במה שלעבר כדאמרינן בהא דאיו וכבר בא חכם ע"ש. אלא דעיקר הטעם משום דבהמה של עו"ג כ"ז שלא נתבררה הקנאתו. לא יצאה עדיין מרשותו והוה יד עו"ג באמצע ופטור כעין בהמת ל"ב מעו"ג שכתבו התו' שם וא"כ ה"נ בתנאי דכאן בבהמת ישראל כה"ג ודאי חייב כמו דהוא שם בל"ב וע' תו' ב"מ ד"ע ודוק:

סכ"ח בהגה מיהו טו"ה לבעלים והוא יכול ליתנה כו' ע' ביאורי הגר"א. ולכאורה דברי הרב נכונין דעיקר כוונתו דאתי לאפוקי דאין הרשות ביד הטבח והיינו דאע"ג דמבואר בחו"מ סרע"ו דא"י להוציא טו"ה מיד אחרים עש"ך שם. מ"מ באמתי שם בסיפרי ח"י דמ"מ חיובא איכא עליו להחזיר לבעלים ע"ש שהוכחתי זה בראי' ברורה וכ"ה בהדיא לקמן סי' קע"ו סכ"ב בהגה לענין עסקא. ובזה שהוא ביד אחר נראה ברור דאי לא הי' לו טו"ה להבעלים ודאי לא הי' על האחר חיוב כלל ודוק:

סל"א והקונה אותם מותר לאוכלם עב"י בשם הר"ן דפי' בשי' דס"ל דכיון דמ"כ נגזלות אין לו על השני כלום ונ"ל דאע"ג דבגזילה דעלמא לא אמרינן הכי וחייב גם השני באיתניי' לכו"ע התם משום דלא נפיק מרשותי' דבעלים ולא פקע קניינו. אבל הכא דלא הוקנה עדיין לשום כהן אלא דרמי רחמנא למפרש. וכיון דהראשון נעשה עליו גזלן. תו ליכא חיובא אבתרא. וזה נוח מאוד בשי' הש"ס דחולין דלא נצטרך לדחוק בשי' הש"ס דלפי המסקנא מהפך פלוגתיי' כמו שדחקו התו' שם ע"ש ובודאי הוא דחוק מאוד כיון דלא מפרש מידי ע"ש. וא"ש גם מה שהניחו שם התו' בל"ע דמאי קאמר דפליגי בדר"ח דהא ע"כ התם באיתניי' דאי ל"ה מזיק מתנות כהונה או שאכלן פטור. וא"כ באיתניי' כו"ע אית להו דר"ח כדמוכח בב"ק ע"ש. ולפ"ז א"ש דזה הוה פסי' לי' גם להס"ד דודאי דמ"כ קיל טפי כנ"ל אלא דלפי הס"ד הוה ס"ל דלר"ח דאית לי' למחייבי' בכל גזי' אפילו בליתניי' ע"כ דחשיב לי' לבתרא ג"כ כנוזלו בעלמו מבעלים. ומשו"ה גם במתנות כהונה ס"ל דהו"ל לחייב בהרא לפחות באיתניי' דאכתי הוה ממש כקמא [אבל מה דמחייבין לכו"ע בגזילה דעלמא באיתניי' ודאי הוה פסי' לי' דזה לא שייך במ"כ כיון דאכתי אין לשום כהן קנין בהם כנ"ל] ולפי המסקנא משני דאפילו לר"ח מ"כ שאני ופטור אפילו באיתניי' כנ"ל ודו"ק. ואע"ג דבסוגיא דב"ק קט"ו משמע דאפי' נגזלות היינו אף עם הטבח ע"ש. מ"מ כ"ז לר"י שם דדחיק אף עם הטבח אבל הך סוגיא כאביי וכפשטי' דרב דדווקא עם הטבח ומיהו לא כאביי דלי"ל דר"ח אלא דמ"כ שאני וכנ"ל ואף שלשון מ"כ אין נגזלות בסוגיא דהכא והתם אינו שוה מלינו הרבה כיו"ב. ועט"ז בסל"ב דהעתיק דברי הטור דשקל לו מוכר יש לכהן הברירה אם ליטול מהמוכר או מהלוקח והוא כשי' התו' דאף עם הטבח ויש לתמוה דלא זכר דלשי' המחבר כהרמב"ם אין לו דין אלא על המוכר. ולפי שי' הא דאמר בדקל"א שאני התם דאיתניי' בעיניי'. אינו אלא לפום סברא דמקשה דהוא סבר כר"א דאפי' שקל לו טבח אבל לדינא קיי"ל דבשקל לו טבח באמת פטור כר"ח דמזיק מ"כ פטור ודו"ק:

סימן סב

ס"ג אבר המדולדל אם אינו יכול לחזור ולחיות עב"י שכ' דנלמד מדין בילים ולכאורה אין ראי' משם להתיר אלא כשכבר הבריא ע"ש אבל באמת הוא מבואר בהדיא בדף קכ"ז אי דמעלה ארוכה אפילו טומאת אוכלין לא ליטמא דהוא חשוב כמחובר ע"ש:

שם בהגה אבר שנשמט ממקומו מבואר ברשב"א דהטעם הוא משום דע"כ כיון דלא מסרח חיותא אית בי'. והקשה הש"ך דהא ל"מ האי טעמא בבילים ע"ש. ולא הבינותי קושי' דהא מפורש התם בש"ס דהתם הוא בשביל דתלינן דהא דלא מסרח משום דלא

שליט בהו אוירא ע"ש. וא"כ זה דווקא שם דלא שליט בהו אוירא אבל בעלמא דשליט בי' אוירא ודאי מוכח שם בהדיא דמהני הך טעמא להתיר כדברי הרשב"א:

עפמ"ג מסק"א שכ' ביישוב דברי הב"ח דכיון דאין איסור אבמה"ח בטמאים לישראל מותר להושיטו לב"נ אף שב"נ מצווה אפילו על אבר מה"ח דטמאים מ"מ כיון דלישראל ליכא אסורא בטמאים לא שייך בזה לפ"ע ע"ש. וקשה לי מסו"פ דם הנדה גבי נאמנים הכותים לומר לא קברנו את הנפלים דפריך והא לי"ל לפני עור ומשני בכותי כהן עומד שם. ש"מ בהדיא דהא לדידן אית לן לפ"ע אפילו לס"ד דלא הוה ס"ל בכהן. ואע"ג דאין הישראל מצווה על טומאת מת. איכא עליו לפ"ע להכשיל לכהן ואף דבזמן המשנה דהי' מקדש וקדשים י"ל דהתם לענין זה הכל מצווין. מ"מ משמע דהא לכהן לטמאות לשעה שיוכל להודיעו תיכף אח"כ דליכא טומאת מו"ק נמי איכא לפ"ע אפי' לישראל וכן מוכח בכ"ד ומיהו לקמן סקכ"א הוכחתי דיש לחלק בין מכשיל לישראל או לעו"ג דלישראל ודאי שלעולם אסור וצ"ע:

עוד שם הקשה דלמה לא אמרינן גם גבי אבמה"ח דאכילה דכתיב בי' הוא לחייב אכל כזית כדאמרינן גבי גיד הנשה וכבר ביארו התוספות שם ל"ו סוף ד"ה ור"י דלא שייך הא גבי אבמה"ח ע"ש:

בשפתי סק"ג נראה מדבריו דבערקום שאין בו בשר בתולדתו חייב עליו משום אבמה"ח גם בלא בשר ע"ש וצ"ל דהא דמשמע בכל הסוגיא דסו"פ גה"נ דבעי באבמה"ח משהו בשר אינו אלא ברוב האיברים דאית בהו בשר בתולדה אבל הערקום כיון דנברא כך בלא בשר ע"כ אבר הוא כמו שהוא וחייבין עליו ע"ש. אמנם לכאורה מבואר מדברי התו' דלא ס"ל הכי שהרי כ' בדל"נ גבי מי איכא מידי דלישראל שרי ולב"נ אסור. דלמ"ד דלישראל אינו נוהג אבמה"ח בחי' ועוף ובב"נ נוהג גם בחי' ועוף לא שייך מי איכא מידי וכו' דהא גם לישראל מ"מ אסור גם בחי' ועוף משום איסור שאינה זבוחה ואע"ג דלב"נ אסור במשהו בשר גידים ועצמות כדין אבמה"ח ולישראל דאינו אלא משום שא"ז בעי כזית בשר מ"מ גם לישראל אסור אפילו משהו בשר משום חצי שיעור ע"ש. והנה ע"כ מוכח מדבריו דס"ל דאין שם איסור אלא משום המשהו בשר אבל משום הגידים ועצמות משמע דפשי' להו דלא שייך גבי ישראל שום איסור [ובודאי דכן הוא דלא גרע איסור שאינה זבוחה מאיסור נבילה דליכא בגו"ע כ' ומבואר בהדיא בסו"פ בה"מ ע"ש]. וא"כ ע"כ דס"ל דבלא בשר ליכא כלל איסור אבמה"ח. דאי ל"ה אכתי קשה דלב"נ אסור אפילו הערקום שאין בו אלא גידים ועצמות. ולישראל הא ליכא בו שם איסור כלל כיון דאין בו אלא גו"ע ומי איכא מידי כו' [ומיהו בעוף לית בי' ערקום כמש"כ הפמ"ג בסכ"ו ע"ש. אבל מחי' ודאי קשה] וע"כ דס"ל דליכא בעולם שום אבמה"ח בלא בשר. אבל אפשר לומר לענ"ד דתלי בגי' החלוקות בפרק העוה"ר קכ"א גבי טומאת אבמה"ח. דר"ע אמר דבהמה גידים ועצמות ורבי אמר דבשר גו"ע ואמרינן דא"ב בשר. ויש גורסין ארכובה ע"ש. וכ' התו' שם דהיינו דפלוגתיי' בארכובה דלרבי לא מטמא דאזיל בתר רוב איברים ע"ש. וריב"א כ' כגי' הראשונה דא"ב בשר וכ' דבארכובה גופי' גם רבי מודה דכיון דהוא אבר ל"ג מאחר איברים פלוגתיי' אינו אלא בשאר האיברים שהוסר הבשר ע"ש. ונראה פשט דדין טומאה ודין איסור בודאי שוה בזה. וא"כ לריב"א דבארכובה גם רבי מודה. ה"נ לענין איסור והוא כדברי הפמ"ג והתו' בדל"נ י"ל דאזיל בשי' הראשונה דגם בארכובה פליג רבי וס"ל דקיי"ל כרבי כמשמעות הש"ס בכל דוכתי' בשר גו"ע. וא"כ לדינא צ"ע בזה ולקמן בסס"ע יתבאר דשי' הרמב"ם כהתו' ולא כריב"א ורבו המתירין:

סימן סג ש"ך סק"ז ודווקא שראה אותן היטיב עב"י בשם הרשב"א דבעי דווקא שבעתן העין ובחי' על חו"מ סרס"ב כ' דלפי דברי התו' בב"מ משמע לכאורה דלא שייך כאן שבעתן העין אמנם מדברי הפו' שם מוכח דלא סבירא ליה הא סברא וע"ש עוד מש"כ ביישוב דברי הט"ז כאן סק"א שתמה עליו בפמ"ג:

שם סק"א האריך להשיג על הב"ח שכ' בשי' רשב"ם ורא"ש דבנאבד אפילו ברוב ישראל אסור ולולי ד"ק נראה דברי הב"ח נכונים דמשמעות דברי הטור בפירוש דבנאבד דהוה ריעותא הוא כמו בפי העוף. ומשמעות הרשב"ם בההוא דדי' בב"מ דכל שהוא בפי העוף חיישינן למקום רחוק ואפילו בר"י וכ"נ מדברי הש"ך עצמו וא"כ ה"נ כשיש ריעותא וחיישינן דהוא ע"י עוף ודאי דג"כ יש לנו לחוש למקום רחוק ואפילו בר"י וכן נראה ממה שהשמיט הטו"מ הך חילוק דרוב ישראל מותר אפי' לא מלא במקום שהניח משמע דג"ז אסור אמנם במש"כ הרא"ש בחולין אהני עובדי דשם דאיירי בנאבד וכ' דהוה רוב טבחי גוים באמת דברי הב"ח דחוקים. אבל לולי שאיני כדאי נראה ברור שחסר שם ברא"ש קושי' ותי' שהביא הרא"ש בב"מ שם אחר שכ' לחלק דהתם דהי' בפי העוף חיישינן אפילו ברוב ישראל דילמא הביא מרחוק והקשה שם מהא דחולין דשדי עורבי כבדא וכולייתא דהתיר. ותי' דהתם הי' רוב כל הסביבה ישראל [ונראה דהיינו שלשים ריס דאמרינן בב"ב בסוגיא דניפול מישט שלשים ריס שייטא ע"ש] וצריך להגיה כן בדבריו בחולין וכ"כ בודאי דלא הי' משמיט לבאר סוגיא דשם גופה שבארה בפא"מ וע"ז הוא דמסיק דהני עובדא דאיתבד לא הי' רוב טבחי ישראל וכוונתו שלא הי' רוב כל הסביבה טבחי ישראל כההיא דשדי כבדא וכולייתא. אבל מה שרוב ע"י באותו מקום ודאי לא מהני במקום ריעותא כמו בפי עוף דמ"ש ולבעל התרומה נראה דס"ל דאפילו נפל מפי עוף לא חיישינן לעורבים דעלמא. וההיא דב"מ ע"כ ס"ל כר"ת דגרסי' שם רב ופריך ארב לשי'. אבל לדידן לדינא ס"ל דאין חוששין כלל לעורבים מעלמא [ואע"ג דודאי מוכח בסוגיא דניפול בב"ב הנ"ל דבשלשים ריס אזלינן בתר רובא דעלמא נ"ל דס"ל דדווקא לענין גוף היונה אבל הכא לחוש לאתויי בשרא בפיהם זה ל"ש] ול"א אלא מדוכתיי' ואולי דס"ל להבע"ת הכי משום דשרי בשר הנמצא בר"י וס"ל דזה נמי הוה ריעותא. ולשי' הרשב"ם והרא"ש נראה דס"ל דזה ל"ה ריעותא כלל ודווקא שלו שנאבד ונמצא הוא ריעותא ודוק היטב:

עוד שם הביא דברי הא"ה להתיר בהניח בשר ברחוב שרוב גוים אם מלאה במקום שהניחה. ולכאורה צ"ע שסתם דבריו דהרי בב"י בשם התרומה והרשב"א כ' בפירוש לאסור ולא התירו אלא במקום שרוב טבחי ישראל דגם בשר שביד עו"ג מותר שם. וכן משמע לכאורה בע"ז סו"פ ר"י גבי כרכא דאותיב בי' חמרא דכל שאינו נתפס כגנב חיישינן לי' ע"ש. ומיהו לדינא נראה דיש טעם להקל כדברי הש"ך דאם אינו נתפס כגנב יקח את הכל. ולמה לו להניח בשר אחר. וכיון שמצא בשר. אפשר דיש לדון גם בזה כמו מצא במקום שהניח דעלמא. וההיא דע"ז התם חיישינן שהעכו"ם לא חייש כלל ליקח את היין. אלא לנסך בלבד משו"ה חיישינן. אבל בכאן אם רצה ליקח הוה לוקח הכל וא"כ אינה ריעותא כלל וכן מוכח בהדיא בסקכ"ט סי"ד בחבית יין שנמצאת בשוק דאם היה מכוסה מותרת דאם פתחה העו"ג לא היה מכסה אותה וע"ש בט"ז וגה"ך וכן כ' התו' בע"ז ד"ע ד"ה לא מסר לה כו' וע"ש שכ' דכן לענין טהרות דאם מצא כמו שהניח טהור. וכ"כ הר"ן בשבת פ"ב ליישב קושי' התו' שם גבי פך שמן שהיה חתום בחותמו של כה"ג דדילמא הסיטו אותו די"ל דאם הסיטוהו בודאי לא היה מניחין אותו והיה לוקחין אותו ע"ש:

עוד שם לענין הניח עשר ומצא תשע הסכים להתיר באין מקושרין ובחי' לפסחים הוכחתי דלפי' רש"י בבילה דטעמא דמ"ד אפילו אינן מקושרין הוא משום דאין אדם עשוי להניח מעשר אצל חולין ע"ש. וא"כ סוגיא דפסחים דמדמה שם הא דהניח עשר ומצא תשע דגבי חמץ לדין דמעשר אע"ג דגבי חמץ ודאי דלא שייך הא סברא דאינו עשוי להניח. וע"כ דאזלא ההיא סוגיא כמ"ד דבמקושרין מחלוקת ובזה אין לחלק ביניהם ודוק. ומיושב בזה גם דברי התו' שם ע"ש. וא"כ הם מכריעין להקל דסוגיא דעלמא אזלא דדוקא במקושרין חיישינן וע"ש היטיב:

סק"ט השיג על הט"ז ומסיק דאין להקל אלא כשהוא יודע עכשיו בבירור שהוא במקום שהניח והיינו דבכה"ג המקום הוא סימן. אבל לענ"ד הוא סותר בזה דברי עצמו שהרי כ' בסק"ו

בשם הרא"ש וטור ובסק"ח הביא דברי הרשב"א לענין בשר הנמלא דברוב עוברי דרכים ישראל שרי אפילו ברוב טבחי גוים ע"ש. והרי שם ודאי לא שייך שיודע את המקום והו"ל למיחש שם לבשר שנתעלם מן העין. וכמש"כ בעצמו בסק"ו וע"כ כסברת הט"ז דכל שלא נודע לנו ריעותא לא חיישינן לעורבים כלל. וכן כ' בעצמו בסי' א' ג"כ דהולכין אחר מקום שנמצא אפילו רוב השוק והעיר להיפוך ע"ש. ולא חייש לנתעלם מן העין וע"כ דכל שאין ודאי ריעותא ל"ח כלל [ואפילו לפמש"כ בסמוך דדעת בעה"ת דבשר הנמלא הוה ריעותא זה דוקא בכה"ג דעכ"פ אבד מאחד אבל בל"ה ודאי דאף הוא לא יחלוק בזה] ונראה דאפילו נמלא בודאי שלא במקומו כל שיש לו לתלות דנעשה זה ע"י כוונת האדם ל"ח כדאמרינן בריש נדה. אדם דבכוונה אמרינן עורב דבלא כוונה לא אמרינן ע"ש. וא"כ יש להתיר בזה ג"כ אפילו ברוב ע"ג ול"ע:

שם סק"י הביא דברי התו' דבמקום שאין מכריזין אסור בשר ביד עו"ג מתק"ח. וכ"כ בסי' א' דיש לחוש בזה מדינא מהחשש שחי' רוב הסימנים דקיי"ל דלא שייך בזה רו"מ א"ש מ"ה והיתר דבשר הנמלא אינו אלא כשנמלא במקום מוחזק להתירא דסמכינן בזה דכיון דרו"מ אם נתקלקלה היה אוסרה. אבל ביד עו"ג במקום שאין מכריזין אינה כלל בחזקת היתר ובודאי דשייך לחוש שמא לא נשחטו רוב הסימנים אבל באמת הוא פשוט דהא התקנה שלא ניקח ממנו הוא כדי להתיר למכור לו טריפה ע"ש. וא"כ א"ש דאי לאו התקנה והי' אסור למכור לו שמא ימכרנו לישראל. א"כ כיון דהיה אסור למכור לו. ממילא כיון דרע"י היה גם ביד העו"ג בחזקת היתר. ושפיר הי' שרי ליקח ממנו משום רו"מ כמו בכל מקום מוחזק היתר. אבל עכשיו לאחר התקנה ודאי דהשתא אסור מדינא. משום חששא דלא נשחט רוב סימנים ודוק:

סימן סד ט"ז סק"ח דאינו סותם כיון דלר"א הוא חלב טמא מן התורה פי' ואינו דומה לאייתרא דסותם לב"ב דהתם אינו אלא חומרא. ולענ"ד אפשר דאפי' נימא דבני בבל אוסרים ג"כ מדינא כשי' יש פו' בזה מ"מ חשוב טפי הא דמתירים בני א"י ותנאי קמאי מהא דהתירו ר"י וכה"ג כ' הפו' בכ"ד:

סי"ב בהגה ואם לא חטטו אחריו לכו"ע מותר אם נתבשל. זה מפורש בדברי התו' דל"ז והוכיחו כן מהא דשרי התם ר"י עובדא דבשלו כוליא בחלבה משום דמפסיק קרמא והא איהו אסר גם הלובן דליכא בזה קרמא להפסיק וע"כ דהלובן אינו אוסר בדיעבד ע"ש. וחידוש שלא הזכירום הב"י והאחרונים:

ס"ב ואם מלחם ולא הסיר הקרומים כו' יש להקל ע"י קליפה ע' ד"מ דעיקר טעמו דסמך על דברי הרמב"ם דהיקל לגמרי. וע' הה"מ דכ' בלשון הרמב"ם שכ' אפי' גה"כ דהיינו אע"ג דהוא דאו' וא"כ ודאי דמעיקרא לא קאי אקרומי טחול וכוליא דהוא דאו' וכן משמע בסי' ק"ה ע"ש. וא"כ אפשר דאין להקל בהן לדידן ע"י קליפה. ומ"מ בטחול כשהוא שלם יש קולא די"ל דיש בו ס' ע' ט"ז:

סימן סה ש"ך סק"ד. האריך ליישב סתירת הרא"ש גבי מזרקי הלוואר. דהא דכ' בפרק גה"כ דצריך חתיכה ומליחה היינו לכתחילה. אבל בדיעבד אין אוסרין ונראה שמסכים כן לדינא. ואין הבנה לדבריו דהא משמעות הסוגיא בפ' גה"כ שם בהדיא דהוא אפילו לענין דיעבד. וכן אגומרי אליבי' דמ"ד דלמית משמע שם דאסור בדיעבד. וכן הוא הסכמות כל הפו' גבי אומצא דאסמיק. אבל באמת כבר מפורש ברא"ש שם סי' ז' דמפרש סוגיא דמיזרקי דהיינו כשהוציאם כמו שהם שלימים מתוך הבשר ע"ש. ונראה ברור שהולך בשי' הר"ן דהני מזרקי הם הורידין דפ"ב כשלא שחטן. וכשאוכל כמו שהם בבשר צריך לחתוך הבשר שסביבותי' כמש"כ הרא"ש בפ"ב דמפליטין בבשר שסביבם. וסוגיא דגה"כ הוא כשמוציאם שלימים להתיר את עצמם בזה אמרו שם דצריכין הם עצמן חתיכה אבל כשאוכלם בתוך הבשר כבר פסקו דצריך לחתוך אבר אבר. ואז באמת א"ל יותר כלל לשי' הרא"ש דסי' דל"מ גידין בלוואר. אבל כל הפו' כ' שיש גידין אחרי' בלוואר וזהו מזרקי דגה"כ שם ע"ש. ומה שדקדק הרא"ש מדלא חשיב חוטין אלא דידא ודלועא. כבר דחה שם רש"י דלא חשיב אלא חוטין דקין ומשו"ה לא חשיב מזרקי ע"ש. וא"כ אין להקל אפילו בדיעבד:

ס"ב בהגה ואם בשלם בלא חתיכה צריך שישים נגד כל החוטין משמע דלא אמרינן בהו איסור דבוק וכמו ורידין בסכ"ב וע' מש"כ שם:

ס"ד בהגה וכן נוהגין להסיר הטינוניתא דורדא. ואין איסור בדבר. ולענ"ד אפשר בטעם המנהג דהנה מבואר לקמן סוס"י ע"ב דקנוקנות הריאה צריך לפותחם ועט"ז סוסל"ז דהטנוניתא כולה שמפונות ואפשר דקשה לפתוח כולם. וכמש"כ הגאונים דיש אוסרים שומן הכנתא משום שהיא מלאה חוטין וא"א לחתכם אלא דשם הקילו דאפשר לנוטלן כולם אבל בהטנוניתא אפשר דקשה ליטלם וא"כ אין להקל בזה:

שם וכן נהגו לחתוך בין פרסות רגלי הבהמה ולהסיר בשר לבן ודק משום מיחוש זה לא קאי אלא אבשר לבן אבל החיתוך מבואר בב"י סוסה"י שהוא משום חוטי דם ע"ש:

ס"ח שני גידין הם בירך כו' ע' ב"י בפירוש דברי התו' וביאור פירש"י דשינה פירושו בדל"נ דפנימי היינו שמובלעין בבשר משום דמה שמובלעין הוא פטור אפי' באותו גיד וא"כ ע"כ הא דתני פנימי היינו לפטור לאפוקי חיצונותו לחיוב. ומש"כ שם לאפוקי חיצון דההוא אין חייבין ט"ס תיבת אין ול"ל חייבין ודו"ק. והרש"א נתקשה שם בדברי התו' ולא ירד לכ"ז:

ועיין פלתי דה"ר מסמ"ג דנוהג בנקיבות וכבר נתפרסם דהתם קאי דאסור לנשים ולא אבל בהמה נקיבה וראיתי מש"כ דט"ס בפלתי ול"ל סה"ג והיינו על דברי ה"ג בהלכות גה"כ שכ' דהקיל לדכר ולנוקבא. וגם זה שגיאה דפשוט דכוונתו של ה"ג היינו הגידין הנבלעין אחד בחבירו כזכר בנקיבה וכלשון הרשב"א הובא בשו"ע סי' כ"ו ס"ו גבי נוה"ג יש גידים שנבלעין באלו כזכרים בנקיבות כו' ופשוט. אמנם בסדר הניקור לבעה"ע בטור וחותך הזכרות והנקבות ומשליכו כו' ומן גה"כ ועב"י. ומשמע בהדיא דנוהג גם בנקיבות. אבל לענ"ד גם שם פירושו כמש"כ בדברי ה"ג ול"ע. אבל יש ראי' מדברי רש"י רי"ף גה"כ גבי גה"כ של עולה דכ' דנראה דגרסינן של חטאת. וידוע דכל חטאת הוא נקיבה לבד שעיר נשיא. ובזה ודאי דלא הוה נקט לי' סתם בלשון חטאת אלא שעיר נשיא כמו בכל הש"ס וע"כ דס"ל דגה"כ נוהג בנקיבה ע"ש:

שם וצריך לחטט ע' רש"ל דל"ו שהקשה דלפ"מ שהוכיחו התו' דמ"ד צריך לחטט ס"ל דלא אסור מן התורה אלא שעל הכף. א"כ למה פסקו הפו' כתרווי' וכתי' ב"י כ' ליישב דזהו מה שאמר בש"ס חזרו לומר אין נאמנין ומבואר שם דדין הנאמנות תלי בהא דצריך חטיטה וכבר הקשו התו' דא"כ סתרי סתמא דמתני' בהא ע"ש וכ' דזה באמת כוונת ר"י דאתי ליישב סתמא דמתני' והיינו דאמר דחזרו לומר אין נאמנים. פי' דהיינו דהוא חזרה דמעיקר הדין קיי"ל באמת כר"י אלא דאח"כ החמירו תו והוא גזירה אחרת. ואין כאן סתירה והכי קיי"ל לדינא ע"ש:

עי' פמ"ג או"ח סי' תמ"ז משבצות סק"א. שכ' דאע"ג דאין בגידין בנו"ט מ"מ אוסר משום דם. וראיתי שהשיגו עליו דגבי אוכל גה"כ של נבילה חשיב חייב שתים ולא חשיב דם. ואיני רואה שום ראי' מזה. דהא דם האיברים שלא פי' לא מתסר. וגם למה לא נימא דאיירי אפי' ע"י מליחה. והפמ"ג כ' לאורחא דמלתא לדידן דמסתמא לא נמלח. אבל לענ"ד הוא פשוט לכאו' דלא גרע מב"מ דקיי"ל דאין מחזיקין בהם דם כ"ש הגיד וכן כ' הש"ך בסי' כ"ב דורידין עצמן אין בהם דם זולת הכנים בהן והיינו נמי מה"ט וכ"ש גה"כ כאן דאמרינן דאין בו אפילו שום פליטה מגופו כ"ש דאין בו דם וז"ב לענ"ד:

סי"ג בהגה ודוקא ביודעים שהשלים הניקור הא ל"ה אסור כו' ואם אפשר להראות למנקר כו' ולפי"ז נראה דהוה"ד מלא בשר בשוק אפילו רוב ישראל מ"מ על הניקור צריך להראות לבקי דכל שאפשר לברר מבררינן. וכמו בשחי' רוב סימנים בש"א ע"ש. וכ"ש בבשר ביד עו"ג דלכתחילה צריך להראות לבקי. והא דאסרי בש"ס לשדורי' חתוכה לעו"ג אלא א"כ ניטל גידה כדין. צ"ל דחששו

דלפעמים יהי' לא אפשר כגון שיהי' במקום שיתקלקל הבשר וכה"ג דבזה ודאי מותר ואפילו ביד עו"ג במקום שמכריזין ולא הכריזו וכמו בשחי' וטריפה בסס"ג ועי' מש"כ שם דמדינא הוה כבכל מקום מוחזק להתיר דסמכינן ארוב מומחין. ומה שנסתפקה בזה הפלתי סק"ג דהא ביד עו"ג הא אינו נודע שהשליש לא זכיתי להבין. דהא במקום שמכריזין ולא הכריזו הוה כבשר הישראל בחזקת היתר דמותר לכו"ע כמבואר בר"ן בהדיא ולק"מ :

ס"ד אין לוקחין בשר מכל טבח שוחט ומוכר בעצמו אלא א"כ הי' מוחזק בכשרות. ע' הה"מ שכ' שיצא לו זה להרמב"ם מהא דאין לוקחין ימ"ח בסוריא כו' וע' בסופ"א שם דהראב"ד השיג ע"ז וכ' דזו אינה משנה. ונראה שכוונתו על הבשר שהזכיר שם הרמב"ם. ובאמת אף דהמגיד כ' דאמרינן שם בסוגיא חתיכת דג היינו בשר. זה קאי שם בשלוח ע"י חשוד גמור שחשדוהו להחליף דזה ודאי ה"ה חשוד לכ"ד. אבל הכא הא גבי קרבי דגים שם בסמוך אמרינן שם בהדיא דבאי מלחתים סגי אפילו באינו מומחה [כדאיתא לקמן ספ"ג]. וע"כ או דדוקא להא נחשדו ולא להא. וא"כ אין ראי' על בשר בשוחט ומוכר בעצמו דל"ג מאי מלחתים. או דהך דסוריא גרע טפי. וא"כ לאסור בסתם ב"א בבשר ל"ע וע' ב"י רספ"ו ואחרונים ברסקי"ט ודוק :

סימן סו ס"ב דם ביצים אם הוא ידוע שהוא מרקום האפרוח חייבין עליו עב"י בשם חי' הרשב"א דאפילו בקשר של חלבון שהוא בודאי מרקום האפרוח מ"מ כל זמן שלא יצא הדם גם מחוץ לקשר אינו מן התורה אלא מדרבנן. וצריך להבין סברתו בזה דמ"ש. ונראה דהוא עפ"י שי' בתשו' שהביא הב"י דנראה מדבריו בהדיא דהא דשדא תיכלא בכולה אין פי' דכולה היא דם. אלא דכבר נעשה השאר כבשר ואסורה מדין אפרוחין שלא נתפתחו עיניהם. דכל זמן שלא יצא לאויר העולם לכו"ע אסור כמבו' בספ"ו ע"ש. והכי מבואר בהדיא בדבריו שכ' דשדא תיכלא בכולה וה"ה כביצת השרץ כו' והנה עיקר סברת הפו' דדם ריקום דאו' אע"ג דאיתמעיט בהדיא דם ביצים מקרא כדאיתא בכריתות ביארו התו' דדם ריקום אינו דם ביצים אלא דם בשר ע"ש. ונראה בסברת הרשב"א דס"ל דכ"ז שאין הדם אלא בקשר לחוד ולא נתפשט לחוץ כלל. לא שייך לקרות זה דם בשר אף דסופו להתרקם מזה אפרוח מ"מ כיון דעכשיו אין שם אלא זה הדם והשאר הוא ביצה כמו שהיא מה שייך לקרות זה דם בשר. אבל כשנתפשט גם לחוץ ושדא תיכלא בכולה ונעשה כל הביצה כולה בשר. בזה ודאי הוה כדם עוף גמור האסור מן התורה ודוק. אבל לפי"ז צריך להבין מה שמסיק הרשב"א דבשביל זה מספק עלינו הכל ואוסר מספק ובודאי דכוונתו על כל הביצה דעל הדם הרי שי' הרשב"א דבל"ה דם לעולם אסור מדרבנן וא"כ הא לפ"ד בשיטתי' איסור הביצה אינו אלא מדרבנן מדין אפרוח שלא נתפתחו עיני' וכנ"ל. והוה ליה להקל בספיקו. אבל הוא מבואר על פי מה שכתבו הפוסקים בכ"ד דכל שנולד ספק בדאו' ודרבנן כאחד. כיון דאנו מחמירין בשל תורה ע"כ נחמיר גם בדרבנן. וא"כ הכא נמי דלענין גוף הדם ע"כ נחמיר לפי שי' לומר דכבר שדא תכלא בכולה כדי שיהי' הדם מ"ה א"כ ע"כ דנאסר גם כל הביצה משום האיסור דרבנן. וא"כ כ"ז לפי שי' הרשב"א אבל הרא"ש שכ' דבקשר חלבון לחוד ג"כ ה"ה אסור מן התורה. וא"כ אין שום מקום להחמיר בשביל ספק הדם לאסור את כל הביצה דהא הדם בל"ה אסור מ"ה אפילו לא נתפשט לחוץ ולא שדא תכלא בכולה כלל לפי שי' וע"כ הא דאחמיר בס"ד בספק אפילו ע"י תערובות. ע"כ צ"ל דס"ל דעל כל הביצה גופה יש תורת דם ממש. והוא איסור מן התורה בעצמה. וכן משמעות האחרונים בזה ועש"ך סי' ק"ז. ומ"מ נראה דהרא"ש לשי' דנראה מדבריו בפגה"כ בסי' ל"ז דדם שבשלו מן התורה. אבל לפי שי' רוב פו' דהוא מדרבנן נראה ברור דלא גרע ביצה זו מדם שבשלו דאף דשדא בה תיכלא והוא כדם. ודאי דלא עדיף מדם גמור דאשתנה ואין כאן אלא איסור דרבנן וצ"ע. והנה נחלקו עוד בדין דם שלא במקום הקשר דהרא"ש כ' דלפי שנויא דדם ריקום דאו' א"כ דם שלא מן ריקום לא מצינו איסור כלל אפילו בדרבנן והרשב"א כ' דאדרבה אם ד"ר מ"ה אף שלא מן הריקום אסור משום גזירה עב"י ונראה דאזלי לשי' בפלוגתא הנ"ל דלסברת הרשב"א דקשר חלבון שלא יצא לחוץ. אינו מן התורה. וא"כ כיון דמצינו דאסר שם בהדיא גם בקשר חלבון לחוד וע"כ דהוא גזירה דרבנן. ה"נ י"ל דאסור מדרבנן בכל מקום שהוא בביצה. אבל הרא"ש לשי' דסבר דקשר חלבון לחוד ג"כ דאו'. א"כ לפ"ז לא מצא מקום לגזירה דרבנן כלל. וא"כ אנן דאוסרים הדם בכ"מ ודאי כהרשב"א ס"ל דלהרא"ש ודאי הי' לנו להקל בזה כיון דאפלוגי בה תרי לישנא בגזירה דרבנן עב"י. אבל להרשב"א כיון דבדם הריקום ע"כ נקטינן בי' דהוא דאו' אוסרים ע"כ גם כל דם משום גזירה וכנ"ל :

ס"ג בהגה ובמקום דנהגו להקל לזרוק הדם ולהתיר הביצה צריך ליטול כ"ק עם הדם. נראה דאינו מתורת בליעה כיון דהוא צונן. אלא הוא מדין מקום חתך דאסור בכל האיסורים ע' מש"כ בסי' י"ד ומיהו אפשר דבשעה שנעשה בה טיפת הדם היא רותחת אז ומבליע בשאר כ"ק ול"ע :

ש"ך סק"י ומיהו בנתערב בא"מ יש להחמיר ועד"מ דכ' בהדיא להקל גם בנתבשלו ובזה הא איכא רוטב דהוא א"מ ונ"ל דהוא משום שלק את שא"מ כמו שאינו וכמש"כ הט"ז. ומיהו גם הש"ך (בספ"ו סקי"ז) כ' להקל אפילו בנתבשלו אע"ג דחולק בהא דשלק בשל"ח ויתבאר בספ"ו שם בס"ד ע"ש :

שם סקי"ג מ"מ כיון דהקליפה מפסקת הוה כשתי קדירות חמות שנוגעות זו בזו כו' ל"ע דלקמן סי' ל"ה כ' בשם הרשב"א גופי' דקליפת הביצה בבירור היא מנוקבת ולא חשיב כנ"ט בר"נ"ט ע"ש ונראה לפמש"כ שם בח"ד דספק הרשב"א שם אינו אלא דשמא אינו בולע כמו דביצה טמאה אינה אוסרת. וכ' דהא בביצת אפרוח אוסרת ואף שבחי' שם שדיתי נרגא לדינא בסברת הח"ד דבשעת בישול גופא לא שייך נ"ט בר"נ"ט. מ"מ הרי משמע כן סברת ספר התרומות וי"ל דהרשב"א סבר ג"כ הכי וכן מוכח מדהביא ראי' מביצת אפרוח והרי שם ע"י רוטב וגם בכלי קיי"ל דמוציא מדופן לדופן ואין ראי' דקליפת הביצה חמיר טפי מדופן קדירה ושפיר הוה כשתי קדירות. ואע"ג דהך דשתי קדירות גופה הוא נמי מטעם דאיסור בלוע אינו יוצא אלא ע"י רוטב. וכ"ה בהדיא במרדכי פרק כל הבשר גבי ט"ח ע"ש. מ"מ כוונתו דאינו כאוכל בלוע שאינו אוסר אפילו למאכל אלא כקדירה דמבואר בסי' ק"ה ס"ז דאוסר מאכל אלא דכלי אחר אינו אוסר וע"ש בש"ך :

סימן סז ס"ה או שפי' ממקומו כ' הש"ך סע"ו סק"ב דהכא דוקא בפי' מחיים כגון שובר מפרקתה כו' ובאמת אנן אסרינן פי' ממקום למקום אפילו לא"ש כגון במולח בכשא"מ בסי' ס"ט ע"ש ונ"ל דהחילוק הוא בין פי' כדרך פליטתו או לא ועש"ך סס"ט סקע"ד ודוק:

ש"ך סק"ו וכ"כ הרמב"ם או יחתוך וימלח ויבשל או יצלה נראה שהבין דאו יצלה קאי ג"כ אחתיכה ומליחה ולא משמע כן דהרי לא אסר בתחילה אלא חי ול"ע גם בעיקר הסברא דחיתוך ומליחה יתיר אף לבישול וגם בצלי יהי' צריך חיתוך ומליחה ולפי"ז ע"כ דהמליחה עדיף טפי מצלי' הוא תמוה דהרי כבר כ' התו' בדף י"ד ובר"פ כ"ל דודאי ל"ג צלי ממליחה ומעשים בכל יום שמבשלין הכבד אחר צלי' ולא אחר המליחה וכ"כ הפו' בכ"ד ובאמת גם שי' הר"ן בחותך כזית בשר קודם שת"כ לע"ג בזה :

ס"ד בהגה וי"א שמשום זה צריך לקלוף ביה"ש לפי דברי הט"ז משמע דלהי"א אפי' לאחר שתצא נפשה אסור בלא חתי' ומליחה עפמ"ג ולכאורה ל"ע ממשנה מפורשת בביצה כ"ה גבי מסוכנת דלר"ע כזית חי מבית טביחתה ואי צריך מליחה א"כ הא שיעור מליחה כשיעור צלי' ולא מיקל מידי ואין לומר דכ"מ בצי"ל עלים דבפסחים משמע דההיתר שם משום הואיל וא"י"ל כלל עלים ואולי דהכא אינו אוסר אלא כ"ק בעלמא לחודה וא"כ שרי לגמרי ול"ע:

סימן סח ס"ג בהגה והסברא הראשונה הוא עיקר עש"ך וכן נראה ברור דהרי בהטמנה אסר בהדיא בס"ט אפילו בדיעבד ואפילו לענין פרסות הרגל דהמחבר מיקל לגמרי אסר בזה אפילו בדיעבד כמבואר בס"ח וע"כ כהש"ך דאין כוונתו אלא בה"ג דמסיק ע"ג קשים ומשנה תמיד ודלא כהאחרו' :

ס"ד בישל הראש שלם הכל אסור אלא א"כ יש ששים נגד המוח

לפי משמעות הפו' דעיקר איסור המוח משום דם של הקרום. א"כ לפי' הטו"מ דלא אמרינן חנ"נ בשאר איסורים א"כ אף שנמלח תחילה ונאסר המוח כבר. מ"מ לא הי' צריך אלא ס' כנגד הקרום. וא"כ צ"ע הא שכ' בזה ס' כנגד המוח. וראיתי שהמ"ז סק"ב הביא שכבר עמד בזה הרא"ה. וכ' הפמ"ג די"ל דגם דם המוח גופי' א"י לפי שהעלם מעכב ולא משמע כן כלל דברי הרשב"א שהביא בש"ך סע"א סק"י שכ' שם לחלק ממוח שבקולית דמהני מליחה על העלם כמו שהוא. דהכא הוא בשביל השורייקי דדמא דאיכא במוח דהיינו בקרום ע"ש. משמע לכאורה דאינו אלא בשביל הקרום. אבל מדברי הטור סע"א למדתי דכך הם הדברים דבאמת אם לא הי' כאן אלא פליטת המוח עצמו ודאי דלא הי' העלם מעכב ככל מוח שבעצמות אבל כיון שיש כאן גם דם של הקרום שהוא ככנוס שמצטרף עמו נעשה בין שניהם הדם הרבה והוה בין שניהם כדם בעין והעלם מעכב עליו וז"ב ולפי"ז י"ל דגם דם הקרום היכי שהוציאו מן העלם ועבר ומלחו בלא חתיכה כמי אינו אוסר בדיעבד וכמו בכל דם החוטין כגון שביד ושבלחי בסי' ס"ה ומה שאוסר בכאן הוא דווקא בשביל שמצטרף עם דם המוח. והעלם מעכב וכ"כ מדברי הטור בסס"ה. ועב"י שם (ודברי הד"מ שם להחמיר בפליטת האש מפליטת המלח ע"ש לא זכיתי להבין) דהרי קמן דחזינן ע"כ דחשבינן גם דם המוח. א"כ ודאי י"ל דדוקא בשביל צירוף שניהם הוא נאסר וע' ר"ן בסוגי' דכוליא בחלבה שנתקשה באמת למה נאסר המוח ול"א דקרמא מפסיק ונדחק דהני הוו רכים ודקים ולפמש"כ אי"ל לזה אלא דהכא שאני דמצטרפין שניהם ועלם מעכב. ומיהו לפי דברי הר"ן אסור בזה בודאי אפילו אין כאן אלא הקרום שהוציאו מהעלם וצ"ע:

ש"ך סוסקי"ז דדוקא בגלי שפולט הרבה הוה דם בעין ולא בהחרכה ולענין דם החוטין בסק"י ולענין דם בעין שעליו בסקכ"א כ' להיפוך דהחרכה חמיר. וכ"כ בסקי"ט בשם הרשב"א גופי' לענין כבד (דאין בו אלא חששא דלכתחילה) לגלי. דכ"ש דיש להחמיר בהחרכה. וא"כ לכאורה דה"כ דכ"ש דהו"ל להחמיר בהחרכה. לענין דם הלב ואפילו בדיעבד. וכמו שאוסר בגלי. ואף דהאמת הוא דבהחרכה פליטת האיסור הוא מועט. וגם פליטת עלמה הוא ג"כ מועט. וא"כ יש בו פנים לכאן ולכאן. מ"מ צ"ע מה דנקטינן כאן לד זה וכאן לד זה:

הלכות מליחה

סימן סט לענין דם שבשלו דהסכמת הפו' דאינו מה"ת מסוגיא דמנחות דאינו עובר עליו. וצ"ע לענ"ד לפ"מ שהוכיח המג"א בסרט"ז סק"ג דכל יוצא מאיסור אסור. אם לא נעשה תחילה גוף הדבר לעפרא בעלמא ע"ש וא"כ ה"כ אף דאמרינן התם דאינו עובר וליכא איסור לאו דדם מ"מ ל"ג מיוצא מאיסור ואסור מיהו מה"ת. ואולי י"ל דבאמת איכא הכא יתורא להתיר דהרי אמרינן בריש כריתות דחמשה לאוין האמורים בדם אחד לחולין וא' לקדשים כו' וע' תו' רי"פ אוא"ב דהקשו למה כתבה רחמנא לאוא"ב גבי קדשים דנצריך ריבוי לחולין וכ' דלשום דרשא אילטריך ע"ש. וה"כ הא דאילטריך קרא יתורא לחולין ע"כ הוא משום דקרא כ' גבי קדשים כדאמרינן שם גבי חלב. ובודאי דיש לדקדק בקושי' התו' רי"פ אוא"ב הנ"ל ומשו"ה ס"ל דהוא להך דרשא לאקשויי לקדשים דדוקא הראוי להקרבה חייבין עליו. ומ"מ צ"ע דמ"מ י"ל דבלא קרא לא הוה אמרינן כלל דנשתנה בכך ודם מעליא הוא כדמעיקרא ואילטריך קרא דהשתא ל"ח דם. אבל מ"מ לא גרע השתא מיוצא מטמא כיון דתחילתו הי' איסור וע' מש"כ בזה בסי' ק"ג. ואע"ג דלענין דם האיברים י"ל כיון דבלא פירש לא מתסר לא מיקרי עדיין יוצא מן האיסור אבל לכאו' פשוט דהפליטה הוא קודם שנעשה מליח ומבושל כמשמעות הפו' בכ"ד. וא"כ מתחילה כבר הוא נאסר. ואח"כ כשנעשה מליח ומבושל כבר הוא יוצא מן הטמא ואיסור ולע"ג:

ש"ך סק"ג דווקא חתך בסכין. ול"י דכי אם יכבוש הבשר במכבש ויוצא הדם וכי לא יהי' אסור וה"כ ע"י קריעה דכובשו עד שנקרע ודאי מוציא את הדם. ומש"כ בח"ד להוכיח מהא דכ' שמותר לאכול בשר חי ול"א שיפרוש הדם ע"י שיניים לענ"ד י"ל כל שהוא בדרך אכילתו לא חשיב פירש ולי"ל בה וראי' מתולעים הגדלים בפירות בתלוש דמותר לאכול אף דבפירש הרי הוא אסור ול"א שיפרוש בפיו וע"כ דדרך אכילתו ל"ח ול"ע:

לענין בשר שנמלח ונמלא אח"כ קרוש באמצע כ' האחרונים דיש לחוש דהחיצון יצא דמו. ול"מ שוב מה שימלחוהו מצד החיצון כמו במלח התולחולת מצד פנים דל"מ להשומן הנדבק בו. כיון דאין בו דם. ולענ"ד נראה לחלק דדוקא התם שאין בו דם בטבע. אבל הכא לא חיישינן לזה. וראי' מדברי התרומה שהביא בב"י סי' ס"ח לענין רגלים דיש מחמירים למלוח קודם שמסירין את השער על האש ואח"כ מולחין אותו שנית. ובאר הטעם דבתחילה צריך מליחה קלת שלא יאסר ע"י ההחרכה ואותה המליחה שהי' ע"ג השער לא נכנס הרבה בבשר ע"כ מולחין אותו שנית ע"ש ובט"ז רסע"א וגם בטור שם בקצרה. ולפי' הא החיצוני כבר נפלט. וא"כ תו ל"מ מליחה להפנימי וע"כ דל"ח להכי וע' סי' ע' ס"ו ודוק אלא דיש לחוש בזה שיבלע לד החיצון מצד הפנימי וכמו מולח בכ"א בהגה ס"ד וע' מש"כ בס"ד:

ס"ג בהגה והוה"ד אם הי' ס' בחתיכה נגד הדם בעין עפמ"ג. ולענ"ד דס"ל לעיקר כהרשב"א דכ' דאינו מעכב כלל בדיעבד. ואינו אלא לכתחילה כמו כבדא עלוי בשרא וכל שיש עמו לד להקל בין לטעם דריכוך בין לטעם דדם בעין. סמכינן להקל ודוק: וע"ש עוד לענין שריית האווזות ע"ג העור. ולענ"ד בפשי' דודאי ל"ג מהדחה ע"ג הטלפיים דמבואר בש"ך סק"ד דמהני. וגם כמו דמהני כאן גופא עיקר מליחה ע"ג העור. וע' ט"ז סק"ח דכ' דאפילו נמלח מעט יש לאסור שא"א שלא יבליע כ"ש ולכאורה לדידן דמהני ס' בחתיכה אין לחוש לזה בדיעבד וע' לקמן סע"ו ודו"ק:

ס"ד בהגה אם הוא תוך יב"ש שנמלח יחזור וימלח בט"ז הקשה דבחלחולת לקמן היקל אפילו לאחר יב"ש והא הכא קיל טפי דמתירין בדיעבד. ותי' הנה"ך דהתם השומן הוה כלא נמלח כלל. וצריך להבין דעכ"פ גוף החלחולת מיהו הרי נמלח ולמה לא חששו שיבלע מפליטת השומן ונ"ל דס"ל דבחלחולת גופי' אין נ"מ בין נמלח או לא נמלח דבל"ה הא קיי"ל דאין בה דם אלא דמקילין בו משום דשיע ושריק וכמש"כ בש"ך סוסע"ה ודו"ק. ובפמ"ג סוס"ע כ' להחמיר בב"מ משום דאין להם דם. וכפי הנראה מדברי הנה"ך אדרבה יש להקל בזה יותר ודוק:

ועי' עוד בט"ז דיש להקל אפילו בהודח וכן הסכים הפמ"ג בסי' ע' שם. והנה זה ודאי דלכו"ע ההדחה ה"ה מונעת הפליטה בשעה שהיא מודחת עכ"פ. כמבואר בהדיא בר"י שם [ואפילו לפי הסי' דחולקין על ר"י בזה לדינא אינו אלא דס"ל דטעמו דר"י בזה (דמלח והודח הוה כשהה זמן פליטת הציר) אינו אלא משום דבשעה זו שהיא מודחת (דודאי אין לה פליטה) היא בולעת אז וס"ל דלא יצא עוד אפילו ע"י מליחה שני' ואנן לא ס"ל הכי אלא שמ"מ יצא אח"כ במליחה שניה. עכ"פ מיהו מודו כו"ע דהפליטה עומדת בודאי לאחר הדחה] וכן מבואר בדברי הפו' בכ"ד עש"ך ס"ק כ"ז וסקפ"ה וא"כ לדידן דסמכינן אהך טעמא דיוצא אח"כ א"כ נראה לכאורה דהא דבעינן תוך יב"ש היינו כשהוא במלחו יב"ש אבל כל שהודח בתוך יב"ש אפילו הוא עתה אחר יב"ש אין קפידא וצ"ע:

ס"ו שיעור שהי' במלח כו' מהרא"י כ' ראי' לזה מהא דנתנו שעה לשיעור צליית הפסח והוה"ד מליחה והרמב"ם היקל ועי' פלתי דלשי' הרמב"ם הוא חצי שעה. ונראה דאזיל לשי' דהנה התו' ברי"פ כילד הקשו למ"ד כבדא עלוי בשרא אסור בדיעבד היכי נותן בפסח בני מעיו לתוכו ותי' דאינו אלא מדרבנן ולא חשו בפסח דכתיב על כרעיו וקרבו עוד תי' דהי' מולחו תחיל' והנה הא דכ' דהוא מדרבנן ודאי אינו אלא משום דדם שבשלו דרבנן או דדם הכבד דרבנן והנה הרמב"ם לשי' דס"ל דדם שבשלו דאו' וגם דם הכבד דאו' כמבואר בב"י סי' ע"ג וספ"ז. ע"כ יתרץ דהיו מולחים אותו תחילה וא"כ ע"כ בתוך שיעור זה יש שיעור למליחה וגלי' והוא חצי שעה לכ"א דהא קיי"ל דשוין הן ודוק:

ס"ז בהגה מותר להדיח במי פירות ועיין אחרונים דהאריכו דממקור הדין מוכח גם אהדחה ראשונה דלא כהרב בתשו' ולענ"ד

הנה הביא הש"ך בספ"ט דברי הראב"ד גבי הדחת הידים בין גבינה לבשר דאין ליטול במי פירות שהם שמנים ולחים ואינם מנקין היטב ע"ש. וא"כ לפי' ה"נ ודאי יש להחמיר בכאן בין בהדחה ראשונה ובין בהדחה שני' כיון דאין מנקין. וא"כ נראה שהרב לא רצה לסמוך על פי' התו' להקל אלא בהדחה שני' דיש פו' דהמלח שורף את הדם לגמרי ואין שום איסור על החתיכה וגם כבר הוא דם שמלחו דרבנן אבל בהדחה ראשונה דמעיקרא הוה דם דאו' ואף שי"ל דאחר המליחה של החתיכה נעשה גם הדם בעין דם שמלחו מ"מ מעיקרא הוה דאורייתא וכמו שפי' התו' בדקי"ב בהא דאמר התם כבדא דאורייתא דהיינו דתחילה הוה דאו' ע"ש ומשו"ה חשש בזה להחמיר כשי' הראב"ד ודוק:

וע' פלתי מש"כ לענין מי גשמים והתו' בב"ב ל"ז ד"ה שתמדו במ"ג כ' בהדיא דל"מ ניחא לי' אי לא אחשביניהו תחילה לאוכל משקין ע"ש וההוא דשופו לרצון כ' ברי"פ חבית דהיינו לענין הכשר שעל הזרעים ע"ש ודוק:

ומיהו לשי' הרשב"א שם ושי' רש"י בחולין ט"ז וכן שי' התו' בחולין קי"ח ד"ה כשם שהקשו שם דאי יש הכשר במחובר הכל הוכשר ע"כ דס"ל ג"כ הכי דלכל דניחא לי' הוכשר תיקשי כדברי הפלתי אבל אין קושי' אם הר"ן ס"ל כשי' התו' ב"ב הנ"ל ולק"מ. ובעיקר דבריו דלענין הדחה אחרונה ע"כ צ"ל במ"פ אינו מוכרח כלל. די"ל בפשיטות דלא נודע להבעלים עד אחר שנגנב דמפורש ברפ"ב דב"מ דל"מ להכשיר. אלא דבהדחה ראשונה לשי' הר"כ דהוא משום ריכוך. ובעי שיהי' לא בשעת מליחה ובודאי לא נמלח בלא דעת הבעלים בזה צ"ל כמש"כ ודוק:

ט"ז סקכ"ג האריך להשיג על הרב לענין בשר שור בכ"ר שהוסר מן האש דאף דהדם שבתוכו מתבשל מ"מ אינו נבלע בבשר כיון דאין הבשר מתבשל ע"ש ולענ"ד כיון דאפי' בשהה ג"י בלא מליחה יש אוסרים אפילו בלי דכבר נתקשה דמו בתוכו אלא דאנן קיי"ל להקל בזה כיון דאינו ברור שנתקשה בזה אבל כשהדם מתבשל ע"י בישול בתוכו ודאי דהוא מתקשה בתוכו ולא יצא עוד אפילו ע"י צלי' וגם יש סברא לחוש בזה לפי' ממקום למקום ודו"ק וא"כ אין להקל בזה נגד דברי הרב שכתב לאסור ודוק:

ס"י אם העו"ג יודע מנהג ישראל כו' עב"י שכ' בשי' הריב"א דלא סמכינן איוצא ונכנס היכי דאיכא למיקם עלה דמילתא ולא הבנתי דהא מסיק בהדיא בריש חולין דיו"נ שרי לכתחילה ואין לך איכא למיקם יותר מלכתחילה ועוד דמוכח התם בהדיא גבי כותי דאע"ג דאפשר לברר ע"י חותך כזית בשר א"ל וכ"ש לפימש"כ התו' שם ולע"ג:

ועב"ח מה שהקשה על הב"י דביודע מנהג ישראל לא הוה מסיח לפ"ת ול"י מה הוקשה לו על הב"י הלא גם בסמ"ג צירף לזה סברא דאמנקיותא קפדי. וכיון דאפי' בעו"ג קפיד אנקיות בודאי הוא יודע שהישראל מקפיד ע"ז וליכא כאן מלפ"ת וע' מג"א סי' כ' דזה יותר קפידא ממה שיש קפידא לישראל מפני הדין וע"כ כמש"כ האחרונים:

פ"ת סק"ל בשם לוית חן לענין שהה ג"י בלא מליחה דפחות מג"ש בעינן דאדם טועה בג"ש וכ' דאינו נכון והטעם עפ"י דברי רש"ל דבהמשך זמן לא אמרינן הכי שטעה ע"ש. והטעם שלו אינו נכון דזה לא שייך הכא דודאי זה לא ישב כל המשך הזה לשמור כמה שהה. אלא דבשעה ששחט חשב כמה שעות ביום. אבל לדינא ודאי דבריו נכונין דנראה דשיעור איתוך נתנו הגאונים ג"י ובודאי יהבי להו גם טעותייהו. וי"ל דבאמת השיעור הוא בג"ש יותר ונכון:

סט"ז בשר המלוכלך בדמים בש"ך האריך דזה הוה כדם בעין ואין לו שום היתר ובסס"ח סקכ"א ויותר בארוך בסע"ו סק"ט העלה דדם שעל פניו ל"ח כדם בעין לענין צלי' ע"ש ואולי דס"ל דדוקא לענין צלאו כך בלא הדחה סמכינן בזה דנורא שאיב לי' אף מה שעל פניו. אבל כשנבלע בה כבר שוב אין להקל כ"כ ויש לחוש בו כנבלע בו דם גמור. אמנם הב"י הביא מ"כ דנראה דלתשובת הרשב"א גבי בשר מלא קרח שרשאי ליתנו בכ"ש דשפיר יוצא על ידי מליחה הוה"ד בכבוש ע"ש. משמע שם דאפי' יש הרבה דם על פניו ולא חשיב כדם בעין ואפשר דהרשב"א לשי' דהיקל בנמלח בלא הדחה כמש"כ בסמוך ול"ע:

שם אלא א"כ יש ס' במים כנגדו האחרונים האריכו דלדידן דמחמרינן בנתבשל אפילו יש ס' למה לא החמירו גם בזה ע"ש. ולענ"ד הנה בט"ז שם הביא שני טעמים לאסור חדא דהדם נשאר בחתיכה והוה פי' ממל"מ עוד כ' דהוה כאיסור דבוק דחיישינן שמא הוציא החתיכה פ"א ע"ש. וי"ל דתרווי' לא הוה אלא ספיקא ולא היינו מחמרינן בדם שבשלו דרבנן אלא דע"י צירוף שניהם הוה ס"ס לאיסורא וא"כ בכבוש דלא שייך דבוק דלא שייך שמא הוציאו פ"א חוץ לרוטב דאין כאן איסור אלא כשהוא בתוך הרוטב כל המעל"ע מספק אחד אין אוסרין בזה דה"נ לא עדיף מדם שבשלו או מלחו דאינו אלא דרבנן אבל צ"ע גבי כבד בסע"ג דאמרינן בי' איסור דבוק ויש ליישב:

סט"ז בהגה ב' אבל מותר לחזור ולמלוח בה. בש"ך סקס"ז דדוקא למלוח בה בשר דאורחי' בהדחה. אבל בל"ה אסור דחיישינן שמא ישכח להדיח והיינו דאסור למלוח גבינה בדפוס עו"ג בסק"ה ע"ש וסותר דברי עצמו בסקפ"ט דכ' דמשו"ה אסור לחתוך בשר מלוח בסכין של איסור דהוא כמו מלח גבינה בכלי של עו"ג ע"ש הרי דע"כ אין האיסור משום חשש שישכח ההדחה דהרי אסר בזה אפילו התם דדרכו בהדחה ובאמת הוא פשוט ומבואר בהדיא בתו' שם לענין גבינות בדפוסי עו"ג שכ' דהמחמיר תבא עליו ברכה משמע דחששו לכתחילה שמא יש מליחה לכלים להפליט. ועוד מבואר בדברי הרשב"א דבל"ה ודאי אסור לכתחילה דאפילו אין מליחה לכלים והוה טמא תפל מ"מ לכתחילה אפילו טמא תפל ודאי אסור דלא התיר בבריי' אלא בדיעבד. והכא דווקא לענין דם הוא שמקילין לכתחילה וכמבואר בהדיא בב"י ס"ע בשם תשובת הרשב"א דאינו מסתבך כ"כ ע"ש וז"ב:

ש"ך סקס"ח דנהי דבמעל"ע הוה כבוש כו' מ"מ בשעת הפליטה הוה נותל"פ כו' בחידושי ב"מ מקשה ע"ז דהא הציר הוא חריף ומשוה לי' לשבח ע"ש. ונראה בדעת הש"ך דאף דהציר נאסר. מ"מ אינו אוסר הבשר כמו בסוסק"ה במלח הבלוע מדם דאי"ל אלא ס' כנגד הדם דאין הנאסר חמור מהאוסר. וה"נ הפליטה מהכלי דהוא נותל"פ אף שאוסר הציר דהוא חריף אינו אוסר הבשר וכ"ש הוא דהא הכא בצלול קיי"ל דאין חתיכה נעשה נבילה ואין אוסר אלא גוף הפליטה. שוב ראיתי שהוא מפורש כן בסי' קל"ד סי"ב בהגה גבי י"נ הבלועים בבשמים ע"ש. ועפמ"ג סק"ג סק"ו מה שנתקשה בזה קצת מהוחמו בהם מים בתוך מעל"ע וי"ל דהתם עיקר הטעם כדברי הש"ך בסל"ד דהאיסור עצמו אוסר וע' במש"כ בסוס"י ק"ג ותבין למה אינו נחשב לפגם ודו"ק. ועש"ך סי' קכ"ב סק"ב:

סי"ז אבל אם הוא מנוקב מותר ומש"כ דדוחק לומר בפינכא דר"א דאימלח בה בשר דהוה א"מ כיון דאין מולחין אלא במנוקב ולענ"ד ע"כ לא היה כדרכו דאפי' אם נאמר דאסור אפילו במנוקבת ודאי דאין מולחים בה לכתחילה לאוסרה וכמו דתברה באמת וע"כ דמיקרי ועביד ואין כאן ראי':

סי"ט אחר שנמלח הבשר כו' ויש מי שמצריך ליתנו במים רותחין ומסתברא לענ"ד דבשעת הדחק דסמכינן אשי' הרמב"ם להקל בשלים שעה בודאי יש להחמיר כמותו גם בזה לחלטו ברותחין כיון דלשי' לא הותר אלא בכך וביותר יש מקום לזה בדברי הר"ן שהביא שי' הפוסקים אי המליחה מפליט כל הדם ע"ש היטיב:

סימן ע ט"ז סק"ב והא דאסור בדם בעין שנפל על בשר בשעת מליחה התם אין האיסור שהמלח מבליע אלא שהבשר עצמו הוא רותח. ובדם שנפל על הכלי עפמ"ג. ובאמת אין אלו הדברים מובנין דבכלי שרותח מחמת אש אמרינן תתאה גבר. אבל ברתיחת מליחה מבואר בסנ"א דלא שייך תתאה גבר ולעולם אין התפל אוסר. אלא דבדם שהוא צלול מבואר שם ס"ה בהגה דהתפל נעשה ג"כ כמליח והוא אוסר וא"כ גם בזה המלח מבליע אלא כדברי הרב שבדם גמור לא שייך כלל כל הני קולא דכבולעו כך פולטו ופשוט:

ש"ך סק"ד כ' שמדברי המחבר שכ' בסס"ע ס"ח גבי מלח בכשא"מ דמה שחוץ לציר אסור כ"ק משמע דדם מפעפע למעלה כ"ק והפמ"ג כ' דהתם משום מקום חתך דאסור בכל האיסורין וכן נראה לענ"ד בהדיא מהגהת הרב שם דכ' בהדיא דשאר חתיכות המונחות עלי' מותרות ומשמע דאין צריכות קליפה כלל וע"כ משום דאינו מפעפע כלל למעלה אפילו כ"ק ואין לומר דהתם בשביל דטרידי לפלוט לא בלעו דם דהא לשי' המחבר גם באותה חתיכה גופה מה שחוץ לציר הוא פולט לשי' וג"כ י"ל דלא בלע. וע"כ דלא מיתסר אלא בשביל מקום חתך ודו"ק :

ס"ן וי"מ ע"י שימלחנו את"כ. והנה ערערו ע"ז דדם הבא ממ"א אפשר דל"מ מליחה. והנה לשי' הרא"ש והטו"מ לעיל סס"ז גבי אומצא דאסמיק דהיינו בשר שנתאדם בחומץ. ומבואר בהדיא בדברי הרא"ש דהדם נפלט ממנו וחוזר ונבלע בו ע"ש. א"כ יש ראי' ברורה דאפילו לדם הבא ממ"א מהני מליחה דהא התם שכבר נפלט ממנו הוה כדם ממ"א והא דהתם צריך חתיכה היינו בשביל הנתאדם ואיגלי מילתא דיש לו דם הרבה אבל בל"ה שפיר יוצא ע"י מליחה ואין להקשות לפי שי' המחבר לקמן סק"ה דכבוש בחומץ הוה כבוש א"כ הא שי' המחבר והרא"ש גבי מלח בכשא"מ דהנבלע ע"י כבישה אינו יוצא עוד מהחתיכה כלל. די"ל דכאן דהחומץ כבר עשה פעולת פליטה בדם זו אין עליו כח כבוש אלא להבליע בעלמא וכדאמרינן שם דאלא דחלטו בי' חדא זימנא תו לא מחלטינן בו עוד דאבד כחו ע"ש:

שם בהגה נוהגין לאסור בשר שכבר פלט כל דמו וצירו שנפל אצל בשר בתוך שיעור מליחתו עכ"ל. אבל לאחר שיעור מליחתו אינו אסור שום איסור דם בכלי מנוקב אפילו לבשר שכבר הודח כדלעיל גבי דגים כמש"כ שם הש"ך סקי"א ע"ש :

שם וי"א שכל מעל"ע פולט ציר והנה בהודח כבר דעת הש"ך בסוסקל"ז דאסור ואין לו תקנה לחזור ולמלוח דנסתמו נקבי הפליטה. ולפי"ז אם הודח אפי' חזר ונמלח ואח"כ בשעת מליחתו נגע בבשר שבתוך שיעור מליחה אסור. והפמ"ג בסי' ע"ז כ' דיש לחקור בכה"ג די"ל כיון דפולט ג"כ תיכף מהני גם במליחה. וכ' ראי' לאיסור מהא דדגים ועופות דהדגים נאסרין אע"ג דהמלח עוד בתוך שיעור מליחה ע"ש. ולענ"ד אין ראי' משם. דהתם כבר גמר המלח פעולתו בהדגים וכבר אבד כחו אבל יש ללמוד לאיסור מדברי הרב בסס"ע ס"ד גבי מלח מנ"א דכ' הרב דלאחר יב"ש אין תקנה למליחה משום שיבלע צד שנמלח כבר. ול"מ שימלח גם משני צדדים. ש"מ דל"מ אפי' בכה"ג דפולט תיכף. והט"ז כ' דהרב חזר בו מסברא דנסתם וא"כ אפילו נגעה מודחת יש תקנה לחזור ולמולחה והנה ר"י אוסר בהדיא בנגעה מודחת אמנם האחרונים בארו בסי' דלא דדעתו דנסתמו שלא יפתח עוד אלא דבשעה שהיא מודחת היא סתומה ככל חתיכה תפלה ובתפלה דיש בה עוד דמה של עצמה מודה דכשימלחנה אח"כ איידי דיפלוט דם ש"ע יפלוט דם שבלעה אבל בנמלחה והודחה ס"ל דאין להקל כ"כ לומר ג"כ דכשימלחנה אגב דיפלוט ציר דידי' יפלוט דם שבלע ע"ש וא"כ בהודחה וחזרה ונמלחה ונגעה אז בחתיכה שהיא בתוך שיעור מליחתה י"ל [דמודה גם הר"י דל"ב דם] כיון דהשתא גופה היא מלוחה כבר ופולטת ציר לא בלעה ולדינא לענ"ד יש להקל כהט"ז דאף אגב דיפלוט ציר יפלוט דם כמו אמרינן כיון דהמחבר פסק לגמרי כהיש מתירים דאף בלי"ל שום פליטה כלל ג"כ מהני לה מליחה שנית וגם הרב היקל אפילו בדגים תפלים שנגעו בבשר תוך שיעור מליחתו דאיידי דיפלטו דם דידהו יפלטו מה שבלעו אף שדגים אין להם דם כ"כ ולא קרי להו אלא ציר. ש"מ דלא מחלקינן בזה ואין להחמיר בדם שמלחו דרבנן:

ועיין לעיל סס"ע שכ' דאם הודח בתוך יב"ש אע"ג דהשתא הוא כבר אחר יב"ש ג"כ אפשר להקל דבשעה שהיא מודחת בודאי לא יצא צירה ודוק :

שם וכ"ש אם לא נמלח כלל דאפילו נפל לציר ממש כו' עש"ך סקכ"ט דהביא דהרב בת"ח אוסר בלא הודח מטעם מלח בלא הדחה וחלק עליו מדברי המרדכי ותמהני שלא הביא דהרב בעצמו בד"מ סוסי"ז כ' כן במסקנתו דהאו"ה כלל ה' כ' להתיר בשם המרדכי ע"ש גם מש"כ בטעם הדבר דאין כח בציר אלא להתבלע ולא להבליע את הדם בעין שעליו לכאו' הוא תמוה דבשהה כדי להרתיח כיון שהוא חריף הי' לנו לאסור כשאר או"ה שנכבשו ואף שע"כ איירי הכא דיש לציר מקום לזוב דאי ל"ה הוה כנתבשל דמו בתוכו כמש"כ בסקל"ו. מ"מ נראה פשוט דלא שייך זה באיסור גמור שנכבש כה"ג דודאי אוסר וה"נ דם בעין. אבל נראה דכוונתו כמש"כ בסס"ע סק"ס דדם שעל פני החתיכה כשנתערב לא חשיב שוב דם בעין ע"ש. וזה כוונתו דאינו מבליע את הדם כשהוא בעין בעצמו. אלא מתבלע עמו והוה כנתערב. ולא חשיב דם בעין ושפיר יוצא ע"י מליחה ונכון :

שם אך אם שהה שיעור מליחה ונפל לציר י"א כו' כ"כ הרש"ל דמשמע כן מדברי הרא"ש והתו' ועש"ך סקל"ז דהרב בת"ח כ' דלא משמע כן בדברי הרא"ש [וכ' דמש"כ הרב בכאן להחמיר אינו אלא לחומרא בעלמא] ולולי שאיני כדאי הי' נראה לענ"ד דפשט דברי הרא"ש בפרק כל הבשר גבי דגים ועופות משמע דהיינו באין לציר מקום לזוב. וכ"כ בהדיא דברי התו' שם ובפג"ה דהכל באין לציר מקום לזוב דבזה ודאי אסור כמבואר בש"ך סקמ"א. אבל בל"ה לא חמיר מדין נגיעה בפליטת חתיכה דכ"ז שהיא טרודה לפלוט ציר ל"ב. וכן הוא בהדיא משמעות דבריהם דאפילו בציר הרבה המכונס בגומא שבחתיכה אינו אוסר ע"ש וע"כ דמש"כ לאסור היינו באין מקום לזוב ול"ע :

ועיין ט"ז סקט"ז דמשמעות דבריו דלדברי התו' דמשום כבולעו כ"פ צריך מליחה שנית אפילו בנגעה בחתיכה תוך שיעור מליחה ולכאורה מפורש בדבריהם להיפוך דלא כ' אלא דצריך להשהותה כשיעור פליטה של העליונה ולא להצריך מליחה שנית. ובאמת גם זה קשה להבין דלמה צריך להשהות כיון דכבולעה כ"פ ונ"ל דס"ל דכיון דמתערב פליטת דם העליונה בתוך פליטת הציר של התחתונה אינו יוצא הדם עד שיפלוט התחתונה כל צירה אז תפלוט גם מה שבלעה מדם העליונה וא"כ צריך להשהותה עד כדי פליטת כל צירה כן הי' נראה בכוונתם. אבל בפשט לשונם לא משמע כן. ועי' מש"כ בסע"ג ש"ך סקי"ב ולע"ג :

שם ומ"מ לצורך הפסד יש להקל בתוך יב"ש אבל לאחר יב"ש כיון דבל"ה אין מתירין אלא לצורך הפסד לא מקלינן תרי קולי וכיוצא בזה כ' הט"ז בסוסל"א ע"ש. ונראה סעד לדבריו מפרק הזהב (דנ"ב) תרי זילי לא מזלזלינן במעשר ולהיפוך גבי כתובה בסו"פ הכותב לא אשכחן תנא דמחמיר תרי חומרי בכתובה ובתו' סוף נדה ס"ז דלא אשכחן דשרי הש"ס תרי קולי ע"ש :

שם בשר שנפל תוך ציר שע"ג קרקע עש"ך סקמ"ז דהיינו בתוך שיעור מליחה [ובהפ"מ כ"ז פליטת כל דמו וצירו פ"מ] אבל לאחר זמן זה נאסר אפי' בכ"מ ומשמע לענ"ד דהיינו בציר הנוטף מבשר שהוא בתוך שיעור מליחה דהוא ודאי ציר איסור. אבל בציר מחתיכה שהיא לאחר זמן מליחה. דבכלי מנוקב נקטינן להקל כסי' רש"י גם בספק לא החמירו כיון דרש"י שרי לגמרי אפילו בודאי אינו מנוקב וכן מוכח בש"ך וזה נכון. ובנפל בתוך אפר יש להקל לענ"ד דהא שרינן לעיל סס"ח ריסא בכיבשא ומשמע דאפילו באין האפר רותח בעצמו שיהיה עליו דין אש וא"כ אי הוה כשא"מ ודאי הוה כגלה בכלי דאסור. וע"כ דאין על האפר דין כשא"מ ועי' חולין כ"א קיטמא נהילא חיישינן לנפולה ול"ע :

ש"ך סקמ"ט דהחמירו בספק אע"ג דהוה סד"ר גזירה משום דם בעין ממש ולכאו' בדם בעין לא שייך ספק זה כלל דאפילו בכ"מ אוסר כמו שכ' הרב בסמוך. ונראה לפרש דהגזירה הוא דילמא יהי' עיקר המליחה ע"ג הקרקע ונשאר דם של עצמה בתוכה וכשיפרוש אח"כ יהי' דם דאו' ודוק :

סק"נ דאינו בטל כח הציר אלא במים מרובים מהציר תמהני שלא הביא שכן הוא בהדיא בב"י סי' ס"ע גבי מעשה דרש"י בשם הג"א וש"ד ע"ש. והא דבסי' ס"ט מבואר דאפילו במים מועטים מהני נראה דהיינו בשעה מועטת דעדיין אינו נפלט ציר הרבה לא החמירו מספק ודוק :

סימן עא ש"ך סק"ח ולפי"ז אפילו שאר הבשר שעמו נמלח ונפלט כל דמו וצירו בענין דלא שייך כבולעו

כך פולטו אפ"ה מותר לא יכולתי להבין זה כלל דהא חזינן דניקב העלס והקרום מועיל המליחה ע"ג העלס. וחזינן דמליחת העלס ודאי מפליט גם מהמוח אלא לפי שיש ריבוי דם כמש"כ בסק"י צריך שיהי' לו מקום לזוב. אבל ודאי לא עדיף משאר בשר בתוך שיעור מליחתו דפולט לאסור את הבשר שנגע בו. ואע"ג דבארנו בסי' ס"ח דצריך לשער גם בדם המוח דתלינן דגם דם המוח עצמו ל"י דבשביל ריבוי הדם עכב עליו העלס מ"מ ודאי דלא עכב שלא יצא כלל. דכיון דחזינן דבניקבו. המליחה על העלס פועל עליו להפליטו דרך העלס. ודאי דלא שייך לומר דבלא נקב אינו פולט כלל וצע"ג:

סי' עב ס"א בהגה וי"מ שלא לבשלו. בביאור הגר"א כ' דהוא שמא יבשל בלא קריעה וכ' דגזירה חדשה היא ופקפק בה דל"מ שגזרו כן בשום מקום ע"ש. ולענ"ד דהכא גזרו טפי משום דלא ניקיל כשי' רש"י והרשב"א דלענין הלב עצמו הקילו אפילו בבישול משום דשיעא ודו"ק:

ס"ב בהגה וכן עיקר דגם דם הלב הוה דם פליטה מידי דהוה אדם החטין בסי' ס"ה. פי' דמבואר בש"ס דא"צ אלא חתיכה ומליחה ולא צריך להוציא הדם תחילה. וע"כ דגם בזה שייך כבכ"פ. ואף דהתם ע"כ קיל דהא גם לכתחילה א"צ כלל דלענין לכתחילה התם דלא אפשר בקל להוציא כמו בלב הקילו שם. אבל אי הוה איסור דיעבד ודאי דאין לחלק בזה ודו"ק. וכן היקל כאן ג"כ בפתחה לבד להניח מקום החתך למטה כמש"כ הט"ז בסק"א בשם הת"ז ודוק. ובאמת מש"כ לפרש בש"ס דהא דבס"ד דרי"פ כי"ל הוה ס"ל דאמרינן כבכ"פ בדם הלב. הוא אינו אלא לענין הלב עצמו משום דסמיך אסברת שיעא דבמסקנא. לענ"ד ודאי הוא דוחק. ועוד דהא קיי"ל לקמן סי' ע"ז דאפילו מלא בשר שלא נמלח בבשר שנמלח מהני כבכ"פ ועיקר ראיית הפו' בזה מהא דאייתי הש"ס טפילת בר אווזא לכבולעו כך פולטו. והרי בזה הכילון בודאי הוא כנמלח כבר ע"ש. ואם נאמר כדיחוי הנ"ל דסמך אמסקנא הרי גם שם יש לדחות כן דגם הס"ד סמך אסברת דמפריך דמסיק. ומשו"ה מהני אפי' בנמלח. אלא ודאי דלא ס"ל הכי דודאי דזה דוחק. דאי הוה ידע סברא זו ודאי הוה ידע ג"כ דיש לחלק לגמרי כסברת המתרץ. וה"נ ודאי דגם לענין סברא דשיעא לא דחקינן בזה וזה נכון:

ש"ך סק"ג דאפילו נפל הלב אחר מליחתו לציר אמרינן דשיעא ול"ב. נראה ברור דבכשא"מ ושתהה שיעור כבישה בכדי שיתן על האור וירתיח זה הוה כבישול ממש דלא אמרינן שיעא לדידן ואע"ג דלענין דאין מליחה לכלים להפליט אמרינן דל"מ בהו גם כבוש דכדי שיתן על האש ומרתיח פשוט דל"ד דהתם הא דאין להם מליחה הוא לפי שאינו מרתיח את הכלי וממילא דלא שייך שם כבוש. אבל כאן ודאי הרי הוא מרתיח את הלב כשאר בשר אלא דשיעוהו של לב מהני לי' דאינו בולע במליחה וצלי'. אבל כשנעשה כבר כבוש שהוא כבישול ודאי בלוע וצ"ע:

סק"ה ועוד דאי לא נמלח אפילו נקרע צריך ס' כנגד כל הלב עכ"ל. הנה זה ודאי דכנגד החלל א"צ בזה. אלא דכוונתו דלמ"ל למנקט בכה"ג שגם הלב גופי' לא נמלח לאשמעינן דצריך ס' גם כנגד בשר הלב הא זה אינו תלוי כלל בלא נקרע דאפילו נקרע ה"ה צריך ס' כנגד הבשר בלא נמלח והו"ל למנקט בפשיטות נגד הדם דזה הוא שתלוי בנקרע ודוק:

ס"ד הריאה נהגו לפתוח הקנוקנות עי' תו' ק"י גבי טחול דכ' דאי איכא סימפונות למה לא יצטרך קריעה ש"מ דזה דבר פשוט דצריך לנקות הסימפונות וע' מש"כ בסמוך ודוק:

סימן עג ס"א בהגה ואם לא עשה כן נוטל הסימפונות אחר צלי' ומבשלה עי' הגהות רע"א דהקשה דלפ"מ שכ' הרב בסמוך דלצלי' בלא בישול א"כ א"צ קריעה כלל. ע"כ דלא ס"ל דהקריעה משום דם הסימפונות אלא משום דם עצמה. דאי ל"ה ודאי צריך גם לצלי' דדם הסימפונות הוא כדם בעין כמו בכל חוטין. ואין לו היתר אפילו בלא פי' וע"כ דס"ל דהוא דבשביל ריבוי דמו אינו יוצא בלא קריעה. ולאוכלו בצלי' אין בו חשש דהוה דם שלא פי' וא"כ כשצלאו בלא קריעה. מה מהני נטילת הסימפונות כיון דלא יצא דם עצמה ולא נתקן זה כלל בנטילת הסימפונות. וע' תו' ד"ה ואתוכי' דמעיקרא כ' דלצלי א"צ קריעה אלא דאיירי לבשלה אח"כ דלצלי מאי איכפת לן במה דלא נפלט הדם הא דם האיברים שלא פי' מותר. וכ' דצ"ל משום דם שבסימפונות דא"כ לא שייך שם מה שחולק הש"ס בטחלא דאם יש בו סימפונות למה א"צ ואי לית בי' פשיטא ע"ש. ושוב כ' בשם בה"ג מאן דמטווי כבדא בשילומי (מזה כ' הרב דאתוכה א"צ כלום) צריך לקרועי' משום דאזיל דם מכנים בסימפונא. ואי לא קרעי' לקרועי' לאחר צלי' ויצא הדם שבסימפונות ול"א שיבלע בכבד דכבכ"פ. והנה לפי פשטו' דבריו משמע דהבה"ג לא ס"ל כמש"כ התו' מקודם אלא דאף לצלי צריך קריעה משום דם שבסימפונות וכן הבין הגרע"א והוקשה לו כנ"ל. אבל לפ"ז אין לדבריו הבנה כלל. דא"כ הו"ל לאסוקי דקשה לבה"ג קושי' הנ"ל. וגם הו"ל למנקט דהבה"ג חולק. אבל המדקדק היטב בלשון הבה"ג דכ' דאזיל דמא מכנים בסימפונות מבואר דלא דיש דם מעיקרא בסימפונות וכמו שמבו' בלשון הרא"ש בתחילת דבריו דא"כ בודאי הוא אסור גם לצלי' וכ' שם דהוה אפילו בכרת ע"ש. והא שפיר קשיא להו דא"כ מאי שייך חילוק הש"ס גבי טחול ע"ש. אלא דס"ל דודאי דהדם של הסימפונות בטבע ודאי כבר יצא בשעת שחיטה דרך הגרגרת. אלא דדם של הכבד עצמו שיש בו ריבוי דם מתכנס שם בשעת צלי'. ובאמת סברא זו שמתכנס בתוך הסימפונות מבואר בהדיא בש"ס דאמרינן דלמאן דס"ל דאסור כבד לקדירה בלא מליחה מ"מ כשפי הקנה חוץ לקדירה שרי ש"מ דהדם מתכנס בהסימפונות ויצא לחוץ דרך הקנה וז"ב. והשתא א"ש גם הא דמחלק הש"ס בטחול דהיינו דכיון דאין דמו מרובה אינו מתכנס דמו בסימפונות וא"ש. והנה הא דשרינן בצלי אפילו לא יצא עוד כל הדם ע"כ דס"ל דפירש ממקום למקום ע"י צלי שרי. וע' ב"י בטע"ו גבי צליית עופות דאע"ג דהדם זב בתוך החלל. לא מיקרי עדיין דם שפי' כיון שלא יצא לחוץ ע"ש. וכ"ש דדם שנכנס לתוך הסימפונות לא מיקרי עדיין פירש. וא"כ נראה דאף לפ"מ שחשש הבה"ג שמתכנס הדם בסימפונות נמי אין בזה איסור אלא בכשמבשלה אחר הצלי שיפרוש אח"כ אותו הדם לגמרי לחוץ לתוך הקדירה. אבל לאכול כמו שהוא בצלי כ"ז שהוא בפנים אין עליו שום איסור ומה דמסיק בה"ג דל"א לבליעה. נמי כוונתו דלא ליהני גם נטילת הסמפונות לאחר צלי' לבשל אח"כ שהדם שמתכנס בתוך הסימפונות. ה"ה חוזר בשעת צלי' גם לכבד בשפע רב וא"כ אף שלאוכלו כך אין אסור דהוה דם שלא פירש מ"מ כשמבשלה יוצא ממה שחוזר לכבד בשעת הצלי' לתוך הקדירה ונפרש וה"ה אסור ע"ז כ' דלזה לא חיישינן דכבכ"פ ונפלט הכל בצלי' ואין חשש. אבל כ"ז הכל לקדירה אחר צלי' כמש"כ קודם. ואין כאן מחלוקת. וא"כ מבואר כ"ז בהדיא בשי' הבה"ג והתו' דלבשלה אח"כ צריך נטילת הסימפונות. ולצלי לחוד א"צ כלל. וכמו שבארנו דלצלי אין לחוש כלל מה שמתכנס אח"כ לסימפונות. דהכתי הוה דם שלא פי'. ולקדירה סגי בנטילת הסימפונות דאז אין בו שום חשש והכל כדברי הרב ודוק:

שם בהגה ב' וכן נוהגין לאסור הכל ע' פלתי מש"כ דס"ל להרמב"ם דשלוק גרע מבישול. וכיון דס"ל דשלוק אסור כ"ש בישול ע"ש. וכ"כ בהדיא הר"ן ברי"פ הנודר מן המבושל דשלוק גרע ע"ש. אמנם התו' בפסחים ל"ט כ' בפשיטות דמוכח בכ"ד בש"ס דשלוק הוה טפי מבישול וצ"ע:

ש"ך סק"ט ומוכח שם דאם לא הי' חתיכה שו"ע בשעת מליחה מהדרינן עובדא. לכאורה נראה דאם נטל הסמפונות אחר המליחה נמי מהני כמו בצלי'. וכוונת הש"ך דווקא כשנתבשלה כמו שהוא ולא נטל הסימפונות וצ"ע:

שם סק"י הקשה הא דבחליטת כבד אסר הרב דיעבד ובחליטת בשר שרי בדיעבד ועב"י דכ' דהא דכ' הפו' דלא בקיאינן בחליטה בכבד. ולא כ' בבשר דבכבד דאיכא גם חליטת רותחין. ובזה יש לטעות דלמא לא יהי' רותח כ"כ. ומשום זה אסרו כל חלוטה. אבל בבשר דליכא אלא חליטת חומץ בזה אין לטעות ע"ש. ולפ"ז אין מקום לקושי' הש"ך דהרי לפי דברי הב"י בודאי יש להקל בבשר יותר דהרי כל הפו' לא כ' בו כלל להחמיר. אבל באמת טעמו

של הב"י הוא קשה לענ"ד חדא דהרי הביא בעצמו בסי' ע"ו בשם הרשב"א דגם בבשר איכא פליטת רותחין ע"ש וא"כ אין שום חילוק בין כבד לבשר וגם בעיקר סברתו לכאורה איפכא מסתברא. דלכאו' בחומץ דשהה יותר עד שנתאדם אוסר ובודאי דההיתר הפליטה נמי אינו נעשה תיכף כשתחבה בלא שום שהיי' וכמו שכ' הרא"ש גבי כבישה בדבר חריף [דצריך בכדי שיתן על האש וירתיח] דלא מסתבר דמבליע תיכף. וה"נ ודאי דעכ"פ יש שיעור שהיי' בזה ואם ישהה הרבה הרי ג"כ יאסר כנ"ל וא"כ צריך זהירות שלא יקדים ולא יאחר ובודאי דקרוב לטעות. אבל ברותחין דלא מצינו קפידא בשהיי' יותר א"כ מה בקיאות צריך. ומש"כ דלמא לא יהי' רותח כ"כ לכאו' אינו מובן כלל. דהרי אפילו בהגעלה דודאי קפדינן טפי ארתיחה לא אמר אדם מעולם שאין אנו בקיאין. ואולי דסברת הרב ז"ל דהתם דאין לנו קפידא על אותה רגע דמכניסה דווקא. דאם בתחילה לא הי' רותח כ"כ סגי גם כשיעשה רותח אח"כ אין בזה בקיאות. אבל כאן דע"כ בתחילת רגע הכנסתו צריך הרתיחות דאי ל"ה יאסר תיכף הכל. ובזה יש לטעות מ"מ עכ"פ נראה דבחומץ ודאי צריך בקיאות יותר ויפה הקשה הש"ך ודו"ק:

ועיין מה שתי' דהרב אוקי לה בחזקתה דמעיקרא ולפי דבריו גם כאן עדיין לא נאסר לצלי כדמעיקרא. אמנם מדברי הש"ך סוס"י ס"ז במש"כ שם לדינא נראה דמצריך אפילו בדיעבד חתיכה דווקא כמו ודאי נתאדם. וא"כ גם בכאן ה"ה נאסר לגמרי כמו נפל ברותחין ולא שרי אף בצלי וצ"ע:

שם סקי"ב האריך להשיג על הט"ז דמשמעות התו' דאינו משום כבכ"פ אלא משום שריק ועפמ"ג דכ' דנ"מ דצריך להשהות משום כבכ"פ ולא משום שריק. ואני תמה דלפ"ז דכבולעו כ"פ צריך לשהות פשיטא דלא שייך להקל יותר משום שריק דהא מבואר בש"ס דכבד שיש בו ריבוי דם גרע טפי מבשר דלא הוה אמרינן בי' כלל כבכ"פ אפילו בדיעבד. אלא משום דדם שריק הקילו גם בו ע"ש. וא"כ היינו ודאי דלא שיהי' עדיף טפי משאר בשר אלא דכיון דשריק סמכו גם בו לומר כבכ"פ. אבל ודאי אי בעלמא צריך שהיי'. כ"ש דצריך שהיי' בכבד דיש בו ריבוי דם. ויפה פי' הט"ז דהא דמהני שריק היינו דבשביל זה מהני גם כאן כבכ"פ אע"ג דלא הוה אמרינן לי' בל"ה אבל באמת אין ההיתר אלא בשביל כבכ"פ וכן משמעות דברי הפו' בכ"מ. גם מש"כ הט"ז דחששא דכבדא ע"ג בשרא בשביל שהתחתון ממהר לצלות והפו' דחו זה מבשרא ע"ג בשרא. פשוט דכוונתו ג"כ בדרך זה. דהתו' לא דחו זה אלא בתחילת דברי' דלא חילקו כלל בין כבד לבשר. אבל לפי תי' שחילקו דכבד שאני שיש בו ריבוי דם פשוט דמסתבר ודאי דעיקר החשש היינו כשהתחתון כבר נצלה. והשתא ודאי לא קשה דא"כ בשרא ע"ג בשרא נמי. דל"א לה אלא בכבד דפולט דם הרבה. אבל בשרא ע"ג בשרא ל"א לזה ופשוט. אמנם עיקר ההנחה דבשביל כבכ"פ צריך להשהות התחתון עד שיגמור העליון אף דכ"כ התו' גבי מליחה מ"מ בצלי' כ' הב"י בהדיא בסי' ע"ו דלא חששו לזה. וא"צ להשהות כלל כמשמעות הפו' דמפליט תיכף ע"ש. וכמש"כ הרא"ש בפגה"כ סי"ג שאין אומרים כבולעו כו' אלא כשפולט תיכף [וצ"ל לפ"ז דדווקא לבליעת צלי מצרכי דווקא שיפלוט תיכף. כיון דהבליעה ע"י האור. אבל למליחה א"צ. וכדקיי"ל באמת בסי' ע' דאמרינן אפילו כשכבר בלע איידי דיפלוט דם דידי' יפלוט מה שבלע ודוק היטב בכ"ז] ובאמת גם במליחה צריך ביאור רחב על השהיי' זו דמתי זמנה. וע' מש"כ בס"ע בט"ז סקט"ז כוונה אחרת בדברי התו' וצ"ע כעת:

שם סקי"ד מה שהאריך דאף דלר"ת דע"י מליחה שרי כבד כבשר אפ"ה הוא מותר אם לא נמלחה כמש"כ התו' גבי פסח ע"ש. לענ"ד אינה ראי' מוכרחת די"ל דשם באמת גם כל הפסח הי' נמלח. וע"כ צ"ל כן לשי' הסוברים בסע"ו דגם צלי' צריך מליחה ומש"כ הט"ז דהכא עם בשר דווקא ולא שהבשר למעלה לענ"ד לא הועיל בזה דמשמעות הרב בסע"ו שם בהדיא דבשר שנמלח עם בשר שלא נמלח ג"כ אסור לכתחילה וצ"ע:

ט"ז סק"ח והיינו בנתבשלה בלא בשר אבל עם בשר אין לסמוך להקל עפמ"ג שנתקשה בהבנת דבריו ומה שפקפק בעיקר הדין דאינו אוסר בקדירה אחרת דיותר מסתבר להתיר עצמו דאינה בולעת כו' נראה כוונתו דדילמא לא פירש כל דמו בבישול. לענ"ד כל שנתבשל שהוא ראוי לאכילה. ודאי יצא כל דמו. ק"ו מצלי'. ומש"כ בחילוק דנתבשל עם בשר דל"י כוונתו. פשוט לענ"ד דדעת הט"ז להקל ל"מ ביש ס' כדברי הרב דאינו אוסר קדירה אחרת אלא אפי' בלא ס' כיון דעיקר להלכה כרש"ל דאינו נאסר יש להקל עכ"פ דאינו אוסר קדירה אחרת וכן מוכח בהדיא בדבריו בסק"ד ע"ש. מיהו כשנתבשל תחילה עם בשר דעת הרש"ל כהר"ן הביאו הב"י דהשמנונית אוסר גם את הכבד כמש"כ בשמו הש"ך בסק"ט ע"ש ואף שהש"ך השיג ע"ז ולא קיי"ל כן מ"מ כיון דהרש"ל לא היקל בזה לא רצה להקל אפי' בקדירה אחרת וז"ב בכוונתו וכן נכון לדינא:

סימן עד

ס"א נהגו שלא לבשל הכליות כו' נראה דהיינו ע"י מליחה אבל לאחר צלי' מותר לבשל דל"ג מכבד. ותדע דכאן מותר למלוח עם בשר ובכבד אסור. וע"כ דהכא קיל ופשוט:

סימן עה

ס"א אלא א"כ אסמיק צ"ע אי צריך חתיכה ומליחה כשאר בשרא דאסמיק:

שם בהגה ואם מלח החלחולת מצד פנים ולא מבחוץ טריפה ע' ד"מ בשם הרשב"א שזה לפי שבגוף החלחולת אין בה דם ל"מ מליחתו לשומן דיש בו דם. וצריך להבין דמ"ש דמהני מליחה למוח שבעצמות ע"ג העצם כמבו' בטור בסע"א וכן משמע בהדיא בש"ס ר"ש מלח גרמא גרמא ע"ש. אע"ג דלית בי' דם בעצם כמבואר בטור שם ויליף מינה לשער הראש דאינו מעכב וע' הגהות הרב סוסע"א. ונראה עפ"י דברי הט"ז סי' ס"ט סקי"ג דאם הראש סתום סגי במליחה שבצד חוץ לבד. ואם נפתח צריך מליחה בפנים ג"כ ע"ש. ונראה דכך הוא הטבע דכל שהוא כעין בריאותו המלח פועל גם בפנימותו. אבל כשכבר נפתח תו אינו אלא כנ"א. וה"נ מוח שבעצמות דהוא כבריאותו בפנים חשיב כחתיכה אחת ופועל המלח בפנימותו. אבל בשומן שע"ג החלחולת דבריאותו דהוא בחוץ צריך המליחה ג"כ להיות עליו בחוץ דווקא וזה סברא נכונה. ובזה נראה לי ליישב שי' הרב גבי ביצים הנמלחים בפנים דמתיר כשמלחן עם בשר אע"ג דביצים דעלמא אין להם שום פליטה והחמיר אפילו בצלי' בסע"ז דהם נקרשים. אלא דכ"ז שנמצאו בפנים יש להם טבע פליטה כבשר ומינו דביצי שחוטה אין יכולין לגדל אפרוחים הרי דטבעם משתנה בהלידה ודו"ק:

סימן עו

ס"ב בהגה וי"א דאף צלי צריך הדחה ע' ט"ז לעיל סי' ס"ט סקי"ז בשם התו' דצלי א"צ הדחה ומסיים שכ"כ הרשב"א. אמנם בב"י סי' ס"ח הביא דברי הרשב"א בשם הר"י דהוציא ב"מ מתוכו הדבר ידוע שהגוף כולו מלא דם ואין האור שואב דם בעין אלא צומתו ע"ש:

ש"ך סק"ט השיג על הט"ז. ואין הכרח בדברי הט"ז דמתיר בשהה שיעור מליחה. דלא התיר אלא בששהה יותר משיעור מיד דנקט תחילה. ובשהה שיעור מליחה כבר ביאר בסי' ס"ט דאסור אף לצלי' ע"ש:

ס"ו בשר שצולין בלא מליחה אין נותנין כלי תחתיו לקבל השומן כו'. ע' טור בשם רש"י דנמלח ושהה שיעור מליחה נותנין. וכ' הב"י דבספר התרומות כ' דבעי הדחה ופשוט דגם הטור כיוון לזה אלא שקצר במובן. ולענ"ד אדרבה רש"י לשי' לעיל סי' ס"ט ס"כ דציר הנוטף לאחר שיעור מליחה הוא מוהל היתר. והדם נמשך על המלח ושורפו ואינו נפלט ממנו כלל אפילו בצלי' ע"ש:

שם עד שיצלה שיהא ראוי לאכילה עש"ך דהב"ח ס"ל דאפילו כחצי צלייתו צריך גללי מלחא והשיג עליו דכיון דמותר לבשלו בחצי צלייתו ודאי דאין בו דם כלל. וה"ר גם מאו"ה שאוסר לגמרי בלא נצלה כ"צ משום שהדם פורש ממל"מ ואפ"ה מתיר בחצי צלי' וע"כ דבזה כבר נפלט כל הדם. והמעיין בב"י בשם הרשב"א והר"ן יראה דשניהם לא התירו את ציר הנוטף לגמרי בלא גללי מלחא אלא כשהוא יותר ממאכל ב"ד שהוא חצי צלייתו. ובחצי צלייתו ס"ל תרוויי' דהנוטף הוא איסור וצריך בי דוגי ותרי גללי מלחא ובההוא דככר שחתך עליו בשר נחלקו הר"ן מוקי לה בחצי צלייתו ולא

התיר אלא בנבלע בככר והרשב"א מתיר אפי' בעין אלא דמוקי ביותר מחצי צלייתו אלא שהוא ראוי לאכילה לרוב ב"א ועיין היטב בחידושיו ובת"ה שכן הוא בהדיא. אלא דמש"כ הב"ח דבבישול יתבטל אינו מדוקדק דזה ודאי ל"מ דהא אין מבטלין איסור לכתחילה. אלא דבאמת כבר נתבטל בחתיכה גופה דכבר נתמעט הדם והוא פחות מששים ואין כאן שום איסור. אבל מ"מ ציר הנוטף ע"י הצלי ודאי אסור דאז האיסור נפרש בעין בפ"ע. ומצינו כן בהדיא לענין כחל דע"י קריעה שו"ע הרי הוא מותר לבשל אפילו עם בשר מדינא ואפ"ה אסור לצלותו עלוי בשרא וכ' התו' דהוא משום דע"י צלי נוטף חלב בעין ע"ש. ואף דמתערבים כאן בציר היתר אין בציר ההיתר כדי לבטלו. והנה באמת מלשון המחבר נראה כהב"ח דהוא מצריך עד שיהי' ראוי לאכילה לרוב ב"א וכ' בב"י בהדיא דהוא יותר מחצי צלייתו ע"ש אלא שצ"ע על הרב בסעיף הקודם דמתיר אפי' את המוהל לבדו ואפי' בלא ככר ואפי' בחצי צלייתו וזה נגד דברי הרשב"א והר"ן עב"י ובד"מ ז'. ולולי שאיני כדאי נראה להגי' דהגהת הרב שייך קודם תיבות לרוב ב"א. ומה שמתיר המוהל היינו בשראוי לרוב ב"א. והביא שני השיטות. והוא כדברי הב"ח. ודלא כהש"ך שנמשך אחרי נוסחא המוטעת ולע"ג:

סימן עז ס"א בהגה וכ"ש אם נצלה הפנימי ולא החיצון בש"ך חולק דבפנימי לא אמרינן אלא איידי דטריד למפלט לא בלע. אבל לא כבולעו כך פולטו. כיון דאינו אצל האש. ולכאו' יש סעד לדבריו מחילוק הרשב"א לעיל סי' ס"ה גבי חוטין של דם דכשפניהם מגולין אצל האש א"צ חתיכה לצלי. אבל כשהן מובלעין בבשר צריכין חתיכה הרי שהקלנו יותר במה שהוא מגולה אצל האש והפ"ח כ' ראי' להקל מהא דקיי"ל בסע"ו דאין השפוד נאסר אף שהוא בפנים ואין לו שום פליטת דם דלי"ל טריד אלא כבכ"פ ולענ"ד יש לדחות דהרי אף במליחה קיי"ל בסי' ס"ט דאין הכלי נאסר במנוקבת לכו"ע אף דחתיכה שנמלחה והודחה ודאי נאסרת כשהונחה אצל חתיכה בשיעור מליחתו וע"כ דלענין כלי אמרינן טפי דשריק כ"ש די"ל כן בצלי וז"ב. אבל מ"מ נראה דעדיין יש ללמוד מהם דלענין כבולעו כך פולטו א"צ דוקא חמימות אש ממש ממה דמבואר שם דקיי"ל לדידן דאין השפוד אוסר את הבשר אפילו שהה על השפוד לאחר שניטל כבר מהאש. וע"כ דגם לאחר שאינו על האש אמרינן כבכ"פ ואף דכבר פלט הבשר כל דמו [וע' בזה בביאור יותר בדברי הש"ך בסי' כ"ב דכ' בעצמו דכללא הוא דכל שהוא חם להבליע הוא חם גם להפליט. ואיירי שם בהדיא לאחר פליטת ד"ע] ונראה ברור דחום הפנימי דהכא אף שאינו מגולה אל האש ודאי לא גרע מניטל מן האש ודוק:

סימן עח ס"א בהגה מותר למשוח בשמן כו' מבואר בהג"א דדוקא דבר צלול גמור אבל שום דבר גוש ודאי אסור ומשמעות דבריו דגם בדיעבד אסור ויש לתמוה על הט"ז בסי' ס"ה דמתיר לצלות הכבד בנייר וראייתו ממלח הראש בתוך הקרום דשרי. ופשוט דהתם דהוא מגופו שאני וכמש"כ בסע"ה ע"ש. אבל כלך דבר אחר ודאי דמתכנס הפליטה בתוכו ואוסר הכל וז"ב:

ועש"ך דאנן דלא בקיאין גם בבלילתו רכה הוה כבישול לגמרי אפילו לקולא. ולכאורה אינו מובן דכי מי שאינו בקי יקיל. אבל באמת אין כוונתו אלא כמש"כ הרב גבי פשטיד"א בין לקולא כו' ולא אתי אלא לאפוקי מדעת ר"ב עד"מ. וא"כ באמת לדידן כבר הסכימו כל האחרונים בסק"ה דגם בצלי מצטרף לס' כל החתיכות הנוגעות זה בזה. ע' פ"מ שם שפתי סקל"ח. ובודאי דלא גרע כאן מנוגעות. וזה ודאי דהחתיכה עצמה שלא נמלחה היא אסורה דגם בבישול קיי"ל לדידן דאסורה אף ביש ס'. ואף דהכא חמיר קצת מבישול דחתיכה שנוגעת בה ע"כ צריכה נטילה. מיהו גם בפשטיד"א שכ' הרב ודאי כן הוא וכ"כ הפמ"ג ע"ש:

סימן עט ס"א אם אין לה סימנים למעלה טהורה והוא שיכיר בן גמל כו' לכאו' באתרא דל"ש גמלים הי' לנו להתיר כמו בעוף הבא בסימן אחד דשרי מדינא באתרא דל"ש פרס ועזני' כדלקמן ספ"ב אבל לענ"ד משמעות הש"ס והפו' לא נראה כן ואפשר לחלק ול"ע:

שם וא"י לבדוק יבדוק בבשר שתחת כנפי העוקץ כו' ע' תו' סו"פ גבי שבעה מאות מיני דגים כו' דכ' דע"כ דהוא הלמ"מ דלי"ל שאדם הראשון מסר להם דהרי לא קרא שמות לדגים ע"ש והנה כאן דאינו אלא לא"ש כמש"כ הש"ך והרי אדם לא הותר לו להמית בע"ח ע"כ דהוא מהלמ"מ וכן מוכרח לפי דברי רש"י בדס"ד גבי סימני ביצים שכ' דלא סמכינן עליי' דלא הוה הלמ"מ משמע דבלא הלכה אין לסמוך להתיר. ונראה דאזיל לשי' ברי"פ אוא"ב שמבואר מדבריו שם גבי פרידות דסימן שאינו אלא ע"פ ההרגל לא עדיפי מסימנים דאבידה דלא סמכינן עלייהו בדאורייתא ע"ש ודו"ק. וא"כ הני דהכא דמהני בפשיטות להתיר ע"כ דהוא הלמ"מ וכסימנים דכתוב באורייתא. וכן צ"ל גבי סימני קרנים דחי' דמתירין חלבה וכ"ה לשון הרמב"ם שם מפי השמועה אמרו דכוונתו על הלמ"מ כידוע דרכו. ובזה נראה לי ליישב קו' הפלתי בסי' פ' בספק שמא בהמה או חי' למה לא ניזול בתר רובא דחיות הוה רובא. דהתם נמי כיון דקבלו חז"ל סימנים מהלמ"מ בקרנים א"כ ע"כ אין הולכין אחר הרוב אלא צריך ברור בסימנים דווקא ודו"ק:

שם בהגה בשר אדם אסור מן התורה זה שי' הרמב"ם והרא"ש והתו' כ' דהוא מותר מה"ת כמו החלב וע' הה"מ דלא קשה להרמב"ם מהא דשרי חלב אף דכללא הוא דכל היוצא מן הטמא טמא כדתנן בהדיא בבכורות. דהיינו דווקא באיסור לאו. ובזה י"ל דהתו' לשי' דהתו' בחולין ק"כ גבי משקין היוצאין מהן כמותן הקשו שם דבשביעית דאינו אלא איסור עשה ליכא למילף מכל הני דהתם ומגלי' בבריי' שם דגם בשביעית אסור ותי' דילפינן מטומאת שרצים שם דלא שייך לאו. והנה בשרצים שם יליף הטמאים לאסור צירן ורוטבן כ' הרי דלשי' גם איסור ציר אסרינן ע"כ אפילו באיסור עשה וע' סוגיא דבכורות שם גבי חלב דפריך עלה מציר וש"מ דציר הוה כחלב וא"כ מדשרי חלב אדם ע"כ דגם הבשר שרי מה"ת דאי ל"ה תיקשי הא דכל היוצא מן הטמא טמא והך חילוקא ע"כ לי"ל כנ"ל. והנה ליישב קושי' התו' לשי' הרמב"ם נראה דבאמת הקשו שם התו' בע"ב דמאי פריך אכל הני דברייי' הא לא אמר שם מעיקרא דצריך ריבויא אלא לפי דאכילה כתיב בהו והא בהני לא כתיבא בהו אכילה ותי' דמ"מ מסתברא דלא אסר אלא כשהוא בעין. והנה נראה בשביעית דאפילו להפסיד אסור א"כ לא שייך סברא זו דל"ג כ"ז ממפסיד וא"כ י"ל דבשביעית לא צריך כלל לריבויא על משקין היוצאין ולק"מ. ומיהו כ"ז במשקין היוצאין דל"צ קרא אלא משום לשון אכילה או שאינו בעין אבל ציר כ"כ התו' דבל"ה צריך קרא דלא נימא זיעה בעלמא. וא"כ לשי' הרמב"ם בשביעית דאיסור עשה ליכא למילף וי"ל דציר שרי בשביעית וכמו חלב בבשר אדם. והנה אמרינן בחולין צ"ט דהיקיל ר"י בציר דג טמא שכבשו עם דג טהור לבטלו במאתים. אע"ג דבעלמא ס"ל מב"מ ל"ב. ציר הוה זיעה בעלמא. וש"מ דמכבוש ליכא אלא זיעא. ולפ"ד הרמב"ם הנ"ל גם בשביעית ליכא בכבוש דלא הוה אלא ציר כנ"ל אלא איסור דרבנן. ובזה יש ליישב קו' הר"ש סופ"י דתרומות גבי מתניתי' דהכובש ג' כבשין דשי' הר"ג גאון דמקילין דאין הראשון נותן טעם באחרון. והקשה דהא כבוש כמבושל ולא מצינו חילוק בבישול. וכן יש להקשות בהא דורד חדש שכבשו בשמן ישן בספ"ז דשביעית לשי' הרמב"ם שם דאין החדש נותן טעם בישן. דמ"ש הא כבוש כמבושל. ובזה א"ש דהא ע"כ באמת דכבוש אינו לגמרי כבישול דגבי דגים טמאים מקילין בכבוש דשאני ציר דזיעא בעלמא. ובבישול לא הקילו שם כמבואר בש"ך סי' ק"ז ע"ש. וע"כ דבזה בישול חמיר טפי [דבכבוש אינו אלא כציר] וא"כ י"ל דה"נ בשביעית דליכא איסור בציר מדאורייתא. ליכא איסור דאורייתא בכבוש. וא"כ שפיר י"ל דהקילו בכבוש אע"פ שלא הקילו בבישול ודוק:

סימן פ ס"א חי' חלבה מותר ונתנו סימנים בקרנותי' ע' ב"י דהרי"ו כ' עוד סימן בטלפים והוא ע"פ פי' ר"ת בנ א"ש. והטור חש להחמיר כריב"ס. ואין דברי' מדוקדקין דהרא"ש לא הביא כלל סי' זו דר"ת לעשות טלפים לחודי' סימנים אלא דבעי תרתי ע"ש. אלא דהתו' הוא שהביאו סי' זו. והנה לרא"ש דתופס כפירוש ר"ת דבעי תרתי לת"ק אין להקשות להיפוך דמנלן להקל כר"ד ולדידי' מתני' דפרק בא סימן לא איירי כלל לענין היכר חי' או בהמה ואתי ככו"ע. דכבר כ' התו' שם דלשי' זו

ע"כ סוגיא דהש"ס שם כר"ד ע"ש. ומשו"ה פסקינן כותי' ועי' היטב:

שם והוא דמיבלע חירקיי' עב"י דהרשב"א כ' כיון דאמרינן עלה הייני ספיקא דעיזי כרכוז ומסקינן שם דעיזי כרכוז שרי ל"ב כלל מיבלע. והה"מ כ' ליישב דה"ק דעיזי כרכוז נמי מיבלע חירקיי'. אבל מיבלע ודאי בעי. ותמהני שלא הביא שכ"כ התו' בהדיא ברי"פ יה"כ גבי כוי דמספקא להו במיבלע חירקיי' ואפילו למאן דשרי עיזי כרכוז היינו דס"ל דהוה מיבלע אבל בכוי מספקא לן אי מיבלע הרי דשי' בהדיא כמש"כ המגיד דמיבלע ודאי בעי אפילו לפי המסקנא ע"ש היטיב:

ס"ו כלאים הבא מבהמה וחי' כו' עפמ"ג דכ' דלפ"מ דכ' התו' לענין כסוי הדם דחצי חשיב חיוב וחצי פטור ה"נ י"ל לענין חלב דאינו אסור אלא חצי וא"כ לענין ביטול סגי בשלשים דהוא ס' כנגד החצי ע"ש. ולענ"ד אינו מוכרח דהרי כ' הרמב"ם דאין לוקין עליו ולכאורה קשה באמו בהמה דודאי יש בו מקצת בהמה לילקי כדקיי"ל לענין או"ב דלוקין בכה"ג דשה אפילו מקצת שה וה"נ לילקי לפחות כשאכל כל החלב. ומצאתי שכבר הקשה כן בלח"מ והנראה ברור עפ"י דברי התו' שם דאפילו לר"א דס"ל דל"א מקצת שה מודה לענין חלב דכ' קרא כל חלב לרבות את הכוי [ולפ"ד הומ"ל ברי"פ יו"כ דקרא אתי למ"ד מן הבהמה וחי' ודו"ק] ולפי"ז נראה ברור דלכו"ע ס"ל הך דרשא וא"כ הוא איסורא באפי נפשי' מדאוריי' ולא שייכי כלל לפלוגתא דמקצת שה. והנה כבר כ' הרמב"ם לענין יוצא מן האיסור וכה"ג דנפיק מריבויא דלא רביא קרא אלא לאיסורא וה"נ י"ל בכוי כיון דהוא מריבויא כנ"ל אין כאן אלא איסור ואין לוקין לכו"ע ודו"ק. וא"כ ה"נ בהך דהפמ"ג פשוט דלא שייך דחצי היתר אלא כולו בשלימות איסורא דריבויא הוא כנ"ל ודו"ק:

עיין פלתי מש"כ בפירוש דברי התו' זבחים דעיקר קושי' מאריא דבי עילאי אינו אלא דא"כ הי' ארבע ממין טמא ע"ש. וכבר הרגיש בעצמו דאין זה במשמעות דברי'. וגם עיקר פירושו בכוונת דבריהם דא"כ הי' ד' ממין טמא וע"כ דזה חשיב כשני מינים. לענ"ד אין זה מוכרח כ"כ מזה דגדולים וקטנים הוו כשני מינים שם גבי מבול דהי' לקיום העולם. לענין דינא דחלב וכה"ג. אבל לענ"ד נראה לפרש בפשוט דודאי מאי דמקשה שם מרבב"ח ידוע דודאי אין פירוש רבב"ח כפשוטו אלא דכוונת הש"ס כעין דאמרינן ביבמות גבי אשה טובה דאי בתורה מישתעי קרא. כמה יפה אשה טובה דתורה נמשלה בה. ה"נ כיון דאימשיל בי' נהר תבור ודאי הוא גדול הרבה שלא היו יכולין להכניסו לתיבה וז"ב בפשט הסוגיא. וא"כ דברי התו' ברורין דס"ל דזה ודאי דאריא דבי עילאי דהוא גדול הרבה דבין אוני לאוני דידי' הוא ט' אמתא. ודאי דהוא יותר גדול טובא מערך ראם וא"כ ודאי דבדידי' יותר פשוט דלא היו יכולים להכניס אפילו גורותי' ע"ש היטב כי ז"ב:

סימן פא

ס"א חלב טמאה או טריפה וצירה כו'. ע' תו' חולין ל"ט ד"ה שאני. הקשו דהא חזינן דבשרצים וב"ט צריך קרא לכל חדא ולא ילפינן מהדדי א"כ לענין טריפה מנלן למילף מטמאה ע"ש. ולענ"ד לפמש"כ בדס"ד גבי בילת טריפה דאסירא מדאוריי'. ובבילת השרץ אמרינן שם דדווקא רקמה וכ' התו' דעוף טריפה שפיר ילפינן מעוף טמא אבל שרץ לא ילפינן מעו"ט ואדרבה ילפינן מטומאת שרצים דקיי"ל שם דווקא רקמה ע"ש. וא"כ פשוט ה"נ לענין ציר אי לא הוה קרא בשרצים ודאי הוה מדמינן לי' לבילה דבטמאה וטריפה אסור ובשרץ שרי. ומשו"ה אינטריך קרא לשרץ אבל בטריפה שפיר ילפינן מטמאה כמו בבילה. ובזה מיושב נמי הא דבדג טמא שרי באמת ציר מדאורייתא דכיון דהוא מינא אחרינא לא ילפינן מהני וקושי' התו' הנ"ל ובל"ה י"ל בזה עפ"מ שנראה מדברי הפו' בספ"ה גבי חגבים דצירן אינו אוסר כלל. דהטעם דלא חשיב לחלוחית דידהו. וה"נ י"ל לענין דגים וכ"נ לכאורה בסי' ע' דאין להם פליטה מרובה ע"ש ודו"ק:

שם ומי רגליו. משמע כל"ב דכל מי רגלים אפילו דסוסים וגמלים דלאו ומיא עול ומיא נפיקו אפ"ה אסור ועי' רא"ש דר"ת פוסק כל"ק דמסייע לי' מתני' וכ"כ לשי' רש"י בחולין קט"ז לענין חלב הקבה דשי' דטריפה שינקה מכשירה שרי דמכונס בה ואינו מנופה ע"ש בארוכה ולל"ב ודאי דיש לאסור גם בזה דמ"ש ממ"ר. ואפילו בדג טמא שבלע דג טהור הקשו התו' שם דליתסר לל"ב ותי' דגם לל"ב האיסור בשביל שמתערב בו מהלחלוחית של גוף ע"ש וזה מהני ודאי להתיר בדג דהוא דבר גוש שאינו מתערב אבל חלב הקיבה ודאי דמתערב בה לחלוחית הגוף כמ"ר ולל"ב דשם ודאי דיש לאסור וע"כ דסוגיא דשם אזלא כל"ק דס"ל דאינו נאסר בזה ע"ש היטב:

ס"ב נתערבו הגבינות אין בטילות. פשוט דהיינו בגוונא דכל זמן שהי' חלב הי' ניכר איזה כד חלב הוא מהטריפה. אבל אם כשהי' החלב בכד כבר לא הי' ניכר מאיזה בהמה כבר נתבטל תיכף ואי"צ אפילו ביטול בס' אלא כדין יבש במינו דחד בתרי בטל ושוב אינו נאסר אף שנעשו גבינות וע' לקמן סל"ט ס"ה בהגה ול"ע אם יש לאסור גם בכאן אם לא נודע התערובות עד שנעשו גבינות ול"ע:

שם במחבר ואם נטרפה ע"י סרכה אין אוסרים חלבה דהוה ס"ס. בט"ז סל"ח הקשה דזה הוה ספק חסרון ידיעה דלא הוה ס"ס ובאמת גם בל"ה הוה ספק הראשון בגופו דמבואר לקמן סק"י דלא הוה בכה"ג ס"ס ועש"ך שם כללי ס"ס או"ג ודוק. ולכאורה הי' נראה דעיקר הדבר דבאמת הא דלא סמכו בזה לאוקמי אחזקה דמעיקרא ע"כ כמש"כ הש"ך. משום דיצאה ג"י מחזקתה דאין סירכא פחותה מג"י ע"ש. ואין זה ריעותא גמורה ובצירוף ס"ס כ"ד סמיכן להתיר. אמנם גם התו' דס"ל דליכא כלל חזקה לבהמה שאינה טריפה משום דהוה חזקה שלא נתבררה בשום פעם ע"ש. כ' ג"כ להתיר החלב בנטרף ע"י סירכא ולדידהו חזקה שלא נתבררה ע"כ אינה חזקה כלל דהא כ' שם ליישב הא דילפינן דאזלינן בתר רובא מפ"א דלא חשיב שם חזקה משום שלא נתבררה והרי ילפינן משם לסמוך על רוב אפילו ליכא חזקה כלל ש"מ דהא נמי לא חשבינן חזקה כלל. ואפ"ה כ' ס"ס זה. ויש ליישב ואכמ"ל וע' ד"מ סו"ס כ"ז ודוק:

שם בהגה וכן יש לנהוג אם לא בהפ"מ בש"ך הקשה ע"ז דאפילו בהפ"מ אין להתיר בתוך ג"י דודאי ס"ל להמחבר ג"כ דאין סירכא פחותה מג"י והביא ראי' מדברי הטור בחו"מ סי' רל"ב. וראיתי מי שדחה זה עפ"י דברי הרשב"ם גבי החמיץ בתוך ג' דאע"ג דקיי"ל דריחא מלתא וטעמו חמרא חמרא. לענין מכירה הוה מקח טעות דכבר התחיל הקלקול ע"ש וה"נ י"ל דאע"ג דלענין טריפה לא הי' תחילה בהג"י הקודמים סירכא המטרפת. מ"מ לענין מכירה כבר התחיל הקלקול והוה מ"ט. וכוונתו לשי' הפו' דסירכא אינה משום שכבר הי' נקב אלא סופה לנקוב ודוק. ובאמת לכאורה ל"ע בעיקר שי' זו היכי שייך להטריף בסירכא משום דסופה לנקוב הא כלל גדול בטריפות דכל שיש לה רפואה אינה טריפה וא"כ אם היו יודעין מן הסירכא הי' יכול להכניס ידו ממקום שאינו עושה אותה טריפה ולפסוק הסירכא ולא תינקוב כלל וע"כ צ"ל דכך קים להו לחז"ל דאפילו נפסוק אותה. סוף אותו מקום להעלות סירכא שנית ולנקוב הריאה ול"מ לה שום רפואה ול"ע. ולפי"ז כיון דע"כ אינו כלל משום חוזק כח הסירכא אלא דכך קים להו דזה סוף לנקוב. ודאי נראה דלא שייך כאן כלל התחיל הקלקול דודאי תיכף כשנתהוית היא תיכף טריפה ואע"ג דמבואר בפו' דאיכא סירכא ב"י. פשוט דזה אינו אלא דבכה"ג לאו סירכא היא וסופה להתרפאת אבל סירכא דמטרפינן אותה ודאי דאנו מחזיקין אותה לטריפה מתחילת ביאתה ואמרינן דמעיקרא הי' סופה להיות סירכא גמורה וסופה לנקוב והיא טריפה תיכף מתחילתה ואין חילוק כלל בין מכירה לטריפה וראיית הש"ך נכונה:

ס"ה מ"ר בהמה טהורה כו' הוציאו כן מדלא מיבעיא לי' בש"ס בזה אלא בטמאים ש"מ דבכשירים ודאי שרי והב"י הקשה די"ל להיפוך דאדרבה משום איסור אבמה"ח פשיטא לי' דאסור ואפילו בטהורה וקמיבעיא לי' אי אית בי' נמי איסור טומאה [הנה מה שמשמע מדבריו דגם בטמאה איכא אבמה"ח. זה ודאי תמוה דמבואר בסי' ס"ב דליכא איסור אבמה"ח בטמאה. וא"כ גם עיקר הסברא] הוא תמוה לענ"ד לאסור בטהורה יותר מטמאה דהא לענין חלב קיי"ל דטהורה שרי ובטמאה אסור. וא"כ כ"ש מי רגלים

אי בטהורה אסור כ"ש דיש איסור בטמאה וע"כ דפשיטא לי' להש"ס דבטהורה ודאי שרי מ"ר כחלב ולא מיבעי"ל אלא בטמאה דחלב אסור אי גם מ"ר אסורין אמנם לפמ"כ הרא"ש לענין היתר מי חלב דהר"א אסר כל מי חלב משום אבמה"ח. דאינו בכלל חלב. והרא"ש כ' דלענין זה הוה בכלל חלב. א"כ לכאורה זה א"ש לענין מי חלב אבל לענין מ"ר דודאי אינו בכלל חלב משמע דלכו"ע יש לאסור וצ"ע. ועי' פמ"ג. ומיהו לענין מ"ר של אדם בש"א א"ש טפי להתיר דכבר כ' הה"מ דלענין איסור עשה לא אמרו כלל כל היוצא מטמא טמא ועוד דהתם איכא נמי קרא להתיר את דמו ודו"ק:

ועיין מה שכתבתי בחי' ב"י סכ"ו בהגה דרוק טמאים נראה ודאי לאסור. וא"כ בנשכה חולדה דבר והוא לא מרוקה ודאי צריך להדיח אותו מקום. וע' ח"ד סי' ס"ט שכ' בכוונת הש"ך שם גבי חתך בשר בתוך שיעור מליחה בסכין שצריך לחזור להדיחה. דדווקא שחתך בסכין שהדם נמשך אחר הסכין אבל נשכה חולדה א"צ להדיח ע"ש. ויעוין בחידושינו שם. ולפי"ז בל"ה ודאי צריך להדיח משום רוק החולדה שהוא איסור. ובאמת א"י גם בדיעבד אם הרוק הוא חשוב פגום ואפשר לאסור בתערובות עד ס'. וכן בשתה מכלי מלא משקים כשירים אם אין שם הרבה צ"ע דהא מבואר בריש חולין גבי מ"ח דחולדה מקיאה ע"ש וצ"ע:

סימן פב ס"ד מי שהוא ממקום שנוהגין איסור בעוף אחד כו' יכול לאכול במקום שהלך ואפילו דעתו לחזור עמ"ז דדעתו אפילו ידוע דמנהג המקום בשביל שכיח עו"ע הדומים להם מ"מ מותר לו לאכול במקום שהלך והביא הפמ"ג הטעם בשם הדרישה דכיון דבמקום זה ל"ש ולא שייך הטעם ליכא משום חומרי מקום שיצא משם. ולענ"ד צ"ע בזה מרי"פ מקום שנהגו גבי פירות שביעית דפריך לר"י דאמר שם לא והבא לך אף אתה. וצ"ל לר"י נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם אף דכאן לא שייך הטעם דהרי הכא לא כלו ע"ש. ומיהו מדברי התו' שם נראה קצת דשם האיסור שייך על הפירות וא"כ יש לחלק אלא דלפי"ז צ"ע דא"כ לא תלי בחומרי מקום שיצא משם וכמ"ל ולהיפוך בהלך למקום שאין אוכלים כ' שם דלשעה קטנה ל"א לאיחלופי [והנה לפ"ז ע"כ דאיירי דאין בדעתו להתעכב שם דאי ל"ה א"כ כלל להתיר אפילו פ"א דמ"מ בפעם זה משאר פעמים. ופשוט בכוונתו. דאע"ג דבדעתו לחזור בל"ה ליכא דין חומרי מקום שהלך לשם הוצרך לטעם דאין לחוש לשעה קלה. משום דכיון דכאן במקום זה יש בזה חשש. גם בלא חומרי מקום שהלך לשם הי' לנו לאסור במקום זה לכל העולם. דהא דנוהגים היתר בשאר מקומות הוא לפי שאינו שכיח שם] ומ"מ נראה לדקדק מזה דכ"ש דגם דין דחומרא מקום שהלך לשם ליכא בדבר שיש טעם לחלק. וכנ"ל בחומרי מקום שיצא משם. ולא משמע כן ממה שהקשו התו' שם בהא דאי אתה רשאי להתיר בפניהם דא"ל משום חומרי מקום שהלך לשם. וע"ש שנדחקו בזה. והרשב"א כ' אליבא דר"א בדעתו לחזור ולמה לא ניחא להו בפשיטות בכה"ג דיש טעם לחלק דלכו"ע ליכא הך דינא. ואפ"ה בפניהם אסור [וכמש"כ הפמ"ג בהדיא דגם בכאן בפניהם אסור] וע"כ דלא ס"ל הך סברא ואפשר דגם חילוק זה דשרינן ביש טעם היינו דווקא לדידן דקיי"ל כר"א ודו"ק:

עיין פמ"ג לענין עוף פאוי"ן דלכאורה נראה להתירו דרש"י פי' על טווס פאוי"ן. וקיי"ל דטווס עוף טהור הוא וכדאמרינן בחולין קריבו לי' רישא דטווסא. ושוב כ' דמ"מ יש לחוש לאסור דעל דוכיפת פירש"י ג"כ פאוי"ן שאליב"א וא"כ יש שני מינים ואחד טמא ע"ש. ולכאורה בל"ה כ"כ התו' דאין לסמוך על השמות ע"ש. אלא דבזה י"ל דיש לסמוך בכאן משום שהתו' בסוכה ל"א הביאו תוספתא דנגעים ירוק ככנף טווס וא"כ אי חזינן דהוא ירוק לכאורה שפיר יש לסמוך ע"ז. אבל לפי"ז ודאי דזהו הטווס שבש"ס הכשר. ואולי דכוונתו דגם טווס הירוק גופי' הם ג"כ השני מינים ומשו"ה שניהם נקראין פאוי"ן. וגם שניהם נקראין טווס וצ"כ ומ"מ בודאי דלדידן דאין סומכין אלא על המסורת. לא נוכל לסמוך ע"ז להתיר. וע' רי"פ אוא"ב סימנים לאו דאוריי' וצ"ע:

עיין תו' נדה ד"נ גבי תרנגולא דאגמא דכ' דאין אוסרין הנקיבה אף שהזכר אסור דבעוף לא שייך כל היוצא מן הטמא טמא. דהביצה הוא נבלא בעלמא ע"ש. והיינו כדאמרינן גבי אפרוח ביצת טריפה דשרי דכי גבלא כבר מסרחא ועפרא בעלמא הוא. וא"כ אין העו"ע נאסר משום שנעשה מביצה של טמאה אלא דכשהוא נברא ונולד בו סימני טומאה אז הוא נאסר לעצמו. ולפי"ז נראה דעוף טהור שנולד מביצה טמאה יש להתיר וצ"ע:

סימן פ"ג ס"ד ואם נמצא דג שיש לו ראש רחב ושדרה כו' עב"י בשם תו' והרא"ש. והנה מה שהקשה הרא"ש ממה שנסתפקו הראשונים בברבוט"ה ולא סמכו אראש ושדרה. הנה מצינו בשבת קמ"ה גבי קוליים האיספנין דאמרו דלא חזר לא"י משום דלא שריר שדרה דידי' לא מיגא סליק. והנה סימן השדרה הוא דיהי' שריר וכדאמרינן בע"ז ל"ט דדג טמא דלי"ל שדרה במקום דרדיפי מיא לא מצי קאי ע"ש. וא"כ כיון דאפילו בדג טהור מצינו דלא שריר כ"ש די"ל דנסתפקו בברבוט"ה אי שדרה דידי' הוה שריר כראוי לדג טהור וכה"ג כ' בס"פ בשם התו' והה"מ גבי כוי דנסתפקו אי מיקרי מיבלע חירקיי' ע"ש. והנה כ' הב"י בשם הרמב"ם דפירוש רו"ש היינו שיהי' ניכר בט"ע כשל דג טהור. וגם רש"י שכ' ראש רחב נראה פשוט דהיינו נמי ודאי מעין פירוש הרמב"ם הנ"ל דכיון דלא מפרש בש"ס אמאי קאמר רו"ש מסתמא דהיינו כשהוא כשל טהור וחזינן דד"ט הוא ראש רחב וכעין זה ודאי נפרש ע"כ בשדרה וכל הסימן הוא שהוא ניכר בט"ע שהוא כשל טהור. וקושי' הש"ס דפריך סנפיר וקשקשת תנן. נראה לפרש לפי"ז דה"פ דכיון דמצינו שיש לסמוך אסימני ראש ושדרה כשהן ניכרים כשל טהורים. א"כ הי' להם לחז"ל למסור לנו מפורש הסימני טהרה האלו כדי שנכיר בסימן זה וע' בר"ן ודוק:

ובזה יתיישב מה שנתקשה הרמב"ן דלא הזכירו הגאונים סימנים דרו"ש די"ל דלא רצו לפרסם זה כיון דאינו מפורש בש"ס במה יהי' הט"ע ואפשר דצריך לזה מסורת כמו בעו"ע בספ"ב. גם מש"כ התו' דאסימני שדרה לק"מ דסימני דגואי לא חשיב הוא מוכרח ע"כ לענ"ד גבי סימני בהמה דחשיב מתני' סימני דאוריי' מעלה גרה ומפריס פרסה. והנה אמרו שם דלי"ל ניבים כשר ובלבד שיכיר בן גמל. ובשדה מהלך שו"ע כשר ובלבד שיכיר ערוד. וא"כ היכי דהוה הרויי' אין לו ניבים ומהלך שו"ע ודאי כשר וא"כ ליתני הא וע"כ משום דהך דמהלך שו"ע היינו בפנים לאח"ש. וכמבו' שם בש"ך. וא"כ הוה סימני דגואי ולא חשיב וזה נכון. וא"כ מה שנדחק הרא"ש לפרש דהש"ס דמשני דאיכא ארא ופלמורא דדמיא ראשייהו לטמאים קיצר. וי"ל דאיכא נמי בטמאים דדמי לטהורים [וכוונתו כעין דברי הירו' שהביאו שם דאמר דכיון דטעה בשל טהור ה"נ יש לטעות בשל טמא ע"ש] אינו מוכרח כלל ולכאורה הוא דחוק מאוד דחסרו עיקר התי' ע"כ מירווח לכאורה כפמש"כ דבאמת הוא סימן גמור אלא דאכן אין יכולין לסמוך ע"ז דלא נודע לנו ברור הסימנים ודוק:

ס"ה אע"פ שמונחים עם הטמאים שמא לא נמלחו יחד כו' עש"ך בשם הרא"ש דהיינו דלא נמלחו בתחילה ועתה אע"פ שהם מלוחים יחד לפנינו כבר פלטו כל צירם דדגים אין להם ציר אחר שיעור מליחה וקשה לענ"ד מהא דכ' הרא"ש בסי' ע' גבי עופות ודגים שנמלחו יחד ליישב שי' הרשב"ם דגם העופות אסורים לפי דמעט דם העופות שפולטים הדגים אחר שיעור מליחתם מתערב ברוב פליטת ציר גוף הדג ונבלע בעופות ואינו יוצא מהם לפי שהוא מעורב עם פליטת השמנונית של הדגים עצמן ע"ש. וא"כ היכי אמרינן הכא דאפילו השמנונית דהדג טמא בעצמו אינו אוסר לאחר שיעור מליחה. והא התם אוסרין אפילו בשביל תערובות דם פליטה דשריק. וצריך לדחוק דמ"מ י"ל דהכא שהו הרבה לבן בהכשר עד שנפלט כל עיקר צירן לגמרי וקרוב לומר שזהו טעם הב"ח דלא הקילו אלא כשעתה אינן מלוחים ממש ביחד אלא מונחים ויש ספק שמא לא נמלחו כלל. והוה ס"ס. ואף שלא משמע קצת כן לשון הרא"ש והפו' אפשר לפרש כן:

שם בהגה ואם יש שמנונית אסור וספיקא לחומרא נ"ל דהא דהוצרך להחמיר בזה מספק דנמלחו תחילה ביחד והא בלא"ה

ה"ה מליח עכשיו לפנינו וכיון דהוא שמן אוסר אפילו לאחר שיעור מליחתו היינו אפילו בהפסד גדול דדינן בכל איסורין לאחר שיעור מליחה כדלעיל סי' ס"ט ס"כ מ"מ אסר כאן מספק שמא הי' תחילה מלוחין יחד. וכה"ג כ' הש"ך בכוונת הרב לעיל סי' ע' סקמ"ד ע"ש. ובספק שמנונית דהוה ס"ס נראה דמתירין אפילו באין הפסד כיון דיש לתלות הכא דככר פסק כל לחלוחית שלהן כמש"כ בסמוך וזה נכון והפמ"ג מסק"ו נתקשה בזה ע"ש:

ס"ז קרבי דגים עש"ך. והנה שי' הטור פי' בד"מ דס"ל דסימנים בעוברים ובקרבים מהני להתיר את עצמן. אע"ג דלהתיר את גוף הדג ע"פ זה ל"מ כדאמרינן בירו' מ"מ מהני להתיר את עצמן דאמרינן דודאי מדג טהור הוא וכעין שכ' הרא"ש גבי רו"ש לעיל. ול"ד לבילים דל"מ אפילו להתיר את הבילים עצמם. די"ל דבילים הני טמאים דדמי לטהורים שכיחים אבל בדגים ל"ש הני בינינו וכמ"ש הרא"ש כ"ז ברו"ש כנ"ל. וכעין זה חילק הרב המגיד בין עוברי דגים לבילים להיפוך ע"ש. והנה נראה לי דהטור הוא מוכרח לזה לשי' דהנה כ' להתיר גם בנימוחו באומר מדג פלוני ואנו מכירין אותו שהוא טהור וכמו שהביא הרשב"א בשם יש מי שמתיר וטעמם נראה פשוט דכיון דאומר שהוא מהדג הטהור הזה שאנו מכירין אותו ה"ז ודאי דזה ל"ג כלל מאלו דגים ואלו קרביהם דמפורש בש"ס דמהני לכו"ע. ואפילו בנימוחו ע"ש. והנה הקשו התו' שם דליבעי דסמנים לאו דאורייתא כדאמרינן גבי בילים. וכ' משום דהכתי תיקשי דליהני באומר מדג פלוני טהור דזה ודאי מהני כדמהני גם בבילים וכ' עוד ואע"ג דהשתא נמי דמשני בנימוחו מ"מ הא מהני שם מיהו אני מלחתים וכ"ש אלו דגים כו' זה לא שכיח ע"ש. וא"כ לשי' הטור דגם מדג פלוני אם מכירין אותו הוה ממש כאלו דגים כו' ומהני ג"כ גם בנימוחו. א"כ ע"כ ליכא למימר כתי' התו' דקושי' הש"ס דליהני מדג פלוני טהור דהא לא משני מידי דהא במכירין אותו מהני אפילו בנימוחו ועוד דהא זה ע"כ ה"ה ודאי שכיח שיאמר מדג שמכירין אותו וכנ"ל. וע"כ דלדידי' צריך לפרש דקושי' הש"ס הוא בפשיטות דהמוכר סתם ג"כ ליהני ע"פ הסימנים וא"כ מוכח ע"כ דסימני עוברי דגים ודאי ס"ל להש"ס דלהתיר עצמם אפילו בסתמא יכול לסמוך ע"ז ודוק:

ש"ך סקכ"ה האריך לתמוה על הרב דהתיר אני מלחתים גם בעו"ג דאין עדות לעו"ג ול"י תימה זו כ"כ דהא הר"ן פירש במשנה דאלו אסורין ציר שאין בו דגה דהיינו כלכית שהוא דג טהור שממנו בא הציר דדרכן הי' לתת מאותו מין בחביות לסימן. וגם הי' דרכם שלא לערב וסמכו עליו דאם הי' משקר הי' נתפס כגנב ע"ש. וא"כ י"ל דה"כ באני מלחתים נתפס ע"ז כגנב. ואף דלא כ' זה אלא בציר דהוה דרבנן מ"מ משמע בכ"ד וכן לקמן בסקי"ד ס"ה דסמכו באומן דלא מרע נפשי' וראייתם מהא דטלית מצויינת מתגר עו"ג ע"ש ומשמע בהדיא דאפילו בדאוריי' סומכין ע"ז וע' לקמן סוסקי"ט מה שהאריכו בזה בט"ז וש"ך ומש"כ שם בס"ד. אמנם המג"א סימן כ' כתב לחלק בזה דדווקא היכי שההוכחה מצד עצמה. אבל מה שהוא בשביל האיסור ל"מ ע"ש וכדבריו נראה לדקדק מסי' הפו' בסל"ח גבי קפילא דבעי גם מלפ"ת ע"ש ומ"מ בהא דהכא י"ל דגם לדבריו מהני ע"ש ודוק:

עב"י מש"כ אהא דפסקו דלא כר"ז לענין דטמאים לי"ל עוברים ומסיק ואע"פ שהרשב"א נתן טעם דסמך אאוקימתא דרבינא דמשני בנימוחו כו' ע"ש ולא שייך זה כאן כלל ולא כ' זה הרשב"א אלא לענין אי סימני דגים דאורייתא בזה דקדק מדברי רבינא אבל לענין הא דאם יש לו עוברין לא שייך כלל ודבריו תמוהין מאוד:

ס"ט דג טהור שנמצא במעי דג טמא כו' עט"ז סקי"ג דכ' דבפרש"י משמע דבנמצא ברחם אסור והש"ך סקכ"ט כ' בהדיא דאפילו בביהכ"ח מותר ע"ש ובאמת ברש"י אין שום הכרח לזה ע"ש. אלא דמסברא נראה דכיון דטעמא דר"א שם משום דרוב דגים במינם משריצים וא"כ ודאי דהיכי דנמצא בביהכ"ח ממש איכא רובא להיפוך דרוב נבלעין ודאי אינן בביהכ"ח. ובודאי דהוא משרץ של הדג טמא וכיון דהני רובא סתרי אהדדי ודאי יש לאסור מספיקא והנה להיפוך בטמא שנמצא בביהכ"ח דטהור י"ל דלפ"ז דהוה ספיקא משום דרוב בלועין אינו בביהכ"ח. ויש לומר דהוא גופי' אסרינן א"כ י"ל דאפשר להתירו. ואע"ג דהוה ספיקא מ"מ הא גם אי בלוע הוא יש ספק להתיר דשמא כבר נתעכל. א"כ אפשר דיש להתירו משום דהוה ס"ס. אבל נראה דטהור כיון דהוא מטיל בילים ואינו משריץ כלל ליכא גבי' כלל ספק דשמא השריץ ול"ע:

ס"י דג טמא שנמצא במעי דג טהור אסור עש"ך דתמה על הטור דלא הביא מש"כ הרא"ש דבילא כבר לחוץ הוה ודאי עיכול אמנם באמת בתו' כ' זה בלשון דילמא וכן במנחות ס"ט כ' בחד שינויא דדגים אקושי. וא"כ אפשר דהוה כחיטים שם דאפילו יצא לחוץ משמע שם בש"ס דלא חשיבי כמעוכלים ע"ש ול"ע:

סימן פד ש"ך סק"א והוה"ד בשאר משקים. לכאורה הי' נראה דהיתר שאר משקים הוא ממילא ככל התולעים הגדילים בתלוש כמו דרכי בשרא וכוורא דאפילו משקין המונחין בארץ לא חשיבי מחוברין דדווקא מים בארץ דחשיבי מחוברין לענין השקה ומקוה דאפילו שאובין בהמשכה הוא כשר מדאוריי' להרבה פו' וכה"ג בכ"ד. משו"ה אילטריך ריבויא אחרינא במים. אבל שאר משקים אפילו מונחים בארץ לא הוה אלא כשאר פירות המונחין בארץ. אבל באמת נ"ל ע"כ דמשקין הוא בכלל מים דאי לא"ה תיקשי לשי' הפו' בסמוך דהני דאינן גידולי קרקע אפילו פירשו שרי והרי משמע בהדיא בתו' סו"פ שור שנגח דמשקין חשוב אינן גידולי קרקע טפי מבשר בע"ח וגבינה. וכיון דבשר וגבינה לא חשיב גידולי קרקע. ה"כ משקין והו"ל למשרי גם במשקין אפי' פי' והרי בהדיא תניא התם דגם במשקין מרבינן מהך קרא דפירש אסור וע"כ דמשקין שאני. ותדע דהא אפילו למים שבכלים דודאי חשיב תלוש מבואר שם דצריך ריבויא להיתרא וע"כ דהא דצריך ריבויא אינו כלל בשביל שהוא חשיב מחובר אלא דהו"א דבכל אשר במים לא התירה תורה אלא בסנפיר וקשקשת ובודאי דגם משקין הם בכלל זה וחד דינא למים ומשקין ודוק:

ס"ג בהגה מותר לערות המשקין מכלי אל כלי בד"מ כ' ראי' לזה מהא דלא לספי' שיכרא בגבייתא כו'. ונ"ל דכוונתו כמש"כ הש"ך סק"ט דמשמעות הש"ס דלא איירי בגוונא דהתולעים מסתננים ע"ש. והנה הב"י חילק מהא דדקדק הרא"ש דלשאוב בכלי מהבור אסור. דהתם בתחילה הוה בבור והשתא בכלי. אבל מכלי לכלי שרי. ואינו מובן לענ"ד דאדרבה מבור לכלי אשתני למעליותא דהרי משמע בש"ס דכלי פשוט להתיר טפי מבור ע"ש. וע"כ כמש"כ הט"ז דהתם החשש שיפרוש לכלי קודם שיכנים המשקה [ופשוט דזה אינו דומה לדברי הרי"ו שהביא הש"ך סק"י דפי' מחומץ לתבשיל לא חשיב פי'] אבל במערה מכלי אין לחוש שיפול התולע תחילה דכל שהוא דרך עירוי לא חשיב פירש וביותר כ' התו' בסופכ"ה ובכ"ד דאפילו לענין ביטול לא אמרינן בזה קמא קמא בטיל ע"ש היטיב ודוק:

ש"ך סק"י בשם הרי"ו תולעים שבחומץ פי' לאויר אסור נראה דקמ"ל דאינו ספיקא כמו שאר פירש לאויר העולם דהוה בעיא דלא איפשטא דדווקא התם בתולעים שהם שרץ הארץ י"ל דלא חשיב פירש דידהו אלא ע"ג הארץ אבל תולעת שבחומץ וכן ביין הם בכלל שרץ העוף שהם מפריחין כמש"כ הב"י בשם הרשב"א וא"כ פריחתם באויר זהו פירשו דידהו ואסורים בודאי ונ"מ דהכא בדרכם לפרוח באויר [ובהני נראה דאפי' באויר הכלי אסור דדווקא בהני דשורצים על הארץ שייך לומר דכ"ז שהם בכלי אין איסור אבל הני האויר כבר הוא כאלו בארץ]. וא"כ בודאי יש לאסור אפי' בספק וכמו תולעים שבקמח וכה"ג. ומיהו אם לא הי' הפרישה אלא ספק הוה מותר מטעם ס"ס אבל כיון דהוא ודאי מספק א' ה"ה אסור. ובזה א"ש התו' שנתקשה בה הגר"א דתנא התם יבחושין שבחומץ ויין אסורים. דהתם משום ספק פירשו דדרכם לפרוש שהם מפריחים וכשפרחו אסורים בודאי והא דהתירו הפו' ע"כ בכלי סתומה וסגורה. וכן מצאתי בפמ"ג ש' סק"י בשם כה"ג דבמפריחים אסור מספק ע"ש:

ס"ד אבל אם פירשו אפילו לא הגיע לארץ אלא שמת כן הוא גי' רש"י פי' ומתה מהו אבל פירשה מתה לא מיבעיא להו כלל ונראה דרש"י לשי' דס"ל בהא דהתליע במחוברים דאסור דווקא כשריחשה וכמו שדקדקו התו' ממש"כ שכיון שמהלכת היא בתוך

הקיבות

הקישות כו' ע"ש [והש"ך סקי"ט שכ' דל"י היכן נראה כן דעת רש"י הוא תימה שלא הרגיש בדברי התו' הנ"ל]. והנה הר"ן הקשה ע"ז דמאי סברא הוא דליבעי ריחשה דווקא והרי בכל שרצים דעלמא ל"ב ריחש כלל ע"ש והיינו כדאמרינן בהטעו"ר דקכ"ו גבי עכבר שחציו בשר וחציו אדמה דמטמא לכו"ע וכ"ש לענין איסור אבל מ"מ נראה ליישב פי' רש"י דתלוי בשני תי' התו' שם גבי ביצת השרץ שריקם דיליף מריבויא דהטמאים והקשו שם דלענין איסור משמע לעיל דפשיטא לי' דריקם הוא שרץ ותי' דאף דהוא שרץ מ"מ לא הוה עדיין מין המטמא המיוחד ע"ש עוד תי' דהתם נמי סמיך אריבויא דהכא. והנה לתי' הראשון דריקם תיכף הוה שרץ גמור מסברא פשיטא דלא שייך כלל להצריך ריחש גם בהתליע במחובר דכיון דרביא קרא להתליע במחובר לאיסורא וכבר הוא שרץ גמור פשיטא דאסור. אבל לפי תי' השני דכ' דריקם לא נפיק אלא מריבוי א"כ י"ל בפשיטות דכ"ז שלא ריחש דעדיין לא הוה שרץ אלא מריבויא דקרא. דמשמעות שרץ דהוא ריחש כ"כ התו' בכ"ד דריבויא לא מוקמינן אלא אגופא דקרא. אבל לא אאידך ריבויא וא"כ לענין התליע במחובר דלא נ"ל אלא מריבויא דכל השרץ ע"ש. א"כ י"ל דלא רבי אלא שרץ גמור כפשטי' דקרא. אבל מה דמרבינן בריקום לחוד לא קאי ריבויא אריבויא ולא מיתסר ונכון. וא"כ רש"י ס"ל כתי' הב' שבתו' ולק"מ קושי' הר"ן כנ"ל. ובזה מיושב גם מה שהקשה הרשב"א על הרמב"ם הביאו הב"י סו"ס פ"ו ע"ש. וקרוב לזה הם דברי הלח"מ שם בזה וע' היטב והחולקין ס"ל כתי' הראשון דלענין איסורא הוא מסברא בעלמא וליכא לפלוגי בהכי כלל וז"ב. והנה הא דפירשו בתלוש דאסורים נ"ל נמי התם מריבויא דכל השרץ ע"ש. וא"כ לרש"י לשי' י"ל דכ"ז אינו אלא כשראוי לרחוש. אבל פי' מתה דלא הי' בו חיות בודאי לא מיתסר [דמה שריחש בגוף הפירי דהי' דהיתרא לא שייך למחשב ריחש. והשתא דהוה באיסור שוב אינו מרחש וכ"כ רש"י בדר"ה גבי לא לשפי אינם שיכרא דמהלכת היא ע"ג הקשין ע"ש. וכן דקדק מזה הר"ן שם. ופשוט דמהלכת ל"ד אלא ראוי לילך ובזה יתיישב מה שהקשה עליו הר"ן שם. וכמו שדקדקו התו' מלשונו גבי התליע במחובר כנ"ל] וע"כ גרסינן לדידי' פי' ומתה. דבשעת פרישתה היתה ראוי' לרחוש. והא הוא דמיבעיא לי'. והסוברים כתי' הראשון שבתו' ואוסרים במחובר אפילו לא ריחש. גם כאן בפירש חי' לא שייך למיבעי מידי דודאי אסורה ואפילו לא ריחשה. וע"כ לא מיבעי אלא בשפי' מתה וז"ב לענ"ד. וכן משמעות הר"ן שם ברש"י בזה לשי' שם גבי קשית שהתליע באיבי' ע"ש. וכן הרשב"א שם דאוסר אפילו לא ריחש אוסר כאן אפילו פי' מתה. וזהו כוונת הש"ך בסקל"א שכ' שם דכבר כ' להחמיר בתולעת שפי' מתה והפמ"ג כ' דלא מצא זה בדבריו וכוונתו על מש"כ בסקי"ט לאסור התולעת בלא ריחש. וה"נ יש לאסור פי' מתה דהא בהא תלי כמש"כ וע"ש עוד:

ס"ה תולעים הנמצאים בקמח כו' ושרצו על הארץ עש"ך דל"ד על הארץ. ומ"מ משמע דהא מה שרוחשים בקמח עצמו לא חשיב כלל פירשו ואף שרוחש מקורט קמח אחד ע"ג חבירו ל"ח כמו מפרי לחברתה וצ"ע:

ש"ך סקל"א נתקשה בפמ"ג על דבריו הרבה ויש ליישב לענ"ד דמש"כ דלשי' הר"ן הוא נמי ס"ס דילמא לא פירשו לענ"ד כיון דהנך ג' פירשו גם זה הוא חזקה שכולן ג"כ יפרושו. [וכן לדידן אפשר דדווקא שנמצאים עכשיו מתים ג"כ. אבל בנמצאו ג' חיים צ"ע]. ועוד י"ל דבל"ה ספק שלא יפרושו לא חשיב ספיקא דרגיל לפרוש. וא"כ אפשר דלהר"ן יש לאסור אפילו בנמצא ג' בתוך הפירי. ומש"כ דבתולע עצמו יש להחמיר כבר בארנו כוונתו בסמוך ומה שהקשה דא"כ הא אוכל התולעים בתוך התבשיל י"ל דבתבשיל דאיכא נמי ספק נימוח ונתבטל סמך אדעת המתירין בפירשה מתה. וכעין שכ' הש"ך בסס"ו גבי דם ביצים דבמקום שיש ספק שני סמך הרב להקל דדם ביצה לאו דאוריי' ע"ש. וצ"ע בט"ז סק"י. ומש"כ בנמצאים ביניהם לאסור נראה פשוט דכוונתו ג"כ דהיינו נמי ביצאו לחוץ מתוך הפירי וכדברי המחבר בס"ח שכ' ומ"מ צריך לבדוק ולהשליך הנמצאים ביניהם בחוץ ע"ש וקרוב להפוך הלשון בש"ך שדרכן להתליע ורגיל להיות כו' דאז נאסרו מיד אפילו התליע בתלוש כו' וכיון דרגיל להיות בחוץ ולאסור לא חשיב ספק ודוק:

סט"ו מיני עופות התלוין באילן בחרטומיהן כו' והמרדכי מתיר. ונראה דאזיל כשי' רש"י הנ"ל דאליבא דשמואל דאסר גם בפירי במחובר לא מיתסר כ"ז שלא ריחש. וס"ל כשי' ר"ת וריב"א דלא פסקינן כשמואל אלא קרא אתי לאילנא גופי'. וא"כ גם באילנא גופי' לא אתי אלא מריבויא וא"כ גם בזה כ"ז שלא ריחש לא מיתסר. וע' מש"כ בסמוך. ויש סעד לזה מהתוספתא הביאו אותה התו' בפסחים קט"ו ד"ה קפא תולעת שבעיקרי אילנות כו' מותרים וע"כ בכה"ג ואע"ג דאין אוכלין אותו אלא כשפי' ס"ל כשי' רש"י שם דפירש מתה מותר דתלוי אהדדי כנ"ל ודוק:

סט"ז תולעים שבבהמה אסורים. עפמ"ג דכ' דכיון דאיסורן משום אבמה"ח אסורין גם לב"נ ול"נ לענ"ד דהא לא אסרי לישראל אלא בבהמה דבשחיטה תליא מילתא. אבל בדגים דבאסיפה תלי שרי וא"כ בב"נ דגם בבהמה תלי מילתא במתה ודאי שריא להו. ובל"ה נראה דלא שייך איסור זה בב"נ וכעין שכ' הפלתי בסוס"י פ"א לענין חלב ע"ש ודוק:

עיין הגהות הגרס"א דלחולי ירקון דיש רפואה מכניס שברא"ש דלא התיר אלא במקום סכנה דווקא. ולכאורה לפי הסכמת הרב בהגה בסט"ז דהנך דלאו גידולי קרקע שרי אפי' פי' ולא מיתסר אלא בדרכי דבהמה משום דטעון שחיטה. וא"כ באדם דלשי' הרא"ש ותו' בבשר אדם ליכא איסור כלל. ואפילו לשי' הרמב"ם אינו אלא עשה ויוצא ממנו ליכא איסורא כלל כמש"כ בשפ"ח. א"כ תולעים היוצאים ממנו לכאורה יש להתיר ג"כ ואפילו פירשו. ואולי משום דאמרינן בפרק שילוח הקן קל"ט דאע"ג דקן ע"ג עוף הפורח באויר לא מחייב בשלוח. קן בראשו של אדם חייב דכ' אדמה על ראשו דלא בטיל מיניה שם אדמה ופירש"י דה"נ קן שבראשו חשיב על הארץ ע"ש. וא"כ ה"נ י"ל דמיקרי שורץ על הארץ ואע"ג דמדברי הרמב"ם שם משמע דהוא הדין בכל בע"ח כ"כ בסי' רל"ב דמדברי רש"י מבואר בהדיא דע"ג עוף פטור. ודווקא אדם ע"ש. ובאמת צ"ע שסתמו שם הפו' ועי' פלתי סי' ק':

סימן פו ט"ז סק"ה משמע כאן דבעי ט"ע דווקא. וכן משמע באו"ה בשם הר"י כו'. ובאמת ז"א דהא אפילו בנילוש בפת כו'. לענ"ד מהא לא איריא דהתם ודאי שאני דמסתמא בטל מדאורייתא בששים. אלא דביצים עבידי לחזותא ולטעמא. עט"ז לקמן סל"ח וכיון דאיסורא דרבנן הוא שפיר סמכינן אהא דל"ש. אבל על גוף הביצה שהוא מדאוריי' לא סמכינן ע"ז. וכה"ג בספ"ג לענין ציר דהוא מדרבנן סמכינן אכילכית אחת. אבל אגופן לא. אבל נראה דהר"י לשי' דגריס לפי שאין לוקחין ביצים טרופות מעו"ג. עב"י משמע סתמא דאין לוקחין בכה"ג [לפי שאינו יכול להכיר בסימנים] ואפילו בלא ריעותא כלל. אבל לגי' דידן לפיכך אין לוקחין וכבר הקשה הר"ן דבל"ה א"א ליקח טרופות מעו"ג כיון דליכא סימנים ותי' דאפי' בל"ש טמאים אין לוקחין משום ריעותא דטרופות. א"כ משמע בהדיא דהא בל"ה היכי דליכא ריעותא הוה סמכינן אהא דל"ש אפילו בגוף הביצה. ומ"מ נראה דהכל לפי המקום וגם ר"י מודה דבמקום דכשירות הם רוב גמור שרי. אלא שאין להתיר עד שנדע שהוא רוב גמור ודוק:

ש"ך סק"ח ואפילו נטרפה סמוך לשחיטה אסור מן התורה דל"פ (פי' דהחמירו גם בזה כשל תורה דודאי דלא שייך מן התורה ממש משום ל"פ) וכ"כ עפ"י דברי התו' בחולין כ"ח ובב"ק דאין האיסור מה"ת אלא כ"ז שהוא מעורה בגידין. וראייתם מדאמרינן לענין נזקין דפירשא בעלמא הוא ול"ח גופה וע"כ דהכא דווקא במעורה ע"ש. ולא הביאם הב"י. ולולי ד"ק יש מקום לומר דכיון דמסקינן בריש ביצה דעם יציאתה נגמרת לגדל אפרוחים. וכן לענין אכילה אמרינן שם דלריבן ספי. זה שפיר אוסרה אע"ג דלענין נזיקין פירשא בעלמא הוא ואולי שלזה כיונו הר"ן והרי"ו שהביאם בב"י שכתבו דאפי' כמוה נמכרת בשוק אסור וגדל באיסור הא מפרישינן שנגמרה באיסור ע"ש והיינו כמש"כ דגם זה הוא גמר ואסור מדאורייתא אבל לענין ולד דאית לי' חיותא באפי נפשי' לא שייך לאסור בשביל זה וצ"ע:

שם סק"י א"כ דהטור אזיל לטעמי' דס"ל כהתו' והרא"ש דלא

בעינן בריית נשמה וחשיב ביצה ברי'. וצריך לומר בטעם הדבר לפי דביצת טמאה איכא קרא יתירא דבת היענה כדאמרינן בחולין ס"ד וא"כ אסרה תורה בהדיא ברי' זו כעוף טמא. וביצת טריפה ילפינן מביצת טמאה כמש"כ התו' שם. ומ"מ כבר הביא הב"י בסק"י דאפילו הראב"ד דכ' בפירוש דביצה היא ברי'. והוכיח זה מסוגיא דחולין צ"ח דלא מוקי הא דביצה בס' לבטולה גופה [והיינו דס"ל דמב"מ ביבש נמי בעי ס' ודוק] וע"כ דהיא ברי' ול"ב. מ"מ כ' בעצמו דמודה דאינה כדין ברי' ממש לאסור אפילו באלף. כדמוכח בהדיא בסוגיא דריש ביצה דלא אמר התם אלא משום שדרכו למנות ע"ש. ותימה על הש"ך שלא הרגיש בזה:

ס"ה ביצת עוף טמא בקליפתה אינה אוסרת. בט"ז סק"י דהדרישה כ' דדווקא אינן קלופות באינן קלופות אינן אוסרות ולענ"ד משמע בהדיא הא דגיעולי ביצים לפירש"י וכן בסוגיא דדצ"ח גבי ביצה בס' דכל שהביצה אינה קלופה אינה אוסרת כלל ואפילו בתבשיל. ומה שהקשה שם דאפילו קלופה באינן קלופות נמי לא יאסר. דכמו שאין הביצה פולטת דרך קליפתה ה"נ לא תבלע הביצה דרך קליפתה. לענ"ד מצינו בכ"ד דכח הבליעה מרובה מכח הפליטה. דהרי יש מליחה לכלים להבליע ולא להפליט וכן מצינו בחום ביה"ש בס"י ע"ש בחידושינו ודוק:

שם וביצה שיש בה כו' או דם אוסרת אפילו בקליפתה עש"ך דבספק אם הדם במקום האוסר אינה אוסרת. וכ"כ בסס"ו דכ"כ הד"מ שם. ומיהו הד"מ לשי' א"ש דהתיר בספק דאע"ג דאיכא רוטב דהוה א"מ מ"מ כיון דאיכא עוד ביצים [או ביצה אחת שהיא גדולה קצת כיון דהם לפנינו עש"ך] דהוה מינו אמרינן סלק שאי"מ והוה סד"ר. אבל להש"ך לשי' בסצ"ח דלי"ל סלק צ"ע. ועוד דבישל בקליפות דקיי"ל דביצה בעצמה אינה פולטת כלל בקליפתה אלא זו משום הדם א"כ לא שייך כלל כאן סלק שאי"מ ומינו רבה עליו כיון דמינו אינו פולט כלל. וגם בעיקר הדבר אי יש לחשבו מב"מ יש לי מקום עיון כיון דהתו' כ' בפשיטות דאף דביצת עו"ט אינה קלופה לא יהיב טעמא ביש בה דם יהבה טעמא דשדא תיכלא בכולה והיינו לא משום חשש הטיפה לחוד אלא דכל הביצה כבר נשתנה כולה. וכיון דפשיטא להו דהוא טעם אחר א"כ אפשר די"ל דיש בה גם משום טעם כעיקר ולא חשיבה מינה עם ביצים. והרב י"ל דאזיל לשי' בסי' צ"ח דבתר שמא אזלינן ובודאי איכא עליו עדיין שם ביצה אבל לדידן דקיי"ל בתר טעמא צ"ע לכאו'. ומשמעות דברי הש"ך סי' ק"ז דביצה שיש בה דם חשיבה אינה מינה עם ביצים ע"ש. מיהו כ"כ בסס"ו דנראה עיקר דכל הביצה הוה דרבנן ומה שהחמירו על כל הביצה אינו אלא משום דע"כ מחמרינן בגוף הטיפה עצמה ע"ש. וכ"ש בבישול דדם שבשלו גופי' דרבנן אפשר להקל. ובפ"מ שם ש"ד סקי"י היקל אפי' באין ס' במבושלת ע"ש. ולפ"ז כ"ש דאין לחוש בזה לדין עירוי המבואר בסי' ק"ז דבדרבנן מבו' שם להקל ע"ש:

ש"ך סקט"ז צריך ס"א ביצים של היתר הפו' כ' לפי שיש גדולים וקטנים. והר"מ כ' לפי שהיא ברי' הוסיפו אחת כו' וכן משמע מדברי התו' כו'. כוונתו מדהקשו התו' שם ד"ה והיבעיא. מהא דכל איסורים שבתורה בס' ולשי' הפו' באמת זהו ס' אלא דבביצים בשביל שאין מדקדקין בין קטנה לגדולה הוסיפו א' ואז הוא שנחשוב ס' ע"ש. אבל לענ"ד באמת משום קושי' התו' גופה דנדחקו שם מאוד בתירוצם וגם מדתנא התם בברייתא דביצים טמאות ששלקן עם טהורות בנו"ט דמשמע דהוא כדין כל האיסורים וכן ר"נ דאמר התם בס' ואיירי אמוראי בתראי אליבי' ש"מ דבאמת הוא כדברי הפו' דמן הדין הוא ס' והא דהוסיפו א' אינו אלא לפי שאין מדקדקין. אבל הביטול בעצמו הוא בס' כדין נו"ט דעלמא. אלא שצ"ע הא דבספ"א גבי חלב התירו בנמצא בהמה טריפה אם יש ס' כשירות בעדר הא גם שם שייך גדולות וקטנות וכבר נתקשו המפרשים בזה. ואולי דבהמה טריפה מהסתם יש לה חלב מעט. וכן באו"ח סתנ"ג גבי חיטים שלמחו שמתיר בס' י"ל משום דסתם מלומחין יש להם קמח מעט. ובזה נדחה מש"כ משום הר"ר משולם דיש להתיר בפחות מס' משום דהמלומחין קמחן מעט. דז"א דהא בשביל זה כבר הקילו דא"צ ס"א ודוק:

ס"ח וביצת עוף שהתחיל להתרקם כו' הב"י הביא דברי הרי"ף שכ' דבלא יצא לאויר העולם מודו רבנן. ולענ"ד בדברי הרי"ף י"ל דהוא כשיש בו כבר חיות ודווקא בשחי' אבל דין זה הוא מפורש לקמן בסוגיא דדצ"ח דמוקי ברייתא דביצים טמאות ששלקן בביצת אפרוח. ופריך ואמאי קרי לה טמאה כו' והיינו דהא אפילו טהורה אסורה כפירש"י. וא"כ סוגיא זו מוכחא בהדיא דזה אסור לכו"ע דאי ל"ה מאי מקשה דילמא רבנן הוא דפליגי אראב"י וע"כ דבכה"ג כו"ע מודו וז"ב:

ש"ך סק"ל דכו"ה ל"א שיערבם עם הפת וגם ימכרנו לישראל. ולעיל ספ"ד סקט"ז גבי מלח שהבליע כ' בעצמו דחיישינן שיערבו עם הפת וכבשים וימכרנו לישראל. ואולי דמלח שאני שאין תשמישו אלא ע"י תערובות והוה כעו"ג נחתום דחיישינן טפי וצ"ע. וגם יש לחוש לדברי הרי"ו שהביא בב"י דבמקומות דל"ש טמאים כלל שרי ליקח אפי' טרופות ע"ש. [ובמש"כ ברהס"י ותבין דהיינו לגי' לפי שאין לוקחין ולא מצינו כלל דטרופות הוה הריעותא] וא"כ ודאי אין למכור להם דאתי לידי תקלה ודוק:

הלכות בשר בחלב

סימן פז ס"א כתיב בתורה לא תבשל כו' ג"פ אחד לאי' כו' והוציא אי' אכילה בלשון בישול כו' בחי' ב"י סכ"ה הוכחתו מהא דפרכינן למ"ד דמבשל חלב בחלב פטור אפילו משום בישול [דלהכי אפקי' רחמנא לאכילה בלשון בישול] מהא דתניא הפיגול והנותר שבשלן בחלב חייב. ולא משני דהך תנא ס"ל איסור אכילה בב"ח מג' ל"ת. אלא מאיך דרשא דהתם וליכא כלל הך סברא דלהכי אפקי' ומשו"ה ודאי חייב בבישול. דע"כ צ"ל דזה פשיטא להש"ס דבהא כו"ע ל"פ דעיקר אי' אכילה מל"ת אלא דהנהו דרשו מיתורא אחרינא לגלוי' אל"ת. וע"ש שהארכתי בזה. ובזה מיושב היטב מה שהביאו הפו' דרשא זו דר"י ויעוין באחרונים:

שם בהגה וכל בב"ח שאינו מה"ת אינו אסור בהנאה. במרדכי כ' ראי' לזה מהא דגבינות עכו"ם דמסיק דאסרוהו משום שמעמידין בעור קיבת נבילה ולא פריך מפני מה לא אסרוהו בהנאה כדפריך שם מעיקרא. וע"כ כיון דאין כאן אלא כבוש דרבנן לא מיתסר בהנאה. והגרע"א הקשה דהא התו' כ' שם דהא דאמר נבילה. ות"ל דכשירה ג"כ אסור משום בב"ח ותי' דבאיסור בב"ח דהוא כבוש דרבנן לא חששו לספיקא. וא"כ י"ל דמשו"ה לא נאסר בהנאה דהוה סד"ר. ואין ראי' להתיר ודאי בב"ח דרבנן. ונרא' ליישב בפשיטות דס"ל להמרדכי דזה דוקא לענין לאסור מתחילה משום ספק זה אין להחמיר בשביל ספק דרבנן. אבל כיון דיש כאן חשש איסור נבילה דאורייתא וע"כ אנו מחזיקין אותו לאיסור משום ספק תורה. שוב ודאי יש בו ג"כ משום בב"ח דרבנן. וכה"ג כ' האחרונים בכ"ד דנולד ספק בדאורייתא ובדרבנן כאחד ע"כ מחמירין גם בדרבנן עמש"כ בסס"ו. אמנם צ"ע בכלל זה בש"ך ספ"ג סקכ"ג לענין חתיכת דג ניכרת עם אינן ניכרות ובספ"ו סקי"א לענין ביצה מתרנגולת שאירע לה ספק בשחיטה שהיקל לענין הביצה משום דהוה ספק דרבנן. אף דלענין התרנגולת ודאי מחמירין דהא ספק נבילה דאורייתא. ואכמ"ל. עוד יש לדון בזה דהנה הרמב"ם בפי' המשניות בכריתות כ' נקודה נפלאה לחלק דאיסור בב"ח לא הוה מוסיף על איסור נבילה בשביל איסור הנאה ול"ד להקדש דאמרי' אקדשה מגו דאיתוסף אי' הנאה דהכא כיון דעל אכילה אינו חל ממילא אין כאן איסור הנאה ג"כ ע"ש. והרבה פי' נאמרו בדבריו וכולן אינן נכונים לענ"ד. והמחוור בעיני דהרמב"ם אינו חולק על דברי התו' סופג"ה דק"א ד"ה איסור כולל. דהנאה אינו כלל איסור מוסיף אלא איסור חמור דקיי"ל דחל בכולל ומשו"ה קרי לי' בש"ס גבי הקדש איסור מוסיף ע"ש. וגם הרמב"ם קורא זה איסור מוסיף כלשון הש"ס שם כדרכו ועיקר הדבר משום כולל דמגו דחל על הבשר חל על גה"נ ומשום א"ש הוה כולל חמור והנה הכא בבב"ח לכאו' הוה ג"כ כולל משום החלב דהי' היתר מתחילה ומשום איסור הנאה הוה חמור והוה ג"כ

כמוסיף ולחול גם על הנבילה. וזהו שכ' הר"מ דיש לחלק וכוונתו דבאמת זה הי' שייך אם הי' איסור על החלב לבדו. אבל באמת איסור בב"ח אינו אלא איסור אחד. דהתערובות הוא דנעשה איסור. ואין חלות על חלב בפ"ע. אם לא בתערובות הבשר. וא"כ לא שייך כאן כולל. דלא שייך כולל אלא היכי דדבר היתר אחד נאסר תחילה בעצמותו לבדו מחמת האיסור הזה בעצמו. שוב חל בכולל נ"כ אף על האיסור כבר. אבל כאן דאין מציאת שום חלות איסור על החלב. אם לא בהצטרפות הבשר האסור מכבר עמו. אין כאן כולל. ע"ש היטיב כי זה נכון. ועכ"פ משמעות דברי הרמב"ם דלא חל כלל איסור בב"ח על נבילה ולא מיתסר כלל בהנאה וא"כ אין שום ראי' מכאן ול"ע:

ס"ב בשר טמאה בחלב טהורה מותר בבישול כו'. האחרונים החזיקו דעת הב"י דבשר טמאה. דבל"ה הוא אסור באכילה מדאו' לא שייך לגזור איסור דרבנן משום בב"ח ויש ראי' לדבריו מדברי התו' מנחות כ"ב ד"ה גזרו שכ' לפרש ההיא דסוף תמורה ואי מדרבנן אמאי יש בו שתי מעילות דודאי מלינן מעילה מדרבנן אלא דהתם דכבר יש בו מעילה דאוריי' לא הוצרכו לתקן מעילה מדרבנן ע"ש. אבל לכאורה המרדכי שהבאנו לעיל ס"ל בפירוש דאפילו באיסור נבילה דאו' איכא בי' גם איסור בב"ח בכבוש דרבנן אבל באמת לק"מ דהתם לא כ' אלא בטמאה דליכא בי' איסור בב"ח דאו' ואיסור דרבנן לי"ל לעשות עליו כיון דבל"ה הוא אסור אבל המרדכי גבי נבילה דס"ל כמ"ד דמבשל חלב בחלב חייב והוה"ד נבילה ואיכא עליו איסור בב"ח דאו' ה"נ כל גזירות דרבנן שבב"ח שנגזרו בכל ב"ח ואע"ג דהכא בל"ה איכא איסור נבילה דאו' לא פקע מיני' גזירה דרבנן וראי' לזה בפסחים י"ד גבי לא נמנעו להדליק שמן שנטמא בטבו"י בנר שנטמא בט"מ דפריך אפילו בשני פסול מדרבנן משמע בהדיא דאפילו יש כאן כבר טומאת טבו"י דאוריי' אפ"ה גזרו בי' גם טומאה דרבנן ובחי' ב"י ס"מ כ' קצת בזה ע"ש ולקמן סי' שמ"ב הוכחתי כן מכ"ד ע"ש:

ש"ך סק"ז העלה דלענין איסור בישול ל"ח למראית העין דאיכא למיתלי לרפואה. ואינו מובן דודאי לא הותר איסור בישול בב"ח דאו' משום חולי שאין בו סכנה דהבישול גופי' הוא איסור דאורייתא ככל האיסורין דאורייתא ומשום יש בו סכנה לא שייך ודאי דיחלו בו דא"כ בטלת כל איסור מ"ע ומ"ש איסור בישול מאיסור שבת וכה"ג ול"ע:

ס"ו המעושן כו' לכאו' הי' נרא' דדוקא כשאין היד סולדת בהעשן והבישול הוא משום חריפותו דהוה ככבוש דהוא דרבנן. אבל כשהיד סולדת בו הוה כרתיחות אש גמור דאוריי'. והנה הר"ן סו"פ כה"ב כ' דגם צלי אינו דרך בישול וכדאמרינן בריש סנהדרין דבחלב טיגון הוא. ובפלתי הקשה עליו מהא דאמרו בחולין קי"ב דכחלא עלוי בישרא שרי חלב שחוטה מדרבנן ולא אמר צלי דרבנן משמע דס"ל דצלי דאורייתא ע"ש. ולכאו' לפמ"ש התו' שם גבי כבדא עלוי בשרא דאסר שם דדם דאוריי' וכ' התו' ואע"ג דדם שבשלו דרבנן מ"מ עיקרו דאורייתא ע"ש א"כ י"ל דה"נ בכחלא ל"מ אלא משום חלב שחוטה דעיקרו דרבנן. אבל משום צלי אע"ג דהוה דרבנן הוה כעיקרו דאורייתא וא"כ לכאורה אין שום ראי' משם וי"ל בסברת הפלתי דס"ל דלא שייך חילוק זה אלא בדם דהי' איסור מתחילתו בעצמו. ואין להקל במקום שיש כבר איסור תורה. אבל בבב"ח דכ"ז שלא נעשה בב"ח אין כאן איסור וא"כ אי צלי ה"ה דרבנן הרי לא הי' כאן מעולם איסור דאורייתא כלל ול"נ כלל מחלב שחוטה דרבנן. וראייתו נכונה וכן מסתימת הפו' משמע להחמיר:

שם בהגה י"א דאסור לאפות תחת קדירת עו"ג. דהוא בלוע בב"ח. הגרע"א הקשה בזה דהא קיי"ל סתם כליהם אב"י. וכ' דלשי' הטור דהספק השני דפוגם בתבשיל זה. א"כ בעצמו איסור הוא א"ש. [ולענ"ד דגם להרשב"א דהספק השני הוא שמא נשתמש בו מים. מ"מ ספק הראשון שמא לא נשתמש בו כלל פשוט דאינו ממש דלא נשתמש בו כלל מעולם דזה ודאי לאו ספק הוא אלא היינו דלא נשתמש בו בתוך מעל"ע וא"כ כבר כ' הר"ן בסוף ע"ז. דמאי דקיי"ל דקדירה שאב"י הוא לפגם. היינו דפוגמת במה שמבלעת בו. אבל בעצמו הרי אינו פגום וכן הסכימו הפו' בסי' ק"ג וא"כ ה"נ הבלוע בעצמה ודאי יש עלי' חשש איסור בב"ח] אבל ל"ע לאסור משום הבלוע שבפנים דא"כ יש לאסור גם הכלי שעושין בו מים לחפיפת הראש וכמ"ש בסמוך:

שם ע"כ לאסור כלי שעושין בו מים עם אפר לחפיפת הראש האחרו' הקשו דהא קיי"ל דנתן בו אפר הוא לפגם והנראה בדקדוק לשון הרב שכ' שעושין בו כו' דהיינו דעושין בו תמיד. דהנה הקשה הש"ך דא"כ ליתסר לחוף בו ראשו דנהנה מבב"ח. וע' מג"א סוס"י ת"כ דהביא בשם היש"ש דדווקא לחפיפת הראש הותר דהיינו באמת היתר זה דאינו ראוי לאכילה דהוא פגום. והא דאסרו הכלי משום בליעת בב"ח. נראה ברור דהיינו דבעושין בו תמיד ודאי דברוב השימוש יש לחוש שלא ימנע פ"א דנשפך בו שומן הרבה ולא הספיק האפר להפגימו דודאי אין כל הדברים שוין וכ"כ הפמ"ג בסוס"י ל"ב ע"ש. אבל בכל פעם לשעתו אנו הולכין בו אחר הרוב דהוא פגום. אלא דהכלי שהוא מבשל בו תמיד יש לחוש עליו שנבלע בו איסור פ"א ומ"מ אינו אוסר מי החפיפה דאנו סומכין בכל פעם דהוא נפגם בהם. וא"כ בעשו בו מי אפר פעם אחד ודאי אינו נאסר. וכן לעיל רס"י ס"ע בכלי שמורין בו בשר אסור להשתמש בו דבר כשר ודאי אינו אלא במשתמש בו תמיד לשרי' כמ"ש שם דשמא נדבק בו פ"א ע"ש. גם נ"ל דלהבלוע בפנים ל"ח לאסור משום בישול בב"ח וכמ"ש בסמוך ול"ע:

ש"ך סקכ"ז נמלחה בקיבתה כו' וא"כ צריך שישהא כדי שיתן על האור ויתחיל להרתיח בפמ"ג כ' דכ"ק צריך מקמא הכי דזה לכו"ע אוסר. ולענ"ד כוונת הש"ך לשי' לקמן סצ"א דבדבר שאינו משום פליטת דם שי' המחבר דצריך דווקא שישהא שיעור מליחה ומקמא הכי אינו רותח כלל. וא"כ ה"נ חלב הקיבה וגם הקיבה עצמה דקיי"ל אין מחזיקן דם בב"מ ואין לו פליטת דם מדין מליחה לא הוה רותח כלל עד שיעור מליחה. אלא דהכא דהחלב הוא צלול בזה בודאי נעשה רותח בכדי שיתן על האור וראי' ברורה מסוגיא דמנחות כ"א דפריך גבי דם דאי ס"ד צריך מליחה מכי מלחו נפיק לי' מתורת דם. ואי צריך לשהות שיעור מליחה ודאי דאפשר לזרוק קודם שיעור זה. וע"כ דבצלול נעשה רותח תיכף בכדי שיתן על האור דאין שהות לזרוק. וא"כ בשיעור זה כבר הוה כבוש בציר ומקמא הכי ליכא איסורא מידי דאכתי לא חשיב מליח ומה שהקשה הט"ז דהא לשי' הרא"ש והמחבר אין מליחה אוסר אלא כ"ק פשוט כמ"ש דהכא דהוא צלול ודאי ה"ה ככבוש בציר דהוה כמבושל ודו"ק:

סוהם"י בהגה ואם יש גם מעמיד היתר הוה זוז"ג כו' בט"ז הביא דברי התו' בע"ז דדווקא כשבאיסור לבד אין בו כדי להעמיד. והפלתי הביא דברי הרשב"א שכ' דהתו' בפסחים ס"ל דאפי' יש באיסור לבד כדי להעמיד אם בהיתר לבד יש בו ג"כ כדי להעמיד הוה זוז"ג [ומיהו מש"כ הרש"א שם דגם מדברי התו' גבי ישן יולן נמי מוכח דאפי' יש באיסור לחוד כדי לעשות אמרינן זוז"ג לענ"ד ע"כ אינו מוכרח דבל"ה הרי כ' שם הר"ן שהתנור ל"ח גורם היתר ע"ש אלא י"ל דכוונתם דלשון יולן משמע לגמרי והלא סגי שילון מעט שלא יהי' ראוי חמומו לבד לאפות אם לא בהוספת עצים דהיתר וע"כ דלכתחילה זוז"ג אסור. ובזה יתיישב גם בר"ן דלא יסתור א"ע בדבריו כמו שתמה שם בגליון ע"ש] ונדחק להשוות דבריהם דכוונתם בפסחים הוא משום נטל"פ ע"ש. ולא ירדתי לסוף ד"ק דבסוגי' דע"ז שם איתא שם בהדיא דכשהשביחו שניהם השביחו ע"ש. ומיהו לדינא נראה פשוט דאפי' לפי דבריהם בפסחים דרבנן דהתם כר"ש בע"ז דגם בכה"ג שרי. מ"מ לדינא כיון דבע"ז פריך בפשיטות ולצטרף או"ה וליתסר ומשני ר"ש לטעמי' משמע בהדיא דלא קיי"ל כר"ש בהא ואסור. וכן נראה לענ"ד להוכיח מדברי הרשב"א בסל"ח גבי איסור שנתערב במינו ושא"מ דלא מקילינן אלא כשנודע שההיתר שבמינו הי' רוב כנגד האיסור. הא ל"ה הוה איסורא דאוריי' ואמאי הא על טעם זה שבא"מ הוה זוז"ג האיסור וההיתר. וע"כ כיון דיש באיסור לבד כדי נ"ט לא מיקרי זוז"ג ודוק:

עיין פלתי סק"י מה שהקשה שם. ואולי אישתמיט ליה דברי התו' חולין ס"ד ד"ה שאם שהקשו זה ותי' שם היטב ע"ש:

סימן פח ס"א אפילו בשר חיה ועוף אסור להעלות על שולחן שאוכל עליו גבינה לכאורה הי' נראה דכ"ש בשר בהמה על שולחן שאוכל עליו חלב שחוטה דהא בספ"ז מבואר דחלב שחוטה אסור בבישול מדרבנן מיהו. ועוף מותר בבישול מדינא אם לא משום מראית עין. ומ"מ לפי דברי הט"ז בסל"ח סק"ה מוכרח על כרחך דבחלב שחוטה שרי דהרי כ' בטעם הרב בת"ח דבספק נשפך מחמיר בבשר עוף בחלב לפי דבשר עוף בחלב מחמרינן כדאורייתא וראי' דאסרוהו להעלות עם הגבינה על שולחן ע"ש. והרי מבואר שם דבחלב שחוטה מקילין בספק נשפך דהרי כ' דדבר שהוא לפנינו ואין יכולים לעמוד על שיעורו מחמירין אפילו בדרבנן. ולמדו זה מדהחמירו בכחל לשער בכולו משום דלא ידעינן כמה נפיק מיני' אף דחלב שחוטה דרבנן ע"ש. ואי דבחלב שחוטה מחמירין אפילו בנשפך כדאורייתא אין ראי'. וע"כ דבחלב שחוטה לא חמיר מאחר דרבנן. וא"כ ע"כ דלא אסור להעלותו עם הגבינה דהא מזה הוכיח דמחמרינן כשל תורה. ומיהו י"ל דכחל שלא נפרש עדיין החלב ממנו קיל טפי ואע"ג דבקדירה הוא נפרש כבר הוא בטל ראשון ראשון כשיצא ול"ע:

ועש"ך בשם הר"ן דבכל איסורין לא אסרו להעלות על השולחן ודווקא בב"ח דכ"א לחודי' היתרא הוא. ונראה לענ"ד ראי' נכונה ממתניתין דע"ז ס"ט דמשמע בהדיא דשרי לשתות עם העו"ג יין אע"ג דביד העו"ג נעשה איסור ואיירי שם בהדיא במזמינו הישראל דהוה מכירין ואפ"ה לא אסרו בזה ש"מ דבכל האיסורין ל"א. ומה שהקשה מהא דחלה דדווקא חלה חו"ל נאכל עם הזר על השולחן ע"ש. ל"י מה קשה לי' בזה הא כ' כבר בנודר הנאה דחשיב ג"כ היתרא כיון דבעצמו היתר הוא אי לאו הנדר. וא"כ הא בחלה נמי פשוט דאינו אלא כנדר. דהרי יכול לשאול עלי' ופשוט:

וע"ש עוד דהביא בשם הרא"ש דמ"מ לא מיתסר במודר הנאה לאכול זה עם זה על השולחן דמסתמא שונאים זה א"ז והוה כאכסנאים ופשוט דאע"ג דמסיק הש"ס דמכירין אסור אפי' במקפידין מ"מ הא אינו אלא משום יאמרו כל הסריקין כו' והכא במודר הנאה דעיקרו משום הקפדה. א"כ הוה כחלוק אחד במועד דמותר לכבס דאיזורו מוכיח עליו וה"נ הא כל מי שיודע שהוא אסור לו משום הנדר הרי יודע שהוא מקפיד עליו ולפי"ז לא הותר במודרים אלא איסור זה דנדר. אבל שיאכלו זה בשר וזה גבינה לענין גזירה דבב"ח לא עדיפי המודרים ממקפידין דעלמא דאסור ודלא כהפמ"ג ע"ש ודוק:

סימן פט ס"א בהגה וי"א דאין לברך בהמ"ז ע"מ לאכול גבינה והיינו דס"ל כמש"כ התו' סלק וברך דווקא סלק ובפלתי כ' דכיון דאינו אלא משום היכר א"כ כשמברך ע"מ לאכול גבינה אדרבה איכא היכר טפי ולענ"ד דברי הי"א נכונים דודאי אי אפשר לומר שהוא רק משום היכר דא"כ מאי נ"מ בין בשר ואח"כ גבינה לגבינה ואח"כ בשר [ובשלמא לשי' הרמב"ם והפו' דששה שעות. בארו הטעם כמש"כ הט"ז ע"ש]. ואולי דכוונתו על ההיכר של קינוח והדחה כשי' ר"ת דלאחר גבינה א"ל אבל הוא דחוק ועוד דהא בנטילה גם לר"ת אין לחלק אף בגבינה קודם ולמה א"ל היכר גם לנטילה ע"כ נראה דבאמת הסילוק גופה עושה ההיתר ודווקא סלק. וביאור זה הוא כדמשמע בברכות דהיו רגילין בפרפראות לאחר הסעודה למתוק פיו יעו"ש. ובזה הוא מעביר הטעם ממה שאכל תחילה. וגם לדידן רגילין לאכול פת וש"ד שמעביר טעם מה שאכל תחילה ושפיר י"ל ג"כ דלא הוצרך אלא בבשר תחילה משום שמושך הטעם הרבה [וכמש"כ בשי' הראשונה] ולא הותר אלא בסילוק אבל דגבינה לא הוצרך לזה וא"כ סילק דווקא ודוק:

ס"ג בהגה מיהו יש ליטול ידים אפי' לתבשיל של בשר אחר תבשיל של גבינה. עש"ך שכ' דהוא מדינא אפילו ביום דיותר נדבק בתבשיל מבגבינה עצמה כ"כ הת"ח בשם י"מ בהתו' והרא"ש. ועי' תו' דשי' ר"ש דהא דאמרינן בש"ס דבין תבשיל לגבינה חובה היינו גבינה שלפני'. דלאחר תבשיל אסור כלל לאכול גבינה דס"ל דהתבשיל דינו כממש ע"ש. ושי' ר"ת דאפילו גבינה אחר תבשיל שרי דתבשיל לחוד הקילו טפי ע"ש. והנה סברת האוסרים אפילו ביום משמע דדקדקו דמדהזכירו כאן בש"ס נטילה סתם. ש"מ דהוא אפילו ביום מדלא חילקו בכאן ע"ש. אבל לענ"ד א"א זה לשני השי' דלשי' ר"ש הא לא איירי הכא אלא אחר גבינה בעין ואין כאן שום מקום לזה שבתבשיל מתדבק יותר. ולשי' ר"ת הא מפרש דלאחר תבשיל בשר מותר לאכול תבשיל גבינה בלא נטילה כלל. ולגבינה עצמה הוא שהצריכו נטילה. וא"כ אין נראה כלל להחמיר שבתבשיל מתדבק יותר דהרי לענין תבשיל אחר תבשיל שרי לגמרי. ואמנם מצאתי סברא זו בהג"א בשם או"ז ובודאי דטעמו כמש"כ. ומ"מ לדברי הר"ש ור"ת א"א כן. וכ"ש שלא נזכר בזה כלל בתו'. וכיון שהרב השמיט זה בשו"ע אפשר שאין להחמיר:

שם המשמש ונוגע באוכלין א"ל ליטול ידיו בש"ך תמה ע"ז דרש"י לא כתב כן אלא לנט"י לסעודה אבל נטילה שהוא להעביר הנדבק מאי נ"מ. ובפלתי כ' דלא מלינו זה בש"ס אלא באוכל. ולא הביא מרש"י אלא דלא נימא דגם משמש כאוכל. אבל עדיין צריך ליישב דלמה לא יהי' צריך להעביר הנדבק דמי גרע ממפה בסעיף הסמוך וכן בכ"ד ואולי י"ל כמש"כ התו' לעיל ד"ח ד"ה והלכתא גבי סכין ש"ש דלמ"ד לא בעי הדחה היינו דסגי בקנוח ע"ש. וה"נ היינו דסגי בקנוח יפה ונכון:

ס"ד בהגה אבל כבר נהגו כל ישראל שיהי' להם שני סכינין כו' בת"ח הטעם כמש"א הטבח צריך שיהי' לו שני סכינין דלא ליתי לחלופי ע"ש וה"נ ודאי חששו שישכח לנועלו וכה"ג כ' המג"א בסתק"ט סקי"א דנהגו מטעם זה שלא להגעיל מבשר לחלב ע"ש:

ט"ז סק"ו בא"ח בשם ר"ש הטעם דהוה נ"ט בר נ"ט ואי"ל דדווקא בדבר חריף בולע משום דוחקא דסכינא ועב"י דאיירי בהוחמה אצל האש. וא"כ רותח ודוחקא ודאי בולע כדאיתא בהדיא בד"ח גבי סכין טריפה ופשוט:

סימן צ ס"ב בהגה ואם נצלה עם בשר ולא נקרע כו' העליון מותר ועש"ך דהי' בשוה שניהם מותרין ונראה דאע"ג דכשהם נוגעין ע"כ א"א שלא יבלע זה מזה מ"מ אינו דומה לבישל עם בשר בקדירה דהכא עיקר הטעם חלב יוצא לאור ונשרף והרי אפי' בנצלה בלא קריעה שרי בדיעבד עם בשר כמבואר ס"ג וה"נ לא גרע כיון שעיקרו יוצא לאור ופשוט:

ס"ג בהגה והוה"ד לצלות זה בשפוד שצלו בו זה כו' עי' ביאורי הגר"א סק"כ בשם הסמ"ק דנראה דקדירה שבישל בה כחל אפילו קרעוהו שו"ע וט"ב דמותר בדיעבד גם לדידן מ"מ אסור לבשל בה בשר ול"ע:

ט"ז סקי"ב ותמהני לאסור בכבוש בחלב שחוטה כו' דהוה גזירה לגזירה. והקשו עליו מבר יונה דנפל לכדא דכמכא. והנה כבר כתבתי בספ"ח דהט"ז בסי' ל"ח ע"כ ס"ל דבשר עוף בחלב חמור יותר מחלב שחוטה ובבשר עוף החמירו כשל תורה. וא"כ משום הא דבר יונה שהוא עוף דרבנן לק"מ. אלא דכותחא הוא מי חלב דרבנן. אבל לענ"ד דברי הט"ז בחלב שחוטה ג"כ אין אמורין אלא כששמרוהו מתחילה שלא יתערב בו חלב גמור. וכמו שהוא בכחל דודאי הוא נשמר מחלב. אבל בל"ה כיון דהוא אסור מיהו מדרבנן בבשר ולא רמיא אדעתי' לשמור מחלב. א"כ דנין עליו דין חלב גמור. וכדקיי"ל בא"ח סי' תמ"ז דשומן שלא נזהרו בו מכלי חמץ אסורה לפסח ואפילו אומר שיודע שהי' בכשרות דכיון דלא רמיא עליו לא אדעתי' יעו"ש. וה"נ מי חלב ודאי דנין עליו דין חלב גמור ולק"מ. ומדברי הגה"כ סוף סי' ק"ב מבואר דבימי הש"ס היו רגילין לעשות כותח גם מחלב גמור ע"ש היטיב וכן לשון הרמב"ם בפ"ע שנפל לכותח שיש בו חלב וא"כ א"ש בפשיטות. ומיהו לכתחילה ודאי הוא אסור כמבואר ס"ד בהגה דאין למלוח כחל עם בשר. אף דגם מליחה אינה בבב"ח אלא מדרבנן ודוק:

סימן צא ש"ך סק"ג האריך דבכלי איסור מקונחת היטיב שרי להניח בו היתר וא"ל להדיחו כלל. והנה לפמש"כ הפלתי ברסק"ה גבי כבוש מעל"ע. דאין הבליעה ברגע המעל"ע ממש אלא הולכת מעט מעט כל המעל"ע יעו"ש. א"כ בכלל יש לאסור ודאי לכתחילה אפי' בצונן כיון דמשהו איכא אין מבטלין איסור לכתחילה. אבל באמת זה תלוי במחלוקת הפו' בא"ח סתמ"ז לענין צונן בחמץ בפסח דיש פו' דמשהו מיהו איכא והסור בחמץ. וא"כ לכתחילה מיהו אסור בכל האיסורין. אבל להמתירים שם בחמץ

בחמן. וס"ל דליכא אפילו משהו. ע"כ נ"ל כסברת הפלתי הנ"ל וא"כ יש להתיר בכל האיסורין לכתחילה. וכן משמע לכאורה ברסס"ע דהתיר לשרות בשר בכלי איסור לכתחילה ע"ש. ול"ע:

ס"ד ואפילו בשר צונן שנפל לתוך חלב רותח הכל אסור לשון הרב בסל"ב ס"ז בהגה גבי עירוי אם היד סולדת בקילוח כו' ע"ש. מבואר דהא דקיי"ל דעירוי מבשל היינו כשהוא רותח שהיד סולדת בו. ונראה דהאי דינא נמי דהכל אסור. ומשערין גם במה שאינו תחוב בתוך החלב. היינו כשהי' היד סולדת בכולה. ומ"מ הוא דווקא לפ"מ דקיי"ל דתתאי גבר דהי' ל"ה אין עליו אלא דין כ"ש ופשוט דפלוגתי' דרב ושמואל בתתאי גבר היינו אי הוא כ"ר או כ"ש. אבל בלא נרתח כולו והוא צונן. נראה דאין בליעה ופליטה בצונן כלל ודווקא בכדי קליפה אמרינן אדמיקר לי' בלע ע"ש. ובזה נראה לפרש דברי התו' דל"ח גבי ל"כ אלא לטכ"ע שהאריכו לסתור פירש"י וכ' לפרש דהכא בטעם גמור דפעמים שהזרוע ומקלת מן האיל חוץ לרוטב ע"ש ולכאו' קשה להבין זה דהרי שי' התו' דמקלתה בתוך הרוטב מצטרפת כולה לבטל כמבואר בסל"ב ע"ש ובע"ז כ' להיפוך כגון שכל האיל חוץ לרוטב והזרוע עם מקלת האיל בתוך הרוטב. וזה ודאי קשה דהא מבואר בהדיא ברסק"ה דבישול ודאי מפעפע למעלה ובודאי דהכל מצטרף לבטל יעו"ש. עכ"כ בכוונתם כמש"כ דהיוצא לחוץ כ"ז שלא נרתח ודאי דהוא צונן וא"כ כשניתן לתוך רוטב רותח דרך להיות רותח תחילה מה שבתוך הרוטב וכשנותן על האש במים צונן דרך להיות מה שיוצא לחוץ שהוא אצל האש רותח תחילה וכמש"כ הט"ז בסוסל"ב סקכ"ח ובשניהם אין הצונן מצטרף ונאסר ודאי אותו מקלת שבלע הטעם ושוב קיי"ל דאפשר לסוחטו אפי' בשאר איסורים אסור מדאורייתא. ואינו ניתר עוד אא"כ אף כשנעשה הכל רותח. ולענ"ד דפירוש זה מוכרח בדברי התו' ע"ש היטב [ומיהו לענין מה שבתוך הרוטב נראה דאין שיעור לדבר וכ"ה לשון הר"ן בסוגיא דט"ח בבשר שמן דנפל לקדירה דעינינו רואות דהשומן נראה בו מיד ע"ש. וכן משמעות התו' שם. והא דמהני ניער וכיסה מיד בסל"ב. נראה דהתם בדבר גוש דאינו בולע תיכף. אבל ברוטב אין מקום להקל בזה] וכן הי' נראה לי מלשון הגמ"י פ"ט בשם הסמ"ג גבי תותב כף דכ' דאפי' של מתכת דאם מקלתו חם כולו מ"מ אינו מוליך בליעה בכולו ע"ש משמע דבצונן פשיטא לי' דלא שייך בליעה. אבל מדברי גדולי האחרונים סוס"י ל"ב נראה דאפי' צונן בולע כיון דתתאה גבר יעו"ש ואיני ראוי לחלוק עליהם ולע"ג:

שם משום דתתאה גבר ע' תו' פסחים שהקשו למ"ד עילאה גבר יאסר הפסח מחמת השפוד דהפסח מרתיח השפוד ונרתח ממנו והקשה הרש"א שם דהא הפסח עליו מכל צד וא"כ הוה הפסח גם תתאה יעו"ש והנראה דהתו' בשי' ר"י במרדכי פרק כל הבשר דהטעם דתתאה לפי שהכובד עליו מוליא חמימות יעו"ש. א"כ לא שייך תתאה אלא במה שיש כובד עליו וא"כ ידוע דהפסח בכל מקום נסמך על השפוד ולא השפוד על הפסח ולעולם הפסח עלאה ול"ע לדינא:

שם והחלב מותר כו' ועש"ך שהאריך בזה ומסקנתו קשה להבין דהקיל בתערובות הגוף מתערובות הטעם ולולי ד"ק יש לפרשו דהכא דווקא בלול לא שייך קליפה כמש"כ התו' בשבת דמ"ב דבלול מתערבין יחד. וה"נ לענין הקליפה אפילו כשנופל הוא יבש שייך סברא זו דאין הקליפה עומדת בפ"ע עד שתקבל הטעם. וקודם כ"ש מתערבת. והוא סברא נכונה ול"ע לדינא:

ס"ה בשר וגבינה המלוחים שנגעו זה בזה כו' ואם השני תפל המליח מותר כו' עש"ך לעיל ס"ע שכ' דסתם המחבר כאן דלא כהר"ן דבנוגעים זה בזה אפי' התפל אוסר ולענ"ד דהר"ן לא אמר זה אלא כשהתפל שהה אצל המליח כל שיעור מליחה וס"ל דכשמונח אצלו ממש גם התפל ה"ה כמליח אבל בנגיעה בעלמא ודאי דגם להר"ן אינו אוסר דהא שי' הר"ן דגם מליח אינו רותח אלא כששהה זמן שיעור מליחה. וא"כ הכא בנגיעה בעלמא גם הר"ן מודה:

שם בהגה טהור מליח וטמא תפל דבר בלול נאסר הטהור. עי' ש"ך ולענ"ד נראה דהיינו דבבלול כו"ע מודו לשי' הר"ן דגם התפל נעשה מליח תיכף בנגיעתו ואין שיעור לדבר וכמש"כ בספ"ז. וזה ודאי דלא איירי כאן בנשפך הרבה שזה ודאי מעביר תיכף כח המלח לגמרי ועש"ך ובאחרונים. ומש"כ הש"ך לענין טהור בלול מליח וטמא יבש תפל. לכאורה איסור שנפל בבלול מליח הוא האיסור ככבוש בציר דהציר מפליט תיכף מכל מה שניתן לתוכו בכדי שיתן על האור ויתחיל להרתיח וכמו שכ' הרא"ש גבי מלוח בכסא"מ ול"ע:

ש"ך סקי"ז אם הוא יבש אפי' מלוח הכל מותר. בפמ"ג הבין דכוונתו הכל מלוח. והקשה עליו. ויותר יש לתמוה דהרי בס"ק הקודם אוסר בבלול מליח אפי' נפל לתוכו חתיכה תפילה. וכ"ש מליח יבש. אבל הכוונה שהיבש לבדו מלוח מותר הכל וע' חכ"א:

שם בהגה ב' כל ציר הנוטף ממליח הוא אינו נאכל מחמת מלחו בפלתי הקשה דא"כ נדחו כל ראיות ר"ת דמליחת קדירה הוא אינו נאכל מ"מ מהא דקערה שמלח בה בשר והנהו אטמהתא דאימלחא בגה"כ ובשר כשירה דאימלחא עם טריפה די"ל דכל הנהו נאסרו משום ציר. והי' לו להקשות על גוף הדין שכ' הרב להקל במליחה דבלי דיחוש לציר וע"כ שהוא משום דהכא בבב"ח דמליחה הוא מדרבנן לא החמירו מספק. וא"כ התם קערה שמלח בה בשר הוא דם שמלחו דרבנן ואטמהתא וטריפה הוה מב"מ דרבנן. עוי"ל בההיא דאטמהתא דרבינא דאסר שם כולה. והנה נראה דאפילו למ"ד דמליח מבליע בכל החתיכה זה מסתבר ודאי דלא שייך אלא כשכל גוף החתיכה של האיסור הוא רותח בכולו. ובזה הנפלט ממנה שמחובר בה גובר תמיד להרתיח ולהבליע בכל ההיתר. וכמו דקיי"ל במחובר אצל האש דלא שייך תתאה גבר עסל"ב. וה"נ הוא מרתיח כל החתיכה התפילה ג"כ. אבל משום ציר בעלמא ודאי דאין בכחו לילך בכולה ואינה הולכת אלא כ"ק ושוב ודאי נתבטל חריפותה ורתיחתה וע"כ מוכח שם דכל גוף החתיכה הוא אח במליחה דקדירה ודוק:

ש"ך סקכ"א וכן משמע באמת דעת רש"י בפ' כ"ל ע"ש. כוונתו על דברי רש"י שם וכר נגולא צונן הוא כדמפרש ע"ש. אבל צ"ע דהרי בתיובתא דסכו בשמן של תרומה כ' גם רש"י דכלי אפילו צונן גמור צריך קליפה. וכמש"כ התו' במשנה שדקדק מהם הש"ך בסמוך. דס"ל כשי' דאפילו צונן ול"ע. וע' שם בתו' דכ' הוכחה דהוא אפילו בצונן דדומיא דחי והר"ן דחה דבריהם דזה הוא גופי' כוונת המשנה דכלי היינו רותח ולכאורה דבריו מבוררין וכמש"א כבוש ה"ה כמבושל דכוונתם רתיחת בישול. אבל דברי התו' נכונים דבכ"ד לא נקט סתם רותח דצריך להזכיר איזה רתיחה דכלי או דבישול. אבל הכא גבי פסח דאינו נאכל אלא כלי לא הי' לו להזכיר אלא עיקר הדבר שהוא רותח וע"כ דהכוונה אפילו צונן ודוק:

ש"ך סקכ"ג הביא דברי הרשב"א דאע"ג דהבשר הוא שוקע בתוך החלב והחלב צף עליו לא חשוב הבשר תתאה ובזה יתיישב לענ"ד קושי' התו' שם שהקשו דלמ"ל לאתויי תו ברייתא דבשר שנפל לתוך החלב דכבר שמעינן מברייתא דאיסור שנפל לתוך היתר ע"ש. די"ל דמהך ברייתא שמעינן דין זה דאפילו בבלול ששוקע לתוכו ל"ח תתאה. אבל התו' לשי' דמוכח מדברי' בחולין ל"ז ד"ה קולף כו' דס"ל באמת דזה חשיב תתאה מדהקשו מהא דבר יונה דנפל לכדא דכמכא לדין כלי ע"ש. וע"כ דס"ל דהתם דהבשר יונה דשוקע למטה יש עליו דין תתאה דגבר והוה כדין כלי וכ"כ האחרונים בכוונתם ול"ל ע"כ לשי' דלא איירי הכא כלל בנפל למטה מדחשיב לי' ברייתא עלאה. וא"כ שפיר הקשו דהוא פשיטא ודוק:

ס"ח בב"ח בכבוש כו' שי' האחרונים דכשיבשלו אח"כ הוה מ"ה יעו"ש ולענ"ד צ"ע בזה כיון דמלינו דלענין נ"ט בר נ"ט בב"ח קיל מדין איסורין דבאיסור לעולם אסור. והנראה בטעמו של דבר דבכל האיסורין כיון דילפינן דטכ"ע אין לחלק בין ט"א להרבה טעמים אבל בב"ח כשהי' טעם ראשון בהיתר ליכא למילף בהיתר טכ"ע מאיסורין ותדע דהא אפי' באיסור נזיר הקשו התו' בפסחים מ"ד דאיך נילף מאיסור איסורין דהא יש היתר לאיסורו ע"ש. כ"ש דבהיתר גמור א"א למילף מדאורייתא כיון דבשעת בליעה לא הי' איסור אין טעמו כעיקר חלב מ"ה ולא הוה אלא מדרבנן. אבל צ"ע דהרי בזבחים ע"ז מבואר דאפי' היתר בהיתר כההיא דמוסף עיסה

מן הדגן ואורז דאם יש בה טעם דגן יוצא בה י"ח מצה ואפשר כיון דאם הי' חמץ הי' חייב עלה משום טכ"ע דאיסור שפיר יוצא בה ולע"ג. אבל ע"כ הוא נסתר מדברי השו"ע סצ"ד ס"ג בתחב כף חולבת בקדירה של בשר אם אין ס' הכל אסור בהנאה ואי לא הוי אלא בב"ח דרבנן הא קיי"ל דאינו אסור בהנאה. ואולי יש לומר דבכלי שאני דהטעם עומד בעינו בעצמו דבכלי אין שייך שיתבטל בו והא דילפינן טכ"ע מג"כ היינו ממה שאוסר הטעם שמתערב בהמתבשל וא"כ כלי שבישל בה בשר אסור לבשל בה חלב מדאו'. אבל טעם חלב שנבלע בחתיכות היתר. אפשר דמ"ה אין איסור לבשל עם בשר ולע"ג:

שוב מצאתי בח"ס ספ"ו שנתעורר השואל שם בזה מצ"א והח"ס דחה דבריו מרי"פ א"ע אבל לא נגע בדברינו ע"ש: ולענין בשר שור שנפל לחלב רותח כ' הגרע"א דאפשר כיון דבשר שור אינו מתבשל אפילו בכ"ר אפשר דלא הוי אלא ככבוש ול"מ מ"ה וא"כ מותר בהנאה. ולענ"ד לפ"מ שכ' בט"ז סי' ס"ט דהלחלוחית ודאי מתבשל א"כ ודאי הרי הלחלוחית הוא אסור מ"ה וכולו הוא בלוע איסור הנאה דאורייתא. וא"כ להנות מן גוף הבשר בעצמו ודאי אסור. ולמכור חוץ מדמי איסור ודאי נמי לא שייך דנראה דעיקר השיווי הוא הלחלוחית ול"ע:

סימן צב

ס"א כזית בשר שנפל ליורה חלב כו' לא סלקו עד שיוכל לפלוט החלב שבלע אע"פ שאמר קפילא שאין בו טעם אסור עד שיהי' בו ס'. זה יצא להרמב"ם מהא דפריך שם בש"ס ארב דאמר חלב מותר כיון דסבר אפשר לסוחטו אסור חלב אמאי מותר חלב נבילה הוא דהא סבר מב"מ ל"ב. ולדידן דס"ל דבטל מ"מ כיון דאפל"ם אסור ונעשה החלב הבלוע בבשר איסור צריך מיהו ס' כנגד פליטת החלב. ול"מ מה שאין בה טעם וכ"כ הרשב"א בת"ה. ולכאורה יש להקשות דהר"ן שם בסוגי' הקשה בשם הרמב"ן דא"כ היכי מהני ס' בכל האיסורין דדילמא פליט והדר ופליט כמה זימני. ותי' דל"ח אלא כדרך פליטתו פי' משום דהפליטות האחרונות אינו אלא דרבנן דהא הם מינו. וקושי' הש"ס לא הוי אלא לרב דס"ל דמב"מ ל"ב מדאו'. וא"כ ה"נ כמו שלא הצריך כאן רק ס' פ"א ולא חשש יותר ע"כ דל"ח לדרבנן וא"כ למה השם לפעם השני להצריך ס'. אבל הדברים נכונים דלא הקילו אלא שסגי בפ"א וכל הפליטות חשובות כאחת אבל שיקל בפחות מס' בשביל שנפל תחילה זה לא ניתן להאמר דכי בשביל זה יקילו יותר משלא נפל אלא עכשיו דהי' ע"כ צריך ס' וזה פשוט. והנה בפט"ו בשאר איסורים לא כ' זה הרמב"ם. אלא סתם דבא"מ סגי בטעימה. ש"מ דבשאר איסורים לא ס"ל חנ"נ ועוד יתבאר בזה בס"ה:

והנה בנפל טיפת שומן בשר על גבינה לא ימצא כן דטעם הגבינה שבטיפה נעשה נבילה וכי הדר לגבינה הוי מב"מ ולרב ולר"י דס"ל מב"מ ל"ב אוסר הכל דבהדיא מבואר בכל הסוגי' גם לרב ולר"י דט"ח שנפלה על חתיכת בשר בנו"ט ושאין בו נו"ט שרי והטעם כ' התו' והפו' דהטיפה שסופה להתבטל כולה לא שייכא שיעשה נבילה קודם בטולה. ודווקא בחתיכת בשר שהבשר ע"כ אסור והבלוע בו ע"כ הוא נבילה. היוצא ממנו ודאי הוא נבילה. אבל טיפה שסופה להתבטל אינו נעשה נבילה כלל. ובזה יתיישב היטב מה שהקשה הכו"פ והאחרונים בסצ"ד גבי בצלים הבלועים שנפלו לחלב דפסקינן דבהיתר לא שייך נ"נ ואי"צ לשער אלא כנגד הטעם הבשר הבלוע והקשה דמ"מ החלב הנבלע בבצל הא נעשה נבילה כדאמרינן הכא גבי כזית בשר חלב נבילה הוא ע"ש. ולפי"ז לק"מ דבאמת אף שהבצלים ודאי אסורים כמשמעות הרשב"א והר"ן שכ' דאף דבשאר איסורים לא אמרינן חנ"נ מ"מ החתיכה נשארת באיסורה דאין הגעלה באוכלין ובודאי נשאר בה איסור ול"ד לחתיכה שנפל עלי' איסור בתוך הרוטב דיש ס' שרי' גם החתיכה דהתם מתחילה לא נבלע בה יותר מכל הקדירה שיש ס' אבל הכא כיון שכבר נבלע בה שיעור האוסר לא שייך כלל שתותר בשביל שנתפשט טעמה ברוטב וא"כ פשוט דה"נ אפילו בבליעת היתר גמור לא שייך שתפלוט כל טעמה וא"כ הבצלים הם בלועים עכשיו מבב"ח ואסורים וכן הסכים הגרע"א בתשובה סס"ז ע"ש. מ"מ לפי הסכמת רוב פו' הביא בש"ך סי' ק"ה סקי"ז בחתיכת בשר הבלוע מחלב אינה אוסרת בלא רוטב אע"ג דבב"ח הוא גוף איסור ככל איסורים. אינה דומה לחתיכת נבילה שאוסרת בלא רוטב. דהכא כיון דהחלב הבלוע בה אינו יוצא כדקיי"ל דכל איסור בלוע אינו יוצא בלא רוטב אינו יוצא אלא מוהל בשר לבד. ובשר שנפרש לגמרי מהחלב הוא נעשה היתר ושם הארכתי בזה. וא"כ ה"נ גבי בצלים הבלועים מטעם בשר לא שייך כלל שיהא נ"נ דכל טעם בשר שסוף לצאת כ"כ דאינ"כ כיון שסופם להתבטל ביורה. ולא שייך אלא למה דאמרינן דנשאר בהם טעם בשר שאינו יוצא כלל. וא"כ כיון דאינו יוצא כלל ולא נפלט מהבצלים אלא חלב גמור כמו שבולעין הבצלים כך מפליטים. זה אינו איסור כלל כמו מוהל הבשר מחתיכה בלועה חלב כנ"ל. ולא שייך אלא בבשר ממש שע"כ כל הבלוע בו נעשה נבילה והיוצא הוא מב"מ לרב. אבל הכא הטעם היוצא אינ"כ שסופו להתבטל והנשאר אינו אוסר חלב היוצא ודוק:

ט"ז סק"ב העלה דלשי' רש"י מקצת חתיכה בתוך הרוטב אין הרוטב מסייע להחתיכה ונאסרת החתיכה. ואח"כ אוסרת החתיכה את כל הרוטב. דלא כהד"מ דאינה אוסרת. והנה כבר כ' כן הרשב"א בת"ה והוכיח זה מהא דאסר ר"י אפי' בניער וכיסה שמא לא ניער יפה. משמע בהדיא דבלא ניער יפה אלא שמקצתה ברוטב נאסרת ואוסרת. ומה שהקשה בפלתי דא"כ מאי פריך בש"ס אילימא לא ניער כלל מיבלע בלע מיפלט לא פליט לוקי במקצתה ברוטב כבר הקשה זה הר"ן לשי' דס"ל שם דאפילו בלא רוטב כלל אוסרת כל החתיכות דלא ס"ל איסור בלוע א"י בלא רוטב. ותי' היטיב דהתם בש"ד דלא ס"ל חנ"נ אבל לפי המסקנא דחנ"נ ודאי אוסרת וכ"פ שעולה יפה תי' זה לשי' רש"י:

ש"ך סק"ג האריך דהא דאסרינן כאן כל החתיכה אפילו בלא רוטב [אע"ג דקיי"ל דצלי אינו אוסר אלא כדי נטילה] דחלב שאני דיש בה שמנונית מחמאה. והוה כאיסור שמן דקיי"ל דמפעפע בכולה ע"ש. ויש להקשות דא"כ בס"ד דהש"ס בחולין צ"ז דפריך אשמואל דאמר דבצלה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד מדר"ה דאמר גדי שצלאו בחלבו אסור כולו ע"ש. ולא אסיק אדעתי' דחלב שאני דהוא מפעפע. א"כ טפי הו"ל למפרך ממתניתין דט"ח שנפלה ע"ג חתיכה דאסורה כל החתיכה. ואי"כ לדחוק דלענין חלב דהוא צלול י"ל יותר דהוא מפעפע והוא ידע גם המקשה לחלק ויותר נראה דגם לפי"ז צ"ל דהמקשה לא פריך ממתני' משום דאיכא לדחויי דהוא משום הבל הקדירה כשי' הר"ן. אבל לפי האמת ס"ל דאי"צ לחלק בכך ודוק:

ט"ז סקי"ב בשם הסמ"ג בטעם חומרת איסור דבוק משום שמא הוציאה פ"א חוץ לרוטב וצ"ל דאע"ג דבלא רוטב קיי"ל דאינו אוסר אלא כ"נ ובדבר גוש אפי' בתוך הקדירה כמש"כ הש"ך סק"ג ומפורש לקמן סי' ק"ה צ"ל דהכא בשעה שמוציאה עדיין היא מליאה רוטב. וכעין סברא זו הביא המג"א בסי' תס"ז בשם תשובת הרשב"א לענין חטה שנמצאת בעיסה ע"ש. ובזה יתיישב דברי התו' בהא דירך שנתבשל בה גה"נ דתנן אם יש בה בנו"ט. וכ' התו' שם דמשמע דמשערין בירך לבד וכ' דלרש"י ניחא דאיירי במקצתה לחוץ לרוטב. ולר"י פירשו דבכל הקדירה קאמר ע"ש. ולכאו' למה נטו לשי' ר"י ממש"כ תחילה דמשמעות המשנה דבירך לבד ואיירי לר"י בכולה חוץ לרוטב אלא דדווקא לרש"י במקצתה בתוך הרוטב דיש בה רטיבות א"ש דאוסר כל הירך ומשום הבל הקדירה. אבל לר"י בכולה חוץ לרוטב קיי"ל דדבר גוש אפי' בקדירה אינו אוסר אלא כ"נ וכיון דתנן בנו"ט ע"כ ברוטב וכל הקדירה וזה נכון. ומיהו מוכח מדברי התו' דלא ס"ל הך סברא דאיסור דבוק דא"כ א"ש מתני' כפשטי' משום איסור דבוק וכמש"כ ההג"א שם בהדיא דמתני' משום איסור דבוק ע"ש:

ס"ד בהגה בבב"ח אמרינן חנ"נ במקצתה ברוטב היינו משום דבב"ח הוא ספק דאורייתא להחמיר ולכאורה אם יש בקדירה חתיכה שהיא גדולה יותר מזו שנפל עלי' הט"ח יש להקל אפילו בבב"ח דבזה אין כאן ספד"א לדידן דקיי"ל דמב"מ בטל ברוב מ"ה ודווקא בא"מ טכ"ע דאורייתא דהרי טעם הבשר בטל ברוב דסלק

שא"מ כמו שאינו ומינו רבה עליו ומבטלו כדלקמן סל"ח. וכנגד טעם החלב הא יש ס' בקדירה. וא"כ תו אין כאן אלא סד"ר משום דמדרבנן צריך ס' דווקא גם כנגד טעם הבשר ול"מ רובא דמדרבנן אפילו במינו צריך ס' וא"כ בספד"ר יש להקל כמו בשאר איסורין וע' בדברינו לקמן בסל"ח וסק"ה ודו"ק:

ס"ה טיפת חלב שנפלה על קדירה של בשר כו' הנה דעת ר"ת לאסור אפי' כנגד הרוטב ויסודו דבזבחים מיבע"ל בבישל במקצת כלי אי מפעפע בכל הכלי [וע"ש בתו' דזה ודאי דלא פשיטא לי' להש"ס דהוא מפעפע בכל הכלי דאי ודאי מפעפע פשיטא דצריך מריקה ושטיפה בכל הכלי ומאי מיבע"ל ע"ש היטב] והנה בחתיכה ברוטב פשיטא דמפעפע בכולה ומשו"ה כשיש ס' פשיטא דשריא דכל שסופו להתבטל אינ"נ כמש"כ בסמוך. אבל הכא בכלי דספק לנו בבליעתו. א"כ יש להסתפק דבתחילה קודם שנתפשט ונתבטל בס' נעשה נבילה עד ס'. ומשמעות שי' ר"ת ודעימי' דאוסר לגמרי דיש להסתפק ג"כ דא"כ אסר עוד ס' פעמים ס' ועד כל הכלי ונאסרה כולה. וכל מה שבתוכה ג"כ דאין מה שבכלי ס' כנגדה. וכן הביא הב"י דהמהר"מ היקיל בע"ש והפ"מ בספ"ס. הא ל"ה אסר הכל. והנה הטור כ' סתם להקל בספ"ס. ונראה לכאו' בשי' דעד ס' דיש בה טעם הטיפה והוא ספד"א בבב"ח דחנ"נ מדאו' ודאי יש להחמיר. אבל בפעם השני דכבר ליכא טעם חלב. אף דבעלמא אם הוסיפו בשר על תערובות בב"ח ויש טעם חלב גם כנגד ההוספה ודאי דגם ההוספה נ"נ מדאו'. אבל כאן שאין טעם חלב יותר ואין לאסור אלא משום תערובות הבשר אינו שייך לאסור עוד מדאו' עד ס' דהרי לא חשיב עוד אלא תערובות מב"מ ובטל הוא מדאו' ברוב. אבל ז"א דאף דאינו אוסר בס'. אבל עדיין יש לחוש גם על רוב בכה"ג דנ"נ ואוסר עד רוב כנגדו פ"א. וגם בפעם שני וכולו. ואולי י"ל דבפעם השני יש ס"ס להיתר שמא לא פעפע כלל יותר מס' ואפי' פעפע שמא פעפע בב"א ונתבטל. אבל בפעם ראשון אין להסתפק שמא לא פעפע כלל דדרך הוא לפעפע כמש"כ האגודה בשם ר"י הובא בהגר"א ע"ש:

והנה הת"ד הקשה דבשעת הבישול ודאי הוא מקשר כל הבליעה ואינ"נ כמו שהוכיח התה"ד מהא דקדירה שבשל בה בשר שבשל בה חלב דתניא בנו"ט. ואי נ"נ ל"מ נו"ט דבלע ופליט הרבה פעמים כדאמרינן גבי כזית בשר שנפל ליורה. וקשה לשבור דברי כל גדולי הראשונים שכולם חששו לנ"נ שנעלם מהם ברי' זו. ומיהו מברי' גופא לק"מ די"ל דהך תנא לא סבר חנ"נ. אבל הרי גם הרמב"ם הביא ברי' זו. אבל באמת כיון דאינו אלא ספיקא י"ל דגם הם לא חששו אלא כגון בקדירה שיש בה בשר מעט ורובה דברים אחרים וחנ"נ דבב"ח הוה דאו'. ואוסרת בלוע של הקדירה בדברים האחרים בנו"ט מדאו'. אבל הך דינא דברייתא והרמב"ם דבשל בה חלב וכשיש לבטל טעם הבשר לחוש להחלב שנ"נ הרי מדאורייי' הוא בטל ברובא בחלב שבקדירה. ומה שצריך ס' הוא מדרבנן לספיקא דרבנן ל"ח. וביותר לפמש"כ בסמוך בשם הרמב"ן דכל מב"מ סגי בס' ול"ח לבלע ופליט ואין להאריך:

והנה פסקו בס"ו דכנגד הרוטב ל"ח ובטל בס' ובאר הטעם בסמ"ק דממ"נ אם מפעפע בטל בכל הכלי ואם אינו מפעפע אז לא יאסר ופי' הב"י והש"ך דאם אינה מפעפע בכל הכלי בטלה בהתבשיל. ואינו מובן הממ"נ הזה דמנ"ל שבטל בתבשיל דהא מספקינן דנעשה נבילה בתוך עובי הקדירה כמש"כ ר"י והת"ד כ' ע"פ יסוד הנ"ל דהוא מקשר עם התבשיל וכ"כ דזה ליתא ובל"ה דבריו דחוקים מאוד וע"ש. אבל נראה פשוט דאין כוונתו במש"כ ממ"נ דהוא ודאי היתר ואין כאן ספק כלל לאסור. אלא שכוונתו שבכל צד שנאמר יש טעם להיתר דאם מפעפע בכל הכלי יש ספק שהוא מתבטל בבלוע שבכל הכלי ואם אינו מפעפע בכל הכלי יש ספק שהוא מתבטל בתבשיל והוה ס"ס להתיר. והט"ז כ' דבבלוע שבכלי אינו מתבטל דל"י כלל כמה בלוע יש בה [ולא שדעתו שבודאי אינו ביטול דהרי י"ל שיש בה כדי לבטל וכדמוכח בדבריו בסוהס"י גבי כיסוי אלא שהוא ספק ויתבאר בסמוך] אלא הכוונה שאם מפעפע מתבטל בכל הכלי ובתבשיל. ואם אינו מפעפע שאינה זזה ממקומה. א"כ לא תעבור עוד גם בתבשיל. ובאמת לשון אז לא יאסר משמע כדבריו. אבל לע"ג דהיכי י"ל לומר כן דהא מספקינן דאין הבליעה הולכת כדרכה ונ"נ ואח"כ אוסרת כדחיישינן כה"ג בכ"ד. ובח"ד כ' דהכא דנבלע בשעת בישול הרי גם בחתיכה אמרינן דמתחלק הטעם בשוה ולא ירדתי לסו"ד דהרי זה עיקר כל הספק של ר"ת משום דבכלי מספקא לן אי מפעפע ול"ד לחתיכה דודאי מפעפע ברוטב. אבל פירוש דברי הט"ז מבואר בהדיא בדברי האגודה בשם הר"ש והובא בהגר"א דיש לדמות זה לשני קדירות שאינן אוסרות זא"ז האומנם שהגר"א תמה ע"ז דהתם הוא בשביל שהם כשני חתיכות. אבל הכא הוא חתיכה אחת. אבל נראה דכוונתו ג"כ בדרך ספק והיינו דאם נאמר דבכלי אינו מפעפע. א"כ אינו כחתיכה אחת. א"כ י"ל דהוה נמי כשתי קדירות. ואינו אוסר כלל מצד החוץ לפנים. [ואע"ג דיש לדקדק דהרי מהני הגעלה אף בפנים לבד כדאמרינן בסוף ע"ז גבי דודא דמ"ע. וע"כ דהפנים שולט בכולה. יש ליישב ואכמ"ל]. ואף שאין הכרח לזה דאם אינו מפעפע אינו אוסר כלל כשני קדירות. אבל ספק הוא וא"כ הוה ס"ס. ויש להתיר וכנ"ל. ועוד דהא בשעת הדחק מתירין לגמרי אפי' במקום הריקן כמבואר בס"ז ויתבאר שם בס"ד. שפיר סגי לן הני ספיקא להקל אפי' שלא בשה"ד. ובזה א"ש מה שאוסרין את הקדירה ופירשו הטעם משום שמא נשאר בה הטיפה ולכאו' לפ"מ דקיי"ל כהרשב"א בסוס"י ל"ט דאיסור מועט שנבלע בקדירה אינה אוסרת את הקדירה. א"כ ה"נ כיון דע"כ אין בה אלא איסור מועט וכדקיי"ל דבישל בה פעם ב' ג"כ אינה אוסרת עש"ך סקכ"ז. א"כ למה אסרינן לה לכתחילה. אלא נהי דבדיעבד שרינן התבשיל מהנך טעמי כיון דהני טעמי אינן אלא ספיקי בעלמא ולא ברירא. לענין הקדירה לכתחילה חיישינן לשי' האוסרין ונכון:

ס"ז בשעת הדחק מקילין אפילו כנגד הריקן הפמ"ג בסל"ג כ' דדווקא ע"י שיפשוף בצד האחר אבל אם עלה הרתיחה אסור דלא הקילו בשעת הדחק. אלא שלא לחוש בסתם דילמא עלה הרתיחה למעלה יעו"ש. ואע"ג דבצד האחר ודאי דג"כ יש לחוש שנתפשט שם האיסור נ"ל דזה הוה כעין ס"ס שמא נתפשט ונתבטל ואפי' לא נתבטל שמא לא נתפשט עד כאן אבל באותו מקום גופי' ודאי אין להקל בספדה"ו. אבל לשון הפו' משמע דבשעת הדחק דיינינן לי' כמו כנגד הרוטב לגמרי. וכן מוכח דברי הגר"א שכ' שסמכו [בזה דאיכא ספיקא דמפעפע] על שי' הרמב"ן דבלוע אינו נ"נ ונראה דהוה כעין ס"ס. ומ"מ מש"כ בט"ז בסוהס"י להחמיר בכיסוי מספק דילמא לא עלה הרתיחה באותה שעה אע"ג דלא הוה אלא חששא בעלמא. נראה פשוט דהיינו דווקא שלא בשה"ד דאין מתירין אלא כנגד הרוטב. וזה אינו ברור דהוא כנגד הרוטב. אבל בשה"ד דמקילין ע"פ ספק סברת הרמב"ן בצירוף ספיקא דמפעפע ודאי דכ"ש דאין להחמיר שם בכיסוי לחוש שמא לא עלה הרתיחה דהרי גם בחתיכות קיי"ל דסמכינן בכיסה. ואע"ג דבכיסוי ליכא קולא דמפעפע בכל הקדירה כיון שהוא כלי בפ"ע מ"מ סברת דהכיסוי מערב את כל הקדירה ודאי הוא מסתבר יותר להקל בשביל זה מספק דמפעפע בכל הכלי והרי גם הפמ"ג היקל במל"א אף שיש להסתפק להחמיר כנ"ל וה"נ יש להקל כאן בכיסוי ול"ע ויתבאר שם עוד בס"ד:

שם בהגה ואם לא נפסק הקילוח הוה כעירוי אף שהלך ע"ג כירה לוהטת בח"ד הקשה מסוס"ט גבי מלוגת תרנגולת דכ' דהמים הנוזלים מעל התרנגולת כבר נצטננו ע"ש ולענ"ד אין כאן קושי' כלל דהא דתרנגולת חשיב כנפסק הקילוח דהקילוח מיקרי כ"ז שהולכים מכחו וכדאמרינן בריש ב"ק גבי פותקין ביבותיהן אי בהדי דאזלי קמזקי כחו הוא. ואי בתר דנייחא כו' ה"נ דווקא בכירה שזה דהקילוח הולך מכחו. אבל שם מע"ג התרנגולת נוזלין מעצמם ולא מכחו ולא חשיב עירוי. ועט"ז סקכ"ז מה שדקדק אי חשיב תתאה. ולכאורה הרי הט"ז החמיר בריסק"ה אפילו בכ"ש כשי' רש"ל. אבל הוא פשוט דהתם דווקא בשאר איסורים. אבל בב"ח לא אסרה תורה אלא דרך בישול ובודאי דכ"ש אינו מבשל. וגם הרש"ל לא החמיר בו אלא דמפליט ומבליע. ובשאר איסורין דגם זה דאו' חשש לו. אבל בבב"ח דגם לשי' אינו אלא מדרבנן בלא בישול. סמך

על הרב להקל. וכן מוכח מדבריו בסי' ל"ה גבי הודחו כ"ב עם כ"ח. ובפמ"ג שם כ' דהוא משום להבליע ולהפליט כאחד ובחלב צלול אסור לסי' ולענ"ד ז"א כדמוכח כאן אלא דבכב"ח מיקל ודוק:

שם טיפה שנפלה ע"ג כיסוי עט"ז שהחמיר שמא באותו פעם לא עלה הרתיחה והאחרונים הקשו עליו דהא ברים הסימן בנפל על החתיכה מקילין בכיסה ולפמ"כ לעיל בסמוך לק"מ דהתם בחתיכה בתוך הרוטב דודאי מפעפע בכל החתיכות ל"א כלל בכיסוי שמא לא עלה הרתיחה דחששא בעלמא הוא אבל הכא גם אם עלה הרתיחה והוא כמו כנגד הרוטב אינו היתר בודאי דהא עדיין י"ל דנעשה נבילה. אלא דמקילין מס"ם וכיון דיש ספק שמא לא עלה כלל וביותר בכיסוי שהוא כלי בפ"ע. תו יש ס"ס להחמיר ג"כ ואין להקל. ובזה א"ש גם מה דמשמע מדברי הט"ז דכשיש ס' בכיסוי מיקל. והא שי' הט"ז לעיל דלא שייך לבטל בבלוע בקדירה דלעיל לא כ'. אלא דלא ידעינן כמה בלוע והוה ספיקא וס"ל דאין להקל שם מספק זה בצירוף ספק דנתבטל בתבשיל דבאמת הוה ענין אחד. ע"כ חידש שם ספק דלא תעבור אבל הכא ספק דלא עלה הרתיחה הוה חששא בעלמא וכשיש קולא בביטול בס' אין חוששין עוד לחששא דלא עלה הרתיחה ודיינינן לה כנגד הרוטב להתיר. וכ"כ בסמוך דבשה"ד יש להתיר אפי' בלא ס' ע"ש:

ש"ך סקל"ח דל"א עירוי כיון דנפסק הקילוח וכדלעיל ס"ז נראה דסברתו הע"ג דשם אינו מבואר אלא ע"ג כירה דאיכא קירות דופני הכ"ש. מ"מ הכא בטיפה אחת גם בלא קירות הכלי נפסק חמימותה. וכמש"כ בסוסל"ג בשם הא"ה וכדמצינו בס"ו בכנגד האש דהקילו דטיפה בעלמא נשרפת ול"ע:

סימן צג בטור הביא בדברי העיטור בבישל חלב בקדירה של בשר ויש בה ס' והעיטור כ' דיכול לבשל מה שירצה. ותמה עליו דהא אפי' הגעלה ל"מ לכ"ח ולמה יהא מותר לבשל בה חלב ע"ש. והכל תמהו דיותר הו"ל להקשות היאך מותר לבשל בשר ועט"ז. אבל המעיין בעיטור יראה דחסר בדברי העיטור ומש"כ דמבשל מה שירצה זה קאי בבישל ד"א בכלי של בשר. וס"ל דכבר הוקלש כח הבשר והוה ככלי חדשה לבשל מה שירצה. ועל דין ראשון שנזכר תחילה כ' ומבשל בה בשר ומבשל בה חלב. וטעו שגם בזה הדין כן. אבל אין הפירוש כן אלא דהעיטור התחיל שהיה קדירה של חלב ובישל בה בשר. ואח"כ הביא מבריי' קדירה של בשר ובישל בה חלב. וע"ז מסיק תרויי' גווני דמבשל בה בשר. ומבשל בה חלב. וכוונתו לעולם על מין האחרון ע"ש. ומה שהקשה הטור דלא הוה הגעלה באר שם היטב דלא הוה אלא משהו והיינו דס"ל דבכ"ח דל"מ לי' הגעלה מ"מ אין בו אלא משהו [וכ"כ שם בסמוך בפירוש דמהני מה"ט הגעלה אחר מעל"ע להגעיל ג"פ]. ומשו"ה גם כאן דלא הי' עדיין אסור ס"ל דאינו חל איסור על משהו. וכעין זה כ' הב"י בסי' ק"ו לענין הא דאוסר הרשב"א אפשר לכותחו בשאר איסורים והקשה הטור דלמה יאסרו כיון דהטעם מתחלק בשוה וכל החתיכות מותרות. וכ' הב"י דאינך חתיכות כיון שלא נבלע בהם אלא פחות מס' שרי אבל החתיכה שכבר נאסרה כיון דלא נפלט האיסור ממנה לגמרי אסורה וה"נ ס"ל להעיטור דכ"ח ודאי דל"נ מחתיכה וכיון דקודם שנעשה בב"ח כבר נפלט ממנה עד שאין בו ס' תו לא נעשה בב"ח ולא אסרה תורה כ"ח אלא כשנאסרה כבר ואולי דהטור לשי' דלא ס"ל התם סברא זו ולדידה ל"ע:

ש"ך סק"א ורחבה גדול כן הוא לפי המושכל דכל שהוא רחב יותר מתמעט קליפה החיצונה יותר נגד גופה ומש"כ לעיל סיס"ט סקכ"ה להיפוך דרחבה הרבה אינו כדי ביטול ל"ע גדול:

ס"א בהגה וי"מ בכיסוי דאפילו אב"י דינו כב"י עש"ך בשם רש"ל דהיינו בכיסוי שנוהגין שיש חלל קטן למעלה כעין כפתור ומתאסף בו תמיד שמנונית בעין והוא נעשה נבילה ע"כ מהזיעה העולה. ואוסר אח"כ כל הכיסוי שיהי' נעשה ג"כ כולו נבילה. הגרע"א הקשה דכיון דהתחיל להזיע שוב לא שייך שיהא נעשה כל הכיסוי נבילה דה"ה מחובר עם כל הקדירה כמבואר בסל"ב דבמזיע הוה חיבור. ועוד דכיון דהכיסוי אב"י לא שייך כלל שיהא כ"כ כדמוכח לקמן סי' ל"ח ע"ש. הנה קושי' השני' מתורצת בקושי' הראשונה דכיון דכבר התחילה להזיע שוב כל הכיסוי נבלע בו מבישול זה גופי' ושפיר כ"כ מהבעין וקושי' הראשונה נראה לי בפשיטות דהא דמהני מזיע בסל"ב היינו בטיפה דהיא עצמה נמחת תיכף ולא שייך עלי' שתהי' כ"כ. וכמבואר בסי' ס"ט גבי בשר שלא הודח. דלא שייך דבוק כיון דנמחה תיכף. אבל כאן דיש בראשו בעין והבעין עצמו ודאי נעשה נבילה וכמו בכזית בשר שנפל ליורה של חלב בסי' הקדוש א"כ ודאי הוה כל הכיסוי [שבלוע בו עכשיו היתר מקדירה זו ככ"ל והוא מחובר להבעין מבשר שבראשו שנעשה כבר נבילה] כאיסור דבוק לחתיכה של היתר דקיי"ל דנעשה כל החתיכה נבילה אפילו בתוך הרוטב ממש. דחיישינן שמא הוציאה פ"א חוץ לקדירה וה"נ כ"ש בהכיסוי דחיישינן שנפסקה הזיעה פ"א וה"נ וכל הכיסוי דהוא דבוק ג"כ כ"כ. ופשוט דל"ד לאיסור נטילה שכ' האחרונים בסל"ו דלא הוה דבוק דהתם הוה חצי חתיכה. אבל הכא הבעין הוה חתיכת אי' בפ"ע וא"כ בכיסוי כזה ודאי אין להקל כ"כ ודוק:

שם ואם לקחו כיסוי רותח בט"ז סוס"י ל"ב כ' דכלי ראשון שהורק אין עליו עוד דין כ"ר ע"ש. וא"כ לכאורה ל"ע כאן דהיכי משכחת לה כיסוי רותח דכיון דנטלוהו מן הקדירה הוה כבר כהורק ואינו ככ"ר. ואין לומר משום הלחלוחית שעליו. דהרי גם על גוף הלחלוחית פסקינן דפוסק כח חמימותה. וצ"ל דבכיסוי חמיר טפי בזה. וכדמוכח מדברי הט"ז שם סקכ"ח דכ' דאפילו לא הורתח עוד הקדירה חשיב הכיסוי כרותח לפי שהוא אצל האש ממש ע"ש ומש"כ ברס"י הסמוך ודוק:

סימן צד ס"א בכ"מ שנתחב ממנו בקדירה. עש"ך סוסיקכ"א בשם הא"ה דזה דווקא בנרתח ברותחין אבל באור ממש גם ראש השני חשיב רותח. ונראה מקור הדברים דהנה בכ"ר קיי"ל דאף שהעבירו מן האור הוה רותח. אבל בכלי שהכניסו לרותחין קיי"ל דכשהוציאו אח"כ תו אין עליו דין כ"ר כמש"כ התו' הובא בט"ז סוסל"ב ע"ש. וע' מש"כ בזה בסוס"י קכ"א. והנה כאן צד השני ודאי לא עדיף מסלקו מעל האור. וא"כ בהורתח בכלי רותח אין על צד השני דין כ"ר. אבל בהורתח באור גם צד השני חשוב כ"ר ודוק:

ש"ך סק"א אם אינו ברור לו כמה תחב כו' נראה דברור לו היינו שניכר על הכף עכשיו אבל בל"ה ל"מ ברי דלא רמיא עליו ועפמ"ג סקכ"א גבי סכין כ' דהא דס"ל להש"ך דמהני שם ברי היינו לפי שהוא בלא רוטב דרבנן וא"כ כאן דהוה דאורייתא ודאי ל"מ וכן מוכח דהא לשון זה מרש"ל והוא ס"ל בהדיא גם גבי סכין שם דל"מ ברי וע"כ כדפירשתי וראיתי מי שנטה בזה:

ס"ב וי"א שסגי בפ"א שיש ע' ביאורי הגר"א לקמן סל"ח ס"ד דהעיקר דאף דכ"כ מ"מ כיון דאפילו בא"מ אין בו אלא טעם אותו הקדירה אוקמוהו אדאורייתא דסגי ברובא כיון דליכא למיגזר אטו א"מ כמש"כ הש"ך סק"ה ולענ"ד ל"ע בזה מדברי התו' חולין ל"ז דהקשו בכ"ד דנאסר כ"ק למה אין הקליפה אוסרת הקליפה הסמוכה וכן לעולם ונדחקו בזה דאין קליפה כ"כ או דאין הנאסר אוסר במקום שאין האוסרו יכול לילך שם ע"ש ולמ"ל להכי ת"ל כיון דהוא מאותו דבר עצמו א"כ בטל טעמו ברוב ואין הטעם יותר מרוב בודאי כמבואר לקמן סי' ק"ג וע"כ דאין לנו לדון על האיסור מאין בא ול"ג ממינו דעלמא דצריך ס' מדרבנן. וכן בר"ן בסוגיא דט"ח הקשה באיסור שנפל לקדירה ליחוש דילמא בלע ופליט הרבה פעמים ותי' דלא החמירו אלא לדרך פליטתו משמע בהדיא דהא בשני נפילות חוששין ול"ע:

ט"ז סק"ד בשם הת"ח דקדירה שנאסרה מחמת בב"ח ובשלו בה מאכל אחר מעת לעת יש להקל בדיעבד וא"צ להשליך דמי הקדירה ורש"ל חולק וכ' דלא נהגו להחם אלא לחוף הראש אבל בישל בה מאכל צריך להשליך דמי הקדירה לנהר עכ"ל. ולא הבנתי חילוק הזה כלל דגם בלחוף ראשו עכ"פ מדשרי להנות מהקדירה ע"כ דהקדירה בעצמה לא נעשה איסור הנאה וא"כ משום הבליעה אף שהוא א"ה כיון שאב"י והוא לפגם ה"ה בטל כמו בכל האיסורין (ודווקא גבי חתיכת בב"ח. שהוא דבר שבמנין וא"ה תנן בשילהי ע"ז דאוסרת בכל שהוא. וגם התם גופא מהני חוץ מדמי איסור כמבואר בש"ך סק"י סק"ב. וא"כ בבליעה שאב"י בעלמא דאין לה

שום שיווי ודאי בטל לגמרי ואי"ל כלל) ולענין דמי הקדירה אין חילוק בין מאכל לחפיפת הראש ול"ע ובמג"א סוס"י ת"כ משמע דהוא חומרא בעלמא כיון שהוא נאכל ע"ש. אבל באמת גם דבריו אינו אלא משום הבליעה ולכתחילה אבל בדיעבד משום הקדירה לא שייך לחלק. ומיהו לפי דברי הרב בסל"ח ס"ה דבכלי חרס גם גוף החרס כ"כ וצריך לשער כנגדו א"כ ודאי דבאמת הקדירה גופה אסורה בהנאה. וגם ראיית התו' בע"ז להתיר מכלי יי"נ. ל"ע דהתם ביי"נ דגם כ"ח יש להם הכשר ע"י עירוי ג"י. א"כ לא שייך גם בכ"ח כ"כ. אבל בכ"ח אסורין מבליעת חמים דאין להם הכשר וכ"כ. בודאי י"ל דהם אסורים. ומיהו נראה דגם לשי' הרב שם אינו אלא חומרא בעלמא כדמוכח מדבריו בד"מ סל"ב סק"ה. ועכ"פ הגר"א שכ' ראי' מב"מ גבי מלא חבית יין ברוב עו"ג דהיין אסור והחבית מותר. ע"ש. אינו מובן דהא י"ל שם דהוא להכשירו כדין ול"ע:

ס"ד אם אין הכף ב"י כו' והכף אסור בין עם בשר בין עם חלב. הא לשאר דברים מותר מדינא ועסל"ג. והטעם דכיון דהוא אב"י לא נעשה איסור. ולכאורה ל"ע לפמש"כ הר"ן בסוף ע"ז דאע"ג דלינא לילה פוגמת א"ש הא דהצריכה התורה מריקה ושטיפה אף דאינו נעשה נותר עד אחר עמוד השחר וכבר נפגם. משום דפגם דאב"י אינו פגום בעלמא ובפנים ודאי הוא לשבח. ומשו"ה חל עליו איסור נותר והצריכה התורה ביעור אלא דאין בכחה להוציא ממנה טעם גמור להשביח ע"ש. וא"כ לכאו' ה"נ הו"ל לחוש עליו בפנים לאיסור בב"ח כמו שכ' הר"ן דחל עליו איסור נותר. וכיון דהוא איסור תו הוה ככל נו"ט לפגם דאסור לכתחילה. וא"כ הו"ל לאסור לכתחילה מיהו אפילו בשאר דברים. ואולי יש לדחוק דכיון דתיכף כשנעשה איסור כבר לא הי' ראוי לתת טעם לשבח לא שייך לגזור בי' שאב"י אטו ב"י ולא עדיף מאיסור פגום הנבלע בקדירה דקיי"ל דאין הקדירה נאסרת כיון דהי' תחילתה לפגם ומשום זה מותר להגעיל כלי איסור שאב"י אפילו אין במים ששים כמבואר באו"ח סתנ"ב ע"ש ודו"ק. אבל נראה דא"צ לזה אלא י"ל בפשיטות כמו דקיי"ל דאין נו"ט בנו"ט אוסר בבב"ח לפי שהוא טעם קלוש ואין ראוי לחול עליו שם איסור ה"נ בזה אף שהוא בפנים לשבח. כיון דאינו טעם גמור לצאת תו קלוש ולא חל עליו בב"ח. והא דכ' הר"ן דחל עליו איסור נותר י"ל דהר"ן לשי' דס"ל גבי חמץ דמחמירין בו אפילו בנו"ט בנ"ט דלא מיקרי נ"ט בר נ"ט דהיתרא משום דכיון דכמו שהוא הוא נעשה איסור שמו עליו. ודווקא בב"ח דאינו נעשה איסור עד שיתחבר עם דבר אחר. כמבואר באו"ח סי' תמ"ז ע"ש היטיב ובמג"א סקכ"ד. וה"נ נותר דהוא איסור כמו שהוא שמו עליו וחל אף ע"ז אף דהוא טעם קלוש בנ"ט בנ"ט. אבל בב"ח כמו שהקילו בנ"ט בר נ"ט גם טעם זה לא אלים להתחבר עם הבשר ולאסור דהוא ג"כ טעם קלוש כיון דאינו ראוי לצאת ודוק:

ואף דהתו' בחולין שם כ' להתיר גם בנותר נ"ט בנ"ט. התו' לשי' דס"ל גם בחמץ להתיר כמש"כ בהדיא בחולין ק"ח ובסוף ע"ז יעו"ש. אבל לשי' הר"ן דחולק בחמץ י"ל דהוה"ד בנותר. אלא שהוא נסתר מדברי הר"ן גבי סכיני דפסחא דכ' בפירוש דחמץ לא מיקרי היתרא בלע דשמו עליו. אבל שם נותר אינו חל עליו עד שיאסר ע"ש. הרי שכ' בפירוש דנותר הוה כבב"ח ולא כחמץ וא"כ כיון שכ' הר"ן לאסור טעם קלוש זה בנותר ודאי דיש לאסור גם בבב"ח אבל עדיין הוא מוכרח לפי שי' הר"ן מט"א. דהנה כבר הביא המג"א שם סקט"ז לתרץ הקושי' דמו"ע הנ"ל בשם הרא"ש דהבליעה והפגימה באין כאחד ע"ש. והנה הר"ן וכל הראשונים לא מסתברא להו זה דכיון דהוא פגום מאי מהני מה שבא כאחד. אבל לפ"מ שכבר כ' בשם הר"ן דאינו פגום בפ"ע אלא דפליטתו הוא טעם קלוש ואינו יכול לחול עליו שם איסור חדש גבי בב"ח. א"כ בזה בהדיא כ' הר"ן גבי הודחו כלי בשר עם כ"ח דאין מקילין שם אף שהוא נ"ט בר נ"ט שהוא טעם קלוש משום דתיכף כשבא הטעם שני שהוא קלוש בא באיסור. ולא שרינן אלא כשעמד תחילה בהיתר ע"ש. וא"כ ה"נ לענין זה הטעם קלוש שבכלי לאחר מעל"ע שפיר י"ל כמש"כ דבב"ח לא יכול לחול עליו שם איסור חדש. אבל כ"ז כשהי' תחילה בפ"ע בהיתר. אבל גבי נותר [אף דהוא כמי כבב"ח כנ"ל] מ"מ הא ודאי דזה אמת כמש"כ הרא"ש דבאין כאחד. וא"כ לא עמד בהיתר אפילו רגע אחת ובזה הא לא מקילין אפי' בטעם קלוש ואפי' בבב"ח כמש"כ הר"ן בהדיא לגבי נ"ט בנ"ט כנ"ל. וא"כ ה"נ בטעם קלוש זה אין להקל גבי נותר כיון דשם הוא בא כאחד כנ"ל. ומשו"ה שם ודאי אסור. וא"כ לשי' הר"ן תרווי' צריכי דאינו פגם לגמרי ובאין כאחד ודוק היטב:

ס"ו ירקות הבלועין מבשר וכו' א"צ ס' אלא כנגד הבלוע ע' רסל"ב מש"כ ביישוב קושי' הפלתי וע"ש שכ' דהסכמת האחרונים לאסור הבללים דלא כהש"ך ונראה לדקדק כדבריהם מהא דתוחב כף בריש הסי' דאפי' יש ס' הכף אסור וכ' הטעם דלא הוה הגעלה דדילמא לא הי' מעלה רתיחה ואי דגם באוכלין מותר. דאפשר לסוחטו דהיתרא שרי. א"כ גם הכף ל"ג מאפל"ש דהיתרא (ומיהו לפי הטעם דשמא לא הכנים כולו א"ש). וגם ממה שתמה הטור על העיטור בסל"ג שהתיר קדירה של בשר שבשל בה חלב והי' בכלי ס' כנגד הבלוע דאין הגעלה לכ"ח כ"ש דלא יתיר זה באוכלין ואף דלשי' הטור ע"כ בל"ה מותר דהא ס"ל לקמן סי' ק"ו דאף אפשר לסוחטו דאי' מותר. וע"כ לשי' דכלי חמור בזה מאוכל. דבכלי לא שייך הכשר דס'. ורא' לדבר מהא דט"ח שנפל על הקדירה בסל"ב. מ"מ לדידן דלא קיי"ל שם כהטור משמע דלא ס"ל גם להקל אפי' בדהיתר דלא ס"ל קולא דעל משהו לא חל איסור מדנאסרת הכ"ח. ומיהו לשי' העיטור נראה דמתיר בזה גם באוכלין. שוב מצאתי בח"ד סל"ו שנתעורר קצת בזה וע' מש"כ בסל"ג בפירוש דברי העיטור ול"ע. וע' מש"כ בסל"ו ט"ז סק"ה:

ס"ז בהגה וכ"ז בבשר רותח בכ"ר בט"ז הביא דהאו"ה ורש"ל חולקין בזה ונראה דזה תלי במה שנסתפקו התו' בע"ז הובא בט"ז סוסל"ב אי כלי שאבו מכ"ר והוציאוהו אי חשובה כ"ר ולכאו' אין לך גוש יותר מכלי. וא"כ הוה ספיקא. ומיהו כיון דהכלי בפנים היא עם רוטב אפשר דגרע מחתיכה שהיא כולה אחת ול"ע:

ש"ך סקכ"ט דמה שבקליפת הסכין דבר מועט הוא וסגי בהדחה. בח"ד כ' דהוא דחוק אבל סברא זו מוכרחת בדברי הר"ן גבי שוחט בסכין ש"ג דהצריך להביא ראי' דסתם סכין אינו מקונח מהא דלנון ולא הכריח מהתם גופא דאפילו רבב"ח שם דמיקל אמר מדיח וע"כ דהו"א דההדחה אינו משום הבעין. אלא משום הבלוע בקליפת הסכין אגב דוחקא דסכינא וסגי לזה הדחה כדברי הש"ך וע' מש"כ בס"י בשי' הטור ודוק:

ס"ט מחבת של בשר שבשלו בה דבש. בט"ז תמה שהשמיט דברי המרדכי דבשר פוגם בדבש דכ"מ דאפילו בישל עם בשר בעין ועירו לכלי של חלב אינו נאסר ע"ש. ואני תמה עליו דהא מבואר בהדיא לקמן סי' ק"ג דאיסור שנפל לתבשיל שפוגם בו אף שאין התבשיל נאסר מ"מ הקדירה אסורה יעו"ש. וא"כ אם בשלו בבשר בעין אף שהוא פוגם בדבש מ"מ אם עירוהו בכלי של חלב הי' טעם הבשר אוסר הכלי של חלב דהוא טעם הראשון ואם הי' הכלי חלב שעירו לתוכה רותחת הי' טעם החלב שבכלי שכבר ג"כ חוזר ואוסר גם את הדבש שחלב אינו פוגם לדבש עפמ"ג שם והמרדכי שם לא נקט הא דלפגם אלא לפי שאוסר נ"ט בנ"ט בנתבשלו ומשו"ה הוצרך לזה גם בשביל טעם הכלי של בשר שנתבשל בה הדבש כדי להתיר בזה אפילו בנתבשלו ע"ש ודוק:

ש"ך סקל"ג וא"כ ל"ע מאי ראי' מייתי מתו' והרא"ש דאינהו לא אמרו אלא כשתחתון קר למ"ד תתאה גבר לענ"ד י"ל דראיית הב"י אינו מלשון קליפה שכ' התוס' אלא דהא דמוקי לה בהכי היינו לפי דס"ל דבכולו אסור ע"ש. והרי משמעות דבריהם בהדיא דאתי ליישב דאפילו למ"ד דהקר גובר ניחא. דמ"מ בולע כ"ק. וכ"ש דא"ש למ"ד דהחם גובר. ואי דבכלי ג"כ אוסר הכל בתתאה גבר א"כ גם בזה פשוט דהוה ככולו ולמה שרי. וע"כ דאפילו לדידי' אין לו בליעה מרובה אלא כ"ק ומשו"ה מקילין. ואע"ג דהב"י בסי' צ"ה ד"ה מ"ש כ' דבשניהם חמים אסור היינו דבשניהם חמים חמיר אע"ג דאינו אוסר אלא כ"ק. אבל אם הי' הכלי אוסר כדין בליעה גמורה כדי נטילה ודאי הי' לנו לאסור אף תתאה גבר ע"ש שכן משמעות דבריו כדפרשתי:

סימן צה

ס"א משום דהוה נ"ט בר נ"ט דהיתרא לענין אוכלין העלו האחרונים בפשיטות דליכא נ"ט בר נ"ט ובהג"ה

ובהג"א ע"ז פ"ב סכ"ד כ' בשם ר"א להתיר להשתמש בקדירה של שכר בפסח משום נ"ט בר נ"ט דהשכר גופי' אין בו אלא טעם ע"ש משמע דס"ל דבכה"ג הוה נמי נ"ט בר נ"ט. ומצאתי שכבר הקשה זה בספ"א. ואולי דאין כוונתו לנ"ט בר נ"ט לגמרי אלא דר"א לשי' דלא ס"ל חנ"נ בשאר איסורין וא"כ אף דהכלי נאסרת בפסח מ"מ א"צ לשער אלא כנגד היוצא ממנה. וודאי דאינו יוצא ממנה בכה"ג אלא משהו וס"ל כיון דאינו אלא ע"י טעם שני [ואף דאינו טעם שני גמור כיון דהוא ע"י אוכל בתחילה. מ"מ] יש להקל בזה כדין משהו ע"י תערובות דהיקיל הט"ז בסל"ב דה"נ הרי אין מבהו החמץ אלא בתערובות היתר ודוחק ול"ע לדינא:

ועיין ח"ד שחידש דנבלע חלב בקדירה בשעת בישול לא חשיב התבשיל שבה נ"ט בנ"ט כיון דבשעת בישול גופי' נבלע בה. גם התבשיל בלוע טעם ראשון. והביא ראי' מדברי הפו"ה שהביא הט"ז בסל"ב לענין בישל בשר בקדירה שחממו בה מים ונפל עליו אז בשעת החימום ע"ח שכ' דיש להתיר דאם תפעפע הטיפה לפנים כבר פעפע בבישול ראשון ומסיק ובשביל זה שנבלע מבישול ראשון אינו אוסר דלא נשאר בה אלא משהו ע"ש. הרי דלא שרי אלא משום משהו אבל נ"ט בר נ"ט לא חשיב לי' אף דהשתא קיימינן שילא מהדופן ופעפע לפנים וחוזר לכלי והרי הוה נ"ט בנ"ט ע"כ דהוא משום דכיון דהוא בשעת בישול גופי' לא חשיב נ"ט בר נ"ט. ובאמת סברא זו יש לה מקום בדברי הר"ן שהאריך לייסב קו' הרמב"ן על בעל התרומה שאסר בהודחו כלי בשר עם כלי חלב דלא הוה נ"ט בר נ"ט דכ' דמאן לימא לן דהכלים מפליטין תחילה במים דילמא פליטת הכלי בשר נותן תיכף טעם לתוך פליטת הכלי חלב ע"ש. ולכאורה ודאי דהליכת הפליטה הוא דרך המים דהא שני קדירות אינן אוסרות זא"ז אלא ע"י רוטב וכ"ה לשון ספר התרומות ברא"ש גבי ירק שנתבשל בקדירה של בשר כו' וגם הירק אינו בולע אלא ע"י רתיחת המים ע"ש אלא דכוונתם דכל שהוא בפ"א לא קרי לי' בר נותן טעם אלא כט"א. אבל מ"מ הרמ"א אף דהודה לאסור בהודחו כלים כמבואר בסי' זה מ"מ הרי באר בסל"ד ס"ה בהדיא דבים ס' כנגד א' מהן שרי הכל מדינא. וע"כ דס"ל דאין האיסור אלא משום שמתערבין שניהם בתוך המים אבל לטעם שיכנס הפליטה מכלי אל כלי אינו חושש דאי ל"ה אותה הכלי שיש ס' כנגדה הי' היא אסורה דהא נכנס בה טעם השני' ומוכח ע"כ ג"כ דאף דהוא בפ"א מכלי אל המים ומהמים אל הכלי אפ"ה חשיב טעם שלישי. וה"נ מעיקרא חשוב טעם שני אף שהוא בפ"א. וגם מדברי הר"ן יש לדקדק דמודה בזה ע"ש היטב וגם ראייתו מדברי הפו"ה א"י כלל דנהי דלסברא דמפעפע אמרינן דהרוטב שבכלי מערב את הנופל על הכלי לפנים ומבלבל את הטעם בכולה בשוה. מ"מ ודאי אין אומרין שיצא תחילה מן הקדירה הכל לגמרי. וכ"ש בדברי הפו"ה שם דאיירי בב"ח דא"י מידי בליעתה לעולם. דודאי לא מהני הא דמפעפע אלא לענין שנתלה דנתפשט הטעם בכולה בשוה אבל מה שהוא מגיע לפי החשבון על גוף הקדירה ודאי דנשאר עומד בה מתחילה הטעם הראשון והוא ברור ופשוט:

ש"ך סק"ה האריך לענין עירוי מכלי של בשר על כלי חלב להתיר. ובט"ז כ' דחשיב העירוי כאלו הוא בכלי ואוסר כמו בהודחו בכלי גופו ולענ"ד אע"נ דקיי"ל דעירוי מבשל וחשוב לענין החמימות כאלו כל העירוי הוא בכלי מ"מ לענין הטעם קשה מאוד שכל העירוי מקבל הטעם מכל הכלי גופי' וא"כ בעירה אל כלי רותח הי' צריך לשער כנגד כל מה שבכלי שעירה ממנו ולא משמע כן בסו"ס נ"ב בהדיא הלא דא"צ לשער אלא כנגד מה שנפל עליו וה"נ ודאי לא חשיב כמקבל טעם מן הכלי. וא"כ כבר הוה כעמד טעם שני בהיתר ואין כאן שום איסור ודוק:

ט"ז סקי"ב הביא בשם הפו"ה דבעירויות הרבה בולע בכולו ע"ש. ולכאורה נ"ע בדודא דמר עוקבא דאמר התם מה בולעו בנילונות אף פולטו בנילונות דהיינו ע"י עירוי ע"ש. ולפי"ז הא אכתי הבליעה הי' ודאי ע"י עירויות הרבה דס"ל דעדיף. ונראה דהנה התו' בכ"ד הוכיחו מכאן דע"כ עירוי אינו ככ"ר דאי ל"ה לא הי' צריך לומר מה בולעו בנילונות. והקשה הגרע"א דהא התם בל"ה גוף היורה רותחת. ובודאי הולך בכולה. והנראה לי בשי' התו' דהא כבר כ' הפו' גבי תוחב כף בקדירה דל"ח הגעלה דאינו מעלה רתיחה אף דחשיב ככ"ר מ"מ ההגעלה בעי רתיחה גמורה. והטעם דלעולם צריכה הפליטה להיות כהבליעה ודילמא בלע בה בשעת העלאת רתיחה. וא"כ א"ש דברי התו' דאי עירוי הוה ככ"ר לא הוה צריך להא דמה בולעו בנילונות כיון דגם עירוי דין כ"ר עליו. אבל כיון דעירוי אינו ככ"ר גמור. תו ודאי דל"מ מה שהיורה היא רותחת כיון דמכח גוף העירוי עצמו לא היתה נכנסת בכולה ודאי דלא הוה מהני לבליעת כ"ר גופי' והוצרך לומר מה בולעו בנילונות. ולפ"ז א"ש גם דברי הפו"ה דהא דמהני עירויות הרבה נראה ברור דכוונתו דהיינו בזא"ז תיכף בלא הפסק כלל. וס"ל כיון דנרתחת קליפה הראשונה א"כ כ"ז שלא נתקררה תו אינה מעכבת מלהרתיח השני' וכן בכולה בזא"ז שיעור הקליפות כשיעור העירויות. וא"כ כאן דכבר כל הכלי רותחת ע"ג האש ודאי הרי כבר מהני גם עירוי פ"א לילך בכולה ושפיר מהני אפילו לבליעת עירויות הרבה דהא מ"מ אין שם אלא עירוי על רותח כמו שבארנו וזה הוה גם בשעת הפליטה בפ"א וא"כ בכשנלטן כבר בין עירוי לעירוי ודאי דאין בו אלא כ"ק ואף שהאחרונים לא הביאו כן נראה נכון כמש"כ. ועי' לקמן סי' ק"ד גבי שומן ודוק וס' יאיר עיני:

ם"ך מותר ליתן בתוך התיבה כד של בשר אצל כד של חלב וי"מ. ולכאורה מתני' מפורשת דשרי דהא תנן גבי להעלות על השולחן בד"א שולחן שאוכל עליו. אבל שולחן שסודר את התבשילין מותר. ובודאי לא איירי במכוסה דווקא דא"כ זה שינוי גדול ואפילו בשולחן שאוכל עליו שרי וע"כ במגולה איירי ואפ"ה באינו אוכל עליו שרי. אמנם לפמש"כ הר"ן בהא דע"ז גבי לא הלכת לנור מימיך כו'. דמסיק דל"ח לגזרה דלפי שעה ל"ח. א"כ מתני' דהכא נמי לפי שעה הוא. וא"כ בזה יש להקל לכו"ע. ודוק:

סימן צו ס"א נגון שחתכו בסכין של בשר אסור לאוכלו בחלב.

נראה דאם בשלו בכלי חלב להמחבר לשי' בסי' צ"ה דפסק דקדירה של בשר ביורה של חלב שרי וא"נ ברור דהנגון אין עליו בשר יותר מהסכין עצמו. וה"נ הוה נ"ט בר נ"ט דהיתרא. ולפי"ז בבצלים לדידן דמקילין בהם בכל ספק לסמוך על שי' ר"י ור"ת דדווקא נגון ודווקא קורט. א"כ ה"נ בכה"ג דבשלן בכלי חלב יש לסמוך על שי' להקל בצירוף שי' המחבר דאינו אוסר בזה אפילו בנגון שבשלו בכלי של חלב כנ"ל. ויש להתיר בדיעבד. ואפילו אינו מקונח דודאי כנגד הטיחה שהוא דבר מועט יש ס' וע' בסמוך:

ט"ז סק"א ואין להקשות מסכין שחתך בו בשר רותח דמבואר בסל"ד דבשביל שומן שעל הסכין סגי בקליפה. דהתם יש ס' אבל הכא אינו מתפשט כלל יותר מכ"כ ול"ע דהא באר שם בעצמו באריכות דהא דלא הזכירו הטו"מ שם דצריך ס' משום דבאב"י דאינו אלא משום השמנונית הטוח ע"פ דמשהו הוא. בודאי בקליפה גופי' יש ס' וא"צ יותר. וגדולה מזו כ' שם דבההיא דסכו בשמן של תרומה נמי איכא ק"א בקליפה [אלא דדבריו תמוהין בזה דהא באינו מינו גם בתרומה א"צ אלא ששים] ועכ"פ מוכרח דיש ס' בקליפה לבד. א"כ מאי הוה הא דאינו מתפשט כאן יותר מכ"כ הא כבר בטל בס' בכ"ק. ובש"ך לעיל סל"ד סקכ"ח תי' היטיב ע"ש:

ש"ם סק"ה אבל בצלים שנחתכו בסכין אסור אף ביש ס' נגד הבצלים צריך להסירם דנ"נ וכמו בחלב לקמן סל"ח ורבים אין מדקדקין בזה עכ"ל. ולולי ד"ק הי' נראה דהלכה כרבים. דהא סי' הטור לקמן סי' ק"ו דאף אפשר לסוחטו אסור לא אמרינן בשאר איסורין ועב"י שם דאפילו האוסרים אינו אלא מספיקא וא"כ הא בבצלים קיי"ל דבספק סמכינן אשי' ר"י דדווקא נגון כמבואר בש"ך סקי"ב וא"כ ה"נ בהאי ספיקא וכן מצאתי בנוב"י סימן כ' שצירף ספק דאפשר לסוחטו מותר לס"ס ע"ש. וכ"ש לספק זה דהכא דנקטינן לעיקר כן ודוק:

ש"ך סקי"ג תלינן דנחתכו במרא וחלינא דאף אם נחתכו בסכין סתם כליהם אינו ב"י ויש מקילין בהב"י. ול"ע דהא סכין מסתמא אינו מקונח. והפמ"ג כ' דתלינן דנתקנח קודם בהחר אבל

בס"ד משמע דלא תלינן דהקנה אלא בלימונ"ש שם דמביאין הרבה. ונראה דבספיקא סמכינן אשי' הר"ן בסק"ג דאף טיח הסכין נפגם בא"י וכן הוא שי' הרא"ש והטור בסי' י' וע' מש"כ שם:

שם סק"כ דודאי בלנון שהוא חריף טובא משוה גם שבפנים לשבח כו' מבואר מדבריו דחורפא ודוחקא בולע גם ממה שבפנים. וכן מוכרח מדבריו בסל"ד סקכ"ח דלשי' האוסרים בא"י מקונח ע"כ דגם ממה שבפנים בלע יעו"ש. והקשה הגרע"א דא"כ למה קיי"ל לקמן דמהני נעילה אפילו לדבר חריף דהא אין הנעילה מכשיר אלא לקליפה החיצונה. וכבר נדחק בזה הפמ"ג בסימן י' ע"ש. ולענ"ד נראה ברור בפשיטות דהנה חורפא ודוחקא ודאי אינו שוה לרותח ודוחקא דרותח ודוחקא מרתיח גם את הסכין ופולט הוא עצמו גם מבפנים ובודאי ל"מ בזה אפילו הכשיר קליפה החיצונה של סכין דמ"מ מפליט מבפנים. אבל חורפא ודוחקא אינו עושה את גוף הסכין חריף. וגם זה לא הוה מהני כלל דכבר מבואר לקמן סי' קכ"א דל"מ נבלע חריף בכלי להפליט ע"ש. אלא דהחריף בעצמו מוסך אליו הטעם אגב דוחקא. וא"כ ודאי י"ל דאינו אלא כשהד"ח נדחק ממש אל ממשות הבלוע בעצמו אבל כשהכשיר קליפת הסכין החיצונה שוב אין החריף נדחק אל ממשות הבלוע עצמה דמפסיק הקליפה הנכשרת ואינו בולע כלל ול"ע:

ולענין מרקחת חריפים הנקרשים נראה דעדיין לא חשיב דוחקא כמש"כ הט"ז סוסל"ד לענין מקפה מאורז ודוחן דלא מיקרי דוחקא יעו"ש:

שם או י"ל דזתים חריפים כמו לנון כדאמרינן בעירובין דאמרה יונה יהא מזונותי מרורין כזית. בתו' שם כ' דהאילן הוא מר ולא הפרי. אמנם בפסקי תו' ע"ז פרק א"מ כ' דשמן זית עז וחריף ופולט כמו רותח. וכן משמע בסוף ע"ז. דאמרינן חולטין במי זתים ע"ש:

סימן צז ס"א בהגה ואם זב תחתיו דינו כאילו נילוש עמו הסכימו האחרונים דאפילו אינו תחת הפת ממש אסור דקיי"ל דספיקא הוא אם מפעפע בכל הכלי והפלתי השיג דכאן דהוא גזירה דרבנן אין להחמיר מספק. ולענ"ד דע"כ אסרו הכא בספק דהא כ' התו' בהא דתנור שטשו באלי' דל"מ קינוח דא"א לקנח יפה יעו"ש ובודאי דו"א ודאי דאינו מתקנח יפה. ואפילו הוא ודאי מ"מ בודאי דאינו בכל המקומות. וא"כ אינו אלא ספיקא ואפ"ה החמירו. והטעם פשוט כמבואר בכ"ד דכיון דעיקר הספק לאוכלו בחלב הוא דאו' וע"כ יש לאסור מספק. שוב אסור גם בלא חלב משום גזירה וז"פ. עוד הקשה דאם אינו תחת הפת אפילו מפעפע אינו אלא נ"ט בר נ"ט ואינו אסור לדידן אלא בחשש בעין כמש"כ התו' הנ"ל. אבל באמת לולי שאיני כדאי לענ"ד גוף דברי התו' קשים להולמם חדא דא"כ בדרבה ב"א דל"מ היסק נמי נ"ל דחשש לבעין אפילו לאחר היסק וכ"מ שם בדברי' בהדיא ולענ"ד הוא קשה מאוד. עוד קשה טובא דמאי פריך שם ארב דאמר קדירות בפסח ישברו ול"מ היסק מהא דמהני היסק הכא בטש התנור באלי' הא יש לחלק בפשי' דהכא אין כאן חששא אלא לבעין. ומשו"ה היסק ודאי שורף את הבעין אבל החמץ דאיסורא הוא ואפילו הבליעה אסור. שפיר י"ל דל"מ בכ"ח. ואע"ג דלרב לשי' גם כאן אסור אפילו הבליעה. דהא ס"ל נ"ט בנ"ט אסור מ"מ עדיין לק"מ דהא מחלקינן בסוף ע"ז דאפילו מה דצריך ליבון בהיתרא בלע סגי גם בהגעלה. וכן שי' בעט"ע בסל"ג דבכה"ג מהני הגעלה אפילו בכ"ח. וא"כ כ"ש די"ל סברא זו על ליבון דמשו"ה סגי היסק בתנור שטשו באלי' [דהוי לענין כב"ח] דהוה היתרא בלע. אבל חמץ בפסח כבר נאסר. ועוד דשי' הרבה פו' דחמץ מיקרי איסורא בלע. [ואף דבע"ז שם מסקינן דגם נותר מיקרי לענין זה היתרא בלע וא"י ליבון. מ"מ י"ל דחמץ גרע מנותר כמש"כ הר"ן בפסחים והבאתי זה בסל"ב. ועוד די"ל דבכ"ח דגרע ל"מ זה אלא בבכ"ח דהוה היתרא גמור. כס"ד דהש"ס שם]. ע"כ נראה כמו שכתבו האחרונים בשם המהרי"ט דמשמעות הברייי' דאסור בזה אפילו ליכא כדי נ"ט כלל ע"ש באריכות. ונראה בטעם הדבר דכיון דעשה זה בידים גזרו כדין לכתחילה דכל שיש בו מעט טעם אפילו המתבטל בס' אסור. ולא התירו ע"כ אלא בשהוכשר לגמרי ולא כל חשש טעם אפילו משהו. וכ"ש דאין מקילין כאן בנ"ט בר נ"ט דאוסר באיסורא וכיוצא בזה כ' הט"ז בסי' קכ"ב סק"ח ע"ש. ומשו"ה פריך שפיר ארב דע"כ מוכח מהכא דבליבון ליכא שום חשש איסור כלל אפילו באיסורא דהכא ע"כ חמיר טפי כדברי המהרי"ט. והיינו נמי טעמא דרב"א דאסר בזה אפילו ע"י היסק אף דליכא ודאי חשש בעין משום דהכא החמירו לחוש אף לחשש בלוע משהו כנ"ל וא"כ מבואר דבזה אסרו נ"ט בר נ"ט ולק"מ ולפ"ז כל דברי הרב אינו אלא בעושה לכתחילה בכוונה. אבל במקרה בשוגג יש להתיר כדברי האחרונים ונכון:

הלכות תערובות

סימן צח ט"ז סק"ב ודאי' דקפילא מהני אפילו בלא מסיח לפ"ת דחזקה דלא מרע נפשי' והא ודאי ל"מ במידי דבעי עדות. לכאורה יש לעורר בפשיטות דברים אלו דהא אפילו גבי ממון דעיקר עדות בכ"מ ילפינן מיני' מלינו ברים גיטין גבי ערכאות דסמכינן עליי' לענין ממונא דחזקה דלא מרעי נפשייהו יעו"ש. ואולי ס"ל להרב ז"ל דחזקה דערכאות אלים טפי והוה חזקה אלימתא כעין חזקה דסוקלין ושורפין עליו אפילו בעריות. אבל הכא גבי אומן לא אלימא כו"ה וע' ט"ז סי' שט"ז ול"ע וע' גיטין י"ט מקרי להו לתרי עו"ג זה שלא בפני זה במלפ"ת ודוק:

ש"ך סק"ב דע"כ דהא דבעי קפילא אינו משום דבזה חזקה דלא מרע נפשי' דהא מלפ"ת נראה שדעתו דהא דמלפ"ת א"נ בדאו' היינו דאין סומכין על העו"ג דשמא טעה. אבל מה שאנו מחזיקין שהוא לפ"ת אין בו חשש. ומשו"ה מקשה דא"כ ל"מ גם לא מרע נפשי' כיון שהוא לפ"ת. אבל יותר נראה דע"ז גופא שהוא לפ"ת אין סומכין דאנו חוששין אף שנראה לנו שהוא לפ"ת מ"מ אין האמת כן. אלא שמשקר. וא"כ שפיר מהני לזה החשש שהוא משקר. סברא דלא מרע נפשי' ועפמ"ג:

ס"ב בהגה ולענין מב"מ אזלינן בתר שמא בש"ך השיג דלענין טכ"ע ודאי הולכין בזה אחר הטעם ע"ש. וכ"ה ודאי פשטא דסוגיא לכאורה שהרי הלכו בזה אחר קפילא שהוא אינו מרגיש אלא את הטעם. והא"ד החזיק מגן בעד הרב ז"ל ועיקר יסודו מדברי התו' רי"פ א"ע דקמח בקמח אוסר התערובות בא"מ מדאורייתא אע"ג דבלוגן אין הטעם מתפשט בחבירו ע"כ העלה דהא דא"מ א"ב הוא מהל"מ ומ"מ בס' בטל דילפינן מזרוע בשילה וכל דבריו בזה תמוהין וכנגד פשטות הסוגיות ומש"כ דביטול בס' ילפינן מזרוע בשילה הוא בפירוש היפוך הסוגיא דמסיק שם בהדיא בסוגיא דזרוע בשילה דלחומרא הוא דילפינן מנה אבל לקולא לא מלינו למילף כלל דחידוש הוא ע"ש. ועיקר מה שאנו סומכין לבטל בס' כ' כל הראשונים שם דהוא משום דודאי בטל הטעם בכך ע"ש. הרי ודאי דעיקר בזה הכ"ט. ומה שהקשה מדברי התו' גבי קמח בקמח נראה לי ברור דהתם דאיכא ממש של דבר כל שהוא נרגש בעצמו בחבירו אין לו ביטול כלל ובאמת אינו מדין טכ"ע. אלא דבכה"ג דנרגש ממשו של דבר אין עליו דין ביטול כלל. וכיוצא בו כתב הט"ז סי' ק"ד בארוכה לענין יבש שנאבד בלח דלא שייך ביטול כלל אפילו באלף כיון דהוא נרגש וניכר במישוש היד אע"פ שאין אנו יכולים לבררו ע"ש. כ"ש בכאן בפחות מס' דגוף הדבר ניכר בטעמו דאין לו ביטול כלל [מיהו יבש ביבש אפילו בא"מ הוה דרבנן כמסקנת הש"ך בסי' ק"ט דהתם דכל חדא לחודי' קאי וע"כ ההיתר הוא בהתירו בפני עצמו. א"כ ע"כ דהאיסור הוא בטל ברוב אבל קב"ק כאן דהוא נבלל היטיב וכל משהו היתר. איסור ניכר בו. ודאי לא שייך ע"ז דין ביטול כלל] ותדע דהא לשי' רש"י דטכ"ע לאו דאורייתא כלל ואפ"ה בטעמו וממשו מודה כמבואר בהדיא בדבריו בחולין שם וכ"כ הר"ן בארוכה. והנה התו' בזבחים ע"ח גבי הא דר"ל דהפיגול והנותר שבללן זה בזה דפריך עליו מברייתא דהעושה עיסה מן חיטין ומן אורז ומסיק דמבח"מ בטעמא כו' כ' שם דקשה מכאן לשי' רש"י דטכ"ע לאו דאורייתא [והיינו דהרי סתמא דסוגיא שם מסיק בתיובתא אדר"ל מהא ברייתא דבא"מ דאיכא טעמא הוא דאורייתא] ועוד הקשו שם דלמה לא

פריך אר"ל מכל התורה דטכ"ע מדאורייתא ע"ש. ולולי ד"ק אדרבה סוגיא זו מחוורא טפי לשי' רש"י דבאמת לא קרי לי' שם כלל טכ"ע דבהא ודאי אדרבה קיי"ל דלאו דאורייתא. אלא התם דקאי בתערובות גוף הדבר והיינו דקרי לה נו"ט ברוב והוה ס"ל בס"ד שם דלר"ל אפילו בהא לאו דאוריי' ופליג אר"י דהביא רש"י בחולין שם. ומשו"ה לא פריך מכל התורה דבאמת לא קיי"ל טכ"ע בכל התורה מדאורייתא ולא פריך אלא מהא דעיסה ואין הקושי' מכח טכ"ע דזה הו"מ למפרך מכ"ד כמש"כ התו' ועוד דהא לק"מ די"ל דבריי' דהתם ר"ע היא דס"ל בודאי דטעם כעיקר דאו' ורבנן פליגי עליו כמש"כ רש"י בחולין. אלא דהתם לענין לצאת י"ח בפסח להקל ודאי דלא סגי בטעמא לחוד דאין לנו למילף מהא דג"כ לקולא וע' מש"כ בזה בסוס"י ל"א [ותדע דהא אפילו במצה מבושלת קיי"ל דאינו יוצא בה ידי חובתו] וע"כ דבגוף הדבר בא"מ כ"ז שהוא נרגש בל"ה אי"ב מדאורייתא. וכמש"כ דע"ז לא שייך דין ביטול כלל. וזהו שי' רש"י. וא"כ אין שום ראי' מדברי התו' לענין קמח בקמח דהוא תערובות הגוף כנ"ל ודו"ק:

ולענין חתיכה שנאסרה מאינה מינה ואח"כ נתערבה ברוב היתר שהוא ממין האיסור הראשון שהוא אי"מ של חתיכה זו דעת האחרונים הפמ"ג ופלתי נוטה דזה חשיב עכשיו כאינה מינה כיון דכבר נאסרה חתיכה זו והוא אי"מ. ועפמ"ג סי' ק"ט. ולענ"ד נראה דאפילו לשי' רשב"ם דלגבי מב"מ למ"ד דל"ב ס"ל דגם המים הנאסרים מבליעת חתיכה של איסור חשיב מינו לגבי מים דהיתרא היינו דווקא לענין מב"מ דקיי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן. ושמא דהכי מיא. הוה מים אסורים. אבל לדידן בא"מ דהסכימו כל האחרונים כהש"ך דבתר טעמא אזלינן ודאי דאי"צ לבטל אלא את טעם האיסור. ותדע דהא קיי"ל לכו"ע דאיסור בלוע אינו אוסר בלא רוטב משום דבלוע א"י מחתיכה לחתיכה אלא ע"י רוטב וע"כ דטעם עצמו של חתיכת ההיתר אינו אוסר כלל אלא טעם האיסור. וא"כ כל שיש רוב היתר ממין טעם האיסור ודאי בטל הוא מדאורייתא. ויש לי לחזק סברא זו. עפ"מ שכ' ליישב קו' התו' על הרשב"ם מהא דמשני גדי אסרה תורה ולא חלב דמ"מ הרי ודאי דהחלב היוצא הוא אסור משום בליעת טעם הבשר ואכתי הוה מב"מ לשי' רשב"ם ע"ש. דהנה כבר אמרתי לתרץ קושי' התו' לשי' האומרים חנ"נ גם בכל האיסורים דהאיך הגעילו יורות גדולות מכלי מדין דהא המים נ"נ ובשלמא למ"ד דלא נ"נ בשאר איסורים י"ל דהגעילו שני פעמים. ובפעם השני דלא הי' אלא איסור משהו שנכנס במים הראשונים כבר נתבטל. אבל למ"ד דנ"נ קשה ע"ש דהפלתי הקשה דאף למ"ד נ"נ מ"מ הא הטעם של האיסור ודאי אין בהם אלא לפי חשבון. וא"כ אף דהמים של ההגעלה הראשונה נ"נ מ"מ בהגעלה שני' הא גוף טעם של האיסור שהוא משהו הוא בטל כנ"ל וטעם המים של הגעלה הראשונה שנ"נ זה ודאי לא עדיף ממב"מ דבטל ברוב מ"ה וא"כ בטילים ברוב במי הגעלה השני'. וכ' דהקושי' לרב דס"ל חנ"נ וס"ל מב"מ ל"ב ע"ש. וא"כ י"ל בפשיטות דרב ס"ל לענין מב"מ כאביי דבתר טעמא אזלינן. וכיון דהאיסור של המים אינו אלא משום בליעת טעם האיסור ל"ה כלל מב"מ עם מי הגעלה ושפיר בטל במי הגעלה השני' וא"ש. וא"כ מיושב קושי' על הרשב"ם ג"כ בפשיטות דהא התם הסוגיא אליבא דרב ע"ש וכבר הוכחנו דבתר טעמא אזיל וא"כ איסור החלב משום בליעת הבשר אינו כלל מב"מ ושפיר משני גדי אסרה תורה כו' יעו"ש. אבל הרשב"ם אליבא דידן דקיי"ל כרבא דבתר שמא אזלינן שפיר כ' דגם זה הוה מב"מ ודו"ק. וא"כ כ"ז לדין מב"מ ל"ב דשייך בתר שמא אבל לדינא דידן לענין אי"מ ודאי הכל הולך אחר הטעם וז"ב:

ועט"ז דנתערב תחילה בא"מ. ואח"כ נתוסף מינו אין להקל בספק נספך דחנ"נ עפמ"ג. ונראה כוונת הט"ז דהיינו בהי' תחילה כשנתערב בא"מ ספק ס' דמעיקרא דהוה סד"א דטכ"ע כבר הוחזק לאיסור. וע"י גילגול דניתוסף מינו נעשה דרבנן לא מקילינן אבל כשיש להסתפק עכשיו בהוספת מינו. שאולי יש בו ס' כנגד כל מה שנאסר. ויש בו בודאי רוב כנגד האיסור הנה אם הי' כל התערובות דבר צלול ודאי דאין להחמיר כלל בזה דהא ברוטב מבואר לקמן סי' ק"ו דלא שייך אפשר לסוחטו אסור דרוטב נתערב יפה וא"כ אי"צ בזה אלא ספק ס' בהצטרפות הא"מ שנתערב בו תחילה ורוב מינו בודאי כנגד האיסור יש להתיר. (אלא שיש לדון משום חזקת האיסור והכמ"ל). ואם הי' בתחילה בהתערובות דבר גוש שנאסר בבליעה ונתוסף רוטב היתר ממין האיסור הראשון והוא רוב כנגד האיסור. אין נראה להתיר את החתיכה לומר דעכשיו מדאורייתא נתבטל האיסור הבלוע בהחתיכה ברוב שממין ההיתר שנתוסף ונבלע עכשיו בהחתיכה. והיכי שיש ספק ס' הוה סד"ר לקולא. דהא קיי"ל אפשר לסוחטו אסור מדאורייתא וא"כ אפילו בס' אסור מדאורייתא וכ"ש דרוב היתר ממינו לא שייך כלל. ואפילו לשי' הטור דס"ל דאפשר לסוחטו מותר בשאר איסורין מודה כאן דבשלמא התם שנתבשל ברוטב בששים ע"כ דנתבטל הטעם. אבל בזה בשלמא כשהתערובות בפ"א שפיר י"ל דאמרינן סלק דהלין דרוב הטעם הנבלע בא"מ הוא מהרוב היתר. אבל כשהאיסור כבר נבלע בו ונאסר אין לנו כלל להתיר החתיכה האסורה כבר ברוב כנגד טעם האיסור וי"ל דזה הוה כהשביח ולבסוף פגם בסי' ק"ג דקיי"ל דאסור וע' בסי' קל"ד גבי נפל קיתון של מים לבסוף אבל יש לחלק בכ"ג ודוק:

ס"ד כנגד כל מה שתחב מהכף דל"י כמה בלע. ע' פלתי בסל"ט בשם התו' חולין והאו"ה ולפ"ד נראה דבזה דהכא דהאיסור הוא משום תחיבת כף אם הקדירת היתר היא של מתכת. יש לצרף גם הבליעה שבתוך הקדירה גופה להיתר. אמנם הד"מ סוסי"ז הביא דברי האו"ה וגמגם עליהם. ואף שבפלתי נתיישב. מ"מ נראה דעת הד"מ שהתו' לא כ' אלא בבליעת הקדירה עצמה אבל כלי אחרת ל"מ ואף שיש לדון ע"ז מהא דנתערב במינו ואי"מ יש לחלק בין אוכלין לכלים ואין להקל. אמנם בכף עצמה אם יש בה בליעת היתר וידוע כמה בלעה הכף דהסכימו האחרונים דבכלי מתכת ל"א נ"נ יש לצרף גם הבלוע היתר שיש בכף להיתר ע"ש היטב:

שם בהגה חלב שנפל לקדירה ונתבטל בששים צריך ליתן מים צוננים ** להקפיא החלב כו' והנה בסי' ל"ט גבי חלב שנפל למים ונתבטל הביא שם הש"ך בשם הת"ח דרשאי ליתן לכתחילה עם בשר ולכאורה סתרי אהדדי דהא התם נמי אפשר שלא יערב בבשר ולא יהי' איסור. ואולי דהכא הוא לפי שאין זה ביטול כלל כיון שאפשר להפרישם אבל שם כיון דא"א להפריש וע"כ הוא בטל רשאי גם לערב בו בשר. אמנם יותר נראה דיש לחלק בזה דבב"ח כל חדא היתרא ולא אסרה תורה אלא דרך בישול וכל שאינו בנו"ט אינו איסור כלל ושרי לכתחילה משא"כ הכא שהרי הוא אוכל איסור שנתבטל ולפ"ז בשומן שנפל לחלב יש לחלק דאם הי' בשעה שנפל רותח וצלול א"כ כשנתבטל ** אי"צ להקפיא דהא לא הי' איסור כלל. אבל אם הי' קרוש בתחילתו וא"כ קיי"ל דכזית בשר שנפל ליורה גדול של חלב בשר אסור. א"כ אף שנימוח אח"כ תו לא הוה אלא כאיסור שנתבטל וצריך ג"כ להקפיא וע' מש"כ ברסל"ב ודוק:

ט"ז סקי"א דקדק לענין שומן דנימא דלטעמא עביד כמו בביצה שלבנו בו תבשיל באו"ח סקי"ג ויש לתמוה עליו דשם כ' בעצמו דהטעם שם דכיון דעביד לטעמא הוה כמב"מ ע"ש. הרי דלא נתן בזה דין עבידא לטעמא דסבלין אלא חומרת מינו. ופשוט דלא שייך זה אלא במוקצה שם. דהוה דשיל"מ. וכמו שכ' התו' בביצה שם לענין מים ומלח דכל דלתקן את הקדירה הוא כמינו ע"ש. אבל בשאר איסורין לא שייך זה כלל. והמג"א שכ' שם דנראה לדקדק מדברי המחבר דדווקא טעמא וחזותא. מ"מ משמע בב"י שם דהרכיב ג"ז לדשיל"מ. וכן מבואר שם בד"מ בהדי'. ונראה בסברתם דס"ל דליכא למחשביניהו כמינו אלא עד דאיכא תרוייהו טעמא וחזותא. ותרויי' ג"כ ל"מ אלא דבזה חשוב כמינו ובדשיל"מ ל"ב. אבל בשאר איסורין לא שייך כלל. ואף דמדברי התוס' הנ"ל מבואר גם במו"מ דליכא אלא טעמא לחוד דג"כ חשיב מינו כנ"ל וכן הביא הב"י שם שדקדק כן המהרא"י ע"ש. אמנם כבר כ' ברסק"ב דמו"מ עדיף דא"א כלל בלא מו"מ. וע"ש שכ' ראי' נכונה לזה. ובהכי א"ש דבסק"ז הביא שם המג"א דברי התו' הנ"ל. וע"כ דאין המחבר חולק עליו. וע"כ כמש"כ דמו"מ שאני. וא"כ לכו"ע לא שייך כ"ז בשאר איסורים ודוק:

ועש"ד סקי"א לענין שומין ובצלים אי חשיבי לטעמא והנה התו' בנדה ד"נ ד"ה כל כ' אסוגיא דריש חולין דהנותן לשכנתו לעשות לו עיסה. אינו חושש לשאור ותבלין. דע"כ תבלין דהתם היינו כגון שומין ובצלים ע"ש. ומסיק עלה התם שאני תבלין דלטעמא עבידי הרי דגם הני חשיבי לטעמא ע"ש ול"ע:

ס"ט קדירה שיש בה כ"ט זיתים היתר ונפלו בה ב"ז אחד של דם ואחד של חלב כ"א מצטרף עם ההיתר לבטל את חבירו כבר באו האחרונים דאע"ג דהרמב"ם פסק דאין איסורים מבטלים זא"ז הכא ליכא נ"ט ודבריהם צריך ביאור דהא בתו' זבחים הוכיחו דהא דר"א דאין איסורים מבטלים זא"ז היינו אפילו ליכא נ"ט דהא ר"ל דס"ל דמבטלים אסיק בסוגיא דהיינו מב"מ דליכא נ"ט וע"כ דר"א דפליג הוא אפילו היכא דליכא נ"ט אבל הוא פשוט דהתם בליכא אלא איסורים אלא שהם שלשה וכ"א מתבטל ברוב. וכיון דליכא אלא האיסורים וס"ל דאין מבטלין זא"ז אע"ג דליכא טעמא מ"מ כאן דהכל איסור אין מה שיבטל אבל כאן דאיכא תשעה וחמשים של היתר. כל שנתבטל הטעם בטיל מדאוריי' ברוב ההיתר. ואף דמדרבנן בעי גם במינו ס' דווקא מ"מ בכה"ג כיון דאפילו הוא א"מ הרי בטל טעמו והי"ל ס' מדאוריי' לא שייך להחמיר גם מדרבנן ואפשר דבדרבנן סמכו אדר"ל דאיסורים מבטלין זא"ז ודוק:

סימן צט ס"ה וגוף הקדירה אינה מצטרפת כו' לפי"ז נראה פשוט דאם הי' קדירה קטנה בתוך קדירה גדולה אין מה שבתוך הקדירה הגדולה מצטרף לס' להתיר מה שבקטנה כיון דאמרינן דאין הקדירה מצטרפת ומבואר הטעם בתו' חולין שם דגוף הקדירה אינה בולעת כמו האוכלין א"כ הרי מפסקת גם בפני מה שבגדולה מלהצטרף. אבל לענין גוף הקדירה הקטנה אף דבכ"מ גם הקדירה אסורה כשאין ס' כאן לענין בליעת הקדירה עצמה ודאי מצטרף כל מה שבקדירה הגדולה וגם גוף הקדירה הגדולה מסייעת להביטול. דלענין בליעת הקדירה הקטנה עצמה שאנו דנין שתאסר מחמת בליעתה. לא שייך לומר שאינה בולעת כ"כ וא"כ הכל מצטרף לס' ואינה נאסרת. ומיהו כל מה שבפנים כ"כ בזה וצריך ס' נגד כל מה שבפנים ובלא נודע עפמ"ג בסקט"ו. ואם הוציאה רותחת יש כאן ספק הט"ז סוסי"ל"ב בשם התו' אם היא חשובה עדיין כ"ר אפילו כשכבר הוציאה יעו"ש. ולמעשה צריך ישוב:

בהגה וי"מ שלא לצרף עצמות האיסור עם ההיתר. ועח"ד דנתקשה דמ"ש מעצמות היתר. ואי עצמות איסור אסורים. א"כ לצטרפו עם האיסור. ותי' דהצלחוחית שבהן איסור הוא. אלא דאין בהם טעם כ"כ לאסור אבל כיון דהם איסור אין יכולין לבטל את האיסור. ולא זכיתי להבין דזה שייך לענין ביטול ברוב. אבל כאן דיש רוב היתר לענין ביטול הטעם בס' אם עצמות יש להם בליעה ובעצמות היתר מצטרפין. א"כ למה לא יקחו גם עצמות האיסור את חלקם בהטעם. ואין בההיתר אלא בליעה פחות מס' והעצמות בעצמם יאסרו. ואולי כוונתו כמש"כ הב"י בסי' ל"ג דאינו בדין דהאיסור יגרום היתר ע"ש ודחוק. ובאמת בתו' ע"ז ס"ע גבי רגלי דבורים משמע בהדיא דהעצמות בעצמם היתר הוא כמו דאין להם טומאה בנבילה ובנ"ט. וכן בחכמ"א קיי"ל דחידוש הוא דהעצמות מצטרפים לאיסור אבל לכאורה נראה דהעצמות בליעתם מועטת ואם עשה כלי מעצם ודאי דלא יצטרף עם הכלי כמו בכל קדירה ובאמת יש לפקפק דאולי הירו' ס"ל כלישנא דמשערין הקדירה ולא קיי"ל כן ול"ע. ולולי דמסתפינא הו"א דדווקא אמרו בעצמות מצטרף עם ההיתר וכדאמרינן גבי נשבר העצם ועור ובשר חופין את רובו עור מצטרף לבשר ע"ש והכא יש לפרש דמצטרף היינו היכי דהרוב הוא היתר גמור וקל הוא שהקילו משום דבאמת קיי"ל דס' הוא לחומרא דרוב פעמים אין בו טעם גם בפחות והקילו לצרף גם עצמות ובכל איסור לא הקילו ול"ע:

שם ובמקום הפסד יש לסמוך אמקילין עש"ך שהקשה בשם הב"ח דלשי' הרב דגוף החרס נעשה נבילה גם כאן הוא איסור דבוק. ולפי"ז הי' לו להצטרף עם האיסור. ולכאורה הו"ל להקשות גם ברישא למ"ל טעם דעצמות איסור אין מצטרפין ת"ל דאסור משום דבוק וי"ל דכיון דבמקום הפסד מודה הרב דאין גוף החרס נ"נ ודבוק חומרא בעלמא י"ל דלא הוה מחמירין כלל בזה משום גוף העצמות דהוה כחרס אי לאו משום החומרא דאין העצמות האיסור מצטרפין. אבל מה שהיקל הרב במקום הפסד להקל לסמוך אסי' המקילין לצרף העצמות קשי' לי' דהא יש כאן גם חשש דאיסור דבוק. וא"כ הא קיי"ל דתרי קולי לא מקילינן במקום הפסד וכמש"כ הש"ך בסי' ע' ובחידושינו שם נתבאר כמה ראיות בזה ע"ש. ובמה שתי' דהוה ככלי עצם דיש לו הגעלה ואי"נ נבילה. לענ"ד י"ל דכוונת הב"ח דאינו כלל משום נעשה נבילה. אלא כיון דקיי"ל דעיקר הדבר כמו שהוא עכשיו משערין אף שי"ל דהי' תחילה הרבה יותר. וא"כ כיון דבעצמות שנתבשלו כבר מבואר בס"ב דמשערין גם בעצמות. ה"נ כאן כיון דהוא דבוק. הוה כמי שנתבשלו כבר. ויש לשער גם כנגד כל העצמות משום דלא ידעינן כמה נפיק מינייהו ול"ע:

ס"ד אבל מה שכלה מחמת האור אינו מצטרף ע' ב"י בשם הרשב"א דדעת רש"י לצרף גם זה שכלה וכ' עליו דאינו מחוור דמה לנו מה שרבה מתחילה כיון דהשתא ליכא והביא ראי' מסאה תרומה שנפלה למאה וטחנן ופחתו כו' דדווקא לפי שגם התרומה פיחת ע"ש. ולענ"ד לפמש"כ הרב בסי' צ"ח דנפל לאותה קדירה ב"פ אי"ל אלא פ"א ס' משמע דלא חששו לנ"ט ב"פ באותו דבר עצמו. וא"כ ה"נ כיון דכבר בטל טעמו קודם שנתמעט ההיתר שוב אין לנו לחשוש עוד לאותה קדירה. (מיהו לפמש"כ בשי' הרשב"א בסל"ב יש לדחות זה דמ"מ אין להקל עכשיו מדינא. אבל אין רש"י מוכרח לזה ע"ש). אבל התם גבי תרומה דהוה תערובות הממש עצמו כל שאין עכשיו כנגדו מאה ודאי ה"ה אסור ואין לדמותו לזה דכאן כלל. מיהו כ"כ בסי' ל"ד דדין זה דהתם ל"ע וע' טור סוסיק"ו ודוק:

ס"ה אין מבטלין איסור לכתחילה עש"ך בשם הר"ן דנחלקו בזה התו' והראב"ד אי הוא מדאו' ולולי שאיני כדאי הי' נראה להשוות המחלוקת דהנה נראה דבתרומה דאיכא מצות נתינה לכהן או בערלה וכה"כ וחב"פ דמצותן בשריפה כשמבטלן והוה כאלו מכלם מן העולם ובודאי לא מקיים מצות נתינה ושריפה. בזה אסור מ"ה. אבל בשאר איסורין דאין חשש לכלותן מן העולם בזה ודאי לא מיתסר מ"ה ומחלוקת התו' והראב"ד גבי זרוע בשילה נראה דבסברא דהתם דווקא פליגי דהראב"ד ס"ל דהתם נמי דהוא ממתנות כהונה דאיכא עליו מצות נתינה אין מבטלין מ"ה. והתו' ס"ל כיון דהתם כך הוא דינא מ"ה לבשלה עם האיל ודאי לא שייך בזה כלל מצות נתינה ולא שייך בזה דהוא חידוש משום ביטול מצות הנתינה. [וגוף ביטול האיסור הרי ודאי לא עדיף בזה משאר כל ביטול איסור דהוה דרבנן] אבל בעלמא אין ביניהן שום מחלוקת ודוק. והנה לכאורה יסתור דברינו מדברי הר"ש סופ"ה דתרומות דכ' דהא דאמר בריש ביצה והתנן אין מבטלין איסור לכתחילה הוא מדתנן גבי סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה וריבה עליו שוגג מותר מזיד אסור ע"ש. ולכאורה לפ"ד הא תרומה שאני דאית בה מצות נתינה. אבל באמת דברי הר"ש יסתייע לנו. דלכאורה יש לדקדק עליו דהא לכאורה משנה מפורשת היא בערלה ומייתי לה בגיטין נ"ג דנטיעה של ערלה שנתערבה לא ילקט דמבטל איסור לכתחילה אלא דערלה כ"ז שאינה בטילה הרי מצותן שכולן בשריפה. וכההיא דחבילי תלתן של כה"כ שנתערבו דכולן ידלוקו. ועי' רש"י סנהדרין ד"פ גבי שור הנסקל שנתערב ודוק. וא"כ התם ודאי אסור לבטל דמבטל מצות שריפה מדרבנן ואין ראי' לשאר איסורין אבל תרומה שנתערבה קיי"ל דמוכרה לכהן חוץ מדמי אותה סאה ואין מצות נתינה אלא על אותה סאה. ואותה סאה הא אפילו תתבטל במאה הי' צריך להרים ואין כאן ביטול מצות נתינה. ואפ"ה אסור שם לבטל. ושפיר מייתי מינה לכל איסורין. וביותר י"ל דמשו"ה תנן באמת במתני' שנפלה תחילה לפחות ממאה ואח"כ ריבה. ולא תני בביטל לכתחילה בשוגג מותר במזיד אסור. כההיא דנפלו ונתפצעו דגיטין שם. אלא משום דבתרומה דאיכא מצות נתינה הוא פשיטא דלכתחילה אין מבטלין והוא מדאורייתא. אלא אפילו כשנתבטל כבר מדאורייתא וליכא ביטול מצות נתינה כנ"ל. אפ"ה אסור ודוק:

והנה כ' דבא"ה בודאי אסור מ"ה דהא נהנה מן האיסור ודימו זה לגדולין שכ' התו' בע"ז מ"ט דבא"ה אסור ובאיסור אכילה מותר וכן מהא דקיי"ל דא"ה אין לו דין ממון ש"מ דאסור לבטל מ"ה. ואין כל זה מוכרח לענ"ד דגדולין ע"כ שאני דלא נתבטל עדיין האיסור ואפילו בזרעו כלה ונעשה עפרא עפר א"ה אסור הוא ולא פקע מיני' האיסור כלל. ונהנה ממש מא"ה. אבל כאן דאינו נהנה מהם אלא כשנתבטל וה"ה כבר כלה. הרי אינו נהנה כלל מן האיסור אלא דנהפך להיתר. וא"כ מנין לנו לאסור תחילת הביטול שהוא כמכלה אותה מן העולם. ואע"ג דאסור למכור א"ה מדאורייתא כדמוכח מהא דר"א דנבילה דמדפרט בה קרא מכירה לנכרי ש"מ דשרי בהנאה ע"ש. מוכח דהא בא"ה אסור אע"ג דקיי"ל דכל א"ה אינו תופס דמיו בדיעבד פשוט דהתם לכתחילה ההנאה מאיסורא גופה הוא ודוק. וגם מה שדקדקו מהא דלא מיקרי דין ממון נראה ג"כ דלא שייך לקרות דיש לו דין ממון כיון דאין ההנאה מזה אלא לאחר הביטול דכבר כלה מן העולם וע"כ נ"ל כן דלא מיקרי דין ממון אפילו הוה שרי לבטל. דאי ל"ה הא דמסקינן בריש פרק כ"ש דשרלים מותר בהנאה מדכתיב לכם שלכם תהא. ולשי' דבא"ה דבעלמא אסור לבטל. א"כ מנ"ל הכא דשרי לגמרי בהנאה דילמא לא שרי לי' שם רחמנא אלא לבטלן כמו בזרוע בשילה. ומשו"ה הוא דקרי לי' לכם אבל בעיני' אסור וע"כ דלא מיקרי בהכי לכם וכנ"ל. וראיתי מש"כ ראי' מהא דבחדא דרבנן קיי"ל דאין חוששין לקדושין ותרי דרבנן חוששין ואי איתא הא גם חדא דרבנן ע"י ביטול אינו אלא תרתי ע"ש. וליתא מכ"ט חדא די"ל דהרי גופה קולא דידי' משום ביטול הוא ול"מ זה בחדא. ועוד דהא ע"י ביטול ג"כ אכתי אינו היתר גמור דקיי"ל דבמזיד אסור וע"כ לא מקשה אלא משום דכשיעבור ויבטל לא יהי' אז אלא תרי דרבנן. אבל ז"א דא"כ יעבור ע"ז תרתי זימני איסור תרי דרבנן ופשוט דזה חמור מחד דרבנן חד זימנא. וגם לפ"מ שתי' התו' בהא דחזו שלא כדרך הנאה א"ש גם בזה ע"ש ודוק:

ש"ך סק"ז מיהו בדיעבד גם דעת הראב"ד כהמחבר וכמש"כ הר"ן בשמו ע"ש בר"ן דכ' שם דנחלקו בזה ר"י ורבי יוסי וקיי"ל כרבי יוסי דבשוגג מותר ע"ש. וכן קיי"ל במבשל בשבת דמדינא שוגג מותר אף דהוה בדאורייתא אלא דהחמירו הגאונים משום ע"ה ולא שייך כאן וע' רא"ש פ"ק דחולין. ודברי הח"ד כאן לא מחוורין כלל:

ט"ז סק"ח הקשה הא דקיי"ל כאן שוגג מותר ובסי' ק"י גבי נפל ליס פסקינן דהפיל אפילו בשוגג אסור ותי' דהתם משום אערומי אבל כאן אית לי' מגו דלא נתרבה ופי' הח"ד דהכא הוה מגו דשתיק והתם אף דהוה יכול לומר דנפל בעצמו לא עדיף כ"כ כמגו דשתיק וזה ל"מ. ואין חילוק זה ברור דהא מגו דאמירה נמי מהני לענין נאמנות בכל התורה. ועוד דבשלמא בריבה איכא מגו דשתיק אלא יאמר דכך נתערבה [וג"ז אינו כ"כ מגו דשתיק] אבל בביטול בשוגג ודאי דאין כאן אלא מגו דאמירה ואפ"ה מבואר בהדיא במחבר דמהני. ובאמת ליישב הך דהכא י"ל בפשי' כעין שחילקו התו' בב"ק ד"ק דאפילו לר"מ דקניס גבי נפלו ונתפצעו שוגג אטו מזיד בשאר ביטול לא קניס. ונראה במקור סברתם מדמסקינן ברי"פ המוכר פירות דאפי' במזיד ממש לא קניס ר"מ היתרא אטו איסורא אלא במקום דודאי עביד איסורא ע"ש. וא"כ ה"נ דווקא בנתפצעו דכבר נאסר הכל שפיר קנסינן אפילו לאו ודאי עביד איסורא. אבל בשאר ביטול דע"כ נקנוס גם היתרא אטו איסורא. לא קנסינן שוגג. כיון דאינו ודאי דעביד איסורא במזיד. וכ"ז מוכרח בגיטין שם דמסיק בדר"י דבעלמא לא קניס ובנתפצעו קניס דאתי לאיערומי והיינו ע"כ משום דהתם לי"ל פסידא דהשתא נמי כולן אסורין. וא"כ גבי נפל ליס ג"כ י"ל דחששו טפי לאיערומי משום דלי"ל פסידא משא"כ בביטול דהכא לא חיישינן לאיערומי. אלא הא אנן קיי"ל גם בנתפצעו דשוגג מותר אפילו בידים כמבואר בסק"א ע"ש. והתם לא עדיף מנפל ליס. ולמה לא שרינן גם בנפל ליס. ונראה דהנה הביא בהג"א פגה"נ סל"ב דהורה ר"י הצרפתי בדבר חשוב להתיר ע"י שיזרוק אחד והקשו עליו דהתם במכירו תני זורקו אבל באינו מכירו ל"מ זורקו. ולענ"ד איני רואה קושי' לדבריו דהא אנן קיי"ל בנפל אחד ליס דשרי ופריך שם בזבחים ממתני' דתנן ימותו כולן ומשני דרב דאמר כר"א וס"מ דשם לא ס"ל כר"א וא"כ גם סתם מתני' דחולין שם נמי דלא כר"א ומשו"ה ל"מ אלא במכירו. אבל לדידן שפיר י"ל דאפילו אינו מכירו מהני. אלא דהתו' כ' שם דווקא נפל. ונראה דלישנא דנפל משמע להו דווקא ממילא אבל באמת אינו מוכרח דהא בההיא דנפלו ונתפצעו מסיק עלה בפירוש אם בשוגג אם במזיד יעו"ש. וכן משמע בתו' רי"פ כל הזבחים דכ' דגבי אורג מלא הסיט בבגד לא קתני ונתערב דיכול להסיר מלא הסיט מכל אחד כו' משמע נמי דס"ל דשרי אפילו בידים [וגוף דבריו יתבאר לקמן בסק"י בס"ד] ונראה בטעמם דס"ל להתיר הכא לכתחילה ולא אמרינן בזה אין מבטלין איסור לכתחילה. משום דכיון דקיי"ל דאיסור ביטול לכתחילה הוא דרבנן. א"כ כיון די"ל דאיסורא מפיל. ואין כאן מבטל איסור. הוה ספק דרבנן לקולא. וכן קיי"ל בספ"ד דהיכי שאינו ודאי שמבטל שרי ע"ש. ובזה י"ל גם מה שהקשינו לסברת התו' דהחמירו בזה יותר לקנוס שוגג דהיינו כיון דהכא קיל טפי וא"כ י"ל דיש סברא להיפוך לקנוס בזה אפילו שוגג. משום דקיל איסורא טפי. וכה"ג בשבת ל"ח דאע"ג דמבשל בשבת ל"ג שוגג אטו מזיד במשהה גזרו טפי דאתי לאיערומי ע"ש:

באחרונים הביאו דברי המג"א דעשה בהוראת חכם מיקרי שוגג. ולזה לא הוצרכנו דהתו' בב"ק הנ"ל כ' דע"כ אפילו לר"מ דקניס שוגג בעשה בהוראת חכם מודה יעו"ש:

ס"ן בהגה חלב שנפל למים ונתבטל כו' ועש"ך דיכול לבשלם עם בשר לכתחילה. והנה הר"ן בנדרים נ"ב כ' בשי' הרי"ף דאוסר פת שאפאה עם הצלי לאכול בכותח הוא משום דהיתר בהיתר אין לו ביטול. ולפ"ז חולק על דין זה. ונראה בטעם הרב דפסק בזה בפשי' להתיר דיש לו ראי' ברורה מהא דקיי"ל דמותר להניח כדא דחלא בהדי כדא דכותחא ול"א דיפול בו מן הכותח דיתבטל בתוכו והובא לעיל סי' נ"ה וש"מ דהיתר בהיתר בטל. אבל הרי"ף לשי' דיש לו שם גי' אחרת בש"ס עב"י סנ"ה ואין משם ראי'. אבל רוב הפו' דהביאו שם כגי' דידן ע"כ לא ס"ל כהרי"ף בזה. ובחידושי הגרע"א הקשה על הרי"ף ממתני' דלמר גמלים ורחלים שטרפן מותר להביא פשתן. ובאמת כבר הביא המרדכי ראי' זו בפ"ב דפסחים גבי חמץ לפני זמנו ע"ש. וכן קשה ע"ז משי' הר"ן גופי' גבי שביעית אוסרת כ"ש במינה לביעור דכ' הר"ן בנדרים נ"ח דהיינו לפני זמן איסורו. ואפ"ה דווקא במינו. ואולי שי' הרי"ף דבאמת פלוגתא היא. והוא סמך על מתני' דבילה גבי האשה שאלה מו"מ לעיסתה דס"ל דע"כ פליגא בהא כמש"כ הר"ן בנדרים שם וסמך על משנה זו משום דס"ל כוותי' רבנן דפת שאפאה עם הצלי ול"ע:

ס"ן איסור מועט שנבלע בקדירה כו' לכאורה קשה ע"ז מדודא דמ"ע בשילהי ע"ז דעביד לי' גדנפא ומבואר שם דהוא מדינא ולמ"ל גדנפא כיון דהוא יורה גדולה שדרכה להשתמש בשפע ודאי דהשפה שלה הוה משהו בעלמא. ולפ"מ דקיי"ל חנ"נ בכל האיסורין ע"כ הוה התם לאחר מעל"ע דאי ל"ה נאסרה מן המים דנ"נ. וא"כ משמע דגם בא"י אסור אפילו איסור משהו. ואפשר דהיתר דדרכה להשתמש בשפע הוא דווקא כשלא הי' בתחילה אלא איסור משהו אבל התם דהיתה בתחילה אסורה לגמרי בנו"ט שוב אינה ניתרת עד שתפליט לגמרי ולא נשאר אפילו משהו וכעין שכ' הב"י בסי' ק"ו גבי אפשר לסוחטו בשאר איסורים דאפי' נתבטל בס' ל"מ כיון דנ"נ תחילה. וכיון דנאסרה שוב אינה ניתרת עד שתפליט לגמרי ע"ש. ולפ"ז ע"כ הא דכלי איסור נתרת בהגעלה ע"כ נ"ל דפולטת לגמרי. וא"כ כאן דנשאר משהו ל"מ. כמו בחתיכה. ואף דקצת יש לחלק דהתם המשהו מתפשט בכולה. אבל כאן כל הכלי הוכשרה לגמרי אלא במקום גדנפא נשאר בו משהו א"כ. ועוי"ל דעד כאן לא היקל אלא בשדרכה לערות ממנה בגונן אבל בל"ה בסוף העירוי לא ליהוי ס' כדלקמן סק"ז גבי דגים. וכן בדרכה להשתמש ביבש בלא רוטב תאסור מקום איסור הבלוע כנגדה בודאי אין להקל. וי"ל דאיירי הש"ס בכה"ג. עוד נראה דבאפשר בהגעלה ודאי אין מקילין בזה וק"ו מאיסור שנתבטל

כבר

ככל דאם אפשר להוציאו מבואר בסי' ל"ח דצריך להוציאו כ"ש לבטלו בתחילה. ולא הותר אלא בכ"ח דאין לו הגעלה. ומ"מ ההיא דדודא הנ"ל ודאי אכתי לא מתיישבא בהכי דאי משום זה דאפשר הוא. לא מצי לאוכוחי מינה דבעלמא כבולעו כ"פ. די"ל דש"ה דלא אפשר יותר והוה ככ"ח דמותרת בדרכה להשתמש בשפע. ומ"מ הסברא נכונה לענ"ד:

סימן ק ס"א ברי' אפילו באלף אינה בטילה ע' רא"ש שהביא פוסקים דבאלף בטילה וראייתו מהירושלמי דהורה ר"י בעכברא אחד באלף והנה לא משמע כן מסתימת הש"ס ויש ליישב ראייתם עפ"מ שכ' הפלתי גבי נמלה דכיון דקיי"ל דבעי בריית נשמה א"כ נמלה דקיי"ל דההורגה בשבת פטור לא חשוב בריית נשמה. והנה בשבת ר"פ ח"ש מבואר דהיינו טעמא דפטור דילפינן מעורות אילים מאדמים דדווקא פרה ורבה. וע' חולין סו"פ העוה"ר דיש עכבר דאינו פרה ורבה אלא נוצר מן האדמה. וא"כ גם בזה ההורגו פטור. ול"ח בריית נשמה. וע' ב"י סי' ק"י דשי' הראב"ד דביצה אף דלא הוה בריית נשמה מ"מ היא ברי' דצריכה שיעור גדול אלא דבאלף בטילה כדמוכח סוגיא דריש ביצה דמוקי הא דביצה א"כ באלף דווקא משום דבר שבמנין או דשיל"מ ע"ש וא"כ י"ל דהירושלמי ג"כ קאי בעכבר זה ומשו"ה בטיל באלף אבל ברי' גמורה שפיר אינה בטילה אפי' באלף [ואם לא נסכים לסברת הראב"ד לחלק בדין ברי' א"כ סוגיא דביצה גופה הוה סייעתא לדידהו דברי' בטילה באלף. אם לא דנימא דביצה ל"ח ברי' כלל]. מ"מ מצריכותא דהש"ס בחולין מברי' לדבר שבמנין אינו מוכרח כ"כ דשוין הן לגמרי כדמצינו בסנהדרין ל"ו דעביד צריכותא לענין גר וממזר דכשירין לדון ד"מ אע"ג דאין שוין לגמרי כדהוכיחו שם התו' ועביד צריכותא לפ"מ שהמשנה שנוי' סתם כמש"כ שם התו' ע"ש:

שם וביצת אפרוח הש"ך פקפק בזה דאינה אסורה מתחילת בריי' דבעידנא דקא גביל היתרא הוא. והפלתי הוסיף עוד דאין כאן אלא נבילה דרבנן ולא עדיף מנבילה דאו' יעו"ש. ולולי ד"ק דברי המחבר נכונים. דהא בא"ע ס"ד גבי ביצת השרץ שאם רקמה ואכלה לוקה פריך מאי איריא טמאה אפילו טהורה נמי דתניא לכל השורץ לרבות אפרוחים שלא נתפתחו עיניהם דברי ראב"י ומשני דהוא מדרבנן וכ' הרי"ף דבלא יצא לאויר העולם כו"ע מודו. והנה לפי ס"ד דהוה ס"ל דהוא דאו' ע"כ ס"ל דהוא ברי' גמורה כשרץ ללקות בכ"ש דאי ל"ה לא פריך מידי. וא"כ גם לפי המסקנא דהוא דרבנן הוה שרץ דרבנן ולא כמש"כ הפלתי דהוא נבילה דרבנן. וא"כ ודאי לא שייך לומר ג"כ בעידנא דקא גביל היתרא הוא. וכמו דלא אמרינן הכי בשרץ גמור. והטעם פשוט דבשעה שהוא מתרקם חשוב אז תחילת ברייתו ומעיקרא מילתא אחריתי הוא והוא נכון. ולענין ביצה שיש בה דם כ"כ בסי' ס"ו דנראה בזה מחלוקת הרשב"א והרא"ש דלהרשב"א הוה כבר כריקמה וחשובה כבר כבשר. וא"כ פשוט דהוה ג"כ ברי' ולהרא"ש האיסור בכולה משום דם. וא"כ פשוט דלא שייך בה ברי' דאיסור דם גופי' אינו ברי' כמו חלב. ועוד דהוה כקיבלה איסור ממ"א. ובזה א"ש מה שנסתפק בבדה"ב אי ביצה שיש בה דם חשיבא ברי' ולכאורה לפמש"כ המחבר בספ"ו דביצת טריפה חשובה דבר שבמנין א"כ ה"נ ת"ל משום דבר שבמנין אלא דביצה שיש בה דם י"ל דחשובה כבלועה בה איסור ממ"א דלא הוה גם דבר שבמנין כמבואר בסק"א ומדברי הש"ך בסי' ק"ז נראה דתופס האיסור משום דם ובחידושי בסס"ו כ' דנראה דקיי"ל כהרשב"א ול"ע לדינא:

שם וכן צריך שיהי' דבר שאסור מתחילת בריי' לאפוקי נבילה עח"ד דממעט בזה גם איסור שאינה זבוחה. דאף דהוה מתחילת בריי' אינו מחמת עצמה אלא ממ"א. והנה נ"ל ג"כ דס"ל להמחבר דכללא דאם יחלוק ושמו עליו לא הי' מוציא את האיסור נבילה מדין ברי' וע"כ דס"ל דחתיכת נבילה לא מיקרי נבילה אלא חתיכת נבילה וכמו חתיכת עו"ט ומשו"ה הוצרך להא דתחילת בריי'. ובזה מיושב דברי הגש"ד דס"ל דנתנבלה בשחיטה אינה בטילה מטעם ברי' ותמהו הכל עליו דמבואר בש"ס לענין ללקות בכל שהוא דנבילה אינה ברי' ובזה א"ש דיש לחלק בין ללקות בכ"ש מדין ביטול די"ל דס"ל כמי כשי' זו דהא דנבילה אינה ברי' הוא משום דאינו אסור מתחילת בריי' אלא דבזה לא ס"ל כהמחבר דהמחבר ס"ל שנתמעט מזה גם איסור דאינה זבוחה כסברת הא"ד הנ"ל. ומשו"ה גם לענין ביטול לא הוה נבילה ברי'. ובעל הגש"ד ס"ל דזה לא שייך אלא לענין ללקות בכ"ש. דשם לא שייך איסור דאינה זבוחה דלית בה לאו. אבל לענין ביטול ה"ה מיקרי ברי' משום איסור שאינה זבוחה וס"ל דזה מיקרי שפיר מתחילת בריי' ודו"ק:

ס"ב גמות הגיד צריך ס' כנגדו הט"ז כ' דהוא דרבנן והא"ד כ' דאע"ג דאמרו אין בגידים בנו"ט היינו דפליטת טעמו אינו מטעים אבל נמחה גופו נרגש והוה מ"ה ע"ש וכן נראה מוכרח מדברי הש"ך בסי' ק"ג סק"ב ע"ש ולכאורה מהא דאמרינן עץ הוא והתורה חייבה עליו הי' נראה כדברי הט"ז דאין לו טעם כלל. ומ"מ הנכון כדברי המחמירין וראי' ברורה דע"כ דאע"ג דאמרו עץ הוא ל"ד הוא דאי ל"ה א"כ כמש"א בחבמה"א דמחייב בצירוף דעצמות דחלקו פטור. דכיון דחידוש הוא שיצטרפו העצמות אינו מצטרף בכזית בכא"פ. ה"נ בגה"נ אי ס"ד דהוא דבר שאין בו טעם כלל וא"כ הוה כעצמות וחידוש הוא שיתחייב אפי' עליו לבד הול"ל דחילקו פטור וע"כ דלאו דווקא כעץ בעלמא דאין בו טעם כלל אלא דאינו טעם גמור. אבל מ"מ יש בו בעצמו טעם שיאסר. וא"כ בנמחה גופו ונתערב בא"מ כיון שטעם עצמו נרגש אף שאינו נו"ט בחבירו ל"ג מתערובות קמח בקמח בצונן דכ' התו' ברי"פ א"ע דהוה דאו' אף שאין הצונן נו"ט בחבירו אלא משום שהוא נרגש (וע' מש"כ בזה בסי' ל"ח) וה"נ ל"ג כאן ואין להקל ודוק היטיב:

ס"ד ירקות מבושלים שנמלאו בהם שלשה תולעים כו' עט"ז דדווקא בנשואין ומילה קיי"ל כרבי דס"ג להקל. משמעות דבריו דהיינו אפילו באיסור דאורייתא דווקא שם בס"כ דלא הלכו בו אחר הרוב וחזקה כמבואר בריש חולין ד"ט גבי תאינה מנוקרת ע"ש. חששו לו בתרי זימני כרבי. אבל בכל האיסורים אפילו בשל תורה לא חששו לתרי זימנא. ואכתי סמכינן בהא אחזקה [ובב"ש סי' קנ"ד סי"ז מבואר דחולק בזה. ועי' בחי' שם]. ומה שהוצרך כאן לכך אע"ג דכאן בל"ה הא דברי' אינה בטילה אינו אלא מדרבנן ואינו אלא סד"ר. וא"כ בל"ה הי' יכול לומר דאזלינן בזה לקולא. נראה דהיינו דאפילו כהך דס"ג דהקדירה אין בו אלא מרק. והולך לשי' בסי' ק"ד דיבש בלח אפילו אינו יכול למוצאו אין בו כלל דין ביטול בתערובות אפילו מ"ה דאין יבש בטל בלח ע"ש באריכה. וא"כ ודאי דיש בזה ג"כ איסור דאורייתא ודו"ק. [ומ"מ לדינא כ"כ גם הש"ך דמשמעות הפו' בכאן דדווקא ברי' הוא דל"ב בזה. הא בל"ה יש בזה דין ביטול. וע' או"ח סי' תמ"ז גבי פרורין שנפלו ליין ודוק. וכן בסי' ק"א כ' הט"ז בעצמו דיש סתירה על האו"ה דס"ל דברי' בטילה באינה מינה מדין ברי' שנפל למרק הרי דסובר בעצמו דאי לאו משום ברי' הוה בטל. ואולי משמע לי' דמ"מ איירי שם ביש בקדירה גם איזה חתיכות יבש ומיושב גם קושי' הש"ך עליו ממשמעות הפו' בכאן ול"ע]. ולענין דינא בב' תולעים נראה דמ"מ אפילו לפי שי' דהוה איסור דאוריי' וגם נאמר דבדאו' לא סמכינן אדרשב"ג נ"מ ע"י ביטול יש ספק נמוח כמבואר בספ"ד. וא"כ אפילו אם אינו אלא ספיקא אי הלכה כרשב"ג בצירוף ספיקא דנימוח הוה ס"ס ודווקא בהוחזק בודאי בתולעים מחמירין בספיקא אבל בספיקא מקילין כמבוא' בהדיא בספ"ד ע"ש היטיב:

סימן קא ס"א חתיכה הראוי' להתכבד כו' ובהגה ואפילו אינה אסורה אלא מדרבנן אינה בטילה. בפלתי כ' דלאחד תי' בתו' דבדרבנן נחתינן חד דרגא. א"כ לדידן דקיי"ל את שדרכו. בדרבנן אפילו את שדרכו בטילה. אמנם בדפ"כ שם כ' בד"ה טומאת משקין דרבנן דע"כ דווקא בתרומה בזה"ז דרבנן. אבל בטומאת משקין דרבנן לא מקילינן. כמו שאין מקילין בתרומת פירות דרבנן ע"ש. וכן מוכח ע"כ מרפ"ג דערלה דתנן דאורג מלא הסיט מלמר בכור לא בטיל אע"ג דהוה דרבנן כמו שהוכיח הר"ש שם. וע"כ דלא בכל דרבנן מקילין וע' רי"פ כל הבשר גבי חלת חו"ל ודוק:

ט"ז סק"ג ומ"מ נראה דלא חשבינן לסתם גבינת עו"ג מחלב טריפה דאזלינן בתר רובא ע"ש. ולכאו' יש לתמוה עליו דלא הביא דהוא סוגיא מפורשת בסו"פ כל הבשר גבי קיבת עכו"ם

דלא חיישינן לינקה מחלב טריפה ע"ש. ונראה די"ל דמשם אין ראי' לזה דע"כ דאפי' לס"ד דשם דאסר קיבה מחלב טריפה נמי לא ס"ד אלא מדרבנן דאיל"ה מאי מייתי מהא דלוקחין מהן ביצים ואין חוששין לטריפה ע"ש. הא לפ"מ דקיי"ל דטריפה אינה יולדת. א"כ ליכא חששא גבי ביצים. אלא לעיברה ולבסוף נטרפה. וא"כ ודאי אית לה חזקת כשרות. ומאי מייתי ראי' לחלב דליכא חזקת כשרות וע"כ משום דשם בקיבה פשוט דליכא אלא חששא דרבנן ומייתי שפיר מביצה דאיכא חזקת כשרות בדאורייתא לקיבה דליכא חזקת כשרות בדרבנן ע"ש וז"ב ומוכרח. וא"כ כאן לגבינה מחלב גמור דהוה חששא דאורייתא וליכא חזקת כשרות אין לנו ראיה משם ודוק:

ש"ך סק"ו וראי' דהראבי"ה ס"ל דקליפה הוה חתיכה הר"ל כו' לכאורה צ"ע קצת דהא הראבי"ה ע"כ ס"ל דאפילו באיסור בליעה אמרינן ר"ל דכיון דמודה דבקליפה אינו נ"נ ע"כ אינו אלא בלוע ואפ"ה ס"ל דאמרינן ר"ל וצ"ע ועי' ר"ן סו"פ כל הבשר דבקליפה אפילו בבב"ח י"ל דלא נ"נ וצ"ע:

ס"ג תרנגולת בנוצתה אינה ר"ל ע' ש"ך דשי' הרב דמ"מ אם דרכו למנות ל"ב וחלק עליו והפלתי הוכיח דלא כהש"ך מרי"פ התערובות דאמרינן בחטאות שנתערבו דאי"ב ומפרש ר"פ משום דרכו למנות אע"ג דכבש בעורו וצמרו ל"ג מתרנגולת בנוצתה. ולולי ד"ק לק"מ דהתם בחייהם ל"ג ודאי מטבעות ע"ז ועורות לבובים דחשובין דרכו למנות אף דאינן לאכילה כלל. אבל לאחר שחיטה דלא חזו אלא לאכילה תיכף. וחסירין תיקון גדול כזה. בטל חשיבותיי' ובטילו. אמנם בהג"א פגה"כ סל"ג מורין סתימת דבריו דתרנגולת בנוצתה אי"ב והי' נראה לפרש משום דבר שבמנין וכשי' הרב וצ"ע. ועי' מש"כ הפמ"ג לענין כלי גדול של חמאה דהוה כחבית יי"כ ע"ש. הנה בש"ס מבואר דדוקא סתומות ולומר דדוקא ביין הוא דלא חשוב פתוחה כדר"פ אלו מציאות צ"ע דא"כ יותר נראה לומר להיפוך דדוקא ביין חשוב חבית סתומה ולא בש"ד. וכן משמע לענ"ד בהרמב"ם פ"ח ממע"ש דדוקא ביין קנה המעשר את החבית בחבית סתומה ולא בשאר כל המשקין ע"ש. ומש"כ לענין חלחולת שממלאים קמח כבר הביא הט"ז בסי' ק"י בשם הרש"ל דריקנית בטילה. ומש"כ דברי' לא משכחת במינו. וכ"כ הכו"פ. ל"י דהא בש"ס דאמרו ברי' לא בטילה קאי בגה"נ שנתערב בגידים דהוה מב"מ. וכן אבמה"ח באברי שחוטה ופשוט. ומה שדקדק הכו"פ מדברי פי' המשניות פ"ב דערלה דכ' דכל מה שמנו חכמים אינו אלא במינו המעיין שם יראה דקאי בהדיא גבי תערובות לח. וא"כ מה שמנו חכמים ודאי אין כוונתו אהא דסוע"ז אלא אהך דנדרים דנ"ח דמני שם טבל וחדש והקדש ווי"כ דהוא ג"כ במינו אפילו במשהו בלח וכענין שכ' התו' דהא דאביי ורבא גבי מב"מ הוא בטבל ווי"כ ודוק:

ד"מ א' הביא מ"כ דחתיכה שאינה מנוקרת מיקרי ר"ל דראוי' לנכרים וכ' ע"ז ואין אנו צריכים לזה דאפילו חתיכת א"ה מיקרי ר"ל כו' ע"ש. נראה שהבין דכוונתו דנתערב חתיכה שא"מ במנוקרת ואף דשא"מ אינה ראוי' לישראל ראוי' לנכרים ובודאי דאינו אלא תי' דהא אפי' הי' א"ה אינו בטל. וגם בל"ה קשה איזי' שייך בזה תערובות. אבל פשוט דכוונת הכותב שנתערב חתיכת נבילה בין כשירות וכולם אינם מנוקרות וס"ל דכמו תרנגולת בנוצתה לא מיקרי ר"ל כיון דצריך טורח גדול ה"נ חסרון הניקור הוה טורח גדול ובשביל זה לא הוה לו למיקרי ר"ל אלא דכיון דאפי' כמו שהיא ראוי' לעו"ג שפיר הוה ר"ל. ויש סעד לדבריו מדברי התו' חולין ד"ק ד"ה שאני דהוה ס"ד דתלי בר"ל קודם בישול וס"ל שם בפירוש דראוי להתכבד לעו"ג הוה ר"ל. וכן במסקנא שם כ' לגבי חטאת דכהנים אין מחזיקין טובה זה לזה. משמע דגבי עו"ג שפיר מיקרי ר"ל וכן נראה לדינא וצ"ע. שוב ראיתי שכבר דברו בזה בחכ"מ ובנוב"י:

ס"ז נחתכה חתיכה מותרת ממ"נ דאם האיסור נחתך כולן מותרות עט"ז. ובאמת לא נתברר לי סברא זו לפ"מ שהביא הגרע"א בסי' ק"ה תשו' הרשב"א גבי שני חתיכות אחת גדולה ואחת קטנה וא"י איזהו האיסור. דכ' דאין להתיר הקטנה ממ"נ דאם היא היתר ה"ה מותרת ואם היא אסור הרי הגדולה היא ההיתר ונתבטל הקטנה ברוב. דז"א דכיון דאתה מבררה לאיסור לא שייך שתתבטל יעו"ש שכן נראה ברור בכוונת דברי הרשב"א. וא"כ ה"נ לכאורה אם אתה תופס שהאיסור הוא נחתך לא שייך עליו ביטול והיא אסורה והט"ז נראה שכיון ליישב זה במש"כ פי' בספק איסור. וא"כ י"ל דהתם דוקא בשני חתיכות דאם השני' היתר היא איסור ודאי אבל מ"מ לאחר העיון א"צ לחלק בזה. ואולי י"ל דהרשב"א שם לשי' דס"ל בסי' ק"ט דהאיסור שנתבטל לא שרי אלא כ"א בפ"ע דאנו תולין על כל אחד דהוא מהרוב היתר. אבל לבשלם ביחד לא שרי. וה"נ בזה לא שייך ביטול כיון דאתה מבררה לאיסור. אבל לשי' הרא"ש שם דשרי אפילו לבשל ביחד דכל שנתבטל נהפך האיסור להיתר גם בכה"ג שייך ביטול דכיון שרוב הוא היתר הכל נהפך להיתר ולהרשב"א לשי' באמת א"צ בזה ממ"נ דבל"ה לכאורה הא כיון שנחתך הוה כפירש וקיי"ל דמרובא פריש כמש"כ הט"ז בשם המהרא"י בסמוך. אלא דבקבוע שאינו ניכר שי' ר"י והפו' לאסור אפילו פי' ממילא. ומשו"ה הוצרכו להתיר כאן מטעם ממ"נ דיש ע"ז דין ביטול. אבל הרשב"א הרי הסכים שם לשי' ר"ת דשרי כמבואר בסק"י ס"ו ע"ש. א"כ מותר כאן בפשיטות משום פי' ודוק:

ט"ז סקי"ד כי חלק זה הרוב נגד הקבוע השני. ולא זכיתי להבין פירוש דברים אלו. דבקבוע לא שייך רוב כלל. והמועט הוה כהמרובה וצ"ע:

עח"ד שהקשה בהא דפריך בריש חולין לר"מ דחייש למיעוטא היכי אכיל בשרא דילמא במקום שחיטה נקב הוה. דמאי פריך והא מודה ר"מ בביטול ברוב. וא"כ אפילו הי' נקב היא בטילה ברוב כשירות. וכ' דכיון דאין הספק מצד התערובות. אלא הספק על כ"א בפ"ע לא שייך ביטול ע"ש. וכיוצא בו חקר הפמ"ג בפתיחה לתערובות יעו"ש. ולענ"ד משמעות הפו' גבי אחרי שנכנס בין השוורים דיש חששא על כ"א דמ"מ תפסו בפשי' דמן התורה בטלו מיעוט הנדרסים ברוב אלא דמדרבנן ב"ח לא בטלו יעו"ש. ובסל"ו גבי לימונ"ש שמביאין העו"ג דאפילו נאסרו שנים או שלשה בטלו ברוב. ובסק"ז גבי דגים שנמצא בהם דג טמא דאפילו נאסרו כ' או ל' עד ס' בטילים ברוב וכן בכ"ד. ומצאתי בפמ"ג סי' ק"ה שהביא גבי ספק באיזה נגע החלב. דבכה"ג כ' שם דבכה"ג לא בטל מטעם הנ"ל. והפמ"ג חלק עליו. ולענין קושי' הח"ד הנה לפ"מ שכ' האחרונים דכל שנודע לאחד לא שייך ביטול א"כ י"ל דחששת הש"ס דילמא הוה נקב ונודע לאחד. דלא שייך ביטול וז"פ. וגם בעיקר הביטול ברובא דעלמא אינו מבורר לי כלל. ולשי' הב"ח לקמן סי' ק"י דהתערובות חנויות הוה קבוע דאורייתא ע"כ דפשיטא לי' דלא שייך בזה דין ביטול מ"ה ע"ש:

בחי' הגרע"א כ' דבד"ח באיסור דרבנן י"ל דשרי לחתוך כדי שיתבטל דלא הוה אלא כמוסיף על התערובות דמותר באיסור דרבנן לשי' המחבר בסי' צ"ט. וצ"ע דא"כ בחבילי תלתן של כה"כ דכ' התו' דלא הוה אלא דרבנן כנ"ל. א"כ למה כולן ידלוקו יחתוך החבילות ויתבטל וצע"ג:

סימן קב

ס"א בהגה מיהו אם לבנו בה מאכל כו' עש"ך משום דלחזותא עביד. ולכאו' למ"ש בסמוך דכל דבר הבא לתקן הקדירה הוה כמב"מ לא הוצרך לזה. אבל באמת נלענ"ד דלא לכל דבר הוה כלל זה דהרי גבי מחמץ גבי תרומה אמרו דוקא מב"מ ע' פ"ב דערלה ובחולין צ"ט. אלמא דאע"ג דאתי לחמץ לא חשיב אינו מינו כמינו. וע"כ דדוקא מים ומלח בעיסה דאי אפשר לעיסה בלא מים ומלח חשוב מינו הא ל"ה אינו חשוב כמינו וכן הוא משמעות התו' שם ור"ן בנדרים נ"ב ע"ב ועי' מש"כ בזה בסל"ח וצ"ע:

ס"ב כל שאין המתיר עתיד לבוא בודאי ל"א יש לו מתירין. עש"ך שהקשה דהא סוגיא מפורשת היא בביצה. ולענ"ד דהנה הפלתי הביא שכבר הקשו דהכא בביצת ספק טריפה היכי שייך כלל יל"מ דממ"נ דאם יתברר שאינו טריפה הרי לא הי' כאן איסור מעולם. ואם הוא טריפה אין לו מתירין. ותי' דאם היינו אומרים דזה מיקרי יל"מ אף אם הוא באמת טריפה אינה בטילה כיון דנקרא

עליו שם היתר. ויפה הי' דהא גם לענין מב"מ אזלינן בהא בתר שמא. ומ"מ פשוט דזה שייך לטעם הר"ן בהא דדשיל"מ לא בטל במינו. דהא נקטינן כר"י דמב"מ ל"ב. אבל לטעם דעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר פשוט דלא שייך זה. והנה כ"כ התו' בכ"ד דהא דמב"מ ל"ב לר"י אינו אלא בלח דאי ל"ה היכי תרומה עולה בק"א במינה ע"ש. וא"כ פשוט דה"נ לענין דבר שיל"מ לטעם הר"ן דהוה כמב"מ אינו אלא בלח. והנה סוגיא דריש ביצה ע"כ אזלא ביבש. כדמוכח שם באוקימתא דר"פ דמוקי לה משום דבר שדרכו למנות ע"ש. וע"כ יודע הר"ן דהתם ביבש הטעם משום דעד שתאכלנו כו' וא"כ כיון דהתם אין הטעם אלא משום עד שתאכלנו כ"כ דזה פשוט דלא שייך זה בביצת ס"ט דממ"נ אי אינה טריפה השתא נמי היתרא הוא ואי טריפה היא לא יהי' לה היתר ופשוט דאין זה דבשיל"מ. אבל המחבר כאן הא פסק בספ"ו דביצה שלימה אינה בטילה כלל ע"ש. וע"כ קאי הכא בלח. וא"כ שייך בזה טעם הר"ן דהוה כמב"מ. וא"כ שפיר הו"א דעכ"פ יש לה שם יל"מ ואפילו היא טריפה אין לה ביטול כמש"כ הפלתי. ומשו"ה הולך לסברת הרשב"א משום דאין המתיר עתיד לבא בודאי ומסוגיא דביצה לא הוה ידעינן לה דהתם ביבש והכא בלח ודוק:

ס"ד לא שייך דבשיל"מ היכי שהמאכל מתקלקל הנה לטעם דעד שתאכלנו הוא פשוט אבל הרי כ"כ גם הר"ן בריש ביצה. ולכאורה לשי' דהוה כמב"מ א"כ מאי נ"מ במה דמתקלקל וזה ודאי דוחק לומר דכיון דאין לו היתר עד שיתקלקל לא נקרא עליו שם היתר. וכן קשה הא דכ' ר"ת דטבל לא הוה יש ל"מ היכי דאין הבעלים בעיר וכן היכי שצריך הוצאה גבי הגעלה. ע"כ נראה דבאמת לא אמרינן כל הני קולות אלא היכי דגוף האיסור אין לו מתירים דהא בטבל האיסור הוא תרומה שמעורב בו. וכן גבי כלים בבליעת איסור אין שום היתר לאיסור הנבלע בהם ולא שייך כלל דנקרא עליהם שם היתר אלא משום עד שתאכלנו והיכי שאין התיקון בידו לא שייך אבל היכי שיש להאיסור גופו היתר דהוה כמב"מ ודאי דאין לחלק בזה. ובזה א"ש דברי הט"ז בר"ס שכ"ג דהעלה בארוכה דקונמות דהוה יל"מ בשאלה אפילו עכשיו אינו מוצא פתח לנדרו הוה יל"מ כיון דנקרא ע"ז שם היתר ע"ש. ולכאורה וכי גרע מאין הבעלים בעיר או שהמאכל מתקלקל. ולפמש"כ א"ש דהתם דווקא לפי שאין האיסור ניתר בעצמו. אבל נדרים דנקרא עליהם שם היתר תיכף משום דמצוה לאתשולי עליו ולהתירא קאי והוה בזה גם לדידן מב"מ דל"ב שפיר ל"מ תו מה שעכשיו אינו מוצא פתח דמ"מ שם היתר עליו וכמב"מ דמי. וכמש"כ בשם הפלתי לענין טריפה. ונראה לי ראי' ברורה לדבריו מנדרים נ"ט דאקשי שם אהא דתרומה בטילה בק"א דליהוי יש ל"מ ומוקי בתרומה ביד כהן. והדר פריך מסיפא דתני דתמכר לכהן ומשני בישראל שנפלו לו מבית אבי אמו כהן. ופריך עלה תו מדתני עלה חוץ מדמי אותה סאה ע"ש. והקשו רבים דכיון דניחא לי' ביורש. א"ש ממילא דכיון דהמפריש מת שוב אין היתר לנדרו. ושפיר מיירי ביד ישראל אלא שמת המפריש. וכ"ש לשי' ר"ת דאף אם הבעלים אינו בעיר לא הוה יל"מ. ולדברי הט"ז אתי שפיר. דבאמת כיון דנדרים מצוה לאתשולי עליו ונקרא עליו שם היתר שוב ל"ב אפילו עכשיו אין לו היתר ואפילו מת דכמב"מ דמי וכן תרומה לפי ס"ד דהש"ס דלא הוה ידע לחלק משום מצוה לאתשולי והוה כנדרים [ול"ד למש"כ לעיל בטבל דהכא ע"י שאלה משתנה מה שהוא יותר משיעור של תרומת עצמה להיתר גמור ודוק] אלא דביד כהן ס"ל להש"ס דכיון דאתי ליד כהן ונשתנה הרשות שוב פקע מינה שם ההיתר דמעיקרא. אבל כ"ז כשהיא כבר ביד הכהן ונשתנה שמה. אבל כ"ז שהיא ביד הישראל ס"ל בפשי' דלא פקע שם ההיתר מינה והוה שפיר יל"מ וא"ש. ולפ"ז כ"ש דל"מ בנדרים אם המאכל מתקלקל ומ"מ כ"כ דזה דווקא בלח אבל ביבש ליכא כלל אלא טעמא דעד שתאכלנו ובודאי דלא אמרינן לה אלא היכי דהמתיר בידו. וסוגיא דנדרים נ"ל דמשמע לי' אפילו בלח ע"ש ודו"ק:

שם בהגה הא דדשיל"מ אינו בטל היינו דווקא כשהאיסור בעין. עש"ך דהתו' והר"ן דהקשו בהא דהנודר מן הבשר ונתבשל באחר בנו"ט דאמאי בטילה הא הוה דשיל"מ ע"ש. ע"כ דס"ל דאפילו טעם אוסר [מיהו מהירושלמי שהביאו אין ראי' דאיהו פריך מדהנא ונתערב באחר וי"ל דברייתא היא ומיירי באיסור בעין ע"ש] ובאמת נראה לי דלטעם הר"ן דהוה כמב"מ א"כ הא במב"מ ודאי דאפילו בטעם בעלמא ל"ב כדמוכח בכ"ד ובחולין ד"ק גבי כיון שנתנה טעם בחתיכה ע"ש וה"נ ודאי אפילו בטעם בעלמא דלגמרי מדמינן לה כמב"מ. אבל לטעם דעד שתאכלנו שפיר י"ל דטעם בעלמא דקיל בכ"ד ולית בי' מלקות י"ל דהקילו בו. ול"א נקרא עלי' שם היתר. [מיהו גם להר"ן ע"כ הא דבשיל"מ ל"ב ע"כ אינו אלא חומרא מדרבנן כדמוכח בהדיא בב"מ נ"ג גבי מע"ש דיש לו מתירים בפדיה ואמר עלה דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי] וכן מוכח לענ"ד מדברי הרי"ף גבי פת שאפאה עם הצלי דליכא אלא ריחא בעלמא וכ' עלה דהחמירו בה משום דהוה דשיל"מ ע"ש. וכ"ש לטעם. והיינו כמו שכ' הר"ן בנדרים נ"ב באורך בשי' הרי"ף דהוא משום מב"מ ולשי' זו ודאי ל"ב כמש"כ. ובפלתי ה"ר דטעם בטל ממתני' דבשר קק"ד וקק"ל שנתבשלו עם בשר חולין דאסור לטמאים ומותר לזרים ותיקשו לר"א דס"ל ביבמות דיש לו היתר לכהן הוה יל"מ א"כ אף שאין בקק"ד נו"ט ליתסר לזרים משום יל"מ וע"כ דבטעם ל"מ יל"מ. והקשו עליו דהתם בנתבשל איכא רוטב דאי"מ ובאי"מ בטל אפילו ביל"מ ואף הבשר שהוא מינו קיי"ל דסלק את מינו כמו שאינו. ופשוט דכוונת הפלתי למש"כ הגאון מהרש"ק דלטעם דעד שתאכלנו הא דמקילין באי"מ. אינו אלא משום דבזה לא חשבינן לה שיוכל לאוכלנו בהיתר דההיתר לא יהי' נקרא עליו ע"ש. וא"כ בנתערב במינו ואי"מ ודאי לא שייך בזה סלק. דכאן כיון דאיכא גם בההיתר ממינו. שפיר נקרא גם על האיסור שם ההיתר. ושפיר שייך עד שתאכלנו. והו"ל דל"ב. דלשי' זו ודאי דלא שייך כאן סלק. וע"כ דהוא משום דטעם בטל ושפיר יש הוכחה לשי' זו ממשנה זו דטעם בטל. אבל לשי' הר"ן דהטעם משום מב"מ ודאי דאמרינן בזה סלק כמו לר"י במב"מ דבטל בזה. וליכא ראי' ממשנה זו די"ל משום מינו ואי"מ דאמרינן בכל מב"מ סלק. ומשו"ה בטל ההרוטב מבטלו. אבל בל"ה שפיר י"ל דגם טעם ל"ב. וא"כ לדינא בדבר דלא שייך אלא עד שתאכלנו וכנ"ל בסמוך. ודאי דטעם בעלמא בטל. אבל בדבר דשייך שי' הר"ן משום שם היתר והוה מב"מ יש להחמיר גם בטעם ודוק:

שם כל דבר שלא הי' ניכר קודם שנתערב בטל אע"פ שיל"מ כ' האחרונים דהתו' בב"ק גבי כרם רבעי דלנוטעים שכ' דאע"ג דל"מ פדי' למה שגדל אח"כ ול"ב דהוה דשיל"מ כו' ע"כ חולקים ע"ז וס"ל דאע"ג דאינו ניכר ל"ב. ולענ"ד אינו מוכרח כלל. דל"מ למ"ד כל הנלקט והחילול חל לאחר לקיטה א"כ בשעת גדילתו באיסור הוא גדל. ושפיר הוה ניכר קודם שנתערב. אלא אפילו למ"ד כל המתלקט ולמפרע הוא מתחלל. וכל הפירות שנגמרו קודם אמירהו איגלי מילתא דהיו גדילים בהיתר וא"כ גם מה שניתוסף עליהם אח"כ לא הוכר האיסור קודם שנתערב [אף דג"ז אינו ברור כיון דמ"מ אין החילול בשעת אמירתו וע' ביצה ל"ז גבי בהמה של שני שותפים] מ"מ א"ש דכיון דאין פדי' למה שגדל אח"כ ודאי דאיכא פירות ניכרין לאיסור שמתערבין דהא ודאי הא דלא מהני פדי' למה שגדל אח"כ הוא מטעם דבר שלא בא לעולם וע' קידושין כ"ד דמוכח בהדיא דפירות קודם שמדר חשיב לא בא לעולם. וא"כ פירי שלא הי' סמדר בשעת אמירתו ואח"כ נגמרה באותו היום ונלקטה ודאי דלא חל עליו הפדיון כלל והיא כולה איסור והרי מתערבת עם הפירות ויל"מ והינה בטילה. ובודאי דזו מיקרי ניכר לאיסור דהרי בשעת חיבורה רוב הפירות היו אסורים וניכרים לאיסור ובשעת לקיטה הוא דנתערבה וא"כ ודאי הוה ניכר האיסור קודם ול"ב. ועוד נלענ"ד דלק"מ. דהנה לכאורה יש להקשות בפשיטות מהא דאמרינן גבי המעביר עציץ נקוב בכרם הוסיף מאתים אסור. וכן גבי מחילת הכרם שנפרצה. והנה כבר הביאו האחרונים דברי האו"ה דבכל הדברים שאינם מתבטלים ברוב כשלא הי' ניכר קודם בטל. וא"כ לכאורה ה"נ למה בעי בכלאי הכרם מאתים. ולבטלה ברובא. וע"כ נראה כמש"כ הרא"ש בנדרים סו"פ הקונס גבי בעיא דגידולים דפשי' דגידולים ל"ב מן התורה ע"ש. ובאמת הוא מוכרח בכאן בהדיא דהא ילפינן שם מקרא דזרוע ובא

אינו אסור אלא התוספות וא"כ אי בטלי נימא דקנוא קמא בטל ואף התוס' לא ליתסר מדאורייתא. וע"כ דכ"ז שהוא גדל אינו בטל מ"ה. וכ"כ התו' בב"ק ד"ק ע"ש. וא"כ אין הביטול אלא בשעת לקיטה. וא"כ מעיקרא הי' האיסור ניכר. עוד הקשה בפלתי מדברי התו' סוף מעילה גבי פרוטה שתעלה בידי מן הכיס הקדש דמעל. והקשו התו' שם דלבטיל ברובא וכ' דאע"ג דיל"מ מ"ה בטל. וש"מ דהא מדרבנן ל"ב דמיקרי יל"מ אף בכה"ג שלא הי' ניכר קודם. וגם זה נראה דלק"מ. דהנה לכאורה עדיפא הו"ל להקשות מסוגיא מפורשת סו"פ כל האיסורים גבי ט' וכלב דכנגד הכלב אסורים ופריך בגמ' ונשקיל ונברר חדא להדי כלבא ואידך לשתרי ע"ש. ולכאורה אפילו חדא לא ליתסר דהא בטלי ברוב ואי דבע"ח חשובין ול"ב הא כאן לא הי' ניכר קודם שנתערב. אמנם לענ"ד כבר כ' התו' שם דהקשו וכי שייך ברירה בכל האיסורים שנתערבו. וכ' דדווקא בדבר שלא הי' ניכר האיסור קודם שייך ברירה ע"ש. וא"כ נראה ברור דה"כ להיפוך דבכה"ג לא שייך כלל ביטול מ"ה דאין כאן תערובות כלל כיון דשייך בזה ברירה א"כ ע"כ צריך אתה לברור אחד לאיסור. וא"כ קושי' התו' במעילה שם אינו אלא אהא דנפלה פרוטה של הקדש בתוך הכיס דשם [וכן הוא בפירוש בלשונם] ובזה כ' שפיר דהוה יל"מ דהי' ניכר קודם אבל בפרוטה בכיס זה הקדש לא מקשי מידי דהתם מ"ה לא שייך ביטול וע' בסי' ק"א מש"כ בשם הח"ד ודוק:

והנה הביאו האחרונים דזה דווקא שלא הי' האיסור ניכר והיתר הי' ניכר. אבל אם לא הי' גם ההיתר ניכר כ' המרדכי דלא בטל כלל. ונראה לי פנים לזה מהא דאילן שמקצתו בארץ ומקצתו בחו"ל בגיטין כ"ב דהגדל בחיוב חייב ומשמע אפילו הוא מיעוט. ואפ"ה לא בטל. וע"כ משום דלא הי' ההיתר ניכר קודם ובודאי דלא שייך בזה לומר כמש"כ בסמוך דבתחילה ל"ב דגידולין ל"ב. ואח"כ כשנעשה טבל הוא דבר שיל"מ ול"ב. דנראה ברור דלא שייך סברא דגידולין ל"ב אלא כשאפשר דהאיסור יתרבה שלא יהי' עליו דין ביטול בזה אמרינן דמתחילתו חשוב כנתרבה ול"ב אבל כאן הרי אינו עתיד להתרבות לעולם יותר מכפי חלקו ויש בו כדי ביטול וכן בהא דהמרבה במעשרות בקידושין נ"א דאמרינן מעשרותיו מקולקלין. ומשמע ודאי אפילו הרבה כ"כ שהחולין יהיו רוב כנגד המעשרות וא"כ לבטל בזה המעשר ברוב. וע"כ כיון דמעיקרא הי' הכל טבל. והשתא נולד ההיתר בתערובות ל"ב האיסור ודוק היטיב:

שם דבר שיל"מ וחוזר ונאסר כו' הגר"א כ' ראי' מהא דסוף ע"ז דפריך וליתני חמץ בפסח ומוכרח דלפי האמת הוא בטל ולא הוה יל"מ דאי ל"ה למ"ל למיתני שם משום א"ה ת"ל דיל"מ. וע"כ משום דחוזר ונאסר לא הוה יל"מ. ובפשי' אין שום ראי' דהא תני התם בב"ח וא"כ ע"כ מתני' דלא כר"ש דלר"ש בב"ח מותר בהנאה כדאיתא בכל הבשר ולר"י חמץ לאחר הפסח אסור ולא הוה יל"מ. ומשו"ה פריך דמ"מ ליתני משום א"ה. אבל לדידן באמת בל"ה ל"ב דיש ל"מ. אבל עיקר הקושי' לשי' הרמב"ם ליתא כלל. דהנה צ"ל לשי' דחמץ הוה יל"מ דמותר לשהותו דאי ל"ה למה יל"מ. וע"כ צ"ל דלביעור דאין לו היתר בטל. אבל באכילה דיש לו היתר ל"ב. אבל אי הוה הטעם דל"ב משום א"ה וחשיבות. א"כ פשוט דאע"ג דמשום מצות עשה דביעור י"ל דאינו מחויב מספק לשרוף כולם [אע"ג דכ"א דינו בזה כספק וכמש"כ בסי' ל"ט מדברי רש"י בסנהדרין דבמקום שיש לו הפסד אינו מחויב לשרוף הכל] וכן מוכח בהדיא מן הירושלמי גבי חבילי תלתן של כה"כ דפריך וימכור לנכרי חוץ מדמי איסור שבו ע"ש וע"כ דאין בזה מצות שריפה [ואפילו בספק גמור במצות נתינה נסתפקו בזה התו' בב"ב פ"א וע' חי' ב"י] מ"מ משום איסור ב"י פשוט דלא גרע מאיסורי מזבח דמבואר ברי"פ התערובות דל"ב וכולם אסורין וה"נ ודאי לענין לאו דב"י ע"כ דאסור להשהותן כולן וצריך לשרוף הכל. ולא שייך כלל בזה יל"מ וז"ב לענ"ד. ובר"ן נתקשה לשי' הרמב"ם דכיון דהא דיש לו מתירין ל"ב הוא מדרבנן א"כ מדרבנן גוף החמץ אסור גם לאחר הפסח ולא שייך לומר יש לו מתירין. ונראה דהר"ן לשי' בטעם יש לו מתירין משום דהוה כמב"מ ומשו"ה שפיר קשי' לי' דבדרבנן לא שייך לקורא מב"מ כיון דאסור מדרבנן. אבל לטעם דעד שתאכלנו ודאי כיון דלאחר הפסח אזיל לי' איסור תורה שייך לומר עד שתאכלנו ועוד כיון דבתערובות לא אסרו כלל לאחר הפסח גם מדרבנן ושי' הפו' שם דאי"ל אפילו דין ביטול פשיטא דשייך עד שתאכלנו. אלא דהר"ן לשי' דהוא משום מב"מ יפה טען דכאן כיון דגוף האיסור אין לו היתר לא שייך מב"מ ונכון. ועכ"פ לדידן לק"מ על שי' הרמב"ם ודוק:

סימן קג ס"א אפילו אינו פוגם אלא תערובתו מותר ע' ח"ד לענין בב"ח דאע"ג דאסור אפילו שלא כדה"כ מ"מ נ"ט לפגם לא מיתסר דנ"ט לפגם מקרא דאינה ראוי' לגר נפקא דנפקא מינה שם איסור לגמרי וזהו מותר אפילו בבב"ח ע"ש. והנה הא דמותר נ"ט לפגם בבב"ח מפורש בהדיא בסוסס"י לענין קדירה שאב"י דאפילו בב"ח מותרת ע"ש. אבל מש"כ להתירה בעלמא כשנפגמה ואינה ראוי' לגר לענ"ד ל"ע טובא. דהא קיי"ל באיסורי הנאה דאפרן אסור ומשמע בסוף תמורה דמדאורייתא אסור מדאסרינן לנקברין שלא ישרופו גזירה שלא יהנה מאפרן ע"ש. וכן התו' ברי"פ השוכר את הפועל הקשו דליחוש דילמא אתי לחטוטי בתריי'. וכן קי"ל באו"ח סי' תמ"ב דאע"ג דחמץ שנפסל מאכילת כלב קודם זמן איסורו מותר [והא דלא שרי שם באינה ראוי' לגר. יעור"ן דחמץ שאני דראוי' לחמע בה כמה עיסות] מ"מ כשהיתה ראוי' בזמן איסורה ונפסלה אח"כ ל"מ. וע"כ דגם חמץ אע"ג דקיי"ל לדידן דמצותה בשריפה וכשנתקיים בה מצות שריפה אפרה מותר. מ"מ כ"ז שלא קיים מצות שריפה אפילו היא עפרא אסורה ולא שייך שום היתר. וכ"ש בב"ח דאין בה מצות שריפה ולעולם עפרה אסור. ומיהו בכל האיסורין ודאי דמ"מ אינו חייב על אכילתה דעכ"פ הוה שלא כדה"כ [אבל ב"י בחמץ איכא] אבל בב"ח דלוקה שלא כדה"כ. גם בזה לוקה. ומ"מ נ"ט לפגם לענ"ד לא שייך לזה כלל דכל עיקר הלימוד מנבילה לענ"ד אינו אלא דכיון דמלינו דבנבילה התירה תורה א"ר לגר. תו אמרינן דאע"ג דרבי' קרא דטכ"ע ול"ב ברוב מ"מ היכי דהטעם פגום אינו חשיב טעם. וממילא ה"ה בטל ברוב. וא"כ ודאי דגם בבב"ח אע"ג דכשהוא בעצמו לוקה עליו אפילו כשנפגם מ"מ לאסור תערובות ע"כ אין אנו למידין אלא מדין טכ"ע בכל האיסורים. וא"כ ודאי דלא חמיר מכל האיסורין וטעם פגום אינו חשיב טעם והוא בטל ברוב. ומחלוקת הרשב"א והר"ן בס"ב בהגדיל המדה אינו אלא דלהרשב"ס מסתבר דיש ללמוד מנבילה שמותר בא"ר לגר. דלעולם פגום אינו חשיב טעם לאסור וממילא כיון דלא שייך טכ"ע ה"ה בטל ברוב ואע"פ דהגדיל המדה והרי נהנה ממנו. מ"מ הרי הוא כמב"מ דבטל ברוב. והר"ן ס"ל דלא מלינו למילף מיני' אלא כשאין לו שום הנאה מהתערובות וכמו בנבילה שא"ר לגר דאינו נהנה כלל אז לא חשיב ובטיל ברובא אבל כשיש לו הנאה בגודל המדה שפיר חשיב גם טעם פגום. כיון דנהנה ממנו. והרי הוא ניכר ואינו דומה למב"מ. ועכ"פ עיקר ההיתר בנוטל"פ לכו"ע הוא מדין ביטול ברוב וכן מפורש בהדיא בדברי הר"ן במסקנת הסוגיא שם. ועכ"פ לכו"ע אין לחלק בזה בין בב"ח לשאר איסורים דמ"מ הוא בטל ברובא ושרי וז"ב לענ"ד. ולפ"ד נדחה השגת הח"ד על הפ"ח דכ' דגבי שרצים דחידוש הוא דהם פגומים ואסרינהו רחמנא אסורים אפילו נסרחו יותר והשיג עליו דא"כ נוטל"פ נמי ליתסר [דהא מא"ר לגר ילפינן לה. וכאן אסור לפ"ד אפילו א"ר לגר] ובהדיא מסיק בש"ס דשרי נ"ט לפגם אפילו בשרצים ע"ש. ולפ"ד זה ליתא דאע"ג דאינהו גופייהו אסורין אפילו כשהן פגומים. מ"מ טעמן אינו אוסר בפגם. דלזה לא מלינו למילף מטכ"ע כנ"ל. וכן הוא בהדיא בלשון הר"ן שם דאע"ג דחידש רחמנא בגופן לא מלינו דחידש בתערובתן ע"ש. וזה נוטה בהדיא לענ"ד כדברי הפ"ח דבגופן חידוש הוא ויש לאסור אפילו נסרחו ומ"מ טעמן אינו אוסר וז"ב:

ס"ב אבל נערו התבשיל בכף כו' דעת הט"ז דאפילו הי' הכף בלוע איסור גמור אם תחבו לתבשיל שפוגם אינו אסור הקדירה דמ"מ השתא הוה נ"ט בר נ"ט דהיתרא. והנה"ך חלק עליו ועפמ"ג. ונראה דעפ"מ שכ' לעיל דהא דמקילין בנ"ט בר נ"ט דהיתרא הוא משום דבהיתרא לא מלינו למילף דטכ"ע מאיסורא ומשו"ה מקילין באיקלש ע"ש. וא"כ נראה דאם הי' הכף בלוע

מאיסור גמור ממילא קיי"ל דבאיסורא טכ"ע וא"כ חשובה או כממשו של איסור והטעם הנפלט ממנה אפילו הוא בהיתר אינו חשוב כ"ע בר כ"ע אלא כטעם היוצא מן הממש והוה כאיסור ממש שפוגם בתבשיל. שהקדירה אסורה וצ"ע:

ס"ג אפילו אינו פוגם בעצמו כו' ואלמלא המלח הי' לשבח אפ"ה מותר עש"ך דהוה"ד אם חסירה מלח. ואם הי' בה מלח הי' לשבח כדאיתא בהדיא בש"ס. ולענ"ד יש מקום לומר דבכוונה השמיטו המחבר. דלענ"ד כמו באי"מ ביבש קיי"ל דצריך מיהו מדרבנן ביטול משום דאם יבשלו יתן טעם. ה"נ בסופו להשביח מעצמו או ע"י דבר שדרכו בכך כגון ליתן מלח ל"ג מיבש הנ"ט ע"י בישול וה"נ יתן טעם ע"י מלח ואסור ודאי מדרבנן מהשתא וכמו ביבש שלא במינו שם. והש"ס לא קאי אלא על עצם דין הפגם ומדאורייתא. אבל לדרבנן גם בסופו להשביח ע"י דבר שדרכו בכך ודאי אסור. דכשישביח ויוכר הטעם אסור מדאורייתא. וכן דקדק בספר תפל"מ מדברי הב"י דברותחין אסור שסופן להצטנן דלא כהש"ך סק"ז. אמנם לא הביא ראי' לדבריו ולפמש"כ הוא מוכרח ואף דהטור בריש הסי' כ' להתיר ברותחין נ"ל כמו שפירשתי דברי הש"ס דזהו לעיקר הדין אבל לדינא השמיט הא דחסירה מלח דזה אין להתיר ודוק:

ס"ד מפני שהבשר פוגם השמן כו' בש"ך סקי"ד האריך דהתו' ועו"פ חולקין בזה. וביותר לענ"ד תשו' הגאון בב"י סק"ד גבי עכבר בשמן דס"ל שם דאפילו עכבר משביח וכ"ש שאר בשר ואפילו החולקים שם משמע לכאורה שלא נחלקו אלא גבי עכבר. ובאמת גם לשון הרמב"ם גבי עכבר שכ' דבשמן פוגם שמן צריך להיות מבושם משמע לכאורה דבשאר בשר הוה לשבח ומותר ד"ע וצ"ע. ומזה קשה גם על הח"ד שכ' דבשמן שלוק לא מצינו שום סתירה על הרב ע"ש. דהרי תשו' הגאון שם הוא בשמן רותח ע"ש. ובאמת מה שדקדק. דבשמן שלוק הוא דאמרו דל"ח לאיערובי משום שהוא פוגם ולא בשאר שמן לכאורה אדרבה לא הוזכר שלוק בש"ס אלא להחמיר עליו דאפילו לאחר שהתירו את השמן שקיל וטרי שם בשלוק ע"ש. [מיהו י"ל דעיקר חשש תערובות בשר לא חששו אלא בשלוק ומשו"ה לא הוה בכלל היתר סתם שמן ע"ש ודו"ק] ומ"מ דעכ"פ אין כאן דיקדוק וצ"ע. והפלאתי התאמן למצוא מקום סמיכה להרב להיתר דהקשה להרב דמבעיא לן בסוף ע"ז אי ס"ל נו"ט לפגם אסור א"כ היאך אכל שמן של עו"ג שם ולמה ל"ח לפליטת כלים. וע"כ הוכיח דבשמן אפילו בשר בעין ג"כ פוגם בו ואב"י שהוא בכ"מ לפגם הוה תרתי פגם ובהא ודאי מודה להקל. וסייעתא דבשמן גם בשר בעין פוגם. והנה גוף סברתו דחוק דאי"כ כלל לחלק בין חד לפגם לתרי והתו' לא חילקו אלא בין פוגם בעין לפגם דאב"י דזה שאב"י אינו פגם כ"כ כמש"כ הפו'. אבל בין חדא לתרי מאי נ"מ בזה. ועוד דגם זה גופי' ליתא לכאורה. דהרי הא דסתם כליהם אינו ב"י אינו אלא משום ס"ס שמא לא נשתמש היום ואפילו נשתמש שמא בדבר הפוגם. וא"כ עכ"פ בסתם כליהם אין כאן אלא היתר דדבר הפוגם. ולמ"ד נו"ט לפגם אסור ל"מ. ואי"כ לומר דמ"מ ה"ה קל יותר דיש בו מ"מ עכ"פ ספק אחד. דלא נשתמש כלל היום אלא אתמול. דז"א דהא משמע בש"ס דמאן דאסר פגם הוא מדאורייתא וספיקא לחומרא ולא מצינו מאן דאסר פגם מדרבנן להקל בספיקו [וכעין זה נ"ל לשי' הראשונים דס"ל דאב"י הוה עפרא בעלמא דתיקשי לכאורה מהא דאמרינן גבי חלתית דאסור משום דמפסקה לי' בסכינא ואע"ג דהוא נו"ט לפגם חורפא דחלתיתא מחליא לשמנונית והוה לשבח ע"ש. ולכאורה כיון דהוא עפרא בעלמא והותר כבר לגמרי א"כ אפילו החלתית מחליא לי' מ"מ למה יאסור דאין היתר חוזר להיות איסור וכדקיי"ל גבי אפרוח בילת טריפה ועור חמור שסלקו בסו"פ בה"מ. דאין מטמא טומאת נבילות אע"פ שמטמא טו"א. ולשי' הר"ן דגם הטוח על פניו פוגם שפיר י"ל דזה ודאי עדיין אינו כעפרא ובאפי נפשי' אסורא הוא אלא דבכ"מ שרי דפוגם במה שנו"ט ומשו"ה בחלתית דמחליא ודאי ה"ה אסור אבל לפמ"ש דקיי"ל דהטוח אינו פוגם והכא באומנים שסכיניהם נקיים ואינו אלא משום בלוע ודאי תקשה לשי' דס"ל דהבלוע אפרא בעלמא ונפק לי' איסורא לגמרי. דא"כ א"י לאסור כלל כנ"ל. וע"כ כמש"כ דהא דכליהם אב"י אינו אלא משום ס"ס ספק לא נשתמש היום. וספק נשתמש בדבר הפוגם. וכיון דבחלתית דהוא חריף ה"ה משביח אפילו בדבר הפוגם א"כ משום חד ספק דשמא לא נשתמש כל היום אין להתיר וז"ב] וא"כ הדק"ל למה לא חיש רב לפליטת כלים ואין לומר דרב לא ס"ל פליטת כלים דהרי כ' הרא"ש גבי עובדא דרב בעכברא בשיכרא שם דהאיסור שם משום כבוש כמבושל וכ"ש שיש לחוש משום כבוש בכלים שמכניסן לקיום כדמוכח בשילהי ע"ז גבי מי שהי' גתו ובית בדו טמאין כו'. ע"ש היטיב ובתו' רי"פ תינוקת. אמנם התו' כ' בהא דפליטת כלים דהא דיש כאן פליטת כלים משום כח השמן שמפליט כדאמרינן חולטן במי זיתים. וצריך להבין באמת למה לא כ' בפשי' משום כבוש מעל"ע. ואף דהעלו האחרונים דבכלים הוה נוטל"פ דאין הפליטה אלא לאחר מעל"ע עש"ך סס"ט ועט"ז סק"ה מ"מ השתא קודם שהתירו קיימינן שם בסברא דנו"ט לפגם דאב"י לא שרי ע"ש. ונראה דס"ל להתו' כמש"כ הט"ז ברס"י ק"ה דאין כבישה אוסר בכלים אלא כ"ק. דלא כהש"ך בסקל"ה סק"ט. וע"ש סקי"ז דמדברי הרא"ש אין סתירה לזה וא"כ כ"ש שאין כבוש מפלטת מכלים אלא כ"ק. דהא מבואר בכ"ד דבליעה קל יותר מהפליטה. דיש מליחה לכלים להבליע ולא להפליט. וא"כ אין לאסור כלל מחשש פליטת כליהם דכיון דאינן מפליטין אלא כ"ק קיי"ל דכל דבר יש בו ס' כנגד קליפתו. ומשו"ה הוצרכו התו' לפרש שם דווקא מחשש הפלטת כח השמן וס"ל דזה מפליט מכל הכלי וקיי"ל דאין במה שבכלי ס' כנגדה. ויש ראי' לזה מדשרי ציר של עו"ג כיש בה דגה ולא חיישינן לפליטה כליהם ושם צ"ל דהוא לפגם דהא ציר הוא חריף כדמוכח בהדיא בחולין צ"ט ע"ש. וע"כ דה"ט דכיון דקיי"ל דאין מליחה לכלים להפליט. ואין כאן אלא פליטת כבוש מעל"ע דאינו מפליט אלא מכ"ק כנ"ל ויש במה שבכלי ס' כנגדה וה"ה בטל וז"ב. ולפ"ז שפיר י"ל דרב חולק בסברא זו וס"ל דגם שמן אינו מפליט אלא מכ"ק. והא דלקמן חולטן במי זיתים התם ג"כ אין צריך הכשר אלא לכ"ק כמבואר בסקל"ה ע"ש. וזה בטל במה שבכלי ואין כאן איסור כנ"ל גבי ציר שיש בה דגה. וצ"ע:

שם וכן לדבש עט"ז שכ' דאין להקל אלא במשקה מי דבש דהמרדכי כ' בהדיא גבי חתיכת נבילה שנמלאת בדבש לאסור. אמנם הר"ן פירש בהדיא דבדבש גופי' קאי סוגיא וע"ש שפי' בשם י"א דדרך דבש להחזיר כל מה שניתן לתוכו לדבש. ומ"מ שרי דמקודש שנעשה דבש מסרי סרי והוה עפרא בעלמא ואינו אסור גם אח"כ כמו אפרוח בילת טריפה. ולפירוש זה נראה שכיון הר"י בפ"ו דברכות גבי מוס"ק שהוא מדם חי' דכ' דהרז"ה חשש לאוכלו משום דם וכ' הר"י דליתא דבתר השתא אזלינן כמו דבש שנותנין לתוכו נבילה ונתהפך לדבש דשרי. והרא"ש כ' דראייתו צריך ראי' והמג"א סרע"ז תמה עליו דמשמע גבי אפרוח בילת טריפה דדווקא משום שנעשה תחילה גבלא ע"ש. וברור שהר"י כיון לדברי הי"א אלו דגם גבי דבש מסרי סרי כנ"ל שוב ראיתי שכבר נתעורר בזה הגר"א ז"ל. אמנם כאשר נדקדק היטיב ע"כ נ"ל דאינו מפרש לגמרי כהי"א דמסרי סרי והוה כעפרא דא"כ לא שייך לה"ר מזה למוס"ק דמ"מ מנלן דגבי מוס"ק נמי נעשה גבלא. אלא דס"ל להר"י בפירוש מסרי סרי כפי' הר"ן בעצמו דהיינו דטעם בשר פוגם בדבש אלא דפי' בביאור הש"ס הוא כך דהי' דהכן ליתן בשר בדבש והי' מתהפך בדבש. וקאמר הש"ס דלא הוה איסורא דמסרי סרי. פי' שנו"ט לפגם. והיינו דבתחילה קודם שנתהפך הבשר לדבש ודאי דהוא נו"ט בדבש דהא כבוש הוא כמבושל. וא"כ תו הוה איסור לעולם אפילו אחר שנתהפך לדבש דמ"מ הדבש גופי' כבר קבל טעם האיסור וקיי"ל דאפשר לסוחטו אסור מדאוריי' משו"ה קאמר בש"ס דבתחילה כ"ז שהי' בשר הוא מסרי סרי ונו"ט לפגם מעיקרא. וממה שנעשה היתר עכשיו כשנתהפך לדבש זה לא איירי הש"ס מידי משמע דזה פשיטא לי' להש"ס דהוא שרי והיינו דכתב הר"י בפשי' דזה ודאי מותר. ולמד מזה לענין מוס"ק. וליישב קושי' המג"א נראה דודאי באיסור דאורייתא מודה הר"י לאסור. וכההיא דאפרוח בילת טריפה דאי לא הוה גבלא מעיקרא הוה אסור אף שהיא עכשיו אפרוח אלא דהכא מדאורייתא ודאי דא"כ כשנעשה

דבש כיון דע"כ דליכא טעם בשר אלא מתהפך לדבש. ודאי לא עדיף ממב"מ דבטל מ"ה ברובא. אלא דמ"מ מדרבנן כיון דהוא לח הרי בודאי הי' צריך ס'. וכיון דדרבנן הוא שפיר י"ל דהקילו בזה למיזל בתר השתא. דהשתא הוא דבש ולא נבילה. ולמד מזה הר"י גם לענין המוס"ק דהא לא חשו עליו אלא משום דם כמש"כ דהרז"ה חשש לו משום דם וצ"ל ע"כ דבדם ליכא איסור טמאה וכמש"כ התו' רי"פ המוציא יין (דע"ז) גבי נבילה דבלא קרא לא הי' דם נבילה בכלל איסור בשר ע"ש. ועי' ריש כריתות דאין דם מצטרף לבשר אלא בשרצים דאין דמן חלוק מבשרן. וא"כ לענין איסור דם נראה ברור דמדאורייתא ודאי דמוס"ק זה ל"ג מדם שבשלו דאינו אלא מדרבנן [ואף דזה גופא צ"ע לפ"ד המג"א דלמה גרע מיוצא מן הטמא וכבר נתקשיתי בר"ס ס"ט אבל הדין ברור מרו"פ] וכ"ש זה שנשתנה לגמרי למוס"ק. וכיון דגם כאן אינו אלא חשש דרבנן שפיר יליף מדבש דבדרבנן הקילו למיזל בתר השתא. ולא שייך כל היוצא מן הטמא טמא ולק"מ ודו"ק היטיב. ולפי"ז גם שי' הר"י ע"כ כהר"ן דבשר פוגם גם בדבש גופי' ואפשר שהרב סמך עליהם להתיר וצ"ע:

ס"ה כל קדירה שאב"י חשיב טעמה לפגם עמג"א סי' תנ"א סכ"א שכ' דאע"ג דקי"ל דאין חריפות הראשון משוי טעמה לשבח. מ"מ בכלי יי"ש דחריף טובא חשיב לשבח אפילו אב"י. ולכאורה צ"ע דא"כ למה קי"ל דסתם כליהם אב"י משום ס"ס שמא לא נשתמש היום. ואפילו נשתמש שמא הוה בדבר הפגום. דא"כ איכא נמי ס"ס לאיסורא שמא נשתמש היום. ואפילו לא נשתמש היום שמא נשתמש יי"ש אסור ואפילו אב"י הוה לשבח. וצ"ל דזה ל"ש ול"א לי' לספיקא. וא"כ בכלים שדרך להשתמש בו יי"ש ל"מ אב"י וצ"ע:

ס"ז קדירה שהיא בלוע מבב"ח וקודם שעבר לילה הוחמו בה מים כו' ובשאר איסורים יש להקל במקום הפסד בש"ך סל"ד ערער ע"ז דאפי' אינו כ"כ מ"מ נו"ט בר נו"ט דאיסורא אסור. והפ"ח כ' דאע"ג דאסור מ"מ אי לא נעשה נבילה אין לחשוב המעל"ע אלא מזמן תשמיש האיסור. והשיג עליו הפלתי דכיון דאח"כ הי' בעין ואפילו הי' עומד כך ימים רבים לא הי' נפגם ודאי אין לחשוב אלא מבליעה שני' ע"ש. ולולי ד"ק הי' נלענ"ד להכריע בזה דהרי עיקר הדבר בזה קיי"ל דבלוע שעומד בכלי מעל"ע נפגם ובודאי פוגם מעט מעט. והכי קיי"ל דקדירה ב"י נמי א"א דלא פגמה פורתא. וא"כ הבליעה איקלש מעט מעט בכל המעל"ע וא"כ בכה"ג שהוציאו להבלוע. וחזר והבליעו. הנה כל הזמן שעמד בעין ודאי נכון כדברי הפלתי דאין לחשוב זה בתוך חשבון המעל"ע אבל מ"מ נכון כדברי הפ"ח לחשוב גם את הזמן שעמד תחילה בלוע בכלי. ומצרפין זמן ששהה בבלוע קודם שהוחמו המים וזמן שאח"כ ומצטרפין בין שניהם למעל"ע וכן נכון לדינא. ואע"ג דבל"ה אם אינו כ"כ הא אין לחשוב אלא לפי חשבון טעם האיסור שמעורב במים ובודאי יהי' ס' במה שישתמש אח"כ. מ"מ נ"מ אם יהי' גם מעט איסור ממ"א בשעה שהוחמו המים. וכי מצרפינן עם הבלוע הראשון הוה פחות מס'. וצריכין אנו לדון עליו ודוק:

סימן קד ס"ב בהגה ואם עירו עליו מדי יום כו' ול"מ שהים האחרונים נדחקו דכיון דמעיקר הדין קיי"ל דבלא אינו נ"נ הו"ל להקל כאן [דיש לדדים להתיר לגמרי משום שפוגם] עכ"פ ביש ס' וכ' דהשומן הוא נקרש מיד ויש לו דין יבש ע"ש. ולפי"ז ביש יותר משני פעמים ס' ודאי יש להקל דהקליפות הנאסרות הם בטילות ברוב ואף דהאיסור אינו מינו כנגד האיסור יש ס' וכשהשומן עדיין נימוס ולא מותר גם בפ"א ס' לשי' ולכאורה לא משמע כן דברי הרב ובאמת כבר הקשה קושי' זו הש"ך בסי' ק"ה גבי מליחה דפסק שם המחבר דל"מ לצרף כולם לס' והקשה דמ"מ בשני פעמים ס' הוה לו למשרי ע"ש ותירוצו שם מחמת נ"נ. דחה בח"ד דאין זה לשי' המחבר. וכ' שם דנראה דלא שייך זה כלל דחתיכת איסור בודאי אוסרת לעולם. וכ"כ בזה במ"א סתמ"ז סקל"ח דחתיכת נבילה שנפלה לכמה קדירות בזה"ז. אין מצטרפות לבטל. וכן משמע לכאורה בדברי הטור סוס"י ק"ו דאף לשי' דמתיר אפל"ס מ"מ חתיכת האיסור עצמה ודאי אוסרת לעולם. ומשמעות דבריו ודאי איסור ולא ספק איסור. והמק"ח כתמ"ז סותר דברי עצמו שבח"ד ע"ש ולדינא צע"ג. ומיהו בנימוס והוא לח ודאי אין להחמיר ביש ס' ואף שאין משמעות הרב כן וצע"ג:

ש"ך סק"ז וכן אם ידוע שהי' רך יום שלם ונתקשה אח"כ. ול"י אם הי' בו העכבר כשהי' רך אסור. האחרונים העתיקו דבריו כהווייתן ולכאו' איני מבין למה ל"א גם זה ס"ס גמור שמא לא נפל אלא כשהוא קשה. ואפילו נפל כשהוא רך שמא לא נשהה בו יום שלם. וכמו בספק על אחרי בין השוורים בסי' נ"ז דהוה ס"ס שמא לא על. ואפילו על שמא לא דרס וכה"ג בכ"מ. וה"נ אם נפל כשהוא קשה הוה כלא על האחרי. ע"כ נראה ברור דכוונתו היינו כשזה אין ספק דאם נפל כשהוא רך בודאי נשהה בו גם יום שלם וכגון שהי' הכלי מכוסה היטיב מעל"ע קודם שנתקשה ואם נפל כשהוא רך ע"כ נשהה בו מעל"ע. וקמ"ל דל"מ בודאי נפל כשהוא רך וספק אם נשהה מעל"ע אסור אלא אפי' ספק אם נפל כלל יש לאסור בספק אחד דכיון דאם נפל כשהוא רך ודאי הי' מעל"ע אין כאן אלא ספק אחד ואסרינן לי' וצ"ע:

ס"ג דברים המאוסים כו' ונמחה גופן מותר כשהיתר רבה עליו עש"ך בשם הב"י דנראה דאף הר"ן החולק בסק"ג ס"ב בשאר פוגם דאם הגדיל המדה יש לאסור. בדברים הפגומים מודה ע"ש. ותמהני מאוד שהרי בהדיא כ' זה הר"ן בעצמו בסוף סוגי' דעכברא בשיכרא ע"ש:

סימן קה ס"א בהגה דע"י הכבישה שלמטה מפעפע למעלה כמו בבישול וי"א הנה בסקל"ה ס"י כ' דכלי הצריך עירוי צריך לעשות גדנפא על פיו כו' ובש"ס גבי דודא דמ"ע אמרינן דגדנפא הוא משום נצוצות. ולכאורה בכבוש לא שייך זה. דהא הנצוצות אין נעשין כבוש וע"כ צ"ל דכבוש ג"כ מפעפע למעלה כמו בבישול ומשו"ה ודאי אוסר הכבישה גם את שפת העליון וצריך גדנפא להכשירו ומיהו בהגעלה דקיי"ל דכבולעו כך פולטו ודאי הוה סגי לזה גם בלא גדנפא בהכשר דלמטה לחוד דכבכ"פ אי לאו משום הנצוצות דיש לחוש בלא גדנפא דשמא בשעת ההגעלה לא יהי' נצוצות כמש"כ הפו' אבל במילוי ועירוי דאינה פליטה גמורה וכמש"כ הר"ן הובא בט"ז סוסל"ט דאין הצונן מפליט אלא דמפיג הטעם בזה ודאי י"ל דל"מ אלא למקומו ממש ולא על הפעפוע שלמעלה ומשו"ה גם משום הפעפוע דלמעלה לחוד צריך גדנפא ומזה מוכח דקיי"ל דמפעפע למעלה בכבוש דלא כהחולקין וצ"ע:

שם כבוש בציר או בחומץ בש"ך האריך להשיג לענין חומץ. ובעניותי לא הבנתי דהא מדבריו גופי' בסוהס"י שכ' גבי מש"כ המחבר בדברים חריפים יבשים אין מפליטין ביבש שכ' דבדיעבד גם בלא אינו מפליט מכלי ע"ש. משמע דהא להבליע בכלים או להפליט מאוכל חריף לא מפליט. וכן הוא ודאי. גם משמעות דברי האו"ח בזה שהביאו בסל"א סק"ד ע"ש. וכן מצינו בבית שאור דקיי"ל שחמוצו קשה. וע"כ דאף שהוא צונן הוא מבליע בכלי משום חוזק החימוץ. ועי' מש"כ בסי' ק"ג לענין שמן דכ' התו' דבשביל שהוא חריף הוא גם מפליט מהכלי ע"ש וצ"ע. ובפלתי כ' ראי' מהא דחלא דאסמיק סס"ז ומהתם אין ראי' דטבע הדם הוא כך בחלא ע"ש:

ס"ב חום של כלי שני אינו מבשל בש"ך הביא ראי' מהא דחם לתוך צונן דאמרינן אדמוקיר לי' א"א דלא בלע כ"ק. אבל אח"כ אינו בולע כלל. ובח"ד דחה זה די"ל דדווקא למטה אינו יורד הרתיחה יותר אבל למעלה ה"ה כשאר רותח ע"ש ולענ"ד יש להחזיק דברי הש"ך לפ"מ שהביא הט"ז בסל"ה דברי האו"ה לענין עירוי דבעירויות הרבה בולע בכולו וכמה שבארתי שם דכיון דהרתיח הקליפה הראשונה שוב מרתיח אח"כ גם השני' וכן לעולם עד כולו ע"ש [והיא דסל"ב ס"ז בהגה גבי קדירה רותחת ע"ג צונן דאינו אוסר אלא כ"ק ע"כ צ"ל דיבש שאני בזה. והטעם פשוט למבין] וא"כ הכא דפשטות הש"ס בסתמא דאפילו בגלול רותח עלאה אינו אלא כ"ק [וכמו שלמדו מזה הפו' גם לענין עירוי ודוק] וע"כ דהתתאה מצננו לגמרי לעלאה. דאי ל"ה בודאי הוה לעולם בזה כעירויות הרבה. דמבליע בכולו. וה"נ הו"ל דמחמם קליפה אחר קליפה

קליפה ודוק. וע' סימן ס"ט בהגה דבדבר שיש בו שומן וציר אף כ"ש מבשל ועש"ך שם:

ש"ך סק"י הביא דברי רש"ל דבכלי ל"מ תתאה גבר והשיג עליו מסוגי' דחם לצונן ובפלוגתא כ' דודאי על גוף הכלי ל"מ להרתיחו אבל הבלוע יוצא ע"ש. ובזה יתיישב ג"כ ראי' הרש"ל מהא דדגים שעלו בקערה דכלי אוסרת בלא רוטב. ותמה הש"ך דהא אינו אלא כ"ק ע"ש כדין חם לצונן כמש"כ התו' והפו'. דכוונתו ע"פ מה שדקדק הש"ך בסקכ"א מדברי הרשב"א דבחם לצונן אפי' בלוע שומן שמפעפע אינו יוצא. דלא שייך אדמיקר לי'. וא"כ לפי"ז אף דבכלי קיי"ל דיוצא בלא רוטב. מ"מ שם גבי דגים שעלו בקערה הא צונן הוא ולמה אוסרת כלל אף כ"ק לא הו"ל לאסור וע"כ דבכלי לא שייך תתאה גבר על הבליעה ודוק:

ס"ג בהגה אסור לערות שומן כשר לנר דולק שיש בו שומן איסור ובדיעבד אין לחוש זה היינו דמשום כח חימום העמוד העירוי עצמו אמרינן דבדיעבד אין בו כח לאסור את שלמעלה. אבל אם התחתון העלה זיעה שהיד סולדת בו אל העליון אסור בדיעבד אם אין בו ס' כנגד האיסור שסביב השלהבת שהוא רותח וכדלעיל סוסל"ב גבי מחבת ע"ג קדירה של חלב ע"ש:

ס"ד אבל איסור שנפל על הגחלי אינו אוסר אלא כ"כ במג"א סתמ"ז הקשה דהתם גבי חב"פ כ' דע"י היפוך השפוד מתפשט בכולו. ותי' דאינו אלא משהו ולא חיישינן אלא גבי חב"פ. ויפה הקשה בח"ד דאם משהו יוצא א"כ כל שיצא משהו מן האיסור עצמו קיי"ל דחנ"נ וגם כל הנאסר ה"ה מצטרף עמו. וא"כ גם בכל האיסורים צריך ס' כנגד כל הכדי נטילה שנאסרה תחילה. ומה שתי' דדווקא משהו שיכול להטעים בשום דבר אלא דאין בו שיעור בזה מצטרף עמו ההיתר הנ"ל ע"ש. סותר ד"ע בסל"ב סק"ו גבי נו"ט לפגם דכ' דל"ג ממשהו ומצטרף ההיתר עמו ע"ש. אף דכיון דהוא לפגם אינו מטעים כלל בשום דבר (אם לא דבר חריף שלא שייך כאן) וכן מסיים כאן דבאיסורי משהו גם מה שא"י להטעים כלל אסור. דהא אפילו נו"ט לפגם אסור ע"ש הרי שסברתו דדווקא גבי חמץ יש לאסור אפילו נו"ט לפגם והוא בפירוש להיפוך ממש"כ בסל"ב הנ"ל. גם עיקר הדבר אינו מובן דמה הוא זה משהו שאינו יכול להטעים. ולענ"ד ליישב קושי' המג"א בפשי' דעיקר חשש דהיפוך שפוד אינו אלא שם משום חומרא דחמץ. אבל בכל האסורים לא חשו לו כלל והכי מבואר בהדיא לעיל סימן צ' גבי כחל שלא נקרע דהעליון מותר ולא חיישינן שנתהפך השפוד דלא מחזקינן איסורא ע"ש:

ס"ה אפילו האיסור כחוש וההיתר שמן מפעפע בכולה בעי' האריך להקשות ע"ז מהא דקיי"ל דאין הנאסר אוסר במקום שאין האיסור יכול לילך שם כמבואר בס"ז וכ"כ כל הראשונים. והש"ך בסקי"ט כ' לחלק דבאותה חתיכה עצמה שאני ואין בו כדי ליישב. וגם אין שום מקור לחילוק זה. והב"י כ' דהוא נלמד מהא דאמרינן בריחא דמפטם ההיתר להאיסור והרי התם הא מהני זה לצאת גם לחתיכה אחרת. ובפ"ח הביא דברי הרשב"א מפורש דאפילו הכדי נטילה שמן אינו אוסר יותר. ואולי יש קצת מקום לדברי הטור מדברי הרא"ש בפרק כה"ב סל"ו דכ' בשי' רשב"ס גבי דגים ועופות שנמלחו ביחד דס"ל דגם העופות אסורין שחוזרין ובולעין מהדגים ואע"ג דדם שריק ואינו אוסר וקיי"ל דאין הנאסר כנ"ל. הכא מתערב מעט דם בתוך שמנונית העופות ולא שריק ע"ש. וא"כ נפיל האי כללא דאין הנאסר כו' בבירא דא"כ יש לומר דדווקא בהיתר כחוש אינו אוסר אלא כ"ק וקים להו לחז"ל דאינו הולך יותר כלל. אבל בהיתר שמן שפיר י"ל דמפטם. והטור לשי' דכ' בסי' ע' דמסקנת הרא"ש כהרשב"ס ע"ש. [וע' מש"כ בסמוך ש"ך סקי"ז]. אמנם לדידן הא לא קיי"ל שם כהטור והרשב"ס. וגם בסוגית הש"ס גבי גדי שצלאו בחלבו משמע דאינו מחלק אלא באיסור אם הוא שמן. ולא בהיתר. ואפשר דיש להקל באיסור דרבנן מיהו ול"ע:

שם וכ"ד שיש לו פעפוע בלי אע"פ שיש ס' צריך נטילה. זה שי' הרשב"א ולמד כן מהא דנטף מרוטבו על חרס וחזר אליו יטול את מקומו. וס"ל דאיירי שם גם בשומן אלא דמסתמא יש ס' כנגד הטיפה ואעפ"כ צריך כ"מ. והנה נראה ברור דהתו' חולקים בזה דהא כ' בחולין צ"ז דהתם ברוטב כחוש. ומשמע בהדיא דבשומן ס"ל דא"צ נטילה. ונראה דמחלוקתם תלי בשני תי' התו' בחולין שם דהנה פריך שם בש"ס אשמואל דאמר אמתני' דירך שנתבשל בה גה"נ בנו"ט ל"ש אלא נתבשל אבל נצלה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד. מדר"ה דגדי שצלאו בחלבו כולו אסור. ומשני דחלב מפעפע. והקשו שם התו' הא בדשמואל נמי איכא שומן הגיד ותי' דכחוש הוא. עוד תי' בשם ריב"ם דכיון דשומן הגיד אינו אלא בשביל איסור גיד ודאי לא מחמרינן בי' יותר מגיד עצמו. וכיון דאין הגיד אוסר כ"ש דשמנו אינו אוסר. והנה לכאורה דברי הרשב"א מוכרחין דהא בס"ד שם דפריך אדשמואל מר"ה טפי הו"ל למפרך אדר"ה ממתני' דרוטב הנ"ל. וליכא למימר כתי' התו' דרוטב כחוש. דאי הוה ידע לחלק דרוטב כחוש. כ"ש די"ל כן אדשמואל בגה"נ. [דהא לדידן קיי"ל דאפי' בבישול אין בגידים בנו"ט ובודאי דכחוש הוא טפי מרוטב] ומאי מקשה. וע"כ דהמקשה לא הוה ס"ד לחלק בזה וא"כ למה לא מקשה ממתני' דרוטב. וע"כ כמש"כ הרשב"א דהתם לק"מ דודאי יש ס' אלא דאפ"ה צריך כ"מ. וליישב שי' התו' החולקין בזה ע"כ צ"ל דלשי' גם המקשה ידע לחלק בין כחוש לשומן והוה ידע ג"כ דרוטב כחוש ולא קשי' מתני'. והא דמקשה אדשמואל (אע"ג דגיד ודאי כחוש) י"ל דקושי' המקשה גופי' הוא ג"כ בשביל שומנו של גיד. והוא ס"ל דזה עדיף מרוטב וכס"ד דהתו' בקושי'. והא משני דמ"מ חלב עדיף טפי דמפעפע יותר. וכ"ז לתי' הזה שכ' התו' דשומן הגיד נמי כחוש. וי"ל דהמקשה הוה ס"ל דהוא עדיף טפי מרוטב וכנ"ל. אבל לשי' ריב"ם דתי' דאין השומן אוסר יותר מן הגיד וע"כ דזה הוא סברא פשוטה וגם המקשה לא טעי בהא. דהא הש"ס לא הזכיר סברא זו כלל וקושיתו אדשמואל ע"כ הוא בשביל גוף הגיד עצמו. ובזה הא ודאי דאין שום סברא דעדיף מרוטב כנ"ל. ואי הוה ידע דרוטב כחוש כ"ש גיד. ואין ליישב הא דלא מקשה ממתני' דרוטב אלא כדברי הרשב"א דגם שומן צריך כ"מ כנ"ל. וא"כ אכן לדינא דלא ס"ל כריב"ם וקיי"ל דשומן הגיד אוסר בבישול אפילו לפ"מ דס"ל דאין בגידין בנו"ט א"כ אין שום ראי' לדברי הרשב"א ול"ע:

ש"ך סקי"ז האריך לענין בשר בלוע מחלב אי אוסר בלא רוטב דאף דאין החלב הבלוע יוצא בלא רוטב. אבל בב"ח גוף הבשר נעשה איסור. והביא בשם המהרא"י דגם בבב"ח כשנפרד לגמרי בלא שום תערובות פקע איסורי' ודווקא כ"ז שהם ביחד גם הבשר אסור מחמת עצמו ע"ש בארוכה. ולענ"ד דבאמת אין נראה לחלוק בזה בין בב"ח ובין שאר איסורים כמו שיתבאר אלא דעיקר הדבר תליא באשלי רברבי. דהנה שי' הר"ן והרמב"ן בפירוש הא דאפשר לסוחטו אסור דהיינו דאפילו ההיתר נסחט לבדו הוא אסור יעוין בר"ן סופכה"ב ורשב"א בחידושיו שם ובאמת משמע שם דהר"ן ס"ל כן גם בכל האיסורים דמטעם ההיתר לבד אוסר ג"כ ולי"ל כלל הא דאין הנאסר אוסר אלא במקום שאוסרו הולך שם. ודחה הראי' מקליפה דאינה אוסרת חבירתה ע"ש [וגם מהא דחתיכה שנפל חלי' בציר נדחה לפ"ד שם דלי"ל כ"נ במליחה וכמש"כ שם לענין המלח שמולחין בו ע"ש. והביא דברי' הש"ך בסכ"ב ע"ש] וכ"כ עוד גבי לב שנתבשל בדמו דבקדירה של בשר אם אין ס' בקדירה גם הלב אסור דאף דאין לב דשיעי בולע דם. בולע הוא השמנונית הנאסר בשביל דמו ע"ש. הרי אף דאין הדם האוסר את השמנונית הולך ללב מ"מ השמנונית ה"ה אוסר את הלב ע"ש. וא"כ נראה ברור דה"נ באיסור בלוע לשי' גם בכל האיסורים אף דאין החתיכה אסורה אלא משום בלוע ואין האיסור הבלוע יוצא בלא רוטב לכו"ע כדמוכח בהדיא בש"ס דלא פליג ע"ש. מ"מ גוף החתיכה אפי' כשנפרדת מהאיסור הבלוע בה ה"ה אסורה וכמו בהי' בב"ח ממש וכן מוכח בהדיא בדבריו בסוגיא דט"ח ע"ש. וקרוב בעיני דגם שי' הרשב"ס גבי דגים ועופות. דס"ל דהדגים חוזרין ואוסרין העופות דנתקשה הרא"ש מ"ש מחתיכה שחלי' בציר כנ"ל. י"ל דהרשב"ס קאי בשי' הר"ן דלא אמרינן אין הנאסר כו' וכן נראה בהדיא ממה דס"ל דהמים הנפלטין מחתיכת האיסור הוא מב"מ עם מים דהיתר כמש"כ התו' בשמו בד"ק ד"ה הוה מב"מ

מב"מ ע"ש. דנראה דהיינו נמי לפי דס"ל דגוף המים הנבלעים בחתיכת איסור הם נהפכים בעצמם לאי' כיון דאפילו נפלט כל טעם האיסור לגמרי ה"ה אסור ודו"ק וכן הסכים הר"ן שם בזה. וכ"ז לשי'. אמנם שי' התוספות והרא"ש ודאי אינו כן דהרי כ' בפירוש גבי בי דוגא דבתרי גללא מילחא שרי וכ' שם דאע"ג דמתערב תחילה ונאסר כיון דנפרד אח"כ לגמרי שרי והא דאמרינן אפשר לסוחטו אסור התם אינו נפרד לגמרי אלא נתבטל בס' ע"ש. הרי דס"ל בפירוש בעיקר הא דאפשר לסוחטו הנאמר בש"ס דהוא בבב"ח דכשנפרד לגמרי ודאי שרי ולא אמרו אפל"ש אסור אלא כשנשאר משהו. וכן ס"ל בכל האיסורים דכשמשהו איסור הולך עם הנאסר אמרינן כ"כ. אבל כשנפרד לגמרי וכמו באיסור בלוע דאין הבלוע יוצא כלל אינו אוסר. וא"כ לשי' ודאי דאף בבב"ח אין איסור בלוע אוסר כיון דבזה היתר נפרד לגמרי ול"א בזה כלל אפל"ש אסור. אבל הר"ן כ' באמת גבי בי דוגא הנ"ל דהתם מקילין לפי דאינו אלא חומרא בעלמא דאין כאן אלא מראה אדמומית ע"ש. והיינו לפי שי' דלא ס"ל סברת התו' והרא"ש וכמש"כ דס"ל להחמיר גם בכל האיסורין אפילו כשנפרד האיסור ומשו"ה הוצרך ליישב משום דהוא חומרא בעלמא וכ"ז ברור לענ"ד. אלא דלכאו' יש לדקדק לשי' התו' והרא"ש מהא דאיסי ב"י דיליף שם דבב"ח אסור בהנאה לפי שנעבדה בו עבירה וע"ש דמסיק בש"ס דלענין איסור אכילה לא הוה מצי למילף מהאי טעמא דהו"א חושש פ"פ ודש בה יוכיח ע"ש. ומוכח ע"כ דאפילו בחושש פ"פ דלאחר המעשה אין העבירה ניכר בה כלל. שייך ג"כ לאסור משום שנעבדה בו עבירה. וא"כ לכאורה דכ"ש בב"ח דאפילו נפרד אח"כ עדיין יש לאוסרו דמ"ש מחושש פ"פ [ומשום אי' לא תאכל כל תועבה י"ל שפיר כמש"כ התו' שם דמעשה שבת אין ניכר התועבה כבב"ח ע"ש. וי"ל דהיינו לפי דבב"ח ניכר טעם החלב. וכשנפרד הטעם ולא ניכר י"ל דתו לא עדיף ממעשה שבת ודוק] וכיון דלאב"י ודאי יש לאוסרו מנלן דאנן פליגינן בזה. ונהי דמאן דסובר אפשר לסוחטו מותר בודאי פליג עליו אבל מאן דסבר אסור מנין דחולק ע"ז. ואולי דבב"ח דהאיסור נעשה כשהם בחיבור יחד כשאח"כ נפרד ונשתנה י"ל דגרע מחושש פ"פ דנעשה בה האיסור כמו שהוא. אבל הכא לא נאסר אלא עם חיבור החלב ועכשיו נשתנה. ואע"ג דכ' רש"י בע"ז דמ"ו גבי המשתחוה לקמת חיטים דכל איסורי הנאה אפילו כשנשתנו ה"ה אסור ע"ש. ל"ד להכא כלל דהכא אזיל טעם איסורו שהוא משום חיבור החלב שנעבד בזה עבירה והרי הוא נפרד. ובזה א"ש מה שנתקשה הפמ"ג לשי' המקילין דהא קיי"ל דבב"ח עפרן אסור. ואף שבטל טעם החלב ע"ש. ולפ"ד א"ש דדווקא כשהחלב נפרד תחילה מן הבשר דהאיסור נפרד והבשר נשאר כבתחילה שייך להקל אבל כשנשתנה כמו שהוא עם טעם חלב שבו. ודאי לא עדיף מאפר א"ה שנשתנו דאין ניתרים בכך. כמש"כ רש"י הנ"ל ודוק. ולדינא נראה כיון דבכל האיסורים ודאי קיי"ל להקל. גם בבב"ח עכ"פ היכי שנתערב במינו של החתיכת בשר דמדאורייתא בטיל ברובא (דהא החלב הבלוע ודאי אינו יוצא לכו"ע) אין להחמיר:

ס"ז אבל בלוע בכלי אוסר בלא רוטב לשי' מהר"מ דאפילו בלוע שומן א"י מחתיכה הוא מוכרח מדהצריכה תורה ליבון לכלים שמשתמשים בלא רוטב ולמה אוסרים כלל בלא רוטב. ודוחק לומר דחיישינן שמא יבשל ברוטב. דהא לא הלכו אלא אחר רוב תשמישים כמו בא"י דאי"צ הגעלה ול"א לדבר חריף. וע"כ דבלוע בכלי יוצא בלא רוטב. ועש"ך שנסתפק באיסור שומן בכלי אי מפעפע בכולו. ושמעתי להקשות מהא דאין טשין את התנור באלי' ואם טש כל הפת כולה אסורה דמשמע בהדיא דאוסר בכולה [ומיהו התו' כ' שם דחששו שם לאיסור בעין ע"ש. וע' מש"כ בסל"ו ודוק]. ולפמש"כ המג"א בסי' תס"ז בשם תשו' הרשב"א גבי חטה הנמצאת בעיסה דכולה אסורה ולא שייך שם נטילה לפי שהעיסה מליאה מים. והוא כרוטב דמוליך הטעם בכולו ע"ש. א"כ ודאי דה"נ כשהיא נרתחת בתנור עדיין היא מליאה מים והוא כרוטב ואין ראי' ונ"ע:

ש"ך סקכ"ב מדברי רש"ל ונאסר עם הכף ע"ש זה צ"ע דלמה יאסור הבלוע את הכלי ואולי דס"ל כמש"כ הש"ך בסי' ק"ג בשי' המחבר דכל הבא מבב"ח דיינינן לי' כבב"ח. ורש"ל לשי' דבב"ח אוסר גם בלוע כמש"כ הש"ך בסקי"ז בשם המהרש"ל בשם רבו ועפ"ח בסל"ד סק"כ ודוק ובפ"מ סוס"י ל"ד כ' דבתבשיל הוה כבעין ע"ש ול"ע:

שם סקכ"ג כלי אוסרת בלא רוטב כ"ק. ואע"ג דמאכל אוסר כולו כלי שאני. פירוש קושי' דבכלי הו"ל למימר דבלוע כבעין דהא אוסר בלא רוטב. ומשו"ה מסיק דברטיבות קצת אוסר כולו וכ"כ באריכות בש"ך סל"ד סקל"ג ע"ש. והחכ"א נתקשה בזה:

ס"ט שאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה זה דיעה חולקת על ס"ז כמש"כ הט"ז וחשש כאן להחמיר והתו' בד"ק. ד"ה בשקדם נסתפקו בזה ע"ש לשונם אם חלב מפעפע כו'. והנה באמת שי' הרשב"א שכ' גבי ע"ח שנפלה על החתיכה דמשו"ה אוסרת כולה דהוא שומן. וכ' בעצמו שאינה אוסרת שאר חתיכות משמע דאפי' שמן אינה מפעפעת מחתיכה לחתיכה. וכבר הרגיש בזה הט"ז בספ"ז ובסל"ב וגם הש"ך בסל"ב סק"ג. אמנם גם לפי תי' הר"ן שם משום הבל הקדירה הוה כרוטב. קשה ג"כ דיאסור גם כל החתיכות כדין רוטב ותמהני על הש"ך שם שלא הרגיש בזה. אבל כבר הרגיש בזה הרא"ה במה"ב וכ' דהבל הקדירה מלתא מציעא ע"ש. וכן י"ל לשי' הרשב"א שהוא משום שמנונית החלב. דזה הוה מילתא מציעא. אלא דיש להתפלא עליו שבבה"ב שם כ' על הרא"ה שהוא תימא לחלק כן והרי ע"כ דגם לשי' צ"ל כן ולע"ג:

שם ואם א"י אם נגע בכולם כולן אסורות עש"ך ולענ"ד אפילו לפ"ד דיכול לאסור כולן מ"מ כיון דטעם ליכא ובודאי א"א לאסור כולן בב"א אלא בזא"ז הרי קמא קמא שנאסר תיכף הוא בטל ואע"ג דקיי"ל דחוזר וניעור הא זה אינו אלא מדרבנן כמש"כ התו' ביבמות פ"ב ד"ה נתן שהה ע"ש וא"כ הוה סד"ר והו"ל להקל. ואין לומר דספק דהכא חמיר טפי כמש"כ הט"ז בסי' ק"ז דרגלים לדבר. דע"כ ז"א דהא כ' התו' בריש נדה ד"ג ד"ה המדלה כו' דבש"ט לפה ע"פ המים מקילין אפילו ברה"י ע"ש ואי זה מקרי שכיח שיגע א"כ אע"ג דבש"ט לפה ליכא הלכתא דס"ט ברה"י טמא. מ"מ הא בשכיח לטומאה כ' שם בד"ה דטמא אפילו ברה"ר ע"ש. הרי ע"כ דל"א זה שכיח. ובודאי דה"נ יש להקל בכעין זה גם בספק איסור. אם אינו אלא איסור דרבנן. ואולי דבלא נודע אינו בטל מדאורייתא. אבל לא משמע כן לשון הרב בסל"ט שכ' שם ל"ש נודע לא שנא לא נודע. משמע דאין חומרא בזה יותר מבזה ול"ע וע' מש"כ בזה בסק"ט בס"ד:

ש"ך סקל"א דחד בתרי בטיל היינו כשיש בכל הג' ס' לבטל החלב ע"ש. פי' היינו בכל אותן החתיכות שאנו מסתפקין שהחלב נגע באחד מהם. דלענין דין ס' דאי"מ ביבש ודאי דאינו מצטרף לששים אלא מה שנכנס בהספק ודוק. אבל בהחתיכות האחרות שנוגעות זו בזו בל"ה ע"כ צ"ל דודאי יש ס'. דאי ל"ה כולן אסורות. משום ספק דמפעפע בכולו. ובזה נסתלק תמי' הדג"מ עליו ע"ש:

ט"ז סקכ"ז וכ"מ דאלו לטעם הרשב"א שהוא רותח משמע דאלו חתיכה שבולעת איסור כו' כבר כ' הפמ"ג דאין לזה שום הבנה ואולי יש ליישב דבריו בהגה קצת עפ"י דברי הש"ך סקכ"ח דבהיתר שמן תפל אינו מפטם ולהרשב"א י"ל דכשההיתר תפל למעלה שהוא רותח הוא מפטם ולהטור אין חילוק:

מזה שהקשה בפלתי בסוסי"ז בהא דנגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו דהכא דהקליפה מחמת עצמו יאסור קליפה שני' י"ל עפ"י דברי התו' בחולין ק"ב דבקדשים אוקמוהו אדאורייתא דמב"מ ברובא בטל ובודאי יש רוב כנגד הטעם הנבלע כמבואר ברסק"ג [ולדברי הש"ך בסל"ד סק"ה י"ל דגם בחולין כה"ג בטל ברוב כיון שהוא מאותו דבר עצמו וע' מש"כ בזה] ובזה יתיישב קו' התו' שם דהקשו דלמ"ל למימר וקמטוי פסח מחמימותא דחרס ת"ל דרוטב איסור נבלע בפסח. ובזה י"ל דרוטב בפסח הוה בודאי מב"מ כאמרא חדתא בעינבי דלכו"ע בטעמא הוה מב"מ וא"כ ודאי הוה בטל ברוב דלענין טכ"ע ודאי אנו הולכין אחר טעם

כ"כ בסל"ח והולך לומר דבפסח גופי' יש בו איסור מחמת עצמו מיהו גם בל"ה ודאי דאיכא נ"מ טובא בקדשים אם האיסור מחמת עצמו או מחמת ד"א כגון לענין עיבור צורה וכה"ג ודבריו בזה צע"ג. ומה שהקשה שם עוד בפלתי בדברי התו' גבי מקולס י"ל עפ"י דברי התו' זבחים (דע"ו) גבי אין לוקחין תרומה בכסף מעשר עיין שם:

סימן קו ס"א חתיכה שבלעה איסור שנפלה לקדירה כו' אבל החתיכה עצמה אסורה לפי שאין האיסור נפלט ממנה לגמרי עכ"ל. בשם הרמב"ן דאפילו יטעמנו קפילא ויאמר דלית בה טעם אסורה דכיון דנאסרה כבר אינה נתרת עד שתפלוט לגמרי ע"ש. ונראה דזה להרמב"ן לשי' דפו' דאפשר לסוחטו דבש"ס דהיינו דאפילו נפלט לגמרי אסור למ"ד אפ"ס אסור. וא"כ אף דבשאר איסורין קיי"ל דלא נ"נ ואפשר לסוחטו מותר אין זה אלא דווקא כשנפרד לגמרי דבהא איירי פלוגתיי'. אבל כל שנשאר בה קצת י"ל דאסור. אבל לשי' הרא"ש ותו' דלמ"ד אפשר לסוחטו אסור היינו ג"כ דווקא כשנשאר בו קצת ולא בנפרד לגמרי וכמש"כ בסימן ק"ה בארוכה ע"ש. א"כ ודאי בשאר איסורין דקיי"ל כמ"ד מותר ע"כ דגם בכה"ג מותר וא"כ הטור שמתיר בזה לא חלק מפי עצמו אלא הוכרח לזה משי' התו' והרא"ש בזה ודוק. אבל האחרונים הקשו עליו דהא קיי"ל דכ"ח אין לו היתר בהגעלה וכ"ש חתיכת אוכלין. ויש להוכיח דאפילו טעימת קפילא ל"מ. דהא משמע ודאי דגם בכ"ח ל"מ זה שיטעמנו קפילא שאין טעם במים להתיר הכלי וע"כ כמש"כ התו' בחולין (דף ח) דכ"ח פליט והדר פליט ואף דלא הי' טעם בבישול ראשון יתן טעם בבישול שני וא"כ לכאורה דה"נ ל"מ טעימת קפילא בחתיכה בלועה מאיסור די"ל דאע"ג דלית בי' טעם במקום זה יש בו טעם במקום אחר. וא"א לעמוד על הדבר כלל עד כולה. והנראה בשי' הטור ז"ל דס"ל דהיתר הגעלה אינו מדין ביטול וכדין טעימת קפילא. דא"כ כיון דטכ"ע נ"ל לפי המסקנא מקרא אצריכא כל דיני הגעלה למ"ל. זה נודע מעצמינו דביטול בס' או דטעימת קפילא מתיר. כמו בכל האיסורים. וע"כ דהגעלה גזיה"כ הוא דכלי ה"ה נתרת לגמרי בהגעלה היתר ודאי. ואפילו יטעמנו קפילא אח"כ וירגיש בו טעם לא אסרה תורה טעם הכלי לאחר הגעלה דטעם קלוש הוא. וא"כ י"ל בפשי' דהא דכ"ח לא התירה התורה בהגעלה אינו אלא לענין ההיתר הזה שבהגעלה דהוא אפילו כשמרגיש בו קפילא. זה לא שרי לי' רחמנא בכ"ח. וי"ל דהוא לפי דבליעתה מרובה ויוכל להיות בו טעם וכן בקדשים הצריכה בו תורה שבירה בשביל זה דהיינו דההגעלה אינו מתירתו בודאי ולא דברה תורה בקפילא. ול"מ בסתמא. אבל כשטועם קפילא ואומר דלית בי' טעם שפיר יש לומר דשרי אפילו בכ"ח והוה"ד באוכלין ודוק:

גם מה שמתיר הרשב"א בלח שמצטרף גם ההיתר הראשון להשני לס'. קשה להבין לפ"מ דס"ל דביבש אסור אפילו לא נשאר בו אלא משהו. א"כ בלח נמי נהי דמתערב יפה מ"מ משהו ודאי דנשאר בו בתערובות הראשון גם עכשיו דהא נעשה עכשיו הכל תערובות אחת כמובן. וא"כ התערובות הראשון בודאי הי' לנו לומר לפ"ז דבאיסורו עומד ולפחות ליבעי בשל עכשיו רוב כנגד כל התערובות הראשון. ומש"כ הב"י דדווקא ביבש דאין התערובות נבלל היטיב ויש בהנאסר תחילה בליעת איסור יותר מבהנוסף עכשיו אסרינן. אבל בלח אין בזה יותר מבזה ע"ש. אין לו מובן כיון דאסור אפילו אין בו נו"ט בודאי מאי נ"מ במשהו אם יש יותר או פחות. והר"ן כ' גבי בי דוגא די"ל דמשקה אינו בולע כלל מחבירו ע"ש. ולפי"ז הוה א"ש. דא"כ כשנתערב אח"כ ביותר מס' יש לדונו כתערובות יבש ביבש ממש דלא שייך בו כלל נ"נ. כיון דגם בזה אין בו בלוע כלל. ולא נאסר אלא מפני תערובתו וכשנתוסף אח"כ ודאי דהותר כמו אם נתערב תחילה בס' אבל הוא דבר חדש מאוד וגם פשטות דברי הרשב"א אין מורין כן וצריך עיון גדול:

ס"ב חתיכה שיש בה חלב ע' טור וב"י וט"ז וכ"כ בסי' ל"ט דשי' רש"י ע"כ דאינו אוסר עוד בכה"ג באותה הקדירה כיון דכבר פלטה הטעם ע"ש. וא"כ פשוט דאין כאן פסיעות ודוק:

סימן קז ט"ז סק"ד וכ' רש"ל כו' והרוטב הנאסר בסוף העירוי אינו אוסר הדגים שבקערה שבטל בס' בש"ך הקשה ע"ז דעירוי אינו אוסר אלא כ"ק ולא שייך ס'. והח"ד יישב זה דהרש"ל לשי' דדבר גוש הוא רותח אפילו בכ"ש. וא"כ גם הדגים שלמטה הם רותחים. ושפיר אוסר העירוי לגמרי כמערה מרותח לרותח ושייך ס' ע"ש. ול"נ לענ"ד דכיון דהדגים דלמטה הם בתוך הרוטב בודאי דמצטננים גם הם ע"י הרוטב [וע' לעיל סוסצ"א מש"כ מחלוקת הרשב"א והתו' לענין רותח יבש שנפל לצונן לנול וצ"ע]. שוב ראיתי בפ"ת סצ"ד שכ' כן בשם שה"א דכשהוא עם רוטב לא שייך דבר גוש ע"ש. ולענ"ד פשוט דהרש"ל לשי' דס"ל דכ"ש הוא מבליע ומפליט ככ"ר אלא דאינו מפליט ומבליע כאחד וה"נ לענין להוציא הבלוע מהדגים הנאסרים לזה ודאי ל"מ הרוטב שבהכ"ש ולא העירוי דהא אינו מפליט ומבליע כאחד. אבל הרוטב גופי' שנאסר בהקדירה ודאי הוא אוסר ומבליע בכולו אפילו בכ"ש ושפיר שייך ג"כ שבטל בס'. ואף **דדעת** הח"ד בסק"ה דאף בלוע ברוטב א"י אלא ע"י רוטב עיין שם נ"ל דמ"מ אין זה נקרא מפליט ומבליע כאחד ושפיר אוסר רוטב הנאסר בבליעה אף בכלי שני לשי' ודוק:

ס"א בהגה ויש מתירין בכ"ע היינו שסומך על הר"ש דאין מחזיקין איסור ואמרי באיסורא ברובא איתא והש"ך הקשה ע"ז דהא בשי' ר"ב כ' דבבילים יש לאסור דאין רגילות שיהי' רוב כנגד האיסור. וא"כ גם לר"ש ל"מ איסורא ברובא איתא. ואינו מובן כלל דר"ב בעי דווקא ודאי רוב היתר וא"כ כיון שי"ל שנאסר במחבת עד ס' תו אין רגילות שיהי' רוב נגדם. אבל הר"ש מתיר דתלינן בהיתר דמסתמא נתן הרוב עם האיסור לקערה תיכף ולא נאסר בקערה דהוא כ"ש וסמך אחזקה כמו שהכל מודים דאין הכלי נאסר משום דסמכינן אחזקה וז"ב. עוד הקשה על מה שכ' הרב בת"ח שיש להקל כמו בספק נספך וכל מה שנכנס לספק מצטרף לבטל. דכ"ז אינו בספק א"מ דאו'. והמעיין בת"ח שכ' זה על חשש הגהות ש"ד דאם נשאר רוטב יש לחוש שהרוטב יאסור הכל. וזה לפי שי' ר"ב דחשש על הדגים שנאסרו. אלא שהם בטילים ברוב ביבש וברוטב חשש שיאסרו את הכל. וע"ז כ' הרב דגם על הרוב יש להסתפק בכ"ג דלא הי' בדרך שאוסר. וא"כ אפילו לר"ב דחשש שנאסרו הדגים והרוטב. פשוט דאין זה חשש דאו' אלא לחומרא בעלמא מדרבנן. וא"כ אין להוסיף עוד לחוש שיאסור הרוטב גם את הנשארים ואין להחמיר יותר מספק נספך. וגם שהכל מצטרף כמו מב"מ דרבנן. וכן הקילו בזה בריחא בסק"ח לפי שריחא דרבנן ע"ש. והוא ברור בכוונתו. ועט"ז סק"ד שכ' ע"ז דכל מה שנכנס בספק מצטרף. ול"י דהא בבילים אין רוב כנגד הנאסר. וכ' הח"ד דכוונתו דכיון דאפילו להקל תלינן דאיסורא ברובא כ"ש להחמיר. ולא שייך שיצטרף גם המיעוט לבטל דזה לא הוה כלל נכנס בספק ואין דברי הט"ז מורין על זה כלל. וגם אין זה מוכרח כלל דלפי סברא דהשתא דנקטינן דהוא מדרבנן בדרבנן אזלינן להקל ולא להחמיר וראי' דהרי מצינו לענין דברים חשובים כיוצא בו דכל שפירש קודם שנולד הספק קיי"ל דשרי ותולין שמההיתר נפל דכל דפריש מרובא פריש. ואפ"ה קיי"ל דנפל אחד מהם ליה"ג בדבר חשוב דהוא דרבנן תולין דהאיסור נפל אע"ג דההיתר רוב. והש"ך לקמן סקי"א הביא תוספתא שתי מדוכות ונתן מתוך אחת מהן וא"י מאיזה מהם אני אומר מתוך חולין נתן ע"ש ומשמע אפילו המדוכה של תרומה הוא רוב אין אומרין בכאן מרוב נתן (ואפי' במקום דלא שייך קבוע אין הולכין אחר הרוב) וע"כ דבדרבנן תולין להקל וא"כ ה"נ י"ל דמ"מ מיקרי נכנס לספק ודוק:

ש"ך סק"א ורחוק שדג טמא יהי' ט"א עם דג טהור. לכאורה נראה ראי' מהא דאמרינן בחולין ק"ט כל דאסר לן רחמנא שרי לן כוותי' אסר חזיר שרי לישנא דכוורא אסר גירותא שרי מוחא דשיבוטא הרי דאפילו בטהורים אין טעמן שוה ובודאי היו אוסרין זא"ז בטעמן דהרי חשיב שם טעמי איסור משונים כ"ש דאין טמא שוה לטהור וז"ב. ומש"כ הרמב"ם בפי' המשניות סו"פ אין מעמידין גבי סולתנית של עו"ג. שאסרו מפני שמתערבין בה דגים טמאים. וכ' וניכר ליחידים מב"א. משמע דמשו"ם לא בטל לפי

שניכר הא בל"ה לא הוה חיישינן לנ"ט. לא משום שהם טעם א'. אלא דהתם אין בתערובות כדי נ"ט כמש"כ שם רש"י. ויש לחוש לאחד בחלק ע"ש וז"ב. ובחי' הגרע"א כ' ראי' שהם ט"א מפי' רש"י בחולין גבי כילכית באלפס דפירש באלפס של בשר. ולא פירש של דגים. ש"מ דשם לא שייך קפילא שהם ט"א. והעירני ח"א דכילכית שאני שרגיל להבראות בציר של דגים טהורים כמבואר לעיל בספ"ג ומשו"ה טעמו כשל טהור וכון. ולענין ביצה שיש בה דם ע' מש"כ בזה בספ"ו בס"ד:

ש"ך סק"ז דאנו מחזיקין הכף שהוציאה עכשיו מהקדירה ככ"ר לחומרא פי' דספיקא הוא כמש"כ התו' הביא הט"ז סוסל"ב. ואפשר דזה שהקיל הרב כאן לענין הבלוע בהכף דאינו כ"ג. עש"ך ופמ"ג שנתקשו בזה מאוד. די"ל דכיון דספיקא הוא סומכין בזה אשי' הרמב"ן דאין בלוע כ"ג וכ"כ הגר"א בסל"ב סקל"ג דבמקום שיש ספק סומכין אשי' הרמב"ן. אלא דיש לעיין דלכאורה הא תיכף כשהפריש את הכף מהרוטב כ"ג וכ"ז שהוא בתוך הקדירה גופי' לכאורה ודאי הוא רותח ועי' מש"כ בסקכ"א ול"ע:

ולענין הוציא ביצה רותחת בלא רוטב עש"ך לעיל סוס"י ס"ו דהוה כשתי קדירות דאין אוסרות זא"ז בלא רוטב ודוק:

מש"כ כאן בפלתי לענין זרוע בשילה ע"ש הוא תמוה מאוד דלדבריו מצינו לאיסור דבוק מן התורה מה שפשוט בכל הפו' לדרבנן והרבה פו' ס"ל זה כלל. וגם אינו מוכרח כלל דאי נימא כסברתו דאין סברא להתיר ברואה שלא לחוץ. וא"כ גם בלא ראה כיון דסברתו דמן הדין יש לחוש לזה. אכתי למה שרי לה רחמנא. ולא הצריכה לבשל בקדירה גדולה שלא יצא לחוץ כלל. וע"כ דגזיה"כ הוא וכדתני התם בהדיא דזהו היתר הבא מכלל איסור ע"ש:

סימן קח ס"א אין צולין בשר כשירה עם נבילה כו' ואם האחד מכוסה בקערה או בבצק מותר. דין זה מהמרדכי. ולענ"ד נראה דאזיל לשי' שהביא הב"י בשמו בסל"ו דאפילו מאן דאסר בשר נבילה עם כשירה לי"ל הא דפת שאפה עם הצלי דדוקא בשר קולט ריח ולא פת. וכ' שכן נוהגין ע"ש. ומשו"ה א"ש דסגי לי' כיסוי בצק. אבל לדידן דקיי"ל לאסור פת עם צלי כדכ' כאן הרב בהגה והמחבר לעיל סל"ו א"כ מאי מהני כיסוי בצק דהבצק גופי' קולט הריח. ודוקא כלי כ' הש"ך סקי"ב בשם הג"מ דל"מ פיטום לכלי ע"ש ול"ע:

שם בהגה ואם האיסור דבר חריף וכ"ש ההיתר דבר חריף כו' הנה בד"מ כ' דבהיתר חריף אסור [והוא סברת המרדכי בפגה"כ ע"ש] ומסיק והוה"ד איסור חריף ע"ש. והנה לכאורה זה ודאי דאין ללמוד דין איסור חריף מהיתר חריף דהא מצינו בכ"מ דהיתר חריף בולע טפי דהרי קיי"ל דבהיתר חריף ל"מ נ"ט לפגם. ובאיסור קיי"ל בסי' קכ"ב דאפילו הוא חריף מותר כשאב"י ע"ש הרי דכשהיתר חריף ע"כ קולט הטעם יותר וכ"כ האחרונים לענין נ"ט בר נ"ט ע"ש. אבל באמת הא דאיסור חריף הוא מדברי האו"ה והוציא זה מכמון דתרומה בע"ז דלא שרינן אלא בשביל דמיקלי איסורא הא ל"ה אסור ע"ש. אלא שתמהו עליו דהא משמע שם להיפוך דדוקא למאן דס"ל ריחא מילתא הוצרך לסברא דקלי. אבל למאן דס"ל לאו מילתא א"ש דאפילו בעיני' שרי וקיי"ל דלאו מילתא ע"ש. ולענ"ד דדיקדוק האו"ה אינו משנויא דאביי ש"ה דקלי איסורא אלא דגופא דמתניתא מכרעא הכי ע"כ דהא מבואר בר"פ כ"ש דאפילו לרבי דס"ל יש שבח עצים בפת. ואפה בעצים של א"ה הפת אסורה. מ"מ אינו אסור אלא כשאבוקה כנגדו. אבל בקלי איסורא שרי. וא"כ ודאי דיל"ד הכא מברייתא מדנקט היתרא בהסיקו דוקא דקלי ש"מ בהדיא דהא לא קלי אסור. וע"כ דבזה שהוא חריף לכו"ע ר"מ. ובפשט הסוגיא ע"כ מוכרח לפרש דגם רבא ידע דדוקא בקלי אלא דס"ל דמדשרי ריח כמון שהוא חריף בקלי איסורא. יש ללמוד דבשאר ריחא דעלמא יש להתיר אפי' לא קלי. ואביי משני דאינו כן דאפילו אי בעלמא מילתא מ"מ בקלי מקילינן טפי אפילו בכמון שהוא חריף ודוק:

שם אבל יש ס' אפילו בכל מה שבתנור יש להתיר במקום הפסד הנה מדמהני בזה ס' פשוט דלא אמרינן גם בריח דמפליג והדר ופליט דאי ל"ה לא שייך כלל ס' ולא חששו אלא ככל נ"ט דבליעה וא"כ נראה דאם יש בחתיכה אחת ס' יש לדון גם כאן כמו במב"מ בסקי"א דאם יש באחת ס' תלינן דלאותה שיש בה ס' נפל ושניהם מותרות ה"נ גם כאן אמרינן דנתן הריח בחתיכה זו שיש בה ס' ובהשאר אין ריח כלל וכולם מיתרין. וכמו דמדמינן להו לענין הא דכל מה שנכנס לספק מצטרף. ובזה דהתם לענין בליעה הוא דוקא במקום הפסד ה"נ דוקא בהפסד. אבל ביש באחת ס' דהתם אפילו שלא בהפסד ה"נ כאן אפילו שלא בהפסד. והש"ך שכ' דשלא במקום הפסד כמו דבמב"מ לקמן צריך ס' בכל חתיכה וחתיכה בפני עצמה ה"נ כאן ע"ש. ולפי"ז אין לשונו מדוקדק דאפילו ביש באחת ס' נמי סגי ואפילו שלא במקום הפסד ול"ע:

ועפ"מ דמשמע דהקילו כאן אפילו באי"מ והטעם משום דריחא דרבנן בעלמא כמש"כ הפלתי. ולפי"ז מש"כ הש"ך דמוכח כאן דהא דלקמן סקי"א דמיקל במקום הפסד דכ"מ שנכנס לספק מצטרף היינו הפ"מ כמו כאן שכ' בת"ח דהיינו בהפ"מ ע"ש. ולפ"ז אינו מוכרח כ"כ די"ל דהכא באי"מ הוא דאיכא טכ"ע ולא הקילו אלא משום דריחא דרבנן וי"ל דאינו ברור כ"כ דלאו דאורייתא הוא כמש"כ הפלתי ועוד דסברת צירוף נמי אינו מבורר כ"כ בריחא כמבואר באו"ה ע"ש ומשו"ה צריך הפ"מ. אבל שם במינו אפשר דמקילין יותר וכ"כ משמעות הרב בהגה שם ודוק:

שם י"א דמקום האסור במשהו ריחא מילתא בפלתי כ' ראי' מהא דאין שה"ל נאפין ביו"ט שאין אפייתן דוחה את היו"ט ע"ש. ולפמש"כ התו' בפסחים דהא דאין אופין חלה טמאה ביו"ט היינו דוקא ע"ג גחלים דבתנור ודאי שרי דממלאת אשה תנור כדי שיהא הפת נאפה יפה ע"ש וא"כ הכא גבי שה"ל לאפינהו עם פת חולין בתנור וע"כ משום דשה"ל כ"ז שלא נשחט עליהם הזבח אין להם אלא ק"ד ויש להם היתר בפדיה והוה דשיל"מ דמשהו א"ב. ובזה ר"מ והיו אוסרין את החולין בריחא ע"ש. ואין תי' מספיק דאכתי הוה לו לאפות עם א"מ דגם יל"מ הוא בטל. ואע"ג דאנן קיי"ל דאפילו אמירא דחיטי ואמירא דשערי הוה מב"מ. מ"מ עכ"פ תיקשי לאביי דאזיל בתר טעמא וס"ל דהוא א"מ. ועוד נראה לכאו' דכמו דשרי להפריש תרומה וחלה בעיסה שנתגלגלה היום לצורך יו"ט. ה"נ שרי לפדות טעם הקדש שנתערב היום לצורך יו"ט. וא"כ אפי' אי בזה דאסור במשהו ר"מ. מ"מ אותו משהו הנבלע בהחולין יש לו היתר בפדי' ביו"ט גופא. וא"כ אכתי אפיית החולין היתר הוא לצורך יו"ט ואף שמעורב בה הקדש ודאי דכ"ז שרי בשביל שתאפה יפה כמו דשרי לאפות חלה טמאה עם הפת בתנור כנ"ל. אבל לענ"ד עיקר הקושי' אינו מוכרח כלל דדוקא שם בחלה טמאה דאין מצוה באפי' כ' התו' דשרי עם חולין כדי שתהי' הפת נאפת יפה אבל שה"ל דמצוה באפייתן גם עם חולין ודאי אסור. דל"צ מצו"כ דאיכא גם צורך הדיוט. אפ"ה כ' התו' בכ"ד דבטל צורך ההדיוט למצוה ולא שרי ביו"ט. וכן אין שורפין תרומה טמאה ביו"ט אפילו נהנה בשריפתה. כמש"כ התו' דבטל הנאתו לגבי המצוה. וכ"ש דמשום הא דנאפה יפה דלא הוה שרי דודאי הוה בטל לגבי מצוה וקיי"ל לכם ולא לגבוה ועי' תו' ביצה כ"א ד"ה עיסה ודוק:

ש"ך סקי"ב דל"מ ריח לכלי שיחזור ויפלוט למאכל הגר"א דקדק מזה דהכלי נאסרת אלא דהריח של כלי אינה אוסרת אח"כ והוקשה לו לפי"ז למה כ' הרב אם לא שהזיעו שניהם דאפי' הזיע בפעם הב' לחוד אוסרת הזיעה ולולי ד"ק פשוט דהאי לישנא לאו דוקא דהרי התיר המחבר בריש הסי' לכתחילה כשההיתר מכוסה ואם הי' הכיסוי נאסר ודאי הי' אוסר את המאכל וכן מראי' הש"ס דכמון הרי שם אופה את הפת על גוף התנור ואם הי' נאסר התנור הי' אוסר את הפת אלא דכלי גופה אינה מקבלת ריח כלל וכן משמעות כל הסי':

סימן קט ס"א מב"מ חד בתרי בטל כו' אבל לא יאכל שלשתן יחד זה שי' הרשב"א וס"ל דאם יבשלם כאחד שוב הוה כתערובות לח דקיי"ל דאפי' במינו צריך ס'. שבזה שיש ס' בטל לגמרי. אבל כ"ז שאין ס' ס"ל דהא דמתירין ביבש אפי' בלא ס' ואפילו איסור דרבנן אין בו הוא דתלינן בכל חדא דהיתרא הוא. אבל

לאוכלם כולם ביחד לא התירו אבל דעת הרא"ש בס"ב שמותר לאוכלן כאחד [ולא הביאו הרב כאן דלי"ל פסידא בזה ולא היקל שם ע"פ שי' הרא"ש אלא במקום הפסד ע"ש] וע"ש ברא"ש פרק גה"נ שכ' דל"ד לשני תערובות בד"א דהתם ההיתר מכח ס"ס וכשאוכלן ביחד ליכא ס"ס אבל כאן חדא ספיקא הוא וסד"א לחומרא. אלא דגזיה"כ להלוך אחר הרוב והאיסור נהפך להיתר ע"ש. ונראה דאזיל לשי' בש"מ בב"מ דכ' שם לתרץ קושי' התו' גבי קפץ אחד מן המנוין לתוכן דכולם פטורין והקשו התו' דליבטל ברובא ותי' ע"ז הרא"ש שם דהא דהולכין אחר הרוב נמי ספיקא הוא אי לאו דגזרה תורה לילך אחר הרוב. וכאן דחזינן בהדיא דמיעטה התורה ספק בפירוש ע"כ י"ל דגם רוב אתמעיט בכלל דג"ז באמת הוא ספק ע"ש. וזה כמש"כ כאן דמן הדין הוה לו למיזל גם ברוב לחומרא ככל ספיקא. אלא דגזיה"כ הוא וא"כ ע"כ דנהפך האיסור להיתר. ואין כאן איסור כלל ושרי בכ"ג. וביותר הוא מוכרח לשי' שם דהנה הקשו על שי' דס"ל דהיכי דאיתמעיט ספק גם רוב אתמעט דא"כ גבי ממזר דאתמעט קהל ספק. א"כ הרי הותר גם בכל ישראל דכולם אינו אלא רוב כדאמרינן בריש חולין דילפינן דאזלינן בתר רובא ממכה או"א ע"ש. וכן הקשיתי ממעשר גופי' דהא טריפה פטור ממעשר כדאמרינן בריש"פ רה"ג והרי כל הבהמות אינן כשירות אלא מתורת רוב כמבואר בחולין שם וא"כ כולהו ליתמעט ממעשר וע"כ חזינן דאין רוב בכלל ספק. ולפי שי' כאן דבכל רוב אמרינן דנהפך האיסור להיתר יתיישב כל זה בפשי' דא"כ גם בכל מקום שהלכו בו כבר אחר הרוב כבר נהפך לודאי. ומ"מ ודאי דהיינו משעת ידיעה כמש"כ כאן ספגה"נ בהדיא וכ"ז מן התורה כמבואר בדבריו דמביא ראי' מזבחים גבי עור בכור שנמצא טריפה ע"ש. ולפ"ז בכל דבר שנולד בו ספק לשום דבר ופסקו בו לילך אחר הרוב הוא נהפך לודאי וכמו שהאיסור נהפך להיתר. וא"כ אח"כ ה"ה ודאי גם אפילו לדבר שאין הולכין בו אחר הרוב. דכבר נעשה כודאי מגזיה"כ. וכעין זה כ' התו' בבכורות (ד"כ) ד"ה ור"י גבי חוששין לטינוף דכ' שם דאע"ג דבממון אין הולכין אחר הרוב מ"מ כיון דבאיסורא לענין להקריב לגבי מזבח כבר הלכו בו אחר הרוב. אין סברא דלענין ממון לא נילך אחר הרוב ע"ש. וכ"כ שם בד"ה לקולא ע"ש. וא"כ בהך דממזר. דספק דדילמא לאו אביו שייך תיכף כשנולד. לכל המצות של האב על הבן. והבן על אביו. ואנו פוסקין דאביו הוא כבר נהפך לודאי. וגם לענין ממזר חשיב קהל ודאי. וכן לענין מעשר. ספק דטריפה. כבר נעשה כודאי תיכף כשנולדה. שאכלנו את חלבה. ולא שייך סברא זו דגם רוב ה"ה כספק אלא גבי קפץ אחד מן המנוין דליכא בי' נ"מ אלא עכשיו לענין המעשר התם אמרינן דגם הרוב ה"ה כספק. ולפי"ז גם להרא"ש אינו מותר לבשלם אלא כשכבר נודע התערובות. אבל אם בשלם קודם שנודע ולא הי' שום ביטול מדאורי'. פשוט דהוה השתא כתערובות לח וצריך ס' דווקא וכמש"כ הש"ך סקי"ב ועיין שם בדברינו:

שם בהגה שלא במינו אפילו יבש צריך ס' היינו מדרבנן ועפמ"ג לענין נפל אחד לים דלא מקילין בזה לתלות דאיסורא נפיל ואין מתירין בפחות מס' וה"ר מדברי הי"א שברשב"א שהביא הב"י דסברי דאפילו במינו ויבש צריך ס' שכ' דאין מתירין בנפל לים דלא מקילינן אלא בשיעורים גדולים כגון תרומה וערלה וד"ת אבל לא בשיעור ס' ע"ש והוה"ד בא"מ לדידן. וכן תפס בפשי' בתשו' רע"א הביאו בפ"ת דנסתפק לענין נאבדו מקצתם ואינו נודע אם הי' ס' אם מקילין משום ספק דרבנן מוכח בפשי' דהא אין ס' אסור אפי' בנאבד ע"ש והרי מקום שמותר נאבד מותר אפי' נאבד קודם שנודע התערובות כמבואר בסק"י ש"ך סק"מ ע"ש ולולי ד"ק הי' נראה דאכן ודאי לא קיי"ל כהני י"א דהא לענין תרומה בפחות ממאה גם הם כ' בהדיא דתלינן. ובאמת הוא מוכרח בהדיא שם בש"ס דאיצטריך לאשמעינן דבתאינה שנפלה לים ל"מ להתיר דלא מינכר נפילתה ע"ש ותאינה ודאי לאו ד"ת הוא ולא מצינו ד"ת אפילו למאן דמחמיר אלא ליטרא קציעות וע"כ דקאי שם בתרומה בפחות ממאה והא דאמר התם חבית של תרומה שנפלה למאה אין לדקדק דדווקא למאה דהא גבי טבעות של ע"ז נמי קטן למאה אע"ג דלא שייכא שם כלל שיעור מאה וע"כ דס"ל לחלק בין שיעור מאה דתרומה לשיעור ס' דבזה מחמירין טפי וזרי אנו ודאי לא קיי"ל הכי דהא למידין מתרומה לענין שתי קדירות מצטרפות אפי' לענין מב"מ דלח כמבואר בסק"א וכ"ש ליבש ובאמת כבר הביא הש"ך שם דיש חולקין דלא ילפינן משיעור דתרומה לשיעור ס' ע"ש והיינו שי' הי"א שבכאן. וא"כ אנן דקיי"ל שם דלא כותיי' גם כאן ודאי אין לחוש להא וא"כ אפשר להקל בזה וע' פמ"ג בכללי ס"ס אות כ"ב שהביא בשם המנ"י להקל בזה:

ש"ך סק"ט הביא דברי האו"ז דאיסור דרבנן אפילו חד בחד מותר באכילה לישראל ולעו"ג. ולכאורה דבריהם תמוהים דכבר הוכחתי בסי' ק"א דד"ח אפילו בדרבנן אוסר כההיא דחבילי תלתן ע"ש. ובודאי ל"ג חד בחד מד"ח. ול"ל דדווקא לעו"ג תחילה ותלינן דאיסורא אכיל אפילו בחד בחד. ע' לקמן סי' קי"א. וס"ל דמקילינן להאכיל לכתחילה לעו"ג. וכשי' הר"י הצרפתי שהבאתי בסי' ל"ט וע' מש"כ שם בס"ד. ולפ"ז ל"ק מחבילי תלתן דס"מ דלא כר"א וכמו שכ' שם ולדידן ודאי לא קיי"ל כוותי' כמבואר בסק"י ע"ש:

ס"ב יבש ביבש שנתבטל אם בשלן כולן כאחד כו' ע' ביאורי הגר"א שכ' דהתו' ביבמות פ"ג שכ' גבי שתי מנחות שנתערבו דאמרינן דלר"י דמב"מ ל"ב כשירות. אע"ג דיבש מודה ר"י דבטל. מ"מ לכשיאפה יתן טעם ע"ש. אזיל בשי' הרשב"א דחוזר וניעור. ולענ"ד ד"ק תמוהין בזה. דודאי הכא גבי קדשים לא מהני הא דחוזר וניעור דכיון דכבר נתבטלו נדחו ואין חוזרין ונראין כמו גבי דם שנפל לתוך המים דבקדשים ל"מ בנפל דם לתוך מים אפילו יש בהם מראה דם דראשון ראשון בטל ונדחו כדאמרינן בסו"פ כ"ה. וכ"ש לר"י דס"ל בריש"פ שני שעירים דאפילו בע"ח נדחים. ועוד דהכא לענין דאוריי' ודאי אינו חוזר וניעור במב"מ לר"י דאי ל"ה כי היכי דקיי"ל לדידן במבשא"מ דבעי ס' אפילו ביבש מדרבנן משום דכשיבשלם יתן טעם ויהא אסור דאו' כנ"ל ה"נ לר"י במב"מ גם ביבש לא ליבטל מדרבנן משום הך טעמא ובדברי התו' שם מוכרח בפירוש דאפילו מדרבנן בטל דהא כ' דהא דבתרומה בטל בק"א במינו לר"י היינו ביבש וק"א דתרומה הוא מדרבנן כמש"כ התו' בכ"ד וא"כ מוכרח דמשום מב"מ ליכא ביבש אפילו מדרבנן וע"כ דהיינו טעמא דבאמת כבר הקשה הט"ז בהא דאי"מ דבעי ס' משום שכשיבשלם יתן טעם דמאחר דכבר נתבטל והותר למה יאסר בבישול. ותי' דכיון דיתן טעם הוה כהוכר האיסור וא"כ נראה ברור דזה שייך באי"מ דאיכא נ"ט והוכר האיסור אבל במינו לר"י אע"ג דהוה דאורייתא מ"מ בכאן ודאי כשנתבטל כבר הותר ולא שייך חוזר וניעור כיון דאין כאן נ"ט לא הוכר האיסור וא"כ ודאי לא אתי בזה לאיסור דאו' ומשו"ה לא החמירו בזה כשנתערב יבש ביבש וז"ב. וא"כ התם גבי מנחות לענין דאורייתא ודאי דלא שייך זה כלל. ובפשט דברי התו' נראה ברור דלא קאי אלא התם במנחות דמעיקרא נמי הוה תערובות קמח דנבלל היטיב כלח ובתי' הראשון שם הוה ס"ל שם דאפילו בלוגן הוה זה כלח ואח"כ כ' דבלוגן י"ל דמ"מ ל"מ זה ובטל אלא דהתם במנחות כיון דזה ודאי כבר נבללו היטיב א"כ כיון דמלוותן לאפיה וע"כ דיתן טעם לבסוף. בזה בודאי גם מעיקרא ל"ב ולא נדחו כלל ע"ש כי הוא מוכרח בפירוש דברי' וא"כ לא שייך זה כלל לדברי הרשב"א דבכאן ע"ש ודוק היטיב:

ש"ך סקי"ב לענין נתבשלו בשתי קדירות קודם שנודע התערובות כ' דכ"ז שלא נודע לא נתבטל והוה ספיקא דאורייתא וע' פמ"ג דנדחק לפרש דנאסר הרוטב מדאורייתא וא"כ אוסר החתיכות ע"ש. וכ"כ בסל"ח דזה ליתא דודאי אין בהחתיכות אלא איסור מינו. ואין נאסרין מדאורייתא. אבל לענ"ד דאין כוונת הש"ך כלל דהשתא הוא ספדא"ו אלא דמעיקרא קודם שנודע הוה בזה ספד"א. והשתא אף דמדאורייתא ודאי בטל מ"מ כיון שמקודם שנתבטל לא הי' שום ביטול כלל מדאורייתא א"כ אין ביטול התערובות אלא מהשתא דהוא כבר לח ובעי עכשיו ס' מדרבנן ככל תערובות לח וכנפל אי' בשעת ביטול לא' משתי קדירות שהם מב"מ. וכמו שמסיק הש"ך ודינו כדלקמן סקי"ח ע"ש. וכ"ש בנתבשלו בקדירה אחת

קודם שנודע דכ"ז דלא נודע מדאורייתא לא בטל וכמש"כ בסמוך דכן מוכרח בשי' הרא"ש וכן כ' בסק"ה ס"ט דמוכח שי' המחבר שם דלא נודע לא בטל מדאורייתא ע"ש. ולולי דבזה יש לתרץ מה שהקשה הח"ד בסק"א בסוגיא דחמשה שנתערבו עורות פסחיהם ונמלא יבלת באחד מהם דאמרינן דנתערבו לפני זריקה מעיקרא לא חזי ולא הורצה וכולן חייבים בפסח שני והקשה הח"ד דליבטול ברובא ותי' משום דהוה חתיכה הראוי' להתכבד ע"ש והוא תמוה מאוד דר"ל קיי"ל דאינו אלא מדרבנן והתו' בתמיד נשחט דס"ד ד"ה כי ל"ל כ' דאין שייך מדרבנן להביא פ"ש ע"ש ובהדיא מסקינן בר"פ כל הזבחים גבי תערובות ב"ח דל"ב משום דחשיבי דאם הקריב כשר ע"ש. וכ"כ שם בעצמו על גוף הזריקה ולמה ניחא לי' על אכילת הפסח והוא תמוה מאוד. ולפי"ז י"ל דהתם מסתמא לא נודע תחילה דאי ל"ה הרי הי' אסור לי' לזרוק כדקיי"ל בר"פ התערובות. וכיון דלא נודע אין דין ביטול מה"ת וא"כ שפיר הוה כולהו אסורי מדאוריי' בההיא שעתא דזריקה. ואף דמבואר בר"פ כל הזבחים שם דאפי' בתערובות א' בא' דודאי אסור מדאורייתא מ"מ אם הקריב שניהם כשר הא' הכשר. אפשר דדווקא בפסח אמרינן הכי דבעי שיהי' הבשר ראוי לאכילה וזהו שאמרו שם בפסחים דמעיקרא חזי לאכילה ע"ש ול"ע. ואם נאמר כן יהי' מכאן סיוע לסברא זו דבלא נודע אינו בטל מדאורייתא ודוק:

בפמ"ג סק"ו הביא דברי הכנה"ג דלא בטל אלא בודאי היתר אבל לא בספק איסור וכ' דא"י מהו דפשי' דספק אסור ותימא עליו שלא הבין כוונתו דפשיטא דכיון למש"כ בסק"ה גבי מליחה דלא שייך דלבטיל החתיכה שנגע באיסור ברוב שלא נגעו כיון דהספק נולד על כולם ועל כל אחת י"ל דזו נגעה אף שודאי שרוב לא נגעו מ"מ כל אחת בפ"ע היא בספק איסור והביאו שם בעצמו וחלק עליו ע"ש. וע' מש"כ בזה בסי' ק"א כמה ראיות לדינא. עוי"ל דכוונתו בהיסור דרבנן דקיי"ל דספיקו להקל. מ"מ נראה בנתערב בהם ודאי איסור אפילו הוא איסור דרבנן נראה דכיון דזה הוא ודאי איסור והני באין לבטלו בשביל האי רובא כיון דאינהו גופיי' בספיקא קאי אע"ג דבל"ה היו מתירין אותן מ"מ השתא איכא חזקת איסור של המיעוט. והוה בחזקת איסור דספיקא לחומרא ול"ע לדינא: לענין מיעוט היתר אי נהפך לאיסור ברוב איסור שחקר בזה בפמ"ג בפתיחה הנה לשון הרא"ש בפגה"כ שם גבי ניתוסף איסור דכ' בלשון זה דהא אפילו בהיתר אמרינן חוזר וניעור כ"ש באיסור ע"ש והרי באיסור ס"ל להרא"ש דנהפך להיתר ואי היתר אינו נהפך לאיסור אין כאן ק"ו וע"כ דגם היתר נהפך לאיסור. וכן ממה שהקשו התו' בריש ב"מ גבי קפץ אחד מן המנוין דכולן פטורין דליבטל ברובא. משמע דהיתר נמי בטל ונהפך לאיסור. דאי ל"ה לק"מ כמובן. דהא מ"מ יש כאן פטור אחד בודאי. ובזה יש לפקפק קצת דהכא גבי מעשר דאין איסור על הבהמות לאוכלם אלא שיש עליהם מצוה להפריש מהם מעשר ואותו שכבר נפטר אינו ראוי עוד להיות מעשר. וא"כ אינו אלא כפסול שנתערב בכשירים דודאי בטל כדפריך בר"פ התערובות ונבטל ברובא ע"ש ול"ע וכן במנחות כ"ב גבי שחוטה אינה בטילה בנבילה משום מב"מ ע"ש. משמע דהא ל"ה השחוטה בטל בנבילה. אלא דל"ע בקידושין מ"ו גבי המפריש חלתו קמח דאמרינן זימנין דאית לי' לכהן פחות מחמשת רבעים קמח והאי ואליש להו בהדדי וסבר נתקנה עיסתו ע"ש. ולמה לא ליבטל האי פורתא ברוב החיוב. ואולי דפחות משיעור עדיין אין שם חיוב עליו וכיון דהוא בעצמו אין בו חיוב א"י להתחייב ע"י צירוף האי פורתא וע' לקמן סי' ש"ל:

סימן קי ס"א ד"ח אוסר במינו בכ"ש. ע' רש"י גיטין נ"ד דנטיעה שלימה במחובר חשובה ולא בטילה והיינו דזה הוה ככל דברים החשובים דלא"ב. ומדברי הח"ד נראה שהבין דמחובר הוה כקבוע ע"ש [ומש"כ לענין קבר הנאבד ל"ע אי שייך בזה ביטול כלל כיון דהוא ניכר במקומו וע' ע"ז סי' ק"ד ודוק]. ולענ"ד זה ע"כ ליתא דהרי מלינו במעביר עלין נקוב בכרם בפסחים (כ"ה). ובמחילת הכרם שנפרלה בכ"ד. דאינו אסור אלא בהוסיף מאתים. הא ל"ה בטיל. וע"כ דדווקא נטיעה שלימה משום חשיבות וכ"ה משמעות דברי רש"י ע"ש:

ס"ג כל קבוע כמע"מ דמי הגה שי' הב"ח וסייעתו דתערובות חנויות הוה קבוע. וכבר כ' בסק"א דכן המשמעות דלא שייך ביטול ברובא דעלמא. וכן נראה לענ"ד מסוקי"א דבדבר שאינו עתיד להתערב אפילו לענין תרומה וביבש אינו מצטרף להיות בטל ברוב ע"ש וע"כ דבעי דווקא מעורב יחד ול"ע בזה. מיהו זה ודאי דכל שאין עליו דין ביטול ודאי הוה קבוע כמש"כ התו' בהדיא במנחות כ"ג גבי שחוטה אינה בטילה בנבילה דכ"מ דכיון דל"ב אי היה קבוע ברה"ר כל קבוע כמע"מ וס"ט ברה"ר טהור. וכ"כ עוד בר"פ א"נ גבי הבא על הכותית דכ' דלמ"ד עבד ושפחה נתערבו בהן אי אזיל לגבה הוה קבוע. אע"ג דאינו ניכר אלא כיון דלא שייך שם ביטול תו הוה קבוע וכן מוכיחין דברי הר"ן בחולין בסוגיא דבשנמ"ה ע"ש. ומה שנתקשו מדברי התו' נזיר גבי האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם. דכ' דמה"ת לא שייך שם קבוע כיון דאינו ניכר. לענ"ד בכוונתם עפ"י מש"כ התו' בפרק א"נ שם בתי' דכ"א מוקמינן לה בחזקת אבהתא ע"ש. והנה פשוט דזה שייך באינו ניכר אבל בקבוע הניכר ודאי דהרי הוא מבטל גם החזקה וכמו בט' חנויות מוכרות כשירות ודוק. וזה כוונתם גם בכאן דכיון דאינו ניכר הרי מהני לה חזקת היתר דמעיקרא. וכ"ש הכא דבשעה שהי' פרישה הוה אמרינן מרובא פריש אלא דהדרא לגוותא וא"כ עכ"פ אית לה חזקת כשירות דמעיקרא ושריא מדינא וכמו בכתובות שם ודוק. ועפמ"ג מה שנסתפק אי אזלינן בתר חזקה בקבוע ולענ"ד דברי התו' מוכח בהדיא כמש"כ ודוק:

ש"ך סקי"ד ט' חנויות כו' כ' הרא"ה דאם נתברר אח"כ דבשעה שלקח הי' חנות טריפה אסור כיון דאיגלי מילתא דהי' ספק תחילה וגם הרשב"א מודה לי' כו' אלא שמחלק כו'. ויש ספק אם הי' כו' במקולין שלקח כו' אבל הר"ן כ' כו' וה"מ למי שלקח בשר במקולין ונודע אח"כ שהי' טריפה ביניהם דהרי דכיון דבשעה שלקח לא הי' נודע דדין קבוע חידוש הוא כו'. הנה משמעות הש"ך דהרשב"א והרא"ה חולקין על הר"ן ופירושו בדברי הרשב"א אין להבין ועפ"ח מש"כ בכוונתו ומה שפי' הוא בדברי הרשב"א, וגם דבריו מעורבין באין הבנה. ומ"מ משמעות סוף דבריו דהרשב"א כהר"ן, אבל לא ביאר החילוק בזה. בין מה שמודה להרא"ה. בין האי דינא. והנה באמת ברור דהרשב"א והר"ן שוין הן שהרי שניהם כ' זה בשם התו' פגה"כ יעו"ש. ומצאתי גוף דברי התו' בחידושי הרשב"א שם בביאור היטב. וגם החילוק שמדברי הרא"ה דהיינו דאם נודע בברור שבשעה שזה לקח כבר הי' טריפה בחנות זה אלא שיש שם גם כשירה ואפשר שלקח מכשירה מ"מ כיון שטריפה קבוע הוא כמע"מ. אבל אם לקח תחילה בחזקת כשרות. ואח"כ נודע שיש שם טריפות. אבל זה אינו נודע גם עכשיו אם כבר הי' אז הטריפה בשעה שלקח או לא. אע"ג דהשתא יש לפנינו טריפה קבועה. שאנו מסתפקין עלי'. ל"א קבוע כיון שבשעה שלקח לא הי' קבוע. והקביעות נתהווה עכשיו לאחר ספירס. ל"א קבוע. וזה נכון ומסתבר וזה גם דברי הר"ן. וכדברי המה"ב שמובא בש"ך חסר תיבה א' ול"ל במקולין בשעה שלקח ע"ש וז"ב. וא"כ כל דברי התה"ב קאי שפיר בקבוע גמור. ויפה כ' הטור ע"ז שאינו מבין דבריו דלאחר שלקח אפי' חשאר"ל הוה קבוע. ומ"מ נראה לענ"ד בכוונת הרשב"א דהיינו דגוף הטריפה ודאי נודע. אבל יש בחנות זה גם כשירות ויש חתיכות הרבה מן הכשירות והטריפה ונתערבו תחילה קודם שנודע הטריפה כדרך חנות. ולכאו' כיון שהם הכל במקומם שפיר כ' הטור דהוה ספק קבוע. אבל כוונת הרשב"א דבידוע שהי' תחילה רוב חתיכות מהכשירות ומהטריפה אינו אלא מיעוט. וא"כ השתא הוה תערובות בפ"ע חשאר"ל טריפה ברוב כשירות. כ"נ ברור בכוונת דברי הרשב"א והטור. ואין כאן תמיהות לא ע"ז ולא ע"ז דהרשב"א לא פירש דבריו היטב. ומה שחידשו בזה האחרונים בדין תערובות חניות כדי ליישב כ"ז. אין שום הכרח. ועפ"ח שלוח ע"ז הרבה ול"ע:

ט"ז סק"ה כ' דנחתך חתיכה שאר"ל מחתיכה הר"ל גם אר"ל אסורה דא"א לעשות מגוף אחד היתר ואיסור. ובח"ד נתקשה עליו מהא דקרב ראש אחד יקרבו כל הראשין אבל גופי הבהמות אסורין ולענ"ד נראה דהתם קאי בראשים שכבר נחתכו

מהגופים ואינם ניכרים מאיזה בהמות דבזה ודאי לא שייך סברת הט"ז דזה הוה תערובות אחרת וכמו חתיכה של שומן שנחתכה מקלתה ונתערבה עם חלב. דודאי דאי הנודע שרי ואידך דנתערבה אסורה. וה"נ כל ראש שאנו מקריבין אמרינן דהוא מגוף כשר אלא שאינו נודע לנו היכן הוא וז"ב. ומש"כ הפלתי ראי' לזה מדברי התו' שנדחקו דלמה לא מפרש הש"ס דמשו"ה לא בטיל משום דשור גדול ל"ג מחתיכה הר"ל ע"ש. ואי איתא הא הדם וכזית חלב אר"ל. וע"כ כדברי הט"ז דא"א מגוף אחד לעשות היתר ואיסור ע"ש. לכאורה אין לו-ענין דהתם הרי נאסר תחילה כשהוא מחובר ביחד ובודאי דההר"ל אסור לחתוך ממנה לכו"ע ופשוט:

ס"ו אבל פירש ממילא שרי כ' הפלתי דהרשב"א מפרש הך דפי' מ' אינן אוסרות דמשמע דהן עצמן אסורין היינו בפירש לפניו. אבל התו' לשי' דס"ל דפי' לפניו כלקח בעצמו דמדאורייתא הוה כמע"מ. וא"כ א"א לפרש בכה"ג דא"כ מ"ש מ' ומ"ש ס' כל קבוע כמע"מ. אבל הרשב"א ס"ל דאפילו פירש לפניו הוא מדרבנן ע"ש [ויותר הי' יכול לומר דהרשב"א לשי' בס"ד דאפילו מה שלקח בעצמו מקבוע דאו' שנפל למ"א ג"כ אינו אוסר. וא"כ א"ש שם אפילו הוא דאורייתא. ומ"מ בנפלו ס' ודאי אוסרין דהא ביאר הש"ך דטעמו משום דחידוש הוא. וא"כ בפירשו ס' דודאי הוה ס' שקול. דאינו חידוש ודאי אוסר]. אבל ד"ק תמוהין בזה מאוד דמאי שייך כאן קבוע דאורייתא דהא מן התורה כבר בטלו ברובא ותדע דהא מקילין שם דאפילו פירש מחלית גמור אינן אוסרות כמבואר בש"ך סקנ"א. אף דבאי ודאי הוה ספק שקול. אלא עיקר הקולא משום דכבר נתבטל מ"ה. ובפי' ס' דווקא אוסרין משום דאנו תולין דאיסורא ברובא איתא. וע"כ דלא שייך בזה סברא דקבוע כלל ודוק:

ס"ז נאכל אחד מהם כו' עש"ך סקנ"ז דלפי שי' הרב דאין להקל בדבר שיל"מ בב' תערובות הוה"ד דאין להקל בנפל אחד מהן. ולענ"ד הוא מוכרח בהדיא בש"ס דנפל גרע ע"כ מב' תערובות דאי ל"ה למה דחק בש"ס לאתויי תנא דס"ל לאסור בב' תערובות כשמואל הא כבר אסיק שם בהדיא דתנא דמתני' שם אסר בנפל וע"כ דאפילו אנו אוסרין בנפל מ"מ ב' תערובות עדיף טפי וא"כ ודאי דכ"ש הוא כאן להחמיר ופשוט:

ס"ח ד"ח שנתערב ונפל אחד מהתערובות לשנים כו'. כתו' שם כ' דכיון דשרי מטעם ס"ס ודאי דגם תערובות השני שרי. והא דנקט בברייי' תערובות ג' היינו כדי להתיר אפילו להניח מהם בב"א דבזה ליכא ס"ס ע"ש. ובאמת הוא דחוק. עכ"כ יותר פשוט כשי' הרמב"ם דצריך ג' תערובות. ומה שהקשו דבתערובות ב' נמי איכא ס"ס י"ל דהנה בסופ"ב דכתובות גבי עיר שכבשוה כרקום. דבים מחבואה אחת מצלת על כולם ואפילו אינה מחזקת אלא אחת ופריך שם מ"ש משני שבילין דבב"א שניהם טמאין וה"נ כיון דשרינן כולהו כבב"א דמי ומשני התם ודאי איכא טומאה הכא מי יימר דאיכא טומאה. חזינן דהמקשה פריך מב"ש אע"ג דהתם ס"א. ובמחבואה איכא ס"ס [שמא נחבאת ואפילו לא נחבאת שמא מ"מ לא נטמאה]. וע"כ דס"ל דכיון דשרינן כולהו וסותרין בספק אחד. אף דאיכא לכל אחת ספק שני מ"מ אין להתיר דא"כ הרי שרינן חד ספק. ובאמת כבר כתבו כן התו' בנדה כ"ז וכ"כ הפו' בכ"ד דכל ס"ס שיש סתירה אפילו בס"א אין להתיר. וה"נ כיון דשרינן כולהו הרי ודאי סותרין זא"ז בספק השני. ואף דהש"ס משני שם הכא מי יימר דאיכא טומאה. ע"כ אין הפירוש משום דאיכא ספק שני דזה ל"מ ככ"ל. אלא דבשבוי' הקילו. וכן מצאתי בש"מ שם שנראה שמפרש כן ע"ש. אבל בעלמא אין מתירין בזה. וא"כ ה"נ אין להתיר תערובות הב' בכאן. דע"כ שרינהו לכולהו א"כ סותרין בספק השני [ולא שייך כאן היתר ס"ס אלא כגון היכי דאין התערובות הב' כולם קיימין. דגם בספק השני אין סתירה דבזה שפיר הוה ס"ס. אבל באופן זה בל"ה גם בתערובות הראשון שרינן כאן דתלינן דאיסורא נפיל ולא איירי הכא אלא בשכולן קיימות]. ומשו"ה א"א להתיר אלא תערובות הג' כדברי הרמב"ם ודוק:

ס"ט כיון שספק הראשון בגופו אין להתירו מס"ס מש"כ בפלתי ראי' מהא דקדש לי אשה סתם דאסור בכל הנשים. ול"א ס"ס שמא לא קידש. ושמא אינה קרובה. אין לו שום הבנה. דהתם ליכא ספק כלל שמא לא קידש דהא אפי' להקל סמכו בעירובין ל"ב דחזקה שליח ע"ש. ולר"ש שם אפי' בדאו'. ור"כ מחמיר בדאו'. אבל עכ"פ חזקה היא לכולי עלמא. ופשוט דזה לא שייך למה שנסתפקו בס"ס במקום חזקה. דהתם היינו לענין חזקה שאנו מעמידין בחזקה דמעיקרא. אבל חזקה דכאן שהוא אומדנא. הוא כודאי ול"ע:

ש"ך כללי ס"ס סק"ב הביא לאסור ביצה מתרנגולת שאירע לה ס"ט בקרוב ואין מתירין מס"ס שמא אינה טריפה. ושמא נגמרה קודם דהוה ס"ס בשני גופי'. בפלתי הקשה דבל"ה י"ל כאן דהעמידנה בחזקת מעוברת והשתא דילדה ע"ש וע' ב"מ (ד"ק) דהקשו שם התו' כה"ג. ולענ"ד י"ל דלדידן דקיי"ל דטריפה אינה יולדת. וא"כ אין לאסור הביצה אלא משום שנגמרה באיסור. וא"כ מעיקרא ודאי בחזקת כשירות קאי ואית לה כנגד חזקת מעוברת חזקת היתר וקיימי אהדדי. וא"כ תו הוה ספק שקול. וכ"כ התו' בריש חולין גבי ספק בכור דאין להעמיד האם בחזקה שלא ילדה. דכנגד זה יש להעובר חזקת היתר. והוא ממש כדברינו. וז"ב בלי גמגום. אלא דלכאורה צריך ביאור אדרבה למה החמיר כאן בזה יותר מביצה ספק מכשירה ספק מס"ט דכ' להקל משום דעל הביצה י"ל דלא הי' כאן איסור כלל. וה"נ לכאורה הרי ביצה הנגמרת קודם הוה ג"כ כמו מכשירה דעלמא דמ"מ היא גופה כשהיא כשירה עדיין. ומ"ש כשירה אחרת. וצ"ל דמ"מ הכא כיון דהביצה היתה בגוף התרנגולת כשנולד בה הס"ט איתרע גם גוף הביצה עצמה [וכעין שחילק מחלב] דעיקר ההיתר שם משום דבביצה אין שום ריעותא ול"ע:

סק"י כ' להתיר בחתיכה מתערובות חנות כשירה וחנות שאירע בה ס"ט וכבר תמהו כל האחרונים דחתיכה כמו שהיא ודאי דבאיסורא דמעיקרא קיימי. וע' סקי"ח שכ' ראי' לזה מדברי האו"ה גבי גבינה שיש בה ספק אם הוחלפה בגבינות עו"ג. ולענ"ד פשוט דגם ראייתו אינו מוכרח דהתם בחזקת היתר קיימא. ואין עליו ריעותא אלא שמא הוחלפה בספק איסור. וה"ה ס"ס. אבל הכא הרי כבר בחזקת איסור קאי. וכה"ג חלק בעצמו בסקי"ט גבי קדירה שיש ספק אי נפל בתוכה איסור דאורייתא ויש בה רוב ע"ש ודוק:

סקט"ז הביא מדברי הסמ"ק דס"ס בדאורייתא וחד ספק בדרבנן מקילין. והאחרונים תמהו דמה צורך לנו להסמ"ק דסוגיא מפורשת הוא בריש פסחים גבי אין ספק מוציא מידי ודאי דאיבע"א ספק וספק הוא דילמא עביד להו כר"א ע"ש דהיינו ע"כ דבדאורייתא הוה ס"ס ובדרבנן [דגם בדר"א ודאי חייב כמש"כ התו' שם ע"ש] מהני חד ספיקא וכדכ' שם התו' בכ"ז ע"ש. ולענ"ד דאין ראי' משם די"ל בפשיטות דהתם שאני דע"כ הוה ס' הרגיל כדכ' בזה התו' בע"ז רפ"ג ע"ש. דאי ל"ה לא הוה ס"ד כלל להתיר מספק בדאורייתא. וכן לפי המסקנא דמתיר עכ"פ בדרבנן אע"ג דהוה אתחזק איסורא דאין מקילין אפילו בדרבנן וע"כ דספק הרגיל שאני וז"ב:

סקי"ח כ' גבי גבינות דלא הוה אסרינן בספק הוחלפה בשל עו"ג אי לא הוה חשוב איסור גבינות אלא כודאי דרבנן דספק דרבנן לקולא. ובח"ד תמה עליו דהא ביד עו"ג אסור אפילו סד"כ דהא אפי' פת צריך חותם ע"ש. ויותר הו"ל להקשות על האו"ה גופי' דא"כ לא הוצרך לתשו' הר"ם דהא בגבינה גופה מפו' ג"כ בש"ס שם דצריך חותם. אלא דודאי זה פשוט דספק ביד עו"ג לא הוה ספק דודאי מחליף בדבר שיש לו הנאה וכמש"כ רש"י בבכורות י"א גבי המפקיד פירות אצל עו"ג ה"ה כפירותיו של עו"ג דודאי חלפינהו ע"ש וכ"כ הט"ז בשי' ר"א ע"ש. אבל האו"ה לא איירי שם כלל ביד עו"ג אלא בישראל שהי' בידו גבינות כשירות. ושל עו"ג. ואירע לו ספק שהוחלפו. ובזה יפה כ' הש"ך דבסד"ל הו"ל להקל וז"ב:

סקכ"ד החמיר באיסור דרבנן שנתערב חד בחד ואח"כ נתערב אחד ברוב דהוה תחילה כחזקת איסור ואין כאן אלא תערובות אחד. וע' מש"כ ברסקי"א. ומ"מ אין נראה להחמיר כ"כ באיסור דרבנן דהרי מבואר בדברי הרשב"א שספק אחד בגופו וספק אחד בתערובות לשי' ר"י. הוה כתערובות חד בחד לשי' ר"ת

ר"ת. והביאו הט"ז בסקי"ב. וכיון שהיקיל הש"ך בעצמו בסקס"ד באיסור דרבנן בספק אחד בגופו לשי' ר"י ה"ה בחד בחד לשי' ר"ת וצ"ע:

סקכ"ט כ' דגם הרב מודה דבמקום חזקת איסור ממש ל"מ ספק ספיקא ע"ש. וכבר כ' בחיבורי ב"י סכ"ו בהגה דבד"מ או"ח סתל"ט מוכח בהדיא דדעת הרב דאפילו בחזקת איסור גמור מהני ס"ס. אמנם לדינא כ' דדברי הטור שם נראין. כמש"כ הש"ך בשם הרא"ה. דל"מ ס"ס כנגד חזקה. וע"ש שהארכתי שם. ובאמת נראה דהרב נמשך לפי הבנתו בלשון האו"ה שהביא בד"מ סי' כ"ז דאע"ג דל"מ ס"ס במקום חזקת איסור היכי שיש לו תקנה בבדיקה מהני כגון נשבר הגף כו' והבין דבכה"ג הוה חזקת איסור אלא דמקילין משום דסומכין בזה על הבדיקה דידן ומשו"ה כ' דהטור שם גבי ס"ד שנתערבה ע"כ חולק ומתיר בלא בדיקה. וס"ל דהוה"ד בכל חזקת איסור ע"ש. ובאמת דטפי הו"ל להקשות לפ"ז מש"ס מפורש דמתירין בספק לא על. דהוה ס"ס. כמבואר שם בסי"ג בפירוש. ואולי יש לחלק בזה דהתם מיקרי לא אתחזק ריעותא כלל וצ"ע [ומש"כ לפי זה דמהרא"י פליג ולא הצריך בדיקה בס"ס. ג"כ מגומגם דהמהרא"י לא איירי בחזקת איסור ע"ש ודוק]. אבל לענ"ד לא משמע כלל באו"ה דצריך בזה בדיקה והקולא שגם אנו סומכין בזה על הבדיקה אלא דכוונתו היינו דבאיסור כזה דיש לו בדיקה דאין החזקה מוחלט לאיסור לא מיקרי חזקת איסור וכדברי הש"ך דבכה"ג לא הוה חזקת איסור ומהני בזה ס"ס מקילין בזה באמת אפי' בלא בדיקה כלל וכדמוכח בטור גבי ס"ד ואין כאן מחלוקת ובחזקת איסור גמור ל"מ ס"ס כדברי הש"ך וזה קרוב מאוד בפשט דבריו למעיין היטב:

ומש"כ בפלתי דגם בדרוסה הוה חזקה לאיסור דשמא דרס בסימנים ול"מ שחיטה וקיימא בחזקת שאינה זבוחה כבר דחה דבריו היטיב בח"ד ע"ש וכ"ש לפמש"ש רש"י בדנ"ב דרוב סימנין אין הדרס שולט בהן דא"כ יש רוב נגד החזקה דקיי"ל דרוב עדיף. וע' רא"ש ור"ן גבי ושט אין לו בדיקה מבחוץ. ובעיקר הדין דנדרסה בסימנים אין שחיטה מתרת אי"ל דהתו' כ' דדרוסה אין סופו כלל לנקוב. אלא דכך הוא הלכה דא"י לחיות. א"כ לא הוה כלל כנקה"ו. וא"כ שפיר י"ל דמהני שחיטה. ולכאורה יש להוכיח כן דליכא בס"ד חזקת איסור דהא רב מתיר ס"ד לגמרי ואי מיקרי חזקת איסור והאי דכו"ע מודו דמדאורייתא מוקמינן לה אחזקה וכודאי נבילה. ואולי י"ל דרב סבר כרשב"ל דס"ל דדוקא במקום חתך הוה נבילה ע' דל"ב ולפי"ז ודאי דשפיר מהני השחיטה. אבל לדידן שפיר י"ל דל"מ או דבאמת גם לרב צריך בדיקה בסימני' וכ"ז דוחק ויותר מסתבר דמהני בזה שחיטה. ואף לפמש"כ בסכ"ו דכל שיש פסול בסימנים ואפילו בסימן אחד ל"מ שחיטה גם בהשני מ"מ י"ל דכ"ז בנקובה ושמוטה אבל דרוסה אין לו ענין כלל אלא לטריפות וצ"ע. ומש"כ עוד הפלתי מדברי התו' בהא דפ"פ אין לו שום הבנה דהתם ס"ס וחזקה להיתר הוא ע"ש:

סקל"ה כ' ראי' דס"ס שאפשר לבדוק צריך בדיקה מסוגיא דרי"פ כל הזבחים דמוקי מתני' דקדשים שנתערב בהן טריפה. היינו כגון בנפולה. ולשי' ר"ת דמהני ספק אחד בגופו וספק אחד בתערובות. א"כ הא נפולה נמי הוה ספק. ובתערובות הוה ס"ס. ולשרי לגמרי. וע"כ משום דצריכה בדיקה. ובקדשים אין מקריבין את הצריכין בדיקה משום הקריבהו לפחתיך ע"ש. ולכאורה אינו מיושב בזה דנראה דכיון דבלא אפשר בבדיקה שרי ס"ס בלא בדיקה. א"כ בקדשים דא"א לשרי לגמרי. ע"כ נראה דהנה לא כ' הש"ך אלא מנפולה ומאן דמוקי דאיערב דרוסת הזאב בנקובת הקוץ. לא קשה לי' דלהוי ס"ס. והיינו דבדרוסה שהאדים בשר כנגד מעיים הוא ודאי איסור. עפמ"ג סי' כ"ז. אבל נפולה אינה אלא להצריכה בדיקה. והינו אלא ספיקא. והנה אמר שם דמאן דמוקי בנפולה לא אוקי בדרוסה משום דסבר מידע ידעי. והוכיחו בתו' שם דדרוסת חתול ודאי לא ידוע. והא דלא אוקי בנתערבה דרוסת חתול דניחא לי' למוקמי בכל הבהמות ע"ש. והנה מש"כ כל הבהמות ודאי דל"ד דהא לפ"מ דמוקי בדרוסת הזאב נמי קיי"ל דאין דרוסה לזאב אלא בדקה [וכ"ש לר"פ דמוקי שם טעמא דמתני' דלא בטל כר"י דסבר כל שדרכו ע"ש. ור"י הוא דס"ל כרא"ט דזאב דווקא בדקה] וצ"ל דכוונתם היינו ברוב הקרבנות דהיינו באימרי רברבי דכבשים הם רוב קרבנות הציבור. וקיי"ל דחתול לי"ל בהו דרוסה אלא זאב. וזה ידוע ולא מ"ל בדרוסה. ומשו"ה אוקי בנפולה. והנה נראה ברור דאע"ג דס"ל לר"ת דספק אחד בגופו מהני מ"מ בתמיד דקיי"ל דתמיד שאינו מבוקר ה"ה פסול גמור. ואם הקריבו בשבת חייב חטאת בזה בודאי דספק הוא כודאי פסול. דגזיה"כ הוא דלא הוכשר בתמיד אלא ודאי כשר כדאיתא בסוכה (מ"ב) וא"כ כל שיש בו ספק פשוט דאינו ספק איסור אלא ודאי. וא"כ אם נתערב. נראה ודאי דגם ר"ת מודה בזה לשי' הפו' דזה חשוב כאיסור ודאי דנתערב. ולא הוה ס"ס. וא"כ איכא למימר דמאן דמוקי בנפולה משום דבעי למוקי גם באימרי רברבי. היינו דבעי לאוקי בקרבן תמיד דהוא תדיר כנגד כל הזבחים והוא אימרי רברבי [כמש"כ התו' סו"פ כל קרבנות הציבור. דהיו מרכיבין אותן על גמלים ורגליהם נגררות לארץ ע"ש]. א"כ ניחא שפיר דבתמיד הרי זה שנולד עליו ספק הוא כודאי איסור שנתערב ולא חשיב ס"ס גם לר"ת כנ"ל. ובשאר קרבנות יודה דאיירי בדרוסה. וכגון דרוסת חתול בגדאים ובטלאים דלא ידוע כמש"כ התו' ודו"ק. והמג"י הביא ראיה דס"ס אין צריך בדיקה מנדה (דט"ו) דבעלה מחשב ימי וסתה ובא עלי' ואי"ל לשאלה משום דהוה ס"ס. שמא לא ראתה ושמא טבלה והביאו הפמ"ג. ולענ"ד ע"כ שאלה דהתם ל"ח כאפשר לבדוק בקל. תדע דהא בס"ד שם ס"ל דאפילו ודאי ראתה מקילין משום דהוה ספק הרגיל. ובודאי דזה לא עדיף מרוב גמור דקיי"ל דבאיתחזק איסורא צריך לברר. ולמה התירו בלא שאלה. וע"כ דהא ל"ח אפשר והטעם פשוט כדאמרינן בפסחים (ע"ב) דביבמתו נדה פטור דאנוס הוא דבזיז מינה לשאלה. ואף דבאשתו דלא בזיז מינה אמרו דלא הוי אונס. מ"מ ודאי י"ל דמ"מ ל"ח זה אפשר בקל לברר וז"ב. ומ"מ בחיבורי ב"י סי"ד הבאתי כמה ראיות דאין צריך לברר ברוב במקום דלא איתחזק איסורא ע"ש. ונראה דהוה"ד בס"ס וצ"ע:

בקיצור כס"ס אות א' כ' להקל בס"א בגופו וס"א בתערובות בנודעו הספיקות ביחד בהפ"מ והאחרונים הקילו יותר ולכאו' צ"ע דבהדיא כ' התו' חולין די"א ד"ה דאתיא דעשה גבינות מכמה בהמות ואח"כ נשחטה אחת ונמצאת טריפה דאסורין כולן דלא ס"ל חזקת שאינה טריפה ואף דבזה לא קיי"ל כותיי'. אבל עכ"פ גם לשי' ל"ג מספק והרי לא נודעו אלא ביחד ואפ"ה החמירו. וצ"ל דהר"י ודאי מחמיר גם בזה. אבל לדידן סמכינן בזה על שי' ר"ת דלי"ל כלל הך סברא וצ"ע:

סימן קיא

ס"א וכן בקדירה אחת שנפל בה אחת מהשתי חתיכות. עש"ך דאם החתיכות לא היו ניכרות קודם אסור וע' ח"ד. ולכאורה מדברי הרשב"א שהביא הטור סק"י גבי ד"ח דאם הי' תחילה חד בחד אפילו נתערב אח"כ ברוב ל"מ וכיון דיש רוב הרי אף באיסור דאורייתא הם בטילות ברוב מ"ה ואפ"ה לא תלינן דהיתרא נפל והוכיח זה הרשב"א מדתניא התם אחד לג' ומג' לרבות כו' הא הי' תחילה חד בחד אין מתירין וא"כ קשי' ודאי מתני' דתרומות שהביא הפ"ח דאפילו נתערבו חד בחד תני דאין נדמעות. ועכ"פ ברוב ודאי אינו אוסר. והרי הרשב"א אוסר גם בנתערב ברוב. וא"כ על הרשב"א יותר קשה מעל הש"ך. ויותר יש להקשות דהא ר"י בש"ס שם אוסר אפילו בשני תערובות אפילו הי' גם התערובות הראשון ברוב דכבר נתבטל מה"ת ולמה לא אמרינן התם שאני אומר דזה ודאי ל"ג מכל שא"א וכי נאמר דלי"ל לר"י שא"א. ועוד הרי מוקי בירושלמי סיפא דמתני' דפ"ז דתרומות כר"י כדהבי' הט"ז סק"ו ובריש' שם תני דין שא"א בסאה תרומה שנפלה לב' קופות ע"ש:

וראיתי בכ"י סו"פ הערל אחר שכתב דשתי קדירות א' של שחוטה וא' של נבילה ונפלה חתיכת נבילה לתוכן תלינן דבתוך של היסור נפלה כיון דאיכא רבי' דשרי מה"ת ואפילו היתה חתיכה הר"ל שהביא זה הש"ך כאן בסק"ה. כ' ע"ז ואפשר דבאיסורי מכהו החמורים לא אמרינן שא"א אפילו באיסורין דרבנן בלא רבי' ומיהו ברבי' אמרינן אפילו באיסור תורה. והביא גם זה

הש"ך בסק"ג. והנה לענ"ד פשוט דכוונתו אהא דאמר תחילה דאפילו בחהר"ל בטל מה"ת ברבי' ואמרינן שא"א כ' דבזה כיון דהחמירו חז"ל בזה דאוסרין במשהו. [וכמשך על לשון המשנה דסוף ע"ז ואלו אוסרין בכ"ש]. בזה לא אמרינן שא"א אפילו בדרבנן בלא רבי' כ"כ ברור בכוונתו [ומהתימא על הש"ך דכ' בסק"ה על תחילת לשון הנ"ל דכיון דשרי בדאורייתא ברבי' כ"ש בדרבנן אף בלא רבי'. שהרי הנ"י מסיק בעצמו שאינו כן. ובודאי שאין כ"ש הזה מוכרח כלל דהרי ר"ל ס"ל בהדיא בסוף פרק הערל שם דבין בדאוריי' ובין בדרבנן רבי' בעי. וי"ל דה"נ לדידן בד"ח. אבל הש"ך העתיק סו"ד הנ"י בסק"ג קודם זה ונראה שהבין באיסור משהו ממש. וכן נמשכו אחריו האחרונים ועפר אני תחת כפות רגליהם ולענ"ד נראה כמו שכ']. והנה פשוט דמה שהביא להנ"י לזה דהרגיש הא דבעינן ברי"פ התערובות בד"ח דווקא שנתבטל ב' פעמים ברוב. וכיון דנתבטל תחילה ברוב הא לא הוה אלא דרבנן. א"כ בפעם הב' נאמר שא"א ואפילו לא רבו לר"י. ע"כ כ' דבדברים החמורים אסרו בלא רבי'. וברבי' מיהו שרי כדהתם וכוונתו משום ס"ס. כמבואר שם. ודלא כהפמ"ג שעשה קושי' מזה דא"כ למה צריך ס"ס שם ולא שרי מטעם דשא"א דהרי זה דברי הנ"י עצמו דאין מקילין שם בשביל שא"א (אלא שהפמ"ג נמשך אחר דרך הש"ך הנ"ל ע"ש). אבל עדיין לא יתיישב דקדוק הרשב"א על פעם הראשון דאפילו לא הי' בפעם הראשון רוב מ"מ כיון שיש רוב בתערובות השני ומתבטל מ"ה. א"כ הא הוה ספק דרבנן וכמבואר באמת במתני' דתרומות. ולומר גם בזה דדברים חשובים חמור מתערובות חד בחד. ודאי קשה טובא ואין שום סברא לזה. ואולי יש לדחוק [דנראה לכאורה בנתערב בכל איסורי תורה ואפי' אינו ד"ח חד בחד ואח"כ נתערבה ח"א ג"כ חב"ח דאין מתירין ואין שני התערובות מצטרף לרוב כיון דאין הראשונה מסופקת עם השלישית והיא אסורה איך תצטרף לרוב וצ"ע]. וי"ל דבד"ח אפי' רבו עליו. ואפילו בפעם הב'. מ"מ ל"ח אלא חד בחד. והא דשרי במתניתין דתרומות. כ"ל דתרומה ברבי' לא אלים למיחשב כחד בחד ולא הוה כד"ח וכ"ז דוחק וצ"ע. ולולי שאיני כדאי הי' מקום לענ"ד דכל הסוגיא דר"פ התערובות הוה דווקא במקום שאי אפשר לומר שאני אומר וכגון שנפלו גם הנשארים ג"כ בתערובות היתר דבזה ליכא שא"א. אבל במקום שאפשר לומר שא"א. אפשר דאי"ל רבי' בפעם הב' ואפשר גם בפעם הראשון. היכי שיש רבי' בשני. (דזה ודאי דרבי' מיהו בעי כדמוכח גם ממתניתין דתרומות כמש"כ הח"ד). והרשב"א אפשר ג"כ דקאי במקום שלא שייך שא"א וצ"ע:

ומה שגמגם הפ"ח וכן בתפל"מ במה שהיקל הש"ך לשי' בשתי קדירות דכיון דאפילו בנפילה אחת אסור כ"ש בשתים. לולי ד"ק נראה דלענין זה ודאי י"ל דשתים קיל טפי. משום דהא ודאי דיש בהן חתיכה אחת של היתר. וא"א לומר דשניהם הם כודאי איסור. דלא שייך זה אלא על כ"א בפ"ע. אבל כשאנו דנין על שניהם. ודאי דזה א"א. וכה"ג כ' התו' בפסחים ט"ו ד"ה חבית וכנ"ד לענין ס"ט דאע"ג דקיי"ל דברה"י ספק טומאה הוה כודאי טמא. מ"מ בטומאה שנגע באחת משתי חביות וא"י איזו בהא ע"כ שתיהן תלויות דודאי באחת לא נגע ע"ש. וה"נ אף דמחמרינן בספק משתי חתיכות דספק זה חמיר כודאי איסור מ"מ כשאנו דנין על שתיהן ע"כ הא שתיהן אין אסורות וע"כ דל"ח אלא ספיקא. ואע"ג דהתם גבי טומאה גם בתחילת הספק אין כ"א אלא ספק והכא החמירו בתחילה בחד בחד הוה כ"א ודאי איסור פשוט דבטומאה לא החמירו כ"כ ולא החמירו אלא באיסור. אבל שיהי' שניהם כאיסור ודאי. זה א"א כלל ודוק:

ס"ב אם האיסור רבה על ההיתר אין תולין. כ' הש"ך סק"ז דבשני קדירות וא"א משכחת לה כגון שקדם וסלק את האיסור ולא הבנתי מהו זה דא"כ הרי אין כאן ספק אלא על הטעם והרי בזה בודאי יש רוב בגופו כנגד הטעם כמבואר בסק"ג ע"ש ולע"ג. ומ"מ מבואר מדבריו דלא החמירו בזה אלא בודאי רוב איסור. אבל בספק מקילין דאל"ה אין צריכין בזה להיכי תמצא דהוא פשוט בלא נודע וצ"ע:

ס"ג הי' איסור של תורה אין תולין עד שירבה ההיתר. וכ' הפלתי דאע"ג דהתו' כ' דבדאיכא כזית בכא"פ אין להקל אפילו במינו. היינו דווקא בתרומה דגם במינו אי"ב פחות ממאה. כמו באי"מ (וע"ע בתו' חולין ל"ט ד"ה אי"ב ע"ש). שייך לחלופי באי"מ. אבל בעלמא דבטל במינו ברוב ודאי לא שייך. ולכאורה זה ניחא ביבש. אבל כאן בלח דלדידן גם בכל האיסורים גם במינו בעי ס' מדרבנן כמו באי"מ. א"כ לכאורה הרי י"ל דבזה ג"כ מיחלף באי"מ. והי' מקום להחמיר ג"כ כל שיש כזית בכדי א"פ. ואולי יש לחלק דלא שייך חומרא זו אלא בתרומה דגם ביבש צריך מאה משום תערובות גופו אבל כאן דדווקא לח צריך ס' משום טעם. אבל ביבש בטל חד בתרי לא שייך להחמיר. וע' במש"כ התו' בסוגיא בסו"פ הערל ודוק:

ס"ד אי"מ אין תולין עד שיהי' ס'. צ"ע בספק יש ס'. ובפמ"ג רס"י ט"ו משמע להקל בספק איסור תורה. וי"ל ה"נ בספק אי יש ס' דלכאורה הוה ס"ס מעליא דמשם אחד לא הוה דספק יש ס' כשיתוסף קיי"ל דבנו"ט הוה דאורייתא. וא"כ אחד מתיר יותר מחבירו. וגם מתהפך אי"ל בזה דע"כ צריך לדון תחילה אם יש כאן איסור כלל. כמש"כ הש"ך סק"י. ומיהו לעיל סי' צ"ז משמע בש"ך דבמשופע אסור בספק זב ולא הוה ס"ס שמא לא זב כלל ושמא יש ס' ועמשכ"ש:

ש"ך סקי"ט האריך להשיג על הרשב"א דבשתי קדירות של ב' ב"א בזא"ז תולין להקל כמו בשני שבילין. וע' פלתי דהתם בב' שבילין הספק מצד עצמו. אבל כאן דאין הספק אלא בשביל חבירו. לעולם הוה כב"א. ובאמת כבר באר זה הרשב"א בעצמו הביאו הב"י בסי' ק"ל גבי עד שאינו בדוק. דהצרפתים סוברים דכל עד שלא בדקתו בשעתה קרוי אינו בדוק. והקשה עליהם דא"כ בג' נשים שלבשו חלוק אחד בזא"ז. הו"ל לתלות זה בזה כמו שני שבילין. וכ' הוא דכל שהוא בדוק ומוצנע לעולם הוא בחזקת בדוק ע"ש. ומבואר דלפ"ד ל"ק לו תו משני שבילין. וא"ש דא"י כ"א לתלות בחבירתה. וע"כ דהיינו דדווקא בשני שבילין דכל אחד בלא חבירו היו מקילין לי' בספיקו. אלא שחבירו בא ומקלקל עליו משום דמאי חזית. שפיר י"ל דבזא"ז דיינינן לו לכ"א כאלו לא הי' הספק אלא בו לבדו. וכן להצרפתים דחשיב כאי"ב א"כ ספיקת כ"א בפ"ע לקולא ואנו רוצין להחמיר בשביל חברתה. הוה ודאי כב"ש והקשה שפיר. אבל לפ"מ שהעלה הוא דהוה עד הבדוק וכ"א בפ"ע הוה ספיקא לחומרא. אלא שאנו רוצין להקל בשביל תליית חברתה זה ס"ל דחשיב לעולם כב"א. וה"נ ודאי בנפילת איסור אחד לשתי קדירות דאינו בא להתיר אלא בשביל תליית חבירו. ודאי דכעד הבדוק דמי ולא לש"ם וא"ש. ומש"כ הש"ך דהטור שכ' דאין חילוק בין ב' ב"א לאחד י"ל דקאי באיסור דאורייתא איני מבין כלל. דהא כ' שם הטור דבאחת של איסור תולין ובדאורייתא לא אמרינן שא"א ע"ש וצ"ע:

תקונים והשמטות בגליון מהרש"א

השמטה (סימן ס"ג בט"ז סק"ג) והקשה ב"י דהא רב נמי · עי' ת' כנסת יחזקאל סי' ל"ט :

סימן סד (ש"ע סעיף י') שעל דם נ"ל שעל דד : (שם סעיף ט"ו) וירא שמים כו' · נעשה נ"ל נעשי' :

סי' סו דברי' האסורים כו' ע' תשו' נ"ש סי' כ' · ובתשו' חב"י סי' ל"ח · כנ"ל : (שם סעיף י') ד"ה אם פירש · ס"ר נ"ל ס"ז : (שם) ד"ה מוצצו · שאיסור · נ"ל שאסור :

סי' סח (סעיף י"א) ואינו אומר · נ"ל ואינו אוסר : (שם ש"ך ס"ק כ"ח) ססק"ה · נ"ל סק"ה :

סי' סט (סעיף א') ד"ה שם להדיח · צריכים להוסיף בסופו תיבת "ב"י" : (שם ט"ז סק"א) יש להקדים בכאן הגליון דלקמן בסמוך שעל הש"ע : (שם ש"ך ס"ק א') נשתבש כולו וכך נ"ל מ"מ אינו כדם ממש עי' ש"דסי' ע"ז: ובגליון ט"ז כאן סק"א ע"ת דהמלח. צריך להוסיף בפר"ח רצה לצדד דדם שבשלו אסור מדאורייתא יעוי"ש · וכן נ"ל לכאורה מהא דבכורות (ד"ו ע"ב) דמייתי ראיה דחלב מותר מקרא דזבת חלב ודבש ומחריצי חלב · ואיתא שם סד"א הואיל דחידוש הוא דדם נעכר ונעשה חלב בבהמה טמאה נמי לשתרי קמ"ל: וקשה דלמא מיירי קרא בבישל החלב (וע' פלתי ספ"א ריש סק"ז) ואין כאן חידוש כלל . וכן נ"ל נמי דהנה קיי"ל אין היקש למחצה (כריתות כ"ב ע"ב) ואיתא בפסחים (ד"ב ב') "שאני אמה"ח דאתקש לדם" וקשה א"כ למה אמה"ח אסור במבושל נימא דאתקש לדם · הן א"ל דע"ב חייב במבושל דאל"כ אמה"ח דחייב עליו היכי משכחת לה · דאי באוכלו בלי בישול הא הוי שלכה"נ וכאוכל חלב חי דמי דפטור · ואין לומר דמשכחת לה (לדידן דלא קי"ל כר' מאיר) באוכל עוף דרכיך דאינו שלכה"נ (עי' בתוס' פסחים כ"ד ב') ז"א דהא בבהמה ודאי איכא איסור אמה"ח דוזבחת מבקרך כתיב כדאיתא בחולין (דף ק"ב א') אך אינו מחוור. דהא מצינו שאסרה התורה גם בשלכדה"נ בכלאי כרם ובב"ת · א"כ מה חזית שאמה"ח אסור גם במבושל ומותר שלכדה"נ אימא אפכא מדהקשתו התורה לדם · אינו אסור במבושל ועל כרחי' אסרה לאמה"ח גם שלא כדה"נ · אלא ע"כ דגם דם שבשלו אסור מדאורייתא · וגם לוקי' עליו כדעת הרמב"ם בב"י סי' פ"ז · ובש"ך שם ס"ק ט"ו (ועמ"ש בחדושי ח"ב דף רס"ה ובצל"ח פסחים דף כ"ב ד"ה והרי דם) : (סעיף ב') ויש אוסרין כו' עי' ש"ך סי' ע' סק"ג · נ"ל ס"ק מ"ג: (ש"ך ס"ק י"ג) ובמליחה כו' ולהט"ז הכא בלא שהה · נ"ל ולהט"ז ק"ק הכא : (סעי' ד') ד"ה אלא מצד · בנבלח צלע אחד · נ"ל צלע אחת : (סעיף ז') ינפץ מעליו כו' כה דאמרי' · נ"ל מה דאמרי' : ט"ז ס"ק י"ט) והדם כו' לפ"ז בשמים כו' דכל יותר מס' לא קיי"ל. נ"ל לא אמרי' בי': (שם) כיון דרק לתא · נ"ל כיון דרק מלתא : (שם ס"ק מ"ב) ד"ה בב"י · כיון דאתחזק איסורו · נ"ל כיון דאתחזק איסור : (שם) כמ"ש בש"ך . נ"ל כמ"ש שם בש"ך : (סעיף י"ד) ג' ימים בלא מליחה דאין מעבירי' כו'· תיבת כו' מיותר: (ש"ך ס"ק נ"ח) בת' מהר"ש כו' דאם נתבלבלו · נ"ל נתבשלו : (סעיף ט"ו) ואם נתנו כו' אות ת' · נ"ל אות ס' : (סעיף י"ח) ד"ה שם ס"ק ע"ב · נ"ל ש"ך ס"ק ע"ב : (שם) בא"ד (בסופו) ס' ק"ה ס"ב · נ"ל בס' ק"ה ס"ב על תיבת שהה : (סעיף כ' בהג"ה שניה) ד"ה ואפי' קודם שיעור מליחה סעיף ס"ד · נ"ל סי' ע"ו ס"ד :

סי' ע (סעיף א') ד"ה שם אינה בולעת פליטת ציר קודם : נ"ל פליטת ציר ודם : (שם) בא"ד דאלו מטעם כבולעו כך פולטו · הוא דבור בפ"ע וכך נ"ל שם בש"ע שבין החתיכות מותר · ואלו מטעם כבולעו כך פולטו כו' : (ט"ז ס"ק ב') אף דבס' וגם אחד י"ב שעות כו' · נ"ל אף דבסעי' ו' . גם אחר י"ב שעות: (ט"ז ס"ק ד') ע' ש"ך ס"ק ט"ז · נ"ל ס"ק ס"ז : (שם סק"ז) וא"ל דל דם · נ"ל ואין לומר א"כ דל דם :

השמטה (ש"ך ס"ק ט"ז) דאין סכנה במליחה · עי' גליון ט"ז סק"ז : (ש"ך ס"ק ל"ט) (בב"י ד"ה כתב הרשב"א אסור למלוח) מאמר זה צריך שיהי' סגור בין שני חצאי לבנה · ובהנדפס רק חצי לבנה שניה : (שם) בא"ד דל"א דפליט · נ"ל דל"א כיון דפליט. : (שם) בא"ד שמועיל מה שימלחנו · נ"ל שיועיל :

השמטה (סי' ע"א סעיף א' ש"ע) שאין השיעור מעכב . ועובדא הי' שנמלח ראש העוף כבפנים ומבחוץ על המצות ודנתי לחלק בין היה צד הראש למעלה או למטה כדאיתא סי' ס"ח סעי' י' לענין עירוי וצ"ע :

סי' עב (ס"ב בהג"ה) ובכבד כו' ס"ק כ"ב · נ"ל ס"ק כ"ג : (שם ש"ע סעיף ג') שלא יהא · סי' ס"ט בהגה"ה · נ"ל סי' ס"ט סעיף ט' בהג"ה:(שם בד"ה) שם וליכא (בסה"ד) כמ"ש לענין תולעת בפרי שם · נ"ל בפרי · שם בתשו' הנ"ל :

סי' עג (ס"ה בהג"ה) אפי' על גבו בתשו' חיו"ד סי' צ"ד · נ"ל סי' כ"ד :

השמטה (ש"ך ס"ק כ"ד) חילוק בין שהוא פולט ציר · עי' ריש סי' ע"ז ט"ז וש"ך :

סי' עו (ס"א ד"ה) אבל אם דם · סי' ע"ב סעיף ג' ; נ"ל סעיף ב' : (ש"ך ס"ק ב') סימן דלא פירשי' וכסתום בכלי · נ"ל וככנוס בכלי : (שם ש"ע סעיף ב') ד"ה עושה הדחה אחר צלי' ג"כ · נ"ל אחר צלי' ג' פעמים : (שם בהגה"ה) ובלבד שלא · אפשר ג"כ בצלי · נ"ל אפשר גם בצלי :

סי' פא ש"ך סק"א· נ"ל ש"ך סק"ב: (ש"ע סעיף ב') עי' מהרי"ט כו' דף י"ח · נ"ל דף י"ט : (ש"ך ס"ק י"ג) אף די"ל כו' מיהו לט"ז סק"ה · נ"ל מיהו לט"ז סי' ק' סק"ה : (סעיף ז' ש"ע) חלב אשה · זה ח"ו בדין · נ"ל זה היה בדין :

סי' פג (ש"ך ס"ק ל"א) עי' לקמן סי' פ"ה ס"ק מ"ג · נ"ל סי' פ"ד ס"ק מ"ג :

סי' פד (ד"ה ש"ע סעיף א') פ"ק כ"ז · נ"ל ס"ק כ"ג : (סעי' ח') בקדרת מים · אין גדל בהם תולעת · פ"א פעטרזילע · נ"ל אין גדל בהם תולעת : פר"ח · ותיבות פעטרזילע שקורין אותו כו' (דיבור בפ"ע וצריך הפסק בנתיים) : (ט"ז ס"ק י"ב) ד"ה יבשים כגון דוזיני · כתנו בי"ה · נ"ל כתוב בס' בית הילל ראיתי אנשי מעשה כו' : (ט"ז ס"ק י"ד) ופלוימען כו' לראות בפנים · נ"ל לראות בפנים · באה"ט : (שם ס"ק ט"ו) בשמן העשוי מז"ת · נ"ל העשוי מזיתים : (שם) בא"ד גם יש ס' · נ"ל ודלמא יש ס' : (סעי' י"ז ש"ע) משום רפואה לחולי ירקון כו' · יש למחוק כל הכתוב עד תיבת השואף דרך · וצ"ל במקומו · עי' ת' חוות יאיר בדבר רפואה לחולי ירקון :

סי' פו (ש"ע סעיף ג') ביצת נבילה כו' ועי' בש"ך · נ"ל וע"ש בש"ך : (שם סעיף ז' בהג"ה) ולכתחלה יזהר כו' תמיהי הט"ז · נ"ל תמיהת הט"ז :

סי' פז (ש"ע סעיף א') ד"ה אחד לאיסור · צריך למחוק שם בסופו תיבות "עי' לקמן ס"ק ז' וס"ק י"א" : (שם) ד"ה אלא דרך · שבת עלה פ"א · נ"ל עלה כ"א :

השמטה (ש"ך סק"ב) ודוחק לומר דהאי לבשל · עי' לקמן סק"ז וס"ק י"א :

(ש"ך ס"ק ט') אי לאו כו' דבכורות דף ס"ה · נ"ל דבכורות סוף סימן ה' : (שם ס"ק כ"ז) ד"ה וגם הוא מלתא דליכא באחד קולא · נ"ל דליכא כ"א חד קולא : (סעיף י' בהג"ה) ד"ה עור הקיבה · עי' ס' צ' כו' נתיישב · נ"ל נתייבש :

סי' פח (ש"ע סעיף ג') נ"ל ס"ב :

השמטה (סימן צ' ט"ז סוף סק"ד) אפילו באיסור דרבנן · עי' בגליון סע"ג בהג"ה סעיף ו' :

השמטה (סי' צ"א ט"ז סוף סק"א) שמא ישכח · עי' ש"ך סוף סצ"ו :

סי' צב (סעיף א') אם אמרי' בהנאה כו' סי' צ"ה · נ"ל סימן צ"ד : (שם סעיף ג') ד"ה אם חתיכה · עי' גליון כו' סק"ג · נ"ל סק"ל : (סעיף ד') ד"ה אלא בבשר · סי' פ"ז סק"ל · נ"ל סק"ג : (ש"ך סק"ט) ד"ה דקי"ל · סקי"ג · נ"ל סקי"ז : (ש"ך ס"ק ט"ז) ד"ה וע' לקמן · ע' מ"ש כו' וניעור · יש להוסיף אח"ז (בסופו) בזה"ל "בנפל שוב איסור אחר שנודע : (שם ס"ק כ"ב) ד"ה אבל בישנה · ולט"ז שם סוף סק"ח · נ"ל סוף סק"ט : (ס"ז בהג"ה) ד"ה טיפה הנופלת · מן תיבת "עי' סי' ק"ח ס"א כו'" אינו שייך לכאן וצריכים למוחקו :

השמטה (ש"ע סעיף ח') ונבלע בקדרה ואופרתה · עי' סי' ק"ח ס"א בהג"ה אם אפו תחת המחבת כו' דהוה כביסוי כו' :

סי' צב (סעיף ט') ד"ה נד של חלב עד שהוחם הסנין · נ"ל עד שהוחם הסכין :

סי' צג (סעיף א') ד"ה קדירה מכבעין · נ"ל מבבעין : (ט"ז ס"ק ב') ד"ה · ד"ה כתב · סוף סי' ק"א . נ"ל סי' ק"א (למחוק תיבת סוף) :

סי' צד (ש"ע סעיף א')ד"ה דהיינו. סימן צ"ב ס"ק נ"ד · נ"ל ס"ק כ"ד : (ש"ך סק"ח) ד"ה הכף · לקמן ס"ה בהג"ה ב' ; נ"ל בהג"ה כתב : (ש"ך ס"ק כ"ב) ד"ה שהרי · עמ"ש בחדושים · נ"ל בחדושי :

סי' צה (סעיף א') ד"ה או שנצלו דהא מפני · נ"ל ד"ה מפני : (שם) בטש · נ"ל בטישה : (ש"ך ס"ק ה') ד"ה אינו אלא · אם הוא בכליי · נ"ל אם הי' בכלי : (סעיף ג') ריש ד"ה ואז · מזה קשה · נ"ל וזה קשה. : (שם בא"ד) ועי' מ"ש בחידושים · נ"ל בחידושי : (הלכות תערובות) ד"ה עי' ת' חב"י · סימן זה ע"ת כו' · נ"ל ע"ת כל :

סי' צח (סעיף א') ד"ה איסור ס"ם קל"ד ו' ובגליון שם · נ"ל ס"ם קל"ד ובגליון שם (כי תיבת ו' מיותר):(ט"ז סק"ב)ד"ה דהא תיבות "דהא גבי מרה כו'" מיותר (וצריך למחוק) : (שם) ד"ה גבי תענית מג"ל דנהי · נ"ל וג"ל דנהי : (שם) בא"ד גם חלב · נ"ל גם הא חלב : (שם) בא"ד גם בגמרא · נ"ל וגם בגמרא : (ש"ך ס"ק ד') ד"ה ואי . עי' בפ"מ · נ"ל עי' שם בפ"מ : (שם ס"ק ו') ד"ה וא"פ · בשר וכבד אטעמא · נ"ל בטעמא : (שם) בא"ד ועי' שעה"מ פ"ז · נ"ל פי"ז : (ש"ע סעיף ב') ד"ה אם · הגה"ה שבסעיף ב' · נ"ל שבסעיף א' : (ט"ז ס"ק ה') ד"ה ואלו לא נשפך · מספק אם נמלח· נ"ל וספק אם נמלח : (שם בסוף הדבור) הוה ספק דרבנן . נ"ל מ"מ הוה ספק דרבנן : (ש"ע סעיף ג') ד"ה שנתערב · בש"ע כאן בס"ב · נ"ל בש"ע כאן בט"ג : (ט"ז ס"ק ה') ד"ה ולענ"ד בפתיחה ח"א פ"א · נ"ל ח"א פ"ב : (ט"ז ס"ק ט') ד"ה דהכי בל ידעתי' · נ"ל בל ידעתי : (ש"ך ס"ק כ"ז) ד"ה דשיעור במאהו אחד · נ"ל במאה ואחד : (סעיף ט') ד"ה כלי מטמא פגולי' דשם · נ"ל מטמא פגול כו' דשם · (שם) בא"ד בעינן · נ"ל בענין: (שם) בא"ד אולי בשניהם· נ"ל אולם בשניהם : (ש"ך ס"ק ל"ג) ד"ה וטעם · ואח"כ · נ"ל ואחר :

סי' צט (סעיף א') האיסור מצטרף · נ"ל האיסור מצטרף לבטל : (שם ד"ה) אבל · ובספק אם תולין · נ"ל ובספק אין תולין : (סעיף ו' ש"ע) ד"ה אין ס"ם צ"ט · נ"ל סוף סי' צ"ג : (סעיף ו' בהג"ה) ד"ה אע"פ אבל לבטלם · נ"ל אבל לבטלו : (בא"ד) שמא נפל · נ"ל שמא יפול : (ש"ך ס"ק ג') ד"ה דאף סוף ס"ר · נ"ל סוף ס"ב : (ש"ע סעיף ז') ד"ה להשתמש ללמוד משם · נ"ל ללמוד ממנו : (שם) בא"ד כגון לאסור · נ"ל בגון להתיר : (שם) בא"ד ולומר דלמא אתי · נ"ל ולומר דלא חישי' דלמא אתי : (ט"ז ס"ק ט"ז) ד"ה והכי דלמא ישמש בה יתר · נ"ל דלמא ישמש בהיתר :

השמטה (סימן ק') ברי' אפילו באלף לא בטל · עי' גליון לקמן סי' ק"ד ט"ז סק"א : (שם ט"ז ס"ק א') ד"ה ברי' (מיותר כולו וצריכים למחקו) : (ש"ך ס"ק ו') ד"ה לאפוקי סי' ק"א ס"ג · נ"ל סימן ק"א ס"ו : (שם) בא"ד עד שנאבדה · נ"ל עד שנאבדה כו' :

סי' קא ד"ה דין חתיכה (בסופו) סס"ה · נ"ל סס"ו : (ש"ע סעיף ט') ד"ה לצוארו · כ' ג"וו · נ"ל תשו' ג"וו (ולמחוק תיבת כ') : (שם) בא"ד סי' ל"א ל"ט · נ"ל סימן ל"ט (ולמחוק תיבת ל"א) :

סי' קב (ש"ע סעיף א') ד"ה בין וחמץ משום חומרא · נ"ל משום חומרא דכרת: (שם) ד"ה ואפילו ספקי· ועי' גליון ש"ך לעיל סוף ס"ח· נ"ל סוף סי' ט"ז : (ש"ך ס"ק ה') ד"ה כיון לשיטת · נ"ל לשיטתיה : (סעיף ד' בהג"ה) ד"ה מי שנגרב: סי' שמ"ח · נ"ל סי' שי"ח : (שם) ד"ה ונתערב · של"מ · נ"ל ישל"מ :

סי' קג (סעיף א' בהג"ה) ד"ה אם אונן · וכ"מ מ"ש ש"ע · נ"ל וכן משמע מלשון ש"ע : (סעיף ב') ד"ה אבל שהטעם מתערבו · נ"ל שהטעם מתערב : (סעיף ה' ש"ע) ד"ה כל (בסופו) סי' ס"ט סק"ו · נ"ל סי' ס"ט ס"ק י' (גם להוסיף בסופו "עי' גליון לעיל בסמוך ס"ב : (ש"ע סעיף ו') ד"ה דחורפי' · ודם אדם שנפל · נ"ל ודבר שנפסל מאכילת אדם שנפל :

סי' קד (סעיף ב' בהג"ה) ד"ה אפי' איסור ל"ח · נ"ל איסור לח (בלא הקוים מלמעלה) : (סעיף ג') ד"ה ונמחה · ע' בגליון ס"ס ק"ג · נ"ל בגליון סי' ק"ג :

סי' קה (ש"ע סעיף א') ד"ה איסור סי' קט"ז ס"ק י"ג ; נ"ל סי' קט"ז סק"ו : (שם) ד"ה בצונן מקרי כבוש · סי' תמ"ז אות י"א · נ"ל אות י"ב:בא"ד בי' כבוש כמבושל. נ"ל לא אמרי' בי' כבוש כמבושל : בא"ד או כן אלא · נ"ל או אפשר אינו כן אלא : בא"ד סי' ק"ד ס"ב ספק ספיקא · נ"ל סי' ק"ד ס"ב בהג"ה (ולמחוק תיבות "ספק ספיקא") : (שם) ד"ה והרי הוא כמבושל עי' ט"ז כו' (ונשתבש בכולו) וכך נ"ל עי' ט"ז ובזכוכית יש להקל בהפ"מ . וחרס חדש בולע מיד (עי' מס' מכשירים פ"ג מ"ב ועי' ש"דכאן סק"ה) ועץ מעל"ע ובמתכות מחלוקת · עי' משבצות ד"ה ואם בכלי : (שם ט"ז ס"ק ג') ד"ה ויש ראיה · ועי' סי' צ"ו ש"ך · נ"ל ועי' ש"ך סי' צ"ו : (ש"ך ס"ק א') ד"ה לכך והוי כנ"מ · נ"ל והוי כנמלח : (ט"ז ס"ק ג') ד"ה ואפ"ה ולא נתבשל · נ"ל ולא נתבטל : (ש"ע סעיף א') ד"ה אם שהה (נשתבש כולו) וכך · נ"ל כבישת מעל"ע מדאורייתא וכבישה זו מסתפק בכו"פ אי הוי רק דרבנן · ועי' ש"ך סי' ס"ט ס"ק ע"ב : (שם) ד"ה אם שהה וירתיח · סי' ע' ס"ק ל"ן · נ"ל ס"ק ל"ו : (ש"ך ס"ק ה') ד"ה אם שהה וכבישת כו' למחוק כולו כי כבר נדפ[illegible] בסמוך : (סעיף ב') ד"ה וי[illegible] סי' צ"ו · נ"ל סי' צ"ז : (סע[illegible] ד"ה שם סק"ה דהצונן · נ"ל ט"ז דהצונן : (ש"ך סק"ט) ד"ה חתי[illegible] ועי' טור שם וע' טור שם · יש לכ[illegible] א' מהם : (ש"ע סעיף ד' ד"ה שנ[illegible] דאסור · נ"ל דאוסר : (סעיף [illegible] ד"ה ואפי' חתיכת · יש ג' חלו[illegible] בפיטום · נ"ל יש ג' חלוקי פיטום בא"ר יוצא מהכחוש · נ"ל יוציא מהכחוש : בא"ד (בהמוסגר) ונבלעה · נ"ל שנבלעה : בא"ד פליטת עצמותי' נ"ל פליטת עצמותו : בא"ד שב חמץ · נ"ל שבלעה חמץ : בא "ומ"ש עליו במק"ח שם · ועי' בגליון כו' כסמוך · כ"ז צריך להסגר בין שני חצאי לבנה : בא"ד (בהנ"ל גופא) במק"ח שם · ועי' בגליון לעיל מיד בסמוך · נ"ל ועי' בגליון לקמן בסמוך : בא"ד לפי שהגיה הט"ז כאן סק"י וט' דבחלוקה · נ"ל כאן סק"י וסבר דבחלוקה : בא"ד ואין שם דבר המפעפע · נ"ל המפעפן : בא"ר ויאמר למחבר·נ"ל ואמנם למחבר: בא"ד בנידון זה ; נ"ל כנידון זה :

השמטה (ש"ך ס"ק י"ב) שיתבאר בס"ק כ"ו· נ"ל בס"ק כ"ז :

השמטה (ש"ך ס"ק י"ד) ועיין בס"ק י"ח· נ"ל בס"ק י"ט:

(ש"ך ס"ק י"ז) ד"ה והו"ל כאלו . אליהו חתיכה · נ"ל אליהו כו' חתיכה: (ש"ך ס"ק י"ט) ד"ה והרב בד"מ (בסופו) ועי' ט"ז כאן ; נ"ל אך עי' ט"ז כאן : (סעיף ט') ד"ה וע"ל סימן גם בה"מ · נ"ל אסור גם בה"מ :

סי' קח (סעיף א') ד"ה אין צולין· עי' סי' צ"ד ; נ"ל עי' סי' צ"ז : (סעיף ב') ד"ה ואפי' בדיעבד וכ"ז רצלי · נ"ל וכ"ז בצלי :

סי' קט (סעיף א') ד"ה מין במינה · תיבות "עי' ש"ך סקי' ס"ק מ"ח" צריכים למחוק (כי כבר נזכר לקמן בסמוך) : בא"ד זולת פת · זולת בפת: (ש"ך ס"ק י"ב) ד"ה אבל · דם בנודע : נ"ל גם בנודע :

סי' קי (ש"ע סעיף ג') ד"ה שכל · דכמו ברוב א"מ ; נ"ל דכמו דרוב אינו מועיל :

השמטה (ש"ך ססק י"ג) לענין דינא ע"ל סי' ק"ח סק"ח׃

נ"ל סי' ק"א סק"ז : (ט"ז סק"ה) ד"ה והנלע"ד לא אלא מקצתה · נ"ל הלא לא אמרי' אלא מקצתה : (ש"ך ס"ק ל"ו) ד"ה ול"חי עי' סק"ח · נ"ל עי' ס"ק י"ז : (ש"ך ס"ק ס"ג) לא מקרי · נ"ל ש"ך דיני ספק ספיקא אות א' לא מקרי : (שם בא"ד) מל"מ פ"ה · נ"ל מל"מ פ"ר : בא"ד אבל היכי דיבור · נ"ל אבל היכי דיבורר : בא"ד ועי' ט"ז סי' נ"ה סק"ט · נ"ל סי' נ"ה סק"ז: בא"ד ות' דבר שמואל אבוהב · נ"ל דבר שמואל אבוהב (בלי הנקודות): (אות ד') ד"ה אבל · תיבות "וא"ל דחזקה שהחליף כו' דסובר חחליף בעה"ב הוי ס"ס צריכים להסגר בין שני חצאי לבנה : בא"ד דא"כ מאי קשה על הרמב"ם · נ"ל מאי הקשה : בא"ד כל הטהרות שנעשה ע"ג · נ"ל שנעשו ע"ג : בא"ד וא"כ במים הוי ס' דרבנן ; נ"ל וא"כ ביום הוי ס' דרבנן : בא"ד שאיסורו דאורייתא ספקי· נ"ל שאיסורו דאורייתא ויש ספק · זה שדרבנן כו': כללי דיני ספק ספיקא בקצרה · ד"ה ס"ם להחמיר · ובפרק ו' ממקואות · נ"ל ובפרק יו"ד ממקואות : בא"ד (בסופו) ס"ם לפטור ממצות עשה כו' (הוא ענין בפני עצמו וצריך הפסק בנתיים) : בא"ד ת' מוצל מאש כו' · נ"ל וכתב בתשו' מוצל מאש : בא"ד ה"ה ס"ם דמטעם רובא · נ"ל וה"ה ס"ם דמטעם רובא : אות י"ט ד"ה אבל · דמהרי"ף והר"ן ה"ל . נ"ל דמהרי"ף והר"ן הנ"ל :